

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

R 2 41

2902 d 90

= C Text $20\frac{1}{2}$ Gr A. $530\frac{1}{2}$

= C. Gr A. $1435\frac{1}{2}$

800

ARISTOTELIS

OPERA.

EDIDIT

ACADEMIA REGIA BORUSICA.

VOLUMEN SECUNDUM.

ARISTOTELES GRAECE EX RECOGNITIONE IMMANUELIS BEKKERI.

VOLUMEN POSTERIUS.

BEROLINI

APUD GEORGIUM REIMERUM

A. 1831.

EX OFFICINA ACADEMICA.

K. 7. 36²

ΠΕΡΙ ΧΡΩΜΑΤΩΝ.

Ἀπλὰ τῶν χρωμάτων ἐστὶν ὅσα τοῖς στοιχείοις συνακολουθεῖ, οἷον πυρὶ καὶ ἀέρι καὶ ὕδατι καὶ γῇ. ἀήρ μὲν γὰρ καὶ ὕδωρ καθ' ἑαυτὰ τῇ φύσει λευκά, τὸ δὲ πῦρ καὶ ὁ ἥλιος ξανθά. καὶ ἡ γῆ δ' ἐστὶ φύσει λευκή, παρὰ δὲ τὴν βαφὴν πολύχρους φαίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τῆς τέφρας τῆς ἐξ ἑνὸς ἐκκαυθέντος γὰρ τοῦ τὴν βαφὴν πεποιηκότος ὑγροῦ λευκή γίνεται, ὡς παντελῶς δὲ διὰ τὸ τῷ καπνῷ βεβιάσθαι μέλανι ὄντι. διὸ καὶ ἡ κοιλία ξανθὴ γίνεται, τῷ φλογισμῷ καὶ μέλανος ἐπιχρωζόντος τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ μέλαν χρῶμα συνακολουθεῖ τοῖς στοιχείοις εἰς ἄλληλα μεταβαλλόντων. 10 τὰ δ' ἄλλα ἐκ τούτων εὐσύνοπτα τῇ μίξει κεραννυμένων ἀλλήλοις γίνεται. τὸ δὲ σκότος ἐκλείποντος τῷ φωτὸς γίνεται. τριχῶς γὰρ τὸ μέλαν ἡμῖν φαίνεται. ἡ γὰρ ὅλως τὸ μὴ ὁρώμενόν ἐστι τῇ φύσει μέλαν (ἀπάντων γὰρ τῶν τοιούτων ἀνακλᾶται τὸ φῶς μέλαν), ἡ ἀφ' ὧν μηδὲν ὅλως 15 φέρεται φῶς πρὸς τὰς ὀφθαλμοὺς· τὸ γὰρ μὴ ὁρώμενον, ὅταν ὁ περιέχων τόπος ὁράται, φαντασίαν ποιεῖ μέλανος. φαίνεται δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἡμῖν ἅπαντα μέλανα, ἀφ' ὧν ἀραιὸν καὶ ὀλίγον ἰσχυρῶς ἀνακλᾶται τὸ φῶς. διὸ καὶ αἰσθητὰ φαίνονται μέλαινα. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὕδωρ, ὅταν 20 τραχυνοῖται, καθάπερ ἡ τῆς θαλάττης φρόνη· διὰ γὰρ τὴν τραχύτητα τῆς ἐπιφανείας ὀλίγων τῶν αὐγῶν προσπίπτουσιν καὶ διασπόμενον τοῦ φωτός, τὸ σκιερὸν μέλαν φαίνεται. καὶ τὸ νέφος, ὅταν ἢ πυκνὸν ἰσχυρῶς, διὰ τοῦτο, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ τούτοις καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ, ὅταν ἢ 25 μὴ παντελῶς διαδύνον τὸ φῶς. καὶ γὰρ ταῦτα εἶναι δοκεῖ μέλανα, βάθος ἔχοντα, διὰ τὸ παντελῶς ἀραιὰ ἀνακλᾶ-

σθαι τὰς ἀκτῖνας· τὰ γὰρ μεταξὺ μόρια τῷ φωτὸς αὐτῶν ἅπαντα εἶναι δοκεῖ μέλανα διὰ τὸ σκότος. ὅτι δὲ τὸ σκότος οὐ χρῶμα ἀλλὰ στέρησις ἐστὶ φωτός, οὐ χαλεπὸν ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καταμαθεῖν, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ μηδὲ 5 αἰσθητὸν εἶναι τὸ πηλίκον καὶ ποῖόν τι τῷ σχήματι τετύχκειν ἐν τῷ σκότῳ, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁρατῶν. τὸ δὲ φῶς ὅτι πυρὸς ἐστὶ χρῶμα, ὁ δὲ ἐκ τῷ μηδεμίαν ἄλλην ἢ ταύτην ἔχον εὐρίσκεσθαι χροάν, καὶ διὰ τὸ μόνον τοῦτο δι' ἑαυτοῦ ὁρατὸν γίνεσθαι, τὰ δ' ἄλλα διὰ τούτου. 10 ἐπισκεπτέον δὲ τοῦτο. ἓν γὰρ ἐκ ὄντων πῦρ ὁδὸς πυρὸς εἶδη τὴν φύσιν φῶς ποιεῖν φαίνεται. εἰ μὴ ἄρα τὸ μὲν τῷ πυρὸς χρῶμα φῶς ἐστίν, οὐ μέντοι καὶ τὸ φῶς πυρὸς ἐστὶ χρῶμα μόνου, ἀλλ' ἐνδέχεται μὴ μόνῳ μὲν ὑπάρχειν τῷ πυρὶ τὴν χροάν ταύτην, εἶναι μέντοι χρῶμα τὸ φῶς αὐτῷ. 15 ὁ δὲ ἐν τῷ ἄλλῳ τὴν ὄρασιν αὐτῷ συμβαίνει γίνεσθαι πλὴν τῷ φωτί, καθάπερ καὶ τὴν τῶν ἄλλων σωμάτων ἀπάντων τῇ τῷ σώματος φαντασίᾳ. τὸ δὲ μέλαν χρῶμα συμβαίνει γίνεσθαι, ὅταν ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ ὑπὸ τῷ πυρὸς διακαυθῇ, διὸ καὶ πάντα τὰ καίμενα μελαίνονται, καθάπερ ξύλα καὶ ἄνθρακες σβεσθέντος τοῦ πυρός, καὶ ὁ ἐκ τοῦ κεράμου 20 καπνὸς ἐκκρινομένου τῷ ἐνυπάρχοντος ἐν τῷ κεράμῳ ὑγρῷ καὶ καομένου. διὸ καὶ τοῦ καπνοῦ γίνεται μελάντατος ὁ ἀπὸ τῶν πίνων καὶ λιπαρῶν, οἷον ἐλαίου καὶ πίττης καὶ θαλάσσης, διὰ τὸ μάλιστα ταῦτα καίεσθαι καὶ συνέχειαν 25 ποιεῖν. μέλανα δὲ καὶ ταῦτα γίνεται, δι' ὧν βρεῖ τὸ ὕδωρ, ὅταν βρυαθέντων πρῶτον ἀναξηρανθῇ τὸ ὑγρὸν, καθάπερ καὶ τὰ ἐν τοῖς τοίχοις κονιάματα. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ

Codices *ELMPXG^aH^a* et nonnullis locis *Qip*.

2. καὶ ἀέρι om pr *G^a*. || γάρ] ἢ *PXp*, om *EMI*. || 11. εὐσύνοπτα ἐκ τούτων *H^a*. || 13. τριχῇ *Li*. || 14. τὴν φύσιν *G^a*. || μέλαν om *i*. || 15. μέλαν om *EPH^a*. || ἢ om *M*. || 16. φαίνεται *i*. || 18. ἅπαντα ἡμῖν *LG^aH^a*. || μέλανα om pr *G^a*. || 19. ἰσχυρῶς om *i*. || 21. τραχυνοῖται *L*. || 22. αὐγῶν] αὐτῶν *P*. || 23. διασπόμενον *MP* et pr *E*. || 25. κατὰ] καὶ *EMG^a*. || αὐτὰ] τοιαῦτα *M* et pr *E*. || ἢ παντελῶς μὴ *P*, ἢ δὲ παντελῶς *M* et pr *E*. || 26. διαδύν pr *G^a*, διατείνον *M*. || εἶναι om *X*.

1. μόρια τῷ] μορίῳ *M*. || 2. δοκεῖ εἶναι *XH^a*. || μέλαν *H^a*. || 4. μὴ *XC^a*. || 5. ἔχον om *EMPX*. || καὶ om *EMPX*. || τοῦτο μόνον *LG^aH^a*. || 12. χρῶμα — ἐστὶ om *P*. || 13. μόνον *LX*. || 15. ἐν *P*, γὰρ *LH^a*. || 16. ἀπάντων σωμάτων *P*. || 17. τοῦ] τοῦδε τοῦ *X*. || 18. ὁ om *M* et pr *E*. || τὸ om *M*. || 19. καίμενα *X*. || 22. καὶ ante καομένου om *X*. || τῶν καπνῶν *Pr*. || 23. καὶ post ἐλαίου om *P*. || 26. βρυαθέντων *X*, κρυαθέντων *L*, βρυαθέντα *EMG^aH^a*. || πρότερον *X*. || 27. τοῖς om *LG^a*.

καθ' ὕδατος λίθοι· καὶ γὰρ οὗτοι βρυθνέτες, ὕπερον ἀπο-
ξηραίνοντο τῷ χρώματι γίνονται μέλανες. τὰ μὲν οὖν
ἀπλᾶ τῶν χρωμάτων ταῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστιν.

2 Τὰ δ' ἄλλα ἐκ τούτων τῇ κράσει καὶ τῷ μᾶλλον καὶ
ἥττον γιγνόμενα πολλὰς καὶ ποικίλας ποιεῖ χρωμάτων
φαντασίας. κατὰ μὲν τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ὥσπερ τὸ
φοινικῶν καὶ τὸ ἀλουργέ, κατὰ δὲ τὴν κράσιν, ὥσπερ τὸ
λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, ὅταν μίχθῃτα φαῖν ποιήσῃ φαντα-
σίαν. διὸ τὸ μέλαν καὶ σκιερὸν τῷ φωτὶ μιγνύμενον φοι-
νικῶν. τὰ γὰρ μέλαν μιγνύμενον τῷ τε τοῦ ἡλίου καὶ τῷ
ἀπὸ τοῦ πυρὸς φωτὶ θεωρῶμεν αἰεὶ γιγνόμενον φοινικῶν, καὶ
τὰ μέλανα πυρῶντα πάντα εἰς χρῶμα μεταβάλλοντα
φοινικῶν· αἱ τε γὰρ καπνώδεις φλόγες καὶ οἱ ἀνθρακες,
ὅταν ὥς διακεκαυμένοι, φαίνονται χρῶμα ἔχοντες φοι-
νικῶν. τὸ δ' ἀλουργέ εὐανθές μὲν γίνεται καὶ λαμπρὸν, ὅταν
τῷ μετρίῳ λευκῷ καὶ σκιερῷ κραθῶσιν ἀσθενεῖς αἱ τοῦ ἡλίου
αὐγαί. διὸ καὶ περὶ ἀνατολᾶς καὶ δύσεως ὁ αἶθρ πορφυ-
ροειδὴς ἐστὶν ὅτε φαίνεται, περὶ ἀνατολὴν καὶ δύσιν ὄντος
τοῦ ἡλίου· ἀσθενεῖς γὰρ ὕσαι τότε μάστιγα πρὸς σκιερὸν
ὄντα τὸν αἶρα προσβάλλουσιν. φαίνεται δὲ καὶ ἡ θάλασσα
πορφυροειδὴς, ὅταν τὰ κύματα μετεωρίζοντα κατὰ τὴν
ἔγκλισιν σκιασθῇ· πρὸς γὰρ τὸν ταύτης κλισμὸν ἀσθενεῖς
αἱ τοῦ ἡλίου αὐγαὶ προσβάλλουσιν ποιοῦσι φαίνεσθαι τὸ
χρῶμα ἀλουργέ. ὁ καὶ ἐπὶ τῶν πτερωμάτων θεωρεῖται
γιγνόμενον· ἐντεινόμενα γὰρ πῶς πρὸς τὸ φῶς ἀλουργέ
ἔχει τὸ χρῶμα. ἐλάττωτος δὲ τοῦ φωτὸς προσβάλλοντος
ζοφερόν, ὃ καλοῦσιν ὄρφνιον· πολὺ δὲ καὶ τῷ πρῶτῳ μέ-
λανι κραθὲν φοινικῶν. εὐανθές δ' ὅν καὶ εὐανθὲς εἰς τὸ φλο-
γοειδὲς χρῶμα μεταβάλλει. κατὰ γὰρ τὴν πρὸς ἄλληλα
κράσιν οὕτως ληπτέον, ἐξ ὑποκειμένου τε θεωρημένου χρώ-
ματος ποίνοντας τὴν μίξιν, ἀλλὰ μὴ πάντων ὁμοίαν γένε-
σιν ποίνοντας. ἐστὶ γὰρ τῶν χρωμάτων ἔχ' ἀπλᾶ μὲν, λό-
γον δ' ἔχει πρὸς τινὰ τὸν αὐτὸν τῶν συνθέτων ὅνπερ τὰ
ἀπλᾶ πρὸς ἑαυτά, διὰ τὸ τὰ ἀπλᾶ πρὸς μίξιν ἐνὸς ἔχειν,

καὶ μὴ εὐσημον ἐν τῷ παντί, καὶ προστεθεωρημένον κατα-
σκευάζειν ὁμοίως. τὴν γὰρ τῷ ἀλουργῷ ἢ φοινικῷ κράσιν
λέγοντας ἀνάγκη ὁμοίως τοῖς ἐκ τούτων μιγνυμένοις καὶ
ποιοῦσιν ἄλλην χροάν τὴν γένεσιν διηγείσθαι, καὶ μὴ
ὁμοίαν ἐμφασιν ποιεῖν. διόπερ ἐκ τοῦ προκατεσκευασμένου
ληπτέον καὶ θεωρητέον τὴν κράσιν, οἷον ὅτι τὸ οἰνωπὸν
χρῶμα γίνεται, ὅταν ἀκράτῳ τῷ μέλανι καὶ εὐανθῶντι
κραθῶσιν αὐγαὶ ἡεροειδεῖς, ὥσπερ καὶ αἱ τῶν βοτρυῶν ῥα-
γες· καὶ γὰρ τούτων οἰνωπὸν φαίνεται τὸ χρῶμα ἐν τῷ
πεπαίνεσθαι· μελανομένων γὰρ τὸ φοινικῶν εἰς τὸ ἀλουργέ
μεταβάλλει. κατὰ δὲ τὸν ὑποδεδειγμένον τρόπον θεω-
ρητέον πάσας τὰς τῶν χρωμάτων διαφοράς, ἐκ κινήσεως
τὴν ὁμοιότητα λαμβάνοντας κατ' αὐτὸ τὸ φαινόμενον, τὴν
ἐν ἐκάστῳ μίξιν ὁμοιότητας καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος ἐν γε-
νέσει τινὶ καὶ κράσει ποίντων φαντασίαν, καὶ πῶς προσ-
φερομένους. δεῖ δὲ καὶ πάντων τούτων ποιεῖσθαι τὴν θεωρίαν
μὴ καθάπερ οἱ ζωγράφοι τὰ χρώματα ταῦτα κεραυνύ-
ντας, ἀλλ' ἀπὸ τῶν εἰρημένων τὰς ἀνακλωμένας αὐγὰς
πρὸς ἀλλήλας συμβάλλοντας· μάλιστα γὰρ δύναται ἂν
τις κατὰ φύσιν θεωρῆται τὰς τῶν χρωμάτων κράσεις. τὰς
δὲ πῆσεις καὶ τὰ ὅμοια δεῖ ἐν οἷς ἡ γένεσις ἐστὶ φανερά
τῶν χρωμάτων. ταῦτα δὲ μάλιστα ἐστὶ τό τ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου
φῶς καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ ὁ αἶθρ καὶ τὸ ὕδωρ· κερα-
νύμενα γὰρ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον ταῦτα μάστιγα πάσας
ὥς εἰπεῖν τὰς χροάς ἀποτελεῖ. ἐπιληπτέον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν
ἄλλων χρωμάτων ταῖς αὐγαῖς κεραυνυμένων τὴν ὁμοιό-
τητα· οἱ γὰρ ἀνθρακες καὶ ὁ καπνὸς καὶ ὁ ἰὸς καὶ τὸ θεῖον
καὶ τὰ πτερώματα κεραυνύμενα τὰ μὲν ταῖς τοῦ ἡλίου αὐ-
γαῖς, τὰ δὲ ταῖς τοῦ πυρὸς, πολλὰς καὶ ποικίλας ποιοῦσι
μεταβολὰς χρωμάτων. τὰ δὲ καὶ τῇ πέφει θεωρητέον, γι-
νόμενα ἐν φυτοῖς καὶ καρποῖς καὶ τριχώμασι καὶ πτερώ-
μασι καὶ τοῖς τοιούτοις πᾶσιν.

Δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν τὸ πολυειδὲς καὶ τὸ ἄπειρον τῶν
χρωμάτων, διὰ πόσα συμβαίνει γίνεσθαι. εὐρήσομεν γὰρ

1. βρυθνέτες X, κρυθνέτες L. || ἀποξηραίνοντες γίνονται τῷ χρώματι LG^aH^a. || 4. καὶ τὸ L, κατὰ τὸ P. || μᾶλλον] μᾶλλον τε E
MPX. || 5. ἥττον] τῷ ἥττον LG^aH^a. || χρωμάτων ποιεῖ EP. || 6. ἥττον] τὸ ἥττον ELPG^aH^a. || 7. ἀλουργέ L. || 9. μιγνυμένων M. ||
10. τε] τε ἀπὸ LG^aH^a. || 11. θεωρῶμεν H^a. || 12. εἰς] εἰς M. || φοινικῶν μετ. P. || 13. καπνώδεις G^a et pr H^a. || 15. ἀλουργέ
G^a. || 16. λευκῷ] λαμπρῷ X. || 17. πορφυροειδὲς L. || 20. θάλασσα P. || 21. πυρῶν E. || 22. ταύτης om X. || 23. ἡ τοῦ ἡλίου
αὐγὰ X. || 25. πῶς om M. || 28. φοινικῶν EX. || 29. post εὐανθῶν G^aH^a, utrobique L. || 29. χρῶμα om G^aH^a. || 32. τῶν om
PX. || χρωμάτων εἶδη ἔχ' X. || ἀπλᾶ L et pr G^a. || 33. τῶν αὐτῶν M. || τὰ ἀπλᾶ πρὸς] τὰ ἀπλᾶ πῶς LPQG^aH^a et pr E,
ἀπλᾶ πῶς X, πλάτος Mi et pr E.

1. καὶ προστεθεωρημένον ἐν τῷ παντί X. || 2. φοινικῷ LPXG^aH^a. || 3. τοῖς P. || ἐκ om EM. || 4. διηγείσθαι EMI, λέγειν
γίνεσθαι PAX. || 10. μελανομένων G^a. || τὸ post εἰς om M. || 12. τὰς om P. || διαφορὰς τῶν χρωμάτων G^a. || 13. καθ' αὐτὸ LG^a
H^a. || 15. καὶ τὴν πῆσιν X. || 17. κεραυνύμενος H^a. || 19. ἀλλήλα EM. || γὰρ om P. || 24. ἥττον καὶ μᾶλλον G^a. || 25. ἐπιληπτέον
X. || καὶ om X. || ἐπὶ H^a. || 30. γινόμενα P. || 31. φυτοῖς τε καὶ G^aH^a. || 33. τὸ post καὶ om X.

ἤτοι διὰ τὸ τῷ φωτὶ καὶ ταῖς σκιαῖς ἀνίσως καὶ ἀνωμά-
λως λαμβάνεσθαι· καὶ γὰρ αἱ σκιαὶ καὶ τὸ φῶς κατὰ τὸ
μᾶλλον καὶ ἥττον πολὺ διαφέρουσιν αὐτῶν, ὥς καὶ καθ'
αὐτάς καὶ μετὰ τῶν χρωμάτων μιγνύμεναι ποῖσι μετα-
βολαῖς χρωμάτων, ἢ τῷ τὰ κεραυνύμενα τῷ πλήθει καὶ
ταῖς δυνάμεσι διαφέρειν, ἢ τῷ λόγῳ ἔχειν μὴ τὴν αὐτὴν.
πολλὰς γὰρ καὶ τὸ ἀκρῶς ἔχει διαφορὰς καὶ τὸ φοιν-
ικῶν καὶ τὸ λευκὸν καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστον καὶ κατὰ τὸ
μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα μίξιν καὶ
εὐκρινεῖαν αὐτῶν. ποιεῖ δὲ διαφορὰν καὶ τὸ λαμπρὸν ἢ
στίλβον εἶναι τὸ μιγνύμενον ἢ τοῦναντίον αὐχμηρὸν καὶ
ἀλαμπές. ἐστὶ δὲ τὸ στίλβον ἢ ἄλλο τι ἢ συνέχεια φωτός
καὶ πυκνότης. τὸ γὰρ χρυσοειδὲς γίνεται, ὅταν τὸ ξανθὸν
καὶ τὸ ἡλιώδες πυκνωθὲν ἰσχυρῶς στίλβῃ. διὸ καὶ οἱ τῶν
περιφερῶν τράχηλοι καὶ τῶν ὑδάτων οἱ θαλαγμοὶ φαίνον-
ται χρυσοειδῆς τῷ φωτὶ ἀνακλωμένου. ἐστὶ δὲ ἡ λευμέ-
να τρίψῃ καὶ δυνάμεσιν αἰσθάνεσθαι ἰσχυρὰ καὶ ποικίλας
χρῶας, ὥσπερ καὶ ὁ ἄργυρος παρατριβομένης καὶ χρυσὸς
καὶ χαλκὸς καὶ σίδηρος. καὶ τινὰ γένη λίθων διαφόρους
ποιεῖ χρῶας, καθάπερ καὶ ... μέλαινα γὰρ εἶσαι λευκάς
γράφουσι γραμμάς, διὰ τὸ πάντων τῶν τοιούτων τὰς μὲν
ἐξ ἀρχῆς συστάσεις ἐκ μικρῶν εἶναι μορίων καὶ πυκνῶν
καὶ μελάνων, ὑπὸ δὲ τῆς ἐν τῇ γενέσει βαφῆς ἀπάντων
τῶν πόρων κεχρωσμένων δι' ὧν διελέλυθεν αὐτῶν ἡ βαφή,
ἄλλην ἐσχηκέναι τὴν τῷ χρώματος φαντασίαν. ὁ δ' ἀπο-
τριβομένης ἀπ' αὐτῶν οὐκέτι γίνεται χρυσοειδὲς ἢ δὲ χαλ-
κοειδὲς ἢ δὲ ἄλλην οὐδεμίαν τοιαύτην ἔχων χροιάν, ἀλλὰ
πάντως μέλας, διὰ τὸ τὰς μὲν πόρους παρατριβομένων αὐ-
τῶν ἀναρρήγνυσθαι, δι' ὧν ἡ βαφή διελέλυθε, φύσει δὲ
καὶ τῶν αὐτῶν εἶναι. τὰ γὰρ προτέρου χρώματος οὐκέτι ὄν-
τος ἡμῶν φανεροῦ παρὰ τὸ διασπᾶσθαι τὴν βαφήν, τὸ
κατὰ φύσιν ὑπάρχον αὐτοῖς χρῶμα ὁρῶμεν· διὸ καὶ
πάντα φαίνεται μέλαινα. ἐν δὲ τῷ παρατριβεσθαι πρὸς
ὁμαλὲς καὶ λεῖον ἑκάστον τούτων, καθάπερ καὶ πρὸς τὰς

βασάνους, ἀποβάλλοντα ἀπολαμβάνει πάλιν τὴν χρῶαν
ἐν τῇ συνάψει καὶ συνεχείᾳ, τὸ τῆς βαφῆς διαφανόμε-
νον. ἐπὶ δὲ τῶν καυσῶν καὶ διαλυομένων καὶ τηκομένων
ἐν τῷ πυρὶ ταῦτα πλείστας ἔχει χρῶας, ὅσων ὁ καπνὸς
ἐστὶ λεπτὸς καὶ ἀεροειδὲς καὶ τὰ χρώματα σκιώδη, ὥσπερ
ὁ τε ἀπὸ τοῦ θείου καὶ τῶν ἰωμένων χαλκείων, καὶ ὅσα ἐστὶ
πυκνὰ καὶ λεῖα, καθάπερ ὁ ἄργυρος. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων
ὅσα σκιώδεις ἔχει τὰς χρῶας καὶ λειότητος μετέχει, ὥσ-
περ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ νέφη καὶ τὰ πτερύματα τῶν ὀρνίθων·
καὶ γὰρ ταῦτα διὰ τὴν λειότητα καὶ τὰς προσπιπτού-
σας αὐγὰς, ἄλλοτε ἄλλως κεραυνύμενας, ποιεῖ διαφόρους
τὰς χρῶας, καθάπερ καὶ τὸ σκίτος. τῶν δὲ χρωμάτων
οὐδὲν ὁρῶμεν εὐκρινές οἷον ἐστὶν, ἀλλὰ πάντα κεκραμένα
ἐν ἑτέροις· καὶ γὰρ ἂν μηδενὶ τῶν ἄλλων, ταῖς γε τοῦ
φωτός αὐγαῖς καὶ ταῖς σκιαῖς κεραυνύμενα ἄλλοις, καὶ
ἢ οὐκ εἶδ' ἐστὶ, φαίνεται. διὸ καὶ τὰ ἐν σκιά θεωρούμενα καὶ
ἐν φωτὶ καὶ ἡλίῳ, καὶ σκληρᾷ αὐγῇ ἢ μαλακῇ, καὶ κατὰ
τὰς ἐγκλίσεις οὕτως ἢ οὕτως ἔχοντι, καὶ κατὰ τὰς ἄλλας
διαφορὰς, ἄλλοις φαίνεται. καὶ ταῖς πρὸς τῷ πυρὶ καὶ
τῇ σελήνῃ, καὶ ταῖς τῶν λύχνων αὐγαῖς, διὸ καὶ τὸ φῶς
ἑκάστου τούτων ἁλλοιότερον ἔχει χρῶαν. καὶ τῇ πρὸς ἄλ-
ληλα δὲ μίξει τῶν χρωμάτων· δι' ἁλλήλων γὰρ φερό-
μενα χρωαίεσθαι. τὸ γὰρ φῶς ὅταν προσπεσὼν ὑπὸ τινος
χρωσθῇ, καὶ γένηται φοινικῶν ἢ ποῶδες, καὶ τὸ ἀνακλα-
σθὲν προσπέσῃ πρὸς ἑτερόν τι χρῶμα, πάλιν ὑπ' ἐκείνου
κεραυνύμενον ἄλλην τινα λαμβάνει τοῦ χρώματος κρᾶσιν.
καὶ τοῦτο πάσχον συνεχῶς μὲν οὐκ αἰσθητῶς δὲ ἐνίοτε
παραγίνεται πρὸς τὰς ὀφείας ἐκ πολλῶν μὲν κεκραμένον
χρωμάτων, ἐνὸς δὲ τινος τῶν μάλιστα ἐπικρατέων ποιοῦν
τὴν αἰσθησιν. διὸ καὶ καθ' ὕδατος ὑδατσειδὴ μᾶλλον φαί-
νεται, καὶ τὰ ἐν ταῖς κατόπτροις ὁμοίως ἔχοντα χρῶας ταῖς
τῶν κατόπτρων. ὁ καὶ περὶ τὸν αἶρα οἰητέον συμβαίνειν.
ὥς ἐκ τριῶν εἶναι τὰς χρῶας ἀπάσας μεμιγμένας, τοῦ
φωτός, καὶ δι' ὧν φαίνεται τὸ φῶς, οἷον τοῦ τε ὕδατος

1. ἢτι G^o, εἴτι M. || 3. καὶ τὸ ἥττον X. || 4. καὶ om M. || τῶν om X. || 6. τῷ τὸς λόγους P. || 7. φοινικῶν LMPXG^oH^o. || 8. καὶ τὸ λευκὸν om X. || 13. γὰρ] δι' L. || τὸ ξ. καὶ om QG^o. || 14. ἰλυώδες M, ὑλωδες LH^o. || 15. οἱ ε. τῶν ὑδάτων P. || 16. λυόμενα MX et fortasse pr E. || 18. χροιάς EPX. || 20. post καὶ Mi lacunam litterarum sex septemve, E trium. || γὰρ om LPXG^oH^o. || 23. τῇ om P. || 24. ἐλέλυθεν PX. || 26. ὑπ' EX. || 27. ἔχον τοιαύτην P. || χρῶαν L. || 28. μέλαινα EMPG^o. || 28. περιτριβομένην G^o. || 30. τὸν αὐτῶν E, τὸ αὐτῶν G^oH^o, τὸν αὐτῶν MPXⁱ. || προτέρου τούτων χρ. MP. || 34. καὶ] τι καὶ P, om EM. || ἑκάστον τι τούτων M, τούτων ἑκάστον LG^oH^o.

1. ἀποβαλλόντα P, ἀποβάλλουσαι EM. || πᾶσας LH^o. || 4. ταῖτας ἔχει πλείστας M. || 6. χαλκείων EP, χαλκῶν X. || 8. χροιάς PX. || καὶ om L. || 9. τῶν ὀρνίθων πτερύματα P. || 10. τε] τε τὰς αὐγὰς καὶ ELMPXG^oH^o. || τὰς λειότητας H^o. || 11. ἄλλως] ἄλλην LH^o. || διαφόρους P. || 13. οἷον εὐκρινές M. || 14. ἑτέροις] ἁλλήλοισι P. || μηδενὶ X. || 17. καὶ ante κατὰ om H^o. || 18. ἔχοντα LX. || 20. διὸ — 21. ἔχει] διὰ τὸ — ἔχειν L. || 22. τῶν χρωμάτων μίξει LG^oH^o. || φαίνοντα P. || 24. γίνεται LG^oH^o. || φοινικῶν LPXG^oH^o. || 27. πάσχον X. || 28. παραγίνεται pr G^o. || 29. δὲ ἢ τινος EM. || ποιεῖ P. || 30. μᾶλλον om P. || 31. ἔχοντα τὰς χρῶας X. || 33. πᾶσας M.

καὶ τὸ αἶρος, καὶ τρίτος τῶν ὑποκειμένων χρωμάτων, ἀφ' ὧν ἀνακλᾶσθαι συμβαίνει τὸ φῶς. τὸ δὲ λευκὸν καὶ διαφανὲς ὅταν μὲν ἀραιὸν ἢ σφόδρα, φαίνεται τῷ χρώματι ἀεροειδές· ἐπὶ δὲ τῶν πυκνῶν ἐπὶ πάντων ἐπιφαίνεται τις ἀχλύς, καθάπερ ἐπὶ τῷ ὕδατος καὶ ὑάλου καὶ τοῦ αἵρος, ὅταν ἢ πάχυσ. τῶν γὰρ αὐγῶν διὰ τὴν πυκνότητα πανταχόθεν ἐκλείπουσιν, οὐ δυνάμεθα τὰ ἐντὸς αὐτῶν ἀκριβῶς διορᾶν. ὁ δ' αἶρ ἐγγύθεν μὲν θεωρούμενος οὐδὲν ἔχειν φαίνεται χρῶμα (διὰ γὰρ τὴν ἀραιότητα ὑπὸ τῶν αὐγῶν κρατεῖται, χωριζόμενος ὑπ' αὐτῶν πυκνοτέρων οὐσῶν καὶ διαφανομένων δι' αὐτοῦ), ἐν βάθει δὲ θεωρουμένου, ἐγγυτάτῳ φαίνεται τῷ χρώματι κυανοειδὲς διὰ τὴν ἀραιότητα. ἢ γὰρ λείπει τὸ φῶς, ταύτῃ σκότῳ διειλημμένος φαίνεται κυανοειδής. ἐπιπυκνωθεὶς δὲ, καθάπερ καὶ τὸ ὕδωρ, πάντων λευκοτάτων ἐστίν.

4 Τὰ δὲ βαπτόμενα πάντα τὰς χροάς ἀπὸ τῶν βαπτόντων λαμβάνει. πολλὰ μὲν γὰρ τοῖς ἀνθεσι βάπτεται τοῖς φυομένοις, πολλὰ δὲ ῥίζαις, πολλὰ δὲ φλοιοῖς ἢ ξύλοις ἢ φύλλοις ἢ καρποῖς. ἔτι δὲ πολλὰ μὲν γῇ, πολλὰ δ' ἀφρῶ, πολλὰ δὲ καὶ μελαντηρίᾳ. τὰ δὲ καὶ τοῖς τῶν ζώων χυλοῖς, καθάπερ καὶ τὸ αἰλουργὲς τῇ πορφύρᾳ. τὰ δὲ οἴνω, τὰ δὲ καπνῷ, τὰ δὲ κονίᾳ, τὰ δὲ θαλάττῃ, ὥσπερ τὰ τριχῶματα τῶν θαλαστίων· καὶ γὰρ ταῦτα πάντα ὑπὸ τῆς θαλάττης γίνονται πυρρά. καὶ ὅλως ὅσα χροάς ἰδίας ἔχει. αἶε γὰρ ἀπὸ πάντων αὐτῶν, ἅμα τῷ τε ὑγρῷ καὶ θερμῷ τῶν χρωμάτων συνεισιόντων εἰς τὸς τῶν βαπτομένων πόρους, ὅταν ἀποξηρανθῇ, τὰς ἀπ' ἐκείνων χροάς λαμβάνει. διὸ καὶ πολλάκις αὐτῶν ἐκπλύνεται, τῶν ἀνθῶν ἐκ τῶν πόρων ἐκρύντων. πολλὰς δὲ καὶ αἱ ζύψεις ἐν τῇ βαφῇ ποιούσι διαφορὰς καὶ μίξεις, καὶ τὰ πάθη τῶν βαπτομένων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς κράσεως εἴρηται πρότερον. βάπτεται δὲ καὶ τὰ μέλανα τῶν ἐρίων, οὐ μὴν ὁμοίως γε τῷ χρώματι γίνεταί λαμπρά, διὰ τὸ βάπτεσθαι τὸς πόρους αὐτῶν εἰς τοὺς τῶν ἀνθῶν εισιόντας, τὰ δὲ μεταξὺ

διαστήματα τῆς τριχὸς μηδεμίαν λαμβάνειν βαφὴν. ταῦτα λευκὰ μὲν ὄντα, καὶ παρ' ἄλληλα κείμενα τοῖς χρώμασι ποιεῖ πάντα φαίνεσθαι τὰ ἄνθη λαμπρότερα· τὰ μέλαν δὲ τούναντίον σκιερὰ καὶ ζοφώδη. διὸ καὶ τὸ καλούμενον ὀρφνιον εὐανθέστερον γίνεται τῶν μελάνων ἢ τῶν λευκῶν· οὕτω γὰρ ἀκρατέστερον αὐτῶν φαίνεται τὸ ἄνθος, κεραννύμενον ταῖς τῷ μέλανος αὐγαῖς. καθ' αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν πόρων ἔχ' ὁράται διὰ σμικρότητα, καθάπερ ὅδε καττίτερος τῷ χαλκῷ κραθεὶς, ὅδε τῶν ἄλλων ἔθεν τῶν τοιούτων. τῶν δὲ βαπτομένων τὰ χρώματα ἀλλοιοῦνται διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας.

Τὰ δὲ τριχῶματα καὶ τὰ πτερώματα καὶ τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποὶ καὶ τὰ φυτὰ πάντα ὅτι μὲν ἅμα τῇ πύσει πάσας τὰς τῶν χρωμάτων λαμβάνει μεταβολὰς φανερόν ἐκ πολλῶν· τίνες δὲ εἰσιν ἐκάστοις τῶν φυομένων ἀρχαὶ τῶν χρωμάτων, καὶ ποίας τὰς μεταβολὰς ἐκ ποίων λαμβάνουσιν, καὶ δι' ἧς αἰτίας ταῦτα πάσχει, καὶ εἴ τινας ἄλλας ἀπορίας αὐτοῖς συμβαίνει παρακολουθεῖν, περὶ πάντων τούτων ἐπισκεπτέον ἐκ τῶν τοιούτων. ἐν πᾶσι δὲ τοῖς φυτοῖς ἀρχὴ τὸ ποῶδες ἐστὶ τῶν χρωμάτων· καὶ γὰρ βλαστοὶ καὶ τὰ φύλλα καὶ οἱ καρποὶ γίνονται κατ' ἀρχὰς ποῶδεις. ἴδιοι δ' ἂν τις τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ὑομένων ὑδάτων· ὅπου ἂν πλείονα χρόνον συστή τὸ ὕδωρ, πάλε ἀποξηραίνόμενον γίνεται τῷ χρώματι ποῶδες. κατὰ λόγον δὲ συμβαίνει καὶ τὸ πρῶτον ἐν πᾶσι τοῖς φυομένοις τέτυκτο σινίστασθαι τῶν χρωμάτων. τὰ γὰρ ὕδατα πάντα χρόνῳ ζόμενα κατ' ἀρχὰς μὲν γίνεται χλωρά, κεραννύμενα ταῖς τοῦ ἡλίου αὐγαῖς, κατὰ μικρὸν δὲ μελαινόμενα, πάλιν μεγυνύμενα τῷ χλωρῷ, γίνεται ποῶδη. τὸ γὰρ ὑγρὸν ὥσπερ εἴρηται, καθ' ἑαυτὸ παλαιούμενον καὶ καταξηραίνόμενον μελαίνεται, καθάπερ καὶ τὰ ἐν ταῖς δεξαμεναῖς κονιάματα· καὶ γὰρ τούτων ὅσα μὲν ἐστὶν αἶε καθ' ὕδατος, ταῦτα μὲν ἅπαντα γίνεταί μέλανα διὰ τὸ καθ' αὐτὰ μὴ ξηραίνεσθαι διαψυχόμενον τὸ ὑγρὸν, ὅσον δ

1. τρίτον EMPX. || 3. ἀραιὸν μὲν H^a. || 4. ἐπὶ ἐπὶ M. || ἐπὶ πάντων φαίνεται τις M, ἐπιφαίνεται τις ἐπὶ πάντων H^a. || 5. ὑάλου X. || 9. καθαρότητα X. || 10. χωρίζεται γη X. || 15. λευκίτατος M. || 17. βάπτεται om L. || 18. πολλὰ δὲ μίξαις om X. || 19. ἢ ξύλοις] πολλὰ δὲ P, om EMXi. || 20. ἢ γῇ μὲν πολλὰ P. || 23. πάντα om G^aH^a. || 24. ἔχει χροάς ἰδίας G^a. || 26. συνιόντων P. || βλαπτομένων H^a. || 27. λαμβάνει χροάς PX, χροάς ἀπολαμβάνει LG^aH^a. || 29. ἐκρύνεται X, ἐκρύνεται c, ἐκρύνεται EMPir, ἐκρύνεται QG^aH^a. || 30. ποῶσι καὶ διαφορὰς καὶ X. || βάθη pr X. || 31. βαπτόντων LMPQXG^aH^a. || 32. γε] τε X, γε καὶ LG^a. γε τῷ χρώματι om H^a. || 33. τὸς] εἰς τὸς P. || 34. εἰσιόντα P. || μεταξὺ καὶ διαστήματα P.

1. ταῦτα μὲν ὅτι λευκὰ ὄντα PX, ταῦτα μὲν λευκὰ μὲν ὄντα E, ταῦτα μὲν λευκὰ μέιστα M. || 3. τὰ ἄνθη om X. || 4. δὲ M. || 5. γίνεσθαι ELMPG^aH^a. || 6. αὐτοῖς X. || 9. καττίτερον L. || 10. ἀλλοιοῦνται P. || 14. τὰς om L. || διαφορὰς X. || 15. ἕκαστοι M. || 16. ποῖαι EPG^aH^a. || 18. συμβαίνει M, συμβαίνει X. || περὶ] ἐπὶ M. || 19. δὲ L. || 23. πάλιν] πάλιν πάλιν MPX. || 26. πάντων om PX. || 29. ὕδωρ P. || 30. καὶ] καὶ μὴ PX. || 32. καθ' ὕδατος αἶε X. || 33. κατ' αὐτὰ μὲν ξ. X. || 34. διὰ ψυχόμενον M, διαψυχόμενον PX. || τῷ ὑγρῷ PX. || δ' om EMG^aH^a.

ἀπαυτλούμενον ἡλιῷται, τὸ μὲν ποιῶδες γίνεται διὰ τὸ τῇ
 ξανθὸν τῷ μέλανι κεράνυσθαι. μᾶλλον μὲν ἔν τῇ ὑγρῇ
 μελαινομένου τὸ ποιῶδες γίνεται κατακορὸς ἰσχυρῶς καὶ
 πρασοειδές. διὸ καὶ πάντων οἱ παλαιοὶ βλαστοὶ πολὺ
 μᾶλλον εἰσι τῶν νέων μέλανες· οἱ δὲ ξανθότεροι διὰ τὸ
 μήπω τὸ ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς μελαίνεσθαι. τῆς γὰρ αὐξήσεως
 αὐτῶν βραδυτέρας γιγνομένης, καὶ τῆς ὑγρασίας πολλὴν
 χρόνον ἐμμενούσης, διὰ τὸ ψυχόμενον ἰσχυρῶς μελαίνε-
 σθαι τὸ ὑγρὸν, γίνεται πρασοειδὲς ἀκράτῳ τῷ μέλανι
 κεραννύμενον. ἐν ὅσοις δὲ τὸ ὑγρὸν μὴ μίγνυται ταῖς
 ἡλίου αὐγαῖς, τότε διαμένει τὸ χρῶμα λευκόν, εἰ μὴ
 χρονοζόμενον καὶ καταξηραίνόμενον μελανθῇ πρότερον. διὸ
 καὶ τὰ μὲν ὑπὲρ γῆς χλωρὰ πάντων τῶν φυομένων τὸ
 πρῶτον ἐστὶ, τὰ δὲ κατὰ γῆς, καυλοὶ καὶ ῥίζαι λευκαί.
 καὶ οἱ βλαστοὶ κατὰ γῆς μὲν ὄντες εἰσι λευκοί, περιαιρε-
 15 θείσης δὲ τῆς γῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς, ὡς προείρηται, πάν-
 τες γίγονται ποιῶδεις διὰ τὸ καὶ τὴν ὑγρασίαν τὴν διὰ
 τῶν βλαστῶν εἰς αὐτὸς διηθμένην τοιαύτην ἔχειν τὴν τοῦ
 χρώματος φύσιν, καὶ ταχέως αὐτὴν εἰς τὴν αὐξήσιν κατ-
 αναλίσκεσθαι τὴν τῶν καρπῶν· ὅταν δὲ μηκέτι αὐξάνων-
 20 ται διὰ τὸ μὴ κρατεῖν ἤδη τὸ θερμὸν τῆς ἐπιρρέσεως τρο-
 φῆς, ἀλλὰ καὶ τούναντίον ἀναλύεται τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τῆς
 θερμότητος. ὅταν δὲ πεκαύωνται οἱ καρποὶ πάντες, καὶ
 τῆς ὑπαρχούσης ἐν αὐτοῖς ὑγρασίας συνεφομένης ὑπὸ τε
 τῷ ἡλίῳ καὶ τῆς τῷ ἀέρος θερμότητος ἕκαστοι ἀπολαμβάνου-
 25 σι τὰς ἀπὸ τῶν φυτῶν χροάς, καθάπερ καὶ τὰ βα-
 πτόμενα τῶν ἀνθῶν. διὸ κατὰ μικρὸν χρωῶνται, καὶ
 μάλιστα αὐτῶν τὰ πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένα καὶ τὴν
 ἀλέαν. ὥς τε καὶ τὰς χροάς αὐτῶν ἅμα ταῖς ὥραις ἀπάν-
 30 των μεταβάλλειν. φανερόν δὲ τῆτο ἐστίν· οἱ γὰρ τῷ ποι-
 ῶδους χρώματος ἅπαντες ἤδη πεκαυνόμενοι μεταβάλλουσιν
 εἰς τὸ κατὰ φύσιν χρῶμα. καὶ γὰρ λευκοὶ καὶ μέλανες
 καὶ φαιοὶ καὶ ξανθοὶ καὶ μελανοειδεῖς καὶ σκιοειδεῖς καὶ

φοινικοὶ καὶ εἰκαστοὶ καὶ κρικειδεῖς καὶ σχεδὸν ἀπᾶσαι
 ἔχοντες γίγονται τὰς τῶν χρωμάτων διαφοράς. ἐπεὶ δὲ
 τὰ πλεῖστα γίνεται τῶν χρωμάτων πλεονόν κεραννύμενων
 ἀλλήλοις, φανερόν ὅτι καὶ τὰς ἐν τοῖς φυτοῖς χροάς
 ἀνάγκη τὰς αὐτὰς ἔχειν κρᾶσεις· διὰ γὰρ τῆτο τὸ ὑγρὸν
 διηθόμενον, καὶ μεθ' ἑαυτοῦ συνεκλύζον, ἀπᾶσας λαμ-
 βάνει τὰς τῶν χρωμάτων δυνάμεις. καὶ τότε συνεφομένῃ
 περὶ τὰς τῶν καρπῶν πέφεις ὑπὸ τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς
 τῷ ἀέρος θερμότητος, ἕκαστα καθ' ἑαυτὰ συνίσταται τῶν
 χρωμάτων, τὰ μὲν βάπτον τὰ δὲ βραδυτέρον, καθάπερ
 συμβαίνει καὶ περὶ τὴν βαφὴν τὴν τῆς πορφύρας. καὶ
 γὰρ ταύτην ὅταν κόψαντες ἅπασαν ἐξ αὐτῆς τὴν ὑγρα-
 σίαν ἐκκλύσωσι, καὶ ταύτην ἐγγέαντες ἐψωσιν ἐν ταῖς
 χύτραις, τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν ὅλως ἐν τῇ βαφῇ τῶν
 χρωμάτων φανερόν ἐστι διὰ τὸ κατὰ μικρὸν ἕκαστον αὐ-
 τῶν τοῦ ὑγροῦ συνεφομένου μᾶλλον καὶ τῶν ἐτι ὑπαρ-
 χόντων ἐν αὐτοῖς χρωμάτων μίγνυμένων ἀλλήλοις πολ-
 λὰς καὶ ποικίλας λαμβάνειν διαφοράς· καὶ γὰρ μέλαν
 καὶ λευκὸν καὶ ὄρφνιον καὶ ἀεροειδὲς καὶ τότε ἅπαν γί-
 νεται συνεψηθέντων, ὥς τε διὰ τὴν κρᾶσιν μηκέτι καθ' αὐτὸ
 μηδὲν τῶν ἄλλων χρωμάτων φανερόν εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ
 τῆτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν. ἐν πολλοῖς γὰρ διὰ
 τὸ μὴ ἀπᾶσας ἅμα γίνεσθαι τὰς τῶν χρωμάτων πέφεις,
 ἀλλὰ τὰ μὲν αὐτῶν συνίστασθαι πρότερον τὰ δ' ὕστερον,
 ἐξ ἐτέρων εἰς ἕτερα μεταβάλλουσιν, ὥσπερ καὶ οἱ βότρυες
 καὶ οἱ φοῖνικες. καὶ γὰρ τούτων ἔνιοι τὸ μὲν πρῶτον γί-
 νονται φοινικοῖ, τῷ δὲ μέλανος ἐν αὐτῷ συνισαμένου με-
 ταβάλλουσι πάλιν εἰς τὸ οἰνωπὸν· τὸ δὲ τελευταῖον γί-
 νονται κυανοειδεῖς, ὅταν ἤδη καὶ τὸ φοινικῶν πολλῶ καὶ
 ἀκράτῳ τῷ μέλανι μιχθῇ. τὰ γὰρ ὕστερον ἐπιγινόμενα
 τῶν χρωμάτων, ὅταν κρατήσῃ, τὰς προτέρας χροάς ἐξ-
 αλλάττει. μάλιστα δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν μελάνων καρπῶν
 φανερόν ἐστίν· σχεδὸν γὰρ αὐτῶν οἱ πλεῖστοι, καθάπερ

1. τὸ] τῆτο corr X. || δὲ PX. || τὸ tertium om EMPX. || 4. πολλοὶ M, πολλὰ P. || 6. μεμελάναι γ L. || 7. γενομένης EM X. || 10. ἐ] καὶ ἐ P. || μὴ om P. || 13. τῶν om EMPX. || ἐπὶ τὸ πρῶτον P. || 14. αὐλοὶ P. || 15. κατὰ] δὲ κατὰ M. || 16. ὥσπερ εἴρηται G°. || 17. διὰ τὸ] διὰ τὸ P, διὰ ELMXG°H°. || 18. αὐτῶς] τῆς X. || ἔχει P. || 20. τὴν om H°. || δὴ μηκέτι αὐξάνεται X. || 22. καὶ om PX. || ἀναλύεται G°, ἀναλίσκεται PX. || 24. συνεφομένης c. || τε] τῆς M. || 25. ἀέρος καὶ τῆς τοῦ ἡλίου Q G°. || ἀπολαμβάνουσι G°H°, λαμβάνουσι LX, λαμβάνουσι EMPcip. || 28. τὸν om H°. || 29. ὥσπερ EMPQG°H°. || 32. φαιοὶ καὶ μέλανες καὶ λευκοὶ G°. || 33. καὶ σκιοειδεῖς — b 1. σχεδὸν om LH°.

1. φοινικοὶ QXG°. || 2. γίγονται ἔχοντες P. || 3. τὰ] τὰ μὲν PX. || γίνεται L. || 5. γὰρ post τῆτων PX, om EM. || 6. συνεκλύζον LH°. || λαμβάνειν ELMPG°H°. || 8. παρὰ L, περὶ τε M. || τῶν om X. || πέφεις om M. || τε τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος καὶ ὑπὸ τῷ ἀέρος G°. || 11. παρὰ L. || 13. ἐκκλύσωσι LXG°. || ἐγγέαντες ELMXG°H°. || τῶν χύτραις ELXH°. || 16. τῇ] δὲ EL MPXG°H°. || 19. ὄρφνιον ELH°. || ἅπαντα G°. || 21. ἄλλων om M. || 23. ἀπᾶσας om G°. || ἅμα post χρωμάτων PXG°, utrobique EH°. || 25. ἕτερα] ἑτέραν M. || 26. ἔνιοι τῶ] ἔνιοι ELMG°H°. || 27. φοινικοὶ EMP, φοινικοὶ G°, φοινίκιοι X. || 29. φοιτι-κοῦν LMPXG°H°. || 30. ἄκρον M. || τῷ om ELMG°H°. || 31. πρότερον P. || 32. τῶν om X.

εἶρηται, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκ τοῦ ποῦδους μεταβάλλοντες μικρὸν ἐπιφοινικίζουσι καὶ γίνονται πυρροί, ταχὺ δὲ μεθίστανται. πάλιν ἐκ τῆ πυρρῆ καὶ ἀκράτου τῷ μέλανος ἐν τοῖς τοιούτοις ἐνυπαρχόντος. δηλοῖ δέ· καὶ γὰρ τὰ κλήματα καὶ τὰ ἔρια καὶ τὰ φύλλα πάντων ἐξ τῶν τοιούτων μέλανα διὰ τὸ πλείσθην ἐν αὐτοῖς ὑπάρχειν τὴν τοιαύτην χροάν, ἐπεὶ διότι γε τῶν καρπῶν οἱ μέλανες ἀμφοτέρων τῶν χρωμάτων μετέχουσι, φανερόν ἐστιν· πάντων γὰρ ὁ χυλὸς γίνεται τῶν τοιούτων οἰνωπός. τὰ δὲ χρώματα ἐν τῇ γενέσει προτερεῖ τὰ φοινικία τῶν μελάνων. 10 δηλοῖ δέ· καὶ γὰρ τὰ ὑπὸ τοὺς σαλαγμοὺς ἐδάφη, καὶ ὅλως ὅπου συμβαίνει γίνεσθαι μετρία ὑδάτων ἐκρυσσις ἐν τέτοις σκιεροῖς, ἅπαντα μεταβάλλει πρῶτον ἐκ τῆ ποῦδους εἰς τὸ φοινικιοῦν χρῶμα, καὶ γίνεται τὸ ἑδάφος ὡς ἂν αἵματος ἀρτίως ἐκσφαγμένου κατὰ τὸν τόπον τῆτον, 15 καθ' ὃν ἂν λάβῃ τὸ ποῦδες τῶν χρωμάτων τὴν πέψιν· τὸ δὲ τελευταῖον καὶ τοῦτο μέλαν ἰσχυρῶς γίνεται καὶ κυανοειδές. ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν. ὅτι δὲ χρωμάτων ὕστερον ἐπιγινόμενων, ὅταν κρατῇται τὰ πρότερον, τὸ χρῶμα τῶν καρπῶν μεταβάλλει, καὶ διὰ τῶν τοιούτων ῥάδιον συνιδεῖν. καὶ γὰρ τῆς ροῖας ὁ καρπὸς καὶ τὰ τῶν ῥόδων φύλλα κατ' ἀρχὰς μὲν γίνεται λευκά, τὸ δὲ τελευταῖον ἤδη χρωζομένων ἐν αὐτοῖς τῶν χυλῶν ὑπὸ τῆς πέψεως ἀποχραίνεται, καὶ μεταβάλλει πάλιν εἰς τὸ τῷ ἀλουργῷ χρῶμα καὶ τὸ φοινικιοῦν. τὰ δὲ καὶ πλείους 25 ἐπ' αὐτοῖς ἔχει χροάς, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς μήκωνος ὁ ὀπὸς καὶ τῆς ἐλαίας ὁ ἀμόργης· καὶ γὰρ αὗτος τὸ μὲν πρῶτον γίνεται λευκός, καθάπερ καὶ ὁ τῆς ροῖας καρπός, λευκανθεὶς δὲ πάλιν εἰς τὸ φοινικιοῦν μεταβάλλει χρῶμα, τὸ δὲ τελευταῖον πολλῶ τῷ μέλανι κραθεὶς γίνεται κυανοειδές. διὸ καὶ τὰ τῆς μήκωνος φύλλα τὰ μὲν ἄνω ἔχει φοινικιοῦντα παρὰ τὸ γίνεσθαι ταχεῖαν αὐτῶν τὴν ἐκπεψιν, τὰ δὲ πρὸς ταῖς ἀρχαῖς μέλανα, ἤδη τούτου τοῦ

χρώματος ἐν αὐτοῖς ἐκκρατῶντος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῷ καπού· καὶ γὰρ τὸ τελευταῖον γίνεται μέλας. ἐν ὅσοις ὑπάρχει τῶν φυτῶν ἐν χρῶμα μόνον, οἷον τὸ λευκὸν τὸ μέλαν ἢ τὸ φοινικιοῦν ἢ τὸ ἀλουργές, τέτων δὲ πάντων οἱ καρποὶ διαμένουσιν αἰετὴν αὐτὴν ἔχοντες τῷ χρωματος φύσει, ὅταν ἄπαξ ἐκ τῆ ποῦδους εἰς ἄλλην χροάν μεταβάλλωσιν. τὰ δ' ἄνθη ταῖς καρποῖς ἐπ' ἐνίων μὲν ὁμόχροα συμβαίνει γίνεσθαι, καθάπερ ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς ροῖας· καὶ γὰρ ὁ καρπὸς αὐτῆς γίνεται φοινικίος καὶ ἄνθος· ἐπ' ἐνίων δὲ πολὺ τῷ χρωματι διαφέρει, οἷον ἐπὶ τῆς δάφνης καὶ τῆς κίττης· τὸ μὲν γὰρ ἄνθος ἐστὶν αὐτῶν ἀπάντων ξανθόν, ὁ δὲ καρπὸς τῶν μὲν μέλας τῶν δὲ φοινικιοῦς. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς μηλέας· καὶ γὰρ ταύτης τὸ μὲν ἄνθος ἐστὶ λευκὸν ἐκπορφυρίζον, ὁ δὲ καρπὸς ξανθός. τῆς δὲ μήκωνος τὸ μὲν ἄνθος φοινικιοῦς ὁ δὲ καρπὸς ὁ μὲν μέλας ὁ δὲ λευκός, παρὰ τὸ καὶ τῶν πέψεως τῶν ἐνυπαρχόντων ἐν αὐτοῖς χυλῶν κατ' ἄλλους γίνεσθαι χρώνας. ῥάδιον δὲ τῆτο ἐκ πολλῶν συνιδεῖν· καὶ γὰρ τῶν καρπῶν ἔνιοι, καθάπερ εἶρηται, πολλὰς διαφορὰς ἅμα τῇ πέψει λαμβάνουσιν. διὸ καὶ τὰς ὁσμάς καὶ τὸς χυλὸς πολὺ διαφορὰς συμβαίνει τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς καρποῖς συνακολουθεῖν. ἔτι δὲ μάλλον τῆτο ἐστὶν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀνθῶν φανερόν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ φύλλου τὸ μὲν ἐστὶ μέλαν τὸ δὲ φοινικιοῦν, ἐνίων δὲ τὸ μὲν τι λευκὸν τὸ δὲ πορφυροειδές. οὐχ ἥκιστα δὲ τοῦτο φανερόν ἐστιν ἐπὶ τῆς ἱρίδος· πολλὰς γὰρ ἔχει καὶ τῆτο τὸ ἄνθος ἐν αὐτῷ ποικιλίας παρὰ τὰς τῆς πέψεως διαφορὰς, ὥσπερ καὶ τὰ βοτάνων, ὅταν ἤδη πεπαινόμενοι τυγχάνωσιν. διὸ καὶ πάντων μάλιστα συμβαίνει πέπτεσθαι τῶν ἀνθῶν τὰ ἄκρα τὰ δὲ πρὸς ταῖς ἀρχαῖς ἀχρύτερα γίνεται πολλῶ. σχεδὸν γὰρ ἐνίων ὥσπερ ἐκκαεῖται τὸ ὑγρὸν πρότερον ἢ λαβεῖν τὴν οἰκείαν πέψιν. διὸ καὶ τὰ μὲν ἄνθη τῷ χρωματι διαμένει οἱ δὲ καρποὶ πεπτόμενοι μεταβάλλουσιν· τὰ μὲν γὰρ δι-

2. δι — 3. πυρρῷ] δὲ πάλιν ἐκ τῆ πυρρῆ μεθίσταται *P*. || 3. καὶ] γίνονται κυανοειδείς *P*; καὶ γίνονται κυανοειδείς *X*. || 4. ὑπάρχοντες *P*. || δι] γὰρ *G*. || γὰρ om *XG*. || 5. ἔρια *PX*. || 7. μέλανες καὶ ἀμφοτέρων *X*. || 8. μετέχουσι τῶν χρωμάτων *LG·H*. || 9. τὰ τοιούτων γίνεται *MX*. || 10. ὑστερεῖ *LG·H*, ὑγροτερεῖ *E*, ὑγροτερεῖ *M*. || φοινικία *LMXG·H*. || 12. ἐκρυσσις *P*. || 14. φοινικῶν *LXG·H*. || τὸ om *ELMG·H*. || 15. ἐκσφαγμένου *PX*. || 19. ὑστερον *EPXH*. || τὰ om *EM*. || πρότερα *EPX*. || 21. ῥοας *X*, ῥοὰς *MP*. || 22. μὲν] μὲν ἤδη *G*, om *X*. || 23. ἐαυτοῖς *EM*. || 24. ἀποχραίνεται *L*, ἀποχρῶζεται *PX*. || 25. φοινικῶν *LXH*. || 26. ἐπὶ *LPX*. || αὐτῆς *M*. || 27. ὁ ante τῆς *L*, om *EMG·H*. || ἀμοργῆς *E*, ἀμοργῆς *X*. || καὶ γὰρ καὶ ὅτος *X*. || 28. ὥσπερ *EM*. || ῥοας *X*, ῥοὰς *EMP*. || 29. φοινικῶν *LXG·H*. || 31. ἄνω] ἄλλα *G*. || 32. φοινικῶντα *X*, φοινικῶν *LH*. || 33. τῷ om *E*. || 4. φοινικῶν *LMXH*. || ἀλουργῶν *LX*. || δι] δι *X*. || 7. μεταβάλλουσι *P*. || 8. συμβαίνουσι (omisso γίνεσθαι) *X*. || 9. ῥοας *EE* *P*, ῥοας *X*. || 9. φοινικῶς, et 15 et 24. φοινικῶν *LXH*. || 11. τῷ] ἐπὶ *P*, τῆς *X*. || ἐξ αὐτοῖς *EM*, αὐτῶν ἐξ *P*. || 12. τῶν μὲν φοινικῶς τῶν δὲ μέλας· ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς *P*, τῶν μὲν (δὲ *E*) μέλας τῶν δὲ φοινικῶς καὶ τῆς *EM*, τῶν δὲ μέλας καὶ φοινικῶς δὲ καὶ ὁ τῆς *LG·H*. || 14. γὰρ] γὰρ καὶ *P*. || 16. καὶ om *X*. || 17. ἐν om *LXG·H*. || 20. τῇ πέψει] περὶ *EMX*, παρὰ *P*. || 22. ἔτι τοῦτο ἐστὶ μάλλον ἐπ' *M*. || 24. τῷ] τοι *MP*, ἐξ *LG*. || 26. ἐαυτῷ *M*. || ποικίλους διαφορὰς παρὰ τῆς πέψεως *P*. || 30. γίνεσθαι *P*.

μαυρότητα τῆς τροφῆς ταχέως ἐκπέττεται, οἱ δὲ καρποὶ
διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὑγρασίας εἰς πάσας ἄμα τῇ πέψει τὰς
κατὰ φύσιν χροὰς μεταβάλλουσιν. φανερόν δὲ τοῦτο ἐστὶ,
καθάπερ εἴρηται πρότερον, καὶ ἐπὶ τῶν βαπτομένων ἀνθρώπων.
τὰ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὅταν βάπτοντες τὴν πορφύραν κα-
θῶσι τὰς αἱματίδας, ὄρφναι γίνονται καὶ μέλαιναί καὶ
ἀσροειδεῖς· τὸ δ' ἀνθους συνεψηθῆντος ἰκανῶς ἀλουργές γί-
νεται εὐανθές καὶ λαμπρόν. ὥστ' ἀνάγκη καὶ τῶν ἀν-
θρώπων ὁμοίως πολλὰ τοῖς χρώμασι τῶν καρπῶν διαλλάτ-
τεσθαι, καὶ τὰ μὲν ὑπερβαίνειν τὰ δὲ ἀπολείπειν τῶν κατὰ
φύσιν χρωμάτων, διὰ τὸ τῶν μὲν ἀτελεῖ τῶν δὲ τελείων
γίνεσθαι τὴν πέψιν. τὰ μὲν οὖν ἀνθὴ καὶ τὰς καρπούς διὰ
ταύτας τὰς αἰτίας συμβαίνει τοῖς χρώμασιν ἀλλήλων δια-
φέρειν· τὰ δὲ φύλλα τῶν πλείων δένδρων τὸ τελευταῖον
γίνεται ξανθὰ διὰ τὸ τῆς τροφῆς ὑπολειπούσης φθάνειν
αὐτὰ καταξηραίνεσθαι πρότερον ἢ μεταβάλλειν εἰς τὸ κατὰ
φύσιν χρῶμα, ἐπεὶ καὶ τῶν ἀπορρέοντων καρπῶν ἔνιοι γί-
νονται τῷ χρώματι ξανθοὶ διὰ τὸ καὶ τούτων τῆς πέψεως
πρότερον τὴν τροφήν ὑπολείπειν. ἔτι δὲ ὁ τε σῖτος καὶ τὰ
φυόμενα πάντα· καὶ γὰρ ταῦτα τὸ τελευταῖον γίνεται
ξανθὰ. τὸ γὰρ ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς ἐκτείνει μελαινόμενον διὰ τὸ
καταξηραίνεσθαι ταχέως ποιεῖ τὴν τοῦ χρώματος μεταβολήν.
μελαινόμενον γὰρ καὶ τῷ χλωρῷ κεραννύμενον γίνε-
ται, καθάπερ εἴρηται, ποῦδες· ἀσθενεσέρου δὲ τὸ μέλανος
ἐπὶ γινομένου, πάλιν κατὰ μικρὸν εἰς τὸ χλωρὸν μεταβάλ-
λει χρῶμα, καὶ τὸ τελευταῖον γίνεται ξανθόν, ἐπεὶ τὰ γε
τῆς ἀκίου φύλλα καὶ τῆς ἀνδράχνης καὶ τινων ἄλλων
πεττόμενα γίνεται φοινικιά. πλὴν ὅσα καὶ τούτων καταξη-
ραίνεται ταχέως, ταῦτα γίνεται ξανθὰ διὰ τὸ τούτων πρὸ
τῆς πέψεως τὴν τροφήν ὑπολείπειν. τὰς μὲν ἐν τῶν φυτῶν
διαφορὰς μάλιστα εὐλόγον συμβαίνειν διὰ τὰς εἰρημένους
αἰτίας.

6 Γίνεται δὲ καὶ τὰ τριχώματα καὶ τὰ πτερώματα
καὶ τὰ δέρματα καὶ ἱπκῶν καὶ βοῶν καὶ προβάτων καὶ
ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἀπάντων καὶ λευκὰ καὶ

φαιὰ καὶ πυρρὰ καὶ μέλανα διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, λευκὰ
μὲν ὅταν ἔτι ὑπὸ τῆς πέψεως τὸ ὑγρὸν τὸ οἰκτεῖον ἔχον
χρῶμα καταξηρανθῇ, μέλανα δὲ τὴν ἀντίον ὅταν αὐτῶν ἐν
τῇ γενέσει τὸ περὶ τὸν χροῦτα ὑγρὸν, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλ-
λοις ἅπασιν, παλαιούμενον καὶ χρονίζόμενον διὰ τὸ πλῆθος
μελανθῇ· πάντων γὰρ τῶν τοιούτων ὁ τε χροῦς καὶ τὰ δέρ-
ματα γίνεται μέλανα. φαιὰ δὲ καὶ πυρρὰ καὶ ξανθὰ καὶ
τὰς ἄλλας ἔχοντα χροὰς, ὅσα φθάνει καταξηραίνεσθαι
πρότερον ἢ τελείως ἐν αὐτοῖς μεταβάλλειν εἰς τὸ μέλαν
χρῶμα τὸ ὑγρὸν. οἷς δ' ἂν ἀνωμάλως τῆτο συμβῇ, καὶ τὰ
χρώματα τοιαῦτα γίνεται ποικίλα. διὸ καὶ πάντα τοῖς
δέρμασι καὶ τῷ χρώματι συνακολουθεῖ, ἐπεὶ καὶ τῶν ἀν-
θρώπων τῶν ἐμπύρρων καὶ τὰ τριχώματα γίνεται λευκὰ
πυρρὰ, τῶν δὲ μελάνων μέλανα· καὶ κατὰ μέρος τι τοῦ
σώματος ἐξανθήσῃ λευκῇ, καὶ τὰς τρίχας ἴσχυουσιν ἅπαν-
τες λευκὰς κατὰ τὸν τόπον τοῦτον, καθάπερ καὶ τὰ ποι-
κίλα τῶν ζώων. ὅτως ἅπαντα τὰ τριχώματα καὶ τὰ πτε-
ρώματα τοῖς δέρμασι συνακολουθεῖ, καὶ τὰ κατὰ μέρος καὶ
τὰ κατὰ σῶμα ὅλον. ὁμοίως δὲ τούτοις ὀφθαλμοὶ καὶ χηλαὶ
καὶ ῥύγχη καὶ κέρατα· καὶ γὰρ ταῦτα τῶν μὲν μελάνων
γίνεται μέλανα, τῶν δὲ λευκῶν λευκὰ, διὰ τὸ καὶ τούτοις
ἅπασιν διὰ τὴν δερμάτος τὴν τροφήν εἰς τὴν ἐκτὸς περιοχὴν
διηθεῖσθαι. ὅτι δὲ τὸτό ἐστιν αἰτίον, ἢ χαλεπὸν ἐκ πολλῶν
συνιδεῖν. τῶν τε γὰρ παιδῶν ἀπάντων αἱ κεφαλὰὶ κατ'
ἀρχὰς μὲν γίνονται πυρρὰ διὰ τὴν ὀλιγοτήτα τῆς τροφῆς
φανερόν δὲ τοῦτό ἐστιν· καὶ γὰρ ἀσθενεῖς αἱ τρίχες καὶ
ἀραιαὶ καὶ βραχεῖαι τὸ πρῶτον ἅπασιν ἐπιγίνονται τοῖς
παιδίοις. προῦσης δὲ τῆς ἡλικίας μελαίνονται πάλιν χρο-
ζομένοις αὐτοῖς διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐπιρρεούσης τροφῆς.
ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὴν ἡβὴν καὶ τὸ γένειον, ὅταν ἀρχων-
ται τὸ πρῶτον ἡβᾶν καὶ γενεῖαν, καὶ αὐταὶ γίνονται κατ'
ἀρχὰς μὲν πυρρὰ ταχέως διὰ τὴν ὀλιγοτήτα τῆς ὑγρα-
σίας ἐν αὐταῖς καταξηρανομένης, τῆς τροφῆς δὲ πλεόν
ἐπὶ τὸν τόπον ἐπιφερομένης μελαίνονται πάλιν. αἱ δὲ ἐπὶ
τῷ σώματι πλείστον χρόνον πυρρὰ διαμένουσι διὰ τὴν ἐν-

3. χροῖς] ἄμα χροῖς *EMX*. || 4. καὶ om *X*. || 5. γὰρ om *X*. || 6. ὄρφναι *ELMG·H°*, ὄρφνα *X*. || μέλανα καὶ ἀσροειδῆ *X*. || 7. ἀλουργὸν *L*. || 8. εὐανθές ante 7. γίνεται *ELMG·H°*, om *X*. || 13. ἀλλήλοις *H°*. || 14. φύλλα] πολλὰ *ELMPXG·H°*. || 15. ἀπολείπουσιν *LPX*. || 17. ἐπιρρεόντων *ELMG·H°*. || 18. τῷ χρώματι om *X*. || 20. ἅπαντα *M*. || γίνονται *M*. || 25. πάλιν] πάντα *H°*. || 28. ποικίλα *G·H°*, φοινικία *L*. || καταξηραίνεται καὶ τούτων *P*. || 30. ὑπολείπειν τὴν τροφήν *P*. || 31. εὐλόγον μάλιστα *L*. || 1. πυρρὰ καὶ φαιὰ *X*. || 3. αὐτὴν *EMG·H°*, αὐτὸ *L*. || 4. τὸ περιττὸν χρῶμα *ELMG·H°*. || 7. ξανθὰ καὶ πυρρὰ *P*. || 9. ἐν αὐτοῖς om *X*. || 10. ἀν codicibus deest. || 11. editi πάντως τοῖς δέρμασι τὰ τριχώματα. || 12. συνεκολουθεῖ *L*, συνακολουθεῖ καὶ τὰ κατὰ μέρος *X*. || 13. ἐμπύρρων *EMP*. || χρώματα *X*. || γίνονται *G·H°*. || 15. λευκὸν *LH°*, λευκῶς *G°*. || τὰς om *X*. || λευκὰς ἅπαντες *X*. || 17. τὰ] καὶ τὰ *P*. || τὰ om *P*. || 18. ἀκολουθεῖ *P*. || 19. μένει *ELMG·H°*. || ὀφθαλμοὶ *L*. || 20. μὲν om *EMPX*. || 24. τε om *X*. || 28. χρονίζομένης *EH°*, χρονίζομένης *PX*. || 29. αὐτῆς *P*. || 30. ὁμοῦς *M*. || 33. τῆς δὲ τροφῆς *P*, τῆς τροφῆς δὲ *E*. || 34. φερομένης *LXG·H°*. || μελαίνοντα *H°*. || πάντα *H°*, πάσαι *L*.

δειαν τῆς τροφῆς, ἐπεὶ καθ' ὃν ἂν χρόνον αὐξηθῶσι, καὶ ταύτας ὁμοίως συμβαίνει μελαίνεσθαι καθάπερ καὶ τὰς ἐπὶ τῆς ἡβης καὶ τῆς κεφαλῆς. φανερόν δ' ἐστίν· καὶ γὰρ ὅσα μῆκος ἔχει τῶν τριχωμάτων, ὡς τὸ πολὺ ἐς τὰ μὲν πρὸς τῷ σώματι μελάντερα, τὰ δὲ πρὸς τοῖς ἄκροις ξαν- 5 θότερα. καὶ αἱ μὲν τῶν προβάτων καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων, διὰ τὸ τὴν τροφήν ἐλαχίστην αὐτοῖς ἐπὶ τούτους φέρεσθαι τὰς τόπους, καὶ καταξηραίνεσθαι ταχέως. γίνονται δὲ καὶ τὰ περὶώματα τῶν μελάνων ὀρνίθων τὰ μὲν πρὸς τῷ σώματι μελάντερα πάντων, τὰ δὲ πρὸς τοῖς ἄκροις 10 ξανθότερα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῦτον καὶ τὰ περὶ τὸν τράχηλον, καὶ ὅλως ὅσα βραχυῖαν τὴν τροφήν λαμβάνει. δῆλον δὲ καὶ γὰρ πρὸ τῆς κοιλώσεως ἅπαντα τὰ τριχώματα μεταβάλλει καὶ γίνεται πυρρά διὰ τὸ πάλιν τὴν τροφήν ὑπολείπουσαν καταξηραίνεσθαι ταχέως. τὸ δὲ τε- 15 λευταῖον λευκά, πρότερον ἢ μελανθῆναι τὸ ὑγρὸν, τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ἐκπεττομένης. μάλιστα δὲ τῶτο ἐπὶ τῶν ὑποζυγίων φανερόν ἐστιν· πάντων γὰρ τὰ τριχώματα γίνεσθαι λευκά. τῶν γὰρ τόπων οὐ δυναμένων ὁμοίως ἐπισκᾶσθαι τὴν τροφήν διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν τῷ θερμῷ, ταχέως κατα- 20 ξηραίνόμενον τὸ ὑγρὸν γίνεται λευκόν. καὶ τὰ περὶ τοὺς κροτάφους μάλιστα πάντων πολῦνται, καὶ ὅλως περὶ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπονημένους τῶν τόπων. παρὸ καὶ παρὰ πάντα μάλιστα εἰς τῶτο τὸ χρῶμα μεταβάλλει, ὅταν τὴν φύσιν παραλλάξῃ τὴν οἰκίαν. καὶ γὰρ λαγὼς ἥδη γέγονε 25 λευκός, καὶ μέλας δὲ ποτε πέφηνε καὶ ἐλαφός καὶ ἄρκτος, ὁμοίως δὲ τέτοιοι καὶ ὄρνυξ καὶ κέρδιξ καὶ χελιδόν. ὅταν γὰρ ἀσθενήσωσι τῇ γενέσει, πάντα τὰ τοιαῦτα διὰ τὴν ὀλιγότητα τῆς τροφῆς πρὸ ὥρας ἐκπεττόμενα γίνονται λευκά. οὕτως καὶ τὰ τῶν παιδῶν εὐθὺς καὶ τὰς κεφαλὰς 30 ἴσχει λευκάς καὶ τὰ βλέφαρα καὶ τὰς ὀφρῦς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνῳ πρὸς τὸ γῆρας φανερώς ἅπασιν δι' ἀσθένειαν καὶ ὀλιγότητα [τῆς τροφῆς] συμβαίνει τὸ πάθος. διὰ

καὶ τὰ πλείστα τῶν ζώων ἀσθενέστερα γίνονται τὰ λευκά τῶν μελάνων· πρότερον γὰρ ἢ τὴν αὐξησιν αὐτῶν τελειωθῆναι διὰ τὴν ὀλιγότητα τῆς τροφῆς ἐκπεττόμενα γίνονται λευκά, καθάπερ καὶ τῶν καρπῶν ὅσοι νεοσηκότες τυγχάνουσιν· καὶ γὰρ ἔτοι πολὺ μᾶλλον δι' ἀσθένειαν ἐκπέττονται. ὅσα δὲ γίνονται λευκά, πολὺ διαφέροντα ἐκ τῶν ἄλλων, οἷον ἵπποι καὶ κύνες. τὰ δὲ τοιαῦτα μεταβάλλει πάντα ἐκ τῷ κατὰ φύσιν χρώματος εἰς τὸ λευκὸν διὰ τὴν εὐτροφίαν. τὸ γὰρ ὑγρὸν ἐν τοῖς τοιούτοις οὐ χρονοῦμενον, ἀλλ' ἀναλισκόμενον διὰ τὴν αὐξησιν, οὐ γίνονται μέλαν. τὰ πλείστα γὰρ ἐς τῶν τοιούτων ὑγρὰ καὶ εὐσάρκα διὰ τὴν εὐτροφίαν. διόπερ ἔδὲ μεταβάλλει τὰ λευκά τῶν τριχωμάτων. φανερόν δὲ τῶτο ἐστίν· καὶ γὰρ τὰ μέλανα πρότερον τῆς κοιλώσεως γίνονται πυρρά, ἥδη τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ὑπολείπουσιν καὶ μᾶλλον ἐκπεττομένης, τὸ δὲ τελευταῖον λευκά. καίτοι πῶς ὑπολαμβάνουσι μέλανα γίνεσθαι πάντα διὰ τὸ συγκατέσθαι τὴν τροφήν αὐτῶν ὑπὸ τῷ θερμῷ καθάπερ καὶ τὸ αἷμα καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστων, διαμαρτάνοντες. ἔνια γὰρ καὶ τῶν ζώων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ γίνονται μέλανα, οἷον κύνες καὶ αἶγες καὶ βόες, καὶ ὅλως ὅσων τὰ δέρματα καὶ τὰ τριχώματα κατ' ἀρχὰς ἔχει τροφήν, προίσης δὲ τῆς ἡλικίας ἥττον. καίτοι γε οἱ ἔχρην, ἀλλὰ πάντων ἔδει καὶ τὰ τριχώματα μελαίνεσθαι κατὰ τὴν ἀκμὴν, καθ' ὃν ἂν χρόνον μάλιστα αὐτῶν ἰσχύη καὶ τὸ θερμόν, καὶ μᾶλλον ἅπαντα πολῦσθαι κατ' ἀρχὰς. πολὺ γὰρ ἀπάντων ἀπὸ πρώτης ἀσθενέστερόν τι γίνεται τὸ θερμόν ἢ καθ' ὃν χρόνον ἀρχεται τὰ τριχώματα αὐτῶν λευκαίνεσθαι. φανερόν δὲ τῶτο ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν λευκῶν. ἔνια μὲν γὰρ εὐθὺς ἴσχει τὸ χρῶμα λευκώτατον, ὅσα καὶ τοιούτων πλείστην ἔχει κατ' ἀρχὰς τροφήν, καὶ μὴ πρὸ ὥρας ἐν αὐτῇ καταξηραίνεται τὸ ὑγρὸν προίσης δὲ τῆς ἡλικίας ξανθὰ, τροφῆς αὐτοῖς ἐλάττωτος ὕστερον ἐπιρρεύσης. τὰ δὲ ἐν ἀρχῇ μὲν γίνονται ξανθὰ, κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν λευκώ-

2. ταῦτα *EG·H^o*. || συμβαίνει ὁμοίως *G^o*. || 3. καὶ τῆς] καὶ τὰς ἐπὶ τῆς *LGH^o*. || γὰρ *om LH^o*. || 5. τῷ σώματι *L*. || 6. μὲν *om LG·H^o*. || 7. τὴν *om X*. || αὐτοῖς *om LG·H^o*. || 9. τὰ *post* καὶ *om M*. || 11. τῶτον τρόπον *P*. || 12. λαμβάνουσι *L*. || 13. πρὸ] ὑπὸ *LG·H^o*, πρὸ τῆς ὑπὸ *E*, *om P*. || λειώσεως *E*, τελειώσεως *LMG·H^o*. || 15. ἀπολείπουσαν *P*. || 17. ὑποζύγων *P*. || 18. ἐστὶν *om P*. || 20. τὴν *ante* τοῦ *om L*. || 21. γίνονται] φαίνεται λευκὸν γενοῦς *P*. || 22. τελειοῦται *P*. || παρὰ *H^o*. || 23. πάντα τὰ χρώματα μάλιστα εἰς τῶτο μεταβάλλει *X*. || 26. δὲ *L*. || 27. ὄρνυξ *EMPX*. || 31. ἔχει *LH^o*. || 33. τῆς τροφῆς *om ELMPXG·H^o*. || τὸ πάθος] τῶτο *X*.

1. γίνονται *PX*. || τὰ] τὰ δὲ *X*. || 2. πρότερον *H^o*. || γὰρ ἢ] τῷ γὰρ *P*, γὰρ *E*. || 6. ὅσα] τὰ *L*. || γίνονται *LPXG·H^o*. || 7. δὲ *X*. || ἥδη μεταβάλλει *LG·H^o*. || 10. ἀλλ' *et* οὐ *om ELMG·H^o*. || 11. εὐσάρκα *ELMG·H^o*. || 14. γίνονται *LMG·H^o*. || 15. ἀπολείπουσιν *ELM*. || 17. αὐτὰ *ELMPG·H^o*. || 19. καὶ *om PX*. || 22. γε *om P*. || 23. δὲ *ELMG·H^o*, *omissia* *mox* μελαίνεσθαι κατὰ. || 24. ἀρχὴν *P*. || ἂν *post* αὐτῶν *ELM*, *om P*. || καὶ *om G^o*. || 25. ποιεῖσθαι *EMi*, ποιεῖσθαι *γρ P*. || 26. ἀπὸ πρώτης *post* θερμόν *P*. || 30. πλείστην κατ' ἀρχὰς ἔχει *PH^o*, κατ' ἀρχὰς ἔχει πλείστην *G^o*, κατ' ἀρχὰς πλείστην ἔχει *L*. || πρὸ ὥρας] προέφθασεν *PX*. || 31. καταξηραίνεσθαι *EMPX*. || 32. ξανθὸν *PX*. || τροφῆς ἐν αὐτοῖς *X*. || ὕστερον *ante* ἐλάττωτος *LG·H^o*, *om X*.

τατα, καθάπερ καὶ τῶν ὀρνίθων μεταβάλλουσι τὰ χρώματα πάλιν τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ὑπολειπούσης. δηλοῖ δὲ πάντα γὰρ αὐτὰ γίνεται ξανθὰ καὶ περὶ τὸν τράχηλον, καὶ ὅλως ὅσα σπανίζει τροφῆς τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπολειπούσης. δῆλον δὲ ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ πυρρὸν εἰς τὸ μέλαν μεταβάλλει καὶ τὸ μέλαν πάλιν εἰς τὸ πυρρὸν, οὕτω καὶ τὸ λευκὸν εἰς τὸ ξανθόν. συμβαίνει δὲ τῆτο καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν· ἐνία γὰρ ἐκ τῆς ὑσέρας πέψεως ἀνατρέχει πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν. μάλιστα δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ῥοιᾶς φανερόν ἐστιν. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς οἱ κόκκοι γίνονται φοινικεῖ, 10 καὶ τὰ φύλλα, δι' ὀλιγότητα τῆς τροφῆς ἐκπετομένης· ὕστερον δὲ πάλιν μεταβάλλουσιν εἰς τὸ ποῶδες χρῶμα, πολλῆς τροφῆς ἐπιρρέσεως καὶ τῆς πέψεως ἔχ' ὁμοίως δυναμένης κρατεῖν· τὸ τελευταῖον δὲ πεττομένης ἤδη τῆς τροφῆς πάλιν γίνεται τὸ χρῶμα φοινικῶν. καθόλου δὲ εἰπεῖν 15 καὶ περὶ τῶν ἄλλων τριχωμάτων καὶ πτερωμάτων, ἅπαντα λαμβάνει τὰς μεταβολάς, οἷς μὲν, καθάπερ εἴρηται, τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ὑπολειπούσης, οἷς δὲ τὴν αὐτὴν πλεοναζέσης. διόπερ ἄλλα κατ' ἄλλους χρόνους τῆς ἡλικίας καὶ λευκότεα καὶ μελάντεα γίνεται τῶν τριχωμάτων, ἐπεὶ 20 θεωρίαν μάλιστα ἂν τις ἐκ τῶν εἰρημένων δύνατο συνιδεῖν.

2. πάλιν om *P*. || 3. πάντα — 5. δῆλον δὲ om *P*. || 5. γὰρ] δι' *EMPX*, om *L*. || μέλαν] λευκὸν *LG·H°*. || 8 et 12. πάλιν] πάντα *L*. || 9. ῥοιᾶς *EMP*, ῥοιᾶς *X*. || 10. γὰρ om *L*. || κόκκοι *ELMPX* et corr *G°*, κόκκοι *H°*. || φοινίκεται *EMP*, φοινίκεται *G°*, φοινίκεται *X*. || 13. τροφῆς πολλῆς *X*. || 15. πάλιν *L*. || φοινικῶν *LXG·H°*. || 16. καὶ ante πτ. om *E*. || 19. ἄλλος τὸς χρόνος *P*. || 20. μέλανα *P*. || τῶν] καὶ τῶν *EMPX*.

1. εἰς ξανθὸν *X*, ἐκ ξανθοῦ *P*. || 3. φοινικῶν *LXH°*. || 4. ὑδεμίας ἄλλην *LG·H°*. || 6. ἐπὶ] ἐπὶ *EMG·H°*. || 7. ἐπὶ] ἐν τῇ *H°*, ἐν τῷ *ELMG°*. || συμβαίνει *ELH°*. || 8. αὐτῶν *M*. || 9. τὸ] τὰ *L*. || 10. τριχωμάτι *MP*. || 12. ὕστερον] ἕτερον *E*, ἕτερα *M*. || τὰς] ἤδη τὰς *M*. || 12. ποικιλίας] ἤδη ποικιλίας *E*. || τῆς πέψεως αὐτῶν ἤδη τῷ σώματος ἔξω *P*. || 13. πτερυγίμασι *P*. || κάλοις *EM*, καυλοῖς *X*, λόφοις *P*. || 15. καθάπερ om *G°*. || καὶ τῶν om *X*. || 16. τῷ] τῶν τῷ *ELMG·H°*. || τῶν χρωμάτων om *G°*. || 17. τὰ ante ἐπ. om *X*. || 17. τὰ om *EMP*. || πάντα δ' ἀπάσας *EPX*. || διαφορὰς *X*. || 18. τίτωι *G°*. || γενομένης *P*. || περὶ] ἐκ τῶν περὶ *EMPX*. || 20. post συνιδεῖν *p*: † ὁ τῆς περιεργῆς τράχηλος διαφόρων χρωμάτων φερεσθῆναι ποιεῖ διὰ τὴν τῷ ἡλίῳ ἀκτίνων προσβαλλούσης γὰρ αὐτῶς τῷ τράχηλῳ τῆς ἀκτίνος παρὰ τὴν τῷ ὀφθαλμοῦ θέσιν πρὸς ἄλλην καὶ ἄλλην θέσιν τοῖς μὲν κυανοῖς φαίνεται, τοῖς δὲ χρυσοῖς, τοῖς δὲ μέλανι, ἄλλοις ἄλλοις.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΚΟΥΣΤΩΝ.

Τὰς δὲ φωνὰς ἀπ᾽ αὐτὰς συμβαίνει γίνεσθαι καὶ τὸς ψή-
φους ἢ τῶν σωμάτων ἢ τοῦ ἀέρος πρὸς τὰ σώματα προσ-
πίπτοντος, ἢ τῶ τὸν ἀέρα σχηματίζεσθαι, καθάπερ οἶονται
τινες, ἀλλὰ τῷ κινεῖσθαι παρακλησῶς αὐτὸν συσπυρρῶμε-
νον καὶ ἐκτεινόμενον καὶ καταλαμβανόμενον, ἔτι δὲ συγ-
κρίνοντα διὰ τὰς τῷ πνεύματος καὶ τῶν χορδῶν γιγνομένης
πληγᾶς. ὅταν γὰρ τὸν ἐφεξῆς ἀέρα πληγῇ τὸ πνεῦμα τὸ
ἐμπέκτον αὐτῷ, ὃ ἀὴρ ἤδη φέρεται βίᾳ, τὸν ἐχόμενον αὐ-
τοῦ προῦδων ὁμοίως, ὥς τε πάντῃ τὴν φωνὴν διατείνειν τὴν
αὐτὴν, ἐφ' ὅσον συμβαίνει γίνεσθαι καὶ τοῦ ἀέρος τὴν κί-
νησιν. διαχεῖται γὰρ ἐπὶ πλεονα ἢ βία τῆς κινήσεως αὐ-
τοῦ γιγνομένης, ὥσπερ καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀπὸ τῶν πο-
ταμῶν καὶ ἀπὸ τῆς χώρας ἀπακνέοντα. τῶν δὲ φωνῶν
τυφλαὶ μὲν εἰσι καὶ νεφώδεις ὅσαι τυγχάνουσιν αὐτοῦ
καταπεπτηγμέναι· λαμπραὶ δὲ οὗσαι πόρρω διατείνουσι,
καὶ πάντα πληροῦσι τὸν συνεχῆ τόπον. ἀναπνέομεν δὲ τὸν
μὲν ἀέρα πάντες τὸν αὐτόν, τὸ δὲ πνεῦμα καὶ τὰς φω-
νὰς ἐκπέμπουμέν· ἀλλοίαις διὰ τὰς τῶν ὑποκειμένων ἀγ-
γελίων διαφορὰς, δι' ὧν ἐκάστου τὸ πνεῦμα περαιούται
[κα] πρὸς τὸν ἔξω τόπον. ταῦτα δὲ ἐστὶν ἢ τε ἀρτηρία καὶ
ὁ πνεύμων καὶ τὸ στόμα. πλείστη μὲν ἔν τῃ διαφορᾷ ἀπ-
εργάζονται τῆς φωνῆς αἱ τε τοῦ ἀέρος πληγαὶ καὶ οἱ τοῦ
στόματος σχηματισμοί. φανερόν δ' ἐστίν· καὶ γὰρ τῶν
φθόγγων αἱ διαφοραὶ πᾶσαι γίνονται διὰ ταύτην τὴν αἰ-
τίαν, καὶ τὲς αὐτὰς ὁρῶμεν μιμνήμενους καὶ ἵππων φωνὰς
καὶ βατράχων καὶ ἀηδόνων καὶ γεράνων καὶ τῶν ἄλλων
ζῶων σχεδὸν ἀπάντων, τῷ αὐτῷ χρωμένους πνεύματι καὶ
ἀρτηρίᾳ, παρὰ τὸ τὸν ἀέρα διαφόρως ἐκπέμπειν αὐτὸς ἐκ
τοῦ σώματος. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἑνέων, ὅταν ἀκούσωσι,
μιμῶνται τὰς τῶν ἄλλων φωνὰς διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν,
ὃ δὲ πνεύμων ὅταν ἢ μικρὸς καὶ πυκνὸς καὶ σκληρὸς, ὅτε
δέχεσθαι τὸν ἀέρα δύναται πολὺν εἰς αὐτὸν ὅτε ἐκπέμπειν
πάλιν ἔξω, ὅτε τὴν πληγὴν ἰσχυρὰν ὅτε εὐρωσον ποιεῖσθαι
τὴν τοῦ πνεύματος. διὰ γὰρ τὸ εἶναι σκληρὸς καὶ πυκνὸς
καὶ συνδεδεμένος οὐ δύναται λαμβάνειν τὴν διασολὴν ἐπὶ
πολὺν τόπον, οὐδὲ πάλιν ἐκ πολλοῦ διαστήματος συνάγων

ἐαυτὸν ἐκβάλλειν βίᾳ τὸ πνεῦμα, καθάπερ ὃδ' ἡμεῖς τὸ
φύσαις, ὅταν ὥσπερ σκληραὶ καὶ μῆτε διαστέλλεσθαι μὴ
πιέζεσθαι δύνανται ῥαδίως. τὸτο γὰρ ἐστὶ τὸ ποιῶν τὴν
πνεύματος πληγὴν εὐρωσον, ὅταν ὁ πνεύμων ἐκ πολλοῦ
διαστήματος συνάγων αὐτὸν ἐκβάλῃ τὸν ἀέρα βίᾳ. ὁ
πολὺν δὲ τὸτ' ἐστίν· οὐδὲ γὰρ τῶν ἄλλων μορίων ὅθεν ἐκ
κράτος ἀποστάσεως δύναται ποιεῖσθαι τὴν πληγὴν ἰσχυρὰν
οὔτε γὰρ τῷ σκέλει δυνατόν ἐστιν οὔτε τῇ χειρὶ καταξί-
σφοδρῶς ὅδε ἀπορρῆναι πόρρω τὸ πληγόν, εἰ μὴ τις αἰ-
τιῶν ἐκατέρω ἐκ πολλοῦ λάβῃ τῆς πληγῆς τὴν ἀπόστασιν
εἰ δὲ μὴ, σκληρὰ μὲν ἢ πληγὴ γίνεσθαι διὰ τὴν συντονίαν
ἐκβιάζεσθαι δὲ οὐ δύναται πόρρω τὸ πληγόν, ἐπεὶ οὐδὲ
καταπέλται μακρὰν δύναται βάλλειν ὅθ' ἢ σφενδόνη ἐκ
τόξου, ἢ ἢ σκληρὸν καὶ μὴ δύνηται κάμπτεσθαι, μὴ
τὴν ἀναγωγὴν ἢ νευρὰ λαμβάνειν ἐπὶ πολὺν τόπον. εἰ
δὲ μέγας ὁ πνεύμων ἢ καὶ μαλακὸς καὶ εὐτονος, πολ-
τὸν ἀέρα δύναται δέχεσθαι, καὶ τοῦτον ἐκπέμπειν πάλ-
ταμιευόμενος ὡς ἂν βύληται διὰ τὴν μαλακότητα καὶ δι-
τὸ ῥαδίως αὐτὸν συσπύρρῃ. ἢ δὲ ἀρτηρία μακρὰ μὲν ὅτε
ἢ καὶ στενὴ, χαλεπῶς ἐκπέμπουσιν ἔξω τὴν φωνὴν κα-
μετὰ βίας πολλῆς διὰ τὸ μῆκος τῆς τῷ πνεύματος φορᾶς
φανερὸν δ' ἐστίν· πάντα γὰρ τὰ τοὺς τραχήλους ἔχοντες
μακρὰς φθέγγονται βιαιῶς, οἷον οἱ χῆνες καὶ γεράνοι καὶ
ἀλεκτρυόνες. μᾶλλον δὲ τὸτο καταφανές ἐστιν ἐπὶ τῶν αἰ-
τιῶν· πάντες γὰρ χαλεπῶς πληροῦσι τοὺς βόμβυκας καὶ
μετὰ συντονίας πολλῆς διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως. εἰ
δὲ τὸ πνεῦμα διὰ τὴν ξενοχωρίαν ὅταν ἐντὸς θλιβόμενον
εἰς τὸν ἔξω τόπον ἐκπέσῃ, παραχρῆμα διαχεῖται καὶ σπ-
δάννυται, καθάπερ καὶ τὰ ρεύματα φερόμενα διὰ τῶν ἐ-
ρίπων, ὥς τε μὴ δύνασθαι τὴν φωνὴν συμμένειν μηδὲ δι-
τείνειν ἐπὶ πολὺν τόπον. ἅμα δὲ καὶ δυσάμιετον ἀνάγω-
πάντων τῶν τοιούτων εἶναι τὸ πνεῦμα καὶ μὴ ῥαδίως ὑπ-
ρετεῖν. ὅσων δὲ ἐστὶ μέγα τὸ διάστημα τῆς ἀρτηρίας, το-
δὲ τοιούτων ἔξω μὲν περαιούσθαι συμβαίνει τὸ πνεῦμα ῥα-
δίως, ἐντὸς δὲ φερόμενον διαχεῖσθαι διὰ τὴν εὐρυχωρίαν
καὶ τὴν φωνὴν γίνεσθαι κεινὴν καὶ μὴ συνεστῶσαν, ἔτι

Codex M^o.

β. 8. ἰδὲ γὰρ M^o. || 9. αὐτὸν ἐκατέρω ποιήσας ἐκ M^o. || 10. ἀπ᾽ αὐτῶν M^o. || 14. δύναται λάμπεσθαι M^o. || 28. τόπον οὐκ M^o.
33. μέγα] μετὰ M^o.

μη δύνασθαι διαιρεῖσθαι τῷ πνεύματι τὸς τοιούτους διὰ τὸ
μη συνερίδυσθαι τὴν ἀρτηρίαν αὐτῶν. ὅσων δ' ἔστιν ἀνω-
μάλως καὶ μὴ πάντοθεν ἔχει τὴν διάσασιν ὁμοίαν, τέτους
ἀναγκαῖον ἀπασῶν μετέχειν τῶν δυσχερεῖων. καὶ γὰρ
ἀνωμάλως αὐτοῖς ἀνάγκη τὸ πνεῦμα ὑπηρετεῖν καὶ θλί-
βεσθαι καὶ καθ' ἕτερον τρόπον διαχεῖσθαι πάλιν. βραχείας
δὲ τῆς ἀρτηρίας ὕψους ταχὺ μὲν ἀνάγκη τὸ πνεῦμα ἐκπέ-
μειν καὶ τὴν πληγὴν ἰσχυροτέρως γίνεσθαι τὴν τῷ αἵρος,
πάντας δὲ τὸς τοιούτους ὀξύτερον φωνεῖν διὰ τὸ τάχος τῆς
τῷ πνεύματος φορᾶς. ὁ μόνον δὲ συμβαίνει τὰς τῶν ἀγ-
γείων διαφορὰς, ἀλλὰ καὶ τὰ πάθη πάντα τὰς φωνὰς
ἀλλοιῶν. ὅταν μὲν γὰρ ὥσιν ὑγρασίας πλήρη πολλῆς ὁ τε
πνεῦμων καὶ ἡ ἀρτηρία, διασπᾶται τὸ πνεῦμα καὶ οὐ δύ-
ναται περαῖσθαι εἰς τὸν ἔξω τρόπον συνεχῶς διὰ τὸ προσ-
κόπτειν καὶ γίνεσθαι παχὺν καὶ ὑγρὸν καὶ δυσκίνητον, κα-
θάπερ καὶ περὶ τὸς κατάρρους καὶ τὰς μέθας. ἐὰν δὲ ξη-
ρὸν ᾖ τὸ πνεῦμα παντελῶς, σκληροτέρα ἢ φωνὴ γίγνεται
καὶ δισπασμένη· συνεχῆ γὰρ ἢ νοτῇ, ὅταν ᾖ λεπτή, τὸν
αἶρα, καὶ ποιεῖ τινὰ τῆς φωνῆς ἀπλοτήτα· τῶν μὲν ἔν ἀγ-
γείων αἱ διαφοραὶ καὶ τῶν παθῶν τῶν περὶ αὐτὰ γιγνομέ-
νων τοιαύτας ἕκασται τὰς φωνὰς ἀποτελοῦσιν. αἱ δὲ φωναὶ
δοκῶσι μὲν εἶναι καθ' ὅς ἂν ἕκασται γίνωνται τόποις, ἀκού-
μεν δὲ πασῶν αὐτῶν, ὅταν ἡμῖν προσπέσῃ πρὸς τὴν ἀ-
κοήν. ὁ γὰρ ὡσθὲς ὑπὸ τῆς πληγῆς αἶρ μέχρι μὲν τινος
φέρεται συνεχῆς, ἔπειτα κατὰ μικρὸν αἰε διακινεῖται μάλ-
λον, καὶ τούτῳ γινώσκουμεν πάντας τὸς ψόφους καὶ τοὺς
πόρρω γιγνομένους καὶ τὸς ἐγγύς. δῆλον δ' ἐστίν· ὅταν γὰρ
τις λαβῶν κέραμον ἢ αὐλὸν ἢ σάλπιγγα, προσθείς τε ἐτέ-
ρω πρὸς τὴν ἀκοήν, διὰ τέτων λαλῇ, πᾶσαι δοκοῦσιν αἱ
φωναὶ παντελῶς εἶναι πλησίον τῆς ἀκοῆς διὰ τὸ μὴ σκε-
δάνυσθαι τὸν αἶρα φερόμενον, ἀλλὰ διατηρεῖσθαι τὴν φω-
νὴν ὁμοίαν ὑπὸ τῷ περιέχοντος ὀργάνου. καθάπερ ἔν καὶ ἐπὶ
τῆς γραφῆς, ὅταν τις τοῖς χρώμασι τὸ μὲν ὁμοιον ποιήσῃ
τῷ πόρρω τὸ δὲ τῷ πλησίον, τὸ μὲν ἡμῖν ἀνακεχωρηκέναι
δοκεῖ τῆς γραφῆς τὸ δὲ προέχειν, ἀμφοτέρων αὐτῶν ὄντων
ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ψόφων καὶ
τῆς φωνῆς, ὅταν ἡ μὲν ἤδη διαλελυμένη προσπίπτῃ πρὸς
τὴν ἀκοήν ἢ δὲ τις συνεχῆς, ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀφικνου-
μένων πρὸς τὸν αὐτὸν τρόπον, ἡ μὲν ἀφρηκέναι πόρρω δο-
κεῖ τῆς ἀκοῆς ἢ δ' εἶναι σύνεγγυς, διὰ τὸ τὴν μέντοι πόρ-
40

ρωθεν ὁμοίαν εἶναι, τὴν δὲ πλησίον. σαφεῖς δὲ μάλιστα αἱ
φωναὶ γίνονται παρὰ τὴν ἀκρίβειαν τὴν τῶν φθόγγων.
ἀδύνατον γὰρ μὴ τελῶς τούτων διηρθρωμένων τὰς φωνὰς
εἶναι σαφεῖς, καθάπερ καὶ τὰς τῶν δακτυλίων σφραγίδας,
ὅταν μὴ διατυπωθῶσιν ἀκριβῶς. διέπερ ὅτε τὰ παιδία δύ-
ναται διαλέγεσθαι σαφῶς, οὔτε οἱ μεθύοντες, οὔτε οἱ γέ-
ροντες, ὅθ' ὅσοι φύσει τραυλοὶ τυγχάνουσιν ὄντες, ὅθ' ὅλως
ὅσων εἰσὶν αἱ γλώτται καὶ τὰ στόματα δυσκίνητα. ὥσπερ
γὰρ καὶ τὰ χαλκεία καὶ τὰ κέρατα συνηχῶντα ποιεῖ τοὺς
ἀπὸ τῶν ὀργάνων φθόγγους σαφεστέρους, ὕψως καὶ ἐπὶ τῆς
διαλέκτου πολλὴν ἀσάφειαν ἀπεργάζεται τὰ ἐκπίπτοντα τῶν
πνευμάτων ἐκ τῷ σώματος, ὅταν μὴ διατυπωθῶσιν ὁμοίως.
οὐ μόνον δὲ ἐαυτῶν τινὰ παρεμφαίνουσιν ἀσάφειαν, ἀλλὰ
καὶ τὸς διηρθρωμένους τῶν φθόγγων ἐμποδίζουσιν. ἀνομοίας
αὐτῶν γιγνομένης τῆς περὶ τὴν ἀκοήν κινήσεως. διὸ καὶ
μᾶλλον ἐνὸς ἀκούοντες συνέμεν ἢ πολλῶν ἅμα ταῦτά
λεγόντων, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν· καὶ πολὺ ἥττον,
ὅταν προσαυλῇ τις ἅμα καὶ κιθαρίῃ, διὰ τὸ συγχεῖσθαι
τὰς φωνὰς ὑπὸ τῶν ἐτέρων. ἔχ' ἦκεν δὲ τῆτο ἐπὶ τῶν
συμφωνῶν φανερόν ἐστιν· ἀμφοτέρους γὰρ ἀποκρύπτεσθαι
τὸς ἡχὸς συμβαίνει ὑπ' ἀλλήλων. ἀσαφεῖς μὲν ἔν φωναὶ
γίνονται διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, λαμπραὶ δὲ γίνονται
καθάπερ ἐπὶ τῶν χρωμάτων· καὶ γὰρ ἐκεῖ τὰ μάλιστα
δυνάμενα τὰς ὀφθαλμοὺς κινεῖν, ταῦτα εἶναι συμβαίνει τῶν
χρωμάτων λαμπρότατα. τὸν αὐτὸν τρόπον τῶν φωνῶν
ταύτας ὑποληπτέον εἶναι λαμπρότατας, ὅσαι μάλιστα δύ-
ναιται προσπίπτουσαι κινεῖν τὴν ἀκοήν. τοιαῦται δὲ εἰσιν αἱ
σαφεῖς καὶ πυκναὶ καὶ καθαραὶ καὶ πόρρω δυνάμεναι δια-
τείνειν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις αἰσθητοῖς ἅπασιν τὰ ἰσχυ-
ρότερα καὶ πυκνότερα καὶ καθαρώτερα σαφεστέρας ποιεῖ τὰς
αἰσθήσεις. δῆλον δὲ· τὸ γὰρ τελευταῖον αἱ φωναὶ πᾶσαι
γίνονται κωφαί, τῷ αἵρος ἤδη διαχεομένου. δῆλον δ' ἐστὶ
καὶ τῶν αὐλῶν. τὰ γὰρ ἔχοντα τῶν δευτέρων τὰς γλώτ-
τας πλαγίας μαλακωτέραν μὲν ἀποδίδωσι τὴν φωνήν, ἔχ-
ομοίως δὲ λαμπράν· τὸ γὰρ πνεῦμα φερόμενον εὐθέως εἰς
εὐρυχωρίαν ἐμπίπτει, καὶ ἐκεῖ φέρεται σύντονον ἰδὲ συν-
εσηκός, ἀλλὰ δισκεδασμένον. ἐν δὲ ταῖς σκληροτέροις
γλώτταις ἢ φωνὴ γίνεται σκληροτέρα καὶ λαμπροτέρα, ἂν
πίεσθαι τις αὐτὰς μᾶλλον τοῖς χεῖλεσι, διὰ τὸ φέρεσθαι τὸ
πνεῦμα βιαιότερον. αἱ μὲν ἔν λαμπραὶ τῶν φωνῶν γίνον-
40

20. αἱ om M°. || αὐτὰ] τὰ αὐτὰ M°. || 21. ἕκαστα M°. || 22. ἕκασται] ἐν ἑκάστη M°. || 32. ἔν om M°. || 35. περιέχειν M°. || 37. ἢ] γὰρ ἢ M°. || 40. μέντοι] μὲν τῇ?

2. τὴν ante τῶν om M°. || 9. χαλκεία M°. || 12. ἐκ τῷ σώματος om M°. || 13. δὲ om M°. || 25. τὸν om M°. || 27. κινεῖ] λιπεῖν M°. || δέ] δαί M°. || 37. συνεπότερας γλῶσσας M°.

ται διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας· παρὸ καὶ δοκῶσιν ἐ χειρὺς εἶναι τῶν λευκῶν αἱ καλόμεναι φαιαί. πρὸς γὰρ τὰ πάθη καὶ τὰς πρεσβυτέρας ἡλικίας μᾶλλον ἀρμόττειν αἱ τραχύτεραι καὶ μικρὸν ὑποσυγκεχυμέναι καὶ μὴ λίαν ἔχουσιν τὸ λαμπρὸν ἐκφανές. ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν συντονίαν οὐχ ὁμοίως εἰσὶν εὐπειθεῖς. τὸ γὰρ βίᾳ φερόμενον δυσταμίευτον. ὅτε γὰρ ἐπιτεῖναι ῥάδιον, ὡς βέλεται τις, ὅτε ἀνιέναι. ἐπὶ δὲ τῶν αὐλῶν γίνονται αἱ φωναὶ λαμπραὶ καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων, ὅταν τὸ ἐκπίπτον πνεῦμα πυκνὸν ἢ καὶ σύντονον. ἀνάγκη γὰρ καὶ τῷ ἔξωθεν αἵρος τοιαύτας γίνεσθαι τὰς πληγὰς, καὶ μάλιστα τὰς φωνὰς ὅτω διαπέμπεσθαι συνεχῶς πρὸς τὴν ἀκοήν, ὥσπερ καὶ τὰς ὁσμὰς καὶ τὸ φῶς καὶ τὰς θερμότητας. καὶ γὰρ πάντα ταῦτα ἀραιότερα φαινόμενα πρὸς τὴν αἴσθησιν ἀσημέτερα γίνονται, καθάπερ καὶ οἱ χυλοὶ κραθέντες τῷ ὕδατι καὶ ἑτέροις χυλοῖς. τὸ γὰρ ἑαυτῷ παρέχον αἴσθησιν ἀσαφεῖς ἐκασὼ ποιεῖ τὰς δυνάμεις ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων ὀργάνων. οἱ τῶν κεράτων ἥχροι πυκνοὶ καὶ συνεχεῖς πρὸς τὸν αἶρα προσπίπτοντες ποῖσι τὰς φωνὰς ἀμαυράς· διὸ δεῖ τὸ κέρας τὴν φύσιν ἔχειν τῆς αὐξήσεως ὁμαλὴν καὶ λείαν καὶ μὴ ταχέως ἀεδεδραμηνκυῖαν. ἀνάγκη γὰρ μαλακώτερα καὶ χαυνότερα γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν κεράτων, ὥστε τοὺς ἥχους διασπᾶσθαι καὶ μὴ συνεχεῖς ἐκπίπτειν δι' αὐτῶν μηδὲ γεγωνεῖν ὁμοίως διὰ τὴν μαλακότητα καὶ τὴν ἀραιότητα τῶν πόρων. μηδὲ πάλιν εἶναι δυσανῆξ τὴν φύσιν, μηδὲ τὴν σύμφυτον ἔχειν πυκνὴν καὶ σκληρὰν καὶ δύσφορον· καθ' ἃ τι γὰρ ἂν προσκόψῃ φερόμενος ὁ ἥχος, αὐτῷ λαμβάνει τὴν κατάπαυσιν καὶ ἰστέτι περαιῖται πρὸς τὸν ἔξω τόπον, ὥςτε κωφὸς καὶ ἀνωμάλως ἐκπίπτειν τὸς ἥχους ἐκ τῶν τοιούτων κεράτων. ὅτι δὲ ἡ φορὰ γίνονται κατὰ πᾶν εὐθυπορίαν, φανερόν ἐστιν ἐπὶ τῶν ἰσῶν καὶ ὅλως ἐπὶ τῶν ξύλων τῶν μεγάλων, ὅταν αὐτὰ βασανίζωσιν. ὅταν γὰρ κρῶσωσιν ἐκ τῷ ἑτέρῳ ἄκρῳ, κατὰ τὸ ἕτερον ὁ ἥχος φέρεται συνεχῆς, ἐὰν μὴ τι ἔχῃ σύντριμμα τὸ ξύλον· εἰ δὲ μὴ, μέχρι τύτῃ προελθὼν αὐτῷ καταπαύεται διασπασθεῖς. περικάμπτει δὲ καὶ τὸς ὄζους, καὶ ἔστι δυνατὸς δι' αὐτῶν εὐθυπορεῖν. κατάδηλον δὲ τὸτό ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν χαλκείων, ὅταν ῥινῶσι τὰς ἀκηρτῆμενας σολίδας τῶν ἀνδριάντων ἢ τὰ πτερύγια, τῷ συμμύειν· διὸ ῥοῖζον καὶ πολὺν ἥχον ἀφίπῃσι καὶ ψόφον. ἂν δὲ τις αὐτὰ ταινίᾳ διαδῇ, παύεσθαι συμβαίνει τὸν ἥχον· ἕως γὰρ τύτῃ προελθὼν ὁ τρόμος, ὅταν προσκόψῃ πρὸς τὸ μαλακόν, αὐτῷ ποιεῖται

τὴν κατάπαυσιν. πολὺ δὲ καὶ ἡ ὀπτησις ἢ τῶν κεράτων συμβάλλεται καὶ πρὸς εὐφωνίαν. μᾶλλον μὲν γὰρ καταπηθέντα παραπλήσιον τὸν ἥχον ἔχουσιν τῷ κεράμῳ διὰ τὴν σκληρότητα καὶ τὴν σύγκαυσιν· ἐὰν δὲ τις αὐτὰ καταδέεζον ὀπτήσῃ, ἀπαλωτέρον μὲν ἀφήσιν διὰ τὴν μαλακότητά τὸν ἥχον, οὐ δύναται δὲ γεγωνεῖν ὁμοίως. διὸ καὶ τὰς ἡλικίας ἐκτρέφονται· τὰ μὲν γὰρ τῶν γερόντων ἐστὶ ξηρὰ καὶ πεπωρωμένα καὶ χαῦνα, τὰ δὲ τῶν νέων ἀπαλὰ παντελῶς καὶ πολλὰν ἔχοντα ἐν αὐτοῖς ὑγρασίαν. δεῖ δὲ εἶναι, καθάπερ εἴρηται, τὸ κέρας ξηρὸν καὶ πυκνὸν ὁμαλῶς καὶ εὐθύπορον καὶ λείον. ὅτω γὰρ ἂν μάλιστα συμβαίνοι καὶ τὸς ἥχους πυκνὸς καὶ λείος καὶ ὁμαλὸς φέρεσθαι δι' αὐτῶν, καὶ τῷ ἔξωθεν αἵρος τὰς πληγὰς γίνεσθαι τοιαύτας, ἐπεὶ καὶ τῶν χορδῶν εἰσὶν αἱ λειόταται βέλτιλται καὶ τοῖς πᾶσιν ὁμαλωτάται, καὶ τὴν κατεργασίαν ἔχουσι πάντοθεν ὁμοίαν, καὶ τὰς συμβολὰς ἀδήλως τὰς τῶν νεύρων· ὅτω γὰρ συμβαίνει καὶ ταύτας ποιεῖσθαι τὰς τῷ αἵρῳ πληγὰς ὁμοιοτάτας. δεῖ δὲ καὶ τῶν αὐλῶν εἶναι τὰς γλώττιδας πυκνὰς καὶ λείας καὶ ὁμαλὰς, ὅπως ἂν καὶ τὸ πνεῦμα διαπορεύηται δι' αὐτῶν λείον καὶ ὁμαλὸν καὶ μὴ διεσπασμένον. διὸ καὶ τὰ βεβρεγμένα τῶν ζευγῶν καὶ τὰ πεπωκότα τὸ σάλον εὐφωτότερα γίνονται, τὰ δὲ ξηρὰ κακόφωνα. ὁ γὰρ αἶρ διὰ ὑγρῆ καὶ λείης φέρεται μαλακὸς καὶ ὁμαλός. δῆλον δὲ καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ πνεῦμα, ὅταν ἔχῃ νοτίδα, πολὺ ἥττον προσκίπτει πρὸς τὰ ζεύγη καὶ διασπᾶται· τὸ δὲ ξηρὸν μᾶλλον ἀντιλαμβάνεται καὶ τὴν πληγὴν ποιεῖται σκληροτέραν διὰ τὴν βίαν. αἱ μὲν ἔν διαφοραὶ τῶν ἥχων γίνονται διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας. σκληραὶ δ' εἰσὶ τῶν φωνῶν ὅσαι βιαίως πρὸς τὴν ἀκοήν προσπίπτουσιν· διὸ καὶ μάλιστα παρέχουσι τὸν τόνον. τοιαῦται δ' εἰσὶν αἱ δυσκινήτοτεραι καὶ μετὰ πλείους φερόμεναι βίας· τὸ γὰρ ὑπεῖκον ταχέως ἔστι δύναται τὴν πληγὴν ὑπομένειν, ἀλλ' ἀποκηδᾷ πρότερον. δῆλον δὲ τὰ γὰρ ὑπέρογκα τῶν βελῶν βιαιοτάτην φέρεται τὴν φορὰν, καὶ τὰ ρεύματα φερόμενα διὰ τῶν εὐρίπων· καὶ γὰρ ταῦτα γίνονται σφοδρότατα περὶ αὐτὰς τὰς στενωπίας ἢ δυνάμενα ταχέως ὑπεῖκιν, ἀλλὰ ὑπὸ πολλῆς ὠθόμενα βίας. ὁμοίως δὲ τὸτο συμβαίνει καὶ περὶ τὰς φωνὰς καὶ τὸς ψόφους. φανερόν δ' ἐστίν· πάντες γὰρ οἱ βίαιοι γίνονται σκληροί, καθάπερ καὶ τῶν κιβωτίων καὶ τῶν σροφῶν, ὅταν ἀνοίγῃνται βιαίως, καὶ τῷ χαλκῷ καὶ τῷ σιδήρῳ. καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκμόνων γίνονται σκληροὶ

4. ἀποσυγκεχυμέναι *M*^a. || 5. ἐμφανές *M*^a. || 6. ἀπὸθεῖς *M*^a. || 35. προσελθὼν *M*^a. || 42. προσκόψῃ *M*^a.

1. πολλὰ *M*^a. || 12. καὶ ὁμαλὸς *om M*^a. || 31. τόνον *M*^a. || 38. libri *παρὰ*. || 42. τῷ *om M*^a.

καὶ μαλακός, ὅταν ἐλαύνωσι κατεψυγμένον καὶ σκληρὸν ἤδη τὸν σίδηρον. ἔτι δὲ ἀπὸ τῆς ῥίνης, ὅταν ῥινῶσι καὶ χαράττωσι τὰ σιδήρια καὶ τὰς πρίονας, ἐπεὶ καὶ τῶν βροντῶν αἱ βιαιόταται γίνονται σκληρόταται καὶ τῶν ὑδάτων τὰ καλύμενα βράχδια τὴν βίαν. ἡ μὲν γὰρ ταχυτὴς τῆ 5 πνεύματος ποιεῖ τὴν φωνὴν ὀξεῖαν, ἡ δὲ βία σκληράν. διόπερ ἔ μόνον συμβαίνει τὰς αὐτὰς ὅτε μὲν ὀξύτεραν ὅτε δὲ βαρυτέραν, ἀλλὰ καὶ σκληροτέραν καὶ μαλακωτέραν. καίτοι τινὲς ὑπολαμβάνουσιν διὰ τὴν σκληρότητα τῶν ἀρτηριῶν τὰς φωνὰς γίνεσθαι σκληράς, διαμαρτάνοντες· τὺτο 10 μὲν γὰρ βραχύ τι συμβάλλεται παντελῶς, ἀλλ' ἡ τῆ πνεύματος γιγνομένη πληγὴ βραχὺς ὑπὸ τῷ πνεύμονος. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ σώματα τῶν μὲν ἐξιν ὑγρὰ καὶ μαλακὰ τῶν δὲ σκληρὰ καὶ σύντονα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ πνεύμων. διόπερ τῶν μὲν μαλακῶν ἐκπίπτει τὸ πνεῦμα, 15 τῶν δὲ σκληρῶν καὶ βίαιον, ἐπεὶ διότι γε τὴν ἀρτηρίαν αὐτὴν μικρὰν τινα συμβαίνει παρέχεσθαι δύναμιν, βράδιον συνιδεῖν. ὑδερμία γάρ ἐστιν ἀρτηρία σκληρὰ παῖς αὐλοῖς ὁμοίως· ἀλλ' ἔστιν ἥττον δι' αὐτὴ καὶ διὰ τέτων φερομένη τῷ πνεύματος οἱ μὲν μαλακῶς αὐλοῦσιν οἱ δὲ σκληρῶς. 20 λεπτὰ, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν εὐνύχων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν διαλελυμένων διὰ νόσον ἢ πόνον ἢ ἀτροφίαν· ἔ δύνανται γὰρ πολὺ τὸ πνεῦμα διὰ τὴν ἀσθένειαν ἐκπέμπειν. ὅλον δ' ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν· ἀπὸ γὰρ τῶν λεπτῶν καὶ τὰ φωνία γίνονται λεπτὰ καὶ ξενὰ καὶ τρι- 25 χῶδη, διὰ τὸ καὶ τῷ ἀέρος τὴν πληγὴν γίνεσθαι κατὰ ξενόν. οἷας γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἔχῃσι τῆς κινήσεως αἱ τῷ ἀέρος πληγαί, τοιαύτας καὶ τὰς φωνὰς συμβαίνει γίνεσθαι προσπίπτουσας πρὸς τὴν ἀκοήν, οἷον ἀραιὰς ἢ πυκνάς, ἢ μαλακὰς ἢ σκληράς, ἢ λεπτὰς ἢ παχεῖας. αἶ γὰρ ὁ 30 ἕτερος αἶρ τὸν ἕτερον κινῶν ὡσαύτως ποιεῖ τὴν φωνὴν ἁπασαν ὁμοίαν, καθάπερ ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς ὀξύτητος καὶ τῆς βαρύτητος· καὶ γὰρ τὰ τάχη τὰ τῆς πληγῆς τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις συνακολουθῶντα διαφυλάττει τὰς φωνὰς ταῖς ἀρχαῖς ὁμοίως. αἱ δὲ πληγαὶ γίνονται μὲν τῷ ἀέρος ὑπὸ τῶν 35 χορδῶν πολλαὶ καὶ καχωρισμέναι, διὰ δὲ μικρότητα τῷ μεταξὺ χρόνος τῆς ἀκοῆς ἔ δυνάμενης συναισθάνεσθαι τὰς διαλείψεις, μία καὶ συνεχὴς ἡμῶν ἡ φωνὴ φαίνεται, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν χρωμάτων· καὶ γὰρ τότε τὰ διεσκηότα δοκεῖ πολλάκις ἡμῖν συνάπτειν ἀλλήλοις, ὅταν φέρονται 40 ταχέως. τὸ δὲ αὐτὸ συμβαίνει τοῦτο καὶ περὶ τὰς συμφωνίας. διὰ γὰρ τὸ περισυγκαταλαμβάνεσθαι τὰς ἑτέρας ἡχῆς ὑπὸ τῶν ἑτέρων, καὶ γίνεσθαι τὰς κατακαύσεις αὐ-

πρὸς μαλακῶν προσπίπτοντες ἔχ ὁμοίως ἀποκηδῶσι μετὰ βίας. τραχύνεσθαι δὲ συμβαίνει τὰς φωνὰς, ὅταν ἡ πληγὴ μὴ μία γένηται τῷ ἀέρος παντός, ἀλλὰ πολλὰ κατὰ μικρὰ διεσπασμένη. καθ' αὐτὸ γὰρ ἕκασον τῶν τῷ ἀέρος 5 μορίων προσπίπτον πρὸς τὴν ἀκοήν, ὡς ἂν ἀπὸ πληγῆς ἑτέρας ὄν, διεσπασμένην ποιεῖ τὴν αἰσθήσιν, ὥς τὴν μὲν διαλείπειν τὴν φωνήν, τὴν δὲ προσπίπτειν βιαιότερον, καὶ γίνεσθαι τὴν ἀφὴν τῆς ἀκοῆς ἀνομοίαν, ὥσπερ καὶ ὅταν 10 τι τῶν τραχέων ἡμῖν προσπίπτῃ πρὸς τὸν χροῦτα. μάλιστα δὲ τὺτο συμφανὲς ἐστὶ ἐπὶ τῆς ῥίνης· διὰ γὰρ τὸ τὴν τῷ ἀέρος πληγὴν ἅμα γίνεσθαι κατὰ μικρὰ καὶ πολλά, τραχεῖς οἱ ψόφοι προσπίπτουσιν ἀπ' αὐτῶν πρὸς τὴν ἀκοήν, καὶ μᾶλλον, ὅταν πρὸς σκληρὸν τι παρατρίβωνται, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἀφῆς· τὰ γὰρ σκληρὰ καὶ τραχεῖα βιαιό- 15 τερον ποιεῖται τὴν αἰσθήσιν. ὅλον δὲ τὺτό ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν ῥευμάτων· τοῦ γὰρ ἐλαίς γίνεται πολὺ πάντων τῶν ὑγρῶν ὁ ψόφος ἀδηλότερος διὰ τὴν συνέχειαν τὴν τῶν μορίων. λεπταὶ δ' εἰσὶ τῶν φωνῶν, ὅταν ὀλίγον ἢ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκπίπτει. διὸ καὶ τῶν παιδιῶν γίνονται 20 λεπτὰ, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν εὐνύχων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν διαλελυμένων διὰ νόσον ἢ πόνον ἢ ἀτροφίαν· ἔ δύνανται γὰρ πολὺ τὸ πνεῦμα διὰ τὴν ἀσθένειαν ἐκπέμπειν. ὅλον δ' ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν· ἀπὸ γὰρ τῶν λεπτῶν καὶ τὰ φωνία γίνονται λεπτὰ καὶ ξενὰ καὶ τρι- 25 χῶδη, διὰ τὸ καὶ τῷ ἀέρος τὴν πληγὴν γίνεσθαι κατὰ ξενόν. οἷας γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἔχῃσι τῆς κινήσεως αἱ τῷ ἀέρος πληγαί, τοιαύτας καὶ τὰς φωνὰς συμβαίνει γίνεσθαι προσπίπτουσας πρὸς τὴν ἀκοήν, οἷον ἀραιὰς ἢ πυκνάς, ἢ μαλακὰς ἢ σκληράς, ἢ λεπτὰς ἢ παχεῖας. αἶ γὰρ ὁ 30 ἕτερος αἶρ τὸν ἕτερον κινῶν ὡσαύτως ποιεῖ τὴν φωνὴν ἁπασαν ὁμοίαν, καθάπερ ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς ὀξύτητος καὶ τῆς βαρύτητος· καὶ γὰρ τὰ τάχη τὰ τῆς πληγῆς τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις συνακολουθῶντα διαφυλάττει τὰς φωνὰς ταῖς ἀρχαῖς ὁμοίως. αἱ δὲ πληγαὶ γίνονται μὲν τῷ ἀέρος ὑπὸ τῶν 35 χορδῶν πολλαὶ καὶ καχωρισμέναι, διὰ δὲ μικρότητα τῷ μεταξὺ χρόνος τῆς ἀκοῆς ἔ δυνάμενης συναισθάνεσθαι τὰς διαλείψεις, μία καὶ συνεχὴς ἡμῶν ἡ φωνὴ φαίνεται, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν χρωμάτων· καὶ γὰρ τότε τὰ διεσκηότα δοκεῖ πολλάκις ἡμῖν συνάπτειν ἀλλήλοις, ὅταν φέρονται 40 ταχέως. τὸ δὲ αὐτὸ συμβαίνει τοῦτο καὶ περὶ τὰς συμφωνίας. διὰ γὰρ τὸ περισυγκαταλαμβάνεσθαι τὰς ἑτέρας ἡχῆς ὑπὸ τῶν ἑτέρων, καὶ γίνεσθαι τὰς κατακαύσεις αὐ-

3. χαράττωσι *M*^o. || 30. τις om *M*^o. || 35. βαρυτέραι *M*^o. || 39. τι *M*^o.8. καὶ om *M*^o. || 11. κατὰ] καὶ γὰρ *M*^o. || 25. κατὰσπον *M*^o. || 31. ὁμοίως *M*^o. || 37. διαλείψεις *M*^o.

τῶν ἄμα, λαμβάνουσιν ἡμᾶς αἱ μεταξύ γιγνόμεναι φωναί· πλεονάκεις μὲν γὰρ ἐν πάσαις ταῖς συμφωνίαις ὑπὸ τῶν ἑξυτέρων φθόγγων αἱ τῷ αἵρος γίνονται πληγαὶ διὰ τὸ τάχος τῆς κινήσεως· τὸν δὲ τελευταῖον τῶν ἤχων ἄμα συμβαίνει προσπίπτειν ἡμῖν πρὸς τὴν ἀκοὴν καὶ τὸν ἀπὸ 5 τῆς βραδυτέρας γιγνόμενον. ὥς τῆς ἀκοῆς ἡ δυνάμεις αἰσθάνεσθαι, καθάπερ εἴρηται, τὰς μεταξύ φωνάς, ἄμα δυνάμειν ἀμφοτέρων τῶν φθόγγων ἀκείνῃ συνεχῶς. πα- χεῖαι δ' εἰσὶ τῶν φωνῶν τὸναντίον, ὅταν ἢ τὸ πνεῦμα πολὺ καὶ ἀθρόον ἐκπίπτει· διὸ καὶ τῶν ἀνδρῶν εἰσὶ παχύτεραι 10 καὶ τῶν τελείων αὐλῶν, καὶ μᾶλλον ὅταν πληρώσῃ τις αὐτὸς τῷ πνεύματι. φανερόν δ' ἐστίν· καὶ γὰρ ἂν πίεσις τις τὰ ζυγῆ, μᾶλλον ἑξυτέρα ἢ φωνὴ γίνεσθαι καὶ λεπτοτέρα. καὶν κατασπάσῃ τις τὰς σύριγγας, καὶν δὲ ἐπιλάβῃ, παμπλείων ὁ ὄγκος γίνεσθαι τῆς φωνῆς διὰ τὸ 15 πλῆθος τῷ πνεύματι, καθάπερ καὶ ἀπὸ τῶν παχυτέρων χορδῶν. παχεῖαι δὲ γίνονται καὶ τῶν τραχιζόντων καὶ τῶν βραγχύνων, καὶ μετὰ τὴν ἐμέτην, διὰ τὴν τραχύ- τητα τῆς ἀρτηρίας καὶ διὰ τὸ μὴ ὑπεξάγειν ἀλλ' αὐτὴ προσκρίπτειν ἀνελκίσθαι τὴν φωνὴν καὶ λαμβάνειν ὄγκον, 20 καὶ μάλιστα διὰ τὴν ὑγρότητα τῷ σώματι. λιγυραὶ δ' εἰσὶ τῶν φωνῶν αἱ λεπταὶ καὶ πυκναί, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν τεττίγων καὶ τῶν ἀκρίδων καὶ αἱ τῶν ἀηδόνων, καὶ ὅλως ὅσαις λεπταῖς ἔσαις μῆλεις ἀλλότριος ἤχος παρα- κολληθεῖ. ὅλως γὰρ ὅτι ἐστὶν ἔν' ἐν ὄγκῳ φωνῆς τὸ λυγυ- ρόν, ἔν' ἐν τόνοις ἀνιεμένοις καὶ βαρέσιν, ἔν' ἐν ταῖς τῶν 25 φθόγγων ἀφαις, ἀλλὰ μᾶλλον ἑξυτῇ καὶ λεπτότητι καὶ ἀκρίβειᾳ. διὸ καὶ τῶν ὀργάνων τὰ λεπτὰ καὶ σύν- τονα καὶ μὴ ἔχοντα κέρας τὰς φωνὰς ἔχει λιγυρωτέρας· ὁ γὰρ ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἤχος, καὶ ὅλως ὅταν ἀπὸ τινος 30 γιγνόμενος παρακολληθῇ, συνέχει τὴν ἀκρίβειαν τὴν τῶν φθόγγων. σαθεαὶ δ' εἰσὶ καὶ παρερρηκυῖαι τῶν φωνῶν ὅσαι μέχρι τινὸς φερόμεναι συνεχεῖς διασπῶνται. φανε- ρώτατον δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἐπὶ τῷ κεράμῳ· πᾶς γὰρ ὁ ἐκ 35 πληγῆς ραγεῖς ποιεῖ τὸν ἤχον σαθρόν, διασπασμένης τῆς κινήσεως κατὰ τὴν πληγὴν, ὥς τε μηκέτι γίνεσθαι τὴν ἐκ- πίπτουσαν ἤχους συνεχεῖς. ὁμοίως δὲ τὸτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ὀργωγόνων κεράτων καὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν τῶν παρα- σκευασμένων. ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν τοιούτων μέχρι μὲν

τινος ὁ ἤχος φέρεται συνεχῆς, ἔπειτα διασπᾶται, καθ' ὃ 40 τι ἂν ἢ μὴ συνεχῆς τὸ ὑποκείμενον, ὥς τε μίαν γίγνε- σθαι πληγὴν ἀλλὰ διασπασμένην, καὶ φαίνεσθαι τὸν ἤχον σαθρόν. σχεδὸν γὰρ παραπλήσιαι τυγχάνουσιν ἔσαι ταῖς τραχεῖαις· πλὴν ἐκεῖναι μὲν εἰσὶν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ με- 45 κρὰ μέρη διασπασμέναι, τῶν δὲ σαθρῶν αἱ πλείους τὰς μὲν ἀρχὰς ἔχουσι συνεχεῖς, ἔπειτ' εἰς πλείω μέρη τὴν δια- ρεσιν λαμβάνουσιν. διασπᾶται δ' εἰσὶ τῶν φωνῶν ὅσαις ἔσω- θεν τὸ πνεῦμα εὐθέως συνεκβάλλοιεν μετὰ τῶν φθόγγων, 50 ψιλαὶ δ' εἰσὶ τὸναντίον ὅσαι γίνονται χωρὶς τῆς τῷ πνεύ- ματι ἐκβολῆς. ἀπορρήγνυσθαι δὲ συμβαίνει τὰς φωνὰς, ὅταν μηκέτι δύνωνται τὸ αἶρα μετὰ πληγῆς ἐκπέμπειν, ἀλλ' ὁ περὶ τὸν πνεύμονα τόπος αὐτῶν ὑπὸ τῆς διασ- 55 σεως ἐκλυθῇ. ὥς περ γὰρ καὶ τὰ σκεύη καὶ τὰς ὤρους ἐκλύεσθαι συμβαίνει τὸ τελευταῖον συντόμως, ὥς τε καὶ τὸν περὶ τὸν πνεύμονα τόπον. κῦφον γὰρ ἔξω φέρεσθαι τὸ πνεῦμα διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι βίαιον αὐτῷ τὴν πληγὴν· ἄμα δὲ πάλιν διὰ τὸ τετραχύνεσθαι τὴν ἀρτηρίαν αὐτῶν 60 ἰσχυρῶς, ἡ δύναται τὸ πνεῦμα ἔξω φέρεσθαι συνεχῆς, ἀλλὰ διασπασμένον, ὡς ἀπερρωγυῖας γίνεσθαι τὰς φωνὰς αὐτῶν. καὶ τινες οἰοῦνται διὰ τὴν τῷ πνεύμονος γλισχρο- 65 τητα τὸ πνεῦμα οὐ δύνασθαι περαιῦσθαι περὶ τὸν ἔξω τόπον, διαμαρτάνοντες· φθέγγονται μὲν γὰρ ἀλλ' ἢ δύ- νανται γεγωνεῖν διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι μετὰ συντονίας τὴν 70 τῷ αἵρος πληγὴν, ἀλλὰ μόνον φωνῶσιν, ὡς ἂν ἀπ' αὐτῶ τῷ φάρυγγος τὸ πνεῦμα βιαζόμενον. τῶν δ' ἰσχυροφώνων ὅτε περὶ τὰς φλέβας ὅτε περὶ τὰς ἀρτηρίας ἐστὶ τὸ πάθος, ἀλλὰ περὶ τὴν κίνησιν τῆς γλώττης. χαλεπῶς γὰρ αὐτὴν μετα- 75 φέρουσιν, ὅταν ἕτερον δὲ φθόγγον εἰπεῖν. διὸ καὶ πολὺν χρόνον τὸ αὐτὸ ῥῆμα λέγουσιν, ἡ δυνάμενοι τὰ ἐξῆς εἰπεῖν, ἀλλὰ συνεχῶς τῆς κινήσεως καὶ τῷ πνεύμονος αὐτῶν ἐπὶ τὴν αὐτὴν ὁρμὴν φερομένην διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν βίαν τῷ πνεύμα- 80 τος. ὥς περ γὰρ καὶ τὸ σῶμα ὅλον τῶν τρεχόντων βιαίως χα- λεπόν ἐστιν ἐκ τῆς ὁρμῆς εἰς ἄλλην κίνησιν μεταστῆσαι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ κατὰ μέρος· διὸ καὶ πολλάκις τὸ μὲν ἐξῆς εἰπεῖν ἡ δύναται, τὸ δὲ μετὰ τούτο λέγουσι βραδίως, 85 ὅταν ἄλλην ποιήσωνται τῆς κινήσεως ἀρχήν. δῆλον δ' ἐστίν· καὶ γὰρ τοῖς ὀργιζομένοις τούτο συμβαίνει πολλάκις διὰ τὸ βίαιον αὐτῶν γίνεσθαι τὴν τῷ πνεύματι φορὰν.

4. τὸ M°. || 21. παμπλείων habeat M° necne non liquet. || 32. παρερρηκυῖαι M°. || 38. τῶν περὶ om M°. || 39. γὰρ M°.

11. προσρήγνυσθαι M°. || 21. πνεύματος M°.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΑ.

Ὅτι αἱ διάνοιαι ἔπονται τοῖς σώμασι, καὶ ἐκ εἰσὶν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰς ἀπαθείς ὕσαι τῶν τῷ σώματι κινήσεων. τὸ δὲ ὄλον πάνι γίνεται ἐν τε ταῖς μέβαις καὶ ἐν ταῖς ἀρρωστίαις· πολὺ γὰρ ἐξαλλάττουσαι φαίνονται αἱ διάνοιαι ὑπὸ τῶν τοῦ σώματος παθημάτων. καὶ τούναντίον δὴ τοῖς τῆς ψυχῆς παθήμασι τὸ σῶμα συμπαύσασιν φανερόν· γίνε-
ται περὶ τε τὰς ἔρωτας καὶ τὰς φόβους τε καὶ τὰς λύπας καὶ τὰς ἡδονάς. ἔτι δὲ ἐν τοῖς φύσει γινόμενοις μᾶλλον ἂν τις συνίδῃ ὅτι οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα σῶμά τε καὶ ψυχὴ συμφυῶς ὥς τε τῶν πλείων ἀλλήλοις αἰτία γίνε-
σθαι παθημάτων. ἰδὲν γὰρ πῶποτε ζῶν γεγένηται τοῦτον ὃ τὸ μὲν εἶδος ἔσχεν ἑτέρου ζώου, τὴν δὲ διάνοιαν ἄλλου, ἀλλ' αἰετ' αὐτῷ τὸ τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ὥς τε ἀναγκά-
στον ἔπασθαι τῷ τοιῷδε σώματι τοιάνδε διάνοιαν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζῶων οἱ περὶ ἕκαστον ἐπιστήμονες ἐκ τῆς
ιδέας δύνανται θεωρεῖν, ἱππικοὶ τε ἱππους καὶ κυνηγῆται κύνας· εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ εἴη (αἰετ' δὲ ταῦτα ἀληθῆ ἐσὶν),
εἴη ἂν φυσιογνωμονεῖν· οἱ μὲν οὖν προγεγεννημένοι φυσιο-
γνωμονες κατὰ τρεῖς τρόπους ἐπεχειρήσαν φυσιογνωμονεῖν, ἕκαστος καθ' ἑνα. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῶν γενῶν τῶν ζῶων φυ-
σιογνωμονοῦσι, τιθόμενοι καθ' ἕκαστον γένος εἶδος τι ζώου καὶ διάνοιαν· οἱ δ' ἐπὶ τοῖς σῶματι, εἴτα τὸν ὅμοιον τῷ
σώματι σῶμα ἔχοντα καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίαν ὑπελάμβανον· ἄλλοι δὲ τινος τοῦτο μὲν ποιοῦν, οὐκ ἐξ ἀπάντων δὲ
τῶν ζῶων ἐδοκιμάζον, ἀλλ' ἐξ αὐτῶ τῶν ἀνθρώπων γέ-
νους, διελόμενοι κατὰ τὰ ἔθνη, ὅσα διέφερε τὰς ὁφείας καὶ τὰ ἔθνη, οἷον Αἰγύπτιοι καὶ Θραῖκες καὶ Σκύθαι, ὁμοίως
τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ποιοῦντο. οἱ δὲ τινες ἐκ τῶν ἡθῶν τῶν ἐπιφαινομένων, οἷα διαθέσει ἔπεται ἕκαστον ἔθος, τῷ
ὀργισμένῳ, τῷ φοβούμενῳ, τῷ ἀφροδισιάζοντι, καὶ τῶν
ἄλλων δὲ παθημάτων ἐκάστω. ἔστι δὲ κατὰ πάντας τύτους
τὺς τρόπους φυσιογνωμονεῖν, καὶ ἔτι κατ' ἄλλους, καὶ τὴν
ἐκλογὴν τῶν σημείων ἀνομοίως ποιεῖσθαι. οἱ μὲν οὖν κατὰ

τὰ ἔθνη μόνον φυσιογνωμονοῦντες ἀμαρτάνουσιν, πρῶτον μὲν
ὅτι ἐνίοι οὐχ οἱ αὐτοὶ ὄντες τὰ ἐπὶ τῶν προσώπων ἔθνη τὰ
αὐτὰ ἔχουσιν, οἷον ὃ τε ἀνδρεῖς καὶ ὁ ἀναιδὴς τὰ αὐτὰ
ἔχουσι, τὰς διανοίας πολὺ πεχωρισμένοι, δεύτερον δὲ ὅτι
κατὰ χρόνους τινὰς τὰ ἔθνη ἢ τὰ αὐτὰ ἀλλ' ἑτέρων ἔχουσιν·
δυσανόως τε γὰρ ὕσιν ἐπίτε συνέβη τὴν ἡμέραν ἡδέως δια-
γαγεῖν καὶ τὸ ἔθος λαβεῖν τὸ τοῦ εὐθύμου, καὶ τούναντίον
εὐθύμον λυπηθῆναι, ὥς τε τὸ ἔθος τὸ ἐπὶ τῷ προσώπῳ με-
ταβαλεῖν. ἔτι πρὸς τοῖς περὶ ὁλίγων ἂν τις τοῖς ἐπιφαι-
νομένοις τεκμαίροιο. οἱ δ' ἐκ τῶν θηρίων φυσιογνωμονοῦντες
οὐκ ὁρθῶς τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ποιοῦνται. οὐ γὰρ δὴ
ἐκάστου τῶν ζῶων τὴν ιδέαν διεξελέγοντα ἐσιν εἰπεῖν ὅτι, ὅς
ἂν ὁμοῖος τούτῳ τὸ σῶμα ἦ, καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοῖος ἔσται.
πρῶτον μὲν γὰρ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν οὕτως ὁμοῖον θηρίῳ ἂν-
θρώπον ἰδεῖς ἂν εὖροι, ἀλλὰ προσεοικότα μὲν τι. ἔτι πρὸς
τοῖς τὰ ζῶα ὁλίγα μὲν τὰ ἴδια ἔχει σημεῖα, πολλὰ δὲ
τὰ κοινὰ· ὥς τε ἐπειδὴν ὁμοῖός τις ἦ μὴ κατὰ τὸ ἴδιον
ἀλλὰ κατὰ τὸ κοινόν, τί μᾶλλον οὗτος λέοντι ἢ ἐλάφῳ
ὁμοιότερος; εἰκὸς γὰρ τὰ μὲν ἴδια τῶν σημείων ἰδίον τι
σημαίνειν, τὰ δὲ κοινὰ κοινόν. τὰ μὲν οὖν κοινὰ τῶν ση-
μείων ἰδὲν ἂν διασαφηθεῖ τῷ φυσιογνωμονοῦντι. εἰ δὲ τις
τὰ ἴδια ἐκάστου τῶν θηρίων ἐκλέξειεν, ἔκ ἂν ἔχοι ἀποδύνα-
μι οὐ ἐπὶ ταῦτα σημεῖα. εἰκὸς γὰρ τῷ ἰδίῳ, ἰδίον δὲ οὐδενὸς
ἰδὲν τῶν ζῶων τῶν φυσιογνωμονομένων ἐν γε τῇ διανοίᾳ
ἔχει ἂν τις λαβεῖν· οὔτε γὰρ ἀνδρεῖον μόνον ὁ λέων ἐστίν,
ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ, ὅτε δειλὸν ὁ λαγῶς, ἀλλὰ καὶ
ἄλλα μυρία· εἰ οὖν μήτε τὰ κοινὰ σημεῖα ἐκλέξαντι σα-
φές τι γίνεταί μήτε τὰ ἴδια, οὐκ ἂν εἴη καθ' ἕκαστον τῶν
ζῶων σκέπτεσθαι; ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων τὴν ἐκλογὴν ποιητέον
τῶν τὸ αὐτὸ πάθος πασχόντων, οἷον, ἂν μὲν ἀνδρεῖον ἐπι-
σκοπῇ τις τὰ σημεῖα, τὰ ἀνδρεῖα τῶν ζῶων εἰς ἓν λα-
βόντα δεῖ ἐξετάσαι, ποῖα παθήματα τούτοις μὲν ἅπασιν
ὑπάρχει, τῶν δὲ ἄλλων ζῶων οὐδενὶ συμβέβηκεν. εἰ γὰρ

Codices I^a K^a D^a. Tit. φυσιογνωμικά I^a.

1. αἱ] καὶ I^a K^a. || 2. μεθ' I^a. || 9. ὅτι] ὅς I^a, om I^a. || 10. συμφυῶ I^a K^a. || 14. διαθέσει I^a K^a. || 22. ἐπὶ τε τῶν τούτων σ. I^a K^a. || 23. σώματι] τὸ I^a K^a. || ἔχοντι I^a K^a. || 25. γένος I^a. || 28. ἐκ τῶν ἐπιφαινομένων ἡθῶν I^a K^a. || 29. ἐκάστω L^a.

1. φυσιογνωμῶντες K^a. || ἀμαρτάνουσιν] ἂν K^a et, addito ἀμαρτάνουσιν post μὲν, I^a. || 2. ἔθνη ἔχῃ τὰ L^a. || 3. ὁ om I^a K^a. || 9. τις om I^a K^a L^a. || 12. ὅς ἀνέμοιος I^a. || 15. μὲν τι om I^a. || 17. ὁμοῖός τις ἦ] ὁμοῖα τῶν L^a. || 19. ὁμοιότερον I^a. || μὲν γὰρ τὰ L^a. || 21. φυσιογνωμῶντι K^a. || 23. ταῦτα τὰ σημεῖα I^a. || 24. τε K^a L^a. || 28. τι om I^a K^a. || τὰ] κατὰ τὰ K^a L^a.

ὅτω τις ἐκλέξειεν, ὅτι ταῦτά ἐσι τὰ σημεῖα ἀνδρείας τοῖς προκριθεῖσι ζώοις, μὴ μόνον ἀνδρείας κοινὸν ὑπάρχειν πά-
θημα τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι· οὕτω δ' ἂν ἀπορήσειε πότερον ἀνδρείας ἢ θατέρη τὰ σημεῖα ἐσιν. ἀλλὰ
δεῖ ἐκ πλείων τε ἐκλέγεσθαι ζώων, καὶ μὴδὲν πάθος κοινὸν 5
ἐχόντων ἐν τῇ διανοίᾳ ἄλλο τι, οὗ ἂν τὰ σημεῖα σκοπῇ.
ὅσα μὲν οὖν τῶν σημείων μόνιμά ἐσι, μόνιμον ἂν τι καὶ
σημαῖνοι· ὅσα δὲ ἐπιγιγνόμενά τε καὶ ἀπολείποντα, πῶς
ἂν τὸ σημεῖον ἀληθὲς εἴη τῷ ἐν τῇ διανοίᾳ μὴ μένοντος; εἰ
μὲν γὰρ μόνιμον ἐπιγιγνόμενόν τε καὶ ἀπολείπον σημεῖον 10
τις ὑπολάβοι, ἐνδέχεται μὲν ἂν αὐτὸ ἀληθὲς εἶναι, ἢ μὴν
ἐπισκεπτοῦν ἂν εἴη, μὴ αἰετῶ πράγματι παρεπόμενον. ὅσα
δὲ παθήματα ἐγγιγνόμενα τῇ ψυχῇ μὴδὲν τι ἐνδιαλλάτ-
τει τὰ σημεῖα τὰ ἐν τῷ σώματι, οἷς χρῆται ὁ φυσιогνω-
μων, οὐκ ἂν εἴη τὰ τοιαῦτα γνωρίσματα τῇ τέχνῃ, οἷον 15
τὰ περὶ τὰς δόξας καὶ τὰς ἐπισήμας ἰατρὸν ἢ κιθαριστὴν
ἐκ ἐνδέχεται γνωρίζειν· ὁ γὰρ μαθὼν ὅ τι μάθημα, ἔδεν
ἐξήλλαξε τῶν σημείων οἷς χρῆται ὁ φυσιогνωμῶν.

2. Δεῖ δὲ ἔν ὀρίσαι περὶ ποῖα ἅττα ἐσὶν ἡ φυσιогνω-
μονία, ἐπειδὴ ἢ περὶ πάντα, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστα σημεῖα 20
λαμβάνεται, ἔπειτ' ἐφεξῆς καθ' ἓν ἕκαστον περὶ τῶν ἐπι-
φανεζέρων δηλῶσαι. ἡ μὲν ἔν φυσιогνωμονία ἐσί, καθά-
περ καὶ τὸνομα αὐτῆς λέγει, περὶ τὰ φυσικὰ παθή-
ματα τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ, καὶ τῶν ἐκτικτῶν ὅσα παρα-
γιγνόμενα μεθίστησι τῶν σημείων τῶν φυσιогνωμονουμένων. 25
ὅποια δὲ ταῦτά ἐσιν, ὕστερον δηλωθήσεται. ἐξ ὧν δὲ γε-
νῶν τὰ σημεῖα λαμβάνεται, πῶν ἑρῶ, καὶ ἐσὶν ἅπαντα·
ἐκ τε γὰρ τῶν κινήσεων φυσιогνωμονοῦσι, καὶ ἐκ τῶν
σχημάτων, καὶ ἐκ τῶν χρωμάτων, καὶ ἐκ τῶν ἡθῶν τῶν
ἐπὶ τῷ προσώπῳ ἐμφαινόμενων, καὶ ἐκ τῶν τριχωμάτων, 30
καὶ ἐκ τῆς λειότητος, καὶ ἐκ τῆς φωνῆς, καὶ ἐκ τῆς σπα-
κῆς, καὶ ἐκ τῶν μερῶν, καὶ ἐκ τῷ τύπου ὅλου τοῦ σώ-
ματος. καθόλου μὲν ἔν τοιαῦτά ἐσιν ἃ λέγουσιν οἱ φυ-
σιогνωμονες περὶ ὅλων τῶν γενῶν ἐν οἷς ἐσὶ τὰ σημεῖα.
εἰ μὲν ἔν ἀσαφὲς ἢ μὴ εὐσημος ἦν ἡ τοιαύτη διεξοδος, 35
ἀπέχρησεν ἂν τὰ εἰρημένα. νυνὶ δ' ἴσως βέλτιόν ἐσι καθ'
ἕκαστον περὶ πάντων, ὅσα ἐπιφανῆ παρὰ τῶν φυσιогνω-

μονουμένων, ἀκριβέστερον φράσαι, τὰ τε σημεῖα λέγοντα,
οἷά τί ἐσὶν ἕκαστα καὶ ἐπὶ τί ἀναφέρεται, ὅσα μὴ ἐν τοῖς
προειρημένοις δεδῶλωται. αἱ μὲν οὖν χροαὶ σημαίνουσιν
αἱ μὲν ὀξεῖαι θερμὸν καὶ ὑφαιμον, αἱ δὲ λευκέρυθροι εὐ-
φυίαν, ὅταν ἐπὶ λεῖου χρωτὸς συμβῇ τοῦτο τὸ χρῶμα.
τὰ δὲ τριχώματα τὰ μὲν μαλακὰ δειλόν, τὰ δὲ σκληρὰ
ἀνδρείον. τοῦτο δὲ τὸ σημεῖον εὐληπται ἐξ ἁπάντων τῶν
ζώων. δειλότατον μὲν γὰρ ἐσὶν ἐλαφὸς λαγὼς πρόβατα
καὶ τὴν τρίχα μαλακωτάτην ἔχει· ἀνδρείοτατον δὲ λέων,
ὅς ἄγριος, καὶ τρίχα σκληροτάτην φέρει. ἐξὶ δὲ καὶ ἐν
τοῖς ὄρνισι τὸ αὐτὸ τῶτο ἰδεῖν· καθόλου τε γὰρ ὅσοι μὲν
σκληρὸν τὸ πτερόν ἐχουσιν, ἀνδρείοι, ὅσοι δὲ μαλακόν,
δειλοί, καὶ κατὰ μέρη ἐσὶ ταῦτο τοῦτο ἰδεῖν ἐν τε τοῖς
ὄρνυξι καὶ ἐν τοῖς ἀλεκτρυόσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
γενῶν τῶν ἀνθρώπων ταῦτο τοῦτο συμπίπτει· οἱ μὲν γὰρ
ὑπὸ ταῖς ἀρετοῖς οὐκῶντες ἀνδρείοι τὲ εἰσι καὶ σκληρότεροι
χες, οἱ δὲ πρὸς μεσημβρίαν δειλοὶ τε καὶ μαλακὸν τρί-
χωμα φέρουσιν. ἡ δὲ δασύτης ἢ περὶ τὴν κοιλίαν λα-
λιαν σημαίνει. τῶτο δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ γένος τῶν ὀρνί-
θων· ἴδιον γὰρ ὀρνίθος τῶν περὶ τὸ σῶμα ἢ δασύτης ἢ
περὶ τὴν κοιλίαν, τῶν δὲ περὶ διάνοιαν ἢ λαλιά· ἢ δὲ
σάρξ ἢ μὲν σκληρὰ καὶ εὐεκτήκῃ φύσει ἀναίσθητον ση-
μαίνει, ἢ δὲ λεῖα καὶ εὐφυέα καὶ ἀβέβαιον, εἰάν μὴ ἐπ'
ἰσχυρῷ σώματι καὶ τὰ ἀκρωτήρια ἐγκρατῆ ἔχοντος τῶτο
συμβῇ. αἱ δὲ κινήσεις αἱ μὲν γυθραὶ μαλακὴν διάνοιαν,
αἱ δὲ ὀξεῖαι ἐνθερμον. ἐπὶ δὲ τῆς φωνῆς ἢ μὲν βαρεῖα
καὶ ἐπιταυνομένη ἀνδρείον, ἢ δὲ ὀξεῖα καὶ ἀνεμμένη δειλόν.
τὰ δὲ σχήματα καὶ τὰ παθήματα τὰ ἐπιφανόμενα ἐπὶ
τῶν προσώπων κατὰ τὰς ὁμοιοστάτας λαμβάνεται τῷ πά-
θει. ὅταν γὰρ πάσχη τι, γίνεται ἅν· εἰ τοῦτον ἔχει ὅταν
τις ὀργίζηται, ἐργίλον τὸ σημεῖον τῷ αὐτῷ γένους. τὸ δὲ
ἄρρεν τῷ θήλειος μεῖζον καὶ ἰσχυρότερον, καὶ τὰ ἀκρωτή-
ρια τοῦ σώματος ἰσχυρότερα καὶ λιπαρώτερα καὶ εὐεκτι-
κώτερα καὶ βελτίως κατὰ πάσας τὰς ἀρετάς. ἰσχυρότερα
δὲ τῶν ἐπὶ τοῖς μέρεσι σημείων ἐσὶ τὰ ἐν τοῖς ἡέσι τοῖς
ἐν τοῖς ἐπιφανομένοις λαμβανόμενα καὶ τὰ κατὰ τὰς
κινήσεις καὶ τὰ σχήματα. ὅλως δὲ τὸ ἐν μὲν πιστεύειν

2. μόνον δ' ἀνδρείας L°. || 3. ἐν om I°K°. || τι] τι ὅπως ἐσιν L°. || 4. ἀπορήσεις L°. || ἀλλὰ δὲ ἐκ L°. || 7. μὲν ὅν] τε μὲν L°. ||
8. ἐπιγιγνόμενα καὶ ἀπογιγνόμενά τε καὶ ἀπ. I°K°. || 12. μὴ] μὲν I°K°. || 16. ἰατροὺς ἢ κιθαριστὰς I°K°L°. || 19. δὲ I°. || 26. ἐκλεβήσεται
L°. || 29. σχημάτων — 30. ἐκ τῶν om I°. || 30. χρωμάτων I°K° et corr. L°. || 31. καὶ primum om I°. || ἐκ tertiam om I°K°
L°. || 32. ἐκ ante τῷ om I°K°. || 33. ὅν] ὅν αὖ L°. || 35. ἀσημος L°. || 37. περὶ τῶν πάντων I°K°. || περὶ L°. ||
2. καὶ ἐπὶ τί om I°K°L°. || μὴ] μὲν I°K°. || 9. τρίχας I°. || 13. αὐτὸ L°. || 16. τοῖς L°. || 18. τὴν om I°. || 21. περὶ τὴν
διάνοιαν L°. || 26. βαρεῖα K°. || 28. τῶν παθῶν L°. || 30. τοῦτο L°. || ἔχει K°. || 31. δὲ om L°. || 33. καὶ τὰ εὐεκτικώτερα I°K°L°. ||
36. τὰ om I°K°. || 37. τῷ τῷ L°.

τῶν σημείων εὐθεῖς· ὅταν δὲ πλεῖν συμφωνήσῃ καθ' ἑνὸς λάβῃ, μᾶλλον ἤδη κατὰ τὸ εὐθεῖς ἂν τις ὑπολαμβάνει ἀληθῆ εἶναι τὰ σημεία. ἔστι δὲ ἄλλος τρόπος καθ' ὃν ἂν τις φυσιογνωμονίῃ· εὐθεῖς μὲντοι ἐπισχεζήσῃ. οἷον εἰ ἀνάγκη ἐστὶ τὸν ὀργίλον καὶ τὸν θυσιόφον καὶ μακρὸν τὸ ἥθος φθονερὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ ἐστὶ φθονεροῦ σημεία, ἐξ ἐκείνων δὲ τῶν προτέρων ἐνδέχεται ἂν τῷ φυσιογνώμονι καὶ τὸν φθονερὸν εὐρίσκειν, μάλιστα μὲν ἂν ὁ τοῦτος ἴδιος τρόπος εἴη τοῦ πεφίλοσοφηκότος. τὸ γὰρ δύνασθαι τινῶν ὅτων ἀναγκαῖον εἶναι, ἴδιον ὑπολαμβάνομεν φιλοσοφίας· 10 ὅπερ ἐστὶν ὅτε ἐναντιῖται τῷ κατὰ τὰ πάθη φυσιογνωμονεῖν καὶ τὰ κακά.

Περὶ φωνῆς κατὰ μὲν τὸ πάθος ἐπισκοπῶν ἐξείκασθαι ἂν τις διεῖν ἔπαιεν τιθέναι τοῦ θυμοειδοῦς. ὁ γὰρ ἀγανακτῶν καὶ ὀργιζόμενος ἐκτείνων εἴθε τὸν φθόγγον καὶ ὅζον φθόγγεσθαι, ὁ δὲ βαθύμως διακειμένος τὴν τε τόνον ἀνίσχῃ καὶ βαρὺ φθόγγεται. τῶν δ' αὖ ζῶν τὰ μὲν ἀνδρεία βαρύφωνα ἐστὶ, τὰ δὲ δειλὰ ἐξύφωνα, λίαν μὲν καὶ ταῦρος, καὶ κύων ὑλακτικός, καὶ τῶν ἀλεοτρύων εἰ ἐν ψυχῇ βαρύφωνοι φθόγγονται· ἑλαφὸς δὲ καὶ λαγῶς ἐξύφωνα ἐστὶν. ἀλλ' ἴσως καὶ ἐν τοῦτοις κρείττον ἐστὶ μὴ ἐν τῷ βαρεῖαν ἢ ἐξείκασθαι εἶναι τὴν φωνὴν αὐτῶν ἀνδρεῖον ἢ δειλὸν τιθέναι, ἀλλ' ἐν τῷ τὴν μὲν ἔρρωμένη ἀνδρείου τὴν δὲ ἀναιμένη καὶ ἀσθενῆ δειλοῦ ὑπολαπτέον εἶναι. ἐστὶ δὲ κράτιστον, ὅταν τὰ σημεία μὴ ὁμολογούμενα 20 ἀλλ' ὑπεναντιούμενα, μηδὲν τιθέναι, εἰ μὴ ἐστὶ τῶν διηρημένων ποῖα ποῖων πιστότερα, καὶ μάλιστα μὲν εἰς εἶδη ἀλλὰ μὴ εἰς ὅλα τὰ γένη ἀναφέρειν. ὁμοιότερα γὰρ ἐστὶ τῷ ζήτουμένῳ· ὁ γὰρ ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων φυσιογνωμονούμενον, ἀλλὰ τινα τῶν ἐν τῷ γένει.

3 Ἀνδρείου σημεία τρίχωμα σκληρόν, τὸ σχῆμα τῷ σώματος ὀρθόν, ὅσα καὶ πλευραὶ καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἰσχυρὰ καὶ μεγάλα, καὶ κοιλία πλατεῖα καὶ προσεσαλμένη· ὠμοπλάται πλατεῖαι καὶ διασηκυῖαι, ὅτε λίαν συνδεδεμένοι ὅτε παντάπασιν ἀποκαλυμμένοι· τράχη- 35 λος ἔρρωμένος, οὐ σφόδρα σαρκώδης· τὸ σῆθος σαρκώδες τε καὶ πλατὺ, ἰσχύον προσεσαλμένον, γαστρικὴ μὲν κάτω

προσσεσασμένοι· ὄμμα χαροπὸν, ὅτε λίαν ἀνεπτυγμένοι ὅτε παντάπασιν συμμύον· αὐχμηρότερον τὸ χρῶμα τὸ ἐπὶ τοῦ σώματος· ἐξὺ μέτωπον, εὐθύ, οὐ μέγα, ἰσχύον, ὅτε λαῖον ὅτε παντάπασιν ρυτιδῶδες. δειλοῦ σημεία τριχ- 5 μάτιον μαλακόν, τὸ σῶμα συγκατακλινόν, οὐκ ἐπισπερχές· αἱ δὲ γαστρικὴ μὲν ἀνισπασμένοι· περὶ τὸ πρόσω- πον ὑπωχρὸς· ὄμματα ἀσθενῆ καὶ σκαρδαμύττονα, καὶ τὰ ἀκρωτήρια τῷ σώματος ἀσθενῆ, καὶ μικρὰ σκέλη, καὶ χεῖρες λεπταὶ καὶ μακραί· ὁσφύς δὲ μικρὰ καὶ ἀσθενής· τὸ σχῆμα σύντονον ἐκ ταῖς κινήσεσιν· οὐκ ἰταμὸς ἀλλ' ὑπτίος καὶ τεταμνηκός· τὸ ἥθος τὸ ἐπὶ τῷ προσώπῳ εὐ- 10 μετάβαλον, κατηφές. εὐφυεῖς σημεία σὰρξ ὑγρότερα καὶ ἀπαλωτέρα, ἐκ εὐεκτηῖ ὕδρὸς κίμαλῶδης σφόδρα· τὰ περὶ τὰς ὠμοπλάτας καὶ τράχηλον ἰσχυρότερα, καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον, καὶ σύνδετα τὰ περὶ τὰς ὠμοπλάτας, καὶ τὰ κάτω ἀφαιμένα· εὐλῶτα τὰ περὶ τὰς πλευράς· καὶ τὸν νῶτον ἀσαρκότερος· τὸ σῶμα λευκέρυθρον καὶ κα- 20 θαρόν· τὸ δερμάτιον λεπτόν, τριχωμάτιον μὴ λίαν σκλη- ρόν μηδὲ λίαν μέλαν, ὄμμα χαροπόν, ὑγρόν. ἀναισθήτεα σημεία τὰ περὶ τὸν αὐχένα καὶ τὰ σκέλη σαρκώδη καὶ συμπεπλεγμένα καὶ συνδεδεμένα, κοτύλη φρογγύλη, ὠμο- πλάται ἀνω ἀνεσπασμένοι, μέτωπον μέγα περιφερὲς σα- 25 κώδες, ὄμμα χλωρόν κωφόν, κνήμαι περὶ σφυρὸν κα- χεῖαι σαρκώδεις φρογγύλαι, σιαγόνες μεγάλαι σαρκώδεις, ὁσφύς σαρκώδης, σκέλη μακρά, τράχηλος παχύς, πρόσω- 30 πον σαρκώδης, ὑπόμακρον ἱκανῶς. ταῖς δὲ κινήσεσι καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἥθος τὸ ἐπὶ τῷ προσώπῳ ἐπιφανόμενον κατὰ τὰς ὁμοιότητας ἀναλαμβάνει. ἀναιδοῦς σημεία ὀμμάτιον ἀνεπτυγμένον καὶ λαμπρόν, βλέφαρα ὑφαίμα καὶ παχέα· μικρὸν ἔγκυρτος· ὠμοπλάται ἀνω ἐπρημένοι· 35 τῷ σχήματι μὴ ὀρθὸς ἀλλὰ μικρῷ προπετίστερος, ἐν ταῖς κινήσεσιν ὀξὺς, ἐπίκυρτος τὸ σῶμα· τὸ χρῶμα ὑφαίμων· φρογγυλοπρόσωπος· τὸ σῆθος ἀνεσπασμένον. κοσμίη ση- 40 μαῖα. ἐν ταῖς κινήσεσι βραδύς, καὶ διάλεκτος βραδεία καὶ φωνὴ πνευματώδης καὶ ἀσμενής, ὀμμάτιον ἀλαμπές μέ- 45 λαν καὶ μήτε λίαν ἀνεπτυγμένον μήτε παντάπασιν συμ- μεμνηκός, σκαρδαμυκτικὸν βραδέως· τὰ μὲν γὰρ ταχέως

6. σημεία — 8. φθονερὸν om L°. || 8. ἂν] ἴσως I°K°. || 10. ὑπολαμβάνει μὲν K°. || 11. ὅτε om L°. || τῷτο L°. || 13. περὶ φωνῆς in margine K°, om I°L°. || 14. διὰ L°, omisso ἔπαιεν. || 20. ἐμφυχῇ βαρύφωνα L°. || 21. λαγῶς I°K°. || 22. μὴ] μὲν I°K°. || 24. ἀνδρείαν L°. || 25. ἐν L°. || 26. οὐδὲν L°. || μὴ] μὲν I°K°. || τινὲς εἰρημένα L°. || 31. ἀνδρείου σημεία in margine K°, om I°L°. et perinde δειλοῦ σημεία b4, εὐφυεῖς σημεία b12, similesque indices.

1. ἐπτυγμένοι K°. || 3. ἰσχύον L°. || 4. τρίχωμα L°. || 5. τῷ σώματι I°K°. || 6. δὴ K°. || 7. σκαρδαμύττει I°K°. || 10. οὐκ ἰταμὸς K°L°. || 12. κατηφές L°. || 14 et 15. ταῖς] τίς I°. || 15. καὶ om L°. || 16. εὐλῶτα L°. || 18. τρίχωμα τὸ L°. || μὴ] μὲν I°K°. || 22. περιφερὲς I°. || 26. κνήμης I°. || 30. ἔγκυρτος L°. || 31. προπετίστη L°. || 32. ἐπίκυρτος I°K°L°. || 33. φρογγυλοπρόσω- 34. διαλεκτικὸς I°K°L°. || 35. ἀσμενὴς K°L°, ἀσμενὴς I°. || 36. συμβεβηκός I°.

σκαρδαμύττοντα τῶν ὀμμάτων τὰ μὲν δειλὸν τὰ δὲ θερ-
μὸν σημαίνει. εὐθύμην σημαίνει μέτωπον. εὐμεγέθης καὶ
σαρκώδης καὶ λείων, τὰ περὶ τὰ ὀμμάτια ταπεινότερα
καὶ ὑπνωδέστερον τὸ πρόσωπον φαίνεται, μήτε δαδωρὸς
μήτε σύνων. ἐν τε ταῖς κινήσεσι. βραδὺς ἔσω καὶ ἀναι-
μένος· τῷ σχήματι καὶ τῷ ἥθει τῷ ἐπὶ τῷ προσώπῳ μὴ
ἐπισπερχῆς ἀλλὰ ἀγαθὸς φαίνεται. ἀθύμην σημαίνει. τὰ
ρυτιδῶδη τῶν προσώπων καὶ ἰσχυρὰ ὀμμάτια κατακλασ-
μένα, ἅμα δὲ καὶ τὰ κεκλασμένα τῶν ὀμμάτων, οὗτο ση-
μαίνει, τὸ μὲν μαλακὸν καὶ θήλυ, τὸ δὲ κατηφές καὶ
ἀθυμον. ἐν τῷ σχήματι ταπεινὸς καὶ ταῖς κινήσεσιν ἀπ-
γορευκός. κιναιίδου σημαίνει ὄμμα κατακλασμένον,
γονύκροτος· ἐγκλίσεις τῆς κεφαλῆς εἰς τὰ δεξιὰ· αἱ φέραι
τῶν χειρῶν ὕψιαι καὶ ἐκλυτοί, καὶ βαδίσεις διτταί, ἡ
μὲν περινεύοντος, ἡ δὲ κρατῶντος τὴν ὀσφύν· καὶ τῶν
ὀμμάτων περιβλέψεις, οἷος ἂν εἴη Διονύσιος ὁ σαρπηφής.
πικρὺ σημαίνει τὸ πρόσωπον σσηρὸς· μελανόχρως, ἰσχυρὸς·
τὰ περὶ τὰ πρόσωπον διεχυσμένα, τὸ πρόσωπον ρυτιδῶδες
ἄσαρκον· εὐθύθριξ καὶ μελάνθριξ. θυμώδης σημαίνει. ὁρ-
θὸς τὸ σῶμα, τῷ σχήματι εὐπλευρὸς, εὐθυμὸς, ἐπίπυρρος·
ὠμοπλατῆται διεσκηκῆται καὶ μεγάλα καὶ πλατεῖαι· ἀκρω-
τήρια μεγάλα καὶ ἐγκρατῆ· λείος καὶ περὶ τὰ στήθη καὶ
περὶ βυβῶνας, εὐπύγῳ· εὐαυξής ὁ περιδρόμος τῶν τρι-
χῶν, κάτω κατεληλυθὺς. πρᾶεος σημαίνει. ἰσχυρὸς τὸ
εἶδος, εὐσαρκός· ὑγρὰ σὰρξ καὶ πολλή· εὐμεγέθης καὶ
σύμμετρος· ὕψις τῷ σχήματι· ὁ περιδρόμος τῶν τριχῶν
ἀνεσπασμένος. εἰρωνὸς σημαίνει. πῖονα τὰ περὶ τὸ πρόσω-
πον, καὶ τὰ περὶ τὰ ὀμμάτια ρυτιδῶδη· ὑπνωδὲς τὸ πρόσω-
πον τῷ ἥθει φαίνεται. μικροψύχων σημαίνει. μακρομελής,
μικρογλαφυρός, ἰσχυρὸς, μικρόμματος καὶ μετρίωντος,
οἷος ἂν εἴη Κερύβιος ἢ Δευκάδιος. φιλόκυβοι καὶ μακρο-
γύμνητοι καὶ ὀρχησαί. φιλαλοῖδοροι οἷς τὸ ἄνω χεῖλος μετρί-
ον· καὶ τὰ εἶδη προκετεῖς, ἐπίπυρροι. ἐλεήματες, ὅσοι
γλαφυροὶ καὶ λευκόχροοι καὶ λεπρόμματος καὶ τὰ ρινία
ἄνωθεν διεχυσμένοι, καὶ αἰεὶ δακρύουσι. οἱ αὐτοὶ ἔτοι καὶ
φιλογύναιοι καὶ θηλυγόνοι καὶ περὶ τὰ ἦθη ἔρωτικοι καὶ
ἀειμνήμονες καὶ εὐφραῖς καὶ ἐνθερμοὶ. τύτων δὲ σημαίνει

εἰρητὰς ἀσπῆμων ὁ σοφὸς καὶ δειλὸς καὶ κόσμος, ἀνε-
λέτος ἀμαθὴς καὶ ἀναίδης. ἀγαθοὶ φαγεῖν οἷς τὸ ἀπὸ
τῶ ὀμφαλῷ πρὸς στήθεσσι μέλζον ἐστὶν ἢ τὸ ἐντεῦθεν πρὸς τὸν
αὐχλῶνα. ἀάγρευ σημαίνει. λευκόχρως καὶ δαυὺς εὐθείας
θριξ καὶ παχυστά καὶ μελάναις· καὶ οἱ κράταφοι δαυεῖς
εὐθείας θριξί· λεπρόν τὸ ὀμμάτιον καὶ μάργον. φίλυπνοι
οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες καὶ γυνώδεις. καὶ θερμοὶ, εὐε-
τικὴν σάρκα ἔχοντες, καὶ γλαφυροὶ τὰ εἶδη, καὶ δαυεῖς
τὰ περὶ τὴν κοιλίαν. μνήμονες οἱ τὰ ἄνω ἐλάττωτα
ἔχοντες καὶ γλαφυροὶ καὶ σαρκώδεστερα.

Δοκεῖ δὲ μοι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα συμπαθεῖν ἀλ-
λήλοις· καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἔξις ἀλλοιομένη συναλλοιοῖ τὴν
τῷ σώματος μορφήν· πάλιν τε ἡ τῷ σώματος μορφή ἀλ-
λοιομένη συναλλοιοῖ τὴν τῆς ψυχῆς ἔξιν. ἐπειδὴ γὰρ ἐστὶ
ψυχῆς τὸ ἀνίστασθαι τε καὶ εὐφραίνεσθαι, καταφανὲς ὅτι
οἱ ἀνιῶμενοι σκυθρωπότεροί εἰσι καὶ οἱ εὐφρανόμενοι ἰλα-
ραί. εἰ μὲν ἔν τῃ τῆς ψυχῆς λευκωμένης ἐστὶ τὴν ἐπὶ τῷ
σώματος μορφήν μένειν, ἢν μὲν ἂν καὶ ὕτως ἡ ψυχὴ τε
καὶ τὸ σῶμα συμπαθῇ, ὁ μὲντοι συνδιατελόντα ἀλλήλοις.
νῦν δὲ καταφανὲς ὅτι ἐκάτερον ἐκατέρῳ ἔπεται. μάλιστα
μάντοι ἐκ τούτου δῆλον γένοιτο. μανία γὰρ δοκεῖ εἶναι περὶ
ψυχὴν, καὶ οἱ ἱατροὶ φαρμάκοι καθαίροντες τὸ σῶμα
καὶ διαίταις τισὶ πρὸς αὐτοῖς χρυσάμενοι ἀπαλλάττουσι
τὴν ψυχὴν τῆς μανίας. ταῖς δὲ τῷ σώματος θεραπείαις
καὶ ἄραις ἢ τε τῷ σώματος μορφή λένεται καὶ ἡ ψυχὴ
μανίας ἀπῆλλακται. ἐπειδὴ ἔν ἅμα ἀμφοτέρω λύνονται,
δῆλον ὅτι συνδιατελῶσιν ἀλλήλοις. συμφανὲς δὲ καὶ ὅτι
ταῖς δυνάμεσι τῆς ψυχῆς ὅμοιαι αἱ μορφαὶ τοῖς σώμασι
ἐπιγίνονται, ὥς· ἐστὶν ἅπαντα ἐν τοῖς ζώοις τῷ αὐτῷ τινὲς
δηλωτικά. πολλὰ δὲ καὶ ὧν διαπράττεται τὰ ζῶα, τὰ
μὲν ἴδια ἐκαστοῦ γένους πάθη τῶν ζώων ἐστὶ, τὰ δὲ κοινὰ.
ἐπὶ μὲν ἔν τοις ἰδίῳις ἔργοις τῆς ψυχῆς ἴδια τὰ πάθη
κατὰ τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ τοῖς κοινοῖς τὰ κοινὰ. κοινὰ μὲν
τοῖς ἐστὶν ὕβρις τε καὶ ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἐκστασις. τῶν
μὲν ἔν λοφύρων κοινόν ἐστὶν ὕβρις, τῶν δὲ ὄνων τε καὶ
συῶν ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἔξις. ἴδιον δ' ἐστὶν ἐπὶ μὲν τῶν
κυνῶν τὸ λοιδόρον, ἐπὶ δὲ τῶν ὄνων τὸ ἄλυπον. ὥς μὲν

3. ταπεινότερον L^o, ταπεινότης I^o. || 5. ἐν L^o. || 9. τὰ] κατὰ L^o. || 10. καὶ post κατηφές om I^oK^o. || 15. ἐκραιτῶτος L^o. || 16. οἷος ἂν εἴη Διονύσιος L^o. || 18. ρυτιδῶδες I^oK^o. || 20. ἐπίπυρρος I^oK^oL^o. || 23. εὐαυξής L^o. || 25. ἀμεγέθης L^o. || 30. ἰσχυρὸς καὶ μικρ. I^o. || 31. γαλιμαγκῆτες L^o. || 32. φιλόκυβοι I^o. || 33. ἐπίπυρροι I^oK^o. || ἐλεήματος ὅσοι γλαφυροὶ om L^o. || 36. φιλογύναιοι L^o.

1. κόσμος K^o. || ἀνελίσσωντος I^oK^o. || 4. καὶ] δὲ καὶ L^o. || 11. ψυχὴ τε καὶ L^o. || 12. ψυχῆς om I^o. || 15. ψυχὴ L^o. || 16. αἱ post καὶ om I^oK^oL^o. || 17. ἢ] ἐν I^oK^o. || ἐν om I^oK^o. || 18. μένειν] οἶσαν I^oK^o. || 19. συμπαθῇ — 20. ἐπὶ ἐ om L^o. || 23. αὐτὸ I^oK^o. || 24. δὲ I^o, om L^o. || 26. ἀμφοτέρως I^o. || 29. ἐν] ὅμοια ἐν L^o. || 30. διαπράττεται I^oK^o. || τὰ ante ζῶα om L^o. || 31. τὰ om I^oK^o. || 34. ἐκστασις L^o. || 35. λοφύρων] λοφύρων λοφύρων I^oK^o, λοφύρων τοῦδων L^o.

ἔν τὸ κοινόν τε καὶ τὸ ἴδιον χρὴ διαλέσθαι, εἴρηται. δεῖ
 μέντοι πρὸς ἅπαντα πολλῆς συνηθείας, εἰ μέλλει τις αὐτὸς
 ἔσσεσθαι ἱκανὸς περὶ τούτων ἕκαστα λέγειν. ἐπεὶ γὰρ τὰ
 ὁρώμενα ἐπὶ τῶν σωμάτων λέγεται ἀναφέρεσθαι ἐπὶ τὰς
 ὁμοιότητας τὰς τε ἀπὸ τῶν ζώων καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πρᾶ- 5
 ξέων γινόμενας, καὶ ἰδεῖν τινὲς ἄλλαι ἀπὸ θερμότητων καὶ
 ἀπὸ ψυχροτήτων γίνονται, ἔστι τε τούτων ἑνία τῶν ἐπιφαι-
 νομένων ἐπὶ τε τοῖς σώμασι μικραῖς διαφοραῖς κεχρημένα
 καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι προσαγορευόμενα· οἷον αἱ τε ἀπὸ
 φόβων ὠχρότητες καὶ ἀπὸ πόνων (αὗται γὰρ ὀνόματί τε 10
 τῷ αὐτῷ κέχρηται, καὶ διαφορὰν μικρὰν ἔχουσι πρὸς ἀλ-
 λάλας), μικρᾶς δὲ ὕψους τῆς διαφορᾶς ἢ ῥαδίαν γινώσκουσιν
 ἀλλὰ ἢ ἐκ τῆς συνηθείας τῆς μορφῆς τὴν ἐπιπρέπειαν
 εἰληφότες, ἔστι μὲν ἔν καὶ τάχιστος καὶ ἄριστος ὁ ἀπὸ τῆς
 ἐπιπρέπειας, καὶ ἔστι γε ὅπως τούτῳ χρώμενον πολλὰ δια- 15
 γινώσκουσιν. καὶ ἢ μόνον καθόλου χρησίμιν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ
 πρὸς τὴν τῶν σημείων ἐκλογὴν· ἕκαστον γὰρ τῶν ἐκλεγο-
 μένων καὶ πρέπει δεῖ τοιοῦτον οἷον τὸ ἐκλεγόμενον θέλει·
 ἐπὶ τε κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων, καὶ τῷ συλλο-
 γισμῷ, ὃ δεῖ χρῆσθαι ὅπως ἂν τι τύχῃ, προστιθέντας τοῖς 20
 προσῶσι τὰ προσήκοντα, οἷον εἰ ἀναιδὴς τε εἴη καὶ μικρο-
 λόγος, καὶ κλέπτης ἂν εἴη καὶ ἀνελεύθερος, καὶ κλέπτης
 μὲν ἐπαμένως τῇ ἀναιδέει, τῇ δὲ μικρολογίᾳ ἀνελεύθερος.
 ἐπὶ μὲν ἔν τῶν τοιούτων ἕκαστος δεῖ τούτον τὸν τρόπον προ-
 σαρμοζόντα τὴν μέθοδον ποιῆσθαι.

5 Νυνὶ δὲ πρῶτον πειράσομαι τῶν ζώων διαλέσθαι, ὅποια
 αὐτῶν προσήκει διαλλάττειν πρὸς τὸ εἶναι ἀνδρεία καὶ δειλὰ
 καὶ δίκαια καὶ ἀδίκαια· διαιρετέον δὲ τὸ τῶν ζώων γένος εἰς
 δύο μορφάς, εἰς ἄρσεν καὶ θῆλυ, προσάπτοντα τὸ πρέπον
 ἑκατέρᾳ μορφῇ. ἔστι δὲ ὅμοια· ἐπιχειρῶμεν ἔν τρέφειν τῶν 30
 θηρίων προσηνέστερα καὶ μαλακώτερα τὰς ψυχὰς τὰ θήλεα
 τῶν ἀρρένων, ἥττον τε ῥωμαλέα, τὰς τε τροφὰς καὶ
 τὰς χειροθεσίας μᾶλλον προσδεδόμενα· ὥστε τοιαῦτα ὄντα
 εἴη περὶ ἂν ἀθυμότερα τῶν ἀρρένων. καταφανὲς δὲ τούτο ἐξ
 ἡμῶν πέ ἐστιν, ὅτι ἐπὶ ἂν ὑπὸ θυμῷ κρατηθῶμεν, δυσπαρα- 35
 πιστότεροί τε, καὶ μάλιστα ἐρῶμεθα πρὸς τὸ μηδαμῇ μηδὲν
 εἶξαι, ἐπὶ τὸ βιάζεσθαι δὲ καὶ πράξαι φερόμεθα, πρὸς δ'
 ἂν ὁ θυμὸς ὀρμήσῃ. δοκεῖ δὲ μοι καὶ κακρυγότερα γίνεσθαι
 τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων, καὶ προπετέστερά τε καὶ ἀναλκέστερα.

αἱ μὲν ἔν γυναῖκες καὶ τὰ περὶ ἡμᾶς τρεφόμενα καὶ πᾶσι
 που φανερά ὄντα· τὰ δὲ περὶ τὴν ὕλην πάντες ὁμολογῶσιν
 οἱ νομεῖς τε καὶ θηρευταὶ ὅτι τοιαῦτά ἐστιν οἷα προεῖρηται.
 ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε δῆλον, ὅτι ἕκαστον ἐν ἑκάστῳ γένει
 5 θῆλυ ἄρρενος μικροκεφαλώτερόν ἐστι καὶ σνοπροσωπότερον
 καὶ λεπτοτραχηλότερον, καὶ τὰ σῆθη ἀσθενέστερα ἔχει, καὶ
 ἀπλευρότερα ἐστὶ, τὰ τε ἰσχύια καὶ τὰς μηρὺς περισσάρκτερα
 τῶν ἀρρένων, γονύκροτα δὲ καὶ τὰς κνήμας λεπτάς ἔχοντα,
 τὰς τε πόδας κομψότερας, τὴν τε τῷ σώματος ὅλην μορφὴν
 10 ἡδύω μάλισ' ἂν ἢ γενναιότεραν, ἀνευρότερα δὲ καὶ μαλα-
 κώτερα, ὑγρότερας σαρκὶ κεχρημένα. τὰ δὲ ἄρρενα τού-
 τοις ἅπασιν ἐναντία, τὴν φύσιν ἀνδρειότεραν καὶ δικαιοτέ-
 ραν εἶναι γένει, τὴν δὲ τῷ θήλειος δειλοτέραν καὶ ἀδικοτέραν·
 τούτων ὅπως ἔχόντων, φαίνεται τῶν ζώων ἀπάντων λέων
 15 τελευτάτα μετεληφέναι τῆς τῷ ἄρρενος ἰδέας. ἔστι γὰρ
 ἔχων σῶμα εὐμέγεθες, τὸ δὲ πρόσωπον τετραγωνώτερον, ἐκ
 ἄγαν ὀσώδες, τὴν ἄνω τε γένυν οὐ προσεξέστηκυϊαν ἀλλὰ
 ἰσοροπῶσαν τῇ κάτω, ῥῖνα δὲ παχυτέραν ἢ λεπτοτέραν,
 χαροπὸς ὀφθαλμοὺς ἐγκοίλους, ἢ σφόδρα περιφερεῖς ὅτε ἄγαν
 20 προμήκει, μέγεθος δὲ μέτριον, ὀφρὺν εὐμογεθῆ, μέτωπον
 τετράγωνον, ἐκ μέσης ὑποκοιλώτερον, πρὸς δὲ τὰς ὀφρὺς καὶ
 τὴν ῥῖνα ὑπὸ τῷ μετώπῳ οἷον νέφος ἐπαναστηκός. ἀνωθεν δὲ
 τῷ μετώπῳ κατὰ τὴν ῥῖνα ἔχει τρίχας ἐκκλινεῖς οἷον ἂν
 ἄσιλον, κεφαλὴν μετρίαν, τράχηλον εὐμήκη, πᾶσι σύμ- 25
 μετρον, θρίξ ξανθαῖς κεχρημένον, ἢ φριζαῖς ὅτε ἄγαν ἀπο-
 γραμμέναις· τὰ περὶ τὰς κλεῖδας εὐλυτώτερα μᾶλλον ἢ
 συμπεφραγμένα· ὤμους ῥωμαλέους, καὶ σῆθος νεανικόν, καὶ
 τὸ μετάσθρνον πλατὺ καὶ εὐπλευρον καὶ εὐνωτον ἐπισεικώς·
 ζῶον ἀσφαρέτερον τὰ ἰσχύια καὶ τὰς μηρὺς· σκέλη ἐρρωμένα
 30 καὶ τευρώδη, βάσιν τε νεανικὴν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἀβθρῶ-
 δες καὶ τευρώδεις, ὅτε λίαν σκληρὸν ὅτε λίαν ὑγρόν. βα-
 δίζον δὲ βραδέως, καὶ μεγάλα διαβαῖνον, καὶ διασαλεύον
 ἐν τοῖς ὅμοις, ὅταν πορεύηται. τὰ μὲν ἔν περὶ τὸ σῶμα
 τοιούτων· τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν δοτικὸν καὶ εὐαίθετον, με-
 γαλόφυλον καὶ φιλόνηκον, καὶ πρᾶν καὶ δίκαιον καὶ φιλό-
 σογον πρὸς ἂν ὁμιλήσῃ. ἢ δὲ παράδειγμα τῶν ἀνδρείων
 εἶναι δοκόντων θηλυμορφότερόν ἐστιν, ὅτι μὴ κατὰ τὸ σκέλη·
 τέτοις δὲ συνεργεῖ καὶ τι ἔργον ῥώμης ἀπεργάζεται. ἔστι
 γὰρ ἔχων πρόσωπον μικρόν, σῶμα μέγα, ὀφθαλμοὺς μικροὺς,

2. μέλλει τις αὐτῆς L^o. || 6. θερμότητος L^o. || 7. ἀπὸ om L^o. || τούτων ἑνία L^o. || 14. τάχιστος καὶ ἄριστος L^o. || 19. κατὰ] καὶ L^o. || 20. τι] τι τὸ L^o. || 22. αἱ — κλέπτης om L^o. || 30. δὲ] γὰρ L^o. || ἐπιχειρῶν μὲν I^oK^o. || ἔν om L^o. || 35. ἐπὶ L^o. || 36. ὁρώμενα I^o. || 37. εἶναι I^o. || 39. τε om I^o.

1. τὰ om I^oK^o. || 9. ὅλα I^oK^o. || 11. κεχρημένα L^o. || 18. τὴν L^o. || 21. ὑποκοιλώτερος I^o. || 22. τῇ δὲ ῥῖνῃ I^o, τῇ δὲ ῥῖνῃ K^oN^oO^o. || τῷ om I^o. || 24. πᾶσι I^oK^o. || 30. τε] τὴν I^o. || ἀβθρῶδες L^o. || 32. διασαλεύον K^o, δια σαλεύον I^o. || 35. φιλόνηκον I^oK^oL^o. || 36. δ] εὐ L^o.

ἐλαύνουσ, ἐγκοιλῶν, αὐτὸς δὲ περιτολαιότερος· μέτωπον
προμυκτέρον, πρὸς τὰ ὕψη περιφερέςτερον ἢ ἐπιτεδυτέ-
ρον· τράχηλον μακρὸν ἄγαν καὶ λεπτόν, σῆθος ἀπλευρον,
καὶ μακρὸν νῦτον, ἰσχία σαρκιώδη καὶ μηρές, τὰ δὲ περὶ
τὰς λαγόνας καὶ γαστέρα ὁμαλὰ μᾶλλον· τὸ δὲ χρῶμα
ποικίλον, καὶ ὅλον ἀναρθρόν τε καὶ ἀσύμμετρον. ἡ μὲν ἔν
τῷ σώματι ἰδέα τοιαύτη, τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν μακρὸν
καὶ ἐπίκλωτον καὶ ὅλως εἰπεῖν ὁλερόν. τὰ μὲν ἔν ἐκπρε-
πέστερα μετεπιληφότες ζῶα τῶν δοκούντων ἀνδρείων εἶναι τῆς
τε τῷ ἄρρεσι ἰδέας καὶ τῆς τῷ θήλειος εἴρηται. τὰ δ' ἄλλα
οἷα τυγχάνει, ῥάδιον ἤδη μετέναι. ὅσα δὲ πρὸς τὸ φυ-
σιογνωμονῆσαι συνιδεῖν ἀρμόττει ἀπὸ τῶν ζώων, ἐν τῇ τῶν
σημείων ἐκλογῇ ῥηθήσεται.

6 Ἡ δὲ ἐκλογὴ τῶν σημείων ἢ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους
ἴσθι λαμβάνεται. ὅσοις οἱ πόδες εὐφυεῖς τε καὶ μεγάλοι
διηρθρωμένοι τε καὶ νευρώδεις, ἐρρωμένοι τὰ περὶ τὴν ψυχὴν
ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν γένος. ὅσοι δὲ τὸς πόδας μικροὺς
συνὲς ἀνάρθρους ἔχουσιν, ἡδίους τε ἰδεῖν ἢ ῥωμαλευτέρας,
μαλακοὶ τὰ περὶ τὴν ψυχὴν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ
γένος. οἷς τῶν ποδῶν οἱ δάκτυλοι καμπύλοι, ἀναιδεῖς, καὶ
ὅσοις ὄνυχες καμπύλαι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνεις τοὺς
γαμψύπυχας. ὡς τῶν ποδῶν τὰ δάκτυλα συμπεφρα-
γμένα ἐστὶ, διμαλτοὶ· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸς ὀρνυγας τοὺς
συνόποδας τῶν λιμναίων. ὅσοις τὰ περὶ τὰ σφυρὰ νευ-
ρώδη τε καὶ διηρθρωμένα ἐστὶν, εὐρωστοὶ τὰς ψυχάς·
ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν γένος. ὅσοι τὰ σφυρὰ σαρκώ-
δεις καὶ ἀναρθροὶ, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται
ἐπὶ τὸ θῆλυ γένος. ὅσοι τὰς κνήμας ἔχουσιν ἡρθρω-
μένας τε καὶ νευρώδεις καὶ ἐρρωμένας, εὐρωστοὶ τὴν ψυ-
χὴν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ τὰς κνήμας λεπτὰς
νευρώδεις ἔχουσιν, λῆγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἡλιθίους.
ὅσοι τὰς κνήμας περιπλέους σφόδρα ἔχουσιν, οἷον ὀλγίου
διαρρηγνυμένας, βδελυροὶ καὶ ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ
τὴν ἐπιπρέπειαν. οἱ γονύκροτοι κύναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ
τὴν ἐπιπρέπειαν. οἱ τοὺς μηρῶς ὀστώδεις καὶ νευρώδεις
ἔχοντες εὐρωστοὶ· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. οἱ δὲ τὸς μη-
ρῶς ὀστώδεις καὶ περιπλέους ἔχοντες μαλακοὶ· ἀναφέρεται

ἐπὶ τὸ θῆλυ. ὅσοι δὲ πῦγα ὀξύαν ὀσώδη ἔχουσιν, εὐ-
ρωστοὶ, ὅσοι δὲ σαρκιώδη πύονα ἔχουσιν, μαλακοὶ. ὅσοι δὲ
ἔχουσιν ὀλγίην σάρκα, οἷον ἀπωμοργμένα, κακοήδεις·
ἀναφέρεται ἐπὶ τὸς πιδήκους. οἱ ζωνοὶ φιλόδροιοι· ἀνα-
φέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας καὶ τοὺς κύνες. ἴδοι δ' ἂν τις
καὶ τῶν κυνῶν τὸς φιλοθηροτάτους ζωνοὺς ὄντας. οἷς τὰ
περὶ τὴν κοιλίαν λαπαρά, εὐρωστοὶ· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ
ἄρρεν. ὅσοι δὲ μὴ λαπαροὶ, μαλακοὶ· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν
ἐπιπρέπειαν. ὅσοις τὸ νῦτον εὐμέγεθές τε καὶ ἐρρωμένον,
εὐρωστοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ
τὸ νῦτον σπῆν καὶ ἀσθενὲς ἔχουσιν, μαλακοὶ· ἀναφέρεται
ἐπὶ τὸ θῆλυ. οἱ εὐπλευροὶ εὐρωστοὶ τὰς ψυχάς· ἀνα-
φέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. οἱ δὲ ἀπλευροὶ μαλακοὶ τὰς ψυ-
χάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. ὅσοι δὲ ἐκ τῶν πλευρῶν
περίοργοι εἰσιν, οἷον πεφυστημένοι, λάλοι καὶ μωρολόγοι·
ἀναφέρεται ἐπὶ τὸς βῆς ἢ ἐπὶ τὸς βατράχους. ὅσοι δὲ τὸ
ἀπὸ τῆς ὀμφαλῆς πρὸς τὸ ἀκροσθίου μείζον ἔχουσιν ἢ τὸ
ἀπὸ τῆς ἀκροσθίου πρὸς τὸν τράχηλον, βοροὶ καὶ ἀνάσθη-
τοι, βοροὶ μὲν ὅτι τὸ τεῦχος μέγα ἔχουσιν ὥς δέχονται
τὴν τροφήν, ἀνάσθηται δὲ ὅτι σενώτερον τὸν τόπον ἔχουσιν
αἱ αἰσθήσεις, συνενωμένοι τε τῷ τῇ τροφῇ δεχόμενοι,
ὥς τὰς αἰσθήσεις βαβαρύνθαι διὰ τὰς τῶν σιγῶν πληρώ-
σεις ἢ ἐνδείας. ὅσοι δὲ τὰ στήθια ἔχουσιν μεγάλα καὶ διηρ-
θρωμένα, εὐρωστοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν.
ὅσοι δὲ τὸ μετὰ φρενον ἔχουσιν μέγα καὶ εὐσταμον καὶ
ἀρθρωδεις, εὐρωστοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν.
ὅσοι δ' ἀσθενὲς καὶ ἀσταμον καὶ ἀναρθρον, μαλακοὶ τὰς
ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. ὅσοις δὲ τὸ μετὰ φρενον
κυρτόν ἐστι σφόδρα οἷς τε ὦμοι πρὸς τὸ σῆθος συνηγμένοι,
κακοήδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, ὅτι ἀφανίζο-
ται τὰ ἐμπροσθεν προσήκοντα φαίνεσθαι. ὅσοι δὲ τὸ μετὰ
φρενον ὑπτίον ἔχουσιν, χαῖνοι καὶ ἀνόητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ
τὸς ἵππους. ἐπεὶ δὲ οὔτε κυρτὸν σφόδρα δεῖ εἶναι οὔτε
κοῖλον, τὸ μέσον ζητητέον τοῦ εὖ πεφυκότος. ὅσοις αἱ
ἐκωμίδες ἐξηρθρωμένα καὶ οἱ ὦμοι, εὐρωστοὶ τὰς ψυ-
χάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοις δὲ οἱ ὦμοι ἀσθενεῖς,
ἀναρθροὶ, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ.

1. ἐγκοιλῶν *I*^o, ἐγκύλους *L*^o. || 8. ἐπικόλπον *I*^o *K*^o. || 14. Ἡ — 15. λαμβάνεται om *I*^o. || 16. τὴν om *L*^o. || 19. ἐπὶ] δὲ ἐπὶ *L*^o. || 20. γένος om *L*^o. || 21. καμπύλοι *I*^o *L*^o. || τὰς ὄρνεις τὰς *L*^o. || 23. διευαλτοὶ *K*^o *L*^o. || 24. διμαλῶν *L*^o. || 26. ὅσοις *L*^o. || 32. ὅσην ὅτις *L*^o. || ὀλγίην *I*^o. || 34. οἱ — 35. ἐπιπρέπειαν om *L*^o. || 34. γονύκροτοι *K*^o. || 36. ἄρρεσι *L*^o. || 37. περιπλέους *L*^o.

3. ὀλγίην τὴν σάρκα *I*^o. || ἀπομοργμένα *L*^o, ἀποβρυγμένα *I*^o, ἀπομορμουμένα *K*^o. || 4 et 5. ἐπὶ] δὲ ἐπὶ *L*^o. || 7. εὐπάρρεσι *K*^o *L*^o. || 9. τὸν *I*^o. || 10. ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν om *L*^o. || 11. τὸν *I*^o *L*^o. || 16. ἐπὶ post ἢ om *L*^o. || 18 et 19. μοροὶ *I*^o. || 19. χέσται *I*^o *K*^o *L*^o. || 21. συνεσπασμένοι *I*^o *K*^o, συνεσσωμένοι *L*^o. || 23. ἢ καὶ *L*^o. || σῆθος *L*^o. || 25. ὅσοι — 26. ἄρρεν om *L*^o. || 25. ἀσταμον ἀρ-
θρωδεις τε καὶ εὐρωστοὶ *I*^o *K*^o. || 33. ὅτι κυρτὸν] ὅτι κυρτὸν *L*^o.

ταῦτά λέγω ἅπερ περὶ ποδῶν καὶ μηρῶν. ὅσοις ὦμοι εὐ-
 λυτοὶ εἰσιν, ἐλευθεροὶ τὰς ψυχὰς· ἀναφέρεται δὲ ἀπὸ τῆ
 φαινομένου, ὅτι πρέπει τῇ φαινομένῃ μορφῇ ἐλευθεριότης.
 ὅσοις δὲ οἱ ὦμοι δύσλυτοι συνεσπασμένοι, ἀνελεύθεροι·
 ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. οἷς τὰ περὶ τὰς κλειδάς 5
 εὐλυτα, αἰσθητικοί· εὐλύτων γὰρ ὄντων τῶν περὶ τὰς κλει-
 δας εὐκόλως τὴν κίνησιν τῶν αἰσθήσεων δέχονται. οἷς δὲ
 τὰ περὶ τὰς κλειδας συμπεφραγμένα ἐστίν, ἀναίσθητοι·
 δυσλύτων γὰρ ὄντων τῶν περὶ τὰς κλειδας ἐξαδυνατούσι
 τὴν κίνησιν παραδέχεσθαι τῶν αἰσθήσεων. ὅσοι τὸν τρά- 10
 χηλον παχὺν ἔχουσιν, εὐρωσοὶ τὰς ψυχὰς· ἀναφέρεται
 ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ λεπτόν, ἀσθενεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ
 θῆλυ. οἷς τράχηλος παχὺς καὶ πλέως, θυμοειδής· ἀνα-
 φέρεται ἐπὶ τοὺς θυμοειδῆς ταύρους. οἷς δὲ εὐμεγέθης μὴ
 ἄγαν παχὺς, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν λείοντας. 15
 οἷς λεπτὸς μακρὸς, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐλάφους.
 οἷς δὲ βραχὺς ἄγαν, ἐπίβουλοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν λύκος.
 οἷς τὰ χεῖλη λεπτά καὶ ἐπ' ἄραις ταῖς συγχειλίαις
 χαλαρά, ὡς ἐπὶ τῷ ἄνω χεῖλος πρὸς τὸ κάτω ἐπιβεβλη-
 σθαι τὸ πρὸς τὰς συγχειλίας, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται 20
 ἐπὶ τὴν λείοντας. ἴδιοι δ' ἂν τις τὸτο καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων
 καὶ εὐρώων κυνῶν. οἷς τὰ χεῖλη λεπτά σκληρά, κατὰ
 τοὺς κυνόδοντας τὸ ἐπανεσκηός, οἱ ὅπως ἔχοντες εὐγενεῖς·
 ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ὄν. οἱ δὲ τὰ χεῖλη ἔχοντες παχέα καὶ
 τὸ ἄνω τῷ κάτω προκρεμώμενον μωροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν 25
 ὄνους τε καὶ πίθηκους. ὅσοι δὲ τὸ ἄνω χεῖλος καὶ τὰ ἔλα
 προσηκόντα ἔχουσιν, φιλολοῖδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν κύ-
 νας. οἱ δὲ τὴν ῥίνα ἄκραν παχεῖαν ἔχοντες ῥάθυμοι· ἀνα-
 φέρεται ἐπὶ τὴν βῆς. οἱ δὲ τὴν ῥίνα ἀκρόθεν παχεῖαν ἔχον-
 τες ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ὄν. οἱ τὴν ῥίνα ἄκραν 30
 ὀξεῖαν ἔχοντες δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ
 δὲ τὴν ῥίνα περιφερῆ ἔχοντες ἄκραν, ἀμβλεῖαν δὲ, μεγα-
 λόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λείοντας. οἱ δὲ τὴν ῥίνα ἄ-
 κραν λεπτήν ἔχοντες ὀρνιθώδεις. οἱ ἐπίγρυπον ἀπὸ τοῦ με-
 τώπου. εὐθὺς ἀγομένην ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν κόρα- 35
 κας. οἱ δὲ γρυπὴν ἔχοντες καὶ τοῦ μετώπου διηρθρωμένην
 μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἀετὺς. οἱ δὲ τὴν ῥίνα
 ἑγκοilon ἔχοντες τὰ πρὸ τῷ μετώπῳ περιφερῆ, τὴν δὲ πε-

ριφέρειαν ἄνω ἀνέστηκυῖαν, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς
 ἀλεκτρυόνας. οἱ δὲ σιμὴν ἔχοντες λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ
 τὴν ἐλάφους. οἷς δὲ οἱ μυκτῆρες ἀναπεπταμένοι, θυμώδεις·
 ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐν τῷ θυμῷ γινόμενον. οἱ τὸ
 πρόσωπον σαρκώδεις ἔχοντες ῥάθυμοι· ἀναφέρεται ἐπὶ
 τοὺς βοῦς. οἱ τὰ πρόσωπα ἰσχυρά ἔχοντες ἐπιμελεῖς, οἱ δὲ
 σαρκώδη δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ὄνους καὶ τὰς ἐλάφους.
 οἱ μικρὰ τὰ πρόσωπα ἔχοντες μικρόψυχοι· ἀναφέρεται
 ἐπὶ αἴλουρον καὶ πίθηκον. οἷς τὰ πρόσωπα μεγάλα, νω-
 θροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ὄνους καὶ βῆς. ἐπεὶ δὲ ὅτε μικρὸν
 ὅτε μέγα δεῖ εἶναι, ἡ μέση ἔστι ἐν τῶν ἐπεικῆς. οἷς
 δὲ τὸ πρόσωπον φαίνεται μικροπρεπές, ἀνελεύθεροι· ἀνα-
 φέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. οἷς τὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
 οἷον κύστιδες προκρέμονται, οἰνόφυλγες. ἀναφέρεται ἐπὶ
 τὸ πάθος· ἔστι γὰρ τοῖς σφόδρα ἐμπεπτωκόσι τὰ πρὸ τῶν
 ὀφθαλμῶν οἷον κύστιδες. ἐφεσκήκασιν, φθύνοντες· ἀναφέρε-
 ται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς ἐξ ὕπνου ἀνεσκηκόσιν ἐπιπρέμα-
 ται τὰ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς. οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς
 ἔχοντες μικρόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν καὶ
 ἐπὶ πίθηκον. οἱ δὲ μεγαλόφθαλμοι νωθροί· ἀναφέρεται
 ἐπὶ τὴν βῆς. τὸν ἄρα εὐ φύντα δεῖ μᾶτε μικρὸς μᾶτε με-
 γάλους ἔχειν τὸς ὀφθαλμούς. οἱ δὲ κοίλους ἔχοντες κακῆρ-
 γοι· ἀναφέρεται ἐπὶ πίθηκον. ἔστι ἐξόφθαλμοι, ἀβέλτεροι·
 ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν τε καὶ τὴν ὄνους. ἐπεὶ δὲ
 ὅτε ἐξόφθαλμον ὅτε κοιλόφθαλμον δεῖ εἶναι, ἡ μέση ἔστι
 ἂν κρατοῖη. ὅσοις ὀφθαλμοὶ μικρὸν ἐγκοιλιότεροι, μεγαλό-
 ψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λείοντας. οἷς δ' ἐπὶ πλεῖον,
 πραιεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν βοῦς. οἱ τὸ μέτωπον μικρὸν
 ἔχοντες ἀμαθεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ὄν. οἱ δὲ μέγα ἄγαν
 ἔχοντες νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. οἱ δὲ περιφερῆς
 ἔχοντες ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. οἱ μακρό-
 τερον ἐπίπεδον ἔχοντες ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν κύ-
 νας. οἱ δὲ τετράγωνον σύμμετρον τῷ μετώπῳ ἔχοντες με-
 γαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λείοντας. οἱ δὲ συντεφῆς
 ἔχοντες αὐθάδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ ταῦρον καὶ λείοντα. οἱ
 δ' ἀτενὲς ἔχοντες κόλακες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ γινόμενον
 πάθος. ἴδιοι δ' ἂν τις ἐπὶ τῶν κυνῶν, ὅτι οἱ κύνες ἐπειδὴ
 θωπεύουσι, γαληνὲς τὸ μέτωπον ἔχουσιν. ἐπειδὴ οὖν ἡ τε

1. μηρῶν καὶ ποδῶν L°. || 2. ἐπὶ L°. || 4. δύσλυτοι συνεσπασμένοι om I°. || 7. παραδέχονται L°. || 8. συμπεριπεφραγμένα I°K°. ||
 ἀναίσθητος I°. || 11. ἄρρωστοι L°. || 12. λεπτοὶ I°K°L°. || 13. πλέως L°. || 24. παχέα ἔχοντες I°K°. || 30. μακρὰν I°. || 31. ἐξῆς
 om I°K°.

2. ἐπὶ] δὲ ἐπὶ L°. || 4. γινόμενον I°. || 7. σαρκώδεις I°K°. || 8. μικρὰ τὰ πρόσωπα] μικρὸν ὥς I°L°, μικρὸν ὥς K°. || 10. δὲ om
 L°. || 14. κύστιδες L°. || προκρέμονται K°. || 18. ἐπιπρέμματα K°, ἐπιπρέμματα I°. || 24. τὴν om I°K°. || δὲ L°. || 28. τὴν om
 I°K°L°. || βῆς L°. || 29. τὰς L°. || 33. ἀναίσθητοι — 34. ἔχοντες om L°. || 36. ἀταρῆς I°. || 38. ἀνθρωπείως L°. || πρόσωπον I°.

συνεφής ἔξῃς αὐθάδῃαν ἐμφαίνει ἢ τε γαλήνη κολακείαν, ἢ μέση ἀν' ὧν ἔξῃς εὐαρμόσως ἔχει. οἱ σκυθρωπὰ μέτωπα ἔχοντες δυσάνιοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ἀνιώνμενοι σκυθρωποί εἰσιν. οἱ δὲ κατηφεῖς ὀδύρται· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ὀδυρόμενοι κατηφεῖς. οἱ τὴν 5 κεφαλὴν μεγάλην ἔχοντες αἰσθητικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ μικρὰν ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. οἱ τὰς κεφαλὰς φοῖοι ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γαμφάνυχας. οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα ὀνώδεις· ἴδοι δ' ἂν τις καὶ τῶν κυνῶν τὰς ἀρί- 10 ζους μέτρια ἔχοντας ὦτα.

Οἱ ἄγαν μέλανες δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς Λιγυπτίους, Αἰθίοπας. οἱ δὲ λευκοὶ ἄγαν δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. τὸ δὲ πρὸς ἀνδρείαν συντελοῦν χρῶμα μέσον δεῖ τῶν εἶναι. οἱ ξανθοὶ εὐψυχοί· ἀναφέρεται ἐπὶ 15 τὰς λέοντας. οἱ πυρροὶ ἄγαν πανῆργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς ἀλώπεκας. οἱ δὲ ἔνωχροι καὶ τεταραγμένοι τὸ χρῶμα δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐκ τῆ φέβου γιγνόμενον. οἱ δὲ μελίχλωροι ἀπεψυγμένοι εἰσὶν· τὰ δὲ ψυχρὰ δυσκίνητα· δυσκινήτων δὲ ὄντων τῶν κατὰ τὸ σῶμα εἶναι ἀν' 20 βραδείας. οἷς τὸ χρῶμα ἐρυθρόν, ὀξεῖς, ὅτι πάντα τὰ κατὰ τὸ σῶμα ὑπὸ κινήσεως ἐκθερμανόμενα ἐρυθραίνονται. οἷς δὲ τὸ χρῶμα φλογουίδες, μανικοί, ὅτι τὰ κατὰ τὸ σῶμα σφόδρα ἐκθερμανθέντα φλογουίδῃ χροίαν ἵσχει· οἱ δὲ ἄκρως θερμανθέντες μανικοὶ ἂν εἴησαν. οἷς δὲ περὶ τὰ στήθη ἐπι- 25 φλεγές εἰς τὸ χρῶμα, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος· τοῖς γὰρ ὀργιζομένοις ἐπιφλέγεται τὰ περὶ τὰ στήθη. οἷς τὰ περὶ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς κροτάφους αἱ φλέβες κατατεταμέναι εἰσὶν, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς ὀργιζομένοις ταῦτα συμβαίνει. οἷς τὸ 30 πρόσωπον ἐπιφοινίσσον ἐξόν, αἰσχυνητοί εἰσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς αἰσχυνομένοις ἐπιφοινίσσεται τὸ πρόσωπον. οἷς αἱ γνάθοι ἐπιφοινίσσουσιν, οἰνόφλυγες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς μεθύουσιν ἐπιφοινίσσουσιν αἱ γνάθοι. οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπιφοινίσσουσιν, ἐκστατικοί 35 ὑπὸ ὀργῆς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ὑπ' ὀργῆς ἔξερπότες ἐπιφοινίσσονται τὰς ὀφθαλμούς. οἷς δὲ οἱ ὀφθαλ-

μοὶ ἄγαν μέλανες, δειλοί· ἢ γὰρ ἄγαν μελαίνῃ χροῖα ἐφάνη δειλίαν σημαίνουσα. οἱ δὲ μὴ ἄγαν μέλανες ἀλλὰ κλίνοντες πρὸς τὸ ξανθὸν χρῶμα εὐψυχοί. οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ ἢ λευκοί, δειλοί· ἐφάνη γὰρ τὸ λευκὸν χρῶμα δειλίαν σημαῖνον. οἱ δὲ μὴ γλαυκοὶ ἀλλὰ χαροποὶ εὐψυχοί· ἀναφέρεται ἐπὶ λέοντα καὶ αἰτόν. οἷς δὲ οἰνωποί, μάργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς αἰγας. οἷς δὲ πυρώδεις, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς κύνας. οἱ ὠχρόματοι ἐντε- 40 ταραγμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ φοβηθέντες ἔνωχροι γίνονται χρώματι ἔχ' ὁμαλῶ. οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμούς σιλπνὲς ἔχοντες λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς ἀλεκτρυόνας καὶ κύρακας.

Οἱ δασείας ἔχοντες τὰς κνήμας λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς τράγους. οἱ δὲ περὶ τὰ στήθη καὶ τὴν κοιλίαν ἄγαν δασείας ἔχοντες ὑδέποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελῶσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας, ὅτι ταῦτα τὰ στήθη καὶ τὴν κοιλίαν δασυτάτην ἔχουσιν. οἱ τὰ στήθη ψιλὰ ἄγαν ἔχοντες ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. ἐπειδὴ οὖν οὕτως ἄγαν δασέα δεῖ εἶναι ἔτε ψιλὰ, ἢ μέση ἔξῃς κρατίζει. οἱ 45 τοὺς ὦμους δασεῖς ἔχοντες ὑδέποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελῶσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας. οἱ τὸν νῶτον δασύν ἔχοντες ἄγαν ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰ θηρία. οἱ δὲ τὸν αὐχένα ὀπισθεν δασύν ἔχοντες ἐλευθέριοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ δὲ ἀκρογύνιοι εὐψυχοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς κύνας. οἱ δὲ συνόφρυες δυσάνιοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν τῷ πάθος ὁμοιότητα. οἱ δὲ τὰς ὀφρύς κατεσπασμένοι πρὸς τῆς ῥινός, ἀνεσπασμένοι δὲ πρὸς τὸν κροτάφον εὐήθει· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς σῦς. οἱ φριζὰς τὰς τρίχας ἔχοντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι καὶ οἱ ἐκφοβοὶ γιγνόμενοι φρίσσουσιν. οἱ τὰς τρίχας σφόδρα ἔλας ἔχοντες δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς Αἰθίοπας. ἐπειδὴ ἔν τε φριζαὶ καὶ αἱ σφόδρα οὐλαὶ δειλίαν ἀναφέρουσιν, αἱ ἄκρουλοι ἂν εἶεν πρὸς εὐψυχίαν ὄγουσαι· ἀναφέρεται δὲ καὶ ἐπὶ τὸν λέοντα. οἱ τοῦ μετώπου τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ ἀναστείμενον ἔχοντες ἐλευθέριοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς 50 λέοντας. οἱ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς προσκεφυκυῖας ἔχοντες τὰς τρίχας ἐπὶ τοῦ μετώπου κατὰ τὴν ῥίνα ἀνελεύθεροι· ἀνα-

1. συνεφής *L.* || γαλήνη *I.L.* || 2. εὐαρμόσως ἔχει ἔξῃς *I.* || 4. ἀνιώνμενοι — 5. ὅτι οἱ *om I.* || 8. ὀξοὶ *I.K.*, λοξοὶ *L.* || 11. ὦτα ἔχοντας *I.K.* || 13: ἄγαν] εἶαν *L.* || 17. καὶ *om I.K.L.* || 26. τὸ ante χρῶμα *om I.K.* || 34. στήθος *L.* || 35 et 36. οἱ *om L.* || 35: ἐκστατικοὶ *L.* || 37. οἱ *om K.L.*

1. μελαίνῃ] μελανή *K.L.* || 6. ἡντοποὶ *L.* || 7. πυρρώδεις *L.* || 8. ὠχρόματι *K.*, ἐνχρόματι *I.*, ἐνχρόματοι *L.* || 10. χρώματι *I.* || 13. οἱ δὲ δασείας *L.* || 14. τὴν *om L.* || 15. τοῖς] τοῖς μήποτε θέλη ἀνθρώποις *I.K.* || 18. ὑδὲ *K.L.* || 20. θαλασσίαν *L.* || 23. ἐλευθέριοι *I.K.* || ἀναφέρονται *L.* || 26. πρὸς *L.* || 27. ἀκροτάφον *L.* || 28. φριζὰς *L.* || 29. καὶ *om I.* || 32. αἱ ἄκρ.] εἰ ἄκρ. *L.* || 33. ἄγαντα *I.*, ἄγούσιν *L.* || 34. τὸν *om L.* || 35 et 37. ἀναφέρονται *K.L.* || 37. ἐλευθέριοι *I.*, ἐλευθέριοι *K.L.*

φέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, ὅτι δουλοπρεπὲς τὸ φαίνον.

Μακροβάμων καὶ βραδυβάμων εἴη ἂν νωθρεπιθέτης τελεσιτικός, ὅτι τὸ μακρὰ βαίνειν ἀνυσικόν, τὸ βραδύως δὲ μελλητικόν. βραχυβάμων βραδυβάμων νωθρεπιθέτης ἔ- 5 λεσιτικός, ὅτι τὸ βραχέα βαίνειν καὶ βραδύως ἐκ ἀνυσικόν μακροβάμων ταχυβάμων ἐκ ἐπιθετικός, τελεσιτικός, ὅτι τὸ μὲν τάχος τελεσικόν, ἡ δὲ μακρότης ἐκ ἀνυσικόν. βραχυβάμων ταχυβάμων ἐπιθετικός, ἔ τελεσιτικός. περὶ δὲ χειρὸς καὶ πήχεος καὶ βραχίονος φορᾶς, αἱ αὐταὶ ἀναφέρονται. οἱ δὲ τοῖς ὤμοις ἐπισαλεύοντες ὀρθοὶς ἐκτεταμένοις γαλαγκῶνες· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἵππους. οἱ τοῖς ὤμοις ἐπενσαλεύοντες ἐγκεκυφότες μεγαλόφρονες· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λόντας. οἱ δὲ τοῖς ποσὶν ἐξεστραμμένοις πορευόμενοι καὶ ταῖς κνήμαις θηλείαις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. 15 οἱ δὲ τοῖς σώμασι περικλόμενοι καὶ ἐντριβόμενοι κόλακες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. οἱ ἐγκλινόμενοι εἰς τὰ δεξιὰ ἐν τῷ πορεύεσθαι κίναιδι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. οἱ εὐκνήτης τὸς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ὀξεῖς, ἀρπασικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἰράκας. οἱ σκαρδαμύκται δειλοὶ, ὅτι ἐν 20 τοῖς ὅμμασι πρῶτα τρέπονται. οἱ κατιλλαυντιωρίαν τε, καὶ οἷς τὸ ἕτερον βλέφαρον ἐπιβέβηκε τοῖς ὀφθαλμοῖς, κατὰ μέσον τῆς ὄψεως ἐσηκυίας, καὶ οἱ ὑπὸ βλέφαρα τὰ ἄνω τὰς ὀφθίας ἀνάγοντες, μαλακὸν τε βλέποντες, καὶ οἱ τὰ βλέφαρα ἐπιβεβληκότες, ὅλως τε πάντες οἱ μαλακὸν τε 25 καὶ διακεχυμένον βλέποντες, ἀναφέρονται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν καὶ τὰς γυναῖκας. οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ συχνοῦ χρόνου κινεῖντες, ἔχοντες τε βάμμα λευκώματος ἐπὶ τῷ ὀφθαλμῷ, ὡς προσεσηκότας, ἐνοητικοί· ἂν γὰρ πρὸς τινι ἐννοίᾳ σφύδρα γένηται ἡ ψυχὴ, ἴσεται καὶ ἡ ὄψις.

Οἱ μέγα φωνῶντες βαρύτονον ὕβρις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ὕβριν. ὅσοι δὲ φωνῶσιν ἀπὸ βαρέος ἀρχάμενοι, τελευτῶσι δὲ εἰς ὄξύ, δυσθυμικοί, ὀδύρται· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν βῆν καὶ ἐπὶ τὸ πρέπον τῇ φωνῇ. ὅσοι δὲ ταῖς φωναῖς ὀξεῖαις μαλακαῖς κεκλασμέναις διαλέγονται, κίναιδι· ἀνα- 35 λοντα μέτριον δεῖ εἶναι τὸ μέγεθος. οἱ ἀσύμμετροι πανῦρ-

φέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. ὅσοι βαρύτονον φωνῶσι μέγα, μὴ πεπλεγμένον, ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν εὐρώσας κύνας καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. ὅσοι μαλακὸν ἄτονον φωνῶσι, πραεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς οἷς. ὅσοι δὲ φωνῶσιν ὄξύ καὶ ἐγκεκραγός, μάργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς αἰγας.

Οἱ μικροὶ ἄγαν ὀξεῖς· τῆς γὰρ τῷ αἵματος φορᾶς μικρὸν τόπον κατεχούσης καὶ αἱ κινήσεις ταχὺ ἄγαν ἀφικνῶνται ἐπὶ τὸ φρονεῖν. οἱ δὲ ἄγαν μεγάλοι βραδεῖς· τῆς γὰρ τῷ αἵματος φορᾶς μέγαν τόπον κατεχούσης αἱ κινήσεις βραδύως ἀφικνῶνται ἐπὶ τὸ φρονεῖν. ὅσοι τῶν μικρῶν ξηραῖς σαρκὶ κεχρημένοι εἰσὶν ἡ καὶ χρώμασιν, ἃ διὰ θερμότητα τοῖς σώμασιν ἐπιγίνονται, ὅθεν ἀποτελεῖσιν· ὕψους γὰρ τῆς φορᾶς ἐν μικρῷ καὶ ταχείᾳ διὰ τὸ πυρῶδες, ὅθεν 15 ποτε κατὰ ταυτὸν ἐς τὸ φρονεῖν, ἀλλὰ ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλων, πρὶν τὸ ὑπερέχον περᾶναι. ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ὑγραῖς σαρκὶ κεχρημένοι, ἡ καὶ χρώμασιν ἃ διὰ ψυχρότητα ἐγίνονται, ὅθεν ἐπιτελεῖσιν· ὕψους γὰρ τῆς φορᾶς ἐν μεγάλῳ τόπῳ καὶ βραδείᾳ διὰ τὴν ψυχρότητα, οὐ συναντεῖ ἀφικνῶνται ἐπὶ τὸ φρονεῖν. ὅσοι δὲ τῶν μικρῶν ὑγραῖς σαρκὶ 20 κεχρημένοι εἰσὶ καὶ χρώμασι διὰ ψυχρότητα, γίνονται ἐπιτελεσιτικοί· ὕψους γὰρ τῆς κινήσεως ἐν μικρῷ, τὸ δυσκίνητον τῆς κράσεως συμμετρίαν παρέσχε τὸ πρῶτον ἐπιτελεῖν. ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ξηραῖς σαρκὶ κεχρημένοι εἰσὶ καὶ χρώμασι διὰ θερμότητα, γίνονται ἐπιτελεσιτικοὶ καὶ αἰσθητικοί· τὴν γὰρ τῷ μεγέθει ὑπερβολὴν σαρκῶν τε καὶ χρώματος ἡ θερμότης ἡκέσαστο, ὥς συμμέτρον εἶναι πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν. τὰ μὲν ἔν μεγέθει ὑπερβάλλοντα τῶν σωμάτων ἡ συμκρότησιν ἐλλείποντα, ὡς τυχόντα ἐπιτελεσιτικά ἐς καὶ ὡς 30 ἀταλῆ, εἴρηται. ἡ δὲ τῶν μέση φύσις πρὸς τὰς αἰσθήσεις κρατίζει καὶ τελεσιχωτάτη, οἷς ἂν ἐπιθῇται· αἱ γὰρ κινήσεις οὐ διὰ πολλῆ ὕψους ῥαδίως ἀφικνῶνται πρὸς τὸν νοῦν· ὕψους τε οὐ κατὰ μικρὸν ὑπερχωρῶσιν. ὥς τὸν τελεώτατον πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τε ἃ ἂν προθῇται καὶ αἰσθάνεσθαι μέλ- λοντα μέτριον δεῖ εἶναι τὸ μέγεθος. οἱ ἀσύμμετροι πανῦρ-

1. ὅτι — φαίνονται om I°. || 3. βραχυβάμων I°K°L°. || 4. λεσιτικός I°. || βραχυδύως I°K°. || 6. καὶ] καὶ τὸ I°. || βραχέως L°. || 8. εὐτελεσικόν I°K°. || 9. post τελεσιτικός L° ἀπὸ χειρῶν φόβου, K° ἀπὸ χειρῶν φορᾶς. || 11. ὀρθοῖς I°K°. || 12. γαλαγκῶνες K°, γαλαγκῆς I°. || 13. ἐπισαλεύοντες L°. || ἐγκεκυφότες I°K°. || 14. τοῖς om I°. || 18. κίναιδι om L°. || 19. ἀρπαστικοὶ L°. || 21. πρῶτοι I°K°L°. || in vocem τρέπονται desinit L°. || 22. οἷς] εἰς I°. || 24. ὄψις K°. || 25. τε] τε καὶ I°K°. || 26. ἀναφέρεται I°. || 28. λευκώματος I°K°. || 31. φωνῶντες I°. || 32. βαρέως I°. || 34. τῆς φωνῆς I°.

2. βαρύκοινον I°K°. || πεπλεγμένη I°. || 5. ἐγκεκραγός I°K°. || 12. δ] ἡ καὶ I°K°. || 15. τὸ φρονεῖν] φρονεῖν I°. || 17. δ om I°K°. || 19. διὰ om I°K°. || 21. χρώματος διὰ ψυχρότητος I°. || 24. χρώματα διὰ θερμότητος I°. || 25. post αἰσθητικοὶ QI°K°N°O° ὕψους γὰρ τῆς τε φορᾶς ἐν μεγάλῳ τόπῳ (18.) — συναντεῖ τι ἀφικνουμένη ἐπὶ τὸ φρονεῖν (23.). ὅσοι δὲ (δὲ ἐπὶ QN°) τῶν μεγάλων — καὶ χρώματα — αἰσθητικοὶ (25.). || 32. ἐ διὰ] ὅθεν IK°. || 35. δεῖ] δὲ I°.

γαι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πᾶθος καὶ τὸ θῆλυ· εἰ γὰρ οἱ ἀσύμμετροι παῦργοι, οἱ σύμμετροι δὲσαιοι ἂν εἴσαν καὶ ἀνδρεῖοι. τὴν δὲ τῆς συμμετρίας ἀναφορὰν πρὸς τὴν τῶν σωμάτων εὐαγωγίαν καὶ εὐφυίαν ἀνοίξον, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν τοῦ ἄρρενος ἰδέαν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ διηρήθη. καλῶς δ' ἔχει καὶ πάντα τὰ σημεῖα, ὅσα προεῖρηται, ἀναφέρειν ἐπὶ τὴν ἐπιπρέκειαν καὶ εἰς ἄρρεν καὶ θῆλυ· ταῦτα γὰρ τελευτάτην διαίρεσιν διηρήται, καὶ εἰδείχθη ἄρρεν θήλεος δικαιοτέρων καὶ ἀνδρείοτερον καὶ ὅλως εἰπεῖν ἄμεινον. ἐν ἀπόσει δὲ

τῇ τῶν σημείων ἐκλογῇ ἕτερα ἑτέρων σημεῖα μᾶλλον δι-
λυσιν ἐναργῶς τὸ ὑποκείμενον. ἐναργέστερα δὲ τὰ ἐν ἐκ-
καιροτάτοις τόποις ἐγγινόμενα. ἐκκαιροτάτος δὲ τόπος ὁ
περὶ τὰ ὄμματα τε καὶ τὸ μέτωπον καὶ κεφαλὴν καὶ
πρὸσωπον, δεύτερος δὲ ὁ περὶ τὰ στήθη καὶ ὤμους, ἔ-
πειτα περὶ τὰ σκέλη τε καὶ πόδας· τὰ δὲ περὶ τὴν κοιλίαν
ἤκιστα. ὅλως δὲ εἰπεῖν οὗτοι οἱ τόποι ἐναργέστατα σημεῖα
παρέχονται, ἐφ' ὧν καὶ φρονήσεως πλείσσης ἐπιπρέπεια γί-
νεται.

ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΡΜΗΝΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ.

Τῇ τῆς Ἀριστοτελικῆς αἰσθαλείας φιλοσοφίας λαμβάνει πολλὰ μὲν καὶ ἄλλαι δὲλοι κατὰ τὰ εὐρηγὰ παραπεφύκασι τῶν φυτῶν, παμφόρους μὲν οἷς θεωροῦμεν, πολὺς δὲ καὶ οἷς διαπραττόμεθα προῖκται τὸς καρπύς. ἦν δὲ πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ ἡ περὶ τῶν φυτῶν ὅσα καὶ φυτὸν εὐφυὲς βραχὺ μὲν, ἀλλὰ συχναῖς ταῖς χάρισι βρούσι καὶ καλλίστοις ἐκφορίαις τὸς τῶν λόγων ἱε-
ρας δεξάμενοι, οὐ μόνον λέγων τὸς ἡμετέρους, τὸς πάντας, τὸς περιφανέας τὰς ἐς
λόγους καὶ τὴν σοφίαν ἀπαρμύλλας καὶ τὴν σύνθεσιν αὖσοντας, ἀλλὰ καὶ τὸς
ἐκ μοίρας Ἰταλικῆς, καὶ οὐ τόνους μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσους τοιούτους οἶδεν ἡ τῶν
ἐνδοκίμων Ἀράβων τρέφει καὶ τῶν Ἰνδῶν. συχνὴ γὰρ ἐνέβαλεν ἡμεροῖς τῶν
ἐαυτοῦ συγγραμμάτων τοῖς ὀπυθῆποτε φιλοσόφοις ὁ ἐκ Σιταγείρου ἄκρος φι-
λόσοφος. ἀλλὰ τὸ τοῦτο φυτὸν ἔκ οὐδ' ὅπως οὐ μόνον αὐασιον πέποιθε
παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ οὐδὲν τινα τάχα περὶ τὸ χεῖρον, οἷα φιλεῖ ὁ χρόνος ποιεῖν,
ἀλλὰ καὶ προβέβηκεν ἐκκοπῇ καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι ἀποτροφῇ, ὡς ὅδ' ἂν ποτε
φυτρεμένοι εἶδεν, ὅδ' αἰ προήλθεν εἰς φῶς. ὑπὲρ τὰ ἴσα καὶ Ἰταλὸς μα-
κρὸν χρόνον σὺν ἡμῖν χρησάμενος τῷ χρημάτι. τοῖς Ἀραβῶν ἐγνωρίζωτο μόνον,
καὶ μόνον τῶν τῶν καρπῶν ἀφθόνως ἀπῆλυσεν. ἀλλὰ τις Κελτὸς μὲν τὸ
γῆρας, εἰς τοῦτον δὲ τῆς τῶν Ἰταλῶν σοφίας ἐλάσας ὡς τῶν πρωτίων παρα-
χωρεῖν μηδὲν, εἴτα βραχὺ τῦτα, καίπερ ἐν τοῦτοις, καθ' ἑαυτὸν οἰκνούς, εἰ
μὴ καὶ τὴν τῶν Ἀράβων μετὰ τὴν τῶν Δατῶν μεταλλάξει γνῶσιν καὶ τὴν
καλλίστην ἔξιν ἀσκήσειν, ὅλος γίνεται τῷ ἔργῳ, καὶ εἰς πέρας τὴν γνῶμην
ἀγαγεῖν θέλει καὶ τυχεῖν παπτοῖς τῷ ἐφετῷ. εὐλατῆται λοιπὸν τὴν ἀλλο-
δαπῇ, χρῆται τοῖς Ἀραβῶν παιδευταῖς, καὶ τῇ εὐφυίᾳ συμμετρήσας σπουδῇ
τοῦτον εὐμοίρησε παιδείας, φασί, ὡς δύνασθαι καὶ τὰ τῶν Ἀράβων εἰς
Ἰταλὸς καὶ τὰ τῶν Ἰταλῶν μεταπορθμεύειν εἰς Ἀραβίαν. ὅπως εἰ πρὸς τισιν
ἄλλαις καὶ τὴν περὶ φυτῶν γῆρας βίβλον μεθερμηνεύει, καὶ τῶν λογικῶν
Ἀραβικῶν λαμβάνει ὅσα καὶ φυτὸν εὐρηγὰς εἰς τὰς Ἰταλικὰς μετακ-

τεῖν φυταλίας. ἔχαιρε γὰρ Ἰταλὸς ἐπὶ τῇ, καὶ τὰ μεγάλα ἐκδομαζέ-
ταις Ἀριστοτελικαῖς γὰρ φιλοτιμείσθαι βίβλοις ὑπὲρ πάντας βραβύεται·
καὶ τοῦτον ἐκκαυχᾶτο τῇ χρημάτι, πᾶρξας ἔχ' ἥττον ἐκεῖνος εἰς ἡ ὑπο-
σκάσθη καὶ ἡ χρυσίαν εἰδείξει πλάτανον. ἦλθον εἰς ἐπιθυμίαν (μακρὸς ἐξ-
του χρόνος) καὶ γὰρ τῷ φυτῷ· λόγοι γὰρ μοι τῶν τῷ κόσμῳ πάντων χρῆμα τὸ
τιμωτάτων. ἐπόθεν ἐμφορηθῆται τῶν τῶν καρπῶν, τῶν νοημάτων εἰς ἔξιν
ἐλθεῖν. ἐνυχαγώγει μοι τὴν ἐπιθυμίαν ἐλπίς, καὶ τὴν ἐλπίδα πάντας εὐχὰς
διεδέχεται. ἀλλὰ μέχρι πολλῷ τὰ τῆς ἐπιθυμίας ἀτέλεστα, ἡ ἐλπίς καὶ μόνον
ἐλπίς· τὰ δὲ τῆς εὐχῆς ἐπετάσσεται. τί δ' ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντησι παπτελῆς
αἰτία καὶ ὑπερτελῆς καὶ προτέλειος; ἡμεῖς τῇ ἐπιθυμίᾳ χορηγῶν, τῇ ἐλ-
πίδι πέρας, καὶ τὰ τῆς αἰτήσεως τῇ εὐχῇ. Ἰταλὸς γὰρ τις ἐκποθεν ἡμῶν
αἰφνιδίως ἀπαφανέας, ἡκαῶς ἔχων λογικῆς παιδείας καὶ γνῶσεως, πρόσθετον
ὡς ἡμᾶς, ἀσπάζεται χαριέντως, τὰ φιλικὰ προσλαλεῖ, εἴτα τὴν τοῦτο μὲν
βίβλον ἡμῖν ἐχρησιζέται. ὑφ' ἑαυτοῦ ἐγὼ ὡς ἐφ' ἑμαυτῷ τῇ χρημάτι
ἐδεξάμην τὴν βίβλον ἐκθύμως. ὅλος αὐτῆς ἐγνωμῆ, τὸν ἐρμεῖον μὲν ἀν-
ελεξάμην ἐπιμελῶς, καὶ οἷον ὡς ἐν ἰσόπτρῳ τῇδε ἐκ πρώτης αὐτῆς βαλβῆ-
δος τὸν Ἀριστοτέλην ἔργον καὶ τὸς Ἀριστοτελικὰς κατὰ τῶν πάλαι φιλοσο-
φῶντων ἀντιστοιχίαις ἐτασμός. ἀδικεῖν δ' ἤθεον, μὰ τὸς λόγους, τὸς λόγους
αὐτὸς καὶ τὸς αὐτῶν ἱεράς, καὶ γραφῆται βασκάνος ψυχῆς πύλασθαι, εἰ
μὴ ταύτην ἡκαῶς ἔχων ὑπὸ τῆς ἀνωθεν χάριτος πρὸς τὴν Ἑλλάδα μεθερ-
μηνεύωμι γλώττω καὶ ταῖς λοιπαῖς Ἀριστοτελικαῖς δέλοις δεξάμε-
ται τοῖς καὶ σὺν θεῷ τὸ ἔργον δῆλυσσα, καὶ εἰς κοινὴν πρὸθέμην
τὴν βίβλον τοῖς αἰνέμοις ἀπόλαυσιν, πολλὴν εὐρὴν τὴν δυσχέρειαν καὶ τὴν
τῶν ὀνομάτων σύγχυσιν διὰ τὰς συχνὰς τῶν μεθερμηνύσεων μεταβολὰς ἐκ
τῆς ἡμετέρας εἰς τὴν τῶν Ἰταλῶν, εἰς τὸς Ἀραβίαν ἐκείθεν, καὶ πάλιν ἐξ
Ἀράβων εἰς Ἰταλὸς, καὶ εἰς ἡμᾶς ἐκ τούτων ἐπ' ἔρχεται. ἡ γὰρ δεπρόσω-

δ. 3. ἰγνῶμενα I°K°. || 8. παρῆχοντες I°K°. || ἐπιπρέκειαν K°.

Codices N°P°. Tit. ἀνὴν μὲν τὸς εἰς τὰ Ἀριστοτέλους περὶ φυτῶν προῖκται P°. προθεμρία τοῦ περὶ φυτῶν Ἀριστοτέλους c. docet
praeatio Parisiensis 1848 et Oxoniensis coll. corp. Christi.

15. λέγων] λέγω N°. || 28. τὴν post μετὰ om P°. || μεταλλάξει P°. || 32. εὐμοιῆσαι N°P°. || καὶ om P°.

14. τὸ om N°. || 26. ἀνὴν N°.

τος, ὅσῳ ἐπὶ ταύτῃ τῇ βίβλῳ, ὁ Σταγειρίτης ἔφη κατὰ τὸν θρυλλόμενον Ἰάνην ἐκείνου, ὅτι καὶ εἰς χρόνους ἄγχι λόγος ἰσχυρός, ἀλλὰ πολύμορφος κατὰ τὸν Πρωτίαν τὸν Φάριον. ἐπὶ δὲ πᾶσα δέλτος ἐκ μιᾶς πρὸς ἑτέραν μεταφερομένη διάλεκτος ἢ κατὰ λέξιν ἢ κατ' ἔννοιαν προχωρεῖ, καὶ ἡ μὲν ὑτέρη τὸ σαφές ἔχουσα τῷ ἀκριβοῦς ἀπαλείπεται, ἡ δ' ἑτέρα καὶ προτέρα προσέγγος τῷ ἀκριβοῦς. εἰς ἀσάφειαν κατατρέφεται, ἡμεῖς ὡς ἀσφαλεστέρα τῶν τῶ μέρει καὶ ἀδιαβλήτῳ συγκρίντες, καθὼς καὶ ἐν ἑτέροις πεποιήκαμεν δέλτοις, τῆς ἀκριβοῦς ἐχόμεθα. ἵνα δὲ μὴ φαινόμεθα καὶ χώραν τῇ ἀσάφειᾳ διδόντες, ἢ κακίαν πατελῇ τοῖς λόγοις ἐργάκαμεν, ἐπαυερηθείαις τιολ καὶ

σχολαῖς παρασημειώσεων, εἴτε περ ἐκ τῆς ἀσάφειας ἄχαρι καὶ ἀτερπές, ἐκλυμαρηνώσαμεν, καὶ τῆς σκληρᾶς καὶ τραχείας τὸς λογικὸς ὁδὸς εἰς τὴν λαβὴν τε καὶ πλατείαν ἐχειραγωγώσαμεν, καὶ τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς τῆς εὐχαριστίας καὶ τῆς, ὡς εἰκός, ἀνομολόγησιν ἀπενείμαμεν. τὸτο γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἀπαυτεῖ τῶν ὑπὸ χεῖρα ὁ μόνος σαφὲς καὶ δυνατὸς θεὸς κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. τίνος γὰρ ἄλλου δεῖται παρ' ἡμῶν, ὅς διὰ τινος τῶν προφητῶν περὶ ἑαυτοῦ λέγει "τὸν ὕμνον πληρῶ καὶ τὴν γῆν," καὶ οὐ ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλῆρωμα αὐτῆς, κατὰ τὸν Δαβίδ, καὶ μεθ' ἧς πᾶς ἀγρὸς παντοίοις ὠραῖσι μόνος φυτοῖς;

Ἡ ζωὴ ἐν τοῖς ζώοις καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς εὐρέθη. ἀλλ' ἐν 10 μὲν τοῖς ζώοις φανερά καὶ πρόδηλος, ἐν τοῖς φυτοῖς δὲ κεκρυμμένη καὶ ὕκ ἐμφανής. εἰς τὴν ταύτης γυν βεβαίωσιν πολλὴν ἀνάγκη ἐστὶ ζήτησιν προηγήσασθαι. συνίσταται γὰρ πότερον ἔχουσιν ἢ ἐχὶ τὰ φυτὰ ψυχὴν καὶ δυνάμιν ἐπιθυμίας ὁδύνης τε καὶ ἡδονῆς καὶ διακρίσεως. Ἀναξαγό- 15 ρας μὲν ὅν καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐπιθυμίᾳ ταῦτα κινεῖσθαι λέγουσιν, αἰσθάνεσθαι τε καὶ λυπεῖσθαι καὶ ἡδεσθαι διαβεβαιούνται. ὢν ὁ μὲν Ἀναξαγόρας καὶ ζῶα εἶναι καὶ ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι εἶπε, τῇ τε ἀπορροῇ τῶν φύλλων καὶ τῇ αὐξήσει τῶτο ἐκλαμβάνων, ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς γένος ἐν 20 τούτοις κεκραμένον εἶναι ἐδόξασεν. ὡσαύτως καὶ ὁ Πλάτων ἐπιθυμεῖν μόνον αὐτὰ διὰ τὴν σφοδρὰν τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως ἀνάγκην ἔφησεν. ὃ ἐὰν συσταῖ, ἡδεσθαι ὄντως αὐτὰ καὶ λυπεῖσθαι αἰσθάνεσθαι τε σύμφωνον ἔσται. ἀν δὲ συσταῖ τῶτο, τῷ ἐπιθυμεῖν, εἰ καὶ αἰετῶ ὕψων ἀνακτῶν 25 ται καὶ ἐγείρονται ταῖς ἐγρηγόρσεσι, σύμφωνον ἔσται. ὡσαύτως καὶ ἐὰν ζητήσωμεν εἰ πνοὴν καὶ γένος ἐκ συγκράσεως ἔχουσιν ἢ τὸ ἐναντίον, πολλὰ μὲν ἀν τὴν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν καὶ μακρὰν ποιήσωμεν τὴν ζήτησιν. τὸ δὲ τὰ τοιαῦτα παραλιμπάνειν καὶ μὴ εὐαναλώτοις περὶ τὰ καθ' 30 ἑκαστον ἐρευνᾶν ἐνδιατρίβειν πρέπον ἐστίν. τινὲς δὲ ἔχειν ψυχὰς τὰ φυτὰ εἶπον, ὅτι γεννᾶσθαι τρέφεσθαι καὶ αὐξάνεσθαι, νεάζειν καὶ χλοάζειν γήρα τε διαλύεσθαι θεωρήκασιν, ἐπεὶ περ ὁδὸν ἀψυχον ταῦτα μετὰ τῶν φυτῶν ἔχει κοινά. διότι δὲ ἔχουσι ταῦτα τὰ φυτὰ, καὶ τὸ ἐπι- 35 θυμῶν ὡσαύτως κατέχεσθαι ἐπίσενον. ἀλλὰ πρῶτον τοῖς

φανεροῖς, εἴτα καὶ τοῖς κεκρυμμένοις ἀκολουθήσωμεν. λέγομεν τοίνυν ὡς ἐὰν εἴ τι τρέφεται, ἤδη καὶ ἐπιθυμεῖ, καὶ ἡδύνηται μὲν τῷ κόρῳ, λυπεῖται δὲ ὅτε πεινᾷ· καὶ οὐκ ἐμπέπτουσιν αὐταὶ αἱ διαθέσεις εἰ μὴ μετὰ αἰσθήσεως. τήτου ἄρα θαυμάσιος μὲν, οὐ μὴν φαῦλος πλανᾶται σκοπός, ὅς καὶ τὰ φυτὰ αἰσθάνεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖν ἐδόξασεν. ὁ δὲ Ἀναξαγόρας καὶ ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ νοῦν καὶ γνῶσιν εἶπον ἔχειν τὰ φυτὰ. ἡμεῖς δὲ τὰ τοιαῦτα ὡς φαῦλα ἀποτρεπόμενοι τῷ ὑγιεῖ ἐνσῶμεν λόγῳ. λέγομεν οὖν ὅτι τὰ φυτὰ ἔτε ἐπιθυμίαν ἔτε αἰσθήσιν 40 ἔχουσιν. ἡ γὰρ ἐπιθυμία ὕκ ἔστιν εἰ μὴ ἐξ αἰσθήσεως, καὶ τὸ τοῦ ἡμετέρου δὲ θελήματος τέλος πρὸς τὴν αἰσθήσιν ἀποσρέφεται. ὕκ εὐρίσκομεν γυν ἐν τοῖς τοιούτοις αἰσθήσιν ἔτε μέλος αἰσθανόμενον, οὔτε ὁμοιότητα αὐτοῦ, οὔτε εἶδος διωρισμένον, ἔτε τι ἀκόλουθον τῶτω, οὔτε τοπικὴν κίνησιν, ἔτε ὁδὸν πρὸς τι αἰσθητόν, ἔτε σημειόν τι δι' ὃ ἂν κρίνωμεν ταῦτα αἰσθήσιν ἔχειν, καθὼς σημεία δι' ὧν ἐπιστάμεθα ταῦτα καὶ τρέφεσθαι καὶ αὐξάνεσθαι εὐρίσκομεν. οὐδὲ συνίσταται παρ' ἡμῶν τοῦτο εἰ μὴ διότι τὸ θρεπτικὸν καὶ αὐξητικὸν νοῦμεν μέρη εἶναι τῆς ψυχῆς. ὁπόταν γοῦν τὸ τοῦτο φυτὸν εὐρίσκωμεν τι μέρος ψυχῆς τοιαύτης ἐν αὐτῷ 45 ἔχον, ἐξ ἀνάγκης νοῦμεν καὶ ψυχὴν ἔχειν αὐτό. ὅτε δὲ ζηρεῖται αἰσθήσεως, τότε αἰσθητικὸν αὐτὸ μὴ εἶναι μὴ ἐγχαρεῖν ὃ δεῖ· ἡ γὰρ αἰσθήσις αἰτία ἐστὶν ἐλλάμψεως ζωῆς. τὸ δὲ θρεπτικὸν αἰτία ἐστὶν αὐξήσεως πράγματός τινος ζώντος. αὐταὶ δὲ αἱ διαφοραὶ προβαίνουσιν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι 50 δυσχερές ἐν ταύτῳ μεταξὺ ζωῆς καὶ τῆς ζερήσεως αὐτῆς

5. ἀκριβοῦς P^o. || 6. καὶ ἀδιαβλήτῳ τῶ τῶ μέρει N^a.

8. τὴν εὐχαριστίαν τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς P^o. || 7. πληρὺν P^o.

Codices N^oP^on, P^o post caput 1 paucis locis inspectus.

13. ζήτησιν] γὰρ ἀπορίαν P^o. || 20. τῶτο om P^o. || γένος N^o. || 26. ἔσται om N^on. || 28. τῶναντίον P^o. || 29. ποιήσωμεν N^o.

10. καὶ om P^o. || 12. ἡδύνηται P^o. || λυπεῖται P^o. || 17. ἔχειν τὰ φυτὰ εἶπον N^o, ἔχειν εἶπον τὰ φυτὰ n. || 19. γυν n. || 21. δι' om P^o. || 22. ὅν N^o. || τοῖς τοιούτοις] τέτοις N^on. || 24. τοπικὴν om N^on. || 25. διακρίνωμεν N^on. || 26. καθὼς καὶ σ. P^o. || 27. αὐξάνειν N^on. || 30. τοῦτο P^o. || 36. δυσχερές] δυσιότησι P^o.

μέσον τι καταλαβεῖν. εἶποι δὲ τῆς αὐτῆς ὡς ἐπεὶ τὸ φυτὸν ζῶν ἐστίν, ἥδη τὸτο καὶ ζῶν εἰπομεν αὐτῷ. οὐδαμῶς. καὶ γὰρ δυσνήτῳ ἐστὶ τὴν διοίκησιν τῶ φυτῷ ἀποδιδόναι τῇ διοικήσει τῆς ψυχῆς τὸ ζῶν. τὸ γὰρ τὰ φυτὰ τῷ ζῶν ἀποφάσκον ἔτι, τὸτο ἐστὶν ὅτι ἐκ αἰσθάνονται. καὶ γὰρ εἰσι 5 καὶ τινα ζῶα γνώσεως ἐσχημένα. ἐπεὶ δὲ ἡ φύσις τὴν τῷ ζῶν ζῶν ἐν τῷ θανάτῳ φθείρουσα, πάλιν ἐν τῷ ἰδίῳ γένει ταύτην διὰ γενέσεως συντηρεῖ, πάντῃ ἀσύμφωνόν ἐστιν ἵνα μέσον ἐμφύχου τε καὶ ἀψύχου ἄλλο τι μέσον τιθώμεν. ἐπιστάμεθα δὲ ὅτι καὶ τὰ κογχυλῖα εἰσι ζῶα, γνώσεως ἐσ- 10 ρημένα, διότι εἰσι φυτὰ ἐν ταυτῷ καὶ ζῶα. μόνῃ ἄρα ἡ αἰσθησις ἐστὶν αἰτία δι' ἣν ταῦτα λέγονται ζῶα. τὰ γὰρ γένῃ διδόναι τοῖς οἰκείαις εἰδῶσι ὀνόματα καὶ ὀρίσματα, τὰ δὲ εἶδη τοῖς οἰκείοις ἀτόμοις ὀνόματα. δεῖ τε τὸ γένος ἐκ μιᾶς καὶ κοινῆς αἰτίας εἶναι ἐν τοῖς πολλοῖς, καὶ οὐκ ἐκ 15 πολλῶν. ὁ λόγος δὲ τῆς αἰτίας, δι' ἣν βεβαιῶνται τὸ γένος, οὐ τῷ τυχεῖν ἐξὶ γνώριμος. πάλιν εἰσι ζῶα ἅπερ σερῶνται γένος θήλειος, ἕτερα ἅπερ οὐ γενῶσιν, ἕτερα ἅπερ κίνησιν ἐκ ἔχουσιν· καὶ εἰσὶν ἄλλα διαφόρων χρωμάτων, καὶ εἰσι τινα ἃ ποῖσι τόκον ἑαυτοῖς ἀνόμοιον, εἰσι τε ἄλλα ἃ 20 αὐξάνουσιν ἐκ τῆς γῆς ἢ ἐκ δένδρων. τίς ἔν ἐστιν ἡ ἀρχὴ ἡ ἐν τῇ ψυχῇ τῷ ζῶν; τί ἄλλο εἰ μὴ τὸ σύγγενός ζῶν, ὃ τὸν οὐρανὸν περιοδεύει, τὸν ἥλιον, τὰ ἀστρά καὶ τὰς πλανήτας, τὰ ἀπὸ τῆς ἐνεργείας ἐξωτερικὰ ἀμφιβολίας, ἃ δὴ καὶ ἀπαθὴ εἰσὶν; ἡ γὰρ αἰσθησις τῶν αἰσθανομένων πάθος. 25 ἰσθόν δὲ καὶ ὅτι ἐκ ἔχουσιν τὰ φυτὰ κίνησιν ἐξ ἑαυτῶν· τῇ γὰρ γῇ εἰσι πεπηγότα, ἡ δὲ γῇ ἀκίνητός ἐστι. συλλογισάμεθα τοίνυν πόθεν αὐτὴ ταύτῃ ζωῇ, ἵνα ποιήσωμεν καὶ αὐτὰ αἰσθητικά. ἔστι γὰρ περιέχει ταῦτα ἐν πρᾶγμα κοινόν. λέγομεν δὲ ὅτι τῆς ζωῆς τῶν ζῶων κοινὴ ἐστὶν αἰτία ἡ αἰσθη- 30 σις. αὕτη δὲ ποιεῖ διάκρισιν μέσον ζωῆς καὶ θανάτου. ὁ ὕψανός δὲ ἐπεὶ ἔχει διοίκησιν σύγγενεστέραν καὶ ἀξιολογωτέραν τῆς ἡμετέρας διοικήσεως, ἀπεμακρύνθη τῶν. δεῖ τοίνυν ἵνα τὸ ζῶν τὸ τέλειον καὶ τὸ ἡλαττωμένον ἔχῃ τι κοινόν· καὶ τὸτο ἐστὶν ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς. τῇ ταύτης γὰρ 35 ρήσει δεῖ ἵνα πᾶς τις ἀποχωρῇ τῶν τοιούτων ὀνομάτων, ὅτι οὐκ ἐστὶ μέσον. ἡ δὲ ζωὴ ἐστὶ μέσον· τὸ γὰρ ἀψύχον οὐκ ἔχει ψυχὴν ὅθεν τι τῶν μερῶν αὐτῆς. τὸ δὲ φυτὸν ἐκ ἐστὶν ἐκ τῶν σερμένων ψυχῆς, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐστὶ τι μέρος ψυχῆς· ἀλλ' ἐκ ἐστὶ ζῶν, ὅτι ὁδὲ αἰσθησις ἐν αὐτῷ. ἐξέρχεται δὲ 40

ἐκ ζωῆς εἰς μὴ ζῶν κατὰ βραχύ, ὡς καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν. δυνάμεθα δὲ καὶ ἄλλως λέγειν, ὅτι ἐστὶν ἐμφύχον τὸ φυτὸν, καὶ ἔτι λέγομεν, ὅτι ἀψύχον. εἰ ἔχει δὲ ψυχὴν, ἔτι λέγομεν ὅτι καὶ τινα ἥδη ἔχει αἰσθῆσαι. πρᾶγμα γὰρ τὸ τρεφόμενον ἐκ ἐστὶν ἀνεψυχῆς. πᾶν δὲ ζῶν ἔχει ψυχὴν. τὸ δὲ φυτὸν ἐστὶν ἀτελὲς πρᾶγμα. πάλιν τὸ ζῶν ἔχει μέλη διωρισμένα, τὸ φυτὸν ἀδιόριστα. ἔχει δὲ ὕλην οἰκείαν κινήσεως, ἣν ἔχει ἐν ἑαυτῷ. πάλιν δυνάμεθα λέγειν τὰ φυτὰ ψυχὴν ἔχειν, ὅτι ψυχὴ ἐστὶν ἡ ποῖσα ἐν αὐτοῖς γενεᾶσθαι τὰς κινήσεις. ἐπιθυμία δὲ καὶ κίνησις ἡ ἐν τό- 5 ποις ἐκ ἐστὶν εἰ μὴ κατὰ αἰσθήσεως. πάλιν τὸ ἔλκειν τροφήν ἐστὶν ἐξ ἀρχῆς φυσικῆς, καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐστὶ τὸ κοινὸν ζῶν καὶ φυτῷ. ἐκ ἐστὶ δὲ φραγτὴς ἐπὶ τῇ ἐλκύσει τῆς τροφῆς αἰσθήσεως τὸ παράπαν, ὅτι πᾶν τὸ τρεφόμενον χρῆται ἐν τῇ οἰκείᾳ τροφῇ δύο ποιότητων τινῶν, θερμότητος φημι καὶ ψυχρότητος· καὶ διὰ τὸτο δεῖται τροφῆς ὕγρας ὁμοίως καὶ 10 ἄρδης· ἡ δὲ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης εὐρίσκεται ἐν βρώμασι ξηροῖς καὶ ὑγροῖς. οὐδεμία δὲ τῶν τοιούτων φύσεων χωρίζεται τῆς συμμετόχῃ αὐτῆς. διὰ τὸτο γὰρ καὶ πρῶ- 15 τως ἐγένετο ἡ τροφή τῷ τρέφοντι συνεχῆς ἕως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὥρην τῆς φθορᾶς· καὶ ἐφείλκετο χρῆσθαι ταύτῃ τὸ ζῶν καὶ τὸ φυτὸν τοιαύτῃ ὁμοίᾳ ἐστὶν ἐκότερον αὐτῶν.

Διερευνήσωμεν ἔν καὶ τῷ, ἃ προσηγήσατο ἐν τῷ ἡμε- 20 τέρῳ λόγῳ, περὶ ἐπιθυμίας φυτοῦ καὶ κινήσεως αὐτοῦ καὶ ψυχῆς ἰδίας, καὶ εἰ τι ἀναλύεται ἀπ' αὐτῶν τῶ φυτῷ, ὅσον εἰς πνοήν. Ἀναξαγόρας γὰρ εἶπε ταῦτα ἔχειν καὶ πνοήν καὶ πῶς, εἶπερ εὐρίσκομεν πολλὰ ζῶα μὴ ἔχοντα πνοήν, καὶ πάλιν εὐρίσκομεν ἀκριβῶς ὅτι τὰ φυτὰ ὅτε ὑπνώττω- 25 σιν ὅτε γρηγοροῦσιν. τὸ γὰρ γρηγορεῖν ὅθεν ἐστὶν εἰ μὴ ἀπὸ διαθέσεως τῆς αἰσθήσεως, τὸ δὲ ὑπνώττειν ὅθεν εἰ μὴ ἀπὸ νείας αὐτῆς· καὶ ἐκ εὐρίσκεται τι τέτων ἐν πράγματι τρεφόμενῳ μὲν πάσαις ὥραις κατὰ διοίκησιν μίαν, ἐν τῇ οἰκείᾳ δὲ φύσει μὴ αἰσθανομένῳ. τὸ γὰρ ζῶν ὅτε τρέφεται, ἐκ συμβαίνει; τὸ ἀναβαίνειν ἀναθυμίας ἀπὸ τῆς τροφῆς πρὸς 30 τὴν κεφαλὴν αὐτῷ, καὶ ὑπνώττειν ἐντεῦθεν πάντως· καὶ ὅταν καταναλωθῇ ἡ ἀναθυμίασις ἡ ἀναβαίνουσα πρὸς τὴν κεφαλὴν, τότε γρηγορεῖ. ἐν τισὶ δὲ τῶν ζῶων ἐστὶν αὕτη ἡ ἀναθυμίασις πολλή, καὶ τέως ὀλίγον ὑπνώττωσιν. ὁ δὲ νυσαγμός ἐστὶ συνοχὴ τῆς κινήσεως, ἡ δὲ συνοχὴ πάλιν ἡρεμία πράγματος 35 κινουμένου. ὁ δὲ μάλιστα καὶ κυρίως ἐστὶ ζητητέον ἐν ταύτῃ τῇ

1. εἶπη π. || 3. δυσνήτης P°. || 5. αἰσθάνεται N°. || 10. δὲ om P°. || 14. τε] δὲ π. || 20. ε — ε] ἅπερ — ἅπερ π. || 28. ζῶν N°P°n. || 32. ἔχειν N°n. || 40. δὲ καὶ ἐκ N°n.

2. ἐστὶ om P°. || 7. οἰκείαν ἐκ κινήσεως N°n. || 13. ἐν N°. || 17. ἡ post καὶ om N°n. || 22. φυτὸν τῇ τοιαύτῃ N°. || 23. διερευνήσωμεν N°. || 27. ζῶα] τῶν ζῶων N°. || 31. εὐρίσκομαι P°. || τρεφόμενον et 33. αἰσθανομένον N°n. || 33. τῷ γὰρ ζῶν N°.

ἐπιστήμη, τοῦτο· ἐστὶν ὅπερ· εἶπεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἡγουν εἰ
 ὑρίσκεται ἐν τοῖς φυτοῖς γένος θῆλυ καὶ γένος ἄρρεν, καὶ
 εἰ ἐστὶν αἶδος κεκραμένον ἐκ τούτων τῶν δύο γενῶν. λέγομεν
 τοῦτον ὅτι τὸ ἄρρεν, ὅτε γεννᾷ, εἰς ἄλλα γεννᾷ, καὶ εἰσὶν
 ἀμφω κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων. ἐπεὶ γὼν εὐρίσκεται ἐν
 τοῖς φυτοῖς· ὅτι ἔχει καὶ φυτὰ γένος ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ
 πάντως τὸ μὲν ἄρρεν ἐστὶ σπυρρύτερον καὶ σκληρότερον καὶ
 μᾶλλον φρίσσον, τὸ δὲ θῆλυ ἀσθενέστερον καὶ καρποφόρον
 πλέον, πάλιν ὀφείλομεν ζητεῖν πότερον εὐρίσκονται ταῦτα
 τὰ δύο γένη κεκραμένα ἅμα ἐν τοῖς φυτοῖς, ὡς εἶπεν Ἐμ-
 πεδοκλῆς. ἀλλ' ἐγὼ οὐχ ὑπολαμβάνω τοῦτο τὸ πρᾶγμα
 οὕτως ἔχειν. τὰ γὰρ κεκραμένα ὀφείλουσιν εἶναι πρῶτον
 ἀπλᾶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ εἶναι καθ' αὐτὸ μὲν τὸ ἄρρεν καθ'
 αὐτὸ δὲ τὸ θῆλυ, κἀντεῦθεν κινᾶσθαι. ἡ δὲ κρᾶσις ἐκ ἑσται
 εἰ μὴ διὰ τὴν οἰκείαν γένεσιν. εὐρέθη γὼν ἐν τοῖς φυτοῖς πρὸ
 τῆς κρᾶσεως κρᾶσις, ἡ καὶ ὀφείλει εἶναι αἰτία ποιητικὴ καὶ
 παθητικὴ ἐν μιᾷ ὥρᾳ· ἀλλ' οὐχ εὐρίσκεται ἀρρενότης καὶ
 θηλυτὴς ἡνωμένοι ἐν τινι τῶν φυτῶν. εἰ δὲ τῆτα ὕτως ἦν,
 σάχα ἂν τὸ φυτὸν ἦν τελειότερον τῷ ζῳῷ. καὶ πῶς, εἶπερ
 τὸ ζῷον ὃ δέχεται ἐν τῇ οἰκείᾳ γενέσει πρᾶγματός τινος ἐξω-
 τερακοῦ, τὸ δὲ φυτὸν τοῦτο δέχεται ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ ἔτους;
 δέχεται γὰρ ἡλίου καὶ εὐκράσιος καὶ τοῦ ἀέρος πλέον· καὶ
 τούτων δέχεται μᾶλλον ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐκφύσεως αὐτοῦ. ἐστὶ
 δὲ καὶ τις ἀρχὴ τῆς μὲν τροφῆς τῶν φυτῶν ἀπὸ τῆς γῆς,
 καὶ πάλιν ἀρχὴ ἑτέρα τῆς γενέσεως ἀπὸ τῆς ἡλίου. εἶπε δὲ
 καὶ Ἀναξαγόρας ὅτι ἡ ὑγρότης τούτων ἐστὶν ἀπὸ τῆς γῆς,
 καὶ διὰ τοῦτο ἔφη πρὸς Λεχίνεον ὅτι ἡ γῆ μήτηρ μὲν ἐστὶ
 τῶν φυτῶν, ὁ δὲ ἥλιος πατήρ. ἀλλὰ τὴν κρᾶσιν τῷ ἄρρε-
 νος τῶν φυτῶν καὶ τῷ θήλεος ὀφείλομεν διατυπώσασθαι ἐχ-
 ῶτως ἀλλ' ἄλλω τινὶ τρόπῳ, οἶον ὅτι τὸ σπέρμα τῷ φυτοῦ
 ὁμοίον ἐστὶν ἐγκυμονήσει ζῷῳ, ἥτις ἐστὶ μίξις ἀρρενός τε καὶ
 θήλεος. καὶ ὥσπερ ἐστὶν ἐν τοῖς ὥοις ὅτε γίνεται νεοσσός,
 ἔστιν ἐντεῦθεν καὶ ἡ τροφή αὐτῷ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ὥρας
 τῆς συμπληρώσεως καὶ τῆς οἰκείας ἐξόδου, καὶ τότε τὸ θῆλυ
 ἐκτίθησι τὸν νεοσσὸν ἐν μιᾷ ὥρᾳ· ὕτω καὶ τὸ σπέρμα τοῦ
 φυτοῦ. εἶπε δὲ πάλιν Ἐμπεδοκλῆς ὅτι τὰ φυτὰ, εἰ καὶ
 νεοσσὸς ὃ γεννᾷται, διότι τὸ γεννώμενον ὃ γεννᾶται εἰ μὴ ἐκ
 τῆς φύσεως τῷ σπέρματος, καὶ ὅτι ὅπερ μένει ἐξ αὐτοῦ ἐν
 τῇ ἀρχῇ τροφῇ γίνεται τῆς ῥίζης, καὶ τὸ γεννώμενον κινεῖ
 αὐτὸ ἑαυτὸ παραυτίκα, ὅμως ὕτως ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν

καὶ ἐν τῇ μίξει τῶν ἀρρενῶν καὶ τῶν θηλέων φυτῶν,
 ὡς ἐπὶ πᾶν ζῷον, ὅτι καὶ ἡ μίξις τῶν φυτῶν ἐστὶ ἐν διοί-
 κῃσι τινί· ἀλλ' ἐν ταῖς ζώοις, ὅτε μίγνυνται, τὰ γένη
 μίγνυνται καὶ αἱ δυνάμεις τῶν γενῶν, αἱ ἦσαν πρότερον
 κεχωρισμένα, καὶ προῆλθεν ἐκ τούτων ἀμφοτέρων πρᾶγμα
 τι ἐν· ὃ δὲ ἐκ ἐστὶν ἐν τοῖς φυτοῖς. ὃ γὰρ ὅτε μίγνυνται
 τὰ γένη, καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν μετὰ ταῦτα γίνονται κε-
 χωρισμένα. εἰ γὼν ἡ φύσις ἐμίξε τὸ ἄρρεν μετὰ τῷ θήλεος,
 καλῶς προέβη, ὅτι ἐχ εὐρίσκομεν ἐνεργειάν τινα ἐν τοῖς
 φυτοῖς παρὰ τὴν γένεσιν τῶν καρπῶν. οὐδὲ γὰρ ἐστὶ ζῷον
 κεχωρισμένον τοῦ θήλεος εἰ μὴ ἐν ὥραις αἷς ὃ συνάπτεται
 τοῦτο· δὲ ἐστὶ διὰ τὰς πολλὰς ἐνεργείας αὐτῷ καὶ διὰ τὰς
 πολλὰς αὐτῷ ἐπιστήμας. εἰσὶ δὲ οἵτινες τὰ φυτὰ πεπλη-
 ρωμένα ὑπολαμβάνουσιν, καὶ τὴν χάριν τῆς ζωῆς αὐτῶν
 εἶναι διὰ τὰς δύο δυνάμεις ὡς ἔχει, ἡγουν διὰ τὴν τροφήν
 τὴν ἐπιτηδείαν εἰς τὸ τρέφειν αὐτὰ καὶ διὰ τὴν μακρότητα
 τῆς οἰκείας ὑπάρξεως καὶ τοῦ καιροῦ ὅποτεν βλαστάνῃ καὶ
 καρποφορῇ ἡ ζωὴ αὐτῶν, καὶ εὐρέθηται πρὸς αὐτὰ ἡ νεό-
 της αὐτῶν, καὶ οὐ γίνηται ἐν αὐτοῖς τι περιττόν. οὐ δὲ
 τὰ φυτὸν ὕπνου διὰ πολλὰς αἰτίας, ὅτι κεῖται τὸ
 φυτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ δισμεῖται ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἐκ ἔχει κί-
 νησιν ἐν ἑαυτῷ, ὡς ὅρον διωρισμένον ἐν τοῖς οἰκείοις μέρε-
 σιν ὅτε αἰσθήσιν ἔχει, ὅτε κίνησιν αὐτοπροαίρετον, οὔτε ψυ-
 χὴν τελείαν· τοῦτο δὲ ἔχει μᾶλλον μέρος μέρους ψυχῆς.
 καὶ τὸ φυτὸν οὐκ ἐδημιουργήθη εἰ μὴ διὰ τὸ ζῷον, τὸ δὲ
 ζῷον οὐκ ἐδημιουργήθη διὰ τὸ φυτὸν. καὶ πάλιν ἐὰν εἴπῃ
 τις ὅτι τὸ φυτὸν δέχεται μὲν τροφῆς εὐτελεῖς καὶ μοχθηρὰς,
 εἰ καὶ δέχεται δὲ τοιαύτης, ὅμως κατὰ πολὺ σαθηρὰς καὶ
 συνεχῆς καὶ μὴ ῥαδίως διαφθειρομένης, κἀντεῦθεν συνίστα-
 ται ἵνα τὸ φυτὸν ἔχῃ τι κρεῖττον παρὰ τὸ ζῷον, καὶ διὰ
 τῆτο ἀνάγκη καὶ πρᾶγματα ἀψυχὰ εἶναι εὐγενέστερα τῶν
 ἐμψύχων. ἀλλὰ ἔργον ἐν τοῦ ζῳοῦ ἐστὶ κρεῖττον παρὰ πᾶν
 ἔργον τῷ φυτῷ. ἄλλως τε εὐρίσκομεν καὶ ἐν τῷ ζῳῳ πά-
 σας τὰς δυνάμεις τὰς ἐν τῷ φυτῷ, καὶ ἄλλας πολλὰς, ὃ
 μὴν καὶ ἐμπαλιν. εἶπε πάλιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὅτι τὰ φυτὰ
 ἔχουσι γένεσιν ἐν κόσμῳ ἡλαττωμένῳ καὶ οὐ τελείῳ κατὰ
 τὴν συμπλήρωσιν αὐτῷ, ταύτης δὲ συμπληρωμένης ὃ γεννᾶται
 ζῷον. ἀλλ' οὗτος ὁ λόγος ἀνάρμοσός ἐστι, διότι ὁ κόσμος ὁλο-
 τελὴς ἐστὶ καὶ διηνεκὴς, καὶ ἐκ ἑπαυσε πώποτε γεννᾶν ζῷα
 καὶ φυτὰ καὶ πάντα ἄλλοῖα εἶδη. ἐν ἐκάστῳ δὲ εἶδει τῶν

15. ἐν Ν^ο. || 22. ἱστος Ν^ο Ρ^ο. || 23. τίτν Ν^ο η. || 25. ἀπὸ τῆς γενέσεως Ρ^ο. || 36. δὲ om Ν^ο Ρ^ο. || 37. νεοσσός Ρ^ο. || 38. ὅτι om Ρ^ο. || μένει] μὲν εἰ Ν^ο Ρ^ο. || αὐτῶν Ν^ο η.

1. τῶν ante θ. om η. || 3. et 6. ἵσας Ν^ο η. || 12. prius τὰς cum τε mutat Ρ^ο, om η. || 17. ἰδίας Ν^ο. || ἐπάρξεως Ρ^ο. || 19. γίνεται Ρ^ο. || 20. κεῖται] μένει η. || 24. μέρος om Ν^ο. || 25. εἰ μὴ — 26. ἐδημιουργήθη om Ρ^ο.

φυτῶν ἐξι θαμνίστης καὶ ἰγυόσσης φυτῶν, τίς ἐστὶν ἀπο-
λαβὴν, ἀσθενέσι τὰ φυτὰ καὶ γυνάσκουσιν καὶ φέρονται καὶ ἔρ-
ραίνονται. καὶ τοὺς μὲν ἰέχουσι τίς φησὶν, ἀλλὰ δ' ἔχρ.
3 Τὸν τῶν φυτῶν ἔχουσι τι ἰγυὴν ὡς ὄντιον, ὡς κέμι,
ὡς σμύρνα, ὡς θυμιάμα καὶ ὡς κόμιν Ἀσαφαιόν. πάλιν
τὴν δένδρεα ἔχουσι δένδρεα καὶ φιλύκας καὶ κεύλας καὶ
φυτρίδας καὶ φιλίον καὶ μυρίαν ὄντιον. καὶ τὸν ὡς ἐπὶ τὸ
πλεονέκτην εἰσι φιλύκας. καὶ τῶν μὲν ὁ καρπὸς ὑπὲρ τὸν
φλοιὸν ἔχουσι ὅτις τοῦ φλοιῶν καὶ τοῦ φυτῶν. καὶ τὸν
μὲν μέρη τῶ δένδρεα εἰσὶν ἀπὸ αἰ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ εἰσισκόμε-
10 νος ἐν αἰστέσι καὶ οἱ δοσμοὶ καὶ αἱ φιλύκας· τὸν δὲ εἰσι
σύνθετα ἐκ τούτων, ὡς κλάδι καὶ λῆγρι καὶ φύλλα. ταῦ-
τα δὲ πάντα ἔχρ εἰρήσκουσιν ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς. τὸν γὰρ
τῶν φυτῶν ἔχουσι καὶ ταῦτα καὶ ἀλλὰ μέρη, λῆγρους,
φύλλα, κλάδους, ἀλῆν καὶ βλάστους καὶ φλοιὸν τὸν περι-
15 κινεῖν τὴν καρπὸν. καὶ καθὼς εἰσι καὶ ἐν τοῖς ζώοις
μέλη ὁμοιομερῆ, ὅντι καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς. καὶ ἕκαστα τῶν
μερῶν τοῦ φυτοῦ σύνθετα εἰσὶν ὁμοία μέλητι ζώου· ὁ δὲ
φλοιὸς τοῦ φυτοῦ ὁμοίος ἐστὶν φρυσιῶς δέρματι ζώου, οἱ δὲ
δοσμοὶ πάλιν ὁμοιοὶ νεύροις ζώου. ὁμοίως καὶ τὰ λῆγρια
τὰ ἐν αἰστέ. καὶ τινὰ μὲν τῶν μερῶν διαιροῦνται πῶς διὰ
μερῶν ἀνομοίων, τινὰ δὲ δι' ὁμοίων, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ πλη-
20 ῥτος γὰρ ἐνὶ τρέπῃ διαιρεῖται διὰ τῆς γῆς μένον, καὶ ἀλ-
λοτρόπως διὰ τῶν στοιχείων. ὡσαύτως ὁ πνεῦμον καὶ ἡ
σὰρξ διαιροῦνται μὲν πρώτως, καὶ εἰσὶ μέρη τούτων σὰρξ
καὶ πνεῦμον· ἄλλως δὲ διαιροῦνται καὶ διὰ τῶν στοιχείων.
ὁμοίως καὶ αἱ τῶν φυτῶν ρίζαι. πλὴν οὐ διαιρεῖται καὶ ἡ
χεῖρ εἰς ἄλλην χεῖρα, οὐδὲ ἡ ρίζα εἰς ἄλλην ρίζαν, οὐδὲ
τὰ φύλλα εἰς ἄλλα φύλλα. ἐν ταύταις γυν ταῖς ρίζαις
καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς φύλλοις ἐστὶν ἡ σύνθεσις. πάλιν τινες
μὲν τῶν καρπῶν εἰσὶν ἐκ μερῶν ὀλίγων συγκαίμενοι, τινες
δὲ ἐκ μερῶν πολλῶν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν. αὗται γὰρ ἔχουσι
φλοιὸν σάρκα καὶ τι ὀστρακῶδες καὶ σπέρμα καὶ καρπὸν.
τινὰ δὲ ἔχουσι καὶ περικαλύμματα. πάντα δὲ τὰ σπέρ-
ματὰ εἰσὶν ἐκ δύο φλοιῶν. καὶ μέρη μὲν τῶν φυτῶν εἰσὶν
ἀπὸρ εἰπομεν, ἡ δ' ἀκρότης τοῦ παρόντος λόγος ἐπὶ διορίσ-
σθαι ταῦτα τὰ μέρη τῶν φυτῶν, τὰ περικαλύμματα αὐτῶν
καὶ τὰς αὐτῶν διαφοράς· ὅπερ ἐστὶ πᾶν δυσχερές, καὶ
ἐξαιρέτως τὸ διορίσθαι τὴν ὕσιν αὐτῶν καὶ τὸ χρῶμα
καὶ τὸν καιρὸν τῆς διαμονῆς αὐτῶν καὶ τὰς συνοχὰς τὰς
40 περιπιπτούσας αὐτοῖς, καὶ ὅτι οὐκ ἔχουσι τὰ φυτὰ ἥθη

φυτῶν, οὐδὲ δάδου ὅσον δάδου φυτῶν. ἀπὸ γὰρ κατὰ
ἀναλόγην ἔχουσιν τὰ μέρη τῆς φυτῶν μετὰ τὸν καιρὸν τῶ
φυτῶ, μεταβάλλεται ὁ λόγος, καὶ τῶν οὐδὲ διακρίνεται
διεξέχεται ἐν ταῖς, μεγάλους διαφορὰς ἀπαρτίζονται
5 τὰ μέρη τῶν φυτῶν. καὶ γὰρ μέρη ἐκείνου πράγματα ἐκ
τῶ ἰδίου γένους ἐστὶ καὶ ἐκ τῆς ἰδίας ὕλης. καὶ ὅτις γινώσκῃ τὰ
αἰεὶς φυτῶ, μέγα ἐν τῇ οὐσίᾳ διαβέβαι, ἀπὸ μὲν τοῦ χρυσοῦ
ἀσθενείας καὶ βαρείας τῆς οὐσίας ἐκείνου τινάδε διαβέβαιος
τῶν ἀσθενείων τούτων καὶ τῶν καρπῶν καὶ τῶν φύλλων τῶν
ἐν τοῖς φυτοῖς τὸν μὲν ἐν κατὰ ἔπει εἰσὶ, τὸν δὲ ἐκ οὐ-
10 τως ἔχουσι οὐδὲ διαμένον, ὡς ὁ φλοιὸς καὶ τι σῶμα πᾶ-
ν ἀπὸ πράγματος τῶ ἀπερίττουτος τῶν διὰ τὸν αἰστέον
ἡ μένεται δὲ ταῦτα ἐν τῷ φυτῷ, ὅτι πολλὰς πίπτουσιν
ἐξ αὐτῶν μέρη τὸν μὲν διαμενόμενα, ὡς τῆς ἐξ ἀνθρώπων
καὶ ἐν γῆ. πλὴν γινώσκονται τῆς ἡ ἐν αἰστέον τοῖς μέρεσιν
ὅθεν ἔξεπτον, ἡ ἐκτὸς ἐν ἄλλοις. καὶ ἡδη φανερόν γινώσκον
ὅτι τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ οὐκ εἰσὶ διαμενόμενα, εἴτε καὶ μὲν
ἀλλὰ μόνον ἀδιόριστα. ἡμῶν δὲ αἰστέον ἐστὶ λέγειν πρᾶ-
γματοῦ τὸν μὲν ὡς αὐξάνεται τὸ ζῶον καὶ συμπληρῶνται
20 μετ' αὐτῶν, μὴ εἶναι μέρη αὐτοῦ, ἀλλ' εἶναι κατὰ τὰ
φύλλα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τὰ ἐν τῷ φυτῷ, καὶ καὶ
οὐκ ὡς διαμενόμενα τὰ τοιαῦτα μέρη τοῦ ζώου, καὶ καὶ
κατὰ μικρὸν ἐκπίπτουσιν, ὡς τὰ κέρατα τῆς ἐλάφου καὶ
κόμαι τῶν ζώων καὶ τῆς ἄλλων, ἀπὸ δὲ κρύπτουσιν
ἑαυτὰ κατὰ τὸν χειμερινὸν καιρὸν ἐν ὅποις καὶ ὑπὸ γῆν
πίπτουσιν, καὶ καὶ τὸ τοιοῦτον πάθος παρόμοιον ἔχουσι τῇ
πίπτει τῶν φυτῶν. οὐφείλομεν ὅν εἰπεῖν περὶ τῶν πραγμά-
των ὡς πρότερον ἰσορήσαμεν, καὶ ἀρξασθαι ἀπαριθμεῖν τὰ
ἴδια μέρη τῶν φυτῶν καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰς τούτων δια-
30 φοράς. λέγομεν τοῦτον ὡς ἐπὶ τοῖς μέρεσιν τῶν φυτῶν ἐστὶ
μεγάλη διαφορὰ ἐν τῷ πλήθει καὶ ἐν τῇ ὀλιγότητι, ἐν τῷ
μεγέθει καὶ ἐν τῇ σμικρότητι, ἐν τῇ δυνάμει καὶ ἐν τῇ
ἀσθενείᾳ. τοῦτο δὲ ἐστὶν ὅτι ὁ χυμὸς ὁ ἐν τοῖς μεγάλοις
δένδροις ἐν τισὶ μὲν ἐστὶν ὡς γάλα, οἷον ἐπὶ τῆς συκῆς, ἐν
40 τισὶν ὁμοίος ὑγρᾷ πίσσῃ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ ἐν τῇ ἀμ-
πέλῃ, ἐν τισὶ δὲ ἀρχέγονος, ὡς ἐν τῷ ὀριγάνῳ καὶ ἐν φυ-
τῷ τῷ λεγομένῳ ὀπιγᾷ καὶ ἐν ἄλλοις. πάλιν ἐστὶν φυτὸν
τὸ ἔχον μέρη ξηρά, ἕτερον ὑγρά, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ
ἐστὶ τὸ ἔχον μέρη διακεκριμένα, οὔτε ὁμοία οὔτε ἴσα. καὶ
τινὰ ἔχει μέρη ὁμοία μὲν, ὡς ἴσα δὲ· τινὰ ἴσα μὲν, ἔχρ
ὁμοία δὲ. καὶ ὅτι οὐδὲ ἐστὶ τόπος ἐν τούτοις ὀρισμένους. αἱ

19. εἰματι Ν^οη. || 22. δι δ'] δ' η, δι' Ν^ο. || 29. γὰρ Ν^ο. || 34. τινὰ δι] τινὰ τε Ν^ο. || 38. διαφορὰς αὐτῶν η.

10. τοῖς οἱ Ν^ο. || 17. καὶ οἱ η. || 20. αὐτῶν Ν^ο. || 25. ὑπὸ τὸν γῆν η. || 27. γῆν η. || 31. ἐν τῇ πλ. — 32. σμικρότητι οἱ η.
η. || 36. ἐν τῷ φυτῷ η. || 39. διακεκριμένον η.

διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσι γινώσκονται καλῶς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ σχήματα αὐτῶν ἐκ τῆ χρώματος, ἐκ τῆς ἀραιότητος, ἐκ τῆς πυκνότητος, ἐκ τῆς τραχύτητος, καὶ ἐκ πάντων ἄλλων τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς ἐν ἰσότητι, ἐν αὐξήσει φυσικῇ, ἐν διακρίσει, ἐν μεγέθει, 5 ἐν σμικρότητι. καὶ εἰσὶ μὲν ταῦτα τοιούτου τρόπου, ἔχουσι δὲ καὶ διαφορὰς πολλὰς, καθὼς καὶ προείπομεν.

4 Καὶ πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ προάγουσι καρπὸν ἐπάνω τῶν ἰδίων φύλλων, τινὰ δὲ ὑποκάτω τῶν φύλλων. καὶ τινῶν μὲν ὁ καρπὸς ἀπῆρῆται τῷ ἰδίῳ φιτροῦ, τινῶν δὲ 10 ἀπὸ τῆς ῥίζης, ὡς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ φυτὰ τὰ λεγόμενα μαργαρίται. τινῶν δὲ οἱ καρποὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ τινῶν αἱ καρποὶ καὶ τὰ φύλλα καὶ οἱ δεσμοὶ ἀδιάκριτοί εἰσι. καὶ τινῶν τὰ φύλλα πρὸς ἄλληλα ὅμοια, ἄλλων δ' οὐ. καὶ τινὰ μὲν ἔχουσι κλάδους ἴσους, τινὰ δὲ ὑ τοιούτους. εἰσὶ δὲ 15 καὶ τὰ μέρη ἅπερ ὠνομάσαμεν ἐν πᾶσι τοῖς δένδροις, αὐξήσιν πᾶσχοντα καὶ πρόσθεσιν, ὡς ἡ ῥίζα, οἱ λύγαι, οἱ φιτροὶ καὶ οἱ κλάδοι· καὶ ταῦτα παρομοιοῦνται μέλεσιν ἀνθρώπων τοῖς περιέχουσι πάντα τὰ ἄλλα μέλη. καὶ ἡ μὲν ῥίζα μεσιτεύει ἐν τε τῷ φυτῷ καὶ ἐν τῇ τροφῇ, καὶ 20 καλοῦμεν αὐτὴν ὃ μόνον ῥίζαν ἀλλὰ καὶ αἰτίαν ζωῆς· αὕτη γὰρ ζῶν τοῖς φυτοῖς προσφέρει. καὶ φιτροὶ μὲν ἔσιν ὁ μόνος γινόμενος ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἔσιν ὅμοιοις ἡλικία ἀνθρώπων· παραφυάδες δὲ εἰσι τὰ ἀπὸ τῆς ῥίζης τοῦ δένδρου βλασάνοντα, κλάδοι δέ, οἵτινες αὐξάνουσιν ἐπάνω 25 τῶν παραφυάδων. ἔχ εὐρίσκονται δὲ ταῦτα ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς. καὶ πάλιν τῶν κλάδους ἐχόντων τινὰ μὲν εἰσι διηνεκῇ, τινὰ δὲ οὐχί, μᾶλλον δὲ ἀπὸ ἔτους μετὰ ἔτος. καὶ πάλιν εἰσὶ φυτὰ μὴ ἔχοντα κλάδους μηδὲ φύλλα, ὡς οἱ μύκητες καὶ τὰ ὅμοια. οἱ κλάδοι δὲ οἱ γεννώμενοι ἐν τοῖς 30 δένδροις καὶ οἱ φλοιοὶ καὶ οἱ φιτροὶ καὶ οἱ μυελοὶ ὃ γεννῶνται εἰ μὴ ἀπ' αὐτῶ τοῦ χυμοῦ τῶν δένδρων. καὶ τινες καλῶσιν αὐτὸν τὸν μυελὸν τὸν ἐν τοῖς δένδροις μήτραν, ἄλλοι σπλάγχνα, ἕτεροι δὲ καρδίαν. ταῦτα δὲ καὶ αἱ φλέβες καὶ ἡ σὰρξ ὅλου τῷ δένδρῳ ἐκ τῶν τεσσάρων ζοιχείων 35 πεφύκασι. καὶ πολλάκις εὐρίσκονται μέρη τινὰ ἐπιτήδεια εἰς τὸ γεννᾶν φύλλα καὶ ἄνθη. καὶ λύγαι δὲ τινες βραχεῖς εἰσὶν, εἰς τὸ γεννᾶν ἐπιτήδαιοι ἄνθη, ὡς ἐπὶ τῶν ἰτεῶν. τινες δὲ καὶ ἄνθη καὶ καρποὺς ἐν τοῖς δένδροις, καὶ τὰλλ' ὅσα γεννῶνται ἐκ σπέρματος, καὶ ὅσα περικαλύπτουσιν 40 αὐτὰ. καὶ πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν εἰσι δένδρα, τινὰ δὲ μέσον δένδρων καὶ βοτανῶν· καὶ ταῦτα ὀνομάζονται

θάμνοι. καὶ τινὰ μὲν εἰσι βοτάναι, τινὰ δὲ λάχανα. σχεδὸν μὲν οὖν πάντα τὰ φυτὰ τοῖς τοιούτοις ὑποπίπτουσιν ὀνόμασι. πάλιν εἰσὶ δένδρα ἅπερ ἔχουσιν ἐκ τῆς οἰκείας ῥίζης φιτρον, καὶ γεννῶνται ἐν αὐτοῖς κλάδοι πολλοί, ὡς συκαὶ καὶ ἐλαῖαι· τινὰ δ' οὐ. πάλιν εἰσὶν ἄλλα φυτὰ μέσον, ὡς εἵπομεν, δένδρων καὶ βοτανῶν σμικρῶν, τὰ λεγόμενα θάμνοι, ἔχοντα ἐν ταῖς ῥίζαῖς αὐτῶν πολλοὺς κλάδους, ὡς τὰ καλόμενα ἄγνοι καὶ βᾶτοι. λάχανα δὲ εἰσι τὰ ἔχοντα πολλοὺς φιτροὺς ἐκ μιᾶς ῥίζης καὶ πολλοὺς κλάδους, ὡς τὸ πῆγανον, αἱ κράμβαι καὶ τὰ τοιαῦτα. εἰσὶ δὲ καὶ βοτάναι αἵτινες ἐκ ἔχουσι φιτρον ἐκ τῆς οἰκείας ῥίζης, ἀλλὰ παραυτίκα φέρουσι φύλλα. καὶ τινὰ μὲν κατὰ πᾶν ἔτος γεννῶνται καὶ ξηραίνονται, ὡς σῖτος καὶ τὰ παραπλήσια, τινὰ δ' ὅ. ὃ δυνάμεθα δὲ ταῦτα πάντα 5 ἐπίστασθαι εἰ μὴ διὰ συλλογισμῶν καὶ παραδειγμάτων καὶ ὑπογραφῶν. πάλιν εἰσὶ βοτάναι εἰς δύο ἄκρα κλίνουσαι, ὡς τὸ λεγόμενον λάχανον βασιλικόν. εἰσὶ δὲ ἄλλαι αἱ λεγόμεναι ἐν ταύτῃ βοτάναι καὶ λάχανα· καὶ τινες ἄλλαι αἱ ἐν τῷ γεννᾶσθαι μὲν πρώτως φαίνονται ἐν σχήματι στάχυος, μετὰ ταῦτα δὲ γίνονται δένδρα, ὡς οἱ 10 Αραβικοὶ βέντελοι καὶ τὸ φυτὸν τὸ λεγόμενον ἡλιοσκόπιον. μυρσίνη δὲ καὶ μηλέα καὶ ὄχνη καὶ τὰ λοιπὰ ὅμοια δένδρα εἰς τῆτο τὸ γένος περιέχονται, ὧν πολλοὶ καὶ μάταιοι εἰσι κλάδοι, ἐκ τῶν ῥιζῶν αὐτῶν φυόμενοι. καὶ διὰ 15 τῆτο πρέπον προσδιορίζειν ταῦτα, ἵνα ᾧσιν εἰς παράδειγμα καὶ συλλογισμὸν· ὃ γὰρ ὀφείλομεν διερευνᾶν ὀρισμοὺς ἐν πᾶσι. πάλιν τῶν φυτῶν τὰ μὲν εἰσι κατοικίδια, τὰ δὲ κηπαῖα, καὶ ἕτερα ἄγρια. τοιαυτοτρόπως δὲ λέγομεν ὄχνας καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶδη φυτῶν ἄγρια, ὅτι ἐκ εἰσὶν ἐξ ἐπιμελείας γεωργικῆς. πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν ποιοῦσι 20 καρπὸν, τινὰ δ' ὅ, ὡς ἰτέαι καὶ τινὰ εἶδη δρυῶν. καὶ τινὰ μὲν ποιοῦσιν ἔλαιον, τινὰ δ' οὐχί. καὶ τινὰ μὲν ποιοῦσι φύλλα, τινὰ δ' οὐ. καὶ τινῶν πίπτει τὰ φύλλα, τινῶν δ' οὐ. καὶ τισὶ μὲν γίνονται κλάδοι, τισὶ δ' οὐ. περὶ διαφορᾶς γὰρ τῶν φυτῶν ἐν μεγέθει καὶ σμικρότητι, ἐν ὠραιότητι καὶ ἀμορφίᾳ, ἐν χρηστότητι καρπῶν καὶ κακίᾳ 25 πολὺ ἐξείν. πάλιν τὰ ἄγρια δένδρα μᾶλλον καρποφοροῦσι παρὰ τὰ κηπαῖα, καὶ οἱ καρποὶ τῶν κηπαίων κρείττονές εἰσι τῶν ἀγρίων. καὶ τινὰ μὲν τῶν φυτῶν γεννῶνται ἐν τόποις ξηροῖς, τινὰ δὲ ἐν θαλάσσῃ· καὶ τινὰ μὲν ἐν ποταμοῖς, ἄλλα δὲ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ· καὶ τινὰ ἐν 30 τόποις μὲν ἄλλοις μεγάλα, ἐν ἑτέροις δὲ μικρά. καὶ τινὰ

16. τὰ οἷα π. || 23. γινόμενος Ν°. || 32. τῶν δένδρων χυμοῦ Ν°. || 38. ἐπιτήδαιοι εἰς τὸ γεννᾶν Ν°. || 41. τὰ μὲν π. 9. μιᾶς] τῆς π.

μὲν γεννῶνται ἐν ὄχθαις ποταμῶν, τινὰ δὲ ἐν λίμναις. καὶ τῶν γεννωμένων ἐν τόποις ξηροῖς τινὰ μὲν γεννῶνται ἐν ὄρεσι, τινὰ δὲ ἐν πεδιάσιν. καὶ τινὰ ζῶσιν ἐν τόποις ξηροτάτοις, ὡς τὰ ἐν τῇ γῇ τῶν Αἰθιοπῶν, καὶ ἐκείσε κρείττονως αὐξάνουσι παρὰ ἄλλαχθι. καὶ τινὰ μὲν ζῶσιν ἐν τόποις ὑψηλοῖς, τινὰ δὲ ἐν χθαμαλοῖς. καὶ τινὰ μὲν ζῶσιν ἐν τόποις ὑγροῖς, τινὰ δὲ ἐν ξηροῖς, τινὰ δὲ ἐν ἐκατέροις, ὡς ἡ ἰτέα. τὰ γὰρ φυτὰ κατὰ πολὺ ἐναλλάττονται τῇ διαφορᾷ τῶν τόπων, καὶ ἐντεῦθεν χρὴ κατανοεῖν καὶ τὰς διαφορὰς αὐτῶν.

5 Πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν τῇ γῇ πεπήγασι καὶ ἐ φιλοῦσι χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῆς· τινὰ δὲ ἐν τόποις κρείττοσι μετατίθενται. ὁμοίως τινὲς τῶν καρπῶν κρείττονες εἰσιν ἐν τῷδε τῷ τόπῳ παρὰ ἐν ἑτέρῳ. καὶ τινῶν μὲν φυτῶν τὰ φύλλα σκληρὰ εἰσι, τινῶν δὲ λεῖα· καὶ τινῶν μὲν ἔσχι- 15 σμένα, ὡς τὰ τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν συκῶν, τινῶν δ' οὐ· ἑτέρων δὲ κατὰ πολὺ ἐσχισμένα, ὡς τὰ τῆς πεύκης. τινὰ δὲ φυτὰ εἰσιν ὅλως φλοιὸς μεσιτεύων. καὶ τινὰ ἔχουσι δεσμούς, ὡς οἱ κάλαμοι, τινὰ δ' οὐ. καὶ τινὰ ἔχουσιν ἀκάνθας, ὡς αἱ ῥάμνοι, τινὰ δὲ ἐσέρηνται ἀκανθῶν. καὶ 20 τινὰ ἔχουσι πολλὰς κλάδους, ὡς ἡ ἀγρία μορέα, τινὰ δ' ὅχι. καὶ τινὰ μὲν ἔχουσι διαφορὰς ἄλλας ἐξ ὧν προβαίνουσι παραφυάδες καὶ ἐξ ὧν ἔχει· τῶτο δὲ ἐκ ἁλλοθεν εἰς ἐν μὴ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ῥιζῶν. τινὰ δὲ ἔχουσι μίαν ῥίζαν, ὡς ἡ σκύλλα· αὕτη δὲ γεννᾶται ἐκ τοῦ ἐδάφους, καὶ 25 ἀραιῶς πρόεισιν, ὅτι ὑποκάτω πλατύνεται, καὶ ἀκολουθεῖσα μᾶλλον διακρίνεται τῷ ἡλίῳ· ὅταν γὰρ προσβάλλῃ αὐτῇ, αὐξάνει. ὅτος δὲ ταύτης καὶ τὰς παραφυάδας κάτωθεν ἐκμυζᾷ· πάλιν τῶν χυλῶν τῶν ἐν τοῖς καρποῖς οἱ μὲν εἰσι ποτοί, οἱ δὲ ὅχι ποτοί· καὶ ποτοὶ μὲν οἱ τῶν σαφυλῶν 30 καὶ τῶν ροιῶν καὶ λοιπῶν ἄλλων πολλῶν, ἄποτοι δὲ ἄλλων φυτῶν. καὶ τινῶν μὲν εἰσι λιπαροί, ὡς οἱ τῆς ἐλαίας, τῆς πεύκης καὶ τῆς καρύας, τινῶν δ' ὅχι. καὶ τινῶν μὲν γλυκεῖς καὶ μελιθεῖς, ὡς τῶν φοινίκων καὶ τῶν συκῶν· καὶ τινῶν μὲν θερμοὶ καὶ ὀρεμεῖς, ὡς τῷ ὀριγάνου καὶ τοῦ 35 ὀρεγανίσκου, τινῶν δὲ πικροί, ὡς τῷ ἀλφινθίου καὶ τῆς κενταυρίας. πάλιν τῶν καρπῶν οἱ μὲν εἰσι σύνθετοι ἐκ σαρκῶν καὶ κόκκων καὶ λεμμάτων, ὡς οἱ σκευοί, τινὲς δὲ ἐκ χυμῶ καὶ κόκκων, ὡς αἱ ροῖαι. καὶ τινὰ μὲν τοὺς φλοιοὺς ἔχουσιν ἐκτός, τὴν δὲ σάρκα ἐντός, τινὰ δὲ τὸ ὅσυν ἐντός 40 καὶ τὴν σάρκα ἐκτός. τινὰ δὲ εἰσιν ἐν οἷς παρατύπια γί-

νεται τὸ σπέρμα καὶ τὸ περιάλυμμα ὃ περικαλύπτονται, ὡς οἱ καρποὶ τῶν φοινίκων καὶ τῶν ἀμυγδαλῶν· τινῶν δ' ἔχει. καὶ τινὲς καρποὶ εἰσι βρώσιμοι καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἄβρωτοι· καὶ τινὲς καρποὶ ἡμῖν μὲν ἄβρωτοι, ἄλλοις δὲ βρώσιμοι, ὡς ὁ ὑοσκύαμος καὶ ὁ ἐλλέβορος ἀνθρώποις μὲν δηλητήριον, τροφή δὲ τοῖς ὄρνυσι. πάλιν τινὲς τῶν καρπῶν εἰσιν ἐν θήκαις, ὡς οἱ κόκκοι τῆς κυάμου· τινὲς ἐν περικαλύμματι καὶ ἐν λήμματι οἷον ὑφάσματι τινι, ὡς ἐν σίτῳ εὐρίσκεται καὶ τοῖς λοιποῖς. καὶ τινὲς μὲν ἐν σαρκὶ εἰσιν, 10 ὡς οἱ τῶν φοινίκων καρποὶ, τινὲς δὲ οἷον ἐν οἰσίοις, ὡς αἱ βάλανοι, ἄλλοι δ' ἐν οἰσίοις πολλοῖς καὶ λήμμασι καὶ ὀστέοις, ὡς τὰ κάρυα. καὶ τινὲς μὲν ὀξέως πεπαίνονται, ὡς οἱ καρποὶ τῆς μορέας καὶ τῆς κεράσου, τινὲς δὲ βραδέως, ὡς πάντες οἱ καρποὶ οἱ ἀγριοὶ ἢ οἱ πλείονες αὐτῶν. καὶ τινὰ μὲν φυτὰ ὀξέως προάγουσι φύλλα καὶ καρπούς, τινὰ δὲ βραδέως· καὶ τῶτων τινὰ τῷ χειμῶνι ἀκολουθεῖσι, πρὶν αὐτὰ πεπαυθῶσι. καὶ πάλιν τὰ χρώματα τῶν φύλλων καὶ τῶν καρπῶν καὶ τῶν οἶον ἐπ' αὐτοῖς ὑφασμάτων λίαν εἰσι διάφορα· τινὰ γὰρ τῶν φυτῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ ὁλότῃ εἰσι 15 χλοάζοντα, καὶ τινὰ μὲν ἐκχλύνουσιν εἰς μελανίαν, τινὰ δὲ εἰς λευκότητα, καὶ τινὰ εἰς ἐρυθρότητα διὰ τὴν θερμότητα τὴν ἐκκαίουσιν τὸν ἀέρα τὸν κεκραμένον μετὰ τῷ προσγείου. πάλιν τὰ σχήματα τῶν καρπῶν, εἰ εἰσιν ἀγρια, καὶ διαφόρων εἰσι θέσεων· οὐδὲ γὰρ πάντες οἱ καρποὶ εἰσι 20 γωνιώδεις, οὐδὲ πάντες διὰ γραμμῆς εὐθείας.

Πάλιν τῶν ἀρωματοφόρων δένδρων τινῶν μὲν ἡ ῥίζα 6 ἀρωματική ἐστιν, τινῶν ὁ φλοιός, τινῶν τὸ ξύλον· ἄλλων τὰ μέρη ὅλα εἰσιν ἀρωματικά, ὡς τὸ βάλεσαμον. πάλιν τῶν δένδρων τὰ μὲν γεννῶνται ἐκ σπέρματος, τὰ δὲ δι' 5 αὐτῶν. καὶ πάλιν τὰ μὲν ἀπὸ ῥιζῶν ἐκσπῶνται καὶ μεταφυτεύονται, τὰ δὲ ἐκ τῷ φλοιῷ, τὰ δὲ ἐκ τῶν κλάδων ἢ ἀπὸ τῷ σπέρματος. καὶ τινὰ μὲν δι' αὐτῶν κατὰ μὲν ἐκτείνονται, τινὰ δὲ ἐν τῇ γῇ. καὶ τινὰ μὲν ἐν τοῖς δένδροις φυτεύονται, ὡς τὰ ἐγκεντριζόμενα. ἔτι δὲ βελτίως 10 ὁ ἐγκεντρισμός ὁμοίων εἰς ὁμοία. ἔστι δὲ καὶ ἀναλογία ἄλλη τις, δι' ἣς ἀρίστως συμβαίνουναι τὰ ἀνόμοια, ὡς αἱ μηλέαι μετὰ τῶν ὄχυνων. ἐν δὲ τοῖς ὁμοίοις, ὡς συκῇ ἐν συκῇ καὶ ἄμπελος ἐν ἀμπέλῳ καὶ ἀμυγδαλῇ ἐν ἀμυγδαλῇ. ἔτι δὲ καὶ ἄλλος ἐμφυλλισμός ἐν ἄλλοις διαφόροις γένεσιν, ὡς ἀρτεμισία εἰς ἀγρίαν ἀρτεμισίαν καὶ καλι- 15 λιάλαιος εἰς ἀγριέλαιον καὶ ἡ μορέα εἰς πολλὰ δένδρα.

7. δὲ ante ἐν ἐκ. om π. || 13. μετατίθεται Ν°. || 20. ἐσέρηται π. || 21. μορέα Ν°π. || καὶ τινὰ δ' Ν°.

8. ἐν post καὶ om π. || 11. καὶ ἐν λ. Ν°. || 13. μορίας Ν°π, et 41. μορία. || 32. μὲν] δὲ Ν°. || 35. ἔστι δὲ — 36. ἀνόμοια om π. || 38. ἐν post ἀμυγδαλῇ om π.

τῶν δένδρων πάλιν τὰ ἄγρια καὶ τὰ κηπαῖα, καὶ πᾶν
φυτὸν οὐ προάγει σπέρμα ὅμοιον τῷ σπέρματι ἐξ οὗ
ἀνεφύη ἕκαστον. τινὰ γὰρ κρεῖττον σπέρμα ποιοῦσι, τινὰ
χεῖρον. καὶ ἐκ τινῶν κακῶν σπερμάτων καλὰ δένδρα προ-
βαίνουσιν, ὡς τὰ ἐξ ἀμυγδαλῆς μικρᾶς καὶ ροιᾶς ὀξύδας.
τῶν δένδρων πάλιν σπέρμα ἂν ἀσθενὲς γένηται, ἐκλείπει
τὸ γενέσθαι καλὰ αὐτά, ὡς αἱ πεῦκαι καὶ οἱ φοίνικες. ὃ
προέρχονται δὲ ῥαδίως ἐκ σπέρματος κακοῦ καλὰ δένδρα,
ὥδ' ἐκ σπέρματος ἀγαθοῦ κακὰ δένδρα. τὸ δὲ ἐκ πονηροῦ
γενέσθαι ἀγαθόν, καὶ τὸ ἐναντίον, ἐν τοῖς ζώοις πολλάκις
εὐρίσκεται. πάλιν δένδρον τὸ ἔχον σκληρὸν λίαν τὸν φλοιὸν
ρεῖρον ἀποκαθίσταται· ἐὰν δὲ σχισθῇ ἡ ρίζα αὐτοῦ καὶ τῇ
σχισμῇ λίθος ἐμβληθῇ, εὐφορον γίνεται. ἐν δὲ τοῖς φοίνι-
ξιν ἂν φύλλα ἢ ψῆνες ἢ φλοιὸς τῷ ἄρρηνος φοίνικος τοῖς
φύλλοις τοῦ θήλεος συντεθείη, ἵνα πως συναφθῶσι, ταχέως
πεπαύονται οἱ καρποὶ, κωλύεται δὲ καὶ ἡ πτώσις αὐτῶν.
διακρίνεται δὲ ὁ ἄρρην ἀπὸ τῷ θήλεος, ὅτι πρῶτως βλασά-
νουν τὰ τύττε φύλλα, ἃ εἰσι παρὰ τὰ τῷ θήλεος μικρότερα·
ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εὐωδίας. ἀλλαχῶ δὲ ἐκ τινος τέτων ἢ
ἐκ πάντων συμβαίνει. τυχὸν δὲ καὶ εἰ ἐκ τῆς εὐωδίας τῷ
ἄρρηνος ἐπαγάγη τι ἄνεμος πρὸς τὸν θῆλυ, πεπαύονται
καὶ οὕτως οἱ καρποὶ ὥσπερ ὅποτεν τὰ φύλλα τοῦ ἄρρηνος
τῷ θήλει ἀπαιωρῶνται. συκαὶ ὡσαύτως ἄγρια εἰς τὴν γῆν
ἐξακλωθεῖσαι συμβάλλονται τὰ πολλὰ ταῖς κηπαίαις συ-
καῖς. τὰ βαλαύσια ταῖς ἐλαίαις συμβάλλουσιν, ὅταν ὁμῶς
φυτεύονται.

7 Πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μεταλλάττονται, ὡς φασίν,
εἰς ἄλλο εἶδος, ὡς ἡ καρύα, ὅταν γηράσῃ. λέγουσι πάλιν
ὡς ἡ καλαμίνθη μεταβάλλεται εἰς ἡδύσμον· καὶ τὸ τρά-
γιον δὲ τμηθὲν καὶ φυτευθὲν παρὰ τὴν θάλασσαν τυχὸν
ἔσαι σισύμβριον. φασὶ πάλιν ὡς ὁ σῖτος καὶ τὸ λίνον με-
ταβάλλονται εἰς ἕτερον εἶδος. βελάνιον δὲ τὸ δηλητηριώδες,
τὸ γινόμενον ἐν τῇ Περσίδι, μεταφυτευόμενον ἐν Αἰγύπτῳ
ἢ ἐν Παλαιστίνῃ γύσται βρώσιμον. ὡσαύτως ἀμυγδαλῇ
καὶ ροιᾷ μεταβάλλονται ἀπὸ τῆς ἰδίας κακίας διὰ γενο-
νίαν εἰς τὸ χρηστότερον. ἀλλ' αἱ ροιαί μὲν χοιρείας κόπρου
ἐμβεβλημένης ταῖς ρίζαις, καὶ δι' ὕδατος γλυκεῖος καὶ ψυ-
χρῶ ποτιζόμεναι βελτιῶνται· ἀμυγδαλαὶ δὲ ἡλίων ἐμπηγνυ-
μένων αὐταῖς, καὶ κόμεος διὰ πολλῶν καιρῶν ἐντεῦθεν ἐμβαλ-
λομένη. πολλὰ δὲ φυτὰ ἄγρια διὰ ταύτης τῆς ἐπιτεχνή-
40

σεως γίνονται κηπαῖα. τόπος δὲ καὶ γενομένη σφόδρα τῷ
τοῖς συμβάλλονται, καὶ μᾶλλον ὁ τῷ ὅπως καιρὸς, ὃ χρῆ-
ζουσιν μᾶλλον οἱ φυτευταί. πάλιν τῶν φυτῶν τὰ πλείονα
φυτεύονται ἐν ἔαρι, ὀλίγα ἐν χειμῶνι καὶ φθινοπώρῳ, καὶ
ὀλίγιστα ἐν θέρει μετὰ τὴν ἐπιτολὴν τῷ κυνάζει. ἐν ὀλίγοις
δὲ τοποῖς γίνεται ἡ τοιαύτη φυτεία, καὶ οὐδέποτε γίνεται
εἰ μὴ ἀραιός, ὡς ἐν τῇ Ῥώμῃ, κατὰ τὴνδε τὴν ὥραν. ἐν
Αἰγύπτῳ δὲ οὐ γίνεται ἡ φυτεία εἰ μὴ ἄπαξ τῷ ἐνιαυτοῦ.
πάλιν τινὰ τῶν φυτῶν ἐκ τῶν οἰκείων ρίζων φύλλα προ-
βάλλονται, τινὰ ἐκ τῶν οἰκείων κόμειν ἢ ἐκ τῶν οἰκείων
ξύλων. καὶ τινὰ μὲν πλησίον τῆς γῆς, τινὰ δὲ πόρῳ, τινὰ
ἐν μέσῳ. καὶ τινὰ μὲν ἄπαξ τῷ ἐνιαυτῷ καρποφοροῦσι, τινὰ
δὲ πλείονας, ἀλλ' οὐ πεπαύονται οἱ καρποὶ αὐτῶν, ἀπο-
μέμειν δὲ ὁμοί. καὶ τινὰ δένδρα εἰσὶν εὐφορα διὰ πολλῶν
χρόνων, ὡς αἱ συκαί· τινὰ ἐν ἐνὶ καρποφορῶσιν ἔτι, ἐν δὲ
τῷ ἐτέρῳ ἀνακτώμεναι ἑαυτά, ὡς αἱ ἐλαῖαι πολλὰς κλάδους
προβαλλόμεναι, οἷς καὶ περικαλύπτονται. καὶ τινὰ μὲν
τῶν φυτῶν εὐφορώτερά εἰσιν ἐν γήρᾳ, τινὰ δὲ ἐκ τῷ ἐναν-
τίῳ μᾶλλον καρποφοροῦσιν ἐν νεότητι, ὡς ἀμυγδαλαὶ καὶ
ὄχραι καὶ αἰγείροι. ἡ διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν τῶν ἀγρίων
καὶ τῶν κηπαίων διακρίνεται δι' ἄρρηνων καὶ θηλέων, ὅπο-
ταν ἕκαστον αὐτῶν γνωρισθῇ διὰ τῶν ιδιωμάτων τῶν εὐρι-
σκομένων ἐν αὐτοῖς, ὅτι τὸ μὲν ἄρρην ἐστὶ πυκνότερον σκλη-
ρότερον καὶ πολυκλωνώτερον, ἥττον ὑγρόν, καὶ ταχύτερον
εἰς πέπανσιν, καὶ φύλλα ἔχον διάφορα καὶ παραφυάδας.
τὸ δὲ θῆλυ ἐπ' ἐλαττον ἔχει ταῦτα. δεῖ τοίνυν, ὅταν κα-
τανοήσωμεν ταῦτα, πάλιν σοχάσασθαι πῶς ἂν γνωρίμεν
τὰ δένδρα καθ' αὐτὰ καὶ τὰ γένη καθ' αὐτά. καὶ περὶ
τῶν βοτανῶν ὡσαύτως, πῶς ἂν κατανοήσωμεν ἃ εἶπον
οἱ παλαιοί. πῶς; ἐὰν ἐπιμελῶς σκοπήσωμεν τὰς βίβλους
αὐτῶν, ἃς ἔγραψαν, καὶ δυναθῇμεν διερευνῆσαι τούτων
τὸν μυελὸν ἐρευνῇ συνοπτικῇ, καὶ γνωρίσαι βοτάνας τὰς
ἐλαϊώδεις καὶ βοτάνας τὰς σπέρμα μόνον ἐχούσας, καὶ
τὰς βοήθειαν χορηγούσας, καὶ τὰς ἱατρικὰς καὶ τὰς
φθοροποιούς. ὡσαύτως καὶ τὰ δένδρα μετὰ τῶν βοτα-
νῶν. πρὸς δὲ τὸ μαθεῖν καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν ὀφεί-
λομεν ζητῆσαι τὴν γένεσιν τέτων, πῶς τινὰ μὲν γεννῶνται
ἐν τισὶ τοποῖς, ἐν ἄλλοις δ' ἕ· ἔτι δὲ καὶ τὰς φυτείας
αὐτῶν καὶ τὰς ρίζας, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν χυλῶν καὶ
τῶν ὁδμῶν καὶ τῷ γάλακτος καὶ τῷ κόμει, καὶ τὴν χρη-

8. προέρχεται Ν°. || 9. ὥδ' — δένδρα om Ν°. || 18. τὰ om π. || 25. βαλαύσια π. || 28. ὅποτεν π. || 33. περσία Ν°π. || 35. γενομένη Ν°. || 38. πιεζόμεναι Ν°. || 39. κόμειν Ν°. || ἐμβαλλομένη βελτιῶνται. πολλά π.

1. γενομένη π, γενομένη Ν°. || 16. αἱ om Ν°π. || πολλὰς δὲ κλ. Ν°. || 24. πολυκλωνώτερον Ν°. || ταχύτερον π. || 27. σοχάσασθαι Ν°. || 40. ὁσμῶν, γλ. ὅσμων καὶ οἰσμῶν, Ρ°. || γάλακτος, γλ. ὅπρ, Ρ°.

σότητα καὶ τὴν κακίαν ἐκάσων, καὶ τὰς διαμονάς, πῶς τινῶν μὲν διαμένουσιν οἱ καρποὶ τινῶν δ' ἔ, καὶ δι' ἣν αἰτίαν τινῶν μὲν σήπονται συντόμως τινῶν δὲ βραδέως, ἐρευνῆσαι τε καὶ τὰς ιδιότητας τῶν φυτῶν, καὶ μᾶλλον τῶν ῥιζῶν· καὶ πῶς τινῶν μὲν καρποὶ μαλαθίσσονται, τινῶν δ' ἔ. καὶ 5 πῶς τινὲς ἀφροδίτην προκαλῶνται, τινὲς δὲ ὕπνον, τινὲς δὲ καὶ διαφθεῖναι, καὶ πολλὰς ἄλλας διαφοράς· καὶ πῶς τινῶν μὲν οἱ καρποὶ ποῖσι γάλα, τινῶν δ' ἔ.

B.

Τὸ δένδρον τρεῖς ἔχει δυνάμεις, πρώτην ἐκ τῆ γενέσεως τῆς γῆς, δευτέραν ἐκ τῆ γενέσεως τῆ ὕδατος, τρίτην ἐκ τῆ γένεως τῆ πυρός. ἀπὸ τῆς γῆς γὰρ ἐστὶν ἡ ἐκφυσις τῆς βοτάνης, ἀπὸ τῆ ὕδατος ἡ σύμκηξις, ἀπὸ τῆ πυρός ἡ ἔνωσις 15 τῆς συμκήξεως τῶ φυτῷ. βλέπομεν δὲ πολλὰ τούτων καὶ ἐν τοῖς ὄσρακώδεσιν. εἰσὶ γὰρ ἐν τέτοις τρία, πηλός, ἔξ ἧ γίνεται πλίνθος ὄσρακώδης, δεύτερον ὕδωρ, ὅπερ ἐστὶ τὸ σερρεῖν τὰ ὄσρακώδη, τρίτον τὸ πῦρ τὸ συνάγον τὰ μέρη αὐτῶ, ἔξ' αὐτῶν δὲ αὐτὴ πληρωθεῖ ἡ τέτλη γενέσις. ἡ φανέρωσις γυν 20 ὅλης τῆς ἐνώσεως τούτων ἀπὸ τοῦ πυρός ἐστὶν, ὅτι ἀραιότης ἐνεστὶ τοῖς ὄσρακώδεσι κατὰ τὰ ἴδια μέρη. καὶ ὅποταν μίξη ταῦτα τὸ πῦρ, τελειῖται ἡ ὕλη τῆ ὑγρῶς, καὶ συγκολλῶνται τὰ μέρη τῆ πηλῆς, προέρχεται τε ξηρότης ἐν τῷ τόπῳ τῆ ὑγρῶς. καὶ διὰ τὴν ἐπικράτειαν ἔπεται πέψις ἐν παντὶ 25 ζῳῷ καὶ φυτῷ καὶ μετάλλοις. πέψις γὰρ ἐστὶν, ὅπου ὑγρότης καὶ θερμότης ἰδίῳ πέρατι ἀκολουθεῖ. ἐστὶ δὲ τὸτο ἐν τῇ πέψει τῆ λίθου καὶ τῶν μετάλλων ἐμφανές· ἐν τῷ ζῳῷ δὲ καὶ τῷ φυτῷ ἔχ' ἔτως, ὅτι τέτων τὰ μέρη ἐκ εἰσὶ συμπεπηγότα εἰς ἐν ὡς τοῖς λίθοις, καὶ ὅτι ἐκ τέτων καταρροὴ τις 30 προβαίνει, ἐκ δὲ τῶν λίθων καὶ τῶν μετάλλων ἐκ ἔξεισι καταρροὴ ἢ τις ἰδρώς. τὰ γὰρ μέρη αὐτῶν ἐκ εἰσὶν ἀραιά, κἀντεῦθεν ὑδὲ τινα ἀπ' αὐτῶν ἐξέρχονται, ὡς ἀπὸ τῆ ζώου καὶ τῆ φυτῆς περιττώματα, ὑδὲ γίνεται ἐξοδός τις ἄλλη ἀπὸ τῆς ἀραιότητος. ἐν ᾧ γὰρ ἀραιότης ἐκ ἐστὶν, ἀπ' αὐτῆς παν- 35 τελῶς ὑδὲν τι ἐξέρχεται. διὰ τὸτο σερρεῖν ἐστὶν, εἰς δὲ αὐξάνεσθαι τι ἢ πέφυκε. καὶ γὰρ τὸ αὐξάνεσθαι πεφυκὸς δεῖται τόπου, ἐν ᾧ αὐτὸ πλατυθεῖ καὶ περατωθεῖ. λίθοι δὲ καὶ ὄσρακα καὶ τὰ τοιαῦτα αἰεὶ εἰσὶν ἐν ταύτῳ, ἔτε αὐξάνουσιν

ἔτε ἐκτείνονται. πάλιν τοῖς φυτοῖς δευτέρῳ τρόπῳ ἐνεστὶ κίνησης, ἐστὶ καὶ ἐφέλκυσις, ἥτις ἐστὶ δυνάμις ἐκ τῆς γῆς ἐφελκομένη τὸ ὑγρόν. ἐστὶ δὲ τῇ ἐφελκώσει κίνησης ἥτις ἐρχεται εἰς τόπον, καὶ τελειῖται πῶς ἡ πέψις· καὶ διὰ τούτου ὡς ἐπὶ τὸ πλείον αἱ μικραὶ βοτάναι μιᾷ ὥρᾳ μιᾷ ἡμέρας γεννῶνται. ἐκ ἐστὶ δὲ τὸτο καὶ ἐν τοῖς ζῳοῖς· ἡ γὰρ ὕλη ἐν τοῖς ζῳοῖς ἐστὶ καθ' ἑαυτὴν καὶ διηρημένη. ἐκ ἐστὶ δὲ ὑδὲ ἡ πέψις εἰ μὴ ἐν χρήσει μάλιστα καὶ αὐτῇ. ἡ ὕλη δὲ τοῦ φυτοῦ τέτλη ἐστὶ πηλόνιον, καὶ διὰ τὸτο ὀξυτέρα ἐστὶν ἡ 10 τούτου γενέσις. γεννᾶται δὲ καὶ αὐξάνει καὶ ὅπερ μᾶλλον ἐστὶ λεπτὸν ἐν αὐτῷ, παρὰ τὸ πυκνόν. τὸ γὰρ πυκνὸν πολυτρόπων δεῖται δυνάμεων διὰ τε τὴν διαφορὰν τοῦ οἰκείου σχήματος καὶ διὰ τὸ μῆκος τῶν μερῶν αὐτῶ πρὸς ἀλλήλας κἀντεῦθεν ὀξυτέρα καὶ φυτοῦ γενέσις, διὰ τὴν λεπτότητα 15 ἐτέρη πρὸς ἑτέρον, καὶ ταχυτέρα ἢ τελείωσις. τὰ μέρη τῶν φυτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλείον εἰσὶν ἀραιά, ὅτι ἡ θερμότης αὐτῶν τὴν ὑγρότητα πρὸς τὰ ἄκρα τῶν φυτῶν ἐφέλκεται. διασπείρεται τε ἡ ὕλη ἡ θρεπτικὴ εἰς ὅλα τὰ μέρη αὐτῶν· δὲ περιττεύει, ἐκχεῖται. ὥσπερ δὲ ἐν τοῖς βαλανίοις ἡ θερμότης τὴν ὑγρότητα ἐφέλκεται καὶ ταύτην εἰς ἀτμίδια μεταστέφει, αὐτὴ δὲ κενφίζομένη, ὅποταν περιττεύσῃ, μεταβάλλεται εἰς σαγόνας, ἔτως καὶ ἐν τοῖς ζῳοῖς καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς τὰ περιττώματα ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τῶν κατωτέρων εἰς τὰ ἀνωτέρα, καὶ καταβαίνουσιν ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων εἰς τὰ κατώτερα. τοιοτρόπως δὲ καὶ οἱ ποταμοὶ οἱ ὑπὸ τὴν γῆν 20 γεννῶνται ἀπὸ τῶν ὀρέων. ὕλη γὰρ αὐτῶν εἰσὶν οἱ ὑετοί· καὶ ὅταν πληθυνθῶσι τὰ ὕδατα καὶ σφοδρῶνται ἐντός, γίνεται ἐκ τέτων ἀτμὶς περιττή, ἥτις διὰ τὸν ἐντός συμπεσμον σχίζει τὴν γῆν· καὶ ἔτω φαίνονται πηγαὶ καὶ ποταμοὶ οἱ πρότερον μὴ φαινόμενοι ἀλλ' ἐγκυκλυμένοι τυγχάνοντες.

Ἐκτεθείκαμεν δὲ αἰτίας περὶ τῆς γενέσεως τῶν πηγῶν 2 καὶ τῶν ποταμῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ βιβλίῳ τῷ περὶ μεταώρων, ἐν ᾧ εἵπομεν καὶ περὶ σεισμῶν ὅτι πολλάκις δεικνύσιν ἔτοι πηγὰς καὶ ποταμούς, οἱ πρότερον ἐκ ἐφάνοντο, οἷον ὅτε σχίζεται ἡ γῆ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως. πολλάκις δὲ εὐρίσκομεν ὅτι καὶ πηγαὶ καὶ ποταμοὶ συζεύγνυνται, ὅτε γίνεται σεισμός. τὸτο δὲ τῷ φυτῷ ἢ συμβαίνει, ὅτι ἀπὸ ἐν τῇ ἀραιότητι τῶν μερῶν αὐτῶ ἐστὶ, καὶ τὸτο πάλιν

4. τὰς om n. || 8. φύλλα n.

Codices N^o Q^o. Tit. περὶ τῶν ἐν ταῖς βοτάναις τριῶν δυνάμεων βιβλίου β N^o.

17. ὁσρεώδεσιν N^o. || 37. τ] τε N^o.

3. τε N^o. || 11. παρὸ N^o. || 12. φορὰν N^o. || 16. αὐτοῦ N^o Q^o. || 19. δι' ἐν] καὶ ἐν P. || 23. τὰ om N^o. || 24. καὶ κ. ~ 25. κατώτερα om N^o. || 33. τῷ ante περὶ om N^o. || 36. ὅτι Q^o.

σημείον, ὅτι σεισμὸς ἔδδ' ἐν τοῖς τόποις τοῖς ψαμμώδεσι πέφυκε γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν τόποις πυκνοῖς καὶ σκληροῖς, ὅποιοι εἰσιν οἱ τῶν ὑδάτων καὶ τῶν ὀρέων. καὶ γὰρ συμβαίνει σεισμὸς ἐν τοῖς τόποις τέτοις, ὅτι τὸ ὕδωρ ἐστὶ σερρὸν καὶ οἱ λίθοι σερροί· τῇ φύσει δὲ τὸ αἶρος τῷ θερμῷ καὶ ξηροῦ 5 ἔνεστι τὸ ἀναβαίνειν ἐκ τῆς κουφότητος. ὅτε γὺν συνέλθωσι τὰ μέρη αὐτῷ καὶ κατακυριεύσωσι, συνωθῶσι τὸν τόπον, καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεται ἀπ' αὐτῷ βιαία ἀναθυμίασις. εἰ δὲ ὁ τόπος ἦν ἀραιός, ἐκ αὐτοῦ ἐξήρχετο ἔτως, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τῆς ψάμμου συμβαίνει. ἐξέρχεται γὰρ καὶ ἐντεῦθεν ἀναθυμίασις, ἀλλὰ κατὰ βραχύ· καὶ διὰ τῆτο ἔ γίνεται σεισμὸς. ἀπλῶς ὅν ἐν τοῖς σερροῖς πᾶσι τῆτο ἔ συμβαίνει, 10 λόγῳ τὸ κατὰ βραχὺ τὸν αἶρα ἐξέρχεσθαι. συναγόμενα γὰρ τὰ μέρη τέτου δύνανται τὴν γῆν σχίζειν, καὶ τοῦτο ἐστὶν αἰτία τῷ σεισμῷ ἐν σώμασι σερροῖς. ἐν τοῖς μέρεσι δὲ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῶων σεισμὸς ἔ γίνεται, ἀλλ' ἐν ἄλλοις πᾶσι, καὶ πλείσταις ἐν τε τοῖς ὀσρακώδεσι καὶ ἐν ὑέλῳ καὶ λοιποῖς μετέλλοις. ἐν ᾧ γὰρ σώματι ἐστὶ πολλὴ ἀραιότης, ἔθος καὶ τὴν ἀναθυμίασιν ἀναβαίνειν· ὑποκουφίζει γὰρ αὐτὴν ὁ ἀήρ. καὶ συχνάκις τῆτο βλέπομεν, 20 ὅταν βάλλωμεν χρυσὸν εἰς τὸ ὕδωρ ἢ ἄλλο τι βαρὺ, καὶ παραντῖκα βυθίζεται· καὶ πάλιν ὅταν βάλλωμεν ξύλον ἀραιὸν ἢ βραχὺ, καὶ ἐπιπλέει καὶ ἔ βυθίζεται. ὅθεν οὐ διὰ τὰ φύλλα ἔ καταδύεται τὸ καταδύομενον πολλάκις ξύλον, ἔδδ' διὰ τὸ ὑποκείμενον τὸ βαρὺ, ἀλλ' ὅτι τὸ μὲν 25 ἐστὶ σερρὸν καὶ πυκνόν, τὸ δὲ ἀραιόν· τὸ δὲ ἀραιὸν παντάπῃ ἔ βυθίζεται. ἔβενος δὲ καὶ τὰ αὐτῷ παραπλήσια βυθίζονται, ὅτι μικρά ἐστιν ἐν τέτοις ἡ ἀραιότης· καὶ ἔδδ' ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀήρ ὁ δυνάμενος ταῦτα κυφίσαι. καταδύονται δέ, ὅτι τὰ μέρη αὐτῶν λίαν εἰσὶ πυκνά καὶ σερρά. 30 πᾶν δὲ ἔλαιον καὶ πάντα τὰ φύλλα τῷ ὕδατος ὑπερνήχονται. καὶ τῆτο ἤδη ἀποδεικνύομεν. ἔγνωμεν γὰρ ὅτι ἐν τέτοις ἐστὶν ὑγρότης καὶ θερμότης, καὶ ἔθος τῷ ὑγρῷ ἐστὶ τοῦ ὕδατος μέρεσι συναπτεσθαι· ἡ δὲ θερμότης ποιεῖ ἀνάγεσθαι τὸ ὑγρόν, καθὼς παρέπεται ἐν τῷ καιρῷ τῷ ἔαρος. ἔθος 35 δὲ καὶ τῷ ὕδατος τὸ κυφίζειν πάντα πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπιφάνειαν ἔως τῆς τῷ αἶρος ἐπιφανείας, ὥστε ποιεῖν αὐτὸν ἀνέρχεσθαι. τὴν δὲ ἐπιφάνειαν αὐτῷ οὐχ ὑπερβαίνει τὸ ὕδωρ· ἡ γὰρ ὅλη ἐπιφάνεια αὐτῷ μία ἐστὶ μετὰ τῆς τοῦ αἶρος. καὶ διὰ τῆτο ἀνεῖσι καὶ τὸ ἔλαιον ὑπεράνω τοῦ 40 ὕδατος. εἰσὶ δὲ καὶ τινες λίθοι οἱ τῷ ὕδατος ὑπερνήχονται, διὰ τὸ κενὸν μόνον τὸ ἐν τέτοις μεῖζον ὅν τῶν ἐν αὐτοῖς

μερῶν, καὶ διὰ τὸ τὸν τόπον τῷ αἶρος μεῖζονα εἶναι τῷ τόπῳ τῷ σώματος τῆς γῆς. φύσις γὰρ ἐστὶ τῷ ὕδατος ὑπεράνω βαίνειν τῆς γῆς, τῷ δὲ αἶρος τὸ ὑπεράνω βαίνειν τῷ ὕδατος, ἡ τῷ αἶρος τοῖον φύσις τῷ ἐγκλειομένῳ τῷ λίθῳ ἀναβαίνει 5 ἐπάνω τῷ ὕδατος, καὶ τῷ ὅλῳ αἶρι συναπτεται· καὶ γὰρ ἔκασον τὸ οἰκεῖον ὁμοιον ἐφέλκεται, καὶ συνακολουθεῖ ἡ φύσις τῷ μέρῳ τῷ ὅλῳ ᾧ συζεύγνυται. εἰ τοῖον ἔσαι τις ῥαχία κύφη, τὸ μὲν ἡμισυ αὐτῆς καταδύσεται ἐν ὕδατι, τὸ δὲ λοιπὸν ὑπερνήζεται, ὅτι μεῖζον ἐν αὐτῷ ὁ ἀήρ τοῦ 10 λοιπῷ σώματος τῷ λίθῳ. διὰ τῆτο πάντα τὰ δένδρα βαρύτερά εἰσι τῶν τοιούτων λίθων. οἱ ἐν τοῖς ὕδασι δὲ λίθοι γίνονται ἐκ τῆς συγκρύσεως τῶν ὑδάτων τῆς ἰσχυραῆς. γίνεται γὰρ πρῶτον ἀφρός, εἴτα συμπήγνυται ἔτως οἶον τι γάλα λιπαρόν· καὶ ὅτε τὸ ὕδωρ τῇ ψάμμῳ προστρίβεται, 15 συναθροίζει ἡ ψάμμος τὴν λιπότητά πῶς τοῦ ἀφροῦ, ξηραίνει τε αὐτὴν ἡ ξηρότης τῆς θαλάσσης μετὰ περιττῆς τῆς ἀλυκότητος· καὶ ἔτω συνάγονται τὰ μέρη τῆς ψάμμου, καὶ τῷ ἐπιμήκει τῷ χρόνῳ γίνονται λίθοι. ἡ δὴλώσις δὲ ὅτι ἡ θάλασσα ποιεῖ καθ' ἑαυτὴν ψάμμον, ἔτως ἐστὶν, ὅτι πᾶσα γῆ ἐκ ἐστὶ γλυκεία· ὅτε ὅν σῆ ἐν αὐτῇ τι ὕδωρ, 20 κωλύεται ὁ ἀήρ ἀλλοιῶσαι αὐτό. ἔτι δὲ χρονίζοντος τῷ τόπῳ τῷ ἐμπεριειλημμένῳ ὕδατος, ἐπεὶ ἔ δύναται τοῦτο παρμοιωῶσαι ἑαυτῷ ὁ ἀήρ (κυριεύουσι γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι τὰ μέρη τὰ γεώδη, ἃ εἰσιν ἀλυκά), ἀνάγκη ἐπὶ πλέον θερμανθέντα κατὰ βραχὺ καὶ ἄμφω ποιῆσαι πηλὸν ἔμφυτον. τῆτο δὲ ἔ δύναται γενέσθαι ἐν ὕδασι γλυκεροῖς διὰ τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν λεπτότητα αὐτῶν, ἀλλ' 25 ἐν τοῖς ἀλμυροῖς, ὅτι κυριεύει ἐν τέτοις ἡ ξηρότης τῆς γῆς, καὶ ἡ μεταβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς, ἡ πλησίον αὐτῆς τῆτο ποιεῖ, καὶ ἐκάτερον ἀλλοιῶται. σκληρύνουσα δὲ ἡ σκληρότης τῆς γῆς κατὰ τὴν δύναμιν τῆς συμπήξεως αὐτῆς τὴν ὑπόστασιν τῷ ὕδατος, διαιρεῖ τὸν πηλὸν εἰς ἴδια μέρη σμικρά· καὶ διὰ τῆτο γίνεται ἡ γῆ ἡ τῇ θαλάσσει πλησιάζουσα ψαμμώδης. ἔτως καὶ αἱ πεδιάδες, αἵτινες 30 ἐκ ἔχουσιν ὅπερ αὐτὴν περικαλύψῃ αὐτὰς ἀπὸ τῆς ἡλίου, εἰσὶ τε καὶ μεμακρυσμέναι ἀπὸ ὕδατος γλυκεροῦ. ξηραίνει γὰρ ὁ ἥλιος τὰ μέρη τῆς ὑγρότητος τῆς γλυκείας, ἀπομένει δὲ ὁ ἔστιν ἐκ τῷ γένους τῆς γῆς. καὶ διότι ἐνδιατρίβει ὁ ἥλιος ἐν τῷ τῷ τόπῳ τῷ ἀπερικαλύπτῳ, διαχωρίζονται 40 τὰ μέρη τῷ πηλῷ, καὶ γίνεται ἐντεῦθεν ψάμμος. τότε δὲ σημεῖον ἐστὶν, ὅτι ἐν τοιούτῳ τόπῳ βαθὺ κοιλαίνομεν καὶ εὐρίσκομεν πηλὸν ἔμφυτον, καὶ ἔστιν ἔτος ῥίζα ψάμμου.

1. ἔδδ' σεισμὸς N°. || 17. ἐν om N°. || 21. τὸ om N°. || 26. ἀραιόν ubique Q°.

20. γῆν N°. || 24. τὰ μέρη om N°. || 33. θαλάττῃ Q°. || 41. βαθεῖ N° Q°.

γοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος καὶ τὸ θῆλυ. εἰ γὰρ οἱ
ἀσύμμετροι πανῦργοι, οἱ σύμμετροι δίσκαιι ἀν εἴησαν καὶ
ἀνδρεῖσι. τὴν δὲ τῆς συμμετρίας ἀναφορὰν πρὸς τὴν τῶν
σωμάτων εὐαγωγίαν καὶ εὐφυῖαν ἀνοίξεν, ἀλλ' οὐ πρὸς
τὴν τοῦ ἄρρενος ἰδέαν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ διηρέθη. καλῶς δ' 5
ἔχει καὶ πάντα τὰ σημεῖα, ὅσα προεῖρηται, ἀναφέρειν ἐπὶ
τὴν ἐπιπρέπειαν καὶ εἰς ἄρρεν καὶ θῆλυ· ταῦτα γὰρ τελεω-
τάτην διαίρεσιν διήρηται, καὶ ἐδείχθη ἄρρεν θήλεος δικαιοτέ-
ρον καὶ ἀνδρείότερον καὶ ὅλως εἰπεῖν ἄμεινον. ἐν ἀπάσῃ δὲ

τῇ τῶν σημείων ἐκλογῇ ἕτερα ἑτέρων σημεῖα μᾶλλον δε-
λῶσιν ἐναργῶς τὸ ὑποκείμενον. ἐναργέστερα δὲ τὰ ἐν ἐκ-
καιροτάτοις τόποις ἐγγινόμενα. ἐπικαιρότατος δὲ τόπος ὁ
περὶ τὰ ὄμματα τε καὶ τὸ μέτωπον καὶ κεφαλὴν καὶ
πρῶτον, δεύτερος δὲ ὁ περὶ τὰ στήθη καὶ ὕμους, ἔ-
πειτα περὶ τὰ σκέλη τε καὶ πόδας· τὰ δὲ περὶ τὴν κοιλίαν
ἦκιστα. ὅλως δὲ εἰπεῖν οὗτοι οἱ τόποι ἐναργέστατα σημεῖα
παρέχονται, ἐφ' ὧν καὶ φρονήσεως πλείστης ἐπιπρέπεια γί-
νεται.

Π Ε Ρ Ι Φ Τ Τ Ω Ν .

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΡΜΗΝΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΦΤΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ.

Τῇ τῆς Ἀριστοτελικῆς ἀειθαλεῖ φιλοσοφίας λειμῶνι πολλὰ μὲν καὶ 10
ἄλλαι δέονται κατὰ τὰ εὐσητὴ παραπεφύκασι τῶν φυτῶν, παμφόρους μὲν
οἷς θεωρῶμεν, πολύχρους δὲ καὶ οἷς διαπραττόμεθα προΐεμεναι τὸς καρπύς. ἦν
δὲ πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ ἡ περὶ τῶν φυτῶν ὅσα καὶ φυτὸν εὐφυὲς βραχυ μὲν,
ἀλλὰ συχναῖς ταῖς χάρισι βρύει καὶ καλλίσις ἐκφορίαις τὸς τῶν λόγων ἱε-
ρὰς δεξιόμενος, οὐ μόνον λέγων τὸς ἡμέτερος, τὸς πάνυ, τὸς περιφανῆς τὰς 15
λόγους καὶ τὴν σοφίαν ἀπαραιμύλλας καὶ τὴν σύνεσιν Αὔσας, ἀλλὰ καὶ τὸς
ἐκ μοίρας Ἰταλικῆς, καὶ οὐ τῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσους τοιούτους εἶδεν ἡ τῶν
εὐδαιμόνων Ἀράβων τρέφειν καὶ τῶν Ἰνδῶν. συχνὸν γὰρ ἐπέβαλεν ἡμερον τῶν
ἐαυτοῦ συγγραμμάτων τοῖς ὑπὸ διδοτε φιλοσόφους ὁ ἐκ Σταγειρῶν ἄκρος φι-
λόσοφος. ἀλλὰ τὸ τοῦτο φυτὸν ἔκ οὗδ' ὅπως οὐ μόνον αὐανσι πέποιθε 20
παρ' ἡμῶν, ἀλλοιῶσιν τινα τάχα περὶ τὸ χεῖρον, οἷα φιλεῖ ὁ χρόνος ποιεῖν,
ἀλλὰ καὶ προθέλουμεν ἐκκοπὴν καὶ εἰς τὸ μὴ δὲ ἀποστροφῇ, ὡς ἔδ' ἂν ποτε
φυτρεῖται εἶδει, ἔδ' εἰ προῖθεν εἰς φῶς. ὑπέστη τὰ ἴσα καὶ Ἰταλὸς μα-
κρὸν χρόνον σὺν ἡμῶν χρεῶν τῷ χρήματι. τοῖς Ἀραβῶν ἐγνωρίζοτο μόνους,
καὶ μόνον τῶν τῶν καρπῶν ἀφθόνους ἀπλάουσιν. ἀλλὰ τις Κελτὸς μὲν τὸ 25
γένος, εἰς τοσῶτον δὲ τῆς τῶν Ἰταλῶν σοφίας ἰδέσας ὡς τῶν πρωτείων παρα-
χωρεῖν μηδὲν εἶτα βραχυ τῶτα, καίπερ δὴ τοσῶτον, καὶ ἐαυτὸν οἰθεῖς, ἀν
μὴ καὶ τὴν τῶν Ἀράβων μετὰ τὴν τῶν Λατῶν μεταλλάξει γῶσιν καὶ τὴν
καλλίστην ἔξιν ἀσκήσειεν, ὅλος γίνεταί τῷ ἔργῳ, καὶ εἰς πέρας τὴν γῶσιν
ἀγαγεῖν θέλει καὶ τυχεῖν πατοῖως τῷ ἐφετῷ. ἐλλεται λοιπὸν τὴν ἄλλοι 30
δαπνῇ, χρῆται τοῖς Ἀραβῶν παιδευταῖς, καὶ τῇ εὐφυῖα συμμετρίας σπουδὴν
τοσῶτον εὐμοίρησε παιδείας, φασί, ὡς δύνασθαι καὶ τὰ τῶν Ἀράβων εἰς
Ἰταλὸς καὶ τὰ τῶν Ἰταλῶν μεταπορθμεύειν εἰς Ἀραβας. ὅτος ἔν πρὸς τισιν
ἄλλαις καὶ τὴν περὶ φυτῶν τῆδε βίβλον μεθερμηνεύει, καὶ τῶν λογικῶν
Ἀραβικῶν λειμῶνι ὅσα καὶ φυτὸν εὐγενὲς εἰς τὰς Ἰταλικὰς μετακ- 35

πύει φυταλίας. ἔχαιρε γὰρ Ἰταλὸς ἐπὶ τῇ, καὶ τὰ μεγάλα ἐκδομαχε-
ταῖς Ἀριστοτελικαῖς γὰρ φιλοτιμείσθαι βίβλοις ὑπὲρ πάντας βροθίται·
καὶ τοσῶτον ἐκκαυχᾶτο τῇ χρήματι, πῶς ἔχῃ ἐκείνος εἰς ἡν ὑπε-
σκαίσθη καὶ ἡ χρυσίαν ἔδειξε πλάτανον. ἦλθεν εἰς ἐπιθυμίαν (μακρὸς ἐξέ-
του χρόνος) καὶ γὰρ τῷ φυτῷ· λόγοι γὰρ μοι τῶν τῷ κόσμῳ πάντων χρημάτων τὸ
τιμωτάτων. ἐπόθην ἐμφορηθῆναι τῶν τότε καρπῶν, τῶν νοημάτων εἰς ἔξιν
ἐλθεῖν. ἐψυχαγωγῶ μοι τὴν ἐπιθυμίαν ἐλπίς, καὶ τὴν ἐλπίδα πάλιν σῶσθαι
διεθέχετο. ἀλλὰ μέχρι πολλῷ τὰ τῆς ἐπιθυμίας ἀτέλεστο, ἡ ἐλπίς καὶ μόνον
ἐλπίς· τὰ δὲ τῆς εὐχῆς ἐπετέλετο. τί δ' ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων πατελὲς
αἰτία καὶ ὑπερτελὲς καὶ προτέλειος; ἡρεμίαν τῇ ἐπιθυμίᾳ χορηγεῖ, τῇ ἐλ-
πίδι πέρας, καὶ τὰ τῆς αἰτήσεως τῇ εὐχῇ. Ἰταλὸς γὰρ τις ἐκποθὼν ἡμῶν
αἰφνιδίως ἀναφανῆς, ἱκανῶς ἔχων λογικῆς παιδείας καὶ γῶσιν, πρῶτον
ὡς ἡμᾶς, ἀσπάζεται χαριέντως, τὰ φιλικὰ προσλαλεῖ, εἶτα τὴν ποθυμίαν
βίβλοις ἡμῶν ἐγχειρίζεται. ὑφάρκῃ ἐγὼ ὡς ἐφ' ἡμεῖς τῇ χρήματι
ἐδεξάμεν τὴν βίβλον ἐκθύμως. ὅλος αὐτῆς ἐγνωρίζο, τὸν ἐπείκειται τὴν ἀ-
ελεξάμεν ἐπιμελῶς, καὶ εἰς ὡς ἐν ἐσώπρῳ τῆδε ἐκ πρώτης αὐτῆς βαλβί-
δος τὸν Ἀριστοτέλην ἔγνω καὶ τὸς Ἀριστοτελικὰς κατὰ τὴν πάλαι φιλοσο-
φίαν ἀντιλογικῶς ἐτασμός. ἀδικεῖ δ' ὥς ἦν, μὴ τὸς λόγους, τὸς λόγους
αὐτὸς καὶ τὸς αὐτῶν ἱεράς, καὶ γραφῆται βασκανὴ ψυχῆς ὑπὸ λαβῆσθαι, αὐ
μὴ ταύτην ἱκανῶς ἔχων ὑπὸ τῆς αἰσθητῆς χάριτος πρὸς τὴν Ἑλλάδα μεθερ-
μηνεύομαι γλωτταὶ καὶ ταῖς λοιπαῖς Ἀριστοτελικαῖς δέτοις δεξιᾶμι
συναρίθμω. τῷ τοι καὶ σὺν θεῷ τὸ ἔργον διήρσα, καὶ εἰς κοινὴν πρὸς τὴν
τὴν βίβλον τοῖς αἰρεμένοις ἀπόλαυσιν, πολλὴν εὐροὶ τὴν δυσχέρειαν καὶ τὴν
τῶν ὀνομάτων σύγχυσιν διὰ τὰς συχνὰς τῶν μεθερμηνεύσεων μεταβολὰς ἐκ
τῆς ἡμετέρας εἰς τὴν τῶν Ἰταλῶν, εἰς τὸς Ἀραβας ἐκείδον, καὶ πάλιν ἐξ
Ἀράβων εἰς Ἰταλὸς, καὶ εἰς ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐκ' Ἰσχυατο. ἡ γὰρ δευτέρω-

b. 3. ἐγγινόμενα I·K°. || 8. παρὲς ὅσους I·K°. || ἐπιπρέπειαν K°.

Codices N°P°. Tit. ἀντήμου τινος εἰς τὰ Ἀριστοτέλους περὶ φυτῶν προοίμιον P°. προθεωρία τοῦ περὶ φυτῶν Ἀριστοτέλους c. deest
praeafatio Parisiensi 1848 et Oxoniensi coll. corp. Christi.

15. λέγω] λέγω N°. || 28. τὴν post μετὰ om P°. || μεταλλάξῃ P°. || 32. εὐμοίρησαι N°P°. || καὶ om P°.

14. τὸ om N°. || 26. ἀντήμου N°.

τος, ὅσον ἐπὶ ταύτῃ τῇ βίβλῳ, ὁ Σταγειρίτης ὥφθη κατὰ τὸν θρυλλόμενον Ἰάσον ἐκείνον, ὃν καὶ εἰς χρόνους ἄγει λόγος ἰσχυρός, ἀλλὰ πολύμορφος κατὰ τὸν Πρωτίαν τὸν Φάριον. ἐπὶ δὲ πᾶσα δέλτος ἐκ μιᾶς πρὸς ἐτέραν μεταφερομένη διάλεκτος ἢ κατὰ λέξιν ἢ κατ' ἔθνη προχωρεῖ, καὶ ἡ μὲν ὑτέρα τὸ σαφὲς ἔχουσα τῷ ἀκριβοῦς ἀπολείπεται, ἡ δ' ἐτέρα καὶ προτέρα προσόντος τῷ ἀκριβοῦς εἰς ἀσάφειαν κατατρέφεται, ἡμεῖς ὡς ἀσφαλτέων τύτῃ τῷ μέρει καὶ ἀδιαβλήτῃ συγκολλητῆς, καθὼς καὶ ἐν ἐτέραις πεποιθήκαμεν δέλτοις, τῆς ἀκριβοῦς ἐχόμεθα. ἵνα δὲ μὴ φαινόμεθα καὶ χώραν τῇ ἀσαφείᾳ διδόντες, ἣν κακίαν πατελᾷ τοῖς λόγοις ἐργάκαμεν, ἐκπερμηγμέναις τισὶ καὶ

σχηματικῶς παρασημαώσασιν, εἴ γε περὶ τῆς ἀσάφειας ἄχαρι καὶ ἀτερεῖς, ἐψυχαγωγήσαμεν, καὶ τῆς σκληρᾶς καὶ τραχείας τῆς λογικῆς ὁδὸς εἰς τὴν λαβὴν τε καὶ πλατεῖαν ἐχειραγωγήσαμεν, καὶ τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς τῇ εὐχαρίστῃ καὶ τῇ, ὡς εἰκός, ἀποδομολόγησιν ἀπενείμαμεν. τὺτο γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ τῶν ὑπὸ χεῖρα ὁ μόνος σοφὸς καὶ δυνατὸς θεὸς κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. τίος γὰρ ἄλλῳ δεῖται παρ' ἡμῶν, ὃς διὰ τίνος τῶν προφητῶν περὶ ἑαυτῇ λέγει "τὸν ὕψανον πληρῶ καὶ τὴν γῆν," καὶ οὗ ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλῆρωμα αὐτῆς, κατὰ τὸν Δαβίδ, καὶ μεθ' ἧς πᾶς ἀγρὸς πατοίοις ὠραισμένους φυτοῖς;

Ἡ ζῶν ἐν τοῖς ζώοις καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς εὐρέθη. ἀλλ' ἐν 10 μὲν τοῖς ζώοις φανερά καὶ πρόδηλος, ἐν τοῖς φυτοῖς δὲ κεκρυμμένη καὶ ἔκ ἐμφανῆς. εἰς τὴν ταύτης γῶν βεβαίωσιν πολλὴν ἀνάγκη ἐστὶ ζήτησιν προηγήσασθαι. συνίσταται γὰρ πότερον ἔχουσιν ἢ ἔχῃ τὰ φυτὰ ψυχὴν καὶ δύναμιν ἐπιθυμίας ὁδότης τε καὶ ἡδονῆς καὶ διακρίσεως. Ἀναξαγό- 15 ρας μὲν ἔν καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐπιθυμία ταῦτα κινεῖσθαι λέγουσιν, αἰσθάνεσθαι τε καὶ λυπεῖσθαι καὶ ἡδεσθαι διαβεβαιοῦνται. ὧν ὁ μὲν Ἀναξαγόρας καὶ ζῶα εἶναι καὶ ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι εἶπε, τῇ τε ἀπορροῇ τῶν φύλλων καὶ τῇ αὐξήσει τὺτο ἐκλαμβάνων, ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς γένος ἐν 20 τούτοις κεκραμένον εἶναι ἐδόξασεν. ὡσαύτως καὶ ὁ Πλάτων ἐπιθυμεῖν μόνον αὐτὰ διὰ τὴν σφοδρὰν τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως ἀνάγκη ἐφησεν. ὃ εἰάν συσταῖν, ἡδεσθαι ὄντως αὐτὰ καὶ λυπεῖσθαι αἰσθάνεσθαι τε σύμφωνον ἔσαι. ἂν δὲ συσταῖ τὺτο, τῷ ἐπιθυμεῖν, εἰ καὶ αἰεὶ τῷ ὑπὸ ἀναγκῶν 25 ται καὶ ἐγγείρονται ταῖς ἐργηγόρσεσι, σύμφωνον ἔσαι ὡσαύτως καὶ εἰάν ζητήσωμεν εἰ πνοὴν καὶ γένος ἐκ συγκράσεως ἔχουσιν ἢ τὸ ἐναντίον, πολλὴν ἂν τὴν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν καὶ μακρὰν ποιῶμεν τὴν ζήτησιν. τὸ δὲ τὰ τοιαῦτα παραλιμπάνειν καὶ μὴ εὐαναλώτοις περὶ τὰ καθ' 30 ἑαυστον ἐρευνᾶν ἐνδιατρίβειν πρέπον ἐστίν. τινὲς δὲ ἔχειν ψυχὰς τὰ φυτὰ εἶπον, ὅτι γεννᾶσθαι τρέφεσθαι καὶ αὐξάνεσθαι, νεάζειν καὶ χλοάζειν γῆρά τε διαλύεσθαι θεωρήκασιν, ἐπεὶ περ ὕδεν ἄψυχον ταῦτα μετὰ τῶν φυτῶν ἔχει κοινά. διότι δὲ ἔχουσι ταῦτα τὰ φυτὰ, καὶ τὸ ἐπι- 35 θυμία ὡσαύτως κατέχεσθαι ἐπίτευον. ἀλλὰ πρῶτον τοῖς

φανεροῖς, εἴτα καὶ τοῖς κεκρυμμένοις ἀκολουθήσωμεν. λέγομεν τοίνυν ὡς εἰάν εἴ τι τρέφεται, ἥδη καὶ ἐπιθυμεῖ, καὶ ἡδύνεται μὲν τῷ κόρῳ, λυπεῖται δὲ ὅτε πεινᾷ· καὶ οὐκ ἐμπέπτουσιν αὐταὶ αἱ διαθέσεις εἰ μὴ μετὰ αἰσθήσεως. τῆτου ἄρα θαυμάσιος μὲν, οὐ μὴν φαῦλος πλανᾶται σκοπός, ὃς καὶ τὰ φυτὰ αἰσθάνεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖν ἐδόξασεν. ὁ δὲ Ἀναξαγόρας καὶ ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ νοῦν καὶ γνῶσιν εἶπον ἔχειν τὰ φυτὰ. ἡμεῖς δὲ τὰ τοιαῦτα ὡς φαῦλα ἀποτρεπόμενοι τῷ ὑγιεῖ ἐνσῶμεν λόγῳ. λέγομεν οὖν ὅτι τὰ φυτὰ ἔτε ἐπιθυμίαν ἔτε αἰσθήσιν 5 ἔχουσιν. ἡ γὰρ ἐπιθυμία ἔκ ἐξιν εἰ μὴ ἐξ αἰσθήσεως, καὶ τὸ τοῦ ἡμετέρου δὲ θελήματος τέλος πρὸς τὴν αἰσθήσιν ἀποσρέφεται. ἔχ εὐρίσκομεν γῶν ἐν τοῖς τοιούτοις αἰσθήσιν ἔτε μέλος αἰσθανόμενον, οὔτε ὁμοιότητα αὐτοῦ, οὔτε εἶδος διωρισμένον, ἔτε τι ἀκόλουθον τῷ, οὔτε τοπικὴν κίνησιν, 10 ἔτε ὁδὸν πρὸς τι αἰσθητόν, ἔτε σημείον τι δι' ὃ ἂν κρίνωμεν ταῦτα αἰσθήσιν ἔχειν, καθὼς σημεία δι' ὧν ἐπιστάμεθα ταῦτα καὶ τρέφεσθαι καὶ αὐξάνεσθαι εὐρίσκομεν. οὐδὲ συνίσταται παρ' ἡμῶν τοῦτο εἰ μὴ διότι τὸ θρεπτικὸν καὶ αὐξητικὸν νοῦμεν μέρη εἶναι τῆς ψυχῆς. ὁπότεν γοῦν τὸ τοῖσιν φυτῶν εὐρίσκωμεν τι μέρος ψυχῆς τοιαύτης ἐν ἑαυτῷ 15 ἔχον, ἐξ ἀνάγκης νοῦμεν καὶ ψυχὴν ἔχειν αὐτό· ὅτε δὲ σφρεῖται αἰσθήσεως, τότε αἰσθητικὸν αὐτὸ μὴ εἶναι μὴ ἐγγχωρεῖν ἢ δεῖ· ἡ γὰρ αἰσθήσις αἰτία ἐστὶν ἐλλάμψεως ζωῆς. τὸ δὲ θρεπτικὸν αἰτία ἐστὶν αὐξήσεως πράγματός τινος ζῶντος. αὐταὶ δὲ αἱ διαφοραὶ προβαίνουσιν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι 20 δυσχερὲς ἐν ταύτῃ μεταξὺ ζωῆς καὶ τῆς σφρήσεως αὐτῆς

5. ἀκριβοῦς P^o. || 6. καὶ ἀδιαβλήτῃ τύτῃ τῷ μέρει N^a.

3. τὴν εὐχαρίστησιν τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς P^o. || 7. πληρῶν P^o.

Codices N^o P^o n, P^o post caput 1 paucis locis inspectus.

13. ζήτησιν] γὰρ ἀπορίαν P^o. || 20. τῶτε om P^o. || γένος N^o. || 26. ἔσαι om N^o n. || 28. τῶνατίον P^o. || 29. ποιῶμεν N^o.

10, καὶ om P^o. || 12. ἡδύνεται P^o. || λυπεῖται P^o. || 17. ἔχειν τὰ φυτὰ εἶπον N^a, ἔχειν εἶπον τὰ φυτὰ n. || 19. γῶν n. || 21. δὲ om P^o. || 22. ἐν N^o. || τοῖς τοιούτοις] τούτοις N^o n. || 24. τοπικὴν om N^o n. || 25. διακρίνωμεν N^o n. || 26. καθὼς καὶ c. P^o. || 27. αὐξάνειν N^o n. || 30. τοῖσιν P^o. || 36. δυσχερὲς] δυσνόητος P^o.

μέσον τι καταλαβείν. εἴποι δὲ τις ἂν ὡς ἐπὶ τὸ φυτὸν ζῶν ἐστίν, ἤδη τὸτο καὶ ζῶν εἵπομεν ἂν. οὐδαμῶς. καὶ γὰρ δυσνόητόν ἐστι τὴν διοίκησιν τῶ φυτῷ ἀποδιδόναι τῇ διοικήσει τῆς ψυχῆς τὸ ζῶν. τὸ γὰρ τὰ φυτὰ τῷ ζῆν ἀποφάσκον ὅτις, τὸτο ἐστίν ὅτι ἐκ αἰσθάνονται. καὶ γὰρ εἰσι καὶ τινα ζῶα γνώσεως ἐξετημένα. ἐπεὶ δὲ ἡ φύσις τὴν τῷ ζῶν ζωὴν ἐν τῷ θανάτῳ φθείρουσα, πάλιν ἐν τῷ ἰδίῳ γένει ταύτην διὰ γενέσεως συντηρεῖ, πάντῃ ἀσύμφωνόν ἐστιν ἵνα μέσον ἐμφύχου τε καὶ ἀψύχου ἄλλο τι μέσον τιθῶμεν. ἐπιστάμεθα δὲ ὅτι καὶ τὰ κορχυλιά εἰσι ζῶα, γνώσεως ἐξετημένα, διότι εἰσι φυτὰ ἐν ταύτῳ καὶ ζῶα. μόνῃ ἄρα ἡ αἰσθησις ἐστὶν αἰτία δι' ἣν ταῦτα λέγονται ζῶα. τὰ γὰρ γῆν διδῶσι τοῖς οἰκείοις εἶδεν ὀνόματα καὶ ὀρισμούς, τὰ δὲ εἶδη τοῖς οἰκείοις ἀτόμοις ὀνόματα. δεῖ τε τὸ γένος ἐκ μίας καὶ κοινῆς αἰτίας εἶναι ἐν τοῖς πολλοῖς, καὶ οὐκ ἐκ πολλῶν. ὁ λόγος δὲ τῆς αἰτίας, δι' ἣν βεβαιῶνται τὸ γένος, οὐ τῷ τυχόντι ἐστὶ γνώριμος. πάλιν, εἰσι ζῶα ἅπερ σεῶνται γένος θήλειος, ἕτερα ἅπερ οὐ γενῶσιν, ἕτερα ἅπερ κινήσιν ἢ ἐχουσιν· καὶ εἰσὶν ἄλλα διαφόρων χρωμάτων, καὶ εἰσι τινα ἃ ποῦσι τόκον ἑαυτοῖς ἀνόμοιον, εἰσι τε ἄλλα ἃ αὐξάνουσιν ἐκ τῆς γῆς ἢ ἐκ δένδρων. τίς ἔν ἐστιν ἡ ἀρχὴ ἡ ἐν τῇ ψυχῇ τῷ ζῶν; τί ἄλλο εἰ μὴ τὸ εὐγενὲς ζῶν, ὃ τὸν οὐρανὸν περιοδεύει, τὸν ἥλιον, τὰ ἄστρα καὶ τὰς πλάσσης, τὰ ἀπὸ τῆς ἐνερμένης ἐξωτερικῆς ἀμφιβολίας, ἃ δὴ καὶ ἀπαθῆ εἰσιν; ἡ γὰρ αἰσθησις τῶν αἰσθανομένων πάθος. ἐστὶν δὲ καὶ ὅτι ἐκ ἐχουσι τὰ φυτὰ κίνησιν ἐξ ἑαυτῶν· τῇ γὰρ γῇ εἰσι πεπηγότα, ἡ δὲ γῆ ἀκίνητός ἐστι. συλλογισάμεθα τούτων πόθεν ἂν ταύτῃ ζωῇ, ἵνα ποιήσωμεν καὶ αὐτὰ αἰσθητικά. ἡ γὰρ περιέχει ταῦτα ἐν πρᾶγμα κοινόν. λέγομεν δὲ ὅτι τῆς ζωῆς τῶν ζῶων κοινὴ ἐστὶν αἰτία ἡ αἰσθησις. αὕτη δὲ ποιεῖ διάκρισιν μέσον ζωῆς καὶ θανάτου. ὁ ὠρανὸς δὲ ἐπεὶ ἔχει διοίκησιν εὐγενεστέραν καὶ ἀξιολογωτέραν τῆς ἡμετέρας διοικήσεως, ἀπεμακρύνθη τούτων. δεῖ τοίνυν ἵνα τὸ ζῶν τὸ τέλειον καὶ τὸ ἡλαττωμένον ἔχῃ τι κοινόν· καὶ τὸτο ἐστὶν ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς. τῇ ταύτης γῆν σερήσει δὲ ἵνα πᾶς τις ἀποχωρῇ τῶν τοιούτων ὀνομάτων, ὅτι οὐκ ἐστὶ μέσον. ἡ δὲ ζωὴ ἐστὶ μέσον· τὸ γὰρ ἀψύχον οὐκ ἔχει ψυχὴν ὅδε τι τῶν μερῶν αὐτῆς. τὸ δὲ φυτὸν ἐκ ἐστὶν ἐκ τῶν σερεμένων ψυχῆς, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐστὶ τι μέρος ψυχῆς· ἀλλ' ἐκ ἐστὶ ζῶν, ὅτι ὅδε αἰσθησις ἐν αὐτῷ. ἐξέρχεται δὲ

ἐκ ζωῆς εἰς μὴ ζῶν κατὰ βραχύ, ὡς καὶ τὰ καθ' ἑκαστον. δυνάμεθα δὲ καὶ ἄλλως λέγειν, ὅτι ἐστὶν ἐμφύχον τὸ φυτὸν, καὶ ἡ λέγομεν ὅτι ἀψύχον. εἰ ἔχει δὲ ψυχὴν, ἡ λέγομεν ὅτι καὶ τινα ἤδη ἔχει αἰσθάνειν. πρᾶγμα γὰρ τὸ τρεφόμενον ἢ ἐστὶν ἄνευ ψυχῆς. πᾶν δὲ ζῶν ἔχει ψυχὴν. τὸ δὲ φυτὸν ἐστὶν ἀτελὲς πρᾶγμα. πάλιν τὸ ζῶν ἔχει μέλη διωρισμένα, τὸ φυτὸν ἀδιόριστα. ἔχει δὲ ὕλην οἰκείαν κινήσεως, ἣν ἔχει ἐν ἑαυτῷ. πάλιν δυνάμεθα λέγειν τὰ φυτὰ ψυχὴν ἔχειν, ὅτι ψυχὴ ἐστὶν ἡ ποῦσα ἐν αὐτοῖς γεννάσθαι τὰς κινήσεις. ἐπιθυμία δὲ καὶ κίνησις ἡ ἐν τόποις ἢ ἐστὶν εἰ μὴ κατὰ αἰσθήσεως. πάλιν τὸ ἔλκειν τροφήν ἐστὶν ἐξ ἀρχῆς φυσικῆς, καὶ τούτ' αὐτὸ ἐστὶ τὸ κοινὸν ζῶν καὶ φυτῷ. ἐκ ἑσται δὲ φραγτὶς ἐπὶ τῇ ἐλκύσει τῆς τροφῆς αἰσθήσεως τὸ παράπαν, ὅτι πᾶν τὸ τρεφόμενον χρῆζει ἐν τῇ οἰκείᾳ τροφῇ δύο ποιότητων τινῶν, θερμότητος φημι καὶ ψυχρότητος· καὶ διὰ τούτο δέεται τροφῆς ὑγρᾶς ὁμοίως καὶ ἡρώδης· ἡ δὲ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης εὐρίσκεται ἐν βράσσει ζυροῖς καὶ ὑγροῖς. αὐδεμία δὲ τῶν τοιούτων φύσεων χωρίζεται τῆς συμμετόχῃ αὐτῆς. διὰ τούτο γὰρ καὶ πρᾶτως ἐγένετο ἡ τροφή τῷ τρέφοντι συνεχῆς ὥς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς φθορᾶς· καὶ ὀφείλκει χρῆσθαι ταύτῃ τὸ ζῶν καὶ τὸ φυτὸν τοιαύτῃ ὁποῖαν ἐστὶν ἐκάτερον αὐτῶν.

Διερευνήσωμεν ἔν καὶ τούτῳ, ὃ προηγήσατο ἐν τῷ ἡμέτε-
2 τέρῳ λόγῳ, περὶ ἐπιθυμίας φυτοῦ καὶ κινήσεως αὐτοῦ καὶ ψυχῆς ἰδίας, καὶ εἴ τι ἀναλύεται ἀπ' αὐτῆς τῷ φυτῷ, ὅσον εἰς πνοήν. Ἀναξαγόρας γὰρ εἶπε ταῦτα ἔχειν καὶ πνοήν· καὶ πῶς, εἴπερ εὐρίσκομεν πολλὰ ζῶα μὴ ἔχοντα πνοήν, καὶ πάλιν εὐρίσκομεν ἀκριβῶς ὅτι τὰ φυτὰ ὅτε ὑπνώττεισιν ὅτε γρηγοροῦσιν. τὸ γὰρ γρηγορεῖν ὕδεν ἐστὶν εἰ μὴ ἀπὸ διαθέσεως τῆς αἰσθήσεως, τὸ δὲ ὑπνώττειν ὕδεν εἰ μὴ ἀσθένεια αὐτῆς· καὶ ὅχ εὐρίσκεται τι τέτων ἐν πρᾶγματι τρεφόμενῳ μὲν πάσαις ὥραις κατὰ διοίκησιν μίαν, ἐν τῇ οἰκείᾳ δὲ φύσει μὴ αἰσθανομένῳ. τὸ γὰρ ζῶν ὅτε τρέφεται, εἴ συμβαίνει; τὸ ἀναβαίνειν ἀναθυμίας ἐκ τῆς τροφῆς πρὸς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ὑπνώττειν ἐντεῦθεν πάντως· καὶ ὅταν καταναλωθῇ ἡ ἀναθυμίασις ἡ ἀναβαίνουσα πρὸς τὴν κεφαλὴν, τότε γρηγορεῖ· ἐν τισὶ δὲ τῶν ζῶων ἐστὶν αὕτη ἡ ἀναθυμίασις πολλή, καὶ τέως ὀλίγον ὑπνώττεισιν. ὁ δὲ νυσαγμός ἐστὶ συνοχή τῆς κινήσεως, ἡ δὲ συνοχή πάλιν ἡρεμία πράγματος κινουμένου. ὁ δὲ μάλιστα καὶ κυρίως ἐστὶ ζητητέον ἐν ταύτῃ τῇ

1. εἴπη π. || 3. δυσχερές P°. || 5. αἰσθάνεται N°. || 10. δὲ om P°. || 14. τε] δὲ π. || 20. ε — ε] ἀπερ — ἀπερ π. || 28. ζῶν N°P°π. || 32. ἔχειν N°π. || 40. δὲ καὶ ἐκ N°π.

2. ἐστὶν om P°. || 7. οἰκείαν ἐκ κινήσεως N°π. || 13. ἐν N°. || 17. ἡ post καὶ om N°π. || 22. φυτὸν τῇ τοιαύτῃ N°. || 23. διερευνήσωμεν N°. || 27. ζῶα] τῶν ζῶων N°. || 31. εὐρίσκομαι P°. || τρεφόμενον et 33. αἰσθανομένῳ N°π. || 33. τῷ γὰρ ζῶν N°.

ἐπιστήμη, τοῦτο ἔστι ὅπερ εἶπεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἡγουν εἰ
 ὑρίσκεται ἐν τοῖς φυτοῖς γένος θῆλυ καὶ γένος ἄρρεν, καὶ
 εἰ ἔστι αἶδος κεκραμένον ἐκ τούτων τῶν δύο γενῶν. λέγομεν
 ταύτην ὅτι τὸ ἄρρεν, ὅτε γεννᾷ, εἰς ἄλλο γεννᾷ, καὶ εἰσὶν
 ἑμῶν κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων. ἐπεὶ γὼν εὐρίσκεται ἐν
 τοῖς φυτοῖς· ἔτι ἔχει τὰ φυτὰ γένος ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ
 πάντως τὸ μὲν ἄρρεν ἐστὶ τραχύτερον καὶ σκληρότερον καὶ
 μᾶλλον φρίσσον, τὸ δὲ θῆλυ ἀσθενέστερον καὶ καρποφόρον
 πλέον, πάλιν ὀφείλομεν ζητεῖν πότερον εὐρίσκονται ταῦτα
 τὰ δύο γένη κεκραμένα ἅμα ἐν τοῖς φυτοῖς, ὡς εἶπεν Ἐμ-
 πεδοκλῆς. ἀλλ' ἐγὼ οὐχ ὑπολαμβάνω τοῦτο τὸ πρᾶγμα
 οὕτως ἔχειν. τὰ γὰρ κεκραμένα ὀφείλουσιν εἶναι πρῶτον
 ἁπλᾶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ εἶναι καθ' αὐτὸ μὲν τὸ ἄρρεν καθ'
 αὐτὸ δὲ τὸ θῆλυ, κἀντεῦθεν κινᾶσθαι. ἡ δὲ κράσις ἔκ ἔσται
 εἰ μὴ διὰ τὴν οἰκίαν γένεσιν. εὐρέθη γὼν ἐν τοῖς φυτοῖς πρὸ
 τῆς κράσεως κράσις, ἢ καὶ ὀφείλει εἶναι αἰτία ποιητικὴ καὶ
 παθητικὴ ἐν μιᾷ ὥρᾳ· ἀλλ' οὐχ εὐρίσκεται ἄρρενότης καὶ
 θηλυτής ἡνωμένοι ἐν τινι τῶν φυτῶν. εἰ δὲ τῆτα ὕτως ἦν,
 εἴχα αὖν τὸ φυτὸν ἦν τελειότερον τῷ ζῳῷ. καὶ πῶς, εἴπερ
 τὸ ζῷον ἔδειται ἐν τῇ οἰκίᾳ γενέσθαι πράγματός τινος ἐξω-
 τεροῦ, τὸ δὲ φυτὸν τοῦτο δεῖται ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ ἔτους;
 δεῖται γὰρ ἡλίου καὶ εὐκράσιος καὶ τοῦ ἀέρος πλέον· καὶ
 τούτων δεῖται μᾶλλον ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐκφύσεως αὐτοῦ. ἐστὶ
 δὲ καὶ τις ἀρχὴ τῆς μὲν τροφῆς τῶν φυτῶν ἀπὸ τῆς γῆς,
 καὶ πάλιν ἀρχὴ ἑτέρα τῆς γενέσεως ἀπὸ τῆς ἡλίου. εἶπε δὲ
 καὶ Ἀναξαγόρας ὅτι ἡ ὑγρότης τούτων ἐστὶν ἀπὸ τῆς γῆς,
 καὶ διὰ τοῦτο ἔφη πρὸς Λεχίνεον ὅτι ἡ γῆ μήτηρ μὲν ἐστὶ
 τῶν φυτῶν, ὁ δὲ ἥλιος πατήρ. ἀλλὰ τὴν κράσιν τῷ ἄρρε-
 νος τῶν φυτῶν καὶ τῷ θήλειος ὀφείλομεν διατυπώσασθαι ἔχ-
 ῶτως ἀλλ' ἄλλω τινὶ τρόπῳ, οἷον ὅτι τὸ σπέρμα τῷ φυτοῦ
 ὁμοῖον ἐστὶν ἐγκυμονήσει ζῷῳ, ἥτις ἐστὶ μίξις ἄρρενός τε καὶ
 θήλειος. καὶ ὥσπερ ἐστὶν ἐν τοῖς ζῴοις ὅτε γίνεται νεοσσός,
 ἔστιν ἐντεῦθεν καὶ ἡ τροφή αὐτῷ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ὥρας
 τῆς συμπληρώσεως καὶ τῆς οἰκίας ἐξόδου, καὶ τότε τὸ θῆλυ
 ἐκτίθησι τὸν νεοσσὸν ἐν μιᾷ ὥρᾳ· ὕτω καὶ τὸ σπέρμα τοῦ
 φυτοῦ. εἶπε δὲ πάλιν Ἐμπεδοκλῆς ὅτι τὰ φυτὰ, εἰ καὶ
 νεοσσὸς ἢ γεννώσι, διότι τὸ γεννώμενον ἢ γεννᾶται εἰ μὴ ἐκ
 τῆς φύσεως τῷ σπέρματος, καὶ ὅτι ὅπερ μένει ἐξ αὐτοῦ ἐν
 τῇ ἀρχῇ τροφῇ γίνεται τῆς ῥίζης, καὶ τὸ γεννώμενον κινεῖ
 αὐτὸ ἑαυτὸ παραυτίκα, ὅμως ὕτως ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν

καὶ ἐν τῇ μίξει τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν ὡς
 ἐπὶ πᾶν ζῷον, ὅτι καὶ ἡ μίξις τῶν ἀρρένων καὶ τῶν
 κῆσις τινὶ· ἀλλ' ἐν τοῖς ζῴοις, ὅτε μίξις καὶ ἡ
 μίγνυνται καὶ αἱ δυνάμεις τῶν γενῶν, αἱ ὅσες ἐκ
 κεχωρισμένα, καὶ προῆλθεν ἐκ τούτων ἀμφότεραι κινεῖται
 τι ἐν· ὁ δὲ ἔκ ἐστιν ἐν τοῖς φυτοῖς. ἢ γὰρ ὅτε μίξις
 τὰ γένη, καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν μετὰ ταῦτα κινεῖται
 κεχωρισμένα. εἰ γὼν ἡ φύσις ἔμιξε τὸ ἄρρεν μετὰ τῷ θήλει, καλῶς
 προέβη, ὅτι ἔχ εὐρίσκομεν ἐνέργειαν τινα ἐν τῷ
 φυτοῖς παρὰ τὴν γένεσιν τῶν καρπῶν. οὐδὲ γὰρ ἐστὶ ζῷον
 κεχωρισμένον τοῦ θήλεος εἰ μὴ ἐν ὥραις αἷς ἢ συνάπτεται
 τοῦτο. δὲ ἐστὶ διὰ τὰς πολλὰς ἐνεργείας αὐτῷ καὶ διὰ τὰς
 πολλὰς αὐτῷ ἐπιστήμας. εἰσὶ δὲ οἵτινες τὰ φυτὰ πεπλη-
 ρωμένα ὑπολαμβάνουσι, καὶ τὴν χάριν τῆς ζωῆς αὐτῶν
 εἶναι διὰ τὰς δύο δυνάμεις ἃς ἔχει, ἡγουν διὰ τὴν τροφήν
 τὴν ἐπιτηδείαν εἰς τὸ τρέφειν αὐτὰ καὶ διὰ τὴν μακρότητα
 τῆς οἰκίας ὑπάρξεως καὶ τοῦ καιρῷ ὁπόταν βλασάνῃ καὶ
 καρποφορῇ ἡ ζωὴ αὐτῶν, καὶ εὐρέθηται πρὸς αὐτὰ ἡ νεό-
 της αὐτῶν, καὶ οὐ γίνηται ἐν αὐτοῖς τι περιττόν. οὐ δεῖ-
 ται δὲ τὸ φυτὸν ὕπνου διὰ πολλὰς αἰτίας, ὅτι κεῖται τὸ
 φυτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ δεσμεῖται ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἔκ ἔχει κί-
 νησιν ἐν ἑαυτῷ, ὡς ὅρον διωρισμένον ἐν τοῖς οἰκείοις μέρε-
 σιν ὅτε αἰσθήσιν ἔχει, ὅτε κίνησιν αὐτοπροαίρετον, οὔτε ψυ-
 χὴν τελείαν· τοῦτο δὲ ἔχει μᾶλλον μέρος μέρους ψυχῆς.
 καὶ τὸ φυτὸν οὐκ ἐδημιουργήθη εἰ μὴ διὰ τὸ ζῶον, τὸ δὲ
 ζῷον οὐκ ἐδημιουργήθη διὰ τὸ φυτὸν. καὶ πάλιν εἰάν τις
 εἴπῃ ὅτι τὸ φυτὸν δεῖται μὲν τροφῆς εὐτελεῦς καὶ μοχθηρᾶς,
 εἰ καὶ δεῖται δὲ τοιαύτης, ὅμως κατὰ πολὺ σαθηρᾶς καὶ
 συνεχῆς καὶ μὴ ραδίως διαφθειρομένης, κἀντεῦθεν συνίστα-
 ται ἵνα τὸ φυτὸν ἔχῃ τι κρεῖττον παρὰ τὸ ζῷον, καὶ διὰ
 τούτου ἀνάγκη καὶ πράγματα ἀψυχὰ εἶναι εὐγενέστερα τῶν
 ἐμψύχων. ἀλλὰ ἔργον ἐν τοῦ ζῳοῦ ἐστὶ κρεῖττον παρὰ πᾶν
 ἔργον τῷ φυτῷ. ἄλλως τε εὐρίσκομεν καὶ ἐν τῷ ζῳῳ πά-
 σας τὰς δυνάμεις τὰς ἐν τῷ φυτῷ, καὶ ἄλλας πολλὰς, ἢ
 μὴν καὶ ἔμπαλιν. εἶπε πάλιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὅτι τὰ φυτὰ
 ἔχουσι γένεσιν ἐν κόσμῳ ἡλαττωμένῳ καὶ οὐ τελείῳ κατὰ
 τὴν συμπλήρωσιν αὐτῷ, ταύτης δὲ συμπληρωμένης ἢ γεννᾶται
 ζῷον. ἀλλ' οὗτος ὁ λόγος ἀνάρμοσός ἐστι, διότι ὁ κόσμος ὁλο-
 τελὴς ἐστὶ καὶ διηνεκής, καὶ ἔκ ἔπαυσε πώποτε γεννᾶν ζῷα
 καὶ φυτὰ καὶ πάντα ἄλλοῖα εἶδη. ἐν ἐκείνῳ δὲ εἶδει τῶν

15. ἐν Ν°. || 22. ἄρος Ν°Ρ°. || 23. τότε Ν°η. || 25. ἀπὸ τῆς γενέσεως Ρ°. || 36. δὲ om Ν°Ρ°. || 37. νεοσσός Ρ°. || 38. ἐστὶ om Ρ°. || μίξις] μὲν εἰ Ν°Ρ°. || αὐτῶν Ν°η.

1. τῶν ante θ. om η. || 3. et 6. ἴταν Ν°η. || 12. prius τὰς cum τε mutat Ρ°, om η. || 17. ἰδίας Ν°. || ἐπάρξεως Ρ°. || 19. γίνεσθαι Ρ°. || 20. καίται] μένει η. || 24. μέρος om Ν°. || 25. εἰ μὴ — 26. ἐδημιουργήθη om Ρ°.

φυτῶν ἐς θερμότης καὶ ὑγρότης φυσική, ἥτις ὁπόταν ἀνα-
λωθείη, ἀσθενῶσι τὰ φυτὰ καὶ γηράσκουσιν καὶ φθίνουσιν καὶ ξη-
ραίνονται. καὶ τινες μὲν λέγουσι τὸτο φθοράν, ἄλλοι δ' ἔχουσι·
3 Τινὰ τῶν φυτῶν ἔχουσι τι ὑγρὸν ὡς ῥητήνην, ὡς κόμιν,
ὡς σμύρναν, ὡς θυμίαμα καὶ ὡς κόμιν Ἀραβικόν. πάλιν
τινὰ δένδρα ἔχουσι δεσμούς καὶ φλέβας καὶ κοιλίαν καὶ
φίτρους καὶ φλοιὸν καὶ μυελὸν ἐντός. καὶ τινὰ ὡς ἐπὶ τὸ
πλαϊστὸν εἰσι φλοιός. καὶ τινῶν μὲν ὁ καρπὸς ὑπὸ τὸν
φλοιὸν ἦγουν ἐντός τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ φιτροῦ. καὶ τινὰ
μὲν μέρη τῶ δένδρι εἰσὶν ἀπλᾶ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ εὐρισκόμε- 10
νος ἐν αὐτοῖς καὶ οἱ δεσμοὶ καὶ αἱ φλέβες· τινὰ δὲ εἰσὶ
σύνθετα ἐκ τούτων, ὡς κλάδοι καὶ λύγοι καὶ φύλλα. ταῦ-
τα δὲ πάντα ἔχουσι εὐρισκόμενα ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς. τινὰ γὰρ
τῶν φυτῶν ἔχουσι καὶ ταῦτα καὶ ἄλλα μέρη, λύγους,
φύλλα, κλάδους, ἄνθη καὶ βλαστὰς καὶ φλοιὸν τὸν περι- 15
κυκλοῦντα τὸν καρπὸν. καὶ καθὼς εἰσὶ καὶ ἐν τοῖς ζώοις
μέλη ὁμοιομερῆ, οὕτω καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς. καὶ ἕκαστα τῶν
μερῶν τοῦ φυτοῦ σύνθετα εἰσὶν ὅμοια μέλεσι ζώου· ὁ δὲ
φλοιὸς τῷ φυτοῦ ὁμοίος ἐστὶ φυσικῶς δέρματι ζώου, οἱ δὲ
δεσμοὶ πάλιν ὅμοιοι νεύροις ζώου. ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ 20
τὰ ἐν αὐτῷ. καὶ τινὰ μὲν τῶν μερῶν διαιροῦνται πῶς διὰ
μερῶν ἀνομοίων, τινὰ δὲ δι' ὁμοίων, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ πληγῶ-
ντος γὰρ ἐπὶ τῇ τῶν τριῶν διαίρειται διὰ τῆς γῆς μένον, καὶ ἀλ-
λοτρόπως διὰ τῶν στοιχείων. ὡσαύτως ὁ πνεύμων καὶ ἡ
σὰρξ διαιροῦνται μὲν πρῶτως, καὶ εἰσὶ μέρη τούτων σὰρξ 25
καὶ πνεύμων· ἄλλως δὲ διαιροῦνται καὶ διὰ τῶν στοιχείων.
ὁμοίως καὶ αἱ τῶν φυτῶν ῥίζαι. πλὴν οὐ διαιρεῖται καὶ ἡ
χεὶρ εἰς ἄλλην χεῖρα, οὐδὲ ἡ ῥίζα εἰς ἄλλην ῥίζαν, οὐδὲ
τὰ φύλλα εἰς ἄλλα φύλλα. ἐν ταύταις γὰρ ταῖς ῥίζαις
καὶ ἐν αὐτοῖς ταῖς φύλλοις ἐστὶν ἡ σύνθεσις. πάλιν τινες 30
μὲν τῶν καρπῶν εἰσὶν ἐκ μερῶν ὀλγῶν συγκεῖμενοι, τινες
δὲ ἐκ μερῶν πολλῶν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐλαίων. αὗται γὰρ ἔχουσι
φλοιὸν σάκεα καὶ τι ὀστρακώδες καὶ στέμα καὶ καρπὸν.
τινὰ δὲ ἔχουσι καὶ περικαλύμματα. πάντα δὲ τὰ στέ-
ματα εἰσὶν ἐκ δύο φλοιῶν. καὶ μέρη μὲν τῶν φυτῶν εἰσὶν 35
ἅπαντα ἐκτετακτα, ἢ δ' ἀκρότης τοῦ πασιπύλου λόγῳ ἐπὶ διεστά-
σθαι ταῦτα τὰ μέρη τῶν φυτῶν, τὰ περικαλύμματα αὐτῶν
καὶ τὰς αὐτῶν διαφορὰς· ὅπως ἐστὶ κατὰ δυσχερές, καὶ
ἑκατέρωθεν τὸ διεσπασθῆναι τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν καὶ τὸ χρῶμα
καὶ τὴν καλὴν τῆς θαλασσίας αὐτῶν καὶ τὰς συστάδας τὰς 40
περικαλύμματα αὐτῶν, καὶ ὅτι εἰς ἔχουσι τὰ φυτὰ ἢ

ψυχρῆς, ὅδὲ διὰ βίον ἴσην διαθέσει ψυχρῆς. καὶ γὰρ κατὰ
ἀναλογίαν θῶμεν· τὰ μέρη τῆς ψυχρῆς μετὰ τῶν μερῶν τοῦ
φυτοῦ, μηχανήσεται ὁ λόγος, καὶ τυχὼν οὐδὲ δυνηθεῖσιν
διαξελεῖν ἂν ταῦτα, μεγάλαις διαφοραῖς ἀπαριθμοῦντες
5 τὰ μέρη τῶν φυτῶν. καὶ γὰρ μέρος ἑκάστου πράγματος ἐκ
τῶ ἰδίου γένους ἐστὶ καὶ ἐκ τῆς ἰδίας ὑστάσεως· καὶ ὅταν γεννηθῇ τι
εἶδος φυτοῦ, μένει ἐν τῇ οἰκείᾳ διαθέσει, ἂν μὴ τι χρονία
ἀσθενεία καὶ βαρεία τῆς αἰτίας ἐκπέσῃ τοιαῦτα διαβάσει
τῶν ἀνθέων τοίνυν καὶ τῶν καρπῶν καὶ τῶν φύλλων τῶν
ἐν τοῖς φυτοῖς τινὰ μὲν ἐν παντὶ ἔτει εἰσὶ, τινὰ δὲ ἔχουσι
οὕτως ἔχει οὐδὲ διαμένουσιν, ὡς ὁ φλοιὸς καὶ τι σῶμα πᾶν
πτον ἀπὸ πράγματος τῷ ἀπορρίπτοντος τὸτο διὰ τινὰ αἰτίαν
ἢ μένουσι δὲ ταῦτα ἐν τῷ φυτῷ, ὅτι παλλάκις πίπτουσιν
ἐξ αὐτῶν μέρη τινὰ μὴ διωρισμένα, ὡς τρίχες ἐξ ἀνθρώπου
καὶ ὄνυχες. πλὴν γεννῶνται τρίχες ἢ ἐν αὐτοῖς τοῖς μέρεσιν
ὅθεν ἐξέπεσον, ἢ ἐκτὸς ἐν ἄλλοις. καὶ ἤδη φανερόν γέγονεν
ὅτι τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ οὐκ εἰσὶ διωρισμένα, εἴτε καὶ μὴ,
ἀλλὰ μόνον ἀδιόριστα. ἡμῶν δὲ αἰσχροὺς ἐστὶ λέγειν πρῶ-
γματὰ τινὰ μεθ' ὧν αὐξάνεται τὸ ζῶον καὶ συμπληρῶνται
20 μετ' αὐτῶν, μὴ εἶναι μέρη αὐτοῦ, ἀλλ' εἶναι κατὰ τὰ
φύλλα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τὰ ἐν τῷ φυτῷ, καὶ καὶ
οὐκ ὥς διωρισμένα τὰ τοιαῦτα μέρη τοῦ ζώου, καὶ καὶ
κατὰ μικρὸν ἐκπίπτουσιν, ὡς τὰ κέρατα τῆς ἐλάφου καὶ
κόμαι τινῶν ζώων καὶ τρίχες ἄλλων, αἱ δὲ κρύπτουσιν
ἑαυτὰ κατὰ τὸν χειμερινὸν καιρὸν ἐν ὁπαῖς καὶ ὑπὸ γῆν
πίπτουσιν, καὶ καὶ τὸ τοιοῦτον πάθος παρόμοιον ἔχουσι τῇ
πτώσει τῶν φυτῶν. ὀφείλομεν ἔν εἰπεῖν περὶ τῶν πραγμά-
των ὧν πρότερον ἰσορήσαμεν, καὶ ἀρξασθαι ἀπαριθμεῖν τὰ
ἴδια μέρη τῶν φυτῶν καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰς τούτων δια-
φορὰς. λέγομεν τοῖσιν ὡς ἐπὶ τοῖς μέρεσιν τῶν φυτῶν ἐστὶ
μεγάλη διαφορὰ ἐν τῷ πλήθει καὶ ἐν τῇ ὀλγότητι, ἐν τῷ
μεγεθεῖ καὶ ἐν τῇ σμικρότητι, ἐν τῇ θυνάμει καὶ ἐν τῇ
ἀσθενείᾳ. τοῦτο δὲ ἐστὶν ὅτι ὁ χυμὸς ὁ ἐν τοῖς μεγάλοις
δένδροις ἐν τισὶ μὲν ἐστὶν ὡς γάλα, οἷον ἐπὶ τῆς συκῆς, ἐν
35 τισὶν ὁμοίος ὑγρῷ πίστῃ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ σαλῶν ἐκ τῆς ἀμ-
πέλου, ἐν τισὶ δὲ ἀρχέγονος, ὡς ἐν τῷ ὀριγάνῳ καὶ ἐν φυ-
τῷ τῷ λεγομένῳ ὀγκραῖς καὶ ἐν ἄλλοις. πάλιν ἐστὶ φυτὸν
τὸ ἔχει μέρη ξηρά, ἕτερον ὑγρά, καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ
ἐστὶ τὸ ἔχει μέρη διακεκριμένα, οὔτε ὅμοια οὔτε ἴσα. καὶ
τινὰ ἔχει μέρη ὅμοια μόνον, ὡς ἴσα δὲ· τινὰ ἴσα μόνον, ἔχουσι
ὅμοια δὲ. καὶ ὅτι οὐδὲ ἐστὶ τόπος ἐν τούτοις ὀρισμένους. αἱ

19. τινὰ τε Ν. α. I 22. δὲ δ. I 2. α. δ. Ν. α. I 29. γὰρ Ν. α. I 34. τὰ δ. I 35. διαφορὰς αὐτῶν α.

10. τὰ α. α. Ν. α. I 17. καὶ α. α. α. I 20. αὐτῶν Ν. α. I 25. ὑπὸ τὴν γῆν α. I 27. γῆν α. I 31. ἐν τῇ πλ. — 32. σμικρότητι α. α. I 35. ἐν τῇ πλ. α. I 32. διακεκριμένα α.

διαφοραὶ δὲ τῶν φυτῶν ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσι γινώσκονται καλῶς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ σχήματα αὐτῶν ἐκ τῆς χρώμα-
τας, ἐκ τῆς ἀραιότητος, ἐκ τῆς πυκνότητος, ἐκ τῆς τρα-
χύτητος, καὶ ἐκ πάντων ἄλλων τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς
ἐν ἰσότητι, ἐν αὐξήσει φυσικῇ, ἐν διακρίσει, ἐν μεγέθει, 5
ἐν σμικρότητι. καὶ εἰσὶ μὲν ταῦτα τοιούτου τρόπου, ἔχουσι
δὲ καὶ διαφορὰς πολλὰς, καθὼς καὶ προείπομεν.

4 Καὶ πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ προάγουσι καρπὸν ἐπάνω
τῶν ἰδίων φύλλων, τινὰ δὲ ὑποκάτω τῶν φύλλων. καὶ
τινῶν μὲν ὁ καρπὸς ἀπὴρώρηται τῷ ἰδίῳ φιτροῦ, τινῶν δὲ 10
ἀπὸ τῆς ῥίζης, ὡς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ φυτὰ τὰ λεγόμενα
μαργαρίται. τινῶν δὲ οἱ καρποὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ τινῶν
αἱ καρποὶ καὶ τὰ φύλλα καὶ οἱ δεσμοὶ ἀδιάκριτοί εἰσι. καὶ
τινῶν τὰ φύλλα πρὸς ἄλληλα ὅμοια, ἄλλων δ' οὐ. καὶ
τινὰ μὲν ἔχουσι κλάδους ἴσους, τινὰ δὲ ἢ τοιούτους. εἰσὶ δὲ 15
καὶ τὰ μέρη ἄπερ ὠνομάσαμεν ἐν πᾶσι τοῖς δένδροις,
αὐξήσιν πᾶσχοντα καὶ πρόσθεσιν, ὡς ἡ ῥίζα, οἱ λύγοι,
οἱ φιτροὶ καὶ οἱ κλάδοι· καὶ ταῦτα παρομοιοῦνται μέλεσιν
ἀνθρώπων· τοῖς περιέχουσι πάντα τὰ ἄλλα μέλη. καὶ ἡ
μὲν ῥίζα μεσιτεύει ἐν τε τῷ φυτῷ καὶ ἐν τῇ τροφῇ, καὶ 20
καλοῦμεν αὐτὴν ἢ μόνον ῥίζαν ἀλλὰ καὶ αἰτίαν ζωῆς·
αὕτη γὰρ ζῶν τοῖς φυτοῖς προσφέρει. καὶ φιτροὶ μὲν
ἔσιν ὁ μόνος γινόμενος ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἔσιν ὅμοιοι ἡλι-
κία ἀνθρώπων· παραφυάδες δὲ εἰσι τὰ ἀπὸ τῆς ῥίζης τοῦ
δένδρου βλασάνοντα, κλάδοι δέ, οἵτινες αὐξάνουσιν ἐπάνω 25
τῶν παραφυάδων. ἔχ εὐρίσκονται δὲ ταῦτα ἐν πᾶσι τοῖς
φυτοῖς. καὶ πάλιν τῶν κλάδους ἐχόντων τινὰ μὲν εἰσι διη-
νεκῇ, τινὰ δὲ οὐχί, μᾶλλον δὲ ἀπὸ ἔτους μετὰ ἔτος. καὶ
πάλιν εἰσὶ φυτὰ μὴ ἔχοντα κλάδους μηδὲ φύλλα, ὡς οἱ
μύκητες καὶ τὰ ὅμοια. οἱ κλάδοι δὲ οἱ γεννώμενοι ἐν τοῖς 30
δένδροις καὶ οἱ φλοιοὶ καὶ οἱ φιτροὶ καὶ οἱ μυελοὶ ἢ γεν-
νῶνται εἰ μὴ ἀπ' αὐτῶ τοῦ χυμοῦ τῶν δένδρων. καὶ τινες
καλῶσιν αὐτὸν τὸν μυελὸν τὸν ἐν τοῖς δένδροις μήτραν, ἄλ-
λοι σπλάγχχνα, ἕτεροι δὲ καρδίαν. ταῦτα δὲ καὶ αἱ φλέ-
βες καὶ ἡ σὰρξ ὅλου τῷ δένδρῳ ἐκ τῶν τεσσάρων ζοιχείων 35
πεφυκάσι. καὶ πολλάκις εὐρίσκονται μέρη τινὰ ἐπιτήδεια
εἰς τὸ γεννᾶν φύλλα καὶ ἄνθη. καὶ λύγοι δὲ τινες βραχεῖς
εἰσὶν, εἰς τὸ γεννᾶν ἐπιτήδεια ἄνθη, ὡς ἐπὶ τῶν ἰτεῶν. τι-
νὲς δὲ καὶ ἄνθη καὶ καρποὺς ἐν τοῖς δένδροις, καὶ τὰλλ'
ὅποσα γεννῶνται ἐκ σπέρματος, καὶ ὅσα περικαλύπτουσιν 40
αὐτὰ. καὶ πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν εἰσι δένδρα, τινὰ
δὲ μέσον δένδρων καὶ βοτανῶν· καὶ ταῦτα ὀνομάζονται

θάμνοι. καὶ τινὰ μὲν εἰσι βοτάναι, τινὰ δὲ λάχανα. σχε-
δὸν μὲν οὖν πάντα τὰ φυτὰ τοῖς τοιούτοις ὑποκίπτουσιν
ὀνόμασι. πάλιν εἰσὶ δένδρα ἄπερ ἔχουσιν ἐκ τῆς οἰκείας
ῥίζης φιτρον, καὶ γεννῶνται ἐν αὐτοῖς κλάδοι πολλοί, ὡς
συκαὶ καὶ ἐλαῖαι· τινὰ δ' οὐ. πάλιν εἰσὶν ἄλλα φυτὰ
μέσον, ὡς εἵπομεν, δένδρων καὶ βοτανῶν σμικρῶν, τὰ λε-
γόμενα θάμνοι, ἔχοντα ἐν ταῖς ῥίζαῖς αὐτῶν πολλοὺς κλά-
δους, ὡς τὰ καλόμενα ἄγνοι καὶ βᾶτοι. λάχανα δὲ εἰσι
τὰ ἔχοντα πολλοὺς φιτροὺς ἐκ μιᾶς ῥίζης καὶ πολλοὺς
κλάδους, ὡς τὸ πῆγανον, αἱ κράμβαι καὶ τὰ τοιαῦτα.
εἰσὶ δὲ καὶ βοτάναι αἵτινες ἐκ ἔχουσι φιτρον ἐκ τῆς οἰκείας
ῥίζης, ἀλλὰ παραυτίκα φέρουσι φύλλα. καὶ τινὰ μὲν
κατὰ πᾶν ἔτος γεννῶνται καὶ ξηραίνονται, ὡς σῖτος καὶ
τὰ παραπλήσια, τινὰ δ' ὅ. ἢ δυνάμεθα δὲ ταῦτα πάντα
ἐπίστασθαι εἰ μὴ διὰ συλλογισμῶν καὶ παραδειγμάτων
καὶ ὑπογραφῶν. πάλιν εἰσὶ βοτάναι εἰς δύο ἄκρα κλίνου-
σαι, ὡς τὸ λεγόμενον λάχανον βασιλικόν. εἰσὶ δὲ ἄλλαι
αἱ λεγόμεναι ἐν ταύτῳ βοτάναι καὶ λάχανα· καὶ τινες
ἄλλαι αἱ ἐν τῷ γεννᾶσθαι μὲν πρώτως φαίνονται ἐν σχή-
ματι στάχυος, μετὰ ταῦτα δὲ γίνονται δένδρα, ὡς οἱ
Αραβικοὶ βέντελοι καὶ τὸ φυτὸν τὸ λεγόμενον ἡλιοσκό-
πιον. μυρσίνη δὲ καὶ μηλέα καὶ ὄχη καὶ τὰ λοιπὰ ὅμοια
δένδρα εἰς τῆτο. τὸ γένος περιέχονται, ὧν πολλοὶ καὶ μά-
ταιοί εἰσι κλάδοι, ἐκ τῶν ῥιζῶν αὐτῶν φυόμενοι. καὶ διὰ
τῆτο πρέπον προσδιορίζειν ταῦτα, ἵνα ὦσιν εἰς παράδειγμα
καὶ συλλογισμὸν· ἢ γὰρ ὀφείλομεν διερευνᾶν ὀρισμοὺς ἐν
πᾶσι. πάλιν τῶν φυτῶν τὰ μὲν εἰσι κατοικίδια, τὰ δὲ
κηπαῖα, καὶ ἕτερα ἄγρια. τοιαυτοτρόπως δὲ λέγομεν ὄχνας
καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶδη φυτῶν ἄγρια, ὅτι ἐκ εἰσὶν ἐξ ἐπι-
μελείας γεωργικῆς. πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν ποιοῦσι
καρπὸν, τινὰ δ' ὅ, ὡς ἰτέαι καὶ τινὰ εἶδη δρυῶν. καὶ τινὰ
μὲν ποιοῦσιν ἔλαιον, τινὰ δ' οὐχί. καὶ τινὰ μὲν ποιοῦσι
φύλλα, τινὰ δ' οὐ. καὶ τινῶν πίπτει τὰ φύλλα, τινῶν
δ' οὐ. καὶ τισὶ μὲν γίνονται κλάδοι, τισὶ δ' οὐ. περὶ δια-
φορᾶς γὰρ τῶν φυτῶν ἐν μεγέθει καὶ σμικρότητι, ἐν ὠραιό-
τητι καὶ ἀμορφίᾳ, ἐν χρηστότητι καρπῶν καὶ κακίᾳ πολ-
λὰ ἔστιν εἰπεῖν. πάλιν τὰ ἄγρια δένδρα μᾶλλον καρποφο-
ροῦσι παρὰ τὰ κηπαῖα, καὶ οἱ καρποὶ τῶν κηπαίων κρείτ-
τονές εἰσι τῶν ἀγρίων. καὶ τινὰ μὲν τῶν φυτῶν γεννῶνται
ἐν τόποις ξηροῖς, τινὰ δὲ ἐν θαλάσσῃ· καὶ τινὰ μὲν ἐν πο-
ταμοῖς, ἄλλα δὲ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ· καὶ τινὰ ἐν
τόποις μὲν ἄλλοις μεγάλα, ἐν ἑτέροις δὲ μικρά. καὶ τινὰ

16. τὰ οἷα π. || 23. γινόμενος Ν°. || 32. τῶν δένδρων χυμοῦ Ν°. || 38. ἐπιτήδεια εἰς τὸ γεννᾶν Ν°. || 41. τὰ μὲν π.
9. μιᾶς] τῆς π.

μὲν γεννῶνται ἐν ὄχθαις ποταμῶν, τινὰ δὲ ἐν λίμναις. καὶ τῶν γεννωμένων ἐν τόποις ξηροῖς τινὰ μὲν γεννῶνται ἐν ὄρεσι, τινὰ δὲ ἐν πεδιάδι. καὶ τινὰ ζῶσιν ἐν τόποις ξηροτάτοις, ὡς τὰ ἐν τῇ γῇ τῶν Αἰθιοπῶν, καὶ ἐκεῖσε κρεῖττόνως αὐξάνουσι παρὰ ἄλλαχῃ. καὶ τινὰ μὲν ζῶσιν ἐν τόποις 5 ὑψηλοῖς, τινὰ δὲ ἐν χθαμαλοῖς. καὶ τινὰ μὲν ζῶσιν ἐν τόποις ὑγροῖς, τινὰ δὲ ἐν ξηροῖς, τινὰ δὲ ἐν ἐκατέροις, ὡς ἡ ἰτέα. τὰ γὰρ φυτὰ κατὰ πολὺ ἐναλλάττονται τῇ διαφορᾷ τῶν τόπων, καὶ ἐντεῦθεν χρὴ κατανοεῖν καὶ τὰς διαφορὰς αὐτῶν.

5 Πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν τῇ γῇ πεπήγασιν καὶ ἐφιλούσιν χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῆς· τινὰ δὲ ἐν τόποις κρεῖττοσι μετατίθενται. ὁμοίως τινες τῶν καρπῶν κρεῖττόνως εἰσιν ἐν τῷδε τῷ τόπῳ παρὰ ἐν ἐτέρῳ. καὶ τινῶν μὲν φυτῶν τὰ φύλλα σκληρὰ εἰσι, τινῶν δὲ λεῖα· καὶ τινῶν μὲν ἐσχι- 15 σμένα, ὡς τὰ τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν συκῶν, τινῶν δ' οὐ· ἐτέρων δὲ κατὰ πολὺ ἐσχισμένα, ὡς τὰ τῆς πεύκης. τινὰ δὲ φυτὰ εἰσιν ὅλως φλοιὸς μεσιτεῦν. καὶ τινὰ ἔχουσι δεσμούς, ὡς οἱ κάλαμοι, τινὰ δ' οὐ. καὶ τινὰ ἔχουσιν ἀκάνθας, ὡς αἱ βράμνοι, τινὰ δὲ ἐστέρνεται ἀκανθῶν. καὶ 20 τινὰ ἔχουσι πολλὰς κλάδους, ὡς ἡ ἀγρία μορέα, τινὰ δ' ὄχι. καὶ τινὰ μὲν ἔχουσι διαφορὰς ἄλλας ἐξ ὧν προβαίνουσι παραφυάδες καὶ ἐξ ὧν ἔχει· τῶτα δὲ ἐκ ἀλλοθεν εἰσιν εἰ μὴ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ριζῶν. τινὰ δὲ ἔχουσι μίαν ρίζαν, ὡς ἡ σκύλλα· αὕτη δὲ γεννᾶται ἐκ τοῦ ἐδάφους, καὶ 25 ἀραιῶς πρόεισιν, ὅτι ὑποκάτω πλατύνεται, καὶ ἀκολουθεῖσα μᾶλλον διακρίνεται τῷ ἡλίῳ· ὅταν γὰρ προσβάλλῃ αὐτῇ, αὐξάνει. ὅτος δὲ ταύτης καὶ τὰς παραφυάδας κάτωθεν ἐκμιῖται. πάλιν τῶν χυλῶν τῶν ἐν τοῖς καρποῖς οἱ μὲν εἰσι ποτοί, οἱ δὲ ἐποτοί· καὶ ποτοὶ μὲν οἱ τῶν σαφυλῶν 30 καὶ τῶν ροιῶν καὶ λοιπῶν ἄλλων πολλῶν, ἀποτοὶ δὲ ἄλλων φυτῶν. καὶ τινῶν μὲν εἰσι λιπαροί, ὡς οἱ τῆς ἐλαίας, τῆς πεύκης καὶ τῆς καρύας, τινῶν δ' ὄχι. καὶ τινῶν μὲν γλυκεῖς καὶ μελιθεῖς, ὡς τῶν φοινίκων καὶ τῶν συκῶν· καὶ τινῶν μὲν θερμοὶ καὶ θριμεῖς, ὡς τῷ ὀριγάνου καὶ τοῦ 35 σινήπιος, τινῶν δὲ πικροί, ὡς τῷ ἀψινθίου καὶ τῆς κενταυρίας. πάλιν τῶν καρπῶν οἱ μὲν εἰσι σύνθετοι ἐκ σαρκῶν καὶ κόκκων καὶ λευμάτων, ὡς οἱ σικυοί, τινες δὲ ἐκ χυμῶ καὶ κόκκων, ὡς αἱ ροαί. καὶ τινὰ μὲν τοὺς φλοιούς ἔχουσιν ἐκτός, τὴν δὲ σάρκα ἐντός, τινὰ δὲ τὸ ὅσῳ ἐντός 40 καὶ τὴν σάρκα ἐκτός. τινὰ δὲ εἰσιν ἐν οἷς παραυτίκα γί-

νεται τὸ σπέρμα καὶ τὸ περιάλυμμα ὃ περικαλύπτεται, ὡς οἱ καρποὶ τῶν φοινίκων καὶ τῶν ἀμυγδαλῶν· τινῶν δ' ἔχει. καὶ τινες καρποὶ εἰσι βρώσιμοι καὶ κατὰ συμβασιμὰς ἄβρωτοι· καὶ τινες καρποὶ ἡμῶν μὲν ἄβρωτοι, ἄλλοις δὲ βρώσιμοι, ὡς ὁ ὑοσκύαμος καὶ ὁ ἐλλαβόρος ἀνθρώποις μὲν 5 δηλητήριον, τροφή δὲ τοῖς ὄρεσι. πάλιν τινες τῶν καρπῶν εἰσιν ἐν θήκαις, ὡς οἱ κόκκοι τῆς κυάμου· τινες ἐν περικαλύμματι καὶ ἐν λέμματασι οἷον ὑφάσματί τι, ὡς ἐν σίτῳ εὐρίσκεται καὶ τοῖς λοιποῖς. καὶ τινες μὲν ἐν σαρκὶ εἰσιν, 10 ὡς οἱ τῶν φοινίκων καρποὶ, τινες δὲ οἷον ἐν οἰσκόις, ὡς αἱ βάλανοι, ἄλλοι δ' ἐν οἰσκόις πολλοῖς καὶ λέμματασι καὶ ἐσράκοις, ὡς τὰ κάρυα. καὶ τινες μὲν ὀξέως πεπαιγμένα, ὡς οἱ καρποὶ τῆς μορέας καὶ τῆς κεράσι, τινες δὲ βραδέως, ὡς πάντες οἱ καρποὶ οἱ ἀγριοὶ ἢ οἱ πλείονες αὐτῶν. καὶ τινὰ μὲν φυτὰ ὀξέως προάγουσι φύλλα καὶ καρπούς, τινὰ δὲ βραδέως· καὶ τῶν τινὰ τῷ χειμῶνι ἀκολουθεῖσι, πρὶν αὖ πεπανθῶσι. καὶ πάλιν τὰ χρώματα τῶν φύλλων καὶ τῶν καρπῶν καὶ τῶν οἶον ἐπ' αὐτοῖς ὑφασμάτων λίαν εἰσι διάφορα· τινὰ γὰρ τῶν φυτῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ὁλόγηται εἰς 15 χλοάζοντα, καὶ τινὰ μὲν ἐκλευκνῶσι εἰς μελανίαν, τινὰ δὲ εἰς λευκότητα, καὶ τινὰ εἰς ἐρυθρότητα διὰ τὴν θερμότητα τὴν ἐκκαίουσαν τὸν ἀέρα τὸν περικραμένον μετὰ τῷ προσγίῳ. πάλιν τὰ σχήματα τῶν καρπῶν, εἰ εἰσιν ἀγρία, καὶ διαφόρων εἰσι θέσεων· οὐδὲ γὰρ πάντες οἱ καρποὶ εἰσι 20 γωνιώδεις, ὅδὲ πάντες διὰ γραμμῆς εὐθείας.

Πάλιν τῶν ἀρωματοφόρων δένδρων τινῶν μὲν ἡ ρίζα 6 ἀρωματική ἐστιν, τινῶν δὲ φλοιός, τινῶν τὸ ξύλον· ἄλλων δὲ τὰ μέρη ὅλα εἰσιν ἀρωματικά, ὡς τὸ βάλσαμον. πάλιν τῶν δένδρων τὰ μὲν γεννῶνται ἐκ σπέρματος, τὰ δὲ δι' 5 ἑαυτῶν. καὶ πάλιν τὰ μὲν ἀπὸ ριζῶν ἐκσπῶνται καὶ μεταφυτεύονται, τὰ δὲ ἐκ τῆς φιλτρῆς, τὰ δὲ ἐκ τῶν κλάδων ἢ ἀπὸ τῆς σπέρματος. καὶ τινὰ μὲν δι' ἑαυτῶν κατὰ μὲν κρὸν ἐκτείνονται, τινὰ δὲ ἐν τῇ γῇ. καὶ τινὰ μὲν ἐν τοῖς δένδροις φυτεύονται, ὡς τὰ ἐγκεντριζόμενα. ἔστι δὲ βελτίων 10 ὁ ἐγκεντρισμός ὁμοίων εἰς ὁμοία. ἔστι δὲ καὶ ἀναλογία ἄλλη τις, δι' ἧς ἀρίστως συμβαίνουσι τὰ ἀνόμοια, ὡς αἱ μηλέαι μετὰ τῶν ὀρχῶν. ἐν δὲ τοῖς ὁμοίοις, ὡς συκῇ ἐν συκῇ καὶ ἀμπέλῳ ἐν ἀμπέλῳ καὶ ἀμυγδαλῇ ἐν ἀμυγδαλῇ. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ἐμφυλλισμός ἐν ἄλλοις διαφόροις γίνεσθαι, ὡς ἀρτεμισία εἰς ἀγρίαν ἀρτεμισίαν καὶ καλλιλέλαιος εἰς ἀγριέλαιον καὶ ἡ μορέα εἰς πολλὰ δένδρα.

7. δὲ ante ἐν ἐκ. om n. || 13. μετατίθεται N°. || 20. ἐστέρνεται n. || 21. μορέα N°n. || καὶ τινὰ δ' N°.

8. ἐν post καὶ om n. || 11. καὶ ἐν λ. N°. || 13. μορίας N°n, et 41. μορία. || 32. μὲν] δὲ N°. || 35. ἔστι δὲ — 36. ἀνόμοια om n. || 38. ἐν post ἀμυγδαλῇ om n.

τῶν δένδρων πάλιν τὰ ἄγρια καὶ τὰ κηκαῖα, καὶ πᾶν
φυτὸν οὐ προάγει σπέρμα ὅμοιον τῷ σπέρματι ἐξ οὗ
ἀναφύη ἔκαστον. τινὰ γὰρ κρεῖττον σπέρμα ποιοῦσι, τινὰ
χειρόν. καὶ ἐκ τινῶν κακῶν σπερμάτων καλὰ δένδρα προ-
βαίνουσιν, ὡς τὰ ἐξ ἀμυγδαλῆς μικρᾶς καὶ ροιᾶς ὀξύδας.
τῶν δένδρων πάλιν σπέρμα ἂν ἀσθενὲς γένηται, ἐκλείπει
τὸ γενέσθαι καλὰ αὐτά, ὡς αἱ πεῦκαι καὶ οἱ φοίνικες. ὃ
προέρχονται δὲ ῥαδίως ἐκ σπέρματος κακοῦ καλὰ δένδρα,
ὡδὲ ἐκ σπέρματος ἀγαθοῦ κακὰ δένδρα. τὸ δὲ ἐκ πονηροῦ
γενέσθαι ἀγαθόν, καὶ τὸ ἐναντίον, ἐν τοῖς ζώοις πολλαῖς
εὐρίσκεται. πάλιν δένδρον τὸ ἔχον σκληρὸν λίαν τὸν φλοιὸν
εὐίρον ἀποκαθίσταται· ἐὰν δὲ σχισθῇ ἡ ρίζα αὐτοῦ καὶ τῇ
σχισμῇ λίθος ἐμβληθῇ, εὐφορον γίνεται. ἐν δὲ τοῖς φοίνι-
ξιν ἂν φύλλα ἢ ψῆρες ἢ φλοιὸς τῷ ἄρρενος φοίνικος τοῖς
φύλλοις τοῦ θήλεος συντεθείη, ἵνα πως συναφθῶσι, ταχέως
πεπαύονται οἱ καρποί, κωλύεται δὲ καὶ ἡ πτώσις αὐτῶν.
διακρίνεται δὲ ὁ ἄρρην ἀπὸ τῷ θήλεος, ὅτι πρῶτως βλασά-
νται τὰ τέτε φύλλα, ἃ εἰσι παρὰ τὰ τῷ θήλεος μικρότερα·
ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εὐωδίας. ἀλλὰ καὶ δὲ ἐκ τινος τέτων ἢ
ἐκ πάντων συμβαίνει. τυχὸν δὲ καὶ εἰ ἐκ τῆς εὐωδίας τῷ
ἄρρενος ἐπαγάγῃ τι ἄνεμος πρὸς τὸν θῆλυ, πεπαύονται
καὶ οὕτως οἱ καρποί, ὥσπερ ὅπου τὰ φύλλα τοῦ ἄρρενος
τῷ θήλει ἀπαιωρῶνται. συκαὶ ὡσαύτως ἄγρια εἰς τὴν γῆν
ἐξαπλωθεῖσαι συμβάλλονται τὰ πολλὰ ταῖς κηκαῖαις συ-
καῖς. τὰ βαλαύσια ταῖς ἐλαίαις συμβάλλουσιν, ὅταν ὁ μῦς
φυτεύονται.

7 Πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μεταλλάττονται, ὡς φασίν,
εἰς ἄλλο εἶδος, ὡς ἡ καρύα, ὅταν γηράσῃ. λέγουσι πάλιν
ὡς ἡ καλαμίνθη μεταβάλλεται εἰς ἡδύσμον· καὶ τὸ τρά-
γιον δὲ τμηθὲν καὶ φυτευθὲν παρὰ τὴν θάλασσαν τυχὸν
ἔσαι σισύμβριον. φασὶ πάλιν ὡς ὁ σῖτος καὶ τὸ λίνον με-
ταβάλλονται εἰς ἕτερον εἶδος. βελάνιον δὲ τὸ δηλητηριώδες,
τὸ γινόμενον ἐν τῇ Περσίδι, μεταφυτεύμενον ἐν Αἰγύπτῳ
ἢ ἐν Παλαιστίνῃ γίνεσθαι βρώσιμον. ὡσαύτως ἀμυγδαλῇ
καὶ ροιᾷ μεταβάλλονται ἀπὸ τῆς ἰδίας κακίας διὰ γενο-
νίας εἰς τὸ χρηστότερον. ἀλλ' αἱ ροιαί μὲν χοιρείας κόπρου
ἐμβεβλημένης ταῖς ρίζαις, καὶ δι' ὕδατος γλυκεῶς καὶ ψυ-
χοῦ ποτιζόμεναι βελτιῶνται· ἀμυγδαλαὶ δὲ ἡλὼν ἐμπηγνυ-
μένων αὐταῖς, καὶ κόμπος διὰ πολλῆς καιρῷ ἐντεῦθεν ἐμβαλ-
λομένη. πολλὰ δὲ φυτὰ ἄγρια διὰ ταύτης τῆς ἐπιτεχνή-

σεως γίνονται κηκαῖα. τόπος δὲ καὶ γενοπία σφόδρα τῶ-
ν συμβάλλονται, καὶ μᾶλλον ὁ τῷ ἔτι καίρος, ὃ χρῆ-
ζον μᾶλλον οἱ φυτευταί. πάλιν τῶν φυτῶν τὰ πλείονα
φυτεύονται ἐν ἔαρι, ἐλίγχα ἐν χειμῶνι καὶ φθινοπώρῳ, καὶ
ἐλίγχις ἐν θέρει μετὰ τὴν ἐπιτολὴν τῷ κυνάρῳ. ἐν ἐλίγχοις
δὲ τοποῖς γίνεται ἡ τοιαύτη φυτεία, καὶ οὐδέποτε γίνεται
εἰ μὴ ἀρμῶς, ὡς ἐν τῇ Ῥώμῃ, κατὰ τὴνδε τὴν ὥραν. ἐν
Αἰγύπτῳ δὲ οὐ γίνεται ἡ φυτεία εἰ μὴ ἄπαξ τῷ ἐνιαυτοῦ.
πάλιν τινὰ τῶν φυτῶν ἐκ τῶν οἰκείων ρίζων φύλλα προ-
βάλλονται, τινὰ ἐκ τῶν οἰκείων κόμειν ἢ ἐκ τῶν οἰκείων
ξύλων. καὶ τινὰ μὲν πλησίον τῆς γῆς, τινὰ δὲ πόρῳ, τινὰ
ἐν μέσῳ. καὶ τινὰ μὲν ἄπαξ τῷ ἐνιαυτῷ καρποφοροῦσι, τινὰ
δὲ πλείστας, ἀλλ' οὐ πεπαύονται οἱ καρποί αὐτῶν, ἀπο-
μέμψι δὲ ὁμοί. καὶ τινὰ δένδρα εἰσὶν εὐφορα διὰ πολλῶν
χρόνων, ὡς αἱ συκαὶ· τινὰ ἐν ἐνὶ καρποφορίᾳ ἔτι, ἐν δὲ
τῷ ἐτέρῳ ἀνακτῶνται ἑαυτά, ὡς αἱ ἐλαῖαι πολλὰς κλάδους
προβαλλόμεναι, οἷς καὶ περικαλύπτονται. καὶ τινὰ μὲν
τῶν φυτῶν εὐφορώτερά εἰσιν ἐν γῇ, τινὰ δὲ ἐκ τῷ ἐναν-
τίῳ μᾶλλον καρποφοροῦσιν ἐν νεότητι, ὡς ἀμυγδαλαὶ καὶ
ὄχραι καὶ αἰγυριοί. ἡ διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν τῶν ἀγρίων
καὶ τῶν κηκαίων διακρίνεται δι' ἄρρενων καὶ θηλέων, ὅπου-
ταν ἔκαστον αὐτῶν γνωρισθῇ διὰ τῶν ἰδιωμάτων τῶν εὐρι-
σκομένων ἐν αὐτοῖς, ὅτι τὸ μὲν ἄρρην ἐς τὴν πεκνότερον σκλη-
ρότερον καὶ πολυκλονώτερον, ἥττον ὑγρόν, καὶ ταχύτερον
εἰς πέπανσιν, καὶ φύλλα ἔχον διάφορα καὶ παραφυάδας.
τὸ δὲ θῆλυ ἐπ' ἑλαττον ἔχει ταῦτα. δεῖ τοίνυν, ὅταν κα-
τανοήσωμεν ταῦτα, πάλιν σοχάσασθαι πῶς ἂν γνωρίμεν
τὰ δένδρα καθ' αὐτὰ καὶ τὰ γένη καθ' αὐτά. καὶ περὶ
τῶν βοτανῶν ὡσαύτως, πῶς ἂν κατανοήσωμεν ἃ εἶπον
οἱ παλαιοί. πῶς; ἐὰν ἐπιμελῶς σκοπήσωμεν τὰς βίβλους
αὐτῶν, ἃς ἔγραψαν, καὶ διηρησμένον διερευνῆσαι τούτων
τὸν μυελὸν ἐρευνῇ συνοπτικῇ, καὶ γνωρίσαι βοτάνας τὰς
ἐλαιώδεις καὶ βοτάνας τὰς σπέρμα μόνον ἐχούσας, καὶ
τὰς βοήθειαν χορηγούσας, καὶ τὰς ἱατρικὰς καὶ τὰς
φθοροποιούς. ὡσαύτως καὶ τὰ δένδρα μετὰ τῶν βοτα-
νῶν. πρὸς δὲ τὸ μαθεῖν καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν ὀφεί-
λομεν ζητῆσαι τὴν γένεσιν τέτων, πῶς τινὰ μὲν γεννῶνται
ἐν τισὶ τοποῖς, ἐν ἄλλοις δ' ἕ· ἔτι δὲ καὶ τὰς φυτείας
αὐτῶν καὶ τὰς ρίζας, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν χυλῶν καὶ
τῶν ὁσμῶν καὶ τῷ γάλακτος καὶ τῷ κόμπος, καὶ τὴν χρη-

8. προέρχεται N°. || 9. ὡδὲ — δένδρα om N°. || 18. τὰ om n. || 25. βαλαύσια n. || 28. ὅπου n. || 33. περσία N°n. || 35. γενοπία N°. || 38. πιεζόμεναι N°. || 39. κόμπος N°. || ἐμβαλλομένη βελτιῶνται. πολλὰ n.

1. γενοπία n, γενοπία N°. || 16. αἱ om N°n. || πολλὰς δὲ κλ. N°. || 24. πολυκλονώτερον N°. || ταχύτερον n. || 27. σοχάσασθαι N°. || 40. ὁσμῶν, γλ. ὅσμων καὶ οἰσμῶν, P°. || γάλακτος, γλ. ὅπρ, P°.

σότητα καὶ τὴν κακίαν ἐκάσων, καὶ τὰς διαμονάς, πῶς
τινῶν μὲν διαμένουσιν οἱ καρποὶ τινῶν δ' ἔ, καὶ δι' ἣν αἰτίαν
τινῶν μὲν σήκονται συντόμως τινῶν δὲ βραδέως, ἐρευνῆσαι
τε καὶ τὰς ιδιότητας τῶν φυτῶν, καὶ μᾶλλον τῶν ῥιζῶν·
καὶ πῶς τινῶν μὲν καρποὶ μαλθάσσονται, τινῶν δ' ἔ· καὶ 5
πῶς τινὲς ἀφροδίτην προκαλῶνται, τινὲς δὲ ὕπνον, τινὲς δὲ
καὶ διαφθείρουν, καὶ πολλὰς ἄλλας διαφοράς· καὶ πῶς
τινῶν μὲν οἱ καρποὶ ποιεῖσι γάλα, τινῶν δ' ἔ.

B.

Τὸ δένδρον τρεῖς ἔχει δυνάμεις, πρώτην ἐκ τῆ γενέσεως
τῆς γῆς, δευτέραν ἐκ τῆ γενέσεως τῆ ὕδατος, τρίτην ἐκ τῆ γέ-
νεως τῆ πυρός. ἀπὸ τῆς γῆς γὰρ ἐστὶν ἡ ἐκφυσις τῆς βοτά-
νης, ἀπὸ τῆ ὕδατος ἡ σύμκηξις, ἀπὸ τῆ πυρός ἡ ἐνωσις 15
τῆς συμκήξεως τῆ φυτῆ. βλεπομένη δὲ πολλὰ τούτων καὶ
ἐν τοῖς ὄσρακώδεσιν. εἰσὶ γὰρ ἐν τέτοις τρία, πηλός, ἐξ ἧ
γίνεται πλίνθος ὄσρακώδης, δεύτερον ὕδωρ, ὅπερ ἐστὶ τὸ σε-
ρεῖν τὰ ὄσρακώδη, τρίτον τὸ πῦρ τὸ συνάγον τὰ μέρη αὐτῶ,
ἐξ' ἧ δὲ αὐτὴ πληρωθεῖ ἡ τότε γενέσις. ἡ φανέρωσις γυν 20
ἄλλης τῆς ἐνώσεως τούτων ἀπὸ τοῦ πυρός ἐστιν, ὅτι ἀραιότης
ἐνεστὶ τοῖς ὄσρακώδεσι κατὰ τὰ ἴδια μέρη. καὶ ὅποταν μίξη
ταῦτα τὸ πῦρ, τελειῖται ἡ ὕλη τῆ ὑγρῆ, καὶ συγκολλῶν-
ται τὰ μέρη τῆ πηλῆ, προέρχεται τε ξηρότης ἐν τῷ τόπῳ
τῆ ὑγροῦ. καὶ διὰ τὴν ἐπικράτειαν ἔπεται πέψις ἐν παντὶ 25
ζώῳ καὶ φυτῷ καὶ μετάλλοις. πέψις γὰρ ἐστὶν, ὅπου ὑγρό-
της καὶ θερμότης ἰδίῳ κέρατι ἀκολουθεῖ. ἐστὶ δὲ τὸτο ἐν τῇ
πέψει τῆ λίθου καὶ τῶν μετάλλων ἐκφανές· ἐν τῷ ζώῳ δὲ
καὶ τῷ φυτῷ ἔχ' ἔτως, ὅτι τῶν τὰ μέρη ἐκ εἰσὶ συμπε-
πηγότα εἰς ἓν ὡς τοῖς λίθοις, καὶ ὅτι ἐκ τῶν καταρροῇ τις 30
προβαίνει, ἐκ δὲ τῶν λίθων καὶ τῶν μετάλλων ἐκ ἔξεισι
καταρροὴ ἢ τις ἰδρώς. τὰ γὰρ μέρη αὐτῶν ἐκ εἰσὶν ἀραιά,
κάντεῦθεν ὑδὲ τινα ἀπ' αὐτῶν ἐξέρχονται, ὡς ἀπὸ τῆ ζώου
καὶ τῆ φυτῆ περιττώματα, ὑδὲ γίνεται ἐξοδὸς τις ἄλλη ἀπὸ
τῆς ἀραιότητος. ἐν ᾧ γὰρ ἀραιότης ἐκ ἐστὶν, ἀπ' αὐτῆ παν- 35
τελῶς ὑδὲν τι ἐξέρχεται. διὰ τὸτο σερεῖν ἐστὶν, εἰς δὲ αὐξάν-
εσθαι τι ἢ πέφυκε. καὶ γὰρ τὸ αὐξάνεσθαι πεφυκὸς δεῖ-
ται τόπου, ἐν ᾧ ἂν πλατυνθεῖ καὶ περατωθεῖ. λίθοι δὲ καὶ
ὄσρακα καὶ τὰ τοιαῦτα αἰεὶ εἰσὶν ἐν ταύτῳ, ὅτε αὐξάνουσιν

ὅτε ἐκτείνονται. πάλιν τοῖς φυτοῖς δευτέρῳ τρόπῳ ἐνεστὶ κί-
νησις, ἐστὶ καὶ ἐφέλκυσις, ἥτις ἐστὶ δύναμις ἐκ τῆς γῆς
ἐφέλκομένη τὸ ὑγρόν. ἐστὶ δὲ τῇ ἐφέλκυσει κίνησις ἥτις ἐρ-
χεται εἰς τόπον, καὶ τελειῖται πῶς ἡ πέψις· καὶ διὰ τῆ
ὡς ἐπὶ τὸ πλείζον αἱ μικραὶ βοτάναι μιᾷ ὥρᾳ μιᾶς ἡμέ-
ρας γεννῶνται. ἐκ ἐστὶ δὲ τὸτο καὶ ἐν τοῖς ζώοις· ἡ γὰρ
ὕλη ἐν τοῖς ζώοις ἐστὶ καθ' ἑαυτὴν καὶ διηρημένη. ἐκ ἐστὶ δὲ
ὑδὲ ἡ πέψις εἰ μὴ ἐν χρήσει μάλα καὶ αὐτῇ. ἡ ὕλη δὲ
τοῦ φυτοῦ τῷ ἐστὶ πλησίον, καὶ διὰ τὸτο ὀξυτέρα ἐστὶν ἢ
10 τούτου γενέσις. γεννᾶται δὲ καὶ αὐξάνει καὶ ὅπερ μᾶλλον
ἐστὶ λεπτόν ἐν αὐτῷ, παρὰ τὸ πυκνόν. τὸ γὰρ πυκνὸν πο-
λυτρόπων δεῖται δυνάμεων διὰ τε τὴν διαφορὰν τοῦ οἰκείου
σχήματος καὶ διὰ τὸ μῆκος τῶν μερῶν αὐτῶ πρὸς ἀλλήλας
κάντεῦθεν ὀξυτέρα καὶ φυτοῦ γενέσις, διὰ τὴν λεπτότητα
ἑτέρῃ πρὸς ἑτερον, καὶ ταχυτέρα ἢ τελείωσις. τὰ μέρη τῶν
φυτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλείζον εἰσὶν ἀραιά, ὅτι ἡ θερμότης αὐτῶν
τὴν ὑγρότητα πρὸς τὰ ἄκρα τῶν φυτῶν ἐφέλκεται. δια-
σπείρεται τε ἡ ὕλη ἡ θρεπτικὴ εἰς ὅλα τὰ μέρη αὐτῶν· ὅ
δὲ περιττεύει, ἐκχεῖται. ὥσπερ δὲ ἐν τοῖς βαλανείοις ἡ θερ-
μότης τὴν ὑγρότητα ἐφέλκεται καὶ ταύτην εἰς ἀτμίδα με-
τασρέφει, αὕτη δὲ κενφιζομένη, ὅποταν περιττεύσῃ, μετα-
βάλλεται εἰς σαγόνας, ἔτως καὶ ἐν τοῖς ζώοις καὶ ἐν τοῖς
φυτοῖς τὰ περιττώματα ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τῶν κατωτέρων
εἰς τὰ ἀνώτερα, καὶ καταβαίνουσιν ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων εἰς τὰ
κατώτερα. τοιοτρόπως δὲ καὶ οἱ ποταμοὶ οἱ ὑπὸ τὴν γῆν
γεννῶνται ἀπὸ τῶν ὀρέων. ὕλη γὰρ αὐτῶν εἰσὶν οἱ ὑετοί·
καὶ ὅταν πληθυνθῶσι τὰ ὕδατα καὶ σενοχωρῶνται ἐντός,
γίνεται ἐκ τῶν ἀτμῶν περιττὴ, ἥτις διὰ τὸν ἐντός συμπίε-
σιν σχίζει τὴν γῆν· καὶ ἔτω φαίνονται πηγαὶ καὶ ποτα-
μοὶ οἱ πρότερον μὴ φαινόμενοι ἀλλ' ἐγκεκρυμμένοι τυγχά-
νοντες.

Ἐκτεθείκαμεν δὲ αἰτίας περὶ τῆς γενέσεως τῶν πηγῶν 2
καὶ τῶν ποταμῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ βιβλίῳ τῷ περὶ μεταώ-
ρων, ἐν ᾧ εἵπομεν καὶ περὶ σεισμῶν ὅτι πολλάκις δεικνύ-
σιν ὅτοι πηγὰς καὶ ποταμούς, οἱ πρότερον ἐκ ἐφαίνοντο,
οἷον ὅτε σχίζεται ἡ γῆ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως. πολλάκις
δὲ εὐρίσκομεν ὅτι καὶ πηγαὶ καὶ ποταμοὶ συζεύγνυνται,
ὅτε γίνεται σεισμός. τὸτο δὲ τῷ φυτῷ ἢ συμβαίνει, ὅτι
ἂν ἐν τῇ ἀραιότητι τῶν μερῶν αὐτῶ ἐστὶ, καὶ τῷδε πάλιν

4. τὰς om n. || 8. φύλλα n.

Codices N^o Q^o. Tit. περὶ τῶν ἐν ταῖς βοτάναις τριῶν δυνάμεων βιβλίῳ β N^o.

17. ὄσρακώδεσιν N^o. || 37. τι] τε N^o.

3. τε N^o. || 11. παρὲ N^o. || 12. φορὰν N^o. || 16. αὐτοῦ N^o Q^o. || 19. δὲ ἐν] καὶ ἐν P. || 23. τὰ om N^o. || 24. καὶ κ. —
25. κατώτερα om N^o. || 33. τῷ ante περὶ om N^o. || 36. ὅτι Q^o.

σημείον, ὅτι σεισμὸς ὑδὲ ἐν τοῖς τόποις τοῖς ψαμμώδεσι πέφυκε γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν τόποις πυκνοῖς καὶ σκληροῖς, ὅποιοί εἰσιν οἱ τῶν ὑδάτων καὶ τῶν ὀρέων. καὶ γὰρ συμβαίνει σεισμὸς ἐν τοῖς τόποις τέτοις, ὅτι τὸ ὕδωρ ἐστὶ σερρὸν καὶ οἱ λίθοι σερροί· τῇ φύσει δὲ τῷ αἰέρος τῷ θερμῷ καὶ ξηροῦ 5 ἔνεστι τὸ ἀναβαίνειν ἐκ τῆς κορυφότητος. ὅτε γὺν συνέλθωσι τὰ μέρη αὐτῶ καὶ κατακυριεύσωσι, συνωθῶσι τὸν τόπον, καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεται ἀπ' αὐτῶ βιαία ἀναθυμίασις. εἰ δὲ ὁ τόπος ἦν ἀραιός, ὥς ἂν ἐξήρχετο ἔτως, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τῆς ψάμμου συμβαίνει. ἐξέρχεται γὰρ καὶ ἐντεῦθεν ἀναθυμίασις, ἀλλὰ κατὰ βραχύ· καὶ διὰ τῆτο ἔ γίνεται σεισμὸς. ἀπλῶς ὅν ἐν τοῖς σερροῖς πᾶσι τῆτο ἔ συμβαίνει, 10 λόγῳ τὸ κατὰ βραχὺ τὸν αἶρα ἐξέρχεσθαι. συναγόμενα γὰρ τὰ μέρη τέτοιο δύνανται τὴν γῆν σχίζειν, καὶ τοῦτο ἐστὶν αἰτία τῷ σεισμῷ ἐν σώμασι σερροῖς. ἐν τοῖς μέρεσι δὲ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων σεισμὸς ἔ γίνεται, ἀλλ' ἐν ἄλλοις πᾶσι, καὶ πλείους ἐν τε τοῖς ὀσρακώδεσι καὶ ἐν ὑέλῳ καὶ λοιποῖς μετάλλοις. ἐν ᾧ γὰρ σῶματι ἐστὶ πολλὴ ἀραιότης, ἔθος καὶ τὴν ἀναθυμίασιν ἀναβαίνειν· ὑποκομφίζει γὰρ αὐτὴν ὁ αἶρ. καὶ συχνάκις τῆτο βλέπομεν, 20 ὅταν βάλλωμεν χρυσὸν εἰς τὸ ὕδωρ ἢ ἄλλο τι βαρὺ, καὶ παραυτίκα βυθίζεται· καὶ πάλιν ὅταν βάλλωμεν ξύλον ἀραιὸν ἢ βραχὺ, καὶ ἐπιπλέει καὶ ἔ βυθίζεται. ὅθεν οὐ διὰ τὰ φύλλα ἔ καταδύεται τὸ καταδύομενον πολλάκις ξύλον, ὑδὲ διὰ τὸ ὑποκείμενον τὸ βαρὺ, ἀλλ' ὅτι τὸ μὲν 25 ἐστὶ σερρὸν καὶ πυκνόν, τὸ δὲ ἀραιόν· τὸ δὲ ἀραιὸν παντάπην ἔ βυθίζεται. ἔβενος δὲ καὶ τὰ αὐτῷ παραπλήσια βυθίζονται, ὅτι μικρά ἐστὶν ἐν τέτοις ἡ ἀραιότης· καὶ ὑδὲ ἔστιν ἐν αὐτοῖς αἶρ ὁ δυνάμενος ταῦτα κυφίσαι. καταδύνονται δέ, ὅτι τὰ μέρη αὐτῶν λίαν εἰσὶ πυκνά καὶ σερρά. 30 πᾶν δὲ ἔλαιον καὶ πάντα τὰ φύλλα τῷ ὕδατος ὑπερνήχονται. καὶ τῆτο ἤδη ἀποδεικνύομεν. ἔγνωμεν γὰρ ὅτι ἐν τέτοις ἐστὶν ὑγρότης καὶ θερμότης, καὶ ἔθος τῷ ὑγρῷ ἐστὶ τοῦ ὕδατος μέρεσι συναπτεσθαι· ἡ δὲ θερμότης ποιεῖ ἀνάγεσθαι τὸ ὑγρόν, καθὼς παρέπεται ἐν τῷ καιρῷ τῷ ἔαρος. ἔθος 35 δὲ καὶ τῷ ὕδατος τὸ κυφίζειν πάντα πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπιφάνειαν ἔως τῆς τῷ αἰέρος ἐπιφανείας, ὥς ποιεῖν αὐτὸν ἀνέρχεσθαι. τὴν δὲ ἐπιφάνειαν αὐτῷ οὐχ ὑπερβαίνει τὸ ὕδωρ· ἡ γὰρ ὅλη ἐπιφάνεια αὐτῷ μία ἐστὶ μετὰ τῆς τοῦ αἰέρος. καὶ διὰ τῆτο ἀνέισι καὶ τὸ ἔλαιον ὑπεράνω τοῦ 40 ὕδατος. εἰσὶ δὲ καὶ τινες λίθοι οἱ τῷ ὕδατος ὑπερνήχονται, διὰ τὸ κενὸν μόνον τὸ ἐν τέτοις μείζον ὅν τῶν ἐν αὐτοῖς

μερῶν, καὶ διὰ τὸ τὸν τόπον τῷ αἰέρος μείζονα εἶναι τῷ τόπῳ τῷ σώματος τῆς γῆς. φύσις γὰρ ἐστὶ τῷ ὕδατος ὑπεράνω βαίνειν τῆς γῆς, τῷ δὲ αἰέρος τὸ ὑπεράνω βαίνειν τῷ ὕδατος, ἡ τῷ αἰέρος τοῖον φύσις τῷ ἐγκλειομένῳ τῷ λίθῳ ἀναβαίνει 5 ἐπάνω τῷ ὕδατος, καὶ τῷ ὅλῳ αἰέρι συναπτεται· καὶ γὰρ ἕκαστον τὸ οἰκεῖον ὁμοῖον ἐφέλκεται, καὶ συνακολουθεῖ ἡ φύσις τῷ μέρῳ τῷ ὅλῳ ᾧ συζεύγνυται. εἰ τοῖον ἔσαι τις βραχία κύφη, τὸ μὲν ἡμισυ αὐτῆς καταδύσεται ἐν ὕδατι, τὸ δὲ λοιπὸν ὑπερνήζεται, ὅτι μείζον ἐν αὐτῷ ὁ αἶρ τοῦ 10 λοιπῷ σώματος τῷ λίθῳ. διὰ τῆτο πάντα τὰ δένδρα βαρύτερά εἰσι τῶν τοιούτων λίθων. οἱ ἐν τοῖς ὕδασι δὲ λίθοι γίνονται ἐκ τῆς συγκρύσεως τῶν ὑδάτων τῆς ἰσχυραῆς. γίνεται γὰρ πρῶτον ἀφρός, εἴτα συμπήγνυται ἔτως οἶον τι γάλα λιπαρόν· καὶ ὅτε τὸ ὕδωρ τῇ ψάμμῳ προστρίβεται, 15 συναθροίζει ἡ ψάμμος τὴν λιπότητά πῶς τοῦ ἀφρῶ, ξηραίνει τε αὐτὴν ἡ ξηρότης τῆς θαλάσσης μετὰ περιττῆς τῆς ἀλυκότητος· καὶ ἔτω συνάγονται τὰ μέρη τῆς ψάμμου, καὶ τῷ ἐπιμῆκει τῷ χρόνῳ γίνονται λίθοι. ἡ δὴ λῶσις δὲ ὅτι ἡ θάλασσα ποιεῖ καθ' ἑαυτὴν ψάμμον, ἔτως ἐστὶν, ὅτι πᾶσα γῆ ἔκ ἐστὶ γλυκεῖα· ὅτε ἔν σῇ ἐν αὐτῇ τι ὕδωρ, 20 κωλύεται ὁ αἶρ ἀλλοιοῦσαι αὐτό. ἔτι δὲ χρονίζοντος τῷ τόπῳ τῷ ἐμπεριειλημμένῳ ὕδατος, ἐπεὶ ἔ δύναται τοῦτο καρμιοῦσαι ἑαυτῷ ὁ αἶρ (κυριεύουσι γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι τὰ μέρη τὰ γεώδη, ἃ εἰσὶν ἀλυκά), ἀνάγκη ἐπὶ πλέον θερμανθέντα κατὰ βραχὺ καὶ ἄμφω ποιῆσαι πηλὸν ἔμφυτον. τῆτο δὲ ἔ δύναται γενέσθαι ἐν ὕδασι γλυκεροῖς διὰ τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν λεπτότητα αὐτῶν, ἀλλ' 25 ἐν τοῖς ἀλμυροῖς, ὅτι κυριεύει ἐν τέτοις ἡ ξηρότης τῆς γῆς, καὶ ἡ μεταβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς, ἡ πλησίον αὐτῆς τῆτο ποιεῖ, καὶ ἑκάτερον ἀλλοιοῦται. σκληρύνουσα δὲ ἡ σκληρότης τῆς γῆς κατὰ τὴν δύναμιν τῆς συμπήξεως αὐτῆς τὴν ὑπόσασιν τῷ ὕδατος, διαιρεῖ τὸν πηλὸν εἰς ἰδία μέρη σμικρά· καὶ διὰ τῆτο γίνεται ἡ γῆ ἡ τῇ θαλάσσει πλησιάζουσα ψαμμώδης. ἔτως καὶ αἱ πεδιάδες, αἵτινες 30 ἔκ ἔχουσιν ὅπερ ἂν περικαλύψῃ αὐτὰς ἀπὸ τῷ ἡλίῳ, εἰσὶ τε καὶ μεμακρυσμέναι ἀπὸ ὕδατος γλυκεροῦ. ξηραίνει γὰρ ὁ ἥλιος τὰ μέρη τῆς ὑγρότητος τῆς γλυκεῖας, ἀπομένει δὲ ὁ ἐστὶν ἐκ τῷ γένους τῆς γῆς. καὶ διότι ἐνδιατρίβει ὁ ἥλιος ἐν τῷ τῷ τόπῳ τῷ ἀπερικαλύπτῳ, διαχωρίζονται τὰ μέρη τῷ πηλῷ, καὶ γίνεται ἐντεῦθεν ψάμμος. τέττε δὲ σημεῖον ἐστὶν, ὅτι ἐν τοιούτῳ τόπῳ βαθὺ κοιλαίνομεν καὶ 40 εὐρίσκομεν πηλὸν ἔμφυτον, καὶ ἔστιν ἔτος ῥίζα ψάμμου.

1. ὑδὲ σεισμὸς N°. || 17. ἐν om N°. || 21. τὸ om N°. || 26. ἀραιόν ubique Q°.

20. γῆν N°. || 24. τὰ μέρη om N°. || 33. θαλάττῃ Q°. || 41. βαθεῖ N° Q°.

ἔ γίνεται δὲ ψάμμος εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός. συμβαίνει δὲ τὸτο, ὅτι ἐξὶ διατριβῇ τῆς κινήσεως τῆ ἡλίου, ὡς ἔφημεν, καὶ μακρυσμὸς ἀπὸ ὕδατος γλυκεροῦ. τοιοῦτότρόπως νοητέον καὶ περὶ τῆς ἀλμυρότητος τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης. ἡ ῥίζα μὲν γὰρ πάντων τῶν ὑδάτων ἐστὶ γλυκερά, καὶ οὐκ ἄλλως συμβαίνει αὐτῇ ἀλμυρότης εἰ μὴ κατὰ τὸν τρόπον τὸν λεχθέντα. καὶ τὸτο σημεῖον ἐστὶν αἰσθητὸν ὅτι ἡ γῆ μὲν ἐστὶν ὑποκάτω τοῦ ὕδατος, τὸ δὲ ὕδωρ ὑπεράνω ἐξ ἀνάγκης καὶ φυσικῶς. κἀντεῦθεν καὶ κυριώτερον συμβεβηκε τῷ ὕδατι τὸ εἶναι ζοιχείω παρὸ τῇ γῇ. ἐφρόνησαν δὲ τινες ζοιχείον εἶναι τὸ πάντων τῶν ὑδάτων πλεῖστον· πλεῖστον δὲ ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τὸτο καὶ ζοιχείον πάντων ἐκρίθη τῶν ὑδάτων. ἐξὶ δὲ τὸ ὕδωρ φυσικῶς ὑπερέχον τῆς γῆς καὶ λεπτότερον αὐτῆς. καὶ διὰ τὸτο ἀπεδείξαμεν ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ πάντως κυφότερόν ἐστι τὸ γλυκὺ τῷ ἀλμυροῦ. πλὴν λάβωμεν καὶ ὡς ἐν παραδείγματι δύο σκεύη ἴσα, καὶ θῶμεν ἐν αὐτοῖς ὕδωρ γλυκὺ καὶ ὕδωρ ἀλμυρόν. μετὰ ταῦτα προσλάβωμεν ὥν, θῶμεν δὲ τὸτο ἐν τῷ ὕδατι τῷ γλυκεῖ, καὶ αὐτίκα καταδύσεται. μετὰ ταῦτα θῶμεν αὐτὸ καὶ ἐν τῷ ὕδατι τῷ ἀλμυρῷ, καὶ ὑπερνήξεται, καὶ ἀναβήσεται ἐπάνω τῶν μερῶν τῷ τοιοῦτο ὕδατος, διότι τὰ μέρη τούτου ἔ διαζεύγνυνται ὡς τὰ μέρη τῷ ὕδατος τῷ γλυκεροῦ. ἐκεῖνε μὲν γὰρ τὰ μέρη ἔ δύνανται ὑπομένειν διὰ τὴν λεπτότητα βάρους, τότε δὲ διὰ τὴν παχύτητα δύνανται· καὶ διὰ τὸτο ἔ καταδύεται τὸ ἐπιτεθέν αὐτῷ. ἔτω φυσικῶς ἐν τῇ νεκρᾷ θαλάσσῃ ἔτε καταδύεται ζῶον ἔτε γενναῖον· κυριεύει γὰρ ἡ ξηρότης ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν παντὶ ὅπερ ἐστὶ πλησίον τῷ σχήματος τῆς γῆς. φαίνεται τοῖνυν ἐντεῦθεν ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ παχὺ ἐστὶν ὑποκάτω τῷ μὴ παχείος. τὸ γὰρ παχὺ ἐστὶν ἐκ τῷ γένους τῆς γῆς, τὸ δὲ λεπτόν καὶ ἀραιὸν ἐκ τῷ γένους τῷ ἀέρος. καὶ διὰ τὸτο ὑπερέχει τὸ ὕδωρ τὸ γλυκὺ πάντων τῶν ὑδάτων· ἐκεῖνο γὰρ ἐστὶν ὑπάρχον τῆς γῆς πορρωτέρω. ἡδὴ τοιγαρὶν ἐγνωμεν ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ πορρωτάτω τῆς γῆς φυσικὸν ἐστὶ. καὶ τὸ γλυκὺ τῷ θαλαττίῳ ὑπερκείσθαι ἀπεδείξαμεν. καὶ φυσικὸν τὸτο εἶναι τῷ ῥηθέντι σημείῳ φανερόν· καὶ ἀναγκαῖον ἐγένετο. γενναῖται δὲ τὸ ἅλας ἐν ἰσαμένοις ὕδασι, οἷς τὸ γλυκὺ γίνεται ἀλμυρόν. ὑπερβαίνει δὲ ἡ ἀλμυρότης τῆς γῆς ἐκεῖνην τὴν ἀλμυρότητα. ἀπομένει γὰρ ἐκεῖνη μὲν ἀῆρ ἐγκεκλεισμένος, ταύτῃ δ' ἔ. καὶ διὰ τὸτο οὐκ ἐστὶν ἐκεῖνο τῆς γῆς τὸ σῶμα, γλυκύτητος τινος μετέχον

κατὰ πάντα τρόπον, εἰ καὶ τὸ γένος τὸτο ἐξ ὕδατος ἐστὶ, δ' ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς τῆς γῆς ὡς ἰδρώς.

Πρὸς τέτοις ὀφείλομεν εἰδέναι ὅτι καὶ αἱ βοτάναι καὶ τὰ εἶδη οὐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἐκ συνθέσεως, καὶ οὐκ ἐξ ὕλης ἀπλῆς, ἀλλ' ὥσπερ ἐστὶν ἡ ἀλυκότης ἀπὸ τῷ ὕδατος τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ὑσίας τῶν ψάμμων. αἱ ἀναθυμιάσεις γὰρ αἱ ἀναβαίνουσαι, ὅταν συμπαγῶσι, δύνανται συμπεριλαβεῖν τὴν αἰτίαν τῆς τῶν βοτανῶν ὑπάρξεως· καταπίπτει γὰρ ἀῆρ ἐντεῦθεν, καὶ δροσίζει τὸν τόπον, καὶ προέρχονται ἐξ αὐτῆ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἀσέρων τὰ εἶδη τῶν σπερμάτων. ὕλη δὲ ἀναγκαῖα ἐστὶ τὸ ὕδωρ, εἰ καὶ διαφορά ἐστὶν ἐν τῷ γένει τῷ ὕδατος. τὸ γὰρ ἀνερχόμενον ἐκ ἐστὶν εἰ μὴ ὕδωρ γλυκὺ· τὸ δὲ ἀλμυρὸν βαρὺ ἐστὶ, καὶ ἔ συναναβαίνει τῷ γλυκεῖ. τὸ δὲ ὑπερβαῖνον τὸτο τὸ λεπτότερόν ἐστὶ τῷ ὕδατος. ὃ δὲ ἐὰν ἐφελκυσθεῖ ὑπὸ τῷ ἀέρος, λεπτύνεται καὶ ἐπὶ πλέον ἀναβαίνει, κἀντεῦθεν γίνονται πηγαὶ καὶ ποταμοὶ ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ εἰς πολλὰ διατρέχουσι. καὶ σημεῖον τούτου ἐστὶ τὸ αἶμα τὸ ἀνερχόμενον εἰς τὸν ἐγκέφαλον. ὥσπερ γὰρ τι ἐκ τῶν τροφῶν μετὰ τῆς ἀναθυμιάσεως ἀνέρχεται, ἔτω καὶ εἰς πάντα τὰ ὕδατα. καὶ γὰρ καὶ τι τῷ ὕδατος τῷ ἀλυκῷ ἀνεστὶ μετ' ἐκεῖνε ὃ ἐξήρανε ἡ θερμότης, εἰς τὸ εἶδος τῷ ἀέρος, ὅς ἐστὶν ἀκριβῶς ὑπεράνω παντὸς γλυκεῖος ὕδατος καὶ ἀλμυροῦ. παράδειγμα δὲ τῷ λόγῳ τούτου εὐρήκαμεν ἐν τοῖς βαλανείοις πολλάκις. ὅταν γὰρ τὸ ὕδωρ τὸ ἀλμυρὸν καταλάβῃ θερμότης, λεπτύνει τὰ μέρη αὐτῷ, ἀναβαίνει τε ἀναθυμιάσεις, ἥτις ἦν ἐν τῷ ἐδάφει τῷ βαλανεῖ, καὶ ἀναχωρῶσι τὰ πυκνὰ μέρη τῆς ἀλυκότητος μετὰ τῷ ὑγρῷ τοῦ φυσικοῦ (ὃδὲ γὰρ εἰσὶν ἐκ τῷ γένους τῷ ἀέρος), ἵνα ἀκαλυψθῶσι τῇ ἀναθυμιάσει, ἥτις μία μετὰ τὴν ἄλλην προχωρεῖ ἄνω. ὅταν γὰρ προχωρήσῃσιν πολλὰ, καταπίεζεται ὁ ὄροφος, κἀντεῦθεν συνάγεται καὶ συμπήγνυνται καὶ ἐκσρέφει καὶ κάτω σάζει τὸ ὕδωρ τὸ γλυκὺ. καὶ ἔτως ἐν πᾶσι τοῖς βαλανείοις τοῖς ἀλμυροῖς ἐστὶν ὕδωρ γλυκὺ. αἱ τοῖνυν βοτάναι αἱ φυόμεναι ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς ἀλυκοῖς οὐκ ὀφείλουσιν ἔχειν πληθυσμὸν διὰ τὴν ξηρότητα. καὶ γὰρ τὸ φυτὸν δύο δεῖται, ὕλης λέγω καὶ τόπου, τῇ ἰδίᾳ φύσει ἀρμυζόντων. ὅταν γὰρ τὰ τοιαῦτα δύο παρῶσιν ὁμῶς, πρὸκίπτει τὸ φυτόν. ὅταν δὲ εὐρωμεν ὕλην πορρωτάτω τῆς εὐκραςίας, ἐπικενῆς ἐστὶν· ἐμποδὼν γὰρ ἐστὶ τῷ εἶναι τὸ ἐν τόπῳ εἶναι μὴ εὐκρεῖ. ἔτι κοινῶς ἔχῃ εὐρίσκομεν φυτὸν

13. ἐκρίθη πάσι N°. || 21. περιήξεται Q°. || 40. διὰ τὸτο om N°.

6. καὶ τῆς ὑσίας om N°. || 10. προέρχεται Q°. || 22. ἔ N° Q°. || εἰς om N°. || 30. προχωρεῖ et 31. προχωρήσῃ N°.

ἐν χιόνι, πλὴν βλέπομέν ποτε φυτὸν φαινόμενον ἐν αὐτῇ, καὶ τινα ζῶα, καὶ ἐξαιρέτως ἐλμινθας. ὅτοι γὰρ γεννῶνται ἐν τῇ χιόνι, καὶ φλόμος, καὶ πᾶσαι βοτάναι πικραί. ἀλλ' ἢ χιὼν ἐν ζῆτει προχωρεῖν ἐπὶ τῷ, ἂν μὴ καὶ συζευχθεῖ τις αἰτία ἐν αὐτῇ. καὶ αὕτη ἐστὶν ὅτι ἡ χιὼν κατέρχεται ποτε ὁμοία καπνῷ, συμπήγνυσί τε ταύτην ἄνεμος καὶ συσφίγγει αἶρ. πλὴν γίνεται καὶ ἀραιότης τις ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτῆς· κατέρχεται γὰρ ἐν τούτοις θερμὸν τι μέρος αἵρος, μένει τε ἐξ αὐτῆ καὶ ὕδωρ σεσημμένον. ὅταν γυν ὁ αἶρ ὁ ἐγκεκλεισμένος πλείονος γένηται πλατύνσεως καὶ ὁ ἥλιος παρεσιᾶσθαι, ἀπορρήγνυται ὁ αἶρ ὁ συμπιληθεὶς ἐν τῇ χιόνι, καὶ φαίνεται ἡ ὑγρότης ἡ σεσημμένη, ἣτις καὶ συμπήγνυται μετὰ τῆς θερμότητος τῆς ἡλίου· καὶ ὕτω φύονται τινες βοτάναι. ἐὰν δὲ ἡ ὁ τόπος περικεκαλυμμένος, ἢ γίνονται ἐν αὐτῷ βοτάναι ἀλλ' ἢ ἀνευ φύλλων· ἀπε- 15 χώρησε γὰρ ἀπ' αὐτῆς ἡ εὐκрасία τῆς γῆς, ἡ ὁμογενὴς αὐτῇ. ὅθεν ἄνθη καὶ φύλλα ἐν βοτάναις μικραῖς μεμιγμένα εὐρίσκονται ἐν τόποις κεκραμένοις καθαρῶς δι' αἵρος καὶ ὕδατος· ἐν ἐτέροις δὲ μὴ τοιούτοις σπάνιά εἰσι τὰ ἄνθη καὶ τὰ φύλλα τῶν φυτῶν τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ χιόνι. 20 ὁμοίως καὶ ἐν τόποις πολλοῖς ἀλμυροῖς καὶ ξηροῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ φαίνεται φυτὸν. ὅτοι γὰρ οἱ τόποι πόρρω εἰσὶν εὐκрасίας· ἐλαττονεῖται γὰρ ἡ γῆ, ἐξ ἧς μακράν εἰσὶν ὑγρότης καὶ θερμότης, ἅπερ εἰσὶ διὰ γλυκεῖος ὕδατος. γίνεται δὲ ποτε ἡ γλυκερὰ γῆ νεκρά, καὶ τότε ἢ γεννῶνται 25 ὀξέως ἐν αὐτῇ βοτάναι. ἐν τόποις δὲ θερμοῖς, ὅπου ἔστιν ὕδωρ γλυκὺ καὶ θερμότης πολλή, προφθάνει πέψις ἐκ τῶν δύο μερῶν, ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς τόπου μετὰ καὶ τῆς αἵρος τῆς ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος. ἡ δὲ πέψις τῆς αἵρος ἐκ τῆς θερμότητός ἐστι τῆς ἡλίου τῆς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. ἐντεῦθεν καὶ 30 τὰ ὄρη ἐφέλκονται ὑγρότητα, βοηθεῖ τε αὐτοῖς καὶ ἡ θερμότης τῆς αἵρος. ἐπισκευδεῖ δὲ καὶ ἡ πέψις· καὶ διὰ τῆτο τὰ φυτὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τοῖς ὄρεσι φύονται. ἐν δὲ τοῖς ψάμμοις νικᾷ, ὡς προέφημεν, ἡ ἀλμυρότης, καὶ ἀπομένουσιν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ψάμμου ἀραιότητες ὁμοίαι πρὸς ἀλ- 35 λήλας. ὁ τοίνυν ἥλιος οὐκ ἔχει δυνάμιν ἵνα ἐν αὐταῖς ἀπαρτίσῃ καὶ βεβαιώσῃ συνέχειαν ὕδατος. τῷ τοι καὶ φυτὰ ἐν αὐταῖς ὡς τὰ πολλὰ ἢ γίνονται· εἰ δὲ καὶ γίνονται, οὐ κατὰ εἶδη ἴδια καὶ διάφορα, ἀλλὰ κατὰ εἶδη ὁμοία πρὸς ἀλλήλα.

4 Τὰ δὲ φυτὰ ἃ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῷ ὕδατος γεννῶνται, 40 ἢ ἄλλως γεννῶνται εἰ μὴ διὰ τὸ πάχος τῆς ὕδατος. ὅταν

γὰρ θερμότης ἀψήται τῷ ὕδατος, ἣτις ἄνω πρὸς ἑκ ἔχει πῶς ἂν κινήθῃ, τότε προέρχεται ἐπ' αὐτὴν παρόμοιόν τι νεφέλῃ, ὀλίγον τε τῷ αἵρος κατέρχει, καὶ σήπεται τὸ τοῖστον ὑγρὸν, ἐφέλκεται τε αὐτὸ ἡ θερμότης, ἣτις ἐκτείνεται εἰς τὴν ὄψιν τῆς ὕδατος, καὶ γίνεται ἐντεῦθεν φυτὸν. ἢ ἔχει δὲ ρίζαν, ὅτι ἡ ρίζα ἐν τοῖς μέρεσιν ἐδράζεται τῆς γῆς, ἔχουσα μέρη διηρημένα. ἢ ἔχει δὲ πάλιν ὑδὲ φύλλα, ὅτι μακράν εἰσὶν ἀπὸ τῆς εὐκрасίας, καὶ οὐδὲ τὰ μέρη αὐτῆ εἰσὶν συμπεπηγότα. τῆτο δὲ τὸ φυτὸν οἶον εἰς ὁμοιότητα φύλλων γεννᾶται, καὶ καλεῖται ἐπίπτερον. τῶν δὲ λοιπῶν φυτῶν τῶν ἐν τῇ γῇ, ἐπεὶ τὰ τῆς γῆς μέρη εἰσὶν συμπεπηγότα, καὶ τὰ μέρη ἐξ ἀνάγκης τῶν εἰσὶν τοιαῦτα. τὰ γυν φυτὰ τὰ ἐκ τῆς γῆς συμπεπηγότα γίνονται ἐκ σήψεων ἐν τόπῳ ὑγρῷ καὶ καπνώδει. αἱ γὰρ σήψεις κατέρχουσιν αἶρα· καὶ ὅταν 15 πληθύνωνται οἱ ὑετοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι, ὁ ἥλιος φαίνεσθαι ποιεῖ αὐτάς, κατεπείγει τε ξηραίνεσθαι καὶ συμπήγνυσθαι, καὶ ἡ ξηρότης τῆς γῆς τὰς ρίζας αὐτῶν ποιεῖ· καὶ γίνονται ἐντεῦθεν φυτὰ καὶ μύκητες καὶ ὕδνα καὶ τὰ ὁμοία. πάντα δὲ ταῦτα γίνονται ἐν τόποις θερμοῖς κατὰ λόγον, διὸ ἡ θερμότης πέττει τὸ ὕδωρ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, κατέρχει τε ταύτην ὁ ἥλιος, καὶ γίνεται ἀναθυμίασις, καὶ ἐντεῦθεν συμβαίνει ἡ ἀλλοίωσις εἰς φυτὸν. ὁμοίως καὶ ἐν πᾶσι τόποις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θερμοῖς πληθεύει ἡ τῆς φυτῆς ἀπάρτισις. οἱ δὲ τόποι οἱ ψυχροί, εἰ καὶ οὗτοι τὸ ὁμοίον ποιοῦσιν ποτε, 25 πλὴν ἐκ τῆς ἐναντίας. ὁ γὰρ ψυχρὸς αἶρ τὸν θερμὸν συμπιέζει κάτω, συμπήγνυσί τε τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ὁ τόπος ἐψησιν πάσχει μετὰ τῆς προσόδου ὑγρότητος αὐτῷ· τῷ γυν περισσὴ ὑγρῇ ξηρανθέντος σχίζεται ὁ τόπος, καὶ ἐξέρχονται, ἐξ αὐτῆς φυτὰ. ἐν τόποις δὲ γλυκεροῖς, ἐν οἷς τὸ ὕδωρ μὴ 30 ἐπὶ πολὺ συμβαίνει χωρίζεσθαι, ὁπόταν ὁ αἶρ τῇ γῇ ἐγκλειόμενος ξηρανθῇ, ἡ ὑγρότης τε τῆς ὕδατος συμπαγῇ, καὶ ὁ αὐτὸς αἶρ μένῃ ἐν τοῖς ἐνδοτέρῳ τῆς ὕδατος, ἐξέρχονται φυτὰ, ὡς τὸ νῦμφαρ τὸ ἱατρικόν, καὶ εἶδη βοτανῶν ἄλλα πολλῶν καὶ σμικρῶν, ἃ δὲ τοιοῦτότρόπως γεννῶνται. πλὴν 35 ἢ εἰσὶν ἐκτεταμένα, διότι αἱ ρίζαι αὐτῶν εἰσὶν ἐπιπολαίως ἐν τῇ γῇ. ἐν τόποις ὡσαύτως ἐν οἷς ὕδωρ θερμὸν τρέχει, πολλάκις φυτὰ γεννῶνται, διότι ἡ θερμότης τοῦ ὕδατος ἐφέλκεται ἀναθυμιάσεις προσφάτως ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ δὲ ψυχρὰ φύσις τῆς ὑγρότητος τῆς ὕδατος ὑποκάτω ἀπομένει, καὶ 40 συμπήγνυται ὁ αἶρ ὁ ἐν τῷ τόπῳ ὑγρῷ. καὶ ὅταν πεφθῇ ἡ θερμότης τῆς αἵρος, πάλιν ἐν τῷ τόπῳ γεννᾶται τὸ φυτὸν, ἢ

14. δι] μὲν Q°. || 15. ἢ ἀλλ' N° Q°. || 19. ἐν] καὶ ἐν N°. || 24. ὑγρότης καὶ θερμότης Q°. || ὕδατος. οὐ γίνεται N°. || 28. καὶ οὐ Q°.

18. οἶδνα N° Q°. || 28. ἐξέρχεται Q°. || 29. αὐτῇ τὰ φ. N°. || 39. μένει N°. || 40. πεμφθῇ Q°.

ἄλλως εἰ μὴ ἐν καιρῷ πολλῷ. αἱ βοτάναι δὲ αἱ μικραὶ αἱ φαινόμεναι ἐν τόποις θεαφώδεσι, γίνονται ὅταν ἀνεμοὶ ὀξέως πνέουσιν ἀντίπνοιάν τε ποιῶσι καὶ ἀντιπληττωσιν ἀλλήλους, καὶ ἐξεγερθῇ ἀήρ ὁ ἐν αὐτοῖς καὶ θερμανθῇ ὁ τόπος καὶ γένηται ἐντεῦθεν πῦρ, καὶ μετὰ ταῦτα γεννηθῇ ὅπερ ἐστὶν ἐν τῷ βάθει ἀρσενίκιον, ὃ καταβαίνει ἐκ τῆς ἰλῆος τῷ ἀέρος, καὶ ἐφέλκεται πῦρ μετὰ σήφειος (τῆτο γὰρ τὸ ἀρσενίκιον)· τότε γὰρ γίνεται ἐκ τούτων φυτά. ὃ πολλὰ δὲ ταῦτα προβάλλεται φύλλα, καθὼς προαπεδείξαμεν, ὅτι ἡ εὐκрасία ἐκ τούτων πόρρω ἐστίν. ὅπερ δὲ φέρει τρόφιμόν τι φυτόν, 10 ἐκεῖνο φύεται ἐν τόποις θερμοῖς καὶ κούφοις καὶ ὑψηλοῖς, καὶ μᾶλλον ἐν τῷ κλίματι τῷ τρίτῳ καὶ τῷ τετάρτῳ· καὶ πάλιν ὃ δένδρον ποιεῖ τι ἐγγὺς τροφίμου, ἐκεῖνο γεννᾶται ἐν τόποις ὑψηλοῖς καὶ ψυχροῖς. καὶ διὰ τῆτο πληθύνονται τὰ εἶδη ἐν τόποις τοιούτοις, διὰ τὴν ἐφέλκυσιν τῷ ὑγρῷ καὶ τὴν 15 εὐκрасίαν τὴν ἐκ τῆς θερμότητος τῷ ἡλίῳ ἐν ἡμέραις χειμεριναῖς. ὁμοίως καὶ ὁ πηλὸς ὁ ἐμφυτός ὀξέως προάγει φυτὰ πύονα· ἡ συμπίλησις γὰρ τῆς ὑγρότητος τότε ἐν τόποις γλυκεροῖς γίνεται, ὡς προειρήκαμεν.

5 Πάλιν τὸ φυτόν τὸ ἐν τοῖς λίθοις τοῖς σερροῖς γεννώμενον μακρῷ χρόνῳ συμβαίνει. ὁ γὰρ ἀήρ ὁ ἐμπεριειλημμένος τούτοις βιάζεται ἀναβῆναι, ἔξοδον δὲ μὴ εὐρίσκων διὰ τὴν ἰσχυρότητα τῶν λίθων ἐπαναστρέφει καὶ θερμαίνει ἐαυτόν, ἐφέλκεται τε τὸ ὑγρὸν τὸ ἐναπολειφθὲν τοῖς λίθοις ἄνω, ἔξέρχεται τε ἀναθυμιάσις σὺν ὑγρότητι, μετὰ ἀναλύσεως 25 σμικροτάτων μερῶν τῶν ἐν τοῖς λίθοις. καὶ γὰρ πολλαῖς ἔθος ἐστὶ τοῖς λίθοις ἵνα βοηθῇ αὐτοῖς ὁ ἥλιος διὰ τῆς ἰδίας πέφειος. καὶ ἔτω γεννᾶται ἐξ αὐτῶν φυτόν. ὃ δὲ ἐκ ἀναβαίνει, εἰ μὴ πλησίον ἢ γῆς ἢ ὑγρῷ. ἡ γὰρ ὑπόστασις τῷ φυτῷ δεῖται γῆς ὕδατος καὶ ἀέρος. κατανοεῖσθω τοιγαρὶν 30 τὸ φυτόν· καὶ εἰ ἐστὶ πλησίον τοῦ ἡλίου, ταχέως γεννᾶται, εἰ δὲ ἐστὶν ὁ ἥλιος εἰς δυσμάς, βραδύνει. πάλιν τὸ φυτόν ἐν ᾧ κυριεύει τὸ ὕδωρ, ὃ παραχωρεῖ τῷ ἀέρι ἀναβαίνειν, καὶ διὰ τῆτο ὃ τρέφεται. ὁμοίως καὶ ἡ ξηρότης ὅταν κρατήσῃ, ἀναστρέφει ἡ φυσικὴ θερμότης εἰς τὰ ἄκρα, καὶ βύει τοῦ 35 φυτῷ τὰς ὁδὸς δι' ὧν οἱ πόροι· καὶ διὰ τῆτο ὃ τρέφεται τὸ φυτόν.

6 Καθολικῶς δὲ λόγῳ πᾶν φυτὸν τεττάρων τινῶν δεῖται, σπέρματος διωρισμένου, τόπου ἀρμόδιου, ὕδατος συμμέτρου καὶ ἀέρος ὁμοίου. ὅταν ἔν ταῦτα πάντα συντελεσθῶσι, γεννᾶται 40

φυτόν καὶ αὐξάνει· ὅτε δὲ ταῦτα ἀποχωρήσουσιν, ἀσθενεῖ τῇ ἀποχωρήσει καὶ τὸ φυτόν. πάλιν τὸ φυτόν τὸ προϊὸν ἐν ὄρεσιν ὑψηλοῖς, εἰ ἔσαι εἶδος, ἔσαι προχειρότερον καὶ προσφυέστερον εἰς ἰατρειάν· ὁ καρπὸς δὲ ὁ σκληρότερος εἰς πέψιν ἔχ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρέφει. τόποι δὲ ἀπομεμακρυσμένοι τῷ ἡλίῳ ἐκ εἰς πολλῶν βοτανῶν γεννητικοί. ὁμοίως εἰ μὴ ὁ ἥλιος μακρότητα τῇ ἡμέρᾳ προσάγῃ ἐν τῇ κινήσει αὐτοῦ καὶ κατακυριεύῃ τῆς ὑγρότητος, ἐκ ἔχει τὸ φυτόν δυνάμεις φύλλα καὶ καρποὺς προάγειν. τί δὲ καὶ περὶ τῶν φυτῶν 5 χρὴ νοεῖν, ἃ γεννῶνται ἐν ὑδαρώδεσι τόποις; ἐν τούτοις ὅτε τὸ ὕδωρ ἡρμεῖ γίνεται τι καθάπερ ἰλύς, καὶ ἐκ ἐστὶ δύναμις ἐν τῷ ἀέρι ἵνα ὑποσῇ τὰ μέρη τῷ ὕδατος. κατέχεται γὰρ αὐτὸς ὁ ἀήρ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, καὶ κωλύει τὴν παχύτητα τῷ ὕδατος ἀναβαίνειν. εἰ γὰρ πλημμυρήσῃ 10 ἀνεμος ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ καὶ συσφιγχθῇ ἡ γῆ, συμπίεσθαι τε ἑαυτὸν ὁ ἐμπεριειλημμένος ἀήρ, καὶ συμπίεξαι ὁ ἀνεμος τὴν ὑγρότητα, προελεύσεται ἐκ ταύτης τῆς ὑγρότητος φυτὰ ὃ πολὺ διαφέροντα ἀλλήλων ἐν εἶδει καὶ σχήματι, διὰ τὴν διαμονὴν καὶ τὴν παχύτητα τῷ ὕδατος καὶ τὴν θερμότητα 15 τῷ ἡλίῳ ἄνωθεν. πάλιν περὶ τῶν φυτῶν ἃ εἰσιν ἐν τόποις ὑγροῖς, καὶ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν φαίνεται ἐν τῇ ὄψει τῆς γῆς χλοαῖζουσα, λέγω ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μικρὰ ἐστὶν ἀραιότης. ὅταν ἔν ἐμπεσὼν ὁ ἥλιος κινήσῃ τὴν ἐν ἐκείνῳ ὑγρότητα, καὶ θερμάνῃ τὸν τόπον τῇ συμβαινύσῃ κινήσει 20 καὶ τῇ θερμότητι τῇ ἐμπεριειλημμένῃ τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, ὅπερ δὴ ὃ συμβαίνει ἐν οἷς οὐκ ἔχει τὸ φυτόν ὅθεν αὐτὸ αὐξήσῃ, καὶ ἡ ὑγρότης τῇ ἰδίᾳ ἐκτάσει διαχυθῇ, γίνεται καπνὸς ὑπεράνω τῆς γῆς ὡς ὕφασμα χλοαῖζον, κἀντεῦθεν γεννᾶται φυτόν μὴ ἔχον φύλλα, ὑπάρχον ἐκ τοῦ 25 γένους τῷ φυτῷ τῷ φαινομένῳ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῷ ὕδατος. ἐστὶ δὲ μείζον ἐκεῖνος, διότι πλησίον ἐστὶ τῆς γῆς, εἰ καὶ ἐκ ἀναβαίνειν καὶ ἐπεκτείνεσθαι δύναται. πολλαῖς δὲ καὶ ἐν φυτοῖς ἄλλο φυτόν γεννᾶται οὐ τοῦ αὐτοῦ εἶδους καὶ τῆς αὐτῆς ὁμοιώσεως, ἀνευ ῥίζης. κινεῖται δὲ τῆτο ἔτως· ἐπὶ 30 ταν φυτόν πολλῶν ἀκανθῶν ἐν πύονι ὕδατι κινήσῃ ἑαυτῇ, ἀνοίγονται τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ἀνιμᾶται ὁ ἥλιος τὰς ἐν αὐτῷ σήφεις, πέψιν τε ποιεῖ τούτῳ, καὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει εἰς τὸν τόπον τὸν σεσημμένον βοηθειαν χορηγεῖ μετὰ θερμότητος εὐκράτου, κἀντεῦθεν αὐξάνει τὸ φυτόν, ὡς δοκεῖν νῆματα ἐκτείνεσθαι εἰς ὅλον αὐτό. καὶ τοῦτο ἰδίον ἐστὶ τοῖς

2. γενώται Q°. || 7. γὰρ om N°Q°. || 10. δι' ὃ δὲ Q°. || 11. καὶ post θερμοῖς om N°. || 18. γὰρ] καὶ γὰρ Q°. || 29. ἢ τῆς γῆς N°. || 30. δεῖται τῆς γῆς N°. || 34. κατακρατήσῃ Q°.

8. καὶ κατακυριεύῃ] κατακυριεύει N°. || 10. ὑδαρώδεσι N°. || 12. ὑποσῇται μέρη Q°. || 14. πλημμυρήσει et 15. συμπίεσει et 16. συμπίεξει N°Q°. || 21. τῇ ὄψει] τοῖς τόποις N°. || 25. περιειλημμένη N°.

φυτοῖς τοῖς ἔχουσι πολλὰς ἀκάνθας. τότε γοῦν γεννᾶται βοτάνη ἢ λεγομένη λινοζώσις καὶ τὰ ταύτῃ ὅμοια. πᾶσαι δὲ αἱ βοτάναι, καὶ εἴ τι αὐξάνει ἐπάνω τῆς γῆς καὶ ἐν τῇ γῇ, πρίεισιν ἐκ τινος τύτων τῶν πέντε, ἃ εἰσι σπέρμα, ὑγρότης ἐξ ὕδατος, τόπος ἐπιτήδειος, ἀῆρ καὶ φυτεία. καὶ 5 ταῦτα τὰ πέντε εἰσὶν, ὡς ἂν εἴποι τις, ρίζαι φυτῶν.

7. Τριπλῶς δὲ ἡ τῶν δένδρων εὐπορία ἀκολουθεῖ· ἡ γὰρ προάγουσι τοὺς καρπὸς πρὸ τῶν φύλλων, ἡ σῖναμα τοῖς φύλλοις, ἡ μετὰ τὰ φύλλα. ἔστι τοίνυν φυτὸν ὅπερ οὐκ ἔχει ρίζαν ἢ φύλλα· ἔστι καὶ ὅπερ φέρει φιτρὸν ἄνευ καρ- 10 ποῦ καὶ φύλλων, ὡς ἡ λεγομένη χρυσοκόμη ἢ χρυσίτις. ἀλλὰ τὰ φυτὰ ἃ καρπὸν πρὸ τῶν φύλλων προάγουσι, πολλὴν ἔχουσι τὴν πύότητα. ὅταν γὰρ ἐκταθείῃ ἡ θερμότης ἢ ὅσα φυσικῶς τῷ φυτῷ, ταχύνει καὶ ἡ τότε πέψις, ῥών- νυται τε καὶ ζεῖ ἐν τοῖς κλάδοις τῷ φυτῷ, κωλύει τε τὸν 15 χυμὸν ἵνα μὴ ἀναβαίνει ἀπ' αὐτῷ· κἀντεῦθεν προχωρῶσι καρποὶ καὶ φύλλα. ἐν δὲ τοῖς φυτοῖς ἃ ταχύτερον τὰ φύλλα προάγουσι, τί νοητέον; αἱ διαθέσεις τῶν ὑγρῶν εἰσὶ πολλαί. ὁπόταν γὰρ ἡ θερμότης τῷ ἡλίῳ ἀρξῇται διασπεί- ρειν τὰ μέρη τῷ ὕδατος, ἄνω ἐφέλκεται ὁ ἥλιος τὰ μέρη 20 τῆς ὑγρότητος, καὶ βραδύνει ἡ πεπειρότης, διότι ἡ πέψις τῷ καρπῷ οὐκ ἔστιν εἰ μὴ ἐν συμπήξει, καὶ προηγνῶνται τὰ φύλλα τῶν καρπῶν τῇ προσαγωγῇ τῆς πολλῆς ὑγρότητος. πολλάκις δὲ συμβαίνει αὐτοῖς καὶ πύοτης, ὁπόταν ἡ ὑγρό- της ἢ ἐν τῷ φυτῷ πέψιν λάβῃ καὶ ἀναβῇ ἐξ αὐτῆς ἀτ- 25 μίς πυκνὴ, καὶ ἐλαύσει αὐτὴν ὁ ἀῆρ μετὰ τῷ ἡλίῳ· τότε γὰρ ἐξέρχεται ἐκ τῆς ὑγρότητος ἐκείνης καὶ πύοτης καὶ καρπὸς καὶ φύλλα μιᾷ ἐκθέσει. οἱ παλαιοὶ δὲ σοφοὶ τὰ φύλλα πάντα καρποὺς εἶναι διεβεβαίουντο. ἰσέον οὖν ὡς ὁπόταν ἡ ὑγρότης ἐστὶ τόση ὥστε μὴ πεκαίνεσθαι μηδὲ συμ- 30 πῆγνυσθαι διὰ τὴν ἐκ τῷ αἵρος ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἀνωθεν σπυδὴν τῆς ἐφελευκώσεως τῷ ἡλίῳ, τότε ἡ ὑγρότης αὕτη, εἰς ἣν οὐκ ἐνηργήθη πέψις, ἀλλοιοῦνται εἰς φύλλα· ἃ δὲ οὐκ ἔχουσιν ἄλλον σκοπὸν εἰ μὴ τὴν ἐφέλευσιν τῆς ὑγρότητος, καὶ ἵνα ὥσι καὶ περικαλύμματα τῶν καρπῶν ἀπὸ τῆς 35 σφοδρότητος τῷ ἡλίῳ. ἢ τοίνυν ὁμοίως δεῖ ἵνα τὰ φύλλα ὦσιν ὡς οἱ καρποί· ὁ γὰρ χυμὸς ὁ ἀναβαίνων ἀλλοιω- θεῖς, ὅτός ἐστι τὰ φύλλα, ὡς εἵπομεν. τοιοτρόπως ἐστὶν ἡ κρίσις καὶ ἐν ταῖς ἐλαίαις, αἱ πολλάκις σφρίσκονται τῶν ἰδίων καρπῶν. ὁπόταν γὰρ ἡ φύσις πέψιν ποιήσῃ, ἀνα- 40

βαίνει πρώτως ἐκ τῆς λεπτότητος, ὅπερ οὐκ ἐπεάνθη ἐκ τῆς θερμότητος. ἔστιν οὖν αὕτη ἡ ὑγρότης φύλλα. ἡ δὲ πέψις ἐστὶν ἄνθος. ὅταν δὲ τελειωθῇ τῷ δευτέρῳ ἔπει ἡ πέψις, γεννῶνται καρποί, καὶ ἐκβαίνει εἰς τέλος ἡ ὕλη κατὰ τὸν τόπον τὸν ἐν αὐτοῖς. αἱ ἀκανθαὶ ὡσαύτως εἰσὶν ἐκ τῷ γένει τῶν φυτῶν, ἢ μὴν τῆς αὐτῆς φύσεως. λέγω γοῦν ὅτι ἐν τῷ φυτῷ ἐστὶν ἀραιότης, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐστὶ πέψις, καὶ ἀναβαίνει ὑγρότης ψυχρὰ καὶ μετ' αὐτῆς βραχεῖα διάκρισις, διερχομένη ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀραιότητι. ποιεῖ γὰρ ταύτην συμπήγνυσθαι ὁ ἥλιος, κἀν- τεῦθεν εἰσὶν αἱ ἀκανθαί. διὰ τὸτο καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν ἐστὶ πυραμοειδές· ἔστι γὰρ ἡ βάσις αὐτῶν ἀρχομένη ἀπὸ πα- χέος καὶ προχωροῦσα εἰς ἰσχυρόν. τοῦτο δὲ γίνεται, διότι κατὰ βραχυὶ ὁ ἀῆρ ἐπεκτείνόμενος τῷ φυτῷ αὐξάνει τὰ μέρη αὐτῷ μετ' ἐπιτάσεως τῆς ὕλικῆς. τοιοτρόπως καὶ πᾶν δένδρον ἢ φυτὸν γίνεται, ἢ ἡ κεφαλὴ ἐστὶ πυραμοειδής.

Ἡ χλοαῖζα δὲ χροιά ὀφείλει εἶναι πρᾶγμα κοινό- 8 ταν ἐν τοῖς δένδροις. βλέπομεν γὰρ ὅτι, ὥσπερ κοινὴ ἐστὶν ἡ λευκότης ἐντός, ὣτως καὶ ἡ χλοερότης ἐκτός. καὶ τὸτό ἐστὶν, ὅτι ὕλη χρωῖνται πλησιωτέρα ἡ γον μᾶλλον πεπεμμένη. δεῖ τοίνυν ἵνα ἡ χλοερότης ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς, ὅτι αἱ ὕλαι ἔλκυσιν καὶ ἀραιῶσιν τὸ ξύλον τῷ δένδρῳ, βραχεῖαν τε ἡ θερμότης πέψιν ἐργάζεται, καὶ ἀπομένει τι ἐκεῖ ὑγρόν, ὃ φαίνεται ἔξωθεν· καὶ τὸτό ἐστὶν ἡ χλοερότης ἢ ἐν τοῖς φυ- τοῖς, ἐὰν μὴ μείζων γένηται ἢ πέψις. ὀφείλει δὲ εἶναι μέση ἐν τοῖς φύλλοις καὶ ἐν τοῖς ξύλοις τῇ δυνάμει. ἡ δὲ χλοε- ρότης ἢ φθίρεται, ἐὰν ἡ ὑγρότης ἐν αὐτῇ, ἥτις ἐστὶν ἐκ τῷ γέ- νους τῆς γῆς. ἐξ ἀμφοτέρων γοῦν τούτων ἡ χροιά γίνεται ἢ χλοερά. τότε σημεῖον ὅτι οἱ φλοιοὶ τῷ δένδρῳ, ὅταν ξηραί- νηται αὐτό, μελαίνονται, ἐντός δὲ εἰσι λευκοί. ἐν τοῖς δένδροις γοῦν μεταξὺ τῶν δύο χρωμάτων χροῖμα χλοερόν γίνεται ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῶν. τῷ δὲ σχήματος τῶν φυτῶν τρεῖς εἰσὶ τρόποι· τινὰ γὰρ ἄνω προχωρῶσι, τινὰ κάτω, τινὰ μέσον. τὰ μὲν ἔν ἄνω ἐκτεινόμενα ἔχουσιν αἰτίαν, ὅτι ἡ φύσις αὐτῶν φαίνεται ἐν τῇ ἐντερῶνι, καὶ ἔλκει τὴν θερ- μότητα, καὶ συμπιέζει ἐν αὐτῇ τὸν αἶρα τὸν ὄντα ἐν ταῖς ἀραιότησιν αὐτῆς. πυραμιδῶνται δέ, ὥσπερ πυραμι- δῶται τὸ πῦρ ἐν ταῖς ἰδίαις ὕλαις καὶ καφίζεται. ὅσα δὲ κάτω ἐκτείνεται, τῶν οἱ πόροι συμπήγνυνται. ὅταν γὰρ πέψις γένηται, τότε ἡ ὕλη πυκνῶνται τῷ ὑγρῷ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ

6. εἴπη N^o Q^o. || 11. χρυσίτης Q^o. || 14. παχύει N^o. || 25. ἡ et ἀτμίς om N^o. || 30. πῆγνυσθαι N^o. || 33. οὐκ post ἦν om N^o. || 39. καὶ om N^o.

5. τὸν post κατὰ om Q^o. || αὐταῖς N^o. || 12. παχίων N^o Q^o. || 20. πλησιωτέρα γὰρ Q^o. || 22. τε] δὲ καὶ Q^o. || 23. ἐκεῖ τι N^o. || 30. μελαίνονται N^o. || 33. τινὰ δὲ μέσον Q^o. || 39. γὰρ] δὲ N^o.

ἐντεριώνη. κἀντεῦθεν ἐκπορεύεται μὲν τὸ λεπτὸν ἄνω, ἐπανάσφραξι δὲ τὸ ὑγρὸν πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα κάτω· κινεῖ γὰρ ταύτην ἡ οἰκεία βαρύτης. ἃ δὲ φυτὰ μέσον τῶν δύο εἰσὶν, ἔχουσιν ὥτως. λεπτύνεται τὸ ὑγρὸν, ὅτι ἡ φύσις τῆς εὐκρασίας γειννιάζει τῇ πέφει, εἰσὶ τε καὶ οἱ πόροι μέσοι, καὶ ἡ ὕλη ἐπεκτείνεται καὶ ἄνω καὶ κάτω. ἔστι δὲ ἡ μὲν πρώτη πέψις ὑπὸ τὸ φυτόν, ἡ δὲ δευτέρα ἐν τῇ ἐντεριώνῃ, ἥτις ἐξέρχεται μὲν ἀπὸ τῆς γῆς, ἔστι δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶ φυτῷ· καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ἡ διαίρεσις, ἥτις συμβαίνει ἀπὸ τῆς δευτέρας, ἢ ἀπὸ τῆς πρώτης πέψεως. ἡ δὲ τρίτη πέψις ἐστὶν ἐν τῷ ζῳῷ· ὃ γὰρ γίνεται αὕτη ἡ πέψις εἰ μὴ διὰ τὴν διαίρεσιν τῆς φύσεως τῶν μελῶν καὶ τὴν διάσπασιν τῶν φυσικῶν πρὸς ἄλληλα. τὰ δὲ φυτὰ γείτονά εἰσι πρὸς ἑαυτά, καὶ διὰ τῶτο πληθύνονται ἐν πολλοῖς τόποις. ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ ἡ ὕλη τῶν φυτῶν κάτω ἐκτείνεται. τὰ σχήματα τοίνυν τῶν φυτῶν εἰσὶν ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ ποσότητι τῶν σπερμάτων, τὰ ἄνθη δὲ τῶν φυτῶν καὶ οἱ καρποὶ εἰσὶν ἐν ταῖς ὑγρότησι καὶ ἐν ταῖς ὕλαις. κεῖται τοίνυν ἡ πρώτη κίνησις καθολικῶς καὶ ἡ πέψις ἐν πᾶσι τοῖς ζῳοῖς, καὶ ἢ ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτῆς πάντα τὰ ζῳα. ἐν τοῖς φυτοῖς δὲ ἐστὶν ἡ πρώτη πέψις, εἴτα ἡ πέπανσις κατὰ τὴν τροφήν αὐτῶν. ἕκασον ἔν δένδρον ἀναβαίνει αἰεὶ, ἔς' ἂν πληρωθῇ. αἰτία δὲ αὕτη ἐστὶν, ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ζῳῶν ἐκάσιν τὸ μήκος πλησίον ἐστὶ τῷ ἰδίῳ πλάτους, ἐν τῷ φυτῷ δὲ πόρρω, ὅτι ἡ ῥίζα αὐτῷ, ἥγουν τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ, σπεύδουσιν εἰς ἀνάβασιν, ἵνα δημιουργηθῇ τὸ φυτόν. ἡ διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν ἐν τοῖς κλάδοις ἐστὶν ἐκ τῆς περιττῆς ἀραιότητος. ὅταν γὰρ συμπίεσθῶσιν οἱ χυμοί, θερμαίνεται ἡ φύσις καὶ σπεύδει εἰς τὴν πέψιν, κἀντεῦθεν τυπῶνται οἱ κλάδοι καὶ φύεται τὰ φύλλα, ὡς προεῖπομεν.

9 Τὸ δὲ τὰ τῶν δένδρων φύλλα πίπτειν ἐστὶ διὰ τὴν ἐπιφορὰν τῆς ὀξείας ἀραιότητος. ὅταν γὰρ πεφθῇ ἡ ὑγρότης μετὰ τῆς ὕλης, πυραμιδοῦται, καὶ μετὰ ταῦτα κατισχυαίνουσι. καὶ ὅταν φανῇ ἡ ὕλη τῇ πέφει πεπληρωμένη, τότε τελείως βύονται τὰ ἄκρα τῶν πόρων ἄνω. καὶ διὰ ταῦτα ἐπεὶ τὰ φύλλα ἢ ἔχουσιν ὕλην, ξηραίνονται καὶ πίπτουσιν. εἰ δὲ συμβῇ τὸ ἐναντίον ὧν εἵπομεν, ὃ πίπτει τὸ φυτὸν εἰς ξέρησιν τῶν ἰδίων φύλλων. ὅταν δὲ πάλιν κινήσῃ τὸ φυτὸν ψυχρότης, θερμαίνεται αὐτὸ ἡ ἐγκλεισμένη τότε θερμότης, καὶ ἡ φανέρωσις τῆς ψυχρότητος γίνεται

ἐκτὸς ἐν τοῖς ἄκροις αὐτῷ, καὶ ἀποταλῶνται ἐντεῦθεν τὰ φύλλα γλαυκά, καὶ ὃδὲ πίπτουσιν, ὡς ὃδὲ ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν καὶ τῶν μυρσινῶν καὶ τῶν λοιπῶν. ὁπόταν δὲ ἔχῃσι τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτὰ δύναμιν τῷ ἔλκειν σφοδρῶς, γίνεται 5 καρποφορία ὁμῶς· ἥτις συμβαίνει, ὅτι χρῆται ἡ φύσις πέφει κατὰ διαδοχὴν συγχῇ, καὶ ἐν ἐκάσῃ πέφει καρπὸν προάγει καλὸν. καὶ διὰ τῶτο τινὰ φυτὰ καὶ πολλάκις ἐν τῷ χρόνῳ καρποφορεῖσι. τὸ δὲ φυτὸν ὅπερ ἐστὶν ὡς ἡ φύσις τῷ ὕδατος, μόλις καρποφορεῖ διὰ τὴν ἐπιπράτειαν τῆς ὑγρότητος αὐτῆς καὶ τὸν πλατυσμὸν τῶν ἰδίων πόρων καὶ τὴν ἀπορροήν τῶν ἰδίων ῥιζῶν. ὅτε δὲ ἰσχυροποιηθῇ τὸ θερμὸν, ταχύνει τε ἡ τότε πέψις, καὶ λεπτύνεται ἡ ὑγρότης καὶ ὃ συμπήγνυται· ὃδ' ὥτως πάλιν γίνεσθαι καρποφορίαν συμβαίνει. καὶ τῶτο εὐρίσκεται ἐν πάσαις ταῖς βοτάναις 15 ταῖς λεπταῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τισὶ λαχάνοις. φαίτης δὲ γίνεται ἐν τόποις σφόδρα θερμοῖς, καὶ ἐστὶν ἐν τούτοις ὀλίγος καρπὸς ἐκ τῆς ὑγρότητος, διότι εἰσὶ στενοὶ οἱ πόροι ὅταν γῆν βελήσῃ ἡ φύσις πέψιν ποιῆσαι, μὴ ἔχουσα ὑγρότητα ἀρκῆσαι τῇ ὕλῃ, τότε γίνονται οἱ πόροι στενωτέρου ἐπανασφραξίῃ γῆν ἢ πέψιν, καὶ συνεχῇ ταύτην ποιῇ ἡ θερμότης, καὶ φαίνεται τότε τὸ μέσον λευκὸ καὶ μέλανος ἐν χρώματι. καὶ ὅτε τῶτο τοιοτρόπως γένηται, τότε τὸ ξύλον φθάνει γίνεσθαι μέλαν, καὶ πᾶν τὸ πλησιαζόν τῷ φαιῷ· καὶ τῶτο ἐστὶν ἰδεῖν ἀπὸ τῷ ἐβένῃ καὶ τῆς πελέας. 20 ὁ δὲ ἔβενος καταδύεται ἐν τῷ ὕδατι, ὅτι τὰ μέρη αὐτοῦ εἰσὶ συμπεπηγότα καὶ οἱ πόροι ξενοί, καὶ ἀπ' ἢ εἰσέρχεται ἐν αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐκ τῶν ξύλων τῶν λευκῶν βυθίζεται, ἔστι διὰ τὴν ξενότητα τῶν πόρων καὶ τὴν περιττότητα τῆς ὑγρότητος τῆς βύσεως τοὺς πόρους, ὥς μὴ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν αέρα. τὸ δὲ ἄνθος ἐκ λεπτῆς μόνον ὕλης ἐστὶν, ὅταν ἀρξῇται ἡ πέψις· καὶ διὰ τῶτο προηγείται τῷ φυτῷ, ὡς εἰδείξαμεν. ἐντεῦθεν γῆν δεικνύομεν καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν τὰ φυτὰ ἐκφέρουσι φύλλα πρότερον, εἴτα καρπούς. ὁ δὲ ἐν τῷ φυτῷ τῷ ἔχοντι ξενούς πόρους γίνεται χρωμα, ἔστι ἐν χρωματι σαπφειρίνῳ, καὶ διότι συμπίεζονται αὐτῷ τὰ μέρη, εἰς λευκότητα κλίνει. ὅταν δὲ εἰς εὐκрасίαν φθάσῃ, ἐστὶ γλαυκόν. διότι δὲ τινὰ φυτὰ ἄνθη ἢ ἔχουσιν, ἐστὶν ἡ αἰτία ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον γίνεται τῶτο διὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἐν αὐτοῖς μερῶν καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς λεπτότητα καὶ 40 τραχύτητα καὶ παχύτητα. ἢ ἔχουσι δὲ ἄνθη φοίνικες, συκαὶ καὶ τὰ τέτοις ὅμοια. τὸ δὲ φυτὸν τὸ παχεῖς ἔχον

5. τε] δὲ Q°. || 8. δι] τε N°Q°. || 22. γῆν N°. || 30. φαίνεται N°.

13. συμβαίνει γίνεσθαι καρποφορίαν N°. || 17. σερροὶ N°. || 27. λεπτῶν N°. || 32. ἔν N°. || 40. ἔχει N°.

φλοιούς ἐκτείνεται κατὰ τὴν ἑκτασιν τῆς ὑγρότητος καὶ
 ἦν συνώθησιν τῆς θερμότητος. καὶ τὰτο ἐστὶν ἐν τῇ πεύκῃ
 καὶ τῷ φοίνικι. τὸ δὲ φυτὸν τὸ γάλα ἐκβάλλον ἔχει τὸτο
 ἐν τῷ μέσῳ. ἔστι δὲ ἡ θερμότης ὑποκάτω ἰσχυροτέρα,
 καὶ μένει ἐκεῖ πύτης. ὁπόταν ἔν ἀρξῇται ἡ θερμότης πέ- 5
 τειν, σρέφεται ἡ πύτης εἰς τὴν οἰκείαν ὑγρότητα, καὶ συμ-
 πῆγνυσι ταύτην συμπήξει βραχείᾳ. καὶ θερμαινόμενος τοῦ
 τόπου γίνεται ἡ ὑγρότης λιπαρά, ὁμοία γάλακτι, ἐγείρεται
 τε ἀναθυμίασις ἀπὸ τῆς ὑγρότητος τῆς ἐλκύσης τὸ γάλα
 ἐκεῖνο εἰς τὰς ἀκρότητας, καὶ κατέχει ἡ ὑγρότης τὴν θερ- 10
 μότητα τὴν φαινομένην, καὶ ἔτω συμπῆγνυται τὸ γάλα.
 φύσις γὰρ ἐστὶ τῆς θερμότητος τὸ συμπηγνύνειν. ὁποῖον δὴ
 τι δὲ γάλα πολλῆς ἐστὶ συμπήξεως, τότε γίνεται, ὅταν ἐν
 τῷ δένδρῳ φανῇ ψύχος· συμπηγνύμενον γὰρ μετὰ ταῦτα
 ἐξέρχεται ἀπὸ τῷ οἰκείῳ τόπου. καὶ ἐντεῦθεν ἐστὶ τὸ κόμι. 15
 τὸ κόμι δὲ τὸ θερμὸν προέρχεται ἐν τῷ σάζεσθαι· ὁπόταν
 γῶν τῷ ἀέρος ἄψῃται, συμπῆγνυται καὶ καταρρεῖ ἐν τόπῳ
 εὐκράτῳ, καὶ ἔστιν ὁμοιον ὕδατι. ἕτερον δὲ χέεται καὶ
 συμπῆγνυται ὁμοιον λίθοις ἢ κογχυλλίοις. ὅτε δὲ κατὰ
 σφάγγα ρεῖ, μένον ἐν τῷ οἰκείῳ εἶδει γίνεται ὡς τὸ λεγό- 20
 μενον σμηρίον. τὸ δὲ ἀλλοιούμενον ὡς λίθος ἐστὶ κατὰ τὸ
 φαινόμενον λίαν ψυχρόν. ποιεῖ δὲ τὸτο ἡ θερμότης τοιοῦ-
 τον εἶναι· ὅταν δὲ ἡ ψύχος καὶ καταρρῇ, ἀπολιθῆται. πά-
 λιν τῶν δένδρων τινὰ ἀλλοιοῦνται ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ ποτὲ
 μὲν γίνονται χλοερά ποτὲ δὲ γλαυκά, καὶ ἔ φθίρονται 25
 ἕτε τὰ φύλλα αὐτῶν ἕτε οἱ καρποί, ὅτι τὰ φυτὰ ἐν οἷς
 τὸτο συμβαίνει ἔχουσιν ἐπάνω θερμότητα παχείαν καὶ ἐν
 ταῖς ρίζαις ὑγρότητα λεπτὴν· ὅθεν ἐν τῇ προόδῳ τῷ ἔτους
 κατέχει ἡ ὑγρότης ἐκεῖνο τὸ χρῶμα διὰ τὴν ψυχρότητα
 τῷ ἀέρος. καὶ ὅτε παραβάλλει ἡ θερμότης πρὸς τὴν ψυ- 30
 χρότητα, ὡθεῖ ἡ θερμότης τὴν ὑγρότητα ἔξωθεν, μετὰ τῷ
 ὑπερβαίνει χρώματος τῷ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῷ δένδρῳ ἀκο-
 λουθῶντος. ὅτε δὲ στρέφεται πάλιν ἡ ψυχρότης καὶ ἡ
 ξηρότης εἰς ἐνέργειαν, καὶ ἡ ὑγρότης κατέχει τὴν θερμότη-
 τα, τότε τὸ χρῶμα φαίνεται τὸ γλαυκόν.

10 Πικρὸς δὲ γίνεται καρπός, ὅτε ἡ θερμότης καὶ ἡ
 ὑγρότης ἐκ εἰσὶ πλήρεις ἐν τῇ πέψει. ἡ ψυχρότης γὰρ
 καὶ ἡ ξηρότης ἐμποδίζουσι τὴν τελείωσιν, καὶ ἔτω σρέφεται
 εἰς πικρίαν ὁ καρπός. τίττε σημεῖον ὅτι τὸ πικρὸν εἰς πῦρ
 ἐμβληθὲν γλυκὺ γίνεται. δένδρα δὲ ὅσα γεννῶνται ἐν ὕδατι 40
 ὀξῶδει, ποιοῦσι καρπὸν γλυκύν, διότι τὸ ὀξῶδες ἔλκει
 μετὰ θερμότητος τῷ ἡλίῳ, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἰδίας ποιότητος.
 καὶ τὸτο ψυχρότης ἐστὶ καὶ ξηρότης· κἀντεῦθεν ἀπομένουσιν
 ὑγρότητες τινες ὀλίγαι ἐνδον γλυκεῖαι. θερμαίνεται τε καὶ
 ἡ κοιλία τῷ δένδρῳ, ὅταν προσμεῖνῃ ἐς αὐτὴν ὁ ἥλιος, καὶ
 ἔτως γίνεται ὁ χυμὸς τῷ καρπῷ στύφος ὀλίγον. καὶ ὅσον
 πλέον πεπεμμένος γένηται, διαλύεται κατὰ μικρὸν τὸ ὀξῶ-
 δες, ἔστ' ἂν καταναλωθῇ καὶ φανῇ ἡ γλυκύτης. ἔσται
 τοῦτον ὁ καρπὸς γλυκὺς, τὰ δὲ φύλλα αὐτῷ καὶ οἱ ἀκρέ-
 μονες ξηροί. ὅταν δὲ τελειωθῇ ἡ πεπειρότης, ἐπὶ πλέον γί-
 νεται ὁ καρπὸς πικρός. τὸτο δὲ ἐστὶ διὰ τὴν περισσὴν θερ-
 μότητα μετὰ βραχείας ὑγρότητος. καταναλίσκεται γὰρ
 ἡ ὑγρότης, ποιεῖ τε ὁ καρπὸς τὴν θερμότητα ἀναβαίνειν,
 καὶ ἐστὶ τότε ὁ καρπὸς πικρός. γίνονται δὲ καὶ οἱ πυρρῆνες
 πυραμοειδεῖς διὰ τὴν ἐφέλκυσιν τῷ θερμῷ καὶ τὴν περιττῇ
 ψυχρότητι καὶ ὑγρότητι τὴν ἐντὸς κειμένην, ἃ εἰσὶν ἐκ
 γένους τῷ ὀξῶδους ὕδατος. μένει γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐν μέσῳ
 καὶ καταπυκνῆται καὶ ἰσχυαίνει τὰ ἄκρα. τὰ δένδρα δὲ
 τὰ ὄντα ἐν γῇ εὐκράτῳ ἐπισπεύδουσι τὴν πεπειρότητα πρὸ
 τῶν χειμερινῶν ἡμερῶν, ὅτι ἡ θερμότης ὅταν ᾖ πλησίον
 τῆς εὐκραςίας, γένηται δὲ καὶ ἡ ὑγρότης φανερά καὶ ὁ
 ἀὴρ καθαρὸς, καὶ ἔδεῖται ὁ καρπὸς πολλῆς ὑγρότητός τε
 καὶ πέψως, σπεύδει τότε ἡ τοῦδε πεπειρότης, καὶ πρόεισι
 πρὸ ἡμερῶν χειμερινῶν. ἐν πᾶσι γοῦν τοῖς δένδροις, ὅτε
 πρῶτον φυτευθῶσιν, ἐπικρατεῖ τὸ πικρὸν ἢ τὸ στρυφνόν,
 ἐπεὶ ἡ ὑγρότης ὅταν ἐν τοῖς ἄκροις γένηται αὐτῶν, πέττει
 τὸς τόπους τὸς ὄντας ἐν τῷ μέσῳ τῶν δένδρων, ἐξ ὧν ἐστὶ
 καὶ ἡ ὕλη τῶν καρπῶν, προέρχεται τε ξηρότης καὶ ἐπα-
 κολυθεῖ τῇ ὑγρότητι, καὶ ἔτω γίνεται ἡ πρώτη πέψις δρι-
 μεῖα ἢ πικρά ἢ στρυφνῇ. αἰτία δὲ ἐστὶν ὅτι μετὰ θερμότη-
 τος καὶ ὑγρότητος ἐστὶ πέψις. ὅταν δὲ ἐπικρατήσῃ ὑγρότης
 καὶ ξηρότης τῷ θερμῷ, ἔστιν ἐξ αὐτῷ καρπὸς ἐν τῇ ἀρχῇ ἐκ
 εὐπεπτος, διότι ἡ γέννησις τῷ καρπῷ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐστὶ χω-
 ρὶς γλυκύτητος. τῶν μυροβαλάνων δὲ δένδρων ἐν τῇ ἀρχῇ,
 ὅταν φανῶσιν, οἱ καρποί εἰσι γλυκεῖς· κοινῶς δὲ εἰσι στρυ-
 35 φνοὶ καὶ ἐν τῇ κράσει αὐτῶν πικροί. αἰτία δὲ ἐστὶν ὅτι τὸ
 δένδρον αὐτῶν ἐστὶν ἀραιὸν τοῖς κλάδοις. ἐν ὥρᾳ δὲ πέψως,
 ὅταν ὦσιν οἱ πόροι πλατεῖς, ἔπεται θερμότης τῇ ὑγρότητι
 καὶ πεπειρῶνται οἱ καρποί, καὶ εἰσὶν ἐν τῇ ἀρχῇ γλυκεῖς.
 πάλιν ἀκολούθως ἔλκει διὰ τὴν ἀραιότητα τὸτο τὸ δένδρον
 πόρους, ἐπικρατεῖ τε ψυχρότης καὶ ξηρότης τῷ θερμῷ καὶ
 ὑγρῷ, κἀντεῦθεν ἀλλοιοῦνται οἱ καρποὶ εἰς στρυφνότητα.

4. τε N°. || 7. τραχεία N°. || 14. ψύχος φανῇ N°. || 32. ἔβαλε N°.

1. πύτης Q°. || 15. καὶ ὑγρότητα om Q°. || 23. τίττε Q°. || 27. περιέχεται Q°. || 28. ἡ πρώτη om Q°.

ἐπικρατεῖ πάλιν ὁ ἥλιος μετὰ τῆς θερμότητος διὰ τῆς ἐφελ-
κύσεως τῆς περιττῆς ξηρότητος ἐν τῷ σπέρματι ἐκείνῳ,
ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῶν δένδρων, νικᾷ τε ἡ ψυ-
χρότης τὴν ξηρότητα, καὶ εἰσὶν οἱ καρποὶ ἰσχυρᾶς στρυφ-

νότητος. ἐντεῦθεν δὲ πάλιν ἀναβαίνει θερμότης φυσικῇ
ἄνω, καὶ βοηθεῖ αὐτῇ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἐξωθεν, νικᾷ
τε ἡ θερμότης καὶ ἡ ξηρότης, καὶ γίνονται οἱ καρποὶ
πικροί.

ΠΕΡΙ ΘΑΥΜΑΣΙΩΝ ΑΚΟΥΣΜΑΤΩΝ.

Ἐν τῇ Παιονίᾳ φασὶν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἡσαίῳ καλυμένῳ, 5
ὃ τὴν Παιονικὴν καὶ τὴν Μαιδικὴν ὀρίζει, εἶναι τι θηρίον
τὸ καλόμενον βόλινθον, ὑπὸ δὲ τῶν Παιόνων μόναιπον.
τῷτον λέγουσι τὴν μὲν ὅλην φύσιν παραπλήσιον εἶναι βοῖ,
διαφέρειν δὲ τῷ μεγέθει καὶ τῇ εὐρωσίᾳ, προσέτι δὲ καὶ
τῇ χαίτῃ· ἔχει γὰρ ἀπὸ τῆς αὐχένος, ὥσπερ ὁ ἵππος, 10
κατατείνουσιν βαθεῖαν σφόδρα, καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς
ἕως τῶν ὀφθαλμῶν. τὰ δὲ κέρατα ἔχῃ ὥσπερ οἱ βόες,
ἀλλὰ κατεσραμμένα, καὶ τὸ ὄξυ κάτω παρὰ τὰ ὦτα·
χωρεῖν δὲ αὐτὰ ἡμιχῶς πλεῖον ἐκάτερον αὐτῶν, καὶ μέ-
λανα σφόδρα εἶναι, διασῆλβειν δὲ ὥσαντι λελεπισμένα. 15
ὅταν δὲ ἐκδάρῃ τὸ δέρμα, κατέχειν τόπον ὀκτακλίνου.
ἐνίκα δὲ πληγῇ, φεύγει, καὶν ἐξαδυνατῶν μένει. ἔσι δὲ
ἡδύκρεων. ἀμύνεται δὲ λακτίζον καὶ προσαφοδεύον ὥς
ἐπὶ τέτταρας ὀργυίας· ῥαδίως δὲ χρῆται τούτῳ καὶ πολ-
λάκις τῷ εἶδει, καὶ ἐπικαίει δ' ὥς ἀποφύχισθαι τὰς τρί- 20
χας τῶν κυνῶν. τεταραγμένον μὲν ἔν τῷτο ποιεῖν φασὶ
τὸν ἀφοδόν, ἀταράχην δὲ μὴ ἐπικαίειν. ὅταν δὲ τίκτωσι,
πλείους γενόμενοι καὶ συναχθέντες ἅμα πάντες οἱ μέγιστοι
τίκτωσι καὶ κύκλῳ προσαφοδεύουσι· πολὺ γάρ τι τέτου
τοῦ περιττώματος τὸ θηρίον προίεται.

Τοὺς ἐν Ἀραβίᾳ φασὶ καμήλους μὴ ἀναβαίνειν ἐπὶ 2
τὰς μητέρας, ἀλλὰ καὶν βιάσεται τις, ἢ θέλῃσι. καὶ γὰρ
ποτε λέγεται, ἐπεὶ οὐκ ἦν ὀχεῖον, τὸν ἐπιμελητὴν καλύ-
ψαντα ἐφεῖναι τὸν πῶλον. ὥς δ' ὀχεύοντος ἐπέβη, τότε μέν,
ὥς ἔοικε, συνετέλεσε, μικρῷ δ' ὕστερον δάκνων τὸν καμη-
λίτην ἀπέκτεινε.

Τὸς κόκκυγας φασὶ τὸς ἐν Ἑλλάκι, ὅταν μέλλωσι τί- 3
τειν, μὴ ποιεῖν νεοττιῶν, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν φαττῶν ἢ ταῖς
τῶν τρυγόνων ἐντίκτειν, καὶ μὴτ' ἐπ' αἶψιν μὴτ' ἐκκολλάπτειν
μὴτε τρέφειν αὐτός· ἀλλ' ὅταν γεννηθῇ ὁ νεοττός καὶ ἐ-
τραφῇ, μεθ' ὧν αὖν ἔτος συνῇ, τότες ἐκ τῆς νεοττίας ἐκβάλ-
λειν. γίνεται δ', ὥς ἔοικε, μέγας καὶ καλός, ὥς ῥαδίως
κατακρατεῖν τῶν λοιπῶν. τότε δὲ χαίρειν φασὶ καὶ τὰς
φάττας ἕτως ὥστε καὶ αὐτὰς συνεκβάλλειν ἐκείνῳ τοὺς
ιδίους νεοττός.

Αἱ ἐν Κρήτῃ αἶγες ὅταν τοξευθῶσι, ζητῶσιν, ὥς ἔοικε, 4
τὸ δίκταμον τὸ ἐκεῖ φυόμενον. ὅταν γὰρ φάγωσιν, εὐθὺς
ἐκβάλλουσι τὰ τοξεύματα.

Φασὶ τινὰς ἐν Ἀχαΐᾳ τῶν ἐλάφων, ὅταν ἀποβάλλωσι 5
τὰ κέρατα, εἰς τοιοῦτους τόπους ἔρχεσθαι ὥς μὴ ῥαδίως
εὐρεθῆναι. τῷτο δὲ ποιεῖν διὰ τὸ μὴ ἔχειν ᾧ ἀμύνονται,

Codices QB^oK^oN^oO^oR^oS^oT^oU^oV^o. Tit. θαυμασίῳ] παραδέξαι S^oT^o.

Capitulum 1 — 31 loco QK^oN^oO^o capita ponunt 151 — 178. sed prima verba ἐν τῇ — 12. ὀφθαλμῶν post c. 176 ponunt
QO^o, utrobique K^oN^o. || 6. Μαιδικὴν Sylburgius: codices μηδικήν. || 7. μόναιπον τῷτον K^oN^o: ceteri μόνεπον τῷτο. || 8. λέγουσι K^o
N^oS^oT^o: ceteri λέγεται. || βοῖ K^oN^o: ceteri τῷ βοῖ. || 9. διαφέρει T^o. || ἀρωσία B^oV^o. || 10. ὥσπερ — 12. ἔχῃ om V^o. || 11.
κορυφαίας S^o. || 12. τὰ δὲ — 832 b 21. βεβιωσθαι om K^oN^o. || 13. περὶ S^o. || 14. ἡμιχῶ B^o, ἡμιπηχῶ V^o. || μέλανα R^oV^o: ceteri
μέλαια. || 15. ὥσαντι T^oV^o: ceteri ὥς εἶναι. || 17. πληγῶν B^o. || φέγει T^o. || ἐξαδυνατεῖ B^oR^oV^o. || δι] δὲ καὶ T^o. || 19. καὶ
add S^oT^o. || πολλῶ T^o. || 20. τῷ εἶδει om S^oT^o. || ἀποφύχισθαι B^o. || 21. τεταραγμένον μὲν ἔν τῷτον V^o et omisso μὴ S^oT^o. ||
22. τίκτωσι S^o. || 23. γινόμενοι S^o: ceteri γινόμενοι. || 25. προίεται T^o.

5. τοὺς τ' ἐν T^o. || 8. ὁ δὲ τὸ ὀχεῖον S^oT^o, omisso ἐπέβη, cuius loco ἀπέκτειν est 630 b 34. || 9. μικρὸν S^oT^o. || καμολίτη
B^oR^oV^o. || 11. || κύνας B^oR^oV^o. || τὰς om S^o. || ἐν] ἐν τῇ S^oT^o. || μέλλουσι S^o. || 12. νεοττιῶν B^oR^o. || τῶν om B^oR^o. || φαβῶν
T^o. || 13. τρυγόνων R^o. || 15. ἔτος om T^o. || νεοττίας B^oR^oV^o. || 16. ἔοικε καὶ ἔτος μέγας S^oT^o. || 18. φάσσας S^oT^o. || 20. αἱ —
22. τοξεύματα] haec etiam post c. 161 ponunt K^oN^oU^o, omissis ὥς ἔοικε. || 21. δίκταμον K^o. || 23. τινες B^oR^oV^o et infra (post
c. 161) K^o. || ἀποβάλλωσι R^oS^oT^oV^o et infra K^oU^o. || 24. τοιοῦτους τοὺς τ. S^o, τούτους τοὺς τ. B^oR^oV^o et K^oN^oU^o. || ἀνίσχυ-
σθαι S^o. || ὥς μὲν ῥαδίως B^oR^oS^o, ἐν οἷς ἢ ῥαδίον infra K^oN^oU^o. || 25. μὴ] μόνον U^o. || ἀμύνονται B^oR^oV^o et K^o.

καὶ δια τὸ πονεῖν τοὺς τόπους ὅθεν τὰ κέρατα ἀπέβαλον. πολλαῖς δὲ καὶ κισσὸν ἐπιτεφυκότα ἐν τῷ τῶν κεράτων τόπῳ ὁρᾶσθαι.

6 Ἐν Ἀρμενίᾳ φάρμακόν τί φασὶ φύεσθαι ὃ καλεῖται παρδάλειον. τέτῳ ἔν, ὅταν ὀφθῇ παρδαλις, χρίσαντες τὸ 5 ἱερεῖον ἀφιάσιν. ἡ δὲ ὅταν ἀλῆται αὐτῷ, ζητεῖ, ὡς ἔοικε, τὴν τῷ ἀνθρώπῳ κόπρον. διὸ καὶ οἱ κυνηγοὶ εἰς ἀγγεῖον αὐτὴν ἐμβαλόντες ἐκ τινος δένδρου κρεμῶσιν, ἵνα προσαλλομένη καὶ ὑπέροκος γενομένη ὑπ' αὐτῆ παραλυθῇ καὶ ὑποχείριος γένηται.

7 Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ τοὺς τροχίλους φασὶν εἰσπετομένους εἰς τὰ ζῶματα τῶν κροκοδείλων καθαίρειν αὐτῶν τὰς ὀδόντας, τὰ σαρκία τὰ ἐνεχόμενα τοῖς ῥύγχεσιν ἐξέλοντας· τὰς δ' ἡδεσθαι καὶ μηδὲν βλάπτειν αὐτούς.

8 Τὺς ἐν Βυζαντίῳ φασὶν ἐχίνους αἰσθάνεσθαι ὅτε βόρεια 15 καὶ νότια πνεῖ πνεύματα, καὶ μεταβάλλειν εὐθὺς τὰς ὁπὰς, καὶ ὅταν μὲν ἡ νότια, ἐκ τῷ ἐδάφους τὰς ὁπὰς ποιῆσθαι, ὅταν δὲ βόρεια, ἐκ τῶν τοιχῶν.

9 Αἱ ἐν Κεφαλληνίᾳ αἶγες ὑπίνουσιν, ὡς ἔοικεν, ὥσπερ καὶ τὰλλα τετράποδα, καθ' ἡμέραν δὲ πρὸς τὸ πέλαγος ἀντία τὰ 20 πρόσωπα ποιήσασαι χάσκουσιν εἰσδεχόμεναι τὰ πνεύματα.

10 Φασὶν ἐν Συρίᾳ τῶν ἀγρίων ὄνων ἕνα ἀφηγεῖσθαι τῆς ἀγέλης, ἐπειδὴν δὲ τις νεώτερος ὢν τῶν πῶλων ἐπὶ τινα θήλειαν ἀναβῇ, τὸν ἀφηγέμενον θυμῶσθαι, καὶ διώκειν ἕως τῆς ἕως ἂν καταλάβῃ τὸν πῶλον, καὶ ὑποκύνῃς ἐπὶ τὰ 25 ὀπίσθια σκέλη τῷ ζώματι ἀποσπάσῃ τὰ αἰδεῖα.

11 Τὰς χελώνας λέγουσιν, ὅταν ἔχweis φάγωσιν, ἐπεσθίειν τὴν ὀρίγανον, εἰ δὲ μὴ θάττον εὖρη, ἀποθνήσκειν. πολλὰς δ' ἀποπειράζοντας τῶν ἀγραυλόντων εἰ τῆς ἀληθείας ἐσιν, ὅταν ἴδωσιν αὐτὴν τῶτο πράττεισαν, ἐκτίλλειν τὴν ὀρίγανον· τῶτο δὲ 30 ὅταν ποιήσωσι, μετὰ μικρὸν αὐτὴν ὁρᾶσθαι ἀποθνήσκουσιν.

Τὸ τῆς ἰκτίδος λέγεται αἰδεῖν εἶναι οὐχ ὅμοιον τῇ 12 φύσει τῶν λοιπῶν ζώων, ἀλλὰ σφερόν διὰ παντὸς οἶον ὅς ἐστιν, ὅπως ἂν ποτε διακειμένη τύχῃ. φασὶ δὲ σραγγυρίας αὐτὸ φάρμακον εἶναι ἐν τοῖς ἀρίστοις, καὶ δίδοσθαι ἐπιζυόμενον.

Τὸν δρυοκολάπτην φασὶ τὸ ὄρεον ἐπὶ τῶν δένδρων 13 βαδίζειν ὥσπερ τὺς ἀσκαλαβώτας, καὶ ὕπτιον καὶ ἐπὶ τὴν γαστέρα νέμεσθαι δὲ λέγεται καὶ τὺς ἐκ τῶν δένδρων σκώληκας, καὶ ἔτω σφόδρα κατὰ βάθους ὀρύττειν τὰ δένδρα ζήτῶντα τοὺς σκώληκας ὥς τε καὶ καταβάλλειν αὐτά.

10 Φασὶ τὺς πελεκᾶνας τὰς ἐν τοῖς ποταμοῖς γινομένης 14 κόγχας ὀρύττοντας καταπίνειν, ἔπειτα ὅταν πληθὺς εἰσφρήσωσιν αὐτῶν, ἐξεμεῖν, εἴθ' ἔτως τὰ μὲν κρέα ἐσθίειν τῶν κορχῶν, τῶν δ' ὀσράκων μὴ ἄπτεσθαι.

Ἐν Κυλλήνῃ φασὶ τῆς Ἀρκαδίας τὺς κοσσύφους λευ- 15 κούς γίνεσθαι, ἄλλοι δ' οὐδαμῇ, καὶ φωνὰς ποικίλας προῖεσθαι, ἐκπορεύεσθαι τε πρὸς τὴν σελήνην. τὴν δ' ἡμέραν εἴ τις ἐπιχειροῖ, σφόδρα δυσθιράτους εἶναι.

Λέγεται δ' ὑπὸ τινων μέλι τὸ καλούμενον ἄνθινον 16 περὶ Μῆλον καὶ Κνίδον γίνεσθαι εὐώδες μὲν τῇ ὁσμῇ, ὀλιγοχρόνιον δέ, ἐν τέτῳ δὲ καὶ τὴν ἐριθάκην γίνεσθαι. περὶ 17

Καππαδοκίαν ἔν τισι τόποις ἄνευ κηρίῳ φασὶν ἐργάζεσθαι τὸ μέλι, γίνεσθαι δὲ τὸ πάχος ὅμοιον ἐλαίῳ. ἐν Τρα- 18 πεζοῦντι τῇ ἐν τῷ Πόντῳ γίνεται τὸ ἀπὸ τῆς πύξου μέλι βαρύοσμον· καὶ φασὶ τοῦτο τοὺς μὲν ὑγιαίνοντας ἐξισά- 19

ναι, τοὺς δ' ἐπιλήπτους καὶ τελῶς ἀπαλλάττειν. φασὶ 19 δὲ καὶ ἐν Λυδίᾳ ἀπὸ τῶν δένδρων τὸ μέλι συλλέγεσθαι πολὺ, καὶ ποιεῖν ἐξ αὐτῆς τὸς ἐνοικοῦντας ἄνευ κηρίου τροχίσκους, καὶ ἀποτέμνοντας χρῆσθαι διὰ τρίβλους σφοδροτέρως. γίνεται μὲν οὖν καὶ ἐν Θράκῃ, οὐχ ἔτω δὲ σφερόν, 30 ἀλλ' ὥσανεὶ ἀμμῶδες. ἅπαν δὲ μέλι πηγνύμενον τὸν ἴσον ἔχειν ὄγκον φασίν, ἐχ' ὥσπερ τὸ ὕδωρ καὶ τὰλλα ὑγρά.

1. ὅθεν καὶ τὰ Κ°. || 2. πολλοῖς S°T°. || καὶ om B°R°V° et K°N°U°. || 3. ἐπαῖσθαι S°. || 5. παρδάλειον B°R°S°V°. || τότε Natalis de Comitibus: τότε codices. || 6. ἱερεῖον V°. || 7. οἱ om S°T°. || 8. ἐμβαλλόντες T°V°. || κρημῶσιν T°. || συμβαλλομένη S°T°. || 9. ὑπέροκος B°. || γνομένη S°. || αὐτῶν B°R°T°V°. || 12. καθέλειν αὐτῶν τῶν ὀδόντων S°T°. || 13. ἐνεχ[.] ἐνεχόμενα B°R°V°. || 15. Τὺς — 18. τοιχῶν soli habent S°T°. || 17. νότος S°. || 18. τριχῶν T°. || 19. τὰ πολλὰ ἄλλα S°T°. || καθ' ἡμέραν ἡμέραν, ἀλλὰ πρὸς τὸ πνεῦμα ἀντία B°R°V° et infra ante c. 162 K°N°U°: ii enim ibi hoc caput ponunt. || 20. ποιήσασαι τὰ πρόσωπα B°. || 22. ἱπποὶ B°R°V°. || 23. τῶν ἄλλων ἐπὶ τὴν θ. B°R°V°. || 24. τίως S°. || 25. ἀπὸ τῶν ὀπισθίων σκελῶν B°R°V°. || 26. ἀποσπάσθαι B°R°T°V°. || 27. φασὶν B°R°V°. || 28. τὸν B°R°, τὸ V°. || 30. τὸ ὄριγανον V°, τὸ ὄριγανον B°R°. || δὲ om S°T°.

5. φασὶν post βαδίζειν B°R°V°. || τὸν B°. || 6. τὴν om T°. || 7. λέγονται T°. || 8. καὶ — 9. σκώληκας om T°. || 8. ὀρύττειν τὰ δ. ζητῶντας S°. || 10. φασὶ καὶ S°T°. || γινομένης B°R°V°. || 11. καταπίνειν] κατὰ τινος B°R°V°. || εἰσφρήσωσιν R°V°, εἰσφρησώσιν B°S°T°. || 12. ἐξεμεῖν — 13. κορχῶν om T°. || 12. κατεσθίειν S°. || 14. φασὶ om T°. || 15. τίεσθαι B°R°V°. || δ' οὐκ ἂν, καὶ ποικίλας φωνὰς πρ. T°. || 18. μέλι interpretes: codices μὲν. || 19. κνίδιον S°T°. || γίνεσθαι καὶ εὐώδες B°R°V°. || 20. ἐν τέτῳ δὲ om B°V°. || post γίνεσθαι S°T° c. 20. || 20. περὶ δὲ καπκ. S°, περὶ καπκ. δ' T°. || 22. τὸ μέλι γίνεσθαι δὲ om S°T°. || 23. τῇ om S°T°. || τῇ om V°. || σπόγγῳ S°T°. || 24. τοῦτο om B°R°V°. || 25. καὶ τελῶς om T°. || 26. γίνεσθαι B°R°V°. || 27. ἀπ' B°R°V°. || 28. χρῆσθαι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σφοδροτέρους S° et ommissa καὶ T°. || 29. μὴ] δὲ S°T°. || δὲ om S°T°. || 30. ἀμῶδες B°. || 31. ὅγκον ἔχειν B°R°V°.

20^η Χαλκιδική πόα καὶ τὰ ἀμύγδαλα χαρσιμώτατα πρὸς
τὸ μέλι ποιεῖν· πλείους γὰρ γόνον φασὶν ἐξ αὐτῶν γίνε-
21σθαι. τὰς μελίττας λέγουσιν ὑπὸ μύρῃ καρῦσθαι καὶ ὡς
ἀνέχεσθαι τὴν ὁσμὴν· ἔνιοι δὲ λέγουσι μάλιστα τὸς μεμυ-
22ρσμένους τύπτειν. ἐν Ἰλλυριοῖς φασὶ τοὺς Ταυλατίους
καλουμένους ἐκ τῆ μελίτος ποιεῖν οἶνον. ἄταν δὲ τὰ κηρία
ἐκθλίβωσιν, ὕδωρ ἐπιχέαντες ἔψουσιν ἐν λέβητι ἕως ἂν
ἐκλίπῃ τὸ ἥμισυ, ἔπειτα εἰς κεράμια ἐκχέαντες καὶ ἡμί-
σεα ποιήσαντες τιθέασιν εἰς σανίδας· ἐν ταύταις δὲ φασὶ
ζεῖν πολὺν χρόνον, καὶ γίνεσθαι οἰνώδες καὶ ἄλλως ἡδύ-
καὶ εὐτονον. ἥδη δὲ τισι καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι συμβεβηκέ-
ναι λέγουσι τῆτο, ὥςτε μὴδὲν διαφέρειν οἴνου παλαιῦ· καὶ
ζητοῦντας ὕστερον τὴν κράσιν μὴ δύνασθαι εὐρεῖν.

23 Περὶ Θετταλίαν μνημονεύουσιν ἄφεις ζωογονηθῆναι το-
σοῦτες ὥςτε, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν πελαργῶν ἀνῆρντα, ἐκχωρῆσαι
ἂν αὐτὰς. διὸ δὴ καὶ τιμῶσι τὸς πελαργούς, καὶ κτείνειν ἔ-
νόμος· καὶ ἐὰν τις πτενῇ, ἔνοχος τοῖς αὐτοῖς γίνεται οἷσπερ
24καὶ ὁ ἀνδροφόνος. ὡσαύτως καὶ ἐν Δακεδαίμονι κατὰ τινὰς
χρόνους μνημονεύεται γενέσθαι τοσούτον πλῆθος ὄφεων ὥςτε
διὰ σπανοσιτίαν καὶ τροφῇ τὸς Λάκωνας χρῆσθαι αὐτοῖς·
ὅθεν καὶ τὴν Πυθίαν φασὶ προσαγορεύσαι αὐτὰς ὀφιοειδούς.

25 Ἐν Κύπρῳ τῇ νήσῳ λέγεται τοὺς μῦς τὸν σίδηρον
26ἐσθίειν. φασὶ δὲ καὶ τοὺς Χάλυβας ἐν τινὶ ὑπερκειμένῳ
αὐτοῖς νησιδίῳ τὸ χρυσίον συμφορεῖσθαι παρὰ πλείονων.
διὸ δὴ καὶ τὸς ἐν τοῖς μετάλλοις ἀνασχίζουσιν, ὡς ἔοικεν.

27 Λέγεται δὲ ἐκ Σῶων εἰς Μηδίαν ἵσθιν ἐν τῷ δευτέρῳ
σαθμῷ σκορπίων ἀπλετόν τι πλῆθος γίνεσθαι. διὸ καὶ ὁ βα-
σιλεὺς ὁ Περσῶν, ὅτε διοδεύοι, τρεῖς ἡμέρας ἔμενε, πᾶσι
τοῖς αὐτῇ συντάσσωσι ἐκθηρεύειν· τῷ δὲ πλείους θηρεύσαντι
ἄθλον ἐδίδου.

28 Ἐν Κυρήνῃ δὲ φασιν ἔχ' ἐν εἶναι μυῶν γένος, ἀλλὰ

πλείω καὶ διάφορα καὶ ταῖς μορφαῖς καὶ ταῖς χροαῖς·
ἐνίοις γὰρ πλατυπροσώπης, ὥσπερ αἱ γαλαῖ, γίνεσθαι,
τινὰς δὲ ἐχινώδεις, ὅςτε καλῶσιν ἐχίνας.

Περὶ Κιλικίαν δὲ φασιν εἶναι ὕδατος εὐφρεμμάτιον, 29
εἰς δὲ τὰ πεπνιγμένα τῶν ὀρνέων καὶ τῶν λοιπῶν ζώων ὅταν
ἀποβαφῇ, πάλιν ἀναβιοῖ.

Ἐν δὲ Σκύθαις τοῖς καλουμένοις Γελαποῖς φασὶ 30
ρίον τι γίνεσθαι, σπάνιον μὲν ὑπερβολῇ, ὃ ὀνομάζεται τάρ-
ρανδος· λέγεται δὲ τῆτο μεταβάλλειν τὰς χροὰς τῆς τρι-
καχὸς καθ' ὃν ἂν καὶ τόπον ᾗ. διὰ δὲ τῆτο εἶναι δυσθήρα-
τον [καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν]· καὶ γὰρ δένδρεσι καὶ τέ-
ποις, καὶ ὅλως ἐν οἷς ἂν ᾗ, τοιοῦτον τῇ χροαί γίνεσθαι.
θαυμασιώτατον δὲ τὸ τὴν τρίχα μεταβάλλειν· τὰ γὰρ
λοιπὰ τὸν χροῦτα, οἷον ὃ τε χαμαιλέον καὶ ὁ πολύπους.
τὸ δὲ μέγεθος ὡσανεὶ βοῦς. τοῦ δὲ προσώπου τὸν τύπον
ἅμοιον ἔχει ἐλάφῳ.

Λέγεται δὲ τινὰ ἐν Ἀβυδῷ παρανόψαντα τῇ διανέφῃ 31
καὶ εἰς τὸ θέατρον ἐρχόμενον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας θεωρεῖν,
ὡς ὑποκρινόμενον τινῶν, καὶ ἐπισημαίνεσθαι· καὶ ὡς κα-
τέστη τῆς παρακοπῆς, ἔφησεν ἐκεῖνον αὐτῷ τὸν χρόνον ἡδιστα
βεβιωθῆναι. καὶ ἐν Τάραντι δὲ φασιν οἰνοπώλῃν τινὰ τῆν 32
μὲν νύκτα μαίνεισθαι, τὴν δ' ἡμέραν οἰνοπωλεῖν. καὶ γὰρ
τὸ κλειδίον τοῦ οἰκήματος πρὸς τῷ ζωνίῳ διεφύλαττε,
πολλῶν δ' ἐπιχειρούντων παρελθεῖν καὶ λαβεῖν ὕδατος
25 ἀπώλεσεν.

Ἐν Τήνῳ τῇ νήσῳ φασιν εἶναι φιάλιον σύγκρημα 33
ἔχον, ἐξ οὗ πῦρ ἀνάπτουσι πάνυ ῥαδίως. καὶ ἐν Βιθυ-
νίᾳ δὲ τῆς Θράκης ἐν τοῖς μετάλλοις γίνεται ὁ καλόμενος
σπίνος, ἐξ οὗ φασὶ πῦρ ἀνάπτεσθαι. ἐν δὲ Λιπάρῃ τῇ 34
30 νήσῳ λέγουσιν εἶναι τινὰ εἰσπονήν, εἰς ἣν ἐὰν κρύψωσι.
χύτραν, ἐμβαλόντες δὲ ἂν ἐθέλωσιν ἔψουσιν. ἔτι δὲ καὶ 35

1. χαλκιδική B·V°. || 2. πλείους — γίνεσθαι om T°. || 3. λέγει B·R·V°. || 5. τὸς om T°, τοῖς B·R·V°. || ταλατίους καλου-
μένους S°, ταυλατίους καλούμενους B·R·V°. || 7. ἐκθλίβωσιν B·R·V°. || ἕως] μέχρις οὗ S·T°. || 8. ἐκλίπῃ S°. || ἡμίσει] ἥμισυ B·R·V°. ||
9. φασιν ἔχειν πολυχρόνιον B·R·V°. || 10. γίνεται T°. || 11. τινες B·R·V°. || ἐν] ἐν τῇ T°. || 12. λέγει B·V°. || 14. περὶ τὴν θεοτῇ
T°. || 16. δι' om B·R·V°. || 17. ὥσπερ pr S°. || 20. τροφὴν S·T°. || 21. φάσαι προσαγορεύεσθαι B·R·V°. || 23. μυίας B·R·V°,
μέγας V°. || 23. τι B·R·V°. || ὑποκειμένῳ V°. || 24. νησίῳ T°. || περὶ B·R·S·V°. || 25. δι' om B·R·S·V°. || τὸς om B·R·V°. ||
26. δι] δὲ καὶ S·T°. || τῷ om B·R·V°. || 27. γενέσθαι B·R·V°. || διὸ δὴ καὶ βασιλεὺς Πέρσης S°. || 28. τοῖς αὐτῷ πᾶσι S·T°. ||
2. γίνεσθαι, τινὰς] τοῖς S·T°. || 3. δι] δὲ καὶ B°. || 4. σικελίας B·R·V°. || 8. τι om B·R·V°. || γενέσθαι T°. || τάρρανδος S°,
τάρανδος T°. || 9. μεταβάλλει R°. || τῶν τριχῶν V°. || 10. εἶναι δὲ διὰ τε τῆτο B·R·T·V°. || 12. οἷς] ἥς R°. || χροὰ B·R·V°. ||
γίνεται B·R·S·T°. || 13. τὰ μὲν γὰρ S·T°. || 15. τύπον B·R°. || 16. ἐλάφῳ S°. || 22. δ' post ἡμέραν V°, om B·R·N°. || καὶ
γὰρ τὸ] τὸ γὰρ S·T°. || 23. ζωνίῳ K·N°. || διεφύλαττετο S·T°. || 24. παρελθεῖν καὶ om B·R°. || 26. Ἐν — 29. ἀνάπτεσθαι]
haec infra (post c. 177) ponunt K·N·O·U°, hoc loco S·T°. || 26. τήνῳ K·N·O·U°, τήνῃ T°, τινι S°. || σύγκρημα U°, σύγκρημα
N°. || 27. ἔχον om S·T°. || οὗ] οὗ φασὶ S°. || πάνυ om K·N·O·U°. || post ῥαδίως QK·N·O°, post ἀνάπτεσθαι (29.) U°: περὶ
τῶν ἐκ γῆς ἀναφυσμένων πυρῶν. || 28. λεγόμενος S°. || 29. σπίνος S°, σπίνις T°. || 30. τινὰ εἰσπονήν] τινες γῆν B·K·N·R·V°. || 31. ἐν
K·N°, ἐ R°, om B·V°. || θέλωσι B·V°. || ἔψουσιν, idque ante δ, T°. || καὶ om N°.

- ἐν Μηδίᾳ καὶ ἐν Ψιττακηνῇ τῆς Περσίδος πυρὰ καϊόμενα, τὸ μὲν ἐν Μηδίᾳ ὀλίγον, τὸ δ' ἐν Ψιττακηνῇ πολὺ καὶ καθαρὸν τῇ φλογί· διὸ καὶ μαγειρεῖα πρὸς αὐτῷ κατεσκευάσεν ὁ Περσῶν βασιλεὺς. ἄμφω δ' ἐν ὀμαλοῖς τόποις καὶ ἐκ ἐν ὑψηλοῖς. ταῦτα δὲ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν 5 γίνεσθαι.
- 36 φανερὰ, τὰ δὲ περὶ Παμφυλίαν νύκτωρ μόνον. φασὶ δὲ καὶ περὶ Ἀιτιανίαν, πρὸς τοῖς ὀρίοις τῆς Ἀπολλωνιάτιδος, εἶναι τινα πέτραν ἐξ ἧς τὸ μὲν ἀνιὸν πῦρ ἔ φανερόν ἐστιν, 37 ἐπειδὴν δὲ ἔλαιον ἐπιχυθῇ ἐπ' αὐτήν, ἐκφλογύται. λέγεται δὲ καὶ τὰ ἔξω σελῶν Ἡρακλείων καίεσθαι, τὰ μὲν 10 διὰ παντός, τὰ δὲ νύκτωρ μόνον, ὡς ὁ Ἄννωνος περίπλους ἰσορεῖ. καὶ τὸ ἐν Διπάρᾳ δὲ φανερόν καὶ φλογῶδες, οὐ μὴν ἡμέρας, ἀλλὰ νύκτωρ μόνον. εἶναι δὲ καὶ ἐν Πιθηκούσαις φασὶ πυρῶδες μὲν καὶ θερμὸν ἐκτό- 38 πως, οὐ μὴν καϊόμενον. τὸ δ' ἐν τῇ Διπάρᾳ ποτὲ καὶ 15 ἐκλείπειν φησὶ Ξενοφάνης ἐπ' ἐτῇ ἐκκαίδεκα, τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἐπανελθεῖν. τὸν δ' ἐν τῇ Αἰτνῇ ρύακα οὔτε φλογῶδη φασὶν οὔτε συνεχῆ, ἀλλὰ διὰ πολλῶν ἐτῶν γίνεσθαι. 39 λέγεται δὲ καὶ περὶ Λυδίαν ἀναζέσαι πῦρ 40 ἀμύπηδες, καὶ καίεσθαι ἐφ' ἡμέρας ἐπτά. θαυμάζον 20 δὲ τὸ ἐν Σικελίᾳ περὶ τὸν ρύακα γινόμενον· τὸ γὰρ πλάτος ἐστὶ τὸ τῆς τῆ πυρὸς ἀναζέσεως τεσσαράκοντα σαδίων, 41 τὸ δὲ ὕψος δι' οὗ φέρεται, τριῶν. φασὶ δὲ τὸν ἐν τῇ Θράκῃ λίθον τὸν καλύμενον σκῖνον διακοπέντα καίεσθαι, καὶ συντεθέντα πρὸς ἑαυτὸν, ὥσπερ τὴν σμαρίλην, ἔτως 25 καίειν εἰς ἑαυτὸν τεθέντα καὶ ἐπιρραϊνόμενον ὕδατι καίεσθαι. τὸ δ' αὐτὸ ποιεῖν καὶ τὸν μαριέα.
- 42 Περὶ Φιλίππου τῆς Μακεδονίας εἶναι λέγουσι μέταλλα, ἐξ ὧν τὰ ἐμβαλλόμενα ἀποσύρματα αὐξάνεσθαι φασὶ καὶ 43 φύειν χρυσίον, καὶ τοῦτ' εἶναι φανερόν. φασὶ δὲ καὶ ἐν 30 Κύπρῳ περὶ τὸν καλύμενον Τυρρίαν χαλκὸν ὅμοιον γίνεσθαι.
- σθαι. κατακείμενους γάρ, ὡς ἔοικεν, εἰς μικρὰ σπείρουσιν αὐτόν· εἰθ' ὕδατων ἐπιγενομένων αὐξάνεται καὶ ἐξανίστη καὶ ἔτως συνάγεται. φασὶ δὲ καὶ ἐν Μήλῳ τῇ νήσῳ ἐν 44 τοῖς ἐξορυσσομένοις τόποις τῆς γῆς πάλιν ἀναπληρώματα γίνεσθαι.
- Περὶ Παιονίαν λέγουσιν, ὅταν συνεχεῖς ὄμβροι γέ- 45 νωται, εὐρίσκεσθαι περιττηομένης τῆς γῆς χρυσὸν τὸν καλούμενον ἄπυρον. λέγουσι δ' ἐν τῇ Παιονίᾳ οὕτω χρυσίζειν τὴν γῆν ὥς πολλὰς εὐρηκεῖν καὶ ὑπὲρ μνᾶν χρυσίους ὀλκῆν. τῷ δὲ βασιλεῖ τινὰ φασιν εὐρόντα ἀνευρεῖν δύο βῶλυν, τὸν μὲν τρεῖς μνᾶς ἄγοντα, τὸν δὲ πέντε· ἔς φασιν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτῷ παρακείμεναι, καὶ ἐπ' ἐκείνων πρῶτον, εἴ τι ἐσθαι, ἀπάρχεσθαι. φασὶ δὲ καὶ ἐν 46 Βάκτροις τὸν Ὠξὸν ποταμὸν καταφέρειν βωλία χρυσίου πλήθει πολλὰ, καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ δὲ τὸν καλούμενον Θεῖδωρον ποταμὸν ἐκβράσσειν τε πολὺ περὶ τὰ χεῖλη χρυσίον, ὁμοίως δὲ καὶ καταφέρειν.
- Λέγουσι δὲ καὶ ἐν Πιερίᾳ τῆς Μακεδονίας ἄσημόν 47 τι χρυσίον κατορυγμένον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, χασμάτων τεττάρων ὄντων, ἐξ ἑνὸς αὐτῶν ἀναφῶναι χρυσίον τὸ μέγεθος σπιθαμιαῖον. λέγεται δὲ ἰδιαιτὰ- 48 την εἶναι γένεσιν σιδήρου τοῦ Χαλυβικοῦ καὶ τοῦ Ἀμμοσηνοῦ. συμφύεται γάρ, ὡς γε λέγουσιν, ἐκ τῆς ἁμμου τῆς καταφερομένης ἐκ τῶν ποταμῶν. ταύτην δ' οἱ μὲν ἀπλῶς φασὶ πλύναντας καμινεῦειν, οἱ δὲ τὴν ὑπὸ στασιν τὴν γενομένην ἐκ τῆς πλύσεως πολλαῖς πλυθεῖσαν συγκαίειν, παρεμβάλλειν δὲ τὸν πυρίμαχον καλούμενον λίθον· εἶναι δ' ἐν τῇ χώρᾳ πολὺν. ἔτος δ' ὁ σίδηρος πολὺ τῶν ἄλλων γίνεται καλλίων. εἰ δὲ μὴ ἐν μιᾷ καμίνῳ ἐκαίετο, ἔδεν ἄν, ὡς ἔοικε, διέφερε τάργυρῃς. μόνον δὲ φασιν αὐτὸν ἀνιώτεον εἶναι, ἢ πολὺν δὲ γίνεσθαι.

1. μηδία *K·N·*. || 1 et 2. ψιττακῇ *K·N·*, ψιττακίῃ *B·R·S·T·V·*. || 2. τὰ — τὰ *B·R·V·*. || ἐν τῇ ψ. *K·*. || 3. αὐτὸ *S·T·*. || 4. ὀμαλοῖς καὶ ἐκ ἐν ὑψηλοῖς τόποις *S·T·*, ὀμαλοῖς τόποις καὶ ἐκ ἐν ἀνωμαλοῖς ceteri. || 5. ταῦτα δὲ καὶ om *S·T·*, καὶ om *B·R·*. || 7. καὶ om *K·N·T·*. || ἀπολλωνιάδος *N·*. || 9. καὶ τὰ ἔξω δὲ, omisso λέγεται, *T·*. δὲ om *S·*. || 11. τὰ δὲ] πάλιν δὲ *N·*. || ὁ om *B·R·T·*. || 12. λιπάρω γε *T·*. || 13. νυκτὸς *B·K·N·R·*. || 14. πιθηκούσαις *N·*. || 15. μέτοι *S·T·*. || τῇ om *S·*. || 16. ἐκλείπειν *B·K·N·R·S·*. || ξενοφάνης φησὶν *S·T·*. || ἐπ' om *B·K·N·R·*. || 17. τὸ *B·R·*. || ἐν τῇ om *T·*, τῇ om *S·*. || 18. αἰτιῶν *B·R·*. || 19. ἀναφέρειν *B·K·N·R·*. || 20. θαυμαζέτατον *B·K·N·R·*. || 21. τὸν *T·*, omissois μοx περὶ τὸν. || ρύακα *T·*, ρύακον *B·R·*. || 22. φησὶν *B·N·R·T·*. || 23. ἀναζέσεως *N·*. || 24. δ' om *B·R·*. || 25. σμαρίλην *B·N·R·S·T·*. || 26. τιθέντα *S·*. || 27. τὸ δ' αὐτὸ om *T·*. || μαριέαν *B·N·R·*. || 28. τὸς ἐν μακεδονίᾳ *S·T·*. || 29. αὐξάνεσθαι φασιν ἀποσύρματα *S·*. || 30. δὲ om *B·N·R·S·*. || 31. λεγόμενοι *B·R·*. || τυρίαν *N·*. || 32. ἐξανίστη] ἀνίσταται *B·R·*. || 33. καὶ ἔτως συνάγεται om *T·*. || 34. πάλιν om *S·*. || ἀναπλήρωμα *T·*. || 35. συνεχεῖς οἱ ὄμβροι *B·R·*. || 36. ἁμμου *B·*, γίνονται *R·*. || 37. ὑπὲρ τὴν μνᾶν *B·N·R·S·*. || 38. τινὰ om *B·N·R·S·*, qui ποx εὐρέτας. || 39. μνῆρας *B·*. || 40. αὐτῷ om *T·*. || 41. ἀπάρχεσθαι *B·R·*. || 42. ὧς *R·S·T·*, τόξος (omisso τὸν) *N·*. || χρυσία *B·R·T·*. || 43. πλῆθος *N·*, om *B·R·T·*. || 44. ἐκβράσσειν *T·*. || 45. λέγεται *B·R·T·*. || 46. ἰδιαιτῇ *B·R·S·T·*. || 47. Ἀμμοσηνῇ] ἀσημόν μνησίου *T·*, ἀσημόν μνησίου *B·R·*. || 48. πλύναντας *Sylburgius*: codices πλύναντες. || καὶ μνησίου *B·R·*. || 49. τῆς γένεσιν *S·*. || πλύσεως *B·R·*, φύσεως *S·*. || 50. παρεμβάλλειν *B·*. || δὲ τῷ πυρὶ μάχον *S·*. || 51. ἐκαίετο *B·R·S·*. || ἀργύρῳ *S·*. || 52. εἶναι om *B·N·R·T·*.

ὃ γίνεται δὲ ψάμμος εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός. συμβαίνει δὲ τὸτο, ὅτι ἐστὶ διατριβὴ τῆς κινήσεως τῆ ἡλίου, ὡς ἔφημεν, καὶ μακρυσμὸς ἀπὸ ὕδατος γλυκεροῦ. τοιοῦτότρόπως νοητέον καὶ περὶ τῆς ἀλμυρότητος τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης. ἡ ῥίζα μὲν γὰρ πάντων τῶν ὑδάτων ἐστὶ γλυκερά, καὶ οὐκ ἄλλως συμβαίνει αὐτῇ ἀλμυρότης εἰ μὴ κατὰ τὸν τρόπον τὸν λεχθέντα. καὶ τὸτο σημεῖον ἐστὶν αἰσθητὸν ὅτι ἡ γῆ μὲν ἐστὶν ὑποκάτω τοῦ ὕδατος, τὸ δὲ ὕδωρ ὑπεράνω ἐξ ἀνάγκης καὶ φυσικῶς. κἀντεῦθεν καὶ κυριώτερον συμβέβηκε τῷ ὕδατι τὸ εἶναι ζοιχείω παρὰ τῇ γῇ. ἐφρόνησαν δὲ τινες ζοιχείον εἶναι τὸ πάντων τῶν ὑδάτων πλεῖστον· πλεῖστον δὲ ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τὸτο καὶ ζοιχείον πάντων ἐκρίθη τῶν ὑδάτων. ἐστὶ δὲ τὸ ὕδωρ φυσικῶς ὑπερέχον τῆς γῆς καὶ λεπτότερον αὐτῆς. καὶ διὰ τὸτο ἀπεδείξαμεν ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ πάντως κηφότερόν ἐστι τὸ γλυκὺ τῷ ἀλμυροῦ. πλὴν λάβωμεν καὶ ὡς ἐν παραδείγματι δύο σκεύη ἴσα, καὶ θῶμεν ἐν αὐτοῖς ὕδωρ γλυκὺ καὶ ὕδωρ ἀλμυρόν. μετὰ ταῦτα προσλάβωμεν ὥρον, θῶμεν δὲ τὸτο ἐν τῷ ὕδατι τῷ γλυκεῖ, καὶ αὐτίκα καταδύσεται. μετὰ ταῦτα θῶμεν αὐτὸ καὶ ἐν τῷ ὕδατι τῷ ἀλμυρῷ, καὶ ὑπερνήζεται, καὶ ἀναβήσεται ἐπάνω τῶν μερῶν τῆ τοῦτῃ ὕδατος, διότι τὰ μέρη τούτου ἔχουσιν ὡς τὰ μέρη τῷ ὕδατος τῷ γλυκεροῦ. ἐκεῖνος μὲν γὰρ τὰ μέρη ἔχουσιν ὡς δύνανται ὑπομένειν διὰ τὴν λεπτότητα βάρους, τότε δὲ διὰ τὴν παχύτητα δύνανται· καὶ διὰ τὸτο ἔχουσιν ἀντιθέτως τὸ ἐπιτεθεῖν αὐτῷ. ἔτω φυσικῶς ἐν τῇ νεκρᾷ θαλάσσῃ ἔτε καταδύεται ζῶον ἔτε γεννᾶται· κυριεύει γὰρ ἡ ξηρότης ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν παντὶ ὅπερ ἐστὶ πλησίον τῆ σχήματος τῆς γῆς. φαίνεται τοίνυν ἐντεῦθεν ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ παχὺ ἐστὶν ὑποκάτω τῷ μὴ παχέος. τὸ γὰρ παχὺ ἐστὶν ἐκ τῶ γένους τῆς γῆς, τὸ δὲ λεπτόν καὶ ἀραιὸν ἐκ τῶ γένους τῆς ἀέρος. καὶ διὰ τὸτο ὑπερέχει τὸ ὕδωρ τὸ γλυκὺ πάντων τῶν ὑδάτων· ἐκεῖνο γὰρ ἐστὶν ὑπάρχον τῆς γῆς πορρωτέρω. ἤδη τοιγαρὶν ἐγνωμεν ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ πορρωτάτω τῆς γῆς φυσικὸν ἐστὶ. καὶ τὸ γλυκὺ τῷ θαλαττίῳ ὑπερκεῖσθαι ἀπεδείξαμεν. καὶ φυσικὸν τὸτο εἶναι τῷ ῥηθέντι σημείῳ φανερόν· καὶ ἀναγκαῖον ἐγένετο. γεννᾶται δὲ τὸ ἅλας ἐν ἰσαμένοις ὕδασι, οἷς τὸ γλυκὺ γίνεται ἀλμυρόν. ὑπερβαίνει δὲ ἡ ἀλμυρότης τῆς γῆς ἐκείνην τὴν ἀλμυρότητα. ἀπομένει γὰρ ἐκεῖνη μὲν ἀπὸ ἐγκεκλεισμένου, ταύτη δ' ἔστι. καὶ διὰ τὸτο οὐκ ἐστὶν ἐκεῖνο τῆς γῆς τὸ σῶμα, γλυκύτητός τινος μετέχον

κατὰ πάντα τρόπον, εἰ καὶ τὸ γένος τὸτο ἐξ ὕδατός ἐστι, ὃ ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς τῆς γῆς ὡς ἰδρῶς.

Πρὸς τοῖς ὀφείλομεν εἶδέναι ὅτι καὶ αἱ βοτάναι καὶ τὰ εἶδη οὐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἐκ συνθέσεως, καὶ οὐκ ἐξ ὕλης ἀπλῆς, ἀλλ' ὥσπερ ἐστὶν ἡ ἀλκυότης ἀπὸ τῶ ὕδατος τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ὑσίας τῶν ψάμμων. αἱ ἀναθυμιάσεις γὰρ αἱ ἀναβαίνουσαι, ὅταν συμπαγῶσι, δύνανται συμπεριλαβεῖν τὴν αἰτίαν τῆς τῶν βοτανῶν ὑπάρξεως· καταπίπτει γὰρ ἀπὸ ἐντεῦθεν, καὶ δροσίζει τὸν τόπον, καὶ προέρχονται ἐξ αὐτῶ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἀσέρων τὰ εἶδη τῶν σπερμάτων. ὕλη δὲ ἀναγκαῖα ἐστὶ τὸ ὕδωρ, εἰ καὶ διαφορὰ ἐστὶν ἐν τῷ γένει τῷ ὕδατος. τὸ γὰρ ἀνερχόμενον ἐκ τῆς γῆς εἰ μὴ ὕδωρ γλυκὺ· τὸ δὲ ἀλμυρὸν βαρὺ ἐστὶ, καὶ ἔστιν ἀναβαίνει τῷ γλυκεῖ. τὸ δὲ ὑπερβαίνειν τὸτο τὸ λεπτότερόν ἐστι τῷ ὕδατος. ὃ δὲ ἐὰν ἐφελκυσθῇ ὑπὸ τῷ ἀέρος, λεπτύνεται καὶ ἐπὶ πλέον ἀναβαίνει, κἀντεῦθεν γίνονται πηγαὶ καὶ ποταμοὶ ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ εἰς πολλὰ διατρέχουσι. καὶ σημεῖον τούτου ἐστὶ τὸ αἷμα τὸ ἀνερχόμενον εἰς τὸν ἐγκέφαλον. ὥσπερ γὰρ τι ἐκ τῶν τροφῶν μετὰ τῆς ἀναθυμιάσεως ἀνέρχεται, ἔτω καὶ εἰς πάντα τὰ ὕδατα. καὶ γὰρ καὶ τι τῷ ὕδατος τῷ ἀλκυῖ ἀνέει μετ' ἐκεῖνον ὃ ἐξήρανε ἡ θερμότης, εἰς τὸ εἶδος τῆς ἀέρος, ὅς ἐστιν ἀκριβῶς ὑπεράνω πάντος γλυκέος ὕδατος καὶ ἀλμυροῦ. παράδειγμα δὲ τῷ λόγῳ τούτου εὐρήκαμεν ἐν τοῖς βαλανείοις πολλάκις. ὅταν γὰρ τὸ ὕδωρ τὸ ἀλμυρὸν καταλάβῃ θερμότης, λεπτύνει τὰ μέρη αὐτῶ, ἀναβαίνει τῷ ἀναθυμιάσει, ἥτις ἦν ἐν τῷ ἐδάφει τῶ βαλανείου, καὶ ἀναχωρεῖ τὰ πυκνὰ μέρη τῆς ἀλκυότητος μετὰ τῷ ὑγρῷ τοῦ φυσικοῦ (ὃδὲ γὰρ εἰσιν ἐκ τῶ γένους τῆς ἀέρος), ἵνα ἀκαλεσθῇ τῇ ἀναθυμιάσει, ἥτις μία μετὰ τὴν ἄλλην προχωρεῖ ἄνω. ὅταν γὰρ προχωρήσῃ πολλὰ, καταπίπτει ὁ ὄροφος, κἀντεῦθεν συνάγεται καὶ συμπήγνυται καὶ ἐκσφύζει καὶ κάτω ζάζει τὸ ὕδωρ τὸ γλυκὺ. καὶ ἔτις ἐν πᾶσι τοῖς βαλανείοις τοῖς ἀλμυροῖς ἐστὶν ὕδωρ γλυκὺ. αἱ τοίνυν βοτάναι αἱ φυόμεναι ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς ἀλκυοῖς ἔχουσιν ὀφείλουσιν ἔχειν πληθυσμὸν διὰ τὴν ξηρότητα. καὶ γὰρ τὸ φυτὸν δύο δεῖται, ὕλης λέγω καὶ τύπου, τῇ ἰδίᾳ φύσει ἀρμοζόντων. ὅταν γὰρ τὰ τοιαῦτα δύο παρῶσιν ὁμῶς, πρὸς τὸ φυτὸν. ὅταν δὲ εὐρωμεν ὕλην πορρωτάτω τῆς εὐκρασίας, ἐπικενῆς ἐστὶν· ἐμποδὼν γὰρ ἐστὶ τῷ εἶναι τὸ ἐν τόπῳ εἶναι μὴ εὐκραεῖ. ἔτι κοινῶς ἔχουσιν εὐρίσκομεν φυτὸν

13. ἐκρίθη πάντων Ν°. || 21. περινήζεται Q°. || 40. διὰ τὸτο om Ν°.

6. καὶ τῆς ὑσίας om Ν°. || 10. προέρχεται Q°. || 22. ἔ N° Q°. || εἰς om Ν°. || 30. προχωρεῖ et 31. προχωρήσῃ Ν°.

ἐν χιόνι, πλὴν βλέπομέν ποτε φυτὸν φαινόμενον ἐν αὐτῇ, καὶ τινα ζῶα, καὶ ἐξαιρέτως ἐλμινθας. ὅτοι γὰρ γεννῶνται ἐν τῇ χιόνι, καὶ φλόμος, καὶ πᾶσαι βοτάναι πικραί. ἀλλ' ἢ χιὼν ἔστι ζῆτι προχωρεῖν ἐπὶ τῷ, ἂν μὴ καὶ συζευχθεῖ τις αἰτία ἐν αὐτῇ. καὶ αὕτη ἐστὶν ὅτι ἡ χιὼν κατέρχεται ποτε ὁμοία καπνῷ, συμπήγνυσί τε ταύτην ἄνεμος καὶ συσφίγγει αἶρ. πλὴν γίνεται καὶ ἀραιότης τις ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτῆς· κατέρχεται γὰρ ἐν τούτοις θερμὸν τι μέρος αἰέρος, μένει τε ἐξ αὐτῆς καὶ ὕδωρ σεσημμένον. ὅταν γυν ὁ αἶρ ὁ ἐγκεκλεισμένος πλείονος γένηται πλατύνσεως καὶ ὁ ἥλιος παρυσιάσθῃ, ἀπορρήγνυται ὁ αἶρ ὁ συμπληθεὶς ἐν τῇ χιόνι, καὶ φαίνεται ἡ ὑγρότης ἡ σεσημμένη, ἣτις καὶ συμπήγνυται μετὰ τῆς θερμότητος τῆς ἡλίου· καὶ ὅτω φύονται τινες βοτάναι. ἐὰν δὲ ἡ ὁ τόπος περικεκαλυμμένος, ἔχονται ἐν αὐτῷ βοτάναι ἀλλ' ἢ ἀνευ φύλλων· ἀπε- 15 χώρησε γὰρ ἀπ' αὐτῆς ἡ εὐκрасία τῆς γῆς, ἡ ὁμογενὴς αὐτῇ. ὅθεν ἄνθη καὶ φύλλα ἐν βοτάναις μικραῖς μεμιγμένα εὐρίσκονται ἐν τόποις κεκραμένοις καθαρῶς δι' αἰέρος καὶ ὕδατος· ἐν ἑτέροις δὲ μὴ τοιούτοις σπάνιά εἰσι τὰ ἄνθη καὶ τὰ φύλλα τῶν φυτῶν τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ χιόνι. 20 ὁμοίως καὶ ἐν τόποις πολλοῖς ἀλμυροῖς καὶ ξηροῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἔστι φαίνεται φυτὸν. ὅτοι γὰρ οἱ τόποι πόρρω εἰσὶν εὐκрасίας· ἐλαττονεῖται γὰρ ἡ γῆ, ἐξ ἧς μακράν εἰσὶν ὑγρότης καὶ θερμότης, ἅπερ εἰσὶ διὰ γλυκεῖος ὕδατος. γίνεται δὲ ποτε ἡ γλυκερὰ γῆ νεκρά, καὶ τότε ἔχονται 25 ὀξέως ἐν αὐτῇ βοτάναι. ἐν τόποις δὲ θερμοῖς, ὅπου ἔστιν ὕδωρ γλυκὺ καὶ θερμότης πολλή, προφθάνει πέψις ἐκ τῶν δύο μερῶν, ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς τόπου μετὰ καὶ τῆς αἰέρος τῆς ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος. ἡ δὲ πέψις τῆς αἰέρος ἐκ τῆς θερμότητος ἐστὶ τῇ ἡλίῳ τῆς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. ἐντεῦθεν καὶ 30 τὰ ὄρη ἐφέλκονται ὑγρότητα, βοηθεῖ τε αὐτοῖς καὶ ἡ θερμότης τῆς αἰέρος. ἐπισκευδεῖ δὲ καὶ ἡ πέψις· καὶ διὰ τῆς τὰ φυτὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τοῖς ὄρεσι φύονται. ἐν δὲ τοῖς ψάμμοις νικᾷ, ὡς προέφημεν, ἡ ἀλμυρότης, καὶ ἀπομένουσιν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ψάμμου ἀραιότες ὁμοίαι πρὸς ἀλ- 35 λήλας. ὁ τοῖνον ἥλιος οὐκ ἔχει δυνάμιν ἵνα ἐν αὐταῖς ἀπαρτίσῃ καὶ βεβαιώσῃ συνέχειαν ὕδατος. τῷ τοι καὶ φυτὰ ἐν αὐταῖς ὡς τὰ πολλὰ ἔχονται· εἰ δὲ καὶ γίνονται, οὐ κατὰ εἶδη ἴδια καὶ διάφορα, ἀλλὰ κατὰ εἶδη ὁμοία πρὸς ἀλλήλα.

4 Τὰ δὲ φυτὰ ἃ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ὕδατος γεννῶνται, 40 ἢ ἄλλως γεννῶνται εἰ μὴ διὰ τὸ πάχος τῆς ὕδατος. ὅταν

γὰρ θερμότης ἀφῆται τῷ ὕδατος, ἣτις ἄνω περὶ ἔχει πῶς ἂν κινήθῃ, τότε προέρχεται ἐπ' αὐτὴν παρόμοιον τι νεφέλῃ, ὀλγὸν τε τῷ αἰέρος κατέρχει, καὶ σήπεται τὸ τοῖστον ὑγρὸν, ἐφέλλεται τε αὐτὸ ἡ θερμότης, ἣτις ἐκτείνεται εἰς τὴν ὀψιν τῆς ὕδατος, καὶ γίνεται ἐντεῦθεν φυτὸν. ἢ ἔχει δὲ ῥίζαν, ὅτι ἡ ῥίζα ἐν τοῖς μέρεσιν ἐδράζεται τῆς γῆς, ἔχουσα μέρη διηρημένα. ἢ ἔχει δὲ πάλιν ὕδρ' ἐν φύλλῳ, ὅτι μακράν εἰσὶν ἀπὸ τῆς εὐκрасίας, καὶ οὐδὲ τὰ μέρη αὐτῆς εἰσὶν συμπεπηγότα. τῶτο δὲ τὸ φυτὸν οἶον εἰς ὁμοιότητα φύλλων γεννᾶται, καὶ καλεῖται ἐπίπτερον. τῶν δὲ λοιπῶν φυτῶν τῶν ἐν τῇ γῇ, ἐπεὶ τὰ τῆς γῆς μέρη εἰσὶν συμπεπηγότα, καὶ τὰ μέρη ἐξ ἀνάγκης τῶν εἰσὶν τοιαῦτα. τὰ γυν φυτὰ τὰ ἐκ τῆς γῆς συμπεπηγότα γίνονται ἐκ σήψεων ἐν τόπῳ ὑγρῷ καὶ καπνώδει. αἱ γὰρ σήψεις κατέρχουσιν αἶρα· καὶ ὅταν 15 πληθύνωνται οἱ ὑετοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι, ὁ ἥλιος φαίνεσθαι ποιεῖ αὐτάς, κατεπίγει τε ξηραίνεσθαι καὶ συμπήγνυσθαι, καὶ ἡ ξηρότης τῆς γῆς τὰς ῥίζας αὐτῶν ποιεῖ· καὶ γίνονται ἐντεῦθεν φυτὰ καὶ μύκητες καὶ ὕδνα καὶ τὰ ὁμοία. πάντα δὲ ταῦτα γίνονται ἐν τόποις θερμοῖς κατὰ λόγον, διὸ ἡ θερμότης πέττει τὸ ὕδωρ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, κατέρχει τε ταύτην ὁ ἥλιος, καὶ γίνεται ἀναθυμίασις, καὶ ἐντεῦθεν συμβαίνει ἡ ἀλλοίωσις εἰς φυτὸν. ὁμοίως καὶ ἐν πᾶσι τόποις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θερμοῖς πληρῆται ἡ τῆς φυτῆς ἀπάρτισις. οἱ δὲ τόποι οἱ ψυχροί, εἰ καὶ οὗτοι τὸ ὁμοιον ποιεῖσιν ποτε, 25 πλὴν ἐκ τῆς ἐναντίας. ὁ γὰρ ψυχρὸς αἶρ τὸν θερμὸν συμπιέζει κάτω, συμπήγνυσί τε τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ὁ τόπος ἐψησιν πάσχει μετὰ τῆς προσέσεως ὑγρότητος αὐτῷ· τῆς γυν περισσῆς ὑγρῆς ξηρανθέντος σχίζεται ὁ τόπος, καὶ ἐξέρχονται, ἐξ αὐτῆς φυτὰ. ἐν τόποις δὲ γλυκεροῖς, ἐν οἷς τὸ ὕδωρ μὴ 30 ἐπὶ πολὺ συμβαίνει χωρίζεσθαι, ὅπότεν ὁ αἶρ τῇ γῇ ἐγκλειόμενος ξηρανθῇ, ἡ ὑγρότης τε τῆς ὕδατος συμπαγῇ, καὶ ὁ αὐτὸς αἶρ μένῃ ἐν τοῖς ἐνδοτέρῳ τῆς ὕδατος, ἐξέρχονται φυτὰ, ὡς τὸ νῦμφαρ τὸ ἱατρικόν, καὶ εἶδη βοτανῶν ἄλλα πολλῶν καὶ σμικρῶν, ἃ δὴ τοιοῦτότροπως γεννῶνται. πλὴν 35 ἢ εἰσὶν ἐκτεταμένα, διότι αἱ ῥίζαι αὐτῶν εἰσὶν ἐπιπολαίως ἐν τῇ γῇ. ἐν τόποις ὡσαύτως ἐν οἷς ὕδωρ θερμὸν τρέχει, πολλάκις φυτὰ γεννῶνται, διότι ἡ θερμότης τοῦ ὕδατος ἐφέλλεται ἀναθυμιάσεις προσφάτως ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ δὲ ψυχρὰ φύσις τῆς ὑγρότητος τῆς ὕδατος ὑποκάτω ἀπομένει, καὶ 40 συμπήγνυται ὁ αἶρ ὁ ἐν τῷ τόπῳ ὑγρῷ. καὶ ὅταν πεφθῇ ἡ θερμότης τῆς αἰέρος, πάλιν ἐν τῷ τόπῳ γεννᾶται τὸ φυτὸν, ἢ

14. δι] μὲν Q°. || 15. ἢ ἀλλ' N°Q°. || 19. ἐ] καὶ ἐν N°. || 24. ὑγρότης καὶ θερμότης Q°. || ὕδατος. οὐ γίνεται N°. || 28. καὶ οὐ Q°.

18. οἶδνα N°Q°. || 28. ἐξέρχεται Q°. || 29. αὐτὴ τὰ φ. N°. || 39. μένει N°. || 40. πεμφθῇ Q°.

ἄλλως εἰ μὴ ἐν καιρῷ πολλῷ. αἱ βοτάναι δὲ αἱ μικραί, αἱ φαινόμεναι ἐν τόποις θεαφώδεσι, γίνονται ὅταν ἀνεμοὶ ὀξέως πνέωσιν ἀντίπνοιάν τε ποιῶσι καὶ ἀντιπληττωσιν ἀλλήλους, καὶ ἐξεγερθῇ ἀήρ ὁ ἐν αὐτοῖς καὶ θερμανθῇ ὁ τόπος καὶ γένηται ἐντεῦθεν πῦρ, καὶ μετὰ ταῦτα γεννηθῇ ὅπερ ἐστὶν ἐν τῷ βάθει ἀρσενίκιον, ὃ καταβαίνει ἐκ τῆς ἰλῆος τῷ αἵρος, καὶ ἐφέλεται πῦρ μετὰ σήφως (τῷτο γὰρ τὸ ἀρσενίκιον). τότε γὰρ γίνεται ἐκ τούτου φυτά. ἢ πολλὰ δὲ ταῦτα προβάλλεται φύλλα, καθὼς προαπεδείξαμεν, ὅτι ἡ εὐκрасία ἐκ τούτων πόρρω ἐστίν. ὅπερ δὲ φέρει τροφίμῳ τι φυτόν, 10 ἐκεῖνο φύεται ἐν τόποις θερμοῖς καὶ κούφοις καὶ ὑψηλοῖς, καὶ μᾶλλον ἐν τῷ κλίματι τῷ τρίτῳ καὶ τῷ τετάρτῳ· καὶ πάλιν ὁ δένδρον ποιῇ τι ἐγγὺς τροφίμῳ, ἐκεῖνο γεννᾶται ἐν τόποις ὑψηλοῖς καὶ ψυχροῖς. καὶ διὰ τῷτο πληθύνονται τὰ εἶδη ἐν τόποις τοιούτοις, διὰ τὴν ἐφέλευσιν τῷ ὑγρῷ καὶ τὴν 15 εὐκрасίαν τὴν ἐκ τῆς θερμότητος τῷ ἡλίῳ ἐν ἡμέραις χειμεριναῖς. ὁμοίως καὶ ὁ πηλὸς ὁ ἐμφυτος ὀξέως προάγει φυτὰ πύονα· ἡ συμπίλσις γὰρ τῆς ὑγρότητος τέττα ἐν τόποις γλυκεροῖς γίνεται, ὡς προειρήκαμεν.

5 Πάλιν τὸ φυτόν τὸ ἐν τοῖς λίθοις τοῖς σερροῖς γεννώμενον μακρῷ χρόνῳ συμβαίνει. ὁ γὰρ ἀήρ ὁ ἐμπεριειλημμένος τότοις βιάζεται ἀναβῆναι, ἔξωθεν δὲ μὴ εὐρίσκων διὰ τὴν ἰσχυρότητα τῶν λίθων ἐπαναστρέφει καὶ θερμαίνει ἑαυτόν, ἐφέλεται τε τὸ ὑγρὸν τὸ ἐναπολειφθὲν τοῖς λίθοις ἄνω, ἔξέρχεται τε ἀναθυμιάσις σὺν ὑγρότητι, μετὰ ἀναλύσεως 25 σμικροτάτων μερῶν τῶν ἐν τοῖς λίθοις. καὶ γὰρ πολλάκις ἔθος ἐστὶ τοῖς λίθοις ἵνα βοηθῇ αὐτοῖς ὁ ἥλιος διὰ τῆς ἰδίας πέψεως. καὶ ἔτω γεννᾶται ἐξ αὐτῶν φυτόν. ὃ δὲ ἐκ ἀναβαίνει, εἰ μὴ πλησίον ἢ γῆς ἢ ὑγρῷ. ἡ γὰρ ὑπόστασις τῆς φυτῆς δεῖται γῆς ὕδατος καὶ αἵρος. κατανοεῖσθω τοιγαρὶν 30 τὸ φυτόν· καὶ εἰ ἐστὶ πλησίον τοῦ ἡλίου, ταχέως γεννᾶται, εἰ δὲ ἐστὶν ὁ ἥλιος εἰς δυσμάς, βραδύνει. πάλιν τὸ φυτόν ἐν ᾧ κυριεύει τὸ ὕδωρ, ἢ παραχωρεῖ τῷ αἵρῳ ἀναβαίνειν, καὶ διὰ τῷτο ἢ τρέφεται. ὁμοίως καὶ ἡ ξηρότης ὅταν κρατήσῃ, ἀναστρέφει ἡ φυσικὴ θερμότης εἰς τὰ ἄκρα, καὶ βύει τοῦ 35 φυτῆς τὰς ὁδὸς δι' ὧν οἱ πόροι· καὶ διὰ τῷτο ἢ τρέφεται τὸ φυτόν.

6 Καθολικῶς δὲ λόγῳ πᾶν φυτὸν τεττάρων τινῶν δεῖται, σπέρματος διωρισμένῃ, τόπῳ ἀρμόδιῳ, ὕδατος συμμέτρῳ καὶ αἵρος ὁμοίῳ. ὅταν ὅν ταῦτα πάντα συντελεσθῶσι, γεννᾶται 40

φυτόν καὶ αὐξάνει· ὅτε δὲ ταῦτα ἀποχωρήσουσιν, ἀσθενεῖ τῇ ἀποχωρήσει καὶ τὸ φυτόν. πάλιν τὸ φυτόν τὸ προϊὼν ἐν ὄρεσιν ὑψηλοῖς, εἰ ἔσαι εἶδος, ἔσαι προχειρότερον καὶ προσφύεσεν εἰς ἰατρειάν· ὁ καρπὸς δὲ ὁ σκληρότερος εἰς πέψιν ἔχῃ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρέφει. τόποι δὲ ἀπομεμακρυσμένοι τῷ ἡλίῳ ἐκ εἰς πολλῶν βοτανῶν γεννητικοί. ὁμοίως εἰ μὴ ὁ ἥλιος μακρότητα τῇ ἡμέρᾳ προσάγῃ ἐν τῇ κινήσει αὐτοῦ καὶ κατακυριεύῃ τῆς ὑγρότητος, ἐκ ἔχει τὸ φυτόν δυνάμει φύλλα καὶ καρποὺς προάγειν. τί δὲ καὶ περὶ τῶν φυτῶν χρὴ νοεῖν, ἃ γεννῶνται ἐν ὑδαρώδεσι τόποις; ἐν τέτοις ὅτε τὸ ὕδωρ ἡραμεῖ γίνεται τι καθάπερ ἰλύς, καὶ ἐκ ἐστὶ δυνάμει ἐν τῷ αἵρῳ ἵνα ὑποσῇ τὰ μέρη τῆς ὕδατος. κατέχεται γὰρ αὐτὸς ὁ ἀήρ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, καὶ κωλύει τὴν παχύτητα τῆς ὕδατος ἀναβαίνειν. εἰ γὺν πλημμυρήσῃ ἀνεμος ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ καὶ συσφιγχθῇ ἡ γῆ, συμπίεσθαι τε ἑαυτὸν ὁ ἐμπεριειλημμένος ἀήρ, καὶ συμπήξῃ ὁ ἀνεμος τὴν ὑγρότητα, προελεύσεται ἐκ ταύτης τῆς ὑγρότητος φυτὰ ἢ πολὺ διαφέροντα ἀλλήλων ἐν εἶδει καὶ σχήματι, διὰ τὴν διαμονὴν καὶ τὴν παχύτητα τῆς ὕδατος καὶ τὴν θερμότητα τῆς ἡλίου ἄνωθεν. πάλιν περὶ τῶν φυτῶν ἃ εἰσιν ἐν τόποις ὑγροῖς, καὶ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν φαίνεται ἐν τῇ ὄψει τῆς γῆς χλοαῖα, λέγω ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μικρά ἐστὶ ἀραιότης. ὅταν ὅν ἐμπεσὼν ὁ ἥλιος κινήσῃ τὴν ἐν ἐκείνῳ ὑγρότητα, καὶ θερμάνῃ τὸν τόπον τῇ συμβαινέσῃ κινήσει καὶ τῇ θερμότητι τῇ ἐμπεριειλημμένῃ τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, ὅπερ δὴ ἢ συμβαίνει ἐν οἷς οὐκ ἔχει τὸ φυτόν ὄθεν ἂν αὐξηθῇ, καὶ ἡ ὑγρότης τῇ ἰδίᾳ ἐκτάσει διαχυθῇ, γίνεται καπνὸς ὑπεράνω τῆς γῆς ὡς ὕψισμα χλοαῖον, κἀντεῦθεν γεννᾶται φυτόν μὴ ἔχον φύλλα, ὑπάρχον ἐκ τοῦ γένους τῆς φυτῆς τῶ φαινομένου εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὕδατος. ἐστὶ δὲ μείζον ἐκεῖνο, διότι πλησίον ἐστὶ τῆς γῆς, εἰ καὶ ἐκ ἀναβαίνειν καὶ ἐκτείνεσθαι δύναται. πολλάκις δὲ καὶ ἐν φυτοῖς ἄλλο φυτόν γεννᾶται οὐ τοῦ αὐτοῦ εἶδους καὶ τῆς αὐτῆς ὁμοιώσεως, ἄνευ ῥίζης. κινεῖται δὲ τῷτο ὕτως· ὁπότε 50 φυτόν πολλῶν ἀκανθῶν ἐν πύονι ὕδατι κινήσῃ ἑαυτῇ, ἀνοίγονται τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ἀνιμᾶται ὁ ἥλιος τὰς ἐν αὐτῷ σήφεις, πέψιν τε ποιεῖ τῷτο, καὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει εἰς τὸν τόπον τὸν σεσημμένον βοηθῆσαι χορηγεῖ μετὰ θερμότητος εὐκράτη, κἀντεῦθεν αὐξάνει τὸ φυτόν, ὡς δοκεῖν νῆματα ἐκτείνεσθαι εἰς ὅλον αὐτό. καὶ τοῦτο ἰδίον ἐστὶ τοῖς

2. γεννᾶται Q°. || 7. γὰρ om N°Q°. || 10. δι' ἢ Q°. || 11. καὶ post θερμοῖς om N°. || 18. γὰρ] καὶ γὰρ Q°. || 29. ἢ τῆς γῆς N°. || 30. δεῖται τῆς γῆς N°. || 34. κατακρατήσῃ Q°.

8. καὶ κατακυριεύῃ] κατακυριεύει N°. || 10. ὑδαρώδεσι N°. || 12. ὑποσῇται μέρη Q°. || 14. πλημμυρήσει et 15. συμπίεσει et 16. συμπίεξει N°Q°. || 21. τῇ ὄψει] τοῖς τόποις N°. || 25. περιειλημμένη N°.

φυτοῖς τοῖς ἔχουσι πολλὰς ἀκάνθας. τότε γοῦν γεννᾶται βοτάνη ἢ λεγομένη λινοζώσις καὶ τὰ ταύτη ὁμοία. πᾶσαι δὲ αἱ βοτάναι, καὶ εἴ τι αὐξάνει ἐπάνω τῆς γῆς καὶ ἐν τῇ γῇ, πρέεισιν ἐκ τινος τῶν τῶν πέντε, ἃ εἰσι σπέρμα, ὑγρότης ἐξ ὕδατος, τόπος ἐπιτήδειος, ἀήρ καὶ φυτεία. καὶ 5 ταῦτα τὰ πέντε εἰσὶν, ὡς ἂν εἴποι τις, ῥίζαι φυτῶν.

7. Τριπλῶς δὲ ἡ τῶν δένδρων εὐπορία ἀκολουθεῖ· ἡ γὰρ προάγουσι τοὺς καρπὸς πρὸ τῶν φύλλων, ἡ σύναμα τοῖς φύλλοις, ἡ μετὰ τὰ φύλλα. ἔστι τοίνυν φυτὸν ὅπερ οὐκ ἔχει ῥίζαν ἢ φύλλα· ἔστι καὶ ὅπερ φέρει φιλτρὸν ἄνευ καρ- 10 ποῦ καὶ φύλλων, ὡς ἡ λεγομένη χρυσοκάμη ἢ χρυσίτις. ἀλλὰ τὰ φυτὰ ἃ καρπὸν πρὸ τῶν φύλλων προάγουσι, πολλὴν ἔχουσι τὴν πλότητα. ὅταν γὰρ ἐκταθεῖ ἡ θερμότης ἢ ὕδατος φυσικῶς τῷ φυτῷ, ταχύνει καὶ ἡ τέτα πέψις, ῥών- νυται τε καὶ ζεῖ ἐν τοῖς κλάδοις τῶ φυτῷ, κωλύει τε τὸν 15 χυμὸν ἵνα μὴ ἀναβαίνει ἀπ' αὐτῷ· κἀντεῦθεν προχωρῶσι καρποὶ καὶ φύλλα. ἐν δὲ τοῖς φυτοῖς ἃ ταχύτερον τὰ φύλλα προάγουσι, τί νοητέον; αἱ διαθέσεις τῶν ὑγρῶν εἰσὶ πολλαί. ὁπότεν γὰρ ἡ θερμότης τῷ ἡλίῳ ἄρξεται διασπεί- ρειν τὰ μέρη τῷ ὕδατος, ἄνω ἐφέλκεται ὁ ἥλιος τὰ μέρη 20 τῆς ὑγρότητος, καὶ βραδύνει ἡ πεπειρότης, διότι ἡ πέψις τῷ καρπῷ ἐκ ἔξιν εἰ μὴ ἐν συμπηζέει, καὶ προηγνῆται τὰ φύλλα τῶν καρπῶν τῇ προσαγωγῇ τῆς πολλῆς ὑγρότητος. πολλάκις δὲ συμβαίνει αὐτοῖς καὶ πλότης, ὁπότεν ἡ ὑγρό- της ἢ ἐν τῷ φυτῷ πέψιν λάβῃ καὶ ἀναβῇ ἐξ αὐτῆς ἀτ- 25 μίς πυκνή, καὶ ἐλαύση αὐτὴν ὁ ἀήρ μετὰ τῷ ἡλίῳ· τότε γὰρ ἐξέρχεται ἐκ τῆς ὑγρότητος ἐκείνης καὶ πλότης καὶ καρπὸς καὶ φύλλα μιᾷ ἐκθέσει. οἱ παλαιοὶ δὲ σοφοὶ τὰ φύλλα πάντα καρποὺς εἶναι διεβεβαίουοντο. ἰζέον οὖν ὡς ὁπότεν ἡ ὑγρότης ἐστὶ τόση ὥστε μὴ πεπαίνεσθαι μηδὲ συμ- 30 πηγνῆσθαι διὰ τὴν ἐκ τῷ ἀέρος ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἀνωθεν σπυδὴν τῆς ἐφέλκσεως τῷ ἡλίῳ, τότε ἡ ὑγρότης αὕτη, εἰς ἣν οὐκ ἐνηργήθη πέψις, ἀλλοιῶται εἰς φύλλα· ἃ δὲ οὐκ ἔχουσιν ἄλλον σκοπὸν εἰ μὴ τὴν ἐφέλκυσιν τῆς ὑγρότητος, καὶ ἵνα ὥσι καὶ περικαλύμματα τῶν καρπῶν ἀπὸ τῆς 35 σφοδρότητος τῷ ἡλίῳ. ἢ τοίνυν ὁμοίως δεῖ ἵνα τὰ φύλλα ὥσιν ὡς οἱ καρποὶ· ὁ γὰρ χυμὸς ὁ ἀναβαίνων ἀλλοιω- θεῖς, ὅτος ἐστὶ τὰ φύλλα, ὡς εἵπομεν. τοιοτρόπως ἐστὶν ἡ κρῖσις καὶ ἐν ταῖς ἐλαίαις, αἱ πολλάκις σφρίσκονται τῶν ἰδίων καρπῶν. ὁπότεν γὰρ ἡ φύσις πέψιν ποιήσῃ, ἀνα- 40

βαίνει πρώτως ἐκ τῆς λεπτότητος, ὅπερ οὐκ ἐπεκάνθη ἐκ τῆς θερμότητος. ἔστιν οὖν αὕτη ἡ ὑγρότης φύλλα. ἡ δὲ πέψις ἐστὶν ἄνθος. ὅταν δὲ τελειωθῇ τῷ δευτέρῳ ἔτει ἡ πέψις, γεννῶνται καρποὶ, καὶ ἐκβαίνει εἰς τέλος ἡ ὕλη κατὰ τὸν τόπον τὸν ἐν αὐτοῖς. αἱ ἀκανθαὶ ὡσαύτως εἰσὶν ἐκ τῷ γένει τῶν φυτῶν, ἢ μὴν τῆς αὐτῆς φύσεως. λέγω γοῦν ὅτι ἐν τῷ φυτῷ ἐστὶν ἀραιότης, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐστὶ πέψις, καὶ ἀναβαίνει ὑγρότης ψυχρὰ καὶ μετ' αὐτῆς βραχεῖα διάκρισις, διερχομένη ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀραιότητι. ποιεῖ γὰρ ταύτην συμπήγνυσθαι ὁ ἥλιος, κἀν- τεῦθεν εἰσὶν αἱ ἀκανθαί. διὰ τῶτο καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν ἐστὶ πυραμοειδές· ἔστι γὰρ ἡ βάσις αὐτῶν ἀρχομένη ἀπὸ πα- χέος καὶ προχωροῦσα εἰς ἰσχνόν. τοῦτο δὲ γίνεται, διότι κατὰ βραχὺ ὁ ἀήρ ἐπεκτεινόμενος τῷ φυτῷ αὐξάνει τὰ μέρη αὐτῷ μετ' ἐπιτάσεως τῆς ὕλης. τοιοτρόπως καὶ πᾶν δένδρον ἢ φυτὸν γίνεται, ἢ ἡ κεφαλὴ ἐστὶ πυραμοειδής.

Ἡ χλοαῖσα δὲ χροιά ὀφείλει εἶναι πρᾶγμα κοινό- 8 τατον ἐν τοῖς δένδροις. βλέπομεν γὰρ ὅτι, ὥσπερ κοινὴ ἐστὶν ἡ λευκότης ἐντός, ὥτως καὶ ἡ χλοερότης ἐκτός. καὶ τῶτο ἐστὶν, ὅτι ὕλη χρωῖται πλησιωτέρα ἡγὼν μᾶλλον πεπεμμένη. δεῖ τοίνυν ἵνα ἡ χλοερότης ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς, ὅτι αἱ ὕλαι ἔλκυσιν καὶ ἀραιῶσι τὸ ξύλον τῷ δένδρῳ, βραχεῖαν τε ἡ θερμότης πέψιν ἐργάζεται, καὶ ἀπομένει τι ἐκεῖ ὑγρόν, ὃ φαίνεται ἔξωθεν· καὶ τῶτο ἐστὶν ἡ χλοερότης ἢ ἐν τοῖς φυ- τοῖς, εἰ μὴ μείζων γένηται ἢ πέψις. ὀφείλει δὲ εἶναι μέση ἐν τοῖς φύλλοις καὶ ἐν τοῖς ξύλοις τῇ δυνάμει. ἡ δὲ χλοε- ρότης ἢ φθείρεται, εἰ μὴ ὑγρότης ἐν αὐτῇ, ἥτις ἐστὶν ἐκ τῷ γέ- νους τῆς γῆς. ἐξ ἀμφοτέρων γοῦν τούτων ἡ χροιά γίνεται ἢ χλοερά. τέττι σημεῖον ὅτι οἱ φλοιοὶ τῷ δένδρῳ, ὅταν ξηραί- νηται αὐτό, μελαίνονται, ἐντός δὲ εἰσι λευκοί. ἐν τοῖς δένδροις γοῦν μεταξὺ τῶν δύο χρωμάτων χρῶμα χλοερόν γίνεται ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῶν. τῷ δὲ σχήματος τῶν φυτῶν τρεῖς εἰσὶ τρόποι· τινὰ γὰρ ἄνω προχωρῶσι, τινὰ κάτω, τινὰ μέσον. τὰ μὲν ἔν ἄνω ἐκτεινόμενα ἔχουσιν αἰτίαν, ὅτι ἡ φύσις αὐτῶν φαίνεται ἐν τῇ ἐντερῶν, καὶ ἔλκει τὴν θερ- μότητα, καὶ συμπιέζει ἐν αὐτῇ τὸν ἀέρα τὸν ὄντα ἐν ταῖς ἀραιότησιν αὐτῆς. πυραμιδῶνται δέ, ὥσπερ πυραμι- δῶται τὸ πῦρ ἐν ταῖς ἰδίαις ὕλαις καὶ κεφίζεται. ὅσα δὲ κάτω ἐκτείνονται, τῶτων οἱ πόροι συμπήγνυνται. ὅταν γὰρ πέψις γένηται, τότε ἡ ὕλη πυκνῆται τῷ ὑγρῷ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ

6. εἴη Ν^ο Q^ο. || 11. χρυσίτις Q^ο. || 14. παχύνει Ν^ο. || 25. ἡ et ἀτμίς om Ν^ο. || 30. πηγνῆσθαι Ν^ο. || 33. οὐκ post ἢ om Ν^ο. || 39. καὶ om Ν^ο.

5. τὸν post κατὰ om Q^ο. || αὐταῖς Ν^ο. || 12. παχύνει Ν^ο Q^ο. || 20. πλησιωτέρα γὰρ Q^ο. || 22. τε] δὲ καὶ Q^ο. || 23. ἐκεῖ τι Ν^ο. || 30. μελαίνονται Ν^ο. || 33. τινὰ δὲ μέσον Q^ο. || 39. γὰρ] δὲ Ν^ο.

ἐντεριώνη. κἀντεῦθεν ἐκπορεύεται μὲν τὸ λεπτὸν ἄνω, ἐπ' ἀνασρέφει δὲ τὸ ὑγρὸν πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα κάτω· κινεῖ γὰρ ταύτην ἡ οἰκεία βαρύτης. ἃ δὲ φυτὰ μέσον τῶν δύο εἰσὶν, ἔχουσιν ὕψος. λεπτύνεται τὸ ὑγρὸν, ὅτι ἡ φύσις τῆς εὐκрасίας γειννᾷζει τῇ πέφει, εἰσὶ τε καὶ οἱ πόροι μέσοι, καὶ ἡ ὕλη ἐπεκτείνεται καὶ ἄνω καὶ κάτω. ἔστι δὲ ἡ μὲν πρώτη πέψις ὑπὸ τὸ φυτόν, ἡ δὲ δευτέρα ἐν τῇ ἐντεριώνῃ, ἥτις ἐξέρχεται μὲν ἀπὸ τῆς γῆς, ἔστι δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶ φυτῷ· καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ἡ διαίρεσις, ἥτις συμβαίνει ἀπὸ τῆς δευτέρας, ἢ ἀπὸ τῆς πρώτης πέψεως. ἡ δὲ τρίτη πέψις ἐστὶν ἐν τῷ ζῳῷ· ὃ γὰρ γίνεται αὕτη ἡ πέψις εἰ μὴ διὰ τὴν διαίρεσιν τῆς φύσεως τῶν μελῶν καὶ τὴν διάστασιν τῶν φυσικῶν πρὸς ἄλληλα. τὰ δὲ φυτὰ γείτονά εἰσι πρὸς ἑαυτά, καὶ διὰ τὸτο πληθύνονται ἐν πολλοῖς τόποις. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἡ ὕλη τῶν φυτῶν κάτω ἐκτείνεται. τὰ σχήματα τοίνυν τῶν φυτῶν εἰσὶν ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ ποσότητι τῶν σπερμάτων, τὰ ἄνθη δὲ τῶν φυτῶν καὶ οἱ καρποὶ εἰσὶν ἐν ταῖς ὑγρότησι καὶ ἐν ταῖς ὕλαις. καίτοι τοίνυν ἡ πρώτη κίνησις καθολικῶς καὶ ἡ πέψις ἐν πᾶσι τοῖς ζῳοῖς, καὶ ἢ ἀποχωρῶσιν ἀπ' αὐτῆς πάντα τὰ ζῳα. ἐν τοῖς φυτοῖς δὲ ἐστὶν ἡ πρώτη πέψις, εἴτα ἡ πέπανσις κατὰ τὴν τροφήν αὐτῶν. ἔκασον ἔν δένδρον ἀναβαίνει ἀεὶ, ἔξ' ἂν πληρωθείη. αἰτία δὲ αὕτη ἐστὶν, ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ζῳῶν ἐκάστω τὸ μῆκος πλησίον ἐστὶ τῷ ἰδίῳ πλάτους, ἐν τῷ φυτῷ δὲ πόρρω, ὅτι ἡ ῥίζα αὐτῷ, ἥγουσιν τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ, σπεύδουσιν εἰς ἀνάβασιν, ἵνα δημιουργηθῇ τὸ φυτόν. ἡ διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν ἐν τοῖς κλάδοις ἐστὶν ἐκ τῆς περιττῆς ἀραιότητος. ὅταν γὰρ συμπιεσθῶσιν οἱ χυμοί, θερμαίνεται ἡ φύσις καὶ σπεύδει εἰς τὴν πέψιν, κἀντεῦθεν τυπνῶνται οἱ κλάδοι καὶ φύεται τὰ φύλλα, ὡς προεῖπομεν.

9 Τὸ δὲ τὰ τῶν δένδρων φύλλα πίπτειν ἐστὶ διὰ τὴν ἐπιφορὰν τῆς ὀξείας ἀραιότητος. ὅταν γὰρ πεφθῇ ἡ ὑγρότης μετὰ τῆς ὕλης, πυραμιδοῦνται, καὶ μετὰ ταῦτα κατισχυαίνουσι. καὶ ὅταν φανῇ ἡ ὕλη τῇ πέφει πεπληρωμένη, τότε τελείως βύονται τὰ ἄκρα τῶν πόρων ἄνω. καὶ διὰ ταῦτα ἐπεὶ τὰ φύλλα ἢ ἔχουσιν ὕλην, ξηραίνονται καὶ πίπτουσιν. εἰ δὲ συμβῇ τὸ ἐναντίον ὧν εἵπομεν, ὃ πίπτει τὸ φυτόν εἰς σέρησιν τῶν ἰδίων φύλλων. ὅταν δὲ πάλιν κινήσῃ τὸ φυτόν ψυχρότης, θερμαίνει αὐτὸ ἡ ἐγκλεισμένη τότε θερμότης, καὶ ἡ φανέρωσις τῆς ψυχρότητος γίνεται

ἐκτὸς ἐν τοῖς ἄκροις αὐτῷ, καὶ ἀποτελῶνται ἐντεῦθεν τὰ φύλλα γλαυκά, καὶ ὃδὲ πίπτουσιν, ὡς ὃδὲ ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν καὶ τῶν μυρσινῶν καὶ τῶν λοιπῶν. ὁπόταν δὲ ἔχωσι τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτὰ δύναμιν τῷ ἔλκειν σφοδρῶς, γίνεται 5 καρποφορία ὁμῶς· ἥτις συμβαίνει, ὅτι χρῆται ἡ φύσις πέφει κατὰ διαδοχὴν συχνῇ, καὶ ἐν ἐκάσῃ πέφει καρπὸν προάγει πολύν. καὶ διὰ τὸτο τινὰ φυτὰ καὶ πολλάκις ἐν τῷ χρόνῳ καρποφοροῦσι. τὸ δὲ φυτόν ὅπερ ἐστὶν ὡς ἡ φύσις τῷ ὕδατος, μόλις καρποφορεῖ διὰ τὴν ἐπικράτειαν τῆς ὑγρότητος αὐτῷ καὶ τὸν πλατυσμὸν τῶν ἰδίων πόρων καὶ τὴν ἀπορροήν τῶν ἰδίων ῥιζῶν. ὅτε δὲ ἰσχυροποιηθῇ τὸ θερμόν, ταχύνει τε ἡ τότε πέψις, καὶ λεπτύνεται ἡ ὑγρότης καὶ ὃ συμπύγνυται· ὃδ' ἔτιωσ πάλιν γίνεσθαι καρποφορίαν συμβαίνει. καὶ τὸτο εὐρίσκεται ἐν πάσαις ταῖς βοτάναις 15 ταῖς λεπταῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τισὶ λαχάνοις. φαίοντος δὲ γίνεται ἐν τόποις σφόδρα θερμοῖς, καὶ ἔστιν ἐν τούτοις ὀλίγος καρπὸς ἐκ τῆς ὑγρότητος, διότι εἰσὶ στενοὶ οἱ πόροι ὅταν γῶν βελήσῃ ἡ φύσις πέψιν ποιῆσαι, μὴ ἔχουσα ὑγρότητα ἀρκῶσαν τῇ ὕλῃ, τότε γίνονται οἱ πόροι στενωτέρους ἐπανασρέφει γῶν ἡ πέψις, καὶ συνεχῇ ταύτην ποιεῖ ἡ θερμότης, καὶ φαίνεται τότε τὸ μέσον λευκὸ καὶ μέλανος ἐν χρώματι. καὶ ὅτε τὸτο τοιοτρόπως γένηται, τότε τὸ ξύλον φθάνει γίνεσθαι μέλαν, καὶ πᾶν τὸ πλησιάζον τῷ 20 φαιῷ· καὶ τὸτο ἔστιν ἰδεῖν ἀπὸ τῷ ἐβένῃ καὶ τῆς πελέας. ὃ δὲ ἔβενος καταδύεται ἐν τῷ ὕδατι, ὅτι τὰ μέρη αὐτοῦ εἰσὶ συμπεπηγότα καὶ οἱ πόροι ξενοί, καὶ ἀπὸ ἢ εἰσέρχεται ἐν αὐτοῖς. ὃ δὲ ἐκ τῶν ξύλων τῶν λευκῶν βυθίζεται, ἔστι διὰ τὴν ξερότητα τῶν πόρων καὶ τὴν περιττότητα τῆς ὑγρότητος τῆς βύσεως τοὺς πόρους, ὥς μὴ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν ἀέρα. τὸ δὲ ἄνθος ἐκ λεπτῆς μόνον ὕλης ἐστὶν, ὅταν ἀρξῇται ἡ πέψις· καὶ διὰ τὸτο προηγείται τῷ φυτῷ, ὡς εἰδείξαμεν. ἐντεῦθεν γῶν δεικνύομεν καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν 25 τὰ φυτὰ ἐκφέρουσι φύλλα πρότερον, εἴτα καρπούς. ὃ δὲ ἐν τῷ φυτῷ τῷ ἔχοντι ξενὸς πόρος γίνεται χρώμα, ἔστι ἐν χρώματι σαπφειρίνῳ, καὶ διότι συμπίεζονται αὐτῷ τὰ μέρη, εἰς λευκότητα κλίνει. ὅταν δὲ εἰς εὐκрасίαν φθάσῃ, ἐστὶ γλαυκόν. διότι δὲ τινὰ φυτὰ ἄνθη ἢ ἔχουσιν, ἔστιν ἡ αἰτία ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνεται τὸτο διὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἐν αὐτοῖς μερῶν καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς λεπτότητα καὶ 30 τραχύτητα καὶ παχύτητα. ἢ ἔχουσι δὲ ἄνθη φοίνικες, συκαὶ καὶ τὰ τέτοις ὅμοια. τὸ δὲ φυτόν τὸ παχεῖς ἔχον

5. τε] δὲ Q°. || 8. δὲ] τε N° Q°. || 22. γῶν N°. || 30. φαίνεται N°.

13. συμβαίνει γίνεσθαι καρποφορίαν N°. || 17. σερροὶ N°. || 27. λεπτῶν N°. || 32. ἔν N°. || 40. ἔχει N°.

φλοιούς ἐκτείνεται κατὰ τὴν ἑκτασιν τῆς ὑγρότητος καὶ
 εὖν συνώθησιν τῆς θερμότητος. καὶ τὰτοῦτο ἐστὶν ἐν τῇ πεύκῃ
 καὶ τῷ φοίνικι. τὸ δὲ φυτὸν τὸ γάλα ἐκβάλλον ἔχει τὸτο
 ἐν τῷ μέσῳ. ἔστι δὲ ἡ θερμότης ὑποκάτω ἰσχυροτέρα,
 καὶ μένει ἐκεῖ πύοτης. ὁπόταν ἔν ἀρξῇται ἡ θερμότης πέ- 5
 τειν, σρέφεται ἡ πύοτης εἰς τὴν οἰκείαν ὑγρότητα, καὶ συμ-
 πῆγνυσι ταύτην συμπήξει βραχείᾳ. καὶ θερμαινόμενος τοῦ
 τόπου γίνεται ἡ ὑγρότης λιπαρά, ὁμοία γάλακτι, ἐγείρεται
 τε ἀναθυμιάσις ἀπὸ τῆς ὑγρότητος τῆς ἐλαύσης τὸ γάλα
 ἐκεῖνο εἰς τὰς ἀκρότητας, καὶ κατέχει ἡ ὑγρότης τὴν θερ- 10
 μότητα τὴν φαινομένην, καὶ ἔτω συμπῆγνυται τὸ γάλα.
 φύσις γὰρ ἐστὶ τῆς θερμότητος τὸ συμπηγνύνειν. ὁποῖον δὴ
 τι δὲ γάλα πολλῆς ἐστὶ συμπήξεως, τότε γίνεται, ὅταν ἐν
 τῷ δένδρῳ φανῇ ψύχος· συμπηγνύμενον γὰρ μετὰ ταῦτα
 ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς οἰκείης τόπου. καὶ ἐντεῦθεν ἐστὶ τὸ κόμι. 15
 τὸ κόμι δὲ τὸ θερμὸν προέρχεται ἐν τῷ σάζεσθαι· ὁπόταν
 γῶν τῷ ἀέρος ἄψῃται, συμπῆγνυται καὶ καταρρεῖ ἐν τόπῳ
 εὐκράτῳ, καὶ ἔστιν ὁμοιον ὕδατι. ἕτερον δὲ χέεται καὶ
 συμπῆγνυται ὁμοιον λίθοις ἢ κογχυλλίοις. ὅτε δὲ κατὰ
 σφάγγα ρεῖ, μένον ἐν τῷ οἰκείῳ εἶδει γίνεται ὡς τὸ λεγό- 20
 μενον σμηρίον. τὸ δὲ ἀλλοιούμενον ὡς λίθος ἐστὶ κατὰ τὸ
 φαινόμενον λίαν ψυχρόν. ποιεῖ δὲ τὸτο ἡ θερμότης τοιοῦ-
 τον εἶναι· ὅταν δὲ ἡ ψύχος καὶ καταρρῇ, ἀπολιθῇται. πά-
 λιν τῶν δένδρων τινὰ ἀλλοιοῦνται ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ ποτὲ
 μὲν γίνονται χλοερά ποτὲ δὲ γλαυκά, καὶ ἔ φθίρονται 25
 ὅτε τὰ φύλλα αὐτῶν ὅτε οἱ καρποί, ὅτι τὰ φυτὰ ἐν οἷς
 τὸτο συμβαίνει ἔχουσιν ἐπάνω θερμότητα παχείαν καὶ ἐν
 ταῖς ῥίζαις ὑγρότητα λεπτὴν· ὅθεν ἐν τῇ προόδῳ τῷ ἔτους
 κατέχει ἡ ὑγρότης ἐκεῖνο τὸ χρῶμα διὰ τὴν ψυχρότητα
 τῷ ἀέρος. καὶ ὅτε παραβάλλει ἡ θερμότης πρὸς τὴν ψυ- 30
 χρότητα, ὡθεῖ ἡ θερμότης τὴν ὑγρότητα ἐξωθεν, μετὰ τῷ
 ὑπερβαίνει χρώματος τῷ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῷ δένδρῳ ἀκο-
 λουθῆντος. ὅτε δὲ στρέφεται πάλιν ἡ ψυχρότης καὶ ἡ
 ξηρότης εἰς ἐνέργειαν, καὶ ἡ ὑγρότης κατέχει τὴν θερμότη-
 τα, τότε τὸ χρῶμα φαίνεται τὸ γλαυκόν.

10 Πικρὸς δὲ γίνεται καρπός, ὅτε ἡ θερμότης καὶ ἡ
 ὑγρότης ἐκ εἰσὶ πλήρεις ἐν τῇ πέψει. ἡ ψυχρότης γὰρ
 καὶ ἡ ξηρότης ἐμποδίζουσι τὴν τελείωσιν, καὶ ἔτω σρέφεται
 εἰς πικρίαν ὁ καρπός. τότε σημεῖον ὅτι τὸ πικρὸν εἰς πῦρ
 ἐμβληθὲν γλυκὺ γίνεται. δένδρα δὲ ὅσα γεννῶνται ἐν ὕδατι 40
 ὀξῶδει, ποιοῦσι καρπὸν γλυκύν, διότι τὸ ὀξῶδες ἔλκει

μετὰ θερμότητος τῷ ἡλίῳ, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἰδίας ποιότητος.
 καὶ τὸτο ψυχρότης ἐστὶ καὶ ξηρότης· κἀντεῦθεν ἀπομένουσιν
 ὑγρότητες τινες ὀλίγαι ἐνδον γλυκεῖαι. θερμαίνεται τε καὶ
 ἡ κοιλία τῷ δένδρῳ, ὅταν προσμεῖνῃ ἐς αὐτὴν ὁ ἥλιος, καὶ
 ἔτως γίνεται ὁ χυμὸς τῷ καρπῷ στύφος ὀλίγον. καὶ ὅσον
 πλέον πεπεμμένος γένηται, διαλύεται κατὰ μικρὸν τὸ ὀξῶ-
 δες, ἔστ' ἂν καταναλωθῇ καὶ φανῇ ἡ γλυκύτης. ἔσται
 τοῦτον ὁ καρπὸς γλυκός, τὰ δὲ φύλλα αὐτῷ καὶ οἱ ἀκρέ-
 μονες ξηροί. ὅταν δὲ τελειωθῇ ἡ πεπειρότης, ἐπὶ πλέον γί-
 νεται ὁ καρπὸς πικρός. τὸτο δὲ ἐστὶ διὰ τὴν περισσὴν θερ-
 μότητα μετὰ βραχείας ὑγρότητος. καταναλίσκεται γὰρ
 ἡ ὑγρότης, ποιεῖ τε ὁ καρπὸς τὴν θερμότητα ἀναβαίνειν,
 καὶ ἐστὶ τότε ὁ καρπὸς πικρός. γίνονται δὲ καὶ οἱ πυρρῆνες
 πυραμοειδεῖς διὰ τὴν ἐφέλκυσιν τῷ θερμῷ καὶ τὴν περιττῇ
 ψυχρότητι καὶ ὑγρότητι τὴν ἐντὸς κειμένην, ἃ εἰσὶν ἐκ
 γένους τῷ ὀξῶδους ὕδατος. μένει γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐν μέσῳ
 καὶ καταπυκνῆται καὶ ἰσχυαίνει τὰ ἄκρα. τὰ δένδρα δὲ
 τὰ ὄντα ἐν γῇ εὐκράτῳ ἐπισπεύδουσι τὴν πεπειρότητα πρὸ
 τῶν χειμερινῶν ἡμερῶν, ὅτι ἡ θερμότης ὅταν ᾖ πλησίον
 τῆς εὐκραςίας, γένηται δὲ καὶ ἡ ὑγρότης φανερά καὶ ὁ
 ἀὴρ καθαρὸς, καὶ ἔ δέϊται ὁ καρπὸς πολλῆς ὑγρότητός τε
 καὶ πέψως, σπεύδει τότε ἡ τοῦδε πεπειρότης, καὶ πρόεισι
 πρὸ ἡμερῶν χειμερινῶν. ἐν πᾶσι γοῦν τοῖς δένδροις, ὅτε
 πρῶτον φυτευθῶσιν, ἐπικρατεῖ τὸ πικρὸν ἢ τὸ στρυφνόν,
 ἐπεὶ ἡ ὑγρότης ὅταν ἐν τοῖς ἄκροις γένηται αὐτῶν, πέττει
 τὸς τόπος τὸς ὄντας ἐν τῷ μέσῳ τῶν δένδρων, ἐξ ὧν ἐστὶ
 καὶ ἡ ὕλη τῶν καρπῶν, προέρχεται τε ξηρότης καὶ ἐπα-
 κολυθεῖ τῇ ὑγρότητι, καὶ ἔτω γίνεται ἡ πρώτη πέψις δρι-
 μεῖα ἢ πικρά ἢ στρυφνῇ. αἰτία δὲ ἐστὶν ὅτι μετὰ θερμότη-
 τος καὶ ὑγρότητός ἐστι πέψις. ὅταν δὲ ἐπικρατήσῃ ὑγρότης
 καὶ ξηρότης τῷ θερμῷ, ἔστιν ἐξ αὐτῷ καρπὸς ἐν τῇ ἀρχῇ ἐκ
 εὐπεπτος, διότι ἡ γέννησις τῷ καρπῷ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐστὶ χω-
 ρὴ γλυκύτητος. τῶν μυροβαλάνων δὲ δένδρων ἐν τῇ ἀρχῇ,
 ὅταν φανῶσιν, οἱ καρποὶ εἰσι γλυκεῖς· κοινῶς δὲ εἰσι στρυ-
 φνοὶ καὶ ἐν τῇ κράσει αὐτῶν πικροί. αἰτία δὲ ἐστὶν ὅτι τὸ
 δένδρον αὐτῶν ἐστὶν ἀραιὸν τοῖς κλάδοις. ἐν ὥρᾳ δὲ πέψως,
 ὅταν ὦσιν οἱ πόροι πλατεῖς, ἔπεται θερμότης τῇ ὑγρότητι
 καὶ πεπειρῶνται οἱ καρποί, καὶ εἰσὶν ἐν τῇ ἀρχῇ γλυκεῖς.
 πάλιν ἀκολούθως ἔλκει διὰ τὴν ἀραιότητα τὸτο τὸ δένδρον
 πόρους, ἐπικρατεῖ τε ψυχρότης καὶ ξηρότης τῷ θερμῷ καὶ
 ὑγρῷ, κἀντεῦθεν ἀλλοιοῦνται οἱ καρποὶ εἰς στρυφνότητα.

4. τε N°. || 7. τραχεία N°. || 14. ψύχος φανῇ N°. || 32. ἔβαλε N°.

1. πύοτης Q°. || 15. καὶ ὑγρότητα om Q°. || 22. τότε Q°. || 27. περιέχεται Q°. || 28. ἡ πρώτη om Q°.

ἐπικρατεῖ πάλιν ὁ ἥλιος μετὰ τῆς θερμότητος διὰ τῆς ἐφελ-
κύσεως τῆς περιττῆς ξηρότητος ἐν τῷ σπέρματι ἐκείνῳ,
ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῶν δένδρων, νικᾷ τε ἡ ψυ-
χρότης τὴν ξηρότητα, καὶ εἰσὶν οἱ καρποὶ ἰσχυρᾶς στρυφ-

νότητος. ἐντεῦθεν δὲ πάλιν ἀναβαίνει θερμότης φύσεως
αὐτῶν, καὶ βοηθεῖ αὐτῇ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἐξωθεν, νικᾷ
τε ἡ θερμότης καὶ ἡ ξηρότης, καὶ γίνονται οἱ καρποὶ
πικροί.

ΠΕΡΙ ΘΑΥΜΑΣΙΩΝ ΑΚΟΥΣΜΑΤΩΝ.

Ἐν τῇ Παιονίᾳ φασὶν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἡσαῶν καλυμένῳ, 5
ὃ τὴν Παιονικὴν καὶ τὴν Μαιδικὴν ὀρίζει, εἶναι τι θηρίον
τὸ καλόμενον βόλινθον, ὑπὸ δὲ τῶν Παιόνων μόναιπον.
τῷτον λέγουσι τὴν μὲν ὅλην φύσιν παραπλήσιον εἶναι βοῇ,
διαφέρειν δὲ τῷ μεγέθει καὶ τῇ εὐρωσίᾳ, προσέτι δὲ καὶ
τῇ χαίτῃ· ἔχει γὰρ ἀπὸ τῆς αὐχένος, ὥσπερ ὁ ἵππος, 10
κατατείνουσιν βαθεῖαν σφόδρα, καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς
ἕως τῶν ὀφθαλμῶν. τὰ δὲ κέρατα ἔχ' ὥσπερ οἱ βόες,
ἀλλὰ κατεστραμμένα, καὶ τὸ ὄξυ κάτω παρὰ τὰ ὦτα·
χωρεῖν δὲ αὐτὰ ἡμιχῶν πλεῖον ἑκάτερον αὐτῶν, καὶ μέ-
λανα σφόδρα εἶναι, διασέλβειν δὲ ὥσαντι λελεπισμένα. 15
ὅταν δὲ ἐκδάρῃ τὸ δέρμα, κατέχειν τόπον ὀκτακλῶν.
ἡνίκα δὲ πληγῇ, φεύγει, καὶ ἐξαδυνατῶν μένει. ἔστι δὲ
ἡδύκρεον. ἀμύνεται δὲ λακτίζον καὶ προσαφοδεῶν ὥς
ἐπὶ τέτταρας ὀργυίας· ῥαδίως δὲ χρῆται τούτῳ καὶ πολ-
λάκις τῷ εἶδει, καὶ ἐπικαίει δ' ὥς ἀποφύχισθαι τὰς τρί- 20
χας τῶν κυνῶν. τεταραγμένον μὲν ἔν τῷ τοιοῦτον φασὶ
τὸν ἀφοδόν, ἀταράχην δὲ μὴ ἐπικαίειν. ὅταν δὲ τίκτωσι,
πλείους γενόμενοι καὶ συναχθέντες ἅμα πάντες οἱ μέγιστοι
τίκτεσι καὶ κύκλῳ προσαφοδεύουσι· πολὺ γὰρ τι τούτου
τοῦ περιττώματος τὸ θηρίον προίεται.

Τοὺς ἐν Ἀραβίᾳ φασὶ καμήλους μὴ ἀναβαίνειν ἐπὶ 2
τὰς μητέρας, ἀλλὰ καὶν βιάσθηται τις, ἢ θέλῃσι. καὶ γὰρ
ποτε λέγεται, ἐπεὶ οὐκ ἦν ὀχεῖον, τὸν ἐπιμελητὴν καλύ-
ψαντα ἐφεῖναι τὸν πῦλον. ὥς δ' ὀχεύοντος ἐπέβη, τότε μὲν,
ὥς ἔοικε, συνετέλεσε, μικρῷ δ' ὕστερον δάκνων τὸν καμη-
λίτην ἀπέκτεινεν.

Τὸς κόκκυγας φασὶ τὸς ἐν Ἑλλάδι, ὅταν μέλλωσι τί- 3
τειν, μὴ ποιεῖν νεοττιάν, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν φατῶν ἢ ταῖς
τῶν τρυγόνων ἐντίκτειν, καὶ μὴτ' ἐπ' αἶψιν μὴτ' ἐκιολλάπτειν
μὴτε τρέφειν αὐτὸς· ἀλλ' ὅταν γεννηθῇ ὁ νεοττός καὶ ἐ-
τραφῇ, μεθ' ὧν αὖν ἔτος συνῇ, τότε ἐκ τῆς νεοττίας ἐκβάλ-
λειν. γίνεται δ', ὥς ἔοικε, μέγας καὶ καλός, ὥς ῥαδίως
κατακρατεῖν τῶν λοιπῶν. τότε δὲ χαίρειν φασὶ καὶ τὰς
φάττας ὥτως ὥστε καὶ αὐτὰς συνεκβάλλειν ἐκείνῳ τοῖς
ἰδίους νεοττίς.

Αἱ ἐν Κρήτῃ αἶγες ὅταν τοξευθῶσι, ζητῶσιν, ὥς ἔοικε, 4
τὸ δίκταμον τὸ ἐκεῖ φυόμενον. ὅταν γὰρ φάγωσιν, εὐθὺς
ἐκβάλλουσιν τὰ τοξεύματα.

Φασὶ τινὰς ἐν Ἀχαΐᾳ τῶν ἐλάφων, ὅταν ἀποβάλλωσι 5
τὰ κέρατα, εἰς τοιούτους τόπους ἔρχεσθαι ὥς μὴ ῥαδίως
εὐρεθῆναι. τῷτο δὲ ποιεῖν διὰ τὸ μὴ ἔχειν ᾧ ἀμύνονται,

Codices QB^oK^oN^oO^oR^oS^oT^oU^oV^o. Tit. θαυμασίῳ] παραδόξα S^oT^o.

Capitulum 1—31 loco QK^oN^oO^o capita ponunt 151—178. sed prima verba ἐν τῇ — 12. ὀφθαλμῶν post c. 176 ponunt
QO^o, utrobique K^oN^o. || 6. Μαιδικὴν Sylburgius: codices μηδικήν. || 7. μόναιπον τῷτον K^oN^o: ceteri μόνεπον τῷτο. || 8. λέγουσι K^o
N^oS^oT^o: ceteri λέγεται. || βοῇ K^oN^o: ceteri τῷ βοῇ. || 9. διαφέρει T^o. || ἀρωσία B^oV^o. || 10. ὥσπερ — 12. ἔχ' om V^o. || 11.
κορυφαίας S^o. || 12. τὰ δὲ — 832 b 21. βεβιωσθαι om K^oN^o. || 13. περὶ S^o. || 14. ἡμιχῶν B^o, ἡμιπηχῶν V^o. || μέλανα R^oV^o: ceteri
μελαν. || 15. ὥσαντι T^oV^o: ceteri ὥς εἶναι. || 17. πληγῶν B^o. || φεύγει T^o. || ἐξαδυνατεῖ B^oR^oV^o. || δὲ] δὲ καὶ T^o. || 19. καὶ
add S^oT^o. || πολλῷ T^o. || 20. τῷ εἶδει om S^oT^o. || ἀποφύχισθαι B^o. || 21. τεταραγμένον μὲν ἔν τῷτον V^o et omisso μὲν S^oT^o. ||
22. τίκτωσι S^o. || 23. γενόμενοι S^o: ceteri γινόμενοι. || 25. προίεται T^o.

5. τοὺς τ' ἐν T^o. || 8. ὃ δὲ τὸ ὀχεῖον S^oT^o, omisso ἐπέβη, cuius loco ἀπέκτεινεν est 630 b 34. || 9. μικρὸν S^oT^o. || καμολίτην
B^oR^oV^o. || 11. || κύνας B^oR^oV^o. || τὸς om S^o. || ἐν] ἐν τῇ S^oT^o. || μέλλουσι S^o. || 12. νεοττίας B^oR^o. || τῶν om B^oR^o. || φαβῶν
T^o. || 13. τρυγόνων R^o. || 15. ἔτος om T^o. || νεοττίας B^oR^oV^o. || 16. ἔοικε καὶ ἔτος μέγας S^oT^o. || 18. φάσσας S^oT^o. || 20. αἱ —
22. τοξεύματα] haec etiam post c. 161 ponunt K^oN^oU^o, omissis ὥς ἔοικε. || 21. δίκταμον K^o. || 23. τινες B^oR^oV^o et infra (post
c. 161) K^o. || ἀποβάλλωσι R^oS^oT^oV^o et infra K^oU^o. || 24. τοιούτους τοὺς τ. S^o, τούτους τοὺς τ. B^oR^oV^o et K^oN^oU^o. || ἀνέρχο-
σθαι S^o. || ὥς μὲν ῥαδίως B^oR^oS^o, ἐν οἷς ὁ ῥάδιον infra K^oN^oU^o. || 25. μὴ] μόνον U^o. || ἀμύνονται B^oR^oV^o et K^o.

καὶ δια τὸ πονεῖν τοὺς τόπους ὅθεν τὰ κέρατα ἀπέβαλον. πολλαῖς δὲ καὶ κισσὸν ἐπιπεφυκότες ἐν τῷ τῶν κεράτων τόπῳ ὁρᾶσθαι.

6 Ἐν Ἀρμενίᾳ φάρμακόν τί φασὶ φύεσθαι ὃ καλεῖται παρδάλειον. τῷ ἔν, ὅταν ὀφθῇ πάρδαλις, χρίσαντες τὸ σῆμα ἱερεῖον ἀφιάσιν. ἡ δὲ ὅταν ἀλῆται αὐτῇ, ζητεῖ, ὡς ἔοικε, τὴν τῷ ἀνθρώπῳ κόπρον. διὸ καὶ οἱ κυνηγοὶ εἰς ἀγγεῖον αὐτὴν ἐμβαλόντες ἐκ τινος δένδρου κρεμῶσιν, ἵνα προσαλλομένη καὶ ὑπέρκοπος γενομένη ὑπ' αὐτῇ παραλυθῇ καὶ ὑποχείριος γένηται.

7 Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ τοὺς τροχίλους φασὶν εἰσπετομένους εἰς τὰ ζώματα τῶν κροκοδείλων καθαίρειν αὐτῶν τὰς ὁδόντας, τὰ σαρκία τὰ ἐνεχόμενα τοῖς ῥύγχεσιν ἐξέλκοντας· τὸ δ' ἡδεσθαι καὶ μηδὲν βλάπτειν αὐτούς.

8 Τὸς ἐν Βυζαντίῳ φασὶν ἐχίνους αἰσθάνεσθαι ὅτε βόρεια καὶ νότια πνεῖ πνεύματα, καὶ μεταβάλλειν εὐθὺς τὰς ὁπὰς, καὶ ὅταν μὲν ἡ νότια, ἐκ τῆς ἐδάφους τὰς ὁπὰς ποιεῖσθαι, ὅταν δὲ βόρεια, ἐκ τῶν τοιχῶν.

9 Αἱ ἐν Κεφαλληνίᾳ αἶγες ὑπίνουσιν, ὡς ἔοικεν, ὥσπερ καὶ τὰλλα τετράποδα, καθ' ἡμέραν δὲ πρὸς τὸ πέλαγος ἀντία τὰ πρόσωπα ποιήσασαί χάσκουσιν εἰσδεχόμεναι τὰ πνεύματα.

10 Φασὶν ἐν Συρίᾳ τῶν ἀγρίων ὄνων ἓνα ἀφηγεῖσθαι τῆς ἀγέλης, ἐπειδὴν δὲ τις νεώτερος ὢν τῶν πῶλων ἐπὶ τινὰ θήλειαν ἀναβῇ, τὸν ἀφηγέμενον θυμῶσθαι, καὶ διώκειν ἕως τῆς ἑως ἂν καταλάβῃ τὸν πῶλον, καὶ ὑποκύνῃς ἐπὶ τὰ ὀπίσθια σκέλη τῷ ζώματι ἀποσπάσῃ τὰ αἰδεῖα.

11 Τὰς χελώνας λέγουσιν, ὅταν ἔχως φάγωσιν, ἐπισθίειν τὴν ὀρίανον, εἰ δὲ μὴ θάττον εὖρη, ἀποθνήσκουσιν. πολλὰς δ' ἀποπειράζοντας τῶν ἀγραυλόντων εἰ τῶν ἀληθῆς ἐσιν, ὅταν ἴδωσιν αὐτὴν τῶτο πράττουσαν, ἐκτίλλειν τὴν ὀρίανον· τῶτο δὲ ὅταν ποιήσωσι, μετὰ μικρὸν αὐτὴν ὁρᾶσθαι ἀποθνήσκουσαν.

Τὸ τῆς ἰκτίδος λέγεται αἰδοῦν εἶναι οὐχ ὅμοιον τῇ φύσει τῶν λοιπῶν ζώων, ἀλλὰ σερεῖν διὰ παντός οἶον ὅς ἐστιν, ὅπως ἂν ποτε διακειμένη τύχῃ. φασὶ δὲ σραγγυρίας αὐτὸ φάρμακον εἶναι ἐν τοῖς ἀρίστοις, καὶ δίδοσθαι ἐπιζυόμενον.

Τὸν δρυκολάπτην φασὶ τὸ ὄρεον ἐπὶ τῶν δένδρων βαδίζειν ὥσπερ τὸς ἀσκαλαβώτας, καὶ ὕπτιον καὶ ἐπὶ τὴν γαστέρα νέμεσθαι δὲ λέγεται καὶ τὸς ἐκ τῶν δένδρων σκώληκας, καὶ ἔτω σφόδρα κατὰ βάθος ὀρύττειν τὰ δένδρα ζήτῶντα τοὺς σκώληκας ὥς καὶ καταβάλλειν αὐτά.

10 Φασὶ τὸς πελεῖαντας τὰς ἐν τοῖς ποταμοῖς γινομένης κόγχας ὀρύττοντας καταπίνειν, ἔπειτα ὅταν πληθὸς εἰσφρήσωσιν αὐτῶν, ἐξεμεῖν, εἴθ' ὅπως τὰ μὲν κρέα ἐσθίειν τῶν κορχῶν, τῶν δ' ὀσράκων μὴ ἄπτεσθαι.

Ἐν Κυλλήνῃ φασὶ τῆς Ἀρκαδίας τὸς κοσσύφους λευκοὺς γίνεσθαι, ἄλλοι δ' οὐδαμῇ, καὶ φωνὰς ποικίλας προῖεσθαι, ἐκπορεύεσθαι τε πρὸς τὴν σελήνην. τὴν δ' ἡμέραν εἴ τις ἐπιχειροῖ, σφόδρα δυσθηράτους εἶναι.

Λέγεται δ' ὑπὸ τινων μέλι τὸ καλούμενον ἄνθινον περὶ Μήλων καὶ Κυθῶν γίνεσθαι εὐώδες μὲν τῇ ὁσμῇ, ὀλιγοχρόνιον δέ, ἐν τῷ δὲ καὶ τὴν ἐριθιάνην γίνεσθαι.

17 Καππαδοκίαν ἔν τισι τόποις ἀνευ κηρίου φασὶν ἐργάζεσθαι τὸ μέλι, γίνεσθαι δὲ τὸ πάχος ὅμοιον ἐλαίῳ. ἐν Τρα-

18 πεζοῦντι τῇ ἐν τῷ Πόντῳ γίνεται τὸ ἀπὸ τῆς πύξου μέλι βαρύοσμον· καὶ φασὶ τοῦτο τοὺς μὲν ὑγιαίνοντας ἐξισά-

19 ναι, τοὺς δ' ἐπιλήπτους καὶ τελῶς ἀπαλλάττειν. φασὶ δὲ καὶ ἐν Λυδίᾳ ἀπὸ τῶν δένδρων τὸ μέλι συλλέγεσθαι πολὺ, καὶ ποιεῖν ἐξ αὐτῆς τὸς ἐνοικοῦντας ἀνευ κηρίου τρο-

χίσκους, καὶ ἀποτέμνοντας χρῆσθαι διὰ τῆς σφοδρότερας. γίνεται μὲν οὖν καὶ ἐν Θράκῃ, οὐχ ἔτω δὲ σερεῖν, ἀλλ' ὥσανεὶ ἀμμῶδες.

ἅπαν δὲ μέλι πηγνύμενον τὸν ἴσον ἔχειν ὄγκον φασὶν, ἔχ ὥσπερ τὸ ὕδωρ καὶ τὰλλα ὑγρά.

1. ὅθεν καὶ τὰ Κ°. || 2. πολλοῖς S·T°. || καὶ om B·R·V° et K·N·U°. || 3. ἱερεῖον S°. || 5. παρδάλιον B·R·S·V°. || τῷ Natalis de Comitibus: τῶτο codices. || 6. ἱερεῖον V°. || 7. οἱ om S·T°. || 8. ἐμβαλλόντες T·V°. || κρημνῶσιν T°. || συμβαλλομένη S·T°. || 9. ὑπέρκοπος B°. || γενομένη S°. || αὐτῶν B·R·T·V°. || 12. καθέλειν αὐτῶν τῶν ὁδόντων S·T°. || 13. ἐπεχ.] ἐπερχόμενα B·R·V°. || 15. Τὸς — 18. τοιχῶν soli habent S·T°. || 17. νότος S°. || 18. τριχῶν T°. || 19. τὰ πολλὰ ἄλλα S·T°. || καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἀλλὰ πρὸς τὸ πνεῦμα ἀντία B·R·V° et infra ante c. 162 K·N·U°: ii enim ibi hoc caput ponunt. || 20. ποιήσασαί τὰ πρόσωπα B°. || 22. ἱππων B·R·V°. || 23. τῶν ἄλλων ἐπὶ τὴν θ. B·R·V°. || 24. τίως S°. || 25. ἀπὸ τῶν ὀπισθίων σκελῶν B·R·V°. || 26. ἀποσπᾶσθαι B·R·T·V°. || 27. φασὶν B·R·V°. || 28. τὸν B·R°, τὸ V°. || 30. τὸ ὄριανον V°, τὸ ὄριανον B·R°. || δὲ om S·T°.

5. φασὶν post βαδίζειν B·R·V°. || τὸν B°. || 6. τὴν om T°. || 7. λέγονται T°. || 8. καὶ — 9. σκώληκας om T°. || 8. ὀρύττειν τὰ δ. ζήτῶντας S°. || 10. φασὶ καὶ S·T°. || γενομένης B·R·V°. || 11. καταπίνειν] κατὰ τινος B·R·V°. || εἰσφρήσωσιν R·V°, εἰσφρήσωσιν B·S·T°. || 12. ἐξεμεῖν — 13. κορχῶν om T°. || 12. κατεσθίειν S°. || 14. φασὶ om T°. || 15. τίκεσθαι B·R·V°. || δ' οὐκ ἂν, καὶ ποικίλας φωνὰς πρ. T°. || 18. μέλι interpres: codices μὲν. || 19. κυθῶνιον S·T°. || γίνεσθαι καὶ εὐώδες B·R·V°. || 20. ἐν τῷ δὲ om B·V°. || post γίνεσθαι S·T° c. 20. || 20. περὶ δὲ καπκ. S°, περὶ καπκ. δ' T°. || 22. τὸ μέλι γίνεσθαι δὲ om S·T°. || 23. τῇ om S·T°. || τῇ om V°. || σπέρην S·T°. || 24. τοῦτο om B·R·V°. || 25. καὶ τελῶς om T°. || 26. γίνεσθαι B·R·V°. || 27. ἀπ' B·R·V°. || 28. χρῆσθαι δὲ καὶ ἀπίως σφοδρότεροις S° et ommissa καὶ T°. || 29. μὲν] δὲ S·T°. || δὲ om S·T°. || 30. ἀμῶδες B°. || 31. ὄγκον ἔχειν B·R·V°.

- ἐν Μηδίᾳ καὶ ἐν Ψιττακηνῇ τῆς Περσίδος πυρὰ καϊόμενα, τὸ μὲν ἐν Μηδίᾳ ὀλίγον, τὸ δ' ἐν Ψιττακηνῇ πολὺ καὶ καθαρὸν τῇ φλογί· διὸ καὶ μαγειρεῖα πρὸς αὐτῷ κατεσκευάσεν ὁ Περσῶν βασιλεὺς. ἄμφω δ' ἐν ὀμαλοῖς τόποις καὶ ἐκ ἐν ὑψηλοῖς. ταῦτα δὲ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν 5 γίνεσθαι.
- 36 φανερὰ, τὰ δὲ περὶ Παμφυλίαν νύκτωρ μόνον. φασὶ δὲ καὶ περὶ Ἀιτιανίαν, πρὸς τοῖς ὀρίοις τῆς Ἀπολλωνιάτιδος, εἶναι τινα πέτραν ἐξ ἧς τὸ μὲν ἀνιόν πῦρ ἔ φανερόν ἐστιν, 37 ἐπειδὴν δὲ ἔλαιον ἐπιχυθῇ ἐπ' αὐτήν, ἐκφλογύται. λέγεται δὲ καὶ τὰ ἔξω σελῶν Ἡρακλείων καίεσθαι, τὰ μὲν 10 διὰ παντός, τὰ δὲ νύκτωρ μόνον, ὡς ὁ Ἀντωνος περίπλους ἰσορεῖ. καὶ τὸ ἐν Διπάρᾳ δὲ φανερόν καὶ φλογῶδες, οὐ μὴν ἡμέρας, ἀλλὰ νύκτωρ μόνον. εἶναι δὲ καὶ ἐν Πιθηκούσαις φασὶ πυρῶδες μὲν καὶ θερμὸν ἐκτό- 38 πως, οὐ μὴν καϊόμενον. τὸ δ' ἐν τῇ Διπάρᾳ ποτὲ καὶ 15 ἐκλείπειν φησὶ Ξενοφάνης ἐπ' ἐτῇ ἐκκαίδεκα, τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἐπανελθεῖν. τὸν δ' ἐν τῇ Αἰτνῇ ρύακα οὔτε φλογῶδη φασὶν οὔτε συνεχῆ, ἀλλὰ διὰ πολλῶν ἐτῶν γί- 39 νεσθαι. λέγεται δὲ καὶ περὶ Λυδίας ἀναζέσαι πῦρ 40 ἀμύκληδες, καὶ καίεσθαι ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ. θαυμαστὸν 20 δὲ τὸ ἐν Σικελίᾳ περὶ τὸν ρύακα γινόμενον· τὸ γὰρ πλάτος ἐστὶ τὸ τῆς τῆ πυρὸς ἀναζέσεως τεσσαράκοντα σαδίων, 41 τὸ δὲ ὕψος δι' οὗ φέρεται, τριῶν. φασὶ δὲ τὸν ἐν τῇ Θράκῃ λίθον τὸν καλύμενον σκῖνον διακοπέντα καίεσθαι, καὶ συντεθέντα πρὸς ἑαυτὸν, ὥσπερ τὴν σμαρίλην, ἔτως 25 καίεσθαι εἰς ἑαυτὸν τεθέντα καὶ ἐπιρραϊνόμενον ὕδατι καίεσθαι. τὸ δ' αὐτὸ ποιεῖν καὶ τὸν μαριέα.
- 42 Περὶ Φιλίππου τῆς Μακεδονίας εἶναι λέγουσι μέταλλα, ἐξ ὧν τὰ ἐμβαλλόμενα ἀποσύρματα αὐξάνεσθαι φασὶ καὶ 43 φύειν χρυσίον, καὶ τοῦτ' εἶναι φανερόν. φασὶ δὲ καὶ ἐν 30 Κύπρῳ περὶ τὸν καλύμενον Τυρρίαν χαλκὸν ὅμοιον γίνεσθαι.
- σθαι. κατακείμενους γάρ, ὡς ἔοικεν, εἰς μικρὰ σπείρουσιν αὐτόν· εἰθ' ὑδάτων ἐπιγενομένων αὐξάνεται καὶ ἐξανίσει καὶ ἔτως συνάγεται. φασὶ δὲ καὶ ἐν Μήλῳ τῇ νήσῳ ἐν 44 τοῖς ἐξορυσσομένοις τόποις τῆς γῆς πάλιν ἀναπληρώματα γίνεσθαι.
- Περὶ Παιονίαν λέγουσιν, ὅταν συνεχεῖς ὄμβροι γέ- 45 νωται, εὐρίσκεισθαι περιττομένης τῆς γῆς χρυσὸν τὸν καλούμενον ἄπυρον. λέγουσι δ' ἐν τῇ Παιονίᾳ οὕτω χρυσίζειν τὴν γῆν ὥςε πολλὰς εὐρηκεῖναι καὶ ὑπὲρ μνᾶν χρυσὸς ὀλκήν. τῷ δὲ βασιλεῖ τινὰ φασὶν εὐρόντα ἀνεργεῖν δύο βώλους, τὸν μὲν τρεῖς μνᾶς ἄγοντα, τὸν δὲ πέντε· ἔς φασὶν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτῷ παρακείμεναι, καὶ ἐπ' ἐκείνων πρῶτον, εἴ τι ἐσθῆαι, ἀπάρχεσθαι. φασὶ δὲ καὶ ἐν 46 Βάκτροις τὸν Ὠξὸν ποταμὸν καταφέρειν βωλία χρυσίου πλήθει πολλὰ, καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ δὲ τὸν καλούμενον Θεῖδωρον ποταμὸν ἐκβράσσειν τε πολὺ περὶ τὰ χεῖλη χρυσίον, ὁμοίως δὲ καὶ καταφέρειν.
- Λέγουσι δὲ καὶ ἐν Πιερίᾳ τῆς Μακεδονίας ἀσημόν 47 τι χρυσίον κατορυγμένον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, 20 χασμάτων τεττάρων ὄντων, ἐξ ἑνὸς αὐτῶν ἀναφῦναι χρυσίον τὸ μέγεθος σπιθαμιαῖον. λέγεται δὲ ἰδιαιτὰ- 48 την εἶναι γένεσιν σιδήρου τοῦ Χαλυβικοῦ καὶ τοῦ Ἀμισσηνοῦ. συμφύεται γάρ, ὡς γε λέγουσιν, ἐκ τῆς ἁμμου τῆς καταφερομένης ἐκ τῶν ποταμῶν. ταύτην δ' οἱ μὲν ἀπλῶς φασὶ πλύναντας καμινεῦειν, οἱ δὲ τὴν ὑπὸ στασιν τὴν γενομένην ἐκ τῆς πλύσεως πολλακίς πλυθεῖσαν συγκαίειν, παρεμβάλλειν δὲ τὸν πυρίμαχον καλούμενον λίθον· εἶναι δ' ἐν τῇ χώρᾳ πολὺν. ἔτος δ' ὁ σίδηρος πολὺ τῶν ἄλλων γίνεται καλλίων. εἰ δὲ μὴ ἐν 30 μιᾷ καμίνῳ ἐκαίετο, ἔδεν ἄν, ὡς ἔοικε, διέφερε τὰργυρίᾳ. μόνον δὲ φασὶν αὐτὸν ἀνιώτον εἶναι, ἔ πολὺν δὲ γίνεσθαι.

1. μηδεῖα *K·N°*. || 1 et 2. ψιττακῇ *K·N°*, ψιττακίῃ *B·R·S·T·P°*. || 2. τὰ — τὰ *B·R·P°*. || ἐν τῇ ψ. *K°*. || 3. αὐτὸ *S·T°*. || 4. ὀμαλοῖς καὶ ἐκ ἐν ὑψηλοῖς τόποις *S·T°*, ὀμαλοῖς τόποις καὶ ἐκ ἐν ἀνωμάλοις ceteri. || 5. ταῦτα δὲ καὶ om *S·T°*, καὶ om *B·R°*. || 7. καὶ om *K·N°·T°*. || ἀπολλωνιάδος *N°*. || 9. καὶ τὰ ἔξω δὲ, omisso λέγεται, *T°*. δὲ om *S°*. || 11. τὰ δὲ] πάλιν δὲ *N°*. || ὁ om *B·R·T°*. || 12. λιπάρω γε *T°*. || 13. νυκτὸς *B·K·N·R°*. || 14. πιθηκούσαις *N°*. || 15. μέντοι *S·T°*. || τῇ om *S°*. || 16. ἐκλείπειν *B·K·N·R·S°*. || ξενοφάνης φησὶν *S·T°*. || ἐπ' om *B·K·N·R°*. || 17. τὸ *B·R°*. || ἐν τῇ om *T°*, τῇ om *S°*. || 18. αἰτιῶν *B·R°*. || 19. ἀπαφύεσθαι *B·K·N·R°*. || 20. θαυμαστὸν *B·K·N·R°*. || 21. τὸν *T°*, omisso mox περὶ τὸν. || ρύακα *T°*, ρύακον *B·R°*. || ὑπέρμενος *B·N·R·T°*. || 22. ἀναζέσεως *N°*. || 23. δι' om *B·R°*. || 25. σμαρίλην *B·N·R·S·T°*. || 26. τιθέντα *S°*. || 27. τὸ δ' αὐτὸ om *T°*. || μαριέα *B·N·R°*. || 28. τὴν ἐν μακεδονίᾳ *S·T°*. || 29. αὐξάνεσθαι φασὶν ἀποσύρματα *S°*. || 30. δὲ om *B·N·R·S°*. || 31. λεγόμενοι *B·R°*. || τυρρίαν *N°*. || 2. ἐξανίσει] ἀνίσταται *B·R°*. || 3. καὶ ἔτως συνάγεται om *T°*. || 4. πάλιν om *S°*. || ἀναπλήρωμα *T°*. || 6. συνεχεῖς οἱ ὄμβροι *B·R°*. || ἡμεῖς *B°*, γίνονται *R°*. || 9. ὑπὲρ τὴν μνᾶν *B·N·R·S°*. || 10. τινὰ om *B·N·R·S°*, qui mox εὐρόντας. || 11. μώλους *B°*. || 12. αὐτῷ om *T°*. || 13. ἀπάρχεσθαι *B·R°*. || 14. ὧς *R·S·T°*, τόξος (omisso τὸν) *N°*. || χρυσία *B·R·T°*. || 15. πλῆθος *N°*, om *B·R·T°*. || 16. ἐκβράσσειν *T°*. || 18. λέγεται *B·R·T°*. || 21. ἰδιαιτὴν *B·R·S·T°*. || 22. Ἀμισσην] ἀσημόν μνηστοῦ *T°*, ἀσημόν μνηστοῦ *B·R°*. || 25. πλύναντας Sylburgius: codices πλύναντες. || καὶ μινύειν *B·R°*. || 26. τῆς γένεσιν *S°*. || πλύσεως *B·R°*, φύσεως *S°*. || 27. παρεμβάλλειν *B°*. || δὲ τῷ πυρὶ μάχον *S°*. || 30. ἐκαίετο *B·R·S°*. || ἀργύρου *S°*. || 31. εἶναι om *B·N·R·T°*.

- 49 Φασί δὲ καὶ ἐν Ἰνδοῖς τὸν χαλκὸν ὕτως εἶναι λαμ-
πρὸν καὶ καθαρὸν καὶ ἀνίωτον, ὥστε μὴ διαγινώσκεισθαι τῇ
χρῶσιν πρὸς τὸν χρυσόν, ἀλλ' ἐν τοῖς Δαρείου ποτηρίοις
βατιακάς εἶναι τινὰς καὶ πλείους, ἅς εἰ μὴ τῇ ὁσμῇ, ἀλ-
λως οὐκ ἦν διαγινώσκειν πότερόν εἰσι χαλκαὶ ἢ χρυσαῖ.
- 50 Τὸν κασσίτερον τὸν Κελτικὸν τήκεσθαι φασὶ πολὺ
τάχιον μολύβδου. σημεῖον δὲ τῆς εὐτηξίας, ὅτι τήκεσθαι
δοκεῖ καὶ ἐν τῷ ὕδατι· χρωῖζει γοῦν, ὡς ἔοικε, ταχύ.
τήκεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ψύχεσιν, ὅταν γένηται πάγη, ἐγ-
κατακλειομένου ἐντός, ὡς φασί, καὶ συνωθουμένου τοῦ
θερμοῦ τῷ ἐνυπάρχοντος αὐτῷ διὰ τὴν ἀσθένειαν.
- 51 Ἐν τῷ Πανθείῳ ἐστὶν ἐλαία, καλεῖται δὲ καλλιγέφα-
νος· ταύτης πάντα τὰ φύλλα ταῖς λοιπαῖς ἐλαίαις ἐναντία
πέφυκεν· ἔξω γὰρ ἀλλ' ἐκ ἐντός ἔχει τὰ χλωρά. ἀφήσιν
τε τὰς πτέρους ὥσπερ ἡ μύρτος εἰς τὰς σεφάνους συμ-
μέτρως. ἀπὸ ταύτης φυτὸν λαβὼν ὁ Ἡρακλῆς ἐφύτευεν
Ἰολυμπίασιν, ἀφ' ἧς οἱ σέφανοι τοῖς ἀθληταῖς δίδονται.
ἔτι δὲ αὕτη παρὰ τὸν Ἰλιστὸν ποταμόν, σεφάνας ἐξήκον-
τα τοῦ ποταμοῦ ἀπέχουσα· περικυκλούμεται δὲ, καὶ ζη-
μία μεγάλη τῷ θιγόντι αὐτῆς ἐστί. ἀπὸ ταύτης δὲ τὸ
φυτὸν λαβόντες ἐφύτευσαν Ἡλείοι ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ τὰς
σεφάνους ἀπ' αὐτῆς ἔδωκαν.
- 52 Ἐν τοῖς περὶ Λυδῶν μετάλλοις τοῖς περὶ Πέργαμον,
ἃ δὴ καὶ Κροῖστος εἰργάσατο, πολέμου τινὸς γενομένου
κατέφυγον οἱ ἐργαζόμενοι ἐπ' αὐτά, τῷ δὲ σομῖ ἐποικο-
δομηθέντες ἀπεπνήσαν· καὶ ὕστερον χρόνῳ πολλῷ τῶν
μετάλλων ἀνακαθαρθέντων εὐρέθη οἷς ἐχρῶντο ἀγγείοις
πρὸς τὰς ὑπὸ χεῖρα χρείας ἀπολελιθωμένα, οἷον ἀμφορεῖς
καὶ τὰ τοιοῦτότροπα. ταῦτα δὴ πεπληρωμένα ἔτι τινὸς ἔτυ-
χον ὑγρῷ ἐλελιθωτο, καὶ προσέτι τὰ ὅσα τῶν ἀνθρώπων.
- 53 Ἐν τῇ Ἀσκανίᾳ λίμνῃ ὕτω νιτρῶδες ἐστὶ τὸ ὕδωρ ὥς
τὰ ἱμάτια οὐδενὸς ἐτέρου ῥύμματος προσδεῖσθαι· καὶ
54 πλείω χρόνον ἐν τῷ ὕδατι εἴσῃ τις, διαπίπτει. περὶ τὴν
Ἀσκανίαν λίμνην Πυθόπολιν ἐστὶ κώμη ἀπέχουσα Κίον ὡς
σεφάνας ἑκατὸν εἴκοσι, ἐν ἣ τοῦ χειμῶνος ἀναξηραίνεται 35
- πάντα τὰ φρέατα ὥστε μὴ ἐνδέχεσθαι βάψαι τὸ ἀγ-
γεῖον, τῷ δὲ θέρου πληρῆται ἕως τῷ ζώματι.
- Ὁ πορθμὸς ὁ μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἰταλίας αὖξεται 55
καὶ φθίνει ἅμα τῷ σεληνίῳ. καὶ διότι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς 56
εἰς Συρακῆσας κρήνη ἐστὶν ἐν λειμῶνι ἕτε μεγάλῃ ἕτε ὕδαρ
ἔχουσα πολὺ· συναπαντήσαντος δὲ εἰς τὸν τόπον ἔχλου
πολλῷ παρέσχεον ὕδωρ ἀφθονον. ἐστὶ δὲ καὶ κρήνη 57
ἐν Παλικαῖς τῆς Σικελίας, ὡς σεφάνας· αὕτη δ' ἀναρ-
ρίπτει ὕδωρ εἰς ὕψος ἕξ πήχεις, ὥς ἐκ τῶν ἰδόντων νο-
μίζεσθαι κατακλυσθήσεσθαι τὸ πεδίον· καὶ πάλιν εἰς ταύ-
τὸ καθίσταται. ἐστὶ δὲ καὶ ὄρκος, ὃς ἅγιος αὐτόθι δοκεῖ
εἶναι· ὅσα γὰρ ὁμνυσὶ τις, γράψας εἰς πινακίδιον ἐμβαλ-
λει εἰς τὸ ὕδωρ. εἰ μὲν ἔν εὐορκῇ, ἐπιπολάζει τὸ πνα-
κίδιον· εἰ δὲ μὴ εὐορκῇ, τὸ μὲν πινακίδιον βαρὺ γενέ-
μενον ἀφανίζεσθαι φασὶ, τὸν δ' ἄνθρωπον κίμπερασθαι.
διὸ δὴ λαμβάνειν τὸν ἱερέα παρ' αὐτοῦ ἐγγύας ὑπὲρ τοῦ
καθαίρειν τινὰ τὸ ἱερόν.
- Δημόνητος ἡ Καρχηδονίων νῆσος ἀπὸ Δημόνητος τοῦ 58
πρώτου ἐργασαμένου τὴν ἐκωνυμίαν εἰληφεν· ἔχει δ' ὁ
τόπος κυανῷ τὸ μέταλλον καὶ χρυσοκόλλης. ταύτης δ' ἡ
καλλίστη πρὸς χρυσίον εὐρίσκει τιμὴν· καὶ γὰρ φάρμακον
ὀφθαλμῶν ἐστίν. ἐστὶ δὲ αὐτόθι χαλκὸς κολυμβητῆς ἐν
δυοῖν ὀργυιαῖς τῆς θαλάσσης· ὅθεν ὁ ἐν Σικυωνί ἐστιν ἀν-
δρίας ἐν τῷ ἀρχαίῳ νεῷ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐν Φενεῷ οἱ
ὀρεῖχαλκοι καλοῦμενοι. ἐπιγέγραπται δ' αὐτοῖς "Ἡρακλῆς
'Αμφιτρύωνος ἥλιον ἐλὼν ἀνέθηκεν." αἰρεῖ δὲ τὴν ἥλιον
ἡγεμένης κατὰ χρῆσμον γυναικίς, ἧς τὸν πατέρα Λύγεια
ἀπέκτεινεν. οἱ δὲ τὸν χαλκὸν ὀρύττοντες ὀξυδερκέστατοι
γίνονται, καὶ οἱ βλεφαρίδας μὴ ἔχοντες φύσει· παρὰ καὶ
30 οἱ ἱατροὶ τῷ ἄνθρωπῳ τῷ χαλκῷ καὶ τῇ τέφρᾳ τῇ Φρυγίᾳ χρῶνται
πρὸς τὰς ὀφθαλμούς. ἐστὶ δὲ αὐτόθι σπήλαιον ὃ καλεῖται 59
γλαφυρόν· ἐν δὲ τῷ κίονος πεπήγασιν ἀπὸ τινων σελα-
γμῶν. ἀποδηλοῖ δὲ τὸτο ἐν τῇ συναγωγῇ τῇ πρὸς τὸ ἑδα-
φος· ἐστὶ γὰρ ταύτῃ σενώτατον.
- Ἐκ τῷ ζεύγους δὲ τῶν αἰτῶν θάτερον τῶν ἐγγόνων 60

2. ὡς B·R·T°. || 4. βατιακάς γε S°, βατιατικὰς B·R·T°. || 6. κασίτερον B°. || 7. μολύβδου B·R·T°. || 9. ὅτι B·R°, ὅτε T°. || γένοιτο T°. || εἰ κατακλειομένου S°. || 13. ταύτης δὲ πάντα T°. || 14. ἀλλ' om T°. || 15. πρὸς N°. || συμμέτρως B·S°, σύμμετρον N°. || 16. ταύτης δὲ φ. S·T°. || 20. ὅγγον S. || ταύτης B·N·R·S°. || 21. ἡλείοι ἐφύτευσαν S°. || 24. γνομένου N°. || 27. ἀνακαθαθέντων T°. || 28. ἀπολελιθωμένου (οἱς supra ου) N°. || ἀναφορεῖς B·R°. || 29. δὲ S°. || 32. ῥύματος B·N·R·T°. || 33. διαπίπτει S°. || 34. μυθήπολις B·R·T°. || κίων N°. || 35. ἀναξηραίνεται codices.

3. καὶ τῆς Ἰταλίας B·R°. || 8. παλίκμοις B·R°, παλίσκοις T°. || ἀναράπτει S°. || 10. πίδον S°. || 12. ὁμνυσὶ B·R°, γράμμασι T°. || 14. πινακίδιον N°. || βαρὺ γενόμενον om pr S°. || 15. καὶ κίμπερασθαι τὸν ἄνθρωπον γε S°. || 16. ἐγγύας N·T°. || 18. δημόνητος et mox δημοτήσιν B·R°. || 20. κυανῶν N·R·T°, κυδιῶν B°. || ταύτη B·R·T°. || 21. τιμὴν] τις B·R·T°. || 22. κολυμβητῆς S°. || 23. δυοῖν T°. || θαλάττης N°. || ὁ om N°. || 24. νεῷ B·R·T°. || 25. ἡρακλῆς ὁ ἀμφ. R·T°. || 26. ἐλεῖν B°, ἐλὼν R°. || 28. ἀπέκτειναν B·R°. || 31. δὲ] γὰρ B·N·R·T°. || 32. κίονος interpres: codices κίονος. || 33. ἀναγωγῇ B·R·T°. || 34. σενώτατον B·R°, σεργότατον N·T°. || 35. ἀγόνων B·R·T°.

- ἀλαιοῦ γίνεται παραλλαγή, ἕως ἂν σύζυγα γένηται. ἐκ δὲ ἀλαιοῦ φήνη γίνεται, ἐκ δὲ τούτων περκοί και γυ-
 πες· ἔτοι δ' ἐκτε διορίζουσι περὶ τὸς γυπας, ἀλλὰ γεν-
 νῶσι τὸς μεγάλους γυπας· ἔτοι δ' εἰσὶν ἄγονοι. σημείον
 δὲ τῆτο, διότι νεοττιὰν ὑδαὶς ἑώρακε γυπὸς μεγάλου.
61. Θαυμασὸν δὲ τί φασιν ἐν Ἰνδοῖς περὶ τὸν ἐκεῖ μό-
 λυβδὸν συμβαίνειν· ὅταν γὰρ τακεῖς εἰς ὕδωρ καταχυθῇ
 ψυχρόν, ἐκπηδᾷ ἐκ τοῦ ὕδατος.
62. Φασὶ τὸν Μεσσύνειον χαλκὸν λαμπρότατον καὶ λευ-
 κότατον εἶναι, ὃ παραμιγνυμένη αὐτῷ κασσιτέρου, ἀλλὰ 10
 γῆς τινοῦ αὐτῷ γινομένης καὶ συκεφομένης αὐτῷ. λέγουσι
 δὲ τὸν εὐρόντα τὴν κρᾶσιν μηδένα διδάξαι· διὸ τὰ προγε-
 γονότα ἐν τοῖς τόποις χαλκώματα διάφορα, τὰ δ' ἐπιγι-
 γνόμενα οὐκέτι.
63. Ἐν τῷ Πόντῳ λέγουσι τῷ χειμῶνος τῶν ὀρνέων τινα 15
 εὐρίσκεισθαι φωλεύοντα, οὔτε ἀφοδεύοντα, οὔτε δὲ ὅταν
 τὰ πτερὰ αὐτῶν τύλλωσιν, αἰσθάνεσθαι, ὅτε ὅταν ἐπὶ τὸν
 ὀβελίσκον ἀναπαρῇ, ἀλλ' ὅταν ὑπὸ τῷ πυρὸς διακαυθῇ.
 πολλὰς δὲ καὶ τῶν ἰχθύων λέγουσι περικοπέντας καὶ πε-
 ριμηθέντας μὴ αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ὅταν ὑπὸ τῷ πυρὸς δια- 20
 θερμανθῶσιν.
64. Ἡ μέλιττα δοκεῖ τὰς τροπὰς σημαίνειν τῷ ἐπὶ τὰ
 ἔργα βαδίζειν, ὥ καὶ οἱ μελιττοκόλοι σημειῶν χρωῖνται·
 ἡρεμία γὰρ αὐτῶν γίνεται. δοκῶσι δὲ καὶ οἱ τέττιγες
 φθεῖν μετὰ τροπὰς.
65. Φασὶ δὲ καὶ τὸν ἔχινον ἄσιτον διαμένειν ἄχρι ἐνιαυτοῦ.
66. Τὸν δὲ γαλειώτην, ὅταν ἐκδύσῃται τὸ δέρμα, καθά-
 περ οἱ ὄφεις, ἐπιστραφέντα καταπίνειν· τηρεῖσθαι γὰρ ὑπὸ
 τῶν ἱατρῶν διὰ τὸ χρήσιμον εἶναι τοῖς ἐπιληπτικοῖς.
67. Λέγουσι δὲ καὶ τὸ τῆς ἄρκτε σῆμα, ὅταν διαπεπηγὸς 30
 ᾖ· διὰ τὸν χειμῶνα, καθ' ὃν ἂν χρόνον ἐκείνη φωλευῇ,
 αὐξάνεσθαι καὶ ὑπεράρειν τὰ ἀγγεῖα ἐν οἷς ἂν ᾖ.
68. Ἐν Κυρήνῃ φασὶ τοὺς ὄντας βατράχους ἀφώνας τὸ
 παράπαν εἶναι. καὶ ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τῇ τῶν Ἠμαθιωτῶν
 χώρᾳ τοὺς οὖς εἶναι μώνυχας.
- Ἐν Καππαδοκίᾳ φασὶν ἡμίονους εἶναι γρονῆμας καὶ 69
 ἐν Κρήτῃ αἰγείρους καρποφόρους.
- Φασὶ δὲ καὶ ἐν Σερίφῳ τοὺς βατράχους ὡς φθεῖν 70
 εἰς ἄλλον τόπον μετενεχθῶσιν, ἄδυσιν.
- Ἐν Ἰνδοῖς ἐν τῷ Κέρατι καλουμένῳ ἰχθύδι φασὶ 71
 γίνεσθαι ἂ ἐν τῷ ξηρῷ πλανᾷται καὶ πάλιν ἀποτρέχει
 εἰς τὸν ποταμὸν. φασὶ δὲ καὶ περὶ Βαθυλῶνά τινες ἰχ- 72
 θύας τινας μένειν ἐν ταῖς τρώγλαις ταῖς ἐχούσαις ὑγρότητα
 ξηραίνουμένην τῷ ποταμῷ· τότε ἐξίόντας ἐπὶ τὰς ἄλως νέμε-
 σθαι, καὶ βαδίζειν ἐπὶ τῶν πτερύγων, καὶ ἀνακινεῖν τὴν ὑδρᾶν
 καὶ ὅταν διώκονται, φεύγειν καὶ εἰσδύντας ἀντιπροσώπως
 ἵσασθαι· πολλάκις γὰρ προσίειν τινας καὶ ἐρεθίζειν. ἔχουσι
 δὲ τὴν κεφαλὴν ὁμοίαν βατράχῳ θαλαττίῳ, καὶ δὲ ἄλλο
 σῶμα κωβιῶ, βραγχία δὲ ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἰχθύες.
- Ἐν Ἡρακλείᾳ δὲ τῇ ἐν τῷ Πόντῳ καὶ ἐν Ῥηγίῳ 73
 γίνεσθαι φασὶν ὀρυκτὲς ἰχθύς, τούτους δὲ μάλιστα κατὰ τὰ
 ποτάμια καὶ τὰ ἐνὶ δρᾷ χωρία. συμβαίνειν δὲ ποτε ἀνα-
 ξηραίνουμένων τῶν χωρίων κατὰ τινὰς χρόνους συστέλλεσθαι
 κατὰ γῆς, εἴτα μᾶλλον ἀναξηραίνουμένης διώκοντας τὴν ὑγρό- 3
 τητὰ διέσθαι εἰς τὴν ὕλην, εἴτα ξηραίνουμένης διαμένειν ἐν
 τῇ ἱμαδί, ὥσπερ τὰ ἐν ταῖς φωλεαῖς διαρκοῦντα· ὅταν
 δὲ ἀνασκάπτωνται πρὶν ἢ τὰ ὕδατα ἐκγενέσθαι, τότε
 κινεῖσθαι. φασὶ δὲ καὶ περὶ Παφλαγονίαν τὸς ὀρυκτὲς 74
 γίνεσθαι ἰχθύς· κατὰ βάθος, τούτους δὲ τῇ ἀρετῇ ἀγαθοὺς,
 οὔτε ὕδατων φανερῶν πλησίον ὄντων ἔτε ποταμῶν ἐπιρ-
 ρεόντων, ἀλλ' αὐτῆς ζωογονούσης τῆς γῆς.
- Τὰς ἐν Ἠπείρῳ ἐλάφους κατορύττειν φασὶ τὸ θεῖον 75
 κέρας, ὅταν ἀποβάλῃσι, καὶ εἶναι πρὸς πολλὰ χρήσιμον.
 καὶ τὴν λύγκα δὲ φασὶ τὸ οὖρον κατακαλύπτειν διὰ τὸ 76
 πρὸς ἄλλα τε χρήσιμον εἶναι καὶ τὰς σφραγίδας. φασὶ 77
 δὲ καὶ τὴν φώκην ἐξεμεῖν τὴν πυτίαν, ὅταν ἀλίσκηται
 εἶναι δὲ φαρμακῶδες καὶ τοῖς ἐπιληπτοῖς χρήσιμον.
- Λέγεται δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν ἐν τῷ Κιρκαιῷ ἔρει 78
 φάρμακόν τι φύεσθαι θανάσιμον, ὃ τοιαύτην ἔχει τὴν
 35 δύναμιν ὥστε, ἂν προσρανθῇ τινὶ παραχρῆμα πίπτειν ποιεῖ

2. τούτων οἱ π. B·R·S·T·. || περκοί S·. || καὶ om N·S·. || 4. γυπας B·. || ἔτοι δ' ὡς S·. || 5. νεοττιὰν B·R·. || μεγά-
 λην N·. || 6. φασὶ τὰ B·. || μόλυβδον B·R·. || 7. συμβαίνει S·T·. || καταχυθῇ S·, κατασχεθῇ B·R·. || 9. χαλκὸν λάκκοι B·R·. ||
 11. αὐτῷ S·. || 16. φωλεύοντα om B·R·. || οὔτε δὲ B·R·S·. || ἀφοδεύοντα οὔτε δὲ om S·. || ὅτε N·S·, ὅπτα B·R·. || 18. ἀλλ' καὶ
 N·. || 19. τῶν om N·. || 20. θερμανθῶσιν B·R·S·T·. || 22. μελιττα N·. || 23. μελιττοκόλοι B·, μελιττοκόλαι N·. || 26. ἄχρι
 N·T·. || 28. τηρεῖται T·, τηρεῖ B·. || 30. ἄκην N·. || 31. ἐκεῖνα φωλευῇ αὐξάνεσθαι N·. || 35. τοὺς οὖς οὖς N·. || μώνυχας B·.
 3. φασὶ — 7. ποταμὸν om B·R·T·. || 6. ὑποτρέχει S·. || 7. ἰχθύδι τινα B·R·N·T·. || 9. τῷ δὲ τῷ S·. || 11. ἀντιπροσώπως
 B·R·, ἀντιπροσώπου N·. || 15. ξηρῷ N·. || 16. ἰχθύας, τούτους μάλιστα B·R·T·. || 17. ποτε κατὰ τῶν τῶν τόπων ἀναξ S·. || 28.
 ἀποβάλῃσι B·. || 29. καὶ τὴν — 30. σφραγίδας post 32. χρήσιμον B·N·R·T·. || 29. λύγκα B·R·T·, λύγκα N·, λαρυγγία S·. || κα-
 λυπτειν N·. || 30. χρήσιμον S·. || 31. φώκην R·. || πυτίαν B·R·T·. || 32. ἐπιληπτικοῖς N·. || 33. κιρκαιῷ B·R·. || 35. περὶ τὴν
 παραχρῆμα πίπτειν ποιεῖν B·R·.

καὶ τὰς πρίχας τὰς ἐν τῷ σώματι ἀπομαδῶν, καὶ τὸ
 σύνολον τοῦ σώματος διαρρεῖν τὰ μέλη, ὥς τὴν ἐπιφά-
 νειαν τοῦ σώματος εἶναι τῶν ἀπολλυμένων ἐλευσίν. τὸτο
 δὲ φασὶ μέλλοντας δίδοναι Κλεωνύμῳ τῷ Σπαρτιάτῃ
 1 Ἀύλῳ τὸν Πευκεσίον καὶ Γαίον φωραθῆναι, καὶ ἐξετα-
 σθέντας ὑπὸ Ταραντίνων θανατωθῆναι.

79 Ἐν τῇ Διομηδεῖα νῆσῳ, ἣ καῖται ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, φασὶν
 ἱερὸν τι εἶναι τῷ Διομήδῃ θυμαρσόν τε καὶ ἄγιον, περὶ δὲ
 τὸ ἱερὸν κύκλῳ περικαθῆσθαι ὄρνιθας μεγάλας τοῖς μεγέθεσι,
 καὶ ῥύγχῃ ἔχοντας μεγάλα καὶ σκληρά τῶς λέγουσιν, εἰάν
 10 μὲν Ἕλληνας ἀποβαίνουσιν εἰς τὸν τόπον, ἥσυχίαν ἔχειν, εἰάν
 δὲ τῶν βαρβάρων τινὲς τῶν περιοίκων, ἀνίπτασθαι καὶ αἰω-
 ρομένους καταράσσειν αὐτοὺς εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ
 τοὺς ῥύγχῃσι τιτρώσκοντας ἀποκτείνειν. μυθεῖται δὲ τέτις
 γεγενῆσθαι ἐκ τῶν ἐταίρων τῶν τοῦ Διομήδους, ναυαγησάν-
 15 των μὲν αὐτῶν περὶ τὴν νῆσον, τῷ δὲ Διομήδῃ δουλοφο-
 ρηθέντες ὑπὸ τοῦ Διέου τοῦ τότε βασιλέως τῶν τόπων
 ἐκείνων πρηνέμεναι.

80 Παρὰ τοῖς Ὀμβρικοῖς φασὶ τὰ βοσκήματα τίττειν
 τρεῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ τὴν καρπὸς αὐτοῖς τὴν γῆν πολλα-
 20 πλάσιον ἀνίστασθαι τῶν καταβαλλομένων· εἶναι δὲ καὶ τὰς
 ἡλικίας παλυνόρους καὶ σπανίως ἐν τίττειν, τὰς δὲ
 πλείους δύο καὶ τρία.

81 Ἐν ταῖς Ἠλεκτρῖσι νήσοις, αἱ κεῖται ἐν τῷ μυχῷ
 τοῦ Ἀδρίᾳ, φασὶν εἶναι δύο ἀνδριάντας ἀνακειμένους, τὸν 25
 μὲν κασιτέρικον τὸν δὲ χαλκοῦν, εἰργασμένους τὸν ἀρ-
 χαιὸν τρόπον. λέγεται δὲ τούτους Δαίδαλου εἶναι ἔργα,
 ὑπόμνημα τῶν πάλαι, ὅτε Μίνω φεύγων ἐν Σικελίᾳ καὶ
 Κρήτῃ εἰς ταύτας τοὺς τόπους παρῆβαλε. ταύτας δὲ τὰς
 30 νῆσους φασὶ προεχρῶκεναι τὸν Ἡριδανὸν ποταμόν. ἐξὶ δὲ
 καὶ λίμνην ὡς εἴκοις, πλησίον τοῦ ποταμοῦ, ὅθαρ ἔχουσα
 θερμόν· ὅσῃ δ' ἀπ' αὐτῆς βαρεῖα καὶ χαλεπὴ ἀποπνεῖ
 35 καὶ ὅτε ζῶν ὁδὸν πίνει ἐξ αὐτῆς ὅτε ὄρνειν ὑπερίπταται,
 ἀλλὰ πίπτει καὶ ἀποθνήσκει. ἔχει δὲ τὸν μὲν κύκλον

ζαδὸν διακοσίῳ, τὸ δὲ ἔνδον ὡς δέκα. μυθεύουσι δὲ εἰ
 ἐγχώριοι Φαέθοντα περυνωθέντα ποιεῖν εἰς ταύτην τὴν
 λίμνην. εἶναι δ' ἐν αὐτῇ αἰγίους πολλάς, ἐξ ὧν ἐκπέ-
 πτειν τὸ καλούμενον ἡλεκτρον. τὸτο δὲ λέγουσιν ὁμοίον
 εἶναι κόμμι, ἀπασκληρύνεσθαι δὲ ὡσανεὶ λίθον, καὶ συλ-
 λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων διαφέρεισθαι εἰς τὴν Ἑλλη-
 νας. εἰς ταύτας τὴν νῆσους Δαίδαλον φασὶν ἐλθεῖν
 καὶ κατασχόντα αὐτὰς ἀναθεῖναι ἐν μιᾷ αὐτῶν τὴν αὐτῇ
 εἰκόνα, καὶ τὴν τῷ υἱῷ Ἰκάρῳ ἐν τῇ ἐτέρᾳ. ὕστερον δ' ἐπι-
 10 πλευσάντων ἐπ' αὐτοὺς Πελασγῶν τῶν ἐκπεσόντων ἐξ
 Ἀργεὺς φυγεῖν τὸν Δαίδαλον, καὶ ἀφικέσθαι εἰς Ἰκαρον
 τὴν νῆσον.

Ἐν τῇ Σικελίᾳ περὶ τὴν καλυμένην Ἐννα σικελίαιος 82
 τι λέγεται εἶναι, περὶ δὲ κύκλῳ πεφυκεῖναι· φασὶ τῶν τε
 ἄλλων ἀνθῶν πλῆθος ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, πολὺ δὲ μάλιστα
 τῶν ἰων ἀπέραντόν τινα τόπον συμπεπληρωθῆναι, ἀ τὴν
 συνέγγυς χώραν εὐωδίας πληροῖ, ὥς τοὺς κυνηγῶντας
 τῶν κυνῶν κρατεμένων ὑπὸ τῆς ὁσμῆς, ἐξιδυνάτεῖν τοὺς
 λαγῶς ἰχθυεῖν. διὰ δὲ τοῦτο τῷ χάσματι ἀσυμφανῆς
 20 ἐστὶν ὑπότομος, καθ' ὃν φασὶ τὴν ἀρπαγὴν ποιήσασθαι
 τὸν Πλούτωνα τῆς Κόρης. εὕρισκεσθαι δὲ φασὶν ἐν τούτῳ
 τῷ τόπῳ πυροὺς οὔτε τοῖς ἐγχωρίοις ὁμοίους εἰς χρώνται
 οὔτε ἄλλοις ἐπιστάτοις, ἀλλ' ἰδιότητά τινα μεγάλην
 ἔχοντας. καὶ τούτῳ σημειῖνται τὸ πρῶτος παρ' αὐτοὺς
 25 φανῆναι πύρινον καρπόν. ὅθεν καὶ τῆς Δήμητρος ἀντιποι-
 οῦνται, φάμενοι παρ' αὐτοῖς τὴν θεὸν γεγενῆσθαι.

Ἐν Κρήτῃ λύκος καὶ ἄρκτος τοὺς τ' ἔχεις, ὁμοίως 83
 δὲ καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις θηρία οὐ φασὶ γίνεσθαι
 διὰ τὸ τὸν Δία γενέσθαι ἐν αὐτῇ.

Ἐν τῇ θαλάσῃ τῇ ἔξω Ἡρακλείων σελῶν φασὶν 84
 ὑπὸ Καρχηδονίων νῆσον εὐρεθῆναι ἐρήμην, ἔχουσαν ὕλην τὴν
 παντοδαπὴν καὶ ποταμούς πλωτοὺς, καὶ τοῖς λοιποῖς κρη-
 ποῖς θαυμασίην, ἀπέχουσαν δὲ πλείονων ἡμερῶν πλὴν· ἐν
 35 ᾗ ἐπιμισγομένων τῶν Καρχηδονίων πολλάκις διὰ τὴν πλ-

1. ἀπομαδῶν S°. || 2. διαρρεῖν S°. || 3. ἐλευσίν B°R°. || 5. ἄρου γ S°, παῦλον B°R°T°. || πευκεσίον S°. || ἐξετασθ.] ἀναστάτας N°. || 7. διομηδία N°. || 8. τε] τι B°N°R°. || 9. μεγάλας N°. || ῥύγχῃ ἔχοντας μέγαν καὶ σκληρὴν N°. || 11. πότῃ B°R°. || 12. αἰρμένους B°R°. || 15. τῶν ante τῷ om B°R°T°. || 16. δὲ om S°. || 17. αἰεῖον S°. || 20. τρεῖς ante 19. τίττειν B°R°, om N°. || 22. σπανίως, γ S°. || 25. ἀδρία N°S°, ἀδρίαν B°. || 28. ἴτι S°. || μίνως B°R°. || φυγῶν ἐκ τῆς σ. S°. || 30. προσεχρῶκεναι S°. || ἐπὶ δὲ καὶ S°, ἴτι δὲ B°R°T°. || 31. ποταμοῦ καὶ ὕδαρ N°. || 32. χαλεπὸν N°. || 33. ἀπ' pr N°. || 34. ἔχει γ S°. || 1. τρικοσίῳ S°. || ὡς B°R°, ὡσαύ S°. || μυθεύουσι R°. || δὲ καὶ οἱ S°. || 3. αὐτῷ S°. || 4. τῷ] οἱ B°N°R°. || 5. ἀπασκλ. δὲ] διὰ τὸ ἀπασκλ. B°N°R°. || 7. φησιν B°. || 8. ἀναθεῖναι B°R°. || 9. κάρῳ B°. || ἐν τῇ ἐτέρᾳ om B°N°R°S°. || 10. ἐπ' αὐτοὺς om B°N°R°. || πελασγῶν τῶν ἐκπεσόντων om N°. || 13. ἐν τῇ καλυμένη N°R°, τῇ καλυμένη B°. || ἴκων γ S°, αἴτη B°N°R°. || 14. ἢ] δὲ S°. || 18. κυνῶν B°R°. || 21. δὲ om N°. || 23. ἐπιστάτοις B°. || 24. ταῦτο B°. || τῷ B°R°, εἰ γ S°, N°. || 25. τῆς om N°. || δήμητρος] δη B°R°. || 27. φῶς γ.] οὐτ' N°. || 29. τὸ om B°. || 31. ἐρημον S°. || 32. παντοδαπῇ B°R°. || 33. θαυ- μασίαν B°R°. || πλὴν om B°N°R°. || 34. πλεονάκις B°N°R°.

δαιμονίαν, ὅντων γε μὴν καὶ οὐκ ὄντων, τοὺς προεστώτας τῶν Καρχηδονίων ἀπειπασθαι θανάτῳ ζημιῶν τοὺς εἰς αὐτὴν πλεουσώμενους, καὶ τὸς ἐνοικύοντας πάντας ἀφανίσαι, ἵνα μὴ διαγυλλῶσι, μηδὲ πλεῖστος συσφραφῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ τὴν νῆσον κυρίας τύχῃ καὶ τὴν τῶν Καρχηδονίων εὐδα-

καὶ πέντε σώματα ἄρρενα. στρατευόμενοι δὲ παρὰ Καρχηδονίοις τὸς μισθὺς ὅταν λάβωσιν, ἄλλο μὲν, ὡς ἔσκεν, ὑδὲν ἀγοράζουσι, γυναῖκας δέ. ἡ γὰρ χροσίον ὑδὲ ἀργύριον ἔχει παρ' αὐτοῖς ὑδὲνα ἔχειν. ἐπιλέγεται δὲ τι τοῦτον ἐπὶ τῷ κωλύειν χρήματα εἰσάγειν· αὐτοὺς, ὅτι τὴν στρατείαν Ἡρακλῆς ἐποίησας ἐπὶ τὴν Ἰθρήν. διὰ τοῦτο κῶν ἐνοικύντων πλούτους.

85 Ἐκ τῆς Ἰταλίας φασὶν ὅς τῆς Κελτικῆς καὶ Κελτολυγίων καὶ Ἰθρήν εἶναι τινα ὁδὸν Ἡρακλείαν καλυμένην, δι' ἧς εἰάν τε Ἑλλὰς εἰάν τε ἐγχωρίος τις πορεύηται, τηρεῖσθαι ὑπὸ τῶν παροικούντων, ὅπως μηδὲν ἀδικηθῇ· τὴν γὰρ ζημίαν ἐκτίνειν καθ' ἧς ἂν γένηται τὸ ἀδίκημα.

86 Φασὶ δὲ παρὰ τοῖς Κελτοῖς φάρμακον ὑπάρχειν τὸ καλόμενον ὑπ' αὐτῶν τοξικόν· ὃ λέγουσιν οὕτω ταχέϊαν ποιεῖν τὴν φθορὰν ὥστε τῶν Κελτῶν τοὺς κυνηγόντας, ὅταν ἔλαφον ἢ ἄλλο τι ζῶον τοξεύωσιν, ἐπιτρέχοντας ἐκ σπινθῆς ἐκτεμένειν τῆς σαρκὸς τὸ τετραμμένον πρὸ τῆς τῶ φάρμακον διαδύναι, ἅμα μὲν τῆς προσφορᾶς ἔσκεα, ἅμα δὲ ὅπως μὴ σαπῇ τὸ ζῶον· εὐρήσθαι δὲ τῷ λέγουσιν ἀντιφάρμακον τὸν τῆς δρυὸς φλοιόν· οἱ δ' ἕτερόν τι φύλλον, ὃ καλῶσι κοράκιον διὰ τὸ κατανοηθῆναι ὑπ' αὐτῶν κόρακα, γευσάμεναι τοῦ φαρμάκου καὶ κακῶς διατιθέμενον, ἐπὶ τὸ φύλλον ἀρμήσαντα τὸτο καὶ καταπιόντα παύσασθαι τῆς ἐλγῆδος.

87 Ἐν τῇ Ἰθρήν λέγουσι τῶν δρυμῶν ἐμπρησθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων, καὶ τῆς γῆς διαθερμανθείσης ὑπὸ τῆς ὕλης, φανερώς ἀργύρεω ρεῦσαι τὴν χώραν, καὶ μετὰ χρόνον σεισμῶν ἐπιγενομένων καὶ τῶν τόπων βαχέντων πᾶσι πληθεῖς συναχθῆναι ἀργύριον, ὃ δὴ καὶ ταῖς Μασσαλιώταις πρόσθεν ἐποίησεν ἡ τὴν τυχεύσαν.

88 Ἐν ταῖς Γυμνησίαις ταῖς κειμέναις νήσοις κατὰ τὴν Ἰθρήν, ἃς μετὰ τὰς λεγομένας ἑπτὰ μεγίστας λέγουσιν εἶναι, φασὶν ἔλαιον μὴ γίνεσθαι ἐξ ἐλαιῶν, ἐκ δὲ τῆς θερμότης κομιδῇ πολὺ καὶ εἰς πάντα ἀρμόττον. λέγουσι δὲ ὅτι τὸς οὐκ ὄντας αὐτάς Ἰθρήας καταγύνους εἶναι ὥστε ἀντὶ ἐνὸς σώματος θηλυκῷ δίδονται τοῖς ἐμπόροις τέτταρα

90 Ἐν τῇ τῶν Μασσαλιωτῶν χώρα περὶ τὴν Λιγυρικὴν φασὶν εἶναι τινα λίμνην, ταύτην δὲ ἀναζεῖν καὶ ὑπερχεῖσθαι, καὶ τοσοῦτος ἰχθύς ἐκβάλλειν τὸ πλεῖστον ὥστε μὴ πιστεύειν. ἐπειδὴν δὲ οἱ ἐτησίαι πεσόντων, ἐπιχρῶνυσθαι τὸ ἔδαφος ἐπ' αὐτὴν, καὶ τοιοῦτον νομιορτὲν γίνεσθαι αὐτῷ τόπῳ, καὶ ἀκροτεροῦσθαι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ὥστε ἔδαφος. τοῖς δὲ τριόδοσι διακόπτοντας τοὺς ἐγχωρίους ἐτόίμως ὄσους ἂν βούλωνται ἰχθύας ἐξαίρειν ἐξ αὐτῆς.

92 λέγεται δὲ τινὰς τῶν Λιγυρῶν οὕτω σφειρόντων εὐ ὥστε, ὅταν πλείους ἰδῶσιν ὄρνιθας, διερεθίζεσθαι πρὸς ἀλλήλους ποῖον ἑκάστος παρασκευάζεται βαλεῖν, ὥς ἐτόίμως ἀπάντων τευχομένων. ἴδιον δὲ φασὶ καὶ τοῦτο παρ' αὐτοῖς εἶναι· αἱ γυναῖκες ἅμα ἐργαζόμεναι τάτουσιν, καὶ τὰ παιδίον ὕδατι περικλύσασαι παραχρῆμα σκέπτει καὶ σπᾶλναι καὶ τᾶλλα οἰκονομοῦσιν ἃ καὶ μὴ τικτοῦσαι· αὐταῖς ἦν πρακτέον. θαῦμα δὲ καὶ τοῦτο παρὰ τοῖς Λίγυσι· φασὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ποταμὸν εἶναι ὃ τὸ ρεῦμα αἶρεται μετέωρον καὶ βεῖ, ὥστε τὸς πέραν μὴ εἶσθαι.

93 Ἐν δὲ τῇ Τυρρηνίᾳ λέγεται τις νῆσος Αἰθάλεια ὀνομαζομένη, ἐν ἣ ἐκ τῆ αὐτῆς μετάλλου πρότερον μὲν χαλκὸς ὠρύσσετο, ἐξ οὗ φασὶ πάντα πεχαλκευμένα παρ' αὐτοῖς εἶναι, ἔπειτα μηκέτι εὐρίσκεισθαι, χρόνῳ δὲ διελθόντος πολλοῦ φανῆναι ἐκ τῆ αὐτῆς μετάλλου θήρηον, ὃ νῦν ἐτι χρωῖται Τυρρηνοὶ αἱ τὸ καλόμενον Πιπλάνιον οἰκοῦντες. ἔστι δὲ τις ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ πόλις Οἰναρία καλεμένη, ἣν ὑπερβολῇ φασὶ ὀχυρὰν εἶναι· ἐν γὰρ μέσῃ αὐτῇ λόφος ἐστὶν ὑψηλός, τριάκοντα σταδίους ἀνέχων ἄνω, καὶ κάτω ὕλην παντοδαπὴν καὶ ὕδατα. φοβερέως οὖν

3. πλεῖν προθυμωμένους re S°. || ἀφίται B°R°. || 4. διατελῶσι B°R°. || 5. κυρίας S°. || 7. κελτολυγίων B°R°T°. || 10. παρκαλυπνύων B°R°. || 13. ζηκίαν B°R°. || 15. τοξεύωσι S°. || 16. πρὸς τὸ τὸ φάρμακον μὴ διαδοῦναι B°N°R°. || 19. ἐφλοῖον S°. || 21. τῷ — διατιθέμενον om N°. || 22. ἐπὶ τὸ φύλλον om S°. || 23. ὀροῦσασα N°S°. || καὶ καταπιόντα τὸτο S°. || 27. πλεμπληθῇ re N°. || 28. συναχθῆναι om N°. || ἀργυρον N°. || 31. Ἰθρήν μετὰ τὰς λεγομένας ἑπτὰ αἱ μεγίστας δοκῶσι εἶναι B°N°R°. || 33. κομιδῇ om N°. || 34. κατὰ γυναῖκας B°R° et re S°. || 35. θηλυκῷ S°.

2. ὡς ἔσκεν post ὑδὲν N°, om B°R°. || 4. δὲ] ὡ B°N°R°. || 5. τὸ B°R°. || εἰσάγειν] ἔχει re S°. || 6. ὁ Ἡρακλῆς N°. || 7. τῶν ἐνοικύντων] τούτων re S°. || 8. λιγυρικὴν B°R°. || 12. αὐτῆς B°N°R°. || 16. λιγυρίαν B°N°R°. || εὐ om B°N°R°. || 18. λαβεῖν B°R°. || 19. αἶδιον B°. || 21. περικλύσασαι R°. || 22. καὶ post ἃ et 23. αὐταῖς om B°N°R°. || 23. θαυμάσιον pr S°. || 26. θάλασσα B°N°R°S°. || 29. αὐτῷ B°R°. || ἔπειτα] καὶ re S°. || διελθούσης N°. || 31. ἐτι om N°. || αἱ ante τυρρηνῶν N°, om B°R°S°. || ποτάμιον S°, πιπλάνιον N°, πιπλάνιον B°R°T°. || 32. τῇ om B°N°R°. || 34. ὕψος tr. γ. ἔχει re S°. || 35. κάτω om B°N°R°. || παντοδαπῇ B°N°R°. || ὕδωρ N°.

ταὺς ἐνοικῶντας λέγουσι μὴ τις τύραννος γένηται, πρῶ-
στασθαι αὐτῶν τοὺς ἐκ τῶν οἰκετῶν ἡλευθερωμένους· καὶ
οὕτω ἀρχισιν αὐτῶν, κατ' ἐνιαυτὸν δ' ἄλλας ἀντικαθι-
στῆναι τοιαύτους.

95 Ἐν τῇ Κίμῃ τῇ περὶ τὴν Ἰταλίαν δεῦνται τις, ὡς
ἔοικε, θάλαμος κατάγειος Σαθύλλης τῆς χρησματολέγου,
ἣν πελυχνιστωτάτη γενομένη παρθέτον διαμεῖναι φασιν,
οὕτως μὲν Ἐρυθραίαν, ὑπὸ τινων δὲ τὴν Ἰταλίαν κατοι-
κούντων Κιμνίαν, ὑπὸ δὲ τινων Μεγάγκραιραν καλυμέ-
νην. τοῦτον δὲ τὸν τόπον λέγεται κυριεύσθαι ὑπὸ Δευ-
κων. εἶναι δὲ λέγουσιν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις περὶ τὴν
Κίμην ποταμὸν τινὰ Κετὸν ἰονομαζόμενον, εἰς ὃν φασι
τὰ πλεῖα χρόνον τὸ ἐμβληθεὶ πρῶτον περιφύεσθαι καὶ
τέλος ἀπελιβεύσθαι.

96 Ἀλκιμένη τῷ Συβαρίτῃ φασὶ κατασκευασθῆναι ἱμά-
τιον τοιαύτων τῇ πολυτελείᾳ, ὥς τε προτίθεσθαι αὐτὸ ἐπὶ
Λακωνίᾳ τῇ πανηγύρει τῆς Ἡρας, εἰς ἣν συμπερένυνται
πάντες Ἰταλιῶται, τῶν τε δεκνυμένων μάλιστα πάντων
ἐκεῖνο θαυμάζεσθαι· οὗ φασὶ κυριεύσαντα Διονύσιον τὸν
πρεσβύτερον ἀποδέσθαι Καρχηδονίους ἑκατὸν καὶ ἑκασι
ταλάντων. ἣν δ' αὐτὸ μὲν ἀλυγές, τῷ δὲ μεγέθει πεντε-
καιδεκάπηχον, ἑκατέρωθεν δὲ διεύκτετο ζωδίοις ἐνυφασμέ-
ναις, ἀνωθεν μὲν Σούροις, κάτωθεν δὲ Πέρσαις· ἀνὰ μέ-
σον δὲ ἦν Ζεὺς, Ἡρὰ, Θέμις, Ἀθηνᾶ, Ἀπόλλων, Ἀφρο-
δίτη. παρὰ δ' ἑκάτερον πέρας Ἀλκιμένης ἦν, ἑκατέρωθεν
δὲ Σίδαραις.

97 Περὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν φασὶν ἔκ τινος τέκ-
νου ὃ συνέβη γενέσθαι, ὡς μυθολογῶσιν, Ἡρακλεῖ πρὸς
γίγαντας μάχῃ, βεῖν ἰχώρα πολλὴν καὶ τοιοῦτον ὥστε
διὰ τὸ βάρος τῆς ὀσμῆς ἄλλων εἶναι τὴν κατὰ τὸν τόπον
βάλασσαν. λέγουσι δὲ πολλαχρῶς τῆς Ἰταλίας Ἡρακλῆς
εἶναι πολλὰ μνημόσυνα ἐν ταῖς ὁδοῖς ἃς ἐκεῖνος ἐπερεύθη.
περὶ δὲ Παιδοσίαν τῆς Ἰαπυγίας ἰχθυὶ τῷ βεῦθι δεῦνται,
98 ἐφ' ᾧ οὐδενὶ ἐπιβατέον. ὅστι καὶ περὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν

λῆθος ἀμαζιῶς, ὃν ὕπ' ἐκείνῃ ἀρθέτα μετατίθεσθαι φα-
σιν, ἀφ' ὧς δὲ δακτύλῳ κινεῖσθαι συμβέβηκεν.

Ἐν τῇ τῶν Ὀρχομενίων πέλει τῇ ἐν Βοιωτῷ φα-
99 ῖναι φασιν ἀλώπεκα, ἣν κινεὶς διακινεῖς εἰσδύναι εἰς
τινα ὑπόνομον, καὶ τὸν κύνα συνεισδύναι αὐτῇ, καὶ ὕλα-
κύντα ἔχειν μέγαν ποιῆν ὡσταεὶ εὐρυχωρίας τοὺς ὑπαρ-
χούσης αὐτῷ· τὸς δὲ κυνηγέας ἔποιαν λαβόντας δαι-
μονίαν, ἀναρρήξαντας τὴν εἰσδυσιν συνῶσαι καὶ αὐτούς·
ιδόντας δὲ διὰ τινων ὁπῶν εἰσπαχόμενον ἔσω τὸ φῶς,
100 εὐσυνόπτως τὰ λατὰ βεῖσασθαι, καὶ ἔλθοντας ἀπαργαί-
λαι τοῖς ἀρχαῖσι.

Ἐν τῇ Σαρδαῖ τῇ νήσῳ κατασκευάσματά φασιν
101 εἶναι εἰς τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον διακείμενα τὸν ἀρχαῖον,
ἄλλα τε πολλὰ καὶ καλὰ καὶ θύλας περιστοιχῆς τοῖς ῥυθ-
μοῖς κατεξοσμένους· τοῦτον δ' ὑπὸ Ἰωλᾶν τοῦ Ἰφικλέους
κατασκευασθῆναι, ὅτε τὸς Θεσπιάδας τοὺς ἐξ Ἡρακλῆος
παραλαβὼν ἐπλευσεν εἰς ἐκεῖνος τὸς τέκνους ἐκποσίτων, ὡς
κατὰ συγγένειαν αὐτῷ τὴν Ἡρακλῆος προσήκοντας διὰ
τὸ πάσης τῆς πρὸς ἐσπέραν κύριον Ἡρακλῆα γενέσθαι.
αὕτη δὲ ἡ νῆσος, ὡς ἔοικεν, ἐκαλεῖτο μὲν πρότερον Ἰχ-
νεύσσα διὰ τὸ ἐσχηματίζεσθαι τῇ περιμέτρῳ ὁμοιότατα
ἀνθρωπίνῳ ἰχθῆι, εὐδαίμων δὲ καὶ πάμφερος ἐμπροσθεν
λέγεται εἶναι· τὸν γὰρ Ἀρισταῖον, ὃν φασὶ γεωργικώτατον
εἶναι ἐπὶ τῶν ἀρχαίων, τοῦτον αὐτῶν ἀρξαι μινυλογῶσιν,
ὑπὸ μεγάλων ὀρέων ἐμπροσθεν καὶ πολλῶν κατεχομένων.
τῶν μὲν οὖν οὐκέτι φέροι τοιοῦτον ὕδεν διὰ τὸ κυριευθεῖ-
σαν ὑπὸ Καρχηδονίων ἐκκεῖναι πάντας τοὺς χρησίμους
εἰς προσφορὰν καρπύς, καὶ θάνατον τὴν ζήμιαν τοῖς ἐγ-
χωρίοις τετάχθαι, εἰάν τις τῶν τοιούτων τι ἀναφυτεύῃ.

Ἐν μιᾷ τῶν ἐπὶ τὴν νῆσον τῶν Λιέων καλυμένων, ἣ 101
καλεῖται Λιπάρα, τάφον εἶναι μυθολογῶσιν, περὶ οὗ καὶ
ἄλλα μὲν πολλὰ καὶ τερατώδη λέγουσι, τῆτο δ' ὅτι οὐκ
ἀσφαλές ἐς προσελθεῖν πρὸς ἐκεῖνον τὸν τόπον τῆς νυ-
κτός, συμφωνῶσιν· ἔξακεύεσθαι γὰρ τυμπάνῳ καὶ κυμ-

3. ὡς B·R°. | ἀντικαθίσταται B·N·R°. | 7. γεμίστη B°. | 8. οὕτως Ἐρυθραῖος S°. | ἐκείνη N°. | 9. μελάνγκραι-
ται N°, μελάνγκραι B·R°. | 10. λεκαδών B·N·R°. | 11. τινὰ ποταμὸν περὶ τὴν Κίμην B°. | 12. κάτω pr S°, κάτω γε S°, κατὰ πρὸς N°. | 13. τὸν πλεῖον χρόνον om B·N·R°. | φέρεται S°. | 15. ἀρμύει S°. | 16. προσκινεῖται αὐτῇ B·R°. | ἐπὶ τῇ
λακωνίᾳ τῇ B·R°. | 17. τῆς Ἡρας om N°. | 18. ἃ N·S°. | 21. ἃ om B·R°. | 25. ἀλκιμένης S°, ἀλκιμένης B·N·R·T°. |
ἐκατέρωθεν] ἔθεν (ἔθα B·R°.) ἐκατέρω B·N·R·S°. | 29. ἰχθῆα N°. | 30. πόντον S°. | 33. ἃ om B·R°.

1. ἀμαζιῶς B°. | 2. δι om N°. 3. βιωτῷ R°, βιωτῷ B°. | 4. ἣ om S°. | εἰ] δ' εἰς S°. | 5. εἰσδύναι N°. | 7. αὐτῆς
B°, αὐτῆς N·R°. | ἰσχυρὰ τινὰ λαδύπτας N°. | 9. τὸ om B·R°. | 10. λατὰ R°. | 13. τὸν ἔχειν γε N°, τὸν ἔχειν S°, τὸν ἀρ-
χαῖον B·R°. | 15. κατεξοσμένος S°. | ἰώλα ἰφικλέους R°, ἰώλα ἰφικλέους B°. | 16. ὡς B·R°. | 18. προσκινεῖται B·R°. | 20. ἰχ-
νεύσσα S°, ἰχνεύσα B·N·R°. | 21. ἐσχηματίζεσθαι R°. | ὁμοιότατα B°, ὁμοιότατα S°. | 22. ἀρξαι B·R·S°. | ἰχθυὶ om B·R°. |
24. πόντον N°. | ἀρξαι B·R°. | 26. κυριεύσασθαι N°. | 28. πρὸς R°. | 29. τι om S°. | 31. μελάνγκραι B·R°. | 32. μὲν
om B·R°.

βάλλον ἤχον γέλωτά τε μετὰ θορύβου καὶ κροτάλων ἀναγῶς. λέγουσι δὲ τι τερατωδέστερον γεγονέναι περὶ τὸ σπήλαιον· πρὸ ἡμέρας γὰρ ἐγκοιμηθῆναι τινα ἐν αὐτῷ οἰνωμένον, καὶ τοῦτον ὑπὸ τῶν οἰκείων ζητούμενον ἐφ' ἡμέρας τρεῖς διατελέσαι, τῇ δὲ τετάρτῃ εὐρεθέντα ὡς νεκρὸν ἀποκομισθῆναι ὑπὸ τῶν οἰκείων εἰς τὸν ἴδιον τάφον, καὶ τῶν νομιζομένων τυχόντα πάντων ἐξαίφνης ἀναστῆναι, καὶ διηγείσθαι τὰ καθ' ἑαυτὸν συμβεβηκότα. τοῦτο μὲν ἡμῖν φαίνεται μυθωδέστερον· ὅμως μέντοι ἔδει μὴ παραλιπεῖν ἀμνημόνευτον αὐτό, τῶν περὶ τὸν τόπον ἐκείνων τὴν ἀναγραφὴν ποιούμενον.

02. Περὶ τὴν Κύμην τὴν ἐν Ἰταλίᾳ λίμνη ἐστὶν ἡ προσαγορευομένη ἄορος, αὐτὴ μὲν, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἔχουσα τι θαυμαστόν· περικεῖσθαι γὰρ λέγουσι περὶ αὐτὴν λόφος κύκλω, τὸ ὕψος οὐκ ἐλάσσους τριῶν σταδίων, καὶ αὐτὴν εἶναι τῷ σχήματι κυκλοτερῇ, τὸ βάθος ἔχουσαν ἀνυπερβλητον. ἐκεῖνο δὲ θαυμάσιον φαίνεται· ὑπερκειμένων γὰρ αὐτῇ πυκνῶν δένδρων, καὶ τινων ἐν αὐτῇ κατακεκλιμένων, οὐδὲν ἐστὶν ἰδεῖν φύλλον ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἐφρηκός, ἀλλ' οὕτω καθαρώτατόν ἐστι τὸ ὕδωρ ὥστε τοὺς θεωμένους θαυμάζειν. περὶ δὲ τὴν ἀπέχουσαν ἡπειρον αὐτῆς οὐ πολὺ θερμὸν ὕδωρ πολλαχόθεν ἐκπίπτει, καὶ ὁ τόπος ἅπας καλεῖται Πυριφλεγέθων. ὅτι δὲ οὐδὲν δίπταται ὄρεον αὐτῇ, ψεῦδος· οἱ γὰρ παραγενόμενοι λέγουσι πληθὺς τι κύκνων ἐν αὐτῇ γίνεσθαι.

03. Φασὶ τὰς Σειρηνάσας νήσους κεῖσθαι μὲν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ περὶ τὸν κορθμὸν ἐκ' αὐτῆς τῆς ἄκρας, ὅς κεῖται πρὸ τοῦ προπεπτωκότος τόπου καὶ διαλαμβάνοντος τοῖς κόλποις τὸν τε περιέχοντα τὴν Κύμην καὶ τὸν διειληφότα τὴν Ποσειδωνίαν καλουμένην· ἐν ᾧ καὶ νεῶς αὐτῶν ἱδρύται, καὶ τιμῶνται καθ' ὑπερβολὴν ὑπὸ τῶν περιόκων θυσῖαις ἐπιμελῶς· ὧν καὶ τὰ ὀνόματα μνημονεύοντες καλῶσι τὴν μὲν Παρθενόπην, τὴν δὲ Λευκωσίαν, τὴν δὲ τρίτην Λέγειαν.

04. Λέγεται δὲ μεταξὺ τῆς Μεντορικῆς καὶ τῆς Ἰσριανῆς

ὄρος τι εἶναι τὸ καλόμενον Δέλφιον, ἔχον λόφον ὑψηλόν. ἐπὶ τοῦτον τὸν λόφον ὅταν ἀναβαίνωσιν οἱ Μέντορες οἱ ἐπὶ τῷ Ἀδρίῳ οἰκοῦντες, ἀποθεωροῦσιν, ὡς ἔοικε, τὰ εἰς τὸν Πόντον εἰσπλέοντα πλοῖα. εἶναι δὲ καὶ τινα τόπον ἐν τοῖς ἀνὰ μέσον διασῆμασιν, εἰς ὃν ἀγορᾶς κοινῆς γινομένης πωλεῖσθαι παρὰ μὲν τῶν ἐκ τῷ Πόντου ἐμπόρων ἀναβαινόντων τὰ Λέσβια καὶ Χῖα καὶ Θάσια, παρὰ δὲ τῶν ἐκ τῷ Ἀδρίῳ τοὺς Κερκυραϊκοὺς ἀμφορεῖς.

Φασὶ δὲ καὶ τὸν Ἴσρον ρέοντα ἐκ τῶν Ἐρκυνίων καλόμενων δρυμῶν σχίζεσθαι, καὶ τῇ μὲν εἰς τὸν Πόντον ρεῖν, τῇ δὲ εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκβάλλειν. σημεῖον δὲ ἔστι μόνον ἐν τοῖς νῦν καιροῖς ἐωράκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μᾶλλον, οἶον τὰ ἐκεῖ ἀπλωτα εἶναι· καὶ γὰρ Ἰάσονα τὸν μὲν εἰσπλυν κατὰ Κυανέας, τὸν δὲ ἐκ τῷ Πόντῳ ἔκπλουν κατὰ τὸν Ἴσρον ποιήσασθαι φασί· καὶ φέρουσιν ἄλλα τε τεκμήρια οὐκ ὀλίγα, καὶ κατὰ μὲν τὴν χώραν βωμοὺς ὑπὸ τοῦ Ἰάσονος ἀνακειμένους δεικνύουσιν, ἐν δὲ μιᾷ τῶν νήσων τῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ ἱερὸν Ἀρτέμιδος ὑπὸ Μηδείας ἱδρυμένον. ἔτι δὲ λέγουσιν ὡς οὐκ ἂν παρέπλευσε τὰς Πλαγκτὰς καλυμένας, εἰ μὴ ἐκεῖθεν ἀπέπλει. καὶ ἐν τῇ Αἰθαλείᾳ δὲ νήσῳ, τῇ κειμένη ἐν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει, ἄλλα τε δεικνύουσι μνημεῖα τῶν ἀρισίων καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ψήφων δὲ λεγόμενον· παρὰ γὰρ τὸν αἰγιαλὸν ψήφους φασὶν εἶναι ποικίλας, ταύτας δ' οἱ Ἕλληνες οἱ τὴν νῆσον οἰκοῦντες λέγουσι τὴν χροῖαν λαβεῖν ἀπὸ τῶν σλεγγισμάτων ὧν ἐποιούντο ἀλειφόμενοι· ἀπὸ ἐκείνων γὰρ τῶν χρόνων ἔτε πρότερον ἐωρᾶσθαι μυθολογεῖσι τοιαύτας ψήφους οὐθ' ὕστερον ἐπιγενομένας. ἔτι δὲ τούτων φανερώτερα σημεῖα λέγουσιν, ὅτι οὐ διὰ τῶν Συμπληγάδων ἐγένετο ὁ ἔκπλους, αὐτῷ τῷ ποιητῇ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις μάρτυρι χρώμενοι. τὴν γὰρ δυσχέρειαν τοῦ κινδύνου ἐμφανίζοντα λέγειν ὅτι οὐκ ἔστι παραπλεῦσαι τὸν τόπον,

ἀλλά θ' ὁμοῦ πίνακάς τε νεῶν καὶ σώματα φωτῶν κύμαθ' ἄλως φορέεσι πυρός τ' ὀλοοῖο θύελλαι.

1. εἶχον B°. || 2. δ' ἐτι R°. || 3. τινα κοιμηθῆναι N°. || 9. παραλείπειν B°. || 10. τῶν] τὴν N°, om B°R°. || 11. τὴν om B°R°. || 12. ἐν τῇ Ἰταλίᾳ S°, περὶ τὴν Ἰταλίαν B°R°. || 15. ἔλαττον B°N°R°. || 19. ἐπὶ τοῦ ὕδατος φύλλον B°R°. || ἱερὸς B°N°R°. || 21. παρὰ N°. || δι] γὰρ S°. || 23. αὐτῇ] ἐν αὐτῇ B°R°. || 24. παραγεγενημένοι N°. || κύκνων πληθὺς τι B°N°R°. || 26. σειρηνάσας B°R°. || 28. πεπτωκότος B°N°R°. || δια μάντος B°R°. || 30. καλυμένην ποσειδωνίαν B°R°S°. || αὐτῷ B°R°. || 34. μὲν ἱστορικῆς B°, μὲν ἱστορικῆς R°. || ἱστορικῆς B°R°.

2. μέντωρες B°. || 3. ἀδρίν B°. || ὡς ἔοικε om B°N°R°. || 3 et 10. Πόντον] τόπον N°. || 4. ἐκπλέοντα S°. || τινα καὶ B°N°R°. || 8. κερκυραϊκοὺς B°. || 9. τὸν om N°. || 11. τὴν B°R°. || ἐκβάλλειν om B°N°R°. || δι] δὲ κακεῖνο B°N°R°. || 12. ἀρχαίων R°, lacunam B°. || 14. τὴν δὲ om B°R°. || τόπον N°. || ἄπλων B°R°. || 15. κατὰ τὸν Ἴσρον om N°. || τε om B°N°R°. || 18. νήσων τῶν et ἱερὸν om B°R°. || μειδίας B°R°. || 19. πλακτὰς S°. || 20. αἰγιαλαία N°S°, αἰγιαλία B°R°. || 21. ἐπὶ B°R°. || 23. φασὶν εἶναι ψήφους N°. || 25. σλεγγισμάτων N°, σλεγγισμάτων B°R°. || 26. γὰρ ἐκείνων B°R°. || 28. ἐπιγενομένας N°, ἐπιγεγενημένας B°R°. || ἔτι S°. || φανερώτατα codices. || 29. συμπληγάδων B°R°S°. || 30. ἐ] οἱ ἐν B°R°S°. || μάρτυρες B°. || 31. ἐμφανίζονται B°R°. || 34. ἀλλὰς B°. || θύελλαι B°.

περὶ μὲν οὖν τὰς Κυανέας οὐ λέγεται πῦρ ἀναπέμπειν, περὶ δὲ τὸν πορθμὸν τὸν διαλαμβάνοντα τὴν Σικελίαν, ἐφ' ἑκότερα καίμενων τῶν τῷ πυρὸς ἀναφυστημάτων, καὶ τῆς τε νήσου συνεχῶς καιομένης, καὶ τοῦ περὶ τὴν Αἴτην βρύματος πολλάκις τὴν χώραν ἐπιδεδραμηκότος.

- 106 Ἐν Τάραντι ἐναγίζειν κατὰ τινὰς χρόνους φασὶν Ἀτρεΐδαις καὶ Τυδεΐδαις καὶ Αἰακίδαῖς καὶ Λαερτιάδαις, καὶ Ἀγαμέμνονιδαις δὲ χωρὶς θυσίαν ἐπιτελεῖν ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ ἰδίᾳ, ἐν ᾗ νόμιμον εἶναι ταῖς γυναῖξιν μὴ γεύσασθαι τῶν ἐκείνοις θυομένων. ἔτι δὲ καὶ Ἀχιλλέως νεὼς παρ' αὐτοῖς. λέγεται δὲ μετὰ τὸ παραλαβεῖν τοὺς Ταραντίνους Ἡράκλειαν τὸν τόπον καλεῖσθαι ὃν νῦν κατοικοῦσιν, ἐν δὲ τοῖς ἄνω χρόνοις τῶν Ἰωνῶν κατεχόντων Πλεῖον· ἔτι δὲ ἐκείνων ἔμπροσθεν ὑπὸ τῶν Τρώων τῶν κατασχόντων αὐτὴν Σήγειον ὠνομάσθαι. παρὰ δὲ τοῖς Συβαρίταις λέγε-
ται Φιλοκτήτην τιμᾶσθαι. κατοικῆσαι γὰρ αὐτὸν ἐκ Τροίας ἀνακομισθέντα τὰ καλόμενα Μύκαλλα τῆς Κροτωνιάτιδος, ἃ φασὶν ἀπέχειν ἑκατὸν εἴκοσι σταδίων, καὶ ἀναθεῖναι ἱσοῦσι τὰ τόξα τὰ Ἡράκλεια αὐτὸν εἰς τὸ τῷ Ἀπόλλωνος τῷ ἄλλῳ. ἐκείθεν δὲ φασὶ τὴν Κροτωνιάτας κατὰ τὴν ἐπικράτειαν ἀναθεῖναι αὐτὰ εἰς τὸ Ἀπολλώνιον τὸ παρ' αὐτοῖς. λέγεται δὲ καὶ τελευτήσαντα ἐκεῖ κεῖσθαι αὐτὸν παρὰ τὸν ποταμὸν τὸν Σύβαριν, βοηθήσαντα Ῥοδίοις τοῖς μετὰ Τληπολέμου εἰς τοὺς ἐκεῖ τόπους ἀπενεχθεῖσι καὶ μάχην συνάψασιν πρὸς τὴν ἐνοικῶντας τῶν βαρβάρων ἐκεῖ-
νην τὴν χώραν.

- 108 Περὶ δὲ τὴν Ἰταλίαν τὴν καλυμένην Γαργαρίαν, ἐγγὺς Μεταποντίῃ, Ἀθηναῖς ἱερὸν εἶναι φασὶν Ἑλληνίας, ἐνθα τὰ τοῦ Ἐπειῦ λέγουσιν ἀνακεῖσθαι ὄργανα, ἃ εἰς τὸν δῦρειον ἵππον ἐποίησεν, ἐκείνου τὴν ἐπωνυμίαν ἐπιθέντος. φανταζομένην γὰρ αὐτῷ τὴν Ἀθηναῖν κατὰ τὸν ὕπνον ἄξιον ἀναθεῖναι τὰ ὄργανα, καὶ διὰ τοῦτο βραδυτέρας τυγχάνοντα τῆς ἀναγωγῆς εἰλεῖσθαι ἐν τῷ τόπῳ, μὴ δυνάμενον ἐκπλεῦσαι· ὅθεν Ἑλληνίας Ἀθηναῖς τὸ ἱερὸν προσαγορεύεσθαι.

λέγεται περὶ τὸν ὀνομαζόμενον τῆς Δαυνίας τόπον ἱερὸν εἶναι Ἀθηναῖς Ἀχαΐας καλούμενον, ἐν ᾧ δὴ παλαιοὶ χαλκῆς καὶ ὄπλα τῶν Διομήδους ἐταίρων καὶ αὐτῷ ἀνακεῖσθαι. ἐν τῷ τῷ τόπῳ φασὶν εἶναι κύνας οἱ τὸς ἀφικνούμενους τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἀδικῶσιν, ἀλλὰ σάφουσιν ὥσπερ τὴν συνηθεσάτους. πάντες δὲ οἱ Δαυνιοὶ καὶ οἱ πηλοχῶροι αὐτοῖς μελανειμονῶσι, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, διὰ ταύτην, ὡς ἔοικε, τὴν αἰτίαν. τὰς γὰρ Τρῳάδας τὰς ληφθεῖσας αἰχμαλώτους καὶ εἰς ἐκεῖνας τὴν τόπους ἀφικνούμενας, εὐλαβηθείσας μὴ πικρὰς δουλείας τύχῃσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς πατρίσι προὔπαρχον τοῖς Ἀχαιοῖς γυναικῶν, λέγεται τὰς ναῦς αὐτῶν ἐμπρῆσαι, ἵν' ἅμα μὲν τὴν προσδοκιμῆν δουλείαν ἐκφύγῃσιν, ἅμα δ' ὅπως μετ' ἐκείνων μένειν ἀναγκασθέντων συναρμοσθεῖσιν κατὰσχῶσιν αὐτὰς ἄνδρας. πάντες δὲ καὶ τῷ ποιητῇ καλῶς πέφρασαι περὶ αὐτῶν· ἐλκεσιπέπλους γὰρ καὶ βαθυκόλπους κἀκείνας, ὡς ἔοικεν, ἰδεῖν ἔστιν.

Ἐν δὲ τοῖς Πευκετίοις εἶναι φασὶν Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ἐν ᾧ τὴν διωνομασμένην ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις χαλκῆς ἔλκα ἀνακεῖσθαι λέγουσιν, ἔχουσαν ἐπίγραμμα "Διομήδης Ἀρτέμιδι." μυθολογεῖται δ' ἐκεῖνον ἐλάφῳ περὶ τὸν τρώχην περιθεῖναι, τὴν δὲ περιφύειν, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εὐρισκομένην ὑπὸ Ἀγαθοκλῆος ὕστερον τῷ βασιλεῖ Σικελιωτῶν εἰς τὸ τῷ Διὸς ἱερὸν ἀνατεθεῖναι φασὶν.

Ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς Σικελίας τῇ καλυμένην Πελωριάδῃ τοσοῦτον γίνεσθαι κρόκον, ὥστε παρὰ τισὶ μὲν τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις κατοικόντων μὴ γνωρίζεσθαι Ἑλλήνων ποῖόν τί ἐστι τὸ ἄνθος, ἐπὶ δὲ τῆς Πελωριάδος ἀμάξας κατακομίζειν μεγάλας τοὺς βουλομένους, καὶ κατὰ τὴν εἰρηνὴν ὥραν τὰς στρωμνάς καὶ τὰς σκηνας ἐν κρόκου κατασκευάζειν.

Φησὶν εἶναι ὁ Πολύκριτος ὁ τὰ Σικελικὰ γεγραφώς ἔν ἐπεσὶν ἐν τινὶ τόπῳ τῆς μεσογείας λιμνὴν τι ἔχον ὅσον ἀσπίδος τὸ περίμετρον, τοῦτο δ' ἔχει ὕδωρ διαυγὲς μὲν μικρῷ δὲ θολερώτερον. εἰς τοῦτ' οὖν εἰάν τις εἰσβῇ λούσα-

1. ἀνάπτειν N°. || 2. πυρὶ B°R°. || 3. τῶν om S°. || 7. λαερτιάδες B°R°. || 13. ἰωνῶν N°. || 14. Τρώων τῶν] πρώτων R°, πρώτων B°. || αὐτὴς N°. || 15. σῖγειον B°N°R°. || ὀνομασθῆναι N°. || 17. μαλακὰ B°N°R°. || κροτωνιάδος B°R°. || 19. αὐτῶν B°N°. || 20. κατὰ om B°. || 21. τὰ παρ' αὐτοῖς om B°R°. || 25. συνάψασιν B°R°. || τῶν βαρβάρων om B°R°. || 27. γαργαρίαν QB°K°N°R°S°T°. || 29. ὄργανα ἀνακεῖσθαι B°R°. || 30. δῦρειον B°N°R°. || 32. ἔργα B°R°. || 33. εἰλεῖσθαι R°S°, εἰχεῖσθαι N°. || 34. προσαγορεύεται B°R°S°.

1. λέγεται δὲ περὶ B°R°. || δαυνίας B°R°. || 6. δὲ οἱ] διὰ N°. || 7. αὐτῆς B°R°. || 11. τοῖς πατρίσι τοῖς ἀχαιοῖς προὔπαρχον S°. || 12. ἐμπρῆσθαι N°. || 13. φύγῃσιν N°. || 14. συναρμοσθεῖναι S°. || 16. ἐκεῖνας N°. || 17. ἐστὶν ἰδεῖν N°. || 18. πευκετῆσις N°, πευκετῆσις S°. || 19. κρόκους N°. || 22. τὴν — 23. ὕστερον om N°. || 24. ἀνατεθεῖναι N°. || 25. ἄδρα N°. || 26. κρόκον ei 30. κρόκου S°. || 26. ἐν om B°. || 29. τοῖς βουλομένοις B°N°R°. || 30. εἰρηνὴν B°. || 32. φασὶν N°. || εἶναι om S°. || 33. μεσ. ἐστὶ λιμνὴν S°. || ἀσπίδος ὅσον N°. || 34. μὲν διαυγὲς N°. || 35. αὐ μικρῷ B°N°R°. || θολερώτερον B°R°, θολώτερον S°. || αἱ S°.

- σθαι χρεῖαν ἔχων, αἰῖζεται εἰς εὖρος, ἐὰν δὲ καὶ δεύ-
 ρον, μᾶλλον πλατύνεται· τὸ δὲ πέρασ ἕως εἰς πεντήκοντα
 ἀνδρῶν ὑποδοχὴν μεῖζον γινόμενον διευρύνεται. ἐπειδὴν
 δὲ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν λάβῃ, ἐκ βάθους πάλιν ἀνοιδῶν
 ἐκβάλλειν μετέωρα τὰ σώματα τῶν λουομένων ἔξω ἐπὶ 5
 τὸ ἔδαφος· ὡς δ' ἂν τοῦτο γένηται, εἰς τὸ ἀρχαῖον πάλιν
 σχῆμα τῆς περιμέτρους καθίσταται. ἢ μόνον δ' ἐπὶ ἀν-
 θρώπων τῆτο περὶ αὐτὸ γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐὰν τι τετρά-
 113 πον εἰσβῇ, τὸ αὐτὸ πάσχει. ἐν δὲ τῇ ἐπικρατείᾳ τῶν
 Καρχηδονίων φασὶν ὅρος εἶναι ὃ καλεῖται Οὐράγιον, παν- 10
 τοδαπῆς μὲν ὕλης γέμον, πολλοῖς δὲ διαπεποικιλμένον
 ἀνθεσιν, ὥς τε τοὺς συνεχεῖς τόπους ἐπὶ πολλῷ μεταλαμβά-
 νοντας τῆς εὐωδίας αὐτοῦ ἡδίστην τινα τοῖς ὁδοιποροῦσι
 προσβάλλειν τὴν ἀναπνοήν. πρὸς δὲ τοῦτον τὸν τόπον
 κρήνην ἐλαίε φασὶν εἶναι, τὴν δὲ ὁσμὴν ἔχειν τῆς κέδρου 15
 τοῖς ἀποπτύσμασιν ὁμοίαν. δεῖν δὲ φασὶ τὸν προσιόντα
 πρὸς αὐτὴν ἀγρὸν εἶναι, καὶ τούτῳ γινομένῳ πλεῖον ἀνα-
 114 βλῆσθαι αὐτὴν τὸ ἐλαῖον, ὥς τε ἀσφαλῶς ἀρῆσθαι. φασὶ
 καὶ ταύτης τῆς κρήνης πλησίον εἶναι τινα πέτραν αὐτο-
 φυῇ, μεγάλην τῷ μεγέθει. ταύτην οὖν λέγουσιν, ἐπειδὴν 20
 μὲν ἡ θέρος, φλόγα ἀναπέμπειν πυρός, χειμῶνος δὲ γε-
 νομένη ἐκ τῆ αὐτῆς τότε κρυὸν ὕδατος ἀναρραίνειν ἕτω ψυ-
 χρῷ ὥς τε χιόνι συμβαλλόμενον μηδὲν διαφέρειν. καὶ τῆτο
 φασὶν ἐκ ἀπόκρυφον ὑδὲ μικρὸν χρόνον φαίνεσθαι, ἀλλὰ
 ἐὸ μὲν πῦρ ἀνιέναι τὴν θερείαν ὅλην, τὸ δὲ ὕδωρ πάντα 25
 τὸν χειμῶνα.
- 115 Λέγεται δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν Σιντῶν καὶ Μαιδῶν
 χώραν καλυμμένην τῆς Θράκης ποταμὸν τινα εἶναι Πόντον
 προσαγορευόμενον, ἐν ᾧ καταφέρεισθαι τινὰς λίθους οἱ καί-
 νονται καὶ τὴν ἀντίον πάσχει τοῖς ἐκ τῶν ξύλων ἀνθράξι· 30
 ῥιπίζόμενοι γὰρ σβέννυνται ταχέως, ὕδατι δὲ ῥαινόμενοι
 ἀναλάμπουσι καὶ ἀνάπτουσι κάλλιον. παραπλησίαν δὲ
 ἀσφάλτῳ, ὅταν καίωται, καὶ κονηρὰν οὕτως ὁσμὴν καὶ
- ὀρμεῖαν ἔχουσιν ὥς τε μηδὲν τῶν ἑρπετῶν ὑπομένειν ἐν τῷ
 τόπῳ καιομένων αὐτῶν. εἶναι δὲ φασὶ καὶ τόπον τινα 116
 παρ' αὐτοῖς οὐ λίαν μικρόν, ἀλλ' ὡς ἀν. εἰκοσί περ σαδίων,
 ὅς φέρει κριθὰς αἷς οἱ μὲν ἀνθρώποι χρωῶνται, οἱ δ' ἵπποι
 καὶ βόες ἐκ ἐθέλουσιν αὐτὰς ἐσθίειν, ὑδ' ἄλλο οὐδὲν. ἀλλ'
 οὐδὲ τῶν ὕων οὐδὲ τῶν κυνῶν οὐδεμία τολμᾷ γεύσασθαι
 τῆς κόπρας τῶν ἀνθρώπων, οἷτινες ἂν ἐκ τῶν κριθῶν τέτων
 μᾶζαν φαγόντες ἢ ἄρτον ἀφοδεύωσι, τῷ θνήσκουσιν.
- Ἐν δὲ Σκοτούσαις τῆς Θετταλίας φασὶν εἶναι κρηνί- 117
 διόν τι μικρόν, ἐξ οὗ ῥεῖ τοιοῦτον ὕδωρ ὃ τὰ μὲν ἔλκη
 καὶ θλάσματα ταχέως ὑγιεινὰ ποιεῖ καὶ τῶν ἀνθρώπων
 καὶ τῶν ὑπόζυγιων, ἐὰν δὲ τις ξύλον μὴ παντάπασι συν-
 τρήψας ἀλλὰ σχίσας ἐμβάλλῃ, συμφύεται καὶ πάλιν εἰς
 τὸ αὐτὸ καθίσταται.
- Περὶ δὲ τὴν Θράκην τὴν ὑπὲρ Ἀμφίπολιν φασὶ γί- 118
 νεσθαι τι τερατώδες καὶ ἄπιστον τοῖς μὴ θεοαμείνους. ἐξίον-
 τες γὰρ οἱ παῖδες ἐκ τῶν κωμῶν καὶ τῶν ἐγγύς χωρίων
 ἐπὶ θήραν τῶν ὀρνιθαρίων συνθηρεύειν παραλαμβάνουσι τοὺς
 ἱέρακας, καὶ τοῦτο ποιεῖσιν οὕτως. ἐπειδὴν προσέλθωσιν εἰς
 τὸν ἐπιτήδειον, καλῶσι τὸς ἱέρακας ὀνομασί κεκραγότες·
 οἱ δ' ὅταν ἀκούσωσι τῶν παίδων τὴν φωνήν, παραγινόμενοι
 κατασοῦσιν τοὺς ὀρνίθους· οἱ δὲ δεδιότες ἐκείνης καταφεύ-
 γουσιν εἰς τοὺς θάμνους, ὅπου αὐτοὺς οἱ παῖδες ξύλοις τύ-
 πτοντες λαμβάνουσιν. ὃ δὲ πάντων ἂν τις μάλιστα θαυμά-
 σειν· οἱ μὲν γὰρ ἱέρακες ὅταν αὐτοῖς τινα λάβωσι τῶν
 ὀρνίθων, καταβάλλουσι τοῖς θηρεύουσιν, οἱ δὲ παῖδες ἀπάντων
 τῶν ἀλόντων μέρος τι τοῖς ἱέραξιν ἀποδόντες ἀπέρχονται.
- Θαυμαζὸν δὲ τι καὶ παρὰ τοῖς Ἑνετοῖς φασὶ γίνε- 119
 σθαι ἐπὶ γὰρ τὴν χώραν αὐτῶν πολλαῖς κολοιῶν ἀνα-
 ριθμήτους μυριάδας ἐπιφέρεισθαι καὶ τὸν σῖτον αὐτῶν σπει-
 ράντων καταναλίσκειν· οἷς τὸς Ἑνετὺς πρὸ τῆ ἐφίπτασθαι
 μέλλειν ἐπὶ τὰ μεθόρια τῆς γῆς προτιθέναι δῶρα, παντο-
 δακῶν καρπῶν καταβάλλοντας σπέρματα, ὧν ἐὰν μὲν

1. ἀν Ν°. || 3. ὑπεροχῆς B·N·R°. || γινόμενον Ν°. || διευρύνεσθαι S°. || 7. τῶν περιμέτρων Ν°. || 8. ἂν B·R·S°. || 9. πάσχειν Ν°. || 10. Οὐράγιον] γόνιον B·R°. || 13. αὐτῶν B·N·R°. || 14. προσβάλλει B°. || πρὸς δὲ δὴ Ν°. || 15. κρήνας S°. || ἔχειν om Ν°. || τοῦ κέδρου B·R°. || 16. ἀποπτύσμασιν S°, ἀποπτία Ν°. || 17. αὐτοὺς Ν°. || 18. ἀσφαλῶς αὐτὴν ἀρ. S°. || 19. αὐτοφυῆ B·N·R°. || 20. ταύτης B·R°. || 21. ἀναπέμπειν B·R°. || 22. ἀναρραίνειν B°. || ἕτω — 26. χειμῶνα] pro his B·R·T°: καὶ τὸ δύο — τὸ λευκὸν (844 b 6 — 8). || 23. μηδὲν Ν°. || 24. ἐκ τῆ B·R°. || 25. θερείαν B·R°. || 26. χειμῶνα εἶναι S°, χρόνον B·R°. || post χειμῶνα QK·N·S° c. 130 — 137. || 27. δὲ καὶ om S°, καὶ om Ν°. || παρὰ τῆ et 28. χώρα καλυμμένη pr S°. || 27. σιτῶν B·R·T°. || Μαιδῶν Sylburgius: codices μεδῶν. || 29. προσονομαζόμενον B·R·S°. || 31. αἵματι rc S°. || 33. καίονται B·R°. || ὁσμὴν οὕτω B·N·R°.

3. πε om S°. || 5. ἀλλ' om Ν°. || 6. τῶν om B°. || οἷων S°. || 7. ἐκ τῆς τῶν B°. || 8. ἀφοδεύωσι B·R°, ἀφοδῆσαι Ν°. || τῇ om Ν°. || 10. ἢ καὶ ῥεῖ B·R°. || τοιοῦτον Ν°. || ὃ rc Ν°. || 13. ἐμβάλλῃ B°. || 14. καθίστην B·R·S°. || 15. ἀμφιπόλεως B·N·R°. || γινέσθαι B·N·S°. || 16. τι om Ν·R·S°. || θεοαμείνους Ν°. || 19. προσέλθωσιν B·R·S°. || 22. παρασοῦσιν B·N·R°. || τοὺς — καταφεύγουσιν om B·R°. || 24. λήψουσιν S°.

γείσονται οἱ κολοιοί, οὐχ ὑπερβαίνουσιν ἐπὶ τὴν χώραν αὐτῶν, ἀλλ' οἶδασιν οἱ Ἐνετοὶ ὅτι ἔσονται ἐν εἰρήνῃ· εἰ δὲ μὴ γείσονται, ὥστε πολέμιον ἔφοδον αὐτοῖς γινομένην οὕτω προσδοκῶσιν.

120 Ἐν δὲ τῇ Χαλμιδικῇ τῇ ἐπὶ Θράκης πλησίον Ὀλύμπου φασὶν εἶναι Κανθαρώλεθρον ὀνομαζόμενον τόπον, μικρῶν μείζονα τὸ μέγεθος ἄλλω, εἰς δὲ τῶν μὲν ἄλλων ζῶων ὅταν τι ἀφίκηται, πάλιν ἀπέρχεται, τῶν δὲ κανθάρων τῶν ἐλθόντων οὐδεὶς, ἀλλὰ κύκλῳ περιμόντες τὸ χωρίον λιμῶν τελευτῶσιν.

121 Ἐν δὲ Κύκλωφι τοῖς Θραξὶ κρηνιδίον ἐστὶν ὕδωρ ἔχον δὲ τῇ μὲν ὄψει καθαρὸν καὶ διαφανὲς καὶ τοῖς ἄλλοις ὅμοιον, ὅταν δὲ πῆ τι ζῶον ἐξ αὐτοῦ, παραχρῆμα διαφθίρεται.

122 Φασὶ δὲ καὶ ἐν τῇ Κραζωνίᾳ παρὰ τὴν Βισαλτῶν χώραν τοὺς ἀλίσκομένους λαγῶς δύο ἥπατα ἔχειν, καὶ τόπον τινὰ εἶναι ὅσον πλεθριαῖον, εἰς δὲ ὃ τι ἂν εἰσέλθῃ ζῶον ἀποθνήσκει. ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλο αὐτόθι ἱερὸν Διονύσου μέγα καὶ καλόν, ἐν ᾧ τῆς ἐορτῆς καὶ τῆς θυσίας οὐσης λέγεται, ὅταν μὲν ὁ θεὸς εὐετηρίαν μέλλῃ ποιεῖν, ἐπιφαίνεσθαι μέγα σέλας πυρός, καὶ τοῦτο πάντας ὁρᾷν τοὺς περὶ τὸ τέμενος διατρίβοντας, ὅταν δ' ἀκαρπίαν, μὴ φαίνεσθαι τοῦτο τὸ φῶς, ἀλλὰ σκότος ἐπέχειν τὸν τόπον ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας νύκτας.

123 Ἐν Ἡλιδι λέγουσιν εἶναι τι οἶκημα σαδύς ἀπέχον ὀκτὼ μάλιστα τῆς πόλεως, εἰς δὲ τίθεσσι τοῖς Διονυσίοις λέβητας χαλκοῦς τρεῖς κενοῦς. τῷτο δὲ ποιήσαντες παρακαλοῦσι τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐπιδημούντων τὸν βουλόμενον ἐξετάσαι τὰ ἀγγεῖα καὶ τοῦ οἴκου κατασφραγίζεσθαι τὰς θύρας. καὶ ἐπειδὴν μέλλωσιν ἀνοίγειν, ἐπιδείξαντες τοῖς πολίταις καὶ τοῖς ξένοις τὰς σφραγίδας, ὥτως ἀνοίγουσιν. οἱ δ' εἰσελθόντες εὐρίσκουσι τὴν μὲν λέβητα οἶνον πλήρεις, τὸ δὲ ἔδαφος καὶ τοὺς τοίχους ὑγίεις, ὥς ἐμυθεμίαν εἶναι ὑποψίαν λαβεῖν ὡς τέχνην τινὲ κατασκευάζουσιν. εἶναι δὲ φασι παρ' αὐτοῖς καὶ ἑστίνους, οἱ παρὰ μὲν τῶν διὰ τῆς

ἀγορᾶς τὰ κρέα φερόντων ἀρπάζουσι, τῶν δὲ ἱεροθύτων ἐχθροῦνται.

Ἐν Κορωνείᾳ δὲ τῆς Βοιωτίας λέγεται τὴν ἀσπίδα καὶ τὰ ζῶα μὴ δύνασθαι ζῆν μηδ' ὀρύσσειν τὴν γῆν, τῆς λοιπῆς Βοιωτίας πολὺ πλεῖθος ἐχούσης.

Ἐν Λυσοῖς δὲ τῆς Ἀρκαδίας κρήνην εἶναι τινὰ φασιν, ἐν ᾗ χερσαῖοι μύες γίνονται καὶ κολυμβῶσι, τὴν δὲ αἶψα ἐν ἐκείνῃ ποιοῦμενοι. λέγεται δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν Λαμψάκῳ εἶναι.

10 Ἐν δὲ Κράννωνι τῆς Θετταλίας φασὶ δύο κόρακας εἶναι μόνους ἐν τῇ πόλει. ὅτοι ὅταν ἐκνεοττεύωσιν, ἑαυτοὺς μὲν, ὡς ἔοικεν, ἐκτοπίζουσιν, ἑτέρους δὲ τοσοῦτους τῶν ἐξ αὐτῶν γενομένων ἀπολείπουσιν.

Ἐν δὲ Ἀπολλωνίᾳ τῇ πλησίον κειμένη τῆς τῶν Ἀττικῶν λαντίνων χώρας φασὶ γίνεσθαι ἀσφαλτον ὀρυκτὴν καὶ πίσσαν, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ τῆς γῆς ἀναπηδῶσαν τοῖς ὕδασι, οὐδὲν διαφέρουσαν τῆς Μακεδονικῆς, μελαντέραν δὲ καὶ παχυτέραν πεφυκέναι ἐκείνης. ὁ πόρρω δὲ τοῦτου τοῦ χωρίου πῦρ ἐστὶ καίόμενον πάντα τὸν χρόνον, ὡς φασὶ οἱ κατοικοῦντες περὶ τὴν χώραν ἐκείνην. ὁ δὲ καίόμενος τέπος ἐστὶν οὐ πολὺς, ὡς ἔοικεν, ἀλλ' ὅσον μάλιστα πεντακλίνας τὸ μέγεθος. ὅζει δὲ θεῖς καὶ συπηρίας, καὶ πέφυκε περὶ αὐτὸν πόα τε βαθεῖα, ὃ καὶ θαυμάσιον ἂν τις μάλιστα, καὶ δένδρα μεγάλα, οὐκ ἀπέχοντα τοῦ πυρὸς πῆχεις τέσσαρας. καίεται δὲ συνεχῶς περὶ Λυκίαν καὶ Μεγάλην πόλιν τὴν ἐν Πελοποννήσῳ.

Λέγεται δὲ καὶ ἐν Ἰλλυριοῖς τίττειν τὰ βοσκήματα δις τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ τὰ πλείστα διδυμοτοκεῖν, καὶ πολλὰ δὲ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἐρίφους τίττειν, ἕνα δὲ καὶ πάντε καὶ πλείους, ἔτι δὲ γάλακτος ἀφίεναι ῥαδίως τρία ἡμέρας. λέγουσι δὲ καὶ τὰς ἀλεκτορίδας ἐχθρῶς ὥσπερ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἄπαξ τίττειν, ἀλλὰ δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας. λέγεται δὲ καὶ ἐν Παιονίᾳ τοὺς βοῦς τὴν ἀγρίαν πολὺ μεγίστους ἀπάντων τῶν ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι γίνεσθαι, καὶ τὰ κέρματα αὐτῶν χωρεῖν τέσσαρας χόας, ἐνίων δὲ καὶ πλείον.

1. οἱ om B·R°. || κολοιοὶ B·R°. || οὐχ — 3. γείσονται om B·R°. || 2. ἀλλ' καὶ N°. || οἰχίσσονται re S°. || 5. χαλμιδικῇ B·N·R°. || 6. κανθαρώλεθρον S°, κανθαλώλεθρον B·R°. || 7. μίζον B·R·S°. || 8. ἐπέρχεται re S°. || 11. κρηνιδίον B·R°. || ἔχον R°. || 15. κροτωνία S°. κραζωνία παρὰ om B·R·T°. || 21. καὶ — 22. ἀκαρπίαν om N°. || 24. περ om B·R·S°. || 30. τοῖς καλταῖς re N°. || 31. καὶ om N°. || 32. οἱ δ' εἰσελθόντες εὐρίσκουσι om S°. || 33. εἶναι post υποψίαν N°, om B·R°. || 35. μὲν om N°.

1. ἐχ om B·R°. || 3. κορωνεία N·S°. || 4. τὸ ζῶον N·S°. || 6. λυσοῖς Sylburgius: codices colossios. || 10. κρότων B·R°. || κόρας εἶναι ἐν τῇ πόλει μόνους N°. || 11. ἐκνεοττεύουσιν B·R°. || 14. δι' δὲ τῇ N°. || πλησίον R·S°. || ἀτλαντικῶν S°. Ταυλατίαν Brodaeus. || 16. συνεκπηδῶσαν B·N·R°. || 18. ἐκείνης ante πεφυκέναι T°, ἐκείνης R°. || 21. ἴσως B·N·R·S°. || 22. θύον N°. || 25. λυκίαν N°. || 26. πελοπονήσω R°. || 29. τέτταρας S°. || ἔποι B·R·S°. || 30. δι' καὶ γ. N°. || 32. τρίς παρ' αὐτοῖς τῆς S°. || 33. ἐν τῇ παιονίᾳ R°. || 34. post τοῖς B·R·T° ψυχρῶ — χρόνον (841a 22 — 26.). λοιποῖς autem ἔθνεσι — 35. πλείον hi post θαυμαστὴν & ἐν (844b 6.) ponunt.

30. Περὶ δὲ τῆς πορθμοῦ τῆς Σικελίας καὶ ἄλλοι μὲν πλείους γεγράφασιν, καὶ οὗτος δὲ φησι συμβαίνειν τερατῶδες. ἐκ γὰρ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους πολλῶ ῥοίῳ φερόμενον τὸν κλύδωνα προσβάλλειν πρὸς ἀμφοτέρω τὰ ἀκρωτήρια, τὸ μὲν τῆς Σικελίας, τὸ δὲ τῆς Ἰταλίας, τὸ προσαγορευόμενον Ῥήγιον, καὶ φερόμενον ἐκ μεγάλου πελάγους εἰς στενὸν συγκλείεσθαι, τότε δὲ γινομένης κῦμα μετέωρον αἶρειν σὺν πολλῶ βρόμῳ ἐπὶ πάνυ πολλὸν τόπον τῆς ἄνω φορᾶς, ὥς τε τοῖς μακρὰν ἀπέχουσι σύνοπτον εἶναι τὸν μετεωρισμόν, οὐχ ὅμοιον φαινόμενον θαλάσσης ἀναφορᾶ, λευκὸν δὲ καὶ ἀφρώδες, παραπλήσιον δὲ τοῖς συρμοῖς τοῖς γινομένοις ἐν τοῖς ἀνυπερβλήτοις χειμῶσι. καὶ ποτὲ μὲν ἀλλήλοισι συμπίπτειν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀκρωτηρίων τὰς κλύδωνας, καὶ ποιεῖν συγκλυσμὸν ἄπιστον μὲν διηγείσθαι, ἀνυπομόνητον δὲ τῇ ὄψει θεάσασθαι· ποτὲ δὲ διζαμένους ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους συρράξεως οὕτω βαθεῖαν καὶ φρικτὴν τὴν ἀποψιν ποιεῖν τοῖς ἐξ ἀνάγκης θεωμένοις, ὥς πολλοὺς μὲν μὴ κρατεῖν ἑαυτῶν, ἀλλὰ πίπτειν σκοτουμένους ὑπὸ δέους. ἐπειδὴν δὲ προσπεσὸν τὸ κῦμα πρὸς ὅποτερον τῶν τόπων καὶ μετεωρισθὲν ἕως τῶν ἄκρων πάλιν εἰς τὴν ὑπορέυσαν θάλασσαν κατενεχθῇ, τότε δὴ πάλιν σὺν πολλῶ μὲν βρυχηθμῷ μεγάλαις δὲ καὶ ταχείαις δίναις τὴν θάλασσαν ἀναζειν καὶ μετεωρίζεσθαι κυκλωμένην ἐκ βυθῶν, παντοδαπὰς δὲ χροῖας μεταλλάσσειν· ποτὲ μὲν γὰρ ζοφεράν, ποτὲ δὲ κυανῇν, πολλάκις δὲ πορφυρίζουσιν διαφαίνεσθαι. τὸν δὲ δρόμον καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς, ἔτι δὲ πρὸς τέτοις τὴν ἀνάρροισιν, ὑδὲ ἀκύνειν οὐδὲν ἔρπετον ὅθ' ὁρᾶν ὑπομένειν, φύγειν δὲ πάντα πρὸς τὰς ὑποκειμένας ὑπωρείας. λήγοντος δὲ τῷ κλύδωνος τὰς θῖνας μετεώρου φέρεσθαι ποικίλας οὕτω τὰς ἀναστροφὰς ποικιλάς, ὥς τε δοκεῖν πρηστῆρων ἢ τινων ἄλλων μεγάλων ὀφειν σπειράματι παρομοίους τὰς κινήσεις ἀποτελεῖν.

Φασὶν οἰκοδομῶντων Ἀθηναίων τὸ τῆς Ἀθήμητρος ἱερὸν 131 τῆς ἐν Ἐλευσίνι περιεχομένην στήλην πέτραις εὐρεθῆναι χαλκῇν, ἐφ' ἧς ἐπεγέγραπτο "Διόσπης τόδε σῆμα", ἣν οἱ μὲν λέγουσι Μυσαίς εἶναι γυναῖκα, τινὲς δὲ Τριπτολέμης μητέρα γενέσθαι.

Ἐν μιᾷ τῶν Αἰόλων προσαγορευομένων νήσων πληθὺς 132 τί φασιν γενέσθαι φοινίκων, ὅθεν καὶ Φοινικῶδη καλεῖσθαι οὐκ ἂν οὖν εἴη τὸ λεγόμενον ὑπὸ Καλλισθέους ἀληθές, ὅτι ἀπὸ Φοινίκων τῆς Συρίας τῶν τὴν παραλίαν οἰκόντων τὸ φυτὸν ἔλαβε τὴν προσηγορίαν. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τοὺς Φοινίκας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων φασὶν τινες [φοινίκας] προσαγορευθῆναι διὰ τὸ πρῶτον πλέοντας τὴν θάλασσαν, ἣ ἂν ἀποβαίησαν, πάντας ἀποκτείνειν καὶ φονεύειν. καὶ κατὰ γλῶσσαν δ' ἐστὶ τὴν Περραιβῶν τὸ αἰμάξαι φοινίξαι.

Τῆς καλουμένης Αἰνιαικῆς χώρας περὶ τὴν ὀνομαζομένην 133 Ἰτάτην λέγεται παλαιὰ τις στήλη εὐρεθῆναι, ἣν οἱ Αἰνιᾶνες τίνος ἦν εἶδέναι βυλόμενοι, ἔχυσαν ἐπιγραφὴν ἀρχαίοις γράμμασιν· ἀπέστειλαν εἰς Ἀθήνας τινὰς κομίζοντας αὐτήν. πορευομένων δὲ διὰ τῆς Βοιωτίας, καὶ τισι τῶν ξένων ὑπὲρ τῆς ἀποδημίας ἀνακοινομένων, λέγεται αὐτοὺς εἰσαχθῆναι εἰς τὸ καλέμενον Ἰσμήνιον ἐν Θήβαις· ἐκεῖθεν γὰρ μάλιστα ἂν εὐρεθῆναι τὴν τῶν γραμμάτων ἐπιγραφὴν, λέγοντες εἶναι τινὰ ἀναθήματα ὁμοίους ἔχοντα τοὺς ρυθμοὺς τῶν γραμμάτων ἀρχαῖα. ὅθεν αὐτὸς φασιν ἀπὸ τῶν γνωριζομένων τὴν εὔρεσιν ποιησαμένους τῶν ἐπιζητημένων, ἀναγράψαι τέσδε τὰς εἰρήσεις.

Ἡρακλῆς τεμένισσε Κυθήρᾳ Φερσεφάσσῃ,
Γηρυονείας ἀγέλας ἐλάων ἢδ' Ἐρύθειαν ἄγων.
τὰς δ' ἐδάμασσε πόθῳ Πασιφάεσσα θεά.
τῇδε δέ μοι τέκνω τῷ δ' Ἐρύθου τε δάμαρ
νυμφογενὴς Ἐρύθη· δὴ τόδ' ἔδωκα πέδον
μαμμόσυνον φίλιας, φηγῶ ὑπο σκιερᾷ.

1. τῆς] τοῦ S°. || 3. τυρρηνοῦ B°R°. || ῥοίῳ R°. || 6. καὶ om B°R°S°. || 8. τρέμει S°. || πάνυ] πάνυ B°R°. || 9. συνόπτη B°R°. || 11. ἀφρῶ παραπλήσιον· ἐν δὲ τοῖς σεισμοῖς S°. || 12. καὶ om S°. || 14. ποιεῖν] ποιεῖν ποτὲ μὲν S°. || συγκλυσμὸν B°R°S°. || 15. διζαμένους rc S°. || 17. ὄψιν N°. || 19. ὑπὸ τοῦ δέους B°R°. || προσπίπτειν B°. || 20. ὁπότερον S°. || ἕως] ἐκ S°. || 22. μὲν om B°R°. || τραχείας B°N°R°. || 23. αὔξειν rc S°. || 24. κυκλωμένη B°. || μεταλλάσειν S°, καταλαβεῖν B°R°. || 27. ἀνάρροισιν N°. || 28. οὐδὲ B°. || ὑπομῖναι φύγειν N°. || 29. ὑπορείας N°. || κλύδωνος R°. || 30. θῖνας] γαῖς N°S°. || φαίνεσθαι N°S°. || ἀναφορὰς R°. || 32. σπειράματα N°. || 2. τὴν N°. || Ἐλευσίαν B°N°. || παρεχομένη B°. || 3. ἣ B°R°. || διώπης τόδε σῆμα Δημήτρος ἦν N°. || 4. γλαῦκα B°R°. || 6. αἰόλων N°. || 11. φοινίκας om B°N°R°. || 14. περαιβῶν B°R°. || αἰμάξαι N°. || 15. αἰνιαικῆς χώρας S°, αἰνιαικῆς R°, αἰνιαικῆς B°T°. || 17. αἰνιαικῆς N°, αἰνιαικῆς post lacunam T°. || 18. ἀπέστειλαν B°R°. || 20. ἀνακοινομένων B°R°. || 22. γὰρ] μὲν γὰρ B°R°, δὲ N°. || ἂν om S°. || ἀνυρεθῆναι N°. || 23. ὁμοίους om S°. || 22. ἀριθμὸς N°. || 25. ὑπὸ N°. || ποιησαμένων N°. || 27. Ἡρακλῆς B°R° et rc S°: pr enim Ἡρακλῆς. || τεμένις τε vel τεμένις B°R° et pr S°, τεμένις τε rc S°. || φερσεφάσσα B°N°R°. || 28. γηρυονείας N°, γηρυονείας B°R°. || ἀγέλας R°, ἀγέλας B°. || ἐρύθειν S°. || 29. τὰς δάμασσε S°. an forte τὰς ἰ δάμασσε? || πασιφάεσσα B°R°. || 30. ἐρύθειν B°N°R°. || δάμαρ νυμφογενὴς S°, δάμαρ νυμφογενὴς N°, δάμαρ νυμφογενὴς T°. || 31. ἐρύθειν τίδ' N°. || 32. φίλιας B°N°R°S°. || φυτὰ B°N°S°, φηγῶ R°. || σκιερᾷ S°.

τούτῳ τῷ ἐπιγράμματι ἐπεχώρησε καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος Ἐρυθρὸς καλούμενος, καὶ ὅτι ἐκείθεν τὰς βοῦς καὶ ἐκ ἐξ Ἐρυθρίας ἤγαγεν· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Λιβύην καὶ Ἰβηρίαν τόποις οὐδαμοῦ τὸ ὄνομά φασι λέγεσθαι τῆς Ἐρυθρίας.

134 Τῆς δὲ Λιβύης ἐν Ἰτύκῃ τῇ καλουμένῃ, ἣ κεῖται μὲν, ὡς λέγουσιν, ἐν τῷ κέλπῳ τῷ μεταξύ Ἑρμαίας καὶ τῆς Ἰππου ἄκρας, ἐπέκεινα δὲ Καρχηδόνος ὡς σταδίου διακοσίους (ἣ καὶ πρότερον κτισθῆναι λέγεται ὑπὸ Φοινίκων αὐτῆς τῆς Καρχηδόνος ἔτεσι διακοσίοις ὀγδοήκοντα ἑπτὰ, ὡς ἀναγράφεται ἐν ταῖς Φοινικαῖς ἱστορίαις), γίνεσθαι φασιν ἄλλας ὀρυκτὺς, ἐπὶ τρεῖς ὀργυῖας τὸ βάθος, τῇ ὄψει λευκοὺς καὶ οὐ στερεοὺς ἀλλ' ὁμοίους τῷ γλισχροτάτῳ γλοιῷ· καὶ ὅταν ἀνενεχθῶσιν εἰς τὸν ἥλιον, ἀποσπρεῦσθαι καὶ γίνεσθαι ὁμοίους τῷ Παρίῳ λίθῳ. γλύφεσθαι δὲ ἐξ αὐτῶν λέγουσι ζῶδια καὶ ἄλλα σκευή.

135 Τούτους πρώτους τῶν Φοινίκων ἐπὶ Ταρτησσὸν πλεύσαντας· λέγεται ποσούτον ἀργύριον ἀντιφορτίσασθαι, ἔλαιον καὶ ἄλλων ναυτικῶν ῥῶπον εἰσαγαγόντας, ὥστε μηκέτι ἔχεν δύνεσθαι μήτε ἐπιδέξασθαι τὸν ἀργυρον, ἀλλ' ἀναγκασθῆναι ἀποπλέοντας ἐκ τῶν τόπων τὰ τε ἄλλα πάντα ἀργυρᾷ οἷς ἐχρῶντο κατασκευάσασθαι, καὶ δὴ καὶ τὰς ἀγκύρας πάσας.

136 Λέγουσι τὸς Φοινίκας τὸς κατοικοῦντας τὰ Γάδειρα καλούμενα, ἔξω πλέοντας Ἑρακλείων σελῶν ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ ἡμέρας τέτταρας, παραγίνεσθαι εἰς τινὰς τόπους ἐρήμους, θρύς καὶ φύκας πλήρεις, ὅς ὅταν μὲν ἄμπωτις ἢ μὴ βαπτίζεσθαι, ὅταν δὲ πλημμύρα, κατακλύζεσθαι, ἐφ' ᾧ εὐρίσκεσθαι ὑπερβάλλον θύνων πλῆθος, καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἄπισον καὶ τοῖς πάχεσιν, ὅταν ἐποκείλωσιν· ὅς ὅταν ταριχεύοντες καὶ συντιθέντες εἰς ἀγγεῖα διακομίζουσιν εἰς Καρχηδόνα. ὧν Καρχηδόνιοι μόνων ὃ ποιῶνται τὴν ἐξαγωγὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρετὴν ἣν ἔχουσι κατὰ τὴν βρώσιν αὐτοὶ καταναλίσκουσιν.

137 Ἐν τῇ Πηδασίᾳ τῆς Καρίας θυσιά τῷ Διὶ συντελεῖ-

ται, ἐν ἣ πέμπουσιν αἰγά τινά, περὶ ἣν θαυμαστὸν τί φασι γίνεσθαι. βαδίζουσα γὰρ ἐκ Πηδάσων σταδίους ἐξοδὸν κοντα δι' ὄχλου πολλοῦ τῷ θεωρῶντος οὔτε διαταράσσεται κατὰ τὴν πορείαν οὔτ' ἐκτρέπεται τῆς ὁδοῦ, δεδεμένη δὲ σχοινίῳ προπορεύεται τῷ τὴν ἱερωσύνην ἔχοντος. θαυμαστὸν δ' ἐστὶ καὶ τὸ δύο κόρακας εἶναι διὰ τέλος περὶ τὸ τῷ Διὶ ἱερόν, ἄλλον δὲ μηδένα προσίεναι πρὸς τὸν τόπον, καὶ τὸν ἕτερον αὐτῶν ἔχειν τὸ πρόσθεν τῷ τραχήλῳ λευκόν.

Ἐν Ἰλυριοῖς δὲ τοῖς Ἀρδιαίοις καλουμένοις, παρὰ τὰ μεθόρια τῶν Αὐταριατῶν κάκωνων, φασὶν ὅρος εἶναι μέγα, τούτῳ δὲ πλησίον ἄγκος, ὅθεν ὕδωρ ἀναπηδᾷ, οὐ πᾶσαν ὥραν ἀλλὰ τῷ ἥρως, πολὺ τῷ πληθεῖ, δ λαμβανόντες τὰς μὲν ἡμέρας ἐν τῷ σελῶν φυλάττουσι, τὰς δὲ νύκτας εἰς τὴν αἰθρίαν τιθείασι. καὶ πόντε ἢ ἐξ ἡμέρας τῶτο ποισάντων αὐτῶν πηγνυται τὸ ὕδωρ, καὶ γίνεται κάλλισον ἄλλας, ὃ ἐνεκεν τῶν βοσκημάτων μάλιστα διατηρῶσιν· οὐ γὰρ εἰσάγονται πρὸς αὐτοὺς ἄλλες διὰ τὸ κατοικεῖν πόρρω αὐτὰς θαλάσσης καὶ εἶναι αὐτὰς ἀμέτρητες. πρὸς οὖν τὰ βοσκήματα πλείστην αὐτοῦ χρεῖαν ἔχουσιν· ἀλίζουσι γὰρ αὐτὰ δις τῷ ἐνιαυτῷ. ἐὰν δὲ μὴ ποιήσωσι τοῦτο, συμβαίνει αὐτοῖς ἀπόλλυσθαι τὰ πλείστα τῶν βοσκημάτων.

Ἐν Ἀργεῖ δὲ φασὶ γίνεσθαι ἀκρίδος τι γένος ὃ καλεῖται σκορπιόμαχον. ὅταν γὰρ ἴδῃ τάχιστα σκορπίον, ἀνθίσταται αὐτῷ· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ σκορπίος ἐκείνῃ. καὶ κύκλῳ περιουῖσα τρίζει περὶ αὐτόν· τὸν δὲ τὸ κέντρον ἐπαίροντα ἀντιπεριάγειν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, εἴτα κατὰ μέτρον ἀνιέναι τὸ κέντρον, καὶ τέλος ὅλον ἐκτείνεσθαι, τῆς ἀκρίδος κύκλῳ τρεχέσης. τὰ τελευταῖα δὲ προσελθούσα κατεσθίει αὐτόν ἢ ἀκρίς. ἀγαθὸν δὲ φασὶν εἶναι καὶ πρὸς τὰς πληγὰς τῷ σκορπίῳ ἐπιφαγεῖν αὐτήν.

Τὸς ἐν Νάξῳ σφῆκας φασὶν, ὅταν φάγωσι τὸ ἔχοντι (προσφιλὲς δ' αὐτοῖς ἢ σὰρξ, ὡς ἔοικεν, ἐστίν), ἐπειδὴν τινα κενθήσωσι, περιωδύνες ἔτω ποιεῖν ὥς χαλεπωτέραν φαίνεσθαι τῆς πληγῆς τῶν ἔχων.

2. ἐρυθρὸς N°. || τοὺς B°N°. || 3. ἐρυθρίας B°R°T°. || 4. λέγεσθαι φασὶ B°R°. || 6. τῇ om N°. || 7. ἐρμίας R°, Ἑρμαίας N°. || 8. ἱπ' ἐκεῖνο B°R°. || 9. κτισθῆναι R°. || ὑπὸ φοινίκων] νικω (νικα T°) post lacunam B°R°T°. || 15. παρί N°. || 16. λέγεται B°R°. || 18. ἔλαιον N°. || 19. ἄλλα N°. || ναυτικῶν S°. || ῥῶπῃ B°R°, ῥοπῶν pr S°. || ὡς N°. || 20. τὸ ἀργύριον S°. || 24. τὸς φ.] περὶ φ. B°R°. || γάδουρα B°. || 25. σελῶν B°. || 26. τέσσαρας N°. || 28. μὴ om B°R°. || 29. ὧν] οἷς rc S°. || ὅτι N°. || 30. ἄπισον post πάχεσιν B°N°R°. || ὅταν om B°R°. || ἐποκείλωσιν B°N°R°. || 32. μόνον ὃ B°R°, μόνον ὃ μόνον S°. || 5. σχοινίῳ] σχεδὸν rc S°, om in lacuna B°R°. || 6. post ἐστὶ B°R°T° λοιποῖς ἔθενσι. || παρὰ S°. || 7. προσίεναι] πτίσθαι T°, om B°R°. || πρὸς om B°N°R°T°. || 8. τρ. τὸ λευκόν B°R°. || 9. ἀρδιαίους B°R°, ταρδιαίους S°, ἀρκαδιαίους N°. || 10. αἰθαριάδων rc S°, αὐταρτῶν B°R°. || κακείνοι B°R°. || 12. πᾶσιν B°. || 18. αὐτὴς τῆς θ. N°. || 23. τινὸς B°R°. || καλεῖσθαι S°. || 24. τάχιστα om B°R°. || 25. ἀνθίστασθαι S°. || ἐκείνης S°. || 26. κέντρον B°. || 28. τῆς] καὶ τῆς B°R°. || 30. ἢ ἀκρίς et καὶ om B°N°R°. || 31. ἐπιφαγεῖν N°.

41. Φασί τὸ Σκυθικὸν φάρμακον, ὃ ἀποβάπτουσι τοὺς οἰσούς, συντίθεσθαι ἐξ ἐχίδνης. τηροῦσι δέ, ὡς ἔοικεν, οἱ Σκύθαι τὰς ἡδὴ ζωοτοκίσας, καὶ λαβόντες αὐτὰς τήκουσιν ἡμέρας τινάς. ὅταν δὲ ἰκανῶς αὐτοῖς δοκῇ σεσῆφθαι πᾶν, τὸ τοῦ ἀνθρώπου αἷμα εἰς χυτρίδιον ἐγχέοντες εἰς τὰς κοπρίας κατορύττουσι πωμάσαντες. ὅταν δὲ καὶ τὸτο σαπῇ, τὸ ὑφιστάμενον ἐπάνω τοῦ αἵματος, ὃ δὴ ἐξιν ὕδατῶδες, μαγνύουσι τῷ τῆς ἐχίδνης ἰχώρι, καὶ οὕτω ποιοῦσι θαλάσσιμον.
42. Ἐν Κυρίῳ τῆς Κύπρου ὄφειν τι γένος εἶναι φασιν, ὃ τὴν δύναμιν ὁμοίαν ἔχει τῇ ἐν Αἰγύπτῳ ἀσπίδι, πλην ὅτι τῷ χειμῶνος ἐὰν δάκη, οὐδὲν ἐργάζεται, εἴτε δι' ἄλλην τιὰ αἰτίαν, εἴτε διότι τὸ ζῶον δυσκίνητον γίνεται ὑπὸ τῷ ψύχους ἀποκηγνύμενον καὶ τελείως ἀδύνατον, ἐὰν μὴ θερμανθῇ.
43. Ἐν Κέῳ φασὶν εἶναι τι γένος ἀχέρδου, ὃ φ' ἧς ἐὰν τῶν πληγῇ τῇ ἀκάνθῃ, ἀποθνήσκει.
44. Ἐν Μυσίᾳ φασὶν ἄρκτων τι γένος εἶναι λευκόν, αἷ ὅταν κυνηγῶνται, ἀφιάσι τοιαύτην πνοὴν ὥς ἐ τῶν κυνῶν τὰς σάρκας σῆπειν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν λοιπῶν θηρίων, ἀβρώτους τε ποιεῖν. ἐὰν δὲ τις καὶ βιάσῃται καὶ ἐγγίῃ, ἀφιάσιν ἐκ τοῦ σώματος φλόγμα κάμπολύ τι, ὡς ἔοικεν, ὃ προσφυσθῇ πρὸς τὰ πρόσωπα τῶν κυνῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥς καὶ ἀποπνίγειν καὶ ἀποτυφλῆν.
45. Ἐν δὲ τῇ Ἀραβίᾳ υἰανῶν τι γένος φασὶν εἶναι, ὃ ἐπειδὰν προῖθῃ τι θηρίον ἢ ἀνθρώπου ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν σκιάν, ἀφωνίαν ἐργάζεται καὶ πῆξιν τοιαύτην ὥς μὴ δύνασθαι κινεῖν τὸ σῶμα. τὸτο δὲ ποιεῖν καὶ ἐπὶ τῶν κυνῶν.
46. Κατὰ δὲ Συρίαν εἶναι τί φασι ζῶον ὃ καλεῖται λεοντοφόνον· ἀποθνήσκει γὰρ ὁ λέων, ὡς ἔοικεν, ὅταν αὐτοῦ φάγῃ. ἐκὼν μὲν οὖν τὸτο ἔ ποιεῖ, ἀλλὰ φεύγει τὸ ζῶον· ὅταν δὲ συλλαβόντες αὐτὸ οἱ κυνηγέται καὶ ὀπήσαντες ὥσπερ ἄλφита λευκὰ περιπάσσωσιν ἄλλω ζῳῷ, γευσάμενον ἀπόλλυσθαι φασι παραχρῆμα. κακοῖ καὶ προσεῖν τὸν λέοντα τὸτο τὸ ζῶον.
47. Λέγεται καὶ τοὺς γῦπας ὑπὸ τῆς τῶν μύρων ὁσμῆς ἀποθνήσκειν, ἐὰν τις αὐτοὺς χρίσῃ ἢ δῶ τι μεμυρισμένον φαγεῖν. ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς κανθάρους ὑπὸ τῆς τῶν ῥόδων ὁσμῆς.
- Καὶ ἐν Σικελίᾳ δὲ φασι καὶ ἐν Ἰταλίᾳ τὸς γαλειώ-
148
5 τας θανάσιμον ἔχειν τὸ δῆγμα, καὶ οὐχ ὥσπερ τὸς παρ' ἡμῖν ἀσθενὲς καὶ μαλακόν. εἶναι δὲ καὶ μυῶν γένος ἐφίπταμενον, ὃ ὅταν δάκῃ, ἀποθνήσκειν ποιεῖ. ἐν δὲ τῇ
149
Μεσοποταμίᾳ τῆς Συρίας φασὶ καὶ ἐν Ἰερῶντι ὄφειδιὰ τινα γίνεσθαι, ἃ τοὺς ἐγχωρίους ἔ δάκνει, τοὺς ξένους δὲ ἀδικεῖ σφόδρα. περὶ δὲ τὸν Εὐφράτην καὶ τελείως φασὶ τοῦτο
150
γίνεσθαι. πολλοὺς γὰρ φαίνεσθαι περὶ τὰ χεῖλη τῆ ποταμοῦ καὶ διανέοντας ἐφ' ἐκάτερα, ὥς ἐ τῆς δειλῆς ἐνταῦθα θεωρουμένους ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ θατέρῳ μέρει φαίνεσθαι, καὶ τὸς ἀναπαυομένους τῶν μὲν Σύρων μὴ δάκνειν, τῶν δ' Ἑλλήνων μὴ ἀπέχεσθαι.
- Ἐν Θεσσαλίᾳ φασὶ τὸν ἱερὸν καλούμενον ὄφιν πᾶν-
151
τας ἀπολλύειν, οὐ μόνον ἐὰν δάκῃ, ἀλλὰ καὶ ἐὰν θίγῃ. διὸ καὶ ὅταν φανῇ καὶ τὴν φωνὴν ἀκούσωσι (φαίνεται δὲ σπανίως), φεύγουσι καὶ οἱ ὄφεις καὶ οἱ ἔχεις καὶ τὰλλα πᾶντα θηρία. τῷ δὲ μεγέθει ἐκ ἑξὶ μέγας ἀλλὰ μέτριος. ἐν Τήνῳ δὲ ποτὲ φασιν αὐτὸν τῇ πόλει κατὰ Θετταλίαν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ γυναικός, γενέσθαι δὲ τὸν θάνατον τοιόνδε. γυναικὶα κύκλον γράψασαν καὶ τὰ φάρμακα θείσαν εἰσβῆναι εἰς τὸν κύκλον, αὐτὴν καὶ τὸν υἱόν, εἴτα μιμεισθαι τὴν φωνὴν τῷ θηρίῳ· τὸ δ' ἀντάδειν καὶ προσιέναι. ἄδοντας δὲ καταδαρθεῖν τὴν γυναικᾶ, καὶ ἐγγυτέρω προσιόντος μᾶλλον, ὥς μὴ δύνασθαι κρατεῖν τῷ ὕπνου. τὸν δ' υἱὸν παρακαθήμενον ἐγείρειν τύπτοντα, κελευούσης ἐκείνης, καὶ λέγειν ὅτι ἐὰν μὲν καθυπνώσῃ, ἀπολείται καὶ αὐτὴ καὶ ἐκεῖνος, ἐὰν δὲ βιάσῃται καὶ προσαγάγῃ τὸ θηρίον, σωθήσονται. ὡς δὲ προσῆλθεν ὁ ὄφεις εἰς τὸν κύκλον, αὖθις εὐθὺς γενέσθαι αὐτόν.
- Λέγεται περὶ τὰ Τύανα ὕδωρ εἶναι ὀρκίς Διός (κα-
152
λοῦσι δὲ αὐτὸ Ἀσβαμαῖον), οὗ πηγὴ ἀναδίδεται πᾶν ψυχρά, παφλάζει δὲ ὥσπερ οἱ λέβητες. τοῦτο εὐόρκος

2. ἐχίης N°. || 5. ἐκλήσας B·N·R°. || τὸς κοπρίας B·R·S°. || 6. κατορύττουσι S°. || πωμάσαντες N°. || 10. κυρίῳ S°. || 11. ἔχειν B·R°. || 15. καίῳ B·R°. || ἢ B·R·S°. || 18. ἴται] ἅμα B·R°. || 20. τε] τὸ B·R°, om N°. || 22. προστύσαι rc S°. || πρὸς et δὲ om B·R°. || 24. υἰανῶν N°. || ὅπερ N°. || 25. θρώπου — 26. ἀφωνίαν om B·R·T° in lacuna. || 26. ἐργάζεσθαι S°. || ὡς N°. || 27. ποῖον B·R°. || πλ τῶν κυνῶν om B° in lacuna. || 28. φασὶ τι R°. || 30. οὖν om B·N·R°. || 31. ὀπήσαντα B·R°. || 32. περισπάσσωσιν B°, περισπᾶσσωσιν R°. || ἄλλω ζῳῷ S°. || τὸ γευσάμενον R°. || 33. κακεῖ N°.

1. μεμυρισμένον B°. || 5. τὸ B·N·R·S°. || 8. οἰρεῖται pr S°, μυρεῖται rc. || 9. δι] δὲ καὶ B·N·R°. || 10. δὲ om B·N·R°. || 12. διανέοντας B°. || 13. θεωρουμένης S°. || 17. ἀν N°S°. || 21. ποτε om N°. || αὐτῇ B·N·R°. || 22. τοιούτων N°. || 23. τὰ om N°. || 27. μὴ] μένον N°. || τὸν ὕπνον rc S°. || καὶ τὸν δ' B°. || 30. βιάσῃται καὶ προσαγάγῃ N°. || 31. λύσειν εὐθ. γ. αὐτῷ B·R°. || Capita 152 — 176 sola habet U°. S° autem: ἐν ἄλλῃ ἀντιγράφῳ ἢ προκειμένη ἀρχὴ πᾶσα τῶν παραδόντων ἀκουσμάτων ὁμοῖον ἔχει τῷ "ἐν βιβλίῳ δὲ τῆς θράκης ἐν τοῖς μετάλλοις" (832 b 27.), ἧσαι δὲ ἀπ' ἐκείνων τὰ ὑποτεταγμένα. || 33. τυάνα U°. || καλεῖται rc K°, om in lacuna N°U°. || 34. δὲ om N°. || οὗ πηγὴ ἀναδίδεται U°. || 35. παμφάζει U°, παφλάζει margo U°.

μὲν ἡδὺ τε καὶ ἴλαον, ἐπιόρκοις δὲ παρὰ πόδας ἢ δίκῃ ἀποσκήπτει γὰρ καὶ εἰς ὀφθαλμούς καὶ εἰς χεῖρας καὶ εἰς πόδας, ἀλίσκονται τε ὑδέροις καὶ φθόαις· καὶ ὕδ' ἄρα σθεν ἀπελθεῖν δυνατόν, ἀλλ' αὐτοὶ ἔχονται καὶ ὀλοφύρονται πρὸς τῷ ὕδατι, ὁμολογοῦντες ἃ ἐπιώρκησαν.

153. Ἀθήνησί φασι τὸν ἱερὸν τῆς ἐλαίας θαλλὸν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βλαστῆσαι καὶ πλείονα γενέσθαι, ταχὺ δὲ αὖ πάλιν συστέλλεσθαι.

154. Τῶν ἐν Αἴτῃ κρατήρων ἀναρραγόντων καὶ ἀνὰ τὴν γῆν φερομένων ἐνθα καὶ ἐνθα χειμάρρου δίκην, τὸ τῶν 10 εὐσεβῶν γένος ἐτίμησε τὸ δαιμόνιον. περικαταληφθέντων γὰρ ὑπὸ τοῦ ρεύματος διὰ τὸ βασιάζειν γέροντας ἐπὶ τῶν ὤμων γονεῖς καὶ σῶζειν, πλησίον αὐτῶν γεόμενον τὸ τοῦ πυρὸς ρεῦμα ἐξεσχίσθη, παρέτρεψε τε τῷ φλογμῷ τὸ μὲν ἐνθα τὸ δὲ ἐνθα, καὶ ἐτήρησεν ἀβλαβεῖς ἅμα τοῖς γονεῦσι 15 τὰς νεανίσκους.

155. Λέγεται τὸν ἀγαλματοποιὸν Φειδίαν κατασκευάζοντα τὴν ἐν ἀκροπόλει Ἀθηνῶν ἐν μεσότητι ταύτης τῆς ἀσπίδος τὸ ἑαυτῆ πρόσωπον ἐντυπώσασθαι, καὶ συνδῆσαι τῷ ἀγάλματι 20 διὰ τινος ἀφανῆς δημιουργίας, ὥς ἔξ ἀνάγκης, εἰ τις βέλοιο αὐτὸ περιαιρεῖν, τὸ συμπαν ἄγαλμα λύειν τε καὶ συγχεῖν.

156. Φασὶν ὡς ἀνδριάς ὁ τοῦ Βίτιος ἐν Ἀργεῖ ἀπέκτεινε [τὸν αἵτιον] τῷ θανάτῳ τῷ Βίτιϊ, θεωρῶντι ἐμπεσόν. ἔοικεν οὖν ἕκ ἐκτὴ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι.

157. Φασὶ τοὺς κύνας μόνον διώκειν τὰ θηρία πρὸς τὰς 25 κορυφὰς τῶν Μελάνων καλυμμένων ἱρῶν, ἀλλ' ἀνασρέφειν, ὅταν ἄχρι τέτων διώκωσιν.

158. Ἐν τῷ Φασίδι ποταμῷ γεννᾶσθαι ῥάβδον ὀνομαζομένην λευκόφυλλον, ἣν οἱ ζηλότυποι τῶν ἀνδρῶν δρεπόμενοι ρίπτουσι περὶ τὸν παρθένιον θάλαμον, καὶ ἀνέθευτον 30 μὲν Γερμανὺς ὁ δὲ Παίονας παραμείβων· καὶ θέρος μὲν

159. τῆρσι τὸν γάμον. ἐν δὲ τῷ Τίγριδι γίνεσθαι φασι λίθον μωδῶν κεκλημένον βαρβαρικῶς, τῇ χροᾷ πάντῳ λευκόν,

160. ὃν εἴαν κατέχη τις, ὑπὸ θηρίων οὐδὲν ἀδικεῖται. ἐν δὲ τῷ Σκαμάνδρῳ γίνεσθαι φασι βοτάνην σίστρον καλουμένην, παραπλησίαν ἐρεβίνθῳ, κόκκους δ' ἔχει σειομένους, ὅθεν τὴν 35 προσηγορίαν ἔλαβε· ταύτην τοὺς κατέχοντας μῆτε δαιμόνιον μῆτε φαντασίαν ἠντιναοῦν φοβεῖσθαι.

161. Περὶ Διβύην ἄμπελός ἐστιν ἣν καλοῦσι μαινομένην τι-

νές, ἢ τῶν καρπῶν τοὺς μὲν πεκαίνει, τὺς δ' ὀμφακαῖδας· ἔχει, τὺς δ' ἀνθῆντας καὶ βραχύν τινα χρόνον.

Περὶ τὸ Σίτυλλον ὅρος γίνεσθαι φασι λίθον παρόμοιον 16 κυλίνδρῳ, ὃν οἱ εὐσεβεῖς υἱοὶ ὅταν εὐρωσιν, ἐν τῷ τεμῆται τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν, καὶ ἰδέσποτε χάριν ἀσεβείας 5 ἀμαρτάνουσιν, ἀλλ' αἰεὶ εἰσι φιλοπάτορες.

Ἐν ὄρει Τηϋγέτῳ γίνεσθαι βοτάνην καλουμένην χα- 16 ρισίαν, ἣν γυναῖκες ἔαρος ἀρχομένῳ τοῖς τραχήλοις περιέπτουσι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν συμπαθέστερον ἱρῶνται.

Ἄθρυς ὅρος ἐστὶ Θετταλίας, ὃ φέρει ὄφεις τὰς λεγο- 16 μένας σῆπας, οἳ οὐ ἔχουσι μίαν χορίαν, ἀλλ' αἰεὶ ὁμοῖνται τῷ χώρῳ ἐν ᾧ οἰκοῦσι. τινὲς δὲ αὐτῶν ὁμοῖον ἔχουσι τὸ χρώμα τοῖς κόχλοις τῆς γῆς. ἄλλοις δὲ χλοάζουσά ἐστι ἢ φολῖς. ὅσοι δὲ αὐτῶν ἐν ψαμάθοις διατρίβουσι, ταύτας 15 ἐξομοιοῦνται κατὰ τὸ χρώμα. δάκνοντες δὲ ἐμποιοῦσι δίψος. ἔστι δὲ αὐτῶν τὸ δῆγμα οὐ τραχὺ καὶ ἔμπυρον, ἀλλὰ κακὸν ἄσπετον.

Τῷ περκνῷ ἔχῃς τῇ ἐχίδνῃ συγγινομένου, ἢ ἐχιδνα 16 ἐν τῇ συνσίᾳ τὴν κεφαλὴν ἀποκόπτει. διὰ τοῦτο καὶ τὰ τέκνα, ὥσπερ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς μετερχόμενα, τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς διαρρήγνυσιν.

Ἐν τῷ Νείλῳ ποταμῷ γεννᾶσθαι λίθον φασὶ κυάμω 16 παρόμοιον, ὃν αἱ κύνες ἰδῶσιν, ἔχ' ὑλακτῆσι. συντελεῖ δὲ καὶ τοῖς δαίμονι τινι γενομένοις κατόχοις· ἅμα γὰρ τῷ 25 προστεθῆναι ταῖς ῥίσιν ἀπέρχεται τὸ δαιμόνιον. ἐν δὲ τῷ 16 Μαιανδρῷ ποταμῷ τῆς Ἀσίας λίθον φασὶ σῶφρονα καλέμενον κατ' ἀντίφρασιν· ὃν εἴαν τις εἰς τινος ἐμβάλη κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται καὶ φονεῖε τινα τῶν συγγενῶν.

Ῥῆνος καὶ Ἰστρος οἱ ποταμοὶ ὑπ' ἄρκτον ῥέουσιν, ὃ 16 μὲν Γερμανὺς ὁ δὲ Παίονας παραμείβων· καὶ θέρος μὲν ναυσίπορον ἔχουσι τὸ ρεῖθρον, τῷ δὲ χειμῶνος παγέντες ὑπὸ κρύους ἐν πεδίῳ σχήματι καθιππεύονται.

Περὶ τὴν Θύριον πόλιν δύο ποταμοὺς φασιν εἶναι, Σύ- 16 βαριν καὶ Κραθίν. ὁ μὲν οὖν Σύβαρις τοὺς πίνοντας ἀπ' αὐτοῦ πτυρτικοὺς εἶναι ποιεῖ, ὁ δὲ Κραθὶς τοὺς ἀνθρώπους ξανθότριχας λοκόμενους. ἐν δὲ Εὐβοίᾳ δύο ποταμοὺς εἶναι, 17 ὧν ἀφ' ἧ μὲν τὰ πίνοντα πρόβατα λευκὰ γίνονται· ὃς ὀνομαζέται Κέρβης· ὁ δὲ Νηλεὺς, ὃς μέλανα ποιεῖ.

6. θαλλὸν U°. || 10. χειμάρρου U°. || 11. περικαταληφθέντων N°S°U°. || 20. δημιουργίας U°. || 23. τὸν αἵτιον om K°N°S°U°. || θατέρω S°. || θεωρῶντος S°. || 25. κύρας μὴ δ. S°. || 26. μεγάλων S°. || 29. ζηλότυποι N°, ζολότυποι U°. || 30. παρθένια S°. || 31. δὲ om N°. || γενέσθαι N°, γενᾶσθαι U°. || 33. οὐδὲν ὑπὸ θηρίων K°N°U°. || 35. παραπλησίον N°S°.

6. ἀλλ'] καὶ S°. || αἰεὶ om K°S°. || 7. ὄρει τῷ ἡλίτῳ K°N°U°. || 8. ἔρωτος K°N°U°. || 14. ἐν om N°U°. || 18. ἔχῃς K°. || 20. ὥσπερ om S°. || 26. ἄσπετον K°N°U°, τέφρωτα S°. || 29. ὑπ' ἄρκτων K°U°, ἐπ' ἄρκτου N°. || 32. καθιππεύονται U°. || 33. σῶβαριν et 34. σύβαρις K°S°U°. || 36. εὐβοία K°N°O°S°U°. || 37. μὲν om S°. || 38. ἡγεῖς S°.

- 171 Παρὰ Λυκόρμα ποταμῷ γενᾶσθαι βοτάνην λόγχῃ
παρόμοιον, συντελοῦσαν πρὸς ἀμβλυωπίαν ἄριστα.
- 172 Τὴν ἐν Συρακούσαις τῆς Σικελίας πηγὴν Ἀρέθουσαν
διὰ πενταετηρίδος κινεῖσθαι λέγουσιν.
- 173 Ἐν ὄρει Βερεκυνθίῳ γενᾶσθαι λίθον καλούμενον μά- 5
χαιραν, ὃν εἰάν εὖρη τις, τῶν μυσηρίων τῆς Ἑκάτης ἐπι-
174 τελουμένων ἐμμανὴς γίνεται, ὡς Εὐδοξὸς φησιν. ἐν ὄρει
δὲ Τμώλῳ γενᾶσθαι λίθον παρόμοιον κισσῆρει, ὃς τετράκις
τῆς ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χροάν· βλέπεσθαι δὲ ὑπὸ παρ-
θέων τῶν μὴ τῷ χρόνῳ φρονήσεως μετεχουσῶν.
- Ἐν Ἀρτέμιδος Ὀρθωσίας βωμῷ ταῦρον ἴσασθαι χρύ- 175
σειον, ὃς κυνηγῶν εἰσελθόντων φωνὴν ἐπαφίησιν.
- Ἐν Αἰτωλοῖς φασὶν ὄραν τὰς ἀσπάλακας ἀμυδρῶς, 176
καὶ οὐδὲ σιτεῖσθαι γῆν ἀλλ' ἀκρίδας.
- Τοὺς ἐλέφαντάς φασι κύειν ἔτη δύο, οἱ δὲ μῆνας 177
ὀκτωκαίδεκα· ἐν δὲ τῇ ἐκτέξει δυσκοεῖν.
- Δημάρaton Τιμαίου τοῦ Λοκροῦ ἀκνοτὴν νοσήσαντα 178
ἄφωνόν φασιν ἐπὶ δέκα γενέσθαι ἡμέρας· ἐν δὲ τῇ ἐνδε-
κάτῃ ἀνανήψας βραδέως ἐκ τῆς παρακοπῆς ἔφησεν ἐκείνων
10 τὸν χρόνον ἥδις αὐτῷ βεβιώσθαι.

ΜΗΧΑΝΙΚΑ.

Θαυμάζεται τῶν μὲν κατὰ φύσιν συμβαινόντων, ὅσων ἀγνοεῖται τὸ αἶτιον, τῶν δὲ παρὰ φύσιν, ὅσα γίνεται διὰ τέχνην πρὸς τὸ συμφέρον τοῖς ἀνθρώποις. ἐν πολλοῖς γὰρ ἢ φύσις ὑπεναντίον πρὸς τὸ χρήσιμον ἡμῖν ποιεῖ· ἢ μὲν γὰρ φύσις αἰετὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον καὶ ἀπλῶς, τὸ δὲ 15
χρήσιμον μεταβάλλει πολλαχῶς. ὅταν οὖν δέη τι παρὰ φύσιν πράξαι, διὰ τὸ χαλεπὸν ἀπορίαν παρέχει καὶ δεῖται τέχνης. διὸ καὶ καλῶμεν τῆς τέχνης τὸ πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπορίας βοηθοῦν μέρος μηχανήν. καθάπερ γὰρ ἐποίησεν Ἀντιφῶν ὁ ποιητής, οὕτω καὶ ἔχει· τέχνη γὰρ κρατοῦμεν, 20
ὣν φύσει νικώμεθα. τοιαῦτα δὲ ἐξιν ἐν οἷς τὰ τε ἐλάττωνα κρατεῖ τῶν μεζόνων, καὶ τὰ ῥοπὴν ἔχοντα μικρὰν κινεῖ βάρη μεγάλα, καὶ πάντα σχεδὸν ὅσα τῶν προβλημάτων μηχανικὰ προσαγορεύομεν. ἔστι δὲ ταῦτα τοῖς φυσικοῖς προβλήμασιν οὔτε ταῦτ' ἀμύπαν ἔτε κεχωρισμένα λίαν, 25
ἀλλὰ κοινὰ τῶν τε μαθηματικῶν θεωρημάτων καὶ τῶν φυσικῶν· τὸ μὲν γὰρ ὡς διὰ τῶν μαθηματικῶν δῆλον, τὸ δὲ περὶ ὃ διὰ τῶν φυσικῶν. περιέχεται δὲ τῶν ἀπορουμέ-
νων ἐν τῷ γένει τούτῳ τὰ περὶ τὸν μοχλόν. ἄτοπον γὰρ εἶναι δοκεῖ τὸ κινεῖσθαι μέγα βάρος ὑπὸ μικρᾶς ἰσχύος, καὶ ταῦτα μετὰ βάρους πλείονος· ὃ γὰρ ἄνευ μοχλοῦ κινεῖν οὐ δύναται τις, τῆτο ταῦτ' ὁ βάρος, προσλαβὼν ἔτι τὸ
τῷ μοχλοῦ βάρος, κινεῖ θάπτον. πάντων δὲ τῶν τοιούτων ἔχει τῆς αἰτίας τὴν ἀρχὴν ὁ κύκλος. καὶ τοῦτο εὐλόγως συμβέβηκεν· ἐκ μὲν γὰρ θαυμασιωτέρου συμβαίνειν τι θαυμαστὸν ἔδεν ἄτοπον, θαυμασιώτατον δὲ τὸ τάναντία γίνεσθαι μετ' ἀλλήλων. ὁ δὲ κύκλος συνέσκηκεν ἐκ τοιούτων·
εὐθὺς γὰρ ἐκ κινουμένου τε γεγένηται καὶ μένοντος, ὣν ἡ φύσις ἐξιν ὑπεναντία ἀλλήλοις. ὥς' ἐνταῦθα ἐξιν ἐπιβλέψασιν ἥττον θαυμάζειν τὰς συμβαινούσας ὑπεναντιώσεις περὶ αὐτόν. πρῶτον μὲν γὰρ τῇ περιεχούσῃ γραμμῇ τὸν κύκλον, πλάτος οὐθέν ἐχούσῃ, τάναντία πως προσεμφαί-
νεται, τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτόν. ταῦτα δὲ διέσκηκεν ἀλλή-
λων ὃν τρόπον τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν· ἐκείνων τε γὰρ μέσον τὸ ἴσον καὶ τῶν τὸ εὐθύ. διὸ μεταβάλλοντα εἰς ἀλλήλα τὰ μὲν ἀναγκαῖον ἴσα γενέσθαι πρότερον ἢ τῶν

1. λυκόρμω *K*^o*N*^o*O*^o*S*^o*U*^o. || 2. ἀμβλυωπίας *K*^o*N*^o*O*^o*U*^o. || 8. τμώκω *S*^o. || κισσυρι *U*^o, κισσηρι *K*^o*N*^o*S*^o.

1. ἀρτέμιδι *N*^o. || 5. ἐλ. ἔτη δύο τίκειν λέγουσιν *S*^o. || 7. τημάρaton *N*^o*O*^o*U*^o. || 9. ἀναήψαντα *S*^o, omisso ἔφησεν. || 10. αὐτῷ ἥδις τὸν χρόνον *K*^o*O*^o*U*^o.

Codices *PW*^o et hinc inde *LB*^o*H*^o*q*. Tit. τὰ μηχανικὰ τοῦ ἀριστοτέλους *q*.

11. 'σον *W*^o*q*. || 16. παρὰ τὴν φύσιν *q*. || 27. τὸ] τῶν *W*^o. || μαθημάτων *W*^o. || 28. τῆς ἀπορουμένης *q*.

11. ἐ] τοῦτων ἐν *W*^o*q*. || 12. εἶναι om *W*^o. || 14. τῷτ' αὐτὸ τὸ *W*^o*q*. || προσλαβὼν *H*^o. || 17. θαυμασιωτέρας *H*^o. || συμβαίνει τι θαυμασικὸν *W*^o. || 19. σὺν ἀλλήλοις *P*. || 20. καὶ] ἐμ *W*^o. || 23. τῇ om *q*. || 25. διεσκήκατον *H*^o. || 26. ἐκείνων *q*. || 27. μέσον ἐπὶ τὸ *H*^o. || 28. ἀναγκαῖα *H*^o, ἀνα *q*.

ἄκρων ὀποτερονῶν, τὴν δὲ γραμμὴν εὐθείαν, ὅταν ἐκ κυρ-
τῆς εἰς κοῖλον ἢ πάλιν ἐκ ταύτης γίνηται κυρτὴ καὶ περι-
φερὴς. ἂν μὲν ὦν τῆς αὐτοῦ ὑπάρχει περὶ τὸν κύ-
κλον, δεύτερον δὲ ὅτι ἅμα κινεῖται τὰς ἐναντίας κινήσεις·
ἅμα γὰρ εἰς τὸν ἔμπροσθεν κινεῖται τόπον καὶ τὸν ὀπισθεν.
ἢ τε γράψουσα γραμμὴ τὸν κύκλον ὡσαύτως ἔχει· ἐξ
ἢ γὰρ ἀρχεται τόπος τὸ πέρασ αὐτῆς, εἰς τὸν αὐτὸν τῆς αὐτοῦ τόπον
ἔρχεται πάλιν· συνεχῶς γὰρ κινεμένης αὐτῆς τὸ ἔσχατον
πάλιν ἀπῆλθε πρῶτον, ὥστε καὶ φανερόν ἐστι μετέβαλεν
ἐντεῦθεν. διό, καθάπερ· εἴρηται πρότερον, ἔδεν αὐτοῦ τὸ
πάντων εἶναι τῶν θαυμάτων αὐτὸν ἀρχήν. τὰ μὲν ὦν περὶ
τὸν ζυγὸν γινόμενα εἰς τὸν κύκλον ἀνάγεται, τὰ δὲ περὶ
τὸν μοχλὸν εἰς τὸν ζυγόν, τὰ δ' ἄλλα πάντα ἴσχεδόν τὰ
περὶ τὰς κινήσεις τὰς μηχανικὰς εἰς τὸν μοχλόν. ἔτι δὲ
διὰ τὸ μιᾶς οὔσης τῆς ἐκ τῶ κέντρου γραμμῆς μηθὲν ἕτερον
ἐτέρω φέρεσθαι τῶν σημείων τῶν ἐν αὐτῇ ἰσοταχῶς, ἀλλ' αἰ
τὸ τὸ μένοντος πέρατος πορρώτερον ἐν θάττον, πολλὰ τῶν θαυ-
μαζομένων συμβαίνει περὶ τὰς κινήσεις τῶν κύκλων· περὶ
τῶν ἐν τοῖς ἐπομένοις προβλήμασιν ἔσαι ὀδῶν. διὰ δὲ τὸ
τὰς ἐναντίας κινήσεις ἅμα κινεῖσθαι τὸν κύκλον, καὶ τὸ
μὲν ἕτερον τῆς διαμέτρου τῶν ἄκρων, ἐφ' ἢ τὸ Α, εἰς τὸ
ἔμπροσθεν κινεῖσθαι, θάτερον δέ, ἐφ' οὗ τὸ Β, εἰς τὸ ὀπίσθεν,
κατασκευάζουσιν τινες ὥς· ἀπὸ μιᾶς κινήσεως πολλὰς ὑπε-
ναντίας ἅμα κινεῖσθαι κύκλους, ὥσπερ οὗς ἀνατιθέασιν ἐν
τοῖς ἱεροῖς ποιήσαντες τροχίσκους χαλκοῦς τε καὶ σιδηροῦς.
εἰ γὰρ εἴη τῷ ΑΒ κύκλῳ ἀπτόμενος ἕτερος κύκλος ἐφ' ἢ
ΓΔ, τῷ κύκλῳ τοῦ ἐφ' ἢ ΑΒ κινουμένης τῆς διαμέτρου
εἰς τὸ ἔμπροσθεν, κινήσεται ἡ ΓΔ εἰς τὸ ὀπίσθεν τῷ κύκλῳ
τῷ ἐφ' ἢ Α, κινουμένης τῆς διαμέτρου περὶ τὸ αὐτὸ. εἰς
τὸναντίον ἄρα κινήσεται ὁ ἐφ' οὗ ΓΔ κύκλος τῷ ἐφ' ἢ
ἢ τὸ ΑΒ· καὶ πάλιν αὐτὸς τὸν ἐφεξῆς, ἐφ' οὗ ΕΖ, εἰς
τὸναντίον αὐτῷ κινήσει διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. τὸν αὐτὸν δὲ
τρόπον καὶ πλείους ὥσι, τῆς αὐτοῦ ποιήσασιν ἐνός μόνου κινήθεν-
τος. ταύτην οὖν λαβόντες ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κύκλῳ τὴν
φύσιν οἱ δημιουργοὶ κατασκευάζουσιν ὄργανον κρύπτοντες
τὴν ἀρχήν, ὅπως ἢ τοῦ μηχανήματος φανερόν μόνον τὸ
θαυμαστόν, τὸ δ' αἰτίον ἄδηλον.

Πρῶτον μὲν ὦν τὰ συμβαίνοντα περὶ τὸν ζυγὸν ἀπο-
ρεῖται, διὰ τῆς αἰτίας ἀκριβέστερά ἐστι τὰ ζυγὰ τὰ μείζω
τῶν ἐλαττόνων. τῆς δὲ ἀρχῆς, διὰ τί ποτε ἐν τῷ κύκλῳ
ἢ πλείον ἀφεστηκυῖα γραμμὴ τοῦ κέντρου τῆς ἐγγύς τῇ
αὐτῇ ἰσχυρὴ κινουμένης θάττον φέρεται τῆς ἐλαττοῦς; τὸ
γὰρ θάττον λέγεται διχῶς· ἂν τε γὰρ ἐν ἐλάττω χρόνῳ
ἴσον τόπον διεξέλθῃ, θάττον εἶναι λέγομεν, καὶ ἐὰν ἐν ἴσῳ
πλείω. ἢ δὲ μείζων ἐν ἴσῳ χρόνῳ γράφει μείζονα κύκλον·
ὁ γὰρ ἐκτὸς μείζων τῷ ἐντός. αἰτίον δὲ τούτων ὅτι φέρεται
δύο φοράς ἢ γράψουσα τὸν κύκλον. ὅταν μὲν ὦν ἐν λόγῳ
τινὶ φέρεται, ἐκ' εὐθείας ἀνάγκη φέρεσθαι τὸ φερόμενον,
καὶ γίνεται διάμετρος αὐτῇ τοῦ σχήματος ὃ ποῖσιν αἱ
ἐν τῷ τῷ λόγῳ συντεθεῖσαι γραμμαί. ἔσω γὰρ ὁ λόγος
ὅν φέρεται τὸ φερόμενον, ὃν ἔχει ἡ ΑΒ πρὸς τὴν ΑΓ·
καὶ τὸ μὲν ΑΓ φέρεσθω πρὸς τὸ Β, ἢ δὲ ΑΒ ὑποφάρεσθω
πρὸς τὴν ΗΓ· ἐνηνέχθω δὲ τὸ μὲν Α πρὸς τὸ Δ, ἢ δὲ ἐφ'
ἢ ΑΒ πρὸς τὸ Ε. εἰ οὖν ἐπὶ τῆς φοράς ὁ λόγος ἦν ὃν ἡ
ΑΒ ἔχει πρὸς τὴν ΑΓ, ἀνάγκη καὶ τὴν ΑΔ πρὸς τὴν
ΑΕ τῶν ἔχειν τὸν λόγον. ὁμοιον ἄρα ἐστὶ τῷ λόγῳ τὸ
μικρὸν τετράπλευρον τῷ μείζονι, ὥστε καὶ ἡ αὐτὴ διάμε-
τρος αὐτῶν, καὶ τὸ Α ἔσαι πρὸς Ζ. τὸν αὐτὸν δὲ τρό-
πον δειχθήσεται καὶ ὅπου οὖν διαληφθῇ ἡ φορά· αἰεὶ γὰρ
ἔσαι ἐπὶ τῆς διαμέτρου. φανερόν ὦν ὅτι τὸ κατὰ τὴν διά-
μετρον φερόμενον ἐν δύο φοράς ἀνάγκη τὸν τῶν πλευρῶν
φέρεσθαι λόγον. εἰ γὰρ ἄλλον τινά, οὐκ οἰσθήσεται κατὰ
τὴν διάμετρον. ἐὰν δὲ ἐν μηδενὶ λόγῳ φέρεται δύο φοράς
κατὰ μηδὲνα χρόνον, ἀδύνατον εὐθείαν εἶναι τὴν φοράν.
ἔσω γὰρ εὐθεῖα. τεθείσης ὦν ταύτης διαμέτρου, καὶ παρω-
πληρωθεισῶν τῶν πλευρῶν, ἀνάγκη τὸν τῶν πλευρῶν λόγον
φέρεσθαι τὸ φερόμενον· τῆς γὰρ δέδεικται πρότερον. οὐκ
ἄρα ποιήσει εὐθείαν τὸ ἐν μηδενὶ λόγῳ φερόμενον μηδὲνα
χρόνον. ἐὰν γὰρ τινά λόγον ἐνεχθῇ ἐν χρόνῳ τινί, τῆς
ἀνάγκη τὸν χρόνον εὐθείαν εἶναι φοράν διὰ τὰ προειρημένα.
ὥστε περιφερὲς γίνεται, δύο φερόμενον φοράς ἐν μηδενὶ
λόγῳ μηδὲνα χρόνον. ὅτι μὲν τοῖνυν ἢ τὸν κύκλον γρά-
φουσα φέρεται δύο φοράς ἅμα, φανερόν ἐκ τῶν τούτων,
καὶ ὅτι τὸ φερόμενον κατ' εὐθείαν ἐπὶ τὴν κάθετον ἀφι-

1. ὀποτερονῶν *PW*^o q. || 2. κοῖλον *H*^o *W*^o q. || γίνεται codices. || 3. ὦν om *W*^o q. || κύκλον om *PW*^o q. || 4. τὰς ἐναντίας κινή-
σεις om q. || 5. καὶ εἰς *W*^o q. || 6. ἔχει ὡσαύτως *H*^o. || 7. ἔρχεται τόπον *Pq*. || 11. μαθημάτων *H*^o. || 14. περὶ τὰς με-
χανικὰς κινήσεις εἰς *H*^o. || 20. καὶ om *PW*^o. || τὸν *W*^o. || 23. ὑπεναντίας *H*^o *W*^o. || 25. τε om *H*^o. || 27. τοῦ ante ἐφ' add *H*^o. ||
29. ὦ *Pq*. || 30. ὁ ἐφ' ἢ codices ἐφ' ἢ ὁ. || 31. ὦ *PW*^o. || ὦ *PH*^o *W*^o. || 32. δὲ om *P*.
4. κέντρου] κ *PW*^o. || 6. ἐν om *PW*^o. || 8. δὲ μείζων *P*. || 10. λόγῳ *W*^o. || 12. αἱ om *P*. || 15. Γ om *PW*^o. || 16. Η] β
PW^o. || 17. εἰ] ἐκ *PW*^o. || 18. τὴν ΑΕ] δὲ *PW*^o. || 20. τῷ μείζονι et καὶ om *PW*^o. || 21. Α] δ *W*^o. || δὲ] ἐν *W*^o. || 24.
πλείονων *PW*^o. || 25. οἰσθήσεται *W*^o. || 30. ταῦτα *W*^o. || 31. τῷ *W*^o. || 32. χρόνῳ] λόγῳ *PW*^o. || 33. προειρημένα πρότερον. ὥστε
P. || 37. τὸ om *PW*^o.

κινείται, ὥστε εἶναι πάλιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ κέντρου κάθετον. ἔσω κύκλος ὁ ΑΒΓ, τὸ δ' ἄκρον τὸ ἐφ' ἧς Β φερέσθω ἐπὶ τὸ Δ· ἀφικνεῖται δὲ ποτε ἐπὶ τὸ Γ. εἰ μὲν ὅν ἐν τῷ λόγῳ ἐφέρετο ὃν ἔχει ἡ ΒΔ πρὸς τὴν ΔΓ, ἐφέρετο ἂν τὴν διάμετρον τὴν ἐφ' ἧς ΒΓ. νῦν δέ, ἐπειπερ ἐν οὐδενὶ 5 λόγῳ, ἐπὶ τὴν περιφέρειαν φέρεται τὴν ἐφ' ἧς ΒΕΓ. εἰ δὲ δυοῖν φερομένοι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος τὸ μὲν ἐκκρούοιτο πλείον τὸ δὲ ἔλαττον, εὐλογον βραδύτερον κινήσθαι τὸ πλείον ἐκκρουόμενον τῷ ἔλαττον ἐκκρουομένῳ· ὃ δοκεῖ συμβαίνειν ἐπὶ τῆς μείζονος καὶ ἐλάττονος τῶν ἐκ τοῦ 10 κέντρου γραφουσῶν τοὺς κύκλους. διὰ γὰρ τὸ ἐγγύτερον εἶναι τῷ μένοντος τῆς ἐλάττονος τὸ ἄκρον ἢ τὸ τῆς μείζονος, ὥσπερ ἀντισπώμενον εἰς τὴν ἀντίον, ἐπὶ τὸ μέσον βραδύτερον φέρεται τὸ τῆς ἐλάττονος ἄκρον. πάσῃ μὲν οὖν κύκλον γραφούσῃ τοῦτο συμβαίνει, καὶ φέρεται τὴν μὲν 15 κατὰ φύσιν κατὰ τὴν περιφέρειαν, τὴν δὲ παρὰ φύσιν εἰς τὸ πλάγιον καὶ τὸ κέντρον. μείζω δ' αἰετὴν παρὰ φύσιν ἢ ἐλάττων φέρεται· διὰ γὰρ τὸ ἐγγύτερον εἶναι τῷ κέντρῳ τοῦ ἀντισπώντος κρατεῖται μᾶλλον. ὅτι δὲ μείζον τὸ παρὰ φύσιν κινεῖται ἢ ἐλάττων τῆς μείζονος τῶν ἐκ τῶ 20 κέντρου γραφουσῶν τοὺς κύκλους, ἐκ τῶνδε δῆλον. ἔστω κύκλος ἐφ' οὗ ΒΓΔΕ, καὶ ἄλλος ἐν τούτῳ ἐλάττων, ἐφ' ἧς ΧΝΜΞ, περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον τὸ Α· καὶ ἐκβεβλήσθωσαν αἱ διάμετροι, ἐν μὲν τῷ μεγάλῳ, ἐφ' ὧν ΓΔ καὶ ΒΕ, ἐν δὲ τῷ ἐλάττονι αἱ ΜΧ ΝΞ· καὶ τὸ ἐτερόμην- 25 κες παραπεκληρώσθω, τὸ ΔΨΡΓ. εἰ δὲ ἡ ΑΒ γράψωσα κύκλον ἥξει ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅθεν ὠρμήθη ἐπὶ τὴν ΑΕ, δῆλον ὅτι φέρεται πρὸς αὐτήν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ΑΧ πρὸς τὴν ΑΧ ἥξει. βραδύτερον δὲ φέρεται ἡ ΑΧ τῆς ΑΒ, ὥσπερ εἴρηται, διὰ τὸ γίνεσθαι μείζονα τὴν ἐκκρούσιν καὶ ἀντι- 30 σπᾶσθαι μᾶλλον τὴν ΑΧ. ἥχθω δὲ ἡ ΑΘΗ, καὶ ἀπὸ τοῦ Θ κάθετος ἐπὶ τὴν ΑΒ ἢ ΟΖ ἐν τῷ κύκλῳ, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ Θ ἥχθω παρὰ τὴν ΑΒ ἢ ΟΝ, καὶ ἡ ΝΤ ἐπὶ τὴν ΑΒ κάθετον, καὶ ἡ ΗΚ. αἱ δὲ ἐφ' ὧν ΝΤ καὶ ΟΖ ἴσαι. ἡ ἄρα ΒΤ ἐλάττων τῆς ΧΖ· αἱ γὰρ ἴσαι 35 εὐθεῖαι ἐπ' ἀνίσους κύκλους ἐμβληθεῖσαι πρὸς ὁρθὰς τῇ διαμέτρῳ ἔλαττον τμήμα ἀποτεμένους τῆς διαμέτρου ἐν τοῖς μείζουσι κύκλοις, ἔστι δὲ ἡ ΝΤ ἴση τῇ ΟΖ. ἐν ὅσῳ

δὴ χροῖν ἡ ΑΘ τὴν ΧΘ ἐκνέχθη, ἐν τούτῳ χρόνῳ ἐν τῷ κύκλῳ τῷ μείζονι μείζονα τῆς ΒΩ ἐκνέκεται τὸ ἄκρον τῆς ΒΑ. ἡ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν φερα ἴση, ἡ δὲ παρὰ φύσιν ἐλάττων· ἡ δὲ ΒΤ τῆς ΖΧ. δεῖ δὲ ἀνάλογον εἶναι, ὥς τὸ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ κατὰ φύσιν, τὸ παρὰ φύσιν πρὸς τὸ παρὰ φύσιν. μείζονα ἄρα περιφέρειαν διελήλυθε τὴν ΗΒ τῆς ΩΒ. ἀνάγκη δὲ τὴν ΗΒ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ διελήλυθέναι· ἐνταῦθα γὰρ ἔσαι, ὅταν ἀνάλογον ἀμφοτέρως συμβαίῃ τὸ παρὰ φύσιν πρὸς τὸ κατὰ φύσιν. εἰ δὲ μείζον ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐν τῇ μείζονι, καὶ τὸ παρὰ φύ- 5 σιν μᾶλλον ἂν ἐνταῦθα συμπίπτει μαναχῶς, ὥστε τὸ Β ἐκνέχθαι ἂν τὴν ΒΗ ἐν τῷ ἐφ' ἧς Χ σημείῳ. ἐνταῦθα γὰρ κατὰ φύσιν μὲν γινέται τῷ Β σημείῳ τὸ κέντρον (ἐστὶ γὰρ αὕτη ἀπὸ τοῦ Η κάθετος), παρὰ φύσιν δὲ ἐς τὸ ΚΒ. ἔστι δὲ ὥς τὸ ΗΚ πρὸς τὸ ΚΒ, τὸ ΟΖ πρὸς τὸ ΖΧ. φανερόν 10 δὲ εἰ ἐπὶ ἐκνέχθωσιν ἀπὸ τῶν ΒΧ ἐπὶ τὰ ΗΘ. εἰ δὲ ἐλάττων ἢ μείζων τῆς ΗΒ ἔσαι, ἢ ἐκνέχθη τὸ Β, ἢ ὁμοίως ἔσαι οὐδὲ ἀνάλογον ἐν ἀμφοῖν τὸ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ παρὰ φύσιν. δι' ἣν μὲν τοίνυν αἰτίαν ἀπὸ τῆς αὐτῆς 15 ἰσχύος φέρεται θάττον τὸ πλεον ἀπέχον τῷ κέντρῳ σημαῖον, δῆλον διὰ τῶν εἰρημένων· διότι δὲ τὰ μὲν μείζω ζυγὰ ἀκριβέστερά ἐστι τῶν ἐλαττόνων, φανερόν ἐκ τούτων. γινέται γὰρ τὸ μὲν σπάρτον κέντρον (μένει γὰρ τοῦτο), τὸ δὲ ἐπὶ ἐκάτερον μέρος τῆς πλασίγγος αἱ ἐκ τοῦ κέντρου. ἀπὸ οὖν τοῦ αὐτοῦ βάρους ἀνάγκη θάττον κινεῖσθαι τὸ ἄκρον τῆς 20 πλασίγγος, ὅσω ἂν πλείον ἀπέχῃ τοῦ σπάρτου, καὶ ἐνία μὲν μὴ δῆλα εἶναι ἐν τοῖς μικροῖς ζυγοῖς πρὸς τὴν αἰσθησιν ἐπιτιθέμενα βάρη, ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις δῆλα· οὐθέν γὰρ κωλύει ἔλαττον κινήσθαι μέγεθος ἢ ὥστε εἶναι τῇ ὕψει 25 φανερόν. ἐπὶ δὲ τῆς μεγάλης πλασίγγος ποιεῖ ὁρατὸν τὸ αὐτὸ βάρος μέγεθος. ἐνία δὲ δῆλα μὲν ἐπ' ἀμφοῖν ἐστίν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν μείζονων διὰ τὸ πολλῶ μείζον γίνεσθαι τὸ μέγεθος τῆς ῥοπῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βάρους ἐν τοῖς μείζουσι. καὶ διὰ τοῦτο τεχνάζουσιν οἱ ἀλουρ- 30 γοῦναι πρὸς τὸ παρακρούεσθαι ἱστάντες, τό τε σπάρτον οὐκ ἐν μέσῳ τιθέντες, καὶ μόλυβδον τῆς φάλαγγος εἰς θάτερον μέρος ἐγχεόντες, ἢ τοῦ ξύλου τὸ πρὸς τὴν ῥίζαν πρὸς ὃ βούλονται ῥέπειν ποῖντες, ἢ εἰ ἐκχῇ ὄζον· βαρύν-

3. πού *W*^o. || 4. ἡ βε ἐγ ἐφέρετο *PW*^o. || 5. ἐπὶ *W*^o. || 6. φέρηται *P*. || 8. βραδύτεραν *W*^o. || 13. μέσον τὸ μὲν βραδύτερον *PW*^o. || 15. κύκλῳ *P*. || 18. ἡ ἐλάττω *PW*^o. || τὸ γὰρ *P*. || 23. τὸ Α om *PW*^o. || 29. ἡ ΑΧ — 30. εἴρηται om *W*^o. || 33. τῇ] τὸ *W*^o. || 34. ἡ] αἱ *PW*^o. || 35. ΧΖ] χε *PW*^o, *W*^o additis ἴσως. ἐφείλει χζ. || 36. κύκλου *W*^o. || ὅρ τῇ *P*.

2. τῷ μείζονι om *P*. || 5. τὸ post ὡς et τὸ παρὰ — 6. φύσιν om *W*^o. || 9. συμβαίνειν *W*^o. || 12. τῷ] τ ante lacunam *PW*^o. || 15. τὸ post ὡς om *W*^o. || 17. ἡ] codices ἡ. μοx om ἡ. || 18. τὸ κατὰ φύσιν] κατὰ φύσιν *P*. || 20. post σημείον *P* καὶ μ. ἡμέρι *W*^o, omisso in lacuna μ. || 21. δὲ et μὲν om *P*. || 24. τῷ οὖν *PW*^o. || 27. αἰσθησιν τὰ ἐπιτ. *PW*^o. || 29. κινήθῃ *P*, κινεῖσθαι *W*^o. || 35. τῷ *P*. || τῷ] τὰς *W*^o. || 36. μόλυβδον *PW*^o. || 37. ἐκχέοντες *W*^o. || τὸ om *P*. || 38. ἔχει *W*^o.

τερον γὰρ ἐν ᾧ μέρος ἡ ρίζα τῷ ξύλῳ ἐστίν, ὁ δὲ ὅζος ρίζα τίς ἐστιν.

2 Διὰ τί, εἰ μὲν ἄνωθεν ἢ τὸ σπαρτίον, ὅταν κάτωθεν ῥέφαντος ἀφέλῃ τὸ βάρος, πάλιν ἀναφέρεται τὸ ζυγόν, εἰ μὲν δὲ κάτωθεν ὑποστῇ, οὐκ ἀναφέρεται ἀλλὰ μένει; ἢ 5 διότι ἄνωθεν μὲν τῷ σπαρτίῳ ὄντος πλεῖον τῷ ζυγοῦ γίνεται τὸ ἐπέκεινα τῆς καθέτου; τὸ γὰρ σπαρτίον ἐστὶ καθέτος. ὥστε ἀνάγκη ἐστὶ κάτω ῥέπειν τὸ πλεόν, ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ δίχα διαιροῦσα τὸ ζυγόν ἐπὶ τὴν κάθετον αὐτήν, ἐπικειμένου τοῦ βάρους ἐν τῷ ἀνεσπασμένῳ μορίῳ τοῦ ζυγοῦ. 10 ἔξω ζυγὸν ὀρθόν ἐφ' οὗ ΒΓ, σπαρτίον δὲ τὸ ΑΔ ἐκβαλλόμενον δὴ τῷ κάτω καθέτος ἔσαι ἐφ' ἧς ἡ ΑΔΜ. εἰ μὲν οὖν ἐπὶ τὸ Β ἡ ῥοπή ἐπιτεθῇ, ἔσαι τὸ μὲν Β ἔ τὸ Ε, τὸ δὲ Γ ἔ τὸ Ζ, ὥστε ἡ δίχα διαιροῦσα τὸ ζυγόν πρῶτον μὲν ἦν ἡ ΔΜ τῆς καθέτου αὐτῆς, ἐπικειμένης δὲ τῆς ῥο- 15 πῆς ἔσαι ἡ ΔΘ. ὥστε τῷ ζυγῷ ἐφ' ᾧ ΕΖ τὸ ἔξω τῆς καθέτου τῆς ἐφ' ἧς ΑΒ, τῷ ἐν ᾧ ΦΠ, μείζω τοῦ ἡμίσεος. εἰ μὲν οὖν ἀφαιρεθῇ τὸ βάρος ἀπὸ τῷ Ε, ἀνάγκη κάτω φέρεσθαι τὸ Ζ· ἔλαττον γὰρ ἐστὶ τὸ Ε. εἰ μὲν οὖν ἄνω τὸ σπαρτίον ἔχῃ, πάλιν διὰ τῷ ἀναφέρεται τὸ ζυγόν. εἰ μὲν 20 δὲ κάτωθεν ἢ τὸ ὑποκείμενον, τούναντίον ποιεῖ· πλεῖον γὰρ γίνεται τῷ ἡμίσεος τῷ ζυγῷ τὸ κάτω μέρος ἢ ὡς ἡ κάθετος διαιρεῖ ὥστε οὐκ ἀναφέρεται· κουφότερον γὰρ τὸ ἐπηρτημένον. ἔξω ζυγὸν τὸ ἐφ' οὗ ΝΞ, τὸ ὀρθόν, κάθετος δὲ ἡ ΚΛΜ. δίχα δὴ διαιρεῖται τὸ ΝΞ. ἐπιτεθέντος δὲ βάρους 25 ἐπὶ τὸ Ν, ἔσαι τὸ μὲν Ν ἔ τὸ Ο, τὸ δὲ Ξ οὗ τὸ Ρ, ἡ δὲ ΚΛ ἔ τὸ ΛΘ, ὥστε μείζον ἐστὶ τὸ ΚΟ τῷ ΑΡ τῷ ΘΚΔ. καὶ ἀφαιρεθέντος οὖν τῷ βάρους ἀνάγκη μένειν· ἐπικείται γὰρ ὥσπερ βάρος ἡ ὑπεροχὴ ἢ τῷ ἡμίσεος τῷ ἐν ᾧ τὸ Κ.

3 Διὰ τί κινῆσι μεγάλα βάρη μικρὰ δυνάμεις τῷ μο- 30 χλῷ, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ κατ' ἀρχήν, προσλαβόντι βάρος ἔτι τὸ τῷ μοχλοῦ; ῥᾶον δὲ τὸ ἐλαττόν ἐστι κινῆσαι βάρος, ἔλαττον δὲ ἐστὶν ἀνεῖ τῷ μοχλῷ. ἢ ὅτι αἰτίον ἐστὶ ὁ μοχλός, ζυγὸν [ὦν] κάτωθεν ἔχον τὸ σπαρτίον καὶ εἰς ἀνίστα διηρ- μένον; τὸ γὰρ ὑπομόχλιον ἀντὶ σπαρτίου γίνεται· μένει 35 γὰρ ἀμφὶ ταῦτα, ὥσπερ τὸ κέντρον. ἐπεὶ δὲ θάττον ὑπὸ τῷ ἴσῳ βάρει κινεῖται ἢ μείζων τῶν ἐκ τῷ κέντρου, ἐστὶ δὲ τρία τὰ περὶ τὸν μοχλόν, τὸ μὲν ὑπομόχλιον, σπάρτον καὶ κέντρον, δύο δὲ βάρη, ὅ τε κινῶν καὶ τὸ κινούμενον· ὁ

ἔν τὸ κινούμενον βάρος πρὸς τὸ κινῶν, τὸ μῆκος πρὸς τὸ μῆ- κος ἀντιπέπονθεν. αἰεὶ δὲ ὅσῳ ἂν μείζον ἀφεστήκῃ τῷ ὑπο- μοχλῷ, ῥᾶον κινήσει. αἰτία δὲ ἐστὶν ἡ προλεχθεῖσα, ὅτι ἡ πλεῖον ἀπέχουσα ἐκ τῷ κέντρῳ μείζονα κύκλον γράφει. ὥστε 5 ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος πλεόν μεταστήσεται τὸ κινῶν τὸ πλεῖον τοῦ ὑπομοχλίου ἀπέχον. ἔξω μοχλὸς ἐφ' οὗ ΑΒ, βάρος δὲ ἐφ' ᾧ τὸ Γ, τὸ δὲ κινῶν ἐφ' ᾧ τὸ Δ, ὑπομόχλιον ἐφ' ᾧ τὸ Ε, τὸ δὲ ἐφ' ᾧ τὸ Δ κινήσαν ἐφ' ᾧ τὸ Η, κινούμενον δὲ τὸ ἐφ' ἧς Γ, βάρος ἐφ' ἧς Κ.

Διὰ τί οἱ μεσόνεοι μάλιστα τὴν ναῦν κινεῖσιν; ἢ διότι 10 ἡ κώπη μοχλός ἐστιν; ὑπομόχλιον μὲν γὰρ ὁ σκαλμὸς γίνε- ται (μένει γὰρ δὴ τοῦτο), τὸ δὲ βάρος ἡ θάλασσα, ἢ ἀπὸ τοῦ ἡ κώπη· ὁ δὲ κινῶν τὸν μοχλὸν ὁ ναύτης ἐστίν. αἰεὶ δὲ πλεόν βάρος κινεῖ, ὅσῳ ἂν πλεόν ἀφεστήκῃ τῷ ὑπο- 15 μοχλῷ ὁ κινῶν τὸ βάρος· μείζων γὰρ οὕτω γίνεται ἢ ἐκ τῷ κέντρῳ, ὁ δὲ σκαλμὸς ὑπομόχλιον ὡς κέντρον ἐστίν. ἐν μέσῃ δὲ τῇ νηὶ πλείστον τῆς κώπης ἐντός ἐστιν· καὶ γὰρ ἡ ναῦς ταύτῃ εὐρυτάτῃ ἐστίν, ὥστε πλεῖον ἐπ' ἀμφοτέρω ἐν- δέχεσθαι μέρος τῆς κώπης ἐκατέρου τοίχου ἐντός εἶναι τῆς 20 νεώς. κινεῖται μὲν ἔν τῇ ναὺς διὰ τὸ ἀπειροδμήτης τῆς κώ- πης εἰς τὴν θάλασσαν τὸ ἄκρον τῆς κώπης τὸ ἐντός προΐεναι εἰς τὸ πρόσθεν, τὴν δὲ ναῦν προσδεδεμένην τῷ σκαλμῷ συμ- προΐεναι, ἢ τὸ ἄκρον τῆς κώπης. ἢ γὰρ πλείων θάλασσαν διαιρεῖ ἡ κώπη, ταύτῃ ἀνάγκη μάλιστα προωθεῖσθαι· πλεί- 25 σην δὲ διαιρεῖ ἢ πλείων μέρος ἀπὸ τῷ σκαλμῷ τῆς κώπης ἐστίν. διὰ τοῦτο οἱ μεσόνεοι μάλιστα κινῶσιν· μέγιστον γὰρ ἐν μέσῃ νηὶ τὸ ἀπὸ τῷ σκαλμῷ τῆς κώπης τὸ ἐντός ἐστιν.

Διὰ τί τὸ πηδάλιον μικρὸν ὄν, καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ τῷ 30 πλοίῳ, τοσαύτην δύναμιν ἔχει ὥστε ὑπὸ μικροῦ οἴακος καὶ ἐνὸς ἀνθρώπου δυνάμειος, καὶ ταύτης ἡρεμαίας, μεγάλα κινεῖσθαι μεγέθη πλοίων; ἢ διότι καὶ τὸ πηδάλιον ἐστὶ μο- χλός, καὶ μοχλεύει ὁ κυβερνήτης. ἢ μὲν ἔν προσήρμοσαι τῷ πλοίῳ, γίνεται ὑπομόχλιον, τὸ δὲ ὅλον πηδάλιον ὁ 35 μοχλός, τὸ δὲ βάρος ἡ θάλασσα, ὁ δὲ κυβερνήτης ὁ κινῶν. κατὰ πλάτος δὲ λαμβάνει τὴν θάλασσαν, ὥσπερ ἡ κώπη, τὸ πηδάλιον. ἢ γὰρ εἰς τὸ πρόσθεν κινεῖ τὸ πλοῖον, ἀλλὰ κινούμενον κλίνει, πλαγίως τὴν θάλατταν δεχόμενον. ἐπεὶ γὰρ τὸ βάρος ἦν ἡ θάλασσα, τούναντίον ἀπειροδμήμενον κλί- νει τὸ πλοῖον. τὸ γὰρ ὑπομόχλιον εἰς τούναντίον σρέφεται,

11. ἐφ' τὸ ἐφ' *W*^o. || ΑΔ] αβ *W*^o. || 13. ἐπιτεθείσεται *P*, ἐπιτεθήσεται *W*^o, omisso uterque ἔσαι. || 19. Ε] ρ *PW*^o. || 24. ΝΞ] κξ *PW*^o. || 25. δι] δεῖ *W*^o. || κξξ *PW*^o. || 27. τῷ] τῷ *PW*^o. || 28. ἐπεὶ καίται γὰρ *PW*^o. || 29. τὸ χ *P*, τὸ χ *W*^o. || 31. ἀρχαίς *W*^o. || προσλαμβάνοντες *P*. || 32. ῥᾶδιον codices. || 34. ζυγὸν κάτωθεν ἔχων *PW*^o. || 35. ἀπ] τί *P*.

2. et 14. ἀφεστήκοι codices. || 3. αἰτίον *W*^o. || 5. malim καταστήσεται || 6. ἔσαι *W*^o. || 9. τὰ *W*^o. || 14. πλεόν post αὐ om *W*^o. || ὑπομόχλιον *W*^o. || 17. μέσω *P*. || 18. ἀμφοτέρους *W*^o. || 22. τὰ] τὰ *W*^o. || 23. ἢ τὸ] ἢ τὸ *PW*^o. || 25. εἰ *PW*^o. || 30. μέγα *W*^o, μεγάλη *H*^o. || κινεῖσθαι *P*. || 31. μέγιστος *W*^o. || 32. καὶ — 34. μοχλός add *LPB^oH^oW^oq*. || 35. ἔπερ *P*. || 36. πλοῖον *W*^o.

ἡ θάλασσα δὲ ἐντός· ἐκεῖνο δὲ εἰς τὸ ἐκτός. τὴν δὲ ἀκο-
λυθεῖ τὸ πλοῖον διὰ τὸ συνδεδεσθαι. ἡ μὲν ὅν κώπη κατὰ
πλάτος τὸ βάρος ὠθεῖσα καὶ ὑπ' ἐκείνῃ ἀντωθεμένη εἰς τὸ
εὐθὺ προάγει· τὸ δὲ πηδάλιον, ὥσπερ κἀθῆται πλάγιον,
τὴν εἰς τὸ πλάγιον, ἢ δεῦρο ἢ ἐκεῖ ποιεῖ κίνησιν. ἐπ' ἄκρῃ 5
δὲ καὶ ἔκ ἐν μέσῳ κεῖται, ὅτι ῥᾶλλον τὸ κινέμενον κινῆσαι
ἀπ' ἄκρου κινεῖν. τάχιστα γὰρ φέρεται· τὸ πρῶτον μέρος
διὰ τὸ ὥσπερ ἐν τοῖς φερομένοις ἐπὶ τέλει λήγειν τὴν φο-
ρὰν, ἔτω καὶ τῷ συνεχῆς ἐπὶ τέλει ἀσθενεστάτη ἐστὶν ἡ φορὰ.
εἰ δὲ ἀσθενεστάτη, ῥαδίᾳ ἐκκρούειν. διὰ τε δὴ ταῦτα ἐν τῇ 10
πρύμνῃ τὸ πηδάλιον ἐστὶ, καὶ ὅτι ἐνταῦθα μικρὰς κινήσεως
γενομένης πολλῶ μείζον τὸ διάστημα ἐπὶ τῷ ἐσχατῷ γίνε-
ται, διὰ τὸ τὴν ἴσην γωνίαν ἐπὶ μείζονα καθῆσθαι, καὶ ὅσω
ἂν μείζους ὦσιν αἱ περιέχουσai. δῆλον δὲ ἐκ τούτου καὶ δι' ἣν
αἰτίαν μᾶλλον προέρχεται εἰς τὸναντίον τὸ πλοῖον ἢ ἡ τῆς 15
κώπης πλάτη· τὸ αὐτὸ γὰρ μέγεθος τῇ αὐτῇ ἰσχυρὶ κινέ-
μενον ἐν ἀέρι πλέον ἢ ἐν τῷ ὕδατι πρόεισιν. ἔσω γὰρ ἡ Α
Β κώπη, τὸ δὲ Γ ὁ σκαλμός, τὸ δὲ Α τὸ ἐν τῷ πλοίῳ, ἡ
ἀρχὴ τῆς κώπης, τὸ δὲ Β τὸ ἐν τῇ θαλάττῃ. εἰ δὴ τὸ Α
ἔστω τὸ Δ μετακεκίνηται, τὸ Β ἔξαι ἔστω τὸ Ε· ἴση γὰρ ἡ Β 20
Ε τῇ Α Δ. ἴσον ὅν μετακεχωρηκὸς ἔξαι. ἀλλ' ἦν ἐλάττων.
ἔξαι δὴ ἔστω τὸ Ζ ἢ τὸ Θ. ἄρα τοῖνυν τὴν ΑΒ, καὶ ἔκ ἡ τὸ
Γ, καὶ κάτωθεν. ἐλάττων γὰρ ἡ ΒΖ τῆς ΑΔ, ὥστε καὶ
ἡ ΘΖ τῆς ΔΘ· ὁμοία γὰρ τὰ τρίγωνα. καθεστηκὸς δὲ
ἔξαι καὶ τὸ μέσον, τὸ ἐφ' ἧς Γ· εἰς τὸναντίον γὰρ τῷ ἐν τῇ 25
θαλάττῃ ἄκρῳ τῷ Β μεταχωρεῖ, ἥπερ τὸ ἐν τῷ πλοίῳ
ἄκρον τὸ Α μὴ ἔχωρει οὐ τὸ Δ. ὥστε μετακινήσεται τὸ
πλοῖον, καὶ ἐκεῖ ἔστω ἡ ἀρχὴ τῆς κώπης μεταφέρεται. τὸ δ'
αὐτὸ καὶ τὸ πηδάλιον ποιεῖ, πλὴν ὅτι εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν
συμβάλλεται τῷ πλοίῳ, ὥσπερ ἐλέγχθῃ ἐπὶ ἄνω, ἀλλὰ 30
μόνον τὴν πρύμναν εἰς τὸ πλάγιον ἀπωθεῖ ἔνθα ἢ ἐνθα· εἰς
τοῦναντίον γὰρ ἡ πρῶρα ἔτω νεύει. ἡ μὲν δὴ τὸ πηδάλιον
προσέζευκται, δεῖ οἷον τι τῷ κινεμένῳ μέσον νοεῖν, καὶ ὥσπερ
ὁ σκαλμός τῇ κώπῃ· τὸ δὲ μέσον ὑποχωρεῖ, ἢ ὁ οἶαξ με-
τακινεῖται. εἰ μὲν εἴσω ἄγῃ, καὶ ἡ πρύμνα δεῦρο μεθέ- 35
στηκεν· ἢ δὲ πρῶρα εἰς τοῦναντίον νεύει· ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ
ῥοῦ τῆς πρῶρας τὸ πλοῖον μεθέστηκεν ὅλον.

6 Διὰ τί, ὅσω ἂν ἡ κεραία ἀνωτέρα ᾖ, βάττον πλεῖ τὰ
πλοῖα τῷ αὐτῷ ἰσχύει καὶ τῷ αὐτῷ πνεύματι; ἢ διότι γίνε-
ται ὁ μὲν ἰστὸς μοχλός, ὑπομόχλιον δὲ τὸ ἐδώλιον ἐν ᾧ 40

ἐμπέπηγεν, ὃ δὲ δεῖ κινεῖν βάρος, τὸ πλοῖον, τὸ δὲ κινεῖν
τὸ ἐν τῷ ἰσχύει πνεῦμα. εἰ δ' ὅσω ἂν πορρώτερον ᾖ τὸ ὑπο-
μόχλιον, ῥᾶλλον κινεῖ καὶ βάττον ἡ αὐτὴ δύναμις τὸ αὐτὸ
βάρος, ἢ οὖν κεραία ἀνωτέρω ἀγομένη καὶ τὸ ἰσχύει πορ-
ρώτερον ποιεῖ τῷ ἐδώλῳ ὑπομόχλῳ ὄντος.

Διὰ τί, ὅταν ἐξ ἑρίας βούλωνται διαδραμεῖν μὴ ἑρίας 7
τῷ πνεύματος ὄντος, τὸ μὲν πρὸς τὸν κυβερνήτην τῷ ἰσχύει
μέρος ζέλλονται, τὸ δὲ πρὸς τὴν πρῶραν ποδάλιον ποιησά-
μενοι ἐφιαῖσιν; ἢ διότι ἀντισπᾶν τὸ πηδάλιον πολλῶ μὲν
ὄντι τῷ πνεύματι ἢ δύναται, ὀλίγῳ δὲ, ὃ ὑποζέλλονται.
προάγει μὲν οὖν τὸ πνεῦμα, εἰς οὐρίον δὲ καθίστησι τὸ
πηδάλιον, ἀντισπᾶν καὶ μοχλεῖται τὴν θάλατταν. ἅμα
δὲ καὶ οἱ ναῦται μάχονται τῷ πνεύματι· ἀνακλίνουσι γὰρ
ἐπὶ τὸ ἐναντίον ἑαυτοῦς.

Διὰ τί τὰ στρογγύλα καὶ περιφερῆ τῶν σχημάτων 8
εὐκινήτοτερα; τριχῶς δὲ ἐνδέχεται τὸν κύκλον κυλισθῆναι·
ἢ γὰρ κατὰ τὴν ἀψίδα, συμμεταβάλλοντος τοῦ κέντρου,
ὥσπερ ὁ τροχὸς ὁ τῆς ἀμάξης κυλίστα· ἢ περὶ τὸ κέντρον
μόνον, ὥσπερ αἱ τροχιλαί, τῷ κέντρῳ μένοντος· ἢ παρὰ
τὸ ἐπίπεδον, τῷ κέντρῳ μένοντος, ὥσπερ ὁ κεραμεικὸς τρο-
χὸς κυλινδρεται. εἰ μὲν δὴ τάχιστα τὰ τοιαῦτα, διὰ τε τὸ
μικρῷ ἄπτεσθαι τῷ ἐπίπεδῳ, ὥσπερ ὁ κύκλος κατὰ στι-
γμὴν, καὶ διὰ τὸ μὴ προσκόπτειν· ἀφέστηκε γὰρ τῆς γῆς
ἢ γωνία. καὶ ἐτι ᾧ ἂν ἀπαντήσῃ σώματι, πάλιν τούτου
κατὰ μικρὸν ἄπτεται. εἰ δ' εὐθύγραμμον ᾖ, τῇ εὐθείᾳ
ἐπὶ πολὺ ἥπτετο ἂν τῷ ἐπίπεδῳ. ἐτι ἢ ῥέπει ἐπὶ τὸ βάρος,
ταύτῃ κινεῖ ὁ κινῶν. ὅταν μὲν γὰρ πρὸς ὀρθίον ἢ διάμετρος
ᾖ τῷ κύκλῳ τῷ ἐπίπεδῳ, ἀπτομένου τῷ κύκλῳ κατὰ στι-
γμὴν τῷ ἐπίπεδῳ, ἴσον τὸ βάρος ἐπ' ἀμφότερα διαλαμ-
βάνει ἢ διάμετρος· ὅταν δὲ κινήται, εὐθὺς πλέον ἐφ' ᾧ
κινεῖται, ὥσπερ ῥέπον. ἐντεῦθεν εὐκινήτοτερον τῷ ὠθέντι εἰς
τοῦμπροσθεν· ἐφ' ὃ γὰρ ῥέπει ἕκαστον, εὐκινήτόν ἐστιν,
εἴπερ καὶ τὸ ἐπὶ τὸ ἐναντίον τῆς ῥοπῆς δυσκίνητον. ἐτι λέ-
γουσί τινες ὅτι καὶ ἡ γραμμὴ ἢ τοῦ κύκλου ἐν φορᾷ ἐστὶν
ἀεὶ, ὥσπερ τὰ μένοντα, διὰ τὸ ἀντερεῖδειν, οἷον καὶ τοῖς
μείζονσι κύκλοις ὑπάρχει πρὸς τὴν ἐλάττωσαν. βάττον γὰρ
ὑπὸ τῆς ἴσης ἰσχύος κινεῖται οἱ μείζους καὶ τὰ βάρη κι-
νεῖται, διὰ τὸ ῥοπήν τινα ἔχειν τὴν γωνίαν τὴν τῷ μείζονος
κύκλου πρὸς τὴν τῷ ἐλάττωτος, καὶ εἶναι ὅπερ ἡ διάμετρος
πρὸς τὴν διάμετρον. ἀλλὰ μὴν πᾶς κύκλος μείζων πρὸς

1. ἐκεῖνο δὲ] εἰ δὲ ἐκεῖνο *PW*^o. || 2. πλεῖον *P*. || 3. ἀντωθεμένη *W*^o. || 7. βάρος *P*. || 19. θαλάσση *W*^o. || 21. τῇ] τὸ *W*^o. ||
ἦν *P*. || 22. Ζ] α *W*^o. || ἢ] ἢ *W*^o, ἢ *P*. || 23. ἐλάττω *PW*^o. || 31. εἰς τοῦν.] ἢ εἰς τοῦν. *P*, ἢ οὐ τοῦν. *W*^o. || 39. πλοῖα] α *W*^o.

1. δεῖ om *W*^o. || 9. ἐφιάσιν *W*^o. || ἀντισπᾶ *P*, σπᾶ *W*^o. || 19. περὶ *W*^o. || 20. κεραμεικὸς *W*^o. || 21. δὲ *W*^o. || τῷ *P*
W^o. || 33. τὸ post καὶ om *W*^o.

ἐλάττωνα· ἄπειροι γὰρ οἱ ἐλάττωτες. εἰ δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἔχει ῥοπήν ὁ κύκλος, ὁμοίως δὲ εὐκίνητος, καὶ ἄλλην ἂν ἔχοι ῥοπήν ὁ κύκλος καὶ τὰ ὑπὸ κύκλου κινούμενα, καὶ μὴ τῇ ἀφίδι ἄπτηται τῷ ἐπίπεδου, ἀλλ' ἢ παρὰ τὸ ἐπίπεδον, ἢ ὡς αἱ τροχιλαί· καὶ γὰρ οὕτως ἔχοντα ῥᾶςα κινῶνται 5 καὶ κινῶσι τὸ βάρος. ἢ οὐ τῷ κατὰ μικρὸν ἄπτεσθαι καὶ προσκρίνειν, ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ εἰρημική προτέρων, ὅτι ἐκ δύο φορῶν γεγένηται ὁ κύκλος, ὥςτε μίαν αὐτῶν αἰεὶ ἔχειν ῥοπήν, καὶ οἷον φερόμενον αὐτὸν αἰεὶ κινῶσιν οἱ κινῶντες, ὅταν κινῶσι κατὰ τὴν περιφέρειαν 10 ὁπωσοῦν. φερομένην γὰρ αὐτὴν κινῶσιν· τὴν μὲν γὰρ εἰς τὸ πλάγιον αὐτοῦ κίνησιν ὥθει τὸ κινῶν, τὴν δὲ ἐπὶ τῆς διαμέτρου αὐτὸς κινεῖται.

9 Διὰ τί τὰ διὰ τῶν μεζόνων κύκλων αἰρόμενα καὶ ἀλκόμενα ῥᾶον καὶ θάττον κινῶμεν; οἷον καὶ αἱ τροχιλαί 15 αἱ μεζῶν τῶν ἐλαττόνων, καὶ αἱ σκυτάλαι ὁμοίως. ἢ διότι ὅσῳ ἂν μεζῶν ἢ ἐκ τῷ κέντρῳ ἢ, ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ πλέον κινεῖται χωρίον, ὥστε καὶ τῷ ἴσῳ βάρος ἐπόντος ποιήσει τὸ αὐτό, ὥσπερ εἶπομεν καὶ τὰ μεζῶν ζυγὰ τῶν ἐλαττόνων ἀκριβέστερα εἶναι. τὸ μὲν γὰρ σπαρτίον ἐστὶ 20 κέντρον, τῷ δὲ ζυγῷ αἱ ἐπὶ τὰδε τοῦ σπαρτίου αἱ ἐκ τοῦ κέντρου.

10 Διὰ τί ῥᾶον, ὅταν ἄνευ βάρους ἢ, κινεῖται τὸ ζυγόν, ἢ ἔχον βάρος; ὁμοίως δὲ καὶ τροχὸς ἢ ἄλλο τοιοῦτο τὸ βαρύτερον μὲν μεζῶν δὲ τῷ ἐλαττόνος καὶ κουφότερου. ἢ 25 ὅτι ἔμεινον εἰς τὴν ἀντίον τὸ βαρὺ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πλάγιον δυσκίνητόν ἐστιν. ἐναντίον γὰρ τῇ ῥοπῇ κινῆσαι χαλεπῶς, ἐφ' ὃ δὲ ῥέπει, ῥαδίως· εἰς δὲ τὸ πλάγιον ἔμεινον.

11 Διὰ τί ἐπὶ τῶν σκυτάλων ῥᾶον τὰ φορτία κομίζεται ἢ ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν, ἔχουσιν τῶν μὲν μεγάλους τροχούς, 30 τῶν δὲ μικρούς; ἢ διότι ἐπὶ τῶν σκυτάλων οὐδεμίαν ἔχει πρόσκοψιν, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν τὸν ἄξονα, καὶ προσκόπτει αὐτῷ· ἐκ τε γὰρ τῶν ἄνωθεν πιέζει αὐτὸν καὶ ἐκ τῶν πλαγίων. τὸ δὲ ἐπὶ τῶν σκυτάλων ἐπὶ δύο τέτων κινεῖται, τῇ τε κάτω χώρᾳ ὑποκειμένη καὶ τῷ βάρει τῷ 35 ἐπικειμένῳ· ἐπ' ἀμφοτέρων γὰρ τέτων κυλίσεται τῶν τέτων ὁ κύκλος καὶ φερόμενος ὠθεῖται.

12 Διὰ τί πορρωτέρω τὰ βέλη φέρεται ἀπὸ τῆς σφενδόνης ἢ ἀπὸ τῆς χειρὸς; καίτοι κρατεῖ γὰρ ὁ βάλλον τῇ χειρὶ

μᾶλλον ἢ ἀπαρτήσας τὸ βάρος. καὶ ἔτι ὕψος μὲν δύο βάρη κινεῖ, τό τε τῆς σφενδόνης καὶ τὸ βέλος, ἐκείνως δὲ τὸ βέλος μόνον. πρότερον ὅτι ἐν μὲν τῇ σφενδόνῃ κινέμενον τὸ βέλος ῥίπτει ὁ βάλλον (περιαγαγὼν γὰρ κύκλῳ πολλὰ 5 κίς ἀφίησιν), ἐκ δὲ τῆς χειρὸς ἀπὸ τῆς ἡρεμίας ἢ ἀρχῆς· πάντα δὲ εὐκίνητότερα κινούμενα ἢ ἡρεμοῦντα. ἢ διὰ τε τῆτο, καὶ διότι ἐν μὲν τῷ σφενδονῶν ἢ μὲν χεὶρ γίνεταί κέντρον, ἢ δὲ σφενδόνῃ ἢ ἐκ τῷ κέντρῳ· ὅσῳ ἂν ἢ μεζῶν ἢ ἀπὸ τῷ κέντρῳ, κινεῖται θάττον. ἢ δὲ ἀπὸ τῆς χειρὸς, 10 βολὴ πρὸς τὴν σφενδόνῃ βραχεῖα ἐστίν.

Διὰ τί ῥᾶον κινῶνται περὶ τὸ αὐτὸ ζυγόν αἱ μεζῶν 13 τῶν ἐλαττόνων κόλλοπες, καὶ οἱ αὐτοὶ ὄνοι αἱ λεπτότεροι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος τῶν παχυτέρων; ἢ διότι ὁ μὲν ὄνος καὶ τὸ ζυγὸν κέντρον ἐστίν; τὰ δὲ ἀπέχοντα μεγέθη αἱ ἐπὶ τῷ κέντρῳ; θάττον δὲ κινῶνται καὶ πλέον ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος αἱ τῶν μεζόνων κύκλων ἢ αἱ τῶν ἐλαττόνων· ὑπὸ τῆς αὐτῆς γὰρ ἰσχύος θάττον μεθίσταται τὸ ἄκρον τὸ πορρωτέρον τῷ κέντρῳ. διὸ πρὸς μὲν τὸ ζυγὸν τοὺς κόλλοπας ὄργανα ποιοῦνται, οἷς ῥᾶον σρέφουσιν· ἐν δὲ τοῖς λεπτοῖς 20 ὄνοις πλεῖον γίνεται τὸ ἔξω τοῦ ξύλου, αὕτη δὲ γίνεταί ἢ ἐκ τοῦ κέντρου.

Διὰ τί τὸ αὐτὸ μέγεθος ξύλον ῥᾶον κατεάσσεται περὶ 14 τὸ γόνυ, εἰς ἴσον ἀποστήσας τῶν ἄκρων ἐχόμενος καταγνύη, ἢ παρὰ τὸ γόνυ ἐγγύς ὄντος· καὶ εἰς πρὸς τὴν γῆν ἐρείσας καὶ τῷ ποδὶ προσβὰς πόρρωθεν τῇ χειρὶ καταγνύη, ἢ ἐγγύθεν; ἢ διότι ἐνθα μὲν τὸ γόνυ κέντρον, ἐνθα δὲ ἔμεινον. ὅσῳ δ' ἂν πορρωτέρον ἢ τοῦ κέντρου, ῥᾶον κινεῖται ἅπαν. κινῆσθαι δὲ ἀνάγκη καταγνύμενον.

Διὰ τί περὶ τὰς αἰγιαλὰς αἱ καλύμεναι κρόκαι σρογ- 15 γύλαι εἰσὶν, ἐκ μακρῶν τῶν λίθων καὶ ὀστράκων τὸ ἔξ ὑπαρχῆς ὄντων; ἢ διότι τὰ πλεῖον ἀπέχοντα τῷ μέσῳ ἐπὶ ταῖς κινήσεσι θάττον φέρεται. τὸ μὲν γὰρ μέσον γίνεταί κέντρον, τὸ δὲ διάστημα ἢ ἐκ τῷ κέντρῳ. αἰεὶ δὲ ἢ μεζῶν ἀπὸ τῆς ἴσης κινήσεως μεζῶν γράφει κύκλον. τὸ δ' ἐπὶ ἴσῳ χρόνῳ μεζῶν διεξίον θάττον φέρεται τὰ δὲ φερόμενα θάττον ἐκ τῷ ἴσῳ ἀποσήματος σφοδρότερον τύπτει. τὰ δὲ τύπτοντα μᾶλλον καὶ αὐτὰ τύπτεται μᾶλλον. ὥςτε ἀνάγκη 20 θραύεσθαι αἰεὶ τὰ πλέον ἀπέχοντα τοῦ μέσου. τῆτο δὲ πᾶσιν ἀνάγκη γίνεσθαι περιφερῆ. ταῖς δὲ κρόκαις διὰ

4. ἀπτεται *PWW*. || περὶ *WW*. || 5. αἱ om *WW*. || 15. τροχιλαί *WW*. || 16. σκυτάλαι *WW*. || 17. ἢν *WW*. || χωρίῳ *P*. || 20. ἀκριβέστερον *WW*. || 24. τροχόν *PWW*. || 25. μεζῶν *PWW*. || κουφότερον *WW*. || 27. ἀν κινεῖται? || 34. τῷ τῶν *WW*. || 35. ὑποκειμένου *WW*. || 36. ἀμφοτέρω *P*.

7. ἐκ μὲν σφενδόνης ἢ *WW*. || 14. ἀπέχεται *WW*. || 15. αὐτοῦ *WW*. || 17. θάττον] μεζῶν *P*. || 23. ἀποσῆσιν *WW*. || 24. περὶ *WW*. || 26. μὲν γὰρ τὸ *PWW*.

τὴν τῆς θαλάττης κίνησιν, διὰ τὸ μετὰ τῆς θαλάττης κινεῖσθαι, συμβαίνει αἰεὶ ἐν κινήσει εἶναι καὶ κυλιόμεναις προσκόπτειν. τοῦτο δὲ ἀνάγκη μάλιστα συμβαίνειν αὐτοῖς τοῖς ἄκροις.

16 Διὰ τί ὅσῳ ἂν ᾖ μακρότερα τὰ ξύλα, τοσούτω ἄσβε-
νέστερα γίνεται, καὶ κάμπτεται αἰρόμενα μᾶλλον, κἂν ᾖ
τὸ μὲν βραχύ, ὅσον δίπηχυ, λεπτόν, τὸ δὲ ἑκατὸν πηχῶν
παχύ; ἡ διότι μοχλὸς γίνεται καὶ βάρος καὶ ὑπομόχλιον
ἐν τῷ αἰρεσθαι τῷ ξύλῳ τὸ μῆκος; τὸ μὲν γὰρ πρῶτον μέ-
ρος αὐτοῦ, ὃ ἡ χεὶρ αἶρει, οἷον ὑπομόχλιον γίνεται, τὸ δ'
ἐπὶ τῷ ἄκρῳ βάρος. ὥς ὅσῳ ἂν ᾖ μακρότερον τὸ ἀπὸ τῷ
ὑπομοχλίου, τοσούτω ἀνάγκη κάμπτεσθαι μᾶλλον· ὅσῳ
γὰρ ἂν πλεονάζῃ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτω ἀνάγκη
κάμπτεσθαι μείζον. ἀνάγκη οὖν αἰρεσθαι τὰ ἄκρα τοῦ
μοχλῶ. εἰ οὖν ᾖ καμπτόμενος ὁ μοχλός, ἀνάγκη αὐτὸν
κάμπτεσθαι μᾶλλον αἰρόμενον. ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν
ξύλων τῶν μακρῶν· ἐν δὲ τοῖς βραχεῖσιν ἐγγὺς τὸ ἔσχα-
τον τῷ ὑπομοχλίῳ γίνεται τῷ ἡρεμῶντος.

17 Διὰ τί τῷ σφηνί ὄντι μικρῷ μεγάλη βάρη δίσταται
καὶ μεγέθι σωμάτων, καὶ θλίψις ἰσχυρὰ γίνεται; ἡ διότι
ὁ σφην δύο μοχλοὶ εἰσιν ἐναντίοι ἀλλήλοις, ἔχει δὲ ἐκά-
τερος τὸ μὲν βάρος τὸ δὲ ὑπομόχλιον, ὃ καὶ ἀνασπᾷ ἡ
πιέζει. ἔτι δὲ ἡ τῆς πληγῆς φορὰ τὸ βάρος, ὃ τύπτει καὶ
κινεῖ, ποιεῖ μέγα· καὶ διὰ τὸ κινούμενον κινεῖν τῇ ταχυ-
τητι ἰσχύει ἔτι πλεονάζει. μικρῷ δὲ ὄντι μεγάλα δύναμεις
ἀκολουθεῖ· διὸ λανθάνει κινῶν παρὰ τὴν ἀξίαν τῷ μεγέ-
θους. ἔσω σφην ἐφ' ᾧ ΑΒΓ, τὸ δὲ σφηνούμενον ΔΕΗΖ.
μοχλὸς δὲ γίνεται ἡ ΑΒ, βάρος δὲ τὸ τοῦ Β κάτωθεν,
ὑπομόχλιον δὲ τὸ ΖΔ. ἐναντίος δὲ τῷ τῷ μοχλὸς τὸ ΒΓ.
ἡ δὲ ΑΓ κοπτομένη ἑκατέρω τῶν χρόνῳ χρεῖται μοχλῶ· ἀνα-
σπᾷ γὰρ τὸ Β.

18 Διὰ τί, εἰάν τις δύο τροχιλέας ποιήσας ἐπὶ δυσὶ ξύ-
λοις συμβάλλουσιν ἑαυτοῖς ἐναντίως αὐταῖς κύκλῳ περι-
βάλῃ καλωδίων, ἔχον τὸ ἄρτημα ἐκ θατέρου τῶν ξύλων,
θάτερον δὲ ᾗ προσερχομένον ἢ προστεθειμένον κατὰ τὰς
τροχαλίας, εἰάν ἔλκῃ τις τῇ ἀρχῇ τῷ καλωδίου, μεγάλη
βάρη προσάγει, κἂν ᾖ μικρὰ ἢ ἔλκυσσα ἰσχύς; ἡ διότι τὸ
αὐτὸ βάρος ἀπὸ ἐλάττονος ἰσχύος, εἰ μοχλεύεται, ἐγείρε-
ται, ἢ ἀπὸ χειρός; ἡ δὲ τροχιλέα τὸ αὐτὸ ποιεῖ τῷ μο-

χλῶ, ὥστε ἡ μία ῥᾶον ἔλκει, καὶ ἀπὸ μιᾶς ὀλκῆς τοῦ
κατὰ χεῖρα πολὺ ἔλκει βαρύτερον. τοῦτο δ' αἱ δύο τρο-
χαλαὶ πλεονάζει διπλασίῳ τάχει αἰρυσσάσαι. ἐλαττον γὰρ
ἔτι ἡ ἐτέρα ἔλκει ἢ εἰ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἰλκεν, ὅταν
παρὰ τῆς ἐτέρας ἐπιβληθῇ τὸ σχοινίον· ἐκείνη γὰρ ἔτι
ἐλαττον ἐποίησε τὸ βάρος. καὶ οὕτως εἰς πλείους ἐπι-
βάλλεται τὸ καλωδίων, ἐν ὀλίγαις τροχιλαῖς πολλὰ γίνε-
ται διαφορά, ἡ ὥστε ἐπὶ τῆς πρώτης τοῦ βάρους ἔλκον-
τος τέτταρας μῆκας, ὑπὸ τῆς τελευταίας ἔλκεσθαι πολλῶ
ἐλάττω. καὶ ἐν τοῖς οἰκοδομικοῖς ἔργοις ῥαδίως κινῶσι με-
γάλα βάρη· μεταφέρουσι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τροχιλέας
ἐφ' ἐτέραν, καὶ πάλιν ἀπ' ἐκείνης εἰς ὄντας καὶ μοχλοῦς·
τῆτο δὲ ταυτὸν ἐς τῷ ποιεῖν πολλὰς τροχιλέας.

Διὰ τί, εἰάν μὲν τις ἐπιβῇ ἐπὶ τὸ ξύλον πέλεκυν μέγα 19
καὶ φορτίον μέγα ἐπ' αὐτῷ, οὐ διαίρει τὸ ξύλον, ὃ τι καὶ
λόγου ἄξιον· εἰάν δὲ ἄρας τὸν πέλεκυν τις πατάξῃ αὐτῷ,
διασχίζει, ἐλαττον βάρος ἔχοντος τῷ τύπτοντος πολὺ μᾶλ-
λον ἢ τῷ ἐπικειμένῳ καὶ πιεζόντος; ἡ διότι πάντα τῇ κινή-
σει ἐργάζεται, καὶ τὸ βαρὺ τὴν τῷ βάρους κίνησιν λαμβάνει
μᾶλλον κινούμενον ἢ ἡρεμῶν; ἐπικείμενον ἢ οὐ κινεῖται τὴν
τοῦ βάρους κίνησιν, φερόμενον δὲ ταύτην τε καὶ τὴν τοῦ
τύπτοντος. ἔτι δὲ καὶ γίνεται σφην ὁ πέλεκυς· ὁ δὲ σφην
μικρὸς ὢν μεγάλη διίστησι διὰ τὸ εἶναι ἐκ δύο μοχλῶν
ἐναντίως συγκεκλιμένων.

Διὰ τί αἱ φάλαγγες τὰ κρέα ἰσῶσιν ἀπὸ μικρῷ ἄρ- 20
τήματος μεγάλα βάρη, τῷ ὅλῳ ἡμίζυγόν ὄντος; ἢ μὲν γὰρ
τὸ βάρος ἐντίθεται, κατήρηται μόνον ἢ πλάσιγῃ, ἐπὶ θά-
τερον δὲ ἡ φάλαγγς ἐστὶ μόνον. ἡ ὅτι ἅμα συμβαίνει ζυ-
γὸν καὶ μοχλὸν εἶναι τὴν φάλαγγα; ζυγὸν μὲν γὰρ, ᾗ
τῶν σπαρτίων ἕκασον γίνεται τὸ κέντρον τῆς φάλαγγος. τὸ
μὲν ἔν ἐπὶ θάτερα ἔχει πλάσιγῃ, τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα ἀντὶ
τῆς πλάσιγγος τὸ σφαίρωμα, ὃ τῷ ζυγῷ ἐγκείται, ὥσπερ
εἴ τις τὴν ἐτέραν πλάσιγγα καὶ τὸν σαθρὸν ἐπιβῇ ἐπὶ τὸ
ἄκρον τῆς πλάσιγγος· ὁ δὲ γὰρ ὅτι ἔλκει τοσούτον βάρος
ἐν τῇ ἐτέρᾳ κείμενον πλάσιγγι. ὅπως δὲ τὸ ἐν ζυγὸν πολλὰ
ἢ ζυγὰ, τοιαῦτα τὰ σπαρτία πολλὰ ἐγκείται ἐν τῷ τοιούτῳ
ζυγῷ, ὢν ἕκασον τὸ ἐπὶ τὰδε ἐπὶ τὸ σφαίρωμα τὸ ἡμισυ.
τῆς φάλαγγος ἐστὶ, καὶ ὁ σαθρὸς δι' ἴσιν τῶν ἀπ' ἀλλήλων
τῶν σπαρτίων κινουμένων, ὥστε συμμετρεῖσθαι πόσον βάρος

1. θαλάσσης — θαλάσσης P. || 5. ὅσον ἢ P. || 6. κἂν] καὶ P. || 10. ὃ ἡ χεὶρ αἶρει om P. || 12. μᾶλλον —
14. κάμπτεσθαι om P. || 24. ποιεῖ om P. || 26. περὶ P. || 27. ΔΕΗΖ] δέχεται P. || 28. τοῦ] τὸ P. || 31. τῷ P. ||
32. τροχιλαίας et 39. τροχιλαία et b 7. τροχιλαίαις P. || 34. ἐκ θατέρου] ἑκατέρου P. || 35. ἢ P. || 36. μεγάλῳ βάρει P.

1. ἔλκει om P. || 4. ἔτι ἢ ἡ ἐτέρα ἔλκει εἰ P. || 5. περὶ P. || 6. ποιήσει P. || 7. πολὺ P. || 13. τὸ P. || 15. μετ'
αὐτοῦ P. || 18. ἢ ἡ τῷ P. || 23. μέγα P. || 26. ὁμοζύγῳ P. || 29. ἢ P. || 31. θάτερον P. utrobique. || 35. ἐν ζυγῷ
πολλὰ ἢ ζυγὸν P.

ελάττονα· ἀπειροὶ γὰρ οἱ ἐλάττονες. εἰ δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἔχει ῥοπήν ὁ κύκλος, ὁμοίως δὲ εὐκίνητος, καὶ ἄλλην ἂν ἔχοι ῥοπήν ὁ κύκλος καὶ τὰ ὑπὸ κύκλου κινούμενα, καὶ μὴ τῇ ἀψίδι ἀπτηται τῷ ἐπίπεδου, ἀλλ' ἢ παρὰ τὸ ἐπίπεδον, ἢ ὡς αἱ τροχιλαίαι· καὶ γὰρ οὕτως ἔχοντα ῥᾶσα κινῶνται 5 καὶ κινῶσι τὸ βάρος. ἢ οὐ τῷ κατὰ μικρὸν ἀπτεσθαι καὶ προσκρῖναι, ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ εἰρημένη πρότερον, ὅτι ἐκ δύο φορῶν γεγένηται ὁ κύκλος, ὥς τε μίαν αὐτῶν αἰεὶ ἔχειν ῥοπήν, καὶ οἷον φερόμενον αὐτὸν αἰεὶ κινῶσιν οἱ κινῶντες, ὅταν κινῶσι κατὰ τὴν περιφέρειαν 10 ὁπωσοῦν. φερομένην γὰρ αὐτὴν κινῶσιν· τὴν μὲν γὰρ εἰς τὸ πλάγιον αὐτοῦ κίνησιν ὠθεῖ τὸ κινοῦν, τὴν δὲ ἐπὶ τῆς διαμέτρου αὐτὸς κινεῖται.

9 Διὰ τί τὰ διὰ τῶν μειζόνων κύκλων αἰρούμενα καὶ ἐλκόμενα ῥᾶον καὶ θᾶττον κινῶμεν; οἷον καὶ αἱ τροχιλαίαι 15 αἱ μεΐζους τῶν ἐλαττόνων, καὶ αἱ σκυτάλαι ὁμοίως. ἢ διότι ὅσῳ ἂν μειζὼν ἢ ἐκ τῷ κέντρῳ ἢ, ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ πλεον κινεῖται χωρίον, ὥστε καὶ τῷ ἴσου βάρους ἐπόντος ποιήσει τὸ αὐτό, ὥσπερ εἵπομεν καὶ τὰ μεΐζω ζυγὰ τῶν ἐλαττόνων ἀκριβέστερα εἶναι. τὸ μὲν γὰρ σπαρτίον ἐστὶ 20 κέντρον, τῷ δὲ ζυγῷ αἱ ἐπὶ τὰδε τοῦ σπαρτίου αἱ ἐκ τοῦ κέντρου.

10 Διὰ τί ῥᾶον, ὅταν ἄνευ βάρους ἢ, κινεῖται τὸ ζυγόν, ἢ ἔχον βάρος; ὁμοίως δὲ καὶ τροχὸς ἢ ἄλλο τοιοῦτο τὸ βαρύτερον μὲν μειζὼν δὲ τῷ ἐλάττονος καὶ κουφότερου. ἢ 25 ὅτι ἔ μόνον εἰς τὴν ἀντίον τὸ βαρὺ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πλάγιον δυσκίνητόν ἐστιν. ἐναντίον γὰρ τῇ ῥοπῇ κινῆσαι χαλεπῶς, ἐφ' ὃ δὲ ῥέπει, ῥαδίως· εἰς δὲ τὸ πλάγιον ἔ ῥέπει.

11 Διὰ τί ἐπὶ τῶν σκυτάλων ῥᾶον τὰ φορτία κομίζεται ἢ ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν, ἐχουσῶν τῶν μὲν μεγάλους τροχοὺς, 30 τῶν δὲ μικροὺς; ἢ διότι ἐπὶ τῶν σκυτάλων οὐδεμίαν ἔχει πρόσκοψιν, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν τὸν ἄξονα, καὶ προσκόπτει αὐτῷ· ἐκ τε γὰρ τῶν ἄνωθεν πιέζει αὐτὸν καὶ ἐκ τῶν πλαγίων. τὸ δὲ ἐπὶ τῶν σκυτάλων ἐπὶ δύο τύτων κινεῖται, τῇ τε κάτω χώρᾳ ὑποκειμένη καὶ τῷ βάρει τῷ 35 ἐπικειμένῳ· ἐπ' ἀμφοτέρων γὰρ τύτων κυλίσταται τῶν τύπων ὁ κύκλος καὶ φερόμενος ὠθεῖται.

12 Διὰ τί πορρωτέρω τὰ βέλη φέρεται ἀπὸ τῆς σφενδόνης ἢ ἀπὸ τῆς χειρὸς; καίτοι κρατεῖ γὰρ ὁ βάλλον τῇ χειρὶ

μᾶλλον ἢ ἀπαρτήσας τὸ βάρος. καὶ ἔτι ὕτω μὲν δύο βέλη κινεῖ, τό τε τῆς σφενδόνης καὶ τὸ βέλος, ἐκείνως δὲ τὸ βέλος μόνον. πότερον ὅτι ἐν μὲν τῇ σφενδόνῃ κινούμενον τὸ βέλος ῥίπτει ὁ βάλλον (περιαγαγὼν γὰρ κύκλῳ πολλὰ 5 κῖς ἀφίησιν), ἐκ δὲ τῆς χειρὸς ἀπὸ τῆς ἡρεμίας ἢ ἀρχῆς· πάντα δὲ εὐκίνητότερα κινούμενα ἢ ἡρεμοῦντα. ἢ διὰ τε τῆτο, καὶ διότι ἐν μὲν τῷ σφενδονᾶν ἢ μὲν χεὶρ γίνεταί κέντρον, ἢ δὲ σφενδόνη ἢ ἐκ τῷ κέντρῳ· ὅσῳ ἂν ἢ μειζὼν ἢ ἀπὸ τῷ κέντρου, κινεῖται θᾶττον. ἢ δὲ ἀπὸ τῆς χειρὸς βολὴ πρὸς τὴν σφενδόνην βραχεῖα ἐστίν.

Διὰ τί ῥᾶον κινῶνται περὶ τὸ αὐτὸ ζυγόν οἱ μεΐζους 13 τῶν ἐλαττόνων κόλλοπες, καὶ οἱ αὐτοὶ ὄνοι οἱ λεπτότεροι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος τῶν παχυτέρων; ἢ διότι ὁ μὲν ὄνος καὶ τὸ ζυγὸν κέντρον ἐστίν, τὰ δὲ ἀπέχοντα μεγέθη αἱ ἐκ τῷ κέντρῳ; θᾶττον δὲ κινῶνται καὶ πλεον ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος αἱ τῶν μειζόνων κύκλων ἢ αἱ τῶν ἐλαττόνων· ὑπὸ τῆς αὐτῆς γὰρ ἰσχύος θᾶττον μεθίσταται τὸ ἄκρον τὸ πορρωτέρω τῷ κέντρῳ. διὸ πρὸς μὲν τὸ ζυγὸν τοὺς κόλλοπας ὄργανα ποιοῦνται, οἷς ῥᾶον σρέφουσιν· ἐν δὲ τοῖς λεπτοῖς 20 ὄνοις πλεον γίνεται τὸ ἔξω τοῦ ξύλου, αὕτη δὲ γίνεταί ἢ ἐκ τοῦ κέντρου.

Διὰ τί τὸ αὐτὸ μέγεθος ξύλον ῥᾶον κατεάσσεταί περὶ 14 τὸ γόνυ, ἐὰν ἴσον ἀποστήσας τῶν ἄκρων ἐχόμενος καταγνῇ, ἢ παρὰ τὸ γόνυ ἐγγὺς ὄντος· καὶ ἐὰν πρὸς τὴν γῆν ἐρείσας καὶ τῷ ποδὶ προσβάς πόρρωθεν τῇ χειρὶ καταγνῇ, ἢ ἐγγύθεν; ἢ διότι ἐνθα μὲν τὸ γόνυ κέντρον, ἐνθα δὲ ὁ πούς. ὅσῳ δ' ἂν πορρωτέρω ἢ τοῦ κέντρου, ῥᾶον κινεῖται ἅπαν. κινήσθαι δὲ ἀνάγκη καταγνύμενον.

Διὰ τί περὶ τὰς αἰγιαλὰς αἱ καλύμεναι κρόκαι σρογ- 15 γύλαι εἰσὶν, ἐκ μακρῶν τῶν λίθων καὶ ὀστράκων τὸ ἔξ ὑπαρχῆς ὄντων; ἢ διότι τὰ πλεον ἀπέχοντα τῷ μέσῳ ἐν ταῖς κινήσεσι θᾶττον φέρεται. τὸ μὲν γὰρ μέσον γίνεταί κέντρον, τὸ δὲ διάστημα ἢ ἐκ τῷ κέντρῳ. αἰεὶ δὲ ἢ μειζὼν ἀπὸ τῆς ἴσης κινήσεως μειζὼν γράφει κύκλον. τὸ δ' ἐν ἴσῳ χρόνῳ μειζὼν διεξὼν θᾶττον φέρεται. τὰ δὲ φερόμενα θᾶττον ἐκ τῷ ἴσου ἀποσήματος σφοδρότερον τύπτει. τὰ δὲ τύπτοντα μᾶλλον καὶ αὐτὰ τύπτεται μᾶλλον. ὥς τε ἀνάγκη θραύεσθαι αἰεὶ τὰ πλεον ἀπέχοντα τοῦ μέσου. τῆτο δὲ πάσχοντα ἀνάγκη γίνεσθαι περιφερῆ. ταῖς δὲ κρόκαις διὰ

4. ἀπτεται *PWW*. || περὶ *WW*. || 5. αἱ om *WW*. || 15. τροχιλαίαι *WW*. || 16. σκυτάλαι *WW*. || 17. ἢν *WW*. || χωρίῳ *P*. || 20. ἀκριβέστερον *WW*. || 24. τροχόν *PWW*. || 25. μειζὼν *PWW*. || κουφότερον *WW*. || 27. ἀν κινεῖται? || 34. τῶν *WW*. || 35. ὑποκειμένου *WW*. || 36. ἀμφοτέρω *P*.

7. ἐκ μὲν σφενδόνης ἢ *WW*. || 14. ἀπέχεται *WW*. || 15. αὐτοῦ *WW*. || 17. θᾶττον] μεΐζον *P*. || 23. ἀποσῆσσι *WW*. || 24. περὶ *WW*. || 26. μὲν γὰρ τὸ *PWW*.

τὴν τῆς θαλάττης κίνησιν, διὰ τὸ μετὰ τῆς θαλάττης κινήσθαι, συμβαίνει αἰεὶ ἐν κινήσει εἶναι καὶ κυλισμέναις προσκόπτειν. τοῦτο δὲ ἀνάγκη μάλιστα συμβαίνειν αὐτοῖς τοῖς ἄκροις.

16 Διὰ τί ὅσῳ ἂν ᾖ μακρότερα τὰ ξύλα, τοσούτω ἄσθενε-
στερα γίνεται, καὶ κάμπτεται αἰρόμενα μᾶλλον, καὶ ἢ
τὸ μὲν βραχύ, ὅσον δίπληχυ, λεπτόν, τὸ δὲ ἑκατὸν πηχῶν
παχύ; ἢ διότι μοχλὸς γίνεται καὶ βάρος καὶ ὑπομόχλιον
ἐν τῷ αἰρεσθαι τῷ ξύλῳ τὸ μῆκος; τὸ μὲν γὰρ πρῶτον μέ-
ρος αὐτῷ, ὃ ἡ χεὶρ αἶρει, οἷον ὑπομόχλιον γίνεται, τὸ δ'
ἐπὶ τῷ ἄκρῳ βάρος. ὥς ὅτῳ ἂν ᾖ μακρότερον τὸ ἀπὸ τῷ
ὑπομοχλίου, τοσούτω ἀνάγκη κάμπτεσθαι μᾶλλον· ὅσῳ
γὰρ ἂν πλεονάζῃ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτω ἀνάγκη
κάμπτεσθαι μειζόν. ἀνάγκη οὖν αἰρεσθαι τὰ ἄκρα τοῦ
μοχλῷ. εἰ οὖν ᾖ καμπτόμενος ὁ μοχλός, ἀνάγκη αὐτὸν
κάμπτεσθαι μᾶλλον αἰρόμενον. ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν
ξύλων τῶν μακρῶν· ἐν δὲ τοῖς βραχεῖσιν ἐγγὺς τὸ ἔσχα-
τον τῷ ὑπομοχλίῳ γίνεται τῷ ἡρεμνύοντος.

17 Διὰ τί τῷ σφῆνι ὄντι μικρῷ μεγάλα βάρη δύνανται
καὶ μεγέθη σωμάτων, καὶ θλίψις ἰσχυρὰ γίνεται; ἢ διότι
ὁ σφῆν δύο μοχλοὶ εἰσιν ἐναντίοι ἀλλήλοις, ἔχει δὲ ἐκά-
τερος τὸ μὲν βάρος τὸ δὲ ὑπομόχλιον, ὃ καὶ ἀνασπᾷ ἢ
πιάζει. ἔτι δὲ ἡ τῆς πληγῆς φορά τὸ βάρος, ὃ τύπτει καὶ
κινεῖ, ποιεῖ μέγα· καὶ διὰ τὸ κινούμενον κινεῖν τῇ ταχυ-
τητι ἰσχύει ἔτι πλεονάζει. μικρῷ δὲ ὄντι μεγάλα δυνάμεις
ἀκολουθεῖσι· διὸ λανθάνει κινῶν παρὰ τὴν ἀξίαν τῷ μεγέ-
θους. ἔξω σφῆν ἐφ' ᾧ ΑΒΓ, τὸ δὲ σφηνούμενον ΔΕΗΖ.
μοχλὸς δὴ γίνεται ἡ ΑΒ, βάρος δὲ τὸ τοῦ Β κάτωθεν,
ὑπομόχλιον δὲ τὸ ΖΔ. ἐναντίος δὲ τῷ Β μοχλὸς τὸ ΒΓ.
ἡ δὲ ΑΓ κοπτομένη ἑκατέρωθεν τῶν χρηταὶ μοχλῶν· ἀνα-
σπᾷ γὰρ τὸ Β.

18 Διὰ τί, εἰάν τις δύο τροχιλέας ποιήσας ἐπὶ δυσὶ ξύ-
λοις συμβάλλουσιν ἑαυτοῖς ἐναντίως αὐταῖς κύκλῳ περι-
βάλλῃ καλωδίον, ἔχον τὸ ἄρτημα ἐκ θατέρου τῶν ξύλων,
θάτερον δὲ ἢ προσετρηρισμένον ἢ προστεθειμένον κατὰ τὰς
τροχαλίας, εἰάν ἕλκῃ τις τῇ ἀρχῇ τῷ καλωδίου, μεγάλα
βάρη προσάγει, καὶ ἢ μικρὰ ἢ ἕλκεται ἰσχύς; ἢ διότι τὸ
αὐτὸ βάρος ἀπὸ ἐλάττονος ἰσχύος, εἰ μοχλευέται, ἐγείρε-
ται, ἢ ἀπὸ χειρός; ἢ δὲ τροχιλέα τὸ αὐτὸ ποιεῖ τῷ μο-

χλῶ, ὥστε ἡ μία ῥάον ἔλκει, καὶ ἀπὸ μιᾶς ὀλκῆς τοῦ
κατὰ χεῖρα πολὺ ἔλκει βαρύτερον. τοῦτο δ' αἱ δύο τρο-
χαλαὶ πλεονάζει διπλασίῳ τάχει αἰρουσαι. ἔλαττον γὰρ
ἔτι ἡ ἑτέρα ἔλκει ἢ εἰ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἴλκεν, ὅταν
παρὰ τῆς ἑτέρας ἐπιβληθῇ τὸ σχοινίον· ἐκείνη γὰρ ἔτι
ἐλάττον ἐποίησε τὸ βάρος. καὶ οὕτως εἰς πλείους ἐπι-
βάλλεται τὸ καλωδίον, ἐν ὀλίγαις τροχιλαῖς πολλὴ γίνε-
ται διαφορὰ, ἢ ὥστε ἐκ τῆς πρώτης τοῦ βάρους ἔλκον-
τος τέτταρας μνᾶς, ὑπὸ τῆς τελευταίας ἔλκεσθαι πολλῷ
ἐλάττω. καὶ ἐν τοῖς οἰκοδομικοῖς ἔργοις ῥαδίως κινῶσι με-
γάλα βάρη· μεταφέρουσι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τροχιλέας
ἐφ' ἑτέραν, καὶ πάλιν ἀπ' ἐκείνης εἰς ὄνους καὶ μοχλοὺς·
τῷτο δὲ ταῦτόν ἐστι τῷ ποιεῖν πολλὰς τροχιλέας.

Διὰ τί, εἰάν μὲν τις ἐπιβῇ ἐπὶ τὸ ξύλον πέλεκυν μέγα 19
καὶ φορτίον μέγα ἐπ' αὐτῷ, οὐ διαίρει τὸ ξύλον, ὃ τι καὶ
λόγου ἄξιον· εἰάν δὲ ἄρας τὸν πέλεκυν τις πατάξῃ αὐτῷ,
διασχίζει, ἐλάττον βάρος ἔχοντος τῷ τύπτοντος πολὺ μᾶλ-
λον ἢ τῷ ἐπικειμένῳ καὶ πιεζόντος; ἢ διότι πάντα τῇ κινή-
σει ἐργάζεται, καὶ τὸ βαρὺ τὴν τῷ βάρους κίνησιν λαμβάνει
μᾶλλον κινούμενον ἢ ἡρεμνῶν; ἐπικειμένον ἔν ἐν κινεῖται τὴν
τοῦ βάρους κίνησιν, φερόμενον δὲ ταύτην τε καὶ τὴν τοῦ
τύπτοντος. ἔτι δὲ καὶ γίνεται σφῆν ὁ πέλεκυς· ὁ δὲ σφῆν
μικρὸς ὢν μεγάλα δύνστησι διὰ τὸ εἶναι ἐκ δύο μοχλῶν
ἐναντίως συγκειμένων.

Διὰ τί αἱ φάλαγγες τὰ κρέα ἰσῶσιν ἀπὸ μικρῶ ἀρ- 20
τήματος μεγάλα βάρη, τῷ ὅλῳ ἡμιζυγίῳ ὄντος; ἢ μὲν γὰρ
τὸ βάρος ἐντίθεται, κατήρηται μόνον ἢ πλάσιγξ, ἐπὶ θά-
τερον δὲ ἡ φάλαγξ εἰς μόνον. ἢ ὅτι ἅμα συμβαίνει ζυ-
γὸν καὶ μοχλὸν εἶναι τὴν φάλαγγα; ζυγὸν μὲν γὰρ, ἢ
τῶν σπαρτίων ἕκασον γίνεται τὸ κέντρον τῆς φάλαγγος. τὸ
μὲν ἔν ἐπὶ θάτερα ἔχει πλάσιγγα, τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα ἀντὶ
τῆς πλάσιγγος τὸ σφαίρωμα, ὃ τῷ ζυγῷ ἔγκειται, ὥσπερ
εἴ τις τὴν ἑτέραν πλάσιγγα καὶ τὸν σαθμὸν ἐπιβείη ἐπὶ τὸ
ἄκρον τῆς πλάσιγγος· δῆλον γὰρ ὅτι ἔλκει τοσούτον βάρος
ἐν τῇ ἑτέρᾳ κείμενον πλάσιγγι. ὅπως δὲ τὸ ἐν ζυγὸν πολλὰ
ἢ ζυγά, τοιαῦτα τὰ σπαρτία πολλὰ ἔγκειται ἐν τῷ τοιούτῳ
ζυγῷ, ὢν ἕκασον τὸ ἐπὶ τὰδε ἐπὶ τὸ σφαίρωμα τὸ ἡμισυ.
τῆς φάλαγγος ἐστὶ καὶ ὁ σαθμὸς δι' ἴσιν τῶν ἀπ' ἀλλήλων
τῶν σπαρτίων κινουμένων, ὥστε συμμετρεῖσθαι πόσον βάρος

1. θαλάσσης — θαλάσσης P. || 5. ὅσον ἢ W. || 6. καὶ W. || 10. ὃ ἡ χεὶρ αἶρει om PW. || τῷ P. || 12. μᾶλλον —
14. κάμπτεσθαι om W. || 24. ποιεῖ om W. || 26. περὶ W. || 27. ΔΕΗΖ] δέηται W. || 28. τοῦ] τὸ W. || 31. τῷ W. ||
32. τροχιλαίας et 39. τροχιλαία et b 7. τροχιλαίαις P. || 34. ἐκ θατέρου] ἑκατέρου W. || 35. ἢ W. || 36. μεγάλῳ βάρει W.

1. ἔλκει om W. || 4. ἔτι ἢ ἡ ἑτέρα ἔλκει εἰ P. || 5. περὶ W. || 6. ποιήσει W. || 7. πολὺ W. || 13. τὸ W. || 15. μετ'
αὐτοῦ W. || 18. ἢ ἢ τῷ PW. || 23. μέγα W. || 26. ὁμοζύγῳ W. || 29. ἢ W. || 31. θάτερον W. utrobique. || 35. ἐν ζυγῷ
πολλὰ ἢ ζυγὸν W.

ἔλκει τὸ ἐν τῇ πλάστιγγι κείμενον· ὥστε γινώσκειν, ὅταν ὀρθῇ ἡ φάλαγγξ ἢ, ἀπὸ ποῦς σπάρτυ πόσον βάρος ἔχει ἡ πλάστιγγξ, καθάπερ εἴρηται. ὅλως μὲν ἐστὶ τὸ ζυγόν, ἔχον μίαν μὲν πλάστιγγα, ἐν ᾗ ἴσεται τὸ βάρος, τὴν δ' ἑτέραν, ἐν ᾗ τὸ σταθμὸν ἐν τῇ φάλαγγι. διὸ σφαίρωμά ἐστιν ἡ φάλαγγξ ἐπὶ θάτερον. τοῖσδε δὲ ὅν πολλὰ ζυγὰ ἐστὶ, καὶ τοσαῦτα ὅσαπέρ ἐστι τὰ σπαρτία. αἰεὶ δὲ τὸ ἐγγύτερον σπαρτίον τῆς πλάστιγγος καὶ τῷ ἴσάμεν βάρος μείζον ἔλκει βάρος, διὰ τὸ γίνεσθαι τὴν μὲν φάλαγγα πᾶσαν μοχλὸν ἀνεστραμμένον (ὑπομόχλιον μὲν γὰρ τὸ σπαρτίον ἕκαστον ἄνωθεν ὄν, τὸ δὲ βάρος τὸ ἐνὸν ἐν τῇ πλάστιγγι), ὅσῳ δ' ἂν μακρότερον ἢ τὸ μῆκος τοῦ μοχλοῦ τῷ ἀπὸ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτῳ ἐκεῖ μὲν ῥᾶον κινεῖ, ἐνταῦθα δὲ σήκωμα ποιεῖ, καὶ ἴσῃσι τὸ πρὸς τὸ σφαίρωμα βάρος τῆς φάλαγγος.

21 Διὰ τί οἱ ἰατροὶ ῥᾶον ἐξαιρῶσι τὰς ὀδόντας προσλαβάνοντες βάρος τὴν ὀδοντάγραν ἢ τῇ χειρὶ μόνῃ ψιλῇ; πότερον διὰ τὸ μᾶλλον ἐξολισθαίνειν διὰ τῆς χειρὸς τὸν ὀδόντα ἢ ἐκ τῆς ὀδοντάγρας; ἢ μᾶλλον ὀλισθαίνει τῆς χειρὸς ὁ σίδηρος, καὶ ὃ περιλαμβάνει αὐτὸν κύκλῳ· μαλ-
θακὴ γὰρ ὅσα ἡ σὰρξ τῶν δακτύλων καὶ προσμένει μᾶλλον καὶ περιαρμόττει. ἀλλ' ὅτι ἡ ὀδοντάγρα δύο μοχλοὶ εἰσιν ἀντικείμενοι, ἐν τῷ ὑπομόχλιον ἔχοντες τὴν σύναψιν τῆς θερμασιδὸς· τῷ ῥᾶον ἔν κινήσῃ χρῶνται τῷ ὀργάνῳ πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν. ἔσω γὰρ τῆς ὀδοντάγρας τὸ μὲν ἔτε-
ρον ἄκρον ἐφ' ᾧ τὸ Α, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ Β, ὃ ἐξαιρεῖ· ὁ δὲ μοχλὸς ἐφ' ᾧ ΑΔΖ, ὁ δὲ ἄλλος μοχλὸς ἐφ' ᾧ ΒΓΕ, ὑπομόχλιον δὲ τὸ ΓΘΔ· ὁ δὲ ὁδὸς ἐφ' ᾧ Ι σύναψις· ὁ δὲ τὸ βάρος. ἐκατέρῳ ἔν τῶν ΒΖ καὶ ἅμα λαβὼν κινεῖ. ὅταν δὲ κινήσῃ, ἐξεῖλε ῥᾶον τῇ χειρὶ ἢ τῷ
ὀργάνῳ.

22 Διὰ τί τὰ κάρυα ῥαδίως καταγνύουσιν ἄνευ πληγῆς ἐν τοῖς ὀργάνοις ἃ ποιεῖ πρὸς τὸ καταγνύναι αὐτά; πολλὴ γὰρ ἀφαιρεῖται ἰσχύς ἡ τῆς φορᾶς καὶ βίας. ἔτι δὲ σκληρῷ καὶ βαρεῖ συνθλίβων θάττον ἂν κατὰξαι ἢ ξυλύνῳ καὶ κύφῳ
τῷ ὀργάνῳ. ἢ διότι οὕτως ἐπ' ἀμφοτέρω θλίβεται ὑπὸ δύο μοχλῶν τὸ κάρυον, τῷ δὲ μοχλῷ ῥαδίως διαιρεῖται τὰ βάρη; τὸ γὰρ ὄργανον ἐκ δύο σύγκειται μοχλῶν, ὑπομόχλιον ἐχόντων τὸ αὐτό, τὴν συναψὴν ἐφ' ἧς τὸ Α. ὥ-

περ ἔν εἰ ἦσαν ἐκβεβλημένα, ὅφ' ὧν κινεμένων εἰς τὰ τῶν ΓΔ ἄκρα αἱ ΕΖ συνήγοντο ῥαδίως ἀπὸ μικρᾶς ἰσχύος· ἦν ἔν ἐν τῇ πληγῇ τὸ βάρος ἐποίηε, ταύτην ἡ κρείττων ταύτης, ἡ τὸ ΕΓ καὶ ΖΔ, μοχλοὶ ὄντες ποιεῖσι· τῇ ἄρσει γὰρ εἰς τὸναντίον αἵρονται, καὶ θλίβοντες καταγνύουσι τὸ ἐφ' ᾧ Κ. δι' αὐτὸ δὲ τὸτο καὶ ὅσῳ ἂν ἐγγύτερον ἢ τῆς Α· τὸ Κ, συν-
τρίβεται θάττον· ὅσῳ γὰρ ἂν πλεῖον ἀπέχη τῷ ὑπομοχλῷ ὁ μοχλός, ῥᾶον κινεῖ καὶ πλεῖον ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς αὐτῆς. ἔστιν ἔν τὸ μὲν Α ὑπομόχλιον, ἡ δὲ ΔΑΖ μοχλός, καὶ ἡ ΓΑΕ. ὅσῳ ἂν οὖν τὸ Κ ἐγγυτέρω ἢ τῆς γωνίας τῶν Α, τοσούτῳ ἐγγύτερον γίνεται τῆς συναψῆς τῶν Α· τὸτο δὲ ἐστὶ τὸ ὑπομόχλιον. ἀνάγκη τοίνυν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος συναγύσης τὸ ΖΕ αἶρεσθαι πλεόν. ὥστε ἐπεὶ ἐστὶν ἐξ ἐναντίας ἡ ἄρσις, ἀνάγκη θλίβεσθαι μᾶλλον· τὸ δὲ μᾶλλον θλιβ-
μενον κατὰγνυται θάττον.

Διὰ τί φερομένων δύο φορὰς ἐν τῷ ῥόμβῳ τῶν ἄκρων 23 σημείων ἀμφοτέρων, ὃ τὴν ἴσην ἐκάτερον αὐτῶν εὐθεῖαν διέρχεται, ἀλλὰ πολλαπλασίαν θάτερον; ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ διὰ τί τὸ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς φερόμενον ἐλάττω διέρχεται τῆς πλευρᾶς. τὸ μὲν γὰρ τὴν διάμετρον τὴν ἐλάττω, ἡ δὲ τὴν πλευρὰν τὴν μείζω, καὶ ἡ μὲν μίαν, τὸ δὲ δύο φέρεται φορὰς. φερέσθω γὰρ ἐπὶ τῆς ΑΒ τὸ μὲν Α πρὸς τὸ Β, τὸ δὲ Β πρὸς τὸ Δ τῷ αὐτῷ τάχει· φερέσθω δὲ καὶ ἡ ΑΒ ἐπὶ τῆς ΑΓ παρὰ τὴν ΓΔ τῷ αὐτῷ τάχει τέτοις. ἀνάγκη δὴ τὸ μὲν Α ἐπὶ τῆς ΑΔ διαμέτρου φερέσθαι, τὸ δὲ Β ἐπὶ τῆς ΒΓ, καὶ ἅμα διεληλυθέναι ἐκατέραν, καὶ τὴν ΑΒ τὴν ΑΓ πλευράν. ἐνηνεχθῶ γὰρ τὸ μὲν Α τὴν ΑΕ, ἡ δὲ Α Β τὴν ΑΖ, καὶ ἔσω ἐκβεβλημένη ἡ ΖΗ παρὰ τὴν ΑΒ, καὶ ἀπὸ τοῦ Ε πεπληρώσθω. ὅμοιον ἔν γίνεται τὸ παρα-
πληρωθὲν τῷ ὅλῳ. ἴση ἄρα ἡ ΑΖ τῇ ΑΕ, ὥστε τὸ Α ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ἐνήνεκται τῆς ΑΕ. ἡ δὲ ΑΒ τὴν ΑΖ εἴη ἂν ἐνηνεγμένη. ἔσαι ἄρα ἐπὶ τῆς διαμέτρου κατὰ τὸ Θ. καὶ αἰεὶ δὲ ἀνάγκη αὐτὸ φερέσθαι κατὰ τὴν διάμετρον. καὶ ἅμα ἡ πλευρὰ ἡ ΑΒ τὴν πλευράν τὴν ΑΓ δίεισι, καὶ τὸ Α τὴν διάμετρον δίεισι τὴν ΑΔ. ἰμοίως δὲ δειχ-
θήσεται καὶ τὸ Β ἐπὶ τῆς ΑΓ διαμέτρου φερόμενον. ἴση γὰρ ἐστὶν ἡ ΒΕ τῇ ΒΗ. παραπληρωθέντος ἔν ἀπὸ τῷ Η, ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὅλῳ τὸ ἐντός. καὶ τὸ Β ἐπὶ τῆς διαμέτρου ἔσαι κατὰ τὴν σύναψιν τῶν πλευρῶν, καὶ ἅμα δίεισιν ἢ

5. τὸν σταθμὸν *W*^o. || 6. ζυγὰ δὲ ἐστὶ *W*^o. || 7. αἰε — 8. σπαρτίον *om W*^o. || 10. ὑπομοχλίου *P*. || 12. τῷ ἀπὸ] τὸ ἀπὸ *W*^o. || 13. ἐκεῖ μὲν] ἐν τῷ μοχλῷ *W*^o. || 16. προσλαβόντες *W*^o. || 17. ψιλῇ ante τῇ *W*^o. || 23. ἔχοντι *W*^o. || 24. θερμασιδὸς *PW*^o. || 26. τὸ post ᾧ *om W*^o. || 34. ἀφαιρεῖ *P*. || ἡ ἰσχύς ἡ *W*^o. || 35. κατὰξαι *PW*^o. || 36. ἀμφοτέρων *W*^o. || 39. ἢ *W*^o.

1. ἔν εἴησι *PW*^o. || 5. αἵροντες *W*^o. || 9. ἐστὶ μὲν ἔν τῷ α *W*^o. || 11. τῶν] τοῦ *W*^o. || τῷ] τῷ *PW*^o. || 14. εὐρεσις *W*^o. || 19. τί] τὸ *P*. || 27. πλευράν] πλείων *PW*^o. || τὴν α ε χ α β ἢ δὲ τὴν α ζ *PB*^o. || 28. περὶ *W*^o. || 29. ε παραπληρώσθω *H*^o. || 30. ὥστε — 31. τῆς Α Ε add *LPB·H·W*^og. || 34. δίεισι καὶ τὸ Α et 35. δίεισι — 36. διαμέτρου *om W*^o. || 36. ὅση *W*^o. || 38. Β *om W*^o.

τε πλευρά τὴν πλευρὰν καὶ τὸ Β τὴν ΒΓ διάμετρον. ἅμα ἄρα καὶ τὸ Β τὴν πολλαπλασίαν τῆς ΑΒ δίδεισι καὶ ἡ πλευρὰ τὴν ἐλάττωνα πλευρὰν, τῷ αὐτῷ τάχει φερόμενα, καὶ ἡ πλευρὰ μείζω τοῦ Α διελήλυθε μίαν φοράν φερομένην. ὅσω γὰρ ἂν ὀξύτερος γένηται ὁ ῥόμβος, ἡ μὲν διάμετρος ἡ ἐλάττων γίνεται, ἡ δὲ ΒΓ μείζων, ἡ δὲ πλευρὰ τῆς ΒΓ ἐλάττων. ἄτοπον γάρ, ὥσπερ ἐλέγχθη, τὸ δύο φοράς φερόμενον ἐνίοτε βραδύτερον φέρεσθαι τῷ μίαν, καὶ ἀμφοτέρων ἰσοταχῶν σημείων δοθέντων μείζω διεξιέναι θάτερον. αἴτιον δὲ ὅτι τῷ μὲν ἀπὸ τῆς ἀμβλείας φε- 10 ρομένου σχεδὸν ἐναντία ἀμφοτέραι γίνονται, ἢν τε αὐτὴ φέρεται καὶ ἢν ὑπὸ τῆς πλευρᾶς ὑποφέρεται, τῷ δὲ ἀπὸ τῆς ὀξείας συμβαίνει φέρεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτό. συνεπορίζεται γὰρ ἡ τῆς πλευρᾶς τὴν ἐπὶ τῆς διαμέτρου· καὶ ὅσω ἂν τὴν μὲν ὀξυτέραν ποιήσῃ, τὴν δὲ ἀμβλυτέραν, ἡ μὲν βρα- 15 θυτέρα ἔσται, ἡ δὲ θάττων. αἱ μὲν γὰρ ἐναντιώτεραι γίνονται διὰ τὸ ἀμβλυτέραν γίνεσθαι τὴν γωνίαν, αἱ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τὰ αὐτὰ διὰ τὸ συνάγεσθαι τὰς γραμμάς. τὸ μὲν γὰρ Β σχεδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ φέρεται κατ' ἀμφοτέρας τὰς φοράς· συνεπορίζεται οὖν ἡ ἐτέρα, καὶ ὅσω ἂν 20 ὀξυτέρα γίνηται ἡ γωνία, τοσούτῳ μᾶλλον. τὸ Α δὲ ἐπὶ τὴν ἀντίον· αὐτὸ μὲν γὰρ πρὸς τὸ Β φέρεται, ἡ δὲ πλευρὰ ὑποφέρει αὐτὸ πρὸς τὸ Δ. καὶ ὅσω ἂν ἀμβλυτέρα ἡ γωνία ᾖ, ἐναντιώτεραι αἱ φοραὶ γίνονται· εὐθυτέρα γὰρ ἡ γραμμὴ γίνεται. εἰ δ' ὅλως εὐθεῖα γένοιτο, παντελῶς ἂν 25 εἴσαν ἐναντία. ἡ δὲ πλευρὰ ὑπ' οὐθενὸς κωλύεται μίαν φερομένην φοράν. εὐλόγως ἔν τὴν μείζω διέρχεται.

24 Ἀπορεῖται διὰ τί ποτε ὁ μείζων κύκλος τῷ ἐλάττονι κύκλῳ ἴσην ἐξελλίττεται γραμμὴν, ὅταν περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον τεθῶσι; χωρὶς δὲ ἐκκυλίσμενοι, ὥσπερ τὸ μέγεθος αὐ- 30 τῶν πρὸς τὸ μέγεθος ἔχει, ὅτως καὶ αἱ γραμμαὶ αὐτῶν γίνονται πρὸς ἀλλήλας. ἔτι δὲ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κέντρου ὄντος ἀμφοῖν, ὅτε μὲν τηλικαύτη γίνεται ἡ γραμμὴ ἢν ἐκκυλίσονται, ἢλύκην ὁ ἐλάττων κύκλος καθ' αὐτὸν ἐκκυλίσεται, ὅτε δὲ ὅσην ὁ μείζων. ὅτι μὲν οὖν μείζω ἐκκυλίε- 35 ται ὁ μείζων, φανερόν. γωνία μὲν γὰρ δοκεῖ κατὰ τὴν αἴσθησιν εἶναι ἡ περιφέρεια ἐκάστου τῆς οἰκείας διαμέτρου, ἡ τῷ μείζονος κύκλου μείζων, ἡ δὲ τῷ ἐλάττονος ἐλάττων, ὥς τε τὸν αὐτὸν τῶτον ἔξῃσι λόγον, καθ' ἃς ἐξεκυλίσθησαν

αἱ γραμμαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν αἴσθησιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι τὴν ἴσην ἐκκυλίσονται, ὅταν περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον κείμενοι ὦσι, δῆλον· καὶ οὕτως γίνεται ὅτε μὲν ἴση τῇ γραμμῇ ἢν ὁ μείζων κύκλος ἐκκυλίσεται, ὅτε δὲ ἐλάττων. ἔστω γὰρ κύκλος ὁ μείζων μὲν ἐφ' οὗ τὰ ΔΖΓ, ὁ δὲ ἐλάττων ἐφ' οὗ τὰ ΕΗΒ, κέντρον δὲ ἀμφοῖν τὸ Α· καὶ ἢν μὲν ἐξελλίττεται καθ' αὐτὸν ὁ μέγας, ἡ ἐφ' ἧς ΖΙ ἔξω, ἢν δὲ ὁ ἐλάττων καθ' αὐτόν, ἡ ἐφ' ἧς ΗΚ, ἴση τῇ ΑΖ. εἰ δὲ κινῶ τὸν ἐλάττονα, τὸ αὐτὸ κέντρον κινῶ, ἐφ' οὗ τὸ Α· ὁ δὲ μέγας προσηρμόσθω. ὅταν οὖν ἡ ΑΒ ὀρθὴ γένηται πρὸς τὴν ΗΚ, ἅμα καὶ ἡ ΑΓ γίνεται ὀρθὴ πρὸς τὴν ΖΛ, ὥς τε ἔξαι ἴσην αἰεὶ διεληλυθῆα, τὴν μὲν ΗΚ, ἐφ' ᾧ ΗΒ περιφέρεια, τὴν δὲ ΖΛ ἡ ἐφ' ἧς ΖΓ. εἰ δὲ τὸ τέταρτον μέρος ἴσην ἐξελλίττεται, δῆλον ὅτι καὶ ὁ ὅλος κύκλος τῷ ὅλῳ κύκλῳ ἴσην ἐξελιχθήσεται, ὥς τε ὅταν ἡ ΒΗ γραμμὴ ἔλθῃ ἐπὶ τὸ Κ, καὶ ἡ ΖΓ ἔξαι περιφέρεια ἐπὶ τῆς ΖΛ, καὶ ὁ κύκλος ὅλος ἐξελιγμένος. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸν μέγαν κινῶ, ἐναρμόσας τὸν μικρόν, τῷ αὐτῷ κέντρον ὄντος, ἅμα τῇ ΑΓ ἡ ΑΒ κάθετος καὶ ὀρθὴ ἔξαι, ἡ μὲν πρὸς τὴν ΖΙ, ἡ δὲ πρὸς τὴν ΗΘ. ὥς τε ὅταν ἴσην ἡ μὲν τῇ ΗΘ ἔξαι διεληλυθῆα, ἡ δὲ τῇ ΖΙ, καὶ γένηται ὀρθὴ πάλιν ἡ ΖΑ πρὸς τὴν ΖΛ, καὶ ἡ ΑΓ ὀρθὴ πάλιν, ὥς τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔσονται ἐπὶ τῶν ΘΙ. τὸ δὲ μήτε γάσσεως γινομένης τὸ μείζων τῷ ἐλάττονι, ὥς τε μένειν τινὰ χρόνον ἐπὶ τῷ αὐτῷ σημείῳ· κινεῖν γὰρ συνεχῶς ἀμφοῖν ἀμφοτέραις. μὴ ὑπερπηδῶντος τῷ ἐλάττονος μηθέν σημεῖον, τὸν μὲν μείζω τῷ ἐλάττονι ἴσην διεξιέναι, τὸν δὲ τῷ μείζονι, ἄτοπον. ἔτι δὲ μίας κινήσεως οὕσης αἰεὶ τὸ κέντρον τὸ κινούμενον ὅτε μὲν τὴν μεγάλην ὅτε δὲ τὴν ἐλάττωνα ἐκκυλίσσεται θαυμαστόν. τὸ γὰρ αὐτὸ τῷ αὐτῷ τάχει φερόμενον ἴσην πέφυκε διεξιέναι· τῷ αὐτῷ δὲ τάχει ἴσην ἐστὶ κινεῖν ἀμφοτέραις. ἀρχὴ δὲ ληπτέα ἦδε περὶ τῆς αἰτίας αὐτῶν, ὅτι ἡ αὐτὴ δύναμις καὶ ἴση τὸ μὲν βραδύτερον κινεῖ μέγεθος, τὸ δὲ ταχύτερον. εἰ δὲ τι εἴη ὃ μὴ πέφυκεν ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖσθαι, εἰ τὸ αὐτὸ ἅμα καὶ αὐτὸ κινῇ τὸ πεφυκὸς κινεῖσθαι, βραδύτερον κινήσεται ἢ εἰ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἐκινεῖτο. καὶ εἰ μὲν πεφυκὸς ᾗ κινεῖσθαι, μὴ συγκαίνηται δὲ μηθέν, ὡσαύτως ἔξει. καὶ ἀδύνατον δὲ κινεῖσθαι πλέον ἢ τὸ κινεῖν· ἔ γάρ τὴν αὐτὴν κινεῖται κίνησιν, ἀλλὰ

4. ἡ om *IV*^o. || 7. τὸ om *IV*^o. || 24. εὐθύτερον *IV*^o. || 29. ἐξελλίττεται τὴν γραμμὴν *IV*^o. || κέντρον *IV*^o. || 38. ἡ δὲ τῷ ἐλάττονος ἐλάττων om *PV*^o.

7. αὐτὸ *P*. || ἡ ἐφ' οἷς *PV*^o. || 2] τί *IV*^o. || 8. δὴ *P*. || ἡ *IV*^o. || 9. δὲ *IV*^o. || κινῶν ἐφ' *PV*^o. || 11. ἡ ΑΓ] αἱ *IV*^o. || 15. ἐξελεχθήσεται *IV*^o. || 16. περιφέρεια om *IV*^o. || 17. ΖΛ] γλ *IV*^o. || 20. ΗΘ] κθ *IV*^o. || 24. μένειν] μὲν *IV*^o. || 26. μὴ] μὲν *IV*^o. || 27. μείζω *P*. || 33. ὅτε *IV*^o. || καὶ ἴση et 34. κινεῖ μέγεθος om *IV*^o. || 35. τῷ] τῷ *PV*^o. || 36. εἰ] ἡ *PV*^o. || 37. συγκαίνηται] κινῆται *IV*^o. || 39. αὐτῷ] αὐτὴν *P*. || ἀλλὰ τὴν τῷ κινεῖντος. εἴη] εἰ *PV*^o.

τὴν τῷ κινουόντος. εἴη δὲ κύκλος ὁ μὲν μείζων τὸ Α, ὁ δὲ ἐλάττων ἐφ' ᾧ Β. εἰ ὠθοῖθ' ὁ ἐλάττων τὸν μείζω, μὴ κυλισμένου αὐτοῦ, φανερόν ὅτι τοσοῦτον δίεισι τῆς εὐθείας ὁ μείζων, ὅσον ὠσθήναι ὑπὸ τοῦ ἐλάττονος. τοσοῦτον δὲ γε ὠσθήναι ὅσον ὁ μικρὸς ἐκινήθῃ. ἴσων ἄρα τῆς εὐθείας διελθ-
 5 λύθασιν. ἀνάγκη τοῖνυν καὶ εἰ κυλισμένοις ὁ ἐλάττων τὸν μείζω ὠθοῖθ', κυλισθῆναι μὲν ἅμα τῇ ὥσει, τοσοῦτον δ' ὅσον ὁ ἐλάττων ἐκυλίσθῃ, εἰ μὴθὲν αὐτὸς τῇ αὐτῇ κινήσει κινεῖται. ὥς γὰρ καὶ ὅσον ἐκίνει, τοσοῦτον κεκινήσθαι ἀνάγκη τὸ κινούμενον ὑπ' ἐκείνου. ἀλλὰ μὴν ὁ τε κύκλος τοσοῦτον
 10 ἐκίνησε τὸ αὐτό, κύκλῳ τε καὶ ποδιαίαν (ἔξω γὰρ τοσοῦτον ὁ ἐκινήθη), καὶ ὁ μέγας ἄρα τοσοῦτον ἐκινήθη. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μέγας τὸν μικρὸν κινήσῃ, ἔσαι κεκινήμενος ὁ μικρὸς ὡς καὶ ὁ μείζων. καθ' αὐτὸν μὲν δὴ κινήσεις ὁποτεροσοῦν, εἴαν τε ταχὺ εἴαν τε βραδέως· τῷ αὐτῷ δὲ τάχει
 15 εὐθύς ὅσην ὁ μείζων πέφυκεν ἐξελιχθῆναι γραμμὴν. ὅπερ καὶ ποιεῖ τὴν ἀπορίαν, ὅτι ἑκείνι ὁμοίως ποιοῦσιν ὅταν συναρμοσθῶσιν. τὸ δ' ἔστιν, εἰ ὁ ἕτερος ὑπὸ τῷ ἑτέρῳ κινεῖται οὐχ ἢν πέφυκεν, οὐδὲ τὴν αὐτὴν κίνησιν. οὐθὲν γὰρ διαφέρει περιβεῖναι καὶ ἐναρμόσαι ἢ προσθεῖναι ὁποτεροῦν
 20 ὁποτέρῳ· ὁμοίως γάρ, ὅταν ὁ μὲν κινήῃ ὁ δὲ κινήται ὑπὸ τούτου, ὅσον ἂν κινήῃ ἄτερος, τοσοῦτον κινήσεται ἄτερος. ὅταν μὲν οὖν προσκείμενον κινήῃ ἢ προσκρεμάμενον, ἕκ ἀεὶ κυλίει τις· ὅταν δὲ περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον τεθῶσιν, ἀνάγκη κυλίεσθαι ἀεὶ τὸν ἕτερον ὑπὸ τῷ ἑτέρῳ. ἀλλ' οὐθὲν ἤττον
 25 ἢ τὴν αὐτὴν κίνησιν ἄτερος κινεῖται, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ μηδεμίαν εἴχε κίνησιν. καὶ ἔχῃ, μὴ χρῆται δ' αὐτῇ, ταῦτο συμβαίνει. ὅταν μὲν οὖν ὁ μέγας κινήῃ ἐνδεδεμένον τὸν μικρὸν, ὁ μικρὸς κινεῖται ὅσηνπερ οὗτος· ὅταν δὲ ὁ μικρὸς, πάλιν ὁ μέγας ὅσην οὗτος. χωριζόμενος δὲ ἑκάτερος αὐτὸν
 30 κινεῖ αὐτός. ὅτι δὲ τῷ αὐτοῦ κέντρῳ ὄντος καὶ κινουόντος τῷ αὐτῷ τάχει συμβαίνει ἄνισον διεξίεναι αὐτὸς γραμμὴν, παραλογίζεται ὁ ἀπορῶν σοφιστικῶς. τὸ αὐτὸ μὲν γὰρ ἐστὶ κέντρον ἀμφοῖν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ὡς μουσικὸν καὶ λευκόν· τὸ γὰρ εἶναι ἑκατέρου κέντρου τῶν
 35 κύκλων οὐ τῷ αὐτῷ χρῆται. ὅταν μὲν οὖν ὁ κινῶν ᾗ ὁ μικρὸς, ὡς ἐκείνου κέντρον καὶ ἀρχή, ὅταν δὲ ὁ μέγας, ὡς ἐκείνου. ἕκων τὸ αὐτὸ κινεῖ ἀπλῶς, ἀλλ' ἔστιν ὥς.

25 Διὰ τί τὰς κλίνας ποιεῖσι διπλασιόπλευρες, τὴν μὲν

ἐξ ποδῶν καὶ μικρῷ μείζω πλευράν, τὴν δὲ τριῶν; καὶ διὰ τί ἐνταίνωνσι ἢ κατὰ διάμετρον; ἢ τὸ μὲν μέγεθος τη-
 λικαύτας, ὅπως τοῖς σώμασιν ὥσι σύμμετροι; γίνονται γὰρ ἔτω διπλασιόπλευροι, τετραπλήχεις μὲν τὸ μῆκος, δι-
 5 πλήχεις δὲ τὸ πλάτος. ἐνταίνουσι δὲ ἢ κατὰ διάμετρον ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας, ὅπως τὰ τε ξύλα ἤττον διασπᾶται· τάχιστα γὰρ σχίζεται κατὰ φύσιν διαιρούμενα ταύτη, καὶ ἐλκόμενα πονεῖ μάλιστα. ἔτι ἐπειδὴ δεῖ βάρος δύνασθαι τὰ σπαρτία φέρειν, ἔτως ἤττον πονεῖσι λοξοῖς τοῖς σπαρτί-
 10 οῖς ἐπιτιθεμένῃ τῷ βάρους ἢ πλαγίοις. ἔτι δὲ ἐλάττων οὕτω σπαρτίον ἀναλίσκεται. ἔξω γὰρ κλίνη ἡ ΑΖΗΙ, καὶ δέχα διηρήσθω ἡ ΖΗ κατὰ τὸ Β. ἴσα δὲ τρυπήματα ἔστω ἐν τῇ ΖΒ καὶ ἐν τῇ ΖΑ. καὶ γὰρ αἱ πλευραὶ ἴσαι εἰσὶν· ἢ γὰρ ὅλη ΖΗ διπλασία ἐστίν. ἐνταίνουσι δ' ὡς γέγραπται, ἀπὸ τοῦ Α ἐπὶ τὸ Β, εἴτα ὦ τὸ Γ, εἴτα οὐ τὸ Δ, εἴτα ὦ τὸ Θ, εἴτα οὐ τὸ Ε. καὶ οὕτως ἀεὶ, ἕως ἂν εἰς γωνίαν κατασρέψωσιν ἄλλην· δύο γὰρ ἔχουσι γωνίας τὰς ἀρχὰς τοῦ σπαρτίου. ἴσα δὲ ἐστὶ τὰ σπαρτία κατὰ τὰς κάμψεις, τό τε ΑΒ καὶ ΒΓ τῷ ΓΔ καὶ ΔΘ. καὶ τὰ ἄλλα δὲ
 15 τὰ τοιαυτὰ ἐστίν, ὅτι ἔτως ἔχει ἡ αὐτὴ ἀπόδειξις. ἢ μὲν γὰρ ΑΒ τῇ ΕΘ ἴση· ἴσαι γὰρ εἰσιν αἱ πλευραὶ τῷ ΒΗΚ Α χωρίῳ, καὶ τὰ τρυπήματα ἴσα διέσκηκεν. ἢ δὲ ΒΗ ἴση τῇ ΚΑ· ἢ γὰρ Β γωνία ἴση τῇ Η. ἐν ἴσοις γὰρ ἢ μὲν ἐκτός, ἢ δὲ ἐντός· καὶ ἡ μὲν Β ἐστὶν ἡμίσεια ὀρθῆς· ἢ γὰρ ΖΒ ἴση τῇ ΖΑ· καὶ γωνία δὲ ἡ κατὰ τὸ Ζ ὀρθή. ἢ δὲ Β γωνία ἴση τῇ κατὰ τὸ Η· ἢ γὰρ κατὰ τὸ Ζ ὀρθή· ἐπειδὴ διπλασιόπλευρον τὸ ἐτερόμηνες καὶ πρὸς μέσον κέ-
 20 κλασαι. ὥς ἡ ΑΓ τῇ ΕΗ ἴση. ταύτῃ δὲ ἡ ΚΘ· παράλληλος γάρ. ὥστε ἡ ΒΓ ἴση τῇ ΚΘ. ἢ δὲ ΓΕ τῇ ΔΘ. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι δεικνυνται ὅτι ἴσαι εἰσὶν αἱ κατὰ τὰς κάμψεις δύο ταῖς δυσὶν. ὥς δὴλον ὅτι τὰ τηλικαῦτα σπαρτία ὅσον τὸ ΑΒ, τέσσαρα τοσαῦτ' ἐνεστὶν ἐν τῇ κλίνῃ· ὅσον δ' ἐστὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ ΖΗ πλευρᾷ τρυπημάτων, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῷ ΖΒ τὰ ἡμίση. ὥστε ἐν τῇ ἡμισείᾳ
 25 κλίνῃ τηλικαῦτα μεγέθη σπαρτίων ἐστὶν ὅσον τῷ ΒΑ ἑνὶ τοσαῦτα δὲ τὸ πλῆθος ὅσαπερ ἐν τῷ ΒΗ τρυπήματα. ταῦτα δὲ ὕδην διαφέρει λέγειν ἢ ὅσα ἐν τῇ ΑΖ καὶ ΒΖ τὰ συνάμφω. εἰ δὲ κατὰ διάμετρον ἐνταθῇ τὰ σπαρτία, ὡς ἐν τῇ ΑΒΓΔ κλίνῃ ἔχει, τὰ ἡμίσειά εἰσιν ἢ τοσαῦτα

1. τὴν ἢ *W*. || 4. ὑπὸ τοῦ ἐλάττονος *om P W*. || 9. κεκινήσθαι *W*. || 12. καὶ ὁ — ἐκινήθη *om W*. || 17. ὅτε *W*. || 21. ὁποτέρῳ *W*. || 26. αὐτὴν *P*. || ἕτερος *W*. || 28. οὖν μὲν *W*. || 29. μικρὸς κ.] μέγας κ. *P W*. || 31. ὅτε δὲ τῷ αὐτῷ κέντρῳ *W*. || 33. π. λογίζεται *W*. || 34. ὥς καὶ *W*. || 35. ἑκατέρου κέντρον *W*. || 36. ἢ *P*.

9. σπαρτία *et* σπαρτοῖς, 32. σπαρτία, 35. σπαρτῶν *P W*. || 11. σπαρτίον *W*. || 13. εἰσὶν ἴσαι *W*. || 20. ἔχει *om P*. || 22. τρυπήματα δ' ἴσα διέση *W*. || 23. Β] γ *W*. || 29. δὲ] δὲ τῇ *P*. || 34. τῷ ζβ *P*, τὸ θζ *W*. || 35. τὸ *W*. || 37. ΑΖ] θζ *W*.

ἴσα αἱ πλευραὶ ἀμφοῖν, αἱ AZ ZH· τὰ ἴσα δέ, ὅσα ἐν τῷ ZBZA τρυπήματα ἔντεςιν. μείζονες δὲ εἰσιν αἱ AZ BZ δύο οὖσαι τῆς AB. ὥς τε καὶ τὸ σπαρτίον μείζον τοσούτω ὅσον αἱ πλευραὶ ἀμφω μείζους εἰσὶ τῆς διαμέτρου.

26. Διὰ τί χαλεπώτερον τὰ μακρὰ ξύλα ἀπ' ἄκρου φέρειν ἐπὶ τῷ ὤμῳ ἢ κατὰ τὸ μέσον, ἴσου τῷ βάρους ὄντος; πότερον ὅτι σαλευομένου τοῦ ξύλου τὸ ἄκρον κωλύει φέρειν, μᾶλλον ἀντισπῶν τῇ σαλεύσει τὴν φορὰν; ἢ καὶ μηθὲν κάμπτηται μηδ' ἔχῃ πολὺ μῆκος, ὅμως χαλεπώτερον φέρειν ἀπ' ἄκρου; ἀλλ' ὅτι καὶ ῥᾶον αἶρεται ἀπ' ἄκρου ἢ ἐκ μέσου, διὰ τὸ αὐτὸ καὶ φέρειν οὕτω ῥάδιον. αἴτιον δὲ ὅτι ἐκ μέσου μὲν αἰρόμενον αἰεὶ ἐπικουφίζει ἀλλήλα τὰ ἄκρα, καὶ θάτερον μέρος τὸ ἐπὶ θάτερον εὖ αἶρει. ὥσπερ γὰρ κέντρον γίνεται τὸ μέσον, ἢ ἔχει τὸ αἶρον ἢ φέρον. εἰς τὸ ἄνω οὖν κουφίζεται ἐκάτερον τῶν ἄκρων εἰς τὸ κάτω ῥέπον. ἀπὸ δὲ τῷ ἄκρου αἰρόμενον ἢ φερόμενον ὅποιε τοῦτο, ἀλλ' ἅπαν τὸ βάρος ῥέπει ἐφ' ἓν μέσον, εἰς ὅπερ αἶρεται ἢ φέρεται. ἔσω μέσον ἐφ' ὃ A, ἄκρα BΓ. αἰρομένου οὖν ἢ φερομένου κατὰ τὰ A, τὸ μὲν B κάτω ῥέπον ἄνω αἶρει τὸ Γ, τὸ δὲ Γ κάτω ῥέπον τὸ B ἄνω αἶρει· ἅμα δὲ αἰρόμενα ἄνω ποιεῖ ταῦτα.

27. Διὰ τί, εἰ ἢ λίαν μακρὸν τὸ αὐτὸ βάρος, χαλεπώτερον φέρειν ἐπὶ τῷ ὤμῳ, καὶ μέσον φέρῃ τις, ἢ εἰ ἔλαττον ἢ; πάλαι ἐλέχθη ὡς οὐκ ἔστιν αἴτιον ἡ σάλευσις· ἀλλ' ἡ σάλευσις νῦν αἰτιὸν ἔστιν. ὅταν γὰρ ἢ μακρότερον, τὰ ἄκρα σαλεύεται, ὥς τε εἴ ἂν καὶ τὸν φέροντα χαλεπώτερον φέρειν μᾶλλον. αἴτιον δὲ τῷ σαλεύεσθαι μᾶλλον, ὅτι τῆς αὐτῆς κινήσεως οὕσης μεθίσταται τὰ ἄκρα, ὅσῳ περ ἂν ἢ μακρότερον τὸ ξύλον. ὁ μὲν γὰρ ὤμος κέντρον, ἐφ' ὃ τὸ A (μένει γὰρ τῷτο), αἱ δὲ AB καὶ AΓ αἱ ἐκ τοῦ κέντρου. ὅσῳ δ' ἂν ἢ μείζον τὸ ἐκ τοῦ κέντρου ἢ τὸ AB ἢ καὶ τὸ AΓ, πλεον μεθίσταται μέγεθος. δέδεικται δὲ τῷτο πρότερον.

28. Διὰ τί ἐπὶ τοῖς φρέασι τὰ κηλῶνεια ποῖσι τῷτον τὸν τρόπον; προστιθέασι γὰρ βάρος ἐν τῷ ξύλῳ τὸν μόλιβδον, ὅντος βάρους τῷ κάδου αὐτοῦ, καὶ κενῷ καὶ πλήρῳ ὄντος. ἢ ὅτι ἐν δυσὶ χρόνοις διηρημένου τῷ ἔργῳ (βάψαι γὰρ δεῖ καὶ τὸτ' ἄνω ἐλκύσαι) συμβαίνει καθιέναι μὲν κενὸν ῥα-

δίως, αἶρειν δὲ πλήρη χαλεπῶς; λυσίτελεῖ ἔν μικρῷ βραδύτερον εἶναι τὸ καταγαγεῖν πρὸς τὸ πολὺ κουφίσαι τὸ βάρος ἀνάγοντι. τῷτο ἔν ποιεῖ ἐπ' ἄκρῳ τῷ κηλωνεῖῳ ὁ μόλιβδος προσκειμένος ἢ ὁ λίθος. καθιμῶντι μὲν γὰρ γίνεται βάρος μείζον ἢ εἰ μόνον κενὸν δεῖ κατάγειν τὸν κάδον· ὅταν δὲ πλήρης ἢ, ἀνάγει ὁ μόλιβδος, ἢ ὅτι ἂν ἢ τὸ προσκειμένον βάρος. ὥστ' ἐστὶ ῥᾶον αὐτῷ τὰ ἀμφω ἢ ἐκείνῳ.

Διὰ τί, ὅταν φέρωσιν ἐπὶ ξύλου ἢ τινος τοῖτου δύο ἄνθρωποι ἴσον βάρος, ἔχ ὁμοίως θλίβονται, εἰ μὴ ἐπὶ τῷ μέσῳ ἢ τὸ βάρος, ἀλλὰ μᾶλλον ὅσῳ ἂν ἐγγύτερον ἢ τῶν φερόντων; ἢ διότι μοχλὸς μὲν γίνεται ὕτως ἐχόντων τὸ ξύλον, τὸ δὲ βάρος ὑπομόχλιον, ὁ δὲ ἐγγύτερος τοῦ βάρους τῶν φερόντων τὸ βάρος τὸ κινούμενον, ἄτερος δὲ τῶν φερόντων τὸ βάρος ὁ κινῶν. ὅσῳ γὰρ πλεον ἀπέχει τῷ βάρους, τοσούτῳ ῥᾶον κινεῖ, καὶ θλίβει μᾶλλον τὸν ἕτερον εἰς τὸ κάτω, ὥσπερ ἀντερίδοντος τῷ βάρους τῷ ἐπικειμένου καὶ γινομένου ὑπομοχλίου. ἐν μέσῳ δὲ ὑποκειμένου τοῦ βάρους, ὅθεν μᾶλλον ἄτερος θατέρῳ γίνεται βάρος, οὐδὲ κινεῖ, ἀλλ' ὁμοίως ἐκάτερος ἐκατέρῳ γίνεται βάρος.

Διὰ τί οἱ ἀνισάμενοι πάντες πρὸς ὀξείαν γωνίαν τῷ30 μικρῷ ποιήσαντες τὴν κνήμην ἀνίστανται, καὶ τῷ θώρακι πρὸς τὸν μηρὸν; εἰ δὲ μή, ἔκ ἂν δύναιντο ἀναστῆναι. πότερον ὅτι τὸ ἴσον ἡρεμίας πανταχῷ αἴτιον, ἢ δὲ ὀρθὴ γωνία τοῦ ἴσου, καὶ ποιεῖ στάσιν· διὸ καὶ φέρεται πρὸς ὁμοίας γωνίας τῇ περιφερείᾳ τῆς γῆς. ὅ γὰρ ὅτι καὶ πρὸς ὀρθὴν ἔσαι τῷ ἐπικέδῳ. ἢ ὅτι ἀνισάμενος γίνεται ὀρθός, ἀνάγκη δὲ τὸν ἐσῶτα κάθεται εἶναι πρὸς τὴν γῆν. εἰ οὖν μέλλει ἔσθαι πρὸς ὀρθὴν, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ τὴν κεφαλὴν ἔχειν κατὰ τὰς πόδας, καὶ γίνεσθαι δὴ ὅτε ἀνίσταται. ὅταν μὲν ἔν καθήμενος ἢ, παράλληλον ἔχει τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς πόδας, καὶ ἔκ ἐπὶ μιᾷς εὐθείας. ἢ κεφαλὴν A ἔσω, θώραξ AB, μηρὸς BΓ, κνήμη ΓΔ. πρὸς ὀρθὴν δὲ γίνεται ὅτε θώραξ [ἐφ' ὧν AB] τῷ μικρῷ καὶ ὁ μηρὸς τῇ κνήμῃ ὕτως καθιμένῳ. ὥς τε ὕτως ἔχοντα ἀδύνατον ἀναστῆναι. ἀνάγκη δὲ ἐγκλίῃαι τὴν κνήμην καὶ ποιεῖν τὰς πόδας ὑπὸ τὴν κεφαλὴν. τῷτο δὲ ἔσαι, εἰ ἢ ΓΔ ἐφ' ἧς τὰ ΓΖ γένηται, καὶ ἅμα ἀναστῆναι συμβήσεται, καὶ ἔχειν ἐπὶ

5. ἀπ' ἄκρου] ἀπὸ μακρῷ P W. || 11. ἢ om P. || 12. αἴτιον δὲ ὅτι] ἰσχυρὸν διότι W. || 13. θάτερα P. || 14. ἢ] ἢ W. || 15. τὰ W. || 18. ἔσω μέσον om P W. || 23. φέρει W. || φέροι P, φέρει W. || 24. ὡς et ἢ σάλευσις om P W. || 26. ἀν om P. || 28. ὅτι] ἀπὸ post lacunam P. || οὕσης om P W. || 29. ἐφ' οὗ — 31. κέντρου om W. || 34. κοιλῶν P W.

2. εἶναι et πρὸς om P W. || 3. τῶν κοιλῶν P, κοιλῶν W. || 4. ὁ om P W. || μὲν om W. || 5. ἢ εἰ] εἴ P W. || τὸν κάδον om P W. || 6. ἀν ἢ] ἐν ἢ P. || 8. ἐκεῖνα W. || 11. μέσῳ] μόνῳ P. || 12. ὕτως] ἐλάττω P W. || 13. τῶν ξύλων W. || ὑπομοχλίου W. || 15. ἀπέχει P. || 16. τοσούτῳ W. || 17. τῷ ἐπικειμένου — 19. βάρους om W. || 20. ὅμως W. || 28. κάθαιτον W. || 29. ὀρθὸν P W. || 32. εὐθείας] ἴσου P W. || 33. κῆμαι P. || 34. ὅτι W. || 36. ἐκκλίῃαι P W. || 38. ἔχει P W.

τῆς αὐτῆς ἴσης τὴν κεφαλὴν τε καὶ τὰς πόδας. ἡ δὲ ΓΖ ὀξείαν ποιεῖ γωνίαν πρὸς τὴν ΒΓ.

31 Διὰ τί ῥᾶον κινεῖται τὸ κινούμενον ἢ τὸ μένον, οἷον τὰς ἀμάξας θάττον κινουμένας ὑπάγουσιν ἢ ἀρχομένας; ἢ ὅτι χαλεπώτατον μὲν τὸ εἰς τὸναντίον κινούμενον κινῆσαι βάρους; ἀφαιρεῖται γὰρ τι τῆς τῷ κινῶντος δυνάμεως, καὶ πολὺ θάττον ἢ ἀνάγκη γὰρ βραδυτέραν γίνεσθαι τῇ ὥσιν τῷ ἀντωθιμένῳ. δεύτερον δὲ εἰάν ἡρεμῇ· ἀντιτείνει γὰρ καὶ τὸ ἡρεμῶν. τὸ δὲ κινούμενον ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῷ ὠθῶντι ὅμοιον ποιεῖ ὥσπερ ἂν εἰ αὐξήσειέ τις τὴν τοῦ κινῶντος δύναμιν καὶ ταχυτῆτα· ὃ γὰρ ὑπ' ἐκείνου ἂν ἐπασχε, τῷτο αὐτὸ ποιεῖ εἰς τὸ πρὸ ὁδῷ κινούμενον.

32 Διὰ τί παύεται φερόμενα τὰ ῥιφέντα; πότερον ὅταν λήγῃ ἡ ἰσχύς ἢ ἀφείσῃ, ἢ διὰ τὸ ἀντισπᾶσθαι, ἢ διὰ τὴν ῥοπήν, εἰάν κρείττων ἢ τῆς ἰσχύος τῆς ῥιψάσης; ἢ αὐτο- πον τὸ ταῦτ' ἀπορεῖν, ἀφέντα τὴν ἀρχήν.

33 Διὰ τί φέρεται τι ἐν τὴν αὐτῇ φοράν, μὴ ἀκολουθεῖντος καὶ ὠθόντος τῷ ἀφέντος; ἢ ὁῖλον ὅτι ἐποίησε τοῖσιν τὸ πρῶτον ὡς θάτερον ὠθεῖν, καὶ τῷ ἑτέρῳ· παύεται δέ, ὅταν μηκέτι δύνῃται ποιεῖν τὸ πρῶτον τὸ φερόμενον ὥστε ὠθεῖν, καὶ ὅταν τὸ τῷ φερομένου βάρους ῥέπῃ μᾶλλον τῆς εἰς τὸ πρόσθεν δυνάμεως τῷ ὠθόντος.

34 Διὰ τί ἔτε τὰ ἐλάττωνα ἔτε τὰ μεγάλα πύρρῳ φέρεται ῥιπτόμενα, ἀλλὰ δεῖ συμμετρίαν τινὰ ἔχειν πρὸς τὸν ῥιπτοῦντα; πότερον ὅτι ἀνάγκη τὸ ῥιπτούμενον καὶ ὠθόμενον ἀντερεῖδειν ὅθεν ὠθεῖται; τὸ δὲ μηδὲν ὑπεῖκον διὰ μέγεθος ἢ μηδὲν ἀντερεῖσαν δι' ἀσθένειαν οὐ ποιεῖ ῥῖψιν οὐδὲ ὥσιν. τὸ μὲν οὖν πολὺ ὑπερβάλλον τῆς ἰσχύος τῆς ὠθοῦσης οὐδὲν ὑπεῖκει, τὸ δὲ πολὺ ἀσθενέστερον ὠδὲν ἀντερεῖδει. ἢ ὅτι τοσοῦτον φέρεται τὸ φερόμενον, ὅσον ἂν ἀέρα κινήσῃ εἰς βάθος; τὸ δὲ μηδὲν κινούμενον οὐδ' ἂν κινήσειεν οὐδέν. συμβαίνει δὲ ἀμφοτέρω τούτοις ἔχειν.

τό τε γὰρ σφόδρα μέγα καὶ τὸ σφόδρα μικρὸν ὥσπερ οὐθεν κινούμενά ἐστι· τὸ μὲν γὰρ αὐτὸ καθ' ἑν κινεῖ, τὸ δ' ὅθεν κινεῖται.

Διὰ τί τὰ φερόμενα ἐν τῷ δινομένῳ ὕδατι εἰς τὸ μέσον τελευτῶντα φέρονται ἅπαντα; πότερον ὅτι μέγεθος ἔχει τὸ φερόμενον, ὥστε ἐν δυσὶ κύκλοις εἶναι, τῷ μὲν ἐλάττωι τῷ δὲ μείζονι, ἐκάτερον αὐτῶ τῶν ἄκρων. ὥστε περισπᾶ ὁ μείζων διὰ τὸ φέρεσθαι θάττον, καὶ πλάγιον ἀπωθεῖ αὐτὸ εἰς τὸν ἐλάττω. ἐπεὶ δὲ πλάτος ἔχει τὸ φερόμενον, καὶ ὅτος πάλιν τὸ αὐτὸ ποιεῖ, καὶ ἀπωθεῖ εἰς τὸν ἐντός, ἕως ἂν εἰς τὸ μέσον ἔλθῃ. καὶ τότε μένει διὰ τὸ ὁμοίως ἔχειν πρὸς ἅπαντας τὰς κύκλους τὸ φερόμενον, διὰ τὸ μέσον· καὶ γὰρ τὸ μέσον ἴσον ἀπέχει ἐν ἐκάστῳ τῶν κύκλων. ἢ ὅτι ὅσων μὲν μὴ κρατεῖ ἡ φορὰ τῷ δινομένου ὕδατος διὰ τὸ μέγεθος, ἀλλ' ὑπερέχει τῇ βαρύτητι τῆς τῷ κύκλῳ ταχυτῆτος, ἀνάγκη ὑπολείπεσθαι καὶ βραδυτέρον φέρεσθαι. βραδυτέρον δὲ ὁ ἐλάττω κύκλος φέρεται· τὸ αὐτὸ γὰρ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ὁ μέγας τῷ μικρῷ σφίγγεται κύκλῳ, ὅταν ἄσιν περὶ τὸ αὐτὸ μέσον. ὥς εἰς τὸν ἐλάττωνα κύκλον ἀναγκαῖον ἀπολείπεσθαι, ἕως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἔλθῃ. ὅσων δὲ πρότερον κρατεῖ ἡ φορὰ, λήγουσα ταῦτο ποιήσει. δεῖ γὰρ τὸν μὲν εὐθύ, τὸν δὲ ἑτερον κρατεῖν τῇ ταχυτῇ τῷ βάρος, ὥς εἰς τὸν ἐντός ἀεὶ κύκλον ὑπολείπεσθαι πάν. ἀνάγκη γὰρ αὐτὸ ἐντός ἢ ἐκτός κινεῖσθαι τὸ μὴ κρατούμενον. ἐν αὐτῷ δὲ τοῖνον ἐν ᾧ ἐστὶ ἀδύνατον φέρεσθαι τὸ μὴ κρατούμενον. ἔτι δὲ ἥττον ἐν τῷ ἐκτός· θάττων γὰρ ἡ φορὰ τῷ ἐκτός κύκλου. λείπεται δὲ εἰς τὸν ἐντός τὸ μὴ κρατούμενον μεθίστασθαι. ἀεὶ δὲ ἔκαστος ἐπιδίδωσιν εἰς τὸ μὴ κρατεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ πέρας τῷ μὴ κινεῖσθαι ποιεῖ τὸ εἰς μέσον ἔλθειν, μένει δὲ τὸ κέντρον μένον, ἅπαντα ἀνάγκη εἰς τῷτο δὲ ἀθροίζεσθαι.

1. ἴσας *PWW*. || 11. παχύτητα *P*. || 14. ἀπιοπάσαι *PWW*. || 15. κρείττων ἢ] κρείττω *P*. || 18. τῷ ἀφέντος *om PWW*. || 24. ῥιπτόμενα *P*.

9. αὐτὸν *P*. || ἐλάττω *W*. || 11. τότε μένει] τιθέμεν εἰ *PWW*. || 14. δινομένου *P*. || 21. ὅσων *PWW*. || πότερον *P*. || 23. ταχυτῇ *W*. || 25. δὲ *PWW*. || τοῖνον τοῖς *W*. || 27. θάττον *P*. || 29. δὲ et 30. εἰς *om PWW*.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.

Α. ΟΣΑ ΙΑΤΡΙΚΑ.

Διὰ τί αἱ μεγάλαι ὑπερβολαὶ νοσῶδεις; ἢ ὅτι ὑπερβολὴν ἢ ἑλλειψιν ποιοῦσιν; τῆτο δὲ ἦν ἡ νόσος.

2 Διὰ τί [δὲ] τὰς νόσους ὑγιαῖουσιν πολλάκις, ὅταν πολὺ ἐκστῇ τις; καὶ ἐνίων ἰατρῶν τοιαύτη ἡ τέχνη· ὑπερβολαῖς γὰρ ἰῶνται οἶνε ἢ ὕδατος ἢ ἄλλης ἢ σίτῃ ἢ λιμῷ. ἢ ὅτι ἐναντία ἀλλήλοις τὰ τὴν νόσον ποιοῦντα· εἰς τὸ μέσον ἔν ἄγει βάτερον ἐκάτερα.

3 Διὰ τί αἱ τῶν ὥρῶν μεταβολαὶ καὶ πνεύματα ἐπιτείνουσιν ἢ παύουσιν καὶ κρίνουσιν τὰς νόσους καὶ ποιοῦσιν; ἢ ὅτι 10 θερμαὶ καὶ ψυχραὶ εἰσι καὶ ὑγραὶ καὶ ξηραὶ, αἱ δὲ νόσοι τούτων εἰσὶν ὑπερβολαί, ἢ δὲ ὑγεία ἰσότης. ἐὰν ἔν δι' ὑγρότητα καὶ ψύξιν, ἢ ἐναντία ὥρα παύει· ἐὰν δὲ ἐναντία ὥρα ἔρχεται, ἢ ὁμοία κρᾶσις ἐπιγενομένη ἐπέτεινε καὶ ἀνεῖλεν.

διὰ ταῦτα δὲ καὶ νοσίζουσι τὴν ὑγιαίνοντας, ὅτι μεταβάλλωσαι λύουσι τὴν κρᾶσιν· ἅμα γὰρ ταῖς οἰκείαις ὥραις καὶ ἡλικίαις καὶ τόποις αὐξάνεται. διὸ δεῖ ἐν ταῖς μεταβολαῖς μάλιστα διακυβεῖν. ὃ δὲ καθόλου περὶ τῶν ὥρῶν εἴρηται, καὶ κατὰ μέρος τὸ αὐτὸ αἴτιον. αἱ γὰρ τῶν πνευμάτων μεταβολαὶ καὶ τῶν ἡλικιῶν καὶ τόπων ὥρας τινὸς εἰσι μεταβολαί. διὸ καὶ ταῦτα ἐπιτείνει καὶ παύει καὶ κρίνει καὶ ποιεῖ, ὥσπερ αἱ ὥραι, καὶ ἐπιτολαὶ τῶν ἀστρῶν, ὥσπερ Ὁρίων καὶ Ἀρκτῦρος καὶ Πλειὰς καὶ Κύων, ὥσπερ πνευμάτων καὶ ὑδάτων καὶ εὐδίων καὶ χειμῶνων καὶ ἀλέας.

4 Διὰ τί ἐν ταῖς μεταβολαῖς τῶν ὥρῶν ἐμέτοις οὐ δεῖ 25 χρῆσθαι; ἢ ἵνα μὴ γένηται συντάραξις διαφορῶν γινομένων τῶν περιττωμάτων διὰ τὰς μεταβολάς.

Διὰ τί καὶ οἱ κιβδηλιῶντες καὶ ὑπὸ λιμῷ τοὺς πόδας 5 εἰδῶσιν; ἢ διὰ τὴν σύντηξιν ἀμφοτέροι; συντήκονται δὲ οἱ μὲν διὰ λιμὸν διὰ τὸ ὅλως μὴ λαμβάνειν τροφήν, οἱ δὲ κιβδηλιῶντες διὰ τὸ μηδὲν ἀπολαύειν ἢ λαμβάνουσι τροφῆς.

Διὰ τί τῶν ἀπὸ χολῆς νοσημάτων ἐν τῷ θέρει (πυρέτ- 6 τος γὰρ μάλιστα ἐν τῷ θέρει) τὰ ὀξέα ἀπὸ χολῆς ὄντα ἐν τῷ χειμῶνι γίνεται μᾶλλον; ἢ ὅτι μετὰ πυρετῶ ὄντα ὀξέα ἐστὶ διὰ τὸ βίαια εἶναι, ἢ δὲ βία παρὰ φύσιν. ὑγραινομένων γὰρ τινῶν τόπων θερμὴ φλεγμασία γίνεται· ἢ δὲ φλεγμασία ὑπερβολὴ θερμότητος ἔσα ποιεῖ τοὺς πυρετούς. ἐν μὲν ἔν τῷ θέρει ξηραὶ καὶ θερμαὶ εἰσιν αἱ νόσοι, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι ὑγραὶ καὶ θερμαί, διὸ ὀξεῖται· ταχέως γὰρ ἀναιρῶσιν· ἢ γὰρ θέλει πέττεσθαι διὰ τὸ πλῆθος τῆ περιττώματος.

Διὰ τί ποτε ὁ λοιμὸς μόνη τῶν νόσων μάλιστα τοὺς 7 πλησιάζοντας τοῖς θεραπευομένοις προσαναπλήσῃ; ἢ ὅτι μόνη τῶν νόσων κοινὴ ἐστὶν ἅπασιν, ὥς τε διὰ τῆτο πᾶσιν ἐπιφέρει τὸν λοιμόν, ὅσοι φαύλως ἔχοντες προὔπαρχουσιν. καὶ γὰρ διὰ τὸ ὑπέκκαυμα τῆς νόσου τῆς παρὰ τῶν θεραπευομένων γινομένης ταχέως ὑπο τῆ πράγματος ἀλίσκονται.

Διὰ τί τῷ χειμῶνος βορεῖς γενομένη, ἐὰν τὸ ἔαρ ἔπομ- 8 βρον γένηται καὶ νότιον, τὸ θέρος νοσῶδες γίνεται πυρετοῖς καὶ ὀφθαλμιαῖς; ἢ ὅτι τὰ τε σώματα ἐκδέχεται τὸ θέρος πολλὴν ἔχοντα ἀλλοτρίαν ὑγρότητα, καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἂν οἰκῶσι, γίνεται ἐφυδρὸς καὶ τοῖστος οἶοι λέγονται οἱ αἰεὶ νοσῶδεις τόποι; πρῶτον μὲν οὖν ὀφθαλμοὶ γίνονται τηκομένης τῆς περὶ τὴν κεφαλὴν περιττώσεως, ἔπειτα πυ-

Codices C^oX^oF^o et QK^oN^oO^orstuwx. Tit. φυσικὰ προβλήματα C^oK^oN^oF^orstw, plerique additis κατ' εἶδος συναγωγῆς.

3. ἢ om C^o. || 5. πολυεκτῇ C^o. || 8. βάτερον ἐκάτερα K^o, αὐτὰ δι' ἐκατέρου x: ceteri βάτερον ἐκατέρου. || 10. παύουσιν K^o. || 11. ψυχραὶ καὶ θερμαὶ εἰσὶ x, θερμαὶ εἰσὶ καὶ ψυχραὶ C^o. || 12. ἐν om w. || 13. καὶ] ἢ QC^oK^oN^oF^orw. || ἢ ἐν αὐτῷ ὥρα παύει C^o. || δι] δι μὴ X^o et rc K^o et margo u. || 15. δι om C^o. || νοσίζουσι K^o. || 16. γὰρ om C^o. || 20. ὥρα w. || 21. καὶ κρίνει καὶ ποιεῖ om C^o. || 24. εὐδίων v. || 25. ἐμέτης K^o. || οὐ om C^oK^oN^oX^orw et pr F^o. || 26. γινομένων K^oN^oF^o: ceteri γινομένων. || 27. ἐν τῇ μεταβολῇ X^o.

1. καὶ] καὶ οἱ X^o, om C^o. || λοιμῷ v. || 2. ὁ C^o. || 4. ἀπολαμβάνουσι X^o. || 6. μᾶλλον X^o. || 7. ὅτι C^o: ceteri διότι sed pr F^o om. || πυρετῶν C^oK^oF^ov. || 9. δι] γὰρ C^o. || 10. θερμασία X^o. || 11. αἱ om C^oK^oN^oX^oF^ov. || 15. ἢ C^oK^oN^oX^oF^ov. || λιμὸς K^o. || 19. περὶ C^o. || 21. τὸ] τὸ ἐκ' αὐτῷ margo r. || 22. καὶ νότιον γένηται C^o. || 25. γίνεται] ἀναγίνεται C^o. || 26. αἱ om C^o. || 27. περιττώσεως X^o.

ρετοί. δεῖ γὰρ νοῆσαι ὅτι τὸ αὐτὸ καὶ θερμώτατον γίνεται καὶ ψυχρότατον, οἷον ὕδωρ καὶ λίθος ὁ μὲν ζεῖ, τὸ δὲ κἀκεῖ μαῖλλον. ἐν τε ἔν αέρι πνίγη γίνεται θερμαινόμενος τῷ αέρος διὰ πάχος, καὶ ἐν τοῖς σώματιν ὡσαύτως πνίγη καὶ καύματα, τὸ δὲ ἐν σώματι καύμα πυρετός ἐστιν, ἐν δὲ ὀφθαλμοῖς ὀφθαλμία. ὅλως δὲ καὶ ἡ μεταβολὴ ἰσχυρὰ ὅσα τὰ σώματα φθίρει, ὅταν τῷ ἕαρος ὑγρῷ ἔντος εὐθὺς ἐπιλαμβάνῃ τὸ θέρος θερμὸν ὃν καὶ ξηρόν. ἔτι δὲ χαλεπώτερον, εἰ καὶ τὸ θέρος ἐπομβρον γένηται. ἔχει γὰρ ὁ ἥλιος ὕλην ἣν ποιήσει ζεῖν καὶ ἐν τοῖς σώμασι καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ αέρι· διὸ γίνονται πυρετοὶ καὶ ὀφθαλμιαί.

9 Διὰ τί, εἰ καὶ χειμῶν νότιος γένηται καὶ ἐπομβρος, τὸ δὲ ἕαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, νοσῶδες γίνεται καὶ τὸ ἕαρ καὶ τὸ θέρος; ἢ ὅτι ἐν μὲν τῷ χειμῶνι διὰ τὴν ἀλέαν καὶ ὑγρότητα ὁμοίως τὰ σώματα διάκειται τῇ ὥρᾳ; ὑγρὰ γὰρ ἀνάγκη εἶναι καὶ οὐ συνεξηκότα. ὕττω δὲ ἐχόντων, τὸ ἕαρ ψυχρὸν ὃν ἐπῆξε καὶ ἐσκληρυνεν αὐτὰ διὰ τὸν αὐχμὸν, ὥστε ταῖς μὲν κύσασιν ὁ τόκος ὁ ἐαρινὸς εἰς ἐκτρώσεις γίνεται διὰ τὴν θερμασίαν καὶ τὸν σφακελισμὸν τὸν γινόμενον ὑπὸ τῆς ξηρᾶς ψυχρότητος, ἅτε ἔκ ἐκκρινομένης τῆς ὑγρότητος, τὰ δὲ κύματα παιδία ἀσθενῇ γίνεται καὶ πηρὰ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῷ ψυχρῷ· συμβέβηκε γὰρ τότε γεννώμενα [ἐν εὐδία] καὶ συσῆναι καὶ τραφῆναι ἐν τῇ τεκνύσει. τοῖς δὲ ἄλλοις, ἅτε ἐν τῷ ἕαρι ἔκ ἀποκαθαρθέντος τῷ φλέγματος τὴν ὑπερβολὴν, ὃ συμβαίνει ὅταν ἀλεεινὸν γένηται, ἀλλὰ διὰ ψυχρὸς συσάντος, ὅταν ἐπιλάβῃ τὸ θέρος καὶ ἡ ἀλέα τήκῃσιν βίᾳ, τοῖς μὲν χολώδεσι καὶ ξηροῖς, διὰ τὸ μὴ διερεῖ εἶναι τὰ σώματα αὐτοῖς ἀλλὰ τὴν φύσιν αὐτὸν ἔχειν, γίνονται μὲν ὑγρότητες, αὗται δὲ λεπταί, ὥστε ὀφθαλμιαῖς ξηραῖς ἀλίσκονται, οἱ δὲ φλεγματώδεις βράγχχοι καὶ εἰς τὸν πνεύμονα κατάρροις. ταῖς γυναιξὶ δὲ δυσεντερίαί γίνονται διὰ τὴν ὑγρότητα καὶ ψυχρότητα τῆς φύσεως, τοῖς δὲ γεραιτέροις ἀποπληξίαί, ὅταν ἀθρόον λυθὲν ὑγρὸν ἐπιπέσῃ καὶ δι' ἀσθενείαν τῷ συμφύτῃ θερμῷ παγῇ.

10 Διὰ τί, εἰ καὶ μὲν τὸ θέρος αὐχμηρὸν γένηται καὶ βόρειον, τὸ δὲ μετόπωρον ἐναντίον, ὑγρὸν καὶ νότιον, ἐν τῷ χειμῶνι κεφαλαλγίαί τε γίνονται καὶ βράγχχοι καὶ βή-

χες, καὶ τελευτῶσιν εἰς φθίσεις; ἢ ὅτι λαμβάνει ὕλην πολλὴν ὁ χειμῶν, ὥς· αὐτῷ ἔργον ἐστὶ πῆξαι τὴν ὑγρότητα καὶ φλέγμα ποιῆσαι; ἐν μὲν οὖν ταῖς κεφαλαῖς ὅταν ὑγρασία γένηται, βάρη ποιεῖ, εἰ καὶ ἡ πολλὴ καὶ ψυχρά, σφακελισμούς· εἰ καὶ διὰ πλῆθος μὴ πῆξῃ, ῥα εἰς τὸν ἐχόμενον τόπον, ὅθεν αἱ βήχες καὶ οἱ βράγχχοι καὶ αἱ φθόαι γίνονται.

Διὰ τί, εἰ καὶ βόρειον γένηται τὸ θέρος καὶ αὐχμῶδες, καὶ τὸ μετόπωρον, συμφέρει τοῖς φλεγματώδεσι καὶ ταῖς γυναιξίν; ἢ ὅτι ἡ φύσις ἐπὶ θάτερα ἀμφοῖν ὑπερβάλλει, ὥστε εἰς τὸναντίον ἡ ὥρα ἐκλύσασα καθίστησιν εἰς τὴν εὐκрасίαν· καὶ παραχρῆμά τε ὑγιαίνουσιν, εἰ καὶ μὴ τι δι' ἑαυτὰς ἀμαρτάνωσι, καὶ εἰς τὸν χειμῶνα ἔχ ὑγροὶ ἀφικνῶνται, ἔχοντες ὑπεκκαύματα τῷ ψυχρῷ.

Διὰ τί τοῖς χολώδεσι νοσῶδες ἐστὶ τὸ βόρειον καὶ αὐχμῶδες θέρος καὶ μετόπωρον; ἢ ὅτι ἐπὶ ταῦτόν ῥέπει αὐτοῖς τὸ σῶμα καὶ αἱ ὥραι, ὥστε ὥσπερ πῦρ ἐπὶ πυρὶ γίνεται. ξηραίνοντων γὰρ τῶν σωμάτων, καὶ τῷ γλυκυτάτου μὲν ἐξικμαζομένης ἐξ αὐτῶν, ὑπερθερμαζομένης δὲ λίαν, ἀνάγκη διὰ μὲν τὰς συντήξεις ὀφθαλμίας ξηρὰς γίνεσθαι, διὰ δὲ τὸ χολώδες τὸς ὑπολειπομένους εἶναι χυμῶς, ὑπερθερμαινόμενων δὲ καὶ τούτων πυρετοὺς ὀξεῖς γίνεσθαι ἅτε ὑπ' ἀκράτης τῆς χολῆς, ἐνίοις δὲ μανίας, οἷς ἂν μέλαινα χολὴ φύσει ἐνῇ· αὕτη γὰρ ἐπιπολαῖ ἀναξηραίνοντων τῶν ἐναντίων χυμῶν.

Διὰ τί τὸ τὰ ὕδατα μεταβάλλειν νοσῶδες φασὶν εἶναι, τὸ δὲ τὸν αέρα ὃ; ἢ ὅτι τοῦτο γίνεται τροφή, καὶ ἔχοντες καὶ ἀπολελαυκότες τῷ ὕδατος ἀπέρχονται, τῷ δὲ αέρος ὑδέν; ἔτι ὕδατος μὲν πολλὰ εἶδη ἐστὶ καὶ διάφορα καθ' αὐτά, αέρος δὲ ὃ, ὥς καὶ τῆτο αἷτιον. ἐν μὲν γὰρ τῷ αέρι σχεδὸν τῷ αὐτῷ συμβαίνει διατελεῖν καὶ ἀποδημῆντας, ἐν δὲ ὕδατι ἄλλοις· διὸ καλῶς δοκεῖ νοσῶδες ἢ τῷ ὕδατος μεταβολῇ εἶναι.

Διὰ τί μᾶλλον ἢ τοῦ ὕδατος ἢ τῶν στίων μεταβολὴ νοσῶδες; ἢ ὅτι πλείζον ἀναλίσκωμεν τὸ ὕδωρ; ἐν τε γὰρ τοῖς στίοις ὑπάρχει καὶ ὄψοις, καὶ ἐν τῷ πόματι τὸ πλείζον ὕδωρ.

3. ἕαρι K^o. || 6. καὶ om ν. || 7. ἕαρος K^o: ceteri αέρος. || ἐπιλαμβάνει C^o. || 8. ὃν· ἐν X^o, om ν. || δὲ om ν. || 10. ζῆν ν et pr Y^o. || καὶ om C^o. || τῷ σώματι ν. || 11. ἢ om C^o K^o N^o F^o ν. || 18. ὥσπερ K^o, ὅθεν X^o. || τόπος u, πότος margo u. || γίνεσθαι C^o K^o N^o F^o. || 21. κύματα F^o ν. || γίνεσθαι N^o F^o ν. || 22. γὰρ τὰ τότε K^o. || γινόμενα pr ν. || 23. ἐν εὐδία C^o, om pr X^o. || 24. ἕαρι K^o N^o F^o: ceteri αέρι. || 27. βίᾳ om pr F^o. || διερεῖ N^o. || 28. γεννῶνται ν. || 33. ὑγρὸν λυθὲν ν. || 35. μὲν om C^o N^o F^o ν. || βόρειον] νότιον C^o ν et pr Y^o. || 36. ἐναντίον καὶ ὑγρὸν C^o. || νότιον] βόρειον C^o ν et pr Y^o, om N^o.

3. φλέγματα C^o. || 5. διὰ om C^o. || 6. αἱ] καὶ pr F^o, om N^o. || 8. τί δὲ ἐν N^o F^o. || 12. παρὰ, omissio χρῆμα, C^o. || 13. ἀμαρτάνωσι C^o. || 16. ὅτι et 22. καὶ om C^o. || 25. χειμῶνι C^o. || 29. ἐπὶ] μὲν C^o. || διαφορὰ C^o F^o. || 32. νοσῶδες om C^o. || 34. post ἢ om X^o. || 35. ἢ om C^o N^o X^o F^o. || 36. τοῖς om C^o.

- 15 Διὰ τί ἡ μεταβολὴ νοσώδης; ἡ ὅτι πᾶσα μὲν ἡ μεταβολὴ καὶ ὥρας καὶ ἡλικίας εὐκίνητον. εὐκίνητα γὰρ τὰ ἄκρα, οἷον καὶ αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ τελευταίαι. ὥστε καὶ αἱ τροφαὶ ἑτεραι ἔσαι ἀλλήλας φθείρουσιν· αἱ μὲν γὰρ ἄρτι, αἱ δὲ ἔγω προσκεφύκασιν. ἔτι δὲ ὥσπερ ἡ ποικίλη τροφή 5 νοσώδης (ταραχώδης γὰρ καὶ ἡ μία πέψις), ἔγω συμβαίνει μεταβάλλουσι τὸ ὕδωρ ποικίλῃ πόματος χρῆσθαι τῇ τροφῇ· καὶ ἡ τοιαύτη τροφή κυριωτέρα τῆς ξηραὸς ἐστὶ τῷ πλείοντι εἶναι καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν σιτίων τὸ ὑγρὸν γίνεσθαι τροφήν.
- 16 Διὰ τί ἡ τῶν ὑδάτων μεταβολὴ τοῖς ἔχουσιν φθεῖρας 10 ποιεῖ πολλὰς ἔχειν; ἡ ὅτι ἀπεψία γινομένη τῷ ὑγρῷ διὰ τὴν ταραχὴν, ἡ γίνεται διὰ τὴν ποικιλίαν τῷ ὕδατος πυκνὰ μεταβάλλουσιν, ὑγρότητα ἐμποιεῖ καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἐπιτηδεύει ὑπάρχοντι τόπῳ; ὁ δὲ ἐγκέφαλος ὑγρός· διὸ καὶ ἡ κεφαλὴ αἰεὶ μάλιστα. δηλοῖ δὲ, ὅτι αἱ τρίχες ἔνιστοι μά- 15 λιστα ἐν αὐτῇ. ἡ δὲ τῷ τόπῳ τότε ὑγρότης φθειρῶν ποιητική. δηλοῖ δὲ ἐπὶ τῶν παιδῶν· ὑγροκέφαλοι τε γὰρ εἰσι, καὶ πολλὰκις ἡ κορυζῶσιν ἡ αἶμα ποιεῖ ρεῖν, καὶ φθεῖρας πλείους οἱ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ ἔχουσιν.
- 17 Διὰ τί ἀπὸ Πλειάδος μέχρι ζεφύρου οἱ τὰς μακρὰς 20 νόσους κάμνοντες μάλιστα ἀναιρῶνται, καὶ οἱ γέροντες μάλ- λον τῶν νέων; πότερον ὅτι δύο ἐστὶ τὰ φθαρτικώτατα, ὑπερβολὴ τε καὶ ψύχος; τὸ γὰρ ζῆν θερμόν, ἡ δὲ ὥρα αὕτη ἀμφω ταῦτ' ἔχει· ψυχρά τε γὰρ ἐστὶ, καὶ ἀκμαί- 25 ατος ὁ χειμὼν· τὸ λοιπὸν γὰρ ἔαρ ἐστίν. ἡ ὅτι ὁμοίως μὲν διακείνται τοῖς γέρονσι τῶν καμνόντων οἱ τὰς μακρὰς κάμνοντες ἀσθενείας; οἷον γὰρ ἤδη γῆρας ἡ μακρὰ ἀσθε- νεια συμβαίνει· τὸ γὰρ σῶμα ἀμφοῖν ξηρὸν καὶ ψυχρόν ἐστι, τῶν μὲν δὲ ἡλικίαν, τῶν δὲ διὰ νόσον. ὁ δὲ χειμὼν καὶ οἱ πάγοι ὑπερβολὴ ἐστὶ ψυχρότητος καὶ ξηρότητος. 30 μακρὰς οὖν θεομένοις αὐτοῖς ῥοπή γίνεται οἷον πῦρ ἐπὶ πυρὶ ὁ χειμὼν, καὶ φθεῖρει διὰ ταῦτα.
- 18 Διὰ τί ἐν τοῖς ἐλώδεσι τὰ μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ ἔλκη ταχὺ ὑγιαίνεται, τὰ δὲ ἐν ταῖς κνήμαις μόλις; ἡ ὅτι βαρεῖα ἡ ὑγρότης διὰ τὸ γεώδης εἶναι, τὰ δὲ βαρεὰ εἰς 35 τὸ κάτω ἀποχωρεῖ; τὰ μὲν ἔν ἄνω ἔκκριτα διὰ τὸ ἀπο- κεχωρηκέναι εἰς τὰ κάτω, τὰ δὲ κάτω πολλῆς γέμει περιττώσεως καὶ εὐσῆπτου.
- Διὰ τί, ἐὰν τοῦ χειμῶνος γενομένου βορεῖς καὶ τοῦ 19 ἔαρος νοτίς καὶ ἐπόμεβρον τὸ θέρος λίαν αὐχμηρὸν γένηται, θανατώδες γίνεται τὸ μετόπωρον πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς παιδίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ δυσεντερίαι καὶ τεταρταῖοι χρόνιοι γίνονται ἐν αὐτῷ; ἡ ὅτι μετρίως μὲν ἐπιγενομένου ὕδατος θερινῷ καταψυχθὲν τὸ ζέον ὑγρὸν ἐν ἡμῖν λωφᾷ, ὅσον ἡβροῖσθαι ἐν τῷ ἥρι γενομένῳ [τῷ] ὑγρῷ; εἰ δὲ μὴ, τὰ μὲν παιδία διὰ τὸ ὑγρά εἶναι φύσει καὶ θερμὰ ὑπερζει τῷ πάθει, διὰ τὸ μὴ καταψυχθῆναι. ὅσα δὲ μὴ τῷ θέ- 20 ρος, τῷ μετοπῶρος ὅσον ἐκζει. αἱ δὲ περιττώσεις ἐὰν μὴ εὐθὺς ἀνέλωσι, περὶ πνεύμονα καὶ ἀρτηρίαν γινόμεναι — ἄνω γὰρ πρῶται συνίστανται διὰ τὸ ὑπὸ τῷ ἀέρος ἡμᾶς θερμαίνεσθαι· διὰ γὰρ ταῦτα καὶ ὀφθαλμιαὶ πυρετῶν πρό- 25 τερον γίνονται ἐν τῷ νοσερῷ θέρει. ἐὰν ἔν μὴ ἐν τοῖς ἄνω, καθάπερ εἴρηται, τὰ περιττώματα εὐθὺς ἀνέλῃ, καταβαί- νουσιν εἰς τὰς κοιλίας ἀπεκτα ὄντα, τῆτο δὲ ἐστὶ δυσεντε- ρία, διὰ τὸ μὴ ἐκκρίνεσθαι ὑπὸ πλῆθους τὸ ὑγρὸν. καὶ ἐὰν καύσωνται, τεταρταῖοι γίνονται τοῖς σωζομένοις· ἡ γὰρ τῷ ἀπέκτα ὑπόστασις μονιμωτάτη ἐστὶ καὶ σύντονος γίνεται 26 τῷ σώματι, καθάπερ ἡ μέλαινα χολή.
- Διὰ τί, ἐὰν τὸ θέρος ἔπομβρον γένηται καὶ νότιον, καὶ 20 τὸ μετόπωρον, ὁ χειμὼν νοσερὸς γίνεται; ἡ ὅτι σφόδρα ὑγρά τὰ σώματα ὁ χειμὼν λαμβάνει, καὶ ἡ μεταβολὴ ἔτι μεγάλη γίνεται ἐξ ἀλέας πολλῆς καὶ οὐκ ἐκ προσ- 25 αγωγῆς, διὰ τὸ καὶ τὸ μετόπωρον γίνεσθαι ἀλειονόν, ὥστε τοῖς μὲν γίνεσθαι ἀνάγκη τὰ ὀξέα νοσήματα, μὴ ἀραιοῖς ἔσσι· τοῖς γὰρ τοιούτοις ἄνω μᾶλλον τὰ ὑγρά πε- 30 ττώματα ἀθροίζεται, διὰ τὸ τέως μὲν τὸς τόπους ἔχειν χώραν, τὸς δὲ κάτω ἐτέρως εἶναι. οἱ ἔν ὄντες πυκνόςαρκοι οὐ πολλὰ περιττώματα δέχονται. ψυχρομένης οὖν τῆς περιττώσεως τῆς ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι τοῦ σώματος, ὥσπερ τοῖς οἰνω- 35 μένοις ὅταν ῥιγῶσι, τὰ εἰρημένα νοσήματα συμβαίνει γί- νεσθαι. τοῖς δὲ ἀραιωτέροις πυρετῶν γινομένων, τοὺς ἀπὸ πλείους ἀπεψίας γινομένους πυρετὸς καύσους συμβαίνει γί- 40 νεσθαι, διὰ τὸ τοῖς τοιούτοις ἐσκεδάσθαι μὲν μᾶλλον κατὰ πᾶν τὸ σῶμα τὰ ὑγρά ἢ τοῖς πυκνόςαρκοις, συνισαμένης δὲ τῆς σαρκὸς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος θερμαινόμενα τὰ ὑγρά πυρετοὺς ποιεῖν. ἡ γὰρ παντὸς τοῦ σώματος ὑπερ-

1. τί δὲ ἡ Χ^οΥ^ο. || 3. καὶ post οἷον om Χ^ο. || 7. τὸ addidit C^o. || 8. τὸ pr C^o. || 9. γίνεσθαι τὴν τροφήν C^o. || 10. αἱ τῶν ὑδάτων μεταβολαὶ C^oN^oΥ^o et corr Χ^ο. || 11. ποιῶσι corr Χ^ο. || τῷ ὑγρῷ om C^o. || 13. nonne ἐπιτηδεύει? || 14. διὰ] ἐστὶ C^o. || 25. ἔαρ om N^o. || 36. διὰ — 37. τὰ κάτω om C^o. || 37. πολλῆς περιττώσεως, omisso γέμει, Χ^ο.
5. χρόνιοι C^o. || 8. εἶναι post θερμὰ Χ^οΥ^ο. || 10. μετόπῶρος et 25. μετόπωρον C^o. || 13. πυρετῷ C^oΧ^ο. || πρότερον om C^o. || 15. περιττώματα Χ^ο, qui ita solet. || 17. διὰ γὰρ τὸ C^o, διὰ δὲ τὸ Υ^ο. || 18. καύσωνται N^o. || 19. σύντομος C^o. || 28. τὸ et 29. πολλὰ om C^o. || 32. νοσήματα in margine Χ^ο. || 34. γενομένης pr Υ^ο. || 35. τὸ ἐν τοῖς C^o.

βάλλουσα θερμότης ἐστὶ πυρετός· ἐπιτεινομένη δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐνυπαρχούσης αὐτοῖς ὑγρότητος καῦσος γίνεται.

21 Διὰ τί ὅταν ἐκ γῆς ἀτμός ἀνῆι πολὺς ὑπὸ τῷ ἡλίῳ, τὸ ἔτος λοιμῶδες γίνεται; ἢ ὅτι ὑγρὸν ἀνάγκη καὶ ἔπομ-
βρον τὸ ἔτος σημαίνει, καὶ τὴν γῆν ὑγρὰν ἀνάγκη εἶναι; οἷον οὖν ἐν ἐλώδει τόπων ἡ οἰκησις γίνεται. νουώδης δὲ ἡ τοιαύτη ἐστίν. καὶ τὰ σώματα δὴ τότε ἀνάγκη περιττωμα πολὺ ἔχειν, ὥς ἐν τῷ θέρει ἔχειν ὕλην νουώδη.

22 Διὰ τί γίνεται τὰ ἔτη νουώδη, ὅταν γένηται φορὰ 10
ζῶν μικρῶν βατράχων τῶν φρυνοειδῶν; ἢ ὅτι ἕκασον εὐ-
σθενεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ χώρᾳ τῆς φύσεως; καὶ ταῦτα δὴ φύ-
σει ἐστὶν ὑγρά, ὥς ἐπομβρον καὶ ὑγρὸν σημαίνει τὸν ἐνιαυτὸν γίνεσθαι. τὰ δὲ τοιαῦτα ἔτη νουώδη ἐστίν· ὑγρά γὰρ τὰ σώματα ὄντα πολὺ ἔχει τὸ περιττωμα, ὃ ἐστὶ τῶν 15
νόσων αἴτιον.

23 Διὰ τί οἱ νότοι οἱ ξηροὶ καὶ μὴ ὑδατώδεις πυρετώδεις εἰσίν; ἢ ὅτι ὑγρότητα καὶ θερμὴν ἀλλοτρίαν ποιοῦσιν; εἰσὶ γὰρ ὑγροὶ καὶ θερμοὶ φύσει. τῆτο δ' ἐστὶ πυρετώδης· ὁ γὰρ πυρετός ἐξ ἀμφοτέρων τῆς τῶν ἐστὶν ὑπερβολῆς. 20
ὅταν μὲν ἔν ἄνευ ὕδατος πνέωσι, ταύτην ἐν ἡμῖν ποιοῦσι τὴν διάθεσιν, ὅταν δὲ ἅμα ὕδατι, τὸ ὕδωρ καταψύχει ἡμᾶς. οἱ δὲ ἐκ θαλάττης νότοι καὶ συμφέρουσι τοῖς φυ-
τοῖς· ἐψυγμένοι γὰρ ἀπὸ τῆς θαλάττης ἀφικνεῖνται πρὸς αὐτά. αἱ δ' ἐρυσίβαι γίνονται ὑπὸ ὑγρότητος καὶ θερμῆς 25
ἀλλοτρίας.

24 Διὰ τί ἐν τοῖς νότοις βαρύτερον ἔχουσι καὶ ἀδυνατώ-
τερον οἱ ἄνθρωποι; ἢ ὅτι ἐξ ὀλίγου πολὺ ὑγρὸν γίνεται, διατηκόμενον διὰ τὴν ἀλέαν, καὶ ἐκ πνεύματος κούφου ὑγρὸν βαρὺ; ἔτι δὲ ἡ δύναμις ἡμῶν ἐν τοῖς ἄρθροις ἐστὶ 30
ταῦτα δὲ ἀνιέται ὑπὸ τῶν νοτίων. δηλοῦσι δὲ οἱ ψόφοι τῶν κεκολλημένων. τὸ γὰρ γλίσχρον ἐν τοῖς ἄρθροις πεπηγὸς μὲν κινεῖσθαι κωλύει ἡμᾶς, ὑγρὸν δὲ λίαν ὃν συντείνεσθαι.

25 Διὰ τί ἀρρωστῶσι μὲν μᾶλλον τῷ θέρῳ, ἀποθνήσκουσι δὲ μᾶλλον οἱ ἀρρωστῶντες τῷ χειμῶνος; ἢ ὅτι τῷ χειμῶνος 35
διὰ τὴν πυκνότητα ἐντὸς τῶν σωμάτων συνεσπόμενον τῷ θερμῷ, καὶ πονῶντες μᾶλλον, εἰ μὴ πέττοιμεν, τῶν ἐν ἡμῖν συνισταμένων περιττωμάτων, ἰσχυρὰν ἀνάγκη τὴν ἀρχὴν

εἶναι τῆς νόσου; τοιαύτην δὲ οὖσαν φθαρτικὴν εἰκός ἐστω αὐτὴν εἶναι. ἐν δὲ τῷ θέρει, μαῦν καὶ κατεψυγμένου πα-
τός τοῦ σώματος καὶ ἐκλελυμένου πρὸς τοὺς πόρους ὄντος, ἀρχὰς νόσων ἀνάγκη πλείους μὲν γίνεσθαι διὰ τε κόπους καὶ ἀπεψίαν τῶν εἰσφερομένων (καὶ γὰρ οἱ νέοι καρποὶ τότε εἰσὶν), ἀλλ' ἔχ' ἔως ἰσχυράς, διὸ εὐβοήθητοι.

Διὰ τί μετὰ τὰς τροπὰς ἀμφοτέρας μέχρι ἐκατέρᾳ ἡμερῶν ἀποθνήσκουσι μάλιστα; ἢ ὅτι ἄχρι τοσούτου ἐκατέρα ἡ ὑπερβολὴ διέχει, ἢ τε τῷ θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ; ἢ δὲ ὑπερ-
βολὴ τοῖς ἀσθενέσι ποιεῖ τὰς νόσους καὶ τὰς φθοράς.

Διὰ τί τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον νουώδη; ἢ ὅτι αἰτῶ μεταβολαὶ νουώδεις; τὸ δὲ μετόπωρον τῷ ἔαρος νουωδέσ-
τερον, ὅτι μᾶλλον τῷ θερμῷ ψυχομένη ἢ τῷ ψυχρῷ θερμαι-
νομένη νουώδης. ἐν μὲν ἔν τῷ ἔαρι τὸ ψυχρὸν θερμαίνεται, ἐν δὲ τῷ μετοπῶρῳ τὸ θερμὸν ψύχεται.

Διὰ τί ἐν τῷ χειμῶνι ἐλάττω μὲν τὰ ἀρρωστήματα, ἢ ἐν τῷ θέρει, θανάσιμα δὲ μᾶλλον; ἢ ὅτι ἐν μὲν τῷ θέ-
ρει ἀπὸ μικρᾶς προφάσεως τὰ ἀρρωστήματα, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι ὅ; πεπτικώτεροι γὰρ καὶ ὑγιεινότεροι ἡμῶν αὐτῶν, ὥς ἐικότως τὰ ἀπὸ μείζονος προφάσεως γινόμενα μείζω καὶ ἀναιρετικώτερα. ταῦτο δὲ τῆτο καὶ ἐπὶ τῶν ἀθλητῶν καὶ ὅλως ἐπὶ τῶν ὑγιεινῶς διακειμένων ὁρῶμεν· ἢ γὰρ οὐ λαμβάνονται νόσῳ, ἢ ταχὺ συναπείσι· μεγάλης γὰρ αἰτίας δεόνται.

Διὰ τί τῷ μὲν φθινοπῶρῳ καὶ τῷ χειμῶνος οἱ καῦσοι μᾶλλον γίνονται ἐν ταῖς ψυχραῖς ὥραις, τῷ δὲ θέρῳ τὰ ῥίγη ἐνοχλεῖ καυμάτων ὄντων; ἢ ὅτι τῶν κατὰ τὸν ἄνθρω-
πον ἡ χολὴ μὲν ἐστὶ θερμὴ, τὸ δὲ φλέγμα ψυχρόν; ἐν μὲν ἔν τῷ θέρει τὸ ψυχρὸν ἀναλύεται, καὶ διαχυθὲν ῥίγη καὶ τρόμους παρασκευάζει· ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τὸ θερμὸν ὑπὸ τῆς ὥρας κρατεῖται κατεψυγμένον. οἱ δὲ καῦσοι μᾶλλον ἐνοχλεῖται τῷ χειμῶνος καὶ τῷ φθινοπῶρῳ, ὅτι διὰ τὸ ψῦχος τὸ θερμὸν εἰσὼ συσέλλεται, ὃ δὲ καῦσος ἐκ τῶν ἐστὶ καὶ ἐκ ἐπιπολῆς· εἰκότως ἔν οἱ καῦσοι ταύτην τὴν ὥραν γίνονται. καταμάθοι δ' ἂν τις τῆτο ἀκριβέστερον ἐπὶ τῶν ψυχρολουτρῶν τῷ χειμῶνος καὶ τῶν τῷ χειμῶνος λου-
μένων τῷ θερμῷ, ὅτι οἱ μὲν τῷ ψυχρῷ λουόμενοι, ἀπορ-
ριγώσαντες ὀλίγον χρόνον ἕως λούονται, τὴν λοιπὴν ἡμέραν

4. ἀτμός post ἀνῆι X^a, om C^a. || ἀνῆι C^a. || 5. λοιμῶδες C^a. || 7. οὖν om C^a. || 9. νουώδης C^a. || 12. φύσει] φύσις X^a. || 13. σημαίνει X^aY^a. || 20. ἀμφοτέρων Y^a. || 24. ἐψυγμένος Y^a. || θαλάσσης X^a. || ἀφικνεῖται C^aY^a. || 30. δὲ om C^a. || 33. κωλύει κα-
σθαι X^a. || 34. μὲν om C^a. || 35. ἢ om C^aX^aY^a. || ὅτι margo dedit X^a.

3. τόπους u, πόρους ἢ κόπους margo u. || 8. ὅτι om X^aY^a. || ἢ om C^a. || 11. φθινοπῶρον C^a. || ἢ om C^aX^aY^a. || 16. ἐν μὲν τῷ X^a. || 18. τὰ om X^a. || 19. καὶ om C^aY^a. || 25. καῦσοι C^a. || 26. θέρους δὲ C^a. || 27. τῶν om C^a. || 33. ἐκ τῶν μὲν ἐστὶ C^a. || 35. τῆτο δ' ἂν τις X^a. || 36. ψυχρολουτρῶν C^a. || 38. λούονται C^aX^a.

οὐδὲν πάσχουσιν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, οἱ δὲ τῷ θερμῷ ὕδατι
χρησάμενοι δυσριγότεως διάγουσι. τῶν μὲν γὰρ τῷ ψυ-
χροῦ λουομένων πυκνῶται ἡ σὰρξ καὶ συστέλλεται εἰς τὸ
θερμόν, τῶν δὲ θερμολουτρῶντων ἡ σὰρξ ἀραιῶται καὶ τὸ
θερμόν ἕως τῷ ἔξω τόπῳ περισπᾶται.

30 Τίς καταπλάσματος ἀρετή; ἡ διὰ τὸ χυτικὸν εἶναι
καὶ ἰδρωῖτα ποιοῖ καὶ ἀποκνοῇ;

31 Τῷ δήλον ὅταν ἔμπυον; ἡ εἰὰν καταχεομένου τῷ θερ-
μῷ ἀλλαγῇ, ἔμπυον, εἰ δὲ μή, ὕ;

32 Ποῖα δὲ καίειν ἡ ποῖα δὲ τέμνειν; ἡ ὅσα μὲν ἔχει
στόμῳ μέγα καὶ οὐ ταχὺ συμφύεται, ταῦτα καίειν δεῖ,
ὅπως ἡ ἐσχάρᾳ ἐκεῖ πέσῃ; ὕτω γὰρ ἔκ ἔσαι ὕπελα.

33 Τίς ἐναίμου ἀρετή; ἡ τὸ ξηραντικὸν εἶναι καὶ τῆς
ἐπίσης περιττώσεως γαλτικὸν ἀνευ ἐσχαρώσεως καὶ σή-
ψεως τῆς σαρκός; ὕτω γὰρ ἂν ἀφλέγμαντον εἴη καὶ συμ-
φυτικόν. μὴ ἐπιρρέοντος μὲν γὰρ ἀφλέγμαντον ἔσαι, ξη-
ρὸν δὲ ἂν συμφύσεται· ἕως δ' ἂν ὑγρορροῇ, ὃ συμφύσεται.
διὰ τὸτο ἔν δριμέα τὰ πλεῖστα, ὥς ἀποσύφειν.

34 Ποῖα τέμνειν δεῖ καὶ ποῖα καίειν, καὶ ποῖα ὕ, ἀλλὰ
φαρμάκοις; ἡ τὰ μὲν ἐπὶ ταῖς μασχάλαις καὶ βουβῶσι
φαρμάκῳ; μετὰ γὰρ διαίρεσιν τὰ μὲν ἐπίκονα, τὰ δὲ
ἐπικίνδυνα. καίειν δὲ τὰ πλατέα τῶν φυμάτων καὶ πολὺ
πρόβλημα ἔχοντα, καὶ ἐν φλεβώδεσι καὶ μὴ εὐσάρκοις.
τέμνειν δὲ τὰ εἰς ὄξυ συνηγμένα καὶ τὰ μὴ ἐν σερροῖς.

35 Διὰ τί, εἰὰν χαλκῷ τις τμηθῇ, ῥᾶον ὑγιαίνεται ἡ σι-
θήρῳ; πότερον ὅτι λειότερον, ὥσθ' ἦττον σπαράττει καὶ
ποιεῖ πληγὴν; ἢ εἴπερ ἀκμὴν μᾶλλον ὁ σίδηρος λαμβάνει,
ῥᾶον καὶ ἀπαθεστέρα ἡ διαίρεσις; ἀλλὰ μὴν φαρμακῶδες
ὁ χαλκός, ἡ δὲ ἀρχὴ ἰσχυρά. τὸ ἔν εὐθὺς ἅμα τῇ τομῇ
θᾶττον τὸ φάρμακον ποιεῖ τὴν σύμφυσιν.

36 Διὰ τί δὲ καὶ τὰ διὰ χαλκῷ καύματα θᾶττον ὑγι-
άζεται; ἡ ὅτι μανότερον καὶ ἦττον σωματικόν, ἐν δὲ τοῖς
σερωτέροις πλείων ἡ θερμότης.

37 Πότερον ἡ πτισάνη κουφοτέρα ἡ κριθίνη καὶ βελτίων
πρὸς τὰ ἀρρωστήματα ἡ ἢ πυρίνη; δοκεῖ γὰρ τισιν αὕτη

σημεῖον ποιουμένοις τὸς μεταχειριζομένους, ὅτι πολὺ εὐ-
χρόστεροι οἱ περὶ τὴν τῶν ἀλείρων ἐργασίαν ἢ τὴν τῶν ἀλ-
φίτων. εἴθ' ὅτι ὑγρότερα ἡ κριθή, τὸ δὲ ὑγρότερον πλείονος
πέψεως. ἡ ἔθεν κωλύει ἐνια ἔχειν δυσπεπτότερα καὶ ἐνια

5 πρὸς κουφότητα χρησιμώτερα; ὃ γὰρ μόνον ὑγρότερα ἐστὶν
ἡ κριθή τῷ πυρὶ, ἀλλὰ καὶ ψυχρότερα. δεῖ δὲ τὸ ρόφημα
καὶ τὸ προσφερόμενον τοιούτων εἶναι τῷ πυρέττοντι, ὃ τρο-
φήν τε βραχεῖαν ποιήσει καὶ καταψύξει. ἡ δὲ πτισάνη
τὸτο ἔχει ἡ κριθίνη· διὰ γὰρ τὸ ὑγρότερον ἢ σωματωδέε-
ρον εἶναι ὀλίγον δίδωσι, καὶ τὸτο ψυκτικόν.

Διὰ τί τὴν αἰμωδίαν παύει ἡ ἀνδράχνη καὶ ἄλεις; 38
ἡ ὅτι ἡ μὲν ὑγρότητά τινα ἔχει; φανερά δὲ αὕτη μασω-
μένοις τε, καὶ εἰὰν συνθλασθῇ χρόνον τινα· ἔλκεται γὰρ ἡ
ὑγρότης. τὸ δὲ γλίσχρον εἰσδυόμενον ἐξάγει τὸ ὄξύ. καὶ
15 γὰρ ὅτι συγγενής, ἡ ὀξύτης σημαίνει· ἔχει γὰρ τινα ὀξύ-
τητα ὁ χυμός. ὁ δὲ ἄλς συντήκων ἐξάγει καὶ τὴν ὀξύτη-
τα. διὰ τί ἔν ἡ κοιλία καὶ τὸ νήτρον οὐ; ἡ ὅτι στύφει καὶ
οὐ τήκει;

Διὰ τί τοὺς μὲν θερινοὺς κόπους λουτρῷ ἰᾶσθαι δεῖ; 39
τὸς δὲ χειμερινὸς ἀλείμματα; ἡ τοὺς μὲν ἀλείμματα διὰ
τὰς φρίκας καὶ τὰς γινομένας μεταβολάς; θερμὴ γὰρ
λύειν δεῖ, ἡ ποιήσει ἀλεαῖζειν· τὸ δ' ἔλαιον θερμόν. ἐν δὲ
τῷ θέρει καθυγραίνειν· ἡ γὰρ ὥρα ξηρά, καὶ οὐ φοβεραὶ
αἱ φρίκαι διὰ τὴν εἰς ἀλέαν ἐκκλισιν. ὀλιγοσιτία δὲ καὶ
κωδωνισμὸς θέρους, τὸ μὲν ὅλως, τὸ δὲ μᾶλλον, ὃ μὲν
πότος θέρους ὅλως διὰ τὴν ξηρότητα, ἡ δὲ ὀλιγοσιτία κοι-
νὸν μὲν, μᾶλλον δὲ θέρους· ἐκθερμαίνεται γὰρ διὰ τὴν
ὥραν ὑπὸ τῶν σιτίων.

Διὰ τί τῶν φαρμάκων τὰ μὲν τὴν κοιλίαν λύει, τὴν 40
30 δὲ κύσιν ὕ, τὰ δὲ τὴν μὲν κύσιν λύει, τὴν κοιλίαν δὲ ὕ;
ἡ ὅσα μὲν ἐστὶν ὑγρὰ τὴν φύσιν καὶ ὕδατος μεσά, ταῦτα
ἂν ἢ φαρμακῶδη, λύει τὴν κύσιν; ἐκεῖ γὰρ ὑφίσταται τὰ
ἄπεπτα τῶν ὑγρῶν· ὑποδοχὴ γὰρ ἐστὶν ἡ κύστις τοῦ μὴ
πεπτομένου ὑγροῦ ἐν τῇ κοιλίᾳ, ὃ ἔ μένει, ἀλλὰ πρὶν ποιῇ-
σαι τι ἢ παθεῖν ὑποχωρεῖ. ὅσα δὲ ἐκ γῆς τὴν φύσιν ἐστὶν,

2. διάγουσι C°. || 4. ἀρετὰι C°. || 5. θερμόν om C°. || post περισπᾶται QC°K°O°X°Y°rswn OΣΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ (βοηθημα-
τικά C°Y°rswn, βοηθηματικά προβλήματα QO°) ΠΡΟΣ ΙΑΣΙΝ. || 7. καὶ ἰδρωῖτα ποιεῖ margo u, καὶ ἂν ἰδρωτοποιῇ C°, καὶ ἀνδρωτὶ ποιῇ
Y° ei, qui ποιεῖ X°. || 8. τὸ C°. || 9. ἔμπυον om C°. || 15. ἀφλέγματος ἂν X°. || 16. ἀφλέγματος C°X°. || 17. ἕως — συμφύσε-
ται om pr X°. || συμφύεται C°. || 19. ἀλλὰ θεραπεύειν φαρμάκοις margo X°. || 22. πολλὰ margo u. || 23. προβλήματα X°u. ||
29. ἰσχυρόν Y°. || τὸ μὲν ἔν X°. praestiterit τῷ ἔν. || 30. φύσιν X°. || 31. διὰ χαλκῷ margo u, χαλκῷ X°, κάτω C°Y°. || 34.
πτισάνη C°. || βελτίων Y°.

1. πολλὰ C°. || 2. τὴν post ἡ om C°. || 3. ὑγρότερον X°Y°. || πλείονος margo X°, πλείον ὕ Y°, πλείον ἐ C°. || 4. κωλύειν C°. ||
5. μόνον γὰρ C°. || 8. πτισάνη C°. || 12. μασσωμένοις Y°. || 13. συνθλασθῇ margo u: ceteri συντεθῇ. || 15. ὀξύτης τὴν αἰμασίαν σημαίνει
margo C°. || τινα post ὀξύτητα C°, om X°. || 17. λήτρον Y°. || ψύχει C°. || 20. ἀλείμμασιν X°Y°. || ἀλείμμασι X°. || 21. γινο-
μένας C°Y°. || 22. λύειν C°Y°. || ἐλαιάζειν pr C°. || 24. αἰ om pr X°. || εἰς] πρὸς margo u, om C° et pr Y°. || ἐκκλινειν margo
u, ἐκκλινει C°. || καὶ om X°. || 32. εἴη C°. || 33. ἄσπετα X°Y°. || 34. ἔπερ ἐ margo u, ὕ C°, ὕ Y°.

ἀν ἢ φαρμακώδη, ταῦτα δὲ τὴν κοιλίαν λύει· εἰς ταύτην γὰρ ἡ φορὰ τῶν γεωδῶν. ὥς ἀν ἢ κινητικόν, ταραττει.

41 Διὰ τί δὲ τὰ μὲν τὴν ἄνω κοιλίαν τὰ δὲ τὴν κάτω κινεῖ, οἷον ἐλλέβορος μὲν τὴν ἄνω, σκαμμωνία δὲ τὴν κάτω, τὰ δὲ ἄμφω, οἷον ἐλατήριον καὶ τῆς θαψίας ὁ ὀπός; ἢ ὅτι τὰ μὲν ἐς θερμὰ τὰ δὲ ψυχρὰ τῶν φαρμάκων τῶν τὴν κοιλίαν κινούντων, ὥς τὰ μὲν διὰ τὴν θερμότητα εὐθὺς ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ ὄντα φέρεται ἐξ αὐτῆς πρὸς τὴν ἄνω τόπον, κἀκείθεν συντήζαντα μάλιστα μὲν τὰ ἀλλοτριώτατα καὶ ἤκιστα συμπεφυκότα, ἀν δὲ ἰσχυρὸν ἢ τὸ φάρμακον 10 ἢ πλέον δοθῇ τῆς φύσεως, ἀνάγει εἰς τὴν ἄνω κοιλίαν ταῦτά τε καὶ εἰάν τι περίττωμα ἦ, καὶ διὰ τὴν θερμότητα ταραττον τὸ πνεῦμα πολὺ γινόμενον ὑπ' αὐτῆς, προσιζάν τὸς ἐμέτους ποιεῖ. τὰ δὲ ψυχρὰ τὴν φύσιν αὐτῶν διὰ βάρους καὶ πρὶν παθεῖν τι ἢ ποιῆσαι κάτω φέρεται, 15 κἀκείθεν ὀρμῶντα τὸ αὐτὸ δρᾷ τοῖς ἄνω· κατὰ γὰρ τοὺς πόρους ἀνιόντα ἐκείθεν, καὶ κινήσαντα ὧν ἀν κρασέσῃ περιττωμάτων καὶ συντηγμάτων, λαβόντα τὴν αὐτὴν ἄγει ὁδόν. ὅσα δὲ ἄμφω μετέχει καὶ ἐς μικτὰ τῶν φαρμακωδῶν ἐκ θερμῶ καὶ ψυχρῶ, ταῦτα δὲ δι' ἐκατέραν τὴν 20 δύναμιν ἀπεργάζεται ἄμφω, ὥσπερ καὶ νῦν παρασκευάζουσιν οἱ ἱατροὶ μιγνύντες ἀλλήλοις.

42 Διὰ τί τὰ φάρμακα καθαίρει, ἄλλα δὲ πικρότερα ὄντα καὶ στυφνότερα καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιοῦτοις ὑπερβάλλοντα οὐ καθαίρει; ἢ διότι ἔστι διὰ τὰς τοιαύτας δυνά- 25 μεις καθαίρει, ἀλλ' ὅτι ἄπεπτά ἐσιν; ὅσα γὰρ δι' ὑπερβολὴν θερμότητος ἢ ψυχρότητος, μικρὰ ὄντα τὸς ὄγκους, ἄπεπτά ἐσιν καὶ οἷα κρατεῖν ἀλλὰ μὴ κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς τῶν ζώων θερμότητος, εὐδιάχρυτα ὄντα ὑπὸ τῶν δύο κοιλιῶν, ταῦτα φάρμακά ἐσιν. ὅταν γὰρ εἰς τὴν κοιλίαν 30 εἰσέλθωσι καὶ διαχυθῶσι, φέρονται καθ' οὗσπερ ἡ τροφή πόρος εἰς τὰς φλέβας, ἔπειθ' ἐκείθεν δὲ ἀλλὰ κρατήσαντα ἐκπίπτει φέροντα τὰ ἐμπόδια αὐτοῖς· καὶ καλεῖται τοῦτο κάθαρσις. χαλκὸς δὲ καὶ ἄργυρος καὶ τὰ τοιαῦτα ἄπεπτα μὲν ἐσιν ὑπὸ τῆς τῶν ζώων θερμότητος, ἀλλ' ἐκ εὐδιάχρυ- 35 τα ταῖς κοιλίαις. ἔλαιον δὲ καὶ μέλι καὶ γάλα καὶ τὰ

τοιαῦτα τῆς τροφῆς καθαίρει, ἀλλ' οὐ τῷ κριῶ ἀλλὰ τῷ ποσῷ· ὅταν γὰρ διὰ πλῆθος ἄπεπτα γένηται, τότε καθαίρει, ἄνπερ καθαίρη. διὰ δύο γὰρ αἰτίας ἄπεπτά ἐσιν, διὰ τὸ ποιεῖν αὐτὰ εἶναι ἢ διὰ τὸ ποσά. διόπερ οὐ φάρμακόν ἐστιν ἰδὲ τῶν εἰρημένων· οὐδὲ γὰρ διὰ δύναμιν καθαίρει. στυφνότης δὲ καὶ πικρότης συμβέβηκε τοῖς φαρμάκοις καὶ δυσωδία τῷ ἐναντίον εἶναι τῇ τροφῇ τὸ φάρμακον. τὸ μὲν γὰρ πικρὸν ὑπὸ τῆς φύσεως, τὸ προσφύεται τοῖς σώμασι καὶ καλεῖται τροφή· τὸ δὲ μὴ πεφυκὸς κρατεῖσθαι, εἰσὶν δὲ 10 εἰς τὰς φλέβας καὶ δι' ὑπερβολὴν θερμότητος ἢ ψυχρότητος ταραττον, αὕτη δὲ φαρμάκου φύσις ἐστίν.

Διὰ τί τὸ μὲν πέπερι πολὺ μὲν ἐν τὴν κύσιν λύει, 15 ὀλίγον δὲ τὴν κοιλίαν, ἢ δὲ σκαμμωνία πολλὰ οὔσα τὴν κοιλίαν λύει, ὀλίγη δὲ καὶ παλαιὰ τὴν κύστιν; ἢ διότι ἐκάτερον ἐκατέρας ἐς κινητικώτερας; τὸ μὲν γὰρ πέπερι οὐρητικόν ἐστιν, ἢ δὲ σκαμμωνία καθαρτικόν. τὸ μὲν οὖν πέπερι πολὺ μὲν ἐν φέρεται εἰς τὴν κύσιν καὶ ἐκείθεν διαχέεται εἰς τὴν κοιλίαν, ὀλίγον δὲ ἐν κρατῆθ' διαλύει καὶ γίνεται φάρμακον αὐτῆς. ἢ δὲ σκαμμωνία πολλὰ μὲν οὔσα εἰς 20 τοῦτο κρατεῖται ὥς διαχυθῆναι, διαχυθεῖσα δὲ γίνεται φάρμακον διὰ τὴν εἰρημένην ἐν τοῖς ἀνωτέρω αἰτίαν· ὀλίγη δὲ ὅσα μετὰ τοῦ ποτοῦ ἀναπίνεται εἰς τοὺς πόρους, καὶ ταχὺ πρὶν ταραῖξαι καταφέρεται εἰς τὴν κύσιν, καὶ ἐκείθεν αὐτῆς δυνάμει ἀπάγει τὰ περιττώματα καὶ τὰ συντήγ- 25 ματα ὅσα ἐξ ἐπιπολῆς ἐσιν. ἢ δὲ πολλή, ὥσπερ εἴρηται, διὰ τὴν ἰσχύϊν πολὺν χρόνον ἐμμένον καταγάγει πολλὰ κάθαρσιν καὶ γεώδη.

Διὰ τί τὰς αὐτὰς φλεγμασίας οἱ μὲν ψύχοντες 30 ὑγιάζουσιν, οἱ δὲ θερμαίνοντες πέττουσιν; ἀλλ' οἱ μὲν ἐλαττωρὶα θερμότητι, οἱ δὲ καταψύχοντες τὴν οἰκίαν συνάγουσιν.

Διὰ τί μεταβάλλειν δεῖ τὰ καταπλάσματα; ἢ τοῖς 35 ὡς μᾶλλον αἰσθάνηται; τὰ γὰρ συνήθη ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐδεσμάτων οὐκέτι φάρμακα ἀλλὰ τροφή γίνεται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων.

Διὰ τί ὑγιεινὸν τὸ τῆς τροφῆς μὲν ὑποστέλλεσθαι, 40

1. εἰάν C°. || εἰς — 2. ταραττει om C°. || 5. ἐψέ C°. || 6. θερμὰ τὰ δὲ addidit margo u. || 7. post κινήτων margo X°. τὰ δὲ θερμὰ. || θερμ. καὶ εὐθὺς margo X°. || 11. ἀνάγει margo X°. ceteri κατάγει. || 12. codices εἰάν τὸ περίττωμα, ἢ καὶ, nisi quod ἢ om C°. || 14. ἐμπίπτει C°. || 15. ποιῆσει F°. || 21. καλῶν om C°. || κατασκευάζουσιν C°, σκευάζουσιν F°. || 24. στυφνότερα. C°. || 25. ἢ — 26. καθαίρει om C°. || 25. δυνάμεις om X°. || 26. ὅσα — 28. ἐστι in margine ponit X°. || 28. εἰσι C°. || 31. διαχέεται C°. || 32. φλέβας φέρεται ἢ X°. || πεμφθέντα C°. || 33. τὰ om X°. || 35. μὲν et 36. δὲ om C°.

1. τῷ ἢ τῷ C°. || 2. τότε] τότε καὶ X°F°. || καθαίρη F°. || 3. ἄνπερ καὶ καθαίρη margo X°. || 4. αὐτὰ om C°. || 5] καὶ margo u. || 5. οὐ C°F°. || 7. τῷ ἐναντίον om C°. || τῇ om C°F°. || τροφή C°. || πεμφθέν C°. || 9. εἰσόντα C° et pr F°. || 10. ψυχρότητος ἢ θερμότητος C°. || 16. ἐτι μᾶλλον ἢ margo u. || καθαρτικὴν Sylburgius: codices κατωρητικόν. || 18. ἐν τῇ κοιλίᾳ X°F°. || 20. διαχυθῆν F°. || 22. τοῖς om F° et pr X°. || 24. τὰ post καὶ om C°. || συγκτήματα C°. || 25. ἐξ om X°F°. || 35. τῶν τοιούτων] τέτων C°. || 36. μὲν ante τὸ C°.

σπονδὴν δὲ πλείω; ἢ ὅτι τῷ νοσεῖν αἴτιον περιττώματος πλήθος, τοῦτο δὲ γίνεται, ἥνικα τροφῆς ὑπερβολὴ ἢ πόνων ἔνδεια.

47. Διὰ τί τὰ φάρμακα καὶ τὰ πικρά ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὰ δυσώδη καθαίρει; ἢ ὅτι ἅπαντα τὰ δυσώδη καὶ πικρά ἄπεπτά ἐστι; διὸ καὶ τὰ φάρμακα πικρά καὶ δυσώδη· τῷ γὰρ ἄπεπτα εἶναι καὶ κινητικὰ μετὰ πικρότητος φάρμακά ἐστιν. καὶ εἰάν δοθῇ πλείω, διαφθείρει. ὅσα δὲ καὶ μικρὰ δοθῇ, διαφθαρτικά, ταῦτα οὐ φάρμακα λέγεσθαι εἶναι ἀλλὰ θανατηφόρα. οὐδ' ὅσα μὴ τῷ ποιῶ καθαίρει, οὐκ ἐστὶ φάρμακα. καὶ γὰρ τῆς τροφῆς πολλὰ μὲν ταῦτο ποιεῖ, εἰάν ποσὰ δοθῇ, οἶον γάλα, ἐλαιον, γλεῦκος· ἅπαντα δὲ ταῦτα διὰ τὸ μὴ εἶναι εὐπεπτα καθαίρει, καὶ τοῦτοις οἷς μὴ εὐπεπτα καθαίρει, καὶ τούτους. ἔστι γὰρ ἄλλα ἄλλοις εὐπεπτα καὶ δύσπεπτα. διὸ οὐ πᾶσι ταῦτα φαρμακώδη, ἀλλ' ἐνίοις ἴδια. ὅλως γὰρ τὸ φάρμακον δεῖ εἶναι μόνον μὴ πέπτεσθαι ἀλλὰ καὶ κινητικὸν εἶναι, ὥσπερ καὶ τὸ γυμνάσιον ἐξωθεν ἦκον ἢ ἔσωθεν τῇ κινήσει ἐκκρίνει τὰ ἀλλότρια.

48. Διὰ τί τὰ μὲν εὐώδη οὐρητικά καὶ σπέρματα καὶ φυτὰ; ἢ ὅτι θερμὰ καὶ εὐπεπτα, τὰ δὲ τοιαῦτα οὐρητικά· ταχυ γὰρ λεπτύνει ἢ ἐνῶσα θερμότης, καὶ ἢ ὁσμὴ εἰς σωματώδης, ἐπεὶ καὶ τὰ ὁσμώδη, οἶον σκόροδα, διὰ τὴν θερμότητα οὐρητικά, μᾶλλον μέντοι συντηκτικά· θερμὰ δὲ τὰ εὐώδη σπέρματα.

49. Διὰ τί δεῖ πρὸς μὲν τὰ μὴ καθαρὰ καὶ φαῦλα τῶν ἐλκῶν ξηροῖς καὶ θριμείοις καὶ στρυφνοῖς χρῆσθαι φαρμάκοις, πρὸς δὲ τὰ καθαρὰ καὶ ὑγιαζόμενα ὑγροῖς καὶ μόνοις; ἢ διότι ἀπὸ μὲν τῶν μὴ καθαρῶν δεῖ ἀφαιρεῖν τι; τῷτο δ' ἐστὶν ὑγρότης ἀλλοτρία, ἣν ἀφαιρεῖν δεῖ. τὰ δὲ καὶ θριμεία καὶ στρυφνὰ τοιαῦτα, καὶ τὸ ξηρὸν μᾶλλον τῷ ὑγρῷ. τὰ δὲ καθαρὰ συνεκλώσεως δεῖται μόνον.

50. Διὰ τί συμφέρει πρὸς τὰ ἀπὸ φλέγματος νοσήματα λαγνεία; ἢ ὅτι τὸ σπέρμα περιττώσεως ἀπόκρισις καὶ φύσει ὁμοιον φλέγματι, ὥστε ἀφαιρῶσα πολὺ φλεγματοῦδες ὠφελεῖ ἢ συνουσία. πότερον δὲ τροφήν προσφέρειν ἀρχομένῳ βέλτιον ἢ ὑσερον; ἢ ἀρχομένῳ, ὅπως μὴ προσεξησθηκότι ἢ φλεγμασία ἐπιπίπτῃ; ἢ οὖν ἀπισχναντέον εὐθύς, ἢ οὕτω προσοιστέον· ἀναλαμβάνειν χρὴ πρῶτον τοῖς ῥοφή-

μασι· πραότερα γὰρ καὶ λειότερα καὶ εὐηκτότερα, καὶ ἐκδέξασθαι τὴν τροφήν ἐκ τούτου ῥαδίον ἐστὶν ἀσθενεῖ σώματι. οὐ γὰρ ἐν τῇ κοιλίᾳ δεῖ παθεῖν τὰ σίτα πρῶτον, διαχυθῆναι τε καὶ θερμανθῆναι μετὰ πόνου τῷ σώματι ταῦτα πέπονθεν.

Διὰ τί δεῖ σκοπεῖν τὰ περὶ τὸ οὔρον σημεῖα, ἀπολαμβάνοντα τὴν ἔρσην, εἰ ἤδη πέπεπται, ἢ μὴ μᾶλλον καὶ συνεχῶς οὐρῶντα; ἢ διότι σημεῖον μὲν τῷ πεπέφθαι, εἰάν ἢ πυρρὸν; τῷτο δὲ γίνεται μᾶλλον διαλαμβάνουσιν. ἢ διότι ἐνοπτρον γίνεται ἅπαν μᾶλλον ὑγρὸν χροῖας ὀλίγον ἢ πολὺ ἔν; ἐν μὲν γὰρ τῷ πολλῷ ὑγρῷ τὰ σχήματα ἐνορᾶται, ἐν δὲ τῷ ὀλίγῳ τὰ χρώματα, οἶον καὶ ἐπὶ τῆς θρόσου καὶ τῶν ῥανίδων καὶ ἐπὶ τῶν δακρύων τῶν ἐπὶ ταῖς βλεφαρίσι. συνεχῶς μὲν οὖν ἀφιέμενον γίνεται πλεῖον, διασπώμενον δὲ δέχεται μᾶλλον· ὥστε καὶ ἢ αὐτὸ τοῦτον ἤδη διὰ τὴν πέψιν, καὶ φαίνεται μᾶλλον τῆς ἀνακλάσεως γνωμένης καὶ ἐνόπτρου ἐνοπτρον διὰ τὴν διαίρεσιν.

ὅτι οὐ δεῖ πυκνοῦν τὴν σάρκα πρὸς ὑγείαν, ἀλλ' 52 ἀραιῶν· ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιεινὴ καὶ τόπος εὐπνους (διὸ καὶ ἡ θάλασσα ὑγιεινὴ), οὕτω καὶ σῶμα τὸ εὐπνὸν μᾶλλον ὑγιεινόν. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μηθὲν περίττωμα, ἢ τούτου ὡς τάχιστα ἀκαλλάττεσθαι, καὶ αἰεὶ ὕτως ἔχειν τὸ σῶμα ὥστε λαμβάνον εὐθύς ἐκκρίνειν τὴν περίττωσιν, καὶ εἶναι ἐν κινήσει καὶ μὴ ἡρεμεῖν. τὸ μὲν γὰρ μένον σῆπει, ὥσπερ ὕδωρ τὸ μὴ κινούμενον, σηπόμενον δὲ νοσοσκει· τὸ δὲ ἐκκρινόμενον πρὸ τῆς διαφθορῆς χωρίζεται. τοῦτο οὖν πυκνουμένης μὲν τῆς σαρκὸς οὐ γίνεται (ὥσπερ γὰρ ἐμφράττονται οἱ πόροι), ἀραιωμένης δὲ συμβαίνει. διὸ καὶ εἰ δεῖ ἐν τῷ ἡλίῳ γυμνὸν βαδίζειν· συνίσταται γὰρ ἢ σὰρξ καὶ κομιδῇ ἀποσαρκῶνται, καὶ ὑγρότερον τὸ σῶμα γίνεται· τὸ μὲν γὰρ ἐντὸς διαμένει, τὸ δ' ἐπιπολῆς ἀκαλλάττεται, ὥσπερ καὶ τὰ κρέα τὰ ὀπτὰ τῶν ἐφθῶν μᾶλλον. ἐδὲ τὰ σῆθι γυμνὰ ἔχοντα βαδίζειν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρις ἀποδομημένων τῷ σώματος ὁ ἥλιος ἀφαιρεῖ, ὃ ἥκιστα δεῖται ἀφαιρέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐντὸς. ἐκεῖθεν μὲν ἔν δια τὸ πόρρω εἶναι, εἰάν μὴ μετὰ πόνου, ἐκ ἐστὶν ἰδρώτα ἀγαγεῖν, ἀπὸ τέττα δὲ διὰ τὸ πρόχειρον ῥαδίον.

Διὰ τί ποτε τοῖς χιμέτοις καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ 53

1. ποιεῖν C°. || 2. ἢ || ἢ C°Y°. || 3. τὸ om C°. || 4. πικρὰ καὶ δυσώδη X°. || 6. τὸ C°. || 7. φάρμακον C°Y°. || 8. μικρὰ X°. || 9. οὐ C°. || 11. πᾶσα C°. || 12. ἄπεπτα C°. || 15. ταῦτα X°. || 16. κινητικά C°. || 19. διουρητικά C°X°. || 28. ὅτι ἀπὸ τῶν C°. || 33. λαγνεία C°. || φλέγμα περιττώματος C°Y°. || 34. ὥστε καὶ ἀφ. margo X°. || 35. πρότερον X°Y°r°. || δὲ γὰρ X°ru, om C°Y°. || 36. προσεξησθηκότι C°. || 37. ἐπιπίπτει C°. || ἐπισχναντέον C°.

3. τῇ om X°. || πρῶτα Y°. || 6. σημεῖον Y°. || 8. καὶ || ἢ margo u, om C°. || μὲν et 9. δὲ om C°. || 10. ἐνοπτρον Y°, τὸ ἐνοπτρον C°. || ἅπαν om pr Y°. || 13. καὶ ἐπὶ τῶν ῥ. C°. || δακρυόντων ἐπὶ C°X°Y°. || 14. βλεφαρίσι C°. || 15. αὐτὸ τὸ αὐτὸ X°Y°, τὸ αὐτὸ τὸ C°. || 17. ἐνοπτρον || ἐνόπτρου C°, om Y°. || 23. εὐθύς ποι κρίνειν X°. || 30. καὶ ante κομιδῇ om C°. || 31. ἐπὶ τὸ ὑγρὸν δ. margo X°.

ἀν ἢ φαρμακώδη, ταῦτα δὲ τὴν κοιλίαν λύει· εἰς ταύτην γὰρ ἢ φορὰ τῶν γεωδῶν. ὥς αὖ ἢ κινητικόν, ταραττεῖ.

41 Διὰ τί δὲ τὰ μὲν τὴν ἄνω κοιλίαν τὰ δὲ τὴν κάτω κινεῖ, οἷον ἐλλέβορος μὲν τὴν ἄνω, σκαμμωνία δὲ τὴν κάτω, τὰ δὲ ἄμφω, οἷον ἐλατήριον καὶ τῆς θαψίας ὁ ὀπός; ἢ ὅτι τὰ μὲν ἐς θερμὰ τὰ δὲ ψυχρὰ τῶν φαρμάκων τῶν τὴν κοιλίαν κινούντων, ὥς τὰ μὲν διὰ τὴν θερμότητα εὐθὺς ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ ὄντα φέρεται ἐξ αὐτῆς πρὸς τὴν ἄνω τόπον, κἀκεῖθεν συντήζαντα μάλιστα μὲν τὰ ἀλλοτριώτατα καὶ ἥκιστα συμπεφυκότα, αὖ δὲ ἰσχυρὸν ἢ τὸ φάρμακον 10 ἢ πλέον δοθῇ τῆς φύσεως, ἀνάγει εἰς τὴν ἄνω κοιλίαν ταῦτά τε καὶ ἐάν τι περιττώμα ἦ, καὶ διὰ τὴν θερμότητα ταραττον τὸ πνεῦμα πολὺ γινόμενον ὑπ' αὐτῆς, πρὸς αὐτὴν τὸς ἐμέτους ποιεῖ. τὰ δὲ ψυχρὰ τὴν φύσιν αὐτῶν διὰ βάρος καὶ πρὶν παθεῖν τι ἢ ποιῆσαι κάτω φέρεται, 15 κἀκεῖθεν ὀρμῶντα τὸ αὐτὸ δρᾷ τοῖς ἄνω· κατὰ γὰρ τοὺς πόρους ἀνιόντα ἐκεῖθεν, καὶ κινήσαντα ὧν αὖν κρασῆσθαι περιττωμάτων καὶ συντηγμάτων, λαβόντα τὴν αὐτὴν ἄγει ὁδόν. ὅσα δὲ ἄμφω μετέχει καὶ ἐς μικτὰ τῶν φαρμακωδῶν ἐκ θερμῶ καὶ ψυχρῶ, ταῦτα δὲ δι' ἐκατέραν τὴν 20 δύναμιν ἀπεργάζεται ἄμφω, ὥσπερ καὶ νῦν παρασκευάζουσιν οἱ ἱατροὶ μιγνύντες ἀλλήλοις.

42 Διὰ τί τὰ φάρμακα καθαίρει, ἄλλα δὲ πικρότερα ὄντα καὶ σφυφνότερα καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιοῦτοις ὑπερβάλλοντα οὐ καθαίρει; ἢ διότι ἢ διὰ τὰς τοιαύτας δυνά- 25 μεις καθαίρει, ἀλλ' ὅτι ἄπεπτά ἐσιν; ὅσα γὰρ δι' ὑπερβολὴν θερμότητος ἢ ψυχρότητος, μικρὰ ὄντα τὸς ὄγκους, ἄπεπτά ἐσιν καὶ οἷα κρατεῖν ἀλλὰ μὴ κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς τῶν ζώων θερμότητος, εὐδιάχυτα ὄντα ὑπὸ τῶν δύο κοιλιῶν, ταῦτα φάρμακά ἐσιν. ὅταν γὰρ εἰς τὴν κοιλίαν 30 εἰσέλθωσι καὶ διαχυθῶσι, φέρονται καθ' οὗσπερ ἢ τροφή πόρος εἰς τὰς φλέβας, ἢ πεφθόντα δὲ ἀλλὰ κρατήσαντα ἐκπίπτει φέροντα τὰ ἐμπόδια αὐτοῖς· καὶ καλεῖται τοῦτο κάθαρσις. χαλκὸς δὲ καὶ ἄργυρος καὶ τὰ τοιαῦτα ἄπεπτα μὲν ἐσιν ὑπὸ τῆς τῶν ζώων θερμότητος, ἀλλ' ἔκ εὐδιάχυ- 35 τα ταῖς κοιλίαις. ἔλαιον δὲ καὶ μέλι καὶ γάλα καὶ τὰ

τοιαῦτα τῆς τροφῆς καθαίρει, ἀλλ' οὐ τῷ ποιῶ ἀλλὰ τῇ ποσῷ· ὅταν γὰρ διὰ πλῆθος ἄπεπτα γένηται, τότε καθαίρει, ἄνπερ καθαίρη. διὰ δύο γὰρ αἰτίας ἄπεπτά ἐσιν, διὰ τὸ ποσὸν αὐτὰ εἶναι ἢ διὰ τὸ ποσά. διόπερ οὐ φάρμακόν ἐστιν ὅσα τῶν εἰρημένων· οὐδὲ γὰρ διὰ δύναμιν καθαίρει. σφυφνότης δὲ καὶ πικρότης συμβέβηκε τοῖς φαρμάκοις καὶ δυσωδία τῷ ἐναντίον εἶναι τῇ τροφῇ τὸ φάρμακον. τὸ μὲν γὰρ ποφθὲν ὑπὸ τῆς φύσεως, τῷτο προσφύεται τοῖς σώμασι καὶ καλεῖται τροφή· τὸ δὲ μὴ πεφυκὸς κρατεῖσθαι, εἰσὶν δὲ 10 εἰς τὰς φλέβας καὶ δι' ὑπερβολὴν θερμότητος ἢ ψυχρότητος ταραττον, αὕτη δὲ φαρμάκου φύσις ἐστίν.

Διὰ τί τὸ μὲν πέπερι πολὺ μὲν ἐν τὴν κύσιν λύει, ὀλίγον δὲ τὴν κοιλίαν, ἢ δὲ σκαμμωνία πολλὴ οὔσα τὴν κοιλίαν λύει, ὀλίγη δὲ καὶ παλαιὰ τὴν κύστιν; ἢ διότι ἐκατέρω ἐκατέρας ἐστὶν κινητικώτερα; τὸ μὲν γὰρ πέπερι οὐρητικόν ἐστιν, ἢ δὲ σκαμμωνία καθαρτικόν. τὸ μὲν οὖν πέπερι πολὺ μὲν ἐν φέρεται εἰς τὴν κύσιν καὶ ἢ διαχεῖται εἰς τὴν κοιλίαν, ὀλίγον δὲ ὅν κρατῆθαι διαλύει καὶ γίνεται φάρμακον αὐτῆς. ἢ δὲ σκαμμωνία πολλὴ μὲν οὔσα εἰς τοῦτο κρατεῖται ὥς διαχυθῆναι, διαχυθεῖσα δὲ γίνεται φάρμακον διὰ τὴν εἰρημένην ἐν τοῖς ἀνωτέρω αἰτίαν· ὀλίγη δὲ ὅσα μετὰ τοῦ ποτοῦ ἀναπίνετα εἰς τοὺς πόρους, καὶ ταχὺ πρὶν ταραῖσαι καταφέρεται εἰς τὴν κύσιν, καὶ οὕτω 15 τῇ αὐτῆς δυνάμει ἀπάγει τὰ περιττώματα καὶ τὰ συντήγματα ὅσα ἐξ ἐπιπολῆς ἐστίν. ἢ δὲ πολλή, ὥσπερ εἴρηται, διὰ τὴν ἰσχύον πολὺν χρόνον ἐμμεῖναισα κατὰγει πολλὰ κάθαρσιν καὶ γεωδή.

Διὰ τί τὰς αὐτὰς φλεγμασίας οἱ μὲν ψύχοντες ἢ ὑγιάζουσιν, οἱ δὲ θερμαίνοντες πέττουσιν; ἀλλ' οἱ μὲν ὀλοτρία θερμότητι, οἱ δὲ καταψύχοντες τὴν οἰκίαν συνά- 20 γουσιν.

Διὰ τί μεταβάλλειν δεῖ τὰ καταπλάσματα; ἢ ὅτι ὥς μᾶλλον αἰσθάνηται; τὰ γὰρ συνήθη ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐδεσμάτων οὐκέτι φάρμακα ἀλλὰ τροφή γίνεταί, οὕτω 25 καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων.

Διὰ τί ὑγιεινὸν τὸ τῆς τροφῆς μὲν ὑποστέλλεσθαι 46

1. ἐὰν C°. || εἰς — 2. ταραττεῖ om C°. || 5. ἐπὶ C°. || 6. θερμὰ τὰ δὲ addidit margo u. || 7. post κινήτων margo X° τὰ δὲ θερμὰ. || θερμ. καὶ εὐθὺς margo X°. || 11. ἀνάγει margo X°. ceteri κατὰγει. || 12. codices ἐὰν τὸ περιττώμα, ἢ καὶ, nisi quod ἢ om C°. || 14. ἐμέτους C°. || 15. ποιῆσι Y°. || 21. καλὸν om C°. || κατασκευάζουσιν C°, σκευάζουσιν Y°. || 24. σφυφνότερα C°. || 25. ἢ — 26. καθαίρει om C°. || 25. δυνάμεις om X°. || 26. ὅσα — 28. ἐς in margine ponit X°. || 28. εἰσι C°. || 31. διαχυθῶσι C°. || 32. φλέβας φέρεται ἢ X°. || πεμφθέντα C°. || 33. τὰ om X°. || 35. μὲν et 36. δὲ om C°.

1. τῷ] ἢ τῷ C°. || 2. τότε] τότε καὶ X°Y°. || καθαίρη Y°. || 3. ἄνπερ καὶ καθαίρη margo X°. || 4. αὐτὰ om C°. || 5] καὶ margo u. || 5. οὐ C°Y°. || 7. τῷ ἐναντίον om C°. || τῇ om C°Y°. || τροφῇ C°. || πεμφθὲν C°. || 9. εἰσόντα C° et pr Y°. || 10. ψυχρότητος ἢ θερμότητος C°. || 16. ἐς μᾶλλον ἢ margo u. || καθαρτικὸν Sylburgius: codices κατωρητικόν. || 18. ἐν τῇ κοιλίᾳ X°Y°. || 20. διαχυθὲν Y°. || 22. τοὺς om Y° et pr X°. || 24. τὰ post καὶ om C°. || συγκτήματα C°. || 25. ἐξ om X°Y°. || 35. τῶ τοιούτων] τούτων C°. || 36. μὲν ante τὸ C°.

πονείν δὲ πλείω; ἢ ὅτι τῷ νοσεῖν αἴτιον περιττώματος πλῆθος, τοῦτο δὲ γίνεται, ἥνικα τροφῆς ὑπερβολὴ ἢ πόνων ἔνδεια.

47. Διὰ τί τὰ φάρμακα καὶ τὰ πικρὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὰ δυσώδη καθαίρει; ἢ ὅτι ἅπαντα τὰ δυσώδη καὶ πικρὰ ἄπεπτά ἐστι; διὸ καὶ τὰ φάρμακα πικρὰ καὶ δυσώδη· τῷ γὰρ ἄπεπτα εἶναι καὶ κινητικὰ μετὰ πικρότητος φάρμακά ἐστιν. καὶ εἰς δόξῃ πλείω, διαφθείρει. ὅσα δὲ καὶ μικρὰ δόξῃ, διαφθαρτικά, ταῦτα οὐ φάρμακα λέγεσθαι εἶναι ἀλλὰ θανατηφόρα. οὐδ' ὅσα μὴ τῷ ποιῶ καθαίρει, οὐκ ἐστὶ φάρμακα. καὶ γὰρ τῆς τροφῆς πολλὰ μὲν ταῦτο ποιεῖ, εἰς ποσὰ δόξῃ, οἷον γάλα, ἔλαιον, γλεῦκος· ἅπαντα δὲ ταῦτα διὰ τὸ μὴ εἶναι εὐπεπτα καθαίρει, καὶ τοῦτοις οἷς μὴ εὐπεπτα καθαίρει, καὶ τούτους. ἔστι γὰρ ἄλλα ἄλλοις εὐπεπτα καὶ δύσπεπτα. διὸ οὐ πᾶσι ταῦτα φαρμακώδη, ἀλλ' ἐνίοις ἴδια. ὅπως γὰρ τὸ φάρμακον δεῖ εἶ μόνον μὴ πέττεσθαι ἀλλὰ καὶ κινητικὸν εἶναι, ὥσπερ καὶ τὸ γυμνάσιον ἐξωθεν ἦκον ἢ ἔσωθεν τῇ κινήσει ἐκκρίνει τὰ ἀλλότρια.

48. Διὰ τί τὰ μὲν εὐώδη οὐρητικά καὶ σπέρματα καὶ φυτὰ; ἢ ὅτι θερμὰ καὶ εὐπεπτα, τὰ δὲ τοιαῦτα οὐρητικά· ταχὺ γὰρ λεπτύνει ἢ ἐνῶσα θερμότης, καὶ ἢ ὁσμὴ εἰς σωματώδης, ἐπεὶ καὶ τὰ ὁσμώδη, οἷον σκόροδα, διὰ τὴν θερμότητα οὐρητικά, μᾶλλον μέντοι συντηκτικά· θερμὰ δὲ τὰ εὐώδη σπέρματα.

49. Διὰ τί δεῖ πρὸς μὲν τὰ μὴ καθαρὰ καὶ φαῦλα τῶν ἐκκρινόμενων ζῴων καὶ δριμύσι καὶ στρυφνοῖς χρῆσθαι φαρμάκοις, πρὸς δὲ τὰ καθαρὰ καὶ ὑγιαζόμενα ὑγροῖς καὶ μόντοις; ἢ διότι ἀπὸ μὲν τῶν μὴ καθαρῶν δεῖ ἀφαιρεῖν τι, τῶτο δ' ἐστὶν ὑγρότης ἀλλοτρία, ἣν ἀφαιρεῖν δεῖ. τὰ δὲ θηκτικά δὲ καὶ δριμύα καὶ στρυφνὰ τοιαῦτα, καὶ τὸ ξηρὸν μᾶλλον τῷ ὑγρῷ. τὰ δὲ καθαρὰ συνεπελώσεως δεῖται μόνον.

50. Διὰ τί συμφέρει πρὸς τὰ ἀπὸ φλεγμάτων νοσήματα λαγνεία; ἢ ὅτι τὸ σπέρμα περιττώσεως ἀπόκρισις καὶ φύσει ὁμοιον φλέγματι, ὥστε ἀφαιρῶσα πολὺ φλεγματώδες ὠφελεῖ ἢ συνουσία. πότερον δὲ τροφὴν προσφέρειν ἀρχομένῳ βέλτιον ἢ ὕπερον; ἢ ἀρχομένῳ, ὅπως μὴ προεξησθηνηκὸτι ἢ φλεγμασία ἐπιπίπτῃ; ἢ οὖν ἀπισχναντέον εὐθύς, ἢ οὕτω προσοισέον· ἀναλαμβάνειν χρὴ πρῶτον τοῖς ῥοφῆ-

μασι· πραότερα γὰρ καὶ λειότερα καὶ εὐτηκτότερα, καὶ ἐκδέχασθαι τὴν τροφὴν ἐκ τούτου ῥαδίον ἐστὶν ἀσθενεῖ σώματι. οὐ γὰρ ἐν τῇ κοιλίᾳ δεῖ παθεῖν τὰ σῖτα πρῶτον, διαχυθῆναι τε καὶ θερμανθῆναι μετὰ πόνου τῷ σώματι ταῦτα πέπονθεν.

Διὰ τί δεῖ σκοπεῖν τὰ περὶ τὸ οὖρον σημεῖα, ἀπολαμβάνοντα τὴν ἔρσιν, εἰ ἤδη πέπεπται, ἢ μὴ μᾶλλον καὶ συνεχῶς οὐρῶντα; ἢ διότι σημεῖον μὲν τῷ πεπεφθαι, εἰς ἢ πυρρὸν; τῶτο δὲ γίνεται μᾶλλον διαλαμβάνουσιν. ἢ διότι ἔνοπτρον γίνεται ἅπαν μᾶλλον ὑγρὸν χροῖας ὀλίγον ἢ πολὺ ἔν; ἐν μὲν γὰρ τῷ πολλῷ ὑγρῷ τὰ σχήματα ἐνοραταί, ἐν δὲ τῷ ὀλίγῳ τὰ χρώματα, οἷον καὶ ἐπὶ τῆς δρόσου καὶ τῶν ῥανίδων καὶ ἐπὶ τῶν δακρύων τῶν ἐπὶ ταῖς βλεφαρίσι. συνεχῶς μὲν οὖν ἀφιεόμενον γίνεται πλεῖον, διασπώμενον δὲ δέχεται μᾶλλον· ὥστε καὶ ἢ αὐτὸ τοῦτον ἤδη διὰ τὴν πέψιν, καὶ φαίνεται μᾶλλον τῆς ἀνακλάσεως γνωμένης καὶ ἐνόπτρου ἐνοπτον διὰ τὴν διαίρεσιν.

ὅτι οὐ δεῖ πυκνοῦν τὴν σάρκα πρὸς ὑγίαν, ἀλλ' ἀραιῶν· ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιεινὴ καὶ τόπος εὐπνοῦς (διὸ καὶ ἢ θάλασσα ὑγιεινὴ), οὕτω καὶ σῶμα τὸ εὐκνεν μᾶλλον ὑγιεινόν. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μηδὲν περίττωμα, ἢ τούτου ὡς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι, καὶ αἰεὶ ὕτως ἔχειν τὸ σῶμα ὥστε λαμβάνον εὐθύς ἐκκρίνειν τὴν περίττωσιν, καὶ εἶναι ἐν κινήσει καὶ μὴ ἡρεμεῖν. τὸ μὲν γὰρ μένον σῆκει, ὥσπερ ὕδωρ τὸ μὴ κινούμενον, σηπόμενον δὲ νοσοποιεῖ· τὸ δὲ ἐκκρινόμενον πρὸ τῆς διαφθαρῆς χωρίζεται. τοῦτο οὖν πυκνουμένης μὲν τῆς σαρκὸς οὐ γίνεται (ὥσπερ γὰρ ἐμφράττονται οἱ πόροι), ἀραιωμένης δὲ συμβαίνει. διὸ καὶ εἰ δεῖ ἐν τῷ ἡλίῳ γυμνὸν βαδίζειν· συνίσταται γὰρ ἢ σὰρξ καὶ κομιδῇ ἀπσαρκῦται, καὶ ὑγρότερον τὸ σῶμα γίνεται· τὸ μὲν γὰρ ἐντὸς διαμένει, τὸ δ' ἐπιπολῆς ἀπαλλάττεται, ὥσπερ καὶ τὰ κρέα τὰ ὀπτα τῶν ἐφθῶν μᾶλλον. ὅδε τὰ σῖτα γυμνὰ ἔχοντα βαδίζειν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄριστα ὠκοδομημένων τῷ σώματος ὁ ἥλιος ἀφαιρεῖ, ἃ ἥκιστα δεῖται ἀφαιρέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐντός. ἐκεῖθεν μὲν ἔν δια τὸ πόρρω εἶναι, εἰς μὴ μετὰ πόνου, ἐκ ἐστὶν ἰδρώτα ἀγαγεῖν, ἀπὸ τῆς δὲ διὰ τὸ πρόχειρον ῥαδίον.

Διὰ τί ποτε τοῖς χιμέτλοις καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ

1. ποιεῖν C°. || 2. ἢ] ἢ C° Y°. || 3. τὸ om C°. || 4. πικρὰ καὶ δυσώδη X°. || 6. τὸ C°. || 7. φάρμακόν C° Y°. || 8. μικρὰ X°. || 9. οὐ] οὐ C°. || 11. πᾶσα C°. || 12. ἄπεπτα C°. || 15. ταῦτα X°. || 16. κινητικά C°. || 19. διουρητικά C° X°. || 28. ὅτι ἀπὸ τῶν C°. || 33. λαγνεία C°. || φλέγμα περιττώματος C° Y°. || 34. ὥστε καὶ ἀφ. margo X°. || 35. πρότερον X° Y° re. || δι] γὰρ X° re, om C° Y°. || 36. προσεξησθηκὸτι C°. || 37. ἐπιπίπτει C°. || ἐπισχναντέον C°. || 3. τῇ om X°. || πρῶτα Y°. || 6. σημεῖον Y°. || 8. καὶ] ἢ margo u, om C°. || μὲν et 9. δι om C°. || 10. ἔνοπτρον Y°, τὸ ἔνοπτρον C°. || ἅπαν om pr Y°. || 13. καὶ ἐπὶ τῶν ῥ. C°. || δακρυόντων ἐπὶ C° X° Y°. || 14. βλεφαρίσι C°. || 15. αὐτῇ] τὸ αὐτὸ X° Y°, τὸ αὐτὸ τὸ C°. || 17. ἔνοπτρον] ἐνόπτρου C°, om Y°. || 23. εὐθύς ποι κρείν X°. || 30. καὶ ante κομιδῇ om C°. || 31. ἐπὶ τῆς ὑγρῆς δ. margo X°.

συμφέρει καὶ τὸ θερμόν; ἢ ὅτι τὰ χίμετλα δι' ὑπερβολὴν γίνονται ὑγροῦ; τὸ μὲν ἐν ψυχρὸν συνίστησι καὶ τραχύνει τὸ ὑγρὸν, τὸ δὲ θερμὸν ἐκπνευματοῖ καὶ ἐξοδὸν ποιεῖ τῷ πνεύματι, ἀραιοῦν τὴν σάρκα.

54 Διὰ τί τὸ ψυχρὸν καὶ ποιεῖ καὶ παύει τὰ χίμετλα, καὶ τὸ θερμὸν τὰ πυρίκαυστα; ἢ διὰ τὸ αὐτό; ποιεῖ μὲν συντήκοντα, παύει δὲ μᾶλλον ξηραίνοντα.

55 Ἐν τοῖς πυρετοῖς δίδονται δεῖ τὸ ποτὸν πολλάκις καὶ κατ' ὀλίγον. τὸ μὲν γὰρ πολὺ παραρρεῖ, τὸ δὲ ὀλίγον μὲν πολλάκις δὲ διαβρέχει καὶ εἰς τὰς σάρκας χωρεῖ. οἷα γὰρ τὰ ἐν τῇ γῇ, εἰ μὲν κατὰ πολὺ ἔλθῃ τὸ ὕδωρ, παραρρεῖ, εἰ δὲ κατ' ὀλίγον, βρέχει μόνον, τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τοῖς πυρετοῖς. τὰ γὰρ ρέοντα ὕδατα εἰάν τις κατ' ὀλίγον ἄγῃ, ὁ ὄχρετος ἐκπίνει· εἰ δὲ τὸ ἴσον ἀθρόον ἄγῃ, ὅπου ἂν ἄγῃ, χωρεῖ. ἔπειτα κατακείσθω ἀκίνητος ὡς μάλις, ἀκίνητος μὲν, ὅτι καὶ τὸ πῦρ φανερώς, εἰάν τις μὴ κινή, καταμαραίνεται. πρὸς πνεῦμα δὲ μὴ κατακείσθω, διότι ὁ ἄνεμος τὸ πῦρ ἐξεγείρει καὶ ῥιπτιζόμενον τὸ πῦρ ἐξ ὀλίγου πολὺ γίνεται. περιστέλλεσθαι δὲ τούτου ἕνεκεν, ὅτι πυρὶ εἰάν ἀναπνοὴν μὴ δίδῃς, σβέννυται. καὶ τὰ ἱμάτια μὴ ἀπογυμνούσθω, ἕως ἂν νοτὶς ἐγγένηται· τὸ φανερόν γὰρ πῦρ τὸ ὑγρὸν σβέννυσιν. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἐν τῇ φύσει. ἐπὶ δὲ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν προπαρασκευάζειν δεῖ καὶ ἐκλύοντα, καὶ πυριάματα πρὸς τοὺς πόδας παρατιθέντα, καὶ περιεσκαλμένον ἀναπαύεσθαι, ὅπως ὅτι θερμότητος ἢ πρὸ τῆς τῆς λήψιν εἶναι. καὶ γὰρ ὅπου πολὺ πῦρ, λύχνος οὐ δυνήσεται καίεσθαι· τὸ γὰρ πῦρ τὸ πολὺ τὸ ὀλίγον ἄγει πρὸς ἑαυτό. τότε ἕνεκα πολὺ πῦρ ἐν τῷ σώματι παρασκευάζειν δεῖ, ὅτι ὀλίγον ὁ πυρετὸς πῦρ ἔχει, ὥστε τὸ πολὺ πῦρ τὸ ὀλίγον πρὸς ἑαυτὸ ἄγει.

56 Τεταρταίοις πυρετοῖς δεῖ μὴ λεπτύνειν, ἀλλὰ πῦρ ἐν τοῖς σώμασιν ἐμποιεῖν εἰσάγοντα. δεῖ δὲ καὶ τοῖς γυμνασίοις χρῆσθαι. ἢ δὲ ἡμέρᾳ ἢ λήψις, λουσάμενον ὕπνον μὴ ζητεῖν. διὰ δὲ τῷ καὶ συμφέρει θερμαίνουσα διαίτα, ὅτι ἀσθενὴς ὁ τεταρταῖος πυρετός· εἰ γὰρ μὴ ἦν ἀσθενής, οὐκ ἂν τεταρταῖος ἐγένετο. ὁρᾷς; ὅπου πῦρ πολὺ, λύχνος οὐ δύναται καίεσθαι· τὸ γὰρ πολὺ τὸ ὀλίγον πρὸς ἑαυτὸ

ἀρπάζει. τότε δ' ἔνεκεν πολὺ πῦρ ἐν τῷ σώματι ἐμποιεῖ, ὅτι ὀλίγον ὁ πυρετὸς πῦρ ἔχει. ἔστι δὲ τὸ καθ' ἡμέραν διαίτημα τὸ μὲν πῦρ τὸ δὲ νοτίδα εἰς τὸ σῶμα εἰσάγοντα. εἰσὶ δὲ νόσοι αἱ μὲν ἀπὸ πυρός, αἱ δὲ ἀπὸ νοτίδος. ἰατροῦν-5] ται δὲ αἱ μὲν ἀπὸ πυρός νόσοι νοτίδι, αἱ δὲ ἀπὸ νοτίδος πυρί· νοτίδα γὰρ ξηραίνει.

Β. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΙΔΡΩΤΑ.

Διὰ τί οὔτε συντείνουσιν οὔτε κατέχουσι τὸ πνεῦμα γίνεται ἰδρώς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνείσιν; ἢ ὅτι τὸ πνεῦμα κατεχόμενον πληροῖ τὰς φλέβας, ὥς κωλύει ἐξίναί, ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκ τῶν κλεψυδρῶν, ὅταν πλήρεις οὔσαι ἐπιλάβῃ τις. ὅταν δὲ ἐξέλθῃ, πολὺς γίνεται διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἐπιληψία ἀθροισθῆναι κατὰ μικρόν.

Διὰ τί οὐχ ἰδρῶσι τὰ ἐν θερμῷ ὕδατι μέρη, ὡς αἱ θερμὰ ἢ; ἢ διότι κωλύει τὸ ὕδωρ τήκεσθαι, ὁ δὲ ἰδρῶς τὸ κακῶς προσωκοδομημένον ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί, ὃ κωλύει τήκεσθαι, ὅταν ἐκκρίνηται διὰ θερμότητα.

Διὰ τί ὁ ἰδρῶς ἀλμυρὸς; ἢ διότι γίνεται ὑπὸ κατὰ σεις καὶ θερμότητος, ἀποκρινύσης ὅσον ἀλλότριον ἔσται ἐν τῇ προσφύσει τῆς τροφῆς πρὸς αἷμα καὶ τὰς σάρκας; τὸ γὰρ τάχιστα ἀφίσταται διὰ τὸ μὴ οἰκεῖον εἶναι καὶ ἔξω ἐκμάζει. ἀλμυρὸς δ' ἐστὶ διὰ τὸ τὸ γλυκύτατον καὶ κηφύτατον εἰς τὸ σῶμα ἀνηλωσθαι, τὸ δὲ ἀλλοτρίω-25 τατον καὶ ἀπεπτότατον ἀπολύεσθαι. τὸ τοιοῦτον δὲ ἐν μὲν τῇ κάτω ὑποστάσει οὔρον καλεῖται, ἐν δὲ σαρκὶ ἰδρῶς· ἀμφω δὲ ἀλμυρὰ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

Διὰ τί τὰ ἄνω ἰδρῶσι μᾶλλον τῶν κάτω; πότῃ δὲ τὸ θερμὸν ἄνω καὶ ἀνέρχεται καὶ ἐστὶν ἄνω, τῷ δὲ ἄνω φέρει τὸ ὑγρὸν; ἢ ὅτι πνεῦμα ποιεῖ τὸν ἰδρῶτα, τῷ δὲ ἐν τοῖς ἄνω; ἢ διότι ἀπεπτον ὑγρὸν ὁ ἰδρῶς ἐστὶ, τεινύει δὲ ἐν τοῖς ἄνω; ἢ γὰρ κρᾶσις ἄνω.

Διὰ τί τὰς χεῖρας γυμναζομένοις μάλιστα ἰδρῶς γίνεται, εἰ μὴ τὰ ἄλλα ὁμοιοσχημονώμεν; ἢ διότι ἰσχύ-35 μεν μάλιστα τῷ τῷ τόπῳ; τῷ γὰρ τὸ πνεῦμα κατέχομεν τῷ ἔγγιστα τοῦ ἰσχύοντος· ποιοῦντες δὲ μᾶλλον ἰσχύομεν· ὅτω δὲ ἔχοντες τὸ πνεῦμα μᾶλλον κατέχομεν.

2. ἐν om C°. || 6. πυρίκαυστα Y° et margo X°, πυριάματα C°. || 7. μᾶλλον om X°. || 8. ἐ] διὰ τί ἐν τῷ. || 10. πολλὰς δὲ om C° F°. || 14. ὁ om C°. || 15. εἰάν codices. || 16. ἐγκινή margo X°. || 21. γίγεται C°. || 22. δι C°. || 23. λεπτόντων C°. || 24. ἐκλύοντα QC° K° F° u. et margo u. || 25. θερμότερος codices: correxit Sylburgius. || 26. καὶ — 27. καίεσθαι om C°. || 28. πρὸς αὐτὸ ἄγει X°. || 29. ἔνεκεν K° O° Y° x. || 29. διότι C°. || 30. ὥσπερ K° O° s. || τὸ post πῦρ om C°. || 31. ἄγει τῷ. || 32. ποιεῖν C°. || 34. δι] γὰρ C°. || 37. αὐτὸ X°.

1. ἔλκει C°. || τῷ X°. || ἐμποιεῖ C° F°. || 5. νοτίς codices. || 8. ἰδρῶτων Q. || 9. codices οὐδὲ σ. οὐδὲ. || τὸ om C°. || 10. ἐκίειν C°: ceteri ἀνείσιν. || τὸ om C°. || 13. μεταλάβῃ C°. || 16. τὸ ὕδωρ κωλύει X°. || 17. ὁ om X°, ὁ κωλύει τήκεσθαι om C° F°. || 23. ἐκμάζει C°, ἐκίμαζεν X°. || alterum τὸ om C° X° F°. || 35. τῷ γὰρ C°. || 36. τῷ] τὰ C°. τῷ — 37. κατέχομεν in margine ponit X°. || 37. ἔχοντες C° et margo X°.

εἶτα καὶ τῇ τριβομένη συμπονοῦμεν μᾶλλον ἢ ὅταν ἄλλο μέρος τριβόμεθα· τῇ γὰρ κατέξει τῷ πνεύματος καὶ τριβόμενοι γυμναζόμεθα καὶ τρίβοντες.

6 Διὰ τί ὁ ἰδρῶς ἐκ τῆς κεφαλῆς ἢ οὐκ ὄζει ἢ ἥττον τοῦ ἐκ τοῦ σώματος; ἢ ὅτι εὐπνὺς ὁ τῆς κεφαλῆς τόπος; 5 δηλοῖ δὲ μανὸς ὢν τῇ τῶν τριχῶν ἐκφύσει. δυσώδεις δὲ οἱ τόποι καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς γίνεται, ὅσα μὴ εὐπνοα.

7 Διὰ τί οἱ γυμναζόμενοι εἰὼν διαναπαυσάμενοι παλαίωσιν, μᾶλλον ἰδρῶσιν ἢ εἰὼν συνεχῶς; ἢ διὰ τὸ ἀθροίζεσθαι διαναπαυομένων· ἔπειτα τοῦτον τὸν ἰδρῶτα ἐξάγει 10 ὕψερν ἢ πάλῃ. ἢ δὲ συνεχῆς ἀναξηραίνει ὥσπερ ὁ ἥλιος.

8 Διὰ τί μᾶλλον ἰδρῶσιν, ὅταν μὴ διὰ πολλῶν χρόνων χρῶνται ταῖς ἀφιδρώσεσιν; ἢ διότι οἱ ἰδρῶτες γίνονται ἢ μόνον δι' ὑγρότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τοὺς πόρους ἀνεῶχθαι μᾶλλον καὶ ἀραιὰ τὰ σώματα εἶναι; τοῖς μὲν οὖν 15 μὴ χρωμένοις συμμεμύκασιν οἱ πόροι, τοῖς χρωμένοις δ' ἀνασφύγγονται.

9 Διὰ τί τοῦ ἡλίου μᾶλλον θερμαίνοντος τὸς γυμνὰς ἢ τοὺς ἀμπεχομένους, ἰδρῶσι μᾶλλον οἱ ἀμπεχομένοι; πότερον ὅτι τὸς πόρους συμμύειν ποιεῖ ἐκκαίων ὁ ἥλιος; 20 ἢ διότι τὰς ἀτμίδας ξηραίνει; ἀμπεχομένοις δὲ ταῦτα ἥττον συμβαίνει.

10 Διὰ τί ἰδρῶσι μάλιστα τὰ πρόσωπα; ἢ ὅσα ἀραιὰ καὶ ὑγρὰ μάλιστα, διὰ δὲ τούτων ὁ ἰδρῶς διαπορεύεται. δοκεῖ δὲ πηγὴ εἶναι ἡ κεφαλὴ τῷ ὑγρῷ· διὸ καὶ αἱ τρί- 25 χες, διὰ τὸ πολὺ ὑγρόν. ὁ δὲ τόπος ἀραιὸς καὶ ἰσχνός· δίδεισιν ἄρα κατὰ φύσιν.

11 Διὰ τί ἔτ' ἀθροῦν ὄντος τῷ πυρὸς μᾶλλον ἰδρῶσιν, ἔτ' ἐλάττονος αἰεῖ, ἀλλὰ πλείονος ἐπισφερομένης; οἱ γὰρ ἐν τοῖς πυριατηρίοις ἰδρῶσι μᾶλλον ἢ εὐθὺς εἰ εἴη τοσῶτον. 30 ἢ ὅτι τὸ σύμμετρον ἕκασον ἐργάζεται; οὐκὲν εἰ τοσῶτον ποιεῖ, τὸ πλεῖον ἢ ποιήσει πλεῖον ἢ μᾶλλον τούναντίον, ὅτι τῷ σύμμετρον εἶναι ἐργάζεται τὸ ἔργον. διὰ μὲν ἔν τούτῳ οὐχὶ πρὸς πλεῖον μᾶλλον ἰδρῶσι, διὰ δὲ τὸ πρὸς ἕκασον ἄλλην εἶναι συμμετρίαν, καὶ τὸ πεποικηκὸς μηκέτι 35 ποιεῖν προστιθεμένου μᾶλλον. ἢ γὰρ ταῦτό προοδοποιεῖται εἰς ἕκασον καὶ ἐπιτηδείως ἔχειν παρασκευάζει, καὶ ἤδη τῷτο ἐργάζεται, ἀλλ' ἕτερον. τὸ μὲν ἔν ὀλίγον μᾶλλον ἢ πολὺ προωδοποίησε καὶ παρεσκευάσε τὸ σῶμα πρὸς

τὸ ἰδρῶν· ἄλλης δὲ δεῖ συμμετρίας καὶ πλείονος πρὸς τὸ ποιῆσαι. τοῦτο δὲ οὐκέτι ποιεῖ ὁ πεποικηκὲν, ἀλλὰ μετ' αὐτὸ ὕψερν, ἄλλο τῆς συμμετρίας γινόμενον.

Διὰ τί ἀποστλεγγισαμένοις μᾶλλον ρεῖ ὁ ἰδρῶς ἢ 12 εὖσιν ἐπιμεῖναι; πότερον διὰ τὸ καταψύχεσθαι ὑπὸ τοῦ ἔξω; ἢ ὅτι ὥσπερ πῶμα γίνεται ὁ ἔξω ἰδρῶς ἐπὶ τοῖς πόροις, ὥς κωλύει τῷ ἔσωθεν τὴν ὁρμήν.

Διὰ τί τὸ πῆγανον δυσώδεις τὸς ἰδρῶτας ποιεῖ, καὶ 13 ἔνια τῶν μύρων; ἢ ὅτι ὦν ἐν τῇ ὁσμῇ βαρύτες ἐνι ταῦτα κεραννύμενα ταῖς περιττωματικαῖς ὑγρότησι κακωδεσέραν ποιεῖ τὴν ὁσμὴν;

Διὰ τί ἰδρῶμεν τὸν νῶτον μᾶλλον ἢ τὰ πρόσθεν; ἢ 14 ὅτι ἐν μὲν τῷ πρόσθεν ἐστὶ τόπος ἐντός, εἰς δὲ ἀποχετεύεται τὸ ὑγρόν, ἐν δὲ τῷ ὀπισθεν ἔκ ἐξιν, ἀλλ' ἔξω τὴν ἔκκρισιν ἀναγκαῖον γίνεσθαι. τὸ δ' αὐτὸ ἐξιν αἴτιον καὶ ὅτι τὴν κοιλίαν ἥττον ἰδρῶμεν ἢ τὸ στῆθος. ἔτι δὲ ὅτι μᾶλλον διαφυλακτικόν ἐστὶ τῷ ἰδρῶτος τὰ νῶτα καὶ τὰ ὀπισθεν ἢ τὰ πρόσθεν διὰ τὸ μᾶλλον τὰ ἔμπροσθεν τῶν ὀπισθεν ἀποψύχεσθαι. ὅπερ ἐξιν αἴτιον καὶ τῷ τὰς μα- 20 σχάλας ἰδρῶν τάχιστα καὶ μάλιστα· ἥκιστα γὰρ ψύχονται. ἔτι δὲ σαρκωδεστέρα ἐστὶ τὰ περὶ τὸν νῶτον τῶν πρόσθεν, ὥστε ὑγρότερα. πλείων δὲ ὑγρότης ἐστὶν ἐν τοῖς ὀπισθεν· ὁ γὰρ μυελὸς κατὰ τὴν ῥάχιν ὢν ὑγρασίαν πολλὴν παρέχει.

Διὰ τί ἐφ' ἃ κατακείμεθα, ἔχ ἰδρῶμεν; ἢ ὅτι θερ- 15 μὸς ὢν ὁ τόπος ὧ ἀπτόμεθα, κωλύει διεξίεναι τὸν ἰδρῶτα· ἀναξηραίνει γὰρ αὐτόν. ἔτι δὲ θλίβεται, θλιβόμενον δὲ διαχεῖται τὸ αἷμα, ἢ συμβαίνοντος καταψύχεται μᾶλλον. σημεῖον δὲ ἡ νάρκη· κατὰψυξίς τε γὰρ ἐστὶ τὸ πά- 20 θος, καὶ γίνεται ἐκ θλίψεως ἢ πληγῆς.

Διὰ τί οἱ καθεύδοντες μᾶλλον ἰδρῶσιν; ἢ διὰ τὴν 16 ἀντιπερίσταςιν; ἀθροισθέν γὰρ τὸ θερμὸν ἐντὸς ἐξελαύνει τὸ ὑγρόν.

Διὰ τί τὸ πρόσωπον μάλιστα ἰδρῶσιν ἀσαρκότατον 17 ὢν; ἢ ὅτι εὐἰδρωτα μὲν ὅσα ὑφυγρα καὶ ἀραιά, ἢ δὲ κεφαλὴ τοιαύτη; ὑγρότητα γὰρ οἰκείαν ἔχει πλείστην. δηλοῦσι δὲ αἱ φλέβες τείνεσθαι ἐντεῦθεν, καὶ οἱ κατάρροι ἐξ αὐτῆς, καὶ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρός, καὶ οἱ πόροι πολλοί. σημεῖον δὲ αἱ τρίχες ὅτι πολλοὶ οἱ πόροι εἰσὶ, περαίνοντες

2. τριβωμεν X^o. || 4. οὐκ et 5. τῷ om C^o. || 7. ἔμπνοια C^o. || 14. τοὺς om C^o. || 15. ὑγρὰ C^o. || 28. τῷ πυρὸς ὄντος C^o. || 29. ἐπιφερομένη X^o. || 31. εἰ] εἰ τὸ F^o. || 32. ποιήσει τὸ πλεῖον margo X^o. || 33. τῷ τὸ σ. F^o. || 34. πλείονα C^o.

4. ἀποστλεγγισαμένοις C^o F^o. || 5. τοῦ καταψύχεσθαι C^o. || 6. πῶμα C^o. || 14. ἐκέτι ἀλλ' C^o. || 16. ἢ] ἢ ὅτι X^o. || τὸ om C^o. || 21] τὸ X^o. || 17. φυλακτικόν C^o, omisso μᾶλλον. || 18. ἔμπροσθεν C^o. || τῶν ὀπισθεν in margine ponit X^o. || 19. τῷ] τὸ C^o. || 21. ἔμπροσθεν X^o. || 23. ὁ μὲν γὰρ C^o. || 26. διέναι X^o F^o. || 34. μᾶλλον C^o. || ἀσαρκότατον C^o X^o. || 36. γὰρ om C^o.

ἔξω. ἔκουν ἐκ τῶν κάτω ὁ ἰδρῶς ἀλλ' ἐκ τῆς κεφαλῆς γίνεται. διὸ ἰδρῶσι καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα τὸ μέτωπον· ὑπόκειται γὰρ πρῶτον· τὸ δὲ ὑγρὸν κάτω ρεῖ ἀλλ' οὐκ ἄνω.

18 Διὰ τί οἱ ἰδρῶντες εἰς ψυχθῶσιν ἢ ὕδατι ἢ πνεύματι, 5 ναυτιῶσιν; πότερον τὸ ὑγρὸν ψυχθὲν ἐξ ἀθρόου, ἔμπροσθεν ἐκ ἡρεμῶν διὰ τὸ ρεῖν; ἢ καὶ τὸ πνεῦμα διὸν ἔξω γινόμενον ἰδρῶς διὰ τὴν ψύξιν, τὴντο ἔσω ψυχθὲν πρὶν ἐξελεῖν ὑγρὸν ἐγένετο, καὶ προσπεσὼν ποιεῖ τὴν ναυτίαν;

19 Διὰ τί ποτε ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ποδῶν μάλι- 10 στα οἱ ἰδρῶτες γίνονται θερμαινόμενοι; ἢ ὅτι τὸ θερμαινόμενον ἐφέλκει ἐφ' ἑαυτὸ τὸ ὑγρὸν, τὸ δὲ ὑγρὸν οὐκ ἔχει ὅπῃ καταναλίσκῃται διὰ τὸ εἶναι τὰς τόπους τέτρες ὁρώδεις. ἐκπίπτει ἔν ἔξω.

20 Διὰ τί οἱ πονῶντες, ὅταν παύσωνται, ἰδρῶσιν; εἶδει γάρ, 15 εἴπερ ὁ πόνος αἴτιος, ὅταν πονῶσιν. πότερον ὅτι πονόντων μὲν ὑπὸ τῷ πνεύματος αἱ φλέβες ἐμφυσώμεναι τὰς πόρους συμμεμυκνέαι ποιοῦσι, παυσαμένων δὲ συνίζουσιν, ὥστε δι' εὐρυτέρων γινομένων τῶν πόρων ῥᾶν διέρχεται τὸ ὑγρὸν. ἢ ὅτι πονόντων μὲν ἀποκρίνει ἡ κίνησις ἐκ τοῦ 20 συμπεφυκότος ὑγρῷ πνεύματι, καὶ διὰ θερμότητα τὴν ἀπὸ τῆς κινήσεως γίνεται τὸ ὑγρὸν πνεῦμα ἐπιπολῆς· ὅταν δὲ παύσῃται πονῶν, ἅμα καὶ ἡ θερμότης λήγει, καὶ ἐκ τῷ πνεύματος πυκνουμένου ὑγρότης γίνεται, ὁ καλούμενος ἰδρῶς.

21 Πότερον δεῖ μᾶλλον τοῦ θέρους παρασκευάζειν τὸ ἰδρῶν ἢ τῷ χειμῶνος; ἢ ὅτε μᾶλλον ὑγροὶ καὶ χαλεπώτεροι ἀνευ ἐπιμελείας γένοιντ' ἄν, ὥστε τῷ χειμῶνος ἂν 25 δύο μᾶλλον, ἢ μεγάλη ἢ μεταβολὴ καὶ τὰ περιττώματα ὃ συνεκπέττεται. πάλιν ψυχθέντος ἔτι παρὰ φύσιν τὸ τῷ 30 χειμῶνος. δῆλον ἄρα ὅτι τοῦ θέρους μᾶλλον. καὶ γὰρ τὰ ὑγρά σήπεται μᾶλλον ἅπαντα τοῦ θέρους· διὸ τότε δεῖ ἀπαντλεῖν. διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι πάντες ἔτως ἔλεγον.

22 Διὰ τί αἰεὶ τοῦ σώματος ῥέοντος καὶ τῆς ἀποροῆς 35 γινομένης ἐκ τῶν περιττωμάτων ὃ κουφίζεται τὸ σῶμα, εἰ μὴ ἀφιδρώσῃ; ἢ ὅτι ἐλάττων ἡ ἔκκρισις. ὅταν γὰρ ἔξ ὑγρῷ μεταβάλλῃ εἰς αἶρα, πλεῖον γίνεται ἔξ ἐλάττο-

νος· τὸ γὰρ ὑγρὸν διακρινόμενον πλεῖον. ὥστε πλεῖον χρόνῳ ἡ ἔκκρισις. διὰ τε τὸτο καὶ ὅτι δι' ἐλαττόνων πόρων ἡ ἔκκρισις. ἐστὶν. ἔτι τὸ γλίσχρον καὶ τὸ κολλῶδες μετὰ μὲν τοῦ ὑγροῦ ἐκκρίνεται διὰ τὴν κατάμιξιν, μετὰ 5 δὲ τῷ πνεύματος ἀδυνατεῖ. μάλιστα δὲ τῷ ἐξ τὸ λυγρὸν. διὸ καὶ οἱ ἔμμετοι τῶν ἰδρώτων κοφίζουσι μᾶλλον, ὅτι συνεζάγουσι τὸτο ἅτε παχύτεροι καὶ σωματωδέστεραι ὄντες. καὶ ὅτι τῇ μὲν σαρκὶ πόρρω ὁ τόπος ἔτος, ἐν ᾧ τὸ γλίσχρον καὶ τὸ κολλῶδες, ὥς ἐργον μεταστῆσαι, τῇ δὲ 10 κοιλίᾳ ἐγγύς· ἢ γὰρ ἐν αὐτῇ ἐγγίνεται ἡ κλησίον· διὰ καὶ δυσεξάγωγον ἄλλως.

Διὰ τί ἦττον ἰδρῶσιν ἐν αὐτῷ τῷ πονεῖν ἢ ἀνέντες; 21 ἢ ὅτι πονῶντες μὲν ποῖσι, πεπονηκότες δὲ πεπονήκασιν; εἰκότως ἔν ἐκκρίνεται πλεόν· ὅτε μὲν γὰρ γίνεται, ἐπὶ 25 δὲ ἐστὶν. ἢ ὅτι πονόντων μὲν συγκλείονται τῆς σαρκὸς αἱ πόροι διὰ τὴν κάθειξιν τῷ πνεύματος, ὅταν δ' ἀνῶνται, ἀνοίγονται; διὸ καὶ τὸ πνεῦμα κατέχοντες ἦττον ἰδρῶσιν.

Διὰ τί ἐχὶ ὅταν τραχάζωμεν, ὁ ἰδρῶς πλείων, καὶ 31 ὅταν ἐν κινήσει ἢ τὸ σῶμα, ἀλλ' ὅταν παύσωνται; ἢ ὅτε τότε μὲν ὥσπερ ὑπὸ τῆς χειρὸς ἡ ἄλλη τινὸς ἐστὶν ὕδωρ ῥέον ἀποφρᾶζει πανταχόθεν συναθροίζομενον, ὅταν δὲ ἀφελῇ, 36 πλεόν ἢ ὅσον ἐξ ἀρχῆς. ὡς δὲ ὑπὸ τῆς χειρὸς, ἔτω καὶ ὑπὸ τῷ πνεύματος ἐστὶν ἀποληφθῆναι, ὥσπερ ἐν τῇ κλεψύδρᾳ, καὶ πάλιν πρὸς τὴν κύσιν· ἀπολαμβάνει γὰρ ἐν 25 τῷ. ὁμοίως οὖν πολλῆς κινήσεως ἔσης τὸ πνεῦμα ἐναπολαμβάνεται· διὸ καὶ αἱ φλέβες διατείνονται τῷ ὑγρῷ πνεύματι ἀπολαμβανόμενον δὲ ἀθρόον τὸ ὑγρὸν, 31 ὅταν ἀνεβῇ τὸ πνεῦμα, ἀθρόον ἐξέρχεται.

Διὰ τί, ὅταν πίνωσιν, ἦττον ἰδρῶσιν ἐπιφαγόντες; 36 διότι τὰ σιτία ἐπισπᾶται μὲν τὴν ὑγρότητα καθαυτὰ σπόγγος ἐμπεσῶν, ἐστὶ δὲ κωλύσαι τὴν ὀρμὴν οὐ μικρὸν μέρος, ὥσπερ ἐν τοῖς ῥεύμασι, τὸ ἐπιλαβεῖν τὰς πόρους 31 προσεγεγνάμενον τὴν τροφήν.

Διὰ τί οἱ ἀγωνιῶντες ἰδρῶσι τὰς πόδας, τὸ δὲ πρὸς 26 πονεῖν; μᾶλλον γὰρ εὐλογον, ὅταν πᾶν ἰδρῶσι τὸ σῶμα, τότε μᾶλλον καὶ τὰς πόδας· ψυχρότατος γὰρ ὁ τόπος, διὸ ἥκιστα ἰδρῶσιν. καὶ οἱ ἱατροὶ ἐν ταῖς ἀρρώσiais μάλιστα 31 περιελλῆναι τὰς πόδας παραγγέλλουσιν, ὅτι εὐψυκοὶ εἰσιν,

7. ἐκ ἡρεμῶν F°. || ἢ ὅτι καὶ margo X°. || 8. ἰδρῶς] ὑγρὸν C°. || 10. ἐκ τῶν ποδῶν καὶ τῆς κεφαλῆς X°. || 11. οἱ om X°. || 15. codices ὅτε παύσονται. || 16. ὁ πόνος] ὡς C°, πόνος F°. || πονόντων F° et pr X°. || 17. ἐμφυσώμεναι C°. || 19. δι' om C°. || 21. πεφυκότες C°. || 28. γένοιντ' C°. || 29. ἐκ αὐτοῦ margo X°. || 29. διὰ X°. || 30. τὸ in margine ponit X°. || 34. ἔτω C°. || 37. ἢ om C° X°. || ὅταν — b 2. ἔκκρισις om C°. || 38. μεταβάλλῃ F°.

2. τε] codices διὰ. || πόνος C°. || 7. παχύτεροι] κοφύτεροι C°. || 13. codices πεπονηκότες δὲ πεπονήκασιν. || 15. γαστρὸς C°. || 18. ἐχὶ om X°, qui mox ὃ πλείων. || πλείων F°. || 19. παύσεται margo X°. || 23. τῷ om C°. || 29. πίνωσιν C°. || 30. μὲν om X° F°. || 32. ῥήμασι C° F°. || 37. διὰ καὶ ἥκιστα X°.

- ὥστε ἀρχὴν ῥαδίως ῥίγους ποῦσι καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι. ἢ ὅτι καὶ ἡ ἀγωνία ἐστὶ θερμότητος ἢ μεταβάσεως ὥσπερ ἐν τῷ φόβῳ ἐκ τῶν ἄνω τόπων εἰς τὰς κάτω (διὸ καὶ αἱ κοιλίαι λύνονται τῶν φοβουμένων) ἀλλ' αὐξήσεις θερμῷ, ὥσπερ ἐν τῷ θυμῷ; καὶ γὰρ ὁ θυμὸς ζέσσι τῷ θερμῷ ἐστὶ τῷ περὶ τὴν καρδίαν· καὶ ὁ ἀγωνίων ἔστι διὰ φόβον καὶ διὰ ψύξιν πάσχει, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον.
- 27 Διὰ τί τὸ πρόσωπον ἐξέρυθροι γίνονται, ἔχ' ἰδρῶσι δέ; ἢ διὰ τὸ μᾶλλον θερμαίνεσθαι, ὥστε τὸ μὲν ἐν τῷ προσώπῳ ὑγρὸν ξηραίνει ἢ θερμότης ἐπιπολάζουσα, τὸ δὲ ἐν τοῖς ποσὶ στυγνὰ διὰ τὸ ἐλάττων μὲν εἶναι, πλείων δὲ τῆς ἐμφύτου καὶ προὑπαρχούσης.
- 28 Διὰ τί καθυδόντες ἰδρῶσι μᾶλλον ἢ ἐρηγορότες; ἢ ὅτι ἔσθωθεν ἡ ἀρχὴ τῷ ἰδρῶτος, θερμότερα δὲ τὰ ἐντός, ὥστε καὶ ἐκκρίνει διαχέουσα ἢ ἐντός θερμότης τὸ ἐντός ὑγρὸν. ὅτι αἰεὶ ἔοικεν ἀπορεῖν τι τῷ σώματι, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι πρὸς ὃ προσπίπτει ἀλισθήσεται λανθάνει. σημεῖον δέ· τὰ γὰρ κοῖλα τῷ σώματι αἰεὶ ἰδροῖ.
- 29 Διὰ τί ἐν τοῖς πυριατηρίοις μᾶλλον ἰδρῶσιν, ὅταν ἡ ψυχὴ; ἢ ὅτι τὸ θερμὸν ἔστι βαδίζει ἐξω διὰ τὴν τῷ ψυχρῷ περίεσιν (κωλύεται γὰρ ὑπὸ τέτοιου), ἀλλ' ἐντός κατειλόμενον καὶ μένον διαλύει τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρά, καὶ ἰδρῶτα ποιεῖ ἐξ αὐτῶν.
- 30 Διὰ τί ὠφελιμώτερός ἐστιν ὁ ἰδρῶς, κἂν ἐλάττων ἐπέλθῃ, ὁ γυμνὸς τροχάζοντος γενόμενος ἢ ὁ ἐν ἱματίῳ; ἢ τὸ μὲν πονεῖν τῷ μὴ πονεῖν βελτίον ἐστὶ καθόλου, καὶ ὁ ἰδρῶς δὲ ὁ μετὰ πόνου τῷ ἄνευ πόνου βελτίων ἐστὶ, καὶ ὁ μᾶλλον δὲ μετὰ πόνου τῷ ἥττον βελτίων; μᾶλλον δ' ἐστὶ μετὰ πόνου ὁ γυμνὸς τροχάζοντος γενόμενος. εἰ γὰρ μὴ πολλῇ συντησίᾳ τροχάσῃ, ἢ δύναται ἰδρῶσαι γυμνὸς ὢν· ἐν ἱματίῳ γὰρ κἂν πᾶν μετριῶς τροχάσῃ, ταχὺ ἰδροῖ διὰ τὴν ἀπὸ τῷ ἱματίου ἀλέαν. καὶ εὐχρύτεροι δὲ γίνονται οἱ γυμνοὶ τρέχοντες τῷ θέρους τῶν ἐν ἱματίοις, ὅτι ὥσπερ ἅπαντες οἱ ἐν τοῖς εὐπνουσέροις τόποις οἰκῶντες εὐχρύτεροί εἰσι τῶν ἐν τοῖς καταπεπνιγμένοις οἰκούντων, ἔτω καὶ αὐτὸς αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ὥσπερ ἐν εὐπνοίᾳ ᾖ, τότε εὐχρύτερός ἐστιν ἢ ὅταν καταπεπνιγμένος ᾖ καὶ περιεχόμενος ὑπὸ τινος ἀλέας πολλῆς, ὃ συμβαίνει μᾶλλον τῷ ἐν ἱματίῳ τρέχοντι. διὰ ταῦτα δὲ καὶ οἱ πολλοὶ χρόνον καθυδόντες εὐχρύτεροί εἰσι τῶν μέτριον χρόνον καθυδόντων· καταπέπνικται γὰρ καὶ ὁ καθυδὼν.
- Διὰ τί οἱ ἀγωνιῶντες ἰδρῶσι τὰς πόδας, τὸ δὲ πρόσωπον ἔ, ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ ἰδρύντων ἡμῶν μάλιστα μὲν τὸ πρόσωπον, ἥκιστα δὲ τὰς πόδας; ἢ ὅτι ἡ ἀγωνία φόβος τίς ἐστι πρὸς ἀρχὴν ἔργου, ὃ δὲ φόβος κατάψυξιν τῶν ἄνω· διὸ καὶ ὠχρῶσι τὰ πρόσωπα οἱ ἀγωνιῶντες. κινῶνται δὲ καὶ σκαίρουσι τοῖς ποσίν· ποῦσι γὰρ τῷτο οἱ ἀγωνιῶντες καὶ καθάπερ γυμνάζονται· διόπερ εὐκρίτως ἰδρῶσι ταῦτα οἷς πονῶσιν. καὶ τρίβουσι δὲ τὰς χεῖρας καὶ συγκαθίσαι καὶ ἐκτείνονται καὶ ἐξάλλονται καὶ ὑδέποτε ἡραμῶσιν· ὁρμητικοὶ γάρ εἰσι πρὸς τὸ ἔργον διὰ τὸ τὸ θερμὸν αὐτῶν ἡροῦσθαι εἰς τὸν περὶ τὸ σῆθος τόπον ὅντα εἰσὼν ματωδέσενον· ὅθεν πάντῃ διάττοντος αὐτῷ τε καὶ τῷ αἵματος συμβαίνει πυκνὴν καὶ ποικίλην γίνεσθαι κίνησιν· μάλιστα δὲ ἰδρῶσι τοὺς πόδας, ὅτι ἔστι μὲν συνεχῶς πονῶσι, τὰ δὲ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος ἀναπαύσεως τυγχάνει ταῖς τῶν σχημάτων καὶ κινήσεων μεταβολαῖς.
- Διὰ τί ἐν τοῖς πυριατηρίοις οὔτε ἀθρόου τοῦ πυρὸς ἔντος μᾶλλον ἰδρῶσιν, ἔτ' ἐλάττονος αἰεὶ γινομένου, ἀλλὰ πλείονος; ἐπεισφερομένη γὰρ τὰ πυριατήρια μᾶλλον ἰδρῶσιν ἢ εἴπερ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοσούτον ἦν τὸ πῦρ. ἢ τὸ μὲν πολλὸν ἐκ πρώτης ξηρὰν λαμβάνον τὴν ἐπιπολὴς σάρκα καὶ δέρμα καίει καὶ ὀσρακοῖ, γενομένη δὲ τοιαύτη τέγγει τὰς ἰδρῶτας. τὸ δὲ ὀλίγον μᾶλλον τὴν σάρκα ἀνιέν αὐτὴν τε ἀραιοῖ, καὶ τὰ ἐντός καθάπερ ὀργαζέει πρὸς τὴν διάκρισιν καὶ ἐξαγωγήν. ἔτω δ' ἐχρύσης αὐτῆς, ἐπεισενεχθέν πλέον πῦρ καὶ εἰσδύμενον εἰς βάθος τῆς σαρκὸς δι' ἀραιότητα ἐξατμίζει τε τὰ προμαλαχθέντα ὑγρά, καὶ τὰ λεπτὰ αὐτῶν ἀποκρίνον ἐξάγει μετὰ τῷ πνεύματι.
- Πότερον δεῖ μᾶλλον τοῦ θέρους παρασκευάζειν τὸ ἰδρῶν ἢ τῷ χειμῶνος; ἢ τῷ μὲν χειμῶνος συσσελλόμενον ἐντός τὸ θερμὸν ἐκπέττει καὶ πνευματοῖ τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρά, διὸ πάντων αὐτῶν ἢ τῶν πλείων ἀναλισκομένων οὐδὲν δεῖται συγγενῆς ἀποκρίσεως. τῷ δὲ θέρους δι' ἀραιᾶς τῆς σαρκὸς ἐκπίπτοντος τῷ θερμῷ ἥττον πέττεται τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρά· διὸ δεῖται ἀπαντήσεως. ἐμμείναντα γὰρ διὰ τὴν

3. τόπων καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι ἢ ὅτι ἀγωνία ἐστὶ εἰς C°. || 5. ξέσις margo X°. || 7. μέλος C°Y°. || 11. codices ἐλάττω et πλείω. || 15. καὶ om C°Y°. || 16. ἐστὶ] ὥστε X°. || 17. πίπτον C°. || 19. πυριατηρίοις C°. || 20. ψυχρῷ] ψυχῆς X°. || 24. ὠφελιμώτατός C°. || κἂν ἐλ. ἐκ. om C°. || ἐλάττω X°. || 26. μὴ et 28. ὁ om C°. || 30. πολλῇ C°. || 38. ἀλέας Y°, qui saepe ita.

1. διὰ om C°Y°. || καὶ om C°. || 2. εὐχρύτεροι C°X°. || 6. ἢ et 9. κινῶνται — 10. ἀγωνιῶντες om C°. || διόπερ] διὰ X°. || 12. καὶ ἐκτείνονται om X°. || ὑδέπω C°. || 14. ὅντα] ὅταν C°. || εὐσηματωδέσενον C°Y°. || 15. πατὴς X°. || 16. ποικίλην καὶ πυκνὴν X°. || 17. ἰδρῶν C°Y°. || 20. ὑδὲ codices. || 22. ἐπεισφερομένη] ἐπεὶ ἀφαιρέσεται C°. || 25. καίει C°. || 30. τὰ τε C°. || 32. δὴ C°. || 36. ἀραιᾶς X°.

ὥραν σήπεται καὶ νοσοποιεῖ. σήπεται γὰρ πᾶν τὸ σήπ-
μενον ὑπ' ἀλλοτρίου θερμῆς, ὑπὸ δὲ τῆς οἰκείου πέττεται.
ἐν μὲν οὖν τῷ θέρει τὸ ἀλλότριον ἰσχύει, διὸ σήπεται
πάντα μᾶλλον ἐν αὐτῷ, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τὸ οἰκείου,
διὸ ἔσῃπει ὁ χειμῶν.

34 Διὰ τί τῶν ἰδρώτων γινομένων ὑπὸ τῆς ἐντὸς θερμα-
σίας ἢ ὑπὸ τῆς ἐκτὸς προσπιπτύσης, πρὸς ἐνίων ἰδρώτων
φρίτταμεν; ἢ διότι ὑπὸ μὲν τῆς ἐντὸς θερμασίας ὅταν ἐκ-
πίπτωσιν ἐκ πολλῷ τόπου εἰς ὀλίγον, συσσελλομένοις πρὸς
τὴν περιοχὴν παντελῶς τὰς τῆς θερμῆς περιόδου ἀποφράτ-
τουν, εἴτα ἡ φρίκη ἐγγίνεται; ἔτι τῆς σαρκὸς παντελῶς δια-
βρόχῃ γινομένης καὶ τῆς θερμῆς διεξιόντος. ἢ δὲ ἐκτὸς θερ-
μασία προσπίπτουσα ἀραιῶι τὸν χρωτὰ πρῶτον· εἴτα τὸ ἐν-
τὸς τῆς φύσεως θερμὸν ἀποκρινάμενον τὴν φρίκην ἐποίησεν.

35 Διὰ τί τῶν ἰδρώτων οἱ θερμοὶ κρίνονται βελτίους εἶναι
τῶν ψυχρῶν; ἢ ὅτι πᾶς μὲν ἰδρῶς περιττώματός τινος
ἐκκρίσις ἐστίν, εἰκὸς δὲ τὸ μὲν ὀλίγον περιττώμα ἐκθερ-
μαίνεσθαι, τὸ δὲ πλεῖον μὴ ὁμοίως, ὥς ὁ ψυχρὸς ἰδρῶς
πολλῷ περιττώματος ἂν εἴη σημεῖον· διὸ καὶ μακροτέρας
τὰς νόσους δηλοῖ.

36 Διὰ τί τῶν ἰδρώτων διὰ θερμασίαν γινομένων πρὸς
τὸ πολὺ πῦρ ἦττον ἰδρῶμεν; ἢ διότι ἦτοι σφόδρα θερμαι-
νομένου τῆς σώματος εἰς πνεύματα ὑγρά διαλύεται, ἢ
ἐκπίπτοντος τῆς ὑγρῆς καὶ ταχὺ περιζηραινομένης τὴν αἰσθη-
σιν ἔλαμβάνομεν;

37 Διὰ τί τῆς ἡλίου μᾶλλον θερμαίνοντος, ἐὰν μηδὲν
περιβλημα ἔχωμεν, ἰδρῶτες γίνονται τοῖς ἱματίοις περι-
σελλομένοις; καὶ περὶ τούτου ταῦτα ἐρῶμεν τῷ προτέρῳ.

38 Διὰ τί τῶν ὀξείων κινήσεων μᾶλλον θερμαίνειν δο-
κουσῶν, τῶν δὲ νωθρῶν ἦττον, αἱ πρὸς τὸ σιμὸν πορεῖαι
νωθρότεραι οὖσαι ἰδρῶτάς τε μᾶλλον ἐκκρίνουσι καὶ τὸ
πνεῦμα προσιστᾷσιν, ὡς θερμαίνεσθαι μᾶλλον τῶν κατάν-
των; ἢ ὅτι τοῖς βάρεσιν εἰς τὸ κάτω φέρεσθαι κατὰ φύ-
σιν ἐστίν, εἰς δὲ τὸ ἄνω παρὰ φύσιν. ἢ ἔν τῇ θερμῇ φύ-
σιν ἡ φέρουσα ἡμᾶς πρὸς μὲν τὰ κατάντη ἔθεν συμπονεῖ
πρὸς δὲ τὰ σιμὰ φορτηγῶσα διατελεῖ. ὥς διὰ μὲν τὴν
τοιαύτην κίνησιν ἐκθερμαίνεται, καὶ μᾶλλον τὰς ἰδρῶτας
ἐκκρίνει, καὶ τὸ πνεῦμα προσίστησιν. συμβάλλεται δὲ τι

ἐν ταῖς πορείαις καὶ ἡ τῆς σώματος σύγκαμψις πρὸς τὸ
μὴ εὐθυπορεῖν τὸ πνεῦμα προσιστᾷσα.

Διὰ τί τῶν ἰδρώτων γινομένων, ὅσῳ ἂν ἐπιβάλληται
τις μᾶλλον, ἔχῃ οἱ τὰ πλεῖστα τῶν ἱματίων ἐπιβαλλόμε-
νοι ἰδρῶσιν; καὶ περὶ τούτου ταῦτα ἐρῶμεν τῷ ἐπ' αὐτῷ.

Διὰ τί τῶν σωμάτων ξηροτέρων ὄντων τῷ θέρους
τῆς χειμῶνος ἰδρωτικωτέρως διακείμεθα τῷ θέρους; ἢ ὅτι
τῷ μὲν θέρους ἀραιῶν τῶν σωμάτων ὄντων τὸ τῆς φύσεως
θερμὸν ἔσθ' πολὺ κατέχεται; διαλύει ἔν τὰ ὑγρά εἰς πνεῦ-
μα. τῷ δὲ χειμῶνος πεπυκνωμένων ἐκτὸς τῶν σωμάτων
πολὺ κατελημμένον τὸ τῆς φύσεως θερμὸν εἰς πνεῦμα
ἔσθ' διαλύει τὰ ὑγρά. ἔτι δὲ καὶ τῷ μὲν θέρους πολὺ προσ-
φερόμεθα τὸ ὑγρὸν, τῷ δὲ χειμῶνος τὸναντίον.

Διὰ τί οἱ ἀπὸ τῆς αὐτομάτου γινομένοις τοῖς ὑγίαι-
νοῦσιν ἰδρῶτες φαυλότεροι δοκῶσιν εἶναι τῶν ὑπὸ τῶν πύ-
ων; ἢ ὅτι οἱ μὲν πόνοι ἀπαντλῶντες αἶμα τὸ περιττεῦσθαι
ὑγρὸν ξηροτέραν τὴν σάρκα παρασκευάζουσιν, ὥστε τὰς
κοιλίας τῶν πόρων ὑγιεινὰς εἶναι καὶ τῇ τῆς θερμῆς ἡθίσει
μηδεμίαν ἔμφραξιν γίνεσθαι, οἱ δ' αὐτόματοι μὲν προ-
σαγορευόμενοι ἰδρῶτες, γινομένοις δ' ἐξ ἀνάγκης, ὅταν
ὑπὸ πλείονος ὑγρασίας συγχεομένων τῶν τῆς φύσεως πό-
ρων τὰ θερμὰ μὴ παντελῶς καταλαμβάνηται, ἀλλ' ἐπὶ
ἀπομάχεσθαι καὶ ἐκκρίνειν αὐτὸ δύνηται, εὐλόγως νόσου
σημεῖα φαίνεται. τότε γὰρ ὑπὸ πλείονος ὑγρασίας ἢ τῇ
συμμέτρῳ κατὰ φύσιν ψύχεται, ἢ τε σὰρξ δίομβρος
γενομένη τὴν κακίαν πρὸς ὑγίαν διάθεσιν λαμβάνει.

Διὰ τί τοῦ χειμῶνος ἰδρῶτες ἥσσον γίνονται, καὶ
ἡμεῖς οὐχ ὁμοίως παρασκευάζειν βουλόμεθα, ὑγροτέρων
ὄντων τῶν σωμάτων πᾶς χειμῶνος; ἢ ἥσσον μὲν ἰδρῶμεν,
ὅτι τὰ ὑγρά τῷ χειμῶνος πέπηγε καὶ συνέσκηκε σφόδρα·
δυσδιαλυτώτερα ἔν. ἔχ' ὑπολαμβάνομεν δὲ δεῖν ἰδρωτο-
ποιεῖσθαι τῷ χειμῶνος, διότι ἡ τοιαύτη διάθεσις ὑγιεινῆς
ὁ δὲ τὰς ἰδρῶτας ἐμποιῶν τήκει καὶ συγχεῖ τὴν ἔξιν· ἐπὶ
τε καὶ ἀραιότεραν τοῦ προσήκοντος ἐμποιῶν τό τε ἐντὸς
θερμὸν ἀποκρίνων ἐλαττον ποιεῖ, ὥς μὴ ὁμοίως δύνασθαι
τῷ περιέχοντι ψυχρῷ ἀντιτετάχθαι· τό τε ἐκτὸς ὑγρὸν
ῥαδιέζερον παρεμπεσεῖται τοῖς σώμασιν, ἀραιῶν τῶν πό-
ρων διὰ τὰς ἰδρωτοποιίας ὄντων.

4. μᾶλλον πάντα C°. || 10. τὰς om C°Y°. || 12. δὴ ἐξίτης X°. || 14. ἀποκρινόμενοι C°. || 15. εἶναι om C°. || 22. ὁρῶμεν C°. || 24. περιζηραινομένη C°, ζηραινομένη X°. || 27. ἔχομεν C°Y°. || 28. ταῦτα C°. || 29. ὀξείων codices. || 32. προῖσιν C°Y°, προῖ-
σιν X°. || κατ' αὐτῶν C°. || 36. φορτίζουσα X°.

1. σύγκαμψις X°. || 2. προῖσιν C°Y°, προῖσιν C°. || 4. τὰ om X°. || μεταβαλλόμενοι C°. || 5. ταῦτα C°. || 11. καταλημμέ-
νων X°Y°. || 12. τὸ ὑγρὸν X°. || 13. χειμῶνος δὲ X°Y°. || 14. γινομένοι X°. || 18. εἰδίσει C°, διηδίσει X°. || 24. ἐργασίας X°. || 28.
ἡμᾶς C°. || 29. ἢ om X°. || 31. δυσλυτώτερα X°. || ἐν] ὅσα C°. || δεῖ C°. || 38. ὄντων om C°K°X°Y°.

Γ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΟΙΝΟΠΟΞΙΑΝ ΚΑΙ ΜΕΘΗΝ.

Διὰ τί οἱ μεθύοντες θερμῷ ὄντος τοῦ οἴνου δύσριγοί
εἰσι, καὶ τάχιστα ἀλίσκονται ὑπὸ πλευρίτιδος καὶ τῶν
τοιούτων; ἡ δὲ διότι πολὺ ὑγρὸν ἐὰν ψυχθῇ, πολὺ ψυχρὸν
γίνεται, ὥςτε κρατεῖν τῆς φυσικῆς θερμότητος; γίνεται γὰρ
ὅμοιον ὥσπερ ἂν εἰ ἐσθῆς βεβρεγμένη εἴη ὑγρῷ ψυχρῷ,
ὥτως ἡ σὰρξ ἐνδοθεν.

2- Διὰ τί ἔχ' οἱ σφόδρὰ μεθύοντες παροινῶσιν, ἀλλ' οἱ
ἀκροθώρακες μάλιστα; ἡ ὅτι ἔθ' ὥτως ὀλίγον πεπώκασιν
ὥςτε ὁμοίως ἔχειν τοῖς νήφουσιν, ἔθ' ὥτως ὥςτε διαλύσθαι,
ἔπερ πᾶσιν αἱ πολλὰ πεπωκότες; ἔτι οἱ μὲν νήφοντες
μᾶλλον ὀρθῶς κρίνουσιν, οἱ δὲ σφόδρὰ μεθύοντες ἔθ' ἐγ-
χειρῶσι κρίνουν· οἱ δὲ ἀκροθώρακες κρίνουσι μὲν διὰ τὸ μὴ
σφόδρὰ μεθεῖν, κακῶς δὲ διὰ τὸ μὴ νήφειν, καὶ ταχὺ
τῶν μὲν καταφρονῶσιν, ὑπὸ τῶν δὲ ὀλιγωρεῖσθαι δοκῶσιν.

3- Διὰ τί μᾶλλον κραυγαλέως οἱ ἀκρατέστερον πίνοντες
ἢ οἱ ὅλως ἀκρατες; πότερον διὰ τὴν λεπτότητα ὁ κεκρα-
μένος μᾶλλον εἰσδύεται εἰς πλείους τόπους καὶ ζεωτέ-
ρες, ὁ δὲ ἀκρατος ἥττον, ὥςτε δυσεξαγωγότερος ὁ κεκρα-
μένος; ἡ δὲ διότι ἐλάττω πίνουσιν ἀκρατος διὰ τὸ μὴ δύ-
νασθαι, καὶ ἀπεμῶσι μᾶλλον; ἔτι δὲ συμπέττει τὰ λοιπὰ
θερμότερος ὢν, καὶ αὐτὸς αὐτὸν· ὁ δὲ ὑδαρὴς τὴνναντίον.

4- Διὰ τί τῶν οἴνοφλύγων τὸ σπέρμα ἔστι γόνιμον ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ; ἡ ὅτι ἡ κρᾶσις τῷ σώματι ἐξύγρυνται;
τὰ δὲ ὑγρά σπέρματα ἔστι γόνιμα, ἀλλὰ τὰ συνεστώτα
καὶ πάχος ἔχοντα.

5- Διὰ τί οἱ οἴνοφλυγες τρέμουν, καὶ μᾶλλον ὅσῳ ἂν
ἀκρατοποιῶσιν; ἔστι δὲ ὁ μὲν οἶνος θερμαντικόν, ὁ δὲ τρό-
μος γίνεται μάλιστα ἀπὸ ψυχρῆς, διὸ οἱ ῥιγῶντες μάλιστα
τρέμουν. πολλοὶ δ' ἤδη χρωμένοις μόνον ἀκράτῳ τρο-
φῆς χάριν τρόμοι ἰσχυροὶ συνέβησαν, ὥςτε ἀπορρίπτειν
τὸς θλίβοντας, καὶ τῷ θερμῷ ὑδατὶ λουόμενοι ἀναισθητῶς
εἶχον. ἡ ὅτι γίνεται μὲν ὁ τρόμος διὰ κατάψυξιν, γίνε-
ται δὲ ἡ περιεσπασμένη ἐντὸς τῷ θερμῷ διὰ τὸ ἐκτὸς ψυχρῶς,
οἷον τῷ χειμῶνος, ἡ σβεννυμένου τῷ κατὰ φύσιν θερμοῦ,
σβεννυμένου μὲν τῷ ἐναντίῳ, ἡ διὰ χρόνον, οἷον γῆρας,
ἡ τῇ τῷ ἀλλοτρίῳ θερμῷ ὑπερβολῇ, ὅςτι συμβαίνει τῷ ἐν
τῷ ἡλίῳ ἡ πυρὶ καιομένῳ. συμβαίνει δὲ τὸτο καὶ τοῖς
τῷ ἀκράτῳ οἴνῳ χρωμένοις. ὢν γὰρ θερμὸς, ὅταν ὑπερ-

τείνηται δυνάμει τῇ τῷ σώματος οἰκείᾳ θερμότητι μιγνύ-
μενος, ἀποσβέννυσιν αὐτό· σβεσθέντος δὲ καὶ ψυχθέντος
τῷ σώματος συμβαίνει τὸς τρόμους γίνεσθαι. ἔστι δὲ καὶ
παρὰ πάντα τὰ εἰρημένα ἄλλος τρόπος καταψύξεως.
ἀναιρεθείσης δὲ τῆς ὕλης, ἡ τὸ θερμὸν ἐκᾶς τρέφεται,
συμβαίνει καὶ τὸ θερμὸν φθεῖρεσθαι. τοῦτο δὲ ἐπὶ μὲν
τῶν ἀψύχων ἐπὶ τῷ λύχνου ἐστὶ φανερόν (τῷ γὰρ ἐλαίῳ
ἀναλωθέντος συμβαίνει σβέννυσθαι τὸ φῶς), ἐπὶ δὲ τῶν
ἐμψύχων τό τε γῆρας ταῦτο ποιεῖ τὸτο καὶ τῶν νόσων
αἱ μακρὰ καὶ συντηκτικαί. ἀναιρουμένης γὰρ ἡ λεπτο-
νομένης τῆς τῷ θερμῷ τροφῆς ἐκλύειν αὐτὸ συμβαίνει.
ὑγρῷ μὲν γὰρ τρέφεται τὸ θερμὸν, τύτῳ δὲ οὐ τῷ τυ-
χόντι, ἀλλὰ λείῳ καὶ πλείονι. διὸ τοῖς νοσῶσι τὰς εἰρη-
μένας νόσους καὶ πρεσβυτέροις φθειρομένοις τῷ τοιούτου καὶ
ἀλλοιουμένου (δριμὺ γὰρ καὶ αὐχμηρὸν ἀντὶ λείου καὶ
λιπαρῆ γίνεται) συμβαίνει ἐκλείπειν αὐτό. σημεῖον δὲ
τῶν εἰρημένων ἐστὶν αἱ γινόμεναι βοήθειαι τοῖς μαράνσει
τὸν βίον ἐκλείπουσιν· ὅτι γὰρ ἂν ἐπιστάξῃ τις αὐτοῖς
τῶν τροφωδῶν ὑγρῶν, προσαναφέρεισθαι συμβαίνει τὸ δὲ
ὀπτικὸν αὐτῶν, ὡς τῇ τῷ τοιούτου ἐκλείψει γινομένης τῆς
διαλύσεως. εἴκοι δὲ τοῖς ἀκρατοποιῶσι τῶν εἶναι αἴτιον.
ὢν γὰρ θερμὸς ὁ οἶνος μετὰ τῆς φύσει ὑπαρχούσης θερ-
μότητος μᾶλλον ἀναλίσκει τὰ ἐν τῷ σώματι ὑπάρχοντα
ἐφόδια τῷ οἰκείῳ θερμῷ. διὸ συμβαίνει τὸς μὲν ὑδρωπι-
κὸς αὐτῶν γίνεσθαι, τὸς δὲ ρευματικούς, τὸς δὲ εἰς τὴν
κοιλίαν. τὰ τε γὰρ λοιπὰ αὐτοῖς ὑγρά δριμέα ἐστὶ, καὶ
τὰ εἰσίσιντα δι' ἀσθένειαν τῷ οἰκείῳ θερμῷ ἀπαλὰ ὄντα
οὐ παχύνεται. ἀσθενὲς δὲ ἐστὶ τὸ θερμὸν τῷ τὴν ὕλην
εἶναι τοιαύτην ἐν ᾗ ἐτι σώζεται, καθάπερ τὸ καλὰ μινον
πῦρ· καὶ γὰρ τοῦτο διὰ τὴν τῆς ὕλης ἀσθένειαν ἀσθενέ-
στερόν ἐστι τῷ ζυλίνῳ.

Διὰ τί οἱ μεθύοντες θερμῷ ὄντος τῷ οἴνου δύσριγοί
εἰσι, καὶ τάχιστα ἀλίσκονται ὑπὸ πλευρίτιδος καὶ τῶν
τοιούτων νόσων; ἡ ὅτι τὸ πολὺ ὑγρὸν ἐὰν ψυχθῇ, πολὺ
ψυχρὸν γίνεται, ὥστε κρατεῖν τῆς φυσικῆς θερμότητος,
πάντα δὲ τὰ ὑγρότερα θερμότερά ἐστι τὴν φύσιν. σημεῖον
δὲ· θερμαίνεται μὲν γὰρ τοῖς ἐκτός, ὑγραίνεται δὲ ἡ εἰ
δ' ἥττον ἐστὶ θερμά, καὶ ἀπολείπει δῆλον ὅτι βάττον αὐτὰ
ἢ θερμότης ἢ ὑγρότης, ὥστε λειφθέντων ψυχρῶν ὑγρῶν

1. οἴνοποιας καὶ μέθης C°. || 4. ψυχρῇ καὶ πολὺ C°. || 6. ὑγρῇ] ἐν τῷ C°. || 8. περιουῶσιν C° X° Y°. || 9. et 13. ἀκροθώρακες C°. ||
9. πεπώκασιν et 11. πεποκότες C°. || 15. ὑπὸ om C°. || 16. κεκραμμένοι C°. || 17. οἱ om X°. || 24. ἐξύγρυνται C°. || 28. τρόπος
C°. || 32. φλυβολίτας C° Y°. || 37. τῇ om pr X°. || 39. θερμὸς] θερμὸς τις Y°, θερμὸς τις ὁ οἶνος X°. ||
4. παρὰ add margo X°. || ἄλλος τρόπος C°. || καταψύξεως. 5. ἀναιρεθείσης X°. || 5. δὲ] γὰρ? || 6. μὲν om X°. || 12. τὸτο X°. ||
13. πλείονι] immo πλείονι. || 19. τροφῶν C°. || 20. ὡς ἐν τῇ X°. || 21. αἴτιον — 23. ἀναλίσκει τὰ om C°. || 26. ὑγρά αὐτοῖς X°. || 29.
ἐτι] τι C°. || 33. ὑπὸ πλευρίτιδος ἀλίσκονται X°. || 34. τὸ om C°. || 35. κρατεῖ Y°. || 36. ψυχρότερα X°. || 39. ληφθέντων X° Y°.

εικότως ῥιγῶσι τε μᾶλλον οἱ μεθύοντες καὶ τὰ τῷ ῥίγους οἰκεία πάσχουσι πάθη.

7 Διὰ τί οἱ μὲν παῖδες θερμοὶ ὄντες οὐ φίλοινοί εἰσι, Σκύθαι δὲ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ἀνδρεῖοι θερμοὶ ὄντες φίλοινοι; ἢ ὅτι οἱ μὲν θερμοὶ ὄντες καὶ ξηροὶ (ἡ γὰρ τοῦ ἀνδρὸς 5 ἔξις τοιαύτη), οἱ δὲ παῖδες ὑγροὶ καὶ θερμοί. ἡ δὲ φιλοποσία ἐξὶν ἐπιθυμία ὑγρῷ τινός. ἡ ὕν ὑγρότης κωλύει διψητικὴς εἶναι τὸς παῖδας· ἔνδεα γὰρ τις ἐξὶν ἡ ἐπιθυμία.

8 Διὰ τί μεθύοντες μᾶλλον διαισθανόμεθα τὰ ἀλυκὰ καὶ τὰ μοχθηρὰ ὕδατα, νήφοντες δὲ ἤττον; ἢ ὅτι τὸ 10 οἰκεῖον ὑπὸ τῷ οἰκεῖον ἐξὶν ἀπαθές, καὶ τὸ ὁμοίως διακείμενον, τὰ δὲ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐξὶν αἰσθητικώτατα. ὁ μὲν ὅν μεθύων γλυκεῖς ἐν αὐτῷ χυμὸς ἔχει (τοῦτο γὰρ ὁ οἶνος δοκεῖ), καὶ τῶν φαύλων χυμῶν αἰσθητικώτερός ἐστιν, ὁ δὲ νήφων ὀρμιεῖς καὶ ἀλυκός. τῆς τροφῆς οὖν 15 πεπερμένης οἱ περιττωματικοὶ ἐπιπολάζουσιν. ὅτοι τε ὅν εἰσὶν ἀπαθεῖς ὑπὸ τῶν ὁμοίων, καὶ τὸν ἔχοντα ποῖσιν.

9 Διὰ τί τοῖς μεθύσι σφοδρὰ κύκλω πάντα φαίνεται φέρεσθαι, καὶ ἤδη ἀποτρίβει τῆς μέθης ἀθρεῖν τὰ πόρρω οὐ δύναται; διὸ καὶ σημειὸν τῆς μέθης αὐτὸ ποῖνται 20 τινες. ἢ ὅτι κινεῖται ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ οἴνου ἡ ὄψις πυκνάκις; διαφέρει ὅν ὕδην τὴν ὄψιν κινεῖν ἢ τὸ ὀρώμενον· ταῦτ' ὅν ποιεῖ πρὸς τὸ φαίνεσθαι τὰ εἰρημένα. ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τὰ πλησίον ὄντα διαψεύδεσθαι τὴν ὄψιν συμβαίνει τῶν μεθύοντων, καὶ περὶ τὰ πόρρω μᾶλλον εἰκός 25 ταῦτα πάσχειν. διόπερ ἐκείνα μὲν ὅλως οὐχ ὀράται, τὰ δ' ἐγγὺς οὐκ ἐν ᾧ τόπῳ ἐστὶν ὀρᾶ. κύκλω δὲ φαίνεται φέρεσθαι, καὶ ἐκ ἐγγὺς καὶ πόρρω, ὅτι εἰς μὲν τὸ πόρρω διὰ τε τὴν κύκλω κίνησιν ἀδυνατωτέρα ἐστὶ φέρεσθαι ἢ ὄψις. ἅμα γὰρ τὰναντία ποιεῖν ἢ ῥάδιον. ἔστι δὲ ἡ μὲν 30 πόρρω ἐπιθυμία σφοδρά, ἡ δὲ κύκλω ἐν ᾧ τούνομα σημαίνει σχήματι. διὰ τε ὅν τὰ εἰρημένα πόρρω ἢ φέρεται· καὶ εἰ φέροιτο τὸ ἐγγὺς καὶ πόρρω, οὐκ ἂν ταῦθ' ὀρώη. ἀπολείπει γὰρ ἂν ἐν θατέρῳ χρόνῳ αὐτῶν τὸ ὀρώμενον ἐν ταύτῳ τόπῳ, ἀπολείπων δὲ οὐκ ἂν ὀρώη. κύκλω δὲ 35 φέρεται διὰ τὸ ὑπάρχον σχῆμα τῆς ὄψεως. ἔστι γὰρ κῶνος, ἢ ἡ βάσις κύκλος, ἐν ᾧ κινεμένη ὀρᾶ μὲν τῶτο διὰ

τὸ μηδέποτε ἀπολείπειν αὐτὸ, διέφυσαι δὲ τῷ τόπῳ διὰ τὸ μὴ τὴν αὐτὴν ὄψιν ἐπιβάλλειν ἐπ' αὐτό. ταῦτ' ὅν γὰρ ἂν ἦν ἡ τῶτο πρὸς τὴν ὄψιν κινεῖν ἢ τὴν ὄψιν πρὸς τῶτο.

Διὰ τί τοῖς μεθύουσιν ἐνίοτε πολλὰ φαίνεται τὸ ἐν 10 ὀρώσιν; ἢ καθάπερ εἴρηται, κινεμένης τῆς ὄψεως συμβαίνει μὴθένα χρόνον τὴν αὐτὴν ἐπὶ ταύτῃ ἡρεμεῖν ὄψιν; τὸ δ' ἐν ταύτῳ χρόνῳ ἐτέρως ὀρώμενον ὀψιαιότερον εἶναι δοκεῖ· ἀφ' ἧ γὰρ ὄψεως ὀράται τὰ ὀρώμενον, ἀπτεσθαι δὲ πλείονισιν ἅμα τῷ αὐτῷ ἀδύνατον. ὅντος δὲ ἀναίσθητου τῷ 15 ταξὺ χρόνῳ, ἐν ᾧ ἡ ὄψις ἤπτετο καὶ παρήλλαττε τὸ ὀρώμενον, εἰς εἶναι δοκεῖ χρόνος ἐν ᾧ τε ἤπται καὶ παρήλλαχεν· ὥς' ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ταῦτ' πλείονων ἀποτρίβειν ὄψεων πλείω δοκεῖ εἶναι τὰ ὀρώμενα, διὰ τὸ ταῦτα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀδύνατον εἶναι ἀπτεσθαι.

Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἀφροδισίαζεν ἀδύνατοί εἰσιν; ἢ 11 ὅτι δεῖ τινὰ τόπον ἐκθερμανθῆναι μᾶλλον τῷ ἄλλῳ σώματι, τῶτο δὲ ποιεῖν διὰ τὸ πλεῖθος τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώματι θερμασίας ἀδυνατῶσιν· ἀποσβέννυται γὰρ τὸ ὑπὸ τῆς κινήσεως γινόμενον θερμὸν ὑπὸ τῷ περιέχοντος μᾶλλον, ἔτι 20 πολὺ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς τὸ ὑγρὸν καὶ ἀπτετον. ἔτι δὲ τὸ σπέρμα ἐκ τροφῆς, τροφὴ δὲ πᾶσα πέττεται· τῆς πληρωθέντες ὀρμητικοί εἰσι πρὸς τὰ ἀφροδισία. διὸ καὶ κελευσῖ τινες πρὸς τὴν πράξιν τὴν τοιαύτην ἀριστῶν μὲν πολλὰ, διπνεῖν δὲ ὀλίγον, ἵνα ἢ αὐτοῖς ἐλάττω τὰ ἀπτετα τῶν 25 πεμμένων.

Διὰ τί ὁ γλυκεὺς καὶ ἄκρατος καὶ ὁ κικεὼν μεταξὺ 12 διαπινόμενοι ἐν τοῖς πότοις νήφειν ποῖσιν; καὶ διὰ τί ἤπτον μεθύσκονται ταῖς μεγάλαις κωδυσιζόμενοι; ἢ πάντων τὸ αὐτὸ αἴτιον ἐστὶν, ἡ παρακρούσις τῷ ἐπιπολῆς θερμῷ; τὸ γὰρ μεθύειν ἐστὶν, ὅταν ἢ τὸ θερμὸν ἐν τοῖς περὶ τὴν κοφάλην τόποις.

Διὰ τί τῷ γλυκέος ἐπιπολασικῷ ὄντος, ἐάν τις με- 13 θύων ἤδη ἐκίπῃ γλυκύ, καταπέττεται ὁ ἐνυπάρχων οἶνος καὶ ἤττον ἐνοχλεῖ; ἢ ὅτι τὸ μὲν γλυκὺ λεαντικόν τῷ ἐξὶ καὶ γλίσχρον (ἐμφράττει ὅν τὸς πόρους), τὸ δὲ αὐστηρὸν τραχυνητικόν· καὶ τὸ μὲν εὐπετὴ ποιεῖ τῷ θερμῷ τὴν ἀναφοράν, ὁ δὲ γλυκεὺς στέγει αὐτό, τὸς πόρους ἐμφράττει.

1. τε om C°. || τὰ] κατὰ C°. || 12. αἰσθητικώτερος C°Y°. || 17. εἰσὶν οἱ ἀπαθεῖς C°. || 20. δύναται Y°. || 22. πολλὰκις pr C°. || τὴν ὄψιν ὕδην X°. || 23. δὲ om C°. || 24. συμβαίνει τὴν ὄψιν C°. || 27. οὐδ' X°. || 31. τὸ ἔμμα pr X°. || 32. τε] τι X°. || 33. ὁ καὶ codices. || 34. ἀπολείπει X°. || ἐν om C°.

6. χρόνον εἰ δ' om C°. || 7. ἐν om x. || 9. δὲ om C°. || 10. ὄψις τε ἤπτετο καὶ παρήλασε C°. || 11. ἤπτετο QK°O°. || παρήλαττεν K°O°. || 12. αὐτῷ om QK°. || ταύτῃ QK°X°. || 13. τὸ om QK°. || ταύτας K°. || 14. χρόνον K°. || εἶναι om C°. || 16. μᾶλλον δὲ τῷ C°. || 19. θερμὸν γινόμενον X°. || 26. καὶ ὁ ἄκρατος Y°. om καὶ C°. || 27. θωπεύονται pr C°, πυρῶναι margo. || 30. ἐν om X°. || 33. καταπέττεται Y°. || 34. τε om C°.

- ὅτι δὲ τῶν ἄνω θερμανθέντων ἐστὶν ἡ μέθη, εἴρηται. ἔτι δὲ ὁ μὲν γλυκύς ἀνοδμος, ὁ δὲ αὐστηρὸς οὐ· ὁσμή δὲ πᾶσα βαρύνει κεφαλὴν.
- 14 Διὰ τί ἀπὸ τῆς κεκραμένης μὲν ἀκρατεστέρη δὲ ἔωθεν μᾶλλον ποῦσι τὴν κεφαλὴν ἢ ἀπὸ τῆς ἀκράτου; ἢ ὅτι ὁ μὲν ἀκρατος παχυμερὴς ὢν εἰς τὴν περὶ τὴν κεφαλὴν πόρους ζεῖν ὄντας αὐτὸς μὲν ἐκ εἰσπίπτει, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ, ἡ ὁσμή καὶ θερμότης· ὁ δὲ κεκραμένος μιχθεὶς λεπτῷ τῷ ὕδατι αὐτὸς εἰσδύεται, ἔχων δὲ σῶμα, καὶ τῆς δυνάμεως πολὺ τῆς τῆς ἀκράτου, δυσπεπτότερός ἐστιν. 10 τὰ τε γὰρ ὑγρά πάντων δυσπεπτότατα, καὶ τὰ σώματα τῶν ἐν αὐτοῖς δυνάμεων.
- 15 Διὰ τί μᾶλλον δύνανται πιεῖν εἰς μέθην οἱ ἀγύμναστοι τῶν γεγυμνασμένων, καὶ ῥᾶον ἀπαλλάττουσιν; ἢ ὅτι οἱ ἔχοντες περίττωμα καὶ ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς οὐρητικοὶ γίνονται· ὅπερ ποιεῖ δύνασθαι πίνειν καὶ ὕστερον κούφως ἔχειν διὰ τὸ μὴ ἐμμένειν πολὺ ὑγρὸν οἰνώδες. οἱ μὲν ἂν ἀγύμναστοι ὑγροὶ καὶ περιττωματικοὶ εἰσιν, οἱ δὲ γεγυμνασμένοι ξηροὶ, ὥς· εἰς τὸ σῶμα τέτοις ἡ ὑγρότης ἡ οἰηρὰ ἀφικνεῖται. εὐθύς τε ἔν ἀντιστᾶ τῇ ἐρήσει ἡ φορὰ 20 αὕτη, καὶ ὕστερον ἐμμένον τὸ ὑγρὸν τετο ἐν τῷ σώματι βάρος ποιεῖ.
- 16 Διὰ τί ὁ οἶνος καὶ τετυφωμένος ποιεῖ καὶ μανικῆς; ἐναντία γὰρ ἡ διάθεσις· ὁ μὲν γὰρ μᾶλλον ἦδη ἐν κινήσει, ὁ δὲ ἥττον. ἢ ὥσπερ Χαιρήμων εἶπε, "τῶν χρωμῶ- 25 ὕδωρ καὶ ὁ ἀκρατος; ἢ ὅτι ἐμμεῖν μὲν μάλιστα ποιεῖ τὰ ἐπιπολαστικά καὶ ὅσα ἀηδὴ ἐστίν. ἐξὶ δὲ ὁ μὲν οἶνος κατακρυσικός, τὸ δὲ ὕδωρ λεπτὸν καὶ ἐκ ἀηδὲς. διὰ μὲν οὖν τὸ λεπτὸν [καὶ ἐκ ἀηδὲς] εἶναι κάτω διέρχεται ταχύ, διὰ δὲ τὸ μὴ ἀηδὲς ὁ ποιεῖ καρδιώτερον. ὁ δὲ κεκραμένος λίαν ἐκ ἐξὶ λεπτὸς ὥς διαρρεῖν ταχύ, διὰ δὲ τὸ μικρὸν ἔχειν οἶνου ἀηδὲς ἐστίν· ταραττεῖ γὰρ τὴν αἰσθήσιν τῷ πλείους ἐν αὐτῇ τὰς κινήσεις ἐμποιεῖν, τὴν τ' ἀπὸ τῆς οἶνου καὶ τοῦ ὕδατος· αἰσθηταὶ γὰρ ἀμφω γίνονται. ὁ δ' εὐκρατος τὴν μὲν τῷ ὕδατος αἰσθήσιν ἀφανίζει, οἶνου δὲ μαλακῶ ποιεῖ αἰσθήσιν· διὸ ἡδέως πίνεται. ἀηδὲς δὲ ὢν ὁ ὑδαρὴς οἶνος ἐπιπολαστικός ἐστι· τὸ δὲ τοῖστον ἐμετικόν ἐστίν.
- 17 Διὰ τί ἡ κράμβη καυεῖ τὴν κραϊπάλην; ἢ ὅτι τὸν 30 Διὰ τί μεθύοντες μᾶλλον διαισθανόμεθα τὰ ἀλυκά 19

4. κρεμμάμενη C°. || 6. παχυμερὴς πως ὢν C°. || τὴν om X°. || 9. τῷ et 10. τῷ om C°. || δυσπεπτότερα C°. || 11. πάντα X°. || 13. ποιεῖν X°. || 15. ἔχοντες τὸ περίττωμα C°. || 21. τῷ om C°. || 22. βάρος X°. || 24. ἦδη om pr X°. || 25. ἡ om C°. || 26. γὰρ om C°. || 27 et 28. ταῦτα C°. || 29. τὸ X°. || 30. διακρύτερος C°Y°. || 31. διότι C°. || 34. ἀκινήτους C°. || 35. λίαν C°. || 1. γλυκὺ Y°. || 4. ἀποχυλίζοντες margo. u. || 5. δὲ X°. || κραϊπαλύντων C°. || 10. διὰ τῷ σώματος om C°. || 11. ὑγρὸς] ψυχρὸς C°. || 12. κρηνομένων X°. || 13. ὅθεν C°Y°. || 19. ἐν ἑαυτοῖς X°Y°. || 20. καὶ om C°. || πείσει margo u, om C°. || 22. ταῦτα C°. || 24. ὑδαρὴς] βαρὺς C°. || 25. τὸ ἀκρατος C°X°Y°. || ποιεῖ om C°X°Y°. || 28. διὰ δὲ — 30. ταχύ om C°. || 32. αὐτῷ C°. || τὰς om C°Y°. || 37. μάλιστα X°.

καὶ τὰ μοχθηρὰ ὕδατα, νήφοντες δ' ἤττον; ἢ ὅτι τὰ λυ-
πηρὰ μᾶλλον δῆλα τοῖς μὴ ἐπιθυμῶσι, τὸς δ' ἐπιθυμῶντας
διαλανθάνει; ὁ μὲν ἔν ἡδέως ἔχων ὁμοίως τῷ ἐπιθυμοῦντι
ἔχει, ὁ δὲ νήφων ἔτως ἔχει· ὁ δὲ μεθύων πλήρης.

- 20 Διὰ τί τοῖς μεθύουσι σφόδρα κύκλω πάντα φαίνεται
φέρεισθαι, καὶ ἡδὴ ἀπτομένης μᾶλλον τῆς μέθης ἀριθμεῖν
τὰ πόρρω ἢ δύνανται; διὸ καὶ σημειῶν τῆς μέθης ποιῶνται
αὐτό τινες. ἢ ὅτι κινεῖται ὑπὸ τῆς θερμότητος τῷ οἴνου ἢ
ὄψις πυκναίει; ὥσπερ ἔν ὅταν ὑποβῇ τις ὑπὸ τὸν ὀφθαλ-
μόν, δύο φαίνεται, ἕτω καὶ τοῖς μεθύουσιν. ἔδεν γὰρ δια-
φέρει, εἰ μὲν ὑποβῇ, κινῇ δὲ τὴν ὄψιν, ἔδ' εἰ μὲν ἔξωθεν
ἢ ἔσωθεν· ἀμφοτέρως γὰρ τὸ αὐτὸ πάσχει ἢ ὄψις. ὥστε ἢ
δοῖται μένειν τὸ ὁρώμενον, καὶ τὸ πόρρωθεν ἔτι μᾶλλον· ἔτι
γὰρ ἤττον κρατεῖ ἀποτεينوμένης τῆς ὄψεως, καὶ πλέον τὸ
διάστημα ἐπὶ τῷ ἄκρῳ ποιεῖ ἢ ἐγγὺς αὕτη κίνησις. ἂν δὲ
σφόδρα κινῆται καὶ ὁμαλῶς ἄνω καὶ κάτω, ἤττον κρατή-
σει τοῦ πόρρω. πάντα δὲ ἀποτεינוμένα κύκλω φέρεται,
οἷον οἱ οἷοι καὶ τὰ καταρτῶμενα. καὶ ἢ ὄψις ἔν δι' ἀσθέ-
νειαν ταὐτὸ πάσχει ὥσπερ ἂν εἰ πόρρω ἐφέρετο. διαφέρει
δ' ἔδεν τὴν ὄψιν κινεῖν ἢ τὸ ὁρώμενον· ταὐτὸ γὰρ ποιεῖ
πρὸς τὸ φαίνεσθαι.

- 21 Διὰ τί, ὅταν ἀθρόως πίνωσι, ξηρότεροι αἱ κοιλίαι γί-
νονται, ὅτε δεῖ ὑγραίνεσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῷ πλείονος; ἢ
ὅτι τῷ μὲν πολλῷ καὶ ἀθρόου ἢ κρατεῖ ἢ κοιλία, ἀλλ' εἰς
τὸν αὐτὸ ἔρχεται τόπον ἀπαθές; ἔξι δὲ ὑγρῷ τόπος ἀπέ-
πτου ἢ κύστις. τοῦ δὲ ὀλίγου κρατεῖ καὶ πέττει, ὥστε
μέμον ὑγραίνει.

- 22 Διὰ τί μᾶλλον κραιπαλῶσιν οἱ εὐκρατον πίνοντες ἢ
οἱ ἄκρατον; ἢ διὰ τὴν λεπτότητα εἰς πλείους τόπους ὁ κα-
κραμένος εἰσέρχεται, καθάπερ ἐν τοῖς ἱματίοις, καὶ ἔξι δι-
σεξαγωγώτερος· τὸ δὲ ὕδωρ λεπτομερέστερον μὲν, ἀλλ'
εὐέξοδον. ἢ διότι ἔλαττον πίνουσιν ἄκρατον διὰ τὸ μὴ δύ-
νασθαι, καὶ μᾶλλον ἀπεμῶσιν; ἔτι δὲ συμπέττει τὰ λοιπὰ.
ταὐτὸ δ' ἐστὶ πρόβλημα.

- 23 Διὰ τί ὑπὸ τῷ ἀκράτου ἀποθνήσκουσιν, εἰ μὴ τις προῖ-
σχάνας πολὺ πῖν; καὶ μὴ προῖσχάναντες δὲ πολλοὶ τῶν
φιλοπότων ἀθρόον πολὺ πίνοντες ξηροὶ γίνονται· δοκεῖ γὰρ
ὅτε οἶνος τῶν θερμῶν εἶναι τὴν φύσιν καὶ τὸ ζῆν, τὸ δὲ

ἀποθνήσκειν κατάψυξις. ἢ ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ κινεῖσθαι
σβεννυμένου κατὰ μικρὸν τῷ θερμῷ τῷ οἰκίῳ. ἀλλὰ τρέ-
πον ἕτερον· τὸ μὲν γὰρ τῇ ψυχρότητι πήγνυσι τὸ ὑγρὸν
καὶ θερμόν, ὁ δ' οἶνος τῇ θερμότητι τῇ αὐτῇ μαραινῇ τὴν
φυσικὴν θερμότητα. ὥσπερ ἔν ὑπὸ τῷ πολλῷ πυρὸς καὶ
ἡλίου τὸ ὀλίγον πῦρ ἀποσβέννυται, ἔτως ἢ ἐν τοῖς σώμασι
θερμότης ὑπὸ τῆς ἐν τῷ οἴνῳ, εἰ μὴ ὑπερβάλλῃ.

Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἀριδάκρυοι μᾶλλον; ἢ ὅτι θερμαῖ
καὶ ὑγροὶ γίνονται· ἀκρατεῖς ἔν εἰσίν, ὥστε ὑπὸ μακροῦ
κινεῖσθαι.

Διὰ τί ἤττον μεθύσκονται ταῖς μεγάλαις κωθονίζε-
μενοι; πάντων γὰρ ταὐτὸ αἴτιον ἢ κατάκρουσις, ταύτης
ἐπιπολῆς. τὸ μὲν γὰρ μεθύειν ἐν τοῖς περὶ κεφαλὴν τόποις
ἢ ὅτι δεῖ πρὸς τὸς ὕπνου ὑγρότητα ἐνυπάρχειν θερμότη-
ς αὕτη γὰρ εὐπεπτος. ἂν δὲ μὴ ἐν ὑγρότητι ὀλίγη ἢ δύ-
πεπτος, ἢ γίνεται ὕπνος. διὸ ἐν τοῖς κόποις καὶ μετὰ τὰ
σιτία καὶ τὸς πότους ὑπνωτικώτατοι γίνονται ὑπὸ τῆς θερ-
μότητος. τοῖς δὲ μελαγχολικοῖς καὶ τοῖς μεγάλαις πυρίαις
ἀγρυπνίαις, τοῖς μὲν ὅτι κατέψυκται τὸ ὑγρὸν, τοῖς δὲ ὅτι
ἐκ ἔξιν ἢ ὀλίγον. φανερόν ἔν ὅτι εἰς ταῦτα βλεπτόν καὶ
ἕτερον τῶν παθῶν.

Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες τρέμουν, καὶ μᾶλλον ὅσῳ αὐτῷ
ἀκρατοποτώσιν; ἔξι δὲ ὁ μὲν οἶνος θερμαντικός, ὁ δὲ τρέ-
μος γίνεται μάστιξ ὑπὸ ψυχρῷ, διὸ οἱ ῥιγῶντες μάστιξ
τρέμουν. πολλοῖς δ' ἡδὴ χρωμένοις μόνῳ ἀκράτῳ τροφῆς
χάριν τρόμοι τε ἰσχυροὶ συνέβησαν, ὥστε ἀπορρίπτειν τοὺς
θλίβοντας, καὶ τῷ θερμῷ ὕδατι λυόμενοι ἀναισθητῶς εἴχου-
ν ἕτεροι δὲ τῶτον τὸν τρόπον διαιτῶμενοι, καὶ τρέψουσι χρω-
μενοι καὶ τροφῇ κρέασι, πρὸς ἀποκληκτικὰς ἀρρωστίας
ἤλασαν· οἷς τρόμοι μὲν διὰ τὴν ἀκίνησίαν ἤττον ἐνέπτεται,
πόνος δὲ ἰσχυρὸς καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχάζειν. ἔτι τῷ
μὲν τρόμῳ αἰτία ἢ ψυχρότης· φαίνονται γὰρ, ὥσπερ εἰρη-
ται, οἱ τε ῥιγῶντες τῷτο πάσχοντες καὶ οἱ σφόδρα γέροντες·
ἀμφοτέρων δὲ τύτων τῶν μὲν τὸ πάθος ψυχρόν, τῶν δὲ ἢ
ἡλικία· ὁ δὲ οἶνος θερμαντικώτατος, ὥσθ' ὑπεναντίον αὐτῷ
συμβαίνει. ἢ ἔθελον κωλύει γίνεσθαι ταὐτὸ ὑπὸ ἐναντίας,
μὴ ὡσαύτως δὲ ποιόντων, οἷον καὶ ὑπὸ τῶν πάγων ἀπο-
κάσται καὶ ὑπὸ θερμῷ, ὅταν ὁ πάγος ἀθρόον ποιήσῃ τὸ

3. λαμβάνει X°. || 7. δύναται X°. || 10. γὰρ om C°. || 11. μὴ ὑποβῇ μὴ κ. C°Y°. || κινεῖ C°. || 18. οἱ om X°. || ἐκ C°Y°. ||
καταρτῶματα C°. || 19. ὥσπερ om C°. || 25. αὐτὸν C°X°Y°. || 29. ἄκρατον πίνοντες; ἢ X°Y°. || κεκραμμένος C°. || 30. τοῖς om C°. ||
35. τί οἱ ὑπὸ X°. || προῖσχάνας et 36. προῖσχάναντες C° et pr Y°. || 37. πῶντες Y°.

1. καὶ om X°. || κοιλίῳ Y°. || 3. θερμότητι πήγνυσι τὸ θερμὸν καὶ ὑγρὸν C°. || 4. τῇ om C°. || 6. ἔτω καὶ ἢ Y°. || 7. ὑπερβάλλῃ
Y°. || 8. ἢ ἢ ὅτι θερμὸν καὶ ὑγρὸν μᾶλλον ἢ X°. || 13. περὶ τὴν κεφαλὴν C°. || 15. αὕτη] αὐ C°Y° et pr X°, ἂν gc. || εὐπεπτος C°. ||
16. κόποις X°. || 17. πότους X°Y°. || 18. τοῖς μ.] τὰς μ. C°X°. || 19. ἀγρυπνίας C°X°. || τὸ ὑγρὸν Gaza: codices τίτων. || 30.
οἷς om C°X°Y°. || ἐπιπτος C°. || 31. ἡσυχάζειν ἢ. ἔτι C°Y°. utramque particulam om X°. || 36. συμβαίνει Y°, συμβαλεῖ C°X°. ||
37. ἀπὸ codices. || 38. καὶ om X°.

θερμόν· ὥς· ἔστι μὲν ὡς ὑπ' ἐναντίων τὸ πάθος τὸ αὐτὸ συμβαίνειν, ἔστι δὲ ὡς ὑπὸ τῷ αὐτῷ τὸ αὐτό. ὁ δὲ τρόμος γίνεται μὲν ὑπ' ἐνδείας θερμῆς, ἢ παντός ἀλλὰ τῷ οἰκείου. φθίρεται δὲ τὸ θερμόν ἢ μαράνσει ἢ σβέσει, σβέσει μὲν ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ὑπὸ ψυχρῶ καὶ ὑγρῶ, μαράνσει δὲ ἐν 5 δυνάμει τροφῆς, οἷον οἱ λύχνοι, ὅταν μὴ ἔχωσιν ὑπέκκαυμα μὴδ' ἔλαιον· ἢ ὑπὸ θερμῆς ἀλλοτρίου, οἷον τὸ πῦρ ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ οἱ λύχνοι παρὰ τῷ πυρί. οἱ μὲν ἔν ῥιγῶντες ὑπὸ ψυχρῶ σβεσνυμένου τῷ θερμῷ τρέμουσιν. διὸ καὶ τοῖς προσ-
 10 χεομένοις τὸ θερμόν αἱ φρίκαι γίνονται· ἐγκατακλειόμενον γὰρ τὸ ψυχρὸν εἴσω καὶ ἀντιπεριστάμενον ἴσῃσι ταῖς τρί-
 15 χας· καὶ τῷ ἀρχομένῳ πυρέττειν τὸ γινόμενον ῥίγος δι' ὁμοίαν αἰτίαν γίνεται· ἐν δὲ τῷ γῆρα τὸ θερμόν μαραίνεται τῆς τροφῆς ὑπολειψύσης. τροφή μὲν γὰρ ὑγρὸν τῷ θερμῷ, τὸ δὲ γῆρας ψυχρόν. οἱ δὲ οἰνόφλυγες μαραινομένης μὲν 15 τῆς οἰκείας θερμότητος τρέμουσιν, καὶ εἰ τινες ἄλλοι τῷ πάσχωσι διὰ τὸν οἶνον, ἢ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῖς διὰ γῆρας, ἀλλ' ἔτι τρίτος ἦν τρόπος τῆς τοῦ θερμοῦ φθορᾶς. ὅταν γὰρ ὑπερβάλλοντι χρῶνται ἐν τῷ σώματι, πολλὴ 20 ὕστα ἢ θερμότης ἢ ἀποσβέννυσιν ἢ ἀσθενή ποιεῖ τὴν οἰκείαν θερμότητα ἢ ἰσχύομεν· ἔστι γὰρ ὅταν μὴ κρατῇ τὸ κινῶν τῷ κινουμένῳ, οἷον ὅταν ξύλον μακρὸν καὶ μέγα μὴ εὐκρα-
 25 τῶς ἔχη τις, τὸ ἄκρον τρέμει. γίνεται δὲ τῷ τῷ ἐχόμενον μείζον εἶναι ἢ τῷ τὸ κινῶν ἔλαττον. συμβαίνει δὲ σβεσνυμένου τῷ θερμῷ (δοκεῖ γὰρ αἴτιον τῷτο εἶναι τοῦ 25 κινεῖσθαι τοῖς ζώοις) μὴ κρατεῖν τὴν φύσιν. σημεῖον δ' ὅτι διὰ ψυχρότητα γίνεται τὸ πάθος τοῖς οἰνόφλυξι καὶ τοῖς πρεσβύταις, ὅτι ἄνευ ῥίγους γίνεται ὁ τρόμος.

27· Διὰ τί ὁ ἀκροθώραξ μᾶλλον παροινεῖ τοῦ μᾶλλον μεθύοντος καὶ τῷ νήφοντος; ἢ ὅτι ὁ μὲν νήφων εὖ κρίνει, 30 ὁ δὲ παντάπασιν μεθύων διὰ τὰς αἰσθήσεις ἐπιπεπλα-
 σμένας εἶναι, ἢ δυνάμενος τὸ βάρος φέρειν, ἢ κρίνει· οὐ κρίνων δὲ ἢ παροινεῖ. ὁ δὲ ἀκροθώραξ κρίνει τε καὶ διὰ τὸν οἶνον κακῶς κρίνει, ὥστε παροινεῖ· ὥσπερ καὶ Σάτυρον τὸν 35 Κλαζομένιον ὄντα φιλολοῖδρον, φεύγοντα δίκην, ἵνα ὑπὲρ
 τῷ πράγματι λέγῃ καὶ μὴ λοιδορῇται, τὰ ὧτα ἐπέπλα-
 σαν, ἵνα μὴ ἀκῶν εἰς λοιδορίαν τρέπηται· παυομένου δὲ τῷ ἀντιδίκου ἀφείλον· μικρὰ δὲ ἀκῶσας ἔτι λέγοντος οὐκ ἀπέσχετο ἀλλὰ κακῶς ἔλεγε, διὰ τὸ αἰσθάνεσθαι μὲν κα-
 40 κῶς δὲ κρίνειν.

Διὰ τί πρὸς τὸν γλυκὺν οἶνον ἡδίστα ὄντα ἢ γίνονται 28 οἰνόφλυγες; ἢ ὅτι ἐκ ἰδίου χυμὸν ἔχει ὁ γλυκύς, ἀλλ' ἀλλότριον; φιλόγλυκος ἔν μᾶλλον ἢ φίλιος ἔστι ὁ κε-
 30 κρατημένος.

Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινόμενοι 29 μάλιστα χαίρουσιν; ἢ ὅτι δέονται πέψεως; ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ κατεψύχθαι· διὸ καὶ αἱ ἀποπληξίαι καὶ αἱ ἀποναρκώ-
 30 σεις τάχις μετὰ τὴν πότον γίνονται.

Διὰ τί τοῖς μεθύουσιν ἐνίοτε πολλὰ φαίνεται τὸ ἐν 30 ὁρώσιν; ἢ ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄψεων εἴσω μὲν κινῶνται ὑπὸ τῷ οἶνῳ, καθάπερ ἡ ὅλη κεφαλὴ, κινουμένων δὲ τῶν ἀρ-
 35 χῶν ἐκ εἰς ταὐτὸ συμβάλλουσιν αἱ ὄψεις, ἀλλ' οἷον ἐπὶ μέρος ἐκάτερον τῷ ὁρωμένῳ· διὸ δύο φαίνεται. ταὐτὸ δὲ τῷτο γίνεται καὶ ἐάν τις κάτωθεν πιεσῇ τὴν ὄψιν· ἐκίνησε γὰρ τὴν ἀρχὴν τῆς ὄψεως, ὥστε μῆκετι εἰς ταὐτὸ συμβάλ-
 40 λειν τῇ ἐτέρᾳ. ἢ μὲν ἔν τοιαύτῃ κίνησει ἔξωθεν γίνεται, ἢ δὲ ἀπὸ τοῦ οἶνου ἔσωθεν. διαφέρει δ' ὅθεν· ταῦτα γὰρ ποιήσει ὁπωσὶν κινήσει.

Διὰ τί τῶν μεθύοντων ἡ γλῶττα πταίει; πότερον ὅτι 31 καθάπερ τὸ ὅλον σῶμα ἐν τῇ μέθῃ σφάλλεται, ἔτω καὶ ἡ γλῶττα σφαλλομένη πταίει καὶ ἢ δύναται τὴν λέξιν διαρθεῖν; ἢ σπογγώδης ἐστὶν ἡ τῆς γλῶττης σάρξ· βρεχο-
 36 μένη ἔν ἑξαίρεται· τούτου δὲ συμβαίνοντος διὰ τὸ πάχος τὸ ἀπὸ τῷ ὄγκῳ δυσκινήτοτέρα ὕστα ἢ δύναται διακριβοῦν. ἢ διότι ἔτε ἐν τῷ ὑγρῷ δυνάμεθα λαλεῖν διὰ τὴν ἀπυσίαν τῷ αέρος, ἔθ' ὅταν εἰς τὸ στόμα λάβωμεν ὑγρὸν; ἐν τῇ μέθῃ ἔν ἐν ὑγρῷ πολλῷ τῆς γλῶττης ὕψος ἐκ ἀκριβοῦμεν· τὸ δὲ μὴ ἀκριβοῦν ἐστὶ τὸ πταίνειν. ἢ διότι ἐν ταῖς μέθαις ἡ 41 ψυχὴ συμπαθῆς γινομένη πταίει; τῆς ψυχῆς ἐν τῷτο πα-
 46 σχῆσιν εἰκὸς καὶ τὴν γλῶτταν ταὐτὸ πάσχειν· ἀπ' ἐκεί-
 νης γὰρ ἡ τοῦ λέγειν ἀρχή. διὸ καὶ χωρὶς τῆς μέθης, ὅταν ἡ ψυχὴ πάθῃ τι, συμπάσχει καὶ ἡ γλῶττα, οἷον τῶν φοβουμένων.

Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες καὶ οἱ περὶ τὴν θάλατταν χαί- 32 ρουσιν ἡλίῳ; ἢ διότι οἱ μὲν οἰνόφλυγες δέονται πέψεως, καὶ ἅμα συμβαίνει τινὰς τόπους κατεψύχθαι; διὸ καὶ ἀποπληξίαι καὶ ἀποναρκώσεις μετὰ τὴν πότον. οἱ δὲ θα-
 33 λάττιοι διὰ τὸ αἶν ἐν ὑγρῷ εἶναι τῷτο ποῦσιν.

Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἀδύνατοι ἀφροδισιαῖζιν; ἢ ὅτι 33 40 δεῖ μᾶλλον τινα τύπον ἐκθερμανθῆναι τῷ ἄλλῳ σώματος,

1. ὡς om C°. || ὑπερτασίον C°Y°. || τὸ πάθος om pr X°. || 8. περὶ C°. || τὸ πῦρ C°Y°. || 9. προχεομένοις X°. || 11. τὸ om C°. || 22. οἶον] ἢ X°. || 23. δι] γὰρ X°. || 25. δι Y°. || τὸ κ. C°. || 28. πρεσβυτέροις X°. || τρέπος Y°. || 29. μᾶλλον om C°Y°. || 33. παροινεῖ] παροινῶν δὲ pr Y°. || 34. παροινεῖν C°X°.

1. γίνονται οἱ οἰνόφλυγες C°. || 3. μᾶλλον ἢ] ὁ C°Y°, οὐ corr Y°. || 7. αἱ prius om pr Y°. || 10. ἔξω μὲν C°, ἔξωθεν X°Y°. || 17. ταῦτα X°Y°. || 19 et 21. γλῶττα X°.

οἱ δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῆς θερμασίας ἀδυνατῶσιν. ἀποσβέν-
νεται ὅν τὸ ἀπὸ τῆς κινήσεως, θερμὸν γινόμενον ὑπὸ τοῦ
περιέχοντος. ἢ διότι διὰ μὲν ἐκθερμανθῆναι τὸς κάτω τό-
πους, ὁ δ' οἶνος ἄνω πέφυκε φέρεσθαι, ὥς ἐκεῖ ποιεῖ τὴν
θερμασίαν, ἐντεῦθεν δὲ ἀπάγει. καὶ μετὰ τὰ σιτία ἤκιστα
ἀφροδισιατικοί, καὶ κελεύουσιν ἀριστᾶν μὲν πολὺ δειπνεῖν
δὲ ἄλγυν· ἀπέπτων μὲν γὰρ ἔντων ἄνω φέρεται, πεπεμ-
μένων δὲ κάτω τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρὸν· ἢ δὲ τοῦ σπέρ-
ματος γένεσις ἐκ τούτων. καὶ οἱ κοπιῶντες ἐξονειρώττησιν,
ὅτι ὑγρὸς καὶ θερμὸς ὁ κόπος· ἐὰν ὅν ἐν τῷ τόπῳ τῷ
γῆνται ἢ περιττώσις, συμβαίνει ἐξονειρώττην. διὰ ταῦτα
δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀρρωστήμασιν, ὅσοις γίνεται, συμβαίνει
καὶ τοῖς φοβουμένοις καὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι συμβαίνει ὡς-
αὐτως.

34 Διὰ τί νέοι ὄντες ἐνερῶσι μᾶλλον, ὅταν μεθυσθῶσιν, 15
ἢ πρεσβύτεροι; ἢ διὰ τὸ θερμὸς καὶ ὑγρὸς εἶναι πολὺ τὸ
συρρύν γίνεται περίττωμα, διὰ τὸ μὴ ἀναλίσκειν τὸ σῶμα
τὸ ὑγρὸν, ὥς ἐπερχειται· πρεσβυτέροις δὲ γινομένοις διὰ
ξηρότητα τὴν ὑπερβολὴν ἀντιστᾷ τὸ σῶμα. ἢ ὅτι μᾶλ-
λον ὑπνωτικώτεροί εἰσιν οἱ νέοι τῶν πρεσβυτέρων; διὸ τοὺς 20
μὲν νέους καθύπνους ὄντας λανθάνει ἡ ὁρμὴ τοῦ ὕπνου ἐκπί-
πτουσα πρὶν διεγερθῆναι, τὸς δὲ πρεσβυτέρους οὐ, καθάπερ
ὁδὲ τῶν ἐξωθεν κινήσεων ὁδὸν ἡττόν τι λανθάνει αὐτοὺς ἢ
τὸς νέους. δῆλον δὲ· καὶ γὰρ αὐτοὶ οἱ νέοι ἐν τοῖς βαθυ-
τάτοις ὕπνοις μάλιστα ἐνερῶσιν.

35 Διὰ τί τὸ ἔλαιον πρὸς τὰς μέθας συμφέρει, καὶ τῷ
δύνασθαι πίνειν τὸ καταρροφεῖν; ἢ διότι ὑψηλὸν ἐστὶ καὶ
τῷ κόματι προοδοποιεῖ;

Δ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΑΦΡΟΔΙΣΙΑ.

Διὰ τί ὁ ἀφροδισιάζων καὶ ὁ ἀποθνήσκων ἀναβάλλει
τὰ ὄμματα, καθεύδων δὲ καταβάλλει; ἢ διότι ἄνω-
θεν τὸ θερμὸν ἐξὶ ἀναστρέφει ἵνα περ ὁρμᾷ· ἐν δὲ τῷ
ὑπνῷ κάτω συνάγεται, διὸ ῥέπει κάτω; συγκλείονται δὲ
οἱ ὀφθαλμοὶ παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐπὶ νοτίδα.

2 Διὰ τί τῶν πλείοσιν ἀφροδισίοις χρωμένων ἐπιδηλό-
τατα ἐνδίδωσι τὰ ὄμματα καὶ τὰ ἰσχία, τὰ μὲν ἐγγυὲς
ὄντα, τὰ δὲ πόρρω; πότερον ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συνουσίᾳ
ἐπιδηλότατα συμπονεῖ ταῦτα τῇ ἐργασίᾳ συνιόντα περὶ

τὴν πρῶσιν τῷ σπέρματος; συνεκδίδεται ὅν μάλιστα ἐν-
τεῦθεν ὅσον εὐτηκτον τῆς τροφῆς ἕνεσι διὰ τὴν θλῆψιν. ἢ
διότι παραθερμαίνόμενα τήκεται μάλιστα· ὁ δὲ ἀφροδι-
σιασμός θερμότητά ἐργάζεται. μάλιστα δὲ ταῦτα θερμαί-
νεται, ἃ κινεῖται ἐν τῇ ἐργασίᾳ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ
περὶ τὴν ἔδραν ἐπιδηλῶς συμπονεῖ. ὅτε γὰρ μὴ συναγα-
γόντι τὰ περὶ τὴν ἔδραν ἐνδέχεται προσέσθαι, ὅτε μὴ τῶν
ὀφθαλμῶν καταβληθέντων· τὰ μὲν γὰρ περὶ τὴν ἔδραν
συνιόντα θλίβει, οἷον ἐκ κύσεως τῇ χειρὶ τὸ ὑγρὸν, ἢ δὲ
τῶν ὀφθαλμῶν συναγωγῇ τὰ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου. ὅτι δὲ
μεγάλῃν ἔχουσι τὰ ὄμματα τὴν δύναμιν καὶ ὁ τότε
αὐτῶν πρὸς γένεσιν, δηλαῖ ἡ τῶν ἀτέκνων καὶ γονίμων
γυναικῶν τοῖς ἐναλείμμασι πείρα, ὡς δέον ταύτῃ διαλεῖν
εἰς τὸ σπέρμα δύναμιν. πίνοντα δὲ ἄμφω τυγχάνει ὅτι
πάντων αἰεὶ ἀρχὸς τε καὶ ὄμματα· διὰ μὲν ὅν τὴν συ-
εργίαν κοινωνεῖ τῆς θερμασίας, διὰ δὲ ταύτην λεπτύνεται
καὶ συναποκρίνεται πολὺ εἰς τὸ σπέρμα. ὅτε γὰρ, ἂν μὴ
πῶν ἢ, ὁμοίως γρύσει ἡ θερμότης, ὅτε πῶν ὅν μὴ συμ-
πῶν, οἷον ἐν τῇ κοιλίᾳ· ἀλλὰ οἱ νεφροὶ τῶν ἄλλων μᾶ-
λιστα αἰσθάνονται διὰ τὴν γειτνίασιν. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τῷ
σπέρματος πάροδος παρὰ τοὺς τόπους τίττες ὅσα ἐπιδηλό-
τατα ἰκανῇ ἐς λεπτύνειν· ἀφαιρεῖ γὰρ, ἀλλ' οὐ προσέ-
θῃσι πλησιάζουσα.

Διὰ τί καὶ οἱ ἀφροδισιάζοντες καὶ οἱ εὐνῆχοι ἐ 3
25 μανοὶ ἀφροδισίοις ὁμοίως ἀμφοτέροις τὰ ὄμματα πρὸς ἐξω-
πῖαν βλάπτονται; ἢ ὅτι τοῖς μὲν διὰ λαγνεῖαν, τοῖς δὲ
διὰ τὴν κήρωσιν τὰ ἄνω ξηρὰ γίνεται μᾶλλον τῷ δένοντι
ἐπιδηλότατα δ' ἐν τούτοις, ὅσων τὸ ἔργον ἐστὶν ἀκριβές· ἢ
δ' ὅψις τοῖσιν. κατασπυμένων δὲ τῶν ὑγρῶν τὰ ἄνω ξη-
30 ραίνεται. ὁ μὲν οὖν ἀφροδισιασμός δῆλον ὅτι τῷτο ποιεῖ·
τοῖς δὲ εὐνῆχοις τὰ τε σκέλη αἰδεῖ καὶ αἱ κοιλίαι εὐλυ-
τοι ὡς κάτω μεθισαμένῃ τῷ ὑγρῷ.

Διὰ τί ἄνθρωπος μόνον, ὅταν ἀρχῇται δύνασθαι ἀφρο- 4
δισιάζειν, ἢ βῆ, τῶν δὲ ἄλλων ζώων ὅσα τρέχας ἔχει ἰσχύς;
35 ἢ ἐπειδὴ κατὰ τὰς ἡλικίας μεταβάλλει τὰ ζῶα εἰς τῶν-
τίον; φωνή τε γὰρ βαρεῖα ἐξ ὀξείας γίνεται, καὶ δασύν-
ται ἐκ ψιλῶν· δῆλον ὅν ὡς καὶ τὰ ἐκ γενετῆς δασέα ζῶα
ψιλοῦτ' ἂν, ἐ δασύνονται, σπερματικά γινόμενα. ἐ πάσῃ
δὲ τοῦτο διὰ τὸ τὰ σπερμαίνοντα ξηρότερα γίνεσθαι καὶ

2. γονίμων C°. || 5. θερμασίαν C°. || 11. ἐνερῶσιν C°. || 15. ἐνερῶσι C°. || 16. καὶ ὑγρὸς om X°. || 20. πρεσβύτερον et 22. πρεσβύτερος C°. || 30. ΠΕΡΙ om K° O°. || 31. ὁ post καὶ om C° X°. || 32. ἄνω C° X°. || 33. ἀναστρέφειν X°. || 37. ἐνδίδωσι Sylburgius: codices συνιδῶσι. || 38. συνουσίᾳ] ποσία C°.

1. πρῶσιν C°. || 4. θερμότητι Y°. || ταῦτα δὲ μάλιστα C°. || 7. τὴν om C°. || 12. τέκνων C°. || 13. ὡς C°. || 14. πῶς Gaza: codices πλείονα. || 20. αὐτῇ X°. || 21. τίττες om C°. || 25. ὅμως C° X°. || ἀμφοτέροις C° X°. || 28. ὅσον codices. || 30. ὅν om C°. || 33. δύναται X°. || 37. ζῆα om C°.

7. ἀραιότερα, ἐξ ὧν ῥιζὴ φύεται. ὅλον δὲ ἐκ τῆ μὴ ἐν ταῖς
ἐκείναις φύεσθαι τριχάς· στυγαὶ γὰρ αἱ σὺλαι, ἀλλ' οὐκ
ἀσπυαί. μηδὲ τοῖς παιδίοις καὶ γυναιξίν· ὕγρα γὰρ καὶ
ἄμφω, ἀλλ' ἔξηρά.

5. Διὰ τί ἡ ἀνυποδοσία ἔσφυρται πρὸς ἀφροδισιασ-
μαίς; ἢ ὅτι τὸ μέλλον ἀφροδισιάζειν σῶμα δεῖ τὰ ἐντὸς
θερμὸν εἶναι καὶ ὑγρὸν; τοῦτο δὲ ἐν τοῖς ὕπνοις μᾶλλον
ἢ ἐν τῷ ἐγρηγορέναι· διὸ καὶ ταχύ καὶ ἄνευ ἐργασίας οἱ
ἐξονευρωγμοὶ γίνονται, ἐγρηγορῶσι δὲ μετὰ κόπον. ἅμα δὲ
τὸ σῶμα τοιοῦτον καὶ οἱ πόδες ὑγρότεροι καὶ θερμότεροι·
σημαῖον δέ, ὅτι καθευδόντων θερμιοί, ὡς ἅμα τοῖς ἐντὸς
οὕτως ἔχοντες. ἢ δ' ἀνυποδοσία τιναντίον ποιεῖ· ξηραίνει
γὰρ καὶ ψύχει. ὥστ', εἴτε ἀδύνατον μὴ θερμῶν ὄντων
ἀφροδισιάσαι εἴτε χαλεπὸν, ἀνάγκη ἀσύμφορον εἶναι πρὸς
τὴν τῶν ἀφροδισίων χρῆσιν.

6. Διὰ τί ἐκλύεται μάλιστα τῶν ζώων ἀφροδισιάσας
ἄνθρωπος; ἢ διότι πλείστον προΐεται σπέρμα κατὰ λόγον
τῆ σώματος; διὰ τί δὲ πλείστον προΐεται; ἢ ὅτι ἦκιστα ἐκ-
πονεῖ τὴν τροφήν καὶ φύσει ὑγρὸν καὶ θερμὸν ἐστὶ τῶν
ζώων μάλιστα; ὡς τὸ μὲν ποιεῖ σπέρμα πολὺ, τὸ δὲ τὴν
φύσιν σπερματικὴν ποιεῖ· καὶ γὰρ τὸ σπέρμα τοιοῦτον
ἐστίν, ὥς ἂν σώζῃται.

7. Διὰ τί τὸ ἀφροδισιάζον γινόμενον διὰ θερμότητα, τὸ
δὲ φόβου ὄντος ψυκτικῶς καὶ τὸ ἀποθήσκειν, ἐνίοις, ὅταν
γίνονται ἐν τέτοις τοῖς πάθεσι, σπέρμα προέρχεται; ἢ ὅτι
ψυχόμενων ἐρίων πλείονος ἕτερος ὑποθερμαίνονται, τὴν τε
οὐκείαν ἔχοντες θερμότητα καὶ δεχόμενοι τὴν τῶν κατα-
ψυχόμενων τόπων; ὥς καταψυχόμενων μὲν συμβαίνει,
οὐ διὰ τὸ ψύχεσθαι μέντοι, ἀλλὰ διὰ τὸ θερμαίνεσθαι.
ὅλον δὲ καὶ τῇ ὁψεί· τῶν γὰρ φοβημένων τὰ ἄνω λει-
ψαίμεν, τὰ δὲ κάτω ὑγραίνεται, καὶ κοιλία καὶ κύστις
λύεται. ὑπὸν ἔν τὸ θερμὸν ἐν μὲν τῷ φόβῳ κάτω, ἐν δὲ
τῷ θανάτῳ· κάτωθεν ἄνω, ἐξυγραίνον τῇ θερμότητι ποιεῖ
τὴν τῆ σπέρματος ἔξοδον.

8. Διὰ τί οὐ δεῖ μὴ ὀργῶντα οὔτε ἀφροδισιάζειν οὔτε
ἐμπεῖν ἕτε πτάρνυσθαι οὔτε φῦσαν ἀφίεναι; ἢ ὅτι μὴ ὀρ-
γῶντες ὁμοίως ἔχομεν τοῖς ἐκ τῆς γῆς ἀνασπασμένοις, οἷς
προσεκοπᾶται τι ἀλλότριον ἢ ἐγκαταλείπεται ἀποσπασθέν·
ἅπαν δὲ ἔδει μὲν ἐξαρθῆναι, κολεβὸν δὲ ὑπολείπεται,

πλείω χρόνον παρέχει κόπον. εἰ δὲ τις κινήσῃ τι ἀλλό-
τριον, τοῦτο κόπον παρέχει, οὐκ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ὅν· ὁ
συμβήσεται τοῖς μὴ ἐργῶσι ποῦσιν τι τῶν εἰρημένων.

Διὰ τί νήσεις θάττον ἀφροδισιάζουσιν; ἢ διότι οἱ πό-
9 ροὶ κενώτεροι οἱ τῶ σώματος νήσει, πλήρεσι δὲ πλήρεις·
κωλύουσιν ἔν τῇ εἰς τὸ σπέρμα ὑγρότητα διεξίεναι. ὅλον
δὲ ἐπὶ τῆς κύσεως· ἔ γὰρ δύναται πλήρους ὕψος ταχύ
ἀφροδισιάζειν.

Διὰ τί οἱ νέοι ὅταν πρῶτον ἀφροδισιάζειν ἀρχωνται, 10
αἷς ἂν ὁμιλήσωσι, μετὰ πῇν πρᾶξιν μισοῦσιν; ἢ διὰ τὸ
μεγάλῃ γίνεσθαι τὴν μεταβολήν; τῆς γὰρ συμβαίνουσας
ὑστερον ἀηδίας μεμνημένοι, ὡς αἰτίαν ἢ ἐπλησίασαν φθί-
νους.

Διὰ τί οἱ ἰσχυρότεροι συνεχῶς ἀφροδισιαστικώτεροι γί- 11
νονται; ἢ ὅτι διὰ τὴν θερμότητα καὶ τὴν κίνησιν ταῦτα
πύσσωσιν ὅπερ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ; διὸ καὶ τῇ τῆς ἐπεχούσης
ἡλικίας ἐπιδοῦσι περὶ τὰ αἰδοῦσα μείζω τὰ μύρια ταῦτα γί-
νεται. αἱ δὲ ἐν τῇ κινήσει ταύτῃ χρωμένων εὖρα τὰ σώματα
γίνονται καὶ προωδωπεποιημένα πρὸς τὸν ἀφροδισιασμόν.

Διὰ τί, ὅταν ἀρχῶνται ἀφροδισιάζειν δύνασθαι, οἱ 12
χρῶτες ὄξυνσι, πρότερον δ' ἢ ὄξυνσι πρὸ ἥθης ἔτε οἱ ἄνδρες
ὅτε αἱ γυναῖκες; ἢ ὅτι τὰ ἄπεπτα τὸς τε χυμοὺς αἱ χεί-
ρους ἔχει (ἢ γὰρ ὀξυτέρους ἢ ἀλμυρωτέρους ἢ πικροτέρους)
καὶ τὰς ὁσμάς δυσωδεστέρας, τὰ δὲ πεπεμμένα ἢ γλυκεῖς
ἢ ἥττον ἀγλυκεῖς, καὶ τὰς ὁσμάς εὐωδεστέρας· ἢ ἥττον
δυσώδεις; τοῦτο δ' ἐστὶ ὅλον ἐπὶ πάντων θεωμένων καὶ
φυτῶν καὶ ζώων. ἀφαιρεθέντων δὲ τῶν εὐπέκτων, τὰ ὑπερ-
λειπόμενα ἄπεπτα, οἷον δὴ καὶ ἐπὶ τῆς τέφρας ἀναλω-
θέντος τοῦ γλυκέος πικρὰ ἢ κοιλία, καὶ ὁ ἰδρὼς ἀλμυρὸς.
πέττει δὲ ἡ φυσικὴ θερμότης τὸ σπέρμα, ὃ μικρὸν ὅν πολ-
λὴν ἔχει δύναμιν· ἐκ πολλῶ γὰρ ὀλίγον συγκεφαλαιώ-
ται. διὸ ὅταν ἀπέλθῃ, ἐκλύονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μάλ-
λον καὶ καταψύχονται· ὥς ἀπεπτότεροι οἱ χυμοὶ γίνον-
ται μᾶλλον, ἀνασομουμένων τῶν πόρων διὰ τὴν ἐκρίσιν
αὐτῶν. ἀλμυρώτεροι ἔν οἱ τῶν παίδων ἰδρώτες καὶ δυσω-
δέστεροι διὰ τὴν ἀπεψίαν· καὶ εἰς τὴν τοιαύτην ἡ φύσις
οὕσα ὥστε δυσώδη ἔχειν τὴν ὑπόστασιν τῆ ἰδρώτος, τέτοις
μᾶλλον ἐπισημαίνει καὶ ἐν τοῖς τόποις τοῖς μάλιστα,
οἷον μασχάλη, ἐν ᾧ μάλιστα καὶ τοῖς ἄλλοις.

2. ἀλλ' om N^o. || 3. ὑγρά — 4. ξηρά addiderunt K^o·N^o·O^o. || 5. et 12. ἀνυποδοσία C^o. || 7. τοῦτο C^o·X^o. || 8. ἐξεργασίας οἱ
νευρωγμοὶ C^o·N^o·X^o·Y^o. || 13. ψύχει — 14. ἀνάγκη om C^o. || 17. ὁ ἄνθρωπος C^o·X^o. || 25. γίνονται C^o. || προΐεται C^o. ||
26. ἕτεροι — 28. τόπων om C^o. || 29. μὲν C^o·Y^o, μέντοι X^o. || διὰ] καὶ διὰ X^o·Y^o. || 31. τὸ C^o.

15. τὴν post διὰ om X^o. || 16. τῇ post καὶ om C^o·Y^o. || 17. ἐπιδοῦν Y^o. || 18. τῇ] τῇ αὐτῇ X^o. || 20. δύνασθαι om C^o. || 21.
πρὸ τῆς ἥθης C^o. || 25. ἥττον γλυκεῖς C^o, ἥττον γλυκεῖς X^o, ἥττον ἀγλυκεῖς pr F^o. || ἢ] ποῦσιν ἢ X^o. || 28. καὶ et 29. ὁ om C^o. ||
30. δι] μὲν ἐν X^o. || 32. λύεται X^o. || τὸ om X^o. || 33. μᾶλλον γίνονται X^o. || 35. οἱ] ἢ οἱ C^o, ἢ οἱ Y^o.

13 Διὰ τί, εἰ μὲν ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ ἡμετέρου γένηται τὸ ζῶον, τότε ἡμέτερον ἔκγονόν ἐστιν, εἰ μὲν δὲ ἐξ ἄλλου τινὸς ἢ μέρους ἢ ἀποκρίσεως, ἔχῃ ἡμέτερον; γίνεται γὰρ σηκομένων πολλὰ καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος. τί δὴ οὖν, εἰ μὲν τοῦτον οἶον ἡμεῖς, ἡμέτερον, εἰ μὲν δὲ ἀλλότριον, ὅ; ἢ γὰρ ἅπαντα προσήκει ἢ ὕδεν. ἢ πρῶτον μὲν, ὅτι ὕτω μὲν ἐξ ἡμετέρου γίνεται, ἐκαίνως δὲ ἐξ ἀλλότριου, ὅσα ἐξ ἀποκαθάρματος γίνεται καὶ ἐκκρίσεως; καὶ ὅλως ὕδεν τῶν τοῦ ζώου ζῶον γεννᾷ ἀλλ' ἢ τὸ σπέρμα. τὸ δὲ βλάπτον καὶ τὸ κακὸν ὕδενός ἐστιν οἰκτεῖον, ὕδὲ τὸ ἀλλότριον· οὐ γὰρ ταῦτο τούτου τι εἶναι καὶ τούτου ἀλλότριον ἢ ἕτερον ἢ κακόν. αἱ δὲ ἐκκρίσεις καὶ σήψεις ἔχῃ ἡμέτερα, ἀλλ' ἕτερα καὶ ἀλλότρια τῆς φύσεως ἡμῶν εἰσὶν. ὅ γὰρ ὅσα ἐν τῷ σώματι γίνονται, τῷ σώματι θετέον, ἐπεὶ καὶ φύματα γίνονται, ἀ αἵρουσι καὶ ἐκβάλλουσιν. καὶ ὅλως ὅσα παρὰ φύσιν, πάντα ἀλλότρια· παρὰ φύσιν δὲ πολλὰ καὶ τῶν συγγενομένων ἐστίν. εἰ οὖν ἐκ μόνου τούτου τῶν ἡμετέρων γίνεται ζῶον, ὁρθῶς ἂν τὸ ἐκ τότε γινόμενον ἔκγονον ἡμέτερον εἴη μόνον. καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος δὲ ἂν τι ἄλλο γένηται, οἶον σκυλῆς σαπέντος, ἢ καὶ ἐν τῇ μήτρᾳ διαφθαρέντος, οἶον ἃ λέγεται τέρατα, ἔκ ἔκγονα λεκτέον. ὅλως γὰρ ἐκ διεφθαρμένου γινόμενα οὐκέτι ἐξ ἡμετέρου ὄντος γίνονται, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίου, ὥσπερ τὰ ἐκ τῶν ἀποκρίσεων, οἶον τὸ ἐκ τῆς κόπρου. σημεῖον δὲ ὅτι ἐκ διεφθαρμένου πάντα τὰ τοιαῦτα γίνονται· μὴ ἐκ διεφθαιρομένου γὰρ τούτων πέφυκε γίνεσθαι οἶον ἂν ἢ ἐξ ὅ τοῦ σπέρματος, εἰ μὲν δὲ ἐξ ἰπποῦ, ἵππος, εἰ μὲν δὲ ἐξ ἀνθρώπου, ἄνθρωπος. καὶ αὐτὴ τε ὅ τι μὴ μὲν τὸ σπέρμα, ὕδὲ πᾶν τὸ ἐν τῇ γενέσει περαινόμενον. καὶ γὰρ ὕγρον καὶ ὄγκος τις καὶ σὰρξ γίνεται. πετὲ δὲ, διὰ τὸ μήπω ἔχειν τὴν φύσιν, ἀλλ' ἢ τοσούτον μόνον τῆς φύσεως, ὅτι ὕτω διάκειται ὥστε γενέσθαι ἐξ αὐτῶν τοῦτον οἶον ἡμεῖς· ἐκ δὲ διεφθαρμένου ὕδὲ τοιούτου. διὰ ταῦτα ὅτε ἐξ ἑτέρου τῶν ἐν ἡμῖν ὅτε ἐκ τούτου διεφθαρμένου ἢ ἀτελῶς ἔχοντος τὸ ἔκγονόν ἐστιν ἡμέτερον.

14 Διὰ τί ἐν τῷ ὕδατι ἥττον δύναται ἀφροδισιάζειν οἱ ἄνθρωποι; ἢ ὅτι ἐν ὕδατι ὕδεν τήκεται, ὅσα ὑπὸ πυρὸς τήκεται, οἶον μόλιβδος ἢ κηρός· ἢ δὲ γονὴ τηκομένη φαίνεται πυρὶ· πρὶν μὲν γὰρ ἢ τρήψις ἐκθερμάνῃ, ὅ τήκεται οἱ δὲ ἰχθύες ὅ τρήψις ὀχεύουσιν.

Διὰ τί τὸ ἀφροδισιάζειν ἡδιστον, καὶ πότερον ἐξ ἀνάγκης ἢ ἐνεκά τινος ὑπάρχει τοῖς ζώοις; ἢ ἡδὺ μὲν ἐστὶν ἡμῶν διὰ τὸ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος ἀπείναι τὸ σπέρμα, ὥσπερ τινὲς φασιν, ἢ καὶ ἀπὸ παντὸς μὲν μὴ ἀπείναι, διὰ τοιούτου εἰς ὃ πάντες συντένουςιν οἱ πόροι τῶν φλεβῶν; ὅτις ἐν τῇ ἡδονῇ ὁμοίως τῆς ἐν τῷ κνησμῷ, τότε συμβαίνει γίνεσθαι ὥσπερ δι' ὅλου τοῦ σώματος. ὁ δὲ κνησμός ἡδύς ἐστιν, ὕγρου ἔξοδος πνευματώδους ἐγκατακλεισμένη παρὰ φύσιν. ἢ δὲ γονὴ τοιούτου εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἔξοδος ἐστὶ δὲ καὶ ἐξ ἀνάγκης ἡδὺ καὶ ἐνεκά τινος, ἐξ ἀνάγκης μὲν ὅτι ἢ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ὁδὸς ἡδύ ἐστιν, εἰ μὴ αἰσθητὴ ἐνεκά δὲ τινος ἵνα γένεσις ἢ ζῶον· διὰ γὰρ τὴν ἡδονὴν μᾶλλον ὁρμᾷ πρὸς τὴν μίξιν τὰ ζῶα.

Διὰ τί ἡ λαγνεία πρὸς νοσήματ' ἐνία τῶν ἀπὸ φλέγματος συμφέρει; ἢ ὅτι περιττώματός ἐστιν ἔξοδος, ὥσπερ συνεκρίνεται πολλὴ περίττωσις; τὸ δὲ φλέγμα περίττωμα.

Διὰ τί τὰ ἀφροδίσια τὴν κοιλίαν ψύχει καὶ ξηραίνει; ἢ ψύχει μὲν, ὅτι ἐκρίνεται τὸ θερμὸν ἐν τῇ μίξει; ξηραίνει δὲ ἡ μίξις· ἐξατμίζεται γὰρ τὸ θερμὸν ἐξιδόντος, ἐξήχεται δὲ ψυχομένου. ἐτι καὶ ἡ θερμότης ἐν τῇ ἐμυλῇ ξηραίνει.

Διὰ τί, ὅσοις αἱ βλεφαρίδες ρέουσι, λαγνοί; ἢ διὰ τὸ αὐτὸ καὶ διότι οἱ φαλακροί; ἐστὶ γὰρ μόρια ἀμφὶ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ. ἐστὶ δὲ τὸ αἶτιον· ὁπίσθαι πρεσβυτέρως γινόμενον μὴ αὐξάνοντα τῶν συγγενικῶν τριχῶν, ἅπαντα τὸτο πάσχωσιν ἐν ταῖς λαγνείαις. κεφαλῇ γὰρ καὶ ὀφθαλμοῖς καὶ βλεφαρίσιν συγγενικὰ τρίχες. τούτων δὲ μόνον ἐνίοις ὀφθαλμοὺς δασύνονται πρεσβυτέροις γινόμενοις (δι' ἣν δὲ αἰτία, εἴρηται ἐν ἄλλοις), αἱ ἕτεραι δὲ διὰ τὸ αὐτὸ ἀμφοῖν λείπεται. αἶτιον δὲ ὅτι καταψύχει τὰ ἄνω ἢ λαγνεία ἐλδγαίμα ὅσα ὥστε ὅ πέττει τὴν τροφήν. ὁ τόπος ὅ λαμβάνονται δὲ τροφήν ἐκρέουσιν αἱ τρίχες.

Διὰ τί κρητιῶντες ὅ δύναται ἀφροδισιάζειν; ἢ ἐπὶ πλήρεις γίνονται οἱ πόροι; τὸ δὲ πλήρες ὕγρου οὐ δέχεται ἄλλο ὕγρον.

Διὰ τί αἱ ἑξίαι τὸς ἔχοντας κωλύουσι γεννᾶν, καὶ ἄνθρωπος καὶ τῶν ἄλλων ζώων ὅ τι ἂν ἔχῃ; ἢ ὅτι ἡ ἑξία γίνεται μετασάντος πνεύματος· διὸ καὶ ὠφέλει πρὸς τὰ μελαγχολικά. ἐστὶ δὲ καὶ ὁ ἀφροδισιασμός μετὰ πναι-

1 et 4. μὲν] μὴ C°. || 2. τινὲς om. C°. || 11. ἢ ἕτερον] ὁ ἕτερον. C°. || 15. φέρουσι C° X° Y°. || 18. τῶν C° X°. || 18 et 34. ἔγγονα, 21. ἔγγονα C° Y°. || 24. ἐκ om. C° X°. || διεφθαιρομένου C° Y°. || 32. ἡμεῖς] ἡμεῖς δὲ X°. || 33. ὅτε — ὅτε] codices ὅτε — ὅτε. || 34. ἢ] τε καὶ X°, τε C° Y°. || 35. οἱ] οἶον Y°. || 36. ὕδατι μὲν ὕδεν C°.

2. ἢ ante ἡδὺ om. C°. || 5. τοῦτον X°, τοῦτο C°. || 6. C° Y°. || 9. τοῦτον codices. || 11. ἢ om. C° Y°. || 13. μίξιν C°. || 19. δὲ καὶ ἡ X° Y°. || 24. ὁπίσθαι] ὅπερ καὶ διότι X°. || 25. γινόμενον C° X°. || 27. συγγενὴ καὶ τρ. C° X° Y°. || αἱ] καὶ C°. || 28. ὀφθαλμοῖς X°. || εἴρηται ἐν ἄλλοις om. C°. || 30. ἐλδγαί μὲν ὅσα C°.

- ματος ἐξόδου. εἰ ἔν ὁδοποιεῖται ἡ ὁρμὴ γινομένου αὐτῆ, ὅποιε ὁρμᾶν τὸ σπέρμα, ἀλλὰ καταψυχεται· μαραινέει τὴν συντονίαν τῷ αἰδοῖου.
- 21 Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες ἐκλύονται καὶ ἀσθενέστεροι γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ; πότερον διὰ τὸ ἀπὸ πάντων ἐκ- 5 κρῖναι εἶναι τὸ σπέρμα, ὥστε οἷον οἰκοδομήματος αἱ ἀρμο- νίαι, καὶ τοῦ σώματος οὕτω σειομένη ἡ σύνθεσις ἐστὶ τῷ ἀπεληλυθέναι τι, οἷον εἰ τὸ αἷμα ἐξέλθοι ἢ πᾶν ὃ τι ἄλλο μέρος. ἔτω σφόδρα ἐπικραίον τὸ ἐξίον ἐς, καὶ ὃ ἐκ πολ- λῆς γίνεται τροφῆς ὀλίγον, οἷον τὸ ἀμύλιον ἐκ τῶ ζαιτός. 10
- 22 Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες καὶ ἡρητιῶντες ἐντείνουσιν; ἢ ὅτι πληρουμένων τῶν πόρων ὑγρότητος, τὸ σπέρμα ὑπε- ξίον ἐν ἐλάττονι τόπῳ πλείονά τε ὄγκον ποιεῖ καὶ αἶρει; ἐπικραίεται γὰρ τὸ αἰδοῖον ἐπὶ τοῖς πόροις.
- 23 Διὰ τί ἡ σύντασις γίνεται τῷ αἰδοῖου καὶ ἡ αὐξησις; 15 ἢ διὰ δύο, διὰ τε τὸ βάρος ἐπιγίνεσθαι ἐν τῷ ὀπισθεν τῶν ὀρχεων αἰρεσθαι (ὑπομόχλιον γὰρ οἱ ὀρχεῖς γίνονται) καὶ διὰ τὸ πνεύματος πληρῆσθαι τὸς πόρους. ἢ τῷ ὑγρῷ αὐξα- νομένου καὶ μεθισαμένου ἢ ἐξ ὑγρῷ γινομένου ὁ ὄγκος μεῖζων γίνεσθαι; τὰ λίαν δὲ μεγάλα ἥττον αἶρεται διὰ τὸ 20 πορρωτέρω τὸ βάρος τῷ ὑπομοχλίου γίνεσθαι.
- 24 Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες ἢ οἱ τοῖστοι δυσώδεις, οἱ δὲ παῖδες οὐ; καὶ τοῦ καλουμένου γράσου ὄζουσιν. ἢ τῶν πνευμάτων, ὥσπερ εἴρηται, τὰ μὲν τῶν παιδίων κέττει τὸ ὑγρὸν καὶ τὸς ἰδρώτας, οἱ δὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπεκτοῖ;
- 25 Διὰ τί ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες ἥττον δύνανται ἀφροδισιάζειν αἱ δὲ γυναῖκες μᾶλλον, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ τῷ σχολύμῳ "μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαιρότατοι δὲ τοὶ ἄνδρες." πότερον ὅτι οἱ ὀρχεῖς καθιένται μᾶλλον ἢ ἐν τῷ χειμῶνι; ἀνάγκη δέ, εἰ μέλλει ἀφροδι- 30 σιάζειν, ἀνασπάσαι. ἢ ὅτι αἱ θερμαὶ φύσεις ἐν τῷ θέρει συμπίπτουσιν ὑπερβάλλοντος τοῦ θερμοῦ, αἱ δὲ ψυχραὶ θάλπουσιν; ἐς δὲ ὁ μὲν ἀνὴρ ξηρὸς καὶ θερμὸς, ἡ δὲ γυνὴ ψυχρὰ καὶ ὑγρά. τῷ μὲν ἔν ἀνδρὸς ἡμαύρωται ἡ δύναμις, τῶν δὲ θάλλει ἐπανισουμένη τῷ ἐναντίῳ.
- 26 Διὰ τί ἐνίοι ἀφροδισιάζόμενοι χαίρουσι, καὶ οἱ μὲν ἅμα δρῶντες, οἱ δ' ἔ; ἢ ὅτι ἐξιν ἐκάστη περιττώσει τόπος 35
- εἰς ὃν πέφυκεν ἀποκρίνεσθαι κατὰ φύσιν, καὶ πόνοι ἐγγινο- μένος τὸ πνεῦμα ἐξίον ἀνοιδεῖν ποιεῖ, καὶ συνεκρίνει αὐτὴν, οἷον τὸ μὲν ἔρον εἰς κύσιν, ἡ δ' ἐξικμασμένη τροφή εἰς κοι- λίαν, τὸ δὲ δάκρυον εἰς ὄμματα, μυῖαι δ' εἰς μυκτῆρας, αἷμα δὲ εἰς φλέβας. ὁμοίως δὲ τέτοις καὶ ἡ γονὴ εἰς ὀρχεῖς καὶ αἰδοῖα. οἷς δὲ οἱ πόροι μὴ κατὰ φύσιν ἔχουσιν, ἀλλ' ἢ διὰ τὸ ἀποτυφλωθῆναι τὸς εἰς τὸ αἰδοῖον, οἷον συμβαίνει τοῖς εὐνούχοις καὶ εὐνεχίαις, ἢ καὶ ἄλλως, εἰς τὴν ἔδραν συρρεῖ ἡ τοιαύτη ἱκμάς· καὶ γὰρ διεξέρχεται ταύτη. ση- 10 μείον δ' ἐν τῇ συνεσίᾳ ἡ συναγωγὴ τῶ τοῖστῳ τόπου καὶ ἡ σύντηξις τῶν περὶ τὴν ἔδραν. ἐὰν ἔν ὑπερβάλλῃ τις τῇ λα- γνείᾳ, τούτοις ἐνταῦθα συνέρχεται, ὥστε ὅταν ἡ ἐπιθυμία γένηται, τὸτ' ἐπιθυμεῖ τῆς τρίψεως εἰς ὃ συλλέγεται. ἢ δ' ἐπιθυμία καὶ ἀπὸ σιτίων καὶ ἀπὸ διανοίας γίνεται. ὅταν 15 γὰρ κινηθῇ ὑφ' ὅτεον, ἐνταῦθα τὸ πνεῦμα συντρέχει, καὶ τὸ τοῖστο περιττώμα συρρεῖ ὅτι πέφυκεν. καὶ μὲν λεπτὸν ἢ ἢ πνευματώδες, τούτου ἐξελθόντος, ὥσπερ αἱ συντάσεις τοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἐν ἡλικίᾳ, ἐνίοτε οὐθενὸς ὑγροῦ ἐκκρίνεται, παύονται. ὅταν δὲ κατασβεσθῇ τὸ ὑγρὸν. ἐὰν δὲ μηδέτερον 20 τῶν παθῶν, ἐπιθυμεῖ ἕως ἄν τι τῶν συμβῇ. οἱ δὲ φύ- σει θηλυδρία ἔτω συνεσῶσιν ὥς· ἐκεῖ μὲν μὴ ἐκκρίνεσθαι ἢ ὀλίγην, ἔπερ τοῖς ἔχουσι κατὰ φύσιν ἐκκρίνεται, εἰς δὲ τὸν τόπον τοῦτον. αἴτιον δὲ ὅτι παρὰ φύσιν συνεσῶσιν· ἄρσενες γὰρ ὄντες ἔτω διάκεινται ὥς ἀνάγκη τὸν τόπον 25 τῶν πεπηρῶσθαι αὐτῶν. κήρωσις δὲ ἡ μὲν ὅλως ποιεῖ φθόρον, ἡ δὲ διασροφὴν. ἐκείνη μὲν ἔν ἐκ ἐξιν· γυνὴ γὰρ ἂν ἐγένετο. ἀνάγκη ἄρα παρεσφάθαι καὶ ἀλλοθί που ὀρ- μᾶν τῆς γονικῆς ἐκκρίσεως. διὸ καὶ ἄπληστοι, ὥσπερ αἱ γυναῖκες· ὀλίγη γὰρ ἡ ἱκμάς, καὶ ὅτι βιάζεται ἐξίεναι, καὶ καταψύχεται ταχύ. καὶ ὅσοις μὲν ἐπὶ τὴν ἔδραν, οὗτοι πάσχειν ἐπιθυμοῦσιν, ὅσοις δ' ἐπ' ἀμφοτέρα, οὗτοι καὶ δρᾶν καὶ πάσχειν· ἐφ' ὁποῖα δὲ πλείον, τούτου μᾶλλον ἐπιθυμοῦσιν. ἐνίοις δὲ γίνεται καὶ ἐξ ἔθους τὸ πάθος τῆτο. 30 ὅσα γὰρ ἂν ποιῶσι, συμβαίνει αὐτοῖς χαίρειν καὶ προίε- 35 σθαι τὴν γονὴν ἔτως. ἐπιθυμοῦσιν ἔν ποιεῖν οἷς ἂν ταῦτα γένηται, καὶ μᾶλλον τὸ ἔθος ὥσπερ φύσις γίνεται. διὰ τῆτο ὅσοι ἂν μὴ πρὸ ἥβης ἀλλὰ περὶ ἥβην ἐθισθῶσιν ἀφρο-

3. συντονίαν C°. || 5. τὸ ἀπάπτων C°. || 7. ἢ om X°. || 8. τι om X°. || ἐξέλθῃ C°X°. || δ τι] ἢ τι C°Y°. || 10. εἶατος C°X° Y°. || 12. ὅτι om C°Y°. || ἐξίον C°. || 13. ὄγκον τε C°X°Y°. || 17. αἶρεται C°Y°. || ὑπομόχλιοι C°. || καὶ om C°X°Y°. || 18. πλη- ρῆσθαι πνεύματος C°. || 28. λέγει] ἡσίοδος X°. || κολύμω X°Y°, κολύμω C°. || 29. τοι] τε X°. || 32. ὑπερβάλλοντος C°, ὑπερβάλλοντος δὲ X°. || 34. ἀνδρὸς ἔν C°X°Y°. || 37. ἐξιν om C°.

1. πόνοις οὐ C°. || γινομένου X°. || 7. ἐπιτυφλωθῆναι C°Y°, μὴ ἀποτυφλωθῆναι X°. || 9. ταύτην X°. || 13. τότ' X°. || 14. ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ διανοίας X°. || 16. λεπτὴ C°Y°, λεπὴ X°. || 17. πνευματώδης C°X°. || 18. καὶ om X°. || 19. κατασβεσθῇ Y°. || 22. ἐκκρίνεσθαι εἰς τὸνδε τὸν τόπον. αἴτιον C°. || 23. περὶ X°. || 26. φθορὰν C°. || μὲν om X°. || 28. γονικῆς X°. || ἀπλυστοι C°. || 30. περὶ X°. || 31. πάσχειν — οὗτοι om C°. || 35. ἂν om C°. || 36. γίγνεται X°Y°.

διασπασθαι, διὰ τὸ γίνεσθαι αὐτοῖς ἐν τῇ χρεῖᾳ τὴν μνήμην, ἅμα δὲ τῇ μνήμῃ τὴν ἡδονήν, διὰ δὲ τὸ ἔθος ὥσπερ πεφυκότες ἐπιθυμῶσι πάσχειν· τὰ μέντοι πολλὰ καὶ τὸ ἔθος ὥσπερ πεφυκός γίνεται. ἐὰν δὲ τύχῃ λάγνος οὖν καὶ μαλακός, καὶ βάττον ἕκαστα τῶν συμβαίνει.

27 Διὰ τί μάλιστα αἰσχύνονται ὁμολογεῖν οἱ ἐπιθυμῶντες ἀφροδισιάζεσθαι, ἀλλ' ἢ πλεῖν ὑδὲ φαγεῖν ὑδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων ὑδέν; ἢ ὅτι τῶν μὲν πλείων ἀναγκαῖαι αἱ ἐπιθυμῖαι, ἔνια δὲ καὶ ἀναίρει τὸς μὴ τυγχάνοντας· ἢ δὲ τῶν ἀφροδισίων ἐκ περιουσίας ἐσίν.

28 Διὰ τί οἱ μὲν ἄνδρες τῷ χειμῶνος, αἱ δὲ γυναῖκες τῷ θέρους ὀρμητικώτεραι πρὸς τὰ ἀφροδίσια; ἢ ὅτι οἱ μὲν ἄνδρες θερμοὶ μᾶλλον καὶ ξηροὶ τὰς φύσεις, αἱ δὲ γυναῖκες ὑγραὶ καὶ κατεφυγμέναι; τοῖς μὲν ἔν τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμὸν αὐταρκες πρὸς τὴν ὀρμὴν τῷ χειμῶνος (ἢ δὲ τῷ 15 σπέρματος γένεσις ἐκ τῶν), ταῖς δὲ τὸ θερμὸν ἐλαττον καὶ τὸ ὑγρὸν ἐξὶ πεπηγὸς διὰ τὴν ἔνδειαν τῷ πυρός· τὺτο δὲ θέρους. ταῖς μὲν οὖν σύμμετρον τὸ θερμόν, τοῖς δὲ πλέον τῷ ἱκανῷ· τὸ γὰρ ἄγαν πολὺ ἐκλύει τῆς δυνάμεως. διὸ καὶ τὰ παῖδιά τῷ θέρους λεπτότερα· συμβαίνει γὰρ 20 πῦρ ἐπὶ πῦρ φέρειν.

29 Διὰ τί ὅσοι θερμοὶ τὴν φύσιν, ἐὰν ἰσχυροὶ ὥσι καὶ εὐτραφεῖς, ἐὰν μὴ ἀφροδισιάσωσι, χολή τε προϊίσταται αὐτοῖς πολλάκις καὶ ἐκπικρον ὑποχωρεῖ καὶ φλέγμα ἀλμυρὸν γίνεται, καὶ ἀλλοχρῶσιν; ἢ ὅτι μετὰ τῷ σπέρματος 25 αἱ περιττώματα συναπέρχεται; διὸ καὶ ἐνίοις τῶν πνευματικῶν ἰχθύων πλύντρου ὄζει ἢ γονή. ἀφροδισιάζουσι μὲν ἔν τῷτο συναπέρχεται, ὥς ἢ λυπεῖ· μὴ ἀπτομένοις δὲ τῆς ὀμιλίας τὸ περιττώμα ἐκπικρῦται ἢ ἀλμυρὸν γίνεται.

30 Διὰ τί ἀφροδισιαστικοὶ οἱ μελαγχολικοί; ἢ ὅτι πνευ- 30 ματώδεις, τὸ δὲ σπέρμα πνεύματος ἐξοδός ἐστιν. οἷς οὖν πολὺ τὸ τοῖστον, ἀνάγκη πολλάκις ἐπιθυμεῖν τέτους ἀποκαθαίρεσθαι· κουφίζονται γάρ.

31 Διὰ τί καὶ οἱ ὄρνιθες καὶ οἱ δασεῖς ἄνθρωποι λάγνοι; πότερον ὅτι ὑγρότητα ἔχουσι πολλήν; ἢ ἢ (τὸ γὰρ βῆλυ 35 ὑγρὸν μὲν, ἀλλ' ἢ δασύ), ἀλλ' ὅτι ἀμφοτέραι αἱ φύσεις πεπτικάς πολλῆς ὑγρότητας διὰ θερμότητά; σημεῖον δὲ αἱ τρίχες καὶ τὰ πτερά. ἢ ὅτι πολὺ τὸ ὑγρὸν, καὶ κρατεῖται ὑπὸ τῷ θερμῷ; ἔτε γὰρ ἂν μὴ πολλῆς ἕως τῆς ὑγρότητας

ἔτε μὴ κρατουμένης ἐξεφύετο ταῖς μὲν αἱ τρίχες τοῖς τὰ πτερά. τὸ δὲ σπέρμα γίνεται ἐν τοῖς τοιούτοις πλεῖν καὶ τόποις καὶ ὥραις, οἷον ἐν τῷ ἔαρ· ἢ γὰρ φύσις αἱ ὑγραὶ καὶ θερμαί. διὰ ταῦτο δὲ καὶ οἱ ὄρνιθες λάγνοι· οἱ χλωροί· ἢ γὰρ τροφή ἀμφοτέροις κάτω μὲν ὀλίγη ἐ τὴν ἀναπηρίαν τῶν σκελῶν, εἰς δὲ τὸν ἄνω τόπον ἔρχηται καὶ εἰς σπέρμα συγκρίνεται.

Διὰ τί, ἐὰν ἀφροδισιάξῃ ὁ ἄνθρωπος, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀσθενῶσι μάλιστα; ἢ δῆλον ὅτι ἀπολείποντος τῷ ὑγρῷ τί 10 γίνεται; τεκμήριον δ' ὅτι ἡ γονὴ ψυχρά ἐστιν· ἢ γὰρ νεται ὑγρά, ἐὰν μὴ διαθερμάνῃ τὰ θερμά. ὑδὲ δεῖται ἢ ζεως· κέχυται γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὥσπερ τὸ αἷμα.

Ε. ΟΣΑ ΑΠΟ ΚΟΠΟΥ.

Διὰ τί μακροὶ μὲν ὄντες οἱ περίπατοι ἐν τοῖς ὁμαλῶς κοπιαιρώτεροι εἰδὶ τῶν ἀνωμάτων, βραχεῖς δὲ ἀκοπώτεροι ἢ ὅτι ἢ τε πολλὴ κίνησις ποιεῖ κόπον καὶ ἢ ἰσχυρά· 1 αὐτὴ δὲ ἢ σπασματώδης, πολλὴ δὲ ἢ συνεχὴς καὶ μ ἐν μὲν ἔν τοῖς ἀνάντεσιν, ἐὰν ἢ μακρά, ἀνάπαυσις γίνε 4 ἢ μεταβολή, καὶ ἢ μακρά ἢ κίνησις, ὑδὲ ἴππων αὐτὴ διὰ τὴν μεταβολήν· ἐν δὲ τοῖς ὁμαλέσιν ἢ ὁμοιότης σχήματος ἢ διαλαμβάνει ὑδὲ ἀναπαύει τὰ μέρη, ἀλ συνεργάζεται πρὸς τὸ συνεχὴ τὴν κίνησιν εἶναι. ὅταν δ βραχεῖα, διὰ μὲν τὸ πλῆθος τῆς κινήσεως ἐν τοῖς ἐκτεπ 8 ἢ γίνεται κόπος· ἐν δὲ τοῖς ἀνάντεσιν διὰ τὸ τὴν μετα λὴν ἰσχυράν γίνεσθαι καὶ ἐναντίαν, ὅτε μὲν ἄνω ὅτε κάτω, ποιεῖ κόπον. τοιαύτη δέ, ὡς φημέν, ἐν τοῖς ἀν 12 τεσιν, ἐν δὲ τοῖς πεδινοῖς τὸναντίον.

Διὰ τί τοῖς λειποψυχῶσι καὶ τοῖς ἐκ τῶν γυμνασ 15 διαλυομένοις ἐλάττους τε οἱ ὄγκοι καὶ ὀξύτεροι δοκοῖ εἶναι αἱ φωναί; ἢ ὅτι αἱ τε φωναὶ ἐλάττους φαινόμε 20 ὀξύτεροι φαίνονται (σημεῖον δὲ ὅτι μιμνήμενοι τὸς πόρρα ὀξὺ φθέγγονται) καὶ οἱ ὄγκοι ἐλάττους;

Διὰ τί ἢ γαστὴρ μόνον λεπτύνεται τῶν γυμναζομένων 25 ἢ ὅτι πλείω ἢ πιμελὴ περὶ τὴν γαστέρα;

Διὰ τί τὸ πῖον τετριμμένον γίνεται τοῖς πονῶσιν; 30 διότι τὸ πῖον τήκεται θερμαινόμενον, ἢ δὲ κίνησις θερμαί ἢ δὲ σὰρξ ἢ τήκεται.

Διὰ τί δὲ τὰ περὶ τὴν κοιλίαν πῖοτατα; πότερον

9. ἢ — ἐσίν] αἱ — εἰσὶν C°. || 12. πρὸς] εἰσι πρὸς C°. || 15. τὸ om X°. || τῷ post δὲ om X°. || 18. οὖν] ἐν X°. || 1 C°X°Y°. || 20. γὰρ τὸ πῦρ X°. || 22. ἐὰν — 23. εὐτραφεῖς om C°. || 32. τὸ om X°Y°. || 37. ὑγρότητας πολλῆς X°. || 39. γὰρ om C°.

3. ἀέρι C°. || 6. εἰς — 7. συγκρίνεται om C°. || 6. ἄρχεται Y°. || 14. ΠΕΡΙ N°. || 15. μὲν om K°. || 17. οὗ τοιούτῃ K°. || 18. σπερ τώδης QC°N°Y°, σπερματώδης X°, ὑπερματώδης K°. || ἢ om X°. || 20. μακρά K°: ceteri μικρά. || 23. εἶναι τὴν κίνησιν X°. || 30. ἐ τεροι X°Y°. || 31. αἱ om C°X°Y°. || 32. μιμνέμεται X°. || 36. τετριμμένον C°. || 37. τήκεται μὴ θ. X°. || ἢ δὲ κίνησις θερμαίνει om C

ἐξι· συνήθειαν γὰρ οὐδετέρῳ ποιεῖ, ὃ ἐξιν ἄσκοπον. ἀμφοῖν δ' ἅμα ἕκ ἐνδέχεται συνήθειαν γίνεσθαι.

13 Διὰ τί οἱ ἐπὶ τῶν ἵππων ὀχοῦμενοι, ὅσῳ ἂν μᾶλλον θέῃ ὁ ἵππος, τοσούτῳ μᾶλλον δακρύνσι τὰ ὄμματα; πό-
τερον διὰ τὸ ψυχρότερον εἶναι τὸν αἰεὶ προσπίπτοντα αἶρα, ὅσῳ ἂν ἐλάττω χρόνον ἄπτηται τοῦ σώματος, ὅπερ ἐπὶ
τῶν γυμνῶν θεόντων συμβαίνει; τὸ δὲ ψυχρὸς δακρυον
ποιεῖ. ἢ διὰ τὸν ἀναισθητόν; καὶ γὰρ τὸ θερμὸν ποιεῖ δακρύειν,
οἷον ὁ ἥλιος· ἢ δὲ κίνησις θερμότητα ποιεῖ. ἢ διὰ τὴν ὑπὸ
τοῦ αἵματος πληγὴν; ὡς γὰρ οἱ ἀνεμοὶ ταραττοῦσιν οἱ ἐξ
ἐναντίας τὰ ὄμματα, οὕτως ὁ αἶρ προσπίπτων, ὅσῳ ἂν
θᾶπτον ἐλαύνῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ποιεῖ τὴν πληγὴν μαλακὴν.

14 Διὰ τί τὰ μὲν ἄλλα τριβόμενα σαρκοῦνται μέρη, ἢ
δὲ γαστήρ λεπτοτέρα γίνεται; ἢ ἔδὲ αὐτὴ ἐκ προσαγωγῆς,
ἀλλὰ σφιγρότερα; οὐ μὴν ἀλλ' ἔχ' ὁμοίως γε καὶ ἡ σάρξ, 15
διὸ καὶ τὸ πρόβλημά ἐστιν. ὅλως γὰρ ἐν τοῖς γυμνασίοις
καὶ πόνοις μάλιστα λεπτύνεται ἡ γαστήρ. αἴτιον δ' ὅτι τὰ
πίονα θερμαινόμενα τήκεται, καὶ τὰ φύσει τάσιν ἔχοντα
μᾶλλον. τὸ δὲ δέρμα ἐστὶ φύσει ἔχον τάσιν· ἀλλὰ διὰ
τὸ πιαίνεσθαι τάχις αἰεὶ τινα ἔχει πύκντητα, ἐὰν μὴ κά-
μνη τινα νόσον. αἴτιον δὲ τοῦτο ὅτι ἐγγύς ἐστι τῆς τροφῆς.
ἐπεὶ ἔν ὅλως ἡ πιμελὴ οὐκ ἐστὶ φύσει ἀλλ' ἐπίκτητον, καὶ
οὐ τῶν ἀναγκαίων μερῶν ὥσπερ ἡ σάρξ, καὶ ἡ τῶν γυ-
μνασίων κίνησις καὶ ἡ τῆς τρίψεως θερμαίνουσαι τήκουσιν
αὐτὴν καὶ τὴν τροφήν ἐκπλεονάζουσιν νέμειν τοῖς ἄλλοις 25
μορίοις. διὸ αἱ μὲν καθέδραι τὴν κοιλίαν πιαίνουσι, τὸ δ'
ἄλλο σῶμα λεπτύνουσιν, αἱ δὲ κινήσεις καὶ αἱ τρίψεις τὴν
μὲν κοιλίαν λεπτύνουσι, τὸ δ' ἄλλο σῶμα παχύνουσιν.

15 Διὰ τί ἐκ τῶν μακρῶν καὶ σφοδρῶν ὁδῶν καὶ δρόμων,
ὅταν ᾤῃ τις ἐκ' ἄκρων τῶν δακτύλων, σείονται τῶν ποδῶν 30
αἱ πτέρναι καὶ σπᾶται κάτω προπετώσιν; ἢ διὰ τὴν συνέ-
χειαν καὶ σφοδρότητα τῆς κινήσεως οὐκ ἀναπαύεται ὁ
σεισμὸς τῷ ἀνθρώπῳ τῶν νεύρων; τοῦ μὲν γὰρ ὅλου σώμα-
τος κρατεῖ ἡ ψυχὴ πολλάκις, μορίων δ' οὐ, ὅποταν πως
κινήσῃ, οἷον καὶ καρδίας καὶ αἰδοῖς. αἴτιον δ' ὅτι πνεῦμα 35
πολὺ περὶ τὰ νεῦρα ἐκκαίεται, ὃ οὐχ ἅμα ἐκψύχεται
ζάντι. τοῦτο οὖν σείειν ὥσπερ ὑποσπῶν τῇ κινήσει κατα-
σπᾶτε, καὶ τοῦ πορρωτάτου ἤκιστα ποιεῖ κρατεῖν· τοιούτων
δὲ αἱ πτέρναι, οἷον τοῖς ὀργιζομένοις τὸ κάτω χεῖλος.

Διὰ τί οἱ μὴ σφόδρα συντόνως τρέχοντες ἐν τῷ ῥυθμῷ 16
ἀναπνεύουσιν; πότερον ὅτι πᾶς ῥυθμὸς ὠρισμένη μετρεῖται
κινήσει, τοιαύτη δ' ἐστὶν ἢ δι' ἴσιν οὕσα, ὅπερ οἱ τροχά-
ζοντες ποιοῦσιν. ἅμα ἔν ἀρχόμενοι τροχάζειν ἀναπνεύουσιν,
ὥς τε τὴν ἀναπνοὴν δι' ἴσιν γινομένην, διὰ τὸ τῇ ἴσιν κινήσει
μετρεῖσθαι, ῥυθμὸν ποιεῖν. ἢ ὅτι πᾶσα μὲν ἀπλῶς ἀνα-
πνοὴ δι' ἴσιν γίνεται τοῖς κατὰ φύσιν αὐτῇ χρωμένοις καὶ
μὴ κατέχουσιν; καθημένοις μὲν οὖν καὶ βαδίζουσι μετρίως
οὕσης τῆς τοῦ σώματος κινήσεως, οὐκ εὐδηλὸς ὁ ῥυθμὸς
γίνεται· συντόνως δὲ τρέχουσιν, οὐ παρακαλυπούσης τῇ κ-
νήσει τῆς αἰσθήσεως, οὐ δυνάμεθα συνορᾶν τὸν τῆς ἀνα-
πνοῆς ῥυθμὸν. ἐν δὲ τῷ μετρίως τροχάζειν μέτρον ἡ κίνησις
αἰσθητὸν τῆς ἀναπνοῆς ποιεῖ τὸν ῥυθμὸν δηλοῖ.

Διὰ τί ἐν τῷ τροχάζειν ἐκπνευματοῦσθαι δοκεῖ ἡμῶν 17
ὁ αἶρ; πότερον ὅτι κινούμενοι διὰ τοῦ τροχάζειν τὸν συ-
νεχῇ τοῖς σώμασιν ἡμῶν αἶρα κινούμενη, ὃ ἐστὶ πνεῦμα;
διόπερ οὐ δοκεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀλήθειαν ἐκπνευ-
ματοῦται ὁ αἶρ. ἢ διότι τροχάζοντες προσκόπτομεν τῇ
αἵρῃ, τότε δὲ συμβαίνομεν μᾶλλον αἰσθησιν λαμβάνομεν
τοῦ αἵματος διὰ τῆς κινήσεως. εἰκότως οὖν ἡμῶν ἐκπνευμα-
τοῦσθαι δοκεῖ· τοῦτο γὰρ συμβαίνει διὰ τὴν φορὰν.

Διὰ τί μᾶλλον θέοντες ἢ βαδίζοντες πίπτουσιν; ἢ ὅτι 18
μᾶλλον πρὶν κινεῖσθαι αἵρουν; τὸ γὰρ θέειν τοῦ βαδίζου
τούτῳ διαφέρει.

Διὰ τί ποτε ἀναβαίνοντες μὲν τὰ γόνατα πονοῦμεν 19
καταβαίνοντες δὲ τὰς μηρῆς; ἢ ὅτι ὅταν μὲν ἀναβαίνωμεν,
ἀναρριπτοῦμεν ἄνω τὸ σῶμα, καὶ ἡ σπᾶσις πολλὴ τῷ
σώματι καὶ ἡ ἀπὸ τῶν γονάτων γίνεται, διὸ πονοῦμεν
τὰ γόνατα· ἐν δὲ τοῖς κατάντεσι, διὰ τὸ ὑποφέρεσθαι τοῖς
σκέλεσι, τοῖς μηροῖς ἀποσκηρζόμενοι πονοῦμεν αὐτούς. εἴθ'
ἅπαν τὸ κατὰ φύσιν γινόμενον πόνον καὶ λύπην παρα-
σκευάζει. ἐστὶ δὲ τὸ κατὰ φύσιν τοῖς μὲν γόνασιν· ἢ εἰς τὸ
πρόσθεν κλᾶσις, τοῖς δὲ μηροῖς ἢ εἰς τοῦπισθεν. ἐν μὲν ὅ-
τοις ἀνάντεσι τὰ γόνατα κλᾶται εἰς τῆπισθεν διὰ τὸ ἀπο-
σκηρζεσθαι βούλεσθαι, ἐν τοῖς κατάντεσι δ' οἱ μηροὶ εἰς
τῆμπροσθεν κλῶνται διὰ τὸ προπετέες ἡμῶν εἶναι τὸ σῶμα.

Διὰ τί ποτε ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν μηρῶν τὰ μέτρα· μάλιστα 20
στα πονοῦμεν; ἢ ὅτι παντὸς μακροῦ καὶ ἐνὸς ὄντος, ἐν τῇ
ριγμένῳ δέ, τῷ μέτρῳ ὁ πόνος μάλιστα γίνεται; διὸ καὶ κα-

6. χρόνῳ C^o F^o. || 12. τὴν om X^o F^o. || 15. σφιγρότερα X^o, σφιγρότερα C^o. || 17. μάλιστα] καὶ μάλιστα X^o F^o. || 20. ποιότητα C^o. || 23. οὐ] ἢ X^o. || εἰ] καὶ ἢ X^o. || 25. ἀλλοτρίους X^o. || 29. σφοδρῶν καὶ μακρῶν X^o. || 31. προπετεῖ C^o F^o. || 33. πέρναι εἰ 36. πέρναι C^o. || 36. ἐκκαίεται F^o. || 37. ἐκσάντι C^o. || κατασπᾶται καὶ codices. || 38. πορρωτάτου C^o X^o.

3. ὥσπερ X^o. || 5. γινομένη C^o X^o. || 15. ἀήρ X^o. || 22. ἢ ante ἴτι om C^o X^o F^o. || 25. μὲν om C^o. || 26. ἴτι om X^o D^o. || 30. βέλεισι w. || 33. ἐν μὲν — 34. τοῦπισθεν om C^o. || σκηρζεσθαι X^o.

παύονται μάλιστα ἐντεῦθεν. ὁ δὲ μῆρὸς ἐστὶ τοιοῦτον· διὸ καὶ τὸ μέσον αὐτῷ μάλιστα πονῶμεν.

21. Διὰ τί οἱ ὕγροι ταχὺ πνίγονται πονήσαντες καὶ ὑπὸ τῷ καύματι; ἢ ὅτι ἐκθερμαινόμενον τὸ ὕγρον ἀρῇ γίνεται, καὶ καὶ μᾶλλον τὸ πλεόν; ὅταν ἔν μὴ δύνηται ὑπεξάγειν 5 διὰ τὸ πλῆθος, ὃ γίνεται κατὰ φύσιν, ὥς τε ταχὺ ἐκπυρᾶται ὑπὸ τοῦ συμφύτου καὶ ἐκικτῆτος θερμῆς. διὸ καὶ οἱ γινόμενοι ἰδρωῖτες τοῖς γυμναζομένοις καὶ ὅλως τοῖς πονοῦσι καὶ ἡ τῷ πνεύματι ἔξοδος ὠφέλιμος· διακρινομένη γὰρ καὶ λεπτο- νομένη τῷ ὕγρῳ πνεῦμα γίνεται.

22. Διὰ τί τὰ σύμμετρα τῶν σωμάτων κάμνει τε πολλὰ καὶ ἀπαλλάττει ῥᾶον; ἢ διὰ ταῦτ' ἀμφω; ὁμαλὸν γὰρ τὸ σύμμετρον, τὸ δὲ ὁμαλὸν ὁμοπαθέστερον· ἐὰν ἔν τι πονήσῃ μέρος, εὐθὺς συμπονεῖ τὸ ὅλον. τὸ δὲ ἀσύμμετρον, ἅτε μᾶλλον ἀπρητημένον, οὐ συναπολαύει τῶν μερῶν. 15 κάμνει μὲν οὖν πολλάκις διὰ τοῦτο, ῥᾶον δὲ ἀπαλλάττει, ὅτι πᾶν κοινώνει τὸ σῶμα· εἰς πλεόν γὰρ διανεμόμενον τὸ πάθος γίνεται ἀσθενέστερον, ὥς τε εὐαπαλλωτότερον. τὸ δὲ ἀσύμμετρον, ἅτε ὃ κοινώνει τοῖς μέρεσιν, ἐλαττωτάκις μὲν κάμνει, χαλεπώτερον δὲ ἀπαλλάττει· σφοδρὸν γὰρ τὰ 20 πάθος.

23. Διὰ τί κοπιῶσι μὲν μᾶλλον ἐν τοῖς ὁμαλοῖς ἢ ἐν τοῖς ἀνωμαλοῖς, θάττον δὲ βαδίζουσι τὴν ὁμαλὴν ἢ τὴν ἀνωμα- λον; ἢ ὅτι ἀκοπώτερον μὲν τὸ μὴ αἰεὶ ἐν τῇ ἀνωμάλῳ πο- ρεῖα μᾶλλον, θάττον δὲ πορεύονται, ὅπν' ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ 25 ἐλάττων ἢ ἀναφορά. ἐν μὲν ἔν τῳ ὁμαλῳ μικρὰ ἢ ἀρσῆ καὶ πυκνὴ, ἐν δὲ τῳ ἀνωμάλῳ τιναντίον. τὸ δὲ παρ' ἐκεί- νῃ βάσιν γινόμενον πολὺ γίνεται παρὰ πολλὰς.

24. Διὰ τί καταβαίνοντες μὲν τὰ κατώτη τὴν μῆρὸς μά- λιστα πονῶμεν, ἀναβαίνοντες δὲ τὰς κνήμας; ἢ ὅτι ἀναβαί- 30 νοντες μὲν τῷ αἵρειν τὸ σῶμα, ἅπαν γὰρ γίνεται φορτίον τὸ σῶμα. ὃ ἔν ἅπαν ἐκπίπτει καὶ ὃ αἵρόμεν, τὸτο μά- λιστα πονεῖ. ἢ δὲ κνήμη τὸτο. ἔσχατον γὰρ, μῆκος ἔχον, καὶ οὐχ ὥσπερ ὁ ποὺς πλατύς ἔχει· διὸ σαλεύεται· ὥστε οἷον τῷ ὥμῳ τὰ βάρη κινούμεν, καὶ ἐπ' ἐτέρω ἔχοντες· τοι- 35 γάρων καὶ πρῶτον τὸν ὥρον μάλιστα· καταβαίνοντες δὲ τῷ ἐκπίπτει τὸ σῶμα κατὰ καὶ προαδὲν παρὰ φύσιν ὁ πόνος ἐστίν, ὥστε ὃ μάλιστα ἐκπίπτει καὶ σαλεύει, τοῦτο παρέχει τὸν πόνον. ἢ μὲν ἔν κνήμῃ μένει, τὸ δὲ βάρος ὁ θώραξ γίνεται· ὁ δὲ μῆρὸς δέχεται τε καὶ σαλεύεται διὰ 40

τὸ μῆκος τε ἔχειν καὶ στρέφεισθαι ἄνωθεν, ἢ ὁ θώραξ ἐμ- πύπτει.

Διὰ τί πλείων δοκεῖ ἡ ὁδὸς εἶναι, ὅταν μὴ εἰδότες 25 βαδίζωμεν πόση τις, ἢ ὅταν εἰδότες, ἐὰν τὰλλα ὁμοίως ἔχοντες τύχωμεν; ἢ ὅτι τὸ εἰδέναι πόση τὸ εἰδέναι ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ· καὶ πλείον αἰεὶ τὸ ἀόριστον τοῦ ὠρισμένου; ὥσπερ οὖν εἰ ἤδει ὅτι τοσούδε, πεπερασμένῃ ἀνάγκῃ εἶναι, ὅτω καὶ εἰ μὴ οἶδεν, ὥς ἀντιστρέφοντος παραλογίζεται ἡ ψυχὴ, καὶ φαίνεται εἶναι ἄπειρος. ἔτι τὸ ποσὸν ὠρισμένον 10 καὶ τὸ ὠρισμένον ποσόν. ὅταν τοίνυν μὴ φαίνηται ὠρισμέ- νον, ὥσπερ ἄπειρον φαίνεται εἶναι, διὰ τὸ τὸ πεφυκὸς ὠρι- σθαι, ἐὰν μὴ ἢ ὠρισμένον, ἄπειρον εἶναι; ὥς τε καὶ τὸ φαί- νόμενον μὴ ὠρίσθαι φανέσθαι ἀνάγκη πως ἀπέραντον.

Διὰ τί τοὺς μῆρες μᾶλλον ἢ τὰς κνήμας κοπιῶσιν; 26 πότερον ὅτι ἐγγὺς τῷ τόπῳ τῷ ἔχοντος τὸ περίττωμα, ὥς τε ἂν ὑπερβάλλῃ διὰ τὴν κίνησιν τῇ θερμότητι, συσπῶσιν οἱ μῆροι μᾶλλον καὶ πλείον ἢ αἱ κνήμαι; ἢ διὰ τὸ συμφύτες εἶναι μᾶλλον τὴν μῆρες; μάλιστα γὰρ πονοῖ τῇ τῷ συνε- χῶς διασάσει. καὶ γὰρ ἂν μηδὲν ἔχοντες περίττωμα κα- πιάσωσιν, ὅμως τὸς μῆρες καὶ τὴν ὀσφύν πονοῖ μᾶλλον. ἢ ὅτι καθάπερ οἱ βουβῶνες γίνονται πληγέντες διὰ τὴν συνάρτησιν τῶν φλεβῶν καὶ νεύρων, ὅτω καὶ ὅτος; ἐγγυ- 25 τέρω δὲ τῆς ἀρχῆς ὁ μῆρὸς. ἢ διότι μᾶλλον ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι ὁ μῆρὸς τῆς κνήμης; τοῦτο δὲ κοπιαιώτερον. ἢ ὅτι σαρκώδης, ὥς τε πολὺ τὸ κατὰ φύσιν ἔχον ἐν αὐτῷ;

Διὰ τί ἐνίοις, ὅταν πονήσωσιν, ἐλκὴ ἐκφύουσιν; ἢ ὅταν 27 τὸ σῶμα ἀνάθαρτον ἦ, ἢ κίνησις θερμαίνουσα καὶ ἄλλα περιττώματα συνεξηκμάζει μετὰ τοῦ ἰδρώτος; παχέα δὲ ὅντα καὶ χυμῶς ἔχοντα μοχθηρὰ, ὅξεις καὶ πικροὺς καὶ ἀλμυροὺς, τὰ περιττώματα ἐκκρίνεσθαι μὲν ὃ δύναται διὰ πάχους, ἐξαίρεται δὲ διὰ τῆς σαρκὸς καὶ ἐξελεῖται διὰ πι- κρότητος τῷ χυμῷ.

Διὰ τί τοῖς ἐκ τῶν γυμνασίων καὶ φαρμακοποσιῶν 28 ἐκ εὐθὺς προσφέρουσι τροφήν; ἢ διότι καθαίρεται τὸ σῶμα ἔτι, καὶ ἐκ ἀνάγκης πονῶν, καὶ ἀποκέκριται τὰ πε- ριττώματα;

Διὰ τί χαλεπώτερον θεῖν ἢ βαδίζειν; ἢ ὅτι πλείον 29 φερτίον φέρει ὁ θέων; ὅταν γὰρ ἢ μετέωρος, ἅπαν ἐφ' αὐτῷ ἔχει. ὁ δὲ βαδίζων, οἷον οἱ ἐπὶ τοῖς τοιχείοις ἀνα- παύόμενοι, ἐπιβίς ἔχει ἐπὶ τῷ ἡρεμῶντι.

4. τὸ om X^a. || 5. καίτε C^a. || 13. γὰρ ἐστὶ τὸ X^a. || 19. οὐ om C^a. || 23. δι om C^a. || β. τὴν β. μὲν X^aY^a. || 24. ἀκοπώτερον C^aY^a. || 26. ἢ ἀναφορά ἐλάττων X^a. || ὁμαλῶ F^a. || 29. μάλιστα om C^a. || 38 et b1. ἐκπίπτει Y^a, ἐκπίπτει X^a. || 38. τούτω X^a.

8. οἶδε καὶ ὡς X^a. || 11. alterum τὸ om C^aX^a. || 12. τὸ μὴ φ. μὴ C^a. || 18. εἶναι καὶ μᾶλλον C^a, μᾶλλον εἶναι X^a. || τὴν] εἰς τοὺς X^aY^a. || τοῦ om X^a. || 21. τὴν om X^a. || 25. καίτοις C^aY^a. || 30. διὰ τὸ πάχος C^a. || 39. ἐντῷ Y^a. || ὁ C^a, om X^a. || ἀνα- παύομενος C^aX^a.

30. Διὰ τί ἐκ τῶν γυμνασίων ἡ πεινῶσιν εὐθύς; πότερον διὰ τὴν ὑπόλειψιν τῆς συντήξεως, ἢ ἀντιπεφύξῃ; ἢ διὰ τὸ πνεῦμα ὃ ποιεῖ ὁ κόπος ἐκ τῆ ὑγρῆς; ἢ διὰ τὴν δίψαν ἢ γίνεταί ἐκ τῆ θερμαίνεσθαι πονῶντας; πάντα γὰρ συμβαίνει ταῦτα.
31. Διὰ τί ἐξονειρωκτικοὶ εἰσιν οἱ κοπιῶντες καὶ φθισιῶντες; ἢ ὅτι ὅλως ἐξονειρωκτικοὶ οἱ θερμοὶ καὶ ὑγροί; τὸ γὰρ κριόμενον τοῦτον ἐστὶ τὴν φύσιν. τὸ ταῦτο δὲ ἐξ ἔτῳ διακειμένων μάλιστα γίνεταί, ὅταν ἡ ἀπὸ τῆ ὑπὸ θερμότητος προσγένηται μικρὰς γὰρ ῥοπῆς τὰ σώματα δαίται, καὶ ταύτης ἔσθωθεν ἀλλ' ἐκ ἔξωθεν. οἱ δὲ φθισικοὶ καὶ κοπιῶντες ἔτῳ διακίεονται· οἱ μὲν γὰρ κοπιῶντες διὰ τὸν κόπον καὶ τὴν κίνησιν συντήγματος θερμοῦ πλήρεις εἰσίν, οἱ δὲ φθισικοὶ διὰ τὸν κατάρρεν καὶ τὴν γινομένην θέμην ὑπὸ τῆς φλεγμασίας.
32. Διὰ τί τὸ ἀριστερὸν σκέλος χαλεπώτερον τρίβεσθαι ὑφ' αὐτοῦ πολὺν χρόνον ἢ τὸ δεξιόν; ἢ ὅτι τοῖς δεξιοῖς πονεῖν θυνάμεθα; ἐν δὲ τοῖς παρὰ φύσιν ἢ τοῦ ἀριστεροῦ σκέλος τρίψις ἐξετραμμένως γίνεταί. τὰ δὲ παρὰ φύσιν πρῶτα χαλεπά, τῇ δὲ ἀριστερᾷ τὰ δεξιᾷ ἔθεν ἐπιδηλον διὰ τὸ μικτέρως ἰσχύειν.
33. Διὰ τί ὑγμεινὸν τὸ τροφῆς μὲν ὑποσέλλεσθαι πονεῖν θε πλείω; ἢ ὅτι τοῦ νοσεῖν αἴτιον περιττώματος πλῆθος; τὸτο δὲ γίνεταί ἢ διὰ τροφῆς ὑπερβολὴν ἢ διὰ κόπων ἐνδειαν.
34. Διὰ τί ἡ δει πυκνὴν τὴν σάρκα πρὸς ὑγίαν, ἀλλ' ἀραιοῦν; ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιανὴ καὶ τόπος εὐπνός (διὸ καὶ ἡ θάλαττα ὑγιανὴ), ἔτω καὶ σῶμα τὸ εὐπνὸν μᾶλλον ὑγμεινόν. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μηδὲν περίττωμα, ἢ τοῦτε ὡς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι· καὶ δεῖ ἔτῳ ἔχειν τὰ σώματα ὡς λαμβάνοντα· εὐθὺς ἐκκρῖναι τὴν περίττωσιν, καὶ εἶναι ἐν κινήσει καὶ μὴ ἡρεμείῃ. τὸ μὲν γὰρ μένον σήπεται, ὥσπερ ὕδωρ, τὸ δὲ σηπόμενον καὶ μὴ κινούμενον νοσοποιεῖ· τὸ δ' ἐκκρινόμενον πρὸ τῆ διαφθορῆς χαρίζεται. τὸ ἔν πυκνωμένης μὲν τῆς σαρκὸς ἡ γίνεταί (ὥσπερ γὰρ ἐμφράττονται οἱ πόροι), ἀραιωμένης δὲ συμβαίνει, διὸ καὶ ἡ δει ἐν τῷ ἡλίῳ γυμνὸν βαδίζων συνίσταται γὰρ ἡ σὰρξ καὶ κομιδῇ ἀποσφαδύνεται καὶ ὑγρῆται τὸ σῶμα γίνεταί. τὸ μὲν γὰρ ἐκτὸς δὴ μένει, τὸ δ' ἐπιπολὺς ἀπαλλάττεται, ὥσπερ καὶ τὰ κρέα τὰ ἐφθῆ τῶν ὀπῶν μᾶλλον. ὑδὲ τὰ σῆθη γυμνὰ ἔχοντα βαδίζειν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἀρις ὑποδομημένων ὁ ἥλιος ἀφαιρᾷ ὃ ἦκιστα δεῖται ἀφαιρέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐντὸς. ἐκθεν μὲν ἐν διὰ τὸ πόρρω εἶναι, ἀν μὴ μετὰ κόπον, ἐκ ἔσω ἰδρῶτ' ἀναγαγεῖν, ἀπὸ τούτου δὲ διὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι ῥαδίον.
- Διὰ τί κοπιῶντες οἱ βραχεῖς τῶν περιπάτων; ἢ ἐπὶ πολλάκις συνίσταται καὶ ἐχέμαλως κινεῖνται περὶ τὰς καμπὰς; τὸ δὲ τοῦτον κοπιῶδες.
- Διὰ τί ἐσηκότες ἐν τῷ ἡλίῳ μᾶλλον θερμαίνονται ἢ κινέμενοι, καὶ ταῦτα τῆς κινήσεως θερμαντικῆς ἕνεκα; ἢ ἡ πᾶσα κίνησις θερμαίνει, ἀλλ' ἐνία ψύχει, οἷον καὶ ἐπὶ τὰς χίτρας τὰς ἐφημένας φυσῶντων καὶ κινεῖντων συμβαίνει. εἰ ἔν ἐσηκότε μὲν προσμένει τὸ θερμόν, προσμένει δὲ μᾶλλον θερμαίνει ἢ κινέμενον (αἶ γὰρ τὸ σῶμα ἰδὼν ἡμῶν ἀτμίδα τινὰ χλιαρὰν ἀφήσιν ἐφ' αὐτῷ, ἢ θερμαίνει τὸν ἐγγὺς ἀέρα ὥσπερ θαλὸς παρῶν), ἡραμαύνεται μὲν ἡμῶν θερμὸς γίνεται ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ διὰ τὰ ἀρμένα, κινεμένων δὲ πνεῦμα γίνεται, ὃ καταψύχει ἡμᾶς· πᾶν γὰρ πνεῦμα ψυχρὸν ἐστίν.
- Διὰ τί οἱ ἐπὶ τῶν ἵππων ὀχόμενοι, ὅσῳ ἂν βάτῃσι θῆ ὁ ἵππος, τοσούτῳ μᾶλλον δακρύσῃ τὰ ὄμματα, καὶ αἱ περὶ αἶμα, ὅσῳ ἂν μᾶλλον τρέχωσιν; πότερον διὰ τὸ ψυχρὸν εἶναι τὸν προσπίπτοντα ἀέρα; τὸ γὰρ ψυχρὸς ἀκρύειν ποιεῖ· συσέλλειν γὰρ καὶ πυκνὴν τὴν σάρκα ἐκβαίνει τὸ ὑγρόν. ἢ διὰ τοῦναντίον; τὸ γὰρ θερμὸν σπᾷ ἰδρῶτας, τὸ δὲ δακρυὸν ἰδρῶς τίς ἐστί. διὸ καὶ γίνονται ὑπὸ θερμαντικῆς ἀμφὺ ταῦτα, καὶ ἀλυκά ἐσιν ὁμοίως, ἢ δὴ κινεῖς θερμότητι ποιεῖ. ἢ διὰ τὴν ὑπὸ τῷ αἵρῳ πληγῆς· ἐκ γὰρ οἱ ἀνέμοι σφάττουσιν οἱ ἐξ ἐναντίας τὰ ἔμμετα, σπᾷ καὶ ὁ ἀὴρ ὁ προσπίπτων, ὅσῳ ἂν βάτῃσι ἐλαύνῃ· ἢ αὐτῇ τρέχῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ποιεῖ πληγὴν μαλακὴν, δεῖ ἢ ἡν γὰρ τὰ δακρύειν, ἀραιωμένων τῶν τῷ ὀφθαλμῷ πόρων· παρὰ τῆς πληγῆς· πᾶσα γὰρ πληγὴ διαφρετικὴ· ἐστὶ ἢ θλαστική.
- Διὰ τί δει τὸς μὲν θερινὸς κόπος ἀντρεῖ ἰσχυρῶς, τῇ δὲ χειμῆρνεος ἀλείμματα; ἢ ταύτους μὲν διὰ τὰς φρίδας καὶ τὰς γινομένας μεταβολὰς θερμῶν δεῖ λείπειν, ὃ ποσὶς ἐλαττεῖν (τὸ δὲ ἐλαττον θερμόν)· ἐν δὲ τῷ θέρει καθυγρα-

1. πίπτου X^o. || 4. ἢ X^o. || γίνεσθαι C^oX^o. || 6 et 7. ἐξονειρωκτικοὶ C^oX^o, ἐξονειρωκτικοὶ Y^o. || 8. τῇ φύσει C^o. || 16. σπᾷ C^o. || 18. τοῖς δὲ X^oY^o. || 19. ἐξετραμμένη C^o. || 20. π.] ἡνόμενα X^o. || 22. τὰ τῆς τροφῆς X^o. || 26. τὴν σάρκα πυκνὴν C^o. || ὑγιαν X^oY^o. || 31. λαμβάνει C^oX^oY^o. || 35. μὲν om C^o. || 37. καὶ om C^o. || 38. ἀποσφαδύνεται X^o. || 39. δει μόνον C^o. || 3. φέου C^oX^oY^o. || 6. ἰδρῶτας ἀναγεῖν X^o. || 10. τοῦτο X^o. || 14. χίτρας τὰς C^o. || 18. ἐγγὺς τὸν C^o. || 20. ἢ καὶ ψύχει C^o. || 24. τρέχου X^o. || 28. ἀὴρ C^o. || 29. ἐκ ταῦτα ἡμῶν X^o. || 36. δεῖ] οὐ δει X^o. || 38. λείπει C^oX^oY^o. || 39. διαμ X^o.

ναι. ἡ γὰρ ὥρα ξηρά, καὶ οὐ γίνονται φρεῖαι διὰ τὴν ἀλίαν. ὀλιγοσιτία δὲ καὶ κωθωνισμὸς θέρος, τὸ μὲν ὅλως, τὸ δὲ μᾶλλον, ὃ μὲν πότος θέρος ὅλως διὰ τὴν ξηρότητα, ἡ δὲ ὀλιγοσιτία κοινὸν μὲν, μᾶλλον δὲ θέρος· ἐκθερμαίνε-
ται γὰρ μᾶλλον διὰ τὴν ὥραν ὑπὸ τῶν σιτίων.

39. Διὰ τί οἱ θέοντες εὐτόνως μάλιστα λαμβάνουσι σπάσ-
ματα, ὅταν τις θέουσιν αὐτοῖς ὑποστῇ; ἢ ὅτι ταῦτα μά-
λιστα διασπᾶται, ἃ εἰς τὸναντίον τε καὶ ἰσχυρῶς ἔλκεται
καὶ κινεῖται; ὅταν ἔν θεόντος καὶ σφοδρῶς ὠθεμένων τῶν
μορίων εἰς τὸ πρόσθεν ὑποστῇ τις, συμβαίνει· ἅμα ἀντι- 10
σπᾶν εἰς τὸναντίον, ἔτι φερομένων εἰς τὸμπροσθεν, ὥς ἡ
σπᾶσις τοσούτῳ ἰσχυροτέρα γίνεται, ὅσῳ ἂν θέωσι σφο-
δρότερον.

10 Διὰ τί τῶν περιπάτων οἱ κατὰ τὰς ὁδὸς ἀκοπώτεροί
εἰσιν, οἱ ἀνώμαλοι τῶν εὐθέων; ἢ διὰ τὸ τὴν φορὰν ὀρθὴν 15
εἶναι κατὰ φύσιν παντὶ τῷ σώματι; οἱ δ' ἐν τοῖς ὀμα-
λοῖς τῶν ἀνωμάτων κοπιώδεεροι· τοῖς γὰρ αὐτοῖς μέρεσι
τὰς πόνους παρέχουσιν, οἱ δ' ἐν τοῖς ἀνωμαλοῖς διαμερίζουσι
μᾶλλον εἰς ἅπαν τὸ σῶμα. αἱ δὲ ἀλέαι μᾶλλον ἰσχυρῶς
τῶν ἐν τοῖς ψύχεσιν· τοῖς γὰρ ἔξω μέρεσι πλείονα τὸν 20
πόνον παρέχονται, διὸ καὶ τὰς ἰδρώτας ἐμποιοῦντες ἰσχυρά-
νουσιν. οἱ δ' ἐν τοῖς ψύχεσι σιφροτέραν τὴν σάρκα ποιοῦσι
καὶ τῶν σιτίων ἐπιθυμητικώτερες· τοῖς γὰρ ἔσω μέρεσι
τὴν αὐξήσιν τῷ θερμῷ ποιοῦνται, καὶ δυσκινήτων γινομένων
ὑπὸ τῷ ψύχει τὸν μὲν ἔσω τόπον καθαίρουσι, τὴν θερμα- 25
σίαν αὐξάνοντες ἐν αὐτῷ, τὴν δὲ σάρκα σερεᾶν ποιοῦσιν,
ὃ δυνάμενοι κρατεῖν διὰ πάσης αὐτῆς. ὁμοίως οἱ ἀνάντεες
τῶν κατάντων ἐπιπονώτεροι καὶ ἰσχυαντικώτεροι. οἱ μὲν
γὰρ ἀνάντεες τὴν ὀσφύν μάλιστα ποιοῦσι πονεῖν, οἱ δὲ κα-
τάντεες τοὺς μηρούς· τοῖς γὰρ μηροῖς τὸ βάρος πᾶν ἐμ- 30
πίπτει κόπυς εἴθε παρέχειν. ἄνω γὰρ παρὰ φύσιν ὑπὸ
τῷ θερμῷ βίᾳ φερόμενος ἐκθερμαίνει. διὸ τοὺς τε ἰδρώτας
ἐμποιοῦσι, καὶ τὸ πνεῦμα μετεωρίζοντες ἰσχυαίνουσι, καὶ
τὴν ὀσφύν ὀδυνῶσιν· τὰ γὰρ σκέλη χαλεπῶς ἀναγόμενα
τὴν ὀσφύν κάμπουσιν τε καὶ ἀνασπῶσιν, ὑφ' ὧν ἀναγκά- 35
ζονται μάλιστα πονεῖν. οἱ δ' ἐν ἀντιτύποις περίπατοι τοῖς
τε μυσὶ καὶ τοῖς τεταμένοις τῶν σκελῶν παρέχουσι κόπυς·
συντάσεις γὰρ ἐμποιοῦσι τοῖς νούροις καὶ τοῖς μυσὶ βιαίως

γενομένης τῆς ἀπερείσεως αὐτοῖς. οἱ δ' ἐν τοῖς μαλακοῖς
τοῖς ἄρθροις κοπιώδεις εἰσιν· τῶν γὰρ ἄρθρων πυκνὰς τὰς
κάμψεις ποιοῦσιν, ἅτε ἐνδιδύσης τῆς βάσεως. τὸ δ' αὐτὸ
ἐστὶ πρόβλημα.

5 Διὰ τί πρὸς τὰ σιμὰ χαλεπῶς βαδίζομεν; ἢ διότι 41
πᾶσα πορεία ἐξ ἄρσεως καὶ θέσεως συντελεῖται; τὸ μὲν
οὖν ἄραι παρὰ φύσιν, τὸ δὲ θεῖναι κατὰ φύσιν, τὸ δὲ
προσθεῖναι μεσότης· ἐν δὲ τῷ πρὸς τὰ σιμὰ βαδίζον
πολύ τὸ παρὰ φύσιν.

Διὰ τί οἱ ἀφ' ἱππων ἥττον πίπτουσιν; ἢ διὰ τὸ φο- 42
βεῖσθαι φυλάττονται μᾶλλον;

Γ. ΟΣΑ ΕΚ ΤΟΥ ΠΩΣ ΚΕΙΣΘΑΙ ΚΑΙ ΕΣΧΗΜΑΤΙΣΘΑΙ ΣΤΥΜΒΑΙΝΕΙ

Διὰ τί ἡ καθέδρα τὰς μὲν παχύνει τῶν ἀνθρώπων, τὰς
δὲ ἰσχυαίνει; πότερον ὅτι αἱ ἔξεις διαφέρουσιν; οἱ μὲν γὰρ
θερμοὶ εἰσιν, οἱ δὲ ψυχροί. οἱ μὲν οὖν θερμοὶ παχύνονται
(κρατεῖ γὰρ τὸ σῶμα τῆς τροφῆς διὰ τὴν θερμασίαν)· οἱ
δ' ἐψυγμένοι, διὰ τὸ δεῖσθαι ἐπεισάκτε θερμότητος καὶ τῷτο
πάσχειν μάλιστα τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν κινήσεων, οὐ δύναται
πέττειν ἡρεμῶντες. ἢ ὅτι οἱ μὲν περιττωματικοὶ εἰσι, καὶ
δέονται κινήσεως ἢ ἀναλώσει ταῦτα, οἱ δὲ ὄ;

Διὰ τί δεῖ ποιεῖν διάτασιν τῶν μερῶν, ὃ ποιεῖ ὁ γυμ- 2
ναζόμενος; ἢ ὅτι δεῖ τῷ οἰκείῳ πνεύματι καθαίρεσθαι τοὺς
πόρους;

Διὰ τί συγκακαμμένον βέλτιον κατακεῖσθαι, καὶ πολ- 3
λοῖ γε παραγγέλλουσι τῷτο καὶ τῶν ἱατρῶν; ἢ ὅτι ἀλεαίνουσα
ἡ κοιλία θάττον πέττει; οὕτω δὲ ἀλεαίνει μᾶλλον· ἔτι δὲ
τοῖς πνεύμασι τόπον δίδουσι εἰς ὃν ἀπερείσονται· ἔτω γὰρ
ἡκιστα λυπήσων αἱ φύσαι. διὰ τῷτο γὰρ καὶ ἱζίαί καὶ τὰ
ἄλλα ἀποσήματα ὑγιεινόν, ὅτι ἔχουσι κοιλίας εἰς ἃς ἀπο-
δέχονται τὰ πνεύματα. ἐκτεταμένου μὲν ἔν ὃ γίνεται κοι-
λία (ἅπαντα γὰρ τὸν τόπον τὰ σπλάγχνα κατέχει),
συγκαμφθέντος δὲ γίνεται.

Διὰ τί ἀνισαμένοις ἱλγυγος μᾶλλον γίνεται ἢ καθίζου- 4
σιν; ἢ διότι ἡρεμῶσι τὸ ὑγρὸν εἰς ἐν μόνιον ἄρθρον ἀποκλί-
νει; διὸ καὶ τὰ ὠμα ὥα ὃ δύναται δινεῖσθαι, ἀλλὰ κατα-
πίπτει. κινούμενον δὲ τὸ ὑγρὸν ὁμοίως ἔχει. ἀνίσανται μὲν

2. καὶ om X^c. || 3. μὲν] δὲ C^c. || ὅλως] μᾶλλον X^c. || 6. μᾶλλον C^c. || 8. τε om C^c. || 15. εὐθεῶν codices. || 16. εἶναι καὶ
κατὰ C^cX^cY^c. || 18. τοῖς — 20. ἔξω om C^c. || 19. ἰσχυνοῦσι X^c. || 21 et 33. ἰσχυαίνουσιν Y^c. || 22. σιφροτέραι C^c, σφυροτέραι X^c. ||
23. ἔξω X^c. || 24. γενομένων C^c. || 28. ἰσχυαντικώτεροι Y^c. || 31. κόπυς om C^cX^cY^c. || 32. βίᾳ om C^c. || 36. ποιεῖν μάλιστα X^c. ||
37. τεταγμένοις C^cY^c. || 38. βίᾳς Y^c.

7. φύσιν ἐστὶ τὸ X^c. || 10. διὰ — 11. μᾶλλον om C^c. || 13. πως om x. || 16. ὅτι om X^cY^c. || 21. καὶ om C^cY^c. || 22. ἡ] ἢ
C^cX^c. || 23. δεῖ om C^c. || 26. συγκακαμμένον X^c. || 28. δε] δὲ καὶ X^cY^c. || 30. λυπήσων C^c. || 31. ὑγιεινὰ C^c. || 34. συγκα-
μφθέντος C^c. || 35. καθίζουσιν X^cY^c. || 37. δύναται X^cY^c.

ἐν ἡρεμήσαντες, ὅτε οὕτως διάκεινται· καθιζάνουσιν δὲ ἐν κινήσει γενόμενοι, ὅτε ὁμαλῶς ἔχει τὸ ὑγρὸν καὶ ἐσκέδασαι.

5 Διὰ τί ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατακειμένοις μᾶλλον ἐπέρχεται ὕπνος; πότερον ὅτι ἐναντίως ἔχοντες ἐργηγόρασι καὶ καθεύδουσιν; ἐπεὶ οὖν ἐργηγορότερος ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ κατάκειται, τούναντίον ἔσται ἐπ' ἄλλης ἀρχῆς καὶ τῆς ἐναντίας. ἢ ὅτι ἀκίνησία ὁ ὕπνος; τὰ ἔν κινητικά μέρη δεῖ ἡρεμεῖν, τὰ δὲ δεξιὰ κινητικά. οὕτω δὲ κατακειμένων οἷον δέδεται ἀρχὴ τις ἐπεγερτικῇ.

6 Διὰ τί νάρκῳσιν; καὶ διὰ τί χεῖρας καὶ πόδας μᾶλλον; ἢ ὅτι κατὰ ψυχῆς ἐσιν ἡ νάρκη; διὰ σέρησιν γὰρ αἷματος γίνεται καὶ μετὰ σασιν. ἀσαρκότατα δὲ ταῦτα καὶ νευρωδέστατα, μάλιστα δὲ οἱ πόδες. ὥστε προδοποιεῖται ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τὸ καταψύχεσθαι ταχέως.

7 Διὰ τί κατακείμεθα μὲν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ ἡδέως, καθεύδωμεν δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ μᾶλλον; πότερον ὅτι ἀποσραφέντες πρὸς τὸ φῶς οὐ βλέπομεν; ἐν γὰρ τῷ σκότει βᾶττον ὕπνος λαμβάνει. ἢ διότι ἐργηγόραμεν κατακείμενοι ἐπὶ τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ αἱ χρήσεις ἡμῶν ἔτω πρόχειροι, ὥς πρὸς τὸ ἐναντίον σχῆμα πρὸ ἔργου; παρακαλεῖ δὲ ἕκαστον πρὸς τὸ ἔργον τὸ σχῆμα μᾶλλον.

Ζ. ΟΣΑ ΕΚ ΣΤΗΠΛΟΘΕΙΑΣ.

Διὰ τί τοῖς χασμώμενοις ἀντιχασμῶνται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ; ἢ διότι, ἐὰν ἀναμνησθῶσιν ὀργῶντες, ἐνεργῶσι, μά-
λιστα δὲ τὰ εὐκίνητα, οἷον ὕρσιν. ἢ δὲ χάσμη πνεῦμα καὶ ὑγρῆ κίνησις ἐσιν. πρόχειρον ἔν, ἐὰν μόνον νοήσῃ· ἐξί γὰρ πλησίον.

2 Διὰ τί, ἐὰν μὲν τινα ἴδωμεν τὴν χεῖρα ἐκτείνοντα ἢ τὸν πόδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐκ ἀντικοιῶμεν τὸ αὐτό, ἐὰν δὲ χασμώμενον, ἀντιχασμώμεθα; ἢ ὅδε τῆτο ἀεὶ, ἀλλ' ἐὰν ὀργῶν τύχῃ τὸ σῶμα καὶ οὕτω διακείμενον ὥστε τὸ ὑγρὸν ἀναθερμαίνεσθαι; τότε γὰρ ἡ μνήμη τὴν κίνησιν ποιεῖ, ὥσπερ καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδῆν· τὸ γὰρ ποιῆσαν μνήμην εἶναι τὸ ἔχον ὁρμὴν πρὸς τὸ φαντασθὲν πάθος.

3 Διὰ τί, ἐπειδὴν πρὸς τὸ πῦρ ζῶμεν, ὕρτιῶμεν, καὶ ἐὰν πρὸς ὕδωρ, οἷον ἐὰν πρὸς ποταμόν, ὕρσιν; ἢ ὅτι τὸ πᾶν

ὕδωρ ὑπόμνησιν δίδωσι τῆς ἐν τῷ σώματι ὑγρότητος, καὶ ἐκκαλεῖται τὸ προσίον; αὐτὸ δὲ τὸ πῦρ διαχαλᾷ τὸ πτηγὸς ἐν τῷ σώματι, ὥσπερ ὁ ἥλιος τὴν χιόνα.

Διὰ τί ἀπὸ μὲν νόσων ἐνίων νοσῶσιν οἱ πλησιαζόντες, ἀπὸ δὲ ὑγείας ἐδεῖς ὑγιαίνει; ἢ ὅτι ἡ μὲν νόσος κίνησις, ἡ δὲ ὑγία ἡρεμία; ἡ μὲν ἔν κινεῖ, ἡ δ' ὕδεν. ἢ διότι τὰ μὲν ἄκοντι τὸ δ' ἐκόντι γίνεται; καὶ ἄρα τὰ ἀκούσια τῶν ἐκυσίων καὶ τῶν ἐκ προνοίας διαφέρει.

Διὰ τί τῶν μὲν διὰ τῆς ἀκοῆς λυπηρῶν ἔνια φρίττει ἡμᾶς ποιεῖ, οἷον πρῶν ἀκονώμενος καὶ κίστηρις τετανομένη καὶ λίθος ἀλύμενος, τὰ δὲ διὰ τῆς ὀφθαλμοῦ σημεῖα τῶν παθῶν αὐτὰ ἡμῶν τὰ πάθη ἐμποιεῖ; αἰμωδιῶμέν τε γὰρ τῆς ὀφθ' ὀρῶντες ἐσθίοντες, καὶ τοὺς ἀπαγχομένους ἔνιοι ὀρῶντες ἐκψύχουσιν. ἢ διότι φωνὴ μὲν πᾶσα καὶ ψόφος πνεύμα ἐσίν; τῆτο δὲ εἰσδυόμενον ἡμῶν πέφυκε κινεῖν. κινήσει δὲ μᾶλλον ἢ διὰ μέγεθος ἢ διὰ πληγὴν σφοδροτέραν, ποιῶν ἢ ἀλλοιοῦν τι τῶν ἐν ἡμῶν. τὰ μὲν οὖν μεγάλα καὶ λίγα πνεύματα τὸν τῆς αἰσθήσεως τόπον τὸν αὐτὸν κινεῖ, διὸ καὶ ἡδύνει τὰ τοιαῦτα· τὰ δὲ τραχέα, πληγὴν ποιοῦντα σφιδράν, σείει τε τὸν τόπον καὶ πόρρω διαδίδωσι τῇ τῆς πληγῆς δυνάμει. διαδίδωσι δὲ καὶ τὰ ψυχρὰ πόρρω· δύναμις γὰρ τίς ἐσιν ἡ ψυχρότης. αὕτη μὲν ἔν ὅτι φρίττειν ποιῇ εἰρηται. τὰ δὲ τραχέα τῷ πληγὴν ποιεῖν πυκνήν, προσκόπτοντα τῇ ἀρχῇ τῶν τριχῶν, ἀπωθεῖ αὐτὴν εἰς τὸναν· ἀπωθεμένης δὲ ἀνάγκη τὴν κορυφὴν τῆς τριχὸς ἀνάγκην γίνεσθαι, διὸ συμβαίνει ἵστασθαι αὐτάς· πᾶσαι γὰρ νεπέκασιν κάτω. ἢ δὲ φορὰ τῆς διὰ τῆς ἀκοῆς πνεύματος εἰς τὸ σῶμα ἀνωθεν κάτω ἐσίν. ὄντων ἔν τραχέων τῶν εἰρημῶν ψόφων, ἡ φρίκη γίνοιτ' ἂν διὰ τὰ εἰρημῶνα. γίνονται δ' αὐταὶ μᾶλλον τῷ ἄλλῳ σώματι ἢ ἐν τῇ κεφαλῇ διὰ τὸ τὰς ἐνταῦθα τρίχας ἀσθενεστέρας εἶναι καὶ τὸ πάθος ἀσθενέ. τῆς μὲν ἔν ἀκοῆς ὕψης ἀμβλυτέρας αἰσθήσεως ἢ τῆς ὀφθαλμοῦ, ἐπιπόλαια καὶ τὰ πάθη γίνεται ἀπ' αὐτῆς· ἢ δὲ φρίκη τοιούτων, διὸ καὶ ἀπὸ πολλῶν καὶ ἀνομοίων γίνονται τῆς δὲ ὀφθαλμοῦ ἐναργεστάτης οὐσης αἰσθήσεως, ἀνάλογον καὶ τὰ συμβαίνοντα γίνεται ἀπ' αὐτῆς· διὸ ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τῆς ἀληθείας πάθη συμβαίνει γίνεσθαι ἀπ' αὐτῆς, ἐλαφρ-

1. ἐν om C^aX^aY^a. || 7. τὰ μὲν οὖν X^a. || 8. δίδωσι C^a. || 11. ὅτι ἡ κατ. X^a. || τάρκωσις X^a. || 19. τὸ ἐναντίον his ponendum cum Gaza. || 21. post μᾶλλον QC^aK^aN^aO^aX^aY^asin addunt: Διὰ τί αἱ καθέδραι τινὰς μὲν παχύνουσι, τινὰς δὲ ἰσχυαίνουσιν; ἢ διὰ τὰς ἔξεις τὰς τοῦ σώματος. οἱ μὲν γὰρ θερμότεροι παχύνονται· κρατεῖ γὰρ (δὲ C^a) τὸ σῶμα τῆς τροφῆς διὰ τὴν θερμότητα οὐκ ἀφαιρούμενον· αἱ δὲ ἐψυγμένοι διὰ τὸ δεῖσθαι ἐπιστάτου θερμότητος οὐ δύναται πέττειν τὰς τροφὰς ἡρεμούσας. || 25. ὅτι C^a. || 31. ἢ ὅτι οὐδὲ C^a. || 36. ζῶμεν om C^a. || 37. πρὸς τὸ ὕδωρ et πρὸς τὸν ποταμόν X^a.

2. ὕδωρ C^aY^a. || 3. τοῖς σώμασιν C^a. || 8. ἐκυσίων διαφέρει τῶν ἐκ προνοίας x. || 10. κίστηρις X^a. || 14. ψόφος ἐν πνεύμα X^a. || 15. δὲ post τῆτο om C^a. || 19. ποιῶντα πληγὴν X^a. || 24. τὴν ἀρχὴν X^a. || 27. φορὰ X^a. || 33. τὰ om C^a. || 35. ἐναργεστέρας X^a.

τερα δὲ τῆς ἀληθείας. ἀπὸ δὲ τῆς ἀκοῆς αὐτὰ μὲν ἔ, τὴν δ' ἀπ' αὐτῶν προσδοκίαν φρίττομεν· ἀλγυνεῦ γὰρ κακοῦ προσδοκία ἐστίν.

6 Διὰ τί χασμῆσθαι ἀντιχασμῶνται, καὶ ὅταν ἔρῃται ἰδῶσιν, ἔρῃσι, καὶ μάλιστα τὰ ὑποζύγια; ἢ διὰ τὴν μνήμην; ὅταν γὰρ μνησθῇ, κινεῖται τοῦτο τὸ μέρος. τοῖς μὲν ἔν ἀνθρώποις, διὰ τὸ εὐαισθητοτέροις εἶναι, ἰδύσιν εὐθὺς συμβαίνει καὶ κινεῖσθαι καὶ ἀναμνησθῆσθαι· τοῖς δὲ ὑποζυγίοις ἐκ αὐταρκείας τὸ ἰδεῖν, ἀλλὰ προσδέονται καὶ ἄλλης αἰσθήσεως· διὸ καὶ ὁσφρανθέντα, ὅτι εὐκινητοτέρα αὕτη ἢ 10 αἰσθήσις τοῖς ἀνέυ λόγου. καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἅπαντα ἔρει, ἢ ἂν τὸ πρῶτον ἐρήσῃ. τότε γὰρ μάλιστα κινεῖται, ὅταν ὁσφρανθῶσιν· ὁσφραίνονται δ', ὅταν πλησιάζουσιν.

7 Διὰ τί ἐπειδὴν τεμνόμενόν τινα ἰδῶμεν ἢ καίμενον ἢ 15 ἐσβεσθέντα ἢ ἄλλο τι τῶν δεινῶν πάσχοντα, συναλγύνει τῇ διανοίᾳ; ἢ ὅτι ἡ φύσις ἡμῶν κοινὴ ἅπασιν; συνήλθῃσιν ἔν, ἐπειδὴν τι τοῦτων ἰδῇ, τῷ πάσχοντι διὰ τὴν οὐκειότητα. ἢ ὅτι ὥσπερ αἱ ρῖνες καὶ αἱ ἀκοαὶ λαμβάνουσιν τινὰς ἀπορροίας κατὰ τὰς οἰκείας δυνάμεις, οὕτω καὶ ἡ ὄψις αὐτὸ 20 πάσχει καὶ ἀπὸ τῶν ἡδέων καὶ λυπηρῶν;

8 Διὰ τί ἀπὸ φθίσεως καὶ ὀφθαλμίας καὶ ψώρας οἱ πλησιάζοντες ἀλίσκονται, ἀπὸ δὲ ὕδρωπος καὶ πυρετῶν καὶ ἀποπληξίας ἔχ' ἀλίσκονται, ἔδὲ τῶν ἄλλων; ἢ ἡ μὲν ὀφθαλμία, ὅτι εὐκινητότατον ὁ ὀφθαλμός, καὶ μάλιστα ὁμοῦ 25 τῷ ὁρωμένῳ τῶν ἄλλων, οἷον κινεῖται ἀπὸ κινουμένου ὥστε καὶ ἀντιβλέπων τεταραγμένῳ ταράττεται μάλιστα; ἢ δὲ φθίσις, ὅτι πνεῦμα φαῦλον ποιεῖ καὶ βαρὺ, τάχιστα δὲ τὰ νοσήματα ταῦτα ἅπτεται πάντων, ὅσα τότε φθειρομένη γίνεται, οἷον τὰ λοιμώδη. ὁ δὲ πλησιάζων τοῦτον ἀναπνεῖ. 30 νοσεῖ μὲν ἔν, ὅτι νοσῶδες· ἀπὸ μόνου δὲ, ὅτι ἐκπνεῖ, νοσεῖ, οἱ δὲ ἄλλοι ἐτέραν· τὴν αὐτὴν δὲ νόσον, ὅτι ὦ ἂν ἀσθενήσῃ, τῷ ἀναπνεῖ τοῦτον οἷον εἰ πεπονθὼς ἦν. ἢ δὲ ψώρα μᾶλλον τῶν ἄλλων, οἷον λέπρας καὶ τῶν τοιούτων, ὅτι ἐπιπολῆς τε καὶ γλίσχρον τὸ ἀπορρέον· τὰ γὰρ κνησμώδη τοιαῦτα. 35 διὸ αὐτὰ τῷ ἐπιπολῆς γίνεσθαι καὶ γλίσχρον εἶναι ἅπτεται. τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν οὐχ ἅπτεται διὰ τὸ μὴ ἐπιπολῆς γίνεσθαι, τὰ δὲ ὄντα ἐπιπολῆς, ὅτι προσμένει διὰ ζήροτητα.

Διὰ τί τὴν αἰμωδίαν παύει ἡ ἀνδράχνη καὶ ἄλλες; ἢ 9 ὅτι ἡ μὲν ὑγρότητα τινα ἔχει; φανερὰ δὲ αὕτη μασσωμένοις τε, καὶ συντεθῇ χρόνον τινα· ἔλκεται γὰρ ἡ ὑγρότης. τὸ δὲ γλίσχρον εἰσδυόμενον ἐξάγει τὸ ὀξύ. καὶ γὰρ ὅτι 5 συγγενὴς ἡ ὀξύτης σημαίνει· ἔχει γὰρ τινα ὀξύτητα ὁ χυλός. ὁ δὲ ἄλς συντήκων ἐξάγει καὶ τὴν ὀξύτητα. διὰ τί ἔν ἡ κονία καὶ τὸ νίτρον ἔ; ἢ ὅτι ζύφει καὶ ἐ τήκει;

Η. ΟΣΑ ΕΚ ΡΙΓΟΥΣ ΚΑΙ ΦΡΙΚΗΣ.

Διὰ τί οἱ ριγῶντες πελιδνοὶ γίνονται; ἢ διότι τὸ αἷμα πηγνύται διὰ τὸ ψῦχος, πηγνύμενον δὲ μελαίνεται διὰ τὴν ἀπυσίαν τῷ θερμῷ; τὸ δὲ λευκὸν τῷ πυρὸς. διὸ καὶ τοῖς πρεσβύταις μάλιστα πελιδνῶται ἡ σὰρξ, ὅτι ἐλαχίστην ἔχει θερμότητα.

Διὰ τί οἱ ριγῶντες καθεύδουσιν ἐ δύναται; ἢ διότι πάν- 2 τες οἱ ριγῶντες μᾶλλον τὸ πνεῦμα κατέχουσιν, ὁ δὲ καθεύδων ἐκπνεῖ μᾶλλον ἢ εἰσπνεῖ, ὥστε χαλεπὸν ριγῶντα καθεύδει· αἷμα γὰρ ποιεῖν τὰναντία ἀδύνατον.

Διὰ τί ἐν τῷ ψυχρῷ ὀξύτεροι καὶ οἱ ἀσθενήσαντες 3 καὶ οἱ λυπέμενοι καὶ οἱ ὀργιζόμενοι; ἢ σιφρότερον ποιεῖ τὸ καταψύχεσθαι;

Διὰ τί οἱ ἀθληταὶ δύσριγοι εὖ ἔχοντες; ἢ ὅτι καθαρά 4 καὶ εὐπνεῖς ἢ ἔξις καὶ ἀπίμελος; ἢ τοιαύτη δὲ εὐπαθεσάτη ὑπὸ τῷ ἀέρος, ὅταν εὐδιόδός τε ἦ καὶ μὴ ἔχῃ θερμότητα ἐν αὐτῇ· ἢ δὲ πιμελὴ θερμόν, ἂν μὴ δύνῃς.

Διὰ τί μάλιστα τὰ ἀκρωτήρια ριγῶσιν; ἢ διὰ ζενο- 5 τητα; καὶ οἱ πόροι ἐν αὐτοῖς στενοὶ ὄντες ὀλιγαίμοι εἰσιν, ὥστε καὶ ὀλιγόθερμοι εἰσιν· τὸ γὰρ αἷμα θερμόν.

Διὰ τί, ἐὰν μετέωροι ᾖσιν οἱ πόδες, μᾶλλον ριγῶσιν; 6 πότερον ὑποκνεῖ μᾶλλον; ἢ ὅτι ἐν ἐλάττονι γίνεται τὸ αἷμα κάτω, ὥστε τὸ ἄλλο εὐψυκτότερον ἐκλείποντος τῷ θερμῷ;

Διὰ τί οἱ παχεῖς σφόδρα ριγῶσι, τῆς πίστεως θερμῆς 7 ὕσης; ἢ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ πάχους τοῦ μὲν ἔσωθεν θερμοῦ πόρῳ γίνονται τὰ ἔσχατα, τῷ δὲ ἔξω ψυχρῷ ἐγγύς;

Διὰ τί πταρέντες καὶ ἐρήσαντες φρίττουσιν; ἢ ὅτι κε- 8 νῶνται αἱ φλέβες ἐν ἀμφοτέροις, κενωθέντων δὲ ὁ ἀῆρ εἰσέρχεται ψυχρός, ὁ ποιῶν φρίττειν.

Διὰ τί μάλιστα βουλιμιῶσιν ἐπὶ τῷ ψυχρῷ καὶ τοῦ 9 χειμῶνος μᾶλλον ἢ τῷ θέρους; ἢ διότι ἡ μὲν βουλιμία γίνε-

7. εὐαισθητοτέροις *Y*^o. || 8. καὶ ante κ. om *C*^o*Y*^o. || 17. ἡμῶν *Y*^o. || 19. αἱ post καὶ om *X*^o. || ἀκρὰ *C*^o. || 28. ὅτι τὸ πνεῦμα *Y*^o. || 30. ἀνάπτει *X*^o*Y*^o. || 32. ἐτέρως *X*^o*Y*^o. || 33. μόνου *C*^o*Y*^o. || 36. ἐπιπολῆς τε γίνεσθαι *X*^o. || 37. δ' om *C*^o. || 38. ὅτι ἐ προσ- μένει *C*^o*Y*^o.

1. ἢ om *Y*^o. || 2. ἢ μὲν ἢ ὑγρ. *X*^o. || μασσωμένης *C*^o. || 4. δὲ *X*^o, μὴ *C*^o. || 13. πρεσβυτέροις *X*^o. || πελιδνῶται *C*^o*Y*^o. || 15. ἢ om *C*^o*X*^o*Y*^o. || 20. οἱ ante ὀργ. om *Y*^o. || σιφρότερον *X*^o*Y*^o, σιφρότεροι *C*^o. || 28. ὥστε — εἰσὶ om *C*^o. || 29. ἐὰν μὴ μ. *C*^o. || 31. ἐλαττονότερος *C*^o. || 32. ριγῶσι om *C*^o*X*^o*Y*^o. || 33. μὲν γὰρ ἔσωθεν *C*^o. || 34. ὑγροῦ *C*^o. || 39. ἢ om *X*^o.

ται δὲ ἔνδειαν τῆς ξηρᾶς τροφῆς, ἐν δὲ τῷ ψύχει καὶ τῷ χειμῶνι συσπλομένῃ τῷ ἐντὸς θερμῷ εἰς ἐλάττω τῷτο θάτον ὑπολείπει ἢ ἐντὸς τροφή· τότε δὲ γινομένη μᾶλλον βυλιμιάν εἰκός. ἢ δ' ἐν τῇ βουλιμῷ ἐκλυσις καὶ ἀδυναμία γίνεται συντήξεως γινομένης ἐν τῷ σώματι διὰ τὴν τῷ θερμῷ ἀθροισιν, ἣς ῥυείσης μὲν εἰς τὸν τῶν σιτίων τόπον αὐτῇ τροφή γίνεται τῷ σώματι, ἐὰν δ' ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναπνοῆς ἔλθῃ, ἀφωνία καὶ ἀδυναμία συμβαίνει, ἀφωνία μὲν διὰ τὸ ἐμφράττεσθαι τὸν τοῦ πνεύματος πόρον, ἀδυναμία δὲ διὰ τὴν τῷ σώματος ἀτροφίαν καὶ σύντηξιν. ταχέαι δὲ καὶ ἀπ' ὀλίγων αἱ βοήθειαι γίνονται τοῖς τοιοῦτοις διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ πάθους ἔξωθεν γίνεσθαι. συσέλλον γὰρ τὸ ἐντὸς ψυχρὸν τὸ θερμὸν ἡμῶν ποιεῖ τὴν βυλιμίαν. καθάπερ ἔν ἐν τῷ φόβῳ τρέμοντες καὶ ὠχρίωντες, ἀφέντες τοῦ κινδύνου, παραχρῆμα οἱ αὐτοὶ γίνονται, οὕτω καὶ οἱ βουλιμῶντες, μικρὰ προσεγγαμένοι ἐξ ἄρτου, βίᾳ κινηθέντες ἐκ τῆς φύσεως, μὴ φθαρέντες δέ· ταχέαι ἢ ἀποκάθαρσις γίνεται. ταῦτο γὰρ ἀντέτεινε τὴν τε κατὰ φύσιν ἀγωγὴν, καὶ καθίστησιν εἰς τὴν φύσιν. ἀφείδει ἔν μόνον αὐτὴν δεῖ, καὶ καθάπερ τῶν παιδίων τὰ ἀντιτείνοντα εἰς τοῦπισθεν τὰ σπαρτία· καὶ γὰρ ταῦτα ἀφεθέντων τῶν σπαρτίων εὐθὺς πεπτώκασιν ὕπτια.

- 10 Διὰ τί οἱ γεγυμνασμένοι δυσριγότεροι τῶν ἀγυμνάζων; πότερον ὅτι τὸ πῖον ὑπὸ τῶν πόνων ἐξήρηται, τῷτο δὲ ἀλέαν παρέχει· θερμὸν γὰρ τὸ λιπαρόν. ἢ ὅτι εὐπνέστερα τὰ σώματα καὶ ἀραιότερα διὰ τὸ τὸ πῖον καὶ τὸ περίττωμα ἐξηρῆσθαι, ὥς ἐν ἀποσέγειν τὸ ψῦχος; ἢ διὰ τὴν τῶν πόνων ἀποσώμωσιν τοῖς ἰδρώσιν οἷον πολλὰ θύραι ἐξήρηται; φανερόν δὲ ὅτι οὐχ ἢ αὐτὴ ἐξίς πρὸς ὑγίαν καὶ ἰσχυρὴν συμφέρει· ἢ μὲν γὰρ πῖον, ἢ δὲ ἀραιὰ φαίνεται ἔσα.
- 11 Διὰ τί φρίττει καὶ τῷ θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ προσχεόμενοι; ἀτοπον γὰρ τὰ ἐναντία τοῦ αὐτοῦ εἶναι αἷτια. ἢ διότι ὑπὸ μὲν τοῦ ψυχροῦ προσχεόμενοι τὸ ἐντὸς θερμὸν σβεννύμενον ποιεῖ τὴν φρίκην, ὑπὸ δὲ τοῦ θερμοῦ τὸ ἐκτὸς ψυχρὸν ἀντεπερισσάμενον εἰς ἐν καὶ ἀθροίζομενον τῇ φυγῇ ἔσω; ὥς ἐν τῷ αὐτοῦ ἀμφῷ γίνεται, ἀλλ' ὅτε μὲν ὑπὸ τῷ ἔσω, ὅτε δὲ ὑπὸ τῷ ἔξωθεν.
- 12 Διὰ τί φρίττεισιν αἱ τρίχες ἐν τῷ δέρματι; ἢ ὅταν συσπᾶσιν τὸ δέρμα, εἰκότως ἐξανέστησαν· συσπᾶσι δὲ καὶ ὑπὸ ῥίγης καὶ ὑπ' ἄλλων παθῶν.

Διὰ τί ἐν τῇ τελευταίᾳ προέσει τῷ οὐρου φρίττομεν; ἢ ὅτι ἐνόντος μὲν τῷ ὑγρῷ θερμῷ πλήρεις ἢ τε κύσεις καὶ οἱ περὶ αὐτὴν πόροι, ἐξεληθόντος δὲ αἵματος ψυχροῦ ἐνέπλησεν· οὐδὲν γὰρ κενὸν δεῖ εἶναι, ἀλλ' ἢ αἷρος ἢ σώματος πλήρες. ἄτε ἔν εἰσκληλυθὸς ψυχρῷ αἵματος εἰκότως φρίττειν συμβαίνει.

Διὰ τί τῶν ῥιγόντων ἡ γλῶττα, καθάπερ τῶν μεθύνοντων, πταίει; πότερον ὑπὸ τοῦ ψύχους πηγυμένη καὶ σκληρυνόμενη δυσκίνητος γίνεται, τότε δὲ συμβαίνοντος οὐ δύναται σαφηνίζειν; ἢ τῶν ἐκτὸς πυκνωμένων διὰ τὸ ψύχους εἶσω συρρῦν τὸ ὑγρὸν ἐξυγραίνει τὴν γλῶτταν, διόπερ οὐ δύναται ἢ γλῶττα τὸ αὐτῆς ποιεῖν, καθάπερ εἴρηται καὶ ἐπὶ τῶν μεθύοντων. ἢ διὰ τὸν ἀπὸ τῷ ῥίγης τρέμον ἀτάκτου τῆς κινήσεως οὕσης οὐ δύναται τὰ λεγόμενα διαβροῦν ἢ γλῶττα· διόπερ καὶ πταίει.

Διὰ τί τῶν ῥιγόντων ὀρθαὶ αἱ ἐν τῷ σώματι τρίχαις γίνονται; ἢ διότι ἀπὸ τῆς καταψύξεως τὸ θερμὸν εἰς τὸ ἐντὸς τόπον ἀθροίζεται, ἐκλείποντος δ' ἐκ τῆς σαρκὸς τῷ θερμῷ συνίσταται μᾶλλον, συναγομένης δὲ ὀρθότεραι αἱ τρίχες γίνονται. ἢ διότι

Διὰ τί τῷ χειμῶνος τρέχοντες μᾶλλον ῥιγῶμεν ἢ ἐστῶτες; ἢ ὅτι ὁ ἀήρ ὁ περὶ τὸ σῶμα ἐστώτων μὲν, ἐπειδὴ ἀπαξ συνθερμανθῇ, ἐκείνι ἐνοχλεῖ, τρεχόντων δὲ αἰεὶ ἄλλος καὶ ἄλλος προσπίπτει ψυχρὸς ὢν, διόπερ μᾶλλον ῥιγῶμεν; ἔτι δὲ καὶ κινούμενος ψυχρότερος γίνεται ὁ ἀήρ· τῷτο δὲ ὁ τῷ τρέχειν μάλιστα συμπίπτει.

Διὰ τί ὑποφάυσκοντος μᾶλλον ψῦχος ἢ ἐγγυτέρω πᾶσι ἡλίου ὄντος; ἢ ὅτι πλείων ὁ χρόνος τῆς τοῦ ἡλίου ἀπυσίας, ὥστε μᾶλλον ἀπέφυκται ἡ γῆ; ἢ ὅτι πρὸς ἡμέραν ἢ ὀρθὸς πίπτει ὥσπερ πάχη, ταῦτα δὲ ψυχρά; ἢ καὶ ταῦτα πίπτει διὰ τὸ κρατεῖσθαι τὸ ἀναφερόμενον θερμὸν, κρατεῖται δὲ διὰ τὴν τῷ ἡλίῳ ἀπυσίαν· διὸ καὶ πλείον μὲν ἀπύχοντες οὐ πίπτει, ἐγγυτέρω δὲ ὄντος πίπτει καὶ πηγνύται· διότι μᾶλλον ἀπέφυκται ὁ τόπος, πλείω χρόνον τοῦ ἡλίου ἀπόντος. ἢ ὅτι πρὸς ἡμέραν μᾶλλον τὰ ἐκ νυκτῶν πνεύματα τῆς ψύξεως; ἢ ἡμῖν δοκεῖ μᾶλλον εἶναι ψῦχος διὰ τὸ πετέφθαι τὰ σιτία; κενώτεροι δὲ ὄντες δυσριγότεροι σημειῶν δὲ τὸ μετὰ τὸ ἐμέτης μάλιστα ῥιγῶν.

Διὰ τί ποῦσιν, ὅταν ῥιγῶντας πρὸς τὸ πῦρ φέρωσιν; ὅταν δὲ κατὰ μικρὸν χλιαίνωσιν, ἢ; ἢ ὅτι ὅλως ἐκ τῶν ἐναν-

2. τοῦτον *Y*. || 3. γενομένου *C*. || 4. αἱ *el Y*. || 5. γενομένης *C*. || 12. συσέλλοτος *C*. || 17. φθαρέντος *C*. || 21. ἀφέντων *C*. || 26. alterum τὸ om *C*. || 27. διὰ τὸ τὴν *Y*. || 30. γὰρ om *C*. || 32. τὰ ἐναντία om *C*. || 34. τὴν φρίκην ποιεῖ *X*. || 35. ἐντὸς *C*. || 39. συσπᾶσιν || σπᾶσιν *C*.

4. ὡς *X*. || 8. πταίει καὶ πότερον *C*. || 10. ἢ *X*. || 11. ῥυθν *C*. || 15. διότι *C*. || 20. ἢ διότι om *C*. || 22. ὅτι om *C*. || 25. καὶ om *C*. || 27. ὑπ. μὲν ψ. μᾶλλον *C*. || 28. ὁ om *X*. || 36. διὰ || ἢ διὰ *X*. || 38. ῥιγῶν *X*. || 40. χλιαίνωσιν *C*. || ὅτι om *C*.

τίων τούναντίον γινόμενον μεγάλην ποιεῖ τὴν μεταβολήν; ὥσπερ ἐπὶ τῶν δένδρων, εἰ μὲν κατὰ μικρὸν κάμπτοι τις, οὐκ ἂν ποιοῖ, εἰ δὲ σφοδρότερον καὶ μὴ κατὰ μικρὸν, κλῶνται. εἰ ἔν τὸ ὅμοιον ὑπὸ τῷ ὁμοίᾳ ἀπαθείς, τὸ δὲ θερμὸν τῷ ῥιγῶντος εἰσω συνίσταται καὶ συνέρχεται, τὸ δὲ ὑγρὸν καταλείπεται καὶ τὸ ψυχρὸν, τὸ δὲ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ φθαρ-
 τικόν· ὥστε ἐὰν μὲν χλιαίνῃ, κατὰ μικρὸν ἐξέρχεται τὸ θερμὸν καὶ ἥττον ποιεῖ, ἐὰν δὲ μὴ ἀναχλιαίνῃ, προσάγει μᾶλλον.

19 Διὰ τί ψυχρόντες μᾶλλον ἀπὸ τῆς αὐτῆς θερμασίας καίόμεθα καὶ ἀλγοῦμεν; πότερον διὰ πυκνότητα στέγει ἢ σάρξ τὸ προσπίπτον θερμὸν; διὸ μόλιθ' ἐξέρχεται θερμότερος. ἢ βίαιος γίνεται τοῦ θερμῆς ἡ δίοδος διὰ τὸ πεπηγέναι ὑπὸ τῷ ψύχεις τὸ πόρος.

20 Διὰ τί αἱ ὀργιζόμενοι ἔριγῶσιν; ἢ ὅτι ἡ ὀργὴ τῇ δει-
 λῇ ἐναντίον καὶ ὁ θυμὸς; ἐξί δὲ ἡ μὲν ὀργὴ ἀπὸ τῷ πυ-
 ρός· πολὺ γὰρ τὸ πῦρ κατέχοντες εἰσω χλιαίνονται. μά-
 λις δ' ἐξί ἐπὶ τῶν παιδίων καταμαθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἄν-
 δρες βλάπτονται, τὰ δὲ παιδία πρῶτον μὲν τὸ πνεῦμα πολὺ
 ἀναλαμβάνουσιν, εἴτα ἐρυθριῶσιν· πολὺ γὰρ εἰσω ὄν τὸ θερ-
 μὸν καὶ ἐξυγραῖον ἐρυθριᾶν ποιεῖ, ἐπεὶ εἰ τις αὐτοῖς πολὺ
 τῷ ψυχροῦ προσχέει, παύσονται ἂν ὀργιζόμενοι· κατασβε-
 σθείη γὰρ ἂν αὐτῶν τὸ θερμὸν. οἱ δὲ δειλοὶ καὶ φοβούμενοι
 τὸ ἐναντίον. ῥιγῶσι τε γὰρ καὶ ψυχροὶ καὶ ὠχροὶ γίνονται·
 ἐκλείπει γὰρ τὸ θερμὸν αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐπιπολῆς τόπων.

21 Διὰ τί, ὅταν φρίζωμεν, αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἴστανται; ἢ
 διὰ τὸ ἐν ὑγρῷ πεφυκέναι κατακεκλεισθαι; κρατεῖ γὰρ τῷ
 ὑγρῷ τὸ βάθος τῆς τριχός. ἢ δὲ φρίκη γίνεται ὑπὸ τῷ ψυ-
 χροῦ, τὸ δὲ ψύχος κατὰ φύσιν πήγνυσι τὸ θερμὸν. ὅταν
 ἔν μεταβάλλῃ τὸ ὑγρὸν, ἐξ ὧν πεφύκασιν αἱ τρίχες, καὶ
 παγῇ, μεταβάλλειν εἰκὸς καὶ τὰς τρίχας. εἰς μὲν οὖν
 τὸ ἐναντίον εἰ μεταβάλλουσιν, ἢ ἐν ταύτῳ μένουσιν, ἢ ἐπικρα-
 τήσει πάλιν ἡ θριξ τοῦ ὑγροῦ· οὐκ εἰκὸς δὲ πεπηγὸς καὶ
 πεπυκνωμένον τοῦ ὑγροῦ τὴν τρίχα τῷ βάρει κρατεῖν. εἰ δὲ
 μηδαμῶς κελίσθαι δυνατόν τὴν τρίχα τῷ τὸ ὑγρὸν πεπη-
 γέναι, λείπεται ἐξάνασι ὀρθήν. ἢ διότι ὑπὸ τῆς καταψύξεως
 τὸ θερμὸν εἰς τὸν ἐντὸς τόπον ἀθροίζεται, ἐκλείποντος δὲ ἐκ
 τῆς σαρκὸς τοῦ θερμῆς συνίσταται μᾶλλον ἢ σάρξ, συναγο-
 μένης δὲ ὀρθότεραι αἱ τρίχες γίνονται, καθάπερ ἐὰν τις εἰς

τὴν γῆν ἐμπήξας κάρφος ἢ ἄλλο τι συντάτῃ καὶ πάντο-
 θεν συναγῇ τὴν γῆν, μᾶλλον ὀρθοῦται ἢ ἐὰν ἐὰ μὴ συνε-
 σκηῖται.

Διὰ τί οἱ ῥιγῶντες μάλιστα ἔκαστοι καθεύδουσιν; ἢ διότι ὁ
 ῥιγῶν μᾶλλον κατέχει τὸ πνεῦμα ἢ ἐκπνεῖ, ὁ δὲ καθεύδων
 ἐκπνεῖ ἢ εἰσπνεῖ; ἐναντίως ἔν ποιεῖ ἔχειν τὸ ῥῆγος τῷ κα-
 θεύδειν.

Θ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΠΩΠΙΑ ΚΑΙ ΟΥΛΑΣ ΚΑΙ ΜΩΛΩΠΙΑΣ.

Διὰ τί τοὺς μώλωπας κωλύει τὰ νεόδαρτα δέρματα
 προστιθέμενα, καὶ μάλιστα κριῶν, καὶ ὡς ἐπικαταγνύμενα;
 ἢ ὅτι ἀμφω κωλύει τὴν ἀθροισιν τῷ ὑγρῷ καὶ τὴν ἑπασιν;
 τὸ γὰρ ἀφηλεκωμένον ἔλκει ἐπαίρεται διὰ τὴν θερμασίαν·
 τὰ τε δὲ ὡς διὰ τὴν γλισχρότητα κατακολλῶντα κωλύει
 ἐπαίρεσθαι, καθάπερ καὶ τὰ καύματα, ὥσπερ καὶ ἡ κόλλα,
 καὶ τὰ δέρματα τῇ τε γλισχρότητι προσκολλᾶται, καὶ
 ἅμα τῇ θερμότητι συμπέττει καὶ παύει τὴν φλεγμασίαν·
 ὅδε γὰρ ἀφαιρῶσιν ἡμερῶν τινῶν. ἐξάγειν δὲ βόλονται τὴν
 φλεγμασίαν καὶ οἱ τῷ ἄλλ καὶ τῷ ὅξει τρίβοντες.

Διὰ τί ἐν μὲν τῷ ἄλλῳ σώματι αἱ οὐλαὶ μέλαιναι, 2
 ἐν δὲ τῷ ὀφθαλμῷ λευκαί; ἢ ὅτι ἐναντίαν χροάν ἢ οὐλὴ
 λαμβάνει τῇ πρότερον, ὥσπερ πᾶν τὸ νεοσηκός; ἐν τῷ μέ-
 λανι δὲ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὰ ἔλκη. οὐ μὲν ὅδε ἐν τῷ σώματι
 μέλαιναι εὐθύς, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς λευκαί, οὐδὲ ἐν τῷ ὀφ-
 25 θαλμῷ αἰεὶ μέλαιναι, ἀλλ' ἀποκαθίστανται τῷ χρόνῳ, ἢ
 ἀπλῶς ἢ εἰς τὸ μᾶλλον.

Διὰ τί ὁ νάρθηξ τὰ κύκλω τῆς πληγῆς ποιεῖ ἐρυθρά, 3
 τὸ δὲ μέσον λευκόν; πότερον ὅτι ἀποπιέζει τὸ αἷμα ἐκ τῶ
 μέσου, καθὼ μάλιστα προσπίπτει περιφερὲς ὤν; ἢ ὅδε ἐπα-
 νιέναι διὰ γε τὸτο πάλιν· ἀλλ' αἵματος συνδρομὴ τὸ ἐρύ-
 θημα ἐξί, συνδρομὴ δ' εἰς τὸν πληγέντα τόπον.

Διὰ τί τῷ μὲν νάρθηκι σφόδρα τυπτόμενον τὸ μέσον 4
 τῆς σαρκὸς λευκὸν γίνεται, τὸ δὲ κύκλω ἐρυθρόν, ξύλῳ δὲ
 ἐρυθρότερον τὸ μέσον; ἢ ὅτι ὁ μὲν νάρθηξ διὰ κουφότητα,
 ἐὰν σφόδρα καταβῇ, τὸ ἐπιπολῆς διεσκέδασεν αἷμα, ὥς
 ὅθεν μὲν ἐξέλιπε, λευκὸν φαίνεται, ὃ δὲ πλέον ἦλθεν, ἐρυ-
 θρότερον. οἰδησάσης δὲ τῆς πληγῆς, ὃ ταχέως ἀποκαθίσα-
 ται τὸ σκεδασθὲν αἷμα διὰ τὸ ὀλίγον τε εἶναι καὶ τὴν φο-
 ρὰν εἰς τὸ πρόσαντες εἶναι· πληθεῖ γὰρ βιασθὲν δεῖ τὴν

3. ποιεῖ X°. || 10. αὐτῆς om X°. || 12. μόλιθ' Y°. || 22. προχέει C°X°. || 24. ῥιγῶσι X°. || γὰρ om C°. || 30. μεταβάλλῃ Y°. || 31. καὶ om X°. || 35. κελίσθαι C°X°Y°. || δύναται X°, δύναται τὸ C°Y°. || τῷ om C°. || τὸ om X°. || ὑγρῷ X°.

2. συνάγει Y°. || 4. ὃ om C°Y°. || 9. μώλωπας] τραύματα K°O°. || 11. κρεῖν X°. || ἐπικαταγνύμενα C°. || 13. τῇ om X°. || 15. κατακαύματα Y°. || 17. τῇ om C°. || 18. ὅδε — 19. φλεγμασίαν om C°. || 21. χρόαν om C°. || 23. ὅδε] δι X°. || ἐν om C°. || 25. ἢ X°. || 28. ἀποπιάξαι Y°. || ἐκ] τὸ ἐκ C°. || 33. τὸ κύκλω δὲ Y°, τὸ δὲ περίξ pr X°.

παρὰ φύσιν φορὰν ἐνεχθῆναι. διὰ δὲ τῶν σκληρῶν αἱ
πληγαὶ διὰ τὸ βάρος καὶ τὴν ἰσχυρὴν θλῆψιν καὶ θλάσιν
ποιῦσιν. θλιβόμενον μὲν οὖν κοῖλον γίνεται, θλωμένον δὲ
ἀραιόν· τομὴ γὰρ καὶ διαίρεσις ἐστὶ μαλακῇ ἢ θλάσει.
κοῖλον δὲ καὶ ἀραιὸν γενομένον τῷ μέσῳ, φέρεται εἰς αὐτὸ ἐκ
τῶν περίξ ἐπιπολῆς αἷμα· κάτω τε γὰρ πέφυκε φέρεσθαι,
καὶ εἰς τὰ ἀραιὰ τῷ εἴκειν αὐτά. ἀθροίζομένη δ' ἐνταῦθα
εἰκότως τοῦ αἵματος τοῦτο μὲν ἐρυθραίνει, ἃ δὲ ἀπολείπει,
λευκαίνει.

5 Διὰ τί αἱ οὐλαὶ μέλαιναι τῶν σκληνιόντων; ἢ ὅτι 10
αἷμα διεφθαρμένον ἔχουσι διὰ τὴν ἐκ τῆ σκληρῆς σύμμιξιν
νοσήδους αἵματος καὶ ὑδαρῶς; ἢ μὲν οὖν οὐλὴ τὸ δέρμα
λεπτὸν καὶ ἐπιπόλαιον ἴσχει· τὸ δὲ αἷμα, διὰ τὸ ὑδαρὲς
καὶ θερμὸν εἶναι μέλαν ὄν, τοιαύτην ποιεῖ τὴν οὐλὴν δια-
φαινόμενον· καὶ δὴ πλεονάκεις ἢ οὐλὴ ἐν τῷ γίνεται με- 15
λαντέρα. γίνεται δὲ διὰ ταῦτό· δι' ἀσθένειαν γὰρ τῆ δερ-
ματος καταψύχεται τὸ αἷμα, καὶ ἐξατμίζοντος τῆ θερμῆς
γίνεται μελάντερον. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς πρεσβύταις οἱ τε
χρῶντες μελάντεροι γίνονται, καὶ αἱ οὐλαὶ αἱ συγγενεῖς
μελάντεραι ἢ νέοις· οἷον ὑπώπιον γὰρ αὐτοῖς ἅπαν τὸ 20
σῶμα οὐ διὰ λεπτότητα τοῦ δέρματος, ἀλλ' ὅτι τὸ θερμὸν
ἐκλείπει.

6 Πότερον ὅσα τῇ αὐτῇ αἰτία, τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν
εἰς τὸ ποιεῖν ἢ οὐ; λέγω δὲ οἷον ἐπεὶ τὰ ὑπώπια καὶ ὁ
χαλκὸς ἐξαίρει καὶ ἡ ραφανὶς καὶ ὁ κύαμος διαμασσωμένους 25
καὶ ὁ πνεύμων καὶ ἡ ἄργιλος καὶ ἕτερά τ' ἅττα, τῇ αὐτῇ
δυναμεί, ἢ ὁ μὲν χαλκὸς τῷ ἰὸν εἶναι, τὸν δὲ ἰὸν φαρμα-
κῶδη, ὁ δὲ κύαμος καὶ ὁ πνεύμων καὶ ἡ ἄργιλος τῷ ἐπι-
σπᾶν ἐφ' αὐτὰ διὰ μαρότητα, ἄλλα δὲ δι' ἑτέρας αἰτίας;
ἢ τὸ μὲν ἔσχατον ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων ταῦτό (πολλὰ 30
γὰρ καὶ ἐναντία τούτοις, καθάπερ καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ
ψυχρόν), τὰ δὲ πρὸ τούτων ὑδὲν κωλύει ἕτερα.

7 Διὰ τί αἱ μὲν ἄλλαι οὐλαὶ μέλαιναι γίνονται, αἱ
δὲ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ λευκαί; ἢ διότι μεταβάλλουσιν ἐν ᾧ
ἂν ὥσι πρὸς τὰς χοριαῖς, ἐν δὲ τῷ ὀφθαλμῷ μέλανι ὄντι 35
γίνονται, ὥς ἀνάγκη λευκὰς γίνεσθαι.

8 Διὰ τί ἀλγεινότερα ἢ πληγὴ τῷ νάρθηκος ἢ ἐνίων σκλη-
ροτέρων, εἰάν τις κατὰ λόγον σκοπῇ τύπτων; εὐλογώτερον
γὰρ τὴν τοῦ σκληροτέρου εἶναι ἀλγεινότεραν· μάλλον γὰρ

τύπτει. ἢ ὅτι ἡ σὰρξ ἀλγεί ἢ μόνον τυπτομένη ἀλλὰ καὶ
τύπτοσα; ὑπὸ μὲν ἔν τῶν σκληρῶν τύπτεται μόνον (ὑπὲρ
καὶ γὰρ διὰ τὴν σκληρότητα αὐτῶν), ὑπὸ δὲ τοῦ νάρθηκος
ἄμφω αὐτῇ συμβαίνει, τύπτεσθαι τε καὶ διὰ κορυφότητα
τοῦ βάρους τύπτειν μὴ εἰκουςαν, ὥς διπλασία γίνεται ἡ
πληγὴ.

Διὰ τί ἡ θαψία καὶ ὁ κύαθος τὰ ὑπώπια παύει, ἢ
μὲν ἀρχόμενα, ὁ δὲ ὕστερον, ἐναντία ὄντα; ὁ μὲν γὰρ
κύαθος ψυχρὸς, ὥσπερ καὶ ὁ ποιητὴς φησὶ "ψυχρὸν δ'
ἔλε χαλκὸν ὁδοῦσιν", ἢ δὲ θαψία θερμὸν καὶ καυστικόν. ἢ
ὁ μὲν κύαθος ὥσπερ τοῖς μικροψυχούσι τὸ ὕδωρ; ἅπαν
τῶσα γὰρ ἡ ψύξις κωλύει ἐξίεναι τὸ θερμὸν ἐκ τοῦ αἵμα-
τος ἐξ ἐπιπολῆς διὰ τὴν πληγὴν συνδραμόντος, καὶ ὅταν
ἐξέλθῃ τὸ θερμὸν, πήγνυται. ὥσπερ γὰρ ἂν εἰ ἔξω ἢ
πήγνυται, καὶ ἐγγὺς τοῦ ἔξω τὸ αἷμα, ὅταν ᾖ ὑπὸ τῷ
δέρμα, κωλυθέντος διεξίεναι τοῦ θερμοῦ, διὰ τὴν ψυχρό-
τητα τοῦ χαλκοῦ πήγνυται, ἀλλὰ πάλιν διαχεῖται καὶ
ἐπ' ἀνέρχεται ὅθεν συνέδραμεν. ἢ δὲ θαψία θερμὴ οὔσα τί
αὐτὸ ποιεῖ· κωλύει γὰρ πήγνυσθαι θερμὴ οὔσα.

Διὰ τί τὰ ὑπώπια διαλύεται προσέχουσι τὰ χαλκῶδη 10
οἷον κύαθους καὶ τὰ τοιαῦτα; ἢ διότι ψυχρὸν ὁ χαλκὸς
ἐστίν; κωλύει ἔν τῷ θερμὸν ἐξίεναι ἐκ τῆ συνιόντος] αἵματος
ὑπὸ τῆς πληγῆς, ἢ ἐξελθόντος ἐκ τῆ ἐπιπολῆς γίνεται ὑπὲρ
πιον. διὸ καὶ ταχὺ δεῖ προστιθέναι πρὶν παγῆναι. καὶ ἡ
θαψία δὲ μετὰ μέλιτος βοηθεῖ διὰ τὸ αὐτό· θερμὴ γὰρ
ἔσα κωλύει ψύχεσθαι τὸ αἷμα.

Διὰ τί ποτε, ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ πλεονάκεις ἔλκη 11
γένηται, ἢ οὐλὴ μέλαινα γίνεται; ἢ ὁπόταν γένηται ἔλκος
πᾶν ἀσθενὲς ἐς τοῦτο, καὶ ὅσῳ ἂν πλεονάκεις, τοσούτῃ
μᾶλλον· τὸ δὲ ἀσθενὲς κατεψυγμένον καὶ ὑγρότητας πλε-
ρες; διὸ καὶ μέλαν φαίνεται, εἰ τὰ μεγάλα ἔλκη καὶ
πολυχρόνια μελαίνας τὰς οὐλὰς ἴσχει. τὸ δὲ πολλάκις
λαβεῖν ἔλκος ὑδὲν ἀλλ' ἢ πολὺν χρόνον ἔχειν ἐστὶν ἔλκος.

Διὰ τί ποτε πρὸς τὰ ὑπώπια τοὺς κύαθους προστιθέ- 12
μεθα; ἢ διότι, ὅταν πληγῶμεν, ὁ τόπος καταψύχεται, τὸ
δὲ θερμὸν ὑποχωρεῖ. προστιθέμενος ἔν ὁ κύαθος, ψυχροῦ
όντος τοῦ χαλκοῦ, διακωλύει τὸ θερμὸν ἐκπορεύεσθαι.

Διὰ τί ἐν ταῖς ἐλαῖς ἢ γίνονται τρίχες; ἢ ὅτι αἱ πόροι 13
ἐπιτυφλύνται ἐξ ὧν αἱ τρίχες, καὶ παραλλάττουσιν;

2. τὸ om X^oY^o. || 4. τομῇ] τὸ μὲν C^oY^o. || 5. καὶ om C^o. || αὐτὸ τὸ ἐκ C^o. || 6. τε om C^o. || 12. ἔν om C^oY^o. || 13. αἷμα
om C^oX^oY^o. || 19. αἱ alterum om X^o. || 25. διαμασσωμένους C^oX^o. || 26. ἄργιλος C^o, ἄργιλος Y^o. || ἅττα om C^o. || 28. καὶ
ἢ ἄργιλος om C^oY^o. || 29. ἰαυτά X^o. || 33. αἱ δὲ ἐν] ἐν δὲ C^o. || 37. ἢ om X^o.

2. ὑπέκει — 3. αὐτῶν om C^o. || 7. ἢ μὲν] ὁ μὲν Y^o et pr X^o. || 8. ὕστερον om C^o. || 9. κύαθος om X^o. || ὥς X^oY^o. || 13.
ἐπιπολῆς δὲ διὰ X^o. || 22. συνιόντος X^o. || 29. εὐσθεῖς Y^o. || 31. εἰ τὰ] εἴτα C^o. || 32. μελαίνας C^oX^oY^o.

14 Διὰ τί οἰδήματα καὶ πελώματα λαμβάνουσιν αἱ πληγαί; ἢ διότι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον διασπένονται τὰ ὑγρά, εἰς τοὺς πλησίον τοῦτους προσκόψαντα ἀποπάλλεται πάλιν καὶ τῇ κολλήσει ὑγρὸν συνήγαγεν; εἰάν δὲ καὶ φλέβια τινα ῥαγῇ, ὕφαιμος ἢ συνδρομὴ γίνεται.

Ι. ΕΠΙΤΟΜΗ ΦΥΣΙΚΩΝ.

Διὰ τί τὰ μὲν βήττει, τὰ δ' οὐ, οἷον ἄνθρωπος μὲν βήττει, βοῦς δὲ ὄ; πότερον τῷ εἰς ἄλλο τι τρέπεσθαι τοῖς πλείους ζώοις τὸ περίττωμα, ἀνθρώπῳ δὲ δαῦρο; ἢ ὅτι ἐγκέφαλον πλείον καὶ ὑγρότατον ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ἢ δὲ βῆξ καταρρέοντος γίνεται φλέγματος.

2 Διὰ τί ἀνθρώπῳ μόνῳ τῶν ζώων αἷμα βεῖ ἐκ τῶν μυκτήρων; ἢ ὅτι ἐγκέφαλον ἔχει πλείον καὶ ὑγρότατον, ἀφ' οὗ αἱ φλέβες πληρούμεναι τοῦ περιττώματος διὰ τῶν πύρων προίενται τὴν ῥύσιν; λεπτότερον γὰρ γίνεται τῷ αἵματος τοῦ καθαροῦ τὸ νοσερὸν, τῷτο δὲ ἐξί τὸ μίχθον τοῖς τῷ ἐγκεφάλῳ περιττώμασι, καὶ ἐξὶ καθάπερ ἰχώρ.

3 Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν ὑπὸ σάρκα, τὰ δὲ κατὰ σάρκα πίνον ἐξί, τὰ δὲ κατ' ἀμφοτέρω; ἢ ὅσων μὲν πύ- κνὴ ἢ σάρξ, μεταξὺ τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρκὸς συστέλλεται ἢ ἑκμὰς διὰ τὸ ταύτη εἶναι τὸ δέρμα ἀφεστὸς φύσει· ἢ πεττομένη γίνεται πιμελή. ὅσα δὲ ἀραιότεραν ἔχει τὴν σάρκα τό τε δέρμα προεστὸς, κατὰ σάρκα πίνονα γίνεται. τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα ἐπ' ἀμφοτέρω πιαίνεται.

4 Διὰ τί οἱ παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες ἥττον ἔχουσι λεύκην τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν μὲν γυναικῶν αἱ πρεσβύτερες μᾶλλον; ἢ ὅτι ἡ λεύκη ἐξὶ πνεύματος ἔξοδος, ἐξί δὲ τὰ μὲν τῶν παίδων οὐκ εὐπνοα σώματα ἀλλὰ πυκνά, καὶ τὰ τῶν γυναικῶν ἥττον ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν· εἰς τὰ καταμήνια γὰρ τρέπεται· δηλοῖ δὲ ἡ λειότης τὴν πυκνότητα τῆς σαρκός. τὰ δὲ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν γυναικῶν εὐπνοα· μόνα γάρ, ὥσπερ τὰ παλαιὰ οἰκοδομήματα, διεσῶσαν ἔχει τὴν σύνθεσιν τῶν μορίων.

5 Διὰ τί ἄνθρωπος μόνον ἴσχει λεύκην; πότερον ὅτι λεπτοδερμότατον τῶν ζώων ἐστίν, ἅμα δὲ καὶ πνευματωδέστερον; σημειῖον δέ, ὅτι ἡ λεύκη ἐν τοῖς λεπτοδερμοτάτοις μάλισα καὶ πρῶτον γίνεται μέρεσιν. ἢ διὰ ταῦτα τε, καὶ

ὅτι μόνον πολιούται τῶν ζώων; ἐν γὰρ ταῖς λεύκαις πολυαὶ γίνονται αἱ τρίχες, ὥστε ἀδύνατον, ὅσα μὴ πολιούται, λεύκην ἴσχειν.

Διὰ τί αἶγες μὲν καὶ πρόβατα ἀμείγονται πλείστον β 5 γάλα, οὐ μέγιστον σῶμα ἔχοντα, ἄνθρωπος δὲ καὶ βοῦς ἔλαττον ὡς κατὰ λόγον; πότερον ὅτι εἰς τὸ σῶμα ἀναλίσσεται, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰς τὸ περίττωμα, τοῖς δὲ προβάτοις καὶ ταῖς αἰξὶ τὸ περιγινόμενον τῷ περιττώματος γάλα γίνεται πᾶν; ἢ ὅτι πολυτοκώτερά ἐξί τῶν μεγάλων, ὥστε πλείον σπᾶ περίττωμα διὰ τὸ πλείον τρέφειν; ἢ δι' ἀσθενίαν τῶν σωμάτων πλείον περίττωμα γίνεται κύουσιν αὐτοῖς; τὸ δὲ γάλα γίνεται ἐκ τῷ περιττώματος.

Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν, μεταβάλλοντα τὰ ὕδατα, 7 μεταβάλλει τὰς χροὰς καὶ ὁμοία γίνεται τοῖς ἐκεῖ, οἷον αἶγες, τὰ δὲ οὐ, οἷον ἄνθρωποι; καὶ ὅλως δὲ διὰ τί τὰ μὲν μεταβάλλει, τὰ δὲ οὐ, οἷον κόραξ οὐ μεταβάλλει; ἢ ὅν μὲν οὐ κρατεῖ ἡ φύσις τῷ ὑγροῦ, ὥσπερ ἡ τῶν ὀρνέων (διὸ καὶ κύσιν οὐκ ἔχει), οὐ μεταβάλλει; καὶ διὰ τί οὐκ αὐτὰ ἀλλὰ τὰ ἐκγονα μεταβάλλει; ἢ ὅτι ἀσθενέστερα τὰ νέα τῶν γεννησάντων;

Διὰ τί τὰ ἄρσενα μείζω τῶν θηλειῶν ὡς ἐπίπαν 8 ἐστίν; πότερον ὅτι θερμότερα, τῷτο δὲ αὐξητικόν; ἢ ὅτι ὀλόκληρα, τὰ δὲ πεπῆρωται; ἢ ὅτι τὰ μὲν ἐν πολλῷ χρόνῳ τελειοῦται, τὰ δὲ ἐν ὀλίγῳ;

25 Διὰ τί τὰ μὲν ταχυτόκα τῶν ζώων ἐξί τῶν δὲ πολυ- 9 λυχρόνιος ἢ κύητις; ἢ ὅτι τὰ μακροβιώτερα βραδυτέρον πέφυκε τελειοῦσθαι; ἐξί δὲ βραδυτόκα τὰ μακρόβια. ἢ μέντοι τὰ μάλισα, οἷον ἵππος ἀνθρώπου βραδυτοκώτερον μὲν, ὀλιγοχρονιώτερον δέ. τούτου δὲ αἷτιον ἡ σκληρότης τῶν ὕσερῶν· ὥσπερ γὰρ ἡ ξηρὰ γῆ οὐ ταχὺ ἐκτρέφει, οὕτω καὶ ἡ τοῦ ἵππου ὕερα.

Διὰ τί τοῖς ἄλλοις ζώοις τὰ ἐκγονα μᾶλλον τὰς 10 φύσεις ὁμοιοῦται ἢ τοῖς ἀνθρώποις; ἢ ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος πολλαχῶς διατίθεται τὴν ψυχὴν κατὰ τὴν ὁμιλίαν, καθὼς δ' ἂν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ διατεθῶσιν, ὅτω ποικίλλεται καὶ τὰ τικτόμενα. τὰ δὲ ἄλλα ζῶα τὰ μὲν πλείοντα πρὸς αὐτὸ τῷτο εἰσιν. ἐτι δὲ οὐ πληρῶται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν.

1. οἰδήματα K°. || πολυώματα X°. || 3. προσκόψαντα X°. || 4. ὑγρῶν Y°, τῶν ὑγρῶν C°. || 7. ὅσα ἐν ἐπιτομῇ φυσικῶν x. || 15. φλίγες X°. || 21. σάρξ ὑπὸ σάρκα μετ. C°X°Y°. || 22. ταύτη Y°. || τὸ δέρμα om C°X°Y°. || ἀφεστὸς X°, ἐφεστὸς C°, ἐφεστὸς Y°. || 23. δυνατέραν C°X°Y°. || 24. προεστὸς C°X°. || 28. ἢ om C°. || 31. τῶν σαρκῶν X°. || 32. καὶ τὰ τῶν X°. || 34. post μορίων C° Y° τὸ σῶμα. || 35. ὁ ἄνθρωπος X°.

4. ἀμειγνόμενα C°. || 7. δὲ ante πρ. om X°. || 8. περιγινόμενον C°X°. || 10. πλείον C°Y°. || 11. πλείον Y°. || 15. δὲ ante διὰ om C°. || 18. ἢ ὅτι C°X°Y°. || 19. αὐτὸ Y°. || 19 et 32. ἐκγονα C°Y°. || 21. ὡς ὥσπερ C°. || 25. τῶν ζώων τὰ μὲν ταχυτόκα C°. || 27. δὲ τὰ C°. || 29. μὲν μάλισα X°. || 35. ὅτι τε X°Y°. || 36. καὶ τὰ κατὰ X°.

- 11 Διὰ τί οἱ λευκοὶ ἄνθρωποι καὶ ἵπποι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γλαυκοί; ἢ διότι τριῶν χρωμάτων ὄντων τοῖς ὀμμασι, μέλανος καὶ αἰγωποῦ καὶ γλαυκοῦ, τῷ τοῦ σώματος χρώματι καὶ τὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ χρῶμα ἀκολουθεῖ, τῷ δὲ ἐς γλαυκότης.
- 12 Διὰ τίνα αἰτίαν οἱ νάνοι γίνονται; ἔτι δὲ μᾶλλον καθόλου, διὰ τί τὰ μὲν ὅλως μεγάλα, τὰ δὲ μικρά; ἔτα οὕτω σκεπτέον. δύο δὲ τὰ αἰτία· ἢ γὰρ ὁ τόπος ἢ ἡ τροφή. ὁ μὲν οὖν τόπος, εἴαν ἢ στενός, ἢ δὲ τροφή, εἴαν ἢ ὀλίγη, ὥσπερ καὶ ἡδὴ γεγενημένων περὶνται μικρὰς ποιεῖν, οἷον οἱ τὰ κυνῖδια τρέφοντες ἐν τοῖς ὀρυγοτροφείοις. ὅσοις μὲν οὖν ὁ τόπος αἰτίας, ἔτοι πυγμαῖοι γίνονται. τὰ μὲν γὰρ πλάτη καὶ τὰ μήκη ἔχοντες γίνονται κατὰ τὸ τῶν τεκόντων μέγεθος, μικροὶ δὲ ὅλως. τούτῳ δὲ αἰτίον, ὅτι διὰ τὴν ξενότητα τοῦ τόπου συγκλῶμεναι αἱ εὐθείαι 15 καμπύλαι γίνονται. ὥσπερ ἔν οἱ ἐπὶ τῶν καπηλείων γραφόμενοι μικροὶ μὲν εἰς φαίνονται δ' ἔχοντες πλάτη καὶ βάθη, ὁμοίως συμβαίνει καὶ τοῖς πυγμαίοις. ὅσοι δὲ διὰ τροφῆς ἔνδειαν ἀτελεῖς γίνονται, ἔτοι καὶ παιδαριώδη τὰ μέλη ἔχοντες φαίνονται. καὶ ἐνὶς ἰδεῖν ἔστι μικροῦς μὲν 20 σφόδρα, συμμέτρους δέ, ὥσπερ τὰ Μελιταῖα κυνῖδια. αἰτίον δὲ ὅτι ἔχῃ ὡς ὁ τόπος ἢ φύσις ποιεῖ.
- 13 Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν ἐξ ἀλλήλων γίνεται, τὰ δ' ἐκ τινων συγκρινόμενων ὁμοίως τῆς ἐξ ἀρχῆς γενέσεως αὐτοῖς ὑπαρξάσης; καθάπερ οἱ περὶ φύσεως λέγοντες λέγουσι καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν τῶν ζώων γενέσθαι, διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ μετακινήσεις τῷ κόσμῳ καὶ τῷ παντὸς ἔτω μεγάλας· καὶ νῦν εἴπερ μέλλει πάλιν ἔσθαι, τοιαύτας τινὰς ὑπάρχειν δεῖ κινήσεις; ἢ μὲν γὰρ ἀρχὴ παντὸς ἔργου μέγιστον· ἡμισυ γάρ· τὸ δὲ σπέρμα ἀρχὴ 30 τῶν μὲν οὖν μικρῶν ὅσα γίνεται μὴ ἐξ ἀλλήλων, αἰτίον τοιαῦτα γενέσθαι ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἐγενήθησαν ἢ τῷ σπέρματος μικρότης· τῷ γὰρ ἐλάττωτος καὶ ἡ ἀρχὴ ἐλάττων. ὥς ἐκ ἀνάγκης καὶ αἱ τούτου μεταβολαὶ πρὸς τὸ γεννηθῆαι αὐτῷ τὸ σπέρμα. ὅπερ συμβαίνει· γίνονται γὰρ ἐν ταῖς 35 μεταβολαῖς μάλιστα. τοῖς δὲ μείζονσι μείζονος δεῖ καὶ μεταβολῆς.
- 14 Διὰ τί τὰ μὲν πολύτεκνα τῶν ζώων, οἷον ὕς, κύων, λαγώς, τὰ δὲ οὐ, οἷον ἄνθρωπος, λέων; ἢ ὅτι τὰ πολλὰς μήτρας καὶ τύπους ἔχει, ἃς καὶ πύμπλασθαι· θυμῷ καὶ εἰς ἃ σχίζεται ἡ γονή, τὰ δὲ τὴνναντίον.
- Διὰ τί ἐλάχιστον διάστημα τῶν ὀμμάτων ὁ ἄνθρωπος 5 ἔχει τῶν ζώων κατὰ μέγεθος; ἢ διότι μάλιστα κα φύσιν ἔχει τῶν ἄλλων, ἢ δὲ αἰσθήσις φύσει τὸ ἔμσθεν· ἐφ' ὃ γὰρ ἡ κίνησις, τοῦτο δεῖ προορᾶν. ὅσῳ δ' ἢ πλεῖον τὸ διάστημα τῶν ὀμμάτων, τοσούτῳ μᾶλλον ὀφθαλμοὶ ἔσονται ἐν τῷ πλαγίῳ. εἰ ἔν ἔχειν δεῖ κατὰ 10 σιν, ὅτι ὀλίγιστον δεῖ τὸ διάστημα εἶναι· οὕτω γὰρ εἰ πρόσθεν μάλιστα πορεύσεται. ἔτι δὲ τοῖς ἄλλοις ζώοις, χεῖρας οὐκ ἔχουσιν, ἀναγκαῖον παρορᾶν εἰς τὰ πλάδιὰ πλεῖον διέσκηκε τὰ ὀμματα αὐτῶν, καὶ μάλιστα προβάτων, διὰ τὸ μάλιστα ποιεῖσθαι τὴν πορείαν κύπτου.
- Διὰ τί τὰ ἄλλα ζῶα τὰ μὲν οὐκ ἐξονειρώττει, τι ὀλιγάκις; πότερον ὅτι οὐδὲν ὑπτίον κατάκειται, ἐξονειρά 15 δὲ ἐδὲν μὴ ὑπτίον; ἢ ὅτι ἐκ ἐνυπνιαζέει τὰ ἄλλα ὁμοῖα δὲ ἐξονειρωγμὸς μετὰ φαντασίας γίνεται.
- Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν κινεῖ τὴν κεφαλὴν, τὰ οὐ κινεῖ; ἢ ὅτι ἐνία οὐκ ἔχει αὐχένα; διὸ ταῦτα οὐ· τὴν κεφαλὴν.
- Διὰ τί ἄνθρωπος πτάρνυται τῶν ζώων μάλιστα; 20 τερον ὅτι τὸς πόρους εὐρεῖς ἔχει δι' ὧν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ εἰσέρχεται; τούτοις γὰρ πνεύματος πληρημένοις πτάρνυ 25 ὅτι δὲ εὐρεῖς, σημεῖον ὅτι ἡκιστα ὀσφραντικὸν τῶν ἄλλζώων· ἀκριβέστεροι δὲ οἱ λεπτότεροι. εἰ οὖν εἰς μὲν· εὐρεῖς πλεον καὶ πλεονάκις εἰσέρχεται τὸ ὑγρόν, οὐ πματουμένου ὁ πταρμὸς γίνεται, τοιοῦτους δὲ μάλιστα ζώων οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν, πλειστάκις ἂν πτάρνοιντο εἰκῶ 30 ὅτι ἐλάχιστοι κατὰ τὸ μήκος οἱ μυκτῆρες, ὥς ἐ τὸ μανθὲν ὑγρὸν ταχὺ δύναται πνεῦμα γένεσθαι. ἐν δὲ ἄλλοις διὰ μήκος καταψύχεται πρότερον.
- Διὰ τί ἡ γλῶττα οὐδενὸς πιερά τῶν ζώων; ἢ ὅτι πῖον πυκνόν, ἢ δὲ γλῶττα ἀραιὰ φύσει ἐστίν, ὅπως 35 χυμοὺς γνωρίζῃ;
- Διὰ τί τὰ θήλαα συντάσει οὐρεῖ, τὰ δὲ ἄρρενα ἢ ὅτι πορρώτερον ἐστὶν ἡ κύσις ἢ τῶν θηλειῶν, καὶ εἰς βάκαὶ εἰς μήκος; μεταξὺ γὰρ αὐτῶν ἡ μήτρα τῆς ἐδρας·

6. νάνοι C°. || 10. ἢ om F°. || καὶ ὥσπερ καὶ C°. || μικρὸν F°. || 11. ὀρυγοτροφείοις C°X°. || 13. τὰ om F°F°. || 16. κα λῶν X°. || 18. τοὺς πυγμαίους X°. || ὅσοις F°. || 27. κινήσεις C°. || 29. τινὰς om C°. || 31. ὅσα] καὶ ὅσα X°F°. || 32. ἐγενήθη F°. || 36. μείζονσι om X°. || καὶ om C°.

1. λαγώς om C°. || 2. ἃς] ἴσους C°F°. || 7. δεῖ] δὲ C°F°. || 8. πλείστον C°. || ἔσονται αἱ ὀφθαλμοὶ C°. || 23. οὐχρεῖς C°, οὐχί F°. || 24. πληρουμένοις πνεύματος C°. || 25. ὅτι post σημείον om C°. || 27. τὸ om X°F°. || πνευματουμένοις F°. || 30. ἐλάχιστον F°. || 31. γενέσθαι C°. || 37. ἢ alterum om C°. || 38. εἰς om C°F°.

εἴς κύστεως. ὥς δὲ βίαις πλείονος τὸ ἐκπεμπόμενον
διὰ γε τὴν ἀπόσασιν τῆς μήτρας. βιάζεται δὲ συντεῖνον
τῷ πνεύματι.

11 Διὰ τί τῶν ζώων ὅσα μὴ πέττειται, πάντα ἀποβάλλει
τὰς χειμερινὰς τρίχας, πλὴν ὄως; καὶ γὰρ κύων ἀποβάλ- 5
λει καὶ βοῦς. ἢ ὅτι θερμότατον ἢ ὅς ἐστι, καὶ ἐκ θερμοῦ
πεφύκασιν αἱ τρίχες αὐτῆς; τοιοῦτον γὰρ ἐστὶ τὸ λιπαρόν.
τῶν μὲν ἔν ἄλλων ἢ διὰ τὸ ἀποφύχσθαι τὸ ὑγρὸν ἀπο-
πίπτουσιν, ἢ πέττειν τροφήν οὐ δυναμένης τῆς οἰκείας θερ-
μότητος, ἢ διὰ τὸ μηδὲν πάσχειν τὴν ὑγρότητα τὴν ἐν 10
αὐτῇ, διὰ τὸ πέττεσθαι καλῶς τὴν τροφήν, ἐκ ἀποβάλλει
τὰς τρίχας. ὁπότε γὰρ ἡ αἰτία τῆς ἀποβολῆς ἐστίν, ἰκανὴ
ἢ πίστεως κωλύσαι. πρόβατα δὲ καὶ ἄνθρωποι διὰ πλῆθος
καὶ πυκνότητα τῆς τριχὸς ἀπαθῆ ἐστίν· οὐ γὰρ διακινεῖται
ἢ ψύξις εἰς βάθος, ὥς πῆξαι τὴν ὑγρότητα ἢ πέψαι 15
κωλύσαι τὴν θερμότητα.

22 Διὰ τί τῶν μὲν προβάτων μαλακώτεραι αἱ τρίχες
ἀναφύονται τιλλόμεναι, τῶν δὲ ἀνθρώπων σκληρότεραι;
ἢ ὅτι τῶν μὲν προβάτων ἐκ τοῦ ἐπιπολῆς πεφύκασιν; διὸ
καὶ ἀλύπως ἐκσπῶνται, μενούσης τῆς ἀρχῆς τῆς τροφῆς 20
ἀδιαφθόρου, ἢ ἐστὶν ἐν σαρκί. τὰ μὲν οὖν περιττώματα
ἀνοιχθέντων ἐξατμίζει μᾶλλον, τὸ δὲ ἔριον σαρκὸς οἰκείαν
τροφὴν λαμβάνει· σὰρξ δὲ μαλακοῖς καὶ γλυκεῖσι τρέ-
φεται. αἱ δὲ τῶν ἀνθρώπων τρίχες ἐκ βάθους πεφυκυῖαι
βία καὶ μετ' ἀλγηδόνης ἐκσπῶνται. δῆλον δὲ· ἐπισπῶν- 25
ται γὰρ αἷμα. τραυματιζομένου ἔν τῷ τόπου συμβαίνει
αὐτὸν καὶ οὐλοῦσθαι. διὸ τέλος μὲν συμβαίνει γίνεσθαι
τοῖς τιλλομένοις· ἔως δ' ἂν ἀνίσωσι τρίχες, σκληρὰς ἀνιέ-
ναι διὰ τὸ τὴν μὲν τροφὴν τῆς σαρκὸς ἐκλελειπέναι
πᾶσαν τροφήν, ἐκ περιττωμάτων δ' αὐτὰς γίνεσθαι. ση- 30
μεῖον δὲ· τῶν μὲν γὰρ πρὸς μεσημβρίαν πάντων σκληραὶ
εἰσιν αἱ τρίχες διὰ τὸ τὸ ἐκτὸς θερμὸν εἰς βάθος διακινού-
μενον ἐξατμίζειν τὴν εὐπεπτον τροφήν, τῶν δὲ ὑπὸ τὰς
ἄρκτους μαλακαί· τοῖσι γὰρ ἐπιπολῆς μᾶλλον ἐστὶ τό-
θ' αἷμα καὶ οἱ γλυκεῖς χυμοί· διὸ καὶ εὐχροοὶ εἰσιν.

23 Διὰ τί αἱ μὲν τῶν προβάτων τρίχες ὅσῳ ἂν μακρό-
τεραι ᾖσι, σκληρότεραι γίνονται, αἱ δὲ τῶν ἀνθρώπων
μαλακώτεραι; ἢ ὅτι αἱ τῶν προβάτων, οἷαν εἶρηται τρο-
φήν ἔχουσιν, μακρὰν τῆς ἀρχῆς ἀπαρτῶμεναι ἀτροφώ-
τεραί εἰσι, καὶ ῥαδίως ἐξ αὐτῶν ἐξατμίζεται ὑπὸ τοῦ 40

θερμοῦ ἢ ἐνυπάρχουσα τροφή δι' εὐπεψίαν; ξηραίνόμεναι
δὲ ξηρότεραι γίνονται· τὸ γὰρ ὑγρὸν μαλακόν. αἱ δὲ τῶν
ἀνθρώπων ἐλάττω μὲν, μᾶλλον δὲ τῆς ἀρχῆς. πέττειται
δὲ αὐταῖς μᾶλλον διὰ τὸ ἐλάττω εἶναι· πεττομένη δὲ
μαλακώτεραν ποιεῖ τὴν τρίχα· πάντα γὰρ τὰ πεπεμμένα
τῶν ἀπέπτων μαλακώτερα ἐστίν. ἐκ περιττώματος γὰρ
πλείους ἢ τῷ ἀνθρώπου θρίζῃ ἢ τῷ προβάτῳ. σημεῖον
δὲ· τὰ γὰρ νέα πρόβατα τῶν παλαιῶν μαλακώτερα ἔχει
τὰ ἔρια.

Διὰ τί οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ ὄρνιθες οἱ δασεῖς λάργνοι 24
εἰσιν; ἢ ὅτι θερμοὶ καὶ ὑγροὶ τὴν φύσιν εἰσὶ, δεῖ δὲ ἀμ-
φοῖν πρὸς τὴν ὀχέαν. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν ἐκκρίνει, τὸ δὲ
ὑγρὸν ἐκκρίνεται. διὰ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ οἱ χωλοὶ ἄνδρες· ἢ
γὰρ τροφή αὐτοῖς ὀλίγη μὲν κάτω ἀφικνεῖται διὰ τὴν
ἀναπηρίαν τῶν σκελῶν, εἰς δὲ τὸν ἐπάνω τόπον ἔρχεται
πολλή, καὶ εἰς σπέρμα συγχρίνεται.

Διὰ τί ὁ ἄνθρωπος χαίτην οὐκ ἔχει; ἢ διότι πύγωνα 25
ἔχει, ὥς ἡ ἐκεῖ ἀπελθῶσα τροφή τῆς τοιαύτης περιττώσεως
εἰς τὰς σιαγόνας ἔρχεται;

Διὰ τί πάντα τὰ ζῶα ἀρτίους τὴν πόδας ἔχει; ἢ ὅτι 26
ἐκ ἐνδέχεται κινεῖσθαι μὴ ἐξηκότος τινός, ἂν μὴ ἄλλῃται;
ἐπεὶ τοῖνυν ἐκ δυοῖν τινοῖν κίνησιν ἀνάγκη τῇ πορείᾳ εἶναι,
ἐκ τε κινήσεως καὶ στάσεως, ταῦτα δὲ δύο, καὶ ἄρτια ἦδη.
καὶ τετράποδα, διότι πλείους· τὴν μὲν γὰρ δύο κινεῖ, οἱ δὲ
δύο ἐξήκασιν. καὶ οἱ ἑξ· καὶ τὰ ἄλλα δὲ δύο ἔτι· τῶν
δὲ τὸ μὲν κινεῖται, τὸ δὲ ἔστηκεν.

Διὰ τί τοῖς μὲν ἵπποις καὶ τοῖς ὄνοις ἐκ τῶν οὐλῶν 27
φύονται τρίχες, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ὅ; ἢ διότι τοῖς μὲν ἄλ-
λοις ζώοις ἐστὶ τὸ δέρμα μέρος τῆς σαρκός, ἀνθρώπῳ δὲ κα-
θάπερ πάθος σαρκός; δοκεῖ γὰρ αὐτῆς τὸ ἐπιπολῆς κατα-
ψυχόμενον σφαιρώτερον γίνεσθαι, καθάπερ τῶν ἐφθῶν ἀλευ-
ρων αἱ γραῖαι καλέμεναι. ἐπεὶ ἔν κακείνῃ εἰσιν ἄλευρον
ἐφθόν, καὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου καλέμενον δέρμα σὰρξ ἂν εἴη.
τραυματισθέντος δὲ ἢ τριβέντος ἀνθρώπου μὲν τὴν σάρκα
συμβαίνει πυκνῶσθαι· διὸ ἡλλοιωμένης τῆς ἐπιπολῆς σαρ- 35
κὸς οὐ τὴν αὐτὴν φύσιν λαμβάνει τὰ τραύματα ἢ περ καὶ
ἐκ γενετῆς· ἀλλοιωθεῖσθαι δ' αὐτῆς μὴ γίνεσθαι ἔτι τὸ ἑξ
αὐτῆς ὅθεν ἄτοπον, καθάπερ καὶ ἐκ τῶν ἀλωπεκίων καλε-
μένων· καὶ γὰρ αὗται τῆς ἐπιπολῆς σαρκὸς φθοραὶ καὶ
ἀλλοιώσεις εἰσιν. τῶν δὲ ὑποζυγίων τριβέντων καὶ ὑγιαζο-

4. πέττειται C°. || 6. ὁ C°X°. || 7. αὐτῷ C°X°. || 9. ἢ διαπέττειν C°. || 11. αὐτῇ διαπέττεσθαι C°. || 16. κωλύει C°. || 20. τῆς τροφῆς om C°. || 21. ἀδιαφθόρου X°. || 32. alterum τὸ om C°X°. || 33. ἐξετάζειν C°Y°.

6. τῶν om C°. || 14. κάτω μὲν C°X°Y°. || 15. ἀπειρίαν X°. || 29. καθάπερ τὸ πάθος X°. || 30. αὐτοῖς C°X°. || 32. γραῖαι ἀγρίαι C°X°Y°. || 36. καὶ om C°. || 37. ἀλλ. μὴ γίνεσθαι δ' αὐτὴν ἔτι X°.

- μένων πάλιν αναπληρῶται τὰ νεοσηκότα μέρη τῷ σώματος τῶν αὐτῶν μὲν, ἀσθενεσέρων δ' ἢ ἐξ ἀρχῆς ἦν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ καὶ τὸ δέρμα μέρος αὐτῶν, γίνονται τε αὐτὰ καὶ φύονται τρίχες (ἐκ δέρματος γὰρ φύονται τρίχες), λευκαὶ δὲ φύονται διὰ τὸ τὸ δέρμα ἀσθενεσέρον γεγενῆσθαι τοῦ ἐξ ἀρχῆς, καὶ τὴν λευκὴν ἀσθενεσάτην εἶναι τρίχα.
- 28 Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ζώοις διαμένει ὁμοίως τὰ δίδυμα θήλεα καὶ ἄρρενα ὄντα, ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις ὅ; ἢ διότι τέτω ἀσθενῆ μάλιστα τὰ δίδυμα· μονοτόκον γὰρ ἐστίν. ἐν δὲ τοῖς διδύμοις παρὰ φύσιν τὸ θῆλυ γίνεσθαι καὶ ἄρρεν, ὥς ὃ μάλιστα ἐστὶ παρὰ φύσιν, τῆτο καὶ ἀσθενεσάτον.
- 29 Διὰ τί τοῖς μὲν ἵπποις καὶ τοῖς ὄνοις ἐκ τῶν οὐλῶν φύονται τρίχες, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ὅ; ἢ διότι ἡ ἐλὴ κωλύει διὰ τὴν πύκνωσιν ἢ διὰ τὸ φθείρειν τὴν τροφήν; τοῖς μὲν οὖν ἀνθρώποις παντελῶς κωλύει διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς τριχός, τοῖς δὲ ἵπποις ἐκ ἐκάλυψε, διέφθειρε δέ.
- 30 Διὰ τί τοῖς ζώοις ἄρτιοι πόδες; ἢ ὅτι παντὸς μὲν τοῦ κινουμένου ἀνάγκη τι ἡρεμεῖν, συνέβαινε δὲ περιττῶν ὄντων μὴ γίνεσθαι τοῦτο· ὅπερ κατὰ τὴν ἀντισχιάν τῶν ποδῶν ἦν ἡ κίνησις.
- 31 Διὰ τί ἐλάττω χρόνον τὰ ζῶα καθεύδει ἢ ἐργήγορεν, οὐ συνεχῶς δέ; ἢ διὰ τὸ μὴ ἅμα πᾶσαν πέττεσθαι τὴν περιττώσιν; ἀλλ' ὅταν τι πεφθῇ, κυφισθὲν διεγείρεται. καὶ πλεονάκεις δ' ἐγείρονται, ὅσοις ψυχρὸς ὁ τόπος ὁ πέττων ἐστὶ τὴν περιττώσιν· ταχὺ γὰρ παύεται καὶ πολλακίς, ἢ δὲ διάπαυσις ἐγερσίς ἐστιν. ἡδὺ δέ, οὐδὲ εἰκός, διὰ τὸ ἀνάπαυσιν εἶναι φαίνεται. ἀλλ' οὐδ' ἐνταῦθα πλείω χρόνον ἢ ἀνάπαυσις γίνεται τῶν κατὰ φύσιν ἐργῶν· ὅδ' εἰ τὸ ἐσθίειν ἡδίων τῷ μῆ, ὅμως πλείω χρόνον ἐσθίσιν ἢ ἀσπεύουσιν.
- 32 Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν εὐθὺς ἀκολουθεῖ τοῖς γεννήσασιν, τὰ δ' ὀψέ, οἷον ἄνθρωπος, ἢ μῶλις, ἢ οὐδέποτε; ἢ διότι τὰ μὲν ταχὺ ἀπολαμβάνει τὸ γνωρίζειν, τὰ δ' ὀψέ; καὶ τὰ μὲν ἀναίσθητα τῷ ὠφελῆντος, τὰ δὲ ἔχει αἴσθησιν. ὅσα μὲν οὖν ἄμφω ἔχει ταῦτα (λέγω δ' οἷον καὶ αἴσθησιν τῷ ὠφελῆντος καὶ ἐπιτέλεσιν τῷ σώματος), ἀκολουθεῖ, τὰ δὲ μὴ ἄμφω οὐ ποιεῖ τοῦτο· δεῖ γὰρ δύνασθαι καὶ διαισθάνεσθαι.
- 33 Διὰ τί λευκὴ οὐ γίνεται τοῖς ἄλλοις ζώοις; πότερον ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις νόσημα, τοῖς δὲ ἀνθρώποις γίνεται διὰ
- λευκα τὰ δέρματα καὶ αἱ τρίχες αὐτῶν; ἀλλ' ὅμως ἀρῆσειεν ἂν τις διὰ τί ὕστερον οὐ γίνεται ἀλλ' ἐκ γενετῇ ποικιλία· ἢ ὅτι τὰ δέρματα τῶν ἄλλων ζώων σκληρά, θρωπος δὲ φύσει λεπτοδερμότατος; ἢ δὲ λευκὴ πνεύμα ἐστὶν ἐκκρισις, ὃ κωλύεται διὰ τὴν πυκνότητα ἐξέναι ἄλλοις ζώοις τῷ δέρματος.
- Διὰ τί ἐν μὲν τῇ λευκῇ πολλὰ γίνονται, ὅπερ δὲ λαιαί, ἐκ αἰε λευκῆ; ἢ διότι αἱ τρίχες ἐκ τῷ δέρματος εἰ ἢ δὲ πολλὰ ὥσπερ σαπρότης τις τῶν τριχῶν ἐστίν. ὅταν τὸ δέρμα κάμνη, ἀνάγκη καὶ τὴν τρίχα ἐκ ἐκείνου κάμνειν· ὅταν δὲ ἡ θρίξ, ἐκ ἀνάγκης τὸ δέρμα.
- Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν χαλεπά ἐστι μετὰ τὸν τάοιον κύων καὶ ὕς, τὰ δὲ ὅδεν ἐπιδήλως, οἷον γυνή, πρότον; ἢ ὅτι ὅσα μὲν περιττωματικά πράξα; ἀπέρχεται ἢ ἐν τῷ τόκῳ τὰ λυποῦντα. τούτοις δὲ ἀπὸ τῶν εὖ ἐχόντων γίνεται ἡ ἀφαίρεσις, ὥς ὃ ἰσχυρότης ποιεῖ διὰ τὴν ἐξουργήν, ὥσπερ καὶ αἱ ἀλεκτορίδες ὃ τεκῆσαι χαλεπαί, αἱ ἐκπαύσαι, διὰ τὴν ἀσπιάν.
- Διὰ τί οἱ εὐνῆχοι τὰ μὲν ἄλλα εἰς τὸ θῆλυ διαφύονται μετὰβάλλουσιν· καὶ γὰρ φωνὴν θηλυκὴν ἰσχυροῦς ὀξύτητα καὶ ἀναρβρίαν, καὶ ὕτω σφόδρα μεταπίπτουσιν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις τὰ ἐκτεμνόμενα. ἐναντίως δὲ ταῦροι καὶ οἱ κριοὶ τὰ κέρατα ἰσχυροῦς, διότι καὶ τὰ θῆ ἐναντίως αὐτῶν ἔχει. διὸ οἱ μὲν μεῖζω ἐκτεμνόμενοι ἔσιν, οἱ δὲ ἐλάττω. τὸ δὲ μέγεθος μόνον οἱ εὐνῆχοι ἐκ ἄρρεν μεταβάλλουσιν· μεῖζος γὰρ γίνονται. ἐστὶ δὲ τῆτι ἄρρενος· τὰ γὰρ θήλεα ἐλάττω ἐστὶ τῶν ἄρρένων. ἢ τῆτο εἰς τὸ ἄρρεν, ἀλλ' εἰς τὸ θῆλυ; ὃ γὰρ εἰς πᾶν τὸ μέγεθος, ἀλλ' εἰς τὸ μῆκος μόνον, τὸ δὲ ἄρρεν καὶ εἰς πῆτος καὶ εἰς βάθος· τότε γὰρ τετελειώται. ἔτι δὲ ὡς εἰ τὸ θῆλυ πρὸς τὸ ἄρρεν, οὕτως αὐτοῦ τοῦ θήλεος ἢ παρὰ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἢ μὲν γὰρ ἡδὴ γενναία, ἢ δὲ ὅ. εἰς τέτων ἔν μεταβάλλει· ἐπὶ μῆκος γὰρ ταύταις ἢ αὐτῇ διὸ καὶ Ὀμηρος εὖ τὸ "μῆκος δ' ἔπορ' Ἀρτεμις ἀγνή," διὰ τὴν παρθενίαν, ὃ εἶχε, δυναμένης δύναι. οὐκοῦν εἰς ἄρρεν κατὰ τὸ μέγεθος μεταβάλλει. ὃ γὰρ εἰς τὸ τέλ μεταβάλλει. οἱ δὲ εὐνοῦχοι εἰς μέγεθος τὸ μῆκος ἐπιδόασιν.
- Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι ἢ ὅλως ἐκ ἰσχυροῦς ἢ ἥττον ἐκ

1. μέλη C°. || 4. ἐκ — τρίχες om C°. || 5. alterum τὸ om C°. || 6. ἀσθένειαν C°. || 8. θήλεα καὶ ἄρρενα ὄντα X°, θήλεος ἄρρενος ὄντος Y°. || 9. τῶν C°, om X°. || 11. ἀσθενέστερον C°. || 24. ἐγείρεται X°. || 27. φαίνεται X°. || ἢ ἀνάπαυσις — 29. χρ om C°. || 30. γενήμασι X°Y°. || 32. τὸ] τοῦτο X°. || 34. ἔχει ἄμφω X°. || 39. ἀνθρώποις οὐ γίνεται X°.

3. τῶν] αὐτῶν τῶν X°. || ζῶων om C°. || 7. γίνεται C°. || 9. σαπρότης ὥσπερ πολλὰ C°X°Y°. || 10. ὕσαν om X°. || 12. om C°. || 13. οἷον — ἐπιδήλως om C°. || 14. om X°. || 15. τούτοις] ὅσοις X°Y°, quorum X° in margine ἴσως λάβει ταῦτα, λεπτά. || 21. ἐξυτήτα] ἀμωρφίαν X°. || 25. ἐλάττω ἀνίσχυροί εἰσι. τὸ X°Y°. || 34. εὖ τὸ] εὖτε X°.

- ἡ ὅτι μεταβάλλουσι τὴν φύσιν ἐν τῇ ἐκτμήσει εἰς τὰ ἄγωνα; τοιαῦτα δὲ καὶ γυνή, ὣν ὑδτερον ἴσχει ἰξίας, εἰ μὴ τι σπάνιον γυνή.
- 38 Διὰ τί μᾶλλον ἄνθρωπος πολλὰς φωνὰς ἀφίησι, τὰ δὲ ἄλλα μίαν, ἀδιάφορα ὄντα τῷ εἶδει; καὶ τῷ ἀνθρώπου 5 μία φωνή, ἀλλὰ διάλεκτοι πολλαί.
- 39 Διὰ τί δὲ αὐτὴ ἄλλη, τοῖς δὲ ἄλλοις ὅ; ἡ ὅτι οἱ μὲν ἄνθρωποι γράμματα πολλὰ φθέγγονται, τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν ὑδέν, ἕνα δὲ δύο ἢ τρία τῶν ἀφώνων; ταῦτα δὲ ποιεῖ μετὰ τῶν φωνηέντων τὴν διάλεκτον. ἔστι δὲ ὁ λόγος οὐ τὸ 10 τῇ φωνῇ σημαίνειν, ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν αὐτῆς, καὶ μὴ ὅτι ἀλγεῖν χαίρει. τὰ δὲ γράμματα πάθη ἐστὶ τῆς φωνῆς. ὁμοίως δὲ οἱ τε παῖδες καὶ τὰ θηρία δηλῶσιν· οὐ γὰρ πω ὑδὲ τὰ παιδία φθέγγονται τὰ γράμματα.
- 40 Διὰ τί μόνον τῶν ζώων ἄνθρωπος γίνεται ἰσχυρόφωνος; 15 πότερον ὅτι καὶ ἐνέον, ἡ δὲ ἰσχυροφωνία ἐνότης ἐστίν; ἀλλὰ καὶ ὑδ' ὅλως πεπλήρωται τὸ τοῦ μόριον. ἡ ὅτι κοινωεῖ μᾶλλον λόγῳ, τὰ δ' ἄλλα φωνῆς; ἔστι δὲ ἡ ἰσχυροφωνία ὡς κατὰ τὸ ὄνομα ἐν ἡ ὡς συνεχῶς διεξίεναι.
- 41 Διὰ τί ἄνθρωπος γίνεται ἐκ γενετῆς χωλὸς μάλιστα 20 τῶν ἄλλων ζώων; πότερον ὅτι ἰσχυρὰ τῶν ἄλλων ἐστὶ σκέλη τῶν ζώων; ὡς δὲ γὰρ καὶ νευρώδη καὶ τετράποδα καὶ ὄρνιθες ἔχουσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι σαρκώδη· διὰ τὴν ἀπαλότητα ἔνθα πᾶν πηρῶνται ἐν τῇ κινήσει. ἡ διότι μόνον τῶν ζώων πολλὰς ἔχει χρόνους τῆς γενέσεως; καὶ γὰρ ἐπτάμηνα καὶ 25 ὀκτάμηνα καὶ δεκάμηνα γίνεται. τοῖς δ' ἄλλοις εἰς χρόνος τῆς τελειώσεως γέγονεν ὡς διατρίψας· τοῖς δ' ἄνθρωποις πολὺς ὁ χρόνος γίνεται τῆς ἐν πλήθει διατριβῆς, ὥστε κινυμένων διὰ τὸ ἀπαλὰ εἶναι καὶ θραύεται τὰ ἀκρωτήρια ἐν τῷ πλείονι χρόνῳ πλείω.
- 42 Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι ἐλαττωθεὶς τὰς κνήμας ἰσχύουσι καὶ 30 σαπράς; πότερον ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες, οἱ δ' εὐνοῦχοι γυναικικοί; ἡ τὸ μὲν συμβέβηκεν, αἴτιον δὲ καὶ ταῖς γυναιξὶν ὅτι ἡ θερμότης κάτω ὁρμά. δηλοῖ δὲ τὰ γυναικεῖα. διὸ ἔτε οἱ εὐνοῦχοι οὔτε γυναῖκες δασεῖς γίνονται, διὰ πολλὴν 35 ὑγρότητα.
- 43 Διὰ τί τῶν ζώων ὅθεν λιθιά ἀλλ' ἡ ἄνθρωπος; ἡ ὅτι τῶν μὲν ὑποζυγίων καὶ τῶν πολυωνύχων οἱ πόροι τῆς κύσεως εὐρεῖς εἰσίν; ὅσα δὲ μὴ τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ζωτο-
- καὶ ἐν αὐτοῖς, οἷον ἐνίοι τῶν ἰχθύων, τούτων δὲ οὐδὲν κύσει ἔχει, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῖς ἡ τοιαύτη συνθλίβεται ὑπόσασις, οἷον καὶ τοῖς ὄρνιθιν, ὥστε ταχὺ καὶ διεξέρχεται κατὰ τὴν ἔδραν. ὁ δὲ ἄνθρωπος κύστιν τε ἔχει καὶ στενὸν τὸν καυλὸν ὡς κατὰ μέγεθος. διὰ μὲν ἔν τὸ ἔχειν τὸ τοῦ μόριον συνθλίβεται τὸ γεῶδες εἰς τὴν κύστιν (διὸ καὶ χρώζονται αἱ ἀμίδες ὑπ' αὐτῇ), διὰ δὲ τὴν θερμότητα τῷ τόπῳ συμπέττεται καὶ παχύνεται μᾶλλον, ἐμμένει δὲ καὶ αὐζάνεται διὰ τὴν ξενότητα τῇ ἑρητῆρος· ὡς γὰρ δυνάμενα τὰ γεῶδη ὑποστήματα ῥαδίως ὑπεξίεναι, πρὸς ἄλληλα ὑποσφρόμενα λίθος γίνεται.
- Διὰ τί ἔκ ἐρεύγεται τὰ ὑποζύγια, ὅθεν οἱ βόες καὶ τὰ 44 κερατοφόρα, οὐδὲ οἱ ὄρνιθες; ἡ διὰ ξηρότητα τῆς κοιλίας; ταχὺ γὰρ ἀναλίσκονται τὸ ὑγρὸν καὶ διηθεῖται· ἐμμένοντος δὲ καὶ πνευματιμένῳ γίνεται ὁ ἐρεύγμος· τοῖς δὲ λοφύροις διὰ μῆκος τοῦ αὐχένος εἰς τὸ κάτω ὁρμά τὸ πνεῦμα, διὸ καὶ ἀποφοῦσι μάλιστα. οἱ ὄρνιθες δὲ καὶ τὰ κερατοφόρα ὡς ποιεῖ ὑδτερον. ὅθεν ἐρεύγονται δὲ ὅσα μηρυκάει, διὰ τὸ πολλὰς ἔχειν κοιλίας καὶ τὸν καλόμενον κεκρύφαλον· διὰ 20 πολλῶν ἔν γίνεται καὶ ἄνω καὶ κάτω τῷ πνεύματι ἡ πορεία, καὶ φθάνει ἀναλυσκόμενον τὸ ὑγρὸν πρὶν ἐκπνευματωθῆναι καὶ ποιῆσαι ἡ ἐρυγεῖν ἡ ψοφῆσαι.
- Διὰ τί ὅσα μὲν ἡμέρα τῶν ζώων ἐστὶ πάντως καὶ 45 ἄγρια, ὅσα δὲ ἄγρια, ὡς πάντως ἡμέρα; καὶ γὰρ ἄνθρωποι φαίνονται ἄγριοι ὄντες καὶ κύνας ἐν Ἰνδοῖς καὶ ἵπποις ἄλλοι, ἀλλ' ὡς λέοντες ἡμέροι ὅθεν παρδάλεις ὅθεν ἔχεις ὅθεν ἄλλα πολλά. ἡ ὅτι ῥᾶν τὸ φαῦλον καὶ γενέσθαι ἐξ ἀρχῆς καὶ μεταβαλεῖν εἰς αὐτό; ἡ γὰρ φύσις ὡς ἡ πρώτη ἀλλ' ἡ ἐν τέλει ἐργώδης τυχεῖν εὐθύς. διὸ πάντα καὶ τὰ ἡμέρα 30 ἄγρια γίνονται τὸ πρῶτον μᾶλλον ἢ ἡμέρα, οἷον παιδίον ἢ ἀνὴρ παμφάγον καὶ τῷ θυμῷ ζῶν· ἀλλ' ἀσθενέστερα ὥσπερ ἔν καὶ ἐπὶ τῶν τῆς τέχνης ἔργων, ὥτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν τῆς φύσεως ἔργων. καὶ γὰρ ἐπὶ τέτων πάντ' ἐστὶ φαύλως εἰργασμένα, καὶ πλείω τὰ φαῦλα, κλίνη καὶ ἱμάτιον καὶ ἄλλ' ὅτιοῦν. καὶ ὁ μὲν ἐστὶ καλόν, λαβεῖν ἔστιν ἅπαν καὶ φαῦλον, ὁ δὲ φαῦλον, οὐ πᾶν καὶ καλόν, οἷον εἴ τις ἐπὶ τῶν ἀρχαίων γραφῶν καὶ ἀνδριαντοποιῶν σκοπεῖ τὰ ἔργα· ὡς γὰρ ἦν πώποτε ὑδαμῇ γραφῇ σπυδαία ὅθεν ἀνδριάς, φαῦλα δὲ ἦν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ φύσις φαῦλα μὲν πάντα

1. ἡ om C°. || 2. ἔχει C°. || 3. ἡ γυνή C°X°. || 10. τῶν om C°. || 12. ἀλγεῖ ἢ χαίρει? || δὲ om X°. || 15. τῶν ἄλλων ζώων X° F°. || 18. ἡ om X°. || 19. ἡ ὡς ἢ οὐδὲ C°F°. || 20. τί ὁ C°. || 22. καὶ post γὰρ om C°. || καὶ οἱ ὄρνιθες C°F°. || 28. ὁ om X°. || 29. τὰ] καὶ τὰ C°. || 30. πλείονι C°F°. || 34. τὰ] καὶ τὰ X°. || 35. ὅθεν — ὅθεν codices. || δασεῖς om C°X°. || 38. πολυωνύχων C°. || 7. διὰ τε X°. || 9. δυνάμεθα C°. || 11. γίνεται λίθος X°F°. || 12. καὶ] οὐδὲ C°. || 17. καὶ ante ἀπ. om C°F°. || 26. ἀλλαχόθεν C°, καὶ ἄλλοι X°F°. || 27. γίνεσθαι X°. || 32. τῆς τέχνης τῶν ἔργων X°. || 33. γὰρ om X°. || 37. ἰσχυρεῖ F°.

μένων πάλιν ἀναπληρῶται τὰ νευροσηκότα μέρη τῷ σώματος τῶν αὐτῶν μὲν, ἀσθενεσέρων δ' ἢ ἐξ ἀρχῆς ἦν. ἐπεὶ δ' ἐς τὸ δέρμα μέρος αὐτῶν, γίνονται τε αὐτὰ καὶ φύονται τρίχες (ἐκ δέρματος γὰρ φύονται τρίχες), λευκαὶ δὲ φύονται διὰ τὸ τὸ δέρμα ἀσθενέστερον γεγενῆσθαι τοῦ ἐξ ἀρχῆς, καὶ τὴν λευκὴν ἀσθενεσάτην εἶναι τρίχα.

28 Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ζώοις διαμένει ὁμοίως τὰ δίδυμα θήλεα καὶ ἄρρενα ὄντα, ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις ὅ; ἢ διότι τέτω ἀσθενῇ μάλιστ' αὐτὰ δίδυμα· μονοτόκον γὰρ ἐστίν. ἐν δὲ τοῖς διδύμοις παρὰ φύσιν τὸ θῆλυ γίνεσθαι καὶ ἄρρεν, ὥστε ὁ μάλιστ' ἐστὶ παρὰ φύσιν, τέτο καὶ ἀσθενέστατον.

29 Διὰ τί τοῖς μὲν ἵπποις καὶ τοῖς ὄνοις ἐκ τῶν οὐλῶν φύονται τρίχες, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ὅ; ἢ διότι ἡ ἕλη κωλύει διὰ τὴν πύκνωσιν ἢ διὰ τὸ φθείρειν τὴν τροφήν; τοῖς μὲν οὖν ἀνθρώποις παντελῶς κωλύει διὰ τὴν ἀσθενείαν τῆς τριχός, τοῖς δὲ ἵπποις ἐκ ἐκάλυψε, διέφθειρε δέ.

30 Διὰ τί τοῖς ζώοις ἄρτιοι πόδες; ἢ ὅτι παντὸς μὲν τοῦ κινουμένου ἀνάγκη τι ἡρεμεῖν, συνέβαινε δὲ περιττῶν ὄντων μὴ γίνεσθαι τοῦτο· ὅπερ κατὰ τὴν ἀντιστοιχίαν τῶν ποδῶν ἦν ἡ κίνησις.

31 Διὰ τί ἐλάττω χρόνον τὰ ζῶα καθεύδει ἢ ἐργάζοιτο, οὐ συνεχῶς δέ; ἢ διὰ τὸ μὴ ἅμα πᾶσαν πέττεσθαι τὴν περιττωσιν; ἀλλ' ὅταν τι πεφθῇ, κυφισθὲν διεγείρεται. καὶ πλεονάκις δ' ἐγείρονται, ὅσοις ψυχρὸς ὁ τόπος ὁ πέττων ἐστὶ τὴν περίττωσιν· ταχὺ γὰρ παύεται καὶ πολλάκις, ἢ δὲ διαπαύσις ἐγερσίς ἐστιν. ἡδὲ δέ, οὐδὲ εἰκός, διὰ τὸ ἀνάπαυσιν εἶναι φαίνεται. ἀλλ' οὐδ' ἐνταῦθα πλείω χρόνον ἢ ἀνάπαυσιν γίνεται τῶν κατὰ φύσιν ἐργῶν· ὅδ' εἰ τὸ ἐσθίειν ἡδίων τῷ μῆ, ὅμως πλείω χρόνον ἐσθίσουσιν ἢ ἀσπιτῶσιν.

32 Διὰ τί τῶν ζῶων τὰ μὲν εὐθὺς ἀκολουθεῖ τοῖς γεννήσασιν, τὰ δ' ὀψέ, οἷον ἄνθρωπος, ἢ μόλις, ἢ οὐδέποτε; ἢ διότι τὰ μὲν ταχὺ ἀπολαμβάνει τὸ γνωρίζειν, τὰ δ' ὀψέ; καὶ τὰ μὲν ἀναίσθητα τῷ ὠφελῆντος, τὰ δὲ ἔχει αἰσθησιν. ὅσα μὲν οὖν ἄμφω ἔχει ταῦτα (λέγω δ' οἷον καὶ αἰσθησιν τῷ ὠφελῆντος καὶ ἐπιτέλεσιν τῷ σώματος), ἀκολουθεῖ, τὰ δὲ μὴ ἄμφω οὐ ποιεῖ τοῦτο· δεῖ γὰρ δύνασθαι καὶ διαισθάνεσθαι.

33 Διὰ τί λευκὴ οὐ γίνεται τοῖς ἄλλοις ζώοις; πότερον ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις νόσημα, τοῖς δὲ ἀνθρώποις γίνεται διὰ-

λευκα τὰ δέρματα καὶ αἱ τρίχες αὐτῶν; ἀλλ' ὅμως ῥήσειεν ἂν τις διὰ τί ὕστερον οὐ γίνεται ἀλλ' ἐκ γενεᾶς ποικιλία· ἢ ὅτι τὰ δέρματα τῶν ἄλλων ζῶων σκληρὸς θρωπὸς δὲ φύσει λεπτοδερμότατος; ἢ δὲ λευκὴ πνεύ ἐστὶν ἐκκρισις, ἢ κωλύεται διὰ τὴν πυκνότητα ἐξίστα ἄλλοις ζώοις τῷ δέρματος.

Διὰ τί ἐν μὲν τῇ λευκῇ πολλὰ γίνονται, ὅπερ ἐκ λευκῆς, ἐκ αἱ λευκῆς; ἢ διότι αἱ τρίχες ἐκ τῷ δέρματος ἢ δὲ πολλὰ ὥσπερ σαπρότης τις τῶν τριχῶν ἐστίν. ὅτι ἐν τῷ δέρμα κάμνη, ἀνάγκη καὶ τὴν τρίχα ἐξ ἐκείνου κάμνειν· ὅταν δὲ ἡ θρίξ, ἐκ ἀνάγκης τὸ δέρμα.

Διὰ τί τῶν ζῶων τὰ μὲν χαλεπὰ ἐστὶ μετὰ τὸν οἶον κύων καὶ ὕς, τὰ δὲ ὕδεν ἐπιδήλως, οἷον γυνή, πτόν; ἢ ὅτι ὅσα μὲν περιττωματικά πραέα; ἀπέρχετα ἐν τῷ τόκῳ τὰ λυποῦντα. τούτοις δὲ ἀπὸ τῶν εὖ ἐχγίνεται ἢ ἀφαίρεσις, ὥστε ἡ ἰσχυρότης ποιεῖ διὰ τὴν ἐξ ὀργῆς, ὥσπερ καὶ αἱ ἀλεκτορίδες ὅτε τεκῶσαι χαλεπαί, ἐκπαύονται διὰ τὴν ἀσιτίαν.

Διὰ τί οἱ εὐνῆχοι τὰ μὲν ἄλλα εἰς τὸ θῆλυ διαρόμενοι μεταβάλλουσιν· καὶ γὰρ φωτὴν θηλυκὴν ἰσχυρὴν οὐκ ἔχοντα καὶ ἀναρθρίαν, καὶ ὕτω σφόδρα μεταπίπτει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις τὰ ἐκτεμνόμενα. ἐναντίως ταῦροι καὶ οἱ κριοὶ τὰ κέρατα ἰσχυροῦσι, διότι καὶ τὰ ἐναντίως αὐτῶν ἔχει. διὸ οἱ μὲν μεῖζω ἐκτεμνόμενοι ἄρρεν μεταβάλλουσιν· μεῖζος γὰρ γίνονται. ἐστὶ δὲ τί ἄρρενος· τὰ γὰρ θήλεα ἐλάττω ἐστὶ τῶν ἀρρένων. ἢ τὸτο εἰς τὸ ἄρρεν, ἀλλ' εἰς τὸ θῆλυ; ὅ γὰρ εἰς πᾶν τγεθος, ἀλλ' εἰς τὸ μῆκος μόνον, τὸ δὲ ἄρρεν καὶ εἰς τος καὶ εἰς βάθος· τότε γὰρ τετελειώται. ἐστὶ δὲ ὡς τὸ θῆλυ πρὸς τὸ ἄρρεν, οὕτως αὐτοῦ τοῦ θήλεος ἢ παρὸς τὴν γυναῖκα· ἢ μὲν γὰρ ἡδὴ γενναία, ἢ δὲ ὅ. εἰ τέτων ἔν μεταβάλλει· ἐπὶ μῆκος γὰρ ταύταις ἢ αὐτὸ διὸ καὶ Ὁμηρὸς εὖ τὸ "μῆκος δ' ἔπορ' Ἀρτεμις ἀγνή· διὰ τὴν παρθενίαν, ὃ εἶχε, δυναμένης δύναι. οὐκ οὖν ἄρρεν κατὰ τὸ μέγεθος μεταβάλλει. ὅ γὰρ εἰς τὸ τε μεταβάλλει. οἱ δὲ εὐνοῦχοι εἰς μέγεθος τὸ μῆκος ἐδύσιν.

Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι ἢ ὅλως ἐκ ἰσχυρῶν ἢ ἥττον ἐ

1. μέλη C°. || 4. ἐκ — τρίχες om C°. || 5. alterum τὸ om C°. || 6. ἀσθενείαν C°. || 8. θήλεα καὶ ἄρρενα ὄντα X°, θήλει ἄρρενος ὄντος Y°. || 9. τῶτων C°, om X°. || 11. ἀσθενέστερον C°. || 24. ἐγείρεται X°. || 27. φαίεσθαι X°. || ἢ ἀνάπαυσιν — 29. om C°. || 30. γενήμασι X°Y°. || 32. τὸ] τοῦτο X°. || 34. ἔχει ἄμφω X°. || 39. ἀνθρώποις οὐ γίνεται X°.

3. τῶν] αὐτῶν τῶν X°. || ζῶων om C°. || 7. γίνεται C°. || 9. σαπρότης ὥσπερ πολλὰ C°X°Y°. || 10. ὅσα om X°. || 12 om C°. || 13. οἷον — ἐπιδήλως om C°. || δὲ om X°. || 15. τούτοις] ὅσοις X°Y°, quorum X° in margine ἵσως λαίπει ταῦτα λεπὰ. || 21. ἐξήγηται] ἀμορφίαν X°. || 25. ἐλάττω ἀνίσχυροί εἰσι. τὸ X°Y°. || 34. εὖ τὸ] εὐτε X°.

- ἢ ὅτι μεταβάλλουσι τὴν φύσιν ἐν τῇ ἐκτμήσει εἰς τὰ ἄγωνα; τοιαῦτα δὲ καὶ γυνή, ὣν ὑδέρτερον ἴσχει ἰξίας, εἰ μὴ τι σπάνιον γυνή.
- 38 Διὰ τί μᾶλλον ἄνθρωπος πολλὰς φωνὰς ἀφήσει, τὰ δὲ ἄλλα μίαν, ἀδιάφορα ὄντα τῷ εἶδει; καὶ τῷ ἀνθρώπου 5 μία φωνή, ἀλλὰ διάλεκτοι πολλαί.
- 39 Διὰ τί δὲ αὐτὴ ἄλλη, τοῖς δὲ ἄλλοις ἕ; ἢ ὅτι οἱ μὲν ἄνθρωποι γράμματα πολλὰ φθέγγονται, τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν ὑδέν, ἕνια δὲ δύο ἢ τρία τῶν ἀφώνων; ταῦτα δὲ ποιεῖ μετὰ τῶν φωνηέντων τὴν διάλεκτον. ἔστι δὲ ὁ λόγος οὗ τὸ 10 τῇ φωνῇ σημαίνει, ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν αὐτῆς, καὶ μὴ ὅτι ἀλγεῖν χαίρει. τὰ δὲ γράμματα πάθη ἐστὶ τῆς φωνῆς. ὁμοίως δὲ οἱ τε παῖδες καὶ τὰ θηρία δηλοῦσιν· οὐ γὰρ πῶς ὑδὲ τὰ παιδία φθέγγονται τὰ γράμματα.
- 40 Διὰ τί μόνον τῶν ζώων ἄνθρωπος γίνεται ἰσχυρόφωνον; 15 πότερον ὅτι καὶ ἐνέον, ἢ δὲ ἰσχυρόφωνα ἐνέουσι ἐσίν; ἀλλὰ καὶ ὑδ' ὅλως πεπλήρωται τὸ τοῦ μόριον. ἢ ὅτι κοινωρεῖ μᾶλλον λόγῳ, τὰ δ' ἄλλα φωνῆς; ἔστι δὲ ἢ ἰσχυρόφωνα ἢ κατὰ τὸ ὄνομα ἐν ἢ ἢ συνεχῶς διεξίεναι.
- 41 Διὰ τί ἄνθρωπος γίνεται ἐκ γενετῆς χωλὸς μάλιστα 20 τῶν ἄλλων ζώων; πότερον ὅτι ἰσχυρὰ τῶν ἄλλων ἐστὶ σκέλη τῶν ζώων; ὁσῶδη γὰρ καὶ νευρώδη καὶ τετράποδα καὶ ὀρνίθες ἔχουσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι σαρκώδη· διὰ τὴν ἀπαλότητα ἔνθα πρὸς πρῶτον ἐν τῇ κινήσει. ἢ διότι μόνον τῶν ζώων πολλὰς ἔχει χρόνους τῆς γενέσεως; καὶ γὰρ ἐπτάμηνα καὶ 25 ὀκτάμηνα καὶ δεκάμηνα γίνεται. τοῖς δ' ἄλλοις εἰς χρόνος τῆς τελειώσεως γέγονεν ἢ διατρέψας· τοῖς δ' ἀνθρώποις πολὺς ὁ χρόνος γίνεται τῆς ἐν πλήθει διατριβῆς, ὥστε κινεμένων διὰ τὸ ἀπαλὰ εἶναι καὶ θραύεται τὰ ἀκρωτήρια ἐν τῷ πλείονι χρόνῳ πλείω.
- 42 Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι ἐλκώδεις τὰς κνήμας ἰσχύουσι καὶ 30 σαπράς; πότερον ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες, οἱ δ' εὐνόχοι γυναικικοί; ἢ τὸ τοῦ μὲν συμβέβηκεν, αἷτιον δὲ καὶ ταῖς γυναιξίν ὅτι ἢ θερμότης κατὰ ὁρμᾶ. δηλοῖ δὲ τὰ γυναικεῖα. διὸ ἔτε οἱ εὐνοῦχοι οὔτε γυναῖκες δασεῖς γίνονται, διὰ πολλὴν 35 ὑγρότητα.
- 43 Διὰ τί τῶν ζώων ὑδὲν λιθιά· ἀλλ' ἢ ἄνθρωπος; ἢ ὅτι τῶν μὲν ὑποζυγίων καὶ τῶν πολυωνύχων οἱ πόροι τῆς κύσεως εὐρεῖς εἰσίν; ὅσα δὲ μὴ τὸ πρῶτον, ὅσων δὲ ζωο-
- καὶ ἐν αὐτοῖς, οἷον ἐνίοι τῶν ἰχθύων, τούτων δὲ οὐδὲν κύσει ἔχει, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῖς ἢ τοιαυτὴ συνθλίβεται ὑπόσασις, οἷον καὶ τοῖς ὀρνίθιν, ὥστε ταχὺ καὶ διεξέρχεται κατὰ τὴν ἔδραν. ὁ δὲ ἄνθρωπος κύστιν τε ἔχει καὶ στενὸν τὸν καυλὸν ὡς κατὰ μέγεθος. διὰ μὲν ἔν τὸ ἔχειν τὸ τοῦ μόριον συνθλίβεται τὸ γεῶδες εἰς τὴν κύστιν (διὸ καὶ χρώζονται αἱ ἀμίδες ὑπ' αὐτῆς), διὰ δὲ τὴν θερμότητα τῆς τόπης συμπέττεται καὶ παχύνεται μᾶλλον, ἐμμένει δὲ καὶ αὐζάνεται διὰ τὴν ξενότητα τῆς ἑρμητικῆς· ἢ γὰρ δυνάμενα τὰ γεῶδη ὑποστήματα ῥαδίως ὑπεξίεναι, πρὸς ἄλληλα ὑποσφραζόμενα λίθος γίνεται.
- Διὰ τί ἔκ ἐρεύγεται τὰ ὑποζύγια, ὑδὲ οἱ βόες καὶ τὰ 44 κερατοφόρα, οὐδὲ οἱ ὀρνίθες; ἢ διὰ ξηρότητα τῆς κοιλίας; ταχὺ γὰρ ἀναλίσκονται τὸ ὑγρὸν καὶ διηθεῖται· ἐμμένοντος δὲ καὶ πνευματευμένου γίνεται ὁ ἐρεύγμος· τοῖς δὲ λοφύροις διὰ μῆκος τοῦ αὐχένος εἰς τὸ κατὰ ὁρμᾶ τὸ πνεῦμα, διὸ καὶ ἀποφοῦθσι μάλιστα. οἱ ὀρνίθες δὲ καὶ τὰ κερατοφόρα ἢ ποιεῖ ὑδέρτερον. ὑδὲ ἐρεύγονται δὲ ὅσα μηρυκάσει, διὰ τὸ πολλὰς ἔχειν κοιλίας καὶ τὸν καλῶμενον κεκρύφαλον· διὰ 45 πολλῶν ἔν γίνεται καὶ ἄνω καὶ κατὰ τῷ πνεύματι ἢ πορείᾳ, καὶ φθάνει ἀναλίσκόμενον τὸ ὑγρὸν πρὶν ἐκπνευματωθῆναι καὶ ποιῆσαι ἢ ἐρεύγειν ἢ ψοφῆσαι.
- Διὰ τί, ὅσα μὲν ἡμέρα τῶν ζώων ἐστί, πάντως καὶ 45 ἄγρια, ὅσα δὲ ἄγρια, ἢ πάντως ἡμέρα; καὶ γὰρ ἄνθρωποι 25 φαίνονται ἄγριοι ὄντες καὶ κύνες ἐν Ἰνδοῖς καὶ ἵπποι ἀλλοθι, ἀλλ' ἢ λέοντες ἡμεροὶ ὑδὲ παρδαλεῖς ὑδ' ἔχεις ὑδ' ἄλλα πολλά. ἢ ὅτι ῥᾶν τὸ φαῦλον καὶ γενέσθαι ἐξ ἀρχῆς καὶ μεταβαλεῖν εἰς αὐτό; ἢ γὰρ φύσις ἔχῃ ἢ πρώτη ἀλλ' ἢ ἐν τέλει ἐργώδης τυχεῖν εὐθύς. διὸ πάντα καὶ τὰ ἡμέρα 30 ἄγρια γίνονται τὸ πρῶτον μᾶλλον ἢ ἡμέρα, οἷον παιδίον ἢ ἀνὴρ παμφάγον καὶ τῷ θυμῷ ζῶν· ἀλλ' ἄσθενέστερα ὥσπερ ἔν καὶ ἐπὶ τῶν τῆς τέχνης ἔργων, ὥτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν τῆς φύσεως ἔργων. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν πάντ' ἐστὶ φαύλως εἰργασμένα, καὶ πλείω τὰ φαῦλα, κλίνη καὶ ἱμάτιον καὶ ἄλλ' ὅτιοῦν. καὶ ὁ μὲν ἐστὶ καλόν, λαβεῖν ἔστιν ἅπαν καὶ φαῦλον, ὁ δὲ φαῦλον, οὐ πᾶν καὶ καλόν, οἷον εἰ τις ἐπὶ τῶν ἀρχαίων γραφῶν καὶ ἀνδριαντοποιῶν σκοπεῖ τὰ ἔργα· ἢ γὰρ ἦν πώποτε ὑδαμῇ γραφῇ σπυδαία ὑδὲ ἀνδριάς, φαῦλα δὲ ἦν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ φύσις φαῦλα μὲν πάντα

1. ἢ om C°. || 2. ἔχει C°. || 3. ἢ γυνή C°X°. || 10. τῶν om C°. || 12. ἀλγεῖ ἢ χαίρει? || δὲ om X°. || 15. τῶν ἄλλων ζώων X° F°. || 18. ἢ om X°. || 19. ἢ εἰ ἢ οὐδὲ C°F°. || 20. τί τί ὁ C°. || 22. καὶ post γὰρ om C°. || καὶ οἱ ὀρνίθες C°F°. || 23. ὁ om X°. || 29. τὰ] καὶ τὰ C°. || 30. πλείονι C°F°. || 34. τὰ] καὶ τὰ X°. || 35. ὑδὲ — ὑδὲ codices. || δασεῖς om C°X°. || 38. πολυωνύχων C°. || 7. διὰ τε X°. || 9. δυνάμεθα C°. || 11. γίνεται λίθος X°F°. || 12. καὶ] οὐδὲ C°. || 17. καὶ ante ἀπ. om C°F°. || 26. ἀλλαχόθεν C°, καὶ ἄλλοθι X°F°. || 27. γίνεσθαι X°. || 32. τῆς τέχνης τῶν ἔργων X°. || 33. γὰρ om X°. || 37. σκοπεῖ F°.

ποιεῖ, καὶ πλείς καὶ πλείω, σπουδαῖα δ' ἐλάττω, καὶ οὐ
πάντα δύναται. τὸ δὲ ἡμερον βέλτιον, τὸ δὲ ἄγριον φαῦ-
λον. φύσει δὲ οὐ τῇ ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ἐφ' ἣν οἶμαι ῥᾶον,
ποιεῖ σπουδαῖα καὶ ἡμερα. τὰ δὲ ἐναντία ἢ ὑδέποτε ἢ μόλις,
καὶ ἐν τισι τόποις καὶ ἐν χρόνοις, ἢ ἀρτίῳ, ἢ ποτὲ ἐν τινι 5
κράσει τῷ ὅλῳ, γίνονται ἡμερα τὰ ζῶα πάντα. τὸ δ' αὐτὸ
καὶ ἐπὶ τῶν χυτῶν πάντων ἐστίν· ὅσα μὲν γὰρ ἡμερα, καὶ
ἄγρια, ἢ πάντα δὲ δύναται ἡμερῶσθαι, ἀλλ' ὅμως εἰσὶν ἐν
ἰδίᾳ χώρᾳ πρὸς πολλὰ ἰδίως ἐχέσθῃ, ὥς ἡμελημένα καὶ
ἄγρια κρείττω καὶ ἡμερώτερα φύεσθαι τῶν ἐν ἄλλῃ γεωρ- 10
γημένων.

46 Διὰ τί τοῖς μὲν ἀνθρώποις οἱ ὀμφαλοὶ μεγάλοι γί-
νονται, τοῖς δ' ἄλλοις ζώοις οὐ φανεροί; ἢ διότι τοῖς μὲν
διὰ τὸ πολὺν χρόνον εἶσω μένειν ἀφαιρούνται καὶ εὐθὺ
τείνονται, ὅλον δ' ἐπανοιδύει τὰ ἔλκη, διὸ ἐνίοι τῶν ὀμφαλῶν 15
καὶ αἰσχύς εἰσὶν· ὁ δὲ ἀνθρώπος ἀτελής ἐξέρχεται, ὥς
ἔφυγοι καὶ ἀναιμοὶ οἱ ὀμφαλοὶ ἀκολουθοῦσιν. ὅτι δὲ τὰ
μὲν τετελειωμένα τὰ δὲ ἀτελῆ ἐξέρχεται, σημεῖον ὅτι τὰ
μὲν εὐθὺς δύναται ζῆν, τὰ δὲ παιδία ἐπιμελείας δεῖται.

47 Διὰ τί τὰ μὲν τῶν ζώων ἄπαξ ὀχεύεται, τὰ δὲ 20
πολλάκις, καὶ τὰ μὲν ὥρα ἔτους, τὰ δ' ὅτε ἔτυχεν, ἀν-
θρώπος μὲν αἰεὶ, τὰ δὲ ἄγρια οὐ πολλάκις, καὶ ὅς μὲν
ἄγριος ἄπαξ, ἡμερος δὲ πολλάκις; ἢ διὰ τὴν τροφήν καὶ
ἀλῆαν καὶ πόνον; ἐν πλησμονῇ γὰρ Κύπρις. ἔπειτα τὰ
αὐτὰ ἄλλοθι μὲν ἄπαξ τίττει, ἄλλοθι δὲ πλεονάκις, οἷον 25
τὰ πρόβατα ἐν Μαγνησίᾳ καὶ Διθύῃ τίττει δῖς. τὸ δ'
αἴτιον ἢ πολυχρονία τῷ τόκῳ· ἢ γὰρ ἐπιθυμεῖ ὅταν πλη-
σθῇ, ὥσπερ οὐδὲ τροφῆς τὰ πλήρη. τὰ δὲ κυοῦντα ἥττον
ἐχέας ἐπιθυμεῖ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν κάθαρσιν.

48 Διὰ τί τῶν ἀνθρώπων οἱ ἀραιὸς ἔχοντες τὸς ὀδόντας 30
βραχύβιοι ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ; ἢ ὅτι σημεῖον τοῦ τὸ ὅσον
πυκνὸν εἶναι; ὥς ὁ ἐγκέφαλος ἀσθενὴς ἐκ εὐπνοῶν, ὥστε
ὕγρὸς ὢν τὴν φύσιν ταχὺ σήπεται. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα
μὴ κινέμενα καὶ ἀπατμίζοντα. διὸ καὶ ἀνθρώπος τὴν κε-
φαλὴν δασύτατον, καὶ τὸ ἄρρεν τῷ θήλειο μακροβιώτερον 35
διὰ τὰς ῥαφάς. δεῖ δὲ ἰδεῖν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

49 Διὰ τί δέ, ὅσοι τὴν διὰ τῆς χειρὸς τομὴν ἔχουσιν δι'
ὅλης, μακροβιώτεροι; ἢ διότι τὰ ἀναρθρα βραχυβιώτατα,

ὥς τὰ ἐνυγρα; εἰ δὲ τὰ ἀναρθρα βραχύβια, δῆλον ἔπι
τὰ ἠρθρωμένα τούναντίον. τοιαῦτα δὲ ὢν καὶ τὰ φύσι
ἀναρθρα μάλισα ἠρθρωται· τῆς δὲ χειρὸς τὸ εἶσω ἀναρ-
θρότατον.

Διὰ τί τῶν ζώων ἀνθρώπος ἢ μόνον ἢ μάλισα δια-50
σρέφεται; ἢ ὅτι ἢ μόνον ἢ μάλισα ληπτὸν ἐν τῇ σῆπι-
τητι γίνεται, ὅτε καὶ διασρέφεσθαι συμβαίνει πᾶσιν.

Διὰ τί τῶν ζώων ἀνθρώπος μάλιστα κακνίσκεται; ἢ 51
ὅτι μάλισα θακρύνει, ἢ δὲ κάκνισις μετὰ θακρύς;

Διὰ τί ἵππος ἵππῳ χαίρει καὶ ἐπιθυμεῖ, ἀνθρώπος 52
δὲ ἀνθρώπῳ, καὶ ὅλως δὲ τὰ συγγενῇ τοῖς συγγενέσι καὶ
ὁμοίοις; ἢ γὰρ δὴ ὁμοίως ὅτι πᾶν ζῶον καλόν, ἢ δὲ ἐπὶ
θυμία τοῦ καλοῦ. ἔδει οὖν τὸ καλὸν ἡδίων εἶναι. σὺν δὲ
μᾶλλον οὐ πᾶν κάλλος ἡδύ, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἡδύ. ἐπὶ
πᾶσιν ἢ ἡδονῇ ἢ τὸ καλὸν ἡδύ, οἷον φαγεῖν ἢ πιεῖν ἐστὶν
ἡδίων ἐτέρῳ καὶ ἀφροδισιάσαι ἄλλῳ. διότι μὲν ἐν ἀνα-
στον τῷ συγγενεῖ μιγνύμενον μάλισα καὶ ἡδισα ἀφροδι-
σιάζει, ἄλλο πρόβλημα· ὅτι δὲ καὶ κάλλισον, ἐκείτι ἀνα-
θές. ἀλλὰ ἡμεῖς τὸ εἰς τὴν συνουσίαν ἡδύ, ὅτι δὲ μὲν κα- 53
λόν, ὅτι ἐπιθυμοῦντες χαίρομεν ὁρῶντες. καίτοι καὶ ἐπὶ
τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἔχει ὁμοίως· διψῶντες γὰρ ἡδίστα
ὁρῶσι τὸ πόμα. τὸ μὲν οὖν πρὸς χρεῖαν τινα καλόν, εἰ
καὶ μάλισα ἐπιθυμοῦμεν, τοῦτο δοκεῖ ἡδίστον εἶναι, τὸ δὲ
καθ' αὐτὸ ἐκείτι ὕψος. σημεῖον δὲ τούτου· δοκῶσι γὰρ ἡμῶν
καὶ ἄνδρες καλοὶ εἶναι, πρὸς τὴν συνουσίαν βλέψασιν. εἰ
ἐν ὕψος ὥς καὶ ἡσθῆναι ὁρῶσι μᾶλλον τῶν εἰς συνουσίαν,
ὕδεν γε κωλύει, εἰ μὴ ἐπιθυμῶντες τύχοιμεν. ἔτω δὲ πόμα
κάλλιον· εἰ γὰρ διψῶντες τύχοιμεν, ἡδίων ὀψόμεθα.

Διὰ τί ποτε τῷ μὲν ἀνθρώπῳ τὰ ἐμπροσθεν δασύτερα 54
τῶν ὀπισθεν ἐστὶ, τῶν δὲ τετραπόδων τὰ ἐπισθεν; ἢ ὅτι
πάντα τὰ δίποδα τὰ ἐμπροσθεν ἔχει δασύτερα; οἱ γὰρ
ὀρνίθες τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς ἀνθρώποις ἔχουσιν. ἢ τὰ
ἀσθενέστερα μᾶλλον αἰεὶ σκεπάζειν ἢ φύσις εἰώθειν, ἀσθενὴς
δὲ ἐκαστὸν ἐστὶ τινὰ τρόπον. τῶν δὲ τετραπόδων ἀσθενέ-
στερα τὰ ὀπισθεν ἀσθενέστερά ἐστι τῶν ἐμπροσθεν διὰ τὸν τόπον·
ὑπὸ γὰρ τῶν ψυχῶν καὶ καυμάτων μᾶλλον δυνατά ἐστι
πάσχειν· τῶν δὲ ἀνθρώπων τὰ ἐμπροσθεν ἀσθενέστερά ἐστι
καὶ τὸ αὐτὸ πέπονθεν.

7. γὰρ om C°. || 9. ἔχουσι X°Y°. || 14. ἐμμένει N°Y°. || ἀφαιρούνται καὶ C°, ἀφαί and N°, ἀναφαίνονται καὶ X°. || 15. ὅλου Y°. || ἐπανοιδύει C°. || 18. τετελειωμένα X°. || 24. τὰ om C°Y°. || 28. δοκῶντα X°. || 31. τὸ] τοῦτο C°. || 32. πυκνὴν om C°. || 34. ἀποτμίζοντα C°. || 36. τροφάς pr X°, τροφάς C°Y°. || 37. τῆς et δι' om C°.

1. ἐνδρα X°. || ἢ X°. || 2. ὦ] ὄντα C°. || 3. ἀναρθρότερον X°. || 9. κάκνισις C°. || 11. τὰ συγγενῇ post ὁμοίως X°. || 12. πᾶν K°O°s: ceteri σλ. || 13. ἰδὼν X°. || 14. οὐ πᾶν K°O°s: ceteri λύταις. || καλὸς Y°, καλὸν K°O°. || τὸ τὸ κ. Y°. || 15. πᾶν QY°: ceteri πᾶσα. || 19. καλόν om C°. || 25. βλέψουσιν C°. || 29. ἐμπροσθε Y°.

54 Διὰ τί ἄνθρωπος τῶν ζώων μάλιστα πτάρνυται; ἢ ὅτι καὶ κορυζῇ μάλισα; τότε δ' αἰτιόν ἐστιν ὅτι τῷ θερμῷ ἄνθρωπος περὶ τὴν καρδίαν καὶ πεφυκένος ἄνω φέρεσθαι τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις ἢ κατὰ φύσιν αὐτῷ φορά ἐστὶν ἐπὶ τὰς ὠμους, ἐντεῦθεν δὲ ἐξ ἀνακλάσεως σχιζόμενον τὸ μὲν ἐπὶ τὸν τράχηλον καὶ τὴν κεφαλὴν φέρεται αὐτοῦ, τὸ δὲ εἰς τὴν ῥάχιν καὶ τὴν ὀσφύν, διὰ τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας εἶναι ταῦτα πάντα καὶ παρὰ τὴν βάσιν. φερόμενον δὲ ὁμοίως τὸ σῶμα καὶ τὰ ὑγρά μερίζει εἰς αὐτὰ ὁμαλῶς· ἔπεται γὰρ τὰ ὑγρά τῷ θερμῷ. διὸ ἔδδ' πάνυ κορυζῇ τὰ 10 τετράποδα ζῶα, ἔδδ' πτάρνυται· ὁ γὰρ πταρμὺς ἢ πνεύματος ἁθρόου φορά ἐστὶν, ὑγρῶν ἐξατμίζοντων τι μᾶλλον τοῦ σώματος, ἢ ὑγρῶν ἀπέκτων. διὸ πρὸ τῶν κατάρρων γίνεσθαι, ἃ ἢ συμβαίνει τοῖς ἄλλοις ζώοις, διὰ τὸ τὴν τῷ θερμῷ φορὰν ὁμαλίζειν ἐν αὐτῷ εἰς τὸ πρόσθεν καὶ ὀπίσθεν. τῷ δὲ ἄνθρωπῳ πρὸς ὀρθὴν πεφυκένος τῇ βάσει, καὶ ὅτι τὰ φυτὰ συμβαίνει τοῦ θερμῷ φορὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν γίνεσθαι πλείονα καὶ σφοδρῶτά τινι. φερόμενόν τε ἐνταῦθα ἀραιῶν καὶ θερμαίνει τὰς περὶ αὐτὴν πόρους. ὅντας δὲ τοῖς τοῖς δεκτικοὶ γίνονται τῶν ὑγρῶν μᾶλλον ἢ οἱ κάτω 20 τῆς καρδίας πόροι. ὅταν ὅν συμβῇ ἐξυγρυνθῆναι μᾶλλον τῷ δέοντος καὶ καταφυγῆναι, ἔξωθεν συμβαίνει τὸ θερμόν, τροφήν τε ἔχον καὶ συσελλόμενον ἐντός, αὔξασθαι, αὔξανόμενον δὲ φέρεσθαι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πόρους· εἰς αὐτὰ ἀκολουθοῦντα τὰ ὑγρά, ὅντα λεπτά καὶ 25 ἀπεκτα, πληροὶ αὐτὰς καὶ τὰς κατάρρους ποιεῖ, καὶ πταρμὺς ὁμοίως. ἐν γὰρ ταῖς ἀρχαῖς τῶν κατάρρων τὸ θερμόν προαναφερόμενον τοῦ ὑγροῦ, καὶ πνευματῶν τὰς πόρους, τῇ τ' ἐκβολῇ τοῦ πνεύματος τοὺς πταρμὺς ποιεῖ καὶ τῇ πρὸ τῶν ὑγρῶν ἀναγωγῇ, ἃ ἔστι λεπτά καὶ ὀριμέα. διὸ καὶ 30 συμβαίνει μετὰ τῶν τῆς κορυφῆς πταρμῶν ὑδατώδη ἀπομύττεσθαι. πάντων δὲ τούτων ὁρμησάντων τὰ συνεχῆ καὶ πάθος ἔχοντα ὑγρά ἐφίσταται αὐτοῖς, καὶ ἐμφράττει τὰς περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ῥίνα πόρους· ὁγκροτέρα γὰρ γινόμενα καὶ διατείνοντα ποιεῖ τὰς περὶ τὴν κεφαλὴν πύλιν. σημειῶν δὲ τὸ μήτ' ἐκτός ἢ δι' αὐτῶν πνεῦμα ἀφεῖσθαι. διὸ ὅτε πτάρνυνται ἢ τε ὀσφραίνονται οἱ κορυζῶντες. αἱ δὲ ἄνευ κορυφῆς γινόμενοι διὰ μὲν τὰς αὐτὰς αἰτίας γίνονται, μικρὰς δὲ καὶ ἐλαφρὰς ἀρχὰς λαβόντες. ὥς

συναχθέντα τὰ ὑγρά τῷ θερμῷ, ἐκπνευματούμενα ὑπ' αὐτοῦ δι' ὀλγότητα, εἰσπίπτει κατὰ τὰς ῥίνας. ποιεῖ δὲ τὸν ψόφον τῷ πνεύματος ἔχ' ἥττον ἢ βία τῆς φορᾶς ἢ τὸ πλῆθος αὐτῷ. ἐνεχθέντος γὰρ τοῦ θερμῷ πρὸς ὀρθὴν πρὸς τὸν ἐγκέφαλον καὶ προσπεσόντος αὐτῷ, ἀνακλάται ἐπὶ τὰς ῥίνας διὰ τὸ τὰς ταύτῃ πόρους ἐκτός ἀπὸ τῷ ἐγκεφάλου διατείνειν. παρὰ φύσιν ὅν τῆς ἐκτός κλάσεως φορᾶς γινομένης ἐπὶ τὰς ῥίνας τῷ πνεύματι, σφοδρὰν συμβαίνει γίνεσθαι· διὸ ποιεῖ τὰς ψόφους. τῶν δὲ ἄλλων ζώων συμβαίνει μάλισα κορυζᾶν τὰς ὀρθὰς διὰ τὸ μάλισα ὁμοί- 10 σχημον εἶναι ἀνθρώπῳ· ἥττον δὲ ἢ ἄνθρωπος πάσχει αὐτά, ὅτι τὰ πολλὰ κάτω ἔχει τὴν κεφαλὴν διὰ τὴν νομὴν ἀπὸ τῆς γῆς εἶναι.

Διὰ τί τὰ θαλάττια ζῶα τῶν ἐν τῇ γῇ μείζω καὶ 55 εὐτραφέστερά ἐστιν; ἢ ὅτι ὁ ἥλιος καταδαπανῶν τὰ περιέχοντα τὴν γῆν ἀφαιρεῖται τὴν τροφήν; διὸ καὶ τὰ κατακεκλιμένα εὐτραφέστερά ἐστιν. πάντων ὅν τῶν ἀπὸ τῆς γῆς εἶναι.

Διὰ τί ποτε τὰ μὲν ἄλλα ζῶα πλεονέκεις τὴν ξηρὰν 56 τροφήν ἢ τὴν ὑγρὰν προσάγεται, ὁ δὲ ἄνθρωπος τὴν ὑγρὰν ἢ τὴν ξηρὰν; ἢ ὅτι φύσει ὁ ἄνθρωπος θερμώτατος; πλείους ὅν καταψύξεως δεῖται.

Διὰ τί οἱ εὐνῆχοι ἢ γίνονται φαλακροί; ἢ ὅτι πολὺν 57 ἔχουσι τὸν ἐγκέφαλον; τῷτο δὲ συμβέβηκεν αὐτοῖς διὰ τὸ μὴ συγγνώσθαι ταῖς γυναιξίν· ἢ γὰρ γονὴ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου χωρῆσα διὰ τῆς ῥάχως. διὰ τῷτο δὲ ἢ δοκῶσι καὶ οἱ βόες οἱ ἐκτομίαι μεγάλα τὰ κέρατα ἴσχειν, ὅταν ἐκμηδῶσιν. δοκεῖ δὲ ἡ αὐτὴ αἰτία εἶναι καὶ ὅτι αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες ἔτι εἰσι φαλακροί.

Διὰ τί τὰ μὲν εὐθὺς δύνανται δι' αὐτῶν τρέφεσθαι 58 μετὰ τὴν γένεσιν, τὰ δὲ οὐ; ἢ ὅσα ὀλιγοχροινώτερα τῶν μνήμης δεκτικῶν; διὸ ἅπαντα καὶ τελευτᾷ θάττον.

Διὰ τί ποτε ὁ μὲν ἄνθρωπος πλείω τὴν ὑποχώρησιν 59 ποιεῖται τὴν ὑγρὰν τῆς ξηρᾶς, οἱ δὲ ἵπποι καὶ οἱ ὄνοι τὴν ξηρὰν; ἢ διότι ταῦτα μὲν τὰ ζῶα πλείονι τροφῇ χρῆται τῇ ξηρᾷ, ὁ δὲ ἄνθρωπος ὑγρᾷ μᾶλλον ἢ τῇ ξηρᾷ; πᾶσα δὲ περίττωσις ἀπὸ τῆς τροφῆς ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τῆς πλείονος πλείω. τὰ μὲν οὖν τῇ ὑγρᾷ μᾶλλον, τὰ δὲ τῇ ξηρᾷ πλείονι τροφῇ χρῆται· διότι τὰ μὲν τῶν ζώων ἐστὶ φύσει

1. ὁ ἄνθρωπος C°. || τῶν ἄλλων ζώων C°. || μᾶλλον X°, μάλισα ante τῶν C°. || 6. τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ φέρεται C°. || 8. πάντα ταῦτα X°Y°. || 14. ἢ om X°. || τὸ om C°. || 16. τε X°. || ὀρθὴν C°. || 21. ἐξυγρυνθῆναι Y°. || 22. καταψυχθῆναι C°. || 34. καὶ τὴν — 35. κεφαλὴν om C°. || 35. πόρους X°.

3. τὸν om C°. || 6. τὰς om C°Y°. || 15 et 17. εἰσιν C°. || 15. ἥλιος καὶ τὰ δαπανῶντα π. Y°. || 16. κατακεκλιμένα C°Y°, κατακεκλεισμένα X°. || 21. διότι C°. || 26. δὲ om C°X°. || 27. τὰ om C°. || ἔχειν C°X°. || 30. δοκῶνται C°. || 34. τῆς ξηρᾶς τὴν ὑγρὰν X°. || 35 et 39. πλείονι τῇ τροφῇ X°. || 35. χρῆται om C°X°Y°.

ξηρά, τὰ δὲ ὑγρά. τὰ μὲν ἔν τῇ φύσει ξηρὰ τῆς ὑγρᾶς μᾶλλον ἐπιθυμεῖ (ταύτης γὰρ ἐνδεεστέρα εἴσι), τὰ δὲ τῇ φύσει ὑγρά τῆς ξηρᾶς· ταύτης γὰρ ἐνδεεστέρα καθέστηκεν.

60 Διὰ τί ὄρνιθες καὶ ἄνθρωποι καὶ τῶν ζώων τὰ ἀνδρεία σκληρότερα; ἢ ὅτι ὁ θυμὸς μετὰ θερμότητος; ὁ γὰρ φόβος κατὰ φύσιν. ὅσων οὖν τὸ αἷμα ἐνθερμόν ἐστι, καὶ ἀνδρεία καὶ θυμοειδῆ· τὸ δὲ αἷμα τροφή. ὅσα δὲ θερμῷ ἄρδεται τῶν φυομένων, σκληρότερα πάντα.

61 Διὰ τί τέρατα τίκτουσι μάλιστα τὰ τετράποδα τὰ μὴ μεγάλα, ἄνθρωπος δὲ καὶ τὰ μεγάλα ἥττον, οἷον ἵπποι καὶ ὄνοι; ἢ ὅτι πολύγονα ταῦτα, οἷον κύνες καὶ ὄες καὶ αἶγες καὶ πρόβατα, πολὺ μᾶλλον τῶν μεγάλων, ἐκείνων δὲ τὰ μὲν ὅλως μονοτόκα, τὰ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. τὰ δὲ τέρατα γίνεται ἐπαλλαττόντων τῶν σπερμάτων ἀλλήλοις καὶ συγχεομένων ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς γονῆς ἢ ἐν τῇ μίξει τῇ ἐν τῇ ὑστέρα τῆς θηλείας. διὸ καὶ ὄρνιθες αὐτὰ ποιοῦσιν· τὰ γὰρ ὡς δίδυμα τίκτουσι, τὰ δὲ τέρατα ἐκ τῶν διδύμων γίνεται, ὧν ἡ λέκτις τῷ ὑμένι ἢ διαιρεῖται.

62 Διὰ τί ἡ κεφαλὴ δασεῖα τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον τῶν ἄλλων σώματος καὶ οὐ κατὰ λόγον, τοῖς δὲ ἄλλοις ζώοις τὴν ἀντίον; ἢ ὅτι καὶ τῶν ἄλλων τὰ μὲν εἰς ὀδόντας ἐκδίδωσι καὶ ὑπερβολὴν τῆς τροφῆς, τὰ δὲ εἰς κέρατα, τὰ δὲ εἰς τρίχας; ὅσα μὲν εἰς κέρατα, ἥττον τὴν κεφαλὴν ἔχει δασεῖαν· ἐκεῖ γὰρ ἀνήλωται· ὅσα δὲ εἰς ὀδόντας, μᾶλλον μὲν τῶν κερατοφόρων (ἔχει γὰρ λοφιδόν), ἥττον δὲ τῶν τοιούτων, οἷον ὀρνέων. ἔχουσι γὰρ ταῦτα καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων· ὁ ἐκείνοις πολλαχῇ διὰ πλῆθος, τοῦτο εἰς κεφαλὴν ἐκδίδωσιν· ἐδὲ γὰρ ἐδὲν ἔχει, οὐδὲ πολὺ οὕτως ὥς πανταχῇ.

63 Διὰ τί ἄνθρωπος μόνος τῶν ζώων πολιὰς ἔχει; ἢ ὅτι τὰ μὲν πλείστα τῶν ζώων βυάδα τὴν τρίχα ἀνά πᾶν ἔτος ἔχει, οἷον ἵππος, βοῦς, ἔνια δὲ βυάδα μὲν οὐκ ἔχει, βραχυβία δὲ εἴσι, καθάπερ πρόβατον καὶ ἄλλα· οὗ ἢ θριξ ὥσπερ οὐ γηράσκουσα οὐδὲ πολιᾶται. ὁ δὲ ἄνθρωπος οὐτε βυάδα ἔχει τὴν τρίχα, μακρόβιον τέ ἐστιν, ὥς ἐν τῷ χρόνῳ πολιᾶται.

64 Διὰ τί, ὅσοις τὰ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ κάτω μερίζονα ἢ

τὰ πρὸς τὰ στήθη, βραχυβίοι καὶ ἀσθενεῖς, ἢ ὅτι ἡ καρδιά ψυχρὰ διὰ μικρότητα, ὥς ἐκ πεπτικῆ ἀλλὰ περιπωματικῆ; οἱ δὲ τοῖτοι νοσῶντες.

Διὰ τί τὰ μὲν γίνεται τῶν ζώων ἐκ μόνον ἐξ ἀλλήλων ἀλλὰ καὶ αὐτόματα, τὰ δ' ἐξ ἀλλήλων μόνον, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος; ἢ καὶ εἰ καὶ μὴ δι' ἑτέρας αἰτίας, ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ὀλίγος ὁ χρόνος τῆς γενέσεως, ὥστε ἡ γεννητικὴ ὥρα ὑπερτείνει καὶ ἐνδέχεται γενέσθαι ἐν τῇ μεταβολῇ τῶν ὥρων, τῶν δὲ πολὺ ἡ γένεσις ὑπερτείνει ἐνιαυσίοι γὰρ ἢ δεκάμηνοί εἰσιν· ὥς ἀνάγκη γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι.

Διὰ τί τῶν Αἰθιοπῶν οἱ μὲν ὀδόντες λευκοί, καὶ λευκότεροι ἢ τῶν ἄλλων, οἱ δὲ ὄνυχες ὑμέτι; ἢ οἱ μὲν ὄνυχες, ὅτι καὶ τὸ δέρμα μέλαν, καὶ μελάντερον ἢ τῶν ἄλλων, οἱ δὲ ὄνυχες ἐκ τοῦ δέρματος φύονται. οἱ δὲ ὀδόντες λευκοὶ διὰ τί; ἢ ὅτι ἐξ ὧν τὸ ὑγρὸν ἐξάγει ὁ ἥλιος αὐτὸ τὸ ἐπιβάπτειν, λευκαίνεται, οἷον καὶ τὸν κηρόν; τὸ μὲν ὃ δέρμα ἐπιβάπτει, τὸ δὲ ὀδόντας ἐκ ἐπιβάπτει, ἀλλὰ τὸ ὑγρὸν διὰ τὴν ἀλέαν ἐξατμίζεται ἐξ αὐτῶν.

Διὰ τί τὰ μὲν ἀφαιρουμένης τῆς κεφαλῆς ἀποθνήσκει εὐθύς ἢ ταχύ, τὰ δὲ ἄρα; ἢ ὅσα ἀναιμία καὶ ἐλάττω τροφῆς, τοῦτο πάσχει; οὔτε τροφῆς γὰρ δεῖται ταχύ, ὅτι ἐγγεῖται αὐτῶν τὸ θερμὸν ἐν τῷ ὑγρῷ, ὧν ἅπαντες ἔχουσιν ἐν τῇ ζῇ τοῖς ἐναίμοις. τέτοις δὲ οἷον τέ ἐστιν· ἀπνευστὶ ζῇ καὶ δύναται πολὺ μᾶλλον. ἢ δὲ αἰτία ἐν ἑτέροις εἴρηται.

ΙΑ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΦΩΝΗΣ.

Διὰ τί τῶν αἰσθήσεων ἐκ γενετῆς μάλιστα τὴν ἀκοὴν πρῶται; ἢ ὅτι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς εἶναι δοξάζουσιν ἂν ἡ ἀκοὴ καὶ ἡ φωνή; ῥᾶς δὲ δοκεῖ διαφθεῖσθαι ἢ ἀλεκτος ὅσα εἶδος φωνῆς, καὶ χαλεπώτατα ἐπιτελεῖσθαι σημεῖον δὲ ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι πολὺν χρόνον ἐνεοὶ ἔσμεν· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ὅλως ἐδὲ λαλῶμεν ἐδὲ, εἴτα ὁρᾷται ψελλίζομεν. διὰ τε τὸ τὴν διάλεκτον εὐφθαρτον εἶναι, τὴν αὐτὴν δὲ ἀρχὴν ἀμφοτέρων εἶναι καὶ τῆς διαλέκτου (φωνῆς γὰρ τις καὶ τῆς ἀκοῆς ὥσπερ καὶ εἰ συμβεβηκότος), ῥᾶς τῶν αἰσθήσεων φθείρεται, καὶ ἐκ αὐτῆς, ἢ ἀκοῆς. ταμῆριον δὲ ἐστὶ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ζώων λαβεῖν, ὅτι πα-

2. γὰρ] δὲ C°. || τῇ om C° F°. || 5. ἐτι om C°. || 6. ὅσων C°. || 14. γίνονται X° F°. || ἐπ' ἐλαττόνως σκ. C°. || 16. τῇ ante ὑστέρα om C° F°. || ὑστέρα om C° X° F°. || 17. δίδυμα om C° X° F°. || 18. λέκτις C° X°. || 19. ἐ om C°. || 25. ἐκεῖθεν C°. || 28. τούτων F°. || 29. οὐδὲ — αὐτῇ] malim ὅτι — ὅτι. || 36. codices ἐδὲ. || 36. φυάδα C° F°. || 37. παλαῖται C° F°.

3. νοσῶντες C° F°, νοσῶντες X°. || 6. καὶ post εἰ om C°. || 7. ὀλίγος C° X° F°. || 9. μερῶν C°. || πολλῇ C°. || 13. ἢ εἰ τὰ X°. || 16. ὧν] ὧν μὲν C°. || ὁ δὲ ἥλιος τὸ ὑγρὸν ἐξάγει X°. || ἐπιβάπτειν C°. || 33. εἴτα — 34. ψελλίζομεν post ἔσμεν X°. || 35. αὐτὴν om X° F°, αὐτὴν — εἶναι om C°. || 37. καὶ om C°. || 38. ἐτι — 899 a 2. ζώων om C°.

τελῶς εὐφρατός ἐστιν ἡ ἀρχὴ τῆς διαλέκτου· λαλεῖ γὰρ αὐθὲν τῶν ἄλλων ζώων πλὴν ἀνθρώπου, καὶ ἔτσι δὲ οὐκ ὥστε, καθάπερ εἴρηται.

2 Διὰ τί οἱ κωφοὶ πάντες διὰ τῶν ῥινῶν φθέγγονται; 3 διὰ τὸ ἐγγὺς τῷ εἶναι ἐνέος εἶναι; οἱ δὲ ἐνέοι λαλοῦσι 5 διὰ τῶν ῥινῶν· ταύτῃ γὰρ αὐτῶν ἐκπίπτει τὸ πνεῦμα διὰ τοῦ ζώματι μεμυκέναι· μεμύκασι δὲ, ὅτι ὅθεν εἰς φωτὴν ἰσχύονται τῇ γλώττῃ.

3 Διὰ τί μεγαλόφωνοι πάντες εἰσὶν οἱ θερμοὶ τὴν φύσιν; 4 ὅτι ἀνάγκη καὶ ἀέρα πολλὸν καὶ ψυχρὸν ἐν τέτοις εἶναι; 10 ἔχει γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ θερμὸν πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἀερά, καὶ πλείον τὸ πλείον· ἡ δὲ μεγάλη φωνὴ γίνεται ἐν τῷ πολλῷ ἀέρα κινεῖν, καὶ ὅξεια ἐν τῷ ταχέως· βαρεῖα δὲ ἡ ἐν τῷ βραδέως.

4 Διὰ τί οἱ κωφοὶ πάντες διὰ τῶν ῥινῶν φθέγγονται; 15 διὰ τὸ βιαιότερον πνεῖν τοὺς κωφοὺς; ἐγγὺς γὰρ τοῦ ἐνέου εἶναι εἰσὶν. διΐσεται ἐν τῶν μυκτῆρων ὁ πόρος ὑπὸ τῷ πνεύματος· οἱ τοῖτοι δὲ διὰ ῥινῶν φθέγγονται.

5 Διὰ τί εὐηκοώτερα τὰ τῆς νυκτός; ἢ ὅτι μᾶλλον ἡρεμία διὰ τὴν τῷ θερμοτάτῃ ἀπυσίαν; διὸ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ 20 ἀταρακτότερα· ὁ γὰρ ἥλιος ὁ κινῶν.

6 Διὰ τί πόρρωθεν αἱ φωναὶ ὀξύτεροι δοκοῦσιν εἶναι; οἱ γοῦν μιμνέμενοι τὸς σφόδρα πόρρω ὄντας καὶ βωὼντας ὀξὺ φθέγγονται καὶ ὁμοῖον τοῖς ἀπηχῶσιν, καὶ τῆς ἡχῆς ὀξύτερος φαίνεται ὁ ψόφος. ἔστι δὲ πόρρω· ἀνακλᾶται γάρ, 25 ὡς ἐπὶ ὀξὺ μὲν ἐν ψόφῳ τὸ ταχύ, βαρὺ δὲ τὸ βραδύ, ὅθεν βαρυτέρας πόρρωθεν φαίνεσθαι τὰς φωνάς. τὰ γὰρ αὐτὰ φερόμενα πάντα βραδυτέρον φέρεται ὥστε ἂν ἀπέχῃ τῆς ἀρχῆς πλείον, καὶ τέλος πίπτει. πότερ' ἐν ὅτι οἱ μιμνέμενοι ἀμενηνῇ τῇ φωνῇ μιμνῶνται, καὶ λεπτὴν τὴν πόρρωθεν 30 φωνήν; λεπτὴ δὲ βαρεῖα ἔκ ἐστιν, ὅθεν μικρὸν καὶ ἀμενηνὸν φθέγγεσθαι βαρὺ ἀλλ' ὀξὺ ἀνάγκη. ἢ οὐ μόνον οἱ μιμνέμενοι διὰ τῆς μιμνῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ ψόφοι αὐτοὶ ὀξύτεροι γίνονται; αἴτιον δὲ ὅτι ὁ ἀήρ ὁ φερόμενος ποιεῖ τὸν ψόφον· καὶ ὥσπερ τὸ πρῶτον ψοφεῖ τὸ κινῆσαν τὸν ἀέρα, 35 οὕτω δεῖ πάλιν ποιῆσαι τὸν ἀέρα αἰετὸν κινουῦντα εἶναι, τὸ δὲ κινέμενον. διὸ ὁ ψόφος συνεχῆς, ὅτι αἰετὸν ἐκδέχεται

κινῶντα κινῶν, ὥς ἂν ἀπομαρανθῇ, ὃ ἐπὶ τῶν σωματῶν ἐστὶ τὸ πεσεῖν, ὅταν μηκέτι δύνηται ὠθεῖν ὁ ἀήρ ἐνθα μὲν τὸ βέλος ἐνθα δὲ τὸν ἀέρα. ἡ μὲν γὰρ φωνὴ γίνεται ἡ συνεχῆς ἀέρος ὠθυμένῃ ὑπ' ἀέρος, τὸ δὲ βέλος φέρεται σώματος ὑπ' ἀέρος κινεμένου. ἐνταῦθα μὲν ἐν αἰετὶ τὸ αὐτὸ φέρεται σῶμα, ὥς ἂν καταπέσῃ, ἐκεῖ δὲ αἰετὸς ἕτερος ἀήρ. καὶ πρῶτον ἐλάττω θάττον μὲν κινεῖται, ἐπ' ὀλίγον δὲ. διὸ πόρρω ὀξύτεροι καὶ λεπτότεροι αἱ φωναί. τὸ γὰρ θάττον ὀξὺ, ὥσπερ καὶ διηπόρηται. ὥσπερ ἡ αὐτὴ αἰτία δι' ἣν καὶ οἱ μὲν παῖδες καὶ οἱ κάμνοντες ὀξὺ φθέγγονται, οἱ δὲ ἄνδρες καὶ οἱ ὑγιαίνοντες βαρὺ. τὸ δὲ τοῖς ἐγγὺς μὴ ἐπιδόλον εἶναι τὴν φωνὴν ἢ βαρυτέραν ἢ ὀξύτεραν γινομένην, καὶ ὅλως μὴ ὁμοίως ἔχειν τοῖς ῥιπτομένοις βάρεσιν, αἴτιον ὅτι τὸ μὲν ῥιφθὲν ἐν φέρεται αἰετὸν τὸ αὐτό, ὁ δὲ ψόφος ἀήρ ἐστιν ὠθεῖν μὲν ὑπὸ ἀέρος. διὸ καὶ τὸ μὲν εἰς ἐν πίπτει, ἡ δὲ φωνὴ πανταχῇ, ὥσπερ ἂν εἰ τὸ ῥιφθὲν ἅμα φερόμενον ἀπείρως θρυφθεῖ, καὶ ἔτι εἰς τῆσιν.

Διὰ τί αἱ νεηλιφεῖς οἰκίαι μᾶλλον ἡχοῦσιν; ἢ ὅτι 7 μᾶλλον ἀνάκλασις γίνεται διὰ τὴν λειότητα; λειότεραι δὲ διὰ τὸ ἀρραγές καὶ τὸ συνεχές. δεῖ δὲ μὴ παντελῶς ὑγραῖν ἀλλ' ἤδη ξηρὰν λαμβάνειν· ἀπὸ πηλοῦ γὰρ ἔκ ἐστιν ἀνάκλασις. διὰ ταῦτα γὰρ καὶ τὰ κονιάματα μᾶλλον ἡχοῦσιν συμβάλλεται δὲ ἵσως καὶ ἡ ἀκίνησις τῷ ἀέρος· ἀθρόος γὰρ ἰὼν μᾶλλον ἀποκλήττεται τὸν προσπίπτοντα.

Διὰ τί ἐὰν τις πίθον καὶ κεράμια κενὰ κατορύξῃ καὶ 8 πωμάσῃ, μᾶλλον ἡχεῖ τὰ οἰκήματα, καὶ ἐὰν φρέαρ ἢ λάκκος ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ; ἢ ὅτι ἐπεὶ ἀνάκλασις ἡ ἡχώ, δεῖ περιελημμένον ἀθρόον εἶναι τὸν ἀέρα, καὶ ἔχειν πρὸς ὃ ἀνακλασθήσεται, προσπίπτον πυκνὸν καὶ λεῖον; ἔτω γὰρ μάλιστα ἡχώ γίνεται. τὸ μὲν ἐν φρέαρ καὶ ὁ λάκκος ἔχει τὴν σφρόνιτητα καὶ τὴν ἀθροισιν, οἱ δὲ πίθοι καὶ τὰ κεράμια καὶ τὴν πυκνότητα τῶν περιεχόντων, ὥς ἐξ ἀμφοτέρων τὸ συμβαίνει. καὶ γὰρ τὰ κοῖλα μᾶλλον ἡχεῖ· διὰ τῆς καὶ ὁ χαλκὸς μάλιστα τῶν ἄλλων. ὅτι δὲ κατορυγμένα, ὅθεν ἀποπον· ἢ γὰρ φωνὴ φέρεται κάτω οὐχ ἥττον. ὅλως δὲ πανταχῇ δοκεῖ καὶ κύκλῳ φέρεσθαι.

Διὰ τί δὲ μᾶλλον, ἐὰν κατορύξῃ τις, ἡχεῖ, ἢ ἐὰν μή; 9

5. καλοῦσι X^o. || 6. ἐκπίπτει C^o. || 9. πάντες εἰσὶν om F^o. || φύσιν ὅστις ἢ F^o. || 10. καὶ ante ψ. om F^o. || ἐν τέτοις ante ἀέρα F^o. || 11. τὸ π. τὸ θ.] θερμὸν καὶ πνεῦμα C^oX^oF^o. || πρὸς — ἀέρα om F^o. || αὐτὸ X^o, ἑαυτῷ C^o. || 12. πλείον τὸ πλείον] ποιεῖ πλείον F^o. || 13. καὶ ὅξεια] ὅξεια δὲ F^o. || ἢ om F^o. || 14. βραδέως v: ceteri βαρέως. || 17. τῷ om r. || 21. ἀταρακτότερα v. || 26. βαρὺ δὲ τὸ βαρὺ C^oX^oF^o. || 27. βαρυτέρας codices || 28. φαίνεται C^o. || 31. μικρὸν] λεπτὸν C^o. || 34. ὁ post ἀήρ om X^o. || 35. ψοφοὶ X^o, ψοφῇ C^o. || 36. δὲ C^o. || 37. τὸν C^or.

1. κινεῖ C^oX^oF^o. || 7. μὲν om C^o. || ὀλίγον] ἐλάττω X^o. || 8. τῇ τοῖς X^or. || 9. ὥς? || 13. ῥιπτομένοις C^oF^o. || 14 et 16. ῥιφθὲν C^o. || 14. ἐ] αἴτιον X^o. an forte ἐν τι ὄν? || 16. πανταχῇ X^o. || 20. τὸ post καὶ om r. || 22. γὰρ] δὲ F^o et re X^o. || 23. ἀθρόον X^o. || 27. ἢ om C^oX^oF^o. || 30. ὁ om C^o. || 35. δὲ] δὲ καὶ C^o.

ἢ ὅτι περισεγόμενα μᾶλλον εἰς αὐτὰ δέχεται καὶ κατέχει τὸν αέρα; συμβαίνει δὲ καὶ τὴν πληγὴν σφοδροτέραν γίνεσθαι.

10 Διὰ τί τὸ ὕδωρ τὸ ψυχρὸν ἐκ τῆ αὐτῆς ἀγγείης ἐκχεόμενον ὀξύτερον ποιεῖ τὸν ψόφον; ἢ ὅτι θάττων ἢ φορά; βαρύτερον γάρ. ἢ δὲ θάττων ὀξύτερον ποιεῖ τὸν ψόφον. τὸ δὲ θερμὸν καὶ τῇ μανότητι καὶ τῇ ἀναφορᾷ κουφίζει. παρόμοιον δὲ ὅτι καὶ αἱ δᾶδες καίόμεναι ἀσθενεστέραν τὴν πληγὴν ποιοῦσιν.

11 Διὰ τί τοῖς ἡγρυπνηκόσιν ἢ φωνὴ τραχυτέρα; ἢ διότι ὑγρότερον τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀπεψίαν, καὶ οὐχ ἥκιστα περὶ τὸν ἄνω τόπον, διὸ καὶ βάρος ἐν τῇ κεφαλῇ· ὑγρότης τε περὶ τὸν βρόγχον οὕσης ἀνάγκη καὶ τραχυτέραν εἶναι τὴν φωνήν. ἢ μὲν γὰρ τραχύτης διὰ τὴν ἀνωμαλίαν, ἢ δὲ βαρύτης διὰ τὴν ἔμφραξιν· βαρυτέρα γὰρ ἢ φορά.

12 Διὰ τί μετὰ τὰ σιτία τάχις ἀπορρηγνύται ἡ φωνή; ἢ ὅτι κοπτόμενος μὲν ὁ τόπος ἐθερμαίνεται, θερμαινόμενος δὲ ἔλκει τὴν ὑγρότητα; πλείων δὲ αὕτη καὶ ἐτοιμοτέρα διὰ τὴν πρεσφοράν.

13 Διὰ τί οἱ κλαίοντες ὀξὺ φθέγγονται, οἱ δὲ γελῶντες βαρὺ; ἢ ὅτι οἱ μὲν ὀλίγον κινῶσι πνεῦμα δι' ἀσθένειαν, οἱ δὲ σφοδρῶς, ὃ ποιεῖ ταχὺ φέρεσθαι τὸ πνεῦμα; τὸ δὲ ταχὺ ὀξὺ· καὶ γὰρ ἀπὸ συντόνου τοῦ σώματος ριπτόμενον ταχὺ φέρεται. ὃ δὲ γελῶν τὸναντίον διαλελυμένως· οἱ δὲ ἀσθενεῖς ὀξὺ· ὀλίγον γὰρ αέρα κινῶσιν· οἱ δὲ ἐπιπολῆς. ἔτι οἱ μὲν γελῶντες θερμὸν τὸ πνεῦμα ἀφιαῖσιν, οἱ δὲ κλαίοντες, ὥσπερ καὶ ἡ λύπη κατάψυξις ἐστὶ τῷ τόπῳ τῷ περὶ τὰ στήθη, καὶ τὸ πνεῦμα ψυχρότερον ἀφιαῖσιν. τὸ μὲν ὅν θερμὸν πολλὴν αέρα κινεῖ, ὥς βραδέως φέρεσθαι, τὸ δὲ ψυχρὸν ὀλίγον. συμβαίνει δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν αὐλῶν· οἱ γὰρ θερμοὶ τῷ πνεύματι αὐλῶντες πολὺ βαρύτερον αὐλῶσιν.

14 Διὰ τί οἱ παῖδες καὶ τὰ ἄλλα τῶν ζώων τὰ νέα ὀξύτερον φθέγγονται τῶν τελείων, καὶ ταῦτα τῆς ὀξύτητος σφοδρότητος ἕσης; ἢ ἡ φωνὴ ἐστὶν αέρος κίνησις; καὶ ἡ θάττων ὀξύτερα; ῥᾶον δὲ καὶ θάττων ὁ ὀλίγος τοῦ πολλοῦ κινεῖται ἀήρ. κινεῖται δὲ ἢ συγκρινόμενος ἢ διακρινόμενος ὑπὸ θερμοῦ. ἐπεὶ δὲ ἡ μὲν εἰσπνοὴ ἐστὶ ψυχρᾷ εἰσαγωγῇ, συγκρίνεται ἂν ἐν αὐτῇ ὁ ἐν ἡμῖν ἀήρ· ἢ δὲ ἐκπνοή, θερμοῦ κινήσαντος αέρα, γίνονται ἂν ἡ φωνή· ἐκπνέοντες γάρ, οὐκ εἰς-

πνέοντες φωνῶμεν. ἐπεὶ δὲ τὰ νέα θερμότερά ἐστι τῶν πρεσβυτέρων καὶ τὸς ἐν αὐτοῖς πόρους στενωτέρως ἔχει, ἐλάττω αέρα ἔχει ἐν αὐτοῖς. ὅντος δὲ τῷ τε κινημένῳ ἐλάττωτος τῷ κινῶντος θερμῷ πλείονος ἐν αὐτοῖς, θάττων ἂν δι' αἵμα ἢ κίνησις γένοιτο τοῦ αέρος· ἢ δὲ θάττων ὀξυφωνότερα εἴη διὰ τὰ προειρημένα.

Διὰ τί οἱ κλαίοντες ὀξὺ φθέγγονται, οἱ δὲ γελῶντες βαρὺ; ἢ ὅτι οἱ μὲν κλαίοντες συντείνοντες καὶ συναγάγοντες τὸ στόμα φωνοῦσιν; τῇ τε δὲ συντονίᾳ κινεῖται ταχὺ αὐτοῖς ἀήρ, καὶ τῷ διὰ σενῶ τῷ σώματος φέρεσθαι βᾶ φέρεται· δι' αἵμα ὅν ὀξεῖα γίνεται ἡ φωνή. οἱ δὲ γελῶντες ἀνέντες τὸν τόνον γελῶσι καὶ κεκνηότες. ἐκπέμπουσι δὲ διὰ τῆς εὐρείας καὶ βραδέως τὸν αέρα εὐκρίτως βαρύνουσιν.

15 Διὰ τί οἱ ἄγονοι, οἷον παῖδες, γυναῖκες, καὶ οἱ γέροντες καὶ οἱ εὐνῆχοι, ὀξὺ φθέγγονται, οἱ δὲ ἄνδρες βαρὺ καὶ καθάπερ ἡ γραμμὴ καὶ τὰ ἄλλα λεπτὰ ἐν διάσει ἔχει, τὰ δὲ παχέα πλείω, οὕτω καὶ ἡ λεπτὴ φωνὴ ὀξὺ ἔχει διάσημα. ῥᾶον δὲ καὶ ποιῆσαι καὶ κινῆσαι ἐστὶν ἰσχυρὸν πλείω. ἐχόντων ὅν τῶν προειρημένων πνεῦμα ἀσθενές, καὶ αὐτῷ αέρα ὀλίγον. ἐλάχιστος δὲ ἐστὶν ὁ ἐν διάσειμα ἔχεις εἶναι λεπτός διὰ τὰ προειρημένα. καὶ ἡ ἀπ' αὐτῆς φωνομένη τοιαύτη· ἢ δὲ λεπτὴ φωνὴ ὀξεῖα ἐστὶν. οἱ μὲν ἄγονοι διὰ ταῦτα ὀξυφωνοὶ εἰσιν· οἱ δὲ ἄνδρες ἰσχυρὰ τῷ πνεύματι πολλὴν αέρα κινῶσι, πολλὸς δὲ ὢν βραδέως κινεῖται καὶ βαρεῖαν φωνὴν ποιεῖ. ἐποίει γὰρ ἢ τε λεπτὴ καὶ ἡ ταχεῖα κίνησις ὀξεῖαν φωνήν, ὡς ὑδέτερον ἐπὶ τῷ δρόμῳ συμβαίνει γίνεσθαι.

Διὰ τί αἱ φωναὶ βαρυτέραι ἡμῖν εἰς τοῦ χειμῶνος ἢ ἔτι παχυτέρος ὁ ἀήρ ἐστὶ τότε, καὶ ὁ ἐν ἡμῖν καὶ ὁ ἐκ παχυτέρου δὲ ὄντος βραδυτέρα ἡ κίνησις γίνεται, ὥς τε ἡ φωνὴ βαρυτέρα. ἔτι ὑπνωτικώτεροί ἐσμεν τῷ χειμῶνος ἢ τῷ ἔτι καὶ καθεύδομεν πλείω χρόνον· ἐκ δὲ τῶν ὑπνῶν βαρύνεται ἐσμεν. ἐν ᾧ ὅν πλείονα χρόνον καθεύδομεν ἢ ἐγρηγόρα (οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ χειμῶν), ἐν τῷ ἂν εἴμεν βαρυφωνοῦν ἢ ἐν ᾧ τὸναντίον. τῷ γὰρ μεταξὺ τῆς ἐγρήσεως ὄντος ἐν χρόνῳ, ἢ ἐν τῷ ὑπνῷ ἔξιν γενομένη διαμένει πρὸς τὴν ὑπνωσιν.

Διὰ τί ἐκ τῶν πότων καὶ τῶν ἐμέτων καὶ ἐν τοῖς

5. θάττων C^oX^oY^o. || 6. θάττων C^oX^o. || δὲ om X^o. || 15. φωνὴ υ. || 23. πνεύματος X^oγ. || 26. τὸ om X^o. || 31. βραδύ codices. || 33. σφοδρότατης X^o. || 37. δὲ C^oX^oY^o.

3. ἔχοιεν C^oX^o. || αὐτοῖς X^o. || 4. πλείους Y^o. || 5. θάττων X^o. || 10. τὸ C^oX^o. || σώματος X^oγ. || 11. φαίνεται C^o. || αἰρέας C^oY^o. || βραδύς C^o. || 17. ἢ καὶ C^o. || καθάπου K^oO^o. || 18. οὕτω] ὥς C^oK^oO^oX^oY^oμν. || 21. αὐτὸ O^o. || ἐλάχιστον X^oY^oγ. || 23. ὅν om x. || 24. εἰσιν om C^o. || 31. βαρυτέρα codices. || 37. γινόμενη Y^o.

ῥχει βαρύτερον φθέγγονται; ἢ διὰ τὴν ἐμφραξιν τῷ φάρυγγος τὴν γινομένην ὑπὸ τῷ φλέγματος; ἐπικατασπᾶ γὰρ βρυμάτιον εἰς αὐτόν· καὶ τοῖς μὲν ὁ ἔμμετος ἢ ὁ πότος, τοῖς δὲ ἡ ὥρα καὶ τὸ συμπλήρωμα στενωτέρον· ποιεῖ τὸν φάρυγγα, ὥστε βαρύτερα γίνεται ἡ φορὰ τοῦ πνεύματος. 5 δὲ βραδεῖα φορὰ βαρεῖαν ποιῇ τὴν φωνήν.

19 Διὰ τί ἐγγύθεν μὲν ἡ βαρυτέρα μᾶλλον ἔξακούεται, πόρρωθεν δὲ ἤττον; ἢ διότι ἡ βαρυτέρα φωνὴ πλείω μὲν αέρα κινεῖ, ἢ εἰς μῆκος δέ; πόρρωθεν μὲν ὧν ἤττον ἀκούομεν, διότι ἐκ' ἐλάττω κινεῖται, ἐγγύθεν δὲ μᾶλλον, διότι 10 πλείων ἡμῶν ἀπὸ πρὸς τὸ αἰσθητήριον προσπίπτει. ἢ δὲ ὅξεϊα πόρρω ἀκούεται, ὅτι λεπτότερα ἐστί, τὸ δὲ λεπτόν τὴν εἰς πῆκος αὐξήσιν ἔχει. λέγοι δ' ἂν τις ὅτι καὶ θάττων ἐστὶν ἡ ποῖσσα αὐτὴν κίνησις. εἴη δ' ἂν τῆτο, εἰ πυκνὸν μὲν ζεθὸν δ' εἴη τὸ κινῶν πνεῦμα τὸν αέρα. ὅ τε γὰρ ὀλίγος εὐκίνη- 15 τέρως ἐστὶν ἀπὸ (κινεῖται γὰρ ὀλίγος ὑπὸ τῷ ζεθῷ), καὶ τὸ πυκνὸν πλείους πλῆγας ποιεῖ, αἱ τὸν ψόφον ποῖσιν. ἰδεῖν δ' ὅτι τοῦτο ἐπὶ τῶν ὀργάνων· αἱ γὰρ λεπτότεροι χορδαὶ ἔξυτράι εἰσι, τῶν ἄλλων τῶν αὐτῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

20 Διὰ τί ἡ φωνὴ ὀξύτερα φαίνεται τοῖς μακροτέραν ἀφεςηκόσι, τῷ ὀξέος ὄντος ἐν τῷ ταχέως φέρεσθαι; τὸ δὲ μακροτέρω φερόμενον βαρύτερον κινεῖται. ἢ ὅτι ἡ ὀξύτης τῆς φωνῆς ἢ μόνον ἐστὶν ἐν τῷ ταχέως κινεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ λεπτότατον ψόφον γίνεσθαι· τοῖς δὲ μακροτέραν ἀφεςηκόσιν αἰετὶ λεπτότερα ἡ φωνὴ ἀφικνεῖται διὰ τὴν 25 ὀλιγογύτητα τῷ αέρος τῷ κινεμένῳ. μαραίνεται γὰρ ἡ κίνησις, μαραινόμενος δὲ ὁ ἀριθμὸς μὲν εἰς τὸ ἐν τελευτᾷ, σῶμα δὲ εἰς διάστημα ἓν, ὃ ἐστὶν ἐν σώματι λεπτότης. ὁμοίως δὲ [καὶ] ἐν φωνῇ.

31 Διὰ τί καὶ οἱ γυμνασμένοι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ὀξὺ 30 φθέγγονται; ἢ ὅτι οἱ μὲν ἀσθενεῖς ὀλίγον αέρα κινῶσιν, ὁ δὲ ὀλίγος τῷ πλείονος θάττων φέρεται· οἱ δὲ γυμνασμένοι ἰσχυρῶς κινῶσι τὸν αέρα, ὁ δὲ ἰσχυρῶς κινούμενος ἀπὸ θάττων φέρεται. τὸ δὲ ταχὺ ἐν φορᾷ ἐν φωνῇ ὀξὺ ἐστὶν.

32 Διὰ τί τοῖς μετὰ τὰ σιτία κεκραγῶσιν ἡ φωνὴ δια-

φθείρεται; καὶ πάντας ἂν ἴδοιμεν τὰς φωνασκύντας, οἷον ὑποκριτὰς καὶ χορευτὰς καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας, ἐπὶ τῷ τε καὶ νήσεις ὄντας τὰς μελέτας ποιημένους. ἢ τὸ διαφθερῆσθαι τὴν φωνὴν ὅθεν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὸν τόπον διαφθερῆσθαι καθ' ὃν τὸ πνεῦμα διεξέρχεται; διὸ καὶ οἱ βραγχίων- 5 τες διαφθεύονται τὰς φωνάς, οὐ τῷ τὸ πνεῦμα γίνεσθαι χεῖρον, ὃ ποιεῖ τὴν φωνήν, ἀλλὰ τῷ τετραχύνθαι τὴν ἀρτηρίαν. ὑπὸ δὲ τῆς θερμασίας τῆς σφοδρᾶς μάλιστα τραχύνεσθαι πέφυκεν ὁ τόπος ὅτος. διὸ καὶ ὅθ' οἱ πυρεττον- 10 τες ὅτε οἱ σφοδρὰ πεπυρεχότες εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνέσιν τῷ πυρετῷ ἄδειν θύναται· τετράχυνται γὰρ ὁ φάρυξ αὐτοῖς διὰ τὴν θερμασίαν. ἀπὸ δὲ τῶν σιτίων εἰκὸς εἶναι τὸ πνεῦμα καὶ πολὺ καὶ θερμόν· τὸ δὲ τοῖστον εὐλογόν ἐστι διεξίον ἐλκύν τε καὶ τραχύνειν τὴν ἀρτηρίαν· τότε δὲ συμ- 15 βαίνοντος εὐθὺς ἡ φωνὴ διαφθείρεται.

Διὰ τί, εἴπερ ἡ φωνὴ ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐσχηματισμένης 23 καὶ φερόμενος, διαλύεται πολλαῖς τὸ σχῆμα, ἢ δὲ ἡχώ, ἢ γίνεται πληγέντος τῷ τοῖστῳ πρὸς τι ζερεόν, ἢ διαλύεται αὐτῇ, ἀλλὰ σαφῶς ἀκούομεν αὐτῆς; ἢ ὅτι ἀνάκλασις ἐστὶν, ἀλλ' ἢ κατάκλασις; ὅτω δὲ τὸ θ' ὅλον διαμένει, καὶ δύο μέρη ὁμοιοσχήμονα ἐξ αὐτοῦ γίνεται· πρὸς ὁμοίαν γὰρ γωνίαν ἐστὶν ἡ ἀνάκλασις. διὸ καὶ ὁμοία γίνεται ἡ τῆς ἡχῆς φωνῇ τῇ ἐξ ἀρχῆς.

Διὰ τί τῶν μὲν ἄλλων ζώων τὰ νέα καὶ νήπια ὀξὺ- 24 τερον φθέγγονται τῶν τελείων, οἱ δὲ μύσχοι βαρύτερον τῶν τελείων βοῶν; ἢ ὅτι ἐν ἐκάστῳ γένει τὸ νήπιον ὁμοίον ἐστὶ τῷ ἐν αὐτῷ θήλει; τῶν βοῶν δὲ αἱ θήλειαι βαρύτερον φθέγγονται τῶν ἀρρένων, οἱ δὲ μύσχοι ταύταις ὁμοιότεροι εἰσιν ἢ τοῖς ἀρρεσιν· τὰ δὲ ἄλλα τιναντίον.

Διὰ τί ὅταν ἀχυρωθῶσιν αἱ ὀρχήσραι, ἤττον οἱ χο- 25 ροὶ γεγῶνασιν; ἢ διὰ τὴν τραχύτητα προσπίπτουσα ἡ φωνὴ οὐ πρὸς λεῖον τὸ ἔδαφος ἤττον γίνεται μία, ὥστ' ἐλάττω; οὐ γὰρ συνεχῆς. ὥσπερ καὶ τὸ φῶς ἐπὶ τῶν λεῖων μᾶλλον [φαίνει] διὰ τὸ μὴ διαλαμβάνεσθαι τοῖς ἐμπο- 35 δίζουσιν.

3. καὶ om C^aX^aF^a. || 6. φορὰ καὶ βαρεῖαν X^aF^a, φορὰ καὶ βραδεῖαν P. || τὴν om X^aF^a. || 7. μὴ om C^a. || 12. πόρρωθεν X^a. || λευκὸν C^a. || τὴν om C^a. || 13. θάττων C^aX^aF^a. || 14. εἰ] εἰς C^a. || 20. τί] τί ποτε F^a. || μακρότερον C^aF^a, μακροτέρω ἂν X^a. || 22. μακρότερον C^aF^a. || φερόμενον om γ. || βραχύτερον X^aF^a. || 23. τῆς φωνῆς et ἐστὶν om γ. || 24. λεπτότατον] ἐλάττω τὸν γ. || μακρότερον C^aγ, μακροτέρω X^a. || 25. λεπτότερα] ἐλάττω γ. || 26. μαραίνεται — 29. φωνῇ om γ. || 27. εἰς τὸ B μὴ C^aX^a.

1. πάντες X^aF^a, πάντ' ο. || φωνῆς C^a. || 3. τὰς δὲ μελέτας C^a. || 6. τὸ om ν. || 9. ὅτος ὁ τόπος C^a. || 10. ἰδὲ codices. || 17. ἢ] ἢ X^a. || δὲ et 18. ἢ om C^aX^aF^aγ. || 18. οἱ] ἢ C^a, καὶ γ. || 19. ἀκούομεν — 23. ἀρχῆς] ἀκούεται; ἢ διότι ἀνάκλασις, οὗ κατὰκλασις ἐστίν. ταῦτο δὲ ὅλον ἀφ' ὅλου εἰς τὸ πάθος ἀφομοιοῦται· ἀπὸ γὰρ τοῦ αέρος θνακλᾶται καὶ τοῦ ἐν τῷ κοίλῳ, οὐκ ἀπὸ τοῦ κοίλου γ. || 31. γεγῶνασιν C^aX^aF^a. || 32. τὸ δὲ ἔδαφος — μία C^aX^aF^a. || ὡς C^aF^a. || ἐλάττω X^a. || 34. μᾶλλον διὰ τὸ λαμβάνεσθαι C^aX^aF^a.

26 Διὰ τί ποτε ὁ ἄλς, ὅταν εἰς πῦρ ἐμβληθῇ, ψοφεῖ; ἢ ὅτι ὁ ἄλς ὑγρὸν ἔχει ἢ πολὺ, ὃ ὑπὸ τῆ θερμῆς ἐκπνευματύμενον καὶ βία ἐκπίπτει σχίζει τὸν ἄλκα; τὸ δὲ σχιζόμενον ἅπαν ψοφεῖ.

27 Διὰ τί ποτε τῶν παιδίων ἓνια, πρὶν ἤκειν τὴν ἡλικίαν ἐν ᾗ σαφηνίζουσιν ὥρα αὐτοῖς, φθεγγόμενα καὶ σαφῶς εἰπόντα πάλιν ὁμοίως διάγουσιν, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ εἰσὼς χρόνος; ἢ ὅτι πολλοὶ τέρατα νομίζουσιν εἶναι. ἢ δὲ ἓνια λέγεται καὶ εὐθὺς γινόμενα φθέγγασθαι. ἢ ὅτι ὡς μὲν ἐπὶ πολὺ τὰ πλείω τε τῶν γινόμενων γίνεται κατὰ φύσιν, διὸ ὀλίγοις τῷ συμβαίνει, καὶ φύσει ἅμα καταλλήλα τελειοῦται· διὸ καὶ ἀκούει τε ἅμα καὶ φωνεῖ καὶ ξυνήσι κατὰ τὴν ἀκοὴν καὶ λέγει καὶ σαφηνίζει. ἢ μὴν ἀλλὰ πολλάκις οὐκ ἀπαρτίζει τὰ αὐτά, ἀλλὰ τὰ μὲν ξυνήσι πρότερον ἢ τοῦτο τὸ μῶριον ἀπολυθῆναι ὥς διαλέγεται, τοῖς δὲ τὸναντίον. ταῦτα μὲν ἔν ἐκ ἂν διαλεχθεῖν συνετῶς (ἢ γὰρ ἂν ἀκύνωσι, διαλέγονται)· ἀλλ' ὅταν ἤκη καίρὸς ἀμφοῖν, ἀποδιδόασιν τὸ κατὰ φύσιν. ὅσοις δὲ ἐμπροσθεν ἢ κατὰ τὴν ἀκοὴν αἰσθησις διακριβοῦται ἐν τῇ ψυχῇ, ὥς πρῶτον κινῶσι τὴν φωνὴν καὶ ποιεῖσι λόγον, τότε αἰσθάνεται ὡς γίνεται ἡδὴ ξυνήσι πολλά καὶ δυνάμεις τις τῆ μορῆς καὶ ἀπόλυσις, μάλιστα μὲν μετὰ ὕπνον τινά (τῷ δ' αἴτιον ὅτι ὁ ὕπνος καὶ τὰ σώματα νωθρότερα ποιεῖ καὶ τὰ μῶρια ἀναπαύσας), εἰ δὲ μὴ, καὶ ἄλλην μεταβολὴν λαβόντα τοιαύτην. πολλὰ δὲ ἔχοντες τοιαῦτα ποιεῖν, ἃ μικρῶν δεῖται καιρῶν· καίπετα οὐκέτι ὁμοίως ἔχει, ὅταν ἔτω τύχη τὸ μῶριον ἔχον καὶ ἀπολυθῇ· ὅταν ἐπιπολῆς ᾖ ἐν τῇ αἰσθήσει ὡς ἐκινήθῃ διάνοια, κατὰ τὴν ἀκοὴν τοῦτο ἐπαῆλθε καὶ ἐφθέγγατο. πολλάκις δὲ καὶ μέλη καὶ ῥήματα ἐπέρχεται οὐκ ἐκ προαιρέσεως ἡμῶν· ἀλλ' ἐὰν τὸ πρῶτον προελόμενοι εἴπωμεν, ὕστερον ἄνευ προαιρέσεως λέγομεν ἢ ἄδομεν, καὶ ἢ δύναται ἐκ τῆ ζώματος ἐξελεῖν. ἔτω καὶ τοῖς παιδίοις, ὅταν συμβῇ τῷ λεπτόν, εἴτα πάλιν καταστῇ εἰς τὴν φύσιν ἐκεῖνο τὸ μῶριον, ἕως ἂν ἡ ὥρα ἔλθῃ ἰσχύσαι αὐτὸ καὶ ἀποκριθῆναι.

28 Διὰ τί ἓνια ψοφεῖ καὶ κινεῖται ἐξαίφνης, οἷον τὰ κιβώτια, οὐδενὸς αἰσθητοῦ κινῶντος; καίτοι κρεῖττον γέγονε τὸ κινῶν τῷ κινουμένῳ. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ φθορᾶς καὶ γήρωος· ὑπὸ ἀναισθήτου γὰρ φθείρεται τὰ λεγόμενα ὑπὸ

τῷ χρόνῳ πάντα. ἢ ὁμοίον τῷ τοῖς ζαλαγμοῖς καὶ ὑπὸ τῶν ἐκφυομένων αἰρομένοις λίθοις; οὐ γὰρ τὸ ταῖον αἶρει ἢ κινεῖ, ἀλλὰ τὸ συνεχές. ἐπὶ δὲ τῷ ἀναισθήτου ὄντος αἰσθητὴν γίνεσθαι τὴν κίνησιν. οὕτως καὶ τὸ περιεχόμενον αἰσθητοῖς χρόνοις κινεῖται καὶ ρεῖται εἰς ἀναισθητά, τῷ δὲ παντὶ καὶ συνεχεῖ ἐκ καὶ διέφθειρεν. συνεχές δὲ ἐστὶν ἐκ ἐν τῷ νῦν, ἀλλ' ὡρισμένῳ χρόνῳ ὑπὸ τῷ νῦν.

Διὰ τί οἱ χασμώμενοι ἤττον ἀκούουσιν; ἢ ὅτι ἐξιώντος πνεύματος ἐν τῇ χάσμῃ πολὺ καὶ εἰς τὰ χωρεῖ ἔσθωθεν, ὥς καὶ τῇ αἰσθήσει ἐπίδηλον εἶναι τὴν ἡσυχίαν ἢ ποιεῖ περὶ τὴν ἀκοήν, μάλιστα δ' ἐκ τῶν ὕψους ὁ δὲ ψόφος ἀπὸ τῆ πάθος ἀέρος ἐστίν. ἀντικαίοντος ὅταν ἔσθωθεν εἰσέρχεται ὁ ἔξωθεν ψόφος, καὶ ὑπὸ τῆς κινήσεως καὶ τῷ ἔξωθεν ψόφῳ ἐκκρύπεται ἢ κίνησις.

Διὰ τί ἰσχυρόφωνοι παῖδες ὄντες μᾶλλον ἢ αἱ ἡ ὥσπερ καὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αἰετῶν ἤττον τῷ παῖδες ὄντες, καὶ ὅσοι ἐλάττω ἢ δύναται βαδίζει ὁμοίως καὶ τῆς γλώττης οἱ νεώτεροι οὐ δύναται; ἐκ παντάπασιν μικροὶ ὡσιν, οὐδὲ φθέγγεσθαι δύναται ἢ ὥσπερ τὰ θηρία, διὰ τὸ μὴ κρατεῖν. εἴη δ' ἂν ἢ ἐπὶ τῷ ἰσχυρόφονῳ, ἀλλὰ καὶ τραυλοὶ καὶ ψελλοὶ ἢ τραυλότης τῷ γράμματός τινος μὴ κρατεῖν, καὶ ἢ τὸ τυχόν, ἢ δὲ ψελλότης τῷ ἐξαίφνης τι, ἢ γράμματος συλλαβῇ, ἢ δὲ ἰσχυροφωνία ἀπὸ τοῦ μὴ δύνασθαι συνάψαι τὴν ἑτέραν συλλαβὴν πρὸς τὴν ἑτέραν. αἱ δὲ δι' ἀδυναμίαν· τῇ γὰρ διανοίᾳ ἔχ' ὑπηρετεῖ ἢ γλῶττι τὸ αὐτὸ καὶ οἱ μεθύοντες πάσχωσι καὶ οἱ πρὶν ἤττον δὲ πάντα συμβαίνει.

Διὰ τί ἡ φωνὴ τρέμει καὶ τῶν ἀγωνιῶντων καὶ δεδιότων; ἢ ὅτι σείεται ἡ καρδία τῷ θερμῷ ἐξιώντος; φοτεράκις δὲ πάσχωσι τῷ· καὶ γὰρ τοῖς ἀγωνιῶσι βαίνει καὶ τοῖς φοβουμένοις. σειομένης δὲ ἢ γίνεται πληγὴ ἀλλὰ πλείους, ὥσπερ ἡ τῶν παρανευρισισ-
35 χορδῶν.

Διὰ τί οἱ μὲν ἀγωνιῶντες βαρὺ φθέγγονται, φοβούμενοι ὀξύ; ἢ ὅτι τοῖς μὲν φοβουμένοις καταψύχεται ὁ τόπος ὁ περὶ τὴν καρδίαν, κάτω ὀρμῶντος τοῦ θερμῶς ὅλγιον αἶρα κινῶσιν; ἢ γὰρ ἰσχυρὸς ἐν τῷ θερμῷ.

1. ὁ om X^c. || 2. ἢ om C^c. || 3. ἐκπίπτει C^c. || 4. δὲ om X^c. || 5. ἐν om X^c. || 6. φθεγγόμενα X^c. || 7. φθέγγεσθαι C^c. || 8. γινόμενων codices. || 9. ἔν om C^cY^c. || 10. νωθρότερα C^cY^c. || 11. καιρῶν δεῖται C^cY^c. || 12. καὶ post δὲ om C^c. || 13. οἱ codices. || 14. δύναται X^c. || 15. ἐκ τῷ] ἐκτὸς C^c, ἐκ X^c. || 16. ἐπὶ om C^cY^c.

2. λίθοις αἰρομένοις οὕτω· γὰρ C^c. || 7. ἐφθείρε X^cY^c. || 17. ἢ om C^cX^cY^c. || 19. ἐὰν — 20. δύναται om C^c. || 23. τῷ X^c. || 27. γλῶσσα X^cY^c. || 31. δεδιότων C^c. || 34. ἢ] οἱ C^c.

δὲ ἄνω φέρεται τὸ θερμόν, ὥσπερ τοῖς αἰσχυνομένοις· δι' αἰσχύνην γὰρ καὶ ἀγωνιῶσιν. τοῖς δὲ αἰσχυνομένοις ἄνω φέρεται πρὸς τὸ πρόσωπον· σημεῖον δὲ ὅτι ἐξέρυθροι γίνονται μᾶλλον. συντήκει οὖν καὶ παχύν ποιεῖ τὸν αέρα ὥ φθέγγονται· ὁ δὲ τοῖστος βραδέως ὠθεῖται· τὸ δὲ βραδύ ἐν φωνῇ βαρὺ ἐστίν.

13 Διὰ τί εὐηκουτέρα ἢ νύξ τῆς ἡμέρας ἐστίν; πότερον ὥσπερ Ἀναξαγόρας φησί, διὰ τὸ τῆς μὲν ἡμέρας σίζειν καὶ ψοφεῖν τὸν αέρα θερμαινόμενον ὑπὸ τῷ ἡλίῳ, τῆς δὲ νυκτὸς ἡσυχίαν ἔχειν ἅτε ἐκλειποῦτος τῷ θερμῷ, εἶναι δὲ μᾶλλον ἀκουσὸν μηθεὶς ὅτος ψόφου; ἢ ὅτι διὰ τῷ κενωτέρῳ μᾶλλον ἀκουσὸν ἐστίν ἢ διὰ τῷ πλήρῳ; ἐστὶ δὲ τῆς μὲν ἡμέρας ὁ αἶθρ πυκνὸς ἅτε πεπληρωμένος ὑπὸ τῷ φωτὸς καὶ τῶν ἀκτίνων, τῆς δὲ νυκτὸς ἀραιότερος διὰ τὸ ἀπεληλυθέναι ἐξ αὐτοῦ τὸ πῦρ καὶ τὰς ἀκτῖνας, σώματα ὄντα. 15 ἢ ὅτι τῆς μὲν ἡμέρας τὰ σώματα πρὸς πολλὰ τὴν διάνοιαν ἔλκει· διὸ οὐκ εὐκρινές ἐστι πρὸς τὴν ἀκοήν. καὶ τῷ πράττειν ἡμᾶς πάντα μᾶλλον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἢ τῇ νυκτί, καὶ αὐτὰ περὶ τὰς πράξεις ἐστίν. χωρισθεῖσα δὲ αἰσθησις διανοίας παθᾷπερ ἀναίσθητον πόνον ἔχει, ὥσπερ εἴρηται τὸ νοῦς ὁρᾷ 20 καὶ νοῦς ἀκούει. νυκτὸς δὲ τῆς ὕψεως ἀργέτης καὶ τῆς διανοίας μᾶλλον ἡρεμούσης· ὁ τῆς ἀκοῆς πόρος μᾶλλον ἀνεωγμένος, καθάπερ τῆς ἡμέρας, δεκτικὸς μὲν ἐστὶ τῶν ἡχῶν ὁμοίως, ἐξαγγελτικὸς δὲ μᾶλλον τῇ διανοίᾳ διὰ τὸ μήτε αὐτὴν ἐνεργεῖν μήτ' ὑπὸ τῆς ὕψεως παρενοχλεῖσθαι, 25 καθάπερ καὶ τῆς ἡμέρας.

34 Διὰ τί οἱ ἄγριοι, οἷον παῖδες καὶ γυναῖκες καὶ οἱ ἡδὴ γέροντες καὶ οἱ εὐνοῦχοι, ὀξύ φθέγγονται, οἱ δὲ ἄνδρες βαρύτερον; ἢ δι' ἀσθένειαν τῷ κινήντος μορίου τὸν αέρα; ὀλίγον γὰρ τὸ ἀσθενὲς κινεῖ, ὁ δὲ ὀλίγος ταχὺ φέρεται, 30 τὸ δὲ ταχὺ φερόμενον ὀξύ. ἢ διότι ὁ πόρος ὁ πρῶτος, δι' οὗ ἡ φωνὴ φέρεται, τοῖς μὲν ἄγροισι μικρός, ὥςτε ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ τὸ ὠδὺν τὸν αέρα, ὀλίγος δὲ ὢν ταχὺ φέρεται δι' εὐρέος τοῦ ἄνω φάρυγγος· ἀκμάζουσι δὲ καὶ ἀνδρουμένοις δίσταται οὗτος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοὺς ὄρχεις, ὥστε 35 καὶ πλείων ἐστὶν ὁ ὠθέμενος. βραδύτερον οὖν διωὼν βαρὺς γίνεται.

35 Διὰ τί οἱ ἰσχυροὶ οὐ δύνανται διαλέγεσθαι μι-

κρόν; ἢ ὅτι ἰσχύονται τοῦ φωνεῖν, ἐμποδίζοντός τινος; ἐκ ἰσῆς δὲ ἰσχύος οὐδ' ὁμοίας κινήσεως, μὴ ἐμποδίζοντός τε τὴν κίνησιν μηδενὸς καὶ ἐμποδίζοντος, βιάσασθαι δεῖ. ἢ δὲ φωνὴ κινήσις ἐστὶ· μεῖζον δὲ φθέγγονται μᾶλλον οἱ τῇ ἰσχυρί χρώμενοι. ὥς' ἐπεὶ ἀνάγκη ἀποβιάζεσθαι τὸ κωλύον, ἀνάγκη μεῖζον φθέγγεσθαι τὸς ἰσχυροφώνους.

Διὰ τί δὲ ἀγωνιῶντες μὲν μᾶλλον ἰσχυροφώνοι γίνονται, 36 ἐν δὲ ταῖς μέβαις ἤττον; ἢ ὅτι ἀποπληξία ὁμοίων ἐστὶ τὸ πάθος μέγας τινὸς τῶν ἐντός, ὃ ἀδυνατοῦσι κινεῖν, ἐμποδίζοντος διὰ τὴν κατάψυξιν; ὁ μὲν οὖν οἶνος φύσει θερμὸς ὢν λύει τὴν κατάψυξιν μᾶλλον, ἢ δὲ ἀγωνία ποιεῖ φόβος γὰρ τις ἡ ἀγωνία, ὁ δὲ φόβος κατάψυξις.

Διὰ τί ἐξωθεν εἰς τὰς οἰκίας εἰσακούεται μᾶλλον 37 ἔσωθεν ἔξω; ἢ ὅτι ἔσωθεν ὁ ψόφος διὰ τὸ ἀχανὲς εἶναι διασπᾶται, ὥςτε οὐχ ἱκανὸν ἔκαστον μέρος ἀκουσθῆναι, ἢ ἤττον; ἔξωθεν δὲ ἔσω εἰς ἐλάττω τόπον καὶ αέρα ἐσῶτα ἡ φωνὴ βαδίζουσα ἀθρόα ἔρχεται, ὥςτε μεῖζον ἔσα ἀκούεται μᾶλλον.

Διὰ τί οἱ ἰσχυροὶ μελαγχολικοί; ἢ ὅτι τὸ τῇ 38 φαντασίᾳ ἀκολουθεῖν ταχέως τὸ μελαγχολικὸν εἶναι ἐστίν, οἱ δὲ ἰσχυροὶ τοιοῦτοι· προτερεῖ γὰρ ἡ ὁρμὴ τῷ λέγειν τῆς δυνάμεως αὐτοῖς, ὥς θᾶπτον ἀκολουθούσης τῆς ψυχῆς τῷ φανέντι. καὶ οἱ τραυλοὶ δὲ ὡσαύτως· βραχύτερα γὰρ τὰ μόρια ταῦτα τοῖς τοιοῦτοις. σημεῖον δὲ οἰνωμένοι γὰρ τοιοῦτοι γίνονται, ὅτε μάλιστα τοῖς φαινομένοις ἀκολουθεῖ, 25 καὶ οὐ τῷ οἴνῳ.

Διὰ τί τὰ πράσα συμφέρεται πρὸς εὐφωνίαν, ἐπεὶ καὶ 39 τοῖς πέριξιν; ἢ ὅτι καὶ τὰ σκόροδα ἐφθαῖ λεαίνει, τὰ δὲ πράσα γλισχρότητα ἔχει τινά; ῥυπτικὸν δὲ τῷ φάρυγγος.

Διὰ τί τὰ μὲν ἄλλα ὀξύτερον φθέγγεται σφοδρό- 40 τερα ὄντα, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀσθενῶν; ἢ διότι ἐλάττω κινεῖ αέρα, οὗτος δὲ ταχὺ διέρχεται, τὸ δὲ ταχὺ ὀξὺν ποιεῖ τὸν ψόφον.

Διὰ τί ἀκούουσι μᾶλλον κατέχοντες τὸ πνεῦμα 41 ἐκπνέοντες; διὸ καὶ ἐν ταῖς θήραις παραγγέλλουσιν ἑαυτοῖς μὴ πνευσθῆναι. πότερον ὅτι τὸ αἰσθητικὸν ἄνω ἔρχεται αἰρομένων τῶν φλεβῶν; καθευδόντων γὰρ κάτω· διὸ καὶ μᾶλλον τε ἐκπνέουσι καθευδόντες ἢ εἰσπνέουσι, καὶ ἀνήκοοί εἰσιν.

2. καὶ om C^a F^a. || 5. φθέγγεται F^a. || 6. βραδύ C^a. || 10. ἄγειν ὥς C^a. || 11. ὅτι] διότι X^a. || 17. τὸ X^a. || 20. ἀναίσθητον τὸν πόνον C^a. || 22. μᾶλλον πέρος C^a. || 24. τῇ] ἢ τῇ X^a F^a, καὶ τῇ C^a. || 29. ἢ om C^a X^a F^a. || 36. βαρύτερον X^a. || 38. ἰσχυροφώνοι Sylburgius.

2. δι] δὲ δεῖ F^a. || 3. ἐμπ. εἰς τὸ β.? || 7. δὲ om v. || μὲν om C^a. || 8. ἀποπληξίας X^a. || 9. μέρος X^a. || 13. ἔσωθεν C^a. || εἶσω ἀκούεται C^a F^a. || 14. ἰέναι F^a. || 24. τοῖς τοιοῦτοις ταῦτα X^a. || 25. φοβυμένοις C^a. || 27 et 28. πράσσα F^a. || 30. φθέγγονται C^a. || 32. παχὺ X^a. || 35. ἐκπνέοντες F^a. || καὶ om F^a. || θύραις X^a. || αὐτοῖς X^a. || 36. ἔρχεται τῶν φλεβῶν συναρουμενῶν ἀραιουμένων καθευδόντων κάτω, διὸ καὶ μᾶλλον ἐκπνέουσι F^a, ommissis καθευδόντες — 38. εἰσπ. || 38. ἐκπνέουσι C^a, εἰσπνέοντες X^a F^a.

26 Διὰ τί ποτε ὁ ἄλς, ὅταν εἰς πῦρ ἐμβληθῇ, ψοφεῖ; ἢ ὅτι ὁ ἄλς ὑγρὸν ἔχει ἢ πολὺ, ὃ ὑπὸ τῷ θερμῷ ἐκπνευματίζεται καὶ βία ἐκπίπτει σχίζει τὸν ἄλκα; τὸ δὲ σχιζόμενον ἅπαν ψοφεῖ.

27 Διὰ τί ποτε τῶν παιδίων ἓνια, πρὶν ἤκειν τὴν ἡλικίαν ἐν ἧ σαφηνίζον ὥρα αὐτοῖς, φθεγγόμενα καὶ σαφῶς ἐπὶ πόντα πάλιν ὁμοίως διάγουσιν, ὥς ἂν ἔλθῃ ὁ εἰσὼς χρόνος; ἃ δὲ πολλοὶ τέρατα νομίζουσιν εἶναι. ἥδη δ' ἓνια λέγεται καὶ εὐθὺς γινόμενα φθέγγεσθαι. ἢ ὅτι ὡς μὲν ἐπὶ πολὺ τὰ πλείω τε τῶν γινόμενων γίνεται κατὰ φύσιν, διὸ ὀλίγοις τῷτο συμβαίνει, καὶ φύσει ἅμα κατάλληλα τελειοῦται· διὸ καὶ ἀκούει τε ἅμα καὶ φωνεῖ καὶ ξυνήσι κατὰ τὴν ἀκοὴν καὶ λέγει καὶ σαφηνίζει. ἢ μὴν ἀλλὰ πολλάκις οὐκ ἀπαρτίζει τὰ αὐτά, ἀλλὰ τὰ μὲν ξυνήσι πρότερον ἢ τοῦτο τὸ μόριον ἀπολυθῆναι ὥς διαλέγεται, τοῖς δὲ τὸναντίον. ταῦτα μὲν ἐν ἐκ ἂν διαλεχθεῖν συνετῶς (ἃ γὰρ ἂν ἀκώσῃσι, διαλέγονται)· ἀλλ' ὅταν ἤκη καίρως ἀμφοῖν, ἀποδοῖασι τὸ κατὰ φύσιν. ὅσοις δὲ ἐμπροσθεν ἢ κατὰ τὴν ἀκοὴν αἰσθήσις διακριβοῦται ἐν τῇ ψυχῇ, ὥς πρῶτῳ κινῶσι τὴν φωνὴν καὶ ποιεῖσι λόγον, τότε τοῖς ἐνίοτε γίνεται ἥδη ξυνιῖσι πολλὰ καὶ δυνάμεις τις τῷ μορῖ καὶ ἀπόλυσις, μάλιστα μὲν μετὰ ὕπνον τινά (τῷτο δ' αἴτιον ὅτι ὁ ὕπνος καὶ τὰ σώματα νωθρότερα ποιεῖ καὶ τὰ μόρια ἀναπαύσας), εἰ δὲ μή, καὶ ἄλλην μεταβολὴν λαβόντα τοιαύτην. πολλὰ δὲ ἔχομεν τοιαῦτα ποιεῖν, ἃ μικρῶν δεῖται καιρῶν· καίπειτα οὐκέτι ὁμοίως ἔχει, ὅταν ἔσω τύχη τὸ μόριον ἔχον καὶ ἀπολυθῇ· ὅταν ἐπικολῆς ἢ ἐν τῇ αἰσθήσει ὧν ἐκινήθῃ διάνοια, κατὰ τὴν ἀκοὴν τοῦτο ἐπαῆλθε καὶ ἐφθέγγετο. πολλάκις δὲ καὶ μέλη καὶ ῥήματα ἐπέρχεται οὐκ ἐκ προαιρέσεως ἡμῶν· ἀλλ' ἐὰν τὸ πρῶτον προελόμενοι εἴπωμεν, ὕστερον ἄνευ προαιρέσεως λεγόμεν ἢ ἄδομεν, καὶ ἢ δύναται ἐκ τῷ σώματος ἐξελεῖν. ἔτω καὶ τοῖς παιδίοις, ὅταν συμβῇ τῷτο λεπτόν, εἴτα πάλιν κατασῇ εἰς τὴν φύσιν ἐκεῖνο τὸ μόριον, ὥς ἂν ἡ ὥρα ἔλθῃ ἰσχύσαι αὐτὸ καὶ ἀποκριθῆναι.

28 Διὰ τί ἓνια ψοφεῖ καὶ κινεῖται ἐξαίφνης, οἷον τὰ κμβώτια, οὐδενὸς αἰσθητοῦ κινῆντος; καίτοι κρεῖττον γέγονε τὸ κινῶν τῷ κινουμένῳ. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ φθορᾶς καὶ γήρωος· ὑπὸ ἀναισθήτου γὰρ φθείρεται τὰ λεγόμενα ὑπὸ

τῷ χρόνῳ πάντα. ἢ ὁμοίον τῷτο τοῖς σαλαγμοῖς καὶ ὑπὸ τῶν ἐκφυομένων αἰρομένοις λίθοις; οὐ γὰρ τὸ ταῖον αἶρει ἢ κινεῖ, ἀλλὰ τὸ συνεχές. ἐπὶ δὲ τῷτο ἀναισθήτου ὄντος αἰσθητὴν γίνεσθαι τὴν κίνησιν. οὕτως καὶ τὸ περιεχόμενον αἰσθητοῖς χρόνοις κινεῖται καὶ ρεῖται εἰς ἀναισθητά, τῷ δὲ παντὶ καὶ συνεχεῖ ἐκ καὶ διέφθειρεν. συνεχές δὲ ἐστὶν ἐκ ἐν τῷ νῦν, ἀλλ' ὠρισμένῳ χρόνῳ ὑπὸ τῷ νῦν.

Διὰ τί οἱ χασμώμενοι ἤττον ἀκούουσιν; ἢ ὅτι ἐξιόντος πνεύματος ἐν τῇ χάσμῃ πολὺ καὶ εἰς τὰ χωρεῖ ἔσωθεν, ὥς καὶ τῇ αἰσθήσει ἐπιδήλον εἶναι τὴν ἡσιν ἣν ποιεῖ περὶ τὴν ἀκοήν, μάλιστα δ' ἐκ τῶν ὕ· ὁ δὲ ψόφος ἀπὸ τῆς ἀέρος ἐστίν. ἀντιπαλόντος οὐ ἔσωθεν εἰσέρχεται ὁ ἔσωθεν ψόφος, καὶ ὑπὸ τῆς κινήσεως καὶ τῷ ἔσωθεν ψόφῳ ἐκκρύπεται ἡ κίνησις.

Διὰ τί ἰσχυρόφωνοι παῖδες ὄντες μᾶλλον ἢ ἂν ἢ ὥσπερ καὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ἀεὶ ἤττον τῷσι παῖδες ὄντες, καὶ ὅσοι ἐλάττω ἢ δύναται βαδίζει ὁμοίως καὶ τῆς γλώττης οἱ νεώτεροι οὐ δύναται; ἐκ παντᾶσιν μικροὶ ὥσιν, οὐδὲ φθέγγεσθαι δύναται ἢ ὥσπερ τὰ θηρία, διὰ τὸ μὴ κρατεῖν. εἴη δ' ἂν ἢ ἐπὶ τῷ ἰσχυρόφονῳ, ἀλλὰ καὶ τραυλοὶ καὶ ψελλοὶ ἐν τραυλότης τῷ γράμματός τινος μὴ κρατεῖν, καὶ ἢ τὸ τυχόν, ἢ δὲ ψελλότης τῷ ἐξαίρειν τι, ἢ γράμμα συλλαβῆν, ἢ δὲ ἰσχυροφωνία ἀπὸ τοῦ μὴ δύνασθαι συνάψαι τὴν ἑτέραν συλλαβὴν πρὸς τὴν ἑτέραν. ἂν δὲ δι' ἀδυναμίας· τῇ γὰρ διανοίᾳ ἐχ' ὑπηρετεῖ ἢ γλῶττα τὸ τῷτο καὶ οἱ μεθύοντες πάσχουσι καὶ οἱ πρὶν ἤττον δὲ πάντα συμβαίνει.

Διὰ τί ἡ φωνὴ τρέμει καὶ τῶν ἀγωνιούντων καὶ δεδιότων; ἢ ὅτι σείεται ἡ καρδία τῷ θερμῷ ἐξιόντος; φοτεράκις δὲ πάσχουσι τῷτο· καὶ γὰρ τοῖς ἀγωνιῶσι βαίνει καὶ τοῖς φοβημένοις. σειομένης δὲ ἢ γίνεται ἢ πληγὴ ἀλλὰ πλείους, ὥσπερ ἡ τῶν παρανευερισμένων χορδῶν.

Διὰ τί οἱ μὲν ἀγωνιῶντες βαρὺ φθέγγονται, φοβημένοι ὀξύ; ἢ ὅτι τοῖς μὲν φοβημένοις καταψύχῃ ὁ τύπος ὁ περὶ τὴν καρδίαν, κάτω ὀρμῶντος τοῦ θερμῷ ὥς ὀλίγον αἶρα κινῶσιν; ἢ γὰρ ἰσχυρὸς ἐν τῷ θερμῷ.

1. ὁ om X^o. || 2. ἢ om C^o. || 3. ἐκπίπτει C^o. || δὲ om X^o. || 6. ἐν om X^o. || φθεγγόμενα X^o. || 9. φθέγγεσθαι C^o. || γινόμενων codices. || 16. ἐν om C^oY^o. || 23. νωθρότερα C^oY^o. || 26. καιρῶν δεῖται C^oY^o. || 29. καὶ post δὲ om C^o. || 32. οἱ codices. || δύναται X^o. || ἐκ τῷ ἐκτὸς C^o, ἐκ X^o. || 33. ἐκὸν C^oY^o.

2. λίθοις αἰρομένοις οὕτω γὰρ C^o. || 7. ἐφθαιρε X^oY^o. || 17. ἢ om C^oX^oY^o. || 19. ἐὰν — 20. δύναται om C^o. || 23. τῷ X^o. || 27. γλῶσσα X^oY^o. || 31. δεδιότων C^o. || 34. ἢ οἱ C^o.

δὲ ἄνω φέρεται τὸ θερμόν, ὥσπερ τοῖς αἰσχυνομένοις· δι' αἰσχύνην γὰρ καὶ ἀγωνιῶσιν. τοῖς δὲ αἰσχυνομένοις ἄνω φέρεται πρὸς τὸ πρόσωπον· σημειὼν δὲ ὅτι ἐξέρυθροι γίνονται μᾶλλον. συντήκει οὖν καὶ παχύν ποιεῖ τὸν ἀέρα ὥφθγγονται· ὁ δὲ τοῖστος βραδέως ὠθεῖται· τὸ δὲ βραδύ ἐν φωνῇ βαρὺ ἐστίν.

13 Διὰ τί εὐκολωτέρα ἢ νύξ τῆς ἡμέρας ἐστίν; πότερον ὥσπερ Ἀναξαγόρας φησί, διὰ τὸ τῆς μὲν ἡμέρας σίζειν καὶ ψοφεῖν τὸν ἀέρα θερμαινόμενον ὑπὸ τῷ ἡλίῳ, τῆς δὲ νυκτὸς ἡσυχίαν ἔχειν ἅτε ἐκλειοιπότες τῷ θερμῷ, εἶναι δὲ 10 μᾶλλον ἀκουσὸν μηθενὸς ὄντος ψόφου; ἢ ὅτι διὰ τῷ κωτέρῳ μᾶλλον ἀκυσὸν ἐστίν ἢ διὰ τῷ πλήρῳ; ἐξί δὲ τῆς μὲν ἡμέρας ὁ αἰὴρ πυκνὸς ἅτε πεπληρωμένος ὑπὸ τῷ φωτὸς καὶ τῶν ἀκτίνων, τῆς δὲ νυκτὸς ἀραιότερος διὰ τὸ ἀπεληλυθέναι ἐξ αὐτοῦ τὸ πῦρ καὶ τὰς ἀκτίνας, σώματα ὄντα. 15 ἢ ὅτι τῆς μὲν ἡμέρας τὰ σώματα πρὸς πολλὰ τὴν διάνοιαν ἔλκει· διὸ οὐκ εὐκρινές ἐστι πρὸς τὴν ἀκοήν. καὶ τῷ πράττειν ἡμᾶς πάντα μᾶλλον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἢ τῇ νυκτί, καὶ αὐτὰ περὶ τὰς πράξεις ἐστίν. χωρισθεῖσα δὲ αἰσθησις διανοίας παθάπερ ἀναίσθητον πόνον ἔχει, ὥσπερ εἴρηται τὸ νοῦς ὁρᾷ καὶ νοῦς ἀκούει. νυκτὸς δὲ τῆς ὕψεως ἀργύσης καὶ τῆς διανοίας μᾶλλον ἡρεμούσης· ὁ τῆς ἀκοῆς πόρος μᾶλλον ἀνεωγμένος, καθάπερ τῆς ἡμέρας, δεκτικὸς μὲν ἐστὶ τῶν ἡχῶν ὁμοίως, ἐξαγγελτικὸς δὲ μᾶλλον τῇ διανοίᾳ διὰ τὸ μήτε αὐτὴν ἐνεργεῖν μήθ' ὑπὸ τῆς ὕψεως παρενοχλεῖσθαι, 25 καθάπερ καὶ τῆς ἡμέρας.

34 Διὰ τί οἱ ἄγνοιοι, οἷον παῖδες καὶ γυναῖκες καὶ οἱ ἡδὴ γέροντες καὶ οἱ εὐνοῦχοι, ὀξύ φθέγγονται, οἱ δὲ ἄνδρες βαρύτερον; ἢ δι' ἀσθένειαν τῷ κινήτος μορίου τὸν ἀέρα; ὀλίγον γὰρ τὸ ἀσθενὲς κινεῖ, ὁ δὲ ὀλίγος ταχὺ φέρεται, 30 τὸ δὲ ταχὺ φερόμενον ὀξύ. ἢ διότι ὁ πόρος ὁ πρῶτος, δι' οὗ ἡ φωνὴ φέρεται, τοῖς μὲν ἀγνόοις μικρός, ὥςτε ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ τὸ ὠθεῖν τὸν ἀέρα, ὀλίγος δὲ ὢν ταχὺ φέρεται δι' εὐρέος τοῦ ἄνω φάρυγγος· ἀκμάζουσι δὲ καὶ ἀνδρουμένοις δίσταται οὗτος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοὺς ὄρχεις, ὥστε 35 καὶ πλείων ἐστὶν ὁ ὠθέμενος. βραδύτερον οὖν διῶν βαρὺς γίνεται.

35 Διὰ τί οἱ ἰσχυροὶ οὐ δύνανται διαλέγεσθαι μι-

κρόν; ἢ ὅτι ἰσχύονται τοῦ φωνεῖν, ἐμποδίζοντός τινος; ἐκ ἰσῆς δὲ ἰσχύος οὐδ' ὁμοίας κινήσεως, μὴ ἐμποδίζοντός τε τὴν κίνησιν μηδενὸς καὶ ἐμποδίζοντος, βιάσασθαι δεῖ. ἢ δὲ φωνὴ κινήσις ἐστὶ· μεῖζον δὲ φθέγγονται μᾶλλον οἱ τῇ ἰσχυρί χρώμενοι. ὥς' ἐπεὶ ἀνάγκη ἀποβιάζεσθαι τὸ κωλῦον, ἀνάγκη μεῖζον φθέγγεσθαι τὸς ἰσχυροφώνους.

Διὰ τί δὲ ἀγωνιῶντες μὲν μᾶλλον ἰσχυροφῶνοι γίνονται, 36 ἐν δὲ ταῖς μέθαις ἤττον; ἢ ὅτι ἀποκληξία ὁμοίον ἐστὶ τὸ πάθος μέρους τινὸς τῶν ἐντός, ὃ ἀδυνατούσι κινεῖν, ἐμποδίζοντος διὰ τὴν κατάψυξιν; ὁ μὲν οὖν οἶνος φύσει θερμὸς ὢν λύει τὴν κατάψυξιν μᾶλλον, ἢ δὲ ἀγωνία ποιεῖ φόβος γὰρ τις ἡ ἀγωνία, ὁ δὲ φόβος κατάψυξις.

Διὰ τί ἔξωθεν εἰς τὰς οἰκίας εἰσακούεται μᾶλλον 37 ἔσωθεν ἔξω; ἢ ὅτι ἔσωθεν ὁ ψόφος διὰ τὸ ἀχανὲς εἶναι διασπᾶται, ὥςτε οὐχ ἱκανὸν ἔκαστον μέρος ἀκουσθῆναι, ἢ ἤττον; ἔξωθεν δὲ ἔσω εἰς ἐλάττω τόπον καὶ ἀέρα ἐσῶτα ἡ φωνὴ βαδίζουσα ἀθρόα ἔρχεται, ὥςτε μεῖζον ἔσα ἀκούεται μᾶλλον.

Διὰ τί οἱ ἰσχυροὶ μελαγχολικοί; ἢ ὅτι τὸ τῇ 38 φαντασίᾳ ἀκολουθεῖν ταχέως τὸ μελαγχολικὸν εἶναι ἐστίν, οἱ δὲ ἰσχυροὶ τοιοῦτοι· προτερεῖ γὰρ ἡ ὁρμὴ τῷ λέγειν τῆς δυνάμεως αὐτοῖς, ὥς βάπτον ἀκολουθοῦσης τῆς ψυχῆς τῷ φανέντι. καὶ οἱ τραυλοὶ δὲ ὡσαύτως· βραχύτερα γὰρ τὰ μόρια ταῦτα τοῖς τοιοῦτοις. σημειὼν δὲ· οἰνωμένοι γὰρ 40 τοιοῦτοι γίνονται, ὅτε μάλιστα τοῖς φαινομένοις ἀκολουθεῖσι, καὶ οὐ τῷ οἴνῳ.

Διὰ τί τὰ πράσα συμφέρει πρὸς εὐφωνίαν, ἐπεὶ καὶ 39 τοῖς πέριξιν; ἢ ὅτι καὶ τὰ σκόροδα ἐφθὰ λεαίνει, τὰ δὲ πράσα γλισχροῦτητα ἔχει τινά; ῥυπτικὸν δὲ τῷ φάρυγγος.

Διὰ τί τὰ μὲν ἄλλα ὀξύτερον φθέγγεται σφοδρό- 40 τερα ὄντα, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀσθενῶν; ἢ διότι ἐλάττω κινεῖ ἀέρα, οὗτος δὲ ταχὺ διέρχεται, τὸ δὲ ταχὺ ὀξὺν ποιεῖ τὸν ψόφον.

Διὰ τί ἀκούουσι μᾶλλον κατέχοντες τὸ πνεῦμα 41 ἐκπνέοντες; διὸ καὶ ἐν ταῖς θήραις παραγγέλλουσιν ἑαυτοῖς μὴ πνευσιαῖν. πότερον ὅτι τὸ αἰσθητικὸν ἄνω ἔρχεται αἰρομένων τῶν φλεβῶν; καθευδόντων γὰρ κάτω· διὸ καὶ μᾶλλον τε ἐκπνέουσι καθευδόντες ἢ εἰσπνέουσι, καὶ ἀνήκοοι εἰσιν.

2. καὶ om C^o F^o v. || 5. φθέγγεται F^o. || 6. βραδύ C^o. || 10. ἄγειν ὥς C^o. || 11. ἐπὶ] διότι X^o. || 17. τὸ X^o. || 20. ἀναίσθητον τὸν πόσον C^o. || 22. μᾶλλον πέρος C^o. || 24. τῇ] ἢ τῇ X^o F^o, καὶ τῇ C^o. || 29. ἢ om C^o X^o F^o. || 36. βαρύτερον X^o. || 38. ἰσχυροφῶνοι Sylburgius.

2. δι] δὲ δι F^o. || 3. ἐμπ. εἰς τὸ β.? || 7. δὲ om v. || μὲν om C^o. || 8. ἀποκληξίας X^o. || 9. μέρος X^o. || 13. ἔσωθεν C^o. || εἶσω ἀκύνεται C^o F^o. || 14. ἰέναι F^o. || 24. τοῖς τοιοῦτοις ταῦτα X^o. || 25. φοβυμένοις C^o. || 27 et 28. πράσσα F^o. || 30. φθέγγονται C^o. || 32. παχὺ X^o. || 35. ἐκπνέοντες F^o. || καὶ om F^o. || θύραις X^o. || αὐτοῖς X^o. || 36. ἔρχεται τῶν φλεβῶν συναυρομένην ἀραιουμένην καθευδόντων κάτω, διὸ καὶ μᾶλλον ἐκπνέουσιν F^o, omissis καθευδόντες — 38. εἰσπ. || 38. ἐμπνέουσι C^o, εἰσπνέοντες X^o F^o.

ἡ καὶ τὸ αἷμα ἀνέρχεται ἐκπεπνευκός, ὥς κενοῦται τὰ ἄνω; ἀκούσι δὲ τῷ κενῷ. ἡ ὅτι ὁ φυσιασμός ψόφος τίς ἐστιν, οὗτος δὲ ἐν τῷ ἐκπνεῖν γινόμενος κωλύει ἀκύνει.

42 Διὰ τί θάττον μὲν ψοφοῦσι καὶ πηδῶσιν οἱ μικροὶ ἅλεις, μεῖζω δὲ ψοφοῦσι καὶ πηδῶσιν οἱ μεγάλοι; ἡ διότι οἱ μὲν ταχύ σχίζονται (οὐ γὰρ πολὺ ὁ δεῖ διαλθεῖν τῷ πυρὶ) διὰ τὴν μικρότητα, οἱ δὲ βραδέως· μεῖζον γὰρ ἔργον τὸ μεῖζον διασχίσαι ἢ τὸ μικρόν. ψοφεῖ δὲ ὁ μὲν μικρὸς μικρόν, ἡ γὰρ πληγὴ μικρά, ὁ δὲ μεῖζων μεγάλη, μεγάλη γὰρ ἡ πληγὴ· ὁ δὲ ψόφος πληγὴ ἐστιν. καὶ πηδᾷ δὲ μᾶλλον τὸ ισχυρότερον, ἂν πληγῇ· ἦττον γὰρ ἐνδίδωσιν.

43 Διὰ τί, εἰς πολὺ πῦρ ἐμβαλλή τις τὸ αὐτὸ μέγεθος ἁλός, ἦττον ψοφεῖ ἢ οὐ ψοφεῖ; ἡ ὅτι φθάνει κατακαυθεῖς πρὶν σχισθῆναι; καίεται μὲν γὰρ τῷ τὸ ὑγρὸν ἀναλωθῆναι, ψοφεῖ δὲ τῷ σχισθῆναι.

44 Διὰ τί οἱ χασμώμενοι ἦττον ἀκούουσιν; ἡ ὅτι τὸ πνεῦμα ἐναπολαμβάνουσιν, τὸ δὲ ἀπολαμβάνόμενον πνεῦμα περὶ τὰ ὦτα ἀθροίζεται. σημεῖον δὲ· ἐν γὰρ τοῖς ὦσι ψόφος γίνεται ὅταν χασμησώμεθα. τὸ δὲ ἀπολαμβάνόμενον πνεῦμα κωλύει ἀκύνει. ἐτι δὲ καὶ φωνὴ τις γίνεται τῶν χασμωμένων· τὸτο δὲ κωλυτικὸν τῷ ἀκύνει. καὶ συμπιέζεσθαι ἀναγκαῖον τὰς ἀκοὰς διασπώμενον τῷ στόματι.

45 Διὰ τί τῆς φωνῆς, ἐπειδὴ ῥύσις τίς ἐστι φύσιν ἐρχομένης ἄνω φέρεσθαι, μᾶλλον ἐστὶν εὐήκοος ἄνθρωπος κάτω ἢ κατῶθεν ἄνω; ἡ ὅτι ἡ φωνὴ ἀπὸ τίς ἐστι μεθ' ὑγρῷ· βαρυνόμενος οὖν οὗτος ὑπὸ τῷ ὑγροῦ φέρεται κάτω καὶ ἐκ ἄνω· τῷ γὰρ ὑγροῦ κατὰ φύσιν ἡ κάτω φορὰ. διὸ τοῖς κάτω μᾶλλον ἀκούεται. ἡ τοῦτο μὲν ὑπὸ τῆς τοῦ ζώου φωνῆς μόνον γίνεται (αὕτη γὰρ μεθ' ὑγρῷ), τὸ δὲ συμβαδνόν ἐστι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ψόφων; καθάπερ οὖν ἡ ὄψις, εἰς μὲν ἄνωθεν κάτω προσπέση, τὴν ἀνάκλασιν ἄνω ποιεῖται, κατῶθεν δὲ ἄνω προσπεσοῦσα ἀνεκλάσθη κάτω, τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ φωνὴ ἢ φύσιν ἔχουσα ἄνω φέρεσθαι, προσκόψασα τῷ ἐξ ἐναντίας ἀέρι, βιάζεσθαι μὲν ἔδυναται πλείονα ὄντα καὶ βαρύτερον, ἀνακλασθεῖς δὲ ὁ κινηθεὶς ἀπὸ ἐπὶ τούναντίον ἠνέχθη κάτω, διὸ καταχόμενος ἀκούεται κάτω μᾶλλον. τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν ἡχώ συμβαδνόν ἐστίν, ἀνάκλασις τῆς φωνῆς ἐπὶ τούναντίον.

Διὰ τί μεθύοντων μᾶλλον ἀπορρήγνυται ἡ φωνὴ νηφόντων; ἡ διὰ τὸ πεπληρωθῆαι ταχέως ἀπορρηγνύει τὴν φωνήν; σημεῖον δὲ τούτου· οὔτε γὰρ οἱ χοροὶ μετῶσιν ἐξ ἀρίστου ὅτε οἱ ὑποκριταί, ἀλλὰ νήσεις ὄντες. ἐν τῇ μέθῃ πληρέστεροι ὄντες εὐλόγως μᾶλλον ἀπορρηγνύει τὰς φωνάς.

Διὰ τί ποτε τῶν ὀξυτέρων φωνῶν πορρωτέρον ἀκούουσιν; ἡ διότι τὸ ὀξύ ἐν φωνῇ ταχύ ἐστὶ, θάττον δὲ κινεῖται τὰ βέβα μᾶλλον φερόμενα, τὰ δὲ σφοδρότερον φερέται.

Διὰ τί κατέχοντες τὸ πνεῦμα μᾶλλον ἀκούομεν ὅτι ἡ ἀνάπνευσις ψόφον τινα παρέχει. εἰκότως οὖν τὸ μᾶλλον ἀκούομεν, ὅταν ἦττον ὁ ψόφος ἦ· ἦττον γὰρ ψόφος, ὅταν κατέχωμεν τὸ πνεῦμα.

15 Διὰ τί τὸ μὲν φῶς οὐ διέρχεται διὰ τῶν πυκνοτερότερον ὄν καὶ πέρρω ὄν καὶ θάττον, ὁ δὲ ψῆ διέρχεται; ἡ διότι τὸ μὲν φῶς κατ' εὐθείαν φέρεται, εἰς ἀντιφράξιν τι τὴν εὐθυρίαν, ὅπως ἀποπέλειται, δὲ ψόφος φέρεται καὶ οὐκ εὐθὺ διὰ τὸ πνεῦμα. ὡς διὸ πανταχόθεν ψοφοῦντες ἀκούομεν, καὶ οὐ μόνον κατ' εὐθυρίαν τοῖς ὦσιν.

Διὰ τί ποτε οἱ μὲν γελῶντες βαρὺ φθέγγονται, δὲ κλαίοντες ὀξύ; ἡ διότι ἀπὸ τῶν συντόνων ὀξυφώνη, τὸ δὲ ὀξύ ἐστὶν ἀσθενές; ἀμφω δὲ ταῦτα μᾶλλον κλαίοντες καὶ ἀσθενέστεροί εἰσιν.

Διὰ τί, εἴπερ ἡ φωνὴ ἀπὸ τίς ἐσχηματισμένης φερομένη διαλύεται πολλάκις τὸ σχῆμα, ἡ δὲ ἡχώ γίνεται πληγέντος τῷ τοιοῦτο πρὸς τι σφαιρῶν, οὐ διαλύεται ἀλλὰ σαφῶς ἀκούομεν; ἡ διότι ἀνάκλασις ἐστὶν, οὐ ἀνάκλασις; τοῦτο δὲ ὅλον ἀπ' ὅλου. εἴτα τὸ πάθος ὁμοίου· ἀπὸ γὰρ τῷ ἀέρος ἀνακλάται ἐν τῷ κοίλῳ, ἀπὸ τῷ κοίλῳ.

Διὰ τί ἐνός τε καὶ πολλῶν φθεγγομένων ἅμα οἱ ἴσος ὁ φθόγγος, οὔτε ἐπὶ πλείον γεγενῶσιν ὡς κατὰ γων εἰς τὸ πόρρω; ἡ ὅτι ἕκαστος τὸν καθ' αὐτὸν ἀέρα προωκᾷ ἀλλ' ἐπὶ τὸν αὐτόν, πλὴν ἐπὶ μικρόν; ὅμοιον δὲ συμβαίνει ὥσπερ ἂν εἰ πολλοὶ μὲν εἴεν οἱ βάλλοντες, ἕκαστος μὲντοι λίθῳ ἐτέρῳ, ἢ οἱ γε πλείοι. οὔτε γὰρ ἐκεῖ πόρ

1. ἀπέρχεται καταπεπνευκός F^o. || 2. φυσιασμός C^o, φύσις ὁ ἀσθμός F^o. || 3. ἐστὶν om F^o. || πνέειν F^o. || γινόμενος C^oF^o. || οἱ ἅλεις οἱ μικροὶ X^o. || 5. ψοφῶσι X^oF^o. || 12. ἐμβαλλή QC^oF^o. || 19. δὴ F^o. || 22. σώματος X^oF^o, πνεύματος pr C^o. || 24. ἂν QX^o. || 31. καὶ C^o. || 37. κάτω om C^o.

2. διότι τῷ F^o. || ἀπορρηγνύει C^oX^oF^oυγ. || 3. οὔτε] ὅτε υ. || 4. ὅτε οἱ] ὅχι γ. || 5. πληρέσται γ. || 13. ἦττον — ἦττον F^o. || 18. ἀποπέλειται F^o. || 23. συντόνων X^o. || 27. ἐξί, καὶ φ. C^oX^oF^o. || 28. ἡ] ἡ C^o, ἡ ἡ F^o. || δὲ om C^oF^o. || ἡ om X^o. || 35. γοῶσιν F^o. || 38. μὲν om C^o. || 39. πέρρωθεν X^o.

- αὐθεν ἀφίξεται βέλος, ἢ οὐ κατὰ λόγον, οὔτε ἐνταῦθα. αὐτὸ γὰρ ἐνὸς ἢ τοσαύτη φωνὴ ἀλλὰ πολλῶν. ἐγγύθεν μὲν οὖν κατὰ λόγον πολλὴ φαίνεται ἡ φωνή (καὶ γὰρ τὰ βέλη πλείω τεύχεται τῷ αὐτῷ), πόρρωθεν δὲ ἑκείνῃ.
- 53 Διὰ τί ἀγωνιῶντες μὲν βαρύτερον φθέγγονται, φοβούμενοι δὲ ὀξύτερον; καίτοι καὶ ἡ αἰδὼς φόβος τίς ἐστιν. ἢ διαφέρει πολὺ τὸ πάθος οἱ μὲν γὰρ αἰδοῦμενοι ἐρυθριῶσιν (ἢ δὲ ἀγωνία αἰσχρὴ τίς ἐστιν), οἱ δὲ φοβούμενοι ὠχρίωσιν. φανερόν οὖν ὅτι τοῖς μὲν φοβουμένοις ἐκλείπει ἀνωθεν τὸ θερμόν, ὥστε κινεῖ ἀσθενὲς ὃν ὀλίγον αέρα τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ ὀλίγον ταχὺ φέρεται, τὸ δὲ ταχὺ ἐν φωνῇ τὸ ἔξυ· τοῖς δὲ αἰδομένοις ἄνω ἔρχεται τὸ θερμόν περὶ τὰ στήθη. σημαῖν δὲ ὅτι γίνονται ἐξέρυθροι. πολλὸν δὲ κινεῖ αέρα ἡ πολλὴ δύναμις, τὸ δὲ πολὺ βραδέως φέρεται, τὸ δὲ βραδὺ ἐν φωνῇ βαρὺ.
- 54 Διὰ τί ἰσχύοφωνοι γίνονται; ἢ αἴτιον ἡ κατάψυξις τῷ τόπου ᾧ φθέγγονται, ἢ ὥσπερ ἀποπληξία τῷ μέρους τούτου ἐξίν; διὸ καὶ θερμαινόμενοι ὑπὸ οἴνου καὶ τοῦ λέγειν συνεχῶς ῥᾶον συνεύρουσι τὸν λόγον.
- 55 Διὰ τί μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἄνθρωπος γίνεται ἰσχύοφωνος; ἢ ὅτι λόγῳ κοινωνεῖ μόνον, τὰ δὲ ἄλλα φωνῆς; οἱ δὲ ἰσχύοφωνοι φωνοῦσι μὲν, λόγον δὲ οὐ δύναται συνεύρειν.
- 56 Διὰ τί τοῦ μὲν χειμῶνος ὀξύτερον φθέγγονται καὶ νήφοντες, θέρος δὲ καὶ μεθύοντες βαρύτερον; ἢ ὅτι ὀξύτερα μὲν ἐστὶν ἡ ταχυτέρα, ταχυτέρα δὲ ἐστὶν ἡ ἀπὸ συντεταμένου φωνῆς; τῶν δὲ νηφόντων καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τὰ σώματα συνέστηκε μᾶλλον ἢ μεθύοντων καὶ ἐν τῷ θέρει· τὸ γὰρ θερμόν καὶ αἱ ἀλέαι διαλύει τὰ σώματα.
- 57 Διὰ τί ἡ φωνὴ ὕδατος τελειοῦται τοῖς ἀνθρώποις τῶν φθγγομένων; ἢ διότι πλείστας ἔχει διαφορὰς καὶ εἶδη; τὰ γὰρ ἄλλα ζῷα ἢ ὕδην γράμματα ἢ ὀλγα διαλέγονται. τὸ δὲ ποικιλώτατον καὶ πλείστας ἔχον διαφορὰς ἀνάγκη ἐν πλείω χρόνῳ ἀποτελεῖσθαι.
- 58 Διὰ τί ἡ μὲν ὄψις ἐδιέρχεται διὰ τῶν σερεῶν, ἡ δὲ φωνὴ διέρχεται; ἢ ὅτι τῆς μὲν ὄψεως μία φορὰ ἡ κατ' εὐθείαν (σημαῖν δὲ αἶτε τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, καὶ ἔτι ἐξ ἐναντίας μόνον ὁρῶμεν), τῆς δὲ φωνῆς πολλαί; ἀκούομεν γὰρ πανταχόθεν. ὅταν οὖν κωλυθῇ κατ' εὐθείαν ἐκπίπτειν διὰ τὸ μὴ κατ' ἀλλήλους εἶναι τοὺς πόρους, ἀδυνατεῖ διο-
- ρᾶν. ἡ δὲ ἀήρ καὶ ἡ φωνή, ἅτε πανταχοῦ φερομένη, διὰ παντὸς διαπίπτει καὶ ἀκούεται. ἐν δὲ τοῖς ὕδροις αἱ μὲν ὄψεις διορῶσιν, αἱ δὲ φωναὶ οὐκ ἀκούονται ἢ μόλις, λεπτοτέρου ὄντος τοῦ ὕδρου ἢ τῆς γῆς, ὅτι οἱ πόροι μικροὶ καὶ πυκνοὶ καὶ κατ' ἀλλήλους, ὥστε οὐ κωλύεται ἡ ὄψις εὐθυπορεῖν. διὰ τῆς καὶ διὰ μὲν τῆς ὕλης διορᾶται πυκνῆς ὕλης, διὰ δὲ τῆς νάρθηκος ἀραιῆς ὄντος ἐδιορᾶται. ἔτι τῆς μὲν οἱ πόροι καταλλήλοι, τῶν δὲ παραλλάττοντες· ὅθεν δ' ὄφελος εἶναι μεγάλους, εἰ μὴ κατ' εὐθείαν ὦσιν. ἡ δὲ φωνὴ οὐκ ἀκούεται, ὅτι ἐλάττω τὰ διάκενα τὰ ἐν τῷ ὕδατι τοῦ αἵματος, ὥστε οὐ δύναται δέχεσθαι, οὐδὲ μείναι τὴν φωνήν, ἀλλὰ μόλις ἡ μετὰ φωνῆς. ἡ γὰρ φωνὴ ἀήρ τις. οὐ γὰρ ἅπαν τὸ μανώτερον διτικνότερον, ἀν μὴ καὶ οἱ πόροι ὦσιν ἀρμόττοντες τῷ διόντι. ὥς' ἐδὲ συνιτικώτερον εἰς αὐτό, ἀν μὴ δεκτικοὶ ὦσιν οἱ πόροι τῶν σωμάτων. καίτοι τὸ μανὸν μαλακὸν καὶ δυνάμενον εἰς αὐτὸ συνίεναι. ἀλλ' ἕνια κωλύεται διὰ τὴν μικρότητα τῶν πόρων, οἷον ἡ ὕλη· ταύτης γὰρ ἐσυνάγονται, μανότερας ὕλης τῆς νάρθηκος, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὕδωρ καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. ὥστε καὶ τόδε φανερόν, διότι τοῦ μαῖος καὶ μαλακοῦ ἡ αὐτοῦ ὄντος ἡ παραπλησίη τὴν φύσιν, ἐπὶ τὸ μανώτερον μᾶλλον συνάγεται εἰς αὐτό· ἡ γὰρ αὕτη αἰτία πάντων.
- Διὰ τί γίνεται ἐλάττων μὲν ἡ φωνὴ ἐξαιρουμένων, ὁμοίως δὲ τὸν χαρακτήρα; ἢ ὅτι ἐμμέμικτο αὐτοῖς; τὸ δὲ μεμιγμένον ἐπὶ τῇ μὲν ἐστὶ τῇ δὲ ἔ, ἀλλὰ πάντῃ. ὁμοίως οὖν πανταχοῦ ἐξαιρουμένων συνέρχεται ὁμοίως, ὥστ' ἐλαττόν τε ἀνάγκη καὶ ὁμοίον εἶναι.
- Διὰ τί ἰσχύοφωνοι γίνονται; πότερον διὰ θερμότητα ἢ προπετέστεροί εἰσιν, ὥστε προσπταίνοντες ἐπίσχουσιν, ὥσπερ οἱ ὀργιζόμενοι; καὶ γὰρ οὗτοι πλήρεις ἀσθματος γίνονται. πολὺ μὲν ἔν τῷ πνεύματι συμβαίνει. ἢ διὰ τὴν ζέσιν τοῦ θερμοῦ ἀσθμαίνουσιν, διὰ τὸ πολὺ εἶναι καὶ μὴ φθάνειν ὑπεξῆν τῷ τῆς ἀναπνοῆς καιρῷ; ἢ μᾶλλον τούναντίον κατάψυξις ἢ θερμότης τοῦ τόπου ᾧ φθέγγονται, ὥσπερ ἀποπληξία τῷ μέρους τούτου; διὸ καὶ θερμαινόμενοι ὑπὸ οἴνου καὶ τῆς λέγειν συνεχῶς ῥᾶον συνεύρουσι τὸν λόγον.
- Διὰ τί τῷ χειμῶνος αἱ φωναὶ βαρύτεραι; ἢ ὅτι παχύτερος ὁ ἀήρ, παχυτέρου δὲ ὄντος βραδύτερα ἡ κίνησις, ὥστ' ἡ φωνὴ βαρύτερα. ἢ διότι διὰ τῶν σερμένων βραδύ-

6. καὶ om C^o. || 11. τρέφεται τὸ δὲ ἐν φωνῇ ταχὺ X^o. || 16. ἢ] καὶ ἢ X^o. || 17. φθέγγεται F^oυ. || ἢ] καὶ C^oX^oυ. || 22. λόγῳ C^oF^o. || 24. καὶ νήφοντες om X^o. || 25. τῷ δὲ θέρος X^o.

6. εὐθυπορεῖν X^o. || 10. οὐκ — 12. φωνὴ om C^o. || 13. διτικνότερον X^o. || 14. διέτιτι codices. || συνετικνότερον C^oF^oυ, συνεκτικνότερον X^o. || 17. σμικρότητα C^o. || 32. συμβαίνει F^o. || ἢ om C^oX^oF^o. || 33. θυμοῦ C^oF^o. || 35. φθέγγεται C^oF^o. || 38. τί χειμῶνος ὅπως αἱ γ. || 40. ὥς γ. || ὅτι γ. || σερῶν γ.

τερον χωρεῖ ὁ ἀήρ, συμφράττεται δὲ τὸ περὶ τὸν φάρυγγα ὑπὸ τε τῷ ψυχρῷ καὶ τῷ ἐπιρρέοντος φλέγματος.

- 62 Διὰ τί τὰ παῖδιά καὶ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ εὐνοῦχοι καὶ οἱ γέροντες φθέγγονται ὀξύ; ἢ ὅτι θάττων κίνησις ἐστὶν ἢ ὀξύτερα; ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ πλείονος δυσκινητότερον, ὥστε 5 οἱ ἐν ἀκμῇ πλείω συνεπισπῶνται τὸν ἀέρα· ἔτος ἔν βραδυτέρῳ ἰὼν βαρυτέραν παρασκευάζει τὴν φωνήν. ἐν δὲ τοῖς παιδίοις καὶ εὐνόχοις διὰ τὸ ἐλάττω ἔχειν ἐναντίως. τρέμειν δὲ τοὺς πρεσβύτας οὐ δυναμένους κρατεῖν, ὥσπερ τοῖς ἀδυνάτοις καὶ παιδίοις, ὅταν μακρὸν ξύλον λάβωσιν 10 ἀπ' ἄκρου, τὸ ἕτερον ἄκρον σείεται διὰ τὸ μὴ κρατεῖν. διὰ τοῦτο καὶ οἱ πρεσβῦται τρέμουσιν. τὸ αὐτὸ δὲ ὑποληπτέον καὶ ἐπὶ τῶν ἀγωνιώντων καὶ φοβουμένων καὶ ἰγώντων αἴτιον τῷ τρόμου τῆς φωνῆς. τῷ γὰρ ἔχοντος τὴν φωνὴν τοιαύτην, τῶν τοιούτων παθῶν εἴσω περιεσθ- 15 κότες τοῦ πλείους, λοιπὸν ὀλίγον ὃν οὐ δύναται κρατεῖν τῆς φωνῆς· διὸ καὶ σείεται καὶ τρέμει. διὸ καὶ οἱ τεχνικοὶ τῶν συνειδύτων ὅτι ἀγωνιῶσι μικρὸν διαλέγονται ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἄχρι οὗ ἂν κατασῶσιν· μικρὰς γὰρ οὔσης τῆς φωνῆς ῥᾶον κρατοῦσιν.

ΙΒ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΑ ΕΤΩΔΗ.

Διὰ τί τῶν θυμιαμάτων ἥττον αἰσθάνονται πλησίον ὄντες; πότερον ὅτι ἀκρατεστέρα κερασθεῖσα ἢ ἀπόρροια τῷ ἀέρι ἡδίων, ὥσπερ ἡ σμύρνη τῶν ἱατρῶν; ἢ καὶ τὴν ἀντίον 25 εἴη ἂν, ὥστε ἀφαιρεῖσθαι τὸ πῦρ τὴν ὁσμὴν διὰ τὸ καίειν; ἢ γὰρ ὁσμὴ θυμιωμένων. διὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων οὐκ ὄζει, πορρώτερον δὲ καθαρώτερον φαίνεται καὶ λεπτότατον τοῦτο.

- 2 Διὰ τί αἱ ὁσμαι ἥττον εὐώδεις τῶν θυμιαμάτων καὶ 30 τῶν ἀνθῶν ἐκ τοῦ ἐγγύς; πότερον ὅτι συναπέρχεται τῇ ὁσμῇ καὶ γῆς μόρια, ἃ προκαταφέρεται διὰ βάρους, ὥστε καθαρὰ πορρώτερον γίνεται ἢ ὁσμὴ; ἢ οὔτε ἐγγύς οὔσης τῆς ἀρχῆς πλεῖζον γίνεται τὸ ρέον, ἔτε λίαν πόρρω; τὸ μὲν γὰρ ἔγω πολύ, τὸ δὲ διασπᾶται.
- 3 Λέγεται γὰρ ὡς εὐώδη γίνεται τὰ δένδρα εἰς ἅπερ ἂν ἡ ἱρις κατασκήλη. πότερον ἔν ἀληθές ἐστιν ἢ ψεῦδος; καὶ εἰ ἀληθές, διὰ τίν' αἰτίαν εἴη τὸ συμβαῖνον; ὅτι μὲν

οὗν οὔτε πάντα ἔτε ἀεὶ δῆλον· πολλάκις γὰρ ἡ ἱρις γέγονε, τὰ δὲ δένδρα ἔθεν ἐπίδηλα φαίνεται. ὅταν τε νηται τῆτο, ἐκ ἐν πάσῃ γίνεται ὕλη, ἐπεὶ συμβαίνει ποτε· διὸ καὶ λέγεται. τὸ δ' αἴτιον κατὰ συμβεβηκός ἱριδι ἀποδοτέον, ἄλλως τε καὶ εἰ μὴ ἐστὶ τις φύσις ἢ ἀλλὰ τῆς ὀψείως πάθος ἀνακλωμένης. γίνεται δέ, ὡς ἐλέχθη, ἐκ ὁπωσὺν ἐχρύσης τῆς ὕλης τὸ πάθος· ἔτε ἐν τοῖς χλωροῖς δένδροις οὔτε ἐν τοῖς αὐοῖς, ἀλλ' ἐν ἐμπερησμένη ὕλῃ φασὶν οἱ νομεῖς μετὰ τὰ ἐπὶ τῇ ὕδατα γίνεσθαι ἐπίδηλον τὴν εὐωδίαν, καὶ μάλιστα οἱ ἀσπάλαθος ἢ καὶ ῥάμνος καὶ ὡν τὰ ἄνθη εὐώδη ἐκ αἰτίου δὲ τῆς εὐωδίας ἐστίν, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἰθέρμου γὰρ καὶ διακεκαυμένης οὔσης, ὃ ἂν ἐκφύσῃ, πρῶτον εὐώδες ὄζει. τὰ γὰρ πυρέμενά πως τῶν ὑγρῶν ἐχόντων ὀλίγην εὐωδὴν γίνεται· πέττει γὰρ τὸ θερμὸν τὴν. διὸ καὶ τῆς ὅλης γῆς εὐωδέσσερα τὰ πρὸς τὸν ἥ των πρὸς ἄρκτον ἐστίν. τότε δὲ τὰ πρὸς ἔω τῶν πρὸς σμυρίαν, ὅτι γεώδης μᾶλλον ὁ τόπος ὁ περὶ τὴν Ση καὶ Ἀραβίαν ἐστίν, ἢ δὲ Λιβύη ἀμμώδης καὶ ἀνακα 20 δεῖ γὰρ μήτε πολλὴν εἶναι τὴν ἱμάδα, ἄπεκτος ἐστὶν ἢ πολλή, μήτε ἀνικμον, ἢ γὰρ γίνεται ἀτμίς. ὃ σ βαίνει καὶ περὶ τὴν νεόκαυσον ὕλην καὶ τὸ γένος τοῖ την ὥστε ἔχειν εὐωδίαν σὺν αὐτῇ. ἀλλοῖ δὲ τοῖς ἀνθι ἀφίησι γὰρ ἐν τέτοις τὴν ὁσμὴν. δοκεῖ δὲ ἐν οἷς ἂν σκήλη ἢ ἱρις γίνεσθαι, ὅτι ἔθεν ἄνευ ὕδατος οἷόν τε νεσθαι· βραχεῖσά τε γὰρ ἢ ὕλη καὶ τῷ ἐνόντι θερμῷ ψασα τὴν ἐν αὐτῇ γινομένην ἀτμίδα ἀφίησιν. ἔτε 1 τὸ ὕδωρ δεῖ εἶναι· ἐκκλύζει γὰρ τὸ πολὺ λίαν, καὶ σ νυσι τὴν θερμότητα τὴν ἐνυπάρχουσαν ἀπὸ τῆς πυρώσε τὰ δὲ μετὰ τὴν ἱριν ὕδατα ἐ πολλὰ γίνεται ἀλλὰ τρια ὡς εἶπειν. καὶ ἐὰν πολλὰ γίνωνται ἱριδες, ἢ 1 γίνεται, ἀλλὰ πολλάκις μὲν ὀλίγον δέ. διὸ εἰκότως γινομένη, ἔθεν ἄλλο ὁρῶντες διάφορον πλὴν τὴν ἱριν, το τὴν αἰτίαν προσέθεσαν τῆς εὐωδίας.

- 35 Διὰ τί τὰ ἄνθη καὶ τὰ θυμιώμενα πόρρωθεν μ λον ἡδιον ὄζει, ἐγγύθεν δὲ τὰ μὲν ποωδέσσερον τὰ δὲ πνωδέσσερον; ἢ ὅτι ἡ ὁσμὴ θερμότης τίς ἐστὶ καὶ τὰ εὐ θερμά, τὸ δὲ θερμὸν κῦφον, ὥστε διὰ μὲν τῆτο πορρω

1. συμφράττονται δὲ τὰ γ. || 2. ὑπὸ τε] τῇ ποιότητι γ. || 5. ἢ om C^oF^o. || 6. βραδυτέρος C^oX^o. || 7. βραδυτέραν codices 9. ὥσπερ — 11. κρατεῖν om C^o. || 12. πρεσβύτεροι K^oO^oσιν. || post τρέμουσιν QK^oN^oO^oF^oσιν addunt διὰ τὸ μὴ κρατεῖν. || ἐκ τοῦ ἐγγύς om C^oX^oF^o. || 33. ἢ ὁσμὴ om C^o. || 35. ἔτω X^o. || 36. λέγεται — 37. κατασκήλη] haec post 38. συμβαῖνον pon C^oX^oF^o. || 37. ἂν om C^o. || 38. διὰ τίν'] δι' C^oX^oF^o.

2. ἐπίδηλον X^o. || 8. τοῖς ante χλ. om X^o. || 9. περησμένη C^o. || ἱριδι δ' ὕδατα X^o. || 10. οἱ C^oF^o, ἴσως ἐπὶ margo X^o, K^oX^os. || 16. τὰ πρὸς τὸν ἥλιον εὐωδέσσερα X^oF^o. || 17. εἰσι F^o. || 18. γεωδης et σμυρίαν C^o. || 19. ἀραβίαν C^oX^o. || 21. ἢ πῖ ἐστι C^o. || 22. νεόκαυσον F^o. || 27. praestat ἰδὲ. || 28. ἐκκλύζει C^oF^o. || 30. μετρίως ὡς C^oX^o. || 33. πρὶν C^o. || 38. τῆτο] τῷ C^o

διόντων ἀμιγεστέρα γίνεται ἡ ὁσμὴ τῶν συμπαρεπομένων ὁσμῶν ἀπὸ τῶν φύλλων καὶ τῷ καπνῷ, ὅντος ὑδατώδους αἰτμῆς, πλησίον δὲ ὄντων τὰ μαμυγμένα αὐτοῖς συνόζει ἐν οἷς ἐστίν.

5 **Β** Δια τί πάντα μᾶλλον ὄζει κινύμενα; ἢ ὅτι ἀνακίμ-
πλησι πλείω ἀέρα ἢ συχάζοντα; διαπέμπεται ἔν ἡ ὁσμὴ
θᾶττον ἔτω πρὸς τὴν αἴσθησιν ἡμῶν.

6 **Β** Δια τί τῷ χειμῶνος ἦττον ὀσφραϊνόμεθα, καὶ ἐν τοῖς
παύσειν ἡμίση; ἢ ὅτι ὁ ἀὴρ ἀκινήτοτέρος ἐστίν ἐν τῷ ψύ-
χει; ἢ ὅτι ἀφικνεῖται ὁμοίως ἡ κίνησις ἢ ἀπὸ τῷ σώματος
τοῦ τὴν ὁσμὴν ἔχοντος διὰ τὴν δυσκινησίαν τῆς ἀπορροῆς
καὶ τῷ ἀέρος ἐν ᾧ ἐστίν.

7 **Β** Δια τί ὀριμύτερον ὄζει τῶν ἀρωμάτων ἐπὶ τέφρας
θυμιαμένων ἢ ἐπὶ τῷ πυρός, καὶ μᾶλλον καὶ πλείω χρό-
νον τὴν αὐτῶν ὁσμὴν ἔχει ἐπὶ τῆς τέφρας θυμιαόμενα; ἢ
ὅτι ἀπεκτοτέρα ἐστὶν ἡ ὁσμὴ ἐπὶ τῆς τέφρας· διὸ καὶ
πλείων. τὸ δὲ πῦρ παχὺ πέττον αὐτῶν τὴν δύναμιν, ἀλ-
λοιοῖ τὴν ὁσμὴν· ἢ γὰρ πέψις ἀλλοιώσιν ἐς τοῦ πεττο-
μένου.

8 **Β** Δια τί ἥδιον ὄζει τῶν ῥόδων ὣν ὁ ὀμφαλὸς τραχύς 20
ἐστίν ἢ ὣν λείος; ἢ ὅτι μᾶλλον ὄζει ἡδὺ ὅσα τὴν φύσιν
ἀπειλήφε τὴν αὐτῶν; ἀκανθώδες δὲ φύσει τὸ ῥόδον ἐστὶ,
διὸ μᾶλλον ἔχον τὰ κατὰ φύσιν ἡδισα ὄζει.

9 **Β** Δια τί αἱ ὀσμαι ἐγγύθεν ἦττον εὐώδεις καὶ θυμια-
μάτων καὶ ἀνθῶν; ἢ ὅτι πλησίον μὲν συναποφέρεται τὸ 25
γεῶδες, ὥστε κεραννύμενον ἀσθενεστέρα ποιεῖ τὴν δύναμιν,
εἰς δὲ τὸ πόρρω καταφέρεται ἡ ὁσμὴ. διὰ ταῦτα δὲ καὶ
τριφθέντα τὰ ἄνθη ἀπόλλυσι τὴν ὁσμὴν.

10 **Β** Πότερον αἱ ὀσμαι καπνὸς ἢ ἀὴρ ἢ αἰτμῆς; διαφέρει
γάρ, ἢ τὸ μὲν ὑπὸ τῷ πυρός, τὸ δὲ καὶ ἄνευ τούτου γίνε- 30
ται. καὶ πότερον ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως τι πρὸς ἐκεῖνα ἢ ἀπ'
ἐκείνων πρὸς τὴν αἴσθησιν ἀφικνεῖται, αἰεὶ κινῶν τὸν πλη-
σίον ἀέρα; καὶ εἰ ἀπ' ἐκείνων ἀπορρεῖ, ἔδει ἔλαττον γίνε-
σθαι· καίτοι τὰ εὐωδέστατα ὀρώμεν μάλιστα διαμένοντα.

11 **Β** Δια τί ὀριμύτερον ὄζει μᾶλλον τῶν ἀρωμάτων ἐπὶ 35
τέφρας θυμιαμένων ἢ ἐπὶ τῷ πυρός; ἢ διότι ἀπεκτοτέρα
ἢ ὁσμὴ ἐπὶ τῆς τέφρας· διὸ καὶ πλείων; πολὺ ἔν καὶ τῷ
γεώδους συναναθυμιάται καὶ γίνεται καπνός· τὸ δὲ πῦρ
φθάνει ἐκκαῖον τὸ γεῶδες αὐτῶν, ὥστε ἡ ὁσμὴ καθαρωτέρα

καὶ εὐκρινὴς ἀφικνεῖται ἄνευ τῷ καπνῷ. διὸ καὶ τριβό-
μενα ἦττον εὐώδη τὰ ἄνθη· τὸ γὰρ γεῶδες καὶ ἡ τριβίς
κινεῖ, καὶ ἡ βραδεία θερμότης ἐ φθειρεῖ.

Διὰ τί τὰ εὐώδη ἔρητικά καὶ σπέρματα καὶ φυτά; 12
ἢ ὅτι θερμὰ καὶ λεπτά, τὰ δὲ τοιαῦτα οὐρητικά; ταχύ
γὰρ λεπτύνει ἡ ἐνῆσα θερμότης, καὶ ἡ ὁσμὴ ἐ σωματώ-
δης, ἐπεὶ καὶ τὰ μὴ εὐώδη, οἷον σκόροδα, διὰ τὴν θερμό-
τητα ἔρητικά, μᾶλλον μέντοι τηκτικά. θερμὰ δὲ τὰ εὐώδη
σπέρματα, διότι ὅλως ἡ ὁσμὴ διὰ θερμότητα γίνεται. ἀλλὰ
τὰ δυσώδη ἀπεκτά ἐστίν· δεῖ δὲ μὴ μόνον θερμὰ εἶναι ἀλλὰ
καὶ εὐπεκτα, εἰ ἔσαι ἔρητικά, ὅπως συγκατιόντα λεπτύνῃ
τὰ ὑγρά.

Διὰ τί ποτε οἱ κεκραμένοι τῶν οἶνων θᾶττον τῶν ἀκρά- 13
των ὄζουσιν; ἢ ὅτι ὁ κεκραμένος ἀσθενέστερος τῷ ἀκράτῃ ἐστίν;
τὸ δὲ ἀσθενέστερον ὑπὸ πάντων ἐξίσταται τοῦ ἰσχυροτέρου.
εἴτα ὁ κεκραμένος ἐστὶν εὐπετέστερος τῷ ἀκράτῃ. εὐπετέσ-
τερον δὲ ἐστὶν ὑπάρχειν ὥτινιν, καὶ ἐκλαβεῖν τι τῶν μὴ ὑπαρ-
χόντων. ὁ μὲν ἔν ἀκράτος ὁσμώδης ἐστίν, ὁ δὲ κεκραμέ-
νος ἄνοσμος.

ΙΓ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΑ ΔΤΣΩΔΗ.]

Διὰ τί τὸ μὲν ἔρον, ὅσω ἂν χρονίζεται ἐν τῷ σώ-
ματι, δυσωδέστερον γίνεται, ἢ δὲ κόπρος ἦττον; ἢ ὅτι ἡ
μὲν ξηραίνεται μᾶλλον χρονιζομένη (τὸ δὲ ξηρὸν ἀσηπτό-
τερον), τὸ δὲ ἔρον παχύνεται, πρόσφατόν τε ὃν ὁμοιότερον
τῷ ἐξ ἀρχῆς ἐστὶ πόματι.

Διὰ τί τὰ δυσώδη τοῖς ἐδοκασίνοι οὐ δοκεῖ ὄζειν; ἢ 2
διὰ τὸ συντετρῆσθαι τὴν ὀσφρησιν τῷ στόματι κατὰ τὸν
ἔρανὸν πλήρης ἢ αἰσθήσις γίνεται ταχύ, καὶ τῆς τε ἔσω
ἐκθ' ὁμοίως αἰσθάνεται (τὸ γὰρ πρῶτον αἰσθάνονται πάντες,
ὅταν δὲ ἄλφυνται, ὑκέτι, ὥσπερ συμφυῆς) καὶ ἡ ἔξωθεν ἡ
ὁμοία ἀφανίζεται ὑπὸ τῆς ἔσω.

Διὰ τί τριβόμενα τὰ ἄνθη δυσωδέστερα; ἢ διότι συμ- 3
μύγνυται τῇ ὁσμῇ τὸ γεῶδες τὸ ἐν τῷ ἄνθει.

Διὰ τί τῶν μὲν ζώων ἔθεν εὐώδεις ἐστὶν ἔξω τῆς παρ- 4
δάλεως (αὕτη δὲ καὶ αὐτοῖς τοῖς θηρίοις· φασὶ γὰρ αὐτῆς
τὰ θηρία ἡδέως ὁσμᾶσθαι), φθειρόμενα δὲ καὶ δυσώδη ἐστίν,
τῶν δὲ φυτῶν πολλὰ καὶ φθειρόμενα καὶ αὐαινόμενα ἔτι
μᾶλλον εὐώδη γίνεται; πότερον ὅτι τῆς δυσωδίας αἴτιον

3. πλησίον C^oX^o. || 5. πάντων Y^o. || ἀνακίμπλησι C^oX^o. || 6. συχάζοντα X^o. || 7. ἔτω] ὥσπερ C^o. || ἡμῶν Y^o. || 17. πλείω C^o
Y^o. || 22. φύσει δὲ Y^o. || τὸ δὲ ῥόδον C^o. || 23. ἔχοντα C^o. || ἔχῃ ἥδιον Y^o. || 28. ἀπολλύνσι C^oY^o. || 29. πότερον] διὰ τί C^o. || ὁσμῇ
C^oY^o. || 30. ἢ Y^o, ἢ C^o, εἰ X^o. || γίνεται om C^o. || 32. τὴν om C^o. || κινῶντος C^o. || 33. γίνεσθαι] κινεῖσθαι X^o. || 38. συναναθυμιά-
σθαι X^o. || 39. ἐκκαῖον Y^o.

15. ἐπὶ? || 24. ξηρότερον X^o. || 34. γεώδες C^o. || 35. παρδάλειος C^o. || 36. αὐτοῖς X^oY^o. || 37. καὶ om C^o. || 38. πολλὰ καὶ]
codices πολλάκις.

ἀπεψία τις περιττώματος; διὸ καὶ οἱ ἰδρωτὲς ἐνίοις καὶ ἐνίοτε τοῖστοι εἰσι, μάλιστα δὲ οἷς μὴ ἀεὶ τοῖστοι ἐκ τῶν νόσων γίνονται. καὶ αἱ φῦσαι δὲ καὶ οἱ ἐρυγμοὶ οἱ τῶν ἀπέπτων δυσώδεις εἰσίν. τὸ αὐτὸ δὲ αἴτιον καὶ τὸ ἐν ταῖς σαρκὶ καὶ τῷ ἀνάλογον· λέγω δὲ ἀνάλογον τὸ ἀντὶ σαρκὸς τοῖς ἄλλοις ἐνυπάρχον ζώοις. ἔστι γὰρ καὶ ἐνταῦθα περιττώμα ἐνίοις ἀπεπτον· τῷτο ἔν ζώντων τε αἴτιον τῆς δυσωδίας ἐστὶ καὶ φθειρομένων σηπόμενον. διὸ καὶ τὰ πύονα καὶ ὅσα καὶ τρίχες ἔδυσώδη ἐσίν, ὅτι τὰ μὲν πέ- 5 τεται, τὰ δὲ οὐκ ἔχει ὑγρότητα. τοῖς δὲ φυτοῖς οὐκ ἐνὶ περιττώματι. ἡ ἔστι μὲν τι καὶ τέτοις, ἀλλ' ὅτι ξηρὰ καὶ θερμὰ τὰ φυτὰ τὴν φύσιν ἐσίν, ὥστε εὐπεπτοτέρα ἢ ἡμᾶς καὶ ἔπηλως ἐσίν αὐτῶν; δηλοῖ δὲ καὶ τῆς γῆς ἡ ἐν τοῖς θερμοῖς εὐώδης οὔσα, Συρία καὶ Ἀραβία, καὶ τὰ εὐώδη τάκεῖθεν, ὅτι ξηρὰ καὶ θερμὰ ἐσίν· τὰ δὲ τοιαῦτα 15 ἄσηπτα. τὰ δὲ ζῶα ἔοια τὰ ἐσὶ καὶ θερμὰ, ὥστε αἱ τε περιττώσεις ἀπεπτοι καὶ δυσώδεις αὐτῶν εἰσὶ καὶ διαφυσήσεις ὁμοῦς· καὶ διαφθειρομένων σήπεται ἡ ὑγρότης, τῶν δὲ ἔ· ἢ γὰρ ἔχουσιν.

5 Διὰ τί τὰ δυσώδη θερμὰ ὄντα μᾶλλον δυσώδη ἐσίν 20 ἢ ἐψυγμένα; ἢ ὅτι ἐσίν ἡ ὁσμὴ ἀτμός καὶ ἀπορροή τις; ἢ τ' ἐν ἀτμός ὑπὸ θερμῷ γίνεται καὶ ἡ ἀπορροή· κίνησις γάρ τις ἐστὶ τὸ δὲ θερμὸν κινητικόν. τὸ δὲ ψυχρὸν τὴν ἀντίον στατικὸν καὶ συσπαικτικὸν καὶ φορὸν δὲ κάτω, τὸ δὲ θερμὸν καὶ αἱ ὁσμαι παῖσαι ἀνωφερεῖς διὰ τὸ ἐν ἀέρι τε 25 εἶναι καὶ τὸ αἰσθητήριον αὐτῶν ἄνω εἶναι, μὴ κάτω· πρὸς γὰρ ἐγκέφαλον περαίνουσα ἡ ὁσμὴ αἰσθήσιν ποιεῖ.

6 Διὰ τί, ἐάν τις σκώροδα φάγῃ, τὸ ἔρον ὄζει, ἄλλων δὲ ἐχόντων ἰσχυρὰν ὁσμὴν οὐκ ὄζει ἐδεσθέντων; πότερον, ὥσπερ τινὲς τῶν ἡρακλειτιζόντων φασὶν ὅτι ἀναθυμιάται 30 ὥσπερ ἐν τῷ ὄλῳ, καὶ ἐν τῷ σώματι, εἴτα πάλιν ψυχρὸν συνίσταται ἐκεῖ μὲν ὑγρόν, ἐνταῦθα δὲ ἔρον, ἢ ἐκ τῆς τροφῆς ἀναθυμιάσις, ἐξ οὗ ἐγένετο αὕτη συμμιγνυμένη, ποιεῖ τὴν ὁσμὴν; αὕτη γὰρ ἐσίν, ὅταν μεταβάλλῃ. ἢ ἔδει καὶ τὰ ἄλλα τῷτο ποιεῖν, ὅσα ἰσχυρὰς ὁσμάς ἔχει· νῦν 35 δὲ οὐ ποιεῖ. ἔτι συγκρινόμενα ἐκ τῆς ἀτμίδος οὐκ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἔρχεται, οἷον οἶνος ἐξ οἴνου, ἀλλ' οὐχ ὕδωρ, ὥστε

καὶ τοῦτο ψεῦδος. ἀλλ' ὅτι μόνον φυσικὸν τῆς κκοιλίας τῶν ὁσμῆν ἐχόντων ἰσχυρὰν ἅμα καὶ οὐρητὰ δὲ ἄλλα ἄνω ποιεῖ, οἷον ἡ ράφανος, καὶ τὰ πνεῦμα ἢ οὐκ οὐρητικά. κάτω δὲ τρία ὑπάρχει ταῦτα· καὶ ἑρμητικόν, καὶ πνεῦμα ποιεῖ, καὶ τῷτο κάτω ὁ δὲ τόπος πέρηξ τὰ αἰδοῖα καὶ τὴν κύσιν τῶν τοιούτων ἀπολαύει τὴν γειννίασιν, καὶ ὅτι πνευματικός ἐστιν· δηλοῖ δὲ ἡ τονία τῆς αἰδοῖας. δῆλον ἔν ὅτι ἀφικνεῖται τὸ περιττώμα τὴν κύσιν αὐτῷ μάλιστα τῶν τοιούτων ἅμα τῷ πνεύμῳ 5 ὁ μιγνύμενον ποιεῖ τῷ ἔρῳ τὴν ὁσμὴν.

Διὰ τί τὰ ζώματα μὴδὲν ἐδεσθέντων ἀλλὰ πησάντων ὄζει μᾶλλον (ὁ καλεῖται νησείας ὄζειν), φαγῶ δὲ ἐκέτι, ὅτε ἔδει μᾶλλον; ἢ ὅτι κινεμένης τῆς κοιθερμότερος ὁ ἀὴρ γινόμενος διὰ τὴν ἀκίνησιν σῆπτε πνεῦμα καὶ τὰ φλεγματώδη περιττώματα; ὅτι δὲ θε 10 τερὸς γίνεται, σημεῖον ὅτι καὶ δόξαν ποιῶ ἡ νησεία μλον. φαγόντων δὲ διὰ τὸ ἐλάττων εἶναι ἡ ὁσμὴ τῆς σιτίων παύεται· κρατεῖ γὰρ τῆς θερμότητος ἢ τῶν σιθερμότης, ὥστε μὴδὲν πάσχειν.

Διὰ τί ἡ μασχάλη δυσωδέσασιν τῶν τόπων; π 15 ρον ὅτι ἀπνέσαςτός ἐστιν; ἐστὶ δὲ ἡ δυσωδία ἐν τοῖς τοῖς μάλιστα, διὰ τὸ σῆψιν γίνεσθαι ὑπὸ τῆς ἡσυχίας ὑγρότητος, ἢ διότι ἀκίνητος καὶ ἀγύμναστος.

Διὰ τί οἱ τῷ γράσῃ ὄζοντες, ὅταν ἀλείφονται μ 20 δυσωδέστεροι γίνονται; ἢ διότι τοῦτο ἐπὶ πολλῶν γῆς οἷον ὄξυ καὶ γλυκύ συμμιχθέν τὸ ὅλον γλυκύτερον νετο. εἴτα ἰδρώσαντες πάντες δυσωδέστεροι εἰσὶ, τὸ δὲ ρον θερμαντικὸν ἐσίν· ἰδρώτας ἔν παρασκευάζει.

Διὰ τί τῶν ἐγκύρτων καὶ κυφοτέρων δυσσομότερα 25 βαρυτέρα ἡ ὁσμὴ τῷ πνεύματος; ἢ διότι συγκλείεσι τόπος ὁ περὶ τῶν πνεύμονα καὶ ἀνέσπασαι ἐκ τῆς εὐρίας, ὥστε ἐκ εὐπνυς, ἀλλὰ σήπεται ἡ ἡμᾶς καὶ τὸ πνῆ μᾶλλον εἰσω ἐγκατακλειόμενον;

Διὰ τί τὰ πολλὰ τῶν μύρων συνεζιδρωῖσαι θυσι 30 εἶναι δὲ ἡδὴ ἢ ἢ χεῖρω; ἢ ὅσα μὲν τῇ κινήσει ἢ τῇ τρίμεταβάλλοντα, χεῖρω τὰ τοιαῦτα, ὅσα δὲ μὴ, τῶν ἐστὶ δὲ εἶναι τοιαῦτα, ὥσπερ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐξ ὧν γῆ

5. καὶ] κατὰ X°. || τὸ C°X°. || 6. γὰρ] δὲ C°. || 11. τι] τοι X°, om C°. || θερμὰ καὶ ξηρὰ τὴν φύσιν ἐπὶ τὰ φυτὰ X°. || ἀραβία C°X°. || 15. τὰ ἐκεῖθεν C°X°. || 16. ἢ om C°. || 24. φορῶν margo X°, φορῶν Y°. || 25. θερμὸν] φορὸν C°. || 28. μέγα (1. φυσικὸν C°. || 2. καὶ οὐρητικὴν ἅμα X°. || 7. δὲ καὶ ἡ X°. || 9. τὴν om C°Y°. || 11. ζώματα τῶν μὴδὲν C°. || 12. ὄζει Y°. || 13. ἢ C°Y°. || 20. δυσωδέσας τῶν ἄλλων τέπων γ. || 21. δὲ δυσωδία μάλιστα ἐν τοῖς τοιούτοις γ. || 23. ὑγρότης γ: ceteri πητος. || ἢ om γ. || διότι] ὅτι καὶ X°. || 24. πρᾶσιν C°. || ἀλείφονται γ. || 25. γίνονται] εἰσι γ. || ἐπὶ πολλῶν τοῦτο γ. || 62. οἷον γ. || καὶ — 27. εἴτα] ἢ ὅτι πάλιν γ. || 27. ἰδρώσαντες ante εἴτα X°, post πάντες C°Y°. || 31. ἀνέσπασται C°X°Y°. || 33. εἰσω μᾶ X°. || κατακλειόμενον C°, ἐγκατακλειόμενον X°. || 35. τῇ post ἢ et 36. τὰ om X°Y°. || 36 ὅσα — 37. τοιαῦτα om C°.

ται αἱ εὐωδίαί, τὰ μὲν τριβόμενα ἢ θερμαινόμενα ἢ ζη-
ραινόμενα φαῦλα, οἷον τὰ λευκώια, τὰ δὲ ὁμοία, οἷον τὰ
ρόδα. καὶ τῶν μύρων δὴ ὅσα ἐκ τοιούτων ἐστί, μεταβάλλ-
λει, τὰ δὲ ὕ· διὸ τὸ ρόδιον ἦκισα. καὶ δυσώδη δὲ φαί-
νεται μᾶλλον, ὅσων οἱ ἰδρῶτες δυσώδεις, καὶ διὰ τὸ μί-
γνυσθαι τῷ ἐναντίῳ, ὥσπερ τὸ μέλι μετὰ τῷ ἀλὸς ἢ μᾶλ-
λον γλυκὺ ἀλλ' ἦττον.

12 Διὰ τί πάντα μᾶλλον ὄζει κινέμενα; ἢ διότι ἀνα-
πίμπλησι τὸν ἀέρα; διαπέμπεται ἔνθα ττον ἢ ὁσμη πρὸς
τὴν αἴσθησιν.

ΙΔ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΚΡΑΣΕΙΣ.

Διὰ τί θηριώδεις τὰ ἔθνη καὶ τὰς ὄψεις οἱ ἐν ταῖς
ὑπερβολαῖς ὄντες ἢ ψυχρὸς ἢ καύματος; ἢ διὰ τὸ αὐτό;
ἢ γὰρ ἀρίστη κράσις καὶ τῇ διανοίᾳ συμφέρει, αἱ δὲ ὑπερ-
βολαὶ ἐξισᾶσι, καὶ ὥσπερ τὸ σῶμα διασρέφουσιν, ἔτω καὶ
τὴν τῆς διανοίας κράσιν.

2 Διὰ τί ἐν τῷ Πόντῳ ὁ σῆτος ἐαθεῖς ἐν τῷ ψυχρῷ
πολλὰ ἔθνη γίνεται ἄκοπος; ἢ ὅτι ἐξικμάζεται τὸ ἀλλό-
τριον ὑγρὸν μετὰ τοῦ θερμοῦ, ὥσπερ ἐν ταῖς σταφυλαῖς; 20
ἔνια μὲν γὰρ ὑπὸ τῷ ψυχρῷ, ἔνια δὲ ἅμα τῷ θερμῷ.

3 Διὰ τί ἐν τῇ ψυχροτάτῃ χώρᾳ οἱ καῦσοι μᾶλλον
γίνονται; ἢ διότι ἀντιπερίσσει τὸ ψυχρὸς εἰς τὴν θερμό-
τητα; ἐν δὲ τῷ θέρει τὸναντίον συμβαίνει, τὰ εἰς ψυχρό-
τερα. ὁ δὲ καῦσος πυρετὸς τῶν ἔξω κατεψυγμένων τὰ 25
ἔσω θερμότητι ὑπερβάλλει.

4 Διὰ τί οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι βλαῖσοι εἰσιν;
ἢ διότι ὑπὸ θερμῷ, ὥσπερ καὶ τὰ ξύλα διασρέφεται ζη-
ραινόμενα, ἔτω καὶ τὰ τῶν ζώων σώματα; δηλοῦσι δὲ καὶ
αἱ τρίχες· ἐλαττέρας γὰρ ἔχουσιν, ἢ δὲ ἐλότης ἐστὶν ὥσπερ 30
βλαῖστότης τῶν τριχῶν.

5 Διὰ τί ἐν τοῖς νοτίοις μᾶλλον θηλυτοκῶσιν αἱ ὀχρεῖαι; ἢ
ὅτι τὸ πλεῖον ὑγρὸν βραδύτερον παχύνεται; ἐν δὲ τοῖς νοτίοις
διὰ τὴν ὑγρότητα τῆς κράσεως ὑγρότερον τὸ σπέρμα γίνεται.

6 Διὰ τί ἐν τοῖς ἐλώδεσι τὰ μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ ἔλκη 35
ταχὺ ὑγιαίνεται, τὰ δὲ ἐν ταῖς κνήμαις μόλις; ἢ ὅτι βα-
ρεῖα ἢ ὑγρότης διὰ τὸ γεώδες εἶναι, τὰ δὲ βαρέα εἰς τὸ
κάτω ὑποχωρεῖ; τὰ μὲν ἔνθα εὐπεπτα διὰ τὸ ὑποκε-
χωρηκέναι εἰς τὸ κάτω, τὰ δὲ κάτω πολλῆς γέμει τῆς
περιττώσεως καὶ εὐσήπτει.

Διὰ τί οἱ μὲν ἐν τοῖς εὐπνόοις τόποις βραδέως γη-
ράσκουσιν, οἱ δὲ ἐν τοῖς κοίλοις καὶ ἐλώδεσι ταχέως; ἢ τὸ
γῆρας σηπεδῶν τίς ἐστὶ, σήπεται δὲ τὸ ἡρεμῶν· τὸ δὲ ἐν
κινήσει ὃν ἢ ὅλως ἀσαπὲς ἢ ἦττον τῷτο πάσχει, οἷον τὸ
ὑδωρ. ἐν μὲν ἔνθα τοῖς ὑψηλοῖς διὰ τὴν εὐπνοίαν ὁ ἀήρ ἐν
κινήσει ἐστὶν, ἐν δὲ τοῖς κοίλοις μένει. ἔτι δὲ ἐκεῖ μὲν διὰ
τὴν κίνησιν αἰὲ καθαρὸς ὁ ἀήρ καὶ ἕτερος γίνεται, ἐν δὲ
τοῖς ἐλώδεσι μένει.

Διὰ τί οἱ μὲν ἐν τοῖς θερμοῖς τόποις δειλοὶ εἰσιν, οἱ 8
10 δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς ἀνδρεῖοι; ἢ ὅτι ἐναντίως τοῖς τόποις καὶ
ταῖς ὥραις ἢ φύσις ἔχει, διὰ τὸ ὁμοίως ἐχόντων ἀνάγκη
διακαίεσθαι ταχέως. ἀνδρεῖοι δὲ εἰσιν οἱ τὴν φύσιν θερμῇ
δειλοὶ δὲ οἱ κατεψυγμένοι. συμβαίνει δὲ τὰς μὲν ἐν τοῖς
θερμοῖς ὄντας κατεψύχθαι, τὰς δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς ἔκτα-
θερμάνθαι τὴν φύσιν. μεγάλοι δὲ ἄμφω εἰσίν, οἱ μὲν ἐν
τοῖς ψυχροῖς διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς σύμφυτον θερμότητα, οἱ
δ' ἐν τοῖς θερμοῖς διὰ τὴν ἐν τῷ τόπῳ· ἐν γὰρ τοῖς θερ-
μοῖς καὶ ὑπὸ τῷ θερμῷ αὐξάνονται. τὸ δὲ ψυχρὸς πιλη-
τικὸν ἐστίν. ἄτε ἔνθα τῶν μὲν ἐν αὐτοῖς ἐχόντων τὴν ἀρχὴν
τῆς αὐξήσεως σφοδρὰν, τῶν δὲ οὐ καλυομένων ὑπὸ τῆς
ἔξωθεν ψυχρότητος, εἰκότως ἐπὶ πολὺ τὴν αὐξήσιν ἐπιθ-
χονται. οἱ δὲ περὶ ἡμᾶς ἦττον διὰ τὸ ἐλάττω τε ἔχειν
τὴν ἀρχὴν ἐν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ τὰς ἐν τοῖς ψυχροῖς συμ-
πιλεῖσθαι.

Διὰ τί μακρόβιοι μᾶλλον εἰσιν οἱ ἐν τοῖς θερμοῖς τό- 9
ποις οἰκῶντες; ἢ διὰ τὸ ζηρότερον ἔχειν τὴν φύσιν, τὸ δὲ
ζηρότερον ἀσαπέστερον εἶναι καὶ πολυχρονιώτερον, τὸν δὲ
θάνατον οἷον σῆψιν τινα εἶναι; ἢ διότι ὁ μὲν θάνατός ἐστι
ψύξις τοῦ ἐντὸς θερμοῦ, καταψύχεται δὲ πᾶν ὑπὸ τοῦ
περιέχοντος καὶ ψυχρότερος; ἐστὶ δὲ ὁ περιέχων ἀήρ ἐν
μὲν τοῖς ἀλεινοῖς τόποις θερμὸς, ἐν δὲ τοῖς ψυχροῖς
ψυχρὸς, ὥς τε θάττον καὶ μᾶλλον φθίρει τὸ ἐν αὐτοῖς
θερμόν.

Διὰ τί οἱ ἐν τοῖς θερμοῖς τόποις μακροβιώτεροι; ἢ 10
ὅτι μᾶλλον τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρὸν σωζέουσιν; ὁ γὰρ θά-
νατος ἢ τῶν φθορά.

Διὰ τί ἐν τοῖς ἐλώδεσι τόποις ὑπνωδέστεροι γινόμεθα; 11
ἢ διότι κατεψυγμένοι μᾶλλον ἐν αὐτοῖς ἐσμέν, ἢ δὲ κα-
τάψυξις ἡσυχία τις ὅσα παρασκευάζει ὕπνον, ὁ δὲ ὕπνος
40 ἐν τῷ ἡσυχάζειν παραγίνεται.

1. αἱ om C°. || 3. δὲ C°. || ἐκ τῶν τοιούτων X°. || 4. διὰ C°. || ρόδιον X°. || δὲ om X°. || 8. ἀναπίμπλησι C°. || 16. ἐξισᾶσι C°. || 39. τῆς om C°Y°. || 40. περιπτώσεως X°.

1. βραδέως — 9. τόποις om C°. || 5. ὁ om Y°. || 9. εἰσίν om C°. || 9 et 16. οἱ δὲ ἐν] ἐν δὲ X°. || 14. δὲ om C°. || 18. ποιητικῇ C°. || 23. συμπιλεῖσθαι C°Y°. || 27. εἶναι om C°. || 32. θάττον] μᾶλλον C°. || 35. τὸ post καὶ om X°. || 38. ἔτι X°.

- 12 Διὰ τί οἱ ἐν τοῖς πλοίοις εὐχροὶ, ἐπὶ ὕδατος δια-
τώμενοι, μᾶλλον τῶν ἐν τοῖς ἕλυσιν; ἢ ἡ ὥρα καὶ τὸ
εὐπνὸν αἴτιον; ὥχρους δὲ τὸ ὕδωρ ποιεῖ ὅταν σήπεται, ὃ
πάσχει δι' ἀκινήσιάν· διὸ ἐν τοῖς ἐλώδεσιν ὕπωχροι.
- 13 Διὰ τί ἐν τοῖς χειμερινοῖς χωρίοις πίνγη σφοδρὰ γί-
νεται πολλά, καὶ μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς ἀλεεινοῖς; πότερον
διὰ τὴν ὑγρότητα τῆς ἀέρος; ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτῆς θερμότη-
τος ὕδωρ θερμότερον γίνεται τῷ ἀέρος, ὥς καὶ ὁ ἀὴρ ὑγρό-
τερος τῷ θερμῷ. ἢ ὁ δὲ ἐστὶ ξηρότερος ὁ ἀὴρ ἐν τοῖς τόποις
τοῖς τοῖστοις, ἀλλὰ φαίνεται παρὰ τὸ ἐναντίον, ὥσπερ ὁ 10
ἐκ νεφέλης ἥλιος παρὰ τὸ ἐκ τῆς σκιάς διηγγάνεσθαι.
- 14 Διὰ τί οἱ πρὸς μεσημβρίαν οἰκῶντες μᾶλλον εἰσι με-
λανόφθαλμοι; ἢ γλαυκὰ μὲν ἐστὶ τὰ ὅμματα δι' ὑπερβο-
λὴν τῷ ἐντὸς θερμῷ, μέλανα δὲ διὰ τὴν τούτου ἀπουσίαν,
ὥσπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς φησὶν. καθάπερ οὖν τῶν πρὸς 15
ἄρκτον οἰκόντων γλαυκὰ τὰ ὅμματα ἐστὶ τῷ τὸ ἐντὸς θερ-
μὸν κωλύεσθαι διεκρίπτειν διὰ τὸ ἐκτὸς ψυχρόν, ὥτω τῶν
πρὸς μεσημβρίαν οἰκούντων τὸ μὲν ὑγρὸν διὰ τὸ περιέχον
θερμὸν ἐκ ἐκρίπτει, τὸ δὲ θερμὸν μηδενὸς ἀντιφράττοντος
ἐκρίπτει, τὸ δὲ λειπόμενον ὑγρὸν μέλαν ποιεῖ· τῇ γὰρ τῷ 20
φωτὸς ἀπουσίᾳ τὸ λειπόμενόν ἐστι σκοτῶδες. ἢ τοῖς τοῦ
λοιπῷ σώματος χρώμασιν ὁμοιοῦται τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
χρῶμα; διὸ τῶν πρὸς ἄρκτον λευκῶν ὄντων γλαυκὰ τὰ
ὅμματα (τῷ γὰρ λευκῷ τῷτο ἐγγὺς τὸ χρῶμα), καὶ τῶν
πρὸς μεσημβρίαν μελάνων ὄντων μέλανα καὶ τὰ ὅμματα. 25
- 15 Διὰ τί οἱ ἐν τοῖς θερμοῖς τόποις σοφώτεροί εἰσιν ἢ
ἐν τοῖς ψυχροῖς; πότερον διὰ τὸ αὐτὸ δι' ὅπερ καὶ οἱ γέ-
ροντες τῶν νέων; οἱ μὲν γὰρ διὰ τὴν ψυχρότητα τῷ τόπῳ
ἐπανίστησι τῆς φύσεως αὐτῶν θερμότεροί εἰσι πολὺ, ὥστε
λίαν μεθύουσιν εὐόκασιν, καὶ οὐκ εἰσὶ ζητητικοὶ ἀλλὰ ἀν- 30
δρείοι καὶ εὐέλπιδες· οἱ δὲ ἐν τοῖς ἀλεεινοῖς νήφουσιν διὰ τὸ
κατεψύχθαι. πανταχοῦ δὲ οἱ φοβούμενοι τῶν θαρρύντων
μᾶλλον ἐπιχειροῦσι ζητεῖν, ὥς καὶ εὐρίσκουσιν μᾶλλον. ἢ
διὰ τὸ πολυχρονιώτερον τὸ γένος εἶναι τῷτο, τὸς δὲ ὑπὸ τῷ
κατακλυσμῷ ἀπολίσθαι, ὥς εἶναι καθάπερ γένος πρὸς γέ- 35
ροντας τὸς ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις πρὸς τὸς ἐν τοῖς θερ-
μοῖς οἰκόντας.
- 16 Διὰ τί οἱ μὲν ἐν τοῖς θερμοῖς τόποις δειλοὶ εἰσιν, οἱ
δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς ἀνδρείοι; ἢ ὅτι ἐναντίως τοῖς τόποις καὶ

ταῖς ὥραις ἡ φύσις ἔχει, διὰ τὸ ὁμοίως ἐχόντων δια-
σθαι ἂν ταχίως; ἀνδρείοι δὲ εἰσιν οἱ τὴν φύσιν θα-
δειλοὶ δὲ οἱ κατεψυγμένοι. συμβαίνει δὲ τὸς μὲν ἐν
θερμοῖς ὄντας καταψύχεσθαι (ἀραιῷ γὰρ ὄντος αὐτοῦ
σώματος τὸ θερμὸν αὐτῶν ἔξω διεκρίπτει), τὸς δ' ἐν
ψυχροῖς ἐκτεθερμάνθαι τὴν φύσιν διὰ τὸ ἐκ τῷ ἐκτὸς
χρὺς πυκνῆσθαι τὴν σάρκα, πυκνυμένης δὲ ἐντὸς συσφύ-
σθαι τὸ θερμὸν.

ΙΕ. ΟΣΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΜΕΤΕΧΕΙ ΘΕΩΡΙΑΣ

Διὰ τί διάμετρος καλεῖται μόνη τῶν δίχρα διαι-
τὰ εὐθύγραμμα ἢ ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν ἀχθεῖσα γραμ-
μὴ ὅτι διάμετρος δίχρα διαιρεῖ, καθάπερ τῷνομα ὑποση-
νει, ἢ φθείρουσα τὸ μετρίμενον; ἢ μὲν ἔν κατὰ τὰς ε-
θέσεις διαιρῶσα (λέγω δὲ τὰς γωνίας) διάμετρος ἔστι·
γὰρ φθείρει ἀλλὰ διαιρεῖ, καθάπερ οἱ τὰ σφαίριωτικά τι
διαφρύντες. ἢ δὲ κατὰ τὰς γραμμὰς σύνθετα τέμνουσα φ-
ρει· σύγκειται γὰρ τὸ εὐθύγραμμον κατὰ τὰς γωνίας
Διὰ τί διάμετρος καλεῖται; ἢ διότι δίχρα μόνη δ-
ρει; ὥσπερ ἔν εἰ τις εἴποι διχάμετρος ἐστίν. καὶ διὰ τί μ-
τῶν δίχρα τῷτο καλεῖται. ἢ ὅτι κατὰ μέλη τῇ κέναντα
μόνη διαιρεῖ, αἱ δὲ ἄλλαι κατὰ πλευράς;

Διὰ τί πάντες ἀνθρώποι καὶ βάρβαροι καὶ Ἕλλη-
εἰς τὰ δέκα καταριθμῶσι, καὶ ἐκ εἰς ἄλλον ἀριθμόν,
β', γ', δ', ε', εἴτα πάλιν ἐπαναδιπλῶσιν, ἐν πέντε, δύο π-
ὥσπερ ἑνδεκα, δώδεκα; οὐδ' αὖ ἑξωτερῶ παυσάμενοι·
δέκα, εἴτα ἐκείθεν ἐπαναδιπλῶσιν; ἐξὶ μὲν γὰρ ἑκάστος
ἀριθμῶν ὁ ἐμπροσθεν καὶ ἐν ἡ δύο, καὶ ὅτος ἄλλος
ἀριθμῶσι δ' ὅμως ὀρίσαντες ἄχρι τῶν δέκα. ἢ γὰρ δὴ ε-
τύχης γε αὐτὸ ποιοῦντες φαίνονται καὶ αἰεὶ· τὸ δὲ αἰεὶ
ἐπὶ πάντων ἐκ ἀπὸ τύχης, ἀλλὰ φυσικόν. πότερον
τὰ δέκα τέλειος ἀριθμός; ἔχων γὰρ πάντα τὰ τῷ ἀρ-
εἶδη, ἄρτιον περιττόν, τετράγωνον κύβον, μῆκος ἐκτε-
πρῶτον σύνθετον. ἢ ὅτι ἀρχὴ ἡ δεκάς; ἐν γὰρ καὶ ε-
καὶ τρία καὶ τέτταρα γίνεται δεκάς. ἢ ὅτι τὰ φερόμε-
σώματα ἐννέα; ἢ ὅτι ἐν δέκα ἀναλογίαις τέτταρες κα-
κοὶ ἀριθμοὶ ἀποτελεῖνται, ἐξ ὧν φασὶν ἀριθμῶν οἱ Πυθ-
γόρειοι τὸ πᾶν συνεσθάναι; ἢ ὅτι πάντες ὑπῆρξαν ἀνθρώ-
εχόντες δέκα δακτύλους; οἷον ἔν ψήφους ἔχοντες τῷ οὐ

1. [τῇ] οἱ ἐν τῷ C°. || 2. ἢ] καὶ C° F°. || 3. σήπεται X°. || 9. τοῖς om X°. || 16. τὰ om codices. || 17. ἐντὸς X°. || 19.
δὲ — 20. ἐκρίπτει om pr F°. || 24. τῷ — 25. ὅμματα om C°. || 29. αὐτοῦ C° F°. || 31. νήφουσιν post 32. θαρρύντων C°. || 32. ε-
κατεψύχθαι C°.

1. διακινεῖσθαι C° F°. || 2. ἀνδρείοι δὲ] διότι ἀνδρείοι ν. || 3. ἐν om F°. || 6. ἐκ τῷ om C°. || ἐντὸς C° F°. || 12. γωνίας X°. ||
19. ὅτι C° F°. || μόνον X°. || 20. διάμετρος codices. || διὰ τῇ] διότι codices. || 21. ὅτι ἢ κατὰ μέλη X°. || ἢ] ὡς C°. || κέναντα X°. ||
24. εἰς τὰ] εἰς τὰ C° X°. || 28. ὥτως? || 30. ποιοῦντες πάντες φ.? || 34. δεκάς F°. || καὶ om C°. || 36. τέσσαρες X°.

ἀριθμῷ, τότε τῷ πλήθει καὶ τὰλλα ἀριθμῶσιν. μόνον δὲ ἀριθμῶσι τῶν Θρακῶν γένος τι εἰς τέτταρα, διὰ τὸ ὥσπερ τὰ παιδία μὴ δύνασθαι μνημονεύειν ἐπὶ πολὺ, μηδὲ χρῆσιν μηδενὸς εἶναι πολλῷ αὐτοῖς.

4 ὅτι ἡ γῆ κέντρον· αἰ γὰρ ὁμοία τὰ φαινόμενα ἡμῖν σχήματα. δοκεῖ τῶτο εἶναι, εἰ μὴ ἀπὸ τῶ μέσου τις θεωρῇ, ἀλλ' ὅτε μὲν τρίγωνα ὅτε δὲ τραπέζια ὅτε δὲ ἄλλοια ἐδοῖκε ἡ γῆ μέσον ἡμῖν, εἰ ἀπὸ τούτων ἐν ἡμᾶς θεωρεῖν. οὕτως γὰρ σφαιροειδὺς τῆς γῆς ταὐτὸ κέντρον τότε καὶ τῆς γῆς ἔσται. ἡμεῖς δὲ ἐπάνω τῆς γῆς οὐκ ὤμεν, ὥς ἐκ ἀπὸ τούτου, ἀλλὰ τὸ ἡμισυ τῆς διαμέτρου ἀφεστῶσιν ἡμῖν τοιαῦτα φαίνεται. τί ὅν κωλύει πλέονος γενομένης τῆ διαστήματος διαμένειν τὴν τῶν σχημάτων φαντασίαν;

5 Διὰ τί τῷ ἡλίῳ ὁμοτόνως φερομένη ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, ἢ ἡ αὐτὴ αὐξήσις καὶ φθίσις τῶν σκιῶν; ἢ ὅτι ἴσαι γίνονται αἱ γωνίαι πρὸς τὰ ὁρώμενα, αἱ ἀπὸ τῶν ἀκτίνων ὑπὸ ταῖς ἴσαις περιφερείαις; εἰ δ' αὖται καὶ ἐμβαλλόμεναι ποῦσιν ἀκτῖνας ἐν τῷ τριγώνῳ, ὅπερ ἔχεται ὑπὸ τε τῆς πρώτης ἀκτίνος καὶ τοῦ ὁρωμένου καὶ τῆς σκιάς. εἰ δ' αἱ γωνίαι ἴσαι, ἀνάγκη τὴν πορρωτέρω γραμμὴν τῷ ὁρωμένῳ μείζω εἶναι τῆς ἐγγυτέρω· τῶτο γὰρ ἴσμεν. διηρήσθω ὅν ἡ περιφέρεια εἰς ἴσα ὅσα οὖν πλήθει, ὁράσθω δὲ τὸ Θ. ὅταν ὅν ὁ ἥλιος ἐπὶ τῷ Α προσλαβὼν τὸ Θ ποιήσῃ τινὰ σκιάν ἐν τῷ Θ Α, ἀνάγκη δὴ τὴν ἀκτῖνα ἐπὶ τὸ Α πίπτειν. ὅταν δ' ἔλθῃ ἐπὶ τὸ Β, ἡ ἀπὸ τῷ Β ἀκτὶς ἐντὸς τῆς Θ Α πεσεῖται, καὶ ὅταν πάλιν ἐπὶ τὸ Γ μεταβῇ, ὡσαύτως· εἰ δὲ μή, εὐθεῖα εὐθείας διχῇ ἄψεται. ἐπεὶ ὅν ἴση ἡ ΑΒ τῇ ΒΓ, καὶ αἱ γωνίαι αἱ ὑπὸ ταύτης αἱ πρὸς τῷ Δ ἴσαι ἔσονται· πρὸς τῷ κέντρῳ γὰρ. εἰ δὲ τῇ τῷ Δ, καὶ ἐν τῷ τριγώνῳ κατὰ κορυφὴν γὰρ ταύταις. ὥστ' ἐπεὶ εἰς ἴσα διαιρεῖται ἡ γωνία, μείζων ἔσται ἡ ΔΕ τῆς ΕΖ τῇ ΔΘ. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι αἱ ποῦσιν αἱ ἀπὸ τῆς περιφερίας ἀκτῖνες. ἅμα δὲ δῆλον καὶ ὅτι κατὰ μεσημβρίαν ἐλαχίστην ἀναγκαῖον εἶναι τὴν σκιάν, καὶ ὅτι αἱ ἐπιδόσεις τότε ἐλάχισται. μάλιστα γὰρ καθ' ἡμᾶς ὁ ἥλιος τῆς μεσημβρίας ἐστί, καὶ πῦργος γίνεται διὰ τε τὴν εἰρημένην αἰτίαν, καὶ ὅτι ἀπνεύματος· ὅταν γὰρ διακρίνῃ τὸν πρὸς τῇ γῇ αέρα, πνεῦμα γίνεται· εἰ οὖν ἅμα ἐν ἀμφοτέροις

τοῖς ἡμισφαίριοις, εἰκότως ἂν αἱ μέσα νύκτες καὶ ἡ μεσημβρία ἀπνεύματοι εἴεν.

Διὰ τί ὁ ἥλιος διὰ τῶν τετραπλεύρων διέχων ἐκ εὐθύ-6 γραμμῆς ποιεῖ τὰ σχήματα ἄλλα κύκλους, οἷον ἐν ταῖς ῥιψίν; ἢ ὅτι ἡ τῶν ὀφειῶν ἐκπτώσις κώνος ἐστὶ, τῷ δὲ κώνου κύκλος ἡ βάσις, ὥς πρὸς ὃ ἂν προσπίπτωσιν αἱ τῷ ἡλίου ἀκτῖνες, κυκλοτερεῖς φαίνονται. ἀναγκαῖον μὲν γὰρ εἶναι καὶ τὸ ὑπὸ τῷ ἡλίῳ σχῆμα ὑπ' εὐθειῶν περιέχεσθαι, εἴπερ αἱ ἀκτῖνες εὐθεῖαι. ὅταν γὰρ εὐθεῖαι πρὸς εὐθεῖαν προσπίπτωσιν, εὐθύγραμμον ποῦσιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀκτίνων συμβαίνει τῶτο· πρὸς εὐθεῖαν γὰρ προσπίπτουσι τὴν τοῦ ῥιπὸς γραμμὴν, ἢ δι' ἧς λάμπουσι, καὶ αὐταὶ εὐθεῖαι εἰσιν, ὥστε πρὸς εὐθεῖαν ἔσται ἡ ἐκπτώσις. ἀλλὰ διὰ τὸ ἀσθενεῖς εἶναι τὰς ἀποσχιζόμενας ἀπὸ τῶν ὀφειῶν πρὸς τὰ ἄκρα τῶν εὐθειῶν, ἢ ὅραται τὰ ἐν ταῖς γωνίαις· ἀλλ' ὅσον μὲν τῆς εὐθείας ἐνυπάρχει ἐν τῷ κώνῳ, ποιεῖ αὐτήν, τὸ δὲ λοιπὸν ἢ ποιεῖ, ἀλλὰ λανθάνουσιν αἱ ὀφειεῖς ἐκπίπτουσαι. πολλὰ γὰρ οὐχ ὁρώμεν ἐφ' ἃ δίκνεται ἡ ὄψις, οἷον τὰ ἐν τῷ σκότει. ὁμοίον δὲ τότε καὶ τὸ τὸ τετράγωνον πολυγωνοειδὲς φαίνεσθαι, εἰ μὲν πλέον ἀφιστῇ, κύκλον. ὅντος γὰρ κώνος τῆς τῶν ὀφειῶν ἐκπτώσεως, ἀφισαμένης τῆ σχήματος εἰς τὸ πόρρω αἱ μὲν εἰς τὰς γωνίας ἀποσχιζόμεναι τῶν ὀφειῶν διὰ τὸ ἀσθενεῖς εἶναι καὶ ὀλίγαι ἔχ ὁρώσι, πλέονος τοῦ ἀποστήματος γινόμεναι, αἱ δὲ εἰς τὸ μέσον προσπίπτουσαι, ἀθρόαι καὶ ἰσχυραὶ ὄναι, διαμένουσιν. ἐγγὺς μὲν ὅντος τῆ σχήματος δύναται καὶ τὰ ἐν ταῖς γωνίαις ὁρᾶν, πόρρω δὲ αὐτὴ γινομένου ἀδυνατῶσιν. διὸ καὶ ἡ περιφερὴς ἀπαγομένη εὐθεῖα φαίνεται. καὶ ἡ σελήνη ὑπὸ εὐθειῶν δοκεῖ περιέχεσθαι τῇ ὀγδόῃ, εἰ μὴ κατὰ τὸ πλάτος ἀλλὰ κατὰ τὴν περιέχουσαν γραμμὴν αἱ ὀφειεῖς προσπίπτωσιν. ἐγγὺς μὲν γὰρ ὕψους τῆς περιφερίας δύναται διακρίνειν αἱ ὀφειεῖς, ὅσῳ ἐγγύτερόν ἐστι θάτερον θατέρῳ μέρει τῆς περιφερίας· πόρρω δὲ γινομένης ἢ διαισθάνεται, ἀλλὰ δοκεῖ αὐτῇ ἐξ ἴσου εἶναι. διὸ καὶ εὐθεῖα φαίνεται.

Διὰ τί τῆς σελήνης σφαιροειδὲς ὕψος εὐθεῖαν ὁρώμεν, ὅταν ᾗ διχότομος; ἢ ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ ἡ ὄψις γίνεται καὶ ἡ τῷ κύκλῳ περιφέρεια, ἣν ὁ ἥλιος ποιεῖ προσβάλλων τῇ σελήνῃ; ὅτε δὲ τῶτο γένοιτο, εὐθεῖα γραμμὴ ἐφα-

7. παρατραπέζια X°. || 8. μέσον ὕδωρ ἡμῖν εἰ ἀπὸ τούτου X°. || 9. γῆς alterum om X°. || 11. ἀφεστῶσιν C°, ἀφεστῶσιν X°. || 12. οὖν] οὐ C° Y°. || κωλύσει C°. || 16. ὑπὸ C° X° Y°. || 25. ἐκτός C° Y°. || 26. Γ] = C°. || 28. τὸ C° X°. || 31. ἡ Δ Ε] τῇ δ ε X°. || 32. αἱ ante ἀπὸ om C°. || 35. ποτὲ C° Y°.

4. ῥίψιν codices. || 5: ἡ om X°. || 6. πίπτωσιν C°. || 9. εὐθεῖα X°. || 11. συμπίπτουσι C°. || 12. ἡ X°. || αὐταὶ codices. || πρὸς τὴν εὐθεῖαν C°. || 13. ἀσθενὲς Y°. || 16. ἐνυπάρχον C°. || 17. ἐκπίπτουσαι C°. || 19. τούτου X°. || τὸ alterum om C° X°. || 21. τὰ C°. || 25. δύναται C° X° Y°. || 26. πόρρω] πλείον C° Y° et pr X°, πλείονος rc X°. || αὐτῶν Y°. || γενομένου X° Y°. || 28. ἀπὸ C°. || περιέχεσθαι δοκεῖ X° Y°. || 29. τὴν περιφέρειαν περιέχουσαν C°. || 30. προσπίπτουσιν X°. || 31. διακρίνεσθαι C°. || 33. εἶναι om X°. || 38. ὅτι C° X°.

νετο ὁ ἥλιος. ἐπεὶ γὰρ ἀνάγκη τὸ προσβάλλον τὰς ὄψεις πρὸς τὴν σφαῖραν κύκλον ὁρᾶν, ἡ δὲ σελήνη σφαιροειδής, καὶ ὁ ἥλιος ὁρᾷ αὐτήν, κύκλος ἂν εἴη ὁ ὑπὸ τῆς ἡλίου γινόμενος. οὗτος οὖν ὅταν μὲν ἐξ ἐναντίας ἡμῶν γένηται, ὅλος φαίνεται καὶ δοκεῖ πανσέληνος εἶναι· ὅταν δὲ παραλλάττῃ 5 διὰ τὴν τῆς ἡλίου μεταβάσιν, ἡ περιφέρεια αὐτῆς κατὰ τὴν ὄψιν γίνεται, ὥς τε εὐθεῖα φαίνεται. τὸ δὲ ἕτερον μέρος περιφερές, ὅτι ἐξ ἐναντίας κείται τῇ ὄψει ἡμισφαῖριον. τὸ δὲ τοῦτο ἐφάνετο ἡμικύκλιον. αἰεὶ γὰρ ἡ σελήνη κατ' ἀντικρὺ ἐστὶ τῆς ὄψεως. ἀλλ' ὅταν ὁ ἥλιος ἐπιβάλλῃ, ἔχ' ὁρῶμεν, καὶ 10 ἀναπληρῶται μετὰ τὴν ὁγδόην ἐκ τῆς μέσης, ὅτι ἐπιπαρεξίων ὁ ἥλιος ἐκκλινέσκει ἡμῶν ποιῶν τὸν κύκλον. ἔτω δὲ τιθέμενος πρὸς τὴν ὄψιν ὁ κύκλος κώνου τομῇ ἐμφορῆς ἐγένετο. μηννοειδὴς δὲ φαίνεται, ὅταν ὁ ἥλιος μεταβῇ. ὅταν γὰρ κατὰ τὰ ἔσχατα σημεία, καθ' ἃ διχότομος φαίνεται, ὁ 15 κύκλος ὁ τῆς ἡλίου γένηται, περιφέρεια φαίνεται ἡ τῆς κύκλου. οὐ γὰρ ἔτι κατ' εὐθείαν ἐστὶ τῇ ὄψει, ἀλλὰ παραλλάττει. τότε δὲ γινόμενος, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν σημείων τῆς κύκλου ὄντος, ἀνάγκη μηννοειδῆ φαίνεσθαι. μέρος γὰρ τι τῆς κύκλου κατὰ τὴν ὄψιν εὐθύς ἐστι, τῆς προτέρης ἐξ ἐναντίας ὄντος, ὥς τε 20 τῆς λαμπρῆς ἀποτεμένεται· εἰδ' ἔτι καὶ τὰ ἄκρα μένουσιν ἐν τῷ αὐτῷ, ὥς τε ἀνάγκη μηννοειδῆ φαίνεσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ ἥττον διὰ τὴν τῆς ἡλίου κίνησιν. μεταβαίνοντος γὰρ τῆς ἡλίου καὶ ὁ κύκλος ὅν ὁρᾷ ἐπιστρέφεται, ἐν τοῖς αὐτοῖς σημείοις ὢν· ἀπείρους γὰρ ἐγκλίσεις ἐγχωρεῖ αὐτὸν κλιθῆναι, εἴπερ 25 γραφῆναι τὸς μεγίστους κύκλους διὰ τῶν αὐτῶν σημείων ἀπείρους ἐνδέχεται.

8 Διὰ τί ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη σφαιροειδῆ ὄντα ἐπίπεδα φαίνεται; ἢ ὅτι πάντων ὅσων τὸ ἀπόστημα ἄδηνον, ὅτε πλεῖον ἢ ἐλάττω ἀφέςκειν, ἐξ ἴσου φαίνονται; ὥς τε καὶ ἐφ' 30 ἐνὸς μὲν μόρια δ' ἔχοντος, ἂν μὴ τῇ χρῶα διαφέρῃ, ἀνάγκη τὰ μόρια ἐξ ἴσου φαίνεσθαι. τὸ δ' ἐξ ἴσου ὁμαλὸν καὶ ἐπίπεδον ἀνάγκη δοκεῖν εἶναι.

9 Διὰ τί τὰς σκιαὶς ποιῶν ὁ ἥλιος ἀνίσχων καὶ δύνων μακράς, αἰρόμενος δὲ ἐλάττους, ἐπὶ τῆς μεσημβρίας δ' ἐλα- 35 χίσας; ἢ ὅτι ἀνίσχων τὸ μὲν πρῶτον παραλλήλῳ ποιήσει τὴν σκιάν τῇ γῇ, καὶ ἀπειρον ὡς ἀνισον ὑπερτείνει, ἔπειτα μακράν· αἰεὶ δ' ἐλάττω διὰ τὸ αἰεὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀνωτέρου σημείου εὐθεῖαν ἐντὸς πίπτειν. γνώμων τὸ ΑΒ, ἥλιος ἔ τὸ Γ καὶ οὗ τὸ Δ· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Γ ἀκτὶς, ἐφ' ἧς τὸ ΓΖ, ἐξω- 40 ται διὰ τὸ πλησίον μὲν τῆς γῆς ὄντος διαλύεσθαι ὁ

τέρω ἔσαι τῆς ΓΕ. ἐστὶ δὲ σκιά ἡ μὲν ΒΕ ἀνωτέρῃ τῆς ἡλίου, ἡ δὲ ΒΖ κατωτέρῃ· ἐλαχίστη δέ, ὅσῳ ἂν ᾖ καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς.

Διὰ τί αἱ ἀπὸ τῆς σελήνης σκιά μείζους τῶν ἡλίου, ὅταν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὥς τε καθέτω; ἢ διότι ἀνὴρ ἥλιος τῆς σελήνης; ἀνάγκη ἔν ἐντὸς πίπτειν τὴν ἀπὸ τέρω ἀκτῖνα. γνώμων ἐφ' ᾧ ΑΔ, σελήνη Β, ἥλιος μὲν ἔν ἀπὸ τῆς σελήνης ἀκτὶς ΒΖ, ὥς τε ἔσται σκιά ΔΖ· ἡ δὲ ἀπὸ τῆς ἡλίου τὸ ΓΕ, ὥς τε ἔσαι σκιά ἐξ 45 κης ἥττων· ἔσαι γὰρ τὸ ΔΕ.

Διὰ τί ἐν ταῖς τῆς ἡλίου ἐκλείψεις, εἰάν τις διὰ κοσκίνου ἢ φύλλων, οἷον πλατάνου ἢ ἄλλου· φύλλων, ἢ τὸς δακτύλους τῆς ἐτέρας χειρὸς ἐπὶ τὴν ἐκίευζας, μηνίσκοι αἱ αὐγαὶ ἐπὶ τῆς γῆς γίνονται ὥσπερ δι' ὀπῆς ἐὰν λάμπῃ εὐγωνίου τὸ φῶς, ζρο καὶ κῶνος γίνεται; αἴτιον δὲ ὅτι δύο γίνονται κῶνος ἀπὸ τῆς ἡλίου πρὸς τὴν ὀπὴν καὶ ὁ ἐντεῦθεν πρὸς τὴν καὶ συγκόρυφοι. ὅταν οὖν ἐχόντων οὕτως ἀνωθεν ἀποτέμνηται, ἔσαι μηνίσκος ἐξ ἐναντίας ἐπὶ τῆς γ 5 φωτός. ἀπὸ τῆς μηνίσκου γὰρ τῆς περιφερείας γίνονται ἀκτῖνες, αἱ δὲ ἐν τοῖς δακτύλοις καὶ κοσκίνοις οὐ γίνονται· διὸ ἐπιδηλώτερον γίνεται ἢ διὰ μεγάλης ἀπὸ δὲ τῆς σελήνης οὐ γίνονται, οὔτε ἐκλείπουσιν αὐξήσεις ὕψους ἢ φθίσεις, διὰ τὸ μὴ ἀκριβεῖς τὰς ἀκρῶν αὐγὰς εἶναι, ἀλλὰ τῷ μέσῳ φαίνεσθαι· ὁ δὲ 10 σκος μικρὸν τὸ μέσον ἔχει.

Διὰ τί παρήλιος οὐ γίνεται οὔτε μεσουρανήν ἡλίου ἔθ' ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἔθ' ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἐν γῶνι μόνον; ἢ διότι παρήλιος γίνεται κλωμένης τῆς πρὸς τὸν ἥλιον, αὕτη δὲ τοῦ ἀέρος ἡ ζάσις, ἐφ' ἣ 15 κλᾶται ἡ ὄψις, ἔτ' ἐγγυὲς ἂν γένοιτο τῷ ἡλίῳ ἔτε ἐγγυὲς μὲν γὰρ ὅταν ὁ ἥλιος διαλύσῃ, πόρρω δὲ ὁ ὄψις ἐκ ἀνακλασθήσεται· ἀπὸ γὰρ μικροῦ ἐνόπτρου ἀνατεινομένη ἀσθενὴς γίνεται. διὸ καὶ ἄλλως οὐ γίνε 20 ἐναντίας τοῦ ἡλίου μὲν οὖν εἰάν γίνηται καὶ ἐγγυὲς, σὲ ὁ ἥλιος, εἰάν δὲ πόρρω, ἐλάττων ἢ ὄψις προσπι εἰάν δὲ ἐν τῷ πλαγίῳ, ἐστὶ τούτων ἀποσῆναι τὸ ἔτι ὥς τε μήτε τὸν ἥλιον διαλύσῃ μήτε τὴν ὄψιν ἀθροῖαν 25 θεῖν, διὰ τὸ ὑπὸ τὴν γῆν φέρεσθαι. ὑπὸ δὲ τὸν ἥλιον σκιά δὲ τὸν ἥλιον μὲν τῆς γῆς ὄντος διαλύεσθαι ὁ

4. οὖν om C°. || 11. ἀναπληρῶται C°. || 13. ἐγένετο F°. || 22. ὥς τε om C°X°F°. || 29. ἐστὶ C°F°. || 31. ἀπὸ τῆς γὰρ τῆς 32. ὁμαλὴς F°. || 33. δοκεῖ X°F°. || 36. παραλλήλῳ C°X°F°. || 37. ὑπερτείνει C°F°. || 38. ἐλάττων X°F°.

3. ἢ F°, ἢ C°. || 6. ἀνωτέρου C°X°. || 8. ἔν om X°. || 10. ἥττων om C°X°F°. || 12. φύλλων C°X°. || 16. τε om pr 22. διὰ τῶν μεγάλων X°. || 34. ἄλλω C°F°, ἄλλως X°. || γίνονται F°. || 36. ἐλάττω F°. || 37. ἥττων X°. || 40. ἐπὶ C°F°.

τοῦ ἡλίου, ἄνω δὲ μεσουρανίου τὴν ὄψιν διασπᾶσθαι. καὶ ὅλως ὁδὸς ἐκ πλαγίας μεσουρανίου γίνεται, ὅτι ἡ ὄψις ὑπὸ τὴν γῆν ἐὰν λίαν φέρεται, ὀλγὴ ἤξει εἰς τὸ ἐνοπτρον, ὥστε ἀνακλωμένη πᾶν ἔσαι ἀσθενής.

- 13 Διὰ τί τῆς σκιάς τὸ ἄκρον τῷ ἡλίῳ τρέμειν φαίνεται; ἢ γὰρ δὴ διὰ τὸ φέρεσθαι τὸν ἡλίον· ἀδύνατον γὰρ κινεῖσθαι εἰς τὰναντία, ὃ δὲ τρόμος τοῖστος. ἔτι δὲ ἀδῆλος ἡ μεταβάσις, ὥσπερ καὶ τῷ ἡλίῳ αὐτοῦ. ἢ διὰ τὸ κινεῖσθαι τὰ ἐν τῷ αἰέρι; καλεῖται δὲ ζύσματα. φανερά δὲ ἔσαι ἐν ταῖς ἀκτῖσι ταῖς διὰ τῶν θυρίδων· ταῦτα γὰρ κινεῖται καὶ νηνε- 10 μίᾳ. ἐκ τε οὖν τῆς σκιάς εἰς τὸ φῶς ἐκ τε τῆ φωτὸς εἰς τὴν σκιάν φερομένων αἰεῖ, καὶ ὁ ὅρος ὁ κοινὸς τῷ φωτὸς καὶ τῆς σκιάς φαίνεται κινούμενος παρεγγύς. ἢ γὰρ οἷον σκιάν ποιῶσιν, ἢ δὲ φῶς, ἐκατέρωθεν μεταβάλλονται ταῦτα. ὥστε ἡ σκιά φαίνεται κινεῖσθαι, οὐ κινωμένη αὐτὴ 15 ὕτως, ἀλλ' ἐκκῖναι.

ΙΖ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΑ ΑΥΤΑ.

Διὰ τί αἱ μὲν βάσεις τῶν πομφόλυγων λευκαὶ ἐν τοῖς ὕδασι· καὶ ἐὰν ἐν ἡλίῳ τεθῶσι, σκιάν ἢ ποιῶσιν, ἀλλ' 20 ἢ μὲν ἄλλη πομφόλυξ σκιάν ποιεῖ, ἢ δὲ βάσις ἢ ποιεῖ, ἀλλ' ἡλίωται κύκλῳ. τὸ δὲ ἔτι θαυμασιώτερον, ὅτι οὐδ' ἐὰν τι τεθῇ ζύλον εἰς τὸ ὕδωρ ἐν τῷ ἡλίῳ, τέμνεται ὑπὸ τῷ ὕδατος ταῦτα. ἢ οὐ γίνεται σκιά, ἀλλ' ἡλίῳ διήρηται ἢ σκιά; εἰ ἐν σκιά εἰς τὸ μὴ ὀρώμενον, καὶ ὑπὸ τῷ ἡλίῳ 25 κύκλῳ ἂν ὀρώτο ὁ ὄγκος. τῆτο δὲ ὅτι ἀδύνατον, δείκνυται ἐν τοῖς ὀπτικοῖς· ὁδὸς γὰρ τὸ ἐλάχιστον ὑπὸ τῷ μεγίστῳ ἐνδέχεται ὅλον περιοφθῆναι.

- 2 Διὰ τί αἱ πομφόλυγες ἡμισφαίρια; ἢ διὰ τὸ ὡς ἀπὸ κέντρου πρὸς τὸν αἶρα φέρεσθαι ἄνω ὁμοίως πάντῃ; ἀνάγκη 30 δὲ τῆτο ἡμισφαίριον εἶναι. τὸ κάτω δὲ ἡμισφαίριον ἀποτέμνεται ὑπὸ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ ὑδατώδους, ἐν ᾧ τὸ κέντρον ἐξῶ.

- 3 Διὰ τί τοῖς ἀνισον τὸ βάθος ἔχουσι μεγέθεσιν, ἐὰν τις τὸ κρυφότερον κινή, κύκλῳ περιφέρεται τὸ βαλλόμενον, 35 οἷον τοῖς μεμολιβδωμένοις ἀσραγάλοις συμβαίνει, ἂν τις βάλλῃ τὸ κρυφότερον πρὸς αὐτὸν σρέψας μέρος; ἢ ὅτι τὸ βαρύτερον ἀδύνατον ἰσοδρομεῖν τῷ κρυφτέρῳ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος ῥιφθῆν; ἐπεὶ δὲ ἀνάγκη μὲν πάνπαν κινεῖ-

σθαι, ἐξ ἴσου δὲ ἀδύνατον, ὁμοταχῶς μὲν φερόμενα τὴν αὐτὴν οἰσθήσεται γραμμὴν, βαττον δὲ θατέρου φερομένου κύκλον ἀνάγκη φέρεσθαι, ἐπειδὴ ἐν τούτῳ μόνῳ τῷ σχήματι ταῦτα αἰεὶ καταάλληλα ὄντα σημεία ἐν ταυτῷ χρόνῳ ἀνίσους διέρχεται γραμμάς.

Διὰ τί τὰ πίπτοντα ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἀφαλλόμενα 4 ὁμοίας γωνίας ποιεῖ πρὸς τὸ ἐπίπεδον ἐφ' ἐκάτερα τῷ σημείου ᾧ ἤφατο τῷ ἐπιπέδῳ; ἢ ὅτι πάντα μὲν φύσει φέρεται πρὸς ὀρθήν; τὰ μὲν οὖν εἰς ὁμαλὲς πεσόντα, τῇ κα- 5 θέτῳ καὶ τῇ διαμέτρῳ προσκρούσαντα τῷ ἐπιπέδῳ, τοσαύτας ποιεῖ γωνίας ἀφαλλόμενα διὰ τὸ τὴν μὲν διάμετρον ἴσα διαιρεῖν· τὰ δὲ εἰς τὰ πλαγία πίπτοντα, οὐ τῇ καθέτῳ προσκρούοντα τῷ χωρίῳ ἀλλὰ τῷ ἀνωτέρῳ τῆς καθεῖς ση- 10 μείῳ, συμβαίνει πάλιν ἀνωσθέντα ὑπὸ τῷ πληγνόντος τόπῳ εἰς τὴναντίον φέρεσθαι, τὰ μὲν σρογγύλα, ὅτι ἐν αὐτῷ φερόμενα εἰς τὴναντίον τῆς ἀπώσεως ἐξελλίττεται, ἐὰν τε ἡρεμῇ τὸ μέσον αὐτῶν ἐὰν τε καὶ τόπον διαλλάττῃ· τὰ δ' 15 εὐθύγραμμα διὰ τε τὴν κάθετον αὐτὴν εἰς τοῦμπροσθεν προσηνέχθῃ ἐκκρούεσθαι, καθάπερ τοῖς τε ξυρουμένοις τὰ σκέλη συμβαίνει, καὶ ὡς τὰς κολύβρας ὑφαρπάζουσιν. πάν- 20 τες γὰρ οὗτοι εἰς τὴναντίον καὶ ὀπισθεν ἐπιπίπτουσι, διὰ τὸ ἰσάζειν αὐτὰ τὴν κάθετον, μετέωρόν τε εἶναι καὶ εἰς τοῦμπροσθεν ἐκκρούεσθαι· τὰ γὰρ ἐναντία δηλονότι αὐτῆς ὀπισθεν τε καὶ κάτω συμβαίνει γίνεσθαι, κάτω δὲ φερό- 25 μενα βαρύτερα ἂν εἴη. ἢ οὖν τούτοις πτώμα, τοῖς ἀφαλλομένοις φορὰν συμβαίνει γίνεσθαι. πρὸς ὀρθήν μὲν οὖν οὐδέτερα αὐτῶν ἀφάλλεται διὰ τὸ τὴν μὲν κάθετον δίχα τῷ βάρει διαιρεῖν τὰ φερόμενα, καθετους δὲ πλείους πρὸς ταῦτ' ἐπίπεδον μὴ γίνεσθαι τεμνύσας αὐτάς· ὁ τούτοις συμβή- 30 σεται καθετοῦ γινομένης κατὰ τὴν ἐφαλσιν, ἢ προσέκρινε τῷ ἐπιπέδῳ τὸ φερόμενον, διχοτομείσθαι πάλιν ὑπ' αὐτῆς αὐτὸ συμβήσεται, ὥστε ἀναγκαῖον τέμνεσθαι ὑπ' αὐτῆς τὴν πρώτην κάθετον ὑφ' ἧς ἐφέρετο. ἐπεὶ δ' εἰς τὴναντίον μὲν οἰσθήσεται, πρὸς ὀρθήν δὲ ἐκ οἰσθήσεται, λοιπὸν ὀξείαν γίνεσθαι γωνίαν τὴν ἐπὶ θατέρῳ τῷ προσπεσόντος τῷ ἐπι- 35 πέδῳ σημείου· ὅρος γὰρ ἐστὶν ἡ ὀρθὴ τῶν ἐναντίων γωνιῶν.

Διὰ τί ὁ μὲν κύλινδρος ὡσθὲς εἰς εὐθύ τε φέρεται 5 καὶ γράφει εὐθείας τοῖς ὀρίζουσιν αὐτὸν κύκλοις, ὁ δὲ κῶ- νος κύκλῳ περιφέρεται, τῆς κορυφῆς μενύσης, καὶ γράφει

3. ὀλγὴ om X^a. || ἰσωπτρον X^a. || 4. πάντως C^a. || 10. ἀπενεμία, omisso καὶ, X^a. || 20. ἐν τῷ ἡλίῳ C^a. || 22. θαυμασιώτερον X^a. || 31. δὲ κάτω X^a. || 34. τὸ om C^a. || 39. ῥιφθῆν X^a.

6. σφαλλόμενα ὁμοίως C^aX^a. || 9. οὐ ἰσομαλὲς C^aY^a. || 10. τῇ C^aY^a. || 14. συμβαίνει codices. 18. εὐθύγραμμα C^a. || αὐτῶν Y^a. || 19. ξυρουμένοις X^a. || 24. ὀπισθὲ Y^a. || συμβήσεται Y^a. || 29. συμβήσεται τούτοις X^a. || 31. ὑπ' — 32. τέμνεσθαι om C^a. || 33. ἐφ' Y^a. || 35. θατέρου X^aY^a. || 36. ἡ om C^a. || 38. κύκλος κάτω X^a.

νετο ὁ ἥλιος. ἐπεὶ γὰρ ἀνάγκη τὸ προσβάλλον τὰς ὄψεις πρὸς τὴν σφαῖραν κύκλον ὁρᾶν, ἡ δὲ σελήνη σφαιροειδής, καὶ ὁ ἥλιος ὁρᾷ αὐτήν, κύκλος ἂν εἴη ὁ ὑπὸ τῆς ἡλίου γινόμενος. οὗτος οὖν ὅταν μὲν ἐξ ἐναντίας ἡμῶν γένηται, ὅλος φαίνεται καὶ δοκεῖ πανσέληνος εἶναι· ὅταν δὲ παραλλάττῃ 5 διὰ τὴν τῷ ἡλίῳ μετάβασιν, ἡ περιφέρεια αὐτῆς κατὰ τὴν ὄψιν γίνεται, ὥς εὐθεῖα φαίνεται. τὸ δὲ ἕτερον μέρος περιφερές, ὅτι ἐξ ἐναντίας κεῖται τῇ ὄψει ἡμισφαίριον. τὸ δὲ τοῦτο ἐφαίνετο ἡμικύκλιον. αἰεὶ γὰρ ἡ σελήνη κατ' ἀντικρὺ ἐστὶ τῆς ὄψεως. ἀλλ' ὅταν ὁ ἥλιος ἐπιβάλλῃ, ἔχ' ὁρῶμεν, καὶ ἀναπληρῆται μετὰ τὴν ὁδόσιν ἐκ τῆς μέσης, ὅτι ἐπιπαρεξῶν ὁ ἥλιος ἐκκλινέσκει ἡμῶν ποιεῖ τὸν κύκλον. ἔτω δὲ τιθέμενος πρὸς τὴν ὄψιν ὁ κύκλος κώνου τομῇ ἑμφορὴς ἐγένετο. μνηοειδὴς δὲ φαίνεται, ὅταν ὁ ἥλιος μεταβῇ. ὅταν γὰρ κατὰ τὰ ἑσχατά σημεία, καθ' ἃ διχότομος φαίνεται, ὁ 15 κύκλος ὁ τῆς ἡλίου γένηται, περιφέρεια φαίνεται ἡ τῆς κύκλου. οὐ γὰρ εἶτι κατ' εὐθεΐαν ἐστὶ τῇ ὄψει, ἀλλὰ παραλλάττει. τότε δὲ γινόμενος, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν σημείων τῷ κύκλῳ ὄντος, ἀνάγκη μνηοειδῇ φαίνεσθαι. μέρος γὰρ τι τῆς κύκλου κατὰ τὴν ὄψιν εὐθύς ἐστὶ, τῷ προτέρῳ ἐξ ἐναντίας ὄντος, ὥς 20 τῷ λαμπρῷ ἀποτεμένεται· εἰδ' ἔτῳ καὶ τὰ ἄκρα μένουσιν ἐν τῷ αὐτῷ, ὥς ἀνάγκη μνηοειδῇ φαίνεσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ ἦττον διὰ τὴν τῆς ἡλίου κίνησιν. μεταβαίνοντος γὰρ τῆς ἡλίου καὶ ὁ κύκλος ὃν ὁρᾷ ἐπιστρέφεται, ἐν τοῖς αὐτοῖς σημείοις ὢν· ἀπειρὺς γὰρ ἐγκλίσεις ἐγχωρεῖ αὐτὸν κλιθῆναι, εἴπερ 25 γραφῆναι τὸς μεγίστους κύκλους διὰ τῶν αὐτῶν σημείων ἀπείρως ἐνδέχεται.

8 Διὰ τί ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη σφαιροειδῇ ὄντα ἐπίπεδα φαίνεται; ἢ ὅτι πάντων ὅσων τὸ ἀπόστημα ἄδηλον, ὅτε πλείον ἢ ἐλάττω ἀφέστηκεν, ἐξ ἴσου φαίνονται; ὥς καὶ ἐφ' 30 ἐνὸς μὲν μόρια δ' ἔχοντος, ἂν μὴ τῇ χροᾷ διαφέρῃ, ἀνάγκη τὰ μόρια ἐξ ἴσου φαίνεσθαι. τὸ δ' ἐξ ἴσου ὁμαλὸν καὶ ἐπίπεδον ἀνάγκη δοκεῖν εἶναι.

9 Διὰ τί τὰς σκιάς ποιεῖ ὁ ἥλιος ἀνίσχων καὶ θύων μακράς, αἰρόμενος δὲ ἐλάττω, ἐπὶ τῆς μεσημβρίας δ' ἐλα- 35 χίσας; ἢ ὅτι ἀνίσχων τὸ μὲν πρῶτον παράλληλον ποιήσει τὴν σκιάν τῇ γῇ, καὶ ἀπειρον ὡς ἀνισον ὑπερτείνει, ἔπειτα μακράν· αἰεὶ δ' ἐλάττω διὰ τὸ αἰεὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀνωτέρου σημείου εὐθεΐαν ἐντὸς πίπτειν. γνωμὼν τὸ ΑΒ, ἥλιος ὅ τὸ Γ καὶ οὗ τὸ Δ· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Γ ἀκτὶς, ἐφ' ἧς τὸ ΓΖ, ἐξω- 40 ται διὰ τὸ πλησίον μὲν τῆς γῆς ὄντος διαλύεσθαι ἂν :

τέρω ἔσται τῆς ΓΕ. ἔστι δὲ σκιά ἡ μὲν ΒΕ ἀνωτέρω τῆς ἡλίου, ἡ δὲ ΒΖ κατωτέρω· ἐλαχίστη δὲ, ὅση ἀνωτὴ ἢ καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς.

Διὰ τί αἱ ἀπὸ τῆς σελήνης σκιαί μείζους τῶν ἀπὸ ἡλίου, ὅταν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὥς καθέτω; ἢ διότι ἀνώτερος ἥλιος τῆς σελήνης; ἀνάγκη ἔν ἐντὸς πίπτειν τὴν ἀπὸ τῆς τέρω ἀκτῖνα. γνωμὼν ἐφ' ᾧ ΑΔ, σελήνη Β, ἥλιος Ι μὲν ἔν ἀπὸ τῆς σελήνης ἀκτὶς ΒΖ, ὥστε ἔσται σκιά ΔΖ· ἡ δὲ ἀπὸ τῆς ἡλίου ἡ τὸ ΓΕ, ὥς ἔσται σκιά ΕΖ ἀκτὶς ἦττων· ἔσται γὰρ τὸ ΔΕ.

Διὰ τί ἐν ταῖς τῷ ἡλίῳ ἐκλείψουσιν, εἰάν τις ὁ διὰ κοσκίνου ἢ φύλλων, οἷον πλατάνου ἢ ἄλλου πλ. φύλλου, ἢ τὸς δακτύλους τῆς ἐτέρας χειρὸς ἐπὶ τὴν ἐπὶ ἐπιεὺξας, μνηίσκοι αἱ αὐγαὶ ἐπὶ τῆς γῆς γίνονται; ἢ ὥσπερ δι' ὁπῆς εἰς λάμπη εὐγωνίου τὸ φῶς, σρογγ καὶ κῶνος γίνεται; αἴτιον δὲ ὅτι δύο γίνονται κῶνοι, ἀπὸ τῆς ἡλίου πρὸς τὴν ὁπὴν καὶ ὁ ἐντεῦθεν πρὸς τὴν καὶ συγκόρυφοι. ὅταν οὖν ἐχόντων οὕτως ἀνωθεν καὶ ἀποτέμνηται, ἔσται μνηίσκος ἐξ ἐναντίας ἐπὶ τῆς γῆς φωτός. ἀπὸ τῆς μνηίσκου γὰρ τῆς περιφερείας γίνονται ἀκτῖνες, αἱ δὲ ἐν τοῖς δακτύλοις καὶ κοσκίνοις οἷον ἰ γίνονται· διὸ ἐπιδηλότερον γίνεται ἢ διὰ μεγάλων ἢ ἀπὸ δὲ τῆς σελήνης οὐ γίνονται, οὔτε ἐκλείψεως οὔτε αὐξήσεως ὥς ἡ φθίσει, διὰ τὸ μὴ ἀκριβεῖς τὰς ἀπὸ ἄκρων αὐγὰς εἶναι, ἀλλὰ τῷ μέσῳ φαίνειν· ὁ δὲ μ σκος μικρὸν τὸ μέσον ἔχει.

Διὰ τί παρήλιος οὐ γίνεται οὔτε μεσουρανήτης ἡλίου ὅθ' ὑπὲρ τὸν ἥλιον ὅθ' ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἐκ π γίνων μόνον; ἢ διότι παρήλιος γίνεται κλωμένης τῆς ἡ π πρὸς τὸν ἥλιον, αὕτη δὲ τοῦ ἀέρος ἡ εἰσσίς, ἐφ' ἧς ὁ κλαῖται ἡ ὄψις, ἔτ' ἐγγὺς ἂν γένοιτο τῷ ἡλίῳ ἔτε πῇ ἐγγὺς μὲν γὰρ ὅσαν ὁ ἥλιος διαλύσει, πόρρω δὲ οὔτε ὄψις ἐκ ἀνακλασθήσεται· ἀπὸ γὰρ μικροῦ ἐνόπτει πὶ ἀνατεινομένη ἀσθενὴς γίνεται. διὸ καὶ ἄλλως οὐ γίνεται ἐναντίας τοῦ ἡλίου μὲν οὖν εἰάν γίνηται καὶ ἐγγὺς, ἀ π σει ὁ ἥλιος, εἰάν δὲ πόρρω, ἐλάττων ἡ ὄψις προσπίπτει εἰάν δὲ ἐν τῷ πλαγίῳ, ἔστι τόσῳτον ἀποσῆναι τὸ ὅσον ὥς μῆτε τὸν ἥλιον διαλύσει μῆτε τὴν ὄψιν ἀθρόαν π θεῖν, διὰ τὸ ὑπὸ τὴν γῆν φέρεσθαι. ὑπὸ δὲ τὸν ἥλιον οὐ γ καὶ οὗ τὸ Δ· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Γ ἀκτὶς, ἐφ' ἧς τὸ ΓΖ, ἐξω- 40 ται διὰ τὸ πλησίον μὲν τῆς γῆς ὄντος διαλύεσθαι ἂν :

4. οὖν om C°. || 11. ἀναπληρῆται C°. || 13. ἐγένετο Y°. || 22. ὥς om C°X°Y°. || 29. εἶτι C°P°. || 31. ἀπὸ τῆς γὰρ τὰ C°. || 32. ὁμαλὴς Y°. || 33. δοκεῖ X°Y°. || 36. παραλλήλας C°X°Y°. || 37. ὑπερτείνει C°Y°. || 38. ἐλάττων X°Y°.

3. ἢ Y°, ἢ C°. || 6. ἀνωτέρου C°X°. || 8. ἔν om X°. || 10. ἦττων om C°X°Y°. || 12. φύλλον C°X°. || 16. τε om pr Y°. || 22. διὰ τῶν μεγάλων X°. || 34. ἄλλω C°Y°, ἄλλως X°. || γίνονται Y°. || 36. ἐλάττω Y°. || 37. ἐνόπτει X°. || 40. ἐντὸς C°Y°.

τοῦ ἡλίου, ἄνω δὲ μεσουρανίου τὴν ὄψιν διασπᾶσθαι καὶ ὅλως ὑδὲ ἐκ πλαγίας μεσουρανίου γίνεται, ὅτι ἡ ὄψις ὑπὸ τὴν γῆν ἐὰν λίαν φέρεται, ὀλέγη ἤξει εἰς τὸ ἐνοπτρον, ὥς τε ἀνακλωμένη πᾶν ἔσαι ἀσθενής.

- 13 Διὰ τί τῆς σκιάς τὸ ἄκρον τῷ ἡλίῳ τρέμειν φαίνεται; ὅτι γὰρ δὴ διὰ τὸ φέρεσθαι τὸν ἡλίον· ἀδύνατον γὰρ κινεῖσθαι εἰς τὰναντία, ὃ δὲ τρόμος τοῦτος. ἔτι δὲ ἀδῆλος ἡ μεταβάσις, ὥσπερ καὶ τῷ ἡλίῳ αὐτοῦ. ἡ δὲ διὰ τὸ κινεῖσθαι τὰ ἐν τῷ αέρι; καλεῖται δὲ ζύσματα. φανερά δὲ ἔσαι ἐν ταῖς ἀκτῖσι ταῖς διὰ τῶν θυρίδων· ταῦτα γὰρ κινεῖται καὶ νη- 10 μίᾳ. ἐκ τε οὖν τῆς σκιάς εἰς τὸ φῶς ἐκ τε τῷ φωτὸς εἰς τὴν σκιάν φερομένων ἀεί, καὶ ὁ ὅρος ὁ κοινὸς τῷ φωτὸς καὶ τῆς σκιάς φαίνεται κινούμενος παρεγγύς. ἡ γὰρ οἷον σκιάν ποιοῦσιν, ἡ δὲ φῶς, ἐκατέρωθεν μεταβάλλονται ταῦτα. ὥς τε ἡ σκιά φαίνεται κινεῖσθαι, οὐ κινεμένη αὐτὴ 15 ὕτως, ἀλλ' ἐκείναι.

ΙΖ. ΟΞΑ ΠΕΡΙ ΤΑ ΔΥΤΤΑ.

Διὰ τί αἱ μὲν βάσεις τῶν κομφολύγων λευκαὶ ἐν τοῖς ὕδασι· καὶ ἐὰν ἐν ἡλίῳ τεθῶσι, σκιάν ἔ ποιοῦσιν, ἀλλ' 20 ἡ μὲν ἄλλη κομφόλυξ σκιάν ποιεῖ, ἡ δὲ βάσις ἔ ποιεῖ, ἀλλ' ἡλίωται κύκλῳ. τὸ δὲ ἔτι θαυμασιώτερον, ὅτι οὐδ' ἐὰν τι τεθῇ ζύλον εἰς τὸ ὕδωρ ἐν τῷ ἡλίῳ, τέμνεται ὑπὸ τῷ ὕδατος ταῦτα. ἡ οὐ γίνεται σκιά, ἀλλ' ἡλίῳ διήρηται ἡ σκιά; εἰ ἔν σκιά εἰς τὸ μὴ ὁρώμενον, καὶ ὑπὸ τῷ ἡλίῳ 25 κύκλῳ ἂν ὁρῶτο ὁ ὄγκος. τῷτο δὲ ὅτι ἀδύνατον, δείκνυται ἐν τοῖς ὀπτικοῖς· ὑδὲ γὰρ τὸ ἐλάχιστον ὑπὸ τῷ μεγίστῳ ἐν-δέχεται ὅλον περιοφθῆναι.

- 2 Διὰ τί αἱ κομφόλυγες ἡμισφαίρια; ἡ διὰ τὸ ὡς ἀπὸ κέντρου πρὸς τὸν αέρα φέρεσθαι ἄνω ὁμοίως πάντῃ; ἀνάγκη 30 δὲ τῷτο ἡμισφαίριον εἶναι. τὸ κάτω δὲ ἡμισφαίριον ἀποτέμνεται ὑπὸ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ ὑδατώδους, ἐν ᾧ τὸ κέντρον ἐστίν.

- 3 Διὰ τί τοῖς ἄνισον τὸ βάθος ἔχουσι μεγέθεσιν, ἐὰν τις τὸ κυφότερον κινή, κύκλῳ περιφέρεται τὸ βαλλόμενον, 35 οἷον τοῖς μεμολιβδωμένοις ἀσραγάλοις συμβαίνει, ἂν τις βάλλῃ τὸ κυφότερον πρὸς αὐτὸν ζρέψας μέρος; ἡ ὅτι τὸ βαρύτερον ἀδύνατον ἰσοδρομεῖν τῷ κυφωτέρῳ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος ῥιφθέν; ἐπεὶ δὲ ἀνάγκη μὲν πάμπαν κινεῖ-

σθαι, ἐξ ἴσου δὲ ἀδύνατον, ὁμοταχῶς μὲν φερόμενα τὴν αὐτὴν οἰσθήσεται γραμμὴν, θᾶττον δὲ θατέρου φερομένου κύκλον ἀνάγκη φέρεσθαι, ἐπειδὴ ἐν ταύτῳ μόνῳ τῷ σχήματι ταῦτα αἰεὶ καταλλήλα ὄντα σημεία ἐν ταύτῳ χρόνῳ ἀνίστους διέρχεται γραμμάς.

Διὰ τί τὰ πίπτοντα ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἀφαλλόμενα 4 ὁμοίας γωνίας ποιεῖ πρὸς τὸ ἐπίπεδον ἐφ' ἐκάτερα τῷ σημείου ᾧ ἤψατο τῷ ἐπιπέδῳ; ἡ ὅτι πάντα μὲν φύσει φέρεται πρὸς ὀρθήν; τὰ μὲν οὖν εἰς ὁμαλὲς πεσόντα, τῇ κα- 5 θέτῳ καὶ τῇ διαμέτρῳ προσκρούσαντα τῷ ἐπιπέδῳ, τοσαύτας ποιεῖ γωνίας ἀφαλλόμενα διὰ τὸ τὴν μὲν διάμετρον ἴσα διαιρεῖν· τὰ δὲ εἰς τὰ πλάγια πίπτοντα, οὐ τῇ καθέτῳ προσκρούοντα τῷ χωρίῳ ἀλλὰ τῷ ἀνωτέρῳ τῆς καθέτης ση- 10 μείῳ, συμβαίνει πάλιν ἀνωσθέντα ὑπὸ τῷ πληγέντος τόπῳ εἰς τὴνναντίον φέρεσθαι, τὰ μὲν ζρογγύλα, ὅτι ἐν αὐτῷ φερόμενα εἰς τὸναντίον τῆς ἀπώσεως ἐξελλίττεται, ἐὰν τε ἡρεμῇ τὸ μέσον αὐτῶν ἐὰν τε καὶ τόπον διαλλάττῃ· τὰ δ' εὐθύγραμμα διὰ τε τὴν κάθετον αὐτὴν εἰς τοῦμπροσθεν προσσηχθὴ ἐκκρούεσθαι, καθάπερ τοῖς τε ζυρουμένοις τὰ 15 σκέλη συμβαίνει, καὶ ὡς τὸς κολύθρους ὑφαρπάζουσιν. πάντες γὰρ οὗτοι εἰς τὸναντίον καὶ ὅπισθεν ἐπιπίπτουσι, διὰ τὸ ἰσάζειν αὐτὰ τὴν κάθετον, μετέωρόν τε εἶναι καὶ εἰς τοῦμπροσθεν ἐκκρούεσθαι· τὰ γὰρ ἐναντία δηλονότι αὐτῆς ὅπισθεν τε καὶ κάτω συμβαίνει γίνεσθαι, κάτω δὲ φερό- 20 μενα βαρύτερα ἂν εἴη. ὁ οὖν τούτοις πτώμα, τοῖς ἀφαλλόμενοις φορὰν συμβαίνει γίνεσθαι. πρὸς ὀρθήν μὲν οὖν οὐδέτερα αὐτῶν ἀφάλλεται διὰ τὸ τὴν μὲν κάθετον δίσχα τῷ βάρει διαιρεῖν τὰ φερόμενα, καθέτους δὲ πλείους πρὸς ταῦτο ἐπίπεδον μὴ γίνεσθαι τεμνύσας αὐτάς· ὁ τέτοις συμβή- 25 σεται καθέτου γινομένης κατὰ τὴν ἔφαλσιν, ἡ προσέκρινσε τῷ ἐπιπέδῳ τὸ φερόμενον, διχοτομεῖσθαι πάλιν ὑπ' αὐτῆς αὐτὸ συμβήσεται, ὥστε ἀναγκαῖον τέμνεσθαι ὑπ' αὐτῆς τὴν πρώτην κάθετον ὑφ' ἧς ἐφέρετο. ἐπεὶ δ' εἰς τὴνναντίον μὲν οἰσθήσεται, πρὸς ὀρθήν δὲ ἔκ οἰσθήσεται, λοιπὸν ὀξείαν γίνεσθαι γωνίαν τὴν ἐπὶ θατέρῳ τῷ προσπεσόντος τῷ ἐπι- 30 πέδῳ σημείου· ὅρος γὰρ ἐστίν ἡ ὀρθὴ τῶν ἐναντίων γωνιῶν.

Διὰ τί ὁ μὲν κύλινδρος ὡσθεὶς εἰς εὐθύ τε φέρεται 5 καὶ γράφει εὐθείας τοῖς ὀρίζουσιν αὐτὸν κύκλοις, ὁ δὲ κύ- νος κύκλῳ περιφέρεται, τῆς κορυφῆς μενύσης, καὶ γράφει

3. ὀλέγη om X°. || ἔνοπτρον X°. || 4. πάντως C°. || 10. ἀνημία, omisso καὶ, X°. || 20. ἐν τῷ ἡλίῳ C°. || 22. θαυμασιώτερον X°. || 31. δὲ κάτω X°. || 34. τὸ om C°. || 39. ῥιφέν X°.

6. σφαλλόμενα ὁμοίως C°X°. || 9. οὖν ἰσομαλὲς C°Y°. || 10. τῇ C°Y°. || 14. συμβαίνει codices. 18. εὐθυγράμματα C°. || αὐτῶν Y°. || 19. ζυρουμένοις X°. || 24. ὅπισθι Y°. || συμβήσεται Y°. || 29. συμβήσεται τούτοις X°. || 31. ὑπ' — 32. τέμνεσθαι om C°. || 33. ἐφ' Y°. || 35. θατέρῳ X°Y°. || 36. ἡ om C°. || 38. κύκλος κύκῳ X°.

τὸν κύκλον τῷ ὀρίζοντι· κύκλῳ μὲν ἀμφοτέρα φέρεται, γράφει δ' ἐν τῷ ἐπιπέδῳ ὁ μὲν κύλινδρος εὐθείας, ὁ δὲ κῶνος κύκλους, διὰ τὸ τὴν μὲν ἐν τῷ κῶνῳ ἀνίστους εἶναι κύκλους, φέρεσθαι δὲ αἰεὶ θάττον τὸν μείζονα τῶν περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον. φερομένων δὲ ἀνίστως πάντων ἅμα τῶν ἐν τῷ κῶνῳ κύκλων, συμβαίνει τοὺς ἐξωτάτω πλείστον ἐν ταύτῳ χρόνῳ τόπον καὶ γραμμὴν φέρεσθαι· διὸ καὶ κύκλῳ φέρονται. γράφονται τε γὰρ πάντες τῇ αὐτῇ εὐθείᾳ, καὶ τῆς εὐθείας κύκλῳ μὲν φερομένης οὐ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ σημεῖα ἴσων ἐν ταύτῳ χρόνῳ γράφει γραμμὴν, εἰς εὐθὺ δὲ φέρει τὴν ἴσην. τῷ δὲ κυλίνδρῳ πάντων ἴσων ὄντων τῶν κύκλων καὶ περὶ ταὐτὸ κέντρον, συμβαίνει τὰ ἅμα τοῦ ἐπιπέδου ἐν αὐτοῖς πάνθ' ἀπτομένων σημεῖα, φέρεσθαι τε ἰσοταχεῖς κυλιομένους διὰ τὸ τοὺς κυλίνδρους ἴσους εἶναι, καὶ ἥκειν ἐπὶ τὸ ἐπίπεδον πάλιν ἅμα ἐκκυλισθέντα ἕκαστον τὸν αὐτὸν κύκλον, ὥς τε καὶ τὰς ἐν τῷ ἐπιπέδῳ εὐθείας ἴσας γίνεσθαι· τῇ γὰρ αὐτῶν ἀφῆ αὐτὰς ἔγραψαν, ὄντες ἴσοι τε καὶ ἰσοταχεῖς. ἐγίνοντο δὲ εὐθεῖαι αἱ ὑπὸ τῆς αὐτῆς γραφεῖσαι γραμμῆς εἰς εὐθὺ φερομένης, ὥς τε διὰ ταύτας εἰς εὐθὺ ἀναφέροιστο ὁ κύλινδρος. διαφέρει γὰρ οὐθέν, ἢ ἡ πρώτη ἢ φάτο ὁ κύλινδρος τοῦ ἐπιπέδου γραμμῇ, ταύτῃ ἔλκειν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ, ἢ ἐγκυλίειν αὐτό· αἰεὶ γὰρ ἴσην καὶ ὁμοίαν γραμμὴν τῶν ἐν τῷ κυλίνδρῳ συμβήσεται ἄπτεσθαι τῷ ἐπιπέδῳ, ἐλκομένου τε καὶ κυλιομένου τῷ κυλίνδρῳ.

6 Διὰ τί τῶν βιβλίων ἡ τομῇ οὕσα ἐπίπεδος καὶ εὐθεῖα, εἰ μὲν τις τέμῃ παρὰ τὴν βάσιν, γίνεται εὐθεῖα ἀνεπιτομένη, εἰ μὲν δὲ ἐγκλίνας, σκολιά; ἢ ὅτι συμβαίνει τῶν ἐν τῇ ἐτέρᾳ τομῇ κύκλων ἐν ταύτῳ ἐπιπέδῳ ὄντων τὴν ἐγκυλισμένην τομὴν μὴ παρακειμένην εἶναι, ἀλλ' ἐν τῇ μὲν πλείον τῇ δὲ ἑλάττω αὐτῆς ἀπέχειν, ὥς τε ἐξελιττομένου οἱ μὲν ἐν ταύτῳ ἐπιπέδῳ ὄντες κύκλοι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐν ταύτῳ ἐπιπέδῳ, τὴν ἐξ αὐτῶν ποιήσουσι γραμμὴν ἐξελιττομένοι. ἔστι γὰρ ἡ γιγνομένη γραμμὴ ἐκ τῶν κύκλων οἱ εἰσιν ἐν ταύτῳ ἐπιπέδῳ· ὥς τε καὶ εὐθεῖα οὕσα ἐν ἐπιπέδῳ. ἢ τε τῆς λοξῆς τομῆς ἐξελιττομένη γραμμὴ οὐκ οὕσα παρὰ τὴν πρώτην, ἀλλὰ τῇ μὲν πλεον τῇ δὲ ἑλάττω αὐτῆς διεστηκυῖα διὰ τὸ καὶ τὴν τομὴν οὕτως ἔχειν πρὸς αὐτήν, οὐκ ἐν ἐπιπέδῳ ἔσται, ὥς τε οὐδ' εὐθεῖα· τῆς γὰρ εὐθείας ἕκ ἑξὶ τὸ μὲν ἐν ἄλλῳ τὸ δὲ ἐν ἄλλῳ ἐπιπέδῳ.

Διὰ τί διαιρέμενα τὰ μεγέθη ἐλάττω φαίνεται πάντῃ τῷ ὅλῳ; ἢ ὅτι διαιρέμενα μὲν ἀριθμὸν ἔχει πάντα, μὴ γέθι δὲ ἐλάττω ἐστὶ τοῦ ἐνός; τὸ μὲν γὰρ μέγα τῷ καὶ συνέχειαν εἶναι καὶ ποσὸν τι μέγα λέγεται, ὁ δὲ ἀριθμὸς τε πᾶς παντὸς μεγέθους ἀριθμοῦ μείζων. διόπερ εἰς ὅλον διαιρεθέντων τῶν μερῶν μείζον φαίνεσθαι· τῶν αὐτῶν γὰρ ὄντων αὐτῶν τὸ μὲν ὅλον τὴν τῷ μεγέθους ἔχει μᾶλλον φύσιν, συνεχὲς ὄν, τὰ δὲ μέρη τὴν τῷ ἀριθμῷ.

Τῶν περὶ τὴν κλεψύδραν συμβαινόντων τὸ μὲν ἔλκειν εἶναι αἴτιον καθάπερ Ἀναξαγόρας λέγει· ὁ γὰρ αἰεὶ ἐστὶν αἴτιος, ἐναπαλαμβανόμενος ἐν αὐτῇ, τοῦ μὴ εἰσέλθαι τὸ ὕδωρ ἐπιληφθέντος τῷ ἄλλῳ. ἢ μὴ ἀπλῶς γε αἴτιον καὶ γὰρ τις αὐτὴν πλαγίαν ἐνῇ εἰς τὸ ὕδωρ, ἐπιλαβὼν τὸν αὐλόν, εἰσεῖσι τὸ ὕδωρ. διόπερ οὐ λέγεται ὑπ' αὐτῆς ἰκανῶς ἢ αἰτίον εἶναι. εἰ δὲ αἴτιον μὲν, καθάπερ εἴρηται ὁ ἀήρ· οὗτος δὲ ὠθεύμενός τε καὶ καθ' ἑαυτὸν φερόμενος καὶ μὴ βιαζόμενος ἐπ' εὐθείας κέφυκε φέρεσθαι, καθάπερ καὶ ἄλλα στρογγύλα. πλαγίως μὲν οὖν βαφεύσης τῆς κλεψύδρας, διὰ τῶν ἐναντίων τοῖς ἐν τῷ ὕδατι τρυπημάτων ἐπ' εὐθείας μένων ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐξέρχεται, ὑποχωρῶν δὲ αὐτῷ τὸ ὕδωρ εἰσέρχεται· ὁρῆς δὲ εἰς τὸ ὕδωρ βαφεύσης τῆς κλεψύδρας, οὐ δυνάμενος πρὸς ὁρῆν ὑποχωρεῖν διὰ τὸ πεφραῖσθαι τὰ ἄνω, μένει περὶ τὰ πρῶτα τρυπήματα· ἄπτεσθαι γὰρ εἰς αὐτὸν ἢ κέφυκεν. σημεῖον δ' ἐστὶν εἰργεῖν δύνασθαι τὸ ὕδωρ ἀκινήτιστα τὸν αἶρα τὸ ἐν αὐτῇ γινόμενον τῆς κλεψύδρας. εἰ γὰρ τις αὐτῆς αὐτὴν τὴν κωδίαν ἐμπλήσας ὕδατος, ἐπιλαβὼν τὸν αὐλόν, καὶ σφραγίσας ἐπὶ τὸν αὐλόν, οὐ φέρεται τὸ ὕδωρ διὰ τοῦ αὐλοῦ ἐκ τοῦ στόματος. ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ στόματος οὐκ εὐθὺς ἐκκατατὰ τὸν αὐλόν, ἀλλὰ μικροτέρῳ ὕστερον, ὥς οὐκ ὂν ἐν τῷ σφύματι τοῦ αὐλοῦ, ἀλλ' ὕστερον διὰ τούτου φερόμενος ἀνοιχθέντος. πλήρους τε καὶ ὁρῆς οὕσης τῆς κλεψύδρας ἀνοιχθέντος τῷ αὐλῷ εὐθὺς ρεῖ διὰ τῷ ἡμῶς, διὰ τὸ ἐκεῖ μὲν ἄπτεσθαι, τῶν δὲ ἄκρων τῷ αὐλῷ μὴ ἄπτεσθαι· οἱ εἰσέρχεται μὲν ὅν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν κλεψύδραν διὰ τὴν πρὸς εἰρημένην αἰτίαν, ἐξέρχεται δὲ ἀνοιχθέντος τῷ αὐλῷ διὰ τὸν ἐν αὐτῷ αἶρα κινούμενον ἄνω καὶ κάτω πολλὴν κίνησιν ποιεῖν τῷ ἐν τῇ κλεψύδρᾳ ὕδατος. ὠθεύμενος δὲ κάτω καὶ αὐτὸ ῥέπον εἰς αὐτὸ εἰκότως ἐκρεῖ, βιαζόμενος τὸν ἐκπ

1. ὀρίζοντι κύκλῳ κύκλῳ *Y*^o. || 4. τὸ αὐτὸ τὸ κ. *Y*^o. || 7. τόπον — 10. γράφει] γράφειν *C*^o. || 11. ἴσον *X*^o. || 16. αὐτὸν *C*^o. || 20. διαφέρει — 21. κύλινδρος om *C*^o. || 21. ταύτην *Y*^o. || 25. καὶ εὐθεῖα om *C*^o. || 29. μὴ] καὶ *C*^o. || 36. πλείον *X*^o. || 37. καὶ οἱ pr *X*^o. || 39. ἄλλῳ ἐπιπέδῳ τὸ δ' ἐν ἄλλῳ *X*^o.

6. οἶον et μείζων *C*^o*X*^o*Y*^o. || φαίνεται *C*^o*Y*^o. || 8. τῇ] τῶν *Y*^o. || 10. αἴτιον εἶναι *X*^o*Y*^o. || 13. ἐνῇ εἰς Sylburgius: codicia ἐνῇ || ἐπιλαβὼν *X*^o*Y*^o. || 25. ἀκινήτιστα *X*^o. || 26. γὰρ om *C*^o. || 27. κωδίαν *Y*^o, κωδύαν *C*^o. || ἐπιλαβὼν γὰρ τὸν *C*^o. || 30. μὴ κρύτερον *C*^o. || 33. ἰσθμῷ *X*^o. || 39. ἐκτὸς] ἐκ *C*^o.

τῆς κλεψύδρας ἀέρα κινέμενόν τε καὶ ὄντα ἴσον τῇ δυνάμει τῷ ἐκωθέντι αὐτὸν ἀέρι, τῇ δὲ ἀντερείσει ἀσθενέστερον ἐκείνου διὰ τὸ διὰ σενὺ αὐτὸν τῷ αὐλῷ ῥέοντα θάττον καὶ σφοδρότερον ῥεῖν, καὶ προσκίπτειν τῷ ὕδατι. τῷ δὲ πωμασθέντος τῷ αὐλῷ μὴ συρρεῖν τὸ ὕδωρ αἴτιον, ὅτι τὸ ὕδωρ εἰσιὸν εἰς τὴν κλεψύδραν ἐξωθεῖ βίᾳ τὸν ἀέρα ἐξ αὐτῆς. σημεῖον δὲ ἐστὶ τὸ γινόμενον ἐν ταύτῃ πνεῦμα καὶ ἐρυγμός. εἰσιόντος δὲ τῷ ὕδατος, βίᾳ ὡδὺν συνεισπίπτει εἰς τὸν αὐλὸν αὐτῷ, καθάπερ τὰ ἐκπιεσὰ ξύλα ἢ χαλκὸς τῇ διαιρέσει πιεζόμενος, μένει ἄνευ παντὸς ἄλλης συνδέσμου... ἐκκρυσθῇ ἐκ τῷ ἐναντίῳ, καθάπερ τὴν κατεαγῶτας ὀπίρους ἐν τοῖς ξύλοις ἐκκρύνουσιν. συμβαίνει δὲ τοῦτο ἀνοιχθέντος τοῦ αὐλῷ γίνεσθαι διὰ τὰ προειρημένα. ἢ ἐν διὰ ταῦτα εἰκὸς ἐστὶν αὐτὸν μὴ ἐκρεῖν, ἢ ἐξιόντος βιαίᾳ ἀέρος καὶ πνευματουμένου. δηλοῖ δὲ ὁ ψόφος ἐπισπᾶσθαι τῷ πνεύματι τὸ ὕδωρ ἄνω, ὥσπερ ἐπὶ πολλῶν συμβαίνει γίνεσθαι. ἐπισπώμενον δὲ καὶ συνεχές ἐν αὐτῷ πᾶν τὸ ὕδωρ μένει πιεζόμενον ὑπὸ τῷ ἀέρος, ἕως ἂν ἀπωσθῇ πάλιν ὑπ' αὐτῷ. τῆς δὲ ἀρχῆς μενύσης, καὶ τὸ ἄλλο ἐξ αὐτῆς κρέμαται ὕδωρ ἐν καὶ συνεχές. εὐλογον δὲ τῷτο γίνεσθαι· τῷ γὰρ αὐτῷ ἐπὶ κινήσῃ τε ἐκ τῆς οἰκείας χώρας τι, καὶ τῷτο ἴσχειν, ὡς ἐκείνης, ἐν πλείονι δὲ χρόνῳ, ἢ ὅμοιά τῇ δυνάμει τό τε ἔχον καὶ τὸ ἐχόμενον, ἢ τὸ ἴσον κρεῖττον, ὅπερ ἐνταῦθα συμβαίνει· πνεῦμα γὰρ ὕδατος ἐστὶν κρεῖττον τῇ δυνάμει.

9 Διὰ τί τὰ μύρια τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, ὅσα μὴ ὀργανικά, πάντα περιφερῆ, τῶν μὲν φυτῶν τὸ ζέλεχος καὶ οἱ πτόρθοι, τῶν δὲ ζώων κινήματα, μηροί, βραχίονες, θώραξ, τρεγῶνον δὲ ὑδὲ πολύγωνον ἕτερον ὅλον ἕτερον μύριον ἐστίν; πότερον, ὥσπερ Ἀρχύτας ἔλεγε, διὰ τὸ ἐν τῇ κινήσει τῇ φυσικῇ ἐνεῖναι τὴν τῷ ἴσῳ ἀναλογίαν (κινεῖσθαι γὰρ ἀνάλογον πᾶντα), ταύτην δὲ μόνην εἰς αὐτὴν ἀνακάμπτειν, ὥς τε κύκλος ποιεῖν καὶ τρογγύλα, ὅταν ἐγγένηται;

10 Διὰ τί ἐν τοῖς ἐσχάτοις αἰεὶ γίνεται περιφερῆ; ἢ ὅτι ἡ φύσις ἐκ τῶν ἐνδεχομένων πάντα ποιεῖ ὡς δυνατόν ἄριστα καὶ κάλλιστα, τὸ δὲ σχῆμα τῷτο κάλλιστον, τὸ αὐτὸ αὐτῷ ὁμοιότατον.

11 Διὰ τί, εἰς κύκλος ῥιφθῇ, τὸ μὲν πρῶτον εὐθεῖαν γράφει, παυόμενος δὲ ἑλικά, ἕως ἂν πέσῃ; ἢ εὐθεῖαν μὲν τὸ πρῶτον, ὅτι ὁμοίως ἐνθεν καὶ ἐνθεν ὁ αἰὲρ ἀπορροῇ; ἴσης

ἐν ἴσης τῆς ῥοπῆς ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ἀνάγκη καὶ τὴν γραμμὴν τοιαύτην εἶναι, ἢ ἴσον διαιρεῖ τὸν τόπον ἐνθεν καὶ ἐνθεν· τοιαύτη δὲ ἐστὶν εὐθεῖα. ὅταν δὲ βρίσῃ ἐπὶ θάτερον μέρος δι' ἀνωμαλίαν τῷ περιεσπόμενῳ ἀέρος, ἔκτετι ἴσην γράφει τό τε ἐντὸς καὶ τὸ ἐκτὸς μέρος, ἀλλ' ἀνάγκη περιφερῆ.

Διὰ τί τοῖς ἄνισον τὸ βάθος ἔχουσι μεγέθεσιν, εἰς τις κυφότερον κινή τῶν μερῶν, κύκλῳ περιφέρεται τὸ βαλλόμενον, οἷον τοῖς μεμολιβδωμένοις ἀστραγάλοις συμβαίνει, εἰς τις βάλλῃ τὸ κυφότερον πρὸς αὐτὸν σρέψας μέρος; ἢ ὅτι τὸ βαρύτερον ἀδύνατον ἰσοδρομεῖν τῷ κυφωτέρῳ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος ῥιφθῆναι; ἐπεὶ δὲ ἀνάγκη μὲν κινεῖσθαι, ἐξ ἴσου δὲ καὶ ἐπ' εὐθείας ἀδύνατον, ἀνάγκη εἰς τὸ ἐντὸς φερόμενον κύκλῳ φέρεσθαι· οἷον εἰ ὅλως τι ἦν αὐτῷ ἀκίνητον διὰ βάρος ἐν μέσῳ, τὸ μὲν πρὸς τῷ ἀφίεντι εἰς τὸ πρόσθεν ἂν ἐκινήθῃ αὐτοῦ μέρος, τὸ δὲ ὑπ' ἐκεῖνα πρὸς τὸν ἀφίεντα. ἐπεὶ δὲ κινεῖται μὲν τὸ πᾶν, ἔχει δὲ ἐν μέσῳ τὸ βάρος φερόμενον, ἀνάγκη ταῦτο τῷτο ποιεῖν.

Διὰ τί τὰ φερόμενα ὅταν ἀντιπέσῃ, ἀφάλλεται εἰς τὸν ἀντίον ἢ πέφυκε φέρεσθαι, καὶ πρὸς ὁμοίας γωνίας; ἢ ὅτι ὁ μόνον ἐκείνην φέρεται τὴν φορὰν ἣν φέρεται κατὰ τὸ οἰκεῖον μέρος, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἀφίεντος γινομένην; ἢ μὲν ἐν οἰκείᾳ παύεται, ὅταν εἰς τὸν οἰκεῖον ἔλθῃ τόπον (ἅπαν γὰρ ἔρεμετ' ἐλθὼν εἰς ὃν φέρεται τόπον κατὰ φύσιν), καθ' ἣν δ' ἔχει ἀλλοτρίαν, ἀνάγκη ἔτι κινεῖσθαι, ἕκ εἰς τὸ πρόσθεν δὲ διὰ τὸ κωλύεσθαι, ἀλλ' ἢ εἰς τὸ πλάγιον ἢ εἰς τὸ ὀρθόν. ἅπαντα δὲ ἀποπηδᾷ πρὸς ὁμοίας γωνίας διὰ τὸ φέρεσθαι μὲν ἐνταῦθα ἢ ἡ κίνησις φέρει, ἣν ἐποίησεν ὁ ἀφείς· ἐκεῖ δὲ πρὸς ὁξείαν ἢ πρὸς ὀρθὴν φέρεσθαι συμβαίνει. ἐπεὶ ἔν τὸ ἀντικρῆσαν κωλύει τὴν εἰς εὐθὺ κίνησιν, ὁμοίως κωλύει τὸ φερόμενον καὶ τὴν φορὰν αὐτῷ. ὥσπερ ἔν ἐν τοῖς κατόπτροις τὸ ἄκρον τῆς εὐθείας ἢ ζυνέπεσεν ἢ ὕψις φαίνεται, καὶ ἐν τοῖς φερόμενοις ἔτω τὸ ἐναντίον γίνεταί· τοσαύτην γὰρ γωνίαν ἀπέωσαι ὅση γίνεται ἢ κατὰ κορυφὴν. δεῖ γὰρ νοῆσαι μετακινεμένην τὴν γωνίαν καὶ τὴν φορὰν. τέτς δὲ γενομένης φαίνονταί· ὅτι πρὸς ὁμοίας γωνίας ἀνάγκη ἀφάλλεσθαι.

ΙΖ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΕΜΨΤΧΑ.

Διὰ τί οἱ ἀσύμμετροι παρ' ἀλλήλους θεωρούμενοι μείζους φαίνονται ἢ καθ' αὐτὸς μόνους; ἢ ὅτι τὸ σύμμετρόν ἐστιν

3. διὰ post τὸ om C°X°Y°. || αὐτὸ C°X°Y°. || 9. ἐμπιεσὰ Y°, πιεσὰ C°. || πιεζόμενος X°, πιεζόμενος Y°. || 13. εἰ C°X°Y°. || 14. ἐξιόντος οὐ βιαίᾳ C°. || δηλοῖ C°X°Y°. || 17. πιεζόμενος C°, πιεζόμενος X°. || 18. ἀποσῇ X°. || 19. κρέμαται C°, κρέμαται τὸ X°. || 20. τε] τὸ X°. || 28. ὑδὲ μ. X°Y°. || 29. τῇ post ἐν om C°. || 34. ὡς δυνατόν om C°. || 35. κατὰ C°. || 38. εὐθεῖα C°X°Y°.

2. ἢ X°. || 4. τῷ C°X°Y°. || 5. τῷ ἐκτὸς μέρος C°Y°. || 7. τῶν μερῶν om C°. || 9. βάλλῃ C°. || 15. ἀφίεντα C°. || 17. ἀνάγκη καὶ ταυτὸ X°. || 19. ἢ X°Y°. || 23. τὸ ante ὀρθόν om C°Y°. || 29. εἰς om C°. || 30. ἐν om C°. || 31. ζυνέπεσεν Y°. || 32. ἀπέωσαι X°. || 33. ὅσην C°Y°. || ἢ om X°. || 35. ὅτι ὁμοίως πρὸς γωνίας ἀφάλλεσθαι X°.

ἐν, καὶ ἡ συμμετρία ὅτι μάλιστα ἐν ποιεῖ, τὸ δὲ ἐν ἀδιαφ-
ρετον βούλεται εἶναι, τὸ δὲ ἀδιαφρετον ἐλαττόν ἐστιν, ἡ δὲ
συμμετρία κατὰ τὴν διαφορὰν πολλὰ ποιεῖ. καθ' αὐτὰ
μὲν ὅν θεωρούμενα μᾶλλον λανθάνει ποῖα ἄλλα τὰ μεγέθη
ἐς ἡ παρ' ἄλλα δὲ ὅ. τὸ μὲν ὅν ἀδιαφρετον ἐν φαίνεται, 5
καὶ ἡ θεωρία μία ἐστὶν αὐτοῦ διὰ τὴν συμμετρίαν· τὸ δὲ
ἀσύμμετρον ὡς πολλὰ ὅν θεωρίαν ποιεῖ πλείω, καὶ μεῖζω
φαίνεται τῷ ἐν ὅν πολλὰ φαίνεσθαι· ἔχει γὰρ τὴν τε τῷ
μεγέθους κατὰ τὴν συνέχειαν φύσιν, καὶ τὴν τῷ ἀριθμῷ κατὰ
τὸ ἀνώμαλον τῶν μερῶν, διόπερ εἰκότως τὴν ἐξ ἀμφοῖν 10
αὐξήν ἔχον μεῖζον φαίνεται παρὰ τὸ ἀπλὸν καὶ ἐν.

2 Διὰ τί ἐπὶ μῆκος μᾶλλον τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ φύε-
ται; ἢ ὅτι τὸ μῆκος μὲν τρεῖς αὖξεται, τὸ δὲ πλάτος δῖς,
τὸ δὲ βάθος ἅπαξ; ἔστι γὰρ μῆκος τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς πρῶ-
τον, ὥς ἐν μόνον τε αὖξεται, καὶ ἅμα τῷ πλάτει πάλιν γι- 15
νομενον, καὶ τρίτον ἅμα τῷ βάθει. τὸ δὲ πλάτος δῖς, καθ'
ἑαυτὸ τε καὶ ἅμα τῷ μεγέθει.

3 Πῶς τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον δεῖ λαβεῖν; πρότερον
ὥσπερ ἡμῶν οἱ ἐπὶ Τροίας καὶ ἐκείνων οἱ πρὸ αὐτῶν καὶ
ἀεὶ οἱ ἐπ' αὐτῶν πρότεροί εἰσιν; ἢ εἴπερ ἀρχὴ τίς ἐστι καὶ με- 20
σον καὶ τέλος τῷ παντός, καὶ ὅταν γηράσκων τις ἐπὶ τὸ πέ-
ρας ἔλθῃ καὶ πάλιν ἐπαναστρέφῃ ἐπὶ τὴν ἀρχήν, τὰ δὲ ἐγ-
γυτέρω τῆς ἀρχῆς πρότερα, τί κωλύει ἡμᾶς ἐν τῷ πρὸς τὴν
ἀρχὴν εἶναι μᾶλλον; εἰ δὲ τῷτο, καὶ πρότεροι εἴημεν. ὥσπερ
ἐπὶ τῷ ἕρᾳ καὶ ἐκάστῃ τῶν ἄσρων φορᾷ κύκλος τίς ἐστι, τί 25
κωλύει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν φθαρτῶν
τοιαύτην εἶναι, ὥς πάλιν ταῦτα γίνεσθαι καὶ φθίρεσθαι;
καθάπερ καὶ φασὶ κύκλον εἶναι τὰ ἀνθρώπινα. τὸ μὲν δὲ
τῷ ἀριθμῷ τὰς αὐτὰς ἀξίαν εἶναι ἀεὶ τὰς γινομένους εὐήθες,
τὸ δὲ τῷ εἶδει μᾶλλον ἢ τις ἀποδέχαιτο· ὥς καὶ αὐτοὶ 30
πρότεροι εἴημεν, καὶ θεῖν ἂν τις τὴν τῷ εἰρμῷ τάξιν τοιαύ-
την εἶναι ὡς πάλιν ἐπανακάμπτεται ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καὶ συνε-
χὲς ποιεῖν καὶ ἀεὶ κατὰ ταῦτα ἔχειν. τὰς γὰρ ἀνθρώπους
φησὶν Ἀλκμαίων διὰ τῷτο ἀπόλλυσθαι, ὅτι ἔδυνανται τὴν
ἀρχὴν τῷ τέλει προσάψαι, κομψῶς εἰρηκῶς, εἴ τις ὡς τύπῳ 35
φράζοντος αὐτοῦ ἀποδέχοιτο καὶ μὴ διακριβοῦν ἐθέλοι τὸ
λεχθέν. εἰ δὲ κύκλος ἐστί, τῷ δὲ κύκλῳ μήτε ἀρχὴ μήτε
πέρας, οὐδ' ἂν πρότεροι εἶεν τῷ ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς εἶναι,
ἢ ὅ ἡμεῖς ἐκείνων ἔτ' ἐκείνοι ἡμῶν.

ΙΗ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ.

Διὰ τί τοὺς μὲν, εἰς ἀρξῶνται ἀναγινώσκουσιν, ἢ
λαμβάνει καὶ μὴ βυλομένους, τὰς δὲ βυλομένους προσι-
γορέναι, ὅταν λάβωσι τὸ βιβλίον; ἢ ὅσοις μὲν εἰσι ἰ-
ματικά κινήσεις διὰ ψυχρότητα φύσεως ἢ μελαγχρο-
χυμῶν, δι' ἧς περίττωμα γίνεται πνευματικὸν ἄππετο
ψυχρότητα, τύτοις ὅταν μὲν κινήται ἡ διάνοια καὶ μὴ ἰ-
ἐπισήσασά τι, ἐκκρύεται τῇ ἐτέρᾳ κινήσει ὕψη καταψυ-
διὸ μᾶλλον καθεύδουσιν. ὅταν δὲ ἐρεῖσῃσι πρὸς τι ἐν τῇ
νοίᾳ, ὅπερ ἢ ἀνάγνωσις ποιεῖ, κινῶνται ὑπὸ τῆς θερμαι-
κινήσεως ἐκ ἐκκρυομένης ὑπ' ἑδενός, ὥς ἐ δύνανται κ-
δεῖν. τῶν δὲ κατὰ φύσιν ἐχόντων ὅταν σῇ πρὸς ἐν ἡ
νοια καὶ μὴ μεταβάλλῃ πολλαχῇ ἰσχυροτάτῃ ὕστα, ἢ
ται καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἐστὶ περὶ τὸν τόπον τῷτον, ὧν ἡ
σις ὁ ὕπνος ἐστίν. ὅταν δὲ σῇ καὶ οἷον κοπιάσῃ ὁ νῦς,
ρύνει τὴν κεφαλὴν ὧν ἐν αὐτῇ καὶ ποιεῖ τὸν ὕπνον.
μῆνης δὲ τῆς ψυχῆς κατὰ φύσιν ἢ καθεύδει· ζῇ γὰρ
μάλιστα. τὸ δ' ἐρηγορέναι τοῦ ζῆν αἰτίον ἐστὶν ἢ τὸ
θεύδειν.

Διὰ τί οἱ ἐριστικοὶ λόγοι γυμναστικοὶ εἰσιν; ἢ ὅτι ἢ
τὸ νικᾶν ἢ ἡττᾶσθαι πυκνόν. φιλονείκης ὅν εὐθύς ποιῶ
καὶ γὰρ νικῶντες διὰ τὸ χαίρειν προάγονται μᾶλλον ἢ
καὶ ἡττῶμενοι ὡς ἀναμαχοῦμενοι. καὶ οἱ ἐν τοῖς αἰ-
ἀγῶσι ταῦτό· διὸ καὶ μαχόμενοι καὶ ἡττες ὄντες πύ-
κτις ἢ βύλονται διαλύεσθαι.

Διὰ τί τοῖς παραδείγμασι χαίρουσιν ἄνθρωποι ἐν
ῥητορείαις καὶ τοῖς λόγοις μᾶλλον τῶν ἐνθυμημάτων;
τῷ τε μανθάνειν χαίρουσιν καὶ τῷ ταχύ, ῥᾶον δὲ διὰ
παραδειγμάτων καὶ τῶν λόγων μανθάνουσιν· ἢ γὰρ ἢ
ἐστὶ ταῦτα καὶ ἐπὶ μέρους, τὰ δὲ ἐνθυμήματα ἀπὸ
ἐστὶν ἐκ τῶν καθόλου, ἢ ἡττον ἴσμεν ἢ τὰ μέρη. ἔτι οἱ
μαρτυρῶσι πλείους, μᾶλλον πιστεύομεν, τὰ δὲ παραδείγ-
καὶ οἱ λόγοι μαρτυρίαις εὐόκασιν· αἱ δὲ διὰ τῶν μαρ-
ῥάδιοι πίσεις. ἔτι τὸ ὅμοιον μανθάνουσιν ἡδέως, τὸ δὲ π-
δειγμα καὶ οἱ μῦθοι τὸ ὅμοιον δεικνύουσιν.

Διὰ τί ῥήτορα μὲν καὶ στρατηγὸν καὶ χρηματιστὴν
γομεν δεινόν, αὐλητὴν δὲ καὶ ὑποκριτὴν ἢ λέγομεν; ἢ
τῶν μὲν ἡ δύναμις ἀνευ πλεονεξίας (ἡδονῆς γὰρ σοφί-
ἐστι), τῶν δὲ πρὸς τὸ πλεονεκτεῖν· ῥήτωρ γὰρ καὶ στρα-

1. ὅτι] ἐστὶν ἐν ὅτι X°. || 5. ὅ om C°X°F°. || ὅν om C°F°. || 8. τὸ X°. || 11. αὖξεται X°. || 13. αὖξεται C°. || δῖς -
πλάτος om C°. || 19. ἐπὶ τῆς τροίας C°. || 22. ἐγγύτερα C°. || 24. δὲ πρὸς τῷτο X°. || 25. τί om C°. || 27. ταῦτα πάλιν X°. ||
περ om C°. || 31. πρότερον F°. || ἐρμῷ X°. || 33. ποιεῖ C°.

3. προσεγγυορέναι C°X°F°. || 4. τὸ addidit C°. || 16. ὧν] τὰ X°. || 24. τῷτο C°X°F°. || 25. ἢ om v. || 26. χαίρουσιν ἢ
θραυποι X°F°. || 28. σιαίρουσι v. || 31. αἷς C°X°F°. || 32. μαρτυροῦσι C°. || 34. ὅμοιοι μὲν μανθάνουσιν v. || 36. χρηματιστὴν
στρατηγὸν X°.

καὶ χρηματιστὴς ἀγαθός ἐστιν ὁ δυνάμενος πλέον ἔχειν, ἢ
δὲ δεινότης μάλιστα ἐν τῷ πλεονεκτεῖν ἐστίν.

5 Διὰ τί τὸν φιλόσοφον τῷ ῥήτορος οἶονται διαφέρειν; ἢ
ὅτι ὁ μὲν τί ἐστὶν ἀδικία, ὁ δὲ ὡς ἀδικος ὁ δεῖνα, καὶ ὁ μὲν
ὅτι τύραννος, ὁ δὲ οἷον ἢ τυραννίς.

6 Διὰ τί ἅπερ ἂν τίνες πρέλονται, ἐνδιατρίβουσι τέτοις
ἐνίοτε φαύλοις οὖσι μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς σπουδαιότεροις, οἷον
θαυματοποιὸς ἢ μῆμος ἢ συρικτὴς μᾶλλον ἢ ἀστρονόμος ἢ
ῥήτωρ εἶναι ἂν βύλοιτο ὁ ταῦτα προελόμενος. ἢ ὅτι βύλον-
ται μὲν ἐνίοι τὰ σπουδαιότατα μεταχειρίζεσθαι, διὰ δὲ τὸ
μὴ πιστεύειν ἑαυτοῖς ὡς δυνατομένοις, διὰ τὸτο ἔπράττουσιν;
ἢ ὅτι ἐν οἷς οἶται ἕκαστος κρατίζειν, ταῦτα προαιρείται·
ὁ δὲ αἰρεῖται, καὶ ἐπὶ τοῦτ' ἐπείζεται, νέμων τὸ πλεῖστον
ἡμέρας αὐτῷ μέρος, ἵνα αὐτὸς αὐτῷ τυγχάνει κράτιστος ὢν.
ὁ τι δὲ ἂν τινες ἐξ ἀρχῆς προέλονται καὶ οἷς ἂν συνεθι-
σθῶσιν, ὑδὲ κρίνουν ἐτι δύνανται τὰ βελτίω· διέφθαρται γὰρ
ἢ διάνοια διὰ φαύλας προαιρέσεις.

7 Διὰ τί τὸς μὲν, ἂν ἄρξωνται ἀναγινώσκειν, ὕπνος λαμ-
βάνει καὶ μὴ βυλομένους, τὸς δὲ ἔβυλομένους ποιεῖ δύνα-
σθαι, ὅταν λάβωσι βιβλίον; ἢ ὅσοις μὲν εἰσι πνευματικαὶ
κινήσεις διὰ ψυχρότητα φύσεως ἢ μελαγχολικῶν χυμῶν,
δι' ἧς περίττωμα γίνεται πνευματικὸν ἄπεκτον διὰ ψυχρό-
τητα, τέτοις ὅταν μὲν κινῆται ἢ διάνοια καὶ μὴ νοῆ ἐπισή-
σασά τι, ἐκκρύεται ἢ ἐτέρα κίνησις, διὸ μᾶλλον μεταβάλλ-
οντες πολὺ τὴν διάνοιαν καθεύδουσιν· ἡττάται γὰρ ἢ πνευ-
ματική. ὅταν δὲ ἐρεῖσωσι πρὸς τι τὴν διάνοιαν, ὅπερ ἢ ἀνά-
γνωσις ποιεῖ, κινῶνται ὑπὸ τῆς πνευματικῆς κινήσεως, οὐκ
ἐκκρυομένης ὑπ' ἐδεσός, ὥστε ἔδύνανται καθεύδειν. τῶν δὲ
κατὰ φύσιν ἐχόντων ὅταν σῇ πρὸς ἐν ἢ διάνοια καὶ μὴ
μεταβάλλῃ πολλαχῇ, ἴσταται καὶ τὰ ἄλλα ὅσα περὶ τὸν
τόπον, ὧν ἡρέμησις ὁ ὕπνος ἐστίν. ἐνὸς γὰρ κυρίως στάντος,
ὥσπερ ἐν τροπῇ, καὶ τὰ ἄλλα μόρια ἴστασθαι πέφυκεν.
φύσει γὰρ ἄνω τὸ κῦφον φέρεται, τὸ δὲ βαρὺ κάτω. ὅταν
ἐν ἢ ψυχῇ κινῆται κατὰ φύσιν, ἔκκαθεύδει· ἔτω γὰρ ἔχει.
ὅταν δὲ σῇ καὶ οἷον κοπιάσῃ, ὁ μὲν νῦν μεταβάλλει, καὶ
ἄνω τὰ σωματώδη πρὸς τὴν κεφαλὴν ἰόντα ποιεῖ τὸν ὕπνον.
δοῦξαι δ' ἂν ἢ ἀνάγνωσις κωλύειν καθεύδειν. ἐξὶ δὲ ἔκκαθεύ-
δον τὸ νοεῖν (ὠρίζαι γὰρ τότε μᾶλλον ἢ ψυχῇ) ἀλλὰ διὰ τὸ
μεταβάλλειν ἢ ἀγρυπνίαν, ἐπεὶ καὶ νοήσεις αἱ τοιαῦται

ἀγρυπνίαν καὶ ὅλην συμφω-
γῶν ἢ ὅλης
τῷ
οἱ
τε

Διὰ τί ἐν τῷ
5 συλλογισμῷ ἐστὶ
καὶ ἐὰν μὴ ἐστὶν
καὶ ἐστὶν ὁ ἕκαστος

Διὰ τί ποτε τῶν
συνεσηκυῶν ἢ τῶν περὶ πῶσα

10 τοῖς γνωριμωτέροις μᾶλλον
ἀκύνοντες· γνωριμωτέρων δὲ ἐστὶ
μὲν ἐν ἐν ὠρίζαι, τὰ δὲ περὶ τὰ

Διὰ τί ἡδόμεθα ἀκύνοντες τὰ μῆτε
κομιδῇ νέα; ἢ διότι τοῖς μὲν πόρρω ἀφ' ὧν
15 ἐφ' οἷς δὲ ἀπιστοῦμεν, ἐχ' ἡδόμεθα· τὰ δὲ ὅσα ἐν

νόμεθα, καὶ περὶ τῶν ἀκύνοντες ἐχ' ἡδόμεθα.

ΙΘ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΑΡΜΟΝΙΑΝ.

Διὰ τί οἱ πονοῦντες καὶ οἱ ἀπολαύοντες ἀλλοτίζονται;
ἵνα οἱ μὲν ἤττον λυπῶνται, οἱ δὲ μᾶλλον χαίρωσιν.

Διὰ τί πορρωτέρω ὁ αὐτὸς τῇ αὐτῇ φωνῇ γεγνημένος
μετ' ἄλλων ἄδων καὶ βοῶν ἢ μόνος; ἢ ὅτι τὸ ἀθρόως τι
ποιεῖν ἢ θλίβεῖν ἢ ὠθεῖν ἢ τοσαυταπλάσιόν ἐστιν ὅσος ὁ ἀριθ-
μός, ἀλλ' ὥσπερ ἢ γραμμὴ ἢ δίκτυς ἢ διπλάσιον ἀλλὰ τε-
25 τραπλάσιόν τι γράφει, οὕτω τὰ συντιθέμενα πλέον ἰσχύει
κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ ὅταν ἢ διηρημένα. ἀθρόων ἐν ὄντων
μία γίνεται ἢ τῆς φωνῆς ἰσχύς καὶ ἅμα ὠθεῖ τὸν ἀέρα,
ὥστε πολλαπλάσιον προϊέναι· καὶ γὰρ ἢ ἐκ πάντων φωνῇ
μίας ἐκάστης πολλαπλάσιος.

Διὰ τί τὴν παρυπάτην ἄδοντες μάλιστα ἀπορρήγνυνται;
3 ἔχ' ἤττον ἢ τὴν νήτην καὶ τὰ ἄνω, μετὰ δὲ διασάσεως
πλείονος; ἢ ὅτι χαλεπώτατα ταύτην ἄδουσι, καὶ αὕτη ἀρχή;
τὸ δὲ χαλεπὸν διὰ τὴν ἐπίτασιν καὶ πίεσιν τῆς φωνῆς· ἐν
τέτοις δὲ πόνος· πονῶντα δὲ μᾶλλον διαφθείρεται.

Διὰ τί δὲ ταύτην χαλεπῶς, τὴν δὲ υπάτην ῥαδίως;
4 καίτοι δῖσεις ἐκατέρας. ἢ ὅτι μετ' ἀνέσεως ἢ υπάτη, καὶ
ἅμα μετὰ τὴν σύστασιν ἐλαφρὸν τὸ ἄνω βάλλειν; διὰ
ταῦτο δὲ ἔοικε καὶ τὰ πρὸς μίαν λεγόμενα πρὸς ταύτην ἢ
παρανήτην. δεῖ γὰρ μετὰ συννοίας καὶ κατασάσεως οἰκιο-

4. ὡς om C^a. || 8. μῆκος ἢ συρικτὴς pr C^a. || 10. σπουδαιότερα ν. || 11. ἔ om C^a. || 13. ὁ δὲ αἰρεῖται in margine ν. || 14. τυγχάνη codices. || ἐκράτιστος ν. || 16. βούλομαι C^a. || 21. φύσεως om C^a. || 28. ἐκκρυομένης X^a. || 32. καὶ] γὰρ C^aX^a. || πέφυκεν ἴστασθαι X^a. || 35. καὶ post μετ. om X^a. || 37. δ' om ν. || 38. ἢ ψυχῇ τότε μᾶλλον C^aF^aν.

9. πεπραγματευμέναν F^a. || 12. ἐν om ν. || 14. ἐτι C^a. || 15. ἐστὶ X^a. || 21. πορρωτέρων C^aX^a. || 23. τοσαῦτα πλησίον codices. || ὁ om pr F^a. || 25. ἰσχύει ἢ κατὰ C^aF^a. || 28. ἐκ τῶν π. X^a. || 32. αὕτη C^a, αὕτη ἢ X^a. || 34. δὲ ὁ πόνος C^a. || 36. ἀνέσεως F^a. || 39. οἰκειοτάτη X^aF^a.

τάτης τῷ ἤθει πρὸς τὴν βύλησιν. τῷ δὲ δὴ μετὰ συμφωνίας τίς ἡ αἰτία;

5 Διὰ τί ἥδιον ἀκύνειν ἀδόντων ὅσα ἂν προεπιστάμενοι τυγχάνωσι τῶν μελῶν, ἢ ὧν μὴ ἐπίστανται; πότερον ὅτι μᾶλλον δῆλος ὁ τυγχάνων ὥσπερ σκοπῶ, ὅταν γνωρίζωσι 5 τὸ ἀδόμενον; τῷτο δὲ ἡδὺ θεωρεῖν. ἢ ὅτι ἡδὺ τὸ μανθάνειν; τότε δὲ αἴτιον ὅτι τὸ μὲν λαμβάνειν τὴν ἐπιστήμην, τὸ δὲ χρῆσθαι καὶ ἀναγνωρίζειν ἐστίν. ἔτι καὶ τὸ σύνηθες ἡδὺ μᾶλλον τῷ ἀσυνήθους.

6 Διὰ τί ἡ παρακαταλογὴ ἐν ταῖς ψδαῖς τραγικόν; ἢ 10 διὰ τὴν ἀνωμαλίαν; παθητικὸν γὰρ τὸ ἀνωμαλὲς καὶ ἐν μεγέθει τύχης ἢ λύπης. τὸ δὲ ὁμαλὲς ἐλαττον γούδους.

7 Διὰ τί οἱ ἀρχαῖοι ἐπταχόρδους ποιοῦντες ἀρμονίας τὴν ὑπάτην ἀλλ' ἢ τὴν νήτην κατέλιπον; πότερον τῷτο ψευδὸς (ἀμφοτέρως γὰρ κατέλιπον, τὴν δὲ τρίτην ἐξήρουν) ἢ οὐ; 15 ἀλλ' ὅτι ἡ βαρυτέρα ἰσχύει τὸν τῆς ὀξυτέρας φθόγγον, ὥστε μᾶλλον ἡ ὑπάτη ἀπεδίδου τὸ ἀντίφωνον ἢ ἡ νήτη, ἐπεὶ τὸ ὀξύ δυνάμει μᾶλλον, τὸ δὲ βαρὺ ῥᾶον φθέγγεσθαι.

8 Διὰ τί ἡ βαρεῖα τὸν τῆς ὀξείας ἰσχύει φθόγγον; ἢ ὅτι μείζον τὸ βαρὺ; τῇ γὰρ ἀμβλείᾳ ἔοικε, τὸ δὲ τῇ ὀξείᾳ 20 γυνία.

9 Διὰ τί ἥδιον τῆς μονωδίας ἀκούομεν, ἐὰν τις πρὸς αὐλὸν ἢ λύραν ᾄδῃ; καίτοι πρὸς χορδαῖς καὶ τὸ αὐτὸ μέλος ἄδουσιν ἀμφοτέρως· εἰ γὰρ ἔτι μᾶλλον τὸ αὐτό, πλέον ἔδει πρὸς πολλὰς αὐλητάς, καὶ ἔτι ἥδιον εἶναι. ἢ ὅτι τυγ- 25 χάνων δῆλος τῷ σκοπῷ μᾶλλον, ὅταν πρὸς αὐλὸν ἢ λύραν; τὸ δὲ πρὸς πολλὰς αὐλητάς ἢ λύρας πολλαὶ ἐχθῆδιον, ὅτι ἀφανίζει τὴν ὥδην.

10 Διὰ τί εἰ ἥδιον ἡ ἀνθρώπου φωνή, ἢ ἄνευ λόγου ᾄδον- 30 τος ἐχθῆδιον ἐστίν, οἷον τερετιζόντων, ἀλλ' αὐλὸς ἢ λύρα; ἢ ὅτι ἐκεῖ, ἐὰν μὴ μιμῆται, ὁμοίως ἡδύ; ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἔργον αὐτό. ἢ μὲν γὰρ φωνὴ ἡδίων ἢ τῷ ἀνθρώπῳ, κρουστικὰ δὲ μᾶλλον τὰ ὄργανα τοῦ στόματος. διὸ ἥδιον ἀκύνει ἢ τερετιζέειν.

11 Διὰ τί ἡ ἀπηχοῦσα ὀξυτέρα; ἢ ὅτι ἐλαττον, ἀσθενε- 35 στέρα γινομένη;

12 Διὰ τί τῶν χορδῶν ἡ βαρυτέρα αἰεὶ τὸ μέλος λαμβάνει; ἂν γὰρ δέηται ἄσαι τὴν παραμέσσην σὺν ψιλῇ τῇ μέσῃ, γίνεται τὸ μέσον ἔθεν ἥττον· ἐὰν δὲ τὴν μέσσην δέον ἄμφω, ψιλὰ ἢ γίνεται. ἢ ὅτι τὸ βαρὺ μέγα ἐστίν, ὥστε κρατερόν; 40

καὶ ἔνεστιν ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ μικρόν· καὶ τῇ διαλήψει νῆται ἐν τῇ ὑπάτῃ γίνονται.

Διὰ τί ἐν τῇ διὰ πασῶν τῷ μὲν ὀξείος ἀντίφωνον γί- 45 νεται τὸ βαρὺ, τότε δὲ τὸ ὀξύ ἢ; ἢ ὅτι μάλιστα μὲν ἐν αὐτῷ ἐστὶ τὸ ἀμφοῖν μέλος, εἰ δὲ μή, ἐν τῷ βαρεῖ· μείζον γάρ.

Διὰ τί λανθάνει τὸ διὰ πασῶν, καὶ δοκεῖ ὁμόφω- 50 εῖναι, οἷον ἐν τῷ φοινικίῳ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ; τὰ γὰρ τοῖς ὀξέσιν ὄντα οὐχ ὁμόφωνα, ἀλλ' ἀνάλογον ἀλλὰ διὰ πασῶν. ἢ ὅτι ὥσπερ ὁ αὐτὸς εἶναι δοκεῖ φθόγγος, τὸ ἀνάλογον ἰσότης ἐπὶ φθόγγων; τὸ δὲ ἴσον τῷ ἐνός. τα- 55 δὲ τῷτο καὶ ἐν ταῖς σύριγγιν ἐξαπατῶνται.

Διὰ τί οἱ μὲν νόμοι ἐκ ἐν ἀντιστρόφοις ἐποιοῦντο, αἱ 60 ἄλλαι ψδαῖ αἱ χορικάί; ἢ ὅτι οἱ μὲν νόμοι ἀγωνιστῶν ἦσαν ἡδὴ μιμεῖσθαι δυνάμενων καὶ διατείνεσθαι ἢ ὥδῃ ἐγὼ μακρὰ καὶ πολυειδής; καθάπερ ἔν καὶ τὰ ῥήματα, καὶ μᾶλλον τῇ μιμήσει ἠκολούθει αἰεὶ ἕτερα γινόμενα. μᾶλλον 65 τῷ μέλει ἀνάγκη μιμεῖσθαι ἢ τοῖς ῥήμασιν. διὸ καὶ αἱ θύραμβοι, ἐπειδὴ μιμητικοὶ ἐγένοντο, ἰκέτι ἔχουσιν ἀντι- 70 φων, πρότερον δὲ εἶχον. αἴτιον δὲ ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ ἐλθεροὶ ἐχόρευον αὐτοί· πολλὰς ἔν ἀγωνιστικῶς ἄδειν χελεῖν, ὥστε ἐναρμόνια μέλη ἐνῆδον. μεταβάλλειν γὰρ πολυ- 75 μεταβολὰς τῷ ἐνὶ ῥᾶον ἢ τοῖς πολλοῖς, καὶ τῷ ἀγωνιστῇ τοῖς τὸ ἦθος φυλάττεσιν. διὸ ἀπλῆστερα ἐποίησαν αὐτοὶ μέλη. ἢ δὲ ἀντίστροφος ἀπλῆν· ἀριθμὸς γὰρ ἐστὶ καὶ μετρεῖται. τὸ δ' αὐτὸ αἴτιον καὶ διότι τὰ μὲν ἀπὸ σκηνῆς οὐκ ἀντίστροφα, τὰ δὲ τῷ χορῷ ἀντίστροφα· ἐ- 80 γὰρ ὑποκριτῆς ἀγωνιστῆς καὶ μιμητῆς, ὁ δὲ χορὸς ἥττον μεῖται.

Διὰ τί ἥδιον τὸ ἀντίφωνον τῷ συμφώνῳ; ἢ ὅτι μί- 85 λον διάδηλον γίνεται τὸ συμφωνεῖν ἢ ὅταν πρὸς τὴν σιφωνίαν ᾄδῃ; ἀνάγκη γὰρ τὴν ἑτέραν ὁμοφωνεῖν, ὥστε πρὸς μίαν φωνὴν γινόμεναι ἀφανίζουσι τὴν ἑτέραν.

Διὰ τί πάντε ἐκ ἄδουσιν ἀντίφωνα; ἢ ὅτι ἐχθῆ ἢ αἱ 90 ἢ σύμφωνος τῇ συμφωνίᾳ, ὥσπερ ἐν τῷ διὰ πασῶν; ἐκ γὰρ ἐν τῷ βαρεῖ ἀνάλογον, ὡς ἡ ὀξεῖα ἐν τῷ ὀξεῖ. ὥσ- 95 τιν ἢ αὐτὴ ἐστὶν ἅμα καὶ ἄλλη. αἱ δὲ ἐν τῷ διὰ πάντε διὰ τεττάρων οὐκ ἔχουσιν ὥτως, ὥστε ἐκ ἐμφανέται ὁ ἀντιφώνος φθόγγος· ἢ γὰρ ἐστὶν ὁ αὐτός.

Διὰ τί ἡ διὰ πασῶν συμφωνία ἄδεται μόνῃ; μα- 100

3. ἂν om C^oX^o. || 7. τῷτο C^oF^o. || 8. ὅτι om C^oX^oF^o. || 12. δὲ om X^o. || ὁμαλὸν F^o. || 13. ἀρμονίας ποιοῦντες X^o. || 23. αἱ X^o. || μέρος C^oX^oF^o. || 29. ἡδίων F^o. || ἢ ἀνθρ.] τῆς ἀνθρ. C^o. || 31. μὴ om C^o.

2. ἥτται C^o. || 4. ἢ om C^oX^oF^o. || 5. ἐν] ἢ C^oX^oF^o. || 8. ἀπρόπῳ margo X^o. || 12. σύριγγιν C^o. || 17. γινόμενα om X^o. || 19. ἐγίνοντο C^o. || 22. ἐν ἀρμονίᾳ C^oX^o. || μεταβάλλει X^o. || 23. ἢ τοῖς] ἥτοι C^oX^oF^o. || 24. ἐποιοῦντο X^o. || 37. ἢ om F^o. || ἐν τῷ ἅμα X^o. || 38. τεσσάρων X^o.

1 δίδωσι γὰρ ταύτην, ἄλλην δὲ ὑδεμίαν. ἥ ὅτι μόνῃ ἐξ ἀν-
τιφώνων ἐστὶ χορδῶν, ἐν δὲ τοῖς ἀντιφώνοις καὶ τὴν ἑτέραν
ἐὰν ᾄδῃ, τὸ αὐτὸ ποιεῖ· ἡ γὰρ μία τρόπον τινὰ τὰς ἀμ-
φοτέρων ἔχει φωνάς, ὥς τε καὶ μιᾶς ἀδομένης ἐν ταύτῃ τῇ
συμφωνίᾳ ἄδεται ἡ συμφωνία, καὶ ἀμφω ἄδοντες· ἡ τῆς 5
μὲν ἀδομένης τῆς δὲ αὐλαμένης ὥσπερ μίαν ἀμφω ἄδουσιν.
16 διὸ μόνῃ μελωδεῖται, ὅτι μιᾶς ἔχει χορδῆς φωνὴν τὰ ἀν-
τίφωνα.

9 Διὰ τί δὲ ταῖς ἀντιφώνοις τοῦτο μόναις ὑπάρχει; ἡ
ὅτι μόναι ἴσον ἀπέχουσι τῆς μέσης; ἡ ἔν μεσοτῆς ὁμοιοτήτά 10
τινα ποιεῖ τῶν φθόγγων, καὶ εἰσὶν ἡ ἀκοὴ λέγειν ὅτι ἡ
αὐτὴ καὶ ὅτι ἀμφοτέραι ἔσχαται.

10 Διὰ τί, ἐὰν μὲν τις τὴν μέσῃ κινήσῃ ἡμῶν, ἀρμόσας
τὰς ἄλλας χορδὰς, καὶ χρῆται τῷ ὀργάνῳ, ὃ μόνον ὅταν
κατὰ τὸν τῆς μέσης γένηται φθόγγον, λυπεῖ καὶ φαίνεται 15
ἀνάρμος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην μελωδίαν· ἐὰν δὲ
τὴν λιχανὸν ἢ τινα ἄλλον φθόγγον, τότε φαίνεται διαφέ-
ρειν μόνον, ὅταν κἀκεῖνῃ τις χρῆται; ἡ εὐλόγως τὸτο συμ-
βαίνει; πάντα γὰρ τὰ χρηστὰ μέλη πολλάκις τῇ μέσῃ
χρῆται, καὶ πάντες οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ πυκνὰ πρὸς τὴν μέ- 20
σῃ ἀπαντῶσι, καὶ ἀπέλθωσι, ταχὺ ἐπανέρχονται, πρὸς
δὲ ἄλλην ὥτως ὑδεμίαν. καθάπερ ἐκ τῶν λόγων ἐνίων ἔξαι-
ρεθέντων συνδέσμων ἔκ ἑσιν ὁ λόγος Ἑλληνικός, οἷον τὸ τέ
καὶ τὸ καὶ, ἐνίοι δὲ ὅταν λυπῶσι διὰ τὸ τοῖς μὲν ἀναγκαῖον
εἶναι χρῆσθαι πολλάκις, εἰ ἔσται λόγος, τοῖς δὲ μή, οὕτω 25
καὶ τῶν φθόγγων ἡ μέσῃ ὥσπερ σύνδεσμός ἐστι, καὶ μά-
λιστα τῶν καλῶν, διὰ τὸ πλείστας ἐνυπάρχειν τὸν φθόγ-
γον αὐτῆς.

31 Διὰ τί τῶν ἀδόντων οἱ βαρύτερον ἄδοντες τῶν ὀξυῶν
ἀδόντες, ἐὰν ἀπάδωσι, μᾶλλον κατὰδῃλοι γίνονται; ὁμοίως 30
δὲ καὶ τῷ ῥυθμῷ οἱ ἐν τῷ βαρυτέρῳ πλημμελεῦντες κατὰ-
δῃλοι μᾶλλον. πότερον ὅτι πλείων ὁ χρόνος ὁ τῷ βαρέως,
οὗτος δὲ μᾶλλον αἰσθητός; ἡ ὅτι ἐν πλείονι χρόνῳ πλείω
αἰσθησὶν παρέχει, τὸ δὲ ταχὺ καὶ ὀξύ λανθάνει διὰ τὸ
τάχος.

22 Διὰ τί οἱ πολλοὶ μᾶλλον ἄδοντες τὸν ῥυθμὸν σῶζουσιν
ἢ οἱ ὀλίγοι; ἡ ὅτι μᾶλλον πρὸς ἓνα τε καὶ ἡγεμόνα βλά-
πτει, καὶ βαρύτερον ἄρχονται, ὥς τε ῥᾶον τῷ αὐτῷ τυγχά-
νεσιν; ἐν γὰρ τῷ τάχει ἡ ἀμαρτία πλείων.

Διὰ τί διπλάσια ἡ νῆτη τῆς ὑπάτης; ἡ πρῶτον μὲν 23
ὅτι ἐκ τοῦ ἡμίσεος ἡ χορδὴ ψαλλομένη καὶ ὅλη συμφω-
νῶσα διὰ πασῶν; ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν συρίγγων· ἡ
γὰρ διὰ τῆς μέσης τῆς σύριγγος τρήματος φωνὴ τῇ δι' ὅλης
τῆς σύριγγος συμφωνεῖ διὰ πασῶν. ἔτι ἐν τοῖς ἄλλοις τῷ
διπλάσιῳ διαστήματι λαμβάνεται τὸ διὰ πασῶν, καὶ οἱ
αὐλοτρῦπαι ὅτω λαμβάνουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ διὰ πέντε
τῷ ἡμιολίῳ, ὅτι οἱ τὰς σύριγγας ἀρμολύμενοι εἰς μὲν τὴν
ὑπάτην ἄκραν τὸν κηρὸν ἐμπλάττουσιν, τὴν δὲ νῆτην μέχρι
τῆς ἡμίσεος ἀναπληρῶσιν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν διὰ πέντε τῷ
ἡμιολίῳ καὶ τὴν διὰ τεττάρων τῷ ἐπιτρίτῳ διαστήματι
λαμβάνουσιν. ἔτι οἱ ἐν τοῖς τριγώνοις ψαλτηρίοις τῆς ἴσης
ἐπιτάσεως γινομένης συμφωνῶσι διὰ πασῶν, ἡ μὲν διπλα-
σία ἔσα, ἡ δὲ ἡμίσεια τῷ μήκει.

Διὰ τί, ἐὰν τις ψῆλας τὴν νῆτην ἐπιλάβῃ, ἡ ὑπάτη 24
μόνῃ δοκεῖ ἀντηχεῖν; ἡ ὅτι συμφυγὴς μάλισα γίνεται τῷ
φθόγγῳ ὁ ἀπὸ ταύτης ἥχος διὰ τὸ σύμφωνος εἶναι; τῷ
ἔν συναυξάνεσθαι τῷ ὁμοίῳ φαίνεται μόνος, οἱ δὲ ἄλλοι
διὰ μικρότητα ἀφανεῖς.

Διὰ τί μέσῃ καλεῖται ἐν ταῖς ἀρμονίαις, τῶν δὲ ὀκτώ 25
ἓκ ἐστὶ μέσον; ἡ ὅτι ἐπτάχορδοι ἦσαν αἱ ἀρμονίαι τὸ πα-
λαιόν, τὰ δὲ ἐπτά ἔχει μέσον.

Διὰ τί ἐπὶ τὸ ὀξύ ἀπάδουσιν οἱ πλείστοι; πότερον ὅτι 26
ῥᾶον ὀξύ ἄσαι ἢ βαρὺ; ἡ ὅτι χεῖρον τοῦ βαρέως; ἀμαρτία
δὲ ἐστὶ τῷ χείρονος πρᾶξις.

Διὰ τί τὸ ἀκυστὸν μόνον ἦθος ἔχει τῶν αἰσθητῶν; καὶ 27
γὰρ ἐὰν ἢ ἀνευ λόγου μέλος, ὅμως ἔχει ἦθος· ἀλλ'
οὐ τὸ χρῶμα οὐδὲ ἡ ὁσμὴ οὐδὲ ὁ χυμὸς ἔχει. ἡ ὅτι κί-
νησιν ἔχει μόνον οὐχί, ἣν ὁ ψόφος ἡμᾶς κινεῖ; τοιαύτη
μὲν γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει· κινεῖ γὰρ καὶ τὸ
χρῶμα τὴν ὄψιν· ἀλλὰ τῆς ἐπομένης τῷ τοιούτῳ ψόφῳ
αἰσθανόμεθα κινήσεως. αὕτη δὲ ἔχει ὁμοιότητα ἐν τε
τοῖς ῥυθμοῖς καὶ ἐν τῇ τῶν φθόγγων τάξει τῶν ὀξείων καὶ
βαρέων, ἓκ ἐν τῇ μίξει. ἀλλ' ἡ συμφωνία οὐκ ἔχει ἦθος.
35 ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις αἰσθητοῖς τοῦτο οὐκ ἔστιν. αἱ δὲ κινή-
σεις αὗται πρακτικαὶ εἰσιν, αἱ δὲ πράξεις ἦθους σημασία
εἰσιν.

Διὰ τί νόμοι καλῶνται οὐδ' ἄδουσιν; ἡ ὅτι πρὶν ἐπίστα- 28
σθαι γράμματα, ἥδον τοὺς νόμους, ὅπως μὴ ἐπιλάβωνται,

6. ὥσπερ καὶ μίαν X°. || 7. τὰ ἀντίφωνα φωνήν X°. || 13. τὴν μέσῃ om C°. || 14. καὶ χρῆται] κίχρηται C°X°F°. || ὅταν κατὰ] 31 C°, omisso mox γένηται. || 15. φθίγεται ἐνάρμος X°. || 25. εἰ] οὐκ pr X°. || 38. ῥᾶδιον C°X°F°.

2. ἡμίσεως F°. || συμφωνῶσι F°. || 8. εἰς] ὅτι εἰς C°. || 10. διὰ τὴν C°F°. || 12. οἱ] εἰ C°F°. || 15. ψιλάς C°. || ἐπιβάλλῃ C° F°, ἐπιβάλλῃ X°v. || 17. ὁ om C°. || 18. συναυξέσθαι C°. || φαίνεται ὅτι μόνος C°. || 23. ἐπάδουσιν X°. || 26. ἦθος om C°X° et pr F°. || 31. τὴν] καὶ τὴν X°. || 32. ὁμοιότατα F°.

ὥσπερ ἐν Ἀγαθύροις ἐτι εἰώθασιν; καὶ τῶν ὑτέρων ἢ ὥδῶν τὰς πρώτας τὸ αὐτὸ ἐκάλεσαν ὅπερ τὰς πρώτας.

- 29 Διὰ τί οἱ ῥυθμοὶ καὶ τὰ μέλη φωνῇ ἕσα ἦθουσιν ἔσονται, οἱ δὲ χυμοὶ ἔ, ἀλλ' ἔδὲ τὰ χρώματα καὶ αἱ ὁσμαι; ἢ ὅτι κινήσεις εἰσὶν ὥσπερ καὶ αἱ πράξεις; ἦδη δὲ ἡ μὲν 5 ἐνέργεια ἦθικόν καὶ ποιεῖ ἦθος, οἱ δὲ χυμοὶ καὶ τὰ χρώματα ἔ ποιοῦσιν ὁμοίως.

- 30 Διὰ τί ἔδὲ ὑποδιωρισί ἔδὲ ὑποφρυγισί ἔσονται ἐν τραγηδία χορικόν; ἢ ὅτι ἐκ ἔχει ἀντίστροφον. ἀλλ' ἀπὸ σκη- 10 τῆς μμητικῆς γάρ.

- 31 Διὰ τί οἱ περὶ Φρύνιχον ἦσαν μᾶλλον μελοποιοί; ἢ διὰ τὸ πολλαπλάσια εἶναι τότε τὰ μέλη ἐν ταῖς τραγω- 15 δαίαις τῶν μέτρων;

- 32 Διὰ τί διὰ πασῶν καλεῖται, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν ἀριθ- 20 μὸν δι' ὅκτω, ὥσπερ καὶ διὰ τεττάρων καὶ διὰ πέντε; ἢ ὅτι ἐπτά ἦσαν αἱ χορδαὶ τὸ ἀρχαῖον, εἴτ' ἐξελὼν τὴν τρίτην Τέρπανδρος τὴν νῆτην προσέθηκε, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐκλήθη διὰ πασῶν ἀλλ' ἔ δι' ὅκτω δι' ἐπτά γὰρ ἦν.

- 33 Διὰ τί εὐαρμυστότερον ἀπὸ τοῦ ὀξέος ἐπὶ τὸ βαρὺ ἢ ἀπὸ τοῦ βαρέος ἐπὶ τὸ ὀξύ; πότερον ὅτι τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς 25 γίνεσθαι ἀρχεσθαι; ἢ γὰρ μέση καὶ ἡγεμὼν ὀξυτάτη τοῦ τετραχόρδου. τὸ δὲ ἐκ ἀπ' ἀρχῆς ἀλλ' ἀπὸ τελευτῆς. ἢ ὅτι τὸ βαρὺ ἀπὸ τοῦ ὀξέος γενναϊότερον καὶ εὐφωνότερον;

- 34 Διὰ τί δις μὲν δι' ὀξειῶν καὶ δις διὰ τεττάρων ἔ συμ- 30 φωνεῖ, δις διὰ πασῶν δέ; ἢ ὅτι ἡ δις δι' ὀξειῶν οὐ δις διὰ τεττάρων ἐστίν, τὸ δὲ διὰ τεττάρων καὶ διὰ πέντε.

- 35 Διὰ τί ἢ διὰ πασῶν καλλίστη συμφωνία; ἢ ὅτι ἐν 35 ὅλοις ὅροις οἱ ταύτης λόγοι εἰσίν, οἱ δὲ τῶν ἄλλων οὐκ ἐν ὅλοις; ἐπεὶ γὰρ διπλασία ἡ νῆτη τῆς ὑπάτης, οἷα ἡ νῆτη δύο, ἡ ὑπάτη ἔν, καὶ οἷα ἡ ὑπάτη δύο, ἡ νῆτη τέσσαρα, καὶ ἀεὶ οὕτως. τῆς δὲ μέσης ἡμιόλια. τὸ γὰρ διὰ πέντε ἡμιόλιον ἐκ ἐν ὅλοις ἀριθμοῖς ἐστίν· οἷον γὰρ ἐν τῷ ἑλατ- 40 ττον, τὸ μείζον τοσοῦτον δὲ καὶ ἔτι τὸ ἡμισυ. ὥς οὐχ ὅλα πρὸς ὅλα συγκρίνεται, ἀλλ' ἔπεσι μέρη. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ διὰ τεττάρων ἔχει· τὸ γὰρ ἐκίτριτόν ἐστιν ὅσον 35 τεμαῖν δ καὶ ἔτι ἐν τῶν τεττάρων ἐκίτριτόν ἐστιν. ἢ ὅτι τελευτάτη ἐξ ἀμφοτέρων ἔσα, καὶ ὅτι μέτρον τῆς μελω- δίας διὰ παντὸς τῷ φερομένῳ ἢ κατὰ μέσον κινήσεις σφο-

δροτάτη, ἀρχομένη δὲ καὶ λήγοντος μαλακωτέρα; ὅτι σφοδροτάτη ἡ κίνησις, καὶ ἡ φωνὴ ὀξυτέρα τῷ φεροι- 40 διὸ καὶ χορδαὶ ἐπιτεινόμεναι ὀξύτερον φθέγγονται· βί γὰρ ἡ κίνησις γίνεται. ἡ δὲ φωνὴ ἢ ἀέρος ἢ ἄλλου φορὰ· τὴν ἀνα μέσον τὸν πέραν ὀξυτάτην δεῖ γίνεσθαι ὥς εἰ τὸτο μὴ συμβαίνει, ἐκ αὐτοῦ εἴη φορὰ τινος.

Διὰ τί, εἰ μὲν ἡ μέση κινήθῃ, καὶ αἱ ἄλλαι χυ- 45 ἡχῶσι φθεγγόμεναι, εἰ μὲν αὖ ἡ μὲν μένη τῶν δ' αἱ κινήθῃ, κινήθεισα μόνη φθέγγεται; ἢ ὅτι τὸ ἥρμις ἐστὶν ἀπάσαις, τὸ δὲ ἔχειν πως πρὸς τὴν μέσην ἀπά- 50 καὶ ἡ τάξις ἢ ἐκάστης ἦδη δι' ἐκείνην; ἀρθέτως ἔν τῷ τοῦ ἡρμόσθαι καὶ τῷ συνέχοντος οὐκέτι ὁμοίως φαί- νεται. μιᾶς δὲ ἀναρμόσθης, τῆς δὲ μέσης μὴ εὐλόγως τὸ κατ' αὐτὴν ἐκλειπόμενον· ταῖς γὰρ αὖ 55 ὑπάρχει τὸ ἡρμόσθαι.

Διὰ τί τοῦ ἐν φωνῇ ὀξέος ὄντος κατὰ τὸ ὀλγόν, 60 δὲ βαρέος κατὰ τὸ πολὺ (τὸ μὲν γὰρ βαρὺ διὰ τὸ πᾶν βαρὺ, τὸ δὲ ὀξύ δι' ὀλγότητα ταχύ), ἔργον μᾶλλον τὰ ὀξέα ἢ τὰ βαρέα, καὶ ὀλγοὶ τὰ ἄνω δύνανται ἢ καὶ οἱ νόμοι ὀρθοὶ καὶ οἱ ὀξεῖς χαλεποὶ ἄσαι διὰ τὸ 65 τεταμένον εἶναι; καίτοι ἑλαττον ἔργον τὸ ὀλγόν κινεῖν πολὺ, ὥς καὶ ἀέρα. ἢ ἔ ταυτό γε ὀξυφώνον εἶναι φ καὶ τὸ ὀξύ ἄδειν, ἀλλὰ φύσει μὲν ὀξυφώνονα ἅπαντα ἀσθένειαν, τῷ μὴ δύνασθαι πολὺν κινεῖν ἀέρα ἀλλ' ἐλ- 70 δ' ὀλγος ταχύ φέρεται, ἐν δὲ τῷ ἄδειν τὸ ὀξύ δ μὲν σημειῖν. τὸ μὲν γὰρ σφοδρῶς φερόμενον ταχύ 75 ρεῖται, διὸ τὸ ὀξύ δυνάμειος σημειῖν. διὸ καὶ οἱ ἐκ ὀξυφώνοι. καὶ ἔργον τὰ ἄνω ἄδειν· τὰ δὲ βαρέα κἀπι

Διὰ τί ῥυθμῷ καὶ μέλει καὶ ὅλως ταῖς συμφων- 80 χαίρουσι πάντες; ἢ ὅτι ταῖς κατὰ φύσιν κινήσεσι χαίρει κατὰ φύσιν; σημειῖν δὲ τὸ τὰ παιδία εὐθὺς γενέ- 85 χαιρειν αὐτοῖς. διὰ δὲ τὸ ἔθος τρόποις μελῶν χαίρει ῥυθμῷ δὲ χαίρομεν διὰ τὸ γνωρίμον καὶ τεταγμένον 90 θμὸν ἔχειν, καὶ κινεῖν ἡμᾶς τεταγμένως· οἰκειότερα γι- 95 τεταγμένη κινήσεις φύσει τῆς ἀτάκτου, ὥς καὶ κατὰ 100 σιν μᾶλλον. σημειῖν δέ· ποιοῦντες γὰρ καὶ πίνοντες ἐσθλόντες τεταγμένα σῶζομεν καὶ αὐξομεν τὴν φύσιν 105 τὴν δύναμιν, ἄτακτα δὲ φθειρόμεν καὶ ἐξίσταμεν αὐ-

1. γαθύροις C°. || 12. τὸ om C°. || τῶν μέτρων τραγωδίας X°. || 15 et 24 et 26 et 35 et 36. τεσσάρων X°. || 17. ἥτην C. || 19. ἀπὸ τοῦ ὀξέος om C°X°Y°. || 21. γίνεσθαι C°. || 22. παραχόρδου C°X°Y°. || 23. ὑπὸ X°. || 25. οἷ] οὐδ C°X°Y°. || 28. ἄλλοις C°. || οἷ] οὐ X°. || ταύτης om C°X°Y°. || 29. ἡ νῆτη διπλασία X°. || ὅσα C°X°Y°. || 31. γάρ] ἢ X°. || 33. ἢ] π τὸ om C°Y°. || 36. τεμαῖν δ] τ' ἐκείνο? || 37. ἐξ] ἢ ἐξ Y°. ||

2. φαινομένη X°. || 5. τὸν πότον Y°, τῶν πότων C°. || 6. τινὲς φορὰ X°. || 9. κινήθῃ om X°. || 10. πως om C°. || 22. π Y°. || 24. κινεῖν πολὺν C°. || 25. δ' ὀλγος] δὲ λόγος C°. || ἐν — 28. ἐξυφώνοι om C°. || 27. εὐκτικὰ X°Y°. || 30. ἔ om C°Y°. || 34. τεταγμένοι X°.

αἱ γὰρ νόσοι τῆς τῆ σώματος ἢ κατὰ φύσιν τάξεως κινή-
σεις εἰσίν. συμφωνία δὲ χαίρομεν, ὅτι κρᾶσις ἐς λόγον
ἐχόντων ἐναντίων πρὸς ἀλλήλα. ὁ μὲν ἔν λόγος τάξις, ὁ
ἔν φύσει ἡδύ. τὸ δὲ κεκραμένον τοῦ ἀκράτου πᾶν ἡδίων,
ἄλλως τε καὶ αἰσθητὸν ὃν ἀμφοῖν τοῖν ἀκροῖν ἐξ ἴσου τὴν
δύναμιν ἔχει ἐν τῇ συμφωνίᾳ ὁ λόγος.

19 Διὰ τί ἡδίων ἐς τὸ σύμφωνον τῷ ὁμοφώνῳ; ἢ καὶ
τὸ μὲν ἀντίφωνον σύμφωνόν ἐς διὰ πασῶν; ἐκ παιδῶν
γὰρ νέων καὶ ἀνδρῶν γίνεται τὸ ἀντίφωνον, οἱ διεξάσι τοῖς
τόνοις ὡς νῆτη πρὸς ὑπάτην. συμφωνία δὲ πᾶσα ἡδίων
ἀπλοῦ φθόγγου (δι' αὐτῆς, εἴρηται), καὶ τῶν ἢ διὰ πα-
σῶν ἡδίστη· τὸ ὁμοφώνον δὲ ἀπλοῦν ἔχει φθόγγον. μα-
γαδίζουσι δὲ ἐν τῇ διὰ πασῶν συμφωνίᾳ, ὅτι καθάπερ ἐν
ταῖς μέτροις οἱ πόδες ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς λόγον ἴσον πρὸς
ἴσον ἢ δύο πρὸς ἓν ἢ καὶ τινα ἄλλον, οὕτω καὶ οἱ ἐν τῇ
συμφωνίᾳ φθόγγοι λόγον ἔχουσι κινήσεως πρὸς αὐτοὺς.
τῶν μὲν οὖν ἄλλων συμφωνιῶν ἀτελεῖς αἱ θατέρου κατα-
στροφῆς εἰσιν, εἰς ἡμισυ τελευτῶσαι· διδὲ τῇ δυνάμει οὐκ
ἴσαι εἰσίν. οὕσαι δὲ ἄνιστοι, διαφορὰ τῇ αἰσθήσει, καθάπερ
ἐν τοῖς χοροῖς, ἐν τῷ καταλύειν μεῖζον ἄλλων φθεγγο-
μένων ἐσίν. ἔτι δὲ ὑπάτη συμβαίνει τὴν αὐτὴν τελευτὴν
τῶν ἐν ταῖς φθόγγοις περιόδων ἔχειν. ἢ γὰρ δευτέρᾳ τῆς
νεάτης πληγῇ τοῦ ἀέρος ὑπάτη ἐσίν. τελευτῶσαις δ' εἰς
ταυτέν, οὐ ταυτὸν ποιούσαις, ἐν καὶ κοινὸν τὸ ἔργον συμ-
βαίνει γίνεσθαι, καθάπερ τοῖς ὑπὸ τὴν ῥοήν κρούουσιν· καὶ
γὰρ οὗτοι τὰ ἄλλα οὐ προσαυλοῦντες, εἰς ταυτὸν κα-
ταστρέφουσιν, εὐφραίνουσι μᾶλλον τῷ τέλει ἢ λυποῦσι
ταῖς πρὸ τοῦ τέλους διαφοραῖς, τῷ τὸ ἐκ διαφόρων τὸ
κοινόν, ἡδιστον ἐκ τοῦ διὰ πασῶν γίνεσθαι. τὸ δὲ μαγα-
δίξω ἐξ ἐναντίων φωνῶν. διὰ ταῦτα ἐν τῇ διὰ πασῶν
μαγαδίζουσιν.

40 Διὰ τί ἡδίων ἀκούουσιν ἀδόντων ἴσα ἂν προσπιστά-
μενοι τύχῳσι τῶν μελῶν, ἢ εἰ μὴ ἐπιστῶνται; πότερον
ὅτι μᾶλλον δῆλός ἐστιν ὁ τυγχάνων ὥσπερ σκοπῆς, ὅταν
γνωρίζωσι τὸ ἀδόμενον; γνωρίζοντων δὲ ἡδύ θεωρεῖν. ἢ ὅτι
συμπαθὲς ἐστιν ὁ ἀκροατὴς τῷ τὸ γινώσκον ἀδόντι; συνάδει
γὰρ αὐτῷ. ἄδει δὲ πᾶς γεγηθὼς ὁ μὴ διὰ τινα ἀνάγκην
ποιῶν τοῦτο.

Διὰ τί δὲ μὲν δι' ὀξεῖων ἢ δὲ διὰ τεττάρων ἢ συμ-
φωνεῖ, δὲ διὰ πασῶν δέ; ἢ ὅτι τὸ μὲν διὰ πέντε ἐστὶν ἐν
ἡμιολίῳ λόγῳ, τὸ δὲ διὰ τεττάρων ἐν ἐπιτρίτῳ; ὄντων δὲ
ἡμιολίων τριῶν ἐξῆς ἀριθμῶν ἢ ἐπιτρίτων, οἱ ἀκροὶ πρὸς
ἀλλήλους ὑδὲνα λόγον ἔχουσιν· ὅτε γὰρ ἐπιμόριοι ὅτε πολ-
λαπλάσιοι ἔσονται. τὸ δὲ διὰ πασῶν ἐπειδὴ ἐστὶν ἐν διπλα-
σίῳ λόγῳ, δὲς τότε γινόμενης ἐν τετραπλασίῳ λόγῳ ἂν εἴεν
οἱ ἀκροὶ πρὸς ἀλλήλους. ὥστ' ἐπεὶ συμφωνία εὐλογον
ἐχόντων φθόγγον πρὸς ἀλλήλους ἐστὶ, λόγον δὲ οἱ μὲν τὸ
δὲ διὰ πασῶν διάλειμμα ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους φθόγγοι
ἔχουσιν, οἱ δὲ τὸ δὲ διὰ τεττάρων ἢ δὲ διὰ πέντε οὐκ
ἔχουσιν, οἱ μὲν δὲ διὰ πασῶν σύμφωνοι εἴεν ἂν, οἱ δ'
ἕτεροι ἔ, διὰ τὰ εἰρημένα.

Διὰ τί, εἰάν τις ψῆλας τὴν νῆτην ἐπιλάβῃ, ἢ ὑπάτῃ
μόνη δοκεῖ ὑπὸ κινεῖν; ἢ ὅτι ἡ νεάτη λήγουσα καὶ μαραινο-
μένη ὑπάτη γίνεται; σημεῖον δὲ τὸ ἀπὸ τῆς ὑπάτης τὴν
νεάτην δύνασθαι ἄδειν· ὡς γὰρ οὔσης αὐτῆς ῥοῆς νεάτης
τὴν ὁμοιότητα λαμβάνουσιν ἀπ' αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡχώ
ῥοῆς τίς ἐστιν, ἀφή ἐς φωνῆς τῆς νεάτης ληγούσης, ἡχὸς
ὡς ὁ αὐτὸς τῷ τῆς ὑπάτης φθόγγῳ κινεῖ, εἰκότως τῇ
ὁμοιότητι τὴν ὑπάτην ἢ νῆτην δοκεῖ κινεῖν. τὴν μὲν γὰρ νεά-
την ἴσμεν οὐ κινεῖται ἐπιληφθεῖσα· τὴν δὲ ὑπάτην αὐτὴν
ὀρώντες ἀκατάληπτον οὖσαν, καὶ φθόγγου αὐτῆς ἀκόντες,
ταύτην οἰόμεθα ἡχεῖν· ὅπερ ἐπὶ πολλῶν ἡμῖν συμβαίνει,
ἐφ' ᾧ ὡς μῆτε τῷ λογισμῷ μῆτε τῇ αἰσθήσει δυνάμεθα
εἰδῆσαι τὸ ἀκριβές. ἔτι εἰ πληγίστης τῆς νεάτης μάλιστα
ἐντεταμένης συμβαίνει τὸν ζυγὸν κινεῖσθαι, οὐθέν ἂν εἴη
θαυμαστόν. κινήθεις δὲ πᾶσας τὰς χορδὰς συγκινεῖσθαι
καὶ τιν' ἡχὸν ποιεῖν ἐκ ἄλογον. ταῖς μὲν ἔν ἄλλαις ὁ τῆς
νεάτης φθόγγος ἀλλοτρίος ἐστὶ καὶ λήγων καὶ ἀρχόμενος,
τῇ δὲ ὑπάτῃ λήγων ὁ αὐτός. ἔ προστεθέντος τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς
κινήσει, ἐκείνης δόξαι πάντ' αὐτὸν εἶναι οὐθέν ἄτοπον. ἔσαι
δὲ μεῖζον ἢ ὁ κοινὸς τῶν λοιπῶν χορδῶν ἡχὸς, ὅτι αἱ μὲν
ὑπὸ τῆς νεάτης καθάπερ ὠσθεῖσαι μαλακίᾳ ἡχισαν, ἢ
δὲ νεάτη πάσῃ τῇ αὐτῆς δυνάμει, ἴσα αὐτῶν σφοδρότατη.
ὥστε εἰκότως καὶ τὸ δευτερεῖον αὐτῆς κρεῖττον ἂν εἴη ἢ
τὸ τῶν ἄλλων· ὥστε καὶ βραχείας κινεῖσθαι, ὡς αὐτῆς τε
γεγενημένης.

1. αἱ] καὶ C°. || κῆσεις X°Y°. || 5. ἐξ ἴσου τὴν] ἐξίσου δὲ C°. || 6. ἐν om C°. || ὁ om C°X°Y°. || 7. τὸ] τὴν Y°. || 9. αἱ] δὲ C°. || 10. πρὸς τὴν ὑπάτην X°. || 12. δὲ om C°X°Y°. || 16. πρὸς τοὺς αὐτοὺς X°. || 19. διαφορὰ C°, διαφορὰν Y°. || 20. ἄλλων C°X°. || 22. δευτέρᾳ] θατέρᾳ C°. || 23. τελευτῶσαι C°X°Y°. || 29. τὴν C°Y°. || μαγιδεῖν X°Y°, μαγιδεῖν C°. || 38. τῷτο ποιῶν X°. || 4. ἢ] ἢ καὶ C°. || 5. ἰδὲν ἄλογον C°. || 7. τετραπλασίονι X°. || 9. φθόγγῳ X°Y°. || 14. ψῆλας C°, ἴσως λήψας X°. || post ἐπιλάβῃ QC°O°Y°ux ἢ ὑπάτην ἐπιλάβῃ. || 17. δύνασθαι — 18. λαμβάνουσιν] δύναται C°. || 21. κινεῖν δοκεῖ X°. || 22. οὐ C°. || 26. εἰ] ἢ C°X°Y°. || 31. ἢ C°X°Y°. || 37. αὐταῖς Y°.

- 43 Διὰ τί ἡδίων τῆς μονωδίας ἐστὶν εἰς τὴν πρὸς αὐλὸν ἢ λύραν ἄδῃ; ἢ ὅτι πᾶν τὸ ἡδίων μιχθὲν ἡδίονι ἐν ἐστὶν; ὁ δὲ αὐλὸς ἡδίων τῆς λύρας, ὥστε καὶ ἡ ᾠδὴ τῷ μιχθεῖσῃ ἢ λύρᾳ ἡδίων ἂν εἴη, ἐπεὶ τὸ μεμιγμένον τῷ ἀμύτου ἡδίων ἐστὶν, εἰς ἀμφοῖν ἅμα τὴν αἰσθησὶν τις λαμβάνῃ. οἶνος 5 γὰρ ἡδίων τῷ ὀξύμελιτος διὰ τὸ μεμιγθῆαι μᾶλλον αὐτοῖς τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως μιχθέντα ἢ ὑφ' ἡμῶν. ἔστι γὰρ καὶ ὁ οἶνος μικτὸς ἐξ ὀξέος καὶ γλυκέος χυμῷ. δηλῶσι δὲ καὶ αἱ οἰνώδεις ῥοαὶ καλούμεναι. ἡ μὲν οὖν ᾠδὴ καὶ ὁ αὐλὸς μίγνυνται αὐτοῖς δι' ὁμοιότητα (πνεύματι γὰρ ἅμφω γί- 10 νεται). ὁ δὲ τῆς λύρας φθόγγος, ἐπειδὴ ὁ πνεύματι γίνεται ἢ ἥττον αἰσθητὸν ἢ ὁ τῶν αὐλῶν, ἀμικτότερός ἐστι τῇ φωνῇ· ποιοῦν δὲ διαφορὰν τῇ αἰσθήσει ἥττον ἡδύνει, καθάπερ ἐπὶ τῶν χυμῶν εἴρηται. ἔτι ὁ μὲν αὐλὸς πολλὰ τῷ αὐτῷ ἡχῷ καὶ τῇ ὁμοιότητι συγκρούει τῶν τῷ ᾠδῇ ἀμαρτημάτων, οἱ 15 δὲ τῆς λύρας φθόγγος ὄντες ψιλοὶ καὶ ἀμικτότεροι τῇ φωνῇ, καθ' ἑαυτοὺς θεωρούμενοι καὶ ὄντες αὐτοῖς συμφανῇ ποιῶσι τὴν τῆς ᾠδῆς ἀμαρτίαν, καθάπερ κανόνες ὄντες αὐτῶν. πολλῶν δὲ ἐν τῇ ᾠδῇ ἀμαρτανομένων, τὸ κοινὸν ἐξ ἀμφοῖν ἀναγκαῖον χειρόν γίνεσθαι.
- 44 Διὰ τί τῶν μὲν ἐπτά μέση καλεῖται, τῶν δὲ ὀκτὼ ἕκ ἐξὶ μέσον; ἢ ὅτι ἐπτάχορδοι ἦσαν αἱ ἀρμονίαι τὸ παλαιόν, τὰ δὲ ἐπτά ἔχει μέσον; ἔτι ἐπειδὴ τῶν μεταξύ τῶν ἄκρων τὸ μέσον μόνον ἀρχὴ τίς ἐστιν (ἔστι γὰρ τῶν θάτερον τῶν ἄκρων νεύοντων ἐν τινὶ διαστήματι ἀνὰ μέσον ὃν ἀρχή), 25 τοῦτ' ἔστι μέσον. ἐπεὶ δ' ἔσχατα μέσον ἐστὶν ἀρμονίας νεάτη καὶ ὑπάτη, τῶν δὲ ἀνὰ μέσον οἱ λοιποὶ φθόγγοι, ὧν ἡ μέση καλουμένη μόνῃ ἀρχὴ ἐστὶ θατέρου τετραχόρδου, δικαίως μέση καλεῖται. τῶν γὰρ μεταξύ τινων ἄκρων τὸ μέσον ἦν ἀρχὴ μόνον.
- 45 Διὰ τί οἱ πολλοὶ ἄδοντες σῶζουσιν μᾶλλον τὸν ῥυθμὸν ἢ οἱ ὀλίγοι; ἢ ὅτι μᾶλλον πρὸς ἓνα τε καὶ ἡγεμόνα βλέπουσι, καὶ βραδύτερον ἄρχονται, ὥστε ῥᾶον τῷ αὐτῷ τυγχάνουσιν; ἐν μὲν γὰρ τῷ τάχει πλείων γίνεται ἡ ἀμαρτία, συμβαίνει δὲ τῷ ἡγεμόνι προσέχειν τὸς πολλὰς· ἰδιαζόμε- 35 νος δὲ οὐδεὶς ἂν αὐτῶν διαλάμψειεν ὑπεράρας τὸ πλῆθος. ἐν δὲ τοῖς ὀλίγοις μᾶλλον διαλάμπουσιν· διὸ καθ' αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς μᾶλλον ἀγωνίζονται ἢ πρὸς τὸν ἡγεμόνα.
- 46 Διὰ τί ἐπὶ τὸ ὄξυ ἀπάδουσιν οἱ πλείους; ἢ ὅτι ῥᾶον ὄξυ ἄσαι ἢ βαρὺ; ἄδουσι γὰρ ὄξυ μᾶλλον, καὶ ἐν ᾧ εἰσιν, ἀμαρτάνουσιν.
- Διὰ τί οἱ ἀρχαῖοι ἐπταχόρδους ποιοῦντες τὰς ἀρμονίας τὴν ὑπάτην ἀλλ' οὐ τὴν νήτην κατέλιπον; ἢ οὐ ὑπάτην ἀλλὰ τὴν νῦν παραμέσση καλουμένην ἀφῆρυν τὸ τονιαῖον διάστημα; ἐχρῶντο δὲ τῇ ἐσχάτῃ μέσῃ τῷ τὸ ὄξυ πυκνῷ· διὸ καὶ μέσση αὐτὴν προσηγόρευσαν. ἢ ἦν τῷ μὲν ἄνω τετραχόρδου τελευτῇ, τοῦ δὲ κάτω ἀρ καὶ μέσον εἶχε λόγον τόνω τῶν ἄκρων;
- Διὰ τί οἱ ἐν τραγωδίᾳ χοροὶ ἔθ' ὑποδωριζέσθαι ὅθ' ὁ φρυγιστὴς ἄδουσιν; ἢ ὅτι μέλος ἦκιστα ἔχουσιν αὐταὶ αἱ μοναίαι, οὗ δὲ μάλιστα τῷ χορῷ; ἦθος δὲ ἔχει ἡ μὲν ὁ φρυγιστὴς πρακτικόν, διὸ καὶ ἐν τῷ Γηρυόνη ἡ ἐξοδος ἢ ἐξοπλισίς ἐν ταύτῃ πεποιήται, ἢ δὲ ὑποδωριζέσθαι μετὰ 20 πρεπὲς καὶ ζᾶσιμον, διὸ καὶ κιθαρωδικωτάτῃ ἐστὶ τῶν μονιῶν. ταῦτα δ' ἅμφω χορῷ μὲν ἀνάρμοστα, τοῖς δὲ σκηναῖς οἰκειότερα. ἐκείνοι μὲν γὰρ ἡρώων μιμηταί· αἱ ἡγεμόνες τῶν ἀρχαίων μόνου ἦσαν ἥρωες, οἱ δὲ λαοὶ θρωποὶ, ὧν ἐστὶν ὁ χορὸς. διὸ καὶ ἀρμόζει αὐτῷ τὸ γὰ καὶ ἡσύχιον ἦθος καὶ μέλος· ἀνθρωπικὰ γάρ. ταῦτα 25 ἔχουσιν αἱ ἄλλαι ἀρμονίαι, ἦκιστα δὲ αὐτῶν ἡ ὑποφρυγῆ ἐνθουσιαστικὴ γὰρ καὶ βακχικὴ. κατὰ μὲν ἐν ταύτῃ 1 σχομένῃ· παθητικοὶ δὲ οἱ ἀσθενεῖς μᾶλλον τῶν θυμῶν εἰσὶ, διὸ καὶ αὕτη ἀρμόττει τοῖς χοροῖς· κατὰ δὲ τὴν ὑποδωριζέσθαι καὶ ὑποφρυγιστὴν πράττομεν, ὃ οἱ οἰκειὸν ἐστὶ 30 ἔστι γὰρ ὁ χορὸς κηδευτὴς ἀπρακτος· εὐνοίαν γὰρ μὴ παρέχεται οἷς πάρεσιν.
- Διὰ τί τῶν τὴν συμφωνίαν ποιόντων φθόγγων ὁ βαρυτέρῳ τὸ μαλακώτερον; ἢ ὅτι τὸ μέλος τῇ μὲν αὐ φύσει μαλακὸν ἐστὶ καὶ ἡρεμαῖον, τῇ δὲ τῷ ῥυθμῷ μὴ τραχὺ καὶ κινητικόν; ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν βαρὺς φθόγγος μαλακὸς καὶ ἡρεμαῖός ἐστιν, ὁ δὲ ὀξύς κινητικός, καὶ ταῦτ' ὁ μέλος ἐχόντων εἴη ἂν μαλακώτερος ὁ βαρύτερος ταῦτ' ὁ μέλος μᾶλλον· ἦν γὰρ τὸ μέλος αὐτῷ μαλακῇ 35 Διὰ τί ἴσων πίθων καὶ ὁμοίων εἰς μὲν ὁ ἕτερος κίη, ὁ δὲ ἕτερος εἰς τὸ ἡμισυ διάμεσος, διὰ πασῶν συμφωνιῶν ἢ ἡχώ; ἢ ὅτι διπλασία γίνεται καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἡμίσεος· ἐκ τῷ κενῷ; τί γὰρ διαφέρει τῷτο ἢ ἐπὶ τῶν συρτήγων; καὶ γὰρ ἡ θάπτων κίνησις ὀξύτερα εἶναι, ἐν δὲ τοῖς μελίσ

1. ἐστὶν ἀκίρμεν X^a. || τις om C^aX^aY^a. || ἢ] καὶ Y^a. || 3. ἡδίων C^aX^aY^a. || 8. οἶνος ὁ C^a, οἶνος ὁ X^aY^a. || 9. αἱ om C^aY^a. || 12. τῶν] τῶν αἰσθητῶν C^a. || 17. κατ' αὐτοὺς X^aY^a.

5. καλουμένην παραμέσση X^a. || 6. τῇ ἐσχάτῃ τῇ μέσῃ C^a. || 12. ἔχει om C^aX^aY^a. || 23. δι] γὰρ C^a. || 29. τὸ post 3π C^a. || 34. αὐτὸ C^a.

βραδύτερον ὁ ἀὴρ ἀπαντᾷ, καὶ ἐν τοῖς διπλασίοις τοσούτῳ, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀνάλογον. συμφωνεῖ δὲ διὰ πασῶν καὶ διπλασίων ἀσκὸς πρὸς τὸν ἥμισυν.

Κ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΘΑΜΝΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΩΔΗ.

Διὰ τί τὸ ἀλυκὸν ὕδωρ τὰ μὲν σέλινά δέχεται, τὸ δὲ πρᾶσον ὅ; ἢ ὅτι τῷ μὲν ἀσθενεῖς αἱ ρίζαι, τῷ δὲ ἰσχυραί; τὸ δὲ ἰσχυρότερον ἀπαβέσενον.

Διὰ τί λέγεται "μίνθην ἐν πολέμῳ μὴτ' ἔσθιε μὴτε φύτευε;" ἢ ὅτι καταφύχει τὰ σώματα; δηλοῖ δὲ ἡ τοῦ σπέρματος φθορά. τοῦτο δὲ ὑπεναντίον πρὸς ἀνδρείαν καὶ θυμὸν ταῦτόν ἐν τῷ γένει.

Διὰ τί ἔνια ἄνθος ἔχοντα ἄκαρπά ἐσιν, οἷον σίκυος καὶ κολοκύνθα καὶ ρόα; ἢ ἐκ ἄκαρπα, ἀλλὰ ταῦτα καρπὸς ἐστίν; περικάρπιον γὰρ ἐστὶ τὸ ἀνθὺν, ὁ δὲ σίκυος περικάρπιον.

Διὰ τί τῶν φυομένων τὰ μὲν ἐφανά, τὰ δὲ ὠμά βρωτά; ἢ ὅσων οἱ χυμοὶ μὴ εὐθὺς ἐδώδιμοι, τῶν πυρωθέντων γλυκύτεροι γίνονται ὑπὸ τῷ θερμῷ, ὅσων δὲ εὐθὺς, καὶ ὠμά ἐδώδιμα;

Διὰ τί τὰ μὲν ἐφανά, τὰ δὲ ὀπανά; ἢ ὅτι τὰ μὲν ὀγρότερα ἢ τοσούτον, τὰ δὲ ξηρότερα ἢ μᾶλλον ξηρανθῆναι δεῖ; ἐφόμενα δὲ πάντα ὑγρότερα καὶ μαλακώτερα. τὰ δὲ ἥττον ὑγρά ἂν πυρωθῇ, γίνεται ξηρά.

Διὰ τί δὲ τὰ μὲν ἄβρωτά ἐσι τὰ δὲ βρωτά; ἢ διὰ τὰς χυμῆς; ὅσα γὰρ καὶ ὠμά ἀπέπτυσ ἔχει καὶ πυρέμενα μὴ μεταβάλλει, ἄβρωτα. ὅσων δὲ βρωτὸς μὲν ὁ χυμὸς ἰσχυρότερος δέ, ταῦτα ἡδύσματά ἐσιν· τὰ γὰρ ἐν μικρῷ ἔχοντα πολλὴν δύναμιν τῶν βρωτῶν ἡδυντικά τῶν ἐν πολλῷ.

Διὰ τίνα αἰτίαν τὰ μὲν μέχρι σπέρματος τῶν φυτῶν ζῇ, εἴτα ἐνεγκόντα αὐαίνεται, οἷον ἡ πόα καὶ τὰ καλούμενα λάχανα, τὰ δὲ ὅ, ἀλλὰ πολλάκις φέρει; καὶ τῶν μέχρι σπέρματος ζώντων τὰ μὲν πολλὰ ἐπέτεια, τὸ δὲ ἐκποσέλινον τῷ ὑσέρῳ ἔτει φέρει καρπὸν, καὶ ἐνέγκαν ἐξ-αυαίνεται; ἢ ἅπαντα μὲν μέχρι τούτου ἀκμάζει, ἕως ἂν πατὰ τὸ σπέρμα ἀκμάζῃ; ἐπεὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν ἐπιδιδόασιν, ὅτε μὲν τῷ πλήθει ὅτε δὲ τῇ παχύτητι. ὅταν δὲ μηκέτι δύνηται φέρειν, ὥσπερ ἐκεῖ

αὐαίνεται καὶ καταγυράσκει· τὰ δὲ βραδέως καὶ κατα λόγον. δι' ἣν μὲν ἐν αἰτίαν τὰ μὲν βραχυβία τὰ δὲ μακρόβια ἐσιν, ἄλλος ἕξω λόγος· ἐπεὶ δ' ἐξὶ πᾶσιν ὅρος ἡ τῷ σπέρματος τελείωσις, ἀνάγκη τοῖς μὲν βραχυβίοις ἅπαξ ἢ ὀλιγάκις ἐνεγκεῖν καρπὸν, τοῖς δὲ μακροβίοις πολλάκις, ὥς τε τὰ μὲν ἀσθενέστατα ἅπαξ ἐνέγκοι (διὸ ἀνάγκη αὐαίνεσθαι)· καὶ τῶν τὰ μὲν δυνάμενα ἐνιωντῷ ἐπέτεια εἶναι, τὰ δέ, ὥσπερ τὸ ἵπποσέλινον, τῷ ὑσέρῳ ἔτει, ὥσπερ τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτά.

Διὰ τί σελίνου, εἰάν τις περιορύζας μέχρι κάτω πρὸς τὰς ρίζας περιβάλλῃ τῶν καρχυδίων, εἴτα ἀνωθεν τὴν γῆν, καὶ ἔτως ἄρδῃ, παμμεγέθει γίνονται αἱ ρίζαι; ἢ διότι τὸ καρχυδίων θερμὸν ἐν καὶ σομφὸν κατέχει μὲν σύνολκον τὴν τροφὴν καὶ ἐκπροίεται ἄνω, πέττει δὲ θερμὸν ὄν, ὥς πολλὴν τὴν αὐξήσιν γίνεσθαι;

Διὰ τί, εἰάν τις τὰς κολοκύνθας εὐθὺς μικρὰς οὔσας κρύψῃ τῇ γῇ ἢ τὰς σικύους, μείζους γίνονται; ἢ διότι τὰ πνεύματα καὶ ὁ ἥλιος ξηραίνοντα ἀφαιρῶνται τὴν αὐξήσιν, καὶ τὰς ὀγκοὺς ἐλάττους μὲν ποιῶσι πάντων, σιφροτέρους δέ, ὥσπερ καὶ τῶν δένδρων τὰ τε ἐν προσηνέμοις καὶ ἐλώδεσι καὶ τὰ ἐν κοίλοις καὶ ἐφύδροις (τὰ μὲν γὰρ μεγάλα γίνονται καὶ σομφά, τὰ δὲ μικρὰ καὶ πυκνά)· ἐν δὲ τῇ γῇ κρυφθέντα ἐναντία πάσχοντα ἐναντίως ἀποβαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ εἰς ἀγγεῖα τιθέμενα, σίκυοι εἰς νάρθηκας κοίλους ἢ καλυπτῆρας καὶ ροῖαι καὶ μῆλα εἰς χύτρας, τὰ μὲν μεγάλα σομφά δέ, οἱ δὲ μικροὶ σερροὶ αὐξανόμενοι, μὴ εἰς ἀντίτυπον. αἰτία δὲ ἡ τροφὴ πλείων γνωμὴν διὰ τὸ μῆτε ἀποπνεῖσθαι μῆτε ξηραίνεσθαι· τὸ γὰρ ἀποσέγον κωλύει ταῦτα πάσχειν.

Διὰ τί τὰ σπέρματα τῶν δριμύων φυτῶν δριμύτερά ἐσιν ἢ αἱ ρίζαι καὶ τὰ φύλλα; ἢ διότι ἐκ τῷ σπέρματος γίνεται ἅπαντα, καὶ εἰς τὰ ἄλλα δίδεται μέρη ἐκ τότε, οἷον ἐνυπάρχοντα, ὥς φασί τινες, καὶ οἱ χυμοὶ καὶ αἱ ὀσμαι, ἐπεὶ καὶ αἱ ὀσμαι ἴδιοι γίνονται ἅμα τοῖς σπέρμασιν ἅπασιν. εἰ ἔν ἐκ τότε καὶ τοῖς ἄλλοις ἡ δριμύτης ὑπάρχει, εὐλογον καὶ αὐτὸ ὑπάρχειν μάλιστα.

Διὰ τί αἱ ῥαφανίδες αἱ λεπταὶ δριμύτεραι; ἢ ὅτι αἱ μείζους διὰ τὸν χρόνον πεπεμμέναι μᾶλλον;

1. τῦτο C°. || 3. διπλασίῳ C°Y°. || 6. σέλινα X°. || 11. ἀνδρείαν Y°. || 13. σίκυος C°. || 17. ὠμά καὶ βρωτά C°. || 18. ἐδώδιμοι εὐθὺς X°. || 29. τῶν ἐν πολλῷ] πολλῷ X°, πολλῶν C°Y°. || 31. εὐαινεγκόντι x. || ἀναίνεται C°Y°. || 33. ἐπέτεια QK°N°O°X°, ἐφέτεια C°Y°. || 35. ἂν καὶ κατὰ QK°N°O°Y°x.

5. ὀλιγάκις τὸ ἐνεγκεῖν C°X°Y°. || 7. ἐφέτεια C°Y°. || 8. τὸ om C°. || 11. περιβάλλῃ C°Y°. || 12. ἄρδῃ Y°, ἄρδει X°. || 14. προσίεται C°X°Y°. || 17. om C°. || 18. ἀφαιρῶνται C°. || 20. ἐν om C°X°Y°. || 24. ἀγγεῖον Y°. || τιθέμενα X°. || 25. καλυπτῆρας X°. || ροῖαι C°Y°. || 26. κύθρας C°Y°. || 27. πλείων C°. || 29. γὰρ] δὲ X°. || 31. τῷ om X°. || 34. ἡδιοι C°Y°.

12 Διὰ τί ἡ κάκκαρις οὐκ ἐθέλει βραδίως ἐν τοῖς ἐργασί-
μας γίνεσθαι χωρίοις (πολλοὶ γὰρ πεπεύκονταί καὶ ρίζας
μεταφέροντες καὶ σπέρματα καταβάλλοντες· ἐνιαχὺ γὰρ
λυσσινεῖ μᾶλλον τῶν ῥόδων), ἀλλὰ φύεται μάλιστα ἐπὶ
τῶν τάφων, ὅτι ἀβατώτατος ὁ τόπος ἐστίν. περὶ δὲ δὴ τότε
καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, δεῖ λαβεῖν ὅτι ἔχ' ἅπαντα ἐκ τῆς
αὐτῆς ὕλης γίνεται ὅδ' αὖξεται, ἀλλ' ἐνία ἐξ ἄλλων φθο-
ρᾶς καὶ ἐξ ἀρχῆς γίνεται καὶ αὖξάνεται, οἷον οἱ φθειρὲς
καὶ αἱ τρίχες ἐν τῷ σώματι διαφθειρομένης τῆς τροφῆς,
καὶ αἱ τὸ χεῖρον ἔχοντες. ὥσπερ ἔν καὶ τῶν ἐν σώματι
ἐνία γίνεται ἐκ περιττώματος τροφῆς, τὸτο δ' ἐστὶν ἀπεψία,
καὶ ἢ μὴ ἐδύνατο κρατῆσαι ἡ φύσις, τὰ μὲν προχειρότατα
εἰς κύσιν καὶ κοιλίαν ἀποκρίνεται, ἐξ ἐνίων δὲ ζῶα γίνεται,
διὰ καὶ αὖξανόντας ταῦτα ἐν γῆρᾳ καὶ νόσοις, οὕτως ἐν τῇ
γῇ τὰ μὲν ἐκ πεπεμμένης τῆς τροφῆς γίνεται καὶ αὖξά-
νεται, τὰ δὲ ἐκ περιττωμάτων καὶ ἐναντίως ἐχόντων. ἡ δὲ
γεωργία πέττει καὶ ἐνεργὸν ποιῇ τὴν τροφήν· ἐξ ἧς συν-
σταταὶ οἱ ἡμεροὶ καρποί. ἃ μὲν οὖν ἐκ τοιαύτης γίνονται
ἡμερότητας, ἡμερα καλεῖται διὰ τὸ ἀπὸ τέχνης ὠφελεῖσθαι
ὥσπερ παιδευόμενα· ὅσα δὲ μὴ δύναται ἡ καὶ ἐξ ἐναντίας
ἔχοντες συνίσταται, ταῦτα ἄγρια ἐστὶ καὶ ἐκ ἐθέλει γίνεσθαι
ἐν γεωργισμῷ. ἡ γὰρ γεωργία φέρει αὐτὰ παιδευόμενα· ἐκ
γὰρ φθορᾶς γύεται ὧν καὶ ἡ κάκκαρις ἐστίν.

13 Διὰ τί, εἰάν τις βαφανίδων, ἅταν μάλιστα ἀκμαῖζωσι
τῷ χειμῶνος, ἀποτεμῶν τὰ φύλλα περισάξῃ τὴν γῆν καὶ
κατακατῇ ὥστε ἀποστῆγειν τὸ ὕδωρ, αὐταὶ ἐν τῷ θέρει
γίνονται ἀπλετοὶ τὰ πάχος; ἢ ὅτι τῷ μὲν μὴ φθάρθαι τὰ
περισσάχθαι αἴτιον, κωλύον τὸ ὕδωρ σῆκειν; ἢ δὲ τροφῆς
ἣν ἄνω ἀφίει εἰς τὸν βλαστόν, εἰσέρχεται εἰς αὐτήν, ὥστε
ἀνάγκη αὐτὴν κρεῖζω γίνεσθαι ἢ ἀφίεναι παραβλαστάνουσιν
ἄλλας ρίζας, ὥσπερ τὰ κρόμυκα; καὶ γὰρ ταῦτα, εἰάν
μὴ τις ἐκτίλῃ ἐπέτεια ἀλλ' ἐώσῃ τὸν χειμῶνα, πολλαπλά-
σια γίνεται τὰ μὲν οὖν κρόμυκα τῶν παραβλαστανόντων
ἐστίν, ἢ δὲ ῥάφανος ἢ, ὥστε ἀνάγκη αὐτὴν γίνεσθαι παχύνει
διὰ τὸ πᾶσαν λαμβάνειν τὴν τροφήν.

14 Διὰ τί, εἰάν τις σικύς ἢ κολοκύνθας περὶ φρέαρ φυ-
τεύσας, ὅταν ὠραῖοι ὦσι, καθείς εἰς τὸ φρέαρ ἀποστῆγῃ,
γίνονται δι' ἑσὺς χλωροί; ἢ διότι ἡ τε ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀτμῆς
ψύχουσα κωλύει ξηραίνεσθαι καὶ παρέχει βάλλοντα, καὶ

τὸ ἀποστῆγειν τότε καὶ τὰ πνεύματα τρέφει τὰ πύξνμα
τῷ δὲ διαμένειν αἴτιον τὸ ἔχειν τροφήν ἐωμένων τῶν ριζῶν
καὶ γὰρ εἰάν τις ἀφελὼν τὴν βλάστην, ὅταν καρποφορήσῃ
καὶ ἀποτεμῶν περισάξῃ καὶ κατακατῇ τὴν γῆν περὶ τὰς
ρίζας, πρῶτους οἶσει σικύς, ὡς δυναμένων σαῶζεσθαι τὰς
ρίζων· οὐ γὰρ ἔσαι σίκυος τῶν προτείων. θάττον δὲ αὐτῶν
τῶν σπειρομένων οἶσουσι καρπὸν διὰ τὸ πολὺ προὔπαρχ
τῷ ἔργῳ τῇ φύσει τὰς ρίζας, τοῖς δὲ σπειρομένοις δεῖ
νεοῖν τὸτο πρῶτον, ἐν ᾧ περισάξῃς ἄλιαν ποιῇν, ὥστε
ζῆσθαι καὶ θάττον ἐνίεναι βλαστὸν. διὸ καὶ εἰάν τις χει-
μος φυτεύσῃ σπέρμα σικίου ἐν ταλαρίοις καὶ ἄρδῃ
θερμῷ καὶ εἰς τὸν ἥλιον ἐκφέρῃ καὶ παρὰ πυρὶ τιθῇ, πρ-
μοὶ σφόδρα ἔσονται, εἰάν ὡς ἔχει ἐν τοῖς ταλάροις εἰς
ἐντεμένην ὥραν εἰς τὴν γῆν φυτεύσῃ.

Διὰ τί ἀρδύουσιν ἔωθεν ἢ νυκτὸς ἡ δαίτης; πότερον
μὴ ὁ ἥλιος ἀναλώσῃ; ἢ ὅτι, εἰάν ἡ θερμὸν τὸ ὕδωρ, ἢ
φθείρῃ τὰ ἀρδόμενα;

Διὰ τί τὰ εὐώδη ἔρηκτά, καὶ σπέρματα καὶ φυ-
τὰ ἢ ὅτι θερμὰ καὶ εὐπεπτα, τὰ δὲ τοιαῦτα οὐρητικά· τα-
γὰρ λεπτύνει ἢ ἐνῶσα θερμότης, καὶ ἡ ὁσμὴ ἢ σωματικῇ
ἐπεὶ καὶ τὰ μὴ εὐώδη, οἷον σκόροδα, διὰ τὴν θερμότην
οὐρητικά, μᾶλλον μόντοι συντηκτικά. θερμὰ δὲ τὰ εὐώδη
σπέρματα, διότι ὅλως ἡ ὁσμὴ διὰ θερμότητά τινα γίνε-
ται ἀλλὰ τὰ δυσώδη ἀπεπτά ἐστίν. δεῖ δὲ μὴ μόνον αἱ
θερμὰ ἀλλὰ καὶ εὐπεπτα, εἰ ὅταν ἔρηκτά, ὅπως συμ-
πίοντα λεπτύνῃ τὰ ὑγρά.

Διὰ τί θάττον ἐκκαυλεῖ τῶν λαχάνων τὰ ἐκ παλαι-
τέρου σπέρματος, αἷον τριετὺς ἢ διετὺς, ἢ τὰ ἐκ τῶν προφ-
των; ἢ ὅτι ὡς ἐπὶ τῶν ζώων θάττον σπέρμα φέρει τὸ ἐκ
μαῖον, ὅτω καὶ τῶν σπερμάτων τὰ μὲν λίαν παλαιὰ ἐξ-
μῆσται τὴν δύναμιν, τὰ δὲ ἀσθενέστερα διὰ τὸ ἔτι ἔχει
περίττωμα μὴ οἰκτεῖον, τὰ δὲ μέσα τῷ χρόνῳ ἰσχυρότε-
ρα ἀπεληλυθότες τοῦ ὑγροῦ· θάττον οὖν σπέρμα φέρει. τὸ
ἐκκαυλεῖν τὸτό ἐστιν· ἐκ γὰρ τῷ καυλῷ τὸ σπέρμα.

Διὰ τί πῦγανον κάλλιστον καὶ πλείστον γίνεσθαι, ἢ
τις ἐκφυτεύσῃ εἰς συκὴν; ἐκφυτεύεται δὲ περὶ τὸν φλοι-
καὶ περιπλάττεται πηλῷ. ἢ ὅτι θερμότητος δεόνται αἱ ρι-
τῷ πηγάνου καὶ ἀλέας (διὸ καὶ τὴν τέφραν εἰάν τις πε-
βάλλῃ, ὀνύανται), ἢ δὲ συκὴ θερμὴ ἐστίν. δηλοῖ δὲ καὶ

2. γαστρίαι C^oY^o. || 3. σπέρμα Y^o. || 10. ἔχοντες X^o. || τῶν om C^o. || 17. ἐνεργὸν Y^o. || 19. ἡμέτερα C^o. || 20. καὶ om C^o.
21. συνίσταται C^oY^o. || ὁ θέλει C^oY^o. || 27. ἀπλετοὶ X^o. || 32. ἐκτίλῃ C^o. || ἐφέτεια C^oY^o. || 33. κρόμυκα C^o.

6. ἐς C^o. || πρεσβύων Y^o, προσβύων C^o. || 8. τῇ om C^o. || 11. σικίου X^o, σικυοῦ C^o. || 13. ἔχῃ C^oX^o. || ἐ] οὖν C^oY^o. || εἰ
εἰ X^o. || 17. ἀρδύουσα X^o. || 23. τινα om C^o. || 29. ἢ καὶ C^oY^o. || 33. οὖν ante τοῦ C^o. || 36. τις] δὲ C^o. || 38. περιβάλλει
Y^o. || 39. καὶ om X^o. || ὁ om X^o.

ἐπὶ πάντων δριμύτατος ὢν, καὶ ὁ πολὺς καπνός. ἔχει
ἐν τοιαύτῃ θερμότητι καὶ ἱκμάδα οἶαν καὶ ἡ τέφρα, ὥστε
εἰ ἐκείνην ὀνύνησιν, ἀναγκαῖον καὶ ἐν τῇ συκῇ μάλιστα εὐθε-
σεῖν, ὅσῳ ἡ μὲν τέφρα ἐκ ἐπιρρεῖ, τὸ δ' ἀπὸ τῆς συκῆς αἰεὶ
ἐπιρρεῖ, ἐκ ἀναλισκομένης τῇ ὑγρῇ τῇ συκῇ.

9 Διὰ τί ἐνια τῶν φυτῶν αἰεὶ κενὸν φέρει τὸν καυλόν;
ἢ ὧν ἀνάγκη ἄλλο φύειν

10 Διὰ τί ἐν τῇ Ἀπτικῇ οἱ μὲν ἄλλοι καρποὶ γλυκύτα-
τοι γίνονται, τὸ δὲ θύμον δριμύτατος; καίτοι καὶ τὸτο καρ-
πὸς τίς ἐστιν ... ὥστε οὐ πολὺ ὑγρὸν τὰ φυόμενα ἔχει. 10
ὅσα μὲν ἔν φύσει γλυκεῖα ἐστί, διὰ μετριότητα τῷ ἐνυπάρ-
χοντος ὑγροῦ, ὅταν ἀπάγῃ ὁ ἥλιος τὸ πλεῖστον, τὸ ὑπολει-
πόμενον ῥαδίως πέττεται· τὸ γὰρ πολὺ ἔργον πεπάναι, τὸ
δὲ μέτριον ῥᾶον. ὥστε γίνονται οἱ φύσει γλυκεῖς γλυκύτε-
ροι. ἐν δὲ τοῖς φύσει ξηροῖς τε καὶ μὴ γλυκεῖσι καρποῖς 15
λείπεται δι' ὀλιγότητα τὸ οἰκείον, τὸτο δ' ἐστὶν ἥμισυ γλυκὺ.
ἀφαιρεῖται γὰρ ὁ ἥλιος τὸ γλυκύτατον καὶ κουφότατον.
ἔσται δὲ ἐκ ἔχουσι περιττὸν ὑγρὸν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι καρποί.

11 Διὰ τί γλήχων καὶ τὰ λείρια καὶ τὰ κρόμμυα τὰ
πρεμύμενα ὑπὸ τὰς τροπὰς ἀνθεῖ; ἢ ἐνυπάρχει αὐτοῖς 20
τροφὴ ἀπεκτος, ἢ τοῦ μὲν χειμῶνος οὐ πέττεται διὰ τὸ
ψυχρός, ὑπὸ δὲ τὰς τροπὰς πεττομένης διὰ τὴν ὥραν ἢ
αὐξησις γίνεται; αὕτη δὲ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐπίρρυσιν ταχὺ
παράγεται. οὐ γὰρ τινα ἔχουσα ἀρχὴν ὑδὲ τινα ἐπίρρυσιν
ἀποξηραίνεται, ὥσπερ Σκυθαῖς διὰ τὸ πολλὰν τὴν χιόνα 25
γίνεσθαι συμβαίνει τὸν σῆτον μένειν καὶ ταχὺ ἀνατρέχειν.

12 Διὰ τί τὸ κρόμμυον μόνον οὕτως περιττῶς δάκνει τὸ
ὀφθαλμῷ (διὸ καὶ τέτομά φασι τοῦτ' ἔχειν αὐτό, ὡς τὴν
πύρην ποιεῖν συμμύειν), ἢ δὲ ὄργανος οὐ, ἐδ' ἄλλα δριμύ-
εῖα; καὶ γὰρ τὸ ἀνάρρινον μᾶλλον δάκνον ἢ ποιεῖ ὁμοίως 30
δακρύνειν προσφερόμενον, τὸ δὲ προσφερόμενον καὶ κατα-
τρωγόμενον. ἢ ὅτι διαφορὰ πολλὰ ἀκαλουθούσιν ἐκάστοις
τῶν δριμύων, αἱ ποιεῖ τὴν ἰδίαν ἐκάστῃ δυνάμιν; τὸ μὲν οὖν
ἀνάρρινον διὰ τὸ θερμότερον εἶναι ξηραντικώτερόν ἐστι τῆς
ψυνομένης ὑπ' αὐτοῦ συντήξεως, ἐπεὶ ποιεῖ γὰρ δάκρυον 35
ἐσθίοντι· προσφερόμενον δὲ ἔ, ὅτι ἐκ ἀπατμίζει ἀπ' αὐτοῦ
λεπτὸν τι· ξηρότερον γὰρ ἐστὶ καὶ θερμότερον. ἢ δὲ ὄργα-

νος καὶ τὰ τοιαῦτα θερμὰ ξηρὰ ἐστὶν ἡρέμα. δεῖ δὲ τὸ
μέλλον δάκρυον ποιῆσαι δηκτικὸν καὶ ὑγρὸν εἶναι καὶ γλῆ-
σχρον. διὸ καὶ τὸ ἔλαιον ποιεῖ δακρύνειν, ἀσθενῆ ἔχον δὴ-
ξιν· διὰ γλίσχρότητα γὰρ καὶ λεπτότητα παραδύνον ποιεῖ
5 τὸν πόνον, καὶ τὴν σύντηξιν διὰ τὸν πόνον. τὸ δὲ κρόμμυον
τοιαύτην ἔχει τὴν δυνάμιν ὥστε καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὴν ἀτ-
μίδα αὐτοῦ θερμὴν καὶ λεπτὴν καὶ γλίσχραν εἶναι. ὥστε
προσφερόμενον μὲν, διὰ τὸ τὴν ἀτμίδα τοιαύτην εἶναι καὶ
συναφίαν ὑγρότητα λεπτήν, ποιεῖ δακρύνειν, ἐσθιομένη δὲ
10 ἢ ἀναθυμίασις διῶσα ... τὸ δὲ σκρόδοον θερμὸν μὲν καὶ δριμύ
ἐστὶ καὶ ὑγρότητα ἔχει, ἀλλ' ἔ γλίσχρον· διὸ οὐ ποιεῖ δα-
κρύνειν.

Διὰ τί τὰ μύρτα ἐν τῇ χειρὶ θλιβέντα γλυκύτερα 23
ἡμῖν δοκεῖ εἶναι τῶν μὴ τεθλιμμένων; ἢ καθάπερ καὶ αἱ
ῥάγες τετρυγημέναι τῶν βοτρώων γλυκύτεραι εἰσι τῶν ἀτρυ-
γῆτων; ὑπὸ γὰρ τῇ γλεῦκος ὄντος φύσει ἡδέος αἱ μὲν τε-
τρυγημέναι ῥάγες ὥσπερ εὐκασιν ἡδυσμέναι (ἀνάπλω γὰρ
εἰσι καὶ ἐξωθεν), αἱ δ' ἐπὶ τῶν βοτρώων ἀνήδυντοι. ὁμοίως
ἔν καὶ ἐπὶ τῶν μύρτων φύσει γλυκεῖν καὶ τὴν γλυκύτητα
ἐχόντων ἐντός. ὥσπερ αἱ ῥάγες ἔν, ὅταν θλιφθῇ, ἀναπίμ-
πλαται ἀπὸ τῆς ἐντός γλυκύτητος καὶ ἐξωθεν διαφαίνεται
γλυκύτερα ὄντα.

Διὰ τί τῶν τε μύρτων τὰ ἐλάττω ἀπυρηνότερά ἐστι 24
καὶ ἐν τοῖς φοίνιξι καὶ ἐπὶ τῶν βοτρώων, ἐνθα δ' αἱ μικραὶ
ῥάγες ἐκ ἔχουσιν ἢ ἐλάττους πυρήνας; ἢ διὰ τὸ ἀτελέστερα
εἶναι οὐκ ἔχει ἀποκεκριμένον; τέλος γὰρ ὁ πυρὴν ἔχει τὸ
σπέρμα. διὰ τὸτο δὲ καὶ ἐλάττους εἰσὶν, ὡς ὄντα παραφυ-
δες καὶ ἀτελεῖ. καὶ ἦττον δὲ γλυκεῖα τῶν ἐχόντων πυρήνας·
ἀπεκτότερα γὰρ ἐστὶν, ἢ δὲ πέψις τελείως ἐστὶν.

Διὰ τί τῶν περικαρκίων τὰ μὲν πικρότερα τὰ πρὸς 25
τὴν ῥίζαν ἔχει, οἷον σόκυοι, τὰ δὲ πρὸς τὸ ἄκρον τὸ ἄνω,
οἷον αἱ βάλανοι; ἢ ὅτι τῶν μὲν ταύτῃ ἀπεκτος ἢ τροφὴ
διὰ τὸ ἐπιρρεῖν κατὰ τὴν ῥίζαν αἰεὶ· τὰ δὲ ξηρὰ φύσει ἐστὶν,
ὥστε ἀπαγομένῃ τῇ γλυκεῖ ἐκ τοῦ ἄκρου καὶ πεπεμμένου
ἤδη ξηραίνεται, καὶ λείπεται τὸ πικρὸν ὥσπερ οἱ ἄλλες; ξη-
ραίνόμενον δὲ μᾶλλον πικρὸν γίνεται, καθάπερ ἐλαῖαι καὶ
βάλανοι παλαιύμεναι πικραὶ γίνονται.

1. δριμύτερος C°. || 4. τὸ δ' — 5. ἐπιρρεῖ om C°. || 10. post ἐν x lacunam litterarum ferme triginta, margo X° ἴσως λα-
πα ἢ ὅτι ἀγρός ἐκείνος λεπτὸς τε καὶ ξηρὸς ἐστὶ || πολὺ τὸ ὑγρὸν C°. || 12. τὸ alterum om C°. || 17. γὰρ] δὲ X°, om QC°O°Y°. ||
19. γλήχων C°. || 20. πρεμύμενα C°. || 22. τὰς om Y°. || 30. καὶ] οὐ C°X°Y°. || ἀναόρκεν C°. || 31. τρωγόμενον C°Y°. || 32. ἢ]
καὶ C°. || 36. ἔ om C°X°Y°. || 37. ὄργανος C°, ὄργανος Y°.

2. ποιῆσαι K°. || 7. αὐτοῦ om K°. || ἔστει] ἔπερ K°. || 11. γλίσχρον X°. || 14. δοκεῖ ἡμῖν C°Y°. || 15. εἰσι τῶν] εἰσιν ἢ Y°. ||
16. ἡδέος φύσει X°, φύσει ἡδέος C°, φύσει ἡδέος Y°. || 18. ἀπιδίσει X°. || 20. ὅταν ἔν C°Y°. || θλιφθῇ C°. || ἀναπίπλαται Y°. || 21.
τοῦ X°. || 28. καὶ ante ἦττον om C°. || 30. μικρότερα ἔχει τὰ πρὸς τὴν ῥίζαν C°Y°. || 32. τῶν] τὰ C°Y°. || 33. δὲ ὅτι ξηρὰ C°X°
Y°. || 36. καὶ om C°Y°.

26 Διὰ τί ἔνια βλαστάνει ἐκ ἐν τῇ γῇ ὄντα ἀλλ' ἐκτε-
μημένα, τὰ δὲ κείμενα, οἷον οἱ τῶν κρίνων καυλοὶ καὶ σκό-
ροδα καὶ κρίμμυα; ἢ ὅτι ἔχουσι τροφήν ἅπαντα ἐν αὐτοῖς,
ἀλλ' ἔκ ἐν ἀφωρισμένῳ τόπῳ ἔθεν φυτόν; ἢ περισσὴ οὖν
ἐστὶ τῆς τροφῆς ἢ ποῖσα βλαστάνειν. δῆλον δέ· καὶ γὰρ 5
καὶ αἱ σκύλλαι καὶ οἱ βολβοὶ ταῦτο ποιοῦσιν. αὖξεται δ'
ἔκαστος ἐν τῷ ἔχειν, ἀλλ' ὅταν πεφθῇ καὶ διανεμηθῇ. ἔχει
μὲν ἔν καὶ ἔμπροσθεν, αὖξεται δέ, ὅταν ἡ ὥρα ἔλθῃ ἐν τῇ
τῷ γίνεται πεπτουσης ὥρας, οἷον καὶ τὰ τῶν κροκοδείλων
ῥά. συνεχές δὲ ἐκέτι, ὅτι ἐκ ἐπιρρεῖ ἄλλη τροφή.

27 Διὰ τί ποτε τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρίμμυα ὅσῳ ἂν ξη-
ρότερα φυτεύηται, τοσούτῳ βελτίῳ γίνεται, τὰ δὲ ἄλλα
χείρῳ; ἢ ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα μάλιστα ὑγρασίας ἐστὶ
πλήρη; εὐκρατα οὖν γίνεται τοῦτον τὸν τρόπον φυτευθέντα.
καὶ ὅτι ἦττον σήκεται, ὅταν ξηρανθέντα φυτευθῇ.

28 Διὰ τί ποτε τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρίμμυα μόνῃ τῶν
φυτῶν κείμενα βλαστάνει; ἢ διότι ὑγρασίας ἐστὶ πλήρη καὶ
τροφῆς; ἢ περισσὴ ἐν ἐστὶ τῆς τροφῆς ἢ ποῖσα βλαστάνειν.
δῆλον δέ· καὶ γὰρ αἱ σκύλλαι καὶ οἱ βολβοὶ ταῦτο ποιοῦ-
σιν. αὖξεται δέ, ὅταν ἡ ὥρα ἔλθῃ ἐκάσῳ.

29 Διὰ τί τὰ τῷ ψυχρῷ ὕδατι ἀρδόμενα γλυκύτερα ἢ
τὰ τῷ θερμῷ; πότερον ὅτι ἐγκατακλειόμενον τὸ θερμὸν ἀλ-
μυρώτερον, ὥσπερ καὶ τὸ ἀλμυρώτερον θερμότερον, τὸ δὲ
γλυκὺ ἐναντίον, ὥσπερ ψυχρόν. τροφή δὲ τοῖς λαχάνοις
τὸ ὑγρὸν, καὶ οἱ χυμοὶ ἐντεῦθεν.

30 Διὰ τί τὰ σκόροδα ὅζει μᾶλλον ἐγκαυλοῦντα ἢ νέα
ὄντα; ἢ ὅτι νέων μὲν ὄντων ἔτι πολὺ ὑγρὸν ἀλλότριον ἐνὸν
ἀφαιρεῖται τὴν δύναμιν αὐτῶν; ὅταν δὲ πεπανθῇ, ἐκκεκρι-
μένον ἦδ' ἔτε, τότε τὴν οἰκίαν ἔχει ὁδμήν. αὕτη δὲ ἐστὶ
φύσει. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι καρποὶ οἱ πρόσφατοι 30
ὄντες ὑδαρέτεροι. διὸ καὶ τὰ κρίμμυα ἦττον δριμέα τὰ
νεώτερα.

31 Διὰ τί τῶν μυρρινῶν μὲν μὴ τεταριχευμένων τὰ μύρτα
ἀπορρεῖ μᾶλλον τῶν φύλλων, ταριχευομένων δὲ τῷ φύκει
τὰ μὲν φύλλα ἀπορρεῖ, τὰ δὲ μύρτα ἐκ ἀπορρεῖ; ἢ ἀτα- 35
ριχευτῶν μὲν ὄντων οὕτως ἔχει διὰ τὴν φύσιν; ὅταν γὰρ
πεπανθῇ, ἀπορρεῖν πέφυκε τὰ μύρτα. τῷτο δὲ ἐ συμβαί-
νει κειμένων, ἀλλὰ μόνον κωλύει ἢ ἰκμάς τῶ φύκος μετα-
βάλλειν τὸ ἐν τῷ μύρτῳ ὑγρὸν. τὰ δὲ φύλλα ἀποπίπτει

ἐναντίον αὐτῶν ξηρανομένων, τὸ δὲ φύκος ξηραίνει αὐ-
τὸν ὄν. ἐ ταῦτο ἐν συμβαίνει ἐπὶ τε τῆς μυρρίνης οὔσι
κειμένοις τοῖς φύλλοις.

Διὰ τί οἱ σίκυοι πέπονες ἄριστοι γίνονται ἐν τοῖς ἰ-
δεοῖς πεδίοις, οὔσιν ἐνύγροις, οἷον περὶ Ὀρχομενὸν καὶ
Αἰγύπτῳ; δοκεῖ δ' ἐνυδρὸς αὕτη ἡ χώρα εἶναι. ἔστι δ'
ἐλῶδη ἐνυδρᾶ· οἱ δὲ σίκυοι αὐτοὶ ὑγρότεροι· διὸ καὶ οἱ
παῖοι φαῦλοι εἰσίν. πότερον ὅτι εἰς βάθος διὰ σκληρό-
της γῆς ἀναγκάζονται φυτεύεσθαι; ἢ γὰρ πληρώδης καὶ
10 διὰς μάλισα γίνεται σκληρά, οἱ δὲ εἰς βάθος φυτεῖς
βελτίως. ἢ διότι ξηρὰν δεῖ εἶναι τὴν γῆν διὰ τὸ αὐτὸ
ὑγρὸν φύσει; ἔτω γὰρ ἀντισπώμενον ἐπὶ τὸ μέσον ἡξε-
δὲ ἐλῶδες ἐρα μὲν βαθεῖα δὲ τροφήν ἴσχει καὶ διὰ τὸ
θος τῆς γῆς καὶ διὰ τὸν τόπον, καὶ ἐκ ὑπερβάλλουσιν
15 τὸ ξηραίνεσθαι τὴν γῆν πάλιν.

Διὰ τί τὸ πήγανον δυσώδεις τοὺς ἰδρῶτας ποιεῖ,
ἔνια τῶν μύρων; ἢ ὅτι ὅσων ἐν τῇ ὁσμῇ βαρύτης ἐν
δριμύτη, ταῦτα κεραννύμενα ταῖς περιττωματικαῖς ὑ-
τησι κακωδεςέραν ποιεῖ τὴν ὁσμήν;

20 Διὰ τί τὸ πήγανον βασκανίας φασὶ φάρμακον εἶ-
ναι διότι βασκαίνεισθαι δοκοῦσι λάβρως ἐσθίοντες; ἢ ὑφ-
μενοῖ τινος δυσχερείας καὶ περὶ τὰ προσφερόμενα ὑπὸ
ἔχοντες; ἐπιλέγουσι γοῦν, ὅταν τῆς αὐτῆς τραπέζης ἰδί-
προσφέρωνται, μεταδιδόντες, "ἵνα μὴ βασκανῆς με." εἰ
25 τες ἔν μετὰ ταραχῆς τῶν βρωμάτων προσοίσονται τὸ
μενον ὑγρὸν ἢ σιτίον, ὑφ' ὧν ἡ καταλαμβανομένων ἢ ἐ-
μυμένων μετεωρισθέντα τὰ σιτία συνεχέζεσσε καὶ τὰ π-
ματα ὑπὸ τῶν ὑγρῶν πόνους καὶ σρόφους παρέχει. τὸ
γανον ἔν προεδοσθέν, θερμαντικὸν ὃν τῇ φύσει, ἡράσσει
30 δεχόμενον ἀγγεῖον τὰ σιτία καὶ τὸ ἄλλο σῶμα. διὸ ἔ-
θεν τὸ ἐγκαταλαμβανόμενον πνεῦμα συμβαίνει.

Διὰ τί ἡ ὀρίγανος ἐμβαλλομένη τῷ γλεύκει γλυ-
ποιεῖ τὸν οἶνον; ἐμβαλλονται δὲ δύο κοτύλαι εἰς τὸν ἰ-
φορέα. ἢ ὅτι ἐξαίρει δι' ὧν ἡ αὐσηρότης γίνεται, τὸ ὑ-
τῶδες καὶ τὸ τρυγῶδες ἀναδεχομένη τῇ ξηρότητι εἰς αὐ-
σημαῖον δὲ ὅτι ἐκ τούτων τὸ αὐστηρόν· οἱ γὰρ οἶνοι π-
μαλακοί, ἐὰν ὕδωρ παραχεθῇ, καὶ ἐὰν ἐν τῇ τρυγῇ πλ-
χρόνον ἐάσῃ τις. καὶ ὅταν ποιῶσι γλυκύ, ἡλιώσι τὰς
φυλὰς πολὺν χρόνον, καὶ ὁ ἥλιος ἀφαιρεῖ τὸ ὕδατῶδες

2. τὰ δὲ κείμενα om C^a. || καὶ σκόροδα om C^aY^a. || 3. καὶ ἅπαντα κρίμμυα X^a. || 4. ἢ — 6. ποῖσιν om C^aY^a. || 7. πημ
X^a. || 15. ξηρανθῇ ἢ φυτευθῇ C^aY^a. || 17. βλαστάνει κείμενα C^a. || 19. οἱ om X^a. || 30. οἱ post καὶ om X^a. || 33. μυρριν
37. ἢ om C^a. || 38. κειμενοι X^a. || ἢ om C^aY^a.

2. μυρρίνης C^a. || 4. σκυιοῖ C^a. || 6. ἔτι Y^a. || 7. σίκυες C^aX^aY^a. || 11. αὐτὸν Y^a. || 12. τὸ om X^a. || 25. γῆ, C^aY^a. || 31
ἀποτεμνόμενων C^a. || 27. καὶ om X^a. || 28. ὑγρῶν καὶ πόνους καὶ C^aY^a. || 32. ὀρίγανος X^a. || 35. ἐκτὴν Y^a. || 37. τῷ X^aY^a.

τὸ λοιπὸν συμπίπτει. ταῦτό δὲ τὶτο ποιεῖ καὶ ἡ ὀργάνος·
ξηρὰ γὰρ καὶ θερμὴ, ὥς τε εἰκότως διαμένει.

- 36 Διὰ τί αἱ μέλαιναι μυρρίναι πυκνοφυλλότεροί εἰσι
τῶν λευκῶν μυρρινῶν; ἢ ὅτι ἀγριώτεραι τὸ γένος; σημειῶν
δὲ ὅτι γίνονται ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ ἥκιστα μεταβάλλουσιν
ὑπὸ τῆς ἐπιμελείας. τὰ δὲ ἄγρια πάντα πυκνοφυλλότερα·
διὰ γὰρ τὸ ἥττον πέττειν τὸν καρπὸν εἰς τὰ φύλλα ἢ τροφήν
τρέπεται.

ΚΑ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΑΛΦΙΤΑ ΚΑΙ ΜΑΖΑΝ ΚΑΙ ΤΑ ΟΜΟΙΑ.

Διὰ τί ἡ πτισάνη καὶ τὸ ἄλευρον ἐλαίου ἐπιχειομένου
λευκότερα γίνονται; καίτοι τὸ ἐλαίον πυρρὸν. ἢ ὅτι πέφυκε
μιγνύμενον τῷ ὑγρῷ ἀφρίζειν; τὶτο δὲ ἡ λευκότης. ἢ δὲ
μῖξις τρέφει καὶ κινήσει. μίγνυται δὲ μᾶλλον τοῖς σωμα-
τικαῖς· ἐν δὲ τοῖς ἐφήμασι τὶτο συμβαίνει, διὸ καὶ λευκό-
τερα ποιεῖ.

- 2 Διὰ τί ἡ ἐκ τοῦ πυροῦ τροφή μάλιστα ἀρμόττει τοῖς
σώμασι καὶ μᾶλλον τρώφιμος ἢ ἡ ἐκ τῶν κριθῶν; ἢ διότι
μετρίαν ἔχει γλισχρότητα; δεῖ δὲ τὴν τροφήν ἔχειν τὶτο·
προσφῦναι γὰρ δεῖ καὶ προσκολληθῆναι τῷ σώματι· οὗ
αἴτιον τὸ γλίσχρον. ἀλλὰ ψαθυρότερον· διὸ αἱ τετριμμέ-
και σφόδρα μᾶζαι τροφιμώτεραι τῶν ἀτρίπτων.

- 3 Διὰ τί τῶν μὲν ἀλεύρων τὰ πρῶτα, τῶν δὲ ἀλφίτων
τὰ τελευταῖα λαμπρότερα; ἢ διότι τὸ μὲν καπυρὸν ὃν πε-
ριβραύεται, τὸ δὲ μαλακὸν ἐνθλίβεται; λαμπρότερον δὲ ἐν
ἀμφοτέροις τὸ ἐντός.

- 4 Διὰ τί οἱ ἄρτοι λευκότεροι φαίνονται ψυχροὶ ὄντες ἢ
θερμοί; ἢ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τρόπον τινὰ καὶ τὸ ἐλαίον
λευκότερον τῷ προσφάτι τὸ παλαιόν; αἴτιον γὰρ τῆς με-
λανίας τὸ ὕδωρ, τὶτο δὲ ἐν ἀμφοτέροις πλεῖον προσφάτοις
ἔσιν· χρονίζομένοις δὲ διὰ τὸ ἐξατμίζειν λείπεται ἐλαττον
τὸ ἐπιπολής. ἐξατμίζει δὲ τῷ μὲν ἐλαίῳ ἢ ὁ χρόνος ἢ ὁ
ἥλιος· ἐκ δὲ τῶν ἄρτων ψυχομένων τὸ θερμὸν ἐξίον ψυ-
χρῶν μὲν ὄντων ἐξεληλύθεν, ἐν δὲ θερμοῖς ἔσιν ἔτι ἔνεστιν.

- 5 Διὰ τί οἱ ἀναλοι ἄρτοι πλείονα σαθρὸν ἔχουσι τῶν
ἡλισμένων, τῶν ἁλῶν αὐτοῖς ἴσων ὑπαρχόντων; εἰκὸς δὲ
ἦν τὸναντίον· οἱ γὰρ ἅλεις πρόσκεινται τε καὶ βαρύτεροι τῷ
ὕδατός εἰσιν. ἢ ὅτι ξηραίνουσιν οἱ ἅλεις; διὸ καὶ σώζεται
ἄσηπτα τὰ τεταριχευμένα· ἀναλίσκεται γὰρ καὶ ξηραίνε-

ται τὸ ὑγρὸν ὑπ' αὐτῶν, ὃ σήπεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. καὶ
ἐν τῷ ἄρτῳ ἔν ἀναλίσκεται τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ ἁλός, καὶ
ἀποπνεῖ ἔξω. διὸ καὶ οἱ ἔωλοι ἄρτοι κουφότεροί εἰσι τῶν
θερμῶν, ψυχρότεροι ὄντες. ἐν δὲ τοῖς μὴ ἡλισμένοις τὶτο
τὸ ὑγρὸν πλεῖον ἐνυπάρχον ποιεῖ βαρυτέρας αὐτῆς.

Διὰ τί οἱ μὲν ψυχροὶ ἄρτοι ἀν βρεχθέντες ἀψωνται
ἀλλήλων, οὐ συνέχονται, οἱ δὲ θερμοί; ἢ ὅτι οἱ μὲν ψυ-
χροὶ μετὰ τῆς ἀτμίδος ἀφιάσι τὸ ἐν αὐτοῖς γλίσχρον
ὑγρὸν, ἔξελθόντος ἢ κολλῶνται (τὸ γὰρ ὕδωρ ὃ ἐβρέχ-
θησαν, ψαθυρότερον ἐστίν), οἱ δὲ θερμοὶ ἔχουσι τινα γλι-
σχρότητα. ὅταν μὲν ἔν βεβρεγμένων αὐτῶν ἡ ἀτμὶς ἐξῇ,
τὸ μὲν θερμὸν διαπνεῖ διὰ λεπτότητα, τὸ δὲ κολλῶδες
συνεζιὸν αὐτῷ καὶ μιγνύμενον τῷ ὑγρῷ προσέρχεσθαι
ποιεῖ ἐν αὐτοῖς.

Διὰ τί τῶν ἀλεύρων τὰ ἀλφίτα λαμπρότερα ἐστὶ,
τῶν δὲ ἀλφίτων τὰ τελευταῖα; ἢ ὅτι τὸ μὲν ἀλφίτον
καπυρὸν ὃν περιβραύεται, οἷον μάλιστα πάσχει πλείστον
χρόνον κοπτόμενον, τὸ δὲ μαλακὸν καὶ λεπτὸν ἄλευρον,
ὃ ἐστὶν ἐντὸς τῷ πυρὶ, ἐκθλίβεται πρῶτον. λαμπρότατον δὲ
ἐστὶν ἐν ἀμφοτέροις τὸ ἐντός.

Διὰ τί ἡ μὲν μᾶζα ὅσῳ ἀν μᾶλλον τριφθῇ, δυσ-
διαχωρητοτέρα γίνεται, ὃ δὲ ἄρτος εὐδιαχωρητότερος; ἢ
διὰ τὸ τριφθῆναι σφόδρα τὸ ζαῖς μικρότερον γίνεται; τὸ
δὲ γλίσχρον τοιούτον ἐστὶν, ὑπὸ δὲ τῷ πυρὶ πάντοθεν ἐξή-
ρηται τὸ ὑγρὸν τῷ ἄρτῳ, ὥς τε ψαθυρότερον γίνεται τῷ ὑγρῷ
ἐξαίρεθέντος ὅλως, ὅσῳ ἀν μᾶλλον τριφθῇ, διὰ τὸ ἐν τῇ
τρέφει μικρομερέσπερον γεγενῆσθαι· τὸ δὲ ψαθυρὸν εὐπεπτό-
τερον ἐστὶν. ἢ δὲ μᾶζα ὅσῳ ἀν μᾶλλον τριφθῇ, γλισχρο-
τέρα γίνεται τοῦ ὑγροῦ μεμιγμένου· τὸ δὲ γλίσχρον οὐκ
εὐδιαίρετον. τὰ δὲ τοιαῦτα δύσπεπτα ἐστὶν· δεῖ γὰρ τὸ
πεφθόσμενον διαιρεθῆναι εἰς μικρά.

Διὰ τί ἡ μὲν μᾶζα τριβομένη ἐλάττων γίνεται, τὸ
δὲ ζαῖς μεῖζον; ἢ ὅτι τὸ μὲν ἀλφίτον βρεχθέν καὶ τρι-
βόμενον συνίζει τῇ τῷ ὑγρῷ κολλήσει διὰ τὸ ἀραιὸν εἶναι
καὶ χονδρὸν, τὸ δὲ ἄλευρον μετεωρίζεται διὰ τὸ πυκνὸν
εἶναι σφόδρα; τὰ γὰρ πυκνὰ τριβόμενα θερμαίνεται, θερ-
μαινόμενα δὲ καὶ πνευματούμενα μετεωρίζεται, καθάπερ
καὶ ἡ σάρξ.

Διὰ τί δὲ πυρούμενον τὸ σταῖς μεῖζον γίνεται ἢ ἡ

1. ὀργάνος X°Y°, ὀργανός C°. || 3. μυρίαι C°. || 6. ἀργά C°Y°. || 7. καρπὸν καὶ εἰς C°. || 11. πτισάνη C°X°. || 12. λευκότε-
ρον Y°. || 18. ὅτι C°. || 24. λαμπρότερα C°. || 25. δὲ τὸ ἄλευρον μαλακὸν X°. || λαμπρότατον C°Y°. || 36. δὲ μὲν C°. || 39. ταρι-
χευόμενα C°Y°. || ἀπεξηραίνεται X°Y°.

4. δὲ om C°. || 5. πλείον ἐνυπάρχον βαρυτέρας αὐτῆς ποιεῖ X°. || 6. ἄρτοι ἀναβρεχθέντες ἀψωνται Y°, ἄρτοι ἀναβρεχθέντες εἰ ἀψωνται
X°. || 11. αὐτῶν om X°. || 15. λαμπρότατα X°Y°. || 21. δυσχωρητοτέρα C°. || 22. ἢ om C°. || 23. μικρότερος Y°. || 24. δὲ γλ.]
γὰρ γλ. C°Y°. || 27. μικρότερέςπερον C°. || 34. ἀραιὸν Y°, ut solet. || 36. σφόδρα εἶναι X°Y°. || 38. καὶ om C°.

μάζα; ἢ ὅτι ἔχει ὑγρὸν ἢ καχυρρισμένον, ὥστε ἐξίεναι θερμαινόμενον διὰ τὴν τρέψιν· ἐξ ἧς θερμαινόμενον πνεῦμα γίνεται, ἐκ δὲ τοῦ πλείονος ὑγροῦ ἀνάγκη γίνεσθαι πλείον πνεῦμα.

11 Διὰ τί τῷ μέλιτος κολλητικώτερον ὄντος ἢ τῷ ὕδατος, τὸ πῶς μελικρατῶ φυραθέν ἄλευρον ψαθυρότερον γίνεται, ὅταν ἐξηθῇ ἢ ὀπτηθῇ, ἢ τὸ τῷ ὕδατι; ἢ διότι τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς πηγνυται καὶ συνίσταται, τὸ ὕδωρ, τὸ δὲ μέλι συνιστᾷ μὲν ἀλλ' ἐπιξηραίνει, διὸ μᾶλλον ψαθυρὸν ποιεῖ· ἢ γὰρ ψαθυρότης ὑπὸ ξηρασίας γίνεται.

12 Διὰ τί οἱ δίπυροι ἄρτοι ψυχθέντες ἢ γίνονται σκληροί; ἢ ὅτι ἔχει τινὰ ἐν αὐτῷ ὁ πυρὸς γλυκύν καὶ γλίσχρον χυμὸν, ὃς ἐστὶν αὐτῷ καθάπερ ψυχῇ; σημεῖον δὲ· ξηραίνοντες μὲν γὰρ ὅλως κενοῦται, νοτιῶν δὲ ἐκφύεται. τοῦ οὖν χυμοῦ τότε ἐνυπάρχοντος καὶ ἐν τῷ ἀλεύρῳ καὶ μάλιστα τῷ καθαρωτάτῳ, ζαιτὸς γενομένης τῷ ἀλεύρῳ καὶ τριβομένου συμβαίνει αὐτό. σημεῖον δὲ· ἐφόμενον γὰρ διαχωρητικώτερον γίνεται. ὀπτωμένη μὲν ὅν τὸ πρῶτον τῷ ἄρτι, τὸ ψαθυρὸν καὶ ἐλαφρὸν τῷ δὲ ὑγρῷ τῷ ἐκ τῷ ἄρτου ἀπατμίζει, καὶ τοῦ ἀλεύρου τὸ ἀχυρωδέστατον ἀποκαίεται. ἐξαιρεθέντος δὲ καὶ τριβομένου πάλιν τοῦ ζαιτὸς, τό τε τοῦ ἀλεύρου λειότατον καὶ τοῦ ὑγροῦ γλισχροτάτον λειπόμενα μέγνυται μᾶλλον ἑαυτοῖς, διὰ τε τὸ τοιαῦτα καὶ μᾶλλον γεγονέναι, καὶ διὰ τὴν πύρωσιν· βαφῇ γὰρ ἢ μίξις αὐτῶν ὁμοία γίνεται, ὥστε γίνεσθαι τὸ ὕστερον 25 τριφθὲν ζαιτὶ ὅμοιον τῷ ἐφομένῳ ἀλεύρῳ. καὶ γὰρ ἐκεῖνο, τριφθέντος τῷ ζαιτὸς καὶ λειφθέντος τῷ λεπτοτάτῳ ἀλεύρῳ καὶ τῷ γλισχροτάτῳ ὑγρῷ, πυρωθέν κολλῶδες γίνεται καὶ ἀνεξίμιαστον· τό τε γὰρ γλίσχρον δυσδιάριστον, καὶ τὸ πυκνὸν οὐθέν δι' αὐτοῦ προῖεται. ὑγρότατον οὖν τῷτο, καὶ 30 διὰ πυρὸς πάσχει ἄρτος διὰ τὰ εἰρημένα· ἔχων δὲ αἶμα ὑγρότητα ἢ γίνεται σκληρός.

13 Διὰ τί τῆς τροφῆς καὶ τῆς ξηραῖς καὶ τῆς ὑγραῖς ἐνίοις δυνάμεθα πολὺν χρόνον χρῆσθαι, οἷον τῇ γινομένη τροφῇ ἐξ ἀλφίτων καὶ ἀλεύρων καὶ τοῖς οἰνοῖς τοῖς αὐσι- 35 ροῖς καὶ ὕδατι, τοῖς δὲ οὐ δυνάμεθα, καὶ ταῦτα ἡδίοσιν ἔσιν; ἢ ὅτι τὰ μὲν ἐστὶ τῶν προσφερομένων ἐπιπολαστικά καὶ τρόφιμα, ὥς καὶ ὅταν κενωθῶσι, τῆς πρώτης τροφῆς ἀναλωθείσης ἔτι ἐνεστὶν ἐν τῷ σώματι πολλὰ δυνάμεις, ὥς

μὲν πρὸς τὴν πρώτην ἐργασίαν τοῦ σώματος παρὰ ὡς δὲ πρὸς τὸ τέλος καὶ τὴν ἐκ διαδοχῆς γινεμένην ἔστος; τοιαῦτα δὲ ἐστὶ καὶ τῶν ἡδέων τὰ πλεῖστα. τὰ γὰρ λιπαρὰ καὶ γλυκιά καὶ πῖονα ἡδίστα δοκεῖ ἢ γευσόμενοις ἡμῖν, ταῦτα δὲ ἐστὶ πάντα τὰ τρόφιμα οὐκ ἄπεκτα καὶ ἐπιπολαστικά, ἐν ᾗ ἂν ᾗ διαφορὰ· ἢ ναυλον εἶναι τὴν δύναμιν, ἐάν τις αὐτῶν πληρωθῇ μὴ ταχὺ ἐκλείπῃ τὴν αἴσθησιν. οὐ γὰρ μόνον ἐν τῇ λίᾳ ἐνότων γίνεται ἡ πληρωσις, ἀλλὰ καὶ διαδοχῇ 10 τῆς τροφῆς ἐν ἄλλοις μέρεσιν. ἢ οὐ μόνον τοῦτο αἶμα ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ φύσει ἐνια σύμμετρα εἶναι καὶ ὁ ἡμῖν; πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα διὰ τὸ κατὰ φύσιν ἢ μᾶλλον προσίεται τὰ σώματα, τὰ δὲ παρὰ φύσιν ἢ ἄλλα τε ἄλλη κράσει ἀρμόττει, οἷον τὸ μέλι ταῖς λίπταις κατὰ φύσιν ἐστὶν ὥς προσφέρεισθαι μένον· κα 15 ἀσθενεῖς γὰρ εἰσι τὴν δύναμιν. ὥστε δι' εὐλείπειν τὰ ἀνσκομένον, ἀλλ' εἶναι ἀνάλογον τὸ πλεῖθος πρὸς τὴν ἐκ τὴν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· ὥς ὅσα τῶν ἡδέων τοιαῦτά διὰ μὲν τὸ ἐν τῇ φύσει ἦττον ὑπάρχειν ἡδέα φαίνεται ὀλίγον δὲ χρόνον· εἴτα πληροὶ ταχὺ. τῶν δὲ κατὰ φύσιν αἶμα δέονται, ὥστε καὶ προσφερομένων συνεχῶς δι' αὐτῶν ἡδίστων, ἀλλ' ἐτέρων ἦττον πληροῦνται.

Διὰ τί τὰ αὐτὰ συνεθιζόμενοις τε ἡδέα φαίνονται λίαν συνεχῶς προσφερομένοις ἔχῃ ἡδέα; τὸ δὲ ἔθος ἐστὶ 20 πολλάκις καὶ συνεχῶς τι ποιεῖν. ἢ ὅτι τὸ μὲν ἔθος ἢ δεκτικὴν τινος ἐν ἡμῖν ποιεῖ, οὐ πληρῶσιν, τὸ δὲ συνεθιστὴν προσφέρεισθαι τι πληροὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ καθάπερ αἶμα ἐστὶ γὰρ τι καὶ ἡ ἐπιθυμία. αἱ μὲν οὖν ἔξεις γυμνασμεναι αὔξονται καὶ ἐπιδιδόασιν· τὰ δὲ ἀγγεῖα σαττήματα οὐδὲν μείζω γίνεται. διόπερ τὸ μὲν ἔθος ὅν γυμνασμεναι αὔξει τὴν δεκτικὴν ἔξιν· τὸ δὲ συνεχῶς προσφερόμενα σαττήματα μὲν καὶ πληροὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ἢς πληρωθέντες ἐκτί προσιέμεθα, αὔξει δὲ ἔθον αὐτὴν διὰ τὰ προσιέμενα ἐπὶ τῆς σάξεως. ἔτι τὸ ἔθος οὐ τῷ αἶμα ἡδύνειν ἡδὺ 30 (λυπεῖ γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐάν τις συνεχῶς ποιεῖ) ἀλλὰ τῷ τὴν ἀρχὴν τῷ ἔργῳ ἡδέως ἡμᾶς προσίεσθαι, καὶ πλεονάζον δύνασθαι ταῦτόν ποιεῖν ἢ ἀσυνήθεις ὄντας. ἐν ὧν καὶ τῷτο λυπεῖ ἡδὺ ὄν, ἐν ταύτῳ καὶ τὰ ἄλλα ἡδὺ συνεχῶς γὰρ γινόμενα ἢ προσφερόμενα ἀμφοτέρω λυ

6. γίνεται ἢ ὅταν X°. || 7. ἢ ante τὸ om X°. || 11. διάπυροι C°. || 12. ἐν αὐτῷ τινὲς K° O°. || 13. ἐστὶν] τις X°. || καίπερ. O°. || 15. τίτω] τίτ' C° X° F°. || 18. ὅν om X°. || 20. ἀχυρωδέστερον C°. || 23. λειπόμενοι C° X°. || τὰ C° X° F°. || 24. βαφῇ C°. || ὁμοία ante ἢ X°, post μίξις F°. || γεύεσθαι X°. || 26. ἐφομένῳ] ὑγρῷ C°. || 28. πυρωθέν καὶ κολλῶδες C°. || 36. ἡδίστων codices.

1. πεμφθεῖσα X°. || 6. διαφορὰ C°. || 8. ἐκλείπῃ X°. || 9. καὶ om C°. || 14. ἀρμόζει X°. || 16. τε C° X° F°. || 18. ἐπὶ F°. || 20. πληροῦσι C°. || 21. διὰ τὰ F°. || 26. οὐχί X°. || 28. τις C° F°. || 34. ἔθος οὕτως (οὕτω F°) ἐν εἰ ἡδύνει C° X° F°. || 3

αίτιον δὲ τὸ μὴ ἀπείρους ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς δυνάμεις ἔχειν τὰς δοτικὰς καὶ ποιητικὰς, ἀλλὰ πεπερασμένας, αἱ τυγχάνουσιν τοῦ συμμέτρου αὐταῖς (τὸ γὰρ συνεχῶς ἐστὶν αἰσθητὸν εἰς ἐπίδοσιν) αἱ μὲν πληρύνονται, αἱ δὲ ἀδυνατῶσιν ἐπεργεῖν.

15 Διὰ τί τὸ μὲν ζαῖς γίνεται τριβόμενον λευκόν, ἢ δὲ μᾶζα μελαντέρα; πότερον ὅτι ξηραίνεται μᾶλλον τὸ ἐπιπολῆς ἐν τῷ ἀλφίτῳ, οἷον ἐν ὑγρῷ θερμόν, ὃ ποιεῖ τὴν λευκότητα; ἢ διὰ τὸ πεπυρῶσθαι ἔλκει τὸ ὑγρὸν εἰς αὐτὴ, μεγαλομερέστερον ὄν.

16 Διὰ τί τὰ ἄλφιστα μᾶλλον τῷ ὕδατι συμμένει φερόμενα ἢ τῷ ἐλαίῳ, ὅντι γλισχροτέρῳ; καίτοι κολλητικώτερον τὸ γλίσχρον, τὸ δὲ ἔλαιον τῷ ὕδατος γλισχρότερον. ἢ ὅτι λεπτότερον τὸ ὕδωρ, ὥστε εἰσέρχεται εἰς ἅπαν καὶ μαλακὰ ποιεῖ, συμφύεται τε μᾶλλον καὶ συνθλάβεται πρὸς ἄλληλα, καίτοι θλιβόμενα καὶ χωρὶς τῆς τρήψεως.

17 Διὰ τί οἱ ἀτρίπτοι ἄρτοι καὶ οἱ σφόδρα τετριμμένοι ῥήγνυνται; ἢ ὅτι οἱ μὲν ἀτρίπτοι διὰ τὸ ἀσύνδετοι εἶναι; ἢ γὰρ τρήψιν συνδεῖ· προωδοποιήνται οὖν τὸ ῥήγνυσθαι. ἔτι ἀμυγὰς καὶ πολὺ ἔχουσι τὸ ὑγρὸν. οἱ δὲ τετριμμένοι σφόδρα λίαν εἰσι ξηροὶ διὰ τὸ ὀλίγον ἔχειν ὑγρὸν· θερμαινόμενων γὰρ πᾶν ἐξέρχεται. ὥς τε ἀμφὶ διὰ τὸ πολὺ ὑγρὸν ἐξίεναι ῥήγνυνται· πολὺ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ἀτρίπτοις ἀπλῶς ἔσονται, ἐν δὲ τοῖς τετριμμένοις πρὸς τὸ ὑπόλοιπον.

18 Διὰ τί κυφώτερον τὸ φύραμα γίνεται ἢ ἀμφω, τὸ τε ὑγρὸν καὶ τὸ ἄλφιστον; πότερον ὅτι μινυμμένων πνεῦμα συγκατακλείεται; ἢ ὅτι ὑπὸ τῷ θερμῷ τῷ ἐν τοῖς ἀλφίτοις ἐξατμίζεται τὸ ὕδατος, ὥς τε ἔλαττον γίνεται τὸ μεμιγμένον; ὃ δὲ ἀήρ, εἰ καὶ μέγνυται, οὐθὲν ἂν κυφώτερον ποιεῖ· ἔχει γὰρ βάρος καὶ ὁ ἀήρ ἐν τῷ ἀέρι.

19 Διὰ τί μετὰ τοῦ ἀλφίτου πινόμενον τὸ γάλα καὶ ὁ γλυκὺς φαίνεται γλυκύτερος; πότερον παρὰ τὸ μὴ γλυκὺ μᾶλλον φαίνεται; τὸ γὰρ ἄλφιστον ἔστι γλυκὺ. ἢ ὅτι ἐνδιατρίβει τὸ ἄλφιστον ἔχον γλυκύτητα, ὥστε πλεονεχρῶν ἢ αἰσθησῶν.

20 Διὰ τί ἥττον ἀκρατον φαίνεται τὸ αὐτὸ πόμα μετὰ τοῦ ἀλφίτου πινόμενον; πότερον ἢ ὅτι περάττωσιν ἄλλο ἔχον μετ' ἄλλου; ἢ ὅτι ἀντιφράττει τῷ πόματι καὶ ἀφανίζει, ἀντισπῶν εἰς αὐτό;

Διὰ τί ὁ χόνδρος πλεῖον ὕδωρ δέχεται ἢ οἱ πυροὶ ἐξ 21 ὧν ὁ τοιοῦτος ἐγένετο χόνδρος; ἢ ὅτι ἄλευρά πως ἐστὶν ὁ χόνδρος, τὰ δὲ ἄλευρα πλεῖον δέχεται. καὶ γὰρ γίνεται ὁ ὄγκος πλείων ἢ ὁ τῶν πυρῶν· σέσονται γὰρ καὶ τὰ ἐν τοῖς 5 πυροῖς. τὰ δὲ πλείω χωρεῖ πλεῖον. καὶ τὸτο καὶ ὅτι ἔχει θερμότητα καὶ τὰ ἄλευρα καὶ ὁ χόνδρος. τὸ δὲ θερμόν καὶ ἔλκει μᾶλλον τὸ ὑγρὸν, καὶ ἐξαναλίσκει ἐξατμίζον.

Διὰ τί τὸ ἄλευρον τριβόμενον μεῖζον πολὺ γίνεται ἢ 22 τὸ ἄλφιστον κατὰ λόγον; ἢ ὅτι τὸ μὲν πολὺ ὕδωρ δέχεται, 10 τὸ δὲ ὀλίγον; διὰ τί δὲ δέχεται πλεῖον; μᾶλλον γὰρ εἰκὸς τὸ ἄλφιστον· πεπύρωται γὰρ, τὸ δὲ ἄπυρον· μᾶλλον δὲ ξηρὸν τὸ πεπυρωμένον. ἢ διότι τρήψιν μᾶλλον δέχεται τὸ ἄλευρον; τὸτο δὲ αἴτιον τὸ μικρομερέστερον εἶναι. ὥσπερ ὅταν ὀσαπλάσιόν ἐς δυνάμει τῇ μικρότητι, τοσαυταπλάσιον δέχεται τὸ ὕδωρ. κόλλη γὰρ χρήται τῷ ὕδατι, ὥσπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς μετήνεγκεν ἐν τοῖς Περσικοῖς εἰπὼν "ἄλφιστον ὕδατι κολλήσας." καὶ ἀναλίσκει πολὺ διὰ τὸτο.

Διὰ τί δὲ καὶ πεπυρωμένον τὸ ζαῖς μεῖζον γίνεται ἢ 23 ἢ μᾶζα; ἢ ὅτι ἔχει ὑγρὸν οὐ κεχωρισμένον, ὥστε ἐξίεναι 20 θερμαινόμενον, ἢ πνεῦμα γινόμενον, καὶ ἢ δυνάμενον ἐξίεναι ὁμοίως καὶ ἐκ τῆς μάζης διὰ τὴν πυκνότητα τῷ ζαίτῳ; πυκνὸν γὰρ τὸ ἐκ μικρομερεστέρων. αἶρει οὖν, καὶ ποιεῖ τὸν ὄγκον. ἔτι δὲ καὶ πλεῖον ἔχει τὸ ὑγρὸν, ἐξ οὗ θερμαινόμενα πνεῦμα γίνεται· ἐκ δὲ τοῦ πλείονος ἀνάγκη γίνεσθαι 25 πλεῖον.

Διὰ τί οἱ περὶ τὴν τῶν σιτίων ἐργασίαν, οἱ μὲν περὶ 24 τὰς κριθὰς ἄχρσοι γίνονται καὶ καταρροϊκοί, οἱ δὲ περὶ τὴν πυροῦς εὐεκτικοί; ἢ διότι εὐπεκτότερος ὁ πυρὸς τῆς κριθῆς, διόπερ καὶ αἱ ἀπόρροιαι;

30 Διὰ τί ὁ ἄρτος, εἰ μὲν τις αὐτὸν ὀπτᾷ, σκληρότερος 25 γίνεται, εἰ δὲ τις αὐτὸν χλιαίνῃ, ὑγρότερος ἄχρι τινός; ἢ ὅτι ὀπτωμένῃ αὐτῷ τὸ ὑγρὸν ἐκπορεύεται; σκληρότερος οὖν γίνεται· ἐπιθερμαινόμενου δὲ τὸ ὑγρὸν συσταθὲν διαχεῖται ὑπὸ τῷ πυρὶ, διὸ ὑγρότεροι γίνονται.

35 Διὰ τί τὰ μὲν ἄλευρα ψυχόμενα ἥττον σάττεται, τὰ 26 δὲ ἄλφιστα μᾶλλον; ἢ ὅτι τὰ μὲν μικρομερῇ οὐ διαλείπει χώραν, καὶ τὰ βαρέα τῇ θλίψει τὰ πλείω ἐλάττω κατέχει τὸ ἴσον; τὰ μὲν ὅν ἄλφιστα ἀδρά ἐσιν. ψυχόμενα ὅν ἐλάττω γίνεται, ὥς τε ἔλαττον συμπίεζι τὸ πλεον. τὰ

1. δὲ διὰ τὸ C° F°. || 2. τυγχάνουσι C°. || 8. ὅ ἐν C°, om F°. || 11. συμβαίνει C°. || φερόμενα F°. || 15. τε om C° F°. || 16. καὶ om C°. || 18. ὅτι om X° F°. || τριπτόν C° X° F°. || 19. προωδοποιήνται οὖν τῷ C° F°. || 21. ὑγρὸν om F°. || 25. τε om C°. || 28. τῷ om X°. || 29. ποιῇ codices. || 32. πότερα X°, πότερα ὅν C°, πότερον ὅν F°. || 33. ἐνδιατρίβει C°. || 34. πλείω C°, πλεῖον F°. || 39. ἀνασπῶν F°.

3. πλείω C°. || 10. διὰ τί] αἰτία F°. || 14. ὅσα πλεονεχῶν C° X° F°. || δυνάμει ἐκ X° F°. || 15. κόλλης X°. || 22. ὅν om C° F°. || 24. ἐκ τοῦ C°, ἐκείνου F°. || 26. σίτων F°. || 27. ἄχρσοι C° F°. || καταρροϊκοί F°, καταρροητικοί C° X°. || 35. ψυχόμενα C°.

δὲ ἄλευρα ὑπάρχει μὲν μικρομερῇ ὄντα, ὥς οὐ διὰ τὸτο ψύχεται, ἀλλ' ἵνα ἢ κουφότερα καὶ μὴ σάττηται διὰ τὴν θλῆψιν· βαρύτερον γὰρ φύσει τὸ ἄλευρον τῷ ἀλφίτῳ ἐστίν.

ΚΒ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΟΠΩΡΑΝ.

Διὰ τί τὴν ὀπίωραν ὕστερον ἢ πρότερον φαγοῦσιν οὐκ ἀνάλογον τοῖς αὐτοῖς ὁ ὄγκος τῆς πληρώσεως γίνεται; ἢ ὅτι βαρυτέρα ἐστὶν ἡ ὀπίωρα τῶν σιτίων πολὺ. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ σῦκα, ἐὰν ὕδατα βρωθῇ· τελευταῖα γὰρ ἐμείται. ἐὰν μὲν οὖν πρῶτα, διὰ βάρος κάτω πορευόμενα εὐρυχωρίαν ἄνω ποιεῖ, ὥστε βραδίως δέχεσθαι τὸν ὄγκον τῶν σιτίων. ἀνάπαλιν δὲ εἰσελθόντα τὰ σιτία, διὰ τὸ μὴ κάτω φέρεσθαι, ταχὺ τῷ ἄνω κενῷ προσλαμβάνει.

2 Διὰ τί τῶν γλυκέων ὄντων ὁμοιοτέρων ἡμῶν ἢ τῶν δριμέων, θάττον πληρούμεθα ὑπὸ τῶν γλυκέων; εἰκὸς δὲ ἦν ἦττον· ὑπὸ γὰρ τῶν ὁμοίων ἦττον ἢν εἰκὸς πληροῦσθαι. ἢ ὅτι ἔχῃ ὁμοίως τὸ τε ἀγγεῖον πληρῆται ταχὺ, ἐξ ὅ ὅτι πληρούμεθα, καὶ τὸ τρεφόμενον, ἀλλ' ἐνίοτε ἢ μὲν κοιλία πλήρης ἐστίν, οἷον τῶν διψῶντων, τὸ δὲ δίψος οὐδὲν ἦττον ἐστίν. οὐ γὰρ τῷ ταύτῃ εἶναι πλήρη παυόμεθα διψῶντες, ἀλλὰ τῷ 20 ἔκαστον τῶν τοῦ σώματος τὸ αὐτῷ οἰκεῖον ἐσπακέναι, καὶ ὅταν ἐκεῖνα ἀπολάβῃ ἱκανῶς, τότε παυόμεθα διψῶντες. καὶ πεινῶντες δὲ ὡσαύτως.

3 Διὰ τί θάττον πληρούμεθα ἀπὸ τῶν γλυκέων ἢ ἀπὸ τῶν δριμέων; ἢ ὅτι θάττον παυόμεθα ἐπιθυμῶντες τῶν γλυ- 25 κέων; ἢ ὡς μὲν ἡ κοιλία πληρῆται, ἔτω καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τῶν γλυκέων; οὐχ ὁμολογεῖται· ὅτι δὲ ἡ ἐπιθυμία θάττον ὑπ' αὐτῶν πληρῆται, τὸτ' ἂν εἴη λεκτέον. ἢ ὅτι ἡ μὲν ἐπιθυμία ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἐστὶ μὲν ἄνδεια, καὶ ὅταν μηκέτι ἔχωμεν τροφήν ἢ ὀλίγην; τὰ μὲν ἔν δριμέα ἔκ ἐξὶ τρόφιμα, ἀλλὰ 30 τροφήν μὲν ὀλίγην ἔχει, τὸ δὲ περίττωμα πολὺ. εἰκότως οὖν πολλὰ ταῦτα ζητοῦμεν ἐσθίειν, καὶ οὐκ ἐμπιπλάμεθα αὐτῶν τὴν ἐπιθυμίαν, διὰ τὸ ἔτι προσδεῖσθαι τροφῆς, ταῦτα δὲ μὴ ἔχειν τροφήν. τὰ δὲ γλυκέα ἅπαντά ἐστι τροφή, καὶ ἀπὸ μικρῶν τοιούτων πολλὴν λαμβάνει τὸ σῶμα. ὅταν 35 οὖν ἀπολάβῃ πολλὴν τροφήν, ἔκτετι δύναται ἐσθίειν διὰ τὸ μὴ ὑποφέρειν. εἰκότως οὖν θάττον ὑπὸ τῶν γλυκέων πλη- ρέμεθα.

4 Διὰ τί τὰ περικάρπια καὶ τὰ κρέα, καὶ ὅσα τοιαῦτα,

ἐν τοῖς ἀσχοῖς ἀσθηπτα γίνεται, ὅταν σφόδρα φουσηθῶσι, τὰ ἐν τοῖς ἀκριβῶς περιπωματιζομένοις ὡσαύτως; ἢ ἰσῆπεται μὲν κινύμενα πάντα, τὰ δὲ πλήρη ἀκίνητα· ἐνατον γὰρ ἄνευ κενῷ κινήσθαι, ταῦτα δὲ πλήρη.

5 Διὰ τί μετὰ τὰ σαπρά τῶν περικαρπίων ὁ οἶτος κρὸς φαίνεται πινόμενος; ἢ ὅτι τὴν πιρότητα ἔχει ἢ πρότης ἢ τοιαύτη; τὸ οὖν ἐπιμένον ἐπὶ τῇ γλώττῃ, με- μνον τῷ κόματι καὶ διαχεόμενον, πικρὸν ποιεῖ τὸ πι αὐτὸ δὲ καθ' αὐτὸ ἦττον φαίνεται ἐσθιόμενον διὰ τὸ 1 λῶν ἄπτεσθαι καὶ εἰς μικρὰ διανεμηθῆσθαι τὸν τειν χυμὸν.

Διὰ τί τὰ τραγήματα ἐδεζέον; ἢ ἕνεκα τῷ πιεῖν; ἢ γὰρ μόνον ποτίον τῆς δίψης χάριν τῆς ἐπὶ τοῖς τίοις, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ σιτίον.

Διὰ τί τὰ ὀπτά κάρυα ψυχθέντα χεῖρω γίνεται, ὁ ἄρτος δὲ καὶ ὁ βάλανος καὶ πολλὰ τῶν τοιούτων, μανθέντα δὲ πάλιν βελτίω; ἢ διότι ψυχθέντος μὲν π- γεν ὁ χυμὸς, ἀναχλιασθέντος δὲ πάλιν χεῖται; ἢ δὲ ἡ γίνεται διὰ τὸν χυμὸν.

Διὰ τί ἐπὶ τῇ ἀπολαύσει τῆς ὀπίωρας, οἷον σῦκα τῶν τοιούτων, ἢ οἶνον ἀκρατον δεῖ ἐπιπίνειν ἢ ὕδωρ; τα δὲ ἐναντία. ἢ ὅτι ἡ ὀπίωρα καὶ θερμὴ ἐστὶ καὶ ὑγρὰ τὴν γένεσιν; ἔχει γὰρ πολὺ πῦρ καὶ ὑγρότητα, ὥς μὲν τὸ πῦρ οἷον ζέσιν ποιεῖ ὁ χυμὸς εἴσω, ὅπερ ἐξ- 2 γλεῦκος ποιεῖ. ἦττον δὲ ἔχει δύναμιν καὶ τὰ ἄλλα ἀκρόδρυα. τὸ δὲ τῆς ὑγρότητος πλῆθος ἀπεψίαν ποιεῖ μὲν ἔν ὕδωρ διὰ τὴν ψυχρότητα σβεννύει τὴν ζέσιν, ὁ οἶνος διὰ τὴν θερμότητα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· ὥσπερ γὰρ ἐνίοτε πυρός, ἐὰν ἢ ἔλαττον, ἀφαιρεῖται τὴν ἰσχύιν. μ- 3 λον δὲ τῇ θερμότητι πεπτικός ἐστὶ τῆς ὑγρότητος, καὶ βάρος κατακρατεῖ τὸν τῆς ζέσεως ἐπιπολασμὸν.

Διὰ τί τῶν ἰσχυάδων γλυκύταται αἱ δίχρα ἐσχη- ναι, οὔτε δὲ αἱ πολυσχιδεῖς οὔτε αἱ ἀσχιδεῖς; ἢ διότι μὲν τῶν πολυσχιδῶν διαπέπνευκε καὶ ἐξέμακε μετὰ ὑγρῷ τὸ πλεῖστον τῷ γλυκέος, ἐν δὲ ταῖς μεμυκυῖαις π- τὸ ὑδατῶδες ἐστὶ διὰ τὸ μὴ ἡτμικέναι. αἱ δ' ἐσχυμ- μὲν, μὴ εἰς πολλὰ δέ, ἀμφοτέρων τούτων ἐκτός ἐστι 1 παθημάτων.

Διὰ τί ταῖς καμίνους ξηραίνόμενα τὰ σῦκα σκλη

7. ἀνάλογος C^oY^o. || 8. πολὺ τῶν σιτίων X^oY^o. || καὶ om C^oY^o. || 14. ὁμοιομερῶν C^o. || 15. ἦν om C^oY^o. || 16. ἦν om Y^o. || 18. κοινοῦ C^o. || 21. αὐτὸ C^o. || 22. ἀπολαύη C^oX^o. || 26. ἢ om C^oX^oY^o. || 28. ἢ om C^oY^o. || 30. ἐπὶ X^o. || 36. ἀπὸ X^o. || δύναται C^oY^o.

2. περιπωματιζομένοις X^o, περιττωματιζομένοις Y^o. || 6. ἢ om X^o. || 7. οὖν ἐπὶ μὲν τῇ γλώσσῃ C^o. || 8. κόματι Y^o. || 18. | μός, ἀναχλιασθέντος δὲ χεῖται C^o. || 31. κρατεῖ C^o. || τῶν τῆς ζέσεως ἐπιπολασμῶν X^o. || 33. οὔτε αἰ] οὐδὲ αἰ C^oY^o. || ἢ om C^o. || 35. πλεῖστον C^oY^o. || 36. ἡτμικέναι C^oY^o, ἡτμικέναι X^o. || 37. εἰς om C^oY^o. || 39. ψυχόμενα C^oX^oY^o. || τὰ om C^oY^o.

περα γίνεται, εἰν ψυχθῇ ἐν τῇ καμίνῳ, ἢ ἂν εξαερθέντα ψυχθῇ; ἢ ὅτι ἐν μὲν τῇ καμίνῳ εξατμίζει πᾶν τὸ ὑγρὸν ἀπὸ τοῦ θερμοῦ, ἐξῶ δὲ περιεσπικῶς ὁ ἀὴρ ψύχων κωλύει τὸ ὑγρὸν ἐξίεναι καὶ συνίσασθαι; μᾶλλον γὰρ εξατμίζει. ἔστι δὲ τὰ μὲν ξηρὰ σκληρά, τὰ δὲ ὑγρά μαλακά.

1. Διὰ τί παρὰ τὰ σφυγνὰ ὁ οἶνος καὶ τὸ ὕδωρ φαίνεται γλυκύτερα, οἷον εἰάν τις βαλάνους ἢ μύρτα ἢ τι τῶν τοιούτων διατράγῃ; ἢ εἰκότως, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων; πᾶν γὰρ τὸ αὐτὸ παρὰ τὸ ἐναντίον μᾶλλον φαίνεται, οἱ δὲ τῶν ἐναντίων χυμοὶ ἀντικείμενοί πῶς εἰσιν. ἢ ὅτι, καθάπερ ἐπὶ τῶν βαπτομένων, ὑπὸ τῶν σφυγνῶν ἢ γλῶττα προδιεργάζεται καὶ τοὺς πόρους ἀνοίγεται, ὥστε μᾶλλον διέναι τὸ γλυκύ; καὶ γὰρ τὰ βαπτόμενα τούτου ἕνεκεν ἐμβροδέχουσιν ἐν τοῖς σφυγμοῖς, τῷ διεργασθέν μᾶλλον δέχεσθαι τὴν βαφὴν.

12. Διὰ τί τὰ γλυκέα ἥττον δοκεῖ γλυκέα εἶναι θερμὰ ὄντα ἢ ὅταν ψυχθῇ; πότερον ὅτι ἅμα δύο αἰσθήσεις γίνονται ἀμφοῖν, ὥς ἡ τοῦ θερμοῦ ἐκκρούει τὴν ἐτέραν; ἢ ὅτι καὶ τὸ γλεῦκος θερμόν· ὥσπερ ἔν πῦρ γίνεται ἐπὶ πῦρ. κωλύει οὖν ἡ θερμότης. ἢ ὅτι τὸ πῦρ ἀφαιρεῖται τὰς δυνάμεις ἀπάντων διὰ τὸ κινητικὸν εἶναι. ἐγγυτέρω ἔν τῷ μεταβάλλειν ἐς θερμὰ ὄντα, ἀποψυχθέντα δὲ ἐξηκεν.

13. Διὰ τί ποτε τὰ ἄχυρα τὰ μὲν σκληρὰ πέττει, τὰ δὲ πεπεμμένα οὐ σῆπει; ἢ ὅτι τὰ ἄχυρα θερμόν τε καὶ ὀλκόν ἐσιν; τῇ μὲν ἔν θερμότητι πέττει, τῷ δὲ ὀλκόν εἶναι τὸν ἰχώρα τὸν σηπόμενον δέχεται, διὸ ἔσῃπει.

14. Διὰ τί τὰ σῦκα μαλακὰ καὶ γλυκέα ὄντα λυμαίνονται τὸς ὀδόντας; ἢ διὰ τὴν γλισχρότητα προσέρχεται τοῖς ὀλοῖς, καὶ παρεμπέπτει διὰ τῶν ὀδόντων εἰς τὰ διὰ μέσου διὰ τὸ μαλακὰ εἶναι, καὶ σῆψιν ποιεῖ ταχέως ἅτε θερμὰ ὄντα; τάχα δὲ ἴσως καὶ διὰ τὴν σκληρότητα τῶν κεγχραμῶν ἐν τῇ τέτων κατεργασίᾳ ποῦσι ταχέως οἱ ὀδόντες.

ΚΓ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΟ ΑΛΜΤΡΟΝ ΤΩΩΡ ΚΑΙ ΘΑΛΑΤΤΑΝ.

Διὰ τί τὸ κύμα ἐκ ἐπιγελαῖ ἐν τοῖς βαθέσι πελάγεσιν ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς καὶ βραχέσιν; ἢ ὅτι τὸ μικρὸν ὑγρὸν φερόμενον μᾶλλον διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἢ τὸ πολύ;

2. Διὰ τί τὰ κύματα πρότερον φοιτᾷ ἐνίοτε τῶν ἀνέμων; ἢ ὅτι πρὸς τῇ ἀρχῇ τοῦ πνεύματος ἢ θάλαττα ὡςθεῖσα

πρῶτη τὴν ἐχομένην αἶε ταύτην ποιεῖ; διόπερ οὕτως αὐτῆς συνεχῶς καθάπερ μιᾷ πληγῇ συνεχῇ πάσαις γίνεται. τὸ δὲ ἐν ἐν χρόνῳ γίνεται, ὥς συμβαίνει τὴν τε πρῶτην καὶ τὴν ἐσχάτην ἅμα κινεῖσθαι. ὁ δὲ ἀὴρ ἔσῃσχει τὸτο, ὅτι ἔστι ἐν ὧμα συνεχές, τῷ πολλὰς πάντοθεν ἀντικρῆσεις λαμβάνειν, αἱ πολλάκις κωλύουσι τὴν πρῶτην καὶ νεανικωτάτην κίνησιν, τὴν τε θάλασσαν οὐ ποιοῦσι τοῦτο διὰ τὸ βαρυτέραν καὶ δυσκινήτοτέραν αὐτὴ εἶναι.

Διὰ τί τὰ πλοῖα γέμειν δοκεῖ μᾶλλον ἐν τῷ λιμένι ἢ ἐν τῷ πελάγει, καὶ θεῖ δὲ βάττον ἐκ τοῦ πελάγους πρὸς τὴν γῆν ἢ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸ πέλαγος; ἢ ὅτι τὸ πλεόν ὕδωρ ἀντερίζει μᾶλλον ἐκ τοῦ ὀλίγου, ἐν δὲ τῷ ὀλίγῳ δύκε, διὰ τὸ κρατεῖν αὐτοῦ μᾶλλον; ὠθεῖ γὰρ κάτω τὸ ὕδωρ ἄνωθεν. ἐν μὲν οὖν τῷ λιμένι ὀλίγη ἐστὶν ἡ θάλασσα, ἐν δὲ τῷ πελάγει βαθεῖα. ὥς καὶ ἄγειν πλεόν δοξεῖ ἐν τῷ λιμένι καὶ κινήσεται χαλεπώτερον διὰ τὸ δεδυνέναι μᾶλλον καὶ ἥττον ἀντερίζει τὸ ὕδωρ. ἐν τῷ πελάγει δὲ τάναντία τῶν ἐστὶν.

Διὰ τί, ὅταν τι ριφθῇ εἰς τὴν θάλατταν κυμαίνουσαν, οἷον ἡ ἀγκυρα, γαλήνη γίνεται; ἢ διότι ἴσεται ἡ θάλαττα τῷ φερομένῳ, μεθ' ἧς ἀὴρ συγκαταφέρεται, ὃς ἐπ' εὐθείας κάτω φερόμενος καὶ ἐνταῦθα ἐπισπασθεὶς συνεπίσπᾳται τὸ ἐκ πλαγίου κινῶν τὴν θάλατταν; ὁ δὲ κλύδων τῆς θαλάττης οὐκ ἄνωθεν κάτω γίνεται ἀλλ' ἐπιπολῆς· οὐ λήξαντος γαλήνη γίνεται. ἔτι συνίσα ἡ θάλασσα εἰς τὰ διασῆντα τῷ φερομένῳ δίνην ποιεῖ. ἡ δὲ δίνη κύκλῳ φέρεται. ἐπεὶ δὲ ἡ εὐθεῖα τοῦ κύκλου κατὰ σημείον ἄπτεται, τὰ δὲ κύματα ἐπ' εὐθείας λοξῶς φέρεται, συμβαίνει ἂν αὐτὰ τοῦ ἐξωτάτου τῆς δίνης κατὰ σημείον ἄπτεσθαι, διὰ τε τὰ εἰρημένα καὶ διὰ τὴν τῆς δίνης φορὰν, ἢ προσίσα ἀπωθεῖται αὐτά. ἀκύμου δὲ ὄντος τοῦ κατ' αὐτὴν τόπου, γαλήνην ἐν τῇ ῥήξει αὐτῆς συμβαίνει γίνεσθαι, ὅτι συγκαταβάς ὁ ἀὴρ τῷ ἐνεχθέντι κάτω, ἀναφερόμενος καὶ ὠθῶν ἄνω τὴν θάλατταν ὥσπερ κομφολογῶ αὐτήν· ἡ γὰρ κομφόλυξ ὑγρῷ ὑπ' αἰέρος κάτωθεν ἀνωθυμένου ἐστίν. κομφόλυξ δὲ πᾶσα λεία καὶ γαλήνως ἐστίν. σημεία δὲ τῶν εἰρημένων ἐστὶ· μετέωρος γὰρ ἡ κατὰ τὸ ἐνεχθὲν κάτω θάλαττα τῆς πέριξ γίνεται μικρὸν ὕψερν.

Διὰ τί ἐνίοτε πλοῖα θέοντα ἐν τῇ θαλάττῃ εὐδίας κα-

3. ὁ om C^oY^o. || 4. ἀτμίζει C^o. || 13. δύναι X^o. || 20. ἢ om X^o. || 21. ἐγγύτερον X^o. || τὸ C^oY^o. || 28. τὴν om C^o. || 29. διὰ τῶν] καὶ διὰ τῶν C^o. || 31. κεγχραμῶν X^o. || 39. θάλασσα X^o.

4. ἅμα καὶ κινεῖσθαι C^oX^oY^o, ἅμα κενεῖσθαι re Y^o. || 8. εἶναι αὐτὸ X^o. || 11. πρὸς X^o. || 13. κάτωθεν Y^o. || 14. ἄνω C^oY^o, κάτωθεν X^o. || 19. τι om C^oX^oY^o. || θάλασσαν X^oY^o. || 23. πελαγίου Y^o. || θαλάσσης Y^o. || 27 et 29. κατὰ τὸ σημείον C^o. || 28. ὑπ' X^o. || 31. γαλήνη C^oY^o. || 33. ὁ om X^oY^o. || 34. καθάπερ X^oY^o.

τακίνεται καὶ ἀφανῆ γίνεται, ὥστε μὴδὲ ναυάγιον ἀνα-
 κλείν; ἢ ὅταν ἀντρώδης τόπος ἐν τῇ ὑπὸ τὴν θάλατταν γῆ
 βαγῇ, ἅμα εἰς τὴν θάλατταν καὶ ἔσω ἀκολουθεῖ τῇ τοῦ
 πνεύματος φορᾷ; ὁμοίως δὲ καὶ πάντῃ φερομένη κύκλω
 φέρεται κάτω. τῆτο δ' ἔστι δῖνος. τὰ δὲ περὶ Μεσσην ἐν 5
 τῷ πορθμῷ πάσχει μὲν τῆτο διὰ τὸν ῥῆν (γίνονται γὰρ αἱ
 δῖναι ὑπὸ τούτου) καὶ κατακίνεται εἰς βυθὸν διὰ ταῦτα τε,
 καὶ ὅτι θάλαττά τε βαθεῖα καὶ γῆ ὑπαντρος μέχρι πόρρω
 φέρουσιν οὖν εἰς ταῦτα ἀποβιαζόμεναι αἱ δῖναι· διὸ οὐκ
 ἀνακλαῖ αὐτόθι τὰ ναυάγια. ὁ δὲ ῥῆς γίνεται, ὅταν παυ- 10
 σαμένου τῷ προτέρου ἀντικνεύσει ἐπὶ τῆς θαλάττης ρεύσεως
 τῷ προτέρῳ πνεύματι, μάλιστα δὲ ὅταν νότος ἀντικνεύσῃ.
 ἀντικνεύοντα γὰρ ἀλλήλοις τὰ ρεύματα παρεκθλίβεται ὥσ-
 περ ἐν τοῖς ποταμοῖς, καὶ γίνονται αἱ δῖναι. φέρεται δὲ
 ἐλπιτομένη ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἀνωθεν ἰσχυρὰ ὕσα. ἐπεὶ 15
 ὡς εἰς πλάγιον οὐκ ἔστιν ὁρμᾶν (ἀντρωθεῖται γὰρ ὑπ' ἀλλή-
 λων), ἀνάγκη εἰς βάθος ὠθεῖσθαι, ὥς καὶ ὁ ἀν ληφθῇ ὑπὸ
 τῆς δῖνης, ἀνάγκη συγκαταφέρεσθαι. διὸ ἀνάσιμα τὰ
 πλοῖα ποιοῦνται· ἥδη γὰρ ὁρβὸν ποτε μνημονεύεται κα-
 ταποθέν.

6 Διὰ τί ἡ θάλαττα λευκότερα ἢ ἐν τῷ Πόντῳ ἢ ἢ ἐν
 τῷ Αἰγαίῳ; πότερον διὰ τὴν ἀνάκλασιν τῆς ὄψεως τὴν γο-
 νομένην ἀπὸ τῆς θαλάττης εἰς τὸν αέρα; ὁ μὲν γὰρ περὶ
 τοῦ Πόντου ἀγρὸς καὶ λευκός, ὥς καὶ τῆς θαλάττης
 ἡ ἐπιφάνεια τοιαύτη φαίνεται, ὁ δὲ ἐν τῷ Αἰγαίῳ κυανῆς 25
 διὰ τὸ μέχρι πόρρω εἶναι καθαρός, ὥστε καὶ ἡ θάλαττα
 ἀνταυγοῦσα τοιαύτη φαίνεται. ἢ ὅτι πᾶσαι αἱ λίμναι
 λευκότεραι τῆς θαλάττης; ὁ δὲ Πόντος ἐστὶ λιμνώδης διὰ
 τὸ πολλὰς ποταμὺς εἰς αὐτὸν ρεῖν. αἱ δὲ λίμναι διαλευ-
 κότεραι τῆς θαλάττης καὶ τῶν ποταμῶν· γράφουσιν γὰρ οἱ 30
 γραφεῖς τὰς μὲν ποταμὺς ὠχρὰς, τὴν δὲ θάλατταν κυανέαν.
 ἢ ὅτι διὰ μὲν τῷ ποτίμῳ διέρχεται ταχὺ ἡ ὄψις,
 καὶ ἐκ ἀνακλᾶται πρὸς τὸν αέρα, ἀπὸ δὲ τῆς θαλάσσης
 οὐ; ἔτ' ἀνω ἀνακλᾶται διὰ τὰ μὴ λεῖον εἶναι τὸ ὕδωρ·
 κάτω δὲ ἀποκάμνει βαδίζουσα· διὸ μέλαινα φαίνεται. ἐν 35
 δὲ τοῖς λιμνώδεσιν ἐπιπολῆς ὄντος τῷ ποτίμῳ, κάτω δὲ τῷ
 ἀλμυρῷ, ὃ διέρχεται, ἀλλ' ἀνακλᾶται πρὸς τὴν αὐγὴν·
 διὸ φαίνεται λευκὴ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς.

7 Διὰ τί ἡ θάλαττα τῷ ποτίμῳ ὕδατος ἥττον ψυχρά,

καὶ τὰ ἀλυσκὰ τῶν γλυκύν; πότερον ὅτι πυκνότερα
 θάλαττα καὶ μᾶλλον σῶμα; τὰ δὲ τοιαῦτα ἥττον
 χεται, ὥσπερ καὶ θερμαίνεται μᾶλλον· σιγαλωτέρα
 τοῦ θερμοῦ διὰ τὴν πυκνότητα. ἢ ὅτι λιπαρότερα ἢ
 λαττα; διὸ καὶ οὐ σβέννυσιν τὴν φλόγα. ὁμοίως δὲ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων. τὰ δὲ λιπαρότερον θερμότερον. ἢ ὅτι
 πολὺ ἔχει, ὥς ἐξηρότερον; τὸ δὲ ἐξηρότερον θερμότερον

Διὰ τί ἡ θάλαττα εὐδιοκτοτέρα τῷ ποτίμῳ, κα-
 τέρα ὕσα; λεπτότερον γὰρ τὸ ποτίμιον τῷ ἀλμυρῷ. ἢ
 τὸ λεπτὸν αἶτιον, ἀλλ' εὐθυμῖαι τῶν πόρων πλεῖσαι
 μέγισται εἰσιν; τὸ μὲν ἐν ποτίμῳ πυκνὸν διὰ λεπτομέ-
 εἰς, τὸ δὲ ἀλμυρὸν μεγάλη ἔχει τὰ διάκονα. ἢ ὅτι
 θερμότερον ἢ θάλαττα; γῆ μὲν γὰρ ἐκ ἔσω, ἡ δὲ ἀπὸ
 βαρεῖα ὕσα ὑφίσταται. τὰ δὲ ποτίμια γεωδῆ. αὐτὰ δὲ 15
 τῷ μεταξὺ φερομένη ἀναθολῶται ταχὺ.

Διὰ τί ἐν τοῖς βορείοις εὐδιοκτοτέρα ἡ θάλαττα
 ἐν τοῖς νοτίοις; ἢ ὅτι ἐν τῇ γαλήνῃ χρώμα ἔχει ἡ
 λαττα; λιπαρὸν γὰρ ἐνεστὶν ἐν τῷ ἀλμυρῷ χυμῷ.
 μῖον δὲ ἐκκρίνεται γὰρ ἔλαιον ἐν ταῖς ἀλάσις. οὐ
 20 οὖν ὕψος καὶ ἀλεονοτέρας τῆς θαλάττης διὰ πυκνότη-
 ἐπανθεῖ ἀνω ὁ τοῖτος χυμός. τοῖς δὲ βορείοις ἥττον
 τὸ ψῦχος. ἔστι δὲ τὸ ὕδωρ εὐδιοκτοτέρον τοῦ ἐλαίου·
 γὰρ ἔλαιον χρώμα ἔχει, τὸ δὲ ὕδωρ ἀχρὸν παραμῖ-
 νόμενον σαφεστέραν ποιεῖ τὴν ἔμφασιν.

Διὰ τί λουσάμενοι τῇ θαλάττῃ βάττον ξηρότερα
 βαρυτέρα οὖσα τῶν ποτίμων; ἢ ὅτι παχυτέρα καὶ γ-
 ρῆς ἡ θάλαττα; ὀλίγον οὖν ἔχουσα τὸ ὑγρὸν ξηρά-
 βάττον.

- Διὰ τί τὰ κύματα ἀνεμώδη; ἢ ὅτι σημεῖα ἐστὶ π-
 ματος ἐσομένου; ἔστι γὰρ τὸ πνεῦμα σύνωσις αέρος.
 διὰ τὸ αἰε προωθεῖσθαι γίνεται; προωθεῖ δὲ ὃ συνεχ-
 ὄν τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ ἀρχόμενον. τὸ μὲν δὲ πρῶτον ἰ-
 περ προεμαράνθη, ἄλλο δὲ τῆτο προέωσε καὶ ἄλλῃ
 κνότητα ἤγαγεν καὶ ἀπεμαράνθη. ὥς δὲ ἄλλῃ, ὅταν ἰ-
 35 τὸ προωθούμενον παρῇ, ὅτι ἥξει καὶ τὸ κινῶν· ἀρχόμε-
 γὰρ τῆτο ποιεῖ.

Διὰ τί τὸ κύμα προεκπίπτει τοῦ πνεύματος; ἢ
 οὐχ ἅμα παύεται τὸ πνεῦμα [τὸ] πνέον καὶ ἡ θάλα-
 κυμαίνουσα, ἀλλ' ὕστερον ἡ θάλαττα, ἐνδύχεται τὸ

2. τὴν om C°. || 4. πᾶν τῇ X°. || κύκλω C°Y°. || 5. μέση X°Y°. || 6. γὰρ] δὲ C°. || 8. ὅτι ἢ θ. C°Y°. || βαθεῖα τε C°. ||
 Y°. || καὶ ἢ γῆ C°Y°. || 11. πρότερον Y°, πότερον C°. || θαλάσσης X°Y°. || 12. νότος C°. || 18. ἀνάσιμα C°. || 21. ἢ post ἢ
 X°. || 22. αἰγίον C°Y°, αἰγαλῶ QK°s. || 24. θαλάσσης Y°. || 30. ἐν C°K°. || 31. κυανίαν C°. || 32. ποτίμιον ὃ δ. X°. || 34. π-
 ται C°. || 39. ἥττον C°Y°.

3. ὥς C°. || 5. καὶ om C°. || δὲ om C°Y°. || 11. πυκνὸν om C°. || λεπτοτέραις C°. || 16. ἢ om Y°. || 18. ἐστὶ C°. ||
 ἐκ C°. || 26. οὖσα C°. || τῷ ποτίμῳ C°X°Y°.

σῆσαν πνεῦμα φθαρῆναι πρὸ τῷ γενέσθαι αἰσθητόν. ὥς ἐ
πρότερον τὸ κύμα πνεύματος, ἀλλὰ τὸ μὲν λαμβάνει τὸ
δὲ οὐ. ἢ οὐχὶ τὰ πνεύματα ἅμα πανταχοῦ πνεῖ, ἀλλ'
ἔθεν ἢ ἀρχὴ πρότερον; ἅμα δὲ πνεῖ καὶ τὴν πλησίον θά-
λατταν κινεῖ, αὕτη δὲ τὴν ἐχομένην· καὶ ὅτως ἂν ἐνδὲ 5
πρὸς πρότερον τὸ κύμα ἐκίπτεται. ὑπὸ γὰρ τῆς θαλάσ-
σης καὶ οὐχ ὑπὸ τῷ πνεύματος ἢ κίνησις ἢ θάττων τοῦ
αἵρος ἢ τῆς θαλάττης.

3 Διὰ τί ἐν τῇ θαλάττῃ μᾶλλον νεῖν δύναται ἢ ἐν τοῖς
ποταμοῖς; ἢ ὅτι ὁ νέον αἰεὶ ἐκιστηρίζμενος ἐν τῷ ὕδατι νεῖ 10
ἐν δὲ τῷ σωματωδὲς μᾶλλον ἀποσπριζέσθαι δυνάμεθα,
σωματοδύςτερον δὲ ἐστὶ τὸ θαλάττιον ὕδωρ τοῦ ποταμίου·
παχύτερον γὰρ ἐστὶ καὶ μᾶλλον ἀντερείδειν δυνάμενον.

4 Διὰ τί ποτε ἐν τῇ θαλάττῃ πλείων χρόνον διατελεῖν
δύναται ἢ ἐν τῷ ποταμῷ; ἢ διότι τὸ ποτάμιον ὕδωρ 15
λεπτὸν ἐστίν; μᾶλλον ἢ παρεισδυνάμενον πνέγει.

5 Διὰ τί ἡ μὲν θάλαττα κάσεται, τὸ δὲ ὕδωρ οὐ; ἢ
κάσεται μὲν κάμεινα, ἢ δὲ θάλαττα ἥττον σβέννυσσι τὸ πῦρ
διὰ τὸ λιπαρωτέρα εἶναι; σημεῖον δὲ ὅτι λιπαρωτέρα· ἀπὸ
γὰρ τῶν ἀλῶν ἔλαιον ἀφαιρεῖται. ἢ καὶ ἥττον δύναται 20
αἰ πόροι ἀρμόττειν τῷ πυρὶ διὰ τὸ παχύτεροι εἶναι, καὶ
μᾶλλον γε δὴ, ἅτε καὶ τῶν ἀλῶν ἐνυπαρχόντων; ὥσπερ
ἐν τῷ ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ ἥττον σβασκόν, καὶ τὸ ξηρὸν μάλ-
λον κατὰ λόγον καυσικόν ἐστί, καὶ ἕτερον ἐτέρῃ μᾶλλον,
τῷ ἐγγυτέρῳ τῷ θερμῷ εἶναι, τὸ ξηρότερον δὲ τῇ θαλάττῃ· 25
ἄμφω δὲ ταῦτα μᾶλλον ὑπάρχει.

6 Διὰ τί ἀπὸ μὲν τῆς θαλάττης οὐκ ἀποπνεῖ ἔωθεν
ψυχρόν, ἀπὸ δὲ τῶν ποταμῶν; ἢ ὅτι ἡ μὲν θάλαττα
ἐστὶν ἐν ἀναπεπταμένοις τόποις, οἱ δὲ ποταμοὶ ἐν ζενοῖς;
ἢ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς θαλάττης αὔρα εἰς πολὺν τόπον σκι- 30
θιαι, ὥς εἶναι ἀσθενής, ἢ δὲ ἀπὸ τῶν ποταμῶν ἀθρόως
φέρεται καὶ μᾶλλον ἰσχύει, διὸ μᾶλλον εἰκότως φαίνεται
ψυχρά. ἢ ἡ τῷτο ἐστὶν αἴτιον, ἀλλ' οἱ μὲν ποταμοὶ ψυ-
χροὶ εἰσιν, ἢ δὲ θάλαττα ἔτε θερμὴ ἔτε ψυχρά; γίνεται
δὲ ἡ αὔρα καὶ ἡ ἀναπνοὴ θερμαινομένων ἢ ψυχομένων 35
τῶν ὑγρῶν· ὁπότερον γὰρ ἂν τούτων πάσχη, ἐξαερούται,
ἐξαερουμένου δὲ τῷ ὕδατος ὁ αἰρὸς ὁ γινόμενος φέρεται, ὃ
ἐστὶν αὔρα. τὸ μὲν ἔν ἀπὸ τῶν ψυχρῶν ψυχρόν εἰκότως
ἀποπνεῖ, τὸ δὲ ἀπὸ τῶν σφόδρα θερμῶν ἀποπνέον ψύχε-
ται καὶ γίνεται ψυχρόν. τοὺς μὲν οὖν ποταμοὺς ψυχρὰς 40
σθαι τὸν τόπον.

ἅπαντας εὖροι τις ἂν, ἢ δὲ θάλαττα οὔτε ψυχρά οὔτε
θερμὴ σφόδρα ἐστίν. οὔτε οὖν τὸ ἀποπνέον ψυχρὸν ἀπ'
αὐτῆς ἐστὶ, διὰ τὸ μὴ ψυχρὰν εἶναι, ἔτε ψύχεται ταχύ,
διὰ τὸ μὴ θερμὴν εἶναι σφόδρα.

Διὰ τί ἐν τοῖς μείζονσι πελάγεσι βραδύτερον καθί- 17
σεται κύματα ἢ ἐν τοῖς βραχέσιν; ἢ ὅτι ἐκ τῆς πολλῆς
κινήσεως βραδύτερον καθίσταται πᾶν ἢ ἐκ τῆς ὀλίγης; ἐν
δὲ τοῖς μεγάλοις πελάγεσι πλείων ἢ ἀμωπτις γίνεται ἢ
ἐν τοῖς βραχέσιν. ἔθεν οὖν ἄλογον τὸ πλείον βραδύτερον
καθίστασθαι.

Διὰ τί τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ ψυχρὸν μὲν οὐ πότιμον, 18
θερμαινόμενον δὲ μᾶλλον γίνεται πότιμον, καὶ θερμὸν δὲ
ὄν καὶ ἀποψυχόμενον; ἢ διότι εἰς τὸ ἐναντίον ἀπὸ τοῦ
ἐναντίου πέφυκε μεταβάλλειν; ἐστὶ δὲ τὸ πότιμον τῷ ἀλ-
μυρῷ ἀντικείμενον· καὶ θερμαινόμενον μὲν ἀφθίεται τὸ
ἀλμυρὸν, ψυχομένον δὲ ὑφίσταται.

Διὰ τί τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὕδατα 19
γλυκέα [ὕδατα] ἀλλ' ἔχ' ἀλμυρά; ἢ διὰ τὸ ποτιμώτερα
διηθέμενα γίνεσθαι; διηθεῖται δὲ τὸ ἐγγύτερον τῆς θαλάτ-
της μᾶλλον.

Διὰ τί τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ ἐκ ἀπόρρυτον ἐστίν; ἢ διότι 20
τὸ μὲν βαρὺ ζάσιμον, τὸ δὲ ἀλμυρὸν βαρὺ; διὸ καὶ τὰ
θερμὰ μόνον τῶν ἀλμυρῶν ὑδάτων ἀπόρρυτά ἐστίν. ἔχει
γὰρ κυφότητα ἐν αὐτοῖς, ἢ κρατεῖ τῆς κατὰ τὴν ἀλμυ-
ρίδα βαρύτητος· τὸ γὰρ θερμὸν κυφώτερόν ἐστιν. ἔτι τὰ
μὲν ἀπόρρυτα διηθεῖται διὰ τῆς γῆς· ἡθεμένον δὲ αἰεὶ μά-
λιστα ὑφίσταται τὸ παχύτερον καὶ βαρύτερον, ἐκκρίνεται
δὲ τὸ κῦφον καὶ καθαρόν· ἐστὶ γὰρ τὸ μὲν ἀλμυρὸν βαρὺ,
τὸ δὲ γλυκὺ κῦφον. διόπερ ἐστὶ γλυκέα τὰ ἀπόρρυτα. τὸ
δ' αὐτὸ αἰτίον ἐστὶ καὶ διὰ τί τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ κινέμενον
καὶ μεταβάλλον γλυκύτερον γίνεται· κυφώτερον γὰρ καὶ
ἀσθενέστερον διὰ τὴν κίνησιν γίνεται.

Διὰ τί ἐν τῇ Διβύῃ ἐὰν ὀρύξῃ τις παρὰ τὴν θάλατ- 21
ταν, τὸ πρῶτον πότιμον, εἰθ' ἀλμυρὸν γίνεται ταχύ, ἐν δὲ
τοῖς ἄλλοις τόποις ἥττον ποιεῖ τοῦτο; πότερον ὅτι τὸ μὲν
πρῶτον τὸ ὑπάρχον ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ καὶ τὸ πεπεμμένον
ὑπὸ τῆς γῆς ἐστίν, ὅταν δὲ χρονισθῇ, ἢ θάλαττα προσθη-
θιμένη διὰ τὸ πρόσφατον εἶναι ποιεῖ ἀλμυρώτερον; ἐν δὲ
τοῖς ἄλλοις ἢ ἐκ ἔχει ἢ πολὺ ὕδωρ διὰ τὸ μὴ ξηραίνε-
σθαι τὸν τόπον.

9. δύναται X°. || 12. σωματωδύςτερον μᾶλλον δὲ X°. || 16. ἐν] δὲ X°. || παρεισδυνάμενον C°. || 22. ἄλλων C°. || 26. δὲ om C°X°. ||
29. ἐν post ἐστὶν et 30. ἐν et 33. οὐ om C°. || 35. ἢ ψυχομένον om X°. || 38. ψυχρὸν om C°X°Y°. || 40. ἅπαντας ψυχρὰς X°.

1. εὖροι om C°. || 5. βραδυτέρα X°. || 9. πλείον om C°X°Y°. || 13. ὑπὸ C°X°Y°. || 16. ὑφίσταται C°. || 21. τί δὲ τὸ X°. ||
24. ἢ X°. || 26. διηθεμένον X°. || 38. πρόσφατον C°.

- 22 Διὰ τί τοὺς ἄλλας βάττον τήκει τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ ἢ τὸ πότιμον; ἢ διότι τὸ μὲν τήκεσθαι ἐς τὸ ὑπὸ τῷ ὑγρῷ θερμῷ εἰσιόντος διαιρεῖσθαι, ὥς ἐστιν ὕδρον εἶναι; ἢ τήκει δὲ ἢ τὰ ὅλως μὴ δυνάμενα εἰσιέναι, ἢ τὰ ὅπως ὥς ἐστιν μὴ θιγάνειν. μόλις δὲ τήκει τὰ ῥαδίως διεξιόντα· τὰ δ' ἐκίοντα βιάζομενα, ταῦτα τάχιστα διαιρεῖ. οὐκ εἰσέρχεται δὲ τὰ λίαν μεγαλομερῆ· ὑπερέχει γὰρ τῶν πόρων. τὰ δὲ μικρομερέστερα διέρχεται ἢ ψαυόμενα. ἐς δὲ τὸ μὲν πότιμον λεπτόν, τὸ δὲ ἀλμυρὸν παχύτερον. ὥς τὸ μὲν ῥαδίως διὰ τὴν λεπτότητα διαδύον μόλις τήκει, τὸ δὲ εἰσέρ- 10 χεται μὲν ἥττον δὲ διὰ τὸ μεγαλομερέστερον εἶναι διαιρεῖ, καὶ βιάζεται βάττον.
- 23 Διὰ τί τὸ ὕδωρ ἥττον φαίνεται λευκόν, ἐὰν κινήται, αἶον, καὶ ἢ φρίκη; διὸ καὶ Ὀμηρος ἀρχομένου φησὶ τοῦ πνεύματος, "μελαίνει δὲ τε πόντος ὑπ' αὐτῷ." ἢ διὰ δύο 15 αἰτίας, ἐγγυθεν μὲν τῆς ὀψείας οὐδης, διὰ τὸ διέναι τὴν ὄψιν μᾶλλον ἡμεῖντος, κινουμένη δὲ μὴ εὐθυπορεῖν· τὸ δὲ διαφανὲς λευκὸν φαίνεται. δι' ὅ γὰρ μὴ διέρχεται ἢ ὄψις, μέλαν φησὶν εἶναι. διὸ καὶ ὁ ἀὴρ πόρρωθεν μέλας φαίνεται, ὁ δὲ ἐγγυὲς λευκός, καὶ θαλάττης τὸ μὲν ἐγγυὲς 20 λευκόν, τὸ δὲ πόρρωθεν κυανοῦν καὶ μέλαν. πόρρωθεν δὲ, κινουμένης πως τῆς ὀψείας, καὶ τῷ διανακλᾶσθαι ἀθρόον τὴν ὄψιν, ἐὰν ἡμεῖς πρὸς τὸ φῶς, κινουμένου δὲ μὴ δύνασθαι.
- 24 Διὰ τί ἐν τοῖς βαθύσι πελάγεσι τὸ κύμα οὐκ ἐπι- 25 γελᾷ, ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς; πότερον ὅτι τὸ μικρὸν φερόμενον ὕδωρ διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ ἀέρος μᾶλλον ἢ τὸ πολὺ; διὸ θραύεται πατάξαν μᾶλλον. ἐν μὲν ἔν τῷ βαθύ τὸ κινούμενον, ἐν δὲ τῷ βραχεῖ ὀλίγον.
- 25 Διὰ τί οἱ πρὸς νότον τόποι ἀλυκώτεροι τὰ ὕδατα 30 ἔχουσιν; ἢ διὰ τὸ τὴν θάλατταν ὑπὸ νότου ὠθεῖσθαι ὑπὸ τὴν γῆν κεράννυται;
- 26 Διὰ τί τῶν ὑδάτων τὸ ἀλμυρὸν ἐπὶ τῷ γλυκεῖ οἶνω μᾶλλον ἐπιπολάζει ἢ ἐπὶ τῷ αὐστηρῷ; πότερον ὅτι μᾶλλον ἔχει γῆν ὁ γλυκὺς, ὥσπερ ἡ ἀσαφής; ἢ ὅτι βαρύτε- 35 ρος καὶ γλισχρότερος ὁ γλυκὺς, ὥσθ' ἥττον μίγνυται, μὴ μίγνυμενος δὲ ἐφίεται.
- 27 Διὰ τί ὅλως ἐφίεται γεῶδες ὄν; ἢ γὰρ οἰκεία φορὰ κάτω. πότερον ὅτι μᾶλλον ἔχει γῆν ὁ γλυκὺς; ἢ διὰ τὴν θερμότητα, καθάπερ οἱ ἄλλοι; ὅμοιον γὰρ ἐξανθήματι δι' ἄλλην αἰτίαν; εἰ γὰρ οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῷ γλ μᾶλλον, ἐκ ἄλλοι; θερμότητος γάρ.
- Διὰ τί τὰ κύματα πρότερον φοιτᾷ ἐνίοτε τῶν μω; ἢ διότι καὶ τελευτᾷ ὕστερον; τὸ γὰρ πρῶτον πνεῦσανε προδιαλύεται τῷ ὠσθέντος κύματος· ἀφανεῖται οὐκ αὐτὸ τὸ πρῶτον ὠσθέν, ἀλλ' αἰεὶ ἢ ὥς τις γίνεται ἐχομένου.
- Διὰ τί αἱ κυματοδέστεραι γαῖαι σερραὶ γίνονται; 1 λᾶκεις οὕτω σφόδρα ὥσπερ ἡδαφισμέναι; καὶ ἢ μὲν ματώδης γῆ σερρά, ἢ δὲ ἀποθεν χαῦνος. ἢ διότι ἢ μ ἄμμος ἢ πόρρωθεν ἐκβάλλεται ὑπὸ τῷ κύματος, ἀλλ μείζων μᾶλλον; ὥσπερ καὶ τῇ χειρὶ βάλλειν πόρρω τὸ ἐλάχιστον μάλιστα δυνατόν. ἔπειτα πολλῶν κυκωμ τὰ ἐλάχιστα ἐμπέκτοντα πυκνοῖ. ἢ δὲ τοῦ κύματος φῶτος κίνησις ἐδαφίζει, κινεῖ δὲ ὥς ἐστι. διὰ μὲν αὖ τὰ μικρότατα μὴ πόρρω δύνασθαι πηδᾶν, ἐκ μικρῶν ο δὲ συντέθεται· διὰ δὲ τὸ πολλὰ κινεῖσθαι συνη γίνεται πικτούσης ἄμμου, ὥς ἀν' συναρμύσῃ· διὰ δὲ κῆμα τὸ τελευταῖον ἐδαφίζεται, καὶ τὸ ἡρέμα ὕδρον ο καλλᾷ. ἢ δὲ πόρρω ξηρὰ τε ὕδα διίσταται, καὶ ἐκ με των ἐς λίθιδίων καὶ ἀνεδαφίσης.
- Διὰ τί τῆς θαλάσσης τὰ ἄνω τῶν ἐν τῷ βάθει, μυρῶτερα καὶ θερμότερα; ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς φρε τοῖς ποτίμοις τὸ ἐπιπολῆς ἀλμυρώτερον τῷ εἰς βάθος· ο τοι ἔδει τὸ κατωτέρω· βαρύτερον γὰρ τὸ ἀλμυρὸν. ἢ δὲ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἀνάγει αἰεὶ τὸ ελαφρότατον ἀπὸ ὕγρων; τὸ δὲ ποτιμώτερον αἰεὶ κυφώτερον, μᾶλλον δὲ αἰ γει ἀπὸ τῶν ἐγγυτέρω τόπων. ὥς καὶ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῶν ἐπιπολῆς καὶ τῶν ποτίμων ἀνάγκη τὸ λεπτέρον ἀλμυρώτερον εἶναι, ἀφ' ὧν ἀνῆκται, ἢ ἀφ' ὧν μὴ ἢ ἔλαττον τὸ γλυκύ. διὰ τοῦτο δὲ καὶ θερμότερα τὰ αἰ τὸ γὰρ ἀλμυρὸν θερμότερον τῷ ποτίμῳ. διὸ καὶ φασὶν ρες τῶν ἡρακλειτιζόντων ἐκ μὲν τοῦ ποτίμου ξηρανομέ καὶ πηγνυμένους λίθους γίνεσθαι καὶ γῆν, ἐκ δὲ τῆς θαλάσσης τὸν ἥλιον ἀναθυμιάσθαι.
- Διὰ τί τῆς θαλάττης τὰ πρὸς τῇ γῇ γλυκυτέρα ἐς ἢ διότι ἐν τῇ κινήσει μᾶλλον ἐσιν; κινούμενον δὲ τὸ ἀλμυρὸν γλυκυτέρον γίνεται. ἢ ὅτι καὶ ἐν τῷ βάθει αἰμα

2. ὑγρῷ ἢ θερμῷ C°Y°. || 6. τάχιστα δὲ διαιρεῖ C°. || 10. τὴν om C°Y°. || 11. δὲ καὶ διὰ X°. || 15. μελαίνει C°X°Y°. || 1 μὴ] διὰ τὸ μὴ C°. || 22. τὸ C°Y°. || 30. πρὸς τὸν νότον C°. || 34. μᾶλλον om C°Y°. || ἐμπέκονται C°X°Y°. || 36. μὴ om C°. || 37. μίγνυμενον X°Y°. || 39. ὅτι — ἢ om C°Y°.

2. ἢ C°X°Y°. || 9. γαῖαι C°. || 11. σερραί, ἢ δὲ ἀποθεν Y°. || 12. πόρρω C°. || 15. λοφῶτος X°. || 17. τὰ μακρότατα μὴ λ μὴ τὰ μακρότατα Y°, μὴ τὰ μικρότατα C°. || 22. ἀνεδαφίσης C°. || 26. τῷ κ. X°Y°. || 29. βαρύτερον codices. || ἐγγυτέρω codices. || 32. θερμότερα ἄνω X°. || 35. γινέσθαι C°Y°.

ρῶτερόν ἐστι τὸ ὕδωρ, τὰ δὲ πρὸς τῇ γῇ ἥττον ἐστὶ βαθέα. διὸ καὶ τάγχιβαθὴ ἀλμυρὰ ἐστὶ καὶ ἔχ' ὁμοίως γλυκεά. τότε δ' αἴτιον ὅτι βαρὺ ὂν τὸ ἀλμυρὸν φέρεται μᾶλλον εἰς βάθος.

2 Διὰ τί ἡ θάλαττα μόνον τῶν ὑδάτων καίεται, τὰ δὲ 5 πότιμα καὶ ποτάμια ὕ; πότερον ὅτι γῆν πολλὴν ἔχει; δη- λοῦσι δὲ οἱ ἄλλοι. ἡ δὲ διότι λιπαρά; δηλοῖ δὲ τὸ ἐν τοῖς ἁλασιν ὑφιστάμενον ἔλαιον.

3 Διὰ τί ἐν ταῖς λίμναις ἄμμος ἔγινεται ἢ ἥττον ἢ ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ τοῖς ποταμοῖς; ἢ ὅτι ἐν τῇ θαλάττῃ 10 πέτραι γίνονται, καὶ ἡ γῆ ἐκκέκασται μάλιστα; ἢ δὲ ἄμμος ἐστὶ πέτρα ἐψηγμένη εἰς μικρὰ καὶ ἐλάχισα μόρια. ψήχεται δὲ διὰ τὴν πληγὴν τῶν κυμάτων. ἐν δὲ ταῖς λίμ- ναις οὐ γίνονται ὁμοίως πέτραι καθαφαί, οὐδὲ θραύονται ὁμοίως διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι κύματα ὁμοίως. ἐν δὲ τοῖς 15 ποταμοῖς μᾶλλον, ὅτι τὴν μὲν γῆν καταφέρουσι, τὰς δὲ πέτρας τῇ πληγῇ θραύουσιν.

4 Διὰ τί, ὅταν ἡ λίμνη ἢ κοπάσῃ ἢ ξηρὰ γένηται, ἀποκάεται ὁ σῆτος ἐν τῷ πεδίῳ μᾶλλον; πότερον ὅτι τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῇ λίμνῃ ἀπατμίζον τῇ ἀτμίδι θερμαίνει τὸν 20 αἶρα, ὥς ἐλάττω καὶ ἀσθενεστέρας ποιεῖ τὰς πάγους ἢ ἐν τοῖς κοίλοις καὶ προσελώδεσι τόποις; ἢ ἐκ τῆς γῆς, ὥς περ λέγεται, τὰ ψύχῃ ἀρχεται καὶ λανθάνει εἰσδύμενα; ξη- ρὰς ὅν ὕψους τῆς λίμνης, διὰ πλείονος τόπου ἢ ψυχρότης πλείων προσπίπτουσα πῆγνυσι καὶ ἀποκαίει μᾶλλον. ἐν δὲ 25 ταῖς τοιαύταις χώραις τὰ ψύχῃ κατωθεν γίνονται, ὥς περ καὶ δοκεῖ. καί τισι ἡ γῆ θερμὴ τῷ χειμῶνος· ἀλλὰ διὰ τὸ ἐφυγρον εἶναι κατέφυκται τὸ ἐπιπολῆς θερμὸν τὸ ἐν τῇ γῇ. τὸ γὰρ ὑγρὸν ἔτε ἔτω πόρρω ἐστὶν ὥς μὴ ψύχεσθαι, διὰ τὴν ἐνῶσαν θερμότητα ἐν ταῖς ὑγροῖς, ἔτε ἔτως ὀλίγον 30 ὥς μὴ ἐν ἰσχύειν, διὰ τὸ διάβροχον εἶναι τὴν γῆν. οἷον ἔν δια τὴν ψύξιν αὐτῇ συμβαίνει ἐπὶ κρυάλλῃ περιπα- τεῖν καὶ οἰκεῖν.

5 Διὰ τί ἡ θάλαττα ἀλμυρὰ καὶ πικρά ἐστίν; ἢ ὅτι ἐν τῇ θαλάττῃ πλείους εἰσὶν οἱ χυμοί; καὶ γὰρ τὸ ἀλμυ- 35 ρὸν καὶ τὸ πικρὸν ἅμα φαίνεται.

6 Διὰ τί τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ ὄσρα καὶ λίθοι σρογ- γύλα γίνονται; ἢ ὅτι ὁμοίως περιθραυόμενα τὰ ἔσχατα εἰς

τὰ ἐσπέρια ἔλθουσιν, καὶ τὸ θερμὸν τὸ ὑπὸ διὰ τὴν ἀσθ- ραίνουσι

Διὰ τί ἡ θάλαττα μὲν πρῶτον πύκναιται, ὅτι αὐτῆς ἐστὶ τῆς βαρυτέρας ὕδωρ; εἰκότως ἐν τῇ πύκνῃ ἐστὶ τὸ γλυκὺ τῶν ἀλμυρῶν γλυκεός, ὃ μίχθῃ τῇ ἡ μᾶλλον μυρὸν διὰ τὸ βάρος καὶ διὰ τὴν πυκνότητα.

ἢ εἴτε ὅν ἔτως εἴτε κατα τὰς φερούσας ἡ εἴτε ἐπὶ τὴν θάλατταν τὸ γλυκὺ ἔλθῃ, καὶ τῆς θαλάττης, ἢ μίγνται αὐτῇ τῶν πόρων, ὕστερον διὰ πλῆθος τὸ ἀλμυρὸν πᾶν ποιεῖ. συμβαίνει γὰρ πεφραγμένων τῶν ἀνοιχθέντων διὰ τὴν πᾶν φέρεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν τῷ σώματος φερόμενων.

Διὰ τί ἡ θάλαττα ὅσα βαρυτέρα τὰ ποτίμα ὑδάτα, μᾶλλον ἐστὶν εὐδίοπτος; πότερον ὅτι λιπαρώτερα; τὸ δὲ ἔλαιον ἐπιχυθὲν ποιεῖ μᾶλλον εὐδίοπτον. ἔχουσα δὲ ἐν αὐτῇ λίπος εἰκότως μᾶλλον εὐδίοπτος ἐστίν. ἢ ἔχ' ἅπαν τὸ ἐλαφρότερον καὶ εὐδίοπτότερον; αὐτὸ γὰρ τὸ ἔλαιον ἐλαφρότερον τῷ ὕδατος, εὐδίοπτότερον δὲ ἔστω. ἢ οὐκ εὐδίο- πτότερόν ἐστιν, ἀλλὰ φαίνεται; τὸ γὰρ πότιμον ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ἀπὸ ρευμάτων ἐστίν, ἢ δὲ πηγῇ συναφίησι μετὰ τῷ ὕδατος καὶ γῆν, ὥς τῷ μὴ καθαρὰ εἶναι τὰ ρεύματα συγκατάγει τὴν γῆν καὶ ἰλύν. αὕτη ὅν ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἥττον εἶναι εὐδίοπτον.

Διὰ τί οἱ νέοντες ἐν τῇ θαλάττῃ λαπαροὶ γίνονται; 39 εἰ γὰρ ὅτι πονῶσι, καὶ οἱ τροχιζόμενοι ἰσχυρὸν πονῶσι πό- νον καὶ ἔλαττονται. ἢ ὅτι ἔκαστος πόνος ποιεῖ λάπαξιν, ἀλλ' ὃ μὴ ποιῶν σύντηξιν; ἢ δὲ ἐν τῇ θαλάττῃ διατριβὴ καὶ ὅλως δοκεῖ βρωτικωτέρας ποιεῖν καὶ λαπαρὺς· θερμὴ γὰρ ἐστὶ καὶ ξηρὰ ἢ ἀπ' αὐτῆς ἀτμῆς.

Διὰ τί Πᾶσα λίμνη πότιμος ὅσα πλύνει καὶ ρύπτει 40 τὰ ἱμάτια; πλύνει μὲν γὰρ τὸ γλυκὺ, ρύπτει δὲ τὸ πι- κρὸν, ἅμα δὲ οὐχ οἷον τε ἔχειν ταῦτα. ἢ οὐ τῷ πικρὸν εἶναι ἔθεν ρύπτει, ἀλλ' ἡ γλισχροῦς ρυπτικόν; διὸ καὶ τὰ ἀκροκώλια καὶ ὅσα μυζώδη τοιαῦτα. ὥς καὶ τῶν πι-

2. γλυκεῖα C°Y°. || 5. μόνη C°X°. || 7. δὲ καὶ οἱ C°. || τὸ om X°. || 8. ἁλῶσι C°Y°. || ἐφιστάμενον Y°. || 14. οὐ] οὐδὲ C°X° Y°. || 19. ἀποκαίεται et 25. ἀποκαίει C°, qui ita solet. || 20. τῇ ἀτμίδι] τῷ ἀτμίδι C°. || 21. τὴν πάγους ποιεῖ X°. || 29. ὁδὲ codices. || 31. ἀβροχον C°X°. || 34. ὑγρά C°. || 35. οἱ om C°Y°. || 36. φαίνονται Y°. || 38. γίνονται X°.

3. περὶ C°X°. || 7. ἀλμυρὸν C°Y°. || 8. ἀλμυρὸν C°Y°. || 12. δὲ] οὐν X°. || 13. διὰ τὸ πλ. X°. || ἀλμυρὸν C°. || τῷ X°Y°. || 14. πᾶν om C°. || πόρων ἄν X°. || 18. εὐδίοπτος ἐστίν C°. || 19. ἐπιφυχθέν C°. || 24. γῆς] γὰρ X°. || 26. ὀλόν C°. || 28. λιπαροὶ et 32. λιπαρὺς C°X°Y°. || 29. εἰ] οἱ X°. || τροχαζόμενοι X°.

κρῶν ὅσα τούτῳ μετέχει. ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ συμβέβηκε τῦτα, ὥς τε τῆς νιτρώδους δυνάμεως τὸ μὲν πικρὸν ἐκκαυῖσθαι, ἐμμένειν δὲ τὸ λιπαρὸν καὶ γλῶστρον. τούτῳ μὲν ἔν ῥύπτει, πλύνει δὲ τῷ ποτίμῳ αὐτῆς.

- 41 Διὰ τί τὸ γαληνίζον τῆς θαλάττης λευκὸν φαίνεται, τὸ δὲ κατάφορον μέλαν; ἢ ὅτι τὸ ἥττον ὀρώμενον μελάντερον μᾶλλον φαίνεται; ἥττον δὲ φαίνεται τὸ κινούμενον τῷ ἡρεμῶντος. ἢ διότι τὸ μὲν διαφαινόμενον λευκόν, τὸ δὲ μὴ διαφαινόμενον μέλαν; ἥττον δὲ διαφάίνεται τὸ κινούμενον.

ΚΔ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΑ ΘΕΡΜΑ ΤΑΥΤΑ

Διὰ τί τὸ θερμὸν ὕδωρ, εἰς ἐκτετριμένον ὥσιν ἐλαίῳ, ἥττον θερμὸν ἐστὶ καταχέομενον, τοῦ ἐλαίου θερμῷ ὄντος; ἢ διὰ τὸ λεαίνειν ὀλισθαίνει καὶ ἥττον ἐνθύνει;

- 2 Διὰ τί τὰ ὕδατα ἐν τοῖς φρέασι μετὰ μεσημβρίαν γίνεται τῷ θέρῳ θερμά; ἢ διὰ τὴν κενεότητα ἥδη κεκράτηκε τὸ θερμὸν τὸν αἶρα; πρὸ μεσημβρίας δὲ τὸ θερμὸν λυεῖ τὸ ψυχρὸν καὶ παύει· ἔχ ἅμα δὲ πέταται καὶ κρατεῖ, ἀλλ' ὅταν ἐπιχρονίσῃ.

- 3 Διὰ τί τὸ ὕδωρ θερμότερον ἐνίοτε τῆς φλογὸς γινόμενον ἐ κατακάει τὰ ξύλα, ἢ δὲ φλόξ κατακάει; ἢ ὅτι ἢ μὲν φλόξ λεπτομερές, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς πνεῦμα, τὸ δὲ ὕδωρ μεγαλομερές, ὥς τε ἐκ εἰσθιέται; ἢ δὲ φλόξ καὶ τὸ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων διὰ λεπτότητα εἰσὶν διαλύει.

- 4 Διὰ τί τὸ μὲν ὕδωρ τὸ ζέον οὐ τήκει, ἢ δὲ κοιλία τήκει; πότερον ὅτι τὸ μὲν θερμὸν τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ εἰσέρχεται διὰ λεπτότητα, τὸ δὲ ὕδωρ ἐκ εἰσέρχεται διὰ παχύτητα; ἢ διότι καὶ τὰ ἄλλα κωλύει τήκεσθαι τὸ ὑγρὸν; ὅθεν γὰρ ἐν ὑγρῷ τήκεται. ἐν δὲ τῇ κοιλίᾳ τὸ ὑγρὸν εἰς τὴν κύσιν ὑπονοσῶν ἔτω λυεῖ.

- 5 Διὰ τί τῶν ἀγγείων ὁ πυθμὴν οὐ καίει ἐνόντος τοῦ ὕδατος καὶ ζέοντος, ἀλλὰ καὶ φέρει τοῦ πυθμένος ἐχόμενοι, ἐξαιρεθέντος δὲ καίει; ἢ ὅτι σβέννυται τὸ ἐγγινόμενον θερμὸν ἐν τῷ πυθμένι ὑπὸ τῷ ὕδατος; διὸ καὶ ἐ τήκεται τὰ τηκτά, ἂν μὴ ὑπόφορος ἐμπέσῃ.

- 6 Διὰ τί ἔχ ὑπερξεῖ τῷ χειμῶνος ὁμοίως καὶ τοῦ θε-
ρους τὸ ὕδωρ, οὐ μόνον ὁμοίως θερμαινόμενον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον καὶ ὁμοίως θερμὸν ὄν, καὶ ἔτι μᾶλλον; ἢ διότι ἢ

ὑπερξείς ἐσιν ἢ ἀναβολῇ τῶν πομφαλύγων; τὸ μὲν ὕδωρ αὐτὸ θερμαίνεται τότε οὐθεν ἥττον ἢ τοῦ ψύχρου δὲ πομφαλύγες αἰρεσθαι οὐ δύναται ὁμοίως διὰ τὸ περιέχοντα αἶρα εἶναι ψυχρὸν, ἀλλ' ἐλάττους τε τὴν γῆν αἰρῶνται ὑπὸ τῷ ψύχρῳ θλιβόμεναι, καὶ διακί-
τος τῷ αἵρεσι ταχὺ διακίπτεσιν. ὥς ἐλάττους τε τῷ καὶ τῷ πλήθει γίνονται τοῦ χειμῶνος, τῷ δὲ θέρῳ τῶν. ἢ δὲ ὑπερξείς γίνεται διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ
θος τῷ αἵφρῳ.

- 10 Διὰ τί τὸ μὲν θερμὸν ὕδωρ ῥυτιδοῖ, τὸ δὲ πῦρ μὲν ὄν οὐ; ἢ ὅτι τὸ μὲν πῦρ ποιεῖ πνεῦμα, ὥς τε ἐ περιτείνεται γὰρ τὸ δέρμα. ἢ δὲ κάμψις ῥυτίς ἐστὶν

- Διὰ τί τῶν ἀγγείων οἱ πυθμένες θερμαινόμενοι ὕδατος, ὥς ἂν ἢ ψυχρὸν τὸ ὕδωρ, θερμότεροί εἰς
15 διότι ψυχροῦ μὲν ἐπὶ ὄντος τῷ ὕδατος ἐκκατακλείετο θερμὸν καὶ ἀντιπεριέσεται εἰσω, κωλύομενον ἐξίεναι, δὲ διαθερμανθῇ τὸ ἐνὸν ὕδωρ, αἰκίετι ἀποστέγοντος, διαπνέοντος καὶ ἐλαττόνως γινόμενου τῷ πυρὸς ψυχρῇ γίνεται ὁ πυθμὴν, ὁμοίως ὥσπερ καὶ τὰ βαλανεῖα.
20 γὰρ ταῦτα τῷ χειμῶνος θερμότερα ἢ τῷ θέρῳ διὰ τὸ κατακλείεσθαι τὸ θερμὸν ἐν τῷ χειμῶνι μᾶλλον ἢ
θερεῖ ὑπὸ τῷ περιέχοντος αἵρεσι ὄντος ψυχροῦ.

- Διὰ τί τὸ μὲν ὕδωρ ζέον οὐκ ἐκπαφλάζει, ἢ ἔττος καὶ ἢ φακῇ; καίτοι κορυφώτερον τὸ ὕδωρ τύπτει
25 δὲ κοῦφα ῥῶον ῥῥῖναι πόρρω. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ ἀεὶ ταῦτό, καὶ τῶτο καθαυρόμενον· διὸ εἰ ἐν τῷ ἀργυρῷ καλλύνοντες κερδαίνουσιν· τὸ γὰρ διαρριπτόμενον συρ-
λύνοντες λαμβάνουσι τὰ λεήματα. ἢ διότι ποιεῖ μὴ ἐκπαφλασμένον τὸ θερμὸν ἐξατμίζον καὶ βιαζόμενον
30 ἀντικρίοντα τῇ κατὰ φύσιν αὐτῷ φορῇ; τὸ μὲν ὡς διὰ κορυφότητα καὶ λεπτότητα ἐκ ἀποβιάζεται, ὥς ἐ ἀθροίζεται πολὺ θερμὸν, ἀλλὰ πρὶν ἀλισθῆναι φ-
διακόψαν τὸ αἰεὶ προσελθόν. τὰ δὲ ἔχοντα ἐν α-
σῶμα, οἷον τὰ ροφήματα ἢ ὁ ἀργυρος, διὰ βάρ-
σωματοειδὲς ἔχοντα πολὺ, καὶ ἀνταπιδύοντα διὰ τὸ
βιάζεσθαι βία, ἐξιώντος ἀποσφαιρίζεται ἢ ἂν κρατῇ
θερμὸν· οὐ γὰρ δίδεισι διὰ πυκνότητα, ἀλλὰ κρατεῖ,
ἂν ὑπὸ τῷ ἐπιρρέοντος θερμῷ ἀπορριφθῇ. γίνεται δὲ π-
ἐκ ὥσις, διὰ τὸ ταχὺ φέρεσθαι τὸ θερμὸν κάτωθεν.

5. γίνεται C°. || 6. κατάφορον X°Y°, καταφερόμενον C°. || 8. ὅτι C°. || 19. τε X°Y°. || 21. φλεβίς X°. || 22. τὰ μὲν X°. || 32. οὐκ αἰε C°. || 35. καὶ om C°. || 37. ὑπερξεί X°. || 38. καὶ om C°. || 39. ἢ om C°.

1. ἀνατολή X°. || 3. τὸ om C°. || 4. ἀλλ' ἀλλὰ καὶ X°, ἀλλὰ καὶ τὸ margo X°. || ἐλάττους τε] ἐλαττωσθαι C°X°Y°. || 6. ἐλαττωσθαι τῷ C°Y°. || 7. δὲ om C°Y°. || 18. διαπνέοντος X°. || 19. ὁμοίως om C°. || 20. ἢ ἐκ τῷ X°. || ἐκπαφλάζει C°. || 27. καλόντας C°. || συγκαλύοντες C°. || 38. ἀπορριφῇ C°.

Ο Διὰ τί τὰ μὲν ὀλίγον χρόνον ἐν τῷ θερμῷ βρεχόμενα ἀνοιδῶν, τὰ δὲ πολὺν συμπύπτει καὶ γίνεται ῥυσά; ἢ διότι τὸ θερμὸν ἐκ πεπηγέτος ὑγρὸν ποιεῖ, ἐκ δὲ ὑγροῦ πνεῦμα, τὰ δὲ πυκνὰ ἀραιοῖ; τὸ μὲν ἔν πρῶτον θερμαίνον τὰ πεπηγότα ὑγρότερα ποιεῖ, καὶ ἐξ ὑγρῶν πνευμα- 5 τοποιῶν ὀγκηρά ποιεῖ διαχέον· ὅταν δὲ μᾶλλον θερμαίνῃ τὸ περίξ, ἀραιὸν ποιεῖ, ὥστε ἀποκνεῖται ἡ ἀτμίς, καὶ τὸ ὑγρὸν ξηραίνόμενον συμπύπτειν ποιεῖ τὸς ὄγκους. συμπύπτοντων δὲ ῥυσῶνται τὸ περίξ δέρμα πάντων. ἥ δὲ ἀνωμάλως, ταύτῃ ῥυσὸν γίνεται.

1 Διὰ τί ὑπὸ τῶν θερμῶν ὑδάτων μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν πηγνυνται λίθοι; πότερον ὅτι τῇ τῷ ὑγρῷ ἐκλείψει γίνεται λίθος, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῷ θερμῷ ἢ τῷ ψυχρῷ ἐκλείπει τὸ ὑγρὸν, καὶ ἀπολιθῶνται δὴ διὰ τὸ θερμὸν, καθάπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ τὰς τε πέτρας καὶ τὸς λί- 15 θους καὶ τὰ θερμὰ τῶν ὑδάτων γίνεσθαι. ἢ τὸ θερμὸν ἀπολιθοῖ· καὶ ὑπὸ τῷ ψυχρῷ δὲ λιθῶνται διὰ τὸ τὴν ὑπερβολὴν τῷ πάγῳ τὸ ὑγρὸν ἀναλίσκυσαν σκληρύνειν; ὅλην ἔν ἐκ τῆς ὑπερβολῆς καὶ τὸ ἀπλῶς.

2 Διὰ τί ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι εἰάν τὸν πόδα ἔχῃ τις, 20 ἀραιώντος μὲν ἥσσον δοκεῖ εἶναι θερμὸν, εἰάν δὲ κινήθῃ, θερμότερον; ἢ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος, εἰάν ἐν τῷ πνεύματι τροχάξῃ τις, αἰεὶ ὁ προϊσάμενος αἰὲρ ψυχρότερος· εἰς δὲ τὸ πορωτέρον εἰσιὼν μᾶλλον ἀσθάνεται.

3 Διὰ τί ἐν τῷ ἡλίῳ μᾶλλον ἢ τῇ σκιᾷ τὰ θερμὰ 25 ψύχεται; πότερον ὅτι τὸ θερμὸν τὸ ἐλαττον ὑπὸ τῷ πλείονος φθίρεται; ἢ ὅτι ἐν μὲν τῇ σκιᾷ τὸ ψυχρὸν περιεσπῶς θλίβει τὸ ἐνὸν θερμὸν καὶ ἐκ ἐξ ἐπεξέναι, ὥσπερ καὶ τοῖς θήσκουσι ποιεῖ τὸ ψυχρὸν προσχεόμενον· ἐγκαταλείπει γὰρ τὸ θερμὸν καὶ κωλύει ἐξέναι· καὶ ὅλως τοῦ 30 χειμῶνος ἅπασι συμβαίνει τὰ ἔσθθεν θερμότερα· ἐν δὲ τῷ ἡλίῳ οὐδενὸς ἀντιφράττοντος φέρεται καὶ βάττου ἀπολείπει.

4 Διὰ τί τὸ ἐν τῷ ἡλίῳ θερμαινόμενον ὕδωρ ὥςτε λυ- 35 εῖσθαι ἐκ ἔξιν ὑγιεινότερον; πότερον ὅτι διὰ τὸ ψύχεσθαι; καὶ ἔτι ἐπεὶ τὸ σωματίον φρίττειν ποιεῖ; ἢ ποιεῖ μὲν καὶ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πολλάκις λούηται τις, νοσερόν ἐστιν; τὸ μὲν γὰρ θερμὸν ὅλως πεπτικόν ἐστι καὶ ξηραντικόν, τὸ δὲ ψυχρὸν σαλτικόν, ὥςτε ἀμφω ποιεῖ τι ἀγαθόν. διὸ καὶ

τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ψυχρὸν λυομένοις καὶ τὸ θερμὸν τὸ ὑπὸ τοῦ πυρὸς χρήσιμον· τὸ δὲ ὑπὸ τῷ ἡλίῳ διὰ τὴν ἀσθάνειαν τῆς θερμότητος ὑδέτερον τῶν ποιεῖ, ἀλλὰ ὑγραίνει ὥσπερ τὸ τῆς σελήνης φῶς.

Διὰ τί τὸ ἐν τῷ ἡλίῳ θερμανθέν ὕδωρ οὐκ ἀγαθόν; 15 ἢ ὅτι τὰ ψυχόμενα ῥιγῶν ποιεῖ;

Διὰ τί τὰ ἐν Μαγνησίᾳ καὶ τὰ ἐν Ἀταρνεί θερμὰ 16 πότιμά ἐστιν; ἢ διότι ἐμβάλλει ὕδωρ πλείον ἀπορρέοντι τῷ θερμῷ, οὗ ἢ μὲν ἀλμυρότης ἀφανίζεται, ἢ δὲ θερμότης 10 διαμένει;

Διὰ τί ἐν Μαγνησίᾳ τὰ θερμὰ τῷ μὲν θερμῷ εἶναι 17 ἐπαύσατα, ἀλμυρὸν δὲ ἦν τὸ ὕδωρ; ἢ πλείον ἐπεχύθη ἅμα ψυχρὸν ἐπὶ τὰς πηγὰς ἀλλότριον, καὶ ἐναπέσβεσε τὴν θερμότητα; ἢ δὲ γῆ ἀλμυρά μὲν ἦν, θερμὴ δὲ ἔ, διὰ τὸ πλῆθος τῷ ὕδατος τῷ ἐμβάλλοντος. ὁμοίον ἔν συνέβη τῷ διὰ τῆς τέφρας ὕδατι ἠθυμένῳ· καὶ γὰρ τῆτο διὰ θερμῆς ἠθυμένον ἐκείνην μὲν καταψύχει, καὶ αὐτὸ ψυχρὸν γίνεται, ἀλμυρὸν τε καὶ πικρὸν διὰ τὴν τέφραν ἐστίν. ἐπεὶ δὲ τὸ προσίον ἡλλοτριωμένον ἐστίν, δι' ἄλλην αἰτίαν ἐκράτησεν ἡ θερμότης ἐνῶσα ἐν τῇ γῇ τῆς ψυχρότητος τῷ ὕδατος δι' ὀλιγότητα, καὶ ἐγένετο πάλιν θερμὰ.

Διὰ τί τὰ ὅλα τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀλμυρά; ἢ διότι 18 τὰ πολλὰ διὰ γῆς ἠθεῖται συπτηριώδης (δηλοῖ δὲ ἡ ὁσμὴ αὐτῶν) κεκαυμένης δέ; ἢ δὲ τέφρα πάντων ἀλμυρά καὶ θεῖς ὄζει. διὸ καὶ συγκαίει ὥτως ὥσπερ ὁ κεραυνός. πολλὰ ἔν θερμὰ ἐστίν ἀπὸ ἐπιστημάνσεως κεραυνῶν.

Διὰ τί τὰ θερμὰ λυτρά ἱερά; ἢ ὅτι ἀπὸ τῶν ἱερῶ- 19 τάτων γίνονται, θεῖς καὶ κεραυνῶ;

ΚΕ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΑΕΡΑ.

Διὰ τί ἐν τοῖς ἀσκοῖς τοῖς πεφυσημένοις ἐναπολαμβάνόμενα τὰ μέλη πόνον παρέχει; πότερον διὰ τὴν πίεσιν τῷ αέρος; ὥσπερ γὰρ οὐδὲ τοῖς ἐξωθεν πιέζουσι τὸν ἀσκὸν ἐνδίδωσιν ὁ αἰὲρ, ἀλλ' ἀπωθεῖ, οὕτω καὶ τὰ ἐντὸς ἐναπολαμβάνόμενα θλίβει ὁ αἰὲρ. ἢ διότι βία κατέχεται καὶ πεπίληται; ἐξω ἔν πάντῃ ὁρμῶν κατὰ φύσιν προσαπείρεται πρὸς τὸ ἐντὸς ἀπειλημμένον σῶμα.

Διὰ τί ἐν τοῖς ἔλεσι τοῖς παρὰ τὸς ποταμὸς γίνον- 2 ται οἱ καλούμενοι βύμυκαι, οὐς μυθολογῶσι ταύρους ἱερούς

3. ἐκ τοῦ πεπηγέτος X°. || 9. περίξ C°. || δέρματα X°. || 11] ὡς C°. || 12. ψυχῶν X°. || 14. δὴ — 17. λιθῶνται om C°. || 18. ξηραίνειν C°. || 21. εἶναι δοκεῖ C°. || 22. ἐὰν δὲ ἐν X°. || 24. εἰσιὼν om C°. || 28. τὸ — 29. ποιεῖ om C°. || 30. τὸ om X°. || 31. ἐν — 32. ἀπολείπει om pr F°. || 32. καὶ et 34. τὸ om C°.

1. λυομένης F°. || 4. τὸ om X°. || 7. τὰ ἠαργάνει C° F°. || 11. τῷ τὰ X°. || 13. καὶ ἐὰν ἀπέσβεσε C° F°. || 15. συμβαίνει C°. || 16. ἠθυμένου C° X° F°. || 18. τε] δὲ C°. || 23. δηθεῖται X°. || 25. συγκαίει C° X°. || 28. θεῖς καὶ κεραυνῶ om C°, καὶ om F°. || 32. παρέχουσι X°. || 38. περὶ C° X°.

- εἶναι τοῦ θεοῦ; ἔστι δὲ τὸ γινόμενον ψόφος ὅμοιος φωνῇ ταύρῳ, ὥς αἱ βόες ἔτω διατίθενται ἀκύνσαι ὥσπερ ταύρῳ μυκωμένων. ἢ ὅτι ὅσοι ποταμοὶ λιμναῖζουσιν εἰς ἔλη, ἢ ὅσα ἔλη λιμναῖζονται, ἢ ὑπὸ θαλάττης ἀντικρούονται, ἢ τὸ πνεῦμα ἀφιάσιν ἀθροώτερον, ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεται τῆτο; 5 αἷτιον δὲ ὅτι αἱ κοιλίαι τῆς γῆς γίνονται. ἔτως οὖν κλυζόμενον τὸ ὕδωρ, διὰ τὸ ἐνεῖναι βεῦμα ἐν τῇ τοιαύτῃ λιμνασίᾳ, ἀπωθεῖται τὸν αἶρα διὰ ξανοῦ εἰς εὐρυτέραν κοιλίαν, οἷον εἰ τις εἰς ἀμφορέα κενὸν κατὰ τὸ ζόμενον ποιοῖ ψόφον, μυκήματι ὅμοιον γίνεται· καὶ γὰρ ἡ μύκησις διὰ 10 τῆτο γίνεται τὸ σχῆμα τοῖς βυσίν. πολλὰς δὲ καὶ ἀτόπας φωνὰς ποιεῖσι τὰ σχήματα τῶν κοιλιῶν ἀνώμαλα ὄντα, ἐπεὶ καὶ ἀμφορέως τὸν πύθονα ἐάν τις ἀφελὼν διὰ τῆ πυθμένος τρίβῃ ἔλκων ἔσω καὶ ἔξω, εἰ τρήβῃ διὰ τῆ καταδήματος, ψόφον ποιεῖ, ὥς φεύγειν τὰ θηρία, ὅταν οἱ 15 ἀπωροφυλάκες κατασκευάσωσιν αὐτό.
- 3 Διὰ τί ὁ ἀὴρ ἔχῃ ὑγρόν, ἀπτόμενος τῷ ὕδατος; τῶν γὰρ ἄλλων ἔθεν ὅ τι οὐχ ὑγρόν, ἀν ἀψῆται. ἢ διότι τὸ ἔσχατον αὐτῶν ἄμα, τὸ δὲ ἐπίπεδον ἐκατέρου ἔχῃ ἕτερον; τὰ μὲν ἔν ἄλλα βαρύτερα, ὁ δὲ ἀὴρ ὃ ῥέπει κατωτέρω 20 τῷ ἐσχατῷ. ἀπτεται μὲν ἔν, ὅτι ἔθεν μεταξύ, ὃ βρέχεται δέ, ὅτι αἰεὶ ἀνωθεν τῷ ὕδατος.
- 4 Διὰ τί μέσων νυκτῶν καὶ μεσημβρίας μάλιστα εὐδία γίνεται; ἢ διότι ἡ νηνεμία ἐστὶν αἶρος στάσις, ἔστηκε δὲ μάλιστα, ὅταν κρατῇ ἢ κρατῆται, μαχόμενος δὲ κινεῖται. 25 κρατεῖ μὲν οὖν μάλιστα μέσων νυκτῶν, κρατεῖται δὲ μεσημβρίας· τότε μὲν γὰρ ὁ ἥλιος πορρωτάτω, τότε δὲ ἐγγυτάτῳ γίνεται. ἔτι ἀρχεται τὰ πνεύματα ἢ περὶ ἔω ἢ περὶ δυσμᾶς, λήγει δὲ τὸ μὲν ἔωθεν, ὅταν κρατηθῇ, τὸ δὲ ἀπὸ δυσμῶν, ὅταν παύσῃται κρατῶν. συμβαίνει οὖν 30 τὰ μὲν μεσημβρίας παύεσθαι, τὰ δὲ μέσων νυκτῶν.
- 5 Διὰ τί ὑποφωσκόντος ἔω καὶ ἤδη πρωτὶ μᾶλλον ἐστὶ ψυχρὸς ἢ τῆς νυκτός, ἐγγυτέρω ὄντος τῷ ἡλίῳ ἡμῶν; ἢ ὅτι πρὸς ἡμέραν δρόσος καὶ πάχη πίπτει, ταῦτα δὲ ἐστὶ ψυχρά· ὥσπερ ἔν ρανθέντος τῷ παντὸς τότε ὑγρῷ ψυχρῷ 35 γίνεται κατὰψυξις.
- 6 Διὰ τί ἐν τῷ Πόντῳ καὶ ψύχῃ μάλιστα καὶ πνίγῃ; ἢ διὰ τὴν παχύτητα τῷ αἶρος; τῷ μὲν γὰρ χειμῶνος οὐ δύναται διαθερμαίνεσθαι, τοῦ δὲ θέρους, ὅταν θερμανθῇ,
- καὶ διὰ τὴν παχύτητα. ἢ δὲ αὐτὴ αἰτία· καὶ διότι ἐλῶδη τῷ μὲν χειμῶνος ψυχρά, τῷ δὲ θέρους θερμά· διὰ τὴν τοῦ ἡλίου φορὰν; τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνος πίνυται, τῷ δὲ θέρους ἐγγύς.
- Διὰ τί τῆς νυκτός αἰθρία μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμέρας ἢ καὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ταραχῆς ὁ ἥλιος αἶ ταῦτα γὰρ κινήσεως τινος γενομένης συμβαίνει· γὰρ αἷτιον τοῖνυν τὸ θερμόν. ὅταν οὖν τῆτο μὴ παρῇ, ἢ τὸ πᾶν, καὶ αἰρομένῳ τῷ ἡλίῳ μᾶλλον ἢ τούναντιον· τὸ "μήποτ' ἀπ' ἡπείρου" τῷ ἐστὶν, ὅτι ἔκ πλείστης κῆς ἐκεῖ ἤκιστα ἀκ τι μένοι καὶ συσαῖ, μὴ ὁμαλῆ ὄντος κρατῆτος τῷ συνισαμένῳ. τῷ μὲν δὲ χειμῶνος ἢ θάλα τοῖστον, τῷ δὲ θέρος ἢ γῆ.
- Διὰ τί, ὅταν διαχυθῇ τὸ ὑγρὸν εἰς ἀσκέας, οὐ μ τὸ ὑγρὸν δέχεται ὁ πῖθος μετὰ τῶν ἀσκῶν, ἀλλὰ ἄλλο προσλαμβάνει; ἢ ὅτι ἐν τῷ ὑγρῷ ἐνυπάρχει ὁ ἔστος ἔν ὅταν μὴ ἐν τῷ πῖθῳ ἐστῇ, ὃ δύναται ἐκκρίνεσθαι τὸ μέγεθος τῷ πῖθῳ· ἐκ γὰρ τῷ μεζονος χαλεπωτέρῳ θλίψαι οἷόν τε καὶ ὑγρὸν καὶ πνεῦμα, ὥσπερ καὶ ἐκ σπόγγων. ὅταν δὲ μερίζεται εἰς μικρά, ἐκθλίβεται ἐκ ἀσκέας μετὰ τῷ ἐνόντος, ὥσθ' ἡ τῷ αἶρος χώρα κενὴ γὰρ διὸ καὶ τὲς ἀσκέας καὶ ἐτι ἄλλο ὑγρὸν δέχεται ὁ πῖθός καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῷ οἶνῳ τῆτο γίνεται, ὅτι πλείων ἀπ τῷ οἶνῳ ἐνεστὶν ἢ ἐν τῷ ὕδατι. ὅμοιον δὲ τούτῳ καὶ ταῦτ' ἀγγεῖον τὴν τε κονίαν καὶ τὸ ὕδωρ χωρεῖν ἢ ὅσον ἐκάτερον χωρὶς ἐγγεόμενον. εἴκοι γὰρ πολλὰ ἢ τὰ διάκενα τῆς τέφρας. αἶτε ἔν λεπτότερον τὸ ὕδωρ ὃ δύνει μᾶλλον καὶ συσάττει ἢ δὴ ὥς πυκνῶσθαι, καὶ τὸ παρ' ἑκάστων τῶν μερῶν εἶναι τὴν σάξιν (μᾶλλον ὃ σάττειται κατὰ μικρὸν σαττόμενον ἅπαν ἢ ἀθρόον), τὴ δὲ γινόμενός ὑποκαταβαίνει τὴν κονίαν· ἄμα δὲ καὶ ἡ φρα εἰς αὐτὴν δέχεται τὸ ὑγρὸν διὰ τὸ ἔχειν κοιλίας δὲ βαλλομένη τέφρα εἰς τὸ ὕδωρ θερμὴ ἔσα τέμνει α καὶ ἔξαερόν. καὶ πρότερον δὲ ὕδατος ἐγγυθύντος καὶ ὃ 30 ρον κονίας ἐμπέπτουσης τὸ αὐτὸ γίνεται, ὥς καὶ τὸ ἔχειν αὐτὴν κοιλίας καὶ διάκενα αὐτὸ ἐν αὐτῷ. ἢ ὃ τὸ ὑπὸ τὸ δεχόμενον τὴν κονίαν, ἀλλ' ἡ κονία τὸ ὕδωρ; τὸ γ λεπτομερέστερον εἰκὸς εἶναι τὸ εἰσιόν. ἔτι καὶ ἐκ τῆς 1 ρας δῆλον. ὅταν γὰρ ἐπιπάττηται ἡ τέφρα, καθ' ὃν

1. ὁμοίως φωνῇ C°. || 2. βολα C° F°. || ἀκύνσαι C° X°. || 4. ἐλη] ἐλ X° F°. || ἀπικρούονται C° F°. || 5. ἐν δὲ τοῖς C°. || 9. 1 C° X°. || 13. πύθονα C°. || ἄν X°. || 14. εἰ] καὶ C°. || 19. δὲ om C°. || 26. κρατεῖ C°. || 31. παύεται X°. || 32. ὑποφασκόν F°. || 37. ψύχει et πνίγει C°. || 38. γὰρ om C°. || 39. θέρους δὲ C° F°.

6. τῆς om C°. || 10. ὃ ἀπλήρη C°. || 11. ἄν τι μένει F°, ἄν τι μετεῖ X°, ἀπτιμένοι C°. || 16. διότι X°. || ὁ om F°. || 17. C°, ἐκ F°, ἐν ἢ X°. || 18. ἐκθλίβεται C°. || 19. καὶ ante ἐκ om C°. || 23. πλείων ὁ ἀὴρ X°. || 27. τὸ ὕδωρ om C°. || 28. 1 σάττει F°. || 36. ἔχει C°. || 39 et 939 a 1. ἐπιπάττηται C°.

- τόπον ἐπιπάττηται, εἰς τῷτον συρρεῖ τὸ ἄλλο ὕδωρ· ἔδει δὲ τὸ ἐναντίον, εἴπερ ἦν τὸ ὕδωρ τὸ δεχόμενον. ἢ ἔ συμ- βαίνει τοῦτο, ἐὰν πρότερον ἐγχυθῇ τὸ ὕδωρ καὶ σφόδρα διαμεσώσῃ· ἀλλ' ἐὰν ὅτιν ἐπιβληθῇ, ὑπερχεῖται. ἐὰν δ' ἄπαξ ὑπερχυθῇ καὶ ἐπιπέσῃ ἡ τέφρα, ἥδη συμβαίνει· ἢ 5 γὰρ τέφρα ἦν δεχομένη. ταῦτό δὲ τῷτο καὶ ὅτι οἱ βόθυ- ποι τὴν ἐκβληθεῖσαν ἐξ αὐτῶν γῆν ἔ δέχονται· ἔοικε γὰρ δὴ ἀήρ τις προκαταλαμβάνων τὸν τόπον καὶ διὰ τοῦτο μὴ δέχεσθαι.
- 9 Διὰ τί ὁ ἀήρ παχύτερος ὢν τοῦ φωτὸς διέρχεται 10 διὰ τῶν σφαιρῶν; ἢ διότι τὸ μὲν φῶς κατ' εὐθείαν φέρεται μόνον, διὸ καὶ διὰ τῶν ἀραιῶν οὐ διοραῖ ἢ ὄψις, οἶον κισσήριδος; ἐκαλλάττουσι γὰρ οἱ πόροι· ἀλλ' οὐκ ἐν τῇ εὐάλῳ. ὁ δὲ ἀήρ οὐ κωλύεται διὰ τὸ μὴ εὐθυπορεῖν οὐ διέρχεται.
- 10 Διὰ τί ὁ ἀήρ ψυχρὸς μὲν γίνεται διὰ τὸ ἄπτεσθαι τῷ 15 ὕδατος, δίνυρος δὲ ἔ, καὶ σφόδρα τις φυσιᾷ εἰς τὸ ὕδωρ ὥστε κυμαίνειν; ὅτι δὲ ψυχρὸς, δηλοῖ μεθιστάμενος· ψύχει γὰρ ἀπὸ τῶν ὑδάτων. ἢ ὅτι ψυχρὸς μὲν πέφυκεν εἶναι καὶ θερμὸς, ὥστε μεταβάλλει τῇ ἀφῇ ἔ ἂν τινος ἄπτηται, 20 ὕγρὸς δὲ ἐκείτι διὰ τὸ κυφότερος εἶναι· καὶ οὐδὲ ποτε εἰς τὸ βάθος τῷ ὕδατος ἔρχεται, ἀλλ' αἰετὸς τοῦ ἐπιπέδου ἄπτε- ται, καὶ βιάζεται κάτω· καὶ τὸ ὕδωρ ἐτι κατωτέρω φέ- ρεται, ὥστε μήποτε εἰς βάθος ἰέναι.
- 11 Διὰ τί ὁ ἐκ τῶν πομφολύγων καὶ κάτωθεν ἀνιῶν ἔ 25 διερός ἐξέρχεται; ἢ διότι ἐκ ἐπιμένει τὸ ὑγρὸν, ἀλλ' ὀλι- σθάνει τὸ ὕδωρ; τὸ δ' ἐπὶ τῇ πομφόλυγι καὶ ἐλαττόν ἐστιν ἢ ὥστε διαιρεῖν.
- 12 Διὰ τί ὁ ἀήρ ἐκ ἀνακίμπλησι, τὸ δὲ ὕδωρ; καὶ εἰς 30 τὸν ἀέρα γὰρ μετατιθέμενον διερόν. ἢ ὅτι ὥσπερ οὐδὲ ὁ λίθος; οὐ γὰρ πᾶν ἐστὶν ἀναπληστικόν, ἀλλὰ τὸ γλίσχρον ἢ ὑγρόν.
- 13 ἢ ὅτι ὁ ἀήρ ἄνω φέρεται; ὁ γὰρ ἀσκός ὅταν μὲν 35 πενὸς ᾖ, κάτω φέρεται, ὅταν δὲ φυσηθῇ, ἄνω ἐπιμένει διὰ τὸ τῷτον ἀναφέρειν. εἰ δὲ ὁ ἀήρ ἀνακυφίζει καὶ κωλύει 35 κάτω φέρεσθαι, διὰ τί βαρύτεροι γίνονται φυσηθέντες; καὶ πῶς, ὅτε μὲν βαρύτερος ἐστὶν, ἐπιμένει, κυφότερος δὲ γενό- μενος καταφέρεται;
- 4 Διὰ τί ὁ ἀήρ ἐκ ἄνω φέρεται; εἰ γὰρ τὰ πνεύματα 40
- τῆς κινεμένης ὑπὸ τοῦ θερμοῦ γίνεται, πέφυκε δὲ τὸ πῦρ ἄνω φέρεσθαι, καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὸ ἄνω ἐβάδιζεν, εἴπερ τό τε κινεῖται εἰς τὸ ἄνω θεῖ καὶ τὸ κινούμενον οὕτω πέφυκε φέρεσθαι. νῦν δὲ φαίνεται λοζὴν τὴν φορὰν ποιούμενος.
- Διὰ τί τὸ ἀφ' ἑω ψυχρότερον ἢ τὸ ἀφ' ἐσπέρας; ἢ 15 ὅτι τὸ μὲν ἐγγύτερον μέσων νυκτῶν, τὸ δὲ μεσημβρίας; ἔστι δὲ ἡ μεσημβρία θερμότερον διὰ τὸ εἶναι ἐγγύτατον ἡλίου, αἱ δὲ μέσαι νύκτες ψυχρότεροι διὰ τὸ ἐναντίον.
- Διὰ τί αἱ νύκτες τῶν ἡμερῶν ἐν ταῖς ἀλέαις πνιγῇ 16 ρότεραι; ἢ διὰ τὴν ἀπνοίαν; οἱ γὰρ ἐτησίαι καὶ πρόδρο- μοι τὰς νύκτας ἤττον πνέουσιν.
- Διὰ τί τὰ ἐν τοῖς ἀσκοῖς ἄσπῃτα φυσηθεῖσι, καὶ ἐν 17 τοῖς περιτωματιζομένοις; ἢ διότι σήπεται μὲν κινούμενα, ἄπαντα δὲ τὰ πλήρη ἀκίνητα, ταῦτα δὲ πλήρη.
- 15 Διὰ τί τῆς αἰθρίας μᾶλλον ψυχρὸς γίνεται ἢ ἐπινε- 18 φέλων ὄντων; τὰ δὲ ἄστρα καὶ ὁ οὐρανὸς θερμὸς. ἢ ὅτι ἔθεν ἀποσέγει ἐν τῇ αἰθρίᾳ τὴν ἀτμίδα, ἀλλὰ διαχέεται· ἐν δὲ τοῖς ἐπινεφέλοις ἀποσέγεται; καὶ βορείων γε ἢ νο- τίων διὰ τὸ αὐτό· ὁ μὲν γὰρ νότος ἄγει τὸ τοῖστον, ὁ δὲ ἀπῳθεῖ. καὶ ἀτμίζειν δὲ φαίνεται βορείοις μᾶλλον ἢ νο- 20 τίοις, καὶ χειμῶνος ἢ θέρος. ἢ παρὰ τὸ ἀνόμοιον; ἢ ὅτι θερμῷ ψυχομένῳ ἐστὶν ἡ ἀτμίς;
- Διὰ τί ἀήρ ὁ ἐλάττων θερμότερος τοῦ πλείονος; αἰ 19 γὰρ στενοχωρίαι ἀλειονότεραι. ἢ διότι κινεῖται μᾶλλον ὁ πολὺς, ἢ δὲ κινήσεις ποιεῖ ψυχρόν; σημεῖον δὲ τούτου, ὅτι κινούμενα ψύχεται τὰ θερμά.
- Διὰ τί ὕδωρ μὲν καὶ γῆ σήπεται, ἀήρ δὲ καὶ πῦρ 20 ἔ σήπεται; ἢ ὅτι θερμότερον γίνεται τὸ σηπόμενον ἄπαν, πυρὸς δὲ οὐθεν θερμότερον; ἢ ὅτι ψυχθῆναι δεῖ πρότερον, τὸ δὲ πῦρ αἰετὸς θερμόν, ὁ δὲ ἀήρ πυρὸς πλήρης. σήπεται δὲ ἔθεν θερμόν, ἀλλὰ ψυχθέν· γῆ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ καὶ θερμὰ καὶ ψυχρὰ γίνεται.
- Διὰ τί τὰ ἐπινέφελα ἀλειονότερα τῶν αἰθρίων; πό- 21 τερον ὥς οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον, ὅτι τὰ ἄστρα ψυχρά; ἢ λίαν τῷτό γε ἄτοπον, ἀλλὰ διότι ἀτμίζει; ἐπισημαντέον δὲ ὅτι ἐν νηνεμῇ ἡ δρόσος καὶ ἡ πάχνη γίνεται. ὅταν μὲν οὖν αἰθρία ᾖ, διαπνεῖ τὸ θερμόν, ὑφ' οὗ ἀνάγεται τὸ ὑγρὸν, ὥστε ψυχρὸς ὁ ἀήρ· διὸ καὶ δροσίζει ἀφιέμενον τὸ ὑγρὸν ἀπὸ τῷ θερμῷ. ὅταν δὲ ἐπινέφελον ᾖ, ἀποσέγεται, διὸ ἔ

1. τῷτο C^oY^o. || 2. τὸ post ὕδωρ om X^oY^o. || 3. ἐὰν πρότερον om C^o. || 10. ὁ om C^oY^o. || 13. κισσήριδος X^o, κισσήριδος C^o. || τῷ C^o. || 16. τὸ] τὸ μὴ C^oX^oY^o. || 23. κατωτέρων C^o. || 24. εἰσίσταται C^o. || 25. ἰὼν ἔ δι' ἀέρος C^o. || 26. ὀλισθαίνει Y^o. || 28. διερεῖν Y^o. || 30. ὁ om C^o. || 33. γὰρ] δὲ C^o.

1. τῷτο] τῷ C^oY^o. || 3. τε om X^o. || 8. τοῦ ἡλίου C^o. || 10. ἐτήσιοι C^o. || 18. γε] τε C^o. || 19. μὲν om C^o. || 23. ὁ ἀήρ ἐλάτ- των C^o. || 31. καὶ ὕδωρ om C^oY^o. || 37. ἀφ' C^o.

γίνεται ὁρόσος ὑδὲ πάχνη ὄντων ἐπινεφέλων. περὶ ἔν τὴν γῆν ὑπομένον τὸ θερμὸν ποιεῖ τὴν ἀλέαν.

- 22 Διὰ τί ἐν τοῖς ὑψηλοῖς τῶν οἰκῶν ὁ ἀήρ διευριπίζει, καὶ μάλιστα ταῖς εὐδαίαις; ἢ διότι ὁ ἀήρ πολυκένοός τις ἐστὶ τὴν σύγκρισιν. ὅταν οὖν ἀρξῇται εἰςω ρεῖν, συγχωρεῖ ὁ ἐν τῷ οἰκήματι ἀήρ καὶ συσέλλεται. τοῦτε δὲ συμπύκνωσης τῷ χρόνῳ πολυκενώτερος γίνεται ὁ ἐξωθεν, καὶ χῶραν πολλὴν ἴσχει. εἰς ταύτην ἔν τὴν χῶραν πίπτει ὁ ἐκ τῆ οἰκήματος ἀήρ, ὡς πλησίον, καὶ φέρεται εἰς ταύτην τὴν χῶραν διὰ τὸ κρέμασθαι καὶ τὴν τῆ κενῆ φύσιν μὴ δύνασθαι ἀντιστρεφίξιν. κατὰ πολλὰ δὲ αὐτῶ μέρη τέτοιου συμβαίνοντος, ἔπεται αὐτῷ ὁ πλησίον διὰ τὴν πρόσουψιν· εἴτα πολλὰ ἐξωθεν φερομένη ὁ μὲν εἰςω τόπος πολυκενός γίνεται, ὁ δὲ ἐξω πυκνότερος, καὶ πάλιν ἐξωθεν εἰςω φέρεται. καὶ ταῦτα ἀλλάσσονται.

ΚΖ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩ ΑΝΕΜΟΤΩ.

Διὰ τί ὁ καικίας μόνος τῶν ἀνέμων ἐφ' ἑαυτὸν ἄγει τὰ νέφη; ἢ ὅτι ἀφ' ὑψηλοτέρων τόπων πνεῖ; ἐξὶ γὰρ τὰ πρὸς ἔω ὑψηλότερα τῶν πρὸς ἐσπέραν· σημεῖον δὲ τὸ τῆς πρὸς ἐσπέραν θαλάττης μέγεθος καὶ βάθος. πνέων δὲ ἄνωθεν εἰς τὸναντίον γραμμὴν ποιεῖ τῇ φορᾷ τὰ κοῖλα πρὸς τὴν γῆν ἔχουσαν. προσπίπτων δέ, ὡς εἴρηται, τοῖς πρὸς ἐσπέραν τῆς γῆς τόποις, καὶ συσέλλων τὰ νέφη διὰ τὸ τῆς γραμμῆς σχῆμα, τῇ ἐκεῖθεν ἀνακλάσει ἐπ' αὐτὸν ὡθεῖ αὐτά. ποιεῖ δὲ μόνος τῶτο τῶν λοιπῶν τῷ τὸς μὲν ὑψηλοτέρους τὸς δ' ἐναντίους εἶναι τόπους, πρὸς ὅς ἐκ τῆ κάτωθεν ἢ ἐπ' εὐθείας τὴν φορὰν γίνεσθαι συμβαίνει, τὰ κυρτὰ πρὸς τὴν γῆν ἐχούσης, ὥστε ἀνάκλασιν μὴ γίνεσθαι τοῦ πνεύματος τῷ μὴ πρὸς τὴν γῆν ἐχούσης ἀέρα ἔχειν τὴν τελευταίαν τῆς φορᾶς, ἐν ᾧ οὐδὲ νέφη ἐστὶ περὶ τὴν γῆν· τοῖς δὲ ἥττον κοίλοις καὶ τῷ ἀπηλιώτῃ τῷ μὴ εἶναι ὑγρόν. ὥς ἐ συνιστὰς ἥττον καταφανὲς ἐστὶν αὐτῷ ποιῶν τῶτο ὁ ποιεῖ.

- 2 Διὰ τί βορέαι μὲν ἐτήσιοι γίνονται, νότοι δὲ οὐ; ἢ γίνονται μὲν καὶ νότοι, ἀλλ' ἐ συνεχεῖς, ὅτι πόρρω ἡμῶν ἢ ἀρχὴ τοῦ νότου ἐστίν, ὑπὸ δὲ τῷ βορέᾳ οἰκῶμεν; ἔτι οἱ μὲν ἐτήσιοι βορέαι καθεστηκότες τοῦ ἀέρος πνέουσι (θέρους

γὰρ πνέουσιν), οἱ δὲ νότοι ἥρος, ὅθ' ἥττον ἔσκηκε τὰ περὶ ἀέρα. πρὸς δὲ τούτοις ὁ μὲν νότος ὑγρός, τῷ δ' ὑγρῷ ἄνω τόπος ἀλλοτρίος ἐστίν· διὸ ταχὺ διαλύεται καὶ αὐτῷ συνιστάμενα ὑγρά. καὶ τὰ ὑγρά πλανητικὰ ὡς οὐ μένων ἐν ταύτῳ τόπῳ συμμεθίστησι καὶ τὴν ἀέρος κίνησιν. κινούμενός δὲ μὴ ἐν ταύτῳ πνεύματα ἀ συμβαίνει γίνεσθαι· ἐξὶ γὰρ πνεῦμα ἀέρος κίνησις.

Διὰ τί νότος πνεῖ μετὰ πάχνην; ἢ διότι ἡ πάχνη γίνεται πέφως γινομένης, μετὰ δὲ τὴν πέφω τὴν ἀποκαθάρσιν ἢ μεταβολὴν εἰς τὸναντίον γίνεται; ἢ τὸν δὲ τῷ βορρᾷ νότος ἐστίν. διὰ ταῦτα δὲ καὶ μετὰ χιόνα πνεῖ νότος. ὅλως δὲ καὶ ἡ χιών καὶ ἡ χιὼν καὶ τὸ ὕδωρ καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη ἀποκαθάρσις πῆ σημείον ἐστίν. διὸ καὶ μετὰ τὸν ὑετὸν καὶ τὰς τοιαύταις χειμασσίας πίπτει τὰ πνεύματα.

Διὰ τί αἱ τροπαὶ πνέουσιν; ἢ διὰ τὸ αὐτὸ ὁ καὶ εὐρικοὶ ρέουσιν; μέχρι γὰρ τῷ ρεῖν καὶ ἡ θάλαττα φέρεται καὶ ὁ ἀήρ· εἴθ' ὅταν ἀντιπύση καὶ μηκέτι δύνηται τὰ εἰς γαίαν προάγειν διὰ τὸ μὴ ἰσχυρὰν ἔχειν τὴν ἀρχὴν κινήσεως καὶ φορᾶς, πάλιν ἀνταποδίδωσιν.

Διὰ τί αἱ τροπαὶ ἐκ τῆς θαλάττης εἰσὶν; ἢ ἡ θάλαττα πλησίον; ἢ ὅτι ἐναντίον ἐστὶ τῇ ἀπογείᾳ ἢ ἡ παῖα, καὶ ἐστὶν ἡ τροπαία οἷον ἀναστροφὴ ἀπογείας. ἢ ἀπογεία τὸ ἐκ τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλατταν πνεῦμα γίνεσθαι ἢ δὲ τροπαία ἢ τότε παλίνροια. ὥς ἀνάγκη ἐκ θάλαττης εἶναι. [ἢ ἡ θάλαττα ἐστὶ] διὰ τὸ εἰς τὴν θάλατταν ἀρτῆναι τὸν ρυέντα ἀέρα; τῷ δὲ μὴ εἰς τὴν γῆν τῶτο συστῆναι καὶ τῷ ἀνακάμπτειν ἀπὸν αἴτιον, ὅτι ἡ θάλαττα ἐν πᾶσι ἐστίν· ὁ δὲ ἀήρ, ὥσπερ τὸ ὕδωρ, ρεῖ αἰεὶ εἰς τὸ κοιλέτατον.

Διὰ τί οἱ ἐκνεφίαι ὕδατος γενομένη θᾶττον παύσιν; ἢ ὅτι αἱ κοιλίαι συμπίπτουσι τῷ νέφει, ὕδατος γενομένη ἐν αἷς ἢ ἀρχὴ τῷ πνεύματος συνίσταται;

Διὰ τί ἔχ οἱ αὐτοὶ ἀνεμοὶ πανταχῶς ὑέτιοι εἶναι; ὅτι ἔχ οἱ αὐτοὶ πανταχῶς πρὸς ὅρη ἀντικνέουσιν, ἀλλ' ἢ οἱ κεῖνται πρὸς ἕτερα ὅρη; οἷον γὰρ πρὸς ἀνάγνῃ ρεόντων, ἐνταῦθα ὑφίσταται μᾶλλον τὰ νέφη, οὐ αὐτῶς ἔτι προωθεῖν αὐτὰ ἀνεμος. ὑφιστάμενα δὲ καὶ πιεζόμενα ῥήγνυται.

13. εἰςω X^o. || 21. θαλάσσης s. || 22. τῇ δὲ φορᾷ C^o. || 26. μόνος s. || τῷ om C^o et pr Y^o. || 28. τὴν φορὰν om C^o. || ἔχει C^o. || 31. οὐδὲ νεφέλη s, οὐδὲν ἔφη C^o. || περὶ] πρὸς X^o. || 33. συνιστὰς s. || εἰ] εἰ οὐ Y^os, ἢ οὐ C^o. || 36. νότοι ἀλλ' ὑδὲ C^o. || 37. τὸν βορέαν C^o. || ἐστὶ] ἐστὶ X^o. || 38. ἐτήσιοι C^os. || θέρους γὰρ πνέουσιν om s.

5. μόνος C^o. || 6. ἀλλὰ πνεύματα C^o. || 9. τὴν om s. || 12. καὶ post δὲ om X^o. || 14. τὸν om X^oY^o. || 17. καὶ om X^o. || 21. θαλάσσης Y^os. || ἐστὶ] ἐστὶ ὅταν s, ἐστὶ ἅπαν X^o, ὅταν C^oY^o. || 22. θάλασσα C^os. || ἢ] ἢ C^o. || 23. ἀπογείας Y^o, γαίης C^o. || 24. θάλασσαν s et 25. θάλασσης et ubique similiter. || 26. ἢ ἡ θάλαττα ἐστὶ om C^o. || 28. αἴτιον om C^oX^o. || κοιλέτερον C^o. || 30. γενομένη C^o. || 31. ἢ om C^oX^oY^o. || 33. ὑέτιοι — 34. πανταχῶ om C^o. || 37. πιεζόμενα Y^os.

διὰ τί αἱ μὲν καθαραὶ δύσεις εὐδαινὸν σημεῖον, αἱ
 παραγμέναι χειμερινόν; ἢ ὅτι χειμῶν γίνεται συνι-
 κ και πυκνωμένον τοῦ αέρος; ὅταν μὲν οὖν κρατῇ ὁ
 διακρίνει καὶ αἰθριάζει αὐτόν, ὅταν δὲ κρατῇται,
 ἢ ποιεῖ. εἰ μὲν οὖν ἰσχυρὰ ἢ ἡ σύστασις, εὐθύς
 γίνεται χειμῶν· εἰ δὲ ἀσθενεστέρα, μὴ παντά-
 δὲ κρατυμένη, τὸ συνιστάμενον ἐξωθεῖται πρὸς τὰς
 ἐνταῦθα δὲ μένει διὰ τὸ παχύτατον εἶναι τὸν περὶ
 ἢν αέρα τοῦ χειμῶνος. ταχὺ δὲ συνίσταται καὶ ὁ
 διὰ τὸ ἔχειν ἀρχὴν καὶ ἔρρισμα, ὃ δέξεται καὶ
 εἰ τὸ προσιὸν καθάπερ ὄρθρος· ὥσπερ γὰρ ἐν τροπῇ
 ἰντισάντος καὶ οἱ ἄλλοι μένουσιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ
 διὸ ταχὺ καὶ ἐξαίφνης ἐνίστε γίνεται καὶ ἐπινέ-
 ὅταν ἦν αἱ δύσεις τεταραγμέναι ὥς, σημεῖον ἐστὶν
 ἢ ὅτι οὐ κεκράτηκεν ὁ ἥλιος τῆς συστάσεως, πολὺν
 ἐναντιόμενος αὐτῇ, ὥς ἐικότως ἐστὶ συσῆναι πλέον.
 ἵστα δὲ ἐστὶ φοβερὸν, ὅταν προχειμασάντος ἢ ὅταν
 δίας τοῦτο συμβῇ. ἐκείνως μὲν γὰρ ἔοικεν ὥσπερ
 ἡμῶς τι εἶναι, ἔτω δὲ ἀρχὴ συστάσεως.

Διὰ τί λέγεται "ἔ ποτε νυκτερινὸς βορέας τρίτον ἵκετο
 15;" ἢ διότι ἀσθενῇ τὰ πνεύματα τὰ ἀπὸ τῆς ἀρκτε,
 ἢ νυκτερινά; σημεῖον γὰρ ὅτι ἔ πολλὺς ὁ κινηθεὶς ἀήρ,
 ἡκαῦτα πνεῦσαι, ὅτε ὀλίγη θερμότης ὑπῆρχεν· ἢ δὲ
 ὀλίγον ἐκίνει αέρα. τελευτᾷ δὲ ἐν τρισὶ πάντα,
 καὶ ἐλάχιστα ἐν τῇ πρώτῃ τριάδι, ὥς καὶ τοῦτο τὸ
 20 α.

Διὰ τί ὁ βορέας πυκνότερον πνεῖ ἢ ὁ νότος; ἢ ὅτι ὁ
 βορέας γειτνιών τῇ οὐκυμένην καὶ λαμβάνει ὀλιγοχρόνιος
 μα γὰρ πνεῖ καὶ πάρεσιν), ὁ δὲ νότος ἐκ ἀφικνεῖ-
 ῖα τὸ πόρρωθεν πνεῖν.

Διὰ τί ὁ νότος ἥττον μετὰ χειμερινὰς νύκτας πνεῖ
 ἡμέρας; ἢ ὅτι καὶ τῆς νυκτὸς ὁ ἥλιος ἐγγύς ἐστι τῇ
 νότον χώρα, καὶ ἀλειυνότεραι αἱ νύκτες ἐκεῖ ἢ πρὸς
 αἱ ἡμέραι; ὥστε πολλὺς κινεῖται ὁ ἀήρ, καὶ οὐθεν
 ὦν ἢ μετ' ἡμέραν· ἀλλ' αἱ θερμότεραι ἡμέραι κω-
 35 μάλλον πνεῖν, ξηραίνουσαι τὰς ὑγρότητας.

Διὰ τί ἐπὶ κυνὶ ὁ νότος πνεῖ, καὶ τῷτο ὥσπερ τι ἄλλο
 τεταγμένως; ἢ διότι θερμὰ τὰ κάτω, τῷ ἥλιος πόρρω
 ὥς πολλὴ ἢ ἀτμὶς γίνεται; καὶ πολλοὶ δὲ ἔπνεον,

εἰ μὴ διὰ τοὺς ἐτησίους. τῶν δὲ οὗτοι κωλύουσιν. ἢ ὅτι
 ἐπὶ πᾶσι μὲν σημαίνει τοῖς ἄστροις δυομένοις ἢ ἐπιτέλλου-
 σιν, ἐχ' ἥμισυ δὲ ἐπὶ τῷτο; δῆλον ἦν ὅτι πνεύματα μά-
 λιστα ἐπὶ τῷτο καὶ μετ' αὐτόν. ἐπεὶ δὲ πνίγει, καὶ πνεύ-
 5 ματα εἰκότως ἐπ' αὐτῷ τὰ θερμότερα κινεῖται· ὁ δὲ νότος
 θερμὸς ἐστίν. ἐπεὶ δὲ εἴθισται μάλιστα ἐκ τῶν ἐναντίων εἰς
 τὰ ἐναντία μεταβάλλειν, πρὸ κυνὸς δὲ οἱ πρόδρομοι πνέ-
 σιν ὄντες βορέαι, εἰκότως μετὰ κύνα νότος πνεῖ, ἐπειδὴ
 ἐπισημαίνει μὲν, ἐπιτέλλουσι δὲ τοῖς ἄστροις. τὸ δὲ ἐπιση-
 10 μαίνειν ἐστὶ μεταβολὴν τοῦ αέρος ποιεῖν· μεταβάλλει δὲ
 πάντα εἰς τοὺς ἐναντίους ἢ τὰς ἐπὶ δεξιὰ ἀνέμους τὰ πνεύ-
 ματα. ἐπεὶ δὲ βορέας εἰς τοὺς ἐπιδεξιὺς μεταβάλλει, εἴη
 ἂν αὐτῷ λοιπὸν εἰς νότον μεταβάλλειν. ἐστὶ δὲ καὶ ἡ μετὰ
 τὰς χειμερινὰς τροπὰς πεντεκαιδεκάτῃ νότιος, ὅτι τὸ τὰς
 15 μὲν τροπὰς ἀρχὴν τινα εἶναι, κινεῖν δὲ τὸν κατ' αὐτὴν
 μάλιστα αέρα τὸν ἥλιον, εἶναι δὲ ἐν ταύταις ταῖς τροπαῖς
 πρὸς νότον. καθάπερ ἦν καὶ τὰ ἀπ' ἀνατολῆς κινῶν ἀπη-
 λιώτας ἀνέμους ἡγίρειν, ἔτω καὶ τὰ ἀπὸ μεσημβρίας κινῶν
 νότους ἐγείρει. οὐκ εὐθὺ δὲ ἀπὸ τροπῶν ποιεῖ τῷτο διὰ τὸ
 βραχυτάτας ποιεῖσθαι τὰς μεταστάσεις τότε, ἀλλ' ἐν τῇ
 πεντεκαιδεκάτῃ διὰ τὸ τὸν χρόνον τῷτον συμμέτρως ἔχειν
 τῇ κατὰ τὴν μετάστασιν πρώτη φαντασίᾳ· ὅλου γὰρ ἐστὶ
 μέρος εὐσημότερον ὁ εἰρημένος χρόνος.

Διὰ τί ἐπὶ Ὀρίωνι γίνονται αἰόλοι μάλιστα αἱ ἡμέ-
 13 ραι καὶ ἀκαιρίαι τῶν πνευμάτων; ἢ ὅτι ἐν μεταβολῇ αἱ
 πάντα ἀοριστεῖ μάλιστα, ὁ δ' Ὀρίων ἀνατέλλει μὲν ἐν
 ἀρχῇ ὀπώρας, δύνει δὲ χειμῶνος, ὥς διὰ τὸ μήπω κα-
 θεσάσαι μίαν ὥραν, ἀλλὰ τὴν μὲν γίνεσθαι τὴν δὲ παύε-
 σθαι, διὰ ταῦτα ἀνάγκη καὶ τὰ πνεύματα ἀκατάστατα
 30 εἶναι διὰ τὸ ἐπαμφοτερίζειν τὰ ἐξ ἐκατέρας. καὶ χαλε-
 πὸς δὲ λέγεται καὶ δύνων καὶ ἀνατέλλων ὁ Ὀρίων διὰ
 τὴν ἀοριστίαν τῆς ὥρας· ἀνάγκη γὰρ ταραχῶδη εἶναι καὶ
 ἀνώμαλον.

Διὰ τί ὁ νυκτερινὸς βορέας τριταῖος λήγει; πότερον 14
 ὅτι ἀπὸ μικρᾶς καὶ ἀσθενῆς ἀρχῆς, ἢ τρίτῃ δὲ κρίσιμος;
 ἢ ὅτι ἀθρόος ἢ ἐκχυσις, ὥσπερ τῶν ἐκνεφίων; ταχεῖα ἦν
 ἢ παῦλα.

Διὰ τί βορέαι πλείους πνέουσι τῶν ἀνέμων; ἢ διὰ τὸ 15
 πρὸς τῷτο τὴν οὐκυμένην τῷ τόπῳ ὑποκεισθαι ὄντι ὑψηλῷ

. ῥίσεις C°. || εὐδαινὸν X°. || 7. δὲ om C°. || 11. καθά πεν s. || 13. διὰ] διὰ καὶ C°. || 17. προχειμασάντα s. || 18. μὲν om X°. ||
 19. βορέας C°. || 21. φθέγγος s. || 23. ὀλίγη om X°. || 27. ὁ βορέας — ὅτι om C°X°Y°s. || 31. διὰ — ἡμέρας ἢ om C°X°Y°s. ||
 αὐ X°. || δὲ X°.

. ἐτησίους s. || δὲ om C°. || ἢ — 23. χρόνος] haec cap. 32 ponunt codices. || 6. ἡθισται C°X°. || μάλιστα om s. || 7. δρόμοι
 4. νότος C°. || 17. ἀνατολῶν s. || ἀπηλιώτης X°. || 23. εὐσημότερον s. || 24. ὠρίων C°. || μάλιστα αἰόλοι C°. || αἱ om s. || 26.
 C°. || 28. γινέσθαι s. || 31. δὲ X°.

τακίνεται καὶ ἀφανῆ γίνεται, ὥστε μὴδὲ ναυάγιον ἀνα-
 πλεῖν; ἢ ὅταν ἀντρώδης τόπος ἐν τῇ ὑπὸ τὴν θάλατταν γῆ
 ῥαγῇ, ἅμα εἰς τὴν θάλατταν καὶ ἔσω ἀκολουθεῖ τῇ τοῦ
 πνεύματος φορᾷ; ὁμοίως δὲ καὶ πάντῃ φερομένη κύκλω
 φέρεται κάτω. τῆτο δ' ἔστι δῖνος. τὰ δὲ περὶ Μεσσηνίαν ἐν 5
 τῷ κορθῷ πάσχει μὲν τῆτο διὰ τὸν ῥῆν (γίνονται γὰρ αἱ
 δῖναι ὑπὸ τούτου) καὶ κατακρίνεται εἰς βυθὸν διὰ ταῦτά τε,
 καὶ ὅτι θάλαττά τε βαθεῖα καὶ γῆ ὑπαντρος μέχρι πόρρω
 φέρουσιν οὖν εἰς ταῦτα ἀποβιαζόμεναι αἱ δῖναι· διὸ οὐκ
 ἀναπλεῖ αὐτόθι τὰ ναυάγια. ὁ δὲ ῥῆς γίνεται, ὅταν παυ- 10
 σαμένου τῷ προτέρου ἀντιπνεύσῃ ἐπὶ τῆς θαλάττης ῥεύσης
 τῷ προτέρῳ πνεύματι, μάλιστα δὲ ὅταν νότος ἀντιπνεύσῃ.
 ἀντιπνέοντα γὰρ ἀλλήλοις τὰ ρεύματα παρεκκλίνονται ὥς-
 περ ἐν τοῖς ποταμοῖς, καὶ γίνονται αἱ δῖναι. φέρεται δὲ
 ἐλαιομένη ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἀνωθεν ἰσχυρὰ ὕσα. ἐπεὶ 15
 ἐν εἰς πλάγιον οὐκ ἔστιν ὁρμᾶν (ἀντωθεῖται γὰρ ὑπ' ἀλλή-
 λων), ἀνάγκη εἰς βάθος ὠθεῖσθαι, ὥς τε καὶ ὁ ἀν' ἀν' ἀν' ὑπὸ
 τῆς δῖνης, ἀνάγκη συγκαταφέρεσθαι. διὸ ἀνάσιμα τὰ
 πλοῖα ποιοῦνται· ἥδη γὰρ ὁρβὸν ποτε μνημονεύεται κα-
 ταποδέν.

6 Διὰ τί ἡ θάλαττα λευκότερα ἢ ἐν τῷ Πόντῳ ἢ ἡ ἐν
 τῷ Αἰγαίῳ; πότερον διὰ τὴν ἀνάκλασιν τῆς ὕψους τὴν γι-
 νομένην ἀπὸ τῆς θαλάττης εἰς τὸν αἶρα; ὁ μὲν γὰρ περὶ
 τοῦ Πόντου ἀνὴρ παχύς καὶ λευκός, ὥς τε καὶ τῆς θαλάττης
 ἢ ἐπιφάνεια τοιαύτη φαίνεται, ὁ δὲ ἐν τῷ Αἰγαίῳ κυανὴς 25
 διὰ τὸ μέχρι πόρρω εἶναι καθαρός, ὥστε καὶ ἡ θάλαττα
 ἀνταυγοῦσα τοιαύτη φαίνεται. ἢ ὅτι πᾶσαι αἱ λίμναι
 λευκότεραι τῆς θαλάττης; ὁ δὲ Πόντος ἐστὶ λιμνώδης διὰ
 τὸ πολλὰς ποταμὸς εἰς αὐτὸν ῥεῖν. αἱ δὲ λίμναι διαλευ-
 κότεραι τῆς θαλάττης καὶ τῶν ποταμῶν· γράφουσιν γὰρ οἱ 30
 γραφεῖς τὸς μὲν ποταμὸς ὠχρὸς, τὴν δὲ θάλατταν κυαν-
 νείαν. ἢ ὅτι διὰ μὲν τῷ ποτίμῳ διέρχεται ταχὺ ἡ ὕψις,
 καὶ ἐκ ἀνακλᾶται πρὸς τὸν αἶρα, ἀπὸ δὲ τῆς θαλάσσης
 οὐ; ἔτ' ἀνω ἀνακλᾶται διὰ τὰ μὴ λεῖον εἶναι τὸ ὕδωρ·
 κάτω δὲ ἀποκάμνει βαδίζουσα· διὸ μέλαινα φαίνεται. ἐν 35
 δὲ τοῖς λιμνώδεσιν ἐπιπολῆς ὄντος τῷ ποτίμῳ, κάτω δὲ τῷ
 ἀλμυρῷ, ὃ διέρχεται, ἀλλ' ἀνακλᾶται πρὸς τὴν αὐγὴν·
 διὸ φαίνεται λευκὴ ἢ ἐπιφάνεια αὐτῆς.

7 Διὰ τί ἡ θάλαττα τῷ ποτίμῳ ὕδατος ἥττον ψυχρά,

καὶ τὰ ἄλλα τῶν γλυκύν; πότερον ὅτι πυκνότερα
 θάλαττα καὶ μᾶλλον σῶμα; τὰ δὲ τοιαῦτα ἥττον γ
 χεται, ὥς περ καὶ θερμαίνεται μᾶλλον· σιτισσιότερα γ
 τοῦ θερμοῦ διὰ τὴν πυκνότητα. ἢ ὅτι λιπαρότερα ἢ
 λαττα; διὸ καὶ οὐ σβέννυσιν τὴν φλόγα. ὁμοίως δὲ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων. τὰ δὲ λιπαρότερον θερμότερον. ἢ ὅτι
 πολὺ ἔχει, ὥς τε ξηρότερον; τὸ δὲ ξηρότερον θερμότερον.

Διὰ τί ἡ θάλαττα εὐδιοπτότερα τῷ ποτίμῳ, καὶ
 τέρα ὕσα; λεπτότερον γὰρ τὸ ποτίμῳ τῷ ἀλμυρῷ. ἢ
 τὸ λεπτόν αἶτιον, ἀλλ' εὐθυαίει τῶν πόρων πλεῖται·
 μέγιστά εἰσιν; τὸ μὲν ἐν ποτίμῳ πυκνὸν διὰ λεπτομέρη
 ἐστὶ, τὸ δὲ ἀλμυρὸν μεγάλα ἔχει τὰ διάκενα. ἢ ὅτι
 θαυώτερον ἢ θάλαττα; γῆ μὲν γὰρ ἐκ ἔσω, ἡ δὲ ἀπὸ
 βαρεῖα ὕσα ὑφίσταται. τὰ δὲ ποτίμα γλυκύν. αὐτὴ δὲ 15
 τῷ μεταξὺ φερομένη ἀναβολῆται ταχὺ.

Διὰ τί ἐν τοῖς βαρεῖσις εὐδιοπτότερα ἢ θάλαττα
 ἐν τοῖς νοτίοις; ἢ ὅτι ἐν τῇ γαλήνῃ χρῶμα ἔχει ἢ
 λαττα; λιπαρὸν γὰρ ἔστι ἐν τῷ ἀλμυρῷ χυμῷ.
 μαῖον δ' ἐκκρίνεται γὰρ ἔλαιον ἐν ταῖς ἀλάσις οὐδὲ
 20 οὖν ὕψους καὶ ἀλειωτέρας τῆς θαλάττης διὰ πυκνότητα
 ἐπανθεῖ ἄνω ὁ τοῖτος χυμός. τοῖς δὲ βαρεῖσις ἥττον δ
 τὸ ψυχρός. ἐστὶ δὲ τὸ ὕδωρ εὐδιοπτότερον τοῦ ἐλαίου·
 γὰρ ἔλαιον χρῶμα ἔχει, τὸ δὲ ὕδωρ ἄχρουν παραφε-
 νόμενον σαφές ἐστιν ποιεῖ τὴν ἔμφασιν.

Διὰ τί λουσάμενοι τῇ θαλάττῃ βάττον ξηραίνονται
 βαρυτέρα οὐσία τῶν ποτίμων; ἢ ὅτι παχυτέρας καὶ γ
 ὅς ἢ θάλαττα; ἐλάγον οὖν ἔχουσα τὸ ὑγρὸν ξηραίνονται
 βάττον.

- Διὰ τί τὰ κύματα ἀνεμώδη; ἢ ὅτι σημεῖα ἐστὶ π
 ματος ἐσομένου; ἔστι γὰρ τὸ πνεῦμα σύνωσις ἀέρος.
 διὰ τὸ αἰεὶ προωθεῖσθαι γίνεται; προωθεῖ δὲ ὃ συνερχέ
 ὃν τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ ἀρχόμενον. τὸ μὲν δὲ πρῶτον δ
 περ προεμαρᾶνθη, ἄλλο δὲ τῆτο προέωσε καὶ ἄλλο π
 κνότητα ἤγαγεν καὶ ἀπεμαρᾶνθη. ὥς τε δῆλον, ὅταν ἢ
 35 τὸ προωθούμενον παρῇ, ὅτι ἤξει καὶ τὸ κινῶν· ἀρχόμε
 γὰρ τῆτο ποιεῖ.

Διὰ τί τὸ κύμα προεκκίπτει τοῦ πνεύματος; ἢ ὅ
 οὐχ ἅμα παύεται τὸ πνεῦμα [τὸ] πνέον καὶ ἡ θάλαπ
 κυμαίνουσα, ἀλλ' ὕστερον ἢ θάλαττα, ἐνδύχεται τὸ ε

2. τὴν om C°. || 4. πᾶν τῇ X°. || κύκλω C°Y°. || 5. μέση X°Y°. || 6. γὰρ] δὲ C°. || 8. ὅτι ἢ θ. C°Y°. || βαθεῖα τι C°
 Y°. || καὶ ἢ γῆ C°Y°. || 11. πρότερον Y°, πότερον C°. || θαλάσσης X°Y°. || 12. νότος C°. || 18. ἀνάσιμα C°. || 21. ἢ post ἢ
 X°. || 22. αἰγίνω C°Y°, αἰγινῶ QK°. || 24. θαλάσσης Y°. || 30. ὅ, C°K°. || 31. κυανῆαι C°. || 32. ποτίμῳ ὃ δ. X°. || 34. ἐν
 ται C°. || 39. ἥττον C°Y°.

3. ὥς τε C°. || 5. καὶ om C°. || δὲ om C°Y°. || 11. πυκνὸν om C°. || λεπτοτέραιαν C°. || 16. ἢ om Y°. || 18. ἐστὶ C°. || 2
 ἐται C°. || 26. οὕσα C°. || τῷ ποτίμῳ C°X°Y°.

ἤσαν πνεῦμα φθαρῆναι πρὸ τῷ γενέσθαι αἰσθητόν. ὥς ἐπερὶ τὸ κύμα πνεύματος, ἀλλὰ τὸ μὲν λαμβάνει τὸ δὲ οὐ. ἢ οὐχὶ τὰ πνεύματα ἅμα πανταχοῦ πνεῖ, ἀλλ' ἔθεν ἢ ἀρχὴ πρότερον; ἅμα δὲ πνεῖ καὶ τὴν πλησίον θάλατταν κινεῖ, αὕτη δὲ τὴν ἐχομένην· καὶ ὥτως ἂν ἐνδέ- 5
χρηστο πρότερον τὸ κύμα ἐκπίπτειν. ὑπὸ γὰρ τῆς θαλάσσης καὶ οὐχ ὑπὸ τῷ πνεύματος ἢ κίνησις ἢ θάττων τοῦ αἵρος ἢ τῆς θαλάττης.

3 Διὰ τί ἐν τῇ θαλάττῃ μᾶλλον νεῖν δύναται ἢ ἐν τοῖς ποταμοῖς; ἢ ὅτι ὁ νέον αἰὲ ἐπισηριζόμενος ἐν τῷ ὕδατι νεῖ, 10
ἔν δὲ τῷ σωματωδίστῳ μᾶλλον ἀποσηριζοῦσθαι δυνάμεθα, σωματωδέστερον δὲ ἐστὶ τὸ θαλάττιον ὕδωρ τοῦ ποταμίου· παχύτερον γὰρ ἐστὶ καὶ μᾶλλον ἀντερείδειν δυνάμενον.

4 Διὰ τί ποτε ἐν τῇ θαλάττῃ πλείον χρόνον διατελεῖν δύναται ἢ ἐν τῷ ποταμῷ; ἢ διότι τὸ ποτάμιον ὕδωρ 15
λεπτὸν ἐστὶν; μᾶλλον ἢ παρεισδύμενον πνέγει.

5 Διὰ τί ἢ μὲν θάλαττα κάσται, τὸ δὲ ὕδωρ οὐ; ἢ κάσται μὲν κάκεινα, ἢ δὲ θάλαττα ἥττον σβέννυσσι τὸ πῦρ διὰ τὸ λιπαρωτέρα εἶναι; σημεῖον δὲ ὅτι λιπαρωτέρα· ἀπὸ γὰρ τῶν αἰλῶν ἔλαιον ἀφαιρεῖται. ἢ καὶ ἥττον δύναται 20
αἰ πόροι ἀρμόττειν τῷ πυρὶ διὰ τὸ παχύτεροι εἶναι, καὶ μᾶλλον γε δὴ, ἅτε καὶ τῶν αἰλῶν ἐνυπαρχόντων; ὥσπερ ἔν τῷ ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ ἥττον σβασκόν, καὶ τὸ ξηρὸν μᾶλλον κατὰ λόγον καυσκόν ἐστὶ, καὶ ἕτερον ἑτέρῳ μᾶλλον, τῷ ἐγγυτέρῳ τῷ θερμῷ εἶναι, τὸ ξηρότερον δὲ τῇ θαλάττῃ· 25
ἄμφω δὲ ταῦτα μᾶλλον ὑπάρχει.

5 Διὰ τί ἐπὶ μὲν τῆς θαλάττης οὐκ ἀποπνεῖ ἔωθεν ψυχρόν, ἀπὸ δὲ τῶν ποταμῶν; ἢ ὅτι ἢ μὲν θάλαττα ἐστὶν ἐν ἀναπεπταμένοις τόποις, οἱ δὲ ποταμοὶ ἐν σενοῖς; ἢ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς θαλάττης αὔρα εἰς πολὺν τόπον σκί- 30
θναι, ὥς εἶναι ἀσθενής, ἢ δὲ ἀπὸ τῶν ποταμῶν ἀθρόως φέρεται καὶ μᾶλλον ἰσχύει, διὸ μᾶλλον εἰκότως φαίνεται ψυχρά. ἢ ἢ τῷ ἐστὶν αἴτιον, ἀλλ' οἱ μὲν ποταμοὶ ψυχροὶ εἰσιν, ἢ δὲ θάλαττα ἔτε θερμὴ ἔτε ψυχρά; γίνεται δὲ ἢ αὔρα καὶ ἢ ἀναπνοὴ θερμαινομένων ἢ ψυχρομένων 35
τῶν ὑγρῶν· ὁπότερον γὰρ ἂν τούτων πάσχη, ἐξαερούται, ἐξαερουμένου δὲ τῷ ὕδατος ὁ αἰρὸς ὁ γινόμενος φέρεται, ὃ ἐστὶν αὔρα. τὸ μὲν ἔν ἀπὸ τῶν ψυχρῶν ψυχρόν εἰκότως ἀποπνεῖ, τὸ δὲ ἀπὸ τῶν σφόδρα θερμῶν ἀποπνεόν ψύχεται καὶ γίνεται ψυχρόν. τοὺς μὲν οὖν ποταμούς ψυχρὸς 40
σθαί τὸν τόπον.

ἅπαντας εὖροι τις ἂν, ἢ δὲ θάλαττα οὔτε ψυχρά οὔτε θερμὴ σφόδρα ἐστὶν. οὔτε οὖν τὸ ἀποπνεόν ψυχρὸν ἀπ' αὐτῆς ἐστὶ, διὰ τὸ μὴ ψυχρὰν εἶναι, ἔτε ψύχεται ταχέ, διὰ τὸ μὴ θερμὴν εἶναι σφόδρα.

Διὰ τί ἐν τοῖς μείζονσι πελάγεσι βραδύτερον καθί- 17
ζεται κύματα ἢ ἐν τοῖς βραχέσιν; ἢ ὅτι ἐκ τῆς πολλῆς κινήσεως βραδύτερον καθίσταται πᾶν ἢ ἐκ τῆς ὀλίγης; ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις πελάγεσι πλείων ἢ ἀμωπτις γίνεται ἢ ἐν τοῖς βραχέσιν. ἔθεν οὖν ἄλογον τὸ πλείον βραδύτερον καθίστασθαι.

Διὰ τί τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ ψυχρόν μὲν οὐ πότιμον, 18
θερμαινόμενον δὲ μᾶλλον γίνεται πότιμον, καὶ θερμὸν δὲ ἔν καὶ ἀποψυχόμενον; ἢ διότι εἰς τὸ ἐναντίον ἀπὸ τοῦ ἐναντίου πέφυκε μεταβάλλειν; ἐστὶ δὲ τὸ πότιμον τῷ ἀλμυρῷ ἀντικείμενον· καὶ θερμαινόμενον μὲν ἀφέψεται τὸ ἀλμυρὸν, ψυχόμενον δὲ ὑφίσταται.

Διὰ τί τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὕδατα 19
γλυκέα [ὑδατα] ἀλλ' ἔχ ἀλμυρά; ἢ διὰ τὸ ποτιμώτερα διηθέμενα γίνεσθαι; διηθεῖται δὲ τὸ ἐγγύτερον τῆς θαλάττης μᾶλλον.

Διὰ τί τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ ἐκ ἀπόρρυτον ἐστὶν; ἢ διότι 20
τὸ μὲν βαρὺ σάσιμον, τὸ δὲ ἀλμυρὸν βαρὺ; διὸ καὶ τὰ θερμὰ μόνον τῶν ἀλμυρῶν ὑδάτων ἀπόρρυτά ἐστιν. ἔχει γὰρ κυφότητα ἐν αὐτοῖς, ἢ κρατεῖ τῆς κατὰ τὴν ἀλμυρίδα βαρύτητος· τὸ γὰρ θερμὸν κυφώτερόν ἐστιν. ἔτι τὰ μὲν ἀπόρρυτα διηθεῖται διὰ τῆς γῆς· ἡθεμένων δὲ αἰὲ μάλισα ὑφίσταται τὸ παχύτατον καὶ βαρύτατον, ἐκκρίνεται δὲ τὸ κῦφον καὶ καθαρὸν· ἐστὶ γὰρ τὸ μὲν ἀλμυρὸν βαρὺ, τὸ δὲ γλυκὺ κῦφον. διόπερ ἐστὶ γλυκέα τὰ ἀπόρρυτα. τὸ δ' αὐτὸ αἰτίον ἐστὶ καὶ διὰ τί τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ κινέμενον καὶ μεταβάλλον γλυκύτερον γίνεται· κυφώτερον γὰρ καὶ ἀσθενέστερον διὰ τὴν κίνησιν γίνεται.

Διὰ τί ἐν τῇ Λιβύῃ εἰς ὀρύξῃ τις παρὰ τὴν θάλατ- 21
ταν, τὸ πρῶτον πότιμον, εἰθ' ἀλμυρὸν γίνεται ταχέ, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τόποις ἥττον ποιεῖ τοῦτο; πότερον ὅτι τὸ μὲν πρῶτον τὸ ὑπάρχον ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ καὶ τὸ πεπεμμένον ὑπὸ τῆς γῆς ἐστὶν, ὅταν δὲ χρονισθῇ, ἢ θάλαττα προσδιηθεμένη διὰ τὸ πρόσφατον εἶναι ποιεῖ ἀλμυρώτερον; ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἢ ἔκ ἔχει ἢ πολὺ ὕδωρ διὰ τὸ μὴ ξηραίνε-
σθαί τὸν τόπον.

9. δύναται X°. || 12. σωματωδέστερον μᾶλλον δὲ X°. || 16. ἔν] δὲ X°. || παρεισδύμενον C°. || 22. ἄλλων C°. || 26. δὲ om C°X°. || 29. ἐν post ἐστὶν et 30. ἔν et 33. οὐ om C°. || 35. ἢ ψυχρομένην om X°. || 38. ψυχρὸν om C°X°Y°. || 40. ἅπαντας ψυχρὸς X°. || 1. εὖροι om C°. || 5. βραδυτέρα X°. || 9. πλείον om C°X°Y°. || 13. ὑπὸ C°X°Y°. || 16. ὑφίσταται C°. || 21. τί δὲ τὸ X°. || 24. ἢ X°. || 26. διηθεμένην X°. || 38. πρόσφατον C°.

- 22 Διὰ τί τοὺς ἄλας θάττον τήκει τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ ἢ τὸ πότιμον; ἢ διότι τὸ μὲν τήκεσθαι ἐς τὸ ὑπὸ τῷ ὑγρῷ θερμῷ εἰσιόντος διαιρεῖσθαι, ὥς τε ὑγρὸν εἶναι; ἢ τήκει δὲ ἢ τὰ ὅλως μὴ δυνάμενα εἰσιέναι, ἢ τὰ ὅπως ὥς τε μὴ θιγ- γάνειν. μόλις δὲ τήκει τὰ ῥαδίως διεξιόντα· τὰ δ' ἐπιόντα 5 βιάζόμενα, ταῦτα τάχιστα διαιρεῖ. οὐκ εἰσέρχεται δὲ τὰ λίαν μεγαλομερῆ· ὑπερέχει γὰρ τῶν πόρων. τὰ δὲ μικρομερέστερα διέρχεται ἢ ψαυόμενα. ἐς δὲ τὸ μὲν πότι- μον λεπτόν, τὸ δὲ ἀλμυρὸν παχύτερον. ὥς τε τὸ μὲν ῥα- 10 δίως διὰ τὴν λεπτότητα διαδύον μόλις τήκει, τὸ δὲ εἰσέρ- χεται μὲν ἥττον δὲ διὰ τὸ μεγαλομερέστερον εἶναι διαιρεῖ, καὶ βιάζεται θάττον.
- 23 Διὰ τί τὸ ὕδωρ ἥττον φαίνεται λευκόν, ἐὰν κινῆται, αἶον, καὶ ἢ φρίκη; διὸ καὶ Ὅμηρος ἀρχομένου φησὶ τοῦ πνεύματος, "μελάνει δὲ τε πόντος ὑπ' αὐτῆ." ἢ διὰ δύο 15 αἰτίας, ἐγγύθεν μὲν τῆς ὀφείας οὐδης, διὰ τὸ διέναι τὴν ὄψιν μᾶλλον ἡρεμῶντος, κινεμένης δὲ μὴ εὐθυπορεῖν· τὸ δὲ διαφανὲς λευκὸν φαίνεται. δι' ἧ γὰρ μὴ διέρχεται ἡ ὄψις, μέλαν φησὶν εἶναι. διὸ καὶ ὁ αἶρ πόρρωθεν μέλας φαί- νεται, ὁ δὲ ἐγγύς λευκός, καὶ θαλάττης τὸ μὲν ἐγγύς 20 λευκόν, τὸ δὲ πόρρωθεν κυανοῦν καὶ μέλαν. πόρρωθεν δὲ, κινουμένης πως τῆς ὀφείας, καὶ τῷ διανακλᾶσθαι αἰθέρον τὴν ὄψιν, ἐὰν ἡρεμῇ πρὸς τὸ φῶς, κινουμένου δὲ μὴ δι- νασθαι.
- 24 Διὰ τί ἐν τοῖς βαθέσι πελάγεσι τὸ κύμα οὐκ ἐπι- 25 γελᾷ, ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς; πότερον ὅτι τὸ μικρὸν φερό- μενον ὕδωρ διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ αἵρος μᾶλλον ἢ τὸ πολὺ; διὸ θραύεται πατάξαν μᾶλλον. ἐν μὲν ἔν τῷ βαθεῖ πολὺ τὸ κινούμενον, ἐν δὲ τῷ βραχεῖ ὀλίγον.
- 25 Διὰ τί οἱ πρὸς νότον τόποι ἀλκυώτερά τὰ ὕδατα 30 ἔχουσιν; ἢ διὰ τὸ τὴν θάλατταν ὑπὸ νότου ὠθεῖσθαι ὑπὸ τὴν γῆν κεράννυται;
- 26 Διὰ τί τῶν ὑδάτων τὸ ἀλμυρὸν ἐπὶ τῷ γλυκεῖ οἶνω μᾶλλον ἐπιπολάζει ἢ ἐπὶ τῷ αὐστηρῷ; πότερον ὅτι μᾶλ- 35 λον ἔχει γῆν ὁ γλυκύς, ὥσπερ ἡ ἀσαφής; ἢ ὅτι βαρύτε- ρος καὶ γλισχρότερος ὁ γλυκύς, ὥσθ' ἥττον μίγνυται, μὴ μίγνύμενος δὲ ἐφίσεται.
- 27 Διὰ τί ὅλως ἐφίσεται γεῶδες ὄν; ἢ γὰρ οὐκεία φορὰ 40 κάτω. πότερον ὅτι μᾶλλον ἔχει γῆν ὁ γλυκύς; ἢ διὰ τὴν θερμότητα, καθάπερ οἱ ἄλλες; ὅμοιον γὰρ ἔξανθήματι δι' ἄλλην αἰτίαν; εἰ γὰρ οὐ διὰ τῆς καὶ ἐπὶ τῷ γλ- 45 μᾶλλον, ἐκ ἀλογον· θερμώτατος γάρ.
- Διὰ τί τὰ κύματα πρότερον φοιτᾷ ἐνίοτε τῶν 46 μιν; ἢ διότι καὶ τελευταῖ ὕσερον; τὸ γὰρ πρῶτον πνεῖ ὥσπερ προδιαλύεται τῷ ὠσθέντος κύματος· ἀφαινεῖται οὐκ αὐτὸ τὸ πρῶτον ὠσθέν, ἀλλ' αἰεὶ ἢ ὥς τις γίνεται ἔχομένου.
- Διὰ τί αἱ κυματοδέξεραι γὰρ σερραὶ γίνονται 47 λακίς οὕτω σφόδρα ὥσπερ ἡδαφισμέναι; καὶ ἡ μὲν ματωδὴς γῆ σερρά, ἡ δὲ ἀποθεν χαῦνος. ἢ διότι ἡ μῆ- 48 ἄμμος ἢ πόρρωθεν ἐκβάλλεται ὑπὸ τῷ κύματος, ἀλλ' 49 μείζων μᾶλλον; ὥσπερ καὶ τῇ χειρὶ βάλλειν πόρρω τὸ ἐλάχιστον μάλιστα δυνατόν. ἔπειτα πολλῶν κυκωμ- 50 τὰ ἐλάχιστα ἐμπέτοντα πυκνοῖ. ἢ δὲ τοῦ κύματος 51 φῶτος κίνησις ἐδαφίζει, κινεῖ δὲ ὥς τε. διὰ μὲν οὖν 52 τὰ μικρότατα μὴ πόρρω δύνασθαι πηδᾶν, ἐκ μικρῶν σ- 53 δρα συντίθεται· διὰ δὲ τὸ πολλὰκις κινεῖσθαι συνε- 54 γίνεται πικτούσης ἄμμου, ὥς ἂν συναρμόσῃ· διὰ δὲ 55 κύμα τὸ τελευταῖον ἐδαφίζεται, καὶ τὸ ἡρέμα ὑγρὸν σ- 56 καλλᾷ. ἢ δὲ πόρρω ξηρὰ τε ὕδα διίσταται, καὶ ἐκ μα- 57 των ἐς λιθιδίων καὶ ἀνεδάφισος.
- Διὰ τί τῆς θαλάσσης τὰ ἄνω τῶν ἐν τῷ βαθεῖ 58 μυρώτερα καὶ θερμότερα; ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς φρε- 59 τοῖς ποτίμοις τὸ ἐπιπολῆς ἀλμυρῶτερον τῷ εἰς βάθος· π- 60 τοι ἔδει τὸ κατωτέρω· βαρύτερον γὰρ τὸ ἀλμυρὸν. ἢ δι- 61 ὁ ἥλιος καὶ ὁ αἶρ ἀνάγει αἰεὶ τὸ ἐλαφρότατον ἀπὸ τ- 62 ὕγρων; τὸ δὲ ποτιμώτερον αἰεὶ κυφώτερον, μᾶλλον δὲ ἐκ- 63 γει ἀπὸ τῶν ἐγγυτέρω τόπων. ὥς τε καὶ τῆς θαλάσ- 64 σης ἀπὸ τῶν ἐπιπολῆς καὶ τῶν ποτίμων ἀνάγκη τὸ λειπώ- 65 νον ἀλμυρώτερον εἶναι, ἀφ' ὧν ἀνήκται, ἢ ἀφ' ὧν με- 66 ἢ ἔλαττον τὸ γλυκύ. διὰ τῆς δὲ καὶ θερμότερα τὰ ἐπὶ 67 τὸ γὰρ ἀλμυρὸν θερμώτερον τῷ ποτίμῳ. διὸ καὶ φασί- 68 νες τῶν ἡρακλειτιζόντων ἐκ μὲν τοῦ ποτίμου ξηρασμα- 69 καὶ πηγνυμένου λίθους γίνεσθαι καὶ γῆν, ἐκ δὲ τῆς θαλά- 70 σσης τὸν ἥλιον ἀναθυμιάσθαι.
- Διὰ τί τῆς θαλάττης τὰ πρὸς τῇ γῇ γλυκυτέρα ἐσ- 71 ἢ διότι ἐν τῇ κινήσει μᾶλλον ἐσιν; κινούμενον δὲ τὸ ἀλ- 72 μυρὸν γλυκυτέρον γίνεται. ἢ ὅτι καὶ ἐν τῷ βαθεῖ ἀλμυ- 73 ρώτερον.

2. ὑγρῷ ἢ θερμῷ C^oY^o. || 6. τάχιστα δὲ διαιρεῖ C^o. || 10. τὴν om C^oY^o. || 11. δὲ καὶ διὰ X^o. || 15. μελάνει C^oX^oY^o. || 16. μὴ] διὰ τὸ μὴ C^o. || 22. τὸ C^oY^o. || 30. πρὸς τὸν νότον C^o. || 34. μᾶλλον om C^oY^o. || ἐμπέκται C^oX^oY^o. || 36. μὴ om C^o. || 37. μίγνυμενος X^oY^o. || 39. ὅτι — ἢ om C^oY^o.

2. ἢ C^oX^oY^o. || 9. γαῖται C^o. || 11. σερρά, ἢ δὲ ἀποθεν Y^o. || 12. πόρρω C^o. || 15. λοφῶτος X^o. || 17. τὰ μακρότατα μὴ X^o μὴ τὰ μακρότατα Y^o, μὴ τὰ μικρότατα C^o. || 22. ἀνεφίδας C^o. || 26. τὰ κ. X^oY^o. || 29. βαθύτερον codices. || ἐγγυτέρω codices. || 32. θερμώτατα ἄνω X^o. || 35. γινέσθαι C^oY^o.

ρύτερόν ἐς τὸ ὕδωρ, τὰ δὲ πρὸς τῇ γῇ ἥττον ἐς βαθέα. διὸ καὶ τάγχυβαθὴ ἀλμυρὰ ἐς καὶ ἔχ ὁμοίως γλυκεά. τότε δ' αἶτιον ὅτι βαρὺ ὂν τὸ ἀλμυρὸν φέρεται μᾶλλον εἰς βάθος.

32 Διὰ τί ἡ θάλαττα μόνον τῶν ὑδάτων κάεται, τὰ δὲ 5 πότιμα καὶ ποτάμια ἔ; πότερον ὅτι γῆν πολλὴν ἔχει; δηλοῦσι δὲ οἱ ἄλσα ἢ διότι λιπαρά; δηλοῖ δὲ τὸ ἐν τοῖς ἄλσιν ὑφιστάμενον ἔλαιον.

33 Διὰ τί ἐν ταῖς λίμναις ἄμμος ἔ γίνεται ἢ ἥττον ἢ ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ τοῖς ποταμοῖς; ἢ ὅτι ἐν τῇ θαλάττῃ 10 πέτραι γίνονται, καὶ ἡ γῇ ἐκέκαυται μάλιστα; ἢ δὲ ἄμμος ἐς πέτρα ἐψηγμένη εἰς μικρὰ καὶ ἐλάχισα μόρια. ψήχεται δὲ διὰ τὴν πληγὴν τῶν κυμάτων. ἐν δὲ ταῖς λίμναις οὐ γίνονται ὁμοίως πέτραι καθαφαί, οὐδὲ θραύονται ὁμοίως διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι κύματα ὁμοίως. ἐν δὲ τοῖς 15 ποταμοῖς μᾶλλον, ὅτι τὴν μὲν γῆν καταφέρουσι, τὰς δὲ πέτρας τῇ πληγῇ θραύουσιν.

34 Διὰ τί, ὅταν ἡ λίμνη ἢ κοπάσῃ ἢ ξηρὰ γένηται, ἀποκάεται ὁ σῖτος ἐν τῷ πεδίῳ μᾶλλον; πότερον ὅτι τὸ 20 ὑγρὸν τὸ ἐν τῇ λίμνῃ ἀπατμίζον τῇ ἀτμίδι θερμαίνει τὸν αέρα, ὥστε ἐλάττωσιν καὶ ἀσθενεστέρας ποιεῖ τὰς πάγους ἢ ἐν τοῖς κοίλοις καὶ προσελώδεσι τόποις; ἢ ἐκ τῆς γῆς, ὥσπερ λέγεται, τὰ ψύχῃ ἀρχεται καὶ λανθάνει εἰσδυόμενα; ξηρὰς ἔν ὕψους τῆς λίμνης, διὰ πλεονος τόπου ἢ ψυχρότης 25 πλείων προσπίπτουσα πῆγνυσι καὶ ἀποκαίει μᾶλλον. ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις χώραις τὰ ψύχῃ κάτωθεν γίνεται, ὥσπερ καὶ δοκεῖ. καίτοι ἡ γῇ θερμὴ τῷ χειμῶνος· ἀλλὰ διὰ τὸ ἐφυγρον εἶναι κατέφυκται τὸ ἐπιπολλῆς θερμὸν τὸ ἐν τῇ γῇ. τὸ γὰρ ὑγρὸν ἔτε ἥτω πόρρω ἔστιν ὥστε μὴ ψύχεσθαι, 30 διὰ τὴν ἐνύσαν θερμότητα ἐν ταῖς ὑγροῖς, ἔτε ἔτως ὀλίγον ὥστε μὴ ἐν ἰσχύειν, διὰ τὸ διαβροχον εἶναι τὴν γῆν. οἷον ἔν δια τὴν ψύξιν αὐτῇ συμβαίνει ἐπὶ κρυφάλῃ περιπατεῖν καὶ οἰκεῖν.

35 Διὰ τί ἡ θάλαττα ἀλμυρὰ καὶ πικρὰ ἐστίν; ἢ ὅτι 35 ἐν τῇ θαλάττῃ πλείους εἰσὶν οἱ χυμοί; καὶ γὰρ τὸ ἀλμυρὸν καὶ τὸ πικρὸν ἅμα φαίνεται.

36 Διὰ τί τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ ὄσρα καὶ λίθοι σρογυῖλα γίνονται; ἢ ὅτι ὁμοίως περιθραυόμενα τὰ ἔσχατα εἰς

τὸ σρογγύλον σχῆμα ἔρχεται; τούτου γὰρ τὸ ἔσχατον ὁμοιον, ἢ δὲ θάλαττα πάντῃ κινῆσα ὁμοίως περιθραύει.

Διὰ τί ἐνιαχῶ, εἰάν τις ὀρυξῇ παρὰ τὴν θάλατταν, τὸ 37 μὲν πρῶτον πότιμόν ἐστιν ὕδωρ, εἴθ' ἀλμυρὸν γίνεται; ἢ ὅτι αὐτῆς ἐστὶ τῆς θαλάττης τῆς διηύσεως ὑπὸ τὴν γῆν τὸ ὕδωρ; εἰκότως ἔν τὸ πρῶτόν ἐστι γλυκύ· ἐλαφρότερον γὰρ ἐστὶ τὸ γλυκὺ τοῦ ἀλμυροῦ, καὶ ἡ θάλαττα ἔχει τι τοῦ γλυκέος, ὃ μίχθεν τῇ γῇ μᾶλλον ἐπιπολλάζει. τὸ δὲ ἀλμυρὸν διὰ τὸ βάρος καὶ διὰ τὸ τμητικὸν εἶναι κάτω φέρεται. εἴτε ἔν ἔτως εἴτε κατὰ τὰς φλέβας ἐκ τῆς ἡπείρου 40 ῥεῖ ἐπὶ τὴν θάλατταν τὸ γλυκὺ ὕδωρ, εἰκότως ἂν ἐπιπολλῆς εἴη τῆς θαλάττης, ἢ μίγνυται αὐτῇ. ἀνοιχθέντων δὲ τῶν πόρων, ὕσπερ διὰ πλῆθος τὸ ἀλυκὸν κρατοῦν τοῖς τοῖς πᾶν ποιεῖ. συμβαίνει γὰρ πεφραγμένων τῶν ἄνω πόρων ἄλλην ὁδὸν ζητεῖν τὸ ἐπιρρεῖν· ἀνοιχθέντων δὲ ἐνταῦθα πᾶν φέρεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν τῷ σώματος φλεβῶν.

Διὰ τί ἡ θάλαττα ἔσα βαρυτέρα τῷ ποτίμῳ ὕδατος 38 μᾶλλον ἐστὶν εὐδίοπτος; πότερον ὅτι λιπαρώτερα; τὸ δὲ ἔλαιον ἐπιχυθὲν ποιεῖ μᾶλλον εὐδίοπτον. ἔχουσα δὲ ἐν αὐτῇ λίπος εἰκότως μᾶλλον εὐδίοπτος ἐστίν. ἢ ἔχ' ἅπαν τὸ ἐλαφρότερον καὶ εὐδίοπτότερον; αὐτὸ γὰρ τὸ ἔλαιον ἐλαφρότερον τῷ ὕδατος, εὐδίοπτότερον δὲ ἔ. ἢ οὐκ εὐδίοπτότερον ἐστίν, ἀλλὰ φαίνεται; τὸ γὰρ πότιμον ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ἀπὸ ρευμάτων ἐστίν, ἢ δὲ πηγῇ συναφίσει μετὰ 39 τῷ ὕδατος καὶ γῆν, ὥστε τῷ μὴ καθαρὰ εἶναι τὰ ρεύματα συγκατάγει τὴν γῆν καὶ ἰλύν. αὕτη ἔν ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἥττον εἶναι εὐδίοπτον.

Διὰ τί οἱ νέοντες ἐν τῇ θαλάττῃ λαπαροὶ γίνονται; 39 εἰ γὰρ ὅτι πονῶσι, καὶ οἱ τροχιζόμενοι ἰσχυρὸν πονῶσι πόνον καὶ ἔ λαπαττονται. ἢ ὅτι ἔ πᾶς πόνος ποιεῖ λάπαξιν, ἀλλ' ὃ μὴ ποιῶν σύντηξιν; ἢ δὲ ἐν τῇ θαλάττῃ διατριβὴ καὶ ὅλως δοκεῖ βρωτικώτερος ποιεῖν καὶ λαπαρῶς· θερμὴ 40 τε γὰρ ἐστὶ καὶ ξηρὰ ἢ ἀπ' αὐτῆς ἀτμίς.

Διὰ τί Πᾶσα λίμνη πότιμος ἔσα πλύνει καὶ ρύπτει 40 τὰ ἰμάτια; πλύνει μὲν γὰρ τὸ γλυκὺ, ρύπτει δὲ τὸ πικρὸν, ἅμα δὲ οὐχ οἷον τε ἔχειν ταῦτα. ἢ οὐ τῷ πικρὸν εἶναι ἔθεν ρύπτει, ἀλλ' ἢ γλισχρότης ρυπτικόν; διὸ καὶ τὰ ἀκροκώλια καὶ ὅσα μυζώδη τοιαῦτα. ὥστε καὶ τῶν πι-

2. γλυκεῖα C°F°. || 5. μόνη C°X°. || 7. δὲ καὶ οἱ C°. || τὸ om X°. || 8. ἄλσιν C°F°. || ἐφιστάμενον F°. || 14. οὐδὲ C°X° F°. || 19. ἀποκαίεται et 25. ἀποκαίει C°, qui ita solet. || 20. τῇ ἀτμίδι] τῷ ἀτμίδι C°. || 21. τὰς πάγους ποιεῖ X°. || 29. ἐδὲ codices. || 31. ἄβροχον C°X°. || 34. ὑγρά C°. || 35. οἱ om C°F°. || 36. φαίνονται F°. || 38. γίνονται X°.

3. περὶ C°X°. || 7. ἀλυκοῦ C°F°. || 8. ἀλυκὸν C°F°. || 12. δὲ] οὐν X°. || 13. διὰ τὸ πλ. X°. || ἀλυκοῦν C°. || τῷτο X°F°. || 14. πᾶν om C°. || πόρων ἄνω X°. || 18. εὐδίοπτος ἐστὶν C°. || 19. ἐπιφυχθέν C°. || 24. ἡς] γὰρ X°. || 26. ὕλην C°. || 28. λιπαρὸν et 32. λιπαρῶς C°X°F°. || 29. εἰ] οἱ X°. || τροχαζόμενοι X°.

κρῶν ὅσα τούτῳ μετέχει. ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ συμβέβηκε τῷτο, ὥς τε τῆς νιτρώδους δυνάμεως τὸ μὲν πικρὸν ἐκκαυῖσθαι, ἐμμένειν δὲ τὸ λιπαρὸν καὶ γλίσχρον. τούτῳ μὲν ἔν ῥύπτει, πλύνει δὲ τῷ ποτίμῳ αὐτῆς.

- 41 Διὰ τί τὸ γαληνίζον τῆς θαλάττης λευκὸν φαίνεται, τὸ δὲ κατάφορον μέλαν; ἢ ὅτι τὸ ἥττον ὀρώμενον μελάντερον μᾶλλον φαίνεται; ἥττον δὲ φαίνεται τὸ κινούμενον τῷ ἡραμύντος. ἢ διότι τὸ μὲν διαφαινόμενον λευκόν, τὸ δὲ μὴ διαφαινόμενον μέλαν; ἥττον δὲ διαφάινεται τὸ κινούμενον.

ΚΔ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΑ ΘΕΡΜΑ ΤΑΥΤΑ

Διὰ τί τὸ θερμὸν ὕδωρ, εἰς ἐκτετριμένους ὥσιν ἐλαίῳ, ἥττον θερμὸν ἐστὶ καταχέομενον, τοῦ ἐλαίου θερμῷ ὄντος; ἢ διὰ τὸ λεαίνειν ὀλισθαίνει καὶ ἥττον ἐνδύει;

- 2 Διὰ τί τὰ ὕδατα ἐν τοῖς φρέασι μετὰ μεσημβρίαν γίνονται τῷ θέρους θερμά; ἢ διότι τηνικαῦτα ἡδὴ κεκράτηκε τὸ θερμὸν τὸν αέρα; πρὸ μεσημβρίας δὲ τὸ θερμὸν λύει τὸ ψυχρὸν καὶ παύει· ἔχ ἅμα δὲ πέπαιται καὶ κρατεῖ, ἀλλ' ὅταν ἐπιχρονίσῃ.

- 3 Διὰ τί τὸ ὕδωρ θερμότερον ἐνίοτε τῆς φλογὸς γινόμενον ἢ κατακαίει τὰ ξύλα, ἢ δὲ φλόξ κατακαίει; ἢ ὅτι ἢ μὲν φλόξ λεπτομερές, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς πνεῦμα, τὸ δὲ ὕδωρ μεγαλομερές, ὥς τε ἐκ εἰσθύεται; ἢ δὲ φλόξ καὶ τὸ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων διὰ λεπτότητα εἰσὶν διαλύει.

- 4 Διὰ τί τὸ μὲν ὕδωρ τὸ ζέον οὐ τήκει, ἢ δὲ κοιλία τήκει; πότερον ὅτι τὸ μὲν θερμὸν τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ εἰσέρχεται διὰ λεπτότητα, τὸ δὲ ὕδωρ ἐκ εἰσέρχεται διὰ παχύτητα; ἢ διότι καὶ τὰ ἄλλα κωλύει τήκεσθαι τὸ ὑγρὸν; ἔθεν γὰρ ἐν ὑγρῷ τήκεται. ἐν δὲ τῇ κοιλίᾳ τὸ ὑγρὸν εἰς τὴν κύσιν ὑπονοστῶν ἔτω λύει.

- 5 Διὰ τί τῶν ἀγγείων ὁ πυθμὴν οὐ καίει ἐνόντος τοῦ ὕδατος καὶ ζέοντος, ἀλλὰ καὶ φέρει τοῦ πυθμένος ἐχόμενοι, ἐξαιρεθέντος δὲ καίει; ἢ ὅτι σβέννυται τὸ ἐγγινόμενον θερμὸν ἐν τῷ πυθμένι ὑπὸ τῷ ὕδατος; διὸ καὶ ἢ τῇ καίεται τὰ τηκτά, ἂν μὴ ψόφος ἐμπέσῃ.

- 6 Διὰ τί ἔχ ὑπερξεῖ τῷ χειμῶνος ὁμοίως καὶ τοῦ θέρους τὸ ὕδωρ, οὐ μόνον ὁμοίως θερμαινόμενον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον καὶ ὁμοίως θερμὸν ὄν, καὶ ἔτι μᾶλλον; ἢ διότι ἢ

ὑπερξείς ἐσιν ἢ ἀναβολῇ τῶν πομφαλύγων; τὸ μὲν ὕδωρ αὐτὸ θερμαίνεται τότε οὐθεν ἥττον ἢ τοῦ ψυχῆ δὲ πομφαλύγες αἰρεσθαι εὐ δύνανται ὁμοίως διὰ περιέχοντα αέρα εἶναι ψυχρὸν, ἀλλ' ἐλάττους τε τῷ γέθῃ αἵρονται ὑπὸ τῷ ψύχους θλιβόμεναι, καὶ διασπαστοὶ τῷ αέρος ταχὺ διαπίπτουσιν. ὥς ἐλάττους τε τῷ καὶ τῷ πλήθει γίνονται τοῦ χειμῶνος, τῷ δὲ θέρους τῶν. ἢ δὲ ὑπερξείεις γίνονται διὰ τὸ πλήθος καὶ τὸ θος τῷ ἀφρῷ.

- 10 Διὰ τί τὸ μὲν θερμὸν ὕδωρ ῥυτιδοῖ, τὸ δὲ πῖ μὸν ὄν οὐ; ἢ ὅτι τὸ μὲν πῦρ ποιεῖ πνεῦμα, ὥς τε περιτείνεται γὰρ τὸ δέρμα. ἢ δὲ κάμψις ῥυτίς ἐστι

Διὰ τί τῶν ἀγγείων οἱ πυθμένες θερμαινόμενοι ὕδατος, ἔως ἂν ἢ ψυχρὸν τὸ ὕδωρ, θερμότεροί εἰσι διότι ψυχροῦ μὲν ἐστὶ ὄντος τῷ ὕδατος ἐγκατακλείβεται θερμὸν καὶ ἀντιπεριέσεται εἰς, κωλυόμενον ἐξένα δὲ διαθερμανθῇ τὸ ἐνὸν ὕδωρ, αἰκίετι ἀποσφάγοντος διαπνέοντος καὶ ἐλάττονος γινόμενος τῷ πυρὸς ψυχ γίνεται ὁ πυθμὴν, ὁμοίως ὥσπερ καὶ τὰ βαλανεῖα γὰρ ταῦτα τῷ χειμῶνος θερμότερα ἢ τῷ θέρους διὰ κατακλείεσθαι τὸ θερμὸν ἐν τῷ χειμῶνι μᾶλλον ἢ θέρει ὑπὸ τῷ περιέχοντος αέρος ὄντος ψυχρῷ.

Διὰ τί τὸ μὲν ὕδωρ ζέον οὐκ ἐκπαφλάζει, ἔττος καὶ ἢ φακῇ; καίτοι κουφότερον τὸ ὕδωρ τῷ πῦρι καὶ κούφῳ ῥᾶον ῥῖψαι πόρρω. ποιῶ δὲ καὶ τὸ αἶ ταυτό, καὶ τῷτο καθαίρουμενον· διὸ οἱ ἐν τῷ ἀργυρῷ καλλύνοντες κερδαίνουσιν· τὸ γὰρ διαρριπτόμενον συλύνοντες λαμβάνουσι τὰ λείψανα. ἢ διότι ποιῶ μ ἐκπαφλασμὸν τὸ θερμὸν ἐξατμίζον καὶ βιαζόμενον ἀντικρύοντα τῇ κατὰ φύσιν αὐτῷ φορά; τὸ μὲν ἔν διὰ κουφότητα καὶ λεπτότητα ἐκ ἀποβιάζεται, ὥς ἀθροίζεται πολὺ θερμὸν, ἀλλὰ πρὶν ἀλισθῆναι διακόψαν τὸ αἶν προσελθόν. τὰ δὲ ἔχοντα ἐν σῶμα, οἷον τὰ ροφήματα ἢ ὁ ἀργυρος, διὰ βία σωματοειδὲς ἔχοντα πολὺ, καὶ ἀντακωθέντα διὰ τὴν βιάζεσθαι βία, ἐξιόντος ἀποσφαιρίζεται ἢ ἂν κρατῇ θερμὸν· οὐ γὰρ δίεισι διὰ πυκνότητα, ἀλλὰ κρατῇ ἂν ὑπὸ τῷ ἐπιρρέοντος θερμῷ ἀπορριφθῇ. γίνονται δὲ π ἐκ ὥσιν, διὰ τὸ ταχὺ φέρεσθαι τὸ θερμὸν κάτωθεν

5. γίνεται C°. || 6. κατάφορον X°F°, καταφρόμενον C°. || 8. ὅτι C°. || 19. τε X°F°. || 21. φλεβῶς X°. || 22. τῷ] μῶ X°. || 32. οὐκ αἰ C°. || 35. καὶ om C°. || 37. ὑπερξῇ X°. || 38. καὶ om C°. || 39. ἢ om C°.

1. ἀνατολή X°. || 3. τὸ om C°. || 4. ἀλλ'] ἀλλὰ καὶ X°, ἀλλὰ καὶ τὸ margo X°. || ἐλάττους τε] ἐλαττωσθαι C°X°F°. μεγέθει X°. || 6. ἐλαττωσθαι τῷ C°F°. || 7. δὲ om C°F°. || 18. διαπνέοντος X°. || 19. ὁμοίως om C°. || 20. ἢ ἐκ τῷ X°. ἐκπαφλάζει C°. || 27. καλῶντες C°. || συγκαλύπτοντες C°. || 38. ἀπορριφῇ C°.

- 10 Διὰ τί τὰ μὲν ὀλίγον χρόνον ἐν τῷ θερμῷ βρεχόμενα ἀνοίδει, τὰ δὲ πολὺν συμπίπτει καὶ γίνεται ῥυσά; ἢ διότι τὸ θερμὸν ἐκ πεπηγότος ὑγρὸν ποιεῖ, ἐκ δὲ ὑγροῦ πνεῦμα, τὰ δὲ πυκνὰ ἀραιοῖ; τὸ μὲν ἔν πρῶτον θερμαίνον τὰ πεπηγότα ὑγρότερα ποιεῖ, καὶ ἐξ ὑγρῶν πνευμα- 5 τοποιῶν ὀγκηρὰ ποιεῖ διαχέον· ὅταν δὲ μᾶλλον θερμαίνῃ τὸ περίξ, ἀραιὸν ποιεῖ, ὥς ἀποκνεῖται ἡ ἀτμίς, καὶ τὸ ὑγρὸν ξηραίνόμενον συμπίπτειν ποιεῖ τὰς ὀγκους. συμπτόντων δὲ ῥυσῶνται τὸ περίξ δέρμα πάντων. ἢ δὲ ἀνωμάλως, ταύτῃ ῥυσὸν γίνεται.
- 11 Διὰ τί ὑπὸ τῶν θερμῶν ὑδάτων μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν πήγνυνται λίθοι; πότερον ὅτι τῇ τῷ ὑγρῷ ἐκλείψει γίνεται λίθος, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῷ θερμῷ ἢ τῷ ψυχρῷ ἐκλείπει τὸ ὑγρὸν, καὶ ἀπολιθῆναι δὴ διὰ τὸ θερμὸν, καθάπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ τὰς τε πέτρας καὶ τὰς λί- 15 θους καὶ τὰ θερμὰ τῶν ὑδάτων γίνεσθαι. ἢ τὸ θερμὸν ἀπολιθοῖ· καὶ ὑπὸ τῷ ψυχρῷ δὲ λιθῶνται διὰ τὸ τὴν ὑπερβολὴν τῷ πάγῳ τὸ ὑγρὸν ἀναλίσκυσαν σκληρύνειν; ὅλως ἔν ἐκ τῆς ὑπερβολῆς καὶ τὸ ἀπλῶς.
- 12 Διὰ τί ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι εἰάν τὸν πόδα ἔχῃ τις, 20 ἡρεμῶντος μὲν ἡσσαν ἰδοκεῖ εἶναι θερμὸν, εἰάν δὲ κινήσῃ, θερμότερον; ἢ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος, εἰάν ἐν τῷ πνεύματι τροχᾷ τις, αἰεὶ ὁ προϊσάμενος ἀὴρ ψυχρότερος· εἰς δὲ τὸ πορρώτερον εἰσιὼν μᾶλλον ἀσθάνεται.
- 13 Διὰ τί ἐν τῷ ἡλίῳ μᾶλλον ἢ τῇ σκιᾷ τὰ θερμὰ 25 ψύχεται; πότερον ὅτι τὸ θερμὸν τὸ ἔλαττον ὑπὸ τῷ πλείονος φθιβεῖται; ἢ ὅτι ἐν μὲν τῇ σκιᾷ τὸ ψυχρὸν περιεσηκὸς θλίβει τὸ ἐνὸν θερμὸν καὶ ἐκ ἐξ ἐπεξιώναι, ὥσπερ καὶ τοῖς θηήσκουσι ποιεῖ τὸ ψυχρὸν προσχέομενον· ἐγκατακλείει γὰρ τὸ θερμὸν καὶ κωλύει ἐξιώναι· καὶ ὅλως τοῦ 30 χειμῶνος ἅπασι συμβαίνει τὰ ἔσωθεν θερμότερα· ἐν δὲ τῷ ἡλίῳ οὐδενὸς ἀντιφράττοντος φέρεται καὶ βάττον ἀπολείπει.
- 14 Διὰ τί τὸ ἐν τῷ ἡλίῳ θερμαινόμενον ὕδωρ ὥς ἐκλείπει ἢ ἐξιν ὑγιεινότερον; πότερον ὅτι διὰ τὸ ψύχεσθαι; 35 καὶ ἔτι ἐπεὶ τὸ σωματίον φρίττειν ποιεῖ; ἢ ποιεῖ μὲν καὶ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πολλὰκις λουήται τις, νοσέρων ἐσιν; τὸ μὲν γὰρ θερμὸν ὅλως πεπτικόν ἐστι καὶ ξηραντικόν, τὸ δὲ ψυχρὸν σαλτικόν, ὥς ἀμφω ποιεῖ τι ἀγαθόν. διὸ καὶ
- τις τῶν μαθητῶν...
...τοῦ πνεύματος...
...ὡς περὶ τὸν...
...Διὰ τί τὸ ἐν τῷ...
...ἢ ὅτι τὰ ψυχόμενα...
...Διὰ τί τὰ ἐν Μαγνησίᾳ...
...πότιμά ἐστιν; ἢ διότι ἐκ...
...θερμῷ, οὗ ἢ μὲν ἀλμυρὸς...
...10 διαμένει;
- Διὰ τί ἐν Μαγνησίᾳ τὰ θερμὰ τὰ μαθητῶν...
...ἐπαύσατα, ἀλμυρὸν δὲ ἦν τὸ ὕδωρ; ἢ πάλιν, ἐπεὶ...
...ψυχρὸν ἐπὶ τὰς πηγὰς ἀλλότριον, καὶ ἐπαύσατα...
...θερμότητα; ἢ δὲ γῆ ἀλμυρὰ μὲν ἦν, θερμὴ δὲ ἦ, διὰ...
...πλήθος τῷ ὕδατος τῷ ἐμβάλλοντος. ὅμοιον ἔν συνέβη...
...διὰ τῆς τέφρας ὕδατι ἡδυμένῳ· καὶ γὰρ τότε διὰ θερμῆς...
...ἡδυμένον ἐκείνην μὲν καταψύχει, καὶ αὐτὸ ψυχρὸν γί-
...νεται, ἀλμυρὸν τε καὶ πικρὸν διὰ τὴν τέφραν ἐσίν. ἐπεὶ δὲ...
...τὸ προσιὸν ἡλλοτριωμένον ἐσίν, δι' ἄλλην αἰτίαν ἐκράτησεν...
...ἡ θερμότης ἐνῶσα ἐν τῇ γῇ τῆς ψυχρότητος τῷ ὕδατος δι'
...ὀλυγότητα, καὶ ἐγένετο πάλιν θερμὰ.
- Διὰ τί τὰ ὅλα τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀλμυρά; ἢ διότι 18
...τὰ πολλὰ διὰ γῆς ἡθεῖται συπτηριώδους (δηλοῖ δὲ ἡ ὁσμή...
...αὐτῶν) κεκαυμένης δέ; ἢ δὲ τέφρα πάντων ἀλμυρὰ καὶ...
...θεῖν ὄζει. διὸ καὶ συγκαίει ὅτως ὥσπερ ὁ κεραυνός. πολλὰ...
...ἔν θερμὰ ἐσιν ἀπὸ ἐπιστημάνσεως κεραυνῶν.
- Διὰ τί τὰ θερμὰ λυτὰ ἱερά; ἢ ὅτι ἀπὸ τῶν ἱερῶν 19
...τάτων γίνονται, θεῖν καὶ κεραυνῶ;

ΚΕ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΑΕΡΑ

Διὰ τί ἐν τοῖς ἀσκοῖς τοῖς πεφυστημένοις ἐναπολαμ-
βανόμενα τὰ μέλη πόνον παρέχει; πότερον διὰ τὴν πίεσιν
τῷ αέρι; ὥσπερ γὰρ οὐδὲ τοῖς ἔξωθεν πιέζουσιν τὸν ἀσκὸν
ἐνδίδωσιν ὁ αἶρ, ἀλλ' ἀπωθεῖ, οὕτω καὶ τὰ ἐντὸς ἐναπο-
λαμβανόμενα θλίβει ὁ αἶρ. ἢ διότι βία κατέχεται καὶ
πεπλήνεται; ἔξω ἔν πάντῃ ὁρμῶν κατὰ φύσιν προσαπερεί-
δεται πρὸς τὸ ἐντὸς ἀπειλημμένον σῶμα.

Διὰ τί ἐν τοῖς ἔλεσι τοῖς παρὰ τὰς ποταμὸς γίνον- 2
ται οἱ καλούμενοι βήμυκοι, οὐς μυθολογῶσι ταύρους ἱερούς

3. ἐκ τοῦ πεπηγότος X^o. || 9. περίξ C^o. || δέρματα X^o. || 7] ὡς C^o. || 12. ψυχῶν X^o. || 14. δὴ — 17. λιθῶναι om C^o. || 18. ξηραίνειν C^o. || 21. εἶναι δοκεῖ C^o. || 22. εἰάν δὲ ἐν X^o. || 24. εἰσιὼν om C^o. || 28. τὸ — 29. ποιεῖ om C^o. || 30. τὸ om X^o. || 31. ἐν — 32. ἀπολείπει om pr F^o. || 32. καὶ et 34. τὸ om C^o.

1. λυομένης F^o. || 4. τὸ om X^o. || 7. τὰ διατρίβει C^o F^o. || 11. τῷ τὰ X^o. || 13. καὶ ἐκ ἐπίσβεσε C^o F^o. || 15. συμβαίνει C^o. || 16. ἡδυμένον C^o X^o F^o. || 18. τε] δὲ C^o. || 23. δηθαῖται X^o. || 25. συγκαίει C^o X^o. || 28. θεῖν καὶ κεραυνῶ om C^o, καὶ om F^o. || 32. παρέχουσι X^o. || 38. περὶ C^o X^o.

- εἶναι τοῦ θεοῦ; ἔστι δὲ τὸ γινόμενον ψόφος ὁμοίως φωνῇ ταύρῳ, ὥς τε αἱ βόες ἔτω διατίθενται ἀκύνσαι ὥσπερ ταύρῳ μυκωμένῃ. ἢ ὅτι ὅσοι ποταμοὶ λιμναΐζουσιν εἰς ἔλη, ἢ ὅσα ἔλη λιμναΐζονται, ἢ ὑπὸ θαλάττης ἀντικρούονται, ἢ τὸ πνεῦμα ἀφιαῖσιν ἀθροώτερον, ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεται τῆτο; 5 αἴτιον δὲ ὅτι αἱ κοιλῖαι τῆς γῆς γίνονται. ἔτως οὖν κλυζόμενον τὸ ὕδωρ, διὰ τὸ ἐνεῖναι ρεῦμα ἐν τῇ τοιαύτῃ λιμνασίᾳ, ἀπωθεῖται τὸν ἀέρα διὰ ξανοῦ εἰς εὐρυτέραν κοιλίαν, οἷον εἰ τις εἰς ἀμφορέα κενὸν κατὰ τὸ ζόμιον ποιεῖ ψόφον, μυκήματι ὅμοιον γίνεται· καὶ γὰρ ἡ μύκησις διὰ 10 τῆτο γίνεται τὸ σχῆμα τοῖς βυσίν. πολλὰς δὲ καὶ ἀτόπας φωνὰς ποιεῖσι τὰ σχήματα τῶν κοιλιῶν ἀνώμαλα ὄντα, ἐπεὶ καὶ ἀμφορέως τὸν πύονακα ἐάν τις ἀφελὼν διὰ τῷ πυθμένος τρίβῃ ἔλκων ἔσω καὶ ἔξω, εἰ τρήβει διὰ τῷ καταδήματος, ψόφον ποιεῖ, ὥς τε φεύγειν τὰ θηρία, ὅταν οἱ 15 ὀπωροφύλακες κατασκευάσωσιν αὐτό.
- 3 Διὰ τί ὁ ἀὴρ ἔχῃ ὑγρὸς, ἀπτόμενος τῷ ὕδατος; τῶν γὰρ ἄλλων ὕδεν ὃ τι οὐχ ὑγρὸν, ἀν ἀψήται. ἢ διότι τὸ ἔσχατον αὐτῶν ἄμα, τὸ δὲ ἐπίπεδον ἐκατέρου ἔχῃ ἕτερον; τὰ μὲν ἔν ἄλλα βαρυτέρα, ὁ δὲ ἀὴρ ἔβρεκει κατωτέρω 20 τῷ ἔσχατῷ. ἀπτεται μὲν ἔν, ὅτι ὕδεν μεταξύ, ἔβρεχεται δέ, ὅτι ἀεὶ ἀνωθεν τῷ ὕδατος.
- 4 Διὰ τί μέσων νυκτῶν καὶ μεσημβρίας μάλιστα εὐδία γίνεται; ἢ διότι ἡ νηνεμία ἐστὶν ἀέρος στάσις, ἔστηκε δὲ μάλιστα, ὅταν κρατῇ ἢ κρατῇται, μαχόμενος δὲ κινεῖται. 25 κρατεῖ μὲν οὖν μάλιστα μέσων νυκτῶν, κρατεῖται δὲ μεσημβρίας· τότε μὲν γὰρ ὁ ἥλιος κορρωτάτω, τότε δὲ ἐγγυτάτω γίνεται. ἔτι ἀρχεται τὰ πνεύματα ἢ περὶ ἔω ἢ περὶ δυσμᾶς, λήγει δὲ τὸ μὲν ἔωθεν, ὅταν κρατηθῇ, τὸ δὲ ἀπὸ δυσμῶν, ὅταν παύσῃται κρατῶν. συμβαίνει οὖν 30 τὰ μὲν μεσημβρίας παύεσθαι, τὰ δὲ μέσων νυκτῶν.
- 5 Διὰ τί ὑποφωσκύσης ἔω καὶ ἤδη πρῶτῃ μᾶλλον ἐστὶ ψυχρὸς ἢ τῆς νυκτός, ἐγγυτέρω ὄντος τῷ ἡλίῳ ἡμῶν; ἢ ὅτι πρὸς ἡμέραν δρόσος καὶ πάχη πίπτει, ταῦτα δὲ ἐστὶ ψυχρά· ὥσπερ ἔν ρανθέντος τῷ παντὸς τόπου ὑγρῷ ψυχρῷ 35 γίνεται κατὰψυξις.
- 6 Διὰ τί ἐν τῷ Πόντῳ καὶ ψύχῃ μάλιστα καὶ πνίγη; ἢ διὰ τὴν παχύτητα τῷ ἀέρος; τῷ μὲν γὰρ χειμῶνος οὐ δύναται διαθερμαίνεσθαι, τοῦ δὲ θέρους, ὅταν θερμανθῇ,
- καὶ διὰ τὴν παχύτητα. ἢ δὲ αὐτὴ αἰτία· καὶ διότι ἐλῶδη τῷ μὲν χειμῶνος ψυχρά, τῷ δὲ θέρους θερμά διὰ τὴν τοῦ ἡλίου φορὰν; τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνος πίνυται, τῷ δὲ θέρους ἐγγύς.
- Διὰ τί τῆς νυκτός αἰθρία μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμέῃς ἢ καὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ταραχῆς ὁ ἥλιος αἰ ταῦτα γὰρ κινήσεως τινος γενομένης συμβαίνει· γίνεσθαι αἴτιον τοῦτον τὸ θερμόν. ὅταν οὖν τῆτο μὴ παρῇ, ἢ τὸ πᾶν, καὶ αἰρομένῃ τῷ ἡλίῳ μᾶλλον ἢ τοῦναντίον· τὸ "μήκετ' ἀπ' ἡπείρου" τῷ ἐστὶν, ὅτι ἔπλαίση κῆν ἐκεῖ ἤκιστα ἀκ τι μένοι καὶ συσαῖν, μὴ ὁμαλῶ ὄντος κρατῶντος τῷ συνισαμένῃ. τῷ μὲν δὲ χειμῶνος ἢ θάλα τοῖσιν, τῷ δὲ θέρος ἢ γῇ.
- Διὰ τί, ὅταν διαχυθῇ τὸ ὑγρὸν εἰς ἀσκέας, οὐ μ τὸ ὑγρὸν δέχεται ὁ πῖθος μετὰ τῶν ἀσκῶν, ἀλλὰ ἄλλο προσλαμβάνει; ἢ ὅτι ἐν τῷ ὑγρῷ ἐνυπάρχει ὁ ἔσχατος ἔν ὅταν μὴ ἐν τῷ πῖθῳ ἐπῇ, ἔδύναται ἐκκρίνεσθαι τὸ μέγεθος τῷ πῖθῳ· ἐκ γὰρ τῷ μείζονος χαλεπώτερον θλῆψαι ὅτιν καὶ ὑγρὸν καὶ πνεῦμα, ὥσπερ καὶ ἐκ σπόγγων. ὅταν δὲ μερίζεται εἰς μικρά, ἐκθλίσβεται ἐκ ἀσκῶ μετὰ τῷ ἐνότος, ὥσθ' ἡ τῷ ἀέρος χώρα κενὴ γίνεσθαι διὰ καὶ τὴν ἀσκέας καὶ ἐτι ἄλλο ὑγρὸν δέχεται ὁ πῖθος καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῷ οἴνῳ τῆτο γίνεται, ὅτι πλείον ἀπ τῷ οἴνῳ ἐνεστὶν ἢ ἐν τῷ ὕδατι. ὅμοιον δὲ τούτῳ καὶ ταῦτ' ἀγγεῖον τὴν τε κονίαν καὶ τὸ ὕδωρ χωρεῖν ἢ ὅσον ἐκάτερον χωρὶς ἐγχεόμενον. εἴκοι γὰρ πολλὰ ὁ τὰ διάκενα τῆς τέφρας. ἄτε ἔν λεπτότερον τὸ ὕδωρ ἢ δύνει μᾶλλον καὶ συσπάττει ἤδη ὥς τε πυκνεῖσθαι, καὶ τὸ παρ' ἑκάστων τῶν μερῶν εἶναι τὴν σάξιν (μᾶλλον γ σπάττεται κατὰ μικρὸν σαπτόμενον ἅπαν ἢ ἀθρόον), τῇ δὲ γινομένην ὑποκαταβαίνει τὴν κονίαν· ἄμα δὲ καὶ ἡ τέφρα εἰς αὐτὴν δέχεται τὸ ὑγρὸν διὰ τὸ ἔχειν κοιλίας δὲ βαλλομένη τέφρα εἰς τὸ ὕδωρ θερμὴ ἔσσα τέμνει α καὶ ἐξαεροῖ. καὶ πρότερον δὲ ὕδατος ἐγχυθέντος καὶ ἔρον κονίας ἐμπέπτυσθαι τὸ αὐτὸ γίνεται, ὥς τε καὶ τὸ ὕδωρ εἰς αὐτὴν δέχεται τὸ ὑγρὸν διὰ τὸ ἔχειν κοιλίας καὶ διάκενα αὐτὸ ἐν αὐτῷ. ἢ ἔστι τὸ ὕδωρ τὸ δεχόμενον τὴν κονίαν, ἀλλ' ἡ κονία τὸ ὕδωρ; τὸ γ λεπτομερέστερον εἰκὸς εἶναι τὸ εἰσιόν. ἔτι καὶ ἐκ τῆς τέφρας δῆλον. ὅταν γὰρ ἐπιπάττηται ἡ τέφρα, καθ' ἐν

1. ὁμοίως φωνῇ C°. || 2. βολ C° F°. || ἀκύνσαι C° X°. || 4. ἔλη] ἐλ X° F°. || ἀντικρούεται C° F°. || 5. ἐν δὲ τοῖς C°. || 9. C° X°. || 13. πύονακα C°. || ἀν X°. || 14. εἰ] καὶ C°. || 19. δὲ om C°. || 26. κρατεῖ C°. || 31. παύεται X°. || 32. ὑποφασκί F°. || 37. ψύχει et πνίγει C°. || 38. γὰρ om C°. || 39. θέρους δὲ C° F°.

6. τῆς om C°. || 10. ἔ ἀπλήρη C°. || 11. ἀν τι μένει F°, ἀν τι μενεῖ X°, ἀπτιμένους C°. || 16. διότι X°. || ὁ om F°. || 17. C°, ἐν F°, ἐν ἡ X°. || 18. ἐκθλίσβεται C°. || 19. καὶ ante ἐκ om C°. || 23. πλείον ὁ ἀὴρ X°. || 27. τὸ ὕδωρ om C°. || 28. σάττει F°. || 36. ἔχει C°. || 39. ei 939 a 1. ἐπιπάττηται C°.

τόπον ἐπικάττηται, εἰς τὸτον συρρεῖ τὸ ἄλλο ὕδωρ· ἔδει δὲ τὸ ἔναντίον, εἴπερ ἦν τὸ ὕδωρ τὸ δεχομένον. ἢ ἔσσυμβάνει τοῦτο, ἐὰν πρότερον ἐγχυθῇ τὸ ὕδωρ καὶ σφόδρα διαμεσώσῃ· ἀλλ' ἐὰν ὁτιῦν ἐπιβληθῇ, ὑπερχεῖται. ἐὰν δ' ἄπαξ ὑπερχυθῇ καὶ ἐπιπέσῃ ἡ τέφρα, ἥδη συμβαίνει· ἢ 5 γὰρ τέφρα ἦν δεχομένη. ταῦτό δὲ τὸτο καὶ ὅτι οἱ βόθυνοι τὴν ἐκβληθεῖσαν ἐξ αὐτῶν γῆν ἔδχονται· ἔοικε γὰρ δὴ ἀήρ τις προκαταλαμβάνων τὸν τόπον καὶ διὰ τοῦτο μὴ δέχεσθαι.

9 Διὰ τί ὁ ἀήρ παχύτερος ὢν τοῦ φωτὸς διέρχεται 10 διὰ τῶν στερεῶν; ἢ διότι τὸ μὲν φῶς κατ' εὐθείαν φέρεται μόνον, διὸ καὶ διὰ τῶν ἀραιῶν οὐ διορᾷ ἢ ὄψις, οἶον κισσήριδος; ἐπαλλάττουσι γὰρ οἱ πόροι· ἀλλ' οὐκ ἐν τῇ εὐάλῳ. ὁ δὲ ἀήρ οὐ κωλύεται διὰ τὸ μὴ εὐθυπορεῖν οὐ διέρχεται.

10 Διὰ τί ὁ ἀήρ ψυχρὸς μὲν γίνεται διὰ τὸ ἄπτεσθαι τῷ ὕδατος, ὀνυγρὸς δὲ ἔ, καὶ σφόδρα τις φυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ ὥστε κυμαίνειν; ὅτι δὲ ψυχρὸς, δηλοῖ μεθιστάμενος· ψύχει γὰρ ἀπὸ τῶν ὑδάτων. ἢ ὅτι ψυχρὸς μὲν πέφυκεν εἶναι καὶ θερμὸς, ὥστε μεταβάλλει τῇ ἀφῇ ἔσ' ἂν τινος ἄπτηται, 20 ὀνυγρὸς δὲ ἔκτετι διὰ τὸ κυφότερος εἶναι· καὶ οὐδὲ ποτε εἰς τὸ βάθος τῷ ὕδατος ἔρχεται, ἀλλ' αἰετὸς ἐπιπέδῳ ἄπτεται, καὶ βιάζεται κάτω· καὶ τὸ ὕδωρ ἔτι κατωτέρω φέρεται, ὥστε μήποτε εἰς βάθος ἵκναι.

11 Διὰ τί ὁ ἐκ τῶν πομφολύγων καὶ κάτωθεν ἀνιῶν ἔ 25 διεπὸς ἐξέρχεται; ἢ διότι ἐκεῖ ἐπιμένει τὸ ὕγρον, ἀλλ' ὀλισθαίνει τὸ ὕδωρ; τὸ δ' ἐπὶ τῇ πομφόλυγι καὶ ἐλαττόν ἐστιν ἢ ὥστε διαιρεῖν.

12 Διὰ τί ὁ ἀήρ ἐκ ἀναπίμπλησι, τὸ δὲ ὕδωρ; καὶ εἰς τὸν ἀέρα γὰρ μετατιθέμενον διεπὸν. ἢ ὅτι ὥσπερ οὐδὲ ὁ 30 λίθος; οὐ γὰρ πᾶν ἐστὶν ἀναπληστικόν, ἀλλὰ τὸ γλίσχρον ἢ ὕγρον.

13 ἢ ὅτι ὁ ἀήρ ἄνω φέρεται; ὁ γὰρ ἀσκός ὅταν μὲν πεπνός ᾖ, κάτω φέρεται, ὅταν δὲ φυσηθῇ, ἄνω ἐπιμένει διὰ τὸ τῶτον ἀναφέρειν. εἰ δὲ ὁ ἀήρ ἀνακυφίζει καὶ κωλύει 35 κάτω φέρεσθαι, διὰ τί βαρύτεροι γίνονται φυσηθέντες; καὶ πῶς, ὅτε μὲν βαρύτερός ἐστιν, ἐπιμένει, κυφότερος δὲ γενόμενος καταφέρεται;

14 Διὰ τί ὁ ἀήρ ἐκ ἄνω φέρεται; εἰ γὰρ τὰ πνεύματα

τῶτα κινυμένα ὑπὸ τοῦ θερμοῦ γίνεται, πέφυκε δὲ τὸ πῦρ ἄνω φέρεσθαι, καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὸ ἄνω ἐβάδιζεν, εἴπερ τό τε κινεῖν εἰς τὸ ἄνω θεῖ καὶ τὸ κινυόμενον οὕτω πέφυκε φέρεσθαι. νῦν δὲ φαίνεται λοξὴν τὴν φορὰν ποιήμενος.

Διὰ τί τὸ ἀφ' ἑω ψυχρότερον ἢ τὸ ἀφ' ἑσπέρας; ἢ 15 ὅτι τὸ μὲν ἐγγύτερον μέσων νυκτῶν, τὸ δὲ μεσημβρίας; ἔστι δὲ ἡ μεσημβρία θερμώτατον διὰ τὸ εἶναι ἐγγύτατον ἡλίου, αἱ δὲ μέσαι νύκτες ψυχρότεραι διὰ τὸ ἐναντίον.

Διὰ τί αἱ νύκτες τῶν ἡμερῶν ἐν ταῖς ἀλείαις πνιγῇ-16 ρότεραι; ἢ διὰ τὴν ἀπνοίαν; οἱ γὰρ ἐτησίαι καὶ πρόδρομοι τὰς νύκτας ἤττον πνέουσιν.

Διὰ τί τὰ ἐν τοῖς ἀσκοῖς ἄσσηπτα φυσηθεῖσι, καὶ ἐν 17 τοῖς περιτωματιζομένοις; ἢ διότι σήπεται μὲν κινούμενα, ἄπαντα δὲ τὰ πλήρη ἀκίνητα, ταῦτα δὲ πλήρη.

15 Διὰ τί τῆς αἰθρίας μᾶλλον ψυχρὸς γίνεται ἢ ἐπινε-18 φέλων ὄντων; τὰ δὲ ἄσπρα καὶ ὁ οὐρανὸς θερμὸς. ἢ ὅτι ἔθεν ἀποσέγει ἐν τῇ αἰθρίᾳ τὴν ἀτμίδα, ἀλλὰ διαχέεται· ἐν δὲ τοῖς ἐπινεφέλοις ἀποσέγεται; καὶ βορείων γε ἢ νοτίων διὰ τὸ αὐτό· ὁ μὲν γὰρ νότος ἄγει τὸ τοῖστον, ὁ δὲ ἀπῶθεῖ. καὶ ἀτμίζειν δὲ φαίνεται βορείοις μᾶλλον ἢ νοτίοις, καὶ χειμῶνος ἢ θέρος. ἢ παρὰ τὸ ἀνόμοιον; ἢ ὅτι θερμῷ ψυχομένῳ ἐστὶν ἡ ἀτμίς;

Διὰ τί ἀήρ ὁ ἐλάττων θερμότερος τοῦ πλείονος; αἰ 19 γὰρ στενοχωρίαι ἀλειυνότεραι. ἢ διότι κινεῖται μᾶλλον ὁ πολὺς, ἢ δὲ κινήσεις ποιεῖ ψυχρόν; σημεῖον δὲ τούτου, ὅτι κινυόμενα ψύχεται τὰ θερμά.

Διὰ τί ὕδωρ μὲν καὶ γῆ σήπεται, ἀήρ δὲ καὶ πῦρ 20 ἔσσηπεται; ἢ ὅτι θερμώτατον γίνεται τὸ σηπόμενον ἄπαν, πυρὸς δὲ οὐθεν θερμότερον; ἢ ὅτι ψυχθῆναι δεῖ πρότερον, τὸ δὲ πῦρ αἰετὸς θερμόν, ὁ δὲ ἀήρ πυρὸς πλήρης. σήπεται δὲ ἔθεν θερμόν, ἀλλὰ ψυχθέν· γῆ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ καὶ θερμὰ καὶ ψυχρὰ γίνεται.

Διὰ τί τὰ ἐπινέφελα ἀλειυνότερα τῶν αἰθρίων; πό-21 τερον ὥς οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον, ὅτι τὰ ἄσπρα ψυχρά; ἢ λίαν τῷτο γε ἄτοπον, ἀλλὰ διότι ἀτμίζει; ἐπισημαντέον δὲ ὅτι ἐν νηνεμῖα ἡ δρόσος καὶ ἡ πάχη γίνεται. ὅταν μὲν οὖν αἰθρία ᾖ, διαπνεῖ τὸ θερμόν, ὑφ' οὗ ἀνάγεται τὸ ὕγρον, ὥστε ψυχρὸς ὁ ἀήρ· διὸ καὶ δροσίζει ἀφιέμενον τὸ ὕγρον ἀπὸ τῷ θερμῷ. ὅταν δὲ ἐπινέφελον ᾖ, ἀποσέγεται, διὸ ἔ

1. τῷτο C^oF^o. || 2. τὸ post ὕδωρ om X^oF^o. || 3. ἐὰν πρότερον om C^o. || 10. ὁ om C^oF^o. || 13. κισσήριδος X^o, κισσίριδος C^o. || τῷ C^o. || 16. τὸ] τὸ μὴ C^oX^oF^o. || 23. κατωτέρω C^o. || 24. εἰσίναι C^o. || 25. ἰὼν ἔ δ' αἶρος C^o. || 26. ὀλισθαίνει F^o. || 28. διερεῖν F^o. || 30. ὁ om C^o. || 33. γὰρ] δὲ C^o.

1. τῷτο] τῷ C^oF^o. || 3. τε om X^o. || 8. τοῦ ἡλίου C^o. || 10. ἐτήσιοι C^o. || 18. γε] τε C^o. || 19. μὲν om C^o. || 23. ὁ ἀήρ ἐλάττων C^o. || 31. καὶ ὕδωρ om C^oF^o. || 37. ἀφ' C^o.

γίνεται ὁρόσος ὑδὲ πάχνη ὄντων ἐπινεφέλων. περὶ ὅν τὴν γῆν ὑπομένον τὸ θερμὸν ποιεῖ τὴν ἀλέαν.

- 22 Διὰ τί ἐν τοῖς ὑψηλοῖς τῶν οἰκῶν ὁ ἀὴρ διευριπίζεται καὶ μάλιστα ταῖς εὐδαίαις; ἢ διότι ὁ ἀὴρ πολυκενὸς τίς ἐστὶ τὴν σύγκρισιν. ὅταν οὖν ἀρξῇται εἰσω ρεῖν, συγχωρεῖ ὁ ἐν τῷ οἰκήματι ἀὴρ καὶ συστέλλεται. τοῦτε δὲ συμπύκνωσης τῷ χρόνῳ πολυκενώτερος γίνεται ὁ ἔξωθεν, καὶ χῶραν πολλὰν ἴσχει. εἰς ταύτην ὅν τὴν χῶραν πίπτει ὁ ἐκ τῆ οἰκήματος ἀήρ, ὡς πλησίον, καὶ φέρεται εἰς ταύτην τὴν χῶραν διὰ τὸ κρέμασθαι καὶ τὴν τῷ κενῷ φύσιν μὴ δύνασθαι ἀντιστρεφίξιν. κατὰ πολλὰ δὲ αὐτῶ μέρη τέτοιου συμβαίνοντος, ἔπεται αὐτῷ ὁ πλησίον διὰ τὴν πρόσουψιν· εἴτα πολλὰ ἔξωθεν φερομένης ὁ μὲν εἰσω τόπος πολυκενὸς γίνεται, ὁ δὲ ἔξω πυκνότερος, καὶ πάλιν ἔξωθεν εἰσω φέρεται. καὶ ταῦτα ἀλλάσσονται.

ΚΖ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ ΑΝΕΜΟΥΣ.

Διὰ τί ὁ καικίας μόνος τῶν ἀνέμων ἐφ' ἑαυτὸν ἄγει τὰ νέφη; ἢ ὅτι ἀφ' ὑψηλοτέρων τόπων πνεῖ; ἐξὶ γὰρ τὰ πρὸς ἑὼ ὑψηλότερα τῶν πρὸς ἐσπέραν· σημείον δὲ τὸ τῆς πρὸς ἐσπέραν θαλάττης μέγεθος καὶ βάθος. πνέων δὲ ἄνωθεν εἰς τὸναντίον γραμμὴν ποιεῖ τῇ φορᾷ τὰ κοῖλα πρὸς τὴν γῆν ἔχουσαν. προσπίπτων δέ, ὡς εἴρηται, τοῖς πρὸς ἐσπέραν τῆς γῆς τόποις, καὶ συστέλλων τὰ νέφη διὰ τὸ τῆς γραμμῆς σχῆμα, τῇ ἐκείθεν ἀνακλάσει ἐπ' αὐτὸν ὠθεῖ αὐτά. ποιεῖ δὲ μόνος τῶτο τῶν λοιπῶν τῷ τὸς μὲν ὑψηλοτέρους τὸς δ' ἐναντίους εἶναι τόπους, πρὸς ὅς ἐκ τῆ κάτωθεν ἢ ἐπ' εὐθείας τὴν φορὰν γίνεσθαι συμβαίνει, τὰ κυρτὰ πρὸς τὴν γῆν ἔχουσας, ὥστε ἀνάκλασιν μὴ γίνεσθαι τοῦ πνεύματος τῷ μὴ πρὸς τὴν γῆν ἔχουσας ἀέρα ἔχειν τὴν τελευταίαν τῆς φορᾶς, ἐν ᾧ οὐδὲ νέφη ἐστὶ περὶ τὴν γῆν· τοῖς δὲ ἥττον κοίλοις καὶ τῷ ἀπηλιώτῃ τῷ μὴ εἶναι ὑγρόν. ὥς ἐ συνιστὰς ἥττον καταφανής ἐστιν αὐτῶ ποιῶν τῶτο ὁ ποιεῖ.

- 2 Διὰ τί βορέαι μὲν ἐτήσιοι γίνονται, νότοι δὲ οὐ; ἢ γίνονται μὲν καὶ νότοι, ἀλλ' ἔ συνεχεῖς, ὅτι πόρρω ἡμῶν ἢ ἀρχὴ τοῦ νότου ἐστίν, ὑπὸ δὲ τῷ βορέα οἰκῶμεν; ἐπὶ οἱ μὲν ἐτησίοι βορέαι καθεσκηκότες τοῦ ἀέρος πνέουσι (θέρου

γὰρ πνέουσιν), οἱ δὲ νότοι ἥρος, ὅθ' ἥττον ἐσηκε τὰ περ ἀέρα. πρὸς δὲ τούτοις ὁ μὲν νότος ὑγρός, τῷ δ' ὑγρῷ ἄνω τόπος ἀλλοτρίως ἐστίν· διὸ ταχὺ διαλύεται καὶ αὐτῷ συνιστάμενα ὑγρά. καὶ τὰ ὑγρά πλαστικὰ ὥς οὐ μένων ἐν ταύτῳ τόπῳ συμβιβώσθαι καὶ τὴν ἀέρος κίνησιν. κινημένης δὲ μὴ ἐν ταύτῳ πνεύματα ὁ συμβαίνει γίνεσθαι· ἐστὶ γὰρ πνεῦμα ἀέρος κίνησις.

Διὰ τί νότος πνέει μετὰ πάχνη; ἢ διότι ἡ πάχνη γίνεται πέφως γινομένης, μετὰ δὲ τὴν πέφω τὴν ἀποκάθαρσιν ἢ μεταβολὴ εἰς τὸναντίον γίνεται; τὸν δὲ τῷ βορρᾷ νότος ἐστίν. διὰ ταῦτο δὲ καὶ μετὰ χιόνα πνέει νότος. ὅλως δὲ καὶ ἡ χιὼν καὶ ἡ χιὰ καὶ τὸ ὕδωρ καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη ἀποκάθαρσις πεισμεῖον ἐστίν. διὸ καὶ μετὰ τὸν ὑστὸν καὶ τὰς τοιαύτας χειμασσίας πίπτει τὰ πνεύματα.

Διὰ τί αἱ τροπαὶ πνέουσιν; ἢ διὰ τὸ αὐτὸ ὅτι εὐρίκοι ρέουσιν; μέχρι γὰρ τῷ ρεῖν καὶ ἡ θάλαττα φέρεται καὶ ὁ ἀήρ· εἴθ' ὅταν ἀντιπέσῃ καὶ μηκέτι δύνηται τὰ γαῖα προάγειν διὰ τὸ μὴ ἰσχυρὰν ἔχειν τὴν ἀρχὴν κινήσεως καὶ φορᾶς, πάλιν ἀνταποδίδωσιν.

Διὰ τί αἱ τροπαὶ ἐκ τῆς θαλάττης εἰσὶν; ἢ ἡ θάλαττα πλησίον; ἢ ὅτι ἐναντίον ἐστὶ τῇ ἀπογείᾳ ἢ παῖα, καὶ ἐστὶν ἡ τροπαία οἷον ἀναστροφὴ ἀπογείας. ἀπογεία τὸ ἐκ τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλατταν πνεῦμα γινώμεν δὲ τροπαία ἢ τότε καλίσροια. ὥς ἀνάγκη ἐκ θαλάττης εἶναι. [ἢ ἡ θάλαττα ἐστὶ] διὰ τὸ εἰς τὴν θάλατταν ἀρῆναι τὸν ρυέντα ἀέρα; τῷ δὲ μὴ εἰς τὴν γῆν τῶτο συνίσταται καὶ τῷ ἀνακάμπτειν ἀπὸν αἴτιον, ὅτι ἡ θάλαττα ἐν κινήσει ὁ δὲ ἀήρ, ὥσπερ τὸ ὕδωρ, ρεῖ αἰεὶ εἰς τὸ κοιλότερον.

Διὰ τί οἱ ἐκνεφίαι ὕδατος γενομένης θάττον παύονται ἢ ὅτι αἱ κοιλίαι συμπύκνυνται τῷ νέφει, ὕδατος γενομένου ἐν αἷς ἢ ἀρχὴ τῷ πνεύματος συνίσταται;

Διὰ τί ἔχ οἱ αὐτοὶ ἀνεμοὶ πανταχῶς ὑέτιοι εἰσὶν ὅτι ἔχ οἱ αὐτοὶ πανταχῶς πρὸς ὅρη ἀντικπνέουσιν, ἀλλ' οἱ καὶ πρὸς ἕτερα ὅρη; οἷον γὰρ πρὸς ἀνάτη μέρων, ἐνταῦθα ὑφίσταται μᾶλλον τὰ νέφη, οὗ ἀδυνάτετι προωθεῖν αὐτὰ ἀνεμος. ὑφιστάμενα δὲ καὶ πιεζόμενα ῥήγνυνται.

13. εἰσω X^o. || 21. θαλάσσης s. || 22. τῇ δὲ φορᾷ C^o. || 26. μόνον s. || τῷ om C^o et pr F^o. || 28. τὴν φορὰν om C^o. || ἔχει C^o. || 31. οὐδὲ πεφίλη s, οὐδὲν ἔφη C^o. || περὶ πρὸς X^o. || 33. συνιστὰς s. || εἰ δ' οὐ F^os, ἢ οὐ C^o. || 36. νότιοι ἀλλ' ὑδὲ C^o. || 37. τὸν βορέαν C^o. || εἴτι] ὅτι X^o. || 38. ἐτησίοι C^os. || θέρου γὰρ πνέουσιν om s.

5. μόνον C^o. || 6. ἄλλα πνεύματα C^o. || 9. τὴν om s. || 12. καὶ post δὲ om X^o. || 14. τὸν om X^oF^o. || 17. καὶ om X^o θαλάσσης s. || 21. θαλάσσης F^os. || εἴτι] ὅτι ὅταν s, ὅτι ἅπαν X^o, ὅταν C^oF^o. || 22. θαλάσσης C^os. || ἢ] ἢ C^o. || 23. ἀπογείας F^o, γαῖας C^o. || 24. θαλάσσης s et 25. θαλάσσης et ubique similiter. || 26. ἢ ἡ θάλαττα ἐστὶ om C^o. || 28. αἴτιον om C^oX^o. || κοιλότερον C^o. || 30. γινομένη C^o. || 31. ἢ om C^oX^oF^o. || 33. ὑέτιοι — 34. πανταχῶς om C^o. || 37. πιεζόμενα F^os.

8 Διὰ τί αἱ μὲν καθαυτὰ δύσεις εὐθιγὲν σημεῖον, αἱ δὲ τεταραγμέναι χειμερινόν; ἢ ὅτι χειμῶν γίνεται συνι-
 ζαμένη καὶ πυκνωμένη τοῦ αἵρος; ὅταν μὲν οὖν κρατῇ ὁ
 ἥλιος, διακρίνει καὶ αἰθριάζει αὐτόν, ὅταν δὲ κρατῆται,
 ἐκνεφεῖ ποιεῖ. ἐὰν μὲν οὖν ἰσχυρὰ ἢ ἡ σύστασις, εὐθὺς
 5 ἡμέρας γίνεται χειμῶν· ἐὰν δὲ ἀσθενεστέρα, μὴ παντά-
 πασι δὲ κρατυμένη, τὸ συνιστάμενον ἐξωθεῖται πρὸς τὰς
 δύσεις. ἐνταῦθα δὲ μένει διὰ τὸ παχύτατον εἶναι τὸν περὶ
 τὴν γῆν αἶρα τοῦ χειμῶνος. ταχὺ δὲ συνίσταται καὶ ὁ
 ἄλλος διὰ τὸ ἔχειν ἀρχὴν καὶ ἔρεισμα, ὃ θέζεται καὶ
 10 ἀθροῖσι τὸ προσιὸν καθάπερ ὄρθρος· ὥσπερ γὰρ ἐν τροπῇ
 ἐνὸς ἀντιζάντος καὶ οἱ ἄλλοι μένουσιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ
 αἵρος. διὸ ταχὺ καὶ ἐξαίφνης ἐνίστε γίνεται καὶ ἐπινέ-
 φελα. ὅταν ἦν αἱ δύσεις τεταραγμέναι ὥσι, σημεῖον ἐστὶν
 ἰσχυρὸν ὅτι οὐ κεκράτηκεν ὁ ἥλιος τῆς συστάσεως, πολὺν
 15 χρόνον ἐναντιόμενος αὐτῇ, ὥστε εἰκότως ἔστι συστῆναι πλέον.
 καὶ ἦττον δὲ ἐστὶ φοβερὸν, ὅταν προχειμάσαντος ἢ ὅταν
 ἐξ εὐδίας τοῦτο συμβῇ. ἐκείνως μὲν γὰρ ἔοικεν ὥσπερ
 ὑπόλειμμά τι εἶναι, ὅτω δὲ ἀρχὴ συστάσεως.

9 Διὰ τί λέγεται "ὅποτε νυκτερινὸς βορέας τρίτον ἵκετο
 φέγγος;" ἢ διότι ἀσθενῇ τὰ πνεύματα τὰ ἀπὸ τῆς ἀρκτε,
 ὅταν ἢ νυκτερινά; σημεῖον γὰρ ὅτι ὁ πολὺς ὁ κινηθεὶς ἀήρ,
 3 τὸ θηνικαῦτα πνεῦσαι, ὅτε ὀλίγη θερμότης ὑπῆρχεν· ἢ δὲ
 ὀλίγη ὀλίγον ἐκίνει αἶρα. τελευτᾷ δὲ ἐν τρισὶ πάντα,
 καὶ τὰ ἐλάχιστα ἐν τῇ πρώτῃ τριάδι, ὥστε καὶ τοῦτο τὸ
 25 πνεῦμα.

10 Διὰ τί ὁ βορέας πυκνότερον πνεῖ ἢ ὁ νότος; ἢ ὅτι ὁ
 μὲν βορέας γειτνιῶν τῇ οἰκυμένη ἢ λανθάνει ὀλιγοχρόνιος
 ὢν (ἅμα γὰρ πνεῖ καὶ πάρεςιν), ὁ δὲ νότος ἐκ ἀφικνεῖ-
 ται διὰ τὸ πόρρωθεν πνεῖν.

11 Διὰ τί ὁ νότος ἦττον μετὰ χειμερινὰς νύκτας πνεῖ
 ἢ μεθ' ἡμέρας; ἢ ὅτι καὶ τῆς νυκτὸς ὁ ἥλιος ἐγγύς ἐστι τῇ
 πρὸς νότον χώρα, καὶ ἀλειυνότεραι αἱ νύκτες ἐκεῖ ἢ πρὸς
 5 ἀρκτον αἱ ἡμέραι; ὥστε πολὺς κινεῖται ὁ ἀήρ, καὶ οὐθεν
 ἐλάττων ἢ μεθ' ἡμέραν· ἀλλ' αἱ θερμότεραι ἡμέραι κω-
 35 λύνσι μᾶλλον πνεῖν, ξηραίνουσαι τὰς ὑγρότητας.

12 Διὰ τί ἐπὶ κυνὶ ὁ νότος πνεῖ, καὶ τῷτο ὥσπερ τι ἄλλο
 γίνεται τεταγμένως; ἢ διότι θερμὰ τὰ κάτω, τῷ ἡλίῳ πόρρω
 ὄντος, ὥστε πολλὴ ἡ ἀτμὶς γίνεται; καὶ πολλοὶ δὲ ἔπνεον,

εἰ μὴ διὰ τοὺς ἐτησίαις. τῶν δὲ οὗτοι κωλύουσιν. ἢ ὅτι
 ἐπὶ πᾶσι μὲν σημαίνει τοῖς ἄστροις δυομένοις ἢ ἐπιτέλλου-
 σιν, ἐχ' ἥμισυ δὲ ἐπὶ τῷτο; δῆλον ἦν ὅτι πνεύματα μά-
 λιστα ἐπὶ τῷτο καὶ μετ' αὐτόν. ἐπεὶ δὲ πνίγει, καὶ πνεύ-
 5 ματα εἰκότως ἐπ' αὐτῷ τὰ θερμότερα κινεῖται· ὁ δὲ νότος
 θερμὸς ἐστίν. ἐπεὶ δὲ εἴδισαι μάλιστα ἐκ τῶν ἐναντίων εἰς
 τὰ ἐναντία μεταβάλλειν, πρὸ κυνὸς δὲ οἱ πρόδρομοι πνέ-
 σιν ὄντες βορέαι, εἰκότως μετὰ κύνα νότος πνεῖ, ἐπειδὴ
 ἐπισημαίνει μὲν, ἐπιτέλλουσι δὲ τοῖς ἄστροις. τὸ δὲ ἐπιση-
 10 μαίνειν ἐστὶ μεταβολὴν τοῦ αἵρος ποιεῖν· μεταβάλλει δὲ
 πάντα εἰς τοὺς ἐναντίους ἢ τὰς ἐπὶ δεξιὰ ἀνέμους τὰ πνεύ-
 ματα. ἐπεὶ δὲ βορέας εἰς τοὺς ἐπιδεξιὺς μεταβάλλει, εἴη
 ἂν αὐτῷ λοιπὸν εἰς νότον μεταβάλλειν. ἔστι δὲ καὶ ἡ μετὰ
 τὰς χειμερινὰς τροπὰς πεντεκαιδεκάτῃ νότιος, ὅτι τὸ τὰς
 15 μὲν τροπὰς ἀρχὴν τινα εἶναι, κινεῖν δὲ τὸν κατ' αὐτὴν
 μάλιστα αἶρα τὸν ἥλιον, εἶναι δὲ ἐν ταύταις ταῖς τροπαῖς
 πρὸς νότον. καθάπερ ἦν καὶ τὰ ἀπ' ἀνατολῆς κινῶν ἀπη-
 λιώτας ἀνέμους ἡγείρεν, ὅτω καὶ τὰ ἀπὸ μεσημβρίας κινῶν
 νότους ἐγείρει. οὐκ εὐθὺ δὲ ἀπὸ τροπῶν ποιεῖ τῷτο διὰ τὸ
 20 βραχυτάτας ποιεῖσθαι τὰς μεταστάσεις τότε, ἀλλ' ἐν τῇ
 πεντεκαιδεκάτῃ διὰ τὸ τὸν χρόνον τῷτον συμμετρῶς ἔχειν
 τῇ κατὰ τὴν μεταστάσιν πρώτῃ φαντασίᾳ· ὅλου γὰρ ἐστὶ
 μέρος εὐσημότερον ὁ εἰρημένος χρόνος.

Διὰ τί ἐπὶ Ὀρίωνι γίνονται αἰόλοι μάλιστα αἱ ἡμέ-
 13 ραι καὶ ἀκαιρίαι τῶν πνευμάτων; ἢ ὅτι ἐν μεταβολῇ αἱ
 πάντα ἀοριστεῖ μάλιστα, ὁ δ' Ὀρίων ἀνατέλλει μὲν ἐν
 ἀρχῇ ὀπώρας, δύνει δὲ χειμῶνος, ὥστε διὰ τὸ μήπω κα-
 θεσθῆναι μίαν ὥραν, ἀλλὰ τὴν μὲν γίνεσθαι τὴν δὲ παύε-
 σθαι, διὰ ταῦτα ἀνάγκη καὶ τὰ πνεύματα ἀκατάστατα
 30 εἶναι διὰ τὸ ἐπαμφοτερίζειν τὰ ἐξ ἐκατέρως. καὶ χαλε-
 πὸς δὲ λέγεται καὶ δύνων καὶ ἀνατέλλων ὁ Ὀρίων διὰ
 τὴν ἀορισίαν τῆς ὥρας· ἀνάγκη γὰρ παραχρῶδη εἶναι καὶ
 ἀνώμαλον.

Διὰ τί ὁ νυκτερινὸς βορέας τριταῖος λήγει; πότερον 14
 ὅτι ἀπὸ μικρᾶς καὶ ἀσθενῆς ἀρχῆς, ἢ τρίτῃ δὲ κρίσιμος;
 ἢ ὅτι ἀθρόος ἢ ἐκχυσις, ὥσπερ τῶν ἐκνεφίων; ταχεῖα ἦν
 ἢ καῦλα.

Διὰ τί βορέαι πλεῖστοι πνέουσι τῶν ἀνέμων; ἢ διὰ τὸ 15
 πρὸς τῷτο τὴν οἰκυμένην τῷ τόπῳ ὑποκεισθαι ὄντι ὑψηλῷ

1. ῥίσεις C°. || εὐθιγὲν X°. || 7. δὲ om C°. || 11. καθά περ s. || 13. διὰ] διὰ καὶ C°. || 17. προχειμάσαντα s. || 18. μὲν om X°. ||

20. βορέας C°. || 21. φέγγος s. || 23. ὀλίγη om X°. || 27. ὁ βορέας — ὅτι om C°X°Y°. || 31. διὰ — ἡμέρας ἢ om C°X°Y°. || 39. πολὺ X°. || δὲ X°.

1. ἐτησίαις s. || δὲ om C°. || ἢ — 23. χρόνος] haec cap. 32 ponunt codices. || 6. ἡθισται C°X°. || μάλιστα om s. || 7. δρόμοι s. || 14. νότος C°. || 17. ἀνατέλλων s. || ἀπηλιώτης X°. || 23. εὐσημότερον s. || 24. ὀρίων C°. || μάλιστα αἰόλοι C°. || αἱ om s. || 26. ἀορισι C°. || 28. γινέσθαι s. || 31. δὲ X°.

καὶ ἔξω τροπῶν καὶ πλήρει χιόνος, ἢ οὐδέποτε ἓνια ὄρη
λείπει· τὸ πολὺ ἔν ὑγραινομένων τῶν πεπηγότων πολλά-
κις πνεῦμα γίνεται. τοῦτο δὲ ἐς βορέας, τὸ ἐκ τῶν ἀπὸ
τῆς ἀρκτὸς τόπων πνεῦμα.

16 Διὰ τί οἱ νότοι πνέουσι μὲν χειμῶνος καὶ ἔαρος ἀρ-
χομένους καὶ μετοπῶρος λήγοντος, εἰσὶ δὲ κυματοειδεῖς καὶ
συνεστραμμένοι, καὶ τοῖς ἐν Λιβύῃ ὁμοίως ψυχροὶ ὡς οἱ
βορεῖαι ἐνταῦθα; ἢ διότι πλησίον τοῦ ἡλίου ὄντος ἀνάγκη
κινεῖσθαι τὰ πνεύματα; ὁ δὲ ἥλιος τῷ χειμῶνος πρὸς νό-
τον φέρεται, καὶ τῷ μὲν ἔαρος ἀρχομένῳ τῷ δὲ μετοπῶρος
τελευτῶντος ἤδη θερμαίνει, τὸ δὲ θέρος πρὸς βορέαν φέρε-
ται, ἐκείνους δὲ ἀπολείπει τὴν τόπον. θερμὸς δὲ ἐς διὰ τὸ
μίγνυσθαι τὸ πνεῦμα τῷ κατὰ Λιβύην ἀέρι θερμῷ ὄντι·
καὶ διὰ τοῦτο μεγαλοκύμων νοτίζειν ποιεῖ τὸ θέρος, ἐμ-
πίπτων εἰς τὴν θάλατταν.

17 Διὰ τί ὁ νότος δυσώδης; ἢ ὅτι ὑγρὰ καὶ θερμὰ ποιεῖ
τὰ σώματα, ταῦτα δὲ σήπεται μάλιστα; οἱ δὲ ἐκ τῆς
θαλάττης νότοι ἀγαθοὶ φυτοῖς· ἐκ θαλάττης γὰρ αὐτοῖς
προσπίπτει. καὶ τῆς Ἀττικῆς τῷ Θριασίῳ πεδίῳ αἴτιον,
διότι ἀπεψυγμένος ἀφικνεῖται. αἱ δ' ἐρυσίβαι γίνονται 20
ὑπὸ ὑγρότητος θερμῆς μὲν ἀλλοτρίας δέ.

18 Διὰ τί ἄνεμος γίνεται πρὸ τῶν ἐκλείψεων ὡς τὰ
πολλά, ἀκρόνυχον μὲν πρὸ τῶν μεσονυκτίων ἐκλείψεων,
μεσονύκτιον δὲ πρὸ τῶν ἑωῶν; ἢ διότι ἀμαυρεῖται τὸ θερμὸν
τὸ ἀπὸ τῆς σεληνῆς διὰ τὸ πλησίον ἤδη φορᾶν εἶναι, ἐν ᾧ 25
γενομένων ἔσαι ἢ ἐκλείψεις; ἀνιέμενου οὖν ᾧ κατεῖχτο ὁ
ἀἷρ καὶ ἡρέμει, πάλιν κινεῖται καὶ γίνεται πνεῦμα τῆς
ὀψιαιτέρον ἐκλείψεως ὀψιαιτέρον.

19 Διὰ τί ὁ νότος οὐκ ἀρχόμενος ἀλλὰ λήγων ὑέτιος;
πότερον ὅτι πόρρωθεν συναίγει τὸν ἀέρα; γίνεται δὲ συν- 30
στάτος τὸ ὕδωρ, συνίσταται δὲ ὕσερον ἢ ἄρχεται. ἢ ὅτι ἀρ-
χομένῳ θερμὸς ἐστὶν ὁ ἀἷρ ἔτι διὰ τὸ ἐκ τοιούτου ἐληλυθέναι,
ἐπιχρονιζόμενος δὲ ψυχθεὶς συνίσταται μᾶλλον εἰς ὕδωρ.

20 Διὰ τί ὁ νότος, ὅταν μὲν ἐλάττων ᾖ, αἰθριὸς ἐστίν,
ὅταν δὲ μέγας, νεφώδης καὶ χρονωίτερος; πότερον, ὥσπερ 35
τινὲς λέγουσι, διὰ τὴν ἀρχήν; εἰ μὲν γὰρ ἀπ' ἐλάττονος,
αἰθριος, εἰ μὲν δὲ ἀπὸ πλείονος ὀρμήσει, νεφελώδης. ἢ ὅτι
ἐλάττων ἀρχόμενός ἐστιν, ὥστε οὐ πολὺν ἀέρα ὠθεῖ, ἐπὶ

τέλει δὲ εἴωθε γίνεσθαι μέγας. διὸ καὶ παροιμιάζει
"ἀρχόμενος γε νότος καὶ λήγοντος βορέας."

Διὰ τί προΐεται τῷ χειμῶνος ἀπὸ τῆς ἑω τὰ π-
ματα, τῷ θέρῳ δὲ καὶ ἀφ' ἑσπέρας; ἢ ὅτι ὅταν μπ-
κρατῇ ὁ ἥλιος, ἀφιεμένος ὁ ἀἷρ ῥεῖ; δύνων τε οὖν κα-
λείπει νέφη, ἀφ' ὧν οἱ ζέφυροι· καὶ ὅσον ἂν ἐπαρ-
ἐκείνοις τοῖς ἐν τῷ κάτω ἡμισφαίριῳ οἰκοῦσιν, εἰς
πνεῦμα γίνεται. τάναντία δέ, ὅταν δύνῃ ἐν τῷ κ-
μέρει, ἐκείνοις τε ζεφύρους ποιήσει καὶ ἐνταῦθα εἰς
πνεῦμα ἀπὸ τοῦ ἐπομένῳ ἀέρος αὐτῷ. διὰ τούτου καὶ
ταλάβη ἄλλον ἄνεμον, μείζων γίνεται αἰρομένου,
προσέθηκεν.

Διὰ τί οἱ κύνες τὰ ἱχθυήματα εὐρίσκουσι ζεφύ-
πνέοντος; ἢ διότι μάλιστα συγχέει διὰ τὸ συνεχέστα-
15 εἶναι τῶν ἀνέμων καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν γῆν πνέει;

Διὰ τί, ὅταν ἀσέρες διάττωσιν, ἀνέμους σημειῖον; ἢ
ὑπὸ τοῦ πνεύματος φέρονται, καὶ πρότερον ἐκεῖ γίνε-
ται πνεῦμα ἢ παρ' ἡμῶν; διὸ καὶ ἀφ' ἧς ἂν τόπος φέρονται
ἀσέρες, ἐν τούτῳ καὶ τὸ πνεῦμα γίνεται.

Διὰ τί μεγίστας νεφέλας τῶν ἀνέμων ὁ ζέφυρος ἄγ-
ἢ διότι ἐκ πελάγους πνέει καὶ κατὰ τὴν θάλατταν; ἐκ π-
λοῦ ἔν καὶ συναίγει.

Διὰ τί οἱ ἐπὶ τέλει ἄνεμοι μέγιστοι; ἢ ὅτι ὅταν ἀφ-
ἐκπνεύσωσιν, ὀλίγον τὸ θερμὸν;

Διὰ τί, εἰ μὲν περὶ ἰσημερίαν λήψι πνεύσει, ὕδωρ φ-
ται; ἢ ὅτι καθ' ἑν ἂν ᾖ ὁ ἥλιος τόπον τῷ κόσμῳ, τὰ
τεῦθεν πνεύματα κινεῖ; διὸ καὶ ἡ τῶν πνευμαμάτων πᾶσι
σις κατὰ τὴν τῷ ἡλίῳ φορᾶν γίνεται. ἐπεὶ δ' ἡ ἰσημε-
ριὰ μεθ' ὅριον ἐστὶ χειμῶνος καὶ θέρους, ὅταν συμβῇ τὸν ἡ-
κατὰ τὴν ἡμῶν φαινομένην ἰσημερίαν ὑπερβεβλημένην
ἐκλείπειν τῷ ἀκριβοῦς ὅρος καὶ εἶναι μᾶλλον ἐν τοῖς χρι-
μοῖς, συμβαίνει τὸς ἐκ τούτου τοῦ μέρους ἀνέμους πνέει,
ἐς τὸν πρῶτον λήψι, ὡς ὑγρὸς φύσει. ὄντος δὲ τῷ ἡλίῳ μᾶ-
λον ἐν τῷ χειμερίῳ μέρει τοῦ κόσμου, καὶ κινῶντος τὰ
αὐτῷ πνεύματα, τὰ χειμῶνος ἔργα συμβαίνει γίνεσθαι
τούτων δὲ ἐστὶν ὁ ὁμβρος. ἔτι δὲ ἐπειδὴ ἡ ἰσημερία ἐ-
καθάπερ χειμῶν καὶ θέρος ἰσοκρατῆς, εἰ μὲν ὁποτέρῳ ἂν
τι προστεθῇ, εὐσημον τὴν ῥόπην ποιεῖ, καθάπερ ἐπὶ π-

1. ἢ C^oX^o. || 2. λείπεται X^o. || ὑγραινομένων X^o. || 6. δι] δὲ καὶ X^o. || 7. ἐν τῇ λιβύῃ C^o. || 8. ὄντος om F^o. || 13. ἐμ-
X^oF^os. || 19. θρασίῳ F^o. || 25. τῆς om C^o. || 26. γενομένων X^oF^os. || 31. τὸ ὕδωρ] τὸν ἀέρα s. || 32. ἐκ] ἐκ τοῦ X^o. || 3
ἐπ' s.

4. δὲ om F^o. || ὅτι om C^o. || 5, οὖν om s. || καταλιπῇ C^o, καταλείπειν F^o. || 6. ὡ] οὗ C^oF^o. || 9. ἐκεῖ C^o. || πᾶσι s.
ταῦτα X^o. || 14. ὅτι C^o. || 16. ἢ om C^oX^oF^os. || 18. τόπων s. || 21. καὶ om X^o. || 23. ὅτι om C^os. || 24. τὰ om C^o. || 26
om s. || ἐνταῦθα C^o. || 28. ἐπειδὴ ἰσημερία C^o. || 34. τὰ et 36. ἢ om C^o. || 37 et 38. καθάπου s. || 37. ἰσοκρατῆς F^os. || ἰση-
ρος om s.

πνέων κινεῖ τὰ βάρεια· τελευτᾷ γὰρ ἐνταῦθα ἡ περίοδος τῶν πνευμάτων. διὸ τῶν μὲν τὴν τελευτὴν τῶν δὲ τὴν ἀρχὴν ἔχων ἐν αὐτῷ δικαίως ἡδύς ἐστι καὶ δοκεῖ εἶναι.]

- 32 Δια τί ἐπὶ κυνὶ νότος πνεῖ; ἢ ὅτι ἐπὶ πᾶσι μὲν σημαίνει ταῖς ἄστροις διαμένουσιν ἢ ἐπιτέλλουσιν, ἐχ' ἡμισα δὲ ἐπὶ τῷ; δῆλον ὅτι πνεύματα μάλιστα ἐπὶ τῷ καὶ μετ' αὐτόν. ἐπεὶ δὲ πνίγει, καὶ πνεύματα εἰκότως ἐπ' αὐτῷ τὰ θερμώτατα κινεῖται· ὁ δὲ νότος θερμὸς ἐστίν. ἐπεὶ δὲ — χρόνος. (p. 941 b 4 — 23.)

- 33 Δια τί ὁ ζέφυρος πρὸς τὴν δεξιὴν πνεῖ, πρῶτ' δὲ ὅ; ἢ αἴτιος μὲν ἐστίν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν πνευμάτων ὁ ἥλιος ἀνατέλλων καὶ δύων; ὅταν γὰρ ὑγρὸν ἔντα τὸν αέρα διαθερμαίνων πέττη καὶ διακρήνῃ, εἰς πνεῦμα διακρίνει· ἐὰν δὲ ἡ πνευματώδης ὁ αἶρ, ἔτι μᾶλλον ἐκπνευματῆται ὑπὸ τῷ ἡλίῳ. ὅταν μὲν ἔν ἐπ' ἀνατολῇ ἢ ὁ ἥλιος, πόρρω ἐστὶ τῷ ζεφύρῳ· ἀπὸ γὰρ δυσμῶν πνεῖ. ὅταν δὲ περὶ τὸ δύνηται ἦδη, τότε διακεκριμένον ἐστὶ τὸ πνεῦμα τελέως. ἀπὸ δὲ μέσης ἡμέρας καὶ πρὸς τὴν δεξιὴν συμμετρώτατα ἔχει πρὸς τὸ διαθερμαίνειν καὶ διακρίναι. διὰ ταῦτα δὲ καὶ ὁ ἀπηλιώτης πρῶτ' ἀρχεται πνεῖν· τοῦ γὰρ ὑπὲρ γῆς αέρος τῆς νυκτὸς ἐξυγραινομένου καὶ τῇ γῇ πλησιάζαντος διὰ βάρους, ἔωθεν διακρίνων αὐτὸν ὁ ἥλιος τὸν καθ' αὐτὸν κινεῖ πρῶτον. τὸ δὲ ἀπὸ τῷ ἡλίῳ πνεῦμα ἀνατέλλοντος ἐντεῦθεν ἀπηλιώτης καλεῖται.

- 34 Δια τί αἰρομένον τῷ ἡλίῳ καὶ αὐξάνεται καὶ πίπτει τὰ πνεύματα; ἢ ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἥτοι τῷ αέρος ἢ τῷ ἀναρχυθέντος ὑγροῦ κινήσις; αὕτη δὲ ὅταν μὲν ἐλαττων ᾖ, ταχὺ καταναλίσκεται ὑπὸ τῷ ἡλίῳ, ὥς ἔ γίνεται πνεῦμα· ὅταν δὲ πλείων, κινεῖται μᾶλλον τῷ ἡλίῳ ἀνατεύλαντος· ὁ γὰρ ἥλιος ἀρχὴ τῶν κινήσεων ἐστίν.

- 35 Δια τί ὁ ζέφυρος τῆς δεξιῆς πνεῖ; ἢ ἅπαντα τὰ πνεύματα τῷ ἡλίῳ διαχέοντος τὸ ὑγρὸν γίνεται; τότε γὰρ συνεχής, ὅταν ἡ τῷ θερμῷ δυνάμει πλησιάζῃ, ἐξάπτεται. ὁ δὲ ζέφυρος ἀφ' ἐσπέρας πνεῖ. εἰκότως οὖν τῆς δεξιῆς γίνεται· τότε γὰρ ὁ ἥλιος εἰς τὸν τόπον αὐτῷ ἀφικνεῖται καὶ ὁ βορέας καὶ ὁ νότος διὰ τῷ πλειστάκις πνέουσιν, ὅτι τὸ ἐναντίον ὑπὸ τῷ ἐναντίῳ κρατούμενον κατ' εὐθυωρίαν ἡμισα δύναται διαμενεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ πλαγίου.

ὁ μὲν οὖν νότος καὶ βορέας ἐκ τῶν ἐφ' ἐκάτερα τῆς τῷ ἡλίου φορᾶς πνέουσιν, οἱ δὲ ἄλλοι μᾶλλον ἐκ κατ' ἀντικρύ.

Πότερον τὸ πνεῦμα ἀπὸ πηγῆς τινὸς φέρεται ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ ταύτης ἐκ ἐξίν ἀνωτέρω αὐτὸ ἐνεχθῆναι, καὶ πότερον ἀπὸ ἐνὸς σημείου ἢ ἀπὸ πλείονος τόπου; ἐστὶν οὖν ἐστὶν ὁμοία ἢ καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων συμβαίνει γινώσκειν τὰ τε γὰρ ὕδωρ, ὅταν εἰς τὸ κάταντες φέρεται, θάπτεται ὅταν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ καὶ ὁμαλῶ λιμναῖζῃ. ὁμοίως δὲ τὰ πνεύματα· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἄστροις καὶ τοῖς ὑψίστοις ἐν κινήσει ὁ αἶρ, ἐν δὲ τοῖς κοίλοις ἡρεμεῖ πολλὰ καὶ ἀπνοία γίνεται. ἔτι ἐπὶ τοῖς σφόδρα ὑψηλοῖς ὅπου γίνεται τὰ πνεύματα, οἷον ἐπὶ τῷ Ἄθῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τοιούτοις. σημεῖον δὲ· ἢ γὰρ ἂν καταλείπωνται τῷ προτέρῳ ἔτι θύοντες, εὐρίσκεσθαι φασὶ διαμένοντα ὑσέρῳ. δῆλον ὅτι ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς τινὸς καὶ ἡ τῷ πνεύματος φορὰ γίνεται. εἰς τὸ ἄνω οὖν ἐκείτι δύναται εἶσθαι. διὰ τῷτο ὅτι ἐπὶ τοῖς ὑψηλοῖς τῷτο συμβαίνει εἶσθαι· ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος εἴη· οὔτε γὰρ ὕδωρ λάβρον πνεῦμα ἐξαισίον ἐν τοῖς ὑψηλοῖς φαίνεται γίνεσθαι.

Διὰ τί ποτε τῷ μὲν νότῳ πνέοντος ἡ θάλαττα πνεύματα γίνεται, τοῦ δὲ βορέου ζοφώδης; ἢ ὅτι ὁ βορέας ἥτις θάλατταν ταραττεῖ, τὸ δὲ ἀτακτότερον ἅπαν μέλει φέρεται.

Διὰ τί οἱ νότοι μικρὰ μὲν πνέοντες ἢ ποιεῖσιν ἐλάττω [ἥτοι συννέφειαν], μεγάλοι δὲ γενόμενοι ἐκινεφῶσιν; ἢ μικροὶ μὲν πνέοντες ἢ δύνανται πολλὰ νέφη ποιεῖν; αἱ οὖν τόπον κατίσχουσιν. ὅταν δὲ μεγάλοι γίνωνται, πλεῖον ἀπωδύσιν, διὸ καὶ δοκῶσι μᾶλλον ἐκινεφεῖν.

Διὰ τί ὁ μὲν βορέας ἀρχόμενος μέγας, λήγων δὲ μικρός, ὁ δὲ νότος ἀρχόμενος μὲν μικρός, λήγων δὲ μέγας ἢ ὅτι ὁ μὲν βορέας ἐγγὺς ἡμῶν, ὁ δὲ νότος πόρρω; ἢ ὅταν ἀρξῇται, εὐθὺς παρ' ἡμῶν, τοῦ δὲ ἄτε διὰ πολλὸν χρόνον ἡ ἀρχὴ διασκεδάννυται, καὶ πρὸς ἡμᾶς μακρὸν ἐκινεῖται αὐτῆς τὸ πρῶτον· τῆς δὲ τελευτῆς τῷ μὲν αἰσθάνεσθαι, τοῦ δὲ ὅλως οὐκ αἰσθανόμεθα. ὥστε εἰκότως ἢ αἰσθενὴς παυόμενος (αἰσθενὴς γὰρ ἡ τελευτὴ πάντων), ἢ τῆς γὰρ τελευτῆς ἐκείτι αἰσθανόμεθα αὐτῷ.

8. θερμώτερα s. || 16. δύον X^s. || 18. συμμετρώτατα C^sF^s, συμμετρίότητα s. || 19. θερμάναι s. || 21. πλησιάζαντα s. || αὐτὸν διακρίνον s. || 27. ἐλάττω C^s. || 29. πλείων C^s. || κινῆται X^sF^s. || 32. τότε] πότερον C^sX^sF^s. || 38. πλησίον X^s.

1. ἐκάτερον s. || 7. καὶ om s. || συμβαίνει γίνεσθαι] φαίνεται συμβαίνει F^s. || 8. ποτε F^s, πότερον X^s. || 9. ὁμαλῇ F^s. || μιζῇ s. || 11. πολλάκις ἡρεμεῖ F^s. || 14. καταλείπων s. || 15. τῷ ὑσέρῳ διαμένοντες s. || 16. ὥσπου s. || 17. εἰς] καὶ εἰς s. || φαίνεσθαι γίνεσθαι F^s. || 21. θάλασσα et 23. θάλασσαν s. || 23. ἀτακτότατον s. || 25. μὲν om s. || 26. ἥτοι συννέφειαν X^s, om qui in margine ἀπὸ τοῦ συννέφειαν. || 27. μικρὰ s. || 28. γίνονται F^s.

γὰρ τὰ πόρρω προΐουσης διαχεῖται. διὸ καὶ παρ' ἡμῶν οἱ βορέαι ψυχροί, ὅτι ἐγγυτέρω καὶ παντελῶς πρὸς τῇ ἀρκτῷ οἰκῶμεν.

50 Διὰ τί οἱ νότοι οἱ ξηροὶ καὶ μὴ ὕδατῶδεις πυρετῶδεις; ἢ ὅτι ὑγρότητα θερμὴν ἀλλοτριάν ἐμποῦσι τοῖς σώμασιν; εἰσι γὰρ ὑγροὶ καὶ θερμοὶ φύσει, τῷτο δ' ἐστὶ πυρετῶδες· ὁ γὰρ πυρετὸς ὑπ' ἀμφοτέρων τύτων ἐστὶν ὑπερβολῆς. ὅταν μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀνευ ὕδατος πνέωσι, ταύτην τὴν τάξιν, ὅταν δὲ ἅμα τῷ ὕδατι, τὸ ὕδωρ καταψύχει.

51 Διὰ τί οἱ ἐτησῖαι ταύτην δὴ τὴν ὥραν αἰεὶ καὶ τοσοῦτοι πνέουσιν; καὶ διὰ τί ληγούσης τῆς ἡμέρας λήγουσι καὶ τῆς νυκτὸς ἐπνέουσιν; ἢ τῷτο μὲν διὰ τὸ τὴν χιόνα τηκομένην παύεσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς ἐσπέραν καὶ τὴν νύκτα; ὅλως δὲ πνέουσιν, ὅταν ὁ ἥλιος κρατεῖν καὶ λύειν ἀρξῇται τὸν πρὸς βορέαν πάγον. ἀρχομένου μὲν οὖν οἱ πρόδρομοι, ἡδὴ δὲ λυομένου οἱ ἐτησῖαι.

52 Διὰ τί ὁ ζέφυρος λειοτάτος τε τῶν ἀνέμων καὶ ψυχρὸς, καὶ δύο ὥρας πνεῖ μάλιστα, ἕαρ τε καὶ μετὰ πωρῶν, καὶ πρὸς ἐσπέραν τῆς ἡμέρας, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν μάλιστα; ἢ ψυχρὸς μὲν διὰ τὸ πνεῖν ἀπὸ τῆς θαλάττης καὶ πεδίων ἀναπεπταμένων; ἦττον μὲν οὖν ψυχρὸς τῷ βορέῳ διὰ τὸ ἀφ' ὕδατος πνευματευμένον καὶ μὴ χιόνος πνεῖν, ψυχρὸς δὲ διὰ τὸ μετὰ χειμῶνα, ἄρτι τῷ ἡλίῳ κρατῶντος, πνεῖν. καὶ μετοπώρου, ὅτι οὐκέτι κρατεῖ ὁ ἥλιος· ἢ γὰρ ὥσπερ ἐν γῇ ὑπομένει τὴν ὕλην, ἀλλὰ πλανᾶται διὰ τὸ ἐφ' ὑγρῷ βεβηκέναι. καὶ ὁμαλὸς διὰ τὸ αὐτό· οὐ γὰρ ἀπὸ ὀρέων πνεῖ, ἐδὲ βίᾳ τηκομένου, ἀλλὰ ῥαδίως ὥσπερ δι' αὐλῶνος ῥέων. τὰ μὲν γὰρ πρὸς βορέαν καὶ νότον ὀρεινά· πρὸς ἐσπέραν δὲ ὅτε ὄρος ὅτε γῆ ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ὥς ἐπὶ τῆς γῆς φέρεται. καὶ πρὸς ἐσπέραν δὲ τῆς ἡμέρας πνεῖ διὰ τὸν τόπον· τότε γὰρ ὁ ἥλιος πλησιάζει τῷ τόπῳ. καὶ τῆς νυκτὸς παύεται διὰ τὸ ἐκλείπειν τὴν τῷ ἡλίῳ κίνησιν.

53 Διὰ τί, ὅταν ὁ εὖρος πνεῖ, μείζω φαίνεται τὰ πάντα; ἢ ὅτι ζοφωδέσαστον τὸν αέρα ποιεῖ;

54 Διὰ τί τὸν μὲν χειμῶνα πρῶτ' ἀπὸ τῆς ἔω τὰ πνεύματα πνεῖ, τὸ δὲ θέρος δεύλης καὶ ἀπὸ δυσμῶν ἡλίου; ἢ ὅτι ἂν ἡμῶν συμβαίνει τῷ θέρῳ, ταῦτα τῷ χειμῶνος τοῖς τὸ ἐναντίον τῆς γῆς ἡμισφαίριον οἰκῶσιν, ἡμῶν δὲ τῷ χειμῶνος πρῶτ' καὶ ἀφ' ἔω τὰ πνεύματα πνεῖ διὰ τὸ τὸν αέρα κα-

θυγρον ἐν τῇ νυκτὶ διακρίνεσθαι καὶ κινεῖσθαι τὸ πρῶτ' τῷ ἡλίῳ, καὶ πρῶτον τὸν ἐγγίσει τῷ ἡλίῳ. ποιεῖ δὲ τῷ ἡλίῳ καὶ πρὸ ἀνατολῆς· διὸ αὖραι οὐχ ἦττον πρὸ ἀνιλῆς πνέουσιν. ἐπειδὴ ἔν καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἔλκει ὁ ἥλιος ὑγρὰ καὶ κινεῖ πρὸ ἀνατολῆς τῷ χειμῶνος ὑγρὸν ὄντα παρ' ἡμῶν αέρα, δῆλον ὡς καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἀν ἔλκει, ἐν τῷ κάτω ἡμισφαιρίῳ, καὶ δεύλη ἐκείνοις ὁ ἡμῶν ἐστὶν θρος. ὥς τε συμβαίνει ἀν τὸν ὑπὸ τοῦ ἡλίου πρὸ ἀνατι παρ' ἡμῶν ἐφ' ἑαυτὸν ἐλκόμενον αέρα, τοῦτον τοῖς κ γενέσθαι ζέφυρον καὶ δεύλης πνεῖν. ὁ δὲ ἐν τῷ παρ' χειμῶνι, τῆς ἔω ἐκείνοις συμβαίνει, ὁ δὲ ἐν τῷ θέρῳ, δεύλης ἡμῶν. ὅτε γὰρ παρ' ἡμῶν θέρος, ἐκεῖ χειμῶν καὶ ἡ ἡμετέρα δεύλη ἐκείνοις ὄρθρος. καὶ ἔν ἐκείνοισ αὖρας ἐξ ἑώας συμβαίνει πνεῖν, ἡμῶν δὲ ζεφύρος διὰ τα τοῖς προειρημένοις. τῷ δὲ θέρῳ καὶ ἑώᾳ μὲν οὐ πνέει ὅτι εἰς ξηρότερον ἔτι τὸν παρ' ἡμῶν αέρα ὁ ἥλιος ἀνατὴ διὰ τὸ ὀλίγον χρόνον αὐτοῦ ἀπογεγονέναι· ζέφυροι δὲ πνέουσι δεύλης τῷ χειμῶνος, ὅτι ὑδ' ἐν τῷ κάτω ἡμισφ ρίῳ ἑώῳ ταύτην τὴν ὥραν διὰ τὰ προειρημένα, ὅθεν ἢ ἐφ' ἑαυτὸν ἔλκων τὰ ὑγρὰ τὸν παρ' ἡμῶν ζέφυρον πνεῖ

Διὰ τί ὁ ζέφυρος εὐδαιμόνος καὶ ἡδίστος δοκεῖ εἶναι ἀνέμων; ἢ ὅτι ἐν μεθόρῳ ἐστὶ τῶν θερμῶν καὶ ψυχ πνευμάτων, γειτνιῶν δὲ ἀμφοῖν τῆς δυνάμεως αὐτῶν νωνεῖ· διὸ εὐκρατὸς ἐστὶν. ὁ δὲ ἀπληρώτης ἦττον κοσ αὖν ἐν τῷ μέσῳ τῶν αὐτῶν. ἀπληρώτης μὲν γὰρ πνέει πρὸς νότον πνεύματα κινεῖ (ἐνταῦθα γὰρ ἡ μεταστροφὴ ἐστὶν), κινῶν δὲ ἢ μίγνυται αὐτοῖς. ὁ δὲ ζέφυρος καὶ π ται ὑπὸ τῶν νότων καὶ πνέων κινεῖ τὰ βορέα· τελευ γὰρ ἐνταῦθα ἡ περίοδος τῶν πνευμάτων. διὸ τῶν μὲν τελευτὴν τῶν δὲ τὴν ἀρχὴν ἔχων ἐν ἑαυτῷ δικαίως ἢ ἐς καὶ δοκεῖ εἶναι.

Διὰ τί ἄλλοις ἄλλοι τῶν ἀνέμων ὑέτιοι, οἷον ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ταῖς νήσοις ὁ Ἑλλησποντίας, ἐν Ἐλ σπόντῳ δὲ ὁ βορέας καὶ ἐν Κυρήνῃ, περὶ Λέσβον δὲ νῆ ἢ ὅπου ἂν ἀθροῖσις νεφῶν, ἐνταῦθα ὕδωρ; ἐνταῦθα γὰ πύκνωσις ἀθροίζεται, ὅπου ἂν προκαθίζεσθαι ἔχῃ. διὸ ἐν τοῖς ὄρεσι μᾶλλον ὕει ἢ ὅπου ἂν τὸ πλεῖθος ὑπερέχῃ δύνῃται· περικαταλαμβάνομενον γὰρ πυκνοῦται· διὰ τοῦτο γενέσθαι. καὶ ἐν ταῖς εὐδαίαις μᾶλλον ὕει. ἐν Ἐ

2. πρὸς] καὶ πρὸς X^a. || 5. ὑγρότατοι s. || 6. ἐστὶ] ἐστὶ φύσει X^a. || 10. ἐτήσιοι X^a. || τοσοῦτον s. || 17. ψυχρότατος X^a. || θαλάσσης s. || 22. ψυχροὶ s. || 24. ὅ] ὅδ' s. || 25. ἔλην F^as. || 27. γὰρ om X^a. || ὀρεινά· πρὸς] ὀρεινά· τὰ πρὸς X^a. || 37. ἐπὶ X^a. || 3. πρὸ τῆς ἀνατολῆς X^a. || 6 et 9. αὐτὸν F^a. || 6. ἀνέλκει X^as. || 7. δεύλης X^aF^as. || 8. συμβαίνει s, συμβαίνει X^a. || αὐτὸν X^a. || 13. ἢ om X^a. || 14. αἰροῖς s. || ταῦτα F^as. || 17. αὐτοῦ χρόνον F^as. || 20. πνεῖ F^a. || 22. ψυχρῶν καὶ θερμῶν X^a. || 23. αὐτῷ F^a. || 26. μετὰβασις X^a. || 30. αὐτῷ F^a. || 34. δὲ Λέσβον X^a. || 36. προκαθίζεσθαι F^a. || ἔχει X^as. || 38. γὰρ] μὴ γὰρ I

ὄντω μὲν οὖν ἄνωθεν ὁ βορέας πολλὰ συνωθεῖ νέφη, δὲ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὰς νήσους ὁ Ἑλλησποντίας, ὡσ-
ίλην ἔχων· καὶ γὰρ περιβάσται τὰ πολλὰ ἐκ τῆ βο-
περὶ δὲ Λέσβον ὁ εὖρος καὶ ὁ νότος ἐκ τῆ πελάγους
τες πολλὰ νέφη προσβάλλει τῇ χώρῃ. τὸν αὐτὸν τρό- 5
αι ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Διὰ τί λέγεται "μὴ ποτ' ἀπ' ἡπείρου δέσης νέφος
ἀπὸ πόντου χειμῶνος, θέρεος δὲ ἀπ' ἡπείροιο μελαί-
ῃ διότι τῷ μὲν χειμῶνος ἡ θάλαττα θερμότερα, ὥστε
συνέστη, δῆλον ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἰσχυρᾶς συνέστηκεν· 10
γὰρ ἂν διὰ τὸ ἀλεινὸν εἶναι τὸν τόπον. τοῦ δὲ θε-
ῇ μὲν θάλαττα ψυχρά, καὶ τὰ πόντια πνεύματα, ἡ
ἰ θερμῇ, ὥς εἰ τι ἀπὸ τῆς γῆς φέρεται, διὰ μείζονος
ε συνέστη· διελύθη γὰρ ἂν, εἰ ἀσθενὲς ἦν.

Διὰ τί ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ ὑψηλῇ ἔσθαι τὰ μὲν πνεύματα 15
ψυχρότερα τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις, ὅταν δὲ νηνεμία ἢ
ἰκνέφελα, ψυχρά, ὥσπερ ἐν τοῖς ὀμαλέσι τοῖς ἐλά-
; ἢ ὅτι καὶ ἡ Ἀρκαδία ὁμοία γίνεται τοῖς ἐλώδεσιν·
ε ἔχει ἐξόδους τοῖς ὕδασι εἰς θάλατταν, διὸ καὶ βρά-
ε πολλὰ αὐτοῖσι ἐξόν. ὅταν μὲν ὦν ἢ ἄνεμος, ἀπορρι- 20
τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμιάσιν, οὕσαν ψυχράν· αὐτὰ
ἰ πνεύματα εἰ ψυχρά διὰ τὸ ἀπὸ τῆς θαλάττης προσ-
ειν· ἐν δὲ ταῖς νηνεμίαις ἀνίστα ἡ ἀτμίς ἀπὸ τῆ ἐμ-
τος ὕδατος ποιεῖ τὸ ψῦχος.

Διὰ τί, ἂν ἔωθεν πνεῦν ἀρῇται, διημερεύει μᾶλλον; 25
τι ἀρχομένου τῆ ἡλίου σφοδρὸτάτη ἡ φορά, διὸ ἐκτεί-
τοιαύτη ἔσα. σημεῖον δὲ ὅτι ἰσχυρὰ ἡ σύσασις.

Διὰ τί βορέας τὴν ἡμέραν μὲν λαμπρὸς, τὴν δὲ νύ-
πίπτει; ἢ διότι γίνεται ἀπὸ πεπηγότος ὑετοῦ, ὅταν
μυῖται διὰ τὸν ἥλιον; πίπτει δὲ νυκτός, ὅτι οὐχ ἡ 30
γένεσις, ἀλλὰ τούναντίον ποιεῖ· τὰς γὰρ νύκτας ἐκ-
τὰς δὲ ἡμέρας ἦπτον.

Διὰ τί τὰ ἀράχνια τὰ πολλὰ ὅταν φέρηται, πνεύ-
ε ἔστι σημεῖα; πότερον ὅτι ἐργάζεται ὁ ἀράχνης ἐν
εὐδαίαις, φέρεται δὲ διὰ τὸ ψυχρόμενον τὸν ἀέρα συ- 35
πρὸς τὴν γῆν, τὸ δὲ ψύχεσθαι ἀρχὴ χειμῶνος· ση-
ῦν ἡ φορά τῶν ἀραχνίων. ἢ ὅτι μετὰ τὰ ὕδατα καὶ
χειμῶνας γίνεται τῶν ἀραχνίων ἀθρόα ἡ φορά, ἐν ταῖς
εἰς ἐργαζομένων, διὰ τὸ ἐν τῷ χειμῶνι μὴ φαίνεσθαι;

δύσριγον γὰρ τόδε. καὶ φερόμενοι ὑπὸ τῷ πνεύματος πολὺ
ἐκπνέζονται. μετὰ δὲ τὰ ὕδατα εἴωθε πνεύματα γίνεσθαι
ὡς τὰ πολλά.

Διὰ τί οἱ βορέαι μεγάλοι τοῦ χειμῶνος ἐν τοῖς ψυ- 62
χροῖς τόποις ἐπινέφελαι, ἔξω δὲ αἰθριοί; ἢ ὅτι ἅμα ψυχροί
εἰσι καὶ μεγάλοι, ἐγγὺς δὲ μᾶλλον ψυχροί, ὥστε φθά-
νυσι πηγνύντες πρὶν ἀπῶσαι τὰ νέφη· ὅταν δὲ παγῇ, μέ-
νουσι διὰ βάρος. ἔξω δὲ τῷ μεγέθει ἐργάζονται μᾶλλον
ἢ τῷ ψυχρῷ.

ΚΖ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΦΟΒΟΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΕΙΑΝ.

Διὰ τί οἱ φοβόμενοι τρέμουν; ἢ διὰ τὴν κατάψυξιν;
ἐκλείπει γὰρ τὸ θερμὸν καὶ συστέλλεται· διὸ καὶ αἱ κοιλίαι
λύονται τοῖς πολλοῖς.

Διὰ τί οὖν καὶ διψῶσιν ἔνιοι, καθάπερ οἱ μέλλοντες 2
κολάζεσθαι; ἢ γὰρ ἔδει καταψυχομένων. ἢ ἔκ ἐν ταύτῃ
τόπῳ ἡ κατάψυξις καὶ ἡ θερμότης, ἀλλ' ἡ μὲν ἐν τῷ ἐπι-
πολῆς, ἔθθεν ἐκλείπει τὸ θερμὸν, ἡ δὲ ἐν τῷ ἐντός, ὥστε
ἐκθερμαίνει; σημεῖον δὲ καὶ τὸ λύεσθαι τὰς κοιλίας. ἀνα-
ξηραινομένη δὲ τῷ κυρίου τόπῳ τὸ δῆλος. ὁμοιον δὲ εἰκοιεν
ὥσπερ τοῖς ἡπιαλῶσιν, οἱ ἅμα τῷ ῥίγῃ διψῶσιν· ὑδὲ γὰρ
ὁ αὐτὸς ὑδ' ἐκεῖ τόπος ψύχεται καὶ θερμαίνεται.

Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς θυμοῖς εἰς τὸ ἐντός ἀθροίζομεν τῷ 3
θερμῷ διάθερμοι καὶ θαρραλέοι, ἐν δὲ τοῖς φόβοις ἀνάπα-
λιν; ἢ ἔκ ἐἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὀργιζομένοις
περὶ τὴν καρδίαν, διὸ καὶ θαρρητικοὶ καὶ ἐν ἐρυθρήματι καὶ
πνεύματος πλήρεις, ἄνω τῆς φορᾶς ἔσης, τοῖς δὲ φοβου-
μένοις κάτω συμφευγόντων τῷ αἵματος καὶ τῷ θερμῷ, διὸ
καὶ ἡ λύσις τῶν κοιλίων· ἐπεὶ καὶ ἡ τῆς καρδίας πῆδησις
οὐχ ὁμοία, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὡς ἂν διὰ τὴν ἐκλειψιν πυκνὴ
καὶ νυγματώδης, τοῖς δὲ ὡς ἂν ἀθροίζομένου πλείονος θερ-
μοῦ· διὸ καὶ τὸ ἀναζειν καὶ τὸ ὀρίνεσθαι τὸν θυμὸν καὶ
ταράττεσθαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα λέγουσιν εἰς κακῶς ἀλλ' οἱ-
κείως. ἄρ' οὖν καὶ διὰ τοῦτο τὸ δῆλος, ἐπεὶ τό γε ξηρὸν
πτύειν καὶ ὁ σαυσαρισμὸς καὶ τὰ τοιαῦτα γίνονται διὰ τὴν
ἀναφορὰν τῷ πνεύματος ἅμα καὶ θερμῷ. καὶ τὸ δῆλος δὲ
δῆλον ὡς ἐκθερμαινομένου τοῦ σώματος. πῶς οὖν ὁ αὐτὸς
τόπος ἀναξηραίνεται ἀμφοῖν, ὧ διψῶμεν, καὶ τῷ φοβου-
μένῳ καὶ τῷ ὀργιζομένῳ; ὁ δὲ φόβος ὅτι διψητικόν, καὶ

ἢ ἡπείροιο X^s. || νέφος om X^sY^s. || 8. θέρεος X^sY^s. || 9 et 12. θάλασσα, 19. θάλασσα, 22. θαλάσσης s. || 10. τι codices. ||
α om X^s. || 13. διὰ τὸ μείζονος s. || 14. εἰ ante διελύθη X^s. || 16. περὶ s. || ἢ καὶ ἐκνέφελα ἢ ψ. s. || 26. διὰ] διότι s. || 29.
οὐ περ. X^s. || 38. ἐν δὲ ταῖς s. || 39. ἐργαζομένου Y^s. || μὴ om Y^s.
1. πολλὸν X^sY^s. || 2. πνεῦμα s. || 5. ἐκνέφελαι X^s, ἐπὶ νεφέλαις Y^s. || 11. ἀνδρεία Y^s. || 19. τὰς] καὶ τὰς Y^s. || κοιλίας s. ||
] ἢ s. || διψῶσιν s. || 24. θυμῷ s. || 26. καὶ ἐρυθρήματος margo r. || 38. ἅμφω X^sY^s.

- αἱ ἐν ταῖς τροπαῖς δηλῶσιν· οὐδαμῶς γὰρ ὕψω διψῶσιν. καὶ αἱ ἀγωνιῶντες δὲ σφόδρα· διὸ καὶ διακλύζονται καὶ ἐπιρροφῶσι, καθάπερ Παρμενίων ὁ ὑποκριτής. ἡ τέτοις μὲν ἐκ ἔξι δόξης, ἀλλὰ ξηρότης πεφευγότες τῷ αἵματος, ὅθεν καὶ ὠχροί; σημειῶν δὲ τὸ μὴ πίνειν πολὺ, ἀλλὰ καὶ βροχθίσαι. αἱ δ' ἐν ταῖς τροπαῖς μετὰ πόνου. διὸ διψῶσι καὶ αἱ μάλιστας κολάζεσθαι· καὶ ὅθεν ἄτοπον. ἐν δὲ τοῖς πολλοῖς ἔνιοι καὶ τῶν ἀνδρείων, ὅταν διασκευασθῶσι, καὶ τρέμουσιν ἐκ ἐξερηκότες ἀλλὰ θαρρύντες· ὡς εἰδῶσι μαστιγοῦν τὸ σῶμα πλατεῖ νάρθηκι, εἰ δὲ μὴ, ταῖς χερσίν ἀναθερμανθέντες. εἴκοι δὲ διὰ τὴν ὀξύτητα καὶ τὴν φορὰν τῷ θερμῷ ἀνωμαλία τις εἶναι περὶ τὸ σῶμα ταραχώδης.
- 4 Διὰ τί οἱ ἀνδρεῖοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φίλοισι; ἢ ὅτι οἱ ἀνδρεῖοι θερμοί, ἢ δὲ θερμότης περὶ τὰ στήθη. ἐνταῦθα γὰρ καὶ ὁ φόβος φαίνεται, γινόμενος κατὰ ψυχῆς τις. ὥς περὶ τὴν καρδίαν ἦντο μὲν μένει, τοῖς δὲ πηδᾷ ψυχομένη. ὅσοι ἔν τὸν πνεύμονα ἔχουσιν ἑναιμον, θερμὸν ἔχουσιν ὥσπερ οἰνωμένοι, ὥς ἡ ψυχή ἡ φαντασία τῷ δεινῷ. οἱ δὲ τοῖτοι καὶ φιλοπόται. ἢ τε γὰρ τῷ ποτὶ ἐπιθυμία διὰ τὴν τίτου πᾶ μορῇ θερμότητά ἐστιν (εἴρηται δὲ περὶ αὐτοῦ ἐν ἄλλοις) καὶ τῷ παυστικῷ ἢ ἐπιθυμία. ὁ δὲ οἶνος θερμὸς μὲν τὴν φύσιν, καύει δὲ τὴν δόξαν μάλλον τοῦ ὕδατος, καὶ μάλιστα τῶν αὐτῶν· δι' ἣν αἰτίαν, εἴρηται ἐν ἄλλοις. διὸ καὶ οἱ ἐν τῇ περιπνευσμονίᾳ καὶ οἱ μαινόμενοι ἀμφοτέροι ἐπιθυμοῦσιν οἶνον· καίτοι τῶν μὲν διὰ τὴν θερμασίαν θερμὸς ὁ πνεύμων, τῶν δὲ διὰ τὴν ταραχήν. ἐπεὶ ἔν οἱ αὐτοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῷ γένει διψητικοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, οἶνον δὲ οἱ διψητικοὶ ἐπιθυμητικοί, οἱ δὲ τοῖτοι φιλοπόται, ἀναγκαῖον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρακολουθεῖν ἀλλήλοις τὰς φύσεις. διὸ καὶ οἱ οἰνωμένοι ἀνδρείότεροι τῶν μὴ.
- 5 Διὰ τί μάλιστα τὴν ἀνδρείαν τιμῶσιν αἱ πόλεις, οὐ βελτίστην ἦσαν τῶν ἀρετῶν; ἢ ὅτι διατελῶσιν ἢ πολεμῶντες ἢ πολεμύμενοι, αὕτη δὲ ἐν ἀμφοῖν χρησιμωτάτη ἐστίν. τιμῶσι δὲ ἢ τὰ βέλτεστα, ἀλλὰ τὰ αὐτοῖς βέλτεστα.
- 6 Διὰ τί οἱ φοβούμενοι μάλιστα τρέμουν τὴν φωνὴν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ κάτω χεῖλος; ἢ διότι ἐκλειψίς ἐστι τὸ πάθος θερμῷ ἐκ τῶν ἄνω τόπων; διὸ καὶ ὠχρῶσιν. διὰ μὲν οὖν τὸ ἐκ τοῦ στήθους ἡ φωνὴ τρέμει, ψυχομένη ὥς κινεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ χεῖρες· ἐκ τῷ στήθους γὰρ ἤρτηνται. τὸ δὲ

κάτω χεῖλος, ἀλλ' οὐ τὸ ἄνωθεν, κάτω κρέματα ἢ μὴ τὸ δὲ κάτωθεν ἄνω παρὰ φύσιν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἡρεμεῖ· ἢ ὑφαιρέμεν διὰ τὸ ψύχεσθαι τρέμει. καὶ ὡς θυμοῖς δὲ διὰ τὸ αὐτὸ ἀπακρεμάννυται τὸ χεῖλος. δὲ ἐπὶ τῶν παιδιῶν· συνθεῖ γὰρ εἰς τὴν καρδίαν τὸ θερμὸν.

Διὰ τί οἱ φοβούμενοι τρέμουν, καὶ μάλιστα τὴν φωνὴν καὶ τοῦ σώματος τὰς χεῖρας καὶ τὸ κάτω χεῖλος; ἢ ἐκ τούτου τῷ τόπῳ ἐκλείπει τὸ θερμὸν ἐν ᾧ ἡ φωνή; τὸ χεῖλος καὶ τὰς χεῖρας, ὅτι εὐκινήτοτατα καὶ ἥμισυ ὥσπερ καὶ προῖενται μὲν τὴν χολήν, συσπῶσι δὲ τὰ αἰδοῦσα, πρὶν μὲν διὰ τὸ συντήκεν τὸ καταβαλὼν θερμὸν, ἀναστὰς δὲ, ὅτι ἔξωθεν φόβος· εἰς τὴν αἰτίαν ἢ φωνή.

Διὰ τί οἱ φοβούμενοι καὶ διψῶσι καὶ ῥιγῶσιν; ταῖς δὲ ἐναντία τὰ πάθη. ἢ ῥιγῶσι μὲν ψυχόμενοι, διψῶσι μὲν θερμαινόμενοι; διότι ἐν τῷ φοβεῖσθαι τὸ θερμὸν ἐκλείπει καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκ τῶν ἄνω τόπων. δηλοῖ δὲ τὸ χρώμα αἱ κοιλίαι· τὸ μὲν γὰρ πρόσωπον ὠχρόν, αἱ δὲ κοιλίαι ἐρυθροὶ λύνονται. διὰ μὲν οὖν τὸ ἐκλείπειν τὸ θερμὸν ἐκ τῶν ἄνωθεν τὸ ῥίγος γίνεται, διὰ δὲ τὸ ὑγρὸν ἡ δόξα.

Διὰ τί τοῦ τε φόβου λύπης τινὸς ὄντος καὶ τῆς ἀληθείας, οἱ μὲν ἀλγύντες ἀναβοῶσιν, αἱ δὲ φοβούμενοι σιωποῦν; ἢ οἱ μὲν ἀλγύντες κατέχουσιν τὸ πνεῦμα (διὸ ἀπὸ ἐξῆς μετὰ φωνῆς ἐξέρχεται), τῶν δὲ φοβουμένων πνικταὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ θερμὸν κάτω ἐνήνεκται, ἢ πνέματα. ἢ οὖν ἐνήνεκται μάλιστα, ἐνταῦθα καὶ αὐτά. διὸ καὶ ἀποφοφῶσιν οἱ φοβούμενοι. ἢ δὲ φοβῶντο φορὰ πνεύματος ἄνω πως καὶ διὰ τινων γινομένη. πρὶν τὰς ἀλγύντας κατέχειν τὸ πνεῦμα αἰτίον, ὅτι ταῖς ἐν τῇ χούσαις ἡμῶν βοηθείαις φύσει εὐθὺς πάντες παθόντες ἐκ τοῦ λογισμοῦ χρώμεθα, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα ζῶντα· τὰ μὲν γὰρ κέρασι, τὰ δὲ ὀδοῖσι, τὰ δὲ ὄνυσιν ἀμύνεται. πρὶν τὰ ἀλγήματα πάντα ἢ τὰ πλεῖστα βοηθεῖ ἡ θερμότης· ποιεῖ δὲ κατέχων τὸ πνεῦμα· θερμαίνει γὰρ καὶ ἐκ τῆς τῆς ἀγωνίας φόβων καὶ τῶν τοιούτων, καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν τὰ κάτω καὶ ἐκ τῶν ἐπικολῆς εἰς τὰ ἐντός, ἐκθερμαίνονται.

3. ὡς X°. || 5. ὠχρόν X°, ὡς ὠχρῶσι margo X°. || βροχθίσαι s. || 6. διψῶσι s. || 7. τοῖς om s. || 9. μαστιγᾷ s. || 10. ἢ m. || 11. δὲ s. || 16. ψυχομένης s. || 20. ταύτου s. || 23. ἐν ἄλλοις εἴρηται s. || 29. οἱ om X°. || 36. τὰς add L.

1. ἢ X°Y°stu. || 2. περὶ s. || 5. συνθεῖ s. || 6. καὶ μάλιστα τρέμουν X°. || 7. τὰς om X°. || 9. εὐκινήτοτατος s. || 10. ἢ s. || 12. ἔξω s, omisso φόβος. || 13. διψῶσι καὶ ῥιγῶσι s, ῥιγῶσι καὶ διψῶσι X°. || 18. οὖν om X°Y°s. || 21. αἱ δὲ] ὡς s. || 23. βοῆς X°. || 27. τόνων X°. || γινομένων s. || 29. εὐθὺς X°. || μαθόντες s. || 30. κατέχευε s. || 31. γὰρ om X°. || κέρατα s. || 32. συσπῶσιν X°. || 37. ὅτι X°s. || ὦν om K°O°s. || 38. καὶ ante ἐκ om QK°s. || 39. τὸ s. || κάτω — τὰ om Q.

δὲ οἱ περὶ τὴν κοιλίαν τόποι καὶ τὴν πύσιν διαλύονται, καὶ ποῦσιν αὐτὰς εὐτρεπεῖς. καὶ γὰρ τὰ ἀνθη καὶ τὰ ἀψύθια, καὶ ὅσα ἡρητικά, θερμαντικά. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ πρὸς τὴν κοιλίαν φάρμακα, τὰ κάτω θερμαντικά· καὶ τὰ μὲν τῶν εἰσενεχθέντων μόνων λυτικά, τὰ δὲ καὶ ἑτέραν σύντη-
 5 ξιν ποιεῖ, οἷον τὸ σκόροδον εἰς τὸ ἔρον. τὸ αὐτὸ δὲ τοῖς τοῖς τοῖς ἢ ἐκ τῶν ἐπιπολῆς θερμασία εἰς τούτους τοὺς τόπους συνῆσα δρᾷ.

Διὰ τί οἱ φοβόμενοι συσπῶσι τὰ αἰδοῖα; εἰκὸς γὰρ ἦν τὸναντίον, τῷ θερμῷ εἰς τῆτον τὸν τόπον ἀθροίζομένῃ τῶν
 10 φοβόμενων, ἀνίστασθαι αὐτά. ἢ οἱ φοβόμενοι σχεδὸν ἀπαντες ὥσπερ ῥιγύντες εἰσιν; ἐκλελοιπότες ἔν ἐκ τῶν ἐπιπολῆς τῷ θερμῷ συσπῶσιν. διὸ καὶ βομβυλιάζουσιν οἱ δεινῶς δεδιό-
 15 τες. δοκεῖ δὲ συσπᾶν τὸ ἐπιπολῆς καὶ τὸ δέρμα τῶν ῥιγύντων, ἅτε τοῦ θερμῷ ἐκκεκριμένῃ· διὸ καὶ φρίττουσιν. συ-
 20 σπᾶται δὲ καὶ ἡ ὁσχέα τῷ αἰδοῖν ἄνω, καὶ συνεφέλκονται καὶ οἱ ὄρχεις αὐτοῖς συστελλομένων. θάπτον δὲ φαίνεται ἐπὶ τῶν ἀφροδισίων· ὁ γὰρ φόβος ἐκκρίνει, καὶ πολλοῖς τῶν ἀγωνιῶντων καὶ τῶν περιφόβων συγκινεῖ ἢ τῆς γονῆς πρόσεσις.

ΚΗ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΣΩΦΡΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΚΟΛΑΣΙΑΣ, ΚΑΙ ΕΓΚΡΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΡΑΣΙΑΣ.

Διὰ τί ἐνιοὶ κάμνουσιν, ὅταν ἐθισθέντες ἀκολάσως ζῇν μὴ ἀκολάσως διαιτῶνται, οἷον Διονύσιος ὁ τύραννος, ἐπεὶ
 25 ἦν τῇ πολιορκίᾳ ἐπαύσατο πίνων ὀλίγον τινα χρόνον, εὐθὺς ἐφθισίασεν, ἕως πάλιν εἰς τὴν μέθην μετέβαλεν. ἢ μέγα μὲν τι καὶ τὸ ἔθος ἐστὶν ἐκάστοις· φύσις γὰρ ἡδὴ γίνεται. καθάπερ ἂν ἰχθὺς ἐν αἵρῃ ἢ ἄνθρωπος ἐν ὕδατι διατελῶν φαύλως ἂν ἴσχοι, ἔτω καὶ οἱ τὰ ἔθη μεταβάλλοντες χα-
 30 λεπῶς ἀπαλλάττουσιν, καὶ τὸ πάλιν εἰς τὰ εἰωθότα ἐλθεῖν σωτηρία γίνεται αὐτοῖς ὥσπερ εἰς φύσεως κατάστασιν. ἔτι δὲ καὶ συντηκτικοὶ γίνονται, εἰωθότες τροφῇ χρῆσθαι δαψι-
 35 λεῖ τῇ ἰδίᾳ· μὴ λαμβάνοντες γὰρ τὴν εἰωθυῖαν ὥσπερ ὅλως μὴ λαμβάνοντες διατίθενται. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ περι-
 40 τώματα τροφῇ μεμιγμένα πολλῇ ἀφανίζεται, αὐτὰ δὲ ἐπιπολάζει μόνᾳ ὄντα, καὶ φέρεται εἰς ὅμματα ἢ πνεύ-
 45 μονα· προσεγεκαμένους δὲ τροφῇ κατακεραυνύμενα ὑδαρῇ

γίνεται καὶ ἀβλαβῇ. γίνεται δὲ τοῖς ἀκολάσως ζῶσι πλεία τὰ περιττώματα ἄχρι τινὸς ληξασι τῷ εἰωθότος βίῃ, διὰ τὰ πολλὰν ἀνταχώρισον ἐν αὐτοῖς ὕλην ὑπάρχειν ἐκ τῷ προ-
 5 τέρου βίου, ἧς τηκομένης ὑπὸ τῷ συμφύτῃ θερμῷ, καθάπερ χιόνος πολλῆς, ρεύματα ἀδρὰ συμβαίνει γίνεσθαι.

Διὰ τί κατὰ δύο μόναις αἰσθήσεσι ἀκρατεῖς λέγονται 2
 οἷον ἀφῆν καὶ γεῦσιν; ἢ διὰ τὰς ἀπὸ τέτων γινομένης ἡδονὰς ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις; ἅτε ἔν κοινᾷ ἔσαι ἀτιμώ-
 3 τатаί εἰσι, διὸ καὶ μάλισα ἢ μόναι ἐπνευδισοί εἰσιν. ὥστε τὸν ὑπὸ τούτων ἡττώμενον ψέγομεν καὶ ἀκρατῇ καὶ ἀκό-
 4 λασον εἶναι φαμέν, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν χειρίσων ἡδονῶν ἡτ-
 5 τᾶσθαι.

Διὰ τί ἀκρατεῖς λέγονται κατὰ τὰς ἐπιθυμίας μόνον, 3
 ἕως τῆς ἀκρασίας καὶ περὶ τὴν ὀργήν; ἢ ὅτι ἀκρατὴς μὲν ἐστὶν ὁ παρὰ τὸν λόγον τι πράττων καὶ ἀκρασία ἢ παρὰ
 4 τὸν λόγον ἀγωγή, εἰσι δὲ αἱ μὲν ἐπιθυμίαι ὡς ἐπίπαν εἰπεῖν παρὰ τὸν λόγον, αἱ δὲ ὀργαὶ μετὰ λόγον, ἔχ ὡς κα-
 5 λεύσαντος τῷ λόγῳ, ἀλλ' ὡς δηλώσαντος τὸν προσηλασμο-
 6 μὸν ἢ τὴν αἰτίαν.

Διὰ τί τὴν μὲν ἐγκράτειαν καὶ τὴν σωφροσύνην ἐπὶ 4
 τῶν νέων καὶ πλυσίων μάλισα ἐξετάζομεν, τὴν δὲ δικαιο-
 5 σύνην ἐπὶ τῶν πενήτων; ἢ ὅτι ἡ μάλισα δεῖται τις, εἰ τότε ἀπέχεται, μᾶλλον θαυμάζοιτ' ἂν ἢ τῶν ἐναντιῶν; ὁ μὲν οὖν πένης εὐπορίας δεῖται, ὁ δὲ νέος καὶ πλούσιος ἀπο-
 6 λαύσεως.

Διὰ τί ἥττον ἀνέχονται διψῶντες ἢ πεινῶντες; πότερον 5
 ὅτι λυπηρότερον; σημεῖον δὲ τοῦ λυπηροτέρου, ὅτι ἡδίων τὰ διψῶντα πιεῖν ἢ πεινῶντα φαγεῖν. τὸ δὲ ἐναντίον τῷ ἡδέϊ λυπηρότερον, ἢ διότι μᾶλλον δεῖται τὸ θερμὸν τῷ ὑγροῦ ἢ
 6 τὸ ξηρὸν ὧ ζῶμεν; ἢ ὅτι δυοῖν ἢ δίψᾳ ἐπιθυμία, ποτῷ καὶ τροφῇ, ἢ δὲ πεινᾷ ἐνὸς μόνου, τροφῆς;

Διὰ τί ἥττον καρτεροῦμεν διψῶντες ἢ πεινῶντες; ἢ 6
 διότι λυπούμεθα μᾶλλον; σημεῖον δὲ τῆς λύπης ἢ ἡδονῆς σφοδρότερα. εἴτα ὁ μὲν διψῶν δυοῖν ἐνδεής, τροφῆς τε καὶ
 7 καταψύξεως (ἄμφω γὰρ ἔχει τὸ ποτόν), ὁ δὲ πεινῶν θα-
 8 τέρος μόνον.

Διὰ τί οἱ κατὰ τὴν τῆς ἀφῆς ἢ γεύσεως ἡδονήν, οὗ 7
 8 ἂν ὑπερβάλλωσιν, ἀκρατεῖς λέγονται; οἳ τε γὰρ περὶ τὰ

2. εὐτρεπεῖς QK^o, εὐτροπῆς s. || ἀνθη x et margo X^o, ἀψα QY^o, ἀψα K^oO^os, ἀψα ε. || 3. ἔρ. καὶ θερμ. QK^oO^oY^o. || 5. μόνον X^oY^o. || 7. ἐπιπολῶν θερμαίνει s. || τοὺς om X^o. || τρόπους X^o. || 10. εἰς τῆτον τὸν τόπον τῷ θερμῷ X^o. || ἀθροίζομενοι s. || 13. βομβυλιάζουσιν Y^o. || 16. ὁσχέα X^o. || 20. προαίσεις s. || 27. μεγέθη s. || μετέβαλεν v. || 28. τοι X^o. || 29. καθάπεραι X^os. || τῶν s. || 30. ἴσχει X^o. || 31. εἰωθότες s. || 32. αὐτοῖς γίνεται s. || 34. ἰδίᾳ] ἰδεῖα X^o.

6. μόναις δύο X^o. || 10. τὸ Y^ov. || 13. λέγεται s. || μετὰ Y^ov. || 14. τῆς om s. || 15. περὶ τὸν λογισμόν s. || καὶ] καὶ ἡ X^o Y^osv. || 16 et 17. περὶ s. || 17. αἱ δὲ αἱ ὀργαὶ s. || 20. τὴν post καὶ om Y^osv. || 22. εἰ] ἐπὶ s. || 26. πότερον s. || 27. σῆμα s. || 28. διψῶντες s. || ποτῷ v. || πεινῶντες s. || 29. δεῖται μᾶλλον s. || 31. μόνον Y^o. || 34. δυοῖν Y^ov. || τε om Y^os. || 38. λεπτῶν s.

ἀφροδίσια ἀκόλαστοι, οἱ τε περὶ τὰς τῆς τροφῆς ἀπολαύσεις. τῶν δὲ κατὰ τὴν τροφήν ἀπ' ἐνίων μὲν ἐν τῇ γλῶττι τὸ ἡδύ, ἀπ' ἐνίων δὲ ἐν τῷ λάρυγγι, διὸ καὶ Φιλόζενος γεράνῃ φάρυγγα εὐχετο ἔχειν. οἱ δὲ κατὰ τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοὴν οὐκέτι. ἡ δὲ διὰ τὸ τὰς ἀπὸ τούτων γινομένης ἡδονᾶς 5 κοινὰς εἶναι ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις; ἅτε ὅν ἔσαι κοινὰ ἀτιμωτάται εἰσι καὶ μάλιστα ἡ μὲναι ἐπινειδῖσιν, ὥστε τὸν ὑπὸ τούτων ἡττώμενον ψέγομεν καὶ ἀκρατῇ καὶ ἀκόλαστον λέγομεν διὰ τὸ ὑπὸ τῶν χειρίων ἡδονῶν ἡττᾶσθαι. οὐστὼν δὲ τῶν αἰσθήσεων πέντε, τὰ τε ἄλλα ζῶα ἀπὸ δύο μόνων 10 τῶν προειρημένων ἡδεταί, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας ἡ ὅλως οὐχ ἡδεταί ἢ κατὰ συμβεβηκὸς τῷτο πάσχει. ὁρῶν μὲν γὰρ ὁ ὁρῶν, ἡ καὶ ὁσφραινόμενος, χαίρει ὅτι ἀπολαύει· καὶ ὅταν πληρωθῇ, ὁδὲ τὰ τοιαῦτα ἡδέα αὐτῷ, ὥσπερ ὁδὲ ἡμῖν ἡ τῆ ταρίχου ὁδμή, ὅταν ἄδην ἔχωμεν τοῦ φαγεῖν. ὅταν δὲ ἐν- 15 δεῖς ὤμεν, ἡδέα. ἡ δὲ τῆ ῥόδου αἰεὶ ἡδεῖα.

8 Διὰ τί ἤττον κατέχουσι τὸν γέλωτα παρόντων τῶν γνωρίμων; ἢ ὅταν σφόδρα ἐξηρημένον ἢ τι, εὐκίνητόν ἐστιν; ἢ δ' εὐνοία εἰπεῖν μᾶλλον γελοῖον, ὥς κινεῖ.

ΚΘ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΔΙΚΙΑΣ.

Διὰ τί μείζονος ὄντος ἀδικήματος, εἰάν τις βλάβῃ εἰς τὸ μείζον ἀγαθόν, τῆς δὲ τιμῆς οὐσης μείζονος ἀγαθοῦ, ἡ τῶν χρημάτων ἀδικία μᾶλλον δοκεῖ, καὶ οἱ ἀδικοὶ μᾶλλον εἶναι δοκῶσι περὶ τὰ χρήματα; ἡ διότι αἰρῶνται τὰ χρή- 25 ματα μᾶλλον τῆς τιμῆς, καὶ πᾶσιν ἐς κοινότητα, ἡ δὲ τιμὴ ὀλίγοις, καὶ ὀλιγάκις συμβαίνει ἢ χρῆσις αὐτῆς.

2 Διὰ τί παρακαταθήκην δεινύτερον ἀποσερεῖν ἢ δάνειον; ἡ ὅτι αἰσχροὺν ἀδικεῖν φίλον. ὁ μὲν ὅν τὴν παρακαταθήκην ἀποστερῶν φίλον ἀδικεῖ· οὐδεὶς γὰρ παρακατατίθεται μὴ 30 πιστεύων. ἔ δὲ τὸ χρέος, ἢ φίλος· ἢ γὰρ δανείζει, εἰάν ἢ φίλος, ἀλλὰ δίδωσιν. ἡ ὅτι μείζον τὸ ἀδίκημα· πρὸς γὰρ τῇ ζημίᾳ καὶ τὴν πίστιν παραβαίνει, δι' ἣν, εἰ καὶ μηδὲν ἕτερον, δεῖ ἀπέχεσθαι τοῦ ἀδικεῖν. ἔτι τὸ μὴ τοῖς ἴσοις ἀμύνεσθαι φαῦλον· ὁ μὲν οὖν ἔδωκεν ὡς φίλῳ, ὁ δὲ ἀπεστέρησεν ὡς 35 ἐχθρόν· ὁ δὲ δανείζων οὐχ ὡς φίλος ἔδωκεν. ἔτι τῶν μὲν ἢ ὁσὶς φυλακῆς καὶ ἀποδόσεως χάριν, τῶν δὲ καὶ ὠφελείας· ἤττον δὲ ἀγανακτῶμεν ἀποβάλλοντες, εἰ κέρδος θη-

ρεύομεν, οἷον οἱ ἀλιεῖς τὰ δελέατα· προφανὲς γὰρ ὁ θῦνος. ἔτι παρακατατίθενται μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἐπὶ λευόμενοι καὶ ἀτυχεῖντες, δανείζουσι δὲ οἱ εὐποροῦντες· ὁ 40 τερον δὲ ἐς τὸν ἀτυχεῖντα ἢ τὸν εὐτυχεῖντα ἀδικεῖ.

Διὰ τί ἐνόις δικαστηρίοις τοῖς γένεσι μᾶλλον ἢ διαθήκαις ψηφίζονται; ἡ ὅτι γένεσι μὲν ἔκ ἐς καταψηφισθαι, ἀλλὰ τὸ ὃν ἀποφαίνειν· διαθήκαι δὲ πολλὰ ψε 45 ἤδη ἐξηλεγχθησαν ἔσαι.

Διὰ τί ἡ κενία παρὰ τοῖς χρηστοῖς τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ παρὰ τοῖς φαύλοις ἐστίν; ἡ διὰ τὸ ὑπὸ πᾶ μισεῖσθαι καὶ ἐξελαύνεσθαι πρὸς τὴν ἐπιεικῆ καταφεοιομένη μάλισα παρὰ τούτοις σωτηρίας τυχεῖν καὶ διαναί· εἰ δὲ πρὸς πονηρὸν ἔλθοι, ἔκ ἂν διαμεῖναι ἐν τῇ 50 δυνάμει αὐτῆς, ἀλλ' ἡ κλέπτειν ἢ ληΐζεσθαι, ὧν γινώσκῃ ἂν ἔτι εἶναι αὐτὴν παρ' αὐτοῖς. ἡ ὅτι τὴν ἐπιεικῆ ται τῶν ἀνθρώπων ἄριστα ἂν αὐτῇ χρῆσθαι, καὶ ἡκιστὶ ὑβρισθῆναι ὑπ' αὐτῶν. καθάπερ ὅν τὰς τῶν χρημάτων ρακαταθήκας πρὸς τοὺς ἐπιεικεῖς τιθέμεθα, οὕτω καὶ 55 ὑπὲρ αὐτῆς διατάσσεται. ἡ ὅτι θήλεια ἔσα ἀπορωτέρα, ὥς τῶν ἐπιεικῶν δεῖται. ἡ ὅτι αὐτὴ κακὸν οὐσα πρὸ κακὸν οὐκ ἂν ἔλθοι· εἰ γὰρ τὸ κακὸν ἔλοιτο, πάντας ἂν δυσίατον εἴη.

Διὰ τί ἔχῃ ὁμοίως αἱ ἀδικίαι μείζους περὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ἄλλα, οἷον ὁ μικρὸν εἰπὼν ἔκ ἂν καὶ τὸ ἀπὸ εἰποι, ἀλλ' ὁ ἕνα προδῶς καὶ πόλιν, ὥσπερ ὁ ὀβολὸν ἐστερήσας καὶ τάλαντον; ἡ ὅτι ἀπὸ μείζονος ἀδικίας ἐλάττω ἐστὶ δι' ἀδυναμίαν.

Διὰ τί παρακαταθήκην αἰσχροὺν ἀποσερεῖν μακρὰ πολὺ δανεισάμενον; ἡ ὅτι ὁ τὴν παρακαταθήκην ἀπὸ τὸν ὑπολαβόντα εἶναι αὐτὸν ἐπιεικῆ ἐξαπατᾷ; ἡ ὅτι ὁ καὶ ἐκεῖνο ποιήσειεν;

Διὰ τί ἄνθρωπος μάλιστα παιδείας μετέχων ἀπάντων ἀδικωτάτος ἐστίν; ἡ ὅτι πλείους λογισμῶν κενὴν; μάλισα ὅν τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐξήτα 60 ταῦτα δ' ἄνευ ἀδικίας ἔκ ἐστιν.

Διὰ τί ὁ πλῆτος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρὰ τοῖς φαῦ μᾶλλον ἢ τοῖς ἐπιεικεῖσιν ἐστίν; ἡ διότι τυφλὸς ὢν τὴν νοίαν ἢ δύναται κρίνειν ὁδὲ αἰρεῖσθαι τὸ βέλτιστον;

3. δι] τε F^u. || 4. ἔχετο s, εὔχεται v. || κατὰ] καὶ X^oF^usv. || 6. οὐν om F^u. || ἰσῶν κοινῶν X^oF^u. || 7. ὡς v. || 10. αἰσθήσεις s. || ἀπὸ δύο μηνῶν s, ἀποδύομεν F^u, ἀπὸ δύο μόνων margo X^o. || 12. ὁρῶν μὲν s, ὁρῶ μὲν QF^u. || ὁ om X^o. || 13. post ἡ om QF^usv. || 18. ἐξηρημένον F^us. || 19. ἐνοία F^u. || 31. δανίζει s. || 37. τῷ F^u et margo X^o.

1. οἱ] εἰ s. || 2. ὡς om F^us. || 5. an ἐν ἐνόις et mox ψηφίζονται? || 9. ἐπὶ s. || 10 et 12. περὶ s. || 13. πονηρίας s. || X^o. || 20. τῶν om s. || 23. περὶ χρήματα F^u. || 25. εἰποιεν F^u. || προδίδας X^o. || ὁ] καὶ ὁ s. || 30. τῷ ὑπολαβέντι pr X^o. || πατάται codices. || 31. καὶ codices. || 37. μᾶλλον om X^oF^us.

9 Διὰ τί δικαιότερον εἶναι νενόμισαι τοῖς τετελευτηκόσιν ἢ τοῖς ζώσιν ἐπαμύνειν; ἢ ὅτι οἱ μὲν ζῶντες δύναιντ' ἂν αὐτοῖς ἐπαρκέσαι, ὁ δὲ τετελευτηκὼς ἔκτε;

10 Διὰ τί ὑγιαίνουντι μὲν ὁ συνὼν ὑδὲν ὑγιέστερος γίνεταί, ὑδὲ ἰσχυρῶ ἢ καλῶ εἰς τὰς ἔξεις ἐπιδίδωσιν ὑδὲν, δικαίῳ δὲ καὶ σώφρονι καὶ ἀγαθῷ; ἢ διότι τὰ μὲν ἀμίμητα τὰ δὲ μιμητὰ τῇ ψυχῇ; ἀγαθὸς δὲ τῇ ψυχῇ, ὑγιὴς δὲ τῷ σώματι· ἐθίζεται οὖν χαίρειν ὀρθῶς καὶ λυπεῖσθαι. ὁ δὲ ὑγιεῖ συνὼν ἔκτε· ὃ γὰρ ἐν τῷ τισὶ χαίρειν ἢ μὴ ὁ ὑγιὴς ὑδὲν γὰρ τότε ποιεῖ ὑγίειαν.

11 Διὰ τί δεινότερον γυναῖκα ἀποκτείνειν ἢ ἄνδρα; καίτοι βέλτιον τὸ ἄρρεν τῷ θήλειος φύσει. ἢ διότι ἀσθενέστερον, ὥστε ἐλάττω ἀδικεῖ. ἢ ὅτι οὐ νεανικὸν τὸ ἰσχυρίζεσθαι πρὸς τὸ πάλυ ἥττον;

12 Διὰ τί ποτε τῷ φεύγοντι ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὴν δεξιὰν 15 ζάσιν διδῶσιν; ἢ διότι ἐπανίσθιν βύλονται; πλεονεκτῆντος ἔν τῷ διώκοντος τὴν ζάσιν τῷ φεύγοντι διδῶσιν. εἴθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ φεύγοντες παραφυλάττονται· ἐπὶ δεξιᾷ δὲ ἡ φυλακὴ γίνεται, ἐὰν ὁ φεύγων ἔχῃ τὴν ἐν δεξιᾷ ζάσιν.

13 Διὰ τί ποτε, ὅταν τῷ φεύγοντι καὶ τῷ διώκοντι φαί- 20 νωνται αἱ ψῆφοι ἴσαι, ὁ φεύγων νικᾷ; ἢ ὅτι ὁ μὲν φεύγων ἐν τῷ ἀγῶνι μόνον ἀκήκοεν αὐτοῦ πρὸς ἃ θεῖ αὐτὸν ἀκηγορεῖσθαι, καὶ τοὺς μάρτυρας παρασχέσθαι πρὸς τὰ κατηγορημένα ἔχουσαι, εἴ τι μέλλουσιν ὠφελήσθαι; ὃ ῥά- διον δὲ τὸ μαντεύσασθαι τινα ὥν θεῖ αὐτὸν παρασκευάσα- 25 σθαι ἢ μάρτυρας ἢ ἄλλο τεκμήριον ὅτι ὑδὲν ἀδικεῖ. τῷ δὲ διώκοντι ἔστιν ὅπως βύλεται, καὶ πρὸ τῆς τὴν δίκην κλητεύ- σασθαι, ἐνέσθασθαι τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡδὴ κεκληκότα, πλα- σάμενον ὃ τι βούλεται πιθανόν, κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁρῶν δὲ κατὰ πάντα ταῦτα ἐλαττέμενον ὁ νομοθέτης τὸν φεύγοντα, 30 προσέθετο τῷ φεύγοντι ὃ τι ἂν οἱ δικασαὶ ἀμφιδοξήσωσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν ἂν τις ἴδοι. ἐν γὰρ τοῖς φόβοις ὄντες πολλὰ παραλιμπάνουσιν ὥν αὐτὸς εἶπειν ἢ πρᾶξαι, οἱ δὲ φεύγοντες αἰεὶ ἐν μείζονσι κινδύνοις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τυγ- χάνουσιν ὄντες, ὥς· εἰ παραλιμπάνουσιν ὥν θεῖ αὐτὸς, εἴπερ 35 ἔχουσιν τοῖς δικαίοις, δῆλον ὅτι εἰ μὴ παρελῖμπανον, ἐκράτουσαν ἂν. ἔτι δὲ ἕκαστος ἡμῶν μᾶλλον ἂν προέλοιτο τῷ

ἀδικῆντος ἀποψηφίσασθαι ὡς ἐκ ἀδικεῖ ἢ τῷ μὴ ἀδικῆντος καταψηφίσασθαι ὡς ἀδικεῖ, οἷον εἴ τις φεύγει δουλείας ἢ ἀνδροφονίας. τέτων γὰρ ἐκάστου ὄντων, ἃ κατηγορεῖ αὐτῶν, μᾶλλον ἂν ἀποψηφίσασθαι ἐλοίμεθα ἢ μὴ ὄντων κατα- 5 ψηφίσασθαι. ἔστι γὰρ, ὅταν τις ἀμφιδοξῇ, τὰ ἐλάττω τῶν ἀμαρτημάτων αἰρετέον. δεινὸν γὰρ καὶ τὸ τῷ δούλου ὡς ἐλευθέρου ἐς καταγνώσιν· πολὺ δὲ δεινότερον, ὅταν τις τῷ ἐλευθέρου ὡς δούλου καταψηφίσῃται. ἔτι δὲ ἐὰν ὁ μὲν τύχῃ ἐγκαλῶν ὁ δὲ ἀμφισβητῶν ὑπὲρ ὅτῳ, ἐκ εὐθὺς 10 οἴομεθα δεῖν ἀποδῶναι τῷ ἐγκαλῶντι, ἀλλὰ νέμεσθαι τὸν κεκτημένον, ἕως ἂν κριθῇ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν πλειόνων, ὅταν ἰσάξῃ τὸ πλῆθος τῶν τε φασκόντων ἀδικεῖν καὶ τῶν μὴ ὁμολογόντων, ὥσπερ ὅτε ἐξ ἀρχῆς ὁ μὲν ἐνε- κάλει ὁ δὲ ἀπηρεῖτο, ἐκ οἴομεθα δεῖν τὸν νομοθέτην προσ- 15 τίθεναι τῷ ἐγκαλῶντι, ἀλλὰ τὸν φεύγοντα κύριον εἶναι, ἕως ἂν ὑπεροχὴν τινα ἔχῃ ὁ ἀδικῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κριτῶν, ἐπειδὴ ὑδεμίαν ὑπεροχὴν ἰσαθεῖσιν τῶν ψήφων, κατὰ χώραν εἵσεν ὁ νομοθέτης ἔχειν. ἔτι δὲ τῶν μὲν ἀξιο- λόγων ἀμαρτημάτων μεγάλα καὶ αἱ κολάσεις εἰσίν, ὥς 20 ἀδίκως μὲν καταψηφισαμένοι καὶ μὴ γνοῦσιν οὐκ ἔστιν ἐπανορθοῦσθαι καιρὸν λαβόντας· ἀπολύσασι δὲ παρὰ τὸ προσῆκον, εἰ μὲν ἔτι εὐλαβῶς ὥς μηθὲν ἔτι ποτὲ ἀμαρ- τεῖν, τί ἂν καὶ μέγα ἡμαρτηκότες οἱ κριταὶ εἴησαν, τοῖσιν ἄνθρωπον ἀπολύσαντες θανάτου; εἰ δὲ τι ἐξ ὑσέρου ἀμαρ- 25 τάνοι, δι' ἀμφοτέρα ἂν αὐτὸν κολάζεσθαι ἀξιοῖ. ἢ ὅτι ἀδι- κωτέρου μὲν ἐστὶν ἄνδρος ταῦτα ἀδικεῖν ἢ ἥττον εἰκὸς ἐστὶν ἀδίκως ἐγκαλεῖσθαι; τὸ μὲν γὰρ ἀδικεῖν καὶ δι' ὀργὴν καὶ διὰ φόβον καὶ δι' ἐπιθυμίαν καὶ δι' ἄλλα πολλὰ γί- νεται, καὶ ὃ μόνον ἐκ προνοίας· τὸ δὲ ἀδίκως ἐγκαλεῖν ὡς 30 τὸ πολὺ ἐκ προνοίας ἐστίν. ὥς ἐπεὶ ἴσαι αἱ ψῆφοι γεγό- νασιν, τὸ δὲ ἀδίκως τὸν ἐγκαλῶντα ἐγκαλεῖν καὶ τὸν φεύ- γοντα ἀδικεῖν, φαύλου κριθέντος τοῦ ἀδίκως ἐγκαλοῦντος τὸ νικᾶν τῷ φεύγοντι ὁ νομοθέτης ἀπένειμεν. ἔτι δὲ καὶ αὐτοὶ οὕτως ἔχομεν πρὸς τὴν θεραπείαν, ὥστε ὅταν ὑπο- 35 πτεύσωμεν τι αὐτὸς ἡμαρτηκέναι καὶ μηθὲν ἀκριβὲς ἔχω- μεν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸς ὑπολαμβάνωμεν πεπραχέναι, οὐκ εὐθὺς ἐπὶ τὸ κολάζειν ἐρχόμεθα· καὶ ἐὰν μηθὲν μᾶλλον

3. ἐαυτοῖς *F*^s, om *s*. || 4. ὑγιαίνοντα *s*. || 5. καλλίω *F*^s, καλλίω *s*. || 8. ὀρθῶς χαίρειν *s*. || 10. τότε γὰρ *X*^s. || 13. ἔτι] *ἔτι X*^s*F*^s. || 16. ὅτι *X*^s*F*^s. || 18. τὸ om *F*^s. || περιφυλάττονται *s*. || 20. ποτε om *s*. || 21. αἱ om *X*^s. || 24. ἢ *X*^s*F*^s. || ὠφελήσασθαι *F*^s, ὠφελήσεται *X*^s. || 25. μαντεύσασθαι *X*^s. || δὴ *s*. || 29. βούλεται *s*. || 30. ταῦτα om *X*^s. || 31. ὅτε *X*^s. || 32. εἴδη *s*. || 33. δεῖ *s*. || 37. δὴ *F*^s. || τῷ — *b* 1. ἢ om *X*^s.

1. ἐκ om *s*. || ἢ — 2. ἀδικεῖ om *s*. || 1. μὴ om *X*^s*F*^s. || 4. ἐλοίμεθα *F*^s; ceteri ἐλώμεθα. || 9. ἐπὶ τῇ *X*^s*F*^s. || ὑπὲρ τῷ ὅτῳ *s*. || 13. ἐκάλει *s*. || 16. ἔχει *s*. || 20. καὶ μνησύνειν *F*^s. || 21. τὸ om *F*^s. || 23. οἱ κριταὶ ἡμαρτηκότες *s*. || 24. ἀμαρτάνει δι' ἀμ- φοτέρων *s*. || 25. αὐτὸν νῦν κολ. *X*^s*F*^s. || ὅτι] *ἔτι* codices. || ἀδικώτερον *X*^s. || 33. ἀπένειμεν *F*^s. || 36. ὁμοίως *X*^s*F*^s. || ὑπολαμβά- νομεν *X*^s.

δυνάμεθα εξετάσαι, ἀφίμεν ταύτης τῆς αἰτίας. ἔτι μείζω μὲν ἀδικεῖ ὁ ἐκ προνοίας ἀδικῶν ἢ ὁ μὴ ἐκ προνοίας. ὁ μὲν δὲ συκοφαντῶν αἰεὶ ἐκ προνοίας ἀδικεῖ, ὁ δὲ ἕτερόν τι ἀδικῶν τὰ μὲν δι' ἀνάγκην τὰ δὲ δι' ἄγνοιαν, τὰ δὲ ὅπως ἔτυχεν ἀδικεῖν αὐτῷ συμπίπτει. ὅταν δὲ ἴσαι γένωνται αἱ 5 ψῆφοι, ὁ μὲν διώκων κέκριται ὑπὸ τῶν ἡμίσεων ἐκ προνοίας ἀδικεῖν, ὁ δὲ φεύγων ὑπὸ τῶν λοιπῶν αὐτὸν ἀδικεῖν μὲν ἔμντοι γε ἐκ προνοίας, ὥς ἐπει ἀδικεῖν μείζω κέκριται ὁ διώκων τοῦ φεύγοντος, εἰκότως ὁ νομοθέτης νικᾷν ἔκρινε τὸν τὰ ἐλάττω ἀδικοῦντα. ἔτι δὲ αἰεὶ μὲν ἀδικώτερός ἐστιν 10 ὁ μὴ οἰόμενος λανθάνειν ὃν ἀδικεῖ καὶ ὅμως ἀδικῶν, ἢ ὁ οἰόμενος λανθάνειν. ὁ μὲν γὰρ ἀδίκως τινὶ ἐγκαλῶν οὐκ οἶσται λανθάνειν τῶτον ὃν συκοφαντεῖ, οἱ δ' ἄλλοι τι ἀδικούντες ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ οἰόμενοι λανθάνειν ὃν ἀδικοῦσιν ἐπιχειροῦσιν ἀδικεῖν, ὥς ἐπὶ ἀδικώτεροι ἂν κρίνοντο οἱ διώ- 15 κοντες ἢ οἱ φεύγοντες.

- 14 Διὰ τί ποτε, εἰ μὲν τις ἐκ βαλανείου κλέβῃ ἢ ἐκ παλαιστρας ἢ ἐξ ἀγορᾶς ἢ τῶν τοιούτων τινός, θανάτῳ ζημιῖται, εἰ μὲν τις ἐξ οἰκίας, διπλῶν τῆς ἀξίας τῷ κλέμμα-
τος ἀποτίnei; ἢ ὅτι ἐν μὲν ταῖς οἰκίαις φυλάξαι ὅπου οὖν 20 ἔστιν· καὶ γὰρ ὁ τοῖχος ἰσχυρὸς καὶ κλεῖς ἐστὶ καὶ οὐκέτιαι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ πᾶσιν ἐπιμελές ἐστιν ὅπως σῶζῃται τὰ ἐόντα. ἐν δὲ τῷ βαλανείῳ, καὶ ἐν τοῖς οὕτω κοινῶς οὖσιν ὥσπερ τὸ βαλανεῖον, ῥάδιον τῷ βυλομένῳ κακουργεῖν· ὅθεν γὰρ ἰσχυρὸν ἔχουσι πρὸς τὴν φυλακὴν οἱ τιθέντες ἄλλ' ἢ 25 τὸ αὐτῶν ὄμμα, ὥστε ἂν μόνον τις παραβλέβῃ, ἐπὶ τῷ κλέπτῳ ἤδη γίνεται. διὸ ὁ νομοθέτης οὐχ ἰκανοὺς ὄντας ἡγησάμενος εἶναι φύλακας, τὸν νόμον αὐτοῖς ἐπέστησεν ἀπειλῶντα σφοδρῶς ὡς οὐ βιωσιμῶς εἰ μὴ τις σφετερίζωνται τῶν ἀλλοτρίων. ἔτι δὲ εἰς μὲν τὴν οἰκίαν ἐπὶ τῷ κεκτη- 30 μένῳ ἐστὶν ὃν τινα ἂν βάλῃται εἰσδέχεσθαι, καὶ ὃ μὴ πιστεύει εἰσφέρεισθαι· τῷ δὲ ἐν τῷ βαλανείῳ θεμένῳ τι οὐκ ἔξεστιν ὅθεν κωλύσαι ἕτε εἰσιέναι, ἕτε εἰσελθόντα μὴ παρὰ κλέπτην τὸ αὐτῷ ἱμάτιον θέσθαι ἀποδύντα ἂν· ἀλλ' ὥς ἔβλεπται, ἐν τῷ αὐτῷ ἢ τε τῷ κλέπτῳ ἐσθῆς καὶ ἢ τῷ μέλ- 35 λος ἀπολλύναι ἀναμειγμέναι κεύνται. διὸ ὁ νομοθέτης τῷ μὲν ἐκόντι εἰσδεξαμένῳ τὸν κλέπτην καὶ αὐτῷ ἡμαρτη-

κτί οὐ λίαν μεγάλαις τιμωρίαις βεβοήθησεν, τοῖς δ' ἀνάγκης κοινωνοῦσι τῆς εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσόδου καὶ ἀναμίξεως μεγάλας τιμωρίας φανερός ἐστι καθιστᾶς κλέπτης. ἔτι δὲ οἱ μὲν ἐν τοῖς ὕτω κοινοῖς ἔστι τῷ β μὲν εἰσιέναι κλέπτοντες καταφανῆς ἅπασιν γίνονται φανεροί εἰσιν, ὥς ἐπιγεγνημένοι οὐδὲ καρπισμοῦ ἔτι ἐπικεικῆς εἶναι δοκεῖν βέλονται, ὡς μάτην αὐτοῖς ὃν πρὸ γνόντας πλάττεσθαι ὅτι ἐπικεικῆς εἰσίν· καταφανῶς ἔκονηροὶ διατελῶσιν ὄντες. οἱ δὲ ἐν μόνῳ φανεροὶ γένε- 5 πρὸς τὸς ἄλλους ἐπιχειροῦσι πείθειν, ἀποτίσαντές τι, ὅπου καταφανεῖς αὐτὸς ποιήσῃ· διὸ ἔκοντε αὐτοῖς ἂν εἰς πὶ διὰ τέλος, ἀνθ' ὧν ὁ νομοθέτης ἐλάττω αὐτοῖς τὰ ἐπὶ ἐποίησεν. ἔτι δὲ τῶν ἡμαρτιῶν μάλιστα αἰσχύνησι τῇ λιν αἱ ἐν τοῖς κοινοτάτοις συλλόγοις τε καὶ συνόδοις 10 μεναι, ὥσπερ καὶ τιμὴν φέρουσι πολὺ μάλιστα αἱ ἰ κοινῶς εὐταξίαι· καταφανεῖς γὰρ μάλιστα διὰ τῶν τε καὶ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις. συμβαίνει ἔν τῳ μόνον ἰδί ἀπολέσαντα βλάπτεσθαι ἐκ τῶν τοιούτων τινός, ἀλλὰ πρὸς τὴν πόλιν λοιδορίας γίνεσθαι, διὸ καὶ τὸν κλέψ 20 ταῖς μείζονσι ζημίαις ἐκόλασε τῶν ἐξ οἰκίας τινός ἀφ μένων. ἔτι δὲ καὶ ὁ ἐξ οἰκίας τινός ἀπολέσας ἐν τὶ τόπῳ τυγχάνει ὧν, ὅθεν ῥάδιον μὴτε παθόντα μὴτε χλ σθέντα ὑπὸ τινων, οἰκοὶ ὄντα τὸ ἀτύχημα φέρεται τῷ τε ἀποχώρησις ἐργώδης γεγυμνωμένῳ, προσέτι καὶ χλ 25 ζεσθαι ὑπὸ τινων ὑπάρχει τοῖς πολλοῖς, ὃ πολὺ δουρ ζερόν ἐστὶ τῆς ἀπωλείας. διὸ καὶ ὁ νομοθέτης μείζονα ζημίαν ἐνέγραψεν. ἔτι δὲ παραπλήσια τέτοις πολλὰ νονται νομοθετηκότες, οἷον καὶ εἰ μὲν τις ἄρχοντα κῶς εἴκη, μεγάλη τὰ ἐπιτίμια, εἰ μὲν τις ἰδιώτην, 30 καὶ καλῶς· οἶσται γὰρ τότε ἔκοντον εἰς τὸν ἄρχοντα μαρτάνειν τὸν κακηγορόντα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πόλιν ζεῖν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὸν ἐν τῷ λιμένι πτοντα ἔκοντον τὸν ἰδιώτην βλάπτειν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰσχύνην. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, ὅπου περ 35 χόμεθα.

Διὰ τί ἐν τοῖς δικαστηρίοις εἰ μὴ ἴσαι γένωνται ἢ τοῖς ἀντιδίκῳις, ὁ φεύγων νικᾷ; ἢ ὅτι ὁ φεύγων ὑπὶ

1. δυνάμεθα s. || 8. ἐπὶ om F°. || 12. ὁ μὲν γὰρ] ὅμως γε F°. || 13. ἄλλοι F°. || 15. αἱ] καὶ ἐν F°, δὲ καὶ ἐν X°. |
τοῖς X° F°. || 20. ἀποτίnei N° F°. || 22. σῶζῃ s. || 23. δὲ om s. || βαλεῖν X°. || 25. πρὸς τὴν φυτικὴν ἔχουσιν s. || 26. ἐπιβλέψ
F°. || 29. ἀπειλῶντι s. || 30. εἰς] εἰ s. || 33. εἰσελθόντι s. || περικλέπτην X°, περικλέπτειν s. || 34. ἱμάτιον s. || ἀποδύντα s. |
ἀναμειγμένα s.

6. περιγεγνημένοι οὐδὲ καρπισμοῦ s. || 9. γινόμενοι s. || 10. ὅπως] ὡς ἐν s, ἐν X°. || 17. καὶ ante τοῖς om s, || 18. ἀπολέ
N°. || 21. ἐν τῷ τοιούτῳ X° s. || 22. μὴδὲ N° F°. || μὴ ποτε K° X°. || 24. γεγυμνωμένον s. || 26. ἀπαθείας N°. || διὸ — 957 a 1.
ρῳ ἢ τὴν om N° F°, quorum N° illa A. OΞA — καθύδιν (953 a 10 — 957 a 35) alio loco (fol. 205.) habet ab alia manu add
27. τε X°. || περιπλήσια s. || πολλὰ ἐν φαίνονται X°. || 29. ἰδιώτην om s. || 30. οἶσται s. || 31. κακηγορόντα s.

τος ὕδεν πέπονθεν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἴσοις αὐτῷ ἤδη ἔμελλε

Διὰ τί ἐπὶ μὲν κλοπῇ θάνατος ἢ ζημία, ἐπὶ δὲ ὕβρει, ἢ ὕψι ἀδικία, τίμησις τί χρη παθεῖν ἢ ἀποτίσαι; ἢ διότι ὕβριζεν ἀνθρώπινόν ἐστι πάθος, καὶ πάντες πλέον ἢ 5 ἢ αὐτῷ μετέχουσιν, τὸ δὲ κλέπτειν ἢ τῶν ἀναγκαίων; ἢ ὁ κλέπτειν ἐπιχειρῶν καὶ ὕβριζεν ἂν προέλοιτο.

ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΦΡΟΝΗΣΙΝ ΚΑΙ ΝΟΤΝ ΚΑΙ ΣΟΦΙΑΝ.

Διὰ τί πάντες ὅσοι περιττοὶ γεγόνασιν ἄνδρες ἢ κατὰ 10 ὀφίαν ἢ πολιτικὴν ἢ ποιήσιν ἢ τέχνας φαίνονται με-
ελοιοὶ ὄντες, καὶ οἱ μὲν ὥτως ὥς καὶ λαμβάνεσθαι
πὸ μελαίνης χολῆς ἀρρωστήμασιν, οἷον λέγεται τῶν
νικῶν τὰ περὶ τὸν Ἡρακλέα. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔοικε
καὶ ταύτης τῆς φύσεως, διὸ καὶ τὰ ἀρρωστήματα τῶν 15
πτικῶν ἀπ' ἐκεῖν προσηγόρευον οἱ ἀρχαῖοι ἱερὰν νόσον.
περὶ τοὺς παῖδας ἐκσασίς καὶ ἡ πρὸ τῆς ἀφανίσσεως
τῇ τῶν ἐλκῶν ἐκφυσις γενομένη τῷτο θηλοῦ· καὶ γὰρ
ῖνεται πολλοὶς ἀπὸ μελαίνης χολῆς. συνέβη δὲ καὶ
ἰδρῷ τῷ δάκρυνι πρὸ τῆς τελευτῆς γενέσθαι τὰ ἔλκη 20
· ἔτι δὲ τὰ περὶ Αἰάντα καὶ Βελλεροφόντην, ὧν ὁ
ἐξαρκὸς ἐγένετο παντελῶς, ὁ δὲ τὰς ἐρημίας ἐδίωκεν,
ὡς ἐποίησεν Ὀμηρος "αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ κείνος ἀπήχθετο
θεοῖσιν, ἦτοι ὁ κακπεδίον τὸ Ἀλλήϊον αἶος ἀλάτο, ὃν
κατέθων, πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων." καὶ ἄλλοι δὲ 25
ἢ τῶν ἡρώων ὁμοιοπαθεῖς φαίνονται τούτοις. τῶν δὲ
· Ἑρπεδοκλῆς καὶ Πλάτων καὶ Σωκράτης καὶ ἕτεροι
ἢ τῶν γνωρίμων. ἔτι δὲ τῶν περὶ τὴν ποιήσιν οἱ πλεῖ-
πολλοὶς μὲν γὰρ τῶν τοιούτων γίνεται νοσήματα ἀπὸ
οικυῆς κράσεως τῷ σώματι, τοῖς δὲ ἡ φύσις δὴλη 30
α πρὸς τὰ πάθη. πάντες δ' ἔν ὡς εἰπεῖν ἀπλῶς εἰσὶ
τερ ἐλέχθη, τοιοῦτοι τὴν φύσιν. δεῖ δὲ λαβεῖν τὴν
· πρῶτον ἐπὶ παραδείγματος προχειρισαμένους. ὁ γὰρ
ὁ πολὺς μάλιστα φαίνεται παρασκευάζειν τοιούτους οἷους
ιεν τὸς μελαγχολικοὺς εἶναι, καὶ πλεῖστα ἦθη ποιεῖν 35
ενος, οἷον ὀργίλους, φιλανθρώπους, ἐλεήμονας, ἰταμούς·
ἐχρὶ τὸ μέλι ὕδρ τὸ γάλα ὕδρ τὸ ὕδωρ ὕδρ ἄλλο τῶν
ων οὐδέν. ἴδιοι δ' ἂν τις ὅτι παντοδαπὸς ἀπεργάζεται,
· ὡς μεταβάλλει τὸς πίνοντας ἐκ πρυσταγωγῆς· πα-

ραλαβὼν γὰρ ἀπεφυγμένους ἐν τῷ τῆφειν καὶ σιωπηλοὺς
μικρῷ μὲν πλείων ποθεῖς λαλιστέροους ποιεῖ, ἔτι δὲ πλείων
ῤητορικοὺς καὶ θαρραλέους, προϊόντας δὲ πρὸς τὸ πράττειν
ἰταμούς, ἔτι δὲ μᾶλλον πινόμενος ὕβριδας, ἔπειτα μανικῶς,
λίαν δὲ πολὺς ἐκλύει καὶ ποιεῖ μωρὸς, ὥσπερ τὸς ἐκ πατ-
δων ἐπιλήπτους ἢ καὶ ἐχομένους τοῖς μελαγχολικοῖς ἄγαν.
ὥσπερ οὖν ὁ εἰς ἄνθρωπος μεταβάλλει τὸ ἦθος πίνων καὶ
χρῶμενος τῷ οἶνῳ ποσῷ τινί, ἔτω καθ' ἑκάστων τὸ ἦθος εἰσὶ
τινες ἄνθρωποι. οἷος γὰρ οὗτος μεθύων νῦν ἐστίν, ἄλλος τις
τοιοῦτος φύσει ἐστίν, ὁ μὲν λάλος, ὁ δὲ κεκνημένος, ὁ δὲ
ἀριδακρυσ· ποιεῖ γὰρ τινὰς καὶ τοιούτους, διὸ καὶ Ὀμηρος
ἐποίησε "καὶ μέ φησι δάκρυ πλῶειν βεβαρημένον οἶνῳ." καὶ
γὰρ ἐλεήμονες ποτε γίνονται καὶ ἄγριοι καὶ σιωπηλοί· ἔνιοι
γὰρ αὖ ἀποσιωπῶσι, καὶ μάλιστα τῶν μελαγχολικῶν ὅσοι
ἐκσαστικοί. ποιεῖ δὲ καὶ φιλητικὸς ὁ οἶνος· σημεῖον δὲ ὅτι
προάγεται ὁ πίνων καὶ τῷ εἶματι φιλεῖν, οὐς τῆφον οὐδ'
ἂν εἰς φιλήσειεν ἢ διὰ τὸ εἶδος ἢ διὰ τὴν ἡλικίαν. ὁ μὲν
ἔν οἶνος οὐ πολὺν χρόνον ποιεῖ περιττόν, ἀλλ' ὀλγόν, ἢ δὲ
φύσις αἰεὶ ὥς τις ἂν ἦ· οἱ μὲν γὰρ θρασεῖς, οἱ δὲ σιωπη-
λοί, οἱ δὲ ἐλεήμονες, οἱ δὲ δειλοὶ γίνονται φύσει. ὥς δὲ
λον ὅτι διὰ τὸ αὐτὸ ποιεῖ ὁ τε οἶνος καὶ ἡ φύσις ἐκάστου
τὸ ἦθος· πάντα γὰρ κατεργάζεται τῇ θερμότητι ταμιευό-
μενα. ὁ τε δὴ χυμὸς καὶ ἡ κρᾶσις ἢ τῆς μελαίνης χολῆς
πνευματικά ἐστιν· διὸ καὶ τὰ πνευματώδη πάθη καὶ τὰ
ὑποχόνδρια μελαγχολικά οἱ ἱατροὶ φασιν εἶναι. καὶ ὁ
οἶνος δὲ πνευματώδης τὴν δύναμιν. διὸ δὴ ἐστὶ τὴν φύσιν
ὁμοία ὁ τε οἶνος καὶ ἡ κρᾶσις. θηλοῦ δὲ ὅτι πνευματώδης
ὁ οἶνος ἐστὶν ὁ ἀφρός· τὸ μὲν γὰρ ἔλαιον θερμὸν ὃν ἢ ποιεῖ
ἀφρόν, ὁ δὲ οἶνος πολὺν, καὶ μᾶλλον ὁ μέλας τῷ λευκοῦ,
ὅτι θερμότερος καὶ σωματωδέστερος. καὶ διὰ τῷτο ὁ τε οἶνος
ἀφροδισιατικὸς ἀπεργάζεται, καὶ ὀρθῶς Διόνυσος καὶ Ἀφρο-
δίτη λέγονται μετ' ἀλλήλων εἶναι, καὶ οἱ μελαγχολικοὶ οἱ
πλεῖστοι λᾶγνοι εἰσίν. ὁ τε γὰρ ἀφροδισιασμὸς πνευμα-
τώδης. σημεῖον δὲ τὸ αἰδοῖον, ὡς ἐκ μικρῶ ταχεῖαν ποιεῖ-
ται τὴν αὐξήσιν διὰ τὸ ἐμφυσᾶσθαι. καὶ ἔτι πρὶν δύνα-
σθαι προῖσθαι σπέρμα, γίνεται τις ἡδονὴ ἐπὶ παισὶν ὕσιν,
ὅταν ἐγγὺς ὄντες τῷ ἡβᾶν ζύωνται τὰ αἰδοῖα δι' ἀκολα-
σίαν· γίνεται δὲ δῆλον διὰ τὸ πνεῦμα διεξέναι διὰ τῶν
πόρων, δι' ὧν ὕσιν τὸ ὑγρὸν φέρεται. ἢ τε ἐκχυσις τῷ

· κλέπτειν s. || 13. μελαίνης om t. || λέγονται t. || 18. Οἶν] τῇ X^o t. || 21. Βελλεροφόντη X^o. || 23. κείνος] οὗτος t. || 24. || 25. κατέθων t. || καὶ οἱ ἄλλοι t. || 26. ἡρωῶν t. || 27. ὑστέρων t. || 28. δὲ om t. || 29. γίνονται X^o. || 30. δειλὴ t. || 34. t. || 35. ποιεῖ X^o. || 37. τὸ alterum et ὕδρ τὸ ὕδωρ om t.
· πλείων — πλείων X^o t. || 4. ἰταμούς t. || 5. ἐκ om t. || 7. πίνων — 8. ἦθος om t. || 9. ἄλλος — 10. ἐστίν om t. || 9. τις
· t. || 12. πλῶειν βεβαρημένον X^o. || 14. γὰρ αὖ] οὖν X^o. || 15. δὲ ante καὶ om t. || 16. ἀς t. || 17. φιλήσει t. || 25. ὑποχον-
X^o. || 31. ἀφροδισιατικὸς X^o. || 36. τῇ] τῆς t.

σπέρματος ἐν ταῖς ὁμίλαις καὶ ἡ ῥῆσις ὑπὸ τῷ πνεύματος ὠθοῦντος φανερόν γίνεσθαι. ὥστε καὶ τῶν ἐδεσμάτων καὶ ποτῶν εὐλόγως ταῦτ' ἐστὶν ἀφροδισιαστικά, ὅσα πνευματώδη τὸν περὶ τὰ αἰδοῦα ποιεῖ τόπον. διὸ καὶ ὁ μέλας οἶνος οὐδενὸς ἦττον τοιοῦτους ἀπεργάζεται, οἷοι καὶ οἱ 5 μελαγχολικοὶ πνευματωδεῖς. δῆλοι δ' εἰσὶν ἐπ' ἐνίων· σκληροὶ γὰρ οἱ πλείους τῶν μελαγχολικῶν, καὶ αἱ φλέβες ἐξέχουσιν· τοῦτε δ' αἴτιον οὐ τὸ τοῦ αἵματος πλῆθος, ἀλλὰ τὸ πνεύματος. διότι δὲ ὑδὲ πάντες οἱ μελαγχολικοὶ σκληροὶ οὐδὲ μέλανες, ἀλλ' οἱ μᾶλλον κακόχυμοι, 10 ἄλλος λόγος· περὶ οὗ δὲ ἐξ ἀρχῆς προειλόμεθα διελθεῖν, ὅτι ἐν τῇ φύσει εὐθύς ὁ τοῖστος χυμὸς ὁ μελαγχολικὸς κεράννυται· θερμὸν γὰρ καὶ ψυχρὸν κράσις ἐστίν· ἐκ τούτων γὰρ τῶν δυοῖν ἡ φύσις συνέστηκεν. διὸ καὶ ἡ μέλαινα χολὴ καὶ θερμότερον καὶ ψυχρότερον γίνεται. τὸ γὰρ 15 αὐτὸ πάσχειν πέφυκε ταῦτ' ἄμφω, οἷον καὶ τὸ ὕδωρ ὃν ψυχρόν, ὅμως ἐὰν ἱκανῶς θερμανθῇ, οἷον τὸ ζέον, τῆς φλογὸς αὐτῆς θερμότερόν ἐστι, καὶ λίθος καὶ σίδηρος διάπυρα γενόμενα μᾶλλον θερμὰ γίνεται ἄνθρακος, ψυχρὰ ὄντα φύσει. εἴρηται δὲ σαφέστερον περὶ τούτων ἐν τοῖς περὶ 20 πυρός, καὶ ἡ χολὴ δὲ ἡ μέλαινα φύσει ψυχρὰ καὶ ἐκ ἐπιπολαίως οὕσα, ὅταν μὲν οὕτως ἔχῃ ὡς εἴρηται, ἐὰν ὑπερβάλλῃ ἐν τῷ σώματι, ἀποπληξίας ἢ νάρκας ἢ ἀθυμίας ποιεῖ ἢ φόβους, ἐὰν δὲ ὑπερθερμανθῇ, τὰς μετ' ὥδης εὐθυμίας καὶ ἐκστάσεις καὶ ἐκζέσεις ἐλκῶν καὶ ἄλλα 25 τοιαῦτα. τοῖς μὲν ἔν πολλοῖς ἀπὸ τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς ἐγγινομένη ὑδὲν τὸ ἥθος ποιεῖ διαφόρους, ἀλλὰ μένον νόσημά τι μελαγχολικὸν ἀπειργάσατο. ὅσοις δὲ ἐν τῇ φύσει συνέζη κράσις τοιαύτη, εὐθύς ἔτσι τὰ ἥθη γίνονται παντοδαποί, ἄλλος κατ' ἄλλην κράσιν· οἷον ὅσοις μὲν 30 πολλὴ καὶ ψυχρὰ ἐνυπάρχει, νωθοὶ καὶ μωροί, ὅσοις δὲ λίαν πολλὴ καὶ θερμὴ, μανικοὶ καὶ εὐφρεῖς καὶ ἐρωτικοὶ καὶ εὐκίνητοι πρὸς τὰς θυμὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας, ἐνιοὶ δὲ καὶ λάλοι μᾶλλον. πολλοὶ δὲ καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι τῷ νοεοῦ τόπου τὴν θερμότητα ταύτην νοσήμασιν ἀλίσκονται 35 μανικοῖς ἢ ἐνθουσιαστικοῖς, ὅθεν Σίβυλλαι καὶ Βάκιδες καὶ οἱ ἔνθεοι γίνονται πάντες, ὅταν μὴ νοσήματι γένωνται ἀλλὰ φυσικῇ κράσει. Μαρακὸς δὲ ὁ Συρακῆσιος καὶ ἀμείνων ἦν ποιητής, ὅτ' ἐκσταίη. ὅσοις δ' ἂν ἐπανθῇ τὴν ἄγαν θερμό-

τητα πρὸς τὸ μέσον, οὗτοι μελαγχολικοὶ μὲν εἰσι, φημῶτεροι δέ, καὶ ἦττον μὲν ἔκτοποι, πρὸς πολλὰ δὲ διαροντες τῶν ἄλλων, οἱ μὲν πρὸς παιδείαν, οἱ δὲ πρὸς χυρας, οἱ δὲ πρὸς πολιτείαν. πολλὴν δὲ καὶ εἰς τὰς κινήσεις διαφορὰν ἡ τοιαύτη ἔστι τῷ ὥστε ἀνωμάλους ἢ μὲν τοῖς φόβοις πολλὰς τῶν ἀνδρῶν. ὡς γὰρ ἂν τύχῃ τὸ σῶμα ἔχοντες πρὸς τὴν τοιαύτην κράσιν, διαφέρει αὐτοὶ αὐτῶν. ἡ δὲ μελαγχολικὴ κράσις, ὥσπερ καὶ ταῖς νόσοις ἀνωμάλως ποιεῖ ἔτι καὶ αὐτὴ ἀνώμαλός ἐστι 5 ὅτε μὲν γὰρ ψυχρὰ ἐστὶν ὥσπερ ὕδωρ, ὅτε δὲ θερμὴ, φοβερὸν τι ὅταν εἰσαγγελθῇ, ἐὰν μὲν ψυχροτέρως ἐστὶ τῆς κράσεως τύχῃ, δειλὸν ποιεῖ· προωδοπεποίηκε γὰρ φόβῳ, καὶ ὁ φόβος καταψύχει. δηλοῦσι δὲ οἱ περίφημοι τρέμουσι γὰρ. ἐὰν δὲ μᾶλλον θερμὴ, εἰς τὸ μέτριον τέτσησεν ὁ φόβος, καὶ ἐν αὐτῷ καὶ ἀπαθῇ. ὁμοίως δὲ πρὸς τὰς καθ' ἡμέραν ἀθυμίας· πολλάκις γὰρ ὕψως ἢ μὲν ὥς λυπεῖσθαι, ἐφ' ὅτῳ δέ, ἐκ ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν· δὲ εὐθύμως, ἐφ' ᾧ δ', ἢ δῆλον. τὰ δὲ τοιαῦτα πάθη τὰ παλαιὰ λεχθέντα κατὰ μὲν τι μικρὸν πᾶσι γίνονται 10 πᾶσι γὰρ μέμικται τι τῆς δυνάμεως· ὅσοις δ' εἰς βλάβην οὗτοι δ' ἤδη ποιοὶ τινὲς εἰσι τὰ ἥθη. ὥσπερ γὰρ τὰ ἑτεροὶ γίνονται ἢ τῷ πρόσωπον ἔχειν, ἀλλὰ τῷ ποιῶνι πρόσωπον, οἱ μὲν καλόν, οἱ δὲ αἰσχρόν, οἱ δὲ μεθῆναι ἔχουσιν περιττόν, ἔτσι δὲ μέσοι τὴν φύσιν, ἔτι καὶ οἱ μὲν 15 κράς μετέχοντες τῆς τοιαύτης κράσεως μέσαι εἰσὶν, ἢ πλήθους ἤδη ἀνόμοιοι τοῖς πολλοῖς. ἐὰν μὲν γὰρ σφοδρὰ κατακορῆς ἢ ἢ ἔστις, μελαγχολικοὶ εἰσι λίαν, ἐὰν δὲ ἢ κραθῶσι, περιττοί. ῥέπουσι δ', ἂν ἀμελῶσιν, ἐπὶ τὰ μελαγχολικὰ νοσήματα, ἄλλοι περὶ ἄλλο μέρος τῷ σώματι 20 τος· καὶ τοῖς μὲν ἐπιληπτικά ἀποσημαίνει, τοῖς δὲ ἀπληκτικά, ἄλλοις δὲ ἀθυμίας ἰσχυραὶ ἢ φόβοι, τοῖς δὲ θλίαν, οἷον καὶ Ἀρχελαῶ συνέβαινε τῷ Μακεδονίας βασιλεῖ αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης δυνάμεως ἢ κράσις, ὅπως ἂν ἢ ψύξεώς τε καὶ θερμότητος. ψυχροτέρα μὲν γὰρ οὕσα 25 καιρῷ δυσθυμίας ποιεῖ ἀλόγους· διὸ αἱ τ' ἀγχνόσαι μάλιστ' αἱ τοῖς νέοις, ἐνίοτε δὲ καὶ πρεσβυτέροις. πολλοὶ δὲ καὶ μὲν τὰς μέθας διαφθεύουσιν ἑαυτές. ἐνιοὶ δὲ τῶν μελαγχολικῶν ἐκ τῶν πότων ἀθύμως διάγουσιν· σβέννυσσι γὰρ ἢ οἷον θερμότης τὴν φυσικὴν θερμότητα. τὸ δὲ θερμὸν τὸ

4. μέγας ε. || 5. ἦττον ποιεῖ τοιοῦτους ἀπ. X^o. || οἷους X^os. || 10. σκληροὶ ε. || κατακόχυμοι X^o. || 11. διελεθεῖν X^o. || 15. μοσάτη καὶ ψυχροτάτη X^o. || 20. δι] καὶ ε. || 23. ἀποπληξίας ε. || 30 et 31 et 39. ὅσας ε. || 35. ἱεροῦ ε. || 36. βάνκιδες X^o. || 38. μαλακός ε.

2. ἔκτοπος ε. || 3. παιδείας X^o. || 9. αὐτοὶ ε. || 10. γὰρ om ε. || 19. γίνονται X^o. || 20. δ' om X^o. || 21. δ' om ε. || ἑτεροὶ τινες γίνονται X^o. || 32. τῷ τῆς μακεδονίας X^o.

ἵπον ὧ φρονῶμεν καὶ ἐλπίζομεν ποιεῖ εὐθύμους. καὶ
 ὅτο πρὸς τὸ πίνειν εἰς μέθην πάντες ἔχουσι προθύμως,
 ἄντας ὁ οἶνος ὁ πολὺς εὐέλπιδας ποιεῖ, καθάπερ ἡ
 τῆς παιδᾶς· τὸ μὲν γὰρ γῆρας δύσελπί· ἐστίν, ἡ δὲ
 ἐλπίδος πλήρης. εἰσὶ δὲ τινες ὀλίγοι οὓς πίνοντας
 μίαι λαμβάνουσι, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν καὶ
 τῆς πότης ἐνός. ὅσοις μὲν ἔν μαραινομένου τῷ θερμῷ
 υμῖαι γίνονται, μᾶλλον ἀπάγχονται. διὸ καὶ οἱ νέοι
 ἢ οἱ πρεσβῦται μᾶλλον ἀπάγχονται· τὸ μὲν γὰρ
 μαραίνει τὸ θερμόν, τῶν δὲ τὸ πάθος φυσικὸν ὃν
 ἐντὸς τὸ μαραινόμενον θερμόν. ὅσοις δὲ σβεννυμένου,
 πῆς οἱ κλεῖστοι διαχρῶνται ἑαυτούς, ὥστε θαυμάζειν
 ἡς διὰ τὸ μῆθεν ποιῆσαι σημεῖον πρότερον. ψυχροτέρα
 ν γινόμενη ἡ κράσις ἡ ἀπὸ τῆς μελαίνης χολῆς, ὥσ-
 ῖρηται, ποιεῖ ἀθυμίας παντοδαπὰς, θερμότερα δὲ ἔστα
 ἰας. διὸ καὶ οἱ μὲν παῖδες εὐθυμότεροι, οἱ δὲ γέρον-
 υσθυμότεροι. οἱ μὲν γὰρ θερμοί, οἱ δὲ ψυχροί· τὸ
 γῆρας κατάψυξις τις. συμβαίνει δὲ σβέννυσθαι ἑξά-
 ὑπὸ τε τῶν ἐκτὸς αἰτιῶν, ὡς καὶ παρὰ φύσιν τὰ πυ-
 ρα, οἷον ἄνθρωπα ὕδατος ἐπιχυθέντος. διὸ καὶ ἐκ με-
 νοι ἑαυτὸς διαχρῶνται· ἡ γὰρ ἀπὸ τῷ οἴνου θερμότης
 ἐκτὸς ἐστίν, ἥς σβεννυμένης συμβαίνει τὸ πάθος. καὶ
 τὰ ἀφροδίσια οἱ κλεῖστοι ἀθυμότεροι γίνονται, ὅσοι
 ρίττωμα πολὺ προΐκνται μετὰ τοῦ σπέρματος, οὗτοι
 ἰστέροι· κουφίζονται γὰρ περιττώματός τε καὶ πνεύ-
 ς καὶ θερμῷ ὑπερβολῆς. ἐκείνοι δὲ ἀθυμότεροι πολλὰ
 καταψύχονται γὰρ ἀφροδισιάσαντες διὰ τὸ τῶν ἰκα-
 ῖ ἀφαιρεθῆναι· ὁλοῦ δὲ τῷ τὸ μὴ πολλὴν τὴν ἀπορ-
 γεγονέναι. ὡς ἔν ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, διὰ μὲν τὸ ἀνώ-
 ν εἶναι τὴν δύναμιν τῆς μελαίνης χολῆς ἀνώμαλοι
 οἱ μελαγχολικοί· καὶ γὰρ ψυχρὰ σφόδρα γίνεται
 ἐρμή. διὰ δὲ τὸ ἥθοποιος εἶναι (ἥθοποιόν γὰρ τὸ θερ-
 ραὶ ψυχρὸν μάλιστα τῶν ἐν ἡμῖν ἐστίν) ὥσπερ ὁ οἶνος
 ν καὶ ἐλάττων κεραννύμενος τῷ σώματι ποιεῖ τὸ ἥθος
 τινὰς ἡμᾶς. ἄμφω δὲ πνευματικά, καὶ ὁ πῆνος καὶ
 αἰνα χολή. ἐπεὶ δ' ἐστὶ καὶ εὐκρατος εἶναι τὴν ἀνώ-
 κιν καὶ καλῶς πως ἔχειν, καὶ ὅπου δεῖ θερμότεραν
 τὴν διάθεσιν καὶ πάλιν ψυχράν, ἡ τέναντίον διὰ τὸ
 βολὴν ἔχειν, περιττοὶ μὲν εἰσι πάντες οἱ μελαγχολικοί,
 νόσον, ἀλλὰ διὰ φύσιν.

Διὰ τί κατ' ἐνίας μὲν τῶν ἐπιστημῶν ἔξιν ἔχειν 2
 γομεν, κατ' ἐνίας δὲ ὕ; ἡ καθ' ὅσας εὐρετικοὶ ἐσμεν, ἔξιν
 ἔχειν λεγόμεθα; τὸ γὰρ εὐρίσκειν ἀπὸ ἔξως.

Διὰ τί τῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος φρονιμώτατος; πρότερον 3
 ὅτι μικροκεφαλώτατος κατὰ λόγον τοῦ σώματος; ἢ ὅτι
 ἀνωμάλως ἐλάχιστος; διὰ γὰρ τοῦτο καὶ μικροκέφαλος,
 καὶ αὐτῶν οἱ τοῖτοι μᾶλλον τῶν μεγαλοκεφάλων φρονι-
 μώτεροι.

Διὰ τί δοκεῖ ἡμῖν πλείων εἶναι ἡ ὁδός, ὅταν μὴ εἰδῶ- 4
 4 τες πόση τίς ἐστὶ βαδίζωμεν, μᾶλλον ἢ ὅταν εἰδότες, εἰάν
 τὰ ἄλλα ὁμοίως τύχωμεν ἔχοντες; ἢ ὅτι τὸ εἰδέναι [πόση]
 ἐστὶν εἰδέναι τὸν ἀριθμόν; τὸ γὰρ ἄπειρον καὶ ἀναρίθμητον
 ταῦτόν, καὶ πλέον αἰετὶ τὸ ἄπειρον τῷ ὠρισμένῳ. ὥσπερ ἔν
 εἰ ἦδει ὅτι τοσῆδε ἐστὶ, πεπερασμένην αὐτὴν ἀνάγκη εἶναι,
 ὅτως εἰ μὴ οἶδε πόση τίς ἐστίν, ὡς ἀντιγράφοντος παραλο-
 γίζεται ἡ ψυχὴ, καὶ φαίνεται αὕτη εἶναι ἄπειρος, ἐπεὶ
 τὸ ποσὸν ὠρισμένον ἐστὶ καὶ τὸ ὠρισμένον ποσόν. ὅταν τοῖ-
 νυν μὴ φαίνεται ὠρισμένον, ὥσπερ ἄπειρον δοκεῖ εἶναι, διὰ
 τὸ τὸ πεφυκὸς ὠρίσθαι, ἀν μὴ ἢ ὠρισμένον, ἄπειρον εἶναι,
 καὶ τὸ φαινόμενον μὴ ὠρίσθαι φαίνεσθαι ἀνάγκη πως
 ἀπέραντον.

Διὰ τί πρεσβύτεροι μὲν γινόμενοι μᾶλλον νῦν ἔχομεν, 5
 νεώτεροι δὲ ὄντες θάττον μαρθάνομεν; ἢ ὅτι ὁ θεὸς ὄργανα
 ἐν ἑαυτοῖς ἡμῖν δέδωκε δύο, ἐν οἷς χρῆσόμεθα τοῖς ἐκτὸς
 ὄργανοις, σώματι μὲν χεῖρα, ψυχῇ δὲ νῦν. ἐστὶ γὰρ καὶ
 ὁ νῦς τῶν φύσει ἐν ἡμῖν ὥσπερ ὄργανον ὑπάρχων· αἱ δὲ
 ἄλλαι ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι τῶν ὑφ' ἡμῶν ποιητῶν εἰσίν,
 ὁ δὲ νῦς τῶν φύσει. καθάπερ οὖν τῇ χειρὶ ἐκ εὐθὺς γενό-
 μενοι χρώμεθα βέλτερος, ἀλλ' ὅταν ἡ φύσις αὐτὴν ἐπιτε-
 λέσῃ (προϊούσης γὰρ τῆς ἡλικίας ἡ χεὶρ μάλιστα δύναται
 ἀποτελεῖν τὸ ἑαυτῆς ἔργον), τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ νοῦς
 τῶν φύσει ἐκ εὐθὺς ἀλλ' ἐπὶ γήρως ἡμῖν μάλιστα παραγι-
 νεται καὶ τότε ἀποτελεῖται μάλιστα, ἀν μὴ ὑπὸ τινος πη-
 ρωθῇ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τὰ φύσει ὑπάρχοντα. ὕστερον
 δὲ τῆς τῶν χειρῶν δυνάμεως ὁ νῦς παραγίνεται ἡμῖν, ὅτι
 καὶ τὰ τῷ νῦ ὄργανά ἐστὶ τῶν τῆς χειρός. ἐστὶ γὰρ νῦ μὲν
 ὄργανον ἐπιστῆμη (τῷ γὰρ ἐστὶ χρήσιμος, καθάπερ αὐλοὶ
 αὐλητῇ), χειρῶν δὲ πολλὰ τῶν φύσει ἔντων· ἡ δὲ φύσις
 αὕτη τε ἐπιστῆμης πρότερον, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς γινόμενα.
 40 ὧν δὲ τὰ ὄργανα πρότερα, καὶ τὰς δυνάμεις πρότερον εἰδὸς

1. οἱ om ε. || 23. τὰ om ε. || 28. δι] καὶ ε. || 36. εὐκρατος] ἀνώμαλος ε. || 37. πως] περ ε.

1. φρονιμώτατος ε. || 5. μικροκεφαλώτατος ε. || 11. πόση om X^o ε. || 13. τὸ δὲ ἄπειρον X^o ε. || 14. ᾗδε] εἰδῶ X^o ε. || 15. ὅτι om X^o ε. ||
 16. οἷον ε. || 17. ὅταν om X^o ε. || 19. τὸ alterum om X^o ε. || 21. πεφυκεῖ ε. || 22. ἀπέραντον X^o ε. || 27. ἐστὶν ε. || 33. βέλτερος ε. ||
 ε. X^o ε.

ἐγγίνεσθαι ἡμῖν· τούτοις γὰρ χρώμενοι ἔξιν λαμβάνομεν, καὶ ἔχει ὁμοίως τὸ ἐκάστου ὄργανον πρὸς αὐτό· καὶ ἀνά-
παλιν, ὡς τὰ ὄργανα πρὸς ἀλλήλα, ἔτω τὰ ὄργανα πρὸς
αὐτά. ὁ μὲν οὖν νοῦς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρεσβυτέροις
ἔστιν ἡμῖν μᾶλλον ἐγγίνεται· μανθάνομεν δὲ βάττον νεώτε-
ροι ὄντες διὰ τὸ μηδὲν πω ἐπίσασθαι· ὅταν δὲ ἐπισώμεθα,
οὐκέτι ὁμοίως δυνάμεθα· δυνάμεθα δὲ ἔχειν, καθάπερ
καὶ μνημονεύομεν μᾶλλον οἷς ἂν ἔωθεν πρῶτον ἐντυγχά-
νωμεν, ἔπειτα προιούσης τῆς ἡμέρας οὐκέτι ὁμοίως διὰ τὸ
πολλοῖς ἐντυγχάνειν.

6 Διὰ τί ἀνθρώπῳ πειστέον μᾶλλον ἢ ἄλλῳ ζῳῷ; πό-
τερον ὥσπερ Πλάτων Νεοκλεί ἀπεκρίνατο, ὅτι ἀριθμεῖν μό-
νον ἐπίσταιται τῶν ἄλλων ζῳῶν; ἢ ὅτι θεὸς νομίζει μόνον;
ἢ ὅτι μιμητικώτατος; μανθάνειν γὰρ δύναται διὰ τούτο.

7 Διὰ τί οὐ χαίρομεν θεωρῶντες οὐδὲ ἐλπίζοντες ὅτι τὸ 15
τρήκων δύο ὀρθαῖς ἴσας ἔχει τὰς ἐντὸς γωνίας, οὐδὲ τῶν
ἄλλων τῶν τοιούτων ὅθεν, εἰ μὴ τῇ θεωρίᾳ, αὕτη δὲ ὁμοίως
ἔστιν ἡδεῖα καὶ εἰ τρισὶν ὀρθαῖς ἢ πλείοσιν ἴσας ἔσχειν. ἀλλ'
ὅτι Ὀλυμπία ἐνικῶμεν, καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας τῆς ἐν
Σαλαμῖνι, χαίρομεν καὶ μεμνημένοι καὶ ἐλπίζοντες τοι- 20
αὐτά, ἀλλ' οὐ τάναντία τοῖς τοιούτοις. ἢ ὅτι ἐπὶ μὲν τοῖς
τοιούτοις χαίρομεν ὡς γενομένοις ἢ οὖσιν, ἐπὶ δὲ τοῖς κατὰ
φύσιν ὡς κατὰ ἀλήθειαν θεωρίας ἡδονῇ, ὡς ἔχει, μόνον
ἡμῖν ποιεῖν, τὰς δὲ πράξεις τὴν ἀπὸ τῶν συμβαινόντων ἀπ'
αὐτῶν· ἀνομοίον οὖν ἔσθαι τῶν πράξεων, καὶ τὰ ἀποβα- 25
ντα ἀπ' αὐτῶν γίνεται τὰ μὲν λυπηρὰ τὰ δὲ ἡδέα· φεύ-
γομεν δὲ καὶ διώκομεν καθ' ἡδονὴν καὶ λύπην ἅπαντα.

8 Διὰ τί μέχρι υἰείας πραγματεύονται οἱ ἰατροί;
ισχυαίνει γάρ, εἴτα ἐκ τούτου ζηραίνει, εἴτα υἰείαν ἐποιήσεν,
εἴτα ἐνταῦθα ἔστι. πότερον καὶ ἐξὶ δυνατόν ἐκ τούτου γενέ- 30
σθαι ἄλλο; ἢ εἰ δυνατόν, ἄλλης ἐπισήμης, καὶ ἔσαι ὁ τις
ἔξ υἰείας ποιήσει ἄλλο τι; εἰ δὲ γίνεται ἐκ τῶν ἐναντίων
καὶ τῶν μεταξὺ, δῆλον ὅτι ἀρρωθεῖ, ἢ ζηρότερος ἢ ὑγρό-
τερος ἢ τι τοιούτον. ποιεῖ δὲ ἐκ ψυχροῦ ἥττον σφόδρα, καὶ
τόλειον ὡδὶ θερμὸν καὶ ὡδὶ ξηρὸν ἢ ὑγρὸν μεταβαῖνον ἐκ 35
τῶν ἐναντίων, ἢ μεταξὺ, ἔως ἂν ἔλθῃ εἰς τὸ ὅπως ἔχων, ὃ
ἦν τῷ υἰαίνειν· ἐκ τε τούτου οὐ πέφυκεν ἄλλο τι ὅν ἢ τὸ
μεταξὺ. δύναται μὲν οὖν ποιῆσαι ὃ ἔχων. ὡς γὰρ ἦλθεν,
ἀναλύσθαι δύναται καὶ ἀπελθεῖν, ἢ μὴν ἢ γε τέχνη τούτου
ἔστιν. αἰεὶ γὰρ βέλτιον. ὥς τε ὡδὲ ἄλλη, οὕτε αὐτὴ ποιήσει

ἔξ υἰείας ἄλλο τι· οὐδὲν γὰρ ἐγνώστο ἢ τὸ ἐναντίον τε
περὶ ἢ αὐτὴ ἐπισήμη. ἔτω καὶ ἐπὶ οἰκίας ὅθεν ποιήσει
τὸναντίον· ἐκ ἔστιν ἐν ἄλλῃ τέχνῃ ἐκ τούτου ποιήσασθαι, καὶ
μέρους, οἷον ἢ σκυτακὴ ὑπόδημα ἐκ προσχίσματος. ἔξ
τέρου γὰρ γίνεται διττῶς, ἢ συντιθεμένου ἢ φθειρομένου.

Διὰ τί τὸν φιλόσοφον τοῦ ῥήτορος οἰοῦνται διαφε-
ρῆσαι ἢ ὅτι ὁ μὲν φιλόσοφος περὶ αὐτὰ τὰ εἶδη τῶν πραγ-
μάτων διατρίβει, ὁ δὲ περὶ τὰ μετέχοντα, οἷον ὁ μὲν τί ἐστὶ
κῆρα, ὁ δὲ ὡς ἀδικος ὁ δεῖνα, καὶ ὁ μὲν τί ἡ τυραννίς,
10 οἷον τι ὁ τύραννος.

Διὰ τί οἱ Διονυσιακοὶ τεχνῶνται ὡς ἐπὶ τὸ παλὺ
ροὶ εἰσιν; ἢ ὅτι ἡκιστα λόγου σοφίας κοινωνοῦσι διὰ τὴν
τὰς ἀναγκαῖας τέχνας τὸ πολὺ μέρος τῷ βίῳ εἶναι, καὶ
ἐν ἀκρασίαις τὸ πολὺ τῷ βίῳ εἶσιν, τὰ δὲ καὶ ἐν αἰσ-
ιᾷ ἀμφοτέρω δὲ φαυλότητος παρασκευαστικά.

Διὰ τί οἱ ἐξ ἀρχῆς τῆς μὲν κατὰ τὸ σῶμα αἰ-
θέλοντι προὔταξαν, σοφίας δὲ ὅθεν ἔθηκαν; ἢ ὅτι ἐκ
δεῖ τὸς κριτάς, αἱ παρὰ διανοίαν εἰσιν, ἢ μηδὲν χάρου
ἀγωνιστῶν εἶναι ἢ κρείττους; εἰ δὲ ἴδωι σφίσι τὸς πρῶ-
τας ἀγωνίζεσθαι καὶ αἶθλον προὔτακτο, κριτῶν δὲ ἢ
αὐτοῖς. ἐπὶ δὲ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων ἅπαντός ἐστι
τῇ ὅφει μόνῃ θεασάμενον. ἔτι δὲ ὁ ἐξ ἀρχῆς κατα-
ζων οὐκ ἐβύλετο τοιαύτην ἀγωνίαν προθεῖναι τοῖς· ἔτι
ἔξ ὧν ἐμμελλον στάσεις καὶ ἐχθραὶ μεγάλας ἐποιοῦνται·
οἱ ἀνθρώποι, ὅταν τις ἢ ἐκκριθῇ ἢ προσδεχθῇ, αἰεὶ
κατὰ τὸ σῶμα ἀθλημάτων, ἢ πάντῃ χαλεπῶς φέρειν
εἰς ἐχθρὰν καθίστανται τοῖς κρίνουσιν, ὑπὲρ δὲ τῆς φρεν-
ους ἢ μοχλοθετότερος εἶναι τοῖς κρίνουσι μάλιστα ἐργῆ-
καὶ ἀγανακτοῦσιν. στασιῶδες δὲ καὶ μοχλοθετὸν τὸ τι
ἔστιν ἔτι δὲ δεῖ τῆς ἀγωνίας τὸ αἶθλον κρείττον εἶναι· ἐπὶ
γὰρ τῶν γυμνικῶν ἀθλημάτων τὸ αἶθλον αἰρετέστερον καὶ
τινὲς τῆς ἀγωνίας· σοφίας δὲ τί ἂν αἶθλον βέλτιον γνῆ

Διὰ τί ἄλλο νοεῖ καὶ ποιεῖ ἄνθρωπος μάλιστα;
τῶν ἐναντίων ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη; ἢ ὅτι ὁ μὲν νοῦς τι
ἔστιν, ἢ δὲ ὁρεῖς ἐνός; ὁ μὲν ἄνθρωπος τῷ νῷ τὰ πᾶσι
ζῇ, τὰ δὲ θηρία ὁρεῖ καὶ θυμῷ καὶ ἐπιθυμίᾳ.

Διὰ τί φρόνιμοι τινες κτώμενοι ἢ χρώμενοι διατε-
πέτερον ὅτι τῷ εἶναι χρώνται; ἢ διὰ τὸ ἐν ἐλπίδι ἡδύ;
ὅτι ἢ αἰσθησις καὶ ἢ διάνοια τῷ ἡρεμεῖν τὴν ψ-
υχὴν ἐνεργεῖ· ὁ καὶ ἢ ἐπιστήμη δοκεῖ εἶναι, ὅτι τὴν ψυχὴν ἐκ

2. τῷ καὶ τὸ Χ^ο. || 6. πρὸς codices. || 11. πειστέον Χ^ο. || 16. ἐρθῆς ε. || 17. τῇ τις x. || 18. ἡδεῖα margo Χ^ο, ἰδέα Χ^ο rux.
αὐ om ε. || 22. ἔπας ε. || 25. ἀνομοίον — 26. αὐτῶν om ε. || 29. ἐκ τε τούτου ε. || 31. τις ε. || 34. δὲ Χ^ο. || 35. τῶν ε. ||
2. οἰκίας ε. || ἐν om ε. || 4. προσχίσματος Χ^ο. || 6. διαφέρων ε. || 13. τὸ om ε. || 21. αὐτῷ ε. || 22. ὁ om ε. || 24. γ
Χ^ο. || 30. ἀγωνιστῶν ε. || 34. ἢ — 35. ἐξ om Χ^ο ε. || 35. ἐνός Χ^ο ε. || 36. καὶ ante θυμῷ om Χ^ο ε. || 39. ἐπὶ λέγειν ἢ
τοιούτῃ. Διὰ τί οἱ βαθείας καὶ ἡδεῖας καθέχοντες οὐδὲν ἐνύπνιον ὀρώσιν; ἢ margo Χ^ο.

ένης γὰρ καὶ φερεμένης ἔτε αἰσθῆσθαι ἔτε διανοηθῆναι
τόν. διὸ καὶ τὰ παῖδια καὶ οἱ μεθύοντες καὶ οἱ μαι-
οι ἀνόητοι· διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῆ θερμῆ τοῦ ἐνυπάρ-
15 κείστη κίνησις αὐτοῖς καὶ σφοδροτάτη συμβαίνει,
ίσης δὲ ταύτης ἐμφρονέστεροι γίνονται· ἀταράχῃ γὰρ 5
τῆς διανοίας μᾶλλον ἐφιστάναι δύναται αὐτήν. οἱ τ'
καθεύδου ἐνυπνιαζόμενοι ἰσαμένης τῆς διανοίας, καὶ
ὅσον ἡρεμεῖ, ἐνειρώτῃσιν. μάλιστα γὰρ ἐν τοῖς ὕπνοις
ιχθὺς κινεῖται. περιεστάναι γὰρ τῷ θερμῷ ἐκ τοῦ ἄλλου
ιτος εἰς τὸν ἐντὸς τόπον, τότε κλείσῃ καὶ σφοδροτάτη 10
ἰς ὑπάρχει, οὐχ ὥσπερ οἱ πολλοὶ ὑπολαμβάνουσιν τότε
ἰδὲ καὶ καθ' αὐτὴν εἶναι, καὶ μάλιστα ὅταν μηδὲν ἴδωσιν
ιον. συμβαίνει δὲ τὸναντίον· διὰ γὰρ τὸ ἐν κλείσῃ κινή-
ῖναι καὶ μηδὲ κατὰ μικρὸν ἡρεμεῖν, οὐδὲ διανοεῖσθαι
γαι. ἐν πλείστη δὲ κινήσει, ὅταν ἡδιστα καθεύδῃ, εἰκό- 15
ῖσιν, ὅτι τότε μάλιστα καὶ πλείον θερμὸν ἀννοῖται
ῖσιν εἶσω τόπον. ὅτι δὲ ἐν τῇ κινήσει οὕσα ἡ ψυχὴ οὐ
ὑπάρ ἀλλ' οὐδ' ἐν τοῖς ὕπνοις δύναται διανοεῖσθαι,
ἴσο σημεῖον· ἐν γὰρ τοῖς μετὰ τὴν πρόσεσιν τῶν σιτίων
ῖσιν ἔστιν ἐνύπνια ὁρᾶν. τότε δὲ μάλιστα συμβαί- 20
ῖσιν αὐτὴν διὰ τὴν ἐπεισενεχθεῖσαν τροφήν. τό τε
ῖσιν ἐστίν, ὅταν διανουμένοις καὶ πρὸ ὀμμάτων τιθεμέ-
ῖσιν ἐπέλθῃ. διὸ καὶ ταῦτα μάλιστα ὁρῶμεν ἢ πρῶ-
ῖσιν ἢ μέλλομεν ἢ βυλόμεθα· περὶ γὰρ τούτων μάλιστα
ῖσιν λογισμοὶ καὶ φαντασίαι ἐπιγίνονται. καὶ οἱ βελ- 25
ῖσιν τὰ ἐνύπνια ὁρῶσι διὰ ταῦτα, ὅτι καὶ ἐργηγο-
ῖσιν βελτιόνων διανοῦνται, οἱ δὲ χεῖρον ἢ τὴν διάνοιαν
ῖσιν διακείμενοι χεῖρω. καὶ γὰρ ἡ τῷ σώματος διά-
ῖσιν πρὸς τὴν τῶν ἐνυπνίων φαντασίαν συμβλητικόν· τοῦ
ῖσιν νοσοῦντος καὶ αἱ τῆς διανοίας προθέσεις φαῦλαι, καὶ 30
ῖσιν τὴν ἐν τῷ σώματι ταραχὴν εἶδον ἢ ψυχὴ οὐ δύ-
ῖσιν ἡρεμεῖν. οἱ δὲ μελαγχολικοὶ διὰ τὸ ἐξάττυσιν ἐν
ῖσιν ὕπνοις, ὅτι πλείονος τῆς θερμασίας οὕσης μᾶλλον τοῦ
ῖσιν ἢ ψυχὴ ἐν κινήσει, σφοδροτέρας δὲ τῆς κινήσεως
ῖσιν δύναται καθεύδειν.

ΑΑ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΟΥΣ.

Διὰ τί τρέψαντες τὸν ὀφθαλμὸν παυόμεθα τῶν παρ-
ῖσιν ἢ ὅτι ἀναπνοὴ ταύτῃ γίνεται τῷ ὑγρῷ; σαφρὺς γὰρ
ῖσιν ὀφθαλμὸς μετὰ τὴν τρέψιν· ὁ δὲ παρμὸς διὰ πλῆθος 40
ῖσιν ὑγρῷ.

ῖσιν ὑγρῷ. ἢ ὅτι τὸ ἔλαττον θερμὸν φθείρεται ὑπὸ τῷ πλείονος;
ὁ δὲ ὀφθαλμὸς τριφθεὶς πλείω λαμβάνει θερμότητα τῆς ἐν
ῖσιν ῖνι. διὰ τὸτο δὲ καὶ τις αὐτὴν τὴν ῖνι τρέψῃ, παύο-
ῖσιν ται ὁ παρμὸς.

Διὰ τί τῷ ἐν ὀφθαλμῷ ἀκριβέστερον ὁρῶσιν ἢ τῷ 2
ῖσιν; ἢ ὅτι πλείους ἔσται κινήσεις τοῖν δυοῖν γίνονται, οἶον
ῖσιν τοῖς διεσπασμένοις; ἔκον μία ἢ κίνησις, τοῦ δὲ ἐνὸς ἀπλῆ.
ῖσιν ἦττον ἐν ὁρῶσιν ἀκριβέστερον.

Διὰ τί ὀργιζόμενοι μὲν τὸς ὀφθαλμοὺς μᾶλλον ἐπιδι- 3
ῖσιν ὁρᾶσι πρὸς τὸ ἐρυθρίαν, αἰσχυρόμενοι δὲ τὰ ὡτα; ἢ διότι
ῖσιν οἱ μὲν καταψύχονται ἐν τῇ αἰδοῖ (ἐν ὀφθαλμοῖς γὰρ αἰδώς)
ῖσιν ἀντιβλέπειν οὐ δύναται; καὶ ἡ δειλία καταψύξις τίς ἐστι
ῖσιν ἐνταῦθα. μεθίσταται δὲ εἰς τὸναντίον τῷ ἐμπροσθεν τὸ ὅπ-
ῖσιν σθεν. τὰ δὲ ὡτα ἀντίκειται· διὸ καὶ μάλιστα ἐρυθρίωσιν
ῖσιν αἰσχυρόμενοι. ἐν δὲ τῷ κνήθεσθαι ἐπὶ τὸ αἰσθητικώτερον
ῖσιν καὶ κινήτικώτερον ἢ βοήθεια ὡς ἀδικημέν· φοβούμενοις γὰρ
ῖσιν ἐνταῦθα ἐκλείπει μάλιστα.

Διὰ τί θατέρη καταληφθέντος ὀφθαλμοῦ ὁ ἕτερος ἀτα- 4
ῖσιν νίζει μᾶλλον; ἢ διότι ἐκ ταυτοῦ ἡρτηνται αἱ ἀρχαὶ τῶν
ῖσιν ὀφθαλμῶν; θατέρη οὖν κινεμένη καὶ ἡ κοινὴ ἀρχὴ κινεῖται,
ῖσιν ἐκείνης δὲ κινεμένης καὶ ὁ ἕτερος. ληφθέντος οὖν θατέρη ἢ
ῖσιν κινήσεις κινήσει αὐτόν, ὥς ἐ δύναται ἀτενίζειν μᾶλλον.

Διὰ τί οἱ ἐκ γενετῆς τυφλοὶ ἢ γίνονται φαλακροί; ἢ 5
ῖσιν ὅτι πημαίνει τὰ ὀμματα ὑγρότης οὕσα πολλὴ ἐν τῷ περὶ
ῖσιν τὴν κεφαλὴν τόπῳ; διὸ τῶν ρευματικῶν εἰς τὸς ὀφθαλμοὺς
ῖσιν τὰς τε περὶ τοὺς κροτάφους φλέβας κάσσι, πυκνύντες τὸς
ῖσιν τῶν ὑγρῶν πόρους, καὶ ζύσσι τὴν κεφαλὴν, διατέμνοντες τὸ
ῖσιν ἐν αὐτῇ δέρμα. ἐπεὶ ἔν πημαίνει τὸς ὀφθαλμοὺς τὸ ἐν αὐτῇ
ῖσιν περίττωμα γινόμενον, κωλύει ἂν αὐτὸς ταῦτο τὸτο ἐξ ἀρ-
ῖσιν χῆς γίνεσθαι, πλέον συνιστάμενον ἐν αὐτῇ. ἐπεὶ δὲ ἐκ πα-
ῖσιν ριττωμάτων θρίξ φύεται, τοῦτο δὲ ἐν τῇ τῶν τυφλῶν κε-
ῖσιν φαλῇ ἐκ γενετῆς ἐστὶ πολὺ, εἰκότως ἐκ εἰσὶ φαλακροί.

Διὰ τί οἱ ἐξ ὀφθαλμοὶ καπνίζονται μᾶλλον; ἢ ὅτι τά- 6
ῖσιν χισα προσπίπτει πρὸς τὰ προέχοντα;

35 Διὰ τί εἰς μὲν τὰ δεξιὰ ἀμφοτέρας τὰς ὄψεις ἅμα 7
ῖσιν διασφύειν δυνάμεθα, καὶ εἰς τὰ ἀριστερά καὶ πρὸς τὴν ῖνι,
ῖσιν καὶ εἰς τὸ ἀριστερόν δὲ ἢ τὸ δεξιὸν τὴν ἐτέραν, ἅμα δὲ εἰς
ῖσιν τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν ἀδυνατοῦμεν; ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ
ῖσιν κάτω καὶ εἰς τὸ ἄνω· ἅμα μὲν γὰρ ἐπὶ ταῦτο δυνάμεθα
ῖσιν χωρὶς δὲ ἢ. ἢ ὅτι αἱ ὄψεις δύο ἔσται ὁμοίως ἐξ ἐνὸς συνήρ-

1. ἔτε δ.] ἰδὲ δ. X^ol. || 3. τὸ om l. || 12. ἔτε codices. || 19. πρέσιν X^ol. || 26. καὶ οἱ ἔγρ. X^ol. || 35. ὕσης om X^o. || δὲ X^oY^o.

1. τὸ add v. || 3. τρέψῃ om l. || 7. μία] μᾶλλον l. || 9. μάλιστα X^oY^ol. || 11. τῷ αἰδῶν Y^ol. || 12. δύναται X^o. || τις om 14. ἀντίκειται X^o. || 15. κνήθεσθαι] ὀργίζεσθαι v. || 16. κινήτικώτερον Y^o. || φοβόμενος v. || 23. ἢ om X^oY^ol. || 34. προσπίπτει 37. δὲ ante εἰς om l. || 38. ἀριστερόν καὶ δεξιὸν X^ol.

τηνται; ὅσα δὲ τοιαῦτα, ἄκρῳ θατέρῳ κινεμένῳ ἀνάγκη θά-
τερον ἀκολουθεῖν ἐπὶ ταυτό. τῷ γὰρ ἑτέρῳ ἄκρῳ ἢ ἀρχῇ
θάτερον ἄκρον. εἰ ἔν τὸ ἐν ἀδύνατον ἅμα εἰς τὰναντία κι-
νεῖσθαι, ἀδύνατον καὶ τὰς ὄψεις. τὰ μὲν γὰρ ἄκρα εἰς
τὰναντία ἂν κινεῖτο, εἰ τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω κινεῖτο, ἢ
δὲ ἀρχῇ ἀμφοῖν ἂν ἀκολουθεῖ. ὅπερ ἀδύνατον. ἢ δὲ δια-
στροφῇ εἰς τῶν ὀμμάτων διὰ τὸ ἀρχὴν ἔχειν τὰς σφαίρας,
καὶ μέχρι τῷ σρέφεσθαι εἰς τὰ ἄνω καὶ κάτω καὶ εἰς πλά-
γιον. ὅταν ἔν ἔχῃσαι ὡς ἂν ὁμοίως ἔχουσιν τῇ θέσει ἀλλή-
λαις, καὶ ἐν μέσῳ τῷ ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ κάτω κινεῖσθαι, καὶ
εἰς πλάγιον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἑαυτῶν λάβωσι τὴν ὄψιν,
αὗται μὲν ἀδιάστροφοί τε καὶ μάλιστα ἀκίνητοι τῇ θέσει·
ὅσαι δὲ ἐπὶ ταυτῷ σημείῳ λάβωσι τὰς ὄψεις, ἀδιάστροφοί
μὲν εἰσι, διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων. καίτοι κρύπτεται τῷ μέ-
λανός τι καὶ τοῖς ἄνω βάλλωσι τὰ λευκά, οἷον μελλέπταρ-
μοι· ἔτεροι δὲ εἰς τὸ πλάγιον, ὥσπερ οἱ μανικαί, οἱ δὲ εἰς
τὸς μυκτῆρας, ὥσπερ τὰ τραγικὰ πρόσωπα καὶ οἱ σφυρνοί·
σύννευ γὰρ τὸ βλέμμα. ὅσοι δὲ μὴ ὁμοίως κειμένων τῶν
σφαιρῶν ἐπὶ ταυτῷ σημείῳ ἔχουσι τὰς ὄψεις, ἢ ὁμοίως μὲν
κειμένων μὴ ἐπὶ τῷ αὐτῷ δέ, οὗτοι διεσραμμένοι εἰσὶν· διὸ
ὑποβλέπουσι καὶ συνάγουσι τὰ ὀμματα. πειρῶνται γὰρ ἐπὶ
ταυτὸν καταστῆσαι σχῆμα τὴν σφαῖραν. ὥς τὸν μὲν εἴωσι
τὸν δὲ σχηματίζουσι τῶν ὀφθαλμῶν. εἰάν γὰρ μὴ κατ'
αὐτὸ σημεῖον τεθῶσιν αἱ ὄψεις, ἀνάγκη διεστράφθαι. ὥ-
περ γὰρ τοῖς ὑποβάλλουσιν ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν [τὸ ἐν] δύο
φαίνεται (καὶ γὰρ ἐκεῖνοις κενεῖται ἢ ἀρχῇ), καὶ τούτοις
ὁμοίως. εἰάν μὲν οὖν ἄνω κινήθῃ ὁ ὀφθαλμός, τὸ πέρασ
κάτω τῆς ὄψεως γίνεται, εἰάν δὲ κάτω, ἄνω τὸ πέρασ. ἐν
ἐνὶ δὲ ὀφθαλμῷ μεθισταμένῳ κινεῖσθαι μὲν τὸ ὁρώμενον
δοκεῖ διὰ ταῦτα ἄνω ἢ κάτω, ὅτι καὶ ἡ ὄψις, δύο δὲ οὐ
φαίνεται, ἂν μὴ δύο αἱ ὄψεις ὦσι, καὶ διαστρέφει.
τοιαύτη μὲν τῷ ἑτεροφθάλμῳ γίνεται, ὥστε δύο φαίνε-
σθαι· κατὰ τὴν θέσιν δὲ γίνεται τῷ μὴ κατὰ μέσον τοῦ
ὀμματος κεῖσθαι.

8 Διὰ τί οἱ μύωπες μικρὰ γράμματα γράφουσιν; ἄτο-
πον γὰρ τὸ μὴ ὀξὺ ὁρῶντας ποιεῖν ἔργον ὀξὺ ὁρῶντων. πό-
τερον ὅτι μεγάλα φαίνεται τὰ μικρά, εἰάν ἢ ἐγγύς· οἱ δὲ
προσάγοντες γράφουσιν; ἢ διὰ τὸ συνάγοντας τὰ βλέφαρα
γράφειν; δι' ἀσθένειαν γὰρ τῆς ὄψεως, ἂν μὲν ἀναπεπτα-

μένοις γράφωσι τοῖς ὀμμασι, διαστωμένη ἢ ὄψις
ὄρα, ἔτω δὲ ἀθρόως προσπίπτει· γωνίαν δὲ μικρὰν
ἐξ ἀνάγκης ποιεῖ μικρὰ γράφειν.

Διὰ τί ὀφθαλμιάσαντες ἐνιοὶ ὀξύτερον ὁρῶσιν;
τὸ ἀποκεκαθάρθαι τὰ ὀμματα; πολλάκις γὰρ ἡ ἰ-
κνότης ἀποστέγει τὴν ὄψιν, ἀποδακρύσαντι δὲ λύσι
καὶ τὸ ἀποδάκνεσθαι συμφέρει, οἷον κρόμμυον· θά-
πολέμιον, οἷον ὀρίγανον.

Διὰ τί τῇ μιᾷ ὄψει ἀπαθέστεροι; ἢ διότι ἐλ-
ψυχὴ πάσχει, ὥς ἐλαττον τὸ πάθος.

Διὰ τί τοῖς δισταμένους δύο φαίνεται; ἢ δι-
ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον ἑκατέρου τῶν ὀμ-
κνήσεις; ὥσπερ οὖν δύο ὄρα τὸ δις ὄραν οἶεται ἢ
ὁμοιον καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων τῆς ἐπαλλάξεως· ἰ-
τὸ ἐν δοκεῖ ὡς δις ἀπτομένη ἐπ'.

Διὰ τί οὐ διαφέρουσιν αἱ αἰσθήσεις αἱ ἐν τοῖς
τῶν ἀριστερῶν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πᾶσι κρείττω τὰ
πότερον διὰ τὸ ἔθος; ὅτι εὐθὺς ὁμοίως ἀμφοῖν ἐθ'
αἰσθάνεσθαι; τὰ δὲ δεξιὰ τῷ ἔθει δοκεῖ διαφέρειν,
σθεῖσιν ἀμφιδέξιοι γίνονται. ἢ ὅτι τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι
σχειν τί ἐστι, τὰ δὲ δεξιὰ διαφέρει τῷ ποιητικῷ
καὶ ἀπαθέστερα τῶν ἀριστερῶν.

Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις κρείττω τὰ δεξιὰ
ταῖς αἰσθήσεσιν ὁμοία; ἢ διότι ταῦτα μὲν ὁμοίως ἐθ'
κατ' ἀμφοτέρω τῷ ἔθει; ἔτι τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι
τί ἐστίν, ἢ δὲ τῶν δεξιῶν διαφορά τῷ εἰς τὸ ποιεῖν
εἰς τὸ πάσχειν.

Διὰ τί τὸ γυμνάζεσθαι ἀσύμφορον πρὸς ὀξὺν;
ὅτι ξηρὸν ποιεῖ τὸ ὄμμα ἢ γυμνασία, ὥσπερ καὶ τ
σῶμα; ἢ δὲ ξηρότης σκληρύνει τὸ δέρμα πᾶν, ὥς
ἐπὶ τῇ κόρῃ. διὸ καὶ οἱ πρεσβῦται ἐκ ὀξὺ ὁρῶσιν·
τῶν γερόντων σκληρόδερμα, ἅμα δὲ καὶ ῥυσά, ὥς
λύπτεται ἡ ὄψις.

Διὰ τί οἱ μύωπες βλέπουσι μὲν ἐκ ὀξὺ, γράφ
μικρά; καίτοι τὸ μικρὸν ὀξὺ βλέποντος καθορᾶν ἰ-
διότι ἀσθενῇ ἔχοντες τὴν ὄψιν συνάγουσι τὰ βλέφ
μικρόν; ἀθρόα γὰρ ἐξῆσα ἡ ὄψις μᾶλλον ὄρα, ἀνα
μὲν δὲ τῷ ὀμματος διασπᾶται. διὰ μὲν ἔν τὴν αἰ
συνάγουσι τὸ βλέφαρον, διὰ δὲ τὸ ἐκ μικροῦ ὄραν

2. ταυτῷ εἰ, τὸ αὐτὸ X^o. || 4. καὶ om X^o. || 5. ἂν κινεῖτο] ἀντικινεῖτο codices. || 6. ἀκολουθεῖ εἰ. || 8. εἰς post καὶ om
πλάγια X^oε. || 12. κάλλιστα εἰ. || ἀκίνητα εἰ, ἀκίνηται X^o. || 14. τῷ τὸ εἰ. || 20. μὴ] καὶ X^o. || 22. ταυτῷ F^o, ταυτῷ εἰ. ||
γὰρ F^o. || 25. ὑπὸ] πῶ X^o. F^o quid habeat, non liquet. || τὸν om εἰ. || τὸ ἐν om X^oF^oε. || 27. ὁ om F^o. || 30. ταυτῷ
31. εἰάν X^o. || 33. δι] καὶ εἰ. || 36. τὸ] τὸς X^oε.

2. προσπίπτειν X^o. || μακράν X^o. || 4. ὀφθαλμιάσαντες ν. || 5. ἀποκεκαθάρθαι X^o, κεκαρῆσαι εἰ. || 12. ἐπεὶ X^o. || 13. ὄραν
om X^o. || 24. ἐθιζόμεθα ὁμοίως X^o. || 29. αἶμα X^o. || 30. σκληρότης X^oF^oιν.

ς ὁρῶσιν. ὅσον δὲ ὁρῶσι μέγεθος, τοσούτον καὶ γρά-

μὰ τί οἱ μύωπες συνάγοντες τὰ βλέφαρα ὁρῶσιν; ἢ ἐνείαν τῆς ὄψεως, ὥσπερ καὶ οἱ πρὸς τὰ πόρρω τὴν προσάγοντες, οὕτω καὶ τὰ βλέφαρα πρὸς τὰ ἐγγυὲς 5 ἵενται ὥσπερ χεῖρα; τὺτο δὲ ποιῶσιν, ἵνα ἀθροωτέρα ἔξῃ, δι' ἐλάττονος ἐξιοῦσα, καὶ μὴ εὐθύς ἐξ ἀνα- μένε ἐξιοῦσα διασπασθῇ. ὁρᾷ δὲ ἡ πλείων μεῖζον.

μὰ τί εἰς τὸ πλάγιον κινῶσι τὸν ὀφθαλμὸν ἢ φαίνε- ο τὸ ἐν; ἢ ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς γίνεται γραμμῆς ἡ 10 δύο δὲ φαίνεται ταύτης μεταβαλλέσης ἄνω ἢ κάτω. πλάγιον οὐδὲν διαφέρει, εἰ μὴ ἅμα καὶ ἄνω. τί μὲν τῆς ὄψεως ἔστιν ὥστε φαίνεσθαι τὸ ἐν δύο, ἂν θῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ πρὸς ἀλλήλους, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλ- ἰσθήσεων οὐκ ἔστιν; ἢ καὶ ἐπὶ τῆς ἀφῆς γίνεται τῇ 15 ἀξίᾳ τῶν δακτύλων τὸ ἐν δύο; ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐ, ὅτι οὔτε ἔξω ἀποτεεινομένων αἰσθάνεται, οὐδὲ δύο.

δὲ διὰ τὺτο διόπερ καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων· μιμεῖ- ρ τὴν ὄψιν.

μὰ τί τῷ μὲν ἄλλῃ σώματος τὰ ἀριστερὰ ἀσθενέστερα, 20 ὀφθαλμῶν ἢ, ἀλλ' ὁμοίως ὀξύ; ἢ ὅτι τὰ μὲν δεξιὰ ητικὰ εἶναι διαφέρουσιν, τῷ δὲ παθητικὰ ἢ διαφέρουσιν; ἴψεις παθητικὰ.

μὰ τί τῇ ὄψει πρὸς μὲν τὰ ἄλλα ἀτενίζοντες χεῖρον μεθα, πρὸς δὲ τὰ χλωρὰ καὶ ποιώδη, οἷον λάχανα 25 τέτοις ὅμοια, βέλτιον; ἢ ὅτι πρὸς μὲν τὸ λευκὸν καὶ ἡκιστα δυνάμεθα ἀτενίζειν (ἄμφω γὰρ λυμαίνεται ν), τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν χρωμάτων μέσον ἔχει τοῦ- ἰο μετρίως τῆς ὄψεως διατιθεμένης ὑδὲ ἐξαδυνατῶμεν βέλτιον δὲ διατιθέμεθα. τάχα δὲ ἴσως καθάπερ ἐπὶ 30 ρωστία.

μὰ τί τὰ μὲν ἄλλα ἀμφοτέραις τοῖς ὀφθαλμοῖς ν ὁρῶμεν, τὸ δὲ εὐθὺ τὸ ἐπὶ τῶν ζίχων τῷ ἐνὶ προσ- ; πρὸς τὰ γράμματα μᾶλλον καθορῶμεν; ἢ ἀμφο-

τεραι μὲν αἱ ὄψεις συμπίπτουσαι, καθάπερ λέγουσιν οἱ περὶ τὰ ὀπτικά, ταραχὴν παρέχουσιν, ἐπειδὰν δὲ τῇ μιᾷ θεω- ρῶμεν, πρὸς εὐθείαν τὴν ὄψιν, ὥσπερ πρὸς κανόνα, μᾶλλον φαίνεται τὸ εὐθύ.

Διὰ τί ὁ καπνὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς μᾶλλον δάκνει; ἢ 21 ὅτι μόνον ἀσθενέσται; ἀεὶ γὰρ τὰ ἔσω τῷ σώματος ἀσθε- νέστα. σημεῖον δὲ ὅτι καὶ τὸ ὄξος καὶ ἑκαστον τῶν θρι- μέων τὴν μὲν ἔξω σάρκα ἢ δάκνει, τὴν δὲ ἐντός, ὅτι ἀραιο- τάτη τοῦ σώματος καὶ μάλιστα· αἱ γὰρ ὄψεις 22 διὰ τινων πόρων ἐκπίπτουσιν, ὥς τε τὸ ἔσω δηκτικώτατον ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἀποπίπτει. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κρόμμυον, καὶ ὅσα ἄλλα δάκνει τοὺς ὀφθαλμούς. τὸ δὲ ἔλαιον μάλιστα τῶν ὑγρῶν, ὅτι λεπτομερέστατον· τοιούτον δ' ὃν εἰσδύει διὰ τῶν πόρων· τὸ δ' ὄξος ἐν φαρμάκῳ τῇ ἄλλῃ σαρκί.

Διὰ τί ὁ ὀφθαλμὸς μόνον τοῦ σώματος, ἀσθενέστατος 22 ὢν, ἢ ῥιγοῖ; ἢ ὅτι πῖον ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός, σαρκὸς δὲ ἰθύν; τὰ δὲ τοιαῦτα ἀριγὰ ἐστίν. οὐ γὰρ δὴ ὅτι γε πῦρ ἐστὶν ἡ ὄψις, διὰ τὺτο ἢ ῥιγοῖ· ἢ γὰρ τοιούτον γέ ἐστι τὸ πῦρ ὥστε θερμαίνειν.

Διὰ τί δάκρυα, εἰ μὲν κλαίοντες ἀφίωμεν, θερμά 23 ἐστίν, εἰ μὲν δὲ πονοῦντες τὸς ὀφθαλμοὺς δακρύωμεν, ψυχρά; ἢ ὅτι τὸ μὲν ἀπεπτον ψυχρόν, τὸ δὲ πεπεμμένον θερμόν; ἢ δὲ μαλακία ὅλως πᾶσά ἐστιν ἐξ ἀπεψίας, καὶ τῶν τοὺς ὀφθαλμὸς πονούντων ἀπεπτόν ἐστι τὸ δάκρυον· διὸ ψυχρόν. διὰ τὺτο καὶ οἱ ἱατροὶ οἰοῦνται σημεῖον εἶναι μεγάλης νόσου τὸς ψυχρὸς ἰδρῶτας, τοὺς δὲ θερμὸς τὴν ἀντίον ἀπαλλακτι- κός. ὅταν μὲν γὰρ ἡ τὸ περίττωμα πολὺ, οὐ δύναται τὸ ἐντός θερμὸν κέττειν, ὥστε ἀνάγκη ψυχρὸν εἶναι· ὅταν δὲ ὀλίγον, κρατεῖ. γίνονται δὲ ἐκ τῶν περιττωμάτων αἱ ἀρ- 30 ρωστία.

Διὰ τί ποτε εὐκινήτων ὄντων τῶν δεξιῶν μερῶν ὁ 24 ὀφθαλμὸς ὁ ἀριστερὸς μᾶλλον τοῦ δεξιοῦ συνάγεται; ἢ ὅτι τὰ ἀριστερὰ πάντα ὑγρότερα τῶν δεξιῶν ἐστί, τὰ δὲ ὑγρότερα μᾶλλον συνάγεσθαι πέφυκεν· εἴτα εἰς τὸ δεξιὸν μᾶλλον ἀποτελεῖν δύναται, τοῦ ἀριστεροῦ δυναμένου καὶ καθ' αὐτό.

Διὰ τί ἀμφοτέροι κατα ἀσθενείαν τινα τῶν ὀφθαλ- 25 μῶν διακείμενοι, ὅ τε μύωψ καὶ ὁ πρεσβύτης, ὁ μὲν ἐγγυὲς προσάγει, ἂν τι βούληται ἰδεῖν, ὁ δὲ πόρρω ἀπάγει; ἢ ὅτι ὅχι ὁμοία ἡ ἀσθένεια παρέπεται αὐτοῖς; ὁ μὲν γὰρ πρεσ-

δεξιῶσα διασπᾶσθαι X^ol. || 9. τὸ om s. || 12. ἅμα] κάτω X^o. || 16. ἐξαλλάξει codices. || 18. διὰπερ F^o. || 26. τὰ om l. || X^ol. || 31. σφοδρότερα F^olv. || ἔχωμεν v. || 37. κρίνω F^olv. || 39. τὸ δὲ] τὰ δὲ F^o. || προσαγάγοντες l. φαίνεται om X^oF^ol. || 8. ἀραιώτατον F^osl. || 9. αἱ γὰρ ὄψεις om l. || 10. πόρρω lnp. ὥς τε ὅτι ἔξω l. || 11. καὶ post δὲ om. ὁ om F^ov. || ἀσθενέστατος om X^o. || 18. τοιούτο X^o. || 24. διότι v.

βύτης αὐτὰ ἰδεῖν ἀδύνατός ἐστιν· οὐ δὲ συμπίπτει ἡ ὄψις αὐτῷ, ἀπάγει τὸ θεώμενον, ἅτε καὶ μάλις α μέλλων ὀφθαλμοῖς· πόρρω δὲ συμπίπτει. ὁ δὲ αὐτὸ μὲν ὁρᾷ, ποῖα δὲ κοῖλα καὶ ποῖα ἐξέχοντα τῷ ὁρωμένῳ, ὑκέτι δύναται κρίνειν, ἀλλὰ περὶ ταῦτα ἀπατάται. τὰ δὲ κοῖλα καὶ τὰ ἐξέχοντα 5 μάλιστα τῇ αὐγῇ κρίνεται. πόρρωθεν μὲν ὅν ἐ δύναται τῇ αὐγῇ καταμαθεῖν πῶς ἐπιβάλλει ἐπὶ τὸ ὁρατόν· ἐγγύθεν δὲ μᾶλλον καταφανής ἐστιν.

26 Διὰ τί τῶν ζώων ἄνθρωπος ἢ μόνον ἢ μάλιστα διαστρέφεται; ἢ ὅτι ἢ μόνον ἢ μάλιστα ἐπίληπτον ἐν τῇ νεότητι γίνεται, ὅτε καὶ διαστρέφεται συμβαίνει πᾶσιν;

27 Διὰ τί οἱ ἄνθρωποι μόνον τῶν ἄλλων ζώων τὰ ὅμματα διαστρέφονται; πότερον διὰ τὸ ἐλάχιστον διάστημα εἶναι τῶν ὀμμάτων, καὶ ἐπ' εὐθείας, ὥστε εὐδελον σφόδρα γίνεται τὸ μὴ κατωρθωμένον. ἢ διότι τῶν ἄλλων μονόχροα 15 τὰ ὅμματα εἰς μᾶλλον· εἰ δ' ἦν ἐν χρωματι τῷ ὅμματος, ἔκ ἦν διαστροφή. ἢ διότι μόνον ἐν τῷ γένει ἐπίληπτοι γίνονται τῶν ζώων, ἢ δ' ἐπίληψις διαστροφήν ποιᾷ, ὅταν γένηται, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων μορίων· ἀλλ' ἐνίοις ὁφθαλμοῖς γίνεται ἡ διαστροφή, ὅσοις τὸ ἀρρώστημα.

28 Διὰ τί πρὸς τὸν λύχνον καὶ πρὸς τὸν ἥλιον προσήαμενοι τὴν χεῖρα πρὸ τοῦ φωτὸς μᾶλλον ὁρώμεν; ἢ ὅτι τὰ ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ λύχνου φῶς προσπίπτει μὲν ἡμῶν πρὸς τὴν ὄψιν ἀσθενεστέραν ποιῶν δι' ὑπερβολὴν; φθείρει γὰρ αὐτὰ καὶ τὰ συγγενῇ τῇ ὑπερβολῇ. εἰσέρχοντα δὲ ὑπὸ τῆς χει- 25 ρὸς τὴν μὲν ὄψιν οὐ πημαίνει, τὸ δὲ ὁρώμενον ὁμοίως ἐστὶν ἐν φωτί. διὸ ἢ μὲν μᾶλλον ὁρᾷ, τὸ δὲ ὁρώμενον ἔδεν ἦντον ὁρᾶται.

29 Διὰ τί χεῖρ μὲν καὶ πὺς διαφορὰν ἔχει πρὸς τὰ δεικνύμενα, ὅμματα δὲ καὶ ἀκοὴ οὐ; ἢ ὅτι τὰ ζοιχέα 30 τὰ εἰλικρινῆ ἀδιάφορα, ἐν δὲ τοῖς ἐκ τῶν ζοιχείων ἢ διαφορὰ; αὐταὶ δὲ αἰ αἰσθήσεις εἰσὶν ἐξ εἰλικρινῶν, ἢ μὲν ὄψις πυρός, ἢ δ' ἀκοὴ αἵματος.

ΑΒ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΟΥΤΑ

Διὰ τί τὰ ὅντα ἀναιμότατα τοῦ προσώπου, ὅταν αἰσχύνονται, ἐρυθρίᾳ μάλιστα; πότερον ὅτι εἰς τὸ κενὸν μάλις α πορεύεται πέφυκε τὸ ἀλλότριον ὑγρὸν, ὥς ὅταν διαλυθῇ ὑπὸ τῆς θερμότητος, ἢ γίνεται αἰσχυνομένοις, συνέρχεται εἰς ταῦτα; ἢ διότι ἐπὶ τοῖς κροτάφοις ἐπίκεινται, 40

εἰς οὓς τὸ ὑγρὸν ἀβροῖζεται μάλις α; αἰσχυνομένων τὸ πρόσωπον ἔρχεται ἡ ὑγρότης· διὸ καὶ ἐρυθριῶσιν. προσώπου ἡκιστα βάθος ἔχει τὰ ὅντα· καὶ φύσει θερμὸν καὶ εὐχροα, εἰ μὴ ἀπληρημένα πόρρωθεν ἢ τῷ γ 5 διὸ καὶ εὐχρόστατον τῶν ἐν τῷ προσώπῳ μορίων. ὥς σκεδασθῇ ἡ θερμότης, μάλις α ἐκπολῆς ὥσα ἐν τέτοις ἐρυθρίᾳ.

Διὰ τί τὰ ὅντα ἐν τῇ θαλάττῃ ῥήγνυται τοῖς κ βῶσιν; πότερον διὰ τὸ κατέχειν τὸ πνεῦμα πληρύνει; ἢ εἰ τῷ αἵτιον, ἔδει καὶ ἐν τῷ αἵματι. ἢ ὅτι μὴ 10 κὼν διακόπτεται βάττον, καὶ ἀπὸ σκληροτέρου ἢ μὲν τὸ ἐν πεφυστημένον ἦντον ὑπέκει. τὰ δὲ ὅντα, ὥσπερ ται, ὑπὸ τοῦ κατέχεσθαι τὸ πνεῦμα ἐμφυσᾶται, ὥ ὕδωρ, σκληρότερον ὅν τῷ αἵματι, προσπίπτει διακόπτεται.

Διὰ τί οἱ κολυμβηταὶ σπύγγους περὶ τὰ ὅντα φέουσι; ἢ ἵνα ἡ θάλαττα βίᾳ ἰούσα μὴ ῥήγνῃ τὰ ὅντα μὲν γὰρ ἐ γίνεται, ὥσπερ ἀφρημένων, πληρῇ.

Διὰ τί ὁ ἐν τοῖς ὡσὶ ῥύπος πικρὸς ἐστίν; ἢ διότι 20 ἐστὶ σαπρὸς; ἐστὶν οὖν αἰμυρὸν σαπρὸν. τὸ δὲ σαπρὸν μυρὸν πικρόν.

Διὰ τί οἱ σπογγεῖς διατέμνονται τὰ ὅντα καὶ μυκτῆρας; ἢ ὅπως εὐπνέστεροι ὦσι; ταῦτα γὰρ ἐξ αὐτῆς καὶ τὸ πνεῦμα. ἀνατέμνουσι δὲ καὶ τὸν τόπον καὶ εὐπνοῖαν· ποιεῖν γὰρ δὴ φασὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἐν τῇ 25 πνοῇ, τῷ μὴ δύνασθαι προῖσθαι θύραζε· ὅταν δὲ ἐξεράσῃσι, κυφίζονται. ἄτοπον ὅν εἰ μὴ δύνανται τε νειν ἀναπνοῆς καταψύξεως χάριν· ἀλλ' ἔοικε τοῦτο ἰκαίστερον εἶναι. ἢ εὐλόγως ὁ πόνος πλείων κατέχευται καμένων καὶ διατεινομένων; φαίνεται δὲ καὶ αὐτόματι 30 εἶναι φορὰ τοῦ πνεύματος ἐξω· εἰ δὲ καὶ εἴσω, σκεῖται δὲ ὁμοίως γὰρ ἀναπνοὴν ποιοῦσι τοῖς καλυμμένοις λείβητα καταφέντες. οὐ πύμπλαται γὰρ οὗτος τῷ ὕδατι ἀλλὰ τηρεῖ τὸν αἶρα. μετὰ βίας γὰρ ἡ κάθαρσις γὰρ ὅτιον παρεγκλιθεὶς εἰσρεῖ.

35 Διὰ τί ἐνίοι τὰ ὅντα σκαλεύοντες βήττεσιν; ἢ ἵνα αὐτῷ πόνῳ τῷ πνεύμονι καὶ τῇ ἀρτηρίᾳ ἡ ἀκοή; σκεῖται δὲ, ὅτι ἀναπνέονται καὶ γίνονται ἐνεοί. θερμαινομένη τρέφει συντήκεται ἐπὶ τὴν ἀρτηρίαν ἀπὸ τοῦ πόνου καὶ ὑγρὸν· ὁ ποιεῖ τὴν βήττα.

Διὰ τί τὸ ἀριστερὸν οὐς βάττον συμφύεται ὡς ἰ

1. ἀδύνατόν X°. || 4. καὶ] ἢ Y°. || 7. ἐπιβάλλει om ε. || 10. ἢ post μόνον om Y°. || 13. διαστρέφεται ε. || 14. εἴμαι] αἰ 21. προσήαμενοι ε. || 25. καὶ τὰ om ε. || 29. τὰ om Y°. || 30. ὅμματα X°. || 31. διάφορα ε. || 39. ἢ X°.

3. θερμότητα X°ε. || 6. τύτους Y°. || 7. ἐρυθρία X°Y°ε. || 18. ὁ ἰδρὸς codices. || 23. καὶ om ε. || τῶν τέτοιον Y°ε, 1 πον ε. || 31. γὰρ om X°Y°ε. || 34. παρεγκλιθεῖς Y°ε. || 37. ἀναπνέονται Y°. || ἐνεοί ε.

ύ, ὅταν τρυπηθῇ; διὸ καὶ αἱ γυναῖκες τὸ μὲν ἄρρεν τὸ ἥλυ καλοῦσι τῶν ὤτων. ἢ ὅτε τὰ ἀριστερὰ ὑγρά καὶ μᾶλλον, συμφύεται δὲ τὰ τοιαῦτα μάλιστα. διὸ ἐν φυτοῖς τοῖς χλωροῖς ἢ συμφύσις· καὶ τὰ τῶν νέων ἴσκι μᾶλλον συμφύεται ἢ τὰ τῶν πρεσβυτέρων. ση-
ν δὲ ὅτι ὑγρά μᾶλλον καὶ ὅλως θαλυκώτερα τὰ ἀρι-
στά.

Διὰ τί τοῖς μὲν αἰσχυνομένοις ἄκρα τὰ ὦτα ἐπιφαι-
νται, τοῖς δὲ ὀργιζομένοις οἱ ὀφθαλμοί; ἢ ὅτι ἢ μὲν
ἢς ἐν ὀφθαλμοῖς κατάψυξις τις μετὰ φόβου, ὥς εἰκό-
ἀπολείπει τὸ θερμὸν τὸς ὀφθαλμούς· χωριζόμενον δὲ εἰς
δακτυκώτατον φέρεται τόπον. τοῦτος δὲ ὁ ἐν τοῖς ἄκροις
ὤτων· ὁ γὰρ ἄλλος ὁσώδης. ὀργιζομένοις δ' ἐπανερί-
αι τὸ θερμὸν. μάλιστα δὲ γίνεται φανερόν ἐν τοῖς
κλμοῖς διὰ τὴν χροάν ἔσαν λευκήν.

Διὰ τί ὁ ἥχος ὁ ἐν τοῖς ὠσίν, ἐάν τις ψοφήσῃ, παύει;
ἢ ὅτι ὁ μείζων ψόφος τὸν ἐλάττω ἐκκρύβεται;

Διὰ τί, ἐάν εἰς τὸ ὕδωρ ἐγχυθῇ, ἔλαιον προσεγ-
ται, ἢ δυναμένῃ τῷ ἐνότος ὑγρῷ ἐξελεῖν δι' ἄλλαν ὑγρῷ;
ἢ ὅτι διὰ τὸ ἐπιπολῆς γίνεσθαι τὸ ἔλαιον τῷ ὕδατος, καὶ
γλισχρότητα αὐτῷ ἔχουσιν τὸ ὕδωρ ἐξίοντος τῷ ἔλαιῳ,
συνεξίῃ τὸ ὕδωρ; ἢ ἵνα ὀλισθηρῷ τοῦ ὠτός γενομένου
θῇ τὸ ὕδωρ; τὸ γὰρ ἔλαιον λείον ὃν ποιεῖ ὀλισθαίνειν.

Διὰ τί ἥττον ὦτα ῥήγνυται τοῖς κολυμβῶσιν, ἐάν
γεγχεύσιν εἰς τὰ ὦτα ἔλαιον; ἢ τοῦ μὲν ῥήγνυσθαι τὰ
εἴρηται πρότερον ἢ αἰτία, τὸ δὲ ἔλαιον ἐγχυθέν ἐν τῷ
τὴν ὕστερον θάλατταν ἀπολισθαίνειν ποιεῖ, καθάπερ ἐπὶ
ἔξω τοῦ σώματος συμβαίνει τοῖς ἀλημιμένοις. ὀλι-
νυσσα δὲ πληγὴν ἢ ποιεῖ εἰς τὸ ἐντὸς τῷ ὠτός, διόπερ οὐ
νυσιν.

Διὰ τί τῶν ὤτων ἀναμίμων ὄντων μάλιστα οἱ αἰσχυνο-
ντες ἐρυθριῶσιν; ἢ ἕκαστον εἰς τὸ κενὸν ἐκείνῃ μάλιστα φέ-
ται; δοκεῖ δὲ τοῦ αἰσχυνομένου ἄνω θερμὸν φέρεσθαι τὸ
εἰς τὸν τὸ κενώτατον ἐρυθρίαν ποιεῖ. τὸ δ' αὐτὸ τῷτο
ἐπὶ τῶν γνάθων. ἔτι δὲ καὶ ὅτι λεπτότατον τὸ δέρμα
γερίτεταμένον, μάλιστα δὲ φαίνεται δι' αὐτά.

Διὰ τί οὐδεὶς χασμώμενος τὸ ὕς σκαλεύει; ἢ ὅτι ὅτε
μαῖται, ἐμφυσᾶται καὶ ἡ μῆνιγξ, δι' ἧς ἀκύνει; σημεῖον
ἦκισα γὰρ ἀκύνει χασμώμενοι. τὸ γὰρ πνεῦμα, ὥςπερ
κατὰ τὸ σῶμα, καὶ εἰς τὰ ὦτα ἐντὸς πορευόμενον, ἔξω-
παρμῶς.

θεῖται τὸν ὑμένα καὶ καλύει τὸν ψόφον εἰσιέναι. ἐάν οὖν
ἔτως ἔχοντος ἄψεται τῆς ἀκοῆς ὡς σκαλεύειν, μάλισ' ἂν
βλάψειεν· πρὸς ἀντιπίπτον γὰρ ἡ πληγὴ γίνεται, καὶ ἔ-
πρὸς ὑπεῖκον τὸ τοῦ πνεύματος. τὸ δὲ δέρμα καὶ τὴν μῆ-
νιγγα ἀφεςάναί τῶν στερεῶν ὄλησιν. ὥστε πόνον μάλιστα
ἔτω ποιεῖ καὶ τραυματίζει ἂν.

ΑΓ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΜΤΚΤΗΡΑ.

Διὰ τί ὁ παρμὸς λυγρὸν μὲν παύει, ἐρυγμὸν δὲ οὐ
παύει; ἢ διότι οὐ τῷ αὐτῷ τόπῃ τὸ πάθος ἐκάτερον, ἀλλ' ὁ
μὲν ἐρυγμὸς κοιλίας, ὁ δὲ λυγρὸς τοῦ περὶ τὸν πνεύμονα
κατάψυξις καὶ ἀπεψία πνεύματος καὶ ὑγρῷ; κοινωνοῦσι δὲ
οἱ περὶ τὸν ἐγκέφαλον τόποι τῷ πνεύμονι, οἷον τοῖς ὠσίν.
φανερόν δέ· ἄμα γὰρ ἐνεοὶ καὶ κωφοὶ γίνονται, καὶ αἱ νό-
σοι ἀντιπερῶνται αἱ τῷ ὠτός εἰς τὰ τῷ πνεύμονος πάθη.
ἐνίοις δὲ σκαλεύουσι τὸ ὕς βῆχες ἐγγίνονται. τὸ δὲ περὶ τὸν
παρμύμενον τόπον εἶναι τῆς ῥινὸς κοινωνίαν τῷ πνεύμονι
δηλοῖ ἢ ἀναπνοὴ κοινὴ ἔσται. ὥς περὶ πτάρνυται μὲν θερμαίνο-
μένῃ αὐτῷ· τῷ δὲ συμπάσχειν ὁ κάτω τόπος, ἐν ᾧ ἐστὶν ὁ
λυγρὸς. ἢ δὲ θερμασία πέττει. διὸ ὅςος τε παύει λυγρὸν
καὶ ἡ ἀπνευσία, ἐάν ἡρεμαία ἢ ἡ λύγξ. ἐκθερμαίνει γὰρ
τὸ πνεῦμα κατεχόμενον. ὥς καὶ ἐν τῷ παρμῷ ἢ ἀντι-
κατάσχεσις γενομένη τῷ πνεύματος τῷτο ποιεῖ, καὶ οἰκείως
ἢ ἐκπνευσίς γίνεται, καὶ ἐκ τοῦ ἄνω τόπου· ἀδύνατον γὰρ
πτάρειν μὴ ἐκπνέοντα. ἢ ἔν ὁρμῇ ῥήγνυσι τὸ ἐγκατελιμ-
μένον πνεῦμα, ὃ ποιεῖ τὸν λυγρὸν.

Διὰ τί, ἐάν τις μέλλων πτάρνυσθαι τρίψῃ τὸν ὀφθαλ-
μόν, ἥττον πτάρνυται; ἢ διότι τὸ ποῖν τὸν παρμὸν θερμό-
της τίς ἐστίν, ἢ δὲ τρίψις θερμότητα ποιεῖ, ἢ διὰ τὸ πλη-
σίον εἶναι τῶν ὀφθαλμῶν τὸν τόπον ᾧ πτάρνυται, ἀφανίζει
τὴν ἑτέραν, ὥςπερ τὸ ἐλαττον πῦρ ὑπὸ τῷ πλείονος μαραι-
νόμενον.

Διὰ τί δις πτάρνυται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἔχ' ἀπαξ
ἢ πλεονάκεις; ἢ διότι δύο εἰσὶ μικτῆρες; καθ' ἕτερον ἔν δι-
σχιζαὶ τὸ φλέβιον, δι' ὃ πνεῦμα ρεῖ.

Διὰ τί πρὸς τὸν ἥλιον βλέψαντες πτάρνυνται μᾶλλον; ἢ
διότι κινεῖ θερμαίνων· καθάπερ οὖν πτεροῖς θιγγάνοντες,
ἀμφότεροι γὰρ τὸ αὐτὸ ποῖσιν· τῇ γὰρ κινήσει θερμαίνον-
τες ἐκ τοῦ ὑγροῦ θάττον πνεῦμα ποῖσιν. τέτυ δὲ ἢ ἐξοδὸς
παρμῶς.

1. αἱ om X^o. || 5. μᾶλλον συμφύεται om X^oY^oε. || 17. διότι Y^o. || 18. ὅς om ε. || 19. ὅτος X^o. || 23. ἐξέλθοι Y^oε. || 25. ῥέωσιν Y^o. || ὦτα τὸ ἔμφω Y^oε. || 26. ἢ om Y^oε. || 27. ἀπολισθαίνειν X^o, ὀλισθαίνειν ε. || 31. τί ὅτων ἀναμίσμων ε. || 38. ἢς] οὐ || 39. ὥςπερ, ommissa καὶ ε. || 40. κάτω Y^oε.

1. λόφον Y^oε. || 2. ἂν codicibus deest. || 3. οὐ om Y^o. || 5. ὄλησιν om X^oY^oε. || 14. ἐναι Y^oε. || 19. τὸ ε. || ἐν ᾧ om X^o || 21. λύξ Y^oε. || 23. γνωμένη Y^oε. || 29. ἢ X^oε. || 34. ἔτι X^o.

- 5 Διὰ τί λύγγα παύει πταρμός καὶ πνεύματος ἐπίσχεσις καὶ ἔξος; ἢ ὅτι ὁ μὲν πταρμός, διότι ἀντιπερίστασις ἐστὶ τοῦ κάτω πνεύματος, ὥσπερ αἱ ἄνω φαρμακεῖαι πρὸς τὴν κάτω κοιλίαν; ἢ δὲ ἀπνευστία τὰς ἀσθενεῖς λύγγας, ὅτι ἡ μικρὰ ὀρμὴ τῷ πνεύματος ἢ ἀνῆσα, ὥσπερ περὶ τὴν βῆχ᾽, ἐάν τις κατὰσχῃ, παύεται, οὕτω καὶ ἐνταῦθα καὶ κατέσπασε καὶ κατέπνιξε καὶ συναπεβιάσατο. τὸ δὲ ἔξος παύει, ὅτι τὸ περισσὸς ὑγρὸν καὶ κωλύον ἀπερυγεῖν ἐπνευμάτωσε τῇ θερμασίᾳ. ἔστι γὰρ ἐρυγμός μὲν, ὅταν πνευματωθῇ τὸ ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ ὑγρὸν καὶ πεφθῇ, ἢ δὲ λύγξ, ὅταν ὑπὸ ὑγρῷ κατέχηται πνεῦμα περιττὸν περὶ τὸν πνευματικὸν τόπον. τῆτο γὰρ ὀρμῶν καὶ μὴ δυνάμενον διακόψαι σπασμὸν ποιεῖ, ὁ δὲ σπασμὸς οὗτος καλεῖται λύγξ. καὶ διὰ τοῦτο ῥιγώσαντας λύγξ λαμβάνει, ὅτι τὸ ψῦχος τὸ ὑγρὸν ποιεῖ συσᾶν ἐκ τῷ πνεύματος ἐστὶ· περιλαμβανόμενον δὲ τὸ ἄλλο πηδᾶ· ἢ ἡ κίνησις λυγμός ἐστιν.
- 6 Διὰ τί ἐνίοις ὕδωρ ψυχρὸν προσχέομεν [καὶ] πρὸς τὸ πρόσωπον, ἥνικα αἷμα ῥεῖ ἐκ τῶν μυκτήρων; ἢ ἀντιπεριίσαται εἰς τὸ θερμόν; ἂν ὅν ἐπιπολῆς τύχη αἷμα, ἐξυγραίνει μᾶλλον.
- 7 Διὰ τί τὸν μὲν πταρμὸν θεὸν ἡγάμεθα εἶναι, τὴν δὲ βῆχ᾽ ἢ τὴν κόρυζαν οὐ; ἢ διότι ἐκ τοῦ θειοτάτου τῶν περὶ ἡμᾶς τῆς κεφαλῆς, ὅθεν ὁ λογισμὸς ἐστὶ, γίνεται; ἢ ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἀπὸ νοσούντων γίνεται, τῆτο δὲ ἔ;
- 8 Διὰ τί τρήψαντες τὸν ὀφθαλμὸν παύομεθα τῶν πταρμῶν; ἢ ὅτι ἀνάπνοια ταύτῃ γίνεται τῷ ὑγρῷ; δακρύει γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς μετὰ τρήψιν, ὁ δὲ πταρμὸς διὰ πληθὸς ὑγρότητος. ἢ ὅτι τὸ ἕλαττον θερμὸν φθίρεται ὑπὸ τῷ πλείονος, ὁ δὲ ὀφθαλμὸς τριφθεὶς πλείω λαμβάνει θερμότητα τῆς ἐν τῇ ρίνι. διὰ ταῦτα δὲ καὶ τις αὐτὴν τὴν ρίνα τρήψῃ, παύεται ὁ πταρμός.
- 9 Διὰ τί τῶν μὲν ἄλλων πνευμάτων αἱ ἐξοδοὶ οἷον φύσης καὶ ἐρυγμῶ, οὐχ ἱεραὶ, ἢ δὲ τῷ πταρμῷ ἱερά; πότερον ὅτι τριῶν τόπων ὄντων, κεφαλῆς καὶ θώρακος καὶ τῆς κάτω κοιλίας, ἢ κεφαλῇ θειότατον; ἔστι δὲ φύσα μὲν ἀπὸ τῆς 35 κάτω κοιλίας πνεῦμα, ἐρυγμός δὲ τῆς ἄνω, ὁ δὲ πταρμὸς τῆς κεφαλῆς. διὰ τὸ ἱερώτατον οὖν εἶναι τὸν τόπον καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐντεῦθεν ὡς ἱερὸν προσκυνῶσιν. ἢ ὅτι ἅπαντα τὰ πνεύματα σημαίνει τοὺς εἰρημένους τόπους βέλτιον ἔχειν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ; μὴ διαχωρόντων γὰρ κεφίζει τὸ πνεῦμα διὰ 40
- ξίον, ὥς καὶ ὁ πταρμὸς τὸν περὶ τὴν κεφαλὴν τόπον ὑγιαίνει καὶ δύναται πέττειν. ὅταν γὰρ κρατήσῃ ἡ κεφαλὴ θερμότης τὴν ὑγρότητα, τῷ πνεύματι τότε ὁ πταρμὸς. διὸ καὶ τοὺς ἐκθνήσκοντας κινουῖσι πταρμὰ ἐὰν μὴ τούτῳ δύνωνται πάσχειν, ἀσώτους ὄντας. ὡς σημείον ὑγείας τοῦ ἀρρώστου καὶ ἱερωτάτου τόπου προσκυνῶν, καὶ φήμην ἀγαθὴν ποιεῖνται.
- Διὰ τί ἄνθρωπος πτάρνυται μάλιστα τῶν ἄλλων; πότερον ὅτι τοὺς πόρους εὐρεῖς ἔχει, δι' ὧν τὸ πνεῦμα ῥύμη εἰσέρχεται; τέτοις γὰρ πληρυνμένοις πνεύματος νυταί. ὅτι δ' εὐρεῖς, σημείον ὅτι ἥκιστα ὀσφρανταὶ ζώων. ἀκριβέστεροι δὲ οἱ λεπτοὶ πόροι. εἰ οὖν εἰς μὲν εὐρεῖς πλείον καὶ πλεονάκεις εἰσέρχεται τὸ ὑγρὸν, οὐ ματεμένον ὁ πταρμὸς γίνεται, τοιούτως δὲ μάλιστα τῶν 15 οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι, πλείστικας ἂν πτάρνυντο εἰκότως, ἐλάχις οἱ μυκτῆρες, ὥς τὸ θερμανθέν ὑγρὸν ταχύναι δύναται πνεῦμα γενόμενον· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις διακός καταψύχεται πότερον.
- Διὰ τί οἱ μὲν ἀπὸ μέσων νυκτῶν ἄχρι μέσης ἢ 20 οὐκ ἀγαθοὶ πταρμοί, οἱ δὲ ἀπὸ μέσης ἡμέρας ἄχρι νυκτῶν; ἢ ὅτι ὁ μὲν πταρμὸς μᾶλλον δοκεῖ ἐπισχεῖν ἀρχομένους καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ; διὸ ὅταν μέλλωσιν ἀρχῇ συμβῆναι, μάλιστα ἀποτρεπέμεθα τῷ πράττειν. ἢ μὴ ἡὺς καὶ τὸ ἀπὸ μέσων νυκτῶν οἷον ἀρχή τις· διὸ εὐλ 25 μεθα πτάρειν, μὴ κωλύσωμεν ὠρμημένον. πρὸς δεξιὰ καὶ ἐπὶ μέσας νύκτας οἷον τελευτή τις καὶ ἐναντίος ὡς ἐν τῷ ἐναντίῳ ταῦτον αἰρετέον.
- Διὰ τί οἱ πρεσβύτεροι χαλεπῶς πτάρνυνται; πότε πόροι συμπεπτώκασι δι' ὧν τὸ πνεῦμα; ἢ ὅτι αἶμα ἄνω ἐκείτι δυνάμενοι ῥαδίως, εἴτα βιά ἀφίᾳσι κάτω;
- Διὰ τί ἐάν τις ἀπνευστιάξῃ, ἢ λύγξ παύεται; ἢ ἢ μὲν ὑπὸ καταψύξεως γίνεται (διὸ καὶ οἱ φοβόμενοι οἱ ῥιγῶντες λύζουσιν), κατεχόμενον δὲ τὸ πνεῦμα ἐκθερμὸν τὸν ἐντὸς τόπον;
- Διὰ τί οἱ κωφοὶ ἐκ τῶν μυκτήρων διαλέγονται εἰς τὸ πολὺ; ἢ ὅτι ὁ πνεύμων ἐστὶ τέτοις πεπονηκός; τῆτο ἐστὶν ἡ κωφότης, πλήρωσις τῷ τόπῳ τῷ πνευμονοειδῷ. ὁ ῥαδίως ἢ φωνὴ φέρεται, ἀλλ' ὥσπερ τὸ πνεῦμα τῶν ζιζώντων ἢ ἀσθμαινόντων δι' ἀδυναμίαν ἀθρόον, ἔτως ὁ 30 ἢ φωνή. βιάζεται οὖν καὶ διὰ τῶν μυκτήρων. βιά

1. πταρμὴ ε. || 2. ὅτι om F^a. || 3. ὅτι F^aε. || 4. τοὺς F^a. || 15. συσᾶν F^a. || 21. μὲν om ε. || 30. δὲ F^a.

2. πέττει X^a. || 8. τί ὁ ἄνθρωπος μᾶλλον πτάρνυται τῶν ἄλλων ζώων γ. || 11. τῶν ἄλλων ζώων γ. || 12. γὰρ οἱ λεπτοπόροι γ οὖν om γ. || 15. ἔχοντες γ. || 20. εἰς γ. || 21. δύνασθαι γ. || 20. μέν F^aε. || 23. οὐ] οὖν καὶ ἡὺς X^aF^aε. || 31. λύγξ 32. ἢ μὲν om F^a. || 33. δὲ] καὶ ε. || 37. κωφότης X^a. || 39. ἐκείνους X^aF^a.

δὲ τῇ τρέφει ποιεῖ τὸν ἥχον. ἔστι γὰρ ἡ διὰ τῶν ῥινῶν διά-
λακτος γινομένη, ὅταν τὸ ἄνω τῆς ῥινὸς εἰς τὸν οὐρανόν, ἢ
συντέτρηται, κοῖλον γένηται· ὥσπερ κώδων γὰρ ὑπὸ πηχέϊ τῷ
κάτωθεν ζενῦ ὄντος.

Διὰ τί μόνον ὁ πταρμός ἡμῶν καθεύδουσιν οὐ γίνεται, 5
ἀλλ' ὡς εἰπεῖν ἅπαντα ἐγρηγοροῖσιν; ἢ ὅτι ὁ μὲν πταρμός
γίνεται καὶ ὑπὸ θερμῷ τινὸς κινήσαντος τὸν τόπον τῆτον ἀφ'
ἑ γίνεται· διδὲ καὶ ἀνακλύπτωμεν πρὸς τὸν ἥλιον, ὅταν βου-
λώμεθα πτάρειν· ὅτι καθευδόντων ἡμῶν ἀντιπερίσταται τὸ
θερμὸν ἐντός. διὸ καὶ γίνεται τὰ κάτω θερμὰ τῶν καθευ- 10
δόντων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ πολὺ αἰτίον ἐστὶ τῷ ἐξονειρώττειν
ἡμᾶς. εἰκότως ἔν οὐ πταρνύμεθα· ἀπαλλαγέντος γὰρ τοῦ
θερμοῦ τοῦ ἐκ τῆς κεφαλῆς, ὃ κινεῖν πέφυκε τὸ ἐνταῦθα
ὕγρὸν, ἔξαιρεκμένον γίνεται ὁ πταρμός, καὶ τὸ συμβαῖνον
παῖδος εἰκὸς μὴ γίνεσθαι. ἀποφοφῶσι δὲ μᾶλλον ἢ πτάρ- 15
νυνται, καὶ ἐρεύγονται καθεύδοντες ἢ ἐγρηγοροῦτες, ὅτι ἐκ-
θερμαινομένον τῷ περὶ τὴν κοιλίαν τόπῳ ἐν τοῖς ὕπνοις μᾶλ-
λον ἐκπνευματῶσθαι συμβαίνει τὰ περὶ αὐτὴν ὑγρά, πνευ-
ματῶμενα δὲ εἰς τὰς ἐγγίς τῶν φέρεσθαι. ἐνταῦθα γὰρ
καὶ συναπκθεῖται ὑπὸ τῷ ἐν τῷ ὕπνῳ γινομένῳ πνεύματι. 20
καθεκτικώτερος γὰρ ἐστὶν ἢ προεκτικώτερος ὁ καθεύδων τοῦ
πνεύματος, διὸ καὶ συσέλλει τὸ θερμὸν ἐντός. ὁ δὲ κατέ-
χων τὸ πνεῦμα ὡθεῖ κάτω αὐτό· παρὰ φύσιν γὰρ ἐστὶ τῷ
πνεύματι ἢ κάτω φορά, διὸ καὶ χαλεπὸν ἐστὶ κατέχειν τὸ
πνεῦμα. τὸ δ' αὐτὸ αἴτιον καὶ τοῦ καθεύδειν ἡμῶν ἐστίν. 25
ἔστι γὰρ τῆς ἐγρηγορήσεως κινήσεως, ταύτης δ' ἐν τοῖς αἰσθη-
τηρίοις ἡμῶν γινομένης μάλιστα ἐν τῷ ἐγρηγορεῖν ἡμᾶς,
ὅλον ὡς καὶ ἡρεμνόντων ἡμῶν καθεύδοιμεν ἄν. ἐπεὶ δὲ τὸ
μὲν πῦρ κινήτικόν ἐστι τῶν ἐν ἡμῶν μορίων, τοῦτο δ' ἐν τῷ
ὕπνῳ ἐντός περιέσται, λιπὸν τὸν περὶ τὴν κεφαλὴν τόπον 30
οὐ ἐστὶ τὸ αἰσθητήριον, ἡρεμοῖ ἂν μάλιστα ἡμῶν τότε τὰ
αἰσθητήρια· ὃ εἴη ἂν αἴτιον τῷ καθεύδειν.

Διὰ τί πτάραντες καὶ ἔρησαντες φρίττουσιν; ἢ ὅτι κε- 6
νῶνται αἱ φλέβες ἀμφοτέροις τούτοις τοῦ πρότερον ἐνυπάρ-
χοντος αἵματος θερμῷ, κενωθέντων δὲ ἄλλος ἀπὸ ἔξωθεν εἰσέρ- 35
χεται ψυχρότερος τῷ προϋπάρχοντος ἐν ταῖς φλεβῶν· τοῦ-
τος δ' εἰσιὼν ποιεῖ φρίττειν.

Διὰ τί τοὺς λυγμοὺς οἱ πταρμοὶ παύουσιν; ἢ ὅτι ὁ 7
πταρμός ἐχ' ὥσπερ οἱ ἐρυγμοὶ ἀπὸ τῆς τὰ στήτα δεχομένης
κοιλίας· ἐστὶν ἄλλ' ἀπὸ τῷ πνεύματος, συμβαίνει δὲ μάλιστα 40

ἀπὸ καταψύξεως ἐκ ῥίγης καὶ λύπης καὶ φαρμακείας τῆς
ἄνω μάλιστα γίνεσθαι. θερμὸς γὰρ ὢν φύσει ὁ τόπος, ὅταν
καταψυχθῇ, ἔξ προσίεται τὸ πνεῦμα πᾶν, ἀλλ' ὥσπερ πομ-
φύλῳ ποιεῖ· διὸ καὶ τὸ πνεῦμα κατασχοῦσι παύεται
(ἐκθερμαίνεται γὰρ ὁ τόπος), καὶ τὸ ὄζος, θερμαντικὸν ὄν,
προσφερόμενον. τοῦ δὲ θερμῷ συμβαίνοντος ἀπὸ θερμασίας
καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ, τῶν ἄνω τόπων εἰς τὸν πνεῦμονα συντε-
τρημένων, θερμῷ τῷ πνεύμονος ὄντος, ἢ τε πρὸ τῷ πταρμοῦ
κατοχῇ καὶ ἢ ἄνωθεν κατάκρυσις λύει τὸ πάθος.

Διὰ τί οἱ οὐλότριχες, καὶ οἱ ἐπέσραπται τὸ τρίχιον, 18
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σιμότεροι; ἢ εἴπερ ἡ ἑλότης ἐν παχύτῃ,
ἢ δὲ παχύτῃ μετὰ σκληρότητος, σκληρὸν δ' ὄν τὸ αἷμα
θερμὸν, ἢ δὲ θερμότης οὐ ποιεῖ περίττωσιν, τὸ δὲ ὀστοῦν ἐκ
περιττώματος, ὃ δὲ χόνδρος ὀστοῦν, εὐλόγως ἂν ἐκλειψίς
εἴη τῷ μορίῳ; σημεῖον δὲ τὸ τὰ παιδίᾳ πάντα εἶναι σιμά.

ΑΔ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝ ΑΥΤῳ

Διὰ τί οἱ μανὲς ἔχοντες τὰς ὀδόντας οὐ μακρόβιοι; ἢ
ὅτι τὰ μακρόβια πλεῖς ἔχουσιν, οἷον τὰ ἄρσενά τῶν θηλειῶν,
ἄνδρες γυναικῶν, πρόβατα προβάτων. οἱ οὖν ἀραιώδοντες
ὥσπερ ἂν ἐλάττονας ἔχουσιν ὀδόντας ἐόκασιν.

Διὰ τί οἱ ὀδόντες ἰσχυρότεροι τῶν σαρκῶν ὄντες ὁμῶς 2
τῷ ψυχρῷ αἰσθάνονται μᾶλλον; ἢ ὅτι ἐπὶ τὰς πόρους προ-
πεφύκασιν, ἐν οἷς ὀλίγον ὄν τὸ θερμὸν ταχὺ ὑπὸ τῷ ψυχρῷ
κρατῶμενον ποιεῖ τὴν ἀλγηδόνα;

Διὰ τί τοῦ ψυχροῦ μᾶλλον αἰσθάνονται οἱ ὀδόντες ἢ 3
τῷ θερμῷ, ἢ δὲ σὰρξ τὴν ἀντίον; πότερον ὅτι ἡ μὲν σὰρξ τῷ
μέσῳ καὶ εὐκρατος, οἱ δὲ ὀδόντες ψυχροί, ὥς τῷ ἐναντίου
μᾶλλον αἰσθητικοί; ἢ διότι λεπτῶν πόρων εἰσὶν, ἐν οἷς μι-
κρὸν τὸ θερμὸν, ὥς ταχὺ πάσχειν ὑπὸ τῷ ἐναντίῳ; ἢ δὲ
σὰρξ θερμὸν, ὥς ἐδὲν πάσχει ὑπὸ τῷ ψυχρῷ, τῷ δὲ θερ-
μοῦ ταχὺ αἰσθάνεται· ὥσπερ γὰρ πῦρ ἐπὶ πυρὶ γίνεται.

Διὰ τί ἡ γλῶττα σημαντικὸν πολλῶν; καὶ γὰρ τῶν 4
πυρετῶν ἐν τοῖς ἐξέσι νοσήμασι, καὶ ἐὰν χάλαζαι ἐνῶσιν·
καὶ τῶν ποικίλων προβάτων ποικίλαι. ἢ ὅτι ὑγρότητος δεκτι-
κόν, καὶ ἐπὶ τῷ πνεύμονι ἐπίκειται, ἢ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τῶν πυρε-
τῶν. πολυχρόα δὲ πάντα διὰ τὴν πολυχρόειαν τῶν ὑγρῶν·
βάπτεται δὲ πρῶτον δι' οὐ πρῶτον ἡθεῖται· ἢ δὲ γλῶττα
τοῦτον. αἱ τε χάλαζαι διὰ τὸ σομφὴν εἶναι συλλέγονται·
ἔστι γὰρ ἡ χάλαζα οἶον ἰονθος ἀπεκτος ἐν τοῖς ἐντός.

2. οὐραίσκος X^e. || 11. τὸ alterum om X^e. || 14. ἐξαερμένον codices. || 20. συναβείται X^e. || 21. προσεκτικώτερος F^gtm. || 25. αὐτὸ δ' X^e. || 30. αἰτίον F^e. || 34. προτέρη codices. || 39. περ om ε. || 40. εἰσὶν X^eF^e.

3. πομπύλῳ F^e. || 10. οὐλότριχοι X^e. || 14. δὲ om ε. || 20. ἀραιὸι ὀδόντες codices. || 21. ἔχουσιν X^eu. || 23. πεφύκασιν u. || 31. θερμὴ F^e. || 33. αἱ γλῶτται F^e. || 34. ἐ] καὶ ἐν u, καὶ γὰρ X^eF^e. || 36. πνεύμοι om u. || 37] ἔν u. || 40. ὄντος X^eF^e.

- 5 Διὰ τί ἡ γλῶττα γλυκεῖα μὲν οὐ γίνεται, πικρὰ δὲ καὶ ἀλμυρὰ καὶ ὀξεῖα; ἢ ὅτι διαφθορὰ ταύτ' ἐστὶ, τῆς δὲ φύσεως ἕκ ἀισθάνεται;
- 6 Διὰ τί ὅσας ἂν χροὰς ἔχῃ τὸ δέρμα, τοσαύτας ἔχει καὶ ἡ γλῶττα; πότερον ὅτι ἐν μέρος ἐστὶν ὥσπερ ἄλλο τι 5 τῶν ἔξωθεν, ἀλλ' ἐντὸς περιέληπται; διὰ δὲ τὸ λεπτόν εἶναι ταύτῃ τὸ δέρμα καὶ ἡ μικρὰ ποικιλία ἐμφαίνεται. ἢ ὅτι, τὸ ὕδωρ ἐστὶν ὃ ποιεῖ μεταβάλλειν τὰς χροὰς; ἡ δὲ γλῶττα μάλιστα πάσχει ὑπὸ τῷ πόματος.
- 7 Διὰ τί ἐκ τῆ σόματος καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν πνέουσιν; 10 φυσιῶσι μὲν γὰρ ψυχρὸν, ἀάζουσι δὲ θερμὸν. σημεῖον δὲ ὅτι θερμαίνει, εἰὰν πλησίον προσάγῃ τις τὴν χεῖρα τοῦ στόματος. ἡ ἀμφοτέρως ὁ ἀὴρ κινούμενος ψυχρὸς· ὁ δὲ φυσῶν κινεῖ τὸν ἀέρα ἕκ ἀθρόως, ἀλλὰ διὰ σενῶ τῷ σόματος· ὀλίγον ὣν ἐκπνέων πολλὸν κινεῖ τὸν θύραθεν, ἐν ᾧ τὸ θερμὸν 15 ὄν τὸ ἐκ τῆ σόματος ἔφαινεται δι' ὀλιγότητα. ὁ δὲ ἀάζων ἀθρόον ἐκπνέει· διὸ θερμὸν. ἔστι γὰρ φυσασμοῦ τῷ διαφέρειν τῇ συσροφῇ· ὁ δ' ἀασμὸς ἀθρόον ἐκπνευσίς.
- 8 Διὰ τί, εἰὰν σφόδρα καὶ ἀθρόον ἐκπνεύσωσιν, ἀδυνατῶσι πάλιν ἐκπνεῦσαι; ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ ἐπὶ τῷ ἀναπνεῦσαι· ἀδυνατῶσι γὰρ δις ἐφεξῆς ποιεῖν αὐτό. ἢ ὅτι τὸ μὲν δῶσις τίς ἐστι, τὸ δὲ συναγωγὴ τόπου· ἂ ἄχρι τίνος ἐστὶ δυνατὰ γίνεσθαι. φανερόν οὖν ὅτι ἐναλλάξ ἀνάγκη ἀμφω γίνεσθαι, καὶ ἀδύνατον δις ἐφεξῆς.
- 9 Διὰ τί ἑτέρως τόπως ὄντος ἢ τὰ σῖτα καὶ τὸ ποτὸν διε- 25 ξέρχεται καὶ ἡ ἀναπνεόμεν, εἰὰν μείζω ψωμὸν καταπίωμεν, πνιγόμεθα; ὅθεν δὴ ἀποκον· ἔστι γὰρ μόνον· εἰὰν τι ἐμπόση εἰς τὸν τόπον τῶτον, ἀλλὰ καὶν ἔτι φραγθῇ, ὥτω μᾶλλον πνιγόμεθα. ταῦτα δὲ παράλληλά ἐστι, καθ' ὃ τε τὰ σῖτα δεχόμεθα καὶ καθ' ὃ ἀναπνεόμεν. ὅταν οὖν ἐμπόση 30 μείζων ψωμός, καὶ ἡ ἀναπνοὴ συμφράττει, ὥστε μὴ εἶναι τῷ πνεύματι ἔξοδον.
- 10 Διὰ τί ὅσοι τὴν διὰ χειρὸς τομὴν ἔχουσι δι' ὅλης, μακροβιώτατοι; ἢ διότι τὰ ἀναθρᾶ βραχύβια καὶ ἀσθενῆ; σημεῖον δὲ τῆς μὲν ἀσθενείας τὰ νέα, τῆς δὲ βραχυβιότητος 35 τὰ ἔνυγρα. δῆλον ἄρα ὅτι τὰ ἡρρωμένα τὴν ἀντίον. τοιαῦτα δὲ, ὣν καὶ τὰ φύσει ἀναθρᾶ μάλιστα ἡρρωταί. τῆς δὲ χειρὸς τὸ ἔσω ἀναθρότατον.
- 11 Διὰ τί ἐν τῷ μακρὸν ἀναπνεῖν ἐλκόντων μὲν εἴσω τὸ

πνεῦμα συμπίπτει ἡ κοιλία, ἐκπνεόντων δὲ πληρῆται; θανὸν δ' ἐστὶ τὴν ἀντίον συμβαίνειν. ἢ ὅτι τῶν μὲν ἀναπνέοντων συμπιεζομένη ταῖς πλευραῖς κάτω, καθάπερ αἱ φὶ προσοργεῖν φαίνεται;

Διὰ τί ἀναπνεόμεν; ἢ καθάπερ τὸ ὑγρὸν εἰς πη διαλύεται, ὥτω καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὸ πῦρ; τὰ τῆς φύ- 5 ὦν θερμὸν ὅταν τὸ πολὺ τῷ πνεύματος πῦρ περὶ τὸν ὄφθαλμον ἐμποιεῖ, τοῖς δὲ πόροις καὶ ὄγκον· διόπερ ἔξωθεν τὸ πῦρ μετὰ τῷ πνεύματος. ὅταν δὲ ἐξέλθῃ τὸ πνεῦμα τὸ πῦρ, συμπιπτόντων τῶν πόρων καὶ καταψυχόμενων γηδόνες γίνονται· ἔλκομεν ὦν τὸ πνεῦμα πάλιν. εἴτε ζαντες τοῦ σώματος τὰς πόρους καὶ βοηθήσαντες, πάλιν 10 νεται τὸ πῦρ, καὶ πάλιν ἀλγόντες ἐκτέμπομεν, καὶ δι- λυς τῶτο πράττομεν, καθάπερ καὶ σκαρδαμύσσομεν· τὸ καταψύχεσθαι τὸ περὶ τὸν ὄφθαλμόν σῶμα καὶ ἐ- νεσθαι. καὶ βαδίζομεν ὦν προσέχοντες τῇ βαδίσει τὸν κυβερνωμένης δὲ τῆς διανοίας αὐτοῖς.... τοῦτον οὖν τρόπον καὶ τὰ περὶ τὴν ἀναπνοὴν ποιοῦμεν· μηχανή γὰρ τὸν ἀέρα ἔλκειν ἀναπνεόμεν, καὶ πάλιν ἔλκομεν.

ΑΕ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΤΑ ΤΗΟ ΤΗΝ ΑΦΗΝ.

Διὰ τί μᾶλλον φρίττομεν ἑτέρω θυγόντος πως ἢ ἐ- 5 ἡμῶν; ἢ ὅτι αἰσθητικώτερος ἡ ἀφή τοῦ ἀλλοτρίου ἢ ἡ οἰκείου; τὸ γὰρ συμφυὲς ἀναίσθητον. καὶ φοβερότερον λάθρα καὶ ἔξαπινάως γινόμενον, ὁ δὲ φόβος κατὰ τὴν ἡ δὲ ἀλλοτρία ἀφή πρὸς τὴν οἰκείαν ἀμφω ταῦτα ἔ- 10 καὶ ὅλως δὲ παθητικὸν ἔκαστον πέφυκεν ἢ μᾶλλον ἢ μ' ὑπ' ἄλλου ἢ ὑφ' αὐτοῦ, οἷον καὶ ἐπὶ τοῦ γαργαλίζου συμβαίνει.

Διὰ τί γαργαλίζονται τὰς μασχάλας καὶ τὰ ἐ- 5 τῶν ποδῶν; ἢ διὰ τὴν λεπτότητα τοῦ δέρματος; καὶ ἀσυνήθης ἡ ἀφή, οἷον τέτων καὶ τῷ ὡτός;

Διὰ τί φρίττουσιν ἕκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πάντες; ἢ ὅτι ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πάντες ἡδόμεθα, ὥσπερ οὐδὲ λυγόμεθα τοῖς αὐτοῖς πάντες; ὁμοίως δὲ ἔφρίττομεν ἐπὶ τοῖς αὐ- 10 ἔστι γὰρ ἡ αὐτὴ κατὰ ψυχῆς τις. διὸ οἱ μὲν τῷ ἱματίῳ δὲ μένῃ φρίττουσιν, οἱ δὲ πρίονος ἀκονομένης ἢ ἐλκομένης, κισθήρεως τεμνομένης, οἱ δὲ ὄνῃ λίθον αἰλῶντος.

Διὰ τί τῷ μὲν θερμῷ ὄντος θερμῷ, τῷ δὲ χαμῶντος

12. προσάγῃ τις τοῦ στόματος τὴν χεῖρα. ἀμφοτέρως F^o. || 15. πολὺ codices. || τὸ X^ol. || 22. τίς om F^o. || 2 om X^oY^o. 26. ἢ om F^o. || ζῶμεν et 31. ζῶμεν u. || 27. τις X^oF^ou. || 31. ἀναπνεομένη F^o. 3. συμπιεζομένη X^ou. || 4. προσοργεῖν F^o. || 6. καὶ om F^o. || 12. πνεύματος X^oF^o. || βοηθῶντες X^oF^ou. || 15. τυρ u. | προσήκοντες X^ou. || 27. μόνον ἐστὶν ὑπ' F^o. || 28. ὑφ' om X^oF^ou. || 33. ὅ] ὅτ' codices. || 35. δὲ X^ou. || φρ. ἂν ἐπὶ X^oF^o. | ἢ ἐλκομένης om u. || 38. κισθήρεως X^ou.

τὰ σώματα θηγγανόντων ψυχινότερά ἐστι τῷ θέρει ἢ
 ἡμῶνος; πότερον ὅτι ὁ ἰδρώς καὶ ἡ ἰδίσις καταψύχει
 ὄματα, τοῦτο δ' ἐν μὲν τῷ θέρει γίνεται, ἐν δὲ τῷ
 ἡνι ἔ. ἢ ὅτι ἀντιπερίσονται ἐναντίως τὸ ψυχρὸν καὶ
 μὲν τῇ ὥρᾳ, καὶ ἔγω φεύγει ἐν τῷ θέρει, διὸ καὶ
 ἀνίσχιν· ἐν δὲ τῷ χειμῶνι ἀποσέγει τὸ ψῦχος καὶ
 ἔσι τὸ σῶμα ὥσπερ ἡ γῆ;

Διὰ τί φρίττουσιν αἱ τρίχες ἐν τῷ δέρματι; ἢ ὅταν
 ὠσι τὸ δέρμα, εἰκότως ἐξανέστησαν; συσπῶσι δὲ καὶ
 ἰγῶς καὶ ὑπ' ἄλλων παθῶν.

Διὰ τί αὐτὸς αὐτὸν οὐθεὶς γαργαλίζει; ἢ ὅτι καὶ
 ἄλλῃ ἤττον, εἰάν προαίσθηται, μᾶλλον δ', ἂν μὴ ὀρᾷ;
 ἤκιστα γαργαλισθήσεται, ὅταν μὴ λανθάνῃ τὸ πά-
 ρ. ἔσι δὲ ὁ γέλως παρακοπή τις καὶ ἀπάτη. διὸ καὶ
 ἴμενοι εἰς τὰς φρένας γελῶσιν· οὐ γὰρ ὁ τυχὼν τό-
 ριν ᾧ γελῶσιν. τὸ δὲ λαθραῖον ἀπατητικόν. διὰ τοῦτο
 γίνεται ὁ γέλως καὶ ἔ γίνεται ὑπ' αὐτῆς.

Διὰ τί ποτε τὰ χεῖλη μάλιστα γαργαλιζόμεθα; ἢ
 δεῖ τὸ γαργαλιζόμενον μὴ πρόσω τῷ αἰσθητικῷ εἶναι;
 ἔ τὰ χεῖλη περὶ τὸν τόπον τοῦτον μάλιστα. διὰ τοῦτο
 γαργαλιζέται τὰ χεῖλη τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν τόπων,
 ἢ εὐσάρκα. εὐκίνητότατα ἔν μάλιστα ἐσιν.

Διὰ τί, εἰάν τις τὸν περὶ τὰς μασχάλας τόπον κνήσῃ,
 ὦσιν, εἰάν δὲ τινα ἄλλον, οὐ; ἢ διὰ τί πτερῶ τὰς
 κνήσαντες πτάρνυνται; ἢ τόποι εἰσὶ τῶν φλεβίων,
 ἀταψυχομένων ἢ τούναντίον πασχόντων ὑγραίνονται;
 πνεῦμα ἐκ τῆ ὑγρῆ διαλύεται; ὥσπερ εἰάν τὰς ἐπὶ
 τραχήλῃ πιθήσῃ τις φλέβας, καθεύδουσιν. ἢ μὲν ἡδονὴ
 ὡς ἐσιν· τοῦτο δὲ, ὅταν πλέον τὸ πνεῦμα ἐγγέ-
 , ἀθρόον ἔξω ἀφίμεν. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ πταρμῶ
 πτερῶ διαθερμάναντες καὶ κινήσαντες διελύσαμεν εἰς
 κα· πλέονος δὲ γενομένην ἐξεώσαμεν.

Διὰ τί μετὰ τὰ σιτία φρίττομεν πολλάκις; ἢ ὅτι
 οὐκ εἰσπορευόμενα ἀπὸ πρώτης κρατεῖ μᾶλλον τῷ φυ-
 θερμῷ ἢ κρατεῖται;

Διὰ τί τὸ περιηγόμενον ἐναλλάξ τοῖς δακτύλοις δύο
 ἴται; ἢ διότι δυσὶν αἰσθητηρίοις ἀπτόμεθα; τοῖς γὰρ
 τῶν δακτύλων, κατὰ φύσιν ἔχοντες τὴν χεῖρα, ἀμ-
 νοῖς ἔ δυνατόν εἰπεῖν.

ΑΖ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΠΟΝ.

Διὰ τί τοῦ προσώπου τὰς εἰκόνας ποῖονται; πότερον
 ὅτι τὸτο δηλοῖ ποιοῖ τινες; ἢ ὅτι μάλιστα γινώσκεται;

Διὰ τί τὸ πρόσωπον ἰδίσι μάλιστα, ἀσαρκότατον ἔν; 2
 ἢ διότι εὐδρωτα μὲν ὅσα ὑφυγρα καὶ ἀραιά, ἢ δὲ κε-
 φαλῇ τοιαύτῃ; ὑγρότητα γὰρ οἰκείαν ἔχει πλείσσην. δη-
 λῶσι δ' αἱ φλέβες τείνεται ἐντεῦθεν, καὶ οἱ κατάρροι γι-
 νόμενοι ἐξ αὐτῆς, καὶ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρός, καὶ οἱ πόροι
 πολλοί· σημεῖον δ' αἱ τρίχες, ὅτι πολλοὶ πόροι εἰσὶ πε-
 10 ραίνοντες ἔξω. οὐκ οὖν ἐκ τῶν κάτω ὁ ἰδρώς, ἀλλ' ἐκ τῆς
 κεφαλῆς γίνεται. διὸ ἰδίσι καὶ πρῶτον μάλιστα τὸ μέ-
 τωπον· ὑπόκειται γὰρ τὸ πρῶτον. τὸ δ' ὑγρὸν κάτω ρεῖ,
 ἀλλ' ἐκ ἄνω.

Διὰ τί ἐν τῷ προσώπῳ μάλιστα οἱ ἰονθοί; ἢ διότι 3
 15 μακρὸς ὁ τόπος καὶ ὑγρότητα ἔχει; σημεῖον δὲ ἢ τε τῶν
 τριχῶν ἔκφυσις καὶ ἡ τῶν αἰσθήσεων δύναμις· ὁ δὲ ἰον-
 θος ὥσπερ ἐξάνθημα ὑγρότητός τινος ἀπέπτε.

ΑΖ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΟΛΟΝ ΤΟ ΣΩΜΑ.

Διὰ τί αἰεὶ τοῦ σώματος ρέοντος, καὶ τῆς ἀπορροῆς
 γινομένης ἐκ τῶν περιττωμάτων, οὐ κουφίζεται τὸ σῶμα,
 εἰάν μὴ ἰδίῃ; ἢ διότι ἐλάττων ἢ ἔκκρισις γίνεται; ὅταν
 γὰρ ἐξ ὑγροῦ μεταβάλλῃ εἰς ἀέρα, πλέον γίνεται ἐξ
 ἐλάττονος· τὸ γὰρ διακρινόμενον πλέον, ὥστε ἐν πλείονι
 25 χρόνῳ ἢ ἔκκρισις.

Διὰ τί δὲ τοῦτο; ἢ διότι δι' ἐλαττόνων πόρων ἢ ἐξο- 2
 δός ἐστιν; τὸ γὰρ γλίσχρον καὶ τὸ κολλῶδες μετὰ μὲν
 τῆ ὑγρῆ ἐκκρίνεται διὰ τὴν κατάρρεσιν, μετὰ δὲ τῆ πνεύ-
 ματος ἀδυνατεῖ. μάλιστα δὲ τὸτ' ἐστὶ τὸ λυπνόν. διὸ καὶ
 30 οἱ ἔμετοι τῶν ἰδρώτων κουφίζουσι μᾶλλον, ὅτι συνεξάγουσι
 τοῦτο, ἅτε παχύτεροι καὶ σωματωδέστεροι ὄντες. ἢ καὶ ὅτι
 τῇ μὲν σαρκὶ πόρρω ἔτος ὁ τόπος, ἐν ᾧ τὸ γλίσχρον καὶ
 κολλῶδες, ὥς ἐργον μεταστῆσαι, τῇ δὲ κοιλίᾳ ἐγγύς; ἢ
 γὰρ ἐν ταύτῃ γίνεται ἢ πλησίον· διὸ καὶ δυσεξάγωγος
 35 ἄλλως.

Διὰ τί αἱ τρίφεις σαρκῶσιν; ἢ ὅτι αὐξητικώτατον 3
 τῶν ἐν τῷ σώματι τὸ θερμόν ἐστιν; τῷ μὲν γὰρ ἐνυπάρ-
 χοντος μείζους οἱ ὄγκοι γίνονται διὰ τὸ αἰεὶ αὐτὸ ἐν κινή-
 σει εἶναι καὶ εἰς τὸ ἄνω φέρεσθαι καὶ πνευματῶν τὰ ἐν

1. ψυχινότερά F. || 2. ἰδίσις X°F. u. || 4. ἀντιπερίσονται X°. || 11. ἤττον καὶ ὑπ' ἄλλῃ X. u. || 19. δεῖ om ε. || πρὶν τοῦ
 °, ὡς πρὶν τοῦ margo X°, προσώπῳ u et pr X°F. u. || 20. τοῦτον — 21. τόπων om u. || 22. ἔ F°. || 23. κνήσῃ et κνήσαν-
 ylburius: codices κνήσῃ et κνήσαντες. || 24. πτερῶ τὰς ρ. κν. om X°F. u. || 26. ὑγραίνεται F°. || 30. ἀφίμεν F°. || 31.
 τομεν X°F. u. || 32. πλέον X. u.

2. πρότερον u. || 4. εὐσαρκώτατον X°. || 7. κατάρροι et 14. ὄνθοι et 16. ὄνθος X°F. u. || 17. ἀπέπτε] ἐκ ἀπέπτετον X°F. u. || 22. ἐλάττων X°
 23. μεταβάλλῃ F°. || 26. δι' et ἢ om X. u. || 32. καὶ καὶ τὸ F°. || 34. γὰρ ἂν ἐν X. u. || 37. τῇ τὸ X°. || 39. πνευματῶν X. u.

ἡμῖν ὑγρά, ὃ ἐν τῇ τρέψει γίνεται· ἐκλείποντος δὲ φθίνει καὶ ἐλαττῶνται τὸ σῶμα. ἢ ὅτι ὀγκότερα τῆς τροφῆς γίνεται ἡ σὰρξ διὰ τὴν θερμασίαν; ἅπαν γὰρ τὸ θερμὸν ἐπισπαστικὸν τῷ ὑγρῷ ἐστίν, ἢ δ' εἰς τὴν σάρκα διαδιδόμενη τροφή ὑγρά ἐστὶ, καὶ ἐπιδέχεται τὴν τροφήν μᾶλλον διὰ τὴν ἀραιώσιν· ἀραιότερα γὰρ γινόμενη μᾶλλον δύναται δέχεσθαι ὥσπερ σπογγία. ἢ δὲ τρέφεις εὐπνυν καὶ ἀραιὰν ποιεῖ τὴν σάρκα, καὶ κωλύει συσφάσεις γίνεσθαι κατὰ τὸ σῶμα. τούτου δὲ μὴ ὄντος οὐδὲ συντήξεις γίνονται· αἱ γὰρ ἀτροφίαι καὶ αἱ συντήξεις ἐκ τῶν ἀθροισθέντων εἰσίν. 10 εὐπνύστερα δὲ καὶ ἀραιότερα καὶ ὁμαλότερα γινόμενα εἰκὸς μᾶλλον ὀγκῶσθαι. τῆς τε γὰρ τροφῆς δεκτικώτερα καὶ τῶν ἐκκρίσεων προεκτικώτερα γίνεται, ὅτι ἔδει πυκνῶν τὴν σάρκα πρὸς ὑγίειαν, ἀλλ' ἀραιῶν· ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιεινὴ ἐστὶ καὶ τόπος εὐπνυν (διὸ καὶ ἡ θάλαττα ὑγιεινὴ), 15 ἔτω καὶ σῶμα τὸ εὐπνυν μᾶλλον ὑγιεινὸν ἐστὶ τοῦ ἐναντίως ἔχοντος. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μηδέν, ἢ τότε ὡς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι· καὶ δεῖ οὕτως ἔχειν τὸ σῶμα ὥστε λαμβάνον εὐθὺς ἐκκρίνειν τὴν περίττωσιν, καὶ εἶναι ἐν κινήσει αἰεὶ καὶ μηδέποτε ἡρεμεῖν. τὸ μὲν γὰρ μένον σή- 20 πεται, ὥσπερ καὶ ὕδωρ τὸ μὴ κινούμενον· σηπόμενον δὲ νόσον ποιεῖ· τὸ δὲ ἐκκρινόμενον πρὸ τῆς διαφθορῆς χωρίζεται. τοῦτο οὖν πυκνωμένης μὲν τῆς σαρκὸς ἔ γίνεται (ὥσπερ γὰρ ἐμφράττονται οἱ πόροι), ἀραιωμένης δὲ συμβαίνει. διὸ καὶ ἔδει ἐν τῷ ἡλίῳ γυμνὸν βαδίζειν (συνί- 25 ζεται γὰρ ἡ σὰρξ καὶ κομιδῇ ἀποσαρκῶνται· τὸ μὲν γὰρ ἐντὸς ὑγρὸν διαμένει, τὸ δ' ἐπιπολῆς ἀπαλλάττεται ἐξατμιζόμενον, ὥσπερ καὶ τὰ κρέα τὰ ἐπὶ τῶν ἐφθῶν μᾶλλον τὰ ἐντὸς ὑγρά ἐστίν) οὐδὲ τὰ στήθη γυμνά ἔχοντα βαδίζειν ἐν ἡλίῳ (ἀπὸ γὰρ τῶν ἄριστα ὠκεοδομημένων τῷ 30 σώματος ὁ ἥλιος φέρει, ὃ ἥκιστα δεῖται ἀφαιρέσεως), ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐντὸς ξηραντέον. ἐκεῖθεν μὲν ἔν δια τὸ πόρρω εἶναι, εἰ μὴ μετὰ πόνη, ἐκ ἔστιν ἰδρώτα ἄγειν· ἀπὸ τούτων δὲ διὰ τὸ πρόχειρα εἶναι ῥάδιον ἀναλῶσαι τὸ ὑγρὸν.

4 Διὰ τί ψυχθέντες ἀπὸ τῆς αὐτῆς θερμασίας καὶ 35 μετὰ μᾶλλον καὶ ἀλγοῦμεν; πότερον διὰ τὴν πυκνότητα στέγει ἡ σὰρξ τὸ προσπίπτον θερμὸν; διὸ μόλιβδος ἐρίου θερμότερος. ἢ βίαιος γίνεται τοῦ θερμοῦ ἡ δίοδος διὰ τὸ πεπηγέναι ὑπὸ ψυχρῷ τὸ σῶμα;

Διὰ τί αἱ ξηροτριβίαι σφραγίσαν τὴν σάρκα παρασκευάζουσιν; ἢ ὅτι διὰ τὴν τρέψιν τῆς θερμασίας ἐπιγνοῦν τὸ ὑγρὸν καταναλίσκεται. πρὸς δὲ τούτοις ἡ σὰρξ τὴν μὲν πυκνῶνται· ἅπαντα δὲ ὅσα πλείονος τρέφειν τυγνύει πυκνῶνται καὶ σφραγίσαν γίνεται. θεωρήσαντες δὲ τὸ τοιοῦτον ἐπὶ πολλῶν· τὸ γὰρ σταῖς ἢ πηλὸς ἢ ἄλλο τι τοιούτων, εἰ μὲν ὕδωρ ἐπιχέας ἑλκεος, ὑγρά καὶ κλυδὶ διαμένει, εἰ μὴ πλείω τρέψιν προσάγῃς, πυκνῶνται τε σφραγίσαν ταχέως καὶ γλίσχρα γίνεται.

Διὰ τί αἱ τρέψεις μᾶλλον σαρκῶσι τῶν δρόμων ὅτι οἱ μὲν δρόμοι περιψύχουσι τὴν σάρκα καὶ ἔδει τροφῆς παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν συσσεύεται καὶ τὰ δ' ἐπὶ πολλῷ τῷ φυσικῷ θερμῷ ἐπιτελουμένην παρὰ λεπτονόμην εἰς πνεῦμα διακρίνεται; ἢ δὲ παλάμη τρέψει τὴν σάρκα ἀραιὰν καὶ δεκτικὴν αὐτῆς παρασκευάζει. καὶ ἡ ἔξωθεν δὲ ἀφή ἐναντιωμένη διὰ τῆς πλῆθους τῇ φορᾷ αὐτὸν συνέχει μᾶλλον, καὶ ἀνάκλασιν τῆς ἐκὸς ποιεῖται.

ΑΗ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΣΧΟΑΝ.

Διὰ τί τὸν μὲν κηρὸν καὶ τέλειον λευκαίνει ἡ σὰρξ καὶ τὴν δὲ σάρκα μελαίνει; ἢ ὅτι τὰ μὲν λευκαίνει ἀπὸ τοῦ ὕδωρ (φύσει γὰρ τὸ ὑγρὸν μέλαν διὰ τὴν μίξιν γεώδους ὕδατος), τὴν δὲ σάρκα ἐπικαίνει;

Διὰ τί οἱ ἀλιεῖς καὶ πορφυρεῖς καὶ ἀπλῶς ἐν θάλατταν ἐργαζόμενοι πυρροὶ εἰσιν; πότερον ὅτι ἡ θάλασσα θερμὴ καὶ αὐχμώδης ἐστὶ διὰ τὴν ἄλμην; τὸ δὲ τοιοῦτον πυρρὰς ποιεῖ τὰς τρίχας, καθάπερ ἢ τε κανία καὶ τὴν σενικόν. ἢ τὰ μὲν ἐκτὸς γίνονται θερμότεροι, τὰ δ' ἐν περιψύχονται διὰ τὸ βρεχομένον αὐτῶν αἰεὶ ξηραίνεσθαι ὑπὸ τῷ ἡλίῳ τὰ περίεξ; τότε δὲ τὸ τοιοῦτον πασχόντων αἱ τρίχαι ξηραίνονται λεπτύνονται καὶ πυρρῶνται. καὶ τὰ δὲ οἱ πρὸς ἄρκτον πυρρότριχες καὶ λεπτότριχες εἰσιν.

Διὰ τί οἱ μὲν ἐν ἱματίῳ δρόμοι καὶ ἡ τῷ ἐλαίῳ ἱματίῳ χρίσις εὐχρως ποιεῖ, οἱ δὲ γυμνοὶ δρόμοι ἀχρῶς ἢ ὅτι ἡ μὲν εὐπνοία εὐχροίαν ποιεῖ, ἢ δὲ κατάπνιξις ναντίον. διὰ δὲ τὸ συνθερμαινόμενον τὸ ἐπιπολῆς ὑπὸ μὴ διαψύχεσθαι ἀχροίαν ποιεῖ. ἀμφω δὲ ταῦτον τὸ ἢ ἐν τῷ ἱματίῳ ἰδίσις καὶ ἢ εἰς τὸ ἱμάτιον ἀλεψίς:

13. καὶ om X^u. || προεκτικώτερα X^uY^u. || 16. τὸ om X^u. || 17. τὸ X^u. || 18. τὸ σῶμα om u. || 24. γὰρ] καὶ || 28. κρέατα ἐπὶ X^u. || 31. φέρεται u. an ἀφαιρεῖ? || 36. πρότερον u. || 38. τοῦ om X^uY^u.

6. γὰρ] δὲ u. || 7. μὲν] μὴ X^u. || 8. προσαναγῆς Y^u. || τε καὶ σφραγίσαν om u. || 10. ἢ om X^uY^u. || 16. δὲ Y^u. || 24. δους om u. || ὕδατος om X^u. || 29. τὰ δ'] τὸ δ' Y^u. || 32. πυρρῶνται et 33. πυρρότριχες X^u. || 34. καὶ om u. || 35. ἀχροίαν Y^u αἱ — ἀχροίαν om Y^u. || 36. κατάπνιξιν X^u. || 39. ἰδίσις X^u.

τακλείεται γὰρ ἡ θερμότης. οἱ δὲ γυμνοὶ δρόμοι ἄχρην
ἴσοι διὰ τὸναντίον, ὅτι καταψύχει ὁ ἀήρ τὰς συνιστα-
νας ἐκκρίσεις καὶ διαπνεῖ τὸ σῶμα. ἔτι τὸ ἔλαιον ὑγρὸν
καὶ λεπτόν, ὑπαλειφθέν καὶ τοὺς πόρους ἐμφράττον,
τε τὸ ἐκ τῷ σώματος ὑγρὸν καὶ πνεῦμα ἔξω ρεῖν ἐξ,
τε τὸ ἐκτὸς πνεῦμα ἐντός. διὸ καταπνιγόμενα ἐν τῷ
ματι ὑγρά περιττώματα σηπόμενα ἄχροιαν ποιεῖ.

Διὰ τί ἡ εὐπνοία εὐχρὺς ποιεῖ; ἢ ὅτι ἄχροια εὐοικε
αἰ οἶον σῆψις τις χρωτός; ὅταν οὖν τὸ ἐπιπολῆς ὑγρὸν
ἢ θερμὸν ἦ, τοῦτο συμβαίνει χλωρὸν γίνεσθαι, εἰ μὴ
ἰχθῆ καὶ ἀποπνεύσῃ τὸ θερμόν.

Διὰ τί οἱ μὲν ἰδρώσαντες ἐκ τῶν γυμνασίων εὐχροὶ
ἔν εὐθύς, οἱ δὲ ἀθλῆται ἄχροι; ἢ διότι ὑπὸ μὲν τοῦ
τρίης πόνου τὸ θερμόν ἐκκάζεται καὶ ἐπιπολάζει, ὑπὸ δὲ
τῶν πολλῶν ἐξηθεῖται μετὰ τῷ ἰδρώτος καὶ τῷ πνεύματος,
αἰσινόμεν τῷ σώματος ἐν τῷ πονεῖν; ὅταν μὲν ἔν ἐπιπο-
λῇ τὸ θερμόν, εὐχροὶ γίνονται, καθάπερ οἱ τε θερμαι-
νόμενοι καὶ αἰσχυνόμενοι· ὅταν δὲ ἐκλίπῃ, ἄχροι. οἱ μὲν
ιδιώται μέτρια γυμνάζονται, οἱ δὲ ἀθλῆται πολλά.

Διὰ τί μᾶλλον καίονται ὑπὸ τῷ ἥλιος οἱ καθεζόμενοι
ἢ γυμναζομένων; ἢ ὅτι οἱ ἐν κινήσει ὄντες ὥσπερ ῥίπι-
νται ὑπὸ τοῦ πνεύματος διὰ τὸ κινεῖν τὸν ἀέρα, οἱ δὲ
ἰσήμενοι ἔκ πάσχει τῷτο;

Διὰ τί ὁ μὲν ἥλιος ἐπικάει, τὸ δὲ πῦρ οὐ; ἢ διότι
πτότερός ἐστιν ὁ ἥλιος, καὶ μᾶλλον δύναται διαθύεσθαι εἰς
τὴν σάρκα; τὸ δὲ πῦρ, εἰ καὶ ἐπικαύσῃ, ἀνω μόνον ποιεῖ
χρῶμα, τὰς φοῖδας καλυμένας· εἰσὼ δὲ ἐκ εἰσδύεται.

Διὰ τί τὸ πῦρ οὐ ποιεῖ μέλανας, ὁ δὲ ἥλιος ποιεῖ·
τὸν δὲ κέραμον ποιεῖ, ὁ δὲ ἥλιος ἔ; ἢ ἔχ ὁμοίως ἐκάτε-
ρον ποιεῖ, ἀλλ' ὁ μὲν ἐπικάων τὴν χροάν μελαίνει, τὸ δὲ
πῦρ τὸν κέραμον ἀναπιμπλά, ἢ ἀναφέρει ἀσβόλῳ. τῷτο
δ' ἐστὶ λεπτῆς μαρίλης, ἀποθραυσμένων ἅμα καὶ καομένων
τῶν ἀνθρώπων. τὸς δ' ἀνθρώπους ὁ μὲν ἥλιος μελαίνει, τὸ
δὲ πῦρ ἔ, ὅτι τῷ μὲν μαλθακῇ ἡ θερμότης, καὶ διὰ μι-
κρομέρειαν δύναται τὸ δέρμα αὐτὸ κάειν· ὥστε διὰ μὲν
τὸ τῆς σαρκὸς μὴ ἄπτεσθαι ἐκ ἀλγεινόν, διὰ δὲ τὸ κάειν
μέλαν ποιεῖ. τὸ δὲ πῦρ ἢ ἔχ ἄπτεται ἢ εἰσὼ διέρχεται,
ἐπεὶ μέλανα καὶ τὰ πυρίκαυστα γίνεται, ἀλλ' οὐ μόνον
ἐκεῖνον τὸν τόπον κάει ἔ ἡ χροιά.

Διὰ τί οἱ γηράσκοντες μελάντεροι γίνονται; ἢ ὅτι
πᾶν σηπόμενον μελάντερον γίνεται, πλην εὐρώτος; τῷτο δ'
ἐστὶ γῆρας καὶ σαπρότης. ἔτι ἐπειδὴ τὸ αἷμα ξηραίνόμε-
νον μελάντερον γίνεται, εἰκότως ἂν μελάντεροι εἴεν οἱ πρεσ-
βύτεροι· τῷτο γὰρ ἐστὶ τὸ χρῶζον ἡμῶν τὰ σώματα φυ-
σικῶς.

Διὰ τί περὶ τὴν τῶν σιτίων ἐργασίαν, οἱ μὲν περὶ
τὰς κριθὰς ἄχροι γίνονται καὶ καταρροϊκοί, οἱ δὲ περὶ τὰς
πυρὸς εὐεκτικοί; ἢ διότι εὐπεπτότερος ὁ πυρὸς τῆς κριθῆς,
ὥς καὶ αἱ ἀπόρροια;

Διὰ τί ὁ μὲν ἥλιος τὸ μὲν ἔλαιον λευκαίνει, τὴν δὲ
σάρκα μελαίνει; ἢ ὅτι τῷ μὲν ἐλαίου ἀπάγει τὸ γεῶδες;
τοῦτο δὲ ἦν τὸ μέλαν, ὥσπερ τὸ γεῶδες τοῦ οἴνου. τὴν δὲ
σάρκα μελαίνει, ὅτι κάει· τὸ γὰρ γεῶδες καόμενον ἅπαν
γίνεται μέλαν.

1. εὐχρην F°. || 5. οὐδὲ codices. || 8. εὐπνὺς X°F°. || ἢ om X°u. || 10. συμβαίνει καὶ χλωρὸν F°u. || μὴ om X°u. || 14. καίεται X°u. || 15. μετὰ om X°. || τῷ post μετὰ om u. || 17. ὅτε X°u. || 19. ἐν om u. || 21. ῥίπτιζονται u. || 23. ἔ om u. || 1. ἐπικάει X°u.

4. ἀσκόλων t, ἀσβόλην F°u. || 10. ἐκ ἄπτεται u. || 11. πυρίκαυστα F°. || 12. ἐκεῖνον τὸν τόπον add X°F°. || 19. σίτων F°. || 21. X°u. || 24. ἢ οἱ u.

ΠΕΡΙ ΑΤΟΜΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ.

Ἄρα γ' εἰσὶν ἄτομοι γραμμαῖς καὶ ὅλως ἐν ἅπασιν τοῖς ποσοῖς ἐστὶ τι ἀμερές, ὥσπερ ἐνοί φασιν; εἰ γὰρ ὁμοίως ὑπάρχει τό τε πολὺ καὶ τὸ μέγα καὶ τὰ ἀντικείμενα τέτοις, τό τε ὀλίγον καὶ τὸ μικρόν, τὰ δ' ἀπείρους σχεδὸν διαίρεσεις ἔχον ἔκ εἰς. ὀλίγον ἀλλὰ πολὺ, φανερόν ὅτι πεπερασμένας ἔχει τὰς διαίρεσεις τὸ ὀλίγον καὶ τὸ μικρόν· εἰ δὲ πεπερασμένοι αἱ διαίρεσεις, ἀνάγκη τι εἶναι ἀμερές μέγεθος, ὥς ἐν ἅπασιν ἐνυπάρχει τι ἀμερές, ἐπειπερ καὶ τὸ ὀλίγον καὶ τὸ μικρόν. ἔτι εἰ ἔστιν ἰδέα γραμμῆς, ἢ δ' ἰδέα πρώτη τῶν συνωνύμων, τὰ δὲ μέρη πρότερα τῶ ὅλῃ τῇ φύσει, διαιρετὴ ἂν εἴη αὐτὴ ἢ γραμμῇ, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ τετραγώνων καὶ τὸ τρίγωνον καὶ τὰ ἄλλα σχήματα, καὶ ὅλως ἐπίπεδον αὐτὸ καὶ σῶμα· συμβήσεται γὰρ πρότερον ἅττα εἶναι τούτων. ἔτι εἰ σώματός ἐστι χοιχεῖα, τῶν δὲ χοιχείων μηδὲν πρότερον, τὰ δὲ μέρη τῶ ὅλῃ πρότερα, ἀδιαίρετον ἂν εἴη τὸ πῦρ καὶ ὅλως τῶν τῶ σώματος στοιχείων ἕκασον, ὥς· οὐ μόνον ἐν τοῖς νεητοῖς ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐστὶ τι ἀμερές. ἔτι δὲ κατὰ τὸν Ζήνωνος λόγον ἀνάγκη τι μέγεθος ἀμερές εἶναι, εἴπερ ἀδύνατον μὲν ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ ἀπείρων ἀφασθαι, καὶ ἕκασον ἀπτόμενον, ἀνάγκη δ' ἐπὶ τὸ ἥμισυ πρότερον ἀφικνεῖσθαι τὸ κινούμενον, τῷ δὲ μὴ ἀμερῶς πάντως ἔστιν ἥμισυ. εἰ δὲ καὶ ἄπτεται τῶν ἀπείρων ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ τὸ ἐπὶ τῆς γραμμῆς φερόμενον, τὸ δὲ θάττον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ πλεῖον διανύει, ταχίστη δ' ἢ τῆς διανοίας ἐν κινήσει, καὶ ἢ διάνοια τῶν ἀπείρων ἐφάπτοίτο καὶ ἕκα-

σον ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ, ὥς ἐι τὸ καθ' ἕκασον εἶσθαι τὴν διάνοιαν ἀριθμεῖν ἐστίν, ἐνδέχεται ἀριθμεῖν ἀπείρα ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ. εἰ δὲ τὸτο ἀδύνατον ἂν τις ἄτομος γραμμῇ. ἔτι καὶ ἔξ ὧν αὐτοὶ οἱ ἐκμαθήμασι λέγουσιν, εἴ ἂν τις ἄτομος γραμμῇ, ὥς σὺν, εἰ σύμμετροί εἰσιν αἱ τῷ αὐτῷ μέτρῳ μετρούμεναι δ' εἰς σύμμετροι, πᾶσαι εἰσι μετρούμεναι. εἴ ἂν τι μῆκος ὥς πᾶσαι μετρηθῇσονται τοῦτο δ' ἐν ἀδιαίρετον εἶναι. εἰ γὰρ διαιρετόν, καὶ τὰ μέρη μὲν ἐξ αἱ σύμμετρα γὰρ τῷ ὅλῳ. ὥς μέρη τῶ δικλασίου τὴν ἡμίσειαν, ἐπειδὴ τῷ ἀδύνατον ἂν εἴη τρον. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ μετρούμεναι ἅπαξ ὑπ' αἷ ὥσπερ πᾶσαι αἱ ἐκ τῷ μέτρῳ σύνθετοι γραμμαῖς, ἔξ ὧν σύγκεινται. τὸ δ' αὐτὸ συμβήσεται καὶ τὰς ἐκδοῖς· πάντα γὰρ τὰ ἀπὸ τῶν ῥητῶν γραμμῶν σύμμετρά, ὥς ἐξ αἱ τὸ μέτρον αὐτῶν ἀμερές. ἀλλὰ εἴ τι τμηθῇσεται μέτρον τινα τεταγμένην καὶ ὥρη γραμμῇ, ἔκ ἐξ αἱ ἔτε ῥητὴ ἔτ' ἄλογος, ἔτε τῶν αἰδεμεία ὧν νῦν δὴ εἴρηται, οἷον ἀποτομήν ἐκ δυοῦ ἢ τοῖν· ἀλλὰ καθ' αὐτάς μὲν ἰδέ τινος ἔξουσιν φύσεως, ἀλλήλας δὲ ἴσονται ῥηταὶ καὶ ἄλογοι. ἢ πρῶτον μὲν ἀνάγκη τὸ ἀπείρους ἔχον διαίρεσεις μὴ εἶναι μακρὸν ὀλίγον· καὶ γὰρ τόπον καὶ μέγεθος καὶ ὅλως τὸ ἐν μικρόν μὲν λέγομεν, καὶ ἐφ' ὧν μὲν ἀρμόττει τὸ ἐν οὐ μὴν ἀλλ' ἀπείρους διαίρεσεις φανερὸν ἔχει. ἔτι ἐν τῷ συνθέντῳ γραμμαῖς, κατὰ τῶν τῶν ἀτόμων λέ-

Codices LNPQH·U·W·Z·. quorum W· in margine: τὸ πρῶτον πον λῖαν ἐσφαλμένον. καὶ μή τις μοι μεμφέτω· καθὼς γὰρ ἔτω γράφω. Tit. ΓΡΑΜΜΩΝ] addit Q λόγος εἰς.

2. περ om W·. || εἰ] ἢ LQH·, ἢ U·. || 3. πολὺ — 4. τό τε] haec add N. || 4. ἀπείρους L. || 5. ἔχον ante 4. σχεδὸν LPQI W·Z·. || 5. πολὺ] add LPQH·U·W·Z· καὶ (καὶ τὸ Z·) μέγα τὰ (τὰ τὰ Z·) ἀντικείμενα τέτων (τέτοις PWW·Z·) τότε. || 6. ἔχει W·. || 7. τι] τὸ LNPW·, τοῦ Z·. || 8. ἅπαντι NP. || ὑπάρχει W·, ὑπάρχει Z·. || τὸ W·. || 9. ἔστιν add NZ·. δία Z·. || ἢ] εἰ N. || 10. τῷ ὅλῳ πρότερα LPQH·U·W·Z·. || 11. αὐτὴ LPQH·U·W·, om N. || 14. ἅττα om N. || σῶμα PQH·U·W·Z·. || 15. οὐδὲν W·. || 16. πρότερα τὴν φύσιν ἀδ. W·. || 18. τι om PWW·Z·. || 19. τὸν τοῦ Ζήνωνος NZ·. || 21. τῷ P. || 22. ἀμερῶς W·. || πάντῃ N. || ἔστι LH·U·. || 24. χρόνῳ om LNPW·U·W·Z·. || 25. διαφέρει H·, om QI δ' ἢ] δὴ N.

2. ἐν δὲ ἂν ἀρ. N. || 3. χρόνον U·. || 4. τις om LH·Z·. || 5. γραμμῇ om LNPW·U·W·. || 7. μετρούμεναι, πᾶσαι εἰσι σὺν N. || 8. πᾶσαι μετρηθῇσονται N: ceteri μετρηθῇσονται πᾶσαι. || τοῦτο] τοῦ W·. || 9. μέρη] μέρη τούτου οὐ QZ·. || 10. εἴη] εἴη W·. || δικλασίαν re N, δικλασίαν LWW·. || 12. αὐτῆς N. || 14. τὸ αὐτὸ δὲ W·. || 17. μέτρῳ LPH·U·W·. || ὥρισμένη καὶ τεταγμένη P. || 19. νῦν δὴ N: ceteri δὴ νῦν. || 21. ῥητοὶ P. || ἢ] αἱ LNPW·. || πρῶται LNPW·. || 22 et 25. ἀπείρους LH·. || 23. ὅλα 24. ὡ P. || 26. post συνθέντῳ lacunam PWW·, paulo ampliorem L. N horum τῷ συνθέντῳ loco τοῖς συμμέτροις, deinde γραμμαῖς. || τῶν om NPWW·.

μικρόν, καὶ ἄπειροι σιγμαὶ ἐνυπάρχουσιν. ἡ δὲ γραμμὴ, ἡ
 ιεσις κατὰ σιγμὴν, καὶ ὁμοίως καὶ ἑποιαῶν ἀπείρους
 ἔχει διαιρέσεις ἅπασα ἢ μὴ ἄτομος. εἶναι δὲ τούτων
 λακρά καὶ ἄπειροι οἱ λόγοι. πᾶσαν δὲ τμηθῆναι τὸν
 κχθόντα δυνατὸν τὴν μὴ ἄτομον. ἔτι εἰ τὸ μέγα ἐκ
 ὧν τινῶν σύγκειται, ἢ ἔθεν ἔσαι τὸ μέγα, ἢ τὸ πε-
 σμένως ἔχον διαιρέσεις οὐ μέγα ἔσται. τὸ γὰρ ὅλον
 τῶν μερῶν ἔχει διαιρέσεις ὁμοίως. εὐλογον δ' ἐς τὸ
 μικρόν πεπερασμένως ἔχειν διαιρέσεις καὶ τὸ μέγα
 βρους, ὥτως ἀξιοῦσιν. ὥς φανερόν ἐστι ἐκ ἐν τούτῳ λέ-
 ο τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, τῷ πεπερασμένως ἔχειν καὶ
 βρους διαιρέσεις. εἰ δ' ὅτι καὶ ἐν ἀριθμοῖς τὸ ὀλίγον
 ρασμένως ἔχει διαιρέσεις, καὶ ἐν γραμμαῖς τις ἀξιοῦσιν
 μικρόν, εὐθες. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐξ ἀμερῶν τε ἢ γενεσις,
 ἔστι τι ὃ τῶν ἀριθμῶν ἀρχὴ ἐστὶ, καὶ πᾶς ὁ μὴ ἀπει-
 15 πεπερασμένως ἔχει διαιρέσεις· ἐπὶ δὲ τῶν μεγεθῶν ἔχ-
 ῶς. οἱ δ' ἐν τοῖς εἶδεσι τὰς ἀτόμους κατασκευάζοντες
 ιττον ἴσως ἀξίωμα λαμβάνουσι τῷ προκειμένῳ, τὸ τι-
 ι τέτων ἰδέας· καὶ τρόπον τινα ταύτ' ἀναιρῶσι δι' ὧν
 ὑσῖν. καὶ γὰρ διὰ τέτων τῶν λόγων ἀναιρεῖται τὰ
 20 πάλιν δὲ τῶν σωματικῶν σιγαιῶν εὐθες τὸ ἀμερῇ
 ν. εἰ γὰρ αὐ καὶ ἀποφαίνονται τινες ὥτως, ἀλλὰ πρὸς
 ἡν ὑποκειμένην σκέψιν αὐτὸ τὸ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνουσιν.
 λον δὲ ὅσῳ μᾶλλον τὸ ἐξ ἀρχῆς δόξειαν ἀναλαμ-
 25 ἴσθαι, τόσῳ μᾶλλον δοκεῖ διαιρετὸν εἶναι σῶμα καὶ
 κ καὶ τοῖς ὄγκοις καὶ τοῖς διασῆμασι. ὁ δὲ τῷ Ζή-
 ς λόγος ἢ συμβιβάζει ἢ συμπεπερασμένῳ χρόνῳ τῶν
 ῶν ἀπτεσθαι τὸ φερόμενον ὡδὲ τὸν αὐτὸν τρόπον. ὁ
 χρόνος καὶ τὸ μήκος ἄπειρον καὶ πεπερασμένον λέ-
 30 κ καὶ τόσας ἔχει διαιρέσεις. ὡδὲ δὴ τὸ καὶ ἑκάστων
 πθαι τῶν ἀπείρων τὴν διάνοιαν ἐκ ἑξῶν ἀριθμεῖν, εἰ
 τις καὶ νοήσκειν οὕτως ἐφαπτεσθαι τῶν ἀπείρων τὴν
 ναν. ὅπερ ἴσως ἀδύνατον· οὐ γὰρ ἐν συνεχεῖσι καὶ

ὑποκειμένοις ἢ τῆς διανοίας κινήσεις, ὥσπερ ἢ τῶν φερομέ-
 νων. εἰ δ' ἔν καὶ ἐγγχωρεῖ κινεῖσθαι ὥτως, οὐκ ἔστι τοῦτο
 ἀριθμεῖν· τὸ γὰρ ἀριθμεῖν ἐς τὸ μετὰ ἐπιστάσεως. ἀλλ'
 ἄτοπον ἴσως τὸ μὴ δυναμένους λύειν τὸν λόγον διελύειν
 τῇ ἀσθενείᾳ, καὶ προσεξαπατᾶν ἑαυτὸς μεῖζους ἀπάτας,
 βοηθώντας τῇ ἀδυναμίᾳ. τὸ δ' ἐπὶ τῶν συμμετρῶν γραμ-
 μῶν, ὡς ὅτι αἱ πᾶσαι τῷ αὐτῷ τινὶ καὶ ἐν μετροῦνται,
 κομιδῇ σοφιστικὸν καὶ ἥκιστα κατὰ τὴν ἰπόθεσιν τὴν ἐν
 τοῖς μαθήμασιν· ἔτε γὰρ ὑποτίθενται ὥτως, ἔτε χρήσιμον
 10 αὐτοῖς ἐστίν. ἅμα δὲ καὶ ἐναντίον πᾶσαν μὲν γραμμὴν
 σύμμετρον γίνεσθαι, πασῶν δὲ τῶν συμμετρῶν κοινὸν μέ-
 τρον εἶναι ἀξιοῦν. ὥς γελοῖον τὸ κατὰ τὰς ἐκείνων δόξας
 καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ λέγουσι φάσκοντες δείξειν, εἰς ἐριστικὸν
 ἅμα καὶ σοφιστικὸν ἐκκλίνειν λόγον, καὶ ταῦθ' οὕτως
 ἀσθενῇ. πολλαχῇ γὰρ ἀσθενῆς ἐστὶ καὶ πάντα τρόπον δια-
 φυγεῖν καὶ τὰ παραδόξα καὶ τὴν ἐλέγχους. ἔτι δ' ἄτο-
 15 πον ἂν εἴη διὰ μὲν τὸν Ζήνωνος λόγον παραπεπτεῖσθαι
 τινὰς ἀτόμους ποιεῖν γραμμάς, τῷ μὴ ἔχειν ἀντιπεῖν,
 διὰ δὲ τῆς εὐθείας εἰς τὴν ἡμίολιον κινήσειν, ἣν ἀναγκαῖον
 εὐθὺς τέμνειν ἀπείρων μεταξὺ πίπτουσιν περιφερειῶν καὶ
 διασημάτων ὄντων, καὶ πάλιν διὰ τὴν τῶν ἴσων κύκλων
 εὐπειστον, ὅτι ἀνάγκη ἂν ὅτι κινήσῃ, μεῖζον ἡμικύκλιον
 κινεῖσθαι, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα τεθεώρηται περὶ τὰς
 γραμμάς μὴ οἶόν τε ἐνδέχεσθαι τοιαύτην δὴ τινα γενέσθαι
 20 κίνησιν ὥς ἐφ' ἑκάστην τῶν μεταξὺ μὴ πίπτειν πρότερον·
 πολὺ γὰρ ταῦτα μᾶλλον ὁμολογούμενα ἐκείνων. ὅτι μὲν
 οὖν ἐκ γε τῶν εἰρημένων λόγων οὕτ' ἀναγκαῖον ἀτόμους
 εἶναι γραμμάς ἔτε πιθανόν, φανερόν. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶνδε
 γένοιτ' ἂν φανερώτερον. πρῶτον μὲν ἐκ τῶν ἐν τοῖς μα-
 30 θήμασι δεικνυμένων καὶ τιθεμένων, ἃ ἐ δίκαιον ἢ πιθο-
 τέροις λόγοις κινεῖν. ἔτε γὰρ ὁ τῆς γραμμῆς οὔτε ὁ τῆς
 εὐθείας ὅρος ἐφαρμόσει τῇ ἀτόμῳ διὰ τὸ μήτε μεταξὺ
 τινῶν εἶναι μήτ' ἔχειν μέσον. ἔπειτα πᾶσαι αἱ γραμμαὶ

1. ἡ] εἶναι *N*. || 2. ἀπείρους *H*^α. || 3. ἢ ὡς ἢ *H*^α, αἱ ἢ *N*. || ἄτομος] ἄτομος *αἱ P*, ἄτομοι *αἱ V*^α. || τούτων] τῶν *V*^α. || 4. *L*, μικρὰν *NH*^α. || οἱ λόγοι] ὀλίγον *LPH*^α*V*^α. || τὸν ἐπιταχθέντα post 5. ἄτομοι *N*. || 5. τὴν μὴ] τομὴν τὴν *H*^α. || εἰ om *LNP* *V*^α. || 8. μερῶν] μεγάλων *LH*^α. || ἔχειν *H*^α. || ἐς] *αἱ N*. || 9. μικρὸν *V*^α. || ἔχον *LPH*^α. || 10. ἀπείρους *V*^α. || 13. ἀξιοῖ *N*. || δ — ἐς om *LNP*^α*V*^α. || 17. τὸς *P*. || 19. οὐ *LNP*^α*V*^α. || 20. διὰ γὰρ *N*. || τῷ λόγῳ *LPH*^α. || τῷ εἶδει *LH*^α. || 23. ἰάνων om *LNP*, λαμβάνουσι — 24. ἀρχῆς om *H*^α*V*^α. || 24. μᾶλλον ante τὸ om *N*. || τῷ *LN*. || δόξειεν *LPIV*^α. || 25. εἶναι] *N*. || καὶ om *LNP*^α*V*^α. || 26. μήκος *LNH*^α*V*^α. || 27. λόγος] λένον pr *L*. || 28. ἀπτεται *LNPV*^α. || 29. γὰρ] δὲ *LN* ^α. || 30. τοσαύτας *NPV*^α. || 32. ἔσαι *N*. || τῶν ἀπείρων om *N*.
 2. τοῦτο] τὸ *V*^α. || 3. ἐπιστάσεις *LPIV*^α. || 8. κατὰ τὴν ἐν τοῖς μαθήμασιν ὑπόθεσιν *N*. || 10. μὲν] μὲν γὰρ *N*. || 11. σύμμετρον] *οἱ om LPIV*^α. || 12. εἶναι] ἔτι *LPIV*^α et ante κοινὸν *N*. || τὸ om *V*^α. || κατὰ] καὶ *N*. || 14. ἐγκλίειν *LPIV*^α, ἐγκλίσει *N*. || πολλαχῶς *LPIV*^α. || 17. πεπτεῖσθαι *N*. || 18. τινα et τὸ *V*^α. || 19. ἡμιο *P*, ἡμικύκλιον *N*. || 20. περιφερῇ *N*. || 21. κύκλων *οἱ L*, κεφαλίων ἐπιτήρησιν *N*. || 22. καὶ *L*. || κινήσῃ *N*. || ἡμικύκλιον *P*. || 23. τοιαῦτα om *N*. || θεωρεῖται *P*. || παρὰ *PIV*^α. || οἶόν τε] οἶον *P*. || δὲ *LNPV*^α. || 25. ὡς τῇ ἐφ' ἑκάστην *LPIV*^α. || μὴ om *N*. || 26. μᾶλλον om *N*. || 27. γε] τε *LPIV*^α. || *L*. || 28. καὶ om *P*. || τῶνδ' *αἱ* γένοιτο φανερόν *N*. || 30. δεικνυμάτων *N*. || ἢ om *LNPV*^α. || ἢ] ἢ μένειν ἢ *N*. || 32. ὅρος om *N*.

σύμμετροι ἔσονται. πᾶσαι γὰρ ὑπὸ τῶν ἀτόμων μετρη-
θήσονται, αἱ τε μήκει σύμμετροι καὶ αἱ δυνάμει. αἱ δὲ
ἄτομοι σύμμετροι πᾶσαι μήκει· ἴσαι γάρ· ὥς τε καὶ δυ-
νάμει. εἰ δὲ τῷτο, διαιρετὸν ἔσται τὸ τετράγωνον. ἔτι εἰ ἡ
περὶ τὴν μείζω τὸ πλάτος ποιεῖ παραβαλλομένη, τὸ ἴσον 5
τῶν ἀπὸ τῆς ἀτόμου καὶ τῆς ποδιαίας παραβαλλομένων
περὶ τὴν δίπουν ἑλάττον ποιήσει τὸ πλάτος τῆς ἀμεροῦς·
ἔσται ἑλάττον τὸ περὶ τῆς ἀτόμου. ἔτι εἰ ἐκ τριῶν δοθει-
σῶν εὐθειῶν συνίσταται τρίγωνον, καὶ ἐκ τῶν ἀτόμων συ-
σταθήσεται. ἐν ἅπαντι δὲ ἰσοπλευρῷ ἢ καθετος ἐπὶ μέσση 10
πίπτει, ὥς τε καὶ ἐπὶ τὴν ἄτομον. ἔτι εἰ τὸ τετράγωνον τῶν
ἀμερῶν διὰ μέσου ἐμπεισῆς καὶ καθετοῦ ἀχθείσης, ἢ τῷ
τετραγώνῳ πλευρὰ τὴν καθετον δύναται καὶ τὴν ἡμίσειαν
τῆς διαμέτρου, ὥς τε ἐκ ἐλαχίστη. οὐδὲ διπλάσιον τὸ ἀπὸ
τῆς διαμέτρου χωρίον ἔσται τῷ ἀπὸ τῆς ἀτόμου. ἀφαιρε- 15
θέντος γὰρ τοῦ ἴσου ἡ λοιπὴ ἔσται ἐλάσσων τῆς ἀμεροῦς.
εἰ γὰρ ἴσως τετραπλάσιον ἂν ἔγραψεν ἢ διάμετρος, ἄλλα
δ' ἂν τις καὶ ἕτερα τοιαῦτα συνάγοι· πᾶσι γὰρ ὡς εἰπεῖν
ἐναντιῶνται τοῖς ἐν τοῖς μαθήμασιν. πάλιν τῷ μὲν ἀμερῶς
μία ἢ σύναψις, γραμμῆς δὲ δύο· καὶ γὰρ ὅλη ὅλης 20
ἄπτεται, καὶ κατὰ τὸ πέρασ ἐξ ἐναντίας. ἔτι γραμμὴ
προσθεθεῖσα ὃ ποιεῖ μείζω τὴν ὅλην· τὰ γὰρ ἀμερῇ συν-
τιθέμενα οὐ ποιήσει μείζον. ἔτι ἐκ δυοῖν ἀμερῶν μηδὲν
γίνεσθαι συνεχῆς διὰ τὸ πλείους διαιρέσεις ἔχειν ἅπαν τὸ
συνεχῆς· ἅπαντα δὲ γραμμὴ παρὰ τὴν ἄτομον συνεχῆς 25
ἐκ ἂν εἴη γραμμὴ ἄτομος. ἔτι εἰ ἅπαντα γραμμὴ παρὰ
τῆς ἀτόμου καὶ ἴσα καὶ ἄνισα διαιρεῖται, καὶ μὴ ἐκ τριῶν
ἀτόμων καὶ ὅλως περιττῶν, ὥστ' ἀδιαίρετος ἢ ἄτομος.
ὁμοίως δὲ καὶ εἰ δίχα τέμνεται· πᾶσα γὰρ ἢ ἐκ τῶν
περιττῶν. εἰ δὲ δίχα μὲν μὴ πᾶσα τέμνεται ἀλλ' ἢ ἐκ 30
τῶν ἀρτίων, τὴν δὲ δίχα διαιρεμένην καὶ ὅσα δυνατόν τέ-
μνειν, διαιρεθήσεται καὶ οὕτως ἢ ἄτομος, ὅταν ἢ ἐκ τῶν
ἀρτίων εἰς ἄνισα διαιρῇται. πάλιν εἰ τὸ κεινημένον ἐν ᾧ

χρόνῳ κινεῖται τὴν ὅλην ἐν τῷ ἡμίσει τὴν ἡμίσειαν κιν-
σεται, καὶ ἐν τῷ ἐλάττονι ἑλάττον ἢ τὴν ἡμίσειαν,
εἰ μὲν περιττῶν σύγκειται τῶν ἀτόμων τὸ μῆκος, ἢ
ρεθήσεται ἢ μέση τομὴ τῶν ἀτόμων, εἴπερ ἐν τῷ ἡ-
χρόνῳ τὸ ἡμισυ δίδεισιν· ὁμοίως γὰρ ὃ τε χρόνος κα-
γραμμὴ τμηθήσεται. ὥς τε ὑδεμία τῶν συγκεκμημένων τ-
θήσεται εἰς ἴσα καὶ ἄνισα, ἐδ' ὁμοίως τοῖς χρόνοις τ-
θήσονται. οὐκ ἔσονται ἄτομοι γραμμαί. τὰ δὲ τῷ αἰ-
λόγου ἐσί, καθάπερ ἐλέχθη, τὸ πάντα ταῦτα ποιεῖ
ἀμερῶν. ἔτι ἅπαντα ἢ μὴ ἄπειρος δύο ἔχει πέρα
γραμμὴ γὰρ ὄρισαι τότοις. ἢ δὲ ἄτομος ἐκ ἄπειρος,
ἔχει πέρασ. διαιρετὴ ἄρα· τὸ γὰρ πέρασ ἄλλο καὶ
πέρασ. ἢ ἔσται τις ἔτ' ἄπειρος ἔτε πεπερασμένη γραμ-
παρὰ ταύτας. ἔτι ἐκ ἐν ἀπάσῃ γραμμῇ σιγμῇ ἔσται
μὲν γὰρ τῇ ἀτόμῳ ἐκ ἔσιν· εἰ μὲν γὰρ μία μόνη, ὅ-
ξει γραμμῇ, εἴτα σιγμῇ· εἰ δὲ πλείους, διαιρετὴ ἢ γραμ-
εἰ μὲν ἔν ἐν τῇ ἀτόμῳ μὴ ἐνυπάρχει σιγμῇ, οὐδ' ὅ-
ἐν γραμμῇ ἔσται· αἱ γὰρ ἄλλαι ἐκ τῶν ἀτόμων. ἔ-
μηδὲν τῶν σιγμῶν ἔσται μεταξὺ ἢ γραμμῇ· εἰ δὲ μετα-
γραμμῇ, ἐν ἀπάσαις δὲ πλείους σιγμαῖς ἐκ ἔσται ἄνω-
ἔτι ἐκ ἀπάσης ἔσται γραμμῆς τετράγωνον· ἔξει γὰρ
κος καὶ πλάτος, ὥς τε διαιρετόν, ἐπεὶ τὸ μὲν, τὸ δὲ τι
δὲ τὸ τετράγωνον, καὶ ἢ γραμμῇ. ἔτι τὸ πέρασ τῆς γραμ-
μῆς σιγμῇ ἔσται, ἀλλ' οὐ γραμμῇ. πέρασ μὲν γὰρ
ἔσχατον δὲ ἢ ἄτομος. εἰ γὰρ σιγμῇ, τὸ πέρασ τῇ ὅλῃ
ἔσται σιγμῇ, καὶ ἔσται γραμμῇ γραμμῆς σιγμῇ μάλ-
εἰ δ' ἐνυπάρχει τῇ ἀτόμῳ ἢ σιγμῇ, διὰ τὸ ταῦτ' ἐπὶ
τῶν συνεχουσῶν γραμμῶν, ἔσται τι πέρασ τῆς ἀμε-
ὅλως τε τί διοίσει σιγμῇ γραμμῆς; ὕδεν γὰρ ἴδιον ἔχει
ἄτομος γραμμῇ παρὰ τὴν σιγμῇ πλὴν τοῦτομα.
ὁμοίως μένει ἐπίπεδον καὶ σῶμά ἐστιν ἄτομον. ἐνὸς γ-
όντος ἀδιαίρετον καὶ τᾶλλα συνακολουθήσει διὰ τὸ θάπ-
διηρῆσθαι κατὰ θάτερον. σῶμα ἐκ ἔσται ἀδιαίρετον διὰ

1. πᾶσα εἰ μετρηθήσεται L. || τοῦ ἀτόμου N. || 3. πᾶσαι om N. || 4. ἔσται] ἐστὶ NPW. || ἢ om N. || 5. παρὰ PWW. || περι-
λομήν LP, παραλαμψανόμενον N. || 6. τῶν] τὸ LPW, τῆς N. || παραβαλλόμενον LPW, παραλαμψανόμενον N. || 7. ἐλάττω N.
8. παρὰ PWW. || 9. συσταθήσεται] συσταίη ἂν L. || 10. μέσση N. || 11. τετράγωνον in lacuna om LPW. || 13. πλευρὰ om L. ||
ἀμέτρου WW. || τῆς] τῷ PWW. || 17. ἴση N. || 19. ἐν τοῖς] τοιούτοις L. || 20. γραμμῇ LPW. || δευτέρας N. || ὅλως P. || 21. ἐκ
ei 22. ποιήσει LP. || 22. συντιθέμενα οὐ ποιεῖ WW. || 23. μείζω N. || 24. διαιρέσεις om LPW. || 25. ἅπαντα — 26. ἄτομος om N.
26. ei] ἢ WW. || περὶ LNP. || 27. ἴσα] εἰς ἴσα L. || 28. ὅλη περιττοῦ WW. || 29. διχῇ LP. || τέμνεται LNP. || 30. πᾶσα δὲ τῇ
ται NPW. || 32. αὕτη N. || ἢ ante ἐκ om LP. || 33. διαιρεῖται PWW.

3. τὸ — 4. ἀτόμων om WW. || 5. ὁμοίως bis ponit WW. || 7. ἄνισα καὶ ἴσα NPW. || 9. ταῦτα πάντα LP. || 11. γραμμαί N.
τίτων LPW. || 12. ἄρα] ἔσται N. || ἄλλων codices. || 14. περὶ ταῦτα LP. || 15. ἔσται LW. || μὲν] μὴ L. || μία] μάλιστα LP.
16. εἴτα — γραμμῇ om WW. || 18. ἢ] εἰ LP. || 19. μεταξὺ τῶν σιγμῶν ἔσται NZ. || ἢ] ἢ L. || 21. ἀπάση ἔσται γραμμῇ τετρα-
N. || 22. διαιρετόν NPW. || 23. τὸ post δὲ om N. || 24. ἐστιν N. || 25. ei] ἢ LPW. || 26. γραμμῆς σιγμῇ] σιγμῇ N. || 27.
ὑπάρχει WW. || ταυτὲν Z. || 28. συνεχῶν N. || ἔστι WW. || τι] τὸ LWW. || 29. δὲ N. || τί om L. || 30. ἐστὶ] ἐστὶ εἰ N. || 32. συ-
λυθεῖ L. || 33. ἐστιν N.

ἢ αὐτῷ βάθος καὶ πλάτος, οὐδ' ἂν γραμμὴ εἴη
 πτος· σῶμα μὲν γὰρ κατ' ἐπίπεδον, ἐπίπεδον δὲ
 γραμμὴν. ἐπεὶ δὲ οἱ τε λόγοι δι' ὧν ἐπιχειροῦσι
 ἀσθενεῖς εἰσὶ καὶ ψευδεῖς ἐναντία δόξαι πᾶσαι τοῖς
 πρὸς πίσι, φανερόν ἐστι ὅτι καὶ ἂν εἴη γραμμὴ ἄτομος.
 δ' ἐκ τούτων ὅτι ὕδ' ἂν ἐκ σιγμῶν εἴη γραμμὴ. σχε-
 ροὶ οἱ κλειστοὶ τῶν λόγων οἱ αὐτοὶ ἀρμόουσιν. ἀνάγκη
 ἰαρεῖσθαι τὴν σιγμὴν, ὅταν ἡ ἐκ περιττῶν τέμνηται
 ἐξ ἀρτίων τὰ ἀνίστα. καὶ τὸ τῆς γραμμῆς μέρος μὴ
 γραμμὴν, μηδὲ τὸ τῷ ἐπίπεδῳ ἐπίπεδον. καὶ γραμμὴ
 ἡμῶς σιγμῇ εἶναι μέζων· ἐξ ὧν γὰρ σύγκειται,
 καὶ ὑπερέξει. τὸτο δ' ὅτι ἀδύνατον, ἐκ τε τῶν ἐν
 ἀθήμασι δῆλον, καὶ ἐτι συμβήσεται τὴν σιγμὴν ἐν
 δὴ εἶναι τὸ φερόμενον, εἴπερ τὴν μέζω μὲν ἐν
 χρόνῳ, τὴν δ' ἴσην ἐν ἴσῳ, ἡ δὲ τῷ χρόνῳ ὑπε-
 χρόνος. ἀλλ' ἴσως καὶ ὁ χρόνος ἐστὶν ἐκ τῶν νῦν,
 αὐτῷ λόγῳ λέγειν ἄμφω. εἰ δὴ τὸ νῦν ἀρχὴ καὶ
 τῷ χρόνῳ καὶ ἡ γραμμὴ σιγμῆς, μὴ ἐστὶ δὲ συ-
 ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πέρας ἀλλ' ἔχουσί τι μεταξύ, ὅτε
 ταῦτα νῦν ὅτε σιγμῇ ἀλλήλοις συνεχεῖς. ἐτι ἡ
 σιγμὴ μέγεθος τι, ἡ δὲ τῶν σιγμῶν σύνθεσις ὕδεν
 μεγέθος διὰ τὸ μηδ' ἐπὶ πλείω τόπον ἔχειν. ὅταν
 πλὴν γραμμὴν γραμμὴ τεθῇ καὶ ἐφαρμόσῃ, ὕδεν γί-
 μεῖζον τὸ πλάτος. ἐν δὲ τῇ γραμμῇ καὶ σιγμῇ
 ἔχουσιν, ὕδ' ἂν αἱ σιγμαὶ πλείω κατέχοιεν τόπον,
 καὶ ἂν ποιοῖεν μέγεθος. ἐτι εἰ ἅπαντα ἄπτεται παν-
 ὅλον ὅλου ἢ τινὲς τινός ἢ ὅλον τινός, ἡ δὲ σιγμὴ
 ὅλως ἄπτοιτο. τὸ δ' ὅλον ὅλως ἀπτόμενον ἀνάγκη
 εἶναι. εἰ γὰρ τι ἐστὶν ἢ θάτερον μὴ ἐστὶν, οὐκ ἂν ὅλον
 ἄπτοιτο. εἰ δ' ἅμα ἐστὶ τὰ ἀμερῇ, τὸν αὐτὸν κα-
 τὸν πλείων ὃν καὶ πρότερον τὸ ἐν· τῶν γὰρ ἅμα

ὄντων καὶ μὴ ἐχόντων ἐπέκτασιν κατὰ ταῦτα ὁ αὐτὸς
 ἀμφοῖν τόπος. τὸ δ' ἀμερὲς ὅτε ἔχει διάσασιν, ὡς' ἐκ
 ἂν εἴη μέγεθος συνεχὲς ἐξ ἀμερῶν. ὅτε ἄρα ὕδ' ἡ γραμμὴ
 ἐκ σιγμῶν οὐθ' ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν. ἐτι εἰ ἐστὶν ἐκ σι-
 γμῶν, ἀψεται σιγμὴ σιγμῆς· ἐὰν ὅν ἐκ τῷ Κ ἐκβληθῇ
 ἡ Α Β καὶ Γ Δ, ἀψεται τῷ Κ καὶ ἡ ἐν τῇ Κ Δ σιγμῇ
 ὡς καὶ ἄλλῳ τινί· τὸ γὰρ ἀμερὲς τῷ ἀμερῶς ὅλον ὅλως
 ἐφάπτεται. ὡς τὸν αὐτὸν ἐφέξει τόπον τῷ Κ, καὶ ἀπτό-
 μεναι σιγμῇ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἀλλήλαις. εἰ δ' ἐν τῷ
 αὐτῷ, καὶ ἄπτονται· τὰ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ὄντα
 πρῶτα ἄπτεσθαι ἀναγκαῖον, εἴθ' ὅπως εὐθεία εὐθείας ἀψε-
 ται κατὰ δύο σιγμὰς. ἡ γὰρ ἐν τῇ Α Κ σιγμῇ καὶ τῇ
 Κ Γ καὶ ἐτέρας ἄπτεται σιγμῆς. ὥστε ἡ ἐκ τῆς Γ Δ
 κατὰ πλείους ἄπτεται σιγμὰς. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ εἰ
 μὴ δι' ἀλλήλων ἀλλ' ὁπωσὺν ἡψατο γραμμῆς. ἐτι καὶ
 ἡ τῷ κύκλῳ τῆς εὐθείας ἀψεται κατὰ πλείω. τῆς γὰρ
 συναφῆς καὶ ἡ ἐν τῷ κύκλῳ καὶ ἡ ἐν τῇ εὐθείᾳ ἄπτεται
 καὶ ἀλλήλων. εἰ δὲ τὸτο μὴ δυνατόν, οὐδὲ τὸ ἄπτεσθαι
 σιγμῇ σιγμῆς· εἰ δὲ μὴ ἄπτεσθαι, ὕδ' εἶναι τὴν γραμ-
 μὴν σιγμῇ· ὕδὲ γὰρ ἄπτεσθαι ἀναγκαῖον. ἐτι πῶς ποτὲ
 ἔσαι εὐθεία γραμμὴ καὶ περιφερὴς; οὐδὲν γὰρ διοίσει ἡ
 συναφῆς τῶν σιγμῶν ἐν τῇ εὐθείᾳ καὶ τῇ περιφερεῖ. τὸ
 γὰρ ἀμερὲς τῷ ἀμερῶς ὅλον ὅλου ἄπτεται, καὶ ὅτε ἔστιν
 ὅλως ἄπτεσθαι. εἰ οὖν αἱ μὲν γραμμαι διάφοροι, ἡ δὲ
 συναφῆς ἀδιάφορος, οὐκ ἔσαι δὴ γραμμὴ ἐκ τῆς συνά-
 ψως, ὡς' ὕδ' ἐκ σιγμῶν. ἐτι ἀναγκαῖον ἢ ἄπτεσθαι ἢ
 μὴ ἄπτεσθαι τὰς σιγμὰς ἀλλήλων. εἰ μὲν ὅν τὸ ἐφεξῆς
 ἄπτεσθαι ἀνάγκη, ὁ αὐτὸς ἔσαι λόγος· εἰ δὲ ἐνδέχεται
 ἐφεξῆς τι εἶναι μὴ ἀπτόμενον, τὸ δὲ συνεχὲς ὕδεν ἄλλο
 λέγομεν ἢ τὸ ἐξ ὧν ἐστὶν ἀπτομένον· ὡς καὶ ὅπως ἀνάγκη
 τὰς σιγμὰς ἄπτεσθαι ἀλλήλων, ἡ εἶναι γραμμὴν συνεχῆ.

γὰρ om L. || ἐπίπεδον δι] αὐτὸ δὲ LU. || 3. γε N. || 4. δόξαι] δι δόξαι N. || πᾶσι P. || 6. ἐκ τύτων et ὕδ' ἂν om LP. ||
 σιγμῶν εἴη ἡ γραμμὴ Z. || γραμμῇ] γραμμὴ ἄτομος. δῆλον δὲ ἐκ σιγμῶν εἴη γραμμὴ N. || 7. τῶν om LP. || 9. μέτρος W. ||
 et ἐπίπεδον om W. || 11. σιγμῇ W, σιγμῆς N. || 12. τύτου L, τύτων PWW. || καὶ om P. || ὅτι om LPWW. || ἐκ τε] N. || 15. ἴση] ἴσως P. || 16. ἐστὶ] ἐστὶ τι LP, ἐστὶ τὸ W. || 17. λέγει P. || 18. ἡ σιγμὴ γραμμῆς W, ἡ σιγμὴ γραμμῇ γραμ-
 μῇ] ἐστὶ om W. || 19. ἡ] ὥσπερ ἡ LP. || τι] τὸ LP. || 20. τὰ νῦν] γραμμαι NWW. || ἀλλήλαις LP. || 23. γραμμῇ] μὴ P. || 24. σιγμῇ N. || 25. ἐνπάρχουσαι P. || πλείων P. || κατέχει NWW, κατέχουσι LP. || 26. ποιεῖν NP, ποιεῖ ἐν
 28. ὅλως] ὅλως PWW. || 29. ἐν om N in lacuna. || τις N. || 30. ἀμερῇ] ἀμέσως L. || κατέχει NWW. || 31. πλείω NWW. || LP.

ταῦτα LPWW. || 3. συνεχὲς om NWW. || ἄρα] ἔσαι N. || 5. ἀψεται W. || ἐν om LP. || 6. τὸ L. || καὶ] δι W. || ΚΔ] ἡ ἐν τῇ κδ P. || 7. ἄλλων N. || τινὶ om NWW. || ὅλως] ὅλως NWW. || 8. τόπον et 10. αὐτῷ alterum om LP. || 10. τύπων
 11. πρῶτον ἄπτ. ἀναγκαῖον W. || 12 et 13. ἡ] εἰ NWW. || 13. καὶ] καὶ τῆς NWW. || ἀπτηται N. || τοῦ LP. || 14. λόγος] α. || 15. δι'] δι N. || 16. κατὰ] τὰ W. || 18. καὶ om W. || 20. ποτὲ] τε W. || 21. ἐστὶν εὐθεῖα N, εὐθεῖα ἔσαι L, εὐθεῖά
 εὐθεῖά ἐστὶν εὐθεῖα W. || παραφερὲς NP. || οὐδὲ NWW. || 22. τῇ post καὶ om LPWW. || περιφερεῖα LP. || 23. ἐφάπτεται W,
 N. || 24. ὅπως W. || διάφορον et 25. ἀδιάφορον L. || 26. μὴ ἄπτεσθαι ἢ ἄπτεσθαι P. || 27. ἐφεξῆς ἂν ἄπτ. LNPNWW. || 28.
 LP. || 29. τι] τὸ L. || εἶναι om W. || 31. ἡ] δ N. || συνεχῶς NWW.

ἔτι εἰ ἀτοκὸν σιγμὰ ἐπὶ σιγμῆς, ἢ ἢ γραμμὴ καὶ ἐπὶ
 σιγμῇ, ἔπει ἢ γραμμὴ ἐπίπεδον, ἀδύνατον τὰ εἰρημένα
 εἶναι. εἴτε γὰρ ἐφεξῆς αἱ σιγμαὶ εἰσι, τμηθήσεται ἢ
 γραμμὴ κατ' οὐδετέραν τῶν σιγμῶν, ἀλλ' ἀνὰ μέσον·
 πῶς ἄπτονται, γραμμὴ ἔσται τῆς μιᾶς σιγμῆς χάρα. 5
 τῷτο δ' ἀδύνατον. ἔτι διαιροῖτ' ἂν ἅπαντα καὶ ἀναλίσκωτο
 εἰς σιγμάς, καὶ ἢ σιγμὴ μέρος σώματος, εἴπερ τὸ μὲν
 σῶμα ἐξ ἐπιπέδων, τὸ δ' ἐπίπεδον ἐκ γραμμῶν, αἱ δὲ
 γραμμαὶ ἐκ σιγμῶν. εἰ δ' ἐξ ὧν πρώτων ἐνυπαρχόντων
 ἑκαστὰ ἐστὶ σιγχεῖα ἐς ταῦτα, αἱ σιγμαὶ ἂν εἴσαν σι- 10
 γχεῖα σωμάτων. ὥς τε συνάνωμα σιγχεῖα ὑδέτερα τῷ εἶδει.
 φανερόν ἔν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἐκ ἐστὶ γραμμὴ ἐκ σι-
 γμῶν. ἀλλ' ὑδ' ἀφαιρεθῆναι οἷον τε σιγμὴν ἀπὸ γραμ-
 μῆς. εἰ γὰρ ἐνδέχεται ἀφαιρεθῆναι, καὶ προστεθῆναι δι-
 νατόν· προστεθέντος δὲ τινος τὸ προστεθὲν μείζον ἔσται τῷ 15
 ἐξ ἀρχῆς, ἐὰν τοιοῦτον ἢ τὸ προστιθέμενον ὥστε ἐν ὅλον
 ποιεῖν. ἔσται γραμμὴ γραμμῆς σιγμῇ μείζων. τοῦτο δ'
 ἀδύνατον. ἀλλὰ καθ' ἑαυτὴν μὲν ἐχ' οἷον τε, κατὰ συμ-
 βεβηκὸς δ' ἐνδέχεται σιγμὴν ἀπὸ γραμμῆς ἀφελεῖν, τῷ
 ἐνυπάρχειν ἐν τῇ ἀφαιρεμένη γραμμῇ. εἰ τῷ ὅλῳ ἀφαι- 20
 ρούμενῳ καὶ ἢ ἀρχὴ καὶ τὸ πέρας ἀφαιρεῖται, γραμμῆς
 δ' ἢν ἢ ἀρχὴ καὶ τὸ πέρας σιγμῇ, καὶ γραμμῆς ἐγχε-
 ρεῖ ἀφαιρεῖν καὶ σιγμὴν ἐνδέχοιτο. αὕτη δ' ἢ ἀφαιρέσεις
 κατὰ συμβεβηκός. εἰ δὲ τὸ πέρας ἄπτεται, ὅτε πέρας ἢ
 αὐτῷ ἢ τῶν ἐκεῖν τινός. ἢ δὲ σιγμῇ, ἢ πέρας γραμμῆς, 25
 ἄπτεται. ἢ μὲν οὖν γραμμῆς ἔσται σιγμὴ μείζων, ἢ δὲ
 σιγμῇ ἐκ σιγμῶν· τῶν γὰρ ἀπτομένων ὑδὲν ἀνὰ μέσον.
 ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς τομῆς, εἰ ἢ τομὴ σιγμῆς καὶ
 ἢ τομὴ ἄπτεται τινος καὶ ἐπὶ σιγμῇ καὶ ἐπίπεδου· ὡσαύ-
 τως δὲ καὶ τὸ στερεὸν ἐξ ἐπιπέδων καὶ γραμμῶν. οὐκ 30
 ἀληθές δὲ κατὰ σιγμὴν εἰπεῖν, ὑδ' ὅτι ἐλάχιστον τῶν ἐκ
 γραμμῆς εἰς τὸ ἐλάχιστον τῶν ἐνυπαρχόντων εἴρηται.
 τὸ δὲ ἐλάχιστον, ὧν ἐστὶν ἐλάχιστον, καὶ ἑλαττόν ἐστιν.

ἐν δὲ τῇ γραμμῇ ὑδὲν ἄλλο ἢ σιγμαὶ καὶ γραμμαὶ
 πάρχουσιν. ἢ δὲ γραμμὴ τῆς σιγμῆς ἐκ ἐστὶ μείζων
 γὰρ αὐτὸ ἐπίπεδον τῆς γραμμῆς. ὥς' ἐκ ἐστὶ σι
 τὸ ἐν γραμμῇ ἐλάχιστον. εἰ δὲ συμβλητὸν τῇ γρα
 ἢ σιγμῇ, τὸ δὲ ἐλάχιστον ἐν τρισὶ προσώποις, ἐκ ἐ
 σιγμῇ τῶν ἐν τῇ γραμμῇ ἐλάχιστον. καὶ ἄλλ' αὐτὰ
 πάρχει παρὰ τὰς σιγμάς καὶ τὰς γραμμάς ἐν τῷ μ
 ἢ γὰρ ἐκ σιγμῶν. εἰ δὲ τὸ ἐν τόπῳ ὅν ἢ σιγμὴ μ
 ἢ ἐπίπεδον ἢ σιγμῶν ἐκ τῶν τι, ἐξ ὧν δ' ἐστὶν ἢ γρα
 ἐκεῖνα ἐν τόπῳ (καὶ γὰρ ἢ γραμμῇ), καὶ μήτε α
 μήτ' ἐπίπεδον μήτε ἐκ τῶν τι ἐνυπάρχει τῇ γρα
 ἐκ ἐστὶ ὑδὲν ὅλως παρὰ τὰς σιγμάς καὶ τὰς γρα
 ἐν τῷ μήκει. ἔτι εἰ τῷ ἐν τόπῳ ὅντος τὸ μείζον λεγ
 νον μήκος ἢ ἐπιφάνεια σιγμῶν, ἢ δὲ σιγμὴ ἐν τόπῳ
 δ' ἐν τῷ μήκει ὑπάρχον παρὰ τὰς σιγμάς καὶ τὰς γρα
 μὰς οὐδὲν τῶν προειρημένων, ὥς' ἐκ ἐστὶ ἢ σιγμὴ
 ἐνυπαρχόντων ἐλάχιστον. ἔτι εἰς ὃ ἐλάχιστον τι τῶν ὁ
 οἰκία, μήτε τῆς οἰκίας συμβαλλομένης πρὸς αὐτὸ λέγ
 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ὑδὲ τὸ ἐν γραμμῇ ὁ
 χισον πρὸς γραμμὴν συγκρινόμενον ἔσται. ὥς τε ἐκ
 σι τὸ ἐλάχιστον, ἔπει τὸ μὴ ὅν ἐν τῇ οἰκίᾳ μὴ ἐστὶ
 ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐλάχιστον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 ἐνδέχεται γὰρ σιγμὴν αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι. ἐκ
 κατὰ ταύτης ἀληθές εἰπεῖν ὅτι τὸ ἐν γραμμῇ ἐλ
 ὅτι ἐκ ἐστὶν ἢ σιγμῇ ἄρθρον ἀδιαίρετον. τὸ μὲν ἢ
 ἄρθρον αἰετὶ δυοῖν ὅρος, ἢ δὲ σιγμὴ καὶ μιᾶς γραμμῆς
 ἐστὶν. ἔτι ἢ μὲν πέρας, τὸ δὲ διαίρεσις ἐστὶ μᾶλλον
 ἢ γραμμὴ καὶ τὸ ἐπίπεδον ἄρθρα ἔσονται· ἀνάλογον
 ἔχουσιν, ὅτι τὸ ἄρθρον διάφορον πῶς ἐστὶν, διὸ καὶ ἔ
 δοκλῆς ἐποίησε διὸ δεῖ ὁρθῶς. ἢ δὲ σιγμὴ καὶ τὸ ἐ
 ἀκινήτοις. ἔτι ὑδεῖς ἔχει ἄπειρα ἄρθρα ἐν τῷ σώμα
 τῇ χειρί, σιγμάς δ' ἀπείρους. ἔτι λίθου ἄρθρον ἐκ
 ὑδ' ἔχει, σιγμάς δὲ ἔχει.

1. ἢ P. || ἐπὶ σιγμῇ] ἐπιστήμης NW. || 5. γραμμαὶ NW. || 6. τῷτο δ' τῷτο L. || 8. ἐξ ἐπιπέδων] ἐπίπεδον LNPW. || 9. αὐτῶν om LNPW. || 10. ἐς ταῦτα] ἔσται ταῦτα NW. || ἢσαν NW. || 11. συνάνωμα L. || σιγχεῖα δὲ ὑδ' ἕτερα W. || 13. αὐτῶν P, οἷον τε ἐστὶ NW. || 14. φανερωθῆναι LP. || 15. προστεθῆτω L. || 17. σιγμῇ LN. || 18. αὕτην P. || οἱ N, ommissis in lacuna in 22. ἐν W. || ἢ om NW. || σιγμὴν codices. || καὶ] καὶ εἰ N. || ἐγχερεῖ] ἐνδέχοιτο NW. || 23. αὕτην. εἰ δ' ἀφαιρέσεις NW. || ἢ] ἢ N. || ἢ — 26. σιγμῇ om W. || 26. ἢ μὲν οὖν γραμμῇ ἔσται σιγμῆς N. || 27. γὰρ om LP. || μέσον] κ N. || 28. αὐτῷ] αὐτῷ W. || λέγει L. || καὶ] καὶ ὁ LP. || εἴη τὸ μὴ W. || 29. καὶ ante ἐπὶ om P. || 30. καὶ γρ.] ἐκ γρ. om P. καὶ NW. || ἐλάχιστος L, καὶ ἐλαχίστη P, καὶ ἐλάχιστος W. || 32. τὸ om L. || 33. ἐλάχιστόν ἐστι LP.

1. ἄλλω P. || σιγμαὶ] σιγμαὶ καὶ γραμμῇ LN, σιγμῇ καὶ γραμμῇ P, γραμμῇ καὶ σιγμῇ W. || ἐνυπάρχουσιν W. || 3. αὐτῶν P. || ὡς LP. || 4. ἢ δὲ τῇ N. || 7. περὶ NW. || τὰς post καὶ om NW. || 9. σιγμῶν et 10. ἢ γὰρ W. || 11. τι ἐκ τῶν LP. || 12. περὶ N. || 14. τῷ W. || 15. περὶ NW. || 17. ἔτι εἰς ὃ ἐλάχιστον om W. || 18. συλλαβομένης NW. || 19. ἐκ τῆς ἐνδέχεται P. || 21. ἐπὶ P. || ἐς τῶν] ἔσται W. || 23. γὰρ] δὲ NW. || σιγμὴν αὐτὴν] αὐτὴν γραμμὴν LP. || 24. ταύτης W. || αὐτῇ. || 25. ὅτι δ' ἐκ et 26. ὅροι NW. || 27. ἢ δὲ διαίρεσις μᾶλλον LP. || ἐπὶ] εἰ et 28. ἔσονται] εἰσιν et 29. ὅτι] ἔτι W. || 30. διαφορά NW. || 30. δεῖ] δὲ Z. || 31. ἔτι δ' ὑδεῖς W. || σώματι margo L. || ἢ ἐν τῇ W. || 32. ἀπείρους L. || 33. ἐκ Z.

ΑΝΕΜΩΝ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΓΟΡΙΑΙ.

ΕΚ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ ΣΗΜΕΙΩΝ.

ἄς. οὗτος ἐν μὲν Μαλλῷ Παγρεύς· πνεῖ γὰρ ἀπὸ
 ὧν μεγάλων καὶ ὀρῶν διπλῶν παρ' ἄλληλα κειμέ-
 ᾧ καλεῖται Παγρικά. ἐν δὲ Καύνῳ Μίσης. ἐν δὲ
 Καυνίας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ Καύνου, ἐνοχλῶν τὸν λι-
 αὐτῶν τὸν ἀκανίαν. ἐν δὲ Ὀλβίᾳ τῇ κατὰ Μύγα- 5
 ῆς Παμφυλίας Γαυρεύς· πνεῖ γὰρ ἀπὸ νήσου ἢ κα-
 Γαυρίς. τινὲς δὲ αὐτὸν βορρᾶν οἰοῦνται εἶναι, ἐν οἷς
 ὑρναντεῖς οἱ κατὰ Φασηλίδαν. Καυκίας. ἔτος ἐν
 ἑσβῳ καλεῖται Θηβάνας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ Θήβης πε-
 ῖ ὑπὲρ τὸν Ἑλαιατικὸν κόλπον τῆς Μυσίας, ἐνοχλεῖ 10
 ν Μιτυληναίων λιμένα, μάλιστα δὲ τὸν Μαλέντα·
 δὲ αἰκαυνίαις, ὃν ἄλλοι βορρᾶν οἰοῦνται εἶναι.
 αἰτίας. ἔτος ἐν μὲν Τριπόλει τῆς Φοινίκης Ποταμεύς
 ται, πνεῖ δὲ ἐκ πεδίου ὁμοίᾳ ἄλωνι μεγάλῃ, περιεχο-
 ὑπὸ τε τοῦ Λιβάνου καὶ τῷ Βαπύρι ὄρεσι· παρὸ καὶ 15
 μεύς καλεῖται. ἐνοχλεῖ δὲ τὸ Ποσειδώνειον. ἐν δὲ
 σσιῶ κόλπῳ καὶ περὶ Ῥωσσὸν Συριάνδος· πνεῖ δὲ
 τῶν Συρίων πυλῶν, ἃς διέστηκεν ὁ τε Ταῦρος καὶ
 ὅσια ὄρη. ἐν δὲ τῷ Τριπολιτικῷ κόλπῳ Μαρσεύς,
 Μάρσε κώμης. ἐν δὲ Προκοννήσῳ καὶ ἐν Τέῳ καὶ ἐν 20
 ἡ καὶ Εὐβοίᾳ καὶ Κυρήνῃ Ἑλλησποντίας. μάλιστα δὲ
 αἰ τὸν τε τῆς Εὐβοίας Καφηρέα καὶ τὸν Κυρηναῖον
 α, καλέμενον δὲ Ἀπολλωνίαν· πνεῖ δὲ ἀφ' Ἑλλη-
 ου. ἐν δὲ Σινώπῃ Βερεκυντίας ἀπὸ τῶν κατὰ Φρυ-
 τόπων πνέων. ἐν δὲ Σικελίᾳ Καταπορθμίας, πνέων 25

ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ. τινὲς δὲ αὐτὸν Καικίαν οἰοῦνται εἶναι,
 Θηβάναν προσαγορεύοντες. Εὐρος. ἔτος ἐν μὲν Αἰγαῖς
 ταῖς κατὰ Συρίαν Σκοπελεύς καλεῖται ἀπὸ τοῦ Ῥωσίου
 σκοπέλου, ἐν δὲ Κυρήνῃ Κάρβας ἀπὸ τῶν Καρβανῶν τῶν
 κατὰ Φοινίκην· διὸ καὶ τὸν αὐτὸν Φοινικίαν καλῶσί τινες.
 εἰσὶ δὲ οἱ καὶ Ἀπηλιώτην νομίζουσιν εἶναι. Ὀρθόντος
 ἔτον οἱ μὲν Εὐρον, οἱ δὲ Ἀμνέα προσαγορεύουσιν. Νότος
 δὲ ὁμοίως παρὰ πᾶσι καλεῖται· τὸ δὲ ὄνομα διὰ τὸ νο-
 σῶδη εἶναι· ἔξω δὲ κάτομβρον, κατ' ἀμφοτέρωθεν δὲ νότον.
 Δευκόντος ὁμοίως· τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος·
 λευκαίνεται γὰρ... Δίψ. καὶ υἱος τὸ ὄνομα ἀπὸ Λι-
 βύης, ὅθεν πνεῖ. Ζέφυρος. καὶ ἔτος τότε τὸ ὄνομα διὰ
 τὸ ἀφ' ἑσπέρας πνεῖν. ἢ δὲ ἑσπέρα... Ἰᾶπυξ. ἔτος
 ἐν Τάραντι Σκυλητίδος ἀπὸ χωρὶς Σκυλαντίμην. κατὰ δὲ
 ὁραλεοντο Φρυγίας. ὑπὸ δὲ τινων Φαραγγίτης· πνεῖ γὰρ ἐκ
 τινος φάραγγος τῶν κατὰ τὸ Πηγαῖον. παρὰ πολλοῖς δὲ
 Ἀργέστης. Θρακίας κατὰ μὲν Θράκην Στρυμονίας
 (πνεῖ γὰρ ἀπὸ τῆς Στρυμόνος ποταμῆς), κατὰ δὲ τὴν Με-
 γαρικὴν Σκίρρων ἀπὸ τῶν Σκιρρωνίδων πετρῶν, ἐν δὲ Ἰτα-
 λίᾳ καὶ Σικελίᾳ Κίρκας διὰ τὸ πνεῖν ἀπὸ τοῦ Κιρκαίου.
 ἐν δὲ Εὐβοίᾳ καὶ Λέσβῳ Ὀλυμπίας, τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τῆς
 Περικου Ὀλύμπου· ὁχλεῖ δὲ Πυρραῖος. ὑπογράφει δὲ
 σοι καὶ τὰς θέσεις αὐτῶν, ὡς κεῖνται καὶ πνέουσιν, ὑπο-
 γράψας τὸν τῆς γῆς κύκλον, ἵνα καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν σοι

Codex K^o.

10. ἑλαιτικὸν K^o. || 12. αἰκαυνίαις] τοῖς καυνίαις K^o. || βορίαν K^o. || 19. κόλπον ο μ. K^o. || 24. βερεκυντίας K^o.

5. φοινίκων K^o. || 21. ὀλαμπίας K^o.

ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΦΑΝΟΥΣ, ΠΕΡΙ ΖΗΝΩΝΟΣ, ΠΕΡΙ ΓΟΡΓΙΟΥ.

ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΦΑΝΟΥΣ.

Ἄϊδιον εἶναι φησιν εἴ τί ἐστιν, εἴπερ μὴ ἐνδέχεται γενέσθαι μηδὲν ἐκ μηδενός. εἴτε γὰρ ἅπαντα γέγονεν εἴτε μὴ πάντα αἰδὶ ἀμφοτέρως. ἐξ ὕδενος γὰρ αὐτῶν ἂν γινόμενα. ἀπάντων τε γὰρ γινομένων οὐδὲν προϋπάρχειν· εἴτ' ὄντων 5 τινῶν αἰετὲρα προσγίνοιτο, πλεόν ἂν καὶ μεῖζον τὸ ἐν γεγονέναι. ὧ δὴ πλεόν καὶ μεῖζον, τοῦτο γενέσθαι ἂν ἐξ ὕδενός· τῷ γὰρ ἐλάττωσι τὸ πλεόν, ἢ δ' ἐν τῷ μικροτέρῳ τὸ μεῖζον οὐχ ὑπάρχειν. αἰδίων δὲ ὃν ἄπειρον εἶναι, ὅτι ἐκ ἔχει ἀρχὴν ὅθεν ἐγένετο, ὅδε τελευτήν εἰς ὃ γινόμενον 10 ἐτελευτήσῃ ποτε· πᾶν δὲ καὶ ἄπειρον ὃν εἶναι. εἰ γὰρ πλεόν ἢ δύο εἴη, πέρατ' ἂν εἶναι ταῦτα πρὸς ἀλλήλα. ἐν δὲ ὅμοιον εἶναι πάντα· εἰ γὰρ ἀνόμοια πλείω ὄντα, οὐκ ἂν ἔτι ἐν θεῖναι ἀλλὰ πολλά. αἰδίων δὲ ὃν μέτριόν τε καὶ ὅμοιον πάντα ἀκίνητον εἶναι τὸ ἐν. ἢ γὰρ ἂν κινήθη 15 ναι μὴ ἔς τι ὑποχωρήσαν. ὑποχωρῆσαι δὲ ἀνάγκη εἶναι ἥτοι εἰς πληρὲς ἢ ἐν κενόν. τούτων δὲ τὸ μὲν ἐκ ἂν δέξασθαι τὸ πληρὲς, τὸ δὲ ἐκ εἶναι ὕδεν [ἢ] τὸ κενόν. τοῖς τε δὲ ὃν τὸ ἐν ἀνώδυνον τε καὶ ἀνάληγον ὑγιές τε καὶ ἄνοσον εἶναι, ἔτε μετακοσμύμενον θέσει, ἔτε ἐτεροϊόμενον εἶδει, 20 ἔτε μιγνύμενον ἄλλω. κατὰ πάντα γὰρ ταῦτα πολλά τε τὸ ἐν γίνεσθαι καὶ τὸ μὴ ὃν τεκνῆσθαι καὶ τὸ ὃν φθεῖρεσθαι ἀναγκάζεσθαι. ταῦτα δὲ ἀδύνατα εἶναι. καὶ γὰρ εἰ τὸ μεμίσχαι τι ἐν ἐκ πλείονων λέγοιτο, καὶ εἴη πολλά κινύμενα εἰς ἀλλήλα τὰ πράγματα, καὶ ἡ μῆξις ἢ ὡς ἐν 25 ἐνὶ σύνθεσις εἴη τῶν πλείονων, ἢ τῇ ἀπαλλάξει οἶον ἐπιπρόσθησις γίνοιτο τῶν μιχθέντων, ἐκείνους μὲν ἂν δι' ἀλλήλων χωρίζοντων εἶναι τὰ μιχθέντα, ἐπιπροσθήσεως δ' ὕψης ἐν τῇ τρήσει γίνεσθαι ἂν ἑκάστων φανερόν, ἀφαιρουμένων

τῶν πρώτων τὰ ὑπ' ἀλλήλα τεθέντα τῶν μιχθέντων οὐδέτερον συμβαίνειν. διὰ τοῦτον δὲ τὸν τρόπον καὶ πολλά καὶ ἡμῖν, ὡς τὸ φαίνεσθαι μόνως. ὥς' ἐπειδὴ οἶον ὅ' οὕτως, οὐδὲ πολλά δυνατόν εἶναι τὰ ὄντα, 1 ταῦτα δοκεῖν ἐκ ὁρθῶς. πολλά γὰρ καὶ ἄλλα κατὰ αἰσθησιν φαντάζεσθαι ἅπασαν. λόγον δ' οὐτ' ἀνάγκη αὐτὰ γίνεσθαι, ἔτε πολλά εἶναι τὸ ὄν, ἀλλ' αἰδιόν τι ἄπειρον καὶ πάντα ὅμοιον αὐτὸ αὐτῷ. ἄρ' ἔν δεῖ τι μὲν μὴ πᾶσαν λαβόντα δοῖαν ἄρχεσθαι, ἀλλ' αἰ 2 λισα ὃν βέβαιον. ὥς' εἰ μὲν ἅπαντα τὰ δοκῦντα μὴ ὡς ὑπολαμβάνεται, οὐθὲν ἴσως προσήκει οὐδὲ τίτῳ χρῆσθαι τῷ δόγματι, ἐκ ἂν ποτε ὕδεν γένοιτο ἐκ μὴ μίας γὰρ τίς ἐς δόξα καὶ αὕτη τῶν ἐκ ὁρθῶν, ἢ εἰ αἰσθάνεσθαι πως ἐπὶ πολλῶν ὄντες ὑπειλήφμεν. 3 μὴ πάντα ἡμῖν ψευδῇ τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ τῶς καὶ τῶν ὁρθῶν ὑπολήψεις ἢ ἐπιδείξαι τὰς τοιαύτας 4 τῆς μάλις δοκῦσας ὁρθάς, ταύτας ληπτέον, ἃς ἐκ βαιοτέρας εἶναι δεῖ ἢ αἰ μέλλουσιν ἐξ ἐκείνων τῶν λί 5 δειχθῆσεσθαι. εἰ γὰρ καὶ εἶεν δύο δόξαι ὑπεναντίαι λήλαις, ὥσπερ οἶεται, εἰ μὴ πολλά γενέσθαι φησὶν, 6 εἶναι ἐκ μὴ ὄντων. εἰ δὲ τοῦτο μὴ οἶον τε, οὐκ ἔστι ὄντα πολλά. γένοιτο γὰρ ἂν ἔν, ὅτι ἔστιν ἄπειρος 7 εἰ δ' ἔτως, καὶ ἐν. ὁμοίως μὲν δὴ ἡμῖν ὁ ἀμφοτέρω οὐδὲν μᾶλλον τι ἐν, ἢ ὅτι πολλά δεικνυται. εἰ δὲ βῆ 8 μᾶλλον ἢ ἑτέρα, ἀπὸ ταύτης ὑμπερανθέντα μᾶλλον 9 δεικνυται. τυγχανόμενα δέ, ἔχοντος ἀμφοτέρας τὰς 10 λήψεις ταύτας, καὶ κινούμενα μὲν ἐς τὰ ὄντα. ἀμ δὲ πιστὴ μᾶλλον αὕτη, καὶ θάττον ἂν προσῆτο π 11 ταύτην ἐκείνης τὴν δόξαν. ὥς' εἰ καὶ συμβαίνει εἶναι

Codices B^oR^oV^o et nonnullis locis QN^oO^oZ^o. Tit. ΠΕΡΙ] θεοφράστου περὶ R^o, ἀριστοτέλους περὶ δοξῶν Q, ἀριστοτέλους κατὰ δόξας τῶν φιλοσόφων B^o. || περὶ ante Ζήνωνος om Q.

1. ΠΕΡΙ Ξ.] περὶ Ζήνωνος R^oV^o, om QB^oN^o. || 4. αἰδία ἀμφοτέρως codex Lipsiensis; ceteri δι' ἀμφοτέρων. || 5. εἴτ' ὅτι τὸν τῶν N^oO^oR^oV^o, V^o post lacunam; εἴτοι τῶν QB^o. Z^o haec εἴτ' — 9. ὑπάρχειν om. || 8. ἐλάττωι QB^oO^oR^oV^o. || 9. ἢ V] QB^oN^oO^oR^oV^o. || 12. πέρατ' αἰ] περαιῶν R^o, περαιῶν B^oN^oO^o, περ αἰῶν QZ^o, περ ἐὰν V^o. || 13. ὁμοίον] ὁ μόνον codices. I codices. || 14. ἔτι ἐθεῖναι Z^o, ἔτι ἐν εἶναι Sylburgius. || ἄμετρον codices. || 15. ἂν κινήθῃ QB^oN^oO^oR^oV^o, ἀκινήθῃ Z^o. || 16. Lps: ceteri ἐρῖν. || 17. ἐν codices. || δέξασθαι N^oO^o. || 18. ταῦτο — ἄνοσον Lps: ceteri ταῦτων (τοιούτων R^o) δὲ ὄντων ἀνώδυνον π ἀνάληγτων ὑπὲς (ὑπὲς QN^oO^o) καὶ ἄνοσον (ἀνοθεν Q). || 22. ἐν] εἰ QB^oN^oR^oV^oZ^o, μὴ ἐν O^o. || 26. οἶον] οἶον QN^oR^oZ^o, ἴσο μόνον V^o. || ἐπιπρόσθεσις Q, ἐπιπρόσθεσις N^o, ἐπιπροσθήσεως B^oR^oV^oZ^o. || 27. γέγονιτο R^oV^o. || 28. ἐπιπροσθήσεως codices.

5. ταῦτα Z^o: ceteri ταῦτα. || 6. οὐτ' ἀναιρεῖ] οὐται κεναιρεῖ B^oR^oZ^o, οὐτ' ἐκεῖνα δεῖ V^o. || 15. μὴ] μὴ B^oR^oV^oZ^o. iidem ἐπιδείξαντα τοιαύτην. || 18. τὸν λόγον Z^o. || 25. ὑμπερανθέντα V^o. || 27. post ταύτας Lps καὶ ὡς ἂν οὐ γένοιτ' ἂν ὕδεν ἐκ μηδενός, π δέ. || 29. συμβαίνειν ἂν τις V^o, συμβαίειν ἂν τις ceteri. correctum e Lps.

τὰς φάσεις, καὶ ἀδύνατον γίνεσθαι τε ἐκ μὴ ὄντος
μὴ πολλὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἐλέγχοιτο μὲν ἂν
ἀλλήλων ταῦτα, ἀλλὰ τί μᾶλλον ὅπως ἂν ἔχοι; ἴσως
ἂν φαίη τις τοῦτοις τάναντία. οὔτε γὰρ δείξας ὅτι
δοξα ἀφ' ἧς ἀρχεται, οὔτε μᾶλλον βέβαιον ἢ περὶ
λεάνυσσι λαβὼν, διελέχθη. μᾶλλον γὰρ λαμβάνεται
εἶναι γίνεσθαι ἐκ μὴ ὄντος ἢ μὴ πολλὰ εἶναι. λέ-
γεται τε καὶ σφόδρα ὑπὲρ αὐτῶν γίνεσθαι τε τὰ μὴ
, καὶ μὴ γεγενῆσθαι πολλὰ ἐκ μὴ ὄντων, καὶ ἔχ' ὅτι
συγχάνοντες, ἀλλὰ καὶ τῶν δοξάντων εἶναι σοφῶν τινες
ἄσπον. αὐτοῖα δ' Ἡσίοδος "πρῶτον μὲν πάντων" φησὶ
ὅς ἐγένετο, αὐτὰρ ἔπειτα γαί' εὐρύς περνος, πάντων ἐδὸς
αἰὲς αἰεὶ, ἡδ' ἔρος, ὃς πάντεσσι μεταπρέπει ἀθανάτοι-
τά δ' ἄλλα φησὶ γενέσθαι, ταῦτα δ' ἐξ ὑδρός. πολ-
λὰ καὶ ἕτεροι εἶναι μὲν ὑδὲν φασί, γίνεσθαι δὲ πάντα,
ὡς ἐκ τῶν ὄντων γίνεσθαι τὰ γινόμενα. ὥς τε τὸ μὲν
ἔστι, ὅτι ἐνίοις γε δοκεῖ καὶ ἐξ οὐκ ὄντων ἂν γενέσθαι.
Ἄλλ' ἄρα εἰ μὲν δυνατὰ ἐστὶν ἢ ἀδύνατα αὐτὸ λέγει,
ὅν. τὸ δὲ πότερον συμπεραίνεται αὐτὸ ἐξ ὧν λαμβά-
νεται ἢ ὑδὲν κωλύει καὶ ἄλλως ἔχειν, ἵκανῶς σκέψασθαι.
ἔστι γὰρ ἂν τι τῶν ἴσως ἐκείνους εἴη. καὶ πρῶτον θεόντος,
κῶτον λαμβάνει, μηδὲν γενέσθαι ἂν ἐκ μὴ ὄντος, ἄρα
ῤῃ ἀγέννητα πάντα εἶναι, ἢ οὐδὲν κωλύει γεγενῆσθαι
ἐκ ἐτέρων, καὶ τοῦτο εἰς ἀπειρον ἵεναι; ἢ καὶ ἀνα-
πτει κύκλῳ, ὥς τε τὸ ἕτερον ἐκ τῶ ἐτέρῳ γεγενῆσθαι, αἰεὶ
ὅπως ὄντος τινός, καὶ ἀπειράκις ἐκάστῳ γεγεννημένῳ ἐκ
ἡλῶν. ὥς τε οὐδὲν ἂν κωλύοιτο ἅπαντα γεγενῆσθαι, κει-
νὸ τοῦ μηδὲν γενέσθαι ἂν ἐκ μὴ ὄντος, καὶ ἀπειρα
πρὸς ἐκείνῳ προσαγορεῦσθαι οὐδὲν κωλύει τῶν τῶ
ἰσομένων ὀνομάτων. ἅπαντα γὰρ εἶναι καὶ λέγεσθαι
ἐκείνους τῶ ἀπείρῳ προσάπτει. ὑδὲν τε κωλύει, καὶ μὴ
ῤῃ ὄντων, κύκλῳ αὐτῶν εἶναι τὴν γένεσιν. ἔτι εἰ
ντα γίνεσθαι, ἐς δὲ οὐδὲν, ὥς τινες λέγουσιν, πῶς ἐν
εἴη; ἀλλὰ γὰρ τοῦ μὲν εἶναι ἐν τι ὡς ὄντος καὶ
ἐνὸς διαλέγεται. εἰ γὰρ, φησὶ, μὴ ἐγένετο, ἔστω δὲ
ὅς, ὡς δέον ὑπάρχειν τὸ εἶναι τοῖς πράγμασιν. ἔτι εἰ
ὅτι μάλιστα μήτε τὸ μὴ ὂν ἐνδέχεται γενέσθαι μήτε
ἔσθαι τὸ μὴ ὂν, ὅμως τί κωλύει τὰ μὲν γινόμενα
ἂν εἶναι, τὰ δ' αἰδία, ὡς καὶ Ἐμπεδοκλῆς λέγει;

ἅπαντα γὰρ ἐκείνους ταῦτα ὁμολογήσας, ὅτι ἐκ τε μὴ
ὄντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι, τὸ τε ὂν ἐξόλλυσθαι ἀνή-
νυσον καὶ ἀπρηκτον, αἰεὶ γὰρ θήσεσθαι ὅπῃ καὶ τις αἰὲν
ἐρείδῃ, ὅμως τῶν ὄντων τὰ μὲν αἰδία εἶναι φησὶ, πῦρ
καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ αἶρα, τὰ δ' ἄλλα γίνεσθαι τε καὶ
γεγενῆσθαι ἐκ τῶν. ὑδεμία γὰρ ἐτέρα, ὡς οἶσται, γένεσις
ἐς τοὺς ὕσιν, ἀλλὰ μόνον μίξις τε διάλλαξις τε μιγέν-
των ἐς ἑν. φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν. τὴν
δὲ γένεσιν προσῆσαν τοῖς αἰδίοις καὶ τῶ ὅτι γίνεσθαι λέ-
γει, ἐπεὶ τοῦτό γε ἀδύνατον ὦτο. πῶς γὰρ, φήσει,
καὶ ἔκταρξιν ἔστο, παντί τε καὶ πῶθεν ἐλθόν; ἀλλὰ μισγο-
μένων τε καὶ συντιθεμένων πυρὸς καὶ τῶν μετὰ πυρὸς
γίνεσθαι τὰ πολλὰ, διαλλαττομένων τε καὶ διακρισιμέ-
νων φθείρεσθαι πάλιν, καὶ εἶναι τῇ μὲν μίξει πολλὰ τε
καὶ τῇ διακρίσει, τῇ δὲ φύσει τέτταρ' ἀνευ τῶν αἰτίων, ἢ
ἔν' ἢ εἰ καὶ ἀπειρα εὐθὺς εἴη ταῦτα, ἐξ ὧν συντιθεμένων
γίνεται, διακρινομένων δὲ φθίρεται, ὡς καὶ τὸν Ἀναξα-
γόραν φασὶ τινες λέγειν ἐξ αἰὲ ὄντων καὶ ἀπείρων τὰ γι-
νόμενα γίνεσθαι. καὶ ὅπως, ἐκ ἂν εἴη αἰδία πάντα, ἀλλὰ
καὶ γινόμενα ἅττα καὶ γενομένα τ' ἐξ ὄντων καὶ φθι-
ρόμενα εἰς ὕσας τινὰς ἄλλας. ἔτι ὑδὲν κωλύει μίαν τινὰ
οὐσίαν τὸ πᾶν μορφήν, ὡς καὶ ὁ Ἀναξίμανδρος καὶ ὁ
Ἀναξίμενης λέγουσιν, ὁ μὲν ὕδωρ εἶναι φάμενος τὸ πᾶν,
ὁ δὲ ὁ Ἀναξίμενης, αἶρα, καὶ ὅσοι ἄλλοι οὕτως εἶναι τὸ
πᾶν ἐν ἡζιώκασιν. τὸτο ἤδη σχήμασί τε καὶ πλήθεσι καὶ
ὀλιγότητι, καὶ τῶ μανὸν ἢ πυκνὸν γίνεσθαι, πολλὰ καὶ
ἀπειρα ὄντα τε καὶ γινόμενα ἀπεργάζεται τὸ ὅλον. φησὶ
δὲ καὶ ὁ Δημόκριτος τὸ ὕδωρ τε καὶ τὸν αἶρα ἔκαστον τε
τῶν πολλῶν, τὸτο ὂν, ῥυθμῶ διαφέρειν. τί δὲ κωλύει καὶ
οὕτως τὰ πολλὰ γίνεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι, ἐξ ὄντος
αἰεὶ ἐς ὂν μεταβάλλοντος ταῖς εἰρημέναις διαφοραῖς τοῦ
ἐνός, καὶ ὑδὲν ἔτε πλεονος οὔτε ἐλάττονος γιγνομένου τοῦ
ὅλου; ἔτι τί κωλύει ποτὲ μὲν ἐξ ἄλλων τὰ σώματα γί-
νεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι πάλιν; εἰ δὲ καὶ ταῦτά τις
συγχωροίη, καὶ εἴη τι καὶ ἀγέννητον, τί μᾶλλον ἀπει-
ρον δεικνύται; ἀπειρον γὰρ εἶναι φησιν, εἰ ἔστι μὲν, μὴ
γεγενῆσθαι. πέρατα γὰρ εἶναι τὴν τῆς γενέσεως ἀρχὴν τε
καὶ τελευτήν. καίτοι τί κωλύει ἀγέννητον ὂν ἔχειν πέρας
ἐκ τῶν εἰρημένων; εἰ γὰρ ἐγένετο, ἀρχὴν ἔχειν ἀξιοῖται

13. αἰετέρος B·R·V°. || 16. post γινόμενα Lps: ὑδὲ γὰρ ἂν ἔτι αὐτοῖς ἅπαντα γήγοιτο. || 17. ἐνίοις] ἐν οἷς codices. || 21. τοῦν ἴσως] ὡς V°. || 23. ἀγέννητα B°. || 27. κωλύει τὸ B°. || κειμένου Lps: ceteri κινόμεν. || 29. τῶν τῶ Lps: ceteri τῶν ἐν τῶ. || 30. α] τὰ ἅπαντα B·V°. || 31. προσάπτει QB·V°. || 33. γίγνεται rc V°. || 36. post αἰδία R° νεκ, N·O·x lacunam. || 1. ταῦτα V°. || ἐκ τε μὴ ὄντος] ἐκτέμνοντες B·V°. || 3. τι B°. || 4. ἐρεῖ δὲ B·R·V°. || 8. ἐς] ἐπὶ τοῖς ὕσιν V°. || 10. ἐπὶ R° || ὦτο. πῶς γὰρ Lps: ceteri ὥς τε τὸ πῶς γ' αὐτ. || 12. συντιθεμένων — 13. τε καὶ om V°. || 14. πάλιν Lps: vulgo πλην. || 16. ἐ B°. || 25. ἐν om V°. || 29. κωλύειν B·R·V°. || 35. τί Lps: εἴη τι B·R·V°.

την ὅθεν γίγνοιτο, εἰ γιγνόμενα. τί δὴ κωλύει, καὶ εἰ μὴ ἐγένετο, ἔχειν ἀρχήν; ἢ μέντοι γε ἐξ ἧς γε ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν, καὶ εἶναι περαίνοντα πρὸς ἀλλήλα αἰδία ὄντα. ἔτι τί κωλύει τὸ μὲν ὅλον ἀγέννητον ὃν ἄπειρον εἶναι, τὰ δ' ἐν αὐτῷ γιγνόμενα πεπεράνθαι, ἔχοντ' ἀρχήν καὶ τελευτὴν γενέσεως; ἔτι καὶ ὡς ὁ Παρμενίδης φησί, τί κωλύει καὶ τὸ πᾶν ἐν ὃν καὶ ἀγέννητον ὅμως πεπεράνθαι, καὶ εἶναι πάντοθεν ἐγκύκλις σφαίρας ἐναλγῆκιον ὄγκῳ, μέσσοθεν ἰσοκαλὲς πάντῃ· τὸ γὰρ ὅτε τι μεῖζον οὔτε τι βαιότερον εἶναι μέχρι ὃν ἐστὶ τῇ ἢ τῇ. ἔχον δὲ μέσον καὶ ἔσχατα, πέρας ἔχει ἀγέννητον ὃν, ἐπεὶ εἰ καί, ὡς αὐτὸς λέγει, ἐν ἐστὶ, καὶ τῷτο σῶμα, ἔχει ἄλλα ἐαυτῷ μέρη, εἰ ταῦτα ὅμοια πάντα. καὶ γὰρ ὅμοιον οὕτω λέγει τὸ πᾶν εἶναι ἢ... ἄλλω τινὶ ὁ περανθῆναι ὁρᾷς, ἐλέγχει εἰ τι ὅμοιον τὸ ἄπειρον. τό γε ὅμοιον ἐτέρῳ ὅμοιον, ὥςτε δύο ἢ πλείω ὄντα ὡς ἂν ἐν ὃν ἄπειρον εἶναι. ἀλλ' ἴσως τὸ ὅμοιον πρὸς αὐτὸ λέγει, καὶ φησὶν αὐτὸ ὅμοιον εἶναι πᾶν, ὅτι ὁμοιομερές ὕδωρ ἐν ἅπαν ἢ γῆ ἢ ὅ τι τοιοῦτον ἄλλο. δῆλος γὰρ οὗτος ἀξιώων εἶναι ἐν τῶν διμερῶν ἑαστον σῶμα ὃν, ὡς ἄπειρόν ἐστιν. τὸ γὰρ ὅλον ἄπειρον, ὥςτε ταῦτα περαίνει πρὸς ἀλλήλα ἀγέννητα ὄντα. ἔτι εἰ αἰδίων τε καὶ ἀπειρόν ἐστι, πῶς ἂν εἴη ἐν σῶμα ὃν; εἰ μὲν γὰρ ἀνομοίων ἀμερῶν εἴη, πολλά, καὶ αὐτὸς οὕτω γ' εἶναι ἀξιοί. εἰ δὲ ἅπαν ὕδωρ ἢ ἅπαν γῆ ἢ ὅ τι δὴ τὸ ὃν τοῦτ' ἐστὶ, πολλὰ ἂν ἔχοι μέρη, ὡς καὶ Ζήνων ἐπιχειρεῖ ὃν δεικνύναι τὸ ὅν ὡς ἐν. εἴη ὅν ἂν καὶ πλείονα αὐτῷ μέρη ἐλαττόνων τε καὶ μικροτέρων, ἀλλὰ τε πάντῃ ἂν ταύτῃ ἀλλοῖον εἴη οὐδενὸς προσγυγνομένου σώματος οὐδ' ἀπογυγνομένου. εἰ δὲ μήτε σῶμα μήτε πλάτος μήτε μήκος ἔχον μηδὲν, πῶς ἂν ἄπειρον ἂν εἴη; τί κωλύει πολλὰ καὶ ἐνάριθμα τοιαῦτα εἶναι; τί κωλύει καὶ πλείω ὄντα ἐνός μογεῖν ἄπειρα εἶναι; ὡς καὶ Ξενοφάνης ἄπειρον τό τε βάθος τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος φησὶν εἶναι. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς· ἐπιτιμᾷ γὰρ ὡς λεγόντων τινῶν τοιαῦτα ἀδύνατα εἶναι, ὥςτε ἐχόντων ξυμβαίνειν αὐτά, εἴπερ ἀπείρονα γῆς τε βάθος καὶ θαψιλὸς αἰθήρ, ὃς διὰ πολλῶν δὴ βροτέων ῥηθέντα μεταίως ἐκέρχεται ζομάτων, ὀλέγον τῷ παντός ἰδόντων. ἔτι ὃν ἐν οὐδὲν ἄτοπον εἰ μὴ πάντῃ ὅμοιον ἐστίν. εἰ γὰρ ἐστίν

ὕδωρ ἅπαν ἢ πῦρ ἢ ὅ τι δὴ ἄλλο τοιοῦτον, ὕδεν κ πλείω εἰπεῖν τοῦ ὄντος ἐνός, εἰ δὴ δι' ἑαστον ὅμοιον ἐαυτῷ. καὶ γὰρ μανόν, τὸ δὲ πυκνὸν εἶναι, μὴ ἐν τῷ μανῷ κεῖν. ὕδεν κωλύειν γὰρ, τῷ μανῷ οὐκ ἔστισι μέρεσι χωρὶς ἀποκεκριμένον τὸ κενόν, ὡς τὸ τί τὸ μὲν εἶναι πυκνόν, καὶ τὸ τί δὲ ἐστὶ μανὸν τὸ πᾶν ἔχον· ἀλλ' ὁμοίως ἅπαν πλήρες ὃν, ὁμοίως ἦττον ἐστὶ τοῦ πυκνοῦ. εἰ δὲ καὶ ἐστίν, ἀγέννητόν ἐστιν, καὶ τῷτο δοθεὶς ἄπειρον εἶναι, καὶ μηδὲ ἐνδέχεσθαι ἄλλ ἄλλο ἄπειρον εἶναι. διὰ τῷτο καὶ ἐν τῷτῳ ἦδη προρυτεύον καὶ ἀδύνατον· πῶς γὰρ ἂν τὸ ἄπειρον ὅσον κενὸν μὴ ὅλον ἂν οἶόν τε εἴηαι; ἀκίνητον δ' εἶναι· εἰ κενὸν μὴ ἐστίν· ἅπαντα γὰρ κινεῖσθαι τῷ ἄλλ τόπον. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο πολλοῖς οὐ συνδοκεῖ, εἶναι τι κενόν, ἢ μέντοι τῷτο γέ τι σῶμα εἶναι, ἀλλ' καὶ ὁ Ἡσιόδος ἐν τῇ γενέσει πρῶτον τὸ χάος φησὶ σθαι, ὡς δὲ χώραν πρῶτον ὑπάρχειν τοῖς ἔσιν. τῷτι καὶ τὸ κενὸν οἶον ἀγγεῖόν τι ἀνὰ μέσον εἶναι ζῆ ἀλλὰ δὴ καὶ εἰ μὴ ἐστὶ κενόν, μηδὲ τι ἦσσαν ἂν κ ἐπεὶ καὶ Ἀναξαγόρας τὸ πρὸς αὐτὸ πραγματευθεὶς, μόνον ἀποχρῆσαν αὐτῷ ἀποφῆνασθαι ὅτι οὐκ ἐστίν, κινεῖσθαι φησὶ τὰ ὄντα, οὐκ ὄντος κενῷ. ὁμοίως δὲ Ἐμπεδοκλῆς κινεῖσθαι μὲν αἰεὶ φησὶ συγκινομένη ἅπαντα ἐνδελεχῶς χρόνον, ὕδεν εἶναι λέγων ὡς τῷ ὕδεν κενόν. πόθεν ὅν τί κ' ἐπέλθοι; ὅταν δὲ εἰς μίαν φῆν συγκριθῇ, ὡς ἐν εἶναι, ὕδεν φησὶ τό γε κενόν οὐδὲ περισσέν. τί γὰρ κωλύει εἰς ἀλλήλα φέρεσθαι περιμάσθαι ἅμα ὅσων εἰς ἄλλα, καὶ τότε εἰς ἑαυτοῖς εἰς τὸ πρῶτον, ἄλλου μεταβάλλοντος αἰεὶ... ἔτι καὶ τῷ αὐτῷ μένοντος τῷ πράγματος τόπῳ τῷ εἶδους μεταλῆν, ἢν ἀλλοίωσιν οἱ τ' ἄλλοι κακίανος λέγει, [οὐδὲ] τῶν εἰρημένων αὐτῷ κωλύει κινεῖσθαι τὰ πράγματα, ἐκ λευκοῦ μέλαν ἢ ἐκ πικροῦ γένεσθαι γλυκύ. ὕδεν γ μὴ εἶναι κενόν ἢ μὴ δέχεσθαι τὸ πλήρες ἀλλοεῖσθαι καὶ ὥς ἐτε ἅπαντα αἰδία ἔθ' ἐν ἔτ' ἄπειρον ἀνάγκη εἶναι ἄπειρα πολλά. ὅτε ἐν θ' ὅμοιον, ἔτ' ἀκίνητον, ἔτ' εἰ εἰ πᾶν ἅττα. τῶν δὲ κειμένων καὶ μετακοσμημένων ἑτεροεῖσθαι τὰ ὄντα ὕδεν κωλύει ἐκ τῶν ὑπ' ἀπείρου εἰ

8. ἐναλγῆκιον B·R·. || 9. ἰσοκαλὲς QB·R·V·. || γὰρ ὅτε] γὰρ ὅτε B·R·V·. || βαιότερον R·, βαιότερον B·V·. || 10. μέχρι ὃν] πελόμεν χρόνῳ? || ἐστὶ] δὲ V·. || ἢ τῇ om B· in lacuna. || ἔχοντα Q. || 12. εἰ om B·V·. || 14. παραθῆναι R·V·. || Lps, uon γῆν. || ἢ ante εἰ om B·V·. || 22. post ἢ lacunam R·. || 24. ἅπαν γῆ Lps: ceteri ἅπασαν γῆν. || 26. ὅν· B·R·. || 31. μεγέθη B·R·V·. || 34. τινῶν τὰ τοιαῦτα V·. || 35. ξυμβαίνει R·. || 37. ὀλέγον add Lps. || 38. εἰ γὰρ] εἰς γὰρ B·R·. ||

3. ἐν Lps: ceteri τῷ. || 6. δὲ R·V·. || 8. ἀγέννητόν B·. || 10. τῷτο R·. || εἶδη B·. || 11. ἦ] ἢ B·. || 13. μή] μὲ codic. || 15. τῷτο] τό R·. || 18. ἦσσαν Lps, ἦσας B·, ἦσας V·, ἦσας R·. || 23. μὲν ἀλλ' om V·. || συγκινομένη B·, συγκοσμήματα R·. || ἦ] ἢ B·V·. || οὐδὲν om B·R·V·. || 34. κενόν B·. || 38. τὰ ὄντα add Lps. || οὐδὲν codices.

ἰ ἐνός ὄντος τῷ παντός κινήσεως ἕσης, καὶ πλήθει καὶ
 τι διαφέροντος, καὶ ἀλλοικμένον ὑδενὸς προσγιγνομένου.
 α τινός, ἢ τῷ σώματος, καὶ εἰ πολλὰ συμμισγομένων
 ἰδιακρινομένων ἀλλήλοις. τὴν γὰρ μίξιν ἔτ' ἐπιπρό-
 ροιαυτήν εἶναι ἕτε σύνθεσιν εἰκὸς οἶαν λέγειν. ὥστε ἡ
 ὑθὺς εἶναι, ἢ καὶ ἀποστρεφθέντος ἐπὶπροσθεν ἕτερα ἐτέ-
 ροσθαι χωρὶς ἀλλήλων ταῦτα, ἀλλ' ἕτω συγκρίσθαι
 τα ὥστε ὅτιον μίγνυμένον παρ' ὅτιον ᾧ μίγνυσθαι μέ-
 ρος ὡς μὴ ἀναληφθῆναι συγκείμενα, ἀλλὰ μεμιγμένα,
 τοιαῦτον αὐτῷ μέρη. ἐπεὶ γὰρ ἕκ ἐξ ὧν τὸ ἐλά- 10
 ᾶπαν ἅπαντι μέρος μέμικται ὁμοίως καὶ τὸ ὅλον.

ΠΕΡΙ ΖΗΝΩΝΟΣ.

δύνατόν φησιν εἶναι, εἰ τι ἐξ, γενέσθαι, τὴν λέγων
 ἰ θεοῦ. ἀνάγκη γὰρ ἢτοι ἐξ ὁμοίων ἢ ἐξ ἀνομοίων 15
 μ τὸ γενόμενον. δυνατόν δὲ οὐδέτερον. οὔτε γὰρ
 ὑφ' ὁμοίον προσήκειν τεκνωθῆναι μᾶλλον ἢ τεκνωθῆναι
 γὰρ ἅπαντα τοῖς γε ἴσοις ἢ ὁμοίοις ὑπάρχειν πρὸς
 α) ἔτ' ἂν ἐξ ἀνομοίων τὸ ἀνόμοιον γενέσθαι. εἰ γὰρ
 ο ἐξ ἀσθενέστερον τὸ ἰσχυρότερον ἢ ἐξ ἐλάττωτος τὸ 20
 ἢ ἐκ χείρονος τὸ κρείττον, ἢ τὴν ἀντίον τὰ χεῖρον ἐκ
 ἐπτεῶν, τὸ ἕκ ἐξ ὄντος ἂν γενέσθαι. ὅπερ ἀδύνατον.
 μὲν οὖν διὰ ταῦτ' εἶναι τὸν θεόν. εἰ δ' ἐξ ὧν ὁ θεὸς
 ον κράτιστον, ἕνα φησὶν αὐτὸν προσήκειν εἶναι. εἰ γὰρ
 ἴτι πλείους εἴεν, ἕκ ἂν ἔτι κράτιστον καὶ βέλτιστον αὐτὸν 25
 πάντων. ἕκαστος γὰρ ἂν θεὸς τῶν πολλῶν ὁμοίος ὧν
 αἶψα. τὴν γὰρ θεὸν καὶ θεῶν δύναμιν εἶναι, κρατεῖν,
 μὴ κρατεῖσθαι, καὶ πάντα κρατεῖσθαι εἶναι. ὥστε
 ἡ κρείττων, κατὰ τοσούτων οὐκ εἶναι θεόν. πλείονων
 των, εἰ μὲν εἴεν τὰ μὲν ἀλλήλων κρείττους τὰ δὲ 30
 ἕκ ἂν εἶναι θεός. πεφυκέναι γὰρ θεὸν μὴ κρατεῖ-
 ῖσων δὲ ὄντων, οὐκ ἂν ἔχειν θεὸν φύσιν δεῖν εἶναι
 ον· τὸ δὲ ἴσον ἕτε βέλτιστον ἕτε χεῖρον εἶναι τῷ ἴσῳ.
 γερ εἴη τε καὶ τοῖσιν εἴη θεός, ἕνα μόνον εἶναι τὸν
 ἰδὲ γὰρ ὑδὲ πάντα δύνασθαι ἂν αὐτὸν βούλοιο. οὐδὲ 35
 ν δύνασθαι πλείονων ὄντων ἕνα εἶναι μόνον. ἕνα δ'
 μοιον εἶναι πάντη, ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν, τὰς τε ἄλλας
 εἰς ἔχοντα πάντη. εἰ γὰρ μὴ, κρατεῖν ἂν καὶ κρα-
 ἰ ὑπ' ἀλλήλων τὰ μέρη θεοῦ ὄντα. ὅπερ ἀδύνατον.

πάντη δ' ὁμοιον ὄντα σφαιροειδῆ εἶναι. ἢ γὰρ τῇ μὲν τῇ
 δ' οὐ τοῖσιν εἶναι, ἀλλὰ πάντη. αἰθῆρον δ' ὄντα καὶ ἕνα
 καὶ σφαιροειδῆ ἔτ' ἀπειρον ἕτε πεπερασμένον. ἀπειρον δ' μὴ
 ὄν εἶναι. τὴν γὰρ ἕτε μέσον οὐτ' ἀρχὴν καὶ τέλος οὐτ'
 5 ἄλλο μέρος οὐδὲν ἔχειν, τοῖσιν δ' εἶναι τὸ ἀπειρον. οἶον
 δὲ τὸ μὴ ὄν, ἕκ ἂν εἶναι τὸ ὄν, περαίνειν δὲ πρὸς ἀλλήλα,
 εἰ πλείω εἴεν. τὸ δὲ ἐν οὔτε τῷ ἕκ ὄντι ἕτε τοῖς πολλοῖς
 ὁμοιοῦσθαι. ἐν γὰρ ἕκ ἔχει πρὸς ὃ τι περανεῖ. τὸ δὲ τοῖ-
 τον ὄν ἐν, ἐν τὸν θεὸν εἶναι λέγει, οὔτε κινεῖσθαι ἕτε κινή-
 τὸν εἶναι. ἀκίνητον μὲν γὰρ εἶναι τὸ μὴ ὄν. ἕτε γὰρ ἂν
 εἰς αὐτὸ ἕτερον οὔτε ἐκείνο εἰς ἄλλο ἐλθεῖν. κινεῖσθαι δὲ
 τὰ πλείω ὄντα ἐνός. ἕτερον γὰρ εἰς ἕτερον δεῖν κινεῖσθαι.
 εἰς μὲν οὖν τὸ μὴ ὄν οὐδὲν ἂν κινήθῃναι. τὸ γὰρ μὴ ὄν
 ὑδαμῇ εἶναι. εἰ δὲ εἰς ἀλλήλα μεταβάλλοι, πλείω αὐτὸν
 εἶναι ἐνός. διὰ ταῦτα δὲ κινεῖσθαι μὲν ἂν τὰ δύο ἢ πλείω
 ἐνός, ἡρεμεῖν δὲ καὶ ἀκίνητον εἶναι τὸ οὐδέν. τὸ δὲ ἐν οὔτε
 ἀτρεμεῖν ἕτε κινεῖσθαι. ἕτε γὰρ τῷ μὴ ὄντι ἕτε τοῖς πολ-
 λοῖς ὁμοιον εἶναι. κατὰ πάντα δὲ οὕτως ἔχειν τὸν θεόν,
 αἰθῆρον τε καὶ ἕνα, ὁμοίον τε καὶ σφαιροειδῆ ὄντα, ἕτε ἀπει-
 ρον ἕτε πεπερασμένον, ἕτε ἡρεμεῖν ἕτε ἀκίνητον εἶναι.

Πρῶτον μὲν οὖν λαμβάνει καὶ οὗτος τὸ γιγνόμενον 4
 γίνεσθαι ἐξ ὄντος, ὥσπερ ὁ Μελισσος. καίτοι τί κωλύει
 μὴτ' ἐξ ὁμοίων τὸ γιγνόμενον γίνεσθαι, ἀλλ' ἐκ μὴ ὄντος;
 ἔτι οὐδὲν μᾶλλον ὁ θεὸς ἀγέννητος ἢ καὶ τὰλλα πάντα,
 εἴπερ ἅπαντα ἐξ ὁμοίων ἢ ἀνομοίων γέγονεν. ὅπερ ἀδύνατον.
 ὥς ἡ ὑδὲ ἐξ ὧν παρὰ τὸν θεόν, ἢ καὶ τὰλλα αἰθῆρα πάντα.
 ἔτι κράτιστον τὸν θεὸν λαμβάνει, τοῦτο δυνατώτατον καὶ
 βέλτιστον λέγων. ἢ δοκεῖ δὲ τὴν κατὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ
 πολλὰ κρείττους εἶναι ἀλλήλων οἱ θεοί. οὐκ ἔν ἐκ τῷ δο-
 κῆντος εἴληφε ταύτην κατὰ τῷ θεῷ τὴν ὁμολογίαν. τό τε
 κράτιστον εἶναι τὸν θεὸν οὐχ ὕτως ὑπολαμβάνων λέγεται
 ὡς πρὸς ἄλλο τι τοιαύτη ἢ τῷ θεῷ φύσιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν
 αὐτὴ διαθεσιν, ἐπεὶ τοῖ γε πρὸς ἕτερον ὑδὲν ἂν κωλύει μὴ
 τῇ αὐτοῦ ἐπικειρά καὶ ῥώμῃ ὑπερέχειν, ἀλλὰ διὰ τὴν
 10 τῶν ἄλλων ἀσθένειαν. θέλοι δ' ἂν οὐδαὶς οὕτω τὸν θεὸν
 φάναι κράτιστον εἶναι, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἔχει ὡς οἶον τε
 ἀριστά, καὶ ὑδὲν ἐκλείπει καὶ εὖ καὶ καλῶς ἔχειν αὐτῷ.
 ἅμα γὰρ ἴσως ἔχοντι καὶ ἐκείνο ἂν συμβαῖν. οὕτω δὲ δια-
 κείσθαι καὶ πλείους αὐτὸς ὄντας ὑδὲν κωλύει, ἅπαντας ὡς

συμμιγμένον V°. || 6. ἰταίρον R°. || 8. ὅτιον τοῦ μίγν. B°. || 13. ξενοφάνους QB°O°R°V°x. || 15. ὁμοίων B°R°. || 18. ταῦτα
 || 19. τὸ Lps: vulgo οὐτ'. || 22. ἐν et ἂν add Lps. || 24. εἶναι add Lps. || 25. δι] δὲ B°R°V°. || 29. κρείττων Lps: vulgo
 || 32. φύσις B°R°V°. || 33. χεῖρον R°. || 35. βούλοιο. οὐ R°. || 38. ἂν om V°.

πῇ μὲν πῇ V°. || 8. ὁμοιωθῆναι et 10. ἀκίνητον B°R°V°. || 12. δι V°. || 13. εἰς] εἰ R°V°. || 16. δι καὶ Lps: ceteri γάρ. ||
 κς B°R°V°. || 23. ὁμοίας B°R°. || 24. ἡ Lps pro ei. || 29. πολλῶ V°. || 32. τοιαύτη] τοῦ αὐτοῦ B°R°V°. || 33. τοῖ γε
 ὦ γὰρ B°R°V°. || 35. θέλοι B°V°. || 38. ἂν om V°. || συμβαῖν B°V°. || 39. ὑδαμῇ B°R°V°.

οἷόν τε ἄριστα διακειμένους, καὶ κρατίστους τῶν ἄλλων, οὐχ αὐτῶν ὄντας. ἔστι δ', ὡς εἴκοι, καὶ ἄλλα. κρατίστον γὰρ εἶναι τὸν θεόν φησι, τοῦτο δὲ τι εἶναι ἀνάγκη, ἕνα τὰ πάντα ὁρᾶν καὶ ἀκρίβειαν ἔδωκεν προσήκει· ἢ γὰρ εἰ μὴ καὶ τῆδ' ὁρᾶ, χεῖρον ὁρᾶ ταύτην, ἀλλ' οὐχ ὁρᾶ. ἀλλ' ἴσως τῷτο 5 βέλεται τὸ πάντῃ αἰσθάνεσθαι, ὅτι ἔτις ἂν βέλτεστα ἔχοι, ὁμοίους ὦν πάντῃ. ἔτι τοῖστος ὦν διὰ τί σφαιροειδὴς ἂν εἴη, ἀλλ' οὐχ ὅτι ἐτέραν τινα μᾶλλον ἔχων ἰδέαν, ὅτι πάντῃ ἀκούει καὶ πάντῃ κρατεῖ; ὥσπερ γὰρ ὅταν λέγωμεν τὸ ψιμμύθιον ὅτι πάντα ἐστὶ λευκόν, ἔδωκεν ἄλλο τι σημαίνον- 10 μεν ἢ ὅτι ἐν ἅπασιν αὐτοῦ τοῖς μέρεσιν ἐγκέχρωσται ἢ λευκότης· τί δὴ κωλύει οὕτω ἀκεῖ τὸ πάντῃ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ κρατεῖν λέγεσθαι, ὅτι ἅπαν ὃ ἂν τις αὐτοῦ λαμβάνῃ μέρος, τοῦτ' ἔσται πεπονθός; ὥσπερ δὲ οὐδὲ τὸ ψιμμύθιον, ἔδωκεν τὸν θεὸν ἀνάγκη διὰ τῷτο εἶναι σφαιροειδῆ. 15 ἔτι μήτε ἄπειρον μήτε πεπεράνθαι σῶμα γε ἐν καὶ ἔχον μέγεθος πῶς οἷόν τε, εἴπερ τοῦτ' ἐστὶν ἄπειρον ὃ ἂν μὴ ἔχῃ πέρασ δὲ ἐν μεγέθει καὶ πλήθει ἐγγίνεται, καὶ ἐν ἅπαντι τῷ ποσῷ, ὥς ἂν μὴ ἔχῃ πέρασ μέγεθος ὃν, ἄπειρόν ἐστιν. ἔτι δὲ σφαιροειδῆ ὄντα 20 ἀνάγκη πέρασ ἔχειν. ἔσχατα γὰρ ἔχει, εἴπερ μέσον ἔχει αἰτῷ τῷ πλεῖστον ἀπέχειν. μέσον δ' ἔχει, σφαιροειδὲς ὃν τῷτο γὰρ ἐστὶ σφαιροειδὲς δ' ἐκ τοῦ μέσου ὁμοίως πρὸς τὰ ἔσχατα. σῶμα ἔσχατα ἢ πέρατα ἔχειν, οἷον διαφορεῖ. εἰ γὰρ καὶ τὸ μὴ ὃν ἀπλῆν, οὐκ ἂν καὶ τὸ ὃν ἄπειρον. τί γὰρ 25 κωλύει ἕνα ταῦτα λεχθῆναι κατὰ τῷ ὄντος καὶ μὴ ὄντος; τό τε γὰρ ὃν ἐκ ὃν ἰδέει νῦν αἰσθάνεται, καὶ ὃν δὲ τις ἐκ ἂν αἰσθάνοιτο νῦν· ἀμφω δὲ λεκτά, ὅπως διανοητά. ἢ λευκόν δὲ τὸ μὴ ὃν· εἰ ἔν διὰ τῷτο τὰ ὄντα πάντα λευκά, ὅπως μὴ τι ταῦτο κατὰ τῷ ὄντος σημαίνωμεν καὶ μὴ ὄντος, ἢ 30 ἔδωκεν κωλύει καὶ τῶν ὄντων τι μὴ ὃν εἶναι λευκόν; ἔτι δὲ καὶ ἄλλην ἂν ἀπόφασιν δέξαιτο τὸ ἄπειρον, εἰ μὴ τὸ πάλαι λεχθέντι μᾶλλον, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν ἐστὶν ἅπαν. ὥς καὶ τὸ ὃν ἢ ἄπειρον ἢ πέρασ ἔχον ἐστὶν. ἴσως δὲ ἄτοπον καὶ τὸ προσάπτειν τῷ μὴ ὄντι ἀπειρίαν. ἢ γὰρ πᾶν, 35 εἰ μὴ ἔχει πέρασ, ἄπειρον λέγομεν, ὥσπερ ὃδ' ἀνισον ἐκ ἂν φαῖμεν εἶναι τὸ μὴ ὃν. ἔτι ἐκ ἂν ἔχοι ὁ θεὸς πέρασ εἰς ὦν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεόν. εἰ δὲ ἐν μόνον ἐστὶν, ὁ θεὸς ἂν εἴη

μόνον καὶ τὰ τῷ θεῷ μέρη. ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἄτοπον, εἰ πολλοῖς συμβέβηκε πεπεράνθαι πρὸς ἄλληλα, διὰ τὸ ἐν μὴ ἔχειν πέρασ. πολλὰ γὰρ τοῖς πολλοῖς καὶ ἐν ὑπάρχει ταῦτά, ἐπεὶ καὶ τὸ εἶναι κοινὸν αὐτοῖς ἐ 40 ἄτοπον οὖν ἴσως ἂν εἴη, εἰ διὰ τῷτο μὴ φαῖμεν εἶναι θεόν, εἰ τὰ πολλὰ ἐστὶν, ὅπως μὴ ὁμοίον ἔσαι αὐτοῖς ταῖς εἰ τι κωλύει πεπεράνθαι καὶ ἔχειν πέρατα ἐν ὄντα θεόν; ὡς καὶ ὁ Παρμενίδης λέγει ἐν ὃν εἶναι αὐτὸν π τοθεν εὐκύκλις σφαίρας ἐναλίγκιον ὀγκῷ, μεσσοῦθεν ἴση 45 λές. τὸ γὰρ πέρασ τινὸς μὲν ἀνάγκη ἴσως εἶναι, ἢ μὲ πρὸς τι γε, ἔδωκεν ἀνάγκη τὸ ἔχον πέρασ πρὸς τι ἔχειν· ρας, ὡς πεπερασμένον πρὸς τὸ μὴ ἐφεξῆς ἀπειρου, ὡ ἐστὶ τὸ πεπεράνθαι ἔσχατα ἔχειν, ἔσχατα δ' ἔχον ἀνάγκη πρὸς τι ἔχειν. ἐνίοις μὲν ἢ συμβαίνει πᾶν 50 πεπεράνθαι. πάλιν περὶ τῷ ἀκίνητον εἶναι τὸ ἐν καὶ τῷ ὅτι καὶ τὸ ὃν κινεῖται, ἴσως ὁμοίως τοῖς ἐμπροσθεν ἄπτα καὶ ἐπὶ ἀρά γε ἢ ταῦτο ἂν τις ὑπολάβοι τὸ μὴ κινεῖται καὶ τὸ ἀκίνητον εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπόφασιν τῷ κινεῖται ὥσπερ τὸ μὴ ἴσον, ὅπερ καὶ κατὰ τοῦ μὴ ὄντος, ὡ 55 ἀληθές, τὸ δὲ ἀκίνητον τῷ ἔχειν πῶς ἦδη λέγεσθαι, ὡς τὸ ἀνισον, καὶ ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ τοῦ κινεῖσθαι τῷ ἴσῳ ὡς καὶ σχεδὸν οἱ ἀπὸ τῷ α ἀποφάσεις ἐπὶ ἐναντίῳ γονται. τὸ μὲν οὖν μὴ κινεῖσθαι ἀληθές ἐπὶ τῷ μὴ ὄντι τὸ δὲ ἡρεμεῖν οὐχ ὑπάρχει τῷ μὴ ὄντι. ὁμοίως δὲ ἀκίνητον εἶναι σημαίνει ταυτόν. ἀλλ' ὅτος ἐπὶ τῷ ἴσῳ αὐτῷ χρῆται, καὶ φησὶ τὸ μὴ ὃν ἡρεμεῖν, ὅτι οὐκ ἐ 60 μετὰθασιν. ὅπερ τε καὶ ἐν τοῖς ἄνω εἰπομεν, ἄτοπον εἰ τι τῷ μὴ ὄντι προσάπτομεν, τῷτο μὴ ἀληθές εἶναι καὶ τῷ ὄντος εἰπεῖν, ἄλλως τε καὶ ἀπόφασιν ἢ τὸ λεχθέν, καὶ τὸ μὴ κινεῖσθαι μηδὲ μεταλαμβάνειν ἐστὶν. πάλιν γὰρ ἂν, καθάπερ καὶ ἐλέχθη, ἀφαιροῖτο τῶν ὄντων κατηγορεῖ. ἔδωκεν γὰρ ἂν πολλὰ ἀληθές εἰπεῖν εἴη μὴ ὄν, ὡ 65 καὶ τὸ μὴ ὃν ἐστὶ μὴ ὄν, εἴτε ἐπ' ἐνίων τῶν ἀναντιᾶ ζυμῶν νειν δοκεῖ κατὰ τοσαύτας ἀποφάσεις· ὦν ἀνάγκη ἢ ἢ ἀνισον, ἂν τι πλῆθος ἢ, καὶ μὴ ὡς ἢ καὶ ἀπὸ περιττόν, ἂν ἀριθμὸς ἢ. ὁμοίως δὲ ὡς καὶ τὸ ἡρεμεῖν κινεῖσθαι ἀνάγκη, ἂν σῶμα ἢ. ἔτι εἰ καὶ διὰ τῷτο κινεῖται ὁ θεὸς τε καὶ τὸ ἐν, ὅτι τὰ πολλὰ κινεῖται

1. οἷοιται B·R·V°. || 3. τινῶν B·V°. || 4. εἰ μὴ] εἰμὴ, 7. διότι, 11. ἐγκέχρωσται, 14. λαμβάνει B·R·V°. || 16. ἔχον et 17. B·R°. || 18. λεκτικόν et 22. ἀπέχειν] ἀπέχει B·R·V°. || 20. ὃν Lps pro ὄσον. || τοῦτο γὰρ ἐστὶ σφαιροειδὲς δ om B·V°. || 23. et codices. || 28. ὅπου R·V°. || δι] τε B·V°. || 31. τι μὴ ἐν] τίμιον B·R·V°. || 32. ὃν ἀπόφασιν δέξοιται codices. || 35. τί post δ B·R·V°. || 36. ἔχοι et 37. φάμεν V°. || 37. ἔχει B·V°. || 38. ἂν] ἐν ἂν V°. ||

4. ταῦτα B·R·V°. || 6. εἴτα B°. || 7. τί] τε V°. || 9. ὀγκῷ] ὃν τῷ B·R·V°. || 10. ἴσον R°. || 15. post πεπεράνθαι Lps πρὸς τι συνίσταται δὲ πεπεράνθαι μὲν, μὴ μέντοι πρὸς τι πεπεράνθαι. || ἐν] ἐν B·R·V°. || ἐν] μὴ ὃν V°. || 16. καὶ τὸ δὲ om B°. || 17. τι B·R°. || 19. τὸ μὴ ἴσον, ὡς ἡμεῖς ceteri μὴ τῷ ἴσῳ ὥσπερ. || 21. τῶν ἐναντίων τὸ V°. || 27. τε add Lps. || 30. μεταλαμβάνει B°. || 36. ἢ] καὶ V°. || 37. ἢ B·R°. || 35. τὸ om R°

αλλὰ ἵναί, τί κωλύει καὶ τὸν θεὸν κινεῖσθαι εἰς
ἕδα τι μόνον, ἀλλ' ὅτι εἰς μόνος θεός. εἰ δὲ καὶ
τί κωλύει εἰς ἄλλα κινουμένων τῶν μερῶν τοῦ
λῶ φε... θεόν; ἢ γὰρ δὴ τὸ τοῦτον ἐν, ὥσπερ ὁ Ζήνων
εἶναι φύσει. αὐτὸς γὰρ σῶμα λέγει εἶναι τὸν
εἶτε τόδε τὸ πᾶν, εἶτε ὅ τι θήποτε αὐτὸ λέγων.
αὐτὸς γὰρ ὡν πῶς ἂν σφαιροειδὴς εἴη ἐπιμόνως, ὅταν
ἔτ' ἂν κινεῖτο ἔτ' ἂν ἡρεμοὶ μηδαμῶς γε ὦν; ἐπεὶ δὲ
ἔστι, τί ἂν αὐτὸ κωλύει κινεῖσθαι ὡς ἐλάχθῃ;

ΠΕΡΙ ΓΟΡΓΙΟΥ.

Οὐκ εἶναί φησιν οὐδέν· εἰ δ' ἔστιν, ἀγνοῶν εἶναι· εἰ
ἔστι καὶ γνωσόν, ἀλλ' ἢ δηλωτὸν ἄλλοις. καὶ ὅτι
ὅκ ἔστι, συνθεῖς τὰ ἐτέροις εἰρημένα, ὅσοι περὶ τῶν
λέγοντες ἀναντία, ὡς δοκῶσιν, ἀποφαίνονται αὐτοῖς,
ὅτι ἐν καὶ ἢ πολλά, οἱ δὲ αὖ ὅτι πολλά καὶ ἔχ
οἱ μὲν ὅτι ἀγέννητα, οἱ δ' ὡς γενόμενα ἐπιδεικνύ-
αὐτα, συλλογίζεται κατ' ἀμφοτέρων. ἀνάγκη γάρ,
εἰ τί ἐστι, μήτε ἐν μήτε πολλά εἶναι, μήτε ἀγέν-
νητα γενόμενα, ὅθεν ἂν εἴη. εἰ γὰρ μὴ εἴη τι, τό-
τε ἢ θάτερα εἴη. ὅτι ἔκ ἐστιν οὔτε ἐν οὔτε πολλά, οὔτε
ἢ οὔτε γενόμενα, τὰ μὲν ὡς Μελίσσος, τὰ δὲ ὡς
ἐπιχειρεῖ δεικνύνει μετὰ τὴν πρώτην ἰδίον αὐτοῦ
ἔστιν, ἐν ἣ λέγει ὅτι οὐκ ἔστιν ἔτε εἶναι ἔτε μὴ εἶναι.
γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἔστι μὴ εἶναι, οὐδὲν ἂν ἦττον,
ὅν τῷ ὄντος εἴη. τό τε γὰρ μὴ ὄν ἐστι μὴ ὄν, καὶ
ὄν, ὥς ἐν μᾶλλον ἢ εἶναι ἢ ἔκ εἶναι τὰ πράγ-
ματα. εἰ δ' ὅμως τὸ μὴ εἶναι ἔστι, τὸ εἶναι, φησὶν, οὐκ
ἀντικείμενον. εἰ γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἐστὶ, τὸ εἶναι [ἢ] μὴ
προσῆκει. ὥς ἐκ ἂν ἔτῳ, φησὶν, ὅθεν ἂν εἴη, εἰ μὴ
ἔστιν εἶναι τε καὶ μὴ εἶναι. εἰ δὲ ταυτό, καὶ ἔτῳ ἐκ
ἢ ὅθεν· τό τε γὰρ μὴ ὄν οὐκ ἔστι καὶ τὸ ὄν, ἐπεὶ περ
τῷ μὴ ὄντι. ἔτος μὲν οὖν ὁ αὐτὸς λόγος ἐκείνῳ.
Οὐδαμῶθεν δὲ συμβαίνει ἐξ ὧν εἴρηκεν, μηδὲν εἶναι.
καὶ ἀποδείκνυσιν, οὕτως διαλέγεται. εἰ τὸ μὴ ὄν
ἢ ἔστιν, ἀπλῶς εἰπεῖν εἴη, καὶ ἔστιν ὅμοιον μὴ ὄν.
ἢ ἔτε φαίνεται ἔτῳ ἔτε ἀνάγκη, ἀλλ' ὥσπερ ἐν δυοῖν,
τῷ δ' ἐκ ὄντος, τὸ μὲν ἔστι, τὸ δ' ἐκ ἀληθές, ὅτι ἐστὶ

τὸ μὲν μὴ ὄν. διότι οὖν οὐκ ἔστιν, ἔτε εἶναι ἔτε μὴ εἶναι
τὰ ἀμφω ἔθ' ἕτερον ἐκ ἔστιν. ὅθεν γὰρ, φησὶν, εἴη ἂν τὸ
μὴ εἶναι τοῦ εἶναι, εἴπερ εἴη τι καὶ τὸ μὴ εἶναι. οὐδεὶς
φησιν εἶναι τὸ μὴ εἶναι οὐδαμῶς. εἰ δὲ καὶ ἔστι τὸ μὴ
ἔθ' ὄν μὴ ὄν, οὐδ' ἔτῳ ὅμοιως ἂν εἴη τὸ μὴ ὄν τῷ ὄντι· τὸ
μὲν γὰρ ἐστὶ μὴ ὄν, τὸ δὲ καὶ ἔστιν ἔτι. εἰ δὲ καὶ ἀπλῶς
εἰπεῖν ἀληθές, ὡς δὴ θαυμάσιόν τ' ἂν εἴη τὸ μὴ ὄν ἐστὶν. ἀλλ'
εἰ δὴ οὕτω, πότερον μᾶλλον συμβαίνει τὰ πάντα εἶναι ἢ
μὴ εἶναι; αὐτὸ γὰρ ἔτῳ γε τιναντίον εἴκει γίνεσθαι. εἰ γὰρ
τό τε μὴ ὄν ἐστὶ καὶ τὸ ὄν ὄν ἐστὶν, ἅπαντά ἐστιν. καὶ γὰρ
τὰ ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα ἐστὶν. ἐκ ἀνάγκη γάρ, εἰ τὸ μὴ
ὄν ἐστὶ, καὶ τὸ ὄν μὴ εἶναι. εἰ δὴ καὶ οὕτω τις ζυγχοῦται
καὶ τὸ μὲν μὴ ὄν εἴη, τὸ δὲ ὄν μὴ εἴη, ὅμως ὅθεν ἦττον
εἴη ἂν· τὰ γὰρ μὴ ὄντα εἴη κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον. εἰ
δὲ ταυτόν ἐστι καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ εἶναι, οὐδ' οὕτως
μᾶλλον ἐκ [εἴη] ἂν τι εἴη. ὡς γὰρ κάκεινος λέγει, ὅτι εἰ
ταυτόν μὴ ὄν καὶ ὄν, τό τε ὄν οὐκ ἔστι καὶ τὸ μὴ ὄν.
ὥς ἐν ἐστὶν, ἀντιστρέφαντι ἐστὶν ὅμοιως φάναι ὅτι πάντα
ἔστιν. τό τε γὰρ μὴ ὄν ἐστὶ καὶ τὸ ὄν, ὥς ἐκ πάντα ἔστιν.
μετὰ δὲ τῷ τὸν λόγον φησὶν· εἰ δὲ ἔστιν, ἦτοι ἀγέννη-
τον ἢ γενόμενον εἶναι. καὶ εἰ μὲν ἀγέννητον, ἀπειρον αὐτὸ
τοῖς τῷ Μελίσσου ἀξιώμασι λαμβάνει· τὸ δ' ἀπειρον ἐκ
ἂν εἶναι ποτε. ἔτε γὰρ ἐν αὐτῷ οὐτ' ἂν ἐν ἄλλῳ εἶναι.
δύο γὰρ ἂν ἔτῳ ἢ πλείω εἶναι, τό τε ἐνὸν καὶ τὸ ἐν ᾧ,
μηδαμῶς δὲ ὄν ὅθεν εἶναι κατὰ τὸν Ζήνωνος λόγον περὶ τῆς
χωράς. ἀγέννητον μὲν ἔν δια ταῦτ' ἐκ εἶναι, οὐ μὴν ὅθεν
γενόμενον. γενέσθαι γὰρ οὐδὲν ἂν οὐτ' ἐξ ὄντος ἔτ' ἐκ μὴ
ὄντος. εἰ γὰρ τὸ ὄν μεταπέσοι, οὐκ ἂν ἔτ' εἶναι τὸ ὄν,
ὥσπερ γ' εἰ καὶ τὸ μὴ ὄν γένοιτο, ἐκ ἂν ἔτι εἴη μὴ ὄν.
ὅθεν μὴν ὅθεν ἐξ ὄντος ἂν γενέσθαι. εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐστὶ τὸ
μὴ ὄν, ὅθεν ἂν ἐκ μηδενὸς ἂν γενέσθαι· εἰ δ' ἔστι τὸ μὴ
ὄν, δι' ἅπερ ὅθεν ἐκ τῷ ὄντος, διὰ ταῦτα ὅθεν ἐκ τῷ μὴ
ὄντος γενέσθαι. εἰ ἔν ἀνάγκη μὲν, εἴπερ ἐστὶ τι, ἦτοι ἀγέν-
νητον εἶναι ἢ γενόμενον, ταῦτα δὲ ἀδύνατόν τι καὶ εἶναι
ἔτι εἴπερ ἔστιν, ἐν ἣ πλείω, φησὶν, ἐστὶν· εἴτε μήτε ἐν μήτε
πολλά, ὅθεν ἂν εἴη. καὶ ἐν μὲν... καὶ ὅτι ἀσώματον ἂν εἴη
τὸ ἐν ἢ ἐνσχυμένον γε τῷ τῷ Ζήνωνος λόγῳ. ἐνὸς δὲ ὄντος
οὐδ' ἂν... εἶναι ὅθεν μὴ... μήτε πολλά. εἰ γὰρ μήτε ἐν μήτε

. κινεῖσθαι R^a. || 4. κύκλω θε ὄν V^a, κύκλω θεόν R^a. || 5. φήσει et 9. κωλύει B^aR^aV^a. || 11. Titulum om QB^aO^aR^aV^az. || 13. ἄλλως
V^a. || 16. αὐ ὅτι] οὐ ὅτι οὐ QB^aR^aV^a. || 17. ἐν γένεται QB^aR^aV^a. || 18. κατ' τ' QB^aV^a. || 24. ἐστὶ] ἐστὶν ἔτε ἐν ἔτε πολλά, ἔτε
α ἔτε γενόμενα V^a. || 25. ἔστι] ἢ ἐστὶ QB^aN^aO^aR^aV^a. || 31. ἐστὶν εἶναι] ἐστὶ καὶ B^aR^a. || εἰ Lps: ceteri ἔστι. || 35. καὶ om R^a. || εἴ] ἢ
36. εἴη] εἴη καὶ ἐστὶν εἴη B^aV^a. || 37. ὥσπερ V^a, ὡς περὶ R^a. || 38. ὅπος, τῷ] τῷ μὲν ὅπος τῷ V^a. || τὸ μὲν] τὰ μὲν B^aR^a.
[οὐ] δὲ V^a. || 3. ὥσπερ V^a. || 5. εἴη ἂν B^aR^a. || τῷ] τῷ μὴ B^aR^aV^a. || 10. μὴ ὄν] μὴ ὄν μὴ ὄν margo V^a. || 21. ἢ] ἢ μὴ B^aR^a.
24. τό τε ἐν] τῷτε ἐν ὄν B^aR^aV^a. || 27. γὰρ Lps: ceteri τὸν. || 29. γ' γὰρ B^a. || ὅ] αὐ B^a. || 30. μὴ] μὴ B^aR^a. || 33. ἦτοι
B^aR^aV^a. || 35. μήτε ἐν] μὴ ἐν R^a. || 37. ἐσχυμέν V^a, ἐσχυμέν Q, ἐσχυμέν Lps. || 38. ὅθεν μὴ] ὅθεν ὅθεν V^a. || ante μήτε lacunam R^a.

πολλά ἐς, ἡδ' ἂν κινήσῃαι φησιν. ἰδέν] γὰρ κινήσῃαι, ἢ ἡκ' ἂν εἴη, ἢ ὡσαύτως ἔχον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἡκ' ἂν εἴη, τὸ δ' ἡκ' ὅν γεγονός εἴη. εἴη δὲ ἢ κινεῖ ἢ κινεῖται, καὶ εἰ μεταφέρεται ἢ συνεχῆς ὅν, διήρηται τὸ ὅν, οὔτε τι ταύτη· ὥς πᾶν κινεῖται, πᾶν διήρηται. εἰ δ' ὕτως, πάντα ἡκ' ἔξιν. ἐκλιπὲς γὰρ ταύτη, φησὶν, ἢ διήρηται, τοῦ ὅντος, ἀντὶ τῷ κενὸν τὸ διηρῆσθαι λέγων, καθάπερ ἐν τοῖς Λευκίπου καλουμένοις λόγοις γέγραπται. εἰ μὲν οὖν ἰδέν, τὰς ἀποδείξεις λέγειν ἅπαντα. δεῖ γὰρ τὰ φρονούμενα εἶναι, καὶ τὸ μὴ ὅν, εἴπερ μὴ ἐστὶ, μὴδὲ φρονεῖσθαι. εἰ δ' ὕτως, 10 ἰδέν ἂν εἶναι ψευδὸς ἡδὲ φησιν, οὐδ' εἰ ἐν τῷ πελάγει φαῖν ἀμιλλᾶσθαι ἄρματα. πάντα γὰρ ἂν ταῦτα εἴη. καὶ γὰρ τὰ ὁρώμενα καὶ ἀκουόμενα διὰ ταῦτ' ἐς, ὅτι φρονεῖται ἕκαστα αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ διὰ τῆς, ἀλλ' ὥσπερ ἰδέν, 15 μᾶλλον ἢ ὁρώμεν ἐξίν, ὥς μᾶλλον ἢ ὁρώμεν ἢ διανοούμεθα, καὶ γὰρ ὥσπερ ἐκεῖ πολλοὶ ἂν ταῦτα ἴδοιεν, καὶ ἐνταῦθα πολλοὶ ἂν ταῦτα διανοηθείμεν. τὸ ὅν μᾶλλον δὲ τοιαῦτ' ἐξί, τοῖα δὲ τάληθ' ἄδηλον. ὥς καὶ εἰ ἐς, ἡμῖν γε ἄγνωστα εἶναι τὰ πράγματα. εἰ δὲ καὶ γνωστά, πῶς ἂν τις, φησὶ, δηλώσειεν ἄλλω; ὁ γὰρ εἶδε, πῶς ἂν τις, φησὶ, τῆς εἴης 20 λέγει; ἢ πῶς ἂν ἐκείνῳ ὅλῳ ἀκούσαντι γίγνεται, μὴ ἰδόντι;

ὥσπερ γὰρ ἡδὲ ἢ ὄψις τὴς φθόγγου γιγνώσκῃ, ἢ ἀκοὴ τὰ χρώματα ἀκούει, ἀλλὰ φθόγγου λέγων, ἀλλ' ἢ χρῶμα οὐδὲ πρᾶγμα. ὁ οὖν πῶς αἰτεῖ παρ' ἄλλου λόγῳ ἢ σημαίῳ τῶν εἰς τοὺς ἐνοήσεων, ἀλλ' ἢ εἰ μὲν χρῶμα ἰδόν, ἀρχὴν γὰρ οὐ λέγει γοῖ δὲ χρῶμα, ἀλλ' ἰδὲ διανοεῖσθαι χρῶμα ἔξιν, ἀλλ' ἐρᾶν, ἡδ' ἀκούειν. εἰ δὲ καὶ ἐνδέχεται, γινώσκει τε καὶ λέγων. ἀλλὰ πῶς ὁ ἀκύν τὸ αὐτὸ ἐνοήσας 10 τε τὸ αὐτὸ ἅμα ἐν πλείοσι καὶ χωρὶς ἔστιν; ἂν εἴη τὸ ἔν. εἰ δὲ καὶ εἴη, φησὶν, ἐν πλείῳ ἰδέν κωλύει μὴ ὅμοιον φαίνεσθαι αὐτοῖς, μὴ ἐκείνοις ὅσιν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, εἴ τι ἐν τούτῳ ἢ δύο εἶεν. φαίνεται δὲ ἰδ' αὐτὸς αὐτῷ ὅμοιος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ἀλλ' ἕτερα τῇ ἀκοῇ καὶ νῦν τε καὶ πάλαι διαφόρως. ὥστε σχο 15 ταῦτ' αἰσθητοῖς τις. ὕτως ἡκ' ἐς, ἐν ἐς γὰρ αὐτὸ ἐτέρῳ δηλώσειεν, διὰ τε τὸ μὴ εἶναι λεκτά, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἕτερον ἐτέρῳ ταῦτ' ἰσχυροῦς, 20 δὲ καὶ ὕτως ἐτέρων ἀρχαιοτέρων εἶναι ἀπορίαν περὶ ἐκείνων σκάψει καὶ ταῦτα ἐξετασθόν.

ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ Α.

Πάντες ἄνθρωποι τῷ εἰδέναι ὀρέγονται φύσει. σημείον δ' ἢ τῶν αἰσθήσεων ἀγάπησις· καὶ γὰρ χωρὶς τῆς χρείας ἀγαπῶνται δι' αὐτάς, καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων ἢ διὰ τῶν ὁμμάτων. οὐ γὰρ μόνον ἵνα πράττωμεν, ἀλλὰ καὶ μὴδὲν μάλιστα πράττειν τὸ ὅρᾳν αἰρούμεθα ἀντὶ πάντων ὡς εἰπεῖν 25 τῶν ἄλλων. αἴτιον δ' ὅτι μάλιστα ποιεῖ γνωρίζειν τι ἡμᾶς αὐτῇ τῶν αἰσθήσεων, καὶ πολλὰς δηλοῖ διαφοράς. φύσει μὲν οὖν αἰσθησὶν ἔχοντα γίνεταί τὰ ζῶα, ἐκ δὲ τῆς αἰσθήσεως τοῖς μὲν αὐτῶν ἐκ ἐγγίγνεται μνήμη, τοῖς δ' ἐγγίγνε-

ται. καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα φρονιμώτερα καὶ τῶν μὴ δυναμένων μηχανεύειν ἐξίν. φρόνιμα μανθάνειν, ὅσα μὴ δύναται τῶν ψόφων ἀνελίττα, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο γένος ζῴων δ' ὅσα πρὸς τῇ μνήμῃ καὶ ταύτην ἔχει τι μὲν οὖν ἄλλα ταῖς φαντασίαις ζῇ καὶ ταῖς 30 πειρίαις δὲ μετέχει μικρόν· τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων τέχνη καὶ λογισμοῖς. γίγνεται δ' ἐκ τῆς μνήμης τοῖς ἀνθρώποις· αἱ γὰρ πολλὰ μνήμαι τῷ

15. ε prius add Lps. || 17. α τοιαῦτ' R^o. || 18. εἰ καὶ V^o. || γε ἄγνωστα Lps: ceteri γνωστά. || 21. ὅλῳ om V^o.
1. γὰρ ἰδέν] γὰρ εἶδεν B^oR^o, γὰρ εἶδεν V^o. || 4. ἀντὶ παρ' lacunam V^o. || 6. λόγῳ] λόγῳ R^oV^o. ||
pro σχολῇ. || πέντ' αὐτὰ B^oV^o. || 19. λεκτά] λόγους Lps. || 20. ὕτως B^oV^o. || 21. margo B^oV^o: τὸ πρῶτόν τε καὶ μὴ τις μὴ μεμνήτω· καθὼς γὰρ ὅρᾳ, ὅτε γράφα.

Codices EQSTH^oA^oB^oC^oD^oE^oF^oG^oH^oI^oJ^o. Tit. A EA^o, α τὸ μεῖζον plerique, α μεῖζον QT, μεῖζον α J^o,
23. ἐκείνῳ H^oE^oJ^o. || 25. ὁλοκαῖς H^oE^oJ^o. || 26. τι om EA^oE^oJ^o. || 28. τῆς αἰσθήσεως] ταύτης A^oD^o. || 29.
D^o el rc E^o: ceteri δι γίνεταί.

21. ταῦτα φρονιμώτερα A^oD^o: ceteri τὰ μὲν φρόνημα. || καὶ μαθητικώτερα A^oD^o, τὰ δὲ μαθητικώτερα EB^oE^oF^o:
μαθητικώτερα. || 22. μὴ om S. || μὴ] μὴ οὖν T. || 23. δύναιτο A^oD^oE^o: ceteri δυνατά. || 25. ἴσα] ε A^oD^o.

ἡ ἐμπειρίας δύναμιν ἀποτελοῦσιν. καὶ δοκεῖ σχεδὸν ἢ καὶ τέχνη ὅμοιον εἶναι ἢ ἐμπειρία. ἀποβαίνει δ' ἡ καὶ τέχνη διὰ τῆς ἐμπειρίας τοῖς ἀνθρώποις· ἢ ἢ ἐμπειρία τέχνην ἐποίησεν, ὡς φησὶ Πῶλος, ἑρβῶς ἢ δ' ἀπειρία τύχην. γίνεται δὲ τέχνη, ὅταν ἐκ 5 τῆς ἐμπειρίας ἐννοημάτων μία καθόλου γένηται ὡς ὁμοίων ὑπόληψις. τὸ μὲν γὰρ ἔχειν ὑπόληψιν ἄλλῃ κάμνοντι τὴνδὲ τὴν νόσον τοῦδὲ συνήνεγκε καὶ ται καὶ καθ' ἕκαστον οὕτω πολλοῖς, ἐμπειρίας ἐστίν· ὅτι πᾶσι τοῖς τοιοῖσδε κατ' εἶδος ἐν ἀφορισθεῖσι, 10 σι τὴνδὲ τὴν νόσον, συνήνεγκεν, οἷον τοῖς φλεγματώ- χολώδεσιν ἢ πυρέττουσι καύσῳ, τέχνης. πρὸς μὲν πράττειν ἐμπειρία τέχνης ὅθεν δοκεῖ διαφέρειν, ἀλλὰ ἄλλον ἐπιτυγχάνοντας ὁρῶμεν τὴν ἐμπειρίαν τῶν ἀνευ πειρίας λόγον ἔχόντων. αἴτιον δ' ὅτι ἡ μὲν ἐμπειρία 15 ἢ ἕκαστον ἐξὶ γνῶσις, ἡ δὲ τέχνη τῶν καθόλου, αἱ δὲ καὶ αἱ γνῶσεις πᾶσαι περὶ τὸ καθ' ἕκαστον εἰσιν· ἀνθρώπων ὑγιαίνει ὁ ἰατροῦν, πλὴν ἀλλ' ἢ κατὰ θηκός, ἀλλὰ Καλλιαν ἢ Σωκράτην ἢ τῶν ἄλλων ἢ ὕτω λεγομένων, ὧς συμβέβηκε καὶ ἀνθρώπῳ εἶναι. 20 ἀνευ τῆς ἐμπειρίας ἔχῃ τις τὸν λόγον, καὶ τὸ μὲν γνωρίζῃ, τὸ δ' ἐν τούτῳ καθ' ἕκαστον ἀγνοῇ, πολλὰ μαρτυρεῖται τῆς θεραπείας· θεραπευτὸν γὰρ τὸ καθ' ἢ μᾶλλον. ἀλλ' ὅμως τό γε εἰδέναι καὶ τὸ ἐπαίειν νη τῆς ἐμπειρίας ὑπάρχειν οἰόμεθα μᾶλλον, καὶ σο- 25 υς τοὺς τεχνίτας τῶν ἐμπειρῶν ὑπολαμβάνομεν, ὡς τὸ εἰδέναι μᾶλλον ἀκολουθοῦσαν τὴν σοφίαν πᾶσιν· ὅτι οἱ μὲν τὴν αἰτίαν ἴσασιν, οἱ δ' ὄχι. οἱ μὲν γὰρ τὸ ὅτι μὲν ἴσασιν, διότι δ' ἔκ ἴσασιν· οἱ δὲ τὸ διότι αἰτίαν γνωρίζουσιν. διὸ καὶ τοὺς ἀρχιτέκτονας περὶ 30 τιμωτέρους καὶ μᾶλλον εἰδέναι νομίζομεν τῶν χει-

ροτεχνῶν καὶ σοφωτέρους, ὅτι τὰς αἰτίας τῶν ποιουμένων ἴσασιν, τὸ δ' ὥσπερ καὶ τῶν ἀνύχων ἔνια, ποιεῖν μὲν, ἐκ εἰδῶτα δὲ ποιεῖν ἢ ποιεῖ, οἷον καίει τὸ πῦρ. τὰ μὲν οὖν ἀψυχα φύσει τινὶ ποιεῖν τέτων ἕκαστον, τὸ δὲ χειροτέχνας δι' ἔθους, ὡς οὐ κατὰ τὸ πρακτικὸς εἶναι σοφωτέρους ὄντας, ἀλλὰ κατὰ τὸ λόγον ἔχειν αὐτὸς καὶ τὰς αἰτίας γνωρίζειν. ὅλως τε σημειῖον τὸ εἰδῶτος τὸ δύνασθαι διδάσκειν ἐξῆν, καὶ διὰ τούτου τὴν τέχνην τῆς ἐμπειρίας οἰόμεθα μᾶλλον ἐπιστή- μην εἶναι· δύνανται γάρ, οἱ δὲ οὐ δύνανται διδάσκειν. ἔτι δὲ τῶν αἰσθήσεων ὑδεμίαν ἡγέμεθα εἶναι σοφίαν· καίτοι κυ- ριώτατα γ' εἰσὶν αὐταὶ τῶν καθ' ἕκαστα γνώσεις· ἀλλ' οὐ λέγουσι τὸ διὰ τί περὶ οὐδενός, οἷον διὰ τί θερμὸν τὸ πῦρ, ἀλλὰ μόνον ὅτι θερμόν. τὸν μὲν οὖν πρῶτον εἰδὸς τὸν ὁποιανοῦν εὐρόντα τέχνην παρὰ τὰς κοινὰς αἰσθήσεις θαυ- 15 μάζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, μὴ μόνον διὰ τὸ χρήσιμον εἶναι τι τῶν εὐρεθέντων, ἀλλ' ὡς σοφὸν καὶ διαφέροντα τῶν ἄλλων. πλείονων δ' εὐρίσκομένων τεχνῶν, καὶ τῶν μὲν πρὸς ἀναγκαῖα τῶν δὲ πρὸς διαγωγὴν ὕσων, αἰεὶ σοφωτέ- ρους τοὺς τοιοῦτους ἐκείνων ὑπολαμβάνομεν, διὰ τὸ μὴ πρὸς 20 χρῆσιν εἶναι τὰς ἐπιστήμας αὐτῶν. ὅθεν ἤδη πάντων τῶν τοιοῦτων κατεσκευασμένων αἱ μὴ πρὸς ἡδονὴν μὴδὲ πρὸς ἀναγκαῖα τῶν ἐπιστημῶν εὐρέθησαν, καὶ πρῶτον ἐν τέτοις τοῖς τόποις ὑπερ ἐσχόλασαν. διὸ περὶ Αἴγυπτον αἱ μαθη- ματικά πρῶτον τέχνη συνέστησαν· ἐκεῖ γὰρ ἀφείθη σχε- 25 λάζειν τὸ τῶν ἱερέων ἔθος. εἴρηται μὲν ὅτι ἐν τοῖς Ἑλλήκοις τίς διαφορὰ τέχνης καὶ ἐπιστήμης καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμο- γενῶν· οὐ δ' ἔνεκα νῦν ποιούμεθα τὸν λόγον, τοῦτ' ἐξῆν, ὅτι τὴν ὀνομαζομένην σοφίαν περὶ τὰ πρῶτα αἰτία καὶ τὰς ἀρ- χὰς ὑπολαμβάνουσι πάντες, ὥς τε, καθάπερ εἴρηται πρότερον, 30 ὁ μὲν ἐμπειρος τῶν ὁποιανῶν ἔχόντων αἴσθησιν εἶναι δοκεῖ σοφώτερος, ὁ δὲ τεχνίτης τῶν ἐμπειρῶν, χειροτέχνης δὲ ἀρ-

ὅμοιοι εἶναι ἐμπειρία H^2 , ὅμοιοι εἶναι καὶ ἐμπειρία $A^2 D^2$, καὶ ἐμπειρία ὅμοιοι εἶναι H^2 . || 3. δι' ἐμπειρίας Q . || 4. ἑρβῶς λέγων D^2 . || 5. ἡνὰ ἐκ πολλῶν νοημάτων τῆς ἐμπειρίας H^2 . || 6. μία καθόλου $A^2 D^2$: ceteri καθόλου μία, H^2 quidem post ὁμοίαν, ὁμοίαν καθόλου μία ὑπόληψις γίγνεται. || 8. νοεῖν H^2 . || 9. τῆδε $H^2 F^2$. || τῆδε $A^2 D^2$. || 9. σωκράτη E^2 . || πολλῆς D^2 . || 10. ἢ. || 11. οἷον — 12. καύσῳ om $A^2 D^2$. || 12. πυρέττουσι T . || 13. δοκεῖ διαφέρειν] διήνεγκεν $A^2 D^2 F^2$, om H^2 . || 14. ἐπιτυγχάν- ἐμπειροὶ $A^2 D^2$. || 16. ἕκαστα $H^2 E^2$. || 18. πλὴν om $A^2 D^2 H^2$. || 19. ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ D^2 . || σωκράτη E . || τῶν τῶν ἄλλων T . || ante ὕτω add $EQT A^2 D^2$. || καὶ add $A^2 D^2$ et re E^2 . || 21. ἔχει H^2 , ἔχει E^2 . || τὸν om H^2 . || τὸ om Q . || μὲν καθόλου loqi καθόλου μὲν. || 22. γνωρίζει $H^2 E^2$. || 24. μᾶλλον om A^2 . || τὸ om H^2 . || 26. ἐμπειρικῶν E . || 29. τὸ ante ὅτι om E . || ιστέρους μᾶλλον καὶ μ. T .

τὸς $ETH^2 E^2$ et re A^2 (pr enim cum D^2 haec τὸς — 5. δι' ἔθους om): ceteri οἱ. || 2 et 3. ποιῶν $ETH^2 A^2 E^2$: ceteri 3. εἰ ποιῶ add $EQH^2 E^2$ et re A^2 . || 4. ποιῶ E . || 6. τὴ] τὸ τὸν D^2 , τὸ τῶν H^2 . || αὐτὸς ἔχειν $A^2 D^2$. || 7. τὴ] δὲ A^2 . || εἰδῶτος καὶ μὴ εἰδῶτος E : ceteri (praeter $QTA^2 D^2$) εἰδῶτος καὶ || ἐξῆν καὶ διὰ τούτου] νομίζομεν· διὰ $A^2 D^2$. || 8. ἡγέμεθα A^2 12. λέγει $H^2 E^2$. || 13. ἀλλὰ — θερμὸν om A^2 . || τὸν μὲν] τὸ μὲν F^2 . || 14. εὐρίσκομεν F^2 . || παρὰ $EQTA^2 F^2 H^2$: ceteri περὶ. || πῶν τοῖς τοιοῦτοις $H^2 E^2$. || ὑπολαμβάνεσθαι EH^2 . || 21. αἱ] ἴσαι A^2 . || 22. ἐν add $EQH^2 A^2 E^2$. || 23. ὑπερ] ὡς πρῶτον A^2 et || 24. τέχνη om $H^2 E^2$. || ἀφείθη $ETH^2 A^2 E^2$: vulgo ἐφείθη. || 26. τῶν post ἄλλων om H^2 . || 27. οὐ δ'] ὅν οὖν F^2 . || ὡν] $H^2 E^2$, om F^2 . || 29. ὡς] δὲ A^2 . || 30. ἢ] ἢ i codices praeter $EQTA^2$. || ὁποιανῶν $ETH^2 E^2$. || 31. δὲ ὁ ἀρχ. A^2 7.

χρήσεων, αἱ δὲ θεωρητικαὶ τῶν ποιητικῶν μᾶλλον. ὅτι μὲν οὖν ἡ σοφία περὶ τινος αἰτίας καὶ ἀρχῆς ἐστὶν ἐπιστήμη, δῆλον.

2 Ἐπεὶ δὲ ταύτην τὴν ἐπιστήμην ζητοῦμεν, τοῦτ' ἂν εἴη σκοπεῖν, ἡ περὶ ποίας αἰτίας καὶ περὶ ποίας ἀρχῆς ἐπιστήμη σοφία ἐστίν. εἰ δὲ λάβοι τις τὰς ὑπολήψεις ὥς ἔχομεν περὶ τῆς σοφίας, τάχ' ἂν ἐκ τούτου φανερόν γένοιτο μᾶλλον. ὑπολαμβάνομεν δὴ πρῶτον μὲν ἐπίσασθαι πάντα τὸν σοφὸν ὡς ἐνδέχεται, μὴ καὶ ἕκαστον ἔχοντα ἐπιστήμην αὐτῶν· εἴτα τὸν τὰ χαλεπὰ γινῶναι δυνάμενον καὶ μὴ ῥάδια ἀνθρώπῳ γινώσκειν, τοῦτον σοφόν (τὸ γὰρ αἰσθάνεσθαι πάντων κοινόν, διὸ ῥάδιον, καὶ οὐδὲν σοφόν)· ἐπὶ τὸν ἀκριβέστερον καὶ τὸν διδασκαλικώτερον τῶν αἰτίων σοφώτερον εἶναι περὶ πᾶσαν ἐπιστήμην. καὶ τῶν ἐπιστημῶν δὲ τὴν αὐτῆς ἕνεκεν καὶ τοῦ εἰδέναι χάριν αἰρετὴν οὖσαν μᾶλλον εἶναι σοφίαν ἢ τὴν τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκεν, καὶ τὴν ἀρχικωτέραν τῆς ὑπηρετούσης μᾶλλον εἶναι σοφίαν· οὐ γὰρ δεῖν ἐπιτάττεσθαι τὸν σοφὸν ἀλλ' ἐπιτάττειν, καὶ οὐ τῷτον ἐτέρῳ πείθεσθαι, ἀλλὰ τῷτον τὸν ἥττον σοφόν. τὰς μὲν ἔν ὑπολήψει τοιαύτας καὶ τοσαύτας ἔχομεν περὶ τῆς σοφίας καὶ τῶν σοφῶν, τῶν δὲ τὸ μὲν πάντα ἐπίσασθαι τῷ μάλιστα ἔχοντι τὴν καθόλου ἐπιστήμην ἀναγκαῖον ὑπάρχειν· οὗτος γὰρ οἷδ' ὅπως πάντα τὰ ὑποκείμενα. σχεδὸν δὲ καὶ χαλεπώτατα ταῦτα γνωρίζειν τοῖς ἀνθρώποις, τὰ μάλιστα καθόλου· πορρωτάτω γὰρ τῶν αἰσθήσεων ἐστίν. ἀκριβέσταται δὲ τῶν ἐπιστημῶν αἱ μάλιστα τῶν πρώτων εἰσίν· αἱ γὰρ ἐξ ἐλαττόνων ἀκριβέστεραι τῶν ἐκ προσθέσεως λαμβανομένων, οἷον ἀριθμητικὴ γεωμετρία. ἀλλὰ μὴν καὶ διδασκαλικὴ γὰρ ἡ τῶν αἰτίων θεωρητικὴ μᾶλλον· ἔτοι γὰρ διδάσκουσιν οἱ τὰς αἰτίας λέγοντες περὶ ἕκαστον. τὸ δ' εἰδέναι καὶ τὸ ἐπίσασθαι αὐτῶν ἕνεκα μάλιστα ὑπάρχει τῇ τῷ μάλιστα ἐπιστητῇ ἐπιστήμῃ. ὁ γὰρ τὸ ἐπίσασθαι δι' ἑαυτὸ αἰρούμενος τὴν μάλιστα

ἐπιστήμην μάλιστα αἰρήσεται, τοιαύτη δ' ἐστίν ἡ τῷ μάλιστα ἐπιστητῇ, μάλιστα δ' ἐπιστητῇ τὰ πρῶτα καὶ τὰ αἴτια γὰρ ταῦτα καὶ ἐκ τούτων ἄλλα γνωρίζεται, ἀλλ' ἢ διὰ τῶν ὑποκειμένων. ἀρχικωτάτη δὲ τῶν ἐπιστημῶν μᾶλλον ἀρχικὴ τῆς ὑπηρετούσης, ἡ γνωρίζουσα τίνος· ἐστὶ πρακτεὸν ἕκαστον· τούτῳ δ' ἐστὶ τὰ γὰρ ἐν ἐκάστῳ, δὲ τὸ ἀριζον ἐν τῇ φύσει πάση. ἐξ ἀπάντων ἔν τῶν μὲνων ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην πίπτει τὸ ζητούμενον ὅτι δὲ ταύτην τῶν πρώτων ἀρχῶν καὶ αἰτιῶν εἶναι ὁ τακτὴν· καὶ γὰρ τὰ γὰρ καὶ τὸ ἕνεκα ἐν τῶν αἰτίων ὅτι δ' ἢ ποιητικὴ, δῆλον καὶ ἐκ τῶν πρώτων φιλοσοφῶν. διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ πρώτων ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρῶτα τῶν ἀπόρων θαυμάσαντες, εἴτα κατὰ μικρὸν ὥτω πρὸς καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τοῦ σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ περὶ τῆς τῷ παντὸς γενέσεως. ὁ δ' ἀπορῶν καὶ ἔτι ζῶν οἶεται ἀγνοεῖν. διὸ καὶ φιλόμυθος ὁ φιλόσοφος ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων. ὥς· ὅτι τὸ φεύγειν τὴν ἀγνοίαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ἐστι εἰ εἰδέναι τὸ ἐπίσασθαι εἰδῶκον, καὶ οὐ χρήσιμός τις ἐστὶ μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πᾶς ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ πρὸς ῥαζωμένην καὶ ἀγνῶν ἡ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. δῆλον ὅτι ὅταν αὐτὴν ζητῶμεν χρεῖαν ἐτέραν, ἀλλ' ὥστε πρὸς φάμεν ἐλευθερὸς ὁ αὐτῷ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλῳ ἕνεκα καὶ αὐτὴ μόνῃ ἐλευθερά οὖσα τῶν ἐπιστημῶν· μὴ γὰρ αὐτὴ αὐτῆς ἕνεκεν ἐστίν. διὸ καὶ δικαίως ἂν οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ νομίζοιτο αὐτῆς ἡ κτήσις· πολλὰ γὰρ ἡ φύσις ἀνθρώπων ἐστίν, ὥστε κατὰ Σιμωνίδην θεὸς ἂν μόνος πᾶσι ἔχοι γέρας, ἄνδρα δ' ἐκ ἄξιον μὴ ἢ ζητεῖν τὴν κατὰ ἐπιστήμην. εἰ δὲ λέγουσιν οἱ ποιηταὶ καὶ πέφυκε φησὶ

2. ἀρχῆς καὶ αἰτίας $A^b H^b$. || 4. δι] δὲ καὶ T . || 5. ἢ add $ETH^a A^b E^b$. || ποίας αἰτίας καὶ ποίας ἀρχῆς E^b , ποίας ἀρχῆς ποίας αἰτίας H^a , ποίας ἀρχῆς A^b . || 6. ἐστὶ σοφία A^b . || δὲ H^a . || ἔχομεν $TA^b E^b H^b$: ceteri εἰχομεν. || 7. τὴν σοφίαν A^b . || τίνος E^b . || γίνεσθαι H^b . || 8. μὲν om $H^a E^b$. || πάντα $A^b F^b$: ceteri μάλιστα πάντα. || 10. τὸν om H^a . || τὰ om A^b . || 11. τὸν σοφόν om TH^a et pr E^b . || 13. τὸν om $H^a A^b F^b$. || 15. αὐτῆς A^b . || μᾶλλον om H^a et pr E^b . || 17. εἶναι om A^b . || 18. om pr E . || οὐκ αὐτὸν A^b et rc E^b . || 19. τίθεσθαι pr A^b . || 20. τοσαύτας καὶ τοιαύτας H^a . om καὶ τοσαύτας A^b . || τῆς om A^b . || 21. ἀπαντα A^b , om F^b . || 22. καθόλου] κατὰ πάντων F^b . || 23. πως] πῶς ἔχει A^b . || ἀπαντα $EH^a E^b$. || δι] γὰρ T . || 24. add $ETH^a A^b E^b$. cum iisdem omisi ἐστὶ ante τὰ. || 26. τε $A^b F^b$. || 27. προσθέσεως codices. || λαμβανομένων A^b : ceteri λαμβάνειν. || 30. ἐκάστου EH^a . || τὸ δ'] τότε A^b . || 32. αὐτὸ $A^b F^b$.

1. μᾶλλον αἰρ. T . || 2. τὰ post καὶ om A^b . || 5. ἕνεκα EF^b . || 6. πρακτεὸν ἕκαστον ἐστὶ F^b , ἐστὶ πρακτεὸν ἕκαστον $H^a A^b E^b$. || 7. εἰς A^b et rc E^b : ceteri ἐκάστου. || 7. δὲ om H^a . || 9. αὐτὴν A^b . || 10. ἐν om F^b . || 11. ποιητικὴν H^a . || καὶ om T . || 14. ὅτι πᾶσι A^b . || προεῖπτες H^a . || 15. μειζόνων ὥτω διαπορήσαντες H^a . || τε et τῆς om H^a . || 16. περὶ ἄστρον A^b : ceteri ἄστρα. || 18. ἡ A^b . || 22. δι] δὲ καὶ T . || 26. αὐτῷ A^b . || ὅν om T . || 27. αὐτὴ ἐλευθερά μόνῃ οὖσα H^a , αὐτὴν ὡς μόνῃ οὖσαν ἐλευθεράν A^b . || 31. αὐτῆς A^b . || ἀν] μὴ E , om $H^a E^b$. || 31. ἔχοι τὸ γέρας omnes praeter A^b . || μὴ] τὸ μὴ A^b . idem add ὅ. || 32. δι] A^b : om δὲ. || τι οἱ] πᾶσι E .

εἶναι, ἐπὶ τούτῳ συμβαίνειν μάλιστα εἰκὸς καὶ δυσυχεῖν
πάντας τὲς περιπτώσεις. ἀλλ' οὔτε τὸ θεῖον φόβηρον ἐν-
ταί εἶναι, ἀλλὰ κατὰ τὴν παροιμίαν πολλὰ ψεύ-
ει αἰδοῖς, ὅτε τῆς τοιαύτης ἄλλαν χρὴ νομίζειν τιμω-
ν. ἡ γὰρ θειοτάτη καὶ τιμιωτάτη. τοιαύτη δὲ διχῶς
ἢ μόνον· ἢν τε γὰρ μάλισ' ἂν ὁ θεὸς ἔχοι, θεία τῶν
ἡμῶν ἐστὶ καὶ εἰ τις τῶν θείων εἴη. μόνη δ' αὕτη τού-
ἀμφοτέρων τετύχηκεν· ὅ τε γὰρ θεὸς δοκεῖ τῶν αἰτίων
εἶναι καὶ ἀρχὴ τις, καὶ τὴν τοιαύτην ἢ μόνος ἢ μά-
λιστα ἔχοι ὁ θεός. ἀναγκαϊότεραι μὲν οὖν πᾶσαι ταύτης,
ὅταν δ' οὐδεμία. δεῖ μὲντοι πως καταστῆναι τὴν κτῆσιν
ἢ εἰς τὸναντίον ἡμῖν τῶν ἐξ ἀρχῆς ζητήσεων. ἀρχονται
γὰρ, ὥσπερ εἶπομεν, ἀπὸ τῆς θαυμάζουσιν πάντες εἰ ὅτως
, καθάπερ τῶν θαυμάτων ταυτόματα τοῖς μήπω τε-
ηκασί τὴν αἰτίαν, ἢ περὶ τὰς τῆς ἡλίου τροπὰς ἢ τὴν τῆς
ἰστροῦ ἀσυμμετρίαν· θαυμάσας γὰρ εἶναι δοκεῖ πᾶσιν,
ἢ τῶ ἐλαχίστῳ μὴ μετρεῖται. δεῖ δὲ εἰς τὸναντίον καὶ
ἔμεινον κατὰ τὴν παροιμίαν ἀποτελευτῆσαι, καθάπερ
ἐν τέτοις ὅταν μάθωσιν· ὅθεν γὰρ ἂν οὕτω θαυμάσειεν
γεωμετρικῶς ὡς εἰ γένοιτο ἢ διάμετρος μετρητὴ. τίς
οὖν ἢ φύσις τῆς ἐπιστήμης τῆς ζητημένης, εἴρηται, καὶ
σκοπὸς οὗ δεῖ τυγχάνειν τὴν ζήτησιν καὶ τὴν ὅλην
δον.

Ἐπεὶ δὲ φανερόν ἐστι τῶν ἐξ ἀρχῆς αἰτίων δεῖ λαβεῖν
ἡμῖν (τότε γὰρ εἰδέναι φαιμέν ἕκαστον, ὅταν τὴν πρῶ-
αἰτίαν οἰώμεθα γνωρίζειν), τὰ δ' αἰτία λέγεται τετρα-
, ὡν μίαν μὲν αἰτίαν φαιμέν εἶναι τὴν ὕσιν καὶ τὸ τί
ἵνα (ἀνάγεται γὰρ τὸ διὰ τί εἰς τὸν λόγον ἐσχατον,
ἢ καὶ ἀρχὴ τὸ διὰ τί πρῶτον), ἑτέραν δὲ τὴν ὕλην
τὴν ὑποκείμενον, τρίτην δὲ ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως,
ῖν δὲ τὴν ἀντικειμένην αἰτίαν ταύτην, τὸ ἕνεκα καὶ
κθόν· τέλος γὰρ γενέσεως καὶ κινήσεως πάσης τῆς ἐξίν.
ῖρηται μὲν ὅν ἰκανῶς περὶ αὐτῶν ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ φύ-

σεως, ὅμως δὲ παραλάβωμεν καὶ τοὺς πρότερον ἡμῶν εἰς
ἐπίσκεψιν τῶν ὄντων ἐλθόντας καὶ φιλοσοφῆσαντας περὶ
τῆς ἀληθείας. δῆλον γὰρ ὅτι κἀκεῖνοι λέγουσιν ἀρχὰς τινὰς
καὶ αἰτίας· ἐπελθούσιν ὅν ἔσται τι πρῶτον τῇ μεθόδῳ τῇ νῦν·
ἢ γὰρ ἑτερόν τι γένος εὐρήσομεν αἰτίας, ἢ ταῖς νῦν λεγο-
μέναῖς μᾶλλον πιστεύομεν. τῶν δὲ πρώτων φιλοσοφησάν-
των οἱ πλείστοι τὰς ἐν ὕλης εἶδει μόνους ὥθησαν ἀρχὰς
εἶναι πάντων· ἐξ οὗ γὰρ ἔσιν ἅπαντα τὰ ὄντα, καὶ ἐξ οὗ
γίγνεται πρῶτον καὶ εἰς ὃ φθίρεται τελευταῖον, τῆς μὲν
ἰσίας ὑπομενέσεως, τοῖς δὲ πάθεσι μεταβαλλέσεως, τὸτο σοι-
χεῖον καὶ ταύτην ἀρχὴν φασιν εἶναι τῶν ὄντων, καὶ διὰ
τὸτο οὔτε γίγνεσθαι οὐδὲν οἴονται ὅτε ἀπόλλυσθαι, ὡς τῆς
τοιαύτης φύσεως αἰεὶ σωζομένης, ὥσπερ ὅδε τὸν Σωκράτην
φαιμέν ὅτε γίγνεσθαι ἀπλῶς, ὅταν γίγνηται καλὸς ἢ μυστι-
κός, οὔτε ἀπόλλυσθαι, ὅταν ἀποβάλλῃ ταύτας τὰς ἔξεις,
διὰ τὸ ὑπομένειν τὸ ὑποκείμενον τὸν Σωκράτην αὐτόν. ὅτως
οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν· δεῖ γὰρ εἶναι τινα φύσιν μίαν ἢ
πλείους μιάς, ἐξ ἧς γίγνεται τὰλλα σωζομένης ἐκείνης. τὸ
μὲντοι πλῆθος καὶ τὸ εἶδος τῆς τοιαύτης ἀρχῆς οὐ τὸ αὐτὸ
πάντες λέγουσιν, ἀλλὰ Θαλῆς μὲν ὁ τῆς τοιαύτης ἀρχηγός
φιλοσοφίας ὕδωρ εἶναι φησιν (διὸ καὶ τὴν γῆν ἐφ' ὕδατος
ἀπεφάνετο εἶναι), λαβὼν ἴσως τὴν ὑπόληψιν ἐκ τῶν πάντων
ὁρᾶν τὴν τροφὴν ὑγραν ἵσαν καὶ αὐτὸ τὸ θερμὸν ἐκ τούτου
γινόμενον καὶ τούτῳ ζῶν (τὸ δ' ἐξ οὗ γίγνεται, τῆς ἐξίν
ἀρχῇ πάντων), διὰ τε δὴ τὸτο τὴν ὑπόληψιν λαβὼν ταύτην,
καὶ διὰ τὸ πάντων τὰ σπέρματα τὴν φύσιν ὑγραν ἔχειν,
τὸ δ' ὕδωρ ἀρχὴν τῆς φύσεως εἶναι τοῖς ὑγροῖς. εἰσὶ δὲ
τινες οἱ καὶ τοὺς παμπαλαιούς καὶ πολὺ πρὸ τῆς νῦν γενέ-
σεως καὶ πρώτους θεολογήσαντας ὅτως οἴονται περὶ τῆς φύ-
σεως ὑπολαβεῖν· Ὀκεανὸν τε γὰρ καὶ Τηθὺν ἐποίησαν τῆς
γενέσεως πατέρας, καὶ τὸν ὄρκον τῶν θεῶν ὕδωρ, τὴν καλυ-
μένην ὑπ' αὐτῶν Στύγα τῶν ποιητῶν· τιμιώτατον μὲν γὰρ
τὸ πρεσβύτατον, ὄρκος δὲ τὸ τιμιώτατόν ἐστιν. εἰ μὲν οὖν

1. τούτω *H*^a. || συμβαίνειν *A*^b: ceteri συμβῆναι. || 2. ἐδέχεται φόβηρον *F*^b. || 3. καὶ add *A*^b. || πολλοὶ *H*^a. || 6. μόνη *A*^b. || τε] *T*. || ὁ om *A*^b. || ἔχει *H*^a. || 7. ἥ τις *E*. || ἐστὶ *A*^b. || μόνον *E*^b. || 9. πάντων *H*^a. || 10. ἂν ἔχει] ἔχει *H*^a. || ὁ om *T A*^b. || *c* *A*^b: ceteri αὐτῆς. || 11. πως post καταστῆναι *H*^a, om *A*^b. || τῆς *TH*^a*E*^b. || 12. κτήσεων *E*. || 13. πᾶσι *H*^a. || 15. ἢ τὴν] ἢ τὴν *A*^b. || 17. τῶν ἐλαχίστων *H*^a, τῶν ἐκ ἐλαχίστων *ETE*^b, quorum *E* in margine γὰρ τῶ ἐλαχίστῳ, καὶ ταύτην μᾶλλον τὴν γραφὴν Ἀλξάνδρος. || μὴ] οὐ *H*^a. || δὴ *A*^b. || 19. ἂν om *H*^a. || θαυμάσειεν οὕτως *ETH*^a*E*^b. || 20. εἰ] εἰ μὴ *T*. || 21. τῆς ἐκ. τῆς *A*^b*F*^b: ceteri τῆς ζητημένης ἐπιστήμης. || 28. εἰς] πρῶτον εἰς omnes praeter *A*^b. || 29. ἑτέραν *A*^b: ceteri μίαν. || 30. δὲ] δὲ τὴν 31. τὸ] καὶ τὸ *ETH*^a*E*^b. || ἕνεκα *T*. || 33. τεθεωρηται μὲν *A*^b et γὰρ *E*, τεθεωρημένον *TH*^a: ceteri τεθεωρημένον. || ὅν om *H*^a. || add *A*^b.

1. δὲ add *A*^b*E*^b et γὰρ *E*. || 2. ὄντων] αὐτῶν *H*^a. || 5. τι om *TH*^a. || 6. πρῶτον *EH*^a*E*^b. || 7. μόνον εἶδει *H*^a*E*^b. || 9. πρῶτον || 11. ταῦτα τὴν *E*^b, ταύτην τὴν *TH*^a. || 12. οὔτε om *T*. || 13 et 16. σωκράτη *ETH*^a. || 15. ἀποβάλλῃ *A*^b. || 17. μίαν *A*^b: ce- || ἢ μίαν. || 20. μὲν om *T*. || 21. εἰναί φησιν *A*^b: ceteri φησιν εἶναι. || 22. ἀπεφάνετο *A*^b. || 24. καὶ] καὶ τὸ ζῶον *ETH*^a*E*^b. || *F*^b. || γίγνεται τι τούτῳ *H*^a. || 27. ἀρχὴ τ. φ. ἐστὶ *ETH*^a*E*^b. || τῶν ὑγρῶν *T*. || 28. πάντων παλαιῶς *E*^b, πάλαι παλαιῶς *T*, παλαιῶς || 30. διαλαβεῖν *T*. || τε om *T*. || 31. τῶν ὄρκων *E*^b. || 32. εὐγὰ ὑπ' αὐτῶν *H*^a*E*^b. || μὲν om *T*.

ἀρχαίαι τις αὐτῇ καὶ καλαιᾶ τετύχηκεν ὅσα περὶ τῆς φύσεως ἡ δοξα, τάχ' ἂν ἀδελον εἴη, Θαλῆς μόντι λέγεται οὕτως ἀποφάνασθαι περὶ τῆς πρώτης αἰτίας· Ἰπκωνα γὰρ οὐκ ἂν τις ἐξιώσκει δοῦναι μετὰ τούτων διὰ τὴν εὐτέλειαν αὐτῷ τῆς διανοίας. Ἀναξίμανος δὲ ἀέρα καὶ Διογένης πρότερον ὕδατος καὶ μάλις· ἀρχὴν τιθέασιν τῶν ἀπλῶν σωματῶν, Ἰπκωνος δὲ πῦρ ὁ Μεταποντινὸς καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφεσῖος, Ἐμπεδοκλῆς δὲ τὰ τέτταρα, πρὸς τοῖς εἰρημένους γῆν προστιθεὶς τέταρτον· ταῦτα γὰρ αἰεὶ διαμένειν καὶ οὐ γίγνεσθαι ἀλλ' ἢ πλῆθει καὶ ὀλιγότητι συγκροτούμενα καὶ διακριτόμενα εἰς ἓν τε καὶ ἐξ ἑνός. Ἀναξαγόρας δὲ ὁ Κλαζομέσος τῇ μὲν ἡλικίᾳ πρότερος ὢν τούτου, τοῖς δ' ἔργοις ὕστερος, ἀπειρὸς εἶναι φησι τὰς ἀρχάς· σχεδὸν γὰρ πάντα τὰ ὁμοιομερῆ, καθάπερ ὕδωρ ἢ πῦρ, οὕτω γίγνεσθαι καὶ ἀπὸλλυσθαι φησι συγκρίσει καὶ διακρίσει μόνος, ἄλλως δ' ὅτε γίγνεσθαι οὐτ' ἀπὸλλυσθαι, ἀλλὰ διαμένειν αἰετῶς. ἐκ μὲν οὖν τούτων μόνον τις αἰτίαν νομίζειν ἂν τὴν ἐν ὕλῃς εἶδει λεγομένην. προϊόντων δ' ὅτως αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὠδοποιήσας αὐτοῖς καὶ συνηνάγκατε ζητεῖν· εἰ γὰρ ὅτι μάλιστα πᾶσα φθορὰ καὶ γένεσις ἐκ τῆς ἐνός ἢ καὶ πλεονῶν ἐστὶν διὰ τί τοῦτο συμβαίνει καὶ τί τὸ αἶτιον; οὐ γὰρ δὴ τό γε ὑποκείμενον αὐτὸ ποιεῖ μεταβάλλειν ἑαυτὸ· λέγει δ' οἷον ὅτε τὸ ξύλον ὅτε ὁ χαλκὸς αἶτιος τῷ μεταβάλλειν ἑαυτῶν αὐτῶν, ὅτε ποιεῖ τὸ μὲν ξύλον κλέην ὁ δὲ χαλκὸς ἀνδραίντα, ἀλλ' ἕτερον τι τῆς μεταβολῆς αἰτίον. τὸ δὲ τῆς ζητεῖν ὅτι τὴν ἑτέραν ἀρχὴν ζητεῖν, ὡς ἂν ἡμεῖς φαίμεν, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. οἱ μὲν ὅν πάντων ἐξ ἀρχῆς ἀψάμενοι τῆς μεθόδου τῆς τοιαύτης καὶ ἐν φάσκοντες εἶναι τὸ ὑποκείμενον ὅθεν ἐδυσχέραναν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ὅτιοι γε τῶν ἐν λεγόντων, ὥσπερ ἡτηθέντες ὑπὸ ταύτης τῆς ζητήσεως, τὸ ἐν ἀκινήτῳ φασιν εἶναι καὶ τὴν φύσιν ἔλθιν οὐ μόνον κατὰ γένεσιν καὶ φθοράν (τῆτο μὲν γὰρ ἀρχαῖον τε καὶ πάντες ὠμολόγησαν) ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην με-

ταβολὴν πᾶσαν· καὶ τῆτο αὐτῶν ἰδιὸν ἐστίν. τῶν μὲν φασκόντων εἶναι τὸ πᾶν ὕβει συνέβη τὴν τοιαύτην συναιτίαν, πλὴν εἰ ἄρα Παρμενίδῃ, καὶ τούτῳ κατὰ τοῦ ὅσον οὐ μόνον ἐν ἀλλὰ καὶ δύο πως τίθησιν αἰτίας· τοῖς δὲ δὴ πλεόν τοῖσι μᾶλλον ἐνδέχεται λέγειν, εἰς θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἢ πῦρ καὶ γῆν· χρῶνται γὰρ ὡς ταῖς ἔχοντι τῷ πυρὶ τὴν φύσιν, ὕδατι δὲ καὶ γῇ καὶ τοιούτοις τέταντίον. μετὰ δὲ τέττες καὶ τὰς τοιαύτας ἀρῶς ἐχ' ἑαυτῶν ὅσων γενῆται τὴν τῶν ὄντων φύσιν, πάλιν αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ὥσπερ εἰπομεν, ἀναγκαζόμενοι ἐχομένην ἐζητήσαν ἀρχήν. τοῦ γὰρ οὐ καὶ καλῶς τὸ ἔχειν τὰ δὲ γίγνεσθαι τῶν ὄντων ἴσως ὅτε πῦρ ὅτε γῆ ἄλλο τῶν τοιούτων ὅθεν ἔτ' εἰκὸς αἰτίον εἶναι ἔτ' ἐκείνους ὅπῃ· οὐδ' αὖ τῷ αὐτομάτῳ καὶ τῇ τύχῃ τοῦτόν ἐκ πᾶσι πρᾶγμα καλῶς εἶχεν. νοῦν δὲ τις εἰπὼν ἐνέδει, καθάπερ ἐν τοῖς ζώοις, καὶ ἐν τῇ φύσει τὸν αἶσαν τῷ πᾶσι καὶ τῆς τάξεως πάσης οἷον τῆς φωνῆς ἐφαίνετο παρ' εἰκὴ λήτας τοὺς πρότερον. φανερώς μὲν οὖν Ἀναξαγόρας ἢ ἀψάμενος τούτων τῶν λεγόντων, αἰτίαν δ' ἔχει πρότερον ἢ ὁμοίωμας ὁ Κλαζομέσος εἰπεῖν. οἱ μὲν ὅν ὅτως ὑπολαμβάνοντες ἅμα τοῦ καλῶς τὴν αἰτίαν ἀρχὴν εἶναι τῶν ὄντων ὅθεν αὐτῶν καὶ τὴν τοιαύτην ὅθεν ἡ κίνησις ὑπάρχει τὰς ὑποκτεύσει δ' ἂν τις Ἡσίοδον πρῶτον ζητῆσαι τὸ πᾶν, καὶ οἱ τις ἄλλος ἔρωτα ἢ ἐπιθυμίαν ἐν τοῖς οἰσίν· καὶ ὡς ἀρχὴν, οἷον καὶ Παρμενίδης· οὗτος γὰρ σκευάζων τὴν τοῦ παντὸς γένεσιν "πρώτιστον μὲν" ἢ "ἔρωτα θεῶν μητίσαστο πάντων," Ἡσίοδος δὲ "πάντα μὲν ἀπὸ τῆς χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα γαῖ' αὐρύσσεται, ἢ ἔρος, ὅς πάντες μετακρίσει ἀθανάτοισιν," ὡς ἂν ὅτε ὅσον ὑπάρχειν τιν' αἰτίαν ἣτις κινήσει καὶ συναρξῇ τὰ πρᾶγματα. τέττες μὲν ὅν πῶς χρὴ διανοεῖσθαι περὶ τῶν τῶν τοῖς, ἐξέως κρίνειν ὕστερον· ἐπεὶ δὲ καὶ τὰναντία τῶν ἀρῶν ὄντων ἐφαίνετο ἐν τῇ φύσει, καὶ οὐ μόνον τάξιν

1. ἐτύχηκεν H^o. || 3. οὕτως A^oF^o: ceteri tūton tēn trépet. || γάρ] μὲν γάρ ETH^oE^o, δ' οὐ F^o. || 6. πρώτων H^oE^o. || 7. alterum om A^o. || 9. προσθεὶς E^oTH^oE^oF^o. || 10. ἢ om A^o. || 12. τούτων H^o. || 13. φησι om F^o. || 16. μόνος A^o. || 17. μὲν H^o. || 18. φησι H^oE^o, εἶναι νομίζειν T. || ἂν ante αἰτίαν F^o, om A^o. || 18. λεγ.] προσηγομένη H^o. || 20. γένεσις καὶ φθορὰ A^o. || 21. τε A^o. || 23. αἶτιος H^oE^o. || 25. ἴσον H^o. || 28. τῆς τοιαύτης μεθόδου H^o. γῆ καὶ ταύτης, ἥτις τῆς φύσεως margo E. || 29. ἴσον αἰτοῖς A^oF^o. || 30. γε om H^o. || ὅτ' αὐτῆς F^o. || 32. οὕτω — 33. ὠμολόγησαν om A^oF^o. || 32. τε om T. || 33. ἄλλων om H^oF^o. || 1. ἀπασιν A^o. || καὶ — ἐκ om A^o. || ἐ] ἐν μόνον ETH^oE^o. || 2. ἰδιὸν A^oF^o. || 3. εἰ ἄρα] ἐπὶ H^o, ἐπὶ παρὰ E^o. || 5. μὲν A^oC^oF^o. || ἐνδέχεται μᾶλλον H^o || τοῖς] τὸ T. || 8. ἐκείνῃ H^o. || 9. ὅσον om T. || πάλιν] πάντες E^o. || ἐκ' H^o. || 11. post ἀρχὴν A^o. || 12. αἶτιος H^o. || 13. ἄλλο τι τῶν A^o. || ἐκείνους εἰκὸς οἰσθῆναι ETH^oE^o. || 14. ἢ αἶτιος A^o. || 15. ἔχειν ESTH^o-B^oC^o. || δ' εἰ τις E^o. γῆ καὶ νοῦν δ' εἰ τις margo E. || ἑαυτῶν ETA^o, ἐν εἶναι re E^o: ceteri om. || 16. ἢ om ESB^oC^o. || τὸ A^o. || τὸ A^o: ceteri καὶ τῷ. || 17. πάσης om H^o. || οἰσθ' S. || 18. μὲν om T. || 19. αἶτιος E. || δ' ὡς ἔπ' E^o. || ὁ καλῶς ἐκείνους ἐρμηνεύει S. || 21. τῷ H^o. || τὴν om H^o. || 22. γῆ καὶ ἴσον τὴν τοιαύτην, εἴτα ὅθεν ἡ κίνησις margo E. || ὅς οὕτως γὰρ A^o, καὶ γὰρ οὕτως E^o: ceteri καὶ γὰρ οὕτως. || 26. πρῶτον EH^o-A^oE^o. || 27. δι] μὲν H^o. || 28. αὐτὸ H^o. || γαῖα γαῖα E^o. || 29. ἔρος H^o-A^o. || 30. τὴν H^o-A^o. || συνάξει ET. || 31. τύπος A^o. || παρὰ H^o. || 32. ἐπεὶ δὲ H^o.

ἰν ἀλλὰ καὶ ἀταξία καὶ τὸ αἰσχροῦν, καὶ πλείω τὰ
 ὧν ἀγαθῶν καὶ τὰ φαῦλα τῶν καλῶν, ὥτως ἄλλος
 ἴαν εἰσένηγκε καὶ νεῖκος, ἐκάτερον ἐκατέρων αἰτίον
 εἰ γὰρ τις ἀκαλουθοίη καὶ λαμβάνοι πρὸς τὴν διά-
 μι μὴ πρὸς ἀ ψελλίζεται λέγων Ἐμπεδοκλῆς, εὐρή-
 μὲν φιλίαν αἰτίαν οὖσαν τῶν ἀγαθῶν, τὸ δὲ νεῖκος
 κῶν· ὥστ' εἰ τις φαίη τρόπον τινὰ καὶ λέγειν καὶ
 λέγειν τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀρχὰς Ἐμπεδοκλέα,
 λέγοι καλῶς, εἴπερ τὸ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων αἰτίον
 ἀγαθὸν ἐς καὶ τῶν κακῶν τὸ κακόν. ὅτοι μὲν οὖν,
 ὡς ὕλην. καὶ καθάπερ οἱ ἐν ποιεῖντες τὴν ὑποκειμένην ὕσιν
 ὡς ὕλην. καὶ καθάπερ οἱ ἐν ποιεῖντες τὴν ὑποκειμένην ὕσιν
 τὰλλα τοῖς πάθεσιν αὐτῆς γεννῶσι, τὸ μανὸν καὶ τὸ πυ-
 κνὸν ἀρχὰς τιθέμενοι τῶν παθημάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον
 καὶ ὅτοι τὰς διαφορὰς αἰτίας τῶν ἄλλων εἶναι φασιν. ταύ-
 τας μέντοι τρεῖς εἶναι λέγουσι, σχῆμά· τε καὶ τάξιν καὶ
 θέσιν· διαφέρειν γὰρ φασὶ τὸ ἐν ῥυσμῶ καὶ διαβιγῇ καὶ
 τροπῇ μόνον. τούτων δὲ ὁ μὲν ῥυσμὸς σχῆμά ἐστιν, ἡ δὲ
 διαβιγὴ τάξις, ἡ δὲ τροπὴ θέσις· διαφέρει γὰρ τὸ μὲν Ἀ
 τῷ Ν σχήματι, τὸ δὲ ΑΝ τοῦ ΝΑ τάξει, τὸ δὲ Ζ τῷ Ν
 θέσει. περὶ δὲ κινήσεως, ἄθεν ἢ πῶς ὑπάρχει τοῖς ὕσιν, καὶ
 ὅτοι παραπλησίως τοῖς ἄλλοις βαδύμως ἀφείσαν. περὶ μὲν
 ὧν τῶν δύο αἰτιῶν, ὥσπερ λέγομεν, ἐπὶ τοσούτον ἔοικεν ἐξη-
 γῆσθαι παρὰ τῶν πρότερον.
 Ἐν δὲ τέτοις καὶ πρὸ τούτων οἱ καλόμενοι Πυθαγόρειοι 5
 τῶν μαθημάτων ἀψάμενοι πρῶτοι ταῦτα προήγαγον, καὶ
 ἐντραφέντες ἐν αὐτοῖς τὰς τούτων ἀρχὰς τῶν ὄντων ἀρχὰς
 ὠθήσαν εἶναι πάντων. ἐπεὶ δὲ τούτων οἱ ἀριθμοὶ φύσει
 πρῶτοι, ἐν δὲ τοῖς ἀριθμοῖς ἐδύκουν θεωρεῖν ὁμοιώματα
 πολλὰ τοῖς ὕσιν καὶ γιγνομένοις, μᾶλλον ἢ ἐν πυρὶ καὶ γῇ
 καὶ ὕδατι, ὅτι τὸ μὲν τοιονδὶ τῶν ἀριθμῶν πάθος δικαιοσύνη,
 τὸ δὲ τοιονδὶ ψυχῇ καὶ νῦς, ἕτερον δὲ καιρὸς καὶ τῶν ἄλ-
 λων ὡς εἰπεῖν ἕκαστον ὁμοίως· ἔτι δὲ τῶν ἀρμονικῶν ἐν ἀριθ-
 μοῖς ὁρῶντες τὰ πάθη καὶ τὴν λόγους, ἐπειδὴ τὰ μὲν ἄλλα
 τοῖς ἀριθμοῖς ἐφαίνετο τὴν φύσιν ἀφωμοιωσθαι πᾶσαν, οἱ

καὶ τὸ νεῖκος ἐκάτερον ἐκατέρω H^a . || 4. λαμβάνει $H^a A^b$. || 6. οὖσαν om $H^a E^b$. || 7. ὡς H^a . || καὶ λέγειν καὶ om H^a . || 9.
 4^b. || 10. αὐτῶ T . || καὶ — κακόν om A^b . || 11. διὰ A^b : vulgo διὰ. || ἐφύψαντο om A^b , qui ἡμέτεροι φαίνονται post φύ-
 ὡς T . || 16. αὐτοὶ T . || εἰδέσθαι, omisso λέγειν, A^b . || § τι] εἰ H^a . || 18. ἢ om F^b . || γὰρ om H^a . || 49. καὶ ὅταν ἀπορήσῃ
 ἀπορήσῃ H^a , ὅταν ἀπορήσῃ γὰρ ET . || διὰ — 20. ἰστί om A^b et margo E . || 20. ἔδει $TH^a E^b$ et pr E . || 22. ἐπὶ] ἐπὶ
 ἐν πρὸς H^a . || χρῆται τούτου A^b , τούτων χρῆται H^a . || 23. ἔξαρσεν A^b . || 25. διέσταν H^a . || 26. τότε τὸ ET . || εἰς ἐν om
 ἰ. πάλιν om H^a . || πάντα om EE^b . || 28. ἐξ om H^a . || 29. τῆς] τὴ A^b . || 31. τῆς] τε T . || 33. μέντοι $H^a E^b$.
 καὶ post τε om $H^a E^b$. || 3. ὅτως T . || 4. τοιαύτας H^a . || 6. λέγοντες τὸ A^b : ceteri λέγοντες εἰναι τὸ. || 7. τε E , om $H^a A^b$
 καὶ μανὸν om A^b . || 9. ταῦτά γε ὡς A^b , ταῦτά ante τῶν T . || 10. ὕλη $H^a E^b$. || 11. αὐτοῖς E^b . || 12. ποῦμασι H^a . || τῶν
 om ante ἀρχὰς A^b . || 15. διαφέρει $EH^a E^b$. || φασὶ EH^a . || ῥυσμῶ A^b . || διαβιγῇ ETE^b . || 16. ῥυσμῶς A^b . || 17. γὰρ om
 90. ἀφῆσαν E^b . || 21. ἐν τούτων τῶν F^b . || 22. παρὰ τῶν add A^b . || 24. πρῶτον $TH^a A^b$. || ταῦτά τε pr. $A^b C^b$. || προῆγον
 F^b . || 25. τῶν] τὰς S . τῶν ὄντων ἀρχὰς om A^b . || 27. τοῖς ἀριθμοῖς] τούτων A^b . || 30. ψυχῇ τε καὶ A^b . || 31. ἀρμονικῶν SH^a
 E^b . || 32. τὰ πάθη] καὶ τὰ πάθη H^a . || 33. ἐφαίνετο A^b . || πῇ φύσιν om $SB^b C^b$. || ἀφωμοιωσθαι A^b , ἀφωμοιωθῆναι $ESB^b C^b$. ||
 $SH^a B^b$.

δ' ἀριθμοὶ πάσης τῆς φύσεως πρῶτοι, τὰ τῶν ἀριθμῶν ζοι-
χρεῖα τῶν ὄντων στοιχεῖα πάντων εἶναι ὑπέλαβον, καὶ τὸν
ὅλον οὐρανὸν ἀρμονίαν εἶναι καὶ ἀριθμὸν· καὶ ὅσα εἶχον
ὁμολογούμενα δεικνύναι ἐν τε τοῖς ἀριθμοῖς καὶ ταῖς ἀρμο-
νίαις πρὸς τὰ τοῦ ἑαυτοῦ πάθη καὶ μέρη καὶ πρὸς τὴν ὅλην
διακόσμησιν, ταῦτα συνάγοντες ἐφήρμοττον. καὶ εἰ τί πε-
διέλειπε, προσεγγίχοντο τῷ συνευρισμένῃ πᾶσαν αὐτοῖς εἶναι
τὴν πραγματείαν. λέγω δ' οἷον, ἐπειδὴ τέλειον ἢ δεκάς
εἶναι δοκεῖ καὶ πᾶσαν περιελήφεναι τὴν τῶν ἀριθμῶν φύ-
σιν, καὶ τὰ φερόμενα κατὰ τὸν οὐρανὸν δέκα μὲν εἶναι φα-
σιν, ὄντων δὲ ἐννέα μόνον τῶν φανερῶν διὰ τοῦτο δεκάτην
τὴν ἀντίχθονα ποιοῦσιν. διώριστα δὲ περὶ τούτων ἐν ἑτέροις
ἡμῶν ἀκριβέστερον. ἀλλ' ὅτι χάριν ἐπερχόμεθα, τὸ ἐξ ἐν-
ῶπως λάβωμεν καὶ παρὰ τούτων τίνας εἶναι τιθέασιν τὰς
ἀρχὰς καὶ πῶς εἰς τὰς εἰρημνέας ἐμπέπτυσιν αἰτίας. φαί-
νονται δὲ καὶ οὗτοι τὸν ἀριθμὸν νομίζοντες ἀρχὴν εἶναι καὶ
ὡς ὕλην τοῖς ὕσιν καὶ ὡς πάθη τε καὶ ἔξεις, τῷ δὲ ἀριθμοῦ
ζοιχρεῖα τό τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν, τῶν δὲ τὸ μὲν πε-
περασμένον τὸ δὲ ἄπειρον, τὸ δ' ἐν ἑξ ἀμφοτέρων εἶναι τῶ-
ν (καὶ γὰρ ἄρτιον εἶναι καὶ περιττόν), τὸν δ' ἀριθμὸν ἐκ
τοῦ ἐνός, ἀριθμοὺς δὲ, καθάπερ εἴρηται, τὸν ὅλον οὐρανόν.
ἕτεροι δὲ τῶν αὐτῶν τῶν τὰς ἀρχὰς δέκα λέγουσιν εἶναι
τὰς κατὰ συζοιχρεῖαν λεγομένας, πέρας καὶ ἄπειρον, περι-
ττόν καὶ ἄρτιον, ἐν καὶ πληθὺς, δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, ἄρρεν
καὶ θῆλη, ἡρεμῶν καὶ κινέμενον, εὐθὺ καὶ καμπύλον, φῶς
καὶ σκότος, ἀγαθὸν καὶ κακόν, τετράγωνον καὶ ἑτερόμηκες.
ὅνπερ τρόπον ἔοικε καὶ Ἀλκιμαίων ὁ Κροτωνιάτης ὑπολα-
βεῖν, καὶ ἥτοι ὅτος παρ' ἐκείνων ἢ ἐκεῖνοι παρὰ τούτου παρ-
ελάβον τὸν λόγον τούτου· καὶ γὰρ ἐγένετο τὴν ἡλικίαν Ἀλκ-
μαίων ἐπὶ γέροντι Πυθαγόρᾳ, ἀπεφάνητο δὲ παραπλησίως
τούτοις· φησὶ γὰρ εἶναι δύο τὰ πολλὰ τῶν ἀνθρώπων, λέ-
γων τὰς ἐναντιότητάς οὐχ ὥσπερ οὗτοι διωρισμένας ἀλλὰ
τὰς τυχεύουσας, οἷον λευκὸν μέλαν, γλυκὺ πικρὸν, ἀγαθὸν
κακόν, μικρὸν μέγα. οὗτος μὲν ἐν ἀδιορίστῳ ἐπέριψε περὶ

τῶν λοιπῶν, οἱ δὲ Πυθαγόρειοι καὶ πόσαι καὶ τίνες αἰ-
τιώσεις ἀπεφάναντο. παρὰ μὲν ἐν τούτων ἀμφοῖν τοῖς
ἔστι λαβεῖν, ὅτι τὰναντία ἀρχαὶ τῶν ὄντων· τὸ δ'
παρὰ τῶν ἑτέρων, καὶ τίνες αὐταὶ εἰσιν. πῶς μέντοι
τὰς εἰρημνέας αἰτίας ἐνδέχεται συναγαγεῖν, σαφῶς ἢ
διήρθρωται παρ' ἐκείνων, εἰκότα δ' ὡς ἐν ὕλης εἶδη
ζοιχρεῖα τάττειν· ἐκ τούτων γὰρ ὡς ἐνυπαρχόντων συ-
ναι καὶ πεπλάσθαι φασὶ τὴν ὕσιν. τῶν μὲν οὖν καὶ
καὶ πλείω λεγόντων τὰ ζοιχρεῖα τῆς φύσεως ἐκ τούτων
νόη ἐς θεωρῆσαι τὴν διάνοιαν· εἰσὶ δὲ τινες οἱ περὶ τῷ
τὸς ὡς ἂν μίας ὕσης φύσεως ἀπεφάναντο, τρόπον δὲ
αὐτὸν πάντες οὔτε τοῦ καλῶς ἔτε τῷ κατὰ τὴν φύσιν
μὲν ἐν τὴν νῦν σκέψιν τῶν αἰτιῶν ὑδαμῶς συναρμόττει
αὐτῶν ὁ λόγος· ὅτι γὰρ ὥσπερ ἐνιοὶ τῶν φυσιολόγων ἐ-
θέμενοι τὸ ὄν ὅμως γεννῶσιν ὡς ἐξ ὕλης τῷ ἐνός, ἀλλ'
ἄλλῳ τρόπον ὅτοι λέγουσιν· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ προστιθέασιν ἐκ
γεννῶντες γε τὸ πᾶν, ὅτοι δὲ ἀκίνητον εἶναι φασιν. οἱ
ἀλλὰ τοσούτον γε οἰκεῖον ἐστὶ τῇ νῦν σκέψει. Παρμε-
νὴν γὰρ ἔοικε τῷ κατὰ τὸν λόγον ἐνός ἄπτεσθαι, Μέν-
δου δὲ τοῦ κατὰ τὴν ὕλην· διὸ καὶ ὁ μὲν πεπερασμένος,
ἄπειρόν φησιν εἶναι αὐτό· Ξενοφάνης δὲ πρῶτος τύπω-
σας (ὁ γὰρ Παρμενίδης τότε λέγεται μαθητής) ὅτι ἐ-
φήνησεν, ὅτι τῆς φύσεως τῶν ὑδετέρας ἔοικε θιγαῖ, ἢ
εἰς τὸν ὅλον οὐρανὸν ἀποβλέψας τὸ ἐν εἶναι φησὶ τὴν
οὗτοι μὲν ἐν, καθάπερ εἵπομεν, ἀφετεῖο πρὸς τὴν πᾶ-
σαν ζήτησιν, οἱ μὲν δύο καὶ ἀμπαυ ὡς ὄντες με-
ταφυσικοί, Ξενοφάνης καὶ Μελίσσος· Παρμενίδης
μᾶλλον βλέπων ἔοικε τοῦ λέγειν· παρὰ γὰρ τὸ ἐν τῷ
ὄν οὐθὲν ἀζιῶν εἶναι, ἔξ ἀνάγκης ἐν οἶεται εἶναι τὸ ἐ-
κτὸς ὅθεν (περὶ ὅτι σαφέστερος ἐν τοῖς περὶ φύσεως ἐφ-
μεν), ἀναγκαζόμενος δ' ἀκολουθεῖν τοῖς φαινομένοις, καὶ
ἐν μὲν κατὰ τὸν λόγον, πλείω δὲ κατὰ τὴν αἰσθησιν
λαμβάνων εἶναι, δύο τὰς αἰτίας καὶ δύο τὰς ἀρχὰς τι-
θήσι, θερμὸν καὶ ψυχρόν, οἷον πῦρ καὶ γῆν λέγων·

2. ὑπέλαβον εἶναι A^1 . || 3. εἶχον SA^1C^1 . || 4. δεικνύναι om A^1 . || 5. ἄλλην TH^1E^1 . || 6. πε om A^1 . || 7. διέλειπε SC
διέλειπε T . || προσεγγίχοντο E . || συνευρισμένη SB^1C^1 , συνευρισμένη E^1 . || εἶναι πᾶσαν αὐτοῖς T , αὐτοῖς πᾶσαν εἶναι H^1 . || 8. αἰ
 H^1 . || 9. εἶναι — φύσιν om A^1 . || 10. καὶ τὰ φ.] καταφερόμενα S . || 11. μόνον EH^1A^1 , μὲν μόνον C^1 . || 16. δι A^1E^1 . || 18
add A^1 . || ἄπειρον τὸ δὲ πεπερασμένον A^1 . || 20. καὶ — περιττόν om A^1 . || 21. ἀριθμὸν S . || 23. συζοιχρεῖαν TA^1 . || 23 — 26.
add A^1 . || 29. ἐγένετο C^1 . ἐγένετο τὴν ἡλικίαν et 30. ἐπὶ γέροντι Πυθαγόρᾳ et δὲ om A^1 . || 31. λέγω C^1 . || 32. διαρισμένους SB
34. μέγα μικρόν A^1 . || οὕτως E^1 . || ἐν om E^1 . || ἐπέριψε C^1E^1 .

2. ἀμφοῖν μὲν τοσούτοις A^1 . || 3. τὸ — 4. ἑτέρων om A^1 . || 4. περὶ E^1 . || 5. συναγαγεῖν A^1 : ceteri συνέλγαν. || 8. φησὶ TC
9. τὰ ζοιχρεῖα λεγόντων $ESTH^1E^1$. || 11. φύσεως om S , τῆς φύσεως T . || 12. τὴν om H^1E^1 . || 17. γε om ST^1A^1 . || 19. γῆ
 S . || τὸν om $TH^1A^1E^1$. || 22. παρμενίδης δὲ τότε ETE^1 . || διεσέφηνεν T . || 23. ὅτι A^1 . || τύπων post ἔοικε A^1 . || θιγαῖ ante
 SB^1C^1 . || 24. ὅλον τὸν E^1 . || τὸν θεῖον om A^1 . || 25. οὕτω T . || ἀφετεῖον SB^1 , ἀπεφάνητο C^1 . || παρούσαν add A^1 . || 28.
πω om E . || πε λέγειν ἔοικε E^1 . || 30. σαφέστερον TA^1 . || 32. τὸν om T . || ὑπολαμβάνων A^1 . || 33. τὰς ante ἀρχὰς om A^1 . || 34
πάλιν SB^1C^1 .

κατὰ μὲν τὸ ὄν τὸ θερμὸν τάττει, θάτερον δὲ κατὰ
 ὄν. ἐκ μὲν οὖν τῶν εἰρημένων καὶ παρὰ τῶν συνη-
 γων ἥδη τῷ λόγῳ σοφῶν τοσαῦτα παρειλήφαμεν,
 μὲν τῶν πρώτων σωματικὴν τε τὴν ἀρχὴν (ὕδωρ γὰρ
 ἢ καὶ τὰ τοιαῦτα σώματά ἐστιν), καὶ τῶν μὲν μίαν
 πλείους ἀρχὰς τὰς σωματικὰς, ἀμφοτέρων μέντοι
 ὡς ἐν ὕλης εἶδει τιθέντων, παρὰ δὲ τινων ταύτην τε
 ἰαν τιθέντων καὶ πρὸς ταύτῃ τὴν ὅθεν ἡ κίνησις, καὶ
 παρὰ τῶν μὲν μίαν παρὰ τῶν δὲ δύο. μέχρι μὲν
 ἢ Ἰταλικῶν καὶ χωρὶς ἐκείνων μετριώτερον εἰρήκασιν
 οἱ περὶ αὐτῶν, πλὴν ὥσπερ εἵπομεν, δυοῖν τε αἰτίαι
 νοῦσι κεχρημένοι, καὶ τότε τὴν ἐτέραν οἱ μὲν μίαν
 ὕο ποιῶσι, τὴν ὅθεν ἡ κίνησις· οἱ δὲ Πυθαγόρειοι δύο
 ἰς ἀρχὰς κατὰ τὸν αὐτὸν εἰρήκασιν τρόπον, τοσοῦτον
 γεπέθεσαν, ὃ καὶ ἰδίον ἐστὶν αὐτῶν, ὅτι τὸ πεπερασ-
 καὶ τὸ ἀπείρον καὶ τὸ ἐν οὐχ' ἐτέρας τινὰς ὥθησαν
 ὕψεις, οἷον πῦρ ἢ γῆν ἢ τι τοῦτον ἕτερον, ἀλλ' αὐτὸ
 κρον καὶ αὐτὸ τὸ ἐν οὐσίᾳ εἶναι τούτων ὧν κατηγο-
 διὸ καὶ ἀριθμὸν εἶναι τὴν οὐσίαν ἀπάντων. περὶ τε
 ἢ τῶτον ἀπεφάναντο τὸν τρόπον, καὶ περὶ τῷ τί ἐστιν
 οὐ μὲν λέγειν καὶ ὀρίσσειν, λίαν δ' ἀπλῶς ἐπραγμα-
 αν. ὠρίζοντο τε γὰρ ἐπιπολαίως, καὶ ὥ πρώτῳ ὑπάρ-
 λεχθεὶς ὅρος, τὸτ' εἶναι τὴν οὐσίαν τῷ πράγματι ἐνό-
 ὥσπερ εἴ τις οἴοιτο ταῦτον εἶναι διπλάσιον καὶ τὴν
 διότι πρῶτον ὑπάρχει τοῖς δυοῖν τὸ διπλάσιον. ἀλλ'
 ἐν ἴσως ἐστὶ τὸ εἶναι διπλάσιον καὶ δυάδι· εἰ δὲ μὴ,
 τὸ ἐν ἔσται, ὃ κακείνοις συνέβαιεν. παρὰ μὲν οὖν
 ἰότερον καὶ τῶν ἄλλων τοσαῦτα ἐξὶ λαβεῖν.

Ἰσαὶ δὲ τὰς εἰρημένας φιλοσοφίας ἡ Πλάτωνος ἐπε-
 πραγματεία, τὰ μὲν πολλὰ τέτοις ἀκολουθεῖσα, τὰ
 ἴδια παρὰ τὴν τῶν Ἰταλικῶν ἔχουσα φιλοσοφίαν.
 τε γὰρ συνήθης γενόμενος πρῶτον Κρατύλῳ καὶ ταῖς
 εἰτερίαις δόξαις, ὡς ἀπάντων τῶν αἰσθητῶν αἰεὶ ῥεόν-
 ῃ ἐπισήμῃ περὶ αὐτῶν ἐκ ὕψους, ταῦτα μὲν καὶ ὕψε-

ρον οὕτως ὑπέλαβεν· Σωκράτους δὲ περὶ μὲν τὰ ἠθικὰ
 πραγματευομένου, περὶ δὲ τῆς ὅλης φύσεως ὅθεν, ἐν μέντοι
 τούτοις τὸ καθόλου ζητῶντος καὶ περὶ ὀρισμῶν ἐπισήσαντος.
 πρώτου τὴν διάνοιαν, ἐκείνον ἀποδεχάμενος διὰ τὸ τοιοῦτον
 ὑπέλαβεν ὡς περὶ ἐτέρων τῶτο γινόμενον καὶ ἐ τῶν αἰσθη-
 τῶν τινός· ἀδύνατον γὰρ εἶναι τὸν κοινὸν ὅρον τῶν αἰσθητῶν
 τινός, αἰεὶ γε μεταβαλλόντων· ὅτος μὲν ἢ τὰ τοιαῦτα τῶν
 ὄντων ιδέας προσηγόρευσε, τὰ δ' αἰσθητὰ παρὰ ταῦτα καὶ
 κατὰ ταῦτα λέγεσθαι πάντα· κατὰ μέθεξιν γὰρ εἶναι τὰ
 πολλὰ τῶν συνωνύμων τοῖς εἰδεσιν. τὴν δὲ μέθεξιν τῆνομα
 μόνον μετέβαλεν· οἱ μὲν γὰρ Πυθαγόρειοι μιμήσει τὰ ὄντα
 φασὶν εἶναι τῶν ἀριθμῶν, Πλάτων δὲ μεθέξει, τῆνομα με-
 ταβαλὼν. τὴν μέντοι γε μέθεξιν ἢ τὴν μίμησιν, ἥτις ἂν εἴη
 τῶν εἰδῶν, ἀφείσαν ἐν κοινῷ ζητεῖν. ἔτι δὲ παρὰ τὰ αἰσθητὰ
 καὶ τὰ εἶδη τὰ μαθηματικὰ τῶν πραγμάτων εἶναι φησι
 μεταξὺ, διαφέροντα τῶν μὲν αἰσθητῶν τῷ αἰδία καὶ ἀκ-
 νητα εἶναι, τῶν δ' εἰδῶν τῷ τὰ μὲν πόλλ' ἄττα ὅμοια εἶναι
 τὸ δὲ εἶδος αὐτὸ ἐν ἑκάστῳ μόνον. ἐπεὶ δ' αἰτία τὰ εἶδη
 τοῖς ἄλλοις, τάκεινων σοικεῖα πάντων ὥθη τῶν ὄντων εἶναι
 στοιχεῖα. ὡς μὲν οὖν ὕλην τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν εἶναι
 ἀρχὰς, ὡς δ' οὐσίαν τὸ ἐν· ἐξ ἐκείνων γὰρ κατὰ μέθεξιν τῷ
 ἐνὸς τὰ εἶδη εἶναι τὸς ἀριθμούς. τὸ μέντοι γε ἐν οὐσίᾳ εἶναι,
 καὶ μὴ ἕτερον γέ τι ὄν λέγεσθαι ἐν, παραπλησίως τοῖς Πυ-
 θαγόρειοις ἔλεγε, καὶ τὸ τὸς ἀριθμὸς αἰτίας εἶναι τοῖς ἄλλοις
 τῆς οὐσίας ὡσαύτως ἐκείνοις· τὸ δὲ ἀντὶ τῷ ἀπείρῳ ὡς ἐνὸς
 δυάδα ποιῆσαι καὶ τὸ ἀπείρον ἐκ μεγάλης καὶ μικρῆς, τὸτ'
 ἴδιον· καὶ ὅτι ὁ μὲν τοὺς ἀριθμούς παρὰ τὰ αἰσθητὰ, οἱ δ'
 ἀριθμούς εἶναι φασὶν αὐτὰ τὰ πράγματα, καὶ τὰ μαθημα-
 τικὰ μεταξὺ τούτων οὐ τιθέασιν. τὸ μὲν ἢ τὸ ἐν καὶ τοὺς
 ἀριθμούς παρὰ τὰ πράγματα ποιῆσαι, καὶ μὴ ὥσπερ οἱ
 Πυθαγόρειοι, καὶ ἡ τῶν εἰδῶν εἰσαγωγή διὰ τὴν ἐν τοῖς λό-
 γοις ἐγένετο σκέψιν (οἱ γὰρ πρότεροι διαλεκτικῆς ἐ μετεῶ-
 χον), τὸ δὲ δυάδα ποιῆσαι τὴν ἐτέραν φύσιν διὰ τὸ τοὺς
 ἀριθμούς ἐξω τῶν πρώτων εὐφυῶς ἐξ αὐτῆς γενᾶσθαι, ὥσ-

κατὰ μὲν A^1 : ceteri τὸ μὲν κατὰ. || 2. περὶ E^1 . || συνεδρευόντων A^1 . || 3. τοσαῦτα A^1 : vulgo ταῦτα. || 6. πλ. τὰς ἀρχὰς
 E^1 . || 7. ὥσπερ ὕλης εἶδη T . || 8. τὴν ante αἰτίαν om T . || 9. παρ' ὅν μὲν μίαν παρ' ὅν A^1 . || 10. μαλακώτερον $A^1 F^1$ et
 || 11. περὶ τῶν αὐτῶν $ESTB^1 C^1$. || δυοῖν T . || τε om F^1 . || 15. δὲ om T . || ἰσὶν αὐτῶν A^1 : vulgo αὐτῶν ἰσὶν. || 16.
 ἢ om $ESTB^1 C^1 E^1$. || 17. φύσεις εἶναι E^1 . || 19. πάντων A^1 . || 20. ἀπεφάναντο τῶν A^1 . || 22. τε om T . || πρώτως
 ὑπάρχειν T . || 23. ἐνόμιζον A^1 : ceteri ἐνόμισαν. || 25. ὅτι S . || δύο A^1 . || 26. ἐστὶ om E^1 , ante ἴσως ponit A^1 . || 28. προ-
 ῃ F^1 . || 29. ἐγένετο S . || 32. τε om A^1 . || συνήθης γενόμενος A^1 : ceteri συγγεόμενος.

οὕτως E , οὕτε B^1 . || 2. μέντοι δὲ A^1 . || 4. ἐκείνων E^1 . || 5. γινόμενον καὶ ἐ περὶ τῶν αἰσθητῶν. ἀδύνατον A^1 . || 6. ὅρον] λόγον
 $F^1 E^1$. || 7. ὕψους $SA^1 C^1 E^1$. || τὰ μὲν ἢ A^1 . || 10. συνεπόμενον τοῖς $A^1 F^1$ et γὰρ E : ceteri συνεπόμενον ὁμώνυμα τοῖς. || 11. μετέ-
 T , μετέβαλεν $A^1 F^1$, μεταβάλλαν E^1 . || μίμησιν T . || 12. τῆνομα μεταβαλὼν om A^1 . || 13. γε om A^1 . || ἥτις] τίς E^1 . ||
 ἴσαν A^1 . || ἐκ κοινῶν $SB^1 C^1$. || 15. φασὶ E^1 . || 17. ἄττα] τὰ A^1 , om F^1 . || 19. ἀπάντων τῶν ὄντων ἐγένετο A^1 . || 21. γὰρ τὰ
 || 23. γε add $A^1 F^1$. || ὅ] τὸ ὄν E . || ἢ $A^1 E^1 F^1$, om T : ceteri εἶναι. || 24. ὅλοις T . γὰρ τῆς ὅλης οὐσίας E . || 26. καὶ
 ceteri τὸ δ'. || 27. ὅτι A^1 : ceteri ἴτι. || 29. τὸν ἀριθμὸν $A^1 H^1$. || 31. πυθαγορικῶς F^1 . || 33. τὴν] καὶ τὴν S .

περ ἐκ τινος ἐκμαγείου. καίτοι συμβαίνει γ' ἐναντίως· οὐ γὰρ εὐλογον ὥτως. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῆς ὕλης πολλὰ ποιοῦσιν, τὸ δ' εἶδος ἀπαξ γεννᾷ μόνον, φαίνεται δ' ἐκ μιᾶς ὕλης μία τρέφεσθαι, ὁ δὲ τὸ εἶδος ἐπιφέρειν εἰς ὧν πολλὰς ποιεῖ ὁμοίως δ' ἔχει καὶ τὸ ἄρρην πρὸς τὸ θῆλυ· τὸ μὲν γὰρ 5 θῆλυ ὑπὸ μιᾶς πληρῆται ὀχρείας, τὸ δ' ἄρρην πολλὰ πληροῦ καίτοι ταῦτα μιμήματα τῶν ἀρχῶν ἐκείνων ἐσὶν. Πλάτων μὲν ἔν περὶ τῶν ζήτουμένων ἔτω διώρισεν· φανερόν δ' ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι θυοὶν αἰτίαι μόνον κέχρηται, τῇ τε τῷ τί ἐστὶ καὶ τῇ κατὰ τὴν ὕλην· τὰ γὰρ εἶδη τοῦ τί ἐστὶν 10 αἴτια τοῖς ἄλλοις, τοῖς δ' εἶδеси τὸ ἐν. καὶ τίς ἡ ὕλη ἡ ὑποκειμένη, καθ' ἧς τὰ εἶδη μὲν ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν τὸ δ' ἐν ἐν τοῖς εἶδεσι λέγεται, ὅτι αὕτη θυὰς ἐστὶ, τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ἔτι δὲ τὴν τῷ εὖ καὶ τῷ κακῶς αἰτίαν τοῖς ζοιχείοις ἀπέδωκεν ἑκατέροις ἑκατέραν, ὥσπερ φάμεν καὶ τῶν 15 προτέρων ἐπιζητῆσαι τινὰς φιλοσόφων, οἷον Ἐμπεδοκλέα καὶ Ἀναξαγόραν.

7 Συστόμως μὲν οὖν καὶ κεφαλαιωδῶς ἐπεληλύθασιν τίνες τε καὶ πῶς τυγχάνουσιν εἰρηκότες περὶ τε τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἀληθείας· ἔμως δὲ τοσούτον γ' ἔχομεν ἐξ αὐτῶν, 20 ὅτι τῶν λεγόντων περὶ ἀρχῆς καὶ αἰτίας οὐδεὶς ἐξω τῶν ἐν τοῖς περὶ φύσεως ἡμῶν διωρισμένων εἴρηκεν, ἀλλὰ πάντες ἀμυδρῶς μὲν ἐκείνων δὲ πῶς φαίνονται θιγγάνοντες. οἱ μὲν γὰρ ὡς ὕλην τὴν ἀρχὴν λέγουσιν, ἄν τε μίαν ἂν τε πλείους ὑποθῶσι, καὶ ἐάν τε σῶμα ἐάν τε ἀσώματον τιθῶσιν, οἷον 25 Πλάτων μὲν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν λέγων, οἱ δ' Ἰταλικοὶ τὸ ἄπειρον, Ἐμπεδοκλῆς δὲ πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα, Ἀναξαγόρας δὲ τὴν τῶν ὁμοιομερῶν ἀπειρίαν. οὗτοι τε δὴ πάντες τῆς τοιαύτης αἰτίας ἡμμένοι εἰσὶ, καὶ ἔτι ὅσοι ἀέρα ἢ πῦρ ἢ ὕδωρ ἢ πυρὸς μὲν πυκνότερον αἶρος δὲ λεπτότερον· καὶ γὰρ τοιούτων τινες εἰρήκασιν εἶναι τὸ πρῶτον στοιχεῖον. οὗτοι μὲν ἔν ταύτης τῆς αἰτίας ἤψαντο μόνον, ἕτεροι δὲ τινες ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, οἷον ὅσοι φιλίαν καὶ νεῖκος ἢ νῦν ἢ ἔρωτα ποιοῦσιν ἀρχήν. τὸ δὲ τί ἦν εἶναι καὶ τὴν ὕσιν σαφῶς μὲν οὐδεὶς ἀπέδωκε, μάλιστα δ' οἱ τὰ 35 δόξειε ζοιχειωδέστατον εἶναι πάντων ἐξ ὧν γίνονται συρ

εἶδη τιθέντες λέγουσιν· ὅτε γὰρ ὡς ὕλην τοῖς αἰσθητοῖς εἶδη καὶ τὰ ἐν τοῖς εἶδεσιν, ἔθ' ὡς ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν κινήσεως γιγνομένην ὑπολαμβάνουσιν (ἀκινήσιός γάρ ἡ μᾶλλον καὶ τὸ ἐν ἡρεμίᾳ εἶναι φασιν), ἀλλὰ τὸ τί ἦν ἐκάστῳ τῶν ἄλλων τὰ εἶδη παρέχονται, τοῖς δ' εἶδη 5 ἐν. τὸ δ' οὐ ἕνεκα αἱ πράξεις καὶ αἱ μεταβολαὶ καὶ κινήσεις, τρόπον μὲν τινα λέγουσιν αἰτίον, ἔτω δὲ ὅς τις, ὅδ' ὅνπερ πέφυκεν. οἱ μὲν γὰρ νῦν λέγοντες ἡ φῶς ἀγαθὸν μὲν τι ταύτας τὰς αἰτίας τιθέντες, οὐ μὲν ἕνεκα γε τούτων ἡ ὃν ἡ γιγνομένην τι τῶν ὄντων, ἀλλ' ἀπὸ τούτων τὰς κινήσεις οὐσας λέγουσιν. ὡς δ' αὐτοὶ οἱ τὸ ἐν ἡ τὸ ὃν φάσκοντες εἶναι τὴν τοιαύτην φύσιν, μὲν ὕσιν αἰτίον φασιν εἶναι, ὃ μὴν τότε γε ἕνεκα ἡ αἰ γίνεσθαι. ὥς τε λέγειν τε καὶ μὴ λέγειν πῶς συμβαίνει τοῖς τέγαδον αἰτίον· ὃ γὰρ ἀπλῶς ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκότως λέγουσιν. ὅτι μὲν οὖν ὁρθῶς διώριζαι περὶ τῶν αἰτίων, πόσα καὶ ποῖα, μαρτυρεῖν εὐόκασιν ἡμῶν καὶ οὗτοι πᾶσι 10 ὃ δυνάμενοι θγεῖν ἄλλης αἰτίας. πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι ζῆται αἱ ἀρχαὶ ἢ ὥτως ἀπασαὶ ἢ τινὰ τρόπον τέτυκται, καὶ πῶς δὲ τέτων ἕκαστος εἴρηκε, καὶ πῶς ἔχει περὶ τῶν ἀρχῶν τὰς ἐνδεχομένας ἀπορίας μετὰ τούτῳ διέλθωμεν περὶ αὐτῶν. Ὅσοι μὲν οὖν ἔν τε τὸ πᾶν καὶ μίαν τινὰ φύσιν ὕλην τιθέντες, καὶ ταύτην σωματικὴν καὶ μέγεθος ἔχουσαν ὅλην ὅτι πολλαχῶς ἀμαρτάνουσιν. τῶν γὰρ σωματικῶν 15 ζοιχείων τιθέντες μόνον, τῶν δ' ἀσωμάτων ὧν, ὄντων καὶ ἀσώματων. καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐπιχειροῦντες αἰτίας λέγειν, καὶ περὶ πάντων φυσιολογῶντες, τὸ τί τῆς φύσεως αἰτίον ἀναίρῃσιν. ἔτι δὲ τὸ τὴν ὕσιν μὴδὲν αἰ τιθέναι, μὴδὲ τὸ τί ἐστὶ, καὶ πρὸς τούτοις τὸ ῥηδόν· ἀπλῶν σωμάτων λέγειν ἀρχὴν ὅτιν πλεον γῆς, ὡς ἐπὶ ψάμενοι τὴν ἐξ ἀλλήλων γένεσιν πῶς ποιοῦνται, λέγουσιν πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἀέρα· τὰ μὲν γὰρ συγπύκναι δὲ διακρίσει ἐξ ἀλλήλων γίνονται. τούτῳ δὲ πρὸς τὸν σκοπόν εἶναι καὶ ὕστερον διαφέρει πλεῖστον· τῇ μὲν γὰρ 20 δόξειε ζοιχειωδέστατον εἶναι πάντων ἐξ ὧν γίνονται συρ

1. γε συμβαίνει T. || 2. οἱ A¹: ceteri ὧν. || 6. θῆλυ add A¹. || 8. διάρξει A¹. || 9. κέχρηται A¹, κέχρηται T et, et ante μένον, ceteri. || 12. μὴν] τὰ μὲν omnes praefer A¹. || 13. ὅτι — 14. μικρόν. om A¹. || 13. διὰ αὐτὴ T. || 14. α] καὶ F¹. || 15. ὅσπερ A¹F¹: ceteri ὅπερ μᾶλλον. || 16. φιλοσόφων A¹F¹: vulgo φιλοσόφους. || 19. τῶν ἀρχῶν om S. || 20. α] καὶ γ' om F¹H¹. || 22. περὶ τῆς φύσεως SB¹C¹. || 24. ἐάν — ἐάν T. || 25. ἀσωμάτων ET, ἀσωμάτων SC¹. || 27. ἀέρα καὶ E¹. || 32. μόνον om E¹. || 34. ἡ ὧν] καὶ ὧν ESB¹C¹. || 35. ἀποδίδωκε ESB¹C¹.

1. ὕλη A¹. || 3. αἴτια E, αἰτία E¹: ceteri αἰτίαι, T post μᾶλλον. || 8. πέφυκε τρόπον. οἱ E. || ἡ] καὶ A¹. || 9. τ] τῇ om A¹. || τὰς αἰτίας ταύτας SB¹C¹. || 11. οὐσας A¹, τούτων εἶναι SB¹C¹, ceteri εἶναι τούτων. || 12. ὃν ἡ τὸ ἐν A¹. || 13. ἐκείναι ESB¹C¹E¹. || φασιν αἰτίαν E¹. || ἡ ante εἶναι om A¹. || 14. τε om T. || 15. αἰτίαν] τοιούτων SB¹C¹. || ἀλλὰ καὶ κατὰ C. συμβεβηκός εἶναι λέγουσιν γε E¹. || 17. πόσα καὶ ποῖα E¹. || 19. τότε S. || 22. τι H¹. || μίαν εἶναι τινὰ ESTH¹-B¹C¹E¹. || ὄντων καὶ ἀσωμάτων om A¹. || 27. ἀπέδωκεν A¹. || 30. λέγειν] εἶναι E¹. || 32. καὶ post πῦρ om B¹. || γῆν καὶ ὕδωρ A¹. || 34. A¹, τῇ E, γῇ SB¹C¹, πῦρ TE¹: vulgo decet. margo E γῆ τί μὲν καὶ ὧν μὲν, ἐξ ὧν εἶναι καὶ τῇ μὲν.

ρώτη, τοῦτον δὲ τὸ μικρομερέζατον καὶ λεπτότατον ἂν
 ᾖ σωμάτων. διόπερ ὅσοι πῦρ ἀρχὴν τίθεασιν, μάλιστα
 οὐκ ἐκείνους ἂν τῷ λόγῳ τέτω λέγειν. τοιοῦτον δὲ καὶ
 ἄλλων ἕκαστος ὁμολογεῖ τὸ στοιχεῖον εἶναι τὸ τῶν σω-
 μ. οὐθαῖς γὰρ τῶν ὕστερον ἤξιωσε καὶ ἐν λεγόντων γῆν
 στοιχεῖον, δηλονότι διὰ τὴν μεγαλομέρειαν. τῶν δὲ τριῶν
 ἰσὺν ἕκαστον εἰληφε κριτὴν τινα· οἱ μὲν γὰρ πῦρ, οἱ δ'
 , οἱ δ' ἀέρα τῷ εἶναι φασιν. καίτοι διὰ τί ποτ' ἔχει καὶ
 ῥῆ λέγουσιν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων; πάντα
 εἶναι φασιν γῆν. φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος τὴν γῆν πρῶ-
 10 γένεσθαι τῶν σωμάτων· οὕτως ἀρχαίαν καὶ δημοτι-
 συμβέβηκεν εἶναι τὴν ὑπόληψιν. κατὰ μὲν οὖν τοῦ-
 ρον λόγον οὗτ' εἰ τις τούτων τι λέγει πλὴν πυρός,
 εἰ τις ἀέρος μὲν πυκνότερον τοῦτο τίθῃσιν ὕδατος δὲ
 ἕτερον, οὐκ ὀρθῶς ἂν λέγοι. εἰ δ' ἔστι τὸ τῇ γενέσει
 15 ἰσὺν τῇ φύσει πρότερον, τὸ δὲ πεπεσμένον καὶ συγκε-
 λον ὕστερον τῇ γενέσει, τούναντίον ἂν εἴη· τούτων, ὕδωρ
 ἀέρος πρότερον, γῆ δὲ ὕδατος. περὶ μὲν οὖν τῶν μίαν
 αἰτίαν οἶον εἵπομεν, ἔστω ταῦτ' εἰρημένα· τὸ δ'
 καὶ εἰ τις ταῦτα πλείω τίθῃσιν, οἷον Ἐμπεδοκλῆς τέ-
 20 φησιν εἶναι σώματα τὴν ὕλην. καὶ γὰρ τέτω τὰ μὲν
 ἂν τὰ δ' ἴδια συμβαίνειν ἀνάγκη. γιγνόμενά τε γὰρ ἐξ
 ἴσων ὁρῶμεν ὡς ἐκ αἰε διαμέμοντος πυρὸς καὶ γῆς τῷ
 σώματος (εἴρηται δὲ ἐν τοῖς περὶ φύσεως περὶ αὐτῶν)
 περὶ τῆς τῶν κινουμένων αἰτίας, πρότερον ἐν ἡ δύο θετόν,
 25 ῥῶς ἔτε εὐλόγως οἰητόν εἰρησθαι παντελῶς. ὅλως τε
 ἴσως ἀναμειβόμενα ἀνάγκη τοῖς ἔτω λέγουσιν· ἔχει γὰρ ἐκ
 ἑ ψυχρὸν ὡδὲ ἐκ ψυχροῦ θερμὸν ἔχει. τί γὰρ ἂν αὐτὰ
 ῥοι τάναντία, καὶ τίς ἂν εἴη μία φύσις ἡ γιγνομένη
 καὶ ὕδωρ; ὁ ἐκεῖνος οὐ φησιν. Ἀναξαγόραν δ' εἰ τις
 30 ἀφοῖ δύο λέγειν στοιχεῖα, μάλιστα ἂν ὑπολάβοι κατὰ
 ν, ἐν ἐκείνους αὐτὸς μὲν ἔθιθῃσιν, ἡκολούθησε μὲν
 ; ἀνάγκης τοῖς ἐπάγουσιν αὐτόν. ἀτόπῳ γὰρ ὄντος καὶ
 35 τοῦ φάσκεν μεμιχθῆαι τὴν ἀρχὴν πάντα, καὶ διὰ

τὸ συμβαίνειν ἄμικτα δεῖν προϋπάρχειν, καὶ διὰ τὸ μὴ
 πεφυκέναι τῷ τυχόντι μέγυσθαι τὸ τυχόν, πρὸς δὲ τότε
 ὅτι τὰ πάθη καὶ τὰ συμβεβηκότα χωρίζοιτ' ἂν τῶν ἰσῶν
 (τῶν γὰρ αὐτῶν μίξις ἐστὶ καὶ χωρισμός), ὅμως εἰ τις ἀπο-
 λουθήσειε συνδιαρθρῶν ἂν βούλεται λέγειν, ἴσως ἂν φανείη
 καινοπρεπεστέρως λέγων. ὅτε γὰρ οὐθέν ἦν ἀποκεκριμένον,
 5 δῆλον ὡς οὐθέν ἦν ἀληθὲς εἰπεῖν κατὰ τῆς οὐσίας ἐκείνης,
 λέγω δ' εἶναι ὅτι οὔτε λευκὸν οὔτε μέλαν ἢ φαιὸν ἢ ἄλλο
 χρῶμα, ἀλλ' ἄχρωον ἦν ἐξ ἀνάγκης· εἶχε γὰρ ἂν τι τό-
 10 των τῶν χρωμάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ἄχρυμον, καὶ τῷ αὐτῷ
 λόγῳ τέτω ὡδὲ ἄλλο τι τῶν ὁμοίων ἔθεν· ἔτε γὰρ ποιόν τι
 οἶον τε αὐτὸ εἶναι οὔτε ποσὸν οὔτε τί. τῶν γὰρ ἐν μέρει τι
 λεγομένων εἰδῶν ὑπῆρχεν ἂν αὐτῷ, τὸτο δὲ ἀδύνατον με-
 15 μιγμένων γε πάντων· ἤδη γὰρ ἂν ἀπεκρίκετο, φησὶ δ'
 εἶναι μεμιγμένα πάντα πλὴν τῷ νῦν, τῶν δὲ ἀμειγῇ μόνον
 καὶ καθαρῶν. ἐκ δὲ τούτων συμβαίνει λέγειν αὐτῷ τὰς
 ἀρχὰς τὸ τε ἐν (τὸτο γὰρ ἀπλὺν καὶ ἀμειγῆς) καὶ βάτερον,
 οἷον τίθεμεν τὸ ἀόριστον πρὶν ὀρισθῆναι καὶ μετασχεῖν αἶθος
 τινός. ὥς τε λέγεται μὲν ἔτ' ὀρθῶς ἔτε σαφῶς, βύλεται μέντοι
 20 τι παραπλήσιον τοῖς τε ὕστερον λέγουσι καὶ τοῖς νῦν φαινομέ-
 νοις μᾶλλον. ἀλλὰ γὰρ ἔτι μὲν τοῖς περὶ γένεσιν λόγοις
 καὶ φθορᾷ καὶ κίνησιν οἰκεῖοι τυγχάνουσι μόνον· σχεδὸν
 γὰρ περὶ τῆς τοιαύτης οὐσίας καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας
 ζητοῦσι μόνον. ὅσοι δὲ περὶ μὲν ἀπάντων τῶν ὄντων ποιοῦνται
 25 τὴν θεωρίαν, τῶν δ' ὄντων τὰ μὲν αἰσθητὰ τὰ δ' ἐκ αἰσθητῶν
 τίθεασιν, δῆλον ὡς περὶ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν ποιοῦνται τὴν
 ἐπίσκεψιν· διὸ μᾶλλον ἂν τις ἐνδιατρίβῃ περὶ αὐτῶν, τί
 καλῶς ἢ μὴ καλῶς λέγουσιν εἰς τὴν τῶν νῦν ἡμῶν προκα-
 30 μένων σκέψιν. οἱ μὲν ἐν καλύμενοι Πυθαγόρειοι ταῖς μὲν
 ἀρχαῖς καὶ τοῖς στοιχείοις ἐκτοκωτέρως χρῶνται τῶν φυσιο-
 λόγων. τὸ δ' αἴτιον ὅτι παρέλαβον αὐτὰς ἐκ ἐξ αἰσθητῶν·
 τὰ γὰρ μαθηματικὰ τῶν ὄντων ἄνευ κινήσεως ἐστίν, ἔξω
 τῶν περὶ τὴν ἀστρολογίαν. διαλέγονται μέντοι καὶ πραγμα-
 35 τεύονται περὶ φύσεως πάντα· γεννωσὶ τε γὰρ τὸν οὐρανόν,

1. ἕκαστον ὁμολογεῖται A^1 . || τὸ alterum om A^1 . || 5. γὰρ $B^1 E^2$. || τῶν ὕς. ἡξίωσε καὶ] ἡξίωσε τῶν A^1 . || 7. ἕκαστον στοιχεῖον E
 ἕκαστον στοιχεῖον $SB^1 E^2$. || τὰ om A^1 . || γὰρ τὸ πῦρ E^2 . || 8. καὶ] δ A^1 . || 10. φασιν τὴν γῆν $TB^1 E^2$. || 11. γιγνόμενα
 || 12. συμβέβηκεν εἶναι] ϵ A^1 . || 13. τι post λέγει A^1 , om E^2 . || 16. πρότερον τῇ φύσει ὕστερον $A^1 F^1 H^2$. || πεπεσμένοι T . ||
 ἴσως ταῦτα S . || 25. κινῶντων A^1 : ceteri κινουμένων. || 26. ἔτ'] δ A^1 . || ἀλόγως $STB^1 C^1 E^2$ et pr E . || ὅλως — 30. φησιν
 A^1 . || 28. ἰς STB^1 . || αὐτὰ δ ETE^1 . || 29. εἴ δ $ESB^1 C^1$. || 31. ὑπολαμβάνει F^2 . || 32. ὡ] δ A^1 . || διὰρθρων
 33. ἐπάγουσιν A^1 : ceteri λέγουσιν.
 5. ἀποκεκριμένον S . || 7. ἐκείνους C^1 . || 8. εἶναι add A^1 . || δ ἄλλο χρῶμα om A^1 . || 9. ἄχρωον $STB^1 C^1$, ἄχρωον E^2 , ἀχρώμα-
 δ . || η om A^1 . || τῶν χρωμάτων τῶντων A^1 . || 10. καὶ ante τῷ add A^1 . || 11. τῶτο T . || ἄλλο om T . || τι ante τῶν add
 || 12. γὰρ] δ E^2 . || τι λεγομένων om T . || 13. αὐτῶ E^2 . || τῶντων C^1 . || 16. δι] δ H^2 , μὲν δ F^2 . || 17. βάτερον, καθάπερ η ,
 $TSB^1 C^2$. || 20. τι et η om F^2 . || 23. τῆς] τ E^2 , τ η TC^1 . || 24. μόνης A^1 . || 25. ποῦσι EST . || 30. τὴν φυσιολογίαν
 || 34. πάντα περὶ φύσεως A^1 . || τι om T .

και περι τα τούτοι μόν και τα πάθη και τα έργα δια-
 ρύσι τι συμβαίνει, και τας αράς και τα αἴτια ἐς ταῦτα
 καταναίσκωσι, ὡς ἐμμετρῶς τῆς ἀλλοῦ φησὶν ἔργου
 ἔτι τί γε ἐν τῷ ἐξω ἔστι αἰσθητὸν ἐξί και περὶ αὐτοῦ
 καὶ μάλιστα οὐρανίου. τὰς δ' αἰτίας και τας αράς, ὥστε
 εἰς μὲν, ἵκαναί ἐκείνη ἐπαρῶνται και ἐπὶ τὰ ἀστέρεα
 τῶν ἔντων, και μάλιστα ἡ τῶν περὶ φύσεως λόγους ἀμει-
 νύσας. ἐκ τούτοις μάλιστα τῶν κινήσεων ἐστὶ πέρατος και
 ἀπείρου μόνου ὑποκειμένου και περὶ τοῦ ἀστέρος, οὐδὲν
 λέγεται, ἡ πῶς θηγάται ἀντι κινήσεως και μεταβολῆς γέ-
 νων εἶναι και φθέραι ἡ τα τῶν φερόμενων ἔργα κατὰ τὴν
 ὕψος. ἐπὶ δὲ εἴτε δὴ τις αἰτία ἐκ τούτων εἶναι τὸ μέγε-
 θος εἴτε διεγέρσει τῶν, ὥμως τῶν τρέπον ἐξαι τὰ μὲν κύφα
 τὰ δὲ βάρος ἔχοντα τῶν σωμάτων, ἐξ ὧν γὰρ ὑποτίθενται
 και λέγεται, ὅθεν μάλιστα περὶ τῶν μαθηματικῶν λέγουσι
 σωμάτων ἡ περὶ τῶν αἰσθητῶν· διὸ περὶ πυρὸς ἡ γῆς ἡ τῶν
 ἄλλων τῶν τούτων σωμάτων ἡδ' ἐπὶ τῶν εἰρήκασιν, αἶτε οὐδὲν
 περὶ τῶν αἰσθητῶν εἶμαι λέγοντες ἴδιον. ἐπὶ δὲ πῶς δεῖ
 λαβεῖν αἰτία μὲν εἶναι τὰ τῷ ἀριθμῷ πάθη και τὸν ἀριθμὸν
 τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ἔντων και γιγνομένων και ἐξ ἀρχῆς
 και νῦν, ἀριθμὸν δ' ἄλλον μὲν εἶναι παρὰ τὸν ἀριθμὸν
 τούτων ἐξ ἧς συνέστηκεν ὁ κόσμος; ὅταν γὰρ ἐν τῷ μὲν τῷ
 μέρει δόξα και καιρὸς αὐτοῖς ἡ, μικρὸν δὲ ἀνῶθεν ἡ κά-
 τωθεν ἀδικία και κρίσις ἡ μίξις, ἀποδεικνύει δὲ λέγουσι ὅτι
 τούτων μὲν ἐν ἑκάστῳ ἀριθμὸς ἐξί, συμβαίνει δὲ κατὰ τὸν
 τόπον τούτων ἡδὲ πλῆθος εἶναι τῶν συνισταμένων μεγεθῶν διὰ
 τὸ τὰ πάθη ταῦτα ἀκολουθεῖν τοῖς τόποις ἐκάστοις, πότερον
 οὗτος ὁ αὐτός ἐστιν ἀριθμὸς ὁ ἐν τῷ ὕψει, ὅν δεῖ λαβεῖν
 ὅτι τούτων ἑκαστὸν ἐξί, ἡ παρὰ τούτων ἄλλος; ὁ μὲν γὰρ
 Πλάτων ἕτερον εἶναι φησιν· καίτοι κακῆτος ἀριθμὸς οἶσται
 και ταῦτα εἶναι και τὰς τούτων αἰτίας, ἀλλὰ τὸ μὲν νοη-
 τὸς αἰτίας, τούτοις δὲ αἰσθητοῖς.

9 Περὶ μὲν ὅν τῶν Πυθαγορείων ἀφείσθω τὰ νῦν· ἵκα-
 νὸν γὰρ αὐτῶν ἀψασθαι τοσοῦτον. οἱ δὲ τὰς ιδέας αἰτίας

τῶν μὲν τούτων μὲν ζῴων τῶν αἰσθητῶν λαβὴ
 αἰτίας ἐκείνη τῶν αἰσθητῶν αἰσθητῶν, ὥστε
 ἀστέρεα βυλόμενα ἐπαρῶνται μὲν ὅταν εἶναι πᾶ-
 στεται, πᾶσι δὲ τῶν αἰσθητῶν ἀστέρεα· σχεδὸν γὰρ ἐπὶ
 ἐκείνῃ τὰ εἶδη ἐξί τῶν αἰσθητῶν καὶ ὡς ζῴων τὰς αἰ-
 τίας ἐκ' ἐκείνη τῶν αἰσθητῶν· καὶ ἑκάστη γὰρ ἐκείνη
 ἐξί, και παρὰ τὰς ὑψίας τῶν τε ἄλλων ὡς ἐξί ἐν ἐκί
 λῶν, και ἐπὶ τῶνδε και ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν. ἐπὶ καὶ ὅς
 δεῖται μὲν ἐπὶ τὰ εἶδη, καὶ ὅς ἐκείνη φαίνεται τούτων
 ἐκείνη μὲν γὰρ ἐκ ἀνάγκης γίγνεται γυλλογημένη, ἐξ
 δὲ και ἐκείνη ὡς εἰσμέθω τούτων εἶδη γίγνεται. κατὰ
 τὸν λόγον τὸν ἐκ τῶν ἐπιστημῶν εἶδη ἐξαι πάντως ὅσα
 στήμαί εἰσι, και κατὰ τὸ ἐν ἐκί πολλῶν και τῶν αἰ-
 σθητῶν, κατὰ δὲ τὸ νῦν τι φθαρτόν τῶν φθαρτῶν·
 τασμα γὰρ τι τούτων ἐξί. ἐπὶ δὲ εἰ ἀκριβέστεροι τῶν
 αἰ μὲν τῶν πρὸς τι κοῦσιν ιδέας, ὡς οὐ φαμεν εἶναι
 αὐτὸ γένος, οἱ δὲ τὸν τρίτον ἀνθρώπον λέγουσιν. ἢ
 ἀναρῶσιν οἱ περὶ τῶν εἰδῶν λόγους ἢ μάλιστα εἶναι βῶ
 οἱ λέγοντες εἶδη τοῦ τὰς ιδέας εἶναι· συμβαίνει γὰρ
 εἶναι τὴν δυάδα πρώτην ἀλλὰ τὸν ἀριθμὸν, και τὸ π
 τῷ καὶ αὐτό, και πᾶν ὅσα τινὲς ἀκολουθήσαντες τὰ
 τῶν ιδεῶν δόξαις ἡναντιώθησαν ταῖς ἀρχαῖς. ἐπὶ δὲ
 μὲν τὴν ὑπόληψιν καὶ ἡν εἶναι φαμεν τὰς ιδέας, ἡ
 τῶν ὑσίων ἐξαι εἶδη ἀλλὰ πολλῶν και ἐτέρων (και γ
 νόημα ἐν ἡ μόνον περὶ τὰς ὑσίας ἀλλὰ και κατὰ τῶν
 λων ἐξί, και ἐπιστήμαι οὐ μόνον τῆς ὑσίας εἰσὶν ἀλλὰ
 ἐτέρων, και ἄλλα δὲ μυρία συμβαίνει ταῖς αὐταῖς)· καὶ
 τὸ ἀναγκαῖον και τὰς δόξας τὰς περὶ αὐτῶν, εἰ ὅτι
 θεκτὰ τὰ εἶδη, τῶν ὑσίων ἀναγκαῖον ιδέας εἶναι μόνον
 γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς μετέχονται, ἀλλὰ δεῖ ταύτη
 στοῦ μετέχειν, ἡ μὴ καὶ ὑποκειμένου λέγεται. λέ-
 οῖον, εἰ τι αὐτοδιπλασίου μετέχει, τῶν αἰσθητῶν
 ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς· συμβέβηκε γὰρ τῷ διπ-
 αἰδίῳ εἶναι. ὥστ' ἔσται οὐσία τὰ εἶδη· ταῦτα δὲ ἐπὶ

1. τὰ ante ἔργα om A¹. || 6. ἵκαναί ὡς λέγουσι και ἐπ. SC¹. || ἀνώτερα T. || 9. μόνον E. || 12. εἴτι ST. || τὸ add A¹.
 13. εἴτα S. || ὁμοίως SB¹C¹E¹. || 16. περὶ post ἡ om A¹. || 18. δι] και F¹. || 19. εἶναι om T. || 20. τῶν οὐρανῶν SE¹. ||
 αὐτοῖς T. || 24. ἀκρίβως F¹H¹. || διακρίσις ESTB¹C¹. || 25. μὲν om A¹. || ἐν om ST. || τὸν τρόπον τούτων ST, τούτων τὸν τρόπον A¹.
 27. πότερον] πότερον δι A¹, πότερον ὅν E¹. || 28. ὁ αὐτός post ἐξιν B¹C¹, om E¹. || ἀριθμὸς ἐξιν A¹. || 33. περὶ μὲν ὅν] και π
 F¹. || τὸ ESTB¹C¹. || 34. τοσοῦτον] μόνον F¹. || αἰτίας om ESB¹C¹E¹H¹.

1. τῶν διὰ τῶν S. || 5. ἐπὶ τὰ εἶδη τούτοις A¹. || 6. ἐπ' et 7. τε om A¹. || 7. ὡν A¹, α F¹ et margo E: ceteri om.
 πολλῶν ἐν ESTB¹C¹E¹. || 8. καὶ] δι καὶ SB¹C¹, δι και καὶ ETE¹. || τρόπος δείκνυται A¹, δείκνυται τρόπος SB¹C¹. ||
 om F¹. || ἐξί om TC¹E¹. || 11. τε] γε A¹. || 12. ἐκ et 14. τι om A¹. || 14. φθαρτόν] φθαρόντων STB¹C¹E¹H¹. || 15
 TB¹. || εἰ om E¹. || ἀκριβέστεροι ESB¹C¹E¹. || 16. φασι E¹. || 18. ιδεῶν F¹. || βυλόμενα ESTB¹C¹E¹. || 21. τῷ
 22. εἰδῶν ESTB¹C¹E¹. || δι om A¹. || 23. μὲν om E¹. || 24. ἔσται A¹E¹. || 25. τῶν ὑσίων SB¹C¹. || κατὰ om SB¹C¹.
 και αἰ ἱπς. TA¹. || 29. τὰ διπλ STA¹. || 30. δι E¹. || ἑκάστοις H¹. || 31. εἰ H¹ et re B¹C¹. || 32. αὐτὸ τῷ διπλασίου
 C¹. || 33. συμβέβηκε — 34. εἶναι om A¹. || 34. ταῦτα F¹: vulgo ταῦτα. || δι ἐκταῦτα] γὰρ ἐκταῦτα τε F¹.

ν ὑψηλοῖσι καὶ κατὰ τὴν φύσιν τοῦ εἶναι φάναι τι παρὰ
 τὸ ἐν ἐπὶ πολλῶν; καὶ εἰ μὲν ταῦτο εἶδος τῶν ἰδεῶν
 ὡς μετεχόντων, ἔσται τι κοινόν· τί γὰρ μᾶλλον ἐπὶ
 ῥαπτῶν δυνάδων, καὶ ὡς πολλῶν μὲν αἰδίων δέ, τὸ
 εἶναι ἐν καὶ ταῦτόν, ἢ ἐπὶ ταύτης καὶ τῆς τριῶς; εἰ
 ἢ τὸ αὐτὸ εἶδος, ὁμώνυμα ἂν εἴη, καὶ ὅμοιον ὥσπερ
 τις καλοῖ ἀνθρώπον τὸν τε Καλλίαν καὶ τὸ ξύλον,
 μὲν κοινῶς ἐπιβλέψας αὐτῶν πάντων δὲ μάλιστα
 ῥήσεν ἂν τις, τί ποτε συμβάλλεται τὰ εἶδη τοῖς
 εἰς τῶν αἰσθητῶν ἢ τοῖς γιγνομένοις καὶ φθιρομένοις;
 πρὸς κινήσεως ἢ μεταβολῆς ὑδατῶς ἐστὶν αἷτια αὐτοῖς.
 ἔστιν ὅτε πρὸς τὴν ἐπιστήμην ὅθεν βοηθεῖ τὴν τῶν ἄλ-
 λων γὰρ ὅσα ἐκείνα τέτων· ἐν τέτοις γὰρ ἂν ἦν, ὅτε
 εἶναι μὴ ἐνυπάρχοντά γε τοῖς μετέχουσιν· οὕτω μὲν
 ἂν ἴσως αἷτια δοῦναι εἶναι ὡς τὸ λευκὸν μεμυγμένον
 ἐκαστῶν· ἀλλ' ὅτε μὲν ὁ λόγος λίαν εὐκνήτος, ἐν Ἀνα-
 ραξῇ μὲν πρῶτος· Εὐδόξος δ' ὕστερον καὶ ἄλλαι τινὲς
 πρὸς ῥαπτῶν γὰρ συναγαγεῖν πολλὰ καὶ ἀδύνατα πρὸς
 εἰκασίαν δοῦναι· ἀλλὰ μὴν ὅδ' ἐκ τῶν εἰδῶν ἐστὶ τᾶλλα
 ῥυθμίνα τροπὴ τῶν εἰσθότων λέγεσθαι. τὸ δὲ λέγειν
 δεῖγματα αὐτὰ εἶναι καὶ μετέχων αὐτῶν τᾶλλα κε-
 ρεῖν ἐστὶ καὶ μεταφοράς λέγειν ποιητικᾶς. τί γὰρ ἐστὶ
 γαζόμενον πρὸς τὰς ἰδέας ἀποβλέπον; ἐνδέχεται τε
 εἶναι καὶ γίνεσθαι ὅμοιον ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰκαζόμενον
 ἐκείνῳ, ὥς καὶ ὅντος Σωκράτους καὶ μὴ ὄντος· γένοιτ'
 ὥσπερ Σωκράτης. ὁμοίως δὲ δῆλον ἐστὶ καὶ εἰ ἦν ὁ
 αἰτίας αἰδῖος, ἔσαι τε πλείω παραδείγματα τῷ αὐτοῦ,
 καὶ εἶδη, οἷον τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶον καὶ τὸ δίπνον, ἅμα
 αὐτὸν αὐτοάνθρωπος. ἐστὶ μὲν μόνον τῶν αἰσθητῶν παρα-
 ρατα τὰ εἶδη, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἰδεῶν, οἷον τὸ γέ-
 ὡς γένος εἰδῶν· ὥστε τὸ αὐτὸ ἔσται παράδειγμα καὶ

εἰδῶν. ἐπὶ δοῦναι ἂν ἀδύνατον εἶναι χωρὶς τὴν ἰσίαν καὶ
 ἢ ἰσίαν· ὥς πῶς ἂν αἱ ἰδέαι ἰσῖαι τῶν πραγμάτων οὔσαι
 χωρὶς εἶναι; ἐν δὲ τῷ Φαίδωνι οὕτως λέγεται, ὡς καὶ τοῦ
 εἶναι καὶ τῷ γίνεσθαι αἷτια τὰ εἶδη ἐστὶν. καίτοι τῶν εἰδῶν
 ὄντων ὁμοῦς ἢ γίνεσθαι τὰ μετέχοντα, ἂν μὴ ἢ τὸ κινήσον,
 καὶ πολλὰ γίνεσθαι ἕτερα, οἷον οἰκία καὶ δακτύλιος, ὧν ἢ
 φανερὸν εἶδη εἶναι· ὥς δὲ δῆλον ὅτι ἐνδέχεται καὶ τᾶλλα καὶ
 εἶναι καὶ γίνεσθαι διὰ τοιαύτας αἷτίας οἷας καὶ τὰ ῥη-
 θέντα νῦν. ἐπὶ εἴπερ εἰσὶν ἀριθμοὶ τὰ εἶδη, πῶς αἷτιοι ἔσονται;
 πότερον ὅτι ἕτεροι ἀριθμοὶ εἰσὶ τὰ ὄντα, οἷον ὁδὸ μὲν
 ἀριθμὸς ἀνθρώπος, ὁδὸ δὲ Σωκράτης, ὁδὸ δὲ Καλλίας; τί
 ὅν ἐκείνοις τέτοις αἷτιοι εἰσιν; ὅδ' γὰρ εἰ οἱ μὲν αἰδῖοι οἱ δὲ
 μή, ὅθεν διοίσει. εἰ δ' ὅτι λόγοι ἀριθμῶν τάνταυθα, οἷον ἢ
 συμφωνία, δῆλον ὅτι ἐστὶν ἐν γέ τι ὧν εἰσὶ λόγοι. εἰ δὲ τι
 τῶτο, ἢ ὕλη, φανερόν ἐστι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀριθμοὶ λόγοι τινὲς
 ἔσονται ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον. λέγω δ' οἷον, εἰ ἐστὶν ὁ Καλλίας
 λόγος ἐν ἀριθμοῖς πυρὸς καὶ γῆς καὶ ὕδατος καὶ αἵρος,
 ἄλλων τινῶν ὑποκειμένων ἔσται, καὶ ἢ ἰδέα ἀριθμός· καὶ
 αὐτοάνθρωπος, εἴτ' ἀριθμός τις ὧν εἴτε μή, ὁμοῦς ἔσαι λόγος
 ἐν ἀριθμοῖς τινῶν, καὶ ἐκ ἀριθμός, ὅδ' ἔσαι τις διὰ ταῦτα
 ἀριθμός. ἐπὶ ἐκ πολλῶν ἀριθμῶν εἰς ἀριθμὸς γίνεσθαι, ἐξ
 εἰδῶν δὲ ἐν εἶδος πῶς; εἰ δὲ μὴ ἐξ αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τῶν ἐνα-
 ρίθμων, οἷον ἐν τῇ μυριάδι, πῶς ἔχουσιν αἱ μονάδες; εἴτε
 γὰρ ὁμοειδεῖς, πολλὰ συμβήσεται ἄτοπα, εἴτε μὴ ὁμοει-
 δεῖς, μήτε αἱ αὐταὶ ἀλλήλαις μήτε αἱ ἄλλαι πᾶσαι πᾶ-
 σαι· τίνι γὰρ διοίσουσιν ἀπαθείς οὔσαι; οὔτε γὰρ εὐλογα
 ταῦτα ἢ ὁμολογώμενα τῇ νοήσει. ἐπὶ δ' ἀναγκαῖον ἕτερόν
 τι γένος ἀριθμοῦ κατασκευάζειν, περὶ δὲ ἢ ἀριθμητικὴ καὶ
 πάντα τὰ μεταξὺ λεγόμενα ὑπὸ τινων ἀπλῶς· ἢ ἐκ τίνων
 ἐστὶν ἀρχῶν; ἢ διὰ τί τὰ μεταξὺ τῶν δευρὸ τ' ἔσται καὶ
 αὐτῶν; ἐπὶ αἱ μονάδες αἱ ἐν τῇ δυάδι ἐκατέρα ἐκ τινος

1. τί] ἐπὶ *H*². || 3. μᾶλλον *om S*. || 4. τῶν π.] τῶν δυνάδων τῶν π. *F*², δυνάδων τῶν π. *TA*²*E*². || 5. εἶναι *om TEE*². || 6. ὁμώνυμία *TE*². || 7. καλοῖ *E*: *ceteri* καλοῖ. || 8. μὴδ. δὲ κ. *B*²*C*². || 9. ἂν *om A*². || 10. καὶ τοῖς φθ. *B*²*C*²*E*². || 12. ὅτε] *idē et* 13. ὅδ' ὅτε *codices*. || 13. ἰσίαν ἐκείνα *C*², ἐκείνα ἰσίαν *E*². || 14. γε *om ESTB*²*C*². || μὲν *om* || 15. αἷτιον *T*. || ὡς *om ET*. || 17. ὕστερον] *deuteros H*². || 18. ἔλεγον *om SB*²*C*². || 19. ἰδεῶν *F*². || 21. ταῦτα *H*², *om* || 23. ἀποβλέπον πρὸς τὰς ἰδέας *H*², πρὸς τὰς ἰδέας ἀποβλέπειν *T*. || τε *A*², δὲ *F*²: *ceteri* γὰρ. || 24. ὅτιον *ante* ὁμοῖον *H*², *F*². || 25. γένοιτ' *ESB*²*C*². || 26. εἰ *om E*². || 27. τε *om H*². || 29. τοῦ *A*², ὁ *H*². || αὐτοάνθρωπος *A*². || ἐπὶ δὲ ὁ *H*². || ἔσονται *par. H*². || 30. τὰ εἶδη] αἱ ἰδέαι *H*², εἶδη (*omisso* τὰ) *SB*²*C*². || τῶν ἰδεῶν *add F*²*H*². || 31. ὡς *T*. || 3. λέγονται *F*²*H*². || 4. τὰ εἶδη αἷτια *F*². || 5. ἐάν *ETE*². || 8. διὰ] διὰ τὰς *T*, καὶ διὰ *SB*²*C*². || 9. εἰσὶν] εἰς *F*². || 10. εἰσὶν ἢ *T*. || 11. ἀνθρώπος ἀριθμός *A*². || 13. ὅθεν *om T*. || 14. ἔσαι *SB*²*C*². || δὲ *B*²*C*². || εἰσὶν οἱ λόγοι *SE*². || τι *om STA*². || εἰ *om T*. || 17. καὶ αἷρος *om ESB*²*C*²*E*². || 18. ἄλλων — ἀριθμός καὶ *om STB*²*C*²*E*². || 19. ὁ αὐτὸς ἀνθρώπος *TC*²*E*². || ἢ *A*²*F*²*H*²: *ceteri* καὶ ἐκ. || ταῦτα ὁ ἀριθμός *T*. || 21. ἐπὶ δ' ἐκ *ESB*²*C*². || 22. μὴδ' *STB*²*C*². || ἐκ *om A*². || ἀριθμῶν ἐν τῷ ἀριθμῷ *A*². γὰρ ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀριθμῶν. τὸ δὲ ἐπὶ ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἀριθμοῦ *margo E*. || 23. εἰ *E*². || 24. ἄτοπα ἴσονται *ESTB*²*C*²*E*². || 25. μὴδ' αἱ αὐταὶ *A*²*F*²*H*², μήτε αὐταὶ *S*. || ἄλλαι αἱ πᾶσαι *EE*². || 27. δ'] τε *A*². || 28. τι *om* || δὲ *A*². || 29. ἀπλῶς] ἢ πῶς *A*². || 30. τὰ *om A*². || δευρὸ] δὲ *A*². || τ' *om C*². || 31. ἐκατέρων *A*². || τινος ἐπὶ προτέρως *uādos A*².

πρότερος δύναδες· καίτοι αδύνατον. ἔτι δια τί ἐν ἡ ἀριθμῶς συλλαμβανόμενος; ἔτι δὲ πρὸς τοῖς εἰρημέναις, ὥστε εἰς αἱ μονάδες διαφοραὶ, ἐχρήθη ἔτι λέγειν ὥστε καὶ ὅσαι τὰ στοιχεῖα τέτταρα ἢ δύο λέγεσθαι· καὶ γὰρ τότεν εἴστος οὐ τὸ κοινὸν λέγει στοιχεῖον, οἷον τὸ σῶμα, ἀλλὰ πῦρ καὶ γῆν, αἷτ' ἐστὶ τι κοινὸν τὸ σῶμα, εἴτε μὴ· νῦν δὲ λέγεται ὡς ὄντος τῷ ἐνὸς ὥστε πυρὸς ἢ ὕδατος ὁμοιομερῆς· αἱ δ' ἔτι, οὐκ ἔσονται οὐσίαι εἰ ἀριθμοί, ἀλλὰ δὴλον ὅτι, ὥστε ἐστὶ τι ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀρχή, πλεοναχῶς λέγεται τὰ ἐν· ἀλλως γὰρ ἀδύνατον. βεβλόμενοι δὲ τὰς οὐσίας ἀνάγειν εἰς τὰς 10 ἀρχὰς μήκη μὲν τίθεμεν ἐκ μακροῦ καὶ βραχέος, ἐκ τινος μικροῦ καὶ μεγάλου, καὶ ἐπίπεδον ἐκ πλατύος καὶ στενοῦ, σῶμα δ' ἐκ βαθέος καὶ ταπεινοῦ· καίτοι πῶς ἔξει ἢ τὸ ἐπίπεδον γραμμὴν ἢ τὸ στερεὸν γραμμὴν καὶ ἐπίπεδον; ἄλλο γὰρ γένος τὸ πλατὺ καὶ τὸ στενὸν καὶ βαθὺ καὶ ταπεινόν· 15 ὥστε ἢ ἢ ἀριθμῶς ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς, ὅτι τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον ἕτερον ταύτων, δὴλον ὅτι οὐδ' ἄλλο αὐθεν τῶν ἐν ὑπάρχει τοῖς κατω. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ γένος τὸ πλατὺ τῷ βαθέος· ἢν γὰρ αὐτὸ ἐπίπεδον τι τὸ σῶμα, ἔτι αἱ στοιχεῖα ἐκ τίνος ἐνυπάρχουσιν; τούτῳ μὲν οὐκ τῷ γένει καὶ διεμάχεται 20 Πλάτων ὡς ὄντι γεωμετρικῷ δόγματι, ἀλλ' ἐκάλει ἀρχὴν γραμμῆς, τὸτο δὲ πολλὰς ἐτίθει τὰς ἀτόμους γραμμὰς καίτοι ἀνάγκη τότεν εἶναι τι πέρας· ὥς' ἐξ ἡ λόγος γραμμῆς ἐστὶ καὶ στοιχμὴ ἐστὶν. ἄλλως δὲ ζητήσης τῆς σοφίας περὶ τῶν φανερῶν τὸ αἷτιον, τὸτο μὲν εἰκάμεν (οὐδὲν γὰρ λέγομεν 25 περὶ τῆς αἰτίας ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς), τὴν δ' οὐσίαν οἰόμενοι λέγειν αὐτῶν· ἐτέρας μὲν οὐσίας εἶναι φασί, ὅπως δ' ἐκείναις τότεν οὐσίαι, διὰ κενῆς λέγομεν· τὸ γὰρ μετέχειν, ὥστε καὶ πρότερον εἴπομεν, οὐδὲν ἐστὶν. οὐδὲ δὲ ὅπερ ταῖς ἐπιστήμας ὁρῶμεν ὅτι αἷτιον, διὰ καὶ πᾶς νοῦς καὶ πᾶσα 30 φύσις ποιεῖ, οὐδὲ ταύτης τῆς αἰτίας ἢν φασί εἶναι μίαν τῶν ἀρχῶν, ὅθεν ἀπτεται τὰ εἶδη, ἀλλὰ γέγονε τὰ μαθήματα τοῖς νῦν ἢ φιλοσοφία, φασκόντων τῶν ἄλλων χάριν

αὐτὰ δὲ πρᾶγματεύεσθαι. ἔτι δὲ τῆς ὑποκειμένης οὐ ὡς ὕλην μαθηματικωτέραν ἢν τις ὑπολάβῃ, καὶ μὴ κατήγαγεσθαι καὶ διαφορὰν εἶναι τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἢ ὕλης, αὐτὸ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, ὥστε καὶ εἰ φηλόγει φασί τὸ μακρὸν καὶ τὸ πυκνόν, πρῶτος τῷ ὑποκει φάσκοντες εἶναι διαφορὰς ταύτας· ταῦτα γὰρ ἐστὶν ὑπὸ τις καὶ ἐκλεξις. καὶ περὶ κινήσεως, εἰ μὲν ἔσται ταῦτα καὶ δὴλον ὅτι κινήσεται τὰ εἶδη· αἱ δὲ καὶ, πῶς ἢν ἢν; γὰρ ἢ περὶ φύσεως ἀνθρώπου σκέψις. ὅτε δοκεῖ μὲν εἶναι, τὰ δεῖξαι ἔτι ἐν ἀπαντα, ἢ γίνεσθαι· τῇ γὰρ αἱ ἢ γίνεσθαι πάντα ἐν ἄλλ' αὐτὰ τι ἐν, αἱ διδοῦναι τις πὶ καὶ οὐδὲ τῷ, εἰ μὴ γένος δώσιν· τὸ καθάλα εἶναι· τῷ ἐν ἐνός ἀδύνατον. ὅθεν δ' ἔχει λόγον· οὐδὲ τὰ μετὰ ἀριθμῶς μήκη καὶ ἐπίπεδα καὶ στερεά, ὥτε ὅπως ἔσται ἢ ἢ· εἰ τιν' ἔχει δύναμιν· ταῦτα γὰρ οὐτὰ εἶδη οἷον τι (οὐ γὰρ εἰσιν ἀριθμοί) οὐτὲ τὸ μεταξὺ (μαθηματικὰ ἐκείνα) ὥτε τὰ φθαρτά, ἀλλὰ πάλιν τέταρτον ἄλλο 1 νεται· τὸτο τι γένος· ὅπως τε τὸ τῶν ὄντων ζητῆσαι σὺ μὴ διελόντας, πολλαχῶς λεγομένων, ἀδύνατον εἶναι, 2 λως τε καὶ τῶν τὸν τρόπον ζητῶντας ἐξ αὐτῶν ἐστὶ σὺ ἐκ τῶν γὰρ τὰ ποιεῖν ἢ κάσχειν, ἢ τὰ εὐθύ, ἢ ἐξ ἐκλεξις, ἀλλ' εἴπερ, τῶν ὄντων μόνον ἐνδέχεται· ὥστε ἢ ὄντων ἀπάντων τὰ στοιχεῖα ἢ ζητῆσαι ἢ οἰεσθαι ἔχοντα 3 θές. πῶς δ' ἢν τις καὶ μάθοι τὰ τῶν πάντων σὺ δὴλον γὰρ ὡς ὅθεν οἷον τε προϋπάρχειν γνωρίζοντα 4 ρον. ὥστε γὰρ τῷ γεωμετρεῖν μαθητὸν ἀλλὰ μὲν δέχεται προεἶναι, ὡς δὲ ἢ ἐπιστήμη καὶ περὶ ὡς μὲν μαθητὸν ὅθεν προγινώσκει, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ὡς· εἰ τις τῶν πάντων ἐστὶν ἐπιστήμη, ὡς τινὲς φασί, αἱ 5 ἢν· προϋπάρχει γνωρίζων οὗτος. καίτοι πᾶσα μάθησι προγινώσκοντων ἢ πάντων ἢ τῶν ἐστὶ καὶ ἢ δι' ἐπὶ 6 χεως ἢ δι' ὁρισμῶν· δεῖ γὰρ ἐξ ὧν ὁ ὁρισμὸς προεἶναι εἶναι γνώριμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἢ δι' ἐπαγωγῆς. ἀλλὰ

1. καίτοι ἀδύνατον om T. || ἢ ἀριθμῶς ἐν E¹. || 3. γε ἀδιάφοροι F¹. || 4. καὶ γὰρ καὶ τότεν T. || 6. τι om T A¹ E¹. || 8. αἱ εἰπεῖν SB¹ C¹. || 11. τίθεσθαι SB¹ C¹. || βραχέος καὶ μακροῦ A¹. || 13. τοι om F¹. || ἢ om A¹. || 15. τὸ πλ.] καὶ τὸ πλ. T¹ post καὶ om A¹. || 16. ἐν om A¹. || 17. ὅτι om E¹. || 19. αἱ om T. || 20. ἐνυπάρχουσι ESTB¹ C¹ H¹. || 24. φιλοσοφίας A¹. 26. πῶς A¹. || 27. μὲν add EA¹ M¹. || 29. καὶ τὸ πρότερον STB¹ C¹. || ὅ περὶ τὰς ἐπιστήμας A¹. || 31. οὐδὲ] τὸ δὲ A¹. || τῆς S. || τῶν add A¹.

4. ἢ ὕλην add A¹ F¹. || καὶ ante φ. om SB¹ C¹. || 5. τὸ μακρὸν] καὶ μακρὸν S. || τῆς ὑποκειμένης E¹. || 6. ταύτας om A¹. || 7. καὶ ἐκλεξις om A¹. || δὲ A¹. || ἐστὶ E¹ H¹. || 9. σκέψις ἀνθρώπου A¹. || ὅ δὲ T, καὶ ὅ EH¹. || 10. ἐν τὰ πάντα F¹ ἢ] ἐκ τῆς ἐκδόσεως αἱ A¹, ommissis τῇ γὰρ ἐκδοσὶ αἱ γίνεσθαι. || 11. γ. τὰ πάντα H¹. || 12. αἱ εἰ δώσιν A¹ F¹: ceteri ἢν et δὲ || ἐν om A¹. || ἐνός τε αἱ. H¹. || τὰ om S. || 14. μήκη τε καὶ ἐπίπεδα A¹. || οὐδὲ A¹. || 15. εἰ om A¹. || 16. μαθ.] τὰ μαθ. TB¹ C¹. || 17. πάλιν γε τ. B¹. || ἄλλο τέταρτον E¹. || τὸτο φαίνεται γένος A¹. || 18. ὅτι] ὅλον T. || 19. διελόντα E¹. || λεγῶν A¹. || 20. ὡν A¹. || 21. οὐδὲ] οὐ A¹. || 23. ὅπως om T A¹. || ἢ ante ζητῶν om A¹. || 26. τὸ T. || γεωμετρεῖν γεωμετρικῶν A¹. || 28. δὲ E¹, δεῖ ESB¹ C¹. || 29. εἰ] ἢ SB¹ C¹. || ἀπάντων A¹ E¹. || οἷον αἱ τινες A¹. || 33. εἶναι] εἶδε E¹.

τυγχάνει σύμφυτος οὗτα, βαρυμενέων. ὅτα ἔχοντες τὴν κρατίζην τῶν ἐπιστημῶν. ἐπὶ πάλιν τίνων ἐστὶ καὶ πῶς ἔχει δῆλον; καὶ γὰρ τῶν ἀμφισβητήσεων γὰρ ἂν τις, ὥσπερ καὶ περὶ τῆς βίας· οἱ μὲν γὰρ τὸ σῆμα ἐκ τῶ σ καὶ μ καὶ α φησὶν, οἱ δὲ τινες ἕτερον φθόγγον φασὶν εἶναι καὶ ὑπερβαρύνειν. ἐπὶ δὲ ὧν ἐστὶν αἰσθήσεις, ταῦτα πῶς ἂν τις ὧν τὴν αἰσθησὶν γνῶσιν; καίτοι ἔδει, εἴγε πάντων ταῦτα ἂν ἐστὶν ἐξ ὧν, ὥσπερ αἱ σύνθετοι φωναὶ εἰσὶν ἐκ τῶν στοιχείων.

Οτι μὲν οὖν τὰς εἰρημένους ἐν τοῖς φυσικοῖς αἰτίαις εὐρίσκει πάντες, καὶ τούτων ἐκτὸς ὑδεμίαν ἔχομεν ἂν δῆλον καὶ ἐκ τῶν πρότερον εἰρημένων. ἀλλ' ἀμυδρῶς καὶ τρόπον μὲν τινα πᾶσαι πρότερον εἰρηνται, τρέψαι τινα οὐδαμῶς. ψευδίζομένη γὰρ εἰσιν ἡ πρώτη 15 οφία περὶ πάντων, αἵτε νεα τε κατ' ἀρχὰς οὕσα καὶ ὦτον, ἐπεὶ καὶ Ἑμπεδοκλῆς οὕτως τῷ λόγῳ φησὶν τὸτο δ' ἐστὶ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἡ ὕστατα τῶ πράγματος. μὴν ὁμοίως ἀναγκαῖον καὶ σαρκὸς καὶ τῶν ἄλλων εἶναι τὸν λόγον, ἢ μηθένος· διὰ τὸτο γὰρ καὶ σὰρξ 20 ἔχει καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, καὶ ὁ διὰ τὴν ὕλην, πῦρ λέγει πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ αέρα. ἀλλὰ ἄλλος μὲν λέγοντος συνέφησεν ἂν ἐξ ἀνάγκης, σαλὲ ἔκ εἴρηκεν. περὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων δεδῆλωται καὶ 25 κεν· ὅσα δὲ περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἀπορήσειεν ἂν τις, λθωμεν πάλιν· τάχα γὰρ ἂν ἐξ αὐτῶν εὐπορήσαιμεν ἰς τὰς ὕστερον ἀπορίας.

Α ΕΛΑΤΤΟΝ.

Η περὶ τῆς ἀληθείας θεωρία τῇ μὲν χαλεπῇ, τῇ δὲ 30 σημειῖον δὲ τὸ μὴτ' ἀξίως μηδένα δύνασθαι τυχεῖν

μενον εὐρηκεν ἢ μὴ γινώσκειν· τὸ γὰρ τέλος τούτῳ μὲν οὐ δῆλον, τῷ δὲ προσηγορηκότι δῆλον. ἐπὶ δὲ βέλτιον ἀνάγκη ἔχειν πρὸς τὸ κρῖναι τὸν ὥσπερ ἀντιδίκων καὶ τῶν ἀμφισβητούντων λόγων ἀκηκοῦτα πάντων. ἐστὶ δ' ἀπορία πρώτη 5 οἱ ὧν ἐν τοῖς πεφροισμασμένοις διηγορήσαμεν, πότε πολλῶν ἐπιστημῶν θεωρησάι τὰς αἰτίας, καὶ πόσους οὐσίας ἀρχὰς τὰς πρώτας ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης περὶ τῶν ἀρχῶν ἐξ ὧν δεικνύουσιν ἅπαντα ταῦτα καὶ ἐν ἅμα φάναι καὶ 10 ὧν ἄλλων τῶν τοιούτων. εἴ' ἔστι

περὶ πάσας ἢ πλείονές εἰσι, ἢ γυγενεῖς, ἢ τὰς μὲν στοιχεῖαι τῶτα δ' αὐτὸ τῶν ἡμετέρας οὐσίας εἶναι πότερον μοῖον τὰ τε 15 εἶναι καὶ εἶναι αὐτὸν δὲ τῶ παρα μὲν γ. γενέσθαι τούτοις αἰτίαις γὰρ αὐτοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀλλοῦ. μὲν γὰρ τέλος ἀλήθεια, πρακτικῆς δ' ἔργον· καὶ γὰρ ἐάν τὸ πῶς ἔχει σκοπῶσιν, οὐ τὸ αἰθῖον ἀλλὰ πρὸς τι καὶ τῶν θεωροῦσιν αἱ πρακτικοί. οὐκ ἴσμεν δὲ τὸ ἀληθὲς ἄνευ τῆς αἰτίας. ἕκαστον δὲ μάλιστα αὐτὸ τῶν ἄλλων, καὶ ὁ καὶ 20 τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει τὸ συνώνυμον, οἷον τὸ πῦρ θερμότατον· καὶ γὰρ τοῖς ἄλλοις τὸ αἴτιον τοῦτο τῆς θερμότητος· ὥστε καὶ ἀληθέστατον τὸ τοῖς ὑστέροις αἴτιον τοῦ ἀληθέσιν εἶναι. διὸ τὰς τῶν αἰετῶν ἀρχὰς ἀναγκαῖον αἰετῶν εἶναι ἀληθεστάτας· ὁ γὰρ ποτε ἀληθεύς, οὐδ' ἐκεῖναι αἰτιόν τί ἐστι τοῦ 25 εἶναι, ἀλλ' ἐκεῖναι τοῖς ἄλλοις, ὥσθ' ἕκαστον ὡς ἔχει τοῦ εἶναι, ἔτι καὶ τῆς ἀληθείας.

. εἰ καὶ τυγχάνοι $D^2 F^2$. || 2. γνωρίσει F^2 , γνωρίσειεν $ESTB^2 C^2$. || 4. ἐπὶ S . || 5. ὁ T . || σῆμα E^2 . || 6. δὲ τὸν ἕτερον τρόπον αἱ A^2 . || 7. δὲ ἐπὶ ἐπὶ οἱ F^2 . || κ' αἰσθητικῆς E^2 . || 8. γνῶν] ἔχει F^2 . || δεῖ A^2 . || 12. ἔχομεν $A^2 E^2 F^2$, $A^2 F^2$ omisso $\alpha\eta$. || τασαὶ $SB^2 C^2$, αἱ πᾶσαι T . || 16. ἀπάντων A^2 . || τε] τε καὶ S , om $A^2 F^2$. || 19. ἀναγκαῖον ὁμοίως T . || σάρκα TE^2 , σάρκας 20. ἕκαστον codices. || μηδὲ ἐν $ESTB^2 C^2 F^2$. || τῶτα ἄρα καὶ ἡ σὰρξ A^2 . || 21. ἐστὶ $STB^2 C^2 F^2$. || 22. λέγει om T . || καὶ ἦν om S . || καὶ post γῆν et 23. μὲν om $SB^2 C^2$. || 24. ἐκ om S . || ἔν om F^2 . || τῶν A^2 . || 25. δι] δὲ καὶ S . || 26. ὡμεν SC^2 . || 27. τι] τοι E^2 , om $A^2 F^2$. || 29. α τὸ ἐλαττον ST , ἐλαττον α f , β E , β.βλίων β Q . addunt $EQSB^2 C^2$: τοῦτο λίσαν οἱ πλείους φασὶν εἶναι Πασικαλίου τοῦ Ῥαδίου, ἐς ἣν ἀκροατῆς Ἀριστοτέλους, υἱὸς δὲ Βαρθολομαίου τοῦ Εὐδόμου ἀδελφοῦ. Ἀλλ' ἄλλος δὲ ὁ σιεύς φησὶν εἶναι αὐτὸ τοῦ Ἀριστοτέλους. || 30. ἢ] ὅτι ἢ $re H^2$. || 31. μηδένα om T . || β.γενεῖ A^2 . || τῆς om T . || μὲν] μὲν ἢ E . || 6. τι $A^2 E^2 F^2$: ceteri τ'. || 8. ἐπὶ add A^2 . || 9. καὶ om $E^2 Q^2$. || 10. τὸ μεθ'] πρὸς Q . ||] καὶ ἔτι $\alpha\eta$ E^2 . || κοινώσασθαι E^2 , κοινωθήσασθαι $ET^2 A^2$, κοινήσασθαι F^2 : ceteri κοινωθήσασθαι. || 13. τοῖς] τοῖς ἔτι omnes praeter A^2 . || κριότερον $A^2 E^2$. || 14. συμβάλλουσιν A^2 : ceteri συμβάλλονται. || ἴσμεν A^2 . || 16. φέρει E^2 . || 17. δὲ om S . || τῶν περὶ τῆς] περὶ E^2 . || 19. τούτοις $re E^2$. || δι] ET . || ἔχει om $A^2 F^2$. || καλέσας $ESTB^2 C^2$. || 20. τὴν κατὰ φ. A^2 . idem post ἀληθείας addit κέν. || 21. ἐν $A^2 E^2$. || 22. ἔχει EQS . || οὐ τὸ αἴτιον EQS , οὐ γὰρ αἴτιον T , οὐ τὸ αἴτιον οὐ E^2 . addunt omnes καὶ αὐτὴν, prae- 24. καὶ S . || 28. αὐτὴ QT . || 29. ἐκεῖναι $A^2 E^2$. || ἐκ om A^2 .

Χ 2 Ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' ἐστὶν ἀρχὴ τις καὶ οὐκ ἄπειρα τὰ
 αἰτία τῶν ὄντων, οὐτ' εἰς εὐθυωρίαν οὔτε κατ' εἶδος, δῆλον.
 ὅτε γὰρ ὡς ἐξ ὕλης τόδ' ἐκ τούτου δυνατόν ἵνα εἰς ἄπειρον,
 οἷον σάρκα μὲν ἐκ γῆς, γῆν δ' ἐξ ἀέρος, αἶρα δ' ἐκ πυρός,
 καὶ τὺτο μὴ ἵστασθαι· οὕτε ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, οἷον
 τὸν μὲν ἀνθρώπον ὑπὸ τῷ ἀέρος κινήσθαι, τὸν δ' ὑπὸ τοῦ
 ἡλίου, τὸν δὲ ἥλιον ὑπὸ τῷ νεύκῳ, καὶ τότε μὴδὲν εἶναι πέρας.
 ὁμοίως δὲ ὕδὲ τὸ ὕ ἕνεκα εἰς ἄπειρον οἷον τε ἵνα, βάδισιν
 μὲν ὑγιείας ἕνεκεν, ταύτην δ' εὐδαιμονίας, τὴν δ' εὐδαιμο-
 νίαν ἄλλω, καὶ ὕτως αἰετ' ἄλλο ἄλλω ἕνεκεν εἶναι. καὶ ἐπὶ 10
 τῶν τί ἦν εἶναι δ' ὡσαύτως. τῶν γὰρ μέσων, ὧν ἐστὶν ἔξω
 τι ἔσχατον καὶ πρότερον, ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πρότερον αἰτίον
 τῶν μετ' αὐτό. εἰ γὰρ εἰπεῖν ἡμᾶς δέξι τι τῶν τριῶν αἰτίων,
 τὸ πρῶτον ἐρύμεν· οὐ γὰρ δὴ τόγ' ἔσχατον, ὕδατος γὰρ τὸ
 τελευταῖον· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ μέσον, ἐνὸς γάρ. οὐθεν δὲ 15
 διαφέρει ἐν ἡ πλείω εἶναι, ὕδ' ἄπειρα ἢ πεπερασμένα· τῶν
 δ' ἀπείρων τῶν τὸν τρόπον καὶ ὅλως τῷ ἀπείρῳ πάντα τὰ
 μόρια μέσα ὁμοίως μέχρι τοῦ νῦν· ὥστ' εἴπερ μὴδὲν ἐστὶ
 πρῶτον, ὅλως αἰτίον ὕδεν ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ὕδ' ἐπὶ τὸ κάτω
 οἷον τ' εἰς ἄπειρον ἵνα, τῷ ἄνω ἔχοντος ἀρχήν, ὥς ἐκ πυ-
 ρὸς μὲν ὕδωρ, ἐκ δὲ τότε γῆν, καὶ ὕτως αἰετ' ἄλλο τι γίγνε-
 σθαι γένος. διχῶς γὰρ γίγνεται τότε ἐκ τούτου, ἢ ὡς τότε
 λέγεται μετὰ τούτου, οἷον ἐξ Ἰσθμίων Ὀλύμπια, ἢ ἐκ ὕδατος ἀήρ.
 ὡς μὲν οὖν ἐκ παιδὸς ἀνδρα γίνεσθαι φαμεν, ὡς ἐκ τοῦ 25
 γιγνομένου τὸ γεγονός ἢ ἐκ τῷ ἐπιτελειμένῳ τε τετελεσμένῳ·
 αἰετ' γὰρ ἐστὶ μεταξύ, ὥσπερ τῷ εἶναι καὶ μὴ εἶναι γένεσις,
 οὕτω καὶ τὸ γιγνόμενον τοῦ ὄντος καὶ μὴ ὄντος. ἔστι δ' ὁ
 μανθάνων γιγνόμενος ἐπιστήμων, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὁ λέγεται,
 ὅτι γίγνεται ἐκ μανθάνοντος ἐπιστήμων. τὸ δ' ὡς ἐξ ἀέρος 30
 ὕδωρ, φθειρομένης βατέρας. διὸ ἐκεῖνα μὲν οὐκ ἀνακάμπει
 εἰς ἄλληλα, ὕδὲ γίγνεται ἐξ ἀνδρὸς καὶς· ὃ γὰρ γίγνεται

ἐκ τῆς γενέσεως τὸ γιγνόμενον, ἀλλ' ἔτι μετὰ τὴν γῆν
 ὕτω γὰρ καὶ ἡμέρα ἐκ τῷ πρῶτῳ, ὅτι μετὰ τούτου· διὸ ὕδ' 1
 πρῶτ' ἐξ ἡμέρας. βάτερα δὲ ἀνακάμπει. ἀμφοτέρως
 ἀδύνατον εἰς ἄπειρον ἵνα. τῶν μὲν γὰρ ὄντων μὴ
 5 ἀνάγκη τέλος εἶναι, τὰ δ' εἰς ἄλληλα ἀνακάμπει· ἢ
 βατέρας φθερὰ βατέρας ἐς γένεσις. αἶμα δὲ καὶ ἀδύνατον
 πρῶτον αἰδίων ἐν φθαρῇ· ἐπεὶ γὰρ ὅτι ἄπειρος ἡ γῆ
 ἐπὶ τὸ ἄνω, ἀνάγκη, ἐξ ὅ φθαρέντος πρῶτον τι ἐγένετο,
 αἰδίων εἶναι. ἐπὶ δὲ τὸ ὕ ἕνεκα τέλος, τοῦτον δὲ ὁ μὴ ὕ
 10 ἕνεκα, ἀλλὰ τὰλλα ἐκείνου· ὥστ' εἰ μὲν ἔσται τοῦτον
 ἔσχατον, ὅτι ἔσαι ἄπειρον, εἰ δὲ μὴδὲν τοῦτον, ὅτι ἔσαι
 ὕ ἕνεκα. ἀλλ' οἱ τὸ ἄπειρον ποιῶντες. λανθάνουσιν ἔξωθεν
 τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν. καίτοι οὐδὲν ἂν ἐγχειρήσωναι
 πράττειν μὴ μέλλον ἐπὶ πέρας ἤξειν. οὐδ' ἂν εἴη πᾶς
 15 τοῖς τοιούτοις· ἕνεκα γὰρ τίνος αἰετ' πράττει ὅ γε τὸν ἔρ
 τούτου γὰρ ἐς πέρας· τὸ γὰρ τέλος πέρας ἐστίν. ἀλλὰ
 οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι ἐνδέχεται ἀναγεσθαι εἰς ἄλλον ἐρ
 πλεονάζοντα τῷ λόγῳ. αἰετ' γὰρ ἐστὶν ὁ ἔμπροσθεν μὴ
 20 λεν, ὁ δ' ὕστερος ὅτι ἐστίν· ὅ δὲ τὸ πρῶτον μὴ ἔξω, ὅτι
 ἐχόμενόν ἐστιν. ἐπὶ τὸ ἐπίστασθαι ἀναρῶσιν οἱ ὕτως λέγει
 οὐ γὰρ οἷον τε εἰδέναι πρὶν ἢ εἰς τὰ ἄτομα εἰλθεῖν. καὶ
 γινώσκων οὐκ ἐστίν· τὰ γὰρ ὕτως ἄπειρα πῶς ἐνέη
 νοεῖν; ὃ γὰρ ὅμοιον ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ἢ κατὰ τὰς δι-
 σεις μὲν ἐκ ἵσταται· νοῆσαι δ' ὅτι ἐστὶ μὴ σῆσαντα· ἢ
 25 ἐκ ἀριθμῆσαι τὰς τομὰς ὁ τὴν ἄπειρον διεξιών. αἰετ'
 τὴν ὕλην ἐν κινουμένῳ νοεῖν ἀνάγκη, καὶ ἀπείρῳ ὅτι
 εἶναι· εἰ δὲ μὴ, ἐκ ἀπείρον γ' ἐστὶν τὸ ἀπείρῳ εἶναι αἰετ'
 μὴν καὶ εἰ ἀπείρα γ' ἦσαν πλῆθει τὰ εἶδη τῶν αἰτίων
 ἂν ἦν οὐδ' οὕτω τὸ γινώσκων· τότε γὰρ εἰδέναι αἰετ'
 30 ὅταν τὰ αἰτία γνωρίσωμεν· τὸ δ' ἄπειρον· κατὰ τὴν ἐρ
 σιν ὅτι ἐστὶν ἐν πεπερασμένῳ διεξελθεῖν.

Αἰ δ' ἀκροάσεις κατὰ τὰ ἔτη συμβαίνουσιν· ὡς γὰρ

1. τις ἀρχὴ F¹. || 2. ἐκ' A¹E¹. || εὐθυωρίαν E¹. || 3. εἶναι ἐκ' EQSTE¹. || 8. ὕδ' καὶ A¹. || ἄπ. οἷον οἷον τε ὡς A¹. ||
 ἔπειτα A¹: ceteri ἕνεκα. || δ'] δ' T. || 10. ἄλλω ἕνεκα καὶ A¹. || 11. ἔξω τι om A¹F¹. τι ἔξω T. || 13. τῷ ET. || μετ' αὐτό F¹.
 || ἡμᾶς εἰπεῖν A¹. || 14. γε τὸ A¹. || τὸ τότε Q, τότε EB¹C¹. || 16. ἢ περ.] ὕδ' περ. E¹. || 17. ὅλως] ὅλως σὺ
 H¹. || 18. ἐμοίως om H¹. || ἐστὶ τὸ πρῶτον STB¹C¹E¹. || 20. εἰς A¹, ἐκ' F¹: ceteri ἵστιν ἐκ'. || ἀπείρῳ A¹, προῖναι F¹. || ἔρ
 τῷ ἄνω F¹. || 21. τότε] τῷ ὕδατος H¹. || 22. γίγνεται] λέγεται μετὰ Q. || ἢ ETA¹E¹: vulgo μὴ. || 23. ἢ ἐκ ὕτως ἀλλ' ὡς A¹. ||
 ἀλλ' ὡς S, ἄλλως E¹: ceteri γ'. || 24. μεταβάλλοντος ἀήρ E¹. || ἢ ὡς ἐξ A¹. || 25. μὲν — φαμεν om E. || ἀπὲρ QSC¹E¹. || φ
 σθαι F¹. || 26. ἐκ om F¹. || 27. μεταξύ] τι μεταξύ H¹, μεταξύ τι STB¹C¹. || 28. δ'] γὰρ A¹. || 29. καὶ — ἐπιστήμων om A¹.
 30. ὅτι γίγνεται om T. || 31. οὐκ ἀνακάμπει μὲν ἐκεῖνα Q. || 32. εἰς] πρὸς SB¹C¹. || γὰρ] δι' A¹.

1. ἔστι om F¹H¹. || 2. καὶ ἡ ἡμέρα T. || τὸ om A¹. || 3. βάτερον A¹. || ἀμφοτέρως E¹. || 4. γὰρ om E¹. || 5. ἀπείρῳ
 A¹. || 6. γένεσις ἐστίν || 7. πρῶτον αἰτίον αἰδίων F¹. || ἐπὶ — 9. εἶναι om pr E¹: ἐπειδὴ rc E¹. || 7. ἢ om A¹. || 9. ἐκ] ἐκ
 A¹F¹. || 13. ἐγχειρήσων S. || 14. πράσσειν EE¹. || 15. τοῖς om E. || τοιούτοις] ὅσων A¹. || 16. πέρας τέλος SA¹. || 17. οὐκ Q.
 18. τε om T. || 20. ἐστὶν om A¹. || 21. ἢ om TA¹. || ἔλθῃ A¹. || 23. ἢ SE¹. || 25. ἀριθμῆσαι A¹. || 26. ὅταν STAB¹C¹F¹.
 27. γ'] δ' A¹. || τοῦ E¹. || 28. εἰ om S. || 30. πρότερον SA¹. || 32. συμβαίνουσιν F¹.

μεν, ὥτως ἀξιῶμεν λέγεσθαι, καὶ τὰ παρὰ ταῦτα ἔχ
φαίνεται ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσυνήθειαν ἀγνωστότερα καὶ
ἕτερα· τὸ γὰρ σύνηθες γνωριμώτερον. ἡλικίαν δὲ ἰσχὺν
τὸ σύνηθες οἱ νόμοι δηλοῦσιν, ἐν οἷς τὰ μυθώδη καὶ
ἱερῶδη μεῖζον ἰσχύει τῷ γινώσκειν περὶ αὐτῶν διὰ τὸ
οἱ μὲν ἔν, ἐὰν μὴ μαθηματικῶς λέγη τις, ἐκ ἀποδέ-
ει τῶν λεγόντων, οἱ δ', ἂν μὴ παραδειγματικῶς, οἱ
ἐρτυρα ἀξιῶσιν ἐπάγεσθαι ποιητὴν. καὶ οἱ μὲν πάντα
ἰσως, τοὺς δὲ λυπεῖ τὸ ἀκριβὲς ἢ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
μεν ἢ διὰ τὴν μικρολογίαν· ἔχει γὰρ τι τὸ ἀκριβὲς
γεν, ὥστε καθάπερ ἐπὶ τῶν συμβολαίων, καὶ ἐπὶ τῶν
ν' ἀνελεύθερον εἶναι τις δοκεῖ. διὸ δεῖ πεπαιδευθῆναι
ἡμᾶς ἀποδεκτέον, ὡς ἀποκρίναι αἶμα ζητεῖν ἐπιστήμην
ρόπον ἐπιστήμης· ἔστι δ' οὐδ' ἕτερον ῥᾶδιον λαβεῖν. τὴν
φιλοσοφίαν τὴν μαθηματικὴν οὐκ ἐν ἅπασιν ἀπαιτη-
15 ἄλλ' ἐν τοῖς μὴ ἔχουσιν ὕλην. διόπερ οὐ φυσικὸς ὁ
εἰς ἅπαντα γὰρ ἴσως ἢ φύσις ἔχει ὕλην. διὸ σκεπτέον
ν τί-ἐστιν ἢ φύσις· ὥτω γὰρ καὶ περὶ τίνος ἢ φυσικῆ
ἔξαι, καὶ εἰ μίας ἐπιστήμης ἢ πλείονων τὰ αἷτια καὶ
ἰρχαίς θεωρῆσαι ἔστιν.

B.

Ἀνάγκη πρὸς τὴν ζητημένην ἐπιστήμην ἐπελθεῖν ἡμᾶς
ν, περὶ ὧν ἀπορήσας δεῖ πρῶτον· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα
25 πρὶ αὐτῶν ἄλλως ὑπεκλήφασιν, καὶ εἰ τι χωρὶς
τυγχάνοι παρεωραμένον. ἔστι δὲ τοῖς εὐπορῆσαι βυ-
ρως προὔργου τὸ διακορῆσαι καλῶς· ἢ γὰρ ὕστερον
ἐκ λύσεις τῶν πρότερον ἀπορουμένων ἐστὶ, λύειν δ' οὐκ
ἀγνοοῦντας τὸν δεσμὸν. ἀλλ' ἢ τῆς διανοίας ἀπορία
30 τὴν περὶ τῷ πράγματι· ἢ γὰρ ἀπορεῖ, ταύτη πα-
ήσιον πέπονθε τοῖς δεδομένοις· ἀδύνατον γὰρ ἀμφοτέ-
προελθεῖν εἰς τὸ πρόσθεν. διὸ δεῖ τὰς δυσχερείας τε-
κέναι πᾶσας πρότερον, τῶν τε χάριν καὶ διὰ τὸ τὸς
τας ἀνευ τῷ διακορῆσαι πρῶτον ὁμοίους εἶναι τοῖς ποῖ
35 ἀδίζειν ἀγνοῦσι, καὶ πρὸς τοῖς ὅδ' εἰ ποτε τὸ ζητή-

μενον εὕρηκεν ἢ μὴ γινώσκειν· τὸ γὰρ τέλος τούτῳ μὲν οὐ
δῆλον, τῷ δὲ προσηγορηκότε δῆλον. ἔτι δὲ βέλτιον ἀνάγκη
ἔχειν πρὸς τὸ κρῖναι τὸν ὥσπερ ἀντιδιδῶν καὶ τῶν ἀμφι-
σβητόντων λόγων ἀκηκοῦτα πάντων. ἔστι δ' ἀπορία πρώτη
μὲν περὶ ὧν ἐν τοῖς πεφρομισασμένοις διηγορήσαμεν, πότε-
ρον μίας ἢ πολλῶν ἐπιστημῶν θεωρῆσαι τὰς αἰτίας, καὶ πό-
τερον τὰς τῆς οὐσίας ἀρχὰς τὰς πρώτας ἐς τῆς ἐπιστήμης
ἰδεῖν μόνον, ἢ καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν ἐξ ὧν δεικνύουσιν ἅπαν-
τες, οἷον πότερον ἐνδέχεται ταῦτ' οὕτως καὶ ἐν ἅμα φάναι καὶ
ἀποφάναι ἢ ὅ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. εἴτ' ἔστι
περὶ τὴν οὐσίαν, πότερον μία περὶ πᾶσας ἢ πλείονες εἰσι,
καὶ εἰ πλείονες, πότερον ἅπασαι συγγενεῖς, ἢ τὰς μὲν σο-
φίας τὰς δ' ἄλλο τι λεκτέον αὐτῶν. καὶ τῷτο δ' αὐτὸ τῶν
ἀναγκαίων ἐς ζῆται, πότερον τὰς αἰσθητὰς οὐσίας εἶναι
μόνον φατέον ἢ καὶ παρὰ ταύτας ἄλλας, καὶ πότερον μο-
ναχῶς ἢ πλείονα γένη τῶν οὐσιῶν, οἷον οἱ κοῖνυτες τὰ τε
εἶδη καὶ τὰ μαθηματικὰ μεταξὺ τῶν τε καὶ τῶν αἰσθη-
τῶν. περὶ τε τῶν οὖν, καθάπερ φασί, ἐπισκεπτέον, καὶ
πότερον περὶ τὰς οὐσίας ἢ θεωρία μόνον ἐστὶν ἢ καὶ περὶ τὰ
20 συμβεβηκότα καθ' αὐτὰ ταῖς οὐσίαις. πρὸς δὲ τοῖς περὶ
ταῦτ' οὕτως καὶ ἑτέρων καὶ ὁμοίων καὶ ἀνομοίων καὶ ταυτοτήτος καὶ
ἐναντιότητος, καὶ περὶ προτέρου καὶ ὑστέρου καὶ τῶν ἄλλων
ἀπάντων τῶν τοιούτων, περὶ ὧν οἱ διαλεκτικοὶ πειρῶνται
σκοπεῖν ἐκ τῶν ἐνδόξων μόνον ποιούμενοι τὴν σκέψιν, τίνος
ἐστὶ θεωρῆσαι περὶ πάντων. ἔτι δὲ τοῖς αὐτοῖς ὅσα καθ'
αὐτὰ συμβεβήκεν· καὶ μὴ μόνον τί ἐστι τούτων ἕκαστον,
ἀλλὰ καὶ ἅρα ἐν ἐνὶ ἐναντίον· καὶ πότερον αἱ ἀρχαὶ καὶ
τὰ στοιχεῖα τὰ γένη ἐστὶν ἢ εἰς ἃ διαίρεται ἐνυπάρχοντα
ἕκαστον· καὶ εἰ τὰ γένη, πότερον ὅσα ἐπὶ τοῖς ἀτόμοις λε-
γεται τελευταῖα ἢ τὰ πρῶτα, οἷον πότερον ζῶν ἢ ἄνθρωπος
ἀρχή τε καὶ μᾶλλον ἐστὶ παρὰ τὸ καθ' ἕκαστον. μάλιστα
δὲ ζητητέον καὶ πραγματευτέον, πότερον ἐστὶ τι παρὰ τὴν
ὕλην αἷτιον καθ' αὐτὸ ἢ ὅ, καὶ τῷτο χωριστὸν ἢ ὅ, καὶ πό-
τερον ἐν ἢ πλείω τὸν ἀριθμὸν. καὶ πότερον ἐστὶ τι παρὰ τὸ
σύνολον (λέγω δὲ τὸ σύνολον, ὅταν κατηγορηθῇ τι τῆς ὕλης)
ἢ οὐθέν, ἢ τῶν μὲν τῶν δ' οὐ, καὶ ποῖα ταῦτα τῶν ὄντων.

1. ἀξιῶμεν ἐπὶ τὸ λ. F^2 . || 2. ἀγνωστότερα T . || 3. γνῶριμον A^1 . || 4. τὰ περὶ τὰ A^1 . || 5. διὰ om A^1 . || 8. μεταγέσθαι Q . ||
υπεβόλῃ E^2 . || 12. δοκεῖ τις A^2 . || πεπαιδευθῆναι E . || 14. δὲ ἕτερον $A^1 F^2$. || 17. λόγος F^2 . || 18. ἢ om EQS . || τίνος A^1
24. ζητημένη A^1 : ceteri ἐπιζητημένη. || ἀπελθεῖν F^2 . || 25. πρῶτον ante περὶ om $A^1 F^2$. || 27. τυγχάνει $EST A^1 B^1 C^2$. || 29.
μὲν ἀπορία F^2 . || 8] γὰρ F^2 . || 30. ἀγνοοῦντα $EST B^1 C^2$. || 31. ἢ γὰρ ἀπορία A^1 . || 36. ἰδέσθαι τὸ ζητούμενον εἰ εὕρηκεν A^1 .
1. δὲ καλῶς προσηγορηκότε $SB^1 C^2$. || δὲ post ἐπὶ om A^1 . || 5. πεφρομισασμένοις E . || 6. πολλῶν ἐξ ἐπιστ. $STB^1 C^2$. || 8. πάντες
 I^2 . || 9. καὶ ἀποφάναι om E . || 11. εἰσι om F^2 . || 12. καὶ $G^1 I^2$: ceteri καὶ. || 16. πλειονῶς τὰ γ. A^1 . || 19. περὶ ἐπὶ G^1
μόνον ἢ θεωρία F^2 . || 21. καὶ ταυτοτήτος καὶ ἐναντίου TF^2 , om $EA^1 G^1 I^2$. || 24. μόνον A^1 . || 27. ἅρα EA^1 : ceteri εἰ ἅρα. ||
2 ante γένη om $G^1 I^2$. || 29. εἰ om E . || 31. τὸν $G^1 I^2$. || μᾶλλον A^1 . || 32. τι om $G^1 I^2$. || 33. αἷτια F^2 . || καθ' αὐτὸ ἢ ὅ
 I^2 . || καὶ τῷτο χωριστὸν om E . || 36. ταῦτα $G^1 I^2$: ceteri ταῦτα.

περ' ἐκ τινος ἐκμαγείου. καίτοι συμβαίνει γ' ἐναντίως· οὐ γὰρ εὐλογον ὕτως. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῆς ὕλης πολλὰ ποιοῦσιν, τὸ δ' εἶδος ἀπαξ γεννᾷ μόνον, φαίνεται δ' ἐκ μιᾶς ὕλης μία τρέπεσθαι, ὁ δὲ τὸ εἶδος ἐπιφέρειν εἰς ὧν πολλὰς ποιεῖ ὁμοίως δ' ἔχει καὶ τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ· τὸ μὲν γὰρ θῆλυ ὑπὸ μιᾶς πληρῆται ὀχρείας, τὸ δ' ἄρρεν πολλὰ πληροῖ καίτοι ταῦτα μιμήματα τῶν ἀρχῶν ἐκείνων ἐσὶν. Πλάτων μὲν ἔν περὶ τῶν ζητούμενων ὕτω διώρισεν· φανερόν δ' ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι θυοῖν αἰτίαν μόνον κέχρηται, τῇ τε τῷ τί ἐστὶ καὶ τῇ κατὰ τὴν ὕλην· τὰ γὰρ εἶδη τοῦ τί ἐστὶν αἰτία τοῖς ἄλλοις, τοῖς δ' εἶδеси τὸ ἔν. καὶ τίς ἡ ὕλη ἡ ὑποκειμένη, καθ' ἧς τὰ εἶδη μὲν ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν τὸ δ' ἔν ἐν τοῖς εἶδεσι λέγεται, ὅτι αὕτη θυὰς ἐστὶ, τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ἔτι δὲ τὴν τῷ εὐ καὶ τῷ κακῶς αἰτίαν τοῖς ζοιχείοις ἀπέδωκεν ἑκατέροις ἑκατέρω, ὥσπερ φάμεν καὶ τῶν προτέρων ἐπιζητῆσαι τινὰς φιλοσόφων, οἷον Ἐμπεδοκλῆα καὶ Ἀναξαγόραν.

7 Συντόμως μὲν οὖν καὶ κεφαλαιωδῶς ἐπεληλύθασιν τίνες τε καὶ πῶς τυγχάνουσιν εἰρηκότες περὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἀληθείας· ὅμως δὲ τοσοῦτόν γ' ἔχομεν ἐξ αὐτῶν, ὅτι τῶν λεγόντων περὶ ἀρχῆς καὶ αἰτίας οὐδεὶς ἔξω τῶν ἐν τοῖς περὶ φύσεως ἡμῶν διωρισμένων εἴρηκεν, ἀλλὰ πάντες ἀμυδρῶς μὲν ἐκείνων δὲ πῶς φαίνονται θιγγάνοντες. οἱ μὲν γὰρ ὡς ὕλην τὴν ἀρχὴν λέγουσιν, ἂν τε μίαν ἂν τε πλείους ὑποβῶσι, καὶ εἰάν τε σῶμα εἰάν τε ἀσώματος τιβῶσιν, οἷον Πλάτων μὲν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν λέγων, οἱ δ' Ἱταλικοὶ τὸ ἄπειρον, Ἐμπεδοκλῆς δὲ πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ αἶρα, Ἀναξαγόρας δὲ τὴν τῶν ὁμοιομερῶν ἀπειρίαν. οὗτοι τε δὴ πάντες τῆς τοιαύτης αἰτίας ἡμμένοι εἰσὶ, καὶ ἔτι ὅσοι αἶρα ἢ πῦρ ἢ ὕδωρ ἢ πυρὸς μὲν πυκνότερον αἶρος δὲ λεπτότερον· καὶ γὰρ τοιούτων τινες εἰρήκασιν εἶναι τὸ πρῶτον στοιχείον. οὗτοι μὲν ἔν ταύτης τῆς αἰτίας ἤψαντο μόνον, ἕτεροι δὲ τινες ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, οἷον ὅσοι φιλίαν καὶ νεῖκος ἢ νῦν ἢ ἔρωτα ποιοῦσιν ἀρχήν. τὸ δὲ τί ἦν εἶναι καὶ τὴν ὕσιν σαφῶς μὲν ὕβρις ἀπέδωκε, μάλιστα δ' οἱ τὰ

εἶδη τιθέντες λέγουσιν· ὅτε γὰρ ὡς ὕλην τοῖς αἰσθητοῖς εἶδη καὶ τὰ ἐν τοῖς εἶδεσιν, ὅθ' ὡς ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν κινήσεως γιγνομένην ὑπολαμβάνουσιν (ἀκινήσιας γὰρ μᾶλλον καὶ τῷ ἐν ἡρεμίᾳ εἶναι φασιν), ἀλλὰ τὸ τί ἑκάστῳ τῶν ἄλλων τὰ εἶδη παρέχονται, τοῖς δ' εἰς ἔν. τὸ δ' οὐ ἕνεκα αἱ πράξεις καὶ αἱ μεταβολαὶ κινήσεις, τρόπον μὲν τινα λέγουσιν αἴτιον, ὕτω δὲ ὡς ἀγαθὸν μὲν τι ταύτας τὰς αἰτίας τιθέασιν, οὐ μὲν ὕνεκα γε τούτων ἢ ὅν ἢ γιγνόμενόν τι τῶν ὄντων, ἀλλὰ ἀπὸ τούτων τὰς κινήσεις οὕτως λέγουσιν. ὡς δ' αὐτῶν οἱ τὸ ἐν ἢ τὸ ὄν φάσκοντες εἶναι τὴν τοιαύτην φύσιν, μὲν ὕσιν αἰτίον φασιν εἶναι, ὃ μὴν τότε γε ἕνεκα ἢ γίνεσθαι. ὥς τε λέγειν τε καὶ μὴ λέγειν πῶς συμβαίνει τοῖς τέγαθον αἴτιον· ὃ γὰρ ἀπλῶς ἀλλὰ κατὰ συμβῆλιν λέγουσιν. ὅτι μὲν οὖν ὁρθῶς διώριζαι περὶ τῶν αἰτίων πόσα καὶ ποῖα, μαρτυρεῖν εὐκασιν ἡμῶν καὶ οὗτοι τι ὃ δυνάμενοι θιγεῖν ἄλλης αἰτίας. πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι ἰτέαι αἱ ἀρχαὶ ἢ ὕτως ἀπασαὶ ἢ τινὰ τρόπον τύττω, ὃ πῶς δὲ τούτων ἕκαστος εἴρηκε, καὶ πῶς ἔχει περὶ τῶν αἰτίων ἐνδοξεομένας ἀπορίας μετὰ τούτῳ διέλθωμεν περὶ αὐτῶν. Ὅσοι μὲν οὖν ἔν τε τὸ πᾶν καὶ μίαν τινὰ φύσιν ὕλην τιθέασιν, καὶ ταύτην σωματικὴν καὶ μέγεθος ἔχειν ὁμολοῦσιν, ὅτι πολλαχῶς ἀμαρτάνουσιν. τῶν γὰρ σωματικῶν ζοιχείων τιθέασιν μόνον, τῶν δ' ἀσωμάτων ὅ, ὅσων καὶ ἀσωμάτων. καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐπιχειροῦσιν αἰτίας λέγειν, καὶ περὶ πάντων φυσιολογῶντες, τὸ τῆς φύσεως αἴτιον ἀναιρῶσιν. ἔτι δὲ τὸ τὴν ὕσιν μὴδὲ τιθέναι, μὴδὲ τὸ τί ἐστὶ, καὶ πρὸς τούτοις τὸ ρηδὴς ἀπλῶν σωματικῶν λέγειν ἀρχὴν ὅτιν πλὴν γῆς, ὡς ἐπὶ ψάμενοι τὴν ἐξ ἀλλήλων γένεσιν πῶς ποιοῦνται, λέγειν πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ αἶρα· τὰ μὲν γὰρ συνηθῶς τὰ δὲ διακρίσει ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι. τούτῳ δὲ πρὸς τὸ πᾶν εἶναι καὶ ὕστερον διαφέρει πλεῖστον· τῇ μὲν γὰρ

1. γε συμβαίνει T. || 2. οἱ A¹: ceteri ὦν. || 6. ἥλυ add A¹. || 8. διώριζε A¹. || 9. κέχρηται A¹, περημένος T et, m et ante μέν, ceteri. || 12. μὴ] τὰ μὲν omnes praeter A¹. || 13. ὅτι — 14. μικρόν. om A¹. || 13. θυὰς αὕτη T. || 14. ἢ καὶ F¹. || 15. ὥσπερ A¹F¹: ceteri ὥπερ μᾶλλον. || 16. φιλοσόφων A¹F¹: vulgo φιλοσόφους. || 19. τῶν ἀρχῶν om S. || 20. γ' om F¹H¹. || 22. περὶ τῆς φύσεως SB¹C¹. || 24. εἰάν — εἰάν T. || 25. ἀσωμάτων ET, ἀσωμάτων SC¹. || 27. αἶρα καὶ E¹. || 32. μόνον om E¹. || 34. ἢ ὦν] καὶ ὦν ESB¹C¹. || 35. ἀποδέδωκε ESB¹C¹.

1. ὕλη A¹. || 3. αἴτια E, αἰτία E¹: ceteri αἰτίαν, T post μᾶλλον. || 8. πέφυκε τρόπον. οἱ E. || ἢ] καὶ A¹. || 9. τι] τι om A¹. || τὰς αἰτίας ταύτας SB¹C¹. || 11. οὕτως A¹, τούτων εἶναι SB¹C¹, ceteri εἶναι τούτων. || 12. ὅν ἢ τὸ ἐν A¹. || 13. ὅτι ESB¹C¹E¹. || φασιν αἴτιον E¹. || ἢ ante εἶναι om A¹. || 14. τι om T. || 15. αἴτιον] τοιοῦτον SB¹C¹. || ἀλλὰ καὶ κατὰ (συμβεβηκός) εἶναι λέγουσιν τε E¹. || 17. πόσα καὶ ποῖα E¹. || 19. τῶν S. || 22. τι H¹. || μίαν εἶναι τινα ESTH¹B¹C¹E¹. || ὄντων καὶ ἀσωμάτων om A¹. || 27. ἀπέδωκεν A¹. || 30. λέγειν] εἶναι E¹. || 32. καὶ post πῦρ om B¹. || γῆν καὶ ὕδωρ A¹. || 34. A¹, πῇ E, γῇ SB¹C¹, πῦρ TE¹: vulgo deest. margo E γῇ τί μὲν καὶ ὦν μὲν, ἔστιν ὅτε καὶ τῇ μὲν.

κῆτι, τοῦτον δὲ τὸ μικρομερές αὐτον καὶ λεπτότατον ἂν
 ἢ σωμάτων. διόπερ ὅσοι πῦρ ἀρχὴν τίθεασι, μάλισα
 γεμῆτως ἂν τῷ λόγῳ τέτῳ λέγουσιν. τοιοῦτον δὲ καὶ
 ἄλλων ἕκαστος ὁμολογεῖ τὸ στοιχεῖον εἶναι τὸ τῶν σω-
 ν. οὐθαίς γὰρ τῶν ὑπερὶν ἤξιώσε καὶ ἐν λεγόντων γῆν
 στοιχεῖον, δηλονότι διὰ τὴν μεγαλομέρειαν. τῶν δὲ τριῶν
 ἑκαστον εἰληφε κριτὴν τινα· οἱ μὲν γὰρ πῦρ, οἱ δ'
 οἱ δ' ἀέρα τῷτ' εἰναί φασιν. καίτοι διὰ τί ποτ' ἔχει καὶ
 ἡ λέγουσιν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων; πάντα
 ἰναί φασι γῆν. φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος τὴν γῆν πρῶ-
 τεσθαι τῶν σωμάτων· οὕτως ἀρχαίαν καὶ δημοτι-
 υμβέβηκεν εἶναι τῇ ὑπόληψιν. κατὰ μὲν οὖν τοῦ-
 ον λόγον οὗτ' εἰ τις τούτων τι λέγει πλὴν πυρός,
 ἢ τις ἀέρος μὲν πυκνότερον τοῦτο τίθησιν ὕδατος δὲ
 ἴσπερ, οὐκ ὁρθῶς ἂν λέγοι. εἰ δ' ἔστι τὸ τῇ γενέσει
 ον τῇ φύσει πρότερον, τὸ δὲ πεπεμμένον καὶ συγκα-
 νον ὑπερὶν τῇ γενέσει, τούναντίον ἂν εἴη· τούτων, ὕδωρ
 ἴσπερ πρότερον, γῆ δὲ ὕδατος. περὶ μὲν οὖν τῶν μίαν
 ἰσων αἰτίαν εἶαν εἴπομεν, ἔστω ταῦτ' εἰρημένα· τὸ δ'
 καὶ εἰ τις ταῦτα πλεῖν τίθησιν, οἷον Ἐμπεδοκλῆς τέ-
 φησιν εἶναι σώματα τὴν ὕλην. καὶ γὰρ τέτῳ τὰ μὲν
 ἰ τὰ δ' ἴδια συμβαίνειν ἀνάγκη. γιγνόμενά τε γὰρ ἐξ
 λων ὁρῶμεν ὡς ἐκ αἰε διαμένοντος πυρός καὶ γῆς τῷ
 σώματος (εἴρηται δὲ ἐν τοῖς περὶ φύσεως περὶ αὐτῶν)·
 περὶ τῆς τῶν κινεμένων αἰτίας, πρότερον ἐν ἡ δύο θετόν,
 ὅπως ἔτε εὐλόγως οἰητέον εἰρησθαι παντελῶς. ὅπως τε
 ἰσων ἀναρρεῖσθαι ἀνάγκη τοῖς ἔτω λέγουσιν· ἔχει γὰρ ἐκ
 ψυχρὸν ὑδὲ ἐκ ψυχρῷ θερμὸν ἔχει. τί γὰρ ἂν αὐτὰ
 ῖαι τάναντία, καὶ τίς ἂν εἴη μία φύσις ἡ γιγνομένη
 καὶ ὕδωρ; ὃ ἐκείνος οὐ φησιν. Ἀναξαγόραν δ' εἰ τις
 εἶποι δύο λέγειν στοιχεῖα, μάλισ' ἂν ὑπολάβοι κατὰ
 ἡ, ἐν ἐκείνῳ αὐτὸς μὲν ἔδιήρθρωσεν, ἠκολούθησε μὲντ'
 ἀνάγκης τοῖς ἐπάγουσιν αὐτόν. αἰτόπε γὰρ ὄντος καὶ
 ε τοῦ φάσκειν μεμιχθαι τὴν ἀρχὴν πάντα, καὶ διὰ

τὸ συμβαίνειν ἄμικτα δεῖν προὔπαρχειν, καὶ διὰ τὸ μὴ
 πεφυκέναι τῷ τυχόντι μέγνυσθαι τὸ τυχόν, πρὸς δὲ τέτοις
 ὅτι τὰ πάθη καὶ τὰ συμβεβηκότα χωρίζοιτ' ἂν τῶν ὑσίων
 (τῶν γὰρ αὐτῶν μίξις ἐστὶ καὶ χωρισμός), ὅμως εἰ τις ἀκα-
 λουθήσειε συνδιαρθρῶν ἂ βούλεται λέγειν, ἴσως ἂν φανεῖν
 καινοπρεπτερώς λέγων. ὅτε γὰρ οὐθέν ἦν ἀποκεκριμένον,
 δῆλον ὡς οὐθέν ἦν ἀληθὲς εἰπεῖν κατὰ τῆς οὐσίας ἐκείνης,
 λέγω δ' εἶον ὅτι οὔτε λευκὸν οὔτε μέλαν ἢ φαῖον ἢ ἄλλο
 χρώμα, ἀλλ' ἄχρων ἦν ἐξ ἀνάγκης· εἴχε γὰρ ἂν τι τό-
 των τῶν χρωμάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ἄχρυμον, καὶ τῷ αὐτῷ
 λόγῳ τέτῳ ὑδὲ ἄλλο τι τῶν ὁμοίων ὑθέν· ὅτε γὰρ ποιόν τι
 οἷον τε αὐτὸ εἶναι οὔτε ποσὸν οὔτε τί. τῶν γὰρ ἐν μέρει τι
 λεγομένων εἰδῶν ὑπῆρχεν ἂν αὐτῷ, τῷτο δὲ ἀδύνατον με-
 μιγμένων γε πάντων· ἡδὴ γὰρ ἂν ἀπεκρίτο, φησὶ δ'
 εἶναι μεμιγμένα πάντα πλὴν τῷ νῦ, τῷτον δὲ ἀμιγῆ μόνον
 καὶ καθαρὸν. ἐκ δὲ τούτων συμβαίνειν λέγειν αὐτῷ τὰς
 ἀρχαὶς τό τε ἐν (τῷτο γὰρ ἀπλὸν καὶ ἀμιγρὲς) καὶ θάτερον,
 οἷον τίθεμεν τὸ ἀέριον πρὶν ὀρισθῆναι καὶ μετασχεῖν εἶδος
 τινός. ὥςτε λέγεται μὲν ἔτ' ὁρθῶς ὅτε σαφῶς, βύλεται μέντοι
 τι παραπλήσιον τοῖς τε ὑπερὶν λέγουσι καὶ τοῖς νῦν φαινομέ-
 νοις μᾶλλον. ἀλλὰ γὰρ ἔτοι μὲν τοῖς περὶ γένεσιν λόγοις
 καὶ φθορᾶν καὶ κίνησιν οἰκεῖοι τυγχάνουσι μόνον· σχεδὸν
 γὰρ περὶ τῆς τοιαύτης ὑσίας καὶ τὰς ἀρχαὶς καὶ τὰς αἰτίας
 ζητοῦσι μόνον. ὅσοι δὲ περὶ μὲν ἀπάντων τῶν ὄντων ποῶνται
 τὴν θεωρίαν, τῶν δ' ὄντων τὰ μὲν αἰσθητὰ τὰ δ' ἐκ αἰσθητῶν
 τίθεασι, δῆλον ὡς περὶ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν ποῶνται τὴν
 ἐπίσκεψιν· διὸ μᾶλλον ἂν τις ἐνδιατρίψει περὶ αὐτῶν, τί
 καλῶς ἢ μὴ καλῶς λέγουσιν εἰς τὴν τῶν νῦν ἡμῶν προκα-
 μένων σκέψιν. οἱ μὲν ἔν καλέμενοι Πυθαγόρειοι ταῖς μὲν
 ἀρχαῖς καὶ τοῖς στοιχείοις ἐκτοκωτέρας χρῶνται τῶν φυσιο-
 λόγων. τὸ δ' αἴτιον ὅτι παρέλαβον αὐταῖς ἐκ ἐξ αἰσθητῶν·
 τὰ γὰρ μαθηματικὰ τῶν ὄντων ἀνευ κινήσεως ἐστίν, ἔξω
 τῶν περὶ τὴν ἀστρολογίαν. διαλέγονται μέντοι καὶ πραγμα-
 τεύονται περὶ φύσεως πάντα· γεννώσι τε γὰρ τὸν οὐρανόν,

.. ἕκαστον ὁμολογεῖται A^2 . || τὸ alterum om A^2 . || 5. γὰρ $B^2 E^2$. || τῶν ὑπ. ἤξιώσε καὶ] ἤξιώσε τῶν A^2 . || 7. ἕκαστον στοιχεῖον E
 ἕκαστον στοιχεῖον $SB^2 E^2$. || τῶν om A^2 . || γὰρ τὸ πῦρ E^2 . || 8. καὶ] δὲ A^2 . || 10. φασὶ τὴν γῆν $TB^2 E^2$. || 11. γεγενησθαι
 12. συμβέβηκεν αἰναί] εἴχε A^2 . || 13. τι post λέγει A^2 , om E^2 . || 16. πρότερον τῇ φύσει ὑπερὶν $A^2 F^2 H^2$. || πεπεμμένον T . ||
 καὶ ταῦτα S . || 25. κούτων A^2 : ceteri κινεμένων. || 26. ἔτ'] ἔτ' A^2 . || ἐλόγως $STB^2 C^2 E^2$ et pr E . || ὅπως — 30. φησιν
 12. || 28. ἴσι STB^2 . || αὐτὰ ἂν ETE^2 . || 29. εἴη ἂν $ESB^2 C^2$. || 31. ὑπολαμβάνει F^2 . || 32. ἔ] ἰ σαφῶς A^2 . || διήρθρωσεν
 33. ἐπάγουσιν A^2 : ceteri λέγουσιν.
 . ἀποκεκριμένον S . || 7. ἐκείνους C^2 . || 8. οἷον add A^2 . || ἢ ἄλλο χρώμα om A^2 . || 9. ἄχρων $STB^2 C^2$, ἄχρων E^2 , ἀχρίμα-
 10. || ἢ om A^2 . || τῶν χρωμάτων τούτων A^2 . || 10. καὶ ante τῷ add A^2 . || 11. τῷτο T . || ἄλλο om T . || τι ante τῶν add
 12. γὰρ] δὲ E^2 . || τι λεγομένων om T . || 13. αὐτό E^2 . || τῷτο C^2 . || 16. δὴ] δὲ H^2 , μὲν δὴ F^2 . || 17. θάτερον, καθάπερ ἔη
 $SB^2 C^2$. || 20. τι et τῶν om F^2 . || 23. τῆς] τε E^2 , τε τῆς TC^2 . || 24. μήτις A^2 . || 25. ποῶσι EST . || 30. τὴν φυσιολογίαν
 34. πάντα περὶ φύσεως A^2 . || τι om T .

περ ἔκ τινος ἐκμαγείου. καίτοι συμβαίνει γ' ἐναντίας· οὐ γὰρ ὁλόγον ὕτως. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῆς ὕλης πολλὰ ποιοῦσιν, τὸ δ' εἶδος ἅπαξ γεννᾷ μόνον, φαίνεται δ' ἐκ μιᾶς ὕλης μία τρέπεσθαι, ὁ δὲ τὸ εἶδος ἐπιφέρειν εἰς ὧν πολλὰς ποιεῖ ὁμοίως δ' ἔχει καὶ τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ· τὸ μὲν γὰρ 5 θῆλυ ὑπὸ μιᾶς πληρῆται ὀχρείας, τὸ δ' ἄρρεν πολλὰ πληροῖ· καίτοι ταῦτα μιμήματα τῶν ἀρχῶν ἐκείνων ἐσὶν. Πλάτων μὲν ἔν περὶ τῶν ζητουμένων ὕτω διώρισεν· φανερόν δ' ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι δυοῖν αἰτίαι μόνον κέχρηται, τῇ τε τῷ τί ἐστὶ καὶ τῇ κατὰ τὴν ὕλην· τὰ γὰρ εἶδη τοῦ τί ἐστὶν 10 αἷτια τοῖς ἄλλοις, τοῖς δ' εἶδεσι τὸ ἐν. καὶ τίς ἡ ὕλη ἡ ὑποκειμένη, καθ' ἧς τὰ εἶδη μὲν ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν τὸ δ' ἐν ἐν τοῖς εἶδεσι λέγεται, ὅτι αὕτη δυάς ἐστι, τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ἔτι δὲ τὴν τῷ εὐ καὶ τῷ κακῶς αἰτίαν τοῖς ζοιχοῖς ἀπέδωκεν ἑκατέροις ἑκατέραν, ὥσπερ φάμεν καὶ τῶν 15 προτέρων ἐπιζητήσαί τινας φιλοσόφων, οἷον Ἐμπεδοκλέα καὶ Ἀναξαγόραν.

7 Συστόμως μὲν οὖν καὶ κεφαλαιωδῶς ἐπεληλύθαμεν τίνες τε καὶ πῶς τυγχάνουσιν εἰρηκότες περὶ τε τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἀληθείας· ὅμως δὲ τοσοῦτόν γ' ἔχομεν ἔξ αὐτῶν, 20 ὅτι τῶν λεγόντων περὶ ἀρχῆς καὶ αἰτίας οὐδεὶς ἔξω τῶν ἐν τοῖς περὶ φύσεως ἡμῶν διωρισμένων εἴρηκεν, ἀλλὰ πάντες ἀμυδρῶς μὲν ἐκείνων δὲ πῶς φαίνονται θιγγάνοντες. οἱ μὲν γὰρ ὡς ὕλην τὴν ἀρχὴν λέγουσιν, ἄν τε μίαν ἄν τε πλείους ὑποβῶσι, καὶ ἐάν τε σῶμα ἐάν τε ἀσώματον τιθῶσιν, εἶον 25 Πλάτων μὲν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν λέγων, οἱ δ' Ἱταλικοὶ τὸ ἄπειρον, Ἐμπεδοκλῆς δὲ πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα, Ἀναξαγόρας δὲ τὴν τῶν ὁμοιομερῶν ἀπειρίαν. οὗτοι τε δὴ πάντες τῆς τοιαύτης αἰτίας ἡμμένοι εἰσὶ, καὶ ἔτι ὅσοι ἀέρα ἢ πῦρ ἢ ὕδωρ ἢ πυρὸς μὲν πυκνότερον αἶρος δὲ λεπτότερον· καὶ γὰρ τοιούτων τινες εἰρήκασιν εἶναι τὸ πρῶτον στοιχεῖον. οὗτοι μὲν ἔν ταύτης τῆς αἰτίας ἤψαντο μόνον, ἕτεροι δὲ τινες ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, οἷον ὅσοι φιλίαν καὶ νεῖκος ἢ νῦν ἢ ἔρωτα ποιοῦσιν ἀρχήν. τὸ δὲ τί ἦν εἶναι καὶ τὴν ὕσιν σαφῶς μὲν οὐδεὶς ἀπέδωκε, μάλιστα δ' οἱ τὰ 35 δοῦναι ζοιχειωδέστατον εἶναι πάντων ἔξ ἧς γίνονται συ

εἶδη τιθέντες λέγουσιν· ὅτε γὰρ ὡς ὕλην τοῖς αἰσθητοῖς εἶδη καὶ τὰ ἐν τοῖς εἶδεσιν, ὅθ' ὡς ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν κινήσεως γιγνομένην ὑπολαμβάνουσιν (ἀκινήσιος γὰρ μᾶλλον καὶ τῷ ἐν ἡρεμίᾳ εἶναι φασιν), ἀλλὰ τὸ τί ἦ 5 ἐκάστῳ τῶν ἄλλων τὰ εἶδη παρέχονται, τοῖς δ' εἶδη ἐν. τὸ δ' οὐ ἔνεκα αἰ πράξεις καὶ αἰ μεταβολαὶ κινήσεις, τρόπον μὲν τινα λέγουσιν αἷτιον, ὕτω δὲ ὡς αἰσθητῶν, ὅθεν γὰρ κέφυκεν. οἱ μὲν γὰρ νῦν λέγοντες ἡ ὡς ἀγαθὸν μὲν τι ταύτας τὰς αἰτίας τιθέντες, οὐ μ 10 ἔνεκα γὰρ τούτων ἡ ὅν ἡ γιγνομένην τι τῶν ὄντων, ἀλλὰ ἀπὸ τούτων τὰς κινήσεις οὕτως λέγουσιν. ὡς δ' αὐτοὶ οἱ τὸ ἐν ἡ τὸ ὄν φάσκοντες εἶναι τὴν τοιαύτην φύσιν μὲν ὕσιν αἷτιον φασιν εἶναι, ὃ μὴν τότε γὰρ ἔνεκα ἡ γίνεσθαι. ὥς λέγειν τε καὶ μὴ λέγειν πῶς συμβαίνει τοῖς τὰγαθὸν αἷτιον· ὃ γὰρ ἀπλῶς ἀλλὰ κατὰ συμβῆ 15 λέγουσιν. ὅτι μὲν οὖν ὁρθῶς διώριζαι περὶ τῶν αἰτίων πόσα καὶ ποῖα, μαρτυρεῖν εὐκασιν ἡμῶν καὶ οὗτοι κ' ὃ δυνάμενοι θγεῖν ἄλλης αἰτίας. πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι τίται αἱ ἀρχαὶ ἢ ὕτως ἅπασαι ἢ τινὰ τρόπον τέτυκται, ὃ πῶς δὲ τούτων ἕκαστος εἴρηκε, καὶ πῶς ἔχει περὶ τῶν αἰτίων τὰς ἐνδοξευόμενας ἀπορίας μετὰ τούτο διέλθωμεν περὶ αὐ 20 Ὅσοι μὲν οὖν ἐν τε τὸ πᾶν καὶ μίαν τινα φύσιν ὕλην τιθέντες, καὶ ταύτην σωματικὴν καὶ μέγεθος ἔχουσαν ὅτι πολλαχῶς ἀμαρτάνουσιν. τῶν γὰρ σωματικῶν ζοιχεῖα τιθέντες μόνον, τῶν δ' ἀσωμάτων ὃ, ὄντων καὶ ἀσώματων. καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐπιχειροῦσιν αἰτίας λέγειν, καὶ περὶ πάντων φυσιολογῶντες, τὸ τῆς 25 σεως αἷτιον ἀναίρουσιν. ἔτι δὲ τὸ τὴν ὕσιν μὴθεὶς τιθέναι, μὴδὲ τὸ τί ἐστὶ, καὶ πρὸς τούτοις τὸ ῥηδῶν ἀπλῶν σωματικῶν λέγειν ἀρχὴν ὅτιον πλεον γῆς, ὡς ἐπ' αἵματι τὴν ἔξ ἀλλήλων γενέσιν πῶς ποιοῦνται, λέγειν πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἀέρα· τὰ μὲν γὰρ συγ 30 τὰ δὲ διακρίσει ἔξ ἀλλήλων γίνεσθαι. τούτο δὲ πρὸς τὸν ὅσον εἶναι καὶ ὕστερον διαφέρει πλείστον· τῇ μὲν γὰρ δοῦναι ζοιχειωδέστατον εἶναι πάντων ἔξ ἧς γίνονται συ

1. γε συμβαίνει T. || 2. οἱ A¹: ceteri ὧν. || 6. ὅλῳ add A². || 8. διώριζε A¹. || 9. κέχρηται A¹, κακῶς μόνον T αἰ, ἡ ἐν ante μόνον, ceteri. || 12. μὴ] τὰ μὲν omnes praeter A¹. || 13. ὅτι — 14. μικρόν. om A¹. || 13. δυάς αὕτη T. || 14. ἡ καὶ F². || 15. ὥσπερ A¹F²: ceteri ὅπερ μᾶλλον. || 16. φιλοσόφων A¹F²: vulgo φιλοσόφους. || 19. τῶν ἀρχῶν om S. || 20. S. || γ' om F²H². || 22. πρὸς τῆς φύσεως SB¹C². || 24. ἐάν — ἐάν T. || 25. ἀσωμάτων ET, ἀσωμάτους SC¹. || 27. ἀέρα καὶ E². || 32. μόνον om E². || 34. ἡ ὡ] καὶ ὡν ESB¹C². || 35. ἀποδίδωκε ESB¹C².

1. ὅλη A¹. || 3. αἷτια E, αἷτια B¹: ceteri αἷτια, T post μᾶλλον. || 8. κέφυκε τρόπον. οἱ E. || ἡ] καὶ A². || 9. τι] τι om A¹. || τὰς αἰτίας ταύτας SB¹C². || 11. οὕτως A¹, τούτων εἶναι SB¹C², ceteri αἷτια τούτων. || 12. ὃν ἡ τὸ ἐν A¹. || 13. ἐν ESB¹C²E². || φασιν αἷτιον E². || ἡ ante εἶναι om A¹. || 14. τε om T. || 15. αἷτιον] τοιαύτων SB¹C². || ἀλλὰ καὶ κατὰ συμβεβηκός εἶναι λέγουσιν τε E². || 17. πόσα καὶ ποῖα E². || 19. τούτων S. || 22. τι H². || μίαν εἶναι τινα ESTH²B¹C²E². || ὄντων καὶ ἀσωμάτων om A¹. || 27. ἀπέναντι A¹. || 30. λέγειν] εἶναι E². || 32. καὶ post πῦρ om B¹. || γῆν καὶ ὕδωρ A¹. || 3 A¹, πῆ E, γῆ SB¹C², πῦρ TE²: vulgo deest. margo E γῆ μὲν καὶ ὡν μὲν, ἔστιν ὅτε καὶ τῇ μὲν.

ρώτε, τοῦτον δὲ τὸ μικρομερές αὐτον καὶ λεπτότατον ἂν
 ἦν σωμάτων. διόπερ ὅσοι πῦρ ἀρχὴν τίθεσσι, μάλιστα
 ἡγεμένως ἂν τῷ λόγῳ τέτῳ λέγοιεν. τοιοῦτον δὲ καὶ
 ἄλλων ἑκάστος ὁμολογεῖ τὸ στοιχεῖον εἶναι τὸ τῶν σω-
 ν. οὐδαμῶς γὰρ τῶν ὑπερὶν ἤξειν καὶ ἐν λεγόντων γῆν
 στοιχεῖον, δηλονότι διὰ τὴν μεγαλομέρειαν. τῶν δὲ τριῶν
 ἑκάστος εὐληφε κριτὴν τινα· οἱ μὲν γὰρ πῦρ, οἱ δ'
 οἱ δ' αἶρα τῷ εἶναι φασιν. καίτοι διὰ τί ποτ' ἔστι καὶ
 ἡμῶς λέγουσιν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων; πάντα
 ἡμῶς φασιν γῆν. φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος τὴν γῆν πρῶ-
 τιστὴν τῶν σωμάτων· οὕτως ἀρχαίαν καὶ δημοσι-
 τυμβάθειαν εἶναι τὴν ὑπέστην. κατὰ μὲν οὖν τοῦ-
 ον λόγον οὗτ' εἰ τις τούτων τι λέγει πλὴν πυρός,
 ἢ τις αἶρος μὲν πυκνότερον τοῦτο τίθῃσιν ὕδατος δὲ
 ἴτερον, οὐκ ὀρθῶς ἂν λέγοι. εἰ δ' ἔστι τὸ τῇ γενέσει
 ἡμῶς τῇ φύσει πρότερον, τὸ δὲ πεπεμμένον καὶ συγκε-
 κένον ὑπερὶν τῇ γενέσει, τούναντίον ἂν εἴη τούτων, ὕδαρ
 ἰσχυρότερον, γῆ δὲ ὕδατος. περὶ μὲν οὖν τῶν μίαν
 ἑκὼν αἰτίαν οἷον εἴπομεν, ἔστω ταῦτ' εἰρημένα· τὸ δ'
 καὶ εἰ τις ταῦτα πλείω τίθῃσιν, οἷον Ἐμπεδοκλῆς τέ-
 τῳ φησιν εἶναι σώματα τὴν ὕλην. καὶ γὰρ τέτῳ τὰ μὲν
 ἔστι τὰ δ' ἴδια συμβαίνειν ἀνάγκη. γιγνόμενά τε γὰρ ἐξ
 ἴσων ὁρῶμεν ὡς ἐκ αἰετῶν διαμένουσας πυρὸς καὶ γῆς τῷ
 σώματος (εἴρηται δὲ ἐν τοῖς περὶ φύσεως περὶ αὐτῶν)
 περὶ τῆς τῶν κινουμένων αἰτίας, πρότερον ἢ ἡ δύο θετέον,
 οὕτως ἔτε σὺλόγως οἰητέον εἰρησθαι παντελῶς. ὅλως τε
 ὥσπερ ἀναρρεῖσθαι ἀνάγκη τοῖς ἔτι λέγουσιν· ἢ γὰρ ἐκ
 ἰσχυρὸν ἢ ἐκ ἰσχυροῦ θερμὸν ἔχει. τί γὰρ ἂν αὐτὰ
 εἴη τανααντία, καὶ τίς ἂν εἴη μία φύσις ἡ γιγνομένη
 καὶ ὕδαρ; ὁ ἐκείνος οὐ φησιν. Ἀναξαγόραν δ' εἰ τις
 αἶθοι δύο λέγειν στοιχεῖα, μάλιστα ἂν ὑπολάβοι κατὰ
 τὸν ἐκείνου αὐτὸς μὲν ἢ διήρθρωσεν, ἢ καλύθησε μέν-
 τ' ἀνάγκης τοῖς ἐπάγουσιν αὐτόν. αὐτόν γὰρ ὄντος καὶ
 καὶ τοῦ φάσκεν μεμιχθαι τὴν ἀρχὴν πάντα, καὶ διὰ

τὸ συμβαίνειν ἄμικτα δεῖν προῦπάρχειν, καὶ διὰ τὸ μὴ
 πεφυκέναι τῷ τυχόντι μέγνυσθαι τὸ τυχόν, πρὸς δὲ τέτοις
 ὅτι τὰ πάθη καὶ τὰ συμβεβηκότα χωρίζοιτ' ἂν τῶν ὑσίων
 (τῶν γὰρ αὐτῶν μίξις ἐστὶ καὶ χωρισμός), ὅμως εἰ τις ἀπο-
 λουθήσειε συνδιαβρῶν ἂν βούλεται λέγειν, ἴσως ἂν φανεῖται
 καινοπρεπεστέρως λέγων. ὅτε γὰρ οὐδὲν ἦν ἀποκεκριμένον,
 δῆλον ὡς οὐδὲν ἦν ἀληθὲς εἰπεῖν κατὰ τῆς οὐσίας ἐκείνης,
 λέγων δ' εἶναι ὅτι οὔτε λευκὸν οὔτε μέλαν ἢ φαιὸν ἢ ἄλλο
 χρῶμα, ἀλλ' ἄχρωον ἦν ἐξ ἀνάγκης· εἴχε γὰρ ἂν τι τό-
 των τῶν χρωμάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ἄχρυμον, καὶ τῷ αὐτῷ
 λόγῳ τέτῳ ἢ ἄλλο τι τῶν ὁμοίων ἔδωκεν· ὅτε γὰρ ποῖόν τι
 οἶον τε αὐτὸ εἶναι οὔτε ποσὸν οὔτε τί. τῶν γὰρ ἐν μέρει τι
 λεγομένων εἰδῶν ὑπῆρχεν ἂν αὐτῷ, τότε δὲ ἀδύνατον με-
 μιγμένων γε πάντων· ἡδὴ γὰρ ἂν ἀπεκρίντο, φησὶ δ'
 εἶναι μεμιγμένα πάντα πλὴν τῷ νῦν, τῶν δὲ ἀμικτῶν μόνον
 καὶ καθαρῶν. ἐκ δὲ τούτων συμβαίνειν λέγειν αὐτῷ τὰς
 ἀρχὰς τὸ τε ἐν (τῷτο γὰρ ἀπλὸν καὶ ἀμικτὸν) καὶ θάτερον,
 οἷον τίθεμεν τὸ αἰετῶν πρὶν ὁρίσθηναι καὶ μετασχεῖν εἶδος
 τινός. ὥστε λέγεται μὲν ἔτι ὀρθῶς ἔτε σαφῶς, βίβλεται μέντοι
 τι παραπλήσιον τοῖς τε ὑπερὶν λέγουσι καὶ τοῖς νῦν φαινομέ-
 νοις μᾶλλον. ἀλλὰ γὰρ ὅσοι μὲν τοῖς περὶ γένεσιν λόγοις
 καὶ φθορᾷ καὶ κινήσει οἰκεῖσι τυγχάνουσι μόνον· σχεδὸν
 γὰρ περὶ τῆς τοιαύτης οὐσίας καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας
 ζητοῦσι μόνον. ὅσοι δὲ περὶ μὲν ἀπάντων τῶν ὄντων ποῖνται
 τὴν θεωρίαν, τῶν δ' ὄντων τὰ μὲν αἰσθητὰ τὰ δ' ἐκ αἰσθητῶν
 τίθεσσι, δῆλον ὡς περὶ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν ποῖνται τὴν
 ἐπίσκεψιν· διὸ μᾶλλον ἂν τις ἐνδιατρίβῃ περὶ αὐτῶν, τί
 καλῶς ἢ μὴ καλῶς λέγουσιν εἰς τὴν τῶν νῦν ἡμῶν προκα-
 μένων σκέψιν. οἱ μὲν ἔν καλύμενοι Πυθαγόρειοι ταῖς μὲν
 ἀρχαῖς καὶ τοῖς στοιχείοις ἐκτοκωτέρως χρῶνται τῶν φυσιο-
 λόγων. τὸ δ' αἴτιον ὅτι παρέλαβον αὐτὰς ἐκ ἐξ αἰσθητῶν·
 τὰ γὰρ μαθηματικὰ τῶν ὄντων ἀνευ κινήσεως ἐστίν, ἔξω
 τῶν περὶ τὴν ἀερολογίαν. διαλέγονται μέντοι καὶ πραγμα-
 τεύονται περὶ φύσεως πάντα· γεννώσι τε γὰρ τὸν οὐρανόν,

1. ἑκάστος ὁμολογεῖτο *A*¹. || τὸ alterum om *A*¹. || 5. γὰρ *B*¹*E*². || τῶν ὑπ. ἤξειν καὶ] ἤξειν τῶν *A*¹. || 7. ἑκάστος στοιχεῖον *E*
 ἑκάστος στοιχεῖον *SB*¹*E*². || τῶν om *A*¹. || γὰρ τὸ πῦρ *E*¹. || 8. καὶ] δὲ *A*¹. || 10. φασιν τὴν γῆν *TB*¹*E*². || 11. γενεσθαι
 || 12. συμβεβηκει εἶναι] εἴχε *A*¹. || 13. τι post λέγει *A*¹, om *E*¹. || 16. πρότερον τῇ φύσει ὑπερὶν *A*¹*F*¹*H*¹. || πεπεμμένον *T*. ||
 λαίω ταῦτα *S*. || 25. κινήτων *A*¹: ceteri κινουμένων. || 26. ἔτ'] ἔτ' *A*¹. || ἀλόγως *STB*¹*C*¹*E*² et pr *E*. || ὅλως — 30. φησιν
*E*¹. || 28. ἐξ *STB*¹. || αὐτὰ ἂν *ETE*¹. || 29. εἴ ἂν *ESB*¹*C*¹. || 31. ὑπολαμβάνει *F*¹. || 32. ἢ] ἢ σαφῶς *A*¹. || διήρθρωσεν
 33. ἐπάγουσιν *A*¹: ceteri λέγουσιν.
 5. ἀποκεκριμένον *S*. || 7. ἐκείνος *C*¹. || 8. οἷον add *A*¹. || ἢ ἄλλο χρῶμα om *A*¹. || 9. ἄχρωον *STB*¹*C*¹, ἄχρωον *E*¹, ἄχρῶμα-
 2. || ἢ om *A*¹. || τῶν χρωμάτων τούτων *A*¹. || 10. καὶ ante τῷ add *A*¹. || 11. τότε *T*. || ἄλλο om *T*. || τι ante τῶν add
 || 12. γὰρ] δὲ *E*¹. || τι λεγομένων om *T*. || 13. αἰετῶν *E*¹. || τῶν *C*¹. || 16. δι] δὲ *H*¹, μὲν δὲ *F*¹. || 17. θάτερον, καθάπερ ὅν,
*SB*¹*C*¹. || 20. τι et νῦν om *F*¹. || 23. τῆς] τι *E*¹, τι τῆς *TC*¹. || 24. μήνης *A*¹. || 25. τοῖσι *EST*. || 30. τὴν φυσιολογίαν
 || 34. πάντα περὶ φύσεως *A*¹. || τι om *T*.

καὶ περὶ τὰ τούτου μέρη καὶ τὰ πάθη καὶ τὰ ἔργα διατη-
 ρῆσι τὸ συμβαῖνον, καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ αἰτία εἰς ταῦτα
 καταναλίσκουσιν, ὡς ὁμολογῶντες τοῖς ἄλλοις φυσιολόγοις
 ὅτι τό γε ὃν τῷτ' ἐστὶν ὅσον αἰσθητόν ἐστι καὶ περιέληφεν ὁ
 καλούμενος οὐρανός. τὰς δ' αἰτίας καὶ τὰς ἀρχάς, ὥσπερ
 εἰπομεν, ἱκανὰς λέγουσιν ἐπαναβῆναι καὶ ἐπὶ τὰ ἀνωτέρω
 τῶν ὄντων, καὶ μᾶλλον ἢ τοῖς περὶ φύσεως λόγοις ἀρμοσ-
 τούσας. ἐκ τίνος μέντοι τρόπου κίνησις ἔσται κέρατος καὶ
 ἀπείρου μόνον ὑποκειμένων καὶ περιττῶ καὶ ἀρτίου, οὐθεν
 λέγουσιν, ἢ πῶς δυνατόν ἄνευ κινήσεως καὶ μεταβολῆς γέ-
 νεσιν εἶναι καὶ φθορὰν ἢ τὰ τῶν φερομένων ἔργα κατὰ τὸν
 ἕρανόν. ἔτι δὲ εἴτε δῶκε τις αὐτοῖς ἐκ τούτων εἶναι τὸ μέγε-
 θος εἴτε δειχθεῖν τούτο, ὅμως τίνα τρόπον ἔσαι τὰ μὲν κύφα
 τὰ δὲ βάρος ἔχοντα τῶν σωμάτων, ἐξ ὧν γὰρ ὑποτίθενται
 καὶ λέγουσιν, ὅθεν μᾶλλον περὶ τῶν μαθηματικῶν λέγουσι
 σωμάτων ἢ περὶ τῶν αἰσθητῶν· διὸ περὶ πυρὸς ἢ γῆς ἢ τῶν
 ἄλλων τῶν τοιούτων σωμάτων ὑδ' ὁτῶν εἰρήκασιν, ἅτε οὐθεν
 περὶ τῶν αἰσθητῶν οἶμαι λέγοντες ἴδιον. ἔτι δὲ πῶς δεῖ
 λαβεῖν αἰτία μὲν εἶναι τὰ τῷ ἀριθμῷ πάθη καὶ τὸν ἀριθμὸν
 τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ὄντων καὶ γιγνομένων καὶ ἐξ ἀρχῆς
 καὶ νῦν, ἀριθμὸν δ' ἄλλον μηθέν εἶναι παρὰ τὸν ἀριθμὸν
 τούτων ἐξ ἧς συνέστηκεν ὁ κόσμος; ὅταν γὰρ ἐν τῷδὲ μὲν τῷ
 μέρει δόξα καὶ καιρὸς αὐτοῖς ἦ, μικρὸν δὲ ἄνωθεν ἢ κά-
 τωθεν ἀδικία καὶ κρίσις ἢ μίξις, ἀποδείξιν δὲ λέγουσιν ὅτι
 τούτων μὲν ἐν ἑκάστῳ ἀριθμὸς ἐστὶ, συμβαίνει δὲ κατὰ τὸν
 τρόπον τούτων ἤδη πλεῖθος εἶναι τῶν συνισταμένων μεγεθῶν διὰ
 τὸ τὰ πάθη ταῦτα ἀκολουθεῖν τοῖς τόποις ἐκάστοις, πότερον
 οὗτος ὁ αὐτός ἐστιν ἀριθμὸς ὁ ἐν τῷ ἕρανῳ, ὃν δεῖ λαβεῖν
 ὅτι τούτων ἑκάστῳ ἐστὶν, ἢ παρὰ τούτων ἄλλος; ὁ μὲν γὰρ
 Πλάτων ἕτερον εἶναι φησιν· καίτοι κακῆϊνος ἀριθμὸς οἶται
 καὶ ταῦτα εἶναι καὶ τὰς τούτων αἰτίας, ἀλλὰ τὸς μὲν νοη-
 τὸς αἰτίας, τούτους δὲ αἰσθητῆς.

9 Περὶ μὲν ὅν τῶν Πυθαγορείων ἀφείσθω τὰ νῦν· ἱκα-
 νὸν γὰρ αὐτῶν ἄψασθαι τοσοῦτον. οἱ δὲ τὰς ἰδέας αἰτίας

τιθέμενοι πρῶτον μὲν ζητῶντες τινὲς τῶν ὄντων λαβεῖν
 αἰτίας ἕτερα τούτοις ἴσα τὸν ἀριθμὸν ἐκόμισαν, ὥσπερ
 ἀριθμῆσαι βυλόμενος ἐλαττόνων μὲν ὄντων οἷοιτο μὴ
 σεσθαι, πλεῖον δὲ ποιήσας ἀριθμοῖ· σχεδὸν γὰρ ἴσα
 ἐλάττω τὰ εἶδη ἐστὶ τούτων περὶ ὧν ζητῶντες τὰς αἰ-
 τῶν ἐκ' ἐκεῖνα προῆλθον· καθ' ἑκάστον γὰρ ἐμῶν
 ἐστὶ καὶ παρὰ τὰς ὑσίας τῶν τε ἄλλων ὧν ἐστὶν ἐν ἐπὶ
 λῶν, καὶ ἐπὶ τοῖσδε καὶ ἐπὶ τοῖς αἰδίοις. ἔτι καθ' ἕνα
 δεικνύμεν ὅτι ἐστὶ τὰ εἶδη, κατ' ἕνα φαίνεται τούτοις
 ἐνίων μὲν γὰρ ἐκ ἀνάγκης γίνεσθαι συλλογισμὸν, ἔξ
 δὲ καὶ οὐχ ὧν οἰόμεθα τούτων εἶδη γίνεσθαι· κατὰ τὴν
 τῶν λόγων τὸς ἐκ τῶν ἐπιστημῶν εἶδη ἔσαι πάντων ὅσα
 στήμαί εἰσι, καὶ κατὰ τὸ ἐν ἐπὶ πολλῶν καὶ τῶν αἰ-
 σεων, κατὰ δὲ τὸ νοεῖν τι φθαρέντος τῶν φθαρτῶν·
 τῶν γὰρ τι τούτων ἐστὶν. ἔτι δὲ οἱ ἀκριβέστεροι τῶν
 οἱ μὲν τῶν πρὸς τι ποῖσιν ἰδέας, ὧν οὐ φαμεν εἶναι
 αὐτὸ γένος, οἱ δὲ τὸν τρίτον ἀνθρώπον λέγουσιν. ὁ
 ἀναίρεσιν οἱ περὶ τῶν εἰδῶν λόγοι ἂ μᾶλλον εἶναι βέ-
 οἱ λέγοντες εἶδη τοῦ τὰς ἰδέας εἶναι· συμβαίνει γὰρ
 εἶναι τὴν δυάδα πρῶτην ἀλλὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ τὸ
 τῷ καθ' αὐτό, καὶ πάνθ' ὅσα τινὲς ἀκολουθήσαντες ταῖς
 τῶν ἰδεῶν δόξαις ἠναντιώθησαν ταῖς ἀρχαῖς. ἔτι δὲ
 μὲν τὴν ὑπόληψιν καθ' ἣν εἶναι φαμεν τὰς ἰδέας, ἢ
 τῶν ὑσιῶν ἔσαι εἶδη ἀλλὰ πολλῶν καὶ ἐτέρων (καὶ γὰρ
 νόημα ἐν ἡμῶν μόνον περὶ τὰς ὑσίας ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν
 λῶν ἐστὶ, καὶ ἐπιστήμαι οὐ μόνον τῆς ὑσίας εἰσὶν ἀλλὰ
 ἐτέρων, καὶ ἄλλα δὲ μυρία συμβαίνει τοιαῦτα)· κα-
 τὰ ἀναγκαῖον καὶ τὰς δόξας τὰς περὶ αὐτῶν, εἰ ὅτι
 θεκτὰ τὰ εἶδη, τῶν ὑσιῶν ἀναγκαῖον ἰδέας εἶναι μόνον
 γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς μετέχοντα, ἀλλὰ δεῖ ταύτην
 στοῦ μετέχειν, ἢ μὴ καθ' ὑποκειμένου λέγεται. λέ-
 οἶον, εἴ τι αὐτοδιπλασίον μετέχει, τούτο καὶ αἰδῶ μὴ
 ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· συμβεβηκε γὰρ τῷ δι-
 αιδῶ εἶναι. ὥστ' ἔσται οὐσία τὰ εἶδη· ταῦτα δὲ ἐν

1. τὰ ante ἔργα om A^b . || 6. ἱκανὰς ὡς λέγουσι καὶ ἐπ. SC^b . || ἀνώτερα T . || 9. μόνων E . || 12. εἴτι ST . || τὸ add A^b . || 13. εἴτα S . || ὁμοίως $SB^bC^bE^b$. || 16. περὶ post ἢ om A^b . || 18. δι] καὶ F^b . || 19. εἶναι om T . || 20. τῶν οὐρανῶν SE^b . || αὐτοῖς T . || 24. ἀδικία E^bH^b . || διάκρισις $ESTB^bC^b$. || 25. μὲν om A^b . || ἐν om ST . || τὸν τρόπον τούτων ST , τούτων τὸν τρόπον A^b . || 27. πότερον] πότερον δὲ A^b , πότερον ὅν E^b . || 28. ὁ αὐτός post ἐστὶν B^bC^b , om E^b . || ἀριθμὸς ἐστὶν A^b . || 33. περὶ μὲν ὅν] καὶ τὸ F^b . || τὸ $ESTB^bC^b$. || 34. τοσοῦτον] μόνον F^b . || αἰτίας om $ESB^bC^bE^bH^b$.

1. τῶν διὰ τῶν S . || 5. ἐπὶ τὰ εἶδη τούτοις A^b . || 6. ἐπ' et 7. τε om A^b . || 7. ὧν A^b , ἢ F^b et margo E : ceteri om. || πολλῶν ἐν $ESTB^bC^bE^b$. || 8. καθ'] δὲ καθ' SB^bC^b , δὲ καὶ καθ' ETE^b . || τρόπος δεικνύται A^b , δεικνύμεν τρόπος SB^bC^b . || om F^b . || ἐστὶ om TC^bE^b . || 11. τῷ γε A^b . || 12. ἐκ et 14. τι om A^b . || 14. φθαρέντος] φθαρέντων $STB^bC^bE^bH^b$. || 15. TB^b . || οἱ om F^b . || ἀκριβέστεροι $ESB^bC^bE^b$. || 16. φασι E^b . || 18. ἰδεῶν F^b . || βυλόμεθα $ESTB^bC^bE^b$. || 21. τῷ τῶν. || 22. εἰδῶν $ESTB^bC^bE^b$. || δὲ om A^b . || 23. μὲν om E^b . || 24. ἔσονται A^bE^b . || 25. τῶν ὑσιῶν SB^bC^b . || κατὰ om SB^bC^b . || καὶ αἰ ἐπισ. TA^b . || 29. τὰ add STA^b . || 30. δι] E^b . || ἑκάστοις H^b . || 31. εἰ H^b et rc B^bC^b . || 32. αὐτὸ τῷ διπλασίονι. || C^b . || 33. συμβεβηκε — 34. εἶναι om A^b . || 34. ταῦτα F^b : vulgo ταῦτα. || δὲ ἐπταῦθα] γὰρ ἐπταῦθα τε F^b .

ο σημάδι καὶ ἐπὶ τὴν εἶδος τὸ εἶναι φάναι τι παρὰ
 α, τὸ ἐν ἐπὶ πολλῶν; καὶ εἰ μὲν ταῦτο εἶδος τῶν ιδεῶν
 ὡς μετεχόντων, ἔσται τι κοινόν· τί γὰρ μᾶλλον ἐπὶ
 ῥαβδίων δυάδων, καὶ ὡς πολλῶν μὲν αἰδίων δὲ, τὸ
 εἶναι ἐν καὶ ταῦτόν, ἢ ἐπὶ ταύτης καὶ τῆς τινός; εἰ
 ἢ τὸ αὐτὸ εἶδος, ὁμώνυμα ἂν εἴη, καὶ ὅμοιον ὥσπερ
 ἴσως καλοῖ ἀνθρώπων τὸν τε Καλλίαν καὶ τὸ ξύλον,
 μὲν κοινῶς ἐπιβλήσας αὐτῶν πάντων δὲ μάλα
 ἰρήσκειν ἂν τις, τί ποτε συμβάλλεται τὰ εἶδη τοῖς
 ἰς τῶν αἰσθητῶν ἢ τοῖς γιγνομένοις καὶ φθειρομένοις;
 πρὸς κινήσεως ἢ μετεβολῆς ὁμοιᾶς ἐστὶν αἰτία αὐτοῖς.
 ἔστι μὲν ὅτε πρὸς τὴν ἐπιστήμην ὡς βοηθεῖ τὴν τῶν ἀλ-
 γιδῶν γὰρ ὅσα ἐκεῖνα τῶν ἐν τούτοις γὰρ ἂν ἦν, ὅτε
 ἰ εἶναι μὴ ἐπιπάρχοντά γε τοῖς μετέχουσιν· οὕτω μὲν
 ἂν ἴσως αἰτία δοξέειν εἶναι ὡς τὸ λευκὸν μεμυγμένον
 ἐκαστῶν ἀλλ' ὅτε μὲν ὁ λόγος λῆαν εὐκλήτους ἐν Ἀνα-
 ραξῇ μὲν πρῶτος, Εὐδόξος δ' ὕστερον καὶ ἄλλοι τινὲς
 πρὸς ῥαβδίων γὰρ συναγαγεῖν πολλὰ καὶ ὁδονατα πρὸς
 οἰκίαν δοξᾶν. ἀλλὰ μὲν ὅδ' ἐκ τῶν εἰδῶν ἐστὶ τᾶλλα
 ῥαβδίων τρόπον τῶν εἰσθότων λέγεσθαι. τὸ δὲ λέγειν
 δεῖγματα αὐτὰ εἶναι καὶ μετέχουν αὐτῶν τᾶλλα κε-
 ραῖς ἐστὶ καὶ μεταφορὰς λέγειν ποιητικὰς. τί γὰρ ἐστὶ
 ἡγεζόμενον πρὸς τὰς ιδέας ἀποβλέπον; ἐνδέχεται τε
 εἶναι καὶ γίνεσθαι ὅμοιον ὅτιον καὶ μὴ εἰκαζόμενον
 ἐκεῖνο, ὥς καὶ ὄντος Σωκράτους καὶ μὴ ὄντος γένοιτ'
 ὡσπερ Σωκράτης. ὁμοίως δὲ ὅηλον ἐστὶ καὶ εἰ ἦν ὁ
 εἰσθής αἰδίου, ἔσαι τε πλείω παραδείγματα τῷ αὐτοῦ,
 καὶ εἶδη, οἷον τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶον καὶ τὸ δίπνν, ἅμα
 αὖ τὰ αὐτοάνθρωπος. ἐστὶ ὁ μόνον τῶν αἰσθητῶν παρα-
 λατα τὰ εἶδη, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ιδεῶν, οἷον τὸ γέ-
 30 ὡς γένος εἰδῶν· ὥστε τὸ αὐτὸ ἔσται παράδειγμα καὶ
 εἰκάν. ἐπὶ δοξέειν ἂν ἀδύνατον εἶναι χωρὶς τὴν ὕψαν καὶ ἔ
 ἢ ὕψαν· ὥς πῶς ἂν αἱ ιδέαι ὕψαι τῶν πραγμάτων οὔσαι
 χωρὶς εἶεν; ἐν δὲ τῷ Φαίδωνι οὕτως λέγεται, ὡς καὶ τοῦ
 εἶναι καὶ τῷ γίνεσθαι αἰτία τὰ εἶδη ἐστὶν. καίτοι τῶν εἰδῶν
 ὄντων ὁμοῦς ὁ γίνεσθαι τὰ μετέχοντα, ἂν μὴ ἔ τὸ κινήσον,
 καὶ πολλὰ γίγνεται ἕτερα, οἷον οἰκία καὶ δακτύλιος, ὡς ἔ
 φαμεν εἶδη εἶναι· ὥς δὲ ὅλον ὅτι ἐνδέχεται καὶ τᾶλλα καὶ
 εἶναι καὶ γίνεσθαι διὰ τοιαύτας αἰτίας οἷας καὶ τὰ ῥη-
 θέντα νῦν. ἐπὶ εἴπερ εἰσὶν ἀριθμοὶ τὰ εἶδη, πῶς αἰτίαι ἔσον-
 10 ται; πότερον ὅτι ἕτεροι ἀριθμοὶ εἰσὶ τὰ ὄντα, οἷον ὁδὶ μὲν
 ἀριθμὸς ἀνθρώπος, ὁδὶ δὲ Σωκράτης, ὁδὶ δὲ Καλλίας; τί
 ὡς ἐκείνοις τούτοις αἰτίαι εἰσιν; ὅδ' γὰρ εἰ οἱ μὲν αἰδίοι οἱ δὲ
 μὴ, ὅθεν διοίσει. εἰ δ' ὅτι λόγοι ἀριθμῶν τάντα ὅσα, οἷον ἢ
 συμφωνία, δῆλον ὅτι ἐστὶν ἐν γέ τι ὡς εἰς λόγους. εἰ δὲ τι
 τῆτο, ἢ ὕλη, φανερόν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀριθμοὶ λόγοι τινὲς
 ἔσονται ἑτέρου πρὸς ἕτερον. λέγω δ' οἷον, εἰ ἐστὶν ὁ Καλλίας
 λόγος ἐν ἀριθμοῖς κυρὸς καὶ γῆς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος,
 ἄλλων τινῶν ὑποκειμένων ἔσται, καὶ ἡ ιδέα ἀριθμός· καὶ
 αὐτοάνθρωπος, εἴτ' ἀριθμός τις ὡς εἴτε μὴ, ὁμοῦς ἔσαι λόγος
 ἐν ἀριθμοῖς τινῶν, καὶ ἔκ ἀριθμός, ὅδ' ἔσαι τις διὰ ταῦτα
 ἀριθμός. ἐπὶ ἐκ πολλῶν ἀριθμῶν εἰς ἀριθμὸς γίνεται, ἐξ
 εἰδῶν δὲ ἐν εἶδος πῶς; εἰ δὲ μὴ ἐξ αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τῶν ἐνα-
 ρίθμων, οἷον ἐν τῇ μυριάδι, πῶς ἔχουσιν αἱ μονάδες; εἴτε
 γὰρ ὁμοειδεῖς, πολλὰ συμβήσεται ἄτοπα, εἴτε μὴ ὁμοει-
 25 δεῖς, μήτε αἱ αὐταὶ ἀλλήλαις μήτε αἱ ἄλλαι πᾶσαι πᾶ-
 σαι· τῶν γὰρ διείσουσιν ἀπαθείς οὔσαι; οὔτε γὰρ εὐλογα
 ταῦτα ὅτε ὁμολογώμενα τῇ νοήσει. ἐπὶ δ' ἀναγκαῖον ἕτερόν
 τι γένος ἀριθμοῦ κατασκευάζειν, περὶ δὲ ἢ ἀριθμητικὴ καὶ
 πάντα τὰ μεταξὺ λεγόμενα ὑπὸ τινων ἀπλῶς· ἢ ἐκ τίνων
 ἐστὶν ἀρχῶν; ἢ διὰ τί τὰ μεταξὺ τῶν δευρὶ τ' ἔσται καὶ
 30 αὐτῶν; ἐπὶ αἱ μονάδες αἱ ἐν τῇ δυάδι ἐκατέρα ἐκ τινος

1. τί] ἐπὶ *H*¹. || 3. μᾶλλον *om S*. || 4. τῶν π.] τῶν δυάδων τῶν π. *F*¹, δυάδων τῶν π. *TA*¹*E*¹. || 5. εἶναι *om TEE*¹. || 6. ὁμωνυμία *C*¹*E*¹. || 7. καλοῖ *E*: ceteri καλοῖ. || 8. μηδ. δὲ κ. *B*¹*C*¹. || 9. ἂν *om A*¹. || ποτε *om T*. || εἶδη ἢ τοῖς *F*¹. || 10. καὶ τοῖς φθ. *B*¹*C*¹*E*¹. || 12. ὅτε] *id* et 13. ὅτε] ὅτε *codices*. || 13. ὕψαν ἐκεῖνα *C*¹, ἐκεῖνα ὕψα *E*¹. || 14. γε *om ESTB*¹*C*¹. || μὲν *om* || 15. αἰτίον *T*. || ὡς *om ET*. || 17. ὕστερον] δεύτερος *H*¹. || 18. ἔλεγον *om SB*¹*C*¹. || 19. ιδεῶν *F*¹. || 21. ταῦτα *H*¹, *om* || 23. ἀποβλέπον πρὸς τὰς ιδέας *H*¹, πρὸς τὰς ιδέας ἀποβλέπειν *T*. || τε *A*¹, δὲ *F*¹: ceteri γὰρ. || 24. ὅτιον *ante* ὅμοιον *H*¹, *F*¹. || 25. γίγνεται *ESB*¹*C*¹. || 26. εἰ *om E*¹. || 27. τε *om H*¹. || 29. τοῦ *A*¹, ὁ *H*¹. || αὐτοάνθρωπος *A*¹. || ἐπὶ δὲ ὁ *H*¹. || ἔσονται *par. H*¹. || 30. τὰ εἶδη] αἱ ιδέαι *H*¹, εἶδη (*omisso* τὰ) *SB*¹*C*¹. || τῶν ιδεῶν *add F*¹*H*¹. || 31. ὡς *T*.
 3. λέγονται *F*¹*H*¹. || 4. τὰ εἶδη αἰτία *F*¹. || 5. ἐάν *ETE*¹. || 8. διὰ] διὰ τὰς *T*, καὶ διὰ *SB*¹*C*¹. || 9. εἰσὶν] εἰς *F*¹. || 10. εἰσὶν αὖ *T*. || 11. ἀνθρώπος ἀριθμός *A*¹. || 13. ὅθεν *om T*. || 14. ἔσαι *SB*¹*C*¹. || δὲ *B*¹*C*¹. || εἰσὶν οἱ λόγοι *SE*¹. || τι *om STA*¹. || κί *om T*. || 17. καὶ ἀέρος *om ESB*¹*C*¹*E*¹. || 18. ἄλλων — ἀριθμός καὶ *om STB*¹*C*¹*E*¹. || 19. οἱ αὐτοὶ ἀνθρώπος *TC*¹*E*¹. || ἰδ' *A*¹*F*¹*H*¹: ceteri καὶ ἐκ. || ταῦτα ὁ ἀριθμός *T*. || 21. ἐπὶ δ' ἐκ *ESB*¹*C*¹. || 22. μηδ' *STB*¹*C*¹. || ἐκ *om A*¹. || ἀριθμῶν ἐν τῷ ἀριθμῷ *A*¹. γὰρ ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀριθμῶν. τὸ δὲ ἐν ἀριθμῷ ἀπὸ τοῦ ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἀριθμοῦ *margo E*. || 23. εἰ *E*¹. || 24. ἄτοπα ὄνται *ESTB*¹*C*¹*E*¹. || 25. μηδὲ αἱ αὐταὶ *A*¹*F*¹*H*¹, μήτε αὐταὶ *S*. || ἄλλαι αἱ πᾶσαι *EE*¹. || 27. δ'] τε *A*¹. || 28. τι *om* || ἐν *A*¹. || 29. ἀπλῶς] ἀ πῶς *A*¹. || 30. τὰ *om A*¹. || δευρὶ] δὲ *A*¹. || τ' *om C*¹. || 31. ἐκατέρων *A*¹. || τινος ἐπὶ προτέρως *νόδος A*¹.

πρότερας θυσίας· καίτοι αδύνατον· ἔτι δια· τί ἂν ὁ ἀριθμὸς συλλαμβανόμενος; ἔτι δὲ πρὸς τοῖς εἰρημέναις, ἅπερ εἰσὶν αἱ μονάδες διάφοροι, ἔχοντι ἕτω λέγειν ὥσπερ καὶ ὅσοι τὰ στοιχεῖα τέτταρα ἢ δύο λέγουσιν· καὶ γὰρ τότεν ἔκαστος οἷον τὸ κοινὸν λέγει στοιχεῖον, οἷον τὸ σῶμα, ἀλλὰ πῦρ καὶ γῆν, 5 αὐτ' ἔστι τι κοινὸν τὸ σῶμα εἴτε μὴ γῆν δὲ λέγεται ὡς ὄντως τὸ ἐνὸς ὥσπερ πυρὸς ἢ ὕδατος ὁμοιομερὺς· εἰ δ' ὕτως, οὐκ ἔσονται αὐσίαι αἱ ἀριθμοί, ἀλλὰ ὁδὸν ὅτι, ἅπερ ἔστι τι ἐν αὐτὸ καὶ τὸ αὐτὸ εἰς ἀρχήν, πλεοναχῶς λέγεται τὰ ἐν· ἀλλως γὰρ αδύνατον. βυλόμενοι δὲ τὰς ὑσίας ἀνάγειν εἰς τὰς 10 ἀρχὰς μήκη μὲν τίθεμεν ἐκ μακροῦ καὶ βραχέος, ἐκ τινος μικροῦ καὶ μεγάλου, καὶ ἐπίπεδον ἐκ πλατέος καὶ στενοῦ, σῶμα δ' ἐκ βαθέος καὶ ταπεινοῦ, καίτοι πῶς ἔχει ἡ τὸ ἐπίπεδον γραμμὴν ἢ τὸ στερεὸν γραμμὴν καὶ ἐπίπεδον; ἄλλο γὰρ γένος τὸ πλατὺ καὶ τὸ στενὸν καὶ βαθύ καὶ ταπεινόν· 15 ὥσπερ ἦν ὑδ' ἀριθμὸς ὑπάρχει ἐν αὐταῖς, ἔτι τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον ἑτερον τούτων, ὁδὸν ὅτι οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄνω ὑπάρχει τοῖς κάτω. ἀλλὰ μὴ οὐδὲ γένος τὰ πλατὺ τῷ βαθέος· ἦν γὰρ ἂν ἐπίπεδόν τι τὸ σῶμα. ἔτι αἱ σιγμαὶ ἐκ τίνος ἐνυπάρχουσιν; τούτω μὲν οὐκ τῷ γένει καὶ διεμάχεται 20 Πλάτων ὡς ὅντι γεωμετρικῷ δόγματι, ἀλλ' ἐκαστὴ ἀρχὴν γραμμῆς, τῷτε δὲ πολλάκις εἰθεῖ τὰς ἀτόμους γραμμὰς καίτοι ἀνάγκη τούτων εἶναι τι πέρας· ὡς' ἐξ ἧς λόγος γραμμῆς ἐστὶ καὶ σιγμῆς ἐστίν. ἄλλως δὲ ζητήσης τῆς σαφείας περὶ τῶν φανερῶν τὸ αἷτιον, τῷτε μὲν εἰκάκαμεν (οὐδὲν γὰρ λέγομεν 25 περὶ τῆς αἰτίας ἔθεν ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβαλλῆς), τὴν δ' οὐσίαν οἰόμενοι λέγειν αὐτῶν· ἐτέρας μὲν ὑσίας εἶναι φανέν, ὅπως δ' ἐκείναις τούτων ὑσίαι, διὰ κατῆς λέγομεν· τὸ γὰρ μετέχειν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἵπομεν, οὐδὲν ἐστίν. οὐδὲ δὲ ὅπερ ταῖς ἐπιστήμας ὀρώμεν ὅτι αἰτίον, διὰ καὶ πᾶς νοῦς καὶ πᾶσα 30 φύσις ποιεῖ, οὐδὲ ταύτης τῆς αἰτίας ἦν φανέν εἶναι μίαν τῶν ἀρχῶν, ὅθεν ἀπτεται τὰ εἶδη, ἀλλὰ γέγονε τὰ μαθήματα τοῖς νῦν ἡ φιλοσοφία, φασκόντων τῶν ἄλλων χάριν

αὐτὰ θεῶν πραγματεύεσθαι· ἔτι δὲ τῆς ὑποκειμένης αἰ ὡς ὕλην μαθηματικωτέραν ἂν τις ὑπαλάβοι, καὶ μὴ κατήγαρεῖσθαι καὶ διαφορὰν εἶναι τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἢ ὕλης, αἷον τὸ μέγεθος καὶ τὸ μικρόν, ὥσπερ καὶ αἱ φ 1 λόγαι φασὶ τὸ μανὸν καὶ τὸ πυκνόν, πρῶτος τῷ ὑποκει φάσκοντες εἶναι διαφορὰς ταύτας· ταῦτα γὰρ εἰς ὑπ 1 τις καὶ ἑλκεῖς. περὶ γε κινήσεως, εἰ μὲν ἔστιν αὐτῶν ὁδὸν ὅτι κινῆσται τὰ εἶδη· αἱ δὲ καὶ, πῶς ἂν ἔλθῃ γὰρ ἡ περὶ φύσεως ἀνῆρτας σκέψις. ὁ τε δὲ καὶ ἡ 2 εἶναι τὰ δεῖξαι ἔτι ἐν ἅπαντα, ἐ γίνεσθαι· πῶ γὰρ ἡ ἡ γίνεσθαι πάντα ἐν ἅλλ' αὐτὰ τι ἐν, ἂν διδῶ τις π καὶ ὁδὲ τῷτε, εἰ μὴ γένος δώσῃ τὸ καθόλου αὐτῶν· καὶ ἐν ἐνίοις αδύνατον. ἔθεν δ' ἔχει λόγον· οὐδὲ τὰ μαθ 3 ἀριθμὸς μήκη καὶ ἐπίπεδα καὶ στερεά, ἔτε ὅπως ἔστι ἡ 1 ὅτι· εἰ τιν' ἔχει δύναμιν· ταῦτα γὰρ οὕτα εἶδη· οὐκ π 1 (εὐ γὰρ εἰσιν ἀριθμοί) οὔτε τὰ μαθηματικά (μαθηματικὰ ἐκείνα) ὅτε τὰ φθαρτά, ἀλλὰ πάλιν τέταρτον ἄλλο 1 νεται τῷτε τι γένος· ἄλλως τε τὸ τῶν ὄντων ζητῆς σι μὴ διελόντας, πολλαχῶς λεγομένων, αδύνατον εἶναι 2 λως τε καὶ τούτων τὸν τρόπον ζητῆντας ἐξ αἷων ἐστὶ σι 1 ἐκ τῶν γὰρ τὰ ποιῶν ἢ πάσχειν, ἢ τὰ εὐθύ, καὶ ἐπὶ λαβεῖν, ἀλλ' ἅπερ, τῶν ὑπῶν μόνον ἐνδέχεται· ὥς τῶ 1 ὄντων ἅπαντων τὰ στοιχεῖα ἢ ἡτεῖν ἢ οἰεσθαι ἔχον ἐπὶ 1 θές. πῶς δ' ἂν τις καὶ μάθοι τὰ τῶν πάντων σιγ 1 ὅλον γὰρ ὡς ὅθεν οἷον τε προϋπάρχειν γνωρίζοντα 1 ρον. ὥσπερ γὰρ τῷ γεωμετρεῖν μαθηθάνοντι ἄλλο μὴ 1 δέχεται προειδέναι, ὡν δὲ ἡ ἐπιστήμη καὶ περὶ ὧν μὴ 1 μαθηθάνειν ὅθεν προγιγνώσκει, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ 1 ὡς' εἰ τις τῶν πάντων ἐστὶν ἐπιστήμη, ὡς τινὲς φασι, 1 ἂν προϋπάρχοι γνωρίζων οὗτος. καίτοι πᾶσα μάθησι 1 παραγιγνώσκοντο ἢ πάντων ἢ τινῶν ἐστὶ, καὶ ἡ δι' ἐπ 1 ζῆως ἢ δι' ὁρισμῶν· δεῖ γὰρ ἐξ ὧν ὁ ὁρισμὸς προειδέναι 1 εἶναι γνώριμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ δι' ἐπαγωγῆς. ἀλλὰ

1. καίτοι αδύνατον om T. || ὁ ἀριθμὸς ἐν E². || 3. γὰρ ἀδιάφοροι F². || 4. καὶ γὰρ καὶ τούτων T. || 6. π om TA²E². || 8. εἰπεῖν SB²C². || 11. τίθεται SB²C². || βραχέος καὶ μακροῦ A². || 13. τοι om F². || ἡ om A². || 15. τὸ πλ.] καὶ τὸ πλ. T post καὶ om A². || 16. ἐν om A². || 17. ὅτι om E². || 19. ἂν om T. || 20. ἐνυπάρχοντι ESTB²C²H². || 24. φιλοσοφίας A 26. πῶς A². || 27. μὲν add EA²H². || 29. καὶ τὸ πρότερον STB²C². || ὁ περὶ τὰς ἐπιστήμας A². || 31. οὐδὲ] τὸ δὲ A². || τῆς S. || τῶν add A².

4. ἡ ὕλην add A²F². || καὶ ante φ. om SB²C². || 5. τὸ μανόν] καὶ μανόν S. || τῆς ὑποκειμένης E². || 6. πρῶτος om A². || 8. STH². || 7. καὶ ἑλκεῖς om A². || 8. A². || 9. σκέψις ἀνῆρται A². || ὁ δὲ T, καὶ ὁ EH². || 10. ἐν τὰ πάντα E ὡ] ἐκ τῆς ἐκθέσεως ὡ A², ommissis τῇ γὰρ ἐκθέσει ὡ γίνεσθαι. || 11. γ. τὰ πάντα H². || 12. αἱ et δώσει A²F²: ceteri idem et δὲ. || ἐν om A². || ἐνίοις τε αἰδ. H². || τὰ om S. || 14. μήκη τε καὶ ἐπίπεδα A². || ὁδὲ A². || 15. εἰ om A². || 16. μαθ.] τὰ μαθ. TB²C². || 17. πάλιν γε τ. B². || ἄλλο τέταρτον E². || τῷτε φαίνεται γένος A². || 18. ὄντων] ὄλον T. || 19. διελόντα E². || λωρ A². || 20. ὡν A². || 21. οὐδὲ] οὐ A². || 23. ὅπως om TA². || ἡ ante ζητῆν om A². || 26. τὸ T. || γεωμετρεῖν γεωμετρῶ A 28. δὲ E², δεῖ ESB²C². || 29. εἰ] ἡ SB²C². || ἅπαντων A²E². || οἷον ἢ τινος A². || 33. εἶναι] εἶδε E².

τυγχάνει σύμφυτος οὕσα, θαυμάζον πῶς λανθάνοντες τὴν κρατίστην τῶν ἐπιστημῶν. ἔτι πῶς τις γνωρίζει τίς ἐστι καὶ πῶς ἔχει δῆλον; καὶ γὰρ τοῦτ' ἔχει μὴ ἀμφισβητήσῃ γὰρ ἂν τις, ὥσπερ καὶ περὶ ἐνίας αἰσθῆς· οἱ μὲν γὰρ τὸ σμα ἐκ τῆ σ καὶ μ καὶ α φαί-
 5 καί, εἰ δὲ τινες ἕτερον φθόγγον φασὶν εἶναι καὶ ἕτερον κρημένον. ἔτι δὲ ὧν ἐστὶν αἰσθήσεις, ταῦτα πῶς ἂν τις γνῶν τὴν αἰσθῆσιν γνοίη; καίτοι ἔδει, εἴγε πάντων ταῦτα ἴσα ἔστιν ἐξ ὧν, ὥσπερ αἱ σύνθετοι φωναὶ εἰσιν ἐκ τῶν φυσικῶν.

Ὅτι μὲν οὖν τὰς εἰρημένας ἐν τοῖς φυσικοῖς αἰτίαις ἔχουσιν πάντες, καὶ τότεν ἐκτὸς ὑδεμίαν ἔχομεν ἂν ἔχον καὶ ἐκ τῶν πρότερον εἰρημένων. ἀλλ' ἀμυδρῶς καὶ τρόπον μὲν τινα πᾶσαι πρότερον εἰρηνται, τρέ-
 15 μ' ἔτινα οὐδαμῶς. φελλίζομένη γὰρ εἴκειν ἡ πρώτη καὶ ἡ δεύτερη περὶ πάντων, ὅτε νῦν τε κατ' ἀρχὰς οὕσα καὶ ῥῶται, ἐπὶ καὶ Ἐμπεδοκλῆς δοτοῦν τῷ λόγῳ φησὶν· τὺτο δ' ἐστὶ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἡ οὐσία τῷ πράγματι. ἡ μὲν ὁμοίως ἀναγκαῖον καὶ σαφὲς καὶ τῶν ἄλλων εἶναι τὸν λόγον, ἡ μὴ οὐκ· διὰ τὺτο γὰρ καὶ σὰρξ
 20 ζῆν ἔχει καὶ τῶν ἄλλων. ἔκαστον, καὶ ἡ διὰ τὴν ὕλην, αὐτὸς λέγει πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα· ἀλλὰ καὶ ἄλλα μὲν λέγοντες συνέφησαν ἂν ἐξ ἀνάγκης, σα-
 25 δὲ ἐκ εἰρημίας. περὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων δεδήλωται καὶ ῥῶν· ὅσα δὲ περὶ τῶν αὐτῶν τέτων ἀπορήσειεν ἂν τις, ἔχουσιν τάλω· τάχα γὰρ ἂν ἐξ αὐτῶν εὐπορησάμεν οὐκ τὰς ὕστερον ἀπορίας.

Α. ΕΛΑΤΤΟΝ.

Ἡ περὶ τῆς ἀληθείας θεωρία τῆ μὲν χαλεπὴ, τῇ δὲ
 30 εἶναι, ἀλλ' ἐκεῖναι τοῖς ἄλλοις, ὥσθ' ἔκαστον ὡς ἔχει τοῦ σημείου δὲ τὸ μὲν αἰετὶς μὴδὲν δύνασθαι τυχεῖν εἶναι, ἔτω καὶ τῆς ἀληθείας.

αὐτῆς, μήτε πάντας ἀποτυγχάνειν, ἀλλ' ἔκαστον λέγειν τι περὶ τῆς φύσεως, καὶ καθ' ἓνα μὲν μὴδὲν ἢ μικρὸν ἐκβαλ-
 λειν αὐτῇ, ἐκ πάντων δὲ συναθροίζομένων γίνεσθαι τι μέγ-
 5 θος. ὥς· εἴπερ εἴκειν ἔχειν καθάπερ τυγχάνομεν παροιμια-
 ζόμενοι, τίς ἂν θύρας ἀμάρτοι; ταύτη μὲν ἂν εἴη ῥαδία·
 τὸ δ' ὅλον τι ἔχειν καὶ μέρος μὴ δύνασθαι δηλοῖ τὸ χαλε-
 πὸν αὐτῆς. ἴσως δὲ καὶ τῆς χαλεπότητος οὕσης κατὰ δύο
 τρόπους, οὐκ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀλλ' ἐν ἡμῖν τὸ αἰτίον ἐστὶν
 αὐτῆς. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ τῶν νυκτερίδων ὄμματα πρὸς τὸ
 10 φέγγος ἔχει τὸ μεθ' ἡμέραν, ἔτω καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς
 ὡς πρὸς τὰ τῇ φύσει φανερώτατα πάντων. οὐ μόνον δὲ
 χάριν ἔχειν δίκαιον τοῖς ὧν ἂν τις κοινωνῇται ταῖς δό-
 ξαις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιπολαιότερος ἀποφνημαμένοις· καὶ
 γὰρ ἔτοι συνεβάλλοντό τι· τὴν γὰρ ἔξιν προήσκησαν ἡμῶν.
 εἰ μὲν γὰρ Τιμόθεος μὴ ἐγένετο, πολλὰν ἂν μελοποιίαν ἔ-
 15 χόμεν· εἰ δὲ μὴ Φρύνις, Τιμόθεος οὐκ ἂν ἐγένετο. τὴν
 αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν περὶ τῆς ἀληθείας ἀποφνημαμένων·
 παρὰ μὲν γὰρ ἐνίων παρελήφασιν τινὰς δόξας, οἱ δὲ τοῦ
 γενέσθαι τέτοις αἰτίαι γογγῶσιν. ὁρθῶς δ' ἔχει καὶ τὸ κα-
 20 λείσθαι τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην τῆς ἀληθείας· θεωρητικῆς
 μὲν γὰρ τέλος ἀλήθεια, πρακτικῆς δ' ἔργον· καὶ γὰρ εἰ
 τὸ πῶς ἔχει σκοπῶσιν, οὐ τὸ αἰτίον ἀλλὰ πρὸς τι καὶ νῦν
 θεωροῦσιν αἱ πρακτικοί. οὐκ ἴσμεν δὲ τὸ ἀληθὲς ἄντι τῆς
 αἰτίας. ἔκαστον δὲ μάλιστα αὐτὸ τῶν ἄλλων, καθ' ὃ καὶ
 25 τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει τὸ συνώνυμον, οἷον τὸ πῦρ θερμότατον·
 καὶ γὰρ τοῖς ἄλλοις τὸ αἰτίον τοῦτο τῆς θερμότητος· ὥστε
 καὶ ἀληθέστατον τὸ τοῖς ὑψέροις αἰτίον τοῦ ἀληθέσιν εἶναι.
 διὰ τὰς τῶν αἰετῶν ἀρχὰς ἀναγκαῖον αἰετὶς εἶναι ἀληθ-
 30 εῖας· ἡ γὰρ ποτε ἀληθεῖς, οὐδ' ἐκεῖναι αἰτίον τί ἐστι τοῦ
 εἶναι, ἔτω καὶ τῆς ἀληθείας.

1. εἰ καὶ τυγχάνει $B^1 F^1$. || 2. γνωρίσει F^1 , γνωρίσειεν $ESTB^1 C^1$. || 4. ἐπὶ S . || 5. ὡς T . || 6. διὰ τὸν ἕτερον τρόπον
 ἦν A^1 . || 7. διὰ ἐπὶ ὅν $om F^1$. || 8. αἰσθήσεως E^1 . || 9. γνοίη F^1 . || 10. διὰ A^1 . || 12. ἔχομεν $A^1 E^1 F^1$, $A^1 F^1$ omissio an . ||
 13. πᾶσαι $SB^1 C^1$, αἱ πᾶσαι T . || 16. ἀπάττειν A^1 . || 17. τε καὶ S , $om A^1 F^1$. || 19. ἀναγκαῖον ὁμοίως T . || 20. σάρκα TE^1 , σάρκας
 || 20. ἔκαστον $codices$. || 21. καὶ $ESTB^1 C^1 F^1$. || 22. τὺτο ἄρα καὶ ἡ σὰρξ A^1 . || 23. ἐπὶ $STB^1 C^1 F^1$. || 24. λέγει $om T$. || καὶ
 γῆν $om S$. || καὶ post γῆν et 23. μὲν $om SB^1 C^1$. || 24. ἐκ $om S$. || ὧν $om F^1$. || 25. τίς A^1 . || 26. διὰ S . || 27. π] τοι E^1 , $om A^1 F^1$. || 29. α τὸ ἐλαττον ST , ἔλαττον α f , β E , βιβλίον β Q . addunt $EQSB^1 C^1$: τοῦτο
 θάλλει οἱ πλάτους φασὶν εἶναι Πασικλίου τοῦ Ῥαδίου, δὲ ἦν ἀκροατῆς Ἀριστοτέλους, υἱὸς δὲ Βοηθῆ τοῦ Εὐδύμου ἀδελφοῦ. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ
 30 δασεὺς φησὶν εἶναι αὐτὸ τῷ Ἀριστοτέλει. || 30. ἡ] ἔτι ἡ $re H^1$. || 31. μὴδὲν $om T$. || 32. γνοίη A^1 .
 2. τῆς $om T$. || μὲν] μὲν ἡ E . || 6. τι $A^1 E^1 F^1$: ceteri r . || 8. ἐκ $add A^1$. || 9. καὶ $om EQE^1$. || 10. τὸ μεθ' $πρὸς Q$. ||
 11. καὶ ἔτι $an B^1$. || κοινωνῇται E^1 , κοινωνήσασιν ETA^1 , πατήσασιν F^1 : ceteri κοινωνήσασιν. || 13. τοῖς] τοῖς ἐπὶ omnes praeter A^1 . ||
 14. καὶ ἔτι $A^1 E^1$. || 14. συνεβάλλοντό A^1 : ceteri συμβάλλοντο. || ἥσκησαν A^1 . || 16. φέγγος E^1 . || 17. διὰ $om S$. || τῶν περὶ τῆς] περὶ
 18. E^1 . || 19. τίς $re E^1$. || διὰ BT . || ἔχει $om A^1 F^1$. || καλεῖται $ESTB^1 C^1$. || 20. τὴν κατὰ f . A^1 . idem post ἀληθείας addit
 21. re . || 21. ἂν $A^1 E^1$. || 22. ἔχει EQS . || οὐ τὸ αἰτίον EQS , οὐ γὰρ αἰτίον T , οὐ τὸ αἰτίον οὐ E^1 . addunt omnes καθ' αὐτῆς, pra-
 23. E^1 . || 24. καθὼς S . || 28. αἰετὶς QT . || 29. ἐκεῖναι $A^1 E^1$. || ἐπὶ $om A^1$.

Χ 2 Ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' ἐστὶν ἀρχὴ τις καὶ οὐκ ἄπειρα τὰ αἷτια τῶν ὄντων, οὐτ' εἰς εὐθυμίαν οὔτε κατ' εἶδος, δῆλον. ἔτε γὰρ ὡς ἐξ ὕλης τόδ' ἐκ τούδε δυνατὸν ἵνα εἰς ἄπειρον, οἷον σάρκα μὲν ἐκ γῆς, γῆν δ' ἐξ αἰέρος, αἶρα δ' ἐκ πυρός, καὶ τὸτο μὴ ἴσασθαι· οὔτε ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, οἷον τὸν μὲν ἀνθρώπον ὑπὸ τῷ αἰέρος κινήσθαι, τὸτον δ' ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὸν δὲ ἡλίον ὑπὸ τῷ νεύκει, καὶ τύτε μὴδὲν εἶναι πέρας. ὁμοίως δὲ ὑδὲ τὸ ὕ ἔνεκα εἰς ἄπειρον οἶόν τε ἵνα, βαδισιν μὲν ὑγιείας ἔνεκεν, ταύτην δ' εὐδαιμονίας, τὴν δ' εὐδαιμονίαν ἄλλῃ, καὶ ὅτως αἰεὶ ἄλλο ἄλλῃ ἔνεκεν εἶναι. καὶ ἐπὶ τῶν τί ἦν εἶναι δ' ὡσαύτως. τῶν γὰρ μέσων, ὧν ἐστὶν ἔξω τι ἔσχατον καὶ πρότερον, ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πρότερον αἷτιον τῶν μετ' αὐτό. εἰ γὰρ εἰπεῖν ἡμᾶς δεοί τι τῶν τριῶν αἷτιον, τὸ πρῶτον ἐρῶμεν· οὐ γὰρ δὴ τόγ' ἔσχατον, ὕδινος γὰρ τὸ τελευταῖον· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ μέσον, ἐνὸς γάρ. οὐθεν δὲ διαφέρει ἐν ἡ πλείω εἶναι, ὑδ' ἄπειρα ἢ πεπερασμένα· τῶν δ' ἀπείρων τῶτον τὸν τρόπον καὶ ὅλως τῷ ἀπείρῃ πάντα τὰ μόρια μέσα ὁμοίως μέχρι τοῦ νῦν· ὥστ' εἴπερ μὴδὲν ἐστὶ πρῶτον, ὅλως αἷτιον ὕθεν ἐστὶν. ἀλλὰ μὴν ὑδ' ἐπὶ τὸ κάτω οἷον τ' εἰς ἄπειρον ἵνα, τῷ ἄνω ἔχοντος ἀρχήν, ὡς ἐκ πυρὸς μὲν ὕδωρ, ἐκ δὲ τύτε γῆν, καὶ ὅτως αἰεὶ ἄλλο τι γίγνεσθαι γένος. διχῶς γὰρ γίγνεται τόδε ἐκ τούδε, ἢ ὡς τόδε λέγεται μετὰ τόδε, οἷον ἐξ Ἰσθμίων Ὀλύμπια, ἢ ἐχ' ὅτως ἀλλ' ὡς ἐκ παιδὸς ἀνὴρ μεταβάλλοντος, ἢ ἐξ ὕδατος ἀήρ, ὡς μὲν οὖν ἐκ παιδὸς ἀνδρα γίγνεσθαι φαιμεν, ὡς ἐκ τοῦ γιγνομένου τὸ γεγονὸς ἢ ἐκ τῷ ἐπιτελειμένῳ τὸ τετελεσμένον· αἰεὶ γὰρ ἐστὶ μεταξὺ, ὥσπερ τῷ εἶναι καὶ μὴ εἶναι γένεσις, οὕτω καὶ τὸ γιγνόμενον τοῦ ὄντος καὶ μὴ ὄντος. ἐστὶ δ' ὁ μανθάνων γιγνόμενος ἐπιστήμων, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὁ λέγεται, ὅτι γίγνεται ἐκ μανθάνοντος ἐπιστήμων. τὸ δ' ὡς ἐξ αἰέρος ὕδωρ, φθειρομένης θατέρου. διὸ ἐκεῖνα μὲν οὐκ ἀνακάμπτει εἰς ἄλληλα, ὑδὲ γίγνεται ἐξ ἀνδρὸς παῖς· ὃ γὰρ γίγνεται

ἐκ τῆς γενέσεως τὸ γιγνόμενον, ἀλλ' ἐστὶ μετὰ τὴν γ' ὅτω γὰρ καὶ ἡμέρα ἐκ τῷ πρῶτῷ, ὅτι μετὰ τῷτο· διὰ πρῶτῷ ἐξ ἡμέρας. θάτερα δὲ ἀνακάμπτει. ἀμφοτέρῃ ἀδύνατον εἰς ἄπειρον ἵνα. τῶν μὲν γὰρ ὄντων ἀνάγκη τέλος εἶναι, τὰ δ' εἰς ἄλληλα ἀνακάμπτει· θατέρου φθέρει θατέρου ἐς γένεσις. ἀμα δὲ καὶ αἰδίου πρῶτον αἰδίου ὅν φθαρήναι· ἐπεὶ γὰρ ἐκ ἀπείρου ἢ ἐπὶ τὸ ἄνω, ἀνάγκη, ἐξ ὃ φθαρέντος πρῶτον τι ἐγένετο αἰδίου εἶναι. ἐπὶ δὲ τὸ ὕ ἔνεκα τέλος, τοῦτο δὲ ὁ μὲν ἔνεκα, ἀλλὰ τὰλλα ἐκείνου· ὥστ' εἰ μὲν ἔσται τοῦτο ἔσχατον, ἐκ ἔσται ἄπειρον, εἰ δὲ μὴδὲν τοῦτο, ἐκ ὃ ὕ ἔνεκα. ἀλλ' οἱ τὸ ἄπειρον ποῖντες. λανθάνουσιν ἐξ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν. καίτοι οὐδὲς ἀν' ἐγχειρήσασθαι πράττειν μὴ μέλλων ἐπὶ πέρας ἤξειν. οὐδ' ἀν' εἰ τοῖς τοῖτοισ· ἔνεκα γὰρ τίνας αἰεὶ πράττει ὃ γε νῦν τῷτο γὰρ ἐστὶ πέρας· τὸ γὰρ τέλος πέρας ἐστὶν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι ἐνδέχεται ἀνάγεσθαι εἰς ἄλλῃ ἐπλεονάζοντα τῷ λόγῳ. αἰεὶ τε γὰρ ἐστὶν ὁ ἔμπροσθεν λεγ, ὁ δ' ὕστερος ἐκ ἐστὶν· ὃ δὲ τὸ πρῶτον μὴ ἐστὶν, ἐχόμενον ἐστὶν. ἐπὶ τὸ ἐπίσασθαι ἀναρῶμεν οἱ ὅτως λέ, οὐ γὰρ οἷον τε εἰδέναι πρὶν ἢ εἰς τὰ ἄτομα εἰλθεῖν· γινώσκειν οὐκ ἔστιν· τὰ γὰρ ὅτως ἄπειρα πῶς ἐν νοῦν; ὃ γὰρ ὁμοῖον ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ἢ κατὰ τὰς σεις μὲν ἐχ' ἴσασθαι· νοῦσαι δ' ἐκ ἐστὶ μὴ γήσαντα· ἐκ ἀριθμῆσαι τὰς τομας ὁ τὴν ἄπειρον διαξιών. ἀλλ' τὴν ὕλην ἐν κινεμένῳ νοεῖν ἀνάγκη, καὶ ἀπείρῳ ὅτε εἶναι· εἰ δὲ μή, ἐκ ἀπείρον γ' ἐστὶν τὸ ἀπείρῳ εἶναι, μὴν καὶ εἰ ἀπείρα γ' ἦσαν πλῆθει τὰ εἶδη τῶν αἰτίων ἀν' ἦν οὐδ' οὕτω τὸ γινώσκειν· τότε γὰρ εἰδέναι οἱ ὅταν τὰ αἷτια γνωρίσωμεν· τὸ δ' ἄπειρον· κατὰ τὴν σιν ἐκ ἐστὶν ἐν πεπερασμένῳ διεξελθεῖν. Αἰ δ' ἀκρόασεις κατὰ τὰ ἔθη συμβαίνουσιν· εἰ

1. τις ἀρχὴ F¹. || 2. ἐπ' A¹E¹. || εὐθυμίαν E¹. || 3. εἶναι ἐπ' EQSTE¹. || 8. ὑδὲ] καὶ A¹. || ἄπ. οἷον τε εἶναι A¹ ἔνεκεν A¹: ceteri ἔνεκα. || δ'] δι' T. || 10. ἄλλῃ ἔνεκεν καὶ A¹. || 11. ἔξω τι om A¹F¹. τι ἔξω T. || 13. τῷ ET. || μὴδ' αἰ μέσον F¹. || ἡμᾶς εἰπεῖν A¹. || 14. γε τὸ A¹. || τὸ] τότε Q, τότε EB¹C¹. || 16. ἢ πεπ.] ὑδὲ πεπ. E¹. || 17. ἔλως] ἄλλῃ H¹. || 18. ὁμοίως om H¹. || ἐστὶ τὸ πρῶτον STB¹C¹E¹. || 20. εἰς A¹, ἐπ' F¹: ceteri ἐστὶν ἐπ'. || ἀπείρῳ A¹, προῖεται F¹. || τῷ ἄνω F¹. || 21. τύτε] τῷ ὕδατος H¹. || 22. γίγνεται] λέγεται μετὰ Q. || ἢ ETA¹E¹: vulgo μὴ. || 23. ἢ ἐχ' ὅτως ἀλλ' ὡς ἀλλ' ὡς S, ἄλλως E¹: ceteri ἢ. || 24. μεταβάλλοντος ἀνὴρ E¹. || ἢ ὡς ἐξ A¹. || 25. μὴν — φαιμεν om E. || ἀνὴρ QSC¹E¹. σθαι F¹. || 26. ἐκ om F¹. || 27. μεταξὺ] τι μεταξὺ H¹, μεταξὺ τι STB¹C¹. || 28. δ'] γὰρ A¹. || 29. καὶ — ἐπιστήμων om 30. || 31. γίγνεται om T. || 31. οὐκ ἀνακάμπτει μὲν ἐκεῖνα Q. || 32. εἰς] πρὸς SB¹C¹. || γὰρ] δι' A¹. || 1. ἔστι om F¹H¹. || 2. καὶ ἡ ἡμέρα T. || τὸ om A¹. || 3. θάτερον A¹. || ἀμφοτέρως E¹. || 4. γὰρ om E¹. || 5. ἀπείρ A¹. || 6. γένεσις ἐστὶν || 7. πρῶτον αἷτιον αἰδίου F¹. || ἐπὶ — 9. εἶναι om pr E¹: ἐπειδὴ γε E¹. || 7. ἢ om A¹. || 9. ἢ A¹F¹. || 13. ἐγχειρήσασθαι S. || 14. πρᾶσσειν EE¹. || 15. τοῖς om E. || τοῖτοισι] ὅσον A¹. || 16. πέρας τέλος SA¹. || 17. εἶναι 18. τε om T. || 20. ἐστὶν om A¹. || 21. ἢ om TA¹. || ἔλθῃ A¹. || 23. ἢ SE¹. || 25. ἀριθμῆ A¹. || 26. ὑδὲν STA¹B¹C¹. 27. γ'] δ' A¹. || τοῦ E¹. || 28. εἰ om S. || 30. πρόθεσιν SA¹. || 32. συμβαίνουσαι F¹.

μεν, ὅτως ἀξιῶμεν λέγεσθαι, καὶ τὰ παρὰ ταῦτα ἔχ
ει φαίνεται ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσυνήθειαν ἀγνωστότερα καὶ
ώτερα· τὸ γὰρ σύνηθες γνωριμώτερον. ἡλικίην δὲ ἰσχύϊν
τὸ σύνηθες οἱ νόμοι δηλοῦσιν, ἐν οἷς τὰ μυθώδη καὶ
κρυώδη μεῖζον ἰσχύει τῷ γινώσκειν περὶ αὐτῶν διὰ τὸ
οἱ μὲν ἔν, εἰ μὴ μαθηματικῶς λέγῃ τις, ἐκ ἀποδεί-
αι τῶν λεγόντων, οἱ δ', ἂν μὴ παραδειγματικῶς, οἱ
ἀρτυρα ἀξιῶσιν ἐπάγεσθαι ποιητὴν. καὶ οἱ μὲν πάντα
ζῶς, τοὺς δὲ λυπεῖ τὸ ἀκριβές ἢ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
εἶναι ἢ διὰ τὴν μικρολογίαν· ἔχει γὰρ τι τὸ ἀκριβές
τον, ὥστε καθάπερ ἐπὶ τῶν συμβολαίων, καὶ ἐπὶ τῶν
π ἀνελεύθερον εἶναι τισι δοκεῖ. διὸ δεῖ πεπαιδευθῆναι
ἐκαστα ἀποδεκτόν, ὡς ἄτοπον ἅμα ζητεῖν ἐπιστήμην
γρόπον ἐπιστήμης· ἔστι δ' οὐδέτερον ῥάδιον λαβεῖν. τὴν
κριβολογίαν τὴν μαθηματικὴν οὐκ ἐν ἅπασιν ἀπαιτη-
15 ἄλλ' ἐν τοῖς μὴ ἔχουσιν ὕλην. διόπερ οὐ φυσικὸς ὁ
ος· ἅπαντα γὰρ ὥτως ἢ φύσις ἔχει ὕλην. διὸ σκοπεῖτον
ον τί ἐστιν ἢ φύσις· ὅτω γὰρ καὶ περὶ τίνος ἢ φυσικῆ
ν ἔχει, καὶ εἰ μίᾳς ἐπιστήμης ἢ πλείονων τὰ αἷτια καὶ
ἀρχὰς θεωρῆσαι ἐστίν.

B.

Ἀνάγκη πρὸς τὴν ζητούμενην ἐπιστήμην ἐπελθεῖν ἡμᾶς
ον, περὶ ὧν ἀπορῆσαι δεῖ πρῶτον· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα
25 περὶ αὐτῶν ἄλλως ὑπελήφασί τινες, καὶ εἴ τι χωρὶς
ν τυγχάνοι παρειωραμένον. ἔστι δὲ τοῖς εὐπορῆσαι βυ-
ήτοις προὔργου τὸ διαπορῆσαι καλῶς· ἢ γὰρ ὕστερον
εἰς λύσεις τῶν πρότερον ἀπορουμένων ἐστὶ, δύειν δ' οὐκ
ἀγνοοῦντας τὸν δεσμὸν. ἀλλ' ἢ τῆς διανοίας ἀπορία
30 ἢ τὸτο περὶ τοῦ πράγματος· ἢ γὰρ ἀπορεῖ, ταύτῃ κα-
ύσιον πέπονθε τοῖς δεδομένοις· ἀδύνατον γὰρ ἀμφοτέ-
προελθεῖν εἰς τὸ πρόσθεν. διὸ δεῖ τὰς δυσχερεῖας τε-
ρεῖναι πᾶσας πρότερον, τέτων τε χάριν καὶ διὰ τὸ τὴν
πτας ἀνευ τοῦ διαπορῆσαι πρῶτον ὁμοίως εἶναι τοῖς ποῖ
35 λαδίῳ ἀγνοῦσι, καὶ πρὸς τέτοις ὅθ' εἴ ποτε τὸ ζητή-

μενον εὕρηκεν ἢ μὴ γινώσκειν· τὸ γὰρ τέλος τοῦτο μὲν οὐ
δῆλον, τῷ δὲ προσηγορικότι δῆλον. ἐστὶ δὲ βέλτιον ἀνάγκη
ἔχειν πρὸς τὸ κρῖναι τὸν ὥσπερ ἀντιδῶν καὶ τῶν ἀμφι-
σβητόντων λόγων ἀκηκοῦτα πάντων. ἔστι δ' ἀπερία πρώτη
μὲν περὶ ὧν ἐν τοῖς πεφορμισμένοις διαπορήταμεν, πότε-
ρον μίᾳς ἢ πολλῶν ἐπιστημῶν θεωρῆσαι τὰς αἷτιας, καὶ πό-
τερον τὰς τῆς οὐσίας ἀρχὰς τὰς πρώτας ἐς τῆς ἐπιστήμης
ἰδεῖν μόνον, ἢ καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν ἐξ ὧν δεικνύουσιν ἅπαν-
τες, οἷον πότερον ἐνδέχεται ταῦτό καὶ ἐν ἅμα φάναι καὶ
ἀποφάναι ἢ ἔ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. εἴτ' ἐστὶ
περὶ τὴν οὐσίαν, πότερον μία περὶ πᾶσας ἢ πλείονες εἰσι,
καὶ εἰ πλείονες, πότερον ἅπανσαι συγγενεῖς, ἢ τὰς μὲν σο-
φίας τὰς δ' ἄλλο τι λεκτέον αὐτῶν. καὶ τὸτο δ' αὐτὸ τῶν
ἀναγκαίων ἐς ζητῆσαι, πότερον τὰς αἰσθητὰς οὐσίας εἶναι
15 μόνον φατέον ἢ καὶ παρὰ ταύτας ἄλλας, καὶ πότερον μο-
ναχῶς ἢ πλείονα γένη τῶν οὐσιῶν, οἷον οἱ κοῖνῶντες τὰ τε
εἶδη καὶ τὰ μαθηματικὰ μεταξὺ τέτων τε καὶ τῶν αἰσθη-
τῶν. περὶ τε τέτων οὖν, καθάπερ φασί, ἐπισκοπεῖτον, καὶ
πότερον περὶ τὰς οὐσίας ἢ θεωρία μόνον ἐστὶν ἢ καὶ περὶ τὰ
20 συμβεβηκότα καθ' αὐτὰ τὰς οὐσίας. πρὸς δὲ τέτοις περὶ
ταῦτ' καὶ ἑτέροις καὶ ὁμοίοις καὶ ἀνομοίοις καὶ ταυτοτήτος καὶ
ἐναντιότητος, καὶ περὶ προτέρου καὶ ὑτέρου καὶ τῶν ἄλλων
ἀπάντων τῶν τοιούτων, περὶ ὧν οἱ διαλεκτικοὶ πειρῶνται
σκοπεῖν ἐκ τῶν ἐνδόξων μόνον ποιούμενοι τὴν σκέψιν, τίνος
ἐστὶ θεωρῆσαι περὶ πάντων. ἐστὶ δὲ τέτοις αὐτοῖς ὅσα καθ'
αὐτὰ συμβέβηκεν· καὶ μὴ μόνον τί ἐστὶ τούτων ἕκαστον,
ἀλλὰ καὶ ἄρα ἐν ἐνὶ ἐναντίον· καὶ πότερον αἱ ἀρχαὶ καὶ
τὰ στοιχεῖα τὰ γένη ἐστὶν ἢ εἰς ἃ διαιρεῖται ἐνυπάρχοντα
ἔκαστον· καὶ εἰ τὰ γένη, πότερον ὅσα ἐπὶ τοῖς ἀτόμοις λέ-
γεται τελευταῖα ἢ τὰ πρῶτα, οἷον πότερον ζῶν ἢ ἄνθρωπος
ἀρχή τε καὶ μᾶλλον ἐστὶ παρὰ τὸ καθ' ἕκαστον. μάλιστα
δὲ ζητεῖτον καὶ πραγματευτέον, πότερον ἐστὶ τι παρὰ τὴν
ὕλην αἷτιον καθ' αὐτὸ ἢ ἔ, καὶ τὸτο χωρίζον ἢ ἔ, καὶ πό-
τερον ἐν ἢ πλείω τὸν ἀριθμὸν. καὶ πότερον ἔστι τι παρὰ τὸ
σύνολον (λέγω δὲ τὸ σύνολον, ὅταν κατηγορηθῇ τι τῆς ὕλης)
ἢ οὐθέν, ἢ τῶν μὲν τῶν δ' οὐ, καὶ ποῖα ταῦτα τῶν ὄντων.

1. ἀξιῶμεν ἔτι τὸ λ. F^1 . || 2. ἀγνωστότερα T . || 3. γινώσκον A^1 . || 4. τὰ] περὶ τὰ A^1 . || 5. διὰ om A^1 . || 8. ἐπάγεσθαι Q . ||
συμβεβηκότων E^1 . || 12. δοκεῖ τισι A^1 . || πεπαιδευθῆναι E . || 14. δὲ βάτερον $A^1 F^1$. || 17. λέγος F^1 . || 18. ἢ om EQS . || τίνος A^1
|| 24. ζητούμενην A^1 : ceteri ἐπιζητούμενην. || ἀπελθεῖν F^1 . || 25. πρῶτον ante περὶ om $A^1 F^1$. || 27. τυγχάνει $EST A^1 B^1 C^1$. || 29.
ἐμείναι ἀπόρον F^1 . || 30. ἀγνοοῦντα $EST B^1 C^1$. || 31. ἢ γὰρ ἀπορία A^1 . || 36. ὑδέποτε τὸ ζητούμενον εἰ εὕρηκεν A^1 .
2. δὲ καλῶς προσηγορικότι $SB^1 C^1$. || 3. δὲ post ἔτι om A^1 . || 5. πεφορμισμένοις E . || 6. πολλῶν ἔστι ἐπὶ. $STB^1 C^1$. || 8. πᾶσας
 A^1 . || 9. καὶ ἀποφάναι om E . || 11. εἰσι om F^1 . || 12. καὶ $G^1 I^1$: ceteri καὶ. || 16. πλεοναχῶς τὰ γ. A^1 . || 19. περὶ] ἐπὶ G^1
μὲν ἢ θεωρία F^1 . || 21. καὶ ταυτέτητος] καὶ ἐναντίον TF^1 , om $EA^1 G^1 I^1$. || 24. ἄρα μόνον A^1 . || 27. ἄρα EA^1 : ceteri εἰ ἄρα. ||
3. ante γένη om $G^1 I^1$. || 29. εἰ om E . || 31. τὸν $G^1 I^1$. || μᾶλλον A^1 . || 32. τὸ om $G^1 I^1$. || 33. αἷτια F^1 . || καθ' αὐτὸ ἢ ἔ
 A^1 . || καὶ τὸτο χωρίζον om E . || 36. ταῦτα $G^1 I^1$: ceteri ταῦτα.

ἔτι αἱ ἀρχαὶ πότερον ἀριθμῶ ἢ εἶδει ὠρισμέναι, καὶ αἱ ἐν τοῖς λόγοις καὶ αἱ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ· καὶ πότερον τῶν φθαρτῶν καὶ ἀφθάρτων αἱ αὐταὶ ἢ ἕτεραι· καὶ πότερον ἀφθαρτοὶ πᾶσαι, ἢ τῶν φθαρτῶν φθαρταί. ἔτι δὲ τὸ πάντων χαλεπώτατον καὶ πλείστην ἀπορίαν ἔχον, πότερον τὸ 5 ἐν καὶ τὸ ὄν, καθάπερ οἱ Πυθαγόρειοι καὶ Πλάτων ἔλεγον, ἔχῃ ἕτερόν τι ἐξιν ἀλλ' ὅσια τῶν ὄντων, ἢ ὧ, ἀλλ' ἕτερόν τι τὸ ὑποκείμενον, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ φιλίαν, ἄλλος δὲ τις πῦρ, ὁ δὲ ὕδωρ, ὁ δὲ ἀέρα. καὶ πότερον αἱ ἀρχαὶ καθόλου εἰσὶν ἢ ὡς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν πραγμάτων, καὶ 10 δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ. ἔτι πότερον ἄλλως ἢ κατὰ κίνησιν· καὶ γὰρ ταῦτα ἀπορίαν ἂν παράσχοι πολλήν. πρὸς δὲ τούτοις πότερον οἱ ἀριθμοὶ καὶ τὰ μήκη καὶ τὰ σχήματα καὶ αἱ σχηματικαὶ ὅσαι τινὲς εἰσιν ἢ οὐ, καὶ εἰ ὅσαι, πότερον πεχωρισμέναι τῶν αἰσθητῶν ἢ ἐνυπάρχουσαι ἐν τέτοις. περὶ 15 γὰρ τούτων ἀπάντων οὐ μόνον χαλεπὸν τὸ εὐπορῆσαι τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὕδὲ τὸ διαπορῆσαι τῷ λόγῳ βράδιον καλῶς.

2 Πρῶτον μὲν ὅν περὶ ὧν πρῶτον εἰκομην, πότερον μιᾶς ἢ πλείονων ἐστὶν ἐπιστημῶν θεωρῆσαι πάντα τὰ γένη τῶν αἰτίων. μιᾶς μὲν γὰρ ἐπιστήμης πῶς ἂν εἴη μὴ ἐναντίας 20 ὥσας τὰς ἀρχὰς γνωρίζειν; ἔτι δὲ πολλαῖς τῶν ὄντων οὐχ ὑπάρχεισι πᾶσαι. τίνα γὰρ τρόπον οἷόν τε κινήσεως ἀρχὴν εἶναι τοῖς ἀκινήτοις ἢ τὴν τάχα φύσιν, εἴπερ ἅπαν, ὃ ἂν ἢ ἀγαθὸν καθ' αὐτὸ καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, τέλος ἐστὶν καὶ οὕτως αἴτιον, ὅτι ἐκείνου ἕνεκα καὶ γίγνεται καὶ ἔστι 25 τᾶλλα, τὸ δὲ τέλος καὶ τὸ ὕ ἕνεκα πράξεώς τινός ἐστι τέλος, αἱ δὲ πράξεις πᾶσαι μετὰ κινήσεως· ὥς' ἐν τοῖς ἀκινήτοις ἔκ ἂν ἐνδέχοιτο ταύτην εἶναι τὴν ἀρχὴν ὕδ' εἶναι τι αὐτοαγαθόν. διὸ καὶ ἐν ταῖς μαθήμασιν οὐθὲν δέκνυνται διὰ ταύτης τῆς αἰτίας, ὕδ' ἐξιν ἀποδείξεις ὕδαμία· διότι βέλτιον 30 ἢ χεῖρον, ἀλλ' ὕδὲ τὸ παράπαν μέμνηται οὐδαμῶς ὕδαμῶς τῶν ταύτων. ὥς τε διὰ ταῦτα τῶν σοφιστῶν τινὲς οἷον Ἀριστοτέλης προσηλάκιζεν αὐτάς· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις τέχναις, καὶ ταῖς βανύσοις, οἷον ἐν τεκτονικῇ καὶ σκυτικῇ, διότι βέλτιον ἢ χεῖρον λέγεσθαι πάντα, τὰς δὲ μαθηματικὰς 35 εἴπερ ὅν ὁμοίως μὲν ὁμοιοῦσιν ἐξίν, ἀπασῶν δὲ μὴ ὅ

1. αἱ post ἔτι om A^1 . || 2. αἱ add $EB^1C^1G^1I^1$. || 3. αἱ om S . || 4. ἐξιν G^1I^1 . || τὸ τῶν I^1 . || 5. πότερον om F^1 . καὶ τὸ G^1 . || 6. ἔλεγον G^1I^1 , om F^1 . || 7. τι ante ἐξιν om I^1 . || 8. τὸ om B^1C^1 . || φησὶ om I^1 . || 9. ὁ δὲ ἀέρα A^1 : α ἀέρα. || 10. καὶ δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ om A^1 . || 11. ἐν om F^1 . || 12. εἰ ὅσαι εἰ ὅσια A^1 . || 13. ἐνυπάρχουσαι add A^1 . || 14. ἐν A^1 . || 15. ὥς G^1 . || 16. ὑπ. πᾶσι πᾶσαι ES . || 17. οἷόν τε τρόπον G^1I^1 . || 18. ἀγαθὸν SA^1 . || 19. ὅπερ S . || 20. εἰ ἢ T . || 21. ἔτι καὶ A^1 . || 22. ὕδαμῶς om T . || 23. βανύσοις αὐταῖς οἷον $SA^1B^1C^1$.

1. καλῶν A^1 . || 2. πλείους εἴγε F^1 . || 3. ἕτεραι ET . || 4. τὸ ζητούμενον om A^1 . || 5. τὸς ante τῶν add EA^1 . || 6. ἐξ G^1I^1 : ceteri ὕδαμῶς ἔχου. || 7. ἢ EG^1 : vulgo ἢ. || 8. ἢ γαμικωτάτη A^1 . || 9. δούλας om G^1I^1 . || 10. ἀντιπεῖν I^1 . || 11. ἢ G^1 . || 12. πῶς $EA^1G^1I^1$: ceteri τίτω. || 13. ἢ EG^1I^1 : ceteri ἢ. || 14. μὲν om F^1 . || 15. τὸν E , τὸ G^1 , τὸν τὸ I^1 : vulgo τὸν EG^1I^1 : ceteri τῶν. || 16. καὶ b καὶ b G^1I^1 . || 17. οἷόν τι ἐξιν om T . || 18. πᾶσαι $A^1G^1I^1$. || 19. ἐν ἄλλαις T . || 20. om F^1 . || 21. τὰς EA^1I^1 : ceteri καὶ τὰς. || 22. πᾶν τὸ G^1 . || 23. καὶ εἰ καὶ ἂν εἴη A^1 . || 24. νῦν add $ETA^1G^1I^1$. || 25. τῶν περὶ A^1 . || 26. ἰδίαν ἐξιν G^1I^1 . || 27. μὴ μὴδὲ G^1 .

ἵσπερ οὐδὲ τῶν ἄλλων οὕτως ὑδὲ τῆς γνωρίζουσας τὰς
 ἰδίων ἐς τὸ γινώσκεν περὶ αὐτῶν. ἅμα δὲ καὶ τίνα
 ἔσται αὐτῶν ἐπιστήμη; τί μὲν γὰρ ἕκαστον τούτων
 ἵκει ἂν καὶ νῦν γνωρίζομεν· χρῶνται γοῦν ὡς γινω-
 ραῖς αὐτοῖς καὶ ἄλλαι τέχναι. εἰ δὲ ἀποδεικτικὴ περὶ
 ἐστὶ, δεήσει τι γένος εἶναι ὑποκείμενον, καὶ τὰ μὲν
 τὰ δ' ἀξιόματ' αὐτῶν. περὶ πάντων γὰρ ἀδύνατον
 εἶναι εἶναι· ἀνάγκη γὰρ ἐκ τινος εἶναι καὶ περὶ τι καὶ
 τὴν ἀπέδειξεν· ὥστε συμβαίνει πάντων εἶναι γένος ἓν
 ὁθεκνυμένων· πᾶσαι γὰρ αἱ ἀποδεικτικαὶ χρῶνται
 ἐκείναισιν. ἀλλὰ μὴν εἰ ἑτέρα ἢ τῆς ὕψιας καὶ ἢ περὶ
 πότερα κυριώτερα καὶ προτέρα πέφυκεν αὐτῶν; κα-
 γὰρ μάλιστα καὶ πάντων ἀρχαὶ τὰ ἀξιόματ' ἐστίν.
 ἔμὴ τὴ φύλοσφον, τίνας ἔσαι περὶ αὐτῶν ἄλλου τὸ
 γὰρ τὸ ἀληθές καὶ τὸ ψεῦδος; ὅλως τε τῶν ὕψιων πύ-
 μία πασῶν ἐστὶν ἢ πλείους ἐπιστήμαι; εἰ μὲν οὖν μὴ
 πλείους ὕψιας θεωρεῖν τὴν ἐπιστήμην ταύτην; τὸ δὲ μίαν
 ἢ οὐκ εὐλογον· καὶ γὰρ ἂν ἀποδεικτικὴ μία περὶ πάν-
 τῶν τῶν συμβεβηκότων, εἴπερ πᾶσα ἀποδεικτικὴ περὶ
 οὐκ ἑκείνων θεωρεῖ τὰ καθ' αὐτὰ συμβεβηκότα ἐκ τῶν
 δοξῶν. περὶ ὅν τὰ αὐτὸ γένος τὰ συμβεβηκότα καθ'
 τῆς αὐτῆς ἐς θεωρεῖσθαι ἐκ τῶν αὐτῶν δοξῶν. περὶ τῶ
 οὐ ὅτι μίας, καὶ ἔξ ὧν μίας, εἴτε τῆς αὐτῆς εἴτε ἄλ-
 ὅστε καὶ τὰ συμβεβηκότα, εἴτ' αὐτὰ θεωρήσουσιν,
 τούτων μία. εἴτε δὲ πάτερον περὶ τὰς οὐσίας μόνον
 ἢ καὶ ἐξ ὧν ἢ καὶ περὶ τὰ συμβεβηκότα ταύταις· λέγω
 ἢ, εἰ τὰ στερεὸν οὐσία τίς ἐστι καὶ γραμμεῖ καὶ ἐπὶ
 πότερον τῆς αὐτῆς ταῦτα γνωρίζειν ἐπιστήμης καὶ
 συμβεβηκότα περὶ ἕκαστον γένος, περὶ ὧν αἱ μαθημα-
 θεικνύουσιν, ἢ ἄλλης. εἰ μὲν γὰρ τῆς αὐτῆς, ἀπο-
 κή τις ἂν εἴη καὶ ἢ τῆς οὐσίας· οὐ δοκεῖ δὲ τοῦ τί
 ἰπέδειξιν εἶναι. εἰ δ' ἑτέρας, τίς ἔσαι ἢ θεωρεῖσθαι περὶ
 γίαν τὰ συμβεβηκότα; τοῦτο γὰρ ἀποδοῦναι παγχά-
 . εἴτε δὲ πότερον τὰς αἰσθητάς ὕψιας μόνας εἶναι φα-
 ἢ καὶ παρὰ ταύτας ἄλλας· καὶ πότερον μοναχῶς ἢ

πλείω γένη τετύχηκεν ὄντα τῶν ὕψιων, οἷον οἱ λέγοντες τὰ
 τε εἶδη καὶ τὰ μεταξύ, περὶ ἃ τὰς μαθηματικὰς εἶναι φα-
 σιν ἐπιστήμας. ὡς μὲν οὖν λέγομεν τὰ εἶδη αἰτία τε καὶ
 ὕψιας εἶναι καθ' αὐτὰς εἰρηται ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις περὶ
 αὐτῶν· πολλαχῇ δ' ἐχόντων δυσκολίαν, ὕβενος ἦττον ἀτε-
 κον τὸ φάναι μὲν εἶναι τινὰς φύσεις παρὰ τὰς ἐν τῇ
 ὑφανῇ, ταύτας δὲ τὰς αὐτὰς φάναι τοῖς αἰσθητοῖς πλὴν ὅτι
 τὰ μὲν αἰδία τὰ δὲ φθαρτά. αὐτὸ γὰρ ἀνθρώπων φασιν
 εἶναι καὶ ἵππων καὶ ὑγείαν, ἄλλο δ' οὐδέν, παραπλήσιον
 ποιοῦντες τοῖς θεοῖς μὲν εἶναι φάσκουσιν, ἀνθρωποειδεῖς δέ·
 ὅτε γὰρ ἐκείνοι ὕβεν ἄλλο ἐποῖον ἢ ἀνθρώπους αἰδίους, οὐδ'
 ὅτι τὰ εἶδη ἄλλ' ἢ αἰσθητὰ αἰδία. εἴτε δὲ εἰ τις παρὰ τὰ
 εἶδη καὶ τὰ αἰσθητὰ τὰ μεταξύ θήσεται, πολλὰς ἀπορίας
 ἔξει. δῆλον γὰρ ὡς ὁμοίως γραμμεῖς τε παρ' αὐτὰς καὶ
 τὰς αἰσθητάς ἔσονται καὶ ἕκαστον τῶν ἄλλων γενῶν· ὥστ'
 ἐπεὶπερ ἡ ἀστρολογία μία τούτων ἐστὶν, ἔσαι τις καὶ οὐρανὸς
 παρὰ τὸν αἰσθητὸν οὐρανὸν καὶ ἡλίος τε καὶ σελήνη καὶ
 τᾶλλα ὁμοίως τὰ κατὰ τὸν ὕφαν. καίτοι πῶς δεῖ πικρῶ-
 σαι τέτοις; οὐδὲ γὰρ ἀκίνητον εὐλογον εἶναι, κινούμενον δὲ
 καὶ πανταλῶς ἀδύνατον. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ὧν ἡ ὀπτική
 πραγματεύεται καὶ ἢ ἐν τοῖς μαθήμασιν ἀρμονική· καὶ
 γὰρ ταῦτα ἀδύνατον εἶναι παρὰ τὰ αἰσθητὰ διὰ τὰς αὐτὰς
 αἰτίας· εἰ γὰρ ἐστὶν αἰσθητὰ μεταξύ καὶ αἰσθητοῖς, δῆλον
 ὅτι καὶ ζῆα ἔσονται μεταξύ αὐτῶν τε καὶ τῶν φθαρτῶν.
 ἀπορήσεις δ' ἂν τις καὶ περὶ ποῦ τῶν ὄντων δεῖ ζητεῖν
 ταύτας τὰς ἐπιστήμας. εἰ γὰρ τέτω διδῶσι τῆς γεωδαισίας
 ἢ γεωμετρίας μόνον, ὅτι ἢ μὲν τούτων ἐστὶν ὧν αἰσθανόμεθα
 ἢ δ' ὡς αἰσθητῶν, δῆλον ὅτι καὶ παρ' ἱατροῦν ἔσαι τις ἐπι-
 στήμη καὶ παρ' ἐκάστην τῶν ἄλλων μεταξύ αὐτῆς τε ἱατρο-
 κῆς καὶ τῆςδε τῆς ἱατρικῆς. καίτοι πῶς τὸτο δυνατόν; καὶ
 γὰρ ἂν ὑγίαν ἄττα εἴη παρὰ τὰ αἰσθητὰ καὶ αὐτὸ τὸ
 ὑγιανόν. ἅμα δὲ οὐδὲ τοῦτο ἀληθές, ὡς ἢ γεωδαισία τῶν
 αἰσθητῶν ἐστὶ μεγεθῶν καὶ φθαρτῶν· ἐφθεβετο γὰρ ἂν
 φθειρομένων. ἀλλὰ μὴν ὑδὲ τῶν αἰσθητῶν ἂν εἴη μεγεθῶν
 οὐδὲ περὶ τὸν ὕφαν ἢ ἀστρολογία τόνδε. ὅτε γὰρ αἱ αἰσθη-

. αὐτὰς] ὡςπερ T. || 4. γοῦν ET A¹ I¹: ceteri οὖν. || 5. α] ἢ T. || 7. ἀπέδειξεν εἶναι ἀδύνατον G¹ I¹. || 9. ἐν om A¹. || 15. τὰ
 καὶ om EB¹ C¹ I¹. || 17. ῥητέον G¹ I¹. || 18. πάντων ἂν εἴη A¹. || 19. τῶν καθ' αὐτὰ συμβ. SB¹ C¹. || 20. θεωρεῖται καθ' T. ||
 ἀφῆται ἐκ A¹. || 23. τὸ ἐστὶ] ἐ A¹ F¹. || ἄλλως C¹, τῆς ἄλλης F¹ G¹. || 24. θεωρεῖσθαι A¹ F¹. || 25. ἢ θεωρεῖσθαι μόνον om omes praep-
 ῶ. || 26. καὶ om C¹. || περὶ om F¹. || 27. ὕψιας τι T. || 28. γνωρίζειν ἐξ ὧν ἐπισ. A¹. || 32. ἐξ ὧν S. || 33. χαλεπὸν G¹. || 34.
 G¹.

. ἐν om A¹. || 3. καθ' τῆς G¹. || 5. πολλὰς δ' ἐχόντων δυσκολίας F¹. || 7. ἐπὶ] τί A¹. || 9. καὶ αὐτὸ ἵππων T. || παραπλήσιον μὲν
 ἐκ T. || 10. δε] δ' εἶναι A¹. || 11. ποῦσιν I¹. || 13. τὰ post αἰσθητὰ om F¹. || τίθεται F¹. || 14. παρὰ ταύτας A¹. || 17. τε
 ἐκ A¹. || 21. μαθηματικὰς T. || 22. ἀδύνατα S. || περὶ G¹. || 25. παρὰ E. || 26. γεωδαισίας G¹. || 27. ἐ ESTB¹ C¹ G¹ I¹. ||
 ἂν ὅτι καὶ SB¹, δῆλον καὶ G¹. || ἔσαι] ἢ ἔσαι G¹. || 29. ἐκάστη G¹. || αὐτῆς] τῆς G¹ I¹. || 30. τῆςδε] τῆς τε G¹. || τῆς
 . || 31. ἂν om T. || ἄττα] τὰ A¹. || περὶ G¹. || 32. οὐδὲ add EST A¹ F¹ G¹. || ἢ om T. || 34. ὑδ' αἰσθητῶν A¹. || 35. ὑδ'
 τὸν ὕφαν ἀστρολογία A¹ G¹. || αἱ om A¹.

ταῖς γραμματαῖς τοιαῦτα εἰσιν οἷας λέγει ὁ γεωμέτρης· οὐδὲν γὰρ εὐθὺ τῶν αἰσθητῶν ἔτιω ἐδὲ στρογγύλον· ἄπτεται γὰρ τῷ κανόνος ἢ κατὰ σιγμῆν ὁ κύκλος, ἀλλ' ὥσπερ Πρωταγόρας ἔλεγεν ἐλέγχων τὸς γεωμέτραις, ἔθ' αἱ κινήσεις καὶ ἑλικες τῷ ἕρανῷ ὅμοιαι, περὶ ὧν ἡ ἀερολογία ποιεῖται τοὺς λόγους, οὔτε τὰ σημεῖα τοῖς ἄστροις τὴν αὐτὴν ἔχει φύσιν. εἰσὶ δὲ τινες οἱ φασιν εἶναι μὲν τὰ μεταξὺ ταῦτα λεγόμενα τῶν τε εἰδῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν, ἢ μὴν χωρὶς γε τῶν αἰσθητῶν ἀλλ' ἐν τούτοις· οἷς τὰ συμβαίνοντα ἀδύνατα πάντα μὲν πλείονος λόγῳ διελεῖν, ἱκανὸν δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα θεω- 10 ρῆσαι. οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν εὐλογον ἔχειν ἔτιω μόνον, ἀλλὰ θῆλον ὅτι καὶ τὰ εἶδη ἐνδέχονται ἂν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι· τῷ γὰρ αὐτῷ λόγῳ ἀμφοτέρωτα ταῦτά ἐστιν. ἔτι δὲ δύο σε- ρεῶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι τόπῳ, καὶ μὴ εἶναι ἀκί- νητα ἐν κινουμένοις γε ὄντα τοῖς αἰσθητοῖς. ὅλως δὲ τίνος 15 ἔνεα ἂν τις θεῆναι μὲν αὐτά, εἶναι δ' ἐν τοῖς αἰσθητοῖς; ταῦτα γὰρ συμβήσεται ἄτοπα τοῖς προειρημένοις· ἔσαι γὰρ ἕρανός τις παρὰ τὸν οὐρανόν, πλήν γ' οὐ χωρὶς ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· ὅπερ ἐστὶν ἀδυνατώτερον.

3 Περὶ τε τούτων ἔν ἀπορία πολλὴ πῶς δεῖ θέμενον τυ- 20 χεῖν τῆς ἀληθείας, καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν πότερον δεῖ τὰ γένη στοιχεῖα καὶ ἀρχὰς ὑπολαμβάνειν ἢ μᾶλλον ἐξ ὧν ἐνυ- παρχῶντων ἐστὶν ἕκαστον πρῶτον, οἷον φωνῆς στρογγύλον καὶ ἀρχαὶ δοκῶσιν εἶναι ταῦτ' ἐξ ὧν σύγκεινται αἱ φωναὶ πᾶ- 25σαι πρῶτων, ἀλλ' ἢ τὸ κοινὸν ἢ φωνή· καὶ τῶν διαγραμ- μάτων ταῦτα στρογγύλα λεγόμενα, ὧν αἱ ἀποδείξεις ἐνυπαρ- χουσιν ἐν ταῖς τούτων ἀποδείξεσιν ἢ πάντων ἢ τῶν πλείων. ἔτι δὲ τῶν σωμάτων καὶ οἱ πλείω λέγοντες εἶναι στοιχεῖα καὶ οἱ ἐν, ἐξ ὧν σύγκειται καὶ ἐξ ὧν συνέστηκεν ἀρχὰς λέ- 30 γουσιν εἶναι, οἷον Ἐμπεδοκλῆς πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ μετὰ τούτων στρογγύλα φησιν εἶναι ἐξ ὧν ἐστὶ τὰ ὄντα ἐνυπαρχόν- των, ἀλλ' οὐχ ὡς γένη λέγει ταῦτα τῶν ὄντων. πρὸς δὲ

τούτοις καὶ τῶν ἄλλων εἴ τις ἐθέλει τὴν φύσιν ἀθροῖς κλίνην ἐξ ὧν μορίων συνέστηκε καὶ πῶς συγκεκριμένῳ γνωρίζει τὴν φύσιν αὐτῆς. ἐκ μὲν ἔν τούτων τῶν λό- 5 γῳ ἂν εἴσαν αἱ ἀρχαὶ τὰ γένη τῶν ὄντων· ἢ δ' ἕκαστη γνωρίζομεν διὰ τῶν ὁρισμῶν, ἀρχαὶ δὲ τὰ γένη τῶν ἐν εἰσὶν, ἀνάγκη καὶ τῶν ὁρισμῶν ἀρχὰς εἶναι τὰ γένη εἰ ἐστὶ τὴν τῶν ὄντων λαβεῖν ἐπιστήμην τὸ τῶν εἰδῶν καθ' ἃ λέγονται τὰ ὄντα, τῶν γε εἰδῶν τὰ γένη ἀρχαὶ φαίνονται δὲ τινες καὶ τῶν λεγόντων στρογγύλα τῶν ἐν 10 ἐν ἢ τὸ ὄν ἢ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ὡς γένεσθαι αὐτὰς σθαι. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀμφοτέρως γε οἷον τε λέγε- ἀρχὰς. ὁ μὲν γὰρ λόγος τῆς ὑσίας εἰς· ἕτερος δ' ἐκ διὰ τῶν γενῶν ὁρισμὸς καὶ ὁ λέγων ἐξ ὧν ἐστὶν ἐνυπα- 15 των. πρὸς δὲ τούτοις εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἀρχαὶ τὰ γέ- πότερον δεῖ νομίζειν τὰ πρῶτα τῶν γενῶν ἀρχὰς ἔσχατα κατηγορούμενα ἐπὶ τῶν ἀτόμων; καὶ γὰρ τῷ ἀμφισβήτησιν. εἰ μὲν γὰρ ὅτι τὰ καθόλου μᾶλλον ἐ- 20φανερὸν ὅτι τὰ ἀνωτάτω τῶν γενῶν· ταῦτα γὰρ καὶ κατὰ πάντων. τοσαῦτα ἔν ἐσονται ἀρχαὶ τῶν ὄντων περ τὰ πρῶτα γένη, ὡς ἔσαι τό τε ὄν καὶ τὸ ἐν ἀρχ- 25 ὑσίου· ταῦτα γὰρ κατὰ πάντων μάλιστα λέγεται τῶν ἔχ οἷον τε δὲ τῶν ὄντων οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ὄν εἶναι· ἀνάγκη μὲν γὰρ τὰς διαφορὰς ἐκάστου γένους καὶ ὧν μίαν εἶναι ἐκάστην, ἀδύνατον δὲ κατηγορεῖσθαι ἢ τὰς γένους ἐπὶ τῶν οἰκείων διαφορῶν, ἢ τὸ γένος ἀνευ τῶν εἰδῶν· ὡς εἶπερ τὸ ἐν γένος ἢ τὸ ὄν, ὑδαμῖα διαφορὰ 30 ὄν ἔτε ἐν ἔσαι. ἀλλὰ μὴν εἰ μὴ γένη, ἔθ' ἀρχαὶ ἐπὶ εἶπερ ἀρχαὶ τὰ γένη. ἔτι καὶ τὰ μεταξὺ συλλαμ- μένα μετὰ τῶν διαφορῶν ἔσται γένη μέχρι τῶν ἀτι- 35 νῶν δὲ τὰ μὲν δοκεῖ τὰ δ' ἢ δοκεῖ. πρὸς δὲ τούτοις ἐπι- λον αἱ διαφοραὶ ἀρχαὶ ἢ τὰ γένη· εἰ δὲ καὶ αὐταὶ ἐ- ἀπειροὶ ὡς εἰπεῖν ἀρχαὶ γίνονται, ἄλλως τε καὶ

2. ἔτε G^2 . || 4. τὸς γεωμέτραις ἐλέγχων T . || καὶ] καὶ αἱ ES . || 5. τῷ ἕρανῷ $om S$. || ὅμοιαι $et \dot{\eta} om A^1$. || 6. τὰ om φύσιν ἔχει S . || 7. ταῦτα τὰ λεγόμενα S . || 8. γε χωρὶς F^2 . || 9. οἷς] οἱ $pr E$. || συμβεβηκότα T . || 11. ἔτιω $om SB^2C^2$. || 13. τε E . || 14. ἀναγκαῖον ἐν τῷ αὐτῷ G^2I^2 . || 15. γε] τε T . || δι] δὲ καὶ T . || 17. γὰρ καὶ συμβήσεται G^2 . || 18. $om SB^2$. || εἰρημένοις G^2 . || γὰρ] γὰρ T . || 19. περ $om A^1$. || 20. ἔν $om A^1$. || 21. πότερα E . || 22. ὑπαρχόντων A^2 . || 23. F^2 . || πρῶτων $re I^2$. || 24. ταῦτ' $om G^2I^2$. || σύγκειται G^2 . || πᾶσαι $om A^2G^2$. || 25. πρῶτον TA^2 , αὐτῶν G^2 . || 26. τοιαῦτα ἐνυπαρχόντα A^2 . || 27. τίνων A^2 : ceteri τῶν ἄλλων. || 28. δι] καὶ τῶν G^2 . || 29. σύγκειται G^2I^2 : ceteri σύγκειται. || 30. μετὰ μεταξὺ A^2 , τοιαῦτα S . || 32. ταῦτα λέγει T .

1. ἐθέλει TG^2I^2 , θέλει A^2 . || 2. συνέστηκε A^2 : ceteri ἐκ. || συγκεκριμένων καὶ τότε A^2 . || 4. ἢ] εἰ A^2G^2 . || 6. καὶ] καὶ F^2G 7. τὴν $om F^2G^2$. || τὴ] τῷ F^2 . || 8. καθὼ λέγονται SA^2 . || τὰ γένη ἀρχαὶ A^2 : ceteri ἀρχαὶ τὰ γένη. || 10. ἐν ἢ] ἐν καὶ TA^2 post καὶ $om ESA^2G^2I^2$. || 11. γε $om F^2$. || 12. γὰρ] γὰρ $\dot{\epsilon} I^2$. || ἐκ $pr I^2$. || 13. γενῶν ὁ ὁρισμὸς ETA^2 . || 14. καὶ $\dot{\epsilon}$ καὶ F^2 . || 15. πότερον $A^2G^2I^2$: vulgo πότερα. || 16. ἐπὶ $om G^2$. || 17. εἰ] ἢ E . || ἐπὶ] δεῖ A^2 . || ἀρχὰς A^2 . || 19. ἀρχαὶ G^2I^2 . || 20. ἐν καὶ τὸ ἐν F^2 . || 21. μάλιστα λέγεται κατὰ πάντων F^2 . || 22. τῶν ὄντων $om A^2$. || ἔτε τὸ ἐν — γένος A^2 : ceteri εἶναι γένος ἔτε τὸ ἐν ἔτε τὸ ὄν. || 24. ἐκάστην εἶναι T . || δι] γὰρ G^2I^2 . || εἰδῶν ἀνευ τῷ EG^2I^2 . || 25. ἐπὶ A^2 , καὶ EG^2I^2 . || αὐτῶν A^2I^2 . || 26. ὡς I^2 . || οὔτε ἐν ἔτε ἐν $ESTB^2C^2$. || 27. ἔκ F^2 . || 28. τὰ post καὶ $om T$. || 31. αὐτὰ E .

ον γένος ἀρχὴν πύξ. ἀλλὰ μὲν καὶ εἰ μᾶλλον γε
 αἰδὲς τὰ ἐν ἔστιν, ἐν δὲ τὸ ἀδιαίρετον, ἀδιαίρετον δὲ
 ἢ κατὰ τὸ ποσὸν ἢ κατὰ τὸ εἶδος, πρότερον δὲ τὸ
 εἶδος, τὰ δὲ γένη διαιρέτα εἰς εἶδη, μᾶλλον ἂν ἐν τῷ
 ἴσιν εἴη κατηγορούμενα· οὐ γὰρ ἐστὶ γένος ὁ ἄνθρωπος
 τινῶν ἀνθρώπων. ἔτι ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ ὕστερον
 , ἔχῃ οἷον τε τὸ ἐπὶ τέτων εἶναι τι παρὰ ταῦτα· αἶν
 ἰότη τῶν ἀριθμῶν ἢ δυάς, ἔχῃ ἔσαι τις ἀριθμὸς παρὰ
 ἴδῃ τῶν ἀριθμῶν· ὁμοίως δὲ ἔδῃ σχῆμα παρὰ τὰ εἶδη
 σχημάτων. εἰ δὲ μὴ τούτων, σχολῇ τῶν γε ἄλλων
 τὰ γένη παρὰ τὰ εἶδη· τέτων γὰρ δοκεῖ μάλιστα εἶναι
 ἐν δὲ τοῖς ἀτόμοις καὶ ἐστὶ τὸ μὲν πρότερον τὸ δ' ὕστε-
 ρον· ὥς· ἔδῃ τέτων ἂν εἴη γένος. ἐκ μὲν οὖν τούτων
 λον φαίνεται τὰ ἐπὶ τῶν ἀτόμων κατηγορούμενα ἀρχαί
 τῶν γενῶν. κάλιν δὲ πῶς αὐτὸ δεικνύσας ἀρχὰς ὑπο-
 εἶν οὐ· ῥάδιον εἰπεῖν. τὴν μὲν γὰρ ἀρχὴν δεῖ καὶ τὴν
 ἰε εἶναι παρὰ τὰ πράγματα ὡς ἀρχή, καὶ δύνασθαι
 χωρίζομένην αὐτῶν· τοῦτον δὲ τι παρὰ τὸ καθ' ἑκάστον
 διακρίνει· ἂν τις ὑπολάβοι, πλὴν ὅτι καθόλου κατηγο-
 ρεῖται καὶ κατὰ πάντων· ἀλλὰ μὴν εἰ διὰ τούτο, τὰ μάλ-
 καθόλου μᾶλλον θετέον ἀρχὰς· ὥς τε ἀρχαί τὰ πρῶτα
 ἴσιν γένη.

Ἐστὶ δ' ἐχομένη τε τούτων ἀπορία καὶ πασῶν χαλε-
 ῖτη καὶ ἀναγκαιοτάτη θεωρεῖσθαι, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐφέ-
 ρων. εἴτε γὰρ μὴ ἐστὶ τι παρὰ τὰ καθ' ἑκάστα, τὰ
 καθ' ἑκάστα ἀπειρα, τῶν δ' ἀπείρων πῶς ἐνδέχεται λα-
 ἐπιστήμην; ἢ γὰρ ἐν τι καὶ ταυτόν, καὶ ἢ καθόλου τι
 ἴσχει, ταύτη πάντα γνωρίζομεν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο
 καὶ ἴσιν ἐστὶ, καὶ δεῖ τι εἶναι παρὰ τὰ καθ' ἑκάστα, ἥτοι
 σχατα ἢ τὰ πρῶτα· τούτο δ' ὅτι ἀδύνατον ἀρτι διηγο-
 μεν. ἔτι εἰ ὅτι μάλιστα ἐστὶ τι παρὰ τὸ σύνολον, ὅταν
 ἴσιν γένῃ τι τῆς ὕλης, πρότερον, εἰ ἔστιν εἶδος τι, παρὰ
 αὐτὸ δεῖ εἶναι τι, ἢ παρὰ μὲν ἓνα εἶναι παρὰ δ' ἓνα μὴ

εἶναι, ἢ παρ' ὅθεν; εἰ μὲν ἔν μὴν ἐστὶ παρὰ τὰ καθ' ἑκά-
 στα, ὅθεν ἂν εἴη νοητὸν ἀλλὰ πάντα αἰσθητὰ καὶ ἐπιστήμη
 ὅθεν, εἰ μὴ τις εἶναι λέγει τὴν αἰσθησιν ἐπιστήμην. ἔτι δ'
 ἔδῃ αἰδίων ὅθεν ἔδῃ ἀκίνητον· τὰ γὰρ αἰσθητὰ πάντα φθεί-
 ρεται καὶ ἐν κινήσει ἐστὶν. ἀλλὰ μὴν εἰ γε αἰδίων ὅθεν ἐστὶν,
 οὐδὲ γένεσιν εἶναι δυνατόν· ἀνάγκη γὰρ εἶναι τι τὸ γιγνώ-
 μενον καὶ ἔξ οὗ γίγνεται καὶ τέτων τὸ ἔσχατον ἀγέννητον,
 εἴπερ ἴσεται τε καὶ ἐκ μὴ ὄντος γενέσθαι ἀδύνατον. ἔτι δὲ
 γενέσεως ὕψος καὶ κινήσεως ἀνάγκη καὶ πέρας εἶναι· οὔτε
 γὰρ ἀκείρος ἐστὶν οὐδεμία κίνησις ἀλλὰ πάσης ἐστὶ τέλος,
 γίγνεσθαι τε οὐχ οἷον τε τὸ ἀδύνατον γενέσθαι· τὸ δὲ γε-
 γονὺς ἀνάγκη εἶναι ὅτε πρῶτον γέγονεν. ἔτι δ' εἴπερ ἡ ὕλη
 ἐστὶ διὰ τὸ ἀγέννητος εἶναι, πολλὴ ἔτι μᾶλλον εὐλογον εἶναι
 τὴν οὐσίαν ὅποτε ἐκείνη γίγνεται· εἰ γὰρ μήτε τοῦτο ἔσται
 μήτε ἐκείνη, οὐθεν ἔσαι τὸ παράπαν. εἰ δὲ τούτο ἀδύνατον,
 ἀνάγκη τι εἶναι παρὰ τὸ σύνολον τὴν μορφήν καὶ τὸ εἶδος.
 εἰ δ' αὖ τις τοῦτο θήσει, ἀπορία ἐπὶ τίνων τε θήσει τοῦτο
 καὶ ἐπὶ τίνων οὐ. ὅτι μὲν γὰρ ἐπὶ πάντων οὐχ οἷον τε,
 φανερόν· ἢ γὰρ ἂν θείμεν εἶναι τινα οὐσίαν παρὰ τὰς τι-
 νὰς οὐσίας. πρὸς δὲ τούτοις πρότερον ἢ ὕψος μία πάντων ἔσαι,
 εἶον τῶν ἀνθρώπων; ἀλλ' ἀτοκόν· ἐν γὰρ ἅπαντα ὡς ἡ
 οὐσία μία. ἀλλὰ πολλὰ καὶ διάφορα; ἀλλὰ καὶ τοῦτο
 ἄλογον. ἅμα δὲ καὶ πῶς γίγνεται ἡ ὕλη τούτων ἑκάστον
 καὶ ἐστὶ τὸ σύνολον ἅμφω ταῦτα; ἔτι δὲ περὶ τῶν ἀρχῶν
 καὶ τούδε ἀπορήσειεν ἂν τις. εἰ μὲν γὰρ αἶδει εἰσὶν ἐν, ὅθεν
 ἔσαι ἀριθμῶν ἐν, ἔδῃ αὐτὸ τὸ ἐν καὶ τὸ ὄν. καὶ τὸ ἐπίστα-
 σθαι πῶς ἔσαι, εἰ μὴ τι ἔσται ἐν ἐπὶ πάντων; ἀλλὰ μὴν
 εἰ ἀριθμῶν ἐν καὶ μία ἐκάστη τῶν ἀρχῶν, καὶ μὴ ὥσπερ
 ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ἄλλαι ἄλλων, οἷον τῆς συλλαβῆς
 τῶν εἶδει τῆς αὐτῆς ὕψος καὶ αἱ ἀρχαί εἶδει αἱ αὐταί· καὶ
 γὰρ αὐταὶ ὑπάρχουσιν ἀριθμῶν ἑτέρας· εἰ δὲ μὴ ὥτως, ἀλλ'
 αἱ τῶν ὄντων ἀρχαὶ ἀριθμῶν ἐν εἰσιν, οὐκ ἔσται. παρὰ τὰ
 σοιχεῖα οὐθεν ἕτερον· τὸ γὰρ ἀριθμῶν ἐν ἢ τὸ καθ' ἑκάστον
 λέγειν διαφέρει οὐθεν· ἔτω γὰρ λέγομεν τὸ καθ' ἑκάστον

1. τὴν ὡς ἀρχὴν *G¹I¹*. || γε om *F¹*. || 3. τὸ om *I¹*. || κατ' εἶδος *A¹*. || 4. διαιρέται *I¹*. || ἐν αὐτῇ τὸ ἔσχατον *T*. || ἐν τὸ om
 || 5. ἐστὶ] ἐστὶ τὸ *E*, om *F¹*. || ὁ add *A¹G¹I¹*. || 6. τὸ om *C¹*. || 7. ἐστὶ ante 6. τὸ *F¹*. || 8. ἐστὶ *S*. || 9. τῶν] τὰ τῶν *A¹*,
 τῶν *G¹*. || ἔδῃ om *A¹*. || σχήματα *T*. || 13. τὸ βέλτιον αἰ *S*. || 14. ἔδῃ *ESA¹*. || 15. ἀρχὰς *F¹*. || 16. ταῦτα *C¹G¹*. ||
 ἔδῃ ἀρχὰς *A¹*. || 17. εἰπεῖν om *A¹*. || 18. εἶναι ante 17. δεῖ *A¹*. || 20. διὰ *C¹G¹I¹*. || 24. τε om *F¹*. || 26. εἰ *A¹*. || τὰ δὲ
 || ἀπειρα om *S*. || 28. ταῦτα *A¹*. || ἢ om *S*. || 30. ἔκαστα] addunt vulgo ἀναγκαῖον ἂν εἴη τὰ γένη εἶναι παρὰ τὰ καθ' ἑκάστα. ||
 ii] δ' *A¹*, om *F¹*. || η om *A¹*. || 33. κατηγορήσεως τῆς *G¹*. || αἶδος om *E*. || τι om *S*.
 3. λέγει *I¹*. || δ' add *A¹*. || 5. μὴν *EI¹*. || 7. τούτο *G¹*. || 8. γίγνεσθαι *F¹*. || ὅτι δὲ ἐκ γενέσεως *S*. || 9. καὶ ante πέρας om
 12. ὅτε τὸ πρῶτον *G¹I¹*. || 13. μᾶλλον ἔτι *SB¹C¹*. || 14. ὁ ποτε *E*. || γίγνεται] γίγνεται εἶναι *TA¹G¹*. || αἰ — 15. παράπαν om
 15. ἐκεῖνο *G¹*. || 16. τι om *TF¹*. || τῇ] τι τῇ *T*. || 17. αὐτῇ] αὐτῇ *TG¹*. || πρῶτο θήσει *T*. || 21. ἐν γὰρ *G¹I¹*: ceteri οὐ
 || πάντα *I¹*. || ἢ om *A¹*. || 22. τούτοις *A¹*. || 23. ἢ ποτε ἢ *A¹*. || τούτων] τούτων ἐν *G¹I¹*. || ἐκάστη *T*. || 24. περὶ — 25.
 om *A¹*. || 25. τότε] τότε *F¹*. || εἶδη *F¹*. || 26. αὐτὸ] αὐτὸ *I¹*. || τὸ om *EG¹*. || τὸ ante ὅν om *ST*. || 27. ὅπως *F¹*. || 29. ἐπὶ
ESA¹. || 30. αἰ add *A¹*. || αἰ om *T*. || 32. ἀρχαὶ add *A¹*. || ἐν om *ESA¹*.

τὸ ἀριθμῶ ἔν, καθόλου δὲ τὸ ἐπὶ τέτων. ὥσπερ οὖν εἰ τὰ τῆς φωνῆς ἀριθμῶ ἦν ζοιχεῖα ὠρισμένα, ἀναγκαῖον ἦν τοσαῦτα εἶναι τὰ πάντα γράμματα ὅσαπερ τὰ ζοιχεῖα, μὴ ὄντων γε δύο τῶν αὐτῶν μὴδὲ πλειόνων.

Οὐθενὸς δ' ἐλάττων ἀπορία παραλείπεται καὶ τοῖς νῦν καὶ τοῖς πρότερον, πότερον αἱ αὐταὶ τῶν φθαρτῶν καὶ τῶν ἀφθάρτων ἀρχαὶ εἰσιν ἢ ἕτεραι. εἰ μὲν γὰρ αἱ αὐταὶ εἰσι, πῶς τὰ μὲν φθαρτὰ τὰ δὲ ἀφθαρτα, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν; οἱ μὲν ἔν περὶ Ἡσίοδου καὶ πάντες ὅσοι θεολόγοι μόνον ἐφρόντισαν τῷ πιθανῷ τῷ πρὸς αὐτὸς, ἡμῶν δ' ὠλή- γωρήσαν· θεὸς γὰρ ποιῶντες τὰς ἀρχὰς καὶ ἐκ θεῶν γε- γονέναι, τὰ μὴ γευσάμενα τῷ νέκταρος καὶ τῆς ἀμβρο- σίας θνητὰ γενέσθαι φασίν, δῆλον ὡς ταῦτα τὰ ὀνόματα γινώριμα λέγοντες αὐτοῖς. καίτοι περὶ αὐτῆς τῆς προσφο- ρᾶς τῶν αἰτίων τούτων ὑπὲρ ἡμᾶς εἰρήκασιν. εἰ μὲν γὰρ χάριν ἡδοῆς αὐτῶν θιγγάνουσιν, οὐθέν αἰτία τῷ εἶναι τὸ νέκταρ καὶ ἡ ἀμβροσία· εἰ δὲ τῷ εἶναι, πῶς ἂν εἰεν αἰ- διοι δεόμενοι τροφῆς; ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν μυθικῶς ἑοφ- ζομένων ἔκ ἄξιον μετὰ σπουδῆς σκοπεῖν· παρὰ δὲ τῶν δι' ἀποδείξεως λεγόντων δεῖ πυκνάνεσθαι διερωτῶντας τί δὴ ποτ' ἐκ τῶν αὐτῶν ὄντα τὰ μὲν αἰδία τὴν φύσιν ἐντὶ τὰ δὲ φθείρεται τῶν ὄντων. ἐπεὶ δ' ὅτε αἰτίαν λέγουσιν οὐτε εὐλογον οὕτως ἔχειν, δῆλον ὡς ἔχαι αὐταὶ ἀρχαὶ οὐδὲ αἰτίαι αὐτῶν ἂν εἴη· καὶ γὰρ ὅνπερ εἰρηθεῖ λέγειν ἂν τις μάλιστα ὁμολογουμένως αὐτῷ, Ἐμπεδοκλῆς, καὶ οὗτος ταῦτόν πεπονθεν· τίθησι μὲν γὰρ ἀρχὴν τινα αἰτίαν τῆς φθορᾶς τὸ νεῖκος, δοξεῖ δ' ἂν ἔθελον ἦττον καὶ τοῦτο γεννᾶν ἔξω τῷ ἐνός· ἅπαντα γὰρ ἐκ τούτου τὰλλα ἐστὶ πλὴν ὁ θεός. λέγει γὰρ "ἐξ ὧν πάνθ' ὅσα τ' ἦν ὅσα τ' ἐσθ' ὅσα τ' ἔσαι ὀπίσω, δένδρεά τ' ἐβλάστησε καὶ ἀνέ- ρες ἡδὲ γυναῖκες, βῆρές τ' οἰωνοὶ τε καὶ ὕδατοθρέμμοι ἰχθύες, καὶ τε θεοὶ δολιχαῖωνες;" καὶ χωρὶς δὲ τέτων δῆ- λον· εἰ γὰρ μὴ ἦν τὸ νεῖκος ἐν τοῖς πράγμασι, ἦν ἅπαντα, ὡς φησὶν· ὅταν γὰρ συνέλθῃ, τότε δ' ἱτον ἱζατο νεῖκος. διὸ καὶ συμβαίνει αὐτῷ τὸν εὐδα- ζατον θεὸν ἦττον φρόνιμον εἶναι τῶν ἄλλων· ἢ γὰρ ρίξει τὰ στοιχεῖα πάντα· τὸ γὰρ νεῖκος οὐκ ἔχει, γινώσκεις τῷ ὁμοίῳ τῷ ὁμοίῳ. "γαίῃ μὲν γάρ," φησὶ, "ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδαρ, αἰθέρι δ' αἰθέρα διόν, πυρὶ πῦρ αἰδῆλον, στοργὴν δὲ στοργῇ, νεῖκος δὲ τι λυγρῷ." ἀλλ' ἔθεν δὴ ὁ λόγος, τοῦτά γε φανερόν· συμβαίνει αὐτῷ τὸ νεῖκος μῆθεν μᾶλλον φθορᾶς εἶναι αἰτίον. ὁμοίως δ' ἐδ' ἡ φιλότης τῷ πῖναι· συμ- γὰρ εἰς τὸ ἔν φθείρει τὰλλα καὶ ἅμα δὲ αὐτῆς τῇ ταβολῆς αἰτίον οὐθέν λέγει, ἀλλ' ἢ ὅτι οὕτως πῆφ "ἀλλ' ὅτε δὴ μέγα νεῖκος ἐνὶ μελέεσσιν ἐβρέβη, εἰς ἱ' ἀνέρουσε τελαμομένοιο χρόνιο, ὅς σφιν ἁμοιβαῖας τέος παρελήλαται ὄρεα," ὡς ἀναγκαῖον μὲν ὄν μετε- λειν· αἰτίαν δὲ τῆς ἀνάγκης οὐδεμίαν δηλοῖ. ἀλλ' τοσαῦτόν γε μόνον λέγει ὁμολογουμένως· οὐ γὰρ τι φθαρτὰ τὰ δὲ ἀφθαρτα ποιεῖ τῶν ὄντων, ἀλλὰ φθαρτὰ πλὴν τῶν στοιχείων. ἡ δὲ νῦν λεγομένη εἰς διὰ τί τὰ μὲν τὰ δ' ἔ, εἴπερ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐστὶ μὲν ἔν ἐκ ἂν εἴησαν αἱ αὐταὶ ἀρχαί, τοσαῦτα ἐπ' εἰ δὲ ἕτεραι ἀρχαί, μία μὲν ἀπορία πότερον. ἀφθαρ- τὰ αὐταὶ ἔσονται ἢ φθαρτὰ. εἰ μὲν γὰρ φθαρτὰ, δῆ- λον ἀναγκαῖον καὶ ταύτας ἐκ τινων εἶναι· ἅπαντα γὰρ ρεταὶ εἰς ταῦτ' ἐξ ὧν ἔστιν· ὥς συμβαίνει τῶν ἐ- τέρας ἀρχὰς εἶναι προτέρας. τοῦτο δ' ἀδύνατον, ἡ ἱζαται καὶ εἰ βαδίζει εἰς ἀπειρον. ἔτι δὲ πῶς ἐπι- φθαρτά, εἰ αἱ ἀρχαὶ ἀναιρεθίσονται; εἰ δὲ ἀφθαρ- τὰ εἰς ἐκ μὲν τέτων ἀφθάρτων ὧν φθαρτὰ ἔσαι, ἐκ δ' ἐτέρων ἀφθαρτα; τὸτο γὰρ ἐκ εὐλογον, ἀλλ' ἢ ἀδύ- νη πολλὸν λόγος δεῖται. ἔτι δὲ ἐδ' ἐγκεχειρήκεν ἐπὶ

1. τὸ ἀρ.] τῷ ἀρ. ST. || 2. φωνῆς ἐν ἀριθμῶ ESTG¹I¹. || ὠρισμένῳ A¹. || ἦν ἂν τ. ES. || 3. ὅσαπερ — 4. πλειόνων om T τὰ om A¹. || 8. εἰσι om A¹. || ἀφθαρτα τὰ δὲ φθαρτά ETG¹. || 10. τῷ ante πρὸς om G¹I¹. || 11. ἐκ τῶν θεῶν EG¹. || 1. δὲ ὡς S. || 14. καίτοι καὶ περὶ E. || προφορᾶς ESTA¹. || 16. ἡδοῆς περὶ αὐτῶν EST. || ἐριγγάνουσιν G¹. || 17. αἰδῖον T, αἰδῖα 18. δώματα I¹. || μὴ om S. || μυθικῶν A¹. || 19. περὶ ST. || 20. δὴ om T. || 24. οὐδὲ αἱ αἰτίαι S. || αὐτῶν ἂν A¹: ἂν αὐτῶν. || 26. ταῦτόν A¹: ceteri ταῦτό. || 27. δοξεῖ δ' ἂν ἔθελον ὡς δοξείεν ἂν, ἔθεν δὲ A¹. || 28. γεμᾶ A¹. || [ἐξ] ἢ G¹. || τὰλλα om T. || 30. ἔσα τ' ἔην A¹ et margo E, om SB¹C¹ et pr E. || ἐπίσω om A¹. || ἀνέρος τ' ἢ δὲ A¹. || 32 καὶ STA¹.

1. εἰ] εἰ μὲν T. || μὴ ἦν τὸ νεῖκος F¹, μὴ ἦν τὸ νεῖκος G¹, μὴ ἦν ἦν ESB¹C¹, μὴ ἦν A¹, ἐπὶ T. || 2. συνέλθουσι A¹, add A¹. || 3. ἱζατο A¹: ceteri ἱζᾶ τῷ. || διδ] ὦ A¹. || 4. θεόν] βίον G¹. || 5. τὰ στοιχεῖα om A¹. || ἅπαντα A¹C¹. || 7. — 8. αἰδῖον om ESTB¹. || 7. θεῶν A¹. || ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰδῖον om A¹. || 8. στοργῇ τε στοργὴν STB¹C¹. || τι B¹C¹. || 11. om A¹. || 12. μεταβολῆς τὸ αἰτίον A¹. || 13. ἢ add ETA¹B¹C¹. || ὅτι om T. || 14. εἰς] ἐπὶ G¹I¹. || 15. τελαμομένους χρόνος 16. παρελήλατο ETG¹, παρελάτο SB¹. || 17. τῆς TA¹: ceteri ἐξ. || 22. ἔν om S. || 24. αὐταὶ E. || 25. πάντα A¹. || 28. : TA¹. || 30. μὴ] μὴ ὦν S. || 32. ἢ om T.

ἵγειν, ἀλλὰ τὰς αὐτὰς ἀπάντων λέγουσιν ἀρχάς. τὸ πρῶτον ἀπορηθὲν ἀποτρώγουσιν ὥσπερ τὺτο μὴ λαμβάνοντες.

Ἰάντων δὲ καὶ θεωρῆσαι χαλεπώτατον καὶ πρὸς τὸ τάληθες ἀναγκαιότατον, πότερον ποτε τὸ ὄν καὶ τὸ 5 εἰ τῶν ὄντων εἰσὶ καὶ ἐκάτερον αὐτῶν ἔχῃ ἕτερόν τι μὲν ἐν τὸ δὲ ὄν ἐστίν, ἢ δὲ ζῆταιν τί ποτ' ἐστὶ τὸ τὸ ἐν ὡς ὑποκειμένης ἄλλης φύσεως. οἱ μὲν γὰρ, εἰ δ' οὕτως οἴονται τὴν φύσιν ἔχειν. Πλάτων ἄρ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι οὐχ ἕτερόν τι τὸ ὄν ὑδὲ τὸ 10 λὰ τὺτο αὐτῶν τὴν φύσιν εἶναι, ὡς ὕψος τῆς ὕψιας τὸ ἐν εἶναι καὶ ὄν τι. οἱ δὲ περὶ φύσεως, οἷον Ἑμπίδης, ὡς εἰς γνωριμώτερον ἀνάγκη λέγει ὅτι τὸ ἐν ὄν δοῖται γὰρ ἂν λέγειν τὺτο τὴν φιλίαν εἶναι· αἰτία ἴσιν αὕτη τοῦ ἐν εἶναι πᾶσιν. ἕτεροι δὲ πῦρ, οἱ δ' 15 φασὶν εἶναι τὸ ἐν τοῦτο καὶ τὸ ὄν, ἐξ οὗ τὰ ὄντα τε καὶ γεγενῆσθαι. ὡς δ' αὕτως καὶ οἱ πλείω τὰ ἐκτιθέμενοι· ἀνάγκη γὰρ καὶ τέτοις τοσαῦτα λέγειν καὶ τὸ ὄν ὅσας περ ἀρχάς εἶναι φασιν. συμβαίνει μὲν τις μὴ θίσεται εἶναι τινα ὕψιας τὸ ἐν καὶ τὸ 20 δὲ τῶν ἄλλων εἶναι τῶν καθόλου μηθέν· ταῦτα γὰρ ἰσχύου μάλιστα πάντων. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ τι ἐν αὐτὸ αὐτὸ ὄν, σχολῇ τῶν γε ἄλλων τι ἂν εἴη παρὰ τὰ ἐνα καθ' ἑκάστα. ἔτι δὲ μὴ ὄντος τῷ ἐνὸς οὐσίας, ὅτι ὑδ' ἂν ἀριθμὸς εἴη ὡς κεχωρισμένη τις φύσις 25 των· ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς μονάδες, ἢ δὲ μονὰς ὅπερ ἐστίν. εἰ δ' ἐστὶ τι αὐτὸ ἐν καὶ ὄν, ἀναγκαῖον ὕψιας εἶναι τὸ ἐν καὶ τὸ ὄν· οὐ γὰρ ἕτερόν τι καθόλου ορεῖται, ἀλλὰ ταῦτα αὐτά. ἀλλὰ μὴν εἴ γ' ἔσται τὸ ἐν καὶ αὐτὸ ἐν, πολλὴ ἀπορία πῶς ἔσται τι παρὰ 30 ἕτερον, λέγω δὲ πῶς ἔσται πλείω ἐνὸς τὰ ὄντα. τὸ ἕτερον τοῦ ὄντος ἔστι ἔστιν, ὡς κατὰ τὸν Παρμενίδου συμβαίνειν ἀνάγκη ἐν ἅπαντα εἶναι τὰ ὄντα καὶ

τὺτο εἶναι τὸ ὄν. ἀμφοτέρως δὲ δύσκολον· ἂν τε γὰρ μὴ ἢ τὸ ἐν ὕψιας ἂν τε ἢ τι αὐτὸ ἐν, ἀδύνατον τὸν ἀριθμὸν ὕψιας εἶναι. εἰ μὲν ὅν μὴ ἢ, εἴρηται πρότερον δι' ὅ· εἰ δὲ ἢ, ἢ αὕτη ἀπορία καὶ περὶ τοῦ ὄντος. ἐκ τίνος γὰρ παρὰ τὸ ἐν ἔσται αὐτὸ ἄλλο ἐν; ἀνάγκη γὰρ μὴ ἐν εἶναι· ἅπαντα δὲ τὰ ὄντα ἢ ἐν ἢ πολλά, ὡς ἐν ἑκάστον. ἔτι εἰ ἀδιαίρετον αὐτὸ τὸ ἐν, κατὰ μὲν τὸ Ζήνωνος ἀζώωμα ὕθεν ἂν εἴη. ὁ γὰρ μήτε προστιθέμενον μήτε ἀφαιρούμενον ποιεῖ μείζον μηδὲ ἔλαττον, ὅ φησιν εἶναι τὺτο τῶν ὄντων, ὡς δῆλον ὅτι ὄντος μεγέθους τοῦ ὄντος. καὶ εἰ μέγεθος, σωματικόν· τοῦτο γὰρ πάντῃ ὄν. τὰ δὲ ἄλλα πῶς μὲν προστιθέμενα ποιήσει μείζον, πῶς δ' ὕθεν, οἷον ἐπίπεδον καὶ γραμμὴ· στιγμὴ δὲ καὶ μονὰς ὕδαμῶς. ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος θεωρεῖ φορτικῶς, καὶ ἐνδέχεται εἶναι ἀδιαίρετόν τι ὡς καὶ ὕψος καὶ πρὸς ἐκείνων τιν' ἀπολογίαν ἔχει (μείζον μὲν γὰρ ὅ ποιήσει, πλείον δὲ προστιθέμενον τὸ τοῦτον)· ἀλλὰ πῶς δὴ ἐξ ἐνὸς τοιούτου ἢ πλείωνων τοιούτων ἔσται μέγεθος; ὅμοιον γὰρ καὶ τὴν γραμμὴν ἐκ στιγμῶν εἶναι φάσκουσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ τις οὕτως ὑπολαμβάνει ὡς γεγενῆσθαι, καθάπερ λέγουσιν τινες, ἐκ τοῦ ἐνὸς αὐτοῦ καὶ ἄλλου μὴ ἐνός τινος τὸν ἀριθμὸν, ὕθεν ἤττον ζητητέον διὰ τί καὶ πῶς ὅτε μὲν ἀριθμὸς ὅτε δὲ μέγεθος ἔσται τὸ γε- νόμενον, εἴπερ τὸ μὴ ἐν ἢ ἀνισότης, καὶ ἢ αὕτη φύσις ἦν. ὅτε γὰρ ὅπως ἐξ ἐνός καὶ ταύτης, ὅτε ὅπως ἐξ ἀριθμοῦ τινός καὶ ταύτης γένοιτ' ἂν τὰ μεγέθη, δῆλον.

Τούτων δ' ἐχομένη ἀπορία, πότερον οἱ ἀριθμοὶ καὶ 5 τὰ σώματα καὶ τὰ ἐπίπεδα καὶ αἱ στιγμαὶ οὐσίαι τινές εἰσιν ἢ ὅ. εἰ γὰρ μὴ εἰσιν, διαφύγει τί τὸ ὄν καὶ τίνες αἱ οὐσίαι τῶν ὄντων. τὰ μὲν γὰρ πάθη καὶ αἱ κινήσεις καὶ τὰ πρὸς τι καὶ αἱ διαθέσεις καὶ οἱ λόγοι ὕθενος δο- κῶσιν ὕψιας σημαίνειν· λέγονται γὰρ πάντα καθ' ὑποκει- μένου τινός, καὶ οὕθεν τὸδε τι. ἂ δὲ μάλιστα ἂν δοῖται σημαίνειν οὐσίαν, ὕδωρ καὶ γῆ καὶ πῦρ καὶ ἀήρ, ἐξ ὧν

λέγειν add A¹. || λέγουσιν ἀπάντων A¹. || 4. καὶ post δὲ om G¹I¹. || 5. ποτε] τε G¹. || 7. τὸ μὲν ἐν om S. || 8. ἐν καὶ τὸ || 12. αὐτὸ τὸ F¹, αὐτὸ τὸ A¹: ceteri ταυτὸ. || 13. τὸ ἐν ὄν] ποτε τὸ ἐν A¹. || 14. τοῦτο] ὅτι ταῦτο S, τοῦτο τί || 19. ἐν καὶ τὸ ἐν A¹: ceteri ἐν καὶ τὸ ἐν. || 20. τινος ὕψιας SA¹. || 22. δι] γὰρ A¹. || 24. ὅτι G¹I¹. || 25. ὅτι om G¹. || 26. ὡς S, omisso ὡς. || 27. τις φύσις A¹: vulgo φύσις τις. || 27. τι αὐτὸ] τὸ αὐτὸ G¹. || καὶ] καὶ αὐτὸ TI¹. || 28. εἶναι αὐτὸν ἐν καὶ τὸ ἐν EST. || καθόλου om G¹I¹. || 29. κατηγορεῖται om F¹. || αὐτὰ ταῦτα F¹. || 30. ἐν καὶ αὐτὸ ἐν F¹. || ἐστὶ παρὰ ἕτερα F¹. || 33. λόγος συμβαίνειν ἀνάγκη G¹I¹, ἀνάγκη συμβαίνειν λόγος A¹: vulgo συμβαίνειν ἀνάγκη λόγος. || 34. δύσκολον E. || ἐν A¹G¹I¹. || 2. τε ἢ] τε μὴ ἢ G¹, τις ἢ F¹. || 1. A¹G¹I¹, om F¹: ceteri τὸ. || 3. ὅν et ἢ || 4. γὰρ παρὰ A¹F¹: vulgo γὰρ καὶ παρὰ. || 5. γὰρ] δι G¹I¹. || μὴ ἐν A¹: ceteri μηδὲν. || 6. ἑκάστον ἐν G¹. || 7. μὲν ἐν || 9. ποιεῖ μ. EA: ceteri ποιεῖ τι μ. || μηδὲ ἔλαττον add A¹. || φησιν ESA¹: vulgo φασιν. || 12. προστιθέμενον A¹. || 14. οὐκ || 15. ἀπολογίαν ἔχει A¹, ἔχειν ἀπολογίαν S: ceteri ἔχει ἀπολογίαν. || 16. add ESTA¹. || 17. δι G¹. || τούτου G¹. || τούτων add A¹. || 20. γίνεσθαι T. || 23. ἢ post ἐν om F¹. || 24. ὅτε ὅπως ταύτης om T. || 27. καὶ τὰ ἐπίπεδα om F¹. || 28. μὴ γὰρ G¹I¹. || 32. ἐν μάλιστα G¹. || 33. καὶ ἀήρ add A¹.

τὰ σύνθετα σώματα συνέστηκεν, τῶν θερμότητες μὲν καὶ ψυχρότητες καὶ τὰ τοιαῦτα πάθη, ἢ ἐστὶν, τὸ δὲ σῶμα τὸ ταῦτα πεπονθὸς μόνον ὑπομένει ὡς ὃν τι καὶ ἐστὶ τις ὕστα. ἀλλὰ μὴν τό γε σῶμα ἦτορ ἐστὶ τῆς ἐπιφανείας, καὶ αὕτη τῆς γραμμῆς, καὶ ἡ γραμμὴ τῆς μονάδος καὶ τῆς στιγμῆς· τοῖσι γὰρ ὥριςαι τὸ σῶμα. καὶ τὰ μὲν ἀνευ σώματος ἐνδέχεται δοκεῖ εἶναι, τὸ δὲ σῶμα ἀνευ τῶν εἶναι ἀδύνατον. διόπερ οἱ μὲν πολλοὶ καὶ οἱ πρότερον τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ὄν ὥντο τὸ σῶμα εἶναι, τὰ δὲ ἄλλα τότε πάθη, ὥς τε καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς τῶν σωμάτων τῶν ὄντων εἶναι ἀρχάς· οἱ δ' ὕστερον καὶ σοφώτεροι τούτων εἶναι δόξαντες ἀριθμούς. καθάπερ ἔν εἶπομεν, εἰ μὴ ἔστιν ἐστὶ ταῦτα, ὅπως ὑδεμία ἐστὶν ἐστὶ ὅθεν· οὐ γὰρ δὴ τὰ γε συμβεβηκότα τοῖσι ἀξίον ὄντα καλεῖν. ἀλλὰ μὴν εἰ τὸ μὲν ὁμολογεῖται, ὅτι μᾶλλον ἐστὶ τὰ μήκη τῶν σωμάτων καὶ αἱ στιγμαί, ταῦτα δὲ μὴ ὁρῶμεν ποίων ἂν εἶεν σωμάτων (ἐν γὰρ τοῖς αἰσθητοῖς ἀδύνατον εἶναι), οὐκ ἂν εἴη οὐσία ὑδεμία. ἔτι δὲ φαίνεται ταῦτα πάντα διαιρέσεις ὄντα τοῦ σώματος, τὸ μὲν εἰς πλάτος, τὸ δ' εἰς βάθος, τὸ δ' εἰς μήκος. πρὸς δὲ τέτοις ὁμοίως ὅθεν ἐστὶν ἐν τῷ ἐρεῶ ὁποιοῦν σχῆμα ἢ ὅθεν· ὡς· εἰ μὴδ' ἐν τῷ λίθῳ Ἑρμῆς, ὅθεν τὸ ἡμισυ τῷ κύβου ἐν τῷ κύβῳ οὕτως ὡς ἀφωρισμένον. οὐκ ἄρα ὅθεν ἐπιφάνεια· εἰ γὰρ ὁποιαῦν, καὶ αὕτη ἂν ἦν ἡ ἀφορίζουσα τὸ ἡμισυ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ γραμμῆς καὶ στιγμῆς καὶ μονάδος. ὡς· εἰ μάλιστα μὲν οὐσία τὸ σῶμα, τούτου δὲ μᾶλλον ταῦτα, μὴ ἐστὶ δὲ ταῦτα μὴδ' ἐστὶναι τινές, διαφεύγει τί τὸ ὄν καὶ τίς ἢ ἐστὶ τῶν ὄντων. πρὸς γὰρ τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰ περὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν συμβαίνει ἄλογα. δοκεῖ μὲν γὰρ ἡ ἐστὶν, εἰ μὴ ὕστα πρότερον νῦν ἢ πρότερον ὕστα ὕστερον μὴ ἢ, μετὰ τῷ γίνεσθαι καὶ φθίρεσθαι ταῦτα πάσχειν· τὰς δὲ στιγμάς καὶ τὰς γραμμάς καὶ τὰς ἐπιφανείας ἢ ἐνδέχεται ὅτε γίνεσθαι ὅτε φθίρεσθαι, ὅτε μὲν ὕσας ὅτε δὲ ἢ ὕσας. ὅταν γὰρ ἀπτηται ἢ δι-

αῖρηται τὰ σώματα, ἅμα ὅτε μὲν μία ἀπτομένην, ἢ δύο διαιρμένην γίνονται· ὡς· ὅτε συγκειμένων ἐστὶν ἐφθάρται, διηρημένων τέ εἰσιν αἱ πρότερον ἢ ὕσαι. ἢ δὴ ἢ γ' ἀδιαίρετος στιγμή διηρέθῃ εἰς δύο. εἰ τε γίνονται φθείρονται, ἢ κινος γίνονται. παραπλησίως δ' ἔχει περὶ τὸ νῦν τὸ ἐν τῷ χρόνῳ· οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ φθίρεσθαι, ἀλλ' ὅμως ἕτερον αἰεὶ δοκεῖναι, ἢ ἐστὶ τις ὕστα. ὁμοίως δὲ δῆλον ὅτι ἔχει καὶ τὰς στιγμάς καὶ τὰς γραμμάς καὶ τὰ ἐπίπεδα· ἢ αὐτὸς λόγος· ἅπαντα γὰρ ὁμοίως ἢ πέρατα ἢ διαίρειν.

Ὅπως δ' ἀπορήσειεν ἂν τις διὰ τί καὶ δεῖ ζῆ ἀλλ' ἅττα παρὰ τε τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰ μεταξὺ, εἰ τίθεμεν εἶδη. εἰ γὰρ διὰ τοῦτο, ὅτι τὰ μὲν μαθηματικὰ τῶν δεῦρο ἄλλω μὲν τινι διαφέρει, τῷ δὲ πόλλ' ἢ ὁμοειδῆ εἶναι οὐδὲν διαφέρει· ὡς· οὐκ ἔσονται αὐτὰ ἀρχαὶ ἀριθμῶ ἀφωρισμένοι, ὡς περὶ οὐδὲ τῶν ἐστὶ γραμμάτων ἀριθμῶ μὲν πάντων ἢ εἰσὶν αἱ ἀρχαὶ σμέναι, εἶδει δὲ, εἰ μὴ λαμβάνῃ τις τῆς συβῆς ἢ τῆς συβῆς φωνῆς· τούτων δ' ἔσονται καὶ ἀφωρισμένοι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μεταξὺ· ἀπειρα κακεῖ τὰ ὁμοειδῆ. ὡς· εἰ μὴ ἐστὶ παρὰ τὰ αἰσθητὰ τὰ μαθηματικὰ ἕτερ' ἅττα, οἷα λέγουσι τὰ εἶδη ἢ ἢ ἐστὶ μία ἀριθμῶ καὶ εἶδει ἐστὶν, οὐδ' αἱ ἀρχαὶ ὄντων ἀριθμῶ ἔσονται ποσαί τινες ἀλλὰ εἶδει. εἰ ὅθεν ἀναγκαῖον, καὶ τὰ εἶδη ἀναγκαῖον διὰ τῶτο εἶναι τὰ καὶ γὰρ εἰ μὴ καλῶς διαρθροῦσιν οἱ λέγοντες, ἀλλ' ἢ γε τοῦθ' ὁ βούλονται, καὶ ἀνάγκη ταῦτα λέγειν αὐτοῖς ὅτι τῶν εἰδῶν ἐστὶν τις ἑκάστη ἐστὶ, καὶ οὐδὲν κατὰ τὴν συβῆς. ἀλλὰ μὴν εἰ γε θήσομεν τὰ τε εἶδη εἶναι, ἐν ἀριθμῶ τὰς ἀρχὰς ἀλλὰ μὴ εἶδει, εἰρήκαμεν ἢ βαινὲν ἀναγκαῖον ἀδύνατα. συνέγγυς δὲ τούτων ἐστὶ διαπορῆσαι πότερον δυνάμει ἐστὶ τὰ συσχεῖα ἢ τῷ εἶναι τρόπον. εἰ μὲν γὰρ ἄλλως, πῶς πρότερόν τι ἐστὶ τῶν

1. τῶν δὲ θ. G¹. || 4. τε A¹G¹. || ἦτορ E. || 5. ἡ γραμμὴ A¹: vulgo αὕτη. || 8. εἶναι om ES. || 9. τὸ ante σῶμα ad A¹. || τὰ δὲ ἄλλα A¹: vulgo τὰλλα δὲ. || 11. τῶν om F¹. || καὶ οἱ σ. A¹. || 13. ὑδεμία] ὅθεν A¹. || 14. δὴ] ἂν A¹. || γε om 15. μᾶλλον] μᾶλλον ἐστὶν TG¹. || ἐστὶν S. || τῶν σωμάτων τὰ μήκη G¹I¹. || 18. δὲ add A¹G¹I¹. || 19. τοῦ om G¹I¹. || 21. ὅθεν I¹ ἢ ὅθεν add A¹G¹I¹. || 22. λίθῳ ὁ Ἑρμῆς I¹. || 24. αὕτη αἰ] αὕτη G¹. || ἢ] εἶη G¹I¹. || 25. καὶ ἐπὶ γ. ESTG¹. || 30. μὲν om A¹. || add A¹. || ὕστα τὸ πρ. A¹. || νῦν ἢ Brandis, om A¹: ceteri νῦν εἶναι. || 31. ἢ add A¹. || τῶτο TG¹.

2. γίνεσθαι F¹. || συγκειμένων A¹. || 3. ἐφθάρτο E. || 4. δ' S. || 6. τῷ om G¹I¹. || 7. δοκεῖ ante αἰεὶ G¹, post εἶναι S. || om A¹. || 8. καὶ τὰ περὶ G¹. || 9. γραμμάς καὶ στιγμάς T, τὰς add A¹. || καὶ περὶ τὰ G¹. || 10. διαίσεις E. || 13. ἄλλα αὐτὰ A¹I¹, ἄλλα τὰ τοιαῦτα F¹, ἄλλα τοιαῦτα ἀλλ' ἅττα G¹. || τε add A¹G¹I¹. || τὰ post καὶ om E. || 14. τίθεται μὲν G¹. || F¹. || 15. πολλὰ τὰ A¹. || 17. ἀφωρισμένοι ἀριθμῶ S. || 18. ἀριθμῶν A¹. || πάντων om F¹. || 24. καὶ] καὶ τῷ F¹. || 25. ἀρῶν S. A¹. || 26. τίθεναι add A¹. || 28. γε add A¹. || ταῦτα om S. || αὐτοῖς A¹. || 29. ἐκάστων TG¹. || 30. τε add A¹. || 31. ἢ ES. || 32. ἀδύνατα πρότερον. συνέγγυς A¹. || τούτω T.

ἄλλο; πρότερον γὰρ ἢ δύναμις ἐκείνης τῆς αἰτίας, δυνατὸν ἔκ ἀναγκαῖον ἐκείνως πᾶν ἔχειν. εἰ δ' ἔστι εἰς τὰ στοιχεῖα, ἐνδέχεται μὴ εἶναι τῶν ὄντων· ἢ γὰρ εἶναι καὶ τὸ μὴ πῶ ὄν· γίγνεται μὲν γὰρ τὸ, ἔθελον δὲ γίγνεται τῶν εἶναι ἀδυνάτων. ταύτας τε 5 ; ἀπορίας ἀναγκαῖον ἀπορῆσαι περὶ τῶν ἀρχῶν, καὶ ὡς καθόλου εἰσὶν ἢ ὡς λέγομεν τὰ καθ' ἑκάστα. εἰ ἀρ' καθόλου, ἔκ εἰσονται ὑσῖαι· ἔθελον γὰρ τῶν κοινῶν σημαίνει, ἀλλὰ τοῖονδε, ἢ δ' ὑσῖα τόδε τι. εἰ δ' τόδε τι καὶ ἐκθέσθαι τὸ κοινῇ κατηγορούμενον, πολλὰ 10 ζῶα ὁ Σωκράτης αὐτὸς τε καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ εἴπερ σημαίνει ἑκάστον τόδε τι καὶ ἔν. εἰ μὲν οὖν οὐ αἱ ἀρχαί, ταῦτα συμβαίνει· εἰ δὲ μὴ καθόλου ὡς τὰ καθ' ἑκάστα, ἔκ εἰσονται ἐπιστήται· καθόλου εἰ ἐπιστήμαι πάντων. ὥς· εἰσονται ἀρχαὶ ἕτεραι πρὸς 15 τῶν ἀρχῶν αἱ καθόλου κατηγορούμεναι, ἄνπερ μέλλῃ καὶ αὐτῶν ἐπιστήμη.

Γ.

Ἔστιν ἐπιστήμη τις ἢ θεωρεῖ τὸ ὄν ἢ ὄν καὶ τὰ τούτω ὄντα καθ' αὐτό. αὕτη δ' ἐστὶν ὑδεμιά τῶν ἐν μέρει ἰένων ἢ αὐτῇ· οὐδεμία γὰρ τῶν ἄλλων ἐπισκοπεῖ καὶ περὶ τοῦ ὄντος ἢ ὄν, ἀλλὰ μέρος αὐτοῦ τι ἀποτε- 25 ραίνει περὶ τούτου θεωρεῖ τὸ συμβεβηκός, οἷον αἱ μαθηματικαὶ τῶν ἐπιστημῶν. ἐπεὶ δὲ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἀκροαῖς αἰτίας ζητοῦμεν, δῆλον ὡς φύσεώς τινος αὐτὰς εἶναι καθ' αὐτήν. εἰ ἔν καὶ οἱ τὰ στοιχεῖα τῶν ζητῶντες ταύτας τὰς ἀρχὰς ἐζήτουν, ἀνάγκη καὶ τὰ εἶδη τοῦ ὄντος εἶναι μὴ κατὰ συμβεβηκός, ἀλλ' ἢ 30 διὸ καὶ ἡμῖν τοῦ ὄντος ἢ ὄν τὰς πρώτας αἰτίας εἶναι.

Τὸ δὲ ὄν λέγεται μὲν πολλαχῶς, ἀλλὰ πρὸς ἓν καὶ τινὰ φύσιν, καὶ οὐχ ὁμνύμωως ἀλλ' ὥσπερ καὶ τὸ ὄν ἅπαν πρὸς ὑγίειαν, τὸ μὲν τῷ φυλάττειν, τὸ δὲ 35 αὐτῆς ἐπιστήμης τῷ γένει θεωρεῖσθαι, λέγω δ' οἷον περὶ οὐκ εἶναι, τὸ δὲ τῷ σημείον εἶναι τῆς ὑγείας, τὸ δ' ὅτι

δεκτικὸν αὐτῆς. καὶ τὸ ἱατρικὸν πρὸς ἱατρικὴν· τὸ μὲν γὰρ τῷ ἔχειν τὴν ἱατρικὴν λέγεται ἱατρικόν, τὸ δὲ τῷ εὐφυνεῖ εἶναι πρὸς αὐτήν, τὸ δὲ τῷ ἔργον εἶναι τῆς ἱατρικῆς. ὁμοιοτρόπως δὲ καὶ ἄλλα λεγόμενα λέγονται τοῖς. οὕτω δὲ καὶ τὸ ὄν λέγεται πολλαχῶς μὲν, ἀλλ' ἅπαν πρὸς μίαν ἀρχήν· τὰ μὲν γὰρ ὅτι ὑσῖαι, ὄντα λέγεται, τὰ δ' ὅτι πάθη ὑσῖας, τὰ δ' ὅτι ὁδὸς εἰς οὐσίαν, ἢ φθοραὶ ἢ στερήσεις ἢ ποιότητες ἢ ποιητικὰ ἢ γεννητικὰ οὐσῖας, ἢ τῶν πρὸς τὴν οὐσίαν λεγομένων, ἢ τούτων τινὸς ἀποφάσεις ἢ ὑσῖας· διὸ καὶ τὸ μὴ ὄν εἶναι μὴ ὄν φασκέν. καθάπερ ἔν καὶ τῶν ὑγιεινῶν ἀπάντων μία ἐπιστήμη ἐστίν, ὁμοίως τούτω καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. οὐ γὰρ μόνον τῶν καθ' ἓν λεγομένων ἐπιστήμης ἐστὶ θεωρεῖσθαι μιᾶς, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸς μίαν λεγομένων φύσιν· καὶ γὰρ ταῦτα τρόπον τινὰ λέγεται καθ' ἓν. δῆλον ἔν ὅτι καὶ τὰ ὄντα μιᾶς θεωρεῖσθαι ἢ ὄντα. πανταχῶς δὲ κυρίως τὸ πρῶτον ἢ ἐπιστήμη, καὶ ἔξ ἢ τὰ ἄλλα ἥρτηται, καὶ δι' ὃ λέγονται. εἰ ἔν τῷ ἐστὶν ἢ ὑσῖα, τῶν ὑσῖων ἂν δέοι τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας ἔχειν τὸν φιλόσοφον. ἅπαντος δὲ γένους καὶ αἰσθησις μία ἐνὸς 20 καὶ ἐπιστήμη, οἷον ἢ γραμματικὴ μία ὕσα πάσας θεωρεῖ τὰς φωνάς. διὸ καὶ τοῦ ὄντος ὅσα εἶδη θεωρεῖσθαι μιᾶς ἐστὶν ἐπιστήμης τῷ γένει, τὰ τε εἶδη τῶν εἰδῶν. εἰ δὴ τὸ ἔν καὶ τὸ ὄν ταυτόν καὶ μία φύσις, τῷ ἀκολουθεῖν ἀλλήλοις ὥσπερ ἀρχὴ καὶ αἷτιον, ἀλλ' ἔχ ὡς ἐν λόγῳ δηλω- 25 μενα. διαφέρει δ' ἔθελον ἔθ' ἂν ὁμοίως ὑπολάβωμεν, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἔργου μάλλον. ταῦτό γὰρ εἰς ἄνθρωπος καὶ ὢν ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπος, καὶ οὐχ ἕτερον τι δηλοῖ κατὰ τὴν λέξιν ἐπαναδιπλούμενον τὸ εἰς ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ ἔστιν ἄνθρωπος· δῆλον δ' ὅτι ἢ χωρίζεται ἔτ' ἐπὶ γενέσεως ἔτ' ἐπὶ φθορᾷ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ ἐνός. ὥς φανερόν ὅτι ἢ πρόσθεσις ἐν τέτοις ταῦτό δηλοῖ καὶ οὐδὲν ἕτερον τὸ ἔν παρὰ τὸ ὄν. ἔτι δ' ἢ ἐκάστη ὑσῖα ἔν ἐστὶν ἢ κατὰ συμβε- 30 βηκός, ὁμοίως δὲ καὶ ὅπερ ὄν τι· ὥσθ' ὅσα περ τοῦ ἐνός εἶδη, τσαῦτα καὶ τοῦ ὄντος ἐστίν· περὶ ὧν τὸ τί ἐστὶ τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης τῷ γένει θεωρεῖσθαι, λέγω δ' οἷον περὶ ταυτῆ καὶ ὁμοίως καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. σχεδὸν δὲ

. ἀδύνατον *F*¹. || 5. τε om *S*. || 10. ἐξ *TG*¹. || 14. ἐπιστήμαι *A*¹. || 15. ἢ ἐπιστήμη *A*¹. || 16. αἱ add *A*¹. || καθόλου ante *T*. || 21. αὐτῶ et 22. αὐτά *F*¹. || 25. περὶ τούτω θεωρεῖσθαι *ET*, θεωρεῖσθαι περὶ τούτω *SG*¹. || 31. ὅσας *A*¹, ommissis διὸ — τὰς. || 33. n *F*¹. || 34. καὶ add *ETA*¹. || ἀλλ' om *A*¹.

. τὴν add *A*¹. || 3. τὴν ἱατρικὴν *A*¹. || 4. ὁμοίως *STG*¹. || 5. ἀλλ' ἅπαν *A*¹: vulgo ἀλλὰ πᾶν. || 6. ὑσῖα *SA*¹*G*¹. || 8. φθοραῖς *A*¹. || 9. τινὲν *T*. || 10. ἀποφάσεις *A*¹. || 15. λέγονται *A*¹. || 19. ἐνός αἰσθησις μία *F*¹. || 20. ἢ add *A*¹. || 21. ἔσθ' ἢ ὄν *A*¹, τὰ *F*¹. || 22. τε] δὲ *F*¹. || 23. ἔν καὶ τὸ ὄν *A*¹*F*¹: vulgo ὄν καὶ τὸ ὄν. || 28. τάξιν *C*¹. || τὸ] τί *E*. || εἰς — 29. δῆλον ὡς φανερόν, καὶ ἄνθρωπος, καὶ εἰς ἄνθρωπος· δῆλον. || 29. ἔχ ὁρίζεται *STG*¹. || 31. οὐδὲν ἔτι ἕτερον *A*¹. || 33. περὶ τῷ *T*. || αὐτῷ ὁμοίως *SG*¹. || post τοιούτων *SG*¹ καὶ τῶν τέτοις ἀπαιτημάτων.

πάντα ἀνάγεται τάναντία εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην. θεω-
ρήσθω δ' ἡμῖν ταῦτα ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐναντίων. καὶ
τοσαῦτα μέρη φιλοσοφίας ἐστὶν ὅσαι περ αἱ οὐσίαι· ὥστε
ἀναγκαῖον εἶναι πρώτην τινα καὶ ἐχομένην αὐτῶν. ὑπάρ-
χει γὰρ εὐθύς γένη ἔχοντα τὸ ἐν καὶ τὸ ὄν· διὸ καὶ αἱ
ἐπιστῆμαι ἀκολουθήσουσι τούτοις. ἔστι γὰρ ὁ φιλόσοφος
ὥσπερ ὁ μαθηματικὸς λεγόμενος· καὶ γὰρ αὕτη ἔχει
μέρη, καὶ πρώτη τις καὶ δευτέρα ἐστὶν ἐπιστήμη καὶ ἄλλαι
ἐφεξῆς ἐν τοῖς μαθήμασιν. ἐπεὶ δὲ μιᾶς τάντικείμενα
θεωρῆσαι, τῷ δ' ἐν ἀντίκειται πλήθος, ἀπόφασιν δὲ καὶ
ζήτησιν μιᾶς ἐστὶ θεωρῆσαι διὰ τὸ ἀμφοτέρως θεωρεῖσθαι
τὸ ἐν, ἢ ἡ ἀπόφασις ἢ ἡ ζήτησις ἢ ἀπλῶς λεγομένη ὅτι
οὐχ ὑπάρχει ἐκείνῳ ἢ τινὶ γένει· ἐνθα μὲν οὖν τῷ ἐν ἢ
διαφορὰ πρόσεσι παρὰ τὸ ἐν τῇ ἀποφάσει (ἀπουσία γὰρ
ἢ ἀπόφασις ἐκείνου ἐστίν), ἐν δὲ τῇ στερήσει καὶ ὑποκει-
μένη τις φύσις γίγνεται, καθ' ἧς λέγεται ἡ στέρησις. τῷ
δ' ἐν πλήθος ἀντίκειται, ὥστε καὶ τάντικείμενα τοῖς εἰρη-
μάνοις, τό τε ἕτερον καὶ ἀνόμοιον καὶ ἄνισον, καὶ ὅσα
ἄλλα λέγεται ἢ κατὰ ταῦτα ἢ κατὰ πλήθος καὶ τὸ ἐν,
τῆς εἰρημένης γνωρίζειν ἐπιστήμης· ὣν ἐστὶ καὶ ἡ ἐναντιό-
της· διαφορὰ γὰρ τις ἢ ἐναντιότης, ἢ δὲ διαφορὰ ἐτερό-
της. ὥς· ἐπειδὴ πολλαχῶς τὸ ἐν λέγεται, καὶ ταῦτα πολ-
λαχῶς μὲν λεχθήσεται, ὅμως δὲ μιᾶς ἅπαντά ἐστι γνωρί-
ζειν· ἢ γὰρ εἰ πολλαχῶς, ἐτέρας, ἀλλ' εἰ μήτε καθ' ἐν μήτε
πρὸς ἐν οἱ λόγοι ἀναφέρονται. ἐπεὶ δὲ πάντα πρὸς τὸ πρῶ-
τον ἀναφέρεται, οἷον ὅσα ἐν λέγεται πρὸς τὸ πρῶτον ἐν,
ὡσαύτως φατέον καὶ περὶ ταυτὸ καὶ ἐτέρη καὶ τῶν ἐναντίων
ἔχειν· ὥς· διελόμενον ποσαχῶς λέγεται ἕκασον ὥτως ἀπο-
δοτέον πρὸς τὸ πρῶτον ἐν ἐκάστη κατηγορίᾳ, πῶς πρὸς ἐκεῖνο
λέγεται· τὰ μὲν γὰρ τῷ ἔχειν ἐκεῖνα, τὰ δὲ τῷ ποιεῖν, τὰ
δὲ κατ' ἄλλους λεχθήσεται τοιούτους τρόπους. φανερόν
οὖν, ὅπερ ἐν ταῖς ἀπορίαις ἐλέχθη, ὅτι μιᾶς περὶ τού-
των καὶ τῆς οὐσίας ἐστὶ λόγον ἔχειν. τοῦτο δ' ἦν ἐν
τῶν ἐν τοῖς ἀπορήμασιν. καὶ ἔστι τῷ φιλοσόφῳ περὶ πάν-

των δύνασθαι θεωρεῖν. εἰ γὰρ μὴ τῷ φιλοσόφῳ, τ
ὁ ἐπισκεψόμενος εἰ ταῦτο Σωκράτης καὶ Σωκράτης
μενος, ἢ εἰ ἐν ἐν ἐναντίον, ἢ τί ἐστι τὸ ἐναντίον, ἢ
χῶς λέγεται; ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν
ἐπὶ ἐν τῷ ἐνός ἢ ἐν καὶ τῷ ὄντος ἢ ὄν ταῦτα καὶ
ἐστὶ πάθη, ἀλλ' οὐχ ἢ ἀριθμοὶ ἢ γραμμαὶ ἢ πῦρ,
ὡς ἐκείνης τῆς ἐπιστήμης καὶ τί ἐστι γνωρίζαι καὶ τὰ
βεβηκότ' αὐτοῖς. καὶ ἐ ταύτῃ ἀμαρτάνουσιν οἱ περὶ
σκοπόμενοι ὡς ἐ φιλοσοφῶντες, ἀλλ' ὅτι πρότερον ἢ
περὶ ἧς ἔθεν ἐπαύουσιν, ἐπεὶ ὥσπερ ἐστὶ καὶ ἀριθμῷ
θμός ἴδια πάθη, οἷον περιττότης ἀρτιότης, συμμετρί-
της, ὑπεροχῇ ἑλλειψίς, καὶ ταῦτα καὶ καθ' αὐτὴν
πρὸς ἀλλήλους ὑπάρχει τοῖς ἀριθμοῖς· ὁμοίως δ
στερεῶ καὶ ἀκινήτῳ καὶ κινουμένῳ ἀβαρεῖ τε καὶ
ἔχοντι ἔστιν ἕτερα ἴδια· οὕτω καὶ τῷ ὄντι ἢ ἐν ἐξ
ἴδια, καὶ ταῦτ' ἐστὶ περὶ ὧν τοῦ φιλοσόφου ἐπιστά-
τὰ ληθές. σημεῖον δὲ· οἱ γὰρ διαλεκτικοὶ καὶ σι
ταυτόν μὲν ὑποδύονται σχῆμα τῷ φιλοσόφῳ (ἢ γι
φιστικὴ φαινομένη μόνον σοφία ἐστὶ, καὶ οἱ δια-
διαλέγονται περὶ ἀπάντων), κοινὸν δὲ πᾶσι τὸ ἐν
διαλέγονται δὲ περὶ τῶν δῆλον ἔτι διὰ τὸ τῆς φι-
φίας εἶναι αὐτὰ οἰκεία. περὶ μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ γέν-
φεται ἢ σοφιστικὴ καὶ ἢ διαλεκτικὴ τῇ φιλοσοφίᾳ,
διαφέρει τῆς μὲν τῷ τρόπῳ τῆς δυνάμεως, τῆς δὲ ἢ
τῇ προαιρέσει. ἐστὶ δὲ ἢ διαλεκτικὴ πειραστικὴ περὶ
φιλοσοφία γνωριστικὴ, ἢ δὲ σοφιστικὴ φαινομένη, ὥς
ἐστὶ τῶν ἐναντίων ἢ ἐτέρα συσσοχία στέρησις, καὶ
ἀνάγεται εἰς τὸ ἐν καὶ τὸ μὴ ὄν, καὶ ἐν καὶ πλῆθος
ζάσεις τῷ ἐνός, κινήσεις δὲ τῷ πλήθους. τὰ δ' ὄντα καὶ
οὐσίαν ὁμολογῶσιν ἐξ ἐναντίων σχεδὸν ἅπαντες συγκα-
πάντες γῆν τὰς ἀρχὰς ἐναντίας λέγουσιν. οἱ μὲν γὰρ
ριττόν καὶ ἄρτιον, οἱ δὲ θερμόν καὶ ψυχρόν, οἱ δὲ
καὶ ἄπειρον, οἱ δὲ φιλικόν καὶ νεῖκος. πάντα δὲ καὶ
ἀναγόμενα φαίνεται εἰς τὸ ἐν καὶ πλήθος· εἰδήφω

1. θεωρήσθω *A*¹, θεωρεῖσθω *F*¹, ceteri θεωρῶνται. sed *T* haec ιαθ. — 2. ἐναντίον om. || 2. δὲ τῷτο ἡμῖν *F*¹. || 3. αὐτὸ
ἴσα *TF*¹. || 4. τινα πρώτην *EST*. || 5. ἔχον *A*¹. || ὄν καὶ τὸ ἐν *ESTG*¹. || αἱ add *A*¹. || 6. φιλ. ὥτως ὥσπερ *A*¹. || 8. ἄλλα
12. ἢ post ἢ om *S*. || ἢ *TA*¹: vulgo ἢ. || 13. ὑπάρξει *SG*¹. || ἐκεῖνο *G*¹. || 17. δ' om *F*¹. || 18. καὶ τὸ ἀνόμοιον *SG*¹. || 19.
*TF*¹, ταυτὰ *EA*¹: vulgo αὐτὰ. || κατὰ τὸ πλ. *F*¹. || 20. τοῖς εἰρημένους *E*. || ἐστὶ] ἐν τι *ESTG*¹, *ESG*¹ addito ἐστὶ post *hunc*
21. δὲ διαφορὰ] δὲ ἐναντιότης *A*¹. || 22. τὸ ἐν πολλαχῶς *T*. || 23. γνωρίζειν ἐστὶ *ESTG*¹. || 25. post ἀναφέρεται *ESG*¹ τότε ἐν
ἐπὶ — 26. ἀναφέρεται om *T*. || 26. ἀναφέρειτε *E*, ἀναφέρονται *A*¹. || 26. πρώτως *A*¹. || 30. ἐκεῖνο *TA*¹. || 32. ὅπερ — ἐλέ-
*A*¹. ἢ τινι λείπει τὸ ὅπερ ἐν ταῖς ἀπορίαις ἐλέχθη margo *E*.

1. ἐστὶν et 2. ταυτὸν *F*¹. || 6. ἢ ἀριθμός *A*¹*F*¹, οἱ ἀριθμοὶ *T*. || γραμμῇ *A*¹. || 12. ἐαυτοὺς plerique. || 14. ἀβαρεῖ τε] καὶ
*A*¹. || 15. οὕτω — 16. ἴδια om *A*¹. || 17. καὶ οἱ σοφ. *F*¹. || 22. ταῦτα εἶναι *A*¹. || ερ. καὶ ἢ *F*¹. || 23. ἢ post καὶ om *E*
τῇ om *A*¹. || πειρ.] ἢ πειρ. *T*. || 27. ἅπαντα *F*¹. || 28. τὸ post καὶ om *F*¹. || ἐν] εἰς ἐν *ESG*¹, εἰς τὸ ἐν *T*. || 30. σχεδὸν ἢ
ἐξ ἐναντίων *F*¹. || 31. γῆν om *T*. || 33. ἅπαντα *A*¹. || 34. φαίνεται ἀναγόμενα *A*¹. || καὶ τὸ πλήθος *T*.

ρωγὴ ἡμῖν. αἱ δ' ἀρχαὶ καὶ παντελῶς αἱ παρὰ τῶν
ὥς εἰς γένη ταῦτα πίπτουσιν. φανερόν οὖν καὶ ἐκ
ὅτι μιᾶς ἐπιστήμης τὸ ὄν ἢ ὄν θεωρῆσαι. πάντα γὰρ
τὰ ἢ ἐξ ἐναντίων, ἀρχαὶ δὲ τῶν ἐναντίων τὸ ἐν
ἡθος. ταῦτα δὲ μιᾶς ἐπιστήμης, εἴτε καὶ ἐν λέγε- 5
ται μὴ, ὥσπερ ἴσως ἔχει καὶ τάληθές. ἀλλ' ὁμῶς εἰ
ὁλλαχῶς λέγεται τὸ ἐν, πρὸς τὸ πρῶτον τὰλλα
γεται καὶ τὰ ἐναντία ὁμοίως. καὶ διὰ τῆτο καὶ εἰ
τι τὸ ὄν ἢ τὸ ἐν καθόλου καὶ ταῦτο ἐπὶ πάντων ἢ
ἰν, ὥσπερ ἴσως ἐκ ἔξιν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἐν τὰ 10
ἐφεξῆς, καὶ διὰ τῆτο οὐ τοῦ γεωμέτρου θεωρῆσαι τί
ντίον ἢ τέλειον ἢ ὄν ἢ ἐν ἢ ταῦτόν ἢ ἕτερον, ἀλλ'
ἰποθέσεως. ὅτι μὲν οὖν μιᾶς ἐπιστήμης τὸ ὄν ἢ ὄν
αι, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ ἢ ὄν, δῆλον, καὶ ὅτι
νον τῶν οὐσιῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἢ αὐτῇ 15
ισή, τῶν τε εἰρημένων καὶ περὶ προτέρου καὶ ὑσέρου,
ἴσους καὶ εἶδες, καὶ ὅλα καὶ μέρος καὶ τῶν ἄλλων
ιστῶν.

ἰστέον δὲ πότερον μιᾶς ἢ ἐτέρας ἐπιστήμης περὶ τε
τοῖς μαθήμασι καλουμένων ἀξιωμαμάτων καὶ περὶ 20
ίας. φανερόν δὲ ὅτι μιᾶς τε καὶ τῆς τῆ φιλοσόφου
περὶ τούτων ἐστὶ σκέψις. ἀπασι γὰρ ὑπάρχει τοῖς
ἄλλ' ἢ γένει τινὶ χωρὶς ἰδίας τῶν ἄλλων. καὶ χρῶν-
ν πάντες, ὅτι τῷ ὄντος ἐστὶν ἢ ὄν, ἕκαστον δὲ τὸ γένος
ἢ τοσούτον δὲ χρῶνται, ἐφ' ὅσον αὐτοῖς ἰκανόν· τῆτο 25
ἢ ὅσον ἐπέχει τὸ γένος περὶ οὗ φέρουσι τὰς ἀποδεί-
ξεις· ἐπεὶ δῆλον ὅτι ἢ ὄντα ὑπάρχει πᾶσι (τῆτο γὰρ
τὸ κοινόν), τῷ περὶ τὸ ὄν ἢ ὄν γνωρίζοντος καὶ περὶ
ἐστὶν ἢ θεωρία. διόπερ ὑβείς τῶν κατὰ μέρος ἐπισκο-
πῶ ἐγχειρεῖ λέγειν τι περὶ αὐτῶν, εἰ ἀληθὴ ἢ μὴ, 30
ωμέτρης οὐτ' ἀριθμητικῆς, ἀλλὰ τῶν φυσικῶν ἔνοι-
· τοῦτο δρῶντες· μόνου γὰρ ὦντο περὶ τε τῆς ὅλης
ς σκοπεῖν καὶ περὶ τοῦ ὄντος. ἐπεὶ δ' ἔξιν ἐτι τοῦ
· τις ἀνωτέρω (ἐν γὰρ τι γένος τῷ ὄντος ἢ φύσις),
ἴολα καὶ τῷ περὶ τὴν πρώτην ὑσίαν θεωρητικῷ καὶ ἢ 35

περὶ τούτων ἂν εἴη σκέψις. ἔξιν δὲ σοφία τις καὶ ἢ φυ-
σική, ἀλλ' ἢ πρώτη. ὅσα δ' ἐγχειρῶσι τῶν λεγόντων τινὲς
περὶ τῆς ἀληθείας, ὃν τρόπον δεῖ ἀποδέχεσθαι, δι' ἀπαι-
δευσίαν τῶν ἀναλυτικῶν τῆτο δρῶσιν· δεῖ γὰρ περὶ τούτων
ἦκειν προεπισταμένους, ἀλλὰ μὴ ἀκύνοντας ζητεῖν. ὅτι μὲν
ἐν τῷ φιλοσόφῳ καὶ τῷ περὶ πάσης τῆς οὐσίας θεωρῶντος
ἢ πέφυκεν, καὶ περὶ τῶν συλλογιστικῶν ἀρχῶν ἐστὶν ἐπι-
σκέψασθαι, δῆλον. προσήκει δὲ τὸν μάλιστα γνωρίζοντα
περὶ ἕκαστον γένος ἔχειν λέγειν τὰς βεβαιωτάτας ἀρχὰς
τῷ πράγματι, ὥς καὶ τὸν περὶ τῶν ζῴων ἢ ὄντα τὰς
πάντων βεβαιωτάτας. ἔξιν δ' ἔτος ὁ φιλόσοφος. βεβαι-
ωτάτη δ' ἀρχὴ πασῶν περὶ ἣν διαψευσθῆναι ἀδύνατον·
γνωριμωτάτην τε γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τὴν τοιαύτην (περὶ
γὰρ ἢ μὴ γνωρίζουσιν, ἀπατώνται πάντες) καὶ ἀνυπόθετον.
ἦν γὰρ ἀναγκαῖον ἔχειν τὸν ὅτιον ζυνιέντα τῶν ὄντων, τῆτο
ἔχ ὑπόθεσις· ὁ δὲ γνωρίζειν ἀναγκαῖον τῷ ὅτιον γνωρι-
ζοντι, καὶ ἦκειν ἔχοντα ἀναγκαῖον. ὅτι μὲν ἢ ἢ τοιαύτη
πασῶν βεβαιωτάτη ἀρχή, δῆλον· τίς δ' ἔξιν αὕτη, μετὰ
ταῦτα λέγομεν. τὸ γὰρ αὐτὸ ἄμα ὑπάρχειν τε καὶ μὴ
ὑπάρχειν ἀδύνατον τῷ αὐτῷ καὶ κατὰ τὸ αὐτό· καὶ ὅσα
ἄλλα προσδιορισάμεθ' ἂν, ἔστω προσδιορισμένα πρὸς τὰς
λογικὰς δυσχερείας. αὕτη δὲ πασῶν ἐστὶ βεβαιωτάτη τῶν
ἀρχῶν· ἔχει γὰρ τὸν εἰρημένον διορισμόν. ἀδύνατον γὰρ
ὄντινῶν ταῦτόν ὑπολαμβάνειν εἶναι καὶ μὴ εἶναι, καθάπερ
τινὲς οἶονταί λέγειν Ἡράκλειτον· οὐκ ἔξιν γὰρ ἀναγκαῖον,
ἢ τις λέγει, ταῦτα καὶ ὑπολαμβάνειν. εἰ δὲ μὴ ἐνδέχε-
ται ἄμα ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ τάναντία (προσδιορισθῶ δ'
ἡμῖν καὶ ταύτῃ τῇ προτάσει τὰ εἰωθότα), ἐναντία δ' ἐστὶ
δόξα δόξη ἢ τῆς ἀντιφάσεως, φανερόν ὅτι ἀδύνατον ἄμα
ὑπολαμβάνειν τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι τὸ αὐτό· ἄμα
γὰρ ἂν ἔχοι τὰς ἐναντίας δόξας ὁ διεψευσμένος περὶ τέ-
του. διὰ πάντες οἱ ἀποδεικνύντες εἰς ταύτην ἀνάγουσιν
ἐσχάτην δόξαν· φύσει γὰρ ἀρχὴ καὶ τῶν ἄλλων ἀξι-
μάτων αὕτη πάντων.

Εἰσὶ δὲ τινες οἳ, καθάπερ εἵπομεν, αὐτοὶ τε ἐνδέχε- 4

ἡμῖν] ἡμῖν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ἀγαθῶ T. || αἱ παρὰ] καὶ παρὰ T. || 2. εἰς γένη εἰς τ. A^b. || 3. ἢ ἐν εἰ 4. τὸ ἐν om T. || 5. καὶ
ς T. || 6. καὶ μιᾶς A^b. || 6. καὶ add A^b. || 7. τὸ ἐν λέγεται A^b. || 8. ἀναχθίσσεται T. || καὶ διὰ τῆτο om A^b. ||
S. || 9. ἢ καὶ τὸ A^b. || 10. τὸ μὲν — τὸ δὲ E. || 11. τῷ om ST. || 12. ἐν ἢ ὄν ES. || 17. καὶ ὅλα καὶ εἶδες S. || 21. τῷ
|| 22. ἐπὶ σκέψις] ἐπισκέψις A^b. || τοῖς ὅσον ὑπάρχει S. || 24. ὅπως E. || 25. οὐ T, ἐν A^b. || 27. ὅτι om T. || 28. τὸ δὲ
|| 30. αἱ SA^b, αἱ ἢ E: vulgo αἱ ἢ. || ἢ] εἴτε T. || 32. τε om A^b. || 33. ἐτι om S. || 34. τις ET A^b: ceteri n. || ἢ φύσις
S. || 35. τῷ post καὶ om T.

εἴη ἂν S. || τις σοφία SA^b. || 10. τὰς περὶ πάντων A^b. || 13. τε om T. || 15. γὰρ ἂν ἀναγκαῖον T. || ζυνιέντα A^b. || 16. ὑπο-
A^b. || 2] οὐ S. || 17. ἔχοντα EST. || βεβαιωτάτη ἢ τοιαύτη πασῶν ἀρχῶν A^b, ἢ τοιαύτη ἀρχὴ πασῶν βεβαιωτάτη ST. || 19. λέγομεν
τε add A^bF^b. || 20. τῷ αὐτῷ καὶ κατὰ om C^b, καὶ om S. || 21. προσδιορισμένα, omisso αἱ, A^bF^b. || ἔστω] οὕτω τὰ A^b. ||
ἐπασῶν EST. || 26. μὴ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν ἄμα S. || 27. τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν A^b. || προσδιορισθῶ ἡμῖν A^b. || 28. ταῦτα ST
29. ἄμα ἀδύνατον A^b. || 31. διαψευσμένος E. || 32. αἱ add A^bF^b.

σθαί φασι τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, καὶ ὑπολαμβάνειν οὕτως. χρωῶνται δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ πολλοὶ καὶ τῶν περὶ φύσεως. ἡμεῖς δὲ νῦν εἰλήφαμεν ὡς ἀδύνατον ὄντος ἅμα εἶναι καὶ μὴ εἶναι, καὶ διὰ τούτου ἐδείξαμεν ὅτι βεβαιωτάτη αὕτη τῶν ἀρχῶν πασῶν. ἀξιοῦσι δὲ καὶ τοῦτο ἀποδεικνύσαι τινες δι' ἀπαιδευσίαν· ἔστι γὰρ ἀπαιδευσία τὸ μὴ γιγνώσκειν τίνων δεῖ ζητεῖν ἀποδείξιν καὶ τίνων οὐ δεῖ. ὅλως μὲν γὰρ ἀπάντων ἀδύνατον ἀποδείξιν εἶναι· εἰς ἅπειρον γὰρ ἂν βαδίζοι, ὥς τε μηδ' οὕτως εἶναι ἀποδείξιν. εἰ δὲ τινων μὴ δεῖ ζητεῖν ἀποδείξιν, τίνα ἀξιοῦσιν εἶναι μᾶλλον τοιαύτην ἀρχὴν ἢ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν. ἔστι δ' ἀποδείξαι ἐλεγκτικῶς καὶ περὶ τούτου ὅτι ἀδύνατον, ἂν μόνον τι λέγῃ ὁ ἀμφισβητῶν· ἂν δὲ μὴθὲν, γελοῖον τὸ ζητεῖν λόγον πρὸς τὸν μὴθενὸς ἔχοντα λόγον, ἢ μὴ ἔχει· ὁμοίως γὰρ φυτῷ ὁ τοῦτος ἢ τοῦτος ἦδη. τὸ δ' ἐλεγκτικῶς ἀποδείξαι λέγω διαφέρειν καὶ τὸ ἀποδείξαι, ὅτι ὁ ἀποδεικνύων μὲν ἂν ὁδοῖεν αἰτεῖσθαι τὸ ἐν ἀρχῇ, ἄλλως δὲ τοῦ τοῦτου αἰτίῃ ὄντος ἐλεγχος ἂν εἴη καὶ ἢ ἀποδείξαι. ἀρχὴ δὲ πρὸς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἢ τὸ ἀξιοῦν ἢ εἶναι τι λέγειν ἢ μὴ εἶναι (τοῦτο μὲν γὰρ τάχ' ἂν τις ὑπολάβοι τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖν), ἀλλὰ τὸ σημαίνειν γὰρ τι καὶ αὐτῷ καὶ ἄλλῳ· τὸτο γὰρ ἀνάγκη, εἴπερ λέγοι τι. εἰ γὰρ μή, ἢ ἂν εἴη τῷ τοιούτῳ λόγος, οὐτ' αὐτῷ πρὸς αὐτὸν οὔτε πρὸς ἄλλον. ἂν δὲ τις τούτο διδῷ, ἔσαι ἀποδείξαι· ἦδη γὰρ τι ἔσαι ὠρισμένον. ἀλλ' αἰτίως ἔχ' ὁ ἀποδεικνύς ἀλλ' ὁ ὑπομένων· ἀναιρῶν γὰρ λόγον ὑπομένει λόγον. ἔτι δὲ ὁ τούτο συγχωρήσας συγκεχωρήκε τι ἀληθὲς εἶναι χωρὶς ἀποδείξεως, ὥς τε οὐκ ἂν πᾶν οὕτως καὶ ἔχ' ὕτως ἔχοι. πρῶτον μὲν οὖν δῆλον ὡς τούτῳ γ' αὐτὸ ἀληθές, ὅτι σημαίνει τὸ ὄνομα τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι τοδί· ὥς' ἢ πᾶν ὕτως καὶ ἔχ' ὕτως ἔχοι. ἔτι εἰ τὸ ἀνθρώπος σημαίνει ἔν, ἔσω τούτο τὸ ζῶον δίπνυ. λέγω δὲ τὸ ἐν σημαίνειν τοῦτο· εἰ τοῦτ' ἔστιν ἀνθρώπος, ἂν ἢ τι ἀνθρώπος, τοῦτ' ἔσαι τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι. διαφέρει δ' ἔθεν οὐδ' εἰ πλείω τις φαίη σημαίνειν,

μόνον δὲ ὠρισμένα· τεθεῖη γὰρ ἂν ἐφ' ἐκάστῳ τῷ ἑτερον ὄνομα. λέγω δ' οἷον, εἰ μὴ φαίη τὸ ἀνθρώπῳ σημαίνειν, πολλὰ δὲ ὧν ἐνὸς μὲν εἰς λόγος, τὸ ζῶον. εἰσὶ δὲ καὶ ἑτεροὶ πλείους, ὠρισμένοι δὲ τὸν ἀπὸ τεθεῖη γὰρ ἂν ἴδιον ὄνομα καθ' ἑκαστον τῶν λόγων. ἢ μὴ τεθεῖη ἀλλ' ἅπειρα σημαίνειν φαίη, φανερόν ὅτι ἢ εἴη λόγος· τὸ γὰρ μὴ ἔν τι σημαίνειν ἔθεν σημαίνειν. μὴ σημαίνοντων δὲ τῶν ὀνομάτων ἀνήρηται τὸ διαλεγεῖν πρὸς ἀλλήλους, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ πρὸς αἰ ἔθεν γὰρ ἐνδέχεται νοεῖν μὴ νοοῦντα ἔν. εἰ δ' ἐνδέχεται τεθεῖη ἂν ὄνομα τούτῳ τῷ πράγματι ἔν. ἔσω δὲ, ἢ ἐλέγχῃ κατ' ἀρχάς, σημαίνον τι τὸ ὄνομα καὶ σημαίνειν ἔν. ἢ δὲ ἐνδέχεται τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι σημαίνειν ὅτι εἶναι ἀνθρώπῳ, εἰ τὸ ἀνθρώπος σημαίνει μὴ μόνον ἐνὸς ἀλλὰ καὶ ἔν. οὐ γὰρ τούτο ἀξιοῦμεν τὸ ἐν σημαίνειν τὸ καθ' ἐνός, ἐπεὶ ἔτω γε καὶ τὸ μουσικὸν καὶ τὸ λι καὶ τὸ ἀνθρώπος ἐν ἐσήμαινεν, ὥστε ἐν ἅπαντα ἢ συνώνυμα γὰρ. καὶ ἢ ἔσαι εἶναι καὶ μὴ εἶναι τὸ ἄλλ' ἢ καθ' ὁμωνυμίαν, ὥσπερ ἂν εἰ ἐν ἡμεῖς ἀφ' ἑκατέρου καλοῦμεν, ἄλλοι μὴ ἀνθρώπον καλοῖεν. τὸ δ' ἀποφάναι τὸ ἐνός, εἰ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἅμα εἶναι καὶ μὴ ἀνθρώπον τὸ ὄνομα, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα. εἰ δὲ μὴ σημαίνειν ἑτερον τὸ ἀνθρώπος καὶ τὸ μὴ ἀνθρώπος, δῆλον ὅτι τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπῳ τῷ εἶναι ἀνθρώπῳ· ὥς' ἔσαι εἰς ἀνθρώπῳ εἶναι μὴ ἀνθρώπῳ εἶναι· ἐν γὰρ ἔσαι. τῷ σημαίνει τὸ εἶναι ἔν, ὡς λώπιον καὶ ἱμάτιον, εἰ εἰς εἰς. εἰ δ' ἔσαι ἔν, ἐν σημαίνει τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι καὶ ἀνθρώπῳ. ἀλλ' ἐδέδεκτο ὅτι ἑτερον σημαίνει. ἀνάγκη νυν, εἰ τι ἔστιν ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι ἀνθρώπος ζῶον ἐστὶ πᾶν· τούτο γὰρ ἦν ὃ ἐσήμαινε τὸ ἀνθρώπος. εἰ δ' αὖ τούτο, ἢ ἐνδέχεται μὴ εἶναι τὸ αὐτὸ ζῶον δίπνυ· τί σημαίνει τὸ ἀνάγκη εἶναι, τὸ ἀδύνατον εἶναι μὴ ἀνθρώπον. οὐκ ἄρα ἐνδέχεται ἅμα ἀληθὲς εἶναι εἶπαι αὐτὸ ἀνθρώπον εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἀνθρώπον. ὁ δ' α

1. καὶ μὴ ὑπ. T. || 3. ὡς add ESA⁴F². || 4. τούτο S. || 5. ἀπασῶν A². || δὲ T. || 8. πάντων A². || ἀποδείξιν ἀδύνατον S. | ἀποδείξιν om T. || μᾶλλον εἶναι T. || 12. ἀδύνατον om S. || 13. ζητεῖν τὸν λ. C². || 14. μὴ ἔχει A²F²: ceteri μὴθὲν ἔχει (ἔχον B²) λ² 15. ἦδη A², ἦδη ἐστὶν T: ceteri om. || 16. ὁ om A². || 17. αἰτησθαι SA². || τοῦ om T. || 18. αἰτίῳ om A². || εἴη om SB⁴ 19. ἐχ² A². || ἀξίωμα ἢ ἢ SB²C². || 20. τάχ' om T. || 21. τι om A². || ἐαυτῷ A². || 22. εἰ] οὐ SB²C². || 23. οὐτ' αὐτ' ceteri οὐθ' αὐτῷ. || 24. ἐάν A². || 26. ἔτι — 28. ἔχοι add A². || 30. ἅπαν A². || 31. τούτο om T. || 32. αἰ] τὸ εἰ A². | ἀνθρώπος om A². || 7] εἰ A². || ἔσαι A²F²: ceteri ἔστι. || 34. εἰ ἐπὶ πλείω A²

1. τῷ add A². || 2. τὸν ἀνθρώπον EST. || 3. ὧν εἰς μὲν εἴη λόγος A². || δίπνυ om E. || 4. εἶναι A². || 5. τὸν λόγον TA². || 6. τι om ESTA². || 10. μὴ A²: ceteri μὴθὲν. || 11. ἔσαι F². || δὴ] ἄρα δὴ T, δὲ F². || 12. ἐλέγχῃ καὶ κατ' E. || σημαίνειν π 13. ἀνθρώπος S. || σημαίνειν — 14. εἰθαι] σημαίνειν ἀνθρώπῳ μὴ εἶναι A². || 14. μὴ om S. || 16. τὸ post καὶ add A². || 17. τι EST. || 19. ἂν om T. || 21. ἅμα τὸ αὐτὸ EST. || εἶναι καὶ] καὶ εἶναι καὶ S. || 25. μὴ ἀνθρώπῳ εἶναι] τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπῳ S. | τὸ εἶναι ἔν] ἂν τὸ A². || 31. τούτο EA²: ceteri τότε. || τὸ A²: ceteri τότε. || 34. αὐτὸς δὲ A².

καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ εἶναι ἄνθρωπον· τὸ γὰρ ἀνθρώπῳ
καὶ τὸ μὴ ἀνθρώπῳ εἶναι ἕτερον σημαίνει, εἴπερ καὶ
υκὸν εἶναι καὶ τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι ἕτερον· πολὺ γὰρ
ἡται ἐκεῖνο μᾶλλον, ὥςτε σημαίνει ἕτερον. εἰ δὲ καὶ
υκὸν φήσῃ τὸ αὐτὸ καὶ ἐν σημαίνει, πάλιν τὸ αὐτὸ
ν ὅπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη, ὅτι ἐν πάντα ἐς καὶ ὃ
τὰ ἀντικείμενα. εἰ δὲ μὴ ἐνδέχεται τῷ, συμβαί-
ναι λαχθέν, ἀν ἀποκρίνεται τὸ ἐρωτώμενον. εἰ δὲ
θῇ ἐρωτῶντος ἀπλῶς καὶ τὰς ἀποφάσεις, ὡς ἀποκρί-
τὸ ἐρωτώμενον. ὅθεν γὰρ κωλύει εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ
πον καὶ λευκὸν καὶ ἄλλα μυρία τὸ πλῆθος· ἀλλ'
ἐρομένῳ εἰ ἀληθὲς εἰπεῖν ἀνθρώπῳ τοῦτο εἶναι ἢ οὐ,
κτεόν τὸ ἐν σημαίνει, καὶ ὃ προσθετόν ὅτι καὶ λευ-
καὶ μέγα. καὶ γὰρ ἀδύνατον ἀπειρά γ' ὄντα τὰ
βεβηκότα διελθεῖν· ἢ οὖν ἅπαντα διελθέτω ἢ μηθέν.
15 ἡ τῶν εἰ καὶ μυριάκις ἐς τὸ αὐτὸ ἀνθρώπος καὶ
ἄνθρωπος, ὃ προσποκρίτεον τῷ ἐρομένῳ εἰ ἔστιν ἀνθρώ-
πῳ ἔστιν ἅμα καὶ οὐκ ἀνθρώπος, εἰ μὴ καὶ τᾶλλα
συμβέβηκε προσποκρίτεον, ὅσα ἐστὶν ἢ μὴ ἐστὶν· εἰ δὲ
το ποῖν, ὃ διαλέγεται. ὅλως δ' ἀναιρῶσιν οἱ τῷ το
20 ὅς οὐσίαν καὶ τὸ τί ἦν εἶναι. πάντα γὰρ ἀνάγκη συμ-
εἶναι φάσκειν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὅπερ ἀνθρώπῳ εἶναι ἢ
εἶναι, μὴ εἶναι. εἰ γὰρ ἔσαι τι ὅπερ ἀνθρώπῳ εἶναι,
οὐκ ἔσαι μὴ ἀνθρώπῳ εἶναι ἢ μὴ εἶναι ἀνθρώπῳ,
εἰ αὐταὶ ἀποφάσεις τούτου· ἐν γὰρ ἦν ὃ ἐσήμηνε,
25 ἦν τοῦτο τινὸς οὐσία. τὸ δ' οὐσίαν σημαίνει ἐστὶν
οὐκ ἄλλο τι τὸ εἶναι αὐτῷ. εἰ δ' ἔσται αὐτῷ τὸ
ἀνθρώπῳ εἶναι ἢ ὅπερ μὴ ἀνθρώπῳ εἶναι ἢ ὅπερ
εἶναι ἀνθρώπῳ, ἄλλο τι ἔσται. ὥστ' ἀναγκαῖον αὐ-
λέγειν ὅτι οὐθενὸς ἔσται τοῦτο λόγος, ἀλλὰ πάντα
30 συμβεβηκός· τὴν γὰρ διώρισται οὐσία καὶ τὸ συμ-
κός· τὸ γὰρ λευκὸν τῷ ἀνθρώπῳ συμβεβηκεν, ὅτι
ἐν λευκός ἀλλ' ἔχ' ὅπερ λευκόν. εἰ δὲ πάντα κατὰ
βεβηκός λέγεται, ὅθεν ἔσαι πρῶτον τὸ καὶ ὅλως, εἰ αὖ
υμβεβηκός καθ' ὑποκειμένῳ τινὸς σημαίνει τὴν κατὰ
35 δὲ μὴ ὑπάρχει ἢ κατὰφασιν, ἢ γε ἀπόφασιν ὑπάρχει

2. εἶναι ἀνθρώπῳ T. || 4. σημαίνει A¹. || 5. φησι A¹. || 6. ἐν τὰ πάντα S. || 9. ἐρωτῶντος τινος ἀπλῶς ST. || 10. τὸ αὐτὸ εἶναι
|| 12. ἐρομένῳ E. || 14. γ' om S. || 15. οὖν τὰ ἀπειρα πάντα διελθεῖν A¹. || 17. ἐρομένῳ E. || 18. ἅμα] ἄλλα A¹. || μὴ καὶ]
|| S. || 21. εἶναι μὴ εἶναι πάντα A¹. || 22. ἢ] τὸ μὴ ἢ C¹. ἢ — 23. ἀνθρώπῳ εἶναι om E. || 23. μὴ εἶναι τι ἦν εἶναι τινός. εἰ A¹. ||
σήμανε TA¹. || 26. οὐσία τῷ οὐσία S. || σημαίνει δ' αὐτῷ ἐστὶν A¹. || 27. αὐτῷ τῷ] τί A¹. || 28. ἢ add A¹. || ἀνθρώπῳ μὴ
|| 29. τι add A¹. || 31. τῷ ST. τῷ — συμβεβηκός om E. || 33. ἔσαι S. || 34. εἰ δ' αὖ EST.
1. εἰ ST. || 2. πλεον] δύο A¹. || 4. μουσικόν] καὶ μ. T. || 6. ὅτος S. || 7. ἐκείνως] ἄλλως T. || 9. ἀντὶ ἀνθρώπῳ T. || λευκῷ καὶ
|| 11. ἔσαι ἕτερόν τι S. || 12. γὰρ om T. || 13. τῷ A¹. || 15. τὸ om ES. || ἐκείνως S. || 19. κατὰ] καὶ S. || 21. πάντα S. ||
|| A¹. || 23. λόγον λέγουσιν A¹. || δοκεῖ SA¹. || 24. ὅτι] ὡς A¹. || ἔσι] ἔσαι T. || 25. ἢ] ἦν ἢ A¹. || 26. ὑπάρχει E. || ὑπάρ-
ST. || 27. εἰκασί τῆς ὕλης λέγειν T. || λέγειν τὸ ὅν A¹. || 29. τῷ T. || αὐτός S. || 33. οὐ] ἢ τριήρης ἢ οὐ A¹. || 35. ἢ] εἰ ἢ E

μᾶλλον ἢ αὐτῷ. εἰ οὖν κάκειν ὑπάρχει, ὑπάρχει καὶ ἡ
τῆς τριήρης· εἰ δ' αὖτε, καὶ ἡ κατάφασις. ταῦτά τε οὖν
συμβαίνει τοῖς λέγουσι τὸν λόγον τῆτον, καὶ ὅτι ἐκ ἀνάγκη
ἢ φάναι ἢ ἀποφάναι. εἰ γὰρ ἀληθές ἐστιν ὅτι ἄνθρωπος
καὶ οὐκ ἄνθρωπος, δῆλον ὅτι καὶ ἔτ' ἄνθρωπος ἔτ' ἐκ ἄν- 5
θρωπος ἔσται· τὸν γὰρ δυοῖν δύο ἀποφάσεις. εἰ δὲ μία
ἔξ ἀμφοῖν ἐκεῖνη, καὶ αὕτη μία ἂν εἴη ἀντικειμένη. ἔτι
ἦτοι περὶ ἅπαντα ἔτως ἔχει, καὶ ἔστι καὶ λευκὸν καὶ οὐ
λευκὸν καὶ ὄν καὶ ἐκ ὄν, καὶ περὶ τὰς ἄλλας φάσεις καὶ
ἀποφάσεις ὁμοιοτρόπως, ἢ οὐ ἀλλὰ περὶ μὲν τινας, περὶ 10
τινας δ' οὐ. καὶ εἰ μὲν μὴ περὶ πάσας, αὗται ἂν εἴεν
ὁμολογούμεναι· εἰ δὲ περὶ πάσας, πάλιν ἦτοι καθ' ὅσων τὸ
φῆσαι καὶ ἀποφῆσαι καὶ καθ' ὅσων ἀποφῆσαι καὶ φῆσαι,
ἢ κατὰ μὲν ὧν φῆσαι καὶ ἀποφῆσαι, καθ' ὅσων δὲ ἀπο-
φῆσαι ἢ πάντων φῆσαι. καὶ εἰ μὲν ἔτως, εἴη ἂν τι πα- 15
γίως οὐκ ὄν, καὶ αὕτη βεβαία δοῖα· καὶ εἰ τὸ μὴ εἶναι,
βεβαίον τι καὶ γνωρίμον· γνωριμωτέρα γὰρ ἂν εἴη ἡ φά-
σις ἢ ἀντικειμένη. εἰ δὲ ὁμοίως καὶ ὧν ἐστιν ἀποφῆσαι
κατὰ τῶν ἐξὶ φάναι, ἀνάγκη ἦτοι ἀληθὲς διαιρῶντα λέ-
γειν, οἷον ὅτι λευκὸν καὶ πάλιν ὅτι ἢ λευκόν, ἢ οὐ. καὶ 20
εἰ μὲν μὴ ἀληθὲς διαιρῶντα λέγειν, οὐ λέγει τε ταῦτα
καὶ οὐκ ἔστιν ὕβεν· τὰ δὲ μὴ ὄντα πῶς ἂν φθέγγεαιτο ἢ
νοήσειεν; καὶ πάντα δ' ἂν εἴη ὄν, ὥσπερ καὶ πρότερον
εἴρηται, καὶ ταῦτόν ἔσαι καὶ ἄνθρωπος καὶ θεὸς καὶ τριή-
ρης καὶ αἱ ἀντιφάσεις αὐτῶν. εἰ γὰρ ὁμοίως καθ' ἑκάστη, 25
οὐθὲν διοίσει ἕτερον ἑτέρου· εἰ γὰρ διοίσει, τὴν ἔσαι ἀληθὲς
καὶ ἴδιον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ διαιρῶντα ἐνδέχεται ἀληθεύειν,
συμβαίνει τὸ λαθῆναι. πρὸς δὲ τῷ ὅτι πάντες ἂν ἀλη-
θεύοιεν καὶ πάντες ἂν ψεύδοιντο, καὶ αὐτὸς αὐτὸν ὁμο-
λογεῖ ψεύδεσθαι. ἅμα δὲ φανερόν ὅτι περὶ οὐθένος ἐστι 30
πρὸς τῶτον ἡ σκέψις· ὕβεν γὰρ λέγει. ἔτε γὰρ ἔτως ἔτ'
οὐχ οὕτως λέγει, ἀλλ' ἔτως τε καὶ ἐχ ἔτως. καὶ πάλιν
γε ταῦτα ἀπόφησιν ἄμφω, ὅτι ἔθ' ἔτως ἔτε ἐχ ἔτως· εἰ
γὰρ μὴ, ἦδη ἂν τι εἴη ὠρισμένον. ἔτι εἰ ὅταν ἡ φάσις
ἀληθὲς ἦ, ἢ ἀπόφασις ψευδὴς, καὶ αὕτη ἀληθὲς ἦ, ἢ 35
κατάφασις ψευδὴς, οὐκ ἂν εἴη τὸ αὐτὸ ἅμα φάναι καὶ

ἀποφάναι ἀληθῶς. ἀλλ' ἴσως φαῖεν ἂν τοῦτ' εἶναι
ἀρχῆς κείμενον. ἔτι ἄρα ὁ μὲν ἢ ἔχειν πῶς ὑπολ-
ων ἢ μὴ ἔχειν διέφυσαι, ὁ δὲ ἄμφω ἀληθεύει;
ἀληθεύει, τί ἂν εἴη τὸ λεγόμενον ὅτι τοιαύτη τῶν
φύσις; εἰ δὲ μὴ ἀληθεύει, ἀλλὰ μᾶλλον ἀληθεύει
ως ὑπολαμβάνων, ἦδη πῶς ἔχει ἂν τὰ ὄντα, κα-
ἀληθὲς ἂν εἴη, καὶ ἐχ ἅμα καὶ ἐκ ἀληθὲς. εἰ δὲ
ἅπαντες καὶ ψεύδονται καὶ ἀληθῆ λέγουσιν, ἔτε φ-
σθαι οὐτ' εἰπεῖν τῷ τοιῷτω ἔστιν· ἅμα γὰρ ταῦτά
οὐ ταῦτα λέγει. εἰ δὲ μὴδὲν ὑπολαμβάνει ἀλλ'
οἶεται καὶ οὐκ οἶεται, τί ἂν διαφερόντως ἔχει τῶν
κότων; ὅθεν καὶ μάλιστα φανερόν ἐστιν ὅτι ὕβεις ἔ-
κεται ἔτε τῶν ἄλλων ἔτε τῶν λεγόντων τὸν λόγον
διὰ τί γὰρ βαδίζει Μέγαροδὲ ἀλλ' ἐχ ἡσυχάζει
νος βαδίζει; ἐδ' εὐθέως ἔωθεν πορεύεται εἰς φρέα,
φάραγγα, εἰς τύχη, ἀλλὰ φαίνεται εὐλαβέμενος,
ὁμοίως οἰόμενος μὴ ἀγαθὸν εἶναι τὸ ἐμπσεῖν καὶ ἄ-
δῆλον ἄρα ὅτι τὸ μὲν βέλτιον ὑπολαμβάνει τὸ δ'
τιον. εἰ δὲ τῶτο, καὶ τὸ μὲν ἄνθρωπον τὸ δ' ἐκ ἄν-
καὶ τὸ μὲν γλυκὺ τὸ δ' ἐ γλυκὺ ἀνάγκη ὑπολαμ-
ἢ γὰρ ἐξ ἴσιν ἅπαντα ζητεῖ καὶ ὑπολαμβάνει, ὅτι
θεὸς βέλτιον εἶναι τὸ πιεῖν ὕδωρ καὶ ἰδεῖν ἄνθρωπον
ζητῇ αὐτά· καίτοι γ' ἔδει, εἰ ταῦτόν ἦν ὁμοίως κ-
θωπος καὶ οὐκ ἄνθρωπος. ἀλλ' ὅπερ ἐλέγχθη, ὕβεις
φαίνεται τὰ μὲν εὐλαβούμενος τὰ δ' οὐ. ὥστε, ὡς
πάντες ὑπολαμβάνουσιν ἔχειν ἀπλῶς, εἰ μὴ περὶ ἄ-
ἀλλὰ περὶ τὸ ἄμεινον καὶ χεῖρον. εἰ δὲ μὴ ἐπὶ
ἀλλὰ δοξάζοντες, πολὺ μᾶλλον ἐπιμελητέον ἂν
ἀληθείας, ὥσπερ καὶ νοσῶδει ὄντι ἢ ὑγιεινῷ τῆς ὑ-
καὶ γὰρ ὁ δοξάζων πρὸς τὸν ἐπιστάμενον ἐχ ὑγιεινῷ
κεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν. ἔτι εἰ ὅτι μάλιστα πάν-
ἔχει καὶ ἐχ ἔτως, ἀλλὰ τὸ γε μᾶλλον καὶ ἥττον
ἐν τῇ φύσει τῶν ὄντων· ἢ γὰρ ἂν ὁμοίως φῆσαιμι
τὰ δύο ἄρτια καὶ τὰ τρία, εὐδ' ὁμοίως διέφυστα
τέτταρα πέντε οἰόμενος καὶ ὁ χύμα. εἰ οὖν μὴ
δῆλον ὅτι ἄτερος ἥττον, ὥστε μᾶλλον ἀληθεύει. εἰ

1. ἢ] ἢ S, ἢ ἢ ET, om A¹. || post αὐτῷ T ἢ τῆς τριήρης. || 4. ἢ ante φάναι om ST. || ἐστιν add A¹. || 7. ἀμφοτέρων
ἐτι] τι A¹, ἐτι εἴτι T. || 8. καὶ post ἐτι om T. || οὐ om S. || 10. μὲν περὶ A¹. || 12. ἦτοι] εἴτι T. || 14. καθ'] καὶ καθ' 1
πάσης ES. || 17. γὰρ add A¹. || ἢ om T. || 18. ἢ ἀντικειμένη] ἢ ἢ ἀντικειμένη ἀπόφασις A¹. || ὦν — 19. φάναι A¹: ceteri ἢ
φῆσαι φάναι. || 21. λέγειν] λέγει A¹. || 23. νοήσεις A¹: ceteri βαδίσαι. || ἅπαντα A¹. || 24. καὶ post ἔσαι om T. || 25. γ
ceteri δ'. || ἔκαστον ST. || 26. οὐδεὶς A¹. || 27. εἰ καὶ T. || 28. ἀληθεύσειεν A¹. || 33. ἀπόφασιν T. || post ἐχ ἔτως S λή
ἔτως τε καὶ ἐχ ἔτως. || 34. εἴη] πῶ A¹. || 35. ἢ alterum om A¹. || 36. ἅμα τὸ αὐτὸ EST.

3. γὰρ] γὰρ μὴ A¹. || 5. φύσις] φύσις ἀληθεύει S. || εἰ] ἢ A¹. || 8. καὶ οὐκ ἀλ. E. || φθέγγεσθαι S. || 9. ἔσαι A¹. ||
τε καὶ οὐ ταῦτά plerique. || 11. τῶν] τί τῶν T. || 15. εὐθείς A¹. || εἰς post ἢ om E. || 17. τὸ om E. || 21. οὐδεὶς A¹. || 2:
ST A¹. || γε δαί T, ὡς γ' ES. || 25. ὡς om T. || 30. τὸν om S. || 31. εἰ] ἢ T. || 34. δύο] δύο εἶναι A¹. || 35. πάντι] πάν

λον ἐγγύτερον, εἴη γε ἂν τι ἀληθές οὐ ἐγγύτερον τὸ
λον ἀληθές. καὶ εἰ μὴ ἐστίν, ἀλλ' ἤδη γὰρ τι ἐξί βα-
γερον καὶ ἀληθινώτερον, καὶ τοῦ λόγου ἀπῆλλαγμα-
νὸν εἴημεν τοῦ ἀκράτου καὶ κωλύοντος τι τῇ διανοίᾳ

ἔστι δ' ἀπὸ τῆς αὐτῆς δόξης καὶ ὁ Πρωταγόρου λόγος,
ἐνάγκη ὁμοίως ἀμφω αὐτὸς ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι. εἴτε
τὰ δοκῶντα πάντα ἐστὶν ἀληθὴ καὶ τὰ φαινόμενα,
καὶ πάντα ἅμα ἀληθὴ καὶ ψευδῆ εἶναι. πολλοὶ γὰρ
ντία ὑπολαμβάνουσιν ἀλλήλους, καὶ τοὺς μὴ ταῦτα
ζοντας ἑαυτοῖς διεψεῦσθαι νομίζουσιν· ὥς' ἀνάγκη τὸ
εἶναι τε καὶ μὴ εἶναι. καὶ εἰ τὸτ' ἐστίν, ἀνάγκη τὰ
τα εἶναι πάντ' ἀληθῆ· τὰ ἀντικείμενα γὰρ δοξάζουσιν
ἴσως οἱ διεψευσμένοι καὶ ἀληθεύοντες. εἰ ὅν ἔχει τὰ
ἔτι, ἀληθεύουσιν πάντες. ὅτι μὲν ὅν ἀπὸ τῆς αὐτῆς
διανοίας ἀμφοτέροι οἱ λόγοι, ὅθλον. ἔστι δ' οὐχ ὁ
ς τρόπος πρὸς πάντας τῆς ἐντευξεως· οἱ μὲν γὰρ πει-
θόνται, οἱ δὲ βίας. ὅσοι μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἀπορῆσαι
αἶσιν ἔτι, τῶν εὐτατος ἢ ἀγνοία· ἢ γὰρ πρὸς τὸν
ν ἀλλὰ πρὸς τὴν διάνοιαν ἢ ἀπάντησιν αὐτῶν· ὅσοι
ὅγε χάριν λέγουσι, τῶν δ' ἐλογχος ἴσως τὸτ' ἐν τῇ
ἰ λόγος καὶ τὸ ἐν τοῖς ὀνόμασιν. ἐλήλυθε δὲ τοῖς δια-
ῶσιν αὕτη ἡ δόξα ἐκ τῶν αἰσθητῶν, ἢ μὲν τοῦ ἅμα
ἀντιφάσεις καὶ τὰναντία ὑπάρχειν ὁρῶσιν ἐκ ταυτοῦ
ισα τὰναντία. εἰ οὖν μὴ ἐνδέχεται γενέσθαι τὸ μὴ
γεῶπῃρην ὁμοίως τὸ πρᾶγμα ἀμφω ὅν, ὥσπερ καὶ
ξαγέρας μεμιχθαι πᾶν ἐν παντί φησι καὶ Δημόκρι-
καὶ γὰρ οὗτος τὸ πένον καὶ τὸ πλῆρες ὁμοίως καθ'
ὑπάρχειν μέρος, καίτοι τὸ μὲν ὅν τῶν εἶναι, τὸ δὲ
ἰν. πρὸς μὲν ὅν ἐκ τῶν ὑπολαμβάνοντας ἐρῶμεν
τρόπον μὲν τινα ὁρθῶς λέγουσι, τρόπον δὲ τινα ἀγνοῶσιν.
ἂρ ὅν λέγεται διχῶς, ὥστ' ἔστιν ὅν τρόπον ἐνδέχεται
ισθαί τι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἔστι δ' ὅν οὐ, καὶ ἅμα τὸ
εἶναι καὶ ὅν καὶ μὴ ὄν, ἀλλ' ἢ κατὰ ταῦτ' ὄν· δι-
μ μὲν γὰρ ἐνδέχεται ἅμα ταῦτ' εἶναι τὰ ἐναντία,
αρχεῖα δ' οὐ. ἔτι δ' ἀξιώσομεν αὐτοὺς ὑπολαμβάνειν
ἄλλην τινα ὑσίαν εἶναι τῶν ὄντων, ἢ ὅτε κίνησις ὑπάρ-
οὔτε φθορὰ ὅτε γένεσις τὸ παράπαν. ὁμοίως δὲ καὶ

ἢ περὶ τὰ φαινόμενα ἀλήθεια ἐνόησιν ἐκ τῶν αἰσθητῶν ἐλή-
λυθεν. τὸ μὲν γὰρ ἀληθές οὐ πλήθει κρίνεσθαι οἴονται
προσθήκην ὑδὲ ὀλιγότητι, τὸ δ' αὐτὸ τοῖς μὲν γλυκύ γευσ-
μένοις δοκεῖν εἶναι, τοῖς δὲ πικρόν· ὥς' εἰ πάντες ἔκαμνον
ἢ πάντες παρεφρόνουν, δύο δ' ἢ τρεῖς ὑγίαινον ἢ ὅν εἶχον,
δοκεῖν ἂν τότε κάμνειν καὶ παραφρονεῖν, τὸς δ' ἄλλους ἔ.
ἔτι δὲ πολλοῖς τῶν ἄλλων ζῶων τὰναντία περὶ τῶν αὐτῶν
φαίνεσθαι καὶ ἡμῖν, καὶ αὐτῷ δὲ ἐκάστῳ πρὸς αὐτὸν οὐ
ταῦτα κατὰ τὴν αἴσθησιν αἰεὶ δοκεῖν. ποῖα ὅν τῶν ἀληθῶν
ἢ ψευδῶν, ἀδύλον· ὅθεν γὰρ μᾶλλον τάδε ἢ τάδε ἀληθῆ,
ἀλλ' ὁμοίως. διὸ Δημόκριτός γ' εἴρηκεν ἥτοι οὐθεν εἶναι
ἀληθές ἢ ἡμῖν γ' ἀδύλον. ὅλως δὲ διὰ τὸ ὑπολαμβάνειν
φρόνησιν μὲν τὴν αἴσθησιν, ταύτην δ' εἶναι ἀλλοιώσιν, τὸ
φαινόμενον κατὰ τὴν αἴσθησιν ἐξ ἀνάγκης ἀληθές εἶναι
φασιν· ἐκ τούτων γὰρ καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Δημόκριτος
καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἔπος εἰπεῖν ἕκαστος τοιαύταις δόξαις
γεγέννηται ἐνοχοί. καὶ γὰρ Ἐμπεδοκλῆς μεταβάλλοντας
τὴν ἔξιν μεταβάλλειν φησὶ τὴν φρόνησιν· "πρὸς παρεῶν
γὰρ μῆτις ἐναυξεται ἀνθρώποισιν." καὶ ἐν ἑτέροις δὲ λέγει
ὅτι "ὅσων ἀλλοῖοι μετέφυον, τόσων ἄρ σφισιν αἰεὶ καὶ τὸ
φρονεῖν ἀλλοῖα παρίστατο." καὶ Παρμενίδης δὲ ἀποφαίνε-
ται τὸν αὐτὸν τρόπον· "ὡς γὰρ ἕκαστος ἔχει κρᾶσιν με-
λέων πολυκάμπτων, τῶς νόος ἀνθρώποισι παρίσταται. τὸ
γὰρ αὐτὸ ἐστὶν ὅπερ φρονεῖ μελέων φύσις ἀνθρώποισιν
καὶ πᾶσιν καὶ παντί· τὸ γὰρ πλέον ἐστὶ νόημα." Ἀνα-
ξαγόρου δὲ καὶ ἀπόφθιγμα μνημονεύεται πρὸς τῶν ἐταί-
ρων τινάς, ὅτι τοιαῦτ' αὐτοῖς ἔσται τὰ ὄντα οἷα ἂν ὑπολά-
βωσιν. φασὶ δὲ καὶ τὸν Ὅμηρον ταύτην ἔχοντα φαίνε-
σθαι τὴν δόξαν, ὅτι ἐποίησε τὸν Ἑκτορα, ὡς ἐξέστη ὑπὸ
τῆς πληγῆς, κεῖσθαι ἀλλοφρονέοντα, ὡς φρονούντας μὲν
καὶ τὸς παραφρονούντας ἀλλ' ἢ ταῦτά. ὅθλον ὅν ὅτι, εἰ
ἀμφοτέραι φρονήσεις, καὶ τὰ ὄντα ἅμα ἔτι τε καὶ οὐχ
ἔτι, ἢ καὶ χαλεπώτατον τὸ συμβαδὸν ἐστίν· εἰ
γὰρ οἱ μάλιστα τὸ ἐνδεχόμενον ἀληθές ἑωρακότες (οὔτοι
δ' εἰσὶν οἱ μάλιστα ζητῶντες αὐτὸ καὶ φιλοῦντες) ὅτοι τοι-
αύτας ἔχουσιν τὰς δόξας καὶ ταῦτα ἀποφαινόμενοι περὶ
τῆς ἀληθείας, πῶς οὐκ ἀξίον ἀθυμῆσαι τοὺς φιλοσοφεῖν
ἐγχειροῦντας; τὸ γὰρ τὰ πετόμενα διώκειν τὸ ζητεῖν ἂν

1. τι om A¹. || 7. αὐτὸς ἀμφω A¹. || 9. εἶναι post ἀνάγκη A¹. || 13. πάντα εἶναι T. || 15. ἀληθεύουσιν EST. || εἰσὶν ἀπὸ τῆς
δ. οἱ τοῦτοι λόγοι A¹. || 17. ἀπαντας EST. || 21. τ' om A¹. || 24. ὑπάρχειν ET. || 25. γένεσθαι A¹. || 26. post ἀμφω ὅν A¹
τω ὅν καὶ μὴ ὄν. || 30. ὅν add EA¹. || 31. ἀληθῶς T. || 33. ἐν ἔτι A¹. || 34. καὶ ante ὅν add A¹. || κατὰ om A¹. ||
T. || 37. τινα add A¹.

4. δοκεῖ EST. || 7. δὲ καὶ π. A¹. || ἄλλων om A¹. || ζῶων ὑγίαιουσιν τὰς A¹F¹. || περὶ τῶν αὐτῶν add A¹. || 9. ψευδῆ ἢ ἀληθῆ
|| 12. ὁμοίως A¹. || 19. αἰεταί SB¹C¹. || 20. μετέφυον STA¹. || τόσων E. || 22. ἐκάστῳ A¹, ἐκάστοι SB¹C¹. || ἔχον SB¹. ||
ὡς E. || 24. φύσις ἀνθρώποισιν om A¹. || 26. καὶ om T. || 27. τῶς ETA¹. || 28. τοιαύτην ST. || 31. εἰ om A¹. || 33. ἔχον
|| 37. ἀθυμῶν E. || 38. πετόμενα E.

εἴη τὴν ἀληθείαν. αἴτιον δὲ τῆς δόξης τέτοις ὅτι περὶ τῶν
 ὄντων μὲν τὴν ἀληθείαν ἐσκόπουν, τὰ δ' ὄντα ὑπέλαβον
 εἶναι τὰ αἰσθητὰ μόνον· ἐν δὲ τέτοις πολλὰ ἢ τῷ ἀορίστῳ
 φύσις ἐνυπάρχει, καὶ ἡ τοῦ ὄντος οὕτως ὥσπερ εἴκομεν·
 διὸ εὐκότως μὲν λέγουσιν, ὡς ἀληθὴ δὲ λέγουσιν. ὥτω γὰρ
 ἀρμόττει μᾶλλον εἰπεῖν ἢ ὥσπερ Ἐπίχαρμος εἰς Ξενοφά-
 νην. ἔτι δὲ πᾶσαν ὁρῶντες ταύτην κινουμένην τὴν φύσιν,
 κατὰ δὲ τὸ μεταβάλλοντος οὐθέν ἀληθεύμενον, περὶ γε
 τὸ πάντῃ πάντως μεταβάλλον οὐκ ἐνδέχεται ἀληθεύειν.
 ἐκ γὰρ ταύτης τῆς ὑπολήψεως ἐξηγήθησεν ἡ ἀκροτάτη δόξα
 τῶν εἰρημένων, ἡ τῶν φασκόντων ἡρακλειτίζειν, καὶ οἷαν
 Κρατύλος εἶχεν, ὅς τὸ τελευταῖον οὐθέν ὦτο δὲν λέγειν
 ἀλλὰ τὸν δάκτυλον ἐκίνει μόνον, καὶ Ἡρακλείτῳ ἐπετίμα
 εἰπόντι ὅτι δις τῷ αὐτῷ ποταμῷ ὡς ἐστὶν ἐμβῆναι· αὐτὸς
 γὰρ ὦτο ὑδ' αἶψα. ἡμεῖς δὲ καὶ πρὸς τῶτον τὸν λόγον
 ἔρῳμεν ὅτι τὸ μὲν μεταβάλλον ὅτε μεταβάλλει ἔχει τινα
 αὐτοῖς ἀληθὴ λόγον μὴ οἰεσθαι εἶναι. καίτοι ἐστὶ γε ἀμ-
 φισβητήσιμον· τό τε γὰρ ἀποβάλλον ἔχει τι τοῦ ἀπο-
 βαλλομένου, καὶ τὸ γιγνόμενον ἤδη ἀνάγκη τι εἶναι. ὅλως
 τε εἰ φθείρεται, ὑπάρχει τι ὄν· καὶ εἰ γίγνεται, ἐξ οὗ
 γίγνεται καὶ ὑφ' οὗ γεννᾶται, ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ τὸτο
 μὴ ἰέναι εἰς ἀπειρον. ἀλλὰ ταῦτα παρέντες ἐκεῖνα λέγω-
 μεν, ὅτι οὐ ταῦτόν ἐστι τὸ μεταβάλλειν κατὰ τὸ ποσὸν
 καὶ κατὰ τὸ ποιόν. κατὰ μὲν ἔν τὸ ποσὸν ἔξω μὴ μένον·
 ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος ἅπαντα γιγνώσκουμεν. ἔτι δ' αἴτιον
 ἐπιτιμῆσαι τοῖς ὕτως ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι καὶ αὐτῶν τῶν
 αἰσθητῶν ἐπὶ τῶν ἐλαττόνων τὸν ἀριθμὸν ἰδόντες οὕτως
 ἔχοντα περὶ ὅλου τοῦ ἑρᾶνου ὁμοίως ἀπεφάνησαντο. ὁ γὰρ
 περὶ ἡμᾶς τῷ αἰσθητῷ τόπος ἐν φθορᾷ καὶ γενέσει διατε-
 λεῖ μόνος ὢν· ἀλλ' ὅτος ὅθεν ὡς εἰπεῖν μόριον τῷ παντός
 ἐστὶν, ὥς τε δικαιότερον ἂν δι' ἐκεῖνα τῶν ἀπεφρίσαντο
 ἢ διὰ ταῦτα ἐκείνων κατεφρίσαντο. ἔτι δὲ ὅλον ὅτι
 καὶ πρὸς τέτοις ταῦτα τοῖς πάλαι λεχθεῖσιν ἔρῳμεν· ὅτι
 γὰρ ἐστὶν ἀκίνητός τις φύσις δεκτικὸν αὐτοῖς καὶ πειστικόν
 αὐτούς. καίτοι συμβαίνει. γε τοῖς ἅμα φάσκουσιν εἶναι
 καὶ μὴ εἶναι ἡρεμεῖν μᾶλλον φάναι πάντα ἢ κινεῖσθαι·
 οὐ γὰρ ἐστὶν εἰς ὃ τι μεταβάλλει· ἅπαντα γὰρ ὑπάρχει

πᾶσιν. περὶ δὲ τῆς ἀληθείας, ὡς οὐ πᾶν τὸ φα-
 ἰνὸν ἀληθές, πρῶτον μὲν γε ὅτι οὐδ' ἡ αἰσθησις ψα-
 ἰδίου ἐστὶν, ἀλλ' ἡ φαντασία ἐ ταυτὸν τῇ αἰσθήσει
 ἄξιον θαυμάσαι εἰ τῷ ἀπορῶσι, πότερον τηλικαῦ-
 τὰ μεγέθη καὶ τὰ χρώματα τοιαῦτα οἶα τοῖς ἀπέ-
 νεται ἢ οἶα τοῖς ἐγγύθεν, καὶ πότερον οἶα τοῖς ὑγ-
 ἢ οἶα τοῖς καίμνουσιν, καὶ βαρύτερα πότερον ἢ τοῖς
 νῦσιν ἢ ἢ τοῖς ἰσχύουσιν, καὶ ἀληθὴ πότερον ἢ τ-
 θεύουσιν ἢ ἢ τοῖς ἐρηγηγρόσιν. ὅτι μὲν γὰρ ἐκ
 γε, φανερόν· οὐθεὶς γούν ἐάν ὑπολάβῃ ρύκτωρ Ἀ
 εἶναι ὢν ἐν Λιβύῃ, περεύεται εἰς τὸ ὠδεῖον. ἔτι
 τῷ μέλλοντος, ὥσπερ καὶ Πλάτων λέγει, ἐ δῆπου
 κυρία ἡ τῷ ἱατρῷ δόξα καὶ ἡ τῷ ἀγνοῦντες, οἷον
 μέλλοντος ἔσεσθαι ὑγιῆς ἢ μὴ μέλλοντος. ἔτι δὲ
 τῶν τῶν αἰσθήσεων ἔχ ὁμοίως κυρία ἡ τῷ ἄλλοτρί-
 ἰδίου ἢ τῷ πλησίον καὶ τῷ αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ μὲ
 ματος ὅψις, ἐ γεῦσις, περὶ δὲ χυμῷ γεῦσις, οὐκ
 ὢν ἐκάσῃ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ περὶ τὸ αὐτὸ ὑδὲ πι-
 σιν ἅμα οὕτω καὶ οὐχ ὕτως ἔχειν. ἀλλ' οὐδ' ἐν
 χρόνῳ περὶ γε τὸ πάθος ἡμφισβήτησεν, ἀλλὰ πῃ
 συμβέβηκε τὸ πάθος. λέγω δ' οἷον ὁ μὲν αὐτὸς ἐ-
 ξειν ἂν ἢ μεταβαλὼν ἢ τῷ σώματος μεταβαλέσθαι
 μὲν εἶναι γλυκύς ὅτε δὲ ἐ γλυκύς· ἀλλ' ἐ τό γε
 οἷον ἐστὶν ὅταν ἤ, ὑδεπώποτε μετέβαλεν, ἀλλ' αἰ-
 θεύει περὶ αὐτῷ, καὶ ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης τὸ ἐσόμενον
 τοῖσιν. καίτοι τὸτο ἀναιρῶσιν ὅτοι οἱ λόγοι ἅπαντι
 περ καὶ οὐσίαν μὴ εἶναι μηθενός, ὥτω μὴδ' ἐξ ἐ
 μὴθέν· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ἐκ ἐνδέχεται ἄλλως καὶ
 ἔχειν, ὥς· εἰ τι ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης, οὐχ ἔξει ὕτω
 ἔχ ὕτως. ὅλως τ' εἰ πέρ ἐστι τὸ αἰσθητὸν μόνον,
 εἴη μὴ ὄντων τῶν ἐμφύχων· αἰσθησις γὰρ ἐκ ἂν
 μὲν ἔν μήτε τὰ αἰσθητὰ εἶναι μήτε τὰ αἰσθημα-
 ἀληθές (τοῦ γὰρ αἰσθανομένου πάθος τῷτό ἐστι), τὸ
 ὑποκείμενα μὴ εἶναι, ἢ ποιεῖ τὴν αἰσθησιν, καὶ ἢ
 στήσεως ἀδύνατον. ἐ γὰρ δὴ ἢ γ' αἰσθησις αὐτὴ
 ἐστὶν, ἀλλ' ἐστὶ τι καὶ ἕτερον παρὰ τὴν αἰσθησιν, ὃ
 πρότερον εἶναι τῆς αἰσθήσεως· τὸ γὰρ κινῶν τῷ κινῶ

6. ἢ ξεοφάνης T. || 9. πάντως πάντῃ ST. || 12. λέγειν δὲν T. || 14. ὅτι add A¹. || 15. τῶν E. || 22. ἰέναι] εἶναι cod
 λέγομεν S. || 27. εἰδότες ST. || 29. φορᾷ E. || 30. ὡς εἰπεῖν ἰδὲν A¹. || τῷ παντός μόνον SB¹C¹. || 31. αἰ] εἰ A¹. || τῶν
 32. ἢ] ἢ E, εἰ A¹. || 35. γε συμβαίνει EST. || 36. ἢ κινεῖσθαι πάντα A¹. || 37. μεταβάλλειν A¹.

2. γε add A¹. || ὅτι om TA¹. || 6. ἢ om S. || πότερον ἢ οἶα T. || ἰσχύουσιν T. || 7. ἢ om S. || νοσοῦσι A¹. || καὶ β
 ἰσχύουσιν om T. || 7 et 8 et 9. ἢ A¹: ceteri οἶα. || 8. ἰσχυροῖς A¹. || 9. ἐρηγηγρόσιν E. || ἔχ οἷον τε A¹. || 10. ἐάν ὑπολάβ-
 λαβὼν A¹. || 16. μὲν περὶ T. || 17. οὐκ] ἀλλ' οὐκ ES. || 18. ὢν καὶ ἐκάσῃ A¹. || ὑδεπώποτε A¹. || 20. γε] δὲ A¹. || ἡμφα
 S. || 22. μεταβάλλον et μεταβάλλοντος A¹. || 23. γε] τε TA¹. || 24. μεταβάλλει A¹. || 26. πάντες A¹. || 29. ἐξ om T
 μὴδὲ A¹, omisissis ποσὸν μήτε τὰ αἰσθητὰ. || 35. δυνατόν A¹. || αὐτῇ E, om A¹.

πρότερόν ἐστι· καὶ εἰ λέγεται πρὸς ἀλλήλα ταῦτα, ττον.

ἵσ'ι δὲ τινες οἱ ἀπορῶσι καὶ τῶν ταῦτα πεπεισμένων· τὸς λόγους τέτους μόνον λεγόντων· ζητῶσι γὰρ

ρίνων τὸν ὑγιαίνοντα καὶ ὅλως τὸν περὶ ἑκαστα κρι- 5 ὀρθῶς. τὰ δὲ τοιαῦτα ἀπορήματα ὁμοιά ἐστι τῷ

πότερον καθεύδομεν νῦν ἢ ἐγρηγόραμεν. δύναται ἀπορίαι αἱ τοιαῦται πᾶσαι τὸ αὐτό· πάντων γὰρ

ἄξιῦσιν ἔτσι εἶναι· ἀρχὴν γὰρ ζητῶσι, καὶ ταύτην δεῖξαι λαμβάνειν, ἐπεὶ ὅτι γε ἔχει πεπεισμένοι εἰσὶ, 10 εἰσιν ἐν ταῖς πράξεσιν. ἀλλ' ὅπερ εἵπομεν, τὸτο

τὸ πάθος ἐστίν· λόγον γὰρ ζητῶσιν ὧν ἔκ ἐστι λό- ποδείξεως γὰρ ἀρχὴ ἔκ ἀποδείξεως ἐστίν. οὗτοι μὲν

ἴως ἂν τῷτο πεισθῶσιν· ἐστὶ γὰρ ἡ χαλεπὸν λαβεῖν. ἢ τῷ λόγῳ τὴν βίαν μένον ζητῶντες ἀδύνατον ζη- 15 ἐναντία γὰρ εἰπῶν ἄξιῦσιν, εὐθὺς ἐναντία λέγοντες.

οὐκ ἐστὶ πάντα πρὸς τι, ἀλλ' ἐνία ἐστὶ καὶ αὐτὰ ἰτά, ἔκ ἂν εἴη πᾶν τὸ φαινόμενον ἀληθές· τὸ γὰρ

ἐνὶ τινὶ ἐστὶ φαινόμενον· ὥς ὁ λέγων ἅπαντα τὰ ἐνα εἶναι ἀληθῆ, ἅπαντα ποιεῖ τὰ ὄντα πρὸς τι. 20 φυλακτέον τοῖς τὴν βίαν ἐν τῷ λόγῳ ζητοῦσιν,

ὅτι καὶ ὑπέχειν λόγον ἄξιῦσιν, ὅτι ἡ τὸ φαινόμενον ἰλλὰ τὸ φαινόμενον ὧ φαίνεται καὶ ὅτε φαίνεται

καὶ ὥς. ἂν δ' ὑπέχωσι μὲν λόγον, μὴ οὕτω δ' 25 τι, συμβήσεται αὐτοῖς τάναντία ταχὺ λέγειν. ἐν-

γὰρ τῷ αὐτῷ κατὰ μὲν τὴν ὄψιν μέλει φαίνεσθαι γούσει μή, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν θυοῖν ὄντοι μὴ

ἐκατέρᾳ τῇ ὄψει, ἂν ὧσιν ἀνόμοιοι, ἐπεὶ πρὸς γε 30 αὐτὰς πάλαι εἰρημέναις αἰτίας τὸ φαινόμενον φά-

ς ἀληθές εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο πᾶνθ' ὁμοίως εἶναι 30 καὶ ἀληθῆ· ἔτε γὰρ ἅπασι ταυτὰ φαίνεσθαι ἔτε

εἰ ταῦτά, ἀλλὰ πολλάκις τάναντία κατὰ τὸν αὐ- ἰόνον. ἡ μὲν γὰρ ἀφῆ δύο λέγει ἐν τῇ ἐπαλλάξει

κτύλων, ἡ δ' ὄψις ἐν. ἀλλ' ἔτε τῇ αὐτῇ γε καὶ 35 τὸ αὐτὸ αἰσθήσει καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ

χρόνῳ; ὥστε τοῦτ' ἂν εἴη ἀληθές. ἀλλ' ἴσως διὰ τοῦτ' ἀνάγκη λέγειν τοῖς μὴ δι' ἀπορίαν ἀλλὰ λόγου χάριν

λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἐστὶν ἀληθές τὸτο, ἀλλὰ τῷτο ἀληθές. καὶ ὥσπερ δὴ πρότερον εἴρηται, ἀνάγκη καὶ πρὸς τι ποιεῖν

ἅπαντα καὶ πρὸς δόξαν καὶ αἰσθητίν, ὥς ἔτε γέγονεν ἔτ' 5 ἔσαι ἔθεν μνηνὸς προδοξάσαντος. εἰ δὲ γέγονεν ἡ ἔσται,

δῆλον ὅτι ἔκ ἂν εἴη ἅπαντα πρὸς δόξαν. ἔτι εἰ ἔν, πρὸς ἐν ἡ πρὸς ὠρισμένον· καὶ εἰ ταῦτο καὶ ἡμισυ καὶ ἴσον,

ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ διπλάσιόν γε τὸ ἴσον. πρὸς δὴ τὸ δοξα- 10 ζον εἰ ταῦτο ἀνθρωπος καὶ τὸ δοξαζόμενον, ἔκ ἔσαι ἀν-

θρωπος τὸ δοξαζόν, ἀλλὰ τὸ δοξαζόμενον. εἰ δ' ἑκάστων ἔσαι πρὸς τὸ δοξαζόν, ἀπειρα ἔσαι τῷ εἶδει τὸ δοξαζόν.

ὅτι μὲν ἔν βεβαιωτάτη δόξα πασῶν τὸ μὴ εἶναι ἀληθεῖς 15 ἅμα ταῖς ἀντικειμέναις φάσεις, καὶ τί συμβαίνει τοῖς ἔτω

λέγουσι, καὶ διὰ τί ἔτω λέγουσι, τοσαῦτα εἰρήσθω. ἐπεὶ δ' ἀδύνατον τὴν ἀντίφασιν ἀληθεύεσθαι ἅμα κατὰ τοῦ

αὐτοῦ, φανερόν ὅτι ἔθεν τάναντία ἅμα ὑπάρχειν ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ. τῶν μὲν γὰρ ἐναντίων θάτερον ζήτησις ἐστὶν ἔχ

ἥττον, ὥστας δὲ ζήτησις ἀπόφασίς ἐστὶν ἀπὸ τίνος ὠρισμένου 20 γένους. εἰ ἔν ἀδύνατον ἅμα καταφάναι καὶ ἀποφάναι

ἀληθῶς, ἀδύνατον καὶ τάναντία ὑπάρχειν ἅμα, ἀλλ' ἡ 25 πῇ ἅμφω, ἡ θάτερον μὲν πῇ θάτερον δὲ ἀπλῶς.

Ἀλλὰ μὴν ἔθεν μεταξὺ ἀντιφάσεως ἐνδέχεται εἶναι 7 ἔθεν, ἀλλ' ἀνάγκη ἡ φάναι ἡ ἀποφάναι ἐν καθ' ἐνὸς ὁτίων.

δῆλον δὲ πρῶτον μὲν ὀρισσμένοις τί τὸ ἀληθές καὶ ψεῦδος. τὸ μὲν γὰρ λέγειν τὸ ὄν μὴ εἶναι ἡ τὸ μὴ ὄν εἶναι ψεῦ-

δος, τὸ δὲ τὸ ὄν εἶναι καὶ τὸ μὴ ὄν μὴ εἶναι ἀληθές, ὥς 30 καὶ ὁ λέγων εἶναι ἡ μὴ ἀληθεύσει ἡ ψεύσεται. ἀλλ'

οὔτε τὸ ὄν λέγεται μὴ εἶναι ἡ εἶναι οὔτε τὸ μὴ ὄν. ἔτι 35 ἦτοι τὸ μεταξὺ ἔσται τῆς ἀντιφάσεως, ὥσπερ τὸ φαῖον

μέλανος καὶ λευκοῦ, ἡ ὥς τὸ μηδένον ἀνθρώπου καὶ ἵππου. εἰ μὲν οὖν οὕτως, ἔκ ἂν μεταβάλλοι (ἐκ μὴ ἀγαθῶ γὰρ

λέγεται S. || ἄλλα A¹. || ταῦτα A¹, ταῦτα αὐτὰ ET. || 5. κρήσται A¹. || 8. αἱ τοιαῦται] αὐται A¹. || 9. λόγον S. || εἶναι S. || 10. ἔτι γε A¹: ceteri γε ἔτι. || πεπεισμένοι ἔκ A¹. || 15. μόνη A¹. || 16. ἐναντία γὰρ] ἐναντίον γὰρ S. || 17. ἔστι καὶ] T. || 18. ἐαυτά ST. || ἅπαν E. || 20. ἀληθῆ εἶναι T. || 24. ἐὰν εἰ 25. ἐαυτοῖς A¹. || 26. τὸ αὐτὸ S. || 27. τῇ — 31. φα- m pr S. || 27. δυεῖν T. || 28. ταῦθ' E. || ἐὰν ET. || ἀπόμια T. || 30. ἀληθεῖς, omisso εἶναι, S. || 32. ἐαυτῷ A¹, ταυτῷ 3. λόγον T. || ἡ μὲν — 34. ἔτε om pr S. || 33. ἀπαλλάξει A¹. || 34. ἡ τί A¹.

λέγειν om T. || 4. καὶ ante πρὸς om A¹. || 8. ἡ] ἡ A¹. || 9. δοξαζέειν ST. || 10. ἐστιν EST. || 11. δὲ καὶ ἑκάστων A¹. || 12. πρὸς ἀπειρα A¹. || 15. διὰ τί] ἂν A¹. || 16. ἅμα ἀληθεύεσθαι A¹. || 19. ἥττον· ὥστας ζήτησις, ἡ δὲ ζήτησις ἀπ. A¹. || 22. A¹. || 24. ἐν om A¹. || 26. τὸ μὴ ὄν] τῷτο EST. || 27. τὸ post δὲ om E. || καὶ τί] τὸ δὲ ET. || 28. καὶ ὁ] ἐκείνο A¹. || εἶναι S. || 29. λέγει E. || 30. ἥτοι] εἰ τι S. || τὸ post ἥτοι add A¹. || ἐς A¹. || 34. ἀπ om A¹. || 35. εἴη ἂν τις] ἡ ἡ S. A¹ et omisso ἡ F¹.

τις εἰς λευκὸν ἢ ἐκ μὴ λευκῶ γενέσις· νῦν δ' ἔχ' ἐραται. ἔτι πᾶν τὸ διανοητὸν καὶ νοητὸν ἢ διάνοια ἢ κατάφησιν ἢ ἀπόφησιν· τὸτο δ' ἐξ ὀρισμῶ δῆλον ὅταν ἀληθεύῃ ἢ ψευδῇται. ὅταν μὲν ὡδὶ συνθῇ φᾶσα ἢ ἀποφᾶσα, ἀληθεύει, ὅταν δὲ ὡδί, ψεύδεται. ἔτι παρὰ πάσας δεῖ εἶναι τὰς 5 ἀντιφάσεις, εἰ μὴ λόγῳ ἔνεκα λέγεται· ὥς καὶ ὅτε ἀληθεύσει τις ἢ τ' ἢ ἀληθεύσει. καὶ παρὰ τὸ ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν ἔσται, ὥστε καὶ παρὰ γενέσιν καὶ φθορὰν μεταβολή τις ἔσται. ἔτι ἐν ὅσοις γενέσιν ἢ ἀποφάσις τὸ ἐναντίον ἐπιφέρει, καὶ ἐν τέτοις ἔσται, οἷον ἐν ἀριθμοῖς ὅτε περιττὸς οὔτε 10 ἢ περιττὸς ἀριθμὸς. ἀλλ' ἀδύνατον· ἐκ τῶ ὀρισμῶ δὲ δῆλον. ἔτι εἰς ἄπειρον βαδιεῖται, καὶ οὐ μόνον ἡμιόλια τὰ ὄντα ἔσται ἀλλὰ πλείω. πάλιν γὰρ ἔσται ἀποφῆσαι τὸτο πρὸς τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπόφασιν, καὶ τοῦτ' ἔσται τι· ἢ γὰρ ἡσία ἐς τις αὐτῶ ἄλλη. ἔτι ὅταν ἐρομένη εἰ λευκὸν 15 ἔσιν εἴπῃ ὅτι ἢ, ἢ ἄλλο ἀποπέφυκεν ἢ τὸ εἶναι· ἀποφάσις δὲ τὸ μὴ εἶναι. ἐλήλυθε δ' ἐνίοις αὕτη ἢ δόξα ὥσπερ καὶ ἄλλαι τῶν παραδόξων· ὅταν γὰρ λύειν μὴ θύωνται λόγῳ ἐριστικῶς, ἐνδόντες τῷ λόγῳ σύμφασιν ἀληθὲς εἶναι τὸ συλλογισθέν. οἱ μὲν οὖν διὰ τοιαύτην αἰτίαν 20 ἔχουσιν, οἱ δὲ διὰ τὸ πάντων ζητεῖν λόγον. ἀρχὴ δὲ πρὸς ἅπαντας τέτυς ἐξ ὀρισμῶ. ὀρισμὸς δὲ γίνεται ἐκ τοῦ σημαίνειν τι ἀναγκαῖον εἶναι αὐτοῦς· ὁ γὰρ λόγος, οὗ τὸ ὄνομα σημειῖον, ὀρισμὸς γίνεται. ἔοικε δ' ὁ μὲν Ἡρακλείτῃ λόγος, λέγων πάντα εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἅπαντα ἀληθῆ 25 ποιεῖν, ὁ δ' Ἀναξαγόρῃ εἶναι τι μεταξὺ τῆς ἀντιφάσεως, ὥς πάντα ψευδῇ· ὅταν γὰρ μιχθῇ, ἢ τ' ἀγαθὸν οὐτ' οὐκ ἀγαθὸν τὸ μέγμα, ὥστ' οὐθὲν εἰπεῖν ἀληθές.

8 Διωρισμένων δὲ τῶν φανερόν ἔτι καὶ τὰ μοναχῶς λεγόμενα καὶ τὰ κατὰ πάντων ἀδύνατον ὑπάρχειν, ὥσπερ 30 τινὲς λέγουσιν, οἱ μὲν οὐθὲν φάσκοντες ἀληθὲς εἶναι (οὐθὲν γὰρ κωλύειν φασὶν οὕτως ἅπαντα εἶναι ὥσπερ τὸ τὴν διάμετρον σύμμετρον εἶναι), οἱ δὲ πάντ' ἀληθῆ. σχεδὸν γὰρ ὅτοι οἱ λόγοι οἱ αὐτοὶ τῷ Ἡρακλείτῃ· ὁ γὰρ λέγων ἔτι πάντ' ἀληθῆ καὶ πάντα ψευδῆ, καὶ χωρὶς λέγει τῶν 35 κινήσειν πρῶτον, οἷον τῷ μήκους καὶ οἰδῶν ἐντεῦθεν μὲν

λόγων ἐκάτερον τούτων, ὥστ' εἴπερ ἀδύνατα ἐκείνη ταῦτα ἀδύνατον εἶναι. ἔτι δὲ φανερώς ἀντιφάσεως ἔχ' οἷον τε ἅμα ἀληθεῖς εἶναι. ἢ δὲ δὴ ψευδεῖς· καίτοι δοξεῖ γ' ἂν μᾶλλον ἐνδέχασθαι ἐκ τῶν εἰρη 5 ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας τὺς τοιούτους λόγους αἰτεῖσθαι ὁ θάπερ ἐλέχθη καὶ ἐν τοῖς ἐπάνω λόγοις, ἢ εἰ εἰναι εἶναι ἀλλὰ σημαίνειν τι, ὥς ἐξ ὀρισμοῦ διαλεκτικῆ βόντας τί σημαίνει τὸ ψεῦδος ἢ τὸ ἀληθές. εἰ δὲ ἄλλο ἢ τὸ ἀληθὲς φάναι ἢ ἀποφάναι ψευδὲς ἐστὶ 10 νατον πάντα ψευδῆ εἶναι· ἀνάγκη γὰρ τῆς ἀντιφάσεως εἶναι μῶριον ἀληθές. ἔτι εἰ πᾶν ἢ φάναι ἢ φάναι ἀναγκαῖον, ἀδύνατον ἀμφότερα ψευδῆ εἶναι 15 τερὸν γὰρ μέρος τῆς ἀντιφάσεως ψευδὸς ἐστίν. συμ δὴ καὶ τὸ θρυλλόμενον πᾶσι τοῖς τοιούτοις λόγοις, εἰ αὐτὸς ἀναίρειν. ὁ μὲν γὰρ πάντα ἀληθῆ λέγων 20 ἐναντίον αὐτῷ λόγον ἀληθῆ ποιεῖ, ὥς τὸν αὐτῷ ἐκ (ὁ γὰρ ἐναντίος ἢ φησιν αὐτὸν ἀληθῆ), ὁ δὲ πάντα καὶ αὐτὸς αὐτόν. ἐὰν δ' ἐξαιρῶνται ὁ μὲν τὸν ἐναντίον ἀληθὲς μόνος ἐστίν, ὁ δὲ τὸν αὐτὸς αὐτῷ ὥς ἢ ψ 25 ἢ ἢ ττον ἀπέρις συμβαίνει αὐτοῖς αἰτεῖσθαι λόγον βεῖς καὶ ψευδεῖς· ὁ γὰρ λέγων τὸν ἀληθῆ λόγον ἀληθὲς, τὸτο δ' εἰς ἄπειρον βαδιεῖται. φανερόν δ' εἰ οἱ πάντα ἡρεμεῖν λέγοντες ἀληθῆ λέγουσιν, οὐδ' εἰ 30 ψευδῆ ἔσται, φαίνεται δὲ τὸτο μεταβάλλον· ὁ γὰρ ποτὲ αὐτὸς ἢ ἢ καὶ πάλιν ἢ ἔσται. εἰ δὲ πάντα ται, οὐθὲν ἔσται ἀληθές· πάντα ἄρα ψευδῆ. ἀλλ 35 δεικται ὅτι ἀδύνατον. ἔτι τὸ ὄν ἀνάγκη μεταβάλλε 40 τινος γὰρ εἰς τι ἢ μεταβολή. ἀλλὰ μὴν ἢ δὲ πάντι 45 κινεῖ τὰ κινέμενα, καὶ τὸ πρῶτον κινῶν ἀκίνητον αὐ

Δ.

Ἀρχὴ λέγεται ἢ μὲν ὅθεν ἂν τις τοῦ πράγματος κινήσειν πρῶτον, οἷον τῷ μήκους καὶ οἰδῶν ἐντεῦθεν μὲν

1. μὴ] μὴ ὡς ST. || 3. ἀληθεύει ἢ ψεύδεται S. || 6. λέγεται A¹. || 7. τὸ ante μὴ om T. || 9. γενέσις re T. || 12. τὰ ὅσα] A¹. || 13. ἀλλὰ καὶ πλείω ST. || 15. ἔσται S. || ἐρομένη E. || εἰ om A¹. || 16. ἔτι om T. || ἄλλο om A¹. || ἀπόφησιν S. καὶ αἱ ἄλλαι EST. || γὰρ om A¹. || 21. λόγον ζητεῖν EST. || 23. αὐτοῦς εἶναι T. || 24. ἔσται A¹, γίνεται τὸ πράγματι S. || 2 om A¹. || 30. τὰ om ETA¹. || 32. κωλύει A¹. || 34. ὅτοι] αὐτοῖς EST. || τῷ τῷ Ἡρακλείτῃ A¹.

3. δε] δι' E. || πάσας om T. || 4. γ' om SA¹. || 5. πάντας A¹. || 6. ἐχθ EST. || 7. δεῖ λεκτικόν T. || λαβόντα A¹. || μαίειν T. || ἢ] καὶ B¹. || 9. ἢ ante τὸ om A¹. || ἀποφάναι om C¹. || 11. ἢ φάναι om T. || ἢ ἀποφάναι om C¹. || 13. μέρος 15. τὸ A¹. || 16. αὐτῷ ἢ ST. || 17. ἢ φησιν εἶναι αὐτὸν ἀληθῆ T, ὃν φησιν αὐτὸς εἶναι ἀληθῆ ἐκεῖνός φησι μὴ εἶναι ἀληθῆ A¹. || 1 τοῖς S. || αὐτόν A¹. || 19. ἢ om T. || ἐχθ om A¹. || αὐτῶ] αὐτὸν codices. || αὐτῷ om A¹. || ὡς om T. || 20. ἀπέρις A¹. ἀληθῆ om A¹. || 24. πάντα καὶ αἱ A¹. || 28. ἀνάγκη τὸ ὄν EST. || 29. εἰς τι] ἐς A¹. || 30. δε add EA¹. || τι ὅτι T. τὸ 31. κινεῖται κ. A¹. || αὐτῶ] αὐτὸ ἀρχὴ λέγεται A¹. || 34. ἀρχὴ δὲ λ. H¹. || ἢ μὲν λέγεται T. || τι A¹.

ἢ, ἐξ ἐναντίας δ' ἑτέρα· ἡ δὲ ὅθεν ἂν κάλλιψα γένοιτο
 ζον, οἷον καὶ μαθήσεως ἐκ ἀπὸ τῷ πρώτῳ καὶ τῆς τῷ
 γματος ἀρχῆς ἐνίστε ἀρκτέον, ἀλλ' ὅθεν ῥᾶς· ἂν μά-
 ῃ δὲ ὅθεν πρῶτον γίνεται ἐνυπάρχοντος, οἷον ὡς πλοῦς
 15 καὶ οὐκίας θεμέλιος, καὶ τῶν ζώων οἱ μὲν καρδίαν
 ἐγκέφαλον οἱ δ' ὅ τι ἂν τύχῃσι τοῖσιν ὑπολαμβάν-
 ουν· ἡ δὲ ὅθεν γίνεται πρῶτον μὴ ἐνυπάρχοντος, καὶ
 πρῶτον ἡ κίνησις πέφυκεν ἀρχεσθαι καὶ ἡ μεταβολή,
 τὸ τέκνον ἐκ τῷ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς καὶ ἡ μάχη
 τῆς λοιδορίας· ἡ δὲ οὐ κατὰ προαίρεσιν κινεῖται τὰ
 20 ἴμενα καὶ μεταβάλλει τὰ μεταβάλλοντα, ὥσπερ αἶ-
 ιατὰ πόλεις ἀρχαὶ καὶ αἱ δυναστεῖαι καὶ αἱ βασιλεῖαι
 τυραννίδες. ἀρχαὶ λέγονται καὶ αἱ τέχναι, καὶ τέτων
 ἀρχιτεκτονικαὶ μάλιστα. ἐτι ὅθεν γνωσὸν τὸ πρᾶγμα
 τον· καὶ γὰρ αὕτη ἀρχὴ λέγεται τῷ πράγματος, οἷον
 25 ὑποδείξαι αἱ ὑποθέσεις. ἰσαχῶς δὲ καὶ τὰ αἷτια
 εἶναι· πάντα γὰρ τὰ αἷτια ἀρχαί. πασῶν μὲν ὅν κοι-
 τῶν ἀρχῶν τὸ πρῶτον εἶναι ὅθεν ἢ ἐξῆς ἢ γίγνεται ἢ
 ὠσκεται· τούτων δὲ αἱ μὲν ἐνυπάρχουσαι εἰσιν αἱ δὲ
 30 ε. διὸ ἢ τε φύσις ἀρχὴ καὶ τὸ ζοιχεῖον καὶ ἡ διάνοια
 ἢ προαίρεσις καὶ νόσος καὶ τὸ οὐ ἔνεκα· πολλῶν γὰρ
 τοῦ γινῶναι καὶ τῆς κινήσεως ἀρχὴ τὰ γὰρ καὶ τὸ
 ὄν.

Αἷτιον λέγεται ἓνα μὲν τρόπον ἐξ ὅ γίγνεται τι ἐν-
 35 χοντος, οἷον ὁ χαλκὸς τοῦ ἀνδριάντος καὶ ὁ ἄργυρος
 φιάλης καὶ τὰ τούτων γένη, ἄλλον δὲ τὸ εἶδος καὶ
 γαράδειγμα· τῷτο δ' ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ τί ἦν εἶναι καὶ
 γούτων γένη, οἷον τοῦ διὰ πασῶν τὰ δύο πρὸς ἓν καὶ
 40 ὁ ἀριθμὸς καὶ τὰ μέρη τὰ ἐν τῷ λόγῳ. ἐτι ὅθεν ἢ
 ἢ τῆς μεταβολῆς ἢ πρώτη ἢ τῆς ἡρεμείσεως, οἷον ὁ
 πύσας αἷτιος, καὶ ὁ πατὴρ τῷ τέκνῳ, καὶ ὅλως τὸ ποῖν
 τοῖσιν καὶ τὸ μεταβλητικὸν τῷ μεταβάλλοντος. ἐτι
 45 ὡς τέλος· τῷτο δ' ἐντὶ τὸ ὅ ἔνεκα, οἷον τῷ περιπατεῖν
 γίεια. διὰ τί γὰρ περιπατεῖ; φαρμέν, ἵνα ὑγιαίνῃ, καὶ
 50 πτες οὕτως οἰόμεθα ἀπεδιδωκέναι τὸ αἷτιον. καὶ ὅσα
 55 ἰσῆσαντος ἄλλῃ μεταξὺ γίγνεται τῷ τέλους, οἷον τῆς

ὑγιείας ἢ ἰσχυασίας ἢ ἡ καθαροῖς ἢ τὰ φάρμακα ἢ τὰ
 60 ἔργα· πάντα γὰρ ταῦτα τοῦ τέλους ἔνεκα ἐστὶ διαφέρει
 δὲ ἀλλήλων ὡς ὄντα τὰ μὲν ὄργανα τὰ δ' ἔργα. τὰ μὲν
 ὅν αἷτια σχεδὸν τοσαυταχῶς λέγεται, συμβαίνει δὲ πολ-
 65 λαχῶς λεγομένων τῶν αἷτιων καὶ πολλὰ τοῦ αὐτοῦ αἷτια
 εἶναι ὡς κατὰ συμβεβηκός, οἷον τοῦ ἀνδριάντος καὶ ἡ ἀν-
 δριαντοποιικὴ καὶ ὁ χαλκὸς ὡς καθ' ἑτερόν τι ἀλλ' ἢ ἀν-
 δριάς· ἀλλ' ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς ὕλη τὸ
 70 δ' ὡς ὅθεν ἢ κίνησις. καὶ ἀλλήλων αἷτια, οἷον τὸ ποῖν
 τῆς εὐεξίας καὶ αὕτη τῷ ποῖν· ἀλλ' ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον,
 ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς τέλος τὸ δ' ὡς ἀρχὴ κινήσεως. ἐτι δὲ
 75 ταῦτο ἐνίστε τῶν ἐναντίων ἐστὶν· ὁ γὰρ παρὲν αἷτιον τοῦ
 τῷτ' ἀπὸν αἷτιώμεθα ἐνίστε τῷ ἐναντίου, οἷον τὴν ἀπουσίαν
 τῷ κυβερνήτῃ τῆς ἀνατροπῆς, οὐ ἦν ἡ παρουσία αἷτια τῆς
 80 σωτηρίας. ἀμφω δὲ καὶ ἡ παρουσία καὶ ἡ ζήτησις, αἷτια
 ὡς κινῶντα. ἅπαντα δὲ τὰ νῦν εἰρημένα αἷτια εἰς τέττα-
 ρας τρόπους πίπτει τῶν φανερωτάτης. τὰ μὲν γὰρ ζοιχεῖα
 τῶν συλλαβῶν καὶ ἡ ὕλη τῶν σκευαστῶν καὶ τὸ πῦρ
 καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τῶν σωμάτων, καὶ τὰ
 85 μέρη τῷ ὅλῳ καὶ αἱ ὑποθέσεις τῷ συμπεράσματος, ὡς τὸ
 ἐξ ὅ αἷτια ἐστὶν· τούτων δὲ τὰ μὲν ὡς τὸ ὑποκείμενον, οἷον
 τὰ μέρη, τὰ δὲ ὡς τὸ τί ἦν εἶναι, τὸ τε ὅλον καὶ ἡ σύν-
 90 θεσις καὶ τὸ εἶδος. τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ βυ-
 λούσας καὶ ὅλως τὸ ποιοῦν, πάντα ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆς με-
 ταβολῆς ἢ ζάσεως. τὰ δ' ἄλλα ὡς τὸ τέλος καὶ τὰ γὰρ
 95 θὸν τῶν ἄλλων· τὸ γὰρ ὅ ἔνεκα βέλτιστον καὶ τέλος τῶν
 ἄλλων ἐθέλει εἶναι. διαφερέτω δὲ μηδὲν αὐτὸ εἰπεῖν ἀγα-
 θὸν ἢ φαινόμενον ἀγαθόν. τὰ μὲν οὖν αἷτια ταῦτα καὶ
 100 τοσαῦτά ἐστι τῷ εἶδει, τρόποι δὲ τῶν αἷτιων ἀριθμῷ μὲν
 εἰσι πολλοί, κεφαλαίως δὲ καὶ ὅτοι ἐλάττους. λέγεται
 γὰρ αἷτια πολλαχῶς καὶ αὐτῶν τῶν ὁμοειδῶν, προτέρως
 καὶ ὑστέρως ἄλλῃ ἄλλῃ, οἷον ὑγιείας ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ τεχνί-
 105 τῆς, καὶ τῷ διὰ πασῶν τὸ διπλάσιον καὶ ἀριθμὸς, καὶ αἱ
 τὰ περιέχοντα ὅτιν τῶν καθ' ἑκάστα. ἐτι δ' ὡς τὸ συμ-
 110 βεβηκός καὶ τὰ τούτων γένη, οἷον ἀνδριάντος ἄλλως Παλῦ-
 κλειτος καὶ ἄλλως ἀνδριαντοποιός, ὅτι συμβέβηκε τῷ ἀν-

1. δ' ἢ ἑτέρα *H*¹. || γένοιτο ἕκαστον *A*¹: ceteri ἕκαστον γένοιτο. || 7. πρώτου *H*¹. || 8. ἢ κίνησις πρῶτον *T*. || ἢ om *A*¹. || 10. ὡς
 14. ἐτι] ἀρχὴ λέγεται ἐτι *A*¹. || 15. γὰρ add *A*¹. || 17. τῶν ἀρχῶν κοινὸν *A*¹. || 20. τὸ om *H*¹. || ἢ add *E A*¹ *H*¹. || 21. ἢ
E. || 23. καλὸν *F*¹: vulgo κακόν. || 24. αἷτιον δὲ λέγεται *ET*. || τι om *T*. || 25. ὁ post οἷον om *A*¹. || 27. ὁ om *A*¹. ||
 τούτω *E*. || 36. ἀλλ' οὐ *T*.
 3. μὲν] μὲν ὡς *E*. || δ'] δ' ὡς *ET*. || 4. συμβ.] καὶ συμβ. *T*. || 6. εἰ] καθ' αὐτὸ ὡς *F*¹. || ἀνδριαντοποιητικὴ *T A*¹. || 7. χαλκῶς
 ἢ *T*. || 9. ποῖν αἷτιον τῆς *A*¹. || 12. ἐνίστε om *A*¹ *F*¹ *H*¹. || 13. ἀπὸν *A*¹: ceteri αὐτὸ. || 14. ἀνατροπῆς τοῦ πλοῦς οὐ *H*¹. ||
 ἢ τὸ αὐτὸ καὶ *A*¹. || 16. δὲ καὶ τὰ *A*¹. || 19. γῆ] γῆ καὶ τὸ ὕδωρ *H*¹. || πάντα *H*¹. || 20. προτάσεις *H*¹. || 25. ἄλλα om *A*¹
 || 27. ἐθέλει *A*¹. || εἰπεῖν ἢ ἀγαθόν *ET*. || 28. οὖν om *A*¹. || 30. λέγονται *A*¹. || 31. γὰρ τὰ αἷτια *F*¹. || 32. ἄλλῃ ἄλλῃ *A*¹:
 ἢ ἄλλο ἄλλῃ. || ὁ post καὶ add *A*¹. || 34. ἕκαστον *A*¹.

δριαντοποιῶ Πολυκλείτῳ εἶναι. καὶ τὰ περιέχοντα δὲ τὸ
 συμβεβηκός, οἷον ἄνθρωπος αἷτιος ἀνδριάντος, ἢ καὶ ὅλως
 ζῶν, ὅτι ὁ Πολύκλειτος ἄνθρωπος, ὁ δὲ ἄνθρωπος ζῶν.
 ἔστι δὲ καὶ τῶν συμβεβηκόντων ἄλλα ἄλλων πρότερον καὶ
 ἐγγύτερον, οἷον εἰ ὁ λευκὸς καὶ ὁ μουσικὸς αἷτιος λέγοιτο
 τοῦ ἀνδριάντος, ἀλλὰ μὴ μόνον Πολύκλειτος ἢ ἄνθρωπος.
 παρὰ πάντα δὲ καὶ τὰ οἰκείως λεγόμενα καὶ τὰ κατὰ
 συμβεβηκός, τὰ μὲν ὡς δυνάμενα λέγεται τὰ δ' ὡς ἐνε-
 γόντα, οἷον τοῦ οἰκοδομῆσθαι οἰκοδόμος ἢ οἰκοδομῶν οἰκο-
 δόμος. ὁμοίως δὲ λεγθήσεται καὶ ἐφ' ὧν αἷτια τὰ αἷτια
 τοῖς εἰρημένοις, οἷον τῷδε τῷ ἀνδριάντος ἢ ἀνδριάντος ἢ ὅλως
 εἰκότος, καὶ χαλκῷ τῷδε ἢ χαλκοῦ ἢ ὅλως ὕλης· καὶ ἐπὶ
 τῶν συμβεβηκόντων ὡσαύτως. ἔτι δὲ συμπλεκόμενα καὶ
 ταῦτα κἀκεῖνα λεγθήσεται, οἷον ὁ Πολύκλειτος οὐδὲ ἀν-
 δριαντοποιός, ἀλλὰ Πολύκλειτος ἀνδριαντοποιός. ἀλλ' 15
 ὅμως ἅπαντά γε ταῦτ' ἐστὶ τὸ μὲν πλεῖθος ἔξ, λεγόμενα
 δὲ διχῶς· ἢ γὰρ ὡς τὸ καθ' ἑκάστων, ἢ ὡς τὸ γένος αὐτῶ,
 ἢ ὡς τὸ συμβεβηκός, ἢ ὡς τὸ γένος τῷ συμβεβηκόντος, ἢ
 ὡς συμπλεκόμενα ταῦτα, ἢ ἀπλῶς λεγόμενα, ἔτι ὡς
 ἐνεργόντα ἢ κατὰ δύναμιν. διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι τὰ 20
 μὲν ἐνεργόντα καὶ τὰ καθ' ἑκάστων ἅμα ἔστι καὶ ἐκ ἑξίν
 αὐτὰ τε καὶ ὧν αἷτια, οἷον ὅδε ὁ ἰατρούων τῷδε τῷ ὕγια-
 ζομένῳ, καὶ ὅδε ὁ οἰκοδόμος τῷδε τῷ οἰκοδομουμένῳ, τὰ
 δὲ κατὰ δύναμιν ἐκ αἰεὶ φθείρεται γὰρ ἐκ ἅμα ἢ οἰκία
 καὶ ὁ οἰκοδόμος.

3 Στοιχεῖον λέγεται ἐξ οὗ σύγκειται πρώτου ἐνυπάρ-
 χοντος, ἀδιαίρετου τῷ εἶδει εἰς ἕτερον εἶδος, οἷον φωνῆς
 στοιχεῖα ἐξ ὧν σύγκειται ἡ φωνὴ καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται
 ἔσχατα, ἐκεῖνα δὲ μηκέτ' εἰς ἄλλας φωνὰς ἑτέρας τῷ
 εἶδει αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ διαιρῆται, τὰ μόρια ἐμοσεῖδῃ, οἷον 30
 ὕδατος τὸ μόριον ὕδωρ, ἀλλ' ἢ τῆς συλλαβῆς. ὁμοίως δὲ
 καὶ τὰ τῶν σωμάτων στοιχεῖα λέγουσιν οἱ λέγοντες, εἰς ἃ
 διαιρεῖται τὰ σώματα ἔσχατα, ἐκεῖνα δὲ μηκέτ' εἰς ἄλλα
 εἶδει διαφέροντα· καὶ εἴτε ἐν εἴτε πλείω τὰ τοιαῦτα,
 ταῦτα στοιχεῖα λέγουσιν. παραπλησίως δὲ καὶ τὰ τῶν 35
 διαγραμμαμάτων στοιχεῖα λέγεται, καὶ ὅλως τὰ τῶν ἀπο-
 δειξέων· αἱ γὰρ πρώται ἀποδείξεις καὶ ἐν πλείοσιν ἀπο-

δείξουσιν ἐνυπάρχουσαι, αὐταὶ στοιχεῖα τῶν ἀποδείξου-
 γονται· εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι συλλογισμοὶ οἱ πρώτοι ἐν
 τριῶν δι' ἐνὸς μέσου. καὶ μεταφέροντες δὲ στοιχεῖον
 σιν ἐντεῦθεν, ὃ ἂν ἐν ὧν καὶ μικρὸν ἐπὶ πολλὰ ἢ λ-
 μον. διὸ καὶ τὸ μικρὸν καὶ ἀπλῶν καὶ ἀδιαίρετον
 χεῖον λέγεται. ἔθεν ἐλήλυθε τὰ μάλιστα καθόλου
 εἶναι, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν ἐν ὧν καὶ ἀπλῶν ἐν πολλοῖς
 χεῖ ἢ πᾶσιν ἢ ὅτι πλείοσι. διὸ καὶ τὸ ἐν καὶ τὴν
 γμὴν ἀρχάς τισι δοκεῖ εἶναι. ἐπεὶ ὅν τὰ καλύμματα
 καθόλου καὶ ἀδιαίρετα (εἰς γὰρ εἰς λόγος αὐτῶν), καὶ
 τὰ γένη λέγουσιν τινες, καὶ μᾶλλον ἢ τὴν διαφεραν
 καθόλου μᾶλλον τὸ γένος· ὥ μὲν γὰρ ἡ διαφορὰ ὕ-
 χει, καὶ τὸ γένος ἀκολουθεῖ, ὥ δὲ τὸ γένος, οὐ τε
 διαφορὰ. ἀπάντων δὲ κοινὸν τὸ εἶναι στοιχεῖον ἐκάς-
 15 πρώτων ἐνυπάρχον ἐκάστω.

Φύσις λέγεται ἓνα μὲν τρόπον ἢ τῶν φύομένων
 νεσις, οἷον εἰ τις ἐπεκτείνας λέγοι τὸ υ, ἓνα δὲ ἐξ ἑ-
 ται πρώτον τὸ φύομενον ἐνυπάρχοντος· ἔτι ἔθεν ἢ ἐ-
 ἢ πρώτη ἐν ἐκάστῳ τῶν φύσει ὄντων ἐν αὐτῷ ἢ
 ὕπαρχει. φύεσθαι δὲ λέγεται ὅσα αὐξήσιν ἔχει ἀ-
 τῷ ἄπτεσθαι καὶ συμπεφυκέναι ἢ προσπεφυκέναι ἢ
 τὰ ἔμβρυα. διαφέρει δὲ σύμφυσις ἀφῆς· ἐνθα μὴ
 ἔθεν παρὰ τὴν ἀφῆν ἕτερον ἀνάγκη εἶναι, ἐν δὲ τῇ
 πεφυκέναι ἐστὶ τι ἐν τῷ αὐτῷ ἐν ἀμφεῖν, ὃ ποιεῖ
 25 ἄπτεσθαι συμπεφυκέναι καὶ εἶναι ἐν κατὰ τὸ συμπῆ-
 ποσόν, ἀλλὰ μὴ κατὰ τὸ ποιόν. ἔτι δὲ φύσις ἢ
 ἐξ οὗ πρώτῃ ἢ ἐξίν ἢ γίνεταί τι τῶν φύσει ὄντων,
 θμίσιν ὅντος καὶ ἀμεταβλήτης ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς
 οἷον ἀνδριάντος καὶ τῶν σκευῶν τῶν χαλκῶν ὁ χαλ-
 φύσις λέγεται, τῶν δὲ ξυλίνων ξύλον· ὁμοίως δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων. ἐκ τέτων γὰρ ἐστὶν ἕκαστον διασχωρόμε-
 πρώτης ὕλης· τῶτον γὰρ τὸν τρόπον καὶ τῶν φύσει
 τὰ στοιχεῖα φασι εἶναι φύσιν, οἱ μὲν πῦρ οἱ δὲ γῆ
 δ' αἶρα οἱ δ' ὕδωρ οἱ δ' ἄλλο τι τοιοῦτον λέγοντες,
 35 ἓνα τέτων, οἱ δὲ πάντα ταῦτα. ἔτι δ' ἄλλον τρόπον
 γεται ἢ φύσις ἢ τῶν φύσει ὄντων ὕψια, οἷον εἰ λέ-
 τὴν φύσιν εἶναι τὴν πρώτην σύνθεσιν, ὥσπερ Ἐμπεδοκ-

2. ἢ εἴη ἢ A^b . || 4. ἄλλα $A^b F^b$: vulgo ἄλλο. || πορρώτερον καὶ ἐγγύτερον $A^b F^b$, πορρώτερον καὶ ἐγγύτερον EH^b . || 5. λέ-
 οἷοντο A^b . || 7. τὰ ante κατὰ om T. || 9. οἷον τὸ τῷ A^b . || 11. ἢ E. || 12. καὶ] ἢ ET. || ἢ E. || 15. ἀλλὰ Πολύκλειτος ἀπο-
 ποιός om T. || 17. ἢ ὡς τὸ γένος αὐτοῦ om ET. || 19. [τι] πάντα δὲ A^b . || 22. αὐτὰ τε om $A^b F^b$. || ὁ om A^b . || 23. τὸ
 27. εἰς ἕτερον εἶδος om F^b . || 28. διαιρεῖ E. || 30. καὶ] ἂν καὶ A^b . || 34. διαφέροντα σώματα καὶ ET.

2. δὲ οἱ τοιοῦτοι T. || ἐκ om F^b . || 3. τριῶν] τριῶν μέσων A^b . || 8. διὸ A^b , ὁμοίως F^b : ceteri om. || 9. δοκεῖν E. || 10. ὁ
 $A^b F^b$. || 11. τινες εἶναι καὶ A^b . || 12. γὰρ om T. || 16. φύσις δὲ λέγεται E, φύσις μὲν λέγεται T. || 17. υ] γ T. || 18. πρώτῃ
 E. || φανέμενον T. || 19. ἢ αὐτῷ E: ceteri αὐτῷ. || 21. συμπεφυκέναι ἢ om A^b . || 23. περὶ T. || 26. δὲ om A^b . || 28. ἰσχυρὸν
 36. ὅτιον φύσει H^b . || 37. ὥσπερ] ἢ ὥσπερ EA^b .

ὅτι "φύσις ἑθενός ἐστιν ἐόντων, ἀλλὰ μόνον μίξις τε
αἰξίς τε μιγέντων ἐστὶ, φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ἰνομάζεται
ποιεῖν." διὸ καὶ ὅσα φύσει ἐστὶν ἢ γίγνεται, ἤδη
ζοντος ἐξ οὗ πέφυκε γίγνεσθαι ἢ εἶναι, ἔγω φαμέν
ύσιον ἔχειν, ἂν μὴ ἔχῃ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφήν.

μὲν ἔν τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τύπων ἐστίν, οἷον τὰ ζῶα
καὶ μόρια αὐτῶν· φύσις δὲ ἢ τε πρώτη ὕλη, καὶ αὕτη
, ἢ ἢ πρὸς αὐτὸ πρώτη ἢ ἢ ὅλως πρώτη, οἷον τῶν
ῶν ἔργων πρὸς αὐτὰ μὲν πρῶτος ὁ χαλκός, ὅλως δ'
ἰδιωρ, εἰ πάντα τὰ τηκτὰ ὕδωρ, καὶ τὸ εἶδος καὶ ἢ
τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τέλος τῆς γενέσεως. μεταφορᾷ δ'
αἰ ὅλως πᾶσα ὑσία φύσις λέγεται διὰ ταύτην, ὅτι
φύσις ὑσία τίς ἐστιν. ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων ἢ πρώτη
καὶ κυρίως λεγομένη ἐστὶν ἢ οὐσία ἢ τῶν ἐχόντων
κινήσεως ἐν αὐτοῖς ἢ αὐτὰ· ἢ γὰρ ὕλη τῷ ταύτης
εἶναι λέγεται φύσις, καὶ αἰ γενέσεις καὶ τὸ φύε-
τῷ ἀπὸ ταύτης εἶναι κινήσεις. καὶ ἢ ἀρχὴ τῆς κινή-
τῶν φύσει ὄντων αὕτη ἐστὶν ἐνυπάρχουσα πῶς ἢ δυ-
ἢ ἐντελεχεία.

Αναγκαῖον λέγεται, οὗ ἄνευ οὐκ ἐνδέχεται ζῆν ὡς
ρίου, οἷον τὸ ἀναπνεῖν καὶ ἢ τροφή τῷ ζῳῷ ἀναγ-
αδύνατον γὰρ ἄνευ τούτων εἶναι. καὶ ὦν ἄνευ τὸ
ἢ μὴ ἐνδέχεται ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι, ἢ τι κακὸν ἀπο-
ἢ ἢ ζερεθῆναι, οἷον τὸ πιεῖν τὸ φάρμακον ἀναγκαῖον
ἢ κάμνη, καὶ τὸ πλεῦσαι εἰς Αἰγίαν ἢ ἀπολάβῃ
ρήματα. ἔτι τὸ βίαιον καὶ ἢ βία· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ
τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν προαίρεσιν ἐμποδίζον καὶ κωλυτικόν.
ἢ βίαιον ἀναγκαῖον λέγεται, διὸ καὶ λυπηρόν, ὥσπερ
Ζυήνός φησι "πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμ' ἀνιάρδον
καὶ ἢ βία ἀνάγκη τις, ὥσπερ καὶ Σοφοκλῆς λέγει
ἢ βία με ταῦτ' ἀναγκάζει ποιεῖν." καὶ δοκεῖ ἢ
καὶ ἀμετάπειστον τι εἶναι, ὁρθῶς· ἐναντίον γὰρ τῇ
τὴν προαίρεσιν κινῆσει καὶ κατὰ τὸν λογισμόν. ἔτι
ἢ ἐνδεχόμενον ἄλλως ἔχειν ἀναγκαῖον φαμέν οὕτως
καὶ κατὰ τὸ τοῦ ἀναγκαῖον καὶ τὰλλα λέγεται
ἄπαντα ἀναγκαῖα· τὸ τε γὰρ βίαιον ἀναγκαῖον

γεται ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν τότε, ὅταν μὴ ἐνδέχεται κατὰ
τὴν ὁρμὴν διὰ τὸ βιαζόμενον, ὡς ταύτην ἀνάγκην οὔσαν,
δι' ἢν μὴ ἐνδέχεται ἄλλως, καὶ ἐπὶ τῶν συναιτίων τοῦ
ζῆν καὶ τῷ ἀγαθῷ ὡσαύτως· ὅταν γὰρ μὴ ἐνδέχεται ἔνθα
μὲν τὸ ἀγαθὸν ἔνθα δὲ τὸ ζῆν καὶ τὸ εἶναι ἄνευ τινῶν,
ταῦτα ἀναγκαῖα καὶ ἢ αἰτία ἀνάγκη τίς ἐστιν αὕτη. ἔτι
ἢ ἀπόδειξις τῶν ἀναγκαίων, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως
ἔχειν, εἰ ἀποδεδεικται ἀπλῶς· τούτου δ' αἰτία τὰ πρῶτα,
εἰ ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός. τῶν μὲν
δὲ ἕτερον αἴτιον τοῦ ἀναγκαῖα εἶναι, τῶν δὲ οὐθέν, ἀλλὰ
διὰ ταῦτα ἕτερά ἐστιν ἐξ ἀνάγκης. ὥστε τὸ πρῶτον καὶ
κυρίως ἀναγκαῖον τὸ ἀπλῶν ἐστίν· τῷτο γὰρ ἢ ἐνδέχεται
πλεοναχῶς ἔχειν, ὥστ' οὐδὲ ἄλλως καὶ ἄλλως· ἢ γὰρ
πλεοναχῶς ἂν ἔχοι. εἰ ἄρα ἐστὶν ἄττα αἰτίδια καὶ ἀκί-
νητα, ἢθεν ἐκείνοις ἐστὶ βίαιον ἢδὲ παρὰ φύσιν.

Ἐν λέγεται τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκός, τὸ δὲ καθ' ὅ
αὐτό, κατὰ συμβεβηκός μὲν οἷον Κορίσκος καὶ τὸ μυσι-
κὸν καὶ Κορίσκος μουσικός· ταῦτο γὰρ εἰπεῖν Κορίσκος καὶ
τὸ μουσικόν, καὶ Κορίσκος μουσικός. καὶ τὸ μουσικόν καὶ τὸ
δίκαιον, καὶ μουσικὸς δίκαιος Κορίσκος· πάντα γὰρ ταῦτα
ἐν λέγεται κατὰ συμβεβηκός, τὸ μὲν δίκαιον καὶ τὸ μυ-
σικόν, ὅτι μιᾷ ὑσίᾳ συμβέβηκεν, τὸ δὲ μουσικόν καὶ Κο-
ρίσκος, ὅτι θάτερον θατέρῳ συμβέβηκεν. ὁμοίως δὲ τρόπον
τινὰ καὶ ὁ μουσικὸς Κορίσκος τῷ Κορίσκῳ ἐν, ὅτι θάτερον
τῶν μορίων θατέρῳ συμβέβηκε τῶν ἐν τῷ λόγῳ, οἷον τὸ
μουσικὸν τῷ Κορίσκῳ, καὶ ὁ μουσικὸς Κορίσκος δικαίῳ Κο-
ρίσκῳ, ὅτι ἐκατέρου μέρος τῷ αὐτῷ ἐνὶ συμβέβηκεν ἐν.
ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ γένος καὶ ἐπὶ τῶν καθόλου τινὲς ἰνο-
μάτων λέγεται τὸ συμβεβηκός, οἷον ὅτι ἄνθρωπος τὸ αὐτὸ
καὶ μουσικὸς ἄνθρωπος· ἢ γὰρ ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ μιᾷ οὔσῃ
ὑσίᾳ συμβέβηκε τὸ μουσικόν, ἢ ὅτι ἄμφω τῶν καθ' ἑκα-
στόν τινι συμβέβηκεν, οἷον Κορίσκῳ. πλὴν οὐ τὸν αὐτὸν
τρόπον ἄμφω ὑπάρχει, ἀλλὰ τὸ μὲν ἴσως ὡς γένος καὶ
ἐν τῇ ὑσίᾳ, τὸ δὲ ὡς ἕξις ἢ πάθος τῆς οὐσίας. ὅσα μὲν
ἐν κατὰ συμβεβηκός λέγεται ἐν, τῶτον τὸν τρόπον λέγε-
ται. τῶν δὲ καθ' ἑαυτὰ ἐν λεγομένων τὰ μὲν λέγεται τῷ

1. τε om A^b. || ἐστὶ καὶ φύσις A^b. || τοῖς EA^b: ceteri τοῖςδ'. || 3. ἐστὶ φύσει T. || 5. ἐὰν A^b. || 8. ἢ post διχῶς et ἢ ante om A^b. || 11. τούτου T. || μεταφορᾷ A^b. || 16. καὶ γένεσις A^b. || τῷ TA^b. || 17. εἶναι κινήσεις A^b. || 18. τῷ] ἔως τῶν F^b. || 19. ἐργασία F^b. || 23. τι] τὸ A^b. || 25. ἀπολάβῃ] μὴ ἀποβάλλῃ T. || 27. τὴν post καὶ om A^b. || 30. λέγει et 33. n T. || 33. καὶ τῇ κατὰ F^b. || 36. ἀναγκαῖα] ἀναγκαῖον T.

2. ὡς αὐτὴν T. || 4. ἐνδέχεται A^b. || 6. αὐτῆς A^b. || 10. δι' ἕτερον αἴτιον τὸ ἀναγκαῖον A^b. || 14. ἄρα] γὰρ A^b. || ἄττα καὶ καὶ A^b. || 15. ἰδ' ἐν E. || 16. ἐ] τὸ ἐν F^b. || τὸ δὲ — 17. μὲν om A^b. || 18. Κορίσκος] ὁ κορίσκος T, κορίσκος καὶ A^b. || — 19. μουσικός· καὶ om A^b. || 20. δίκαιος om A^b. || 22. τὸ — 23. συμβέβηκεν om E. || 27. μέρους TA^b. || τῷ om T. || 1 A^b. addunt ET ἢδὲ γὰρ διαφέρει ἢ Κορίσκῳ τὸ μουσικὸν συμβεβηκέναι. || 28. τοῦ T. || 29. ὅτι ὁ ἄνθρωπος A^b. || 30. τῶν ἀν- n T. || 34. ὡς om T.

συνεχῇ εἶναι, οἷον φάκελλος δεσμῶ καὶ ξύλα κόλλη
καὶ γραμμὴ καὶ κεκαμμένη ἢ, συνεχῆς δέ, μία λέγεται,
ὥσπερ καὶ τῶν μερῶν ἑκαστον, οἷον σκέλος καὶ βραχίον.
αὐτῶν δὲ τούτων μᾶλλον ἐν τῇ φύσει συνεχῇ ἢ τέχνῃ.
συνεχῆς δὲ λέγεται, οὗ κίνησις μία καθ' αὐτὸ καὶ μὴ οἷον
τε ἄλλως· μία δ' ἔστι ἀδιαίρετος, ἀδιαίρετος δὲ κατὰ χρόνον.
καθ' αὐτὰ δὲ συνεχῇ ὅσα μὴ ἀφῆν' εἰ γὰρ βίης ἀπτό-
μενα ἀλλήλων ξύλα, ἢ φήσεις ταῦτα εἶναι ἓν, οὕτε ξύλον
ἕτε σῶμα ἕτ' ἄλλο συνεχῆς οὐθέν. τὰ τε δὲ ὅλως συνεχῇ
ἐν λέγεται, καὶ ἔχει κάμψιν, καὶ ὅτι μᾶλλον τὰ μὴ ἔχοντα
κάμψιν, οἷον κνήμη ἢ μηρὸς σκέλες, ὅτι ἐνδέχεται μὴ μίαν
εἶναι τὴν κίνησιν τῷ σκέλει. καὶ ἡ εὐθεία τῆς κεκαμμένης
μᾶλλον ἓν. τῆς δὲ κεκαμμένης καὶ ἔχουσιν γωνίαν καὶ
μίαν καὶ ἓ μίαν λέγομεν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ μὴ ἅμα τὴν
κίνησιν αὐτῆς εἶναι καὶ ἅμα· τῆς δ' εὐθείας ἀπὸ ἅμα, καὶ
οὐθέν μόνον ἔχειν μέγεθος τὸ μὲν ἡρεμεῖ τὸ δὲ κινεῖται,
ὥσπερ τῆς κεκαμμένης. ἔτι ἄλλον τρόπον ἐν λέγεται τῷ
τὸ ὑποκείμενον τῷ εἶδει εἶναι ἀδιάφορον. ἀδιάφορα δ' ὧν
ἀδιαίρετον τὸ εἶδος κατὰ τὴν αἰσθήσιν· τὸ δ' ὑποκείμενον
ἢ τὸ πρῶτον ἢ τὸ τελευταῖον πρὸς τὸ τέλος. καὶ γὰρ οἷνος
εἰς λέγεται καὶ ὕδωρ ἓν, ἢ ἀδιαίρετον κατὰ τὸ εἶδος· καὶ
οἱ χυμοὶ πάντες λέγονται ἓν, οἷον ἄλκιον οἶνος καὶ τὰ τιχτά,
ὅτι πάντων τὸ ὅσχατον ὑποκείμενον τὸ αὐτό· ὕδωρ γὰρ ἢ
ἀήρ πάντα ταῦτ' ἐστίν. λέγεται δ' ἐν καὶ ὧν τὸ γένος ἐν
διαφέρον ταῖς ἀντικειμέναις διαφοραῖς. καὶ ταῦτα λέγεται
ἐν πάντα, ὅτι τὸ γένος ἐν τὸ ὑποκείμενον ταῖς διαφοραῖς,
οἷον ἵπκος ἄνθρωπος κύων ἐν τι, ὅτι πάντα ζῷα, καὶ τρό-
πον δὲ παραπλήσιον, ὥσπερ ἡ ὕλη μία. ταῦτα δὲ ὅτε
μὲν ὕτως ἐν λέγεται, ὅτε δὲ τὸ ἄνω γένος, ὃ ταυτὸν λέγε-
ται, ἂν ἢ τελευταῖα τῷ γένους εἶδη τὰ ἀνωτέρω τύπων, οἷον
τὸ ἰσοσκελὲς καὶ τὸ ἰσόπλευρον ταυτὸ καὶ ἐν σχῆμα, ὅτι
ἅμφω τρίγωνα· τρίγωνα δ' οὐ ταυτά. ἔτι δὲ ἐν λέγεται
ὅσων ὁ λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι λέγων ἀδιαίρετος πρὸς ἄλλον
τῶν δηλῶντα τί ἦν εἶναι τὸ πρᾶγμα· αὐτὸς γὰρ καθ' αὐτὸν
πᾶς λόγος διαιρετός. ὕτω γὰρ καὶ τὸ πύξημένον καὶ φθί-
νον ἐν εἶναι, ὅτι ὁ λόγος εἰς, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων ὁ τοῦ

εἶδος εἰς. ὅλως δὲ ὧν ἡ νόησις ἀδιαίρετος ἢ ποῦσα τὴν
εἶναι, καὶ μὴ δύναται χωρίσαι μήτε χράνῳ μήτε
μήτε λόγῳ, μάλιστα ταῦτα ἓν. καὶ τούτων ὅσα ἔστιν
θέλει γὰρ ὅσα μὴ ἔχει διαίρεσιν, ἢ μὴ ἔχει, ταῦτα ἓν
λέγεται, οἷον εἰ ἢ ἄνθρωπος μὴ ἔχει διαίρεσιν, εἰς ἄνθρω-
πὸν δ' ἢ ζῶον, ἐν ζῶον, εἰ δὲ ἢ μέγεθος, ἐν μέγεθος. τὰ
εἰς πλεῖστα ἐν λέγεται τῷ ἑτερόν τι ἢ ποιῶν ἢ πάσχ-
ῶν ἢ πρὸς τι εἶναι ἓν, τὰ δὲ πρῶτως λεγόμενα ἓν,
οὐσία μία. μία δὲ ἡ συνεχεία ἢ εἶδει ἢ λόγῳ· καὶ
ἀριθμῶμεν ὡς πλείω ἢ τὰ μὴ συνεχῇ, ἢ ὧν μὴ ἐν τῷ
ἢ ὧν ὁ λόγος μὴ εἰς. ἐπεὶ δ' εἰς μὲν ὡς ὅτι οὐκ ἔστι
εἶναι, ἂν ἢ ποσὸν καὶ συνεχῆς, εἰς δ' ὡς ἔστι, ἂν μὴ τι
ἢ, τοῦτο δὲ ἂν μὴ τὸ εἶδος ἔχει ἓν· οἷον αὐτὸν αὐτὸν
ὁμοίως ἐν ἰδόντες ὁπωσοῦν τὰ μέρη συγκεῖμενα τοῦ ὕ-
ματος, ἂν μὴ διὰ τὴν συνέχειαν, ἀλλ' ἐὰν ὕτως ὥστε
ἅμα εἶναι καὶ εἶδος τι ἡδὲ ἔχειν ἓν. διὰ καὶ ἡ τῆς
μάλιστα μία τῶν γραμμῶν, ὅτι ἅλη καὶ τελειὸς ἐστίν.
δὲ ἐν εἶναι ἀρχὴν τινὶ ἐστὶν ἀριθμοῦ εἶναι· τὸ γὰρ πρῶ-
τόν ἐστιν ἀρχή· ὃ γὰρ πρῶτον γνωρίζομεν, τούτο πρῶτον
μετρον ἐκείνου γένους· ἀρχὴ ἔστι τοῦ γνωστοῦ περὶ ἑκάστου
οὐ ταῦτο δὲ ἐν πᾶσι τοῖς γένεσι τὸ ἓν. ἐνθα μὲν γὰρ
εἰς, ἐνθα δὲ τὸ φωνῆεν ἢ ἀφώνον· βάρος δ' ἑτεροὶ καὶ
νήσεως ἄλλα. πανταχοῦ δὲ τὸ ἐν ἢ τῷ ποσῷ ἢ τῇ
ἀδιαίρετον. τὸ μὲν ὧν κατὰ τὸ ποσὸν καὶ τῇ ποσὸν ἀφ-
ῶν, τὸ μὲν πάντη καὶ ἄθετον λέγεται μονάς, τὸ δὲ
καὶ θέσιν ἔχον σιγμῇ, τὸ δὲ μοναχῇ γραμμῇ, τὰ δὲ
ἐπιπέδον, τὸ δὲ πάντη καὶ τριχῇ διαμετρετὸν κατὰ τὴν
σῶμα. καὶ ἀντιστρέφοντι δὲ τὸ μὲν διχῇ διαμετρετὸν
ἐπὶ δὲ, τὸ δὲ μοναχῇ γραμμῇ· τὸ δὲ μηδαμῇ διαμετρε-
τὸν ποσὸν σιγμῇ καὶ μονάς, ἢ μὲν ἄθετος μονάς, ἢ δὲ
σιγμῇ. ἔτι δὲ τὰ μὲν κατ' ἀριθμὸν ἐστὶν ἓν, τὰ δὲ
εἶδος, τὰ δὲ κατὰ γένος, τὰ δὲ κατ' ἀναλογίαν, ἀφ-
ῶν μὲν ὧν ἢ ὕλη μία, εἶδει δ' ὧν ὁ λόγος εἰς, γένει δ' ὧν
αὐτὸ σχῆμα τῆς κατηγορίας, κατ' ἀναλογίαν δὲ ὅσα ἔχει
ἄλλο πρὸς ἄλλο. αἰεὶ δὲ τὰ ὕστερα τοῖς ἔμπροσθεν ἀκω-
οἷον ὅσα ἀριθμῶ καὶ εἶδει ἓν, ὅσα δ' εἶδει ἢ πάντα ἀφ-

1. φάκελος ET, σφάκελλος F¹. || 2. κεκαμμένη H¹. || 3. οἷον add A¹. || 6. κατὰ τὸν χρ. F¹H¹. || 15. αἰ] δι' A¹. || 16. om ET. || 18. ἀδιάφορος B, ἀδιάφορα δὲ om A¹. || 23. ἢ καὶ T. || 26. πάντα ἐν ET. || 27. τι om A¹. || 29. ταῦτα E, αἰ A¹. || 31. τὸ μὲν ἰσοσκελὲς T. || 32. τρίγωνα ET. || 33. εἰς ante τοῦ om A¹. || 34. ἢ om T. || 35. πᾶς ὁ λ. T. || ἀδιαίρετος A¹. || 1. εἰς om A¹. || 4. γὰρ] δι' E. || ἢ μὴ ἔχει om A¹. || 7. ἢ πάσχειν post ἢ ἔχειν EA¹. || 9. γὰρ καὶ ἀριθμῶ μέγεθος. καὶ ἐπὶ δ' ἢ τὰ μὲν κτλ. pargo E. || 10. ἢ om A¹. || ἢ ὧν μὴ — 11. εἰς om A¹. || 11. ἐπὶ] ἐν T. || ἐν om F¹. ἐν συνεχείᾳ T. || 13. τι A¹. || οἷον add EA¹. || 14. ὁπωσοῦν ἰδόντες A¹. || 15. ἂν μὴ] ἐν T. || 16. ἔχειν ἢ δι' ET. || 17. καὶ om T. || 18. ἐν A¹H¹. || 19. ἀριθμῶ ET, ἀριθμῶ καὶ τοῦ H¹. || 19. μέτρον ἐκείνου γένους ἀρχή A¹. || γνωρίζομεν τι τούτο F¹. || 24. καὶ ἢ ποσὸν om A¹. || 30. ἡττὴ T. || 31. δι' et ἴστω om A¹. || 33. μὲν ἐν ὧν A¹. || εἰς om A¹. || 35. δι' ET.

γίνει πάντα ἐν ὅσῳ καὶ εἶδει· ὅσα δὲ γένοιτο ἐν πάν-
 τει ἀλλ' ἀναλογία· ὅσα δὲ ἐν ἀναλογίᾳ, ἐκ πάντων γέ-
 ναιον δὲ καὶ ὅτι τὰ πολλὰ ἀντικειμένως λαχθήσεται
 τὰ μὲν γὰρ τῷ μὴ συνεχῆ εἶναι, τὰ δὲ τῷ διαίρε-
 σιν τὴν ὕλην κατὰ τὸ εἶδος, ἢ τὴν πρώτην ἢ τὴν τελευ-
 τὰ δὲ τῷ τὴν λόγους πλείους τὴν εἶναι, λέγονται.
 Γὰρ ὅν λέγεται τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκός, τὸ δὲ καθ'
 κατὰ συμβεβηκός μὲν, οἷον τὸν δίκαιον μουσικόν
 φάμεν καὶ τὸν ἄνθρωπον μουσικόν καὶ τὸν μουσικόν
 πον, παραπλησίως λέγοντες ὥσπερ τὸν μουσικόν οἰκο-
 10 , ὅτι συμβέβηκε τῷ οἰκοδόμῳ μουσικῷ εἶναι ἢ τῷ
 ὡς οἰκοδόμῳ· τὸ γὰρ τότε εἶναι τότε σημαίνει τὸ συμ-
 εἶναι τῷδε τότε. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημένων· τὸν
 ἄνθρωπον ὅταν μουσικὸν λέγωμεν καὶ τὸν μουσικὸν ἄν-
 15 ρω, ἢ τὸν λευκὸν μουσικόν ἢ τοῦτον λευκόν, τὸ μὲν ὅτι
 τῷ αὐτῷ συμβεβήκασι, τὸ δ' ὅτι συμβέβηκε τῷ
 τὸ δὲ μουσικὸν ἄνθρωπον, ὅτι τῷ τὸ μουσικὸν συμβε-
 οὕτω δὲ λέγεται καὶ τὸ μὴ λευκὸν εἶναι, ὅτι ὡς
 βήκεν, ἐκεῖνός ἐστιν. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκός
 λεγόμενα οὕτω λέγεται ἢ διότι τῷ αὐτῷ ὄντι ἄμφω
 20 ρει, ἢ ὅτι ὄντι ἐκεῖνός ὑπάρχει, ἢ ὅτι αὐτός ἐστιν ὡς
 ρει ἐκ αὐτοῦ κατηγορεῖται. καθ' αὐτὰ δὲ εἶναι λέγεται
 σημαίνει τὰ σχήματα τῆς κατηγορίας· ἰσαχῶς
 ἔγεται, τοσαυταχῶς τὸ εἶναι σημαίνει. ἐπεὶ οὖν τῶν
 οὐρεμένων τὰ μὲν τί ἐστι σημαίνει, τὰ δὲ ποῖόν, τὰ δὲ
 25 , τὰ δὲ πρὸς τι, τὰ δὲ ποῖόν ἢ κάσχειν, τὰ δὲ ποῦ,
 τότε, ἐκάστῳ τούτων τὸ εἶναι ταῦτο σημαίνει. οὐθέν
 ἀφ' ἑκείνου τὸ ἄνθρωπος ὑγιαίνων ἐστίν ἢ τὸ ἄνθρωπος
 εἰ, οὐδὲ τὸ ἄνθρωπος βαδίζων ἐστίν ἢ τὸ τέρμων τοῦ ἄν-
 30 ρω· βαδίζει ἢ τέμνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.
 εἶναι σημαίνει καὶ τὸ εἶναι ὅτι ἀληθές, τὸ δὲ μὴ εἶναι
 ἀληθές ἀλλὰ ψεῦδος. ὁμοίως ἐπὶ καταφάσεως καὶ
 ἰσέως, οἷον ὅτι ἐστὶ Σωκράτης μουσικός, ὅτι ἀληθές
 ἢ ὅτι ἐστὶ Σωκράτης οὐ λευκός, ὅτι ἀληθές· τὸ δ' ὅτι
 διάμετρος ἀσύμμετρος, ὅτι ψεῦδος. ἐπὶ τὸ εἶναι ση-

μαίνει καὶ τὸ ὄν, τὸ μὲν δυνάμει ῥητόν, τὸ δ' ἐντελεχείᾳ
 τῶν εἰρημένων τούτων. ὁρῶν τε γὰρ εἶναι φάμεν καὶ τὸ δυνά-
 νάμει [ῥητός] ὁρῶν καὶ τὸ ἐντελεχείᾳ· καὶ τὸ ἐπιστάθαι
 ὡσαύτως καὶ τὸ δυνάμενον χρῆσθαι τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τὸ
 5 χρώμενον· καὶ τὸ ἡρεμῶν καὶ ὡς ἡδὴ ὑπάρχει ἡρεμία καὶ
 τὸ δυνάμενον ἡρεμῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν· καὶ
 γὰρ Ἑρμῆν ἐν τῷ λίθῳ φάμεν εἶναι, καὶ τὸ ἥμισυ τῆς
 γραμμῆς, καὶ εἶπον τὸν μήκω ἀδρόν. τότε δὲ δυνατόν καὶ
 τότε ἔπει, ἐν ἄλλοις διορίζον.

Οὐσία λέγεται τὰ τε ἀπλᾶ σώματα, οἷον γῆ καὶ
 πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ ὅλας σῶματα καὶ τὰ
 ἐκ τούτων συνεστῶτα ζῶα τε καὶ δαιμόνια καὶ τὰ μέρη
 τούτων. ἅπαντα δὲ ταῦτα λέγεται οὐσία ὅτι οὐ καθ' ὑποκει-
 μένου λέγεται, ἀλλὰ κατὰ ταύτων τὰ ἄλλα. ἄλλος δὲ
 10 τρόπον ὃς ἂν ἢ αἴτιον τοῦ εἶναι, ἐνυπάρχον ἐν τοῖς τοιούτοις
 ὅσα μὴ λέγεται καθ' ὑποκειμένου, οἷον ἢ ψυχὴ τῷ ζῳῳ.
 εἶτι ὅσα μέρη ἐνυπάρχοντά ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις ὀρίζοντά
 τε καὶ τότε τι σημαίνοντα, ὥς ἀναιρουμένων ἀναιρεῖται τὸ
 ὅλον, οἷον ἐπιπέδου σῶμα, ὡς φασί τινες, καὶ ἐπίπεδον
 γραμμῆς· καὶ ὅλας ὁ ἀριθμὸς δοκεῖ εἶναι τισὶ τοιούτοις·
 ἀναιρουμένους τε γὰρ ὕδωρ εἶναι, καὶ ὀρίζει πάντα. ἐπὶ τὸ τί
 15 ἦν εἶναι ἢ ὁ λόγος ὀρισμός, καὶ τῷτο οὐσία λέγεται ἐκάστου.
 συμβαίνει δὲ κατὰ δύο τρόπους τὴν οὐσίαν λέγεσθαι, τὸ ὅτι
 ὑποκειμένον ἔσχατον, ὃ μὴκέτι κατ' ἄλλου λέγεται, καὶ ὃ
 20 ἂν τότε τι ὄν καὶ χωριστὸν ἢ τοῦτο δὲ ἐκάστου ἢ μορφῇ
 καὶ τὸ εἶδος.

Ταῦτα λέγεται τὰ μὲν κατὰ συμβεβηκός, οἷον τὸ
 λευκὸν καὶ τὸ μουσικὸν τὸ αὐτὸ, ὅτι τῷ αὐτῷ συμβεβήκεν,
 καὶ ἄνθρωπος καὶ μουσικόν, ὅτι θατέρων θατέρω συμβεβήκεν·
 25 τὸ δὲ μουσικὸν ἄνθρωπος, ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ συμβεβήκεν. ἐκασ-
 τέρῳ δὲ τῷτο καὶ τούτῳ ἐκάτερον ἐκείνων· καὶ γὰρ τῷ ἀν-
 θρώπῳ τῷ μουσικῷ καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ μουσικὸν ταῦτόν
 λέγεται, καὶ τέτοις ἐκεῖνα. διὸ καὶ πάντα ταῦτα καθόλου
 οὐ λέγεται· οὐ γὰρ ἀληθές εἰπεῖν ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ταῦτόν
 30 καὶ τὸ μουσικόν· τὰ γὰρ καθόλου καθ' αὐτὰ ὑπάρχει, τὰ

ἐν om A¹. || 6. τῷ τὸ T. || 8. τὸ H¹. || 9. τὸν μ. T. || 10. λέγεται E. || ὥσπερ εἰ τὸν A¹. || 12. alterum τίδε om
 || 13. τότε τῷδε A¹. || 14. γὰρ add A¹. || 15. ἢ λευκὸν τὸν ET. || 16. αὐτῷ ὄντι σ. A¹. || τῷ ὄντι συμβέβηκε ET. || 17. τὸ
 συμβεβήκεν om A¹. || 18. μὴ add A¹F¹. || 20. ἄμφω ὄντι A¹. || 21. ὅτι om T. || ἐκεῖνο A¹. || ὃ T. || 28. τὸ alterum om
 29. οὐδὲ A¹: ceteri ἢ. || ἄνθρωπον βαδίζων ἢ τέμνει ET. || 33. οἷον εἰ ἐστὶ om T. || 34. ἔστι add EA¹.
 . ὅ] ὅν καὶ A¹. || ῥητόν δυνάμει A¹. || γὰρ τὸ μὲν ῥητόν τὸ δ' ἐντελεχείᾳ. καὶ ὅσα, τὸ μὲν δυνάμει τὸ δ' ἐντελεχείᾳ παρὰ τοῦ E. || 2.
 γὰρ φάμεν εἶναι A¹. || δυνάμει om T. || 3. ῥητός est 5. τὸ om A¹. || 5. ἡδὴ] δὴ A¹. || 7. Ἑρμῆν om T. || 16. τῷ ζῳῳ
 17. ἐνυπάρχοντά ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις om A¹. || ὀρίζοντά τε om T, τε om A¹. || 20. τισὶ τοιούτοις εἶναι A¹. || 22. λόγος ἐστὶν ὀρι-
 ; λόγος ἐστὶν ἀριθμός T. || τῷτο] τῷτο ὃ T. || 23. σημαίνει δὲ T. || κατὰ om A¹. || 25. ἀχώριστον T. || ἢ τοῦτο] ταῦτον ἢ. τῷτο
 A¹. || τὸ — συμβεβήκεν om T. || 31. τῷτο H¹. || τῷτο A¹F¹. || ἐκεῖνο A¹. || ἀνθρώπῳ καὶ τῷ A¹. || 32. τὸ μουσικόν T. || καὶ
 A¹. || ὃ] τὸ A¹H¹. || 33. καὶ post δὲ om T. || 34. οὐ ante λέγεται om T. || 35. τὸ add A¹.

δὲ συμβεβηκότα οὐ καθ' αὐτὰ ἀλλ' ἐπὶ τῶν καθ' ἑκαστα ἀπλῶς λέγεται. ταῦτ' οὖν δοκεῖ Σωκράτους καὶ Σωκράτους εἶναι μουσικός· τὸ δὲ Σωκράτης ἔκ ἐπὶ πολλῶν, διὸ ὃς πᾶς Σωκράτης λέγεται ὥσπερ πᾶς ἄνθρωπος. καὶ τὰ μὲν ὕτως λέγεται ταῦτά, τὰ δὲ καθ' αὐτά, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν· καὶ γὰρ ὧν ἡ ὕλη μία ἢ εἶδει ἢ ἀριθμῷ ταῦτα λέγεται, καὶ ὧν ἡ ὕλη μία. ὥς φανερὸν ὅτι ἡ ταυτότης ἐνότης τίς ἐστιν ἢ πλείονων τῷ εἶναι, ἢ ὅταν χρῆται ὡς πλείοσιν, οἷον ὅταν λέγῃ αὐτὸ αὐτῷ ταυτόν· ὡς δυσὶ γὰρ χρῆται αὐτῷ. ἕτερα δὲ λέγεται ὧν ἡ τὰ εἶδη πλείω ἢ ἡ ὕλη ἢ ὁ λόγος τῆς ὕλης· καὶ ὅλως ἀντικειμένως τῷ ταύτῳ λέγεται τὸ ἕτερον. διάφορα δὲ λέγεται ὅς· ἕτερά ἐστι τὸ αὐτὸ τι ὄντα, μὴ μόνον ἀριθμῷ, ἀλλ' ἢ εἶδει ἢ γένει ἢ ἀναλογίᾳ. ἔτι ὧν ἕτερον τὸ γένος καὶ τὰ ἐναντία καὶ ὅσα ἔχει ἐν τῇ οὐσίᾳ τὴν ἑτερότητα. ὁμοία λέγεται τὰ τε πάντη ταῦτ' οὐ πεπον- 15 θότα, καὶ τὰ πλείω ταῦτ' οὐ πεπονθότα ἢ ἕτερα, καὶ ὧν ἡ ποιότης μία· καὶ καθ' ὅσα ἀλλοιοῦσθαι ἐνδέχεται τῶν ἐναντίων, τότε τὸ πλείω ἔχον ἢ κυριώτερα ὁμοίον τότε. ἀντικειμένως δὲ τοῖς ὁμοίοις τὰ ἀνόμοια.

10 Ἀντικείμενα λέγεται ἀντίφασις καὶ ἀναντία καὶ τὰ πρὸς τι καὶ ἐρήσεις καὶ ἔξις καὶ ἔξ ὧν καὶ εἰς ἃ ἔσχατα, οἷον αἱ γενέσεις καὶ φθοραί· καὶ ὅσα μὴ ἐνδέχεται ἅμα παρῆναι τῷ ἀμφοῖν δεκτικῷ, ταῦτα ἀντικεῖσθαι λέγεται, ἢ αὐτὰ ἢ ἔξ ὧν ἐστίν. φαινὸν γὰρ καὶ λευκὸν ἅμα τῷ αὐτῷ ἔχ' ὑπάρχει· διὸ ἔξ ὧν ἐστὶν ἀντίκειται. ἐναντία λέ- 25 γεται τὰ τε μὴ δυνατὰ ἅμα τῷ αὐτῷ παρῆναι τῶν διαφερόντων κατὰ γένος, καὶ τὰ πλείστον διαφέροντα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, καὶ τὰ πλείστον διαφέροντα τῶν ἐν ταύτῳ δεκτικῷ, καὶ τὰ πλείστον διαφέροντα τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν δύναμιν, καὶ ὧν ἡ διαφορὰ μεγίστη ἢ ἀπλῶς ἢ κατὰ 30 γένος ἢ κατ' εἶδος. τὰ δ' ἄλλα ἐναντία λέγεται τὰ μὲν τῷ τὰ τοιαῦτα ἔχειν, τὰ δὲ τῷ δεκτικῷ εἶναι τῶν τοιούτων, τὰ δὲ τῷ ποιητικῷ ἢ παθητικῷ εἶναι τῶν τοιούτων, ἢ ποιῶντα ἢ πάσχοντα, ἢ ἀποβολαί ἢ λήψεις, ἢ ἔξεις ἢ ἐρήσεις εἶναι τῶν τοιούτων. ἐπεὶ δὲ τὸ ἐν καὶ τὸ ὄν πολλαχῶς 35 λέγεται, ἀκολουθεῖν ἀνάγκη καὶ τὰλλα ὅσα κατὰ ταῦτα λέγεται, ὥς καὶ τὸ ταυτόν καὶ τὸ ἕτερον καὶ τὸ ἐναντίον, ὥς· εἶναι ἕτερον καθ' ἑκάστην κατηγορίαν. ἕτερα δὲ τῷ εἶδει

λέγεται ὅσα τε ταύτῳ γένους ὄντα μὴ ὑπ' ἀλλήλα ἐστὶ ὅσα ἐν τῷ αὐτῷ γένει ὄντα διαφορὰν ἔχει, καὶ ὅσα ὁ ὕλη ἐναντίωσιν ἔχει. καὶ τὰ ἐναντία ἕτερα τῷ εἶδει ἀλ- 40 λων, ἢ πάντα ἢ τὰ λεγόμενα πρῶτως, καὶ ὅσων ὁ τελευταίῳ τοῦ γένους εἶδει οἱ λόγοι ἕτεροι. οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος ἄτομα τῷ γένει, οἱ δὲ λόγοι ἕτεροι αὐτῶν. ὅσα ἐν τῇ αὐτῇ ὕλῃ ὄντα ἔχει διαφορὰν. ταῦτα δὲ εἶδει τὰ ἀντικειμένως λεγόμενα τότε.

Πρότερα καὶ ὕστερα λέγεται ἕνα μὲν ὡς ὄντος· 45 πρῶτον καὶ ἀρχῆς ἐν ἐκάστῳ γένει, τὸ ἐγγύτερον ἀπὸς ὠρισμένης, ἢ ἀπλῶς καὶ τῇ φύσει, ἢ πρὸς τι ἢ ὑπὸ τινων, οἷον τὰ μὲν κατὰ τόπον τῷ εἶναι ἐγγύτερον φύσει πρὸς τόπον ὠρισμένον, οἷον τὸ μέσον ἢ τὸ ἐκτὸς ἢ πρὸς τὸ τυχόν, τὸ δὲ πορρώτερον ὕστερον. τὰ δὲ κατὰ χρόνον· τὰ μὲν γὰρ τῷ πορρωτέρῳ τοῦ νῦν, οἷον ἐπὶ 50 γενομένων (πρότερα γὰρ τὰ Τρωϊκὰ τῶν Μηδικῶν, ὅτι εὐρώτερον ἀπέχει τοῦ νῦν), τὰ δὲ τῷ ἐγγυτέρῳ τοῦ νῦν, ἐπὶ τῶν μελλόντων· πρότερον γὰρ Νέμεα Πυθίῳ, ἢ ἢ γύτερον τοῦ νῦν ὡς ἀρχῇ καὶ πρῶτῳ χρησαμένον. τὰ κατὰ κίνησιν· τὸ γὰρ ἐγγύτερον τῷ πρῶτῳ κινήσαντος ἢ 55 τερον, οἷον παῖς ἀνδρός· ἀρχὴ δὲ καὶ αὕτη τις ἀπλῆ· δὲ κατὰ δύναμιν· τὸ γὰρ ὑπερέχον τῇ δυνάμει πρῶτον καὶ τὸ δυνατώτερον· τοῖσιν δ' ἐστὶν ὃ κατὰ τὴν πρῶτην ἀνάγκη ἀκολουθεῖν θάτερον καὶ τὸ ὕστερον, ὥς μὴ κατὰ 60 τὴν ἐκείνης μὴ κινεῖσθαι καὶ κινῆντος κινεῖσθαι· ἢ δὲ πρὸς ἀρχή. τὰ δὲ κατὰ τάξιν· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα πρῶτον ἐν ὠρισμένον διέσκηκε κατὰ τὸν λόγον, οἷον παραπλάγιον τριτοσάτου πρότερον, καὶ παραπλάγιον νήτης· ἐνθα μὲν γὰρ κορυφαῖος, ἐνθα δὲ ἡ μέση ἀρχή. ταῦτα μὲν ὡς πρῶτον 65 τοῦτον λέγεται τὸν τρόπον, ἄλλον δὲ τρόπον τὸ τῇ γῆ· πρότερον ὡς καὶ ἀπλῶς πρότερον. τότε δὲ ἄλλως τὰ κατὰ τὸν λόγον καὶ τὰ κατὰ τὴν αἴσθησιν. κατὰ μὲν γὰρ τὸν λόγον τὰ καθόλου πρότερα, κατὰ δὲ τὴν αἴσθησιν τὰ ἐκαστα. καὶ κατὰ τὸν λόγον δὲ τὸ συμβεβηκὸς τοῦ ὅτι 70 πρότερον, οἷον τὸ μουσικὸν τῷ μουσικῷ ἀνθρώπῳ· εὐ γὰρ ἔσαι ὁ λόγος ὅλος ἄνευ τοῦ μέρους. καίτοι ἔκ ἐνδέχεται μουσικὸν εἶναι μὴ ὄντος μουσικῆς τινός. ἔτι πρότερα λέ- 75 γεται τὰ τῶν προτέρων πάθη, οἷον εὐθύτης λειότητος· τί

2. σωκράτης εἶναι καὶ σωκράτης μ. T. || 3. δι] γὰρ ET. || 4. καὶ et 5. τὰ om A¹. || αὐτὰ ὅσα ὥσπερ E. || τὸ om A¹H¹. || ἢ ante πλείων et ὡς πλείοσιν om A¹. || 9. αὐτῷ] αὐτὸ EH¹. || 12. δι om A¹. || μὴ] καὶ μὴ EF¹. || 15. πάντη add A¹F¹. || οἷον om A¹. || 24. ἢ ante ἐξ om T. || 25. ἀπτίκειται τύπος. ἐναντία ET. || 27. τῷ E, om T. || 32. τὰ τοιαῦτα] ταῦτα A¹. || τῶν τοιούτων] τότε A¹. || λέγεται πολλαχῶς T.

4. ὅσα A¹H¹. || 7. ὄντα om T. || 9. τὰ πρότερα ET. || 10. γένει om A¹. || τῷ F¹. || 13. τινός τέλος τόπου T. || 15. πρῶτον A¹. || 16. πρότερον EA¹. || 17. τὸ ἐγγύτερον T, τῷ ἐγγύτερον E. || 19. χρησάμενοι A¹. || 20. τὴ] τὰ A¹. || 26. τὴ A¹. || 28. καὶ ἢ παραπλάγιον ET. || 30. τὸ] τῷ T. || 32. τὰ om ET. || 36. ὅλος add EA¹H¹.

ραμμῆς καθ' αὐτὴν πάθος, τὸ δ' ἐπιφανείας. τὰ
ἵστω λέγεται πρότερα καὶ ὕστερα, τὰ δὲ κατὰ φύσιν
ἴαν, ὅσα ἐνδέχεται εἶναι ἀνευ ἄλλων, ἐκεῖνα δὲ ἀνευ
μῆ· ἢ διαίρειται ἐχρήσατο Πλάτων. ἐπεὶ δὲ τὸ εἶναι
χῶς, πρῶτον μὲν τὸ ὑποκείμενον πρότερον, διό ἡ
πρότερον, ἔπειτα ἄλλως τὰ κατὰ δυνάμιν καὶ κατ'
χειαν. τὰ μὲν γὰρ κατὰ δυνάμιν πρότερά ἐστι, τὰ
τὰ ἐντελέχειαν, οἷον κατὰ δυνάμιν μὲν ἡ ἡμίσεια
ῆς καὶ τὸ μῦριον τῷ ὅλῳ καὶ ἡ ὕλη τῆς ὕλης, κατ'
χειαν δ' ὕστερον· διαλυθέντος γὰρ κατ' ἐντελέχειαν
τρόπον δὴ τινὰ πάντα τὰ πρότερον καὶ ὕστερον λεγόμενα
ταῦτα λέγεται· τὰ μὲν γὰρ κατὰ γένεσιν ἐνδέχεται
ᾧν ἐτέρων εἶναι, οἷον τὸ ὅλον τῶν μορίων, τὰ δὲ κατὰ
ν, οἷον τὸ μῦριον τοῦ ὅλου. ὁμοίως δὲ καὶ τὰλλα.
δύναμις λέγεται ἡ μὲν ἀρχὴ κινήσεως ἢ μεταβολῆς
τέρῳ ἢ ἑτερον, οἷον ἡ οἰκοδομικὴ δύναμις ἐστὶν ἢ οὐχ
ῆς ἐν τῷ οἰκοδομημένῳ· ἀλλ' ἡ ἱατρικὴ δύναμις ὕστα
ροι ἀν' ἐν τῷ ἱατρουμένῳ, ἀλλ' οὐχ ἢ ἱατρουόμενος.
ἔν ὅλῳ ἀρχὴ μεταβολῆς ἢ κινήσεως λέγεται δύνα-
ἐτέρῳ ἢ ἑτερον, ἢ δ' ὑφ' ἐτέρῳ ἢ ἑτερον· καθ' ἣν γὰρ
σχον πάσχει τι, ὅτε μὲν εἰάν ὅτιοῦν δυνατόν αὐτό
ν εἶναι παθεῖν, ὅτε δ' ὕ κατὰ πᾶν πάθος ἀλλ' ἀν' ἐπὶ
λιτιον. ἔτι ἢ τῷ καλῶς τῷ ἐπιτελεῖν, ἢ κατὰ προαί-
νήϊοτε γὰρ τὸς μόνον ἀν' πορευθέντας ἢ εἰπόντας, μὴ
; δὲ ἢ μὴ ὡς προείλοντο, οὐ φαμεν δύνασθαι λέγειν
ῖξιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ πάσχειν. ἔτι ὅσαι ἔξεις
ἐς ἀπαθῆ ὅλῳς ἢ ἀμετάβλητα ἢ μὴ ῥαδίως ἐπὶ τὸ
εὐμετακίνητα, δυνάμεις λέγονται· κλᾶται μὲν γὰρ
υντρίβεται καὶ κάμπτεται καὶ ὅλως φθείρεται οὐ τῷ
θαι, ἀλλὰ τῷ μὴ δύνασθαι καὶ ἐλλείπειν τινός·
ῖ δὲ τῶν τοιούτων ἂ μάλιστα καὶ ἥρεμα πάσχει διὰ δύ-
καὶ τὸ δύνασθαι καὶ τὸ ἔχειν πῶς. λεγομένης δὲ
νάμειως τοσαυταχῶς, καὶ τὸ δυνατόν ἔνα μὲν τρόπον
σεται τὸ ἔχον κινήσεως ἀρχὴν ἢ μεταβολῆς (καὶ γὰρ
ιτικὸν δυνατόν τι ἐν ἐτέρῳ ἢ ἑτερον), ἔνα δ' εἰάν ἔχῃ

τι αὐτῷ ἄλλο δυνάμιν τοιαύτην, ἔνα δ' εἰάν ἔχῃ μεταβάλ-
λειν ἐφ' ὅτιοῦν δυνάμιν, εἴτ' ἐπὶ τὸ χειρόν εἴτ' ἐπὶ τὸ βέλ-
τιον· καὶ γὰρ τὸ φθειρόμενον δοκεῖ δυνατόν εἶναι φθείρε-
σθαι, ἢ οὐκ ἀν' φθαρῆναι εἰ ἢν ἀδύνατον· νῦν δὲ ἔχει τινὰ
διάθεσιν καὶ αἰτίαν καὶ ἀρχὴν τοῦ τοιοῦτο πάθος. ἐτε μὲν
δὴ τὸ ἔχειν τι δοκεῖ, ὅτε δὲ τὸ ἐσερῆσθαι τοιοῦτον εἶναι. εἰ
δ' ἡ στέρησίς ἐστιν ἔξεις πῶς, πάντα τῷ ἔχειν ἀν' εἴη τι.
ὁμωνύμως δὲ λεγόμενον τὸ ὄν, ὥστε τῷ ἔχειν ἔξιν τινὰ
καὶ ἀρχὴν ἐστὶ δυνατόν, καὶ τῷ ἔχειν τὴν τέτου ζήτησιν, εἰ
ἐνδέχεται ἔχειν ζήτησιν. ἔνα δὲ τῷ μὴ ἔχειν αὐτοῦ δυνά-
μιν ἢ ἀρχὴν ἐν ἄλλῳ ἢ ἄλλο φθαρτικὴν. ἔτι δὲ ταῦτα
πάντα ἢ τῷ μόνον ἀν' συμβῆναι γενέσθαι ἢ μὴ γενέσθαι,
ἢ τῷ καλῶς. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀψύχοις ἐνεστὶν ἡ τοιαύτη
δύναμις, οἷον ἐν τοῖς ὀργάνοις· τὴν μὲν γὰρ δύνασθαι φασι
φθέγγεσθαι λύραν, τὴν δ' ἔθεν, ἀν' ἢ μὴ εὐφῶνος. ἀδυνα-
μία δ' ἐστὶ ζήτησις δυνάμειως καὶ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς ἄρσις
τις οἷα εἴρηται, ἢ ὅλως ἢ τῷ πεφυκότι ἔχειν, ἢ καὶ ὅτε
πέφυκεν ἢ ὅτε ἔχειν· ὅ γὰρ ὁμοίως ἀν' φαίμεν ἀδύνατον εἶναι
γενᾶν παῖδα καὶ ἄνδρα καὶ εὐνῆχον. ἔτι δὲ καθ' ἑκατέραν
δύναμιν ἐστὶν ἀδυναμία ἀντικειμένη, τῇ τε μόνον κινήτικῃ
καὶ τῇ καλῶς κινήτικῃ. καὶ ἀδύνατα δὴ τὰ μὲν κατὰ τὴν
ἀδυναμίαν ταύτην λέγεται, τὰ δ' ἄλλον τρόπον, οἷον δυ-
νατόν τε καὶ ἀδύνατον. ἀδύνατον μὲν οὐ τὸ ἐναντίον ἐξ
ἀνάγκης ἀληθές, οἷον τὸ τὴν διάμετρον σύμμετρον εἶναι
ἀδύνατον, ὅτι ψεῦδος τὸ τοιοῦτον, ὅ τὸ ἐναντίον ὅ μόνον ἀλη-
θές ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη ἀσύμμετρον εἶναι· τὸ ἄρα σύμμε-
τρον ὅ μόνον ψεῦδος ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης ψεῦδος. τὸ δ'
ἐναντίον τέτῳ, τὸ δυνατόν, ὅταν μὴ ἀναγκαῖον ἢ τὸ ἐναν-
τίον ψεῦδος εἶναι, οἷον τὸ καθῆσθαι ἄνθρωπον δυνατόν· οὐ
γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ μὴ καθῆσθαι ψεῦδος. τὸ μὲν ἔν δυνα-
τόν ἔνα μὲν τρόπον, ὥσπερ εἴρηται, τὸ μὴ ἐξ ἀνάγκης ψεῦ-
δος σημαίνει, ἔνα δὲ τὸ ἀληθές εἶναι, ἔνα δὲ τὸ ἐνδεχόμε-
νον ἀληθές εἶναι. κατὰ μεταφορὰν δὲ ἢ ἐν τῇ γεωμετρίᾳ
λέγεται δύναμις. ταῦτα μὲν ἔν τὰ δυνατὰ ὅ κατὰ δύνα-
μιν. τὰ δὲ λεγόμενα κατὰ δυνάμιν πάντα λέγεται πρὸς

. πάθος καθ' αὐτὴν *T.* || 2. πρότερα λέγεται *E.* || 4. ἐχρήτο *ET.* || 7. τὰ μὲν — 10. ὕστερον *om A¹F².* || 11. τρόπον] καὶ τρόπον
. || δὲ *F².* || πρότερα καὶ ὕστερα *F².* || 16. ἢ *ET.* || ἢ *T.* ἢ ἢ *E.* || ἢ *om A¹.* || ἢ *E.* || 20. ῖ] ἢ ἢ *E.* || ἢ] ἢ ἢ *ET.* ||
νατόν] ἢ δυνατόν *E.* ἢ δυνατόν *T.* τὸ δυνατόν *A¹.* δυνατὸν δυνατὸν *margo E.* || 22. εἰάν *A¹.* ὅν *T.* || 23. ἢ] ἢ ἢ *E.* || 30. καὶ *A¹.* ||
μόγις *A¹.* || πάσχει *A¹.* || 35. τι εἶναι ἐν *T.* || ἢ] ἢ ἢ *ET.*
. εἰ μὴ ἢν δυνατόν *A¹.* εἰ εἴη ἀδύνατον *T.* || 5. διαίρειται *T.* || 6. εἰ δ' ἢ] ἢ δὲ *T.* || 7. ἔξεις *om A¹.* || 8. ὁμωνύμως δὲ λεγόμενον
E. ὁμωνύμως λέγεται τὸ ὄν *T.* εἰ δὲ μὴ τῷ ἔχειν ἔξιν τινὰ καὶ ἀρχὴν ἐστὶ δυνατόν ὁμωνύμως *A¹.* || τῷ] τὸ *T.* τῷ τε *A¹.* || ἔξιν — 9.
om A¹. || 9. τὸ *T.* || εἰ — 10. ζήτησιν *om T.* || 11. ἐν *om A¹.* || ἢ *T.* ἢ ἢ *E.* || ἄλλου *T.* || 13. καλοῖς *A¹.* || ἐν ἐστὶν *ET*
14. φασι δύνασθαι *A¹.* || 16. ἐστὶ *om T.* || ἄρσις *H².* *om cum τις A¹.* || 18. φαμεν *A¹.* φαίμεν *H²:* ceteri φαίμεν. || 19.
ἄνδρα εὐνῆχον *margo E.* ἵτα *T.* || ἑκατέραν τὴν δυνάμιν *A¹.* || 21. δὲ *ET.* || 23. ἀδύνατον μὲν — 25. ἀδύνατον *om T.* || 25.
ἢ *ET.* || 29. ἢ *om A¹.* || 31. περ *om T.* || 33. εἶναι] ἢ ἢ *A¹H².* || τῇ *et* 34. τὰ *om A¹.*

τῇ πρώτῃ [μίαν]· αὕτη δ' ἐστὶν ἀρχὴ μεταβολῆς ἐν ἄλλῃ ἢ ἄλλο. τὰ γὰρ ἄλλα λέγεται δυνατὰ τῷ τὰ μὲν ἔχειν αὐτῶν ἄλλο τι τοιαύτην δύναμιν, τὰ δὲ μὴ ἔχειν, τὰ δὲ οὐδὲ ἔχειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἀδύνατα. ὥς ὁ κύριος ὅρος τῆς πρώτης δυνάμεως ἂν εἴη ἀρχὴ μεταβλητικὴ ἐν ἄλλῃ ἢ ἄλλο.

- 13 Ποσὸν λέγεται τὸ διαιρετὸν εἰς ἐνυπάρχοντα, ὧν ἐκά-
τερον ἢ ἑκαστον ἐν τι καὶ τόδε τι πέφυκεν εἶναι. πλῆθος
μὲν οὖν ποσὸν τι ἂν ἀριθμητὸν ἦ, μέγεθος δὲ ἂν μετρητὸν
ἦ. λέγεται δὲ πλῆθος μὲν τὸ διαιρετὸν δυνάμει εἰς μὴ συ-
νεχῆ μέγεθος δὲ τὸ εἰς συνεχῆ. μεγέθους δὲ τὸ μὲν ἐφ' ἐν
συνεχῆς μῆκος, τὸ δ' ἐπὶ δύο πλάτος, τὸ δ' ἐπὶ τρία βάθος.
τούτων δὲ πλῆθος μὲν τὸ πεπερασμένον ἀριθμὸς, μῆκος δὲ
γραμμὴ, πλάτος δὲ ἐπιφάνεια, βάθος δὲ σῶμα. ἔτι τὰ
μὲν λέγεται καθ' αὐτὰ ποσὰ ἅττα, τὰ δὲ κατὰ συμβεβη-
κός, οἷον ἢ μὲν γραμμὴ ποσὸν τι καθ' ἑαυτή, τὸ δὲ μυσι-
κὸν κατὰ συμβεβηκός. τῶν δὲ καθ' αὐτὰ τὰ μὲν κατ'
οὐσίαν ἐστὶν, οἷον ἢ γραμμὴ ποσὸν τι (ἐν γὰρ τῷ λόγῳ τῷ
τί ἐστι λέγοντι τὸ ποσὸν τι ὑπάρχει), τὰ δὲ πάθη καὶ ἔξεις
τῆς τοιαύτης ἐστὶν οὐσίας, οἷον τὸ πολὺ καὶ τὸ ἄλγιστον, καὶ
μακρὸν καὶ βραχύ, καὶ πλατὺ καὶ στενόν, καὶ βαθὺ καὶ
ταπεινόν, καὶ βαρὺ καὶ κοῦφον, καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα.
ἔστι δὲ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, καὶ τὸ μεῖζον καὶ
ἐλάττω, καὶ καθ' αὐτὰ καὶ πρὸς ἀλλήλα λεγόμενα, τοῦ
ποσοῦ πάθη καθ' αὐτὰ· μεταφέρεται μέντοι καὶ ἐπ' ἄλλα
ταῦτα τὰ ὀνόματα. τῶν δὲ κατὰ συμβεβηκὸς λεγομένων
ποσῶν τὸ μὲν ὅπως λέγεται ὥσπερ ἐλέχθη ὅτι τὸ μυσικὸν
ποσὸν καὶ τὸ λευκὸν τῷ εἶναι ποσὸν τι ὧς ὑπάρχουσιν, τὰ δὲ
ὡς κινήσεις καὶ χρόνος· καὶ γὰρ ταῦτα πῶς ἅττα λέγεται
καὶ συνεχῆ τῷ ἐκεῖνα διαιρετὰ εἶναι ὧν ἐστὶ ταῦτα πάθη.
λέγω δὲ ὅτι τὸ κινούμενον ἀλλ' ὅτι ἐκινήθη· τῷ γὰρ ποσὸν εἶναι
ἐκεῖνο καὶ ἢ κινήσεις ποσῆς, ὅ δὲ χρόνος τῷ ταύτῃ.

- 14 Τὸ ποῖον λέγεται ἓνα μὲν τρόπον ἢ διαφορὰ τῆς οὐσίας,
οἷον ποῖον τι ἀνθρώπος ζῶν ὅτι δίπουν, ἵππος δὲ τετράπουν·
καὶ κύκλος ποῖον τι σχῆμα ὅτι ἀγώνιον, ὡς τῆς διαφορᾶς

τῆς κατὰ τὴν οὐσίαν ποιότητος οὐσης. ἓνα μὲν δὲ
τούτον λέγεται ἢ ποιότης διαφορὰ οὐσίας, ἓνα δὲ ὡς τι
νητα καὶ τὰ μαθηματικά, ὥσπερ οἱ ἀριθμοὶ ποῖοι
οἷον οἱ σύνθετοι καὶ μὴ μόνον ἐφ' ἐν ὄντες ἀλλ' ὡς μ
τὸ ἐπίπεδον καὶ τὸ σφαιρὸν (οἷτοι δ' εἰσὶν οἱ ποσάκις π
ποσάκις ποσάκις ποσοί), καὶ ὅλως ὁ παρὰ τὸ ποσὸν
χει ἐν τῇ οὐσίᾳ· οὐσία γὰρ ἐκάστῃ τὸ ἀπαξ, οἷον τῶν
ὁ δὲς ἢ τρεῖς εἰσὶν ἀλλ' ὁ ἀπαξ· ἐξ γὰρ ἀπαξ ἐξ. ἢ
πάθη τῶν κινουμένων οὐσῶν, οἷον θερμότης καὶ ψυχ
καὶ λευκότης καὶ μελανία, καὶ βαρύτης καὶ κυφότη
ὅσα τοιαῦτα, καθ' ἃ λέγονται καὶ ἀλλοιοῦσθαι τὰ ἐν
μεταβαλλόντων. ἔτι κατ' ἀρετὴν καὶ κακίαν καὶ ὁ
κακὸν καὶ ἀγαθόν. σχεδὸν δὲ κατὰ δύο τρόπους λέγ
τὸ ποῖον, καὶ τούτων ἓνα τὸν κυριώτατον· πρώτη μὲ
ποιότης ἢ τῆς οὐσίας διαφορὰ. ταύτης δὲ τι καὶ ἢ ἢ
ἀριθμοῖς ποιότης μέρος· διαφορὰ γὰρ τις οὐσίᾳ, ἀλλ
κινουμένων ἢ οὐχ ἢ κινούμενα. τὰ δὲ πάθη τῶν κινου
κινούμενα, καὶ αἱ τῶν κινήσεων διαφοραί. ἀρετὴ ἢ
κακία τῶν παθημάτων μέρος τι· διαφορὰς γὰρ θελῶ
κινήσεως καὶ τῆς ἐνεργείας, καθ' ἃς ποῖσιν ἢ πάσχει
λῶς ἢ φευλῶς τὰ ἐν κινήσει ὄντα· τὸ μὲν γὰρ ὡδὲ
μενον κινεῖσθαι ἢ ἐνεργεῖν ἀγαθόν, τὸ δ' ὡδὲ καὶ ἐν
μοχθηρόν. μάλιστα δὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν σημαί
ποῖον ἐπὶ τῶν ἐμφύχων, καὶ τούτων μάλιστα ἐπὶ ταῖς
προαίρεσιν.

Πρὸς τι λέγεται τὰ μὲν ὡς διπλάσιον πρὸς ἑκα-
τριπλάσιον πρὸς τριτημόριον, καὶ ὅλως πολλαπλάσιον
πολλασημέριον καὶ ὑπερέχον πρὸς ὑπερεχόμενον· τὰ
τὸ θερμαντικὸν πρὸς τὸ θερμαντὸν καὶ τὸ τμητικὸν π
τμητόν, καὶ ὅλως τὸ ποιητικὸν πρὸς τὸ παθητικόν· ἢ
ὡς τὸ μετρητὸν πρὸς τὸ μέτρον καὶ ἐπιστητὸν πρὸς ἐπι-
καὶ αἰσθητὸν πρὸς αἰσθησιν. λέγεται δὲ τὰ μὲν πρῶτα
ἀριθμὸν, ἢ ἀπλῶς ἢ ὠρισμένως πρὸς αὐτὸς ἢ πρὸς ὅ
τὸ μὲν διπλάσιον πρὸς ἐν ἀριθμὸς ὠρισμένος, τὸ δὲ τι
πλάσιον κατ' ἀριθμὸν πρὸς ἐν, ὃχ ὠρισμένον δὲ, οἷον

2 et 6. ἢ] ἢ ἢ E. || 2. τὰ μὲν τῷ T. || 3. μὴ] τῷ μὴ ET. || 8. τε E. || τι om F^bH^b. || 13. τὸ om H^b. || 16. αὐτὸ A^b. || 17. αὐτὸ A^b. || 19. τι om F^bH^b. || ἐνυπάρχει F^b. || 20. τὸ post καὶ om A^b. || καὶ τὸ μακρὸν A^b. || 21. καὶ πλατὺ — 22. om E. || 24. καὶ βαθὺ καὶ ταπεινόν om A^bH^b. || 22. καὶ βαρὺ καὶ κοῦφον om F^b. || τὰ om A^b. || 23. τὸ alterum om τὸ om EA^b. || καὶ τὸ ἐλάττω H^b. || 25. μεταφέρονται A^b. || μέντοιγε H^b. || 27. λέγονται T. || 28. τι ἐνυπάρχουσιν T. || 29. τὰ T. || 30. ταῦτα] τὰ A^b. || πάθη om T. || 31. δὲ H^b. || 33. αἱ διαφοραὶ A^b. || 34. τι] ποι T. || 35. τοῖς T.

1. οὐσης om T. || 8. ἀλλ' ἀλλ' ὁ δὲς ἢ τρεῖς T. || ἐξ om A^bH^b. || 11. ἀ] ὅσα A^b. || καὶ om A^b. || 13. δὲ T. || 14. TA^b. || 17. κινουμένων T. || 18. αἱ om A^b. || 21. ἐν τῇ κινήσει T. || τὰ — δυνάμει T. || 23. καὶ τὸ κακὸν ET. || 26. τι κινουμένων A^b. || 27. ὅλως τὸ πολλαπλάσιον H^b. || πρὸς τὸ πολλασημέριον EH^b. || 28. πρὸς τὸ ὑπερεχόμενον H^b. || 29. τὸ] πρὸς om ET. || τὸ secundum, tertium, quartum om T. || 31. καὶ τὸ ἐπιστητὸν TH^b. || 33. ὠρισμένους EA^b. || αὐτὸν ἢ πρὸς ἓνα 34. πρὸς — πολλαπλάσιον om T. || ὠρισμένους] ὠρισμένους πρὸς ἐν A^b.

κ. τὸ δὲ ἡμιόλιον πρὸς τὸ ὑψημώλιον κατ' ἀριθμὸν ἰριθμὸν ὠρισμένον· τὸ ἐπιμόριον πρὸς τὸ ὑπεπιμόριον ἀόριστον, ὥσπερ τὸ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ ἔν. τὸ δ' ὅσον πρὸς τὸ ὑπερεχόμενον ὅλως ἀόριστον κατ' ἀριθμὸν· ἀριθμὸς σύμμετρος, κατὰ μὴ σύμμετρον δὲ ἀριθμὸν 5 κ. τὸ γὰρ ὑπερέχον πρὸς τὸ ὑπερεχόμενον τοσοῦτον καὶ ἔτι· τὸ δ' ἀόριστον· ὁπότερον γὰρ ἔτυχεν ἔστιν, ἢ οὐκ ἴσον. ταῦτά τε οὖν τὰ πρὸς τι πάντα κατ' ἀριθμὸν λέγεται καὶ ἀριθμοῦ πάθη, καὶ ἔτι τὸ ἴσον καὶ κατὰ τὸ κατ' ἄλλον τρόπον· κατὰ γὰρ τὸ ἐν 14 πάντα. ταῦτά μὲν γὰρ ὡν μία ἡ οὐσία, ὁμοία δ' ποιότης μία, ἴσα δὲ ὡν τὸ ποσὸν ἔν. τὸ δ' ἐν τοῦ ἀρχῇ καὶ μέτρων, ὥς τε ταῦτα μὲν πάντα πρὸς τι κατ' ἀριθμὸν μὲν, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον. τὰ δὲ 15 καὶ παθητικὰ κατὰ δύναμιν ποιητικὴν καὶ παθητικὴν ἐνεργείας τὰς τῶν δυνάμεων, οἷον τὸ θερμαντικὸν τὸ θερμαντὸν, ὅτι δύναται, καὶ πάλιν τὸ θερμαῖνον τὸ θερμαινόμενον καὶ τὸ τέμνον πρὸς τὸ τεμνόμενον, ῥγῶντα. τῶν δὲ κατ' ἀριθμὸν κ. εἰσὶν ἐνέργειαι ἀλλ' ῥέπουσιν ἐν ἑτέροις αἰρηται· αἱ δὲ κατὰ κίνησιν ἐνέργειαι 20 ἀρχουσιν. τῶν δὲ κατὰ δύναμιν καὶ κατὰ χρόνον ἤδη καὶ πρὸς τι, οἷον τὸ πεποιηκὸς πρὸς τὸ πεποιημένον ἢ ποιῶσιν πρὸς τὸ ποιησόμενον. οὕτω γὰρ καὶ πατὴρ ἵσταται πατήρ· τὸ μὲν γὰρ πεποιηκός, τὸ δὲ πεποιηθὸς ἔτι ἔνια κατὰ ζήτησιν δυνάμεως, ὥσπερ τὸ ἀδύνα- 25 τὸν ὅσα ἔτω λέγεται, οἷον τὸ ἀόρατον. τὰ μὲν ἔν κατ' ἰσὺ καὶ δύναμιν λεγόμενα πρὸς τι πάντα ἐστὶ πρὸς τι ἐστὶν ἄλλου λεγεσθαι αὐτὸ ὃ ἐστίν, ἀλλὰ μὴ τῷ πρὸς ἐκεῖνο· τὸ δὲ μετρητὸν καὶ τὸ ἐκωστήτῃ καὶ τὸ τὸν τῷ ἄλλο πρὸς αὐτὸ λέγεσθαι πρὸς τι λέγονται. 30 γὰρ διανοητὸν σημαίνει ὅτι ἐστὶν αὐτοῦ διάνοια, οὐκ ἢ διάνοια πρὸς ταῦτο οὐ ἐστὶ διάνοια· δις γὰρ ταῦτον οὐκ ἂν εἴη. ὁμοίως δὲ καὶ τινός ἐστιν ἢ ὅψις ὅψις, ἢ

οὐ ἐστὶν ὅψις· καίτοι γ' ἀληθές τοῦτο εἶπεν· ἀλλὰ πρὸς χρῶμα ἢ πρὸς ἄλλα τι τοιοῦτον. ἐκείνως δὲ δις ταῦτον λεχθήσεται, ὅτι ἐστὶν ὅψις ἢ ἐστὶν ἢ ὅψις. τὰ μὲν ἔν κατ' αὐτὰ λεγόμενα πρὸς τι τὰ μὲν ἔτω λέγεται, τὰ δὲ ἂν τὰ γένεα αὐτῶν ἢ τοιαῦτα, οἷον ἡ ἰατρικὴ τῶν πρὸς τι ὅτι τὸ γένος αὐτῆς ἢ ἐπιστήμη δοκεῖ εἶναι τῶν πρὸς τι. ἔτι κατ' ὅσα τὰ ἔχοντα λέγεται πρὸς τι, οἷον ἰσότης ὅτι τὸ ἴσον, καὶ ὁμοιότης ὅτι τὸ ὅμοιον. τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἄνθρωπος πρὸς τι ὅτι συμβέβηκεν αὐτῷ διπλασίῳ εἶναι, 10 τὸ δ' ἐστὶ τῶν πρὸς τι· ἢ τὸ λευκόν, εἰ τῷ αὐτῷ συμβέβηκε διπλασίῳ καὶ λευκῷ εἶναι. ✕

Τέλειον λέγεται ἔν μὲν ἢ μὴ ἔστιν ἔξω τι λαβεῖν 16 ἔν μόνιον, οἷον ὁ χρόνος τέλειος ἐκάστῃ ἔτος ἢ μὴ ἔστιν ἔξω λαβεῖν χρόνον τινὰ ὃς τούτου μέρος ἐστὶ τοῦ χρόνου. καὶ τὸ κατ' ἀρετὴν καὶ τὸ τῷ εὐ μὴ ἔχον ὑπερβολὴν πρὸς τὸ γένος, οἷον τέλειος ἰατρός καὶ τέλειος αὐλητής, ὅταν κατὰ τὸ εἶδος τῆς οἰκειᾶς ἀρετῆς μὴθὲν ἐλλείπωσιν. ἔτω δὲ μεταφέροντες καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν λέγομεν συκοφάντην τέλειον καὶ κλέ- 15 πτην τέλειον, ἐπειδὴ καὶ ἀγαθοὺς λέγομεν αὐτούς, οἷον κλέπτην ἀγαθὸν καὶ συκοφάντην ἀγαθόν. καὶ ἡ ἀρετὴ τελευτᾷ σίς τις· ἕκαστον γὰρ τότε τέλειον καὶ οὐσία πᾶσα τότε τελευτᾷ, ὅταν κατὰ τὸ εἶδος τῆς οἰκειᾶς ἀρετῆς μὴθὲν ἐλλείπη μόνιον τῷ κατὰ φύσιν μεγέθους. ἔτι οἷς ὑπάρχει τὸ τέλος σπουδαῖον, ταῦτα λέγεται τέλεια· κατὰ γὰρ τὸ ἔχειν τὸ τέλος τέλεια. ὥς' ἐπεὶ τὸ τέλος τῶν ἐσχατῶν τί ἐστὶ, καὶ ἐπὶ τὰ φαῦλα μεταφέροντες λέγομεν τελείως ἀπολωλέναι καὶ τελείως ἐφθάρθαι, ὅταν μὴθὲν ἐλλείπη τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ κακῆ ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἐσχατῷ ἢ. διὸ καὶ ἡ τελευτὴ κατὰ μεταφορὰν λέγεται τέλος, ὅτι ἄμφω ἐσχατά. τέλος δὲ 20 καὶ τὸ ἔνεκα ἐσχατον. τὰ μὲν οὖν κατ' αὐτὰ λεγόμενα τέλεια τοσαυταχῶς λέγεται, τὰ μὲν τῷ κατὰ τὸ εὖ μὴθὲν ἐλλείπειν μὴδ' ἔχειν ὑπερβολὴν μὴδὲ ἔξω τι λαβεῖν, τὰ δ' ὅλως κατὰ τὸ μὴ ἔχειν ὑπερβολὴν ἐν ἐκαστῷ γένει μὴδ'

ὠρισμένους T. || 3. ἀόριστον A¹, ἀόριστον E. || 5. σύμμετρον A¹. || μὴ om T. || ἀριθμὸς οὐ A¹. || 6. λέγεται EA¹. || γὰρ] δὲ 7. καὶ om A¹. || ἔτι] ἐπὶ τὸ T. || 8. ἢ ante ἴσον om A¹. || τε om TH¹. || ἅπαντα ET. || 10. κατ' om A¹. || 11. ταυτά. τὸ μὲν γὰρ ταυτὸ ὡν A¹. || ἢ om A¹. || ὁμοία — 12. μία post ἔν A¹. || 13. μὲν add A¹, qui ταῦτα μὲν τὰ πρὸς τι || 15. ποιητικὴν τε καὶ T. || 17. καὶ — 18. θερμαινόμενον om H¹. || 20. δύναμιν E. || 22. πρὸς] τὰ πρὸς T. || 23. καὶ ὁ T. || 25. ἐπὶ δ' ἔνα H¹. || 27. πρὸς τι ante τῷ om T. || 28. ἄπερ H¹. || ὅ] ὅπερ H¹. || 29. τὸ T. || τὸ extremum om E 30. ἀλλὰ H¹. || πρὸς om A¹. || τι ἂν λέγονται A¹. || 31. ἐπὶ] ἔ T. || 32. τῷ] τὸ E. || ἐστὶν ἢ ὅψις F¹H¹. || γ' add E. || πρὸς τὸ χρῶμα F¹. || 3. ἐπὶ om A¹. || ἢ ὅψις H¹, om A¹. || ἢ om F¹H¹. || om A¹. || 7. οἷον ἢ ἰσότης A¹. || 8. οἷον ὁ ἄνθρωπος A¹H¹. || 10. εἰ] ἢ A¹. || 12. τὸ τέλος A¹. || μὴθὲν T, μὴθὲν 13. ὁ add ET. || 14. χρόνον ὡς τούτου T. || τῷ] τὰ A¹. || 15. τῷ om A¹F¹. || μὴ ἔχοντι δ' A¹, om T. || 17. λα- A¹. || 20. καὶ ἢ — 21. τις om A¹. || 21. τελευτᾷ τι καὶ A¹. || τότε om A¹. || 24. κατὰ — 25. τέλεια om T. || 24. ἢ ἔχον om E. || 25. ἐπειδὴ T. || 27. ἐλλείπει A¹. || 28. τῷ ἐσχατῷ A¹F¹, τῶν ἐσχατῶν T. || ἢ] δ' ἢ E. || 31. τῷ om T. || ἐπὶ T.

εἶναι τι ἔξω, τὰ δὲ ἄλλα ἤδη κατὰ ταῦτα τῷ ἢ ποιεῖν τι τοιοῦτον ἢ ἔχειν ἢ ἀρμόττειν τούτῳ ἢ ἀμῶς γέ πως λέγεσθαι πρὸς τὰ πρῶτως λεγόμενα τέλεια.

17 Πέρασ λέγεται τὸ ἔσχατον ἐκάστου καὶ οὐ ἔξω μὴθὲν ἔστι λαβεῖν πρῶτον, καὶ οὐ ἔσω πάντα πρῶτου, καὶ ὃ ἂν ἢ 5 εἶδος μεγέθους ἢ ἔχοντος μέγεθος, καὶ τὸ τέλος ἐκάστου. τοῦτον δ' ἐφ' ὃ ἡ κίνησις καὶ ἡ πρᾶξις, καὶ ἕκ ἀφ' ἑ. ὅτε δὲ ἀμφω καὶ ἀφ' ἑ καὶ ἐφ' ὅ, καὶ τὸ ἕ ἕνεκα, καὶ ἡ οὐσία ἢ ἐκάστου, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἐκάστῳ· τῆς γνώσεως γὰρ τῆτο πέρασ· εἰ δὲ τῆς γνώσεως, καὶ τῷ πράγματός. ὥς φανε- 10 ρὸν ὅτι ὁσαυχῶς τε ἡ ἀρχὴ λέγεται, τοσαυταυχῶς καὶ τὸ πέρασ, καὶ ἔτι πλεοναυχῶς· ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ πέρασ τι, τὸ δὲ πέρασ ἢ πᾶν ἀρχή.

18 Τὸ καθ' ὃ λέγεται πολλαυχῶς, ἕνα μὲν τρόπον τὸ εἶδος καὶ ἡ οὐσία ἐκάστου πράγματος, οἷον καθὸ ἀγαθός, 15 αὐτὸ ἀγαθόν, ἕνα δὲ ἐν ᾧ πρῶτῳ πέφυκε γίνεσθαι, οἷον τὸ χρῶμα ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. τὸ μὲν οὖν πρῶτως λεγόμενον καθὸ τὸ εἶδος ἐστὶ, δευτέρως δὲ ὡς ἡ ὕλη ἐκάστου καὶ τὸ ὑποκείμενον ἐκάστῳ πρῶτον. ὅλως δὲ τὸ καθὸ ἰσαυχῶς καὶ τὸ αἰτίον ὑπάρχει· κατὰ τί γὰρ ἐλήλυθεν ἢ οὐ ἕνεκα ἐλή- 20 λυθε λέγεται, καὶ κατὰ τί παραλελόγισται ἢ συλλελόγισται, ἢ τί τὸ αἰτίον τῷ συλλογισμῷ ἢ παραλογισμῷ. ἔτι δὲ τὸ καθὸ τὸ κατὰ θέσιν λέγεται, καθὸ ἔσηκεν ἢ καθὸ βαδί- ζει· πάντα γὰρ ταῦτα θέσιν σημαίνει καὶ τόπον. ὥς καὶ τὸ καθ' αὐτὸ πολλαυχῶς ἀνάγκη λέγεσθαι. ἐν μὲν γὰρ 25 καθ' αὐτὸ τὸ τί ἦν εἶναι ἐκάστῳ, οἷον ὁ Καλλίας καθ' αὐτὸν Καλλίας, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι Καλλία· ἐν δὲ ὅσα ἐν τῷ τί ἐστὶν ὑπάρχει, οἷον ζῶν ὁ Καλλίας καθ' αὐτόν. ἐν γὰρ τῷ λόγῳ ἐνυπάρχει τὸ ζῶν· ζῶν γὰρ τι ὁ Καλλίας. ἔτι δὲ εἰ ἐν αὐτῷ δεδεκται πρῶτῳ ἢ τῶν αὐτῶν τινί, οἷον ἡ ἐπι- 30 φάνεια λευκὴ καθ' αὐτήν, καὶ ζῆ ὁ ἄνθρωπος καθ' αὐτόν· ἢ γὰρ ψυχὴ μέρος τι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐν ᾧ πρῶτῳ τὸ ζῆν. ἔτι ἕ μὴ ἐστὶν ἄλλο αἶτιον. τῷ γὰρ ἀνθρώπῳ πολλὰ αἶτια, τὸ ζῶν, τὸ δίπνυ· ἀλλ' ὅμως καθ' αὐτόν ἄνθρωπος ὁ ἀνθρω- πός ἐστιν. ἔτι ὅσα μόνῳ ὑπάρχει καὶ ᾗ μόνον· διὸ τὸ κε- 35 χωρισμένον καθ' αὐτό.

Διάθεσις λέγεται τοῦ ἔχοντος μέρη τάξις, ἢ τόπον ἢ κατὰ δύναμιν ἢ κατ' εἶδος· θέσιν γὰρ αὖ εἶναι, ὥσπερ καὶ τῶνομα δηλοῖ ἡ διάθεσις.

Ἐξίς δὲ λέγεται ἕνα μὲν τρόπον οἷον ἐνέργειά τι ἔχοντος καὶ ἐχομένου, ὥσπερ πρᾶξις τις ἢ κίνησις· ὅτε τὸ μὲν ποιῇ τὸ δὲ ποιῆται, ἐστὶ ποιήσις μεταξὺ. οὕτω τοῦ ἔχοντος ἐσθῆτα καὶ τῆς ἐχομένης ἐσθῆτος ἐστὶ με- 5 ἔξις. ταύτην μὲν ἐν φανερόν ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ἔχειν εἰς ἀπειρον γὰρ βαδιεῖται, εἰ τοῦ ἐχομένου ἔσαι ἔχη ἔξιν. ἄλλον δὲ τρόπον ἔξις λέγεται διάθεσις καθ' ἣ ἢ κακῶς διάκειται τὸ διακείμενον, καὶ ἡ καθ' αὐτὸ ἄλλο, οἷον ἡ ὑγίεια ἔξις τις· διάθεσις γὰρ ἐστὶ τιμ- 10 ἔτι ἔξις λέγεται ἂν ἢ μῶριον διαθέσεως τοιαύτης· αὖ ἢ τῶν μερῶν ἀρετὴ ἔξις τίς ἐστιν.

Πάθος λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ποιότης καθ' ἣ λειοῦσθαι ἐνδέχεται, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, γλυκὺ καὶ πικρὸν, καὶ βαρύτες καὶ κουφότες, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἕνα δὲ αἱ τούτων ἐνέργειαι καὶ ἀλλῶ- 15 ἤδη. ἔτι τῶν μαλλίων αἱ βλαβεραὶ ἀλλοιωσεις καὶ π- σεις, καὶ μάστιγα αἱ λυπηραὶ βλάβαι. ἔτι τὰ μετὰ συμφορῶν καὶ λυπηρῶν πάθος λέγεται.

Στέρησις λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ἂν μὴ ἔχη πᾶς πεφυκῶν ἔχειν, καὶ μὴ αὐτὸ ἢ πεφυκὸς ἔχειν, ἢ φυτὸν ὁμμάτων ἐστέρησθαι λέγεται. ἕνα δὲ ἂν πᾶς 20 ἔχειν, ἢ αὐτὸ ἢ τὸ γένος, μὴ ἔχη, οἷον ἄλλως ἀπεί- τυφλὸς ὄψεως ἐστέρηται καὶ ἀσπάλαξ· τὸ μὲν πᾶς γένος, τὸ δὲ καθ' αὐτό. ἔτι ἂν πεφυκὸς καὶ ὅτε πᾶς ἔχειν μὴ ἔχη· ἢ γὰρ τυφλότης στερήσις τις, τυφλὸς δὲ κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν, ἀλλ' ἐν ᾧ πέφυκεν ἔχειν, ἂν μὴ 25 ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ᾧ ἂν ἢ καὶ καθ' ὃ καὶ πρὸς ὃ, καὶ ἢ μὴ ἔχη πεφυκός. ἔτι ἡ βία ἐκάστου ἀφαιρέσις στή- λέγεται. καὶ ὁσαυχῶς δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ αἰ ἀποφάσεις λή- ται, τοσαυταυχῶς καὶ αἱ στερήσεις λέγονται· ἀνθρω- 30 γὰρ τῷ μὴ ἔχειν ἰσότητα πεφυκὸς λέγεται, ἀνθρω- πὸς τῷ ὅλως μὴ ἔχειν χρῶμα καὶ τῷ φαύλως, καὶ ἢ καὶ τῷ μὴ ἔχειν ὅλως πόδας καὶ τῷ φαύλως. ἔτι καὶ

1. ἔξω — ἤδη] ἐξ ὧν τὰ ἄλλα εἶδη T. || καθ' αὐτὰ ET. || 2. τοιοῦτω ET. || ἄλλως codices. || 4. τότε A^b. || 5. καὶ — π om ET. || 7. τῆτο F^b. || ἐπὶ] ἐπὶ T. || 8. ἀφ'] ὑφ' T. || 9. ἢ add EA^b. || 18. δευτέρω A^bH^b. || ἢ ὕλη ὡς A^b. || 19. ἢ = T. || 20. ὑπάρχει F^b. || ἢ om A^b. || 22. τί] ἐπὶ ET. || δὲ add EA^b. || 24. τόπον σημαίνει καὶ θέσιν A^bH^b. || 26. καθ' αὐτόν π add A^b. || 27. καλλίαν T. || 29. ἐπὶ] ἐπὶ A^b. || 31. ζῶν ET. || 33. ἐπὶ τι ἄλλο E, ἐπὶ ἐν τι ἄλλο T. || 35. γὰρ διότι ὁρίσμενον παρ 1. κατὰ τὸν τρόπον A^b. || 3. καὶ om EA^bH^b. || 4. δὲ om H^b. || 8. ἔχειν τὴν ἔξιν ET. || 10. ἢ add A^b. || 11. καὶ om A^b. || 13. ἐπὶ A^b. || τοιαύτη A^b. || 14. τις om T. || 15. πάθος δὲ λέγεται T. || 16. τὸ post καὶ om A^b. || 20. βλαβεραὶ ET. || συμφορῶν] ἡδίων EA^b. || 22. στερήσις μὲν λέγεται T. || τῶν μὴ πεφυκῶν ET. || 23. ἢ E. || 26. τὸ post κατὰ add ETH^b. || δ T. || 30. καὶ — π om A^b. || καὶ ἐπὶ καθ' A^b. || ἐπὶ om A^b. || 34 et 35 et 36. τῷ] τὸ A^bH^b. || 34. ἰσότητα om A^b. || καὶ τὸ φαύλως T, om A^bF^b. || 36. πόδας T.

ἔχειν, οἷον τὸ ἀπύρηνον· τὶτο δ' ἐστὶ τὸ φαύλως πως
ἔτι τῷ μὴ ῥαδίως ἢ τῷ μὴ καλῶς, οἷον τὸ ἀτμητον
ον τῷ μὴ τέμνεσθαι ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ ῥαδίως ἢ μὴ
ἔτι τῷ πάντῃ μὴ ἔχειν· τυφλὸς γὰρ ἔ λέγεται ὁ
βαλμος ἀλλ' ὁ ἐν ἀμφοῖν μὴ ἔχων ὄψιν. διὸ οὐ
γαθὸς ἢ κακός, ἢ δίκαιος ἢ ἀδίκος, ἀλλὰ καὶ τὸ
ί.

ὁ ἔχειν λέγεται πολλαχῶς, ἕνα μὲν τρόπον τὸ
κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἢ κατὰ τὴν αὐτῇ ὁρμῇ, διὸ
καὶ πυρετός τε ἔχειν τὸν ἀνθρώπον καὶ οἱ τύραννοι τὰς
καὶ τὴν ἐσθῆτα οἱ ἀμπεχόμενοι. ἕνα δ' ἐν ᾧ ἂν
ἰρχῇ ὡς δεκτικῶ, οἷον ὁ χαλκὸς ἔχει τὸ εἶδος τοῦ
ιτος καὶ τὴν νόσον τὸ σῶμα. ἕνα δ' ὡς τὸ περιέχον
μεχόμενα· ἐν ᾧ γὰρ ἐστὶ περιεχόμενον τι, ἔχουσθαι
ίτου λέγεται, οἷον τὸ ἀγγεῖον ἔχειν τὸ ὑγρὸν φαμεν
ἰν πόλιν ἀνθρώπους καὶ τὴν ναῦν ναύτας· ἔτω δὲ καὶ
ἔχειν τὰ μέρη. ἔτι τὸ κωλύον κατὰ τὴν αὐτοῦ
τι κινεῖσθαι ἢ πράττειν ἔχειν λέγεται τοῦτο αὐτό,
καὶ οἱ κίονες τὰ ἐπικείμενα βάρη, καὶ ὡς οἱ ποιεῖται
πλαῦτα ποιῶσι τὸν οὐρανὸν ἔχειν ὡς συμπεσόντ' ἂν
γῆν, ὥσπερ καὶ τῶν φυσιολόγων τινὲς φασιν. τοῦ-
τὸν τρόπον καὶ τὸ συνέχον λέγεται ἂν συνέχει ἔχειν,
χωρισθέντα ἂν κατὰ τὴν αὐτοῦ ὁρμῇ ἕκαστον. καὶ
τινι δὲ εἶναι ὁμοιοτρόπως λέγεται καὶ ἐπομένως τῷ

Γὸ ἐκ τίνος εἶναι λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ἐξ οὗ ἐστὶν
ης, καὶ τὸ διχῶς, ἢ κατὰ τὸ πρῶτον γένος ἢ κατὰ
ταῖς εἶδος, οἷον ἐστὶ μὲν ὡς ἅπαντα τὰ τηκτὰ ἐξ
ι, ἐστὶ δ' ὡς ἐκ χαλκῷ ὁ ἀνδριάς. ἕνα δ' ὡς ἐκ τῆς
ς κινήσεως ἀρχῆς, οἷον ἐκ τίνος ἢ μάχης· ἐκ λοι-
, ἔτι αὕτη ἀρχὴ τῆς μάχης. ἕνα δ' ἐκ τῆ συνθέτου
ῖ ὕλης καὶ τῆς μορφῆς, ὥσπερ ἐκ τοῦ ὅλου τὰ μέρη
κ τῆς Ἰλιάδος τὸ ἔπος καὶ ἐκ τῆς οἰκίας οἱ λίθοι·
μὲν γὰρ ἐστὶν ἡ μορφή, τέλειον δὲ τὸ ἔχον τέλος.
ὡς ἐκ τῆς μέρους τὸ εἶδος, οἷον ὁ ἀνθρώπος ἐκ τοῦ δέ-
καὶ ἡ συλλαβὴ ἐκ τῆς σφαιρίου (ἄλλως γὰρ τοῦτο),

καὶ ὁ ἀνδριάς ἐκ τῆς χαλκῆς· ἐκ τῆς αἰσθητῆς γὰρ ὕλης ἡ
συνθέτη ὕστα. ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος ἐκ τῆς τοῦ εἶδους ὕλης.
τὰ μὲν ἔν τῳ λέγεται, τὰ δ' ἐὰν κατὰ μέρος τι τούτων τις
ὑπάρχη τῶν τρόπων, οἷον ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς τὸ τέκνον
καὶ ἐκ γῆς τὰ φυτά, ὅτι ἐκ τίνος μέρους αὐτῶν. ἕνα δὲ
μεθ' ὃ τῷ χρόνῳ, οἷον ἐξ ἡμέρας νύξ καὶ ἐξ εὐδίας χειμῶν,
ὅτι τὶτο μετὰ τῷτο. τούτων δὲ τὰ μὲν τῷ ἔχειν μεταβολὴν
εἰς ἄλλα ἔτω λέγεται, ὥσπερ καὶ τὰ νῦν εἰρημέναι, τὰ
δὲ τῷ κατὰ τὸν χρόνον ἐφεξῆς μόνον, οἷον ἐξ ἰσημερίας
ἐγένετο ὁ πλοῦς, ὅτι μετ' ἰσημερίαν ἐγένετο, καὶ ἐκ Διονυ-
σίῳ Θαργῆλια, ὅτι μετὰ τὰ Διονύσια.

Μέρος λέγεται ἕνα μὲν τρόπον εἰς ὃ διαιρεθεῖ ἂν τὸ
ποσὸν ὁπωσῶν· αἰ γὰρ τὸ ἀφαιρέμενον τῷ ποσοῦ ἢ ποσὸν
μέρος λέγεται ἐκεῖνος, οἷον τῶν τριῶν τὰ δύο μέρος λέγεται
πως. ἄλλον δὲ τρόπον τὰ καταμετροῦντα τῶν τοιούτων
μόνον· διὸ τὰ δύο τῶν τριῶν ἐστὶ μὲν ὡς λέγεται μέρος,
ἔς δ' ὡς ἔ. ἔτι εἰς ἂ τὸ εἶδος διαιρεθεῖ ἂν ἄνευ τῆ ποσῆς,
καὶ ταῦτα μόρια λέγεται τέτυ· διὸ τὰ εἶδη τῷ γένους φα-
σὶν εἶναι μόρια. ἔτι εἰς ἂ διαιρεῖται τι, ἢ ἐξ ὧν σύγκειται
τὸ ὅλον ἢ τὸ εἶδος ἢ τὸ ἔχον τὸ εἶδος, οἷον τῆς σφαίρας
τῆς χαλκῆς ἢ τοῦ κύβου τῆς χαλκῆς καὶ ὁ χαλκὸς μέρος·
τὶτο δ' ἐστὶν ἡ ὕλη ἐν ἣ τὸ εἶδος. καὶ ἡ γωνία μέρος. ἔτι
τὰ ἐν τῷ λόγῳ τῷ δηλῶντι ἕκαστον, καὶ ταῦτα μόρια τοῦ
ὅλου· διὸ τὸ γένος τοῦ εἶδους καὶ μέρος λέγεται, ἄλλως δὲ
τὸ εἶδος τῷ γένους μέρος.

Ὅλον λέγεται ἔτε μὴδὲν ἄπει μέρος ἐξ ὧν λέγεται
ὅλον φύσει, καὶ τὸ περιέχον τὰ περιεχόμενα ὥστε ἐν τι
εἶναι ἐκεῖνα. τοῦτο δὲ διχῶς· ἢ γὰρ ὡς ἕκαστον ἐν, ἢ ὡς
ἐκ τούτων τὸ ἐν. τὸ μὲν γὰρ καθόλου καὶ τὸ ὅλος λεγόμε-
νον ὡς ὅλον τι ὄν, ἔτις καθόλου ὡς πολλὰ περιέχον τῷ
κατηγορεῖσθαι καθ' ἑκάστου καὶ ἐν ἅπαντα εἶναι ὡς ἕκαστον,
οἷον ἀνθρώπον, ἵππον, θεόν, ὅτι ἅπαντα ζῶα. τὸ δὲ συνε-
χὲς καὶ πεπερασμένον, ὅταν ἐν τι ἐκ πλείονων ἢ ἐνυπαρ-
χόντων, μάλιστα μὲν θινάμει, εἰ δὲ μή, ἐνεργεία. τούτων
δ' αὐτῶν μᾶλλον τὰ φύσει ἢ τέχνῃ τοιαῦτα, ὥσπερ καὶ
ἐπὶ τῷ ἐνὸς λέγομεν ὡς οὔσης τῆς ὁλότητος ἐνότητός τινος.

. τὸν T. || τῷ T. || 3. ἢ ἢ τῷ ET. || 4. τὸ ETAF. || ἔχον H. || 6. καὶ τὸ om A. || 8. ἔχειν δὲ λέγεται H. || τρόπον
TH. || 9. ἄγον A. || 13. τὰ περιέχοντα AF. || 14. τὰ καὶ A. || περιεχόμενον] περιέχον AF. || 17. ἔχει ET. || 18. αὐτό
A. || 20. ποιῶσιν ἅπαντα AH. || συμπεσόν T. || 21. καὶ add AF. || post φασιν A. ἅπας δ' οὐρανὸν ἔχειν κρατερῆς
ἐκαστος. || 22. συνέχον TH. || λέγεται — ἔχον] ἔχον λέγεται AH. || 24. ὁμοτρόπως ET. || 29. ὡς A. || ὡς om ET. || τῷ
κινήσεως, omisso ἀρχῆς, AF. || 30. οἷον ἐκ τῆς λοιδορίας ἢ μάχης, ὅτι AF. || 31. αὐτὴ TA. ||
τῷ om AF. || 2. σύμπετος T. || 6. εὐδίας AH. || 9. ἐφεξῆς μόνον om T. || 11. τὰ om A. || 12. διαιρεθῇ H. || 17.
A. || 19. τι om A. || 21. ἢ ὁ τοῦ A. || 27. τὰ ἐν καὶ τὰ A. || 29. τὸ ὅλος] ὅλον A. || 30. τῷ τὸ T. || 32. διότι
|| 34. μή] μὴ καὶ T. || ἐπιτελεῖται A. || 36. ἐλέγομεν A. || ἐνότητος ἐλότητός T.

ἔτι τοῦ ποσὺ ἔχοντος ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ ἔσχατον, ὅσων μὲν μὴ ποιεῖ ἢ θέσις διαφορὰν, πᾶν λέγεται, ὅσων δὲ ποιεῖ, ὅλον· ὅσα δὲ ἀμφω ἐνδέχεται, καὶ ὅλα καὶ πάντα. ἔστι δὲ ταῦτα ὅσων ἢ μὲν φύσις ἢ αὐτὴ μένει τῇ μεταθέσει, ἢ δὲ μορφῇ οὗ, οἷον κηρὸς καὶ ἱμάτιον· καὶ γὰρ ὅλον καὶ 5 πᾶν λέγεται· ἔχει γὰρ ἀμφω. ὕδωρ δὲ καὶ ὅσα ὑγραὶ καὶ ἀριθμὸς πᾶν μὲν λέγεται, ὅλος δ' ἀριθμὸς καὶ ὅλον ὕδωρ ἢ λέγεται, ἂν μὴ μεταφορᾷ. πάντα δὲ λέγεται, ἐφ' οἷς τὸ πᾶν ὡς ἐφ' ἐνὶ, ἐπὶ τούτοις πάντα ὡς ἐπὶ διηρημένοις· πᾶς ἔτος ο ἀριθμὸς, πᾶσαι αὐταὶ αἱ μονάδες.

27 Κολοβὸν δὲ λέγεται τῶν ποσῶν οὐ τὸ τυχόν, ἀλλὰ μεριστὸν τε δεῖ αὐτὸ εἶναι καὶ ὅλον. τὰ τε γὰρ δύο οὐ κολοβὰ θατέρου ἀφαιρημένον ἑνός (οὐ γὰρ ἴσον τὸ κολίβωμα καὶ τὸ λοιπὸν οὐδέποτε· ἐξίν), οὐδ' ὅλως ἀριθμὸς ἑδείς· καὶ γὰρ τὴν οὐσίαν δεῖ μένειν· εἰ κύλιξ κολοβός, ἔτι εἶναι κύ- 15 λικα· ὁ δ' ἀριθμὸς ἑκείνῳ αὐτός. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἀνομοιομερῆ ἢ, ὅδὲ ταῦτα πάντα· ὁ γὰρ ἀριθμὸς ἔστιν ὅς καὶ ἀνόμοια ἔχει μέρη, οἷον δυάδα, τριάδα. ἀλλ' ὅλως ὅσων μὴ ποιεῖ ἢ θέσις διαφορὰν ἢ ἐν κολοβόν, οἷον ὕδωρ ἢ πῦρ, ἀλλὰ δεῖ τοιαῦτα εἶναι ἃ κατὰ τὴν οὐσίαν θέσιν ἔχει. ἔτι 20 συνεχῆ· ἢ γὰρ ἀρμονία ἐξ ἀνομοιομερῶν μὲν καὶ θέσιν ἔχει, κολοβὸς δὲ οὐ γίνεται. πρὸς δὲ τούτοις ὅδ' ὅσα ὅλα, ὅδὲ ταῦτα ὅταν μορίῳ, σκερῇσει κολοβὰ. ἢ γὰρ δεῖ ἔτε τὰ κύρια τῆς οὐσίας ἔτε τὰ ὀπῶν ὄντα· οἷον ἂν τρυπηθῇ ἢ κύ- 25 λιξ, ἢ κολοβός, ἀλλ' ἂν τὸ οὗς ἢ ἀκρωτήριόν τι. καὶ ὁ 25 ἀνθρώπος οὐκ ἂν σάρκα ἢ τὸν σπλῆνα, ἀλλ' ἔαν ἀκρωτή- ριον, καὶ τῆτο οὐ πᾶν ἀλλ' ὁ μὴ ἔχει γένεσιν ἀφαιρεθὲν ὅλον. διὰ τῆτο οἱ φαλακροὶ οὐ κολοβοί.

28 Γένος λέγεται τὸ μὲν εἶναι ἢ ἢ γένεσις συνεχῆς τῶν τὸ εἶδος ἐχόντων τὸ αὐτό, οἷον λέγεται ἕως ἂν ἀνθρώπων γέ- 30 νος ἢ, ὅτι ἕως ἂν ἢ, ἢ γένεσις συνεχῆς αὐτῶν. τὸ δὲ ἀφ' ἔαν ὡς πρώτη κινήσαντος εἰς τὸ εἶναι· ἔτω γὰρ λέγονται Ἑλλήνες τὸ γένος οἱ δ' Ἰῶνες, τῷ οἱ μὲν ἀπὸ Ἑλλήνων οἱ δὲ ἀπὸ Ἰῶνων εἶναι πρῶτον γεννήσαντος. καὶ μᾶλλον οἱ ἀπὸ τῷ γεννήσαντος ἢ τῆς ὕλης· λέγονται γὰρ καὶ ἀπὸ τῆ θή- 35 λους τὸ γένος, οἷον οἱ ἀπὸ Πύρρας. ἔτι δὲ ὡς τὸ ἐπίπεδον

τῶν σχημάτων γένος τῶν ἐπιπέδων καὶ τὸ σφαιρὸν τῶν ραῶν· ἕκαστον γὰρ τῶν σχημάτων τὸ μὲν ἐπίπεδον τι τὸ δὲ σφαιρὸν ἐστὶ τοιοῦτό· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον διαφοραῖς. ἔτι ὡς ἐν τοῖς λόγοις τὸ πρῶτον ἐνυπάρχ 5 λέγεται ἐν τῷ τί ἐστὶ τῆτο γένος, οὗ διαφοραὶ λέγονται ποιότητες. τὸ μὲν οὖν γένος τοσαυταχῶς λέγεται, π κατὰ γένεσιν συνεχῆ τῇ αὐτῇ εἰδῇ, τὸ δὲ κατὰ τὸ κινήσαν ὁμοειδές, τὸ δ' ὡς ὕλη· οὗ γὰρ ἢ διαφορὰ ποιότητος ἐστὶ τῆς ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον, ὃ λέγομεν ὕλην.

10 δὲ τῷ γένει λέγεται ὡν ἕτερον τὸ πρῶτον ὑποκείμενον μὴ ἀναλύεται θάτερον εἰς θάτερον μηδ' ἀμφω εἰς τι οἷον τὸ εἶδος καὶ ἢ ὕλη ἕτερον τῷ γένει, καὶ ὅσα κατὰ 15 σχῆμα κατηγορίας τοῦ ὄντος λέγεται· τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ σημαίνει τῶν ὄντων, τὰ δὲ ποιόν τι, τὰ δ' ὡς ἀπ' αἰς ἐν τι.

Τὸ ψεῦδος λέγεται ἄλλον μὲν τρόπον ὡς πρὸ ψεῦδος, καὶ τούτου τὸ μὲν τῷ μὴ συγκεῖσθαι ἢ ἀλλ' εἶναι συντεθῆναι, ὥσπερ λέγεται τὸ τὴν διάμετρον 20 σύμμετρον ἢ τὸ σὲ καθῆσθαι· τούτων γὰρ ψεῦδος ἢ αἰεὶ, τὸ δὲ ποτέ· ἔτω γὰρ ἐκ ὄντα ταῦτα. τὰ δὲ ὅτι μὲν ὄντα, κέφυκε μέντοι φαίνεσθαι ἢ μὴ οἶα ἔσθαι ἢ ἐστίν, οἷον ἢ σκιαγραφία καὶ τὰ ἐνύπνια· ταῦτα γὰρ μὲν τι, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐμποιεῖ τὴν φαντασίαν. πρῶτον 25 μὲν οὖν ψευδῆ οὕτω λέγεται, ἢ τῷ μὴ εἶναι αὐτὰ, ἢ τὴν ἀπ' αὐτῶν φαντασίαν μὴ ὄντος εἶναι. λόγος δ' ἢ δὴς ὁ τῶν μὴ ὄντων ἢ ψευδής. διὸ πᾶς λόγος ψευδὴς ἢ ἢ οὗ ἐστὶν ἀληθής, οἷον ὁ τῆ κύκλου ψευδὴς πρὸς ἑκάστου δὲ λόγος ἐστὶ μὲν ὡς εἰς ὁ τῆ τί ἦν εἶναι, ἐστὶ δ' 30 πολλοί, ἐπεὶ ταῦτό πως αὐτὸ καὶ αὐτὸ πεπονθός, ὡς κρᾶτης καὶ Σωκράτης μουσικός. ὁ δὲ ψευδὴς λόγος ἢ ἐστὶν ἀπλῶς λόγος. διὸ Ἀντισθένης ὥς τε εὐήθως μὴδὲ λέγεσθαι πλὴν τῷ οἰκείῳ λόγῳ ἐν ἐφ' ἑνός· ἐξ ὧς 35 βαινε μὴ εἶναι ἀντιλέγειν, σχεδὸν δὲ μὴδὲ ψεύδεσθαι ἑτέρου, ψευδῶς μὲν καὶ παντελῶς, ἔστι δ' ὡς καὶ αὐτὸ

1. ἔχοντος δὲ ἀρχὴν A¹. || 2. ποιεῖ ἢ ποιῇ ἢ E. || 3. πᾶν ET. || 5. γὰρ om T. || 7. ὅλος δὲ] ὁ δὲ πᾶς ὅλος A¹. || καὶ] ἢ 8. μὴ κατὰ μεταφορᾷ A¹. || 9. ὅσους A¹. || τίτας τὰ πάντα A¹. || 12. τε om T. || δεῖ αὐτὸ om A¹. || 13. ἀφαιρεμένον E | 14. λείπον F¹. || ὅλος A¹. || 15. ἐστὶ ἐστὶ διὰ ET. || 16. ὁμοιομερῆ A¹. || 17. ὁ] ὅδὲ T. || ὡς TA¹. || 18. ὅσων] ὡν ET. || 19. ἢ 20. ἀνομοίων A¹. || 22. ὅλα] ἄλλα H¹. || 23. δεῖ] δὴ A¹. || 24. ὅσων] T. || εἶναι A¹. || 26. οὐκ ἔαν] οὐκ ἂν A¹. || ἀκρωτήριον π A¹. || 27. οὗ] ἂν A¹. || ἔχει EA¹. || 29. μὲν] μὲν ἐν A¹. || ἢ om A¹H¹. || 31. ὅτι ἕως] ὅταν A¹. || ἢ om A¹. || αὐτῶν om A¹. || 32. λέγονται οἱ μὲν ἄλλους A¹. || 33. τῷ] τὸ T. || 36. εἰ add A¹. || δὲ om A¹.

1. γένος] τὸ γένος E. || 4. ὁ om A¹. || 7. τὸ post κατὰ om E. || 10. ὡν τε ἕτερον E. || 17. ἄλλον] ἕνα H¹. || 18. ὡ T. || 23. καὶ τὰ ἐνύπνια] τὴν φαντασίαν T. || 26. ἔτος T. || 30. οἱ πολλοὶ T. || 31. καὶ Σωκράτης om A¹. || 32. ἀπὸ τῆς H¹. || αὐτῶ T. || 36. δ' ἐν ὡς T.

Ε.

ο τὰ ἐκτὼ διπλάσια τῷ τῆς δυάδος λόγῳ. τὰ μὲν ἔν
λέγεται ψευδῆ, ἄνθρωπος δὲ ψευδὴς ὁ εὐχερὴς καὶ
ρετικὸς τῶν τοιούτων λόγων, μὴ δὲ ἕτερον τι ἀλλὰ
ὕτό, καὶ ὁ ἄλλοις ἐμποητικὸς τῶν τοιούτων λόγων,
καὶ τὰ πράγματά φαμεν ψευδῆ εἶναι, ὅσα ἐμποιεῖ
ασίαν ψευδῆ. διὸ ὁ ἐν τῷ Ἰππία λόγος παρακρούεται
αὐτὸς ψευδὴς καὶ ἀληθής. τὸν δυνάμενον γὰρ ψεύ-
ει λαμβάνει ψευδῆ, οὗτος δ' ὁ εἰδὼς καὶ ὁ φρόνι-
στι τὸν ἐκόντα φαῦλον βελτίῳ. τοῦτο δὲ ψεῦδος
ζάνει διὰ τῆς ἐπαγωγῆς (ὁ γὰρ ἐκὼν χωλαίνων τοῦ
ὅς κρείττω), τὸ χωλαίνειν τὸ μιμεῖσθαι λέγων, ἐπεὶ
χωλὸς ἐκὼν, χεῖρων ἴσως, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἡθους, καὶ

Συμβεβηκὸς λέγεται ὁ ὑπάρχει μὲν τινι καὶ ἀληθὲς
, οὐ μέντοι ἔτ' ἐξ ἀνάγκης ἔτ' ἐπὶ τὸ πολὺ, οἷον εἰς
νύττων φυτῷ βόθρον εὖρε θησαυρόν. τῷτο τοῖνυν συμ-
κὸς τῷ ὀρύττοντι τὸν βόθρον, τὸ εὖρεῖν θησαυρόν· ἔτε
ἐξ ἀνάγκης τῷτο ἐκ τούτου ἢ μετὰ τῷτο, ἢ ὥς ἐπὶ τὸ
ἂν τις φυτεύῃ θησαυρόν εὐρίσκει. καὶ μουσικός γ'
εἴη λευκός· ἀλλ' ἐπεὶ ἔτε ἐξ ἀνάγκης ἢ ὥς ἐπὶ τὸ
τῷτο γίνεται, συμβεβηκὸς αὐτὸ λέγομεν. ὥς' ἐπεὶ
ὑπάρχον τι καὶ τινί, καὶ ἔνια τῶν καὶ πῶ καὶ ποτέ,
ἂν ὑπάρχη μὲν, ἀλλὰ μὴ διότι τοδὶ ἦν ἢ νῦν ἢ ἐν-
α, συμβεβηκὸς ἔσται. ὑδὲ δὴ αἴτιον ὠρισμένον οὐθέν
μβεβηκὸς ἀλλὰ τὸ τυχόν· τῷτο δ' ἀόριστον. συνεβῆ
ς Αἴγιναν εἰλεῖν, εἰ μὴ διὰ τοῦτο ἀφίκετο ὅπως ἐκεῖ
, ἀλλ' ὑπὸ χειμῶνος ἐξωσθεῖς ἢ ὑπὸ ληστῶν ληφθεῖς.
με μὲν δὴ καὶ ἐς τὸ συμβεβηκός, ἀλλ' οὐχ ἢ αὐτὸ
ἢ ἕτερον· ὁ γὰρ χειμῶν αἴτιος τῷ μὴ ὅπου ἐπλεῖ ἐλ-
τῷτο δ' ἦν Αἴγινα. λέγεται δὲ καὶ ἄλλως συμβεβη-
οῖον ὅσα ὑπάρχει· ἐκάστῳ καθ' αὐτὸ μὴ ἐν τῇ οὐ-
ντα, οἷον τῷ τριγώνῳ τὸ δύο ὀρθὰς ἔχειν. καὶ ταῦτα
ἐνδέχεται αἰδία εἶναι, ἐκείνων δὲ οὐθέν. λόγος δὲ τέ-
ιν ἑτέροις.

Αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ αἰτία ζητεῖται τῶν ὄντων, δῆλον δὲ
ὅτι ἢ ὄντα. ἔτι γὰρ τι αἴτιον ὑγείας καὶ εὐεξίας, καὶ τῶν
μαθηματικῶν εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ σοιχεῖα καὶ αἰτία, καὶ ὅλως
δὲ πᾶσα ἐπιστήμη διανοητικὴ ἢ μετέχουσα τὰ διανοίας περὶ
αἰτίας καὶ ἀρχάς ἐστιν ἢ ἀκριβεστέρας ἢ ἀπλυστέρας. ἀλλὰ
πᾶσαι αὗται περὶ ἐν τι καὶ γένος τι περιγραφάμεναι περὶ
τέτου πραγματεύονται, ἀλλ' ἐχὶ περὶ ὄντος ἀπλῶς ὑδὲ ἢ
ἐν, ὑδὲ τῷ τί ἐστιν ὑθένα λόγον ποιοῦνται· ἀλλ' ἐκ τούτου αἱ
μὲν αἰσθῆσαι ποιήσασαι αὐτὸ δῆλον, αἱ δ' ὑπόθεσιν λα-
βῶσαι τὸ τί ἐστιν, ἔτω τὰ καθ' αὐτὰ ὑπάρχοντα τῷ γένει
περὶ ὁ εἰσὶν ἀποδεικνύουσιν ἢ ἀναγκαιότερον ἢ μαλακώτερον.
διόπερ φανερόν ὅτι ἐκ ἑστὶν ἀπέδειξις ὑσίας ὑδὲ τῷ τί ἐστὶν
ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπαγωγῆς, ἀλλὰ τις ἄλλος τρόπος τῆς
δηλώσεως. ὁμοίως δὲ ὑδ' εἰ ἐστιν ἢ μὴ ἐστὶ τὸ γένος περὶ ὁ
πραγματεύονται ὑθέν λέγουσι, διὰ τὸ τῆς αὐτῆς εἶναι δια-
νοίας τό τε τί ἐστὶ δῆλον ποιεῖν καὶ εἰ ἐστιν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ
φυσικὴ ἐπιστήμη τυγχάνει ὕσα περὶ γένος τι τῷ ὄντος (περὶ
γὰρ τὴν τοιαύτην ἐστὶν ὑσίαν ἐν ἢ ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως καὶ
στάσεως ἐν αὐτῇ), δῆλον ὅτι ἔτε πρακτικὴ ἐστὶν ἔτε ποιητικὴ.
τῶν μὲν γὰρ ποιητικῶν ἐν τῷ ποιοῦντι ἡ ἀρχὴ ἢ νῦς ἢ τέ-
χνη ἢ δύναμις τις, τῶν δὲ πρακτικῶν ἐν τῷ πράττοντι ἡ
προαίρεσις· τὸ αὐτὸ γὰρ τὸ πρακτὸν καὶ τὸ προαιρετόν.
ὥστε εἰ πᾶσα διάνοια ἢ πρακτικὴ ἢ ποιητικὴ ἢ θεωρητικὴ,
ἢ φυσικὴ θεωρητικὴ τις ἂν εἴη, ἀλλὰ θεωρητικὴ περὶ τοῦ-
τον ἐν ὁ ἐστὶ δυνατόν κινεῖσθαι, καὶ περὶ οὐσίαν τὴν κατὰ
τὸν λόγον ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ χωριστὴν μένον. δεῖ δὲ τὸ τί
ἦν εἶναι καὶ τὸν λόγον πῶς ἐστὶ μὴ λανθάνειν, ὥς ἄνευ γέ-
τόν τὸ ζητεῖν μὴθέν ἐστι ποιεῖν. τῶν δ' ὀριζομένων καὶ τῶν
τί ἐστὶ τὰ μὲν ἔτως ὑπάρχει ὥς τὸ σιμόν, τὰ δ' ὥς τὸ κατ-
λον. διαφέρει δὲ ταῦτα ὅτι τὸ μὲν σιμόν συνελημμένον ἐστὶ
μετὰ τῆς ὕλης· ἐστὶ γὰρ τὸ μὲν σιμόν κοίλη ρίς, ἡ δὲ κοιλό-
της ἄνευ ὕλης αἰσθητῆς. εἰ δὲ πάντα τὰ φυσικὰ ὁμοίως τῷ

2. δι om E. || 3. μὴ] ὡς A¹. || 4. αὐτὸ E, αὐτὰ A¹. || δ om T. || 5. φαμεν καὶ πράγματα ET. || 6. ψευδῆ φαντασίαν A¹. ||
licibus deest. || 9. ἐκόντα] εἰδὼτα A¹. || τὰ φαῦλα ET A¹. || 11. τὸ prius om A¹. || 12. εἰς γε χ. T. || 13. οὕτως A¹, ταῦτο
|| 15. μέντοι γε T. || ἔτε δὲ ἐπὶ A¹. || 19. γ' δὲ A¹. || 20. ἐκ — ὑδ' A¹. || 22. τι om A¹. || 25. ἀλλὰ om E. || 26. τῷ τὸ
|| 27. ἢ ὑπὸ λ. ληφθεῖς om F¹H¹. || 28. γρηγοῶς T. || δὴ om T. || καὶ] ἢ A¹. || ἐστὶ] ἐπὶ T. || 29. αἴτιος om T. || ἔπου]
A¹. || 30. ἢ] εἶναι A¹. || 31. ἐκάς γ om T. || μὴ] καὶ μὴ T. || 32. οἷον] ὥσπερ A¹.
3. δι A¹, γὰρ H¹. || 4. ὑγείας E. || 8. ἔν A¹. || 17. τῆς τοιαύτης T. || 18. τα om A¹. || καὶ τὸ εἰ F¹. || ἐστὶ] ἐστὶ τῷτο ET. ||
αὐτῇ A¹. || 22. ἐν — 23. πρακτικῶν om T. || 23. πράττων E. || 24. post γὰρ τὸ T τῶν δὲ πρακτικῶν ἐν τῷ πράττοντι ἢ προαίρε-
σις αὐτῇ γὰρ. || τὸ post καὶ om A¹. || 25. εἰ] ἢ T, om A¹. || 26. φύσις H¹. ἢ φυσικὴ θεωρητικὴ om A¹. || τῷτο EA¹. ||
] ὥς ὡς ET, καὶ ὡς F¹. || 30. αἰδία F¹. || πᾶσιν ἐστὶν E. || τῶν] ἐστὶ δὲ τῶν A¹F¹, omisso δ'. || καὶ τῶν om F¹. || 31. ἔτως
με om A¹. || 33. μὲν om E. || 34. δι T.

- σιμῶ λέγονται, οἷον ῥίς, ὀφθαλμός, πρόσωπον, σάρξ, ὅζυν, ὅλως ζῶον, φύλλον, ῥίζα, φλοιός, ὅλως φυτόν (οὐθενὸς γὰρ ἀνευ κινήσεως ὁ λόγος αὐτῶν, ἀλλ' αἰεὶ ἔχει ὕλην), δῆλον πῶς δεῖ ἐν τοῖς φυσικοῖς τὸ τί ἐστὶ ζητεῖν καὶ ὀρίζεσθαι, καὶ διότι καὶ περὶ ψυχῆς ἐνίας θεωρῆσαι τῷ φυσικῷ, ὅση μὴ ἀνευ τῆς ὕλης ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν ἡ φυσικὴ θεωρητικὴ τίς ἐστὶ, φανερόν ἐκ τούτων. ἀλλ' ἐστὶ καὶ ἡ μαθηματικὴ θεωρητικὴ. ἀλλ' εἰ ἀκινήτων καὶ χωριστῶν ἐστὶ, νῦν ἀδύνατον· ὅτι μέντοι ἐνία μαθήματα ἢ ἀκίνητα καὶ ἢ χωριστὰ θεωρεῖ, δῆλον. εἰ δέ τί ἐστιν αἰδίων καὶ ἀκίνητον καὶ 10 χωριστόν, φανερόν ὅτι θεωρητικῆς τὸ γινῶναι. ἢ μέντοι φυσικῆς γε (περὶ κινήτων γὰρ τινῶν ἡ φυσικὴ), ἢ δὲ μαθηματικῆς, ἀλλὰ προτέρας ἀμφοῖν. ἡ μὲν γὰρ φυσικὴ περὶ ἀχώριστα μὲν ἀλλ' ἢ ἀκίνητα, τῆς δὲ μαθηματικῆς ἐνία περὶ ἀκίνητα μὲν ἢ χωριστὰ δ' ἴσως, ἀλλ' ὡς ἐν ὕλῃ· ἡ 15 δὲ πρώτη καὶ περὶ χωριστὰ καὶ ἀκίνητα. ἀνάγκη δὲ πάντα μὲν τὰ αἰτία αἰδία εἶναι, μάλιστα δὲ ταῦτα· ταῦτα γὰρ αἰτία τοῖς φανεροῖς τῶν θείων. ὥστε τρεῖς ἂν εἴεν φιλοσοφίαι θεωρητικαί, μαθηματικὴ, φυσικὴ, θεολογικὴ. ἢ γὰρ ἀδύνατον ὅτι εἴ που τὸ θεῖον ὑπάρχει, ἐν τῇ τοιαύτῃ φύσει 20 ὑπάρχει· καὶ τὴν τιμιωτάτην δεῖ περὶ τὸ τιμωτάτον γένος εἶναι. αἱ μὲν ὅν θεωρητικαὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν αἰρετώτεραι, αὕτη δὲ τῶν θεωρητικῶν. ἀπορήσεις γὰρ ἂν τις πότερόν ποθ' ἢ πρώτη φιλοσοφία καθόλου ἐστίν, ἢ περὶ τι γένος καὶ φύσιν τινὰ μίαν. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς τρόπος οὐδ' ἐν 25 ταῖς μαθηματικαῖς, ἀλλ' ἡ μὲν γεωμετρία καὶ ἀστρολογία περὶ τινὰ φύσιν εἰσίν, ἡ δὲ καθόλου πασῶν κοινή. εἰ μὲν ὅν μὴ ἐστὶ τις ἑτέρα ὕσια παρὰ τὰς φύσει συνεσχηκίας, ἡ φυσικὴ ἂν εἴη πρώτη ἐπιστήμη· εἰ δ' ἐστὶ τις ὕσια ἀκίνητος, αὕτη προτέρα καὶ φιλοσοφία πρώτη, καὶ καθόλου οὕτως 30 ὅτι πρώτη· καὶ περὶ τῷ ὄντος ἢ ὄν, ταύτης ἂν εἴη θεωρῆσαι, καὶ τί ἐστὶ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἢ ὄν.
- 2 'Αλλ' ἐπεὶ τὸ ὄν τὸ ἀπλῶς λεγόμενον λέγεται πολλαχῶς, ὧν ἐν μὲν ἦν τὸ κατὰ συμβεβηκός, ἕτερον δὲ τὸ ὡς ἀληθές, καὶ τὸ μὴ ὄν ὡς τὸ ψεῦδος, παρὰ ταῦτα δ' 35 ἐστὶ τὰ σχήματα τῆς κατηγορίας, οἷον τὸ μὲν τί, τὸ δὲ ποῖόν, τὸ δὲ ποσόν, τὸ δὲ ποῦ, τὸ δὲ ποτέ, καὶ εἴ τι ἄλλο
- σημαίνει τὸν τρόπον τούτον· ἐπὶ παρὰ ταῦτα πάντα τὴν νάμει καὶ ἐνεργείᾳ· ἐπεὶ δὲ πολλαχῶς λέγεται τὸ πρῶτον περὶ τῷ κατὰ συμβεβηκός λεκτέον, ὅτι ὕλημα περὶ αὐτὸ θεωρία. σημεῖον δὲ· οὐδεμιᾷ γὰρ ἐπιστήμῃ 1 μελὲς περὶ αὐτοῦ ἔτε πρακτικῇ ἔτε ποιητικῇ ἔτε θεωρητικῇ γὰρ ὁ ποιῶν οἰκίαν ποιεῖ ὅσα συμβαίνει ἅμα τῇ ἢ γινομένη· ἀπειρα γὰρ ἐστίν· τοῖς μὲν γὰρ ἡδεῖαν, τὴν βλαβεράν, τοῖς δ' ὠφέλιμον ἔθεν εἶναι· κωλύει τὴν πᾶσαν, καὶ ἑτέραν ὡς εἰπεῖν πάντων τῶν ὄντων· ὧν οὐκ 2 ἐστὶν ἡ οἰκοδομικὴ ποιητικὴ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ὑδ' ἢ γ μέρους θεωρεῖ τὰ ἔτω συμβεβηκότα τοῖς σχήμασι, ἢ ἕτερόν ἐστι τρίγωνον καὶ τρίγωνον δύο ὀρθὰς ἔχον. καὶ ἢ εὐλόγως συμπέπτει· ὥσπερ γὰρ ὀνόματι μόνον τὸ συμβεβηκός ἐστίν. διὸ Πλάτων τρόπον τινὰ ἢ κακῶς τῇ σιφ κῆν περὶ τὸ μὴ ὄν ἔταξεν. εἰσὶ γὰρ οἱ τῶν σοφιστῶν 15 περὶ τὸ συμβεβηκός ὡς εἰπεῖν μάλιστα πάντων, πᾶσι ἕτερον ἢ ταῦτον μουσικόν καὶ γραμματικόν, καὶ μουσικὸν καὶ μουσικόν, καὶ εἰ πᾶν ὃ ἂν ἦ, μὴ αἰεὶ ἢ γ γονεν, ὥς· εἰ μουσικὸς ὢν γραμματικὸς γέγονε, καὶ γραμματικὸς ὢν μουσικὸς, καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι τοῦτοι τῶν λόγων εἰσίν· φαίνεται γὰρ τὸ συμβεβηκός ἐγγύς τι τῷ μὴ ὄν δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν τοιούτων λόγων· τῶν μὲν γὰρ ὁ τρόπον ὅντων ἐστὶ γένεσις καὶ φθορά, τῶν δὲ κατὰ συμβεβηκός ἢ ἐστίν. ἀλλ' ὥμως λεκτέον ἐπὶ περὶ τοῦ συμβεβηκός ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται, τίς ἢ φύσις αὐτοῦ καὶ ἢ αἰτίαν ἐστίν· ἅμα γὰρ δῆλον ἴσως ἔσται καὶ διὰ τί ἢ ἐστὶν αὐτῷ. ἐπεὶ οὖν ἐστὶν ἐν τοῖς ὕσιν τὰ μὲν αἰετῶς ἔχοντα καὶ ἐξ ἀνάγκης, οὐ τῆς κατὰ τὸ βίαιον λη μένης ἀλλ' ἢ λεγόμεν τῷ μὴ ἐνδέχασθαι ἄλλως, τὴν 2 ἐξ ἀνάγκης μὲν ἢ ἐστὶν ὑδ' αἰετῶς, ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ, αἰ ἀρχὴ καὶ αὕτη αἰτία ἐστὶ τῷ εἶναι τὸ συμβεβηκός· ἢ ἢ ἢ μὴτ' αἰετῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τοῦτο φανερὸν συμβεβηκός εἶναι. οἷον ἐπὶ κυνὶ ἂν χειμῶν γένηται καὶ ψυχ 3 τὸτο συμβεβηκός φανερὸν, ἀλλ' οὐκ ἂν πνύγος καὶ ἀλγὴ τὸ μὲν αἰετῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸ δ' οὐ. καὶ τὸν ἀνθρώπου λευκὸν εἶναι συμβεβηκός (ἔτε γὰρ αἰετῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ζῶον δ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. καὶ τὸ ὑγιαίνει δὲ τὸν ἢ

1. ὅζυν om T. || 2. οὐδὲν ὅσον γὰρ T. || 3. αἰετῶς et A. δῆλον om A². || 7. τίς add A²F². || φανερόν] δῆλον H². || 8. ἐστὶ ἐπὶ 1 ἀδύνατον νῦν F². || 9. μέντοι] μὲν ὅν E. || 10. τί om F². || ἀκίνητον καὶ αἰδίων ET. || 12. μαθηματικῆς γε ἀλλ' ἐτέρας προτέρας A². || ὡς om T. || 17. μὲν om F². || εἶναι om EF². || 18. θείων] αἰσθητῶν T. || 21. δεῖ] αἰετῶς A². || 25. πᾶσι add A²F². || 27. ἢ E ET. || γε καὶ πᾶσι γε E. || 30. καὶ ἡ φιλοσοφία T. || 33. λέγεται καὶ πολλαχῶς H². || 35. τὸ post ὡς om E. || 37. τὸ δὲ παρὰ om E. || 2. καὶ τὸ ἐνεργείᾳ A². || ἐπεὶ δὲ ET. || 3. περὶ αὐτὸ ἐστὶ ET. || 10. δεῖ om T. || 11. θεωρεῖ post σχήμασι B²C²F². || 12. τρίγωνον om S. || 13. ὀνομά τι H². || 17. καὶ γρ.] ἢ γρ. A². || 18. καὶ Κορίσκος om E. || 25. ὅσον T. || 26. ἔτε] εἴ T, H². || 29. τῷ] τὸ TH². || 32. εἶναι συμβεβηκός H². || 33. ψυχῶς] πάθος H². || 37. καὶ τὸ τὸν οἰκοδόμον ὑγίαν ποιῆσαι κ. ET

κατὰ συμβεβηκός, ὅτι ὁ πέφυκε τὸ ποιεῖν οἰκοδό-
 λλ' ἰατρός, ἀλλὰ συνέβη ἰατρὸν εἶναι τὸν οἰκοδόμον.
 βοτάνης ἡδονῆς ζοχαζόμενος ποιήσειεν ἂν τι ὑγιεινόν,
 οὐ κατὰ τὴν ὀφιοποιητικὴν· διὸ συνέβη φαμέν, καὶ
 5 ποιεῖ, ἀπλῶς δ' ὅ. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐνίοτε δυ-
 εῖσιν αἱ ποιητικαί, τῶν δ' ἑδεμία τέχνη ἔδε δύναμις
 ἔνη· τῶν γὰρ κατὰ συμβεβηκός ὄντων ἢ γινομένων
 αἰτίον ἐς κατὰ συμβεβηκός. ὥς· ἐπειδὴ οὐ πάντα
 ἐξ ἀνάγκης καὶ αἰεὶ ἢ ὄντα ἢ γινόμενα, ἀλλὰ τὰ
 10 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀνάγκη εἶναι τὸ κατὰ συμβεβη-
 οῖον ὅτ' αἰεὶ ὅθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ λευκὸς μουσικός
 περὶ δὲ γίγνεται ποτε, κατὰ συμβεβηκός ἔσαι. εἰ δὲ
 ἀντ' ἔσαι ἐξ ἀνάγκης. ὥς· ἡ ὕλη ἔσται αἰτία ἢ ἐν-
 ἔνη παρὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄλλως τῷ συμβεβηκό-
 ῖρχῃν δὲ τηροῦν ληπτέον, πότερον ὅθεν ἐξιν ὅτ' αἰεὶ ὅθ'
 15 ἢ τὸ πολὺ, ἢ τοῦτο ἀδύνατον. ἔστιν ἄρα τι παρὰ
 τὸ ὅποτέρ' ἔτυχε καὶ κατὰ συμβεβηκός. ἀλλὰ πό-
 τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸ δ' αἰεὶ οὐθενὶ ὑπάρχει, ἢ ἔστιν
 αἰτία; περὶ μὲν οὖν τούτων ὕστερον σκεπτέον, ὅτι δ'
 20 οὐκ ἔστι τῷ συμβεβηκός φανερόν· ἐπιστήμη μὲν
 γὰρ ἢ τοῦ αἰεὶ ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. πῶς γὰρ ἢ
 ἔται ἢ διδάξει ἄλλον; δεῖ γὰρ ὠρίσθαι ἢ τῷ αἰεὶ ἢ
 ἐπὶ τὸ πολὺ, οἷον ὅτι ὠφέλιμον τὸ μελίκρατον τῷ
 25 ῥοντι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. τὸ δὲ παρὰ τὸ ὅχ' ἔχει λέ-
 γότε ὅ, οἷον νυμηνία· ἢ γὰρ αἰεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ
 νυμηνία· τὸ δὲ συμβεβηκός ἐστι παρὰ ταῦτα. τί μὲν
 ἢ τὸ συμβεβηκός καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, καὶ ὅτι ἐπιστήμη
 30 αὐτῷ, εἴρηται.

Οτι δ' εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ αἰτία γεννητὰ καὶ φθαρτὰ
 τοῦ γίγνεσθαι καὶ φθεῖρεσθαι, φανερόν. εἰ γὰρ μὴ
 35 ἐξ ἀνάγκης πάντ' ἔσαι, εἰ τῷ γιγνομένῳ καὶ φθειρο-
 μῷ κατὰ συμβεβηκός αἰτίον τι ἀνάγκη εἶναι. πότερον
 γται τοδὶ ἢ οὐ; εἰάν γε τοδὶ γένηται· εἰ δὲ μὴ, οὐ.
 ἢ ἄλλο. καὶ ὅτω δῆλον ὅτι αἰεὶ χρόνου ἀφαιρουμένου

ἀπὸ πεπερασμένῳ χρόνῳ ἤξει ἐπὶ τὸ νῦν. ὥς· οὐδὲ ἀποθα-
 νεῖται νόσῳ ἢ βίᾳ, εἰάν γε ἐξέλθῃ· τοῦτο δὲ εἰάν διψήσῃ·
 40 δὲ εἰάν ἄλλο· καὶ οὕτως ἤξει εἰς τὸ νῦν ὑπάρχει, ἢ εἰς
 τῶν γεγονότων τι· οἷον εἰάν διψήσῃ· τοῦτο δ' εἰ ἔσθιει θρι-
 μέα· τὸτο δ' ἦτοι ὑπάρχει ἢ οὐ· ὥς· ἐξ ἀνάγκης ἀποθα-
 νεῖται ἢ ἐκ ἀποθανεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπερπηδήσῃ τις εἰς
 τὰ γένομενα, ὁ αὐτὸς λόγος· ἤδη γὰρ ὑπάρχει τοῦτο ἐν
 45 τινι, λέγω δὲ τὸ γεγονός. ἐξ ἀνάγκης ἄρα πάντα ἔσαι τὰ
 ἐσόμενα, οἷον τὸ ἀποθανεῖν τὸν ζῶντα· ἤδη γὰρ τι γέγονεν,
 οἷον τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ σώματι· ἀλλ' εἰ νόσῳ ἢ βίᾳ,
 οὐκ, ἀλλ' εἰάν τοδὶ γένηται. δῆλον ἄρα ὅτι μέχρι τινὸς
 βαδίζει ἀρχῆς, αὕτη δ' οὐκέτι εἰς ἄλλο. ἔσαι οὖν ἢ τοῦ
 ὁπότέρ' ἔτυχε αὕτη, καὶ αἰτίον τῆς γενέσεως αὐτῆς ἄλλο
 ὅθεν. ἀλλ' εἰς ἀρχὴν ποῖαν καὶ αἴτιον ποῖον ἢ ἀναγωγὴ ἢ
 50 τοιαύτη, πότερον ὡς εἰς ὕλην ἢ ὡς εἰς τὸ ὅ· ἔνεκα ἢ ὡς εἰς
 τὸ κινήσαν, μάλιστα σκεπτέον.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ κατὰ συμβεβηκός ὄντος ἀφείσθω· 4
 διώριστα γὰρ ἱκανῶς. τὸ δὲ ὡς ἀληθές ὄν, καὶ μὴ ὄν ὡς
 ψεῦδος, ἐπειδὴ περὶ σύνθεσιν ἐς καὶ διαίρεσιν, τὸ δὲ σύνο-
 5 λον περὶ μερισμὸν ἀντιφάσεως. τὸ μὲν γὰρ ἀληθές τὴν
 κατάφασιν ἐπὶ τῷ συγκειμένῳ ἔχει, τὴν δ' ἀπόφασιν ἐπὶ
 τῷ διηρημένῳ, τὸ δὲ ψεῦδος τότε τῷ μερισμῷ τὴν ἀντίφα-
 10 σιν. πῶς δὲ τὸ ἅμα ἢ τὸ χωρὶς νοεῖν συμβαίνει, ἄλλος
 λόγος. λέγω δὲ τὸ ἅμα καὶ τὸ χωρὶς ὥς· μὴ τὸ ἐφεξῆς
 15 ἀλλ' ἐν τι γίγνεσθαι· ὅ γὰρ ἐς τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθές
 ἐν τοῖς πράγμασιν, οἷον τὸ μὲν ἀγαθὸν ἀληθές, τὸ δὲ κα-
 κὸν εὐθὺς ψεῦδος, ἀλλ' ἐν διανοίᾳ· περὶ δὲ τὰ ἀπλὰ καὶ
 τὰ τί ἐστιν ὅδ' ἐν τῇ διανοίᾳ. ὅσα μὲν ἐν δεῖ θεωρῆσαι περὶ
 τὸ ὅτως ὄν καὶ μὴ ὄν, ὕστερον ἐπισκεπτέον. ἐπεὶ δὲ ἡ συμ-
 20 πλοκὴ ἔστιν καὶ ἡ διαίρεσις ἐν διανοίᾳ ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς
 πράγμασι, τὸ δ' οὕτως ὄν ἕτερον ὄν τῶν κυρίως (ἢ γὰρ τὸ
 τί ἐστιν ἢ ὅτι ποῖον ἢ ὅτι ποσὸν ἢ εἰ τι ἄλλο συνάπτει ἢ
 ἀφαιρεῖ ἢ διάνοια), τὸ μὲν ὡς συμβεβηκός καὶ τὸ ὡς ἀλη-
 25 θές ὄν ἀφετέον. τὸ γὰρ αἰτίον τοῦ μὲν ἀόριστον, τῷ δὲ τῆς

κατὰ συμβεβηκός] συμβεβηκός E, συμβέβηκεν T. || 3. ἡδονῇ A¹. || τινι A¹F¹H¹. || ὑγιειαν H¹. || 5. ἄλλαι T A¹. || ἐνίοτε H¹. || 7. γιγνομένων A¹. || 8. ἐπὶ A¹H¹. || 11. ὅτ' T. || πολὺ ἀνάγκη ὁ T. || 13. πάντες τε ἐξ T. || ἔσαι ἢ ὕλη A¹, ἢν H¹. || αἰτία post 14. συμβεβηκός A¹. || 14. τὸ post ἐπὶ om S. || ἄλλως om A¹H¹. || 15. τὴν δὲ A¹H¹. || 16. ἐξιν || 19. ἐπισκεπτέον T. || 21. πᾶσα] ὄν ἢ πᾶσα T. || γὰρ ὅν ἢ E. || 23. ὅτι] τί T. || τῷ πυρέττοντι τὸ μελίκρατον T. || 25. ὅ om || 26. τὸ ante τῇ add EF¹. || 28. αὐτῷ ἐκ ἐξιν S. || 29. γηγητὰ F¹. || 30. καὶ φθεῖρεσθαι om F¹. || 32. μὴ om S. || 33. ἢ H¹. || 34. γὰρ τούτου margo E. || ἄλλου T.

χρόνῳ om F¹. || 2. τοῦτο — διψήσῃ om A¹F¹. || 3. ὅν A¹. || 8. γένος T. || 9. εἰς] ἢ S. || 10. σώματι om A¹. || 12. T. || οὐκ ἐξιν εἰς T. || 13. ἄλλο add A¹. || 15. εἰς alteram om A¹. || 18. ἱκανῶς om F¹. || 19. περὶ F¹H¹; ceteri παρὰ. || ὑφάσιν S. || 21. κατὰ ἐπὶ τῶν συγκειμένων T. || 22. ὁρισμῷ T. || 23. καὶ post δὲ H¹. || 24. δὴ H¹. || καὶ] ἢ E. || τὸ om || τῷ ESA¹. || 25. ψεῦδος τε καὶ E. || 27. εὐθὺς A¹, om ET. || ἀπλῶς S. || 28. τῇ om TA¹. || μὲν om H¹. || 29. ὅτως] F¹. || 30. καὶ] ἢ ES, om T. || 31. κυρίως ET. || 32. εἰ om A¹F¹. || 33. ὡς σ.] ὅν σ. T. || ἀληθῶς A¹F¹.

διανοίας τι πάθος, καὶ ἀμφοτέρω περὶ τὸ λοιπὸν γένος τοῦ ὄντος, καὶ ἐκ ἑξῶ δηλῶσιν ὅσαν τινα φύσιν τοῦ ὄντος. διὸ ταῦτα μὲν ἀφείσθω, σκεπτέον δὲ τοῦ ὄντος αὐτῷ τὰ αὐτὰ καὶ τὰς ἀρχὰς ἢ ὄν. φανερόν δ' ἐν οἷς διωρισάμεθα περὶ τοῦ ποσαχῶς λέγεται ἕκαστον, ὅτι πολλαχῶς λέγεται τὸ ὄν.

Z.

Τὸ ὄν λέγεται πολλαχῶς, καθάπερ διειλόμεθα πρό- 10
τερον ἐν τοῖς περὶ τοῦ ποσαχῶς· σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τί
ἐστὶ καὶ τόδε τι, τὸ δὲ ὅτι ποιὸν ἢ ποσὸν ἢ τῶν ἄλλων ἕκα-
στον τῶν ὅτῳ κατηγορουμένων. τοσαυταχῶς δὲ λεγόμεν τῷ
ὄντος φανερόν ὅτι τῶν πρώτων ὄν τὸ τί ἐστίν, ὅπερ σημαί-
νει τὴν οὐσίαν. ὅταν μὲν γὰρ εἰπώμεν ποιὸν τι τόδε, ἢ ἀγα- 15
θὸν λέγομεν ἢ κακόν, ἀλλ' ἢ τρίτην ἢ ἀνθρωπὸν· ὅταν δὲ
τί ἐστίν, οὐ λευκὸν ἢ δὲ θερμὸν ἢ δὲ τρίτην, ἀλλ' ἀνθρωπὸν
ἢ θεόν. τὰ δ' ἄλλα λέγεται ὄντα τῷ τοῦ οὕτως ὄντος τὰ
μὲν ποσότητος εἶναι, τὰ δὲ ποιότητος, τὰ δὲ πάθος, τὰ δὲ
ἄλλο τι τοιοῦτον. διὸ καὶ ἀπορήσει τις πότερον τὸ βαδί- 20
ζειν καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ καθῆσθαι ἕκαστον αὐτῶν ὄν ἢ
μὴ ὄν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοιοῦν τῶν τοιούτων·
ἔθεν γὰρ αὐτῶν ἐστὶν οὔτε καθ' αὐτὸ πεφυκὸς οὔτε χωρίζε-
σθαι δυνατόν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ μᾶλλον, εἴπερ, τὸ βαδίζον
τῶν ὄντων τι καὶ τὸ καθήμενον καὶ τὸ ὑγιαίνον. ταῦτα δὲ 25
μᾶλλον φαίνεται ὄντα, διότι ἐστὶ τι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς
ὠρισμένον· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ οὐσία καὶ τὸ καθ' ἕκαστον, ὅπερ
ἐμφαίνεται ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῇ τοιαύτῃ· τὸ ἀγαθὸν γὰρ ἢ
τὸ καθήμενον οὐκ ἄνευ τούτου λέγεται. δῆλον οὖν ὅτι διὰ
ταύτην κακείνων ἕκαστόν ἐστιν. ὥς τε τὸ πρώτως ὄν καὶ ἢ τὸ 30
ὄν ἀλλ' ὄν ἀπλῶς ἢ οὐσία ἂν εἴη. πολλαχῶς μὲν ὅν λέγε-
ται τὸ πρῶτον· ὁμοίως δὲ πάντων ἢ οὐσία πρῶτον καὶ λόγῳ
καὶ γνώσει καὶ χρόνῳ. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων κατηγορημά-
των ἔθεν χωριστόν, αὕτη δὲ μόνη καὶ τῷ λόγῳ δὲ τοῦτο
πρῶτον· ἀνάγκη γὰρ ἐν τῷ ἐκάστῳ λόγῳ τὸν τῆς οὐσίας ἐνυ- 35
πάρχειν. καὶ εἰδέναι τότε οἰόμεθα ἕκαστον μάλιστα, ὅταν τί
ἐστὶν ὁ ἀνθρώπος γινώμεν ἢ τὸ πῦρ, μᾶλλον ἢ τὸ ποιὸν ἢ τὸ

ποσὸν ἢ τὸ πῦρ, ἐκεῖ καὶ αὐτῶν τούτων τότε ἕκαστον
ὅταν τί ἐστὶ τὸ ποσὸν ἢ τὸ ποιὸν γινώμεν. καὶ δὴ καὶ
πάσαι τε καὶ νῦν καὶ αἰεὶ ζητούμενον καὶ αἰεὶ ἀπορή-
τὸν τὸ ὄν, τοῦτο ἐστὶ τίς ἢ οὐσία. τοῦτο γὰρ οἱ μὲν ὁ-
φασιν, οἱ δὲ πλείω ἢ ἔν, καὶ οἱ μὲν πεπερασμένα, ἢ
ἄπειρα. διὸ καὶ ἡμῖν καὶ μάλιστα καὶ πρῶτον καὶ μ-
ῶς εἰπεῖν περὶ τῷ ὅτῳ ὄντος θεωρητέον τί ἐστίν.

Δοκεῖ δ' ἡ οὐσία ὑπάρχειν φανερώτατα μὲν τῶν
μασιν· διὸ τὰ τε ζῶα καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ μέρη αὐ-
τοῦ σώματος εἶναι φανερὰ, καὶ τὰ φυσικὰ σώματα, οἷον τῆς
ὕδωρ καὶ γῆν καὶ τῶν τοιούτων ἕκαστον, καὶ ὅσα ἢ μὴ
τῶν ἢ ἐκ τῶν ἐστίν, ἢ μορίων ἢ πάντων, οἷον ἢ πῦρ
νὸς καὶ τὰ μέρη αὐτῶν, ἄστρα καὶ σελήνη καὶ ἡλίου
τερον δὲ αὐταὶ μόναι οὐσίαι εἰσὶν ἢ καὶ ἄλλαι, ἢ πᾶ-
σιν οὐθὲν ἕτεροι δὲ τινες, σκεπτέον. δοκεῖ δὲ τῶν
σώματος κέρματα, οἷον ἐπιφάνεια καὶ γραμμὴ καὶ τὰ
καὶ μονάδες, εἶναι οὐσίαι, καὶ μᾶλλον ἢ τὸ σῶμα
κερύν. ἔτι παρὰ τὰ αἰσθητὰ οἱ μὲν ἢ οἷον τῶν
τοιοῦτον, οἱ δὲ πλείω καὶ μᾶλλον ὄντα αἰδέα, ὅντων
τῶν τὰ τε εἶδη καὶ τὰ μαθηματικὰ δύο οὐσίας, τῆς
τῶν αἰσθητῶν σωμάτων οὐσίαν. Στενύειται δὲ
πλείους οὐσίας ἀπὸ τῶν ἐνὸς ἀρχόμενος, καὶ ἀρχαί
οὐσίας ἄλλην μὲν ἀριθμῶν, ἄλλην δὲ μεγεθῶν, ἵπτα
χῆς· καὶ τῶν δὴ τὸν τρόπον ἐπεκτείνει τὰς οὐσίας
τὰ μὲν εἶδη καὶ τὰς ἀριθμῶν τὴν αὐτὴν ἔχειν φαί-
νεται τὰ δὲ ἄλλα ἐχόμενα, γραμμὰς καὶ ἐπίπεδα, μέ-
την τῶν ἑνῶν οὐσίαν καὶ τὰ αἰσθητὰ. περὶ δὲ τίς
γεται καλῶς ἢ μὴ καλῶς, καὶ τίνες εἰσὶν οὐσίαι, καὶ
ρον εἰσὶ τινες παρὰ τὰς αἰσθητάς ἢ ἢ ἐκ εἰσὶ καὶ αὐ-
εἰσὶ καὶ πότερον ἐστὶ τις χωριστὴ οὐσία, καὶ διὰ τί καὶ
ἢ ἢ ἐδεμία παρὰ τὰς αἰσθητάς, σκεπτέον, ὑποτινύ-
τῶν οὐσίαν πρῶτον τί ἐστίν.

Λέγεται δ' ἡ οὐσία, εἰ μὴ πλεοναχῶς, ἀλλ' ὅτι
ταρσί γε μάλιστα· καὶ γὰρ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸ
καὶ τὸ γένος οὐσία δοκεῖ εἶναι ἐκάστη, καὶ τέταρτον
ὑποκείμενον. τὸ δ' ὑποκείμενον ἐστὶ καθ' ἑνὲ τὰ ἄλλα
ται, ἐκεῖνο δὲ αὐτὸ μηκέτι κατ' ἄλλω. διὸ πρῶτον

2. τῷ om A¹. || 5. ὅτι — 6. ὄν om A¹. post ὄν ES σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τί ἐστίν, E etiam τῷτο δοκεῖ ἀτελεθὲς εἶναι. || 12. καὶ
A¹. || 14. τὸ om T. || 16. καλόν A¹F¹. || 18. ὅσα om F¹. || τῷ τὸ T. || αὐτως] ὅπως T. || 19. εἶναι ποσότητος F¹. || 20.
ὄντος om A¹F¹. || καὶ T¹A¹. || 21. ἢ μὴ ὄν] σημαίνει A¹. || 25. τι om A¹F¹. || 32. πάντως A¹. || πρῶτον καὶ φύσις καὶ F¹.
35. ἐκάστη T. || οὐσίας λόγον ὑπάρχειν ET. || 36. τῷτο T. || 37. τὸ ante πῦρ om A¹.

2. ἐστὶ] ἐστὶν ἢ ET. || εἰδόμεν ET. || 3. καὶ νῦν om E. || 4. ἢ om T. || 8. δ' ἢ] δὴ T. || 11. εἰ] δὴ A¹. || 14. αὐτὴ
εἰσὶν οὐσίαι H¹. || post ἄλλαι ET ἢ τούτων τινος ἢ καὶ ἄλλαι (vel ἄλλων), A¹ τινος καὶ ἄλλων ἢ τούτων. || 17. τῷ σῶμα ἢ τὸ T.
20. τρίτην — 22. ἐνὸς om pr T. || 21. καὶ om A¹. || 23. μεγεθῶν καὶ ἵπτα T. || 27. δὲ ET. || 32. πρῶτον om F¹. || 33. καὶ
δὲ A¹. || 34. ἦν om T.

έον· μάλιστα γὰρ δοκεῖ εἶναι οὐσία τὸ ὑποκείμενον
 τοῦτον δὲ τρόπον μὲν τινα ἡ ὕλη λέγεται, ἄλλον
 ἡ μορφή. τρίτον δὲ τὸ ἐκ τούτων. λέγω δὲ τὴν
 οἶον τὸν χαλκόν, τὴν δὲ μορφήν τὸ σχῆμα τῆς
 δ' ἐκ τῶν τὸν ἀνδριάντα τὸ σύνολον. ὥς ἐι τὸ 5
 ὕλης πρότερον καὶ μᾶλλον ὄν, καὶ τῷ ἐξ ἀμφοῖν
 ἔσαι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. νῦν μὲν ὅν τύπῳ εἴρη-
 ιτ' ἐστὶν ἡ οὐσία, ὅτι τὸ μὴ καθ' ὑποκείμενου ἀλλὰ
 γὰ ἄλλα. δεῖ δὲ μὴ μόνον ἔτῳς· οὐ γὰρ ἰκανόν.
 γὰρ τῷτο ἀδύλον, καὶ ἔτι ἡ ὕλη οὐσία γίνεται. εἰ 10
 οὕτη οὐσία, τίς ἐστὶν ἄλλη διαφεύγει. περιαιρεμέ-
 των ἄλλων οὐ φαίνεται οὐδὲν ὑπόμενον. τὰ μὲν
 α τῶν σωμάτων πάθη καὶ ποιήματα καὶ δυνάμεις,
 ἴκος καὶ πλάτος καὶ βάθος ποσότητές τινες ἄλλ'
 · τὸ γὰρ ποσὸν ἐκ οὐσία, ἀλλὰ μᾶλλον ὥ ὑπάρ- 15
 α πρώτῳ, ἐκείνῳ ἐστὶν ἡ οὐσία. ἀλλὰ μὴν ἀφαι-
 ρήκεις καὶ πλάτες καὶ βάθους ὅθεν ὀρώμεν ὑπολει-
 πλὴν εἰ τίς ἐστι τὸ ὀρίζομενον ὑπὸ τούτων, ὥς ἐ τὴν
 ἰγκὴ φαίνεσθαι μόνην οὐσίαν οὕτω σκοπούμενοις.
 ὕλην ἢ καθ' αὐτὴν μήτε τι μήτε ποσὸν μήτε ἄλλο 20
 γεται οἷς ὥρις τὸ ὅν. ἔστι γὰρ τι καθ' ἕ κατηγο-
 ρων ἕκαστος, ὥ τὸ εἶναι ἕτερον καὶ τῶν κατηγοριῶν
 γὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς οὐσίας κατηγορεῖται, αὕτη
 λης. ὥστε τὸ ἔσχατον καθ' αὐτὸ ὅτε τίς ἔτε ποσὸν
 ἢ ὅθεν ἐστὶν. ὅδε δὲ αἱ ἀποφάσεις· καὶ γὰρ αὗται 25
 γι κατὰ συμβεβηκός. ἐκ μὲν οὖν τούτων θεωροῦσι
 α οὐσίαν εἶναι τὴν ὕλην. ἀδύνατον δ'· καὶ γὰρ τὸ
 καὶ τὸ τότε τι ὑπάρχειν δοκεῖ μάλιστα τῇ οὐσίᾳ,
 ἴδος καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν οὐσία δοξεῖν ἂν εἶναι μᾶλ-
 ὕλης. τὴν μὲν τοῖνυν ἐξ ἀμφοῖν οὐσίαν, λέγω δὲ 30
 τῆς ὕλης καὶ τῆς μορφῆς, ἀφετέον· ὕερα γὰρ
 φανερά δὲ πως καὶ ἡ ὕλη. περὶ δὲ τῆς τρίτης
 αὕτη γὰρ ἀπορωτάτη. ἐμολογοῦνται δ' οὐσίαι
 αἰσθητῶν τινές, ὥς ἐν ταύταις ζητητέον πρῶτον.

Ἐπεὶ δ' ἐν ἀρχῇ διειλόμεθα πόσοις ὀρίζομεν τὴν οὐσίαν, 4
 καὶ τούτων ἐν τι ἐδόκει εἶναι τὸ τί ἦν εἶναι, θεωρητέον περὶ
 αὐτοῦ· πρὸ ἔργου γὰρ τὸ μεταβαίνειν εἰς τὸ γνωριμώτερον.
 ἡ γὰρ μάθησις ἔτω γίνεται πᾶσι διὰ τῶν ἥττον γνωρίμων
 φύσει εἰς τὰ γνώριμα μᾶλλον· καὶ τῷτο ἔργον ἐστὶν, ὥσπερ
 ἐν ταῖς πράξεσι τὸ ποιῆσαι ἐκ τῶν ἐκάσῳ ἀγαθῶν τὰ ὅλως
 ἀγαθὰ ἐκάσῳ ἀγαθὰ, ἔτῳς ἐκ τῶν αὐτῷ γνωριμωτέρων τὰ
 τῇ φύσει γνώριμα αὐτῷ γνώριμα. τὰ δ' ἐκάστοις γνώριμα
 καὶ πρῶτα πολλάκις ἡρέμα ἐστὶ γνώριμα, καὶ μικρὸν ἢ
 οὐδὲν ἔχει τῷ ὄντος· ἀλλ' ὅμως ἐκ τῶν φαύλως μὲν γνω-
 στῶν, αὐτῷ δὲ γνωστῶν, τὰ ὅλως γνωστὰ γινῶναι πειρατέον,
 μεταβαίνοντας, ὥσπερ εἴρηται, διὰ τῶν αὐτῶν. καὶ πρῶ-
 τον εἰπόμεν ἕνα περὶ αὐτῷ λογικῶς, ὅτι ἔστι τὸ τί ἦν εἶναι
 ἕκαστον ὃ λέγεται καθ' αὐτό. οὐ γὰρ ἐστὶ τὸ σοὶ εἶναι τὸ
 μουσικῷ εἶναι· οὐ γὰρ κατὰ σαυτὸν εἶ μουσικός. ὃ ἄρα 15
 κατὰ σαυτόν. οὐδὲ δὴ τῷτο πᾶν· ἢ γὰρ τὸ ἔτῳς καθ' αὐτό
 ὡς ἐπιφάνεια λευκόν, ὅτι οὐκ ἐστὶ τὸ ἐπιφανεῖα εἶναι τὸ
 λευκῷ εἶναι. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ἐξ ἀμφοῖν τὸ ἐπιφανεῖα
 λευκῇ εἶναι. διὰ τί; ὅτι πρόσσεστιν αὐτό. ἐν ὥ ἄρα μὴ
 ἐνέσαι λόγῳ αὐτό, λέγοντι αὐτό, ἔτος ὁ λόγος τῷ τί ἦν εἶναι
 ἐκάσῳ. ὥς' εἰ τὸ ἐπιφανεῖα λευκῇ εἶναι ἐστὶ τὸ ἐπιφανεῖα
 εἶναι λεῖα, τὸ λευκῷ καὶ λεῖῳ εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ ὅν. ἐπεὶ 20
 δ' ἐστὶ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας σύνθετα (ἐστὶ γὰρ
 τι ὑποκείμενον ἐκάσῳ, οἷον τῷ ποιῶ καὶ τῷ ποσῷ καὶ τῷ
 ποτὲ καὶ τῷ πῶ καὶ τῇ κινήσει), σκεπτέον ἄρ' ἐστὶ λόγος τῷ
 τί ἦν εἶναι ἐκάσῳ αὐτῶν, καὶ ὑπάρχει καὶ τέτοις τὸ τί ἦν
 εἶναι, οἷον λευκῷ ἀνθρώπῳ τί ἦν λευκῷ ἀνθρώπῳ. ἔσω δὲ
 ὄνομα αὐτῷ ἱμάτιον. τί ἐστὶ τὸ ἱματίῳ εἶναι; ἀλλὰ μὴν
 ὅδε τῶν καθ' αὐτὸ λεγομένων ὅδε τῷτο. ἡ τὸ ὅ καὶ αὐτὸ
 λέγεται διχῶς, καὶ τέτου ἐστὶ τὸ μὲν ἐκ προσθέσεως, τὸ δὲ 30
 οὐ. τὸ μὲν γὰρ τῷ αὐτὸ ἄλλῳ προσκαίεσθαι λέγεται ὃ ὀρί-
 ζεται, οἷον εἰ τὸ λευκῷ εἶναι ὀρίζομενος λέγοι λευκοῦ ἀν-
 θρώπου λόγον· τὸ δὲ τῷ ἄλλο αὐτῷ, οἷον εἰ σημαίνει τὸ
 ἱμάτιον λευκὸν ἀνθρώπον, ὃ δὲ ὀρίζοι τὸ ἱμάτιον ὡς λευκόν.

ἐρ] δὲ T. || 2. δὴ S. || φαίνεται A²H². || 3. λέγω δὲ et 5. τὸν om A². || 6. τὸ A²F². || 9. μὴ ESA²: vulgo οὐ. ||
 n A². || 11. αὐτὴ A². || 13. ποιήματα καὶ] ποιητικὰ T. || 16. ταῦτα αὐτὰ πρώτῳ ET. || ἡ om A². || μὴ καὶ ἀφαιρ-
 || 19. μόνον T. || 20. δὴ H². || ἡ SF². || μήτε τι] μηκέτι S, om H². || 22. ὥ] ὥς A². || 24. καθυτόν S. || 26. ὑπάρ-
 23. τὸ om A²H². || 29. εἶδος] εἶδος τὸ χωρὶς H². || μᾶλλον εἶναι T. || 30. τοίγε νῦν T. || δὴ H². || 31. τε add A². ||
 . || 32. καὶ ante ἡ om T.

γαδὴ ἐν H². || ὀρίζομεθα H². || 2. δοκεῖ ET. || 4. πᾶσι om H². || 5. τῇ φύσει H². || τῷτο] τὸ αὐτὸ ET. || 6. ἐν ταῖς]
 || ἐκείνῳ H². || 8. αὐτῷ γνώριμα om A². || 9. ἐστὶ add A²F². || 10. γνωριμῶν T A². || 11. αὐτῷ δὲ γνωστῶν om E. ||
 λαύοντα A². || 15. ὃ ἄρα κατὰ σαυτόν om A². || 18. λευκόν A². || ἐπιφάνεια λευκῇ, ὅτι πρόσσεστιν A². || 19. αὐτὸ A²F²:
 η. || 20. ἐνέει F². || αὐτὸ post λέγω om A². || αὐτὰ F². || 21. ἐπιφάνεια λευκῇ et ἐπιφάνεια εἶναι λεῖα A². || 22. τὸ
 αὐτὸ τὸ λευκῷ T. || ἐπειδὴ ἐστὶ F². || 23. καὶ om T. || 24. τῷ ante ποσῷ om F². || 26. ἐκάσῳ εἶναι αὐτῶν E, ἐκάσῳ
 T. || 27. τί ἦν λευκῷ ἀνθρώπῳ om A². || 28. αὐτὸ A². || 29. ὅδε om A². || λεγομένων ὅδε τῷτο om T. || 30. ἐστὶ τι τὸ
 1. τῷ] τὸ S. || 32. τῷ ST. || 33. τῷ] τὸ F². || σημαίνει T.

τὸ δὴ λευκὸς ἄνθρωπος ἔστι μὲν λευκός, ὃ μέντοι τί ἦν εἶναι
 λευκῶ εἶναι, ἀλλὰ τὸ ἰματίῳ εἶναι. ἄρα ἔστι τί ἦν εἶναι τι
 ἢ ὅλως ἢ ὅ; ὅπερ γὰρ τι ἦν εἶναι ἔστι τὸ τί ἦν εἶναι· ὅταν
 δ' ἄλλο κατ' ἄλλω λέγεται, οὐκ ἔστιν ὅπερ τόδε τι, εἰς ὃ
 λευκὸς ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν ὅπερ τόδε τι, εἴπερ τὸ τόδε τι
 ταῖς ὑστάσις ὑπάρχει μόνον. ὥς τε τὸ τί ἦν εἶναι ἐστὶν ὅσον
 λόγος ἐστὶν ὁρισμός. ὁρισμὸς δ' ἐστὶν οὐκ ἂν ὄνομα λόγῳ
 ταῦτό σημαίνει (πάντες γὰρ ἂν εἴεν οἱ λόγοι ὅροι· ἔσται
 γὰρ ὄνομα ὅτῳ λόγῳ ταυτόν, ὥς τε καὶ ἡ Ἰλιάς ὁρισμὸς
 ἔσται), ἀλλ' εἰάν πρῶτον τινὸς ἦ· τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα λέγε-
 ται μὴ τῷ ἄλλῳ κατ' ἄλλω λέγεσθαι. οὐκ ἔσαι ἄρα ὅθεν
 τῶν μὴ γένους εἰδῶν ὑπάρχον τὸ τί ἦν εἶναι, ἀλλὰ τούτοις
 μόνον· ταῦτα γὰρ δεῖ οὐ κατὰ μετοχὴν λέγεσθαι καὶ
 πάθος, ὅδ' ὡς συμβεβηκός· ἀλλὰ λόγος μὲν ἔσαι ἐκάστῳ
 καὶ τῶν ἄλλων τί σημαίνει, εἰάν ἦ ὄνομα ὅτι τόδε τῷδε
 ὑπάρχει, ἢ ἀντὶ λόγου ἀπλῶς ἀκριβέστερος· ὁρισμὸς δ' οὐκ
 ἔσαι ὅδε τὸ τί ἦν εἶναι. ἢ καὶ ὁ ὁρισμὸς ὥσπερ καὶ τὸ τί
 ἐστὶ πλεοναχῶς λέγεται· καὶ γὰρ τὸ τί ἐστὶν ἓνα μὲν τρό-
 πον σημαίνει τὴν οὐσίαν καὶ τὸ τόδε τι, ἄλλον δὲ ἕκαστον
 τῶν κατηγορουμένων, ποσόν, ποιόν καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα.
 ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ ἔστιν ὑπάρχει πᾶσιν ἄλλ' οὐχ ὁμοίως,
 ἀλλὰ τῷ μὲν πρῶτως τοῖς δ' ἐπομένως, ὅτω καὶ τὸ τί ἐστὶν
 ἀπλῶς μὲν τῇ οὐσίᾳ πῶς δὲ τοῖς ἄλλοις· καὶ γὰρ τὸ ποιόν
 ἐροίμεθ' ἂν τί ἐστὶν, ὥς τε καὶ τὸ ποιόν τῶν τί ἐστὶ μὲν ἄλλ'
 οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τοῦ μὴ ὄντος λογικῶς φασί
 τινες εἶναι τὸ μὴ ὄν οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ μὴ ὄν, οὕτω καὶ τὸ
 ποιόν. δεῖ μὲν ἔν σκοπεῖν καὶ τὸ πῶς δεῖ λέγειν περὶ ἕκα-
 στον, ὃ μὴν μαλλόν γε ἢ τὸ πῶς ἔχει. διὸ καὶ νῦν ἐπεὶ τὸ
 λεγόμενον φανερόν, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ὁμοίως ὑπάρχει πρῶ-
 τως μὲν καὶ ἀπλῶς τῇ οὐσίᾳ εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ
 καὶ τὸ τί ἐστὶν οὐχ ἀπλῶς τί ἦν εἶναι, ἀλλὰ ποιῶ ἢ ποσῶ
 τί ἦν εἶναι. δεῖ γὰρ ἢ ὁμωπύμως ταῦτα φάναι εἶναι ὄντα,
 ἢ προστιθέντας καὶ ἀφαιρῶντας, ὥσπερ καὶ τὸ μὴ ἐπιστητόν
 ἐπιστητόν, ἐπεὶ τό γε ὁρθόν ἐστι μήτε ὁμωπύμως φάναι
 μήτε ὡσαύτως, ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἱατρικὸν τῷ πρὸς τὸ αὐτὸ

μὲν καὶ ἔν, ὃ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἔν, ὃ μέντοι ὅδε ἱμν
 ὅδε γὰρ ἱατρικὸν σῶμα καὶ ἔργον καὶ σκευὴς λέγει
 ὁμωπύμως οὔτε κατ' ἔν, ἀλλὰ πρὸς ἔν. ἀλλὰ τοῦ
 ὁμοπύμως τις ἐβέλει λέγειν διαφέρει ὅθεν· ἐκείνους δὲ
 ὅτι ὁ πρῶτος καὶ ἀπλῶς ὁρισμὸς καὶ τὸ τί ἦν εἶναι
 ὡς ἐστὶν ἐστίν. ὃ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἐστὶ
 οὐ πρῶτος. ὃ γὰρ ἀνάγκη, ἂν τῷ τοῦ τοῦ, τίτι
 εἶναι ὃ ἂν λόγῳ τὸ αὐτὸ σημαίνει, ἀλλὰ τὸν λόγον
 δ' εἰάν ἐνός ἦ, μὴ τῷ συνεχεῖ ὥσπερ ἡ Ἰλιάς ἢ ὅ
 δέσμῳ, ἀλλ' εἰάν ὁσαυχῶς λέγεται τὸ ἔν. τὸ δ' ἔν
 ὥσπερ τὸ ὄν· τὸ δὲ ὄν τὸ μὲν τόδε τι, τὸ δὲ ποσόν,
 ποιόν τι σημαίνει. διὸ καὶ λευκῷ ἄνθρωπῳ ἔσαι λή
 ὁρισμὸς· ἄλλον δὲ τρόπον καὶ τῷ λευκῷ καὶ ὑπὸς

ἔχει δ' ἀπορίαν, εἰάν τις μὴ φῇ ὁρισμὸν εἶναι
 προσθέσεως λόγον, τίνος ἔσαι ὁρισμὸς τῶν ἔχ
 συνδεδυσμένων; ἐκ προσθέσεως γὰρ ἀνάγκη θηλῆ.
 δ' οἶον, ἔστι ρίς καὶ κοιλότης, καὶ σιμότης τὸ ἐκ τῷ
 λεγόμενον, τῷ τόδε ἐν τῷδε, καὶ οὐ κατὰ συμβεβη-
 οὔθ' ἢ κοιλότης οὔθ' ἢ σιμότης πάθος τῆς ῥινόος, ἀλλ'
 αὐτήν· ὅδ' ὡς τὸ λευκὸν Καλλιᾷ ἢ ἀνθρώπῳ, ὅτι κα
 λευκὸς ὡς συμβεβηκεν ἀνθρώπῳ εἶναι, ἀλλ' ὡς τὸ ἐκ
 ζῶν καὶ τὸ ἴσον τῷ ποσῷ καὶ πᾶνθ' ὅσα λέγει
 αὐτὰ ὑπάρχειν. ταῦτα δ' ἐστὶν ἐν ὅσοις ὑπάρχει ἢ
 ἢ ἔννομα, ὃ ἐστὶ τῷ τὸ πάθος, καὶ μὴ ἐνδέχεται
 χωρὶς, ὥσπερ τὸ λευκὸν ἀνευ τῷ ἀνθρώπῳ ἐνδέχεται
 οὐ τὸ θηλυ ἀνευ τοῦ ζῶν. ὥς τε τῶν τὸ τί ἦν εἶναι
 ὁρισμὸς ἢ ἐκ ἐστὶν ὅθεν ἢ ἐστὶν ἄλλως, καθάπερ ἐστὶ
 ἔστι δ' ἀπορία καὶ ἐτέρα περὶ αὐτῶν. εἰ μὲν γὰρ ἢ
 ἐστὶ σιμὴ ρίς καὶ κοίλη ρίς, τὸ αὐτὸ ἔσαι τὸ σιμὸν
 κοῖλον· εἰ δὲ μὴ διὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι εἶπεθ' ἢ
 ἀνευ τῷ πράγματος ὃ ἐστὶ πάθος καθ' αὐτό (ἐστὶ γὰρ
 μὸν κοιλότης ἐν ῥινί), τὸ ῥίνα σιμὴν εἶπεθ' ἢ ἐκ
 τὸ αὐτὸ ἔσαι εἰρημένον, ρίς ρίς κοίλη· ἢ γὰρ ρίς ἢ
 ρίς κοίλη ἔσαι. διὸ ἀτοπον τὸ ὑπάρχειν τοῖς ταύταις
 ἦν εἶναι· εἰ δὲ μή, εἰς ἀπειρον εἴστιν· ῥινὶ γὰρ ῥινὶ

1. δὲ T. || 2. εἶναι] ἀνθρώπῳ T. || ἰματίῳ F^b. || 3. ἦν εἶναι ante ἔστι om A^b. || 4. οἶον — 5. ὅπερ τόδε τι om T A^b. ||
 om K A^b. || 6. ὁ λόγος ὅσον T. || 9. ταυτόν om A^b H^b. || 10. ἦ om A^b. || 11. κατ' ἄλλω om A^b F^b. || 17. ὃ om F^b. ||
 τὸ τί ἦν εἶναι T A^b. || 23. τοῖς ἄλλοις et γὰρ τὸ om A^b. || 24. τῶν] τὸ S. || 27. τὸ om F^b. || ἐκάστῳ T, ἕκαστα F^b. || 32. αὐ-
 φάναι om F^b. || 35. τὸ post πρὸς om T.

2. ὅθεν ET. || γὰρ] γὰρ τὸ F^b. || καὶ ἔργον om F^b. || 3. ἀλλὰ ταῦτα μὲν A^b F^b: ceteri ταῦτα μὲν οὐν. || 4. ὅλας ET. ||
 φέροι A^b. || 5. πρῶτος A^b. || 6. ὅμως A^b, omissis ἐστὶ πλὴν οὐ πρῶτος. || 8. ὃ ἐκ λόγῳ τῷ αὐτῷ T. || 9. ἦ om A^b. || 10. λέγεται ES. || 13. δὲ et τῷ om A^b. || 15. προσθέσεως TF^b. || ἔσαι ὁ ὁρισμὸς A^b. || 17. τοῖν T. || 18. τῷ om ET. || καὶ
 T. || 26. ὃ om A^b F^b. || 27. ἢ ἔστιν] ἢ εἰ ἔστιν T. || ἀλλ' ὡς καθάπερ T, ἀλλὰ καθάπερ F^b. || 28. δὲ καὶ ἐτέρα ἀπορία H^b. ||
 F^b. || ταυτὸν H^b. || 31. ἔστι γὰρ] καὶ ἔστι ET. || 33. εἰρημένον] εἰρημένον σιμὴ ῥίς εἰ A^b H^b, omissis ρίς ρίς — κοίλη. || 34. ῥ-
 T. || 35. μὴ] καὶ T. || εἰν A^b, εἰν SB^b C^b. || εἰν SB^b C^b. || σιμὴ A^b. || ἔστι om SA^b B^b C^b.

ἐνέσαι. ὁ δὲ τούτων ὅτι μόνος τῆς οὐσίας ἐστὶν ὁ ὀρίσ-
 τι γὰρ καὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν, ἀνάγκη ἐκ προσ-
 εῖναι, οἷον τῷ ποιεῖν καὶ περιττῷ· ὃ γὰρ ἀνευ ἀριθμοῦ,
 τὸ θῆλυ ἀνευ ζῶν. τὸ δ' ἐκ προσθέσεως λέγω ἐν οἷς
 ὡς δις τὸ αὐτὸ λέγειν, ὥσπερ ἐν τέτοις. εἰ δὲ τῷτο
 ; οὐδὲ συνδυαζομένων ἔσται, οἷον ἀριθμοῦ περιττοῦ·
 λανθάνει ὅτι οὐκ ἀκριβῶς λέγονται οἱ λόγοι. εἰ δ'
 αὐτῶν ὅροι, ἥτοι ἄλλον τρόπον εἰσὶν ἢ καθάπερ
 ἡ πολλαχῶς λεκτέον εἶναι τὸν ὀρισμὸν καὶ τὸ τί ἦν
 ὥς ὥδ' μὲν ὑπενός ἐστι ὀρισμός, ὥδ' τὸ τί ἦν εἶναι
 10 ἰσχυρῶς πλὴν ταῖς οὐσίαις, ὥδ' δ' ἐστὶν. ὅτι μὲν οὖν
 ὀρισμὸς ὁ τῷ τί ἦν εἶναι λόγος, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἢ
 τῶν οὐσιῶν ἐστὶν ἢ μάλιστα καὶ πρώτως καὶ ἀπλῶς,

Πότερον δὲ ταυτόν ἐστιν ἢ ἕτερον τὸ τί ἦν εἶναι καὶ 15
 ε, σκεπτέον. ἔστι γὰρ τι πρὸ ἔργου πρὸς τὴν περὶ τῆς
 ; σκεψώ· διαστὸν τε γὰρ οὐκ ἄλλο δοκεῖ εἶναι τῆς
 οὐσίας, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι λέγεται εἶναι ἢ ἐκάστου οὐσία.
 ἂν δὲ τῶν λεγομένων κατὰ συμβεβηκὸς δοῖται ἂν
 εἶναι, οἷον λευκὸς ἄνθρωπος ἕτερον καὶ τὸ λευκῷ ἀν- 20
 εἶναι. εἰ γὰρ τὸ αὐτό, καὶ τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι καὶ τὸ
 ἰ ἀνθρώπῳ τὸ αὐτό· τὸ αὐτὸ γὰρ ἄνθρωπος καὶ λευ-
 κός, ὡς φασὶν, ὥς καὶ τὸ λευκῷ ἀνθρώπῳ καὶ
 ἰσχυρῶς. ἢ οὐκ ἀνάγκη, ὅσα κατὰ συμβεβηκὸς, εἶναι
 ; οὐ γὰρ ὡσαύτως τὰ ἄκρα γίνονται ταῦτά, ἀλλ' 25
 γ' ἐκεῖνο δοῖται ἂν συμβαίνειν, τὰ ἄκρα γίνεσθαι
 ἢ κατὰ συμβεβηκὸς, οἷον τὸ λευκῷ εἶναι καὶ τὸ μου-
 εἶναι· δοκεῖ δ' οὐ. ἐπὶ δὲ τῶν καθ' αὐτὰ λεγομένων
 ἀνάγκη ταυτόν εἶναι; οἷον εἰ τινὲς εἰσιν οὐσίαι ὧν ἕτεραι
 σιν οὐσίαι μὴδὲ φύσεις ἕτεραι πρότεροι, οἷας φασὶν τὰς 30
 εἶναι τινες. εἰ γὰρ ἔσται ἕτερον αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν καὶ
 ἰσχυρῶς εἶναι, καὶ ὥς καὶ τὸ ζῶν, καὶ τὸ ὄντι καὶ τὸ

ὄν, ἔσονται ἄλλαι τ' οὐσίαι καὶ φύσεις καὶ ἰδέαι παρὰ τὰς
 λεγομένας, καὶ πρότεροι οὐσίαι ἐκείναι, εἰ τὸ τί ἦν εἶναι
 οὐσίας ἐστὶν. καὶ εἰ μὲν ἀπολελυμένοι ἀλλήλων, τῶν μὲν
 οὐκ ἐστὶ ἐπισήμη, τὰ δ' ἐκ ἐστὶ ὄντα. λέγω δὲ τὸ ἀπο-
 λελυμένοι, εἰ μήτε τῷ ἀγαθῷ αὐτῷ ὑπάρχει τὸ εἶναι ἀγαθῷ,
 μήτε τῷ τὸ εἶναι ἀγαθόν. ἐπισήμη γὰρ ἐκάστου ἐστὶν ὅταν
 τὸ τί ἦν εἶναι ἐκεῖνῳ γινώσκον. καὶ ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ὁμοίως ἔχει· ὥς· εἰ μὴδὲ τῷ ἀγαθῷ εἶναι ἀγαθόν, ὥδ'
 τῷ ὄντι ὄν, ὥδ' τῷ ἐνὶ ἑν. ὁμοίως δὲ πάντα ἐστὶν ἢ ὕδ' ἐν τὰ
 τί ἦν εἶναι· ὥς· εἰ μὴδὲ τὸ ὄντι ὄν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐθέν.
 ἔτι ὥ μὴ ὑπάρχει ἀγαθῷ εἶναι, ἢ ἀγαθόν. ἀνάγκη ἄρα
 ἐν εἶναι τὸ ἀγαθόν καὶ ἀγαθῷ εἶναι καὶ καλὸν καὶ καλῷ
 εἶναι, ὅσα μὴ κατ' ἄλλο λέγεται, ἀλλὰ καθ' αὐτὰ καὶ
 πρώτα. καὶ γὰρ τῷτο ἵκανόν ἐάν ὑπάρχη, καὶ μὴ ἢ εἶδη·
 μᾶλλον δ' ἴσως καὶ ἢ εἶδη. ἄρα δὲ ὁ δὲ τῶν καὶ ὅτι εἴπερ
 εἰσιν αἱ ἰδέαι οἷας τινὲς φασιν, οὐκ ἔσται τὸ ὑποκείμενον
 οὐσία· ταύτας γὰρ οὐσίας μὲν ἀναγκαῖον εἶναι, μὴ καθ'
 ὑποκειμένους δὲ· ἔσονται γὰρ κατὰ μέθεξιν. ἐκ τε δὲ τῶν
 τῶν λόγων ἐν καὶ ταῦτό· κατὰ συμβεβηκὸς αὐτὸ ἐκαστον
 καὶ τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ ὅτι γὰρ τὸ ἐπίστασθαι ἐκαστον τοῦτό
 ἐστὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἐπίστασθαι, ὥστε καὶ κατὰ τὴν ἐκθεσιν
 ἀνάγκη ἐν τι εἶναι ἄμφω. τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς λεγό-
 μενον, οἷον τὸ μουσικόν ἢ λευκόν, διὰ τὸ διττὸν σημαίνειν,
 οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὡς ταῦτό τὸ τί ἦν εἶναι καὶ αὐτό· καὶ
 25 γὰρ ὥ συμβεβηκε λευκόν καὶ τὸ συμβεβηκός, ὥστ' ἐστὶ
 μὲν ὡς ταυτόν, ἐστὶ δὲ ὡς ὃ ταυτό τὸ τί ἦν εἶναι καὶ αὐτό·
 τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ καὶ τῷ λευκῷ ἀνθρώπῳ ὃ ταυτό, τῷ
 πάθει δὲ ταυτό. ἄτοπον δ' ἂν φανεῖται καὶ εἰ τις ἐκάστῳ
 ὄνομα θεῖτο τῶν τί ἦν εἶναι· ἔσται γὰρ καὶ παρ' ἐκεῖνο
 ἄλλο, οἷον τῷ τί ἦν εἶναι ἴππῳ τί ἦν εἶναι ἴππῳ ἕτερον.
 καίτοι τί κωλύει καὶ νῦν εἶναι ἕνια εὐθὺς τί ἦν εἶναι, εἴπερ
 οὐσία τὸ τί ἦν εἶναι; ἀλλὰ μὴν οὐ μόνον ἐν, ἀλλὰ καὶ ὃ

· ἄλλο ἐν τῇ T, ἄλλο ἐστὶ A¹, om SB¹C¹. || μόνος A¹. || ὃ om T. || 4. τὸ θῆλυ] ὃ τῷ θήλειος ET. || λέγωμεν A¹. || 5. ἐν om
 6. συνδυαζομένων T. || 7. λαμβάνει E. || 8. ἥτοι] ἢ τῷ T. || 9. εἶναι om T. || 10. ὥδ'] ὥδ' εἰ T. || 12. ὃ post ἐν add A¹
 post εἶναι SB¹C¹ lacunam litterarum ferme quadraginta. || λόγος — εἶναι om T. || 13. μόνος S: ceteri μόνος. || 17. τε om
 20. τῷ S. || 21. εἰ — εἶναι om T. || 21. καὶ τὸ A¹, καὶ τῷ F¹: ceteri om. || τῷ T, om E. || 23. ὥς] εἶναι A¹. ||
 24. τῷ STH¹. || 26. τ' A¹. || ἐν om A¹. || γινώσκον ταῦτά τὰ κατὰ A¹. || 28. εἶναι] εἶναι ὡς E, om SA¹. || 29. ἀρ'
 A¹F¹, ἀνάγκη ἀλλ' SH¹: ceteri ἀλλ' ἀνάγκη. || 30. πρότερον οἷον A¹. || εἶναι τινες τὰς ἰδέας H¹. || 32. τὸ ante ὅτι om H¹.
 1. οὐσίαι] καὶ οὐσίαι A¹. || 3. οὐσία A¹H¹. || 4. ἐστὶ ἐπισήμη] ἐστὶ ἐπισήμη T. || δὲ] δὲ H¹. || 6. ἐνὶ δ' τῷ αὐτῷ ET,
 ο ποιο γινώσκον. || 7. εἶναι ἐκεῖνο A¹: ceteri ἐκεῖνον εἶναι. || 8. ἔχει] ἐκείνῳ T, om H¹. || τὸ ES. || 9. τῷ — τῷ] τὸ — τὸ E. || 10. τῷ
 misso ὄν, T. || 12. καὶ τὸ ἀγαθῷ T. || 13. ὅσα] καὶ ὅσα F¹. || ἄλλο] ἄλλο T. || πρώτα καὶ καθ' αὐτὰ EST. || 14. ἐν A¹. ||
 εἰ T. || καὶ H¹. || 15. ἢ om A¹. || 16. οἷας — 17. γὰρ] lacunam SB¹C¹. || 16. φασιν F¹. || 17. οὐσία om H¹. || ἀνάγκη
 A¹, εἶναι ἀναγκαῖον S. || 18. ἔσονται] δόξαι B¹. || 20. γὰρ] δὲ S. || τούτων SB¹C¹. || 21. καὶ add A¹F¹. || 22. τι om A¹. ||
 ] καὶ A¹. || 25. συμβαίνει A¹. || λευκῷ ET, om A¹. || 27. καὶ τῷ] καὶ τὸ A¹. || 29. τιθεῖτο A¹. || ἔσται — 30. τῷ τί ἦν εἶναι
 Γ. || 30. οἷον add A¹. || τῷ] τὸ E. || ἴππῳ τί] τὸ γὰρ τί ESB¹C¹. || 32. οὐσίαι T. || οὐ] καὶ οὐ SB¹C¹.

λόγος ὁ αὐτὸς αὐτῶν, ὡς ὅλυν καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων· οὐ γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς ἐν τὸ ἐν εἶναι καὶ ἐν. εἴτι εἰ ἄλλο ἔσαι, εἰς ἀπειρον εἰσιν· τὸ μὲν γὰρ ἔσαι τί ἦν εἶναι τὸ ἐνός, τὸ δὲ τὸ ἐν, ὥς καὶ ἐπ' ἐκείνων ὁ αὐτὸς ἔσαι λόγος. ὅτι μὲν ἐν ἐπὶ τῶν πρώτων καὶ καθ' αὐτὰ λεγομένων τὸ ἐκάστω εἶναι καὶ ἕκαστον τὸ αὐτὸ καὶ ἐν ἐστὶ, δηλόν. οἱ δὲ σοφιστικοὶ ἔλεγχον πρὸς τὴν θέσιν ταύτην φανερόν ὅτι τῇ αὐτῇ λύνονται λύσει, καὶ εἰ ταὐτὸ Σωκράτης καὶ Σωκράτει εἶναι· οὐθέν γὰρ διαφέρει ἔτε ἐξ ὧν ἐρωτήσκειον ἂν τις, ἔτε ἐξ ὧν λύνων ἐπιτύχοι. πῶς μὲν ἐν τὸ τί ἦν εἶναι ταὐτὸν καὶ πῶς ἢ ταὐτὸν ἐκάστω, εἴρηται.

7 Τῶν δὲ γιγνομένων τὰ μὲν φύσει γίνονται, τὰ δὲ τέχνῃ, τὰ δὲ ἀπὸ ταυτομάτου. πάντα δὲ τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῆς φύσεως γίνονται καὶ ἐκ τίνος καὶ τί. τὸ δὲ τί λέγω καθ' ἐκάστην κατηγορίαν· ἡ γὰρ τόδε ἡ κοσὸν ἡ ποῖον ἡ πῦρ. αἱ δὲ γενέσεις αἱ μὲν φυσικαὶ αὐταὶ εἰσιν ὧν ἡ γενέσεις ἐκ φύσεως εἰσιν. τὸ δ' ἐξ ὧν γίνονται, ἦν λέγομεν ὕλην· τὸ δ' ὑφ' οὗ, τῶν φύσει τι ὄντων· τὸ δὲ τί, ἄνθρωπος ἡ φυτὸν ἡ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἃ δὲ μάλιστα λέγομεν ὕλης εἶναι. ἅπαντα δὲ τὰ γιγνόμενα ἡ φύσει ἡ τέχνῃ ἔχει ὕλην· δυνατὸν γὰρ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἕκαστον αὐτῶν, τοῦτο δ' ἐστὶν ἐν ἐκάστω ὕλη. καθόλου δὲ καὶ ἐξ οὗ φύσις καὶ καθὸ φύσις· τὸ γὰρ γιγνόμενον ἔχει φύσιν, οἷον φυτὸν ἡ ζῶον. καὶ ὑφ' οὗ, ἡ κατὰ τὸ εἶδος λεγομένη φύσις ἡ ὁμοειδής· αὕτη δ' ἐν ἄλλῳ· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ. ἔτω μὲν ἐν γίνονται τὰ γιγνόμενα διὰ τὴν φύσιν, αἱ δ' ἄλλαι γενέσεις λέγονται ποιήσεις. πᾶσαι δ' εἰσὶν αἱ ποιήσεις ἡ ἀπὸ τέχνης ἡ ἀπὸ δυνάμεως ἡ ἀπὸ διανοίας. τούτων δὲ τινες γίνονται καὶ ἀπὸ ταυτομάτου καὶ ἀπὸ τύχης παραπλησῶς ὥσπερ ἐν τοῖς ἀπὸ φύσεως γιγνομένοις· ἕνα γὰρ καὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ σπέρματος γίνονται καὶ ἀνευ σπέρματος. περὶ μὲν ἐν τούτων ὕψερρον ἐπισκεπτέον, ἀπὸ τέχνης

δὲ γίνονται ὅσων τὸ εἶδος ἐν τῇ ψυχῇ. εἶδος δὲ λέγω τί ἦν εἶναι ἐκάστω καὶ τὴν πρώτην ὕλην. καὶ γὰρ τῶν εἰδῶν τρόπον τινὰ τὸ αὐτὸ εἶδος· τῆς γὰρ στερεότητος ἐστὶ οὐσία ἡ ἀντικειμένη, οἷον ὕψις νόστος· ἐκείνης γὰρ ἀπὸ τῆς οὐσίας ἡ νόστος, ἡ δ' ὕψις ὁ ἐν τῇ ψυχῇ λόγος καὶ τῇ ἐπιστήμῃ. γίνονται δὲ τὸ ὕψις νοήσαντος ὕψις· ἐκ τοῦ ὕψις, ἀνάγκη, εἰ ὕψις ἔσαι, τοῦ ὑπάρχειν, οἷον ἐκ λόγῳ, εἰ δὲ τῷτο, θερμότης. καὶ ὕψις αἰετοῦ, ἐκ ἀγάγῃ εἰς τῷτο ὁ αὐτὸς δύναται ἔσχατον ποιῆσαι. αὕτη ἡ ἀπὸ τούτου κήσις ποιήσις καλεῖται, ἡ ἐπὶ τὸ ὕψις ὥς συμβαίνει τρόπον τινὰ ἐξ ὕψις τὴν ὕψις γένεσιν καὶ τὴν οὐσίαν ἐξ οὐσίας, τῆς ἀνευ ὕλης τὴν ἔχουσαν ὕλην ἡ γὰρ ἰατρικὴ ἐστὶ καὶ ἡ οἰκοδομικὴ τὸ εἶδος τῆς ὕλης καὶ τῆς οὐσίας. λέγω δ' οὐσίαν ἀνευ ὕλης τὸ τί ἦν εἶναι τῶν δὲ γενέσεων καὶ κινήσεων ἡ μὲν νόσις καλεῖται ἡ ποιήσις, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ εἶδους νόσις, ἡ ἀπὸ τῶν τελευταίων τῆς νοήσεως ποιήσις. ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλων τῶν μεταξὺ ἕκαστον γίνονται. λέγω δ' οἷον ἀπὸ νεῖ, δύο ἂν ὁμαλυνθῆναι. τί ἐν ἐστὶ τὸ ὁμαλυνθῆναι; καὶ τῷτο δ' ἔσαι εἰ θερμανθῆσεται. τῷτο δὲ τί ἐστὶ; τοῦτο δὲ τῷτο δὲ δύναται· τῷτο δ' ἡδὴ ἐπ' αὐτῷ. τὸ δὲ καὶ ὅθεν ἀρχεται ἡ κίνησις τοῦ ὕψις, ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς οὐσίας, τὸ εἶδος ἐστὶ τὸ ἐν τῇ ψυχῇ, ἐκ δ' ἀπὸ τῆς οὐσίας, ἀπὸ τούτου ὁ ποτε τῷ ποιῆσαι ἀρχεται τῷ ποιῆσαι τέχνης, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἰατροῦ ἐστὶ ἀπὸ τῆς οὐσίας ἡ ἀρχή, τοῦτο δὲ ποιῆσαι τῇ τρέφει· ἡ θερμότης τῷτο τῷ σώματι ἡ μέρος τῆς ὕψις ἡ ἐπεταί τι αὐτῇ καὶ ὁ ἐστὶ μέρος τῆς ὕψις, ἡ διὰ πλεόνων· τῷτο δ' ἔσται τὸ ποιῆσαι, καὶ τὸ ὕψις μέρος ἐστὶ τῆς ὕψις καὶ τῆς οὐσίας οἷον οἱ λίθοι καὶ τῶν ἄλλων. ὥς καθάπερ λέγεται, ἐκ δυνατὸν γενέσθαι εἰ μὴ ἐν προὔπαρχοι. ὅτι μὲν οὖν πᾶσαι ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει, φανερόν· ἡ γὰρ ὕλη μέρος ἐστὶ

1. καὶ om T. || οὕτως H². || 2. καὶ om A². || εἴτι εἴ] εἴτι εἰ T. || 3. ἔσαι om T. || ἔσαι τὸ τί T. || τῷ ἐνός A², τῷ ἐνός F², τὸ ἐν εἶναι T: ceteri τὸ ἐν εἶναι. || 4. ἔσαι ὁ αὐτὸς A². || 5. post τῶν lacunam litterarum trium B²C². || 6. καὶ ante ἔσαι A², καὶ ἐν om H². || 8. εἴ] εἰς A². || Σωκράτει] Σωκράτην A². || 9. ἐρωτηθεὶς A², ἐρωτηθείς H². || 12. δὲ om A². || γένεσις E². || 15. ἡ πῦρ et 18. τι om H². || 18. ἔπος T. || τί] τι ὁ ET. || 21. τούτω B²C². || 22. ἐν A², ἡ ἐν T: ceteri ἡ. || 23. ἰατρικὴ S². || ἡ om S. || 24. ἰφ' F². || ἡ post φύσις om F². || 26. ἐν om T. || 27. πᾶσαι δ' εἰσὶν αἱ ποιήσεις om C². || ἡ om A². || 28. ante διανοίας add A²F². || 30. ὑπὸ EST. || 31. ταῦτα S.

1. δὲ F². || δὲ post εἶδος om C². || 4. ἡ] ἡ πῇ ὕψις ET, om SA²B²C². || 5. δηλῆται om A². || καὶ ἐν τῇ] καὶ ἐν τῇ καὶ ἐν τῇ καὶ ἐν τῇ A². || 6. δὲ STA². || ὥτως om S. || 7. τὸ δὲ ὕψις ST. || ἔσαι om A². || ὁμαλυνθῆναι T. || 8. εἰ δὲ τῷτο, θερμότης T. || 9. εἰς τὸ αὐτὸ δύνασθαι τὸ ἔσχατον A². || 10. τούτων EH²: ceteri τούτων. || 11. τὴν ὕψις καὶ τῆς οὐσίας F². || 12. post lacunam B²C². || 13. ἡ] εἰ T. || ἐστὶ post οἰκοδομικὴ T, om F². || ἡ add F²H². || τῆς ὕψις καὶ τῆς οἰκοδομίας E², τῆς οὐσίας τῆς ὕψις εἰς F². || 17. τέλος F². || καὶ ἐπὶ τῶν ET. || 18. τῶν μεταξὺ ἕκαστον om H². || ὕψις T. || 19. δύο δὲ A²: ceteri δύο. || 20. τί om A². || 21. δὲ — τῷτο om T. || τῷτο] γὰρ τοῦ E. || 22. τὸ A². || 24. ἀρχεται H², ἀρχή ST. || 25. ὡς δὲ ποτ' H². || ἰφ' H². || 26. τῷτο] ἐν A². || ἡ om A². || 27. ἡ ἐπεταί — 28. ὕψις om TA². || 28. ἡ διὰ — 29. ὕψις om B²C². || 28. ἰφ' ἐστὶ τὸ A²F². || 29. καὶ τὸ ὕψις μέρος ἐστὶ] τὸ μέρος A²H². || 31. τι] τὸ EST. || 32. ὑπάρχει ἐξ ἀνάγκης T. || φανερόν om T.

ἀρ καὶ γίγνεται αὕτη. ἀλλ' ἄρα καὶ τῶν ἐν τῷ
ἀμφοτέρως δὲ λέγομεν τὸς χαλκὸς κύκλος τί εἴσι
ἢ ὕλην λέγοντες ὅτι χαλκός, καὶ τὸ εἶδος ὅτι σχῆμα
καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ γένος εἰς ὃ πρῶτον τίθεται. ὁ δὲ
ὡς κύκλος ἔχει ἐν τῷ λόγῳ τὴν ὕλην. ἐξ οὗ δὲ ὡς
γίνεται ἔνια, λέγεται, ὅταν γένηται, οὐκ ἐκεῖνο ἀλλ'
ἢ, οἷον ὁ ἀνδριάς ἢ λίθος ἀλλὰ λίθινος ὁ δ' ἀνθρω-
πώγιμος οὐ λέγεται ἐκεῖνο ἐξ ὧν αἴτιον δ' ὅτι γίγνε-
ται τῆς σταθῆσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου ὃ λέγομεν τὴν
οἶον καὶ ὁ ἀνθρώπος καὶ ὁ κάμνων γίγνεται ὕγις
ἢ μόντοι λέγεται γίγνεσθαι ἐκ τῆς σταθῆσεως, οἷον ἐκ
ντος ὕγις ἢ ἐξ ἀνθρώπου. διὸ κάμνων μὲν ὕγις οὐ
καὶ ἀνθρώπος δὲ καὶ ἀνθρώπος ὕγις. ὣν δ' ἡ στήριξις
καὶ ἀνώνυμος, οἷον ἐν χαλκῷ σχήματος ὁποιῶν ἢ
ὅθις καὶ ξύλοις οἰκίας, ἐκ τῶν δοκεῖ γίγνεσθαι ὡς
καμνόντες. διὸ ὥσπερ ἐδ' ἐκεῖ ἐξ ὧν τὸ ἐκεῖνο οὐ
καὶ, οὐδ' ἐνταῦθα ὁ ἀνδριάς ξύλον, ἀλλὰ παράγεται
καὶ ὁ ξύλον, καὶ χαλκὸς ἀλλ' ἢ χαλκός, καὶ λίθινος
ἢ λίθος, καὶ ἡ οἰκία πλανήτης ἀλλ' ἢ πλάνη, ἐπεὶ ἐδ'
ξύλου γίγνεται ἀνδριάς ἢ ἐκ πλάνης οἰκία, ἐάν τις
ἐπιβλέπῃ, οὐκ ἂν ἀπλῶς εἴποι, διὰ τὸ δεῖν μετα-
πλεῖν γίγνεσθαι ἐξ ὧν, ἀλλ' ἔχ ὑπομένοντος. διὰ μὲν
οὕτως λέγεται.

Ἐπεὶ δὲ ὑπὲρ τίνος το γίγνεται τὸ γιγνόμενον (τὸτο δὲ
ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως ἐστὶ) καὶ ἐκ τίνος (ἔσω δὲ
στήριξις τὸτο ἀλλ' ἢ ὕλη· ἡ δὲ γὰρ διώριστα ὄν τρώ-
ντο λέγομεν) καὶ ὃ γίγνεται (τὸτο δ' ἐστὶν ἡ σφαῖρα
λος ἢ ὃ τι ἔτυχε τῶν ἄλλων), ὥσπερ ἐδὲ τὸ ὑποκεί-
ποιεῖ τὸν χαλκόν, οὕτως οὐδὲ τὴν σφαῖραν, εἰ μὴ
συμβεβηκός, ὅτι ἡ χαλκὴ σφαῖρα σφαῖρά ἐστιν,
ὃ δὲ ποιεῖ τὸ γὰρ τότε τι ποιεῖν ἐκ τῆ ὅλως ὑποκει-
τάδε τι ποιεῖν ἐστίν. λέγω δ' ὅτι τὸν χαλκὸν στρογγύ-
οιαν ἐστὶν ἢ τὸ στρογγύλον ἢ τὴν σφαῖραν ποιεῖν, ἀλλ'
τι, οἷον τὸ εἶδος τοῦτο ἐν ἄλλῃ. εἰ γὰρ ποιεῖ, ἐκ

τίνος ἂν ποιήσῃ ἄλλῃ· τὸτο γὰρ ὑπέκειτο. οἷον ποιεῖν χαλ-
κὴν σφαῖραν· τοῦτο δὲ οὕτως ὅτι ἐκ τοῦδ', ὃ ἐστὶ χαλκός,
τοῦδ' ποιεῖ ὃ ἐστὶ σφαῖρα. εἰ ἔν καὶ τὸτο ποιεῖ αὐτό, δῆλον
ὅτι ὡσαύτως ποιήσει, καὶ βαδιοῦνται αἱ γενέσεις εἰς ἀπει-
ρον. φανερόν ἄρα ὅτι ἐδὲ τὸ εἶδος, ἢ ὅτιδήποτε χρὴ καλεῖν
τὴν ἐν τῷ αἰσθητῷ μορφῇ, ἢ γίγνεται, ἐδ' ἐστὶν αὐτῇ γένε-
σις, ἐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι· τὸτο γὰρ ἐστὶν ὃ ἐν ἄλλῳ γίγνεται
ἢ ὑπὸ τέχνης ἢ ὑπὸ φύσεως ἢ δυνάμεως. τὸ δὲ χαλκὴν
σφαῖραν εἶναι ποιεῖ. ποιεῖ γὰρ ἐκ χαλκοῦ καὶ σφαίρας·
εἰς τοῦδ' γὰρ τὸ εἶδος ποιεῖ, καὶ ἐστὶ τὸτο σφαῖρα χαλκῇ.
τοῦ δὲ σφαίρας εἶναι ὅλως εἰ ἔστι γενέσεις, ἐκ τίνος τι ἔσται.
δήσει γὰρ διαιρετόν εἶναι αἰετὶ τὸ γιγνόμενον, καὶ εἶναι τὸ
μὲν τότε τὸ δὲ τότε, λέγω δ' ὅτι τὸ μὲν ὕλην τὸ δ' εἶδος.
εἰ δὲ ἐστὶ σφαῖρα τὸ ἐκ τῆ μέσης σχήμα ἴσον, τότε τὸ μὲν
ἐν ᾧ ἔσται ὃ ποιεῖ, τὸ δ' ἐν ἐκείνῳ, τὸ δ' ἅπαν τὸ γενομένον
οἷον ἡ χαλκὴ σφαῖρα. φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι
τὸ μὲν ὡς εἶδος ἢ ὡς ἡ λεγόμενον ἢ γίγνεται, ἢ δὲ σύνδοξος
ἢ κατὰ ταύτην λεγομένη γίγνεται, καὶ ὅτι ἐν παντὶ τῷ
γενομένῳ ὕλη ἔνεστι, καὶ ἐστὶ τὸ μὲν τότε τὸ δὲ τότε. τότε-
ρον ἔν ἐστι τις σφαῖρα παρὰ τὰς δὲ ἡ οἰκία παρὰ τὰς πλάν-
θους, ἢ ἐδ' ἂν ποτε ἐγίγνετο, εἰ ὕτως ἦν, τότε τι; ἀλλὰ τὸ
τοιόνδε σημαίνει, τότε δὲ καὶ ὡρισμένον ἐκ ἐστίν, ἀλλὰ ποιεῖ
καὶ γεννᾷ ἐκ τοῦδε τοιόνδε· καὶ ὅταν γεννηθῇ, ἔστι τότε
τοιόνδε. τὸ δ' ἅπαν τότε Καλλιᾶς ἢ Σωκράτης ἐστὶν ὥσπερ
ἡ σφαῖρα ἢ χαλκὴ ἡδὲ, ὁ δ' ἀνθρώπος καὶ τὸ ζῶον ὥσπερ
σφαῖρα χαλκὴ ὅλως. φανερόν ἄρα ὅτι ἡ τῶν εἰδῶν αἰτία,
ὡς εἰώθασιν τινες λέγειν τὰ εἶδη, εἰ ἐστὶν ἅττα παρὰ τὰ καθ'
ἑκάστα, πρὸς τὰς γενέσεις καὶ τὰς ὁσίας ἐδὲν χρήσιμα·
οὐδ' ἂν εἴεν διὰ γε ταῦτα οὐσίαι καθ' αὐτάς. ἐπὶ μὲν δὲ
τίνων καὶ φανερόν ὅτι τὸ γεννῶν τοῖτον μὲν οἷον τὸ γεννώ-
μενον, οὐ μόντοι τὸ αὐτό γε, οὐδ' ἐν τῷ ἀριθμῷ ἀλλὰ τῷ
εἶδει, οἷον ἐν τοῖς φυσικοῖς· ἀνθρώπος γὰρ ἀνθρώπον γεννᾷ,
ἂν μὴ τι παρὰ φύσιν γένηται, οἷον ἵππος ἡμίονον. καὶ
ταῦτα δὲ ὁμοίως· ὃ γὰρ ἂν κοινὸν εἴη ἐφ' ἵππου καὶ ὄνου,

. αὐτὴ T. || 2. χαλκός A¹F¹H¹: ceteri πολλὰς. || 3. καὶ εἰ τὴν A¹. || 5. χαλκός A¹. || τῇ] καὶ τὴν H¹. || δὲ F¹H¹. || γί-
γνεται H¹. || 6. γίγνεται] λέγεται F¹. || 7. ἐκεῖνον SC¹H¹. || ὁ post οἷον om EST. || 9. ἐκ om F¹. || 11. ἐκ τῆς σταθῆσεως
α T. || 12. μὲν ἢ ὕγις T. || 13. καὶ] καὶ ὁ A¹. || 14. συνώνυμος T. || γὲ ἐκ χαλκοῦ E. || σχῆμα τὸ TH¹. || ὁποιῶν TH¹,
ἢ E. || 17. ἐνταῦθα S. || 19. ἐπεὶ] ὡς εἰ T. || 21. ἐπιβλέπῃ σφῆρα ET. || εἴπε A¹: ceteri εἴποι. || 25. δὲ T. || 27. δ] τί
ἢ T. || 31. τι om T. || ποιεῖν om A¹. || ὅλον T. || 32. τι add A¹F¹. || 33. ποιεῖν ἐστίν] ποιεῖται A¹H¹.
- ποιεῖ ἀλλ' ἢ T, ποιεῖ ἢ ἄλλῃ E. || ποιεῖ A¹. || 2. ἐστὶ ἢ χαλκός T. || 3. τότε A¹. || δ] ὅτι A¹. || 5. ἔτι ET. || 6. ἢ om
. || 7. εἶναι] εἶναι τοῦτο T, εἶναι τοῦτον E. || 8. ἢ prius om A¹. || 9. καὶ σφαῖρας] σφαῖρα A¹. || 10. τὸ] τοῦδ' ET. || 11. A¹F¹. || 12. εἶναι om T. || αὐτὸ om A¹. || 13. τὸ δὲ om A¹. || τὸ μὲν] τὴν μὲν T. || 14. δὲ T. || 15. δ] αὐ A¹. || 17. ἢ
ἢ ὡς E. || 18. ἅπαντα ET. || 19. ἐστὶ] ἐστὶ A¹H¹. || 20. τι T. || τότε E. || 21. ἀλλ' ὅτι τοιόνδε ET. || 23. τότε] δῆλον
|| 25. ἡδὲ om T. || 28. τὰς post καὶ add A¹H¹. || χρησίμη A¹. || 29. ἐκινάς A¹. || 30. καὶ om A¹H¹. || 31. ἀλλ' ἐν τῷ
|| 33. ἐάν T.

οὐκ ὠνόμασται τὸ ἐγγύτατα γένος, εἴη δ' ἂν ἀμφω ἴσως οἶον ἡμίονος. ὥς φανερόν ἐστι ἔθνη δεῖ ὡς παράδειγμα εἶδος κατασκευάζειν (μάλιστα γὰρ ἂν ἐν τούτοις ἐπεζητοῦντο· ἵσται γὰρ αἱ μάλιστα αὐται) ἀλλὰ ἱκανὸν τὸ γεννῶν ποιῆσαι καὶ τοῦ εἶδους αἴτιον εἶναι ἐν τῇ ὕλῃ. τὸ δ' ἅπαν ἤδη 5 τὸ τοιόνδε εἶδος ἐν ταῖς σαρκὶ καὶ ὀστοῖς Καλλιᾶς καὶ Σωκράτους· καὶ ἕτερον μὲν διὰ τὴν ὕλην, ἑτέρα γὰρ, ταῦτόν δὲ τῷ εἶδει· ἄτομον γὰρ τὸ εἶδος.

9 Ἀπορήσειε δ' ἂν τις διὰ τί τὰ μὲν γίνονται καὶ τέχνη καὶ ἀπὸ ταυτομάτου, οἷον ὑγίεια, τὰ δ' ἕ, οἷον οἰκία. αἴτιον 10 δ' ὅτι τῶν μὲν ἡ ὕλη ἡ ἀρχισα τῆς γενέσεως ἐν τῷ ποιεῖν καὶ γίνεσθαι τι τῶν ἀπὸ τέχνης, ἐν ᾗ ὑπάρχει τι μέρος τῷ πράγματι, ἡ μὲν τοιαύτη ἐστὶν οἷα κινεῖσθαι ὑφ' αὐτῆς, ἡ δ' ἕ, καὶ ταύτης ἡ μὲν ὠδὶ οἷα τε, ἡ δὲ ἀδύνατος· πολλὰ γὰρ δύναται μὲν ὑφ' αὐτῶν κινεῖσθαι ἀλλ' οὐχ ὠδί, οἷον 15 ὀρχήσασθαι. ὅσων ἔν τοιαύτῃ ἡ ὕλη, οἷον οἱ λίθοι, ἀδύνατον ὠδὶ κινεῖσθαι εἰ μὴ ὑπ' ἄλλου, ὠδὶ μόντοι ναί· καὶ τὸ πῦρ. διὰ τῶν τὰ μὲν ἐκ ἔσαι ἀνευ τῷ ἔχοντος τὴν τέχνην, τὰ δ' ἔσαι· ὑπὸ γὰρ τούτων κινήσεται τῶν οὐκ ἔχόντων μὲν τὴν τέχνην, κινεῖσθαι δὲ δυναμένων αὐτῶν, ἡ ὑπ' ἄλ- 20 λων οὐκ ἔχόντων τὴν τέχνην, ἡ ἐκ μέρους. δῆλον δ' ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ὅτι τρόπον τινα πάντα γίνονται ἐξ ὁμωνύμου, ὥσπερ τὰ φύσει, ἡ ἐκ μέρους ὁμωνύμου, οἷον ἡ οἰκία ἐξ οἰκίας, ἡ ὑπὸ νοῦ (ἡ γὰρ τέχνη τὸ εἶδος), ἡ ἐκ μέρους ἡ ἔχοντος τι μέρος, ἐὰν μὴ κατὰ συμβεβηκὸς γίνονται· τὸ 25 γὰρ αἴτιον τῷ ποιεῖν πρῶτον καθ' αὐτὸ μέρος. θερμότης γὰρ ἡ ἐν τῇ κινήσει θερμότητα ἐν τῷ σώματι ἐποίησεν· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ ὑγίεια ἡ μέρος, ἡ ἀκολουθεῖ αὐτῇ μέρος τι τῆς ὑγείας ἡ αὕτη ἡ ὑγίεια· διὸ καὶ λέγεται ποιεῖν, ὅτι ἐκείνο ποιεῖ τὴν ὑγίειαν ὥ ἀκολουθεῖ καὶ συμβέβηκε θερμότης. ὥς 30 ὥσπερ ἐν ταῖς συλλογισμοῖς πάντων ἀρχῇ ἡ ἔστιά (ἐκ γὰρ τοῦ τί ἐστὶν οἱ συλλογισμοὶ εἰσιν), ἐνταῦθα δὲ αἱ γενέσεις. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φύσει συνιστάμενα τούτοις ἔχει. τὸ μὲν γὰρ σπέρμα ποιεῖ ὥσπερ τὰ ἀπὸ τέχνης· ἔχει γὰρ δυνά-

μει τὸ εἶδος, καὶ ἀφ' ἧς τὸ σπέρμα, ἐστὶ πως ὁμωνύμου. γὰρ πάντα οὕτω δεῖ ζητεῖν ὡς ἐξ ἀνθρώπου ἀνθρώπου (γὰρ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· διὸ ἡμίονος οὐκ ἐξ ἡμιόνου), ἀλλ' μὴ κήρωμα ἦ. ὅσα δὲ ἀπὸ ταυτομάτου ὥσπερ ἐκείνη 5 ται, ὅσων ἡ ὕλη δύναται καὶ ὑφ' αὐτῆς κινεῖσθαι τὴν κίνησιν ἣν τὸ σπέρμα κινεῖ· ὅσων δὲ μή, ταῦτα ἐν νάτα γίνεσθαι ἄλλως πως ἢ ἐξ αὐτῶν. οὐ μόνον δὲ τῆς οὐσίας ὁ λόγος δηλοῖ τὸ μὴ γίνεσθαι τὸ εἶδος, ἀλλὰ περὶ πάντων ὁμοίως τῶν πρώτων κοινὸς ὁ λόγος, οἷον π 10 ποιῶν καὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. γίνονται γὰρ ὅσα χαλκῇ σφαῖρα, ἀλλ' οὐ σφαῖρα οὐδὲ χαλκός, καὶ χαλκοῦ, εἰ γίνονται (ἀεὶ γὰρ δεῖ προϋπάρχειν τῷ εἶδος καὶ τὸ εἶδος), ὥτως καὶ ἐπὶ τῷ τί ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῷ πῶς ποιεῖ καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως κατηγοριῶν· οὐ γὰρ γήνη 15 τὸ ποιεῖν ἀλλὰ τὸ ποιεῖν ξύλον, οὐδὲ τὸ ποιεῖν ἀλλὰ τὸ ποιεῖν ξύλον ἢ ζῶον. ἀλλ' ἴδιον τῆς οὐσίας ἐκ τούτων λέγειν ὅτι ἀνάγκη προϋπάρχειν ἑτέραν ὑσίαν ἐντελεχίᾳ ἢ ποιεῖ οἷον ζῶον, εἰ γίνονται ζῶον· ποιεῖν δ' ἢ ποιεῖ ἀνάγκη ἀλλ' ἢ δυνάμει μόνον.

Ἐπεὶ δὲ ὁρισμὸς λόγος ἐστὶ, πᾶς δὲ λόγος μένῃ 20 ὡς δ' ὁ λόγος πρὸς τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ μέρος τῷ λόγῳ τὸ μέρος τῷ πράγματι ὁμοίως ἔχει, ἀπορεῖται ἡ δὲ πρὸς τὸν τῶν μερῶν λόγον ἐνυπάρχειν ἐν τῷ τοῦ ὅλου ἢ οὐ. ἐνίων μὲν γὰρ φαίνονται ἐνόντα, ἐνίων δ' ἕ. εἰ 25 γὰρ κύκλος ὁ λόγος ἔχῃ τὸν τῶν τμημάτων, ἰδίᾳ συλλαβῇ ἔχει τὸν τῶν στοιχείων· καίτοι διαμετρεῖται κύκλος εἰς τὰ τμήματα ὥσπερ καὶ ἡ συλλαβὴ εἰς τὰς χεῖρας. ἐπὶ δ' εἰ πρότερα τὰ μέρη τοῦ ὅλου, τῆς δ' ἐπὶ ὅλῃς μέρους καὶ ὁ δάκτυλος τῷ ζῶν, πρότερον ἂν εἴη τῆς ὀρθῆς καὶ ὁ δάκτυλος τῷ ἀνθρώπῳ. δοκεῖ δ' ἐκείνη πρότερα· τῷ λόγῳ γὰρ λέγονται ἐξ ἐκείνων, καὶ τῶν 30 δὲ ἀνευ ἀλλήλων πρότερα. ἡ πολλαχῶς λέγεται τῶν εἰς μὲν τρόπος τὸ μετρεῖν κατὰ τὸ ποσόν. ἀλλὰ πᾶς μὲν ἀφείσθω· ἐξ ὧν δ' ἡ οὐσία ὡς μερῶν, τοῦτο σαφές

1. ἐγγύτατα *T*. || 4. αἱ *om A*¹. || 8. ταυτὰ *A*¹. || τῷ εἶδει *T*. || 9. καὶ τέχνη *om A*¹. || 12. ἀπὸ τῆς τέχνης *T*. || 15 et 17. ὡς *A*¹. || 15. δύναται *E*. || 17. μέν· εἶναι *A*¹. || 20. μὲν *om A*¹*H*¹. || ἡ *om A*¹. || 21. δ' *om H*¹. || 22. αἱ *F*¹. || πάντα τρόπον τινα *F*¹, τρόπον τινα ἅπαντα *ET*. || ὁμωνύμων *T*. || 23. ὥσπερ — ὁμωνύμου *om T*. || 24. μέρους ἢ] μέρους *om F*¹, *om A*¹. || 25. τῷ] τὸ *A*¹. || γήνηται *H*¹. || 26. αἴτιον *om A*¹. || 28. ἡ ὑγίεια] ἥτοι ὑγίεια *ET*. || 29. ἡ add *EA*¹*F*¹. || 30. ὡ συμβέβηκε *T*, *om H*¹. || ἡ θερμότης *E*. || 33. δὴ *E*. || 34. τὸ *E*. || δυνάμει *A*¹.

1. πως] πρώτων *A*¹. || 2. δὴ ζητῇ *T*. || 3. ἀλλ' *om A*¹. || 4. ὅσα δὲ *om H*¹, δὲ *om F*¹. || 5. δύναται *om A*¹. || 6. αἱ *om T*. || 7. αὐτοῦ *H*¹. || 11. καὶ — 12. γίνονται *om H*¹. || 12. εἰ add *EA*¹. || αἱ] εἰ *A*¹. || 17. ἀναγκαῖον *A*¹*F*¹. || ἐνόντα] ἐνόντα *ET*. || ὅσαι ἐντελεχίαι *T*. || 18. εἰ γίνονται ζῶον *om A*¹. || 19. ἡ *om A*¹*F*¹. || 20. δὲ ὁρισμὸς] δὲ ὁ ὁρισμὸς *F*¹, δὴ ὁ ὁρισμὸς *TH*. || ἔχει μέρη *F*¹. || 21. τῷ — 22. μέρος *om A*¹. || 23. δεῖ *om T*. || τοῦ ὅλου] ὅλου *H*¹. || 24. ἡ οὐ *om A*¹. || ἐπ' ἐνίων *TA*¹. || ἐν *ET**A*¹. || ἐπ' ἐνίων *T*. || 26. καίτοι] καίτοι καὶ *A*¹, καὶ *F*¹. || καὶ *om F*¹. || 28. πρότερον *TA*¹. || τὸ μέρος *A*¹. || 29. τῷ — 30. δάκτυλος *om A*¹. || 30. εἶναι *om T*. || 31. καὶ τῷ] καὶ τὸ *T*. || 32. ἡ *om F*¹.

ἔστι τὸ μὲν ὕλη τὸ δ' εἶδος τὸ δ' ἐκ τούτων, καὶ
 τε ὕλη καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ ἐκ τούτων, ἔστι μὲν ὡς
 ὕλη μέρος τινὸς λέγεται, ἔστι δ' ὡς ἔ, ἀλλ' ἐξ ὧν
 εἶδος λόγος. οἷον τῆς μὲν κοιλότητος οὐκ ἔστι μέρος
 ; (αὕτη γὰρ ἡ ὕλη ἐφ' ἧς γίνεταί), τῆς δὲ σιμό- 5
 κέρος· καὶ τῷ μὲν συνόλῳ ἀνδριάντος μέρος ὁ χαλ-
 κός· ὁ δ' ὡς εἶδος λεγομένου ἀνδριάντος οὐ. λακτέον γὰρ
 ἰς καὶ ἡ εἶδος ἔχει ἑκάστον, τὸ δ' ὑλικὸν οὐδέποτε
 ὑπὸ λακτέον. διὸ ὁ μὲν τῷ κύκλου λόγος οὐκ ἔχει
 ν τμημάτων, ὁ δὲ τῆς συλλαβῆς τὸν τῶν ζοιχειῶν 10
 γὰρ ζοιχειῖα τῷ λόγῳ μέρη τῷ εἶδους καὶ ἔχῃ ὕλην,
 τμήματα· οὕτως μέρη ὡς ὕλη ἐφ' οἷς ἐπιγίνεταί·
 ὥς μόντοι τῷ εἶδους ἡ ὁ χαλκός, ὅταν ἐν χαλκῷ ἡ
 ἰλότης ἐγγίνεταί. ἔστι δ' ὡς ὑδὲ τὰ ζοιχειῖα πάντα
 ἰλλαβῆς ἐν τῷ λόγῳ ἐνέσαι, οἷον ταδὶ τὰ κήρινα 15
 ἰν τῷ ἀέρι· ἡδὴ γὰρ καὶ ταῦτα μέρος τῆς συλλα-
 βῆς ὕλη αἰσθητή. καὶ γὰρ ἡ γραμμὴ ἵκε εἰ διαιρου-
 ῖς τὰ ἡμίση φθίρεται, ἡ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ ὀστέα
 ἰρα καὶ σάρκας, διὰ τῆτο καὶ εἰσὶν ἐκ τούτων ὅπως
 ὡν τῆς ὕλης μερῶν, ἀλλ' ὡς ἐξ ὕλης, καὶ τῷ μὲν 20
 μέρη, τῷ εἶδους δὲ καὶ ἔ, ὁ λόγος ἐκείν· διόπερ ὑδ'
 ἔ, λόγους. τῶν μὲν οὖν ἐνέσαι ὁ τῶν τοιούτων μερῶν
 τῶν δ' οὐ δεῖ ἐνεῖναι, ἀν μὴ ἡ τοῦ συνελημμένου·
 ἰρ τοῦτο ἔνια μὲν ἐκ τούτων ὡς ἀρχῶν ἐστὶν εἰς α
 ται, ἔνια δ' ἵκε ἔστιν. ὅσα μὲν ἐν συνελημμένα τὸ 25
 καὶ ἡ ὕλη ἐστὶν, οἷον τὸ σιμόν ἡ ὁ χαλκός κύκλος,
 μὲν φθίρεται εἰς ταῦτα καὶ μέρος αὐτῶν ἡ ὕλη·
 ἰ μὴ συνεληπταί τῇ ὕλῃ ἀλλ' ἄνευ ὕλης, ὧν οἱ
 τοῦ εἶδους μόνον, ταῦτα δ' οὐ φθίρεται, ἡ ὅλως ἡ
 ὕτω γε. ὡς· ἐκείνων μὲν ἀρχαὶ καὶ μέρη τὰ ὑφ' 30
 τοῦ δ' εἶδους οὕτω μέρη ἔτ' ἀρχαὶ ταῦτα. καὶ διὰ
 θείρεται ὁ πῆλινος ἀνδριάς εἰς πηλὸν καὶ ἡ σφαῖρα
 λκὸν καὶ ὁ Καλλίας εἰς σάρκα καὶ ὀστέα, ἔτι δὲ
 ὀς εἰς τὰ τμήματα· ἔστι γὰρ τι ὁ συνεληπταί τῇ

ὕλῃ· ὁ μωνύμως γὰρ λέγεται κύκλος ὁ τε ἀπλῶς λεγό-
 μενος καὶ ὁ καθ' ἑκάστον, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἴδιον ὄνομα τοῖς
 καθ' ἑκάστον. εἴρηται μὲν ἐν καὶ νῦν τάληθές, ὅμως δ' ἔτι
 σαφέστερον εἰπωμεν ἐπαναλαβόντες. ὅσα μὲν γὰρ τῷ λόγῳ
 μέρη καὶ εἰς α διαιρεῖται ὁ λόγος, ταῦτα πρότερα, ἡ
 πάντα ἡ ἔνια. ὁ δὲ τῆς ὀρθῆς λόγος οὐ διαιρεῖται εἰς
 ὀξείας λόγον, ἀλλὰ τῆς ὀξείας εἰς ὀρθήν· χρηταί γὰρ ὁ
 ὀριζόμενος τὴν ὀξείαν τῇ ὀρθῇ· ἐλάττων γὰρ ὀρθῆς ἡ ὀξεία.
 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ κύκλος καὶ τὸ ἡμικύκλιον ἔχουσιν· τὸ
 γὰρ ἡμικύκλιον τῷ κύκλῳ ὀρίζεται καὶ ὁ δάκτυλος τῷ
 ὅλῳ· τὸ γὰρ τοιόνδε μέρος ἀνθρώπου δάκτυλος. ὥσθ' ὅσα
 μὲν μέρη ὡς ὕλη καὶ εἰς α διαιρεῖται ὡς ὕλην, ὕστερα·
 ὅσα δὲ ὡς τῷ λόγῳ καὶ τῆς οὐσίας τῆς κατὰ τὸν λόγον,
 πρότερα, ἡ πάντα ἡ ἔνια. ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν ζῶων ψυχὴ
 (τῆτο γὰρ ὕσία τῷ ἐμφύλῳ) ἡ κατὰ τὸν λόγον ὕσία καὶ
 τὸ εἶδος καὶ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ τοιῷδε σώματι· ἑκάστον
 γὰρ τὸ μέρος εἰς ὀρίζεται καλῶς, ἐκ ἄνευ τῷ ἔργῳ ὀριεῖ-
 ται, ὁ ἔχῃ ὑπάρξει ἄνευ αἰσθήσεως· ὥς τε τὰ ταύτης μέρη
 πρότερα, ἡ πάντα ἡ ἔνια, τῷ συνόλῳ ζῶν, καὶ καθ' ἑκά-
 στον δὴ ὁμοίως. τὸ δὲ σῶμα καὶ τὰ τούτου μόρια ὕστερα
 ταύτης τῆς οὐσίας, καὶ διαιρεῖται εἰς ταῦτα ὡς εἰς ὕλην
 ἔχῃ ἡ ὕσία ἀλλὰ τὸ σύνολον. τῷ μὲν ἐν συνόλῳ πρότερα
 ταῦτ' ἔστιν ὡς, ἔστι δ' ὡς ἔ. ὑδὲ γὰρ εἶναι δύναται χωρι-
 ζόμενα· οὐδὲ γὰρ ὁ πάντως ἔχων δάκτυλος ζῶον, ἀλλ'
 ὁ μωνύμως ὁ τεθνεώς. ἔνια δ' ἅμα, ὅσα κύρια καὶ ἐν ᾧ
 πρώτῳ ὁ λόγος καὶ ἡ ὕσία, οἷον εἰ τοῦτο καρδία ἡ ἐγκέ-
 φαλος· διαφέρει γὰρ ὅθεν ὅτερον τοιούτον. ὁ δ' ἄνθρωπος
 καὶ ὁ ἵππος καὶ τὰ ὅπως ἐπὶ τῶν καθ' ἑκάστον· καθόλου δ'
 ἔκῃ ἔστιν ὕσία, ἀλλὰ σύνολόν τι ἐκ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῇ
 τῆς ὕλης ὡς καθόλου· καθ' ἑκάστον δ' ἐκ τῆς ἐσχάτης ὕλης
 ὁ Σωκράτης ἡδὴ ἐστὶν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. μέρος
 μὲν οὖν ἐστὶ καὶ τοῦ εἶδους (εἶδος δὲ λόγῳ τὸ τί ἦν εἶναι)
 καὶ τῷ συνόλῳ τῷ ἐκ τῷ εἶδους καὶ τῆς ὕλης αὐτῆς. ἀλλὰ
 τῷ λόγῳ μέρη τὰ τῷ εἶδους μόνον ἐστὶν, ὁ δὲ λόγος ἐστὶ τῷ

δ om T. || ἡ σὰρξ μέρος A¹. || 5. ἡ om E. || ἀφ' T. || 6. μέρος τι. καὶ ET. || 7. εἶδος T. || 10. συλλαβῆς ἔχει τὸν A¹. ||
 ἵματα τούτων οὕτως A¹. || 14. ἀπαττα A¹. || 17. ἐκ om H¹. || ἀα T. || 18. ἐξῆ] ζοιχειῖα T. || 19. ἐστιν S, ἐκείν' A¹. || 21.

A¹. || 22. οὖν] οὖν οὐκ ES, om A¹. || 23. ἐὰν μὴ τῷ A¹. || 24. γὰρ τούτου T. || ὡς om A¹. || 25. ὅσα] ὅσα A¹. || 27.

μέρος T. || 28. τῇ] ἡ S. || ἄνευ τῆς ὕλης οἷον λόγοι ET. || 29. ἡ οὐ τοιούτω γε A¹, ἡ οὕτω οὕτω γε E, ἡ ὅτι οὕτως τε T. || 30.
 ἐνταῦτα] ταῦτα A¹. || 31. ταῦτα om A¹. || 32. καὶ — 33. χαλκὸν om H¹. || 33. δὲ ὁμοίως ὁ A¹. || 34. τις δὲ ET.

λέγεται ὁ κύκλος T. || 2. οἱ E. || 3. καὶ νῦν om T. || 4. τί τι ST. || 9. ὁ et τὸ prius om ETH¹. || 12. ὕλη] εἰς ὕλην T. ||
 ἐς E. || 15. καὶ τὸ εἶδος ὕσία S. || 16. τοιούτων ET. || ἐκάστον ET. || 17. καλῶς] τὸ μέρος καλῶς A¹. || 18. ὑπάρχει ST
 ταύτης] τοιαῦτα T. || 21. αὐτὰ T. || 22. ἔχῃ ἡ ὕσία] ἐκ ὕσιος A¹. || 23. ἐστιν ὡς om T. || 24. οὐ ES. || παπτοίως H¹
 ὡς A¹. || 27. ὅτερον τὸ τοῦτον A¹. || 28. ὁ om A¹. || 29. τὰ] ταῦτα A¹. || 33. καὶ] ὥσπερ καὶ F¹. || τῷ ἐκ] τῷ ἐκ S. || τῆς]
 || 34. ἐστὶ τῷ] ἐστὶ τὸ F¹.

καθόλου· τὸ γὰρ κύκλω εἶναι καὶ κύκλος καὶ ψυχῇ εἶναι καὶ ψυχῇ ταυτό. τοῦ δὲ συνόλου ἤδη, οἷον κύκλος τεδὴ τῶν καθ' ἑκαστά τινος ἢ αἰσθητῆ ἢ νοητῆ (λέγω δὲ νοητὸς μὲν οἷον τὸς μαθηματικὸς, αἰσθητὸς δὲ οἷον τὸς χαλκοῦς καὶ τὸς ξυλίνους), τῶν δὲ οὐκ ἔστιν ὁρισμός, ἀλλὰ μετὰ τῆς νοήσεως ἢ αἰσθήσεως γνωρίζονται. ἀπελθόντας δ' ἐκ τῆς ἐντελεχείας οὐ δῆλον πότερ' ἐν ποτὶ εἶναι ἢ ὡς εἶναι, ἀλλ' ἀεὶ λέγονται καὶ γνωρίζονται τῷ καθόλου λόγῳ· ἢ δ' ὕλη ἀγνωστος καθ' αὐτήν. ὕλη δ' ἢ μὲν αἰσθητὴ ἐστίν ἢ δὲ νοητὴ, αἰσθητὴ μὲν οἷον χαλκὸς καὶ ξύλον καὶ ὅση κινητὴ ὅλη, νοητὴ δὲ ἢ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑπάρχουσα μὴ ἢ αἰσθητὰ, οἷον τὰ μαθηματικά. πῶς μὲν ἔν ἔχει περὶ ὅλων καὶ μέρος, καὶ περὶ τῷ προτέρῳ καὶ ὑστέρῳ, εἴρηται πρὸς δὲ τὴν ἐρώτησιν ἀνάγκη ἀπαντᾶν, ἔταν τις ἐρηται πότερον ἢ ἐρθῇ καὶ ὁ κύκλος καὶ τὸ ζῶον πρότερον, ἢ εἰς αὐτὰ διαφεύονται καὶ ἔξ ὧν εἰσὶ τὰ μέρη, ἔτι ἔχ' ἀπλῶς. εἰ μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ ἡ ψυχὴ ζῶον ἐμφυχον ἢ ἐκασον ἢ ἐκασν, καὶ κύκλος τὸ κύκλω εἶναι, καὶ ἡ ἐρθῇ τὸ ἐρθῇ εἶναι καὶ ἡ οὐσία ἢ τῆς ἐρθῆς, τί μὲν καὶ τινὸς φατέον ὕστερον, οἷον τῶν ἐν τῷ λόγῳ καὶ τινος ὀρθῆς. καὶ γὰρ ἡ μετὰ τῆς ὅλης ἢ χαλκῇ ὀρθῇ, καὶ ἡ ἐν ταῖς γραμμαῖς ταῖς καθ' ἑκαστα· ἢ δ' ἀνευ ὕλης τῶν μὲν ἐν τῷ λόγῳ ὑστέρῳ, τῶν δ' ἐκ τῷ καθ' ἑκαστα μορίῳ προτέρα. ἀπλῶς δ' ἔ' φατέον. εἰ δ' ἑτέρα καὶ μὴ ἔστιν ἡ ψυχὴ ζῶον, καὶ ὅτω τὰ μὲν φατέον τὰ δ' ἔ' φατέον, ὥσπερ εἴρηται.

11 Ἀπορεῖται δ' εἰκότως καὶ ποῖα τοῦ εἶδους μέρη καὶ ποῖα οὐ, ἀλλὰ τοῦ συνειλημμένου. καίτοι τύτα μὴ δῆλον ὄντος ὡς ἔστιν ὁρίσασθαι ἑκασον· τῷ γὰρ καθόλου καὶ τοῦ εἶδους ὁ ὁρισμός· ποῖα ἔν ἐστὶ τῶν μερῶν ὡς ὕλη καὶ ποῖα οὐ, εἰάν μὴ ἢ φανερά, οὐδὲ ὁ λόγος ἔσαι φανερός ὁ τοῦ πράγματος. ὅσα μὲν οὖν φαίνονται ἐπιγιγνώμενα ἐφ' ἐτέρων τῷ εἶδει, οἷον κύκλος ἐν χαλκῷ καὶ λίθῳ καὶ ξύλῳ, ταῦτα μὲν δῆλα εἶναι δοκεῖ ὅτι ὕδεν τῆς τῷ κύκλῳ ὕσεως ὁ χαλκὸς ὕδ' ὁ λίθος διὰ τὸ χωρίζεσθαι αὐτῶν. ὅσα δὲ μὴ ὁράται χωρίζόμενα, οὐθὲν μὲν κωλύει ὁμοίως ἔχειν

τούτοις, ὥσπερ καὶ εἰ οἱ κύκλοι πάντες εὐρεῖσθαι χρὴ (ὕδεν γὰρ ἀν' ἡττον ἢν ὁ χαλκὸς ὕδεν τῷ εἶδει), χαλκὸς δὲ ἀφελῶν τοῦτο τῇ διανοίᾳ. εἰον τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ αἰ ἐν σαρξὶ φαίνεται καὶ ὅσοις καὶ τοῖς τοιαῖς μέρ' ἄρ' οὖν καὶ ἐστὶ ταῦτα μέρη τῷ εἶδει καὶ τῷ λόγῳ, ἢ ἀλλ' ὕλη; ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ καὶ ἐπ' ἄλλων ἐπιγίγναι ἀδυνατῶμεν χωρίσαι. ἐπεὶ δὲ τὸτο δοκεῖ μὲν ἐνδεχῆαι ἀδελαν δὲ πότε, ἀπορῶσι τινες ἤδη καὶ ἐπὶ τῷ κύκλῳ τῷ τρυγόνῳ, ὡς οὐ προσήκειν γραμμαῖς ὁρίζεσθαι καὶ συνεχεῖ, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ὁμοίως λέγεσθαι ἐν σάρκεσιν ἢ ὅσα τῷ ἀνθρώπῳ καὶ χαλκὸς καὶ λίθος τῷ δριάντος· καὶ ἀνάγκη πάντα εἰς τὸς ἀριθμούς, καὶ τῷ μῆς τὸν λόγον τὸν τῶν δύο εἶναι φασιν. καὶ τῶν ιδέας λεγόντων οἱ μὲν αὐτογραμμὴν τὴν θυάδα, εἰ δ' εἶδος τῆς γραμμῆς· ἔνια μὲν γὰρ εἶναι ταῦτα τὰ καὶ οὐ τὸ εἶδος, οἷον θυάδα καὶ τὸ εἶδος θυάδας· γραμμῆς δὲ οὐκ ἐστὶ. συμβαίνει δὲ ἐν τε πᾶσι καὶ εἶναι, ὡν τὸ εἶδος φαίνεται ἕτερον, ὅπερ καὶ τῷ Πλάγγορείῳ συνέβαιεν· καὶ ἐνδεχεται ἐν πάντων ταῦτα εἶδος, τὰ δ' ἄλλα μὴ εἶδη· καίτοι αὐτως ἐν πάντων ὅτι μὲν οὖν ἔχει τινὰ ἀπορίαν τὰ περὶ τοὺς ὁρισμούς διὰ τίν' αἰτίαν, εἴρηται. διὸ καὶ τὸ πάντ' ἀνάγκη εἶναι ἀφαιρεῖν τὴν ὕλην περίεργον· ἔνια γὰρ ἴσως τὸ εἶδος ἐστίν, ἢ ὡδὲ ταδὶ ἔχοντα. καὶ ἡ παραβολὴ ἢ ἐπὶ τῷ 25 ἢ ἐν εἰώθει λέγειν Σωκράτης ὁ νεώτερος, οὐ καλὸν ἀπάγει γὰρ ἀπὸ τῷ ἀληθῆς, καὶ ποιῶν ὑπολαμβάνει ἐνδεχόμενον εἶναι τὸν ἀνθρώπον ἀνευ τῶν μερῶν, ὡς ἀνευ τοῦ χαλκοῦ τὸν κύκλον. τὸ δ' οὐχ ὁμοίον· εἰ γὰρ τι τὸ ζῶον, καὶ ἀνευ κινήσεως ὡς ἔστιν ἀρῶνται, ὡς δ' ἀνευ τῶν μερῶν ἐχόντων πῶς. ἢ γὰρ πάντας τῶν θρώπων μέρος ἢ χεῖρ, ἀλλ' ἢ δυναμένη τὸ ἔργον ἀπαρῶς εἰς ἐμφυχος ἔσαι· μὴ ἐμφυχος δὲ ἔ' μέρος. περὶ τὰ μαθηματικά, διὰ τί οὐκ εἰσὶ μέρη οἱ λόγοι τῶν λόγων οἷον τῷ κύκλῳ τὰ ἡμικύκλια· ἢ γὰρ ἐστὶν αἰσθητὰ τῶν οὐθὲν διαφέρει; ἔσαι γὰρ ὕλη ἐνίων καὶ μὴ αἰσθητῶν

2. ἡδῇ ἢ EST. || τεδὴ καὶ τῶν EST. || 3. ἢ post τινος om ES. || 5. τὸς add A¹. || 7. ποτὶ om A¹. || 9. ἔττω om SI. || διαφαντῇ T. || ὅσα κινεῖται, omisso ὕλη, A¹F². || 11. νοητῇ ἢ A¹. || μὴ om H¹. || αἰσθητοῖς F². || 12. εἰον] ἔττω A¹. || εἰον μὴ μερῶν A¹, μέρῶν καὶ ὅλου F². || 13. περὶ τῷ om F². || 14. ἀπαντα T. || ἐρωτᾷ T. || 15. πρότερα E. || διαφεύονται A¹. || 16. εἰ μὴ om F². || 17. ἢ ἐμφυχον (ἐμφυχος E) ἢ ἐκασον EA¹F², ἢ ἐκασον ἢ ἐμφυχον S. || ἢ] ἢ E. || καὶ ὁ κύκλος F². || 18. καὶ ἢ καὶ ἢ om A¹. || 25. οὐ om S. || 26. τοῦ] ἐκασ τοῦ A¹, ἐκασ τοῦ F². || 27. δηλῶντος ὡς T. || 29. ποῖα ἔν] ἢ ποῖα ἔν A¹.

1. εἰ om A¹. || 2. ὕδεν ante τῷ om ET. || 3. ταῦτον A¹. || τὸ om S. || 5. μέρη ταῦτα ET. || 6. ἄλλων TA¹. || 7. πᾶσι πάντες om T. || 8. καὶ τῷ] καὶ ἐπὶ τῷ ET. || 10. πάντα καὶ ταῦτα A¹, ταῦτα πάντα T. || 11. καὶ χαλκὸς — ἀνδριάντος om H¹. || εἰ δ' δριάντος A¹F²: ceteri κύκλου. || 12. πάντας S. || 15. τὸ αὐτὸ A¹. || 16. τὸ post καὶ om A¹. || 17. δὴ S. || οὐδέτι H¹. || 19. εἰ ποιῶν T. || 21. ἀπορίαν τινὰ ET. || τὰ om T. || ἀριθμὸς H¹. || 22. διὸ καὶ om T. || τὸ om A¹. || 23. περὶ ἔργον T. || 23. ἢ ὡς om ET. || 30. ὡδ' om A¹. || 31. ἢ ante χεῖρ om A¹. || 34. τῷ add A¹F².

καὶς γὰρ ὕλη τίς ἐστιν ὃ μὴ ἐστὶ τί ἢ εἶναι καὶ
 ὑπὸ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ τότε τι. καθόλου μὲν οὖν οὐκ
 ἔστι καθόλου, τῶν δὲ καθ' ἑαυτὰ εἶναι μέρη ταῦτα,
 ἤρηται πρότερον· ἐπεὶ γὰρ ἡ ὕλη ἢ μὲν αἰσθητὴ ἢ
 ἢ. εἴηλον δὲ καὶ ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ ὅσια ἢ πρώτη, 5
 ὡμα ὕλη, ὃ δ' ἄνθρωπος ἢ τὸ ζῶον τὸ ἐξ ἀμφοῖν
 ὅλου· Σωκράτης δὲ καὶ Κορίσκος, εἰ μὲν καὶ ἡ
 διττός· οἱ μὲν γὰρ ὡς ψυχὴν, οἱ δ' ὡς τὸ σύνολον·
 γλῶσσι ἢ ψυχὴν ἴδε καὶ σῶμα τότε, ὥσπερ τὸ κα-
 τὰ καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν. πρότερον δ' ὅτι παρὰ τὴν 10
 ὃν τοῦτων οὐσιῶν τις ἄλλη, καὶ δεῖ ζητεῖν οὐσίαν
 ἐκείνην· οἷον ἀριθμούς ἢ τι τοιοῦτον, σκεπτέον
 τούτου γὰρ χάριν καὶ περὶ τῶν αἰσθητῶν οὐσιῶν
 θα διορίζειν, ἐπεὶ τρόπον τινα τῆς φυσικῆς καὶ
 φιλοσοφίας ἔργον ἢ περὶ τὰς αἰσθητὰς οὐσίας 15
 ὡς γὰρ μένοντες περὶ τῆς ὕλης δεῖ γνωρίζειν τὸν φν-
 ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸν λόγον, καὶ μᾶλλον. ἐπὶ
 ὁρισμῶν καὶ μέρη τὰ ἐν τῷ λόγῳ, καὶ διὰ τί εἰς
 ὁρισμὸς (εἴηλον γὰρ ὅτι τὸ πρῶγμα ἐν, τὸ δὲ
 ἐν, μέρη γε ἔχον) σκεπτέον ὕστερον.
 μὲν οὖν ἐστὶ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ πῶς αὐτὸ καθ'
 καθόλου περὶ παντός· εἴρηται, καὶ διὰ τί τῶν μὲν ὃ
 τῷ τί ἦν εἶναι ἔχει τὰ μόρια τοῦ ὁριζομένου, τῶν
 καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ τὰ ὅτω μόρια
 ἐκείνηται. ἰδὲ γὰρ ἐξὶν ἐκείνης μόρια τῆς οὐσίας 25
 τῆς συνόλης· ταύτης δὲ γ' ἐξὶ πως λόγος καὶ οὐκ
 μετὰ μὲν γὰρ τῆς ὕλης οὐκ ἐξὶν (ἀόριστον γάρ),
 ἢν πρώτην δ' οὐσίαν ἐξὶν, οἷον ἀνθρώπου ὃ τῆς ψυχῆς
 ἢ οὐσία γὰρ ἐστὶ ἐκείνη τὸ ἐνόν, ἐξ οὗ καὶ τῆς
 σύνολος λέγεται οὐσία, οἷον ἡ κοιλότης· ἐκ γὰρ 30
 καὶ τῆς ῥινὸς σιμὴ ῥίς καὶ ἡ σιμότης ἐστὶ· δις γὰρ
 ἢ ὑπάρχει ἢ ῥίς. ἐν δὲ τῇ συνόλῳ οὐσία, οἷον ῥινὴ
 Καλλία, ἐνέσται καὶ ἡ ὕλη. καὶ ὅτι τὸ τί ἦν

εἶναι ἐκείνη ἐπὶ τινῶν μὲν ταύτην, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πρῶ-
 των οὐσιῶν, οἷον καμπυλότης καὶ καμπυλότητι εἶναι, αἱ
 πρώτη ἐξὶν. λέγω δὲ πρώτην ἢ μὴ λέγεται τῷ ἄλλο ἐν
 ἄλλῳ εἶναι καὶ ὑποκειμένῳ ὡς ὕλη. ὅσα δ' ὡς ὕλη ἢ
 ὡς συνελημμένα τῇ ὕλῃ, ἢ ταυτό, ἰδὲ κατὰ συμβεβη-
 κὸς ἐν, οἷον ὁ Σωκράτης καὶ τὸ μουσικόν· ταῦτα γὰρ
 ταῦτα κατὰ συμβεβηκός.

Νῦν δὲ λέγωμεν πρῶτον, ἐφ' ὅσον ἐν τοῖς ἀναλυτι- 12
 κοῖς περὶ ὁρισμοῦ μὴ εἴρηται· ἢ γὰρ ἐν ἐκείνοις ἀπορία
 λεχθεῖσα πρὸ ἔργου τοῖς περὶ τῆς οὐσίας ἐξὶ λόγοις. λέγω
 δὲ ταύτην τὴν ἀπορίαν, διὰ τί ποτε ἐν ἐξὶν ἢ τὸν λόγον
 ὁρισμὸν εἶναι φαιμέν, οἷον τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῶον δίκουν·
 ἐξω γὰρ ἔτος αὐτῷ λόγος. διὰ τί δὲ τὸ ἐν ἐξὶν ἀλλ'
 ἢ πολλά, ζῶον καὶ δίκουν; ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου
 καὶ λευκὸν πολλὰ μὲν ἐστίν, ὅταν μὴ ὑπάρχῃ θατέρῳ
 θατέρον, ἐν δὲ ὅταν ὑπάρχῃ καὶ πάθῃ τι τὸ ὑποκείμενον
 ὁ ἀνθρώπος· τότε γὰρ ἐν γίγνεται καὶ ἐξὶν ὁ λευκὸς ἀν-
 θρώπος. ἐνταῦθα δ' ἢ μετέχει θατέρου θατέρον· τὸ γὰρ
 γένος ἢ δοκεῖ μετέχειν τῶν διαφορῶν· ἅμα γὰρ ἀν τῶν
 20 ἐναντίων τὸ αὐτὸ μετεῖχεν· αἱ γὰρ διαφοραὶ ἐναντίαι, αἷς
 διαφέρει τὸ γένος. εἰ δὲ καὶ μετέχει, ὁ αὐτὸς λόγος, εἴ-
 περ εἰσὶν αἱ διαφοραὶ πλείους, οἷον πῆζον, δίκουν, ἄπτερον.
 διὰ τί γὰρ ταῦθ' ἐν ἀλλ' ἢ πολλά; ἢ γὰρ ὅτι ἐνυπάρ-
 χει· οὕτω μὲν γὰρ ἐξ ἀπάντων ἐστὶ ἐν. δεῖ δὲ γε ἐν
 εἶναι ὅσα ἐν τῷ ὁρισμῷ· ὁ γὰρ ὁρισμὸς λόγος τίς ἐστιν
 εἰς καὶ ὅσιας, ὥσθ' ἐνός τινος δεῖ αὐτὸν εἶναι λόγον· καὶ
 γὰρ ἡ οὐσία ἐν τι καὶ τότε τι σημαίνει, ὡς φαιμέν. δεῖ
 δ' ἐπισκοπεῖν πρῶτον περὶ τῶν κατὰ τὰς διαιρέσεις ὁρι-
 σμῶν. οὐθέν γὰρ ἕτερόν ἐστιν ἐν τῷ ὁρισμῷ πλὴν τὸ τε
 πρῶτον λεγόμενον γένος καὶ αἱ διαφοραὶ τὰ δ' ἄλλα
 γένη ἐξὶ τὸ τε πρῶτον καὶ μετὰ τούτου αἱ συλλαμβανόμε-
 ναι διαφοραί, οἷον τὸ πρῶτον ζῶον, τὸ δ' ἐχόμενον
 ζῶον δίκουν, καὶ πάλιν ζῶον δίκουν ἄπτερον· ὁμοίως δὲ

γὰρ ὕλη τίς ἐστιν et καὶ — 2. τι add A¹. || 2. κύκλῳ — 3. καθόλου] τὸ μὲν καθόλου κύκλῳ ἐκ ἑαυτὸς μέρη καθόλου A¹. || 5. αἰσθητὴ T. || καὶ om A¹F¹. || 7. εἰ om T. || καὶ add A¹F¹. || 8. διττόν] σωκράτης διττόν A¹. || οἱ δ' ἢ δ' ST. || 9. A¹. || τότε] τὰ δὲ A¹. || τὰ A¹. || 10. ἐστὶ τι παρὰ ET. || 11. τις ante οὐσίαν ET, om F¹. || ζητεῖν τὴν οὐσίαν A¹. || 12. α A¹. || ἀριθμὸς S. || 14. ἐπὶ] ἢ ἐπὶ A¹. || 17. ἐπὶ] εἰ A¹. || 18. μερισμῶν S. || 22. καθόλου om S. || ὁ om A¹. || 23. ὁ. || 24. ἐν T. || 25. ἐξω S, ommissis ἰδὲ — 27. ἐξω. || 25. ἐκείνη H¹. || 26. συνόλου T, συνόλου F¹. || δὲ γ' δ' T. || 29. ET. || 30. σύνολος ET. || 31. δις] δι' α A¹. || 32. ὑπάρχει S. || 33. ἢ om TA¹. || ἐστὶ F¹. || τὸ τί om A¹. || ὡμα καὶ ἐκείνη E. || 2. καμπυλότης καὶ om A¹. || εἰ] ἢ STA¹. || 3. πρῶτον ἢ A¹. || τὸ A¹. || 5. ὡς τὰ συνελημμένα A¹. || σωκράτης καὶ μουσικός A¹. || 7. ταῦτα S, πάντα T. || κατὰ] καὶ κατὰ ES. || 8. λέγωμεν TH¹, λέγω F¹. || 9. μὴ] μὴ T, om I. || λόγος ἐξὶ A¹. || 11. ἐν om A¹. || ἐξὶν] ἐξὶ τὸ ὁρισμὸν SF¹. || 12. τοῦ] ὁ τοῦ ET. || 13. ἐξω — 14. δίκουν om TA¹. || 16. ὁ. || 17. τὸτο S. || 19. ἀν om A¹. || 22. αἱ om E. || 23. ἢ γὰρ ὅτι ἐνυπάρχει om S. || 25. ἐν ET. || 26. οὐσία ET. || ὥσθ' — λόγος εἶναι ST. || καὶ] εἰ A¹. || 28. σκεπτέον F¹. || 29. τε om A¹. || 30. καὶ διαφοραὶ A¹, καὶ ἡ διαφορὰ F¹ et γὰρ E. || S.

κάν δια πλειόνων λέγεται. ὅλως δ' οὐθέν διαφέρει διὰ
πολλῶν ἢ δι' ὀλίγων λέγεσθαι, ὥστ' οὐδὲ δι' ὀλίγων ἢ
διὰ δυοῖν· τοῖν δυοῖν δὲ τὸ μὲν διαφορὰ τὸ δὲ γένος, οἷον
τῷ ζῶνι δέπουν τὸ μὲν ζῶνι γένος, διαφορὰ δὲ θάτερον.
εἰ ἔν τὸ γένος ἀπλῶς μὴ ἐξὶ παρὰ τὰ ὡς γένους εἶδη,
ἢ εἰ ἐξὶ μὲν ὡς ὕλη δ' ἐξῷ (ἢ μὲν γὰρ φωνῇ γένος καὶ
ὕλη, αἱ δὲ διαφοραὶ τὰ εἶδη καὶ τὰ σωματικὰ ἐκ ταύτης
ποῦσιν), φανερόν ὅτι ὁ ὁρισμός ἐστιν ὁ ἐκ τῶν διαφορῶν
λόγος. ἀλλὰ μὴν καὶ δεῖ γε διαιρεῖσθαι τὴν τῆς διαφο-
ρᾶς διαφορὰν, οἷον ζῶνι διαφορὰ τὸ ὑπόκουν· πάλιν τῷ
ζῶνι τῷ ὑπόκουν τὴν διαφορὰν δεῖ εἶδέναι ἢ ὑπόκουν.
ὥς' ἐλεγκτὸν τῷ ὑπόκουν τὸ μὲν πτερωτὸν τὸ δὲ ἄπτε-
ρον, ἐάνπερ λέγῃ καλῶς, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀδυνατεῖν ποιήσει
τῷτο· ἀλλ' ἢ τὸ μὲν σχιζόκουν τὸ δ' ἄσχιζον· αὗται
γὰρ διαφοραὶ ποδός· ἢ γὰρ σχιζοποδία ποδότης τις. καὶ
ἔτις αἰεὶ βέλεται βαδίζειν ἔως ἂν ἔλθῃ εἰς τὰ ἀδιάφορα.
τότε δ' ἔσονται τὸσαῦτα εἶδη ποδός ὅσαιπερ αἱ διαφοραὶ
καὶ τὰ ὑπόκουν ζῶα ἴσα ταῖς διαφοραῖς. εἰ δὲ ταῦτα
ἔτις ἔχει, φανερόν ὅτι ἡ τελευταία διαφορὰ ἢ ὕψος τοῦ
πράγματος ἔσται καὶ ὁ ὁρισμός, εἴπερ μὴ δεῖ πολλάκις
ταῦτα λέγειν ἐν τοῖς ὅροις· περιέρχον γὰρ. συμβαίνει δὲ
γε τῷτο· ὅταν γὰρ εἴπῃ ζῶνι ὑπόκουν δέπουν, ἔθεν ἄλλο
ἄρκεν ἢ ζῶνι ποδός ἔχον, δύο ποδός ἔχον· καὶ τοῦτο
διαιρῇ τῇ οἰκείᾳ διαιρέσει, πλεονάκις ἐρεῖ καὶ ἰσάκις ταῖς
διαφοραῖς. ἐὰν μὲν δὴ διαφορὰς διαφορὰ γίνηται, μία
ἔσαι ἢ τελευταία τὸ εἶδος καὶ ἡ ὕψος· ἐὰν δὲ κατὰ συμ-
βεβηκός, οἷον εἰ διαιροῖ τῷ ὑπόκουν τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ
μέλαν, τὸσαῦται ὅσαι ἂν αἱ τομαὶ ὣσιν. ὥςτε φανερόν ὅτι
ὁ ὁρισμὸς λόγος ἐστὶν ὁ ἐκ τῶν διαφορῶν, καὶ τέτων τῆς τε-
λευταίας κατὰ γε τὸ ὁρθόν. δῆλον δ' ἂν εἴη, εἰ τις μετατά-
ξῃ τις τοιούτους ὁρισμούς, οἷον τὸν τῷ ἀνθρώπῳ, λέγων ζῶνι
δέπουν ὑπόκουν· περιέρχον γὰρ τὸ ὑπόκουν εἰρημένον τῷ δέ-
που. τάχιστα δ' ἔκ ἐστιν ἐν τῇ ὕψει· πῶς γὰρ δεῖ νοῆσαι τὸ
μὲν ὕψος τὸ δὲ πρότερον; περὶ μὲν ἔν τῶν κατὰ τὰς διαιρέ-
σεις ὁρισμῶν τὸσαῦτα εἰρήσθω τὴν πρώτην, ποῖοί τινες εἰσιν.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς οὐσίας ἡ σκέψις ἐστὶ, πάλιν ἐν
ἐλθόμεν. λέγεται δ' ὥσπερ τὸ ὑποκείμενον ὑπὲρ αὐτοῦ
τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ τὸ ἐκ τέτων καὶ τὸ καθόλου· περὶ
ἔν τῶν δυοῖν εἴρηται· καὶ γὰρ περὶ τῷ τί ἦν αὐτοῦ καὶ
ὑποκείμενον, ὅτι διχῶς ὑπόκειται, ἢ τότε τι ἦν, ὥσπερ
ζῶνι τοῖς πάθεσιν, ἢ ὡς ἡ ὕλη τῇ ἐντελεχείᾳ· ἀπὸ
καὶ τὸ καθόλου αἰτίον τισιν εἶναι μέλιστα, καὶ εἶναι ἐν
τὸ καθόλου· διὸ ἐπὶ ἐλθόμεν καὶ περὶ τούτου. ἔτις γὰρ ἐν
νατον εἶναι οὐσίαν· εἶναι ὅτιον τῶν καθόλου λεγόμε-
νων μὲν γὰρ ὕψος ἴδιος ἐκάστω ἢ ὕψος ὑπάρχει· ἀπὸ
τὸ δὲ καθόλου κοινόν· τῷτο γὰρ λέγεται καθόλου ὁ πᾶς
ὑπάρχειν πέφυκεν. τίνος ἔν ὕψος τῷ ἔσται; ἢ γὰρ ἐν
τῶν ἢ ὕψος. ἀπάντων δ' ἔχον οἷον τε· ἐνός δ'· εἰ ἔσαι,
τάλλα τῷ ἔσαι· ὡν γὰρ μία ἢ ὕψος, καὶ τῷ τί ἦν
ἐν καὶ αὐτὰ ἐν. ἐπὶ ὕψος λέγεται τὸ μὴ καθ' ὑπάρχει
τὸ δὲ καθόλου καθ' ὑποκείμενον τῶν λέγεται· ἀπὸ αὐ-
τῶν ἔτις μὲν ἐκ ἐνδέχεται ὡς τὸ τί ἦν αὐτοῦ, ἐν τῇ
ἐνυπάρχειν, οἷον τὸ ζῶνι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἔτις ἢ
δῆλον ὅτι ἐστὶ τις αὐτῷ λόγος. διαφέρει δ' ὕψος ὡς
πάντων λόγος ἐστὶ τῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ· ὕψος γὰρ ἔτις
τῷ ἔσαι τίνος, ὡς ὁ ἀνθρώπος τῷ ἀνθρώπῳ ἐν ᾧ ὑπάρ-
χει· ὥςτε τὸ αὐτὸ συμβήσεται πάλιν· ἔσαι γὰρ ὕψος
οὐσία, οἷον τὸ ζῶνι ἐν ᾧ ὡς ἴδιον ὑπάρχει· ἐπὶ αὐ-
τῷ ἀδύνατον καὶ ἄτοπον τὸ τότε καὶ ὕψος, εἰ ἔστιν ἐπὶ
μὴ ἔξ οὐσιῶν εἶναι μὴδ' ἐκ τοῦ τότε τι, ἀλλ' ἀπὸ
πρότερον γὰρ ἔσαι μὴ ὕψος τε καὶ τὸ κοινόν ὕψος
τῷ τότε. ὅπερ ἀδύνατον· ὅτε λέγω γὰρ οὐτε χρεὶ
γενέσει οἷον τε τὰ πάθη τῆς οὐσίας εἶναι πρότερα· ἐκ
γὰρ χωριστά. ἐπὶ τῷ Σωκράτῳ ὕψος ἐνυπάρχει ὕψος,
δυοῖν ἔσαι οὐσία. ὅλως δὲ συμβαίνει, εἰ ἔστιν ὕψος
ἄνθρωπος καὶ ὅσα οὕτω λέγεται, μὴθὲν τῶν ἐν τῷ
εἶναι μὴθὲν ὕψος, μὴδὲ χωρὶς ὑπάρχειν αὐτῷ μὴ
ἄλλω, λέγω δ' οἷον ἐκ εἶναι τι ζῶνι παρὰ τὰ τότε τι
ἄλλο τῶν ἐν τοῖς λόγοις οὐθέν. ἐκ τε δὴ τέτων φανε-
ρον ὅτι οὐθέν τῶν καθόλου ὑπαρχόντων ὕψος ἐστὶ

1. καὶ ἐὰν *A*¹. || 2. δι' priorem om *A*¹. || 4. τῷ τὸ *ET*. || 7. ἐκ] δ' ἐκ *E*. || 8. ὁ post ὅτι om *T*. || 10. ζῶν *T*. || 11. *A*¹. || 13. περ om *S*. || λέγεται *ST*. || δυνατεῖν *A*¹, ἀδύνατον *S*. || 14. ἢ *A*¹, εἰ ceteri. || 20. ὁ om *T*. || 21. τὸ αὐτὸ *F*¹, om *E*. || 23. ἢ εἰ μὴ *A*¹. || ποδός post ζῶνι om *ET*. || ἔχον alterum ante δύο *S*, om *T*. || 25. γίγνεται *S*, γήγνηται *TF*¹. || 27. ἀπὸ *EA*¹. || 28. τὸσαῦτα *A*¹. || 30. δ' om *T*. || 31. λόγον *S*. || 35. τὴν πρώτην om *F*¹.

1. δι' *F*¹. || ἐστὶν ἢ σκέψις *T*. || 5. ἢ om *A*¹. || 6. ἢ om *ST*. || 7. ἀρχὴ *S*. || 9. εἶναι prius om *A*¹, alterum *T*. || 10. ἢ ἢ *SA*¹. || ὕψος ἢ ἐκάστῳ ἴδιος ἐκάστῳ *E* et omisso ἢ *S*, ὕψος ἢ ἐκάστῳ *T*. || ἢ ὕψος ὑπάρχει ἄλλο *T*. || 12 et 13. πάντων *EST*. || 14. δὲ ἐστὶ *E*. || 14. post ἔσαι *S* ἢ γὰρ παντὸς ἢ ἰδίου. || 17. τῷ αὐτῷ *EST*, γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς ἦτοι τοῖς ὑποκειμένοις *E* inter om. || 18. ἐνυπάρχει *S*. || τὸ ζῶνι om *T*. || 19. ἔσαι *S*. || 23. ᾧ ὡς εἶδον *TA*¹. || 24. τὸ τότε] τότε δὲ *T*. || καὶ τὴν ὕψος *F*¹. || 25. ἐκ ποῦ *T*. || 26. ὕψος τε] ὕψος δὲ *T*. τε om *A*¹. || 27. τῷτο δὲ *A*¹. || 29. γὰρ καὶ χωριστά *A*¹. || Σωκράτῃ *T*. || ὕψος om *EA*¹, ponit *T*. || 30. οὐσία *T*. || ἄλλως *HA*¹. || 32. ἐν] ἐν *TA*¹. || 34. λογικοῖς *H*¹. || οὐδὲν γὰρ. ἐκ *A*¹. || τε] δὲ *T*.

θάν σημαίνει τῶν κοινῇ κατηγορουμένων τότε τι, ἀλλὰ
 10. εἰ δὲ μή, ἄλλα τε πολλὰ συμβαίνει καὶ ὁ τρί-
 ῳ ἄνθρωπος. ἔτι δὲ καὶ ὧδε δῆλον. ἀδύνατον γὰρ ὑσίαν
 ἰσίων εἶναι ἐνυπαρχουσὶν ὡς ἐντελεχίᾳ· τὰ γὰρ δύο
 ἐντελεχίᾳ ὑδέποτε ἐν ἐντελεχίᾳ, ἀλλ' ἐὰν δυνάμει
 5 ἢ ἔσαι ἐν, οἷον ἡ διπλασία ἐκ δύο ἡμίσεων δυνάμει
 ἢ γὰρ ἐντελέχεια χωρίζει. ὥστε εἰ ἡ οὐσία ἐν, οὐκ
 ἐξ οὐσιῶν ἐνυπαρχουσῶν, καὶ κατὰ τῆτον τὸν τρόπον
 ἔχει Δημόκριτος ὁρθῶς· ἀδύνατον γὰρ εἶναι φησιν ἐκ
 10 ἢ ἐξ ἐνὸς δύο γενέσθαι· τὰ γὰρ μεγέθη τὰ άτομα
 ἰσίας ποιεῖ. ὁμοίως τοίνυν δῆλον ὅτι καὶ ἐπ' ἀριθμοῦ
 ἔστιν ὁ ἀριθμὸς σύνθεσις μονάδων, ὥσπερ λέγε-
 15 ῖτο τῶν· ἢ γὰρ ἔχ' ἐν ἡ δυάς, ἢ ἐκ ἑξὶ μονὰς ἐν
 ἐντελεχίᾳ. ἔχει δὲ τὸ συμβαῖνον ἀπορίαν. εἰ γὰρ
 ἐκ τῶν καθόλου οἷον τ' εἶναι μηδεμίαν οὐσίαν διὰ τὸ
 20 ἢ ἀλλὰ μὴ τότε τι σημαίνει, μήτ' ἐξ οὐσιῶν ἐνδέ-
 χεται ἐντελεχίᾳ εἶναι μηδεμίαν ὑσίαν σύνθετον, ἀσύνθε-
 25 τὸν εἶναι οὐσία πᾶσα, ὥς· οὐδὲ λόγος ἂν εἶναι οὐδεμιᾶς
 30. ἀλλὰ μὴν δοκεῖ γε πᾶσι καὶ ἐλέγχθη πάλαι ἢ
 εἶναι οὐσίας ὅρον ἢ μάλιστα· νῦν δ' οὐδὲ ταύτης.
 35 ὅς ἄρ' ἔσαι ὁρισμός· ἢ τρόπον μὲν τίνα ἔσαι, τρόπον
 40 οὐ. δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν ὕστερον
 45 λόγων.

Φανερόν δ' ἐξ αὐτῶν τούτων τὸ συμβαῖνον καὶ τοῖς
 ἰδέας λέγουσιν οὐσίας τε καὶ χωριστὰς εἶναι, καὶ ἅμα
 25 ἴσους ἐκ τοῦ γένους ποιεῖσι καὶ τῶν διαφορῶν. εἰ γὰρ
 αὐτὰ εἶδη καὶ τὸ ζῶον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἵππῳ, ἥτοι
 καὶ ταῦτον τῷ ἀριθμῷ ἐστὶν ἢ ἕτερον. τῷ μὲν γὰρ
 30 δῆλον ὅτι ἐν· τὸν γὰρ αὐτὸν διζέσεις λόγον ὁ λέγων
 ἀπέρῳ. εἰ ἔν ἐστὶ τις ἄνθρωπος αὐτὸς καθ' αὐτὸν τότε
 35 καὶ χωρισμένον, ἀνάγκη καὶ ἐξ ὧν, οἷον τὸ ζῶον καὶ
 ἵππον, τότε τι σημαίνει καὶ εἶναι χωριστὰ καὶ οὐσίας·
 καὶ τὸ ζῶον. εἰ μὲν οὖν τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τῷ ἐν τῷ
 40 καὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ σὺ σαυτῷ, πῶς τὸ ἐν

ἐν τοῖς ὅσοι χωρὶς ἐν ἔσαι, καὶ διὰ τί ἢ καὶ χωρὶς αὐτῷ
 ἔσαι τὸ ζῶον τῷτο; ἔπειτα εἰ μὲν μεθεξὶ τῷ δίκποδος καὶ
 τῷ πολυπόδους, ἀδύνατόν τι συμβαίνει· τάναντία γὰρ ἅμα
 ὑπάρξει αὐτῷ ἐν καὶ τῷδε τινι ὄντι. εἰ δὲ μή, τίς ὁ τρό-
 5 πος ὅταν εἴπῃ τις τὸ ζῶον εἶναι δίκπον ἢ πεζόν; ἀλλ' ἴσως
 σύγκειται καὶ ἄπτεται ἢ μέμικται. ἀλλὰ πάντα ἄτοπα.
 ἀλλ' ἕτερον ἐν ἐκάσῳ. οὐκοῦν ἄπειρα ὡς ἔπος εἰπεῖν ἔσαι
 ὧν ἡ οὐσία ἕξων· ἢ γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς ἐκ ζῴης ὁ ἄν-
 10 θρωπος· ἐν πολλὰ ἔσαι αὐτὸ τὸ ζῶον· οὐσία τε γὰρ τὸ
 ἐν ἐκάσῳ ζῶον· ἢ γὰρ κατ' ἄλλο λέγεται. εἰ δὲ μή, ἐξ
 ἐκάστου ἔσαι ὁ ἄνθρωπος καὶ γένος αὐτοῦ ἐκεῖνο. καὶ ἔτι
 ἰδεῖν ἅπαντα ἐξ ὧν ὁ ἄνθρωπος. ἐκὼν ἐκ ἄλλης μὲν ἰδέα
 ἔσαι ἄλλου δ' οὐσία· ἀδύνατον γάρ. αὐτὸ ἄρα ζῶον ἐν
 15 ἑκαστῷ ἔσται τῶν ἐν τοῖς ζώοις. ἔτι ἐκ τίνος τοῦτο καὶ
 πῶς ἐξ αὐτῷ ζῶον; ἢ πῶς οἷον τε εἶναι τὸ ζῶον δ' οὐσία,
 τοῦτο αὐτὸ παρ' αὐτὸ τὸ ζῶον; ἔτι δ' ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν
 ταῦτά τε συμβαίνει καὶ τῶν ἀτοπώτερων. εἰ δὲ ἀδύνα-
 20 τον οὕτως ἔχειν, δῆλον ὅτι οὐκ ἔστιν εἶδη αὐτῶν ὅπως ὥς
 τινές φασιν.

Ἐπεὶ δ' ἡ οὐσία ἑτέρα τό τε σύνολον καὶ ὁ λόγος 15
 (λέγω δ' ὅτι ἡ μὲν ὅπως ἐστὶν οὐσία σὺν τῇ ὕλῃ συνειλημ-
 μένος ὁ λόγος, ἢ δ' ὁ λόγος ὅλως), ὅσαι μὲν ἐν ἕτῳ λέ-
 20 γονται, τούτων μὲν ἔστι φθορά· καὶ γὰρ γένεσις· τοῦ δὲ
 λόγου οὐκ ἔστιν ὅπως ὥς φθείρεσθαι· ὑδὲ γὰρ γένεσις (οὐ
 γὰρ γίγνεται τὸ οἰκία εἶναι ἀλλὰ τὸ τῆδε τῇ οἰκίᾳ), ἀλλ'
 25 ἄνευ γένεσεως καὶ φθορᾶς εἰσι καὶ ἐκ εἰσῶν· δέδεικται γὰρ
 ὅτι οὐθεὶς ταῦτα γεννᾷ οὐδὲ ποιεῖ. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῶν
 οὐσιῶν τῶν αἰσθητῶν τῶν καθ' ἑκάστα ὅτ' ὁρισμὸς ὅτ' ἀπό-
 30 δεῖξίς ἐστιν, ὅτι ἔχουσιν ὕλην ἧς ἡ φύσις τοιαύτη ὥς ἐν-
 δέχεσθαι καὶ εἶναι καὶ μὴ· διὸ φθορὰ πάντα τὰ καθ'
 ἑκάστα αὐτῶν. εἰ ἔν ἢ τ' ἀπόδειξις τῶν ἀναγκαίων καὶ ὁ
 35 ὁρισμὸς ἐπιστημονικός, καὶ ἐκ ἐνδέχεται, ὥσπερ ὑδ' ἐπιστή-
 μην ὅτ' ἐκ μὲν ἐπιστήμην ὅτ' ἄγνοιαν εἶναι, ἀλλὰ δοξα τὸ
 τοιοῦτόν ἐστιν, ὅπως οὐδ' ἀπόδειξιν οὐδ' ὁρισμόν, ἀλλὰ δοξα

1. τότε] τὸ τότε F¹. || 3. γὰρ om A¹F¹H¹. || 4. ὡς] ὅπως ὡς EST. || τὰ — 5. ὅπως ἐντελεχίᾳ om S. || 6. ἢ] εἰ A¹. ||
 ] ἐν T. || εἰ om E. || 9. δ' T. || 11. δῆλον ὅτι om H¹. || ἐπὶ τῷ ἀριθμοῦ H¹. || 12. ὁ om A¹. || σύνθεσις om A¹. || 13. ἢ] ἢ
 ἐστὶ ET. || 15. διὰ τοιοῦτον T. || 17. σύνθεσις om ESTH¹. || 19. πᾶσα A¹. || 20. οὐσίας εἶναι A¹. || 24. τοῦτο F¹. || 25.
 τε χωριστὰς A¹, χωριστὰς τε οὐσίας F¹. || ἅμα om S. || 26. τί] καὶ τὸ ET. || 28. μὲν om S. || γὰρ om A¹. || 29. ὁ λέγων
 ἢ λέγων A¹. || 30. αὐτὸ καθ' αὐτὸ ET. || τότε] καὶ τότε F¹, τὸ τότε S. || 31. καὶ post τι om TF¹, καὶ — 32. τι om S. || 33.
 add A¹. || 34. καὶ τῷ ἀνθρώπῳ add A¹F¹. || σὺ σαυτῷ] αὐτῷ αὐτῷ A¹. || πῶς om A¹. || τὸ ἐν add A¹F¹.
 1. ἐν χωρὶς ὅσον ET, ἐν χωρὶς ὅσον S. || χωρὶς αὐτῷ] αὐτὸ A¹. || 2. τῷτο] ἐαυτῷ A¹. || μὴ μὴ μεθεξὶ T. || 4. τῷ δίκπον T. τῷ
 13 ἰδέα E. || 13. ἐν add A¹. || 5. τί] τί A¹. || post πεζόν F¹ ἢ ζῶον ἄπν. || 8. γὰρ] καὶ S. || ὁ om A¹. || 9. τὸ post αὐτὸ om T. ||
 15 ἰδέα E. || 16. δ'] δὲ καὶ T. || 18. ἰδέα ET. || 21. ἢ] εἰ F¹. || 22. ὅλως om A¹. || 23. ἔστι καὶ φθορά A¹. || 24. ὡς om
 ὑδὲ E, ἢ A¹. || 28. ἔτ' ἀριθμὸς T. || 31. αὐτῶν om H¹. || 33. ὅτ' ἐκ μὲν ἐπιστήμην om A¹. || 35. ἀπόδειξις οὐδ' ὁρισμὸς A¹F¹.

εἰμεν τὰ ἄστροα, οὐδὲν ἂν ἦττον οἶμαι ἦσαν οὐσίαι παρ' ὧς ἡμεῖς ᾔδειμεν· ὥς τε καὶ νῦν εἰ μὴ ἔχομεν ἰσὺν, ἀλλ' εἶναι γέ τινας ἰσως ἀναγκάδιον. ὅτι μὲν ἴτε τῶν καθόλου λεγομένων ὕδαν ὕσια, ὅτ' ἐστὶν ὕσια ἢ ἔξ' ὕστων· δῆλον.

Τί δὲ χρὴ λέγειν καὶ οἰκίον τι τὴν οὐσίαν, πάλιν οἶον ἀρχὴν ποιησάμενοι λέγωμεν· ἰσως γὰρ ἐκ τούτων δῆλον καὶ περὶ ἐκείνης τῆς οὐσίας ἥτις ἐστὶ κακω-
τη τῶν αἰσθητῶν οὐσιῶν. ἐπεὶ οὖν ἡ οὐσία ἀρχὴ καὶ τις αὐτῶν, ἐνταῦθεν μετῴσκει. ζητεῖται δὲ τὸ διὰ τί οἶον
ἴσως, διὰ τί ἄλλο· ἀλλὰ τινὶ ὑπάρχει. τὸ γὰρ ζη-
τῶν τίς ὁ μουσικός· ἀνθρώπος μουσικός ἐστίν, ἰσὺν τὸ εἰρημέων ζητεῖν διὰ τί ὁ ἀνθρώπος μουσικός
ἢ ἄλλο. τὸ μὲν ἔν τῳ διὰ τί αὐτὸ ἐστὶν αὐτό, ὕδαν ἐστὶ
οἶον γὰρ τὸ εἶναι καὶ τὸ εἶναι ὑπάρχειν δῆλα ὄντα, 15
δ' οἶον ὅτι ἡ σελήνη ἐκλείπει. αὐτὸ δὲ ὅτι αὐτὸ, ἔργον καὶ μὴ αἰτία ἐπὶ πάντων, διὰ τί ὁ ἀνθρώπος
ἦτος ἢ ὁ μουσικός μουσικός· πλὴν εἰ τις λέγοι ὅτι ἀδια-
πρὸς αὐτὸ ἔλασεν· τὸτο δ' ἦν τὸ εἶναι εἶναι. ἀλλὰ τὸτο
τε κατὰ πάντων καὶ σύνταμον. ζητήσεις δ' ἂν τις 20
εἰ ὁ ἀνθρώπος ὅστις ζῶν τοιοῦτός. τοῦτο μὲν τοῦτον
ὅτι ἐζητεῖ διὰ τί ὅς ἐστιν ἀνθρώπος ἀνθρώπος ἐστίν.
καὶ πάλιν τίς ἐζητεῖ διὰ τί ὑπάρχει. ὅτι δ' ὑπάρχει,
ἦτος εἶναι· εἰ γὰρ μὴ ὅπως, ὕδαν ζητεῖ οἶον διὰ τί
ἦ; διότι ψάφος γίνεταί ἐν τοῖς νέφεσιν· ἄλλο γὰρ 25
κατ' ἄλλαν ἐπὶ τὸ ζητούμενον. καὶ διὰ τί ταῦτά, οἶον
καὶ λίθοι, αἰτία ἐστίν; φανερόν τοῖσιν ὅτι ζητεῖ τὸ
αὐτοῦ δ' ἐστὶ τὸ τί ἦν εἶναι, ὡς εἰπεῖν λογικῶς. ὁ
ὕδαν μὲν ἐστὶ· τίνος ὅπως, οἶον ἰσως ἐκ' οἰκίας ἢ κλῆ-
ρος ἔλκεν· διὰ τί ἐκείνῃ πρῶτον· αἴτιον γὰρ καὶ τὸτο. 30
τὸ μὲν τούτων αἰτίον ἐπὶ τῷ γίνεσθαι ζητεῖται καὶ
ποῦθεν· ὁ αἴτιον δὲ καὶ ἐπὶ τῷ εἶναι. λαμβάνει δὲ με-
τὰ τὸ ζητούμενον ἐκ τοῖς μὴ καταλλήλως λεγομένοις.

οἶον ἀνθρώπος τί ἐστὶ ζητεῖται διὰ τὸ ἀπλῶς λέγεσθαι,
ἀλλὰ μὴ διορίζειν ὅτι τὰδε ἢ τόδε. ἀλλὰ δεῖ διαρθρώ-
σαντας ζητεῖν· εἰ δὲ μὴ, κοινὸν τῷ μῆθεν ζητεῖν καὶ τοῦ
ζητεῖν τι γίνεταί. ἐπεὶ δὲ δεῖ ἔχειν τε καὶ ὑπάρχειν τὸ
5 εἶναι, δῆλον δὴ ὅτι τὴν ὕλην ζητεῖ διὰ τί ἐστίν· οἶον οἰκία
ταῦτά διὰ τί; ὅτι ὑπάρχει ταῦτά, ὁ ἦν οἰκία εἶναι. καὶ ἀν-
θρώπος ἰδί, ἢ τὸ σῶμα τοῦτο τοῦ ἔχον. ὥστε τὸ αἴτιον
ζητεῖται τῆς ὕλης· τὸτο δ' ἐστὶ τὸ εἶδος ὧς τί ἐστίν· τοῦτο
δ' ἡ οὐσία. φανερόν τοῖσιν ὅτι ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ἔκ ἐξὶ ζητη-
10 σις ὕδαν διδάξῃς, ἀλλ' ἕτερος τρόπος τῆς ζητήσεως τῶν τοιού-
των. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔκ τίνος σύνθετον ὅπως ὥς ἐν εἶναι τὸ πᾶν,
ἀλλὰ μὴ ὡς σωρὸς ἀλλ' ὡς ἡ συλλαβή, ἢ δὲ συλλαβὴ
οὐκ ἐστὶ τὰ στοιχεῖα, ὕδαν τὸ β' αὐτὸ τῷ β' καὶ α', ὕδ'
ἢ σὰρξ πῦρ καὶ γῆ· διαλυθέντων γὰρ τὰ μὲν ἐκείν ἐστίν,
15 οἶον ἢ σὰρξ καὶ ἢ συλλαβή, τὰ δὲ στοιχεῖα ἐστὶ, καὶ τὸ
πῦρ καὶ ἢ γῆ. ἐστὶν ἄρα τι ἢ συλλαβή, ἢ μόνον τὰ στοι-
χεῖα τὸ φωνῆεν καὶ ἀφωσόν, ἀλλὰ καὶ ἕτερον τι· καὶ ἢ
σὰρξ οὐ μόνον πῦρ καὶ γῆ ἢ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν,
ἀλλὰ καὶ ἕτερον τι. εἰ τοῖσιν ἀνάγκη κακῶς ἢ στοιχεῖον
ἢ ἐκ στοιχείων εἶναι, εἰ μὲν στοιχεῖον, πάλιν ὁ αὐτὸς ἐστὶ
λόγος· ἐκ τούτων γὰρ καὶ πυρὸς καὶ γῆς ἐστὶ ἢ σὰρξ καὶ
20 ἐστὶ ἄλλου, ὥστ' εἰς ἀπειρον βαδιστάται· εἰ δ' ἐκ στοιχείου,
δῆλον ὅτι οὐχ ἐπὶ ἀλλὰ πλείονων, ἢ ἐκείνῳ αὐτὸ ἔσται,
ὥς τε πάλιν ἐπὶ τούτων αὐτὸν ἔρῳμεν λόγον καὶ ἐπὶ τῆς
σάρκός ἢ συλλαβῆς. δοξείε δ' ἂν εἶναι τι τοῦτο καὶ οὐ
στοιχεῖον, καὶ αἰτίον γε τῷ εἶναι τοῦ μὲν σάρκα τοῦ δὲ
30 συλλαβῆ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. οὐσία δ' ἐκείν
μὲν τοῦτο· τὸτο γὰρ αἴτιον πρῶτον τῷ εἶναι· ἐπεὶ δ' ὅτι
οὐκ οὐσίαι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ὅσαι οὐσίαι κατὰ φύσιν
καὶ φύσει συνεσκήκασιν, φανερὴ ἂν καὶ αὕτη ἢ φύσις οὐσία,
ἢ ἐστὶν ὁ στοιχεῖον ἀλλ' ἀρχή· στοιχεῖον δ' ἐστὶν εἰς ὃ δια-
ρῶνται ἐνυπάρχοντες ὡς ὕλην, οἶον τῆς συλλαβῆς τὸ α' καὶ
τὸ β'.

1. οὐδ' *T*. || σῆμα ἦττον *S*. || 2. ἀ' *A*². || εἶδμεν *T*. || ἔχομεν *ET*. || 3. γί] τε *A*², om *T*. || 7. οἶον om *F*². || λέγωμεν *S*. ||
ἐκ καὶ ἀρχὴ καὶ *HF*². || 11. ἀπ' om *A*²*F*². || ἄλλα] ἀλλ' τι *ET*. || 12. διὰ] καὶ διὰ *T*. || μουσικός ἀνθρώπος *ES*. || 16. αὐτοῦ
|| αὐτοῦ *S*. || 17. αἰτία om *F*². || 18. ὁ μουσικός om *A*². || 19. ἐλ] ἐν *EST*. || 20. καὶ τὸ σύνταμον *T*. || 21. ὁ om *A*². ||
καὶ τί om *A*². || 22. ἐς ἐστίν] ὅστις *T*. || 23. τί] τὸ *S*. || 25. διατ' *A*²*F*². || 26. τοῦ *A*². || 27. λίθοι καὶ πλείοι *A*². || 28. δ] ἢ
29. ἔτι τὸ τίνος *F*². || 32. τὸ τί εἶναι *T*. || 33. τὸ] τί ἐστὶ τὸ *H*². || κατ' ἄλλαν *EST*.

1. τῆς γ' καὶ διὰ τῷ *E*. || post ζητεῖται *S* καὶ φθιρέσθαι, ὅστερον δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ εἶναι. || 2. ἢ om *A*². || διορθώσαντας *ET*. || 3.
οὐ ζητεῖν τι om *A*². || 5. δὴ om *S*. || ζητεῖ *T*. || 6. ταῦτά om *A*². || διὰ τί; ἐπὶ] διότι *A*². || 7. τοῦ *A*². ||
om *A*². || 9. φανερόν — 10. διδάξῃς om *S*. || 11. τὸ] τῶν *HF*². || ὡς τὸ *F*². || 12. ἀλλὰ] ἀν *A*². || δὴ] τε *A*². || 13. ἐστὶ
|| ὕδαν ταῦτό τὸ β' καὶ α' *T*, ὕδαν τῷ β' αὐτὸ τῷ β' καὶ α' *A*²*E*²*H*². || 14. ἢ om *S*. || καὶ om *T*. || τὸ *A*². || ἐστὶ *T*. || 15. ἢ
καὶ om *T*. || τε — 16. συλλαβή om *S*. || 16. ἄρα τι ἢ συλλαβή] δὲ τῆς συλλαβῆς *A*²*H*². || 17. καὶ ἢ — 19. τι om *T*. || 19.
|| *S*. || 20. λόγος ἐστὶ *EST*. || 22. ἐπὶ ἀλλὰ *T*, εἰ τι ἄλλο *A*². || στοιχεῖον *F*²*H*². || 24. τούτῳ] γε *T*. || λόγον ἔρῳμεν *T*. || 25.
|| *A*². || ταῦτό *ST*. || 26. τοῦ] — τοῦ *S*. || 27. ἐλασεν *S*. || 28. τὸ εἶναι πρῶτον *A*². || 29. ὅσαι] αἰ *A*². || κατὰ φύσιν καὶ
*A*². || 30. καὶ φύσει om *S*. || ἐπὶ] γὰρ ἂν τις *S*, ἂν τις *ET*. || καὶ] ἐπὶ *A*², om *E*. || 33. τὸ om *A*².

H.

Ἐκ δὴ τῶν εἰρημένων συλλογίσασθαι δεῖ, καὶ συνα-
γαγόντας τὸ κεφάλαιον τέλος ἐπιθεῖναι. εἰρηται δὴ ὅτι
τῶν ὁσίων ζητεῖται τὰ αἷτια καὶ αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ στοι- 5
χεῖα. οὐσίαι δὲ αἱ μὲν ὁμολογούμεναι εἰσιν ὑπὸ πάντων,
περὶ δὲ ἐνίων ἰδίᾳ τινες ἀπεφάναντο. ὁμολογούμεναι μὲν
αἱ φυσικαί, οἷον πῦρ γῆ ὕδωρ ἀήρ καὶ τᾶλλα τὰ ἀπλᾶ
σώματα, ἔπειτα τὰ φυτὰ καὶ τὰ μύρια αὐτῶν, καὶ τὰ
ζῷα καὶ τὰ μύρια τῶν ζώων, καὶ τέλος ὁ ἕρως καὶ τὰ 10
μύρια τῷ ἕρῳ. ἰδίᾳ δὲ τινες ὁσίας λέγουσιν εἶναι τὰ τ'
εἶδη καὶ τὰ μαθηματικά. ἄλλας δὲ δὴ συμβαίνει ἐκ τῶν
λόγων ὁσίας εἶναι, τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸ ὑποκείμενον. ἔτι
ἄλλως τὸ γένος μᾶλλον τῶν εἰδῶν καὶ τὸ καθόλου τῶν
καθ' ἑκαστα. τῷ δὲ καθόλου καὶ τῷ γένει καὶ αἱ ἰδέαι 15
συνάπτουσιν· κατὰ τὸν αὐτὸν γὰρ λόγον ὁσίας δοκῶσιν εἶναι.
ἐπεὶ δὲ τὸ τί ἦν εἶναι ὁσία, τότε δὲ λόγος ὁ ὁρισμός, διὰ
τοῦτο περὶ ὁρισμῶ καὶ περὶ τῷ καθ' αὐτὸ διώριζαι. ἐπεὶ δὲ
ὁ ὁρισμὸς λόγος, ὁ δὲ λόγος μέρη ἔχει, ἀναγκαῖον καὶ
περὶ μέρους ἦν ἰδεῖν, ποῖα τῆς ὁσίας μέρη καὶ ποῖα ἔ· καὶ 20
εἰ ταῦτα, καὶ τῷ ὁρισμῷ. ἔτι τοίνυν οὔτε τὸ καθόλου ὁσία
οὔτε τὸ γένος. περὶ δὲ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν μαθηματικῶν
ὑςερὸν σκοπεῖν· παρὰ γὰρ τὰς αἰσθητὰς οὐσίας ταύτας
λέγουσιν εἶναι. νῦν δὲ περὶ τῶν ὁμολογούμενων οὐσιῶν
ἐπέλθωμεν. αὐταὶ δ' εἰσιν αἱ αἰσθηταί· αἱ δ' αἰσθηταὶ 25
οὐσίαι πᾶσαι ὕλην ἔχουσιν. ἔστι δ' ὁσία τὸ ὑποκείμενον,
ἄλλως μὲν ἢ ὕλη (ὕλην δὲ λέγω ἢ μὴ τότε τι οὔσα
ἐνεργεῖα δυνάμει ἐστὶ τότε τι), ἄλλως δ' ὁ λόγος καὶ ἡ
μορφή, ὁ τότε τι ὄν τῷ λόγῳ χωριστὸν ἐστίν. τρίτον δὲ τὸ
ἐκ τούτων, οὗ γένεσις μόνου καὶ φθορά ἐστίν, καὶ χωριστὸν 30
ἀπλῶς· τῶν γὰρ κατὰ τὸν λόγον ὁσίων αἱ μὲν αἱ δ' οὐ.
ὅτι δ' ἐστὶν οὐσία καὶ ἡ ὕλη, δῆλον· ἐν πάσαις γὰρ ταῖς
ἀντικειμέναις μεταβολαῖς ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον ταῖς με-
ταβολαῖς, οἷον κατὰ τόπον τὸ νῦν μὲν ἐνταῦθα, πάλιν δ'
ἄλλοθι, καὶ κατ' αὐξήσιν ὁ νῦν μὲν τηλικόνδε, πάλιν δ' 35
ἐλαττον ἢ μείζον, καὶ κατ' ἀλλοίωσιν ὁ νῦν μὲν ὑγιής,

πάλιν δὲ κάμνον. ὁμοίως δὲ καὶ κατ' ὁσίαν ὁ νῦν μὲν
γενέσκει, πάλιν δ' ἐν φθορᾷ, καὶ νῦν μὲν ὑποκαίμενον
τόδε τι, πάλιν δ' ὑποκαίμενον ὡς κατὰ σφίγγην. καὶ
λεθῶσι δὴ ταύτη αἱ ἄλλαι μεταβολαί. τῶν δ' ἄλλων
μὴ ἢ δυοῖν αὐτὴ οὐκ ἀκολουθεῖ· οὐ γὰρ ἀνάγκη, ἢ
ὕλην ἔχει τοπικὴν, τῷτο καὶ γεννητὴν καὶ φθορτὴν ἔ·
τίς μὲν ἔν διαφορά τῷ ἀπλῶς γήγενσθαι καὶ μὴ ἀπὸ
ἐν τοῖς φυσικοῖς εἴηται.

Ἐπεὶ δ' ἡ μὲν ὡς ὑποκαίμενη καὶ ὡς ὕλη ὁσία ἰ-
λογεῖται, αὐτὴ δ' ἐστὶν ἡ δυνάμει, λοιπὸν τὴν ὡς ἐνέργειαν
οὐσίαν τῶν αἰσθητῶν εἰπεῖν τίς ἐστίν. Δημόκριτος μὲν
τρεις διαφορὰς ἔοικεν οἰομένῳ εἶναι· τὸ μὲν γὰρ ὑπο-
κείμενον σῶμα τὴν ὕλην ἐν καὶ ταυτόν, διαφέρειν δ'
ῥυσμῶ, ὃ ἐστὶ σχῆμα, ἢ τροπῇ, ὃ ἐστὶ θέσις, ἢ διατάξει
ἐστὶ τάξις. φαίνονται δὲ πολλὰι διαφοραὶ εἶναι, ὡς
μὲν συνθέτει λέγεται τῆς ὕλης, ὥσπερ ὅσα κράσις καὶ
περ μελέκρων, τὰ δὲ δεσμῶ οἷον φάκελος, τὰ δὲ πᾶσι
οἷον βιβλίον, τὰ δὲ γόμφῳ οἷον κιβώτιον, τὰ δὲ πᾶσι
τότων, τὰ δὲ θέσει οἷον οὐδὸς καὶ ὑπέρθυρον (ταῦτα γ'
τῷ καὶσθαι πως διαφέρει), τὰ δὲ χρόνῳ οἷον διήκων
ἀριστον, τὰ δὲ τόπῳ οἷον τὰ πνεύματα, τὰ δὲ τῷ
αἰσθητῶν πάθει οἷον σκληρότητι καὶ μαλακότητι
πυκνότητι καὶ μανότητι καὶ ξηρότητι καὶ ὑγρότητι·
τὰ μὲν ἐνίοις τούτων τὰ δὲ πᾶσι τούτοις, καὶ διὰ
μὲν ὑπεροχῇ τὰ δὲ ἐλλείψει. ὥς δὲ δῆλον ὅτι καὶ ἐν
τοσαυταχῶς λέγεται· ὁδὸς γὰρ ἐστὶν ὅτι ἕτως καὶ
τὸ εἶναι τὸ ἕτως αὐτὸ καὶσθαι σημαίνει, καὶ τὸ κρῖναι
λὸν εἶναι τὸ οὕτω πεπυκνωθῆναι. ἐνίων δὲ τὸ εἶναι
πᾶσι τέτοις ὁρισθῆσεται, τῷ τὰ μὲν μαμίζχθαι, τὰ δὲ
κρᾶσθαι, τὰ δὲ διδῆσθαι, τὰ δὲ πεπυκνωθῆναι, τὰ δὲ
ἄλλαις διαφοραῖς κεχρησθῆναι, ὥσπερ ἡ χεῖρ ἢ πῦρ ἢ
πτεῖα ἔν τὰ γένη τῶν διαφορῶν· αὐταὶ γὰρ ἀρχαὶ εἰ-
ται τῷ εἶναι, οἷον τὰ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον ἢ πυκνῶ
μανῶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιοῦτοις· πάντα γὰρ τῷ
μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ ἐλλείψει ἐστίν. εἰ δὲ τι σχῆματι ἢ καὶ
καὶ τραχύτητι, πάντα εὐθεὶ καὶ καμπύλῳ. ταῖς δ'

3. συλλογίζεσθαι EST. || συναγαγόντας A², συναγόντας ES. || 4. γὰρ δὲ E. || 7. ἰδὲν ἰδέα T. || 8. ἀπὸ et 9. καὶ post φησὶ T. || 10. ὁ om A². || 11. δεῖ τε A². || 12. δεῖ συμβαίνειν T. || 20. μέρους] μερῶν F². || 21. τῷ εἰ τῷ S. || ὁρισμῶ S et η Z. || 22. τῶν post δὲ om A². || 23. ταῦτα S. || 24. νῦν — 25. αἰσθηταὶ om ET. || 25. αἱ αἰσθηταὶ δὲ S. || 26. αὐταὶ A². || ἐν ὧ S post lacunam litterarum quattuor. idem addit αἱ δὲ αἰσθηταὶ ὁσίαι πᾶσαι ὕλην ἔχουσιν. || γὰρ τὰ ὑποκαίμενα E. || 27. εἰ] α J. || 28. τι om F². || 29. ὁ om A². || 32. ἡ om E. || 35. πληκόνδε T A², πληκίον S.

2. μὲν add EF². || 4. ταῦτα T. || 5. δυοῖν ST. || 6. ἔχει ὕλην EST. || ἔχει T. || 9. ὃ] δὲ F². || ὁμολογεῖται om E. || 10. ἐνεργεῖα A² F². || 13. ἡ om F². || 16. ὥσπερ om A². || 18. δὲ ἐν πλείοσι A². || 23. μανότητι] ἀραιότητι A². || 25. εἰ ἔχειν T. || 28. τὸ εἶναι] τὸ εἶδος A². || 31. ἡ ante χεῖρ om A². || ληπτέον E. || 32. ἀρχαὶ om T. || 35. ὑπεροχῇ καὶ ἐλλείψει A².

τὸ μερίζεσθαι ἔσται, ἀντακαίμενός δὲ τὸ μὴ εἶναι
 ἰὸν δὴ ἐκ τούτων ὅτι εἴπερ ἡ οὐσία αἰτία τοῦ εἶναι
 ν, ὅτι ἐν τέτοις ζητητέον τί τὸ αἴτιον τῷ εἶναι τούτων
 ν. ὥς μὲν ἔν ὑπὸν τούτων ὑδὲ συνδυαζόμενον, ὅμως
 ἀνάλογον ἐν ἐκάστω. καὶ ὡς ἐν ταῖς οὐσίαις τὸ τῆς
 κατηγορούμενον αὐτῇ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις
 ὡς μάλιστα. οἷον εἰ οὐδὲν δοῖν ὀρίσασθαι, ξύλον ἢ
 ὠδὴ καίμενον ἐρύμεν, καὶ οἰκίαν πλύνθης καὶ ξύλα ὠδὴ
 ια. ἢ ἔτι καὶ ζῷ ἔστω ἐπ' ἐνὶ ἐνός. εἰ δὲ κρύσταλ-
 λῶν πεπληγὸς ἢ πεπικνωμένον ὠδὴ. συμφωνία δὲ ὀξείας
 ιαρός μίξις τοιαυδὶ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν
 ν. φανερόν δὴ ἐκ τούτων ὅτι ἡ ἐνέργεια ἄλλη ἄλλης
 καὶ ὁ λόγος· τῶν μὲν γὰρ ἡ σύνθεσις, τῶν δ' ἡ μίξις,
 ι' ἄλλο τι τῶν εἰρημένων. διὸ τῶν ὀριζομένων οἱ μὲν
 ια τῆς εἰς οἰκίαν, ὅτι λίθοι πλύνθης ξύλα, τὴν δύναμιν
 ια λέγουσιν, ὡς γὰρ ταῦτα· οἱ δὲ ἀγγεῖον σκεπασμένον
 ια καὶ χρημάτων, ἢ τι καὶ ἄλλο τοῦτον προσθέντες,
 ια γὰρ λέγουσιν· αἱ δ' ἀμφὺ ταῦτα συντιθέντες τὴν τρί-
 ια τὴν ἐκ τούτων οὐσίαν. ἔστω γὰρ ὁ μὲν διὰ τῶν δια-
 ια λόγος τῷ εἶδος καὶ τῆς ἐνέργειας εἶναι, ὁ δ' ἐκ τῶν
 ια φυχῶν τῆς ὕλης μᾶλλον. ὁμοίως δὲ καὶ οἷος Ἀρχύ-
 ια πεδύχεται ὅπως· τῷ συνάμφω γὰρ εἶναι. οἷον τί ἐστὶ νη-
 ια ἡρεμία ἐν πλῆθει ἀέρος· ὡς μὲν γὰρ ὁ ἀήρ, ἐνέργεια
 ια ὡς ἡ ἡρεμία. τῇ ἐστὶ γαλήνη· ὁμαλότης θαλάττης·
 ια ὑπακαίμενον ὡς ὕλη ἢ θάλαττα, ἢ δ' ἐνέργεια καὶ
 ια ροῆς ἢ ὁμαλότης. φανερόν δὴ ἐκ τῶν εἰρημένων τίς
 ια οὐσία ἐστὶ καὶ πῶς· ἡ μὲν γὰρ ὡς ὕλη, ἢ δ'
 ια ὁρμή· ὅτι ἐνέργεια· ἢ δὲ τρίτη· ἢ ἐκ τούτων.
 Δεῖ δὲ μὴ ἀγνοεῖν ὅτι ἐνότε λαμβάνει πότερον ση-
 ια τὸ ὄνομα τὴν σύνθετον οὐσίαν ἢ τὴν ἐνέργειαν καὶ
 ια ὁρμήν, οἷον ἡ οἰκία πότερον σημαίνει τοῦ κοινοῦ ὅτι
 ια ὡς ἐκ πλύνθης καὶ λίθων ὠδὴ καίμενων, ἢ τῆς ἐνερ-
 ια καὶ τοῦ εἶδος ὅτι σκεπασμα, καὶ γραμμὴ πότερον
 ια ἐν μήκει ἢ ὅτι θυάς, καὶ ζῶον πότερον ψυχὴ ἐν
 ια πῇ ἢ ψυχῇ· αὕτη γὰρ οὐσία καὶ ἐνέργεια σώματος
 ια εἴη δ' ἂν καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους τὸ ζῶον, οὐχ ὡς ἐν
 ια λεγόμενον ἀλλ' ὡς πρὸς ἑν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς μὲν
 ια διαφέρει, πρὸς δὲ τὴν ζήτησιν τῆς οὐσίας τῆς

αἰσθητῆς οὐθέν· τὸ γὰρ τί ἦν εἶναι τῷ εἶδει καὶ τῇ ἐνερ-
 γείᾳ ὑπάρχει. ψυχὴ μὲν γὰρ καὶ ψυχῇ εἶναι ταυτόν,
 ἀνθρώπῳ δὲ καὶ ἀνθρώπος οὐ ταυτόν, εἰ μὴ καὶ ἡ ψυχὴ
 ἀνθρώπος λαχθήσεται· ἔτω δὲ τι μὲν τι δ' ἔ. εἰ φά-
 νεται δὴ ζητοῦσιν ἡ συλλαβὴ ἐκ τῶν ζοιχίων οὐσα καὶ
 σύνθεσις, ὑδ' ἡ οἰκία πλύνθης τε καὶ σύνθεσις. καὶ τοῦτο
 ὁρῶν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ σύνθεσις οὐδ' ἡ μίξις ἐκ τούτων ὡς
 ἐστὶν ἡ σύνθεσις ἢ μίξις. ὁμοίως δὲ ὑδὲ τῶν ἄλλων ὑδὲν,
 οἷον εἰ ὁ ὑδὲ θέσει, ἐκ ἐκ τῷ ὑδὲ ἢ θέσει, ἀλλὰ μᾶλλον
 ὅπως ἐξ ἐκείνης. ὑδὲ δὴ ὁ ἀνθρώπος ἐστὶ τὸ ζῶον καὶ δέ-
 πον, ἀλλὰ τι δεῖ εἶναι ὁ παρὰ ταῦτα ἐστὶν, εἰ ταῦθ' ὕλη,
 ἔτε δὲ ζοιχίον ἔτ' ἐκ ζοιχίου, ἀλλ' ἡ ὥς· ὁ ἐξαιρῶντες
 τὴν ὕλην λέγουσιν. εἰ οὖν τοῦτ' αἴτιον τῷ εἶναι καὶ ὥς
 τῷτο, αὐτὴν ἂν τὴν οὐσίαν λέγοιεν. ἀνάγκη δὲ ταύτην ἢ
 αἰδῶν εἶναι ἢ φθαρτὴν ἀνευ τῷ φθείρεσθαι καὶ γεγενῆσθαι
 ἀνευ τῷ γένεσθαι. δέδοκται δὲ καὶ δεδῶται ἐν ἄλλοις
 ὅτι τὸ εἶδος οὐθεὶς ποιεῖ οὐδὲ γενεῖ, ἀλλὰ ποιεῖται τόδε,
 γίνεσθαι δὲ τὸ ἐκ τούτων. εἰ δ' εἰσὶ τῶν φθαρτῶν αἱ οὐσίαι
 χωρισαί, ὑδὲν πῶ δὴλον· πλὴν ὅτι γ' ἐνὶ ἐκ ἐνδύχεται
 δὴλον, ὅσα μὴ οἷον τε παρὰ τὰ τινα εἶναι, οἷον οἰκίαν ἢ
 σκεῦος. ἴσως μὲν ἔν ὑδ' οὐσίαι εἰσὶν ἔτ' αὐτὰ ταῦτα ἔτε
 τι τῶν ἄλλων ὅσα μὴ φύσει συνέστηκεν· τὴν γὰρ φύσιν
 μόνην ἂν τις θεῖ τῶν ἐν τοῖς φθαρτοῖς οὐσίαν. ὥστε ἡ
 ἀπορία ἦν οἱ Ἀντισθένης καὶ οἱ ἔτι ἀκαίδευτοι ἡ πόρον,
 ἔχει τινα καιρόν, ὅτι οὐκ ἔστι τὸ τί ἔστιν ὀρίσασθαι (τὸν
 γὰρ ὅρον λόγον εἶναι μακρόν), ἀλλὰ ποῖον μὲν τί ἐστὶν
 ἐνδύχεται καὶ διδάξαι, ὥσπερ ἄργυρον, τί μὲν ἐστὶν, οὐ,
 ὅτι δ' οἷον καττίτερος. ὥστ' οὐσίας ἐστὶ μὲν τῆς ἐνδύχεται
 εἶναι ὅρον καὶ λόγον, οἷον τῆς συνθέτου, ἐάν τε αἰσθητὴ
 ἐάν τε νοητὴ ἢ· ἐξ ὧν δ' αὕτη πρώτων, ἐκ ἔστιν, εἴπερ τι
 κατὰ τινος σημαίνει ὁ λόγος ὁ ὀρίσας, καὶ δεῖ τὸ μὲν
 ὥσπερ ὕλην εἶναι, τὸ δὲ ὡς μορφὴν. φανερόν δὲ καὶ
 διότι, εἴπερ εἰσὶ πῶς ἀριθμοὶ αἱ οὐσίαι, ἔτι εἰσὶ καὶ οὐχ
 ὡς τινες λέγουσι μονάδων· ὁ γὰρ ὀρισμὸς ἀριθμὸς τις
 (διαίρετός τε γὰρ καὶ εἰς ἀδιαίρετα· οὐ γὰρ ἀπειροὶ οἱ
 λόγοι) καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τοιοῦτος. καὶ ὥσπερ οὐδ' ἀπ'
 ἀριθμῷ ἀφαιρεθέντος τινὸς ἢ προσθέντος, ἐξ ὧν ὁ ἀριθμὸς
 ἐστὶν, ἐκείνι ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ἐστὶν ἀλλ' ἕτερος, καὶ τοῦλά-

· τὸ μὴ] τῷ εἶναι τὸ μὴ T. || 2. δὲ S. || 9. ἔτι] ὅτι T. || 15. τῇ ET. A. || 17. χρημάτων καὶ σκευμάτων ET. || καὶ om EA. ||
 ἴσως T. || 18. ἐνέργειαν codices. || τιθέντες ES. || πρώτων T. || 19. διὰ] δὴ T. || 21. ὑπαρχόντων T. || ὅς ES. || 23. γὰρ add
 24. θαλάσσης A. || 26. ἢ utrumque om A. || 32. πλύνθης καὶ ξύλων καὶ S. || 36. τὸ om E.
 ι. ψυχῇ et ψυχῇ A, omisso εἶναι. || 4. δὲ] δ' ἐπὶ A, μὲν T. || 6. ὑδ' ἢ — 1044 α5. εἴπερ ἐστὶ om T. || 7. οὐδ'] καὶ E. ||
 add A. || 9. εἰ εἰ om E, om F. || 11. ταῦτά] τὰ ἄλλα A. || 12. ἔτε δὲ] δ' ἔτε A. || 15. φθαρτὸν F. || 16. ἀλλαν
 17. γαλήνη E. || 19. γ'] γ' ἐπ' F. || 21. ἔτ'] ὑδὲ π margo E; ceteri ὑδὲ. || 23. μόνην γ E. || 27. ἐνδύχεται A. || 30.
 A. F. || 32. ὡς om A. || 33. εἰσὶν ἀριθμοὶ οὐσίαι F. || 36. ταῦτον E. || 38. ἐπὶ ante ἀλλ' om A.

χωσεν ἀφαιρέσει ἢ προσέθῃ, ὥτως ὑδὲ ὁ ὅρισμός ὑδὲ τὸ τί
 ἦν εἶναι ὑπὲρ ἔσται ἀφαιρεθέντος πινὸς ἢ προσεθέντος. καὶ
 πρὸν ἀριθμὸν δεῖ εἶναι τι ᾧ εἶς, ὃ νῦν ἔκ ἔχουσι λέγειν τίν
 εἶς, εἴπερ ἐστὶν εἶς. ἢ γὰρ οὐκ ἐστὶν ἀλλ' οἶον σωρὸς, ἢ
 εἴπερ ἐστὶ λυπαρὴν· τί τὸ ποιοῦν ἐν ἐκ πολλῶν, καὶ ὁ ὅρι- 3
 σμός εἶς ἐστὶν· ὁμοίως δὲ ὑδὲ τῶν ἔχουσι λέγειν. καὶ τῶν
 αἰετώμεν συμβαίνει· τῷ αὐτῷ γὰρ λόγῳ, καὶ ἡ ὕψις ἐν ὕψος,
 ἀλλ' οὐκ ὡς λέγουσιν τινες οἶον μονάς τις ὕψος ἢ σιγμῆς
 ἀλλ' ἐντελέχεια καὶ φύσις τις ἐκάστη. καὶ ὥσπερ ὑδὲ ὁ
 ἀριθμὸς ἔχει τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ὑδ' ἡ κατὰ τὸ εἶδος 10
 ὕψις, ἀλλ' εἴπερ, ἢ μετὰ τῆς ὕλης, περὶ μὲν ἔν γενέσεως
 καὶ φθορᾶς τῶν λεγομένων οὐσιῶν, πῶς τ' ἐνδέχεται καὶ
 πῶς ἀδύνατον, καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν ἀριθμὸν ἀναγωγῆς
 ἔγω μᾶλλον τῶν διωρισμένων.

4. Περὶ δὲ τῆς ὑλικῆς οὐσίας δεῖ μὴ λαμβάνειν ὅτι εἰ 13
 καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πάντα πρῶτα ἢ τῶν αὐτῶν ὡς πρῶτων
 καὶ ἡ αὐτὴ ὕλη ὡς ἀρχὴ τὰς γιγναμένους, ὅμως ἐστὶ τις
 αἰετὴς ἐκάστη, οἷον φλέγματός ἐστι πρώτη ὕλη τῶ γλυκέα
 ἢ λυπαρά, χαλκῆς δὲ καὶ πικρᾶς ἢ ἀλλ' ἄλλα. ἴσως δὲ
 ταῦτα ἐκ τῆς αὐτῆς γίνονται δὲ πλείους ὕλαι τοῦ αὐτοῦ, 20
 ὅταν βαθεῖν ἢ ἐτέρω ἢ οἷον φλέγμα ἐκ λυπαρῆ καὶ γλυ-
 κέας, εἰ τὰ λυπαρὰ ἐκ τῆς γλυκείας, ἐκ δὲ χαλκῆς τῷ ὄνα-
 λύσθαι εἰς τὴν πρώτην ὕλην τὴν χαλκῆν. διχῶς γὰρ τόδ'
 ἐκ ταῦδε, ἢ ὅτι πρὸ οὐδοῦ ἔσται ἢ ὅτι ἀναλυθέντος εἰς τὴν
 ἀρχὴν, ἐνδέχεται δὲ μιᾶς τῆς ὕλης ὕσης ἑτέρα γίνεσθαι 25
 ἀπὸ τῆς κινουμένης αἰτίας, οἷον ἐκ ξύλου καὶ κιβωτὸς καὶ
 κλύης. ἐνίων δ' ἐτέρα ἢ ὕλη ἐξ ἀνάγκης ἐτέρω ἐντων,
 οἷον πρίων ἐκ αὐτοῦ γίνονται ἐκ ξύλου, ὑδ' ἐπὶ τῇ κινήσει αἰτίᾳ
 πάντα· οὐ γὰρ ποιήσει πρίωνα ἐξ ἐρίου ἢ ξύλου. εἰ δ' ἄρα
 τὸ αὐτὸ ἐνδέχεται ἐξ ἄλλης ὕλης ποιῆσαι, ὅθλου ὅτι ἢ 30
 πέτρῃ καὶ ἢ ἀρχῇ ἢ ὡς κινεῖται ἢ αὐτῇ· εἰ γὰρ καὶ ἡ ὕλη
 ἑτέρα καὶ τὸ κινεῖν, καὶ τὸ γεγονός. ὅταν δὴ τις ζητῇ τί
 τὰ αἰτίων, ἐπεὶ πλεοναχῶς τὰ αἰτία λέγεται, πάσας δεῖ
 λέγειν τὰς ἐνδεχομένας αἰτίας. οἷον ἀνθρώπῳ τίς αἰτία ὡς
 ὕλης ἄρα καὶ καταμνήσια; τί δ' ὡς κινεῖν; ἄρα τὸ σπέρμα; 35
 τί δ' ὡς τὸ εἶδος; τὸ τί ἦν εἶναι. τί δ' ὡς οὐ ἔνεια; τὸ

τάλος. ἴσως δὲ ταῦτα ἀμφω τὸ αὐτό. δεῖ δὲ τὰ ἐν
 ταῖς αἰτίαις λέγειν. τίς ἢ ὕλη; μὴ πῦρ ἢ γῆ, ἀ
 τὴν ἰδίαν. περὶ μὲν οὖν τὰς φυσικὰς οὐσίας καὶ γὰρ
 ἀνάγκη οὕτω μετείναι, εἰ τις μέτεισιν ὁρθῶς, εἴπερ
 αἰτία τε ταῦτα καὶ τούτα, καὶ δεῖ τὰ αἰτία γὰρ
 ἐπὶ δὲ τῶν φυσικῶν μὲν αἰδίων δὲ οὐσιῶν ἄλλος 15
 ἴσως γὰρ εἶναι ἐκ ἔχει ὕλην, ἢ οὐ τοιαύτην ἀλλὰ μ
 κατὰ τέποιον κινήτην. ὑδ' ὅσα δὴ φύσει μὲν μὴ, ὑπὸ
 ἐκ ἐστὶ τούτοις ὕλη, ἀλλὰ τὸ ὑπακείμενον ἢ ὕψις. ἀ
 αἴτιον ἐκλεῖψας, τίς ὕλη; ἢ γὰρ ἔστιν, ἀλλ' ἢ σιγή
 πάσχα. τί δ' αἴτιον ὡς κινήσας καὶ φθεῖρας τὰ φθ
 γῆ. τὸ δ' ἢ ἔνεια ἴσως ἐκ ἔστιν. τὸ δ' ὡς εἶδος ὁ λέ
 ἀλλ' ἀθλός, εἰ μὴ μετὰ τῆς αἰτίας ἢ ὁ λόγος. ἀ
 ἐκλεῖψις; γάρησις φωτός. εἰ μὴ προσέθῃ τὸ ὑπὲρ τῆ
 μέσῃ γιγναμένης, ὁ σὺν τῷ αἰτίῳ λόγος ἔσται. ὕψι
 ἀθλόν τί τὸ πρῶτον πάσχα. ἀλλ' ὅτι τὸ ζῆν;
 ἀλλὰ τοῦτο κατὰ τῆς καὶ τί πρῶτον; καρδία ἢ ἀλ
 εἴτα ὑπὸ τίνος; εἴτα τί τὸ πάθος τὸ ἐκείνου καὶ μὴ
 ἔλκε; ὅτι ἀκνησία τοιαυδὶ; ναί, ἀλλ' αὐτὴ τῇ τί πρῶ
 τὸ πρῶτον;

Ἐπεὶ δ' εἶναι ἄνευ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐστὶ καὶ
 ἔστιν, οἷον αἱ σιγμαί, εἴπερ εἰς καὶ ὅλως τὰ αἰτία καὶ
 μερφαί (ἢ γὰρ τὸ λευκὸν γίνεσθαι ἀλλὰ τὸ ζῆν καὶ
 κύν, εἰ ἐκ τῶν καὶ τὸ πᾶν τὸ χιγνόμενον γίνεσθαι
 πάντα ἀνταντία γίνονται ἐξ ἀλλήλων, ἀλλ' ἐπὶ αἰ
 κὸς ἀνθρώπος ἐκ μέλανος ἀνθρώπου καὶ λευκοῦ ἐκ μέ
 ὑδὲ πάντες ὕλη ἐστὶν ἀλλ' ὅσα γένεσις ἐστὶ καὶ μὴ
 εἰς ἀλλήλα. ὅσα δ' ἄνευ τῆς μεταβάλλειν ἔστιν ἢ μὴ
 ἐστὶ τούτων ὕλη. ἔχει δ' ἀπορίαν πῶς πρὸς τὰς αἰ
 ὕλη ἢ ἐκάστου ἔχει. οἷον εἰ τὰ σῶμα. δύναμει ὕψι
 ἐναντίον δὲ νόσος ὕψις, ἄρα ἀμφω δύναμει; καὶ
 ὕψις δύναμει αἶνος καὶ ὄζος; ἢ τοῦ μὲν καὶ ἔστι
 κατὰ τὸ εἶδος ὕλη, τοῦ δὲ κατὰ γάρησις καὶ φθ
 παρὰ φύσιν; ἀπορία δὲ τις ἐστὶ καὶ διὰ τί ὁ εἶς ἢ
 ὕλη τῷ ὄζος ὑδὲ δύναμει ὄζος (καίτοι γίνεσθαι ἐκ
 ὄζος) καὶ ὁ ζῶν δύναμει νεκρός. ἢ ὕ, ἀλλὰ κατὰ τῶ

3. τι ἢ] αἰτίῳ A¹. || 4. εἰς om E. || 4. εἴπερ ἐστὶν om A¹. || 5. prius om A¹. || 7. ἢ et 8. τις om T. || 10. καὶ τίς
 T. || 12. τ' add A¹. || 13. καὶ om T. || 16. πρῶτον] πρῶτα F¹. || 17. ἢ om A¹. || 18. ἐστὶ πρώτη ὕλη om A¹. || 19. ἴσως ἢ
 δὴ καὶ T. || 22. εἰ — γλυκείας om T. || τὸ T. || 23. τὴν post εἰς om T. || 26. καὶ post ξύλου om A¹. || 28. ὑδ'] ὡς δ' T. || 29.
 ἐκ ξύλου A¹. || εἰ] τι A¹. || 30. ὕλης om A¹ F¹. || 31. ἢ ante εἰς add E. || 32. τί om A¹.

2. ἢ ὡς A¹. || 3. τὰς ἄλλας αἰτίας καὶ γὰρ T. αἰτίας etiam γὰρ A¹. || 4. ἄρα om A¹. || 6. περὶ F¹. || 8. δὴ om T. ||
 9. ἢ ὕλη A¹. || ἀλλὰ — 10. ὕλη om T. || 11. δ' om ET. || φθεῖρας T. || 12. ἔνεια καὶ ἴσως T. || 14. τὸ add A¹. || 15. εἰ
 ἢ τῆς T. || 19. τοιαύτ' εἶναι ἀλλ' A¹. || 21. ἐπειδὴ δ' F¹. || εἰς καὶ ἐκ εἰσὶν F¹. || 22. εἴπερ εἰς] αἰ ἀφ' F¹. || καὶ αἰ μερφαί
 ET. || 23. λευκὸν ante ξύλου F¹, om T. || 24. εἰ] ἢ ET. || 25. γίνεσθαι A¹. || 27. ἔστιν T. || 30. ἢ om F¹. || ὕψις T. ἢ
 E. || 32. ἐξιν καὶ] ἐξιν ἢ A¹. || 33. καὶ κατὰ φθορὰν F¹. || 34. δὲ τις] δ' ἐστὶ A¹.

θεσηκός αἱ φθοραί, ἡ δὲ τῆ ζῶντος ὕλη κατὰ φθορὰν
καρπὸς δυνάμεις καὶ ὕλη, καὶ τὸ ὅδωρ ὄξος; γίνεταί γὰρ
ἐκ τούτων ὥσπερ ἐξ ἡμέρας τῆς καὶ ὕδατος ὅτι μετα-
βάλλει εἰς ἀλλήλα, εἰς τὴν ὕλην δὲ ἀναλαμβάνει, οἷον εἰ
ἐκ νεκροῦ ζῶντι, εἰς τὴν ὕλην κρῆτον, εἰς οὗτω ζῶντι καὶ
ἐξ ὄξος εἰς ὕδωρ, εἰς ὅτως οἶδος.

Περὶ δὲ τῆς ἀπορίας τῆς εἰρημένης περὶ τὰς τρεῖς ὁρί-
σας καὶ περὶ τοὺς ἀριθμούς, τί αἰτίον τῷ ἐν εἶναι; πάντων
καρπὸς ὅσα πλείω μέρη ἔχει καὶ μὴ ἔστιν οἷον τῶν τῶν πᾶν
ὅσα ἔστι τι τὸ ὅλον παρὰ τὰ μέρη, ὅτι τι αἰτίον, ἐπεὶ
καὶ ἐν τοῖς σώμασι τοῖς μὲν ἀφ' ἡ καὶ τῶ ἐν εἶναι, τοῖς
ἐκ γλισχροῦς ἡ τι πάθος ἕτερον τοιούτων. ὁ δ' ὁρίσας
ἀφ' ὅς ἐστιν εἰς οὐ συνθεσίου καθάπερ ἡ Ἰλιάς, ἀλλὰ τῶ
ὅς εἶναι. τί ἐν ἔστιν ὁ ποιῶν ἐν τὸν ἀνθρώπον, καὶ διὰ τί
ἐν ἀλλ' ἔ παλλά, οἷον τό τε ζῶν καὶ τὸ δίκτυν, ἀλλὰ
ἐν δὲ καὶ εἰ ἔστιν, ὥσπερ φασὶ τῖνες, αὐτὸ τι ζῶν καὶ
ὡς δὲ δίκτυν. διὰ τί γὰρ ἐκ ἐκείνου αὐτὰ ὁ ἀνθρωπός ἐστι,
καὶ ἔσονται κατὰ μέθεξιν οἱ ἀνθρώποι οὐκ ἀνθρώποι οὐδὲ
ὅς ἀλλὰ δυοῖν, ζῶν καὶ δίκτυος; καὶ ὅπως δὲ οὐκ ἐν
ἐν ὁ ἀνθρώπος ἐν ἀλλὰ πλείω, ζῶν καὶ δίκτυν. φανε-
ρὸν δὲ ὅτι οὕτω μὲν μετιούσιν ὡς εἰσάσιν ὁρίζεσθαι καὶ
ἀφ' ἑνός, οὐκ ἐνδέχεται ἀποδύναμι καὶ λῦσαι τὴν ἀπορίαν.
ἐν δ' ἔστιν, ὥσπερ λέγομεν, τὸ μὲν ὕλη τὸ δὲ μορφή, καὶ
ὁ μὲν δυνάμει τὸ δ' ἐνεργείᾳ, οὐκέτι ἀπορία δόξειεν ἐν
εἶναι τὸ ζητούμενον. ἔστι γὰρ αὕτη ἡ ἀπορία ἡ αὕτη καὶ
ἐν ὁ ὅρος εἴη ἱματίου ὁ στρογγύλος χαλκός· εἴη γὰρ ἐν
ἡμῶν τούνομα τοῦτο τοῦ λόγου, ὥς τε τὸ ζητούμενον ἐστι
ἡ αἰτίον τοῦ ἐν εἶναι τὸ στρογγύλον καὶ τὸν χαλκόν.
καὶ ἐν δ' ἡ ἀπορία φαίνεται, ὅτι τὸ μὲν ὕλη τὸ δὲ μορφή.
ἐν οὖν τούτου αἰτίον τοῦ τὸ δυνάμει ἐν ἐνεργείᾳ εἶναι,
καρπὸς τὸ ποιῆσαν, ἐν ὅσοις ἐστὶ γένεσις; οὐδὲν γὰρ ἐστὶν
αἰτίον ἕτερον τῷ τὴν δυνάμει σφαῖραν ἐνεργείᾳ εἶναι σφαῖ-
ραν, ἀλλὰ τοῦτ' ἦν τὸ τί ἦν εἶναι ἐκατέρω. ἔστι δὲ τῆς
ἑκάτης ἡ μὲν νοητὴ ἡ δ' αἰσθητὴ, καὶ αἰετὶ τῶ λόγῳ τὸ μὲν
ἰσχυρὸν τὸ δ' ἐνεργείᾳ ἐστὶν, οἷον ὁ κύκλος σχῆμα ἐπίπεδον.
ὅσα δὲ μὴ ἔχει ὕλην, μήτε νοητὴν μήτε αἰσθητὴν, οὕτως

ἔπερ ἐν τι εἶναι ἐστὶν ἐκαστον, ὥσπερ καὶ ἔπερ ἐν τι, τὸ
τότε, τὸ ποιόν, τὸ ποσόν. διὸ καὶ ἐκ ἐκείνῳ ἐν τοῖς ὁρί-
σας οὐτε τὸ ἐν ὅτε τὸ ἐν, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι οὕτως ἐν τι
ἐστὶν ὥσπερ καὶ ἐν τι. διὸ καὶ ἐκ ἐκείνῳ ἕτερον τι αἰτίον τῷ
ἐν εἶναι ὅθεν τούτων, ἐδὲ τῷ ἐν τι εἶναι· οὕτως γὰρ ἐκείνῳ
ἐστὶν ἐν τι καὶ ἐν τι, ἐκ ὡς ἐν γένει τῶ ὄντι καὶ τῶ ἐν
ἐδ' ὡς χωριστῶν ὄντων παρὰ τὰ καθ' ἑκάστα. διὰ ταύτην
δὲ τὴν ἀπορίαν οἱ μὲν μέθεξιν λέγουσι, καὶ αἰτίον τί τῆς
μεθέξεως καὶ τί τὸ μετέχειν ἀπορούσιν· οἱ δὲ συνθεσίου
ψυχῆς, ὥσπερ Λυκόφρων φησὶν εἶναι τὴν ἐπιστήμην τοῦ
ἐκείνου καὶ ψυχῆς· οἱ δὲ σύνθεσιν ἢ σύνθεσμον ψυχῆς
σώματι τὸ ζῆν. καὶ οἱ αὐτοὶ λόγος ἐπὶ πάντων· καὶ
γὰρ τὸ ὑγιαίνειν ἐστὶ ἢ συνθεσίου ἢ σύνθεσμος ἢ σύνθεσις
ψυχῆς καὶ ὑγείας, καὶ τὸ τὸν χαλκὸν εἶναι τρέχοντα
σύνθεσις χαλκοῦ καὶ τρεγῶντος, καὶ τὸ λευκὸν εἶναι σύνθε-
σις ἐκφανείας καὶ λευκότητος. αἰτίον δ' ἐν δυνάμει
καὶ ἐντελεχείας ζητῶσι λόγον ἐνοποιόν καὶ διαφορὰν. ἔστι
δ' ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἡ ἐσχάτη ὕλη καὶ ἡ μορφὴ ταῦτ' ἐν
καὶ δυνάμει, τὸ δὲ ἐνεργείᾳ. ὥστε ὁμοῖον τὸ ζητῶν τοῦ
ἐνός τί αἰτίον καὶ τῷ ἐν εἶναι· ἐν γὰρ τι ἐκείνου, καὶ τὸ
δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ ἐν πῶς ἐστὶν. ὥστε αἰτίον οὐδὲν
ἄλλο πλὴν εἴ τι ὡς κινήσαν ἐκ δυνάμει εἰς ἐνεργείαν.
ὅσα δὲ μὴ ἔχει ὕλην, πάντα ἀπλῶς ἔπερ ὄντα τι.

Θ.

Περὶ μὲν οὖν τῶ πρώτως ὅντος καὶ πρὸς ὁ πᾶσαι αἱ
ἄλλαι κατηγορίαι τῷ ὄντος ἀναφέρονται εἴρηται, περὶ τῆς
οὐσίας. κατὰ γὰρ τὸν τῆς οὐσίας λόγον λέγεται τὰλλα
ὄντα, τό τε ποσόν καὶ τὸ ποιόν καὶ τὰλλα τὰ ὅτως λε-
γόμενα· πάντα γὰρ ἔχει τὸν τῆς οὐσίας λόγον, ὥσπερ
εἴπομεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις. ἐπεὶ δὲ λέγεται τὸ ἐν τὸ
μὲν τὸ τί ἢ ποιόν ἢ ποσόν, τὸ δὲ κατὰ δυνάμειν καὶ ἐν
τελεχείαν καὶ κατὰ τὸ ἔργον, διορίσωμεν καὶ περὶ δυνά-
μειος καὶ ἐντελεχείας, καὶ πρῶτον περὶ δυνάμειος ἢ λέ-
γεται μὲν μάλισα κυρίως, ἢ μὴν χρησιμῇ γ' ἐστὶ πρὸς ὁ

1. αὕτη T. || 2. καὶ ἡ ὕλη T. || 4. οἷον om T. || εἰ om E, εἰ ἐκ om A¹. || 6. εἰς om T. || 8. καὶ περὶ τὰς ἀριθμούς om F¹,
περὶ om T. || πάντα EA¹. || 9. ἀπαι A¹. || 10. τὸ om γ E. || ἐπὶ] εἰ T. || 14. ἐν, omisso εἶναι, T. || ἐν om T. || 16. δὲ] δὲ
F¹, om A¹. || 17. αὐτὰνθρωπός A¹F¹. || 18. οἱ] οἷον A¹. || 20. ὁ om T. || 22. λέγουσι T. || 26. εἰ] εἴη T. || ὁ prius om
F¹, alterum om E. || 28. τὸ] τὸν T. || τὸν] τὸ γ E. || 29. δ' ἢ] δὲ ET. || 30. τούτου τὸ αἰτίον A¹. || 35. ἐνεργείᾳ E. || ὁ
om A¹.

1. ἐκαστὸν ἐστὶν F¹. || 2. τότε] τοῦτο γ E. || καὶ om F¹. || ἐκείνῳ] ἐκείνῳ T. || 4. καὶ post διδ add E. || 5. ὅθεν] ὅθεν ἐκ A¹. ||
14. ψυχῆς — 15. σύνθεσις om T. || 15. εἶναι] ἐν εἶναι καὶ T. || 17. λόγον om ET. || ἐν ἐκείνῳ T, τὸ ἐνοποιόν E. || ἐν ἐκείνῳ A¹. ||
18. καὶ post εἴρηται om A¹. || ταῦτ' καὶ ἐν καὶ δυνάμει γ E. || 19. τὸ — 21. ἐστὶν] ἐν A¹. || 21. πῶς ἐν T. || 22. εἰ τι] εἰ τὸ
ET. || 23. ὄντα] ἐν A¹. || 27. πᾶσαι om A¹. || 32. τοῖς om T. || λέγουσι om F¹. || 33. τὸ] τὸ T. || ποσόν ἢ ποιόν A¹. || 36.
χρησιμότητι A¹.

βουλόμεθα νῦν· ἐπὶ πλεον γὰρ ἐστὶν ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν μόνον λεγομένων κατὰ κίνησιν. ἀλλ' εἰπόν-
τες περὶ ταύτης ἐν τοῖς περὶ τῆς ἐνεργείας διορισμοῖς δη-
λώσομεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ὅτι μὲν οὖν πολλαχῶς
λέγεται ἡ δύναμις καὶ τὸ δύνασθαι, διωρίσται ἡμῖν ἐν
ἄλλοις. τῶν δ' ὅσαι μὲν ὁμοιότητι λέγονται δυνάμεις
ἀφείσθωσαν· ἐνταῦθα γὰρ ὁμοιότητι τινι λέγονται καθάπερ
ἐν γεωμετρίᾳ, καὶ θυνάτα καὶ ἀδυνάτα λέγομεν τῷ εἶναί
πως ἢ μὴ εἶναι. ὅσαι δὲ πρὸς τὸ αὐτὸ εἶδος, πᾶσαι ἀρ-
χαὶ τινές εἰσι, καὶ πρὸς πρώτην μίαν λέγονται, ἣ ἐστὶν
ἀρχὴ μεταβολῆς ἐν ἄλλῳ ἢ ἄλλο. ἡ μὲν γὰρ τῷ παθεῖν
ἐστὶ δύναμις, ἡ ἐν αὐτῷ τῷ πάσχειν ἀρχὴ μεταβολῆς
παθητικῆς ὑπ' ἄλλῳ ἢ ἄλλο· ἡ δ' ἐξὶς ἀπαθείας τῆς ἐπὶ
τὸ χεῖρον καὶ φθορᾶς τῆς ὑπ' ἄλλῳ ἢ ἄλλο, ὑπ' ἀρχῆς
μεταβλητικῆς. ἐν γὰρ τούτοις ἐνεσι πᾶσι τοῖς ὅροις ὁ τῆς
πρώτης δυνάμεως λόγος. πάλιν δ' αὐταὶ αἱ δυνάμεις λέ-
γονται ἢ τῷ μόνον ποιῆσαι ἢ τῷ παθεῖν ἢ τῷ καλῶς, ὥστε
καὶ ἐν τοῖς τούτων λόγοις ἐνυπάρχουσιν πᾶσι οἱ τῶν προτέ-
ρων δυνάμεων λόγοι. φανερόν ἐστι ὅτι ἐξὶ μὲν ὡς μία δύ-
ναμις τοῦ ποιῆν καὶ πάσχειν (θυνατόν γάρ ἐστι καὶ τῷ
ἔχειν αὐτὸ θύναμιν τῷ παθεῖν καὶ τῷ ἄλλο ὑπ' αὐτοῦ),
ἐστὶ δ' ὡς ἄλλη. ἡ μὲν γὰρ ἐν τῷ πάσχειν· διὰ γὰρ
τὸ ἔχειν τινα ἀρχήν, καὶ εἶναι καὶ τὴν ὕλην ἀρχήν τινα,
πάσχει τὸ πάσχειν καὶ ἄλλο ὑπ' ἄλλῳ. τὸ λιπαρόν μὲν
γὰρ καυστόν, τὸ δ' ὑπέικεν ὡδὶ θλαστόν· ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἡ δ' ἐν τῷ ποιῶντι, οἷον τὸ θερμὸν καὶ
ἡ οἰκοδομική, ἡ μὲν ἐν τῷ θερμαντικῷ, ἡ δ' ἐν τῷ οἰκο-
δομικῷ. διὸ ἡ συμπέφυκεν, ὅθεν πάσχει αὐτὸ ὑφ' ἑαυτῆς·
ἐν γὰρ καὶ οὐκ ἄλλο. καὶ ἡ ἀδυναμία καὶ τὸ ἀδύνατον
ἢ τῇ τοιαύτῃ δυνάμει ἐναντία στέρησις ἐστὶν, ὥστε τοῦ
αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ πᾶσα δύναμις ἀδυναμία. ἡ δὲ
ζήτησις λέγεται πολλαχῶς· καὶ γὰρ τὸ μὴ ἔχειν καὶ τὸ
πεφυκὸς εἶναι μὴ ἔχειν, ἢ ὅπως ἢ ὅτε πέφυκεν, καὶ ἢ ὡδὶ
οἷον παντελῶς, ἢ καὶ ὅπως. ἐπ' ἐνίων δὲ, εἰς πεφυκότες
ἔχειν μὴ ἔχειν βίαι, ἐξεργῆσθαι ταῦτα λέγομεν.

2 Ἐπεὶ δ' αἱ μὲν ἐν τοῖς ἀψύχοις ἐνυπάρχουσιν ἀρχαὶ
τοιαῦται, αἱ δ' ἐν τοῖς ἐμψύχοις καὶ ἐν ψυχῇ καὶ τῆς

ψυχῆς ἐν τῷ λόγον ἔχοντι, δῆλον ὅτι καὶ τῶν δυνά-
μει μὲν ἐσονται ἄλλοι αἱ δὲ μετὰ λόγου. διὸ ταῦτα
τέχνας καὶ αἱ ποιητικαὶ καὶ ἐπιστήμαι δυνάμεις ἢ
ἀρχαὶ γὰρ μεταβλητικαὶ εἰσιν ἐν ἄλλῳ ἢ ἄλλο. καὶ
μὲν μετὰ λόγου πᾶσαι τῶν ἐναντίων αἱ αὐταί, αἱ δ' ἄ-
γοι μία ἐνός, οἷον τὸ θερμὸν τοῦ θερμαίνεω μόνον, ἢ
ἰατρικὴ νόσος καὶ ὑγίαια. αἷτιον δὲ ὅτι λόγος ἐστὶν ἐν
τῇ ψυχῇ, ὁ δὲ λόγος ὁ αὐτὸς δηλοῖ τὸ πρᾶγμα καὶ τῇ
ῤησιν, πλὴν ἔχει ὡσαύτως, καὶ ἐστὶν ὡς ἀμφότες, ἐστὶ δ'
τοῦ ὑπάρχοντος μᾶλλον. ὥστε ἀνάγκη καὶ τὰς τῶν
ἐπιστήμας εἶναι μὲν τῶν ἐναντίων, εἶναι δὲ τοῦ μὴ
αὐτὰς τῷ δὲ μὴ καθ' αὐτάς· καὶ γὰρ ὁ λόγος τῷ
καθ' αὐτὰ, τῷ δὲ τρόπον τινα κατὰ συμβεβηκός· ἐστὶ
σε γὰρ καὶ ἀποφορὰ δηλοῖ τὸ ἐναντίον. ἡ γὰρ σφρα-
γὴ πρώτη τὸ ἐναντίον, αὕτη δ' ἀποφορὰ βατέρεω. ἐπὶ
τὰ ἐναντία ἐκ ἐγγίγνεται ἐν τῷ αὐτῷ, ἡ δ' ἐπιστήμη
ναμὶς τῷ λόγον ἔχειν, καὶ ἡ ψυχὴ κινήσεως ἔχει
τὸ μὲν ὑγιεινὸν ὑγίαιαν μόνον ποιεῖ καὶ τὸ θερμὸν
θερμότητα καὶ τὸ ψυκτικὸν ψυχρότητα, ὁ δ' ἐπιστήμη
ἀμφω. λόγος γὰρ ἐστὶν ἀμφότες μὲν, ἔχει ὁμοίως ἢ
ἐν ψυχῇ ἢ ἔχει κινήσεως ἀρχήν· ὥστε ἀμφω αὐτῇ
αὐτῆς ἀρχῆς κινήσει πρὸς τὸ αὐτὸ συνάψασα. ἐν
κατὰ λόγον θυνάτα τοῖς ἀνευ λόγου θυνάτοις ποιεῖ
τὰ· μία γὰρ ἀρχὴ περιέχεται τῷ λόγῳ. φανερόν ἐστι
ὅτι τῇ μὲν τῷ εὐ θυνάμει ἀκολουθεῖ ἢ τῷ μόνον ποιῆν
παθεῖν θυνάμει, ταύτη δ' ἐκείνη ἐκ αἰεί· ἀνάγκη γὰρ
εὐ ποιῶντα καὶ ποιῆν, τὸν δὲ μόνον ποιῶντα οὐκ εὐ
καὶ εὐ ποιῆν.

Εἰσὶ δὲ τινες οἱ φασιν, οἷον οἱ Μεγαρικοὶ, ὅτι οὐ
μόνον δύνασθαι, ὅταν δὲ μὴ ἐνεργῇ οὐ δύνασθαι, ἐν
μὴ οἰκοδομεῖντα ἢ δύνασθαι οἰκοδομεῖν, ἀλλὰ τὴν οὐ
μὴ οἰκοδομεῖντα ὅταν οἰκοδομῇ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.
τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. δῆλον γὰρ
οὐτ' οἰκοδόμος ἐστὶ εἰς μὴ οἰκοδομῇ· τὸ γὰρ οἰκοδο-
μεῖν εἶναι τὸ θυνάτῳ εἶναι ἐστὶν οἰκοδομεῖν· ὁμοίως δὲ καὶ
τῶν ἄλλων τεχνῶν. εἰ οὖν ἀδύνατον τὰς τοιαύτας ἐστὶ
τέχνας μὴ μαθησάμεντά ποτε καὶ λαβόντα, καὶ μὴ ἔσ-

1. πλεον A^b . || 2. μόνον A^b . || 3. τῆς om T . || δηλώσομεν T . || 4. λέγεται πολλαχῶς ET . || 11. ἢ T , ἢ E . || 13. ἢ ET . || 14. ἢ T , ἢ E . || ὑπ' om A^b . || 16. δ' αὐ δυνάμεις λέγονται T , δ' αὐταὶ δυνάμεις λέγονται E , δ' αὐταὶ λέγονται αἱ δυνάμεις A^b . || 19. λόγοι δυνάμεων T . || 20 et 21. τῷ T . || 22. μὲν om T . || 23. ἀρχὴν τινα A^b . || καὶ εἶναι om T . || καὶ — τῷ om A^b . || 24. μὲν om T . || 30. ἢ καὶ ἢ ET . || τῇ et 31. καὶ om T . || 33. καὶ om A^b . || ἢ TA^b . || 35. ἔχειν μὴ ἔχειν T . || ἔχει A^b . || 37. αἱ om A^b .

2. λόγοι γὰρ E . || 3. αἱ om T . || καὶ αἱ ἐπιστήμαι F^b . || 4. εἰσιν om ET . || ἢ ἄλλῳ T . || 11. δὲ T . || 15. ἐπ' F^b . || 21. ἢ T , ἢ A^b . || 22. τὸ om ETA^b . || 24. μᾶλλον γὰρ ἀρχὴ E . || 25. ἢ παθεῖν om A^b . || 29. φασιν εἶναι οἷον TA^b . || 30. οὐ T . || 30. οὐ ET . || 32. δὲ F^b . || 34. ἐστὶν E . || 37. λαμβάνοντά ποτε καὶ λαμβάνοντα T .

ἰσχυρόντα ποτέ (ἡ γὰρ λήθη ἢ πάθει τινὶ ἢ χρόνῳ· ἀρ' οὐ τοῦ γε πράγματος φθαρέντος, ἀλλ' ἡ γὰρ ἐστὶν), παύσεται, ἔχ' ἔξει τὴν τέχνην. πάλιν δ' εὐθὺς οἰκονομῶν πῶς λαβὼν· καὶ τὰ ἀψυχα δὲ ὁμοίως· ὅτε γὰρ ῥὸν οὔτε θερμὸν ὅτε γλυκὺ οὔτε ὀλως αἰσθητὸν οὐθέν 5 μὴ αἰσθανόμενον· ὥστε τὸν Πρωταγόρου λόγον συμβαίνει λέγειν αὐτοῖς. ἀλλὰ μὴ ὑδ' αἰσθησιν ἔξει ὑδὲν ἢ αἰσθάνηται μὴδ' ἐνεργῇ. εἰ ἔν τινι τὸ μὴ ἔχον· πεφυκὸς δὲ καὶ ὅτε πέφυκε καὶ ἔτι ὄν, οἱ αὐτοὶ οὐκ εἰσονται πολλάκις τῆς ἡμέρας καὶ κωφοί. ἔτι εἰ 10 αὐτὸν τὸ ἐξηρημένον δυνάμει, τὸ μὴ γενόμενον ἀδύνατον γένεσθαι· τὸ δ' ἀδύνατον γένεσθαι ὁ λέγων ἢ ἢ ἔσσεσθαι ψεύσεται· τὸ γὰρ ἀδύνατον τῷτο ἐστὶν αἰσθάνεσθαι οἱ λόγοι ἐξαιρέσει καὶ κινήσει καὶ γένεσιν. γὰρ τό τε ἐξηκὸς ἐστὶν ἔσσεσθαι καὶ τὸ καθήμενον καθε- 15 ναι· οὐ γὰρ ἀναστήσεται ἀν' καθέζεσθαι· ἀδύνατον γὰρ ἀναστήσεται ὅ γε μὴ δύναται ἀναστήσεται. εἰ ἔν μὴ ἐνταῦθα λέγειν, φανερόν ὅτι δυνάμει καὶ ἐνέργειαν ἢ ἐστὶν· ἐκείνους δ' οἱ λόγοι δυνάμει καὶ ἐνέργειαν ταῦτο ἴσιν, διὸ καὶ ἢ μικρόν τι ζητῶσιν ἀναίρετον. ὥς ἐνδὲ 20 ἢ δυνατὸν μὲν τι εἶναι μὴ εἶναι δέ, καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι δέ, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν τὸν βαδίζον ὄν μὴ βαδίζον, καὶ μὴ βαδίζον δύναιτο βαδίζον. ἔστι δὲ δυνατὸν τῷτο ὥ, εἰ ὑπάρξῃ ἔργεια, οὐ λέγεται ἔχειν τὴν δυνάμειν, ὅθεν ἔστι ἀδύ- 25 ναι. λέγω δ' οἷον, εἰ δυνατὸν καθῆσθαι καὶ ἐνδέχεται ἴσθαι τῷτο, εἰ ὑπάρξῃ τὸ καθῆσθαι, ὅθεν ἔστι ἀδύ- ναι· καὶ εἰ κινήσεται τι ἢ κινήσει ἢ στήναι ἢ σῆσαι ἢ ἢ γίγνεσθαι, ἢ μὴ εἶναι ἢ μὴ γίγνεσθαι, ὁμοίως. οὐδὲ δ' ἢ ἐνέργεια τούτομα, ἢ πρὸς τὴν ἐντελέχειαν 30 ἢ ἐνέργειαν καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα, ἐκ τῶν κινήσεων μάλιστα· ἢ γὰρ ἢ ἐνέργεια μάλιστα ἢ κίνησις εἶναι. διὸ καὶ μὴ ἔστιν ἢ ἀποδιδόσκει τὸ κινεῖσθαι, ἀλλὰς δὲ τινὰς ἰσχυρίας, οἷον διανοητὰ καὶ ἐπιθυμητὰ εἶναι τὰ μὴ ὄντα, ἢ δ' ἔ. τῷτο δὲ ὅτι ἐκ ὅντα ἐνέργειαν εἰσονται ἐν- 35

γεία. τῶν γὰρ μὴ ὄντων ἓνα δυνάμει ἐστὶν· οὐκ ἔστι δέ, ὅτι ἐκ ἐντελέχειαν ἐστὶν.

Εἰ δ' ἐπὶ τὸ εἰρημένον δυνατὸν ἢ ἀκολουθεῖ, φανερόν 4 ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ἀληθὲς εἶναι τὸ εἰπεῖν ὅτι δυνατὸν μὲν τοῦδ' ἔκ ἐστι δέ· ὥστε τὰ ἀδύνατα εἶναι ταῦτα διαφεύγειν. λέγω δὲ οἷον εἰ τις φαίη δυνατὸν τὴν διάμετρον μετρηθῆναι οὐ μόντοι μετρηθῆσθαι, ὁ μὴ λογιζόμενος τὸ ἀδύνατον εἶναι, ὅτι ὅθεν κωλύει δυνατὸν τι ὄν εἶναι ἢ γενέσθαι, μὴ εἶναι δὲ μὴδ' ἔσσεσθαι. ἀλλ' ἐκείνο ἀνάγκη ἐκ τῶν κειμένων, εἰ καὶ ὑποβοήμεθα εἶναι ἢ γεγενῆσθαι ὁ οὐκ ἔστι μὲν δυνατὸν δέ, ὅτι ὅθεν ἔστι ἀδύνατον· συμβήσεται δὲ γε, τὸ γὰρ μετρεῖσθαι ἀδύνατον. ἢ γὰρ δὴ ἐπὶ ταῦτο τό τε ψεύδος καὶ τὸ ἀδύνατον· τὸ γὰρ σε ἐστάναι νῦν ψεύδος μὲν, οὐκ ἀδύνατον δέ. ἄμα δὲ δῆλον καὶ ὅτι, εἰ 5 τῷ Α ὄντος ἀνάγκη τὸ Β εἶναι, καὶ δυνατὸν ὄντος τῷ εἶναι Α καὶ τὸ Β ἀνάγκη εἶναι δυνατὸν· εἰ γὰρ μὴ ἀνάγκη δυνατὸν εἶναι, οὐθέν κωλύει μὴ εἶναι δυνατὸν εἶναι. ἔστω δὴ τὸ Α δυνατὸν. οὐκοῦν ὅτε τὸ Α δυνατὸν εἴη εἶναι, εἰ τεθείη τὸ ΑΒ, ὅθεν ἀδύνατον εἶναι συνέβαινεν· τὸ δὲ γε Β ἀνάγκη εἶναι. ἀλλ' ἢ ἀδύνατον. ἔστω δὴ ἀδύνατον. εἰ δὴ ἀδύνατον ἀνάγκη εἶναι τὸ Α, ἀνάγκη καὶ τὸ Β εἶναι. ἀλλ' ἢ ἄρα τὸ Α δυνατὸν· καὶ τὸ Β ἄρα. ἀν' ἄρα ἢ τὸ Α δυνατὸν, καὶ τὸ Β ἔστι δυνατὸν, εἰ περ ὅπως εἶχον ὥστε τοῦ Α ὄντος ἀνάγκη εἶναι τὸ Β. εἰ δὴ ὅπως εἶχον 10 τῶν τῷ ΑΒ μὴ ἢ δυνατὸν τὸ Β ὅπως, οὐδὲ τὸ ΑΒ ἔξει ὡς ἐτέθη· καὶ εἰ τῷ Α δυνατὸν ὄντος ἀνάγκη τὸ Β δυνατὸν εἶναι, εἰ ἔστι τὸ Α, ἀνάγκη εἶναι καὶ τὸ Β. τὸ γὰρ δυνατὸν εἶναι ἐξ ἀνάγκης τὸ Β εἶναι, εἰ τὸ Α δυνατὸν, τοῦτο σημαίνει, εἰ ἢ τὸ Α καὶ ὅτε καὶ ὡς ἢ δυνατὸν εἶναι, καὶ ἐκείνο τότε καὶ ὅπως εἶναι ἀναγκαῖον.

Ἀπασῶν δὲ τῶν δυνάμεων ὅσων τῶν μὲν συγγενῶν 5 οἷον τῶν αἰσθήσεων, τῶν δὲ ἔθει οἷον τῆς τοῦ αὐλεῖν, τῶν δὲ μαθήσει οἷον τῆς τῶν τεχνῶν, τὰς μὲν ἀνάγκη προεργήσαντας ἔχειν ὅσαι ἔθει καὶ λόγῳ, τὰς δὲ μὴ τοιαύ- 10 τας καὶ τὰς ἐπὶ τῷ πάσχειν ἐκ ἀνάγκης. ἐπεὶ δὲ τὸ δυ-

1. ἀποβάλλοντά ποτε· ἢ γὰρ λήθη T. || 2. ἀλλ' εἰ F¹. || γέ A¹. || 3. δ' δ' ο T. || 9. ὅ] ὡς T. || 10. καὶ κωφοί om F¹. || 11. γινόμενοι A¹. || 14. οὔτοι οὔτε A¹. || 15. γένεσιν καὶ κινήσειν T. || 21. καὶ — 22. δι om TF¹. || 22. ἐπὶ add ET. || 23. βαδίζον μὴ om T. || καὶ] δὲ καὶ A¹. || μὴ om T. || 25. οὐ] ἢς F¹. || 26. λέγω — 27. ἀδύνατον om T. || 28. εἰ] εἴη T. || τι om || 29. γένεσθαι priore loco B, utroque T. || 31. συνεβήσεται F¹. || 35. τῷτο δὲ om A¹F¹.
1. οὐκ ἔστι δὲ om A¹. || 2. διότι A¹. || 3. τὸ εἰρημένον τὸ δυνατὸν A¹. || ἢ T. || 4. τὸ] τι ET. || 5. διαφεύγει A¹. || 7. μετρη-
θαι] μετρηθήσεται A¹. || ὁ om T. || 8. δυνατὸν] ἀδύνατον A¹. || ὄν om T. || 9. δὲ om A¹. || 10. εἰ καὶ] εἴη εἰ καὶ B, εἰ εἴη
A¹, εἴη T. || 11. συμβήσεται — 12. ἀδύνατον om ET. || 12. δὴ add ET. || 13. τε om ET. || 14. ὅτι καὶ T. || εἰ] ἢ F¹, om
16. A] τὸ α T. || 20. ἔστω — 22. B ἄρα om A¹. || 22. A et B] πρῶτον et δεύτερον ET. || ἄρα post B om ET. || 23. εἶχον
| 24. δὲ T. || 25. μὴ — τὸ B om A¹. || 26. τὸ] καὶ τὸ T. || 27. καὶ om ET. || 29. τὸ α τὸ α A¹. || 30. εἶναι] εἶναι ἢ
|| 35. ἀδύνατον A¹.

νατὸν τι δυνατόν καὶ ποτὲ καὶ πῶς καὶ ὅσα ἄλλα ἀνάγκη
προσεῖναι ἐν τῷ διορισμῷ, καὶ τὰ μὲν κατὰ λόγον δύνα-
ται κινεῖν καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν μετὰ λόγου, τὰ δ' ἄλογα
καὶ αἱ δυνάμεις ἄλογοι, κἀκεῖνας μὲν ἀνάγκη ἐν ἐμφύλῳ
εἶναι ταύτας δ' ἐν ἀμφοῖν, τὰς μὲν τοιαύτας δυνάμεις
ἀνάγκη, ὅταν ὡς δύνανται τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ παθητικὸν
πλησιάζωσι, τὸ μὲν ποιεῖν τὸ δὲ πάσχειν, ἐκεῖνας δ' οὐκ
ἀνάγκη· αὐταὶ μὲν γὰρ πᾶσαι μία ἐνὸς ποιητικῆς, ἐκεῖναι
δὲ τῶν ἐναντίων, ὥστε ἅμα ποιήσει τὰναντία. τοῦτο δὲ
ἀδύνατον. ἀνάγκη ἄρα ἕτερόν τι εἶναι τὸ κύριον· λέγω
δὲ τοῦτο ὁρεῖσθαι ἢ προαίρεσιν. ὁποτέρου γὰρ ἂν ὁρέγεται
κυρίως, τὶτο ποιήσει, ὅταν ὡς δύναται ὑπάρχῃ καὶ πλη-
σιάζῃ τῷ παθητικῷ. ὥστε τὸ δυνατόν κατὰ λόγον ἅπαν
ἀνάγκη, ὅταν ὁρέγεται, ἢ τ' ἔχει τὴν δύναμιν καὶ ὡς ἔχει,
τὶτο ποιεῖν. ἔχει δὲ παρόντος τῷ παθητικῷ καὶ ὠδὲ ἔχον-
τος ποιεῖν. εἰ δὲ μή, ποιεῖν ἢ δυνήσεται. τὸ γὰρ μηθένος
τῶν ἔξω κωλύοντος προσδιορίζεσθαι ἔθεν ἔτι δεῖ· τὴν γὰρ
δύναμιν ἔχει ὡς ἔστι δύναμει τῷ ποιεῖν, ἔστι δ' ἢ πάντως
ἄλλ' ἐχόντων πῶς, ἐν οἷς ἀφορισθήσεται καὶ τὰ ἔξω κω-
λύοντα· ἀφαιρεῖται γὰρ ταῦτα τῶν ἐν τῷ διορισμῷ προ-
σόντων ἓνα. διὸ ὕδὲ ἂν ἅμα βύληται ἢ ἐπιθυμῇ ποιεῖν
δύο ἢ τὰναντία, οὐ ποιήσει· οὐ γὰρ ὅτως ἔχει αὐτῶν τὴν
δύναμιν ὅδ' ἔστι τῷ ἅμα ποιεῖν ἢ δύναμεις, ἐπεὶ ὧν ἐστὶν
ἔτως ποιήσει.

6 Ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς κατὰ κίνησιν λεγομένης δυνάμεως
εἴρηται, περὶ ἐνεργείας διορίσωμεν τί τέ ἐστιν ἢ ἐνέργεια
καὶ ποῖόν τι. καὶ γὰρ τὸ δυνατόν ἅμα δῆλον ἔσται διαι-
ρῆσιν, ὅτι ἢ μόνον τὶτο λέγομεν δυνατόν ὃ πέφυκε κινεῖν
ἄλλο ἢ κινεῖσθαι ὑπ' ἄλλου, ἢ ἀπλῶς ἢ τρόπον τινά, ἀλλὰ
καὶ ἐτέρως. διὸ ζητῶντες καὶ περὶ τούτων διήλθομεν. ἐστὶ
δ' ἢ ἐνέργεια τὸ ὑπάρχειν τὸ πρᾶγμα, μὴ οὕτως ὥσπερ
λέγομεν δύναμει. λέγομεν δὲ δύναμει οἷον ἐν τῷ ζύλῳ
Ἑρμῆν καὶ ἐν τῇ ὄλῃ τὴν ἡμίσειαν, ὅτι ἀφαιρεθείη ἂν,
καὶ ἐπιστήμονα καὶ τὸν μὴ θεωρῶντα, ἂν δυνατός ᾤθεω-
ρῆσαι· τὸ δ' ἐνεργεῖα. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα τῇ
ἐπαγωγῇ ὃ βεβλόμεθα λέγειν, καὶ ἢ δεῖ παντὸς ὅρον ζη-
τεῖν ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνάλογον συνορᾶν, ὅτι ὡς τὸ οἰκοδο-

μοῦν πρὸς τὸ οἰκοδομικόν, καὶ τὸ ἐργηγορὸς πρὸς τὴν
βεῦδον, καὶ τὸ ἐρῶν πρὸς τὸ μῦον μὲν ὅψιν δὲ ἔχει
τὸ ἀποκατεριμένον ἐκ τῆς ὕλης πρὸς τὴν ὕλην, καὶ
ἀπειργασμένον πρὸς τὸ ἀνέργασον. ταύτης δὲ τῆς ἀ-
ρᾶς θάτερον μῦριον ἔστω ἢ ἐνέργεια ἀφωρισμένη, ἢ
δὲ τὸ δυνατόν. λέγεται δὲ ἐνεργεῖα ἢ πάντα ὁμοίως,
ἢ τὸ ἀνάλογον, ὡς τοῦτο ἐν τούτῳ ἢ πρὸς τῆς, τὴν
τῷδε ἢ πρὸς τὸδε· τὰ μὲν γὰρ ὡς κίνησις πρὸς δὴ
τὰ δ' ὡς ἕστια πρὸς τινα ὕλην. ἄλλως δὲ καὶ τὸ εἰ
καὶ τὸ κενὸν καὶ ὅσα τοιαῦτα, λέγεται δύναμει καὶ
γὰρ πολλοῖς τῶν ὄντων, οἷον τῷ ὄρῳ καὶ βαδίσει
ὁρῶμεν. ταῦτα μὲν γὰρ ἐνδέχεται καὶ ἀπλῶς ἀλη-
θεῖαι ποτε· τὸ μὲν γὰρ ὁρῶμενον ὅτι ὁρᾶται, τὸ δ'
ὁρᾶσθαι δυνατόν· τὸ δ' ἀπειρον ἔχει ὅτι δύναμει ἐπὶ
ἐνεργείᾳ ἐσόμενον χωριστόν, ἀλλὰ γνώσει. τῷ γὰρ
ὑπολείπειν τὴν διαίρεσιν ἀποδίδωσι τὸ εἶναι δύναμει
τὴν τὴν ἐνέργειαν, τῷ δὲ χωρίζεσθαι οὐ.

Ἐπεὶ δὲ τῶν πράξεων ὧν ἐστὶ πέρας οὐδεμία ἐ-
στὶν ἀλλὰ τῶν περὶ τὸ τέλος, οἷον τοῦ ἰσχυραίνειν ἢ ἰσχυ-
αίνειν, αὐτὰ δὲ ὅταν ἰσχυραίνῃ οὕτως ἐστὶν ἐν κινήσει,
ὑπάρχοντα ὧν ἕνεκα ἢ κίνησις, οὐκ ἐστὶ ταῦτα πρὸς
οὐ τελεία γε· οὐ γὰρ τέλος, ἀλλ' ἐκείνη ἐντελέχεια
τέλος καὶ ἡ πρᾶξις. οἷον ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ φρονεῖν καὶ
καὶ νενόηκεν· ἀλλ' ἢ μανθάνει καὶ μεμαθήκεν, ὥστε
ζῆται καὶ ὑγίασται. εὖ ζῆ καὶ εὖ ἔζηκεν· ἀλλ' ἢ
εὐδαιμονεῖ καὶ εὐδαιμόνηκεν. εἰ δὲ μή, ἔδει ἂν πεπε-
σθαι, ὥσπερ ὅταν ἰσχυραίνῃ. νῦν δ' ἔτι, ἀλλὰ ζῆ καὶ ἔζη-
κεν, τῶν δὴ τὰς μὲν κινήσεις λέγειν, τὰς δ' ἐνεργείας τὴν
γὰρ κίνησις ἀτελής, ἰσχυρασία, μάθησις, βαδισμός, καὶ
μῆσις· αὐταὶ δὲ κινήσεις, καὶ ἀτελεῖς γε. οὐ γὰρ ἢ
βαδίζει καὶ βεβαδίκηκεν, ὅδ' οἰκοδομεῖ καὶ ἀποδομικῇ
γίγνεται καὶ γέγονεν, ἢ κινεῖται καὶ κινήθηκεν· ἀλλ' ἢ
ρον καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται. ἐώρακε δὲ καὶ ὁρᾶ ἔφα-
αὐτό, καὶ νοεῖ καὶ νενόηκεν. τὴν μὲν ὅν τοιαύτην ἐπὶ
λέγω, ἐκείνην δὲ κίνησιν. τὸ μὲν οὖν ἐνεργεῖα τί ἐ-
καὶ ποῖον, ἐκ τούτων καὶ τῶν τοιούτων δῆλον ἡμῖν ἐ-
Πότε δὲ δύναμει ἐξὴν ἑκάστων καὶ ποτε ἢ, δια-
κρί-

5. μὲν] μὲν οὖν T. || 6. δύνανται τὸ παθητικὸν καὶ τὸ ποιητικὸν ET. || 11. δὲ τοῦτο] δ' εἶπε A¹. || 14. εἰ τ'] εἰ A¹, εἰ B¹. || 21. ἢ] καὶ T. || ἐπιθυμῇ A¹. || 23. ἔστι ἅμα τῷ ἅμα A¹. || 25. κίνησιν] δύναμιν T. || 28. δυνατόν om A¹. || 33. ὅλα] ἀπὸ F¹. || 34. καὶ τὸν] τὸν θεωρῶντα καὶ τὸν E. || ἢ om ET. || 37. ἀναλογῶν T. || ὅτι om A¹.

4. ταύτης — 5. μῦριον] ἐπὶ τί τι καὶ ταύτης τῆς διαφορᾶς θατέρω μῦριον ET. || 5. ἔσται A¹. || θάτερον F¹. || 6. ἐνέργεια A¹. || ἢ τὸ] ἢ τῷ F¹. || 9. ὡς om T. || καὶ add ET. || 10. τὸ add A¹F¹. || 12. ταῦτα] εἰ ταῦτα A¹. || ἀληθεύουσθαι] καὶ ἀληθεύειν T. || 13. γὰρ om T. || 15. τὸ T A¹. || 16. ὑπολείπειν A¹. || 18. ἐπεὶ — 35. κίνησιν om ET. || 28. τούτων — 35. κίνησιν] ἐκείνην A¹. || 31. ἀποδομικῇ A¹. || 32. κινήθηκεν] κινήθηκεν A¹. || 33. κινεῖται] κινήθηκεν A¹. || 35. ἐνέργεια T, ἐνεργεῖα A¹. || 37. δὲ om T.

ἐποτεῦν. οἷον ἡ γῆ ἀρ' ἐν ἄνθρωπος δυνάμει ἢ ὕ; μᾶλλον ὅταν ἦδη γίνηται σπέρμα, καὶ οὐδὲ τότε ὥσπερ ἔν ὑδὲ ὑπὸ ἰατροκῆς ἄπαν ἂν ὑγιασθεῖν ὑδ' ὕλης, ἀλλ' ἔστι τι ὃ δυνατόν ἐστι, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὅν δυνάμει. ὅρος δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ διανοίας ἐντελε- 5 γιγνομένου ἐκ τῆ δυνάμει ὄντος, ὅταν βεληθέντος γί- νηται κωλύοντος τῶν ἐκτός, ἐκεῖ δ' ἐν τῷ ὕγια- ν, ὅταν μὴ κωλύει τῶν ἐν αὐτῷ. ὁμοίως δὲ δι- καὶ οὐκία, εἰ μὴ κωλύει τῶν ἐν τούτῳ καὶ τῇ οὐ γίνεσθαι οὐκίαν, οὐδ' ἐστὶν ὃ δεῖ προσγενέσθαι ἢ 10 νέσθαι ἢ μεταβαλεῖν, τοῦτο δυνάμει οὐκία. καὶ ἐπὶ ἄλλων ὡσαύτως, ὅσων ἐξωθεν ἢ ἀρχὴ τῆς γενέσεως, ὅν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ ἔχοντι, ὅσα μὴ ὄντος τῶν ἐξωθεν ἰζόντος ἐξαι δι' αὐτῶ. οἷον τὸ σπέρμα ὕπῳ· δεῖ γὰρ 15 λῶ καὶ μεταβάλλειν. ὅταν δ' ἦδη διὰ τῆς αὐτοῦ 15 ἢ τοῦτον, ἦδη τὸ δυνάμει· ἐκεῖνο δὲ ἐτέρας ἀρ- ἡται. ὥσπερ ἡ γῆ οὐκ ἄνθρωπος δυνάμει· μετα- σα γὰρ ἔχει χαλκός. ἔοικε δὲ ὃ λέγομεν εἶναι ὃ ἰλλ' ἐκείνῳ, οἷον τὸ κιβώτιον ὃ ζύλον ἀλλὰ ζύλο- δὲ τὸ ζύλον γῆ ἀλλὰ γῆνιν. πάλιν ἡ γῆ εἰ ὕψος 20 ἢ ἀλλ' ἐκείνῳ, αἰ ἐκεῖνο δυνάμει ἀπλῶς τὸ ὕψο- ν. οἷον τὸ κιβώτιον ὃ γῆνιν ὕδὲ γῆ, ἀλλὰ ζύλον· γὰρ δυνάμει κιβώτιον καὶ ὕλη κιβωτίου αὕτη, ἀπλῶς ὃ ἀπλῶς, τοῦ δὲ τοῦ τὸ ζύλον. εἰ δὲ τί ἐστι πρῶ- 25 μῆκετι κατ' ἄλλου λέγεται ἐκεῖνον, τοῦτο πρῶτη οἷον εἰ ἡ γῆ ἀέριση, ὃ δ' ἀήρ, πῦρ ἀλλὰ πῦρον, ὃ ὕλη πρῶτη ὡς τότε τι καὶ ὕψος. τῷ γὰρ δια- τὸ καθόλου καὶ τὸ ὑποκείμενον τῷ εἶναι τότε τι ἢ 30 ἰαι. οἷον τοῖς πάθος τὸ ὑποκείμενον ἄνθρωπος καὶ καὶ ψυχῇ, πάθος δὲ τὸ μουσικὸν καὶ λευκόν. 30 δὲ τῆς μουσικῆς ἐγγενομένης ἐκεῖνο ὃ μουσικὴ ἀλλὰ ἴν, καὶ οὐ λευκότης ὃ ἄνθρωπος ἀλλὰ λευκόν, οὐδὲ ἰς ἢ κίνησις ἀλλὰ βαδίζον ἢ κινούμενον, ὡς τὸ ἐκεί- ὅσα μὲν οὖν οὕτω, τὸ ἔσχατον οὐσία· ὅσα δὲ μὴ 35 ἀλλ' εἰδός τι καὶ τότε τι τὸ κατηγορούμενον, τὸ 35 οὐ ὕλη καὶ οὐσία ὕλική. καὶ ὁρθῶς δὲ συμβαίνει τὸ

ἐκεῖνον λέγεσθαι κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὰ πάθη· ἀμφω γὰρ ἀόριστα. τότε μὲν οὖν λεκτέον δυνάμει καὶ τότε οὐ, εἴρηται.

Ἐπεὶ δὲ τὸ πρότερον διώριστα ποσαχῶς λέγεται, 8 φανερόν ἐστι πρότερον ἐνέργεια δυνάμει ἐστίν. λέγω δὲ δυνάμει οὐ μόνον τῆς ὠρισμένης ἢ λέγεται ἀρχὴ μετα- βλητικῇ ἐν ἄλλῳ ἢ ἄλλο, ἀλλ' ὅπως πάσης ἀρχῆς κινή- τικῆς ἢ στατικῆς. καὶ γὰρ ἡ φύσις ἐν ταύτῳ γίγνεται· ἐν ταύτῳ γὰρ γένει τῇ δυνάμει· ἀρχὴ γὰρ κινήτικῃ, ἀλλ' 10 ἢ ἐν ἄλλῳ ἀλλ' ἐν αὐτῷ ἢ αὐτό. πάσης δὲ τῆς τοιαύ- τῆς προτέρα ἐστὶν ἡ ἐνέργεια καὶ λόγῳ καὶ τῇ ὕσῃ· χρόνῳ δ' ἐστὶ μὲν ὡς, ἐστὶ δ' ὡς ὕ. τῷ λόγῳ μὲν ἔν ὅτι προτέρα, δῆλον· τῷ γὰρ ἐνδέχεσθαι ἐνεργῆσαι δυνατόν ἐστὶ τὸ πρῶ- 15 τως δυνατόν, οἷον λέγω οἰκοδομικὸν τὸ δυνάμενον οἰκοδο- μεῖν, καὶ ὁρατικὸν τὸ ὁρᾶν, καὶ ὁρατὸν τὸ δυνατόν ὁρᾶ- σθαι. ὃ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἀνάγκη τὸν λόγον προὔπαρχειν καὶ τὴν γνώσιν τῆς γνώσεως. τῷ δὲ χρόνῳ πρότερον τὸ τῷ εἶδει τὸ αὐτὸ ἐνεργῆναι πρότερον, ἀριθμῷ δ' ὕ. λέγω δὲ τὸ ἐν τῷ εἶδει τὸ αὐτὸ ἐνεργῆναι πρότερον, 20 ἢ ὅτι ὄντος κατ' ἐνέργειαν καὶ τῷ εἶδει καὶ τῷ ὁρῶντος πρό- τερον τῷ χρόνῳ ἢ ὕλη καὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὁρατικόν, ὃ δυνάμει μὲν ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ σῖτος καὶ ὁρῶν, ἐνεργείᾳ δ' ὕπῳ. ἀλλὰ τῶν πρότερα τῷ χρόνῳ ἕτερα ὄντα ἐνε- 25 γείᾳ, ἐξ ὧν ταῦτα ἐγένετο· αἰ γὰρ ἐκ τῆ δυνάμει ὄντος γίγνεται τὸ ἐνεργείᾳ ὃν ὑπὸ ἐνεργείᾳ ὄντος, οἷον ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου, μουσικὸς ὑπὸ μουσικῆς, αἰ κινῶντος τινος πρώτου· τὸ δὲ κινῶν ἐνεργείᾳ ἦδη ἐστίν. εἴρηται δ' ἐν τοῖς περὶ τῆς ὕψους λόγοις ὅτι ἄπαν τὸ γιγνόμενον γίγνεται ἐκ τινός τι καὶ ὑπὸ τινος, καὶ τὸ τῷ εἶδει τὸ αὐτό. διὸ καὶ δοκεῖ 30 ἀδύνατον εἶναι οἰκοδόμον εἶναι μὴ οἰκοδομήσαντα μὴ ἢ καθαρίζον μὴ ἢ καθαρίσαντα· ὃ γὰρ μανθάνων καθαρίζειν καθαρίζων μανθάνει καθαρίζειν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι. ὅθεν ὁ σοφιστικὸς ἐλεγχος ἐγένετο ὅτι οὐκ ἔχων τις τὴν ἐπιστήμην ποιήσει ὕ ἢ ἐπιστήμη· ὃ γὰρ μανθάνων ἔχει, 35 ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ γιγνομένου γιγνεῖσθαι τι καὶ τῷ ὅλως κινουμένου κινεῖσθαι τι (δῆλον δ' ἐν τοῖς περὶ κινήσεως

δυνάμει ἄνθρωπος ET. || 2. τότε] τότε πῶς T, τοῦτό πως E, τοῦτο γὰρ E. || 3. ἀν] δὲ A^b. || 8. τῷ] τῷ E. || 9. εἰ — 10. πῳ A^b. || 9. τῶν om T. || 15. μεταβαλεῖν E. || 8' om T. || 16. ἐκεῖνα E. || 20. ζύλον ἢ γῆ T. || 21. ἀλλ' ἐκεῖνον ἀπ^b. || αἰ ἐκεῖνο δὲ δυνάμει E, om γὰρ E. δυνάμει om A^b. || τὸ ὑπερ] δ τὸ προσεχὲς καὶ τελευταῖον γὰρ E. || 24. ἀπλῶς T. || τοῦ] || τὸ add EA^b. || ἐστὶ τὸ πρῶτον T. || 25. ἄλλο A^b et margo E, qui γὰρ κατ' ἄλλο ἀλλ' ἐκεῖνο αὐτὸ δηλοῖται. || ἐκεῖνο δὲ 4^b. || 27. ὡς] οὐ T, εἰ δὲ A^b. || καὶ om ET A^b. || ὅσα ET. || 28. τῷ] τὸ T. || εἶναι] καὶ T, om E. || 31. ἐγγενομένης ἐκεῖνον A^b. || 33. ἢ κίνησις] ἢ κίνησις T, οὐδὲ κίνησις A^b. || τῷ] τε A^b. || πρῶτον T. || ὡσαχῶς ET. || 5. ὅτι τὸ πρότερον T. || 6. ἀρχὴ om T. || 8. γίγνεται δυνάμει· ἐν E. γίγνεται — 9. ταύτῃ γὰρ 4^b. || 10. δὲ T. || 13. τῷ] τὸ E. || 18. τὸ τῷ] ὡς τὸ τῷ A^b. || 21. α om A^b. || 22. ἔστι A^b. || 23. τῷ χρόνῳ πρότερα 25. τὸ om A^b. || ὑπὸ ἐνεργείας ὄντος E, om A^b. || 27. ἐνέργεια T. || 28. πᾶν A^b. || 35. καὶ — 36. τι om T.

τῷτο) καὶ τὸν μανθάνοντα ἀνάγκη ἔχειν τι τῆς ἐπισήμης ἴσως. ἀλλ' οὖν καὶ ταύτῃ γε δῆλον ὅτι ἡ ἐνέργεια καὶ οὕτω προτέρα τῆς δυνάμεως κατὰ γένεσιν καὶ χρόνον. ἀλλὰ μὴν καὶ οὐσία γε, πρῶτον μὲν ὅτι τὰ τῇ γενέσει ὕστερα τῷ εἶδει καὶ τῇ οὐσίᾳ πρότερα, οἷον ἀνὴρ παιδὺς καὶ ἄνθρωπος σπέρματος· τὸ μὲν γὰρ ἤδη ἔχει τὸ εἶδος, τὸ δ' ὤ. καὶ ὅτι ἅπαν ἐπ' ἀρχὴν βαδίζει τὸ γιγνόμενον καὶ τέλος· ἀρχὴ γὰρ τὸ οὗ ἔνεκα, τοῦ τέλους δ' ἔνεκα ἡ γένεσις. τέλος δ' ἡ ἐνέργεια, καὶ τούτῳ χάριν ἡ δύναμις λαμβάνεται· ὃ γὰρ ἵνα ὄψιν ἔχουσιν ὁρῶσι τὰ ζῶα, ἀλλ' ὅπως ὁρῶσιν ὄψιν ἔχουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἰκοδομικὴν ἵνα οἰκοδομῶσι, καὶ τὴν θεωρητικὴν ἵνα θεωρῶσιν· ἀλλ' ὃ θεωροῦσιν ἵνα θεωρητικὴν ἔχουσιν, εἰ μὴ οἱ μελετῶντες· οὗτοι δ' οὐχὶ θεωροῦσιν ἀλλ' ἡ ὡδὴ ἢ ὅτι ἔθεν δέονται θεωρεῖν. ὅτι ἡ ὕλη ἐστὶ δύναμις, ὅτι ἔλθοι ἂν εἰς τὸ εἶδος· ὅταν δὲ γ' ἐνεργείᾳ ᾗ, τότε ἐν τῷ εἶδει ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ ὧν κίνησις τὸ τέλος. διὸ ὥσπερ οἱ διδάσκοντες ἐνεργῶντα ἐπιδειξάντες οἰονταὶ τὸ τέλος ἀποδεδικνάναι, καὶ ἡ φύσις ὁμοίως. εἰ γὰρ μὴ οὕτω γίνεταί, ὁ Παύσιωνος ἔσται Ἑρμῆς· ἀδελφός γὰρ καὶ ἡ ἐπιστήμη εἰς τὸ εἶδος ἢ ἔξω, ὥσπερ κἀκεῖνος· τὸ γὰρ ἔργον τέλος, ἡ δὲ ἐνέργεια τὸ ἔργον. διὸ καὶ τὴν οἰκονομία λέγεται κατὰ τὸ ἔργον, καὶ συντείνει πρὸς τὴν ἐντελέχειαν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τῶν μὲν ἔσχατον ἡ χρῆσις, οἷον ὄψεως ἢ ὄρασις, καὶ ἔθεν γίνεταί παρὰ ταύτην ἕτερον ἀπὸ τῆς ὄψεως ἔργον, ἀπ' ἐνῶν δὲ γίνεταί τι, οἷον ἀπὸ τῆς οἰκοδομικῆς οὐκία παρὰ τὴν οἰκοδόμησιν, ὅμως ἔθεν ἥττον ἔνθα μὲν τέλος ἔνθα δὲ μᾶλλον τέλος τῆς δυνάμεως ἐστίν. ἡ γὰρ οἰκοδόμησις ἐν τῷ οἰκοδομουμένῳ, καὶ ἅμα γίνεταί καὶ ἐστὶ τῇ οὐκίᾳ ὅσων μὲν οὖν ἕτερον τί ἐστὶ παρὰ τὴν χρῆσιν τὸ γιγνόμενον, τῶν μὲν ἡ ἐνέργεια ἐν τῷ ποιουμένῳ ἐστίν, οἷον ἡ τε οἰκοδόμησις ἐν τῷ οἰκοδομουμένῳ καὶ ἡ ὑφανσις ἐν τῷ ὑφανομένῳ, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ὅλως ἡ κίνησις ἐν τῷ κινουμένῳ· ὅσων δὲ μὴ ἐστὶν ἄλλο τι ἔργον παρὰ τὴν ἐνέργειαν, ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει ἡ ἐνέργεια, οἷον ἡ ὄρασις ἐν τῷ ὁρῶντι καὶ ἡ θεωρία ἐν τῷ θεωροῦντι καὶ ἡ ζωὴ ἐν τῇ ψυχῇ. διὸ καὶ ἡ εὐδαιμονία· ζωὴ γὰρ τις ἐστίν. ὥςτε φανερόν ὅτι ἡ οὐσία καὶ τὸ εἶδος ἐν ἑστίν. κατὰ τε δὲ τοῦτον τὸν λόγον φανερόν ὅτι πρὶ τῇ οὐσίᾳ ἐνέργεια δυνάμεις· καὶ ὥσπερ εἵπομεν, τῷ αἰεὶ προλαμβάνει ἐνέργεια ἑτέρα πρὸ ἑτέρας ἕως τῆς αἰεὶ κινῶντος πρώτως. ἀλλὰ μὴν καὶ κυριωτέρως· τὰ γὰρ αἰδία πρότερα τῇ οὐσίᾳ τῶν φθαρτῶν, ἐστὶ δ' ἡ δύναμις αἰδίων. λόγος δὲ ὅδε. πάντα δυνάμεις ἀμ ἀντιφάσεως ἐστίν· τὸ μὲν γὰρ μὴ δυνατόν ὑπάρχει ἀν ὑπάρξειεν ἕθεν, τὸ δυνατόν δὲ πᾶν ἐνδέχεται μὴ γεῖν. τὸ ἄρα δυνατόν εἶναι ἐνδέχεται καὶ εἶναι κα εἶναι· τὸ αὐτὸ ἄρα δυνατόν καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι δὲ δυνατόν μὴ εἶναι ἐνδέχεται μὴ εἶναι· τὸ δ' ἐνδεχον μὴ εἶναι φθαρτόν, ἢ ἀπλῶς, ἢ τῷτο αὐτὸ ὃ λή ἐνδέχεται μὴ εἶναι, ἢ κατὰ τὸπον ἢ κατὰ ποσὸν ἢ κατὰ ἀπλῶς δὲ τὸ κατ' οὐσίαν. ἔθεν ἄρα τῶν ἀφθάρτων ἡ δύναμις ἐστὶν ὃν ἀπλῶς· κατὰ τι δ' ἔθεν κωλύει, ὡς ἢ ποῦ· ἐνεργείᾳ ἄρα πάντα. ἐδὲ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἢ καίτοι ταῦτα πρῶτα· εἰ γὰρ ταῦτα μὴ ἦν, οὐδὲ ὃ ἐδὲ δὴ κίνησις, εἴ τις ἐστὶν αἰδίων. ἐδ' εἴ τι κινῶμεν ἢ ἐκ ἐστὶ κατὰ δυνάμιν κωλύμενον ἀλλ' ἢ πᾶσιν πᾶσι δ' ὕλην ἔθεν κωλύει ὑπάρχειν. διὸ αἰεὶ ἐνεργεῖ ἡ αἴσρα καὶ ὅλος ὁ ἕρανός, καὶ οὐ φοβερὰν μὴ πᾶσι φοβῶνται οἱ περὶ φύσεως. οὐδὲ κάμνει τοῦτο ὅτι γὰρ περὶ τὴν δυνάμιν τῆς ἀντιφάσεως αὐτοῦς, ἢ φθαρτοῖς, ἢ κίνησις, ὥςτε ἐπίκουρον· εἶναι τὴν συνήκει κινήσεως· ἡ γὰρ οὐσία ὕλη καὶ δυνάμεις ὕστα, ἐκ ἐπὶ αἰτία τέτοιου. μμμεῖται δὲ τὰ ἀφθάρτα καὶ τὰ ἐμ βολῇ ὄντα, οἷον γῆ καὶ πῦρ. καὶ γὰρ ταῦτα αἰετ καθ' αὐτὰ γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς ἔχει τὴν κίνησιν. ἢ ἄλλαι δυνάμεις, ἐξ ὧν διαρίσαι, πᾶσαι τῆς ἀπαφ εἰσιν· τὸ γὰρ δυνάμενον ὡδὲ κινεῖν δύναται καὶ μὴ ὅσα γε κατὰ λόγον. αἱ δ' ἄλλοι τῷ παρεῖναι κα τῆς ἀντιφάσεως ἔσονται αἱ αὐταί. αἱ ἄρα τινὲς αἱ σεις τοιαῦται ἢ οὐσίαι οἷας λέγουσιν οἱ ἐν τοῖς λόγοις ἰδέας, πολὺ μᾶλλον ἐπισήμον ἂν τι εἴη ἢ αὐτὸ ἐπ

4. τὰ τῇ] ταύτῃ T. || 8. τὸ εἶ] ἔστιν A¹. || 10. τὰ ζῶα ὁρῶσιν T. || 13. θεωρητικὴν om A¹. || 14. οὐχ ἢ θεωροῦσιν, ἀλλ' ἢ || εἰ post αἶν om A¹. || 16. γ' om ET. || 17. διὰ — 18. τέλος om E. || 20. πάσι F¹, πάσι T A¹. || ἐρμῆς ἔσται E¹ ἢ T. || καὶ om A¹. || 22. λέγεται ἐνέργεια A¹. || 24. ἐσχάτων A¹. || ἢ post ὄψεως om ET. || ἔρασαν T. || 25. ἔργον om A¹. || E. || 35. ὃ δ' ἐνέργεια A¹.

2. ἐνεργείᾳ τῇ ἐστὶ T. || 5. τῷ χρόνῳ T. || 10. ὑπάρξει ἐν A¹. || 11. τὸ ἄρα] ἐν παρὰ T. || καὶ ante εἶναι om A¹. || τὸ αὐτὸ] τῷτο T. || 15. κατὰ τὸ ποσόν A¹. || ἢ κατὰ τὸ ποσόν T. || 16. φθαρτῶν ET. || 17. ἐν om A¹. || κατὰ om ET. || 18. π ταῦτα A¹. || 19. ταῦτα μὴ] αἰτία μὴ A¹ F¹. || 21. ἢ A¹. || τῷτο A¹. || 23. ὅλως T. || 25. περὶ] ὑπὲρ E¹ κατὰ T, εἰς ἢ E¹ δυνάμεις E. || ἔρασαν om ET. || ἢ F¹. || ἐνεργείᾳ ET. || 28. αἰτιατὸ μμμεῖται T. || φθάρτα A¹ F¹. || 30. αὐτὸ ET. || 33. αἰ] εἶναι 34. αἰται A¹. || 35. εἰ om A¹.

ινούμενον ἢ κίνησις· ταῦτα γὰρ ἐνέργειαι μᾶλλον,
 ἢ δὲ δυνάμεις τῶν. ὅτι μὲν ἔν πρότερον ἢ ἐνέργεια
 ὑνάμειος καὶ πάσης ἀρχῆς μεταβλητικῆς, φανερόν.
 Ὅτι δὲ καὶ βελτίων καὶ τιμιωτέρα τῆς σπουδαίας
 ἰσως ἢ ἐνέργεια, ἐκ τῶνδε δῆλον. ὅσα γὰρ κατὰ τὸ
 5 θαι λέγεται, ταῦτόν ἐστι δυνατόν τάναντία, οἷον τὸ
 θαι λεγόμενον ὑγιαίνειν ταυτέν ἐστι καὶ τὸ νοσοῦν,
 ἵμα· ἢ αὐτὴ γὰρ δύναμις τῷ ὑγιαίνειν καὶ κάμνειν,
 ἱρεμαῖν καὶ κινεῖσθαι, καὶ οἰκοδομεῖν καὶ καταβάλ-
 καὶ οἰκοδομεῖσθαι καὶ καταπίπτειν. τὸ μὲν οὖν δύ-
 10 ν τάναντία ἅμα ὑπάρχει, τὰ δ' ἐναντία ἅμα ἀδύ-
 . καὶ τὰς ἐνεργείας δὲ ἅμα ἀδύνατον ὑπάρχειν, οἷον
 ρειν καὶ κάμνειν. ὥστ' ἀνάγκη τούτων θάτερον εἶναι
 ῥόν. τὸ δὲ δύνασθαι ὁμοίως ἀμφοτέρων ἢ οὐδέτερον·
 ἢ ἐνέργεια βελτίων. ἀνάγκη δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν 15
 λος καὶ τὴν ἐνέργειαν εἶναι χεῖρον τῆς δυνάμεως· τὸ
 ἀνύμενον ταυτὸ ἀμφω τάναντία. δῆλον ἄρα ὅτι ἐκ
 ὁ κακὸν παρὰ τὰ πράγματα· ὕστερον γὰρ τῇ φύσει
 ικὸν τῆς δυνάμεως. οὐκ ἄρα οὐδ' ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς
 οὔτε αὐτοῖς οὐδὲν ἐστὶν οὔτε κακὸν ὅτε ἀμάρτημα ὅτε 20
 αρμόνιον· καὶ γὰρ ἢ διαφθορὰ τῶν κακῶν ἐστίν. εὐρή-
 . ἢ δὲ καὶ τὰ διαγράμματα ἐνεργείᾳ· διαιρύντες γὰρ
 ισιν. εἰ δ' ἔν διηρημένα, φανερά ἐν ἦν· νῦν δ' ἐν-
 ρει δυνάμει. διὰ τί δύο ὁρθεῖν τὸ τρίγωνον; ὅτι αἱ
 μίαν συγμῆν γωνίας ἴσαι δύο ὁρθεῖς. εἰ οὖν ἀνήκτο 25
 ρὰ τὴν πλευράν, ἰδόντι αὐτὴν εὐθὺς δῆλον. διὰ τί
 ικευκλίω ὁρθὴ καθόλου; διότι ἐὰν ἴσαι τρεῖς, ἢ τε
 : δύο καὶ ἢ ἐκ μέσης ἐπισταθεῖσα ὁρθή, ἰδόντι δῆλον
 καὶ οὐκ εἰδόντι. ὥστε φανερόν ὅτι τὰ δυνάμει ὄντα εἰς
 ιαν ἀναγόμενα εὐρίσκεται. αἴτιον δ' ὅτι νόησις ἢ 30
 ια· ὥς ἐξ ἐνεργείας ἢ δυνάμει· καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον
 ιγνωσκουσιν· ὕστερον γὰρ γινώσκει ἢ ἐνέργεια ἢ κατ'
 ὄν.
 Ἐπεὶ δὲ τὸ ὄν λέγεται καὶ τὸ μὴ ὄν τὰ μὲν κατὰ
 ρήματα τῶν κατηγοριῶν, τὸ δὲ κατὰ δυνάμειν ἢ ἐνέρ- 35

γειαν τούτων ἢ τάναντία, τὸ δὲ κυριώτατον ὄν ἀληθές ἢ
 ψεῦδος, τῆτο δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐστὶ τῷ συγκεῖσθαι ἢ
 διηρησθαι, ὥς ἀληθεύει μὲν ὁ τὸ διηρημένον οἰόμενος διαι-
 ρεῖσθαι καὶ τὸ συγκεῖμενον συγκεῖσθαι, ἔψευσται δὲ ὁ ἐναν-
 5 τως ἔχων ἢ τὰ πράγματα, πότε ἐστὶν ἢ ἐκ ἑξὶ τὸ ἀληθές
 λεγόμενον ἢ ψεῦδος; τοῦτο γὰρ σκοπεῖται τί λεγόμενον. οὐ
 γὰρ διὰ τὸ ἡμᾶς οἶεσθαι ἀληθῶς σε λευκὸν εἶναι εἴ σὺ
 λευκός, ἀλλὰ διὰ τὸ σὲ εἶναι λευκὸν ἡμεῖς οἱ φάντες τῆτο
 ἀληθεύμενον. εἰ δὲ τὰ μὲν αἰετὶ σύγκειται καὶ ἀδύνατα δι-
 10 αρεθῆναι, τὰ δ' αἰετὶ διήρηται καὶ ἀδύνατα συντεθῆναι, τὰ
 δ' ἐνδέχεται τάναντία, τὸ μὲν εἶναι ἐξὶ τὸ συγκεῖσθαι καὶ
 ἐν εἶναι, τὸ δὲ μὴ εἶναι τὸ μὴ συγκεῖσθαι ἀλλὰ πλείω
 εἶναι. περὶ μὲν ἔν τὰ ἐνδεχόμενα ἢ αὐτὴ γίγνεται ψευδὴς
 καὶ ἀληθὴς δοῖα καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός, καὶ ἐνδέχεται ὅτε
 15 μὲν ἀληθεύειν ὅτε δὲ ψεύδεται· περὶ δὲ τὰ ἀδύνατα ἄλ-
 λως ἔχειν ὅ γίγνεται ὅτε μὲν ἀληθές ὅτε δὲ ψεῦδος, ἀλλ'
 αἰετὶ ταῦτα ἀληθῆ καὶ ψευδῆ. περὶ δὲ δὴ τὰ ἀσύνθετα τί
 τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι καὶ τὸ ἀληθές καὶ τὸ ψεῦδος; ὅ γὰρ
 ἐστὶ σύνθετον, ὥστε εἶναι μὲν ὅταν συγκεῖται, μὴ εἶναι δὲ
 20 ἐὰν διηρημένον ἢ, ὥσπερ τὸ λευκὸν ζύλον ἢ τὸ ἀσύμμετρον
 τὴν διάμετρον· ὅδε τὸ ἀληθές καὶ ψεῦδος ὁμοίως ἐστὶ ὑπάρ-
 ξει καὶ ἐπ' ἐκείνων. ἢ ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἀληθές ἐπὶ τέτων τὸ
 αὐτό, ὅπως ὅδε τὸ εἶναι, ἀλλ' ἐξὶ τὸ μὲν ἀληθές τὸ δὲ ψεῦδος,
 τὸ μὲν θιγεῖν καὶ φάναι ἀληθές (ὅ γὰρ ταῦτο κατάφασις
 25 καὶ φάσις), τὸ δ' ἀγνοεῖν μὴ θιγγάνειν· ἀπατηθῆναι γὰρ
 περὶ τὰ τί ἐστὶν ἢ ἐξὶν ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. ὁμοίως
 δὲ καὶ περὶ τὰς μὴ συνθεταῖς ὑστάς· ὅ γὰρ ἐστὶν ἀπατηθῆ-
 ναι. καὶ πᾶσαι εἰσιν ἐνεργεία, ὅ δυνάμει· ἐγγίνοντο γὰρ
 αὐ καὶ ἐφθαίνοντο· νῦν δὲ τὸ ὄν αὐτὸ ὅ γίγνεται ὅδε φθαί-
 30 ρεται· ἔκ τινος γὰρ αὐτὸ ἐγγίνετο. ὅσα δὲ ἐστὶν ὅπερ εἶναι τι
 καὶ ἐνεργείᾳ, περὶ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἀπατηθῆναι ἀλλ' ἢ
 νοεῖν ἢ μὴ. ἀλλὰ τὸ τί ἐστὶ ζητεῖται περὶ αὐτῶν, εἰ τοι-
 αῦτά ἐστιν ἢ μὴ. τὸ δ' εἶναι ὡς τὸ ἀληθές, καὶ τὸ μὴ
 εἶναι ὡς τὸ ψεῦδος, ἐν μὲν ἐστὶν, εἰ σύγκειται, ἀληθές· τὸ
 35 δ' εἰ μὴ σύγκειται, ψεῦδος. τὸ δὲ ἐν, εἴπερ ὄν, ὅπως ἐστὶν·

. κίνησις T. || 3. καὶ ante δυνάμειος om F². || 4. καὶ post δὲ om A²F². || 7. δύνασθαι τὸ λεγόμενον A². || 8. καὶ ante ἅμα
 . || 11. ἅμα ὑπάρχειν T, ὑπάρχει ἅμα A². || ἅμα ἀδύνατον — 12. ἅμα om ET. || 15. βελτίων ET. || 18. τὸ] τι τὸ ET. ||
 ὅ om E. || 22. δι] γὰρ F². || 23. δ' ἦ] δ' ἦ A². || 24. τὸ om F². || 25. μίαν τὴν συγμῆν T. || ἀνήκτο ἢ ἀνάγκη τὸ T. ||
 αἰ E. || 34. ἐπιδὲ F². || λέγομεν F². || τὸ μὴ] τὰ μὴ A²F². || 35. τὸ] τὰ F².

. κυριώτατον E. || ὅ] ἢ T, εἰ E. || 2. δ' ἐπὶ] δὲ ἐπὶ A². || τὸ ET. || 3. διατρεῖσθαι T. || ὥς — διατρεῖσθαι om T. ||
 π A². || διατρεῖσθαι] διατρεῖσθαι A². || 5. ἢ ante τὰ om T. || τὸ] ὡς τὸ E, ὥς τὸ T. || 7. σε ante ἀληθές E, om T. || εἰ —
 ἔς om A². || 10. αἰ] εἰ T. || συντεῖται A². || 11. τὸ ἐν εἶναι καὶ συγκεῖσθαι T. || 16. γίγνεται ὅδε ἐπὶ A². || 17. αἰ] εἰ T. ||
 ante ψεῦδος om T. || 19. ὅταν] ἐάν A². || σύγκειται E. || 20. ἐάν μὴ διηρημένον T. || 21. καὶ ψεῦδος] καὶ τὸ ψεῦδος E, ἢ τὸ
 T. || 22. ὅπ' T. || ἀληθές ἐν ἐπὶ ET. || 23. τὸ δὲ] ἢ ET A². || 24. τῆτο T. || 25. ἀπάφασις T. καὶ φάσις om E. || 27. μὴ
 . || 28. ἐνέργεια A². || ὅ] ἢ T. || γὰρ om T. || 32. τί om A². || ἢ τι αὐτά T. || 34. ὡς τὸ] τὸ ὡς A², τὸ ὡς τὸ T.

εἰ δὲ μὴ ὕτως, ὡς ἔστιν. τὸ δὲ ἀληθὲς τὸ νοεῖν αὐτά· τὸ δὲ ψευδὲς ὡς ἔστιν, οὐδ' ἀπάτη, ἀλλ' ἀγνοία, οὐχ οἷα ἡ τυφλότης· ἡ μὲν γὰρ τυφλότης ἐστὶν ὡς ἂν εἰ τὸ νοητικὸν ὅλως μὴ ἔχῃ τις. φανερόν δὲ καὶ ὅτι περὶ τῶν ἀκινήτων ὡς ἔστιν ἀπάτη κατὰ τὸ ποτέ, εἴ τις ὑπολαμβάνει ἀκίνητα. 5 οἷον τὸ τρίγωνον εἰ μὴ μεταβάλλειν οἶσται, ὡς οἴσεται ποτὲ μὲν δύο ὁρθὰς ἔχειν ποτὲ δ' ἕ (μεταβάλλοι γὰρ αὖ), ἀλλὰ τί μὲν τί δ' οὐ, οἷον ἄρτιον ἀριθμὸν πρῶτον εἶναι μὴθέν, ἢ τινὰς μὲν τινὰς δ' ἕ. ἀριθμῶ δὲ περὶ ἕνα ὡδὲ τῆτο· ἢ γὰρ ἔτι τινὰ μὲν τινὰ δ' ὡς οἴσεται, ἀλλ' ἀλη- 10 θύσει ἢ ψεύσεται ὡς αὐτὸς ἔχοντος.

I.

Τὸ ἐν ὅτι μὲν λέγεται πολλαχῶς, ἐν τοῖς περὶ τοῦ 15 ποσαχῶς δηρημένους εἴηται πρότερον· πλεοναχῶς δὲ λεγομένου, οἱ συγκεφαλαιούμενοι τρόποι εἰσὶ τέτταρες τῶν πρώτων καὶ καθ' αὐτὰ λεγομένων ἐν, ἀλλὰ μὴ κατὰ συμβεβηκός. τό τε γὰρ συνεχὲς ἢ ἀπλῶς ἢ μάλιστα γὰρ τὸ φύσει καὶ μὴ ἀφ' ἡμῶς δεσμῶ· καὶ τῶν μᾶλλον ἐν 20 καὶ πρότερον, ἢ ἀδιαίρετον ἢ κίνησις καὶ μᾶλλον ἀπλῆ. ἔτι τοῦτον καὶ μᾶλλον τὸ ὅλον καὶ ἔχον τινὰ μορφήν καὶ εἶδος· μάλιστα δ' αἱ τι φύσει τοιούτων καὶ μὴ βίβη, ὥσπερ ὅσα κόλλη ἢ γόμφω ἢ συνδέσμω, ἀλλ' ἔχει ἐν αὐτῷ τὸ αἴτιον αὐτῷ τῷ συνεχὲς εἶναι. τοιούτων δὲ τῷ μίαν τὴν κί- 25 νησιν εἶναι καὶ ἀδιαίρετον τόπῳ καὶ χρόνῳ, ὥστε φανερόν, εἴ τι φύσει κινήσεως ἀρχὴν ἔχει τῆς πρώτης. τὴν πρώτην, οἷον λέγω φορᾶς κυκλοφορίαν, ὅτι τῆτο πρῶτον μέγεθος ἐν. τὰ μὲν δὴ ὕτως ἐν ἢ συνεχὲς ἢ ὅλον, τὰ δὲ ὡς ἂν ὁ λό- γος εἰς ἕ. τοιαῦτα δὲ ὡς ἢ νόησις μία· τοιαῦτα δὲ ὡς 30 ἀδιαίρετος· ἀδιαίρετος δὲ τῷ ἀδιαίρετου εἶδει ἢ ἀριθμῶ. ἀριθμῶ μὲν ἐν τὸ καθ' ἑκάστων ἀδιαίρετον, εἶδει δὲ τὸ τῷ γνω- στῷ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ, ὥσθ' ἐν αὖ εἴη πρῶτον τὸ ταῖς ὑσίοις αἴτιον τῷ ἐνός. λέγεται μὲν οὖν τὸ ἐν τοσαυταχῶς, τό τε συνεχὲς φύσει καὶ τὸ ὅλον, καὶ τὸ καθ' ἑκάστων καὶ τὸ 35 καθ' ὅλου. πάντα δὲ ταῦτα ἐν τῷ ἀδιαίρετον εἶναι τῶν μὲν

τὴν κίνησιν, τῶν δὲ τὴν νόησιν ἢ τὸν λόγον. διὰ δὲ α νοεῖν ὅτι οὐχ ὡσαύτως ληπτόν λεγέσθαι ποσά τε ἐν ται, καὶ τί ἐστὶ τὸ ἐν εἶναι, καὶ τίς αὐτῷ λόγος. λέ μὲν γὰρ τὸ ἐν τοσαυταχῶς, καὶ ἑκάστων ἔστι ἐν τούτῳ 5 ἂν ὑπάρχῃ τις τῶν τῶν τρόπων· τὸ δὲ ἐν εἶναι ἐν τούτων τινὲς εἶναι, ὅτε δὲ ἄλλω, ὃ καὶ μᾶλλον ἐγγι νόματί ἐστι, τῇ δυνάμει δ' ἐκείνα, ὥσπερ καὶ περ χείρου καὶ αἰτίου εἰ δέοι λέγειν ἐπὶ τα τοῖς πράγμασι 10 ρίζοντα καὶ τῷ ὀνόματος ὅρον ἀποδιδόντα. ἔστι μὲν γοιχειὸν τὸ πῦρ (ἔστι δ' ὅτως καθ' αὐτὸ καὶ τὸ ἄπα τι ἄλλο τοιοῦτον), ἔστι δ' ὡς οὐ· ἢ γὰρ τὸ αὐτὸ πυρ 15 φοιχείν εἶναι, ἀλλ' ὡς μὲν πρᾶγμα τι καὶ φύσις τι στοιχείον, τὸ δὲ ὄνομα σημαίνει τὸ τοδὲ συμβεβη αὐτῷ, ὅτι ἐστὶ τι ἐκ τούτου ὡς πρώτου ἐνυπάρχοντος.

καὶ ἐπὶ αἰτίου καὶ ἐνὸς καὶ τῶν τοιούτων ἀπάντων. δι 20 τὸ ἐν εἶναι τὸ ἀδιαίρετον εἶναι εἶναι, ὥστε τῷδε ἢ α χωρίστῳ ἢ τόπῳ ἢ εἶδει ἢ διανοίᾳ, ἢ καὶ τῷ ὅλῳ καί αιρέτῳ. μάλιστα δὲ τὸ μέτρον εἶναι πρῶτον ἐκάστῳ γ καὶ κυριώτατα τοῦ ποσῶ· ἐντεῦθεν γὰρ ἐπὶ τὰ ἄλλα 25 λυθον. μέτρον γὰρ ἐστὶν ὃ τὸ ποσὸν γιγνώσκειται· ἢ σκεται δ' ἢ ἐν ἢ ἀριθμῶ τὸ ποσὸν ἢ ποσόν, ὃ δ' αἱ ἅπας ἐνί. ὥστε πᾶν τὸ ποσὸν γιγνώσκειται ἢ ποσὸν ἢ καὶ ὃ πρώτῳ ποσῶ γιγνώσκειται, τῆτο αὐτὸ ἐν· διὰ 30 ἀριθμοῦ ἀρχὴ ἢ ἀριθμός. ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐν ταῖς α λέγεται μέτρον ὡς πρώτῳ τε ἑκάστων γιγνώσκειται, καὶ μέτρον ἐκάστου ἐν ἐν μήκει, ἐν πλάτει, ἐν βάθει, ἐν ἐν τάχει. τὸ γὰρ βάρος καὶ τάχος κοινὸν ἐν ταῖς ἐπι 35 διπλὸν γὰρ ἑκάτερον αὐτῶν, οἷον βάρος τό τε ὀπισθορὸ πη καὶ τὸ ἔχον ὑπεροχὴν ῥοπῆς, καὶ τάχος τί π στήν κίνησιν ἔχον καὶ τὸ ὑπεροχὴν κινήσεως· ὅτι γ τάχος καὶ τῷ βραδέος καὶ βάρος τῷ κουφοτέρου. ὃ δὴ τούτοις μέτρον καὶ ἀρχὴ ἐν τι καὶ ἀδιαίρετον, ἐπὶ 40 ἐν ταῖς γραμμααῖς χρώνται ὡς ἀτόμῳ τῇ ποδιαίᾳ. καὶ γὰρ τὸ μέτρον ἐν τι ζητοῦσι καὶ ἀδιαίρετον· τῷ τὸ ἀπλοῦν ἢ τῷ ποιῶ ἢ τῷ ποσῶ. ὅπου μὲν οὖν ἐπ εἶναι ἀφελεῖν ἢ προσθεῖναι, τοῦτο ἀκριβὲς τὸ μέτρον

1. ταῦτα A¹. || 2. οἷον A¹. || 3. ἢ μὲν γὰρ τυφλότης om A¹. || 4. ὅτι καὶ A¹. || 6. οἴσται A¹, οἴσται F¹. || 10. ἐν] ἢ || 15. πλεοναχῶς F¹. || 17. τέτταρες E. || 18. αὐτὸ E. || 21. ὡς A¹. || 23. τι τῇ φύσει ET. || 24. ἐν] τι ἐν A¹. || 25. τῇ] T. || 29. ἢ om ET. || τὸ συνεχὲς ἢ τὸ F¹. || ὡς om ET. || δ om T. || 31. διὰ τὰ διαίρετον T. || 32. τὸ post 28 add E. || τὸ T. || 36. τῇ] τὸ T.

3. ἐν TA¹. || 4. τὸ om A¹. || 5. ὑπάρχει F¹. || μὲν τὸ τοῦτον A¹. || 7. ἐν, τῇ] ἢ A¹. || 8. αἰτίας T. || 9. ὀνόμα ὅρον T. || 12. πρᾶγματι καὶ φύσει ET. || 13. ὄνομα ὅλον σημαίνει E, ὄνομα συμβαίνει T. || τῷ T. || 14. οὕτως post 15. T. || 15. καὶ post 28 om T. || 16. εἶναι τὸ] εἶναι τῷ T. || τότε ET. || καὶ ὅλα χωριστῶ A¹. || 17. καὶ post 24 add ET. || 18. ῥόπη A¹ F¹: vulgo διωρισμένη. || 18. τῷ ETA¹. || 19. γὰρ] γὰρ καὶ ET. || 23. ποσῶ add A¹ F¹. || 25. τα ὡς ἑκάστων πρῶτον, 28. ὀπισθορὸν T, ὀπισθὴν A¹. || 29. καὶ τάχος] καὶ τὸ τάχος A¹. || ὀπισθὴν T, ὀπισθὴν F¹. || 30. τι om A¹. || 31. βάθει 32. διὰ ET. || 36. προσθεῖναι T. || τι T.

ἀριθμῷ ἀκριβέστερον· τὴν γὰρ μονάδα τίθεσσι πάντῃ
 εἶναι· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μιμουμένται τὸ ποιοῦτον· ἀπὸ
 ταδίου καὶ ταλάντου καὶ ἀπὸ τοῦ μεζονος λάθοι ἂν
 νοστέθεν τι καὶ ἀφαιρεθὲν μᾶλλον ἢ ἀπὸ ἐλάττωτος.
 φ' ὅτι πρώτου κατὰ τὴν αἰσθησιν μὴ ἐνδέχεται, τὸτο
 5 ποιοῦνται μέτρον καὶ ὑγρῶν καὶ ξηρῶν καὶ βαρύν
 ούς· καὶ τότε εἰσὶν αἰσθητὰ τὸ ποσόν, ὅταν εἰ
 διὰ τούτου τοῦ μέτρου. καὶ δὴ καὶ κίνησιν τῇ ἀπλῇ
 1 καὶ τῇ ταχίστῃ· ἐλάχιστον γὰρ αὕτη ἔχει χρόνον.
 τῇ ἀστρολογίᾳ τὸ ποιοῦτον ἐν ἀρχῇ καὶ μέτρον· τὴν
 10 γὰρ ὁμαλὴν ὑποτίθενται καὶ ταχίστην τὴν τῷ ὕρατι,
 ἣν κρούουσι τὰς ἄλλας. καὶ ἐν μουσικῇ δίσσις, ὅτι
 15 ἰσον, καὶ ἐν φωνῇ χοιχεῖον. καὶ ταῦτα πάντα ἐν τι
 ἔχῃ ὡς κοινόν τι τὸ ἐν, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται. καὶ αἱ
 ἀριθμῶ ἐν τὸ μέτρον, ἀλλ' ἐνίσταται πλείω, οἷον αἱ διὰ
 15 ὅμοιοι, αἱ μὴ κατὰ τὴν ἀκοήν ἀλλ' ἐν τοῖς λόγοις, καὶ
 πάλιν πλείους αἰς μετρεῖμεν, καὶ ἡ διάμετρος δις με
 20 ρεῖ καὶ ἡ πλευρὰ καὶ τὰ μεγέθη πάντα. ὅτω δὴ πάν
 ταν μέτρον τὸ ἐν, ὅτι γνωρίζομεν ἐξ ὧν ἐστὶν ἡ ὕψις δια
 25 ἡ κατὰ τὸ ποσόν ἢ κατὰ τὸ εἶδος. διὰ τοῦτο τὸ ἐν
 ἰστον, ὅτι τὸ πρῶτον ἐκείσιν ἀδιαίρετον. ἔχῃ ὁμοίως
 ἐν ἀδιαίρετον, οἷον πούς καὶ μονάς, ἀλλὰ τὸ μὲν
 30 τὸ δ' εἰς ἀδιαίρετα πρὸς τὴν αἰσθησιν ἐθέλει, ὥσπερ
 καὶ ἡ δὴ· ἴσως γὰρ πᾶν συνεχὲς διαιρετόν. αἱ δὲ συγ
 γόμενα μέτρον· μεγεθῶν μὲν γὰρ μέγεθος, καὶ καθ' ἑκά
 35 στε μῆκος, πλάτους πλάτος, φωνῶν φωνή, βάρους
 βάρος, μονάδων μονάς. ὅτω γὰρ διὰ λαμβάνειν, ἀλλ' ἔχ
 ρηθμῶν ἀριθμὸς· καίτοι εἶδει, αἱ ὁμοίως· ἀλλ' οὐχ
 40 ἀξιοῖ, ἀλλ' ὥσπερ εἰ μονάδων μονάδας ἀξιώσει
 45 ἢ ἀλλὰ μὴ μονάδα· ὁ δ' ἀριθμὸς πλῆθος μονάδων.
 50 ἢ ἐπιστήμην δὲ μέτρον τῶν πραγμάτων λόγισμον καὶ
 ἰσθησιν διὰ τὸ αὐτό, ὅτι γνωρίζομεν τὰ αὐτοῖς, ἐπει
 55 νται μᾶλλον ἢ μετρεῖσιν. ἀλλὰ συμβαίνει ἡμῖν ὥσ
 60 περ εἰ ἄλλοι ἡμᾶς μετρεῖντος ἐγνωρίσαμεν πηλίκου ἐσμέν
 65 ἢ πῆχυν ἐπὶ τοσούτον ἡμῖν ἐπιβάλλειν. Πρωταγόρας
 70 θρωπὸν φησι πάντων εἶναι μέτρον, ὥσπερ ἂν εἰ τὸν

ἐπιστήμονα εἰπὼν ἢ τὸν αἰσθανόμενον· τούτους δ' ὅτι ἔχουσιν
 ὁ μὲν αἰσθησιν ὁ δὲ ἐπιστήμην, ἃ φασιν εἶναι μέτρα τῶν
 ὑποκειμένων. οὐδὲν δὲ λόγων περιττόν φαίνεται τι λέγειν.
 ὅτι μὲν ἐν τὸ ἐν εἶναι μάλιστα ἐστὶ κατὰ τὸ ὄνομα ἀφορί
 5 ζοντι μέτρον τι, καὶ κυριώτατα τοῦ ποσῶ, εἴτα τοῦ ποιού
 φαμένον. ἔστι δὲ ταύτων τὸ μὲν ἂν ἢ ἀδιαίρετον κατὰ τὸ
 ποσόν, τὸ δὲ ἂν κατὰ τὸ ποιόν· διόπερ ἀδιαίρετον τὸ ἐν ἢ
 ἀπλῶς ἢ ἢ ἐν.

Κατὰ δὲ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν φύσιν ζητητέον ποτέρως
 2 ἔχει, καθάπερ ἐν ταῖς διαπορήμασιν ἐπήλθομεν, τί τὸ ἐν
 ἐστὶ καὶ πῶς δεῖ περὶ αὐτῷ λαβεῖν, πότερον ὡς οὐσίας τινὲς
 ὅσας αὐτῷ τῷ ἐνός, καθάπερ οἱ τε Πυθαγόρειοι φασὶ πρό
 5 τερον καὶ Πλάτων ὕστερον, ἢ μᾶλλον ὑπόκειται τις φύσις,
 καὶ πῶς δεῖ γνωριμωτέρως λεχθῆναι καὶ μᾶλλον ὥσπερ εἰ
 10 περὶ φύσεως· ἐκείνων γὰρ ὁ μὲν τις φιλίαν εἶναι φησι τὸ
 ἐν, ὁ δ' ἀέρα, ὁ δὲ τὸ ἀπειρον. εἰ δὲ μηδὲν τῶν καθόλου
 δυνατὸν οὐσίαν εἶναι, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ οὐσίας καὶ περὶ
 15 τῷ ὄντος εἴρηται λόγοις, ὅδ' αὐτὸ τῷτο οὐσίαν ὡς ἐν τι παρὰ
 τὰ πολλὰ δυνατὸν εἶναι (κοινὸν γάρ) ἀλλ' ἢ κατηγορήμα
 20 μόνον, ὅθλον ὡς οὐδὲ τὸ ἐν· τὸ γὰρ ὄν καὶ τὸ ἐν καθόλου
 κατηγορεῖται μάλιστα πάντων. ὥστε ἔτε τὰ γένη φύσεις
 τινὲς καὶ οὐσίαι χωρίζεται τῶν ἄλλων εἰσίν, οὔτε τὸ ἐν γένος
 ἐνδέχεται εἶναι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας δι' ὅσπερ οὐδὲ τὸ ὄν
 25 ὅδὲ τὴν οὐσίαν. ἔτι δ' ὁμοίως ἐπὶ πάντων ἀναγκαῖον ἔχειν.
 λέγεται δ' ἰσαχῶς τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν· ὥστ' ἐκείπερ ἐν τοῖς
 30 ποιοῖς ἐστὶ τι τὸ ἐν καὶ τις φύσις, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς
 ποσοῖς, ὅθλον ὅτι καὶ ὅλως ζητητέον τί τὸ ἐν, ὥσπερ καὶ
 35 τί τὸ ὄν, ὡς ἔχῃ ἐκείνους ὅτι τῷτο αὐτὸ ἢ φύσις αὐτῷ. ἀλλὰ
 μὴν ἐν γε χρώμασιν ἐστὶ τὸ ἐν χρῶμα, οἷον τὸ λευκόν, εἰ
 40 τὰ ἄλλα ἐπὶ τούτῳ καὶ τῷ μέλανος φαίνεται γιγνόμενα, τὸ
 δὲ μέλαν· γένησις λευκοῦ, ὥσπερ καὶ φωτὸς σκοτός· τοῦτο
 45 δ' ἐστὶ γένησις φωτός· ὥστ' εἰ τὰ ὄντα ἦν χρώματα, ἦν ἂν
 ἀριθμὸς τις τὰ ὄντα. ἀλλὰ τίτων; ὅθλον δὲ ὅτι χρωμά
 50 των. καὶ τὸ ἐν ἦν ἂν τι ἐν, οἷον τὸ λευκόν. ὁμοίως δὲ καὶ
 55 εἰ μὲν τὰ ὄντα ἦν, ἀριθμὸς ἂν ἦν, δίδωκεν μέντοι, ἀλλ'
 60 καὶ ἀριθμὸς ἢ οὐσία αὐτῶν· καὶ τὸ ἐν ἦν ἂν τι ἢ ἢ οὐσία οὐ

· τὸ om E. || 1. ὡς E, om T. || ἀριθμὸς E. || 3. οὐσίαν T. || 4. προστίθει T. || ἀπὸ τῷ ἐλάττωτος T. || 7. τίτ' τὸ τοῖνδε
 8. οὐσίαν T. || 9. ἐλάχιστον A. || 10. τοῦτο μὲν A. || 13. πάντα ταῦτα T. || 15. ἢ δίσσις F. || 16. δύο αἱ om T. || 17.
 A. || 18. καὶ τὰ — ὅτω] μεγέθη τινὰ ὅσα ὄντα ἔχουσιν A. || 19. ἐπὶ] εἰ T. || 21. ἐκείνους T. || 23. πάντως E, πάντι πάντως A. ||
 24. φωνῇ ET. || 32. οὐκ] εἴτα T. || 35. ἡμῖν E.
 36. ἔχουσιν A. || 2. αἱ om A. || 3. λέγοντες περιττόν φαίνεται T. || 4. ἐπὶ ET. || ἀφορίζοντι] δ' ἀφορίζουσι E
 10. ἔχουσιν T. || 11. περὶ τῷ αὐτῷ T. || 14. γὰρ καὶ προστίθει γνωριμωτέρως, ὅτι ἐλλείπει ἐνδέχεται || 15. τὸ ἐν φησιν A. || 17. περὶ
 18. om T. || 18. οὐσία A. || 20. τὸ γὰρ ὄν καὶ τὸ ἐν om T. || 21. φύσις A. || 25. τὸ ἐν καὶ τὸ ὄν T. || 29. τί] τι τὸ E. ||
 30. om F. || 31. εἴτα T. || 33. ὅθλον] ὅτι T. || 35. δίδωκεν T. A.

τὸ ἐν ἀλλὰ δίοσις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν φύσεων ζοι-
 χείων ἂν ἦν τὰ ὄντα ἀριθμός, καὶ τὸ ἐν ζοιχείων φωνήεν.
 καὶ εἰ σχήματα εὐθύγραμμα, σχημάτων ἂν ἦν ἀριθμός,
 καὶ τὸ ἐν τῷ τρίγωνον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
 λων γένων. ὥς· εἴπερ καὶ ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ἐν τοῖς ποιοῖς 5
 καὶ ἐν τοῖς ποσοῖς καὶ ἐν κινήσει ἀριθμῶν ὄντων καὶ ἐνός
 τινος ἐν ἅπασιν ὃ τε ἀριθμὸς τινῶν καὶ τὸ ἐν τι ἐν, ἀλλ'
 ἔχῃ τὸ αὐτὸ ἢ ὕψος, καὶ ἐπὶ τῶν ὑψιῶν ἀνάγκη ὡσαύτως
 ἔχειν· ὁμοίως γὰρ ἔχει ἐπὶ πάντων. ὅτι μὲν οὖν τὸ ἐν ἐν
 παντὶ γένει ἐστὶ τις φύσις, καὶ ὑθενός τὸ γ' αὐτὸ ἢ φύσις 10
 τὸ ἐν, φανερόν· ἀλλ' ὥσπερ ἐν χρώμασι χρώμα ἐν ζητη-
 τῶν αὐτὸ τὸ ἐν, ἔτω καὶ ἐν ὕψει ὕψος μίαν, αὐτὸ τε τὸ
 ἐν. ὅτι δὲ ταῦτο σημαίνει πως τὸ ἐν καὶ τὸ ὄν, ὅλον τῷ
 τε παρακαλοῦσθαι ἰσαχῶς ταῖς κατηγορίαις καὶ μὴ εἶναι ἐν
 μηδεμίᾳ, οἷον οὐτ' ἐν τῇ τί ἐστιν οὐτ' ἐν τῇ ποῖον, ἀλλ' 15
 ὁμοίως ἔχει ὥσπερ τὸ ὄν, καὶ τῷ μὴ προσκατηγορεῖσθαι
 ἑτέρον τι τὸ εἰς ἄνθρωπος τῷ ἄνθρωπος, ὥσπερ ὑδὲ τὸ εἶναι
 παρὰ τὸ τί ἢ ποῖον ἢ ποσόν, καὶ τὸ ἐν εἶναι τὸ ἐκάστω
 εἶναι.

3 Ἀντίκειται δὲ τὸ ἐν καὶ τὰ πολλὰ κατὰ πλείους τρό-
 πους, ὧν ἓνα τὸ ἐν καὶ τὸ πλῆθος ὡς ἀδιαίρετον καὶ διαιρε-
 τόν· τὸ μὲν γὰρ ἢ διηρημένον ἢ διαιρετὸν πλῆθος τι λέγε-
 ται, τὸ δὲ ἀδιαίρετον ἢ μὴ διηρημένον ἐν. ἐπεὶ ὅν αἱ ἀντι-
 θέσεις τετραχῶς, καὶ τούτων κατὰ ζήρην λέγεται θάτερον,
 ἐναντία ἂν εἴη, καὶ οὐτε ὡς ἀντίφασις οὐτε ὡς τὰ πρὸς τι 25
 λογόμενα. λέγεται δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου καὶ δηλεῖται τὸ ἐν ἐκ
 τῷ διαιρετῷ τὸ ἀδιαίρετον διὰ τὸ μᾶλλον αἰσθητὸν τὸ πλῆ-
 θος εἶναι καὶ τὸ διαιρετὸν ἢ τὸ ἀδιαίρετον, ὥστε τῷ λόγῳ
 πρότερον τὸ πλῆθος τῷ ἀδιαίρετον διὰ τὴν αἰσθησιν. ἐξὶ δὲ τῷ
 μὲν ἐνός, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ διαιρέσει τῶν ἐναντίων διεγρά- 30
 ψαμεν, τὸ ταῦτο καὶ ὁμοιον καὶ ἴσον, τοῦ δὲ πλείους τὸ
 ἕτερον καὶ ἀνόμοιον καὶ ἄνισον. λεγόμενου δὲ τοῦ ταυτοῦ
 πολλαχῶς, [καὶ] εἶνα μὲν τρεῖς κατ' ἀριθμὸν λέγομεν
 ἐνίοτε αὐτό, τοῦτο δ' εἶαν καὶ λόγῳ καὶ ἀριθμῷ ἐν ἢ, οἷον
 σὺ σαυτῷ καὶ τῷ εἶδει καὶ τῇ ὕλῃ ἐν. ἐπὶ δ' εἶαν ὁ λόγος 35

ὁ τῆς πρώτης ἰσῆς εἰς ἢ, εἶαν αἱ ἴσαι γραμμαὶ εὐθείαι
 αὐταί, καὶ τὰ ἴσα καὶ τὰ ἰσογώνια τετράγωνα, καὶ
 πλείων· ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ ἰσότης ἐνότης. ὁμοίαι δὲ ἐν
 ταῦτα ἀπλῶς ὄντα, μηδὲ κατὰ τὴν οὐσίαν ἀδιάφορα
 συγκειμένην, κατὰ τὸ εἶδος ταῦτα ἢ, οἷον τὸ μείζον πε-
 γωνον τῷ μικρῷ ὁμοιον, καὶ αἱ ἄνιστοι εὐθεταί· αὐταὶ γ
 ὁμοίαι μὲν, αἱ αὐταὶ δὲ ἀπλῶς οὐ. τὰ δ' εἶαν τὰ εἰ-
 δος ἔχοντα, ἐν οἷς τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐγγύτητα μ
 μᾶλλον ἢ μήτε ἥττον. τὰ δ' εἶαν ἢ τὸ αὐτὸ πάθος καὶ
 τῷ εἶδει, οἷον τὸ λευκὸν σφόδρα καὶ ἥττον, ὁμοίαι φα-
 εῖναι ὅτι ἐν τῷ εἶδος αὐτῶν. τὰ δ' εἶαν πλείων ἔχει π
 ἢ ἕτερα, ἢ ἀπλῶς ἢ τὰ πρόχειρα, οἷον καττίττες ἀρ
 ἢ χρυσῷ, χρυσὸς δὲ πυρὶ ἢ ξανθὸν καὶ πυρρόν. ὥς δὲ
 ὅτι καὶ τὸ ἕτερον καὶ τὸ ἀνόμοιον πολλαχῶς λέγεται κα
 τὸ μὲν ἄλλο ἀντικειμένως καὶ τὸ ταῦτό, διὸ πᾶν π
 ἄπαν ἢ ταῦτό ἢ ἄλλο· τὸ δ' εἶαν μὴ καὶ ἢ ὕλη κα
 λόγος εἰς, διὸ σὺ καὶ ὁ πλεσιόν ἕτερος. τὸ δὲ τῶν
 τὰ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς. τὸ μὲν ὅν ἕτερον ἢ ταῦτό ἐκ
 πᾶν πρὸς πᾶν λέγεται, ὅσα λέγεται ἐν καὶ ὄν. αἰ
 ἀντίφασις ἐξὶ τῷ ταυτῷ· διὸ οὐ λέγεται ἐπὶ τῶν μί
 (τὸ δὲ μὴ ταῦτό λέγεται), ἐπὶ δὲ τῶν ὄντων πάντων
 γὰρ ἐν ἢ οὐχ ἐν κεφυκὸς καὶ ὄν καὶ ἐν. τὸ μὲν ὅν
 καὶ ταῦτόν ὅπως ἀντίκειται, διαφορὰ δὲ καὶ ἑτερότης
 τὸ μὲν γὰρ ἕτερον καὶ ὃ ἕτερον ἐκ ἀνάγκης εἶναι π
 πᾶν γὰρ ἢ ἕτερον ἢ ταῦτό ὃ τι ἂν ἢ ὄν· τὸ δὲ ὅν
 τινὲς τινὲς διαφορὰ, ὥστ' ἀνάγκη ταῦτό τι εἶναι ἢ
 ρυσιν. τὸ δὲ τὸ αὐτὸ γένος ἢ εἶδος· πᾶν γὰρ τὸ ἄρ
 διαφέρει ἢ γένει ἢ εἶδει, γένει μὲν ὧν μὴ ἐξὶ κα
 μηδὲ γένεσις εἰς ἄλληλα, οἷον ὅσων ἄλλα σχήματα
 κατηγορίας, εἶδει δὲ ὧν τὸ αὐτὸ γένος. λέγεται δὲ π
 ἄμφω ταῦτο λέγονται κατὰ τὴν οὐσίαν τὰ διάφορα
 δ' ἐναντία διάφορα, καὶ ἢ ἐναντίως διαφορὰ τε καὶ
 καλῶς τὸ ὑποτιθέμεθα, ὅλον ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς· κα
 γὰρ διαφέροντά τε φαίνεται, καὶ ταῦτα οὐ μόνον
 ὄντα, ἀλλὰ τὰ μὲν τὸ γένος ἕτερα, τὰ δ' ἐν τῇ αἰ
 ἢ

2. ἢ ἐν E. || 6. ἐν ante τοῖς om T. || 7. τι εἰ τι ἐν A¹, om T. || 8. αὐτὸ A¹. || 10. ἄπαντι A¹F¹. || γε τὸ ἐν T. || 12. ὕψος μίαν] καὶ ὕψος μία margo E. || τε om E. || 13. τὸ post καὶ om ET. || 14. ἐν ET. || 15. τί om A¹. || 16. τί μὴ T. || 17. τῷ ἀνθρώπῳ] τῷ ἀνθρώπῳ T. || 18. ἢ post τί om A¹. || καὶ om T. || 20. τὰ om A¹F¹. || 23. γὰρ T. || 24. καὶ ante A¹. || θάτερον λέγεται T. || 26. λεγόμενα om A¹. || 29. ἐπὶ A¹. || 30. τῶν ἐναντίων om F¹. || 31. τὸ ante ταῦτό om T. || 32. τοῦ add A¹F¹. || 33. καὶ om E. || λέγομεν] δὲ λέγομεν ET. || 34. ταῦτο] τὸ ET.

2. τὰ ἴσα καὶ om T. || 5. ὑποκειμένη ET. || ἢ οἷον] ὥσπερ A¹. || 6. αὐταὶ μὲν γὰρ ὁμοίαι, ὁμοίαι δὲ αἱ αὐταὶ ἀπλῶς T. || 7. δὲ om A¹. || 9. ἢ μήτε] ἢ μήτε A¹. || 10. τὸ εἶδος F¹. || 12. ἢ τὰ ἕτερα ET. || 13. χρυσὸς δὲ πυρὶ ἢ] πυρὶ ἢ E, om T. || 14. πυρρόν ET. || 14. τὸ ante ἀντικειμένη om T. || 15. αὐτὸ TF¹. || ἄπαν A¹. || 17. λόγος ἴδιος καὶ τὸ πλεσιόντερον. τὸ A¹. || τὸ πρὸς ἕτερον TA¹. || 19. ποῖος ἄπαν A¹. || αὐτὸ ET. || 21. ἐπὶ δὲ] ἐπειδὴ T. || πάντων τῶν ὄντων A¹. || 22. καὶ ante ἐν add E. || καὶ ἐν om T. || 27. αὐτὸ] ταῦτο ET. || 31. λέγεται A¹. || τὰ δ' ἐναντία διάφορα om T. || 34. τε et ταῦτα om A¹.

τῆς κατηγορίας, ὥς' ἐν ταύτῳ γένει καὶ ταῦτα τῷ
 ὀρίζαι δ' ἐν ἄλλοις. ποῖα τῷ γένει ταῦτα ἢ ἕτερα.
 καὶ δὲ διαφέρειν ἐνδέχεται ἀλλήλων τὰ διαφέροντα
 καὶ ἑλαττον, ἐστὶ τις καὶ μεγίστη διαφορά, καὶ ταύ-
 ῳ ἐναντίωσιν. ὅτι δ' ἡ μεγίστη ἐστὶ διαφορά, δῆλον
 ἐπαγωγῆς. τὰ μὲν γὰρ γένει διαφέροντα οὐκ ἔχει
 ἀλλήλα, ἀλλ' ἀπέχει πλέον καὶ ἀσύμβλητα·
 εἶδει διαφέρουσιν αἱ γενέσεις ἐκ τῶν ἐναντίων εἰσὶν
 ἄτων. τὸ δὲ τῶν ἐσχάτων διάστημα μέγιστον, ὥς
 τῶν ἐναντίων. ἀλλὰ μὴν τό γε μέγιστον ἐν ἐκαστῷ
 λειον. μέγιστόν τε γὰρ οὐ μὴ ἐστὶν ὑπερβολή, καὶ
 οὐ μὴ ἐστὶν ἔξω λαβεῖν τι δυνατόν· τέλος γὰρ ἔχει
 ἡ διαφορά, ὥσπερ καὶ τὰλλα τῷ τέλει ἔχειν λεί-
 λεια. τῷ δὲ τέλει ὅθεν ἔξω· ἐσχατον γὰρ ἐν παντὶ
 ἔχει. διὸ ὅθεν ἔξω τῷ τέλει, ὅδε προσδεῖται ὁθενός
 ὅτι μὲν ἐν ἡ ἐναντιότης ἐστὶ διαφορά τέλειος, ἐκ
 ἧλον· πολλαχῶς δὲ λεγομένων τῶν ἐναντίων, ἀκο-
 ῖ τὸ τελείως οὕτως ὡς ἂν καὶ τὸ ἐναντίοις εἶναι
 αὐτοῖς. τῶν δὲ ὄντων φανερόν ὅτι ὅδε ἐνδέχεται
 ἡ ἐναντία εἶναι· οὔτε γὰρ τῷ ἐσχατῷ ἐσχατώτερον
 ἢ οὔτε τοῦ ἐνὸς διαστήματος πλείω δυοῖν ἐσχατα.
 εἰ ἐστὶν ἡ ἐναντιότης διαφορά, ἡ δὲ διαφορά δυοῖν,
 ἡ τέλειος. ἀνάγκη δὲ καὶ τὰς ἄλλας ὁρεῖς ἀληθεῖς
 ἐν ἐναντίων. καὶ γὰρ πλείστον διαφέρει ἡ τέλειος
 τῶν τε γὰρ γένει διαφερόντων οὐκ ἐστὶν ἔξωτέρω
 καὶ τῶν εἶδει· δεδεικται γὰρ ὅτι πρὸς τὰ ἔξω τοῦ
 ὅδε ἐστὶ διαφορά· τῶν δ' αὕτη μεγίστη, καὶ τὰ ἐν
 γένει πλείστον διαφέροντα τὰναντία· μεγίστη γὰρ
 τούτων ἡ τέλειος. καὶ τὰ ἐν ταύτῳ δεκτικῷ πλεῖ-
 ρόντα ἐναντία· ἡ γὰρ ὕλη ἡ αὕτη τοῖς ἐναντίοις.
 ὑπὸ τὴν αὐτὴν δύναμιν πλείστον διαφέροντα· καὶ
 πιστήμη περὶ ἐν γένος ἡ μία, ἐν οἷς ἡ τελεία δια-
 γίγνηται. πρώτη δὲ ἐναντίωσις ἔστι καὶ ζήτησις ἐστὶν·
 ἡ δὲ στέρησις (πολλαχῶς γὰρ λέγεται ἡ στέρησις),
 ἡ δὲ τελεία ἢ. τὰ δ' ἄλλα ἐναντία κατὰ ταῦτα
 ταῦτα, τὰ μὲν τῷ ἔχειν, τὰ δὲ τῷ ποιεῖν ἢ ποιητικῶς
 ἢ δὲ τῷ λήψαι εἶναι καὶ ἀποβολαὶ τῶν ἢ ἄλλων
 εἰ δὲ ἀντίκειται μὲν ἀντίφασις καὶ στέρησις καὶ

ἐναντιότης καὶ τὰ πρὸς τι, τῶν δὲ πρῶτον ἀντίφασις, ἀν-
 τιφάσεις δὲ μὴθὲν ἐστὶ μεταξὺ, τῶν δὲ ἐναντίων ἐνδέχεται,
 ὅτι μὲν ἐν ταύτῳ ἀντίφασις καὶ τὰναντία δῆλον, ἡ δὲ ζέ-
 ρησις ἀντίφασις τίς ἐστὶν. ἡ γὰρ τὸ ἀδύνατον ὅλως ἔχειν,
 ἡ δὲ ἂν πεφυκὸς ἔχειν μὴ ἔχει, ἐστέρηται ἢ ὅλως ἢ πῶς
 ἀφορισθὲν· πολλαχῶς γὰρ ἡδὴ τοῦτο λέγομεν, ὥσπερ διή-
 ρηται ἡμῖν ἐν ἄλλοις. ὥς' ἐστὶν ἡ ζήτησις ἀντίφασις τις, ἡ
 ἀδυναμία διορισθεῖσα ἢ συνειλημμένη τῷ δεκτικῷ. διὸ ἀν-
 τιφάσεις μὲν ἐκ ἐστὶ μεταξὺ, ζήτησεις δὲ τινός ἐστιν· ἴσον
 μὲν γὰρ ἢ ἐκ ἴσον πᾶν, ἴσον δ' ἢ ἀνισον ἐκ πᾶν, ἀλλ' εἴπερ,
 μόνον ἐν τῷ δεκτικῷ τοῦ ἴσου. εἰ δὲ αἱ γενέσεις τῇ ὕλῃ ἐκ
 τῶν ἐναντίων, γίνονται δὲ ἢ ἐκ τῶν εἶδους καὶ τῆς τῷ εἶδους
 ἔξω ἢ ἐκ ζήτησεως τινος τῷ εἶδους καὶ τῆς μορφῆς, δῆλον
 ὅτι ἡ μὲν ἐναντίωσις ζήτησις ἂν τις εἴη πᾶσα, ἡ δὲ ζήτησις
 ἴσως ἐκ πᾶσα ἐναντιότης. αἴτιον δ' ὅτι πολλαχῶς ἐνδέχεται
 ἐξερεῖσθαι τὸ ἐξερημένον· ἐξ ὧν γὰρ αἱ μεταβολαὶ ἐσχα-
 των, ἐναντία ταῦτα. φανερόν δὲ καὶ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς.
 πᾶσα γὰρ ἐναντίωσις ἔχει στέρησιν θατέρου τῶν ἐναντίων.
 ἀλλ' οὐχ ὁμοίως πάντα· ἀνισότης μὲν γὰρ ἰσότητος, ἀνο-
 μοιότης δὲ ὁμοιότητος, κακία δὲ ἀρετῆς. διαφέρει δὲ ὥσπερ
 εἴρηται· τὸ μὲν γὰρ εἶναι μόνον ἢ ἐξερημένον, τὸ δ' εἶναι ἢ
 ποτὲ ἢ ἐν τινι, οἷον ἂν ἐν ἡλικίᾳ τινὶ ἢ τῷ κυρίῳ ἢ πάντῃ.
 διὸ τῶν μὲν ἐστὶ μεταξὺ, καὶ ἐστὶν ὅτε ἀγαθὸς ἀνθρώπος ὅτε
 κακός, τῶν δὲ οὐκ ἐστὶν, ἀλλ' ἀνάγκη εἶναι ἢ περιττόν ἢ
 ἄρτιον. ἐπὶ τὰ μὲν ἔχει τὸ ὑποκείμενον ὠρισμένον, τὰ δ'
 οὐ. ὥστε φανερόν ὅτι αἰεὶ θάτερον τῶν ἐναντίων λέγεται
 κατὰ ζήτησιν· ἀπόκρισις δὲ καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ γῆνη τῶν
 ἐναντίων, οἷον τὸ ἐν καὶ τὰ πολλά· τὰ γὰρ ἄλλα εἰς ταῦτα
 ἀνάγεται.

Ἐπεὶ δ' ἐν ἐνί ἐστὶν ἐναντίον, ἀπορήσειεν ἂν τις πῶς
 ἀντίκειται τὸ ἐν καὶ τὰ πολλά καὶ τὸ ἴσον τῷ μεγάλῳ
 καὶ τῷ μικρῷ. τὸ γὰρ πότερον αἰεὶ ἐν ἀντιθέσει λέγομεν,
 οἷον πότερον λευκὸν ἢ μέλαν, καὶ πότερον λευκὸν ἢ ἐκ λευ-
 κόν· πότερον δὲ ἀνθρώπος ἢ λευκὸν ἐκ λέγομεν, εἰ μὴ ἐκ
 ὑποθέσεως καὶ ζητῶντες, οἷον πότερον ἦλθε Κλέων ἢ Σωκρά-
 τος. ἀλλ' ἐκ ἀνάγκης ἐν ὅθεν γίνεται τῶτο, ἀλλὰ καὶ τῶτο
 ἐκείθεν ἐλήλυθεν· τὰ γὰρ ἀντικείμενα μόνον οὐκ ἐνδέχεται
 ἅμα ὑπάρχειν· ὥ καὶ ἐνταῦθα χρῆται ἐν τῷ πότερος ἢ λ-

ταῦτα] ταῦτα T. || 2. εἶδη] γένει A¹F². || 4. ἐστὶ] καὶ ἐστὶ A¹. || 5. διαφορά ἐστὶ T. || 6. οὐδὲ A¹. || 13. τελεία] τοιαύτη T. ||
 T. || 18. τοῦ A¹. || ὅπως F². || 19. ὑπάρχει T. || 20. τῷ om E. || 22. τε] δὲ A¹. || 23. ἢ] εἰ T. || 28. τούτω T. ||
 . || 30. ἐναντία om ET. || 33. ἐναντιότης F², ἐναντίας T. || 35. εἴτις T. || 37. λείψεις ET.
 πολλαχῶς ἀφορισθὲν T. || 11. αἱ μὲν γενέσεις F². || 13. ἐκ om ET. || 14. τις om A¹. || 16. αἱ om T. || 18. ἐναντιότης
 ἔσται A¹. || 20. ἀνομοιότητος T. || 21. μόνον ἐκ T. || 22. ἐκ om A¹. || 24. ἀλλ' om T. || 30. ἐστι om A¹F². || 32.
 A¹. || τὸ γὰρ] εἰ γὰρ τὸ A¹ et γὰρ E. || 36. ἐ κατ' ἀνάγκην γὰρ E. || 38. ἦλθεν] ἐλθεῖν TA¹.

θεν· εἰ γὰρ ἅμα ἐνεδέχετο, γελοῖον τὸ ἐρώτημα. εἰ δὲ καὶ οὕτως, ὁμοίως ἐμπίπτει εἰς ἀντίθεσιν, εἰς τὸ ἐν ἡ πολλὰ, οἶον πότερον ἀμφοτέροι ἦλθον ἢ ἄτερος. εἰ δὲ ἐν τοῖς ἀντικειμένοις αἰεὶ τῷ ποτέρῳ ἢ ζήτησις, λέγεται δὲ πότερον μείζον ἢ ἔλαττον ἢ ἴσον, τίς ἐστὶν ἡ ἀντίθεσις πρὸς ταῦτα τῷ ἴσου; οὔτε γὰρ θατέρῳ μόνῳ ἐναντίον οὐτ' ἀμφοῖν· τί γὰρ μᾶλλον τῷ μείζονι ἢ τῷ ἐλάττονι; ἔτι τῷ ἀνίσῳ ἐναντίον τὸ ἴσον· ὥστε πλείοσιν ἔσται ἢ ἐνί. εἰ δὲ τὸ ἀνίσον σημαίνει τὸ αὐτὸ ἅμα ἀμφοῖν, εἴη μὲν ἀντικείμενον ἀμφοῖν· καὶ ἡ ἀπορία βοηθεῖ τοῖς φάσκειν τὸ ἀνίσον διὰ δὲ εἶναι. ἀλλὰ συμβαίνει ἐν δυοῖν ἐναντίον· ὅπερ ἀδύνατον. ἔτι τὸ μὲν ἴσον μεταξὺ φαίνεται μεγάλη καὶ μικρῷ, ἐναντίως δὲ μεταξὺ ὅτε φαίνεται ὅτε ἐκ τῷ ὀρισμῷ δυνατὸν· ἢ γὰρ ἀν εἴη τελεία μεταξὺ τίνος ὅσα, ἀλλὰ μᾶλλον ἔχει αἰεὶ ἐαυτῆς τι μεταξὺ. λαίπεται δὲ ἡ ὡς ἀπόφασιν ἀντι- 15 κείσθαι ἢ ὡς ἐρήσιν. θατέρῳ μὲν δὲ ἐκ ἐνδέχεται· τί γὰρ μᾶλλον τῷ μεγάλῳ ἢ μικρῷ; ἀμφοῖν ἄρα ἀπόφασις στερητική. διὸ καὶ πρὸς ἀμφοτέρα τὸ πότερον λέγεται, πρὸς δὲ θατέρῳ ἢ, οἶον πότερον μείζον ἢ ἴσον, ἢ πότερον ἴσον ἢ ἔλαττον· ἀλλ' αἰεὶ τρία. ἢ ἐρήσις δὲ ἐξ ἀνάγκης· ἢ γὰρ 20 πᾶν ἴσον ὃ μὴ μείζον ἢ ἔλαττον, ἀλλ' ἐν οἷς πέφυκεν ἐκεῖνα. ἔστι δὲ τὸ ἴσον τὸ μήτε μέγα μήτε μικρόν, πεφυκὸς δὲ ἡ μέγα ἢ μικρόν εἶναι· καὶ ἀντίκειται ἀμφοῖν ὡς ἀπόφασις στερητική, διὸ καὶ μεταξὺ ἔστιν. καὶ τὸ μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακὸν ἀντίκειται ἀμφοῖν, ἀλλ' ἀνώνυμον· 25 πολλαχῶς γὰρ λέγεται ἐκάτερον καὶ ἐκ ἔστιν ἐν τὸ δεκτικόν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μήτε λευκὸν μήτε μέλαν. ἐν δὲ ὑδὲ τῷτο λέγεται, ἀλλ' ὀρισμῆνα πως τὰ χρώματα ἐφ' ὧν λέγεται στερητικῶς ἢ ἀπόφασις αὕτη· ἀνάγκη γὰρ ἢ φαῖον ἢ ὠχρὸν εἶναι ἢ τοιοῦτόν τι ἄλλο. ὥστε οὐκ ὀρθῶς 30 ἐπιτιμῶσιν οἱ νομίζοντες ὁμοίως λέγεσθαι πάντα, ὥς ἐσθαι ὑποδήματος καὶ χειρὸς μεταξὺ τὸ μήτε ὑπόδημα μήτε χεῖρα, εἴπερ καὶ τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῷ κακοῦ, ὡς πάντων ἐσομένους τινὲς μεταξὺ. ἐκ ἀνάγκης δὲ τοῦτο συμβαίνειν. ἢ μὲν γὰρ ἀντικειμένων συ- 35 ναπόφασις ἐστὶν ὧν ἔστι μεταξὺ τι καὶ διάσχημά τι πέφυ-

κεν εἶναι· τῶν δ' ἐκ ἔστι διαφορά· ἐν ἄλλῳ γὰρ γὰρ αἰ συναποφάσεις, ὥς· ἐκ ἐν τὸ ὑποκείμενον.

Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τῷ ἐνὸς καὶ τῶν πολλῶν ἐπαινεῖν ἂν τις. εἰ γὰρ τὰ πολλὰ τῷ ἐνὶ ἀπλῶς ἀπία συμβαίνει ἓνα ἀδύνατα. τὸ γὰρ ἐν ὀλίγον ἢ ὀλίγα ἐπὶ τὰ γὰρ πολλὰ καὶ τοῖς ὀλίγοις ἀντίκειται. ἔτι τὰ πολλὰ, εἴπερ τὸ διπλάσιον πολλαπλάσιον, λέγεται ἐπὶ τὰ δύο διπλάσια· ὥς τὸ ἐν ὀλίγον· πρὸς τί γὰρ τὰ δύο εἰ μὴ πρὸς ἓν τε καὶ τὸ ὀλίγον; οὕθεν γὰρ ἐπὶ ἔλαττον. ἔτι ὡς ἐν μήκει τὸ μακρὸν καὶ βραχύ, ἢ πλῆθει τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον, καὶ ὃ ἀντὶ τοῦ πολὺ καὶ τῶν καὶ τὰ πολλὰ πολὺ. εἰ μὴ τι ἄρα διαφέρει ἐν τῇ εὐορίσῳ τὸ ὀλίγον, πληθὸς τι ἔσται. ὥς τὸ ἐν πλῆθει· εἴπερ καὶ ὀλίγον· τῷτο δ' ἀνάγκη, εἰ τὰ δύο πολλά ἐπὶ ἴσως τὰ πολλὰ λέγεται μὲν πως καὶ τὸ πολὺ, ἀλλὰ διαφέρον, οἶον ὕδωρ πολὺ, πολλὰ δ' ἢ. ἀλλ' ὅσα ἀπὸ ἐν τότεῖς λέγεται, ἓνα μὲν τρόπον ἐὰν ἢ πληθὸς ἔχῃ πλῆθιν ἢ ἀπλῶς ἢ πρὸς τι, καὶ πρὸς ὀλίγον ὡσαύτως τὰ ἔχον ἔλλειψιν, τὸ δὲ ὡς ἀριθμὸς, ὃ καὶ ἀντίκειται πρὸς μόνον. ὕτως γὰρ λέγομεν ἐν ἡ πολλὰ, ὥσπερ εἰπεῖν ἐν καὶ ἓνα ἢ λευκὸν καὶ λευκά, καὶ τὰ μεμετρημένα τὸ μέτρον καὶ τὸ μετρητόν. οὕτως καὶ τὰ πολλὰ λέγεται· πολλὰ γὰρ ἕκαστος ἀριθμὸς ὅτι ἓνα καὶ ἐπὶ τρητὸς ἐν ἕκαστος, καὶ ὡς τὸ ἀντικείμενον τῷ ἐν ὀλίγω. ὕτω μὲν ἔν ἐστὶ πολλὰ καὶ τὰ δύο, ὡς ἐπὶ ἔχον ὑπεροχὴν ἢ πρὸς τι ἢ ἀπλῶς ἐκ ἔστιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν ὀλίγον δ' ἀπλῶς τὰ δύο· πληθὸς γὰρ ἐστὶν ὀλίγον ἔχον πρῶτον. διὸ καὶ ἐκ ὀρθῶς ἀπέστη Ἀναξαγόρας ἐπὶ ὅτι ὁμῶς πάντα χρήματα ἦν ἄπειρα καὶ πλῆθει καὶ πρὸς τῇ· ἔδει δ' εἰπεῖν ἀντὶ τῷ "καὶ μικρότητι" καὶ ὀλίγον οὐ γὰρ ἄπειρα, ἐπεὶ τὸ ὀλίγον οὐ διὰ τὸ ἐν, ὥσπερ φασιν, ἀλλὰ διὰ τὰ δύο. ἀντίκειται δὲ τὸ ἐν καὶ τὰ πολλὰ τὰ ἐν ἀριθμοῖς ὡς μέτρον μετρητῶ· ταῦτα δὲ τὰ πρὸς τι, ὅσα μὴ καθ' αὐτὰ τῶν πρὸς τι. δηρὸν γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις ὅτι διχῶς λέγεται τὰ πρὸς τι, τὰ πρὸς ἐναντία, τὰ δ' ὡς ἐπισήμη πρὸς ἐπισητόν, τῷ λέγεται

2. ὁμοίως E, ὃ μὲν T. || ἐκπίπτει A¹. || 7. μᾶλλον ἢ τῷ ET. || 8. ὥστ' ἐν πλ. ET. || ἢ ἐν ἐνί E. || 9. ἅμα om A¹. || 10. βοηθεῖ A¹. || 12. φαίνεται καὶ μεγάλῳ καὶ T. || 13. δὲ ὑδεμία μεταξὺ A¹. || 15. αὕτη A¹. || μεταξὺ μεταξὺ τίνος ὅσα ET. || 16. ὡς om F¹. || 20. τρία ἢ. ἐρήσις T. || 23. ἢ post δὲ add A¹. || 24. μήτε κακὸν μήτ' ἀγαθὸν ET. || 28. ἢ ET. || τὰ χρώματα A¹. || 30. ἄλλο] ἄλλο ὀρισμῆνον A¹. || 31. ἔσεσθαι] λέγεσθαι γρ E. || 33. ἐπείπερ A¹. || 34. τῷ om A¹. || 4. ἀντίκειται ET. || 7. καὶ τὰ] κατὰ τὰ E, κατὰ T. || 8. διπλάσια om ET. || 9. καὶ πρὸς τὸ A¹. || 10. ἔτι αἰ ὡς ET. || 11. καὶ τὸ ὀλίγον T. || 12. ἐν] ἐπὶ F¹. || 13. ἀορίσῳ T. || τὶ] τι ἔστι E, τι ἔστι T. || 15. μὲν πως] μὲν ὡς ET. || 18. ἢ αὐτοῖς ἀπὸ A¹. || 19. καὶ om T. || 21. λευκά] λευκὸν T. || 23. λέγεται] λέγεται πολλὰ A¹. || ἕκαστος ὁ ἀριθμὸς E. || 25. ET. || 28. καὶ om TF¹. || 32. δὲ T. || ἐν — 33. ἀριθμοῖς] ἐν τοῖς πολλοῖς ET. || 33. ταῦτα] τὰ ET. || 34. ὅσα — τι om A¹. || δηρὸν γὰρ — 35. καὶ T. || 36. τῷ] τὸ T.

πρὸς αὐτό. τὸ δὲ ἐν ἑλαττον εἶναι τινός, οἷον τοῖν
 ἔθην καλύει· οὐ γὰρ εἰ ἑλαττον καὶ ὀλέγον. τὸ δὲ
 5 οἷον γένος ἐστὶ τῷ ἀριθμῷ· ἔστι γὰρ ἀριθμὸς πλῆθος
 τρητόν. καὶ ἀντίκειται πῶς τὸ ἐν καὶ ἀριθμός, ἔχῃ
 ἢ, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται τῶν πρὸς τι ἓνια· ἢ γὰρ μέ-
 10 τὸ δὲ μετρητόν, ταύτῃ ἀντίκειται. διὸ ὃ πᾶν ὃ ἂν ἢ
 ἰθμός ἐστιν, οἷον εἰ τι ἀδιαίρετόν ἐστιν. ὁμοίως δὲ λε-
 ῖν ἢ ἐπισήμη πρὸς τὸ ἐπισήτον ἔχῃ ὁμοίως ἀποδιδῶσιν·
 μὲν γὰρ ἂν μέτρον ἢ ἐπισήμη εἶναι, τὸ δ' ἐπισήτον
 τρέμενον, συμβαίνει δ' ἐπισήμην μὲν πᾶσαν ἐπισήτον
 15 τὸ δ' ἐπισήτον μὴ πᾶν ἐπισήμην, ὅτι τρέπον τινα ἢ
 ἴση μετρεῖται τῷ ἐπιστήτῳ. τὸ δὲ πλῆθος οὔτε τῷ
 ἐναντίον, ἀλλὰ τῷ μὲν τὸ πολὺ ὡς ὑπερέχον πλῆ-
 γερομένῳ πλῆθει, ἔτε τῷ ἐνὶ πάντως· ἀλλὰ τὸ μὲν
 εἴρηται, ὅτι διαίρετόν τὸ δ' ἀδιαίρετον, τὸ δ' ὡς
 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995 1000
 1. ὡς περ ἢ ἐπισήμη ἐπισήτῳ εἰς ἢ ἀριθμός· τὸ δ' ἐν

Επεὶ δὲ τῶν ἐναντίων ἐνδέχεται εἶναι τι μεταξὺ καὶ
 ἔστιν, ἀνάγκη ἐκ τῶν ἐναντίων εἶναι τὰ μεταξὺ· πάντα
 ἃ μεταξὺ ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐστὶ καὶ ὧν ἐστὶ μεταξὺ.
 20 ὃ μὲν γὰρ ταῦτα λέγομεν εἰς ὅσα μεταβάλλειν
 ἢ πρότερον τὸ μεταβάλλον· οἷον ἀπὸ τῆς ὑπάτης ἐπὶ
 ἴσην εἰ μεταβαίνει τῷ ὀλίγῳ, ἢ πρότερον εἰς τὸς
 ὃ φθόγγους, καὶ ἐν χρώμασιν εἰ ἢ ἐκ τῷ λευκοῦ
 μέλαν, πρότερον ἢ εἰς τὸ φοινικῶν καὶ φαιὸν ἢ εἰς
 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995 1000
 1. ὡς περ ἢ ἐπισήμη ἐπισήτῳ εἰς ἢ ἀριθμός· τὸ δ' ἐν

ἐπισήμης καὶ ἐπιστήτῳ μεταξὺ; ἀλλὰ μέλαν καὶ λευκὸν
 εἰ δ' ἐστὶν ἐν ταύτῳ γένει τὰ μεταξὺ, ὥσπερ δέδεικται, καὶ
 μεταξὺ ἐναντίων, ἀνάγκη αὐτὰ συγκεῖσθαι ἐκ τούτων τῶν
 ἐναντίων. ἢ γὰρ ἔσται τι γένος αὐτῶν ἢ οὐθέν. καὶ εἰ μὲν
 γένος ἔσαι ὅπως ὥς· εἶναι πρότερόν τι τῶν ἐναντίων, αἱ δια-
 5 φοραὶ πρότεραι ἐναντίαι ἔσονται αἱ ποιήσασθαι τὰ ἐναντία,
 εἶδη ὡς γένος· ἐκ γὰρ τῷ γένει καὶ τῶν διαφορῶν τὰ εἶδη.
 οἷον εἰ τὸ λευκὸν καὶ μέλαν ἐναντία, ἔστι δὲ τὸ μὲν διακρι-
 τικὸν χρῶμα τὸ δὲ συγκριτικὸν χρῶμα, αὐταὶ αἱ διαφοραὶ
 10 τὸ διακριτικὸν καὶ συγκριτικὸν πρότεραι· ὥς τε ταῦτα ἐναν-
 τία ἀλλήλοις πρότερα. ἀλλὰ μὴν τὰ γ' ἐναντίως διαφέ-
 ροντα μᾶλλον ἐναντία, καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ μεταξὺ ἐκ
 τοῦ γένος ἔσαι καὶ τῶν διαφορῶν· οἷον ὅσα χρώματα τοῦ
 λευκοῦ καὶ μελανοῦ ἐστὶ μεταξὺ, ταῦτα δεῖ ἐκ τῷ γένει λε-
 15 γεσθαι (ἔστι δὲ γένος τὸ χρῶμα) καὶ ἐκ διαφορῶν τινῶν.
 αὐταὶ δ' οὐκ ἔσονται τὰ πρῶτα ἐναντία· εἰ δὲ μή, ἔσται
 ἕκαστον ἢ λευκὸν ἢ μέλαν. ἕτεραι ἄρα· μεταξὺ ἄρα τῶν
 πρῶτων ἐναντίων αὐταὶ ἔσονται. αἱ πρῶται δὲ διαφοραὶ τὸ
 διακριτικὸν καὶ συγκριτικόν. ὥστε ταῦτα πρῶτα ζητήσιον
 20 ὅσα ἐναντία μὴ ἐν γένει, ἐκ τίνος τὰ μεταξὺ αὐτῶν. ἀνάγκη
 γὰρ τὰ ἐν ταύτῳ γένει ἐκ τῶν ἀσυνθέτων τῷ γένει συγκεῖ-
 σθαι ἢ ἀσύνθετα εἶναι. τὰ μὲν οὖν ἐναντία ἀσύνθετα ἐξ
 ἀλλήλων, ὥς· ἀρχαί· τὰ δὲ μεταξὺ ἢ πάντα ἢ οὐθέν. ἐκ
 δὲ τῶν ἐναντίων γίγνεται τι, ὥς· ἔσαι μεταβολὴ εἰς τοῦτο
 πρὶν ἢ εἰς αὐτά· ἑκατέρω γὰρ καὶ ἦττον ἔσαι καὶ μᾶλλον.
 25 μεταξὺ ἄρα ἔσαι καὶ τῶτο τῶν ἐναντίων. καὶ ἅλλα ἄρα
 πάντα σύνθετα τὰ μεταξὺ· τὸ γὰρ τῷ μὲν μᾶλλον τῷ δ'
 ἦττον σύνθετόν πως ἐξ ἐκείνων ὧν λέγεται εἶναι τοῦ μὲν
 μᾶλλον τῷ δ' ἦττον. ἐπεὶ δ' ἐκ ἑσιν ἕτερα πρότερα ὁμογενῆ
 30 τῶν ἐναντίων, ἅπαντ' ἂν ἐκ τῶν ἐναντίων εἴη τὰ μεταξὺ.
 ὥστε καὶ τὰ κάτω πάντα, καὶ τὰναντία καὶ τὰ μεταξὺ,
 ἐκ τῶν πρῶτων ἐναντίων ἔσονται. ὅτι μὲν ἐν τὰ μεταξὺ ἐν
 τε ταύτῳ γένει πάντα καὶ μεταξὺ ἐναντίων καὶ σύγκειται
 ἐκ τῶν ἐναντίων ἅπαντα, δῆλον.

Τὸ δ' ἕτερον τῷ εἶδει τινός τι ἕτερόν ἐστι, καὶ δεῖ τῷτο
 ἀμφοῖν ὑπάρχειν· οἷον εἰ ζῶον ἕτερον τῷ εἶδει, ἀμφω ζῶα.
 ἀνάγκη ἄρα ἐν γένει τῷ αὐτῷ εἶναι τὰ ἕτερα τῷ εἶδει. τὸ
 γὰρ τοιοῦτον γένος καλῶ, ὃ ἀμφω ἐν ταύτῳ λέγεται, μὴ

. οἷον ὡς γένος ET². || 4. ὡς] ὡ T. || 10. ἐπιστήτῳ] ἐπιστήτῳ A². || 13. τῷτο T. || 14. ὑπ. τῷ πλῆθει T. || μὴ] μὴ ἐν A². ||
 prius om E. || 18. τι om TA². || 19. τὰ om T. || 21. ἔσαι] ἔ T. || 22. πρότερον ἀνάγκη ET. || 23. ὀλίγῳ λόγῳ ἤξει
 29. καὶ ante αὐτοῖς om A². || 31. μόνον A². || 37. ἔχει τὰ μεταξὺ E.
 . πρότερον ET. || 7. γένος. ἐκ] γένει. εἰ T. || 8. τὰναντία ET. || 10. ὥς — 11. πρότερα om T. || 11. πρότερον E. || 13. χρώ-
 T. || 14. δὴ ἐκ τε τῷ T. || 17. ἄρα ante τῶν om T. || 18. δὴ] γὰρ καὶ χωρὶς τοῦ δὲ συνδέσμου, ἵνα στίζωμεν μέχρι τοῦ διαφοραὶ
 19. συγκριτικὸν καὶ ὅστε T. || 27. τὰ om T. || 28. πῶς δ' ἐξ T. || 29. δ' ἐκ] ἐν ἐκ E. || 34. πάντα ET. || 37. ἄρα]
 38. τοιοῦτο E. || δ ET.

κατὰ συμβεβηκὸς ἔχον διαφορὰν, εἴθ' ὡς ὕλη ὃν εἶτ' ἄλ-
λως. ἢ μόνον γὰρ δεῖ τὸ κοινὸν ὑπάρχειν, οἷον ἀμφω ζῶα,
ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐκατέρω τοῦτο αὐτὸ τὸ ζῶον, οἷον τὸ μὲν
ἵππον τὸ δὲ ἄνθρωπον. διὰ τῆτο τὸ κοινὸν ἕτερον ἀλλήλων
ἐστὶ τῷ εἶδει. ἔσαι δὴ καθ' αὐτὰ τὸ μὲν τοιονδὶ ζῶον τὸ δὲ
τοιονδὲ, οἷον τὸ μὲν ἵππος τὸ δ' ἄνθρωπος. ἀνάγκη ἄρα τὴν
διαφορὰν ταύτην ἐτερότητα τῷ γένει εἶναι. λέγω γὰρ γένος
διαφορὰν ἐτερότητα ἢ ἕτερον ποιεῖ τοῦτο αὐτό. ἐναντίως
τοῖον ἔσαι αὕτη. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. πάντα
γὰρ διαιρεῖται τοῖς ἀντικειμένοις, καὶ ὅτι τάναντία ἐν ταύτῃ
γένει, δέδεικται· ἢ γὰρ ἐναντιότης ἦν διαφορὰ τελεία. ἢ
δὲ διαφορὰ ἢ εἶδει πᾶσα τινός τι· ὥστε τοῦτο τὸ αὐτὸ τε
καὶ γένος ἐπ' ἀμφοῖν. διὸ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συσσιχίᾳ πάντα
τὰ ἐναντία τῆς κατηγορίας, ὅσα εἶδει διαφορὰ καὶ μὴ γένει,
ἕτερα τε ἀλλήλων μάλιστα· τελεία γὰρ ἡ διαφορὰ, καὶ
ἅμα ἀλλήλοις ἢ γίγνεται. ἢ ἄρα διαφορὰ ἐναντιώσεως ἐστίν.
τοῦτο ἄρα ἐστὶ τὸ ἐτέροις εἶναι τῷ εἶδει, τὸ ἐν ταύτῃ γένει
ὄντα ἐναντίωσιν ἔχειν ἄτομα ὄντα. ταῦτα δὲ τῷ εἶδει, ὅσα
μὴ ἔχει ἐναντίωσιν ἄτομα ὄντα· ἐν γὰρ τῇ διαιρέσει καὶ
ἐν τοῖς μεταξὺ γίγονται ἐναντιώσεις πρὶν εἰς τὰ ἄτομα
ἐλθεῖν. ὥστε φανερόν ὅτι πρὸς τὸ καλύμενον ὃν γένος οὔτε
ταῦτόν ἔτε ἕτερον τῷ εἶδει ἔθεν ἐστὶ τῶν ὡς γένος εἰδῶν προ-
σηκόντων· ἢ γὰρ ὕλη ἀποφάσει δηλῆται, τὸ δὲ γένος ὕλη
οὕ λέγεται γένος, μὴ ὡς τὸ τῶν Ἡρακλειδῶν, ἀλλ' ὡς τὸ
ἐν τῇ φύσει, ὅδε πρὸς τὰ μὴ ἐν ταύτῃ γένει, ἀλλὰ διοίσει
τῷ γένει ἐκείνων, εἶδει δὲ τῶν ἐν ταύτῃ γένει. ἐναντίωσιν
γὰρ ἀνάγκη εἶναι τὴν διαφορὰν ἢ διαφέρει εἶδει· αὕτη δ'
ὑπάρχει τοῖς ἐν ταύτῃ γένει ὅσοι μόνοις.

9 Ἀπορήσει δ' ἂν τις διὰ τί γυνὴ ἀνδρὸς ἢ εἶδει δια-
φέρει, ἐναντίῃ τῷ θήλειος καὶ τῷ ἄρρενος ὄντος, τῆς δὲ δια-
φορᾶς ἐναντιώσεως· οὐδὲ ζῶον θῆλυ καὶ ἄρρεν ἕτερον τῷ
εἶδει, καίτοι καθ' αὐτὸ τῷ ζῶν αὕτη ἡ διαφορὰ καὶ ἔχῃ ὡς
λευκότης ἢ μελανία, ἀλλ' ἢ ζῶον καὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρ-
ρεν ὑπάρχει. ἔστι δ' ἡ ἀπορία αὕτη σχεδὸν ἢ αὕτη καὶ διὰ
τί ἢ μὲν ποιεῖ τῷ εἶδει ἕτερα ἐναντιώσεις, ἢ δ' οὐ, οἷον τὸ
πεζὸν καὶ τὸ πτερωτόν, λευκότης δὲ καὶ μελανία ἢ. ἢ ὅτι
τὰ μὲν οἰκεῖα πάθῃ τῷ γένους, τὰ δ' ἥττον; καὶ ἐπειδὴ ἐστὶ

τὸ μὲν λόγος τὸ δ' ὕλη, ὅσαι μὲν ἐν τῷ λόγῳ εἰσὶ ἐ-
τιότητες εἶδει ποιῶσι διαφορὰν, ὅσαι δ' ἐν τῷ συνειλημ-
τῇ ὕλῃ οὐ ποιῶσιν. διὸ ἀνθρώπου λευκότης ἢ ποιεῖ ὑπὲρ
λανία, ὅδε τῷ λευκῷ ἀνθρώπου ἐστὶ διαφορὰ κατ' εἶδος
μέλανα ἀνθρώπον, οὐδ' ἂν ὄνομα ἐν τεθῇ. ὡς ὕλη ἢ
ἀνθρώπος, ἢ ποιεῖ δὲ διαφορὰν ἢ ὕλη· οὐκ ἀνθρώπου
εἶδη εἰσὶν οἱ ἀνθρώποι διὰ τῆτο, καίτοι ἕτεραι αἱ σάρκες
τὰ ὅσα ἐξ ὧν ὅδε καὶ ὅδε· ἀλλὰ τὸ σύνολον ἕτερον μὲν,
δ' ἔχῃ ἕτερον, ὅτι ἐν τῷ λόγῳ ἢ ἐστὶν ἐναντιώσεις· τῆ
ἐστὶ τὸ ἔσχατον ἄτομον. ὁ δὲ Καλλίας ἐστὶν ὁ λόγος
τῆς ὕλης· καὶ ὁ λευκὸς δὲ ἄνθρωπος ὅτι Καλλίας λευ-
κατὰ συμβεβηκὸς ἦν ὁ ἀνθρώπος λευκός. οὐδὲ χαλκῷ
κύκλος καὶ ξύλινος, ὅδε τρίγωνον χαλκῶν καὶ κύκλος
λινος, οὐ διὰ τὴν ὕλην εἶδει διαφέρουσιν, ἀλλ' ἐπὶ ὅ
λόγῳ ἐνεστὶν ἐναντιώσεις. πότερον δ' ἢ ὕλη ἢ ποιεῖ ἔτε-
ρα εἶδει, οὐσὰ πως ἕτερα, ἢ ἐστὶν ὡς ποιεῖ; διὰ τί γὰρ ἢ
ἵππος τοῦδ' ἀνθρώπου ἕτερος τῷ εἶδει; καίτοι σὺν τῇ
οἱ λόγοι αὐτῶν. ἢ ὅτι ἐνεστὶν ἐν τῷ λόγῳ ἐναντιώσεις;
γὰρ τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου καὶ μέλανος ἵππου. καὶ ἐπὶ
εἶδει, ἀλλ' ἔχῃ ἢ ὁ μὲν λευκὸς ὁ δὲ μέλας, ἐπεὶ καὶ εἰς
λευκὰ ἦν, ὅμως ἂν ἦν εἶδει ἕτερα. τὸ δὲ ἄρρεν καὶ
τῷ ζῶν οἰκεῖα μὲν πάθῃ, ἀλλ' ἢ κατὰ τὴν ἑστίαν ἐπὶ
τῇ ὕλῃ καὶ τῷ σώματι. διὰ τὸ αὐτὸ σπέρμα θῆλυ ἢ
γίγνεται παθόν τι πάθος· τί μὲν ἦν ἐστὶ τὸ τῷ εἶδει
εἶναι, καὶ διὰ τί τὰ μὲν διαφέρει εἶδει τὰ δ' ἔ, ἢ.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐναντία ἕτερα τῷ εἶδει, τὸ δὲ φθαρ-
καὶ τὸ ἀφθαρτὸν ἐναντία (στέρησις γὰρ ἀδυναμία καὶ
σμένῃ), ἀνάγκη ἕτερον εἶναι τῷ γένει τὸ φθαρτὸν καὶ
ἀφθαρτον. νῦν μὲν οὖν ἐπ' αὐτῶν εἰρήκαμεν τῶν κατὰ
ὀνομάτων, ὥστε δοξείεν ἂν οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι ἐπὶ τῇ
φθαρτὸν καὶ φθαρτὸν ἕτερα εἶναι τῷ εἶδει, ὥσπερ ὑπὲρ
καὶ μέλαν. τὸ γὰρ αὐτὸ ἐνδέχεται εἶναι καὶ ἅμα, ὡς
τῶν καθόλου, ὥσπερ ὁ ἀνθρώπος εἴη ἂν καὶ λευκὸς καὶ
λας, καὶ τῶν καθ' ἑκάστον· εἴη γὰρ ἂν μὴ ἅμα ὁ
λευκὸς καὶ μέλας. καίτοι ἐναντίον τὸ λευκὸν τῷ μέ-
ἀλλὰ τῶν ἐναντίων τὰ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπὲρ
ἐνίοις, οἷον καὶ τὰ νῦν εἰρημένα καὶ ἄλλα πολλά, τὰ

1. εἶτ'] εἴθ' ὡς A^b. || 4. διὰ A^b. || 5. αὐτὸ ET. || τοιονδὶ] τοῖον τὸ T. || 6. ἀνάγκη — 7. εἶναι om T. || 9. καὶ om A^b. ||
καὶ οὕτως· ἢ δὲ διαφορὰ ἢ τελείος τινός τι E. || 17. ἄρα] γὰρ ET. || τὸ ἐν] τῷ ἐν T. || 18. ταῦτα — 19. ὄντα om T. || 21. ἐ-
E. || 22. προσσηκόντως E. || 24. οὐ] δ T A^b. || τὸ alterum om ET. || 26. ἐκεῖνα A^b. || τῶν] τὰ T A^b. || 27. διαφέρει T. || 28.
om T. || ἀνδρὸς γυνὴ A^b. || 32. αὐτὰ A^b. || ὡς ἢ λευκότης A^b. || 37. καὶ] ἢ E, om T.

6. οὐκ] οὐδὲν A^b. || 7. εἶδει T, ὕλη A^b. || 10. τὸ om ET. || 12. λευκός om A^b. || οὐδ' ὁ γ. ET. || 13. ξύλινος κύκλος T. ||
ὁ om ET. || 16. πως] ἀπλῶς rc E. || ἕτερα om T et pr E. || ὅδε A^b. || 19. μέλανος om A^b. || 24. τί] ὅτι E. || 26. ἢ post
om A^b. || 27. τὸ om A^b. || 28. τὸ post καὶ om A^b. || 29. οὖν om T. || 30. ὡς δὲ E A^b. || 33. ἂν εἴη T. || 34. ἐκεῖνα E.
35. καίτοι] καὶ τὸ T.

ιν, ὧν ἐστὶ καὶ τὸ φθαρτὸν καὶ τὸ ἀφθαρτον· οὐθέν
φθαρτὸν κατὰ συμβεβηκός· τὸ μὲν γὰρ συμβεβη-
χεται μὴ ὑπάρχειν, τὸ δὲ φθαρτὸν τῶν ἐξ ἀνάγκης
ἰντων ἐστὶν οἷς ὑπάρχει· ἢ ἔσται ταῦτο καὶ ἐν φθα-
ρτῷ ἀφθαρτον, εἰ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν αὐτῷ τὸ
ν· ἢ τὴν ὕσιν ἄρα ἢ ἐν τῇ ὕσιν ἀνάγκη ὑπάρχειν
ρτὸν ἐκάστῳ τῶν φθαρτῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ
ἀφθάρτε· τῶν γὰρ ἐξ ἀνάγκης ὑπαρχόντων ἀμφω.
καὶ καθὸ πρῶτον τὸ μὲν φθαρτὸν τὸ δ' ἀφθαρτον,
τίθουσιν, ὥς ἀνάγκη γένει ἕτερα εἶναι. φανερόν τοι
ἐκ ἐνδέχεται εἶναι εἶδη τοιαῦτα οἷα λέγουσιν τινες·
ἀρ καὶ ἄνθρωπος ὁ μὲν φθαρτός ὁ δ' ἀφθαρτος.
γὰρ εἶδει ταῦτα λέγεται εἶναι τὰ εἶδη τοῖς τισὶ καὶ
ὑνυμα· τὰ δὲ γένει ἕτερα πλείον διέσκηκεν ἢ τὰ εἶδει.

Κ.

ἴτι μὲν ἡ σοφία περὶ ἀρχὰς ἐπιστήμη τίς ἐστι, δῆλον
πρώτων ἐν οἷς δηπύρηται πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων
εἰ περὶ τῶν ἀρχῶν· ἀπορήσειε δ' ἂν τις πότερον μίαν
εἶναι εἶναι δεῖ τὴν σοφίαν ἐπιστήμην ἢ πολλὰς. εἰ μὲν
εν, μία γ' ἐστὶν ἀεὶ τῶν ἐναντίων· αἱ δ' ἀρχαὶ οὐκ
εἰ δὲ μὴ μία, ποίας δεῖ θεῖναι ταύτας; ἔτι τὰς
πικὰς ἀρχὰς θεωρῆσαι μιᾶς ἢ πλείωνων; εἰ μὲν γὰρ
εἰ μᾶλλον ταύτης ἢ ὁποιασὺν; εἰ δὲ πλείωνων, ποίας
τας θεῖναι; ἔτι πότερον πασῶν τῶν οὐσιῶν ἢ οὐ; εἰ
ρ μὴ πασῶν, ποίων χαλεπὸν ἀποδύναι· εἰ δὲ πα-
ε, ἄδηλον πῶς ἐνδέχεται πλείωνων τὴν αὐτὴν ἐπι-
εἶναι. ἔτι πότερον περὶ τὰς οὐσίας μόνον ἢ καὶ τὰ
ηκότα ἀποδείξει ἐστὶν; εἰ γὰρ περὶ γε τὰ συμβεβη-
πόδειξις ἐστὶν, περὶ τὰς ὕσας οὐκ ἐστὶν. εἰ δ' ἕτερα,
τέρα καὶ ποτέρα σοφία; ἢ μὲν γὰρ ἀποδεικτικὴ σο-
περὶ τὰ συμβεβηκότα, ἢ δὲ περὶ τὰ πρῶτα ἢ τῶν
ἀλλ' ὅδε περὶ τὰς ἐν τοῖς φυσικοῖς εἰρημένας αἰτίας
συμμένη ἐπιστήμην θετέον. ἔτε γὰρ περὶ τὸ ἔνεκεν
γὰρ τὰ γαθόν, τῆτο δ' ἐν τοῖς πρακτοῖς ὑπάρχει καὶ
ν ἐν κινήσει· καὶ τῆτο πρῶτον κινεῖ (τοῦτον γὰρ τὸ
τὸ δὲ πρῶτον κινήσαν ἐκ ἐστὶν ἐν τοῖς ἀκινήτοις. ὅλως
ίαν ἔχει πότερόν ποτε περὶ τὰς αἰσθητὰς ὕσας ἐστὶν

ἢ ζητούμενη νῦν ἐπιστήμη ἢ ἔ, περὶ δὲ τινὰς ἑτέρας. εἰ γὰρ
περὶ ἄλλας, ἢ περὶ τὰ εἶδη εἴη ἂν ἢ περὶ τὰ μαθηματικά.
τὰ μὲν ἔν εἶδη ὅτι οὐκ ἐστὶ, δῆλον. ὅμως δ' ἀπορίαν ἔχει,
καὶ εἶναι τις αὐτὰ θῆ, διὰ τί ποτ' ἐχ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν μα-
θηματικῶν, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὧν ἔστιν εἶδη.
λέγω δ' ὅτι τὰ μαθηματικά μὲν μεταξὺ τε τῶν εἰδῶν τι-
θέασιν καὶ τῶν αἰσθητῶν οἷον τρίτα τινὰ παρὰ τὰ εἶδη τε
καὶ τὰ δεῦρο· τρίτος δ' ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶν οὐδ' ἵππος παρ'
αὐτόν τε καὶ τὸς καθ' ἑκαστον. εἰ δ' αὖ μὴ ἐστὶν ὡς λέγουσι,
περὶ ποῖα θετέον πραγματεύεσθαι τὸν μαθηματικόν; ἔ γὰρ
δὴ περὶ τὰ δεῦρο· τῶν γὰρ ὕδεν ἐστὶν οἷον αἱ μαθηματι-
καὶ ζητοῦσι τῶν ἐπιστημῶν. ὅδε μὲν περὶ τὰ μαθηματικά
ἢ ζητούμενη νῦν ἐστὶν ἐπιστήμη· χωριστὸν γὰρ αὐτῶν οὐθέν.
ἀλλ' ὅδε τῶν αἰσθητῶν ὕσων· φθαρταὶ γὰρ. ὅλως δ' ἀπο-
15 ρήσειε τις ἂν ποίας ἐστὶν ἐπιστήμης τὸ διαπορῆσαι περὶ τῆς
τῶν μαθηματικῶν ὕλης. ἔτε γὰρ τῆς φυσικῆς, διὰ τὸ περὶ
τὰ ἔχοντα ἐν αὐτοῖς ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως τὴν τοῦ
φυσικῆς πᾶσαν εἶναι πραγματείαν, ὅδε μὲν τῆς σκοπούσης
περὶ ἀποδείξεως τε καὶ ἐπιστήμης· περὶ γὰρ αὐτὸ τῆτο τὸ
20 γένος τὴν ζήτησιν ποιεῖται. λείπεται τοῦτον τὴν προκειμένην
φιλοσοφίαν περὶ αὐτῶν τὴν σκέψιν ποιεῖσθαι. διαπορήσειε
δ' ἂν τις εἰ δεῖ θεῖναι τὴν ζητούμενην ἐπιστήμην περὶ τὰς
ἀρχὰς τὰ καλύμενα ὑπὸ τινων ζοιχηῶν· ταῦτα δὲ πάντες
ἐνυπάρχοντα τοῖς συνθέτοις τίθεασιν. μᾶλλον δ' ἂν δόξειε
τῶν καθόλου δεῖν εἶναι τὴν ζητούμενην ἐπιστήμην· πᾶς γὰρ
λόγος καὶ πᾶσα ἐπιστήμη τῶν καθόλου καὶ ἐ τῶν ἐσχάτων,
ὥς· εἴη ἂν οὕτω τῶν πρώτων γενῶν. ταῦτα δὲ γίγνεται ἂν
τό τε ὄν καὶ τὸ ἐν· ταῦτα γὰρ μάλιστα ἂν ὑποληφθεῖ
περιέχειν τὰ ὄντα πάντα καὶ μάλιστα ἀρχαῖς εἰσικεῖναι διὰ
τὸ εἶναι πρῶτα τῇ φύσει· φθαρέντων γὰρ αὐτῶν συνανα-
ρεῖται καὶ τὰ λοιπά· πάντα γὰρ ὄν καὶ ἐν. ἢ δὲ τὰς δια-
φορὰς αὐτῶν ἀνάγκη μετέχειν εἰ θήσει τις αὐτὰ γένη,
διαφορὰ δ' ὕδαμία τῷ γένους μετέχει, ταύτη δ' ἐκ ἂν δό-
ξειε δεῖν αὐτὰ τίθεται γένη οὐδ' ἀρχάς. ἔτι δ' εἰ μᾶλλον
ἀρχὴ τὸ ἀπλύστερον τῷ ἥττον τοιούτου, τὰ δ' ἐσχάτα τῶν
ἐκ τοῦ γένους ἀπλύστερα τῶν γενῶν (ἄτομα γάρ), τὰ γένη
δ' εἰς εἶδη πλείω καὶ διαφέροντα διαιρεῖται, μᾶλλον ἂν
ἀρχὴ δόξειεν εἶναι τὰ εἶδη τῶν γενῶν. ἢ δὲ συναναρεῖται
τοῖς γένεσι τὰ εἶδη, τὰ γένη ταῖς ἀρχαῖς εἰσικεῖ μᾶλλον·

καὶ om A¹. || 7. ὁ αὐτὸς δὲ A¹. || 10. γένη T. || 12. καὶ om ET. || 14. γένη ἕτερα εἶδη πλείον T. || 18. τις om ET. ||
δ' ET. || 26. τίθεται A¹. || 28. πῶς] ἀποδύναι πῶς T. || 30. ἀποδείξει ἐξῆ add E. || γε om ET. || 31. περὶ δὲ τὰς T. ||
nte περὶ om A¹. || ἢ τῶν] ἢ τῶν T. || 35. ἐπιζητούμενη ET A¹. || ἔνεκεν] ἔνεκεν τινος A¹ F¹. || 36. πρακτικοῖς A¹.
ἀέτι et ὅλως A¹. || 6. τε om ET. || 7. τρίτα] τρίτον T. || 9. ἑκαστα ET. || 11. ζητοῦσιν αἱ μαθηματικά A¹. || 15. ἂν τις
ἐν T et pr E. || 17. ἔχοντα] ἔχοντα T. || ἑαυτοῖς A¹. || 19. περὶ ante ἀποδ. om T. || 21. αὐτῆς T. || 27. γίγνεται E. ||
om T. || πᾶν A¹. || 36. γένει T. || 37. εἶδη om T. || 38. συναναρεῖται A¹.

ἀρχὴ γὰρ τὸ συναναίρῃν. τὰ μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν ἔχοντα ταῦτα καὶ τοιαῦτ' ἐστὶν ἕτερα.

2 Ἐτι πότερον δεῖ τίθεναι τι παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα ἢ ὅ, ἀλλὰ τέτων ἢ ζητουμένη ἐπισήμη. ἀλλὰ ταῦτα ἄπειρα. τὰ γε μὴν παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα γένη ἢ εἶδη ἐστὶν· ἀλλ' οὐδετέρου τέτων ἢ ζητουμένη νῦν ἐπισήμη. διότι γὰρ ἀδύνατον τοῦτ', εἴρηται. καὶ γὰρ ὅλως ἀπορίαν ἔχει πότερον δεῖ τινα ὑπολαβεῖν ὑσίαν εἶναι χωριστὴν παρὰ τὰς αἰσθητάς ὑσίας καὶ τὰς δεῦρο, ἢ οὐ, ἀλλὰ ταῦτ' εἶναι τὰ ὄντα καὶ περὶ ταῦτα τὴν σοφίαν ὑπάρχειν. ζητεῖν μὲν γὰρ εὐόκαμεν ἄλλην τινα, καὶ τὸ προκείμενον τοῦτ' ἐστὶν ἡμῖν, λέγω δὲ τὸ ἰδεῖν εἴ τι χωριστὸν καθ' αὐτὸ καὶ μηδενὶ τῶν αἰσθητῶν ὑπάρχον. ἔτι δ' εἰ παρὰ τὰς αἰσθητάς ὑσίας ἐστὶ τις ἑτέρα οὐσία, παρὰ ποίας τῶν αἰσθητῶν δεῖ τίθεναι ταύτην εἶναι; τί γὰρ μᾶλλον παρὰ τοὺς ἀνθρώπους ἢ τὰς ἰππους ἢ τῶν ἄλλων ζώων θήσει τις αὐτὴν ἢ καὶ τῶν ἀψύχων ὅλως; τὸ γε μὴν ἴσας ταῖς αἰσθηταῖς καὶ φθαρταῖς οὐσίαις αἰδίους ἑτέρας κατασκευάζειν ἐκτὸς τῶν εὐλόγων δόξειεν ἂν πίπτειν. εἰ δὲ μὴ χωριστὴ τῶν σωμάτων ἢ ζητουμένη νῦν ἐστὶν ἀρχή, τίνα ἂν τις ἄλλην μᾶλλον θεῖη τῆς ὕλης; αὕτη γε μὴν ἐνεργεία μὲν ἔκ ἐξ, δυνάμει δ' ἐστὶν. μᾶλλον τ' ἂν ἀρχὴ κυριωτέρα ταύτης δόξειεν εἶναι τὸ εἶδος καὶ ἡ μορφή· τὸτο δὲ φθαρτόν, ὥσθ' ὅλως οὐκ ἐστὶν αἰδίου οὐσία χωριστὴ καὶ καθ' αὐτήν. ἀλλ' ἄτοπον· ἔοικε γὰρ καὶ ζητεῖται σχεδὸν ὑπὸ τῶν χαριεσάτων ὡς οὐσά τις ἀρχὴ καὶ ὑσία τοιαύτη· πῶς γὰρ ἔσαι τάχιστα μή τινας ὄντος αἰδίου καὶ χωριστοῦ καὶ μένοντος; ἔτι δ' εἴπερ ἐστὶ τις οὐσία καὶ ἀρχὴ τοιαύτη τὴν φύσιν οἷαν νῦν ζητῶμεν, καὶ αὕτη μία πάντων καὶ ἡ αὕτη τῶν αἰδίων τε καὶ φθαρτῶν, ἀπορίαν ἔχει διὰ τί ποτε τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ὕσης τὰ μὲν ἐστὶν αἰδία τῶν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν, τὰ δ' οὐκ αἰδία· τοῦτο γὰρ ἄτοπον. εἰ δ' ἄλλη μὲν ἐστὶν ἀρχὴ τῶν φθαρτῶν ἄλλη δὲ τῶν αἰδίων, εἰ μὲν αἰδίου καὶ ἡ τῶν φθαρτῶν, ὁμοίως ἀπορήσομεν· διὰ τί γὰρ ἔκ αἰδίου τῆς ἀρχῆς ὕσης καὶ τὰ ὑπὸ τὴν ἀρχὴν αἰδία; φθαρτῆς δ' οὕσης ἄλλη τις ἀρχὴ γίγνεται ταύτης κακείνης ἑτέρα, καὶ τὸτ' εἰς ἄπειρον πρόεισιν. εἰ δ' αὖ τις τὰς δοκύσας μάλιστα ἀρχὰς ἀκινήτους εἶναι, τό τε ὃν καὶ τὸ ἐν θήσει, πρῶτον

μὲν εἰ μὴ τόδε τι καὶ ὑσίαν ἐκάτερον αὐτῶν σημαίνει, ἔσονται χωρισταὶ καὶ καθ' αὐτάς; τοιαύτας δὲ ζητῶμεν αἰδίου τε καὶ πρώτας ἀρχάς. εἰ γε μὴν τόδε τι καὶ ἢ ἐκάτερον αὐτῶν δηλοῖ, πάντ' ἐστὶν οὐσίαις τὰ ὄντα· καὶ πάντων γὰρ τὸ ὃν κατηγορεῖται, κατ' ἐνίων δὲ καὶ ἢ ὑσίαν δ' εἶναι πάντα τὰ ὄντα ψευδὲς. ἔτι δὲ τοῖς τῶν ἢ τὴν ἀρχὴν τὸ ἐν λέγουσι καὶ τὸτ' ὑσίαν, ἐκ δὲ τῶν ἐν τῆς ὕλης τὸν ἀριθμὸν γεννώσι πρῶτον, καὶ τοῦτον αἰσφάσκουσιν εἶναι, πῶς ἐνδέχεται τὸ λεγόμενον ἀληθὲς εἶναι τὴν γὰρ δυάδα καὶ τῶν λοιπῶν ἕκαστον ἀριθμῶν τῶν ἢ θέτων πῶς ἐν δεῖ νοῆσαι; περὶ τούτου γὰρ ἔτε λέγουσι ἔτε ῥάδιον εἰπεῖν. εἰ γε μὴν γραμμάς ἢ τὰ τέτων ἔχον (λέγω δ' ἐπιφανείας τὰς πρώτας) θήσει τις ἀρχάς, καὶ δ' ἐκ εἰσὶν ὑσῖαι χωρισταί, τομαὶ δὲ καὶ διαιρέσεις εἰς ἐπιφανείων αἱ δὲ σωμάτων, αἱ δὲ στιγμαὶ γραμμῶν, εἰ δὲ πέρατα τῶν αὐτῶν τούτων· πάντα δὲ ταῦτα ἢ εἰς ὑπάρχει καὶ χωριστὸν ἔθεν ἐστὶν. ἔτι πῶς ὑσίαν ὑπὸ ἑνὸς εἶναι δεῖ τῶ ἐνὸς καὶ συγμῆς; ὑσίας μὲν γὰρ πάσης ἢ ἐστὶ, συγμῆς δ' οὐκ ἐστὶν· διαίσεις γὰρ ἢ συγμῆ. καὶ δ' ἀπορίαν καὶ τὸ πᾶσαν μὲν ἐπισήμην εἶναι τῶν πάντων καὶ τῶ τοιοῦθι τὴν δ' ὑσίαν μὴ τῶν καθόλου εἶναι, μὲν δὲ τόδε τι καὶ χωριστὸν, ὥς· εἰ περὶ τὰς ἀρχάς ἐστὶ συγμῆ, πῶς δεῖ τὴν ἀρχὴν ὑπολαβεῖν ὑσίαν εἶναι; ἔτερον ἐστὶ τι παρὰ τὸ σύνολον ἢ ὅ; λέγω δὲ τὴν ὑπὸ τῶν μετὰ ταύτης. εἰ μὲν γὰρ μή, τὰ γ' ἐν ὕλῃ ἢ πάντα. εἰ δ' ἐστὶ τι, τὸ εἶδος ἂν εἴη καὶ ἡ μορφή· εἰ ἐν ἐπὶ τῶν ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν ὅ, χαλεπὸν ἀφερῆναι ἢ ἐνίων γὰρ δῆλον οὐκ ὃν χωριστὸν τὸ εἶδος, οἷον· οἷός ἐστι πότερον αἱ ἀρχαὶ εἶδει ἢ ἀριθμῶ αἱ αὐταί; εἰ γὰρ ἀρχαὶ πάντ' ἔσαι ταῦτά.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἢ τῶ φιλοσόφου ἐπισήμη τῶ ὅτι καὶ καθόλου καὶ οὐ κατὰ μέρος, τὸ δ' ὃν πολλαχῶς καὶ καθ' ἓνα λέγεται τρόπῳ· εἰ μὲν οὖν ὁμωνύμως καὶ κοινὸν μὴθέν, ὥς ἐστὶν ὑπὸ μίαν ἐπισήμην (οὐ γὰρ ἐν τῶν τῶν τοιούτων), εἰ δὲ κατὰ τι κοινόν, εἴη ἂν ὑπὸ μίας ἐπισήμης. ἔοικε δὲ τὸν εἰρημένον λέγεσθαι τρόπον καθάπερ τε ἰατρικὸν καὶ ὑγεινόν· καὶ γὰρ τούτων ἐκάτερον τὸ

2. ἕτερα om F². || 4. ἐπισήμη om T. || 6. νῦν om T. || διὰ ET. || 12. δεῖν A². || 13. περὶ T. || ἐστὶ om F². || 17. ἐν T. || 19. ἐστὶν om A². || 20. ἄλλην τις A². || θεῖη μᾶλλον ET. || 28. μία, μία πάντων T. || ἢ αὐτῇ αὕτη A². || 31. ἐκ αἰδίου] ἢ καὶ A². || 33. αἰδία A². || 34. ἀρχὴν ἐκ αἰδίου B, αἰδίου A². || 36. αὐ] ἂν T.

3. τε om A². || ὑσίαν καὶ τόδε τι A². || 4. εἰσὶν A². || κατὰ] καὶ T. || 5. καὶ add F. || 10. ἀριθμὸν A². || 13. καὶ T. || 14. δ'] γὰρ A². || μὲν γὰρ ἐπιφανείων A². || 16. πέρατα om T. || πᾶσα A². || 17. ἔθεν ἐστὶν om T. || 18. καὶ τῶν T. || πᾶσα om T. || 21. τοιοῦθι T. || δ' om A². || 25. γ' ἐν] γένη T. || 28. οὐκ ἂν χωριστὸν T, καὶ χωριστὸν A². || 29. γὰρ ἀρχαὶ γὰρ ἀριθμῶ ἐν A². || 30. πάντες εἰσὶ T. || ταῦτα T A², τοιαῦτα E. || 34. γὰρ ἂν ἐν A². || 36. δὲ T. || 37. τε om A². || αἱ ὑγεινόν A².

λέγομεν. λέγεται δὲ τῶτον τὸν τρόπον ἕκαστον τῷ τὸ
 ρὸς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην ἀνάγεσθαι πως, τὸ δὲ πρὸς
 ν, τὸ δ' ἄλλως, πρὸς ταῦτ' οὗτοῦτο ἕκαστον. ἱατρικὸς γὰρ
 καὶ μαχαίριον λέγεται τῷ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς
 ἰμης εἶναι, τὸ δὲ ταύτῃ χρῆσιμον. ὁμοίως δὲ καὶ
 ἵν' τὸ μὲν γὰρ ὅτι σημαντικὸν ὑγιείας, τὸ δ' ὅτι ποιη-
 ὁ δ' αὐτὸς τρόπος καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. τὸν αὐτὸν
 ἵπον καὶ τὸ ὄν ἄπαν λέγεται· τῷ γὰρ τῷ ὄντος ἢ ὄν
 ἢ ἔξις ἢ διάθεσις ἢ κίνησις ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιού-
 ῶν λέγεται ἕκαστον αὐτῶν ὄν. ἐπεὶ δὲ παντὸς τοῦ
 πρὸς ἓν τι καὶ κοινὸν ἢ ἀναγωγὴ γίνεσθαι, καὶ τῶν
 ὥσεων ἑκάστη πρὸς τὰς πρώτας διαφορὰς καὶ ἐναντιώ-
 νάζησθαι τοῦ ὄντος, εἴτε πλῆθος καὶ ἓν εἴθ' ὁμοί-
 αὶ ἀνομοιότης αἱ πρώται τῷ ὄντος εἰσὶ διαφοραί, εἴτ'
 ἰ τινές· ἔστωσαν γὰρ αὗται τεθεωρημέναι. διαφέρει
 τὴν τῷ ὄντος ἀναγωγὴν πρὸς τὸ ὄν ἢ πρὸς τὸ ἓν γί-
 ναι. καὶ γὰρ εἰ μὴ ταῦτόν ἄλλο δ' ἐστίν, ἀντιτρέφει
 ὅ τε γὰρ ἓν καὶ ὄν πως, τό τε ὄν ἓν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ
 ἢ πάντα τῆς αὐτῆς καὶ μιᾶς ἐπιστήμης θεωρῆσαι, λέ-
 δ' ἕκαστον αὐτῶν κατὰ ζήτησιν (καίτοι γ' ἔνια ἀπο-
 τις ἂν πῶς λέγεται κατὰ ζήτησιν, ὡς ἐστὶν ἀνά μέ-
 , καθάπερ ἀδίκου καὶ δικαίου), περὶ πάντα δὴ τὰ
 α τὴν ζήτησιν δεῖ τίθεναι, μὴ τοῦ ὅλου λόγου, τοῦ
 αἰοῦ δὲ εἶδους· οἷον εἰ ἐστὶν ὁ δίκαιος καθ' ἕξιν τινα
 ἰχμὸς τοῖς νόμοις, οὐ πάντως ὁ ἀδικος ἔστι τῷ ὅλου
 νος λόγῳ, περὶ δὲ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις ἐκλείπων
 εἰ ταύτῃ ἢ ζήτησις ὑπάρξει αὐτῷ. τὸν αὐτὸν δὲ τρό-
 πον ἐπὶ τῶν ἄλλων. καθάπερ δ' ὁ μαθηματικὸς περὶ
 ἀφαιρέσεως τὴν θεωρίαν ποιεῖται (περιελὼν γὰρ πάντα
 ῥητὰ θεωρεῖ, οἷον βάρος καὶ κορυφότητα καὶ σκλη-
 , καὶ τὴν ἀντίον, εἴτι δὲ καὶ θερμότητα καὶ ψυχρότητα
 ἰς ἄλλας τὰς αἰσθητὰς ἐναντιώσεις, μόνον δὲ κατα-
 τὸ ποσὸν καὶ συνεχές, τῶν μὲν ἐφ' ἓν τῶν δ' ἐπὶ
 ἵν' δ' ἐπὶ τρία, καὶ τὰ πάθη τὰ τούτων ἢ ποσὰ ἐστὶ
 νευχῇ, καὶ ἢ καθ' ἕτερόν τι θεωρεῖ, καὶ τῶν μὲν τὰς
 ἰλλήλα θέσεις σκοπεῖ καὶ τὰ ταύταις ὑπάρχοντα,

τῶν δὲ τὰς συμμετρίας καὶ ἀσυμμετρίας, τῶν δὲ τὰς λό-
 γους, ἀλλ' ὅμως μίαν πάντων καὶ τὴν αὐτὴν τίθεμεν ἐπι-
 στήμην τὴν γεωμετρικὴν), τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ περὶ
 τὸ ὄν. τὰ γὰρ τῶν συμβεβηκότα καθ' ὅσον ἐστὶν ὄν, καὶ
 τὰς ἐναντιώσεις αὐτῶ ἢ ὄν, ἐκ ἄλλης ἐπιστήμης ἢ φιλοσο-
 φίας θεωρῆσαι. τῇ φυσικῇ μὲν γὰρ οὐχ ἢ ὄντα, μᾶλλον
 δ' ἢ κινήσεως μετέχει, τὴν θεωρίαν τις ἀπονεύμειν ἂν. ἢ
 γε μὴν διαλεκτικὴ καὶ ἢ σοφιστικὴ τῶν συμβεβηκότων μὲν
 εἰσι τοῖς ὄντιν, ἔχῃ ἢ δ' ὄντα, ὅδε περὶ τὸ ὄν αὐτὸ καθ' ὅσον
 ὄν ἐστίν. ὥστε λείπεται τὸν φιλοσόφον, καθ' ὅσον ὄντ' ἐστίν,
 εἶναι περὶ τὰ λεχθέντα θεωρητικόν. ἐπεὶ δὲ τό τε ὄν ἄπαν
 καθ' ἓν τι καὶ κοινὸν λέγεται πολλαχῶς λεγόμενον, καὶ
 τὰναντία τὸν αὐτὸν τρόπον (εἰς τὰς πρώτας γὰρ ἐναντιώσεις
 καὶ διαφορὰς τῷ ὄντος ἀνάγεται), τὰ δὲ τοιαῦτα δυνατόν
 ὑπὸ μίαν ἐπιστήμην εἶναι, διαλύοιτ' ἂν ἢ κατ' ἀρχὰς ἀπο-
 ρία λεχθεῖσα, λέγω δ' ἐν ἢ διηγορεῖτο πῶς ἔσται πολλῶν
 καὶ διαφόρων ὄντων τῷ γένει μία τις ἐπιστήμη. ἐπεὶ δὲ καὶ
 ὁ μαθηματικὸς χρῆται τοῖς κοινοῖς ἰδίως, καὶ τὰς τούτων
 ἀρχὰς ἂν εἴη θεωρῆσαι τῆς πρώτης φιλοσοφίας. ὅτι γὰρ
 ἀπὸ τῶν ἴσων ἴσων ἀφαιρεθέντων ἴσα τὰ λειπόμενα, κοινὸν
 μὲν ἐστὶν ἐπὶ πάντων τῶν ποσῶν, ἢ μαθηματικὴ δ' ἀπο-
 λαβῶσα περὶ τι μέρος τῆς οἰκείας ὕλης ποιεῖται τὴν θεωρίαν,
 οἷον περὶ γραμμῶν ἢ γωνίας ἢ ἀριθμοὺς ἢ τῶν λοιπῶν τι
 ποσῶν, οὐχ ἢ δ' ὄντα ἀλλ' ἢ συνεχῆς αὐτῶν ἕκαστον ἐφ'
 ἓν ἢ δύο ἢ τρία· ἢ δὲ φιλοσοφία περὶ τῶν ἐν μέρει μὲν, ἢ
 τῶν ἑκάστω τί συμβέβηκεν, ἢ σκοπεῖ, περὶ τὸ ὄν δ' ἢ ὄν
 τῶν τοιούτων ἕκαστον θεωρεῖ. τὸν αὐτὸν δ' ἔχει τρόπον καὶ
 περὶ τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην τῇ μαθηματικῇ· τὰ συμβεβη-
 κότα γὰρ ἢ φυσικὴ καὶ τὰς ἀρχὰς θεωρεῖ τὰς τῶν ὄντων
 ἢ κινούμενα καὶ ἔχῃ ἢ ὄντα. τὴν δὲ πρώτῃν εἰρήκαμεν ἐπι-
 στήμην τούτων εἶναι καθ' ὅσον ὄντα τὰ ὑποκείμενά ἐστιν,
 ἀλλ' ἔχῃ ἢ ἕτερόν τι. διὸ καὶ ταύτην καὶ τὴν μαθηματικὴν
 ἐπιστήμην μέρη τῆς σοφίας εἶναι θετόν.

Ἐστὶ δὲ τις ἐν τοῖς ὄντιν ἀρχὴ περὶ ἣν ἐκ ἑξὶ διεβῆ-
 σθαι, τὴν ἀντίον δ' ἀναγκαῖον ἀεὶ ποιεῖν, λέγω δὲ ἀληθεύειν,
 οἷον ὅτι ἐκ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ καθ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν χρό-

λεγόμενοι *TA*¹. || δὲ τῶν τρόπων *ET*. || 3. γὰρ] δὲ *T*. || 4. μαχαίριον *T*. || 6. ὅτι post γὰρ om *T*. || 8. δὲ *T*. || τὸ γὰρ τῷ
 γὰρ *A*¹. || 9. ἢ τῶν] καὶ τῶν *A*¹. || 10. λέγεται εἶναι *A*¹. || 11. κοινὴ ἀναγωγὴ *A*¹*F*¹. || 12. καὶ τὰς ἐναντιώσεις *ET*. || 13.
 οὔται *T*. || 20. δ'] γὰρ *F*¹. || 22. δεῖ *T*. || 24. ὁ δίκαιος ὁ καθ' *F*¹. || καθ' ἕξιν] μέβξιν *A*¹. || 25. τῷ] ὁ τῷ *ET*. || 26. τὸ
 ἐκλείπειν *T*. || 27. ταύτῃ ζήτησις αὐτῷ ὑπάρξει *A*¹. || 29. ἀπορίαν *T*. || 31. καὶ post δὲ om *ET*. || 32. τὰς post ἄλλας add
 14. τὰ post πάθη om *T*. || 36. τὰ om *T*.

ἔλως *A*¹. || 3. δεῖ add *A*¹. || 7. ἔχει *A*¹. || ἀπνεύμειν *A*¹. || 8. ἢ om *ET*. || 9. αὐτῷ *T*. || 10. ὅν] γὰρ ὅπως *E*. || ὄντ']
*A*¹. || 16. διηγορεῖτο *T*. || 18. ἰδίως *F*¹. || 19. εἴτι] εἰ *T*. || 20. alterum ἴσων add *E*. || 25. f] ἢ *A*¹. || 26. ἐκείνων *A*¹. ||
 om *A*¹. || 32. ἢ om *ET*. || ἐντ' αὐτὰ γὰρ *E*. || 34. ἐκ ἑξῆς *A*¹.

νον εἶναι καὶ μὴ εἶναι, καὶ τὰλλα τὰ τοῦτον αὐτοῖς ἀντι-
καίμενα τὸν τρόπον. καὶ περὶ τῶν τοιούτων ἀπλῶς μὲν οὐκ
ἔστιν ἀποδείξις, πρὸς τόνδε δ' ἔστιν. ἢ γὰρ ἔστιν ἐκ πιστοτέρας
ἀρχῆς αὐτὴ τέτοιον ποιήσασθαι τὸν συλλογισμόν, δεῖ δὲ γ',
εἴπερ ἔσται τὸ ἀπλῶς ἀποδοδεῖχθαι. πρὸς δὲ τὸν λέγοντα
τὰς ἀντικειμένους φάσεις τῷ δεικνύντι διότι ψευδός, ληπτέον
τι τοιούτου ὃ ταῦτό μὲν ἔσται τῷ μὴ ἐνδέχεσθαι ταῦτό εἶναι
καὶ μὴ εἶναι καθ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, μὴ δοῖται δ'
εἶναι ταυτόν· οὕτω γὰρ μόνως ἂν ἀποδειχθεῖ πρὸς τὸν
φάσκοντα ἐνδέχεσθαι τὰς ἀντικειμένους φάσεις ἀληθεύειν
κατὰ τὴν αὐτὴν. τὸς δὲ μέλλοντας ἀλλήλοις λόγου κοινω-
νήσιν δεῖ τι συνίνααι αὐτῶν· μὴ γιγνομένου γὰρ τότε πῶς
ἔσται κοινωνία τέτοις πρὸς ἀλλήλους λόγου; δεῖ τοίνυν τῶν
ὀνομάτων ἕκαστον εἶναι γνωρίμον καὶ δηλοῦν τι, καὶ μὴ
πολλά, μόνον δ' ἓν· ἂν δὲ πλείω σημαίνει, φανερόν ποιεῖν
ἐφ' ὃ φέρεται τὸνομα τῶν. ὃ δὲ λέγων εἶναι τοῦτο καὶ μὴ
εἶναι, τὸτο ὃ φησιν ἢ φησιν, ὥσθ' ὃ σημαίνει τὸνομα τῶν
ἢ φησι σημαίνει· τὸτο δ' ἀδύνατον. ὥς· εἴπερ σημαίνει τι
τὸ εἶναι τότε, τὴν ἀντίφασιν ἀδύνατον ἀληθεύειν κατὰ τὴν
αὐτοῦ. ἔτι δ' εἰ τι σημαίνει τὸνομα καὶ τοῦτ' ἀληθεύεται,
δεῖ τῶν ἐξ ἀνάγκης εἶναι· τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης ὃν ἐκ ἐνδέχε-
ται ποτε μὴ εἶναι· τὰς ἀντικειμένους ἄρα οὐκ ἐνδέχεται
φάσεις ἀληθεύειν κατὰ τὴν αὐτοῦ. ἔτι δ' εἰ μηθὲν μᾶλλον
ἢ φάσις ἢ ἢ ἀπόφασις ἀληθεύεται, ὃ λέγων ἄνθρωπον ἢ
ἐκ ἄνθρωπον οὐθὲν μᾶλλον ἀληθεύσει. δοῖται δὲ καὶ οὐχ
ἔκγονοι εἶναι φάσκων τὸν ἄνθρωπον ἢ μᾶλλον ἢ οὐχ
ἀληθεύειν ἢ οὐκ ἄνθρωπον, ὥς καὶ ἔκγονοι φάσκων εἶναι
τὸν αὐτὸν ἀληθεύσει· τὰς γὰρ ἀντικειμένους ὁμοίως ἢν ἀλη-
θεύειν. συμβαίνει τοίνυν τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον εἶναι καὶ ἔκγονοι
ἢ τῶν ἄλλων τι ζῶν. ἀποδείξις μὲν ἔνδεμια τῶν ἐστίν
ἀπλῶς, πρὸς μέντοι τὸν ταῦτα τιθέμενον ἀποδείξις. ταχέως
δ' ἂν τις καὶ αὐτὸν τὸν Ἡράκλειτον τοῦτον ἐρωτήσας τὸν
τρόπον ἠνάγκασεν ὁμολογεῖν μηδέποτε τὰς ἀντικειμένους
φάσεις δυνατὸν εἶναι κατὰ τῶν αὐτῶν ἀληθεύεσθαι· νῦν δ'
οὐ συνείδεται αὐτοῦ τί ποτε λέγει, ταύτην ἔλαβε τὴν δόξαν.
ὅλως δ' εἰ τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτῶν ἐστίν ἀληθές, ὅδ' ἂν αὐτὸ

τὸτο εἴη ἀληθές, λέγω δὲ τὸ ἐνδέχεσθαι τὸ αὐτὸ καθ'
καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι τε καὶ μὴ εἶναι. καθάπερ
καὶ διηρημένων αὐτῶν ἔθεν μᾶλλον ἢ κατάφασις ἢ ἢ
φάσις ἀληθεύεται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῷ συναμφω
καὶ τῷ συμπεπλεγμένου καθάπερ μιᾶς τινὸς καταφά-
σης ἔθεν μᾶλλον ἢ ἀπόφασις ἢ τὸ ὅλον ὥς ἐν καταφά-
τιθέμενον ἀληθεύεται. ἔτι δ' εἰ μηθὲν ἔστιν ἀληθὺς κα-
φῆσαι, καὶ αὐτὸ τοῦτο ψευδός εἴη τὸ φάναι μὴ
ἀληθῆ κατάφασιν ὑπάρχειν. εἰ δ' ἔστι τι, λύσις ἢ
λεγόμενον ὑπὸ τῶν ταῖα ἔνισταμένων καὶ παρὰ
ἀναίρων τὸ διαλέγεσθαι.

Παραπλήσιον δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ καὶ τὸ λεγόμε-
τοῦ Πρωταγόρου· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔφη πάντων χρημά-
των εἶναι μέτρον ἄνθρωπον, ἔθεν ἕτερον λέγων ἢ τὸ δοκῶν
τὸτο καὶ εἶναι παγίως. τέτοιον δὲ γιγνομένου τὸ αὐτὸ πε-
βαίνει καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, καὶ κακὸν καὶ ἀγαθὸν ἐκ
καὶ τὰλλα τὰ κατὰ τὰς ἀντικειμένους λεγόμενα φά-
σις διὰ τὸ πολλάκις τοιοῦτο μὲν φαίνεσθαι τότε εἶναι καὶ
τοιοῦτο δὲ τιναντίον, μέτρον δ' εἶναι τὸ φαινόμενον ἐκ
λύσις δ' ἂν αὐτὴ ἢ ἀπορία θεωρήσασι πόθεν ἢ ἀρχὴ
ὑπολήψεως ταύτης. εἴκοι γὰρ ἐνίοις μὲν ἐκ τῆς τῶν
σιολόγων δόξης γεγενῆσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ μὴ ταῦτα
τῶν αὐτῶν ἅπαντας γινώσκειν, ἀλλὰ τοιοῦτο μὲν ἐκ
φαίνεσθαι τοιοῦτο δὲ τιναντίον. τὸ γὰρ μηθὲν ἐκ
γίγνεσθαι πᾶν δ' ἐξ ὄντος, σχεδὸν ἅπαντων ἐστὶ
γίγνεσθαι τῶν περὶ φύσεως. ἐπεὶ ἔνδεμια λευκὸν γίγνεται
τελέως ὄντος καὶ οὐδαμῇ μὴ λευκοῦ, νῦν δὲ γίγνεται
μὴ λευκὸν γίγνοισ' ἂν ἐκ μὴ ὄντος λευκὸν τὸ γιγνόμενον
λευκόν· ὥς ἐκ μὴ ὄντος γίγνοισ' ἂν κατ' ἐκείνου, ἐκ
οὐκ ὄντος μὴ λευκὸν τὸ αὐτὸ καὶ λευκόν. οὐ χαλεπὸν
διαλύειν τὴν ἀπορίαν ταύτην· εἴρηται γὰρ ἐν τοῖς
πῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίγνεται τὰ γιγνόμενα καὶ πᾶσι
ὄντος. τό γε μὴν ὁμοίως προσέχειν ταῖς δόξαις καὶ
φαντασίαις τῶν πρὸς αὐτὰς διαμφισβητούντων· οὐδὲν
λον γὰρ ὅτι τὸς ἑτέροις αὐτῶν ἀνάγκη διαφεύγεσθαι
δὲ τῶν ἐκ τῶν γιγνομένων κατὰ τὴν αἰσθησιν· ὡς

2. τὸν om T. || 4. τὸν om A¹F¹. || γ' om T. || 5. λόγον T. || 6. ψεύδεται F¹. || 7. ὃ ταῦτα T. || 8. δοῖται A¹, ὡς E. || 9. μόνος A¹. || 11. δεῖ T. || 13. ἐστὶ EA¹. || 15. πλείω ET. || 16. δεῖ F¹. || 17. δ] ὃ ὅλως εἶναι E, om T. || 19. ἐκείνους ET. || κατὰ τὴν αὐτοῦ om ET. || 21. δεῖ καὶ τῶν ET. || 22. τότε ET. || 23. φάσεις καὶ ἀποφάσεις ἀληθεύειν ET. || ἢ post ἢ om T. || 25. οὐθὲν] οὐδὲ T. || 27. ἢ om E. || 32. ἐρωτῶν A¹. || 35. συνείδεται TA¹ et γὰρ E. || αὐτὸν T, αὐτὸς A¹.

1. ἀληθὲς εἴη ET. || 4. τῷ om T. || 5. τινὸς μιᾶς A¹. || 7. ἀληθεύεται F¹, ἀληθὲς ἔσται E. || 13. εἶναι χρημάτων μέτρον E. || 14. τὸν ἄνθρωπον E. || 17. φάσεις λεγόμενα ET. || 20. πόθεν ἐκλύουσι ἢ ET. || 23. ἅπαντα E. || ταῦτα A¹. || τότε φαίνεται T. || 24. τοῖς ET. || ἐκ τῷ μὴ T. || 25. κοινὸν ἐστὶ A¹. || 27. τελείως ET. || μηδαμῇ F¹. || 28. γὰρ καὶ ὅταν E. || μὴ λευκὸν margo E. || 30. μὴ post καὶ A¹. || 33. προσέχειν] προσέχειν ἀμφοτέρω ET. || ταῖς δόξαις καὶ om F¹. || 34. οὐδὲν αὐτὸς om F¹. || ἀμφισβητούντων A¹F¹.

τὸ φαίνεται τοῖς μὲν γλυκὺ τοῖς δὲ τούναντίον, μὴ
 κρμένων καὶ λεωβημένων τῶν ἐτέρων τὸ αἰσθητήριον
 οἰτήριον τῶν λεχθέντων χυμῶν. τέτου δ' ὄντος τοῦτου
 ἔρους μὲν ὑποληπτόν μέτρον εἶναι, τὸς δ' ἐτέρως ἔχ
 ιπτεόν. ὁμοίως δὲ τὺτο λέγω καὶ ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ κακῷ, 5
 αὐτῷ καὶ αἰσχροῦ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. οὐδὲν
 λαφέρει τὸτ' ἀξίον ἢ τὰ φαινόμενα τοῖς ὑπὸ τὴν ὄψιν
 ἄλλοις τὸν δάκτυλον καὶ ποῖσιν ἐκ τῷ ἐνὸς φαινεσθαι
 ἢ οὐ δ' εἶναι διὰ τὸ φαινεσθαι τοσαῦτα, καὶ πάλιν ἐν
 ἰὰρ μὴ κινούσι τὴν ὄψιν ἐν φαίνεται τὸ ἐν. ὅλως δ' 10
 ἐκ τῷ φαινεσθαι τὰ δεῦρο μεταβάλλοντα καὶ μη-
 ε διαμένοντα ἐν τοῖς αὐτοῖς, ἐκ τέτου περὶ τῆς ἀλη-
 τὴν κρίσιν ποιεῖσθαι. δεῖ γὰρ ἐκ τῶν αἰε κατὰ ταῦτα
 ὡν καὶ μηδεμίαν μεταβολὴν ποιουμένων τάληθες θη-
 . τοιαῦτα δ' ἐστὶ τὰ κατὰ τὸν κόσμον· ταῦτα γὰρ 15
 ἰτε μὲν τοιαυτὰ πάλιν δ' ἄλλοιᾶ φαίνεται, ταῦτα δ'
 κὶ μεταβολῆς οὐδεμιᾶς κοινωνοῦντα. ἔτι δ' εἰ κινήσις
 κὶ κινούμενόν τι, κινεῖται δὲ πᾶν ἐκ τινος καὶ εἰς τι
 ἢ τὸ κινούμενον εἶναι ἐν ἐκείνῳ ἐξ ὃ κινῆσεται καὶ ἐκ
 ἐν αὐτῷ, καὶ εἰς τοδὶ κινεῖσθαι καὶ γίγνεσθαι ἐν τῷ, 20
 κατὰ τὴν ἀντίφασιν μὴ ἀληθεύεσθαι κατ' αὐτούς.
 ἰ κατὰ τὸ ποσὸν συνεχῶς τὰ δεῦρο ῥεῖ καὶ κινεῖται,
 15 τὺτο θείη καίπερ ἐκ ἀληθὲς ὄν, διὰ τί κατὰ τὸ ποῖον
 ἴναι; φαίνονται γὰρ ἔχ ἥκιστα τὰ κατὰ τὰς ἀντιφά-
 αὐτῷ κατηγορεῖν ἐκ τῷ τὸ ποσὸν ὑπεληφέναι μὴ μὲ 25
 πὶ τῶν σωμάτων διὰ τὸ καὶ εἶναι τετράπηχυν τὸ αὐτὸ
 κ εἶναι. ἢ δ' οὐσία κατὰ τὸ ποῖον, τὺτο δὲ τῆς ὥρι-
 ς φύσεως, τὸ δὲ ποσὸν τῆς ἀορίστου. ἔτι διὰ τί προσ-
 ντος τῷ ἰατρῷ τοδὶ τὸ σίτιον προσεγέγκασθαι προσφέ-
 15 τί γὰρ μᾶλλον τοῦτο ἄρτος ἐστὶν ἢ οὐκ ἐστίν; ὥστ' 30
 ἢν διέχοι φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν. νῦν δ' ὡς ἀληθεύοντες
 αὐτὸ καὶ ὄντος τῷ προσαχθέντος σιτίου τούτου προσ-
 ται τοῦτο. καίτοι γ' ἐκ ἔδει μὴ διαμενούσης παγίως
 μιᾶς φύσεως ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, ἀλλ' αἰε πασῶν κινου-
 καὶ ῥεουσῶν. ἔτι δ' εἰ μὲν ἀλλοιούμεθα αἰε καὶ μη- 35
 ε διαμένομεν οἱ αὐτοί, τί καὶ θαυμασὸν εἰ μὴδεποθ'
 ταῦτα φαίνεται καθάπερ τοῖς κάμνουσιν; καὶ γὰρ τό-

τοῖς διὰ τὸ μὴ ὁμοίως διαμεῖναι καὶ ῥεῖν. ἢ οὐκ ὁμοία φαίνεται τα κατὰ τὰς ἀντιφάσεις καὶ ὁμοίως
 μιᾶς διὰ γε τοῦτο μεταβαλλόμενα καὶ μεταβαλλόμενα
 αἰσθητά δ' ἕτερα ποιούντα τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀλήθειαν
 τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ἔχειν καὶ τῆς εἰρημένης ἀπορίας
 γιγνομένης ἴσως ἀναγκαῖον ἐστίν. εἰ δὲ μὴ μεταβαλλόμενα
 ἀλλ' οἱ αὐτοὶ διατελοῦμεν ὄντες, εἴη ἂν τι μέλει. ὅτι γὰρ
 ἔν τῶν ἐκ λόγου τὰς εἰρημένας ἀπορίας ἔχοντας ἐξ ἑαυτοῦ
 λῦσαι μὴ τιθέντων τι καὶ τούτου λόγον μηκέτι ἀπαιτῆσαι
 10 οὕτω γὰρ πᾶς λόγος καὶ πᾶσα ἀποδείξις γίγνεται· μὴδὲν
 γὰρ τιθέντες ἀναμῶσι τὸ διαλέγεσθαι καὶ ὅλως λόγον. ὥστε
 πρὸς μὲν τὸς τοῖς ἐκ ἐξ ἑαυτοῦ λόγος, πρὸς δὲ τὸς διαπορῶντας
 ἐκ τῶν παραδεδομένων ἀποριῶν ῥάδιον ἀπαντᾶν καὶ δια-
 λύειν τὰ ποιούντα τὴν ἀπορίαν ἐν αὐτοῖς. δῆλον δ' ἐκ τῶν
 εἰρημένων. ὥστε φανερόν ἐκ τούτων ὅτι οὐκ ἐνδέχεται τὰς
 ἀντικειμένους φάσεις περὶ ταῦτ' ἀπ' ἑαυτοῦ χρόνον ἀληθεύειν,
 ὅτε τὰ ἐναντία, διὰ τὸ λέγεσθαι κατὰ ζήτησιν πᾶσαν ἐναν-
 τιότητα. δῆλον δὲ τοῦτ' ἐκ' ἀρχῆς τὸς λόγους ἀναλύσει τὸς
 τῶν ἐναντίων. ὁμοίως δ' οὐδὲ τῶν ἀνὰ μέσον οὐδὲν οἶόν τε
 20 κατηγορεῖσθαι καθ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ. λευκῷ γὰρ ὄντος τῷ
 ὑποκειμένῳ λέγοντες αὐτὸ εἶναι ἔτε λευκὸν ἔτε μέλαν ψευ-
 σόμεθα· συμβαίνει γὰρ εἶναι λευκὸν αὐτὸ καὶ μὴ εἶναι·
 θάτερον γὰρ τῶν συμπεπλεγμένων ἀληθεύεται κατ' αὐτῷ,
 τὺτο δ' ἐστὶν ἀντίφασις τῷ λευκῷ. ἔτε δὲ καθ' Ἡράκλειτον
 ἐνδέχεται λέγοντας ἀληθεύειν, οὔτε κατ' Ἀναξαγόραν. εἰ
 δὲ μὴ, συμβῆσεται τάναντία τοῦ αὐτοῦ κατηγορεῖν· ὅταν
 γὰρ ἐν παντὶ φῇ παντὸς εἶναι μοῖραν, οὐδὲν μᾶλλον εἶναι
 φησι γλυκὺ ἢ πικρὸν ἢ τῶν λοιπῶν ὅποιον οὐκ ἐναντιώσεων,
 εἴπερ ἐν ἅπαντι πᾶν ὑπάρχει μὴ δυνάμει μόνον ἀλλ' ἐνερ-
 30 γεία καὶ ἀποκεκριμένον. ὁμοίως δὲ ὅτε πᾶσας ψευδεῖς ὅδ'
 ἀληθεῖς τὰς φάσεις δυνατόν εἶναι, δι' ἄλλα τε πολλὰ τῶν
 συναχθέντων ἂν δυσχερῶν διὰ ταύτην τὴν θέσιν, καὶ διότι
 ψευδῶν μὲν οὐσῶν πασῶν ὅδ' αὐτὸ τὸτὶ τις φάσκων ἀλη-
 θεύσει, ἀληθῶν δὲ ψευδεῖς εἶναι πᾶσας λέγων οὐ ψεύ-
 σεται.

Πᾶσα δ' ἐπισήμη ζητεῖ τινὰς ἀρχὰς καὶ αἰτίας περὶ 7
 ἑκάστων τῶν ὑφ' αὐτὴν ἐπιστητῶν, οἷον ἰατρικὴ καὶ γυμναστικὴ

.. μὴδὲ Α^β. || 2. ἐφαρμένον T. || 4. ἐτέρως ἄλλως Α^β. || 7. ταῦτ' T, τῷ F^β. || 10. ὄψιν ἐμφαίνεται Α^β. || 13. κατ' αὐτὴν T. ||
 ἐόντων ὅταν Α^β. || 15. γὰρ μὲν T. || 16. τοιαυτὰ E. || 17. εἰ ἢ T. || 19. εἶναι ἔτι ἐν ET. || ἐκ μὴ Α^β. || 20. τότε Α^β. ||
 ἀληθεύεσθαι Α^β. || 24. φαίνεται T. || τὰ om T. || 25. αὐτῷ Α^β. || 26. διὰ τὸ διὰ Α^β. || 27. δι' γὰρ Α^β. || 30. τοῦτο om ET. ||
 T. || 31. διέχοι τι ἔχει ET. || ἀληθεύοντος Α^β. || 33. τούτω T. || γ' om Α^β. || μὴ om T. || 35. αἰε om Α^β. || 36. διαμένον-
 . || καὶ om Α^β.

1. τὴν ἔξιν διακεῖσθαι Α^β. || 4. καὶ μὴ ταῦτά om Α^β. || 6. γιγνομένης Α^β. || 7. τι ἂν ET. || 9. μηκέτι λόγον ET. || 10. γὰρ καὶ
 Γ. || 17. πᾶσαν ἐναντιότητα τὰ ἐναντία Α^β. || 18. λύσει ET. || 21. μέλαν ἔτε λευκὸν Α^β. || 23. ἀληθεύεται E. || κατὰ τὸ αὐτῷ
 25. ἐνδέχεται λέγοντα T, λέγοντα ἐνδέχεται F^β. || 29. πᾶσα Α^β. || 31. φύσει T. || 32. καὶ om T. || 33. τις τῷτο Α^β.

καὶ τῶν λοιπῶν ἐκάστη τῶν ποιητικῶν καὶ μαθηματικῶν. ἐκάστη γὰρ τῶν περιγραφειμένων τι γένος αὐτῇ περὶ τοῦτο πραγματεύεται ὡς ὑπάρχον καὶ ὄν, ἢ χ' ἢ δὲ ὄν, ἀλλ' ἑτέρα τις αὐτῇ παρὰ ταύτας τὰς ἐπισήμας ἐστὶν ἐπισήμη. τῶν δὲ λεχθεισῶν ἐπιστημῶν ἐκάστη λαβοῦσα πῶς τὸ τί ἐστὶν ἐν ἐκάστῳ γίνεαι πειράται δεικνύναι τὰ λοιπὰ μαλακώτερον ἢ ἀκριβέστερον. λαμβάνουσι δὲ τὸ τί ἐστὶν αἱ μὲν διὰ τῆς ἀποθέσεως αἱ δ' ὑποτιθέμεναι· διὸ καὶ δῆλον ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπαγωγῆς ὅτι τῆς οὐσίας καὶ τοῦ τί ἐστὶν ἕκαστη ἀπέδιξις. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τις ἡ περὶ φύσεως ἐπισήμη, δῆλον ὅτι καὶ πρακτικῆς ἑτέρα καὶ ποιητικῆς ἔσται. ποιητικῆς μὲν γὰρ ἐν τῷ ποιοῦντι καὶ οὐ τῷ ποιουμένῳ τῆς κινήσεως ἡ ἀρχή, καὶ τῷ ἐστὶν εἴτε τέχνη τις εἴτ' ἄλλη τις δύναμις. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς πρακτικῆς ἐκ ἐν τῷ πρακτῷ, μᾶλλον δ' ἐν τοῖς πράττουσιν ἡ κίνησις. ἡ δὲ τοῦ φυσικοῦ περὶ τὰ ἔχοντ' ἐν αὐτοῖς κινήσεως ἀρχὴν ἔστιν. ὅτι μὲν ταῦτον ὅτε πρακτικὴν ὅτε ποιητικὴν ἀλλὰ θεωρητικὴν ἀναγκαῖον εἶναι τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην, δῆλον ἐκ τούτων· εἰς ἐν γὰρ τι τούτων τῶν γενῶν ἀνάγκη πίπτει αὐτήν. ἐπεὶ δὲ τὸ τί ἐστὶν ἀναγκαῖον ἐκάστη πῶς τῶν ἐπιστημῶν εἶδέναι καὶ τίτῳ χρῆσθαι ἀρχή, καὶ μὴ λαμβάνειν πῶς ὁριστείον τῷ φυσικῷ καὶ πῶς ὁ τῆς οὐσίας λόγος ληπτέος, πότερον ὡς τὸ σιμὸν ἢ μᾶλλον ὡς τὸ κοῖλον. τούτων γὰρ ὁ μὲν τοῦ σιμῷ λόγος μετὰ τῆς ὕλης λέγεται τῆς τῷ πράγματος, ὁ δὲ τῷ κοίλῳ χωρὶς τῆς ὕλης· ἡ γὰρ σιμότης ἐν βίῃ γίγνεται, διὸ καὶ ὁ λόγος αὐτῆς μετὰ ταύτης θεωρεῖται· τὸ σιμὸν γὰρ ἐστὶ βίς καὶ βίη. φανερόν ἐστι ὅτι καὶ σαρκὸς καὶ ὀφθαλμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν μετὰ τῆς ὕλης αἰετὸν λόγον ἀποδοτέον. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τις ἐπισήμη τῷ ὄντος ἢ ὄν καὶ χωριστόν, σκοπτέον πότερον ποτε τῇ φυσικῇ τὴν αὐτὴν θετέον ταύτην εἶναι ἢ μᾶλλον ἑτέραν. ἡ μὲν οὖν φυσικὴ περὶ τὰ κινήσεως ἔχοντ' ἀρχὴν ἐν αὐτοῖς ἐστὶν, ἡ δὲ μαθηματικὴ θεωρητικὴ μὲν καὶ περὶ μένοντάς τις αὐτῇ, ἀλλ' ἢ χωριστά. περὶ τὸ χωριστὸν ἄρα ὄν καὶ τὸ ἀκίνητον ἑτέρα τύπων ἀμφοτέρων τῶν ἐπιστημῶν ἐστὶ τις, εἴπερ ὑπάρχει τις οὐσία τοιαύτη, λέγω δὲ χωριστὴ καὶ ἀκίνητος, ὅπερ πειρασόμεθα δεικνύναι. καὶ εἴπερ ὅστις τοιαύτη φύσις ἐν τοῖς οὖσι, ἐνταῦθα ἂν εἴη περὶ καὶ τὸ θεῖον, καὶ αὕτη

ἂν εἴη πρώτη καὶ κυριωτάτη ἀρχή. δῆλον γάρ τινος θεωρητικῶν ἐπιστημῶν ἐστὶ φύσις θεολογική. βέλτερον μὲν οὖν τὸ τῶν θεῶν γένος, τέτων δ' αὐτῶν ἡ τελευταία λεχθείσα μάλιστα γὰρ ἐστὶ τῶν ὄντων, βελτίων δὲ λέγεται κατὰ τὸ οἰκεῖον ἐπιστητόν. ἀπαρτὴν ποτε τὴν τῷ ὄντος ἢ ὄν ἐπιστήμην καὶ οὖν. τῶν μὲν γὰρ μαθηματικῶν ἐκάστη περιλαμβανόμενος ἐστὶν, ἡ δὲ καθόλου κοινὴ περὶ φυσικῶν οὐσιῶν πρώται τῶν ὄντων εἰ πρώτη τῶν ἐπιστημῶν εἴη· εἰ δ' ἔστιν ἑτέρα χωριστὴ καὶ ἀκίνητος, ἑτέραν ἀνάγκη αὐτῆς εἶναι καὶ προτέραν τῆς φυσικῆς προτέραν.

Ἐπεὶ δὲ τὸ ἀπλῶς ὄν κατὰ πλείους ὡς ἐστὶν ὁ κατὰ συμβεβηκὸς λεγόμενος περὶ τοῦ ὅτι ὄντος. ὅτι μὲν ἐν ὁδῇ μένων ἐπιστημῶν πραγματεύεται περὶ τὸ λον· ὅτε γὰρ οὐκ οὐκ σκοπεῖ τὸ συμπεπλημένον, εἶον εἰ λυπηρὸς ἢ τοῦ οὐκ ὄντος ὡς οὐκ οὐκ σκοπεῖ τὸ συμπεπλημένον αὐτὴν ἰδίαν ἐκάστη τύπων σκοπεῖ τῶν ἐπιστημῶν ἐστὶ τὸ οἰκεῖον τέλος. ὁ δὲ φυσικὸς καὶ τῶν ὄντων φυσικὸς ὅτι γενόμενος γραμμῶν αὐτῶν, ὡς αὐτῶν φυσικὸς ἐγένετο καὶ γραμμῶν οὐδὲμία ζητεῖ τῶν ὁμολογουμένως οὖσιν σφιστικῇ· περὶ τὸ συμβεβηκὸς γὰρ αὐτῶν τεύεται, διὸ Πλάτων οὐ κακῶς εἶρηκε φησὶ περὶ τὸ μὴ ὄν διατρέχειν, ὅτι δ' ὄν ἐνδοῦ τῷ συμβεβηκὸς ἐπιστήμην, φανερόν ἐστι τὸ ποτ' ἐστὶ τὸ συμβεβηκός. πᾶν δὲ φησὶ καὶ ἐξ ἀνάγκης (ἀνάγκης δ' ἢ τῆς κοινῆς, ἀλλ' ἢ χωρὶς ἐν τοῖς κατεῖναι δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὸ δ' ὄν ὡς ἐπὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης ἀλλ' ὅπως ἐτυχεν· οἷον ἐπὶ καὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦτ' οὐδ' ὡς αἰετὸν καὶ ἐξ ἀνά-

1. καὶ] ἢ T. || 2. αὐτῇ A¹. || 7. τῆς om A¹. || 12. οὐ] ἐν T. || 14. καὶ ἐπὶ τῆς T. || ἐν αὐτοῖς τοῖς T. || αὐτῇ om A¹. || 26. θεωρεῖται] εἶρηκε ET. || 30. εἶναι ταύτην ET. || 32. μὲν ὅτι T. || 33. τὸ post καὶ om A¹. || 36. ἐστὶ om T.

1. ὡς et 3. μὲν om A¹. || 3. ἐπιστημῶν om E. || 4. κυριωτάτην A¹. || 7. θεῶν δὲ T. || 8. μὲν om A¹. || 13. τῷ om A¹. || 15. ἐν om T. || πλείους εἶναι λέγεται A¹. || 16. συμβεβηκὸς εἶναι λεγόμενος A¹. || 17. ὅτι] εἰ] ἢ E. || 21. ἐπιστημῶν T A¹. || 23. ὁ δὲ] ἢ φυσικὸς T. ὁ δὲ φυσικὸς καὶ γραμμῶν om F¹. || 24. εἶμα] ἔμα. || 25. ὄν T. || μὴ] ἐν T. || 25 et 26. ἐγένετο T A¹. || 27. οὖσιν om F¹. || 29. τῶν σφιστικῶν T. || 30. ὄν] ἐκ] βίαν A¹ F¹. || 35. ὄν] ἐκ] A¹. || 37. καὶ add EF¹. || ὡς om ET.

γίνεται, συμβαίνει δὲ κατ' αὐτὸν. ἔστι δὲ τὸ συμβαθ-
 γένεται μὲν, ἐκ δὲ δ' ὑδ' ἐξ ἀνάγκης ὑδ' ὡς ἐπὶ τὸ
 τί μὲν ἐν ἐστὶ τὰ συμβαθηνάς, εἴρηται, διότι δ' οὐκ
 ἐπιστήμη τῷ τοιούτῳ, δηλον· ἐπιστήμη μὲν γὰρ πᾶσα τῷ
 τος ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸ δὲ συμβαθηνάς ἐν ὑδ' ἐστὶν
 ἢ ἐστὶν. ὅτι δὲ τοῦ κατὰ συμβαθηνάς ἔντος οὐκ εἰσὶν
 καὶ ἀρχαὶ τοιαῦται οἵαπερ τῷ κατὰ αὐτὸ ὄντος, δη-
 ἔσται γὰρ ἅπαντ' ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ τίδε μὲν ἐστὶ
 ὄντος, τότε δὲ τῷδε, τῷτο δὲ μὴ ὅπως ἔτυχον ἄλλ' ἐξ
 κης, ἐξ ἀνάγκης ἔσαι καὶ ὅτι τῷτ' ἦν αἷτιον ἕως τῷ τε-
 ὡς λεγομένου αἰτιατῷ· τῷτο δ' ἦν κατὰ συμβαθηνάς.
 ἐξ ἀνάγκης ἅπαντ' ἔσται, καὶ τὸ ὁποτέρως ἔτυχεν καὶ
 ὀφείσθαι καὶ γίνεσθαι καὶ μὴ παντελῶς ἐκ τῶν γι-
 νῶν ἀναιρεῖται. καὶ μὴ ὅτι δὲ ἀλλὰ γινόμενον τὸ
 ὑκατέσθαι, ταῦτα συμβαθηνάς· πᾶν γὰρ ἐξ ἀνάγκης
 ἔσται ἢ γὰρ αὐριον ἐκλειψίς γενήσεται αὐτὸ τότε γέ-
 νηται, ταῦτο δ' αὖ ἕτερον τι, καὶ τῷτ' αὖ ἄλλο· καὶ τῷτον
 ἢ τρέπον ἀπὸ πεπερασμένου χρόνου τῷ ἀπὸ τῷ νῦν μέχρη
 ἢ ἀφαιρουμένου χρόνου ἡξει κατὰ εἰς τὰ ὑπάρχον. ὥστ'
 τῷτ' ἐξὶν ἅπαντ' ἐξ ἀνάγκης τὰ μετὰ τῷτο γενήσεται,
 πάντα ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι τὰ δ' ὡς ἀληθῶς ἐν καὶ
 κατὰ συμβαθηνάς τὸ μὲν ἐστὶν ἐν συμπλοκῇ τῆς δια-
 καὶ πάθος ἐν ταύτῃ· διὸ περὶ μὲν τὸ ὅπως ἐν οὐ ζῆ-
 ν αἱ ἀρχαί, περὶ δὲ τὰ ἔξω ὅτι καὶ χωρίζον· τὸ δ' ἐκ
 καὶ ἄλλ' ἀόρισται, λέγων δὲ τὰ κατὰ συμβαθηνάς·
 καὶ δ' ἔσονται καὶ ἅπαντα τὰ αἷτια. τὸ δὲ ἐνέκῃ τε
 ἢς φύσει γινόμενοις ἢ ἀπὸ διανοίας ἐστίν. τύχη δ'
 ὅταν τι πάθων γένηται κατὰ συμβαθηνάς. ὥσπερ γὰρ
 ἢ ἐστὶ τὸ μὲν κατὰ αὐτὰ τὸ δὲ κατὰ συμβαθηνάς, ὅτω
 ἢ τῷτ' ἢ τύχη δ' αἷτιον κατὰ συμβαθηνάς ἐν ταῖς κατὰ
 ἢ τῷτ' ἢ ἐνέκῃ τε γινόμενοις. διὰ περὶ ταῦτα τύχη
 ἐκείνη· προαίρεσις γὰρ ὅτι χωρὶς διανοίας. τὰ δ' αἷτια
 αὖ ἀφ' ὧν αὖ γένονται τὰ ἀπὸ τύχης· διὸ ἀδελφός ἀ-
 ἢς λεγοισμῶ καὶ αἷτιον κατὰ συμβαθηνάς ἀπλῶς δ'
 ὅς. ἀγαθὸν δὲ τύχη καὶ κακὸν ὅταν ἀγαθὸν ἢ φανῶλον

ἀποβῆ· εὐτυχία δὲ καὶ δυστυχία περὶ μέγεθος τούτων.
 ἐπεὶ δ' οὐθὲν κατὰ συμβαθηνάς πρότερον τῶν κατὰ αὐτὰ,
 ὑδ' ἀρ' αἷτια. εἰ ἄρα τύχη ἢ τὸ αὐτόματον αἷτιον τῷ ἔρα-
 νοῦ, πρότερον νοῦς αἷτιον καὶ φύσις.

ἔστι δὲ τὸ μὲν ἐνέργεια μόνον, τὸ δὲ δυνάμει, τὸ δὲ
 δυνάμει καὶ ἐνέργειᾳ, τὸ μὲν ὅν, τὸ δὲ ποσόν, τὸ δὲ τῶν
 λαιπῶν. ἢ ἐστὶ δὲ κίνησις παρὰ τὰ πράγματα· μεταβάλλ-
 λει γὰρ αἱ κατὰ τὰς τοῦ ὄντος κατηγορίας. κοινὸν δ' ἐπὶ
 τούτων οὐθὲν ἐστὶν ὑδ' ἐν μιᾷ κατηγορίᾳ. ἔκαστον δὲ διχῶς
 ὑπάρχει πᾶσι, οἷον τὸ τότε· τὸ μὲν γὰρ μορφή αὐτῆς, τὸ
 δὲ ἐρήσις. καὶ κατὰ τὸ πικρὸν τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ μέλαν,
 καὶ κατὰ τὸ ποσὸν τὸ μὲν τέλειον τὸ δ' ἀτελές, καὶ κατὰ
 φανὲν τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω, ἢ πούφον καὶ βαρὺ. ὥς
 κινήσεως καὶ μεταβολῆς τοσαῦτ' εἴδη ὅσα τῷ ὄντος. δηρη-
 μέν δὲ καὶ ἔκαστον γένος τῷ μὲν δυνάμει τῷ δ' ἐντελεχείᾳ,
 τῇ τοῦ δυνάμει ἢ τοῦτόν ἐστιν ἐνέργειαν λέγω κίνησιν. ὅτι
 δ' ἀληθῆ λέγομεν, ἐνθένδε δηλον. ὅταν γὰρ τὸ οἰκοδομητὸν
 ἢ τοῦτόν, αὐτὰ λέγομεν εἶναι ἐνέργειᾳ ἢ οἰκοδομεῖται, καὶ
 ἐστὶ τῷτο οἰκοδόμησις. ὁμοίως μάθησις, ἰατρικὴ καὶ κύλι-
 σις, βάδισις, ἄλσις, γήρασις, ἄφρονησις. συμβαίνει δὲ κ-
 νεῖσθαι ὅταν ἢ ἐντελέχεια ἢ αὐτή, καὶ οὔτε πρότερον οὐθ'
 ὕστερον. ἢ δὲ τῷ δυνάμει ὄντος, ὅταν ἐντελέχεια ὅν ἐνέργειᾳ
 ἢ αὐτὰ ἢ ἄλλο ἢ κινήσιν, κινήσις ἐστὶν. λέγω δὲ τὸ ἢ ὅδε.
 ἐστὶ γὰρ ὁ χαλκὸς δυνάμει ἀνδρίας· ἀλλ' ὅμως ὕχ ἢ τοῦ
 χαλκοῦ ἐντελέχεια, ἢ χαλκός, κινήσις ἐστὶν. οὐ γὰρ ταῦτόν
 χαλκοῦ εἶναι καὶ δυνάμει τῷ, ἐπεὶ εἰ ταῦτόν ἦν ἀπλῶς
 κατὰ τὸν λόγον, ἦν αὖ ἢ τῷ χαλκοῦ ἐντελέχεια κινήσις τις.
 οὐκ ἐστὶ δὲ ταῦτό. δηλον δ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων· τὸ μὲν γὰρ
 θάνατον ὑγιαίνειν καὶ θίνασθαι κάμνειν ὁ ταῦτόν (καὶ γὰρ
 αὐτὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ κάμνειν ταῦτόν ἦν), τὸ δ' ὑποκείμε-
 νον καὶ ὑγιαίνειν καὶ νοσῶν, εἴθ' ὑγρότης εἴθ' αἷμα, ταῦτό
 καὶ ἐν. ἐπεὶ δ' οὐ ταῦτόν, ὥσπερ οὐδὲ χρῶμα ταῦτόν καὶ
 ὁρατόν, ἢ πῶ δυνατὸν ἢ δυνατὸν ἐντελέχεια κινήσις ἐστὶν. ὅτι
 μὲν γὰρ ἐστὶν αὐτῇ, καὶ ὅτι συμβαίνει τότε κινεῖσθαι ὅταν
 ἢ ἐντελέχεια ἢ αὐτῇ, καὶ οὔτε πρότερον οὐθ' ὕστερον, δηλον.

1. συμβαίνει T. || 2. δ' om TA. || 5. ἐν om A. || 10. ὡς TA. || 12. ἅπαντες το καὶ T. || 13. τὸ om
 γένεσθαι E. || 14. δὲ om E. || 15. ταῦτα A. || 16. ἢ εἰ ET. || τοῦ T. || 18. τῷ ἀπὸ — 19. χρόνον om A. || 21. πάντα
 A. || ἀληθῆς A. || 22. μὴ om E. || τῆς om A. || 28. γήνηται τῶν A. || 30. δ' αἷτια E. || 31. ταῦτα E. || 33. αὐτὸ om
 τὸ A. || 34. καὶ τὸ αἷτιον T. || 35. δὲ om A.

1. εὐτυχία] εὐτυχία TA. || 2. αὐτὸ καὶ τὸ A. || 3. αἷτιον ET. || 5. τὸ δὲ δυνάμει om A. || 7. δὲ] αἱ τις E, αἱ το T. || 9.
 ὑδ' ET. || 10. τότε T. || μορφή] ἐξῆς T. || 13. ἢ τὸ μὲν πούφον T. || καὶ] τὸ δὲ ET. || 15. τὸ μὲν om A. || 16. τῇ τοῦ
 T. || 17. ὅτι — 17. δηλον om T. || 19. ἐπὶ τὸ τῷτο E. || καὶ κύλις om ET. || 20. βάδιση om A. || γήρασις] πέπαισις, πέπαισις
 22. ἢ δὲ] ὅδε TA. || 23. αὐτὸ — κινήσις] ὕχ ἢ αὐτὸ ἄλλ' ἢ κινήσιν ἢ κινήσις ET. || 29. ὁ om T. || ταῦτόν ἦν καὶ TA. ||
 ἐν om T. || τὸ post. καὶ om E. || 32. οὐ τὸ αὐτὸ E, ὅταν αὐτὸ T. || 33. ἢ] καὶ ἢ A. || 34. γὰρ] ὅν A. || 35. ὅτι A. || κινεῖ-
 σις T. || ὅταν ἢ ἐντελέχεια αὐτῇ ET.

ἐνδέχεται γὰρ ἕκαστον ὅτε μὲν ἐνεργεῖν ὅτε δὲ μὴ, οἷον τὸ οἰκοδομητὸν ἢ οἰκοδομητόν, καὶ ἡ τῷ οἰκοδομητῷ ἐνέργεια ἢ οἰκοδομητόν, οἰκοδόμησις ἐστίν. ἢ γὰρ τὸτο ἐστίν ἡ οἰκοδόμησις ἢ ἐνέργεια ἢ οἰκία. ἀλλ' ὅταν οἰκία ᾖ, ἔκτετι οἰκοδομητόν ἐσται· οἰκοδομεῖται δὲ τὸ οἰκοδομητόν. ἀνάγκη ἄρα 5 οἰκοδόμησιν τὴν ἐνέργειαν εἶναι, ἢ δ' οἰκοδόμησις κίνησις τις. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κινήσεων. ὅτι δὲ καλῶς εἴρηται, δῆλον ἐξ ὧν οἱ ἄλλοι λέγουσι περὶ αὐτῆς, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ῥαδίον εἶναι διορίσαι ἄλλως αὐτήν. ἔτε γὰρ ἐν ἄλλῃ τις γένει δύναται ἂν θεῖναι αὐτήν. δῆλον δ' ἐξ ὧν 10 λέγουσιν οἱ μὲν ἐτερότητα καὶ ἀνισότητά καὶ τὸ μὴ ὂν, ὧν ὕθεν ἀνάγκη κινεῖσθαι. ἀλλ' ὅδ' ἡ μεταβολὴ ἔτ' εἰς ταῦτα ἔτ' ἐκ τέτων μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν ἀντακειμένων. αἴτιον δὲ τοῦ εἰς ταῦτα τιθέναι ὅτι ἀόριστόν τι δοκεῖ εἶναι ἡ κίνησις, τῆς δ' ἐτέρας συσχοίχας αἱ ἀρχαὶ διὰ τὸ ζρητικαὶ εἶναι ἀόρι- 15 ζοι· οὔτε γὰρ τότε ἔτε τοιόνδε ὑδεμία αὐτῶν ἔτε τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν. τοῦ δὲ δοκεῖν ἀόριστον εἶναι τὴν κίνησιν αἴτιον ὅτι οὗτ' εἰς δύναμιν τῶν ὄντων οὗτ' εἰς ἐνέργειαν ἔστι θεῖναι αὐτήν· οὔτε γὰρ τὸ δυνατόν ποσὸν εἶναι κινεῖται ἐξ ἀνάγκης, ἔτε τὸ ἐνεργεῖα ποσόν. ἢ τε κίνησις ἐνέργεια μὲν 20 εἶναι δοκεῖ τις, ἀτελής δὲ· αἴτιον δ' ὅτι ἀτελής τὸ δυνατόν οὐ ἐστὶν ἐνέργεια. καὶ διὰ τοῦτο χαλεπὸν αὐτὴν λαβεῖν τί ἐστίν· ἢ γὰρ εἰς ζρήσιν ἀνάγκη θεῖναι ἢ εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἐνέργειαν ἀπλῆν, τέτων δ' ὕθεν φαίνεται ἐνδεχόμενον. ὥς τε λείπεται τὸ λεχθὲν εἶναι καὶ ἐνέργειαν καὶ μὴ ἐνέργειαν 25 τὴν εἰρημένην, ἰδεῖν μὲν χαλεπὴν ἐνδεχομένην δ' εἶναι. καὶ ὅτι ἐστὶν ἡ κίνησις ἐν τῷ κινήτῳ, δῆλον· ἐντελέχεια γὰρ ἐστὶ τούτου ὑπὸ τοῦ κινήτικῳ, καὶ ἡ τῷ κινήτικῳ ἐνέργεια ἐκ ἄλλῃ ἐστίν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναι ἐντελέχειαν ἀμφοῖν· κινήτικὸν μὲν γὰρ ἐστὶ τῷ δύνασθαι, κινῶν δὲ τῷ ἐνεργεῖν. ἀλλ' 30 ἐστὶν ἐνεργητικὸν τοῦ κινήτῳ, ὥσθ' ὁμοίως μία ἀμφοῖν ἐνέργεια ὥσπερ τὸ αὐτὸ διάστημα ἐν πρὸς δύο καὶ δύο πρὸς ἓν, καὶ τὸ ἀναντες καὶ τὸ κάταντες, ἀλλὰ τὸ εἶναι ἔχ ἐν ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ κινῶντος καὶ κινουμένου.

10 Τὸ δ' ἄπειρον ἢ τὸ ἀδύνατον διελθεῖν τῷ μὴ πεφυκέ- 35 ναι διέναι, καθάπερ ἡ φωνὴ ἀόρατος, ἢ τὸ διέξοδον ἔχον ἀτελευτήτον, ἢ ὁ μόλις, ἢ ὁ πεφυκὸς ἔχειν μὴ ἔχει διέξοδον

3. ἢ] εἰ E. || ἐστίν] οἰκία ἐστίν ET. || ἢ] ἢ ἢ T. || 4. ἢ om ET. || ἢ οἰκία om ET A¹. || 5. ἐσται om A¹. || 9. ἄλλῃ αὐτῇ 10. δ' om T. || 11. μὲν] μὲν γὰρ A¹. || 13. ἐκ post ἢ om ET. || 15. συσχοίχας T. || 17. τὴν κίνησιν εἶναι A¹. || 19. πᾶσα E. 21. τις om T. || 25. καὶ μὴ ἐνέργειαν om A¹. || 31. μία ἢ ἀμφοῖν E. || 32. τὸ διάστημα τὸ αὐτὸ E. || 35. δ' om A¹.

2. αἰσθητὸν δ' om E. || 3. ἐστὶ om A¹. || αὐτὸ ET. || 6. ὅδ' ὅδ' ET. || 9. εἰ om T. || 10. ἢ] ἢ A¹. || 12. ὡς ἐν αὐτῷ αὐτῷ ἐστὶν A¹. || 14. μὴ om T. || 15. ἄπειρα] ἀδύνατα A¹. || εἰ] ἢ T. || 16. μέρος ἀπὸ ἀέρος ET. || 19. εἰ om A¹. || 21. καὶ T. || 22. δ' οὐδ' ἐν A¹. || 24. οὗτ' ET. || 26. φυσικὸν T. || 27. τ' om T. || ἐστὶ] ἐστὶ A¹. || 28. ἐπεὶ περ] εἰ ET. || 30. εἰ E. || 33. εἰ om ET. || 34. ὅδ' ἐν δὲ ἀπλῶν E, ὅδ' ἐν καὶ ἀπλῶν A¹, ἀπλῶν δ' T. || τὸ om ET. || 36. τὸ om ET. || 37. ἐν 37. ἐν ET. || ταυτὸ T, ταῦτο E.

περὶ τὰ ἀπλᾶ σώματα), οὐδὲ πῦρ οὐδ' ἄλλο τι
 ὁρᾶν ἔθεν. χωρὶς γὰρ τῷ ἄπειρον εἶναι τι αὐτῶν
 τὸ ἄπαν, καὶ ἢ πεπερασμένον, ἢ εἶναι ἢ γίγνε-
 τι αὐτῶν, ὥσπερ Ἡράκλειτος φησιν ἅπαντα γί-
 ποτε πῦρ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνός, ὃ 5
 ἀρὰ τὰ ζοιχεῖα οἱ φυσικοὶ. πᾶν γὰρ μεταβάλλ-
 ναντί, οἷον ἐκ θερμῆς εἰς ψυχρὴν. ἔτι τὸ αἰσθητὸν
 οὐ, καὶ ὁ αὐτὸς τόπος ὅλου καὶ μορίου, οἷον τῆς
 εἰ μὲν ὁμοειδές, ἀκίνητον ἔσαι ἢ ἀεὶ αἰσθῆσθαι.
 ἀδύνατον· τί γὰρ μᾶλλον κάτω ἢ ἄνω ἢ ὀπίσθεν; 10
 ὁ τῶς, εἰς αὐτὸ κινεῖται τὰ κινούμενα, ἀκίνητά ἐστιν, οἷον
 ὁμοειδές, καὶ αὐτὴ κινεῖται ἢ μὲν; ὁ γὰρ
 ἰσῆς τοῦ συγγενὸς σώματος ἄπειρος. καθέξει οὖν
 τόπον. καὶ πῶς; τίς οὖν ἡ μοῖρα καὶ ἡ κίνησις;
 καὶ μὲν; ἢ κινεῖται ἅρα. ἢ πανταχῶς κινεῖται;
 ἢ ἄλλως. εἰ δ' ἀνόμοιον τὸ πᾶν, ἀνόμοιοι καὶ οἱ 15
 καὶ πρῶτον μὲν ἐκ ἐν τὸ σῶμα τῷ παντός ἄλλ'
 πτεσθαι, εἴτα ἢ πεπερασμένα ταῦτ' ἔσαι ἢ ἄπειρα
 πεπερασμένα μὲν ἐν ἐκ οἷον τε· ἔσαι γὰρ τὰ μὲν
 τὰ δ' οὐ, εἰ τὸ πᾶν ἄπειρον, οἷον πῦρ ἢ ὕδωρ.
 ἢ τὸ τοῖσιν τοῖς ἐναντίοις. εἰ δ' ἄπειρα καὶ ἀπλᾶ, 20
 ὅμοιοι ἄπειροι καὶ ἔσται ἄπειρα τὰ ζοιχεῖα· εἰ δὲ
 ἄνατον, καὶ οἱ τόποι πεπερασμένοι, καὶ τὸ πᾶν
 πεπεράνθαι. ὅλως δ' ἀδύνατον ἄπειρον εἶναι σῶμα
 ἐν τοῖς σώμασιν, εἰ πᾶν σῶμα αἰσθητὸν ἢ βάρους
 ἢ φύσιν. ἢ γὰρ ἐπὶ τὸ μέσον ἢ ἄνω αἰσθῆσθαι, 25
 ἢ δὲ τὸ ἄπειρον ἢ πᾶν ἢ τὸ ἥμισυ ἢ ὀποτερονοῦν
 κα· πῶς γὰρ διελθεῖς; ἢ πῶς τοῦ ἀπείρου ἔσαι τὸ
 ὡς τὸ δ' ἄνω, ἢ ὅσχατον καὶ μέσον; ἔτι πᾶν σῶμα
 ἐν τόπῳ, τόπου δὲ εἶδη ἔξ, ἀδύνατον δ' ἐν τῷ
 τόπῳ ταῦτ' εἶναι. ὅλως δ' εἰ ἀδύνατον τόπον 30
 εἶναι, καὶ σῶμα ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἐν τόπῳ ποῦ,
 σημαίνει ἢ ἄνω ἢ κάτω ἢ τῶν λοιπῶν τι, τῶν
 ὡς πέρας τι. τὸ δ' ἄπειρον οὐ ταῦτόν ἐν μεγέθει
 ται καὶ χρόνῳ ὡς μία τις φύσις, ἀλλὰ τὸ ὕψος
 ται κατὰ τὸ πρότερον, οἷον κίνησις κατὰ τὸ μέ- 35
 ὡς οὐ κινεῖται ἢ ἀλλοιοῦται ἢ αὐξάνεται, χρόνος δὲ
 κίνησιν.

Μεταβάλλει δὲ τὸ μεταβάλλον τὸ μὲν κατὰ συμ- 11
 βεβηκός, ὡς τὸ μυσικὸν βαδίζειν, τὸ δὲ τῷ τῶν τι με-
 ταβάλλειν ἀπλῶς λέγεται μεταβάλλειν, οἷον ὅσα κατὰ
 μέρη· ὑγιαίνει γὰρ τὸ σῶμα, ὅτι ὁ ὀφθαλμός. ἔτι δὲ
 τι ὁ καθ' αὐτὸ πρῶτον κινεῖται, καὶ τῷτ' ἐπὶ τὸ καθ' αὐτὸ
 κινητόν. ἔτι δὲ τι καὶ ἐπὶ τῷ κινῶντος ὡσαύτως· κινεῖ γὰρ
 κατὰ συμβεβηκός τὸ μὲν κατὰ μέρος τὸ δὲ καθ' αὐτό.
 ἔτι δὲ τι τὸ κινῶν πρῶτον· ἔτι δὲ τι τὸ κινούμενον ἐν τινι
 χρόνῳ καὶ ἐξ ἑ καὶ εἰς ὁ. τὰ δ' εἶδη καὶ τὰ πάθη καὶ
 ὁ τόπος, εἰς αὐτὸ κινεῖται τὰ κινούμενα, ἀκίνητά ἐστιν, οἷον
 ἐπισήμη καὶ θερμότης· ἔτι δ' ἐκ ἢ θερμότης κίνησις ἄλλ'
 ἢ θερμανσις. ἢ δὲ μὴ κατὰ συμβεβηκός μεταβολὴ ἐκ ἐν
 ἅπασιν ὑπάρχει, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐναντίοις καὶ μεταβ- 20
 ἐν ἀντιφάσει. τούτου δὲ πίστις ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. μετα-
 βάλλει δὲ τὸ μεταβάλλον ἢ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκει-
 μένον, ἢ ἐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ἐκ ὑποκειμένου, ἢ ἐξ ὑπο-
 κειμένου εἰς ἐκ ὑποκειμένου, ἢ ἐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑπο-
 κειμένου. λέγω δὲ ὑποκείμενον τὸ καταφάσει δηλούμενον.
 ὡς ἀνάγκη τρεῖς εἶναι μεταβολάς· ἢ γὰρ ἐξ ἐκ ὑποκει-
 μένου εἰς μὴ ὑποκείμενον ἐκ ἐξ μεταβολή· ἔτε γὰρ ἐναν-
 τία ἔτε ἀντίφασίς ἐστιν, ὅτι ἐκ ἀντίθεσις. ἢ μὲν ἐν ἐκ ἐξ
 ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον κατ' ἀντίφασιν γένεσις ἐστιν, ἢ
 μὲν ἀπλῶς ἀπλῆ, ἢ δὲ τινὸς τίς· ἢ δ' ἐξ ὑποκειμένου εἰς
 μὴ ὑποκείμενον φθορά, ἢ μὲν ἀπλῶς ἀπλῆ, ἢ δὲ τινὸς
 τίς. εἰ δὲ τὸ μὴ ὄν λέγεται πλεοναχῶς, καὶ μήτε τὸ
 κατὰ σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν ἐνδέχεται κινεῖσθαι, μήτε τὸ
 κατὰ δύναμιν τὸ τῷ ἀπλῶς ὄντι ἀντικείμενον· τὸ γὰρ μὴ
 λευκὸν ἢ μὴ ἀγαθὸν ὅμως ἐνδέχεται κινεῖσθαι κατὰ συμ-
 βεβηκός· εἴη γὰρ ἂν ἄνθρωπος τὸ μὴ λευκόν· τὸ δ' ἀπλῶς
 μὴ τίδε οὐδαμῶς· ἀδύνατον γὰρ τὸ μὴ ὄν κινεῖσθαι· εἰ
 δὲ τοῦτο, καὶ τὴν γένεσιν κίνησιν εἶναι· γίγνεται γὰρ τὸ
 μὴ ὄν. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα κατὰ συμβεβηκός γίγνε-
 ται, ἀλλ' ὅμως ἀληθὲς εἶπεν ὅτι ὑπάρχει τὸ μὴ ὄν κατὰ
 τοῦ γιγνομένου ἀπλῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἡρεμεῖν. ταῦτά
 τε δὴ συμβαίνει δυσχερῆ, καὶ εἰ πᾶν τὸ κινούμενον ἐν τόπῳ,
 τὸ δὲ μὴ ὄν ἐκ ἐξιν ἐν τόπῳ· εἴη γὰρ ἂν π. ἐδὲ δὲ ἢ
 φθορὰ κίνησις· ἐναντίον γὰρ κινήσει κίνησις ἢ ἡρεμία,

ἀπὸ Α¹. || τι om Α¹. || 9. αἰσθῆσθαι· τῷ δὲ T. || 10. κάτω] καὶ τὸ T. || 13. ἢ utrumque om Α¹. || 14. κινεῖται om
 18. ἐν τινι λαίπει τὸ εἶδος γ. E. || 21. τὰ et 24. ἢ om Α¹. || 26. ἢ post ἥμισυ om E. || 27. διέλες Α¹. || 28. αἰσθητόν
 || 32. δὲ δὴ σημαίνει ET. || 34. χρόνῳ καὶ κινήσει T. || ἀλλὰ] ἅμα T.
 λαδῆι Α¹. || 5. ὁ καθ' αὐτὸ] καὶ δ ET. || 7. τίδε T. || μὴ] δ Α¹. || 8. δὲ alterum om E. || ἢ τιν] ἔτι ἐν ET. || 9. δ'
 τὰ om ET. || 16. ἢ ἐκ — 18. δὲ ὑποκείμενον om Α¹. || 17. ἐκ om T. || ἢ — ὑποκείμενον add E. || 23. τις τινός TΑ¹. ||
 om Α¹. || τις τινός Α¹. || 27. ὅτι om Α¹. || 28. ὅλως T. || κατὰ] μὴ κατὰ T. || 29. εἰ T. || αὐ] ἢ T, om Α¹. || 30.
 T. || 35. τε] δὴ Α¹. || 36. ἢ om E. || 37. ἢ om T.

φθορά δὲ γένεσι. ἐπεὶ δὲ πᾶσα κίνησις μεταβολή τις, μεταβολαὶ δὲ τρεῖς αἰ εἰρημέναι, τέτων δ' αἰ κατὰ γένεσιν καὶ φθοράν ἢ κινήσεις, αὗται δ' εἰσὶν αἰ κατ' ἀντίφασιν, ἀνάγκη τὴν ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκειμένου κίνησιν εἶναι μίαν. τὰ δ' ὑποκείμενα ἢ ἐναντία ἢ μεταξύ· καὶ γὰρ ἢ 5 εἰς ἑαυτὴν ἐναντίον, καὶ δηλοῦται καταφάσει, εἰον τὸ γυμνὸν καὶ νωδὸν καὶ τὸ μέλαν.

- 12 Εἰ ἔναι αἰ κατηγορίαι διήρηται ὑσεία, ποιότητι, τόπων, τῷ παιᾶν ἢ πάσχειν, τῷ πρὸς τι, τῷ ποσῷ, ἀνάγκη τρεῖς εἶναι κινήσεις, πῶς, ποσῶ, τόπων, κατ' οὐσίαν δ' οὐ διὰ τὸ 10 μὴθὲν εἶναι ὑσεία ἐναντίον, ὅθεν τῷ πρὸς τι· ἐπεὶ γὰρ θατέρου μὴθὲν μεταβάλλοντος ἀληθεύεσθαι θατέρου μὴθὲν μεταβάλλειν, ὥστε κατὰ συμβεβηκὸς ἢ κινήσεις αὐτῶν, οὐδὲ πᾶντος καὶ πάσχοντος ἢ κινῶντος καὶ κινωμένου, ὅτι οὐκ ἐστὶ κινήσεως κινήσεις ὅθεν γενέσεως γένεσις, ὅθεν ὅλως μετα- 15 βολῆς μεταβολή, διχῶς γὰρ ἐνδέχεται κινήσεως εἶναι κίνησιν, ἢ ὡς ὑποκειμένου, οἷον ἢ ἄνθρωπος κινεῖται ἔτι ἐκ λαικῷ εἰς μέλαν μεταβάλλει, ὥστε οὕτω καὶ ἢ κινήσεις ἢ θερμαίνεται ἢ ψύχεται ἢ τόπον ἀλλάττει ἢ αὐξάνεται, τῶτα δὲ ἀδύνατον· οὐ γὰρ τῶν ὑποκειμένων τι ἢ μεταβολή, ἢ τῷ ἑτερόν τε ὑποκειμένου ἐκ μεταβολῆς μεταβάλλειν εἰς ἄλλο εἶδος, οἷον ἄνθρωπον ἐκ νόσου εἰς υἰγίαν. ἀλλ' οὐδὲ τῶτα ἀδύνατον πλὴν κατὰ συμβεβηκός, πᾶσα γὰρ κίνησις ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἐστὶ μεταβολή, καὶ γένεσις καὶ φθορά, ὥσαύτως· πλὴν αἰ μὲν εἰς ἀντικείμενα ὡδὲ ἢ ὡδὲ ἢ κινή- 20 σεσις. ἀμα οὖν μεταβάλλει ἐξ υἰγείας εἰς νόσον, καὶ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς μεταβολῆς εἰς ἄλλην. θῆλαν δὲ οὔτε ἐκ νοσήσῃ, μεταβεβηκὸς ἔχει εἰς ὅποιοναῦν (ἐνδέχεται γὰρ ἡρεμεῖν) καὶ ἔτι εἰς μὴ τὴν τυχεύσαν αἰεὶ· κἀκείνη ἐκ τῶς αἰς τι ἄλλο ἔχει, ὥσθ' ἢ ἀντικείμενη ἔχει υἰγίαν, ἀλλὰ 30 τῷ συμβεβηκέναι, οἷον ἐξ ἀναμνήσεως εἰς λήθην μεταβάλλει ὅτι ἢ ὑπάρχει ἐκεῖνα μεταβάλλει, ὅτε μὲν εἰς ἐπιστήμην ὅτε δὲ εἰς υἰγίαν. ἔτι εἰς ἄσπερον βαδιεῖται, οἰ ἔχει μεταβολῆς μεταβολή καὶ γένεσεως γένεσις, ἀνάγκη δὲ καὶ τὴν προτέραν, εἰ ἢ ὑσεία· οἷον αἰ ἢ ἀπλῇ γένεσις 35 εἶναι· τὸ γὰρ ἐξῆς τινὸς ἐφεξῆς καὶ ὕστερον τι· ἢ γὰρ

ἐγγιγνέτο ποτε, καὶ τὸ γιγνόμενον ἀπλῶς ἐγγιγνέτο. ἔπει ἦν τὸ γιγνόμενον ἀπλῶς, ἀλλὰ τι γιγνόμενον ἢ νόμενον. εἰ δὲ καὶ τῶτ', ἐγγιγνέτο ποτε, ὥς· ἢ ἦν πῶ γιγνόμενον. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀπέφων οὐκ ἔστι τι πρῶτον, ἔχει τὸ πρῶτον, ὥς· ὅθεν τὸ ἐχόμενον. οὐτε γένεσθαι ἔτε κινεῖσθαι οἷον τε οὐτε μεταβάλλειν ὅθεν. ἔτι τῷ κινήσει ἢ ἐναντία καὶ ἡρέμεισι, καὶ γένεσι καὶ φθῶς τε γιγνόμενον ὅταν γένηται γιγνόμενον, τότε φέ- 5 ται· οὐτε γὰρ εὐθὺς γιγνόμενον ἢ ὕστερον· εἶναι γὰρ τὸ φθειρόμενον. ἔτι δεῖ ὕλην ὑπεῖναι τῷ γενημένῳ μεταβάλλοντι. τίς ἔναι ἔχει, ὥσπερ τὸ ἀλλοιωτὴν οὐ ψυχῇ, ὥτω τί τὸ γιγνόμενον κινήσει ἢ γένεσις; καὶ εἰ εἰς ἢ κινεῖται; δεῖ γὰρ εἶναι τὴν ταῦδε ἐκ τῶδε αἰ· κίνησιν μὴ κίνησιν, πῶς οὖν; οὐ γὰρ ἔστι μίαν μαθήσεως, ὥς· ὅθεν γένεσις γένεσεως, ἐπεὶ δ' ἔτ' ὡς τῷ πρὸς τι ἔτε τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν, λαίτιστα καὶ ποιῶν καὶ ποσὸν καὶ τόπον κίνησιν εἶναι· τέτων γὰρ ἢ εἰς ἐναντίως εἰσιν. λέγω δὲ τὸ ποιῶν ἢ τὸ ἐν τῇ εἰ (καὶ γὰρ καὶ ἢ διαφορὰ ποιῶν) ἀλλὰ τὰ παθητικὰ, καὶ λέγεται πάσχειν ἢ ἀπαθεῖν εἶναι. τὸ δὲ ἀκίνητον ὅλως ἀδύνατον κινεῖσθαι καὶ τὸ μέλιν ἐν χρόνῳ πάλιν βραδέως ἀρχόμενον, καὶ τὰ πεφυκὸς μὲν κινεῖσθαι 10 ἀδύνατον δὲ ὅτε πέφυκε καὶ ἢ καὶ ὥς. ὁ καλῶς τῶν ἀκινήτων μόνον· ἐναντίον γὰρ ἡρεμία κατέχει, ὡς

Ἄμα κατὰ τόπον ὅσα ἐν ἐν τόπῳ πρῶτον καὶ ἔπει ἐν ἄλλῳ. ἀπτεσθαι δὲ ἔναι τὰ ἀμα ἀμα, καὶ ἢ εἰς ἢ πέφυκε πρότερον ἀφικνεῖσθαι τὸ μεταβάλλειν ἢ ἔσχατον μεταβάλλει κατὰ φύσιν τὸ συνεχῆ μεταβάλλων. ἐναντίον κατὰ τόπον τὸ κατ' εὐθείαν ἀπτεσθαι 15 εἶναι. ἐξῆς δὲ ἢ μετὰ τὴν ἀρχὴν ὄντος, θέσει ἢ αὐτῇ ὡς πῶς ἀφορισθέντος, μὴθὲν μεταξύ ἔστι τῶν ἐν τῷ γένει καὶ ἢ ἐφεξῆς ἐστίν, οἷον γραμματὶ γραμματὶ ἢ καὶ δεξιὰ μοχλῶς ἢ οἰκίᾳ οἰκίᾳ. ἀλλὰ δ' ὅθεν καλῶς καὶ 20 εἶναι· τὸ γὰρ ἐξῆς τινὸς ἐφεξῆς καὶ ὕστερον τι· ἢ γὰρ

8. αἰ om A¹. || αἰ μὲν κατὰ A¹. || 5. ἢ prius om A¹. || 7. τῶν] λευκὸν A¹. || 9. τῷ primum tertiumque ei ἢ om A¹. || 11. τῷ om ET. || θατέρου μεταβάλλοντος μὴθὲν ἀληθεύεσθαι θατέρου μὴ δὲ μ. A¹. || 14. καὶ πάσχοτος] ἢ πάσχοτος A¹. || 15. μεταβολῆς ET. || 16. κίνησιν εἶναι A¹. || 17. καίτοι T. || 19. τόπον] τὸ πᾶν T. || 21. τῷ] τὸ T. || 23. ἀπασιν γὰρ ἢ ἀπασιν A¹. || 25. αἰ] ἢ A¹. || ἐξ ἀντικείμενων T. || ἢ κινήσεις] ἢ κινήσεις A¹. || 27. δ' ET. || 30. ἄλλο τι T. || ἔχει om ET. || 35. δὲ T. || ἐγγιγνέτο] γένετο A¹.

1. ἀπλῶς om ET. || 2. τὸ om E. || γνόμενον τι A¹. || 3. αἰ δὲ] ἔδη A¹. || τότε] ποτε A¹. || 4. τὰ om ET. || αἰ εἰς] πρῶτον om A¹. || 5. οὖν αὐταὶ ἔτε E. || 7. καὶ ἢ γένεσις A¹. || 9. γνόμενον A¹. || 11. μεταβάλλειν τι τῆ ET. || 12. αἰ εἰς] A¹. || κινήσει] ἢ κινήσει A¹. || ἔτι] τῷ T, om E. || 13. αὐτῇ τι τὴν ET. || 14. τῆς μαθήσεως] ἢ τῆς μαθήσεως γένεσις A¹. || 15. ἢ γένεσις] τῆ post lacunam A¹. || ὡς] T. || 17. καὶ τὸ ποσὸν A¹. || 19. καὶ γὰρ καὶ ἢ διαφορὰ] καὶ τῇ διαφορᾷ T A¹. || 20. αἰ εἰς] ἀδύνατον T. || 21. μόνος A¹. || πολλῶ] ποτε T. || ἢ om ET. || 23. ἢ] ἢ πέφυκε A¹. || καὶ ὥς. ὁ καλῶ] ὡς ἐκ ἄλλο T. || 25. οὐ] A¹. || 27. δὲ om A¹. || 29. τὸ om ET. || 31. ἢ T. || 33. ἢ] ἢ A¹. || 35. τινὸς] τινὸς A¹.

τῶν δύο, οὐδ' ἡ νουημία τῆς δευτέρας. ἐχόμενον
ἐξῆς ὃν ἀπτηται. ἐπεὶ δὲ πᾶσα μεταβολὴ ἐν τοῖς
λένοις, ταῦτα δὲ τὰ τ' ἐναντία καὶ ἀντίφασις, ἀντι-
; δ' ὅθεν ἀνὰ μέσον, ὅθλον ὡς ἐν τοῖς ἐναντίοις τὸ
τὸ δὲ συνεχὲς ὅπερ ἐχόμενον τι ἢ ἀπτεμένον.
ἢ συνεχὲς ὅταν ταῦτ' ἰσχυρῶς καὶ ἐν τῷ ἐκτερένῳ
οἷς ἀπτονται καὶ συνεχῶς, ὥστε ὅθλον ὅτι τὸ
ἐν τούτοις ἐξ ὧν ἐν τι πέφυκε γίνεσθαι κατὰ
ναῦν. καὶ ὅτι πρῶτον τὸ ἐφεξῆς, ὅθλον· τὸ γὰρ
ἀπτεται, τῷτ' οὐδ' ἐφεξῆς· καὶ εἰ συνεχὲς, ἀπτα-
δ' ἀπτεται, ὅπως συνεχὲς. ἐν οἷς δὲ μὴ ἐστὶν ἀφῆ,
τι σύμφυσις ἐν τέτοις. ὥστε ὅτι ἐστὶ συγμῆ μονάδι
ταῖς μὲν γὰρ ὑπάρχει τὸ ἀπτεσθαι, ταῖς δ' οὐ,
τὸ ἐφεξῆς· καὶ τῶν μὲν μεταξὺ τι, τῶν δ' ὅ.

Λ.

ἐπεὶ τῆς φύσεως ἡ θεωρία· τῶν γὰρ φύσεων αἱ ἀρχαὶ
αἵτιαι ζητοῦνται. καὶ γὰρ εἰ ὡς ὅλον τι τὸ πᾶν,
πρῶτον μέρος· καὶ εἰ τῷ ἐφεξῆς, καὶ ὅτι πρῶτον
εἴτα τὸ ποιόν, εἴτα τὸ ποσόν. ἅμα δ' οὐδ' ὄντα
ἐν ἀπλῶς τὰλλα, ἀλλὰ ποιότητες καὶ κινήσεις, ἣ
ἐ λευκὸν καὶ τὸ ἐκ εὐθύ· λέγομεν γὰρ εἶναι καὶ
οἷον ἐστὶν ἐ λευκόν. ἐπεὶ ὅθεν τῶν ἄλλων χωριστόν.
ἔστι δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἔργω· τῆς γὰρ φύσεως ἐξήκον
καὶ σοιχεῖα καὶ αἵτια. οἱ μὲν ὅντων τὰ καθόλου
μᾶλλον τιθέασιν· τὰ γὰρ γένη καθόλου, αἱ φασιν
καὶ φύσεως εἶναι μᾶλλον διὰ τὸ λογικῶς ζητεῖν· οἱ
αἱ τὰ καθ' ἑκαστον, οἷον πῦρ καὶ γῆν, ἀλλ' οὐ
ὅν σώμα. φύσις δὲ τρεῖς, μία μὲν αἰσθητή, ἥς ἡ
δὲ φθαρτή, ἣν πάντες ὁμολογοῦσιν, οἷον τὰ
καὶ τὰ ζῷα· ἡ δ' αἰθέρης ἥς ἀνάγκη τὰ στοιχεῖα
, εἴτε ἐν εἴτε πολλά. ἄλλη δὲ ἀκίνητος, καὶ ταύ-
τες εἶναι φασὶ χωριστήν, οἱ μὲν εἰς δύο διαιροῦντες,
εἰς μίαν φύσιν τιθέντες τὰ εἶδη καὶ τὰ μαθηματικά,
καὶ μαθηματικὰ μόνον τούτων. ἐκείναι μὲν δὲ φυ-

σικῆς (μετὰ κινήσεως γὰρ), αὕτη δ' ἑτέρας, εἰ μηδεμία
αὐτοῖς ἀρχὴ κοινή.

Ἡ δ' αἰσθητὴ οὐσία μεταβλητὴ. εἰ δ' ἡ μεταβολὴ
ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἢ τῶν μεταξὺ, ἀντικειμένων δὲ μὴ
πάντων (οὐ λευκὸν γὰρ ἢ φωνή) ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου,
ἀνάγκη ὑπαινᾶναι τι τὸ μεταβάλλειν εἰς τὴν ἐναντίωσιν· ἢ
γὰρ τὰ ἐναντία μεταβάλλει. ἐπεὶ τὸ μὲν ὑπομένει, τὸ δ' 2
ἐναντίον ἔχ' ὑπομένει· ἐστὶν ἄρα τι τρίτον παρὰ τὰ ἐναν-
τία, ἢ ὕλη. εἰ δὲ αἱ μεταβολαὶ τέτταρες, ἢ κατὰ τὸ τί
ἢ κατὰ τὸ ποῖον ἢ ποσόν ἢ πῶ, καὶ γένεσις μὲν ἢ ἀπλῆ
καὶ φθορὰ ἢ κατὰ τόπον, αὐξήσις δὲ καὶ φθίσις ἢ κατὰ
τὸ ποσόν, ἀλλοίωσις δὲ ἢ κατὰ τὸ πάθος, φθορὰ δὲ ἢ
κατὰ τόπον, εἰς ἐναντιώσεις ὧν εἰσὶν τὰς καθ' ἑκάστην αἱ
μεταβολαί. ἀνάγκη δὴ μεταβάλλειν τὴν ὕλην δυναμένην
15 ἁμῶν· ἐπεὶ δὲ ὅππῃ τὸ ὄν, μεταβάλλει πᾶν ἐκ τῷ δυ-
νάμει ὄντος εἰς τὸ ἐνεργεῖα ὄν, οἷον ἐκ λευκοῦ δυνάμει εἰς
τὸ ἐνεργεῖα λευκόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ' αὐξήσεως καὶ φθί-
σεως. ὥς ἐ μόνον κατὰ συμβεβηκός ἐνδέχεται γίνεσθαι
ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὄντος γίνεσθαι πάντα, δυνά-
μει μέντοι ὄντος, ἐκ μὴ ὄντος δὲ ἐνεργείᾳ. καὶ τῶν ἐστὶ
τὸ Ἀναξαγόρου ἐν (βέλτιον γὰρ ἢ ὁμῶς πάντα) καὶ Ἐμ-
πεδοκλέους τὸ μῦγμα καὶ Ἀναξίμανδρου. καὶ ὡς Δημό-
κριτός φησιν, ἣν ὁμῶς πάντα δυνάμει, ἐνεργείᾳ δ' ὄν. ὥς
τῆς ὕλης ὧν εἰσὶν ἡμέτεροι. πάντα δ' ὕλην ἔχει ὅσα με-
ταβάλλει, ἀλλ' ἑτέραν· καὶ τῶν αἰθέρων ὅσα μὴ γεννητὰ
κινήτὰ δὲ φθορὰ, ἀλλ' ἐ γεννητὴν, ἀλλὰ πόθεν ποῦ. ἀπο-
ρήσειε δ' ἂν τις ἐκ ποῦ μὴ ὄντος ἢ γένεσις· τριχῶς γὰρ
τὸ μὴ ὄν. εἰ δὲ τί ἐστι δυνάμει, ἀλλ' ὁμῶς ἐ τῷ τυχεῖν
τος, ἀλλ' ἕτερον ἐξ ἑτέρου. οὐδ' ἱκανὸν ὅτι ὁμοῦ πάντα
30 χρήματα· διαφέρει γὰρ τῇ ὕλῃ, ἐπεὶ διὰ τί ἀπειρα ἐγέ-
νετο ἀλλ' ἐχ' ἐν; ὁ γὰρ νῦν εἰς, ὥς· εἰ καὶ ἡ ὕλη μία,
ἐκεῖνο ἐγένετο ἐνεργείᾳ ἢ ἡ ὕλη ἦν δυνάμει. τρεῖς δὲ τὰ
αἵτια καὶ τρεῖς αἱ ἀρχαί, δύο μὲν ἢ ἐναντιώσεις, ἥς τὸ
μὲν λόγος καὶ εἶδος τὸ δὲ ζήτησις, τὸ δὲ τρίτον ἢ ὕλη.
Μετὰ ταῦτα ὅτι ἐ γίνεσθαι ἔτε ἢ ὕλην ἔτε τὸ εἶδος, 3
λέγω δὲ τὰ ἔσχατα. πᾶν γὰρ μεταβάλλει τι καὶ ὑπό

ἀπτηται Α². || 3. δὲ τὰ πάντα Τ, δὲ τὰ πάντα Α². || 4. ὡς Τ. || 5. ἢ ἀπτεμένον om ET. || 6. λέγω] λέγεται Α². ||
] ἐπὶ Τ. || 9. τὴν om Τ. || 10. ἐφεξῆς] ἐξῆς Τ. || 11. εἰς ΤΑ². || 14. ἀλλὰ πρὸς τὸ ET. || τῶν] τὸ γὰρ Τ. || 20. εἰ καὶ F². ||
21. καὶ ET. || 21. εἴτα τὸ ποῖον] ἢ ποσόν ET. || 22. ἀπλῶς ὡς εἰπὼν F², ὡς ἀπλῶς εἰπὼν Α². || ταῦτα ETF². || ἀλλὰ]
|| καὶ om F². || ἢ F². || 23. τὸ ὄν] ἐ τὸ Τ. || γὰρ] ὅν Τ. || καὶ ταῦτα εἶναι Α². || 24. ὅθεν Τ. || 29. ἑκαστὰ Α². || 33. καὶ
5. || 34. φασὶν τινες εἶναι ET. || 36. αἱ δὲ τὰ μαθηματικά om E.
δ' ἢ] δὴ E, δὲ Τ. || 4. μὴ] οὐ Τ. || 9. τὸ om E. || 10. οἷον Τ. || 11. ἢ πρὸς φθορὰ om ET. || 12. φθορὰ Τ. || 13. ταῖς
15. τὸ om F². || 20. μέντοι ἢ ὄντος Τ. || 21. ἢ] ἦν Α². || 23. ὁμῶς γὰρ E: ETΑ² ἢ μὴ. || 25. γονητὰ τὰ κινήτὰ Τ. || 26. γὰρ
27. δ' om F². || 28. τί ἐστὶ] ἐστὶ τὸ F². || 31. καὶ om Α². || 32. ἢ] καὶ ἢ Τ. || 33. τρεῖς om F². || 35. ἢ ἐτ δὲ

τινος καὶ εἰς τι. ὑφ' ἧ μὲν, τῷ πρώτῳ κινῶντος· ὁ δὲ, ἡ ὕλη· εἰς δὲ ὁ εἶδος. εἰς ἀπειρον ἔν εἰσιν, εἰ μὴ μόνον ὁ χαλκὸς γίγνεται στρογγύλος ἀλλὰ καὶ τὸ στρογγύλον ἢ ὁ χαλκός· ἀνάγκη δὲ εἶναι. μετὰ ταῦτα ὅτι ἐκάσῃ ἐκ συνωνύμου γίγνεται ἡ ὕσια· τὰ γὰρ φύσει ὕσiai καὶ τὰλλα. ἡ γὰρ τέχνη ἢ φύσει γίγνεται ἢ τύχῃ ἢ τῷ αὐτομάτῳ. ἡ μὲν ἔν τέχνῃ ἀρχὴ ἐν ἄλλῳ, ἡ δὲ φύσις ἀρχὴ ἐν αὐτῷ· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ. αἱ δὲ λοιπαὶ αἰτίαι σφάσεις τῶν. ὕσiai δὲ τρεῖς, ἡ μὲν ὕλη τότε τι οὖσα τῷ φαίνεσθαι (ὅσα γὰρ ἐσιν ἀφῆ καὶ μὴ 10 συμφύσει, ὕλη καὶ ὑποκείμενον), ἡ δὲ φύσις τότε τι, εἰς ἣν, καὶ ἔξis τις· ἐτι τρίτη ἡ ἐκ τούτων ἡ καθ' ἑκαστα, οἷον Ἰωνικράτης ἢ Καλλιᾶς. ἐπὶ μὲν ἔν τινῶν τὸ τότε τι ἐκ ἐξis παρὰ τὴν συνθέτην ὕσian, οἷον οἰκίας τὸ εἶδος, εἰ μὴ ἡ τέχνη. ἐδ' ἐξis γένεσις καὶ φθορὰ τῶν, ἀλλ' ἄλ- 15 λον τρόπον εἰσὶ καὶ οὐκ εἰσιν οἰκία τε ἡ ἀνευ ὕλης καὶ ὑγίεια καὶ πᾶν τὸ κατὰ τέχνην. ἀλλ' εἴπερ, ἐπὶ τῶν φύσει. διὸ δὲ ἡ κακῶς ὁ Πλάτων εἶπε ὅτι εἶδη ἐσὶν ὅποσα φύσει, εἴπερ ἐσὶν εἶδη ἄλλα τῶν, οἷον πῦρ, σάρξ, κεφαλὴ. ἀπαντα γὰρ ὕλη ἐστὶ, καὶ τῆς μάλ' οὐσίας ἡ 20 τελευταία. τὰ μὲν οὖν κινῶντα αἰτία ὡς προγεγενημένα ὄντα, τὰ δ' ὡς ὁ λόγος ἄμα. ὅτε γὰρ ὑγιαίνει ὁ ἄνθρωπος, τότε καὶ ἡ ὑγεία ἐσιν, καὶ τὸ σχῆμα τῆς χαλκῆς σφαίρας ἄμα καὶ ἡ χαλκὴ σφαῖρα. εἰ δὲ καὶ ὕπερ- 25 ρόν τι ὑπομένει, σκεπτεόν· ἐπ' ἐνὶν γὰρ οὐθέν κωλύει, οἷον εἰ ἡ ψυχὴ τοιούτον, μὴ πᾶσα ἀλλ' ὁ νῦς· πᾶσαν γὰρ ἀδύνατον ἴσως. φανερόν δὲ ὅτι οὐθέν δεῖ διὰ γε ταῦτ' εἶναι τὰς ἰδέας· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ, ὁ καθ' ἑκαστον τὸν τινά. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν· ἡ γὰρ ἱατρικὴ τέχνη ὁ λόγος τῆς ὑγείας ἐσιν.

4 Τὰ δ' αἰτία καὶ αἱ ἀρχαὶ ἄλλα ἄλλων ἐστιν ὡς, ἐξis δ' ὡς, ἂν καθόλου λέγῃ τις καὶ κατ' ἀναλογίαν, ταῦτα πάντων. ἀπορήσεις γὰρ ἂν τις πότερον ἔτεται ἢ αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ καὶ σφαιρεῖα τῶν ὕσιων καὶ τῶν πρὸς τι καὶ καθ' ἑκάστην δὲ τῶν κατηγοριῶν ὁμοίως. ἀλλ' ἀτοκον εἰ ταῦτα 35 πάντων· ἐκ τῶν αὐτῶν γὰρ ἔξis τὰ πρὸς τι καὶ ἡ ὕσia.

τί ἔν τῷ ἔξis; παρὰ γὰρ τὴν ὕσian καὶ τὰλλα τὰ κατηγορούμενα ἔθ' ἐς κοινόν· πρότερον δὲ τὸ σφαιρεῖον ἐς τὸ σφαιρεῖον. ἀλλὰ μὴν ἐδ' ἡ ὕσia σφαιρεῖον τῶν τι, ἐδὲ τῶν ἔθ' τῆς ὕσias. ἐτι πῶς ἐνδέχεται εἶναι ταῦτα σφαιρεῖα; ἔθ' γὰρ οἷον τ' εἶναι τῶν σφαιρῶν ἐκ τῶν σφαιρῶν συγκειμένων τὸ αὐτό, οἷον τῷ B B ἢ A. ἐδὲ δὲ τῶν νοητῶν σφαιρῶν ἐσιν, οἷον τὸ ἐν ἡ ὑπάρχει γὰρ ταῦθ' ἐκάσῳ καὶ τῶν συνθέτων. ἐθ' ἐπ' αὐτῶν ἔτ' ὕσia ἔτε πρὸς τι· ἀλλ' ἀναγκαῖον. ἐκ ἐξis πάντων ταῦτα σφαιρεῖα· ἡ ὡς περ λέγομεν, ἐξis μὲν ἔθ' ὡς ἔθ', οἷον ἴσως τῶν αἰσθητῶν σωμάτων ὡς μὲν ἐκ θερμὸν καὶ ἄλλον τρόπον τὸ ψυχρὸν ἢ σφάσεις, ὕλη δύναται ταῦτα πρῶτον καθ' αὐτό, ὕσiai δὲ ταῦτα π 25 τὰ ἐκ τῶν ὧν ἀρχαὶ ταῦτα, ἡ εἰ τι ἐκ θερμῶ καὶ ψυχρῶ γίγνεται ἐν, οἷον σάρξ ἢ ὅσ'· ἔτερον γὰρ ἀνάγκη εἶναι τὸ γεγνημένον. τῶν μὲν ἔν ταῦτα σφαιρεῖα καὶ ἄλλα δ' ἄλλα. πάντων δὲ ἔτω μὲν εἴπειν ἐκ ἐξis, τῆς λογος δὲ, ὡς περ εἰ τις εἴποι ὅτι ἀρχαὶ εἰσι τρεῖς, πῶς καὶ ἡ σφάσεις καὶ ἡ ὕλη. ἀλλ' ἑκάστων τῶν ἑπ' ἑκάστων γένος ἐσὶν, οἷον ἐν χρώματι λευκόν, μέλαν, φάνεια, φῶς, σκότος, ἀήρ· ἐκ δὲ τῶν ἡμέρων καὶ ἐπὶ δὲ οὐ μόνον τὰ ἐνυπάρχοντα αἰτία, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς οἷον τὸ κινῶν, δῆλον ὅτι ἔτερον ἀρχὴ καὶ σφαιρεῖα αἰτία δ' ἄμφω· καὶ εἰς ταῦτα διαιρεῖται ἡ ἀρχὴ εἰ 30 ὡς κινῶν ἢ ἰσὺν ἀρχὴ τις καὶ οὐσία. ὡς περ σφαιρεῖα κατ' ἀναλογίαν τρία, αἰτία δὲ καὶ ἀρχαὶ τέτταρες· ἐκ δ' ἐν ἄλλῳ, καὶ τὸ πρῶτον αἰτίον ὡς κινῶν ἄλλ' ἄλλ' ὑγίεια, νόσος, σῶμα· τὸ κινῶν ἱατρικὴ. εἶδες, ἐπὶ τοιαυτῇ, πλύνθαι· τὸ κινῶν οἰκοδομικὴ. καὶ εἰς ταῦτα ἰσὺν 35 ρεῖται ἡ ἀρχὴ. ἐπεὶ δὲ τὸ κινῶν ἐν μὲν τοῖς φασὶ ἀνθρώποις ἄνθρωπος, ἐν δὲ τοῖς ἀπὸ διανοίας τὸ εἶδος ἐναντίον, τρόπον τινά τρία αἰτία ἂν εἴη, ὡς δὲ τῶν ὑγίεια γὰρ πῶς ἡ ἱατρικὴ, καὶ οἰκίας εἶδος ἡ οἰκία καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπον γεννᾷ· ἐτι παρὰ ταῦτα ἐκ πρῶτων πάντων κινῶν πάντα.

Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τὰ μὲν χωριστὰ τὰ δ' ἡ χωριστὰ

1. post τι A¹ καὶ ἐξ σ. || δ] ὅ T. || 5. ἡ add A¹. || ὕσia] ὕσias T. || 8. ἐαυτῷ A¹. || 10. ἐξis om T. || 11. τίς] τίς A¹. || 12. τίς· ἐτι] ἡ T. || ἡ καθ' A¹. || ἡ καὶ καθ' A¹. || 13. τι om E. || 15. ἡ τέχνη. ἐδ' τὸ εἶδος ἐκ T. || 16. καὶ ὅσα ἐκ om T. || 18. δὲ om A¹. || ὁ om ET. || 19. ἀλλὰ ET. || 20. γὰρ καὶ ὕλη T. || 23. ἡ om ET. || 26. ἡ om A¹. || 28. καὶ A¹. || 30. ὁ ἐτ ἐξis om A¹. || 31. τὰ δ'] ἐτι δὲ τὰ A¹. || ἄλλαι ἄλλαι, ἐξis δ' ὡς ἂν A¹. || 32. λέγοι A¹. || 33. τὰς A¹. || 35. δὲ κατηγορίαν A¹. || 36. τὰ] τὸ A¹. || αἱ ὕσiai ET.

3. ἐπὶ τὸ om A¹. || 6. τῶν om A¹F¹. || τὸ βα τῷ T. || 7. σφαιρεῖον EF¹. || ἐξis om ET. || ἐν καὶ τὸ ἐν F¹, ἐν ἡ τὸ ἐν A¹. || 12. ὕλη] ἡ ὕλη ET. || 13. ἐαυτῷ A¹, αὐτόν T. || οὐσία T. || 14. ψυχρῷ καὶ θερμῷ A¹. || 16. ταῦτα ET. || 17. τίς A¹. || 18. εἴποι A¹. || τρεῖς om T. || 20. χρώμασι A¹. || 21. καὶ om ET. || 25. ἰσὺν A¹F¹. || καὶ οὐσία] οὖσα ET. || 26. τὰς ET. || 29. καὶ — 30. ἀρχὴ om A¹. || 31. ἀνθρώποις om A¹. || 32. ἄνθρωπος ἄνθρωπος, ἐτι ἄνθρωπος ἄνθρωπον margo E. || ἡ om T. || 35. καὶ τὰ πάντα T. || 36. ὕσia γ E.

αὐτὰ διὰ τὸ τὰ πάντων αἰτία ταῦτα, ὅτι τῶν ὑσιῶν
 ἴσιν τὰ πάθη καὶ αἱ κινήσεις. ἔπειτα ἔσιν ταῦτα
 οὐ καὶ σῶμα, ἢ νῦς καὶ ὀρεῖς καὶ σῶμα. ἔτι
 τρόπον τῷ ἀνάλογον ἀρχαὶ αἱ αὐταί, οἷον ἐνέρ-
 γειαι· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄλλα τε ἄλλοις καὶ 5
 ἐνίοις μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ ὅτε μὲν ἐνεργεία ἐστὶν
 νάμει, οἷον οἶνος ἢ σὰρξ ἢ ἄνθρωπος. πίπτει δὲ
 καὶ εἰς τὰ εἰρημμένα αἰτία. ἐνεργεία μὲν γὰρ τὸ
 ἢ χωρισθόν, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, ζήτησις δὲ οἷον
 κάμνον, δυνάμει δὲ ἡ ὕλη· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ 10
 γίνεσθαι ἀμφω. ἄλλως δ' ἐνεργεία καὶ δι-
 φέρεται, ὣν μὴ ἐστὶν ἡ αὐτὴ ὕλη, ὣν οὐκ ἔστι τὸ
 ἄλλ' ἕτερον, ὥσπερ ἀνθρώπου αἰτίον τὰ τε σοί-
 ρα καὶ γῆ ὡς ὕλη, καὶ τὸ ἴδιον εἶδος καὶ εἴ τι
 οἷον ὁ πατήρ, καὶ παρὰ ταῦτα ὁ ἥλιος καὶ ὁ 15
 κλος, ἔτε ὕλη ὄντα οὐτ' εἶδος οὐτε ζήτησις οὐτε
 ἀλλὰ κινῶντα. ἔτι δὲ ὁρᾶν δεῖ ὅτι τὰ μὲν κα-
 ν εἰπεῖν, τὰ δ' ὅ. πάντων δὲ πρῶται ἀρχαὶ τὸ
 πρῶτον, τὸ εἶδει, καὶ ἄλλο ὃ δυνάμει. ἐκεῖνα
 γὰρ καθόλου ὡς ἔστιν. ἀρχὴ γὰρ τὸ καθ' ἑκάστων 20
 ἑκάστων· ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἀνθρώπου καθόλου·
 ἔστιν οὐθείς, ἀλλὰ Πηλεὺς Ἀχιλλεύς, σοῦ δὲ ὁ
 καὶ τοῦ τοῦ Β τοῦ δὲ τῷ ΒΑ, ὅπως δὲ τὸ Β τοῦ
 Α. ἔπειτα εἶδη τὰ τῶν ὑσιῶν· ἄλλα δὲ ἄλλων
 ζοιχείαι, ὥσπερ ἐλέγχθη, τῶν μὴ ἐν ταύτῳ γέ- 25
 καίων, ψόφων, ὑσιῶν, ποσότητος. πλὴν τῷ ἀνά-
 λ τῶν ἐν ταύτῳ εἶδει ἕτερα, οὐκ εἶδει, ἀλλ' ὅτι
 ἑκάστων ἄλλο, ἢ τε σὴ ὕλη καὶ τὸ κινήσαν καὶ
 καὶ ἡ ἐμὴ, τῷ καθόλου δὲ λόγῳ ταυτά. τὸ δὲ
 οὐ ἀρχαὶ ἢ ζοιχείαι τῶν ὑσιῶν καὶ πρὸς τι καὶ 30
 ἕτερον αἱ αὐταὶ ἢ ἕτεραι, δῆλον ὅτι πολλαχῶς
 ἔστιν ἐξὶν ἑκάστῃ, διαιρεθέντων δὲ καὶ ταῦτα ἄλλ'
 ἢ ὡς καὶ πάντων. ὡς μὲν ταῦτα ἢ τῷ ἀνά-
 λ ὕλη, εἶδος, ζήτησις, τὸ κινῶν, καὶ ὡς τὰ τῶν
 ἢ ὡς αἰτία πάντων, ὅτι ἀναιρεῖται ἀναιρεμένων. 35
 ἢ ὡς αἰτία πάντων, ὅτι ἀναιρεῖται ἀναιρεμένων. 35
 ἢ ὡς αἰτία πάντων, ὅτι ἀναιρεῖται ἀναιρεμένων. 35
 ἢ ὡς αἰτία πάντων, ὅτι ἀναιρεῖται ἀναιρεμένων. 35

ταί· καὶ ἔτι αἱ ὕλαι. τίνες μὲν ἔν αἱ ἀρχαὶ τῶν αἰσθητῶν
 καὶ πόσαι, καὶ πῶς αἱ αὐταὶ καὶ πῶς ἕτεραι, εἰρηται.

Ἐπεὶ δ' ἦσαν τρεῖς ὑσίαι, δύο μὲν αἱ φυσικαί, μία δὲ
 δ' ἡ ἀκίνητος, περὶ ταύτης λεκτέον, ὅτι ἀνάγκη εἶναι τινα
 αἰδίων ὑσίαν ἀκίνητον. αἱ τε γὰρ ὑσίαι πρῶται τῶν ὄντων,
 καὶ εἰ πᾶσαι φθαρταί, πάντα φθαρτά. ἀλλ' ἀδύνατον
 κίνησιν ἢ γενέσθαι ἢ φθαρῆναι· αἰε γὰρ ἦν. ὅδὲ χρόνον·
 ἢ γὰρ οἷον τε τὸ πρότερον καὶ ὕστερον εἶναι μὴ ὄντος χρό-
 νου. καὶ ἡ κίνησις ἄρα οὕτω συνεχὴς ὥσπερ καὶ ὁ χρό-
 νος· ἢ γὰρ τὸ αὐτὸ ἢ κινήσεώς τι πάθος. κινήσεις δ' οὐκ
 ἔστι συνεχὴς ἀλλ' ἢ ἡ κατὰ τόπον, καὶ ταύτης ἡ κύκλω.
 ἀλλὰ μὴν εἰ ἔσιν κινήσις ἢ ποιητικόν, μὴ ἐνεργοῦν δὲ
 τι, οὐκ ἔστι κίνησις· ἐνδέχεται γὰρ τὸ δύναναι ἔχον μὴ
 ἐνεργεῖν. οὐθέν ἄρα ὄφελος ὅδ' εἶναι οὐσίας ποιήσωμεν αἰ-
 δίους, ὥσπερ οἱ τὰ εἶδη, εἰ μὴ τις δυναμένη ἐνέσται ἀρχὴ
 μεταβάλλειν. οὐ τοίνυν οὐδ' αὕτη ἰκανή, οὐδ' ἄλλη ὑσία
 παρὰ τὰ εἶδη· εἰ γὰρ μὴ ἐνεργήσῃ, οὐκ ἔσιν κινήσεις. ἔτι
 ὅδ' εἰ ἐνεργήσῃ, ἢ δ' οὐσία αὐτῆς δυνάμει· οὐ γὰρ ἔσιν
 κινήσεις αἰδίου· ἐνδέχεται γὰρ τὸ δυνάμει ὄν μὴ εἶναι. δεῖ
 ἄρα εἶναι ἀρχὴν τοιαύτην ἣς ἡ ὑσία ἐνεργεία. ἔτι τοίνυν
 ταύτας δεῖ τὰς ὑσίας εἶναι ἄνευ ὕλης. αἰδίους γὰρ δεῖ
 εἰ πέρ γε καὶ ἄλλο τι αἰδίων. ἐνεργεία ἄρα. καίτοι ἀπο-
 ρία· δοκεῖ γὰρ τὸ μὲν ἐνεργεῖν πᾶν δύνασθαι, τὸ δὲ δι-
 νάμενον ἢ πᾶν ἐνεργεῖν, ὥς προτέρον εἶναι τὴν δύναναι.
 ἀλλὰ μὴν εἰ τῶτο, οὐθέν ἔσιν τῶν ὄντων· ἐνδέχεται γὰρ
 δύνασθαι μὲν εἶναι μήπω δ' εἶναι. καίτοι εἰ ὡς λέγουσιν
 οἱ θεολόγοι οἱ ἐκ νυκτὸς γεννῶντες, ἢ ὡς οἱ φυσικοὶ ἦν
 ὁμῶς πάντα χρήματα φασὶ τὸ αὐτὸ ἀδύνατον. πῶς γὰρ
 κινήσεται, εἰ μὴ ἐν ἔσιν ἐνεργεία αἰτίον; οὐ γὰρ ἢ γε
 ὕλη κινήσῃ αὐτὴ ἑαυτήν, ἀλλὰ τεκτονική, οὐδὲ τὰ ἐπι-
 μήνια οὐδ' ἢ γῆ, ἀλλὰ τὰ σπέρματα καὶ ἡ γονή. διὸ
 ἔνιοι ποῦσιν αἰεὶ ἐνεργεῖαν, οἷον Λεύκιππος καὶ Πλάτων·
 αἰεὶ γὰρ εἶναι φασὶ κίνησιν. ἀλλὰ διὰ τί καὶ τίνα ἢ λέ-
 γουσιν, ὅδ' ὡς ὅδ' ὡς τὴν αἰτίαν. ὅθεν γὰρ ὡς ἔτυχε κινεῖ-
 ται, ἀλλὰ δεῖ τι αἰεὶ ὑπάρχειν, ὥσπερ νῦν φύσει μὲν
 ὡδί, βία δὲ ἢ ὑπὸ νοῦ ἢ ἄλλου ὡδί. εἴτα ποία πρώτη;
 διαφέρει γὰρ ἀμήχανον· ὅσον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Πλάτωνι

εἶναι Ε, δοκεῖ εἶναι Τ. || καὶ om Α'. || 4. αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ F'. || 8. ἐνεργεία F'. || 9. ἂν F'. || 10. τὸ χωρισθόν Α'. || καὶ] ἢ
 [2. ὡς μὴ] εἰ μὴ Τ. || 14. καὶ ante τὸ om Τ. || αἰδίων Ε. || τι] ἔτι Α'. || 15. ταυτὲ Τ. || 17. δὲ om Α'. || 19. τὸ εἶδει
 || 20. τὰ et 21. τῶν καθ' ἑκάστων om Α'. || 23. τὸ post δὲ om Ε. || 26. ὑσιῶν ψόφων Τ. || 28. τῶν] τῷ Ε, τὸ Τ. || καὶ
 post ὕλη ET. || 29. τὸ δὲ] τὸ δὲ ET F'. || 30. ἢ ζοιχείαι om F'. || 33. μὴ] δὲ Α'. || ἢ om F'. || 37. ὡς μήτε Τ.
 post ἔν et 2. πῶς om Α'. || 3. τρεῖς αἱ ὑσίαι F'. || 4. αἰδίων τινα Ε. || 7. ἢ post κίνησιν et 8. τὸ om Τ. || 11. ἢ om
 Α'. || 14. ὅδ' ὡς ET. || 17. ἐνεργήσῃ ὡς ἔστι Α'. || ἔτι δ' ὅδ' Τ. || 21. τὰς om Α'. || 22. γε om ΤΑ'. ||
 Α'. || 26. αἰ] δ' Τ. || 27. ὡς et ἢ om Ε. || 28. ἀδύνατον αἰτίον F'. || 29. μὴ ἔσιν ἐνεργεία τι αἰτίον Ε. || 30. αὕτη
 . τι αἰεὶ τι ὑπάρχειν Α'. || 37. διαφέρει Α'. || ὅσον om Α'. || πλάτων Τ, πλάτων εἰ Α'.

γε οἶόν τε λέγειν ἦν οἶεται ἐνίοτε ἀρχὴν εἶναι, τὸ αὐτὸ
 ἑαυτὸ κινεῖν· ὕστερον γὰρ καὶ ἅμα τῷ οὐρανῷ ἢ ψυχῇ
 ὡς φησίν. τὸ μὲν δὴ δύναμιν οἶσθαι ἐνεργείας πρότερον
 ἔστι μὲν ὡς καλῶς, ἔστι δ' ὡς ὅ· εἴρηται δὲ πῶς. ὅτι δ'
 ἐνέργεια πρότερον, μαρτυρεῖ Ἀναξαγόρας (ὁ γὰρ νῦν ἐνε-
 γεία) καὶ Ἐμπεδοκλῆς φιλίαν καὶ νεῖκος, καὶ οἱ αἰεὶ λέ-
 γοντες κίνησιν εἶναι, ὥσπερ Δεύκιππος. ὥς' ἐκ ἧν ἄπειρον
 χρόνον χάος ἦ νύξ, ἀλλὰ ταῦτα αἰεὶ ἢ περιόδῳ ἢ ἄλ-
 λως, εἴπερ πρότερον ἐνέργεια δυνάμεις. εἰ δὴ τὸ αὐτὸ
 αἰεὶ περιόδῳ, δεῖ τι αἰεὶ μένειν ὡσαύτως ἐνεργεῖν. εἰ δὲ
 μέλλει γένεσις καὶ φθορὰ εἶναι, ἄλλο δεῖ εἶναι αἰεὶ ἐνε-
 γῶν ἄλλως καὶ ἄλλως. ἀνάγκη ἄρα ὡδὶ μὲν καθ' αὐτὸ
 ἐνεργεῖν, ὡδὶ δὲ κατ' ἄλλο· ἥτοι ἄρα καθ' ἕτερον ἢ κατὰ
 τὸ πρῶτον. ἀνάγκη δὴ κατὰ τοῦτο· πάλιν γὰρ ἐκεῖνο
 αὐτῷ τε αἴτιον καὶ κίνησι. οὐκοῦν βέλτιον τὸ πρῶτον· καὶ
 γὰρ αἴτιον ἦν ἐκεῖνο τῷ αἰεὶ ὡσαύτως, τῷ δ' ἄλλως ἕτερον·
 τῷ δ' αἰεὶ ἄλλως ἄμφω δηλονότι. ὑκὺν ὕτως καὶ ἔχουσιν
 αἰ κινήσεις. τί ἦν ἄλλας δεῖ ζητεῖν ἀρχαίς;

7 Ἐπεὶ δ' ὕτω τ' ἐνδέχεται, καὶ εἰ μὴ οὕτως, ἐκ νυ-
 κτὸς ἔσαι καὶ ὁμοῦ πάντων καὶ ἐκ μὴ ὄντος, λύοιτ' ἂν
 ταῦτα, καὶ ἔστι τι αἰεὶ κινούμενον κίνησιν ἄπαυσον, αὕτη
 δ' ἢ κύκλω· καὶ τῷτο οὐ λόγῳ μόνον ἀλλ' ἔργῳ δῆλον.
 ὥς' αἰδίδιος ἂν εἴη ὁ πρῶτος οὐρανός. ἔστι τοῖσιν τι καὶ ὁ
 κινεῖ. ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον καὶ κινεῖν, καὶ μέσον τοῖσιν
 ἐστὶ τι ὃ ἢ κινούμενον κινεῖ, αἰδίδιον, καὶ ὕσία καὶ ἐνέργεια
 ὕσα. κινεῖ δὲ ὥδε. τὸ ὀρεκτὸν καὶ τὸ νοητὸν κινεῖ ἢ κινύ-
 μενα. τούτων τὰ πρῶτα τὰ αὐτά. ἐπιθυμητὸν μὲν γὰρ
 τὸ φαινόμενον καλόν, βουλευτὸν δὲ πρῶτον τὸ ὄν καλόν.
 ὀρεγόμεθα δὲ διότι δοκεῖ μᾶλλον ἢ δοκεῖ διότι ὀρεγόμεθα.
 ἀρχὴ δὲ ἢ νόησις. νῦν δὲ ὑπὸ τῷ νοητῷ κινεῖται, νοητὴ δὲ
 ἢ ἑτέρα συστοιχία καθ' αὐτήν· καὶ ταύτης ἢ ὕσία πρώτη,
 καὶ ταύτης ἢ ἀπλῇ καὶ κατ' ἐνέργειαν. ἔστι δὲ τὸ ἐν καὶ
 τὸ ἀπλῆν ἢ τὸ αὐτό· τὸ μὲν γὰρ ἐν μέτρον σημαίνει, τὸ
 δὲ ἀπλῆν πῶς ἔχον αὐτό. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ καλὸν καὶ
 τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν ἐν τῇ αὐτῇ συστοιχείᾳ· καὶ ἔστιν ἄριστον

αἰεὶ ἢ ἀνάλογον τὸ πρῶτον. ὅτι δ' ἔστι τὸ ὅτι ἐνέκα ὁ
 ἀκινήτοις, ἢ διαίρεσις δηλοῖ. ἔστι γὰρ τινι τὸ ὅτι ἐνέκα,
 τὸ μὲν ἔστι τὸ δ' οὐκ ἔστι, κινεῖ δὲ ὡς ἐρώμενον, κινή-
 δὲ τὰλλα κινεῖ. εἰ μὲν ἔν τι κινεῖται, ἐνδέχεται καὶ
 λως ἔχειν. ὥς' εἰ ἡ φορὰ πρώτη, καὶ ἐνέργειά ἐστι
 νεῖται· ταύτην δὲ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν κατὰ τήν
 εἰ μὴ κατ' οὐσίαν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τι κινεῖν αὐτὸ ἀκίνη-
 ἐνεργείᾳ ὄν, τῷτο ἐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν ὡσαύτως·
 γὰρ ἢ πρώτη τῶν μεταβολῶν, ταύτης δὲ ἢ κύκλω·
 τὴν δὲ τῷτο κινεῖ. ἐξ ἀνάγκης ἄρα ἐστὶν ὄν· καὶ ἢ ἐν
 καλῶς, καὶ ὕτως ἀρχή· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον τοσαύτην
 τὸ μὲν βίᾳ ὅτι παρὰ τὴν ὁρμήν, τὸ δὲ ὅτι ἐκ αὐτοῦ
 τὸ δὲ μὴ ἐνδεχόμενον ἄλλως ἀλλ' ἀπλῶς. ἐκ ταύτης
 ἄρα ἀρχῆς ἡρτηται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ φύσις. διαγρη-
 ἔστιν οἷα ἢ ἀρίστη μικρὸν χρόνον ἡμῖν. ὕτω γὰρ αἰεὶ
 ἔστιν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἀδύνατον, ἐπεὶ καὶ ἡ ἡδονὴ ἐκ
 τούτου· καὶ διὰ τοῦτο ἐργήγοις αἰσθησις νόησις
 ἐλπίδες δὲ καὶ μῆμαι διὰ ταῦτα. ἢ δὲ νόησις
 αὐτὴν τοῦ καθ' αὐτὸ ἀρίστου, καὶ ἢ μάλιστα τῷ μᾶλ-
 αὐτὸν δὲ νοεῖ ὁ νῦν κατὰ μετάληψιν τῷ νοητῷ· κινή-
 γήνεται θιγγάνων καὶ νοῶν, ὥς τε ταῦτόν νῦν καὶ
 τὸ γὰρ δεκτικὸν τοῦ νοητοῦ καὶ τῆς ὕσεως νῦν. ὅτι
 ἔχων. ὥς' ἐκεῖνο μᾶλλον τίττε ὁ δοκεῖ ὁ νῦν ὅτι
 καὶ ἢ θεωρία τὸ ἡδισον καὶ ἄριστον. εἰ οὖν οὕτως
 ὡς ἡμεῖς ποτέ, ὁ θεὸς αἰεὶ θαυμαστόν· εἰ δὲ μᾶλλον
 θαυμασιώτερον. ἔχει δὲ ὡδὲ καὶ ζωὴ δὲ γε ὑπάρχει
 γὰρ νῦν ἐνέργεια ζωὴ, ἐκεῖνος δὲ ἢ ἐνέργεια· ἐνέργεια
 καθ' αὐτὴν ἐκείνου ζωὴ ἀρίστη καὶ αἰδίδιος. φανερόν
 θεὸν εἶναι ζῶον αἰδίδιον ἄριστον, ὥς τε ζωὴ καὶ αἰδίδιος
 καὶ αἰδίδιος ὑπάρχει τῷ θεῷ· τοῦτο γὰρ ὁ θεὸς καὶ
 ὑπολαμβάνουσιν, ὥσπερ οἱ Πυθαγόρειοι καὶ Σπείων
 τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον μὴ ἐν ἀρχῇ εἶναι, ἀλλὰ ἐν
 τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων τὰς ἀρχαίς αἰτίαι μὲν αἰεὶ
 δὲ καλὸν καὶ τέλειον ἐν τοῖς ἐκ τούτων, ἐκ ὁρμῆς
 τὸ γὰρ σπέρμα ἐξ ἐτέρων ἐστὶ προτέρων τελείον, καὶ

1. λόγῳ T. ἢ ἦν om A¹. ἢ 5. ἐνέργεια T. ἢ 6. καὶ τὸ νεῖκος ET. ἢ 8. χρόνου A¹. ἢ 11. ἐνεργῶν εἶναι, omisso αἰεὶ, ET. ἢ 14. ἐκεῖνο om T. ἢ 16. τῷ δ' T. ἢ 22. μόνον λόγῳ A¹. ἢ 24. τὸ et 25. τι om F¹. ἢ 26. πρῶτον καὶ om T. ἢ κινούμενον A¹. ἢ 27. γὰρ μὲν A¹. ἢ 29. ὅτι ET. ἢ μᾶλλον καλὸν E. ἢ 30. δὲ ἢ γὰρ ἢ ET. ἢ κινεῖται om A¹. ἢ 31. ἢ ante ὕσία et 32. καὶ ταύτης ἢ om A¹. ἢ 32. καὶ ante κατ' om T. ἢ 33. τὸ ante ἀπλῶν om EFT¹. ἢ 35. δι' αὐτὸ om T. ἢ συστοιχία A¹.

2. ἐνέκα] ἐνέκα τινός A¹. ἢ 3. δὲ] δὴ A¹. ἢ ἐρώμενον T. ἢ κινεῖται ET. ἢ 4. εἰ] ὅτι F¹. ἢ καὶ om EFT¹. ἢ 5. ἀπλῇ T, om E. ἢ ἢ om F¹. ἢ πρῶτη] ἢ πρώτη EFT¹. ἢ 6. ταύτη EFT¹. ἢ 15. ἐστὶν om F¹. ἢ οἷα] οἷα τε E, om T. ἢ 16. ἐκ om A¹. ἢ μὲν om T. ἢ γε καὶ ἡδονὴ ἢ ἐνέργεια E. ἢ 18. κινήται E. ἢ 19. αὐτῇ] αὐτὸν T. ἢ 20. ἐαυτὸν A¹. ἢ κατὰ] καὶ A¹. ἢ κινή-
 νοητοῦ om T. ἢ 21. καὶ post νῦν om A¹. ἢ 24. ἀρίστη ET. ἢ οὖν om T. ἢ 26. ὥδε ET. ἢ 27. ἐκεῖνο E. ἢ 28. αἰδίδιος - 8. 2
 om T. ἢ 29. ἀρίστη T. ἢ 30. καὶ om ET. ἢ 33. καὶ τῶν ζῴων om T. ἢ 34. καὶ τὸ τέλειον T. ἢ 35. προτέρων ἐστὶ A¹.

οὐ σπέρμα ἐστίν, ἀλλὰ τὸ τέλειον· οἷον πρότερον
 ν ἂν φαίη τις εἶναι τὸ σπέρματος, ἢ τὸν ἐκ τού-
 ν, ἀλλ' ἕτερον ἐξ ὧ τὸ σπέρμα. ὅτι μὲν ἔστιν
 ; αἰδῖος καὶ ἀκίνητος καὶ κεχωρισμένη τῶν αἰσθη-
 νερῶν ἐκ τῶν εἰρημένων. δίδωται δὲ καὶ ὅτι μέ-
 5 ἔστιν ἔχειν ἐνδέχεται ταύτην τὴν ὑσίαν, ἀλλ' ἀμερῆς
 αἰρετός ἐστιν. κινεῖ γὰρ τὸν ἄπειρον χρόνον, ὅθεν δ'
 ναμῶν ἄπειρον πεπερασμένον. ἐπεὶ δὲ πᾶν μέγεθος
 οὐ ἢ πεπερασμένον, πεπερασμένον μὲν διὰ τὸτο ἐκ
 μέγεθος, ἄπειρον δ' ὅτι ὅλως ἐκ ἔστιν ὅθεν ἄπειρον
 10 ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι ἀπαθὲς καὶ ἀναλλοίωτον·
 γὰρ αἱ ἄλλαι κινήσεις ὑστεραὶ τῆς κατὰ τὸπον.
 μὲν ἔστι δὴλα διότι τούτου ἔχει τὸν τρόπον.
 ἴτερον δὲ μίαν θετέον τὴν τοιαύτην ὑσίαν ἢ πλείυ-
 15 τας, δεῖ μὴ λανθάνειν, ἀλλὰ μεμῆσθαι καὶ τὰς
 λων ἀποφάσεις, ὅτι περὶ πλῆθους οὐδὲν εἰρήκασθαι,
 ὡ σαφὲς εἰπεῖν. ἢ μὲν γὰρ περὶ τὰς ἰδέας ὑπέ-
 φερμένην ἔχει σκέψιν ἰδίαν· ἀριθμὸς γὰρ λέγουσι τὰς
 λέγοντες ἰδέας, περὶ δὲ τῶν ἀριθμῶν ὅτε μὲν ὡς
 20 εἶρα λέγουσιν, ὅτε δὲ ὡς μέχρι τῆς δεκάδος ὠρισ-
 δι' ἦν δ' αἰτίαν τοσοῦτον τὸ πλῆθος τῶν ἀριθμῶν,
 ἵγεται μετὰ σπουδῆς ἀποδεικτικῆς. ἡμῖν δ' ἐκ τῶν
 ὅρων καὶ διωρισμένων λεκτέον. ἢ μὲν γὰρ ἀρχὴ καὶ
 τὸν τῶν ὄντων ἀκίνητον καὶ καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ
 25 ἡκός, κινῶν δὲ τὴν πρώτην αἰδῖον καὶ μίαν κίνησιν.
 τὸ κινούμενον ἀνάγκη ὑπὸ τινος κινεῖσθαι, καὶ τὸ
 κινῶν ἀκίνητον εἶναι καθ' αὐτό, καὶ τὴν αἰδῖον κί-
 νητο αἰδῖου κινεῖσθαι καὶ τὴν μίαν ὑφ' ἐνός, ὁρῶμεν
 ἢ τὴν τῷ παντός τὴν ἀπλὴν φορᾶν, ἣν κινεῖν φα-
 30 πρώτην οὐσίαν καὶ ἀκίνητον, ἄλλας φορὰς οὐσας
 πλανήτων αἰδῖος (αἰδῖον γὰρ καὶ ἄστατον τὸ κύκλω
 δίδεκεται δ' ἐν τοῖς φυσικοῖς περὶ τούτων), ἀνάγκη
 ν ἐκαστὴν τῶν φορῶν ὑπ' ἀκινήτου τε κινεῖσθαι καθ'
 εἰ αἰδῖος ὑσίας. ἢ τε γὰρ τῶν ἄστων φύσις αἰδῖος
 35 οὐσα, καὶ τὸ κινῶν αἰδῖον καὶ πρότερον τῷ κιν-
 εἰ τὸ πρότερον ὑσίας ὑσίαν ἀναγκαῖον εἶναι. φανε-
 ρον ὅτι τοσαύτας τε οὐσίας ἀναγκαῖον εἶναι τὴν τε
 αἰδῖος καὶ ἀκινήτους καθ' αὐτὰς καὶ ἄπει μωγέτος,

διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν πρότερον. ὅτι μὲν ἔστιν ὑσίαι,
 καὶ τούτων τίς πρώτη καὶ δευτέρα κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν
 ταῖς φορᾶς τῶν ἄστων, φανερόν. τὸ δὲ πλῆθος ἤδη τῶν
 φορῶν ἐκ τῆς οἰκιοτάτης φιλοσοφίας τῶν μαθηματικῶν
 5 ἐπιστημῶν δεῖ σκοπεῖν, ἐκ τῆς ἀστρολογίας· αὕτη γὰρ περὶ
 ὑσίας αἰσθητῆς μὲν αἰδῖου δὲ ποιεῖται τὴν θεωρίαν, αἱ δ'
 ἄλλαι περὶ ὑδεμῖας ὑσίας, οἷον ἢ τε περὶ τὰς ἀριθμὸς καὶ
 τὴν γεωμετρίαν. ὅτι μὲν ἔστι πλείους τῶν φερομένων αἱ φο-
 10 ραί, φανερόν τοῖς καὶ μετρίως ἡμμένοις· πλείους γὰρ ἑκα-
 στον φέρεται μιᾷς τῶν πλανωμένων ἄστων. πόσαι δ' αὐταὶ
 τυγχάνουσιν ὑσαι, νῦν μὲν ἡμεῖς ἀ λέγουσι τῶν μαθηματι-
 κῶν τινὲς ἐνοίας χάριν λέγομεν, ὅπως ἢ τι τῇ διανοίᾳ
 πλῆθος ὠρισμένον ὑπολαβεῖν· τὸ δὲ λοιπὸν τὰ μὲν ζητῶν-
 15 τας αὐτοὺς δεῖ, τὰ δὲ πυθανομένους παρὰ τῶν ζητούντων,
 ἂν τι φανῇται παρὰ τὰ νῦν εἰρημένα τοῖς ταῦτα πραγμα-
 τισμένοις, φιλεῖν μὲν ἀμφοτέρως, πείθεσθαι δὲ τοῖς ἀκρι-
 βετέροις. Εὐδοξὸς μὲν οὖν ἡλίου καὶ σελήνης ἐκατέρω τὴν
 φορᾶν ἐν τρισὶν ἐτίθει· εἶναι σφαίραις, ὡν τὴν μὲν πρώτην
 τὴν τῶν ἀπλανῶν ἄστων εἶναι, τὴν δὲ δευτέραν κατὰ τὸν
 20 διὰ μέσων τῶν ζωδίων, τὴν δὲ τρίτην κατὰ τὸν λεοξω-
 μένον ἐν τῷ πλάτει τῶν ζωδίων· ἐν μείζονι δὲ πλάτει λε-
 λοξῶσθαι καθ' ὅν ἢ σελήνη φέρεται ἢ καθ' ὅν ὁ ἥλιος. τῶν
 δὲ πλανωμένων ἄστων ἐν τέτταρσιν ἐκάστω σφαίραις, καὶ
 τούτων δὲ τὴν μὲν πρώτην καὶ δευτέραν τὴν αὐτὴν εἶναι
 25 ἐκείναις (τὴν τε γὰρ τῶν ἀπλανῶν τὴν ἀπάσας φέρουσαν
 εἶναι, καὶ τὴν ὑπὸ ταύτην τεταγμένην καὶ κατὰ τὸν διὰ
 μέσων τῶν ζωδίων τὴν φορᾶν ἔχουσαν κοινὴν ἀπάσων εἶναι),
 τῆς δὲ τρίτης ἀπάντων τοὺς πόλους ἐν τῷ διὰ μέσων τῶν
 ζωδίων εἶναι, τῆς δὲ τετάρτης τὴν φορᾶν κατὰ τὸν λεο-
 30 ξωμένον πρὸς τὸν μέσον ταύτης· εἶναι δὲ τῆς τρίτης σφαί-
 ρας τὸς πόλους τῶν μὲν ἄλλων ἰδῆς, τὸς δὲ τῆς Ἀφροδί-
 τῆς καὶ τῷ Ἑρμῇ τὸς αὐτὸς. Κάλλιππος δὲ τὴν μὲν θέσιν
 τῶν σφαιρῶν τὴν αὐτὴν ἐτίθετο Εὐδοξῷ, τῷ ἔστι τῶν ἀπο-
 στημάτων τὴν τάξιν, τὸ δὲ πλῆθος τῷ μὲν τοῦ Διὸς καὶ
 35 τῷ τῷ Κρόνῳ τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀπεδίδου, τῷ δ' ἡλίῳ καὶ τῷ
 σελήνης δύο ᾤετο εἶτι προσθετέας εἶναι σφαίρας, τὰ φαι-
 νόμενα εἰ μέλλει τις ἀποδώσειν, τοῖς δὲ λοιποῖς τῶν πλα-
 νήτων ἐκάστω μίαν. ἀναγκαῖον δὲ εἰ μέλλουσι συντεθεῖσαι

ἴσιν τε πρότερον Α¹, οἷον ὡς πρότερον Τ. || 2. τῆς] τῆς ἄστων Τ. || 4. καὶ ἀκίνητος οἷον Τ. || 7. κινεῖται Τ. || 8. πεπερασμέ-
 να Τ. || 10. μέγεθος εἰς ἄπειρον Τ. || 11. μὴν ὅτι καὶ ἀπαθὲς καὶ ἀναλλοίωτος Τ. || 22. οὐδὲ Τ. || 34. αὐτὴν Ε. || φύσις αἰδῖος
 εἰς αἰδῖος Τ. || 38. καὶ ἀμερῆς Τ.

ἴσιν οἷον Τ. || 4. σφαίρῳ F¹. || 15. φαίνεται Τ. || 17. ἐκατέρω οἷον F¹. || 19. τὸν] τὴν Τ, τὸ ΕΑ¹. || 20. δὲ οἷον F¹. ||
 εἰς Τ. || 26. καὶ τὴν — 27. εἶναι οἷον Τ. || 26. ταύτη Ε. || τὸ Α¹. || 28. τῆς] τοὺς F¹. || 31. τὸς δὲ] τῷ δὲ Τ. || 33.
 34. τάξιν οἷον Ε. || 35. ἐκείνῳ Α¹. || ἐκείνῳ Τ. || ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ ΕΤ. || 36. εἰτι ᾤετο Τ. || 37. μέλλουσι Ε. || τοῖς —
 1. ἀποδώσειν οἷον Τ.

πάντα τὰ φαινόμενα ἀποδώσειν, καθ' ἑκαστον τῶν πλατωνικών ἑτέρας σφαίρας μιᾷ ἐλάττωσας εἶναι τὰς ἀνελλιπτύσας καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἀποκαθίστασας τῇ θέτει τὴν πρώτην σφαῖραν αἰετὶ τῷ ὑποκάτω τεταγμένῳ ἄστρῳ· ἔτω γὰρ μόνως ἐνδέχεται τὴν τῶν πλατωνικῶν φερὰν ἅπαντα ποιεῖσθαι ἐπεὶ οὖν ἐν αἷς μὲν αὐτὰ φέρεται σφαίραις αἰ μὲν ὀκτώ αἰ δὲ πέντε καὶ εἰκοσὶν εἰσιν, τῶν δὲ μόνων οὐ δεῖ ἀνελλίσθαι ἐν αἷς τὸ κατωτάτω τεταγμένον φέρεται, αἰ μὲν τὰς τῶν πρώτων δύο ἀνελλιπτύσας ἐξ ἔσονται, αἰ δὲ τὰς τῶν ὑστερον τεττάρων ἐκαδέκα, ὁ δὲ ἀπασῶν ἀριθμὸς τῶν 10 τε φερουσῶν καὶ τῶν ἀνελλιπτύσων ταύτας πενήκοντά τε καὶ πέντε. εἰ δὲ τῇ σελήνῃ τε καὶ τῷ ἡλίῳ μὴ προσθιῆται τις ἄς εἴπομεν κινήσεις, αἰ πᾶσαι σφαῖραι ἔσονται ἐπτά τε καὶ τεσσαράκοντα. τὸ μὲν ἔν πλῆθος τῶν σφαιρῶν ἔστω τοσῶτον, ὥστε καὶ τὰς ὑσίας καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς ἀκίνητους 15 καὶ τὰς αἰσθητάς τοσαύτας εὐλογον ὑπολαβεῖν· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ἀφείσθαι τοῖς ἰσχυροτέροις λέγειν. εἰ δὲ μηδεμίαν οἷον τ' εἶναι φορὰν μὴ συντείνουσιν πρὸς ἄστρον φορὰν, ἔτι δὲ πᾶσαν φύσιν καὶ πᾶσαν οὐσίαν ἀπαθῆ καὶ καθ' αὐτὴν τῷ ἀρίστῳ τετυχηκυῖαν τέλος εἶναι δεῖ νομίζειν, ὅδε- 20 μία ἂν εἴη παρὰ ταύτας ἑτέρα φύσις, ἀλλὰ τῶτον ἀνάγκη τὸν ἀριθμὸν εἶναι τῶν ὑσιῶν. εἴτε γὰρ εἰσιν ἑτεραι, κινοῖεν ἂν ὡς τέλος οὐσαι φορᾶς. ἀλλ' εἶναι γε ἄλλας φορὰς ἀδύνατον παρὰ τὰς εἰρημένους. τοῦτο δ' εὐλογον ἐκ τῶν φερομένων ὑπολαβεῖν. εἰ γὰρ πᾶν τὸ φέρον τῷ φερομένῳ 25 χάριν πέφυκε καὶ φορὰ πᾶσα φερομένη τινὸς ἐστίν, ὅδε μία φορὰ αὐτῆς ἂν ἔνεκα εἴη οὐδ' ἄλλης φορᾶς, ἀλλὰ τῶν ἄστρον ἔνεκα. εἰ γὰρ ἔσαι φορὰ φορᾶς ἔνεκα, καὶ ἐκατέρη ἑτέρῃ δεήσει χάριν εἶναι· ὥς· ἐπειδὴ ἔχ οἷον τε εἰς ἀπειρον, τέλος ἔσαι πάσης φορᾶς τῶν φερομένων τι θεῖον σω- 30 μάτων κατὰ τὸν οὐρανόν. ὅτι δὲ εἰς οὐρανός, φανερόν. εἰ γὰρ πλείους ὕρανοι ὥσπερ ἄνθρωποι, ἔσαι εἶδει μία ἢ περὶ ἑκαστον ἀρχή, ἀριθμῷ δὲ γε πολλά. ἀλλ' ὅσα ἀριθμῷ πολλά, ὕλην ἔχει· εἰς γὰρ λόγος καὶ ὁ αὐτὸς πολλῶν, οἷον ἀνθρώπων, Σωκράτης δὲ εἰς. τὸ δὲ τί ἦν εἶναι ὡς ἔχει 35 ὕλην τὸ πρῶτον· ἐντελέχεια γάρ. ἐν ἄρα καὶ λόγῳ καὶ ἀριθμῷ τὸ πρῶτον κινῶν ἀκίνητον ὄν· καὶ τὸ κινούμενον ἄρα αἰεὶ καὶ συνεχῶς ἂν μόνον· εἰς ἄρα ὕρανός μόνος. παρα-

δέδοται δὲ παρὰ τῶν ἀρχαίων καὶ παραπλάγιον ὅτι σχήματι καταλειμμένα τοῖς ὑστερον ὅτι θεοὶ τίς ἔτσι καὶ περιέχει τὸ θεῖον τὴν ὅλην φύσιν. τὰ δὲ μὴ μυθικῶς ἤδη προσῆκται πρὸς τὴν περὶ τῶν πολλῶν πρὸς τὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ τὸ συμφέρον χρῆσθαι· αἰ ποιεῖς τε γὰρ τούτους καὶ τῶν ἄλλων ζῆλον ἡμεῖς· λέγουσι, καὶ τούτοις ἑτερα ἀκόλουθα καὶ παραπλάγια· εἰρημένοις. ὣν εἴ τις χωρίσας αὐτὸ λαβὼι μέρος τὸ ἡ 10 τον, ὅτι θεὸς ὥντο τὰς πρώτας ὑσίας εἶναι, θεῶν ἂν εἶσθαι νομίσκειν, καὶ κατὰ τὸ εἶδος πολλάκις εἰρημένον τὸ δυνατόν ἐκείνης καὶ τέχνης καὶ φιλοσοφίας καὶ τὰ φθειρομένων καὶ ταύτας τὰς δοξὰς ἐκείνων οἷον λάβει περισσῶσθαι μέχρι τῷ νῦν. ἢ μὲν ἔν πάτριος δόξης ἢ παρὰ τῶν πρώτων ἐπὶ τοσῶτον ἡμῶν φανερά μόνον.

Τὰ δὲ περὶ τὸν νοῦν ἔχει τινὰς ἀπορίας· διὰ γὰρ εἶναι τῶν φαινομένων θεοτάτον, πῶς δ' ἔχοντα ἂν εἴη, ἔχει τινὰς δυσκολίας. εἴτε γὰρ μεθ' ἑαυτῶν εἴη τὸ σεμνόν, ἀλλ' ἔχει ὥσπερ ἂν εἰ ὁ καθ' αὐτὸν νοεῖ, τότε δ' ἄλλο κύριον (ὅ γὰρ ἐστὶ τῶτο ὃ ἐστὶ οὐσία νόησις, ἀλλὰ δύναμις), ὡς ἂν ἡ ἀρίστη ὑπὸ αὐτῆς γὰρ τῷ νοεῖν τὸ τίμιον αὐτῷ ὑπάρχει. ἔτι δὲ ἀπὸ οὐσίας αὐτῆς εἴτε νόησις ἐστὶ, τί νοεῖ; ἢ γὰρ αὐτὸς αἰετὶ ἑτερόν τι. καὶ εἰ ἑτερόν τι, ἢ τὸ αὐτὸ αἰετὶ ἢ ἄλλῃ ἢ 20 ρον ἔν διαφέρει τι ἢ ὅθεν τὸ νοεῖν τὸ καλὸν ἢ τὸ κακόν; καὶ ἄτοπον τὸ διανοεῖσθαι περὶ ἐνίων; δῆλον πάντως τὸ θεοτάτον καὶ τιμιώτατον νοεῖ καὶ οὐ μεταβάλλει· χειρόν γὰρ ἢ μεταβολή, καὶ κήσης τις ἤδη τὸ πρῶτον μὲν ἔν εἰ μὴ νόησις ἐστὶν ἀλλὰ δύναμις, αὐτῇ ἐπίκουρον εἶναι τὸ συνεχὲς αὐτῷ τῆς νοήσεως. ἔπειτα δὲ 30 ὅτι ἄλλο τι ἂν εἴη τὸ τιμιώτερον ἢ ὁ νοῦς, τὸ νοεῖν καὶ γὰρ τὸ νοεῖν καὶ ἡ νόησις ὑπάρχει καὶ τὸ χρεῖν νοῦντι. ὥς· εἰ φευκτὸν τῶτο (καὶ γὰρ μὴ ὁρᾶν ὅτι πρῶτον ἢ ὁρᾶν), οὐκ ἂν εἴη τὸ ἀριστον ἢ νόησις. αὐτὸ δὲ νοεῖ εἴπερ ἐστὶ τὸ κράτιστον, καὶ ἐστὶν ἡ νόησις νοήσας 35 σις. φαίνεται δ' αἰετὶ ἄλλῃ ἢ ἐπιστήμῃ καὶ ἡ αὐτῆς ἢ δόξα καὶ ἡ διάνοια, αὐτῆς δ' ἐν παρεργῇ. ἐπὶ αὐτῇ τὸ νοεῖν καὶ τὸ νοεῖσθαι, κατὰ πότερον αὐτῷ τὸ αὐτῷ χρεῖ; οὐδὲ γὰρ ταῦτο τὸ εἶναι νοήσει καὶ νομίσκειν· εἰ

2. μιᾷ μὴ T. || 3. ἀποκαθίστασας A¹. || 6. φέρεται T. || 7. ἀνελλίσθαι οὐ δεῖ ἐν ὧ τὸ κάτω φέρεται F¹. ἀνελλίσθαι T. || 8. ET. || 12. προσθιῆται T. || 18. οἷον om T. || εἶναι om F¹. || 19. ἀπαθῆ] ἀγαθὴν ἀπαθῆ T. || 25. φερομένων T. || 27. ὁ om E. || 29. ἑτέρον A¹. || 35. γὰρ σωκράτης δὲ ἔχ εἰς margo E. || 38. ἐν μέσῳ om A¹.

4. προσῆκται F¹. || 17. μὴδ' ἔπειτα A¹. || 23. καὶ — τι om ET. || 27. γὰρ κήσης καὶ μεταβολή A¹. || 30. δ om T. || 31. post γὰρ om F¹. || 32. αἰ] εἰ ἐστὶ E, om T. || κρείττον, omissio ἢ, T. || 34. ἡ νόησις κάτω νοήσεως νοήσαι. φ. T. || 35. εἰ post om E. || 36. αὐτῆς F¹. || ἔτι δ' εἰ T.

πιστήμη τὸ πρῶγμα; ἐπὶ μὲν τῶν ποιητικῶν ἀνυ-
 οῦσία καὶ τὸ τί ἦν εἶναι, ἐπὶ δὲ τῶν θεωρητικῶν ἡ
 ἡ πρῶγμα καὶ ἡ νόησις. ἔχ' ἑτέρω ἢ ἔντος τῆ νο-
 ῦ τοῦ νοῦ, ὅσα μὴ ὕλην ἔχει τὸ αὐτὸ εἶναι, καὶ ἡ
 νοεμένη μία. ἔτι δὴ λαίκεται ἀπορία, εἰ σύνθετον
 5 ἢ μεταβάλλοι γὰρ ἂν ἐν τοῖς μέρεσι τῆ ὅλης. ἢ
 ἢ πᾶν τὸ μὴ ἔχον ὕλην, ὥσπερ ὁ ἀνθρώπινος νῦς,
 ὡς συνθέτων ἔχει ἐν τινι χρόνῳ· ἢ γὰρ ἔχει τὸ εὔ-
 ῃ ἐν τῷ δὲ, ἀλλ' ἐν ὅλῳ τινὶ τὸ ἀριστον, ἐν ἄλλο τι.
 ἔχει αὐτὴ αὐτῆς ἡ νόησις τὸν ἅπαντα αἰῶνα.
 10 ἰσκαπτεόν δὲ καὶ ποτέρως ἔχει ἡ τῆ ὅλης φύσις τὸ
 καὶ τὸ ἀριστον, πότερον καχωρισμένον τι καὶ αὐτὸ
 ὅ, ἢ τὴν τάξιν, ἢ ἀμφοτέρως ὥσπερ στρατεύμα.
 ἐν τῇ τάξει τὸ εὔ καὶ ὁ στρατηγός, καὶ μᾶλλον
 γὰρ ἔτος διὰ τὴν τάξιν ἀλλ' ἐκείνη διὰ τὸν ἐξιν.
 15 ἢ συντάσσεται πως, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, καὶ πλωτὰ
 α καὶ φυτὰ· καὶ ἔχ' ὅτως ἔχει ὥστε μὴ εἶναι θα-
 ῖς θάτερον μηθέν, ἀλλ' ἐστὶ τι. πρὸς μὲν γὰρ ἐν
 συντάσσεται, ἀλλ' ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ τοῖς ἐλευθέροις
 20 ἔστιν ὃ τι ἔτυχε ποιεῖν, ἀλλὰ πάντα ἢ τὰ πλεῖστα
 τοῖς δὲ ἀνδραπόδοις καὶ τοῖς θηρίοις μικρὸν τὸ εἰς
 , τὸ δὲ πολὺ ὃ τι ἔτυχε· τοιαύτη γὰρ ἐκάστου
 τῶν ἡ φύσις ἐστίν. λέγω δ' οἷον εἰς γε τὸ διακρι-
 ῖγκη ἅπασιν ἐλθεῖν, καὶ ἄλλα ἔτως ἐστὶν ὡς κοι-
 25 αντα εἰς τὸ ὅλον. ὅσα δὲ ἀδύνατα συμβαίνει ἢ
 ἢ ἄλλως λέγεσθαι, καὶ ποῖα οἱ χαριεστέρως λέγον-
 ἐπὶ ποῖων ἐλάττωται ἀπορίαί, δεῖ μὴ λανθάνειν.
 ἀρ' ἐξ ἐναντίων ποῖσι πάντα. ὅτε δὲ τὸ πάντα ὅτε
 ντῶν ὁρθῶς, ὅτ' ἐν ὅσοις τὰ ἐναντία ὑπάρχει, πῶς
 30 ἐναντίων ἔσαι, οὐ λέγουσιν· ἀπαθὴ γὰρ τὰ ἐναντία
 ὅλων. ἡμῖν δὲ λύεται τοῦτο εὐλόγως τῷ τρίτῳ τι
 δὲ τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων ὕλην ποῖσιν, ὥσπερ οἱ
 τῷ ἴσῳ ἢ τῷ ἐν τὰ πολλά. λύεται δὲ καὶ τῷτο
 ἢ τρόπον· ἢ γὰρ ὕλη ἢ μία οὐθενὶ ἐναντίον. ἔτι
 τοῦ φαύλου μετέχει ἔξω τοῦ ἐνός· τὸ γὰρ κακὸν
 35 ἐρον τῶν σοικεῖων. οἱ δ' ἄλλοι ὅδ' ἀρχαὶς τὸ ἀγα-
 ὁ κακὸν καίτοι ἐν ἅπασιν μάλιστ' ἀγαθὸν ἀρχή.
 ο μὲν ὁρθῶς ὅτι ἀρχήν, ἀλλὰ πῶς τὸ ἀγαθὸν ἀρχή

ἢ λέγουσιν, πότερον ὡς τέλος ἢ ὡς κινήσαν ἢ ὡς εἶδος. ἀτό-
 πως δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς· τὴν γὰρ φιλίαν ποιεῖ τὸ ἀγαθόν.
 αὐτὴ δ' ἀρχὴ καὶ ὡς κινεῖσα (συνάγει γάρ) καὶ ὡς ὕλη·
 μόριον γὰρ τῆ μέγματος. εἰ δὴ καὶ τῷ αὐτῷ συμβέβηκεν
 5 ὡς ὕλη καὶ ἀρχὴ εἶναι καὶ ὡς κινεῖ, ἀλλὰ τό γ' εἶναι ἢ
 ταυτό. κατὰ πότερον ἢ φιλίαν; ἀποκρίνεται δὲ καὶ τὸ ἀφθα-
 ρτον εἶναι τὸ νεῖκος· τοῦτο δ' ἐστὶν αὐτὸ ἢ τοῦ κακῆ φύσις.
 Ἀναξαγόρας δὲ ὡς κινεῖ τὸ ἀγαθὸν ἀρχήν· ὁ γὰρ νῦς κινεῖ
 ἀλλὰ κινεῖ ἐκείνους, ὥστε ἕτερον. πλὴν ὡς ἡμεῖς λέγο-
 10 μεν· ἢ γὰρ ἰατρικὴ ἐστὶ πως ἡ ὑγίεια. ἀποκρίνεται δὲ καὶ τὸ
 ἐναντίον μὴ ποιῆσαι τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ νῷ. πάντες δ' οἱ
 τὰναντία λέγοντες ἢ χρωῖνται τοῖς ἐναντίοις, ἐὰν μὴ ῥυθμίση
 τις. καὶ διὰ τί τὰ μὲν φθαρτὰ τὰ δ' ἀφθαρτα, ὅδεῖς λέγει·
 πάντα γὰρ τὰ ὄντα ποιοῦσιν ἐκ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν. ἔτι οἱ
 15 μὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ποιοῦσι τὰ ὄντα· οἱ δ' ἴνα μὴ τοῦτο
 ἀναγκασθῶσιν, ἐν πάντα ποιοῦσιν. ἔτι διὰ τί αἰεὶ ἔσαι γένε-
 σις καὶ τί αἴτιον γενέσεως, ὅδεῖς λέγει. καὶ τοῖς δύο ἀρχαῖς
 ποῖσιν ἄλλην ἀνάγκη ἀρχὴν κυριωτέραν εἶναι, καὶ τοῖς τὰ
 εἶδη, ὅτι ἄλλη ἀρχὴ κυριωτέρα· διὰ τί γὰρ μετέσχευ ἢ
 20 μετέχει; καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνάγκη τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ τι-
 μωτάτῃ ἐπιστήμῃ εἶναι τι ἐναντίον, ἡμῖν δ' ὅ· οὐ γὰρ ἐστὶν
 ἐναντίον τῷ πρώτῳ ὅθεν. πάντα γὰρ τὰ ἐναντία ὕλην ἔχει
 καὶ δυνάμει ταῦτά ἐστιν, ἢ δὲ ἐναντία ἀγνοία εἰς τὸ ἐναν-
 25 τίον· τῷ δὲ πρώτῳ ἐναντίον οὐθέν. εἴτε μὴ ἔσται παρὰ τὰ
 αἰσθητὰ ἄλλα, οὐκ ἔσται ἀρχὴ καὶ τάξις καὶ γένεσις καὶ
 τὰ ἑράνια, ἀλλ' αἰεὶ τῆς ἀρχῆς ἀρχή, ὥσπερ τοῖς θεολόγοις
 καὶ τοῖς φυσικοῖς πᾶσιν. εἰ δ' ἔσαι τὰ εἶδη ἢ ἀριθμοί, ὅδε-
 νός αἴτια· εἰ δὲ μή, οὔτι κινήσεώς γε. ἔτι πῶς ἔσται ἐξ
 ἀμειγρῶν μεγεθος καὶ συνεχές; ὁ γὰρ ἀριθμὸς οὐ ποιήσει
 30 συνεχές, οὔτε ὡς κινεῖ οὔτε ὡς εἶδος. ἀλλὰ μὴν ὅθεν γ'
 ἔσαι τῶν ἐναντίων ὅπερ καὶ ποιητικὸν καὶ κινητικόν· ἐνδε-
 χοίτο γὰρ ἂν μὴ εἶναι. ἀλλὰ μὴν ὕπερον γε τὸ ποιεῖν δυ-
 νάμεως. ἐκ ἄρα αἰδία τὰ ὄντα. ἀλλ' ἔστιν· ἀναμετέον ἄρα
 τούτων τι. τοῦτο δ' εἴρηται ὥς. ἔτι τίνι οἱ ἀριθμοὶ ἐν ἢ ἢ
 35 ψυχῇ καὶ τὸ σῶμα καὶ ὅλως τὸ εἶδος καὶ τὸ πρῶγμα,
 ὅθεν λεγείναι ὅδεῖς· ὅδ' ἐνδέχεται εἰπεῖν, ἐὰν μὴ ὡς ἡμεῖς εἴπη,
 ὡς τὸ κινεῖν ποιεῖ. οἱ δὲ λέγοντες τὸν ἀριθμὸν πρῶτον τὸν
 μαθηματικὸν καὶ ἔτως αἰεὶ ἄλλην ἐχομένην ὕλην καὶ ἀρχαῖς

α om E. || 6. μεταβάλλοι A¹, μεταβάλλει T. || 11. λόγου T. || 12. τι καχωρισμένον T. || 15. ἔτος· ὅ] αὐτός· ὅ T. || τῷτ'
 || 17. καὶ ἔχ' ὅτως] ὅτε T. || 20. ὃ τι ἔτυχε] ἐπὶ τῷ E. || 25. ἢ ἄτοκα συμβαίνει F¹. || 26. ποῖα ἢ χάρις ἐτέρως λέγοντες T. ||
 || 38. ἀλλὰ — ἀρχὴ om T.

καὶ E A¹. || τῷ] τῷ T. || 6. κατὰ] καὶ T. || 10. ἢ post πως om T. || 12. ῥαθυμία T. || 14. πάντες E. || 18. ἀρχὴν
 || 19. μετέσχει ET. || 23. ἢ] εἰ T. || 24. εἴτε] ἔτι εἰ F¹. || 27. ἢ om T. || 28. οὔτε A¹. || 32. ὡ om E. || 34.
 T.

ἐκείνης ἄλλας, ἐπεισοδιώδη τὴν τοῦ πάντος οὐσίαν ποιεῖν (οὐδὲν γὰρ ἢ ἐτέρᾳ τῇ ἐτέρᾳ συμβάλλεται ὥσα ἢ μὴ ὥσα) καὶ ἀρχὰς παλλὰς· τὰ δὲ ὅντα οὐ βούλεται πολιτεύεσθαι κακῶς. "ὅτι ἀγαθὸν πολυκαιρανὴ· εἰς κοίρανος ἔξω."

M.

Περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν αἰσθητῶν οὐσίας εἴρηται τίς ἐστι, ἐν μὲν τῇ μεθόδῳ τῇ τῶν φυσικῶν περὶ τῆς ὕλης, ὕστερον δὲ περὶ τῆς κατ' ἐνέργειαν. ἐπεὶ δ' ἡ σκέψις ἐστὶ πότερον 10 ἔστι τις παρὰ τὰς αἰσθητὰς οὐσίας ἀκίνητος καὶ αἰδώς ἢ οὐκ ἔστι, καὶ εἰ ἐστὶ τίς ἐστι, πρῶτον τὰ παρὰ τῶν ἄλλων λεγόμενα θεωρητέον, ὅπως εἴτε τι μὴ καλῶς λέγουσι, μὴ τοῖς αὐτοῖς ἔνοχοι ὦμεν, καὶ εἰ τι δόγμα κοινὸν ἡμῖν ἀκακίοις, τοῦτ' ἰδίᾳ μὴ κατ' ἡμῶν δυσχεραίνωμεν· ἀγαπητὸν γὰρ εἰς 15 τις τὰ μὲν κάλλιον λέγοι τὰ δὲ μὴ χεῖρον. διὰ δ' εἰσι δεῖξαι περὶ τούτων· τὰ τε γὰρ μαθηματικὰ φασιν αἰτίας εἶναι τινες, οἷον ἀριθμοὺς καὶ γραμμάς καὶ τὰ συγγενῆ τοῖς, καὶ πάλιν τὰς ἰδέας. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν δύο ταῦτα γένε ποιούσι, τὰς τε ἰδέας καὶ τοὺς μαθηματικὰς ἀριθμούς, οἱ δὲ 20 μίαν φύσιν ἀμφοτέρων, ἕτεροι δὲ τινες τὰς μαθηματικὰς μόνον οὐσίας εἶναι φασί, σκεπτέον πρῶτον μὲν περὶ τῶν μαθηματικῶν, μηδεμίαν προσκείμεναι φύσιν ἄλλην αὐταῖς, οἷον πότερον ἰδέαι συγχάνουσιν ὥσαι ἢ ἔ, καὶ πότερον ἀρχαὶ καὶ οὐσίαι τῶν ὄντων ἢ ἔ, ἀλλ' ὥς περὶ μαθηματικῶν μόνων 25 καὶ εἰς οἷον εἴτε μὴ εἰσι, καὶ εἰ εἰσι πῶς εἰσὶν, ἔπειτα μετὰ ταῦτα χωρὶς περὶ τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ἀπλῶς καὶ ὅσον νόμου χάριν· τεθρύλληται γὰρ τὰ πολλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἔξωτερικῶν λόγων. ἐτι δὲ πρὸς ἐκείνην δεῖ τὴν σκέψιν ἀπαντᾶν τὸν πλείων λόγον, ὅταν ἐπισκοπῶμεν εἰ αἱ οὐσίαι καὶ αἱ 30 ἀρχαὶ τῶν ὄντων ἀριθμοὶ καὶ ἰδέαι εἰσὶν· μετὰ γὰρ τὰς ἰδέας αὕτη λαίπεται τρίτη σκέψις. ἀνάγκη δ', εἴπερ ἔστι τὰ μαθηματικὰ, ἢ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι αὐτά, καθάπερ λέγουσιν οἱ τινες, ἢ κεχωρισμένα τῶν αἰσθητῶν (λέγουσι δὲ καὶ ὥσω τινές)· ἢ εἰ μηδετέρως, ἢ ἢ ἐκ εἰσὶν ἢ ἄλλον τρόπον εἰσὶν. 35 ὥσθ' ἢ ἀμφισβήτησις ἡμῶν ἔσται ἢ περὶ τῶ εἶναι ἀλλὰ περὶ τοῦ τρόπου.

2 Ὅτι μὲν τοῖνυν ἐν γε τοῖς αἰσθητοῖς ἀδύνατον εἶναι καὶ ἅμα πλασματικὰς ὁ λόγος, εἴρηται μὲν καὶ ἐν τοῖς

διαπορήμασιν ὅτι δύο ἅμα στερεὰ εἶναι ἀδύνατον, καὶ ὅτι τὸ αὐτὸ λόγῳ καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι καὶ μηδεμίαν κεχωρισμένην. μὲν οὖν εἴρηται πρότερον. ἀλλὰ πρὸς τούτοις φαι 5 ἀδύνατον διαμεθεῖναι ἐτίον σῶμα. κατ' ἐπίπεδον γὰρ μεθεῖται, καὶ τὸτο κατὰ γραμμὴν, καὶ αὕτη κατὰ ὥς· εἰ τὴν στήμην διελεῖν ἀδύνατον, καὶ τὴν γραμμὴν ταύτην, καὶ τὰλλα. τί οὖν διαφέρει ἢ ταύτη τοιαύτας φύσεις, ἢ αὐτὰς μὲν μή, εἶναι δ' ἐν αὐτ αὐτὰς φύσεις; τὸ αὐτὸ γὰρ συμβήσεται· διαιρημὴ τῶν αἰσθητῶν διαιρεθήσονται, ἢ ἔδὲ αἱ αἰσθητὰί. ἀλ' ἔδὲ κεχωρισμένας γ' εἶναι φύσεις τοιαύτας δυνατὸν. ἔσαι στερὰ παρὰ τὰ αἰσθητὰ κεχωρισμένα τούτων ἐπὶ 10 πρότερα τῶν αἰσθητῶν, δῆλον ἔτι καὶ παρὰ τὰ ἐτέρα ἀναγκαῖον εἶναι ἐπίπεδα κεχωρισμένα καὶ ἢ καὶ γραμμάς· τοῦ γὰρ αὐτοῦ λόγου. εἰ δὲ ταῦτα, παρὰ τὰ τοῦ στερῆ τῷ μαθηματικῷ ἐπίπεδα καὶ γὰ καὶ στήμης ἕτερα κεχωρισμένα. πρότερα γὰρ τῶν ἐ μόνων ἐστὶ τὰ ἀσύνθετα· καὶ εἴπερ τῶν αἰσθητῶν ἢ σῶματα μὴ αἰσθητὰ, τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ τῶν ἐ τῶν ἐν τοῖς ἀκινήτοις στερεοῖς τὰ αὐτὰ καθ' αὐτὰ ἕτερα ταῦτα ἐπίπεδα καὶ γραμμαὶ τῶν ἅμα τοῖς ἐ τὰς κεχωρισμένοις· τὰ μὲν γὰρ ἅμα τοῖς μαθηματικῶν στερεοῖς, τὰ δὲ πρότερα τῶν μαθηματικῶν στερεοῖς 15 τοῖνυν τούτων τῶν ἐπιπέδων ἔσονται γραμμαί, ὥσθ' ἐπὶ δεῖσιν ἕτερας γραμμάς καὶ στήμης εἶναι διὰ τὸ ἐ λόγον· καὶ τούτων ἐν ταῖς προτέραις γραμμαῖς ἐφ' ἡ τέραις στήμης, ὣν οὐκ ἐστὶ πρότεροι ἕτεροι. ἀπὸ τῆς γήγεται ἢ σώρευσις· συμβαίνει γὰρ στερεὰ μὴ παρὰ τὰ αἰσθητὰ, ἐπίπεδα δὲ τριττὰ παρὰ τὰ αἰσθητὰ 20 τὰ τε παρὰ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς μαθηματικῶν στερεοῖς καὶ παρὰ τὰ ἐν τέτοις, γραμμαὶ δὲ τετραζαί, καὶ δὲ πενταζαί. ὥς περὶ κοῖα αἱ ἐπιστήμαι ἔσονται μαθηματικαὶ τέτων; ἢ γὰρ δὴ περὶ τὰ ἐν τῷ στερῷ τῷ ἐ ἐπίπεδα καὶ γραμμάς καὶ στήμης· ἀεὶ γὰρ περὶ τὰ τετρα ἢ ἐπιστήμη. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἐπὶ παρ' ἐκείνας γὰρ τὰς στήμης ἕτεροι ἔσονται μόνον παρ' ἐκείνα τὰ ὄντα αἰσθητὰ, εἴτα τὰ νοητὰ, ὥσθ' 25 γένη ἅπειρα τῶν μαθηματικῶν ἀριθμῶν. ἐτι ἀπὸ

4. ἐκ add E et margo T. || 8. οὐ om T. || 14. τε A¹. || 15. δυσχεραίνωμεν F¹. || 17. οὐσίαν T. || 19. γένε τῶν 26. μετὰ om T. || 31. τῶν ὄντων] τῶν T. || 38. τοῖνυν] οὐν F¹.

1. ἀπορήμασιν F¹. || ἅμα ante δύο A¹, post στερεὰ G¹I¹. || 2. αὐτὸ om A¹. || 12. κεχωρισμένως γ' εἶναι τοιαύτας φησὶ 17. τὰ om T. || 20. μή] τὰ μὴ E. || 28. στήμης] γραμμάς A¹. || 30. ἐπίπεδα — αἰσθητὰ om E. || 31. τὰ post καὶ om 37. παρ'] καὶ παρ' T. || τὰς] ἐν F¹. || 39. ἅπειρα om ET A¹G¹I¹.

μασιν ἐπήλθομεν, πῶς ἐνδέχεται λύειν; περὶ δὲ
 ρολογία ἐστίν, ὁμοίως ἐστὶ παρὰ τὰ αἰσθητά, καὶ
 γεωμετρία· εἶναι δ' οὐρανὸν καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ
 ὅν, ἢ ἄλλο ὅτιον ἔχον κίνησιν; ὁμοίως δὲ καὶ τὰ
 ἢ τὰ ἀρμονικά· ἔσται γὰρ φωνή τε καὶ ὄψις 5
 αἰσθητά καὶ τὰ καθ' ἑαυτά. ὥστε δῆλον ὅτι καὶ
 αἰσθήσεις καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητά· τί γὰρ μᾶλλον
 ἴδω; εἰ δὲ ταῦτα, καὶ ζῶα ἔσονται, εἴπερ καὶ
 ἔτι γράφεται εἶνα καθόλου ὑπὸ τῶν μαθηματι-
 ταύτας τὰς ὑσίας. ἔσται ἔν καὶ αὕτη τις ἄλλη 10
 ζῷ κεχωρισμένη τῶν τ' ἰδεῶν καὶ τῶν μεταξὺ, ἢ
 ἴς ἐστιν ὅτε σιγῆται ὅτε μέγεθος ὅτε χρόνος. εἰ δὲ
 ἔτιον, δῆλον ὅτι κἀκεῖνα ἀδύνατον εἶναι κεχωρισ-
 αἰσθητῶν. ὅλως δὲ τοῦναντίον συμβαίνει καὶ τοῦ
 καὶ τοῦ εἰωθότος ὑπολαμβάνεσθαι, εἴ τις θήσει 15
 τὰ μαθηματικά ὡς κεχωρισμένας τινὰς φύσεις.
 ἀρ' διὰ τὸ μὲν οὕτως εἶναι αὐτὰς πρότερας εἶναι
 τῶν μεγεθῶν, κατὰ τὸ ἀληθές δὲ ὑστέρας· τὸ
 ἐς μέγεθος γενέσκει μὲν πρότερόν ἐστι, τῇ ὑσίᾳ δ'
 ἢ ἀψυχον ἐμφύχου· ἔτι τίνι καὶ πότ' ἔσται ἐν 20
 ἰατικά μεγέθη; τὰ μὲν γὰρ ἐνταῦθα ψυχῇ ἢ
 ὥς ἢ ἄλλω τινὶ εὐλόγῳ· εἰ δὲ μή, πολλὰ, καὶ
 ἐκείνους δὲ διαιρετοὺς καὶ ποσοῖς οὖσι τί αἵτιον
 ἢ καὶ συμμένειν; ἔτι αἱ γενέσεις δηλοῦσιν. πρῶ-
 τὰρ ἐπὶ μήκος γίγνεται, εἴτα ἐπὶ πλάτος, τελευ- 25
 τὸς βάθος, καὶ τέλος ἔσχειν. εἰ ἔν τὸ τῇ γενέσει
 ὑσίᾳ πρότερον, τὸ σῶμα πρότερον ἂν εἴη ἐκτετα-
 ῖ, καὶ ταύτῃ καὶ τέλειον καὶ ὅλον μᾶλλον, ὅτι
 γίγνεται· γραμμῇ δὲ ἐμφύχου ἢ ἐκτετατοῦ πῶς
 ἔπερ γὰρ τὰς αἰσθήσεις τὰς ἡμετέρας ἂν εἴη τὸ 30
 ἔτι τὸ μὲν σῶμα οὐσία τίς· ἡδὴ γὰρ ἔχει πως
 αἱ δὲ γραμμῆαι πῶς ὑσίαι; ὅτε γὰρ ὡς εἶδος
 ἢ τις, οἷον εἰ ἄρα ἢ ψυχῇ τοιοῦτον, οὔτε ὡς ἢ
 τὸ σῶμα· οὐθέν γὰρ ἐκ γραμμῶν ἔδ' ἐκτετατόν
 ὢν φαίνεται συνίστασθαι δυνάμενον. εἰ δ' ἦν ὑσία 35
 τοῦτ' ἂν ἐφάνετο δυνάμενα πάσχειν. τῷ μὲν

ἔν λόγῳ ἔσω πρότερα. ἀλλ' ἢ πάντα ὅσα τῷ λόγῳ πρό-
 τερα, καὶ τῇ ὑσίᾳ πρότερα. τῇ μὲν γὰρ ὑσίᾳ πρότερα ὅσα
 χωριζόμενα τῷ εἶναι ὑπερβάλλει, τῷ λόγῳ δὲ ὅσων οἱ
 λόγοι ἐκ τῶν λόγων· ταῦτα δὲ ἔχ' ἅμα ὑπάρχει. εἰ γὰρ
 μή ἐστι τὰ πάθη παρὰ τὰς ὑσίας, οἷον κινούμενόν τι ἢ λευ-
 κόν, τῷ λευκῷ ἀνθρώπῳ τὸ λευκὸν πρότερον κατὰ τὸν λόγον,
 ἀλλ' ἢ κατὰ τὴν ὑσίαν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται εἶναι κεχωρισ-
 μένον, ἀλλ' αἰεὶ ἅμα τῷ συνόλῳ ἐστίν· σύνολον δὲ λόγῳ
 τὸν ἀνθρώπον τὸν λευκόν. ὥστε φανερόν ὅτι οὔτε τὸ ἔξ
 ἀφαιρέσεως πρότερον οὔτε τὸ ἐκ προσθέσεως ὑστερόν· ἐκ
 προσθέσεως γὰρ τῷ λευκῷ ὁ λευκὸς ἀνθρώπος λέγεται
 ὅτι μὲν ἔν ἔτε ὑσία μᾶλλον τῶν σωμάτων εἰσίν, ὅτε πρό-
 τερα τῷ εἶναι τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μόνον, οὔτε
 κεχωρισμένα· πῶς εἶναι δυνατόν, εἴρηται ἰκανῶς. ἐπεὶ δ' ἔδ'
 ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐνδέχεται αὐτὰ εἶναι, φανερόν ὅτι ἢ ὅλως
 οὐκ ἐστίν ἢ τρόπον τινὰ ἐστὶ καὶ διὰ τοῦτο ἔχ' ἀπλῶς ἐξῶ·
 πολλαχῶς γὰρ τὸ εἶναι λέγομεν. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ κα- 3
 θόλου ἐν τοῖς μαθήμασιν οὐ περὶ κεχωρισμένων ἐστὶ παρὰ
 τὰ μεγέθη καὶ τὰς ἀριθμούς, ἀλλὰ περὶ τέτων μόν, ἔχ' ἢ
 δὲ τοιαῦτα οἷα ἔχειν μέγεθος ἢ εἶναι διαιρετά, δῆλον ὅτι
 ἐνδέχεται καὶ περὶ τῶν αἰσθητῶν μεγεθῶν εἶναι καὶ λόγους
 καὶ ἀποδείξεις, μὴ ἢ δὲ αἰσθητά, ἀλλ' ἢ τοιαῦτά. ὥσπερ
 γὰρ καὶ ἢ κινούμενα μόνον πολλοὶ λόγοι εἰσὶ, χωρὶς τῷ τί
 ἐκαστόν ἐστι τῶν τοιοῦτων καὶ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς,
 καὶ ἐκ ἀνάγκης διὰ ταῦτα ἢ κεχωρισμένον τι εἶναι κινού-
 μενον τῶν αἰσθητῶν ἢ ἐν τοῦτοις τινὰ φύσιν εἶναι ἀφω-
 ρισμένην, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν κινουμένων ἔσονται λόγοι καὶ
 ἐπισήμαι, οὐχ ἢ κινούμενα δὲ ἀλλ' ἢ σώματα μόνον, καὶ
 πάλιν ἢ ἐκτετατά μόνον καὶ ἢ μήκη μόνον, καὶ ἢ διαιρετά
 καὶ ἢ ἀδιαιρέτα ἔχοντα δὲ θέσιν, καὶ ἢ ἀδιαιρέτα μόνον.
 ὥς· ἐπεὶ ἀπλῶς λέγειν ἀληθές μὴ μόνον τὰ χωριστὰ εἶναι
 ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ χωριστά, οἷον κινούμενα εἶναι, καὶ τὰ
 μαθηματικά· ὅτι ἔστιν ἀπλῶς ἀληθές εἰπεῖν, καὶ τοιαῦτά
 γε οἷα λέγουσιν. καὶ ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας ἐπισήμας ἀπλῶς
 ἀληθές εἰπεῖν τούτου εἶναι, ἔχ' ἢ τῷ συμβεβηκότος, οἷον ὅτι
 λευκῷ εἰ τὸ ὑγαινὸν λευκόν, ἢ δ' ἔστιν ὑγαινόν, ἀλλ' ἐκείνῳ

πορήμασιν F^1 . || 2. περὶ $G^1 I^1$. || 10. παρὰ πάσας τὰς αἰτίας G^1 . || ἄλλη τις αὕτη $TG^1 I^1$. || 11. εἰδὼν G^1 . || ἢ A^1 . || $G^1 I^1$. || 13. δῆλον οὐκ G^1 . || κεχωρισμένα εἶναι $G^1 I^1$. || 14. δὴ T^1 . || 17. εἶναι οὕτως T^1 . || 18. δὲ τὸ ἀληθές $G^1 I^1$. || 19. γένεσι $G^1 I^1$. || τῇ δ' ὑσία $G^1 I^1$. || 20. ἔτι ἐν τίνι E . || ἐν οὐκ T^1 . || 23. διαιρετοῖς G^1 . || 24. συμβαίνει T^1 . || 26. οἷα] 8. ἐπὶ καὶ ὅτι $G^1 I^1$. || 30. ὑπὸ $G^1 I^1$. || εἴη οὐκ T^1 . || 31. ἔχει οὐκ A^1 . || 33. οὔτε ὡς] ὥστε T^1 . || 35. ἐδὲ ἐκ ἐγγυῶν G^1 ἢ G^1 . || 36. δυνάμενον $G^1 I^1$, οὐκ F^1 .

λ' — πρότερα οὐκ T^1 . || 2. τῇ ὑσίᾳ πρότερον G^1 . || 4. δὴ γὰρ T^1 . || 5. τίς G^1 . || ἢ οὐκ T^1 . || 7. ἐνδέχεται] ἐν T^1 . || ἢ καὶ τὸ λευκὸν F^1 . || τὸ οὐκ A^1 . || 10. προσθέσεως $A^1 F^1 G^1$. || 13. μόνον T^1 , μόνον I^1 . || 14. εἰδὼν τοῖς A^1 . || 15. ἐνδ- 17. τὰ] τὸ F^1 . || 18. περὶ] παρὰ F^1 . || παρὰ I^1 : ceteri περὶ. || 22. τοιαῦτα G^1 . || 28. οὐχὶ κινούμενα G^1 . || 30. καὶ ἢ $m G^1$. || δὲ οὐκ $T A^1$. || 32. οἷον τὰ κινούμενα $G^1 I^1$. || 35. τοῦτο T^1 . || 36. ὑγαινόν τὸ $ET A^1 G^1 I^1$. || ὑγαινοῦ F^1 . || ἀλλ' 1. ὑγαινόν οὐκ T^1 .

ἔστιν ἐκάστη, εἰ ὑγιεινὸν ὑγιεινῷ, εἰ δ' ἢ ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ, οὕτω καὶ τὴν γεωμετρίαν· ὅτι εἰ συμβέβηκεν αἰσθητὰ εἶναι ὧν ἐστὶ μὴ ἐστὶ δ' ἢ αἰσθητὰ, οὐ τῶν αἰσθητῶν ἔσονται αἱ μαθηματικαὶ ἐπιστήμαι, ἢ μόντοι ὑδὲ παρὰ ταῦτα ἄλλων κεχωρισμένων. πολλὰ δὲ συμβέβηκε καθ' αὐτὰ τοῖς πρά- 5 γμασιν ἢ ἑκασὸν ὑπάρχει τῶν τοιούτων, ἐπεὶ καὶ ἡ θῆλυ τὸ ζῶον καὶ ἡ ἄρρεν, ἴδια πάθη ἔστί, καίτοι οὐκ ἐστὶ τι θῆλυ ὑδ' ἄρρεν κεχωρισμένον τῶν ζώων· ὥς καὶ ἡ μήκη μόνον καὶ ἡ ἐκίπτεα. καὶ ὅσω δὴ ἂν περὶ προτέρων τῷ λόγῳ καὶ ἀκλαστέων, τοσούτω μᾶλλον ἔχει τάκριβες· τὸ 10 δὲ τὸ ἀπλὺν ἐστίν. ὥς τε ἄνευ τε μεγέθους μᾶλλον ἢ μετὰ μεγέθους, καὶ μάλιστα ἄνευ κινήσεως. εἰ δὲ κίνησιν, μάλιστα τὴν πρώτην· ἀκλασάτη γάρ, καὶ ταύτης ἡ ὁμαλὴ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ ἀρμονικῆς καὶ ὁπταῖς· ὑδὲτέρα γὰρ ἡ ὄψις ἢ ἡ φωνὴ θεωρεῖ, ἀλλ' ἢ γραμμαὶ καὶ ἀριθ- 15 μοί· οὐκ αἶμα μόντοι ταῦτα πάθη ἐκείνων. καὶ ἡ μηχανικὴ δὲ ὡσαύτως. ὥς· εἰ τις θέμενος κεχωρισμένα τῶν συμβεβηκότων σκοπεῖ τι περὶ τούτων ἢ τοιαῦτα, οὐδὲν διὰ τὸ ψεύδους ψεύσεται, ὥσπερ οὐδ' ὅταν ἐν τῇ γῇ γράφῃ καὶ τὴν ποδιάαν φῇ μὴ ποδιάαν· οὐ γὰρ ἐν ταῖς προτάσεσι 20 τὸ ψεύδους. ἄριστα δ' ἂν οὕτω θεωρηθεῖ ἑκαστον, εἰ τις τὸ μὴ κεχωρισμένον θεῖη χωρίσας, ὅπερ ὁ ἀριθμητικὸς ποιεῖ καὶ ὁ γεωμέτρης. ἐν μὲν γὰρ καὶ ἀδιαίρετον ὁ ἄνθρωπος ἢ ἄνθρωπος· ὁ δ' ἔθετο ἐν ἀδιαίρετον, εἴτ' ἐθεώρησεν εἰ τι τῷ ἀνθρώπῳ συμβέβηκεν ἢ ἀδιαίρετος. ὁ δὲ γεωμέτρης 25 οὐθ' ἢ ἄνθρωπος οὐθ' ἢ ἀδιαίρετος, ἀλλ' ἢ στερεόν. ἂ γὰρ καὶ εἰ μὴ πῦρ ἢν ἀδιαίρετος ὑπῆρχεν αὐτῷ, δῆλον ὅτι καὶ ἄνευ τούτων ἐνδέχεται αὐτῷ ὑπάρχειν τὸ δυνατόν. ὥς τε διὰ τὸ ὁρθῶς οἱ γεωμέτραι λέγουσι, καὶ περὶ ὄντων διαλέγονται, καὶ ὄντα ἔστί· διττὸν γὰρ τὸ ὄν, τὸ μὲν ἐντελεχεῖα 30 τὸ δ' ὑλικῶς. ἐπεὶ δὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν ἕτερον (τὸ μὲν γὰρ αἰεὶ ἐν πράξει, τὸ δὲ καλὸν καὶ ἐν τοῖς ἀκινήτοις), οἱ φάσκοντες ὑδὲν λέγειν τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας περὶ καλῶς ἢ ἀγαθῶς ψεύδονται. λέγουσι γὰρ καὶ δεικνύουσι μάλιστα· ἢ γὰρ εἰ μὴ ὀνομάζουσι, τὰ δ' ἔργα καὶ τὰς λόγους 35 δεικνύουσιν, ἢ λέγουσι περὶ αὐτῶν. τῷ δὲ καλῷ μέγιστα εἶδη

τάξεις καὶ συμμετρία καὶ τὸ ὠρισμένον, ἃ μάλιστα κινύουσιν αἱ μαθηματικαὶ ἐπιστήμαι. καὶ ἐπεὶ γε τὰ αἷτια φαίνεται ταῦτα (λέγω δ' οἷον ἡ τάξεις καὶ τὸ μόνον), δῆλον ὅτι λέγοιεν ἂν καὶ τὴν τοιαύτην αἷτια ὡς τὸ καλὸν αἷτιον τρόπον τινά. μᾶλλον δὲ γνωρίζουσιν ἄλλοις περὶ αὐτῶν ἐρῶμεν.

Περὶ μὲν ὅν τῶν μαθηματικῶν, ὅτι τε ὄντα ἐστὶ πῶς ὄντα, καὶ πῶς πρότερα καὶ πῶς ἢ πρότερα, τὰ εἰρησθῶ. περὶ δὲ τῶν ἰδεῶν πρῶτον αὐτὴν τὴν κατὰ ἰδέαν δόξαν ἐπισκοπεῖτον, μηδὲν συνάπτοντας πρὸς τὴν ἀριθμῶν φύσιν, ἀλλ' ὡς ὑπέλαβον ἐξ ἀρχῆς οἱ περὶ τὰς ἰδέας φήσαντες εἶναι. συνέβη δ' ἡ περὶ τῶν ἰδεῶν δόξα τοῖς εἰπῶσι διὰ τὸ πεισθῆναι περὶ τῆς ἀληθείας· Ἡρακλειταίοις λόγοις ὡς πάντων τῶν αἰσθητῶν ἀπὸ 15 των, ὥστ' εἴπερ ἐπιστήμη τινὸς ἔσαι καὶ φρόνησις, αὐτῶν δὲ τινὰς φύσεις εἶναι παρὰ τὰς αἰσθητάς μυσταί· γὰρ εἶναι τῶν ρεόντων ἐπιστήμη. Σωκράτους δὲ πρὸς ἠθικὰς ἀρετὰς πραγματευομένη καὶ περὶ τούτων ἰδέων καθόλου ζητῶντος πρώτῃ (τῶν μὲν γὰρ φυσικῶν ἐπὶ 20 Δημόκριτος ἤψατο μόνον καὶ ὠρίσατό πως τὸ θεμελιῶν τὸ ψυχρόν· οἱ δὲ Πυθαγόρειοι πρότερον περὶ τῶν ἰδεῶν τὰς λόγους εἰς τὰς ἀριθμῶν ἀνῆκτον, οἷον τί ἐστὶ ἢ τὸ δίκαιον ἢ γάμος), ἐκεῖνος εὐλόγως ἐζήτησε πρὸς συλλογίζεσθαι γὰρ ἐζήτησε ἀρχὴ δὲ τῶν συλλογισμῶν τί ἐστίν. διαλεκτικὴ γὰρ ἰσχύς ἔκω τὸτ' ἦν, ὥς τε καὶ καὶ χωρὶς τοῦ τί ἐστὶ τὰναντία ἐπισκοπεῖν, καὶ τῶν 25 τῶν εἰ ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη. δύο γὰρ ἐστὶν ἃ τις ἀπὸ Σωκράτει δικαίως, τοὺς τ' ἐπακτικὸς λόγους καὶ τὴν εἶναι καθόλου· ταῦτα γὰρ ἐστὶν ἀμφω περὶ ἀρχῆς ἐπιστήμης. ἀλλ' ὁ μὲν Σωκράτης τὰ καθόλου οὐ χωρίσας οὐδὲ τοὺς ὀρισμούς· οἱ δ' ἐχώρισαν, καὶ τὰ τινὰς ὄντων ἰδέας προσηγόρευσαν. ὥστε συνέβασεν αὐτῶν 30 δὸν τῷ αὐτῷ λόγῳ πάντων ἰδέας εἶναι τῶν καθόλου μόνων, καὶ παραπλήσιον ὥσπερ ἂν εἰ τις ἀριθμῶν λόμμενος ἐλαττόνων μὲν ὄντων οἶοιτο μὴ δύνασθαι, οὐδὲ ποιήσας ἀριθμοῖ· πλείω γὰρ ἐστὶ τῶν καθόλου

1. ἢ ἐστὶν ἐκάστη ὑγιεινὸν ὑγ. *EA¹G¹I¹*. || 3. ἢ om *F¹*. || αἰσθητὰ] ἐστὶ τὰ *G¹*. || 6. ἢ ἑκαστον *G¹*. || 7. καὶ ἢ] ἢ *G¹*. || 11. ἢ ἑκαστον *TA¹*. || μήκη μόνον] μὴ κείμενον *T*, μὴ κινούμενον *F¹*. || 9. τῶν λόγων *G¹*. || 11. τί] τὸ *A¹*. || μᾶλλον om *G¹I¹*. || 11. *EG¹*. || 15. ἢ ὄψις ἢ ἡ φωνὴ θεωρεῖ ἀλλ' αἱ γραμμαὶ *G¹*. || 17. δι om *G¹I¹*. || 21. θεωρήσει ἢ ἑκαστον *T*. || 24. δὲ δὲ om *T*. || 26. οὐθ' ἢ ἄνθρωπος om *T*. || 27. ἢ] ἢ *T*. || 29. λέγουσι οἱ γεωμέτραι *T*. || 31. τὸ δ' *G¹*. || 32. ἐν πράξει] ἐν πράξει *T*. || 35. εἰ γὰρ καὶ μὴ *F¹*.

5. μᾶλλον — 6. ἐρῶμεν om *G¹I¹*. || 8. καὶ πῶς ἢ πρότερα om *E*. || 10. συνάπτοντας *T*, συνάπτοντας *G¹I¹*. || 12. συμβέβηκεν] ἰδεῶν *TG¹I¹*. || 15. καὶ om *G¹*. || 18. πρὸ *T*. || 22. λόγους εἰς τὰς om *T*. || 23. ἀπῆγον *E*. || 23. ἐκείνους *T*, ἐκείνους *I¹*. || *G¹*. || 27. εἰ ἢ] ἢ ἢ *A¹*, εἰ *T*. || αὕτη *T*. || ἀποδοῖ *ETA¹*. || 28. ἐρίζεσθαι τὰ καθόλου *F¹*. || 31. τὰ om *G¹*. || 35. ἀπὸ *G¹I¹*. || 36. ἑκαστον *E*.

ὡς εἶπεν τὰ εἶδη, περὶ ὧν ζητοῦντες τὰς αἰτίας
 ἐκεῖ προῆλθον· καθ' ὅρασιν τε γὰρ ὁμώνυμόν
 παρὰ τὰς ὑσίας, τῶν τε ἄλλων ἐν ἐσιν ἐπὶ πολ-
 ἐπὶ τοῖσδε καὶ ἐπὶ τοῖς αἰδίοις. ἔτι καθ' ἕς τρό-
 ρυται ὅτι ἐξί τὰ εἶδη, καθ' ὅθεν φαίνεται τῶν
 μὲν γὰρ ἐκ ἀνάγκη γίνεσθαι συλλογισμόν, ἔξ
 καὶ ἔχ ὧν οἰονται τῶν εἶδη γίνεσθαι. κατὰ τε
 5 λόγους τὲς ἐκ τῶν ἐπιστημῶν ἔσαι εἶδη πάντων
 ζῆμαί εἰσιν, καὶ κατὰ τὸ ἐν ἐπὶ πολλῶν καὶ τῶν
 ἰων, κατὰ δὲ τὸ νοεῖν τι φθαρέντος τῶν φθαρτῶν·
 10 ἵα γὰρ τι τῶν ἐξίν. ἔτι δὲ οἱ ἀκριβέστατοι τῶν
 ἰ μὲν τῶν πρὸς τι ποιοῦσιν ἰδέας, ὧν οὐ φασιν
 9 αὐτὸ γένος, οἱ δὲ τὸν τρίτον ἄνθρωπον λέγουσιν.
 ἀναιρῶσιν οἱ περὶ τῶν εἰδῶν λόγοι ἂ μᾶλλον βέ-
 ἴναι οἱ λέγοντες εἶδη τῶν ἰδεῶν εἶναι· συμβαί-
 15 μὴ εἶναι πρῶτον τὴν δυάδα ἀλλὰ τὸν ἀριθμόν,
 οὐ τὸ πρὸς τι καὶ τὸτο τῷ καθ' αὐτό, καὶ πᾶνθ'
 5 ἀκολουθήσαντες ταῖς περὶ τῶν εἰδῶν δόξαις ἦσαν·
 ταῖς ἀρχαῖς. ἔτι κατὰ μὲν τὴν ὑπόληψιν καθ'
 ν εἶναι τὰς ἰδέας ὃ μόνον τῶν ὑσιῶν ἔσονται εἶδη
 20 αἱ ἄλλων πολλῶν· τὸ γὰρ νόημα ἐν οὐ μόνον
 οὐσίας ἀλλὰ καὶ κατὰ μὴ οὐσιῶν ἔσαι, καὶ αἱ
 οὐ μόνον τῆς οὐσίας ἔσονται· συμβαίνει δὲ καὶ
 ὑριὰ τοιαῦτα. κατὰ δὲ τὸ ἀναγκαῖον καὶ τὰς
 25 πρὸς αὐτῶν, εἰ ἐξί μεθεκτὰ τὰ εἶδη, τῶν ὑσιῶν
 ὃν ἰδέας εἶναι μόνον· οὐ γὰρ κατὰ συμβεβηκός
 ται, ἀλλὰ δεῖ ταύτη ἐκάς τε μετέχειν ἢ μὴ καθ'
 ἑνὸς λέγεται. λόγῳ δ' οἷον εἴ τι αὐτοῦ διπλασίου
 τοῦτο καὶ αἰδῖς μετέχει, ἀλλὰ κατὰ συμβεβη-
 30 μβεβηκε γὰρ τῷ διπλασίῳ αἰδίῳ εἶναι. ὥς ἔσαι
 εἶδη. ταῦτα δ' ἐνταῦθα ὑσίαν σημαίνει κακεῖ· ἢ
 τὸ εἶναι φάναι τι παρὰ ταῦτα τὸ ἐν ἐπὶ πολ-
 ῶ εἰ μὲν ταῦτο εἶδος τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν μετεχόν-
 ται τι κοινόν· τί γὰρ μᾶλλον ἐπὶ τῶν φθαρτῶν
 καὶ τῶν ἀθάτων τῶν πολλῶν μὲν αἰδίων δέ, τὸ
 35 εἰδῶν· ὥς τὸ αὐτὸ ἔσαι παράδειγμα καὶ εἰκῶν. ἔτι δὲ
 καὶ ταῦτόν, ἢ ἐκ' αὐτῆς καὶ τῆς τινός; εἰ δὲ μὴ

τὸ αὐτὸ εἶδος, ὁμώνυμα ἂν εἴη, καὶ ὅμοιον ὥσπερ ἂν εἴ-
 τις καλοῖ ἄνθρωπον τὸν τε Καλλιῶν καὶ τὸ ξύλον, μηδε-
 μίαν κοινωνίαν ἐπιβλέψας αὐτῶν. εἰ δὲ τὰ μὲν ἄλλα
 τοὺς κοινούς λόγους ἐφαρμόττειν θήσομεν τοῖς εἰδεσιν, οἷον
 5 ἐκ' αὐτὸν τὸν κύκλον σχῆμα ἐπίπεδον καὶ τὰ λοιπὰ μέρη
 τῷ λόγῳ, τὸ δ' οὐ ἐπὶ προσεθήσεται, σκοπεῖν δεῖ μὴ κενὸν
 ἢ τὸτο παντελῶς. τί τε γὰρ προσεθήσεται; τῷ μέσῳ ἢ
 τῷ ἐπιπέδῳ ἢ πᾶσιν; πάντα γὰρ τὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἰδέαι,
 οἷον τὸ ζῶον καὶ τὸ δίκουν. ἔτι δὴλον ὅτι ἀνάγκη αὐτὸ
 εἶναι τι, ὥσπερ τὸ ἐπίπεδον φύσιν τινὰ ἢ πᾶσιν ἐνυπάρχει
 τοῖς εἰδεσιν ὡς γένος.

Πάντων δὲ μάλιστα διαπορήσειεν ἂν τις τί ποτε 5
 συμβάλλονται τὰ εἶδη ἢ τοῖς αἰδίοις τῶν αἰσθητῶν ἢ τοῖς
 γιγνομένοις καὶ τοῖς φθεομένοις· οὔτε γὰρ κινήσεως ἐσιν
 οὔτε μεταβολῆς οὐδεμιᾶς αἰτία αὐτοῖς. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ
 πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔθεν βοηθεῖ τὴν τῶν ἄλλων· οὔτε γὰρ
 ὑσία ἐκεῖνα τῶν (ἐν τέτοις γὰρ ἂν ἦν)· ἔτ' εἰς τὸ εἶναι,
 μὴ ἐνυπάρχοντά γε τοῖς μετέχουσιν· ἔτω μὲν γὰρ ἴσως
 αἰτία δόξειεν ἂν εἶναι ὡς τὸ λευκὸν μεμιγμένον τῷ λευκῷ.
 ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος λίαν εὐκίνητος, ὃν Ἀναξαγόρας
 μὲν πρότερος Εὐδοξος δ' ὕστερος ἔλεγε διαπορῶν καὶ ἑτεροί
 τινες· ῥαδίον γὰρ πολλὰ συναγαγεῖν καὶ ἀδύνατα πρὸς
 τὴν τοιαύτην δόξαν. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκ τῶν εἰδῶν ἔστι
 τᾶλλα κατ' οὐθέν τι τρόπον τῶν εἰωθότων λέγεσθαι. τὸ
 δὲ λέγειν παραδείγματα εἶναι καὶ μετέχειν αὐτῶν τᾶλλα
 κενολογεῖν ἐστὶ καὶ μεταφοράς λέγειν ποιητικᾶς. τί γὰρ
 ἐξί τὸ ἐργαζόμενον πρὸς τὰς ἰδέας ἀποβλέπον; ἐνδέχεται
 τε καὶ εἶναι καὶ γίνεσθαι ὅτις καὶ μὴ εἰκαζόμενον, ὥς
 καὶ ὄντος Σωκράτους καὶ μὴ ὄντος γένοιτ' ἂν οἷον Σωκρά-
 10 τος. ὁμοίως δὲ δὴλον ὅτι καὶ εἴη ὁ Σωκράτης αἰδῖος,
 ἔσται τε πλεῖν παραδείγματα τοῦ αὐτοῦ, ὥς καὶ εἶδη,
 οἷον τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῶον καὶ τὸ δίκουν, ἅμα δὲ καὶ
 αὐτοάνθρωπος. ἔτι οὐ μόνον τῶν αἰσθητῶν παραδείγματα
 τὰ εἶδη, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν, οἷον τὸ γένος τῶν ὡς γένους
 15 εἰδῶν· ὥς τὸ αὐτὸ ἔσαι παράδειγμα καὶ εἰκῶν. ἔτι δὲ
 ξειν ἂν ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τὴν οὐσίαν καὶ οὐ ἢ ὑσία·

ὡς εἶπεν om G¹I¹. || 2. καθ'] παρ' G¹I¹. || 3. ἄλλων ἔστιν ET. || 6. συλλογισμούς G¹. || 7. ἤδη G¹I¹. || 11. τῷ E. || 13.
 || 17. τῶν τὸ G¹, τὸ A¹. || 18. ἰδεῶν T. || 20. εἶναι φασιν G¹I¹. || ὃ μόνον τῶν ὑσιῶν et 21. ἀλλὰ καὶ om ET. || 21. ἄλ-
 λων τε T, ἑτέρων A¹. || 22. κατὰ] τὰ G¹. || ἐπὶ TA¹, ἔσαι ὅσα μὴ οὕτως ἐπὶ I¹. || αἱ om A¹. || 24. μέρη T. || 27. δὴ G¹. ||
 I¹. || 28. λέγονται ET A¹ G¹I¹. || εἴτι om G¹. || 28 καὶ αὐτοδιπλασίον E. || 30. αἰδῖον A¹. || 31. ἢ T. || 32. ἔσται om T. ||
 τῶν τῶν δυάδων T. || 35. καὶ τῶν δυάδων om G¹. || 36. ἐπὶ ταύτης G¹I¹. || τῆς om T.
 ἰμπεριμία T. || 2. καλοῖσι A¹. || 5. τὸν om G¹I¹. || κύκλον] δ A¹. || 6. τὰ δ' οὐκέτι προσεθήσεται T, τὸ δ' οὐκ ἐξί προσεθήσεται
 A. τοῖς om G¹I¹. || ἐστιν post 15. ὕδαμιᾶς G¹I¹. || 15. αἰτία E. || 16. συνελεῖ G¹I¹. || τὴν om G¹. || 17. ἂν om G¹. ||
 om A¹. || ὡς om E. || 21. ὁ γὰρ γε διαπορῶν E. || 25. δὲ γε λέγειν I¹. || 27. ἀποβλέπων A¹, ἀποβλέπειν T. || 28. καὶ post
 Γ. || 29. ὄντος τῷ σωκράτους G¹I¹. || οἷον] ὁ T. || 30. ὁ om E. || 32. καὶ ὁ αὐτοάνθρωπος G¹I¹.

ὥς πῶς ἂν αἱ ἰδέαι ὦναι τῶν πραγμάτων ὦναι χωρὶς εἶναι· ἐν δὲ τῇ Φαίδρῳ τῶν λέγεται τὸν τρόπον, ὡς καὶ τῷ εἶναι καὶ τῷ γίνεσθαι αἰτία τὰ εἶδη ἐστίν. καίτοι τῶν εἰδῶν ὅτιον ὅμως οὐ γίνεσθαι, ἂν μὴ ἦ τὸ κινήσιν, καὶ πολλὰ γίνεσθαι ἕτερα, εἰς οὐκ αἰτία καὶ δακτύλους, ὧν οὐ φασιν εἶναι εἶδη. ὥστε δὴλον ὅτι ἐνδέχεται καὶ αἰτία ὧν φασιν ἰδέας εἶναι, καὶ εἶναι καὶ γίνεσθαι διὰ τριαύτας αἰτίας οἷας καὶ τὰ ῥηθέντα νῦν, ἀλλ' οὐ διὰ τὰ εἶδη. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἰδεῶν καὶ τούτων τὸν τρόπον καὶ διὰ λογιωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων λόγων ἐστὶ πολλὰ συναγα- 10 γεῖν ἕμια τοῖς τε θεωρημένοις.

6 Ἐπεὶ δὲ διώριται περὶ τούτων, καλῶς ἔχει πάλιν θεωρῆσαι τὰ περὶ τῶν ἀριθμῶν συμβαίνοντα τοῖς λέγουσιν οἷας αὐτὸς εἶναι χωριστὰς καὶ τῶν ὄντων αἰτίας πρώτας. ἀνάγκη δ', εἴπερ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς φύσις τις καὶ μὴ ἄλλη 15 τίς ἐστιν αὐτοῦ ἢ οὐσία ἀλλὰ τὸ αὐτό, ὥσπερ φασί τινες, ἥτοι εἶναι τὸ μὲν πρῶτον τι αὐτοῦ τὸ δ' ἐχόμενον, ἕτερον δὲ τῷ εἶδει ἑκαστον. καὶ τοῦτο ἢ ἐπὶ τῶν μονάδων εὐθὺς ὑπάρχει καὶ ἔστιν ἀσύμβλητος ὅποιον μόνας ὅποιον μονάδι· ἢ εὐθὺς ἐφεξῆς πᾶσαι καὶ συμβληταὶ ὅποιον 20 ὅποιον, οἷον λέγουσιν εἶναι τὸν μαθηματικὸν ἀριθμὸν· ἐν γὰρ τῷ μαθηματικῷ ἔστιν διαφέρειν ὑδεμία μόνας ἑτέρα ἑτέρα. ἢ τὰς μὲν συμβλητάς τὰς δὲ μὴ, οἷον εἰ ἔστι μετὰ τὸ ἐν πρώτη ἢ δυάς, ἔπειτα ἢ τριάς καὶ ὅτω δὴ ὁ ἄλλος ἀριθμὸς. εἰσὶ δὲ συμβληταὶ αἱ ἐν ἐκάστῳ ἀριθμῷ 25 μονάδες, οἷον αἱ ἐν τῇ δυάδι τῇ πρώτῃ αὐταῖς, καὶ ἐν τῇ τριάδι τῇ πρώτῃ αὐταῖς, καὶ οὕτω δὴ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν· αἱ δ' ἐν τῇ δυάδι αὐτῇ πρὸς τὰς ἐν τῇ τριάδι αὐτῇ ἀσύμβλητοι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφεξῆς ἀριθμῶν. διὸ καὶ ὁ μὲν μαθηματικὸς ἀριθμεῖται 30 μετὰ τὸ ἐν δύο, πρὸς τῷ ἔμπροσθεν ἐν ἄλλο ἔν, καὶ τὰ τρία πρὸς τοῖς δυοὶ τούτοις ἄλλο ἔν, καὶ ὁ λοιπὸς δὲ ὡσαύτως· ἔτος δὲ μετὰ τὸ ἐν δύο ἕτερα ἄνευ τῷ ἐνὸς τῷ πρώτου, καὶ ἢ τριάς ἄνευ τῆς δυάδος, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἄλλος ἀριθμὸς. ἢ τὸν μὲν εἶναι τῶν ἀριθμῶν οἷος ὁ πρῶ- 35 τος ἐλχθῇ, τὸν δ' οἷον οἱ μαθηματικοὶ λέγουσι, τρίτον δὲ τὸν ῥηθέντα τελευταῖον. ἔτι τούτους ἢ χωριστὰς εἶναι τοὺς

ἀριθμοὺς τῶν πραγμάτων, ἢ ἢ χωριστὰς ἀλλ' ἐν τοῖς τοῖς, ἔχ' ὅτως δ' ὡς τὸ πρῶτον ἐπεσκοπόμεν, ἀλλ' τῶν ἀριθμῶν ἐνυπαρχόντων ὅντα τὰ αἰσθητά· ἢ αὐτῶν εἶναι τὸν δὲ μὴ, ἢ πάντας εἶναι· εἰ μὲν ὡ καὶ ἔς ἐνδέχεται αὐτὸς εἶναι ὅτι εἰς ἐξ ἀνάγκης σχηδὸν δὲ καὶ οἱ λέγοντες τὸ ἐν ἀρχῇ· εἶναι καὶ καὶ συσχεθὼν πάντων, καὶ ἐκ τούτου καὶ ἄλλαι τιν τὸν ἀριθμὸν, ἑκαστος τῶν τινὰ τῶν τρόπων εἴρηκε τῷ πάσας τὰς μονάδας εἶναι ἀσύμβλητες. καὶ τῷ βέβηκεν εὐλόγως· ἢ γὰρ ἐνδέχεται ἔτι ἄλλον τρόπον 10 παρὰ τοὺς εἰρημένους. εἰ μὲν ἔν ἀμφοτέρους φασὶν εἰ ἀριθμὸς, τὸν μὲν ἔχοντα τὸ πρότερον καὶ ὕστερον τὰς τὸν δὲ μαθηματικὸν παρὰ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθητὰ χωριστὰς ἀμφοτέρους τῶν αἰσθητῶν· οἱ δὲ τὸν μαθηματικὸν ἀριθμὸν εἶναι τὸν πρῶτον τῶν ὄντων κεχωρη τῶν αἰσθητῶν. καὶ οἱ Πυθαγόρειοι δ' ἔνα τὸν μαθηματικόν, πλὴν οὐ κεχωρισμένον ἀλλ' ἐκ τούτου τὰς αἰς οὐσίας συνεσάναί φασιν· τὸν γὰρ ὅλον ἕρπον κατα- 15 ζουσιν ἐξ ἀριθμῶν, πλὴν οὐ μοναδικῶν, ἀλλὰ τὰς μονάδας ὑπολαμβάνουσιν ἔχειν μέγεθος· ὅπως δὲ τὸ πρῶτον ἐξ ἔχον μέγεθος, ἀπορεῖν εὐόασιν. ἄλλος δὲ πρῶτον ἀριθμὸν τὸν τῶν εἰδῶν ἔνα εἶναι, ἔνιοι δὲ πρῶτον μαθηματικὸν τὸν αὐτὸν τούτον εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μήκη καὶ περὶ τὰ ἐπίπεδα καὶ περὶ τὰ στερεά· 20 γὰρ ἕτερα τὰ μαθηματικὰ καὶ τὰ μετὰ τὰς ἰδέας· δ' ἄλλως λεγόντων οἱ μὲν τὰ μαθηματικὰ καὶ μαθηματικῶς λέγουσιν, ἔσοι μὴ ποιούσι τὰς ἰδέας ἀριθμῶν εἶναι φασιν ἰδέας, οἱ δὲ τὰ μαθηματικὰ, ἢ μαθηματικὰ δὲ οὐ γὰρ τέμνεσθαι οὔτε μέγεθος πᾶν εἰς μεγέθη· ὅποιον μόναντας δυάδα εἶναι. μοναδικῶς δὲ τῶν εἶναι πάντες τιθέασιν, πλὴν τῶν Πυθαγορείων, ἐν τοῖς στοιχείῳ καὶ ἀρχῇ φασιν εἶναι τῶν ὄντων· ἀπὸ 25 ἔχοντα μέγεθος, καθάπερ εἴρηται πρότερον. ὅσοι οὖν ἐνδέχεται λεχθῆναι περὶ αὐτῶν, καὶ ὅτι πᾶσι εἰρημένοι οἱ τρόποι, φανερόν ἐκ τούτων· ἐστὶ δὲ πᾶσι ἀδύνατα, μᾶλλον δ' ἴσως θάτερα τῶν ἑτέρων.

Πρῶτον μὲν ἔν σκεπτόν εἰ συμβληταὶ αἱ μονά-

3. τὰ om T. || 8. γίαι] δι' οἷας G¹I¹. || 10. διαλεκτικωτέρων E. || 14. αὐτοῖς E. || 15. ὁ ἀριθμὸς om T. || 16. αἰσθητὰ 17. ἐνδεχόμενοι T. || 20. ὅποιον T¹A¹. || 22. ἑτέρα om G¹. || 23. μὲν οἷον συμβλητάς T. || 25. αἱ post ἀριθμῶν A¹. || 26. αἱ T. || καὶ — 27. αὐταῖς om G¹. || 26. ἐν] αἱ ἐν A¹. || 28. πρὸς — 29. αὐτῇ om G¹. || 32. δὲ om G¹. || 35. τῇ G¹. || 36. οἱ om A¹. || 37. τῶν πραγμάτων τοὺς ἀριθμοὺς G¹I¹.

2. ἐπεσκοπόμεν A¹. || 4. αὐτὸν E. || ἢ πάντας om G¹I¹. || 8. τρόπον] πρώτων G¹. || 9. εἶναι om ETG¹I¹. || 10. ἐν om 12. τῆς G¹. || 13. τὸν — ἰδέας om G¹. || 15. κεχωρισμένον A¹G¹. || 19. μοναδικῶν G¹I¹. || 24. τὰ ante στερεά om G¹. || 25. μετὰ] τῶν μετὰ G¹I¹. || 29. ἢ om G¹I¹. || 30. μονάδος G¹. || 33. ἔχοντας tc E, ἔχον G¹. || 35. ἐν T.

τοι, καὶ εἰ ἀσύμβλητοι, ποτέρως ὥσπερ θεόλομον.
 γὰρ ὅποιον εἶναι ὅποιον μονάδι ἀσύμβλητον,
 ἅς ἐν αὐτῇ τῇ θιάδι πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ τῇ τριάδι
 ὅς δὴ ἀσύμβλητοι εἶναι τὰς ἐν ἐκάστῳ τῶ πρώτῳ
 πρὸς ἀλλήλας. εἰ μὲν ἔν παῖσαι συμβληταὶ καὶ
 αἱ μονάδες, ὁ μαθηματικὸς γίγνεται ἀριθμὸς καὶ
 καὶ τὰς ιδέας ἐκ ἐνδέχεται εἶναι τὸν ἀριθμὸν.
 ὅς ὅστις ἀριθμὸς αὐτοαὐθρῶπος ἢ ζῶον ἢ ἄλλο
 εἶδός· ιδέα μὲν γὰρ μία ἐκάστῳ, οἷον αὐτῷ ἀν-
 κία καὶ αὐτοῦ ζῶον ἄλλη μία· οἱ δ' ὅμοιοι καὶ
 ἀπειροί, ὥς· ὅθεν μᾶλλον ἢ δὴ ἢ τριάς αὐτοάν-
 ὅποιον. εἰ δὲ μὴ εἰσιν ἀριθμοὶ αἱ ιδέαι, οὐδ'
 τε αὐτὰς εἶναι. ἐκ τίνων γὰρ ἔσονται ἀρχῶν αἱ
 γὰρ ἀριθμοὶ ἔσιν ἐκ τῶ ἐνὸς καὶ τῆς διάδος τῆς
 αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ ζοιχεῖα λέγονται τῷ ἀριθμῷ
 ζῶν τε ὅτε προτέρας ἐνδέχεται τῶν ἀριθμῶν αὐτὰς
 εἰ δ' ἀσύμβλητοι αἱ μονάδες, καὶ ὅπως ἀσύμ-
 ἔστι ἥτις ἥτις, ὅτε τὸν μαθηματικὸν ἐνδέχεται
 ὅν τὸν ἀριθμὸν (ὁ μὲν γὰρ μαθηματικὸς ἐξ ἀδια-
 καὶ τὰ θεωρούμενα κατ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ τοῖς ἀρ-
 ἔπει τὸν τῶν εἰδῶν· ὁ γὰρ ἔσαι ἢ θιάς πρώτη ἐκ
 καὶ τῆς ἀόριστος διάδος, ἔπειτα οἱ ἐξῆς ἀριθμοὶ ὡς
 θιάς, τριάς, τετράς· ἅμα γὰρ αἱ ἐν τῇ θιάδι τῇ
 μονάδες γεννῶνται, εἴτε ὥσπερ ὁ πρῶτος εἰπὼν ἐξ
 ἰσαριθμῶν γὰρ ἐγένοντο) εἴτε ἄλλως. ἔπειτα εἰ
 ἑτέρα μονὰς τῆς ἑτέρας προτέρα, καὶ τῆς διάδος
 ἑτέρας ἔσαι προτέρα· ὅταν γὰρ ἢ τι τὸ μὲν πρότε-
 ὅς ἑτερον, καὶ τὸ ἐκ τούτων τῷ μὲν ἔσαι πρότερον
 ὅς ἑτερον. ἔτι ὅσαυτ' ἐστὶ πρῶτον μὲν αὐτὸ τὸ ἐν,
 τῶν ἄλλων ἐστὶ τι πρῶτον ἐν, δεύτερον δὲ μετ'
 ἐκ πάλιν τρίτον, τὸ δεύτερον μὲν μετὰ τὸ δεύτερον,
 ἢ μετὰ τὸ πρῶτον ἐν· ὥστε πρότεροι ἂν εἶεν αἱ
 ἢ οἱ ἀριθμοὶ ἐξ ὧν πλάκονται, οἷον ἐν τῇ θιάδι τε-
 νὰς ἔσαι πρὶν τὰ τρία εἶναι, καὶ ἐν τῇ τριάδι τε-
 καὶ ἢ πέμπτη πρὶν τὸν ἀριθμὸν τέρας. ὅθεν μὲν ἔν
 ὅν τῶν εἰρηκεν αὐτῶν τὰς μονάδας ἀσύμβλητας,
 κατὰ μὲν τὰς ἐκείνων ἀρχὰς εὐλογον καὶ οὕτως,

κατὰ μέντοι τὴν ἀλήθειαν ἀδύνατον. τὰς τε γὰρ μονάδας
 προτέρας καὶ ὑστερας εἶναι εὐλογον, εἴπερ καὶ πρώτη τῆς
 ἐστὶ μονὰς καὶ ἐν πρῶτον, ὁμοίως δὲ καὶ διὰδας, εἴπερ
 καὶ θιάς πρώτη ἐστίν· μετὰ γὰρ τὸ πρῶτον εὐλογον καὶ
 ἀναγκαῖον δεύτερον τι εἶναι, καὶ εἰ δεύτερον, τρίτον, καὶ
 ὅταν δὴ τὰ ἄλλα ἐφεξῆς. ἅμα δ' ἀμφοτέρω λέγειν, μο-
 νάδα τε μετὰ τὸ ἐν πρῶτον εἶναι καὶ δεύτεραν, καὶ διὰδα
 πρῶτην, ἀδύνατον. οἱ δὲ ποιῶσι μονάδα μὲν καὶ ἐν πρῶ-
 τον, δεύτερον δὲ καὶ τρίτον ὑπέτι, καὶ διὰδα πρῶτην, δευ-
 τέραν δὲ καὶ τρίτην ὑπέτι. φανερόν δὲ καὶ ὅτι ἐκ ἐνδέχο-
 ται, εἰ ἀσύμβλητοι παῖσαι αἱ μονάδες, διὰδα εἶναι αὐτὴν
 καὶ τριάδα καὶ ὅταν τὸν ἄλλος ἀριθμὸς. ἂν τε γὰρ ὅσον
 ἀδιάφοροι αἱ μονάδες ἂν τε διαφέρουσαι ἐκάστη ἐκάστης,
 ἀνάγκη ἀριθμεῖσθαι τὸν ἀριθμὸν κατὰ πρόσθεσιν, οἷον τὴν
 διὰδα πρὸς τῷ ἐν ἄλλῳ ἐνὸς προσθέντος, καὶ τὴν τριάδα
 ἄλλῳ ἐνὸς πρὸς τοῖς δυοῖ προσθέντος, καὶ τὴν τετράδα
 ὡσαύτως. τούτων δὲ ὅτων ἀδύνατον τὴν γενέσθαι εἶναι τῶν
 ἀριθμῶν, ὡς γεννῶσιν ἐκ τῆς διάδος καὶ τῷ ἐνός· μόριον
 γὰρ γίγνεται ἢ θιάς τῆς τριάδος καὶ αὐτὴ τῆς τετράδος·
 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἐχομένων.
 ἀλλ' ἐκ τῆς διάδος τῆς πρώτης καὶ τῆς ἀόριστου διάδος
 ἐγγίγνεται ἢ τετράς, δύο διὰδες παρ' αὐτὴν τὴν διὰδα· εἰ
 δὲ μὴ, μόριον ἔσαι αὐτὴ ἢ θιάς, ἑτέρα δὲ προσέσαι μία
 θιάς, καὶ ἢ θιάς ἔσαι ἐκ τοῦ ἐνός αὐτῷ καὶ ἄλλῳ ἐνός.
 εἰ δὲ τούτο, ἔχῃ οἷον τ' εἶναι τὸ ἑτερον ζοιχεῖον διὰδα ἀόρι-
 ζον· μονάδα γὰρ μίαν γεννᾷ, ἀλλ' οὐ διὰδα ὠρισμένην.
 εἰ παρ' αὐτὴν τὴν τριάδα καὶ αὐτὴν τὴν διὰδα πῶς ἔσον-
 ται ἄλλαι τριάδες καὶ διὰδες; καὶ τίνα τρόπον ἐκ προ-
 τέρας μονάδας καὶ ὑστέρων σύγκεινται; πάντα γὰρ ταῦτ'
 ἐστὶ καὶ πλασματώδη, καὶ ἀδύνατον εἶναι πρῶτην διὰδα,
 εἴτ' αὐτὴν τριάδα. ἀνάγκη δ', ἐπεὶ περ ἔσαι τὸ ἐν καὶ ἢ
 ἀόριστος θιάς στοιχεῖα. εἰ δ' ἀδύνατα τὰ συμβαίνοντα,
 καὶ τὰς ἀρχὰς εἶναι ταύτας ἀδύνατον. εἰ μὲν ἔν διαφό-
 ροι αἱ μονάδες ὅποιον ὅποιον, ταῦτα καὶ τοιαῦθ'
 ἔτερα συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης. εἰ δ' αἱ μὲν ἐν ἄλλῳ διά-
 φοροι, αἱ δ' ἐν τῷ αὐτῷ ἀριθμῷ ἀδιάφοροι ἀλλήλας
 μόναι, καὶ οὕτως οὐδὲν ἐλάττω συμβαίνει τὰ δυσχερῆ.

ἑτερον T. || 2. μὲν et 5. ἀριθμῷ om G¹. || 6. μαθηματικὸς A¹. || 8. ἐπὶ τοῖς T. || ἀριθμὸς ἔσαι I¹. || 9. αὐτοαὐθρῶπος μία καὶ E. || 16. τῷ T. || 20. τοῖς T. || 25. ἰσαριθμῶν G¹. || ἐγγίγνεται T. || 26. ἢ et τῆς om G¹ I¹. || καὶ] καὶ διὰ G¹. || 30. || 31. μὲν] δὲ T. || 33. λέγονται E. || 34. καὶ om G¹. || 35. πλὴν T. || 36. post ἀσύμβλητος T εἶναι. || 37. ἐστὶ om ἀρχὰς] γραφάς G¹. || καὶ] καὶ τοῦτον T.

καὶ διὰδας δὲ ὁμοίως A¹. || 6. δὴ et ἄλλα om G¹ I¹. || 7. αἱ om G¹. || 10. δὲ prius om G¹. || 12. ἄλλος om A¹ G¹. || καὶ G¹, τῇ διὰδα I¹. || 15 et 16. προτερότερος A¹. || 15. καὶ — 16. προστεθέντος om T. || 20. δὲ om G¹. || 26. μίαν εἰ || 27. καὶ τὴν αὐτὴν δ. G¹. || 28. ἄλλαι om G¹ I¹. || 30. εἰς A¹. || πρῶτος G¹. || 31. καὶ om G¹. || 33. ταύτας εἶναι T.

οἷον γὰρ ἐν τῇ δεκάδι αὐτῇ ἔνεσι δέκα μονάδες, σύγκει-
 ται δὲ καὶ ἐκ τῶν καὶ ἐκ δύο πεντάδων ἡ δεκάς. ἐπεὶ
 δ' ἔχ' ὁ τυχὼν ἀριθμὸς αὐτῇ ἡ δεκάς, ἔδὲ σύγκειται ἐκ
 τῶν τυχουσῶν πεντάδων, ὥσπερ ἔδὲ μονάδων, ἀνάγκη δια-
 φέρειν τὰς μονάδας τὰς ἐν τῇ δεκάδι ταύτῃ. ἂν γὰρ μὴ
 διαφέρωσιν, ἔδ' αἱ πεντάδες διοίσουσιν ἐξ ὧν ἐστὶν ἡ δεκάς.
 ἐπεὶ δὲ διαφέρουσιν, καὶ αἱ μονάδες διοίσουσιν. εἰ δὲ διαφέ-
 ρουσι, πότερον οὐκ ἐνέσονται πεντάδες ἄλλαι ἢ μόνον
 αὗται αἱ δύο, ἡ ἔσονται; εἴτε δὲ μὴ ἐνέσονται, ἄτοπον.
 εἴτ' ἐνέσονται, ποία ἔσται δεκάς ἐξ ἐκείνων; οὐ γὰρ ἔστιν
 ἑτέρα δεκάς ἐν τῇ δεκάδι παρ' αὐτῇ. ἀλλὰ μὴν καὶ
 ἀνάγκη γε μὴ ἐκ τῶν τυχουσῶν δυάδων τὴν τετράδα
 συγκεῖσθαι· ἡ γὰρ ἀόριστος δυάς, ὡς φασί, λαβούσα τὴν
 ὀρίσμενὴν δυάδα δύο δυάδας ἐποίησεν· τῇ γὰρ ληφθέντος
 ἦν δυοποιός. ἔτι τὸ εἶναι παρὰ τὰς δύο μονάδας τὴν δυάδα
 φύσιν τινά, καὶ τὴν τριάδα παρὰ τὰς τρεῖς μονάδας, πῶς
 ἐνδέχεται; ἡ γὰρ μετέχει θατέρου θατερον, ὥσπερ λευκὸς
 ἄνθρωπος παρὰ λευκὸν καὶ ἄνθρωπον (μετέχει γὰρ τῶν),
 ἡ ὅταν ἡ θατέρη θατερον διαφορὰ τις, ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος
 παρὰ ζῶον καὶ δίκουν. ἔτι τὰ μὲν ἀφ' ἧς ἐστὶν ἐν, τὰ δὲ
 μίξει, τὰ δὲ θέσει· ὧν ἕθεν ἐνδέχεται ὑπάρχειν ταῖς μο-
 νάσιν ἐξ ὧν ἡ δυάς καὶ ἡ τριάς· ἀλλ' ὥσπερ οἱ δύο ἄν-
 θρωποι ἔχ' ἐν τι παρ' ἀμφοτέρους, ἔτως ἀνάγκη καὶ τὰς
 μονάδας. καὶ οὐχ ὅτι ἀδιαίρετοι, διοίσουσιν διὰ τῆτο· καὶ
 γὰρ αἱ σιγμαὶ ἀδιαίρετοι, ἀλλ' ὅμως παρὰ τὰς δύο ἕθεν
 ἕτερον ἡ δυάς αὐτῶν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῆτο δεῖ λανθάνειν,
 ὅτι συμβαίνειν πρότερας καὶ ὑστερας εἶναι δυάδας, ὁμοίως
 δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀριθμούς. αἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ τετράδι
 δυάδες ἔστωσαν ἀλλήλαις ἅμα· ἀλλ' αὗται τῶν ἐν τῇ
 ὀκτάδι πρότεραί εἰσι, καὶ ἐγέννησαν, ὥσπερ ἡ δυάς ταύ-
 τας, αὗται τὰς τετράδας τὰς ἐν τῇ ὀκτάδι αὐτῇ. ὥς εἰ
 καὶ ἡ πρώτη δυάς ἰδέα, καὶ αὗται ἰδέαι τινὲς ἔσονται. ὁ
 δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν μονάδων· αἱ γὰρ ἐν τῇ δυάδι
 τῇ πρώτῃ μονάδες γεννῶσι τὰς τέτταρας τὰς ἐν τῇ τετράδι,
 ὥστε πᾶσαι αἱ μονάδες ἰδέαι γίνονται καὶ συγκεῖσθαι
 ἰδέα ἐξ ἰδεῶν. ὥστε δῆλον ὅτι κακεῖνα, ὧν ἰδέαι αὗται
 τυγχάνουσιν ἔσσαι, συγκείμενα ἔσαι, οἷον εἰ τὰ ζῶα φαίη

τις συγκεῖσθαι ἐκ ζῶων, εἰ τῶν ἰδεῶν εἰσὶν. ὅλως δ'
 ποιεῖν τὰς μονάδας διαφόρους ὁπωσὺν ἄτοπον καὶ πλ
 ματῶδες (λέγω δὲ πλασματῶδες τὸ πρὸς ὑπόθεσιν
 βιασμένον)· οὔτε γὰρ κατὰ τὸ ποσὸν ἔτε κατὰ τὸ
 ὁρῶμεν διαφέρουσιν μονάδα μονάδος, ἀνάγκη τε ἡ
 ἄνισον εἶναι ἀριθμὸν, πάντα μὲν ἀλλὰ μάλιστα τὴν
 ναδικόν. ὥστ' εἰ μήτε πλείων μὴτ' ἐλάττω, ἴσος· τι
 ἴσα καὶ ὅλως ἀδιάφορα ταῦτα ὑπολαμβάνομεν ἐ
 ἀριθμοῖς. εἰ δὲ μὴ, οὐδ' αἱ ἐν ταύτῃ τῇ δεκάδι δι
 ἀδιάφοροι ἔσονται ἴσαι ἔσαι· τίνα γὰρ αἰτίαν ἔχει
 ὁ φάσκων ἀδιαφόρος εἶναι; ἔτι εἰ ἅπασα μονάς κα
 νὰς ἄλλη δύο, ἡ δ' ἐκ τῆς δυάδος αὐτῆς μονάς
 ἐκ τῆς τριάδος αὐτῆς δυάς ἔσται ἐκ διαφερουσῶν
 πότερον πρότερα τῆς τριάδος ἢ ὑστέρα; μᾶλλον γὰρ
 πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι· ἡ μὲν γὰρ ἅμα τῇ τριά
 δ' ἅμα τῇ δυάδι τῶν μονάδων. καὶ ἡμεῖς μὲν ὑπ
 βάνομεν ὅλως ἐν καὶ ἐν, καὶ ἐὰν ἡ ἴσα ἡ ἄνισα
 εἶναι, οἷον τὰ γὰρ καὶ τὸ κακόν, καὶ ἄνθρωπος κα
 πον· οἱ δ' ἔτως λέγοντες οὐδὲ τὰς μονάδας. ἐπὶ δ'
 ἐς πλείων ἀριθμὸς ὁ τῆς τριάδος αὐτῆς ἡ ὁ τῆς
 θαυμασόν· εἴτε ἐστὶ πλείων, δῆλον ὅτι καὶ ἴσος ἐστ
 δυάδι, ὥς οὗτος ἀδιάφορος αὐτῇ τῇ δυάδι. ἀλλ'
 δέχεται, εἰ πρῶτός τις ἐστὶν ἀριθμὸς καὶ δευτέρ
 ἔσονται αἱ ἰδέαι ἀριθμοί. τῆτο μὲν γὰρ αὐτὸ ὁρῶ
 σιν οἱ διαφόρους τὰς μονάδας ἀξιοῦντες εἶναι, ἐπὶ
 ἔσονται, ὥσπερ εἴρηται πρότερον· ἐν γὰρ τὸ εἶδος
 μονάδες εἰ ἀδιάφοροι, καὶ αἱ δυάδες καὶ αἱ τριά
 ται ἀδιάφοροι. διὸ καὶ τὸ ἀριθμεῖσθαι ἔτως, ἐν ἡ
 προσλαμβάνομεν πρὸς τῷ ὑπάρχοντι ἀναγκαῖον
 λέγειν· ἔτε γὰρ ἡ γένεσις ἔσαι ἐκ τῆς ἀορίστου
 ἰδέαν ἐνδέχεται εἶναι· ἐνυπάρχει γὰρ ἑτέρα ἰδέ
 καὶ πάντα τὰ εἶδη ἐνὸς μέρους. διὸ πρὸς μὲν τὴν
 ὀρθῶς λέγουσιν, ὅλως δ' οὐκ ὀρθῶς· πολλὰ γὰρ ἐκ
 ἐπεὶ τοῦτο γ' αὐτὸ ἔχειν τινὰ φήσουσιν ἀπορίαν
 ὅταν ἀριθμῶμεν καὶ εἰπωμεν ἐν δύο τρία, προσλαμβ
 ἀριθμοῦμεν ἢ κατὰ μερίδας. ποιῶμεν δὲ ἀμφοτέρ
 γελοῖον ταύτην εἰς τηλικαύτην τῆς ὑσίας ἀνάγκην

1. αἱ Α¹. || 3. δ' ἐ τυχὼν T. || 5. τὰς ante ἐν om Α¹. || 6. πεμπτάδες T. || 7. δὲ διαφέρουσι post ἔτε om G¹. || 8. ἐν
 ται G¹I¹, οὐχ ἐν ἔσονται T. idem 9 et 10. ἐν ἔσονται. || 8. πεμπτάδες E. || 9. αἱ om EG¹I¹. || δὴ Α¹. || 10. δυάς G¹. || 11. ὁ
 δύναμιν G¹. || 17. εἰ T. || 18. ταύτων T. || 20. παρὰ τὸ ζῶον T. || 25. ἀδιαίρετον Α¹. || 27. ὁμοίως G¹. || 28. αἱ G¹. || 31. ἐ
 E. || 32. ἡ om EA¹. || ἰδέαι TA¹. || 35. συγκεῖσθαι ἰδέαι G¹I¹. || 36. ἐξ om G¹.

1. ἰδέαι] ἐκ ζῶων ἰδέαι Α¹G¹I¹. || 5. μονάδα om Α¹. || τε] τε καὶ G¹I¹. || 7. ἴσος· τὰ δ' ἴσα] ἴσος τὰ δὲ ἴσος T, ἴσος τὰ
 G¹. || 10. λέγειν om G¹. || 12. δ' om Α¹. || 14. ὑστέρα G¹. || γὰρ] μὴ γὰρ G¹. || 19. οἱ] οὐ ET. || δὴ G¹. || 21. τὰς
 22. δεκάδι ἀλλ' G¹. || 27. εἰ om T. || διαφόροι G¹. || ἔσονται om T. || 30. ἔτ' ἰδέαν] ἔτε δὲ ἐν T. || 34. γ' om G¹. || 36.
 τὰς μερίδας G¹I¹. || 37. τῆς ὑσίας om G¹.

Πάντων δὲ πρῶτον καλῶς ἔχει διορίσασθαι τίς ἀριθμὸς
 ρᾶ καὶ μονάδος, εἰ ἔστιν. ἀνάγκη δὲ ἢ κατὰ τὸ πο-
 κατὰ τὸ ποιὸν διαφέρειν· τῶν δ' ὑδέρων φαίνεται
 ἵσθαι ὑπάρχον. ἀλλ' ἢ ἀριθμὸς, κατὰ τὸ ποσόν. εἰ
 καὶ αἱ μονάδες τῷ ποσῷ διέφερον, καὶ ἀριθμὸς
 εἰ διέφερον ὁ ἴσος τῷ πλήθει τῶν μονάδων. ἔτι πό-
 αἱ πρῶται μείζους ἢ ἐλάττους, καὶ αἱ ὕστερον ἐπιδι-
 ἢ ἡ τούναντίον; πάντα γὰρ ταῦτα ἄλογα. ἀλλὰ
 ἡδὲ κατὰ τὸ ποιὸν διαφέρειν ἐνδέχεται. οὐθεν γὰρ
 εἰ οἶόν τε ὑπάρχειν πάθος· ὕστερον γὰρ καὶ τοῖς
 εἰς φασὶν ὑπάρχειν τὸ ποιὸν τοῦ ποσῷ. ἔτι οὐτ' ἂν
 εἰ ἐνὸς τῶν αὐτῶν γένοιτο οὐτ' ἂν ἀπὸ τῆς δυάδος·
 ν γὰρ οὐ ποιόν, ἢ δὲ ποσὸν ποιόν· τοῦ γὰρ πολλὰ
 τα εἶναι αἰτία αὐτῆς ἢ φύσις. εἰ δ' ἄρα ἔχει πως
 ε, λεπτέον ἐν ἀρχῇ μάλιστα τῷτο καὶ διορίσασθαι περὶ
 15 ὅς διαφοράς, μάλιστα μὲν καὶ διότι ἀνάγκη ὑπάρ-
 εἰ δὲ μή, τίνα λέγουσιν; ὅτι μὲν οὖν, εἴπερ εἰσὶν
 οἱ αἱ ἰδέαι, οὔτε συμβλητάς τὰς μονάδας ἀπάσας
 πται εἶναι, φανερόν, ὅτε ἀσυμβλήτες ἀλλήλαις ὑδέ-
 τῶν τρόπων. ἀλλὰ μὴν ὑδ' ὡς ἑτεροὶ τινες λέγουσι
 20 ὡς ἀριθμῶν λέγεται καλῶς. εἰσὶ δ' ἔτι οἱ ἰδέας
 κ οἶονται εἶναι ἔθ' ἀπλῶς ὅτε ὡς ἀριθμὸς τινὰς ἔσας,
 μαθηματικὰ εἶναι καὶ τὰς ἀριθμὸς πρῶτες τῶν ὄν-
 καὶ ἀρχὴν αὐτῶν εἶναι αὐτὸ τὸ ἔν. ἄτοπον γὰρ τὸ
 εἶναι τι πρῶτον τῶν ἐνῶν, ὥσπερ ἐκεῖνοί φασι, δυάδα
 25 ἢ δυάδων μή, μηδὲ τριάδα τῶν τριάδων· τοῦ γὰρ
 λόγου πάντα ἐστίν. εἰ μὲν ἔν ὅπως ἔχει τὰ περὶ τὸν
 ὄν καὶ θῆσει τις εἶναι τὸν μαθηματικὸν μόνον, ὅς ἐστι
 ἀρχή. ἀνάγκη γὰρ διαφέρειν τὸ ἐν τὸ τοιοῦτο τῶν
 ν μονάδων· εἰ δὲ τῷτο, καὶ δυάδα τινὰ πρῶτην τῶν
 30 π, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀριθμὸς τὰς ἐφεξῆς. εἰ
 τὸ ἐν ἀρχῇ, ἀνάγκη μᾶλλον, ὥσπερ Πλάτων ἐλε-
 ἔχειν τὰ περὶ τοὺς ἀριθμούς, καὶ εἶναι τινὰ δυάδα
 ν καὶ τριάδα, καὶ οὐ συμβλητὰς εἶναι τὰς ἀριθμούς
 ἀλλήλους. ἂν δ' αὖ πάλιν τις τιθῇ ταῦτα, εἴρηται
 35 δύνατα πολλὰ συμβαίνει. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη γε ἢ
 ἢ ἐκείνως ἔχειν, ὡς· εἰ μηδετέρως, οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο

εἶναι τὸν ἀριθμὸν χωριστὸν. φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ ὅτι
 χεῖρις λέγεται ὁ τρίτος τρόπος, τὸ εἶναι τὸν αὐτὸν ἀριθ-
 μὸν τὸν τῶν εἰδῶν καὶ τὸν μαθηματικόν. ἀνάγκη γὰρ εἰς
 μίαν δοῖαν συμβαίνει δύο ἀμαρτίας· ὅτε γὰρ μαθημα-
 τικὸν ἀριθμὸν ἐνδέχεται τῷτο εἶναι τὸν τρόπον, ἀλλ' ἰδέας
 ὑποθέσεις ὑποθέμενον ἀνάγκη μηκύνειν· ὅσα τε τοῖς ὡς
 εἶδη τὸν ἀριθμὸν λέγουσι συμβαίνει, καὶ ταῦτα ἀναγκαῖον
 λέγειν. ὁ δὲ τῶν Πυθαγορείων τρόπος τῇ μὲν ἐλάττους
 ἔχει δυσχερεῖας τῶν πρότερον εἰρημένων, τῇ δὲ ἰδέας ἐτά-
 10 ρας. τὸ μὲν γὰρ μὴ χωριστὸν ποιεῖν τὸν ἀριθμὸν ἀφαι-
 ρεῖται πολλὰ τῶν ἀδυνάτων· τὸ δὲ τὰ σώματα ἐξ ἀριθ-
 μῶν εἶναι συγκαίμενα, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῷτο εἶναι μαθη-
 ματικόν, ἀδυνάτον ἐστίν. οὔτε γὰρ ἄτομα μεγέθη λέγειν
 ἀληθές· εἴθ' ὅτι μάλιστα τῷτο ἔχει τὸν τρόπον, ὅς αἱ γε
 15 μονάδες μέγεθος ἔχουσιν· μέγεθος δ' ἐξ ἀδιαίρετων συγκαί-
 σθαι πῶς δυνατόν; ἀλλὰ μὴν ὁ γ' ἀριθμητικὸς ἀριθμὸς
 μοναδικὸς ἐστίν. ἐκεῖνοι δὲ τὸν ἀριθμὸν τὰ ὄντα λέγουσιν·
 τὰ γὰρ θεωρήματα προσάπτει τοῖς σώμασιν ὡς ἐξ ἐκεῖ-
 νων ὄντων τῶν ἀριθμῶν. εἰ τοῖον ἀνάγκη μὲν, εἴπερ ἐστὶν
 20 ἀριθμὸς τῶν ὄντων τι καθ' αὐτό, τούτων εἶναι τινὰ τῶν
 εἰρημένων τρόπων, οὐθένα δὲ τῶν ἐνδέχεται, φανερόν ὡς
 ἐκ ἐστὶν ἀριθμῷ τις τοιαύτη φύσις οἷαν κατασκευάζουσιν οἱ
 χωριστὸν ποιῶντες αὐτόν. ἔτι πότερον ἐκάστη μονὰς ἐκ τοῦ
 μεγάλου καὶ μικροῦ ἰσασθέντων ἐστίν, ἢ ἢ μὲν ἐκ τῷ μικροῦ
 25 ἢ δ' ἐκ τῷ μεγάλου; εἰ μὲν δὴ ὅπως, ὅτε ἐκ πάντων τῶν
 σοιχείων ἕκαστον, οὔτε ἀδιάφοροι αἱ μονάδες· ἐν τῇ μὲν
 γὰρ τὸ μέγα ἐν τῇ δὲ τὸ μικρὸν ὑπάρχει, ἐναντίον τῇ
 φύσει ἔν. ἔτι αἱ ἐν τῇ τριάδι αὐτῇ πῶς; μία γὰρ πε-
 ριττή. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἴσως αὐτὸ τὸ ἐν ποιοῦσιν ἐν τῷ
 30 περιττῷ μέσον. εἰ δ' ἐκάτερα τῶν μονάδων ἐξ ἀμφοτέρων
 ἐστὶν ἰσασθέντων, ἢ δυὰς πῶς ἔσαι μία τις ὅσα φύσις ἐκ
 τῷ μεγάλου καὶ μικροῦ; ἢ τί διοίσει τῆς μονάδος; ἔτι προ-
 τέρα ἢ μονὰς τῆς δυάδος· ἀναιρουμένης γὰρ ἀναιρεῖται ἢ
 δυὰς. ἰδέαν ἔν ἰδέας ἀναγκαῖον αὐτὴν εἶναι, προτέρα γ'
 οὕσαν ἰδέας, καὶ γεγονέναι προτέρα ἐκ τινος οὐ· ἢ γὰρ
 ἀόριστος δυὰς δυοποιὸς ἦν. ἔτι ἀνάγκη ἦτοι ἀπειρον τὸν
 ἀριθμὸν εἶναι ἢ πεπερασμένον· χωριστὸν γὰρ ποιοῦσι τὸν

. 24. τε $ΕΤΑ^1$. || 2. δ' $ΕΑ^1Ι^1$. || ἢ om G^1 . || 4. ἢ $ΕΓ^1Ι^1$, ἢ T . || τὸ om $ΕΙ^1$. || 6. ὁ ἴσος om G^1 . || 7. αἱ post καὶ
 $Α^1$. || ὕστερον G^1 . || 10. καὶ ἐν τοῖς G^1 . || 13. οὐ om G^1 . || ἢ ἢ ὁ T . || ποσοποιὸν $G^1Ι^1$. || 14. αὐτὴ $Α^1$. || ἢ φύσις] φησι
 16. ὑπάρχει G^1 . || 20. τὸν E , om G^1 . || τρόπον G^1 . || 22. ὡς om G^1 . || 24. ἀρχὴς T , τὴν ἀρχὴν G^1 . || 25. ἔν $ΕΑ^1Ι^1$,
 G^1 . || 26. δὲ τῶν] δὲ καὶ T . || 27. τὰς ἀριθμὸς $G^1Ι^1$. || 31. ὁμοίως G^1 . || 33. τινὰ om $Α^1$. || 36. πολλὰ ἀδύνατα $G^1Ι^1$. || γε
 . || 37. ἐνδέχεται T .

. 8] δὲ καὶ G^1 . || 2. χεῖρις $Α^1$. || αὐτὸν om G^1 . || 6. μὴ καὶ T . || 14. εἴθ' $Ι^1$. || γε om T . || 16. ὁ γὰρ μαθηματικὸς
 17. ἀριθμητικὸν $Ι^1$, om G^1 . || ὅντα] ὅντα τοῖον $Ι^1$. || 19. εἰ] ἐτι $ΤΑ^1$. || τοῖον] ὡς T . || 22. φύσις τοιαύτη T . || 25. τῶν om
 26. ἐκ τι T . || 28. μία] μὲν T . || 34. ἰδέαν ἔν ἰδέας om G^1 . || γ' om T . || 36. εἶναι τὸν ἀριθμὸν T .

ἀριθμὸν, ὥς τε ἔχῃ οἷον τε μὴ ἔχῃ τέτων θάτερον ὑπάρχειν. ὅτι μὲν τοῖνυν ἄπειρον ἔχει ἐνδέχεται, δῆλον· ἔτε γὰρ περιττός ὁ ἄπειρος ἐστὶν ἢ ἄρτιος, ἢ δὲ γένεσις τῶν ἀριθμῶν ἐκ περιττοῦ ἀριθμοῦ ἢ ἀρτίου αἰεὶ ἐστὶν, ὡδὲ μὲν τῷ ἐνὸς εἰς τὸν ἄρτιον πίπτοντος περιττός, ὡδὲ δὲ τῆς μὲν δυάδος ἐμπιπτόσης ὁ ἀφ' ἐνὸς διπλασιαζόμενος, ὡδὲ δὲ τῶν περιττῶν ὁ ἄλλος ἄρτιος. ἔτι εἰ πᾶσα ἰδέα τινός, οἱ δὲ ἀριθμοὶ ἰδέαι, καὶ ὁ ἄπειρος ἔσται ἰδέα τινός, ἢ τῶν αἰσθητῶν ἢ ἄλλου τινός. καίτοι ἔτε κατὰ τὴν θέσιν ἐνδέχεται ἔτε κατὰ λόγον, τᾶπτευσιν δ' οὕτω τὰς ἰδέας. εἰ δὲ πεπερασμένους, 10 μὲχρι πόσου; τῷτο γὰρ δεῖ λέγεσθαι οὐ μένον ὅτι, ἀλλὰ καὶ διότι. ἀλλὰ μὴν εἰ μὲχρι τῆς δεκάδος ὁ ἀριθμὸς, ὥσπερ τινες φασιν, πρῶτον μὲν ταχὺ ἐπιλείψει τὰ εἶδη· αἷον εἰ ἔστιν ἡ τριάς αὐτοάνθρωπος, τίς ἔσται ἀριθμὸς αὐτό-ἴππος; αὐτὸ γὰρ ἕκαστος ἀριθμὸς μὲχρι δεκάδος. ἀνάγκη 15 δὲ τῶν ἐν τούτοις ἀριθμῶν τινὰς εἶναι· ὅσῃαι γὰρ καὶ ἰδέαι ἔσονται. ἀλλ' ὅμως ἐπιλείψει· τὰ τῷ ζῷ γὰρ εἶδη ὑπερβῇ. ἅμα δὲ θῆλον ὅτι εἰ ὕτως ἡ τριάς αὐτοάνθρωπος, καὶ αἱ ἄλλαι τριάδες· ὅμοιαι γὰρ αἱ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀριθμοῖς, ὥστ' ἄπειροι ἔσονται ἄνθρωποι, εἰ μὲν ἰδέα ἐκάστη τριάς, 20 αὐτοῦ ἕκαστος ἄνθρωπος, εἰ δὲ μή, ἀλλ' ἄνθρωποι γε. καὶ εἰ μέρος ὁ ἐλάττων τοῦ μεζῆανος, ὁ ἐκ τῶν συμβλητῶν μονάδων τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ἀριθμῷ· εἰ δ' ἡ τετρας αὕτη ἰδέα τινός ἐστιν, οἷον ἴππου ἢ λευκοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἔσται μέρος ἴππου, εἰ δυάς ὁ ἄνθρωπος. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τῆς μὲν δε- 25 καδός εἶναι ἰδέαν, ἐνδεκάδος δὲ μή, μηδὲ τῶν ἐχομένων ἀριθμῶν. ἔτι δὲ καὶ ἔστι καὶ γίγνεται ἓν καὶ ὦν εἶδη ἔχει ἔστιν, ὥς τε διὰ τί οὐ κἀκεῖνων εἶδη ἐστίν; ἐκ ἅρα αἰτία τὰ εἶδη ἐστίν. ἔτι ἄτοπον εἰ ὁ ἀριθμὸς ὁ μὲχρι τῆς δεκάδος μαλλόν τι ὂν καὶ εἶδος αὐτῆς τῆς δεκάδος· καίτοι τῷ μὲν 30 οὐκ ἔστι γένεσις ὡς ἐνός, τῆς δ' ἔστιν. πειρῶνται δ' ὡς τοῦ μὲχρι τῆς δεκάδος τελείῃ ὄντος ἀριθμοῦ. γεννώσι γοῦν τὰ ἐπόμενα, οἷον τὰ κενόν, ἀναλογίαν, τὸ περιττόν, τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα ἐντὸς τῆς δεκάδος· τὰ μὲν γὰρ ταῖς ἀρχαῖς ἀποδιδοῦσιν, οἷον κίνησιν, στάσιν, ἀγαθόν, κακόν, τὰ δ' 35 ἄλλα τοῖς ἀριθμοῖς. διὸ τὸ ἐν τὸ περιττόν· εἰ γὰρ ἐν τῇ τριάδι, πῶς ἢ πενταὶς περιττόν; ἔτι τὰ μεγέθη καὶ ὅσα

τοιαῦτα μὲχρι πόσου, οἷον ἡ πρώτη γραμμὴ ἄτομος, 1 δυάς, εἴτα καὶ ταῦτα μὲχρι δεκάδος. ἔτι εἰ ἔστι χηρὸς ὁ ἀριθμὸς, ἀπορήσειεν ἂν τις πότερον πρότερον τὸ ἢ τριάς καὶ ἡ δυάς. ἢ μὲν δὲ σύνθετος ὁ ἀριθμὸς, τὴ 5 ἢ δὲ τὸ καθόλου πρότερον καὶ τὸ εἶδος, ὁ ἀριθμὸς· ἐκ γὰρ τῶν μονάδων μόνον τῷ ἀριθμῷ ὡς ὕλη, ὁ δ' ὡς αἰ καὶ ἔστι μὲν ὡς ἡ ὀρθὴ πρότερά τῆς ὀξείας; ὅτι ὥρικται τῇ λόγῳ· ἔστι δ' ὡς ἡ ὀξεία, ὅτι μέρος καὶ εἰς πᾶσι διαιρεῖται. ὡς μὲν δὲ ὕλη ἢ ὀξεία καὶ τὰ στοιχεῖα 10 ἢ μόνος πρότερον, ὡς δὲ κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην κατὰ τὸν λόγον ἢ ὀρθὴ καὶ τὸ ὅλον τὸ ἐκ τῆς ὕλης τῷ εἶδους· ἐγγύτερον γὰρ τῷ εἶδους καὶ ἔστι ὁ λόγος τὸ ἀπὸ γενέσεως δ' ὕστερον. πῶς οὖν ἀρχὴ τὸ ἐν; ὅτι οὐ δύναται φασίν. ἀλλ' ἀδιαίρετον καὶ τὸ καθόλου καὶ τὸ ἐπὶ μέρους καὶ τὸ στοιχεῖον. ἀλλὰ τρόπον ἄλλον, τὸ μὲν κατὰ λόγον τὸ δὲ κατὰ χρόνον. ποτέρως ἔν τὸ ἐν ἀρχῇ; ὥστε μὴ εἴρηται, καὶ ἡ ὀρθὴ τῆς ὀξείας καὶ αὕτη ἐκείνης ἀπὸ τῆς 15 τέρας εἶναι καὶ ἑκατέρω μίαν. ἀμφοτέρως δὲ πᾶσι ἐν ἀρχῇ. ἔτι δὲ ἀδύνατον· τὸ μὲν γὰρ ὡς εἶδος καὶ τὸ δ' ὡς μέρος καὶ ὡς ὕλη. ἔστι γὰρ πῶς ἐν ἐκείνῳ μὲν ἀληθεία δύναται, εἴ γε ὁ ἀριθμὸς ἐν τι καὶ μὴ σωρός, ἀλλ' ἕτερος ἐξ ἑτέρων μονάδων, ὥσπερ φασὶν τελεχεία δ' οὐκ ἔστι μόνος ἑκατέρω. αἰτίον δὲ τῆς βαινώσεως ἀμαρτίας ὅτι ἅμα ἐκ τῶν μαθημάτων ἄν 20 καὶ ἐκ τῶν λόγων τῶν καθόλου, ὥστ' ἐξ ἐκείνων μὲν συγγῆν τὸ ἐν καὶ τὴν ἀρχὴν ἔθηκεν· ἢ γὰρ μὴ αὐτὸς ἄθετός ἐστιν. καθάπερ ἔν καὶ ἕτεροί τινες ἐκ τῶν ἀρχῶν τὰ ὅντα συνετίθεσαν, καὶ ἔτοι. ὥς τε γίγνεται ἢ μὴ τῶν ἀριθμῶν καὶ ἅμα πρότερά τῆς δυάδος, πάλιν δ' ἐκ 30 ὡς ὅλα τινός καὶ ἐνός καὶ εἶδος τῆς δυάδος ὥς τε τὸ καθόλου ζητεῖν τὸ κατηγορέμενον ἐν καὶ ἔτι ὡς ἐκ ἐλεγον. ταῦτα δ' ἅμα τῷ αὐτῷ ἀδύνατον ὑπάρχειν· δὲ τὸ ἐν αὐτῷ δεῖ μόνον ἄθετον εἶναι (ὅθεν γὰρ δεῖ ἢ ὅτι ἀρχή), καὶ ἡ μὲν δυάς διαιρετὴ ἢ δὲ μόνος ἐκ τῆς 35 τέρας ἂν εἴη τῷ ἐν αὐτῷ ἢ μόνος. εἰ δ' ἡ μόνος καὶ τῇ μονάδι ἢ τῇ δυάδι· ὥστε πρότερά ἂν εἴη ἡ μόνος μόνος τῆς δυάδος. οὐ φασὶ δὲ· γεννώσι γοῦν τὰ

1. τῶν *T*. || 4. ἐκὼν αἰεὶ *T*. || 5. ἐμπιπτότος *π. G¹I¹*. || 8. ἔσται εἰ ἰδέα *A¹*. || 12. εἰ] ἢ *G¹*. || 14. εἰ om *A¹*. || 16. εἰ] *G¹I¹*. || ἐν τούτοις] *γ* καὶ ἐντὸς τῶν *E*. || 17. ὑπολείψει *G¹*. || ὑπάρχει *T*. || 18. εἰ om *G¹*. || 19. αὐτοῖς om *I¹*. || 21. αὐτοῦ ἕκαστος ἂν ἄνθρωπος *E*. || 23. αὕτη *T*. || 25. ἴππου om *T*. || μὲν et 26. μή om *G¹*. || 28. ἅρα om *G¹I¹*. || 31. ἢ *T*. || τῇ om *G¹*. || 37. ὅτι *T*. || μεγέθη] μετὰ πάθη *A¹*, πάθη *T*.

1. τόμος *T*. || 3. ἢ om *G¹*. || 7. καὶ post ὥρικται om *G¹*. || 9. ἢ om *G¹I¹*. || 12. ἀμφὺ τῆς ὕλης γενέσθαι *G¹I¹*. || 13. ἀπὸ τόν *T* et ommissa οὐ *G¹*. || 14. μέρος *T*. || 17. ἡ ὀρθότης ὀξείας καὶ αὐτῆς ἐκείνης *G¹*. || 18. δὲ *G¹*. || 19. ἔστι *TE¹IA¹*. || 20. φασὶν *G¹I¹*. || 20. καὶ om *ETG¹I¹*. || 22. ἕτερος] ἕτερον *TA¹*. || 33. δεῖ] δὲ *I¹*. || 36. ἢ om *I¹*.

ἔτι εἰ ἔστιν ἡ δυάς ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ἡ τριάς αὐτῇ, ἡ δὲ ἐκ τίνος ἐν αὐτῇ ἡ δυάς;

γορήσει δ' ἂν τις καὶ ἐπὶ ἀφῆ μὲν ἡ ἐστὶν ἐν τοῖς, τὸ δ' ἐφεξῆς, ὅσων μὴ ἐστὶ μετὰ μονάδων, οἷον ἡ δυάδι ἢ τῇ τριάδι, πότερον ἐφεξῆς τῷ ἐν αὐτῷ πότερον ἢ δυάς προτέρα τῶν ἐφεξῆς ἢ τῶν μονάδων. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ὑπερὸν γενῶν τοῦ συμβαίνει τὰ δυσχερῆ, γραμμῆς τε καὶ ἐκπύου αὐτοῦ. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῶν εἰδῶν τοῦ μεγάλου καὶ πεισῶν, οἷον ἐκ μακρῶ μὲν καὶ βραχέος τὰ μήκη, 10 δὲ καὶ στενῶν τὰ ἐκπύου, ἐκ βαθύς δὲ καὶ ταπεινῶν. ταῦτα δὲ ἐστὶν εἶδη τῶν μεγάλων καὶ μακρῶν. αὐτὰ τὸ ἐν ἀρχῇ ἄλλοι ἄλλως τίθασιν τῶν τοιούτων ἐν τοῖς δὲ μυρία φαίνεται τὰ τε ἀδύνατα καὶ σματώδη καὶ τὰ ὑπεραντία πᾶσι τοῖς εὐλόγοις. 15 μέγα τε γὰρ ἀλλήλων συμβαίνει, εἰ μὴ συνακοκαὶ αἱ ἀρχαί, ὥς· εἶναι τὸ πλατὺ καὶ στενὸν καὶ βραχὺ· εἰ δὲ τότο, ἔστι τὸ ἐκπύον γραμμῆς τε καὶ ἐκπύου. ἔτι δὲ γωνία καὶ σχήματα καὶ ἵτα πῶς ἀποδοθήσεται; ταῦτό τε συμβαίνει τοῖς 20 ἀριθμῶν· ταῦτα γὰρ πάθῃ μεγέθους ἐστίν, ἀλλ' ἵτων τὸ μέγεθος, ὥσπερ ὑδ' ἐξ εὐθείας καὶ καμπύτης, ὑδ' ἐκ λείου καὶ τραχύος τὰ στερεά. πάντων τούτων ὅπερ ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῶν ὡς γένους εἰ διαφορῶν, ὅταν τις θῇ τὰ καθόλου, πότερον τὸ 25 τὸ ἐν τῷ ζῶν ἢ ἕτερον αὐτῷ ζῶν. τοῦτο γὰρ μὴ μὲν ὄντος ὑπερβαίνει ποιήσιν ἀπορίαν· χωριστὴ δ', ὡς αὐτὰ λέγοντες φασιν, τῷ ἐνός καὶ τῶν ἀριθμῶν οὐ ὕσαι, εἰ μὴ ῥάδιον δεῖ λέγειν τὸ ἀδύνατον. ὅταν τις ἐν τῇ δυάδι τὸ ἐν καὶ ὅλως ἐν ἀριθμῷ, πότε 30 νοεῖ τι ἢ ἕτερον; οἱ μὲν ἐν τὰ μεγέθη γεννῶσιν ἐκ ὕλης, ἕτεροι δὲ ἐκ τῆς συγμῆς (ἢ δὲ συγμῆ αὐτοῖς αἱ ἐκ ἐν ἀλλ' οἷον τὸ ἐν) καὶ ἄλλης ὕλης οἷας τὸ ἀλλ' ἢ πλῆθος· περὶ ὧν ὅθεν ἤττον συμβαίνει τὰ γορεῖν. εἰ μὲν γὰρ μία ἢ ὕλη, ταῦτό γραμμῆ καὶ 35 καὶ στερεόν· ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν τὸ αὐτὸ καὶ ἐν

ἔστι. εἰ δὲ πλείους αἱ ὕλαι, καὶ ἑτέρα μὲν γραμμῆς ἑτέρα δὲ τῷ ἐκπύου καὶ ἄλλῃ τοῦ στερεοῦ, ἤτοι ἀκολουθήσιν ἀλλήλαις ἢ ὅ, ὥς ταῦτα συμβαίνει καὶ ὅπως· ἢ γὰρ ἐκ ἕξει τὸ ἐκπύον γραμμῆς ἢ ἔστι γραμμῆς. ἔτι πῶς μὲν ἐνδέχεται εἶναι ἐκ τοῦ ἐνός καὶ πλῆθους τὸν ἀριθμὸν οὐδὲν ἐπιχειρεῖται· ὅπως δ' ἐν λέγουσι ταῦτα συμβαίνει δυσχερῆ ἄλλῃ καὶ τοῖς ἐκ τῷ ἐνός καὶ ἐκ τῆς δυάδος τῆς ἀρίστης. ὁ μὲν γὰρ ἐκ τῷ κατηγορευμένον καθόλου γεννᾷ τὸν ἀριθμὸν καὶ ἐκ τίνος πλῆθους, ὁ δ' ἐκ τίνος πλῆθους, τῷ πρώτῳ δὲ τὴν γὰρ δυάδα πρῶτόν τι εἶναι πλῆθος. ὥς διαφέρει ὅθεν ὡς εἰπεῖν, ἀλλ' αἱ ἀπορίαι αὐταὶ ἀκολουθήσουσι, μίξις ἢ θέσις ἢ κρᾶσις ἢ γένεσις καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. μάλιστα δ' ἂν τις ἐπιζητήσειεν, εἰ μία ἐκάστη μονάς, ἐκ τίνος ἐστὶν· οὐ γὰρ δὴ αὐτὸ γε τὸ ἐν ἐκάστη. ἀνάγκη δ' ἢ ἐκ τοῦ ἐνός αὐτῷ εἶναι καὶ πλῆθους, ἢ μορίου τῷ πλῆθους. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τι εἶναι φάναι τὴν μονάδα ἀδύνατον, ἀδιαίρετόν γ' ὕσαι· τὸ δ' ἐκ μορίου ἄλλας ἔχει πολλὰς δυσχερίας· ἀδιαίρετόν τε γὰρ ἕκαστον ἀναγκαῖον εἶναι τῶν μορίων, ἢ πλῆθος εἶναι καὶ τὴν μονάδα διαίρετόν, καὶ μὴ στοιχεῖον εἶναι τὸ ἐν καὶ τὸ πλῆθος· ἢ γὰρ μονὰς ἐκάστη ἐκ ἐκ πλῆθους καὶ ἐνός. ἔτι οὐδὲν ἄλλο ποιεῖ ὁ τοῦτο λέγων ἀλλ' ἢ ἀριθμὸν ἕτερον· τὸ γὰρ πλῆθος ἀδιαίρετόν ἐστὶν ἀριθμῶν. ἔτι ζητητέον καὶ παρὰ τὸς ὅτω λέγοντας, πότερον ἀπειρος ὁ ἀριθμὸς ἢ πεπερασμένος. ὑπῆρχε γὰρ, ὡς ἔοικε, καὶ πᾶς πεπερασμένον πλῆθος, ἐξ ὧ αἱ πεπερασμέναι μονάδες καὶ τῷ ἐνός· ἐστὶ τε ἕτερον αὐτὸ πλῆθος καὶ πλῆθος ἀπειρον. ποῖον ἐν πλῆθος φοιχεῖον ἐστὶ καὶ τὸ ἐν; ὁμοίως δὲ καὶ περὶ στήγμης ἂν τις ζητήσει καὶ τῷ φοιχεῖον ἐξ ὧ ποιοῦσι τὰ μεγέθη· οὐ γὰρ μία γε μόνον στιγμή ἐστὶν αὐτῇ. τῶν γορεῖν ἄλλων συγμῶν ἐκάστη ἐκ τίνος; ἢ γὰρ δὴ ἐκ γε διαστήματος τίνος καὶ αὐτῆς συγμῆς. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ μέτρια ἀδιαίρετα ἐνδέχεται τῷ διαστήματος εἶναι μέτρια, ὥσπερ τῷ πλῆθους ἐξ ὧν αἱ μονάδες· ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς ἐξ ἀδιαίρετων σύγκειται, τὰ δὲ μεγέθη οὐ. πάντα δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα 40 τοιαῦτα φανερόν ποιεῖ ὅτι ἀδύνατον εἶναι τὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ μεγέθη χωριστά. ἔτι δὲ τὸ διαφωνεῖν τὸς πρώτους περὶ

πρῶτον Ε. ἢ ἐστὶν om T. ἢ τριάς αὐτῇ G¹I¹. ἢ 2. ἢ συμφῶν I¹. ἢ αὐτῇ Ε. ἢ 4. ὅσον G¹. ἢ 5. τὸν Ε. ἢ 7. ὑπερὸν T. ἢ 9. 7¹. ἢ 17. καὶ ante αἱ om G¹I¹. ἢ 18. τὸ καὶ τὸ T. ἢ 20. ταυτότητι συμβαίνει G¹. ἢ 23. ταχέως G¹. ἢ 25. ὅτι τῆς T. ἢ 27. ποιήσει ἀπορίαν G¹, ἀπορίαν ποιήσει T. ἢ 28. φασιν om G¹I¹. ἢ τὸ G¹. ἢ τὸν ἀριθμὸν T. ἢ 29. διαλύσαι T. ἢ 31. ἢ ἐκ τῆς τοιαύτης T. ἢ 33. ὕλης om I¹. ἢ 34. τὰ αὐτὰ ταῦτα T. γραμμῆς ἑτέρα δὲ ἐκπύου G¹. ἢ 3. ταῦτα Α¹, ταῦτα αὐτὰ G¹. ἢ 6. δυσχερῆ συμβαίνει G¹I¹. ἢ 9. ὅτι T. ἢ ὅ δ' ὅ δ' Ε. ἢ αἱ om G¹. ἢ 13. αἱ om G¹. ἢ 14. δ' ἢ δὲ ET. ἢ 15. καὶ πλῆθος εἶναι T. ἢ 16. τὴν μονάδα om T. ἢ ἀδύνατον Ε. ἢ I¹. ἢ 17. ἄλλως G¹. ἢ 18. τε om G¹I¹. ἢ 19. καὶ ultraque om G¹. ἢ 21. λέγων τοῦτο T. ἢ 23. ὁ ἀριθμὸς ἀπειρος T. ἢ ἕτερον T. ἢ 27. καὶ φοιχεῖον ἐστὶ T. ἢ 29. γε μόνον om G¹. ἢ 30. τε T. ἢ 32. μορίον G¹. ἢ 35. ἀριθμὸν χωριστὸν καὶ τὰ μεγέθη I¹. ἢ 36. πρώτους τρόπους TΑ¹, τέπους G¹I¹. ἢ περὶ om G¹.

τῶν ἀριθμῶν σημειῶν ὅτι τὰ πράγματα ταῦτα οὐκ ὄντα ἀληθῆ παρέχει τὴν ταραχὴν αὐτοῖς. οἱ μὲν γὰρ τὰ μαθηματικὰ μόνον ποιοῦντες παρὰ τὰ αἰσθητά, ὁρῶντες τὴν περὶ τὰ εἶδη δυσχερείαν καὶ πλάσιν, ἀπέστησαν ἀπὸ τοῦ εἰδητικοῦ ἀριθμοῦ καὶ τὸν μαθηματικὸν ἐποίησαν· οἱ δὲ τὰ εἶδη βουλόμενοι ἅμα καὶ ἀριθμὸς ποιεῖν, οὐχ ὁρῶντες δέ, εἰ τὰς ἀρχὰς τις ταύτας θήσεται, πῶς ἔσαι ὁ μαθηματικὸς ἀριθμὸς παρὰ τὸν εἰδητικόν, τὸν αὐτὸν εἰδητικόν καὶ μαθηματικὸν ἐποίησαν ἀριθμὸν τῷ λόγῳ, ἐπεὶ ἔργῳ γε ἀνῆρηται ὁ μαθηματικός· ἰδίας γὰρ καὶ οὐ μαθηματικὰς ὑποθέσεις λέγουσιν. ὁ δὲ πρῶτος θέμενος τὰ τε εἶδη εἶναι καὶ ἀριθμούς τὰ εἶδη καὶ τὰ μαθηματικὰ εἶναι εὐλόγως ἐχώρισεν. ὥς περ πάντας συμβαίνει κατὰ μὲν τι λέγειν ὁρθῶς, ὅλως δ' ἐκ ὁρθῶς. καὶ αὐτοὶ δὲ ὁμολογεῖσιν ὅτι ταῦτα λέγοντες ἀλλὰ τάναντία. αἴτιον δ' ὅτι αἱ ὑποθέσεις καὶ αἱ ἀρχαὶ ψευδεῖς. χαλεπὸν δ' ἐκ μὴ καλῶς ἐχόντων λέγειν καλῶς, κατ' Ἐπίχαρμον· ἀρτίως τε γὰρ λέλεκται, καὶ εὐθέως φαίνεται ὅτι καλῶς ἔχον. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἀριθμῶν ἱκανὰ τὰ διηπορημένα καὶ διωρισμένα· μᾶλλον γὰρ ἐκ πλειόνων ἂν ἔτι πεισθεῖ τις πεπεισμένος, πρὸς δὲ τὸ πεισθῆναι μὴ πεπεισμένος οὐθὲν μᾶλλον. περὶ δὲ τῶν πρώτων ἀρχῶν καὶ τῶν πρώτων αἰτίων καὶ ζοιχείων ὅσα μὲν λέγουσιν οἱ περὶ μόνης τῆς αἰσθητῆς οὐσίας διορίζοντες, τὰ μὲν ἐν τοῖς περὶ φύσεως εἰρηται, τὰ δ' ἐκ ἐξί τῆς μεθόδου τῆς νῦν· ὅσα δὲ οἱ φάσκοντες εἶναι παρὰ τὰς αἰσθητὰς ἐτέρας οὐσίας, ἐχόμενόν ἐξὶ θεωρῆσαι τῶν εἰρημένων. ἐπεὶ οὖν λέγουσιν οἱ τινες τοιαύτας εἶναι τὰς ἰδέας καὶ τοὺς ἀριθμούς, καὶ τὰ τούτων ζοιχεῖα τῶν ὄντων εἶναι ζοιχεῖα καὶ ἀρχάς, σκεπτόμενοι περὶ τούτων τί λέγουσι καὶ πῶς λέγουσιν. οἱ μὲν οὖν ἀριθμούς ποιοῦντες μόνον καὶ τύτους μαθηματικὰς ὕψερρον ἐπισκεπτόμενοι τῶν δὲ τὰς ἰδέας λεγόντων ἅμα τὸν τε τρόπον θεάσασθαι· ἂν τις καὶ τὴν ἀπορίαν τὴν περὶ αὐτῶν. ἅμα γὰρ καθόλου τε ὡς οὐσίας ποιοῦσι τὰς ἰδέας καὶ πάλιν ὡς χωριστὰς καὶ τῶν καθ' ἑκάστον. ταῦτα δ' ὅτι οὐκ ἐνδέχεται διηπόρηται πρότερον. αἴτιον δὲ τὸ συνάψαι ταῦτα εἰς ταὐτὸν τοῖς λέγουσι τὰς ἰδέας καθόλου, ὅτι τοῖς αἰσθητοῖς οὐ τὰς αὐτὰς οὐσίας ἐποίησαν. τὰ μὲν ἔν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καθ' ἑκάστα ρεῖν

ἐνόμιζον καὶ μένειν ἕθεν αὐτῶν, τὸ δὲ καθόλου παρὰ τὸ εἶναι τε καὶ ἕτερόν τι εἶναι. τῆτο δ', ὥσπερ ἐν τοῖς ἑσθὲν ἐλέγομεν, ἐκίνησε μὲν Σωκράτης διὰ τὸς ὁρισμὰς μὴν ἐχώρισέ γε τῶν καθ' ἑκάστον· καὶ τοῦτο ὁρθῶς ὅτι χωρίσας. δηλοῖ δὲ ἐκ τῶν ἔργων· ἀνευ μὲν γὰρ τῆς θόλου ἐκ ἐξίν ἐπιστήμην λαβεῖν, τὸ δὲ χωρίζειν αἴτιον συμβαινόντων δυσχερῶν περὶ τὰς ἰδέας ἐξίν. οἱ δ' ὡς ἂν καλόν, εἴπερ ἔσονται τινες οὐσίαι παρὰ τὰς αἰσθητὰς ρεῖσας, χωριστὰς εἶναι, ἄλλας μὲν ἐκ εἶχον, ταύτας καθόλου λεγομένας ἐξέβησαν, ὥς περ συμβαίνει καὶ τὰς αὐτὰς φύσεις εἶναι τὰς καθόλου καὶ τὰς καθ' ἑκάστον αὐτὴ μὲν οὖν αὐτὴ καθ' αὐτὴν εἴη τις ἂν δυσχερὴς εἰρημένων.

Ὁ δὲ καὶ τοῖς λέγουσι τὰς ἰδέας ἔχει τινὰ ἐπὶ καὶ τοῖς μὴ λέγουσιν, καὶ κατ' ἀρχὰς ἐν τοῖς διαφασίνοι ἐλέχθη πρότερον, λέγωμεν νῦν. εἰ μὲν γὰρ τις πείσει τὰς οὐσίας εἶναι κεχωρισμένας, καὶ τὸν τρόπον ὡς λέγεται τὰ καθ' ἑκάστα τῶν ὄντων, ἀναμνησθεὶς τῶν ὡς βουλούμεθα λέγειν· ἂν δὲ τις θῇ τὰς οὐσίας κατὰ πῶς θήσει τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν; εἰ μὲν καθ' ἑκάστον καὶ μὴ καθόλου, τοσαῦτα· ἔσαι τὰ ὄντα καὶ τὰ ζοιχεῖα, καὶ ἐκ ἐπιστήμης τὰ ζοιχεῖα. ἐξωθεν γὰρ μὲν ἐν τῇ φωνῇ συλλαβαὶ οὐσίαι, τὰ δὲ στοιχεῖα ἐκ ζοιχεῖα τῶν οὐσιῶν· ἀνάγκη δὲ τὸ BA ἐν εἶναι καὶ ἐκ τῶν συλλαβῶν μίαν, εἴπερ μὴ καθόλου καὶ τῇ αὐτῇ αὐταί, ἀλλὰ μία ἐκάστη τῷ ἀριθμῷ καὶ τῷ ἐκαστῷ ὁμώνυμον. ἔτι δ' αὐτὸ ὅτι ἐξίν ἐν ἑκάστον τιθέασθαι· εἰ συλλαβαί, ἔτω καὶ ἐξ ὧν εἰσίν· ἐκ ἑσας ἄρα πλείους ἐνός, ἕθεν τῶν ἄλλων ζοιχείων ἕθεν κατὰ τὸν αἰσθητὸν ὅν περ ἕθεν τῶν ἄλλων συλλαβῶν ἢ αὐτὴ ἄλλη καὶ ἕθεν ἀλλὰ μὴν εἰ τῆτο, ἐκ ἑσας παρὰ τὰ ζοιχεῖα ἐπὶ αὐτὰ ἀλλὰ μόνον τὰ ζοιχεῖα. ἔτι δὲ οὐδ' ἐπιστήμης τὰς οὐσίας ἢ γὰρ καθόλου, ἢ δ' ἐπιστήμη τῶν καθόλου. δηλοῖται τε τῶν ἀποδείξεων καὶ τῶν ὁρισμῶν· ἢ γὰρ γήγηται λογισμὸς ὅτι τῷ τριγώνῳ δύο ὀρθαῖς, εἰ μὴ τριγώνον δύο ὀρθαῖς, ἕθεν ὅτι ὁ ἀνθρώπος ζῶν, εἰ μὴ ἀνθρώπος ζῶν. ἀλλὰ μὴν εἴγε καθόλου αἱ ἀρχαὶ

1. αὐτὰ E. || 3. περὶ T. || 7. εἰς EG¹I². || τις om T. || ταῦτα G¹. || 9. γε om G¹. || 10. ἰδίας EG¹I². || καὶ om T. || 11. τε add G¹I². || 12. μαθηματικὰ ὡς λόγος ἐχώρησεν G¹. || 16. καλῶς om G¹. || 17. τε om T. || 19. ἀν ἐκ πλείων || 20. πρὸς — πεπεισμένος om G¹. || 28. τῶν — ζοιχεῖα om G¹. || 31. ἔν om T. || 32. γὰρ om G¹. || 33. τε ὡς G¹I²: τῶν ὄντων || 35. τὸ συνάψαι ταὐτὸ εἰς ταὐτὸν T.

2. τε om G¹I². || 5. τῷ τῶν T. || 8. παρὰ] ὑπὲρ G¹. || 9. χωρὶς T. || 10. συμβαίνει T. || 13. λεγομένας G¹. || 15. καὶ κατ' om T. || 16. λέγομεν EG¹I². || τις μαθήσει T. || 19. τις τιθῇ ETI². || 20. πῶς θήσει] προθήσει T. || 24. ἀ T¹I². || 27. εἰ] ἰάν E. || 29. ζοιχείων — 30. ἄλλων om G¹. || 32. δὲ om T. || 34. τε om A¹. || 35. τριγώνον post τὸ om T. || 36. ὀρθαῖς ET¹A¹. || 37. καὶ] καὶ αἱ A¹.

π ὅσαι καθόλου, ἔσαι μὴ ὅσια πρότερον ὅσας· τὸ καθόλου ἐκ ὅσια, τὸ δὲ φοιχεῖον καὶ ἡ ἀρχὴ κα-
πρότερον δὲ τὸ στοιχεῖον καὶ ἡ ἀρχὴ ὧν ἀρχὴ καὶ
ὄν ἐστιν. ταῦτά τε δὴ πάντα συμβαίνει εὐλόγως,
στοιχεῖων τε ποιῶσι τὰς ἰδέας καὶ παρὰ τὰς τὸ 5
ὅδος ἐχίστας ὅσας καὶ ἰδέας ἐν τι ἀξιώσιν εἶναι κα-
έον. εἰ δὲ μὴθὲν κωλύει ὥσπερ ἐπὶ τῶν τῆς φωνῆς
ὧν πολλὰ εἶναι τὰ ἄλφα καὶ τὰ βῆτα καὶ μὴθὲν
κρὰ τὰ πολλὰ αὐτὸ ἄλφα καὶ αὐτὸ βῆτα, ἔσονται
10 τὸ τούτου ἄπειροι. αἱ ὅμοιαι συλλαβαί, τὸ δὲ τὴν
ἦν εἶναι καθόλου πᾶσαν, ὥς τε ἀναγκαῖον εἶναι καὶ
ὄντων ἀρχὰς καθόλου εἶναι καὶ μὴ οὐσίας κεχω-
5, ἔχει μὲν μάλισ' ἀπορίαν τῶν λεχθέντων, ἢ μὴν
τι μὲν ὡς ἀληθές τὸ λεγόμενον, ἔστι δ' ὡς ἐκ ἀλη-
γὰρ ἐπισήμη, ὥσπερ καὶ τὸ ἐπίσασθαι, διττόν, ὧν 15
δυναμεί τὸ δὲ ἐνεργεία. ἡ μὲν ἐν δύναμει ὡς ὕλη
ἴλη ὅσα καὶ ἀόριστος τῷ καθόλου καὶ ἀόριστος ἐστίν, ἡ
ῖα ὠρισμένη καὶ ὠρισμένου τότε τι ὅσα τῷδε τινος.
κατὰ συμβεβηκός ἡ ὄψις τὸ καθόλου χρωμα ὄρα,
τὸ χρωμα δ' ὄρα χρωμα ἐστίν· καὶ δ' θεωρεῖ δ' γραμ- 20
5, τότε τὸ ἄλφα ἄλφα, ἐπεὶ εἰ ἀνάγκη τὰς ἀρχὰς
εἶναι, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐκ τούτων καθόλου, ὥσπερ
ἀποδείξεων. εἰ δὲ τῷτο, ἐκ ἔσαι χωριστὸν ὕδεν ὕδ'
ἔλλα δὴλον ὅτι ἔστι μὲν ὡς ἐπισήμη καθόλου, ἔστι
ὕ.

N.

ἐπὶ μὲν ἐν τῆς ὅσας ταύτης εἰρήσῃ τοσαῦτα, πάν-
ποῦσι τὰς ἀρχὰς ἐναντίας, ὥσπερ ἐν τοῖς φυσικοῖς, 30
11 τὰς ἀκινήτους ὅσας ὁμοίως. εἰ δὲ τῆς τῶν ἀπάν-
χῆς μὴ ἐνδέχεται πρότερόν τι εἶναι, ἀδύνατον αὖ ἐπὶ
χὴν ἑτερόν τι ἔσαν εἶναι ἀρχήν, οἷον εἰ τις λέγοι τὸ
ἀρχὴν εἶναι ὅχι ἢ ἑτερον ἄλλ' ἢ λευκόν, εἶναι μὲν-
1' ὑποκειμένου, καὶ ἑτερόν τι ὄν λευκόν εἶναι· ἐκεῖνο 35
ιότερον ἔσαι. ἀλλὰ μὴν γίγνεται πάντα ἐξ ἐναντίων
καίμένου τινός· ἀνάγκη ἄρα μάλισα τοῖς ἐναντίοις

τῷδ' ὑπάρχειν. αἰετὰ ἄρα πάντα τὰναντία καθ' ὑποκειμένου,
καὶ ὕδεν χωριστόν. ἀλλ' ὥσπερ καὶ φαίνεται, οὐθὲν οὐσία
ἐναντίον, καὶ ὁ λόγος μαρτυρεῖ. οὐθὲν ἄρα τῶν ἐναντίων
κυρίως ἀρχὴ πάντων ἄλλ' ἑτέρα. οἱ δὲ τὸ ἑτερον τῶν ἐναν-
τίων ὕλην ποιοῦσιν, οἱ μὲν τῷ ἐν τῷ ἴσῳ τὸ ἀνισον, ὡς
τῷτο τὴν τῷ πλήθους ἔσαν φύσιν, οἱ δὲ τῷ ἐν τὸ πλήθος.
γεννῶνται γὰρ οἱ ἀριθμοὶ τοῖς μὲν ἐκ τῆς τῷ ἀνίσου δυάδος
τῷ μεγάλου· καὶ μικροῦ, τῷ δ' ἐκ τῷ πλήθους, ὑπὸ τῆς τῷ
ἐνός δὲ ὅσας ἀμφοῖν· καὶ γὰρ ὁ τὸ ἀνισον· καὶ ἐν λέγων
τὰ στοιχεῖα, τὸ δ' ἀνισον ἐκ μεγάλου καὶ μικροῦ δυάδα,
ὡς ἐν ὄντα τὸ ἀνισον καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν λέγει·
καὶ ὁ διορίζει ὅτι λόγῳ ἀριθμῷ δ' ἔ. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς
ἀρχὰς ἃς φοιχεῖα καλῶσιν, ὁ καλῶς ἀποδιδόασιν, οἱ μὲν
τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν λέγοντες μετὰ τῷ ἐνός τρία ταῦτα
φοιχεῖα τῶν ἀριθμῶν, τὰ μὲν δύο ὕλην, τὸ δ' ἐν τὴν μορ-
φήν, οἱ δὲ τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον, ὅτι τὸ μέγα καὶ τὸ μι-
κρὸν μεγέθους οἰκειότερα τὴν φύσιν, οἱ δὲ τὸ καθόλου μάλ-
λον ἐπὶ τέτων τὸ ὑπερέχον καὶ τὸ ὑπερεχόμενον. διαφέρει
δὲ τέτων ὕδεν ὡς εἰπεῖν πρὸς ἕνα τῶν συμβαινόντων, ἀλλὰ
πρὸς τὰς λογικὰς μόνον δυσχερείας, ἃς φυλάττονται διὰ
τὸ καὶ αὐτοὶ λογικὰς φέρειν τὰς ἀποδείξεις. πλὴν τοῦ
αὐτῷ γε λόγου ἐπὶ τὸ ὑπερέχον καὶ τὸ ὑπερεχόμενον εἶναι
ἀρχὰς ἀλλὰ μὴ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, καὶ τὸν ἀριθμὸν
πρότερον τῆς δυάδος ἐκ τῶν στοιχείων· καθόλου γὰρ ἀμ- 25
φότερα μᾶλλον ἐστίν. νῦν δὲ τὸ μὲν λέγουσι τὸ δ' ὁ λέγο-
σιν. οἱ δὲ τὸ ἑτερον καὶ τὸ ἄλλο πρὸς τὸ ἐν ἀντιτιθέασιν,
οἱ δὲ πλήθος καὶ τὸ ἐν. εἰ δ' ἐστίν, ὥσπερ βούλονται, τὰ
ὄντα ἐξ ἐναντίων, τῷ δὲ ἐν ἢ οὐθὲν ἐναντίον, ἢ εἴπερ ἄρα
μέλλει, τὸ πλήθος, τὸ δ' ἀνισον τῷ ἴσῳ καὶ τὸ ἑτερον τῷ
ταῦτῳ καὶ τὸ ἄλλο ταῦτῳ, μάλισα μὲν οἱ τὸ ἐν τῷ πλή-
θει ἀντιτιθέντες ἔχονται τινος δόξης, ἢ μὴν ὕδ' ἔτοι ἱκανῶς·
ἔσαι γὰρ τὸ ἐν ὀλίγον· πλήθος μὲν γὰρ ὀλιγότῃ, τὸ δὲ
πολὺ τῷ ὀλίγῳ ἀντίκειται. τὸ δ' ἐν ὅτι μέτρον σημαίνει,
φανερὸν. καὶ ἐν παντί ἐστὶ τι ἑτερον ὑποκείμενον, οἷον ἐν
ἀρμονίᾳ δίσσις, ἐν δὲ μεγέθει δάκτυλος ἢ πῦς ἢ τι τοῦτον,
ἐν δὲ ῥυθμοῖς βάσις ἢ συλλαβή· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν βάρει
σαθμός τις ὠρισμένος ἐστίν. καὶ κατὰ πάντων δὲ τὸν αὐτὸν

ὅσαι αἱ καθόλου E, ὅσαι ἡ καθόλου T. || ἔσαι τι μὴ G¹I¹. || 3. πρότερον γὰρ στοιχεῖον T. || 4. ἔσαι G¹. || τε om T. || 7. τε 3. καὶ μὴθὲν — 9. αὐτὸ βῆτα om G¹I¹. || 10. γε ἔσαι T. || αἰ] καὶ G¹. || 12. ὅσας A¹. || 13. μὲν om A¹. || 16. δύναμις ἐνεργεία TG¹. || 18. ὠρισμένου] ὠρισμένου G¹. || 20. τὸ om G¹. || 21. εἰ] εἰ καὶ G¹. || 23. ἔστι G¹. || 24. ὡς ἡ ἐπισήμη I¹. || τῆς τῆς ὅσας G¹I¹. || 30. δὲ] γὰρ G¹I¹. || 31. πάντων T. || 32. τι πρότερον T. || 33. τὸ add E. || 37. τοῖς] ἐν τοῖς T. || δ G¹. || 6. τίτῃ T. || δ E. || 10. ἐκ] καὶ ἐκ T. || 13. δ T. || 14. τῷ ἐνός μετὰ A¹. || 16. τὸ post καὶ om G¹. || 17. στ T. || φύσιν ἐστὶν οἱ G¹I¹. || 19. δὲ om T. || ὕδεν τέτων, omīssis ὡς εἰπεῖν, G¹I¹. || 22. τὸ post καὶ om EA¹. || 27. δὲ os T. || 28. ἢ ante εἴπερ om T. || 29. μέλλει] ἀμῖλαι A¹G¹I¹. || ἑτερον καὶ τῷ G¹. || 30. ἄλλω A¹. || αὐτῷ ETG¹I¹, τὸ I¹. || 34. τι ἔστι G¹, ἔστι τὸ T.

τρόπον, ἐν μὲν τοῖς ποιοῖς ποιοῦν τι, ἐν δὲ τοῖς ποσοῖς πο-
 σόν τι. καὶ ἀδιαίρετον τὸ μέτρον, τὸ μὲν κατὰ τὸ εἶδος τὸ
 δὲ πρὸς τὴν αἰσθησιν, ὡς ἐκ ἑνὸς τῶν τῶ ἐνὸς καθ' αὐτὸ
 ὑσίας. καὶ τὸτο κατὰ λόγον· σημαίνει γὰρ τὸ ἐν ὅτι μέ-
 τρον πλῆθος τινός, καὶ ὁ ἀριθμὸς ὅτι πλῆθος μεμετρημένον
 καὶ πλῆθος μέτρων. διὸ καὶ εὐλόγως ἐκ ἑστὶ τὸ ἐν ἀριθμός·
 οὐδὲ γὰρ τὸ μέτρον μέτρα, ἀλλ' ἀρχὴ καὶ τὸ μέτρον καὶ
 τὸ ἐν. δεῖ οὖν εἶναι τὸ αὐτὸ τι ὑπάρχειν πᾶσι τοῖς μέτροις, οἷον
 εἰ ἵππος τὸ μέτρον, ἵππους, καὶ εἰ ἄνθρωπος, ἀνθρώπους.
 εἰ δ' ἄνθρωπος καὶ ἵππος καὶ θεός, ζῶν ἴσως, καὶ ὁ ἀρι-
 θμὸς αὐτῶν ἔσται ζῷα. εἰ δ' ἄνθρωπος καὶ λευκὸν καὶ βα-
 θύζον, ἡκιστα μὲν ἀριθμὸς τούτων διὰ τὸ ταύτῳ πάνθ'
 ὑπάρχειν καὶ ἐν κατὰ τὸν ἀριθμόν, ὅμως δὲ γενῶν ἔσται
 ὁ ἀριθμὸς ὁ τούτων, ἢ τινος ἄλλης τοιαύτης προσηγορίας.
 οἱ δὲ τὸ ἀνίσουν ὡς ἐν τι, τὴν δυάδα δὲ ἀόριστον ποιοῦντες
 μεγάλῃ καὶ μικρῇ, πόρρω λίαν τῶν δοκούντων καὶ δυνατῶν
 λέγουσιν· πάθῃ τε γὰρ ταῦτα καὶ συμβαίνει καὶ μᾶλλον
 ἢ ὑποκαίμενα τοῖς ἀριθμοῖς καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἐστὶ, τὸ πολὺ
 καὶ ὀλίγον ἀριθμῷ, καὶ μέγα καὶ μικρὸν μεγέθους, ὥσπερ
 ἄρτιον καὶ περιττόν, καὶ λεῖον καὶ τραχύ, καὶ εὐθὺ καὶ
 καμπύλον. ἔτι δὲ πρὸς ταύτῃ τῇ ἀμαρτίᾳ καὶ πρὸς τι
 ἀνάγκη εἶναι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ ὅσα τοιαῦτα· τὸ
 δὲ πρὸς τι πάντων ἡκιστα φύσις τις ἢ ὑσία τῶν κατηγοριῶν
 ἐστὶ, καὶ ὑστέρα τῷ ποῦ καὶ ποσὺ· καὶ πάθος τι τῷ ποσού
 τὸ πρὸς τι, ὥσπερ ἐλέχθη, ἀλλ' ἐχ' ὕλην, εἴ τι ἕτερον. καὶ
 τῷ ὅλως κοινῷ πρὸς τι, καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτῷ καὶ εἶδουσιν.
 ὅθιν γὰρ ἐστὶν ὅτε μέγα ὅτε μικρόν, ὅτε πολὺ ὅτε ὀλίγον,
 οὐδ' ὅλως πρὸς τι, δ' οὐχ ἕτερόν τι ἐν πολὺ ἢ ὀλίγον ἢ
 μέγα ἢ μικρόν ἢ πρὸς τι ἐστὶν. σημεῖον δ' ὅτι ἡκιστα ὑσία
 τις καὶ ὅν τι τὸ πρὸς τι τὸ μόνον μὴ εἶναι γένεσιν αὐτοῦ
 μηδὲ φθορᾷν μηδὲ κίνησιν, ὥσπερ κατὰ τὸ ποσὸν αὐξήσις
 καὶ φθίσις, κατὰ τὸ ποιοῦν ἀλλοιώσις, κατὰ τὸν ποσὸν
 κατὰ τὴν ὑσίαν ἢ ἀπλῇ γένεσις καὶ φθορά. ἀλλ' ἢ κατὰ
 τὸ πρὸς τι· ἄνευ γὰρ τῷ κινηθῆναι ὅτε μὲν μεῖζον ὅτε δὲ
 ἑλάττω ἢ ἴσον ἔσται θατέρου κινηθέντος κατὰ τὸ ποσόν.

ἀνάγκη τε ἐκάστου ὕλην εἶναι τὸ δυνάμει τοῦτον, ὡς
 ὑσίας· τὸ δὲ πρὸς τι ὅτε δυνάμει ὑσία ὅτε ἐνέργειᾳ. εἰ
 ὅν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον, τὸ ὑσίας μὴ ὑσίαν ποιεῖν
 καὶ πρότερον· ὕστερον γὰρ πᾶσαι αἱ κατηγορίαι. ἔτι δ'
 ζοιχεῖα ἢ κατηγορεῖται καθ' ὧν ζοιχεῖα, τὸ δὲ ταύ-
 τόν ὀλίγον καὶ χωρὶς καὶ ἅμα κατηγορεῖται ἀριθμοῦ, καὶ
 μακρόν καὶ τὸ βραχύ γραμμῆς, καὶ ἐπίπεδόν ἐπι-
 πλατὺ καὶ στενόν. εἰ δὲ θῇ καὶ ἐστὶ τε πλῆθος οὐ π'
 αὐτὸ ὀλίγον, οἷον ἡ δυάς (εἰ γὰρ πολὺ, τὸ ἐν αὐτῷ ὀλίγον
 καὶ πολὺ ἀπλῶς εἴη, οἷον ἡ δυάς πολὺ, καὶ εἰ τα-
 μῇ ἐστὶ πλεῖον, ἢ τὰ μύρια· πῶς ὅν ἔσται ὅπως ἔξ ὧν
 καὶ πολλὰ ὁ ἀριθμός; ἢ γὰρ ἄμφω ἔδει κατηγορεῖται
 μηδέτερον· νῦν δὲ τὸ ἕτερον μόνον κατηγορεῖται.

Ἀπλῶς δὲ δεῖ σκοπεῖν, ἄρα δυνατόν τε αὐτῷ
 στοιχείων συγκατεῖναι; ὕλην γὰρ ἔχει· σύνθετον γὰρ
 τὸ ἐκ στοιχείων. εἰ τούτων ἀνάγκη, ἔξ ἧς ἐστὶν, καὶ
 ἐστὶ καὶ εἰ ἐγένετο, ἐκ τούτου γίνεσθαι, γίνεσθαι
 ἐκ τῷ δυνάμει ὅντος τούτου δ' γίνεσθαι (οὐ γὰρ ἀν' ἐν-
 ἐκ τῷ ἀδύνατου ὅδε ἦν), τὸ δὲ δυνατόν ἐνδέχεται καὶ
 γὰρ καὶ μὴ, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα αἰεὶ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς
 ἄλλο ὕλην ἔχον, ἐνδέχεται ἂν μὴ εἶναι, ὥσπερ καὶ πᾶς
 ἡμέραν ἔχον καὶ τὸ ὅποσα ἔτη· εἰ δ' ἔτι, καὶ τὸ π'
 χρόνον ἢ μὴ ἐστὶ πέρασ. οὐκ ἂν τοίνυν εἴη αἰτία, ἀλλ'
 αἰδίων τὸ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι, καθάπερ ἐν ἄλλαις
 συνέβη πραγματευθῆναι. εἰ δ' ἐστὶ τὸ λεγόμενον πᾶς
 θες καθόλου, ὅτι ὑδεμία ἐστὶν αἰδίας ὑσία εἰάν μὴ ἦ
 ταῦτα δὲ ζοιχεῖα ὕλη τῆς ὑσίας, ὑδεμίας ἂν εἴη αἰδίας
 ζοιχεῖα ἐξ ὧν ἐστὶν ἐνυπαρχόντων. εἰσὶ δὲ τινες αἱ
 μὲν ἀόριστον ποιοῦσι τὸ μετὰ τῷ ἐνὸς ζοιχεῖον, τὸ δ'
 δυσχεραίνουσιν εὐλόγως διὰ τὰ συμβαίνοντα ἀδύνα-
 τὰ ταῦτα μόνον ἀφίηται τῶν δυσχερῶν, ὅσα διὰ τὴν
 τὸ ἀνίσουν καὶ τὸ πρὸς τι ζοιχεῖον ἀναγκαῖα συμβαί-
 νουσιν· ὅσα δὲ χωρὶς ταύτης τῆς δοξῆς, ταῦτα καὶ
 ὑπάρχειν ἀναγκαῖον, εἰάν τε τὸν εἰδητικὸν ἀριθμὸν ἔξ
 ποιοῦσιν, εἰάν τε τὸν μαθηματικόν. πολλὰ μὲν ὅν τὰ

1. μὲν et 2. καὶ om T. || 2. ἀδιαίρετον γὰρ τὸ G¹I². || 3. αὐτὸ T. || 5. δ om A¹. || 7. μέτρα] μετραὶ T. || 11. καὶ I¹
 13. τὸν om T. || 14. ἄλλως G¹. || 15. τι om E. || 22. τὸ μέγα εἶναι T. || 23. τις ἢ ὑσία om G¹I². || 24. καὶ τῷ ποῦ A¹. ||
 ἢ G¹I². || 26. τὸ T. || ὅλως G¹. || 29. ἢ πρὸς] ἀ πρὸς E, πρὸς G¹I². || 30. μόνου EI¹. || 33. ἀπλῶς G¹. || 35. Διὰ τὴν II¹
 ἐστὶ G¹I².

3. ὅν] δὲ G¹I². || 4. γὰρ] δὲ T. || 5. ὅν τὰ ζοιχεῖα G¹I². || 6. κατηγορεῖται G¹. || ἀριθμῶν A¹, τοῦ ἀριθμοῦ G¹. || 7. καὶ
 ἐστὶ om G¹I². || 8. οὐ E, ὅν G¹I². || 10. καὶ] καὶ S. || 11. ἢ τὰ μύρια om G¹I². || ἔτος E, om T. || 13. ἔτην δ' ἢ μὴ I¹.
 14. δεῖ om G¹. || 16. εἰ τοίνυν] οὐ τοίνυν A¹, ἐστὶ τοίνυν T. || 17. τούτων G¹. || γίνεσθαι καὶ γίνεσθαι δὲ T. || 18. καὶ τῷ] εἰς τὸ A¹.
 οὐδὲ G¹I². || ἐγένετο A¹. || 21. ἄλλω A¹. || 22. ἔτη] ἐστὶ G¹. || τὸ om TA¹. || 23. ἢ G¹. || 24. λόγους om E. || 25. ἢ T. I¹.
 ἐνέργειαι EA¹. || 29. ἀνίσουν] ἀόριστον G¹. || 30. οἷς] εἰς T. || 32. τὸ post καὶ om A¹. || ἀναγκαῖον TA¹. || 33. ποῦ] τῷ I¹.
 εἰδὶκόν A¹. || 35. τῶν μαθηματικῶν G¹.

ἰ ταύτας τὰς αἰτίας ἐκτροπῆς, μάλιστα δὲ τὸ ἀπορῆ-
 χαικῶς. ἔδοξε γὰρ αὐτοῖς πάντ' ἔσσεσθαι ἐν τὰ ὄντα,
 ὃ ὄν, εἰ μὴ τις λύσει καὶ ἐμάσσει βαδιεῖται τῷ Παρ-
 λόγῳ "οὐ γὰρ μήποτε τοῦτο θαῆς εἶναι μὴ ὄντα,"
 ἐνάγκη εἶναι τὸ μὴ ὄν δεῖξαι ὅτι ἔστιν· οὕτω γὰρ ἐκ
 15 καὶ ἄλλου τινὸς τὰ ὄντα ἔσσεσθαι, εἰ πολλὰ ἐστὶ
 πρῶτον μὲν, εἰ τὸ ὄν, πολλαχῶς· τὸ μὲν γὰρ ὅτι
 σημαίνει, τὸ δ' ὅτι ποῖόν, τὸ δ' ὅτι ποσόν, καὶ τὰς
 δὴ κατηγορίας. ποῖον ἔν τὰ ὄντα πάντα ὄν, εἰ μὴ
 ὄν ἔσται; πότερον αἰ ὑσῖαι ἢ τὰ πάθη; καὶ τὰ ἄλλα
 10 ἰώως ἅπαντα· καὶ ἔσται ἐν τὸ τόδε καὶ τὸ τοιόνδε καὶ
 ὅδε καὶ τὰλλα ὅσα ἐν τι σημαίνει. ἀλλ' αὐτοπον,
 ν δὲ ἀδύνατον, τὸ μίαν φύσιν τινὰ γενομένην αἰτίαν
 οὐ τοῦ ὄντος τὸ μὲν τόδε εἶναι, τὸ δὲ τοιόνδε, τὸ δὲ
 15 ι, τὸ δὲ πῦ. ἔπειτα ἐκ ποίου μὴ ὄντος καὶ ὄντος τὰ
 πολλαχῶς γὰρ καὶ τὸ μὴ ὄν, ἐπειδὴ καὶ τὸ ὄν· καὶ
 μὴ ἀνθρώπον σημαίνει τὸ μὴ εἶναι τοδί, τὸ δὲ μὴ
 ὃ μὴ εἶναι τοιονδί, τὸ δὲ μὴ τρίτην καὶ τὸ μὴ εἶναι
 1. ἐκ ποίου οὖν ὄντος καὶ μὴ ὄντος πολλὰ τὰ ὄντα;
 αἰ μὲν δὴ τὸ ψεῦδος καὶ ταύτην τὴν φύσιν λέγουσιν
 20 ὄν, ἐξ ὧ καὶ τὸ ὄντος πολλὰ τὰ ὄντα. διὸ καὶ ἐλέ-
 γει δὲ ψεῦδος τι ὑποθέσθαι, ὥσπερ καὶ οἱ γεωμέτραι
 ἰαίαν εἶναι τὴν μὴ ποδιαίαν. ἀδύνατον δὲ ταῦθ' ὅτως
 ὅτε γὰρ οἱ γεωμέτραι ψεῦδος ὕβεν ὑποτίθενται (ὅ γὰρ
 συλλογισμῶ ἢ πρότασις), ὅτ' ἐκ τῶ ὅτω μὴ ὄντος τὰ
 25 ἡνεται ὕδὲ φθείρεται· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν κατὰ τὰς
 ε μὴ ὄν ἰσαχῶς ταῖς κατηγορίαις λέγεται, παρὰ τῷτο
 ἰς ψεῦδος λέγεται τὸ μὴ ὄν καὶ τὸ κατὰ δύναμιν, ἐκ
 γένεσις ἐστίν, ἐκ τῶ μὴ ἀνθρώπου δυνάμει δὲ ἀνθρώπου
 30 ρος, καὶ ἐκ τοῦ μὴ λευκοῦ δυνάμει δὲ λευκοῦ λευκόν,
 ἐάν τε ἐν τι γήνηται ἐάν τε πολλὰ. φαίνεται δὲ
 σις πῶς πολλὰ τὸ ὄν τὸ κατὰ τὰς ὑσῖας λεγόμενον·
 ἰ γὰρ καὶ μήκη καὶ σώματα τὰ γεννώμενά ἐστίν.
 δὴ τὸ ὅπως μὲν πολλὰ τὸ ὄν, τὸ τί ἐστὶ ζητῆσαι,
 35 ἰ ἢ ποῖα ἢ ποσά, μή. οὐ γὰρ δὴ ἢ δυάς ἢ ἀόριστος
 ὅδε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν τῷ δύο λευκῷ ἢ πολλῷ

εἶναι χρώματα ἢ χυμῶν ἢ σχήματα· ἀριθμοὶ γὰρ ἂν καὶ
 ταῦτα ἦσαν καὶ μονάδες. ἀλλὰ μὴν εἰ γε ταῦτ' ἐπῆλθεν,
 εἶδον ἂν τὸ αἴτιον καὶ τὸ ἐν ἐκείνοις· τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ τὸ
 ἀνάλογον αἴτιον. αὕτη γὰρ ἡ παρέκβασις αἰτία καὶ τὸ
 ἀντικείμενον ζητῶντας τῷ ὄντι καὶ τῷ ἐνί, ἐξ ὧ καὶ τῶτων
 τὰ ὄντα, τὸ πρὸς τι καὶ τὸ ἀνισον ὑποθεῖναι, ὃ ἔτ' ἐναντίον
 10 ἔτ' ἀπέφασις ἐκείνων, μία τε φύσις τῶν ὄντων ὥσπερ καὶ
 τὸ τί καὶ τὸ ποῖόν. καὶ ζητεῖν ἔδει καὶ τῷτο, πῶς πολλὰ
 τὰ πρὸς τι ἀλλ' οὐχ ὄν. νῦν δὲ πῶς μὲν πολλὰ μονάδες
 παρὰ τὸ πρῶτον ἐν ζητεῖται, πῶς δὲ πολλὰ ἀνισα παρὰ
 τὸ ἀνισον ἡκέτι. καίτοι χρώνται καὶ λέγουσι μέγα μικρὸν
 πολὺ ὀλίγον, ἐξ ὧν οἱ ἀριθμοί, μακρὸν βραχύ, ἐξ ὧν τὸ
 μῆκος, πλατὺ στενόν, ἐξ ὧν τὸ ἐπίπεδον, βαθὺ ταπεινόν,
 15 ἐξ ὧν οἱ ὅγκοι· καὶ ἐτι δὴ πλείω εἶδη λέγουσι τῷ πρὸς τι.
 τούτοις δὴ τί αἴτιον τῷ πολλῷ εἶναι; ἀνάγκη μὲν ὄν, ὥσπερ
 λέγομεν, ὑποθεῖναι τὸ δυνάμει ὄν ἐκάστω. τῷτο δὲ προσα-
 πφῆνατο ὃ ταῦτα λέγων, τί τὸ δυνάμει τόδε καὶ οὐσία,
 μὴ ὄν δὲ καθ' αὐτά, ὅτι τὸ πρὸς τι, ὥσπερ εἰ εἶπε τὸ ποῖόν,
 ὃ ὅτε δυνάμει ἐστὶ τὸ ὄν ἢ τὸ ὄν ὅτε ἀπέφασις τῷ ἐνὸς ὕδὲ
 20 τοῦ ὄντος, ἀλλ' ἐν τι τῶν ὄντων. πολὺ τε μᾶλλον, ὥσπερ
 ἐλέχθη, εἰ ἐζητεῖτο πῶς πολλὰ τὰ ὄντα, μὴ τὰ ἐν τῇ αὐτῇ
 κατηγορίᾳ ζητεῖν, πῶς πολλὰ ὑσῖαι ἢ πολλὰ ποῖα, ἀλλὰ
 πῶς πολλὰ τὰ ὄντα· τὰ μὲν γὰρ ὑσῖαι, τὰ δὲ πάθη, τὰ
 δὲ πρὸς τι. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἔχει τινὰ
 25 καὶ ἄλλην ἐπίστασιν πῶς πολλὰ· διὰ γὰρ τὸ μὴ χωριστὰ
 εἶναι τῷ τὸ ὑποκείμενον πολλὰ γήνησθαι καὶ εἶναι ποῖα
 τε πολλὰ εἶναι καὶ ποσά. καίτοι δὲ γέ τινα εἶναι ὕλην
 ἐκάστω γένει· πλὴν χωριστὴν ἀδύνατον τῶν ὑσῶν. ἀλλ'
 ἐπὶ τῶν τόδε τι ἔχει τινὰ λόγον, πῶς πολλὰ τὸ τόδε τι,
 30 εἰ μὴ τι ἔσται καὶ τόδε τι καὶ φύσις τις τοιαύτη. αὕτη δὲ
 ἐστὶν ἐκεῖθεν μᾶλλον ἢ ἀπορία, πῶς πολλὰ ἐνεργεία ὑσῖαι
 ἀλλ' ὃ μία. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ μὴ ταῦτόν ἐστι τὸ τόδε καὶ
 τὸ ποσόν, ὃ λέγεται πῶς καὶ διὰ τί πολλὰ τὰ ὄντα, ἀλλὰ
 πῶς ποσὰ πολλὰ. ὃ γὰρ ἀριθμὸς πᾶς ποσόν τι σημαίνει·
 καὶ ἡ μονάς, εἰ μὴ μέτρον, ὅτι τὸ κατὰ τὸ ποσὸν ἀδια-
 35 ρητον. εἰ μὲν ὄν ἕτερον τὸ ποσόν καὶ τὸ τί ἐστίν, ὃ λέγεται

ἐκτροπῆς T. || 3. βαδιεῖται om T. || 4. δαμῆ E, δυνάμει T, οὐδαμῆ A¹G¹I¹. || ἔντα A¹. || 5. ἀνάγκη G¹. || εἶναι om
 ὕτω] ὅτως E. || 8. τὸ δ' ὅτι ποσόν et 10. μὴ et 11. δὴ om G¹. || 11. ἢ πάντα I¹, ἢ ἅπαντα G¹. || καὶ τὸ ποσόνδε om G¹,
 T. || 12. ἄλλα G¹. || 2. om E. || 14. τοῦ τοῦ] τοῦ T, καὶ τούτου καὶ ὅπως εἶναι τοῦ A¹. || εἶναι τότε G¹I¹. || τοῖονδε om A¹. ||
 τοῦ ποίου G¹. || 22. δὴ G¹, om E. || καὶ om G¹. || 23. τὸ] τὴν T. || 25. λογισμῶ G¹. || 28. τὸ ante μὴ om T. || 31. τι
 2¹. || 33. τὰ om T. || 34. δὴ τὴ] δὲ τὸ I¹, δὲ καὶ G¹. || ἰστι] ἐπὶ G¹. || 36. αἰτία] οὐσία G¹.
 καὶ om G¹. || ἐπῆλθεν E. || 4. τὸ τὸ E, τῷτο G¹. || 5. ζητῶντα E. || 9. τὰ] τὸ A¹. || 14. ὅγκοι· ἐτι δὲ εἶδη πλείω λέγουσι
 16. δυνάμειον ἐκάστω A¹. || 18. εἰ om G¹. || 19. ὕδὲ] ὅτε codices. || 21. ἐλέχθη] εἰ ἐλέχθη καὶ G¹. || ἐξήτει τὸ G¹, ἐξήτει T
 τῇ om G¹. || 26. τῇ τῇ] τό τι T. || 31. ὅσαι E. || 32. ὃ om G¹. || εἰ καὶ G¹I¹. || 34. ὃ γὰρ — 1090 α 1. πῶς πολλὰ
 || 35. τὸ post κατὰ om I¹.

τὸ τί ἐστὶν ἐκ τίνος οὐδὲ πῶς πολλά· εἰ δὲ ταῦτό, πολλὰς ὑπομένει ὁ λέγων ἐναντιώσεις. ἐπισήσσει δ' ἂν τις τὴν σκέψιν καὶ περὶ τῶν ἀριθμῶν πόθεν δεῖ λαβεῖν τὴν πίστιν ὡς εἰσίν. τῷ μὲν γὰρ ἰδέας τιθεμένων παρέχονται τιν' αἰτίαν τοῖς οὖσιν, εἴπερ ἕκαστος τῶν ἀριθμῶν ἰδέα τις, ἢ δ' ἰδέα τοῖς ἄλλοις αἰτία τοῦ εἶναι ὃν δὴ ποτε τρόπον· ἔστω γὰρ ὑποκείμενον αὐτοῖς τῷτο. τῷ δὲ τῷτον μὲν τὸν τρόπον οὐκ οἰομένῳ διὰ τὸ τὰς ἐνύστας δυσχερείας ὁρᾶν περὶ τὰς ἰδέας, ὥστε διὰ γε ταῦτα μὴ ποιεῖν ἀριθμούς, ποιοῦντι δὲ ἀριθμὸν τὸν μαθηματικόν, πόθεν τε χρὴ πιστεῦσαι ὡς ἔστι τοιοῦτος ἀριθμός, καὶ τί τοῖς ἄλλοις χρήσιμος; ὕθενος γὰρ ἔτε φησὶν ὁ λέγων αὐτὸν εἶναι, ἀλλ' ὡς αὐτὴν τινα λέγει καθ' αὐτὴν φύσιν ὕσαν, ἔτε φαίνεται ὡς αἴτιος· τὰ γὰρ θεωρήματα τῶν ἀριθμητικῶν πάντα καὶ κατὰ τῶν αἰσθητῶν ὑπάρχει, καθάπερ ἐλέχθη.

3 Οἱ μὲν ἔν τιθεμένοι τὰς ἰδέας εἶναι καὶ ἀριθμὸς αὐτὰς εἶναι, κατὰ τὴν ἐκθεσιν ἐκάστου παρὰ τὰ πολλὰ λαμβάνειν, τὸ ἐν τι ἕκαστον πειρῶνται γε λέγειν πῶς καὶ διὰ τί ἐστὶν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ οὔτε ἀναγκαῖα ἔτε δυνατὰ ταῦτα, ὕδὲ τὸν ἀριθμὸν διὰ γε ταῦτα εἶναι λεκτέον. οἱ δὲ Πυθαγόρειοι διὰ τὸ ὁρᾶν πολλὰ τῶν ἀριθμῶν πάθη ὑπάρχοντα τοῖς αἰσθητοῖς σώμασιν, εἶναι μὲν ἀριθμούς ἐποίησαν τὰ ὄντα, ὕ χωριστὸς δέ, ἀλλ' ἐξ ἀριθμῶν τὰ ὄντα. διὰ τί δέ; ὅτι τὰ πάθη τὰ τῶν ἀριθμῶν ἐν ἀρμονίᾳ ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἑρανῶ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις. τοῖς δὲ τὸν μαθηματικόν ὕ μόνον λέγουσιν εἶναι ἀριθμὸν ὕθεν τοῖστον ἐνδέχεται λέγειν κατὰ τὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ὅτι ἐκ ἔσονται αὐτῶν αἱ ἐπισήμαι ἐλέγετο. ἡμεῖς δὲ φάμεν εἶναι, καθάπερ εἵπομεν πρότερον. καὶ δῆλον ὅτι ὕ κεχωρίζεται τὰ μαθηματικά· ὕ γὰρ ἂν κεχωρισμένων τὰ πάθη ὑπῆρχεν ἐν τοῖς σώμασιν. οἱ μὲν ἔν Πυθαγόρειοι κατὰ μὲν τὸ τοῖστον ὕθεν ἔνοχοι εἰσιν· κατὰ μέντοι τὸ ποιεῖν ἐξ ἀριθμῶν τὰ φυσικὰ σώματα, ἐκ μὴ ἔχοντων βάρος μὴδὲ κυφότητα ἔχοντα κυφότητα καὶ βάρος, εὐόκασιν περὶ ἄλλων ἑρανῶ λέγειν καὶ σωμάτων ἀλλ' ὕ τῶν αἰσθητῶν. οἱ δὲ χωριστὸν ποιῶντες, ὅτι ἐπὶ τῶν αἰσθη- 35 τῶν οὐκ ἔσται τὰ ἀξιώματα, ἀληθῆ δὲ τὰ λεγόμενα καὶ σαίνει τὴν ψυχὴν, εἶναι τε ὑπολαμβάνουσι καὶ χωριστὰ

εἶναι· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μεγέθη τὰ μαθηματικά. δὴ ὅτι καὶ ὁ ἐναντιούμενος λόγος τὰναντία ἔρει· καὶ ὁ ἠπορήθη λυτέον τοῖς ἔτω λέγουσι, διὰ τί οὐδαμῶς ὕ αἰσθητοῖς ὑπαρχόντων τὰ πάθη ὑπάρχει αὐτῶν ἐν τῇ σθητοῖς. εἰσὶ δὲ τινες οἱ ἐκ τοῦ πέρατα εἶναι καὶ ἐπὶ τὴν σιγμὴν μὲν γραμμῆς, ταύτην δ' ἐπιπέδου, τῷτο σφαιρῆς, οἶονται εἶναι ἀνάγκη τοιαύτας φύσεις εἶναι. ὕ καὶ τῷτον ὁρᾶν τὸν λόγον, μὴ λίαν ἢ μαλακός. οὐπὶ ὕσται εἰσὶ τὰ ἔσχατα ἀλλὰ μᾶλλον πάντα ταῦτα τῇ ἐπεὶ καὶ τῆς βαδίσσεως καὶ ὅλως κινήσεως ἔστι τι π τοῦτ' οὖν ἔσαι τότε τι καὶ ὕσται τις. ἀλλ' ἄτοπον. ἐν ἀλλὰ εἰ καὶ εἰσὶ, τῶνδε τῶν αἰσθητῶν ἔσονται πάντα· τῶν γὰρ ὁ λόγος εἴρηκεν. διὰ τί ἔν χωριστὰ ἔσαι; ἐ ἐπὶζητήσκειν ἂν τις μὴ λίαν εὐχερὲς ὡς περὶ μὲν τοῖ 15 θμῶ παντὸς καὶ τῶν μαθηματικῶν τὸ μὴθεν συμβάλλει ἀλλήλοις τὰ πρότερα τοῖς ὕσκειν· μὴ ὄντος γὰρ τῷ ἐπὶ ὕθεν ἦττον τὰ μεγέθη ἔσαι τοῖς τὰ μαθηματικά μόνον φαινομένοις, καὶ τούτων μὴ ὄντων ἢ ψυχῇ καὶ τὰ σώματα αἰσθητά. ἐκ εἴκει δ' ἢ φύσις ἐπεισοδιώδης ὕτα ἐπὶ φαινομένων, ὥσπερ μοχθηρὰ τραγωδία. τοῖς δὲ τῷτο τιθεμένοις τοῦτο μὲν ἐκφεύγει· ποιοῦσι γὰρ τὰ μὴ τῆς ὕλης καὶ ἀριθμοῦ, ἐκ μὲν τῆς δυάδος τὰ μὴ τριάδος δ' ἴσως τὰ ἐπίπεδα, ἐκ δὲ τῆς τετράδος τὰ ἢ καὶ ἐξ ἄλλων ἀριθμῶν· διαφέρει γὰρ ὕθεν. ἀλλὰ τῷ γε πότερον ἰδέαι ἔσονται, ἢ τίς ὁ τρόπος αὐτῶν, καὶ ἂν βάλλονται τοῖς ὕσιν; ὕθεν γὰρ, ὥσπερ ὕδὲ τὰ μαθηματικά ὕδὲ ταῦτα συμβάλλεται. ἀλλὰ μὴν ὕδ' ὑπάρχει καὶ αὐτῶν ὕθεν θεωρήματα, ἐὰν μὴ τις βέλῃται κινεῖν τὰ μαθηματικά καὶ ποιεῖν ἰδίας τινὰς δόξας. ἔστι δ' ὕ χωριστὰ ὅποιασιν ὑποθέσεις λαμβάνοντας μακροποιεῖν καὶ τῷτο μὲν ἔν ταύτῃ προσγλιχόμενοι τὰς ἰδέαις τὰ μαθηματικά διαμαρτάνουσιν· οἱ δὲ πρῶτοι δύο τοὺς ἀριθμὸς σάντες, τὸν τε τῶν εἰδῶν καὶ τὸν μαθηματικόν, ὕ ὕδαμῶς ἔτ' εἰρήκασιν ἔτ' ἔχουεν ἂν εἰπεῖν πῶς καὶ ἔσαι ὁ μαθηματικός. ποῖσι γὰρ αὐτὸν μεταξὺ τῶν αἰσθητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῶ μεγάλου καὶ μὴ αὐτὸς ἐκείνῳ ἔσαι τῷ τῶν ιδεῶν, ἐξ ἄλλου δὲ τῶν

4. γὰρ om G¹. || 5. ἢ εἰ G¹. || 7. αὐτοῖς ὑποκείμενον G¹I¹. || 10. τί T. || 12. ὡς om E. || 14. ἀρ.] μαθηματικῶν ἀρῶν || 18. γε om TG¹. || καὶ om E. || 23. τὰ] δὲ τὰ T. || 24. παθητικά τῶν G¹. || ἐναρμονία A¹. || 28. εἰδύοντε T. || 31. τὴν om E. || 33. μὴδὲ] οὐδὲ EG¹I¹. || 37. τι G¹I¹.

1. τὰ μεγέθη om T. || 3. λύεται TA¹G¹. || 6. μὲν om G¹. || τῷ om G¹I¹. || 7. ἀνάγκη T. || 9. ταῦτα πάντα TA¹I¹. || 10. om T. || 11. ἐπὶ ET. || τότε τι καὶ om G¹. || 13. ἔσαι] ἐστὶν E. || 14. ζητήσκειν T. || μὲν οὖν τοῦ TI¹. || 16. ὕθεν G¹. || 17. post τοῖς om T. || 18. ταῖτων] τῶν T. || 22. ἐκ τῆς τριάδος T. || 25. πρότερον I¹. || τίς om T. || 26. ὕδὲ om G¹. || 27. καὶ τῶν τούτων E. || 30. μακρὸν ποιεῖν E. || 33. ιδεῶν E. || τῶν G¹I¹. || μαθηματικῶν A¹G¹I¹. || ἄλλων ἑδαμῶς om A¹, ἑδαμῶς om I¹. || 35. μαθηματικός κατ' ἐκείνην. ποῖσι T. || εἰδύον A¹. || 36. ὁ — 37. μικρῷ om T. || 37. ἐκείνος G¹I¹. || εἰδύον G¹I¹.

μεγάλου· τὰ γὰρ μεγέθη ποιεῖ. εἰ δ' ἑτερόν τι ἔρεῖ, τὰ στρογγύλην ἔρεῖ· καὶ εἰ ἐν τι ἑκατέρου ἡ ἀρχή, κοί- ἐπὶ τούτων ἔσαι τὸ ἐν. ζητήτεον τε πῶς καὶ ταῦτα ἔν τῷ ἐν, καὶ ἅμα τὸν ἀριθμὸν γενέσθαι ἄλλως ἢ ἐξ αὐτῶν καὶ δυάδος ἀρίστου ἀδύνατον κατ' ἐκείνους. πάντα δὲ ἄλογα, καὶ μάχεται καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ ἔοικεν ἐν αὐτοῖς εἶναι ὁ Σιμωνίδου μακρὸς· γίγνεται γὰρ ὁ μακρὸς λόγος ὥσπερ ὁ τῶν δύλων, μηδὲν ὑγιὲς λέγουσιν. φαίνεται δὲ καὶ αὐτὰ τὰ στρογγύλην καὶ τὸ μικρὸν βοᾶν ὡς ἐλκόμενα· ἢ δύνα- ἀρ' ὑδαμῶς γενεῖσθαι τὸν ἀριθμὸν ἄλλ' ἢ τὸν ἀφ' ἐνὸς ἰσχυζόμενον. ἄτοπον δὲ καὶ γένεσιν ποιεῖν αἰδίων ὄν- μαῖλλον δ' ἐν τι τῶν ἀδυνάτων. οἱ μὲν ἔν Πυθαγό- πότερον ἢ ποῖσιν ἢ ποῖσι γένεσιν ἔθεν δεῖ διστάζειν· ὡς γὰρ λέγουσιν ὡς τῷ ἐνὸς συσθετόντος, εἴτ' ἐξ ἐπι- 15 εἴτ' ἐκ χροιάς εἴτ' ἐκ σπέρματος εἴτ' ἐξ ὧν ἀπορῶσιν, εὐθὺς τὸ ἔγγιστα τοῦ ἀπείρου ὅτι εἴλκετο καὶ ἐπε- ο' ὑπὸ τῷ πέρατος. ἀλλ' ἐπειδὴ κοσμοποιῖσι καὶ φυ- βούλονται λέγειν, δίκαιον αὐτοὺς ἐξετάζειν τι περὶ αὐτοῦ, ἐκ δὲ τῆς νῦν ἀφεῖναι μεθόδου· τὰς γὰρ ἐν τοῖς 20 τοῖς ζητῶμεν ἀρχάς, ὥς καὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν τοιού- πισκεπτόντων τὴν γένεσιν.

Τῷ μὲν ἔν περιττῷ γένεσιν ἔφασιν, ὡς δῆλον ὅτι τῷ ἑξῆς γενέσεως· τὸν δ' ἄρτιον πρῶτον ἐξ ἀνίσων τινὲς γκευάζουσι τῷ μεγάλῳ καὶ μικρῷ ἰσασθέντων. ἀνάγκη 25 πότερον ὑπάρχειν τὴν ἀνισότητά αὐτοῖς τῷ ἰσασθῆναι. αἱ ἦσαν ἰσασμένα, ἐκ αὐτῶν ἦσαν ἀνισα πρότερον· τοῦ ἐκ ἐξ ἑξῆς πρότερον ἔθεν. ὥς φανερόν ὅτι ἢ τῷ θεω- ἔνεκεν ποῖσιν τὴν γένεσιν τῶν ἀριθμῶν. ἔχει δ' ἀπο- καὶ εὐπορήσαντι ἐπιτίμησιν, πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἀγαθὸν 30 ὁ καλὸν τὰ στρογγύλην καὶ αἱ ἀρχαὶ ἀπορίαν μὲν ταύ- ὅτερον ἐστὶ τι ἐκείνων οἷον βουλόμεθα λέγειν αὐτὸ τὸ ἴν καὶ τὸ ἀρίστον, ἢ ἔ, ἀλλ' ὑστερογενῆ. παρὰ μὲν ἄνθρωπων θεολόγων ἔοικεν ὁμολογεῖσθαι τῶν νῦν τισίν, οἱ ἔ, ἀλλὰ προελθούσης τῆς τῶν ὄντων φύσεως καὶ τὸ 35 ἴν καὶ τὸ καλὸν ἐμφαίνεσθαι. τὸτο δὲ ποῖσιν εὐλα- νοι ἀληθινὴν δυσχέρειαν, ἢ συμβαίνει τοῖς λέγουσιν,

ὥσπερ ἔνιοι, τὸ ἐν ἀρχήν. ἐστὶ δ' ἡ δυσχέρεια ἢ διὰ τὸ τῇ ἀρχῇ τὸ εὖ ἀποδιδόναι ὡς ὑπάρχον, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐν ἀρχήν καὶ ἀρχήν ὡς στρογγύλην καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐκ τῷ ἐνός. οἱ δὲ ποιηταὶ οἱ ἀρχαῖοι ταύτη ὁμοίως, ἢ βασιλεύειν καὶ ἀρχεῖν φασιν οὐ τοὺς πρῶτους, οἷον νύκτα καὶ οὐρανὸν ἢ χάος ἢ ὠκεανόν, ἀλλὰ τὸν Δία. οὐ μὲν ἀλλὰ τούτοις μὲν διὰ τὸ μεταβάλλειν τὰς ἀρχοντας τῶν ὄντων συμβαί- νει τοιαῦτα λέγειν, ἐπεὶ οἱ γε μεμιγμένοι αὐτῶν καὶ τῷ μὴ μυθικῶς ἅπαντα λέγειν, οἷον Φερεκύδης καὶ ἑτεροὶ τινες, τὸ γενεῖσθαι πρῶτον ἀρίστον τίθεσσι, καὶ οἱ Μάγοι, καὶ τῶν ὑσέρων δὲ σοφῶν, οἷον Ἐμπεδοκλῆς τε καὶ Ἀναξαγόρας, ὁ μὲν τὴν φιλίαν στοιχεῖον, ὁ δὲ τὸν νοῦν ἀρχὴν ποιήσας. τῶν δὲ τὰς ἀκινήτους οὐσίας εἶναι λεγόντων οἱ μὲν φασιν αὐτὸ τὸ ἐν τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι· οὐσίαν μέντοι τὸ ἐν αὐτῷ ὄντος εἶναι μάλιστα. ἢ μὲν οὖν ἀπορία αὕτη, ποτέρως δεῖ λέγειν. θαυμάσον δ' εἰ τῷ πρῶτῳ καὶ αἰδίῳ καὶ αὐταρ- κεστάτῳ τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον οὐχ ὡς ἀγαθὸν ὑπάρχει τὸ αὐταρκες καὶ ἡ σωτηρία. ἀλλὰ μὴν ἢ δι' ἄλλο τι ἀφθαρ- τον ἢ διότι εὖ ἔχει, ἢ δ' αὐταρκες. ὥς τὸ μὲν φάναι τὴν ἀρχὴν τοιαύτην εἶναι εὐλογον ἀληθὲς εἶναι. τὸ μέντοι ταύ- την εἶναι τὸ ἐν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, στοιχεῖον τε καὶ στοιχεῖον ἀριθμῶν, ἀδύνατον· συμβαίνει γὰρ πολλὰ δυσχέρεια, ἢν ἔνιοι φεύγοντες ἀπειρηκασιν, οἱ τὸ ἐν μὲν ὁμολογῶντες ἀρ- χὴν εἶναι πρῶτην καὶ στρογγύλην, τῷ ἀριθμῷ δὲ τῷ μαθημα- 25 τικοῦ· ἅπασαι γὰρ αἱ μονάδες γίνονται ὅπερ ἀγαθὸν τι καὶ πολλὰ τις εὐπορία ἀγαθῶν. ἐπεὶ εἰ τὰ εἶδη ἀριθμοῦ τὰ εἶδη πάντα ὅπερ ἀγαθὸν τι. ἀλλὰ μὴν ὅτε βύλεται τίθετω τις εἶναι ἰδέας. εἰ μὲν γὰρ τῶν ἀγαθῶν μόνον, ἐκ ἔσονται οὐσίαι αἱ ἰδέαι· εἰ δὲ καὶ τῶν ἑσίων, πάντα τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ μετέχοντα. ταῦτά τε δὲ συμβαί- νει ἄτοπα, καὶ τὸ ἐναντίον στρογγύλην, εἴτε πλῆθος ὃν εἴτε τὸ ἀνίσον καὶ μέγα καὶ μικρόν, τὸ κακὸν αὐτό. διόπερ ὁ μὲν ἔφευγε τὸ ἀγαθὸν προσάπτειν τῷ ἐν ὡς ἀναγκαῖον ὄν, ἐπει- δὴ ἐξ ἐναντίων ἡ γένεσις, τὸ κακὸν τὴν τῷ πλῆθους φύσιν 35 εἶναι. οἱ δὲ λέγουσι τὸ ἀνίσον τὴν τῷ κακοῦ φύσιν· συμ- βαίνει δὲ πάντα τὰ ὄντα μετέχειν τῷ κακῷ ἔξω ἐνός αὐτῷ τῷ ἐνός, καὶ μάλιστα ἀκράτου μετέχειν τὰς ἀριθμοὺς ἢ τὰ

. ἔρεῖ om G¹. || ἑκατέρω T. || 4. τὸ] τὰ A¹I², καὶ G¹. || 8. γίγνεται — λόγος om TG¹. || 9. αὐτῷ G¹. || 11. ἢ G¹. || 12. ἰσχυζόμενος G¹I². || 14. πότερον ποῖσιν ἢ ἢ ποῖσι I². || τὴν γένεσιν G¹I². || 15. λέγουσι τινες ὡς I². || 19. δίκαιον om G¹ et rc τὰ rc I². || 23. φασιν εἶναι ὡς G¹I². || 24. οὐσία T. || πρῶτον et 26. πρότερον om G¹ et rc I². || 28. ἢ om G¹. || 30. ἐπι- ν E. || πρὸς] κατὰ G¹I². || 33. ἀρίστον G¹I². || 34. εἰ T. || τῇ] ἐν G¹. || 2. εὖ] ἐν ETG¹. || 4. ἢ] οἱ G¹I². || βασιλεύειν E. || 6. τὸν om G¹. || 8. γε om T. || τῷ μὴ] τῶν G¹. || 9. EG¹I². || 11. ὑσέρων E, ἑτέρων G¹. || 12. τὴν om G¹. || 13 et 21. εἶναι om T. || 21. γε καὶ στοιχεῖον ἀριθμὸν G¹I². || 23. n G¹. || 26. ἀπορία T. || εἰ om A¹. || 28. μόνον G¹I². || 29. οὐσίαι om G¹ et rc I². || αἱ om T. || 30. τε om G¹. || 32. γὰρ] εἴτε μέγα G¹ et rc I². || 33. ὡς ἀναγκαῖον ὄν om G¹. || ἐπειδὴ — 35. εἶναι om G¹I². || 35. εἶναι — φύσιν om T.

μεγέθη, καὶ τὸ κακὸν τοῦ ἀγαθοῦ χώραν εἶναι, καὶ μετέχειν καὶ ὀρέγεσθαι τοῦ φθαρτικοῦ· φθαρτικὸν γὰρ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον. καὶ εἰ ὥσπερ ἐλέγομεν ὅτι ἡ ὕλη ἐστὶ τὸ δυνάμει ἐκαστον, οἷον πυρὸς τοῦ ἐνεργεῖα τὸ δυνάμει πῦρ, τὸ κακὸν ἔσαι αὐτὸ τὸ δυνάμει ἀγαθόν. ταῦτα δὲ πάντα συμβαίνει, τὸ μὲν ὅτι ἀρχὴν πᾶσαν στοιχεῖον ποιῇ, τὸ δ' ὅτι τάναντία ἀρχάς, τὸ δ' ὅτι τὸ ἐν ἀρχήν, τὸ δ' ὅτι τὴν ἀριθμὸς τὰς πρώτας ὑσίας καὶ χωριστὰς καὶ εἶδη.

5 Εἰ οὖν καὶ τὸ μὴ τιθέναι τὸ ἀγαθὸν ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τὸ τιθέναι ἔτις ἀδύνατον, δηλὸν ὅτι αἱ ἀρχαὶ ἐκ ὁρθῶς ἀποδίδονται ὅδε αἱ πρώται οὐσίαι. οὐκ ὁρθῶς δ' ὑπολαμβάνει οὐδ' εἰ τις παρεικάζει τὰς τοῦ ὅλου ἀρχὰς τῇ τῶν ζώων καὶ φυτῶν, ὅτι ἐξ ἀορίστων ἀτελῶν δὲ αἰεὶ τὰ τελειότερα, διὸ καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων ἔτις ἔχειν φησὶν, ὥς τε μὴδὲ ὅν τι εἶναι τὸ ἐν αὐτά. εἰ γὰρ καὶ ἐνταῦθα τέλειαι αἱ ἀρχαὶ ἐξ ὧν ταῦτα· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ, καὶ οὐκ ἔστι τὸ σπέρμα πρῶτον. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τόπον ἅμα τοῖς σφαιροῖς καὶ τοῖς μαθηματικοῖς ποιῆσαι (ὁ μὲν γὰρ τόπος τῶν καθ' ἑκάστων ἴδιος, διὸ χωριστὰ τόπων, τὰ δὲ μαθηματικά ἐκ πᾶ), καὶ τὸ εἰπεῖν μὲν ὅτι ποῦ ἔσαι, τί δὲ ἔστιν ὁ τόπος, μὴ. ἔδει δὲ τοὺς λέγοντας ἐκ στοιχείων εἶναι τὰ ὅντα καὶ τῶν ὄντων τὰ πρῶτα τοὺς ἀριθμούς, διελεγμένους πῶς ἄλλα ἐξ ἄλλου ἐστίν, οὕτω λέγειν τίνα τρόπον ὁ ἀριθμὸς ἐστὶν ἐκ τῶν ἀρχῶν. πότερον μίξει; ἀλλ' οὕτε πᾶν μικτόν, τό τε γιγνόμενον ἕτερον, οὐκ ἔσται τε χωριστὸν τὸ

10 15 20 25 30 35

τίθωσιν, ὁ δὲ τῷ ἀνίσω, ὡς ἴσω τῷ ἐνὶ χρώμενος, ἢ ἐναντίων εἴη ἢ ὁ ἀριθμὸς. ἔστιν ἄρα τι ἕτερον ἐξ οὗ μένοντος καὶ θατέρου ἐστὶν ἢ γέγονεν. ἔτι τί δὴ ποτε τὰ ἄλλα ὅσα ἐξ ἐναντίων ἢ οἷς ἐστὶν ἐναντία φθείρεται, καὶ παντὸς ἢ, ὁ δὲ ἀριθμὸς οὐκ; περὶ τοῦτε γὰρ οὐθέν ἐστι καίτοι καὶ ἐνυπάρχον καὶ μὴ ἐνυπάρχον φθείρει τὸ ἐκ οἷον τὸ νεῖκος, τὸ μῖγμα. καίτοι οὐκ ἔδει· σὺ γὰρ ἐγε ἐναντίον. οὐθέν δὲ διώριστα οὐδὲ ὁποτέρως αἱ αἰτιοὶ τῶν οὐσιῶν καὶ τοῦ εἶναι, πότερον ὡς ὅρει, ὡς σιγμῶν τῶν μεγεθῶν, καὶ ὡς Εὐρυτος ἔταπτε τίς ἀφ' ἑνός, οἷον ὁδὸ μὲν ἀνθρώπου, ὁδὸ δὲ ἵππου, ὥσπερ αἱ ἀριθμοὶ ἀγνοῦντες εἰς τὰ σχήματα τρίγωνον καὶ τετράγωνον οὕτως ἀφομοιῶν ταῖς ψήφοις τὰς μορφὰς τῶν φυσικῶν ὅτι ὁ λόγος ἢ συμφωνία ἀριθμῶν, ὁμοίως δὲ καὶ ἀφ' αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐκαστον; τὰ δὲ δὴ πάθῃ πῶς ἀριθμοὶ λευκὸν καὶ γλυκὺ καὶ τὸ θερμόν; ὅτι δὲ οὐχ αἱ αἰτιοὶ οὐσίαι ὅδε τῆς μορφῆς αἰτιοὶ, δηλόν· ὁ γὰρ λόγος ἐστὶν ὁ δ' ἀριθμὸς ὕλη. οἷον σαρκὸς ἢ ὁστοῦ ἀριθμὸς ἐστὶν οὕτω τρία πυρός, γῆς δὲ δύο· καὶ αἱ δὲ ἀριθμοὶ ἐστὶν τινῶν ἐστίν, ἢ πύρινος ἢ γῆινος ἢ μοναδικός. ἀλλ' ἐστὶν τὸ τοσόνδ' εἶναι πρὸς τοσόνδε κατὰ τὴν μίξιν· τίποτε ἀριθμὸς ἀλλὰ λόγος μίξεως ἀριθμῶν σωματικῶν ἐστὶν οὖν. οὕτε οὖν τῷ ποιῆσαι αἰτιος ὁ ἀριθμὸς, οὕτως ὁ ἀριθμὸς οὕτε ὁ μοναδικός, οὕτε ὕλη οὕτε λόγος μίξεως τῶν πραγμάτων. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὡς τὸ οὐ εἶναι.

Ἀπορήσειε δ' ἂν τις καὶ τί τὸ εἶναι ἐστὶ τὸ ἐκ ἀριθμῶν, τὸ ἐν ἀριθμῷ εἶναι τὴν μίξιν, ἢ ἐν εὐλογίᾳ ἐν περιττῷ. νυνὶ γὰρ οὐθέν ὑγιεινότερον τρίς τρία ὅτι μελιδρατον κεκραμένον, ἀλλὰ μάλλον ὠφελέστερον οὐθένι λόγῳ ὅν ὑδαρὲς δὲ ἢ ἐν ἀριθμῷ ἄκρατον σ. καὶ λόγοι ἐν προσθέσει ἀριθμῶν εἰσίν, οἱ τῶν μίξεων, καὶ ἀριθμοῖς, οἷον τρία πρὸς δύο, ἀλλ' οὐ τρίς δύο. πᾶν αὐτὸ δεῖ γένος εἶναι ἐν ταῖς πολλαπλασιώσεσιν. ὥς μετρεῖσθαι τῷ τε Α τὸν ζοῖχον ἐφ' ᾧ ΑΒΓ καὶ τῷ Δ ΔΕΖ· ὥς τε τῷ αὐτῷ πάντα. οὐκοῦν ἔσαι πυρὸς ΒΓ

1. εἶναι] δὲ T. || 2. τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου G^h. || 3. ὅτι om T. || 8. χωριστὰ I^h. || 9. μὴ μετέχειν G^h. || 11. αἱ om E. || 12. τῇ] τι E. || 15. αἱ om T. || 16. ταῦτα αὐτά· ἄνθρωπος I^h. || ἄνθρωπον om G^h. || 17. καὶ τὸν τόπον E. || 18. καὶ T^h. || 19. ἑκάςτων ὧν αἰδῖος T. || 20. τί] τὸ T. || 27. τε om E. || 28. ἔσαι οὖν A^h. || ὁ om T. || 33. ἀδιαφάνειαν T^h. || ἐστὶν om I^h.

2. ἐναντίον G^hI^h. || 4. οἷς T. || ἐναντία] ὑπάρχον G^h. || καὶ — 6. φθείρει om G^h. || 6. καὶ μὴ ἐνυπάρχον om E. || φθαρτικὸν I^h. || 7. καίτοιγε T^hG^hI^h. || ἐκείνῳ A^hG^hI^h. || 9. αἰτίαν I^h. || πρότερον I^h. || ὅρος E, σωρὸς T, οἱ ὅροι G^hI^h. || ὄντος T. || αἱ om I^h. || 13. ἀφ' ὁμοίων I^h. || 14. καὶ] καὶ ὡς T, καὶ ὁ G^h. || 15. καὶ om G^h. || 16. τὸ om T. || 17. οὐσία ET. || ἢ om T. || 18. ἢ] ET. || 19. δὲ] ὡς T. || 21. πρὸς τὸ τοσόνδε T. || ἐκ ἔστιν EG^h. || 22. μίξεων G^hI^h. || ἢ om T. || 23. τοῦ T. || οὕτε] ὡς I^h. || om T, ὁ om A^h. || 24. ὁ] εἰ T. || 27. εὐλογίᾳ] ἢ E. || 29. ἂν om T. || 30. δὲ om G^h. || 31. ἐν τοῖς ἀριθμοῖς T. || 33. πολλαπλασιώσιν G^hI^h. || δ' εἰ T, om G^h. || 34. τῷ] τὸ G^hI^h. || ἐφ' ᾧ om G^h. || 35. Δ E om G^h.

ος ἀριθμὸς δις τρία. εἰ δ' ἀνάγκη πάντα ἀριθμῷ
ἀνάγκη πολλὰ συμβαίνειν τὰ αὐτά, καὶ ἀριθμὸν
τῷδε καὶ ἄλλῳ ἄρ' οὖν τοῦτ' αἴτιον καὶ διὰ
τὸ πρᾶγμα, ἢ ἄδηλον; οἷον ἐστὶ τις τῶν τοῦ ἡλίου
ἀριθμὸς, καὶ πάλιν τῶν τῆς σελήνης, καὶ τῶν ζώων
τοῦ βίου καὶ ἡλικίας· τί οὖν κωλύει ἐνίς μὲν τέ-
λειους εἶναι, ἐνίοις δὲ κύβους καὶ ἴσους, τοὺς
σῖτες; οὐθέν γὰρ κωλύει, ἀλλ' ἀνάγκη ἐν ταῦτοις
αἰ, εἰ ἀριθμοῦ πάντα ἐκoinώναι, ὥστε δεχέσθαι τε τὰ
ἐκ τῶν αὐτῶν ἀριθμὸν πίπτειν. ὥς ἂν τῶν
ἀριθμῶν συνεβεβήκει, ταῦτα ἂν ἦν ἀλλήλοισ ἐκείνῳ
εἶδος ἀριθμοῦ ἔχοντα, οἷον ἡλίου καὶ σελήνης τὰ
ἀλλὰ διὰ τί αἴτια ταῦτα; ἐπτα μὲν φωνήεντα,
χορδαὶ ἢ ἀρμονίαι, ἐπτα δὲ αἱ πλειάδες, ἐν ἐπτα
ς βάλλει ἐνιαῖ γε, ἐνια δ' οὐ· ἐπτα δὲ οἱ ἐπὶ 15
ἄρ' οὖν ὅτι τοιοῦτο ὁ ἀριθμὸς πέφυκεν, διὰ τοῦτο
ἐγένοντο ἐπτα ἢ ἡ πλειάς ἐπτα ἀξέριον ἐστίν; ἢ
ἀ τὰς πύλας ἢ ἄλλην τινὰ αἰτίαν, τὴν δὲ ἡμεῖς
ἰσχυόμεν; τὴν δὲ ἄρκτον γε δώδεκα, οἱ δὲ πλείους
τὸ ΞΨΖ συμφωνίας φασὶν εἶναι, καὶ ὅτι ἐκείναι 20
ταῦτα τρία. ὅτι δὲ μυρία ἂν εἴη τοιαῦτα, οὐθέν
γὰρ Γ καὶ Ρ εἴη ἂν ἐν σημείον. εἰ δ' ὅτι διπλά-
σων ἑκάστου ἐπιφέρεται τῷ σῆμα, διὰ τοῦτο
ἔστιν, ἀλλ' οὐχ ὅτι αἱ συμφωνίαι τρεῖς, ἐπεὶ 25
αἱ συμφωνίαι· ἐνταῦθα δ' ἐκείναι δύναται. ὅμοιοι
ἵτοι τοῖς ἀρχαίοις Ὀμηροῖς, οἱ μικρὰς ὁμοιότη-
τι, μεγάλας δὲ παρορῶσιν. λέγουσι δὲ τινες ὅτι
οἰαῦτα, οἷον αἶ τε μέσαι ἢ μὲν ἐννέα ἢ δὲ ὀκτώ,
τος δεκάτῃ, ἰσάριθμον τοῦτοισιν· βαίνεται δ' ἐν 30

μὲν τῷ δεξιῷ ἐννέα συλλαβαῖς, ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ ὀκτώ.
καὶ ὅτι ἴσον τὸ διάστημα ἐν τε τοῖς γράμμασιν ἀπὸ τοῦ Α
πρὸς τὸ Ω, καὶ ἀπὸ τοῦ βόμβυκος ἐπὶ τὴν ὀξυτάτην νεά-
την ἐν αὐλοῖς, ἧς ὁ ἀριθμὸς ἴσος τῇ οὐλομελείᾳ τῷ ἕρανῳ.
ὁρᾶν δὲ δεῖ μὴ τοιαῦτα οὐθεὶς ἂν ἀπορήσειεν οὔτε λέγειν
οὔθ' εὐρίσκειν ἐν τοῖς αἰθίοις, ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς φθαρτοῖς.
ἀλλ' αἱ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς φύσεις αἱ ἐκαινόμεναι καὶ τὰ
τούτοις ἐναντία καὶ ὅλως τὰ ἐν τοῖς μαθημασιν, ὥς μὲν
λέγουσιν ἴσες καὶ αἴτια ποιοῦσι τῆς φύσεως, ἔοικεν οὕτως
γε σκοποῦμενοις διαφεύγειν· κατ' οὕτως γὰρ τρόπον τῶν
διαρισμένων περὶ τὰς ἀρχὰς ἔθεν αὐτῶν αἰτίον ἐξιν. ἐκείνῳ
μέντοι ποιοῦσι φανερόν ὅτι τὸ εὖ ὑπάρχει καὶ τῆς συστοι-
χίας ἐστὶ τῆς τοῦ καλοῦ τὸ περιττόν, τὸ εὐθύ, τὸ ἴσον, αἱ
δυνάμεις ἐνίων ἀριθμῶν· ἕνα γὰρ ὦραι καὶ ἀριθμὸς τοιοῦτοί.
καὶ τὰλλα δὲ ὅσα συνάγουσιν ἐκ τῶν μαθηματικῶν θεω-
ρημάτων πάντα ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν. διὸ καὶ ἔοικε
συμπτώμασιν· ὅστις γὰρ συμβεβηκότα μὲν, ἀλλ' οἰκεία
ἀλλήλοισ πάντα, ἐν δὲ τὸ ἀνάλογον· ἐν ἐκάστη γὰρ τοῦ
ὅντος κατηγορία ἐστὶ τὸ ἀνάλογον, ὥς εὐθὺ ἐν μήκει, ὕψος
ἐν πλάτει τὸ ὁμαλὸν ἴσως, ἐν ἀριθμῷ τὸ περιττόν, ἐν δὲ
χρῶμα τὸ λευκόν. ἔτι οὐχ οἱ ἐν τοῖς εἶδεσιν ἀριθμοὶ αἴτιοι
τῶν ἀρμονικῶν καὶ τῶν τοιούτων· διαφέρουσι γὰρ ἐκείνοι
ἀλλήλων οἱ ἴσοι εἶδει· καὶ γὰρ αἱ μονάδες, ὥστε διὰ γε
ταῦτα εἶδη οὐ ποιεῖται. τὰ μὲν οὖν συμβαίνοντα ταῦτά
τε καὶ ἐπὶ πλείω συναχθεῖν. ἔοικε δὲ τεκμήριον εἶναι τὸ
πολλὰ κακοπαθεῖν περὶ τὴν γένεσιν αὐτῶν καὶ μηδὲν τρό-
πον δύνασθαι συνεῖραι τοῦ μὴ χωριστὰ εἶναι τὰ μαθημα-
τικά τῶν αἰσθητῶν, ὥς ἐνιοὶ λέγουσι, μηδὲ ταύτας εἶναι
τὰς ἀρχὰς.

ν τῶν om G¹. || 10. αὐτὸν post ἀριθμὸν T, om G². || 11. ταῦτα T A² G². || 12. οἷον — 13. αὐτά om G² I². ||
οἷα E. || 15. ἐκείνῳ om E. || 16. ἐπὶ om T. || τοιοῦτο G². || πέφυκεν om G² I². || 18. ἢ δι' ἄλλην G². || 20. συμφωνίαν
μέλλει E. || τῷ E A². || 24. ἀφ' T. || τὸ G². || 25. ἴθ' A². || 29. ἢ δὲ] αἱ δὲ T.
εὐλαβὲς T, συλλαβαὶ E G². || 2. πρᾶγμασιν E. || 3. Ω] β G² I². || 4. ἰσότης E T A². || τῷ] τε τῷ E. || 5. δεῖ] δὲ E, δεῖ
' φύσεις ὡς αἱ G². || 9. οὕτω οἷον T. || 10. σκοποῦμενοι T I². || διαφεύγει T. || 11. ἐν A². ἔθεν — 13. ἴσον om T. || 11.
A², om E. || 12. καὶ et συστοιχίας om E. || 13. ἐστὶ] ταύτης ἐστὶ G² I². || ἰσάριθμον E, ἰσάκεις ἴσον G² I². || αἰ] καὶ T, καὶ
|| 14. τοιοῦτο T. || 15. δ' T. || 18. τὸ] τῷ E I². || 24. χορδαὶ T A². || 25. ἀλλήλων ἐκείνοι G² I². || 23. διὰ om E. || 24.
|| 25. συναχθεῖν T. || 26. τέπον T, λαοπὸν E. || 27. εὐθὺς E.

ΘΗΙΚΩΝ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΩΝ Α.

Πᾶσα τέχνη καὶ πᾶσα μέθοδος, ὁμοίως δὲ πράξις τε καὶ προαφρσεις, ἀγαθὸν τινὸς ἐφίσταται δοκεῖ· διὸ καλῶς ἀπεφάναντο τὰγαθόν, ὃ πάντ' ἐφίσταται. διαφορὰ δὲ τις φαίνεται τῶν τελῶν· τὰ μὲν γὰρ εἰσιν ἐνέργειαι, τὰ δὲ παρ' αὐτάς ἐργα τινά. ὧν δ' εἰσὶ τέλη τινὰ παρὰ τὰς πράξεις, ἐν ταῖς 5 τοῖς βελτίω πέφυκε τῶν ἐνεργειῶν τὰ ἔργα. - πολλῶν δὲ πράξεων οὐσῶν καὶ τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν πολλὰ γίνεται καὶ τὰ τέλη· ἰατρικῆς μὲν γὰρ ὑγίεια, ναυπηγικῆς δὲ πλοῖον, στρατηγικῆς δὲ νίκη, οἰκονομικῆς δὲ πλοῦτος. ὅσαι δ' εἰσὶ τῶν τοιούτων ὑπὸ μίαν τινὰ δύναμιν, καθάπερ ὑπὸ 10 τὴν ἱππικὴν ἢ χαλινοποικὴν καὶ ὅσαι ἄλλαι τῶν ἱππικῶν ἐργῶν εἰσὶν· αὕτη δὲ καὶ πᾶσα πολεμικὴ πράξις ὑπὸ τὴν στρατηγικὴν· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἄλλαι ὑφ' ἐτέρας· ἐν ἀπάσαις δὲ τὰ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τέλη πάντων ἐστὶν αἰρετώτερα τῶν ὑπ' αὐτά· τούτων γὰρ χάριν 15 καὶ αἰετὰ διώκεται. διαφέρει δ' οὐδὲν τὰς ἐνεργείας αὐτάς εἶναι τὰ τέλη τῶν πράξεων ἢ παρὰ ταύτας ἄλλο τι, καθάπερ ἐπὶ τῶν λεχθεισῶν ἐπιστημῶν. εἰ δὲ τι τέλος ἐστὶ τῶν πρακτικῶν ὃ δι' αὐτὸ βυλόμεθα, τὰλλα δὲ διὰ τούτα, καὶ μὴ πάντα δι' ἕτερον αἰρούμεθα (πρόεισι γὰρ ἔγω γ' εἰς ἀπειρον, 20 ὥς· εἶναι κατὰ καὶ ματαίαν τὴν ὁρεξίν), δῆλον ὡς τίτ' ἂν εἴη τὰγαθόν καὶ τὸ ἀριστον. ἄρ' οὖν καὶ πρὸς τὸν βίον ἢ γνῶσις αὐτοῦ μεγάλῃ ἔχει ῥοπήν, καὶ καθάπερ τοξόται σκοπεῖν ἔχοντες, μᾶλλον ἂν τυγχάνοιμεν τῷ θέντος; εἰ δ' ἔγω, πειρατέον τύχῃ γε περιλαβεῖν αὐτὸ τί ποτ' ἐστὶ καὶ 25 τίνος τῶν ἐπιστημῶν ἢ δυναμειῶν. δεῖξαι δ' ἂν τῆς κυριωτάτης καὶ μάλιστα ἀρχιτεκτονικῆς. τσιαυτὴ δ' ἢ πελτικὴ φαίνεται. τίνος γὰρ εἶναι χρεὼν τῶν ἐπιστημῶν ἐν ταῖς πό-

λεσι, καὶ πόας ἐκάστους μαθάνειν καὶ μέχρι τίνος, διατάσσει. ὁρῶμεν δὲ καὶ τὰς ἐντιμοτάτας τῶν διη ὑπὸ ταύτην ἕσας, οἷον στρατηγικὴν, οἰκονομικὴν, ῥητα χρωμένης δὲ ταύτης ταῖς λοιπαῖς πρακτικαῖς τῶν ἐ μῶν, ἐτι δὲ νομοθετούσης τί δεῖ πράττειν καὶ τῶν εἰ σθαι, τὸ ταύτης τέλος περιέχει ἂν τὰ τῶν ἄλλων, τῶν ἂν εἴη τὰνθρώπινον ἀγαθόν. εἰ γὰρ καὶ ταύτης καὶ πόλει, μεῖζόν γε καὶ τελεώτερον τὸ τῆς πόλεως φ ται καὶ λαβεῖν καὶ σῶζειν· ἀγαπητὸν μὲν γὰρ π μόνῳ, κάλλιον δὲ καὶ θειώτερον εἶναι καὶ πόλει. ἢ ἢν μέθοδος τούτων ἐφίσταται, πολιτικὴ τις ὅσα· λέγεται ἰκανῶς, εἰ κατὰ τὴν ὑποκειμένην ὕλην διασαφηνῆται· ἀκριβὲς ἔχῃ ὁμοίως ἐν ἅσας τοῖς λόγοις ἐπιζητητέον· οὐδ' ἐν τοῖς δημιουργουμένοις. τὰ δὲ καλὰ καὶ τὰ ἐ πὲρ ὧν ἢ πολιτικὴ σκοπεῖται, τοσαύτην ἔχει διαφορὰ πλάνην ὥς δοκεῖν νόμῳ μόνον εἶναι, φύσει δὲ μὴ τὴν δὲ τινὰ πλάνην ἔχει καὶ τὰγαθὰ διὰ τὸ πολλὰ βλάπτειν βλάβας ἀπ' αὐτῶν· ἡδὴ γὰρ τινες ἀπὸ πλοῦτον, ἕτεροι δὲ δι' ἀνδρείαν. ἀγαπητὸν οὖν πρὸς καὶ ἐκ τοιούτων λέγοντας παχυλῶς καὶ τύχῃ τὰς δεικνύσθαι, καὶ περὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐ π λέγοντας τοιαῦτα καὶ συμπεραίνεσθαι. τὸν αὐτὸν δὲ καὶ ἀποδέχεσθαι χρεὼν ἕκαστον τῶν λεγόμενων· π μένου γὰρ ἐστὶν ἐπὶ τοσούτον τὰκριβὲς ἐπιζητῆ καὶ ἢ γένος, ἐφ' ὅσον ἢ τῷ πράγματι φύσει ἐπιδέχεται· πλῆσιον γὰρ φαίνεται μαθηματικῇ τε πιθανολογίᾳ δέχεσθαι καὶ ῥητορικῶν ἀποδείξεις ἀπατεῖν. ἡδὴ τει καλῶς ἢ γινώσκει, καὶ τίτων ἐστὶν ἀγαθὸν πρὸς

Codices H^oK^oL^oM^oN^oO^o.

1. δὲ καὶ H^oM^oN^oO^o. | 3. τὴν om M^o. | 4. γὰρ αὐτῶν εἰς M^o. | τὰς τούτας corr K^o. | 6. δὲ L^o. | 11. K^oM^oN^o et pr H^o. | γὰρ om M^oO^o. | κατὰς H^o. | 9. ἡδὴ L^o. | 11. ὃ add L^o. | χαλινοποικῇ H^oL^oM^oN^oO^o. | τῶν ἄλλων L^o. | 12. αὐτῶν M^o. | 13. τῇ κατὰ τὴν K^oM^o. | 14. δὲ M^o. | 15. αὐτῶν L^oN^o. | ὅρ' αὐτῶν H^oL^oM^o. | 16. αὐτῶν L^o. | 18. δὲ H^o. | 19. αἰρούμεθα L^o. | 20. ἔγω εἰς L^oM^oN^oO^o. | 22. τὸ om M^o. | 23. καὶ κατὰς αὐτῶν M^o. | α' τοξόται L^o. | 25. γε om L^o. | 27. ἀρχιτεκτονικῆς M^o. | δ' ὃ] δὲ καὶ ἢ L^o, δὲ καὶ ἢ N^o. | 28. αὐτῶν χρεὼν L^o.

1. κατὰς M^o. | 4. λαταῖς om K^o. | 6. τῇ τὴν L^o. | 8. τὴν K^oM^o. | τελεώτερον H^oK^oM^o, ἐκότερον L^o. | 9. γὰρ καὶ post ἢ M^o. | 10. ἔγω καὶ ἔγω M^o. | 11. μέθοδος αὐτῶν τούτων M^o. | 12. γὰρ] δὲ L^o. | 14. b om L^o. | ἀκριβὲς 15. τοιαῦτα M^o. | 17. πλάνην καὶ ἔγω M^o, καὶ τὴν πλάνην ἔγω γε K^o, καὶ πολλὰν ἔγω διαφέρειν καὶ πλάνην ὥς κατὰ ἔγω ἀγαθὸν pr K^o. | 18. ἔξ L^o. | 20. παχυλῶς - 22. λέγοντας om H^oO^o. | 22. δὲ K^oL^oM^o. | 23. ἡδὴ K^oM^o. | δ καὶ γινώσκει πιθανολογίας L^o. | 27. δὲ] γὰρ M^o. | 28. ἀγαθὸν κατὰς ἐστὶ O^o.

πεπαιδευμένος, ἀπλῶς δ' ὁ περὶ πᾶν πεπαι-
τῆς πολιτικῆς ἔκ ἐστιν οἰκειὸς ἀκροατῆς ὁ νέος·
τῶν κατὰ τὸν βίον πράξεων, οἱ λόγοι δ' ἐκ
οὐ τῶν. ἔτι δὲ τοῖς πάθεσιν ἀκολουθητικούς ὧν
τεταί και ἀνωφελῶς, ἐπειδὴ τὸ τέλος ἐστὶν οὐ
πρᾶξις. διαφέρει δ' οὐθὲν νέος τὴν ἡλικίαν ἢ
5· ὁ γὰρ παρὰ τὸν χρόνον ἢ ἑλλειψις, ἀλλὰ
πάθος ζῆν και διώκειν ἔκαστα. τοῖς γὰρ τοιού-
τοις γινώσκῃ γίνεται, καθάπερ τοῖς ἀκρατέσι·
λόγον τὰς ὁρέξεις ποιουμένοις και πράττουσι 10
ἀν εἴη τὸ περὶ τούτων εἰδέναι. και περὶ μὲν
πῶς ἀποδεκτέον, και τί προτιθέμεθα, πεφρο-
νῆται.

ν δ' ἀναλαβόντες, ἐπειδὴ πᾶσα γινώσκῃ και
μαθῆ τινὸς ὁρέγεται, τί ἐστὶν ὃ λέγομεν τὴν πο-
15 θὴν και τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἀλόγως εὐόκασιν ἐκ τῶν βίων
θαί και τί τὸ πάντων ἀκρότατον τῶν πρακτικῶν
ματι μὲν ἔν σκεδὸν ὑπὸ τῶν πλείων ἐμολο-
γὰρ εὐδαιμονίαν και οἱ πολλοὶ και οἱ χαρίεν-
τὸ δ' εὖ ζῆν και τὸ εὖ πράττειν ταύτῃ ὑπο-
τῶ εὐδαιμονεῖν. περὶ δὲ τῆς εὐδαιμονίας, τί 20
ζητοῦσι και οὐχ ὁμοίως οἱ πολλοὶ τοῖς σοφοῖς
οἱ μὲν γὰρ τῶν ἐναργῶν τι και φανερῶν, οἷον
ἡττον ἢ τιμὴν, ἄλλοι δ' ἄλλο, πολλάκις δὲ
ἔτερον· νοσήσας μὲν γὰρ ὑγίειαν, πενόμενος δὲ
λειδύτης δ' ἑαυτοῖς ἄγνωσιαν τοὺς μέγα τι και 25
ἐργοντας θαυμάζουσιν. εἵνοι δ' ὥντο παρὰ τὰ
ἀγαθὰ ἄλλο τι καθ' αὐτὸ εἶναι, ὃ και τοῖσδε
ἐστὶ τὸ εἶναι ἀγαθὰ. ἀπάσας μὲν ἔν ἐξετάζειν
ιταίτερον ἴσως ἐστίν, ἱκανὸν δὲ τὰς μάλιστα
· ἢ δοκεῖν ἔχειν τινὰ λόγον. μὴ λαυθάνετω δ' 30
φέρουσιν οἱ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν λόγοι και οἱ ἐπὶ
ἡ γὰρ και Πλάτων ἠπόρει ἔτο και ἐζητεῖ, πότε
ἀρχῶν ἢ ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἐστὶν ἡ ὁδός, ὥσπερ

ἐν τῷ σαδῖω ἀπὸ τῶν ἀθλοθετῶν ἐπὶ τὸ πέρας ἢ ἀνάπαλιν.
ἀρκτέον μὲν οὖν ἀπὸ τῶν γνωρίμων, ταῦτα δὲ διττῶς· τὰ
μὲν γὰρ ἡμῶν τὰ δ' ἀπλῶς. ἴσως ἔν ἡμῶν γε ἀρκτέον ἀπὸ
τῶν ἡμῶν γνωρίμων. διὸ δεῖ τοῖς ἔθεσιν ἡχθαι καλῶς τὸν
περὶ καλῶν και δικαίων και ὅλων τῶν πολιτικῶν ἀκυσόμε-
νον ἱκανῶς. ἀρχὴ γὰρ τὸ ὅτι· και εἰ τοῦτο φαίνοιτο ἀρ-
κούντως, οὐδὲν προσδεήσει τοῦ διότι. ὁ δὲ τοῦτος ἢ ἔχει ἢ
λάβοι ἂν ἀρχὰς ῥαδῖως. ὧ δὲ μηδέτερον ὑπάρχει τούτων,
ἀκουσάτω τῶν Ἡσιόδου·

οὗτος μὲν πανάριστος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ,
ἐσθλὸς δ' αὖ κακείνος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
ὃς δὲ κε μήτ' αὐτὸς νοήῃ μήτ' ἄλλου ἀκούων
ἐν θυμῷ βάλληται, ὁ δ' αὖτ' ἀρχήσις ἀνὴρ.

Ἡμεῖς δὲ λέγωμεν ὅθεν παρεξέβημεν. τὸ γὰρ ἀγα- 3
θὸν και τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἀλόγως εὐόκασιν ἐκ τῶν βίων
ὑπολαμβάνειν οἱ μὲν πολλοὶ και φορτικώτατοι τὴν ἡδονήν,
διὸ και τὸν βίον ἀγαπῶσι τὸν ἀπολαυστικόν. τρεῖς γὰρ εἰσι
μάλιστα οἱ προὔχοντες, ὃ τε νῦν εἰρημένος και ὁ πολιτικός
και τρίτος ὁ θεωρητικός. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ παντελῶς ἀν-
δραποδῶδεις φαίνονται βοσκημάτων βίον προαιρούμενοι,
τυγχάνουσι δὲ λόγῃ διὰ τὸ πολλοὺς τῶν ἐν ταῖς ἐξουσίαις
ὁμοιοπαθεῖν Σαρδαναπάλῳ. οἱ δὲ χαρίεντες και πρακτικαὶ
τιμὴν· τοῦ γὰρ πολιτικοῦ βίου σκεδὸν τοῦτο τέλος. φαί-
νεται δ' ἐπιπολαιότερον εἶναι τοῦ ζητουμένου· δοκεῖ γὰρ ἐν
τοῖς τιμῶσι μᾶλλον εἶναι ἢ ἐν τῷ τιμωμένῳ, τὰγαθὸν δὲ
οἰκεῖον τι και δυσφαίρετον εἶναι μαντευόμεθα. ἔτι δ' εὐό-
κασιν τὴν τιμὴν διώκειν, ἵνα πιστεύουσιν ἑαυτοὺς ἀγαθοὺς
εἶναι· ζητοῦσι γοῦν ὑπὸ τῶν φρονίμων τιμᾶσθαι, και παρ'
οἷς γινγνώσκονται, και ἐκ' ἀρετῇ· δῆλον οὖν ὅτι κατὰ γε
τούτους ἢ ἀρετὴ κρείττων. τάχα δὲ και μᾶλλον ἂν τις
τέλος τοῦ πολιτικοῦ βίου ταύτην ὑπολάβοι. φαίνεται δὲ
ἀτελεστέρα και αὕτη· δοκεῖ γὰρ ἐνδύχεσθαι και καθεύδειν
ἔχοντα τὴν ἀρετὴν, ἢ ἀπρακτεῖν διὰ βίῃ, και πρὸς τούτοις

κὲν ἄρα M^b , rc H^a , pr K^b . || ἀπλῶς — πεπαιδευμένος om O^b et pr H^a . || 3. πραγμάτων $L^b M^b$. || 5. ἀκείτοις pr
ίς ἐστιν L^b . || 9. τοῖς om L^b . || 12. ἀκροατῶν M^b . || προσιμαίεσθαι ταῦτα K^b . || 14. λέγομεν $H^a L^b M^b O^b$. || δ'] δὲ και
τὸ] τῶν M^b . || 17. ἀγαθὸν $H^a M^b O^b$. || 20. τίς O^b . || 23. ἡδονὴν πλοῦτος και τιμὴν L^b . || 24. γὰρ om L^b . || 25. αὐτοῖς
 M^b . || 27. εἶναι καθ' αὐτὸ L^b . || τούτοις πᾶσι τῷ εἶναι ἀγαθὰ αἴτιον ἐστιν $K^b M^b$. || 28. τὰγαθὰ $H^a O^b$. || μὲν om O^b . ||
32. και ὁ πλάτων $K^b M^b$. || 33. ἐστιν ὁδὸς ὥσπερ ἐπὶ τῶν σαδῖων L^b .
 $H^a K^b M^b O^b$. || γνωρίμων M^b , ἡμῶν γνωρίμων margo O^b . || ταῦτα — 4. γνωρίμων om O^b . || 3. γε om L^b . || 4. γνωρίμων
|| ἡθεσιν $L^b M^b$, ἡθεσιν pr $H^a N^b$. || 6. γὰρ ἀρχὴ pr K^b , ἀρκεί γὰρ M^b et corr $H^a L^b$ et margo K^b . || φαίνοιτο] ἐν τούτοις
go K^b . || 7. ἢ om $H^a K^b L^b$. || ἔχει $L^b M^b$. || 8. ἂν om L^b . || ἀρχὴν M^b . || 9. τοῦ M^b . || 10. αὐτῷ $L^b M^b$. || νοεῖ L^b ,
it M^b φρασάμενος τὰ κ' ἔπειτα και ἐς τέλος ζῆν αἰμίνω. || 11. πίθηται $H^a K^b M^b N^b O^b$. || 13. βάλλεται $L^b M^b$. || αὖ M^b . ||
 O^b . || 16. φορτικώτεροι M^b . || 17. μάλιστα εἰσιν L^b . || 18. και om pr H^a . || 19. και τρίτος ὁ θεωρητικός om pr L^b . ||
εποδῶδεις φαίνονται παντελῶς M^b . || 22. ὁμοπαθεῖν σαρδαναπάλλῳ K^b . || 23. τοῦτο τὸ τέλος $H^a L^b O^b$. || 26. εἶναι om
τιμὴν διώκειν] ζητεῖν τὴν τιμὴν L^b . || πιστεύουσιν $H^a K^b M^b O^b$. || εἶναι ἀγαθοὺς $K^b M^b$. || 28. γοῦν] γὰρ M^b . || 29. οἷς] ὧν
κατὰ M^b . || 31. τέλος post βίου L^b . || βίου om H^a . || δὴ L^b , γὰρ pr K^b . || 32. και ante καθεύδειν om K^b .

κακοπαθεῖν καὶ ἀτυχεῖν τὰ μέγιστα· τὸν δ' οὕτω ζῶντα οὐδεὶς ἂν εὐδαιμονίσειεν, εἰ μὴ θέσιν διαφυλάττων. καὶ περὶ μὲν τούτων ἄλλις· ἱκανῶς γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις εἴρηται περὶ αὐτῶν. τρίτος δ' ἐστὶν ὁ θεωρητικός, περὶ οὗ τὴν ἐπίσκεψιν ἐν τοῖς ἐπομένοις ποιησόμεθα. ὁ δὲ χρημα- 5 τιστῆς βίαιός τις ἐστίν, καὶ ὁ πλοῦτος δῆλον ὅτι οὐ τὸ ζητῶμενον ἀγαθόν· χρήσιμον γὰρ καὶ ἄλλῃ χάριν. διὸ μᾶλλον τὰ πρότερον λεχθέντα τέλη τις ἂν ὑπολάβοι· δι' αὐτὰ γὰρ ἀγαπᾶται. φαίνεται δ' οὐδ' ἐκεῖνα· καίτοι πολλοὶ λόγοι πρὸς αὐτὰ καταβέβληνται. ταῦτα μὲν οὖν ἀφείσθω.

4 Τὸ δὲ καθόλου βέλτιον ἴσως ἐπισκέψασθαι καὶ διαπο-
ρῆσαι πῶς λέγεται, καίπερ προσάντους τῆς τοιαύτης ζητή-
σεως γινομένης διὰ τὸ φίλους ἄνδρας εἰσαγαγεῖν τὰ εἶδη.
δοῖε δ' ἂν ἴσως βέλτιον εἶναι καὶ δεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ γε τῆς
ἀληθείας καὶ τὰ οἰκία ἀναιρεῖν, ἄλλως τε καὶ φιλοσόφους 15
ὄντας· ἀμφοῖν γὰρ ὄντων φίλοι οὖσι προτιμᾶν τὴν ἀλή-
θειαν. οἱ δὲ κομίσαντες τὴν δόξαν ταύτην οὐκ ἐποίησαν ἰδέας
ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον ἔλεγον, διόπερ οὐδὲ τῶν
ἀριθμῶν ἰδέαν κατεσκεύαζον· τὸ δ' ἀγαθὸν λέγεται καὶ ἐν
τῷ τί ἐστι καὶ ἐν τῷ ποιῶ καὶ ἐν τῇ πρὸς τι, τὸ δὲ καθ' 20
αὐτὸ καὶ ἡ οὐσία πρότερον τῇ φύσει τοῦ πρὸς τι· παρα-
φύαδι γὰρ τοῦτ' ἔοικε καὶ συμβεβηκότι τοῦ ὄντος, ὥς· ἔκ
ἂν εἴη κοινὴ τις ἐπὶ τέτων ἰδέα. ἔτι ἐπεὶ τὰγαθὸν ἰσαχῶς
λέγεται τῷ ὄντι (καὶ γὰρ ἐν τῷ τί λέγεται, οἷον ὁ θεὸς καὶ
ὁ νοῦς, καὶ ἐν τῷ ποιῶ αἱ ἀρεταί, καὶ ἐν τῷ ποσῶ τὸ μέ- 25
τριον, καὶ ἐν τῷ πρὸς τι τὸ χρήσιμον, καὶ ἐν χρόνῳ και-
ρός, καὶ ἐν τόπῳ δίαίτα καὶ ἕτερα τοιαῦτα), δῆλον ὡς ἔκ
ἂν εἴη κοινόν τι καθόλου καὶ ἐν· οὐ γὰρ ἂν ἐλέγετ' ἐν πά-
σαις ταῖς κατηγορίαις, ἀλλ' ἐν μιᾷ μόνῃ. ἔτι δ' ἐπεὶ τῶν
κατὰ μίαν ἰδέαν μία καὶ ἐπιστήμη, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπάν- 30
των ἦν ἂν μία τις ἐπιστήμη· νῦν δ' εἰσὶ πολλὰ καὶ τῶν
ὑπὸ μίαν κατηγορίαν, οἷον καιροῦ ἐν πολέμῳ μὲν στρατη-
γική, ἐν νόσῳ δ' ἰατρική, καὶ τοῦ μετρίου ἐν τροφῇ μὲν
ἰατρική, ἐν πόνοις δὲ γυμναστική. ἀπορήσεις δ' ἂν τις τί
ποτε καὶ βούλονται λέγειν αὐτοέκαστον, εἴπερ ἐν τε αὐτο- 35

ἀνθρώπῳ καὶ ἀνθρώπῳ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν ἰ-
ἀνθρώπου. ἥ γὰρ ἀνθρωπος, οὐδὲν διοίσουσιν· εἰ δ' ἂν
οὐδ' ἡ ἀγαθόν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῷ αἰτίῳ εἶναι μὲν
ἀγαθὸν ἐσται, εἴπερ μὴδὲ λευκότερον τὸ πολυχρόνῳ·
ἐφημέρου. πιθανώτερον δ' εἰκόασιν οἱ Πυθαγόρειοι λή-
περὶ αὐτοῦ, τιθέντες ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν συστοιχίᾳ τί ἐ-
δὴ καὶ Σπεύσιππος ἐπακολουθῆσαι δοκεῖ. ἀλλὰ περὶ
τούτων ἄλλος ἔξω λόγος, τοῖς δὲ λεχθεῖσιν ἀμφοτέρω-
τις ὑποφαίνεται διὰ τὸ μὴ περὶ παντὸς ἀγαθοῦ τοῦτο
10 εἰρησθαι, λέγεσθαι δὲ καθ' ἐν εἶδος τὰ καθ' αὐτὰ ἐ-
μενα καὶ ἀγαπώμενα, τὰ δὲ ποιητικὰ τούτων ἢ φιλα-
πως ἢ τῶν ἐναντίων κωλυτικὰ διὰ ταῦτα λέγεται
τρόπον ἄλλον. δῆλον οὖν ὅτι διττῶς λέγοιτ' ἂν τὰ
καὶ τὰ μὲν καθ' αὐτά, θάτερα δὲ διὰ ταῦτα. χρῆ-
15 οὖν ἀπὸ τῶν ὠφελίμων τὰ καθ' αὐτὰ σκοπεύμενα εἰ-
γεται κατὰ μίαν ἰδέαν. καθ' αὐτὰ δὲ ποῖα θεῶν καὶ
ἄνθρωπων καὶ μονούμενα διώκεται, οἷον τὸ φρονεῖν καὶ ἐ-
ἡδοναί τινες καὶ τιμαί· ταῦτα γὰρ εἰ καὶ δι' ἄλλων
κομμεν, ὅμως τῶν καθ' αὐτὰ ἀγαθῶν θεῶν τις ἂν ἰ-
20 ἄλλο οὐδὲν πλὴν τῆς ἰδέας; ὥστε μάταιον ἐστὶν εἰ-
εἰ δὲ καὶ ταῦτ' ἐστὶ τῶν καθ' αὐτά, τὸν τὰγαθὸν ἡ-
ἄπασιν αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἐμφαίνεσθαι δεήσει, καὶ
χιόνι καὶ ψιμμουθίῳ τὸν τῆς λευκότητος. τιμῆς
φρονήσεως καὶ ἡδονῆς ἕτεροι καὶ διαφέροντες οἱ λόγοι
ἢ ἀγαθὰ. οὐκ ἐστὶν ἄρα τὸ ἀγαθὸν κοινόν τι κατὰ
ἰδέαν. ἀλλὰ πῶς δὴ λέγεται; οὐ γὰρ ἔοικε πλε-
τύχης ὁμωνύμοις. ἀλλ' ἄρα γε τῷ ἀφ' ἐνὸς εἶναι, ἢ
ἐν ἅπαντα συντελεῖν, ἢ μᾶλλον κατ' ἀναλογίαν; ἢ
ἐν σώματι ὅψις, ἐν ψυχῇ νοῦς, καὶ ἄλλο δὴ ἐν
30 ἀλλ' ἴσως ταῦτα μὲν ἀφετέον τὸ νῦν· ἐξακριβῶν γὰρ
αὐτῶν ἄλλης ἂν εἴη φιλοσοφίας οἰκειότερον. ὁμῶς
περὶ τῆς ἰδέας· εἰ γὰρ καὶ ἔστιν ἐν τι τὸ κοινὴν κη-
μενον ἀγαθὸν ἢ χωριστὸν τι αὐτὸ καθ' αὐτό, ὅλως
ἂν εἴη πρακτὸν οὐδὲ κητὸν ἀνθρώπῳ· νῦν δὲ τι-
35 ζητεῖται. τάχα δὲ τῷ δοξείεν ἂν βέλτιον εἶναι γὰρ

3. καὶ om L^1 , καὶ ἐν om M^1 . || 5. ἐχομένους K^1 . || 7. καὶ om M^1 . || 8. δι' καὶ δι' M^1 . || 9. τοι om $K^1 M^1$. || 12. om L^1 . || 13. εἰσάγειν M^1 . || 17. προκομίσαντες M^1 . || 18. τὰ post καὶ om $K^1 L^1$. || ἐλέγομεν K^1 . || 20. ἐστὶ om $H^1 K^1 M^1$. || 21. ἐαυτὸ $H^1 O^1$. || τοῦ πρὸς τι τῇ φύσει H^1 . || 23. τέτοις $K^1 M^1$. || ἔτι δ' ἐπεὶ $H^1 K^1 M^1 O^1$. || 24. ὁ om M^1 . || 25. τὸν M^1 . || 27. τόπῳ] τῷ που $H^1 O^1$. || 30. καὶ ἡ ἐπιστήμη M^1 . || 31. ἦν] εἴη K^1 . || 32. μὲν γὰρ στρατηγική $H^1 K^1 M^1 O^1$. || 33. τῇ M^1 . || 35. αὐτὸ ἐκάστον $H^1 L^1$ et pr K^1 . || αὐτῷ ἀνθρώπῳ pr K^1 .

1. καὶ ἐν ἀνθρώπῳ $K^1 M^1$. || 4. ἔστι om O^1 . || πολυχρόνιότερον L^1 . || 5. πυθαγόρειοι K^1 . || 7. ἐπακολουθεῖν L^1 . || 8. εἰ om O^1 . || 8. εἰ om O^1 . || 9. ἐπιφαίνεται M^1 . || μὴ om O^1 . || ἀγαθὸν post 10. εἰρησθαι O^1 , om L^1 . || 10. εἰρησθαι] παρὰ τὸν K^1 . || ἐαυτὰ O^1 . || 11. φιλικὰ M^1 . || 13. τρόπον om pr H^1 . || τὰγαθὸν L^1 , τὸ ἀγαθὸν $H^1 O^1$. || 14 et 15 et 16. ἐαυτὰ $H^1 O^1$. || 17. τις $H^1 L^1 O^1$. || 20. πλεῖον K^1 . || 22. τὸν αὐτὸν om $H^1 O^1$. || ἐπιφαίνεσθαι H^1 . || 23. ψιμμουθίῳ $K^1 N^1$, ψιμμουθίῳ M^1 . || 25. ἐκείνῳ M^1 . || 26. γε om $K^1 M^1$. || 29. ἐν ἄλλῳ δὴ M^1 . || 30. τὰ K^1 . || περὶ M^1 . || 32. καὶ om $K^1 M^1$. || 33. αὐτὸ τι $K^1 M^1$.

ἐς τὰ κητὰ καὶ πρακτὰ τῶν ἀγαθῶν· οἷον γὰρ
γμα τοῦτ' ἔχοντες μᾶλλον εἰσόμεθα καὶ τὰ ἡμῖν
κἂν εἰδῶμεν, ἐπιτευξόμεθα αὐτῶν. πιθανότητα μὲν
τινὰ ὁ λόγος, ἔοικε δὲ ταῖς ἐπισημαῖς διαφωνεῖν·
γὰρ ἀγαθοῦ τινὸς ἐφιέμεναι καὶ τὸ ἐνδεὲς ἐπιζητῶ- 5
ναι λαίπυσιν τὴν γνῶσιν αὐτοῦ. καίτοι βοήθημα τηλ-
ῆπαντας τοὺς τεχνίτας ἀγνοεῖν καὶ μηδ' ἐπιζητεῖν
οἶον. ἄπορον δὲ καὶ τί ὠφεληθήσεται ὑφάντης ἢ
πρὸς τὴν αὐτοῦ τέχνην εἰδὼς αὐτὸ τάγαθόν, ἢ πῶς
τερος ἢ στρατηγικώτερος ἔσται ὁ τὴν ἰδεάν αὐτὴν τε- 10
ς. φαίνεται μὲν γὰρ οὐδὲ τὴν ὑγίειαν οὕτως ἐπι-
ὁ ἰατρός, ἀλλὰ τὴν ἀνθρώπου, μᾶλλον δ' ἴσως τὴν
καθ' ἑκάστων γὰρ ἰατρεύει. καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ
εἰρήσθω.

ἀλιν δ' ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὸ ζητούμενον ἀγαθόν, τί 15
εἴη. φαίνεται μὲν γὰρ ἄλλο ἐν ἄλλῃ πράξει καὶ
ἄλλο γὰρ ἐν ἱατρικῇ καὶ στρατηγικῇ καὶ ταῖς λοιπαῖς
τί οὖν ἐκάστης τάγαθόν; ἢ οὐ χάριν τὰ λοιπὰ
ται; τοῦτο δ' ἐν ἱατρικῇ μὲν ὑγίεια, ἐν στρατηγικῇ
, ἐν οἰκοδομικῇ δ' οἰκία, ἐν ἄλλῃ δ' ἄλλο, ἐν 20
δὲ πράξει καὶ προαιρέσει τὸ τέλος· τότε γὰρ ἕνεκα
τὰ πράττουσι πάντες. ὥς' εἴ τι τῶν πρακτῶν ἀπάν-
τελος, τῷτ' ἂν εἴη τὸ πρακτὸν ἀγαθόν, εἰ δὲ πλείω,
μεταβαίνων δὴ ὁ λόγος εἰς ταῦτόν ἀφίκεται. τῷτο
μᾶλλον διασαφῆσαι πειρατέον. ἐπεὶ δὲ πλείω φαί- 25
ναι τέλη, τούτων δ' αἰρούμεθα τίνα δι' ἕτερα, οἷον
ἐν αὐλοῦς καὶ ὅλως τὰ ὄργανα, δῆλον ὡς οὐκ ἔστι
τέλεια· τὸ δ' ἀριστον τέλειόν τι φαίνεται. ὥστ' εἰ
γινέσθαι τι μόνον τέλειον, τοῦτ' ἂν εἴη τὸ ζητούμενον,
λείω, τὸ τελειότατον τούτων. τελειότερον δὲ λέγο- 30
καθ' αὐτὸ δικαιτὸν τοῦ δι' ἕτερον καὶ τὸ μηδέποτε
οἰεσθὲν αἰρετὸν τῶν καὶ καθ' αὐτὰ καὶ διὰ τοῦθ' αἰρετῶν,
ἄλλως δὲ τέλειον τὸ καθ' αὐτὸ αἰρετὸν εἶναι καὶ μηδέ-
ἄλλο. τοιοῦτον δ' ἡ εὐδαιμονία μάλιστα εἶναι δοκεῖ.

ταύτην γὰρ αἰρούμεθα εἰς δι' αὐτὴν καὶ ὑδέποτε δι' ἄλλο,
τιμὴν δὲ καὶ ἡδονὴν καὶ νοῦν καὶ πᾶσαν ἀρετὴν αἰρούμεθα
μὲν καὶ δι' αὐτὰ (μηθεὶς γὰρ ἀποβαίνοντος ἐλοίμεθ' ἂν
ἕκαστον αὐτῶν), αἰρούμεθα δὲ καὶ τῆς εὐδαιμονίας χάριν,
διὰ τῶν ὑπολαμβάνοντες εὐδαιμονήσκειν. τὴν δ' εὐδαιμο-
νίαν ὑδεῖς αἰρεῖται τῶν χάριν, ὑδ' ὅλως δι' ἄλλο. φαίνε-
ται δὲ καὶ ἐκ τῆς αὐταρκείας τὸ αὐτὸ συμβαίνειν. τὸ γὰρ
τέλειον ἀγαθὸν αὐταρκὲς εἶναι δοκεῖ. τὸ δ' αὐταρκὲς λεγο-
μεν ἐκ αὐτῷ μόνῳ τῷ ζῶντι βίον μονώτην, ἀλλὰ καὶ γο-
νεῦσι καὶ τέκνοις καὶ γυναῖκι καὶ ὅλως τοῖς φίλοις καὶ πο-
λίταις, ἐπειδὴ φύσει πολιτικὸς ἄνθρωπος. τῶν δὲ ληπτέος
ἕρος τις· ἐπεκτείνοντι γὰρ ἐπὶ τὰς γονεῖς καὶ τὰς ἀπογόνους
καὶ τῶν φίλων τὰς φίλους εἰς ἄπειρον πρόεισιν. ἀλλὰ τῷτο
μὲν εἰσαυθὺς ἐπισκεπτέον, τὸ δ' αὐταρκὲς τίθεμεν ὁ μονώ-
μενον αἰρετὸν ποιεῖ τὸν βίον καὶ μηθεὶς ἐνδεῶ· τοιοῦτον δὲ
τὴν εὐδαιμονίαν οἴομεθα εἶναι. ἔτι δὲ πάντων αἰρετωτάτην
μὴ συναριθμημένην, συναριθμημένην δὲ δῆλον ὡς αἰρετωτέ-
ραν μετὰ τῷ ἐλαχίστῳ τῶν ἀγαθῶν· ὑπεροχὴ γὰρ ἀγαθῶν
γίνεται τὸ προστιθέμενον, ἀγαθῶν δὲ τὸ μεῖζον αἰρετώτερον
καὶ ἀεὶ τέλειον δὴ τι φαίνεται καὶ αὐταρκὲς ἡ εὐδαιμονία,
τῶν πρακτῶν ὅσα τέλος.

Ἄλλ' ἴσως τὴν μὲν εὐδαιμονίαν τὸ ἄριστον λέγειν ὁμο- 6
λογούμενόν τι φαίνεται, ποθεῖται δ' ἐναργέστερον τί ἐστὶν ἔτι
λεχθῆναι. τάχα δὴ γένοιτ' ἂν τοῦτ', εἰ ληφθεὶς τὸ ἔργον
τοῦ ἀνθρώπου, ὥσπερ γὰρ αὐλητῇ καὶ ἀγαλματοποιῷ καὶ
παντὶ τεχνίτῃ, καὶ ὅλως ὧν ἐστὶν ἔργον τι καὶ πρᾶξις, ἐν
τῷ ἔργῳ δοκεῖ τάγαθόν εἶναι καὶ τὸ εὔ, ὅτ' ὀφείλειεν ἂν καὶ
ἀνθρώπῳ, εἴπερ ἔστι τι ἔργον αὐτοῦ. πότερον ἔν τεκτονός μὲν
καὶ σκυτέως ἐστὶν ἔργα τινὰ καὶ πρᾶξεις, ἀνθρώπῳ δ' οὐδέν
ἐστὶν, ἀλλ' ἄργον πέφυκεν; ἢ καθάπερ ὀφθαλμῷ καὶ χει-
ρὸς καὶ ποδὸς καὶ ὅλως ἐκάστου τῶν μορίων φαίνεται τι
ἔργον, οὕτω καὶ ἀνθρώπου παρὰ πάντα ταῦτα θεῖται τις ἂν
ἔργον τι; τί ἔν δὴ τῷτ' ἂν εἴη ποτέ; τὸ μὲν γὰρ ζῆν κοινὸν
εἶναι φαίνεται καὶ τοῖς φυτοῖς, ζητεῖται δὲ τὸ ἴδιον. ἀφο-

οἰσόμεθα $H^{\circ}O^{\circ}$. || 3. ἐπιτευξόμεθα $H^{\circ}O^{\circ}$. || 4. τίνα ἔχει $K^{\circ}M^{\circ}$. || 6. καὶ τὸ M° . || 7. τοὺς τεχνίτας ἀπαντας $K^{\circ}M^{\circ}$. || 9. ἀγαθὸν M° , τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀγαθόν K° . || 10. ἢ στρατηγικώτερος $om M^{\circ}$. || 12. ἀνθρώπου M° . || 16. ἄλλῃ] ἄλλη καὶ ἄλλη L° . || 17. $H^{\circ}O^{\circ}$. || 18. ἐκάστη O° . || 19. μὲν $om O^{\circ}$. || 21. τὸ $om H^{\circ}O^{\circ}$. || τέλειον M° . || 22. πράττουσι K° . || ἀπαντας M° . || τὸν] τοῦτο M° . || 26. ἕτερον $K^{\circ}M^{\circ}$. || 30. τελειότερον M° . || 31. ἐαυτὸ $H^{\circ}O^{\circ}$. || 32. καὶ post τῶν $om O^{\circ}$. || διὰ τοῦθ'] δι' L° . || 34. ὅ] δὴ K° . || εἶναι μάλιστα M° .
καὶ $om H^{\circ}$. || αὐτὴν M° . || 5. τὴν εὐδαιμονίαν δ' $H^{\circ}K^{\circ}$. || 8. ὅ] γὰρ O° . || 10. γυναῖξ $K^{\circ}M^{\circ}$. || 11. πολιτικὸν $H^{\circ}O^{\circ}$, πολι-
 M° . || 13. τὰς φίλους τῶν φίλων L° . || 14. ἐσαυθὺς M° . || τιθέμενον $pr K^{\circ}$. || 15. αἰρετὸν] ἀρκιον καὶ αἰρετὸν $H^{\circ}L^{\circ}$, αἰρετὸν καὶ
 M° . || ἡδεῖ H° . || 17. alterum συναριθμημένην $om L^{\circ}$. || αἰρετωτέραν μετὰ τῷ ἐλαχίστῳ] ἐλαχιστέραν H° . || 18. ἀγαθοῦ O° , τῶν
 M° . || 19. ἀγαθὸν M° . || 20. καὶ αὐταρκὲς φαίνεται O° . || ἢ $om L^{\circ}$. || 21. τῶν] πάντων τῶν M° . || 22. μὲν $om L^{\circ}$. || 23. ποθεῖ
δ' δὲ καὶ M° . || ἔτι $om O^{\circ}$. || 24. δὲ M° . || 26. τι καὶ] τι ἢ M° . || 28. ἔργον τι $L^{\circ}O^{\circ}$. || 30. ποδὸς καὶ χειρὸς K° . || 32.
ἀνθρώπου O° . || ταῦτα ἀπὸ πάντα $M^{\circ}O^{\circ}$, $om L^{\circ}$.

ριστέον ἄρα τὴν θρεπτικὴν καὶ αὐξητικὴν ζωὴν. ἐπομένη δὲ αἰσθητικὴ τις ἂν εἴη, φαίνεται δὲ καὶ αὕτη κοινὴ καὶ ἱππῶ καὶ βοῖ καὶ παντὶ ζῳῷ. λείπεται δὲ πρακτικὴ τις τῆ λόγον ἔχοντος. τέτρε δὲ τὸ μὲν ὡς ἐπιεικὲς λόγῳ, τὸ δ' ὡς ἔχον καὶ διανοοῦμενον. διττῶς δὲ καὶ ταύτης λεγομένης τὴν κατ' ἐνέργειαν θετέον· κυριώτερον γὰρ αὕτη δοκεῖ λέγεσθαι. εἰ δ' ἐστὶν ἔργον ἀνθρώπου ψυχῆς ἐνέργεια κατὰ λόγον ἢ μὴ ἀνευ λόγου, τὸ δ' αὐτὸ φάμεν ἔργον εἶναι τῷ γένει τῷδε καὶ τῷδε σπουδαίς, ὥσπερ κιθαριστῶ καὶ σπουδαίς κιθαριστῶ, καὶ ἀπλῶς δὴ τῷτ' ἐπὶ πάντων, προσειρημένης τῆς κατ' ἀρετὴν ὑπεροχῆς πρὸς τὸ ἔργον· κιθαριστῶ μὲν γὰρ τὸ κιθαρίζειν, σπουδαίς δὲ τὸ εὖ· εἰ δ' οὕτως, ἀνθρώπου δὲ τίθεμεν ἔργον ζωὴν τινα, ταύτην δὲ ψυχῆς ἐνέργειαν καὶ πράξεις μετὰ λόγου, σπουδαίς δ' ἀνδρὸς εὖ ταῦτα καὶ καλῶς, ἕκαστον δ' εὖ κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν ἀποτελεῖται· εἰ δ' ἔτω, τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ψυχῆς ἐνέργεια γίνεται κατ' ἀρετὴν, εἰ δὲ πλείους αἱ ἀρεταί, κατὰ τὴν ἀρίστην καὶ τελειοτάτην. ἔτι δ' ἐν βίῳ τελείῳ. μία γὰρ χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ, οὐδὲ μία ἡμέρα· ἔτω δὲ ὑδὲ μακάριον καὶ εὐδαίμονα μία ἡμέρα οὐδ' ὀλίγος χρόνος. περιγεγράφθω μὲν ἔν τ' ἀγαθὸν ταύτῃ· 7 δεῖ γὰρ ἴσως ὑποτυπῶσαι πρῶτον, εἴθ' ὕστερον ἀναγράψαι. δοξείε δ' ἂν παντὸς εἶναι προαγαγεῖν καὶ διαβρῶσαι τὰ καλῶς ἔχοντα τῇ περιγραφῇ, καὶ ὁ χρόνος τῶν τοιούτων εὐρετὴς ἢ συνεργὸς ἀγαθὸς εἶναι. ὅθεν καὶ τῶν τεχνῶν γεγόνασιν αἱ ἐπιδόσεις· παντὸς γὰρ προσθεῖναι τὸ ἐλλείπον. μεμνησθαι δὲ καὶ τῶν προειρημένων χρή, καὶ τὴν ἀκριβείαν μὴ ὁμοίως ἐν ἅπασιν ἐπιζητεῖν, ἀλλ' ἐν ἑκάστοις κατὰ τὴν ὑποκειμένην ὕλην καὶ ἐπὶ τοσούτον ἐφ' ὅσον οἰκεῖον τῇ μεθόδῳ. καὶ γὰρ τέκτων καὶ γεωμέτρης διαφερόντως ἐπιζητῶσι τὴν ὁρμήν· ὁ μὲν γὰρ ἐφ' ὅσον χρησίμη πρὸς τὸ ἔργον, ὁ δὲ τί ἐστὶν ἢ παῖον τι· θεατὴς γὰρ τάληθοῦς. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ποιητέον, ὅπως μὴ τὰ πάρεργα τῶν ἔργων πλείω γίνηται. ἐκ ἀπαιτητέον δ' ὑδὲ τὴν αἰτίαν

ἐν ἅπασιν ὁμοίως, ἀλλ' ἱκανὸν ἐν τισὶ τὸ ὅτι διειχθῆναι λῶς, οἷον καὶ περὶ τὰς ἀρχάς· τὸ δ' ὅτι πρῶτον καὶ τῶν ἀρχῶν δ' αἱ μὲν ἐπαγωγῇ θεωροῦνται, αἱ δ' αἱ αἱ δ' ἐθισμῶ τινί, καὶ ἄλλαι δ' ἄλλως. μετιέναι δὲ τέον ἑκάστας ἢ πεφύκασιν, καὶ σπουδαστέον ὅπως ἐκ καλῶς· μεγάλην γὰρ ἔχουσι ῥοπήν πρὸς τὰ ἐπόμενα. γὰρ πλείον ἢ ἡμῖς παντὸς εἶναι ἢ ἀρχή, καὶ πολλὰ φανῇ γίνεσθαι δι' αὐτῆς τῶν ζητουμένων.

Σκεπτέον δὲ περὶ αὐτῆς ἢ μόνον ἐκ τῶ συμπερι- 10 τος καὶ ἐξ ὧν ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λεγομένων αὐτῆς· τῷ μὲν γὰρ ἀληθεῖ πάντα συνάδει τὰ ὑπάρχοντα τῷ δὲ ψευδεῖ ταχὺ διαφωνεῖ τάληθές. νενεμημένοι ἢ ἀγαθῶν τριχῇ, καὶ τῶν μὲν ἐκτὸς λεγομένων τῶν ἢ ψυχὴν καὶ σῶμα, τὰ περὶ ψυχὴν κυριώτατα λέγεμα μάλιστα ἀγαθὰ. τὰς δὲ πράξεις καὶ τὰς ἐνεργείας ψυχικὰς περὶ ψυχὴν τίθεμεν. ὥς καλῶς ἂν λέγοιεν γε ταύτην τὴν δόξαν παλαιὰν ἔσαν καὶ ὁμολογημέναι τῶν φιλοσοφούντων. ὁρῶς δὲ καὶ ὅτι πράξεις τινὲς καὶ ἐνέργειαι τὸ τέλος· ἔτω γὰρ τῶν περὶ ψυχὴν ὁθῶν γίνεται, καὶ ἢ τῶν ἐκτὸς. συνάδει δὲ τῷ λόγῳ καὶ εὖ ζῆν καὶ τὸ εὖ πράττειν τὸν εὐδαίμονα· σχεδὸν γὰρ τις εἴρηται καὶ εὐπραξία. φαίνεται δὲ καὶ τὰ ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἅπανθ' ὑπάρχειν τῷ λεχθέντι· καὶ γὰρ ἀρετὴ, τοῖς δὲ φρόνησις, ἄλλοις δὲ σοφία, τοῖς δὲ καὶ τοῖς δὲ ταῦτα ἢ τέτων τι μεθ' ἡδονῆς ἢ καὶ ἀνευ ἡδονῆς· ἔτεροι δὲ καὶ τὴν ἐκτὸς εὐετηρίαν συμπαράλαμψε· τῶν δὲ τὰ μὲν πολλοὶ καὶ παλαιοὶ λέγουσιν, τὰ δὲ καὶ ἔνδοξοι ἄνδρες· ὑδετέρως δὲ τέτων εὐλογον διαμαρτυροῦντο ὅλοις, ἀλλ' ἐν γέ τι ἢ καὶ τὰ πλείεστα κατὰ τὴν μὲν οὖν λέγουσι τὴν ἀρετὴν ἢ ἀρετὴν τινα συνηθῆς ἐστὶν λόγος· ταύτης γὰρ ἐστὶν ἢ κατ' αὐτὴν ἐνέργεια. καὶ δὲ ἴσως ἢ μικρὸν ἐν κτήσει ἢ χρήσει τὸ ἀρίστον ὑπάρχειν καὶ ἐν ἔξει ἢ ἐνεργείᾳ. τὴν μὲν γὰρ ἔξει ὅτι

1. καὶ τὴν αὐξητικὴν K^b . || δὲ] γὰρ M^b . || 2. αὐτὴ K^b . || βοῖ καὶ ἱππῶ L^b . || 3. δὲ $K^b M^b$. || 6. κυριώτερα L^b . || 9. καὶ τῷ τῷδε M^b . || 10. κατὰ τὴν ἀρετὴν K^b . || 11. γὰρ $om L^b$. || τὸ $om K^b$. || 13. τινα] τινα κατ' ἀρετὴν M^b . || καὶ — 16. ἡμεῖς K^b . || 13. πράξιν $M^b O^b$. || 15. ἐπιτελεῖται M^b . || 17. αἱ $om M^b$. || 18. δ'] δὲ καὶ O^b . || 19. δὴ O^b , δὲ καὶ H^b . || 20. καὶ μακάριον L^b . || 20. οὗτ' O^b . || 21. πρότερον M^b . || ἀναγράφειν $H^b M^b O^b$. || 22. προσαγαγεῖν H^b . || 25. αἱ $add K^b$. || 31. ὁποῖόν L^b . || τι $om K^b$. || 32. δὲ M^b . || 33. γίγεται M^b . || ὑδὲ $om O^b$.

3. δ' ἀρχῶν M^b . || 4. καὶ $om M^b$. || 5. ἐκάστης K^b . || διορισθῶσι K^b . || 7. γὰρ] οὖν $H^b L^b M^b O^b$. || πλείον L^b . || 9. καὶ τῷ τὸ ἢ τὸ M^b . || τοῦ παντὸς εἶναι $H^b M^b$, εἶναι τοῦ παντὸς O^b , τοῦ παντὸς L^b . || ἐμφανῇ M^b . || 8. δι' αὐτῆς γίνεσθαι L^b . || 9. καὶ $H^b L^b$. || ἐκ τῷ ἐκάστῳ K^b . || 12. δὴ] δὲ M^b . || 14. σώματα περὶ K^b , σώματα τὰ περὶ L^b . || ψυχὴν τὰ κυριώτατα K^b . || 15. τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας περὶ $H^b K^b$. || 17. ἔσαν παλαιὰν H^b . || ὑπὸ — 18. καὶ $om K^b$. || 18. φιλοσόφων O^b . || 21. ἀρετῇ M^b . || 22. περὶ] τὰ περὶ K^b . || 23. πάντα H^b . || 26. καὶ $om O^b$. || συμπεριλαμβάνουσι $M^b O^b$. || 28. δὴ K^b . || εὐλογον τῶν M^b . || 29. γι] ἐπὶ $H^b M^b O^b$. || ἢ $add L^b$. in K^b post τι deletae litterae duae, καὶ omissa. || ἐπορῶν O^b . || 30. λέγουσι] λέγουσι τὸν M^b . || τὴν] τὴν πᾶσαν $H^b L^b O^b$, πᾶσαν τὴν M^b . || σύνορός K^b , σύμφωνός L^b . || ἐστὶν $om H^b$. || 32. χρήσει ἢ κτήσει M^b .

αὐτὸν ἀποτελεῖν ὑπάρχουσιν, οἷον τῷ καθεύδοντι ἢ
 ὡς πως ἐξηγηκότες, τὴν δ' ἐνέργειαν οὐχ οἷον τε·
 ἢ ἔξ ἀνάγκης, καὶ εὖ πράξει. ὥσπερ δ' Ὀλυμ-
 ; οἱ κάλλιςσι καὶ ἰσχυρότατοι φεφάνονται ἀλλ'
 ὁμοῖοι (τύτων γὰρ τινες νικῶσιν), οὕτω καὶ τῶν ἐν 5
 καλῶν ἀγαθῶν οἱ πράττοντες ὁρθῶς ἐπιβόλοι

ἔστι δὲ καὶ ὁ βίος αὐτῶν καθ' αὐτὸν ἡδύς. τὸ
 ἡδυσθαι τῶν ψυχικῶν, ἐκαστῷ δ' ἐστὶν ἡδὺ πρὸς τὸ
 βιολογικοῦτος, οἷον ἵππος μὲν τῷ φιλίππῳ, θέαμα
 λοθεώρῳ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ δίκαια τῷ 10
 ὧ καὶ ὅλως τὰ κατ' ἀρετὴν τῷ φιλαρέτῳ. τοῖς
 ἀλλοῖς τὰ ἡδέα μάχεται διὰ τὸ μὴ φύσει τοιαῦτ'

δὲ φιλοκαλοῖς ἐστὶν ἡδέα τὰ φύσει ἡδέα. τοιαῦτα
 ἀρετὴν πράξεις, ὥς καὶ τύτοις εἰσὶν ἡδεῖαι καὶ
 ἰς. οὐδὲν δὲ προσδεῖται τῆς ἡδονῆς ὁ βίος αὐτῶν 15
 ἰδιάπτου τινός, ἀλλ' ἔχει τὴν ἡδονὴν ἐν ἑαυτῷ.
 εἰρημένους γὰρ ἔδ' ἐστὶν ἀγαθὸς ὁ μὴ χαίρων ταῖς
 πράξεσιν· οὕτε γὰρ δίκαιον οὐδεὶς ἂν εἴποι τὸν μὴ
 τῷ δικαιοπραγεῖν, ἔτ' ἐλευθέριον τὸν μὴ χαίροντα
 θερίοις πράξεσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. 20
 καθ' αὐτὰς ἂν εἴεν αἱ κατ' ἀρετὴν πράξεις ἡδεῖαι.
 καὶ ἀγαθαὶ γε καὶ καλαί, καὶ μάλιστα τούτων
 ἵπερ καλῶς κρίνει περὶ αὐτῶν ὁ σπουδαῖος· κρίνει
 ὁμοῖον. ἀριστον ἄρα καὶ κάλλιστον καὶ ἡδιστον ἢ
 α, καὶ ὁ διώριζαι ταῦτα κατὰ τὸ Δηλιακὸν ἐπί- 25

λιστον τὸ δικαιοτάτον, λῶστον δ' ὑγιαίνειν·

ἡδιστον δὲ πέφυχ' οὐ τις ἐρᾷ τὸ τυχεῖν.

ἂρ ὑπάρχει ταῦτα ταῖς ἀρίσταις ἐνεργείαις· ταύ-
 μίαν τούτων τὴν ἀρίστην, φαιμέν εἶναι τὴν εὐδαι- 30
 βαίνεται δ' ὁμοῖως καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν προσδε-
 ἀπερ εἴπομεν· ἀδύνατον γὰρ ἢ ὁ βράδιον τὰ καλὰ
 ἀχορήγητον ὄντα. πολλὰ μὲν γὰρ πράττεται,

καθάπερ δι' ὀργάνων, διὰ φίλων καὶ πλούτε καὶ πολιτικῆς
 δυνάμεως· ἐνίων δὲ τητῶμενοι ῥυπαίνουσι τὸ μακάριον, οἷον
 εὐγενείας, εὐτεχνίας, κάλλους· οὐ πάνυ γὰρ εὐδαιμονικὸς ὁ
 τὴν ιδεάν παναίσχυρος ἢ δυσγενῆς ἢ μονώτης καὶ ἄτεκνος,
 ἔτι δ' ἴσως ἥττον, εἴ τῳ πάγκαλοι παῖδες εἴεν ἢ φίλοι, ἢ
 ἀγαθοὶ ὄντες τεθναῖσιν. καθάπερ οὖν εἴπομεν, ἔοικε προσδεῖ-
 σθαι καὶ τῆς τοιαύτης εὐημερίας· ὅθεν εἰς ταῦτο τάττουσιν
 εἴοι τὴν εὐτυχίαν τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἕτεροι δὲ τὴν ἀρετὴν.
 ὅθεν καὶ ἀπορεῖται πότερον ἔστι μαθητὸν ἢ ἐθίσον ἢ ἄλλως 10
 πως ἀσκητὸν, ἢ κατὰ τινὰ θεῖαν μοῖραν ἢ καὶ διὰ τύχην
 παραγίνεται. εἰ μὲν ἔν καὶ ἄλλο τι ἐστὶ θεῶν δῶρημα ἀν-
 θρώποις, εὐλογον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν θεόδοτον εἶναι, καὶ
 μάλιστα τῶν ἀνθρώπων ὅσῳ βέλτιστον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν
 ἴσως ἄλλης ἂν εἴη σκέψεως οἰκειότερον, φαίνεται δὲ καὶ εἰ
 μὴ θεόπεμπτός ἐστιν ἀλλὰ δι' ἀρετὴν καὶ τινὰ μαθήσιν ἢ
 ἀσκησιν παραγίνεται, τῶν θειοτάτων εἶναι· τὸ γὰρ τῆς ἀρε-
 τῆς ἄθλον καὶ τέλος ἀρίστον εἶναι φαίνεται καὶ θεῖον τι καὶ
 μακάριον. εἴη δ' ἂν καὶ πολύκοινον· δυνατόν γὰρ ὑπάρχειν
 πᾶσι τοῖς μὴ πεπηρωμένοις πρὸς ἀρετὴν διὰ τινος μαθήσεως
 καὶ ἐπιμελείας. εἰ δ' ἐστὶν ἔτω βέλτιστον ἢ διὰ τύχην εὐδαι-
 μονεῖν, εὐλογον ἔχειν ἔτι, εἴπερ τὰ κατὰ φύσιν, ὡς οἷον
 τε κάλλισα ἔχειν, οὕτω πέφυκεν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κατὰ
 τέχνην καὶ πᾶσαν αἰτίαν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρίστην.
 τὸ δὲ μέγιστον καὶ κάλλιστον ἐπιτρέψαι τύχῃ λίαν πλημ-
 μελὲς ἂν εἴη. συμφανὲς δ' ἐστὶ καὶ ἐκ τῆς λόγῃ τὸ ζητού-
 μενον· εἴρηται γὰρ ψυχῆς ἐνέργεια κατ' ἀρετὴν ποιᾷ τις.
 τῶν δὲ λοιπῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ὑπάρχειν ἀναγκαῖον, τὰ δὲ
 συνεργὰ καὶ χρήσιμα πέφυκεν ὀργανικῶς. ὁμολογούμενα
 δὲ ταῦτ' ἂν εἴη καὶ τοῖς ἐν ἀρχῇ· τὸ γὰρ τῆς πολιτικῆς
 τέλους ἀρίστον ἐτίθεμεν, αὕτη δὲ πλείστη ἐπιμέλειαν ποιῆται
 τῷ ποιῆσαι τινος καὶ ἀγαθὸς τὸς πολίτας ποιῆσαι καὶ τρακτι-
 κὸς τῶν καλῶν. εἰκότως οὖν οὕτε βῦν ἔτε ἵππον ἔτε ἄλλο
 τῶν ζώων ἔδεν εὐδαιμον λεγόμενον· ἔδεν γὰρ αὐτῶν οἷον τε

1. om *M*^b. || 5. τινες καὶ νικῶσιν *M*^b. || 6. τῷ om *L*^b. || ὁρθῶς] καλῶς *O*^b. || ἐπιβόλοι *K*^b. || 7. ἐτι margo *K*^b. || 9.
 | 10. φιλοθεωρῶ *K*^b, φιλοθεάμοσι *L*^b*O*^b. || τὸν — 11. φιλοδικαίῳ om *K*^b. || 12. μάχεται πρὸς ἄλληλα διὰ *L*^b. || 14. δ'
V^b. || καὶ post ἡδεῖαι om *M*^b. || 15. δὲ *L*^b, δὲ δὴ *M*^b. || 16. τῇ] τῷ *O*^b. || αὐτῷ *M*^b. || 18. οὐδεὶς αἱ] οὐθ' εἰς ἂν *K*^b,
 21. εἰ δ' om *M*^b. || ἑαυτὰς *H*^a. || 22. μὴ γε ἀγαθαὶ καὶ καλαὶ *M*^b, μὴ ἀγαθαὶ τε καὶ καλαὶ *K*^b, μὴ καλαὶ γε καὶ
 || 27. δ'] δὲ τὸ *L*^b, om *M*^b. || 28. δὲ πέφυχ' οὐ τις ἐρᾷ τὸ τυχεῖν *K*^b et margo Parisiensis Regii 2023; δὲ πέφυχ'
 u (vel ἐρᾷται) τυχεῖν *H*^a*M*^b*N*^b et Parisiensis Regii 1471, 1855, 1856, 2024; δ' οὐ τις ἐρᾷ τυχεῖν *L*^b*O*^b et 1852, 2023,
 u τις ἐρᾷται τυχεῖν codex Oxoniensis collegii corporis Christi; δὲ τυχεῖν οὐ τις ἕκαστος ἐρᾷ 2113 et margo 2114. || 30.
 ἀρίστη *H*^a. || τὴν om *H*^a*L*^b*O*^b. || εἶναι φαιμέν *H*^a*M*^b.
 ] καὶ διὰ *H*^a*K*^b*M*^b, τῶν *L*^b. || 2. τητῶμενοι corr *K*^b. || 3. οὐ πάνυ] οὐδαμῶς *K*^b. || 5. φίλοι om *H*^a. || ἢ add *L*^b*M*^b
 ὅθεν καὶ εἰς *H*^a. || ταυτὸν *M*^b. || 8. ἔταροι] ἐταρ *H*^a*L*^b*M*^b*O*^b. || 9. ἢ καὶ ἄλλως *H*^a*K*^b*M*^b. || 11. θεῶν ἐστὶ *H*^a*M*^b*O*^b. ||
 ἀνθρώποις *L*^b. || 13. ὅσον *M*^b. || 14. καὶ εἰ] εἰ καὶ *L*^b, καὶ *O*^b. || 15. ἀλλ' εἰ δ' *H*^a. || 17. εἶναι post φαίνεται *M*^b,
 || 20. βέλτιστον *L*^b. || ἢ τὸ διὰ *K*^b*M*^b. || 21. οἷον τε] οἷον *K*^b. || 22. τα] τὸ *O*^b, om *H*^a. || 23. μάλιστα τὸ κατὰ
 ἔτι *K*^b, ἂν εἴη *L*^b. || 30. αὐτῇ *K*^b. || 32. ἄλλο τι τῶν *H*^a*M*^b*O*^b.

κοινωνῆσαι τοιαύτης ἐνεργείας. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν οὐδὲ καὶς εὐδαίμων ἐστίν· ἔτι γὰρ πρακτικὸς τῶν τοιούτων διὰ τὴν ἡλικίαν· οἱ δὲ λεγόμενοι διὰ τὴν ἐλπίδα μακαρίζονται. διὲ γὰρ, ὥσπερ εἵπομεν, καὶ ἀρετῆς τελείας καὶ βίης τελείης. πολλὰ γὰρ μεταβολαὶ γίνονται καὶ παντοῖαι τύχαι κατὰ τὸν βίον, καὶ ἐνδέχεται τὸν μάλισ' εὐθηνῶντα μεγάλαις συμφοραῖς περιπεσεῖν ἐπὶ γήρως, καθάπερ ἐν τοῖς ἡρωϊκοῖς περὶ Πριάμῃ μυθεύεται· τὸν δὲ τοιαύταις χρησάμενον τύχαις καὶ τελευτήσαντα ἀθλῶς ὑδεῖς εὐδαιμονίζει.

11 πότερον οὖν οὐδ' ἄλλον ὑδένα ἀνθρώπων εὐδαιμονισέον ἕως ἂν ζῇ, κατὰ Σόλωνα δὲ χρεὼν τέλος ὁρᾶν; εἰ δὲ δὴ καὶ θετέον ἔτι, ἄρα γε καὶ ἐστὶν εὐδαίμων τότε ἐπειδὴν ἀποθάνῃ; ἢ τὸ γὰρ παντελῶς ἀτοπον, ἄλλως τε καὶ τοῖς λέγουσιν ἡμῖν ἐνεργεῖαν τίνα τὴν εὐδαιμονίαν; εἰ δὲ μὴ λέγομεν τὸν τεθνεῶτα εὐδαίμονα, μηδὲ Σόλωνα τοῦτο βούλεται, ἀλλ' ὅτι τῆς καὶ αὐτῆς ἀν τις ἀσφαλῶς μακαρίσειεν ἀνθρώπον ὡς ἐκτὸς ἡδὴ τῶν κακῶν ὄντα καὶ τῶν δυστυχημάτων, ἔχει μὲν καὶ τοῦτ' ἀμφισβήτησιν τίνα· δοκεῖ γὰρ εἶναι τι τῷ τεθνεῶτι καὶ κακὸν καὶ ἀγαθόν, εἴπερ καὶ τῷ ζῶντι μὴ αἰσθανομένῳ δέ, οἷον τιμαὶ καὶ ἀτιμίαι καὶ τέκνων καὶ ὅλως ἀπογόνων εὐπραξίαι τε καὶ δυστυχίαι. ἀπορίαν δὲ καὶ ταῦτα παρέχει· τῷ γὰρ μακαρίως βεβιωκότι μέχρι γήρως καὶ τελευτήσαντι κατὰ λόγον ἐνδέχεται πολλὰς μεταβολὰς συμβαίνειν περὶ τοὺς ἐκγόνους, καὶ τὴν μὲν αὐτῶν ἀγαθὸς εἶναι καὶ τυχεῖν βίῃ τῷ κατ' ἀξίαν, τὴν δ' ἐξ ἐναντίας. ὅθλον δ' ὅτι καὶ τοῖς ἀποστήμασι πρὸς τοὺς γονεῖς παντοδαπῶς ἔχειν αὐτοὺς ἐνδέχεται. ἀτοπον δὲ γίνεσθαι ἂν, εἰ συμμεταβάλλοι καὶ ὁ τεθνεὼς καὶ γένοιτο ὅτε μὲν εὐδαίμων πάλιν δ' ἀθλιός. ἀτοπον δὲ καὶ τὸ μηδὲν μηδ' ἐπὶ τίνα χρόνον συνικνεῖσθαι τὰ τῶν ἐκγόνων τοῖς γονεῦσιν. ἀλλ' ἐπ' ἀντίθετον ἐπὶ τὸ πρότερον ἀπορηθέν· τάχα γὰρ ἂν θεωρηθῇ καὶ τὸ νῦν ἐπιζητούμενον ἐξ ἐκείνου. εἰ δὲ τὸ τέλος ὁρᾶν δεῖ καὶ τότε μακαρίζειν ἕκαστον οὐχ ὡς ὄντα μακάριον ἀλλ' ὅτι πρότερον ἦν, πῶς οὐκ ἀτοπον, εἰ δ' ἐστὶν εὐδαίμων, μὴ ἀληθεύεται κατ' αὐτοῦ τὸ ὑπάρχον διὰ τὸ μὴ

βούλεσθαι τοὺς ζῶντας εὐδαιμονίζειν διὰ τὰς μετακαὶ διὰ τὸ μόνιμόν τι τὴν εὐδαιμονίαν ὑπεληφέναι μηδαμῶς εὐμετάβολον, τὰς δὲ τύχας πολλὰς κλεισθῆαι περὶ τὰς αὐτὰς; ὅθλον γὰρ ὡς εἰ συνακαλεῖται ταῖς τύχαις, τὸν αὐτὸν εὐδαίμονα καὶ πάλιν ἀθλιόν πολλὰς, χαμαιλέοντά τινα τὸν εὐδαίμονα ἀποφάσσει καὶ σαθρῶς ἰδρυμένον. ἢ τὸ μὲν ταῖς τύχαις ἐκαστὸν εὐδαμῶς ὁρθεῖν· οὐ γὰρ ἐν ταύταις τὸ εὖ ἢ κακῶς, προσδίδεται τέτων ὁ ἀνθρώπινος βίος, καθάπερ εἴπαμεν· οὐδ' εἰσὶν αἱ κατ' ἀρετὴν ἐνεργεῖαι τῆς εὐδαιμονίας δ' ἐναντίαι τοῦ ἐναντίου. μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ καὶ διαπορηθέν. περὶ οὐδὲν γὰρ ἔτις ὑπάρχει τῶν ἀνθρωπίνων βεβαιότης ὡς περὶ τὰς ἐνεργείας· τὰς κατ' ἐννομιμώτεραι γὰρ καὶ τῶν ἐπιστημῶν αὐταὶ δοκεῖν.

15 τῶν δ' αὐτῶν αἱ τιμιώταται μόνιμώταται διὰ τὰς στα καὶ συνεχέστατα κατὰ τὴν ἐν αὐταῖς τοὺς μετακαὶ τοῦτο γὰρ εἰσὶν αἰτίαι τοῦ μὴ γίνεσθαι περὶ αὐτὰς ὑπάρχει δὲ τὸ ζητούμενον τῷ εὐδαίμονι, καὶ ἔστι αὐτοῦ τοιοῦτος· αἰεὶ γὰρ ἢ μάλιστα πάντων πράττει καὶ κατὰ κατ' ἀρετὴν, καὶ τὰς τύχας οἷσι καλλίστα καὶ πάντως ἐμμελῶς ὁ γ' ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς καὶ τῷ ἀνδρὶ ψόγῳ πολλῶν δὲ γινομένων κατὰ τύχην καὶ ῥόντων μεγέθει καὶ μικρότητι, τὰ μὲν μικρὰ τῶν καμάτων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀντικειμένων, ὅθλον ὡς ὁρᾶν τῆς ζωῆς, τὰ δὲ μεγάλα καὶ πολλὰ γιγνόμενα εὖ μακαριώτερον τὸν βίον ποιήσει (καὶ γὰρ αὐτὸς κοσμεῖν πέφυκεν, καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν καλὴ καὶ γίγνεται), ἀνάπαλιν δὲ συμβαίνοντα θλίβει καὶ λυπεῖ τὸ μακάριον· λύπας τε γὰρ ἐπιφέρει καὶ ἐμπόδιον ταῖς ἐνεργείαις. ὁμοῦς δὲ καὶ ἐν τέτοις διαλαμβάνειν, ἐπειδὴν φέρη τις εὐκόλως πολλὰς καὶ μεγάλας τύχας, μὴ δ' ἀναλγησίαν, ἀλλὰ γεννάδας ὡς καὶ ψυχῆς. εἰ δ' εἰσὶν αἱ ἐνεργεῖαι κύριαι τῆς ζωῆς, εἴπομεν, οὐδεὶς ἂν γένοιτο τῶν μακαρίων ἀθλιός· οὐ γὰρ πράττει τὰ μισητὰ καὶ φαῦλα. τὸν γὰρ ὁ

1. κοινωνῆσαι τῆς τοιαύτης *M*¹. || τὴν αἰτίαν post 2. ἐστὶν *O*¹. || 2. τῶν τοιούτων πρακτικὸς *M*¹. || 4. περὶ οὖν *M*¹. || 6. πότερ τὰ μὲν μάλισ' *M*¹. || εὐθηνῶντα *H*¹, εὐθευῶντα *K*¹. || 7. γήρως *L*¹. || 8. τρωϊκοῖς *K*¹*M*¹. || μεμυθολόγηται *L*¹. || 12. καὶ οὐκ *M*¹. || 14. τὴν εὐδαιμονίαν τίνα *M*¹. || 15. μηδὲ γὰρ Σόλωνα *M*¹. || 17. τῶν post καὶ om *H*¹*L*¹*O*¹. || 18. τι om *K*¹. || 19. καὶ *M*¹. || *H*¹. || 21. δι] γὰρ *M*¹. || 22. τῷ μὲν γὰρ *M*¹. || 25. ἀγαθῶς] τῶν ἀγαθῶν τε *O*¹. || 26. δ' om *K*¹. || 27. γίνεσθαι *M*¹. || 28. μεταβάλλοι *H*¹*K*¹*O*¹. || γένοιτο *H*¹. || 32. τὸ post δὲ add *K*¹. || 34. ἐστ'] ἐστὶ *L*¹. || 35. ἀληθεύεται *M*¹.

5. πάλιν om *M*¹. || 9. εἴπομεν *H*¹*L*¹*M*¹*O*¹. || 12. ὑπάρχει post 13. ἔργων *K*¹. || 13. ἔργων om *H*¹. || βασιλικῇ *L*¹. || αὐταὶ καὶ τῶν ἐπιστημῶν *M*¹. || 15. τιμιώτεραι *M*¹. || μόνιμώτεραι *K*¹*L*¹*M*¹. || 16. ταύταις *K*¹. || 17. αἴτιαι *L*¹. || αἰτίαι *M*¹. || 18. *M*¹. || 22. δι] *L*¹. || 23. καὶ μεγέθει καὶ *M*¹. || μικρότητι *L*¹*M*¹*O*¹. || μικρὰ *L*¹. || 25. πολλὰ καὶ μεγάλα *H*¹. || 26. ἀναλγησίαν *M*¹. || 27. σπουδαία] βαβαία *K*¹. || 28. δι] δὲ πάλιν *M*¹. || 29. τὸν pr *L*¹. || 33. αἱ om *K*¹. || 34. φαῦλα *K*¹*M*¹. || ἀληθῶς] ἀληθῶς εὐδαίμονα *M*¹.

αὐτὴν ἐμφρονα πάσας οἰόμεθα τὰς τύχας εὐσχημό-
ν καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αἰετὰ κάλλιστα πράτ-
τεν καὶ ζητηγὸν ἀγαθὸν τῷ παρόντι ζητοῦντι πο-
λεμικώτατα καὶ σκυτοτόμον ἐκ τῶν δοθέντων
ἀλλιστον ὑπόδημα ποιεῖν· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
ἄλλος τεχνίτης ἅπαντας. εἰ δ' οὕτως, ἄθλιος μὲν
γένοιτ' ἂν ὁ εὐδαίμων, οὐ μὴν μακάριός γε, ἂν
ᾧ τύχαις περιπέσῃ. οὐδὲ δὴ ποικίλος γε καὶ
λος· ὅτε γὰρ ἐκ τῆς εὐδαιμονίας κινήσεται ῥα-
ῦπὸ τῶν τυχόντων ἀτυχημάτων ἀλλ' ὑπὸ μεγά-
10 πολλῶν, ἐκ τε τῶν τοιούτων οὐκ ἂν γένοιτο πάλιν
ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἀλλ' εἴπερ, ἐν πολλῷ τινὶ καὶ
ισογάλῳ καὶ καλῷ ἐν αὐτῷ γινόμενος ἐπὶ βόλος.
οὐκ εἰς λέγειν εὐδαίμονα τὸν κατ' ἀρετὴν τελείαν
καὶ τοῖς ἐκτὸς ἀγαθοῖς ἱκανῶς κεχορηγημένον, 15
ὕψοντα χρόνον· ἀλλὰ τέλειον βίον; ἢ προσθετός
όμενος ὅτῳ καὶ τελευτήσοντα κατὰ λόγον, ἐπειδὴ
ν ἀφανὲς ἡμῖν, τὴν εὐδαιμονίαν δὲ τέλος καὶ τέ-
μεν πάντῃ πάντως. εἰ δ' οὕτω, μακαρίους ἐροῦμεν
οὓς ὑπάρχει καὶ ὑπάρχει τὰ λεχθέντα, μακα- 20
θρώπεις. καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσούτον διωρίσθω,
ὧν ἀπογόνων τύχας καὶ τῶν φίλων ἀπάντων τὸ
τιοῦν συμβάλλεσθαι λίαν ἀφίλον φαίνεται καὶ
15 ἐναντίον· πολλῶν δὲ καὶ παντοίας ἐχόντων δια-
ν συμβαινόντων, καὶ τῶν μὲν μᾶλλον συνικνεμέ-
ν' ἦσαν, καθ' ἕκαστον μὲν διαιρεῖν μακρὸν καὶ ἀπé-
αύεται, καθόλου δὲ λεχθὲν καὶ τύπῳ τάχ' ἂν
λοι. εἰ δὴ, καθάπερ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀτυχη-
1 ἢ μὲν ἔχει τι βριθὸς καὶ ῥοπήν πρὸς τὸν βίον τὰ
στεροίς ὅμοιος, οὕτω καὶ τὰ περὶ τῆς φίλης ὁμοίως 30
διαφέρει δὲ τῶν παθῶν ἕκαστον περὶ ζῶντας ἢ
ντας συμβαίνειν πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ κακὰ νομα
προὔπαρχειν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἢ πράττεσθαι,
ἐόν δὴ καὶ ταύτην τὴν διαφορὰν, μᾶλλον δ' ἴσως
εἶσθαι περὶ τῆς κεκμηκότας εἰ τινας ἀγαθῶ κοινω- 35

νῦσιν ἢ τῶν ἀντικειμένων· ὅμοιος γὰρ ἐκ τούτων εἰ καὶ δικνεῖ-
ται πρὸς αὐτὴν ὅτιν, εἴτ' ἀγαθὸν εἴτε τούναντίον, ἀφανερὸν
τι καὶ μικρὸν ἢ ἀπλῶς ἢ ἐκείνοις εἶναι, εἰ δὲ μή, τοσούτον
γε καὶ τοιοῦτον ὥστε μὴ ποιεῖν εὐδαίμονας τοὺς μὴ ὄντας
μὴδὲ τοὺς ὄντας ἀφαιρεῖσθαι τὸ μακάριον. συμβάλλεσθαι
μὲν ἔν τι φαίνονται τοῖς κεκμηκόσιν αἱ εὐπραξίαι τῶν φί-
λων, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ δυσπραξίαι, τοιαῦτα δὲ καὶ τηλι-
καῦτα ὥςτε μήτε τῶς εὐδαίμονας μὴ εὐδαίμονας ποιεῖν μήτ'
ἄλλο τῶν τοιούτων μὴδέν.

Διωρισμένων δὲ τούτων ἐπισκεψόμεθα περὶ τῆς εὐδαί- 12
μονίας πότερα τῶν ἐπαινετῶν ἐστὶν ἢ μᾶλλον τῶν τιμῶν.
δῆλον γὰρ ὅτι τῶν γε δυνάμεων ἔκ ἐστιν. φαίνεται δὴ πᾶν
τὸ ἐπαινετὸν τῷ ποίον τι εἶναι καὶ πρὸς τί πως ἔχειν ἐπαι-
νεῖσθαι· τὸν γὰρ δίκαιον καὶ τὸν ἀνδρείον καὶ ὅλως τὸν
ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀρετὴν ἐπαινοῦμεν διὰ τὰς πράξεις καὶ τὰ
ἔργα, καὶ τὸν ἰσχυρὸν καὶ τὸν δρομικὸν καὶ τῶν ἄλλων
ἕκαστον τῷ ποίον τινα πεφυκέναι καὶ ἔχειν πῶς πρὸς ἀγα-
θὸν τι καὶ σπουδαῖον. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν περὶ τοὺς
θεοὺς ἐπαύων· γελοῖοι γὰρ φαίνονται πρὸς ἡμᾶς ἀναφερό-
μενοι, τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ γίνεσθαι τῶς ἐπαύων δι'
ἀναφορᾶς, ὥσπερ εἴπαμεν. εἰ δ' ἐστὶν ὁ ἐπαινος τῶν τοιού-
των, δῆλον ὅτι τῶν ἀρίστων οὐκ ἔστιν ἐπαινος, ἀλλὰ μεῖζόν
τι καὶ βέλτιον, καθάπερ καὶ φαίνεται· τοὺς τε γὰρ θεοὺς
μακαρίζομεν καὶ εὐδαιμονίζομεν καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶς θειο- 25
τάτους μακαρίζομεν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀγαθῶν· οὐδεὶς
γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν ἐπαινεῖ καθάπερ τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡς
θειότερόν τι καὶ βέλτιον μακαρίζει· δοκεῖ δὲ καὶ Εὐδοξὸς
καλῶς συνηγορῆσαι περὶ τῶν ἀριστείων τῇ ἡδονῇ· τὸ γὰρ μὴ
ἐπαινεῖσθαι τῶν ἀγαθῶν ὅσον μνηνεῖν ὥστε ὅτι κρείττον ἐστὶ
τῶν ἐπαινετῶν, τοιοῦτον δ' εἶναι τὸν θεὸν καὶ τὰ ἀγαθὰ· πρὸς
ταῦτα γὰρ καὶ τὰλλα ἀναφέρεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ἐπαινος
τῆς ἀρετῆς· πρακτικοὶ γὰρ τῶν καλῶν ἀπὸ ταύτης· τὰ δ'
ἐγκώμια τῶν ἔργων ὁμοίως καὶ τῶν σωματικῶν καὶ τῶν
ψυχικῶν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως οἰκειότερον ἐξακριβοῦν
τοῖς περὶ τὰ ἐγκώμια πεπονημένοις, ἡμῖν δὲ δῆλον ἐκ τῶν

αὐτὴν καὶ εὐφρονα L^1 , καὶ ἐμφρονα ἀγαθὸν $H^1 M^1 N^1$. || 7. ἂν γένοιτο M^1 . || 8. γε] τε K^1 , om $L^1 O^1$. || 10. ὅδ' $H^1 K^1 L^1$
1 τῶν μεγάλων M^1 . || 11. τε om L^1 , post τοιούτων ponit O^1 . || οὐκ] δ' οὐκ L^1 . || 12. τῷ] τῷ καὶ μεγάλῳ L^1 . || 13.
γὰρ K^1 . || 16. ἢ om K^1 . || 17. τελευτήσοντα. L^1 . || 18. ἡμῖν ἐστιν, τὴν K^1 . || 19. πάντῃ καὶ πάντως O^1 . || μακαρίους μὲν
|| 23. μὲν om $L^1 O^1$. || 26. ἔσονται K^1 . || ἱκανῶ $L^1 M^1$. || 32. πολλῶ M^1 . || 34. δὲ H^1 . || ταύτη $H^1 K^1 L^1 O^1$. ||
λα O^1 .

ο] οὐν L^1 . || 2. φλαυρὸν K^1 . || 3. τε M^1 . || 4. γε om M^1 . || 6. τῶν — 7. δυσπραξίαι om $H^1 K^1$. || 8. μήτε] μὴ L^1 ,
11. πότερον L^1 , πότερον οὐν M^1 . || 12. δὴ] δὲ $L^1 O^1$. || 15. ἀγαθὸν τε καὶ K^1 . || τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις $H^1 L^1 M^1 O^1$. ||
1 δὲ καὶ K^1 . || 18. τι om M^1 . || περὶ τοὺς] πρὸς M^1 . || 21. εἴπαμεν $H^1 L^1 M^1 O^1$. || 22. ὁ ἐπαινος H^1 , ἐπαινος τῶν τοιούτων
|| βέλτερος L^1 . || τε om M^1 . || 26. γὰρ] δὲ H^1 . || τὸ om pr K^1 . || 27. δὴ] γὰρ O^1 . || 28. ἀρίστων H^1 . || 29. κρείττων
|| 31. καὶ om L^1 . || τὰλλα om M^1 . || 33. τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ψυχικωτέρων L^1 , τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν H^1 . || 34.
 M^1 .

εἰρημένων ὅτι ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία τῶν τιμίων καὶ τελείων. ἔοικε δ' οὕτως ἔχειν καὶ διὰ τὸ εἶναι ἀρχή· ταύτης γὰρ χάριν τὰ λοιπὰ πάντα πάντες πράττομεν, τὴν ἀρχὴν δὲ καὶ τὸ αἶτιον τῶν ἀγαθῶν τιμιόν τι καὶ θεῖον τίθεμεν.

13 Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία ψυχῆς ἐνέργειά τις κατ' ἀρετὴν τελείαν, περὶ ἀρετῆς ἐπισκεπτέον· τάχα γὰρ οὕτως ἂν βέλτιον καὶ περὶ τῆς εὐδαιμονίας θεωρήσαιμεν. δοκεῖ δὲ καὶ ὁ κατ' ἀλήθειαν πολιτικός περὶ ταύτην μάλις πεπονησθαι· βούλεται γὰρ τοὺς πολίτας ἀγαθὸς ποιεῖν καὶ τῶν νόμων ὑπηκόους. παράδειγμα δὲ τῶν ἔχοντων τὰς Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων νομοθέτας, καὶ εἴ τινες ἕτεροι τοιοῦτοι γεγένηνται. εἰ δὲ τῆς πολιτικῆς ἐστὶν ἡ σκέψις αὕτη, δῆλον ὅτι γένοιτ' ἂν ἡ ζήτησις κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς προαίρεσιν. περὶ ἀρετῆς δὲ ἐπισκεπτέον ἀνθρωπίνης δῆλον ὅτι· καὶ γὰρ τὰ ἀγαθὰ ἀνθρώπινον ἐζητοῦμεν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἀνθρωπίνην. 15 ἀρετὴν δὲ λέγομεν ἀνθρωπίνην ἢ τὴν τῷ σώματος ἀλλὰ τὴν τῆς ψυχῆς· καὶ τὴν εὐδαιμονίαν δὲ ψυχῆς ἐνέργειαν λέγομεν· εἰ δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχει, δῆλον ὅτι δεῖ τὸν πολιτικὸν εἰδέναι πως τὰ περὶ ψυχῆς, ὥσπερ καὶ τὸν ὀφθαλμὸς θεραπεύοντα καὶ πᾶν σῶμα, καὶ μᾶλλον ὅσω τιμιωτέρα 20 καὶ βελτίων ἡ πολιτικὴ τῆς ἱατρικῆς. τῶν δ' ἱατρῶν οἱ χαριέντες πολλὰ πραγματεύονται περὶ τὴν τῷ σώματος γνώσιν. θεωρητέον δὲ καὶ τῷ πολιτικῷ περὶ ψυχῆς, θεωρητέον δὲ τῶν χάριν, καὶ ἐφ' ὅσον ἰκανῶς ἔχει πρὸς τὰ ζητούμενα· τὸ γὰρ ἐπὶ πλείον ἑξακριβῶν ἐργωδέστερον ἴσως ἐστὶ 25 τῶν προκειμένων. λέγεται δὲ περὶ αὐτῆς καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις ἀρκούντως ἓνα, καὶ χρῆσθαι αὐταῖς. οἶον τὸ μὲν ἄλογον αὐτῆς εἶναι, τὸ δὲ λόγον ἔχον. ταῦτα δὲ πρότερον διώρισαι καθάπερ τὰ τῷ σώματος μέρη καὶ πᾶν τὸ μεριστόν, ἢ τῷ λόγῳ δύο ἐστὶν ἀχώριστα πεφυκότα καθάπερ 30 ἐν τῇ περιφερείᾳ τὸ κυρτόν καὶ τὸ κοῖλον, οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὸ παρόν. τοῦ ἀλόγου δὲ τὸ μὲν εἰσὶ κοινῶ καὶ φυτικῶ, λέγω δὲ τὸ αἶτιον τοῦ τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι· τὴν τῆς αὐτῆς γὰρ δύναμιν τῆς ψυχῆς ἐν ἅπασιν τοῖς τρεφομέ-

νοῖς θεῖη τις ἂν καὶ ἐν τοῖς ἐμβρύοις, τὴν αὐτὴν δὲ καὶ ἐν τοῖς τελείοις· εὐλογώτερον γὰρ ἢ ἄλλην τινὰ τῆς μὲν ἓν κοινή τις ἀρετὴ καὶ ἐκ ἀνθρωπίνῃ φαίνεται καὶ γὰρ ἐν τοῖς ὕπνοις ἐνεργεῖν μάλις τὸ μῦθον τῷ ἢ 5 ἢ δυνάμει αὕτη, ὁ δ' ἀγαθὸς καὶ κακὸς ἥκιστα καθ' ὕπνον, ὅθεν φασὶν ἔδεν διαφέρειν τὸ ἥμισυ τῷ εὐδαιμόνους τῶν ἀθλίων. συμβαίνει δὲ τῷτο εἰκότως· γὰρ ἐστὶν ὁ ὕπνος τῆς ψυχῆς ἢ λέγεται σπινθαίρα καὶ φλῆν· εἴ πῃ κατὰ μικρὸν δικνύνται τινες τῶν κινήσεων ταύτῃ βελτίω γίνεται τὰ φαντάσματα τῶν ἐπιεικῶν 10 τυχόντων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἄλλως, καὶ τὸ ὅτι ἐατέον, ἐπειδὴ τῆς ἀνθρωπικῆς ἀρετῆς ἄμεινον πᾶς ἔοικε δὲ καὶ ἄλλη τις φύσις τῆς ψυχῆς ἄλογος εἶναι· τέχνησα μὲντοι πῃ λόγῳ. τῷ γὰρ ἐγκρατὺς καὶ ἀκρατής λόγον καὶ τῆς ψυχῆς τὸ λόγον ἔχον ἐπαινεῖται· ἐπὶ καὶ ἐπὶ τὰ βέλτιστα παρακαλεῖ· φαίνεται δ' ὅτι καὶ ἄλλο τι παρὰ τὸν λόγον πεφυκότος, ὃ μάχεται ἀντιτείνει τῷ λόγῳ. ἀτεχνῶς γὰρ καθάπερ τὰ πεφυμένα τῷ σώματος μέρη εἰς τὰ δεξιὰ προαιρυνόμενα 15 τὸναντίον εἰς τὰ ἀριστερὰ παραφέρεται, καὶ ἐπὶ τῷ οὕτως· ἐπὶ τὰναντία γὰρ αἱ ὀρμαὶ τῶν ἀκρατῶν. ἐν τοῖς σώμασι μὲν ὁρῶμεν τὸ παραφερόμενον, ἐπὶ δὲ τῇ ψυχῇ ἔχῃ ὁρῶμεν. ἴσως δ' ἔδεν ἥττον καὶ ἐν τῇ ψυχῇ εἶναι τι παρὰ τὸν λόγον, ἐναντιούμενον τῷ λόγῳ βαῖνον. πῶς δ' ἕτερον, οὐδὲν διαφέρει. λόγῳ δὲ καὶ φαίνεται μετέχειν, ὥσπερ εἵπομεν· πειθαρχεῖ γὰρ τῷ τῷ ἐγκρατὺς. ἐπὶ δ' ἴσως εὐκολώτερόν ἐστι τὸ τῷ λόγῳ καὶ ἀνδρείῳ· πάντα γὰρ ὁμοφωνεῖ τῷ λόγῳ. φύσις καὶ τὸ ἄλογον διττόν. τὸ μὲν γὰρ φυτικὸν ὁρμαῖς καὶ 20 νεῖ λόγου, τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν καὶ ὁλως ὁρεκτικόν· πῶς, ἢ κατήκοον ἐστὶν αὐτοῦ καὶ πειθαρχικόν. ἵνα καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν φίλων φαιμέν ἔχειν λόγον, καὶ ὥσπερ τῶν μαθηματικῶν. ὅτι δὲ πείθεται πῶς ὑπὲρ τὸ ἄλογον, μηνύει καὶ ἡ νεότης καὶ πᾶσα ἐπιθυμία

1. καὶ τῶν τελείων O^b . || 2. ἀρχήν $M^b O^b$. || 3. πάντα post πάντες $H^o O^b$, post πράττομεν M^b . || 5. εἰ $L^b O^b$. || 6. σκεπτέον L^b , ἐπισκεπτέον ἂν εἴη K^b . || 7. βέλτιον ἂν M^b . || 8. τὴν εὐδαιμονίαν $H^o O^b$. || 9. ἀγαθὸς τοὺς πολίτας K^b . || 12. ἀπὸ ψυχῆς $L^b O^b$. || 13. γίνονται K^b . || 15. καὶ ζητοῦμεν M^b . || 16. ἀνθρωπίνην δὲ λέγομεν ἀρετὴν M^b . || 17. ἀλλὰ καὶ K^b . || 18. τὴν $om F$. || 19. ψυχῆς $K^b O^b$. || 20. θεραπεύοντα K^b , θεραπεύοντα L^b . || 21. βέλτιον L^b . || 22. τῶν δ' ἱατρῶν καὶ τῶν ἱατρῶν M^b , καὶ τῶν ἱατρῶν $H^o O^b$. || 23. γὰρ $om O^b$. || 24. πλείον L^b . || 25. πλείον L^b . || 26. ἐξ ακριβῶς ante ἐπὶ K^b . || 27. δὲ καὶ περὶ K^b . || 28. καὶ $om M^b$. || 29. αὐξάνεσθαι H^o .

2. ταύτη $H^o M^b$. || 3. ἀνθρωπικὴ $H^o L^b M^b O^b$. || 4. γὰρ καὶ ἐν M^b . || 5. τὸς εὐδαιμόνας τὸ ἥμισυ τῷ βίῳ L^b . || 6. πᾶς $om F$. || 7. κατὰ μικρὸν καὶ δικνύνται K^b . || 8. ἀνθρωπικῆς M^b . || 9. ἀλλότριον K^b . || 10. δὴ $H^o M^b O^b$. || 11. τῆς $om L^b O^b$. || 12. εἶναι καὶ μετέχειν M^b . || 13. μὲν πᾶς $L^b M^b O^b$, πᾶς μὲν H^o . || 14. ἀκρατὺς καὶ ἐγκρατὺς $H^o K^b M^b$. || 15. τε $om L^b O^b$. || 16. περιφέρεται M^b , προφέρεται K^b . || 17. μὲν $om K^b$. || 18. περιφερόμενον O^b . || 19. τὸ prius $om K^b$. || 20. τὰνδρείῳ M^b . || 21. δὲ M^b . || 22. φυτικὸν L^b , θυμικὸν $pr K^b$. || 23. μαθηματικὰ M^b . || 24. ὑπὸ τοῦ λόγου M^b . || 25. πᾶσα ἡ ἐπιθυμία K^b . || 26. τε $om M^b$.

λησις. εἰ δὲ χρὴ καὶ τοῦτο φάναι λόγον ἔχειν,
καὶ τὸ λόγον ἔχον, τὸ μὲν κυρίως καὶ ἐν αὐτῷ,
ἐρ τοῦ πατρὸς ἀκουσικόν τι. διορίζεται δὲ καὶ ἡ
ἀπὸ τὴν διαφορὰν ταύτην· λέγομεν γὰρ αὐτῶν τὰς
ἠθικὰς τὰς δὲ ἠθικάς, σοφίαν μὲν καὶ σύνεσιν
ἐν διανοητικῇ, ἐλευθεριότητα δὲ καὶ σωφροσύνην
ἔχοντες γὰρ περὶ τῷ ἥθει οὐ λέγομεν ὅτι σοφὸς ἢ
ἀλλ' ὅτι πρᾶος ἢ σώφρων, ἐπαινοῦμεν δὲ καὶ τὸν
ἐὰν τὴν ἔξω· τῶν ἔξω δὲ τὰς ἐπαινετάς ἀρετάς

μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα
σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεία ἀνδρεῖοι. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινό-
μενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθεταὶ τοὺς πολίτας ἐθί-
ζοντες ποιῶσιν ἀγαθός, καὶ τὸ μὲν βέλλημα παντὸς νομο-
θέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιῶσιν, ἀμαρτάνουσιν·
καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. ἐτι
ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ
καὶ φθίρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τῷ καθαρίζειν
καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοὶ γίνονται καθαρισταί. ἀνάλογον
δὲ καὶ οἱ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ
εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς
κακοί. εἰ γὰρ μὴ ἔτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τῷ διδάζοντος,
ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί. ἔτω δὲ καὶ ἐπὶ
τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι
τοῖς πρὸς τὸς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἀδι-
καιοί, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐπιζόμενοι φοβεῖ-
σθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. ὁμοίως δὲ καὶ
τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν
γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀρ-
γίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀνασφρέσθαι, οἱ δὲ
ἐκ τῷ οὕτως. καὶ ἐν δὲ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ
ἔξεις γίνονται. διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιᾶς ἀποδιδόναι·
κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθεῖσιν αἱ ἔξεις. οὐ
μικρὸν ἔν διαφέρει τὸ ἔτως ἢ ἔτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι,
ἀλλὰ πάμπαν, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

B.

ἥς δὲ τῆς ἀρετῆς οὕσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς
ἢ μὲν διανοητικῇ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει
ἀνέσιν καὶ τὴν αὐξήσιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται
· ἢ δ' ἠθικῇ ἐξ ἥθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τὸνομα
καρὸν παρεκκλῖνον ἀπὸ τῷ ἥθει. ἐξ οὗ καὶ ὅλον
τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται· οὐθεν
φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει
ἡμενος ἐκ ἂν ἐθισθῇ ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυ-
ὸν ἐθίξῃ τις ἄνω ρίπτων, ὕδὲ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ'
τῶν ἄλλως πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθῇ. ἔτ'
οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ
μὲν ἡμῖν δεξασθαι αὐτάς, τελειομένους δὲ διὰ τῶν
ὅσα μὲν φύσει ἡμῖν παραγίνεται, τὰς δυνάμεις
τερον κομίζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδί-
ερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων ὅλον· οὐ γὰρ ἐκ τῷ πολ-
ῷ ἢ πολλὰς ἀκούσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν,
καὶ ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχο-
δ' ἀρετάς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον,
ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἃ γὰρ δεῖ μαθόντας
ὑτα ποῖντες μαυθάνομεν, οἷον οἰκοδομῶντες οἰκο-
νται καὶ καθαρίζοντες καθαρισταί. ἔτω δὲ καὶ τὰ

Ἐπεὶ οὖν ἡ παρούσα πραγματεία οὐ θεωρίας ἐνεκά
ἐστὶν ὥσπερ αἱ ἄλλαι (ἢ γὰρ ἴν' εἰδῶμεν τί ἐστὶν ἡ ἀρετὴ
σκεπτόμεθα, ἀλλ' ἴν' ἀγαθοὶ γενώμεθα, ἐπεὶ οὐδὲν ἂν ἦν
ὄφελος αὐτῆς), ἀναγκαῖον ἐστὶ σκέψασθαι τὰ περὶ τὰς
πράξεις, πῶς πρακτέον αὐτάς· αὐταὶ γὰρ εἰσι κύριαι καὶ
τῷ ποιᾶς γενέσθαι τὰς ἔξεις, καθάπερ εἰρήκαμεν. τὸ μὲν ἔν
κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττειν κοινὸν καὶ ὑποκεισθῶ, ῥηθή-
σεται δ' ὕστερον περὶ αὐτοῦ, καὶ τί ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος,
καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὰς ἄλλας ἀρετάς. ἐκεῖνο δὲ προδιο-

δὲ M¹. || 2. ἔσαι] ἄρα L¹O¹, ἔσαι ἄρα M¹. || μὲν γὰρ κυρίως M¹. || ἐν ὅμ H¹, qui iant. || 3. τι om K¹. || καὶ om
καὶ σύνεσιν post 6. καὶ φρόνησιν ponit O¹, om M¹. || 7. ἢ] καὶ K¹. || 15. πλεῖστον M¹O¹. || ἐκ τῆς διδασκαλίας L¹, ἐν
M¹. || 16. διόπερ καὶ ἐμπειρίας M¹. || 18. ἔσχει M¹. || παρεκκλῖνον K¹N¹. || ἥθους N¹. || 20. ὁ om M¹. || 22. αὐτὸν
|| τὸ om L¹. || 23. πεφυκ.] φύσει πεφυκότων M¹. || 26. ἡμῖν M¹. || περιγίνεται L¹M¹. || 27. τούτων] τὰς τούτων O¹. ||
O¹. || 32. τῶν τεχνῶν τῶν ἄλλων L¹O¹. || 34. δὲ L¹, om M¹.
|| K¹. || 7. καὶ ante γήσται om K¹. || 8. δὲ L¹. || 9. αἱ ante κακοὶ om K¹. || 10. αἱ ante οἰκοδόμοι om K¹L¹M¹O¹. ||
|| 13. κακοὶ om M¹. || 13. δὲ M¹. || 14. γὰρ om M¹. || τοῖς συναλλάγμασι om pr K¹. || 15. περὶ M¹. || γινόμενα K¹.
|| 16. ἐθίζομεν ἢ φοβεῖσθαι M¹. || 17. ἢ om K¹. || 18. τὰ om L¹M¹. || τὰ om M¹. || 20. μὲν γὰρ
|| 21. οὕτως M¹, οὕτως K¹N¹. || ἐν αὐτοῖς om M¹. || 24. γέν M¹. || εὐθὺς K¹. || 27. ὕδὲ γὰρ L¹. || τί ἐστὶν ἀρετὴ O¹, ἢ
|| 28. γινόμεθα M¹. || 29. ἐστὶ] ἐπὶ L¹, ἢ K¹, ἂν εἴη M¹. || 31. γίνεσθαι L¹. || 32. καὶ om M¹. || ὑποκεισθῶ N¹. ||
|| 33. ὁ om K¹L¹O¹. || 34. προσδιομοιοποιεῖσθαι K¹, προσμοιοποιεῖσθαι L¹O¹.

μολογείσθω, ὅτι πᾶς ὁ περὶ τῶν πρακτῶν λόγος τύπων
καὶ ἐκ ἀκριβῶς ὀφείλει λέγεσθαι, ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχὰς
εἵπομεν ὅτι κατὰ τὴν ὕλην οἱ λόγοι ἀπαιτητέοι· τὰ δ' ἐν
ταῖς πράξεσι καὶ τὰ συμφέροντα οὐδὲν ἐξηκὸς ἔχει, ὥσ-
περ οὐδὲ τὰ ὑγιεινά. τοιοῦτε δ' ὄντος τοῦ καθόλου λόγου, 5
ἔτι μᾶλλον ὁ περὶ τῶν καθ' ἑκάστα λόγος ἐκ ἔχει τάκρι-
βές· οὐτε γὰρ ὑπὸ τέχνην οὐδ' ὑπὸ παραγγελίαν ἐδεμίαν
πίπτει, δεῖ δ' αὐτὸς αἰετὶς πράττοντας τὰ πρὸς τὸν και-
ρὸν σκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς ἔχει καὶ τῆς
κυβερνητικῆς. ἀλλὰ καίπερ ὄντος τοιούτου τοῦ παρόντος 10
λόγου πειρατέον βοηθεῖν. πρῶτον οὖν τῆτο θεωρητέον, ὅτι
τὰ τοιαῦτα πέφυκεν ὑπὸ ἐνδείας καὶ ὑπερβολῆς φθείρε-
σθαι, (δεῖ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν τοῖς φανεροῖς μαρτυρίαις
χρηῖσθαι) ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ὑγείας ὁρῶμεν·
τὰ τε γὰρ ὑπερβάλλοντα γυμνάσια καὶ τὰ ἐλλείποντα 15
φθεῖρει τὴν ἰσχύν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ποτὰ καὶ τὰ σιτία
πλεῖν καὶ ἐλάττω γινόμενα φθεῖρει τὴν ὑγίειαν, τὰ δὲ
σύμμετρα καὶ ποιεῖ καὶ αὖξει καὶ σῶζει. οὕτως ἔν καὶ
ἐπὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας ἔχει καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν·
ὅ τε γὰρ πάντα φεύγων καὶ φοβούμενος καὶ μηδὲν ὑπο- 20
μένων δειλὸς γίνεται, ὅ τε μηδὲν ὅλως φοβούμενος ἀλλὰ
πρὸς πάντα βαδίζων θρασύς. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μὲν πᾶ-
σης ἡδονῆς ἀπολαύων καὶ μηδεμιᾶς ἀπεχόμενος ἀκόλα-
στος, ὁ δὲ πᾶσας φεύγων, ὥσπερ οἱ ἀγροῖκοι, ἀναίσθητός
τις· φθεῖρεται γὰρ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία ὑπὸ τῆς 25
ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως, ὑπὸ δὲ τῆς μεσότητος σῶ-
ζεται. ἀλλ' οὐ μόνον αἱ γενέσεις καὶ αἱ αὐξήσεις καὶ αἱ
φθοραὶ ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίνονται, ἀλλὰ
καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔσονται· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν
ἄλλων τῶν φανερωτέρων ἔτως ἔχει, οἷον ἐπὶ τῆς ἰσχύος· 30
γίνεται γὰρ ἐκ τοῦ πολλὴν τροφὴν λαμβάνειν καὶ πολ-
λοὺς πόνους ὑπομένειν, καὶ μάλιστα δύναται ταῦτα ποιεῖν
ὁ ἰσχυρός. οὕτω δ' ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν· ἐκ τε γὰρ
τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἡδονῶν γινόμεθα σώφρονες, καὶ γενό-
μενοι μάλιστα δυνάμεθα ἀπέχεσθαι αὐτῶν. ὁμοίως δὲ 35

καὶ ἐπὶ τῆς ἀνδρείας· ἐπιζόμενοι γὰρ καταφρονεῖν τῶν
βερῶν καὶ ὑπομένειν αὐτὰ γινόμεθα ἀνδρεῖοι, καὶ
μενοί μάλιστα δυνάμεθα ὑπομένειν τὰ φοβερά·
δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἔξεων τὴν ἐπιγινόμενὴν ἡδονήν
πὴν τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν συμ-
ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σῶφρων, ὁ δ' ἐχρὸς
ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χα-
μὴ λυγόμενος γὰρ ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυγούμενος δειλός·
ἡδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἡθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν
τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην
καλῶν ἀπεχόμεθα. διὸ δεῖ ἡχθαί πως εὐθὺς ἐκ τῆς
ὁ Πλάτων φησὶν, ὥς χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι ἐκ
ἡ γὰρ ὁρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν. ἔτι δ' εἰ ἀρεταὶ ἐπὶ
πράξεις καὶ πάθη, παντὶ δὲ πάθει καὶ πάσῃ πράξ-
ται ἡδονὴ καὶ λύπη, καὶ διὰ τούτ' ἂν εἴη ἡ ἀρετὴ
ἡδονὰς καὶ λύπας. μνηύουσι δὲ καὶ αἱ κολαστικαὶ
ναὶ διὰ τούτων· ἱατροὶ γὰρ τινὲς εἰσιν, αἱ δὲ ἐκ
διὰ τῶν ἐναντίων πεφύκασιν γίνεσθαι. ἔτι, ὥς καὶ ἐν
εἵπομεν, πᾶσα ψυχὴς ἐξίς, ὑφ' οἷον πέφυκε
χείρων καὶ βελτίων, πρὸς ταῦτα καὶ περὶ ταῦτα
σιν ἔχει· δι' ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας φαῦλαι γίνονται
διώκειν ταύτας καὶ φεύγειν, ἢ ἂν μὴ δεῖ ἢ ἐπι-
ὥς οὐ δεῖ ἢ ὁσαυχῶς ἄλλως ὑπὸ τοῦ λόγου διαφεί-
τοιαῦτα. διὸ καὶ ὀρίζονται τὰς ἀρετὰς ἀπαλῶς
καὶ ἡρεμίας· εὐκ εὖ δέ, ὅτι ἀπλῶς λέγουσιν, ὡς
ὥς δεῖ καὶ ὥς ἔδει, καὶ ὅτε, καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς
ὑπόκειται ἄρα ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ τοιαύτη περὶ τῶν
λύπας τῶν βελτίστων πρακτικῆς, ἡ δὲ κακῆς
γένοιτο δ' ἂν ἡμῖν καὶ ἐκ τούτων φανερόν ἐστι
αὐτῶν. τριῶν γὰρ ὄντων τῶν εἰς τὰς αἰρέσεις
τῶν εἰς τὰς φυγὰς, καλοῦ συμφέροντος ἡδονῆς καὶ
τῶν ἐναντίων, αἰσχροῦ βλαβεροῦ λυπηροῦ, πρὸς
μὲν ταῦτα ὁ ἀγαθὸς κατωρθωτικός ἐστίν· ὁ δὲ κακὸς
τητικός, μάλιστα δὲ περὶ τὴν ἡδονήν· κοινὴ τε γὰρ
καὶ τῶν ζώοις, καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν αἵρεσιν παρὰ

1. πρακτικῶν *K¹L¹M¹*. || 2. καὶ ante κατ' om *K¹*. || 3. ὕλην καὶ οἱ *L¹*. || 5. ὑγιεινά] ὑγιεινά τῷ καθόλου λόγῳ *K¹*. || 6. *K¹*. || 8. ὑποπίπτει *M¹*. || περὶ *K¹*. || 9. καὶ τῆς] καὶ ἐπὶ τῆς *M¹*. || 10. τοῦ om *K¹*. || 14. ὥσπερ καὶ ἐπὶ *M¹*. || 16. ἡδονῶν καὶ ἐλάττω *M¹*. || 18. καὶ ante ποιεῖ om *M¹*. || 19. ἄλλων om *K¹*. || 23. ἀπολαύων] ἐχόμενος *M¹*. || 24. ποτὰ καὶ σιτία om *L¹O¹*. || γὰρ] δὲ *K¹*. || 26. τῆς post καὶ om *M¹*. || 27. αἱ ante αὐξήσεις om *K¹L¹N¹O¹*. || αἱ ante φθοράς om *N¹O¹*. || 29. αἱ om *K¹*. || 31. καὶ τοῦ πολλοῦς *M¹*. || 32. μάλιστα ἀ δύναται αὐτὰ *K¹*. || 9. ἡ ἡθικὴ ἐστὶν *M¹*. || 13. εἰ] αἱ *K¹*. || 14. πάθη καὶ πράξεις *L¹M¹O¹*. || 15. καὶ διὰ] καὶ διὰ *N¹*, *M¹*. || 18. πρῶτον *K¹*. || 21. ἡδονῆς δὲ καὶ λύπης *M¹*. || φαῦλοι *L¹M¹*. || 22. ἡ ὅτε μὴ δεῖ *M¹*, om *K¹*. || ἡ ὅτε ἀ δεῖ om *K¹*. || 26. καὶ ante ὅσα om *N¹*. || 29. ὅτι *K¹*. || 31. τῶν] ὄντων τῶν *M¹N¹*, ὄντων *L¹O¹*. || 32. βλαβεροῦ] ἀσχηρῶς *L¹*. || 33. κατωρθωτικός *M¹*. || ἀμαρτητικός ἐστὶ· μάλιστα *O¹*. || 34. δὲ om *K¹*. || *L¹O¹*.

τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον ἡδὺ φαίνεται. ἔτι
 ἐν πᾶσιν ἡμῖν συντεθραπται· διὸ χαλεπὸν ἀπο-
 τούτο τὸ πάθος ἐγκεχωσμένον τῷ βίῳ. κα-
 δὲ καὶ τὰς πράξεις, οἱ μὲν μᾶλλον οἱ δ' ἥττον,
 λύπη. διὰ τούτ' ἔν ἀναγκαῖον εἶναι περὶ ταῦτα 5
 ν πραγματεῖαν· οὐ γὰρ μικρὸν εἰς τὰς πράξεις
 ὡς χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι. ἔτι δὲ χαλεπώτερον
 ἵκασθαι ἢ θυμῷ, καθάπερ φησὶν Ἡράκλειτος,
 ὁ χαλεπώτερον αἰεὶ καὶ τέχνη γίνεται καὶ ἀρετῇ·
 τὸ εὖ βέλτιον ἐν τούτῳ. ὥς τε καὶ διὰ τούτο περὶ 10
 ὡ λῦπας πᾶσα ἡ πραγματεία καὶ τῇ ἀρετῇ καὶ
 κῆ· ὁ μὲν γὰρ εὖ τούτοις χρώμενος ἀγαθὸς ἔσται,
 ὡς κακός. ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ περὶ ἡδονὰς
 ς, καὶ ὅτι ἐξ ὧν γίνεται, ὑπὸ τούτων καὶ αὐξέ-
 ρθίζεται μὴ ὡσαύτως γινομένων, καὶ ὅτι ἐξ ὧν 15
 περὶ ταῦτα καὶ ἐνεργεῖ, εἰρήσθω.
 ἰρήσειε δ' ἂν τις, πῶς λέγομεν ὅτι δεῖ τὰ μὲν
 ράττοντας δικαίως γίνεσθαι, τὰ δὲ σώφρονα σώ-
 εἰ γὰρ πράττουσι τὰ δίκαια καὶ τὰ σώφρονα,
 δίκαιοι καὶ σώφρονες, ὥσπερ εἰ τὰ γραμματικά 20
 ουσικά, γραμματικοὶ καὶ μουσικοί. ἢ οὐδ' ἐπὶ
 ὧν οὕτως ἔχει; ἐνδέχεται γὰρ γραμματικόν τι
 καὶ ἀπὸ τύχης καὶ ἄλλου ὑποθιμένου. τότε οὖν
 ιμματικός, ἐὰν καὶ γραμματικόν τι ποιῇ καὶ
 ικῶς· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ γραμ- 25
 ἔτι ὅδ' ὁμοίον ἐστὶν ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἀρε-
 μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν τεχνῶν γινόμενα τὸ εὖ ἔχει
 , ἀρκεῖ οὖν ταῦτά πως ἔχοντα γενέσθαι· τὰ δὲ
 : ἀρετὰς γινόμενα οὐκ ἐὰν αὐτά πως ἔχῃ, δι-
 τωφρόνως πράττεται, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ πράττων 30
 : πράττῃ, πρῶτον μὲν ἐὰν εἰδῶς, ἔπειτ' ἐὰν προαι-
 ιαὶ προαιρούμενος δι' αὐτά, τὸ δὲ τρίτον καὶ ἐὰν
 καὶ ἀμετακινήτως ἔχων πράττῃ. ταῦτα δὲ πρὸς

μὲν τὸ τὰς ἄλλας τέχνας ἔχειν οὐ συναριθμεῖται, πλὴν
 αὐτὸ τὸ εἰδέναι· πρὸς δὲ τὸ τὰς ἀρετὰς τὸ μὲν εἰδέναι μι-
 κρὸν ἢ ὅδεν ἰσχύει, τὰ δ' ἄλλα ἢ μικρὸν ἀλλὰ τὸ πᾶν
 δύναται, ἅπερ ἐκ τοῦ πολλάκις πράττειν τὰ δίκαια καὶ
 σώφρονα περιγίνεται. τὰ μὲν ἔν πράγματα δίκαια καὶ σώ-
 φρονα λέγεται, ὅταν ἡ τοιαῦτα οἶα ἂν ὁ δίκαιος ἢ ὁ σώ-
 φρων πράξειεν· δίκαιος δὲ καὶ σώφρων ἐστὶν ἔχῃ ὁ ταῦτα
 πράττων, ἀλλὰ καὶ ὁ ὅτω πράττων ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ
 σώφρονες πράττειν. εὖ ἔν λέγεται ὅτι ἐκ τῶν δίκαια πρᾶτ-
 τειν ὁ δίκαιος γίνεται καὶ ἐκ τῶν τὰ σώφρονα ὁ σώφρων·
 ἐκ δὲ τοῦ μὴ πράττειν ταῦτα οὐδεὶς ἂν οὐδὲ μελλήσειε
 γενέσθαι ἀγαθός. ἀλλ' οἱ πολλοὶ ταῦτα μὲν οὐ πράττε-
 σιν, ἐπὶ δὲ τὸν λόγον καταφεύγοντες οἰοῦνται φιλοσοφεῖν
 καὶ οὕτως ἔσσεσθαι σπουδαῖοι, ὁμοίον τι ποιῶντες τοῖς
 κάμνουσιν, οἱ τῶν ἰατρῶν ἀκούουσι μὲν ἐπιμελῶς, ποιῶσι
 δ' οὐθέν τῶν προστατομένων. ὥσπερ οὖν οὐδ' ἐκείνοι εὖ
 ἔχουσι τὸ σῶμα οὕτω θεραπευόμενοι, οὐδ' οὗτοι τὴν ψυ-
 χὴν οὕτω φιλοσοφοῦντες.

Μετὰ δὲ ταῦτα τί ἐστὶν ἡ ἀρετὴ σκοπεῖται. ἐπεὶ οὖν 4
 τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενα τρία ἐστὶ, πάθη δυνάμεις ἔξεις,
 τούτων ἂν τι εἴη ἡ ἀρετὴ. λέγω δὲ πάθη μὲν ἐπιθυμίας,
 ὀργῆς, φόβου, θράσους, φθόνου, χαρᾶς, φιλίας, μίσους,
 πόθου, ζήλου, ἔλεος, ὅλως οἷς ἔπεται ἡδονὴ ἢ λύπη, δυν-
 νάμεις δὲ καθ' ἃς παθητικοὶ τούτων λεγόμεθα, οἷον καθ'
 ἃς δυνατοὶ ὀργισθῆναι ἢ λυπηθῆναι ἢ ἐλεῆσαι, ἔξεις δὲ
 καθ' ἃς πρὸς τὰ πάθη ἔχομεν εὖ ἢ κακῶς, οἷον πρὸς τὸ
 ὀργισθῆναι, εἰ μὲν σφοδρῶς ἢ ἀνεμμένως, κακῶς ἔχομεν,
 εἰ δὲ μέσως, εὖ. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰλλα. πάθη μὲν
 οὖν οὐκ εἰσὶν οὐθ' αἱ ἀρεταὶ οὐθ' αἱ κακίαι, ὅτι οὐ λεγό-
 μεθα κατὰ τὰ πάθη σπουδαῖοι ἢ φαῦλοι, κατὰ δὲ τὰς
 ἀρετὰς ἢ τὰς κακίας λεγόμεθα, καὶ ὅτι κατὰ μὲν τὰ
 πάθη ἔτ' ἐπαινούμεθα οὔτε ψεγόμεθα (οὐ γὰρ ἐπαινεῖται
 ὁ φοβούμενος ὅδ' ὁ ὀργιζόμενος, οὐδὲ ψέγεται ὁ ἀπλῶς

πατράβδαι K¹. || διὸ — ἀποτρίψασθαι om N¹. || 5. γῶν M¹. || 7. καὶ] ἢ L¹, ἢ καὶ M¹N¹. || δὲ καὶ χαλεπώτερον L¹. ||
 ἐς ἡδονὰς O¹. || 11. ἀρετῇ] ἡθικῇ M¹ et rc L¹. || 12. ἔσαι] ἀπας M¹. || 13. ἢ om M¹. || 16. ἐγίνετο M¹. || 19. τὰ post
 M¹. || 20. σώφρονες καὶ δίκαιοι M¹. || οἱ M¹N¹. || τὰ om M¹. || 21. τὰ add K¹. || 24. καὶ post ἐὰν om M¹N¹. ||
 L¹O¹. || 27. γὰρ om N¹. || γινόμενα L¹O¹. || ἔχων αὐτοῖς K¹. || 28. οὖν] τῷ K¹. || αὐτά L¹O¹. || 29. ἂν L¹O¹. ||
 M¹O¹. || 31. ἐὰν προαιρούμενος om K¹. || 32. καὶ προαιρούμενος om L¹N¹O¹. || διὰ ταῦτα K¹. || τὸ τρίτον δὲ M¹. || ἐὰν
 33. ἔχων καὶ πράττῃ N¹.
 post δὲ om K¹. || ὅδεν ἢ μικρὸν K¹. || 3. τὰ om K¹. || 4. ἅπερ καὶ ἐκ L¹O¹. || 6. ἢ] εἴη L¹. || ἢ] καὶ M¹. || ὁ om
 || 8. ὁ om N¹. || οἱ post καὶ om K¹M¹O¹. || 9. εὖ γ' ἔν L¹. || 10. ἐκ — σώφρων om O¹. || 11. μελλήσειε L¹M¹O¹. ||
 ποιήσων M¹. || 16. οὐκ ἐκείνοι L¹, ἐκείνοι οὐκ M¹. || 19. μετὰ ταῦτα δὲ τί ἐστὶν ἀρετὴ M¹, τί δ' ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἐξῆς K¹. ||
 M¹. || 21. τι ἂν L¹M¹N¹O¹. || ἢ om N¹. || δὴ L¹. || 22. φθόνον θράσους K¹. || μίσος φιλίας L¹O¹. || 24. ποθητικοί
 . ἢ εὖ ἢ M¹. || 29. οὐθ' αἱ κακίαι — 1109 b 22. ἄλλο οὐδὲ] haec 1113 b 9. ante ἀναγρὰν ponit N¹. || 29. οὐδὲ M¹N¹. ||
 α K¹. || 31. ἢ] καὶ K¹. || λεγόμεθα σπουδαῖοι καὶ φαῦλοι καὶ K¹. || μὲν om K¹. || 32. οὖ] οὐδὲ O¹. || 33. ὅδ' ἢ M¹. ||
 α — 1106 a 1. ὀργιζόμενος om L¹.

μολογείσθω, ὅτι πᾶς ὁ περὶ τῶν πρακτῶν λόγος τύπῳ
καὶ ἔκ ἀκριβῶς ὀφείλει λέγεσθαι, ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχὰς
εἶπομεν ὅτι κατὰ τὴν ὕλην οἱ λόγοι ἀπαιτητέαι· τὰ δ' ἐν
ταῖς πράξεσι καὶ τὰ συμφέροντα οὐδὲν ἐξηκὸς ἔχει, ὥσ-
περ οὐδὲ τὰ ὑγιεινά. τοιοῦτον δ' ὄντος τοῦ καθόλου λόγου, 5
ἔτι μᾶλλον ὁ περὶ τῶν καθ' ἑκάστα λόγος ἔκ ἔχει τὰκρι-
βές· οὕτε γὰρ ὑπὸ τέχνην οὐδ' ὑπὸ παραγγελίαν ὑδεμίαν
πίπτει, δεῖ δ' αὐτὸς αἰετὸς πράττοντας τὰ πρὸς τὸν και-
ρὸν σκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς ἔχει καὶ τῆς
κυβερνητικῆς. ἀλλὰ καίπερ ὄντος τοιοῦτου τοῦ παρόντος 10
λόγου πειρατέον βοηθεῖν. πρῶτον οὖν τῆτο θεωρητέον, ὅτι
τὰ τοιαῦτα πέφυκεν ὑπὸ ἐνδείας καὶ ὑπερβολῆς φθείρε-
σθαι, (δεῖ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν τοῖς φανεροῖς μαρτυρίαις
χρησθαι) ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ὑγιείας ὁρῶμεν·
τά τε γὰρ ὑπερβάλλοντα γυμνάσια καὶ τὰ ἐλλείποντα 15
φθείρει τὴν ἰσχύν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ποτὰ καὶ τὰ σιτία
πλείω καὶ ἐλάττω γινόμενα φθείρει τὴν ὑγιειαν, τὰ δὲ
σύμμετρα καὶ ποιεῖ καὶ αὖξει καὶ σώζει. οὕτως ἐν καὶ
ἐπὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας ἔχει καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν·
ὅ τε γὰρ πάντα φεύγων καὶ φοβούμενος καὶ μηδὲν ὑπο- 20
μένων δειλὸς γίνεται, ὅ τε μηδὲν ὅλως φοβούμενος ἀλλὰ
πρὸς πάντα βαδίζων θρασύς. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μὲν πά-
σης ἡδονῆς ἀπολαύων καὶ μηδεμιᾶς ἀπεχόμενος ἀκόλα-
στος, ὁ δὲ πάσας φεύγων, ὥσπερ οἱ ἀγροῖοι, ἀναίσθητός
τις· φθείρεται γὰρ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία ὑπὸ τῆς 25
ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως, ὑπὸ δὲ τῆς μεσότητος σώ-
ζεται. ἀλλ' οὐ μόνον αἱ γενέσεις καὶ αἱ αὐξήσεις καὶ αἱ
φθοραὶ ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίνονται, ἀλλὰ
καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔσονται· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν
ἄλλων τῶν φανερωτέρων ὅπως ἔχει, οἷον ἐπὶ τῆς ἰσχύος· 30
γίνεται γὰρ ἐκ τοῦ πολλὴν τροφὴν λαμβάνειν καὶ πολ-
λοὺς πόνας ὑπομένειν, καὶ μάλιστα δύναται ταῦτα ποιεῖν
ὁ ἰσχυρός. οὕτω δ' ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν· ἐκ τε γὰρ
τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἡδονῶν γινόμεθα σώφρονες καὶ γενό-
μενοι μάλιστα δυνάμεθα ἀπέχεσθαι αὐτῶν. ὁμοίως δὲ 35

καὶ ἐπὶ τῆς ἀνδρείας· ἐθιζόμενοι γὰρ καταφρονεῖν τῶν
βερῶν καὶ ὑπομένειν αὐτὰ γινόμεθα ἀνδρεῖς, καὶ
μενοι μάλιστα δυνήσόμεθα ὑπομένειν τὰ φοβερά· ἡ
δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἔξεων τὴν ἐπιγινόμενὴν ἡδονήν
πὴν τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν συμ-
ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σώφρων, ὁ δ' ἐχθρὸς
ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χῆρ-
μὴ λυγόμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δαδύς·
ἡδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἡθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν
τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην
καλῶν ἀπεχόμεθα. διὸ δεῖ ἡχθαί πως εὐθύς ἐκ τῆς
ὁ Πλάτων φησὶν, ὥς τε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι εἰ
ἡ γὰρ ὁρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν. ἔτι δ' εἰ ἀρεταὶ ἐπὶ
πράξεις καὶ πάθη, παντὶ δὲ πάθει καὶ πάσῃ πράξει
ταῖς ἡδονῇ καὶ λύπῃ, καὶ διὰ τούτ' ἂν εἴη ἡ ἀρετὴ
ἡδονὰς καὶ λύπας. μνηύουσι δὲ καὶ αἱ κολᾶσαι γί-
ναι διὰ τούτων· ἱατροὶ γὰρ τινὲς εἰσιν, αἱ δὲ ἐκ
διὰ τῶν ἐναντίων πεφύκασιν γίνεσθαι. ἔτι, ὥς καὶ πρὶν
εἶπομεν, πᾶσα ψυχῆς ἔστι, ὑφ' οἷων πέφυκε φε-
χεῖρων καὶ βελτίων, πρὸς ταῦτα καὶ περὶ ταῦτα ἡ
σιν ἔχει· δι' ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας φαῦλαι γίνονται
διώκειν ταύτας καὶ φεύγειν, ἡ δὲ μὴ δεῖ ἡ ἐπι-
ὥς οὐ δεῖ ἡ ὁσαυχῶς ἄλλως ὑπὸ τοῦ λόγου διαφεί-
τοιαῦτα. διὸ καὶ ὀρίζονται τὰς ἀρετὰς ἀπαι-
καὶ ἡρεμίας· εὐκ εὐ δέ, ὅτι ἀπλῶς λέγουσιν, αἱ
ὥς δεῖ καὶ ὥς ἔδεῖ, καὶ ὅτε, καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς
ὑπόκειται ἄρα ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ τοιαύτη περὶ ἡδονῶν
λύπας τῶν βελτίων πρακτικῇ, ἡ δὲ κακίαν τῶν
γένοιτο δ' ἂν ἡμῖν καὶ ἐκ τούτων φανερόν ἐστι
αὐτῶν. τριῶν γὰρ ὄντων τῶν εἰς τὰς αἰρέσεις καὶ
τῶν εἰς τὰς φυγὰς, καλοῦ συμφέροντος ἡδονῆς καὶ
τῶν ἐναντίων, αἰσχροῦ βλαβεροῦ λυπηροῦ, πρὸς
μὲν ταῦτα ὁ ἀγαθὸς κατορθωτικός ἐστίν· ὁ δὲ κακὸς
τητικός, μάλιστα δὲ περὶ τὴν ἡδονήν· κοινὴ τε γὰρ
τοῖς ζώοις, καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν αἵρεσιν παρὰ

1. πρακτέων $K^2 L^2 M^2$. || 2. καὶ ante κατ' om K^2 . || 3. ὕλην καὶ οἱ L^2 . || 5. ὑγιεινά] ὑγιεινὰ τῷ καθόλου λόγῳ K^2 . || 6. K^2 . || 8. ὑποπίπτει M^2 . || περὶ K^2 . || 9. καὶ τῆς] καὶ ἐπὶ τῆς M^2 . || 10. τοῦ om K^2 . || 14. ὥσπερ καὶ ἐπὶ M^2 . || 16. ἡδονῇ
17. γινόμενα καὶ ἐλάττω M^2 . || 18. καὶ ante ποιεῖ om M^2 . || 19. ἄλλων om K^2 . || 23. ἀπολαύων] ἐχόμενος M^2 . || 24. τῶν
25. τις om $L^2 O^2$. || γὰρ] δὲ K^2 . || 26. τῆς post καὶ om M^2 . || 27. αἱ ante αὐξήσεις om $K^2 L^2 N^2 O^2$. || αἱ ante φεύγειν
 $N^2 O^2$. || 29. αἱ om K^2 . || 31. καὶ τοῦ πολλοῦ M^2 . || 32. μάλιστα δὲ δύναται αὐτὰ K^2 .
9. ἡ ἡθικὴ ἐστὶν M^2 . || 13. εἰ] αἱ K^2 . || 14. πάθη καὶ πράξεις $L^2 M^2 O^2$. || 15. καὶ διὰ] καὶ διὰ N^2 , διὰ M^2 .
18. πρῶτον K^2 . || 21. ἡδονῆς δὲ καὶ λύπης M^2 . || φαῦλοι $L^2 M^2$. || 22. ἡ ὅτε μὴ δεῖ M^2 , om K^2 . || ἡ ὥς αὐτὸς om M^2 .
26. καὶ ante ὅσα om N^2 . || 29. ὅτι K^2 . || 31. τῶν] ὅταν τῶν $M^2 N^2$, ὅταν $L^2 O^2$. || 32. βλαβεροῦ] ἀσυνάρτητος L^2 .
 O^2 . || ταῦτα μὲν πάντα $K^2 L^2 M^2 O^2$. || 33. κατορθωτικός M^2 . || ἀμαρτητικός ἐστὶ· μάλιστα O^2 . || 34. δὲ om K^2 . ||

τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον ἡδὺ φαίνεται. ἔτι
 πᾶσι πᾶσιν ἡμῖν συντέθραπται· διὸ χαλεπὸν ἀπο-
 κινεῖ τούτῳ τὸ πάθος ἐγκεχωσμένον τῷ βίῳ. κα-
 ν δὲ καὶ τὰς πράξεις, οἱ μὲν μᾶλλον οἱ δ' ἥττον,
 εἰ λύπη. διὰ τούτ' ἔν ἀναγκαῖον εἶναι περὶ ταῦτα 5
 ἂν πραγματεῖαν· οὐ γὰρ μικρὸν εἰς τὰς πράξεις
 κῶς χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι. ἔτι δὲ χαλεπώτερον
 ἰσχυρῶς ἢ θυμῷ, καθάπερ φησὶν Ἡράκλειτος,
 τὸ χαλεπώτερον αἰεὶ καὶ τέχνη γίνεται καὶ ἀρετὴ·
 τὸ εὖ βέλτιον ἐν τούτῳ. ὥστε καὶ διὰ τούτο περὶ 10
 καὶ λύπας πᾶσα ἡ πραγματεία καὶ τῇ ἀρετῇ καὶ
 γινῆ· ὁ μὲν γὰρ εὖ τούτοις χρώμενος ἀγαθὸς ἔσται,
 κῶς κακός. ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ περὶ ἡδονὰς
 αἰ, καὶ ὅτι ἐξ ὧν γίνεται, ὑπὸ τέτων καὶ αὐξή-
 φθείρεται μὴ ὡσαύτως γινόμενων, καὶ ὅτι ἐξ ὧν 15
 περὶ ταῦτα καὶ ἐνεργεῖ, εἰρήσθω.

τορήσεις δ' ἂν τις, πῶς λέγομεν ὅτι δεῖ τὰ μὲν
 πράττοντας δικαίως γίνεσθαι, τὰ δὲ σώφρονα σώ-
 εἰ γὰρ πράττουσι τὰ δίκαια καὶ τὰ σώφρονα,
 δίκαιοι καὶ σώφρονες, ὥσπερ εἰ τὰ γραμματικά 20
 μουσικά, γραμματικοὶ καὶ μουσικοί. ἢ οὐδ' ἐπὶ
 γῶν οὕτως ἔχει· ἐνδέχεται γὰρ γραμματικόν τι
 καὶ ἀπὸ τύχης καὶ ἄλλου ὑποθεμένου. τότε οὖν
 ἀμμητικός, εἰάν καὶ γραμματικόν τι ποιῇ καὶ
 πικῶς· τούτῳ δ' ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ γραμ- 25
 . ἔτι ἐδ' ὁμοίον ἐστὶν ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἀρε-
 ῖ μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν τεχνῶν γινόμενα τὸ εὖ ἔχει
 ἱς, ἀρκεῖ οὖν ταῦτά πως ἔχοντα γενέσθαι· τὰ δὲ
 ἱς ἀρετὰς γινόμενα οὐκ εἰάν αὐτά πως ἔχη, δι-
 σωφρόνως πράττεται, ἀλλὰ καὶ εἰάν ὁ πράττων 30
 ον πράττη, πρῶτον μὲν εἰάν εἰδώς, ἔπειτ' εἰάν προαι-
 καὶ προαιρέμενος δι' αὐτά, τὸ δὲ τρίτον καὶ εἰάν
 καὶ ἀμετακινήτως ἔχων πράττη. ταῦτα δὲ πρὸς

μὲν τὸ τὰς ἄλλας τέχνας ἔχειν οὐ συναριθμεῖται, πλὴν
 αὐτὸ τὸ εἰδέναι· πρὸς δὲ τὸ τὰς ἀρετὰς τὸ μὲν εἰδέναι μι-
 κρὸν ἢ ἔδον ἰσχύει, τὰ δ' ἄλλα ἢ μικρὸν ἀλλὰ τὸ πᾶν
 δύναται, ἅπερ ἐκ τοῦ πολλάκις πράττειν τὰ δίκαια καὶ
 σώφρονα περιγίνεται. τὰ μὲν ἔν πράγματα δίκαια καὶ σώ-
 φρονα λέγεται, ὅταν ἡ τοιαῦτα οἷα ἂν ὁ δίκαιος ἢ ὁ σώ-
 φρων πράττειν· δίκαιος δὲ καὶ σώφρων ἐστὶν ἔχῃ ὁ ταῦτα
 πράττων, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔτω πράττων ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ
 σώφρονες πράττειν. εὖ ἔν λέγεται ὅτι ἐκ τῶ δίκαια πράτ-
 τειν ὁ δίκαιος γίνεται καὶ ἐκ τῶ τὰ σώφρονα ὁ σώφρων·
 ἐκ δὲ τοῦ μὴ πράττειν ταῦτα οὐδεὶς ἂν οὐδὲ μελλήσῃ
 γενέσθαι ἀγαθός. ἀλλ' οἱ πολλοὶ ταῦτα μὲν οὐ πράττε-
 σιν, ἐπὶ δὲ τὸν λόγον καταφεύγοντες οἰοῦνται φιλοσοφεῖν
 καὶ οὕτως ἔσθαι σπουδαῖοι, ὁμοίον τι ποιοῦντες τοῖς
 κάμνουσιν, οἱ τῶν ἰατρῶν ἀκούουσι μὲν ἐπιμελῶς, ποιῶσι
 δ' οὐθέν τῶν προσταττομένων. ὥσπερ εὖ οὐδ' ἐκείνοι εὖ
 ἔχουσι τὸ σῶμα οὕτω θεραπευόμενοι, οὐδ' οὕτοι τὴν ψυ-
 χὴν οὕτω φιλοσοφοῦντες.

Μετὰ δὲ ταῦτα τί ἐστὶν ἡ ἀρετὴ σκεπτέον. ἐπεὶ οὖν 4
 τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενα τρία ἐστὶ, πάθη δυνάμεις ἔξεις,
 τούτων ἂν τι εἴη ἡ ἀρετὴ. λέγω δὲ πάθη μὲν ἐπιθυμίαν,
 ὀργήν, φόβον, θάσος, φθόνον, χαράν, φιλίαν, μῖσος,
 πόνον, ζῆλον, ἔλεον, ὄλως οἷς ἔπεται ἡδονὴ ἢ λύπη, δυν-
 ἀμεις δὲ καθ' ἃς παθητικοὶ τούτων λεγόμεθα, οἷον καθ'
 ἃς δυνατοὶ ὀργισθῆναι ἢ λυπηθῆναι ἢ ἐλεῆσαι, ἔξεις δὲ
 καθ' ἃς πρὸς τὰ πάθη ἔχομεν εὖ ἢ κακῶς, οἷον πρὸς τὸ
 ὀργισθῆναι, εἰ μὲν σφοδρῶς ἢ ἀνεμμένως, κακῶς ἔχομεν,
 εἰ δὲ μέσως, εὖ. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰλλα. πάθη μὲν
 οὖν οὐκ εἰσὶν οὐθ' αἱ ἀρεταὶ οὐθ' αἱ κακίαι, ὅτι οὐ λεγό-
 μεθα κατὰ τὰ πάθη σπουδαῖοι ἢ φαῦλοι, κατὰ δὲ τὰς
 ἀρετὰς ἢ τὰς κακίας λεγόμεθα, καὶ ὅτι κατὰ μὲν τὰ
 πάθη ἔτ' ἐπαινούμεθα οὔτε ψεγόμεθα (οὐ γὰρ ἐπαινεῖται
 ὁ φοβούμενος ὡδὲ ὁ ὀργιζόμενος, οὐδὲ ψέγεται ὁ ἀπλῶς

υπεγράψαι K^1 . || διὸ — ἀποτρέψασθαι om N^1 . || 5. γῶν M^1 . || 7. κα] ἢ L^1 , ἢ καὶ $M^1 N^1$. || δὲ καὶ χαλεπώτερον L^1 . ||
 τὰς ἡδονὰς O^1 . || 11. ἀρετῇ] ἡθικῇ M^1 et rc L^1 . || 12. ἔσται] ἀπας M^1 . || 13. ἢ om M^1 . || 16. ἐγίνετο M^1 . || 19. τὰ post
 $K^1 M^1$. || 20. σώφρονες καὶ δίκαιοι M^1 . || οἱ $M^1 N^1$. || τὰ om M^1 . || 21. τὰ add K^1 . || 24. καὶ post εἰάν om $M^1 N^1$. ||
 εἰάν $L^1 O^1$. || 27. γὰρ om N^1 . || γινόμενα $L^1 O^1$. || ἔχειν αὐτοῖς K^1 . || 28. οὖν] τῷ K^1 . || αὐτὰ $L^1 O^1$. || 29. εἰάν $L^1 O^1$. ||
 $L^1 M^1 O^1$. || 31. εἰάν προαιρέμενος om K^1 . || 32. καὶ προαιρέμενος om $L^1 N^1 O^1$. || διὰ ταῦτα K^1 . || τὸ τρίτον δὲ M^1 . || εἰάν
 || 33. ἔχων καὶ πράττη N^1 .
 τὰ post δὲ om K^1 . || εἰδὼν ἢ μικρὸν K^1 . || 3. τὸ om K^1 . || 4. ἅπερ καὶ ἐκ $L^1 O^1$. || 6. ἢ] εἴη L^1 . || ἢ] καὶ M^1 . || ὁ om
 || 8. ὁ om N^1 . || οἱ post καὶ om $K^1 M^1 O^1$. || 9. εἰ γ' ἔν L^1 . || 10. ἐκ — σώφρων om O^1 . || 11. μελήσει $L^1 M^1 O^1$. ||
 ἀκούουσιν M^1 . || 16. οὐκ ἐκείνοι L^1 , ἐκείνοι οὐκ M^1 . || 19. μετὰ ταῦτα δὲ τί ἐστὶν ἀρετὴ M^1 , τί δ' ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἐξῆς K^1 . ||
 σ M^1 . || 21. τι εἰάν $L^1 M^1 N^1 O^1$. || ἢ om N^1 . || 22. φθόνον θάσος K^1 . || μῖσος φιλίαν $L^1 O^1$. || 24. ποθητικοί
 || 6. ἢ εἰ ἢ M^1 . || 29. οὐθ' αἱ κακίαι — 1109 b 22. ἄλλο οὐδὲν] haec 1113 b 9. ante αἰσχυρὸν ponit N^1 . || 29. οὐδὲ $M^1 N^1$. ||
 κα K^1 . || 31. ἢ] καὶ K^1 . || λεγόμεθα σπουδαῖοι καὶ φαῦλοι καὶ K^1 . || μὲν om K^1 . || 32. οὐ] οὐδὲ O^1 . || 33. εἰδὲ] ἢ M^1 . ||
 γται — 1106 a 1. ὀργιζόμενος om L^1 .

ὀργιζόμενος ἀλλ' ὁ πῶς), κατὰ δὲ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας ἐπαινέμεθα ἢ ψεγόμεθα. ἔτι ὀργιζόμεθα μὲν καὶ φοβούμεθα ἀπροαίρετως, αἱ δ' ἀρεταὶ προαιρέσεις τινες ἢ καὶ ἀνευ προαιρέσεως. πρὸς δὲ τέτοις κατὰ μὲν τὰ πάθη κινεῖσθαι λεγόμεθα, κατὰ δὲ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας οὐ κινεῖσθαι ἀλλὰ διακινεῖσθαι πῶς. διὰ ταῦτα δὲ οὐδὲ δυνάμεις εἰσὶν· οὔτε γὰρ ἀγαθοὶ λεγόμεθα τῷ δύνασθαι πᾶσχειν ἀπλῶς οὔτε κακοί, οὐτ' ἐπαινούμεθα οὔτε ψεγόμεθα. καὶ ἔτι δυνατοὶ μὲν ἐσμεν φύσει, ἀγαθοὶ δὲ ἢ κακοὶ οὐ γινόμεθα φύσει· εἵκομεν δὲ περὶ τούτου πρότερον. εἰ ἔν μὴτε πάθη εἰσὶν αἱ ἀρεταὶ μὴτε δυνάμεις, λέγεται ἔξῃς αὐτὰς εἶναι. ὅ τι μὲν οὖν ἐστὶ τῷ γένει ἢ ἀρετῇ, εἰρηται.

5 Δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἔξῃς, ἀλλὰ καὶ ποῖα τις. ῥητέον οὖν ὅτι πᾶσα ἀρετῇ, οὐ ἂν ἢ ἀρετῇ, αὐτό τε εὖ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίδωσιν, οἷον ἢ τῷ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ τὸν τε ὀφθαλμὸν σπουδαῖον ποιεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τῇ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ εὖ ὁρῶμεν. ὁμοίως ἢ τοῦ ἵππου ἀρετῇ ἵππον τε σπουδαῖον ποιεῖ καὶ ἀγαθὸν δραμεῖν καὶ ἐνεγκεῖν τὸν ἐπιβάτην καὶ μεῖναι τοὺς πολεμίους. εἰ δὲ τῶν ἐπὶ πάντων οὕτως ἔχει, καὶ ἢ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετῇ εἴη ἂν ἔξῃς ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἀνθρώπος γίνεται καὶ ἀφ' ἧς εὖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον ἀποδώσει. πῶς δὲ τῶν ἔξαι, ἥδη μὲν εἰρήκαμεν, ἔτι δὲ καὶ ὧδ' ἔξαι φανερόν, ἐὰν θεωρήσωμεν ποῖα τίς ἐστὶν ἢ φύσις αὐτῆς. ἐν παντὶ δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶ ἐστι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς· τὸ δ' ἴσον μέσον τι ὑπερβολῆς καὶ ἑλλείψεως. λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἐν καὶ ταῦτόν παῖσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὁ μὴτε πλεονάζει μὴτε ἑλλείπει. τοῦτο δ' οὐχ ἐν, οὐδὲ ταῦτόν παῖσιν, οἷον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἔξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσῳ γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται, τοῦτο δὲ μέσον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ γὰρ

εἴ τῳ δέκα μυαῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ἢ ἢ πτης ἔξ μναῖς προστάξει· ἔσι γὰρ ἴσως καὶ τῷ τῷ ληφόμενῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, ἢ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. ὁμοίως ἐπὶ δρόμῳ πάλῃς. οὕτω δὲ πᾶς ἐπισήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν τὴν ἑλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦτο εἰσὶν, μέσον δὲ οὐ τὸ τῷ πράγματι ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς· εἰ δὲ πᾶσα ἐπισήμη οὕτω τὸ ἔργον εὖ ἐπιτελεῖ, πρὸς μέσον βλέψουσα καὶ εἰς τοῦτο ἄγνοσα τὰ ἔργα (ὡς ἡμεῖς) θασιν ἐπιλέγειν τοῖς εὖ ἔχουσιν ἔργοις ὅτι οὐτ' ἀφ' ἔστιν οὔτε προσθεῖναι, ὡς τῆς μὲν ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἑλλείψεως φθειρούσης τὸ εὖ, τῆς δὲ μεσότητος σωζούσης· οἱ δ' ἀγαθοὶ τεχνῶνται, ὡς λέγομεν, πρὸς τοῦτο βλέποντες ἐργάζονται, ἢ δ' ἀρετῇ πάσης τέχνης ἀκριβοῦς ἐκτελεῖται, ὡς ἀρετῇ, ὥσπερ καὶ ἢ φύσις, τοῦ μέσου ἂν ἢ ἡμεῖς. λέγω δὲ τὴν ἡθικὴν· αὕτη γὰρ ἐστὶ πρὸς τὴν ἀρετῇ, ἐν δὲ τούτοις ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλείψις καὶ τὸ μέσον. οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ θυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὀλέσειν καὶ λυπηθῆναι ἔσι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀφ' οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς αὐτὰς ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ. μέσον τε καὶ ἀριστον, ὅπερ ἐστὶ ἀρετῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλείψις καὶ τὸ μέσον. ἢ δ' ἀρετῇ περὶ τὰς πράξεις ἐστὶν, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ἑλλείψις ψεύγεται, τὸ δὲ μέσον ἐπαινέται καὶ κατελείπεται· ταῦτα δ' ἀμφω τῆς ἀρετῆς. μεσότης τις ἐστὶ ἢ ἀρετῇ, σοφιστικὴ γὰρ ὡς τὰ μέσου, ἔτι τὸ μὲν ἢ τάνειν πολλαχῶς ἐστὶν (τὸ γὰρ κακὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν Πυθαγόρειοι εἰκαζον, τὸ δ' ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ ἐστὶν καὶ κατωρθῶν μοναχῶς· διὸ καὶ τὸ μὲν ῥάδιον τὸ ἑλλείπον, ῥάδιον μὲν τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ, ἢ καὶ τὸ ἐπιτυχεῖν. καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς μὲν κατὰ ὑπερβολὴν καὶ ἢ ἑλλείψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἢ μεσότητος ἐστὶν ἢ μὲν γὰρ ἀπλῶς, παντοδαπῶς δὲ κακοί.

* Ἔστιν ἄρα ἢ ἀρετῇ ἔξῃς προαιρετικῇ, ὡς μεσότης.

1. τὰς post καὶ om N¹. || 2. μὲν om M¹. || 9. καὶ om K¹. || 10. δὲ καὶ περὶ τούτων M¹. || 14. ἔξῃς N¹. || 15. καὶ K¹. || τις] τις ἔξῃς M¹. || ἢ] εἴη K¹. || 16. τὸ εὖ ἔργον αὐτοῦ ἀπ. L¹. || 19. ὁμοίως δὲ ἢ N¹. || 22. ἂν ἢ ἔξῃς K¹. || 23. αὐτὸ L¹. || 25. θεωρήσωμεν K¹. || ἐστὶν om M¹. || 28. πρὸς] καθ' L¹O¹. || 30. ἐκατέρων L¹M¹. || 33. τὰ δὲ ἐξ M¹. || 34. ὡς L¹N¹. || 1. μναῖ N¹O¹. || δύο om pr K¹. || 2. πολὺ καὶ τοῦτο M¹. || 5. δὲ καὶ πᾶς O¹. || μὲν om O¹. || 6. ἐκφύγει M¹. || 13. οἱ δ' εἰ δ' οἱ K¹, εἰ δὲ οἱ M¹O¹. || πρὸς τοῦτο ὡς λέγομεν M¹. || 18. τὸ om M¹. || οἷον — 24. μέσον om M¹. || 18. ἐπιθυμῆσαι καὶ ἀποσραφῆναι καὶ ὀργισθῆναι M¹. || 20. ἢ λυπηθῆναι ἔσι μᾶλλον M¹. || 21. οἷς] οἷς δεῖ K¹. || 22. ἐστὶ] ἐπὶ N¹, ἐστὶν ἐπὶ K¹. || 24. τὸ om M¹. || 25. καὶ ἢ] ἢ δὲ M¹. || 27. τις om M¹. || 27. ἐστὶν ἄρα L¹O¹. || 28. καὶ K¹. || 30. πυθαγόρειοι K¹. || τοῦ — 31. μοναχῶς om N¹. || 32. μὲν γὰρ τὸ M¹. || 33. ἢ om M¹. || ἢ post καὶ om M¹N¹O¹. || 35. κακοὶ δὲ παντοδαπῶς L¹O¹.

τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ὡς ἂν ὁ φρόνι-
 ῖσειεν. μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερ-
 τῆς δὲ κατ' ἑλλειψίν· καὶ ἐτι τῷ ταῖς μὲν ἐλλεί-
 ας δ' ὑπερβάλλειν τῷ ὀντος ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ
 ; πράξεις, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὐρίσκειν καὶ 5
 αι. διὸ κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν καὶ τὸν λόγον τὸν τί
 ι λέγοντα μεσότης ἐστὶν ἡ ἀρετή, κατὰ δὲ τὸ ἀρι-
 καὶ τὸ εὖ ἀκρότης. οὐ πᾶσα δ' ἐπιδέχεται πρᾶξις
 ἂν πάθος τὴν μεσότητα· ἐνια γὰρ εὐθὺς ὠνόμασαι
 ημμένα μετὰ τῆς φαυλότητος, οἷον ἐπιχαιρεκακία 10
 συντία φθόνος, καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων μοιχεία κλοπὴ
 ὀνία· πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ψέγεται
 τὰ φαῦλα εἶναι, ἀλλ' οὐχ αἱ ὑπερβολαὶ αὐτῶν
 ἰ ἐλλείψεις. οὐκ ἔστιν οὖν οὐδέποτε περὶ αὐτὰ κα-
 ι, ἀλλ' αἰεὶ ἀμαρτάνειν· οὐδ' ἔστι τὸ εὖ ἢ μὴ εὖ 15
 α τοιαῦτα ἐν τῷ ἦν δεῖ καὶ ὅτε καὶ ὡς μοιχεύειν,
 ἀπλῶς τὸ ποιεῖν ὅτι οὖν τούτων ἀμαρτάνειν ἐστίν.
 οὖν τὸ ἀξιοῦν καὶ περὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ δειλαίνειν
 ολασαίνειν εἶναι μεσότητες καὶ ὑπερβολὴν καὶ ἑλ-
 · ἔσαι γὰρ οὕτω γε ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως με- 20
 καὶ ὑπερβολῆς ὑπερβολὴ καὶ ἑλλειψὶς ἐλλείψεως.
 δὲ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας ἐκ ἑξιν ὑπερβολῆ καὶ
 ις διὰ τὸ τὸ μέσον εἶναι πῶς ἄκρον, οὕτως οὐδὲ
 ι μεσότης οὐδὲ ὑπερβολὴ καὶ ἑλλειψὶς, ἀλλ' ὡς ἂν
 ιται ἀμαρτάνεται· ὅλως γὰρ οὐθ' ὑπερβολῆς καὶ 25
 ιως μεσότης ἐστίν, οὔτε μεσότητος ὑπερβολὴ καὶ
 ις.

λεῖ δὲ τοῦτο μὴ μόνον καθόλου λέγεσθαι, ἀλλὰ
 ἴς καθ' ἕκαστα ἐφαρμόττειν· ἐν γὰρ τοῖς περὶ ταῖς
 ι λόγοις οἱ μὲν καθόλου κενώτεροί εἰσιν, οἱ δ' ἐπὶ 30
 ἀληθινώτεροι· περὶ γὰρ τὰ καθ' ἕκαστα αἱ πράξεις,
 ' ἐπὶ τούτων συμφωνεῖν. ληπτέον οὖν ταῦτα ἐκ τῆς
 ιφῆς. περὶ μὲν οὖν φόβος καὶ θάρρη ἀνδρεία μεσό-

της· τῶν δ' ὑπερβαλλόντων ὁ μὲν τῇ ἀφοβίᾳ ἀνώνυμος
 (πολλὰ δ' ἐστὶν ἀνώνυμα), ὁ δ' ἐν τῷ θαρρεῖν ὑπερβάλ-
 λων θρασύς, ὁ δὲ τῷ μὲν φοβεῖσθαι ὑπερβάλλον τῷ δὲ
 θαρρεῖν ἐλλείπων δειλός. περὶ ἡδονᾶς δὲ καὶ λύπας οὐ
 πᾶσας, ἥττον δὲ καὶ περὶ ταῖς λύπας, μεσότης μὲν σω-
 φροσύνη, ὑπερβολὴ δὲ ἀκολασία. ἐλλείποντες δὲ περὶ ταῖς
 ἡδονᾶς οὐ πάνυ γίνονται· διόπερ οὐδ' ὀνόματος τετυχή-
 κασιν οὐδ' οἱ τοιοῦτοι, ἔστωσαν δὲ ἀναίσθητοι. περὶ δὲ δό-
 σιν χρημάτων καὶ λῆψιν μεσότης μὲν ἐλευθεριότης, ὑπερ-
 βολὴ δὲ καὶ ἑλλειψὶς ἀσωτία καὶ ἀνελευθερία. ἐναντίας
 δ' ἑαυταῖς ὑπερβάλλουσι καὶ ἐλλείπουσιν· ὁ μὲν γὰρ
 ἄσματος ἐν μὲν προέσει ὑπερβάλλει ἐν δὲ λήψει ἐλλείπει,
 ὁ δ' ἀνελεύθερος ἐν μὲν λήψει ὑπερβάλλει ἐν δὲ προέσει
 ἐλλείπει. νῦν μὲν οὖν τίπῳ καὶ ἐπὶ κεφαλαιῷ λέγομεν,
 ἀρκύμενοι αὐτῷ τῷ· ὕστερον δὲ ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν
 διορισθήσεται. περὶ δὲ τὰ χρήματα καὶ ἄλλαι διαθέσεις
 εἰσὶ, μεσότης μὲν μεγαλοπρέπεια (ὁ γὰρ μεγαλοπρεπὴς
 διαφέρει ἐλευθερίου· ὁ μὲν γὰρ περὶ μεγάλα, ὁ δὲ περὶ
 μικρά), ὑπερβολὴ δὲ ἀπειροκαλία καὶ βαναυσία, ἑλλει-
 ψὶς δὲ μικροπρέπεια· διαφέρουσι δ' αὐταὶ τῶν περὶ τὴν
 ἐλευθεριότητα, πῇ δὲ διαφέρουσιν, ὕστερον ῥηθήσεται. περὶ
 δὲ τιμὴν καὶ ἀτιμίαν μεσότης μὲν μεγαλοψυχία, ὑπερ-
 βολὴ δὲ χανυότης τις λεγομένη, ἑλλειψὶς δὲ μικροψυχία·
 ὡς δ' ἐλέγομεν ἔχειν πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν τὴν ἐλευ-
 θεριότητα, περὶ μικρὰ διαφέρουσιν, οὕτως ἔχει τις καὶ
 πρὸς τὴν μεγαλοψυχίαν, περὶ τιμὴν ὥσαν μεγάλην, αὐτὴ
 περὶ μικρὰν οὔσα· ἔστι γὰρ ὡς δεῖ ὀρέγεσθαι τιμῆς καὶ
 μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ ἥττον, λέγεται δ' ὁ μὲν ὑπερβάλλον
 ταῖς ὀρέξεσι φιλότιμος, ὁ δ' ἐλλείπων ἀφιλότιμος, ὁ δὲ
 μέσος ἀνώνυμος. ἀνώνυμοι δὲ καὶ αἱ διαθέσεις, πλὴν ἡ
 τῷ φιλοτίμου φιλοτιμία. ὅθεν ἐπιδικάζονται οἱ ἄκροι τῆς
 μέσης χώρας. καὶ ἡμεῖς δὲ ἔτι μὲν ὅτε τὸν μέσον φιλό-
 τιμον καλεῖμεν ἔτι δ' ὅτε ἀφιλότιμον, καὶ ἔστιν ὅτε μὲν

ὠρισμένη om N¹. || 2. δεῖν K¹. || 3. ἐτι M¹. || τὸ L¹. || 4. ταῖς πράξεσι καὶ ἐν τοῖς πάθεσι M¹. || 5. ἐν et τὸ om K¹. ||
 τὸ τί K¹. || 9. ἐνια μὲν γὰρ M¹. || 10. συνειλεγμένα N¹. || ἐπιχαιρεκακία καὶ ἀναισχυντία N¹. || 12. λέγεται K¹L¹N¹O¹. ||
 τὰ om K¹. || 14. αὐτὰς K¹. || 16. ἦν K¹M¹N¹. || 17. ὅτι οὖν] ἐν M¹. || 19. εἶναι] καὶ O¹. || 20. γε om K¹. || καὶ — 21.
 ἦς om N¹. || 21. ἐλλείψεως ἑλλειψὶς M¹, ἑλλειψὶς ἐλλείψεως ταῦτα K¹. || 23. διὰ — 24. ἑλλειψὶς om M¹. || 23. τὸ alterum
 N¹O¹. || ἄκρον M¹N¹. || οὐδὲ om M¹. || 25. ἀμαρτάνεται K¹. || 26. οὐδὲ L¹M¹N¹O¹. || 28. τοῦτο μὴ] μὴ τὸ αὐτὸ K¹,
 || 29. καὶ ἐν τοῖς L¹. || ἕκαστον M¹. || 30. κοινώτεροι K¹L¹M¹N¹. || 32. οὖν om K¹.
 θρασύς — ὑπερβάλλον om N¹. || δ' ἐν τῷ K¹M¹. || θαρρεῖσθαι M¹. || 4. οὐ — 5. λύπας om N¹. || 6. ταῖς περὶ L¹. || 7.
 ι — τοιοῦτοι] οὗτοι ὀνόματος τετυχήκασιν L¹M¹N¹O¹. || 8. ἔσω δὲ ἀναίσθητος K¹. || 11. δ' ἑαυτὰς N¹, δὲ αὐταῖς M¹, δὲ αὐτὰς
 α K¹. || μὲν om M¹. || 12. προέσει N¹. || 12 et 13. λήψει pr K¹. || 13. μὲν προέσει ἐλλείπει ἐν δὲ λήψει ὑπερβάλλει M¹. ||
 ἐν τῷ M¹. || κεφαλαιῷ K¹N¹. || 15. αὐτῷ] αὐτοῦ L¹. || 16. τὰ om K¹. || 17. μὲν γὰρ μεγαλοπρέπεια M¹. || 20. διαφέρουσι
 ἐλευθεριότητα om K¹. || 21. πῇ] ὡ L¹M¹N¹O¹. || 24. δὲ λέγομεν N¹. || 25. ἔχειν τινα N¹. || 26. τὴν om K¹. || μεγαλο-
 αὐτὴν περὶ M¹. || αὐτὴ K¹M¹, αὐτὴν N¹. || 27. μικρὰ K¹L¹N¹. || οὔσα N¹. || γὰρ om N¹. || 32. δὲ om M¹. || ἔτι —
 ι om K¹. || 32. μὲν om M¹O¹. || φιλότιμον καλεῖμεν] ἐπαύμεν M¹. || 33. ὅτε καὶ ἀφιλότιμον N¹. || καὶ — 1108 α 1. ἀφιλό-
 τιμ L¹M¹O¹. || 33. μὲν om K¹.

ἐπαινῶμεν τὸν φιλότιμον ἔτι δ' ὅτε τὸν ἀφιλότιμον. διὰ
 τίνα δ' αἰτίαν τῆτο ποιῶμεν, ἐν τοῖς ἔξῃς ῥηθήσεται· νῦν
 δὲ περὶ τῶν λοιπῶν λέγωμεν κατὰ τὸν ὑφηγημένον τρό-
 πον. ἔστι δὲ καὶ περὶ ὀργὴν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλειψίς καὶ
 μεσότης, σχεδὸν δὲ ἀνωνύμων ὄντων αὐτῶν τὸν μέσον
 πρᾶον λέγοντες τὴν μεσότητα πραότητα καλέσομεν· τῶν
 δ' ἄκρων ὁ μὲν ὑπερβάλλον ὀργίλος ἔστω, ἡ δὲ κακία ὀρ-
 γιλότης, ὁ δ' ἑλλείπων ἀόργητός τις, ἡ δ' ἑλλειψίς ἀορ-
 γησία. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι τρεῖς μεσότητες, ἔχουσαι μὲν
 τίνα ὁμοιότητα πρὸς ἀλλήλας, διαφέρουσαι δ' ἀλλήλων·
 10 πᾶσαι μὲν γὰρ εἰσι περὶ λόγων καὶ πράξεων κοινωνίαν,
 διαφέρουσι δὲ ὅτι ἡ μὲν ἐστὶ περὶ τάληθες τὸ ἐν αὐτοῖς,
 αἱ δὲ περὶ τὸ ἡδύ· τούτου δὲ τὸ μὲν ἐν παιδιᾷ τὸ δ' ἐν
 πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον. ῥητέον ἔν τε καὶ περὶ τούτων, ἵνα
 μᾶλλον κατίδωμεν ὅτι ἐν πᾶσιν ἡ μεσότης ἐπαινετόν, τὰ
 15 δ' ἄκρα οὐτ' ὀρθὰ οὐτ' ἐπαινετὰ ἀλλὰ ψεκτά. ἔστι μὲν
 οὖν καὶ τούτων τὰ πλείω ἀνωνύμα· πειρατέον δ', ὥσπερ
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, αὐτὸς ὀνοματοποιεῖν σαφηνείας ἐνε-
 κεν καὶ τοῦ εὐπαρκαλοῦσθαι. περὶ μὲν οὖν τὸ ἀληθές
 ὁ μὲν μέσος ἀληθής τις καὶ ἡ μεσότης ἀληθία λεγέσθω,
 20 ἡ δὲ προσποίησις ἡ μὲν ἐπὶ τὸ μείζον ἀλαζονεία καὶ ὁ
 ἔχων αὐτὴν ἀλαζών, ἡ δ' ἐπὶ τὸ ἔλαττον εἰρωνεία καὶ
 εἰρων. περὶ δὲ τὸ ἡδὺ τὸ μὲν ἐν παιδιᾷ ὁ μὲν μέσος
 εὐτράπελος καὶ ἡ διάθεσις εὐτραπέλεια, ἡ δ' ὑπερβολὴ βω-
 μολοχία καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν βωμολόχος, ὁ δ' ἑλλείπων
 ἀγροϊκός τις καὶ ἡ ἔξις ἀγροϊκία· περὶ δὲ τὸ λοιπὸν ἡδὺ
 τὸ ἐν τῇ βίῳ ὁ μὲν ὡς δεῖ ἡδὺς ὢν φίλος καὶ ἡ μεσό-
 της φιλία, ὁ δ' ὑπερβάλλον, εἰ μὲν οὐδενὸς ἔνεκα, ἀρε-
 σκος, εἰ δ' ὠφελείας τῆς αὐτοῦ, κόλαξ, ὁ δ' ἑλλείπων
 καὶ ἐν πᾶσιν ἀήδης δύσπερος τις καὶ δύσκολος. εἰσὶ δὲ καὶ
 30 ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ἐν τοῖς περὶ τὰ πάθη μεσότητες· ἡ γὰρ
 αἰδώς ἀρετὴ μὲν οὐκ ἔστιν, ἐπαινεῖται δὲ καὶ ὁ αἰδήμων.
 καὶ γὰρ ἐν τούτοις ὁ μὲν λέγεται μέσος, ὁ δ' ὑπερβάλ-
 λων, ὡς ὁ καταπλήξ, ὁ πάντα αἰδόμενος· ὁ δ' ἑλλείπων
 ἢ ὁ μηδὲ ὅλως ἀναίσχυντος· ὁ δὲ μέσος αἰδήμων. νέμε-

σις δὲ μεσότης φρόνου καὶ ἐπιχαιρεκακίας. εἰσὶ δὲ
 λύπη καὶ ἡδονὴ τὰς ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν ταῖς
 γινόμενας· ὁ μὲν γὰρ νεμεσθητικὸς λυπεῖται ἐπὶ τοῖς
 ξύς εὖ πράττουσιν, ὁ δὲ φθονερὸς ὑπερβάλλον τούτῃ
 5 πᾶσι λυπεῖται, ὁ δ' ἐπιχαιρέκακος τοσούτον ἑλλείπει
 λυπεῖσθαι ὥστε καὶ χαίρειν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων
 ἄλλοι καιρὸς ἔσται· περὶ δὲ δικαιοσύνης, ἐπεὶ ἔχῃ
 λέγεται, μετὰ ταῦτα διελόμενοι περὶ ἑκατέρας ἐκ
 πῶς μεσότητές εἰσιν· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν λε-
 10 γόμενων.

Τριῶν δὲ διαθέσεων ἑστῶν, δύο μὲν κακῶν, τῇ
 καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἑλλειψίν, μιᾶς δ' ἀρετῆς
 μεσότητος, πᾶσαι πάσαις ἀντίκεινται πῶς· αἱ μὲν
 ἄκρα καὶ τῇ μέσῃ καὶ ἀλλήλαις ἐναντία εἰσὶν, ἡ
 15 μέση ταῖς ἄκραις· ὥσπερ γὰρ τὸ ἴσον πρὸς μὲν τὴν
 μείζον πρὸς δὲ τὸ μείζον ἔλαττον, οὕτως αἱ μὲν
 ἔξις πρὸς μὲν τὰς ἑλλείψεις ὑπερβάλλουσι, πρὸς δὲ
 ὑπερβολὰς ἑλλείπουσιν ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς
 20 πράξεσι. ὁ γὰρ ἀνδρείος πρὸς μὲν τὸν δειλὸν θρασύς ἐστι
 πρὸς δὲ τὸν θρασὺν δειλός· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ῥῆ-
 πρὸς μὲν τὸν ἀναίσθητον ἀκόλαστος, πρὸς δὲ τὸν ἀκό-
 λαστον ἀναίσθητος, ὁ δ' ἐλευθέριος πρὸς μὲν τὸν ἀνελευθέ-
 ρον, πρὸς δὲ τὸν ἄσωτον ἀνελεύθερος. διὸ καὶ ἀπὸ
 τὸν μέσον οἱ ἄκροι ἑκάτερος πρὸς ἑκάτερον, καὶ κατὰ
 25 τὸν ἀνδρείον ὁ μὲν δειλὸς θρασὺν ὁ δὲ θρασὺς δειλόν
 ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀνάλογον. ὥτα δ' ἀντικειμένους ἀπὸ
 τούτων, πλείων ἐναντιότης ἐστὶ τοῖς ἄκροις πρὸς ἀλλή-
 λους πρὸς τὸ μέσον· πορρωτέρω γὰρ ταῦτα ἀφίστηται ἀπὸ
 ἢ τοῦ μέσου, ὥσπερ τὸ μέγα τοῦ μικροῦ καὶ τὸ πρὸς
 30 τοῦ μεγάλου ἢ ἄμφω τοῦ ἴσου. ἔτι πρὸς μὲν τὴν
 ἐνίοις ἄκροις ὁμοιότης τις φαίνεται, ὡς τῇ θρασύτητι
 τὴν ἀνδρείαν καὶ τῇ ἀσωτίᾳ πρὸς τὴν ἐλευθερίτητα·
 δὲ ἄκροις πρὸς ἀλλήλας πλείω ἀνομοιότης. τὰ δὲ πρὸς
 35 τὸν μέσον ἀπέχοντα ἀλλήλων ἐναντία ὀρίζονται, ὥς καὶ
 πρὸς τὸ μέσον ἐναντία τὰ πλείον ἀπέχοντα.

1. ἔτι — ἀφιλότιμον om K¹. || 2. ἐν om L¹O¹. || 3. λέγομεν L¹N¹. || 4. δὲ om M¹. || περὶ τὴν ὀργὴν K¹. || 5. ἐπαι-
 νῶμεν K¹. || 6. καλέσομεν K¹. || 7. ἐστὶν K¹. || 8. ἀόργητός K¹. || τις] ἐστὶν M¹. || ἀοργησία K¹. || 10. ἀλλήλας] ἀλλήλους καὶ om
 L¹N¹. || διαφέρουσι N¹O¹. || 12. ἡ μὲν ὅτι ἔτι K¹, ὅτι αἱ μὲν εἰσι O¹. || 15. ἐν] ἐστὶ O¹. || τὰ δ' ἄκρα οὐτ' ἐπαινετὰ οὐτ' ἐπὶ L¹
 16. εἰσὶ K¹. || 18. ἔνεκα K¹. || 21. καὶ — 22. ἀλαζών om M¹. || 24. καὶ ἡ] ἡ δὲ M¹. || εὐτραπέλεια K¹. || 26. ὁ om O¹.
 ἡδὺ om M¹. || 28 et 29. εἰ] ὁ L¹O¹. || 28. μηδὲς M¹. || 30. ἐν om M¹. || 31. παθήμασι K¹. || ἐν τοῖς om K¹. || περὶ F¹
 35. ὁ μὲν] μὲν K¹.

2. λύπη καὶ ἡδονή L¹. || τὰς] τὴν M¹. || 6. χαίρει L¹N¹. || 8. διελόμενοι M¹. || 11. δὲ L¹O¹. || 14. ἐναντία ἀπὸ] ἐ-
 ναντίας ἐναντίας O¹. || 15. μεσότης M¹. || 16. μείζον πρὸς] μέγα πρὸς M¹O¹. || 18. τε om M¹. || 19. μὲν om M¹. || 23. δει-
 λός O¹. || 24. τὸ N¹. || 25. τὴν] τὸν μὲν M¹. || 26. δ' om O¹. || τούτων ἀλλήλους M¹. || 27. πλείω K¹L¹M¹N¹O¹. || 28. καὶ
 τούτων ἐστὶ M¹. || 29. ἡ om M¹. || 30. ἡ om pr M¹. || μὲν τὸ] τὸν K¹M¹. || 33. πλείω N¹. || 34. ἀπέχοντα ἐπ' ἀλλήλων F¹
 35. πλείω L¹. || ἀντίκεινται L¹M¹.

ἢ μᾶλλον ἐφ' ὧν μὲν ἡ ἔλλειψις ἐφ' ὧν δὲ ἡ
 λή, οἷον ἀνδρεία μὲν οὐχ ἡ θρασύτης ὑπερβολή
 ἀλλ' ἡ δειλία ἔλλειψις οὖσα, τῇ δὲ σωφροσύνῃ
 ἀναισθησία ἐνδεια οὖσα, ἀλλ' ἡ ἀκολασία ὑπερ-
 οὔσα. διὰ δύο δ' αἰτίας τοῦτο συμβαίνει, μίαν 5
 ἢ ἐξ αὐτῆς τῆς πράγματος· τῷ γὰρ ἑγγύτερον εἶναι
 ἰσσότερον τὸ ἕτερον ἄκρον τῷ μέσῳ, οὐ τοῦτο ἀλλὰ
 τὸν ἀντιτιθέμενον μᾶλλον, οἷον ἐπεὶ ὁμοιότερον εἶναι
 τῇ ἀνδρείᾳ ἢ θρασύτῃ καὶ ἑγγύτερον, ἀνομοιότερον
 δειλίᾳ, ταύτῃ μᾶλλον ἀντιτιθέμενον· τὰ γὰρ ἀπὸ 10
 πλείονος τῷ μέσῳ ἐναντιώτερα δοκεῖ εἶναι. μία μὲν
 αὕτη, ἐξ αὐτῆς τῆς πράγματος, ἑτέρα δὲ ἐξ ἡμῶν
 · πρὸς αὐτὴν γὰρ αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμεν πῶς, ταῦτα
 ἢ ἐναντία τῷ μέσῳ φαίνεται. οἷον αὐτοὶ μᾶλλον
 ἀμειν πρὸς τὰς ἡδονάς, διὸ εὐκατάφοροί ἐσμεν μᾶλ- 15
 λος ἀκολασίας ἢ πρὸς κοσμιότητα. ταῦτ' οὖν μᾶλ-
 λον λέγομεν, πρὸς αὐτὴν ἡ ἐπίδοσις μᾶλλον γίνεται·
 αὐτὸ τοῦτο ἡ ἀκολασία ὑπερβολή οὖσα ἐναντιώτερα
 σωφροσύνης.

ὅτι μὲν ἔστιν ἡ ἀρετὴ ἡ ἠθικὴ μεσότης, καὶ πῶς, 20
 ἢ μεσότης δύο κακῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς
 ἑλλείψεως, καὶ ὅτι τοιαύτη ἐστὶ διὰ τὸ σοχαστικὴ
 εἶναι τῷ ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσιν, ἵκα-
 νηται. διὸ καὶ ἔργον ἐστὶ σπουδαῖον εἶναι· ἐν ἐκάστῳ
 ὁ μέσος λαβεῖν ἔργον, οἷον κύκλῳ τὸ μέσον ἢ παν- 25
 λὰ τῷ εἰδότης. ἔτω δὲ καὶ τὸ μὲν ὀργισθῆναι παν-
 ῶς ῥάδιον, καὶ τὸ δύναι ἀργύριον καὶ δαπανῆσαι·
 ὥς καὶ ὅσον καὶ ὅτε καὶ ἕνεκα καὶ ὥς, ἐκείνῳ παν-
 ῶς ῥάδιον· διόπερ τὸ εὖ καὶ σπάνιον καὶ ἐπαινετὸν
 ἴδόν. διὸ δὲ τὸν σοχαζόμενον τῷ μέσῳ πρῶτον μὲν 30
 ἰρεῖν τῷ μᾶλλον ἐναντίῳ, καθάπερ καὶ ἡ Καλυψώ
 ἐπ' "τότε μὲν κακῷ καὶ κύματος ἐκτὸς ἔργε νῆα."
 ἐρ ἄκρων τὸ μὲν ἐστὶν ἀμαρτωλότερον, τὸ δ' ἥττον·
 τῷ μέσῳ τυχεῖν ἄκρως χαλεπὸν, κατὰ τὸν δεύ-
 ρασιν πλεον τὰ ἐλάχις λαπτέον τῶν κακῶν· τῷ 35

δ' ἔσαι μάλις αὐτὸν τὸν τρόπον ὃν λέγομεν. σκοπεῖν δὲ
 δεῖ πρὸς αὐτὸ καὶ αὐτοὶ εὐκατάφοροί ἐσμεν· ἄλλοι γὰρ
 πρὸς ἄλλα πεφύκαμεν. τῷτο δ' ἔσται γνώριμον ἐκ τῆς
 ἡδονῆς καὶ τῆς λύπης τῆς γινομένης περὶ ἡμᾶς. εἰς τὴν αὐ-
 τὴν δ' ἑαυτὸς ἀφέλκεν δεῖ· πολὺ γὰρ ἀπαγαγόντες τοῦ
 ἀμαρτάνειν εἰς τὸ μέσον ἤξομεν, ὅπερ οἱ τὰ διεσπασμένα
 τῶν ξύλων ὀρθύντες ποιοῦσιν. ἐν παντὶ δὲ μάλις φυλα-
 κτέον τὸ ἡδὺ καὶ τὴν ἡδονήν· ἢ γὰρ ἀδέκασι κήρυκται
 αὐτήν. ὅπερ ἔν οἱ δημογέροντες ἔπαθον πρὸς τὴν Ἑλένην,
 τῷτο δὲ παθεῖν καὶ ἡμᾶς πρὸς τὴν ἡδονήν, καὶ ἐν πᾶσι
 τὴν ἐκείνων ἐπιλέγειν φωνήν· ἔτω γὰρ αὐτὴν ἀποπεμπό-
 μενοι ἦττον ἀμαρτησόμεθα. ταῦτ' ἐν ποῖντες, ὡς ἐν κα-
 φαλαίῳ εἰπεῖν, μάλις ἀμαρτησόμεθα τῷ μέσῳ τυγχάνειν.
 χαλεπὸν δ' ἴσως τῷτο, καὶ μάλις ἐν τοῖς καθ' ἑκάστων· ἢ
 γὰρ ῥάδιον διορίσαι πῶς καὶ τίσι καὶ ἐπὶ ποίοις καὶ πό-
 σον χρόνον ὀργιστέον· καὶ γὰρ ἡμεῖς ὅτε μὲν τὸ ἐλαττον-
 τας ἐπαινοῦμεν καὶ πρᾶσους φαιμέν, ὅτε δὲ τὸς χαλεπαί-
 νοντας ἀνδράδας ἀποκαλοῦμεν. ἀλλ' ὁ μὲν μικρὸν τοῦ εὖ
 παρεμβαίνων ἢ ψέγεται, οὐτ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον οὐτ' ἐπὶ τὸ
 ἥττοι, ὁ δὲ πλεον· ἔτος γὰρ ἢ λανθάνει. ὁ δὲ μέχρι τίνος
 καὶ ἐπὶ πόσον ψεκτὸς ἢ ῥάδιον τῷ λόγῳ ἀφορίσται· ἔδδ
 γὰρ ἄλλο ἔδδ τῶν αἰσθητῶν· τὰ δὲ τοιαῦτα ἐν τοῖς καθ'
 ἑκάστων, καὶ ἐν τῇ αἰσθήσει ἢ κρίσει. τὸ μὲν ἄρα τοῦτο
 δῆλον ὅτι ἡ μέση ἔστι ἐν πᾶσιν ἐπαινετὴ, ἀποκλίνειν δὲ
 δεῖ ὅτε μὲν ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν ὅτε δ' ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν·
 οὕτω γὰρ ῥᾶς αὐτὸ μέσον καὶ τῷ εὖ τευξόμεθα.

Γ.

Τῆς ἀρετῆς δὴ περὶ πάθη τε καὶ πράξεις ὕψους, καὶ
 ἐπὶ μὲν τοῖς ἐκουσίοις ἐπαίνων καὶ ψόγων γινομένων, ἐπὶ
 δὲ τοῖς ἀκουσίοις συγγνώμης, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐλέου, τὸ ἐκ-
 σιον καὶ ἀκύνειον ἀναγκαῖον ἴσως διορίσαι τοῖς περὶ ἀρετῆς
 ἐπισκοπῶσι, χρήσιμον δὲ καὶ τοῖς νομοθετοῦσι πρὸς τε τὰς
 τιμὰς καὶ τὰς κολάσεις. δοκεῖ δὲ ἀκύνεια εἶναι τὰ βία

ἐφ' ὧν μᾶλλον μὲν $M^2 N^2$, ἐφ' ὧν μὲν μᾶλλον $L^2 O^2$. || 8. ἀντιτιθέμεν — 10. ἀντιτιθέμεν] τίθεμεν, μᾶλλον
 θέμεν M^2 . || 13. μᾶλλον om N^2 . || ἔχομεν K^2 . || 14. φέρεται K^2 . || 16. πρὸς post ἢ om M^2 . || μᾶλλον et 17. ἢ om M^2 . ||
 σωφροσύνης K^2 . || 20. ἢ post ἐστὶν om L^2 . || ἠθικὴ ἀρετὴ M^2 . || 23. τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν K^2 , ταῖς πράξεσι καὶ
 θεσπ $L^2 O^2$. || 24. καὶ om O^2 . || 25. ἐ] λαβεῖν ἢ O^2 . || 26. δὴ $L^2 O^2$. || 27. καὶ τὸ δαπανῆσαι M^2 . || 28. ἐκ M^2 . ||
 περ] ὅπερ ἐστὶ $L^2 M^2 N^2 O^2$. || 30. μὲν om N^2 . || 32. παρήκει $L^2 M^2 N^2 O^2$. || τῷ τῷ K^2 , τὸ τῷ $M^2 N^2$, ὡς τῷ $L^2 O^2$. || μὲν
 ἢ || 35. τὰ om M^2 .

ἐστὶ K^2 . || 2. δεῖ καὶ πρὸς $M^2 N^2$. || 4. γινομένης M^2 . || 5. δ' ἑαυτὸς om K^2 . || ἀπαγόντες $K^2 M^2 N^2$. || 8. ἢ ἔδδ M^2 . || 10.
 — 11. φωνήν om N^2 . || 14. μᾶλλον M^2 . || 15. πᾶσι καὶ πῶς $K^2 L^2$. || 18. ἀποκαλοῦντες K^2 , ἐπικαλοῦμεν M^2 . || 23. τοῦτον
 $V^2 O^2$. || 24. δηλαδὲ codices. || 25. ὅτε — ὅτι] τοτὲ — τοτὲ $L^2 M^2 N^2 O^2$. || 30. τε om M^2 . || 31. ἐπὶ — ἐπὶ] ἐν — ἐν $L^2 M^2 N^2$
 ἐπαίνων τε καὶ O^2 . || 32. δὲ ante καὶ om $L^2 M^2 O^2$. || 33. καὶ τὸ ἀκύνειον K^2 . || προδιορίσαι L^2 . || 35. βία N^2 .

ἢ δι' ἄγνοιαν γινόμενα. βίαιον δὲ ἢ ἡ ἀρχὴ ἐξωθεν, τοιαύτη ὅσα ἐν ἡ μὴδὲν συμβάλλεται ὁ πράττων ἢ ὁ πάσχων, οἷον εἰ πνεῦμα κομίσει ποι ἢ ἄνθρωποι κύριοι ὄντες. ὅσα δὲ διὰ φόβον μιλύζωνων κακῶν πράττεται ἢ διὰ καλὸν τι, οἷον εἰ τύραννος προσάττοι αἰσχροῦν τι πρᾶξαι 5 κύριος ὢν γονέων καὶ τέκνων, καὶ πρᾶξαντος μὲν σώζονται, μὴ πρᾶξαντος δ' ἀποθνήσκουσιν, ἀμφισβήτησιν ἔχει κότερον ἀκυσία ἐστὶν ἢ ἐκούσια. τοιούτων δὲ τι συμβαίνει καὶ περὶ τὰς ἐν τοῖς χειμῶσιν ἐκβολὰς· ἀπλῶς μὲν γὰρ ὑδεῖς ἀποβάλλεται ἐκὼν, ἐπὶ σωτηρίᾳ δ' αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν 10 ἅπαντες οἱ νῦν ἔχοντες. μικτὰ μὲν ἔν εἰσιν αἱ τοιαῦται πράξεις, εὐκασί δὲ μᾶλλον ἐκούσιος· αἰρεται γὰρ εἰσι τότε ὅτε πράττονται, τὸ δὲ τέλος τῆς πράξεως κατὰ τὸν καιρὸν ἐστίν. καὶ τὸ ἐκύσιον δὴ καὶ τὸ ἀκυσίον, ὅτε πράττει, λυκτέον. πράττει δὲ ἐκὼν· καὶ γὰρ ἡ ἀρχὴ τῷ κινεῖν 15 τὰ ὀργανικὰ μέρη ἐν ταῖς τοιαύταις πράξεσιν ἐν αὐτῷ ἐστίν· ὢν δ' ἐν αὐτῷ ἡ ἀρχή, ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ πράττειν καὶ μὴ. ἐκούσια δὴ τὰ τοιαῦτα, ἀπλῶς δ' ἴσως ἀκυσία· ὑδεῖς γὰρ ἂν ἔλοιτο καθ' αὐτὸ τῶν τοιούτων ὑδέν. ἐπὶ ταῖς πράξεσι δὲ ταῖς τοιαύταις ἐνίστε καὶ ἐπαινοῦνται, ὅταν 20 αἰσχροῦν τι ἢ λυπηρὸν ὑπομένωσιν ἀντὶ μεγάλων καὶ καλῶν· ἂν δ' ἀνάπαλιν, ψέγονται· τὰ γὰρ αἰσχυρὰ ὑπομεῖναι ἐπὶ μὴδενὶ καλῷ ἢ μετρίῳ φαύλῳ. ἐπ' ἐνίοις δ' ἐπαινος μὲν ἔγινεται, συγγνώμη δ', ὅταν διὰ τοιαῦτα πράξῃ τις ἢ μὴ δεῖ ἢ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὑπερτείνει καὶ μὴ 25 δεῖς ἂν ὑπομεῖναι. ἐνια δ' ἴσως ὡς ἔστιν ἀναγκασθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποθανεῖν παθόντι τὰ δεινότερα· καὶ γὰρ τὸν Εὐριπίδου Ἀλκμαίωνα γελοῖα φαίνεται τὰ ἀναγκάσαντα μητροκτονῆσαι. ἐξὶ δὲ χαλεπὸν ἐνίστε διακρίναι ποῖον ἀντὶ ποῖου αἰρετέον καὶ τί ἀντὶ τίνος ὑπομενετέον, ἐτι 30 δὲ χαλεπώτερον ἐμμεῖναι τοῖς γνωσθεῖσιν· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξὶ τὰ μὲν προσδοκώμενα λυπηρά, ἢ δ' ἀναγκάζονται αἰσχυρά, ὅθεν ἐπαινοὶ καὶ ψόγοι γίνονται περὶ τοῦ

ἀναγκασθέντας ἢ μὴ. τὰ δὲ ποῖα φατέον βίαια; ἢ ἀπλῶς, ὅπότ' ἂν ἡ αἰτία ἐν τοῖς ἐκτὸς ἢ καὶ ὁ πράττων μὴδὲν συμβάλλεται; ἢ δὲ καθ' αὐτὰ μὲν ἀκυσία ἐστίν, 1 δὲ καὶ ἀντὶ τῶνδε αἰρετά, καὶ ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ πράττειν καθ' αὐτὰ μὲν ἀκυσία ἐστίν, νῦν δὲ καὶ ἀντὶ τῶνδε ἐκούσια μᾶλλον δ' ἔοικεν ἐκούσιος· αἱ γὰρ πράξεις ἐν τῇ καὶ ἔκαστα, ταῦτα δ' ἐκούσια. ποῖα δ' ἀντὶ ποῖων αἰρετέα; ῥάδιον ἀποδῆναι· πολλὰ γὰρ διαφοραὶ εἰσιν ἐν τῇ καὶ ἔκαστα. εἰ δὲ τις τὰ ἡδέα καὶ τὰ καλὰ φαῖναι 5 εἶναι (ἀναγκάζειν γὰρ ἐξω ὄντα), πάντα ἂν εἴη βίαια· τῶν γὰρ χάριν πάντες πάντα πράττουσιν. καὶ μὲν βία καὶ ἄκοντες λυπηρῶς, οἱ δὲ διὰ τὸ ἡδὺ καὶ ἄλῳ μὲθ' ἡδονῆς. γελοῖον δὲ τὸ αἰτιασθαι τὰ ἐκτὸς, ὡς μὴ αὐτὸν εὐθάρατον ὄντα ὑπὸ τῶν τοιούτων, καὶ τῶν καλῶν ἑαυτόν, τῶν δ' αἰσχυρῶν τὰ ἡδέα. ἔοικε δὲ πᾶσι 10 εἶναι ἢ ἐξωθεν ἢ ἀρχῇ, μὴδὲν συμβαλλομένου βιασθέντος.

Τὸ δὲ δι' ἄγνοιαν ἔχ ἐκούσιον μὲν ἅπαν ἐστίν, ἐκούσιον δὲ τὸ ἐπίλυπον καὶ ἐν μεταμελείᾳ· ὁ γὰρ δι' ἐκὼν πρᾶξας ὁτιῦν, μὴδὲν δὲ δυσχεραίνων ἐπὶ τῇ πράξει μὲν ἔπεπραχεν, ὅ γε μὴ ἔδει, ὡδ' αὖ ἄκων, μὴ μὲνός γε. τῷ δὲ δι' ἄγνοιαν ὁ μὲν ἐν μεταμελείᾳ ἔδοκε, ὁ δὲ μὴ μεταμελόμενος, ἐπεὶ ἕτερος ἐξω, ὡδ' ἐπεὶ γὰρ διαφέρει, βέλτιον ὄνομα ἔχειν ἴδιον. ἐπὶ 15 ἔοικε καὶ τὸ δι' ἄγνοιαν πράττειν τῷ ἀγνοοῦντι παρὰ γὰρ μεθύων ἢ ὀργιζόμενος οὐ δοκεῖ δι' ἄγνοιαν πρᾶξαι, ἀλλὰ διὰ τι τῶν εἰρημένων, ἐκ εἰδῶς δὲ, ἀλλ' ἐπὶ ἀγνοεῖ μὲν οὖν πᾶς ὁ μοχθηρὸς ἢ δεῖ πράττειν καὶ ἀφεκτέον, καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἀμαρτίαν ἄδικαι καὶ 20 κακοὶ γίνονται. τὸ δ' ἀκυσίον βύλεται λέγεσθαι ἐπὶ ἀγνοεῖ τὸ συμφέρον· οὐ γὰρ ἡ ἐν τῇ προαιρέσει ἡ αἰτία τῷ ἀκούσιου ἀλλὰ τῆς μοχθηρίας, οὐδ' ἡ καὶ (ψέγονται γὰρ διὰ γε ταύτην) ἀλλ' ἡ καθ' ἑαυτὴν

3. καίσει πη ^{οἱ} *M*¹. || 5. προσάττει *M*¹. || 6. καὶ τέκνων *om K*¹. || πρᾶξαντες *M*¹*N*¹, πρᾶξαντι *O*¹. || 8. τι *om K*¹*L*¹*M*¹. || εἰσιν *om K*¹. || 14. ἐκούσιον δὴ καὶ ἀκυσίον *O*¹, ἀκυσίον δὴ καὶ τὸ ἐκούσιον *L*¹*M*¹. || 17. τ' *O*¹. || 19. ἑαυτὸ *N*¹. || 21. ἢ καὶ *L*¹ καὶ *om M*¹. || 22. τὰ γὰρ αἰσχυρὰ] ταῦτα γὰρ ἔχει τις *M*¹. || 23. φαύλῳ *M*¹. || 24. διὰ τὰ τοιαῦτα *M*¹, διὰ ταῦτα *L*¹. || *L*¹, πρᾶξις *M*¹*N*¹*O*¹. || 25. ἢ μὴ δεῖ *om K*¹. || ὑπερτείνει *ante* 26. ἐνια *L*¹*M*¹. || 26. ὑπομεῖναι *N*¹, ὑπομεῖναι *L*¹*M*¹*O*¹. || 27. βασιλείᾳ παθόντα *L*¹*M*¹*N*¹*O*¹. || 28. ἀλκμαίωνα *L*¹. || 29. τὸ κρῖναι *L*¹*N*¹*O*¹. || 30. ὑπομενετέον *M*¹. || 31. χαλεπώτερον τι *om N*¹. || 32. τὰ δ' ἀναγκάζοντα *M*¹*N*¹.

1. δι' *M*¹. || 2. τῷ *K*¹. || 3. συμβάλλεται *M*¹. || δι' *M*¹. || 4. αἰρετά — 7. ταῦτα δ' *om M*¹. || 5. τῶν *N*¹. || 6. ἢ γὰρ *om L*¹. || 7. τὰς καθ' ἑαυτὸν *L*¹. || 9. τὰ ἡδέα καὶ καλὰ *N*¹, τὰ καλὰ καὶ τὰ ἡδέα *L*¹, τὰ ἡδέα *M*¹*O*¹. || 10. ἀναγκάζει *K*¹. || πάντα καὶ *om L*¹, καὶ τὰ καλὰ πάντα εἴη *om M*¹. || αὐτῷ *K*¹*L*¹*M*¹. || 11. πάντα πάντες *L*¹*N*¹*O*¹. || 12. ἡδὺ καὶ] ἡδὺ ἢ *L*¹*M*¹, ἡδὺ *O*¹. || 23. μεταμελόμενος *K*¹. || 24. ἔχει *N*¹. || 25. ἀγνοῦντας *K*¹, ἀγροῦντος *M*¹, ἀγροῦντος *re K*¹. || 26. ἢ ἢ *om M*¹. || 28. οὖν *om M*¹. || 31. τὰ συμφέροντα *K*¹. || 33. γε *om M*¹.

περὶ αὐτὴν ἡ πράξις· ἐν τέτοις γὰρ καὶ ἔλεος καὶ
 ἡ γὰρ τούτων τι ἀγνοῶν ἀκουσίως πράττει·
 ἢ χεῖρον διορίσθαι αὐτά, τίνα καὶ πόσα ἐστί, τίς
 καὶ τί καὶ περὶ τί ἢ ἐν τίνι πράττει, ἐνίοτε δὲ καὶ
 ὀργάνῳ, καὶ ἕνεκα τίνος, οἷον σωτηρίας, καὶ πῶς,
 ἢ σφόδρα. ἅπαντα μὲν οὖν ταῦτα οὐδεὶς ἀν-
 ἔ μὴ μαινόμενος, δῆλον δ' ὡς ὑδὲ τὸν πράττοντα·
 ἢ αὐτόν γε; ὃ δὲ πράττει, ἀγνοήσκειν ἂν τις, οἷον
 φασιν ἐκπεσεῖν αὐτὸς, ἢ ἐκ εἰδέναι ὅτι ἀπόρρητα
 περὶ Διόχουλος τὰ μυστικά, ἢ δεῖξαι βουλόμενος
 ὡς ὁ τὸν καταπέλτην. οἰηθεὶς δ' ἂν τις καὶ τὸν
 ἄμιον εἶναι ὥσπερ ἡ Μερόπη, καὶ ἐσφαιρῶσθαι
 γχωμένον δόρυ, ἢ τὸν λίθον κίσσηριν εἶναι· καὶ ἐπὶ
 πάσας ἀποκτείναναι ἂν· καὶ δεῖξαι βουλόμενος,
 ἢ ἀκροχειρίζομενοι, πατάξαιεν ἂν. περὶ πάντα δὲ
 τῆς ἀγνοίας οὕσης, ἐν οἷς ἡ πράξις, ὁ τούτων τι-
 ς ἄκων δοκεῖ πεπραχέναι, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς
 τοῖς κυριώτατα δ' εἶναι δοκεῖ, ἐν οἷς ἡ πράξις καὶ
 τῷ δὴ κατὰ τὴν τοιαύτην ἀγνοίαν ἀκουσίῳ λε-
 γεῖται δεῖ τὴν πράξιν λυπηρὰν εἶναι καὶ ἐν μετα-

ντος δ' ἀκουσίῳ τῷ βίᾳ καὶ δι' ἀγνοίαν, τὸ ἐκού-
 ρισεν ἂν εἶναι οὗ ἢ ἀρχὴ ἐν αὐτῷ εἰδότες τὰ καθ'
 ἐν οἷς ἡ πράξις. ἴσως γὰρ ἢ καλῶς λέγεται ἀκού-
 ρισα τὰ διὰ θυμὸν ἢ δι' ἐπιθυμίαν. πρῶτον μὲν γὰρ
 τῶν ἄλλων ζῶων ἐκουσίως πράττει, ὑδ' οἱ παῖδες·
 τερον ὑδὲν ἐκουσίως πράττομεν τῶν δι' ἐπιθυμίαν
 ἰόν, ἢ τὰ καλὰ μὲν ἐκουσίως τὰ δ' αἰσχροὶ ἀκού-
 ρισα γελῶν ἐνός γε αἰτίου ὄντος; ἄτοπον δὲ ἴσως τὸ
 φάναι ὡς δεῖ ὀρεγέσθαι. δεῖ δὲ καὶ ὀργίζεσθαι
 καὶ ἐπιθυμεῖν τινῶν, οἷον ὑγείας καὶ μαθήσεως.
 ἢ τὰ μὲν ἀκυσία λυπηρὰ εἶναι, τὰ δὲ κατ' ἐπιθυ-
 δέα. ἐτι δὲ τί διαφέρει τῷ ἀκυσία εἶναι τὰ κατὰ
 ὃν ἢ θυμὸν ἀμαρτηθέντα; φευκτὰ μὲν γὰρ ἄμφω,

δοκεῖ δὲ ἔχ' ἥττον ἀνθρωπικὰ εἶναι τὰ ἄλογα πάθη. αἱ
 δὲ πράξεις τῷ ἀνθρώπῳ ἀπὸ θυμῷ καὶ ἐπιθυμίας. ἄτοπον
 δὴ τὸ τιθέναι ἀκυσία ταῦτα.

Διωρισμένων δὲ τῷ τε ἐκυσίῳ καὶ τῷ ἀκουσίῳ, περὶ
 προαιρέσεως ἔπεται διελθεῖν· οἰκειότατον γὰρ εἶναι δοκεῖ
 τῇ ἀρετῇ καὶ μᾶλλον τὰ ἥθη κρίνειν τῶν πράξεων. ἢ
 προαίρεσις δὴ ἐκυσίον μὲν φαίνεται, οὐ ταῦτ' ὅν, ἀλλ'
 ἐπὶ πλέον τὸ ἐκυσίον· τῷ μὲν γὰρ ἐκυσίῳ καὶ παῖδες καὶ
 τᾶλλα ζῶα κοινῶν, προαιρέσεως δ' ὅ, καὶ τὰ ἐξαίφνης
 ἐκυσία μὲν λέγομεν, κατὰ προαίρεσιν δ' ὅ. οἱ δὲ λέγοντες
 αὐτὴν ἐπιθυμίαν ἢ θυμὸν ἢ βύλησιν ἢ τινα δόξαν ἐκ ἐοί-
 κασιν ὁρθῶς λέγειν. οὐ γὰρ κοινὸν ἢ προαίρεσις καὶ τῷ
 ἀλόγων, ἐπιθυμία δὲ καὶ θυμός. καὶ ὁ ἀκρατὴς ἐπιθυ-
 μῶν μὲν πράττει, προαιρέμενος δ' ὅ· ὁ ἐγκρατὴς δ' ἀνά-
 κων προαιρέμενος μὲν, ἐπιθυμῶν δ' ὅ. καὶ προαιρέσει
 μὲν ἐπιθυμία ἐναντιῖται, ἐπιθυμία δ' ἐπιθυμία ὅ. καὶ ἢ
 μὲν ἐπιθυμία ἡδέος καὶ ἐπιλύπης, ἢ προαίρεσις δ' ὅτε λυ-
 πηρῷ ὅ· ἡδέος. θυμός δ' ὅτε ἥττον· ἥκιστα γὰρ τὰ διὰ θυ-
 μὸν κατὰ προαίρεσιν εἶναι δοκεῖ. ἀλλὰ μὴν ὑδὲ βύλησιν
 γε, καίπερ σύνεγγυς φαινόμενον· προαίρεσις μὲν γὰρ ἐκ
 ἔστι τῶν ἀδυνάτων, καὶ εἴ τις φαίη προαιρεῖσθαι, δοκοῖ
 ἂν ἡλίθιος εἶναι· βύλησιν δ' ἐστὶ τῶν ἀδυνάτων, οἷον ἀθα-
 νασίας. καὶ ἢ μὲν βύλησιν ἐστὶ καὶ περὶ τὰ μηδαμῶς δι'
 αὐτῷ πραχθέντα ἂν, οἷον ὑποκριτὴν τινα νικᾶν ἢ ἀθλητὴν·
 προαιρεῖται δὲ τὰ τοιαῦτα ὑδεῖς, ἀλλ' ὅσα οἴεται γενέσθαι
 ἂν δι' αὐτῷ. ἐτι δ' ἢ μὲν βύλησιν τῷ τέλει ἐστὶ μᾶλλον, ἢ
 δὲ προαίρεσις τῶν πρὸς τὸ τέλος, οἷον ὑγιαίνειν βυλόμεθα,
 προαιρέμεθα δὲ δι' ὧν ὑγιανῶμεν, καὶ εὐδαιμονεῖν βυλόμεθα
 μὲν καὶ φαιμέν, προαιρέμεθα δὲ λέγειν ἔχ' ἀρμόζει· ὅλως
 γὰρ ἔοικεν ἢ προαίρεσις περὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν εἶναι. ὑδὲ δὴ
 δόξα ἂν εἴη· ἢ μὲν γὰρ δόξα δοκεῖ περὶ πάντα εἶναι,
 καὶ ὑδὲν ἥττον περὶ τὰ αἰδία καὶ τὰ ἀδύνατα ἢ τὰ ἐφ'
 ἡμῖν· καὶ τῷ ψευθεῖ καὶ ἀληθεῖ διαριεῖται, οὐ τῷ κακῷ
 καὶ ἀγαθῷ, ἢ προαίρεσις δὲ τέτοις μᾶλλον. ὅλως μὲν ὅν

καὶ post γὰρ om $L^b M^b$. || 2. ἀκουσίῳ K^b . || 4. τε] δι' M^b . || καὶ post τί om K^b . || 6. ἂν om $L^b M^b$. || 7. μὴ — 8.
 , om N^b . || 7. τὸν om $M^b O^b$. || 8. αὐτόν γε δ' τε O^b , ὃ δὲ (δ' δι' corr) αὐτόν γε K^b . δ — 10. ἦν om M^b . || 9. ἐκ-
 K^b . || 10. ἢ om K^b . || δεῖξαι M^b . || 12. υἰὸν ὡς πάλαισι M^b . || 13. λελογχευμένον γε M^b . || κίσσηριν L^b , κίσσηριν $K^b N^b$. ||
 ἴσως M^b . || 15. πατάξαιεν K^b . || 16. ὃ — 18. πράξις om K^b . || 17. πεπραχέναι — 18. δοκεῖ om M^b . || 19. αὐτὴν M^b . ||
 ἰου $N^b O^b$. || 24. λέγεται τὸ ἀκυσία M^b . || 25. δι' om $K^b O^b$. || 26. ἔτι om K^b . || 28. καὶ] ἢ $L^b M^b N^b O^b$. || 29. τὸ om
 12. δι' καὶ τὰ K^b . || ἀκυσία καὶ λυπηρὰ O^b . || 33. τῷ τὸ $L^b N^b$.

πάθη om pr K^b . || αἱ δὲ] ὥς καὶ αἱ K^b . || 2. ἀπὸ — ἐπιθυμίας om K^b . || 3. δι' $M^b N^b$. ||
 κουσίου καὶ ἐκυσίῳ M^b . || 6. κρίναι τῶν πράξεων M^b , τῶν πράξεων κρίνειν K^b . || 7. δι'] δι' $L^b M^b N^b O^b$. || 8. πλείον K^b . || 9.
 ἢ, τὰ L^b . || 10. λέγομεν μὲν N^b . || δι' K^b . || 12. καὶ om K^b . || 13. ἀκρατὴς K^b . || 14. ὅ· καὶ ὁ K^b . || 16. ἐπιθυμία δὲ
 K^b . || 17. λυπηρὰ N^b . || 18. τὸ M^b . || κατὰ $L^b M^b$. || 20. ἐγγὺς M^b . || 24. αὐτόν N^b . || 25. οἴεται ἂν γενέσθαι L^b , ἂν
 εἶσθαι M^b . || 26. τῶν καὶ μᾶλλον ἐστὶν M^b . || 28. ὑγιαίνοντες K^b . || 29. μὲν om M^b . || 30. τῷ N^b . || ὅφ' ἡμᾶς K^b . || 32.
 . || 33. ψευθεῖ M^b .

δοῖν ταῦτόν ἴσως ὑδὲ λέγει ὑδεῖς. ἀλλ' ὑδὲ τινί· τῷ γὰρ προαιρεῖσθαι ἀγαθὰ ἢ τὰ κακὰ ποιοῖ τινὲς ἔσμεν, τῷ δὲ δοξάζειν ἔ. καὶ προαιρούμεθα μὲν λαβεῖν ἢ φυγεῖν ἢ τι τῶν τοῦτων, δοξάζομεν δὲ τί ἐστὶν ἢ τίνι συμφέρει ἢ πῶς· λαβεῖν δ' ἢ φυγεῖν ἔ πάντῃ δοξάζομεν. καὶ ἡ μὲν προ- 5 αἶρεσις ἐπαινεῖται τῷ εἶναι ἔ δεῖ μᾶλλον ἢ τῷ ὁρθῶς, ἡ δὲ δόξα τῷ ὡς ἀληθῶς. καὶ προαιρούμεθα μὲν ἂ μάλιστα ἴσμεν ἀγαθὰ ὅντα, δοξάζομεν δὲ ἂ ἔ πάντῃ ἴσμεν. δοκῶσι τε ἔχ οἱ αὐτοὶ προαιρεῖσθαι τε ἄριστα καὶ δοξάζειν, ἀλλ' ἔνιοι δοξάζουσιν μὲν ἄμεινον, διὰ κακίαν δ' αἰρεῖσθαι ἔχ ἂ 10 δεῖ· εἰ δὲ προγίνεται δόξα τῆς προαιρέσεως ἢ παρασκευ- θαῖ, ὑδὲν διαφέρει· ἔ τῆτα γὰρ σκοπεῖμεν, ἀλλ' εἰ ταυτόν ἐστι δόξη τινί· τί ἔν ἢ ποῖόν τί ἐστὶν, ἐπειδὴ τῶν εἰρημῶν ὑδέν· ἐκύσιον μὲν δὴ φαίνεται, τὸ δ' ἐκύσιον ἔ πᾶν προ- αἰρετόν. ἀλλ' ἄρα γε τὸ προβεβουλευμένον; ἡ γὰρ προ- 15 αἶρεσις μετὰ λόγου καὶ διανοίας. ὑποσημαίνειν δ' ἔοικε καὶ τὸνομα ὡς ὃν πρὸ ἐτέρων αἰρετόν.

5 X Βουλευόμενοι δὲ πόττερα περὶ πάντων καὶ πᾶν βουλευ- τόν ἐστιν, ἢ περὶ ἐνίων ἔκ ἑς βουλῆς· λεκτέον δ' ἴσως βου- λευτὸν ἔχ ὑπὲρ ἔ βουλευσάτω· ἂν τις ἡλίθιος ἢ μαινόμενος, 20 ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ὁ νοῦν ἔχων. περὶ δὲ τῶν αἰδίων ὑδεῖς βου- λεύεται, οἷον περὶ τοῦ κόσμου ἢ τῆς διαμέτρου καὶ τῆς πλευρᾶς, ὅτι ἀσύμμετροι. ἀλλ' ὑδὲ περὶ τῶν ἐν κινήσει, αἰεὶ δὲ κατὰ ταῦτα γινομένων, εἴτ' ἐξ ἀνάγκης εἴτε καὶ φύσει ἢ διὰ τινὰ αἰτίαν ἄλλην, οἷον τροπῶν καὶ ἀνατο- 25 λῶν. ὑδὲ περὶ τῶν ἄλλοτε ἄλλως, οἷον αὐχμῶν καὶ ὀμ- βρῶν. ὑδὲ περὶ τῶν ἀπὸ τύχης, οἷον θησαυρῶ εὐρέσεως. ἀλλ' ὑδὲ περὶ τῶν ἀνθρωπικῶν πάντων, οἷον πῶς ἂν Σκύ- θαι ἄριστα πολιτεύοντο οὐδεὶς Λακεδαιμονίων βουλεύεται ἢ γὰρ γένοιτ' ἂν τέτων ὑδὲν δι' ἡμῶν. βουλευόμεθα δὲ περὶ 30 τῶν ἐφ' ἡμῶν πρακτῶν· ταῦτα δὲ καὶ ἑς λοιπά. αἷτια γὰρ δοκῶσιν εἶναι φύσις καὶ ἀνάγκη καὶ τύχη, ἔτι δὲ νῦς καὶ πᾶν τὸ δι' ἀνθρώπου. τῶν δ' ἀνθρώπων ἑκαστοὶ βου- λεύονται περὶ τῶν δι' αὐτῶν πρακτῶν. καὶ περὶ μὲν τὰς

ἀκριβεῖς καὶ αὐτάρκεις τῶν ἐπισημῶν ἔκ ἑς βουλῆς, περὶ γραμμάτων (ἢ γὰρ διςάζομεν πῶς γραπτὸν)· ὅσα γίνονται δι' ἡμῶν, μὴ ὡσαύτως δ' αἰεὶ, περὶ τύπ- λευόμεθα, οἷον περὶ τῶν κατὰ ἱατρικὴν καὶ χρηματικὴν καὶ περὶ κυβερνητικὴν μᾶλλον ἢ γυμναστικῆς, ὅτν ἰ- 5 δηκρίζεται, καὶ ἔτι περὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως, μᾶλλον καὶ περὶ τὰς τέχνας ἢ τὰς ἐπιστήμας· μᾶλλον γὰρ αὐτὰς διςάζομεν. τὸ βουλεύεσθαι δὲ ἐν τοῖς ὡς αἰ- πολὺ, ἀδήλοισι δὲ πῶς ἀποβήσεται, καὶ ἐν οἷς ἀδή- 10 συμβούλους δὲ παραλαμβάνομεν εἰς τὰ μεγάλα, αἷ- τες ἡμῶν αὐτοῖς ὡς ἔχ ἱκανοὺς διαγινώσκειν. βουλεύ- εσθαι δ' ἔ περὶ τῶν τελῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν πρὸς τὰ τέλη γὰρ ἱατρὸς βουλεύεται εἰ ὑγιάνει, ἔτε ῥήτωρ εἰ πᾶ- 15 ἔτε πολιτικὸς εἰ εὐνομίαν ποιήσει, ὑδὲ τῶν λοιπῶν ἡ περὶ τῷ τέλει· ἀλλὰ θέμενοι τέλος τι, πῶς καὶ δὲ ἔ- 20 ἔσαι σκοπεῖσι, καὶ διὰ πλείονων μὲν φαινομένων γὰρ διὰ τίνος ῥᾶστα καὶ κάλλιστα ἐπισκοπεῖσι, δι' ὧς ἔ- τελευτῶν πῶς διὰ τῆς ἑστῆς ἀκρίβειας διὰ τῆς, ἔ- 25 ἔλθωσιν ἐπὶ τὸ πρῶτον αἴτιον, ὃ ἐν τῇ εὐρέσει ὁρ- ἔστιν· ὁ γὰρ βουλευόμενος ἔοικε ζητεῖν καὶ ἀναλύ- εἰρημένον τρόπον ὥσπερ διάγραμμα. φαίνεται δ' ἰ- 30 ζήτησις ἢ πᾶσα εἶναι βύλευσις, οἷον αἱ μαθηματικαὶ δὲ βύλευσις πᾶσα ζήτησις, καὶ τὸ ἔσχατον ἐν ἡ- 35 λύσει πρῶτον εἶναι ἐν τῇ γενέσει. καὶ μὲν ἀδύνα- 40 τῶν τυχῶσιν, ἀφίστανται, οἷον εἰ χρημάτων διὰ, ταῦτα οἷον τε πορισθῆναι· εἰ δὲ δυνατόν φαίνεται, ἡ- 45 πράττειν. δυνατόν δὲ ἂ δι' ἡμῶν γένοιτ' ἂν τὰ πρὸς τῶν φύλων δι' ἡμῶν πῶς ἐστὶν· ἡ γὰρ ἀρχὴ ὁ φέ- 50 τεῖται δ' ὅτε μὲν τὰ ὄργανα, ὅτε δ' ἡ χρεῖα ὁ- 55 ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ὅτε μὲν δι' ἔ, τὰ ἐ- 60 ἢ διὰ τίνος. ἔοικε δὲ, καθάπερ εἴρηται, ἀνθρώπου ἀρχὴ τῶν πράξεων· ἡ δὲ βουλὴ περὶ τῶν αὐτῶν πρ- 65 αἱ δὲ πράξεις ἄλλων ἔνεκα. ἐκ ἂν ὧν αἱ βού- 70 τέλος ἀλλὰ τὰ πρὸς τὰ τέλη. ὑδὲ δὲ τὰ καὶ ἐν

1. δοῖναι K¹, καὶ δοῖναι L¹M¹. || ἄλλοι δὲ K¹. || 3. φυγεῖν ἢ λαβεῖν M¹. || ἢ om K¹. || 4. τί] ὅτι K¹. || ἢ ante πρὸς om L¹. || 5. δοξάζομεν δι' καὶ K¹. || 7. ὡς add K¹N¹O¹. || ἀληθῶς M¹. || 8. ἴσμεν] μὲν ἴσμεν K¹. || 9. τε] δὲ K¹. || τε] τὴν L¹M¹. || 10. ἄριστα om N¹. || 11. δι] γὰρ L¹. || 12. τῶν] ταῦτα K¹. || 14. ὑδὲν ἐστὶν. ἐκύσιον L¹M¹. || 17. ἂν M¹. || 18. πόττερα L¹. || 19. δ' om L¹. || 20. ἂν τις βουλευσάτω L¹M¹. || 21. τῶν δὲ K¹. || 23. ἀσύμμετρος M¹, σύμμετροι K¹, ἀσύμμετρα γε K¹. || 24. add K¹. || 25. ἢ] εἴτε O¹, om K¹. || 26. καὶ] ἢ M¹. || 27. περὶ om M¹. || 28. ἀνθρωπικῶν K¹. || 29. πολιτεύοντο L¹. || 30. ἡμῶν ὑδὲν N¹O¹, ἡμῶν ὑδὲν L¹, ὑδὲν ἡμῶν M¹. || 31. ἐν K¹. || τε καὶ ἐν M¹. || αἷτια K¹M¹. || 34. τοὺς L¹. || 35. μὴ] καὶ M¹. || 4. κατὰ τὴν ἱατρικὴν O¹. || 5. περὶ om M¹. || 7. τέχνας] δόξας N¹ et corr L¹. || τὰς om L¹. || 8. K¹. || βούλευμα L¹. || 9. δι] δ' ὅτι M¹. || 10. ἀπὸ τῶν μὲν γὰρ ἡμῶν O¹. || 15. θέμενοι τὸ τέλος τὸ πῶς K¹. || τίνος L¹. || 21. εἰρημένον] αὐτὸν K¹. || δ'] δὲ καὶ M¹. || ἢ μὲν] ἡμῶν N¹. || 22. οἷον — 23. βύλευσις om N¹. || 24. L¹. || 25. ἀφίσταναι K¹. || δεῖται τὰ δὲ μὴ οἶσθαι M¹. || 27. δι' — 28. φύλων om N¹. || 32. αὐτῶν] δι' αὐτῶν M¹. || 33. ἔν M¹, ἢ γὰρ ἂν K¹. || βουλευτόν M¹. || 34. ἑκαστον M¹.

ῥατος τοῦτο ἢ πέπεται ὡς δεῖ· αἰσθήσεως γὰρ
 ἡ δὲ αἰε βουλευέσεται, εἰς ἀπειρον ἤξει. βουλευ-
 αὶ προαιρετὸν τὸ αὐτό, πλὴν ἀφωρισμένον ἤδη τὸ
 ν· τὸ γὰρ ἐκ τῆς βουλῆς προερχόμενον προαιρετὸν
 ὑπάρχει γὰρ ἕκαστος ζητῶν πῶς πράττει, ὅταν εἰς
 ἀγαθὴν τὴν ἀρχὴν, καὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ἡγουμένον·
 τὸ προαιρούμενον. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν
 πολιτικῶν, ὡς Ὁμηρος ἐμμεῖτο· οἱ γὰρ βασι-
 προέδοντο ἀνῆγγελλον τῷ δήμῳ. ὄντες δὲ τοῦ
 βουλευτῆ ὁρεκτῆ τῶν ἐφ' ἡμῶν, καὶ ἡ προαίρεσις
 κλυτικὴ ὁρεκτις τῶν ἐφ' ἡμῶν· ἐκ τῆ βουλευσασθαι
 αὐτὸς ὁρεγόμεθα κατὰ τὴν βύλευσιν. ἡ μὲν οὖν
 εὐτυχία εἰρήσθω, καὶ περὶ ποῖα ἐστὶ, καὶ ὅτι τῶν
 τέλει.

δὲ βύλησις ὅτι μὲν τῷ τέλους ἐστίν, εἴρηται, δοκεῖ
 ἀνὰ ἀγαθὸν εἶναι, τοῖς δὲ τῷ φαινόμενον ἀγαθῷ.
 αὐτὸ τοῖς μὲν τὸ βουλευτὸν ἀγαθὸν λέγουσι μὴ
 ἰλητὸν ὁ βύλεται ὁ μὴ ὁρθῶς αἰρούμενος (εἰ γὰρ
 ἰλητὸν, καὶ ἀγαθόν· ἦν δ', εἰ ὕψως ἐτυχῆ, κακόν),
 οὗ τὸ φαινόμενον ἀγαθὸν τὸ βουλευτὸν λέγουσι μὴ
 βουλευτὸν, ἀλλ' ἕκαστῳ τὸ δοκοῦν· ἄλλο δ'
 αἰσθάνεται, καὶ εἰ ὕψως ἐτυχῆ, τάναντία. εἰ δὲ δι'
 ἡ ἀρεσκεία, ἄρα φατέον ἀπλῶς μὲν καὶ κατ' ἀλή-
 ιατὸν εἶναι ἀγαθόν, ἐκάσῳ δὲ τὸ φαινόμενον;
 ἦν σπουδαῖον τὸ κατ' ἀλήθειαν εἶναι, τῷ δὲ φαύλῳ
 ὡς περ καὶ ἐπὶ τῶν σωμάτων τοῖς μὲν εὖ δια-
 ὑγιανέει ἐστὶ τὰ κατ' ἀλήθειαν τοιαῦτα ὄντα, τοῖς
 αἰσθητοῖς. ἐμοῦ δὲ καὶ πικρὰ καὶ γλυκῆ καὶ
 αὐτὰ βαρὺ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστα· ὁ σπουδαῖος γὰρ
 εἰσὶν ὁρθῶς, καὶ ἐν ἐκάστοις τάληθες αὐτῷ φαί-
 νεται· ἐκάστῳ γὰρ ἔστιν ἰδίᾳ ἐστὶ καλὰ καὶ ἡδέα, καὶ
 πλεῖστον ἴσως ὁ σπουδαῖος τῷ τάληθες ἐν ἐκάστοις
 σπερ κανὼν καὶ μέτρον αὐτῶν ὢν. τοῖς πολλοῖς
 αὐτὰ διὰ τὴν ἡδονὴν εἰσὶν γινέσθαι· οὐ γὰρ οὕτω

ἀγαθὸν φαίνεται. αἰρῶνται ἔν τὸ ἡδὺ ὡς ἀγαθόν, τὴν δὲ
 λύπην ὡς κακόν φεύγουσιν.

Ὅντος δὲ βουλευτῆ μὲν τῷ τέλει, βουλευτῶν δὲ καὶ
 προαιρετῶν τῶν πρὸς τὰ τέλει, αἱ περὶ ταῦτα πράξεις
 κατὰ προαίρεσιν αὖ εἰεν καὶ ἐκούσαι. αἱ δὲ τῶν ἀρετῶν
 ἐνέργειαι περὶ ταῦτα. ἐφ' ἡμῶν δὲ καὶ ἡ ἀρετή, ὁμοίως
 δὲ καὶ ἡ κακία. ἐν οἷς γὰρ ἐφ' ἡμῶν τὸ πράττειν, καὶ
 τὸ μὴ πράττειν, καὶ ἐν οἷς τὸ μή, καὶ τὸ ναί· ὥστ' εἰ τὸ
 πράττειν καλὸν ὃν ἐφ' ἡμῶν ἐστὶ καὶ τὸ μὴ πράττειν ἐφ' ἡμῶν
 ἔσται αἰσχρὸν ὃν, καὶ εἰ τὸ μὴ πράττειν καλὸν ὃν ἐφ' ἡμῶν,
 καὶ τὸ πράττειν αἰσχρὸν ὃν ἐφ' ἡμῶν. εἰ δ' ἐφ' ἡμῶν τὰ
 καλὰ πράττειν καὶ τὰ αἰσχρά, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μὴ πράτ-
 τειν, τῷτο δ' ἦν τὸ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς εἶναι, ἐφ' ἡμῶν ἄρα
 τὸ ἐπισκεῖσθαι καὶ φαύλοις εἶναι. τὸ δὲ λέγειν ὡς ὑδεῖς ἐκὼν
 πονηρὸς ὅδ' ἄκων μάκαρ, εἰσὶν τὸ μὲν ψευδεῖ τὸ δ' ἀλη-
 θεῖ· μακάριος μὲν γὰρ ὑδεῖς ἄκων, ἡ δὲ μοχθηρία ἐκού-
 σιον. ἡ τοῖς γε νῦν εἰρημένοις ἀμφισβητητέον, καὶ τὸν
 ἀνθρώπον ὅς φατέον ἀρχὴν εἶναι ὅδ' γεννητὴν τῶν πράξεων
 ὥσπερ καὶ τέκνων. εἰ δὲ ταῦτα φαίνεται καὶ μὴ ἔχουσαν
 εἰς ἄλλας ἀρχὰς ἀναγαγεῖν παρὰ τὰς ἐφ' ἡμῶν, ὡν καὶ
 αἱ ἀρχαὶ ἐν ἡμῶν, καὶ αὐτὰ ἐφ' ἡμῶν καὶ ἐκούσια. τότε
 δ' εἰσὶν μαρτυρεῖσθαι καὶ ἰδίᾳ ὑφ' ἐκάστων καὶ ὑπ' αὐτῶν
 τῶν νομοθετῶν· κολάζουσι γὰρ καὶ τιμωροῦνται τὸς δρών-
 τας μοχθηρά, ὅσοι μὴ βίᾳ ἢ δι' ἀγνοίαν ἢς μὴ αὐτοὶ
 αἴτιοι, τὸς δὲ τὰ καλὰ πράττοντας τιμῶσιν, ὡς τὸς μὲν
 προτρέφοντες, τοὺς δὲ κωλύοντες. καίτοι ὅσα μήτ' ἐφ'
 ἡμῶν ἐστὶ μὴ ἐκούσια, ὑδεῖς προτρέπεται πράττειν, ὡς ὅδ'
 πρὸ ἔργου ὃν τὸ πεισθῆναι μὴ θερμαίνεσθαι ἢ ἀλγεῖν ἢ
 πεινῆν ἢ ἄλλ' ὅτιν τῶν τοιούτων· ὅδ' γὰρ ἦτορ πεισόμεθα
 αὐτά. καὶ γὰρ ἐκ' αὐτῷ τῷ ἀγνοεῖν κολάζουσιν, εἰς αἴτιος
 εἶναι δοκῇ τῆς ἀγνοίας, οἷον τοῖς μεθύουσι διπλᾶ τὰ ἐπι-
 τίματα· ἡ γὰρ ἀρχὴ ἐν αὐτῷ κύριος γὰρ τοῦ μὴ μεθυ-
 σθῆναι, τῷτο δ' αἴτιον τῆς ἀγνοίας. καὶ τὸς ἀγνοούντας τι
 τῶν ἐν τοῖς νόμοις, ἀ δεῖ ἐπίστασθαι καὶ μὴ χαλεπὰ εἶναι

τέλει δὲ τοῖς Κ¹, πέπεται ὡς δεῖ L¹, πέπεται ἢ πεποιήται ὡς δεῖ N¹. || 2. βουλευέσεται K¹. || 4. κριθὴν K¹. || 6. αὐτὸν ἀγὼ M¹, ἀγάγη L¹. || αὐτὸ K¹. || 9. προέδοντο K¹M¹. || 10. τῶν ἐκ τῶν K¹M¹. || 12. βύλησι M¹. || 17. δὲ pr L¹. || O¹. || 19. ἐστὶν ἂν N¹. || 20. τὸ ante βουλευτὸν om K¹L¹M¹O¹. || 21. ἀλλ' ὡδ' ἄλλως N¹, ἄλλω δ' ἄλλο O¹, ἄλλω δ' M¹. || 28. ἐκούσιος εἰσὶν ἕτερα O¹. || 29. ἕκαστος M¹. || τὸν σπουδαῖον γὰρ ἕκαστα κρίνει K¹. || 31. καλὰ καὶ καλὰ N¹. || ἡδέα (τρον om M¹. || 32. τὸ σπουδαῖον K¹. || 33. ἦν K¹, om L¹M¹N¹. || τοῖς ἐν τοῖς K¹, τοῖς δὲ O¹. || ἦν M¹, δὲ N¹O¹. || 3. δι] δὲ M¹. || 5. εἰς ἂν K¹N¹. || καὶ om N¹. || ἐκούσιος N¹. || 9. τὸ om N¹. || ἐφ' ἡμῶν om N¹. || αἰσχρὸν — 11. ἡμῶν om K¹. || 10. καὶ εἰ — ἡμῶν om O¹. || 12. δι L¹. || 13. ἄρα] ἐστὶ L¹M¹N¹. || 15. μακάριος K¹L¹. || 17. τε K¹. || ἀμφισβητήσιον M¹. || 18. μὴδ O¹. || 20. ἐν K¹O¹. || καὶ om L¹M¹O¹. || 21. ἐν] ἐφ' M¹. || 22. δ' ὡς M¹. || 23. τίς om K¹. || δρώντας τὰ μοχθηρά M¹. || 24. οἷς M¹, ἢ K¹. || αἴτιον αὐτοῖς L¹M¹. || 26. ὅσα] πρὸς αὐτοῖς L¹M¹. || 27. ὑδεῖς γὰρ προτρέπεται N¹. || προτρέπεται τοῦ πράττειν M¹. || 28. ἐν τῷ] ὅντος N¹O¹. || 29. ἐκὼν ἄλλο K¹. || αἰσθάνεται ἦν M¹. || 32. μὴ om N¹.

κολάζουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, ὅσα δι' ἀμέλειαν ἀγνοεῖν δοκῶσιν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ὃν τὸ μὴ ἀγνοεῖν· τῷ γὰρ ἐπιμεληθῆναι κύριοι. ἀλλ' ἴσως τοιούτος ἐστὶν ὥστε μὴ ἐπιμεληθῆναι. ἀλλὰ τῷ τοιούτῳ γενέσθαι αὐτοὶ αἴτιοι, ζῶντες ἀνειμένως, καὶ τῷ ἀδίκῳ ἢ ἀκολάστῳ εἶναι, οἱ μὲν 5 κακουργῶντες, οἱ δὲ ἐν πότοις καὶ τοῖς τοιούτοις διάγοντες· αἱ γὰρ περὶ ἑκάστα ἐνέργειαι τοιούτους ποιοῦσιν. τῷτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν μελετώντων πρὸς ἡντινοῦν ἀγωνίαν ἢ πρᾶξιν· διατελῶσι γὰρ ἐνεργῶντες. τὸ μὲν ἔν ἀγνοεῖν ὅτι ἐκ τοῦ ἐνεργεῖν περὶ ἑκάστα αἱ ἐξῆς γίνονται, κομιδῇ ἀναισθήτε. 10 ἔτι δ' ἄλογον τὸν ἀδικούντα μὴ βύλεσθαι ἀδικον εἶναι ἢ τὸν ἀκολασαίνοντα ἀκόλαστον. εἰ δὲ μὴ ἀγνοῶν τις πράττει ἐξ ὧν ἔσαι ἀδικος, ἐκὼν ἀδικος ἂν εἴη, ἢ μὴν εἰάν γε βύληται, ἀδικος ὦν παύσεται καὶ ἔσαι δίκαιος· ὅδε γὰρ ὁ νοστῶν ὑγιής. καὶ εἰ ἔτις ἔτυχεν, ἐκὼν νοσεῖ, ἀκρατῶς 15 βιοτεύων καὶ ἀπειθῶν τοῖς ἰατροῖς. τότε μὲν ἔν ἐξῆν αὐτῷ μὴ νοσεῖν, προεμένῳ δ' ἔκτετι, ὥσπερ ὅδ' ἀφέντι λίθον ἔτ' αὐτὸν δυνατόν ἀναλαβεῖν· ἀλλ' ὅμως ἐπ' αὐτῷ τὸ βαλεῖν καὶ ῥῖψαι· ἢ γὰρ ἀρχὴ ἐπ' αὐτῷ. ἔτω δὲ καὶ τῷ ἀδίκῳ καὶ τῷ ἀκολάστῳ ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐξῆν τοιούτοις μὴ γενέσθαι, 20 διὸ ἐκόντες εἰσὶν· γενομένοις δ' ἔκτετι ἐξῆς μὴ εἶναι. ἢ μόνον δ' αἱ τῆς ψυχῆς κακαὶ ἐκύσιοι εἰσιν, ἀλλ' ἐνόις καὶ αἱ τοῦ σώματος, οἷς καὶ ἐπιτιμῶμεν· τοῖς μὲν γὰρ διὰ φύσιν αἰσχροῖς ὅδεῖς ἐπιτιμᾶ, τοῖς δὲ δι' ἀγυμνασίαν καὶ ἀμέλειαν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἀσθένειαν καὶ πῆρωσιν· ὅδεῖς 25 γὰρ ἂν οὐκ εὐδίσσειε τυφλῷ φύσει ἢ ἐκ νόσου ἢ ἐκ πληγῆς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐλεῆσαι· τῷ δ' ἐξ οἰνοφλυγίας ἢ ἄλλης ἀκολασίας πῶς ἂν ἐπιτιμῆσαι. τῶν δὲ περὶ τὸ σῶμα κακιῶν αἱ ἐφ' ἡμῖν ἐπιτιμῶνται, αἱ δὲ μὴ ἐφ' ἡμῖν ἔ. εἰ δ' ἔτω, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἱ ἐπιτιμώμεναι τῶν κακιῶν 30 ἐφ' ἡμῖν ἂν εἴεν. εἰ δὲ τις λέγοι ὅτι πάντες ἐφίενται τῷ φαινομένῳ ἀγαθῷ, τῆς δὲ φαντασίας ἢ κύριοι, ἀλλ' ὁποῖος

ποθ' ἑκαστός ἐστι, τοῖτο καὶ τὸ τέλος φαίνεται αὐτῷ μὲν ἔν ἑκαστος ἑαυτῷ τῆς ἐξουίας ἐστὶ πως αἴτιος, κα φαντασίας ἔσαι πως αὐτὸς αἴτιος· εἰ δὲ μὴ, ὅδε αἴτιος τῷ κακῷ ποιεῖν, ἀλλὰ δι' ἀγνοίαν τῷ τέλει πράττει, διὰ τέτων οἰόμενος αὐτῷ τὸ ἀριστον εἶναι δὲ τῷ τέλει ἐφῆσιν ἔκ αὐθαίρετος, ἀλλὰ φύνηαι δὲ ὅψιν ἔχοντα, ἢ κρινεῖ καλῶς καὶ τὸ κατ' ἀλήθειαν ἰθὺν αἰρήσεται. καὶ ἐστὶν εὐφυνῆς, ὅτ' τῷτο καλῶς πᾶς τὸ γὰρ μέγιστον καὶ κάλλιστον, καὶ ὁ παρ' ἐτέρῳ μὴ 10 τε λαβεῖν μηδὲ μαθεῖν, ἀλλ' οἷον ἔφυ, τοιούτων ἔφα τὸ εὖ καὶ τὸ καλῶς τῷτο πεφυκέναι ἢ τελεία καὶ ἂν εἴη εὐφυῖα. εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ, τί μάλ' ἀρετὴ τῆς κακίας ἔσαι ἐκύσιον; ἀμφοῖν γὰρ ὁμῶς, ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ, τὸ τέλος φύσει ἢ ὁπωσδήποτε 15 νεται καὶ κεῖται, τὰ δὲ λοιπὰ πρὸς τοῦτ' ἀναφύονται· πράττειν ὁπωσδήποτε. εἴτε δὴ τὸ τέλος μὴ φύσει φαίνεται οἰονδήποτε, ἀλλὰ τι καὶ παρ' αὐτὸν ἐστὶ, τὸ μὲν τέλος φυσικόν, τῷ δὲ τὰ λοιπὰ πράττειν τὸν σπουδαῖον ἢ ἀρετὴ ἐκύσιον ἐστὶν, ὅθεν ἥττον καὶ κία ἐκύσιον ἂν εἴη· ὁμοίως γὰρ καὶ τῷ κακῷ ἢ τὸ δι' αὐτὸν ἐν ταῖς πράξεσι καὶ εἰ μὴ ἐν τῷ φαι 20 ἔν, ὥσπερ λέγεται, ἐκύσιοι εἰσιν αἱ ἀρεταί (καὶ γὰρ ἐξῆς συναιτίοι πως αὐτοὶ ἐσμεν, καὶ τῷ ποιῶν τὸ τέλος τοιονδε τιθέμεθα), καὶ αἱ κακαὶ ἐκύσιον ὁμοίως γὰρ.

Κοινῇ μὲν οὖν περὶ τῶν ἀρετῶν εἴρηται ἡμῖν ἡ γένος τύπων, ὅτι μεσότητές εἰσιν, καὶ ὅτι ἐξῆς, ὅτε γίνονται, καὶ ὅτι τούτων πρακτικαὶ καθ' αὐτάς, καὶ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἐκούσιοι, καὶ οὕτως ὡς ἂν ὁ ἄνθρωπος 30 προσάξῃ. ἔχ' ὁμοίως δὲ αἱ πράξεις ἐκούσιοι εἰσιν ἐξῆς· τῶν μὲν γὰρ πράξεων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς κύριοι ἐσμεν, εἰδότες τὰ καθ' ἑκάστα, τῶν ἔξῃς δὲ

1. δὴ $L^1 M^1$. || 2. δοκῶσιν — ἀγνοεῖν om N^1 . || τὸ μὴ ἀγνοεῖν ὃν $L^1 M^1$. || 3. ἐστὶ τις ὥστε N^1 . || 4. τῷ om O^1 . || 5. N^1 . || 6. δὲ καὶ ἐν N^1 . || 11. ἔτι δ' ἄλογον] λόγον N^1 . || 12. ἀκόλαστον τὸν ἀκολασαίνοντα $L^1 M^1$. || 13. ἂν — 14. βύληται om N^1 . || 14. ἔσαι] ἂν N^1 . || 16. ἐξῆν K^1 . || 18. τῷ M^1 , om L^1 . || 20. γίνεσθαι L^1 . || 21. ἔτι om $L^1 M^1$. || 22. ἔτι $K^1 M^1 O^1$. || 23. οἷς om N^1 . || 24. ἀγυμνασίαν K^1 . || 25. περὶ] δι' M^1 . || ἀσθένειαν αἰσχος καὶ πῆρωσιν M^1 , ἀσθένειαν καὶ πῆρωσιν $L^1 N^1$. || 27. ἐλεῆσει $L^1 M^1$. || 28. ἐπιτιμῆσαι L^1 . || 29. αἱ ἐφ' — 30. κακιῶν om M^1 . || 31. εἰς αἱ πληγῆς L^1 λέγει $L^1 O^1$.

1. τοιούτων M^1 . || 2. αὐτῷ O^1 . || 3. πως ὁ αὐτὸς M^1 . || 4. μή, ὅδε] μηδὲς $L^1 M^1 N^1$. || 5. κακοποιεῖν $K^1 L^1 M^1$. || 6. αὐτὸ τῷτο ὅτι M^1 . || 9. καὶ ὅ] εἰ K^1 . || 10. ὅν τε] οἶνται K^1 . || 11. καὶ τὸ] τὸ δ' $L^1 M^1$. || 14. τὸ om M^1 . || 15. τῷ L^1 . || 16. πράττειν K^1 . || 17. αὐτῷ $L^1 M^1 N^1 O^1$. || 18. τῷ] τὸ L^1 . || 19. πράττεισθαι M^1 . || 20. σπουδαῖον εἰ ἢ O^1 . || 21. M^1 . || 22. πράξεις καὶ τῷ τελείῳ K^1 . || 23. ἔν] δ' M^1 . || 24. τῶν αἰτίων ἐξῆς K^1 . || 25. ἐκούσιοι K^1 . || 26. ἢ μὴ K^1 , om L^1 . || 27. γένος] ὡς ἐν O^1 . || 28. ὅτι μεσότης καὶ ἐξῆς K^1 . εἰς et ὅτι om etiam O^1 . || 29. καὶ om $K^1 O^1$. || 30. κατὰ ταύτας M^1 . || 31. ἂν ὡς M^1 . || 32. προσάξει L^1 , προσάξειεν M^1 . || 33. ἔχ' K^1 . || 34. καὶ αἱ 31. τῷ om $L^1 M^1$. || 32. τῆς — 1115 α1. ἑκαστα om N^1 .

καθ' ἕκαστα δὲ ἡ πρόσθεσις οὐ γνώριμος, ὥσπερ
ν ἀρρωστῶν· ἀλλ' ὅτι ἐφ' ἡμῶν ἦν ἔτως ἢ μὴ ἔτω
γθαί, διὰ τῆτο ἐκείνοι.

ἀναλαβόντες δὲ περὶ ἐκάστης, εἰπόμεν τίνες εἰσὶ καὶ
οἷα καὶ πῶς· ἅμα δ' ἔξαι δῆλον καὶ πόσαι εἰσὶν. 5
ῶτον περὶ ἀνδρείας. ὅτι μὲν ἔν μεσότης ἐστὶ περὶ
; καὶ θάρρη, ἥδη καὶ πρότερον εἴρηται, φοβούμεθα
ονότι τὰ φοβερά, ταῦτα δ' ἐστὶν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν

διὸ καὶ τὸν φόβον ὀρίζονται προσδοκίαν κακοῦ.
εἶθαι μὲν οὖν πάντα τὰ κακά, οἷον ἀδοξίαν πενίαν 10
ἐφιλίαν θάνατον, ἀλλ' οὐ περὶ πάντα δοκεῖ ὁ ἀν-
εἶναι· ἐνια γὰρ καὶ δεῖ φοβεῖσθαι καὶ καλόν, τὸ
αἰσχρόν, οἷον ἀδοξίαν· ὁ μὲν γὰρ φοβούμενος ἐπιει-
λ αἰδήμων, ὁ δὲ μὴ φοβούμενος ἀναίσχυντος. λέ-
δ' ὑπὸ τινων ἀνδρείος κατὰ μεταφοράν· ἔχει γὰρ 15
ιον τῷ ἀνδρείῳ· ἀφοβος γὰρ τις καὶ ὁ ἀνδρείος.
δ' ἴσως ἔδει φοβεῖσθαι ὑδὲ νόσον, ὑδ' ὅλως ὅσα
ὁ κακίας μὴδὲ δι' αὐτόν. ἀλλ' ὑδ' ὁ περὶ ταῦτα
ς ἀνδρείος. λέγομεν δὲ καὶ τῶτον καθ' ὁμοιότητα·
ἀρ ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις δειλοὶ ὄντες ἐλευ- 20
εἰσι καὶ πρὸς χρημάτων ἀποβολὴν εὐθαρσῶς ἔχον-
τῇ δὲ εἰ τις ὕβριον περὶ παιδας καὶ γυναῖκα φοβεῖ-
φθόνον ἢ τι τῶν τοιούτων, δειλὸς ἐστὶν· ὑδ' εἰ θαρρεῖ
ν μασιγῶσθαι, ἀνδρείος. περὶ ποῖα ἔν τῶν φοβερῶν
εἶος; ἢ περὶ τὰ μεγίστα; ὑβείς γὰρ ὑπομενετικώτερος 25
ινῶν. φοβερώτατον δ' ὁ θάνατος· πέρας γάρ, καὶ
ι τῷ τεθνεῶτι δοκεῖ οὐτ' ἀγαθὸν οὐτε κακὸν εἶναι.
δ' ἂν οὐδὲ περὶ θάνατον τὸν ἐν παντὶ ὁ ἀνδρείος
οἷον εἰ ἐν θαλάττῃ ἢ ἐν νόσοις. ἐν τίσιν ἔν; ἢ ἐν
ιλλίστοις; τοῖςτοι δὲ οἱ ἐν πολέμῳ· ἐν μεγίστῳ γὰρ 30
ιλλίστῳ κινδύνῳ. ὁμολογοῖ δὲ τέτοις εἰσὶ καὶ αἱ τι-
ι ἐν ταῖς πόλεσι καὶ παρὰ τοῖς μονάρχοις. κυρίως
ιοιτ' ἂν ἀνδρείος ὁ περὶ τὸν καλὸν θάνατον ἀδεής,
α θάνατον ἐπιφέρει ὑπόγυια ὄντα· τοιαῦτα δὲ μά-
τὰ κατὰ πόλεμον. ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν θαλάττῃ 35

καὶ ἐν νόσοις ἀδεής ὁ ἀνδρείος, ἔχ ἔτω δὲ ὡς οἱ θαλάτ-
τιοι· οἱ μὲν γὰρ ἀπεγνώκασιν τὴν σωτηρίαν καὶ τὸν θάνα-
τον τὸν τοῦτον δυσχεραίνουσιν, οἱ δὲ εὐέλπιδες εἰσι παρὰ
τὴν ἐμπειρίαν. ἅμα δὲ καὶ ἀνδρίζονται ἐν οἷς ἐστὶν ἀλκή
ἢ καλὸν τὸ ἀποθανεῖν· ἐν ταῖς τοιαύταις δὲ φθοραῖς ὑβέ-
τερον ὑπάρχει.

Τὸ δὲ φοβερόν ἐ παῖσι μὲν τὸ αὐτό, λέγομεν δὲ τι 10
καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων. τῷτο μὲν οὖν παντὶ φοβερόν τῷ γε-
νῶν ἔχοντι, τὰ δὲ κατ' ἀνθρώπον διαφέρει μεγέθει καὶ τῷ
μᾶλλον καὶ ἥττον· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ θαρραλέα. ὁ δὲ
ἀνδρείος ἀνέκκλητος ὡς ἀνθρώπος. φοβήσεται μὲν ἔν καὶ
τὰ τοιαῦτα, ὡς δεῖ δὲ καὶ ὡς ὁ λόγος ὑπομενεῖ τῷ καλῷ
ἐνεκα· τῷτο γὰρ τέλος τῆς ἀρετῆς. ἔστι δὲ μᾶλλον καὶ
ἥττον ταῦτα φοβεῖσθαι, καὶ ἔτι τὰ μὴ φοβερά ὡς τοιαῦτα
φοβεῖσθαι. γίνεται δὲ τῶν ἀμαρτιῶν ἢ μὲν ὅτι ἐ δεῖ, ἢ
δὲ ὅτι ἔχ ὡς δεῖ, ἢ δὲ ὅτι ἔχ ὅτε, ἢ τι τῶν τοιούτων· ὁμοίως
δὲ καὶ περὶ τὰ θαρραλέα. ὁ μὲν ἔν αὐ δεῖ καὶ οὐ ἔνεκα
ὑπομένων καὶ φοβόμενος, καὶ ὡς δεῖ καὶ ὅτε, ὁμοίως δὲ
καὶ θαρρῶν, ἀνδρείος· κατ' ἀξίαν γάρ, καὶ ὡς ἂν ὁ λόγος,
πᾶσχει καὶ πράττει ὁ ἀνδρείος. τέλος δὲ πάσης ἐνεργείας
ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν ἔξιν. καὶ τῷ ἀνδρείῳ δὲ ἡ ἀνδρεία καλόν.
τοιῦτον δὲ καὶ τὸ τέλος· ὀρίζεται γὰρ ἕκαστον τῷ τέλει
καλῷ δὲ ἔνεκα ὁ ἀνδρείος ὑπομένει καὶ πράττει τὰ κατὰ
τὴν ἀνδρείαν. τῶν δ' ὑπερβαλλόντων ὁ μὲν τῇ ἀφοβίᾳ
ἀνώνυμος (εἴρηται δ' ἡμῶν ἐν τοῖς πρότερον ὅτι πολλά ἐστὶν
ἀνώνυμα), εἴη δ' ἂν τις μαινόμενος ἢ ἀνάληγτος, εἰ μὴ-
θεν φοβεῖτο, μήτε σεισμὸν μήτε τὰ κύματα, καθάπερ
φασὶ τὸς Κελτές. ὁ δὲ τῷ θαρρεῖν ὑπερβάλλον περὶ τὰ
φοβερά θρασύς. δοκεῖ δὲ καὶ ἀλαζῶν εἶναι ὁ θρασύς καὶ
προσπονητικὸς ἀνδρείας. ὡς οὖν ἐκεῖνος περὶ τὰ φοβερά
ἔχει, ἔτως ἔτος βούλεται φαίνεσθαι· ἐν οἷς οὖν δύναται,
μιμεῖται. διὸ καὶ εἰσὶν οἱ πολλοὶ αὐτῶν θρασύδειλοι· ἐν
τέτοις γὰρ θρασυνόμενοι τὰ φοβερά ἔχ ὑπομένουσιν. ὁ
δὲ τῷ φοβεῖσθαι ὑπερβάλλον δειλός· καὶ γὰρ αὐ μὴ δεῖ
καὶ ὡς οὐ δεῖ, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀκολουθεῖ αὐτῷ.

καθ' ἡμῶν δὲ καθ' ἡμῶν *M*¹*O*², τῶν *N*². || πρόσθεσις *M*². || 3. χρῆσθαι *K*²*O*². || 4. δὲ *M*². || καὶ — 5. εἰσὶν *om M*². || 6. ἐστὶν ἢ
περὶ *M*². || 7. καὶ πρότερον εἴρηται | φανερόν γαγνήται *K*²*O*². || 8. ὡς *om K*²*M*²*O*². || 9. κακά | τὰ κακά *M*². || διὰ — 10.
n *N*². || 10. μὲν | καὶ *N*², *om L*²*M*²*O*². || 12. καὶ ante δι' *om N*². || 13. γὰρ *om L*²*M*². || 16. ὁμοίον τι *L*²*M*². || 18.
*M*². || αὐτῶν *M*². || 20. ἐν *om L*²*M*². || ἐλευθεροί *K*²*M*². || 22. γυναῖκας *K*². || 24. γ' ἐν *K*²*O*². || 25. ὑπομενετικώτερος
26. φοβερώτατος *M*², φοβερώτερον *K*². || 27. ἔτι | ἐν *K*². || 28. οὐ *O*². || 29. εἰ | ἢ *L*²*M*², *om K*²*O*². || ἐν ante ἡσίοις *om*
|| 32. αἱ *om K*²*L*²*M*². || μοσιμάχοις *M*². || 34. καὶ ὅσα θάνατον *om N*². || 35. θαλάσση *M*².
περὶ *M*². || 4. ἐστὶν ὁ ἀλκή *N*². || 5. ὑδὲν ἔτερον *M*². || 8. γε *om K*²*N*²*O*². || 9. τὰ | τὸ *N*², τῷ *M*². || 12. ὑπομένει *N*². ||
τὸ τέλος *M*². || ταῖς ἀρεταῖς *K*². || 14. ὡς | καὶ τὰ *M*². || 17. θαρραλέα *M*². || 18. καὶ ante ὡς *om L*²*M*². || 19. πᾶσχει
τῇ *K*². || 22. δὲ *N*². || 23. δὲ *K*²*L*²*M*². || τὰ *om K*². || 25. δὲ καὶ ἡμῶν *M*². || 26. ἢ | ἢ μὴ *M*². || 27. φοβεῖται *M*². ||
*K*². || 31. ἔτος *om K*². || 32. καὶ *om O*². || 33. τῷτο *L*²*M*².

ἐλλείπει δὲ καὶ τῷ θαρρεῖν· ἀλλ' ἐν ταῖς λύκαις ὑπερ-
βάλλον μᾶλλον καταφανής ἐστιν. δύσκαλις δὲ τις ὁ δει-
λός· πάντα γὰρ φοβεῖται. ὁ δ' ἀνδρείος ἐναντίας· τὸ γὰρ
θαρρεῖν εὐέλπιδος. περὶ ταῦτα μὲν οὖν ἐστὶν ὁ τε δειλὸς
καὶ ὁ θρασὺς καὶ ὁ ἀνδρείος, διαφόρως δ' ἔχουσι πρὸς
αὐτά· οἱ μὲν γὰρ ὑπερβάλλουσι καὶ ἐλλείπουσιν, ὁ δὲ μέ-
σως ἔχει καὶ ὡς δεῖ· καὶ οἱ μὲν θρασεῖς προπετεῖς, καὶ
βυλόμενοι πρὸ τῶν κινδύνων ἐν αὐτοῖς δ' ἀφίστανται, οἱ
δ' ἀνδρείοι ἐν τοῖς ἔργοις ὄξεῖς, πρότερον δ' ἡσύχιοι.

11 Καθάπερ οὖν εἴρηται, ἡ ἀνδρεία μεσότης ἐστὶ περὶ 10
θαρραλίας καὶ φοβερᾶς, ἐν οἷς εἴρηται, καὶ ὅτι καλὸν αἰρεῖ-
ται καὶ ὑπομένει, ἢ ὅτι αἰσχροὺς τὸ μῆ. τὸ δ' ἀπαθῆσκαι
φεύγοντα πενίαν ἢ ἔρωτα ἢ τι λυπηρὸν ἢ ἀνδρείῳ, ἀλλὰ
μᾶλλον δειλῷ· μαλακία γὰρ τὸ φεύγειν τὰ ἐπίπονα, καὶ
οὐχ ὅτι καλὸν ὑπομένει, ἀλλὰ φεύγων κακόν. ἐξὶ μὲν 15
οὖν ἡ ἀνδρεία τοιοῦτόν τι, λέγονται δὲ καὶ ἕτεραι κατὰ
πάντε τρόπον, πρῶτον μὲν ἡ πολιτική· μάλιστα γὰρ ἔοικεν·
δακῦσι γὰρ ὑπομένειν τὸς κινδύνους αἱ πολλαὶ διὰ τὰ ἐκ
τῶν νόμων ἐπιτίμια καὶ τὰ ὀνόμη καὶ διὰ τὰς τιμὰς.
καὶ διὰ τὸ ἀνδρείοτατοι δοκῶσιν εἶναι παρ' οἷς οἱ δειλοὶ 20
ἔτιμιοι καὶ οἱ ἀνδρεῖοι ἐντιμοὶ τοιοῦτους δὲ καὶ Ὅμηρος
ποιεῖ, οἷον τὸν Διομήδην καὶ τὸν Ἑκτορα.

Πυλὺδάμας μοι πρῶτος ἐλεγχεῖν ἀναθήσει·
καὶ Διομήδης,

Ἑκτωρ γάρ ποτε φῆσαι ἐνὶ Τρώεσσι· ἀγορεύων,
Τυδείδης ὑπ' ἐμείῳ.

ὁμοίωται δ' αὕτη μάλιστα τῇ πρότερον εἰρημένη, ὅτι δι'
ἀρετὴν γίνεταί· δι' αἰδῶ γὰρ καὶ διὰ καλῶ ὄρεξιν (τιμῆς
γάρ) καὶ φυγὴν ἐνείκεν, αἰσχροῦ ὄντος. ταῖς δ' ἂν τις
καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀναγκαζομένους εἰς ταῦτά· 30
χεῖρους δ', ὅσῳ ἔστι αἰδῶ ἀλλὰ διὰ φόβον αὐτὸ δρῶσι,
καὶ φεύγοντες ἢ τὸ αἰσχροὺ ἀλλὰ τὸ λυπηρὸν· ἀναγκα-
ζουσι γὰρ οἱ κύριοι, ὥσπερ ὁ Ἑκτωρ

ὅν δὲ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης πτώσσοντα νοήσω,

ἢ οἱ ἄρκιον ἐσσεῖται φυγεῖν κίνας

καὶ οἱ προσάτιτοντες, καὶ ἀναχωρῶσι τύπτοντες τὸ αὐτὸ

δρῶσι, καὶ οἱ πρὸ τῶν τάφρων καὶ τῶν τοσούτων παρὰ
τοντες· πάντες γὰρ ἀναγκαζουσιν. δεῖ δ' ἔστι ἀνὰ γὰρ
δρεῖον εἶναι, ἀλλ' ὅτι καλόν. δοκεῖ δὲ καὶ ἡ ἐμπειρία
περὶ ἔκαστα ἀνδρεία τις εἶναι· ὅθεν καὶ ὁ Σωκράτης ἡ
ἐπιστήμη εἶναι τὴν ἀνδρείαν. τοῖτοι δὲ ἄλλοι μὲν ἐν
λοις, ἐν τοῖς πολεμικοῖς δ' οἱ στρατιῶται· δοκεῖ γὰρ ἡ
πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου, ἃ μάλιστα συνεισφέρουσιν
φαίνονται δὲ ἀνδρείοι, ὅτι ἢ ἴσασιν οἱ ἄλλοι εἰς ἡ
εἴτα ποιῆσαι καὶ μὴ παθεῖν μάλιστα δύνανται ἐκ τῆς
πειρίας, δυνάμενοι χρῆσθαι τοῖς ὅπλοις καὶ τοιαῦτα ἔρ-
τες ὅποια ἂν εἴη καὶ πρὸς τὸ ποιῆσαι καὶ πρὸς τὴν
παθεῖν κράτις. ὥσπερ ἔν ἀνόπλοις ὥπλισμένοι μά-
ται καὶ ἀβηταὶ ἰδιώται· καὶ γὰρ ἐν τοῖς τοῖσιν ἔρ-
σιν ἔχῃ οἱ ἀνδρείοτατοι μαχημῶτατοι εἰσιν, ἀλλ' ἡ
λιστα ἰσχύοντες καὶ τὰ σώματα ἄριστα ἔχοντες. εἰ
τιῶται δὲ δειλοὶ γίνονται, ὅταν ὑπερτείνῃ ὁ κίνδυνος
λείπωνται τοῖς πλήθεσι καὶ ταῖς παρασκευαῖς· πρῶτον
φεύγουσι, τὰ δὲ πολιτικά μένοντα ἀποθνήσκουσι, ὅπως
τῷ Ἑρμαίῳ συνέβη. τοῖς μὲν γὰρ αἰσχροὺς τὸ φό-
βος καὶ ὁ θάνατος τῆς τοιαύτης σωτηρίας αἰρετώτερος εἶ-
καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκινδύνεον ὡς κρείττους ὄντες, γὰρ
φεύγουσι, τὸν θάνατον μᾶλλον τῷ αἰσχροῦ φοβερῶς
δ' ἀνδρείος ἢ τοιοῦτος. καὶ τὸν θυμὸν δ' ἐπὶ τῇ αἰ-
ἐπιφέρουσιν· ἀνδρείοι γὰρ εἶναι δακῦσι καὶ οἱ δὲ
ὥσπερ τὰ θηρία ἐπὶ τὰς τρώσαντας φερόμενοι, ὅπως
ἀνδρείοι θυμοειδεῖς· ἰητικώτατον γὰρ ὁ θυμὸς τῶν
κινδύνους, ὅθεν καὶ Ὅμηρος "σθένος ἔμβαλε θυμῷ"
"μένος καὶ θυμὸν ἔγειρε" καὶ "δριμύ δ' ἐνὰ βῆταί μ'
καὶ ἔξεν αἷμα·" πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ἔοικον
νεῖν τὴν τῷ θυμῷ ἔγερσιν καὶ ὁρμῇ. οἱ μὲν οὖν αὐτὸ
διὰ τὸ καλὸν πράττουσιν, ὁ δὲ θυμὸς συνεργεῖ αὐτῷ
θηρία δὲ διὰ λύπην· διὰ γὰρ τὸ πληγῆναι ἢ φοβῆ-
επεὶ ἐάν γε ἐν ὕλῃ ἢ ἐν ἔλει ἢ, ἢ προσέρχονται εἰ-
ἐσιν ἀνδρεία διὰ τὸ ὑπ' ἀλγηδόνος καὶ θυμῷ ἐξελαν-
35 πρὸς τὸν κίνδυνον ὁρμᾶν, ὅθεν τῶν δεινῶν προεῖται
ἔτω γε καὶ οἱ ὄνοι ἀνδρείοι εἴεν πεινῶντες· τυπτόμενοι

1. τὴ Ν⁵. || 3. ἐναντίας Μ⁵Ν⁵Ο⁵. || 9. πρότεροι Μ⁵. || 10. περὶ τὰ θαρραλία Μ⁵. || 12. ἢ om Κ⁵. || 19. δεῖ om Ε⁵.
21. καὶ οἱ] οἱ δὲ L⁵Μ⁵Ν⁵. || τοιοῦτοις Ν⁵. || 22. Διομήδης Ν⁵Ο⁵. || 23. Πυλὺδάμας L⁵. || πρῶτον Μ⁵. || ἀναθήσει Κ⁵, ἰσχύει Ε⁵.
26. ἐμείῳ φοβούμενος ὁμοίωται Μ⁵. || 27. πρότερον Μ⁵. || 28. διὰ om Ν⁵Ο⁵. || 30. αὐτὸ Μ⁵. || 31. ὅσα Κ⁵Ο⁵. || αἰτὰ φῶς
γοντες Μ⁵. || 33. ὁ om L⁵Μ⁵. || 34. ἐγὼ Μ⁵. || 35. ἄρκιον Κ⁵. || ἰσχύει Κ⁵Μ⁵. || 36. προσάτιτοντες Μ⁵.

1. προάτιτοντες Ο⁵. || 4. τις om Κ⁵Ν⁵Ο⁵. || ὅθεν — 5. ἀνδρείαν om pr Ν⁵. || 5. εἶναι om Κ⁵Μ⁵Ο⁵. || 6. om Ε⁵.
καὶ Κ⁵Μ⁵. || 8. δεῖ] δ' Ο⁵, δεῖ αἱ Μ⁵. || 9. μὴ] μὴδὲ L⁵Μ⁵. || ἐμπειρίας καὶ φυλάττειν καὶ πατάξει δυνάμει Κ⁵Ν⁵Ο⁵. ||
τὸ μὴ ποιῆσαι Κ⁵. || 14. ἔχῃ L⁵. || 17. λείπωνται Ν⁵. || 19. Ἑρμαίῳ] τόπος ἐξ τὸ Ἑρμαῖον ἐν κορινθίῳ τῆς Βασιλείας παρὰ Ε⁵.
2024. || 24. φέρουσιν Κ⁵, ἀναφέρουσιν L⁵Μ⁵. || 25. φερόμενα Κ⁵Λ⁵Μ⁵. || 26. κητικώτατον Μ⁵. || 32. ἢ δεῖ τὸ φοβεῖσθαι Ε⁵.
Ο⁵. || 33. ἐν post ἢ om L⁵Μ⁵. || προέρχονται L⁵. || 34. ἀπὸ Ν⁵. || 36. καὶ Κ⁵Λ⁵Μ⁵. || ἀνδρείοι om Μ⁵. || εἴη] αἱ εἰ Ε⁵.

ίζανται τῆς νομῆς· καὶ οἱ μοιχοὶ δὲ διὰ τὴν ἐπι-
τολμηρὰ πολλὰ δρῶσιν. οὐ δὲ ἔστιν ἀνδρεία τὰ
γηδόνος ἢ θυμοῦ ἐξελαυνόμενα πρὸς τὸν κίνδυνον.
στατή δ' ἔοικεν ἢ διὰ τὸν θυμὸν εἶναι, καὶ προσ-
α προαίρεσιν καὶ τὸ ἔσσεσθαι ἀνδρεία εἶναι. καὶ οἱ
οἱ δὲ ὀργιζόμενοι μὲν ἀλγῶσι, τιμωρόμενοι δ' ἡδον-
ῇ δὲ διὰ ταῦτα μαχόμενοι μάχιμοι μὲν, ἔτι ἀν-
δρ' ἔστι γὰρ διὰ τὸ καλὸν οὐδ' ὡς ὁ λόγος, ἀλλὰ
πάθος· παραπλήσιον δ' ἔχουσιν τι. ἔστι δὲ οἱ εὐέλ-
ίντες ἀνδρεῖοι· διὰ γὰρ τὸ πολλὰς καὶ πολλοὺς
εἶναι θαρρῦσιν ἐν τοῖς κινδύνοις. παρόμοιοι δέ, ὅτι
θαρραλέοι· ἀλλ' οἱ μὲν ἀνδρεῖοι διὰ τὰ προση-
λαρραλέοι, οἱ δὲ διὰ τὸ οἶσθαι κρείττους εἶναι καὶ
ἀντιπαθεῖν. τοῖσιν δὲ ποῖσιν καὶ οἱ μεθυσκόμενοι·
τες γὰρ γίνονται. ὅταν δὲ αὐτοῖς μὴ συμβῇ τοιαῦτα,
ισιν· ἀνδρεῖς δ' ἦν τὰ φοβερά ἀνθρώπῳ ὄντα καὶ
ινα ὑπομένειν, ὅτι καλὸν καὶ αἰσχρὸν τὸ μὴ. διὸ
δρειοτέρου δοκεῖ εἶναι τὸ ἐν τοῖς αἰφνιδίοις φόβοις
καὶ ἀτάραχον εἶναι ἢ ἐν τοῖς προδήλοισι· ἀπὸ
γὰρ μᾶλλον, ἢ καὶ ὅτι ἦττον ἐκ παρρησίας· τὰ
ἢ μὲν γὰρ καὶ ἐκ λογισμῶ καὶ λόγῳ τις προέλοιτο,
ἔξαίφνης κατὰ τὴν ἔξιν. ἀνδρεῖοι δὲ φαίνονται καὶ
όντες, καὶ εἰσιν ὁ πόρρω τῶν εὐελπίδων, χείρους δ'
ζῆωμα ἔχουσιν, ἐκείνοι δέ· διὸ καὶ μένσι τινα
οἱ δ' ἡπατημένοι, εἰάν γινώσκῃ ὅτι ἕτερον ἢ ὑπο-
σι, φεύγουσιν· ὅπερ οἱ Ἀργεῖοι ἔπαθον περιπεσόντες
ἀκωσιν ὡς Σικυωνίους. οἱ τε δὲ ἀνδρεῖοι εἰρηται
νες, καὶ οἱ δοκῦντες ἀνδρεῖοι.
[ἐπὶ θάρρη δὲ καὶ φόβῳ ἢ ἀνδρεία ἔστι ἔχῃ ὁμοίως
μφῶ ἐστίν, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ τὰ φοβερά· ὁ γὰρ
ις ἀτάραχος καὶ περὶ ταῦθ' ὡς δεῖ ἔχων ἀνδρείος
ἢ ὁ περὶ τὰ θαρραλέα. τῷ δὲ τὰ λυπηρὰ ὑπο-
ὡς εἰρηται, ἀνδρεῖοι λέγονται. διὸ καὶ ἐπίλυτον ἢ
, καὶ δικαίως ἐπαινεῖται· χαλεπώτερον γὰρ τὰ λυ-
υπομένειν ἢ τῶν ἡδέων ἀπέχεσθαι. οὐ μὴν ἀλλὰ

δῶκεν ἂν εἶναι τὸ κατὰ τὴν ἀνδρείαν τέλος ἡδύ, ὑπὸ τῶν
κίρκων δ' ἀφανίζεσθαι, οἷον καὶ τοῖς γυμνακοῖς ἀγῶσι γή-
νεται· τοῖς γὰρ πύκταις τὸ μὲν τέλος ἡδύ, οὐ ἔσσεσθαι, ὁ
στέφανος καὶ αἱ τιμαί, τὸ δὲ τύπτεσθαι ἀλγεινόν, ἔσπερ
σάρκιοι, καὶ λυπηρόν, καὶ πᾶς ὁ πόνος· διὰ δὲ τὸ πολλὰ
ταῦτ' εἶναι, μικρόν ἐστι τὸ ἔσσεσθαι ἡδύ φαίνεται ἔχειν.
εἰ δὲ τοῦτόν ἐστι καὶ τὸ περὶ τὴν ἀνδρείαν, ὁ μὲν θάνατος
καὶ τὰ τραύματα λυπηρὰ τῷ ἀνδρεῖῳ καὶ ἀκοντι ἔσται,
υπομένει δὲ αὐτά, ὅτι καλὸν ἢ ὅτι αἰσχρὸν τὸ μὴ. καὶ
ὅσῳ ἂν μᾶλλον τὴν ἀρετὴν ἔχῃ πᾶσαν καὶ εὐδαιμονίζε-
ρος ἢ, μᾶλλον ἐπὶ τῷ θανάτῳ λυπηθήσεται· τῷ τοῖσιν
γὰρ μάλιστα ζῆν ἄξιον, καὶ ἔτος μεγίστων ἀγαθῶν ἀπο-
σπεύεται εὐδίας· λυπηρόν δὲ τὸτο. ἀλλ' ἔστιν ἡττον ἀνδρείος,
ἴσως δὲ καὶ μᾶλλον, ὅτι τὸ ἐν τῷ πολέμῳ καλὸν ἀντ'
ἐκείνων αἰρεῖται. ὁ δὲ ἐν ἀπάσαις ταῖς ἀρεταῖς τὸ ἡδέως
ἐνεργεῖν ὑπάρχει, πλὴν ἐφ' ὅσον τοῦ τέλους ἐφάπτεται.
στρατιώτας δ' ἔστι ἴσως κωλύει μὴ τὴν τοῖσιν κρατίστους
εἶναι, ἀλλὰ τὸς ἡττον μὲν ἀνδρείους, ἄλλο δ' ἀγαθὸν μη-
δὲν ἔχοντας· ἔτοιμοι γὰρ ὅτοι πρὸς τὴν κινδύνους, καὶ τῶν
βίων πρὸς μικρὰ κέρδη καταλλάττονται. περὶ μὲν ἔν τῳ
δρείας ἐπὶ τοῖσιν εἰρήσῳ· τί δ' ἐστίν, ὁ χαλεπὸν τύπῳ
γε περιλαβεῖν ἐκ τῶν εἰρημένων.

Μετὰ δὲ ταύτην περὶ σωφροσύνης λέγωμεν· δοκῶσι
γὰρ τῶν ἀλόγων μερῶν αὐταὶ εἶναι αἱ ἀρεταί. ὅτι μὲν
ἔν τῳ μεσότης ἐστὶ περὶ ἡδονῆς ἢ σωφροσύνη, εἰρηται ἡμῶν
ἦττον γὰρ καὶ ἔχῃ ὁμοίως ἐστὶ περὶ τὰς λύπας· ἐν ταῖς
αὐτοῖς δὲ καὶ ἡ ἀκολασία φαίνεται. περὶ ποίας ἔν τῳ
ἡδονῶν, νῦν ἀφορίσωμεν. διηρήσθωσαν δὲ αἱ ψυχικαὶ καὶ
αἱ σωματικαί, οἷον φιλοτιμία, φιλομαθία· ἐκότερος γὰρ
τέτῳ χαίρει, ὁ φιλητικός ἐστίν, ἔστιν ἀσχετος τῷ σώ-
ματος, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς διανοίας· οἱ δὲ περὶ τὰς τοιαύ-
τας ἡδονὰς ἔτε σώφρονες ἔτε ἀκόλαστοι λέγονται. ὁμοίως
δ' οὐδ' οἱ περὶ τὰς ἄλλας ὅσαι μὴ σωματικαὶ εἰσιν· τὸς
γὰρ φιλομύθους καὶ διηγητικούς καὶ περὶ τῶν τυχόντων
κατατρίβοντας τὰς ἡμέρας ἀδολέσχας, ἀκολάστοις δ' οὐ

εὐ — 3. κίνδυνον om K²O². || 2. δὲ οὐν ἔστιν L²N². || 4. φυσικώτατος M². || 5. εἶναι om N². || 6. δι] δὲ M²O². || 7. οἱ add L²M². || 9. τὸ om K². || 10. ἀνδρεῖοι εἰσι· διὰ L². || καὶ τὸ πολλοὺς O². || 11. ἐν] μὲν K². || 12. πρότερον εἰρημίας 13. κράτις K²O². || 15. συμβῇ τὰ τοιαῦτα K². || 16. τὸ M², τὸ τὰ L². || καὶ μὴ φανόμενα K². || 17. καὶ] ἢ N². || 18. M². || 20. καὶ om K²O². || 23. ἐλπίδων L². || 24. ἀζῶμα ἐκ ἔχουσιν ἔστιν M². || 25. ὑποκτείνουσι L², ὑποκτείνουσιν K²M². γίνονται K². || 3. μὲν δὲ τέλος M². || ὁ τε στέφανος L². || 4. αἱ om K². || 5. καὶ ante πᾶς om M²N². || 7. δὲ L²M², δὲ || τὸ τοῦτόν M². || τὸ om K². || 9. ἢ om K². || 10. ἔχει M². || 11. ἢ] εἴη M². || λυπεῖται L²M², λύπη ἔστιν N²O². || L². || 13. δι] M². || τέτῳ K². || 14. τῷ N². || 15. δι] δὲ N². || 20. ἀνδρείας N², qui ita solet. || 21. ἐπὶ om M². || περιλαβεῖν] λαβεῖν M². || 23. ταῦτα M². || λέγωμεν L²N². || 24. αἱ om K². || 26. ὁμοίως] ὁμοίως τῇ ἀνδρείᾳ L²M². || ἔστι τας M², περὶ τὰς λύπας ἐστὶν K²O². || τοῖς αὐτοῖς] τούτοις L²M²N². || 27. η om M²N². || 28. νῦν om L²M². || δὲ] οὐ αἱ ψυχικαὶ καὶ σωματικαὶ M², καὶ αἱ σωματικαὶ καὶ αἱ ψυχικαὶ K²O². || 29. φιλομαθία K². || ἐκότερος M². || 32. ἔτε σώ- ὁ σώφρονες M². || 34. διηγηματικούς M². || τυχόντων] τεύτων O². || 35. ἀδολέσχας O².

λέγομεν, ὅδε τὸς λυπεμένους ἐπὶ χρήμασιν ἢ φίλοις. περὶ
 δὲ τὰς σωματικὰς εἴη ἂν ἡ σωφροσύνη, ἢ πάσας δὲ ὅδε
 ταύτας· οἱ γὰρ χαίροντες τοῖς διὰ τῆς ὀφείας, οἷον χρώ-
 μασι καὶ σχήμασι καὶ γραφῇ, ὅτε σώφρονες οὔτε ἀκό-
 λασοι λέγονται· καίτοι δοξοῦν ἂν εἶναι καὶ ὡς δεῖ χαί- 5
 ρειν καὶ τέτοις, καὶ καθ' ὑπερβολὴν καὶ ἑλλειψίν. ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀκοήν· τὸς γὰρ ὑπερβεβλημένως
 χαίροντας μέλεσιν ἢ ὑποκρίσει ἔθεις ἀκολάστους λέγει, ὅδε
 τὸς ὡς δεῖ σώφρονας. ὅδε τὸς περὶ τὴν ὁσμὴν, πλὴν κατὰ
 συμβεβηκός· τὸς γὰρ χαίροντας μύλων ἢ ῥόδων ἢ θυμια- 10
 μάτων ὁσμαῖς ἢ λέγομεν ἀκολάστους, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς
 μύρων καὶ ὀφίων· χαίρουσι γὰρ τέτοις οἱ ἀκόλαστοι, ὅτι
 διὰ τούτων ἀνάμνησις γίνεται αὐτοῖς τῶν ἐπιθυμητῶν. ἴδοι
 δ' ἂν τις καὶ τὸς ἄλλους, ὅταν πεινώσι, χαίροντας ταῖς
 τῶν βρωμάτων ὁσμαῖς· τὸ δὲ τοιούτοις χαίρειν ἀκολάστους 15
 τῷ γὰρ ἐπιθυμητὰ ταῦτα. ἐκ ἔστι δὲ ὅδε τοῖς ἄλλοις
 ζῴοις κατὰ ταύτας τὰς αἰσθήσεις ἡδονὴ πλὴν κατὰ συμ-
 βεβηκός· οὐδὲ γὰρ ταῖς ὁσμαῖς τῶν λαγῶν αἱ κύνες
 χαίρουσιν, ἀλλὰ τῇ βρώσει· τὴν δ' αἰσθῆσιν ἢ ὁσμὴν ἐποίη-
 σεν. ὅδ' ὁ λέων τῇ φωνῇ τῷ βοός, ἀλλὰ τῇ ἐδωδῇ· ὅτι 20
 δ' ἐγγύς ἐστι, διὰ τῆς φωνῆς ἥσθετο, καὶ χαίρειν δὴ ταύτῃ
 φαίνεται. ὁμοίως δ' οὐδ' ἰδὼν ἢ εὐρὼν ἑλάφον ἢ ἄγριον
 αἶγα, ἀλλ' ὅτι βορὰν ἔχει. περὶ τὰς τοιαύτας δὲ ἡδονὰς
 ἢ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀκολασία ἐστὶν ὧν καὶ τὰ λοιπὰ
 ζῴα κοινωνεῖ, ὅθεν ἀνδραποδώδεις καὶ θηριώδεις φαίνονται· 25
 αὐταὶ δ' εἰσὶν ἀφῆ καὶ γεῦσις. φαίνονται δὲ καὶ τῇ γεύ-
 σει ἐπὶ μικρὸν ἢ ὅθεν χρῆσθαι· τῆς γὰρ γεύσεως ἐστὶν ἡ
 κρίσις τῶν χυμῶν, ὅπερ ποιῶσιν οἱ τὸς αἶνες δοκιμάζοντες
 καὶ τὰ ὄψα ἀρτύοντες· οὐ πάντῃ δὲ χαίρουσι τέτοις, ἢ ἔχ
 οἱ γε ἀκόλαστοι, ἀλλὰ τῇ ἀπολαύσει, ἢ γίνεται πᾶσα 30
 δι' ἀφῆς καὶ ἐν σιτίοις καὶ ἐν ποτοῖς καὶ τοῖς ἀφροδισίοις
 λεγομένοις. διὸ καὶ ἡῤατό τις ἐψοφάγος ὦν τὸν φά-
 ρυγγα αὐτῷ μακρότερον γεράνῃ γενέσθαι, ὡς ἡδόμενος τῇ

ἀφῇ. κοινοτάτη δὲ τῶν αἰσθήσεων καθ' ἣν ἡ ἀκολασία
 καὶ δοξοῦν ἂν δικαίως ἐπονείδιστος εἶναι, ὅτι ἔχῃ ἢ ἀφῇ
 ποῖ ἐσμεν ὑπάρχει, ἀλλ' ἢ ζῶα. τὸ δὲ τοιαύτης χά-
 ρος καὶ μάλιστα ἀγαπᾶν θηριώδεις. καὶ γὰρ αἱ ἐλευθέ-
 ραι τῶν διὰ τῆς ἀφῆς ἡδονῶν ἀφήρηται, οἷον αἱ ἐν
 γυμνασίοις διὰ τριβέως καὶ τῆς θερμασίας γινόμεναι·
 γὰρ περὶ πᾶν τὸ σῶμα ἢ τῷ ἀκολάστῃ ἀφῆ, ἀλλὰ πε-
 ρὶ τινὰ μέρη. τῶν δ' ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν κοιναὶ δοκῶσι
 αἱ δ' ἴδιοι καὶ ἐπίθετοι· οἷον ἡ μὲν τῆς τροφῆς φαί-
 νεται πᾶς γὰρ ἐπιθυμεῖ ὁ ἐνδεὴς ξηρᾶς ἢ ὑγρᾶς τροφῆς, καὶ
 ἀμφοῖν, καὶ εὐνῆς, φησὶν Ὁμηρος, ὁ νέος καὶ ἀκμαῖος
 τὸ δὲ τοιαῦσδε ἢ τοιαῦσδε, ἐκείνῃ πᾶς, οὐδὲ τῶν αἰσθη-
 τῶν φαίνεται ἡμέτερον εἶναι. ἢ μὴν ἀλλ' ἔχει γέ τι καὶ
 κόν· ἑτέρα γὰρ ἐτέροις ἐστὶν ἡδέα, καὶ ἕνα πᾶσι
 τῶν τυχόντων. ἐν μὲν ἔν ταῖς φυσικαῖς ἐπιθυμίαις
 ἀμαρτάνουσι καὶ ἐφ' ἑν, ἐπὶ τὸ πλεῖον· τὸ γὰρ ἄνθρωπος
 τυχόντα ἢ πίνειν ἕως ἂν ὑπερπλησθῇ, ὑπερβάλλει
 τὸ κατὰ φύσιν τῷ πλήθει· ἀναπλήρωσις γὰρ τῆς
 ἢ φυσικῆς ἐπιθυμίας. διὸ λέγονται ἔτσι γαστρίμαργοι
 παρὰ τὸ δέον πληρύντες αὐτήν. τοιοῦτοι δὲ γίνονται
 ἀνδραποδώδεις. περὶ δὲ τὰς ἰδίας τῶν ἡδονῶν ταύ-
 τας πολλὰς ἀμαρτάνουσιν· τῶν γὰρ φιλοτοίε-
 τῶν ἢ τῷ χαίρειν οἷς μὴ δεῖ, ἢ τῷ μᾶλλον, ἢ ὡς
 λοί, ἢ μὴ ὡς δεῖ, κατὰ πάντα δ' οἱ ἀκόλαστοι
 βάλλουσιν· καὶ γὰρ χαίρουσιν ἐνίοις οἷς οὐ δεῖ
 (γάρ), καὶ εἴ τισι δεῖ χαίρειν τῶν τοιούτων, μᾶλλον
 καὶ ὡς οἱ πολλοὶ χαίρουσιν. ἢ μὲν ἔν περὶ τῆς
 ὑπερβολῇ ὅτι ἀκολασία καὶ ψεκτόν, δῆλον· ἐπὶ
 λύπας ἔχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἀνδρείας τῷ ὑπομένειν
 σῶφρον ἀκόλαστος δὲ τῷ μῇ, ἀλλ' ὁ μὲν ἀκόλαστος
 λυπεῖσθαι μᾶλλον ἢ δεῖ, ὅτι τῶν ἡδονῶν οὐ νῆ-
 (καὶ τὴν λύπην δὲ ποιεῖ αὐτῷ ἢ ἡδονή), ἐ δὲ σῶφρον
 μὴ λυπεῖσθαι τῇ ἀπουσίᾳ καὶ τῷ ἀπέχεσθαι τῷ

4. καὶ σχήμασι om *M*¹. || 5. ἂν om *L*¹. || 9. σῶφρονας] φωνῆτας *M*¹. || 11. ὁσμαῖς *L*¹. || 12. καὶ] ἢ *K*¹*O*¹. || 13. μύτων *K*¹, ἐπιθυμιῶν *L*¹*M*¹. || 15. τέτοις *O*¹. || ἀκολάστοις *K*¹. || 16. τούτων *K*¹*L*¹*M*¹*N*¹. || ἐπιθυμητὰ *K*¹*L*¹*M*¹. || 17. ὅδε *O*¹. || 19. ἀλλὰ] δὲ *O*¹. || αἰσθῆσιν δ' *L*¹*M*¹. || ἢ om *N*¹. || πεποιήκει *M*¹. || 21. δὴ ὡς ταύτῃ *M*¹. || 22. δ' om *N*¹*O*¹. || 23. δ' *L*¹*M*¹. || 26. δι] δ' οἱ σῶφρονες *M*¹. || 28. χυλῶν *K*¹*L*¹*N*¹. || ἔως *M*¹. || 32. εὐξατό *L*¹*N*¹, εὐξατό *M*¹. || 33. αὐτῷ *N*¹ et 1417. || γεράνῃ μακρότερον *M*¹. || ἡδόμενος τῇ ἀφῇ 1852 et 2023, αὐτῷ δ' ἀφῇ *M*¹.

3. τέτοις *M*¹. || 4. αἱ om *M*¹. || 7. τὸ om *L*¹*M*¹*O*¹. || τῷ ἀκολάστῃ ἢ *M*¹. || 8. ἐπιθυμιῶν δ' *L*¹. || 10. ἐνδεὴς] ἡδονῶν *L*¹*M*¹*N*¹. || 13. καὶ om *K*¹*O*¹. || 14. πᾶσιν] τισιν *O*¹. || 16. ὑφ' *M*¹. || 17. ἕως πλησθῆ *K*¹*O*¹. || ὑπερβολῇ *K*¹. || 19. γαστρίμαργοι] γαστρίμαργοι *M*¹. || 21. ἰδέας *K*¹. || 23. ἢ — δεῖ om *N*¹. || τὸ *M*¹*O*¹. || τὸ *N*¹*O*¹. || 24. ὡς δεῖ] ἢ ὡς *K*¹, ὡς δεῖ ἢ ὡς *L*¹, ὡς δεῖ ἢ ὡς *M*¹. || 25. γὰρ om *M*¹. || ἐνίοις] ἐν *O*¹. || 26. εἰ] ἐπὶ *L*¹*M*¹. || 27. ὡς] ἢ ὡς *K*¹, ὡς ἔχ *N*¹. || 30. ἀκόλαστος δὲ] αὐτῷ *K*¹*N*¹*O*¹. || μῇ — τῷ om *K*¹. || 31. δι' *K*¹. || 32. δὲ ante ποιῇ om *M*¹. || 33. καὶ τῷ ἀπέχεσθαι om *K*¹*O*¹.

ν οὖν ἀκόλαστος ἐπιθυμεῖ τῶν ἡδύν πάντων ἢ
 ἄλιστα, καὶ ἄγεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἕως ἀντὶ τῶν
 ν ταύτῃ αἰρεῖσθαι· διὸ καὶ λυπεῖται καὶ ἀποτυγχά-
 αλ ἐπιθυμῶν· μετὰ λύπης γὰρ ἡ ἐπιθυμία· ἀτόπῳ
 ε τὸ δὲ ἡδονὴν λυπεῖσθαι· ἐλλείποντες δὲ περὶ τὰς
 ; καὶ ἥττον ἢ δεῖ χαίροντες ἐκ πάντων γίνονται· οὐ γὰρ
 πικρὴ ἐστὶν ἡ τοιαύτη ἀναισθησία· καὶ γὰρ τὰ λοιπὰ
 πακρύνει τὰ βρώματα, καὶ τοῖς μὲν χαίρει τοῖς δ' ὅ-
 τῳ μὴδὲν ἐστὶν ἡδὺ μὴδὲ διαφέρει ἕτερον ἕτερον, πόρρω
 τῷ ἄνθρωπος εἶναι· ἐκείνῳ δ' ὁ τοῦτος ὀνόματος 10
 ἢ μὴ πάντων γίνεσθαι· ὁ δὲ σώφρων μέσως περὶ ταύτ'
 ὅτε γὰρ ἡδέεται οἷς μάλιστα ὁ ἀκόλαστος, ἀλλὰ μᾶλ-
 λον σφραγίζει, οὐδ' ὅλως οἷς μὴ δεῖ οὔτε σφόδρα τοῖσιν
 ἔτ' ἀπόντων λυπεῖται οὐδ' ἐπιθυμεῖ ἢ μετρίως, ἔδ-
 ον ἢ δεῖ, οὐδ' ὅτε μὴ δεῖ, ὅδ' ὅλως τῶν τοιούτων ἔθεν· 15
 ἔκτος πρὸς ὑγιειάν ἐστιν ἢ πρὸς εὐξίαν ἡδέα ὄντα, τῶν
 αἰ μετρίως καὶ ὡς δεῖ, καὶ τῶν ἄλλων ἡδύν μὴ ἐμ-
 ν τέτοις ὄντων ἢ παρὰ τὸ καλὸν ἢ ὑπὲρ τὴν ἑστίαν· ὁ
 ἡττωτέρως ἔχων μᾶλλον ἀγαπᾷ τὰς τοιαύτας ἡδονὰς τῆς
 · ὁ δὲ σώφρων ἐκείνῳ, ἀλλ' ὡς ὁ ὀρθὸς λόγος. 20

Ἐκουσίῳ δὲ μᾶλλον ἔοικεν ἡ ἀκολασία τῆς δειλίας.

γὰρ δι' ἡδονὴν, ἢ δὲ διὰ λύπην, ὧν τὸ μὲν αἰρετόν,
 φευκτόν· καὶ ἡ μὲν λύπη ἐξίστησι καὶ φθείρει τὴν
 χυτὸς φύσιν, ἢ δὲ ἡδονὴ οὐδὲν τοῦτον ποιεῖ μᾶλλον
 σίον· διὸ καὶ ἐπονείδιστον· καὶ γὰρ ἐθισθῆναι βῆρον 25
 αὐτὰ· πολλὰ γὰρ ἐν τῷ βίῳ τὰ τοιαῦτα, καὶ οἱ
 οὐκ ἀκύνουν· ἐπὶ δὲ τῶν φοβερῶν ἀνάκαλιν· δόξει
 οὐχ ὁμοίως ἐκούσιον ἢ δειλία εἶναι τοῖς καθ' ἑκάστων·
 μὲν γὰρ ἄλυπος, ταῦτα δὲ διὰ λύπην ἐξίς τινος, ὥς
 α ὅπλα ρίπτειν καὶ τᾶλλα ἀσχημονεῖν· διὸ καὶ δοκεῖ 30
 εἶναι· τῷ δ' ἀκολάστῳ ἀνάκαλιν τὰ μὲν καθ' ἑκάστω
 ι, ἐπιθυμῶντι γὰρ καὶ ὀρεγόμενῳ, τὸ δ' ὅλον ἥττον·
 γὰρ ἐπιθυμεῖ ἀκόλαστος εἶναι· τὸ δ' ὄνομα τῆς ἀκο-
 ς καὶ ἐπὶ τὰς παιδικὰς ἀμαρτίας φέρομεν· ἔχουσι

γὰρ τινὰ ὁμοιότητα· πότερον δ' ἀπὸ ποτέρου καλεῖται, ἔθεν
 πρὸς τὰ νῦν διαφέρει, δῆλον δ' ὅτι τὸ ὕστερον ἀπὸ τοῦ προ-
 τέρου· ἐκαστὸς δ' ἔοικε μετενηνέχθαι· κεκολλάσθαι γὰρ δεῖ
 τὸ τῶν αἰσχυρῶν ὀρεγόμενον καὶ πολλὰν αὐξήσιν ἔχον, τοῦ-
 τον δὲ μάλιστα ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ καὶς· κατ' ἐπιθυμίαν γὰρ
 ζῶσι καὶ τὰ παῖδιά, καὶ μάλιστα ἐν τοῦτοις ἢ τοῦ ἡδέος
 ὀρεξίς· εἰ ἔν μὴ ἔσαι εὐπειθὲς καὶ ὑπὸ τὸ ἄρχον, ἐπὶ πολὺ
 ἤξει· ἀπληστος γὰρ ἡ τοῦ ἡδέος ὀρεξίς καὶ πανταχόθεν τῷ
 ἀνοήτῳ, καὶ ἡ τῆς ἐπιθυμίας ἐνέργεια αὖξαι τὸ συγγενές,
 καὶ μὴ μεγάλα καὶ σφοδρὰ ὥσι, καὶ τὸν λογισμὸν ἐκκρύβειν.
 διὸ δεῖ μετρίως εἶναι αὐτὰς καὶ ὀλίγας, καὶ τῷ λόγῳ μὴ
 ἔθεν ἐναντιοῦσθαι· τὸ δὲ τοῦτον εὐπειθὲς λέγομεν καὶ κεκο-
 λασμένον· ὥσπερ γὰρ τὸν παῖδα δεῖ κατὰ τὸ πρόσταγμα
 τοῦ παιδαγωγοῦ ζῆν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν κατὰ τὸν
 λόγον· διὸ δεῖ τοῦ σώφρονος τὸ ἐπιθυμητικὸν συμφωνεῖν
 τῷ λόγῳ· σκοπὸς γὰρ ἀμφοῖν τὸ καλόν, καὶ ἐπιθυμεῖ ὁ
 σώφρων ὧν δεῖ καὶ ὡς δεῖ καὶ ὅτε· οὕτω δὲ τάττει καὶ ὁ
 λόγος· ταῦτ' ἔν ἡμῖν εἰρήσθω περὶ σωφροσύνης.

Λέγωμεν δ' ἐξῆς περὶ ἐλευθεριότητος, δοκεῖ δ' εἶναι ἡ
 περὶ χρήματα μεσότης· ἐπαινεῖται γὰρ ὁ ἐλευθέριος ὅτι ἐν
 τοῖς πολεμικοῖς, οὐδ' ἐν οἷς ὁ σώφρων, ἔδ' αὖ ἐν ταῖς κρί-
 σεσιν, ἀλλὰ περὶ δόσιν χρημάτων καὶ λῆψιν, μᾶλλον δ'
 ἐν τῇ δόσει· χρήματα δὲ λέγομεν πάντα ὅσων ἡ ἀξία νο-
 μίσματι μετρεῖται· ἐξὶ δὲ καὶ ἡ ἀσωτία καὶ ἡ ἀνελευθερία
 περὶ χρήματα ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις· καὶ τὴν μὲν ἀνε-
 λευθερίαν προσάπτουμεν αἰ τοῖς μᾶλλον ἢ δεῖ περὶ χρή-
 ματα σπυδαῖζουσι, τὴν δ' ἀσωτίαν ἐπιφέρομεν ἐνίοτε συμ-
 πλέκοντες· τοὺς γὰρ ἀκρατεῖς καὶ εἰς ἀκολασίαν δαπανη-
 ροὺς ἀσώτους καλεῖμεν· διὸ καὶ φαυλότατοι δοκῶσι εἶναι·
 πολλὰς γὰρ ἅμα κακίας ἔχουσιν· οὐ δὲ οἰκείως προσαγο-
 ρεῖνται· βούλεται γὰρ ἀσώτος εἶναι ὁ ἐν τῇ κακίᾳ ἔχων,

· λυπεῖσθαι ἀποτυγχάνειν K¹. || 5. διὰ τὰ περὶ K¹O¹. || 9. μὴδὲ] μὴδὲν N¹. || 10. τέτυχε K¹. || ἐπὶ τῶν K¹O¹. || 11. μὲν περὶ K¹. || 12. γὰρ om N¹. || 14. οὐδ' οὐτ' K¹, οὐτε O¹. || 15. ἢ δεῖ] ἢ δεῖ ὅθ' ἐν K¹, ἢ δεῖ ἔθεν (vel ἔθεν) ceteri. || 16. ὅσα] ὅ K¹O¹. || πρὸς post ἢ om O¹. || 18. παρὰ] περὶ M¹. || ὑπὲρ] περὶ M¹. || 20. ἀξίας] οὐσίας 24. τοῦτο K¹. || 25. ἐπονείδιστον K¹. || ράδιον K¹M¹O¹. || 26. τὰ om N¹. || 27. ὁμοίως M¹. || ἐπὶ τῶν φοβερῶν δ' L¹M¹ 28. δ' om L¹. || ἐκούσιον] φευκτόν K¹L¹M¹O¹. || 29. ταῦτα] τὰ K¹. || 31. ἑκάστων M¹. || 34. καὶ om L¹M¹. || περὶ M¹. τὰ] τὸν K¹M¹. || πολλὰν ἔξιν αὐξήσιν K¹. || ἔχοντα M¹. || 6. καὶ ante μάλιστα om K¹M¹. || ἐν] δὲ ἐν M¹. || ἢ] γὰρ καὶ ἡ 7. εἰ — 8. ὀρεξίς om M¹. || 7. ἐξιν O¹. || 8. πάντοθεν K¹. || 10. ὥσι καὶ σφοδρὰ M¹. || ἐκκρύβειν M¹. || 11. αὐτὰς ante 12. εὐπειθὲς O¹. || καὶ om K¹. || 13. γὰρ] δὲ K¹O¹. || 14. τὸ — 15. σώφρονες om K¹. || 16. τῷ om K¹. || ὡς δεῖ om L¹M¹. || 18. ἡμῖν om L¹. || 22. λέγομεν L¹M¹ et pr H¹. || δὲ καὶ ἐξῆς K¹. || ἢ om L¹M¹O¹. || 24. ὁ om 27. ἢ alterum om pr K¹. || ἐλευθερία pr M¹. || 29. δεῖ] χρὴ M¹. || 31. γὰρ om M¹. || καὶ τοὺς εἰς M¹. || 34. τι om

τὸ φθεῖρειν τὴν ὑσίαν· ἄσωτος γὰρ ὁ δι' αὐτὸν ἀπολλύμε-
νος, δοκεῖ δ' ἀπώλειά τις αὐτῷ εἶναι καὶ ἡ τῆς ὑσίας φθορά,
ὡς τῷ ζῆν διὰ τῶν ὄντων. οὕτω δὲ τὴν ἀσωτίαν ἐνδεχό-
μεθα. ὧν δ' ἐστὶ χρεία, ἐστὶ τούτοις χρῆσθαι καὶ εὖ καὶ κα-
κῶς· ὁ πλεῖστος δ' ἐστὶ τῶν χρησίμων· ἐκαστῷ δ' ἄριστα χρῆ-
ται ὁ ἔχων τὴν περὶ τούτου ἀρετὴν· καὶ πλεῖστον δὲ χρήσεται
ἄριστα ὁ ἔχων τὴν περὶ τὰ χρήματα ἀρετὴν. οὗτος δ' ἐστὶν
ὁ ἐλευθέριος. χρήσις δ' εἶναι δοκεῖ χρημάτων δαπάνη καὶ
δόσις· ἡ δὲ λήψις καὶ ἡ φυλακὴ κτήσις μᾶλλον. διὸ μᾶλ-
λόν ἐστι τοῦ ἐλευθερίου τὸ διδόναι οἷς δεῖ ἢ λαμβάνειν ὅθεν
δεῖ καὶ μὴ λαμβάνειν ὅθεν ἔδει. τῆς γὰρ ἀρετῆς μᾶλλον
τὸ εὖ ποιεῖν ἢ τὸ εὖ πάσχειν, καὶ τὰ καλὰ πράττειν μᾶλ-
λον ἢ τὰ αἰσχροῦ μὴ πράττειν· οὐκ ἄδηλον δ' ὅτι τῇ μὲν
δόσει ἔπεται τὸ εὖ ποιεῖν καὶ τὸ καλὰ πράττειν, τῇ δὲ λή-
ψει τὸ εὖ πάσχειν ἢ μὴ αἰσχροπραγεῖν. καὶ ἡ χάρις τῷ
διδόντι, οὐ τῷ μὴ λαμβάνοντι, καὶ ὁ ἐπαινος δὲ μᾶλλον.
καὶ ῥᾶον δὲ τὸ μὴ λαβεῖν τῷ δοῦναι· τὸ γὰρ οἰκείον ἥττον
προΐενται μᾶλλον ἢ ἢ λαμβάνουσι τὸ ἀλλότριον. καὶ ἐλευ-
θέριοι δὲ λέγονται οἱ διδόντες· οἱ δὲ μὴ λαμβάνοντες οὐκ
εἰς ἐλευθεριότητα ἐπαινῶνται, ἀλλ' ἔχ' ἥττον εἰς δικαιοσύνην·
οἱ δὲ λαμβάνοντες ὑδ' ἐπαινῶνται πάνυ. φιλεῖνται δὲ σχε-
δὸν μάλιστα οἱ ἐλευθέριοι τῶν ἀπ' ἀρετῆς· ὡφέλιμοι γάρ,
2 τούτω δ' ἐν τῇ δόσει. αἱ δὲ κατ' ἀρετὴν πράξεις καλαὶ καὶ
τῷ καλῷ ἔνεκα. καὶ ὁ ἐλευθέριος οὖν δώσει τῷ καλῷ ἔνεκα
καὶ ἐρῶς· οἷς γὰρ δεῖ καὶ ὅσα καὶ ὅτε, καὶ τὰλλα ὅσα
ἔπεται τῇ ὁρῇ δόσει· καὶ ταῦτα ἡδέως ἢ ἀλύπως· τὸ γὰρ
κατ' ἀρετὴν ἡδὺ ἢ ἄλυπον, ἥκιστα δὲ λυπηρόν. ὁ δὲ διδούς
οἷς μὴ δεῖ, ἢ μὴ τοῦ καλοῦ ἔνεκα ἀλλὰ διὰ τιν' ἄλλην
αἰτίαν, ἔκ ἐλευθερίας ἀλλ' ἄλλος τις ῥηθήσεται. ὑδ' ὁ λυ-
πηρῶς· μᾶλλον γὰρ ἔλοιτ' ἂν τὰ χρήματα τῆς καλῆς
πράξεως, τούτω δ' οὐκ ἐλευθερίῳ. οὐδὲ λήφεται δὲ ὅθεν μὴ
δεῖ· οὐδὲ γὰρ ἐστὶ τῷ μὴ τιμῶντος τὰ χρήματα ἢ τοιαύτη
λήψις. ἔκ ἂν εἴη δὲ ὑδ' αἰτητικός· ἢ γὰρ ἐστὶ τῷ εὖ ποιῶν-
τος εὐχερῶς εὐεργετῆσθαι. ὅθεν δὲ δεῖ, λήφεται, οἷον ἀπὸ

τῶν ἰδίων κτημάτων, οὐχ ὡς καλὸν ἀλλ' ὡς ἀναγκα-
ῖον ἔχει διδόναι. οὐδ' ἀμελήσει τῶν ἰδίων, βεβημένος
διὰ τῶν τισὶν ἐπαρκεῖν. οὐδὲ τοῖς τυχεῖσι δώσει, καί
διδόναι οἷς δεῖ καὶ ὅτε καὶ εὖ καλόν. ἐλευθερίου δ' ἡ
σφόδρα καὶ τὸ ὑπερβάλλειν ἐν τῇ δόσει, ὥστε καταλέ-
γειν αὐτῷ ἐλάττω· τὸ γὰρ μὴ ἐπιβλέπειν ἐφ' ἑαυτὸν ἐλε-
ρίῳ. κατὰ τὴν ὑσίαν δ' ἡ ἐλευθεριότης λέγεται· ἢ γὰρ ὁ
πλήθει τῶν διδομένων τὸ ἐλευθέριον, ἀλλ' ἐν τῇ τῷ δέ-
ξει, αὕτη δὲ κατὰ τὴν οὐσίαν δίδωσιν. οὐθέν δὲ καὶ
ἐλευθεριώτερον εἶναι τὸν τὰ ἐλάττω διδόντα, εἰ ἂν ἐν
τόνῳ διδῷ. ἐλευθεριώτεροι δὲ εἶναι δοκοῦσιν οἱ μὴ πε-
μενοι ἀλλὰ παραλαβόντες τὴν οὐσίαν· ἄπειροί τε γὰρ
ἐνδείας, καὶ πάντες ἀγαπῶσι μᾶλλον τὰ αὐτῶν ἢ
ὥσπερ οἱ γονεῖς καὶ οἱ ποιηταί. πλουτεῖν δ' οὐ ῥᾶον
ἐλευθέριον, μήτε ληπτικὸν ὄντα μήτε φυλακτικόν, πε-
δὲ καὶ μὴ τιμῶντα δι' αὐτὰ τὰ χρήματα ἀλλ' ὅτι
δόσεως. διὸ καὶ ἐγκαλεῖται τῇ τύχῃ ὅτι οἱ μάλιστα
ὄντες ἥκιστα πλουτοῦσιν. συμβαίνει δ' ἐκ ἀλόγως τῆς
οἷον τε χρημάτων ἔχειν μὴ ἐπιμελόμενον ὅπως ἔχει,
ὑδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἢ μὴν δώσει γε οἷς ἔδει ὑδ' ἔδει
δεῖ, οὐδ' ὅσα ἀλλὰ τοιαῦτα· ἢ γὰρ ἂν ἔτι πλεονέ-
κτην ἐλευθεριότητα, καὶ εἰς ταῦτα ἀναλώσας ἔκ ἂν ἔ-
δει ἀναλίσκειν. ὥσπερ γὰρ εἴρηται, ἐλευθερίας ἐστὶ
κατὰ τὴν ὑσίαν δαπανῶν καὶ εἰς ἃ δεῖ· ὁ δ' ὑπερβα-
λὼς ἄσωτος. διὸ τὸς τυράνους ἢ λέγομεν ἄσώτους· τὸ γὰρ
ἄσως τῆς κτήσεως ἢ δοκεῖ ῥάδιον εἶναι ταῖς δόσεσι καὶ
δαπάναις ὑπερβάλλειν. τῆς ἐλευθεριότητος δὲ μάλιστα
οὐσης περὶ χρημάτων δόσιν καὶ λήψιν, ὁ ἐλευθέριος
δώσει καὶ δαπανήσει εἰς ἃ δεῖ καὶ ὅσα δεῖ, ὁ μάλιστα
κροῖς καὶ μεγάλοις, καὶ ταῦτα ἡδέως· καὶ λήψεται
δεῖ καὶ ὅσα δεῖ. τῆς ἀρετῆς γὰρ περὶ ἀμφοῦν ὅπως
τῶς, ποιήσει ἀμφοτέρω ὡς δεῖ· ἔπεται γὰρ τῇ ἐπιμε-
σει ἢ τοιαύτη λήψις, ἢ δὲ μὴ τοιαύτη ἐναντία ἐστὶ.
ἢν ἐπόμεναι γίνονται ἅμα ἐν τῷ αὐτῷ, αἱ δ' ἐπ' αὐτῷ

1. φθεῖρον *L*¹. || γὰρ] δὲ *M*¹. || 3. ἐνδεχόμεθα *H*¹. || 4. χρεία] χρεία τις *L*¹*M*¹. || 6. περὶ — 7. περὶ τὰ χρήματα] περὶ τῶν *H*¹. || 6. τῷ] ἑκαστῷ *L*¹*M*¹. || 8. δαπανητικὴ δόσις *M*¹. || 9. ἢ post καὶ om *H*¹. || 11. μὴ] μετα *M*¹. || ἀρετῆς γὰρ *L*¹*M*¹. || 13. τὰ αἰσχροῦ μὴ πράσσειν *L*¹. || 14. καὶ τὸ] καὶ τὰ *M*¹. || 16. μὴ om *M*¹ et pr *K*¹. || 17. λαμβάνειν *H*¹*L*¹*M*¹. || 21. καὶ σχεδὸν om *M*¹. || 24. οὖν] δὲ *L*¹*M*¹. || 27. ἥκιστα δὲ] ἢ ἥκιστα *H*¹*M*¹, ἥκιστα *L*¹. || 28. ἢ] καὶ οἷς *M*¹. || 30. αἰρεῖτ' *L*¹*M*¹. || 31. δὲ om *H*¹*M*¹*O*¹. || 32. οὐ *K*¹. || μὴ et τὰ χρήματα om *K*¹. || 33. ὑδ' *M*¹. || δὲ om *M*¹. || ἢτ' *H*¹.

2. ἔχει *K*¹. || οἰκείων *L*¹*M*¹. || 4. ὅτε καὶ οὐ] ὅτε οὐ *H*¹, ὅπου *K*¹*O*¹. || 5. καταλείπειν *K*¹*L*¹*M*¹. || 6. βλέπειν *M*¹. || 7. ἐαυτὸν ἀλλ' εἰς τὸ καλόν *O*¹. || ἐλευθερίῳ. ὑδὲ γὰρ ἐστὶν ἐλευθερίῳ τὸ τὴν οἰκείαν χρείαν τῆς τῷ δεομένῳ προτιμοῦσθαι. κατὰ *O*¹. || 9. οὐθέν δὲ *H*¹, ὅθεν οὐθέν *L*¹*M*¹. || 10. τὰ ἐλάττω] ταῦτα *H*¹, ἐλάττω *L*¹. || 13. καὶ μᾶλλον ἀγαπῶσι, οὐκ ἔστιν *H*¹. μᾶλλον om *L*¹. || 15. προεκτικόν *M*¹. || 17. καὶ om *O*¹. || 19. ἐπιμελόμενον *K*¹. || ἔχει *M*¹. || 20. ὑδ' om *H*¹. || 21. ἢτ' *L*¹. || 22. εἰς om *M*¹. || αὐτὰ *L*¹*M*¹. || 23. ἐλευθερίῳ *L*¹. || 24. δ' δὲ κατὰ τὸ *M*¹. || 25. ἄσώτης] ἐλευθερίῳ *M*¹. || 26. δόσει καὶ δαπάνῃ *H*¹, δαπάναις καὶ ταῖς δόσεσι *L*¹*M*¹. || 27. δὲ *M*¹. || 28. ἐπὶ χρημάτων δόσει καὶ λήψει *M*¹. || καὶ om *O*¹. || 29. δεῖ post καὶ *O*¹. || 30. δ' add *K*¹*O*¹. || 33. εἰ δὲ μὴ τοιαύτη αἰτία *M*¹.

ἔ. εἰν δὲ παρὰ τὸ θεόν καὶ τὸ καλῶς ἔχον συμ-
 ὑτῷ ἀναλίσκειν, λυπήσεται, μετρίως δὲ καὶ ὡς δεῖ·
 ἧς γὰρ καὶ ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι ἐφ' οἷς δεῖ καὶ
 καὶ εὐκοινωτήτος δ' ἐστὶν ὁ ἐλευθέριος εἰς χρήματα·
 γὰρ ἀδικεῖσθαι, μὴ τιμῶν γε τὰ χρήματα, καὶ
 ἀχθόμενος εἰ τι θεόν μὴ ἀνάλωσεν ἢ λυγόμενος εἰ
 τι ἀνάλωσε, καὶ τῷ Σιμωνίδῃ οὐκ ἀρεσκόμενος.
 ὡτος καὶ ἐν τύτοις διαμαρτάνει· ὅτε γὰρ ἡδεται ἐφ'
 ὕδ' ὡς δεῖ ὅτε λυπεῖται· ἔσαι δὲ προῖτσι φανερώ-
 ῃρηται δ' ἡμῖν ὅτι ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις εἰσὶν ἡ
 καὶ ἡ ἀνελευθερία, καὶ ἐν δυσὶν, ἐν δόσει καὶ λή-
 ρῃ τὴν δαπάνην γὰρ εἰς τὴν δόσιν τίθεμεν. ἡ μὲν ὅν
 τῷ διδόναι καὶ μὴ λαμβάνειν ὑπερβάλλει, τῷ δὲ
 ἰεν ἐλλείπει, ἡ δ' ἀνελευθερία τῷ διδόναι μὲν ἐλ-
 τῷ λαμβάνειν δ' ὑπερβάλλει, πλὴν ἐπὶ μικροῖς.
 ὅν τῆς ἀσωτίας ἢ πάνυ συνδυάζεται· ἢ γὰρ ῥάδιον
 ἔν λαμβάνοντα πᾶσι διδόναι· ταχέως γὰρ ἐπιλα-
 γία τὸς ιδιώτας διδόντας, εἴπερ καὶ δοκῶσιν ἀσωτοὶ
 πεῖ ὅ γε τοῖστος δόξειεν ἂν οὐ μακρῷ βελτίων εἶναι
 εὐτέρου. οὐαίτος τε γὰρ ἐστὶ καὶ ὑπὸ τῆς ἡλικίας
 ἰ τῆς ἀπορίας, καὶ ἐπὶ τὸ μέσον δύναται ἐλθεῖν.
 ῖ τὰ τῷ ἐλευθερίῳ· καὶ γὰρ δίδωσι καὶ ἢ λαμβά-
 ῖτερον δ' ὡς δεῖ οὐδ' εὖ. εἰ δὲ τὸτο ἐθιστέῃ ἢ πως
 μεταβαλοῖ, εἴη ἂν ἐλευθέριος· δώσει γὰρ οἷς δεῖ,
 ἡψεται ὅθεν ἢ δεῖ. διὸ καὶ δοκεῖ ὅτι εἶναι φαῦλος
 ἢ γὰρ μοχθηρὸς ὕδ' ἀγεννὲς τὸ ὑπερβάλλειν δι-
 αὶ μὴ λαμβάνοντα, ἡλιθίως δέ. ὁ δὲ τῦτον τὸν τρό-
 πος πολὺ δοκεῖ βελτίων τῷ ἀνελευθέρῳ εἶναι διὰ τε
 ἰάνα, καὶ ὅτι ὁ μὲν ὠφελεῖ πολλὰς, ὁ δὲ οὐδένα,
 ἰδ' αὐτόν. ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀσώτων, καθάπερ
 καὶ λαμβάνουσιν ὅθεν μὴ δεῖ, καὶ εἰσὶ κατὰ τὸτο
 εροὶ ληπτικοὶ δὲ γίνονται διὰ τὸ βύλεσθαι μὲν ἀνα-
 εὐχερῶς δὲ τὸτο ποιεῖν μὴ δύνασθαι· ταχὺ γὰρ
 αὐτὸς τὰ ὑπάρχοντα ἀναγκάζονται ἔν ἐτέρωθεν

πορίζων. ἄμα δὲ καὶ διὰ τὸ μὴθεν τῷ καλῷ φροντίζειν ὁλε-
 γώρως καὶ πάντοθεν λαμβάνουσιν· διδόναι γὰρ ἐπιθυμῶσι,
 τὸ δὲ πῶς ἢ πόθεν ὕθεν αὐτοῖς διαφέρει. διόπερ ὕδ' ἐλευ-
 θέριοι αἱ δόσεις αὐτῶν εἰσὶν· ἢ γὰρ καλαί, ὕδ' ὅτε αὐτῷ
 ἔνεκα, ὕδ' ὡς δεῖ· ἀλλ' ἐνίοτε ὅς δεῖ πένεσθαι, τῶτος πλο-
 σίης ποῖσι, καὶ τοῖς μὲν μετρίοις τὰ ἡθ' ὕδ' ἂν δοῖεν, τοῖς
 δὲ κόλαξιν ἢ τιν' ἄλλην ἡδονὴν πορίζουσι πολλά. διὸ καὶ
 ἀκόλασοι αὐτῶν εἰσὶν οἱ πολλοί· εὐχερῶς γὰρ ἀναλίσκοντες
 καὶ εἰς τὰς ἀκολασίας δαπανηροὶ εἰσι, καὶ διὰ τὸ μὴ πρὸς
 10 τὸ καλὸν ζῆν πρὸς τὰς ἡδονὰς ἀπακλίνουσιν. ὁ μὲν ὅν ἀσω-
 τος ἀπαιδαγώγητος γενόμενος εἰς ταῦτα μεταβαίνει, τυχερῶς
 δ' ἐπιμελείας εἰς τὸ μέσον καὶ τὸ θεόν ἀφίκειτ' ἂν. ἡ δ'
 ἀνελευθερία ἀνιάτος ἐστίν· δοκεῖ γὰρ τὸ γῆρας καὶ πᾶσα
 ἀδυναμία ἀνελευθέρες ποιεῖν. καὶ συμφυεῖσεν τοῖς ἀνθρώ-
 15 ποῖς τῆς ἀσωτίας· οἱ γὰρ πολλοὶ φιλοχρήματοι μᾶλλον
 ἢ δοτικοί. καὶ διατείνει δ' ἐπὶ πολὺ, καὶ πολυειδὲς ἐστίν·
 πολλοὶ γὰρ τρόποι δοκῶσι τῆς ἀνελευθερίας εἶναι. ἐν δυσὶ
 γὰρ ἔσα, τῇ τ' ἐλλείψει τῆς δόσεως καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῆς
 λήψεως, ἢ πᾶσιν ὁλόκληρος παραγίνεται, ἀλλ' ἐνίοτε χω-
 20 ρίζεται, καὶ οἱ μὲν τῇ λήψει ὑπερβάλλουσιν, οἱ δὲ τῇ δό-
 σει ἐλλείπουσιν. οἱ μὲν γὰρ ἐν ταῖς τοιαύταις προσηγορίαις
 οἶον φειδωλοὶ γλίσχροι κίμβικες, πάντες τῇ δόσει ἐλλεί-
 πουσιν, τῶν δ' ἄλλοτρίων ἔκ ἐφίενται ὕδ' βύλονται λαμβά-
 νειν, οἱ μὲν διὰ τινα ἐπιεικείαν καὶ εὐλάβειαν τῶν αἰσχυρῶν.
 25 δοκοῦσι γὰρ ἔνιοι ἢ φασὶ γὰρ διὰ τὸτο φυλάττειν, ἵνα μὴ
 ποτ' ἀναγκασθῶσιν αἰσχυρόν τι πράττειν. τούτων δὲ καὶ ὁ
 κυμινοπρίστης καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος· ὠνόμασται δ' ἀπὸ τῆς
 ὑπερβολῆς τῷ μὴθεν ἂν δύναι. οἱ δ' αὖ διὰ φόβον ἀπέ-
 χονται τῶν ἄλλοτρίων ὡς ἢ ῥάδιον τὸ αὐτὸν μὲν τὰ ἐτέρωθεν
 30 λαμβάνειν, τὰ δ' αὐτῷ ἐτέρους μὴ· ἀρέσκει ὅν αὐτοῖς τὸ
 μῆτε λαμβάνειν μῆτε διδόναι. οἱ δ' αὖ κατὰ τὴν λήψιν
 ὑπερβάλλουσιν τῷ πάντοθεν λαμβάνειν καὶ πᾶν, οἶον οἱ
 τὰς ἀνελευθέρους ἐργασίας ἐργαζόμενοι, πορνοβοσκοὶ καὶ
 πάντες οἱ τοῖστοι, καὶ τοκισταὶ κατὰ μικρὸν ἐπὶ πολλῶν.

ἢ om H^c. || περὶ L¹. || 4. καὶ om K¹O¹. || 6 et 7. ἡγάλωσεν K¹. || 8. καὶ om M¹. || 9. ὅτε ὡς ceteri, καὶ ὅτε δεῖ καὶ ὡς
 ὡπεῖται] λυπεῖται ὅτε ὡς δεῖ K¹O¹. || ἔσαι δὲ] καὶ ἔσαι M¹. || 10 et 11. ἢ om L¹. || 11. ἐν δυσὶν om K¹O¹. || λήψει καὶ
 L¹M¹. || 13. καὶ μὴ λαμβάνειν om L¹. || τῇ — 15. ὑπερβάλλει om K¹. || 14. μὲν om H^c. || 15. ἐπὶ] ἐν L¹M¹. || 16.
 u H^cM¹, συναίξουσιν L¹. || 18. διδόντας ιδιώτας H^cK¹M¹O¹. || 19. δέξαι H^c. || 20. ἀνελευθέρι. καὶ γὰρ δίδωσι καὶ οὐ λαμ-
 βιάτος L¹M¹. || ἰατός pr K¹. || τε om K¹O¹. || ὑπὸ om H^c. || 24. μεταβάλλει H^cK¹M¹O¹. || οἷς] οὐ K¹. || 25. ἢ om
 | ἢ om K¹. || 26. τὸ μὴ ὑπερβάλλειν pr K¹. || 27. μὴ] οὐ M¹. || 28. τε om K¹O¹. || 30. ἑαυτὸν H^c. || 31. μὴ] οὐ M¹. ||
 τὸ] καὶ τῷ M¹. || 33. δὲ μὴ τὸτο K¹. || μὴ δύνασθαι om H^cK¹O¹.
 πόθεν ἢ πῶς M¹. || ἐλευθεροὶ L¹. || 4. αὐτῷ om K¹O¹. || 5. πλεῖς H^c. || 7. τὴν K¹. || 11. εἰς ταῦτα] ἡταῦθα H^c. || 12.
 ἢ K¹. || 13. αἰατός γ' ἔστιν K¹. || 16. δ'] δὴ H^c, om M¹. || 19. περιγίνεται M¹. || 22. κίμβικες O¹. || 26. καὶ om
 13. μὴθεν L¹, μὴθεν M¹, μὴθεν K¹. || ἂν om L¹M¹. || 29. τὸ] τὸν L¹M¹, om K¹. || 30. ἀρέσκειν H^cK¹L¹M¹. || 33. ἐρ-
 ι καὶ πορνοβοσκοὶ L¹M¹. || 34. κατὰ μικρὸν] καὶ τὰ μικρὰ H^cL¹O¹, καὶ τὰ μικρὸν καὶ K¹.

πάντες γὰρ ὅτοι ὅθεν ἔδει λαμβάνουσι, καὶ ὅπόσον ἔδει. κοινὸν δ' ἐπ' αὐτοῖς ἡ αἰσχροκερδεὶα φαίνεται· πάντες γὰρ ἕνεκα κέρδους, καὶ τότε μικρῷ, ὀνειδῇ ὑπομένουσιν. τὸς γὰρ τὰ μεγάλα μὴ ὅθεν δεῖ λαμβάνοντας, μηδὲ ἃ δεῖ, οὐ λέγομεν ἀνελευθέρους, οἷον τὸς τυράννους πόλεις πορβοῦντας 5 καὶ ἱερὰ συλῶντας, ἀλλὰ πονηρὸς μᾶλλον καὶ ἀσεβεὶς καὶ ἀδίκος. ὁ μέντοι κυβευτὴς καὶ ὁ λωποδύτης καὶ ὁ ληστὴς τῶν ἀνελευθέρων εἰσὶν· αἰσχροκερδεῖς γάρ. κέρδους γὰρ ἕνεκεν ἀμφοῖτεροι πραγματεύονται καὶ ὀνειδῇ ὑπομένουσιν, καὶ οἱ μὲν κινδύνους τὸς μεγίστους ἕνεκα τοῦ λήμματος, οἱ δ' ἀπὸ 10 τῶν φίλων κερδαίνουσιν, οἷς δεῖ διδόναι. ἀμφοῖτεροι δὲ ὅθεν ἔδει κερδαίνειν βουλόμενοι αἰσχροκερδεῖς, καὶ πᾶσαι δὲ αἱ τοιαῦται λήψεις ἀνελεύθεροι. εἰκότως δὲ τῇ ἐλευθερίᾳ ἀνελευθερία ἐναντίον λέγεται· μεῖζόν τε γὰρ ἐς κακὸν τῆς ἀσωτίας, καὶ μᾶλλον ἐπὶ ταύτῃ ἀμαρτάνουσιν ἢ κατὰ τὴν 15 λεχθεῖσαν ἀσωτίαν. περὶ μὲν οὖν ἐλευθεριότητος καὶ τῶν ἀντικειμένων κακιῶν τοσαῦτ' εἰρήσθω.

Δόξειε δ' ἂν ἀκόλουθον εἶναι καὶ περὶ μεγαλοπρεπείας διελθεῖν· δοκεῖ γὰρ καὶ αὕτη περὶ χρημάτων τις ἀρετὴ εἶναι. οὐχ ὥσπερ δ' ἡ ἐλευθεριότης διατείνει περὶ πάσας τὰς ἐν 20 χρήμασι πράξεις, ἀλλὰ περὶ τὰς δαπανηρὰς μόνον· ἐν τοῖσι δ' ὑπέρχει τῆς ἐλευθεριότητος μεγέθει. καθάπερ γὰρ τῆς αὐτοῦ ὑποσημαίνει, ἐν μεγέθει πρέπυσα δαπάνη ἐστίν. τὸ δὲ μέγεθος πρὸς τι· ἔστι γὰρ τὸ αὐτὸ δαπάνημα τριηράρχῳ καὶ ἀρχιθεωρῷ. τὸ πρέπον δὲ πρὸς αὐτόν, καὶ ἐν ᾧ καὶ 25 περὶ αὐτοῦ. ὁ δ' ἐν μικροῖς ἢ ἐν μετρίοις κατ' ἀξίαν δαπανῶν ἔλεγχεται μεγαλοπρεπὴς, οἷον τὸ "πολλάκι δόσκον ἀλήτην" ἀλλ' ὁ ἐν μεγάλοις ὕψους. ὁ μὲν γὰρ μεγαλοπρεπὴς ἐλευθερίος, ὁ δ' ἐλευθερίος οὐδὲν μᾶλλον μεγαλοπρεπὴς. τῆς τοιαύτης δ' ἔξωθεν ἢ μὲν ἑλλειψίς μικροπρέπεια καλεῖται, 30 ἢ δ' ὑπερβολὴ βαναυσία καὶ ἀπειροκαλία καὶ ὅσαι τοιαῦται, ἔχ' ὑπερβάλλουσαι τῷ μεγέθει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἐν οἷς ἔδει καὶ ὡς ἔδει λαμπρυνόμεναι· ὕστερον δὲ περὶ αὐτῶν ἐρῶμεν. ὁ δὲ μεγαλοπρεπὴς ἐπισήμονι ὅμοιος· τὸ πρέπον γὰρ δύναται θεωρῆσαι καὶ δαπανῆσαι μεγάλα ἐμμελῶς. ὥσπερ 35 εἴρηται· μέγιστα γὰρ καὶ ἐντιμώτατα· τῶν δὲ ἰσχυρῶν

1. ὅποσοι] ὅποτε K¹. || 2. αἰσχροκερδεῖα pr K¹. || 4. τὰ om M¹. || δὲ om II¹. || α] α οὐ O¹. || οὐδὲ H¹. || 6. ἀλλὰ om F¹. || 7. ὁ ante λωποδύτης et 8. εἰσὶν om K¹. || 8. ἕνεκα H¹K¹M¹O¹. || 11. δὲ M¹. || 14. κακόν ἐς K¹O¹. || 15. ταύτης M¹, ταῦτα L¹. || ἢ οἱ κατὰ pr K¹. || 18. δόξει H¹K¹. || 19. εἶναι ἀρετὴ M¹. || 21. δ' ἐν τοῖσι K¹. || 22. γὰρ om L¹M¹. || 25. δὲ M¹. || 26. εἰ L¹M¹. || 27. τὸ οἷα M¹. || δώσει M¹. || ἀλήτη H¹K¹. || 28. ὅτος H¹K¹L¹O¹. || γὰρ om H¹M¹. || 33. καὶ ὡς ἔδει om F¹. || δὲ περὶ δ' ὑπὲρ K¹O¹. || 35. ἐπιμελῶς M¹.

5. εἶναι K¹L¹M¹. || 6. δαπανήσει δὲ H¹. || 8. προεκτίκως M¹. || 9. πόσον M¹. || 10. πῶς δι' ἐλαχίστη L¹. || δὲ H¹. || 11. μέγα om H¹. || 13. ταῦτα II¹: ceteri ταῦτα. || 15. γὰρ ἀρετὴ τὸ II¹. || ἀξίον καὶ τιμιώτατον H¹ et corr K¹. || 18. μεγαλοπρεπὴς L¹M¹. || 19. τὰ ante τίμια om M¹. || 20. περὶ τοὺς θεοὺς H¹L¹M¹. || ἀναίσθητα M¹. || 21. ὅσα ante περὶ om O¹ et K¹. || 22. οἰοῦνται εἶναι] οἷον τε K¹. || 25. εἶναι M¹. || 26. πρέπει L¹. || 30. τὰ et διὰ om K¹O¹. || 34. τοῖς om H¹L¹O¹. || περ et 35. δὲ om M¹.

ξ γίνεται, οἷον γάμος καὶ εἴ τι τοιοῦτον, καὶ εἰ περὶ
 α ἡ πόλις σπουδάζει ἢ οἱ ἐν ἀξιώματι, καὶ περὶ
 β ὑποδοχὰς καὶ ἀποστολάς, καὶ δωρεάς καὶ ἀντιδω-
 οὐ γὰρ εἰς ἑαυτὸν δαπανηρὸς ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀλλ'
 κοινά, τὰ δὲ δῶρα τοῖς ἀναθήμασιν ἔχει τι ὅμοιον. 5
 οπρεποῦς δὲ καὶ οἶκον κατασκευάσασθαι πρεπόντως
 οὕτω· κόσμος γάρ τις καὶ οὗτος. καὶ περὶ ταῦτα
 ν δαπανᾷν ὅσα πολυχρόνια τῶν ἔργων· καλλίστα
 ὡτα. καὶ ἐν ἐκάστοις τὸ πρέπον· οὐ γὰρ ταῦτα ἀρ-
 θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, ὑδ' ἐν ἱερῷ καὶ τάφῳ· καὶ ἐπὶ 10
 :πανημάτων ἕκαστον μέγα ἐν τῷ γένει, καὶ μεγαλο-
 τατον μὲν τὸ ἐν μεγάλῳ μέγα, ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐν
 μέγα. καὶ διαφέρει τὸ ἐν τῷ ἔργῳ μέγα τοῦ ἐν τῷ
 ἡματι· σφαῖρα μὲν γὰρ ἢ λήκυθος ἢ καλλίστη ἔχει
 οπρέπειαν παιδικοῦ δώρου, ἢ δὲ τότε τιμὴ μικρὸν καὶ 15
 θερον. διὰ τοῦτο ἐστὶ τῷ μεγαλοπρεπῆς, ἐν ᾧ ἂν ποιῇ
 μεγαλοπρεπῶς ποιεῖν· τὸ γὰρ τοιοῦτον ἐκ εὐνέπθλη-
 ει ἔχον κατ' ἀξίαν τῷ δαπανήματος. τοιούτος μὲν ἔν
 αλοπρεπῆς, ὁ δ' ὑπερβάλλον καὶ βάνουσος τῷ
 τὸ δέον ἀναλίσκειν ὑπερβάλλει, ὥσπερ εἴρηται. ἐν 20
 οἷς μικροῖς τῶν δαπανημάτων πολλὰ ἀναλίσκει καὶ
 ὑνεται παρὰ μέλος, οἷον ἐρανιστὰς γαμικῶς ἐστιῶν,
 ἠμῶδοις χορηγῶν ἐν τῇ παρόδῳ πορφύραν εἰσφέρων,
 οἱ Μεγαρεῖς. καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ποιήσει οὐ τοῦ
 ἔνεκα, ἀλλὰ τὸν πλοῦτον ἐπιδεικνύμενος, καὶ διὰ 25
 οἰόμενος θαυμάζεσθαι, καὶ οὐ μὲν δεῖ πολλὰ ἀνα-
 , ὀλίγα δαπανῶν, ἢ δ' ὀλίγα, πολλά. ὁ δὲ μικρο-
 : περὶ πάντα ἐλλείψει, καὶ τὰ μέγιστα ἀναλώσας ἐν
 τὸ καλὸν ἀπολεῖ, καὶ ὅ τι ἂν ποιῇ μέλλων, καὶ
 ν πῶς ἂν ἐλάττω ἀναλώσει, καὶ ταῦτ' ὀδυρόμενος, 30
 ἐντ' οἰόμενος μείζω ποιεῖν ἢ δεῖ. εἰσὶ μὲν ἔν αι ἔξεις
 κακαίαι, ἢ μὴν ὀνειδῇ γ' ἐπιφέρεισι διὰ τὸ μήτε βλα-
 τῷ πέλας εἶναι μήτε λίαν ἀσχήμονες.

Ἡ δὲ μεγαλοφυχία περὶ μεγάλα μὲν καὶ ἐκ τῶ ὀνό-
 εοικεν εἶναι, περὶ ποῖα δ' ἐστὶ πρῶτον λάβωμεν. δια- 35

φέρει δ' οὐθὲν τὴν ἔξιν ἢ τὸν κατὰ τὴν ἔξιν σκοπεῖν. δοκεῖ
 δὲ μεγαλόφυχος εἶναι ὁ μεγάλων αὐτὸν ἀξιών ἀξιος ὢν· ὁ
 γὰρ μὴ κατ' ἀξίαν αὐτὸ ποιῶν ἡλίθιος, τῶν δὲ κατ' ἀρετὴν
 ὑδαὶς ἡλίθιος ὑδ' ἀνόητος. μεγαλόφυχος μὲν ἔν ὁ εἰρημένος.
 ὁ γὰρ μικρῶν ἀξιος καὶ τῶν ἀξιών ἑαυτὸν σώφρων, μεγα-
 λόφυχος δ' ἔ· ἐν μεγέθει γὰρ ἢ μεγαλοφυχία, ὥσπερ καὶ
 τὸ κάλλος ἐν μεγάλῳ σώματι, οἱ μικροὶ δ' ἀσεῖοι καὶ συμ-
 μετροὶ, καλοὶ δ' ἔ· ὁ δὲ μεγάλων ἑαυτὸν ἀξιών ἀναξιος ὢν
 χαῦνος· ὁ δὲ μειζόνων ἢ ἀξιος ἢ πᾶς χαῦνος. ὁ δ' ἐλαττόνων
 ἢ ἀξιος μικρόφυχος, ἐάν τε μεγάλων ἐάν τε μετρίων, ἐάν
 τε καὶ μικρῶν ἀξιος ὢν ἔτι ἐλαττόνων αὐτὸν ἀξιοῖ. καὶ
 μάλισα ἂν δοξείεν ὁ μεγάλων ἀξιος· τί γὰρ ἂν ἐποίει, εἰ
 μὴ τοσούτων ἢν ἀξιος; ἔστι δὲ ὁ μεγαλόφυχος τῷ μὲν με-
 γέθει ἄκρος, τῷ δὲ ὡς δεῖ μέσος· τῷ γὰρ κατ' ἀξίαν αὐτὸν
 ἀξιοῖ. οἱ δ' ὑπερβάλλουσι καὶ ἐλλείπουσιν. εἰ δὲ δὴ μεγα-
 λων ἑαυτὸν ἀξιοῖ ἀξιος ὢν, καὶ μάλισα τῶν μεγίστων, περὶ
 ἐν μάλισα ἂν εἴη. ἢ δ' ἀξία λέγεται πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀγαθὰ.
 μέγιστον δὲ τῶν ἂν θείημεν ὁ τοῖς θεοῖς ἀπονέμεμεν, καὶ οὐ
 μάλισ' ἐφίενται οἱ ἐν ἀξιώματι, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς καλλίστοις
 ἄθλον. τοιοῦτον δ' ἡ τιμὴ· μέγιστον γὰρ δὴ τῶν ἐκτὸς
 ἀγαθῶν. περὶ τιμᾶς δὲ καὶ ἀτιμίας ὁ μεγαλόφυχος ἔστιν
 ὡς δεῖ. καὶ ἄνευ δὲ λόγου φαίνονται οἱ μεγαλόφυχοι περὶ
 τιμὴν εἶναι· τιμῆς γὰρ μάλισθ' οἱ μεγάλοι ἀξιοῦσιν ἑαυτῆς,
 κατ' ἀξίαν δέ. ὁ δὲ μικρόφυχος ἐλλείπει καὶ πρὸς ἑαυτὸν
 καὶ πρὸς τὸ τοῦ μεγαλοφύχου ἀξίωμα. ὁ δὲ χαῦνος πρὸς
 ἑαυτὸν μὲν ὑπερβάλλει, οὐ μὴν τὸν γε μεγαλόφυχον. ὁ
 δὲ μεγαλόφυχος, εἴπερ τῶν μεγίστων ἀξιος, ἄριστος ἂν εἴη·
 μείζονος γὰρ αἰεὶ ὁ βελτίων ἀξιος, καὶ μεγίστων ὁ ἄριστος.
 τὸν ὡς ἀληθῶς ἄρα μεγαλόφυχον δεῖ ἀγαθὸν εἶναι. καὶ
 δοξείεν δ' ἂν εἶναι μεγαλοφύχον τὸ ἐν ἐκάστῃ ἀρετῇ μέγα.
 ὑδαμῶς τ' ἂν ἀρμόζοι μεγαλοφύχῳ φεύγειν παρασεῖσαντι,
 ὑδ' ἀδικεῖν· τίνος γὰρ ἔνεκα πράξει αἰσχρά, ᾧ ὑδὲν μέγα;
 καθ' ἕκαστα δ' ἐπισκοποῦντι πάνπαν γελοῖος φαίνεται ἂν ὁ
 μεγαλόφυχος μὴ ἀγαθὸς ὢν. ἔα εἴη δ' ἂν ὑδὲ τιμῆς ἀξιος
 φαῦλος ὢν· τῆς ἀρετῆς γὰρ ἄθλον ἢ τιμὴ, καὶ ἀπονέμεται

ἢ πᾶσα $K^b O^b$. || οἱ om M^b . || 3. καὶ ἀντιδωρεάς om $K^b O^b$. || 4. αὐτὸν $L^b M^b$. || 6. οἶκον H^a . || 9. ταῦτα] τὸ αὐτὸ H^a . ||
 ιον γὰρ μέγα H^a . || καὶ om M^b . || 14. γὰρ] γὰρ ἢ καλλίστη $K^b O^b$. || μεγαλοπρεπείαν ἔχει $H^a K^b O^b$. || 16. ἐλευθερον καὶ διὰ H^a . ||
 in M^b . || ποιοῖ M^b . || 18. καὶ ἔχον] ὡς ἔχον τὰ M^b . || 21. μικροῖς] πολλοῖς M^b . || 24. μέγαροι K^b . || 26. ταῦτα] τὰ τοιαῦτα
 || μὲν] δὲ M^b . || 27. δαπανᾷν L^b . || 30. ἀναλώση O^b . || 33. τῶν $H^a K^b$. || 34. μὲν καὶ om M^b .
 τὸ L^b , τὰ σοιτ K^b . || 3. τῶν — 4. ἡλίθιος om H^a . || 5. γὰρ] δὲ M^b . || ἑαυτὸν ἀξιών M^b . || 7. μέτριοι M^b . || 8. αὐτὸν L^b
 9. ὁ — χαῦνος om H^a , ὁ — 10. ἀξιος om M^b . || 10. ἢ om H^a . || μικρόφυχος γὰρ ἐάν M^b . || 11. καὶ post τε om M^b . ||
 K^b . || ἑαυτὸν $L^b M^b$. || 13. τοσούτων H^a . || μὲν om M^b . || 15. δὲ om pr K^b . || 17. ἂν μάλισα O^b . || 18. δ' ἂν τῶτο M^b . ||
 H^a . || 22. δὴ M^b . || 24. δὲ om K^b . || 25. μεγάλῳ $L^b M^b$. || μὲν πρὸς ἑαυτὸν K^b . || 26. γε om $K^b O^b$. || 27. ἄριστος ἂν
 ρ τῶν μεγίστων ἀξιος, καὶ μεγίστων L^b , omissis μείζονος γὰρ αἰεὶ ὁ βελτίων ἀξιος. || 30. δ' ἂν om $K^b O^b$, ἂν om $H^a L^b M^b$. || 31.
 σαιτι ὑδ' ἀδικεῖ M^b . || 32. ᾧ γ' ὑδὲν O^b . || 33. γελοῖον pr K^b . || φαίνεται' H^a . || 34. μὴ ἀγαθὸς om $H^a N^b$.

τοῖς ἀγαθοῖς. δοκεῖ μὲν οὖν ἡ μεγαλοψυχία οἷον κόσμος
 τις εἶναι τῶν ἀρετῶν· μεῖζυς γὰρ αὐτὰς ποιεῖ, καὶ ὁ γίνε-
 ται ἄνευ ἐκείνων. διὰ τὸτο χαλεπὸν τῇ ἀληθείᾳ μεγαλό-
 ψυχον εἶναι· ὁ γὰρ οἷον τε ἄνευ καλοκαγαθίας. μάλιστα
 μὲν οὖν περὶ τιμᾶς καὶ ἀτιμίας ὁ μεγαλόψυχος ἐστὶ, καὶ
 ἐπὶ μὲν ταῖς μεγάλαις καὶ ὑπὸ τῶν σπουδαίων μετρίως
 ἡσθήσεται, ὡς τῶν οἰκείων τυγχάνων ἢ καὶ ἐλαττέρων· ἀρε-
 τῆς γὰρ παντελὺς ἐκ αὐτοῦ γένοιτο ἀξία τιμῆ· οὐ μὴν ἀλλ'
 ἀποδέχεται γὰρ τῷ μὴ ἔχειν αὐτὸς μεῖζω αὐτῷ ἀπενέμεν.
 τῆς δὲ παρὰ τῶν τυγχόντων καὶ ἐπὶ μικροῖς ἀμικπαν ὀλι-
 γωρήσει· οὐ γὰρ τῶν ἀξίος. ὁμοίως δὲ καὶ ἀτιμίας· οὐ
 γὰρ ἔξαι δικαίως περὶ αὐτόν. μάλιστα μὲν ἔν ἐστὶ, ὥσπερ
 εἴρηται, ὁ μεγαλόψυχος περὶ τιμᾶς, ὁ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ
 πλοῦτον καὶ δυναστείαν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ αὐτυχίαν
 μετρίως ἔχει, ὅπως αὖ γίνηται, καὶ ἔτ' εὐτυχῶν περιχαρὴς
 ἔξαι ἔτ' αὐτυχῶν περίλυπος. ἐδὲ γὰρ περὶ τιμὴν ὥτως ἔχει
 ὡς μέγιστον ὄν· αἱ γὰρ δυναστεῖαι καὶ ὁ πλοῦτος διὰ τὴν
 τιμὴν ἐστὶν αἰρετά· οἱ γὰρ ἔχοντες αὐτὰ τιμᾶσθαι δι' αὐτῶν
 βέλονται. ὥ δὲ καὶ ἡ τιμὴ μικρὸν ἐστὶ, τύτῳ καὶ τᾷ ἄλλῳ
 8 διὸ ὑπερόπται δοκῶσιν εἶναι. δοκεῖ δὲ καὶ τὰ εὐτυχήματα
 συμβάλλεσθαι πρὸς μεγαλοψυχίαν. οἱ γὰρ εὐγενεῖς ἀξιοῦν-
 ται τιμῆς καὶ οἱ δυναστεύοντες ἢ οἱ πλατύντες· ἐν ὑπεροχῇ
 γάρ, τὸ δ' ἀγαθὸν ὑπερέχον πᾶν ἐντιμότερον. διὸ καὶ τὰ
 τοιαῦτα μεγαλοψυχότερος ποιεῖ· τιμᾶνται γὰρ ὑπὸ τινῶν.
 κατ' ἀλήθειαν δ' ὁ ἀγαθὸς μόνος τιμητέος· ὥ δ' ἄμφο
 25 ὑπάρχει, μᾶλλον ἀξιοῦται τιμῆς. οἱ δ' ἄνευ ἀρετῆς τὰ
 τοιαῦτα ἀγαθὰ ἔχοντες ὅτε δικαίως ἑαυτοὺς μεγάλων ἀξιοῦ-
 σιν οὕτε ὀρθῶς μεγαλόψυχοι λέγονται· ἄνευ γὰρ ἀρετῆς
 παντελὺς ἐκ ἐστὶ ταῦτα. ὑπερόπται δὲ καὶ ὕβρισαι καὶ οἱ
 τὰ τοιαῦτα ἔχοντες ἀγαθὰ γίνονται. ἄνευ γὰρ ἀρετῆς οὐ
 30 ῥάδιον φέρειν ἐμμελῶς τὰ εὐτυχήματα· οὐ δυνάμενοι δὲ

φέρειν καὶ οἰόμενοι τῶν ἄλλων ὑπερέχειν ἐκείνῳ μὴ
 ταφροῦσιν, αὐτοὶ δ' ὅ τι αὐτὸν τύχῃσι πράττουσιν. μὴ
 γὰρ τὸν μεγαλόψυχον οὐχ ὁμοιοὶ ὄντες, τῶτο δὲ ὅτι
 οἷς δύνανται· τὰ μὲν ἔν κατ' ἀρετὴν ὁ πράττει, κατ'
 νοῦσι δὲ τῶν ἄλλων. ὁ δὲ μεγαλόψυχος δικαίως κ
 φρονεῖ (δοξάζει γὰρ ἀληθῶς), οἱ δὲ πολλοὶ τυχεῖς
 ἐστὶ δὲ μικροκίνδυνος ὁδὲ φιλοκίνδυνος διὰ τὸ ἐλγῆ
 μεγαλοκίνδυνος δὲ, καὶ ὅταν κινδυνεύῃ, ἀφειδῆς τῇ β
 οὐκ ἀξίον ὅν πάντως ζῆν. καὶ οἷος εὖ ποιῶν, εὐεργετῇ
 δ' αἰσχύνεται· τὸ μὲν γὰρ ὑπερέχοντος, τὸ δ' ὑπε
 μέν. καὶ ἀντενεργητικὸς πλειόνων· ὅτω γὰρ προσφί
 ὁ ὑπάρξας καὶ ἔξαι εὖ πεπονθῶς. δοκῶσι δὲ καὶ πε
 νεύειν ὅς αὐτοὶ ποιήσωσιν εὖ, ὡν δ' αὖ παθῶσιν οὐ· ἀπ
 γὰρ ὁ παθὼν εὖ τῷ ποιήσαντος, βύλεται δ' ὑπερέχειν
 τὰ μὲν ἡδέως ἀκούει, τὰ δ' ἀηδῶς· διὸ καὶ τὴν θά
 λέγειν τὰς εὐεργεσίας τῷ Διὶ· οὐδ' οἱ Λάκωνες πρὸς
 Ἀθηναίους, ἀλλ' ἂ πεπόνθεσαν εὖ. μεγαλοψύχῳ δὲ κα
 μηθενὸς δεῖσθαι ἢ μόγις, ὑπηρετεῖν δὲ προθύμως, καὶ
 μὲν τοὺς ἐν ἀξιώματι καὶ εὐτυχίαις μέγαν αἶψαι, π
 20 τοὺς μέσους μέτριον· τῶν μὲν γὰρ ὑπερέχειν χαλεπὸν
 σεμνόν, τῶν δὲ ῥάδιον, καὶ ἐν ἐκείνῳ μὲν σεμνότητι
 ἀγενεῖς, ἐν δὲ τοῖς ταπεινοῖς φερταίον, ὥσπερ εἰς τὰ
 νεῖς ἰσχυρίζεσθαι. καὶ εἰς τὰ ἐντιμα μὴ ἰέναι, ἢ εὖ
 τεύουσιν ἄλλοι· καὶ ἀργὸν εἶναι καὶ μελλήτην ἀλλ' ἰ
 25 τιμὴ μεγάλη ἢ ἔργον, καὶ ὀλγῶν μὲν πρακτικῶς, μὴ
 δὲ καὶ ὀνομασῶν. ἀναγκαῖον δὲ καὶ φανερόμισον εἶναι
 φανερόφιλον· τὸ γὰρ λανθάνειν φοβούμενον. καὶ μ
 τῆς ἀληθείας μᾶλλον ἢ τῆς δοξῆς, καὶ λέγειν καὶ π
 τειν φανερώς· παρρησιαστῆς γὰρ διὰ τὸ καταφρονη
 30 καὶ ἀληθευτικός, πλὴν ὅσα μὴ δι' εἰρωνείαν· ἀπ
 πρὸς τοὺς πολλοὺς. καὶ πρὸς ἄλλον μὴ δύναται

1. μὲν om *L¹M¹*. || κάλλος τι *M¹*. || 12. ἐστὶ δικαίως *H^o*. || 19. δὲ *L¹*. || 21. εὐγενεῖς καὶ ἀξιοῦται *H^oN¹*. || 22. οἱ ποιεῖ *K¹M¹*. || 23. τὰ om *H^oN¹*. || 25. τιμητέος *M¹*. || 27. αὐτὸς μεγάλων *K¹*, μεγάλων ἑαυτοῦ *M¹*. || 29. οἱ add *K¹*. || 30. ἀπὸ καὶ γὰρ *L¹*.

5. ὁ δὲ] ὁ μὲν γὰρ *K¹*. || 7. πυκνοκίνδυνος *H^oL¹M¹O¹*. || ὁδὲ φιλοκίνδυνος om pr *K¹*. || 8. δι] γὰρ *M¹*. || ἀφειδῆς *H^oL¹P¹*. || 9. οἷος τ' εὖ *M¹*. || 11. γὰρ] γὰρ οἱ *K¹*. || προσωφελῆσειν *M¹*. || 14. τὸ εὖ *L¹M¹*. || 17. ἐπεκρίνεσαν *H^oN¹*, ἐπεκρίνασιν *L¹*, ὡς θασιν *K¹*. || καὶ om *M¹*. || 18. μόγις *K¹*. || πρὸς τοὺς μὲν ἀξιώματι *H^o*. || 19. μέγα *H^o*, omisso εἶναι || 21. ἰπ' *K¹O¹*, ἰπὸς *M¹*. || 22. ἀσθενεῖς μὴ ἰσχυρίζεσθαι *M¹*. || 24. μελλήτην *H^oL¹M¹O¹*. || 26. καὶ ante φανερόμισον om *M¹*. || 27. καὶ μὲν *H^o*. ἀμείλει 2113, ἀμείλιν *K¹*. || 29. παρρησιαστής — 30. ἀληθευτικός γὰρ 1856; παρρησιαστής γὰρ διὰ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι, καταφρονητικὸς δὲ διὰ παρρησιαστικὸς corr *K¹* cum Oxoniensi coll. corp. Chr. et Parisiensibus 1852 et 2023 et γὰρ 2113; παρρησιαστικὸς γὰρ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι καὶ ἀληθευτικὸς corr *H^o*; παρρησιαστικὸς γάρ. διὰ καταφρονητικὸς δὲ. διὰ παρρησιαστικὸς καὶ ἀληθευτικὸς 1356; παρρησιαστικὸς γάρ. διὰ (διὰ καὶ *M¹* et 1417) καταφρονητικὸς. καταφρονητικὸς δὲ, διὰ παρρησιαστικὸς καὶ ἀληθευτικὸς *L¹M¹* et 1417; παρρησιαστικὸς γάρ. διὰ παρρησιαστικὸς καὶ ἀληθευτικὸς corr 1853; καταφρονητικὸς γάρ. διὰ καταφρονητικὸς γάρ. παρρησιαστικὸς καὶ ἀληθευτικὸς γάρ (δὲ 2114, δὲ γὰρ 2024). διὰ παρρησιαστικὸς. καὶ (καὶ om *O¹* et 2024 et 2114) παρρησιαστικὸς δὲ (γὰρ 1855). διὰ παρρησιαστικὸς καὶ (καὶ om *N¹*) ἀληθευτικὸς *N¹O¹* 1855 2024 2114; καταφρονητικὸς γάρ. παρρησιαστικὸς γάρ. διὰ παρρησιαστικὸς δὲ καὶ πρὸς φρονητικὸς εἶναι καὶ ἀληθευτικὸς pr *K¹*. || 30. εἰρωνία *N¹*: ceteri εἰρωνεία.

· φίλον· δουλικὸν γάρ, διὸ καὶ πάντες οἱ κό-
 ι καὶ οἱ ταπεινοὶ κώλακες. οὐδὲ θαυμαστικός·
 ἰσθα αὐτῷ ἐστίν. οὐδὲ μνησικάκος· οὐ γάρ
 οὐ τὸ ἀπομνημονεύειν, ἀλλῶς τε καὶ κακά,
 οὐ παρορᾷν. οὐδ' ἀνθρωπολόγος· ἔτε γὰρ περὶ
 ὅτε περὶ ἐτέρου· οὐτε γὰρ ἵνα ἐπαινῇται μέλει
 πως οἱ ἄλλοι ψέγονται, οὐδ' αὖ ἐκπαινετικός
 οὐδὲ κακολόγος, οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν, εἰ μὴ δι'
 περὶ ἀναγκαίων ἢ μικρῶν ἥκιστα ὀλοφυρτι-
 κός· σπουδάζοντος γὰρ ὅπως ἔχειν περὶ ταῦτα.
 10 ἐπὶ τῷ μᾶλλον τὰ καλὰ καὶ ἀκαρπα τῶν
 εἰ ὠφελίμων· αὐτάρκεις γὰρ μᾶλλον. καὶ κί-
 δεῖα τοῦ μεγαλοψύχου δοκεῖ εἶναι, καὶ φωνὴ
 λέξις ζάσιμος· ἔ γὰρ σπενδικός ὁ περὶ ὀλίγα
 ἰδὲ σύντονος ὁ μὴ μὲν μέγα οἰόμενος· ἢ δ' ὅζω-
 15 ἰ ταχυτῆς διὰ τῶν. τοῖστος μὲν ἔν ὁ μεγα-
 δ' ἐλλείπων μικρόψυχος, ὁ δ' ὑπερβάλλων
 ακοὶ μὲν ἔν δοκῶσιν εἶναι ὅδ' ὅτοι· ἔ γὰρ κα-
 ἡμαρτημένοι δέ. ὁ μὲν γὰρ μικρόψυχος
 αἰὼν ἑαυτὸν ἀποστερεῖ ὧν ἀξίος ἐστίν, καὶ ὅκει
 20 τι ἐκ τοῦ μὴ ἀξιοῦν ἑαυτὸν τῶν ἀγαθῶν, καὶ
 αὐτόν· ὠρέγετο γὰρ ἂν ὧν ἀξίος ἦν, ἀγαθῶν
 ἢ μὴν ἡλίθιοι γε οἱ τοῖστος δοκῶσιν εἶναι, ἀλλὰ
 ροί. ἢ τοιαύτη δὲ δόξα δοκεῖ καὶ χεῖρας ποιεῖν·
 ἐφίενται τῶν κατ' ἀξίαν, ἀφίστανται δὲ καὶ
 25 τῶν καλῶν καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὡς ἀνά-
 μοίως δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν. οἱ δὲ χαῦνοι
 αὐτοὺς ἀγνοοῦντες, καὶ ταῦτ' ἐπιφανῶς· ὡς γὰρ
 τοῖς ἐντίμοις ἐπιχειροῦσιν, εἴτα ἐξελέγχονται·
 οὐ μὲνται καὶ σχήματι καὶ τοῖς τοιούτοις, καὶ
 30 εὐτυχήματα φανερά εἶναι αὐτῶν, καὶ λέγουσι
 ὡς διὰ τῶν τιμηθησόμενοι. ἀντιτίθεται δὲ τῇ
 ἰα ἢ μικροψυχία μᾶλλον τῆς χαυνότητος· καὶ
 ἰ μᾶλλον καὶ χεῖρόν ἐστιν. ἢ μὲν οὖν μεγαλο-
 τιμὴν ἐστὶν μεγάλην, ὥσπερ εἴρηται.

Ἔοικε δὲ καὶ περὶ ταύτην εἶναι ἀρετὴ τις, καθάπερ ἐν 10
 τοῖς πρώτοις ἐλέχθη, ἢ δοξοῖεν ἂν παραπλησίως ἔχειν πρὸς
 τὴν μεγαλοψυχίαν ὥσπερ καὶ ἡ ἐλευθεριότης πρὸς τὴν με-
 γαλοπρέπειαν. ἀμφω γὰρ αὐταὶ τῷ μὲν μεγάλῃ ἀφεσῶσι,
 5 περὶ δὲ τὰ μέτρια καὶ τὰ μικρὰ διατιθέασιν ἡμᾶς ὡς δεῖ.
 ὥσπερ δ' ἐν λήψει καὶ ὁδοῖς χρημάτων μεσότης ἐστὶ καὶ
 ὑπερβολὴ τε καὶ ἑλλειψις, οὕτω καὶ ἐν τιμῇ ὁρᾷ τὸ
 μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ ἥττον, καὶ τὸ ὅθεν δεῖ καὶ ὡς δεῖ. τὸν τε
 γὰρ φιλότιμον ψέγομεν ὡς καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ ὅθεν οὐ
 10 δεῖ τῆς τιμῆς ἐφιέμενον, τὸν τε ἀφιλότιμον ὡς ὅδ' ἐπὶ τοῖς
 καλοῖς προαιρούμενον τιμᾶσθαι. ἔστι δ' ὅτε τὸν φιλότιμον
 ἐπαινοῦμεν ὡς ἀνδρώδη καὶ φιλόκαλον, τὸν δὲ ἀφιλότιμον
 ὡς μέτριον καὶ σώφρονα, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς πρώτοις εἶπο-
 μεν. δῆλον δ' ὅτι πλεοναχῶς τῷ φιλοτοίετῃ λεγομένη οὐκ
 15 ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰετὶ φέρομεν τὸν φιλότιμον, ἀλλ' ἐπαινοῦντες
 μὲν ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ οἱ πολλοί, ψέγοντες δ' ἐπὶ τὸ μᾶλ-
 λον ἢ δεῖ. ἀνώνυμος δ' ὕψους τῆς μεσότητος, ὡς ἐρήμης ἑο-
 κεν ἀμφισβητεῖν τὰ ἄκρα· ἐν οἷς δ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ
 ἑλλειψις, καὶ τὸ μέσον. ὁρῶνται δὲ τιμῆς καὶ μᾶλλον ἢ
 20 δεῖ καὶ ἥττον, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὡς δεῖ· ἐπαινεῖται γὰρ ἢ ἔξως
 αὐτῇ, μεσότης ὅσα περὶ τιμὴν ἀνώνυμος. φαίνεται δὲ πρὸς
 μὲν τὴν φιλοτιμίαν ἀφιλοτιμία, πρὸς δὲ τὴν ἀφιλοτιμίαν
 φιλοτιμία, πρὸς ἀμφοτέρω δὲ ἀμφοτέρω πως. ἔοικε δὲ τὸτ'
 εἶναι καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς. ἀντικεῖσθαι δ' ἐνταῦθ'
 25 οἱ ἄκροι φαίνονται διὰ τὸ μὴ ὠνομάσθαι τὸν μέσον.
 Πραότης δ' ἐστὶ μὲν μεσότης περὶ ὀργᾶς, ἀνώνυμος δ' 11
 ὄντος τοῦ μέσου, σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄκρων, ἐπὶ τὸν μέσον
 τὴν πραότητα φέρομεν, πρὸς τὴν ἑλλειψιν ἀποκλίνουσαν,
 ἀνώνυμον οὖσαν. ἢ δ' ὑπερβολὴ ὀργιλότης τις λέγοιτ' ἂν.
 30 τὸ μὲν γὰρ πάθος ἐστὶν ὀργή, τὰ δ' ἐμποῖντα πολλὰ καὶ
 διαφέροντα. ὁ μὲν οὖν ἐφ' οἷς δεῖ καὶ ἔξως δεῖ ὀργιζόμενος,
 ἔτι δὲ καὶ ὡς δεῖ καὶ ὅτε καὶ ὅσον χρόνον, ἐπαινεῖται·
 πρᾶος δὲ ὅτος ἂν εἴη, εἴπερ ἢ πραότης ἐπαινεῖται. βύλεται
 γὰρ ὁ πρᾶος ἀτάραχος εἶναι καὶ μὴ ἄγεσθαι ὑπὸ τῷ πά-
 35 θος, ἀλλ' ὡς ἂν ὁ λόγος τάξῃ, ὅτω καὶ ἐπὶ τοῖς καὶ ἐπὶ

om K¹O¹. || καὶ om M¹. || 3. οὐ] οὐδὲ L¹M¹. || 4. καλὰ M¹. || 9. περὶ μὴ ἀναγκαίων M¹. || 14. πενδικός L¹. || ὁ
 5. ἔν om M¹. || 18. ἢ γὰρ] ἰδὲ γὰρ H¹M¹. || 20. ἐστὶν ἀξίος L¹M¹. || 23. οἱ τοῖστος δοκῶσιν] ὅτοι δοκῶσιν M¹, δοκῶσιν
 | 24. περὶ L¹M¹. || δε] γε K¹. || 28. ἡλίθιοι om K¹. || αὐτοὺς K¹. || ὡς] οὐ K¹. || 29. ἐπιχειροῦσιν M¹. || 31. εὐτυχί-
 ρα K¹. || 34. χεῖρας L¹M¹. || 35. παρὰ H¹.
 n M¹. || 2. ἢ N¹. || 5. τὰ post καὶ om K¹O¹. || ἡμᾶς om H¹. || 7. τε om L¹M¹. || τιμῇ καὶ ὁρᾷ K¹. || 9.
 n H¹K¹N¹O¹. || 10. τῆς om M¹. || δε M¹. || 11. ἔστι δ' ὅτε καὶ τὸν M¹, ἔτι δὲ τὸν K¹. || 14. πλεοναχῶς H¹. ||
 ἢ H¹K¹N¹O¹. || 19. δε τῆς τιμῆς K¹O¹. || 20. δ' δε] δ' ἔξω H¹, ἔξω N¹, δε K¹L¹O¹. || δ' ἔν K¹O¹, ἔν καὶ L¹,
 | 21. αὐτῇ] ἢ ὡς δεῖ αὐτῇ O¹. || ἀνώνυμος H¹. || 23. δε] δε ἢ K¹. || ἀμφοτέρων M¹. || 25. τὸν] τὸ L¹M¹. || 26. μὲν
 || 27. δε om M¹. || τὸ K¹L¹M¹N¹O¹. || 29. τις om L¹. || 30. ὀργή ἐστιν L¹. || 31. καὶ οἷς] καὶ ὡς M¹. || 32.
 |. || ὡς] οἷς M¹. || 33. πρᾶος — ἐπαινεῖται om H¹M¹. || ἢ περ K¹. || 35. ὡς] ἢ N¹, ἢ H¹. || τάξῃ M¹.

τοσῶτον χρόνον χαλεπαίνειν. ἀμαρτάνειν δὲ δοκεῖ μᾶλλον ἐπὶ τὴν ἑλλειψιν· ἢ γὰρ τιμωρητικὸς ὁ πρῶτος, ἀλλὰ μᾶλλον συγγνωμονικός. ἢ δ' ἑλλειψις, εἴτ' ἀοργησία τίς ἐστιν εἴθ' ὅτι δὴ ποτε, ψέγεται. οἱ γὰρ μὴ ὀργιζόμενοι ἐφ' οἷς δεῖ ἡλίθιοι δοκοῦσιν εἶναι, καὶ οἱ μὴ ὡς δεῖ μὴδ' ὅτε μὴδ' οἷς δεῖ· δοκεῖ γὰρ ἐκ αἰσθάνεσθαι ὕδὲ λυπεῖσθαι, μὴ ὀργιζόμενός τε οὐκ εἶναι ἀμυντικός. τὸ δὲ προπηλακίζόμενον ἀνέχεσθαι καὶ τοὺς οἰκείους περιορᾶν ἀνδραποδῶδες. ἢ δ' ὑπερβολὴ κατὰ πάντα μὲν γίνεται· καὶ γὰρ οἷς οὐ δεῖ, καὶ ἐφ' οἷς ἔδει, καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ, καὶ βᾶττον, καὶ πλείω χρόνον· οὐ μὴν ἀπαντὰ γε τῷ αὐτῷ ὑπάρχει. οὐ γὰρ ἂν δύναιτ' εἶναι· τὸ γὰρ κακὸν καὶ ἑαυτὸ ἀπόλλυσι, καὶ ὁλόκληρον ἢ, ἀφόρητον γίνεται. οἱ μὲν ὅν ὀργίλοι ταχέως μὲν ὀργίζονται καὶ οἷς οὐ δεῖ καὶ ἐφ' οἷς οὐ δεῖ καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ, παύονται δὲ ταχέως· ὁ καὶ βέλτιστον ἔχουσιν. συμβαίνει δ' αὐτοῖς τῶτο, ὅτι οὐ κατέχουσι τὴν ὀργὴν ἀλλ' ἀνταποδιδάσκειν ἢ φανεροὶ εἰσι διὰ τὴν ὀξύτητα, εἴτ' ἀποπαύονται. ὑπερβολῇ δ' εἰσὶν οἱ ἀκρόχοιοι ὀξέας καὶ πρὸς πᾶν ὀργίλοι καὶ ἐπὶ παντί· ὅθεν καὶ τὸνομα. οἱ δὲ πικροὶ θυσιδάλυτοι, καὶ πολὺν χρόνον ὀργίζονται· κατέχουσι γὰρ τὸν θυμόν. παῦλα δὲ γίνεται, ὅταν ἀνταποδιδῶ· ἢ γὰρ τιμωρία παύει τῆς ὀργῆς, ἡδονὴν ἀντὶ τῆς λύπης ἐμποιοῦσα. τότε δὲ μὴ γινόμενος τὸ βάρος ἔχουσιν· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐπιφανὲς εἶναι οὐδὲ συμπεῖθει αὐτοὺς ὕδεις, ἐν αὐτῷ δὲ πέφαι τὴν ὀργὴν χρόνῳ δεῖ. εἰσὶ δ' οἱ τοῖστοι ἑαυτοῖς ὀχληρότατοι καὶ τοῖς μάλιστα φίλοις. χαλεπὸς δὲ λέγομεν τὸς ἐφ' οἷς τε μὴ δεῖ χαλεπαίνοντας καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ πλείω χρόνον, καὶ μὴ διαλλαττομένους ἀνευ τιμωρίας ἢ κολάσεως. τῇ πραότητι δὲ μᾶλλον τὴν ὑπερβολὴν ἀντιτίθεμεν· καὶ γὰρ μᾶλλον γίνεται· ἀνθρωπικώτερον γὰρ τὸ τιμωρεῖσθαι καὶ πρὸς τὸ συμβῆναι οἱ χαλεποὶ χεῖρες. ὁ δὲ καὶ ἐν τοῖς πρότερον εἰρηται, καὶ ἐκ τῶν λεγομένων δῆλον· ἢ γὰρ ῥάδιον διορίσαι τὸ πῶς καὶ τίσι καὶ ἐπὶ πίοις καὶ πόσον χρόνον ὀργιστέον, καὶ τὸ μέχρι τίνος ὀρθῶς ποιεῖ τις ἢ ἀμαρτάνει. ὁ μὲν γὰρ μικρὸν παρεκβαίνων ἢ ψέγεται, οὗτ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον οὗτ' ἐπὶ τὸ ἥττον· ἐνίοτε γὰρ τοὺς ἐλλείποντας

ἐπαινεῖμεν καὶ πρᾶγς φαμέν, καὶ τοὺς χαλεπαίνοντας δρώδεις ὡς δυναμένους ἀρχεῖν. ὁ δὲ πόσον καὶ πῶς τι βαίνων ψεκτός, οὐ ῥάδιον τῷ λόγῳ ἀποδύνα· ἐν γὰρ καθ' ἑκάστα καὶ τῇ αἰσθήσει ἢ κρίσει. ἀλλὰ τό γε τι δῆλον, ὅτι ἡ μὲν μέση ἔστι ἐπαινετὴ, καθ' ἣν οἷς δεῖ ζόμεθα καὶ ἐφ' οἷς δεῖ καὶ ὡς δεῖ καὶ πάντα τὰ τιμᾶται δ' ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις ψεκταί, καὶ ἐπὶ μακρῇ γινόμεναι ἡρέμα, ἐπὶ πλέον δὲ μᾶλλον, ἐπὶ πολὺ δὲ ὀδρα. δῆλον ὅν ὅτι τῆς μέσης ἔξωθεν ἀνθεκτέον. αἱ μὲν περὶ τὴν ὀργὴν ἔξωθεν εἰρήσθωσαν.

Ἐν δὲ ταῖς ὁμιλίαις καὶ τῷ συζῆν καὶ λόγῳ πραγμάτων κοινωνεῖν οἱ μὲν ἀρεσκοὶ δοκῶσιν εἶναι, ἀπὸ πρὸς ἡδονὴν ἐπαινεῖν καὶ ὕδὲν ἀντιτείνοντες, ἀλλ' ἔπειθ' ὁ δὲ αἰσθητικοὶς ἐντυγχάνουσιν εἶναι· οἱ δ' ἔξ ὁμοιωμάτων πρὸς πάντα ἀντιτείνοντες καὶ τῷ λυπεῖν ὕδ' ἐπὶ τῷ τίζοντες δύσκολοι καὶ δυστέριδες καλῶνται. ὅτι μὲν εἰρημέναι ἔξωθεν ψεκταί εἰσιν, οὐκ ἄδελον, καὶ ἐπὶ τούτων ἐπαινετὴ, καθ' ἣν ἀποδέχεται ὁ δὲ καὶ ὁμοίως δὲ καὶ δυσχερανεῖ. ὄνομα δ' οὐκ ἀποδέχεται τι, ἔοικε δὲ μάλιστα φίλῳ· τοιοῦτος γὰρ ἐστὶν ὁ μέσην ἔξωθεν οἶον βουλόμεθα λέγειν τὸν ἐπαινετὴν φέρειν στέργειν προσλαβόντα. διαφέρει δὲ τῆς φιλίας, ἐπὶ πάθος ἐστὶ καὶ τῷ στέργειν οἷς ὁμιλεῖ· οὐ γὰρ τῷ φέρειν ἐχθαίρειν ἀποδέχεται ἑκάστα ὡς δεῖ, ἀλλὰ τῷ εἶναι. ὁμοίως γὰρ πρὸς ἀγνώτας καὶ γνωρίμους καὶ ἀσυνήθεις αὐτὸ ποιήσει, πλην καὶ ἐν ἐκάστῳ ἡμεῖς· ἢ γὰρ ὁμοίως προσήκει συνηθῶν καὶ ὁδνέον φέρειν ὕδ' αὐτὸ λυπεῖν. καθόλου μὲν ὅν εἰρηται ὅτι ὡς δεῖ φέρειν ἀναφέρων δὲ πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον στήκει τῷ μὴ λυπεῖν ἢ συνηθύνειν. ἔοικε μὲν γὰρ πρὸς τὴν λύπας εἶναι τὰς ἐν ταῖς ὁμιλίαις γινόμενας, τίτῳ μὲν αὐτῷ ἐστὶ μὴ καλὸν ἢ βλαβερὸν συνηθύνειν, ἀπὸ νεῖ, καὶ προαιρήσεται λυπεῖν. καὶ τῷ ποῶντι δ' ἀπὸ συνηθῆ φέρει, καὶ ταύτην μὴ μικράν, ἢ βλαβερὰν, ἢ τίτῳ τῶσις μικράν λύπην, οὐκ ἀποδέχεται ἀλλὰ ἀπὸ διαφορόντως δ' ὁμιλήσει τοῖς ἐν ἀξιώμασι καὶ τῷ

2. περὶ *M*¹. || 3. ἀοργησία *H*¹*N*¹. || 5. οἱ *om* *K*¹. || 10. καὶ ἐφ' οἷς ἔδει *om* *K*¹. || βᾶττον ἢ καὶ *K*¹*O*¹. || 11. ἐπὶ τῷ *M*¹. || 13. γίνηται *K*¹. || ὅν *om* *O*¹. || 16. ἀποδιδάσκειν *K*¹*O*¹. || 19. παντός *H*¹. || μικροὶ *K*¹. || 20. ὀργίλοι *K*¹, ὀργίλοι *O*¹. || 21. ἀπὸ *M*¹*O*¹. || 22. τῆς *post* ἀπὸ *om* *H*¹*M*¹. || 26. τοῖς *om* *H*¹. || δι] *te* *L*¹. || 28. ἢ καὶ *K*¹*N*¹. || 30. τὸ] *μᾶλλον* *te* *H*¹. || 33. διαχωρῆσαι *H*¹. || 34. τὸ *om* *H*¹*N*¹. || 35. οὐδ' *M*¹. || 36. γὰρ] *δε* καὶ *M*¹.

2. παρεκβαίνων *K*¹. || 4. τοιοῦτον *H*¹*L*¹*M*¹*N*¹*O*¹. || 11. ζῆν *M*¹. || 15. ἀντιτυπῶντες *H*¹*N*¹. || τὸ *L*¹. || 16. καὶ ὡς δεῖ *om* *K*¹. || 19. αὐτῇ *te* οὐκ ἀποδίδεται *L*¹, οὐκ ἀποδίδεται αὐτῇ *te* *H*¹*K*¹*N*¹. || 20. τοιοῦτον γὰρ ἐστὶ τὸ *M*¹. || 21. λόγῳ *om* *P*¹. || 22. ἀνευ τῷ πάθος *H*¹*N*¹. || 23. τῷ] *te* *H*¹. || 24. ἐχθαίρειν *K*¹, ἐχθαίρειν *M*¹: ceteri ἐχθαίρειν. || τοιοῦτον *H*¹. || 25. συνηθῆ καὶ *om* *H*¹. καὶ ἀσυνήθεις *om* *K*¹. || 26. αὐτῷ *N*¹. || καὶ *om* *H*¹. || ἐκάστῳ *H*¹. || ὡς *om* *M*¹. || 30. ἢ] *te* *L*¹. || συνηθῶν *L*¹. || εἶναι *om* *H*¹. || 34. εἰ δ' ἐναντίωσιν *M*¹. || 35. ἀλλ' ὁ δυσχερανεῖ *H*¹. || 36. διαφερόντως διαφόρως δ' *K*¹.

τις ἐμμελής, καὶ οἷα δεῖ λέγειν καὶ ὥς, ὁμοίως δὲ καὶ ἀκύνει. διοίσει δὲ καὶ τὸ ἐν τοιούτοις λέγειν ἢ τοιούτων ἀκύνει. δῆλον δ' ὡς καὶ περὶ ταύτ' ἐστὶν ὑπερβολή τε καὶ ἔλλειψις τῷ μέσῳ. οἱ μὲν ὅν τῷ γελοίῳ ὑπερβάλλοντες βωμολόχοι δοκῶσιν εἶναι καὶ φορτικοί, γλιχόμενοι πάντως τῷ γελοίου, καὶ μᾶλλον ζοχαζόμενοι τοῦ γέλωτα ποιῆσαι ἢ τῷ λέγειν εὐσχήμονα καὶ μὴ λυπεῖν τὸν σκωπτόμενον· οἱ δὲ μήτ' αὐτοὶ ἂν εἰπόντες μὴθὲν γελοῖον τοῖς τε λέγουσι δυσχεραίνοντες ἄγριοι καὶ σκληροὶ δοκοῦσιν εἶναι. οἱ δ' ἐμμελῶς παίζοντες εὐτράπελοι προσαγορεύονται, οἷον εὐτροποὶ· τοῦ γὰρ ἥθους αἱ τοιαῦται δοκοῦσι κινήσεις εἶναι, ὥσπερ δὲ τὰ σώματα ἐκ τῶν κινήσεων κρίνεται, οὕτω καὶ τὰ ἥθη. ἐπιπολάζοντος δὲ τοῦ γελοίου, καὶ τῶν πλείων χαιρόντων τῇ παιδιᾷ καὶ τῷ σκώπτειν μᾶλλον ἢ δεῖ, καὶ οἱ βωμολόχοι εὐτράπελοι προσαγορεύονται ὡς χαρίεντες. ὅτι δὲ διαφύ-
 15 ρασι, καὶ οὐ μικρόν, ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον. τῇ μέσῃ δ' ἔχει οἰκείον καὶ ἡ ἐπιδεξιότης ἐστίν· τοῦ δ' ἐπιδεξίου ἐστὶ τοιαῦτα λέγειν καὶ ἀκούειν οἷα τῷ ἐπικειῇ καὶ ἐλευθερίῳ ἀρμόττει· ἔστι γὰρ τινα πρόποντα τῷ τοιούτῳ λέγειν ἐν παι-
 20 διᾷς μέρει καὶ ἀκύνειν, καὶ ἡ τοῦ ἐλευθερίου παιδιὰ διαφέρει τῆς τοῦ ἀνδραποδώδους, καὶ αὐτὴ τῷ πεκαυδευμένῳ καὶ ἀπαι-
 25 δεύτου. ἴδιοι δ' ἂν τις καὶ ἐκ τῶν κωμωδιῶν τῶν παλαιῶν καὶ τῶν καινῶν· τοῖς μὲν γὰρ ἦν γελοῖον ἡ αἰσχρολογία, τοῖς δὲ μᾶλλον ἡ ὑπόνοια· διαφέρει δ' οὐ μικρόν ταῦτα πρὸς εὐσχημοσύνην. πότερον οὖν τὸν εὐ σκώπτοντα ὀρίσκειν
 30 τῷ λέγειν ἢ πρέπει ἐλευθερίῳ, ἢ τῷ μὴ λυπεῖν τὸν ἀκύνοντα, ἢ καὶ τέρεπει; ἢ καὶ τό γε τοιούτον ὀρίσκει; ἄλλο γὰρ ἄλλῳ μισητόν τε καὶ ἡδύ. τοιαῦτα δὲ καὶ ἀκούσεται· ἢ γὰρ ὑπομένει ἀκύνων, ταῦτα καὶ ποιεῖν δοκεῖ. ἢ δὲ πᾶν ποιήσει· τὸ γὰρ σκῶμμα λαιδερημά τί ἐστιν, οἱ δὲ νομοθεταὶ ἐνια
 35 λαιδορεῖν κωλύουσιν· ἔδει δ' ἴσως καὶ σκώπτειν. ὁ δὲ χαρίεις καὶ ἐλευθέριος ὅπως ἔχει, οἷον νόμος ἂν ἑαυτῷ. τοιούτος μὲν οὖν ὁ μέσος ἐστίν, εἴτ' ἐπιδέξιος εἴτ' εὐτράπελος λέγεται. ὁ δὲ βωμολόχος ἥττων ἐστὶ τῷ γελοίῳ, καὶ ὅτε ἑαυτῷ ὅτε τῶν ἄλλων ἀπεχόμενος, εἰ γέλωτα ποιήσει, καὶ τοιαῦτα λέγων

ὡς οὐθὲν ἂν εἴποι ὁ χαρίεις, ἐνια δ' οὐδ' ἂν ἀκύναι. ἄγριος εἰς τὰς τοιαύτας ὁμιλίας ἀχρεὺς· οὐθὲν γὰρ βαλλόμενος πᾶσι δυσχεραίνει. δοκεῖ δὲ ἡ ἀνάγκη ἢ παιδιὰ ἐν τῷ βίῳ εἶναι ἀναγκαῖον. τρεῖς οὖν αἱ ἢ ναι ἐν τῷ βίῳ μεσότητες, εἰς δὲ πᾶσαι περὶ λόγου καὶ πράξεων κοινωνίαν. διαφέρει οὖν ὅτι ἡ μὲν περὶ θειᾶν ἐστίν, αἱ δὲ περὶ τὸ ἡδύ. τῶν δὲ περὶ τὴν ἢ μὲν ἐν ταῖς παιδιαῖς, ἢ δ' ἐν ταῖς κατὰ τὸν ἄλλον ὁμιλίας.

Περὶ δὲ αἰδοῦς ὡς τινος ἀρετῆς οὐ προσήκει· πάθει γὰρ μᾶλλον ἔοικεν ἢ ἔχει. ὀρίζεται γοῦν φθὴ ἀδοξίας, ἀποτελεῖται δὲ τῷ περὶ τὰ θειὰ φέβῳ τασ-
 σιον· ἐρυθραίνονται γὰρ οἱ αἰσχυρόμενοι, εἰ δὲ τὸν ἐκ φοβούμενοι ὠχρῶσιν. σωματικὰ δὲ φαίνεται πικ-
 15 ἀμφοτέρω, ὅπερ δοκεῖ πάθους μᾶλλον ἢ ἔχειν ἐκ πάθῃ δ' ἡλικία τὸ πάθος ἀρμόζει, ἀλλὰ τῇ νέᾳ· ἡ γὰρ δεῖν τοὺς τηλαυγέτους αἰδήμονας εἶναι διὰ τὸ ταῖς
 20 τας πολλὰ ἀμαρτάνειν, ὑπὸ τῆς αἰδοῦς δὲ κωλύεται· ἐπαινοῦμεν τῶν μὲν νέων τοὺς αἰδήμονας, πρεσβύτε-
 25 ροὺς δὲ ἐπαινεῖμεν ὅτι αἰσχυνηλάες· ὅθεν γὰρ οἱ αἰδῶντες αὐτὸν πράττειν ἐφ' οἷς ἐστὶν αἰσχύνῃ. ὅθεν γὰρ ἐπὶ τῇ αἰσχύνῃ, εἴπερ γίνονται ἐπὶ τοῖς φασύλοις· οὐ γὰρ κτέον τὰ τοιαῦτα. εἰ δ' ἐς τὰ μὲν κατ' ἀλήθειαν
 30 τὰ δὲ κατὰ δόξαν, οὐθὲν διαφέρει· ὑδέρω γὰρ καὶ ὥς· οὐκ αἰσχυντέον. φασύλου δὲ καὶ τὸ εἶναι ταῦτα πράττειν τι τῶν αἰσχυρῶν. τὸ δ' ὅπως ἔχειν ὥς· εἴτε τι τῶν τοιούτων αἰσχυνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτ' αἰσχυρῶν εἶναι, ἄτοπον· ἐπὶ τοῖς ἐκουσίοις γὰρ ἡ αἰδώς, ἐπὶ ἐπιεικῆς ὑδέποτε πράξει τὰ φασύλα. εἴη δ' ἂν ἡ αἰδώς ὑποθέσεως ἐπικεικός· εἰ γὰρ πράξει, αἰσχυρὸς ἂν εἴη· ὅθεν τὸτο περὶ τὰς ἀρετάς. εἰ δ' ἡ ἀναίσχυρητις φασύ-
 35 τὸ μὴ αἰδεῖσθαι τὰ αἰσχυρὰ πράττειν, οὐθὲν μάλιν τοιαῦτα πράττοντα αἰσχυνεσθαι ἐπικεικός. οὐκ ἔστι δὲ ἐγκράτεια ἀρετή, ἀλλὰ τις μικτή· διεχρήσεται δὲ αὐτῆς ἐν τοῖς ὕστερον. νῦν δὲ περὶ δικαιοσύνης ἔτι

2. τῷ $H^o N^s$. || τοιούτοις M^s , τίτοις L^s . || τύτων O^s . || 3. δ' om $K^s M^s$. || καὶ post ὡς om M^s . || 8. εἰπόντες ὡ L^s . || ἄγριοι K^s . || 11. κινήσεις δοκοῦσιν L^s . || 12. κρίνεται M^s . || 14. καὶ ante οἱ om M^s . || 16. καὶ om M^s . || ἐκ καὶ ἐ K^s . || 17. ἐστὶ om H^o . || 18. ἐλευθέρῳ $H^o L^s M^s$. || 19. λέγειν τῷ τοιούτῳ O^s . || 20. ἐλευθέρῳ $H^o K^s N^s$. || 21. αὐτῷ αἱ τῷ L^s , αἱ τῷ om $H^o K^s$. || 26. ἢ πρέπει μὴ ἀπρεπῇ K^s , μὴ ἢ πρέπει H^o . || ἐλευθέρῳ $L^s M^s$. || 27. καὶ om L^s . || λαιδερῷ H^o . || ἄλλο γὰρ $H^o N^s$. || 28. γε N^s . || ἀκούσεται K^s . || 29. τοιαῦτα H^o . || ἢ γὰρ πᾶν ποιήσει $H^o N^s$. || 32. ἐλευθέρως $H^o L^s M^s$. || 34. ἔτι N^s . || τῶν om $H^o M^s$. || 35. ἄλλων — καὶ om N^s . || εἰς M^s . || ταῦτα K^s .

1. ἂν post εἴποι $H^o K^s N^s$, om M^s . || οὐδ' om M^s . || 3. δυσχεραίνει $H^o M^s$. || δὲ καὶ ἡ $H^o N^s$. || 4. ἀναγκαῖα H^o . || μὲν οὖν M^s . || 6. ἀληθείας H^o . || 8. ἢ δ' ἐν ταῖς αἱ δὲ K^s . || 11. οὖν $K^s O^s$. || 12. ἀποτελεῖται τε O^s , καὶ ἀποτελεῖται L^s . || ἐρυθραίνονται $K^s N^s$. || 17. πάθος H^o . || 19. πρεσβύτερος H^o . || 20. γὰρ δὲ M^s . || 22. ἥπερ M^s . || 24. γὰρ δὲ $H^o N^s$. || εἰ πράξει $K^s N^s$, ὥς· εἰ πράξει H^o . || 28. ὁ om M^s . || 30. γὰρ om K^s . || πράξει M^s , πράξει $H^o O^s$. || 31. εἰ δ' ἢ ἢ M^s . || οὐθὲν γε μᾶλλον $H^o N^s$. || τὸν $K^s L^s$. || 33. ταῦτα $L^s M^s$, τὰ τοιαῦτα K^s . || ὅθεν om M^s . || 35. ἐν τοῖς om H^o .

Ε.

ὡς δὲ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας σκοπεῖον, περὶ παίας
 ἔνυσιν οὐσαι πράξεις, καὶ ποία μεσότης ἐστὶν ἡ δι-
 ; καὶ τὸ δίκαιον τίνων μέσον. ἡ δὲ σκέψις ἡμῶν
 ἔστιν αὐτὴν μέθοδον τοῖς προειρημένοις. ὁρῶμεν δὲ
 τὴν τοιαύτην ἔχειν βουλευμένους λέγειν δικαιοσύνην,
 κρατικοὶ τῶν δικαίων εἰσι καὶ ἀφ' ἧς δικαιοπρα-
 ῖα βούλονται τὰ δίκαια· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
 ἴσας, ἀφ' ἧς ἀδικῶσι καὶ βύλονται τὰ ἄδικα. διὸ
 : πρῶτον ὡς ἐν τύκῳ ὑποκαίσθω ταῦτα. οὐδὲ γὰρ
 ἔχει τρόπον ἐπὶ τε τῶν ἐπισημῶν καὶ δυνάμεων
 τῶν ἔχουσιν. δυνάμεις μὲν γὰρ καὶ ἐπιστήμη δοκεῖ
 τῶν ἡ αὐτὴ εἶναι, ἔστι δ' ἡ ἐναντία τῶν ἐναντίων
 ἀπὸ τῆς ὑγιείας οὐ πράττεται τὰ ἐναντία, ἀλλὰ
 καὶ μόνον· λέγομεν γὰρ ὑγιεινῶς βαδίζειν, ὅταν
 ὡς ἂν ὁ ὑγιαίνων. πολλάκις μὲν ἔν ᾧ γνωρίζεται ἡ
 ἔστι ἀπὸ τῆς ἐναντίας, πολλάκις δὲ αἱ ἔστι ἀπὸ
 ἐπιμέλειαν· ἐάν τε γὰρ ἡ εὐεξία ἢ φανερά, καὶ ἡ
 φανερά γίνεται, καὶ ἐκ τῶν εὐεκτικῶν ἡ εὐεξία
 αὐτῆς τὰ εὐεκτικά. εἰ γὰρ ἐστὶν ἡ εὐεξία πυκνότης
 ἀνάγκη καὶ τὴν καχεξίαν εἶναι μανότητα σαρκὸς
 ἡετικὸν τὸ ποιητικὸν πυκνότητος ἐν σαρκί. ἀκολου-
 ; ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐὰν θάτερα πλεοναχῶς λέγεται,
 ρα πλεοναχῶς λέγεσθαι, οἷον εἰ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ
 25 δοκεῖ δὲ πλεοναχῶς λέγεσθαι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ
 ἀλλὰ διὰ τὸ σύγγενον εἶναι τὴν ὁμωνυμίαν αὐτῶν
 καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πόρων δῆλον μᾶλλον· ἡ
 φορὰ πολλὰ ἡ κατὰ τὴν ἰδέαν, οἷον ὅτι καλεῖται
 ὡνύμως ἢ τε ὑπὸ τὸν αὐχένα τῶν ζώων καὶ ἢ τὰς
 30 αἰούσιν. εἰλήφθω δὲ ὁ ἄδικος ποσαχῶς λέγεται.
 ὅ τε παράνομος ἄδικος εἶναι καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ
 ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ὁ δίκαιος ἔσται ὅ τε νόμιμος
 35 τὸ μὲν δίκαιον ἄρα τὸ νόμιμον καὶ τὸ ἴσον, τὸ

δ' ἄδικον τὸ παράνομον καὶ τὸ ἄνισον. ἐπεὶ δὲ καὶ πλε-
 νέκτης ὁ ἄδικος, περὶ τὰγαθὰ ἔσται, οὐ πάντα, ἀλλὰ περὶ
 ὅσα εὐτυχία καὶ ἀτυχία, ἃ ἐστὶ μὲν ἀπλῶς αἰεὶ ἀγαθὰ,
 τῶν δ' ὅτε αἰεὶ οἱ δ' ἀνθρώποι ταῦτα εὐχονται καὶ διώκουσιν·
 δεῖ δ' ἔτι, ἀλλ' εὐχεσθαι μὲν τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ καὶ αὐτοῖς
 ἀγαθὰ εἶναι, αἰρεῖσθαι δὲ τὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ. ὁ δ' ἄδικος
 οὐκ αἰεὶ τὸ πλεον αἰρεῖται, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔλαττον ἐπὶ τῶν
 ἀπλῶς κακῶν· ἀλλ' ὅτι δοκεῖ καὶ τὸ μείον κακὸν ἀγαθόν
 πως εἶναι, τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἐστὶν ἡ πλεονεξία, διὰ τὸ δοκεῖ
 πλεονέκτης εἶναι. ἔστι δ' ἄνισος· τοῦτο γὰρ περιέχει καὶ
 κοινόν. ἐπεὶ δ' ὁ παράνομος ἄδικος ἦν ὁ δὲ νόμιμος δίκαιος,
 3 δῆλον ὅτι πάντα τὰ νόμιμα ἐστὶ πως δίκαια· τὰ τε γὰρ
 ὠρισμένα ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς νόμιμα ἐστὶ, καὶ ἕκασον τέ-
 των δίκαιον εἶναι φανέν. οἱ δὲ νόμοι ἀγορεύουσι περὶ πάν-
 των, στοχαζόμενοι ἢ τοῦ κοινῆ συμφέροντος πᾶσιν ἢ τοῖς
 ἀρίστοις ἢ τοῖς κυρίοις, κατ' ἀρετὴν ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρό-
 πον τοιούτον· ὥστε εἶνα μὲν τρόπον δίκαια λέγομεν τὰ ποιη-
 τικὰ καὶ φυλακτικὰ τῆς εὐδαιμονίας καὶ τῶν μορίων αὐτῆς
 τῇ πολιτικῇ κοινωνίᾳ. προστάττει δ' ὁ νόμος καὶ τὰ τῷ ἀν-
 4 θρώπῳ ἔργα ποιεῖν, οἷον μὴ λείπειν τὴν τάξιν μηδὲ φεύγειν
 μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὄπλα, καὶ τὰ τῷ σώφρονος, οἷον μὴ μοι-
 χεύειν μηδ' ὑβρίζειν, καὶ τὰ τοῦ πρᾶου, οἷον μὴ τύπτειν
 μηδὲ κακηγορεῖν, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετάς
 καὶ μοχθηρίας τὰ μὲν κελεύων τὰ δ' ἀπαγορεύων, ὁρθῶς
 μὲν ὁ κείμενος ὁρθῶς, χειρόν δ' ὁ ἀπεσχιδασμένος. αὕτη
 μὲν ἔν ἡ δικαιοσύνη ἀρετὴ μὲν ἐστὶ τελεία, ἀλλ' ἔχῃ ἀπλῶς
 ἀλλὰ πρὸς ἕτερον. καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις κρατίστη τῶν
 ἀρετῶν εἶναι δοκεῖ ἡ δικαιοσύνη, καὶ οὐδ' ἔσπερος οὐδ' ἐῷος
 ἔττω θαυμαστός· καὶ παροιμιαζόμενοι φασιν "ἐν δὲ δικαιο-
 5 σύνη συλλήβδην πᾶσ' ἀρετῇ ἔνι." καὶ τελεία μάλιστα ἀρετὴ,
 ὅτι τῆς τελείας ἀρετῆς χρῆσις ἐστίν. τελεία δ' ἐστίν, ὅτι ὁ
 ἔχων αὐτὴν καὶ πρὸς ἕτερον δύναται τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι,
 ἀλλ' οὐ μόνον καθ' αὐτόν· πολλοὶ γὰρ ἐν μὲν τοῖς οἰκείοις
 τῇ ἀρετῇ δύναται χρῆσθαι, ἐν δὲ τοῖς πρὸς ἕτερον ἀδυνα-

ἐν M^2 . || 9. τὸν — 10. ἄδικα om K^2 . || 11. αὐτὴ K^2 , οὐ M^2 . || 12. καὶ τῶν δυνάμεων $H^2 N^2$. || 15. ἀπὸ — πράττεται] ἡ M^2 . || 16. γὰρ τὸ ὑγιεινῶς M^2 . || 17. ὁ om M^2 . || 21. καὶ — εὐεκτικά om M^2 . || 22. σαρκὸς μανότητα M^2 . || 23. τὸ M^2 . || 25. ἄδικον καὶ ἡ ἀδικία K^2 , δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον καὶ ἡ ἀδικία L^2 . || 26. ἀδικία καὶ ἡ δικαιοσύνη M^2 . || 28. M^2 . || 29. ἡ om L^2 . || 30. κλέεις $K^2 L^2$. || ὁμόνυμος K^2 . || 32. τε N^2 . || 33. ὁ ἄνισος] ἄδικος K^2 . || 34. ὁ om K^2 . || μὲν

om K^2 . || δε] γὰρ $H^2 N^2$. || καὶ om $K^2 M^2 O^2$. || 2. ἔσται om K^2 . || 3. εὐτυχία καὶ ἀτυχία L^2 . || 7. ἀλλὰ om L^2 . || μὴ $K^2 L^2$. || 9. τοῦ — 10. εἶναι om L^2 . || 9. ἐστὶν om O^2 . || 11. post κοινόν $H^2 N^2$ τὸ γὰρ ἄνισος ἔχει τὸ πλεον καὶ τὸ M^2 , cum $L^2 M^2 O^2$, καὶ παράνομος. τοῦτο γὰρ, ἡ παροιμία ἦτοι ἡ (ἡ om $M^2 O^2$) ἀπότης, περιέχει πᾶσαι ἀδικίας καὶ κοινόν ἐστὶ M^2 . || 12. ἔσται M^2 . || τὰ τε] ταῦτα M^2 . || 16. κατ'] ἢ κατ' $H^2 N^2 O^2$. || κατ' ἀρετὴν om K^2 . || 18. τῆς om $K^2 L^2 M^2$. || $N^2 O^2$: ceteri λιπεῖν. || 23. κατηγορεῖν $M^2 O^2$. || καὶ τὰ κατὰ L^2 . || 24. ὁρθῶς $H^2 M^2 N^2$. || 25. χειρόν $H^2 L^2 M^2 N^2$. || ταύ- || 27. ἀλλὰ om L^2 . || 29. θαυμαστός· διὰ καὶ $L^2 M^2$. || δε om M^2 . || 30. ἐν $K^2 L^2 O^2$: ceteri ἐστὶ. || 31. τελεία δ'] ἀρετὴ δε L^2 . || ὅτι om K^2 . || 34. δύναται τῇ ἀρετῇ O^2 .

τῶσιν. καὶ διὰ τὸτο εὖ δοκεῖ ἔχειν τὸ τῷ Βίαντος, ὅτι ἀρχὴ
 ἀνδρα δείξει· πρὸς ἕτερον γὰρ καὶ ἐν κοινωνίᾳ ἦδη ὁ ἀρχων.
 διὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἀλλότριον ἀγαθὸν δοκεῖ εἶναι ἡ
 δικαιοσύνη μόνῃ τῶν ἀρετῶν, ὅτι πρὸς ἕτερον ἐστίν· ἄλλω
 γὰρ τὰ συμφέροντα πράττει, ἢ ἀρχοντι ἢ κοινωνῶ. κακί- 5
 σος μὲν ἔν ὃ καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν φίλῃν χρώμενος
 τῇ μοχθηρίᾳ, ἀριστος δ' οὐχ ὁ πρὸς αὐτὸν τῇ ἀρετῇ ἀλλὰ
 πρὸς ἕτερον· τὸτο γὰρ ἔργον χαλεπὸν. αὕτη μὲν ἔν ἡ δι-
 καιοσύνη ἔσθ' ἀρετὴς ἀλλ' ὅλη ἀρετὴ ἐστίν, ἐδ' ἡ ἐναν-
 τία ἀδικία μέρος κακίας ἀλλ' ὅλη κακία. τί δὲ διαφέρει 10
 ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη αὕτη, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων·
 ἐστὶ μὲν γὰρ ἡ αὕτη, τὸ δ' εἶναι οὐ τὸ αὐτό, ἀλλ' ἢ μὲν
 πρὸς ἕτερον, δικαιοσύνη, ἢ δὲ τοιάδε ἔστις, ἀπλῶς ἀρετὴ.
 4 Ζητοῦμεν δὲ γε τὴν ἐν μέρει ἀρετῆς δικαιοσύνην· ἐστὶ
 γὰρ τις, ὡς φαιμέν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἀδικίας τῆς κατὰ 15
 μέρος. σημεῖον δ' ὅτι ἐστίν· κατὰ μὲν γὰρ τὰς ἄλλας
 μοχθηρίας ὁ ἐνεργῶν ἀδικεῖ μὲν, πλεονεκτεῖ δ' ἐδὲν, οἷον ὁ
 ῥύψας τὴν ἀσπίδα διὰ δειλίαν ἢ κακῶς εἰπὼν διὰ χαλεπό-
 τητα ἢ οὐ βοηθήσας χρήμασι δι' ἀνελευθερίαν· ὅταν δὲ
 πλεονεκτῇ, πολλάκις κατ' ἐδεμίαν τῶν τοιούτων, ἀλλὰ μὴν 20
 ἐδὲ κατὰ πάσας, κατὰ πονηρίαν δὲ γε τινὰ (ψέγομεν γὰρ)
 καὶ κατ' ἀδικίαν. ἐστὶν ἄρα γε ἄλλη τις ἀδικία ὡς μέρος
 τῆς ὅλης, καὶ ἀδικόν τι ἐν μέρει τοῦ ὅλου ἀδικεῖν τὴν παρὰ
 τὸν νόμον. ἔτι εἰ ὁ μὲν τοῦ κερδαίνειν ἔνεκα μοιχεύει καὶ
 προσλαμβάνων, ὁ δὲ προσθίβει καὶ ζημιύμενος δι' ἐπιθυμίαν, 25
 ἔτος μὲν ἀκόλαστος δοξείεν ἂν εἶναι μᾶλλον ἢ πλεονέκτης,
 ἐκείνος δ' ἀδικος, ἀκόλαστος δ' οὐ· δῆλον ἄρα ὅτι διὰ τὸ
 κερδαίνειν. ἔτι περὶ μὲν τᾶλλα πάντα ἀδικήματα γίνονται
 ἢ ἐπαναφορὰ ἐπὶ τινὰ μοχθηρίαν αἰεί, οἷον εἰ ἐμοίχευσεν,
 ἐπ' ἀκολασίαν, εἰ ἐγκατέλιπε τὸν παρασάτην, ἐπὶ δειλίαν, 30
 εἰ ἐπάταξεν, ἐπ' ὀργήν· εἰ δ' ἐκέρδανεν, ἐπ' ἐδεμίαν μοχθη-
 ρίαν ἀλλ' ἢ ἐπ' ἀδικίαν. ὥστε φανερόν ὅτι ἐστὶ τις ἀδικία
 παρὰ τὴν ὅλην ἄλλη ἐν μέρει, συνώνυμος, ὅτι ὁ ὀρισμὸς ἐν

τῷ αὐτῷ γένει· ἀμφω γὰρ ἐν τῷ πρὸς ἕτερον ἔχοντι
 δύναμιν, ἀλλ' ἡ μὲν περὶ τιμὴν ἢ χρήματα ἢ σωτηρίαν
 εἴ τι ἐχοίμεν ἐν ὀνόματι περιλαβεῖν ταῦτα πάντα,
 δι' ἡδονὴν τὴν ἀπὸ τῷ κέρδους, ἢ δὲ περὶ ἅπαντα τὰ ἐν

Ὅτι μὲν ἔν εἰσι δικαιοσύνην πλείους, καὶ ὅτι ἐστὶ
 καὶ ἑτέρα παρὰ τὴν ὅλην ἀρετὴν, δῆλον· τίς δὲ καὶ ἐστὶ
 τις, ληπτέον. διώριζαι δὲ τὸ ἀδικὸν τό τε παράνομον
 τὸ ἀνίσον, τὸ δὲ δίκαιον τό τε νόμιμον καὶ τὸ ἴσον.
 μὲν ἔν τὸ παράνομον ἢ πρότερον εἰρημένη ἀδικία ἐστὶ
 δὲ τὸ ἀνίσον καὶ τὸ πλεόν οὐ ταῦτόν ἀλλ' ἕτερον ὡς μὲν
 πρὸς ὅλον (τὸ μὲν γὰρ πλεόν ἅπαν ἀνίσον, τὸ δ' ὅλον
 οὐ πᾶν πλεόν), καὶ τὸ ἀδικὸν καὶ ἡ ἀδικία οὐ ταῦτά
 ἕτερα ἐκείνων, τὰ μὲν ὡς μέρη τὰ δ' ὡς ὅλα· μέρη
 αὕτη ἡ ἀδικία τῆς ὅλης ἀδικίας, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ
 σύνη τῆς δικαιοσύνης. ὥς τε καὶ περὶ τῆς ἐν μέρει ἀρε-
 τῆς καὶ περὶ τῆς ἐν μέρει ἀδικίας λεκτέον, καὶ τὴν ἐν
 καὶ τὴν ἀδικίαν ὡσαύτως. ἡ μὲν ἔν κατὰ τὴν ὅλην
 τεταγμένη δικαιοσύνη καὶ ἀδικία, ἡ μὲν τῆς ὅλης
 ὅσα χρήσις πρὸς ἄλλον, ἡ δὲ τῆς κακίας, ἀφαιρέσις
 τὸ δίκαιον δὲ καὶ τὸ ἀδικὸν τὸ κατὰ ταύτας φαι-
 διοριζέον· σχεδὸν γὰρ τὰ πολλὰ τῶν νομίμων τὰ ἐν
 ὅλης ἀρετῆς πραττόμενά ἐστιν· καθ' ἐκάστην γὰρ
 προσάττει ζῆν καὶ καθ' ἐκάστην μοχθηρίαν κωλύει
 τὰ δὲ ποινητικὰ τῆς ὅλης ἀρετῆς ἐστὶ τῶν νομίμων ἵνα
 μοθετῆται περὶ παιδείαν τὴν πρὸς τὸ κοινόν. περὶ δὲ
 καθ' ἐκάστην παιδείαν, καθ' ἣν ἀπλῶς ἀνὴρ ἀγαθὸς
 πρότερον τῆς πολιτικῆς ἐστίν ἢ ἑτέρας, ὕστερον διμύει
 γὰρ ἴσως ταῦτόν ἀνδρὶ τ' ἀγαθῷ εἶναι καὶ πάλιν
 τῆς δὲ κατὰ μέρος δικαιοσύνης καὶ τῇ κατ' αὐτὴν
 ἐν μέρει ἐστὶν εἶδος τὸ ἐν ταῖς διανομαῖς τιμῆς ἢ χρη-
 ῖς τῶν ἄλλων ὅσα μεριστὰ τοῖς κοινωνῶσι τῆς παλαιοῦς
 τέτοις γὰρ ἐστὶ καὶ ἀνίσον ἔχειν καὶ ἴσον ἕτερον ἄνθρωπον

1. ἀρχὰ *H²L²M²N²*. || 2. τὸν ἀνδρα *H²N²O²*. || 3. τὸ αὐτὸ δὲ *M²*. || 4. ὅτι καὶ πρὸς *H²N²*. || 5. κοινῶ *H²N²*. || 6. ante τὴν om *M²*. || 7. ἀλλ' ὁ *O²*. || 9. ἀλλὰ καὶ ὅλη *M²*. || 10. ἀδικία] κακία *K²*. || 11. αὕτη *K²*, om *O²*. || 12. ἢ] *L²*. || 13. ἡ δικαιοσύνη *K²L²N²*. || 14. γε om *M²*. || 15. δὲ om *L²*. || περὶ] περὶ τῆς *O²*. || τῆς om *M²*. || 17. ὁ om *L²*. || 18. ἢ ὁ κακῶς *H²O²*. || 20. ἀλλὰ μὴν ἀλλ' ἐδὲ *M²*. || 21. ψεγομένην, omisso γὰρ, *M²*. || 22. ἄρα γε] γὰρ *K²*. || 23. ἄλλη *M²O²*. || μέρος τι τῆς *L²M²O²*. || 24. ἔτι] ἔτι *K²*, ἔτι δὲ *O²*. || 25. προσλαμβάνει *L²M²*, προσλαμβάνει *O²*. || 26. ἢ μᾶλλον εἶναι *O²*, μᾶλλον δοξεῖ εἶναι *K²*. || 30. ἐγκατέλειπε *M²*. || 31. εἰ δ' ἐπάταξεν *K²L²N²*. || 33. ὁ om *M²*.
 2. ἡ χρημάτων] καὶ χρήματα *L²M²*. || ἢ σωτηρίαν] καὶ σωτηρίαν *M²*. || 4. τῷ om *O²*. || περὶ τὰς *L²*. || 6. εἰς αἱ δικαιοσύνην *K²*. || ὅτι et 7. καὶ ante ἑτέρα om *O²*. || 8. δὲ *K²M²*. || τε om *M²*. || 9. τὸ δὲ — ἴσον om *F²*. || 10. μὲν ἔν om *K²*. || 11. πλεόν] παράνομον πλεόν *K²*. || 12. πρὸς] καὶ πρὸς *K²*. || τὸ μὲν γὰρ πλεόν] τὸ μὲν γὰρ ἅπαν ἀνίσον, καὶ τὸ πλεόν *M²O²*. || 13. οὐχ ἅπαν *M²*. || 14. γὰρ] δ' *M²*. || 16. ἔτι τῷ *O²*, ὡς περὶ *K²*. || 17. περὶ om *O²*. || 18. τῷ om *K²*. || 21. δὲ om *M²*. || αὐτὰς *L²*, πάσας *M²*. || 22. τὰ] τι *M²*. || τὰ om *F²*. || 23. πραττόμενα *K²*, πραττόμενα margo *O²*. || 30. κατὰ ταύτην δικαίου *K²*, δικαίου τοῦ κατ' αὐτὴν *L²*.

ἐν τοῖς συναλλάγμασι διορθωτικόν. τούτου δὲ μέρη
 ὧν γὰρ συναλλαγμάτων τὰ μὲν ἐκυσία ἐστὶ τὰ δ'
 , ἐκυσία μὲν τὰ τοιαῦτα οἷον πρᾶσις, ὠνή, δανεισμός,
 χρήσις, παρακαταθήκη, μίσθωσις· ἐκυσία δὲ λέ-
 ὄτι ἡ ἀρχὴ τῶν συναλλαγμάτων τῶν ἐκυσίος. τῶν
 ἰσίων τὰ μὲν λαβραῖα, οἷον κλοπή, μοιχεία, φαρ-
 , προαγωγεία, δουλαπατία, δολοφονία, ψευδομαρ-
 τὰ δὲ βίαια, οἷον αἰκία, δεσμός, θάνατος, ἀρπαγή,
 , κατηγορία, προπηλακισμός. ἐπεὶ δ' ὁ τ' ἄδικος
 καὶ τὸ ἄδικον ἀνίσουν, ὁ δὲ ἄλλος ὅτι καὶ μέσον τί ἐστὶ τῷ
 τῷτο δ' ἐστὶ τὸ ἴσον· ἐν ὁποίᾳ γὰρ πράξει ἐστὶ τὸ
 καὶ τὸ ἔλαττον, ἐστὶ καὶ τὸ ἴσον. εἰ ἔν τῷ ἄδικον ἀνι-
 ὁ δίκαιον ἴσον· ὅπερ καὶ ἀνευ λόγου δοκεῖ πᾶσιν.
 τὸ ἴσον μέσον, τὸ δίκαιον μέσον τι ἂν εἴη. ἐστὶ δὲ
 ἐν ἐλαχίστοις δυσὶν· ἀνάγκη τοίνυν τὸ δίκαιον μέ-
 καὶ ἴσον εἶναι [καὶ πρὸς τι] καὶ τισίν, καὶ ἡ μὲν μέ-
 ἡδὴ (ταῦτα δ' ἐστὶ πλείον καὶ ἔλαττον), ἡ δ' ἴσον
 ἡδὴ, ἡ δὲ δίκαιον, τισίν. ἀνάγκη ἄρα τὸ δίκαιον
 χρίσιν εἶναι τέτταρσιν· οἷς τε γὰρ δίκαιον τυγχάνει
 , ἐστὶ, καὶ ἐν οἷς τὰ πράγματα, δύο. καὶ ἡ αὐτὴ
 ὅτης, οἷς καὶ ἐν οἷς· ὡς γὰρ ἐκείνα ἔχει τὰ ἐν οἷς,
 ἐκείνα ἔχει· εἰ γὰρ μὴ ἴσοι, ἔκ ἴσα ἔξουσιν, ἀλλ'
 , αἱ μάχαι καὶ τὰ ἐγκλήματα, ὅταν ἡ ἴσοι μὴ ἴσα
 τοι ἴσα ἔχῃσι καὶ νέμονται. ἐπὶ ἐκ τῶ κατ' ἀξίαν
 ἴλον· τὸ γὰρ δίκαιον ἐν ταῖς διανομαῖς ὁμολογῶσι
 κατ' ἀξίαν τινὰ δεῖν εἶναι, τὴν μέντοι ἀξίαν ἢ τὴν
 λόγουσι πάντες ὑπάρχειν, ἀλλ' οἱ μὲν δημοκρατικοί
 ἴαν, οἱ δ' ὀλιγαρχικοί πλῆτον, οἱ δ' εὐγένειαν, οἱ δ'
 ρατικοὶ ἀρετήν. ἐστὶν ἄρα τὸ δίκαιον ἀνάλογόν τι.
 ἀνάλογον ἢ μόνον ἐστὶ μοναδικῷ ἀριθμῷ ἴδιον, ἀλλ'
 ριθμῷ· ἡ γὰρ ἀναλογία ἰσότης ἐστὶ λόγων, καὶ ἐν
 , ἐν ἐλαχίστοις. ἡ μὲν ἔν διηρημένη ὅτι ἐν τέτταρσι
 ἀλλὰ καὶ ἡ συνεχής· τῷ γὰρ ἐνὶ ὡς δυσὶ χρῆ-

ται καὶ δις λέγει, οἷον ὡς ἡ τοῦ α πρὸς τὴν τῷ β, οὕτως
 καὶ ἡ τῷ β πρὸς τὴν τῷ γ. δις ἔν ἡ τῷ β εἴρηται· ὡς' εἰ
 ἡ τοῦ β τεθῇ δις, τέτταρα ἔσαι τὰ ἀνάλογα. ἐστὶ δὲ καὶ
 τὸ δίκαιον ἐν τέτταρσιν ἐλαχίστοις, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός·
 διηρηται γὰρ ὁμοίως, οἷς τε καὶ α. ἔσαι ἄρα ὡς ὁ α ὅρος
 πρὸς τὸν β, ὕτως ὁ γ πρὸς τὸν δ, καὶ ἐναλλάξ ἄρα, ὡς ὁ
 α πρὸς τὸν γ, ὁ β πρὸς τὸν δ. ὥστε καὶ τὸ ὅλον πρὸς τὸ
 ὅλον· ὅπερ ἡ νομὴ συνδυάζει· καὶ ὕτως συντεθῇ, δικαίως
 συνδυάζει. ἡ ἄρα τῷ α ὅρου τῷ γ καὶ ἡ τῷ β τῷ δ σύ-
 7 ζευχίς τὸ ἐν διανομῇ δίκαιόν ἐστὶ, καὶ μέσον τὸ δίκαιον
 τῷτ' ἐστὶ τῷ παρὰ τὸ ἀνάλογον· τὸ γὰρ ἀνάλογον μέσον, τὸ
 δὲ δίκαιον ἀνάλογον. καλοῦσι δὲ τὴν τοιαύτην ἀναλογίαν
 γεωμετρικὴν οἱ μαθηματικοί· ἐν γὰρ τῇ γεωμετρικῇ συμ-
 βαίνει καὶ τὸ ὅλον πρὸς τὸ ὅλον ὅπερ ἐκάτερον πρὸς ἐκά-
 15 τερον. ἐστὶ δ' ἡ συνεχὴς αὕτη ἡ ἀναλογία· ἡ γὰρ γίνεται
 εἰς ἀριθμῷ ὅρος, ὡ καὶ ὅ. τὸ μὲν ἔν δίκαιον τῷτο τὸ ἀνά-
 λογον, τὸ δ' ἄδικον τὸ παρὰ τὸ ἀνάλογον. γίνεται ἄρα τὸ
 μὲν πλείον τὸ δὲ ἔλαττον. ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων συμ-
 βαίνει· ὁ μὲν γὰρ ἀδικῶν πλείον ἔχει, ὁ δ' ἀδικούμενος
 ἔλαττον τῷ ἀγαθῷ. ἐπὶ δὲ τῷ κακῷ ἀνάπαλιν· ἐν ἀγαθοῦ
 γὰρ λόγῳ γίνεται τὸ ἔλαττον κακὸν πρὸς τὸ μείζον κακόν·
 ἐστὶ γὰρ τὸ ἔλαττον κακὸν μᾶλλον αἰρετὸν τῷ μείζονος, τὸ
 δ' αἰρετὸν ἀγαθόν, καὶ τὸ μᾶλλον μείζον. τὸ μὲν οὖν ἐν
 εἶδος τῷ δικαίου τῷτ' ἐστὶν.
 Τὸ δὲ λοιπὸν ἐν τῷ διορθωτικόν, ὃ γίνεται ἐν τοῖς συ-
 ναλλάγμασι καὶ τοῖς ἐκυσίαις καὶ τοῖς ἀκουσίαις. τῷτο δὲ
 τὸ δίκαιον ἄλλο εἶδος ἔχει τῷ προτέρῳ. τὸ μὲν γὰρ διανε-
 μητικὸν δίκαιον τῶν κοινῶν αἰετὰ κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἐστὶ
 τὴν εἰρημένην· καὶ γὰρ ἀπὸ χρημάτων κοινῶν εἰς γίγνηται
 ἡ διανομή, ἔσται κατὰ τὸν λόγον τὸν αὐτὸν ὅνπερ ἔχουσι
 πρὸς ἀλλήλα τὰ εἰσενεχθέντα· καὶ τὸ ἄδικον τὸ ἀντικεί-
 30 μενον τῷ δικαίῳ τέτω παρὰ τὸ ἀνάλογόν ἐστιν. τὸ δ' ἐν
 τοῖς συναλλάγμασι δίκαιον ἐστὶ μὲν ἴσον τι, καὶ τὸ ἄδι-

μέρη εἰσὶ δύο L^b , δύο μέρη M^b . || 2. ἀδικημάτων $K^b M^b$ et pr L^b . || 3. μὲν γὰρ τὰ L^b . || 7. προαγωγεία $K^b L^b$. || δολοπατία
 9. κατηγορία O^b . || 13. ὅπερ — πᾶσιν om M^b . || 14. μέσον καὶ τὸ M^b . || ἂν ante τι K^b , om O^b . || 16. καὶ πρὸς τι om K^b ,
 om L^b . καὶ τισὶ καὶ πρὸς τι O^b . || 17. πλείον L^b . || 18. ἐστὶ om K^b . || 21. ἔσαι om $K^b O^b$. || τὰ ἐν οἷς om K^b . || 22.
 οἱ O^b . || 23. ἡ om $L^b M^b$. || μὴ ἴσα ἴσοι K^b . || 24. ἡ μὴ ἴσοι ἴσα om $L^b M^b$. || post νέμονται L^b καὶ οἱ μὴ ἴσοι ἴσα. || ἐστὶ
 || 25. πομαῖς $K^b L^b$. || 26. εἶναι δεῖν M^b . || 27. ὑπάρχειν] κατ' ἀξίαν τινὰ δεῖν εἶναι K^b , om O^b . || 31. ἡ τε γὰρ $M^b O^b$. ||
 32. O^b . || 33. χρήσεται $L^b M^b$.
 ὡς om M^b . || α — β et 2. β — γ] πρώτου — δευτέρου — δευτέρου — τρίτου K^b . et perinde 5, 6, 7, 9. || 1. οὕτως om
 || 2. εἰς τὸ δεῦτερον δις τεθῇ K^b . || 3. τέσσαρά ἐστι M^b . || 5. διηρηται $K^b M^b O^b$. || ἔσαι om K^b . || 6. καὶ — 7. δ om M^b . ||
 — 9. συνδυάζει om M^b . || 11. τοῦτ' — 12. δίκαιον om M^b . || 11. τῷ] τὸ $K^b L^b$. || τὸ μὲν γὰρ O^b . || 13. μαθητικοὶ L^b . ||
 post πρὸς om M^b . || 15. αὕτη K^b . || 16. ὁ ὅρος O^b . || ὡ om pr K^b . || τὸ post τῷτο om L^b . || 17. τῷ μὲν πλείον τῷ M^b . ||
 9. πλείον O^b . || 20. κακῷ τὸ ἀνάπαλιν O^b . || 21. γίνεται καὶ τὸ M^b . || 25. συναλλάγμασι καὶ τοῖς ἀκουσίαις καὶ τοῖς ἐκυσίαις
 ὁμολογῶσι τοῖς ἐκυσίαις τε καὶ ἀκουσίαις M^b . || 27. πρότερον K^b . || γὰρ om M^b . || 28. δίκαιον om K^b . || 29. γίγνηται L^b . || 30.
 ; κατὰ om M^b . || 31. εἰς ἀλλήλα προσενεχθέντα K^b . || 32. τῷτο τὸ παρὰ τὸ $K^b O^b$.

κον ἄνισον, ἀλλ' ἔκαστὸν τὴν ἀναλογίαν ἐκείνην ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν. οὐθέν γὰρ διαφέρει, εἰ ἐπεικῆς φαῦλον ἀπεστέρησεν ἢ φαῦλος ἐπεικῆ, ἔδ' εἰ ἐμοίχευσεν ἐπεικῆς ἢ φαῦλος· ἀλλὰ πρὸς τῷ βλάπτει τὴν διαφορὰν μόνον βλέπει ὁ νόμος, καὶ χρῆται ὡς ἴσοις, εἰ ὁ μὲν ἀδικεῖ ὁ δ' ἀδικεῖται, καὶ εἰ ἐβλάψεν ὁ δὲ βέβλαπται. ὥστε τὸ ἀδικον τὴν ἄνισον ὃν ἰσαίνει πειρᾶται ὁ δικαστής· καὶ γὰρ ὅταν ὁ μὲν πληγῇ ὁ δὲ καταζῇ, ἢ καὶ κτείνῃ ὁ δ' ἀποθάνῃ, διήρηται τὸ πάθος καὶ ἡ πρᾶξις εἰς ἄνισα· ἀλλὰ πειρᾶται τῇ ζημίᾳ ἰσαίνειν, ἀφαιρῶν τὸ κέρδος. λέγεται γὰρ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, καὶ εἰ μὴ τισιν οἰκείον ὄνομα εἴη, τὸ κέρδος, οἷον τῷ καταζῶντι, καὶ ἡ ζημία τῷ παθόντι· ἀλλ' ὅταν γε μετρηθῇ τὸ πάθος, καλεῖται τὸ μὲν ζημία τὸ δὲ κέρδος. ὥστε τῷ μὲν πλείονος καὶ ἐλάττωτος τὸ ἴσον μέσον, τὸ δὲ κέρδος καὶ ἡ ζημία τὸ μὲν πλεον τὸ δ' ἐλάττωτον ἐναντίως, τὸ μὲν τῷ ἀγαθῷ πλεον τῷ κακῷ δ' ἐλάττωτον κέρδος, τὸ δ' ἐναντίον ζημία· ὧν ἡν μέσον τὸ ἴσον, ὃ λέγομεν εἶναι δίκαιον· ὥστε τὸ ἐπανορθωτικὸν δίκαιον ἂν εἴη τὸ μέσον ζημίας καὶ κέρδους. διὸ καὶ ὅταν ἀμφισβητῶσιν, ἐπὶ τὸν δικαστὴν καταφεύγουσιν· τὸ δ' ἐπὶ τὸν δικαστὴν ἵναί 20 ἵναί ἐστιν ἐπὶ τὸ δίκαιον· ὁ γὰρ δικαστὴς βούλεται εἶναι οἷον δίκαιον ἐμφυλον· καὶ ζητῶσι δικαστὴν μέσον, καὶ καλῶσιν ἔνιοι μεσιδικῆς, ὡς εἰαν τῷ μέσῳ τύχῃσιν, τῷ δικαίῳ τευχόμενοι. μέσον ἄρα τι τὸ δίκαιον, εἶπερ καὶ ὁ δικαστής. ὁ δὲ δικαστὴς ἐπανισοῖ, καὶ ὥσπερ γραμμῆς εἰς ἄνισα τετμημένης, ὥ τὸ μεῖζον τμήμα τῆς ἡμισείας ὑπερέχει, τοῦτ' ἀφείλε καὶ τῷ ἐλάττωτι τμήματι προσέθηκεν. ὅταν δὲ δίχα διαιρεθῇ τὸ ὅλον, τότε φασὶν ἔχειν τὰ αὐτῶν, ὅταν λάβωσι τὸ ἴσον. τὸ δ' ἴσον μέσον ἐστὶ τῆς μεζζονος καὶ ἐλάττωτος κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. διὰ τούτου καὶ 30 ὀνομάζεται δίκαιον, ὅτι δίχα ἐστίν, ὥσπερ ἂν εἴ τις εἴποι δίχαλον, καὶ ὁ δικαστὴς διχαστής. ἐπὶ γὰρ δύο ἴσων ἀφαιρεθῇ ἀπὸ θατέρου, πρὸς θατέρου δὲ προστεθῇ, δυσὶ τοῦτοις ὑπερέχει θατέρου· εἰ γὰρ ἀφῆρθη μὲν, μὴ προστεθῇ

δὲ, ἐνὶ ἂν μόνον ὑπερέχῃ. τῷ μέσῳ ἄρα ἐνὶ καὶ τὸ μὴ ἀφ' ἧς ἀφῆρθη, ἐνὶ. τούτῳ ἄρα γνωρίζομεν τί τε ἀφῆρθη δὲ ἀπὸ τοῦ πλεον ἔχοντος, καὶ τί προστεθῇ τῷ ἐλάττω ἔχοντι· ὥ μὲν γὰρ τὸ μέσον ὑπερέχει, τούτο προστεθῇ τῷ ἐλάττω ἔχοντι, ὥ δ' ὑπερέχεται, ἀφαιρῶν ἀπὸ τῷ πλεον ἔχοντι. ἴσαί αἱ ἐφ' ὧν ΑΑ ΒΒ ΓΓ ἀλλήλαις· ἀπὸ τῆς ΑΑ ἀφῆρθη τὸ ΑΕ, καὶ προστεθῇ τῇ ΓΓ τὸ ΕΦ· ὡς ΓΓ ὡς ΕΦ ὡς ΑΑ ΔΔΓΓ τῆς ΕΑ ὑπερέχει τῷ ΓΔ καὶ τῷ ΓΖ· ἄρα ΒΒ τῷ ΓΔ. ἐστὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν πᾶσι ἀνῆρῶντο γὰρ ἂν, εἰ μὴ ἐποίησε τὸ ποιοῦν καὶ ὅσον καὶ ἐλάττω καὶ τὸ πᾶσιν ἐπασχε τούτο καὶ τοούτον καὶ τοούτον. ἀφῆρθη δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα, ἢ τε ζημία καὶ τὸ κέρδος τῆς ἐκείνης ἀλλαγῆς· τὸ μὲν γὰρ πλεον ἔχειν ἢ τὰ ἐλάττω κερδαίνειν λέγεται, τὸ δ' ἐλάττω τῶν ἐξ ἀρχῆς ζημίας οἷον ἐν τῷ ὀνομασθῆναι καὶ πωλεῖν καὶ ἐν ὅσοις ἄλλοις ἐδωκεν ὁ νόμος. ὅταν δὲ μήτε πλεον μήτ' ἐλάττω αὐτὰ δι' αὐτῶν γένηται, τὰ αὐτῶν φασὶν ἔχειν καὶ ἐλάττω καὶ πλεον κερδαίνειν· ὥστε κέρδος τινὸς καὶ ζημία τινος τὸ δίκαιον ἐστὶ τῶν παρὰ τὸ ἐκείσιν, τὸ ἴσον ἔχειν 20 πρότερον καὶ ὕστερον.

Δοκεῖ δὲ τισὶ καὶ τὸ ἀντιπεπονθὸς εἶναι ἀπλῶς ἴσον, ὥσπερ οἱ Πυθαγόρειοι ἔφασαν· ὠρίζαντο γὰρ ἀπλῶς ἴσον τὸ ἀντιπεπονθὸς ἄλλῳ. τὸ δ' ἀντιπεπονθὸς καὶ πλεον μέττει ἔτ' ἐπὶ τὸ διανεμητικὸν δίκαιον οὗτ' ἐπὶ τὸ ἀπλῶς ἴσον· καίτοι βύλονται γε τούτω λέγειν καὶ τὸ ῥαδιόμορπον δίκαιον.

εἰ κε πάθοι τὰ κ' ἔρεξε, δόκη κ' ἰθὺία γίνεται. πολλὰ γὰρ διαφωνεῖ οἷον εἰ ἀρχῆς ἔχων ἐπάταξεν, καὶ δὲ ἀντιπληγῆναι, καὶ εἰ ἀρχοντα ἐπάταξεν, ἢ πλεον μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ κολασθῆναι. ἔτι τὸ ἐκείσιν καὶ πλεον διαφέρει πολύ. ἀλλ' ἐν μὲν ταῖς κοινωνίαις καὶ ἐν λακτικαῖς συνέχει τὸ τοῦτον δίκαιον τὸ ἀντιπεπονθὸς καὶ ἀναλογίαν καὶ μὴ κατ' ἰσότητα· τῷ ἀντιποικίῳ γὰρ ὁ λόγον συμμένει ἢ πόλιν. ἢ γὰρ τὸ κακῶς ζητῶν

2. εἰ ὁ ἐπεικῆς *M*¹. || 3. ἀπεστέρησεν *O*¹. || ἢ ὁ φαῦλος ἐπεικῆς *M*¹. || 4. ἀναφορὰν *M*¹. || βλέπει μόνον *K*¹. || 6. καὶ om *F*¹. εἰ ὁ μὲν ἐβλάψεν *L*¹*M*¹*O*¹. || βλάπτειται *M*¹. || 8. καὶ om *M*¹. || 11. εἴη ἢ *K*¹, δοκῇ *O*¹. || 14. καὶ τοῦ ἐλάττωτος *O*¹. || 15. κέρδος δὲ *L*¹. || 21. ἴσιν — εἶναι om *K*¹. || ὁ — 22. ἐμφυλον om *M*¹. || 23. μεσιδικῆς (κ correcto) *L*¹, μεσοδικῆς *H*¹*N*¹. || 24. om *M*¹. || 27. καὶ et προσέθηκεν om *K*¹. || 28. τὰ αὐτοῦ *O*¹, τὸ αὐτὸ *M*¹, τὸ αὐτοῦ *K*¹*L*¹. || 29. ἐλάττωτος καὶ μεζζονος *M*¹. || 30. γὰρ ἂν *L*¹, om *M*¹. || εἰ om *K*¹. || 34. τὸ ἕτερον *L*¹*M*¹*O*¹. || ἀφαιρεθῇ μὲν, μὴ προστεθῇ *M*¹.

1. ἐν γ' ἂν *M*¹. || μόνον *L*¹. || 2. ἀφ' τὸ ἀφ' *O*¹. || τε om *K*¹. || 3. πλεον *M*¹. || προστεθῆναι *M*¹. || 4. ζ. — 5. ἔρεξε *M*¹. || 6. αἱ post ὧν *M*¹. || 7. ἀφῆρθη *K*¹, ἀφαιρέσθαι *L*¹*O*¹. || πρόσκειται *K*¹. || 8. ὅλη ἢ ὅλην *K*¹, ἢ ὅλη *O*¹. || ὑπερέχει *M*¹. || 9. τούτω post καὶ om *L*¹. || 9. τούτω post δὲ *K*¹*O*¹. || 10. γὰρ μὲν γὰρ *L*¹. || ὅσον πόσον pr *K*¹. || 11. καὶ et τούτω om *F*¹. || τούτω καὶ τούτω *L*¹*O*¹. || 12. ταῦτα om *M*¹. || 13. αὐτῷ *O*¹, αὐτῷ *K*¹. || 15. πωλεῖν καὶ ὀνειδῆναι *L*¹*M*¹. || ὅσον τῶν *K*¹. || 16. ἐδωκεν *K*¹*O*¹. || 17. αὐτὰ δι' τὰ *M*¹. || 19. τῷ *K*¹, τὸ *M*¹. || περὶ *M*¹. || καὶ om *K*¹. || 21. ἀπλῶς εἶναι *O*¹. || 22. πόλιν *K*¹. || 23. ἄλλῳ om *L*¹*M*¹*O*¹. || 24. πενητικὸν *K*¹*L*¹*O*¹. || 25. γε om *L*¹. || 27. εἰ καὶ *K*¹. || ἔρεξε *L*¹. || 28. *M*¹. || 29. ἔρεξε *O*¹. || 30. καὶ om *K*¹. || ἐκείσιν καὶ τὸ ἐκείσιν *L*¹. || 31. συναλλακτικαῖς *M*¹. || 33. καὶ ἔχον καὶ *M*¹. || 34. ἡμίση *F*¹.

εία δοκίμει εἶναι, εἰ μὴ ἀντιποιήσεται· ἢ τὸ εὖ· εἰ δὲ
 ἐδοκίμει· ἔγινεται, τῇ μεταβάσει δὲ συμμείνουν. διὸ
 ἴσων ἑκόντων ἐμποδὼν ποιῶντας, ὡς ἀνταπόδοσις ἢ
 ἰσοῦς χάριτος· ἀντιπαρατεῖναι τε γὰρ διὰ τῶ χα-
 ρί, καὶ πάλιν αὐτὸν ἀρξαι χαρίζομενον. ποιεῖ δὲ
 ἴσων τὴν κατ' ἀναλογίαν ἢ κατὰ διάμετρον σύζυ-
 γοκόσμος ἐφ' ᾧ Α, σκυτοτόμος ἐφ' ᾧ Β, οἰκία
 ὑποθήματα ἐφ' ᾧ Δ. δεῖ ἔν λαμβάνειν τὸν οἰκο-
 κρά τῷ σκυτοτόμῳ τὸ ἐκεῖνον ἔργον, καὶ αὐτὸν ἐκείνῳ
 ἴσων τὸ αὐτῷ. εἰν ἔν πρῶτον ἢ τὸ κατὰ τὴν ἀνα-
 10 λογίαν, αἵτις τὸ ἀντιπεπονθένος γίνονται, ἔχει τὸ λαβ-
 ῖν μὴ, ἔκ ἴσων, ὑδὲ συμμείνουν· ἔστι γὰρ κυλῖναι
 εἶναι τὸ θατέρῳ ἔργον ἢ τὸ θατέρῳ, δεῖ ἔν ταῦτα
 11. ἔστι δὲ τὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλων τεχνῶν· ἀνερῶντο
 , εἰ μὴ ἀποίαι τὸ ποῦν καὶ ἔσων καὶ οἶον, καὶ τὸ
 ἔκαστε τῷτο καὶ τοῦτον καὶ τοῦτον. οὐ γὰρ ἐκ
 ἔν γίνονται κοινωνία, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος καὶ γεωργῶν,
 12. ἐτέρων καὶ ἐκ ἴσων· ἀλλὰ τόσους δεῖ ἴσασθῆναι.
 13. αὐτοβλητὰ δεῖ πως εἶναι, ὡς ἐστὶν ἀλλαγῇ. ἐφ'
 ἰσότητος ἐλήλυθε, καὶ γίνονται πως μέσον· πάντα γὰρ
 20 αὐτοὶ καὶ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἑλλειψιν, πόσα
 ὑποθήματα ἴσων οἰκία ἢ τροφή. δεῖ τοῖνυν ὅπερ
 14. εἰ γὰρ μὴ τῷτο, ἐκ ἔχει ἀλλαγῇ ὑδὲ κοινωνία.
 15. εἰ μὴ ἴσα εἴη πως, ἐκ ἔχει. δεῖ ἄρα ἐνί τινι πάντα
 25 αἰ, ὥσπερ ἐλέγχθη πρότερον. τοῦτο δ' ἐστὶ τῇ μὲν
 ἢ χρεία, ἢ πάντα συνέχει· εἰ γὰρ μηδὲν ὀφείντο
 ἰσῶς, ἢ ἐκ ἔσται ἀλλαγῇ ἢ ἐκ ἢ αὐτή. οἶον δ'
 γμα τῆς χρείας τὸ νόμισμα γέγονε κατὰ συνθήκην·
 τῷτο νόμισμα ἔχει νόμισμα, ὅτι ἐ φύσει ἀλλὰ νόμῳ
 30 ἐφ' ἡμῶν μεταβαλεῖν καὶ ποιῆσαι ἀχρηστον. ἔχει
 ἀποκρίν, ὅταν ἴσασθῇ, ὥς ὅπερ γεωργὸς πρὸς σκυ-
 τὸ ἔργον τὸ τῷ σκυτοτόμῳ πρὸς τὸ τῷ γεωργῷ. εἰς

σχῆμα δ' ἀναλογίας ἐ δεῖ ἀγειν, ὅταν ἀλλάζωνται· εἰ δὲ
 μὴ, ἀμφοτέρως ἔχει τὰς ὑπεροχὰς τὸ ἕτερον ἄκρον. ἀλλ'
 ὅταν ἔχῃ τὰ αὐτῶν, ὅπως ἴσοι καὶ κοινωνοί, ὅτι αὐτὴ ἢ
 ἰσότης δύναται ἐκ' αὐτῶν γίνεσθαι. γεωργὸς Α, τροφή Γ,
 σκυτοτόμος Β, τὸ ἔργον αὐτῷ τὸ ἴσασθῆναι Δ· εἰ δ' ἔτω
 μὴ ἦν ἀντιπεπονθέναι, ἐκ αὐτῶν κοινωνία. ὅτι δ' ἢ χρεία
 συνέχει ὥσπερ ἐν τι ἔν, δηλοῖ ὅτι ὅταν μὴ ἐν χρεία ὥσων
 ἀλλήλων, ἢ ἀμφοτέρως ἢ ἄτερος, ἐκ ἀλλάττονται, ὥσπερ
 ὅταν ἢ ἔχει αὐτὸς δέχεται τις, οἶον αἶν, διδόντες ὅτε. ἔξα-
 10 γωγῆς. δεῖ ἄρα τῷτο ἴσασθῆναι. ὑπὲρ δὲ τῆς μελλούσης ἀλ-
 λαγῆς, εἰ νῦν μηδὲν δεῖται, ὅτι ἔχει, εἰν δεῖται, τὸ νόμι-
 σμα οἶον ἐγγρηγῆς ἐστ' ἡμῶν· δεῖ γὰρ τῷτο φέροντι εἶναι
 λαβεῖν. πάσχει μὲν ἔν καὶ τῷτο τὸ αὐτό· ἐ γὰρ αἰ ἴσων
 δύναται· ὁμοῦ δὲ βύλεται μένειν μᾶλλον. διὸ δεῖ πάντα
 15 τετιμῆσθαι· ἔτω γὰρ αἰ ἔχει ἀλλαγῇ, εἰ δὲ τῷτο, κοινο-
 νία. τὸ δὲ νόμισμα ὥσπερ μέτρον σύμμετρα ποιῆσαν ἴσα-
 ζει· ὅτε γὰρ αὐτὸ μὴ ὅσης ἀλλαγῆς κοινωνία ἦν, ἔτ' ἀλλαγῇ
 ἰσότητος μὴ ὅσης, ἔτ' ἰσότης μὴ ὅσης συμμετρίας. τῇ μὲν
 ἔν ἀληθείᾳ ἀδύνατον τὰ τοῦτον διαφέροντα σύμμετρα γί-
 20 νεσθαι, πρὸς δὲ τὴν χρείαν ἐνδέχεται ἱκανῶς. ἐν δὲ τι δεῖ
 εἶναι, τῷτο δ' ἐξ ὑποθέσεως· διὸ νόμισμα καλεῖται· τῷτο
 γὰρ πάντα ποιεῖ σύμμετρα· μετρεῖται γὰρ πάντα νομί-
 σματι. οἰκία Α, μυαῖ δέκα Β, κλή Γ. τὸ δὲ Α τῷ Β
 ἡμισυ, εἰ πέντε μόνων ἀξία ἢ οἰκία, ἢ ἴσων· ἢ δὲ κλή δὲ
 25 κατον μέρος τὸ Γ τοῦ Β· δηλονότι τοῖνυν πέντε κλῖναι ἴσων
 οἰκία, ὅτι πέντε. ὅτι δ' ἔτις ἢ ἀλλαγῇ ἢ πρὸν τὸ νόμισμα
 εἶναι, δηλονότι διαφέρει γὰρ ὑδὲν ἢ κλῖναι πέντε ἀντὶ οἰκίας,
 ἢ ὅς αἰ πέντε κλῖναι.

Τί μὲν ἔν τὸ ἀδικον καὶ τί τὸ δίκαιόν ἐστιν, εἴρηται. 9
 30 διωρισμένων δὲ τῶν δῆλον ὅτι ἢ δικαιοπραγία μέσον ἐστὶ
 τῷ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ πλεονέχειν τὸ δ'
 ἑλαττόν ἐστιν. ἢ δὲ δικαιοσύνη μεσότης ἐστὶν ἐ τὸν αὐτὸν
 τρόπον ταῖς πρότερον ἀρεταῖς, ἀλλ' ὅτι μέσου ἐστὶν· ἢ δ'

κποδὼν *M*¹. || 4. τε add *L*¹*O*¹. || 5. χαρίζομενον τὴν δὲ ἀντίδοσιν κατ' ἀναλογίαν ἢ κατὰ τὸ μέτρον συζεύξεις *M*¹. || 7. οἶον om
 ὑποθήματα *O*¹. || 9. τὸ ἐκεῖνον ἔργον *M*¹. || 10. τὴν om *M*¹. || 11. γενήσεται *O*¹. || 12. συμμείνουν *M*¹. || 15.
 16. || καὶ ὅσον καὶ οἶον τοῦτον καὶ τοῦτον *M*¹. || 16. καὶ τοῦτον om *K*¹. || 18. καὶ ante ἐκ om *M*¹. || 19. ταῦτα pr *K*¹. ||
*M*¹. || 20. ὡ *L*¹*M*¹*O*¹. || 21. μετρίωστε καὶ *K*¹. || 22. αἵτια om *K*¹. || ἴσον — 23. ὑποθήματα om *M*¹. || 22. ὅπερ ὁ
*L*¹*M*¹*O*¹. || 23. τόσαδε *K*¹, τόσα δὲ *L*¹. || 26. ἐστὶ] ἐτι *K*¹. || 27. ἢ om *K*¹. || 28. ἢ ante ἐκ om *M*¹. || 30. ἐκ *L*¹. ||
 31. ἀλλὰ *K*¹*M*¹*O*¹. || 33. τὸ post ἔργον om *L*¹*M*¹.
 διάγειν ἀναλογίας *K*¹. || 2. ὑπερβαλεῖ *K*¹. || 3. τὸ *K*¹. || 4. Α] τὸ α *K*¹. || 7. ἐπὶ *O*¹. || 8. θατέρως *O*¹. || 9. ἢ ἔχει]
 | τις om *K*¹. || οἶον *M*¹. || δόντες *K*¹. || ἐξαγωγῇ *L*¹*M*¹*O*¹. || 10. τῷτο ἄρα *O*¹. || 11. αὐ *K*¹. || 12. ἐκ *O*¹. || ἡμῶν *M*¹. ||
*K*¹. || 13. παράσχοι *M*¹. || 15. τετιμῆσθαι *L*¹. || ἔχει αἰ *M*¹*O*¹. || 16. μέτρῳ *L*¹, μέσον *M*¹. || 17. αὐ om *M*¹. || εἴη *O*¹. ||
 δεῖ *L*¹, δεῖ δὲ τι *M*¹, δεῖ δὲ τι *O*¹. || 23. Α] ἐφ' ἧς α *O*¹. || δὲ] δὲ *M*¹, om *K*¹*O*¹. || 24. ἢ τὸ ἴσον *M*¹. || κλῖναι ἢ δίκαι-
 26. ὅτι δίκαι rc *K*¹: pr enim om. || δὲ *K*¹. || 27. εἶναι *M*¹, om *L*¹: ceteri ᾱ. || 29. ἴσων om *L*¹. || 30. ὅτι καὶ ἢ *M*¹. ||
*M*¹. || 32. μεσότης τις ἐστὶν *K*¹*L*¹. || αὐτὸν δὲ τρόπον *K*¹*L*¹*O*¹. || 33. ταῖς ἀρεταῖς ταῖς πρότερον *O*¹, ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς *L*¹. ||
 οὐ μέσον *M*¹.

ἀδικία τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἡ μὲν δικαιοσύνη ἐστὶ καθ' ἣν ὁ δίκαιος λόγεται πρακτικὸς κατὰ προαίρεσιν τῷ δικαίῳ, καὶ διανεμητικὸς καὶ αὐτῷ πρὸς ἄλλον καὶ ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον, οὐχ οὕτως ὥστε τῷ μὲν αἰρετὴ πλεον αὐτῷ ἔλαττον δὲ τῷ πλησίον, τῷ βλαβερῷ δ' ἀνάπαλιν, ἀλλὰ τῷ ἴσῃ τῷ κατ' ἀναλογίαν, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλῳ πρὸς ἄλλον. ἡ δ' ἀδικία τῷναντίον τῷ ἀδίκῳ. τῷτο δ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλειψις τῷ ὠφελίμῳ ἢ βλαβερῷ παρὰ τὸ ἀνάλογον. διὸ ὑπερβολὴ καὶ ἑλλειψις ἡ ἀδικία, ὅτι ὑπερβολῆς καὶ ἑλλείψεως ἐστὶν, ἐφ' αὐτῷ μὲν ὑπερβολῆς μὲν τῷ ἀπλῶς ὠφελίμῳ, ἑλλείψεως δὲ τῷ βλαβερῷ. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τὸ μὲν ὅλον ὁμοίως, τὸ δὲ παρὰ τὸ ἀνάλογον, ὁποτέρως ἔτυχεν. τῷ δὲ ἀδικήματος τὸ μὲν ἔλαττον τὸ ἀδικεῖσθαι ἐστὶ, τὸ δὲ μείζον τὸ ἀδικεῖν. περὶ μὲν ἔν δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας, τίς ἑκατέρας ἐστὶν ἡ φύσις, εἰρήσθω τοῦτον τὸν τρόπον, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου καθόλου.

10 Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀδικεῖντα μήπω ἀδικον εἶναι, ὁ ποῖα ἀδικήματα ἀδικῶν ἤδη ἀδικός ἐστιν ἑκάστην ἀδικίαν, οἷον κλέπτῃς ἢ μαίχεσθαι ἢ ληστῇς· ἢ ἔτω μὲν ὁδὲν διοίσει; καὶ γὰρ ἂν συγγένειτο γυναικὶ εἰδὼς τὸ ἦ, ἀλλ' ὃ διὰ προαιρέσεως ἀρχὴν ἀλλὰ διὰ πάθος. ἀδικεῖ μὲν ἔν, ἀδικος δ' ἔκ ἐστιν, αἷον οὐδὲ κλέπτῃς, ἔκλεψε δέ, ὁδὲ μοιχός, ἐμοίχευσε δέ· ἀδικῶν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. πῶς μὲν ἔν ἔχει τὸ ἀντιπεπυθὸς πρὸς τὸ δίκαιον, εἰρηται πρότερον· δεῖ δὲ μὴ λαμβάνειν ὅτι τὸ ζητούμενόν ἐστι καὶ τὸ ἀπλῶς δίκαιον καὶ τὸ πολιτικὸν δίκαιον. τῷτο δὲ ἐστὶν ἐπὶ κοινωνῶν βίῃ πρὸς τὸ εἶναι αὐτάρκειαν, ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἢ κατ' ἀναλογίαν ἢ κατ' ἀριθμόν· ὥς ὅσοις μὴ ἐστὶ τῷτο, ἔκ ἐστι τέτοις πρὸς ἀλλήλους τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ἀλλὰ τι δίκαιον καὶ καθ' ὁμοιότητα. ἔστι γὰρ δίκαιον, οἷς καὶ νόμος πρὸς αὐτούς· νόμος δ', ἐν οἷς ἀδικία· ἢ γὰρ δίκῃ κρίσις τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ. ἐν οἷς δ' ἀδικία, καὶ τὸ ἀδικεῖν ἐν τέτοις, ἐν οἷς δὲ τὸ ἀδικεῖν, ὃ πᾶσιν ἀδικία· τῷτο δ' ἐστὶ τὸ πλεον αὐτῷ νέμειν τῶν ἀπλῶς ἀγαθῶν, ἔλαττον δὲ τῶν ἀπλῶς κακῶν. διὸ ἔκ ἐῷμεν ἀρχεῖν ἀνθρώπον, ἀλλὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐαυτῷ

τοῦτο ποιεῖ, καὶ γίνεται τύραννος. ἔστι δ' ὁ ἀρχὴν φησὶ τῷ δικαίῳ, εἰ δὲ τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ ἴσῳ. ἐπεὶ δ' ἔκ πλεον εἶναι δοκεῖ, εἴπερ δίκαιος· οὐ γὰρ νέμει πλεον ἀπλῶς ἀγαθῷ αὐτῷ, εἰ μὴ πρὸς αὐτὸν ἀνάλογόν ἐστ' ἑτέρῳ ποιεῖ· καὶ διὰ τοῦτο ἀλλότριον εἶναι φασιν ἐκ τὴν δικαιοσύνην, καθάπερ ἐλάττω καὶ πρότερον. μὴ τις δοτῆς, τῷτο δὲ τιμὴ καὶ γέρας· ὅτῳ δὲ μὴ καὶ τοιαῦτα, ἔτσι γίνονται τύραννοι. τὸ δὲ δεσποτικὸν ἐκ καὶ τὸ πατρικὸν ὃ ταῦτόν τέτοις ἀλλ' ἔμοιον· ὃ γὰρ ἐκ ἀδικία πρὸς τὰ αὐτῷ ἀπλῶς, τὸ δὲ κτήμα καὶ τὸ πᾶν ἔως ἂν ἢ πηλίκον καὶ μὴ χωρισθῇ, ὥσπερ μέρος αὐτὸν δ' οὐθεὶς προαιρέτῃ βλάπτειν· διὸ ἐκ τῶν πρὸς αὐτόν. ἐδ' ἄρα ἀδικον ἐδὲ δίκαιον· τὸ πολιτικὸν νόμον γὰρ ἦν, καὶ ἐν οἷς ἐπεφύκει εἶναι νόμος· ἔτσι δ' οἷς ὑπάρχει ἰσότης τῷ ἀρχεῖν καὶ ἀρχεσθαι. διὸ μὴ πρὸς γυναικὰ ἐστὶ δίκαιον ἢ πρὸς τέκνα καὶ κτήματα· γὰρ ἐστὶ τὸ οἰκονομικὸν δίκαιον· ἕτερον δὲ καὶ τῷ πολιτικῷ. τῷ δὲ πολιτικῷ δίκαιον τὸ μὲν φυσικὸν ἐστὶ νομικόν, φυσικὸν μὲν τὸ πανταχῷ τὴν αὐτὴν ἐχέει καὶ οὐ τῷ δοκεῖν ἢ μὴ, νομικόν δὲ ὃ ἐκ ἀρχῆς μὴ διαφέρει ὅπως ἢ ἄλλως, ὅταν δὲ θῶνται, διαφέρει, ὡς μὴ λυτῆσθαι, ἢ τὸ αἶμα θύειν ἀλλὰ μὴ διὰ πᾶν ἐστὶ ὅσα ἐπὶ τῶν καθ' ἑκάστα νομοθετῶσιν, οἷον τὸ ἐκαστὸν σίδε, καὶ τὰ ψηφισματώδη. δοκεῖ δ' ἐνίοις εἶναι τοιαῦτα, ὅτι τὸ μὲν φύσει ἀκίνητον καὶ πανταχῷ ἐστὶ ἔχει δύναμιν, ὥσπερ τὸ πῦρ καὶ ἐνθάδε καὶ ἐκεῖ καίει, τὰ δὲ δίκαια κινέμενα ὁρῶσιν. τῷτο δ' ἐκ τῶν ἔχον, ἀλλ' ἐστὶν ὥς. καίτοι παρὰ γε τοῖς θεοῖς ἐκαστὸς μῶς· παρ' ἡμῖν δ' ἐστὶ μὲν τι καὶ φύσει, κοινὸν πάντων. ἀλλ' ὅμως ἐστὶ τὸ μὲν φύσει τὸ δ' ὃ φύσει τῶν ἐνδεχομένων καὶ ἄλλως ἔχειν, καὶ πᾶν ἀλλὰ νομικόν καὶ συνθήκη, εἴπερ ἀμφω κοινὰ ἔσθαι ὅλον. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς ἀρμόσσει διανομήσει γὰρ ἢ δεξιά κρείττων, καίτοι ἐνδεχεται πᾶσι ἐκαστῷ ζῆν γενέσθαι. τὰ δὲ κατὰ συνθήκην καὶ τὸ συμφέρον

8. ἢ τῷ βλαβερῷ *O*¹. || διὸ] διὰ καὶ *M*¹. || 10. ἐαυτῷ *L*¹, ἐαυτοῖς *M*¹. || μὲν ante τῷ om *L*¹*M*¹*O*¹. || 11. τῷ om *M*¹. || πρὸς *M*¹. || ὁποτέρως *M*¹. || 13. τῷ ἀδικεῖσθαι *M*¹, ἀδικεῖσθαι *K*¹. || τῷ δὲ *M*¹. || 20. διὰ om *K*¹. || 21. διὰ om *M*¹. || 22. εἰς *K*¹. || 25. καὶ τὸ ἀπλῶς — 26. ἐστὶν om *M*¹. || 25. καὶ post δίκαιον om *O*¹. || τὸ om *K*¹*L*¹. || 26. ἐπὶ om *L*¹. || 30. οἷς] ἐν οἷς *O*¹. || 31. κρίσις ἐστὶ τῷ *L*¹*O*¹. || 35. νόμος *M*¹.

2. εἰ δὲ τῷ δικαίῳ om *M*¹. || 3. αὐτῷ τοῦ ἀπλῶς ἀγαθῷ *L*¹. || 5. ἀγαθὸν εἶναι φασιν *M*¹. || 6. τις ἄρα *M*¹*O*¹. || 7. ἔκ τῶν τοιαῦτα] ταῦτα *M*¹*O*¹. || 9. ταυτὲ *O*¹. || 10. τὸ post καὶ om *K*¹*L*¹. || 11. μὴ om *K*¹*O*¹. || 13. ἀδικον] ἀδικία ἐκ *L*¹. || πρὸς τὴν γυναικὰ *M*¹. || κτήμα *L*¹. || 17. καὶ om *M*¹. || 18. τῷ δὲ πολιτικῷ om *K*¹. || μὲν] μὲν γὰρ *K*¹. || 19. νομικὸν om *L*¹. || 20. οὐ τῷ] οὕτως *K*¹. || ὃ om *M*¹. || 21. οἷον] οὕτως ἢ ἄλλως οἷον *K*¹. || 24. ψηφίσματα ταῦτα *M*¹. || πᾶν *M*¹. || 25. διότι *O*¹. || ἔχει τὴν αὐτὴν *O*¹. || 26. καὶ τὸ πῦρ ἐνθάδε *M*¹. || 28. ἔχον ἀλλ' ἐστὶν ὥς om *M*¹. || παρὰ τῷ ἐκαστῷ μῶς *M*¹. post ὡδαμῶς *M*¹*O*¹ ἔχον, *L*¹ ἔχον ἐστὶ. || 29. φυσικὸν κοινὸν οὐ μέντοι *M*¹. || 33. ὃ] καὶ ὁ *K*¹. || διανομήσει *L*¹.

ον ὁμοιά ἐστι τοῖς μέτροις· οὐ γὰρ πανταχῶς ἴσα τὰ
καὶ σιτηρὰ μέτρα, ἀλλ' ἔμιν ὠννται, μαίζω, οὐ
λῦσιν, ἐλάττω. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μὴ φυσικὰ ἀλλ'
πινα δίκαια οὐ ταῦτα πανταχοῦ, ἐπεὶ ὑδ' αἱ πολυ-
ἀλλὰ μία μόνον πανταχῶς κατὰ φύσιν ἢ ἀρίστη. τῶν
αἰών καὶ νομίμων ἕκαστον ὡς τὰ καθόλου πρὸς τὰ καθ'
ἔχει· τὰ μὲν γὰρ πραττόμενα πολλά, ἐκείνων δ'
ἐν· καθόλου γάρ. διαφέρει δὲ τὸ ἀδίκημα καὶ τὸ
καὶ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ δίκαιον· ἀδικον μὲν γάρ
ἢ φύσει ἢ τάξει· τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο, ὅταν πραχθῇ,
μὰ ἐστὶ, πρὶν δὲ πραχθῆναι, ἔπω, ἀλλ' ἀδικον. ὁμοίως
δὲ δικαίωμα. καλεῖται δὲ μᾶλλον δικαιοπράγημα τὸ
δικαίωμα δὲ τὸ ἐπανόρθωμα τῷ ἀδικήματος. καθ'
ον δὲ αὐτῶν, ποιά τε εἶδη καὶ πόσα καὶ περὶ ποῖα
ἵναι ὄντα, ὕστερον ἐπισκεπτέον. ὄντων δὲ τῶν δικαίων
δύων τῶν εἰρημένων, ἀδικεῖ μὲν καὶ δικαιοπραγεῖ
ἰκῶν τις αὐτὰ πράττη· ὅταν δ' ἄκων, ἔτ' ἀδικεῖ ἔτε
πραγεῖ ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός· οἷς γὰρ συμβέ-
δικαίοις εἶναι ἢ ἀδικοῖς, πράττεσιν. ἀδίκημα δὲ καὶ
πράγλημα ὥριςαι τῷ ἐκουσίῳ καὶ ἀκουσίῳ· ὅταν γὰρ
ἢ, ψέγεται, ἅμα δὲ καὶ ἀδίκημα τὸτ' ἐστὶν· ὥστ'
ἢ ἀδικον μὲν, ἀδίκημα δ' ἔπω, εἰὰν μὴ τὸ ἐκούσιον
λέγω δ' ἐκούσιον μὲν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται,
τις τῶν ἐφ' αὐτῷ ὄντων εἰδῶς καὶ μὴ ἀγνοῶν πράττη
ἢν μῆτε ὦ μῆτε ἔνεκα, οἷον τίνα τύπτει καὶ τίνι καὶ
ἔνεκα, κακείνων ἕκαστον μὴ κατὰ συμβεβηκός μηδὲ
ὥσπερ εἰ τις λαβὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τύπτει ἕτερον,
κῶν· οὐ γὰρ ἐπ' αὐτῷ. ἐνδέχεται δὲ τὸν τυπτόμενον
εἶναι, τὸν δ' ὅτι μὲν ἄνθρωπος ἢ τῶν παρόντων τις
εἶναι, ὅτι δὲ πατὴρ ἀγνοεῖν. ὁμοίως δὲ τὸ τοιούτον διω-
καὶ ἐπὶ τῷ ἔνεκα, καὶ περὶ τὴν πράξιν ὅλην. τὸ δὲ
μενον, ἢ μὴ ἀγνούμενον μὲν μὴ ἐπ' αὐτῷ δ' ὄν, ἢ
ἰκούσιον· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν φύσει ὑπαρχόντων εἰδῶ-

τες καὶ πράττομεν καὶ πάσχομεν, ὧν ὑδὲν ἔθ' ἐκούσιον οὐτ'
ἀκούσιον ἐστίν, οἷον τὸ γηρᾶν ἢ ἀποθνήσκειν. ἐστὶ δ' ὁμοίως
ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ τῶν δικαίων καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός·
καὶ γὰρ ἐν τὴν παρακαταθήκην ἀποδοῖη τις ἄκων καὶ διὰ
φόβον, ὃν ἔτε δίκαια πράττειν ἔτε δικαιοπραγεῖν φατέον
ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἀναγκαζό-
μενον καὶ ἄκοντα τὴν παρακαταθήκην μὴ ἀποδιδόντα κατὰ
συμβεβηκός φατέον ἀδικεῖν καὶ τὰ ἀδίκῃ πράττειν. τῶν
δὲ ἐκυσίων τὰ μὲν προελόμενοι πράττομεν τὰ δ' ἐπὶ προελό-
μενοι, προελόμενοι μὲν ὅσα προβυλεύσαμενοι, ἀπροαίρετα
δὲ ὅσα ἀπροβύλευτα. τριῶν δὲ ὧν βλαβῶν τῶν ἐν ταῖς
κοινωνίαις, τὰ μὲν μετ' ἀγνοίας ἀμαρτήματα ἐστίν, ὅταν
μῆτε ὃν μῆτε ὦ μῆτε ἔνεκα ὑπέλαβε πράξῃ· ἢ
γὰρ ἐ βαλεῖν ἢ ἐ τῷ ἢ ἐ τῷ ἢ οὐ τῷ ἔνεκα ὠήθη,
ἀλλὰ συνέβη ἔχ ἔνεκα ὠήθη, οἷον ἔχ ἵνα τρώσῃ ἀλλ'
ἵνα κεντήσῃ, ἢ ἔχ ὄν, ἢ ἔχ ὡς. ὅταν μὲν ἐν παραλόγως
ἢ βλάβῃ γένηται, ἀτύχημα, ὅταν δὲ μὴ παραλόγως, ἄνευ
δὲ κακίας, ἀμάρτημα· ἀμαρτάνει μὲν γὰρ ὅταν ἢ ἀρχῇ
ἐν αὐτῷ ἢ τῆς αἰτίας, ἀτυχεῖ δ' ὅταν ἐξῶθεν. ὅταν δὲ
εἰδῶς μὲν μὴ προβυλεύσας δὲ, ἀδίκημα, οἷον ὅσα τε διὰ
θυμὸν καὶ ἄλλα πάθη, ὅσα ἀναγκαῖα ἢ φυσικὰ, συμβαί-
νει τοῖς ἀνθρώποις· ταῦτα γὰρ βλάπτοντες καὶ ἀμαρτά-
νοντες ἀδικεῖσι μὲν, καὶ ἀδικήματα ἐστίν, ἐ μέντοι πῶ ἀδι-
κοι διὰ ταῦτα ὑδὲ πονηροί· ἐ γὰρ διὰ μοχθηρίαν ἢ βλάβῃ·
ὅταν δ' ἐκ προαιρέσεως, ἀδικος καὶ μοχθηρός. διὸ καλῶς
τὰ ἐκ θυμῷ ἐκ ἐκ προνοίας κρίνεται· ἐ γὰρ ἀρχεῖ ὁ θυμῷ
ποιῶν, ἀλλ' ὁ ὀργίσας. ἐτι δὲ ὑδὲ περὶ τῷ γενέσθαι ἢ μὴ
ἀμφισβητεῖται, ἀλλὰ περὶ τῷ δίκαιῳ· ἐπὶ φαινομένη γὰρ
ἀδικίᾳ ἢ ὀργῇ ἐστίν. ἐ γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς συναλλάγμασι
περὶ τῷ γενέσθαι ἀμφισβητῶσιν, ὧν ἀνάγκη τὸν ἕτερον εἶναι
μοχθηρόν, ἂν μὴ διὰ λήθην αὐτὸ δρῶσιν· ἀλλ' ὁμολογεῖ-
τες περὶ τῷ πράγματι, περὶ τῷ ποτέρως δίκαιον ἀμφισβη-
τῶσιν. ὁ δ' ἐπιβυλεύσας ἐκ ἀγνοεῖ, ὥς ὁ μὲν οἶσται ἀδι-

ἔ - οὐ] ὦ - ὦ *M*². || 4. αἱ om *K*²*L*². || 5. μόνον] μὲν *M*². || κατὰ τὴν φύσιν *M*². || 8. δὲ καὶ τὸ *O*². || 9. καὶ τὸ δικαίωμα
δίκαιον om *K*². || 10. ἢ τῇ τάξει *L*². || τὸ om *K*²*L*². || 11. ἐστὶ om *L*²*M*². || post ἀδικον *K*²*L*²*O*² ὅτι (τι *K*²) ὅταν πραχθῇ
ἐ ἐστίν. || 12. τὸ κοινὸν μᾶλλον δικαιοπράγημα *M*². || 15. τῶν om *M*². || 16. προελημέτων *O*². || 17. ὅταν - 18. ἀλλ' ἢ] τις
*M*². || 19. ἢ ἀδικοῖς εἶναι *O*². || 22. ἀδικόν τι ἔχει *M*². || ἔπω ἐστὶν ἐὰν *M*². || 23. μὲν om *M*². || 24. ἐαυτῷ *M*²*O*². || πρό-
τερον. || 25. ὁ *K*². || ὡς et ὃν corr *K*². || ἔνεκα om omnes. || τύπτειν *K*², ommissis καὶ τίνι. || 26. ἐκέρτερον *K*². || 27. τύπτει *L*²
|| 28. ἐκὼν δὲ· ἐ *M*²*O*². || ἐφ' ἐαυτῷ *O*². || 30. δὲ ὁ πατὴρ-*O*². || 31. τῷ] τῶν *L*²*M*². || 32. ἐφ' αὐτῷ *L*², ἐφ' ἐαυτῷ *O*². ||
ρ τῶν κατὰ φύσιν *M*².
ἐγγηρᾶν *M*². || ἢ] καὶ *M*², καὶ τὸ *L*². || 3. καὶ ante τὸ om *M*². || 4. καὶ διὰ] ἢ διὰ *M*². || 5. ὃν add *K*². || 9. ἐ προαι-
*M*². || 11. προβυλεύσα *K*². || δι] οὖν *M*², δ' *L*². || 13. πράξῃ] ταῦτα πράξῃ *L*²*M*²*O*². || 14. βάλλειν *K*², βαλεῖ *M*². ||
] εἰ *K*². || ὅτε *M*². || 17. ἢ om *L*². || 18. δὲ om *M*². || ἐν ἐαυτῷ ἢ ἀρχῇ *M*²*O*². || 19. κακίας *M*². || 22. ταῦτα] διὰ ταῦτα
24. ὑδὲ *M*². || 25. ποτέρως *M*². || διὰ καὶ καλῶς *L*². || 26. προαιρέσεως *M*². || 27. ὑδὲ] ἐ *M*². || 29. ἢ om *M*². || ἐν om
30. ἀμφισβητεῖται *M*². || 31. αὐ] εἰ *O*². || αὐτῶν *M*². || 32. σὺ ποτέρως] διὰ τῷ ποτέρως pr *K*². -

ἀδικία τῶν ἀνδρῶν. καὶ ἡ μὲν δικαιοσύνη ἐστὶ καθ' ἣν ὁ δίκαιος λέγεται πρακτικῶς κατὰ προαίρεσιν τῷ δικαίῳ, καὶ διανεμητικῶς καὶ αὐτῷ πρὸς ἄλλον καὶ ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον, οὐχ οὕτως ὥστε τῷ μὲν αἰρετῶ πλεόν αὐτῷ ἔλαττον δὲ τῷ πλησίον, τῷ βλαβερῷ δ' ἀνάπαλιν, ἀλλὰ τῷ ἴσῳ τῷ κατ' ἀναλογίαν, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλῳ πρὸς ἄλλον. ἡ δ' ἀδικία τῶν ἀνδρῶν τῷ ἀδίκῳ. τῷτο δ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλείψις τῷ ὠφελίμῳ ἢ βλαβερῷ παρὰ τὸ ἀνάλογον. διὸ ὑπερβολὴ καὶ ἑλλείψις ἡ ἀδικία, ὅτι ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως ἐστίν, ἐφ' αὐτῷ μὲν ὑπερβολῆς μὲν τῷ ἀπλῶς ὠφελίμῳ, ἐλλείψεως δὲ τῷ βλαβερῷ. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τὸ μὲν ὅλον ὁμοίως, τὸ δὲ παρὰ τὸ ἀνάλογον, ὁποτέρως ἔτυχεν. τῷ δὲ ἀδικήματος τὸ μὲν ἔλαττον τὸ ἀδικεῖσθαι ἐστὶ, τὸ δὲ μείζον τὸ ἀδικεῖν. περὶ μὲν ὅν δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας, τίς ἐκατέρως ἐστὶν ἡ φύσις, εἰρήσθω τοῦτον τὸν τρόπον, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ

- 10 Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀδικεῖντα μήπω ἀδικον εἶναι, ὁ παῖς ἀδικήματα ἀδικῶν ἤδη ἀδικός ἐστιν ἐκάστην ἀδικίαν, οἷον κλέπτῃς ἢ μοιχρὸς ἢ ληστής; ἢ ὅτῳ μὲν ὑδὲν διοῖσι; καὶ γὰρ ἂν συγγένοιτο γυναικὶ εἰδὼς τὸ ἦ, ἀλλ' ἢ διὰ προαιρέσεως ἀρχὴν ἀλλὰ διὰ πάθος. ἀδικεῖ μὲν ὅν, ἀδικός δ' ὅκ ἐστιν, οἷον οὐδὲ κλέπτῃς, ἐκλεψε δέ, ὑδὲ μοιχρὸς, ἐμοίχευσε δέ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. πῶς μὲν ὅν ἔχει τὸ ἀντιπεπονθὸς πρὸς τὸ δίκαιον, εἰρηται πρότερον. δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν ὅτι τὸ ζητούμενόν ἐστι καὶ τὸ ἀπλῶς δίκαιον καὶ τὸ πολιτικὸν δίκαιον. τῷτο δὲ ἐστὶν ἐπὶ κοινωνῶν βίῃ πρὸς τὸ εἶναι αὐτάρκειαν, ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἢ κατ' ἀναλογίαν ἢ κατ' ἀριθμόν. ὥστε ὅσοις μὴ ἐστὶ τῷτο, ὅκ ἐστὶ τῷτο πρὸς ἀλλήλους τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ἀλλὰ τι δίκαιον καὶ καθ' ὁμοιότητα. ἐστὶ γὰρ δίκαιον, οἷς καὶ νόμος πρὸς αὐτούς. νόμος δ', ἐν οἷς ἀδικία. ἢ γὰρ δίκη κρίσις τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ. ἐν οἷς δ' ἀδικία, καὶ τὸ ἀδικεῖν ἐν τῷτο, ἐν οἷς δὲ τὸ ἀδικεῖν, ἢ πᾶσιν ἀδικία. τῷτο δ' ἐστὶ τὸ πλεόν αὐτῷ νέμειν τῶν ἀπλῶς ἀγαθῶν, ἔλαττον δὲ τῶν ἀπλῶς κακῶν. διὸ ὅκ ἐῷμεν ἄρχειν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐαυτῷ

τοῦτο ποιεῖ, καὶ γίνεται τύραννος. ἐστὶ δ' ὁ ἄρχων φέρει τῷ δικαίῳ, εἰ δὲ τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ ἴσῳ. ἐπεὶ δ' ἐστὶ πλεόν εἶναι δοκεῖ, εἴπερ δίκαιος. οὐ γὰρ νέμει πλεονέκτως ἀπλῶς αὐτῷ, εἰ μὴ πρὸς αὐτὸν ἀνάλογος ἐστὶν ἑτέρῳ ποιεῖ. καὶ διὰ τοῦτο ἀλλότριον εἶναι φασὶν ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. μετὰ τὴν δόξιν, τῷτο δὲ τιμὴ καὶ γέρας. ὅτῳ δὲ μὴ αἰετοῖα ταῦτα, ὅτοι γίνονται τύραννοι. τὸ δὲ δεσποτικὸν δίκαιον καὶ τὸ πατρικὸν ἢ ταῦτ' ὅμοιον. ἢ γὰρ ἀδικία πρὸς τὰ αὐτῷ ἀπλῶς, τὸ δὲ κτῆμα καὶ τὸ πῦρ ὥς ἂν ἢ πηλίκον καὶ μὴ χωρισθῇ, ὥσπερ μένει καὶ αὐτὸν δ' οὐδεὶς προαιρεῖται βλάπτειν. διὸ ὅκ ἐστὶν ἀδικία πρὸς αὐτόν. ἐδ' ἄρα ἀδικον ὑδὲ δίκαιον τὸ πολιτικὸν νόμον γὰρ ἦν, καὶ ἐν οἷς ἐπεφύκει εἶναι νόμος. ὅτῳ δ' οἷς ὑπάρχει ἰσότης τῷ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. διὸ μὴ πρὸς γυναικὰ ἐστὶ δίκαιον ἢ πρὸς τέκνα καὶ κτῆμα. γὰρ ἐστὶ τὸ οἰκονομικὸν δίκαιον. ἕτερον δὲ καὶ τὸ πολιτικόν. τῷ δὲ πολιτικῷ δικαίῳ τὸ μὲν φυσικὸν ἐστὶν νομικόν, φυσικὸν μὲν τὸ πανταχῷ τὴν αὐτὴν ἔχει. καὶ οὐ τῷ δοκεῖν ἢ μή, νομικὸν δὲ ὁ ἐξ ἀρχῆς διαφέρει ὅτῳ ἢ ἄλλῳ, ὅταν δὲ θῶνται, διαφέρει μὴς λυτρεῖσθαι, ἢ τὸ αἶμα θύειν ἀλλὰ μὴ δόξαι. ἐστὶ ὅσα ἐπὶ τῶν καθ' ἑκάστα νομοθετῶσιν, οἷον τὸ εἶναι σῖδα, καὶ τὰ ψηφισματῶδη. δοκεῖ δ' ἐπὶ οἷς εἶναι ταῦτα, ὅτι τὸ μὲν φύσει ἀκίνητον καὶ πανταχῷ ἔχει δύναμιν, ὥσπερ τὸ πῦρ καὶ ἐνθάδε καὶ ἐκεῖ καίει, τὰ δὲ δίκαια κινέμενα ὁρῶσιν. τῷτο δ' ὅκ ἐστὶν ἔχον, ἀλλ' ἐστὶν ὥς. καίτοι παρὰ γε τοῖς βελήϊστοις μὴ παρ' ἡμῖν δ' ἐστὶ μὲν τι καὶ φύσει, κινεῖται πᾶν. ἀλλ' ὅμως ἐστὶ τὸ μὲν φύσει τὸ δ' ἢ φύσει. καὶ φύσει τῶν ἐνδεχομένων καὶ ἄλλως ἔχον, καὶ τὰ ἀλλὰ νομικὸν καὶ συνθήκη, εἴπερ ἄμφω κινεῖται. ὅλον. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς ἀρμόσει διακρίσει γὰρ ἢ δεξιὰ κρείττων, καίτοι ἐνδέχεται τινὰς εἶναι γενέσθαι. τὰ δὲ κατὰ συνθήκην καὶ τὸ συμφέρον

8. ἢ τῷ βλαβερῷ *O*⁴. || δι:] διδ καὶ *M*⁴. || 10. ἐαυτῷ *L*⁴, ἐαυτοῖς *M*⁴. || μὴ ante τῷ om *L*⁴*M*⁴*O*⁴. || 11. τῷ om *M*⁴. || πρὸς *M*⁴. || ὁπότερον *M*⁴. || 13. τῷ ἀδικεῖσθαι *M*⁴, ἀδικεῖσθαι *K*⁴. || τῷ δὲ *M*⁴. || 20. διὰ om *K*⁴. || 21. διὰ om *M*⁴. || 22. οὐ *K*⁴. || 25. καὶ τὸ ἀπλῶς — 26. ἐστὶν om *M*⁴. || 25. καὶ πρὸς δίκαιον om *O*⁴. || τὸ om *K*⁴*L*⁴. || 26. ἐπὶ om *L*⁴. || 30. οἷς] ἐν οἷς *O*⁴. || 31. κρίσις ἐπὶ τῷ *L*⁴*O*⁴. || 35. νόμον *M*⁴.

2. εἰ δὲ τῷ δικαίῳ om *M*⁴. || 3. αὐτῷ τοῦ ἀπλῶς ἀγαθῷ *L*⁴. || 5. ἀγαθὸν εἶναι φασιν *M*⁴. || 6. τις ἄρα *M*⁴*O*⁴. || 7. ἐν ταῖς τοιαύταις ταῦτα *M*⁴*O*⁴. || 9. ταῦτα *O*⁴. || 10. τὸ πρὸς καὶ om *K*⁴*L*⁴. || 11. μὴ om *K*⁴*O*⁴. || 13. ἀδικεῖν] ἀδικία ἐν *A*⁴. || πρὸς τὴν γυναικὰ *M*⁴. || κτῆμα *L*⁴. || 17. καὶ om *M*⁴. || 18. τῷ δὲ πολιτικῷ om *K*⁴. || μὴ] μὲν γὰρ *K*⁴. || 19. νομικὸν καὶ *L*⁴. || 20. οὐ τῷ] οὕτω *K*⁴. || δ om *M*⁴. || 21. οἷς] ὅτῳ ἢ ἄλλῳ οἷον *K*⁴. || 24. ψηφίσματα ταῦτα *M*⁴. || 25. διὰ *O*⁴. || ἔχει τὴν αὐτὴν *O*⁴. || 26. καὶ τὸ πῦρ ἐνθάδε *M*⁴. || 28. ἔχον ἀλλ' ἐστὶν ὥς om *M*⁴. || 30. καὶ τὰ ἀπλῶς *M*⁴ πρὸς ὅπως *M*⁴*O*⁴ ἔχον, *L*⁴ ἔχον ἐστὶ. || 29. φυσικὸν κινεῖται οὐ μέντοι *M*⁴. || 33. δ] καὶ ὁ *K*⁴. || δικαιοσύνη *L*⁴.

ον ὁμοιά ἐστι τοῖς μέτροις· οὐ γὰρ πανταχῶς ἴσα τὰ
καὶ σιτηρὰ μέτρα, ἀλλ' ἔμιν ὠνῆνται, μαίζω, οὐ
λῦσιν, ἐλάττω. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μὴ φυσικὰ ἀλλ'
πινα δίκαια οὐ ταῦτα πανταχῶς, ἐπεὶ ὑδ' αἱ πολυ-
ἀλλὰ μία μόνον πανταχῶς κατὰ φύσιν ἡ ἀρίστη. τῶν
αἰώνων καὶ νομίμων ἕκαστον ὡς τὰ καθόλου πρὸς τὰ καθ'
ἔχει· τὰ μὲν γὰρ πραττόμενα πολλά, ἐκείνων δ'
ἓν· καθόλου γάρ. διαφέρει δὲ τὸ ἀδίκημα καὶ τὸ
καὶ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ δίκαιον· ἀδικον μὲν γάρ
ἢ φύσει ἢ τάξει· τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο, ὅταν πραχθῇ,
μὰ ἐστὶ, πρὶν δὲ πραχθῆναι, ἔπω, ἀλλ' ἀδικον. ὁμοίως
καὶ δικαίωμα. καλεῖται δὲ μᾶλλον δικαιοπράγημα τὸ
δικαίωμα δὲ τὸ ἐπανόρθωμα τοῦ ἀδικήματος. καθ'
ὃν δὲ αὐτῶν, ποιά τε εἶδη καὶ πόσα καὶ περὶ ποῖα
εἶναι ὄντα, ὕστερον ἐπισκεπτέον. ὄντων δὲ τῶν δικαίων
δικῶν τῶν εἰρημένων, ἀδικεῖ μὲν καὶ δικαιοπραγεῖ
ἐκὼν τις αὐτὰ πράττει· ὅταν δ' ἄκων, ἔτ' ἀδικεῖ ἔτε
πραγεῖ ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός· οἷς γὰρ συμβέ-
δικαίοις εἶναι ἢ ἀδίκους, πράττουσιν. ἀδίκημα δὲ καὶ
πράγημα ὥριςαι τῷ ἐκουσίῳ καὶ ἀκουσίῳ· ὅταν γὰρ
ἢ, ψέγεται, ἅμα δὲ καὶ ἀδίκημα τότε ἐστίν· ὥστ'
τι ἀδικον μὲν, ἀδίκημα δ' ἔπω, εἰ μὴ τὸ ἐκούσιον
λέγω δ' ἐκούσιον μὲν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται,
τις τῶν ἐφ' αὐτῷ ὄντων εἰδὼς καὶ μὴ ἀγνοῶν πράττει
ὃν μῆτε ὧ μῆτε ἔνεκα, οἷον τίνα τύπτει καὶ τίνι καὶ
ἔνεκα, κακείνων ἕκαστον μὴ κατὰ συμβεβηκός μηδὲ
ὥσπερ εἰ τις λαβὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τύπτει ἕτερον,
κῶν· οὐ γὰρ ἐπ' αὐτῷ. ἐνδέχεται δὲ τὸν τυπτόμενον
εἶναι, τὸν δ' ὅτι μὲν ἄνθρωπος ἢ τῶν παρόντων τις
εἶναι, ὅτι δὲ πατὴρ ἀγνοεῖν. ὁμοίως δὲ τὸ τοιούτων διω-
καὶ ἐπὶ τῷ ἔνεκα, καὶ περὶ τὴν πράξιν ὅλην. τὸ δὲ
μενον, ἢ μὴ ἀγνοούμενον μὲν μὴ ἐπ' αὐτῷ δ' ὄν, ἢ
ἐκούσιον· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν φύσει ὑπαρχόντων εἰδύ-

τες καὶ πράττομεν καὶ πάσχομεν, ὧν ἕθεν ἔθ' ἐκούσιον οὐτ'
ἀκούσιον ἐστίν, οἷον τὸ γηρᾶν ἢ ἀποθνήσκειν. ἐστὶ δ' ὁμοίως
ἐπὶ τῷ ἀδίκῳ καὶ τῶν δικαίων καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός·
καὶ γὰρ ἂν τὴν παρακαταθήκην ἀποδοῇ τις ἄκων καὶ διὰ
φόβον, ὃν ἔτε δίκαια πράττειν ἔτε δικαιοπραγεῖν φατέον
ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἀναγκαζό-
μενον καὶ ἄκοντα τὴν παρακαταθήκην μὴ ἀποδιδόντα κατὰ
συμβεβηκός φατέον ἀδικεῖν καὶ τὰ ἀδίκῃ πράττειν. τῶν
δὲ ἐκυσίων τὰ μὲν προελόμενοι πράττομεν τὰ δ' ἐπροελό-
μενοι, προελόμενοι μὲν ὅσα προβουλευσάμενοι, ἀπροαίρετα
δὲ ὅσα ἀπροβύλευτα. τριῶν δὲ ὧν βλαβῶν τῶν ἐν ταῖς
κοινωνίαις, τὰ μὲν μετ' ἀγνοίας ἀμαρτήματα ἐστίν, ὅταν
μῆτε ὃν μῆτε ὧ μῆτε ἔνεκα ὑπέλαβε πράξῃ· ἢ
γὰρ ἐ βαλεῖν ἢ ἐ τῷ ἢ ἐ τούτῳ ἢ οὐ τούτῳ ἔνεκα ὠήθη,
ἀλλὰ συνέβη ἔχῃ ἔνεκα ὠήθη, οἷον ἔχῃ ἵνα τρώσῃ ἀλλ'
ἵνα κεντήσῃ, ἢ ἔχῃ ὄν, ἢ ἔχῃ ὧς. ὅταν μὲν ἔν παραλόγως
ἢ βλάβῃ γένηται, ἀτύχημα, ὅταν δὲ μὴ παραλόγως, ἄνευ
δὲ κακίας, ἀμάρτημα· ἀμαρτάνει μὲν γὰρ ὅταν ἢ ἀρχὴ
ἐν αὐτῷ ἢ τῆς αἰτίας, ἀτυχεῖ δ' ὅταν ἐξωθεν. ὅταν δὲ
εἰδὼς μὲν μὴ προβλεύσας δὲ, ἀδίκημα, οἷον ὅσα τε διὰ
θυμὸν καὶ ἄλλα πάθη, ὅσα ἀναγκαῖα ἢ φυσικὰ, συμβαί-
νει τοῖς ἀνθρώποις· ταῦτα γὰρ βλάπτοντες καὶ ἀμαρτάν-
οντες ἀδικεῖσι μὲν, καὶ ἀδικήματα ἐστίν, ἐ μέντοι πῶς ἀδι-
κοι διὰ ταῦτα ὑδὲ πονηροί· ἐ γὰρ διὰ μοχθηρίαν ἢ βλάβῃ·
ὅταν δ' ἐκ προαιρέσεως, ἀδίκος καὶ μοχθηρός. διὸ καλῶς
τὰ ἐκ θυμῷ ἢ ἐκ προνοίας κρίνεται· ἐ γὰρ ἄρχει ὁ θυμῷ
ποιῶν, ἀλλ' ὁ ὀργίσας. ἔτι δὲ ὑδὲ περὶ τῷ γενέσθαι ἢ μὴ
ἀμφισβητεῖται, ἀλλὰ περὶ τῷ δίκαιόν· ἐπὶ φαινομένη γὰρ
ἀδικία ἢ ὀργή ἐστίν. ἐ γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς συναλλάγμασι
περὶ τῷ γενέσθαι ἀμφισβητῶσιν, ὧν ἀνάγκη τὸν ἕτερον εἶναι
μοχθηρόν, ἂν μὴ διὰ λήθην αὐτὸ δρῶσιν· ἀλλ' ὁμολογῶν-
τες περὶ τῷ πράγματι, περὶ τῷ ποτέρως δίκαιον ἀμφισβη-
τῶσιν. ὁ δ' ἐπιβουλεύσας ἐκ ἀγνοεῖ, ὥς ὁ μὲν οἶσται ἀδι-

· ἔ — οὐ] ὧ — ὧ *M*¹. || 4. αἱ om *K*¹*L*¹. || 5. μόνον] μὲν *M*¹. || κατὰ τὴν φύσιν *M*¹. || 8. δὲ καὶ τὸ *O*¹. || 9. καὶ τὸ δικαίωμα
δίκαιον om *K*¹. || 10. ἢ τῇ τάξει *L*¹. || τὸ om *K*¹*L*¹. || 11. ἐστὶ om *L*¹*M*¹. || post ἀδικον *K*¹*L*¹*O*¹ ὅτι (τι *K*¹) ὅταν πραχθῇ
εἰς ἐστίν. || 12. τὸ κοινὸν μᾶλλον δικαιοπράγημα *M*¹. || 15. τῶν om *M*¹. || 16. προελημμένων *O*¹. || 17. ὅταν — 18. ἀλλ' ἢ] τις
*M*¹. || 19. ἢ ἀδίκους εἶναι *O*¹. || 22. ἀδικόν τι ἔχει *M*¹. || ἔπω ἐστὶν ἐάν *M*¹. || 23. μὲν om *M*¹. || 24. αὐτῷ *M*¹*O*¹. || πράτ-
τει. || 25. ὁ *K*¹. || ὧς et ὃν corr *K*¹. || ἔνεκα om omnes. || τύπτειν *K*¹, ommissis καὶ τίνι || 26. ἐκάτερον *K*¹. || 27. τύπτει *L*¹
|| 28. ἐκὼν δὲ· ἐ *M*¹*O*¹. || ἐφ' αὐτῷ *O*¹. || 30. δὲ ὁ πατήρ· *O*¹. || 31. τῷ τῶν *L*¹*M*¹. || 32. ἐφ' αὐτῷ *L*¹, ἐφ' αὐτῷ *O*¹. ||
· ὁ τῶν κατὰ φύσιν *M*¹.
· ἐγγηρᾶν *M*¹. || ἢ] καὶ *M*¹, καὶ τὸ *L*¹. || 3. καὶ ante τὸ om *M*¹. || 4. καὶ διὰ] ἢ διὰ *M*¹. || 5. ὃν add *K*¹. || 9. ἐ προαι-
*M*¹. || 11. προβουλευτά *K*¹. || δι] οὖν *M*¹, δ' *L*¹. || 13. πράξῃ] ταῦτα πράξῃ *L*¹*M*¹*O*¹. || 14. βάλλειν *K*¹, βαλεῖ *M*¹. ||
·] οἱ *K*¹. || ὅτε *M*¹. || 17. ἢ om *L*¹. || 18. δὲ om *M*¹. || ἐν αὐτῷ ἢ ἀρχὴ *M*¹*O*¹. || 22. ταῦτα] διὰ ταῦτα
24. ὑδὲ *M*¹. || 25. πονηρός *M*¹. || διὸ καὶ καλῶς *L*¹. || 26. προαιρέσεως *M*¹. || 27. ὑδὲ] ἐ *M*¹. || 29. ἢ om *M*¹. || ἐν om
30. ἀμφισβητεῖται *M*¹. || 31. ἐν] εἰ *O*¹. || αὐτῶν *M*¹. || 32. σὺ ποτέρως] δὲ τῷ ποτέρως pr *K*¹. —

κεῖσθαι, ὁ δ' ἔ. ἂν δ' ἐκ προαιρέσεως βλάβῃ, ἀδικεῖ. καὶ
κατὰ ταῦτ' ἤδη τὰ ἀδικήματα ὁ ἀδικῶν ἀδικος, ὅταν παρὰ
τὸ ἀνάλογον ἢ ἢ παρὰ τὸ ἴσον. ὁμοίως δὲ καὶ δίκαιος, ὅταν
προελόμενος δικαιοπραγῇ. δικαιοπραγεῖ δέ, ἂν μόνον ἐκὼν
πράττῃ. τῶν δ' ἀκυσίων τὰ μὲν ἐξι συγγνωμονικά τὰ δ' 5
ἐ συγγνωμονικά. ὅσα μὲν γὰρ μὴ μόνον ἀγνοῦντες ἀλλὰ
καὶ δι' ἀγνοίαν ἀμαρτάνουσι, συγγνωμονικά, ὅσα δὲ μὴ δι'
ἀγνοίαν, ἀλλ' ἀγνοῦντες μὲν διὰ πάθος δὲ μήτε φυσικὸν
μήτ' ἀνθρώπινον, ἐ συγγνωμονικά.

11 Ἀπορήσειε δ' ἂν τις, εἰ ἱκανῶς διώριζαι περὶ τῶ ἀδι-
κεῖσθαι καὶ ἀδικεῖν, πρῶτον μὲν εἰ ἔστιν ὥσπερ Εὐριπίδης
εἶρηκε, λέγων ἀτόπως

μητέρα κατέκτα τὴν ἐμήν, βραχὺς λόγος,
ἐκὼν ἐκῶσαν, ἢ θέλυσαν ἔχ ἐκὼν.

πότερον γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔστιν ἐκόντα ἀδικεῖσθαι, ἢ ἔ 15
ἀκυσίον ἅπαν, ὥσπερ καὶ τὸ ἀδικεῖν πᾶν ἐκυσίον. καὶ ἄρα
πᾶν ὅπως ἢ ἐκείνως, ὥσπερ καὶ τὸ ἀδικεῖν πᾶν ἐκυσίον, ἢ
τὸ μὲν ἐκυσίον τὸ δ' ἀκυσίον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ δικαιοῦ-
σθαι. τὸ γὰρ δικαιοπραγεῖν πᾶν ἐκυσίον, ὥς· εὐλογον ἀν-
τικεῖσθαι ὁμοίως καθ' ἐκάτερον τό τ' ἀδικεῖσθαι καὶ τὸ δι- 20
καιοῦσθαι ἢ ἐκούσιον ἢ ἀκυσίον εἶναι. ἀποπον δ' ἂν δοῖται
καὶ ἐπὶ τῷ δικαιοῦσθαι, εἰ πᾶν ἐκυσίον. ἐνιοὶ γὰρ δικαιοῦνται
ἔχ ἐκόντες. ἐπεὶ καὶ τότε διαπορήσειεν ἂν τις, πότερον ὁ τὸ
ἀδικον πεπονθὼς ἀδικεῖται πᾶς ἢ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῷ πράτ-
τειν, καὶ ἐπὶ τῷ πάσχειν ἐστίν. κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ ἐν- 25
δέχεται ἐπ' ἀμφοτέρων μεταλαμβάνειν τῶν δικαίων. ὁμοίως
δὲ δῆλον ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἀδίκων. ἐ γὰρ ταυτὸν τὸ τὰ δίκαια
πράττειν τῷ ἀδικεῖν ἢ δὲ τὸ ἀδικα πάσχειν τῷ ἀδικεῖσθαι.
ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ δικαιοπραγεῖν καὶ δικαιοῦσθαι. ἀδύνα-
τον γὰρ ἀδικεῖσθαι μὴ ἀδικῶντος ἢ δικαιοῦσθαι μὴ δικαιο- 30
πραγῶντος. εἰ δ' ἐστὶν ἀπλῶς τὸ ἀδικεῖν τὸ βλάπτειν ἐκόντα
τινά, τὸ δ' ἐκόντα εἰδὸτα καὶ ὄν καὶ ὧ καὶ ὡς, ὁ δ' ἀκρα-
τὴς ἐκὼν βλάπτει αὐτὸς αὐτόν, ἐκὼν τ' ἂν ἀδικοῖτο καὶ ἐν-
δέχοιτο αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν. ἔστι δὲ καὶ τῶτο ἐν τι τῶν ἀπο-

ρμενῶν, εἰ ἐνδέχεται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν. ἔτι ἐκὼν ἂν
δι' ἀκρασίαν ὑπ' ἄλλῃ βλάπτοιο ἐκόντος, ὥς· εἴ ἂν ἐκ
ἀδικεῖσθαι. ἢ ἐκ ὀρθὸς ὁ διορισμός, ἀλλὰ προσβάται·
βλάπτειν εἰδὸτα καὶ ὄν καὶ ὧ καὶ ὡς τὸ παρὰ τὴν ἐκ
βύλησιν; βλάπτεται μὲν ἔν τις ἐκὼν καὶ τὰ δίκαια τῇ
ἀδικεῖται δ' ἔθεις ἐκὼν. ἔθεις γὰρ βύλεται, ἢ δ' ὁ ἀκρα-
τὴς ἀλλὰ παρὰ τὴν βύλησιν πράττει. ἔτι γὰρ βοῦλεται ἢ
ὁ μὴ οἶσται εἶναι σπυδαῖον, ὃ τε ἀκρατὴς ἔχ ἢ αἴται ἢ
πράττειν πράττει. ὁ δὲ τὰ αὐτῷ διδύς, ὥσπερ Ὁμοφῶν
δοῦναι τὸν Γλαῦκον τῷ Διομήδεϊ "χρῦστα χαλκῶν, ἐκ
τόμβοι· ἐνεαβοῖων," ἐκ ἀδικεῖται. ἐπ' αὐτῷ γὰρ ἐστὶν
δοῦναι, τὸ δ' ἀδικεῖσθαι ἐκ ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ τὸν ἀδικ-
τεῖ ὑπάρχειν. περὶ μὲν ἔν τῷ ἀδικεῖσθαι, ὅτι σὺχ
δῆλον.

ἔτι δ' ὡν προειλόμεθα δὴ ἔστιν εἰπεῖν, πότερον
ἀδικεῖ ὁ νεῖμας παρὰ τὴν ἀξίαν τὸ πλεῖον ἢ ὁ ἔχων,
εἰ ἔστιν αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν. εἰ γὰρ ἐνδέχεται τὸ πρ-
λεχθῆν καὶ ὁ διανεμῶν ἀδικεῖ ἀλλ' ἔχ ὁ ἔχων πᾶς
εἴ τις πλεον ἐτέρῳ ἢ αὐτῷ νέμει εἰδῶς καὶ ἐκὼν, ἐκ
αὐτὸν ἀδικεῖ. ὅπερ δοκῶσιν οἱ μέτριοι ποιεῖν. ὁ γὰρ
κὴς ἐλαττωτικός ἐστιν. ἢ ἰδὲ τῶτο ἀπλῶν; ἐτέρῳ γὰρ
εἰ ἔτυχεν, ἐπλεονέκτει, οἷν δοῖται ἢ τῷ ἀπλῶς καί
λύεται καὶ κατὰ τὸν διορισμὸν τῷ ἀδικεῖν. ἔστιν γὰρ
τὴν αὐτῷ πάσχει βύλησιν, ὥς· ἐκ ἀδικεῖται ἀδικ-
ἀλλ' εἴπερ, βλάπτεται μόνον. φανερόν δὲ καὶ ἐπὶ τῷ
μὴν ἀδικεῖ, ἀλλ' οὐχ ὁ τὸ πλεον ἔχων αἰεί. οὐ γὰρ
ἀδικον ὑπάρχει ἀδικεῖ, ἀλλ' ὧ τὸ ἐκόντα τοῦτο
τοῦτο δ' ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆς πράξεως, ἢ ἐστὶν ἐν τῷ ἀδικ-
ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ λαμβάνοντι. ἐπὶ ἐκείνῳ πολλὰ καὶ
λέγεται, καὶ ἔστιν ὡς τὰ ἀψυχα κτείνει καὶ ἢ χρε-
οικέτης ἐπιταξάντος, οὐκ ἀδικεῖ μὲν, ποιεῖ δὲ τὸ
ἐπὶ εἰ μὲν ἀγνοῶν ἐκρινεν, οὐκ ἀδικεῖ κατὰ τὸ νόμι-
καιον οὐδ' ἀδικος ἢ κρίσις ἐστίν, ἔστι δ' ὡς ἀδικ-
γὰρ τὸ νομικὸν δίκαιον καὶ τὸ πρῶτον. εἰ δὲ γινώσκων

1. ἐκὼν L¹. || 2. περὶ L¹. || 3. ἢ om M¹. || καὶ ὁ δίκαιος M¹. || 8. μὲν M¹. || δὲ om K¹. || 9. ἀνθρωπικὸν L¹ M¹.
11. καὶ τοῦ ἀδικεῖν M¹ O¹. || 12. ἀτόπως] τὸ πῶς K¹, ἀτόπως πῶς L¹. || 15. ἀληθές M¹. || 16. πᾶν O¹. || 17. αἴται L¹ M¹.
om M¹. || πᾶν] ἢ πᾶν K¹, πᾶν ἢ M¹. || ἢ — 18. ἀκυσίον om K¹. || 20. καθ' M¹. || τὸ om K¹. || 21. ἢ αἴται L¹.
M¹. || 22. ἅπαν M¹ O¹. || 23. τότε O¹. || 26. μεταλαμβάνειν ἐπ' ἀμφοτέρων M¹. || 30. ἀδικῶντος ἢ M¹ O¹. || 31. ἀδικ-
M¹. || 32. τὸν M¹. || ὧ] δ K¹ M¹ O¹. || 33. τ' om M¹. || καὶ] καὶ K¹. || 34. αὐτὸν αὐτὸς K¹ L¹, ἐν αὐτὸν O¹. || ἔτι — 35.
κεῖν om M¹. || 34. ἐν om K¹, ἐν τι om L¹.

1. ἀδικεῖν αὐτόν O¹. || 3. ὀρθῶς pr K¹. || τὸ K¹ O¹. || 4. καὶ ἐν om K¹ L¹. || ὧ] δ M¹ et corr L¹. || τὸ om K¹ M¹.
5. ἢ] ἢ K¹. || 6. δ' ἰδὲ εἰς K¹. || ἀκρατὴς K¹. || 7. γὰρ om M¹. || 8. σπυδαῖον εἶναι O¹. || τε] δὲ L¹ M¹ O¹. || ἔχ] εἰς
M¹ O¹. || 12. ἐφ' αὐτῷ O¹. || 15. προειλόμεθα K¹. || 16. ἀξίαν πλεον ἔχων K¹. || 18. ἐκὼν K¹. || πλεῖον L¹. || 19. πᾶν
M¹, τις τὸ O¹. || πλεῖον O¹. || ἐτέρῳ ἢ αὐτῷ] αὐτοῦ ἐτέρῳ K¹. || 22. πλεονέκτει K¹ L¹. || 25. δὲ ὅτι καὶ L¹, διότι καὶ K¹.
αἰεί] ἀδικεῖ K¹. || 27. ἀδικον ἔχων ὑπάρχει K¹. || 29. ἐπὶ] εἰ L¹. || 30. κτείνει δὲ καὶ L¹. || ὁ om O¹. || 31. μὲν οὐκ ἀδικ-
32. οὐκ ἀδικεῖ post δίκαιον K¹. || 32 et 34. νόμιμον M¹. || 33. ἐστὶν om O¹.

βίως, πλεονεκτεῖ καὶ αὐτὸς ἢ χάριτος ἢ τιμωρίας. οὐκ ἂν εἴ τις μερίσσει τοῦ ἀδικήματος, καὶ ὁ διὰ κρίνας ἀδίκως πλέον ἔχει· καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων ὁ τὸν κρίνας οὐκ ἀγρὸν ἀλλ' ἀργύριον ἔλαβεν. οἱ δ' ἀν- ἐφ' ἑαυτοῖς οἴονται εἶναι τὸ ἀδικεῖν, διὸ καὶ τὸ δ- 5 ἵναι ῥάδιον. τὸ δ' ἔκ ἐξιν· συγγενέσθαι μὲν γὰρ τῇ ἰτονος καὶ πατάξαι τὸν πλησίον καὶ δοῦναι τῇ χειρὶ ὕριον ῥάδιον καὶ ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸ ὠδὶ ἔχοντας ποιεῖν οὔτε ῥάδιον οὔτ' ἐπ' αὐτοῖς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀδίκα ὁδὸν οἴονται σοφὸν εἶναι, 10 ὡς οἱ νόμοι λέγουσιν οὐ χαλεπὸν ζυγίεσθαι. ἀλλ' ὅτι τὰ δίκαια ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός, ἀλλὰ πῶς μενα καὶ πῶς νεμόμενα δίκαια· τοῦτο δὲ πλέον ἔρ- τὰ ὑγίειν εἰδέναι, ἐπεὶ κακῇ μέλι καὶ οἶνον καὶ ρον καὶ καῦσιν καὶ τομῇν εἰδέναι ῥάδιον, ἀλλὰ πῶς 15 ἰαι πρὸς ὑγίειαν καὶ τίνι καὶ πότε, τοσοῦτον ἔργον πρὸν εἶναι. δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ δικαίου οἴονται ἦν ἥττον τὸ ἀδικεῖν, ὅτι ὅθεν ἥττον ὁ δίκαιος ἀλλὰ ἄλλον δύναται· ἂν ἕκαστον πράξαι τούτων· καὶ γὰρ εἶσθαι γυναῖκα καὶ πατάξαι, καὶ ὁ ἀνδρεῖος τὴν 20 ἀφείναι καὶ σφαγεῖς ἐφ' ὅποτεράν τρέχειν. ἀλλὰ ἀνείναι καὶ τὸ ἀδικεῖν οὐ τὸ ταῦτα ποιεῖν ἐξί, πλην συμβεβηκός, ἀλλὰ τὸ ὠδὶ ἔχοντα ταῦτα ποιεῖν, ὥσ- 1 τὸ ἰατρεῦειν καὶ τὸ ὑγιαίνειν οὐ τὸ τέμνειν ἢ μὴ ἢ φαρμακεύειν ἢ μὴ φαρμακεύειν ἐξιν, ἀλλὰ τὸ 25 ζι δὲ τὰ δίκαια ἐν ταῦτοις οἷς μέτεστι τῶν ἀπλῶς ν, ἔχουσι δ' ὑπερβολὴν ἐν τούτοις καὶ ἑλλειψιν· τοῖς ρ ἔκ ἐξιν ὑπερβολὴ αὐτῶν, οἷον ἴσως τοῖς θεοῖς, τοῖς μύριον ὠφέλιμον, τοῖς ἀνιάτως κακοῖς, ἀλλὰ πάντα ει, τοῖς δὲ μέχρι τοῦ· διὰ τῶν ἀνθρώπινόν ἐξιν. 30 ἐπὶ δὲ ἐπιεικείας καὶ τοῦ ἐπιεικοῦς, πῶς ἔχει ἢ μὲν α πρὸς δικαιοσύνην τὸ δ' ἐπιεικὲς πρὸς τὸ δίκαιον, ὅν ἐξιν εἰπεῖν· οὔτε γὰρ ὡς ταυτόν ἀπλῶς οὔθ' ὡς τῷ γένει φαίνεται σκοπυμένοις, καὶ ὅτε μὲν τὸ ἐπιει- κινούμεν καὶ ἄνδρα τὸν τοιοῦτον, ὥστε καὶ ἐπὶ τὰ 35

ἀλλὰ ἐπαινοῦντες μεταφέρομεν ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ἐπιει- κέστερον ὅτι βέλτιον δηλοῦντες· ὅτε δὲ τῷ λόγῳ ἀκολουθεῖ φαίνεται ἄτοπον εἰ τὸ ἐπιεικὲς παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ὅν ἐπαι- νετόν ἐξιν· ἢ γὰρ τὸ δίκαιον οὐ σπυδαῖον, ἢ τὸ ἐπιεικὲς ὃ δίκαιον, εἰ ἄλλο· ἢ εἰ ἀμφω σπυδαῖα, ταυτόν ἐξιν. ἢ μὲν οὐκ ἀπορία σχεδὸν συμβαίνει διὰ ταῦτα περὶ τὸ ἐπιεικὲς, ἔχει δ' ἅπαντα τρόπον τινα ὁρθῶς καὶ οὐθὲν ὑπεναντίον ἑαυτοῖς· τό τε γὰρ ἐπιεικὲς δικαίῳ τινὸς ὃν βέλτιον ἐξί δ- καιον, καὶ ἔχ' ὡς ἄλλο τι γένος ὃν βέλτιον ἐξί τοῦ δικαίου. ταυτόν ἄρα δίκαιον καὶ ἐπιεικὲς, καὶ ἀμφοῖν σπυδαῖσιν ὄν- τοιν κρεῖττον τὸ ἐπιεικὲς. ποιεῖ δὲ τὴν ἀπορίαν ὅτι τὸ ἐπι- εικὲς δίκαιον μὲν ἐξιν, ὃ τὸ κατὰ νόμον δέ, ἀλλ' ἐπανόρ- θωμα νομῖμυ δικαίῳ. αἴτιον δ' ὅτι ὁ μὲν νόμος καθόλου πᾶς, περὶ ἐνίων δ' οὐχ οἷον τε ὁρθῶς εἰπεῖν καθόλου. ἐν οἷς οὐκ ἀνάγκη μὲν εἰπεῖν καθόλου, μὴ οἷον τε δὲ ὁρθῶς, τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλέον λαμβάνει ὁ νόμος, ἔκ ἀγνοῶν τὸ ἀμαρτανόμενον. καὶ ἐξιν οὐδὲν ἥττον ὁρθῶς· τὸ γὰρ ἀμάρτημα οὐκ ἐν τῷ νόμῳ οὐδ' ἐν τῷ νομοθέτῃ ἀλλ' ἐν τῇ φύσει τοῦ πράγμα- τός ἐξιν· εὐθὺς γὰρ τοιαύτη ἢ τῶν πρακτικῶν ὅλη ἐξιν. ὅταν οὐκ λέγῃ μὲν ὁ νόμος καθόλου, συμβῇ δ' ἐπὶ τούτου παρὰ τὸ καθόλου, τότε ὁρθῶς ἔχει, ἢ παραλείπει ὁ νομοθέτης καὶ ἡμαρτεν ἀπλῶς εἰπὼν, ἐπανορθοῦν τὸ ἑλλειφθέν, ὃ καὶ ὁ νομοθέτης αὐτὸς οὕτως ἂν εἴποι ἐκεῖ παρών, καὶ εἰ ᾗδει, ἐνο- μοθέτησεν ἂν. διὸ δίκαιον μὲν ἐξί, καὶ βέλτιον τινος δικαίου, οὐ τοῦ ἀπλῶς δὲ ἀλλὰ τοῦ διὰ τὸ ἀπλῶς ἀμαρτήματος. καὶ ἐξιν αὕτη ἢ φύσις ἢ τοῦ ἐπιεικοῦς, ἐπανόρθωμα νόμῳ, ἢ ἑλλείπει διὰ τὸ καθόλου. τοῦτο γὰρ αἴτιον καὶ τοῦ μὴ πάντα κατὰ νόμον εἶναι, ὅτι περὶ ἐνίων ἀδύνατον θέσθαι νόμον, ὥστε ψηφίσματος δεῖ. τοῦ γὰρ ἀόριστος ἀόριστος καὶ ὁ κανὼν ἐξιν, ὥσπερ καὶ τῆς Λεσβίας οἰκοδομῆς ὁ μολύ- βδινος κανὼν· πρὸς γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ λίθου μετακινεῖται καὶ ὃ μένει ὁ κανὼν, καὶ τὸ ψήφισμα πρὸς τὰ πράγματα. τί μὲν οὐκ ἐξί τὸ ἐπιεικὲς, καὶ ὅτι δίκαιον, καὶ τίνος βέλ- τιον δικαίῳ, δῆλον. φανερόν δ' ἐκ τούτου καὶ ὁ ἐπιεικὴς τίς ἐξιν· ὁ γὰρ τῶν τοιούτων προαιρετικὸς καὶ πρακτικὸς, καὶ

καὶ] καὶ K¹. || 3. ἐκείνῳ τὸν K¹. || 5. τὸ δίκαιον om M¹. || 6. τοῦτο O¹. || 9. ταυτὸ K¹. || 13. γονόμενα K¹M¹, διανεμό- 1. || δίκαια om M¹. || 14. κακῇ μὲν μέλι K¹. || 15. ἐλέβερον K¹L¹M¹. || 16. εἶναι K¹. || 17. ἰατροῦ εἶναι. διὰ ταυτὸ K¹. || ὅθεν] ὅτι ἔχ' K¹. || 22. τὸ post καὶ om K¹L¹. || 23. ὥτε K¹. || ποιεῖν om M¹. || 25. ἢ μὴ φαρμακεύειν om O¹. || 27. δ'] M¹. || ἐν ταῦτοις post ἑλλειψιν O¹, om K¹L¹. || 28. ἔκ om K¹. || τοῖς ante θεοῖς om M¹. || 29. τοῖς] οἷον τοῖς M¹. || ἀνιάτως οἷς L¹M¹O¹. || βλέπτει πάντα O¹. || 31. ἐπιεικείας πρὸς δικαιοσύνην καὶ K¹. ὅτι] οὔτε K¹. || 4. ἢ ante γὰρ om K¹. || 5. εἰ ἄλλο] εἶναι ἄλλο K¹. || ταυτόν om K¹. || 8. ἐξί om O¹. || 10. καὶ γὰρ M¹. || σπυδαῖον ὄντων K¹. || 12. τὸ om O¹. || 13. δικαίῳ νομῖμυ K¹L¹. || 14. εἰπεῖν ὁρθῶς L¹. || ἀνάγκη μὲν οὐκ, ommissis ἐν οἷς, 16. τὸ om L¹. || πλείον K¹O¹. || 19. τοιαύτη post ὅλη M¹. || πρακτικόν K¹, πραγμάτων M¹. || 20. τούτῳ L¹M¹, τούτοις O¹. || 1. || 22. καὶ M¹. || 23. αὐτὸς εἶπεν παρών K¹, αὐτὸς ἂν εἴποι παρών M¹. || ᾗδ' K¹O¹. || 24. ἂν om K¹O¹. || διὰ καὶ δίκαιον 25. τοῦ M¹. || 28. τινος K¹. || 30. οἰκοδομίας K¹. || μολύβδινος L¹. || 33. ἐπὶ τὸ M¹.

ὁ μὴ ἀκριβοδίκαιος ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀλλ' ἐλαττωτικός, καίπερ ἔχων τὸν νόμον βοηθόν, ἐπεικὴς ἐστὶ, καὶ ἡ ἐξὶς αὐτῇ ἐπεικεία, δικαιοσύνη τις οὕσα καὶ οὐχ ἑτέρα τις ἐξὶς.

15 Πότερον δ' ἐνδέχεται ἑαυτὸν ἀδικεῖν ἢ οὐ, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων· τὰ μὲν γὰρ ἐξὶ τῶν δικαίων τὰ κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τεταγμένα, οἷον οὐ κελεύει ἀποκτινύναι ἑαυτὸν ὁ νόμος, ἀδὲ μὴ κελεύει, ἀπαγορεύει· ἔτι ὅταν παρὰ τὸν νόμον βλάβη μὴ ἀντιβλάβη, ἐκὼν, ἀδικεῖ, ἐκὼν δὲ ὁ εἰδώς καὶ ὃν καὶ ὧ. ὁ δὲ δι' ὀργὴν ἑαυτὸν σφάττων ἐκὼν τοῦτο δρᾷ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὃ οὐκ ἐστὶ ὁ νόμος· ἀδικεῖ ἄρα. ἀλλὰ τίνας; ἢ τὴν πόλιν, αὐτὸν δ' ἢ; ἐκὼν γὰρ πάσχει, ἀδικεῖται δ' οὐθεὶς ἐκὼν. διὸ καὶ ἡ πόλις ζημιοῖ, καὶ τις αἰτιμία πρόσκειται τῷ ἑαυτὸν διαφθείραντι ὥς τὴν πόλιν ἀδικοῦντι. ἔτι καθ' ὃ ἀδικὸς ὁ μόνον ἀδικῶν καὶ μὴ ὅλως φαῦλος, οὐκ ἔστιν ἀδικῆσαι ἑαυτόν. τοῦτο 15 γὰρ ἄλλο ἐκείνῳ. ἐστὶ γὰρ πῶς ὁ ἀδικὸς οὕτω πονηρὸς ὥσπερ ὁ δειλός, ἔχῃ ὡς ὅλην ἔχων τὴν πονηρίαν, ὥς· ὅδε κατὰ ταύτην ἀδικεῖ· ἅμα γὰρ ἂν τῷ αὐτῷ εἴη ἀφηρησθαι καὶ προσκεῖσθαι τὸ αὐτό· τῆτο δὲ ἀδύνατον, ἀλλ' αἰεὶ ἐν πλείοσιν ἀνάγκη εἶναι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδικόν. ἔτι δὲ ἐκυσίον 20 τε καὶ ἐκ προαιρέσεως καὶ πρότερον. ὁ γὰρ διότι ἔπαθε, καὶ τὸ αὐτὸ ἀντιποιῶν οὐ δοκεῖ ἀδικεῖν· αὐτὸς δ' ἑαυτόν, τὰ αὐτὰ ἅμα καὶ πάσχει καὶ ποιεῖ. ἔτι εἴη ἂν ἐκόντα ἀδικεῖσθαι. πρὸς δὲ τέτοις, ἄνευ τῶν κατὰ μέρος ἀδικημάτων αὐθεὶς ἀδικεῖ, μοιχεύει δ' οὐδεὶς τὴν ἑαυτοῦ οὐδὲ τοιχωρυ- 25 χεῖ τὸν ἑαυτοῦ τοίχον οὐδὲ κλέπτει τὰ ἑαυτοῦ. ὅλως δὲ λύεται τὸ ἑαυτὸν ἀδικεῖν κατὰ τὸν διορισμὸν τὸν περὶ τοῦ ἐκυσίως ἀδικεῖσθαι. φανερόν δὲ καὶ ὅτι ἄμφω μὲν φαῦλα, καὶ τὸ ἀδικεῖσθαι καὶ τὸ ἀδικεῖν· τὸ μὲν γὰρ ἔλαττον τὸ δὲ πλέον ἔχειν ἐστὶ τοῦ μέσου καὶ ὥσπερ ὑγιεινὸν μὲν ἐν 30 τῇ ἰατρικῇ, εὐεκτικὸν δὲ ἐν γυμνασικῇ· ἀλλ' ὅμως χεῖρον τὸ ἀδικεῖν· τὸ μὲν γὰρ ἀδικεῖν μετὰ κακίας καὶ ψεκτόν, καὶ κακίας ἢ τῆς τελείας καὶ ἀπλῶς ἢ ἐγγύς (οὐ γὰρ ἅπαν τὸ ἐκούσιον μετὰ ἀδικίας), τὸ δ' ἀδικεῖσθαι ἄνευ κακίας καὶ ἀδικίας. καθ' αὐτὸ μὲν οὖν τὸ ἀδικεῖσθαι ἥττον φαῦ- 35

λον, κατὰ συμβεβηκός δ' ὅθεν κωλύει μεῖζον εἶναι καὶ ἀλλ' οὐδὲν μέλει τῇ τέχνῃ, ἀλλὰ πλευρῆτιν λέγει μὴ νόσον προσπταίσματος· καίτοι γένοιτ' ἂν ποτε θάτερον καὶ συμβεβηκός, εἰ προσπταίσαντα διὰ τὸ πεσεῖν συμβῇ ὑπὸ τῶν πολεμίων ληφθῆναι καὶ ἀποθανεῖν. κατὰ μαφορὰν δὲ καὶ ὁμοιότητά ἐστιν οὐκ αὐτῷ πρὸς αὐτὸν ὅσα ἀλλὰ τῶν αὐτοῦ τισίν, οὐ πᾶν δὲ δίκαιον ἀλλὰ τὸ ἰσοποτικὸν ἢ τὸ οἰκονομικόν· ἐν τούτοις γὰρ τοῖς λόγοις ἐσηκε τὸ λόγον ἔχον μέρος τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ ἄλογον. 10 ἀδὲ βλέπουσι καὶ δοκεῖ εἶναι ἀδικία πρὸς αὐτὴν, ἐπὶ τούτοις ἐστὶ πάσχειν τι παρὰ τὰς ἑαυτῶν ὁρέξεις· ὥσπερ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ εἶναι πρὸς ἀλλήλα δίκαιόν τι τούτοις. περὶ μὲν οὖν δικαιοσύνης καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἡκῶν ἀρετῶν διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

Z.

Ἐπεὶ δὲ τυγχάνομεν πρότερον εἰρηκότες ὅτι ἀδίκον εἶναι αἰρεῖσθαι καὶ μὴ τὴν ὑπερβολὴν μηδὲ τὴν ἑλάττωσιν 5 δὲ μέσον ἐστὶν ὡς ὁ λόγος ὁ ὀρθὸς λέγει, τοῦτο ἀδύνατον ἐν πάσαις γὰρ ταῖς εἰρημέναις ἔξεσι, καθάπερ καὶ ἐν ἄλλων, ἐστὶ τις σκοπὸς πρὸς ὃν ἀποβλέπων ὁ τῆς ἑαυτοῦ ἐπιτείνει καὶ ἀνίσχιν, καὶ τις ἐστὶν ὁρὸς τῶν μετὰ αὐτὸν ὡς μεταξὺ φάμεν εἶναι τῆς ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλάττωσας κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. ἔστι δὲ τὸ μὲν εἰπεῖν ὅτι ἀληθὲς μὲν, οὐθεν δὲ σαφές· καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις μελεταῖς, περὶ ὧν ἐστὶν ἐπιστήμη, τοῦτ' ἀληθὲς μὲν ἐστὶ ὅτι οὔτε πλείω ἔτε ἐλάττω δεῖ ποιεῖν οὐδὲ ῥαθυμῆσαι 10 τὰ μέσα καὶ ὡς ὁ ὀρθὸς λόγος· τοῦτο δὲ μένει ἔχον τῶν οὐθεν ἂν εἰδείη πλέον, οἷον ποῖα δεῖ προσφέρειν καὶ τὸ σῶμα, εἰ τις εἴπειεν ὅτι ὅσα ἢ ἰατρικὴ κελεύει καὶ ὁ ταύτην ἔχων. διὸ δεῖ καὶ περὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἐκείνης μόνον ἀληθὲς εἶναι τοῦτ' εἰρημένον, ἀλλὰ καὶ διαφανές 15 τίς τ' ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ τούτῃ τίς ὁρὸς.

Τὰς δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετὰς διαλόμενοι τὰς μὲν

1. καὶ περιέχων *M*¹. || 4. ἀδικεῖν ἑαυτόν *M*¹. || 5. τὰ ante κατὰ om *O*¹. || 6. ἑαυτόν ἀποκτινύναι *L*¹*O*¹, ἑαυτόν ἀποκτείνω *F*¹. || 8. περὶ *O*¹. || 9. ὡς *M*¹ et corr *K*¹. || αὐτὸν *M*¹. || 10. ὀρθόν] αὐτὸν *K*¹. || νόμον *M*¹*O*¹. || 14. ἀδικοῦντι ἢ αὐτὸν. ἐπὶ *M*¹. || ὅλως] ἀπλῶς *K*¹. || οὐκ ἀδικεῖται *M*¹. || 18. ἀδικεῖ ἂν ἅμα *K*¹. || ἂν ante εἴη *L*¹*M*¹*O*¹. || τὸ αὐτὸ *L*¹. || 19. τῷ αὐτῷ *L*¹*M*¹. || εἰ] καὶ *M*¹. || τὰ αὐτὰ] ταῦτα *K*¹. || 23. καὶ post ἅμα om *L*¹. || 24. κατὰ] ἀπὸ *M*¹. || 25. δ'] γὰρ *M*¹. || 26. αὐτὸν *M*¹. || *K*¹. || 27. αὐτὸν *K*¹. || κατὰ] καὶ κατὰ *K*¹. || 28. δ' ὅτι καὶ *L*¹*M*¹, δὲ καὶ *O*¹. || μὲν] εἶναι *O*¹. || 30. ἔχων om *M*¹. || 31. καὶ τῆς κακίας *M*¹. || 33. τῆς om *L*¹. || καὶ om *K*¹. || συνέγγους *O*¹. || πᾶν *K*¹.

1. εἶναι om *K*¹*L*¹*O*¹. || 4. προσπταίσματος *M*¹. || 5. καὶ] ἢ *K*¹. || 6. οὐχ αὐτῷ *K*¹*M*¹*O*¹, οὐκ αὐτοῦ *L*¹. || 9. μέρος τῆς ψυχῆς *L*¹, om *K*¹. || 10. καὶ om *L*¹. || 11. περὶ *L*¹. || 13. τῶν post ἄλλων om *L*¹*M*¹. || ἡθικῶν om *M*¹. || 18. ἀκριβοδίκαιος *M*¹. || 19. καὶ om *K*¹. || μήτε *M*¹, μηδὲ *O*¹. || μήτε *L*¹*M*¹. || 21. ἐν om *L*¹*M*¹. || πράξεις *K*¹. || καὶ om *O*¹. || 23. καὶ ὁ ὀρθὸς *L*¹. || 27. μὲν] μὲν ἔστιν *M*¹, om *K*¹. || 30. εἰδῆ *M*¹. || πρὸς om *M*¹. || 31. εἴποιεν *K*¹*L*¹*M*¹*O*¹. || ὅσα] ὡς *K*¹. || 33. ἀληθῶς *K*¹. || τοῦτο τὸ εἰρημένον *L*¹*O*¹. || 34. τί om *K*¹. || τίς ὁ ὀρθὸς *O*¹. || 35. δὲ *M*¹. || τὰ *K*¹.

ὅς ἐφάμεν τὰς δὲ τῆς διανοίας. περὶ μὲν οὖν τῶν
διεληλύθαμεν, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, περὶ ψυχῆς
εἰπόντες, λέγωμεν οὕτως. πρότερον μὲν ἔν ἐλέχθη
αἱ μέρη τῆς ψυχῆς, τό τε λόγον ἔχον καὶ τὸ ἄλο-
γόν δὲ περὶ τοῦ λόγον ἔχοντος τὸν αὐτὸν τρόπον διαι-
καὶ ὑποκείσθω δύο τὰ λόγον ἔχοντα, ἐν μὲν ᾧ
μεν τὰ τοιαῦτα τῶν ὄντων ὄσων αἱ ἀρχαὶ μὴ ἐνδέ-
α ἄλλως ἔχειν, ἐν δὲ ᾧ τὰ ἐνδεχόμενα· πρὸς γὰρ
γένηται ἕτερα καὶ τῶν τῆς ψυχῆς μορίων ἕτερον τῷ
τὸ πρὸς ἑκάτερον πεφυκός, εἴπερ καθ' ὁμοιότητά τινα
καθ' ἑκάτερον ἡ γνώσις ὑπάρχει αὐτοῖς. λεγέσθω δὲ τό-
τε μὲν ἐπιστημονικὸν τὸ δὲ λογιστικόν· τὸ γὰρ βουλευ-
καὶ λογίζεσθαι ταῦτόν, οὐδεὶς δὲ βουλεύεται περὶ
ἡ ἐνδεχομένων ἄλλως ἔχειν. ὥς τε τὸ λογιστικόν ἐστὶν
μέρος τοῦ λόγον ἔχοντος. ληπτέον ἄρ' ἑκατέρου τῶ-
ς ἡ βελτίστη ἔστι· αὕτη γὰρ ἀρετὴ ἑκατέρου, ἡ δ'
πρὸς τὸ ἔργον τὸ οἰκεῖον. τρία δ' ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ
ρια πράξεως καὶ ἀληθείας, αἰσθησις νοῦς ὁρεξις. τῷ
ἡ αἰσθησις οὐδεμιᾶς ἀρχῇ πράξεως· δηλοῦν δὲ τῷ
ἡ αἰσθησις μὲν ἔχειν, πράξεως δὲ μὴ κοινωνεῖν.
ἔπερ ἐν διανοίᾳ κατάφασις καὶ ἀπόφασις, τῷ ἐν
δύω καὶ φυγῇ· ὥστ' ἐπειδὴ ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ ἔστι
εἰστική, ἡ δὲ προαίρεσις ὁρεξις βουλευτική, δεῖ δια-
τὸν τε λόγον ἀληθῆ εἶναι καὶ τὴν ὁρεξιν ὀρθήν, εἰ-
προαίρεσις σπουδαία, καὶ τὰ αὐτὰ τὸν μὲν φάναι
διώκειν. αὕτη μὲν οὖν ἡ διάνοια καὶ ἡ ἀλήθεια
ική, τῆς δὲ θεωρητικῆς διανοίας καὶ μὴ πρακτικῆς
ποιητικῆς τὸ εὖ καὶ κακῶς ἀληθές ἐστι καὶ ψεῦδος·
γὰρ ἐστὶ παντὸς διανοητικοῦ ἔργον, τοῦ δὲ πρακτικῆς
ανοητικοῦ ἡ ἀλήθεια ὁμολόγως ἔχουσα τῇ ὁρέξει
ἡ. πράξεως μὲν οὖν ἀρχῇ προαίρεσις, ὅθεν ἡ κίνη-
α' οὐχ οὐ ἔνεκα, προαιρέσεως δὲ ὁρεξις καὶ λόγος
α' τινος· διὸ οὗτ' ἄνευ νοῦ καὶ διανοίας οὗτ' ἄνευ
ἐστὶν ἔξεως ἡ προαίρεσις· εὐπραξία γὰρ καὶ τὸ
ἐν πράξει ἄνευ διανοίας καὶ ἥθους οὐκ ἔστιν. διὰ-
αὕτη οὐδὲν κινεῖ, ἀλλ' ἡ ἔνεκά τε καὶ πρακτικῇ.

αὕτη γὰρ καὶ τῆς ποιητικῆς ἀρχῇ· ἔνεκα γὰρ τοῦ ποιῆ-
πᾶς ὁ ποιῶν, καὶ οὐ τέλος ἀπλῶς ἀλλὰ πρὸς τι καὶ
τινὸς τὸ ποιητόν. ἀλλὰ τὸ πρακτόν· ἡ γὰρ εὐπραξία τέ-
λος, ἡ δ' ὁρεξις τούτου· διὸ ἡ ὁρεκτικὸς νοῦς ἡ προαίρεσις
ἡ ὁρεξις διανοητικῇ, καὶ ἡ τοιαύτη ἀρχὴ ἀνθρώπος. οὐκ
ἐστὶ δὲ προαιρετὸν οὐδὲν γεγονός, οἶον οὐδεὶς προαιρεῖται
ἴδιον πεπορθηκέναι· οὐδὲ γὰρ βυλεύεται περὶ τοῦ γεγο-
νότος ἀλλὰ περὶ τοῦ ἐσομένου καὶ ἐνδεχομένου, τὸ δὲ γε-
γονός οὐκ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι· διὸ ὁρθῶς Ἀγάθων

μόνος γὰρ αὐτοῦ καὶ θεὸς ζερίσκειται,

ἀγένητα ποιεῖν ἄσπ' ἂν ἢ πεπραγμένα.

ἀμφοτέρων δὲ τῶν νοητικῶν μορίων ἀλήθεια τὸ ἔργον. καθ' ἃς
ἐν μάλιστα ἔχεις ἀληθεύσει ἑκάτερον, αὐταὶ ἀρεταὶ ἀμφοῶν.

Ἀρχάμενοι οὖν ἄνωθεν περὶ αὐτῶν πάλιν λέγωμεν.
ἔξω δὲ οἷς ἀληθεύει ἡ ψυχὴ τῷ καταφάναι ἢ ἀποφάναι,
πέντε τὸν ἀριθμόν· ταῦτα δ' ἐστὶ τέχνη, ἐπιστήμη, φρόνη-
σις, σοφία, νοῦς· ὑπολήψει γὰρ καὶ δοξῇ ἐνδέχεται δια-
ψεύδεσθαι. ἐπιστήμη μὲν οὖν τί ἐστὶν, ἐντεῦθεν φανερόν, εἰ
δεῖ ἀκριβολογεῖσθαι καὶ μὴ ἀκολουθεῖν ταῖς ὁμοιότησιν. πάν-
τες γὰρ ὑπολαμβάνομεν, ὃ ἐπιστάμεθα, μὴ ἐνδέχεσθαι
ἄλλως ἔχειν· τὰ δ' ἐνδεχόμενα ἄλλως, ὅταν ἔξω τοῦ
θεωρεῖν γένηται, λανθάνει εἰ ἔστιν ἡ μή. ἐξ ἀνάγκης ἄρα
ἐστὶ τὸ ἐπιστητόν. αἰδίων ἄρα· τὰ γὰρ ἐξ ἀνάγκης ὄντα
ἀπλῶς πάντα αἰδία, τὰ δ' αἰδία ἀγένητα καὶ ἀφθαρτα.
ἐστὶ διδακτὴ πᾶσα ἐπιστήμη δοκεῖ εἶναι, καὶ τὸ ἐπιστητόν
μαθητόν. ἐκ προγινωσκομένων δὲ πᾶσα διδασκαλία, ὥς-
περ καὶ ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς λέγομεν· ἡ μὲν γὰρ δι' ἐπα-
γωγῆς, ἡ δὲ συλλογισμῷ. ἡ μὲν δὲ ἐπαγωγὴ ἀρχὴ ἐστὶ
καὶ τοῦ καθόλου, ὃ δὲ συλλογισμὸς ἐκ τῶν καθόλου. εἰσὶν
ἄρα ἀρχαὶ ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς, ὧν οὐκ ἔστι συλλογι-
σμὸς· ἐπαγωγὴ ἄρα. ἡ μὲν ἄρα ἐπιστήμη ἐστὶν ἔστι ἀπο-
δεικτικῇ, καὶ ὅσα ἄλλα προσδιορίζομεθα ἐν τοῖς ἀναλυ-
τικοῖς· ὅταν γὰρ πῶς πεισῇ καὶ γνώριμοι αὐτῷ ὧσιν αἱ
ἀρχαί, ἐπίσταται· εἰ γὰρ μὴ μᾶλλον τῷ συμπεράσματος,
κατὰ συμβεβηκός ἔχει τὴν ἐπιστήμην. περὶ μὲν οὖν ἐπι-
στήμης διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

λέγομεν $L^1 M^1 O^1$. || ἐν om $K^1 M^1$. || 4. μέρη εἶναι $L^1 O^1$. || ἔχον — 5. λόγον om L^1 . || 4. καὶ — 5. ἔχοντος om K^1 . || 7. $L^1 M^1$. || 8. ᾧ τὰ ἐνδεχόμενα] τῶν α' ἐνδεχόμενα K^1 . || 10. ἑκάτερον om M^1 . || 11. αὐτῶν, ut videtur, L^1 . || 12. λογικόν K^1 βύλεσθαι K^1 . || 23. διὰ] δὲ K^1 . || 24. ταῦτα] μὲν ταῦτα $L^1 O^1$, ταῦτα μὲν K^1 . || τε om L^1 . || 26. ἡ post καὶ om M^1 . || 27. L^1 . || 30. ἡ om $K^1 O^1$. || ὁμολογουμένως M^1 . || 36. δ' om K^1 . || ἡ K^1 .
του γὰρ M^1 . || 3. ποιητικόν M^1 . || τὸ] καὶ τὸ M^1 , om K^1 . || πρακτικόν M^1 . || 4. ὁρεκτικὸς M^1 . || 5. διανοητικοῦ M^1 . || 11. K^1 . || πεπραγμένα om K^1 . || 13. ἀληθεύει $L^1 O^1$. || 14. ἄλλωθεν K^1 . || 15. ἡ om $K^1 M^1$. || 20. μηδ' K^1 . || 21. ἄλλως, αὐ ἄλλως, ὅταν M^1 . || 24. αἰδία πάντα M^1 . || ἀγένητα om M^1 . || 25. πᾶσα] ἡ πᾶσα $K^1 M^1$. || 27. ἐλέγομεν M^1 . || 28. ἡ O^1 . || 29. καθόλου om M^1 . || 28. ἀρχῆς L^1 . || 29. τοῦ om L^1 . || 30. ἄρα αἱ ἀρχαὶ O^1 . || ὁ om K^1 . || 31. ἄρα ἡ] M^1 . || 33. αἱ om M^1 .

ἵσαι περὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν. οὐδὲ δὴ
οὕτων ἐστὶν· τοῦ γὰρ σοφῆς περὶ ἐνίων ἔχειν ἀπό-
τιν. εἰ δὴ οἷς ἀληθεύομεν καὶ μηδέποτε διαφύ-
περὶ τὰ μὴ ἐνδεχόμενα ἢ καὶ ἐνδεχόμενα ἄλλως
εἰσῆμῃ καὶ φρόνησις ἐστὶ καὶ σοφία καὶ νοῦς, τῶν
τρίων μὴθὲν ἐνδέχεται εἶναι (λέγω δὲ τρία
ἐπιστήμην σοφίαν), λαίπεται νοῦν εἶναι τῶν

ν δὲ σοφίαν ἐν τε ταῖς τέχναις τοῖς ἀκριβεστάτοις
νας ἀποδίδεμεν, οἷον Φειδίαν λυθουργὸν σοφὸν καὶ
10 ἰπτον ἀνδριαντοποιόν, ἐνταῦθα μὲν οὖν οὐθὲν ἄλλο
τες τὴν σοφίαν ἢ ὅτι ἀρετὴ τέχνης ἐστὶν· εἶναι δὲ
φους οἰόμεθα ὅλως οὐ κατὰ μέρος οὐδ' ἄλλο τι
ὥσπερ Ὁμηρὸς φησιν ἐν τῷ Μαργίτῃ "τὸν δ' ἔτ'
τῆρα θεοὶ θέσαν ἔτ' ἀροτῆρα ἔτ' ἄλλως τι σοφόν."
15 οὐ ὅτι ἡ ἀκριβεστάτη ἀν τῶν ἐπιστημῶν εἴη ἢ το-
ῖ ἄρα τὸν σοφὸν μὴ μόνον τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν εἰδ-
λὰ καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς ἀληθεύειν. ὥς· εἴη ἀν ἡ
νῦς καὶ ἐπιστήμη, ὥσπερ κεφαλὴν ἔχουσα ἐπιστήμη
ιωτάτων. αὐτοποῖν γὰρ εἴ τις τὴν πολιτικὴν ἢ τὴν
20 σπουδαιωτάτην οἶεται εἶναι, εἰ μὴ τὸ ἄριστον τῶν
ίσμῳ ἀνθρωπὸς ἐστίν. εἰ δὴ ὑγιεινὸν μὲν καὶ ἀγα-
ν ἀνθρώποις καὶ ἰχθύσι, τὸ δὲ λευκὸν καὶ εὐθύ-
ιεύ, καὶ τὸ σοφὸν ταῦτόν πάντες ἀν εἰποῖεν, φρό-
ἔτερον· τὸ γὰρ περὶ αὐτὸ ἔκαστα εὖ θεωρῶν φαῖεν
25 φρόνιμον, καὶ τούτῳ ἐπιτρέψειαν αὐτά. διὸ καὶ
ων ἐνία φρόνιμά φασιν εἶναι, ὅσα περὶ τὸν αὐτῶν
ντα φαίνεται δύναμιν προνοητικὴν. φανερόν δὲ καὶ
ἀν εἴη ἡ σοφία καὶ ἡ πολιτικὴ ἢ αὐτὴ· εἰ γὰρ
τὰ ὠφέλιμα τὰ αὐτοῖς ἐροῦσι σοφίαν, πολλὰ καὶ
30 σοφίαι· ὃ γὰρ μία περὶ τὸ ἀπάντων ἀγαθὸν τῶν
λλ' ἐτέρῃ περὶ ἑκάστον, εἰ μὴ καὶ ἰατρικὴ μία περὶ
τῶν ἔντων. εἰ δ' ὅτι βέλτιστον ἀνθρώπος τῶν ἄλ-
ων, οὐδὲν διαφέρει· καὶ γὰρ ἀνθρώπος ἄλλα πολὺ

θειότερα τὴν φύσιν, οἷον φανερώτατά γε ἐξ ὧν ὁ κόσμος
συνέστηκεν. ἐκ δὴ τῶν εἰρημένων δῆλον ὅτι ἡ σοφία ἐστὶ
καὶ ἐπιστήμη καὶ νῦς τῶν τιμιωτάτων τῇ φύσει. διὸ Ἀνα-
ξαγόραν καὶ Θαλῆν καὶ τοὺς τοιοῦτους σοφοὺς μὲν, φρο-
νίμους δ' οὐ φασιν εἶναι, ὅταν ἴδωσιν ἀγνοῦντας τὰ συμ-
φέρονθ' ἑαυτοῖς, καὶ περιττὰ μὲν καὶ θαυμαστὰ καὶ χα-
λεπὰ καὶ δαιμόνια εἰδέναι αὐτὲς φασιν, ἀχρηστὰ δ', ὅτι
οὐ τὰ ἀνθρώπινα ἀγαθὰ ζητοῦσιν. ἡ δὲ φρόνησις περὶ τὰ
8 ἀνθρώπινα καὶ περὶ ὧν ἐστὶ βουλευσάσθαι· τῷ γὰρ φρονίμῳ
μάλιστα τοῦτ' ἔργον εἶναι φαμεν, τὸ εὖ βουλευσάσθαι, βου-
λεύεται δ' οὐθὲς περὶ τῶν ἀδυνάτων ἄλλως ἔχειν, οὐδ'
ὅσων μὴ τέλος τί ἐστὶ, καὶ τοῦτο πρακτὸν ἀγαθόν. ὁ δ'
ἀπλῶς εὖβελος ὁ τοῦ ἄριστος ἀνθρώπων τῶν πρακτῶν στο-
χαστικὸς κατὰ τὸν λογισμόν. οὐδ' ἐστὶν ἡ φρόνησις τῶν
15 καθόλου μόνον, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὰ καθ' ἑκάστα γνωρίζειν.
πρακτικὴ γάρ, ἡ δὲ πράξις περὶ τὰ καθ' ἑκάστα. διὸ καὶ
ἐνιοὶ ἐκ εἰδότες ἐτέρων εἰδότες πρακτικώτεροι, καὶ ἐν τοῖς
ἄλλοις οἱ ἔμπειροι· εἰ γὰρ εἰδείη ὅτι τὰ κοῦφα εὐπεπτα
κρέα καὶ ὑγιεινά, ποῖα δὲ κοῦφα ἀγνοοῖ, ὃ ποιήσει ὑγι-
20 νειαν, ἀλλ' ὁ εἰδὼς ὅτι τὰ ὀνύθια κοῦφα καὶ ὑγιεινὰ ποιή-
σει μᾶλλον. ἡ δὲ φρόνησις πρακτικὴ· ὥστε δεῖ ἄμφω
ἔχειν, ἡ ταύτην μᾶλλον. εἴη δ' ἀν τις καὶ ἐνταῦθα ἀρ-
χιτεκτονικὴ. ἐστὶ δὲ καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ φρόνησις ἢ αὐτὴ
μὲν ἔστις, τὸ μέντοι εἶναι οὐ ταῦτόν αὐταῖς. τῆς δὲ περὶ
25 πόλιν ἢ μὲν ὡς ἀρχιτεκτονικὴ φρόνησις νομοθετικὴ, ἡ δὲ
ὡς τὰ καθ' ἑκάστα τὸ κοινὸν ἔχει ὄνομα, πολιτικὴ· αὕτη
δὲ πρακτικὴ καὶ βουλευτικὴ· τὸ γὰρ ψήφισμα πρακτὸν
ὡς το ἔσχατον. διὸ πολιτεύεσθαι τούτους μόνους λέγουσιν·
μόνοι γὰρ πράττουσιν οὗτοι ὥσπερ οἱ χειροτέχναι· δεκά
30 δὲ καὶ φρόνησις μάλιστα· εἶναι ἡ περὶ αὐτὸν καὶ ἔνα. καὶ
ἔχει αὕτη τὸ κοινὸν ὄνομα, φρόνησις· ἐκείνων δὲ ἡ μὲν
οἰκονομία, ἡ δὲ νομοθεσία, ἡ δὲ πολιτικὴ, καὶ ταύτης ἡ
μὲν βουλευτικὴ ἢ δὲ δικαστικὴ. εἰδὼς μὲν οὖν τι ἀν εἴη
9 γνώσεως τὸ αὐτῷ εἰδέναι· ἀλλ' ἔχει διαφορὰν πολλήν·

18 ἡ σοφία K². || 2. ἀποδείξις pr K². || 3. ψευδόμεθα M². || 4. μὴ post καὶ L². || 5 ἡ om M²O². || 7. νοῦν] γοῦν νοῦν
ἢ οὐγ. || 9. γε L²M². || 10. ἀποδιδάμεν L²M². || 11. πολὺκλητον K². || οὐν om L²O². || 12. ἐστὶν ante τέχνης L²,
|| 13. τι] τι ἢ M²O². || 14. μαργίτη K²M²O². || 15. ἀν M². || 16. ἡ post ἐτι om K²M²O². || 17. μὴ] οὐ M². ||
18] καὶ ὥσπερ L²O². || ἐπιστήμην M². || 20. γάρ] δὲ M². || τὴν ἐπιστήμην πολιτικὴν L²O². || 21. σπουδαιωτάτην εἶναι οἶεται M². ||
22. || 23. καὶ τὸ εὐθύ L²O². || 24. εἰποῖμεν M². || 25. εὖ] τὸ εὖ K²L²O². || φαῖεν ἀν] φησὶν K², φαῖεν L²M²O². || 26.
2. || ἐπιτρέψει K², ἐπιτρέψειαν L²O². || ἑαυτούς M². || 27. φησιν K². || 28. καὶ om L²O². || 30. τὰ αὐτοῖς] τ' αὐτοῖς K². ||
ἵσων ἀγαθόν M². || 33. ὁ ἀνθρώπος M². || 34. πολλὰ M².
ὅν τὰ φανερώτατά L². || συνέστηκεν ὁ κόσμος L²O². || 3. καὶ ante ἐπιστήμην om L². || 12. τίλειον M². || πρακτικὸν M². || 13.
|| 16. πρακτὴ M². || 18. οἱ om L². || 19. ἀγνοεῖ L²M²O². || 20. ὀνύθια K². || 23. καὶ ἡ post πολιτικὴ om K². || 25.
12. || 26. αὕτη — 27. βουλευτικὴ om M². || 27. καὶ om K²L². || 28. ἑκάστον K². || μόνον K²M²O². || 30. καὶ ἡ φρόνησις
33. δικαστικὴ] στοχαστικὴ K². || τι] αὕτη M². || 34. τὸ] τὸ τὰ L²M². || αὐτοῦ M² et fortasse pr K².

καὶ δοκεῖ ὁ τὰ περὶ αὐτὸν εἰδὼς καὶ διατρίβων φρόνιμος εἶναι, οἱ δὲ πολιτικοὶ πολυπράγμονες· διὸ Εὐριπίδης

πῶς δ' ἂν φρονοῖν, ὥ παρὴν ἀπραγμόνως
ἐν τοῖσι πολλοῖσι ἠριθμημένῳ στρατοῦ
ἴσθ' μετασχεῖν;

τὺς γὰρ περισσὺς καὶ τι πράσσοντας πλέον..

ζητοῖσι γὰρ τὸ αὐτοῖς ἀγαθόν, καὶ οἴονται τὸτο δεῖν πράττειν. ἐκ ταύτης οὖν τῆς δόξης ἐλήλυθε τὸ τούτους φρόνιμους εἶναι· καίτοι ἴσως οὐκ ἔστι τὸ αὐτοῦ εὖ ἄνευ οἰκονομίας οὐδ' ἄνευ πολιτείας. ἔτι δὲ τὰ αὐτοῦ πῶς δεῖ διοικεῖν, ἄδελον καὶ σκεπτόν. σημειῶν δ' ἐστὶ τοῦ εἰρημένου καὶ διότι γεωμετρικοὶ μὲν νέοι καὶ μαθηματικοὶ γίνονται καὶ σοφοὶ τὰ τοιαῦτα, φρόνιμος δ' οὐ δοκεῖ γίνεσθαι. αἴτιον δ' ὅτι τῶν καθ' ἑκαστὰ ἐστὶν ἡ φρόνησις, ἃ γίνεται γνώριμα ἐξ ἐμπειρίας, νέος δ' ἐμπειρος οὐκ ἔστιν· πλῆθος 15 γὰρ χρόνου ποιεῖ τὴν ἐμπειρίαν· ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἂν τις σκέψαιτο, διὰ τί δὴ μαθηματικὸς μὲν παῖς γένοιτ' ἂν, σοφὸς δ' ἡ φυσικὸς οὐ. ἢ ὅτι τὰ μὲν δι' ἀφαιρέσεως ἐστὶν, τῶν δ' αἱ ἀρχαὶ ἐξ ἐμπειρίας· καὶ τὰ μὲν οὐ πιεσύνειν, οἱ νέοι ἀλλὰ λέγουσιν, τῶν δὲ τὸ τί ἐστὶν οὐκ ἄδελον. ἔτι 20 ἡ ἀμαρτία ἢ περὶ τὸ καθόλου ἐν τῷ βουλευσασθαι ἢ περὶ τὸ καθ' ἑκάστον· ἡ γὰρ ὅτι πάντα τὰ βαρύσασθαι ὕδατα φαῦλα, ἢ ὅτι τοδὶ βαρύσασθμον. ὅτι δ' ἡ φρόνησις οὐκ ἐπισήμη, φανερόν· τοῦ γὰρ ἔσχατου ἐστὶν, ὥσπερ εἴρηται· τὸ γὰρ πρακτὸν τοῦτον. ἀντίκειται μὲν δὴ τῷ νῶ· ὁ μὲν 25 αὐτῇ πω εὐβουλία, καθ' ἣν οὐ δεῖ μὲν τυγχάνειν, τοι δὲ οὐ εἶδει. ἔτι ἐστὶ πολλὸν χρόνον βουλευόμενον τὸν δὲ ταχύ. οὐκοῦν οὐδ' ἐκείνῃ πω εὐβουλία, ἀλλ' ἢ τῆς ἢ κατὰ τὸ ὠφέλιμον, καὶ ὅ δεῖ καὶ ὡς καὶ ἐστὶ ἐστὶ καὶ ἀπλῶς εὖ βεβουλευσθαι καὶ πρὸς τι τέλος· 30 δὴ ἀπλῶς ἢ πρὸς τὸ τέλος τὸ ἀπλῶς κατορθοῦναι, τὶς ἢ πρὸς τι τέλος. εἰ δὴ τῶν φρονίμων τὸ εὖ βεβουλευσθαι, ἡ εὐβουλία εἴη ἂν ὁρθότης ἢ κατὰ τὸ συμφέρον, τὶ τέλος, οὗ ἡ φρόνησις ἀληθὴς ὑπόληψις ἐστ.

10 Τὸ ζητεῖν δὲ καὶ τὸ βουλευέσθαι διαφέρει· τὸ γὰρ βουλευέσθαι ζητεῖν τι ἐστὶν. δεῖ δὲ λαβεῖν καὶ περὶ εὐβουλίας τί ἐστὶ, πότερον ἐπισήμη τις ἢ δόξα ἢ εὐστοχία ἢ ἄλλο τι γένος. ἐπισήμη μὲν δὴ οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ ζητοῖσι

περὶ ὧν ἴσασιν, ἢ δ' εὐβουλία βουλὴ τις, ὁ δὲ βουλος ζητεῖ καὶ λογίζεται. ἀλλὰ μὴν οὐδ' εὐστοχία τε γὰρ λόγος καὶ ταχύ τι ἢ εὐστοχία, βουλευέσθαι λὺν χρόνον, καὶ φασὶ πράττειν μὲν δεῖν ταχύ π 5 λευθέντα, βουλευέσθαι δὲ βραδέως. ἔτι ἡ ἀγχνία καὶ ἡ εὐβουλία· ἔστι δ' εὐστοχία τις ἢ ἀγχνία οὐ δόξα ἢ εὐβουλία ὑδεμία. ἀλλ' ἐπεὶ ὁ μὲν κακῶς βουλευόμενος ἀμαρτάνει, ὁ δ' εὖ ὁρθῶς βουλευέται, δῆλον ὅτι τῆς ἡ εὐβουλία ἐστὶν, οὗτ' ἐπιστήμης δὲ οὔτε ἐπιστήμης μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ὁρθότης (οὐδὲ γὰρ ἀμ δόξης δ' ὁρθότης ἀλήθεια· ἅμα δὲ καὶ ὠρίζαι ἢ δόξα ἐστὶν. ἀλλὰ μὴν ἐδ' ἄνευ λόγου ἡ εὐβουλία. ἀ ἀρα λείπεται· αὕτη γὰρ οὐκ ἔστι φάσις· καὶ γὰρ ἡ οὐ ζήτησις ἀλλὰ φάσις τις ἦδη, ὁ δὲ βουλευόμενος 15 τε εὖ εἰάν τε κακῶς βουλευῆται, ζητεῖ τι καὶ λογίζεται· ἀλλ' ὁρθότης τίς ἐστὶν ἡ εὐβουλία βουλῆς· διὸ ἡ βουλή τετα πρῶτον τί καὶ περὶ τί. ἐπεὶ δ' ἡ ὁρθότης πλεον δῆλον ὅτι ἔστι πᾶσα· ὁ γὰρ ἀκρατὴς καὶ ὁ φαῦλος τίθεται ἰδεῖν ἐκ τοῦ λογισμοῦ τεύχεται, ὥστε ἡ βουλή 20 βεβουλευμένος, κακὸν δὲ μέγα εἰληφώς. δοκεῖ δ' ἡ τι εἶναι τὸ εὖ βεβουλευσθαι· ἡ γὰρ τοιαύτη ὁρθότης εὐβουλία, ἡ ἀγαθοῦ τευκτική. ἀλλ' ἔστι καὶ ταύτη συλλογισμῷ τυχεῖν, καὶ ὁ μὲν δεῖ ποιεῖσθαι τυχεῖν οὐ δ' οὐ, ἀλλὰ ψευδῇ τὸν μέσον ὅρον εἶναι· ἐπὶ 25 αὕτη πω εὐβουλία, καθ' ἣν οὐ δεῖ μὲν τυγχάνειν, τοι δὲ οὐ εἶδει. ἔτι ἐστὶ πολλὸν χρόνον βουλευόμενον τὸν δὲ ταχύ. οὐκοῦν οὐδ' ἐκείνῃ πω εὐβουλία, ἀλλ' ἢ τῆς ἢ κατὰ τὸ ὠφέλιμον, καὶ ὅ δεῖ καὶ ὡς καὶ ἐστὶ ἐστὶ καὶ ἀπλῶς εὖ βεβουλευσθαι καὶ πρὸς τι τέλος· 30 δὴ ἀπλῶς ἢ πρὸς τὸ τέλος τὸ ἀπλῶς κατορθοῦναι, τὶς ἢ πρὸς τι τέλος. εἰ δὴ τῶν φρονίμων τὸ εὖ βεβουλευσθαι, ἡ εὐβουλία εἴη ἂν ὁρθότης ἢ κατὰ τὸ συμφέρον, τὶ τέλος, οὗ ἡ φρόνησις ἀληθὴς ὑπόληψις ἐστ.

Ἐστὶ δὲ καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ ἀσυνεσία, καὶ ἐπὶ

1. τὰ om O¹. || διατρίβων φρόνιμος om K¹. || 2. φιλοπράγμονες L¹O¹. || διό] διὸ καὶ O¹. || 4. ἠριθμημένον K¹N¹. || 5. M¹. || 5. ἴσων M¹, ἴσου L¹. || 8. τούτους] περὶ τοὺς M¹. || 9. εἶναι om K¹. || τὸ] τὸ τὰ M¹. || εὖ] εἰδέναι M¹, om L¹O¹. || αὐτῶν πῶς δοκεῖν δι' M¹. || 11. λεγομένου O¹. || 14. ὅτι] ὅτι καὶ K¹L¹O¹. || 16. γὰρ] δι' K¹. || 17. διὰ om O¹. || 18. αἰ om O¹. || 20. οὐκ om K¹M¹. || 21. τὸ] τὰ K¹. || 22. γὰρ om M¹. || 23. τοδὶ τὸ βαρύσασθμον K¹M¹. || 25. αἰσθητικὸν K¹. || μὲν ante δὴ om L¹O¹. || 26. γὰρ δὴ νοῦς M¹. || 27. οὐ om K¹M¹. || 28. οἷα ἢ αἰσθανόμεθα K¹M¹. || 30. ἢ L¹M¹O¹. || 32. διαλαβεῖν O¹. || καὶ om K¹M¹. || 33. ἢ post δόξα om O¹.

3. ταχυτήτος ἢ M¹. || 4. δεῖ M¹. || 9. ἢ εὐβουλία τις K¹M¹. || ἐπιστήμη L¹. || δὲ om K¹M¹. || δόξα L¹. || 11. ἀκρατὴς F. || 15. τε καὶ κακῶς K¹M¹. || τε M¹. || 16. τις om O¹. || 18. ὁ γὰρ] καὶ γὰρ ὁ M¹. || 20. ὑπειληφώς O¹. || 21. αἰμα add L¹. || βουλευέσθαι O¹. || 22. ἢ om M¹. || 23. δι'] τούτου δι' L¹O¹. || 24. ἀλλὰ] ὡς O¹. || 25. αὐτῇ L¹O¹. || 28. ὅ δεῖ καὶ ὡς] ὅ δικαίως pr K¹. || 29. εὖ om M¹. || 30. ἢ δὲ τις] τις δὲ K¹M¹. || 31. βουλευέσθαι K¹O¹. || 32. κατὰ om K¹. || 33. οὐ ἢ] ἢ οὐ K¹.

συνετοὺς καὶ ἀσυνέτους, οὐθ' ὅλως τὸ αὐτὸ ἐπισήμη (πάντες γὰρ ἂν ἦσαν συνετοί) οὔτε τις μία τῶν μέρους ἐπισημῶν, οἷον ἰατρικὴ περὶ ὑγιεινῶν ἢ γεω- περὶ μεγέθους· οὔτε γὰρ περὶ τῶν αἰεὶ ὄντων καὶ ὧν ἡ σύνεσις ἐστὶν οὔτε περὶ τῶν γιγνομένων ὅτων, 5 περὶ ὧν ἀπορήσειεν ἂν τις καὶ βελεύσαστο. διὸ περὶ τὰ μὲν τῇ φρονήσει ἐστὶν, ἕκ ἐστὶ δὲ ταύτων σύνεσις ἰόνησις· ἡ μὲν γὰρ φρόνησις ἐπιτακτικὴ ἐστὶν· τί γὰρ ἄττειν ἢ μή, τὸ τέλος αὐτῆς ἐστίν· ἡ δὲ σύνεσις μόνον· ταύτων γὰρ σύνεσις καὶ εὐσυνεσία καὶ συ- 10 αὶ εὐσύνετοι. ἐστὶ δ' ὅτε τὸ ἔχειν τὴν φρόνησιν ὅτε ἐβάνειν ἢ σύνεσις· ἀλλ' ὥσπερ τὸ μαυθάνειν λέγε- νίεναι, ὅταν χρῆται τῇ ἐπισήμῃ, οὕτως ἐν τῷ χρῆ- ῃ δόξῃ ἐπὶ τὸ κρίνειν περὶ τούτων περὶ ὧν ἡ φρό- ρησις, ἀλλὰ λέγοντος, καὶ κρίνειν καλῶς· τὸ γὰρ εὐ 15 λῶς ταύτων. καὶ ἐντεῦθεν ἐλήλυθε τοῦνομα ἡ σύ- καθ' ἣν εὐσύνετοι, ἐκ τῆς ἐν τῷ μαυθάνειν· λέγομεν μαυθάνειν συνιέναι πολλάκις.

Ἰ δὲ καλουμένη γνώμη, καθ' ἣν εὐγνώμονας καὶ ἡ μὲν γὰρ σοφία οὐδὲν θεωρεῖ ἐξ ὧν ἐξαι εὐδαίμων ἄν- 20 θρωπος (οὐδεμίᾳς γὰρ ἐστὶ γενέσεως), ἡ δὲ φρόνησις τὸτο μὲν ἔχει, ἀλλὰ τίνος ἕνεκα δεῖ αὐτῆς, εἴπερ ἡ μὲν φρό- νησις ἐστὶν ἡ περὶ τὰ δίκαια καὶ καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἄν- θρώπῳ, ταῦτα δ' ἐστὶν ἃ τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἀνδρὸς πράττειν, ὕδεν δὲ πρακτικώτεροι τῷ εἰδέναι αὐτὰ ἐσμεν, εἴπερ ἔξεις αἱ ἀρεταὶ εἰσιν, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ὑγιεινὰ ὕδὲ τὰ εὐεκτικά, 25 ὅσα μὴ τῷ ποιεῖν ἀλλὰ τῷ ἀπὸ τῆς ἔξεως εἶναι λέγεται· ὕθεν γὰρ πρακτικώτεροι τῷ ἔχειν τὴν ἰατρικὴν καὶ γυμνα- σικὴν ἐσμεν. εἰ δὲ μὴ τῶν χάριν φρόνιμον θετέον ἀλλὰ τοῦ γίνεσθαι, τοῖς οὖσι σπουδαίοις οὐθέν ἂν εἴη χρησίμος, 30 ἐτι δ' οὐδὲ τοῖς μὴ ἔχουσιν· οὐθέν γὰρ διοίσει αὐτοὺς ἔχειν ἢ ἄλλοις ἔχουσι κείθεσθαι, ἱκανῶς τ' ἔχου ἂν ἡμῖν ὥσπερ καὶ περὶ τὴν ὑγίειαν· βουλούμενοι γὰρ ὑγιαίνειν ὅμως οὐ μαυθάνομεν ἰατρικὴν. πρὸς δὲ τέτοις ἄτοπον ἂν εἶναι δό- 35 ξειν, εἰ χεῖρων τῆς σοφίας οὕσα κυριώτερα αὐτῆς ἐξαι· ταῦτα δ' ἔσχατα. καὶ ὁ νοῦς τῶν ἐσχάτων ἐπ' 35 ἐρα· καὶ γὰρ τῶν πρώτων ὄρων καὶ τῶν ἐσχάτων

νοῦς ἐστὶ καὶ οὐ λόγος, καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰς ἀποδείξεις τῶν ἀκινήτων ὄρων καὶ πρώτων, ὁ δ' ἐν ταῖς πρακτικαῖς τοῦ ἐσχάτου καὶ ἐνδεχομένου καὶ τῆς ἐτέρας προτάσεως· ἀρχαὶ γὰρ τοῦ οὗ ἕνεκα αὐταί· ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα γὰρ τὸ καθόλου. τῶν ὧν ἔχειν δεῖ αἰσθῆσιν, αὕτη δ' ἐστὶ νῦς. διὸ καὶ φυσικὰ δοκεῖ εἶναι ταῦτα, καὶ φύσει σοφὸς μὲν οὐδεὶς, γνώμην δ' ἔχειν καὶ σύνεσιν καὶ νοῦν. σημειῶν δ' ὅτι καὶ ταῖς ἡλικίαις οἰόμεθα ἀκολουθεῖν, καὶ ἥδε ἡ ἡλικία νοῦν ἔχει καὶ γνώμην, ὡς τῆς φύσεως αἰτίας οὕσης. διὸ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος νοῦς· ἐκ τούτων γὰρ αἱ ἀποδείξεις καὶ περὶ τούτων. ὥστε δεῖ προσέχειν τῶν ἐμπειρῶν καὶ πρεσβυτέρων ἢ φρονίμων ταῖς ἀναποδείκτοις φάσεσι καὶ δόξαις οὐχ ἥττον τῶν ἀποδείξεων· διὰ γὰρ τὸ ἔχειν ἐκ τῆς ἐμπειρίας ὄμμα ὁρῶσιν ὁρθῶς. τί μὲν οὖν ἐστὶν ἡ φρόνησις καὶ ἡ σοφία, καὶ περὶ τίνα ἐκάτερα τυγχάνει οὕσα, καὶ ὅτι ἄλλου τῆς ψυχῆς μορίου ἀρετὴ ἐκάτερα, εἴρηται.

Διαπορήσει δ' ἂν τις περὶ αὐτῶν τί χρησιμοί εἰσιν. 13 ἡ μὲν γὰρ σοφία οὐδὲν θεωρεῖ ἐξ ὧν ἐξαι εὐδαίμων ἄν- θρωπος (οὐδεμίᾳς γὰρ ἐστὶ γενέσεως), ἡ δὲ φρόνησις τὸτο μὲν ἔχει, ἀλλὰ τίνος ἕνεκα δεῖ αὐτῆς, εἴπερ ἡ μὲν φρό- νησις ἐστὶν ἡ περὶ τὰ δίκαια καὶ καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἄν- θρώπῳ, ταῦτα δ' ἐστὶν ἃ τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἀνδρὸς πράττειν, ὕδεν δὲ πρακτικώτεροι τῷ εἰδέναι αὐτὰ ἐσμεν, εἴπερ ἔξεις αἱ ἀρεταὶ εἰσιν, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ὑγιεινὰ ὕδὲ τὰ εὐεκτικά, 25 ὅσα μὴ τῷ ποιεῖν ἀλλὰ τῷ ἀπὸ τῆς ἔξεως εἶναι λέγεται· ὕθεν γὰρ πρακτικώτεροι τῷ ἔχειν τὴν ἰατρικὴν καὶ γυμνα- σικὴν ἐσμεν. εἰ δὲ μὴ τῶν χάριν φρόνιμον θετέον ἀλλὰ τοῦ γίνεσθαι, τοῖς οὖσι σπουδαίοις οὐθέν ἂν εἴη χρησίμος, 30 ἐτι δ' οὐδὲ τοῖς μὴ ἔχουσιν· οὐθέν γὰρ διοίσει αὐτοὺς ἔχειν ἢ ἄλλοις ἔχουσι κείθεσθαι, ἱκανῶς τ' ἔχου ἂν ἡμῖν ὥσπερ καὶ περὶ τὴν ὑγίειαν· βουλούμενοι γὰρ ὑγιαίνειν ὅμως οὐ μαυθάνομεν ἰατρικὴν. πρὸς δὲ τέτοις ἄτοπον ἂν εἶναι δό- 35 ξειν, εἰ χεῖρων τῆς σοφίας οὕσα κυριώτερα αὐτῆς ἐξαι· ταῦτα δ' ἔσχατα. καὶ ὁ νοῦς τῶν ἐσχάτων ἐπ' 35 ἐρα· καὶ γὰρ τῶν πρώτων ὄρων καὶ τῶν ἐσχάτων

ἐπισημῶν κατὰ μέρος O^1 . || οἷον] οἷον ἢ $K^1 M^1$, οἷον ἢ O^1 . || ὑγιεινῶν] ὑγιεινῶν γὰρ ἂν ἦν $L^1 M^1 O^1$. || ἢ K^1 . || 4. μεγέθῃ $K^1 M^1$ ἀρ οὔτε M^1 . || καὶ ἀκινήτων om L^1 . || 5. ὅτων $L^1 O^1$. || 8. τί — 9. ἐστὶς om M^1 . || 9 et 10. ζήσεις et εὐευσία K^1 . || 10. γὰρ οἱ συνετοὶ L^1 . συνετοὶ καὶ om K^1 . || 11. τῷ $L^1 M^1$. || 12. τῷ $L^1 M^1$. || ἢ om O^1 . || 19. συγγνώμους $K^1 M^1$. || 23. ὁρῶν || 27. ἥδη δὲ καὶ M^1 . || 29. ἕκαστα M^1 . || μὴ om M^1 . || 31. πάντων $L^1 O^1$. || 32. ἐστὶ] εἰ O^1 . || 33. ἀπαντα O^1 , ἀπάντων || πρακτικά M^1 . || 36. ἀμφότερον $L^1 M^1$. καὶ ante ὁ om $L^1 O^1$. || ὁ] ὁ λόγος K^1 . || 3. ἐσχάτου] τρίτου K^1 . || 4. οὐ om K^1 . || 5. ἐν] δὲ M^1 , om K^1 . || δεῖ ἔχειν 7. ἔχει $M^1 O^1$. || 10. αἱ om K^1 . || 14. ὁρῶν] ἀρχάς $K^1 M^1$. || 15. τί $K^1 M^1$. || 18. ἀπορήσει M^1 . || 19. θεωρήσει $K^1 M^1$. || om L^1 . || 24. ὕδὲ δὲ L^1 . || 26. μὴ ἐν τῷ M^1 . || 27. τὸ K^1 . || καὶ] ἢ O^1 . καὶ γυμνασικὴν om M^1 . || 28. ἰητέον $K^1 M^1$. || ἵσθαι M^1 . || χρησίμων $K^1 L^1$. || 30. αὐτοῖς $K^1 M^1$. || 32. ὅμως om M^1 . || 35. οὐ] οὐ M^1 . || 36. μὴ om M^1 .

πρῶτον μὲν ὅν λέγομεν ὅτι καθ' αὐτάς ἀναγκαῖον αἰρετάς αὐτάς εἶναι, ἀρετάς γ' ὅσας ἐκατέραν ἐκατέρῃ τῷ μορίῳ, καὶ εἰ μὴ ποιῶσι μηδὲν μηδετέρα αὐτῶν. ἔπειτα καὶ ποιῶσι μὲν, οὐχ ὡς ἱατρικὴ δὲ ὑγίειαν, ἀλλ' ὡς ἡ ὑγίεια, ὥτως ἡ σοφία εὐδαιμονίαν· μέρος γὰρ οὕσα τῆς ὅλης ἀρετῆς τῷ ἔχεισθαι ποιεῖ καὶ τῷ ἐνεργεῖν εὐδαίμονα. ἐτι τὸ ἔργον ἀποτελεῖται κατὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν· ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ τὸν σκοπὸν ποιεῖ ὀρθόν, ἡ δὲ φρόνησις τὰ πρὸς τοῦτον. τοῦ δὲ τετάρτου μορίου τῆς ψυχῆς οὐκ ἔστιν ἀρετὴ τοιαύτη, τοῦ ὁρεπτικοῦ· οὐδὲν γὰρ ἐπ' αὐτῷ πράττειν ἢ μὴ πράττειν. περὶ δὲ τοῦ μηδὲν εἶναι πρακτικώτερος διὰ τὴν φρόνησιν τῶν καλῶν καὶ δικαίων, μικρὸν ἄνωθεν ἀρκτέον, λαβόντας ἀρχὴν ταύτην. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ δίκαια λέγομεν πράττοντάς τινας οὐκ ὡς δικαίους εἶναι, οἷον τοὺς τὰ ὑπὸ τῶν νόμων τεταγμένα ποιούντας ἢ ἄκοντας ἢ δι' ἄγνοίαν ἢ δι' ἕτερόν τι καὶ μὴ δι' αὐτά (καίτοι πράττουσί γε ἃ δεῖ καὶ ὅσα χρὴ τὸν σπουδαῖον), οὕτως, ὡς ἔοικεν, ἔστι τὸ πῶς ἔχοντα πράττειν ἕκαστα ὡς εἶναι ἀγαθόν, λέγω δ' οἷον διὰ προαίρεσιν καὶ αὐτῶν ἕνεκα τῶν πραττομένων. τὴν μὲν οὖν προαίρεσιν ὀρθὴν ποιεῖ ἡ ἀρετὴ, τὸ δ' ὅσα ἐκείνης ἕνεκα πέφυκε πράττεσθαι οὐκ ἔστι τῆς ἀρετῆς ἀλλ' ἑτέρας δυνάμεως. λεκτέον δ' ἐπιστήσας σαφέστερον περὶ αὐτῶν. ἔστι δὴ τις δύναμις ἣν καλοῦσι δεινότητα· αὕτη δ' ἐστὶ τοιαύτη ὥς τε τὰ πρὸς τὸν ὑποτεθέντα σκοπὸν συντείνοντα δύνασθαι ταῦτα πράττειν καὶ τυγχάνειν αὐτῶν. ἂν μὲν οὖν ὁ σκοπὸς ἢ καλός, ἐπαινετὴ ἔστι, ἂν δὲ φαῦλος, πανουργία· διὸ καὶ τοὺς φρονίμους δεινούς καὶ πανούργους φασὲν εἶναι. ἔστι δ' ἡ φρόνησις ἢ ἡ δεινότης, ἀλλ' οὐκ ἄνευ τῆς δυνάμεως ταύτης. ἡ δ' ἔξις τῷ ὁμματι τούτῳ γίνεται τῆς ψυχῆς οὐκ ἄνευ ἀρετῆς, ὡς εἴρηται τε καὶ ἔστι δῆλον· οἱ γὰρ συλλογισμοὶ τῶν πρακτικῶν ἀρχὴν ἔχοντές εἰσιν, ἐπειδὴ τοιόνδε τὸ τέλος καὶ τὸ ἄριστον, ὅτιδῆποτε ὅν· ἔστω γὰρ λόγου χάριν τὸ τυχόν. τοῦτο δ' εἰ μὴ τῷ ἀγαθῷ, οὐ φαίνεται· διασρέφει γὰρ ἡ μοχθηρία καὶ διαψεύδεται ποιεῖ περὶ τὰς πρακτικὰς ἀρχάς. ὥς τε φανερόν ὅτι ἀδύνατον φρόνιμον εἶναι μὴ ὄντα

ἀγαθόν. σκεπτόμεν δὲ πάλιν καὶ περὶ ἀρετῆς· καὶ γὰρ ἀρετὴ παραπλησίως ἔχει ὡς ἡ φρόνησις πρὸς τὴν δεινότητα οὐ ταῦτόν μὲν, ὅμοιον δέ· ὅτω καὶ ἡ φυσικὴ ἀρετὴ πρὸς τὴν κυρίαν. πᾶσι γὰρ δοκεῖ ἕκαστα τῶν ἡθῶν ὑπὲρ φύσει πως· καὶ γὰρ δίκαιοι καὶ σωφρονικοὶ καὶ ἀγαθοὶ καὶ τὰλλα ἔχουμεν εὐθύς ἐκ γενετῆς· ἀλλ' ὅμως ἕτερόν τι τὸ κυρίως ἀγαθόν καὶ τὰ τοιαῦτα ἄλλω πρὸς ὑπάρχειν· καὶ γὰρ παισὶ καὶ θηρίοις αἱ φυσικαὶ ἀρεταὶ χροῦσιν ἔξεις, ἀλλ' ἄνευ νοῦ βλαβεραὶ φαίνονται ἐπὶ πλὴν τοσούτων ἔοικεν ὁρᾶσθαι, ὅτι ὥσπερ σώματι ἢ ἄνευ ὀφθαλμοῦ κινημένῳ συμβαίνει σφάλλεσθαι ἰσχυρῶς τὸ μὴ ἔχειν ὄψιν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα· εἰ μὴ δὲ λαβὼν ἐν τῷ πράττειν διαφέρει. ἡ δ' ἔξις ὁμοία οὕσα πρὸς τὴν κυρίως ἀρετὴν. ὥς τε καθάπερ ἐπὶ τοῦ δοξαστικοῦ δι' αἰετὴν εἶδη, δεινότης καὶ φρόνησις, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἡθικοῦ ἔστι, τὸ μὲν ἀρετὴ φυσικὴ τὸ δ' ἡ κυρία, καὶ τῆς κυρίας οὐ γίνεται ἄνευ φρονήσεως. διόπερ τινὲς φασὶν τὰς ἀρετάς φρονήσεις εἶναι, καὶ Σωκράτης ἡ ὀρθῶς εἰρηκεῖται τῇ δ' ἡμάρτανεν· ὅτι μὲν γὰρ φρονήσις εἶναι πάσας τὰς ἀρετάς, ἡμάρτανεν, ὅτι δ' οὐκ ἐπὶ φρονήσεως, καλῶς ἔλεγεν. σημεῖον δέ· καὶ γὰρ πᾶσι ὅταν ὀρίζονται τὴν ἀρετὴν, προσθέουσι τὴν ἔξιν, καὶ πρὸς ἃ ἔστι, τὴν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον· καὶ κατὰ τὴν φρόνησιν. εἰκάσι δὲ μαντεύεσθαι περὶ τοῦ ὅτι ἡ τοιαύτη ἔξις ἀρετὴ ἐστὶν ἢ κατὰ τὴν φρόνησιν ἢ κατὰ τὴν φύσιν· ἢ γὰρ μόνον ἢ κατὰ τὴν φύσιν γον, ἀλλ' ἢ μετὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἔξις ἀρετῆς ἐστὶν· καὶ δὲ λόγος περὶ τῶν τοιούτων ἢ φρονήσις ἐστὶν. Σωκράτης μὲν ὅν λόγος τὰς ἀρετάς ᾤετο εἶναι (ἐπιστήμης γὰρ πάσας), ἡμεῖς δὲ μετὰ λόγου. δῆλον ὅν ἐκ τῶν ἑπομένων ὅτι οὐχ οἷον τε ἀγαθόν εἶναι κυρίως ἄνευ φρονήσεως φρόνιμον ἄνευ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς. ἀλλὰ καὶ ὁ ἰσχυρὸς ταύτην λύσει· ἂν, ὡς διαλεχθεὶς τις ἂν ὅτι χωρὶς τῆς ἀρετῆς ἀρεταί· οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς ἐπιφύεσθαι πρὸς τὰς ἀρετάς, ὥς τε τὴν μὲν ἡδὴ τὴν δ' οὐκ ἔστιν εὐληφὴς ἔχειν γὰρ κατὰ μὲν τὰς φυσικὰς ἀρετάς ἐνδέχεται, καὶ

1. λέγομεν *K*¹. || 2. γ' τε *O*¹. || ἐκατέρας *K*¹. || τῷ om *L*¹*O*¹. || 3. καὶ ποιουσῶν *K*¹. || 4. ὡς] ὡς ἡ *K*¹. || ἡ om *F*¹. || 6. τῷ ἐνεργεῖν] ἐνεργεῖα *K*¹, ἐνεργεῖ *O*¹. || εὐδαιμονία *K*¹, εὐδαιμονίαν *L*¹*O*¹, τὸν εὐδαίμονα *M*¹. || 10. οὐδὲ *L*¹. || ἐπ' ἐκαστῇ *L*¹. || αὐτῷ γὰρ *L*¹. || 14. λέγομεν om *L*¹*O*¹. || οἷον] ἡ *K*¹, nec pluribus litteris locus. || 15. προστεταγμένα *M*¹. || 18. ἔστι — 19. om *K*¹. || 19. διὰ τὴν προαίρεσιν *M*¹. || 20. τὴν μὲν οὖν] καὶ τὴν μὲν *M*¹. || 21. πράττεσθαι πέφυκε *L*¹. || 23. δ' ἡ *M*¹. || πε om *F*¹. || 26. οὖν σκοπός ἐστι καλός *M*¹. || 27. εἰ μὴ *K*¹. || 28. δεινότης] δυνάμις *K*¹*L*¹*O*¹. || 30. ἄνευ] ἄνευ γὰρ *M*¹. || 31. πε om *F*¹. || 1. καὶ om *O*¹, καὶ περὶ om *L*¹. || καὶ γὰρ ἡ ἀρετὴ παραπλησίως] παραπλησίως γὰρ *L*¹*O*¹. || 3. καὶ om *O*¹. || 4. ἀγαθὸν *F*¹. || 5. καὶ ante γὰρ om *M*¹. || 12. δὲ om *K*¹. || 13. διαφέρει om *M*¹. || ἔστι *M*¹. || 16. ἠθικὴ *K*¹. || 20. εἶναι om *L*¹. || 21. καὶ γὰρ καὶ πάντες *L*¹. || 23. τὴν om *M*¹. || δ'] γὰρ *M*¹. || 24. τὴν om *O*¹. || δὲ *M*¹. || 25. ἀρίστη *M*¹. || 26. ὁ γὰρ] ἐπὶ τῇ *F*¹. || 27. ἐστὶ om *M*¹*O*¹. || 29. γὰρ εἶναι] γὰρ ᾤετο *O*¹. || 31. κυρίως et 33. ταύτη om *M*¹. || 36. γὰρ] δὲ *M*¹.

λῶς λέγεται ἀγαθός, οὐκ ἐνδέχεται· ἅμα γὰρ τῇ
 εἰ μιᾷ οὕσῃ πᾶσαι ὑπάρξουσιν. δῆλον δέ, καὶ εἰ
 ακτική ἦν, ὅτι ἔδει ἂν αὐτῆς διὰ τὸ τοῦ μορίου
 εἶναι, καὶ ὅτι οὐκ ἔσται ἡ προαίρεσις ὀρθὴ ἄνευ
 ἕως οὐδ' ἄνευ ἀρετῆς· ἡ μὲν γὰρ τὸ τέλος, ἡ δὲ
 ἰς τὸ τέλος ποιεῖ πράττειν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κυρία
 τῆς σοφίας οὐδὲ τοῦ βελτίονος μορίον, ὥσπερ οὐδὲ
 ιείας ἡ ἱατρική· οὐ γὰρ χρῆται αὐτῇ, ἀλλ' ὁρᾷ
 γένηται· ἐκείνης ἔν ἔνεκα ἐπιτάττει, ἀλλ' ἐκ ἐκείνης.
 οἶον καὶ εἰ τις τὴν πολιτικὴν φαίη ἀρχὴν τῶν θεῶν,
 πᾶττει περὶ πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει.

Η.

Ἰετὰ δὲ ταῦτα λεκτέον, ἄλλην ποιησαμένους ἀρχήν,
 περὶ τὰ ἥθη φευκτῶν τρία ἐξίν εἶδη, κακία ἀκρα-
 ριότης. τὰ δ' ἐναντία τοῖς μὲν δυσὶ δῆλα· τὸ μὲν
 οετὴν τὸ δ' ἐγκράτειαν καλεῖμεν· πρὸς δὲ τὴν θηριό-
 υάλιστ' ἂν ἀρμόττοι λέγειν τὴν ὑπὲρ ἡμᾶς ἀρετὴν,
 τινὰ καὶ θεῖαν, ὥσπερ Ὅμηρος περὶ Ἑκτορος κε-
 λέγοντα τὸν Πρίαμον ὅτι σφόδρα ἦν ἀγαθός, "ἔδὲ
 ἀνδρὸς γε θνητοῦ παῖς ἔμμεναι ἀλλὰ θεοῖο." ὥστ'
 θάπερ φασίν, ἐξ ἀνθρώπων γίνονται θεοὶ δι' ἀρετῆς
 ιλήν, τοιαύτη τις ἂν εἴη δῆλον ὅτι ἡ τῇ θηριώδει
 εμένη ἔξις· καὶ γὰρ ὥσπερ οὐδὲ θηρίου ἐστὶ κακία
 ετῆ, ἔτως ἔδὲ θεῶ, ἀλλ' ἡ μὲν τιμιώτερον ἀρετῆς, ἡ
 ἰόν τι γένος κακίας. ἐπεὶ δὲ σπάνιον καὶ τὸ θεῖον
 εἶναι, καθάπερ οἱ Λάκωνες εἰώθασι προσαγορεύειν,
 ἱγασθῶσι σφόδρα τε (σεῖος ἀνὴρ φασιν), ἔτω καὶ ὁ
 ης ἐν τοῖς ἀνθρώποις σπάνιος. μάλιστα δ' ἐν τοῖς
 ῥοις ἐξίν, γίνεται δ' ἔνια καὶ διὰ νόσους καὶ πρῶ-
 καὶ τὸς διὰ κακίαν δὲ τῶν ἀνθρώπων ὑπερβάλλον-
 ῖτως ἐπιδυσφημῶμεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τοιαύτης
 εως ὕστερον ποιητέον τινὰ νειάν, περὶ δὲ κακίας
 πρότερον· περὶ δὲ ἀκρασίας καὶ μαλακίας καὶ τρυ-
 εκτέον, καὶ περὶ ἐγκρατείας καὶ καρτερίας· ἕτε γὰρ

ὡς περὶ τῶν αὐτῶν ἔξεων τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ μοχθηρίᾳ ἐκα-
 τέραν αὐτῶν ὑποληπτέον, οὐθ' ὡς ἕτερον γένος. δεῖ δ',
 ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, τιθέντας τὰ φαινόμενα καὶ πρῶ-
 τον διαπορήσαντας οὕτω δεκνύναι μάλιστα μὲν πάντα τὰ
 ἐνδοξα περὶ ταῦτα τὰ πάθη, εἰ δὲ μή, τὰ πλεῖστα καὶ
 κυριώτατα· εἰ γὰρ λύηται τε τὰ δυσχερῆ καὶ κατα-
 λείπηται τὰ ἐνδοξα, δεδειγμένον ἂν εἴη ἱκανῶς.

Δοκεῖ δὲ ἡ τε ἐγκράτεια καὶ καρτερία τῶν σπουδαίων
 καὶ τῶν ἐπαινετῶν εἶναι, ἡ δ' ἀκρασία τε καὶ μαλακία
 τῶν φαύλων τε καὶ ψεκτῶν, καὶ ὁ αὐτὸς ἐγκρατὴς καὶ
 ἔμμενετικός τῷ λογισμῷ καὶ ἀκρατὴς καὶ ἐκςατικός τῷ
 λογισμῷ. καὶ ὁ μὲν ἀκρατὴς εἰδὼς ὅτι φαῦλα πράττει διὰ
 πάθος, ὁ δ' ἐγκρατὴς εἰδὼς ὅτι φαῦλαι αἱ ἐπιθυμίαι οὐκ
 ἀκολουθεῖ διὰ τὸν λόγον. καὶ τὸν σώφρονα μὲν ἐγκρατῆ καὶ
 καρτερικόν, τὸν δὲ τοῖστον οἱ μὲν πάντα σώφρονα οἱ δ' ἔ,
 καὶ τὸν ἀκόλασον ἀκρατῆ καὶ τὸν ἀκρατῆ ἀκόλασον συγκε-
 χυμένως, οἱ δ' ἑτέρας εἶναι φασιν. τὸν δὲ φρόνιμον ὅτε μὲν
 ἔ φασιν ἐνδέχσθαι εἶναι ἀκρατῆ, ὅτε δ' ἐνός φρονίμου ὄντας
 καὶ δεινὸς ἀκρατεῖς εἶναι. ἔτι ἀκρατεῖς λέγονται καὶ θυμῷ
 καὶ τιμῇ καὶ κέρδους. τὰ μὲν ἔν λεγόμενα ταῦτ' ἐξίν.

Ἀπορήσειε δ' ἂν τις πῶς ὑπολαμβάνων ὀρθῶς ἀκρα-
 τεύεται τις. ἐπιστάμενον μὲν οὐν οὐ φασὶ τινες οἶον τε
 εἶναι· δεινὸν γὰρ ἐπιστήμης ἐνούσης, ὡς ᾤετο Σωκράτης,
 ἄλλο τι κρατεῖν καὶ περιέλκειν αὐτὸν ὥσπερ ἀνδράποδον.
 Σωκράτης μὲν γὰρ ὅλως ἐμάχετο πρὸς τὸν λόγον ὡς ἐκ
 ἕσης ἀκρασίας· ἔθνεα γὰρ ὑπολαμβάνοντα πράττειν παρὰ
 τὸ βέλτιστον, ἀλλὰ δι' ἄγνοιαν. ἔτος μὲν ἔν ὁ λόγος ἀμ-
 φισβητεῖ τοῖς φαινομένοις ἐναργῶς, καὶ δέον ζητεῖν περὶ
 τὸ πάθος, εἰ δι' ἄγνοιαν, τίς ὁ τρόπος γίνεται τῆς ἀγνοίας.
 ὅτι γὰρ οὐκ οἶεται γε ὁ ἀκρατευόμενος πρὶν ἐν τῷ πάθει
 γενέσθαι, φανερόν. εἰσὶ δὲ τινες οἱ τὰ μὲν συγχωροῦσι
 τὰ δ' ἔ· τὸ μὲν γὰρ ἐπιστήμης μὴθὲν εἶναι κρείττον ὁμο-
 λογοῦσι, τὸ δὲ μὴθὲν πράττειν παρὰ τὸ δόξαν βέλτιον
 οὐχ ὁμολογεῖσι, καὶ διὰ τῆτο τὸν ἀκρατῆ φασίν ἐκ ἐπι-
 στήμην ἔχοντα κρατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀλλὰ δόξαν.
 ἀλλὰ μὴν εἴγε δόξα καὶ μὴ ἐπιστήμη, μὴδ' ἰσχυρὰ ὑπό-

ὑπαρχούση *K¹M¹*. || ἀπασαι *O¹*. || ὑπάρχουσι *L¹O¹*. || καὶ *O¹*. || 3. πρακτικῇ, *omisso ἦν*, *K¹*. || ἂν *om K¹M¹*. || τοῦ *om*
 6. τὰ *om K¹*. || 7. γε *om M¹*. || 8. ἡ *om K¹M¹*. || 9. ἐκείνη *K¹*. || ἔν] *ε M¹N¹*. || 11. περὶ *om M¹*. || post πίλει *M¹*
 οὕτω ταῦτα. || 15. μετὰ — ἀρχῇ] *haec sexto libro dat K¹*. || δὲ *om K¹*. || ἡττέον *M¹*. || 19. αἶ] ἂν τις *L¹*. || 20. θεῖαν]
 16. || 21. ἔδὲ] *ε γὰρ M¹*, *ἔδὲ γὰρ L¹O¹*. || 22. παῖς *K¹*. || 23. θεῖοι *L¹M¹*. || 24. θηριώδεις *K¹L¹*. || 26. τιμιωτέρα *L¹M¹*. ||
 1 *om L¹*. || 29. ἀγαπῶσι *M¹*. || θεῖος *L¹M¹*. || 30. σπανίως *M¹*. || 32. δι' ἀκακίαν *M¹*. || 33. δυσφημῶμεν *L¹*. || τῆς διαβίσεως
 αὐτῆς *K¹M¹*.

τε *om L¹O¹*. || καταλείπηται *K¹*. || 8. δ' ἡ ἐγκράτεια *K¹M¹*. || 9. τῶν *om L¹O¹*. || 10. τε *om K¹M¹*. || ὁ *om K¹*. || 14.
M¹, πάντως *corr L¹*. || 16. οἱ] ὅτε *L¹O¹*. || ἑτέρως *M¹*. || 17. τοτὲ *L¹O¹*. || 18. ἔτι ἀκρατεῖς *om L¹*. || 22. μὲν *om K¹*
 τε] τε τῶν *O¹*. || 24. αὐτὴν *K¹*. || 29. τοῦ πάθους *M¹*. || ὁ *om K¹*. || 30. οἶεται ὁ ἐγκρατευόμενος *M¹*. || 31. δὴ *K¹O¹*.

ληψις ἢ ἀντιτείνουσα ἀλλ' ἡρεμαία, καθάπερ ἐν τοῖς δι-
 σαζούσι, συγγνώμη τῷ μὴ μένειν ἐν αὐταῖς πρὸς ἐπιθυ-
 μίας ἰσχυράς· τῇ δὲ μοχθηρία οὐ συγγνώμη, οὐδὲ τῶν
 ἄλλων οὐδενὶ τῶν ψεκτῶν. φρονήσεως ἀρα ἀντιτείνουσας·
 αὕτη γὰρ ἰσχυροτάτη. ἀλλ' ἄτεκον· ἔσται γὰρ ὁ αὐτὸς 5
 ἅμα φρόνιμος καὶ ἀκρατής, φήσκει δ' ὅδ' ἂν εἰς φρόνιμον
 εἶναι τὸ πράττειν ἐκόντα τὰ φαυλότατα. πρὸς δὲ τέτοις
 δίδεσθαι πρότερον ὅτι πρακτικὴς γε ὁ φρόνιμος· τῶν γὰρ
 ἐσχάτων τις καὶ τὰς ἄλλας ἔχων ἀρετάς. ἔτι εἰ μὲν ἐν
 τῷ ἐπιθυμίας ἔχειν ἰσχυράς καὶ φαύλας ὁ ἐγκρατής, ἕκ 10
 ἔσται ὁ σώφρων ἐγκρατής οὐδ' ὁ ἐγκρατής σώφρων· οὔτε
 γὰρ τὸ ἄγαν σώφρονος ἔτε το φαύλας ἔχειν. ἀλλὰ μὴν
 δεῖ γε· εἰ μὲν γὰρ χρησταὶ αἱ ἐπιθυμίαι, φαύλη ἡ κω-
 λούσα ἔστι μὴ ἀκολουθεῖν, ὥσθ' ἡ ἐγκράτεια οὐ πᾶσα
 σπουδαία· εἰ δ' ἀσθενεῖς καὶ μὴ φαῦλαι, ἔστιν σεμνόν, ὅδ' 15
 εἰ φαῦλαι καὶ ἀσθενεῖς, οὐθὲν μέγα. ἔτι εἰ πάσῃ δόξῃ
 ἐμμενετικὸν ποιεῖ ἡ ἐγκράτεια, φαύλη, οἷον εἰ καὶ τῇ
 ψευδεῖ· καὶ εἰ πάσης δόξης ἡ ἀκρασία ἐκστατικόν, ἔσται
 τις σπουδαία ἀκρασία, οἷον ὁ Σοφοκλέους Νεοπόλεμος ἐν
 τῷ Φιλοκτῆτῃ· ἐπαινετὸς γὰρ ἕκ ἐμμένων οἷς ἐπέσθη ὑπὸ 20
 τῷ Ὀδυσσεύς διὰ τὸ λυπεῖσθαι ψευδόμενος. ἔτι ὁ σοφι-
 στικὸς λόγος ψευδόμενος ἀπορία· διὰ γὰρ τὸ παραδόξα
 βούλεσθαι ἐλέγχειν, ἵνα δεινοὶ ὦσιν ὅταν ἐπιτύχωσιν, ὁ
 γενόμενος συλλογισμὸς ἀπορία γίνεται· δέδεται γὰρ ἡ
 διάνοια, ὅταν μένειν μὲν μὴ βύληται διὰ τὸ μὴ ἀρέσκειν 25
 τὸ συμπερανθέν, προῖεναι δὲ μὴ δυνήται διὰ τὸ λῦσαι μὴ
 ἔχειν τὸν λόγον. συμβαίνει δ' ἕκ τινος λόγου ἡ ἀφροσύνη
 μετὰ ἀκρασίας ἀρετῇ· τάναντία γὰρ πράττει ὧν ὑπο-
 λαμβάνει διὰ τὴν ἀκρασίαν, ὑπολαμβάνει δὲ τὰγαθὰ
 κακὰ εἶναι καὶ ἔδειν πράττειν, ὥς τε τὰγαθὰ καὶ οὐ τὰ 30
 κακὰ πράττει. ἔτι ὁ τῷ πεπεισθαι πράττων καὶ διώκων
 τὰ ἡδέα καὶ προαιρούμενος βελτίων ἂν δοξείεν τῷ μὴ διὰ
 λογισμὸν ἀλλὰ δι' ἀκρασίαν· εὐϊατότερος γὰρ διὰ τὸ με-
 ταπεισθῆναι ἂν. ὁ δ' ἀκρατής ἐνοχος τῇ παροιμίᾳ ἐν ᾗ
 φημὲν "ὅταν τὸ ὕδωρ πνίγῃ, τί δεῖ ἐπιπίνειν;" εἰ μὲν γὰρ 35

μὴ ἐπέκειντο ἂν πράττει, μεταπεισθεὶς ἂν ἐκαύσεν·
 δὲ πεπεισμένος οὐδὲν ἤττον ἄλλα πράττει. ἐπὶ δὲ
 πάντα ἀκρασία ἐστὶ καὶ ἐγκράτεια, τίς ὁ ἀπλῶς ἀκ-
 ρατής γὰρ ἀπάσας ἔχει τὰς ἀκρασίας, φημὲν δ' ὅτι
 νας ἀπλῶς.

Αἱ μὲν οὖν ἀπορίαι τοιαῦταί τινες συμβαίνουσιν, ἡ
 δὲ τὰ μὲν ἀνελεῖν δεῖ τὰ δὲ καταλιπεῖν· ἡ γὰρ ἡ
 τῆς ἀπορίας εὐρεσίς ἐστιν. πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον πε-
 ρὶ τοῦ εἶναι καὶ οὐ, καὶ πῶς εἰδότες, εἴτα περὶ πᾶσα τὴν αἰ-
 καὶ τὸν ἐγκρατῆ θετέον, λέγω δὲ πότερον περὶ τῆς
 ἡδονῆς καὶ λύπης ἢ περὶ τινος ἀφωρισμένης, καὶ
 ἐγκρατῆ καὶ τὸν καρτερικόν, πότερον ὁ αὐτὸς ἢ ὁ
 ἔστιν· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα συγγ-
 θεωρίας ἐστὶ ταύτης. ἔστι δ' ἀρχὴ τῆς σκέψεως, καὶ
 ὁ ἐγκρατής καὶ ὁ ἀκρατής εἰσι τῷ περὶ αὐτῆς τῇ
 ἔχοντες τὴν διαφορὰν, λέγω δὲ πότερον τῷ περὶ τῆς
 μόνον ἀκρατής ὁ ἀκρατής, ἢ οὐ ἀλλὰ τῷ ὥς, ἢ ἵνα
 ἐξ ἀμφοῖν· ἐπεὶ εἰ περὶ πάντ' ἐστὶν ἡ ἀκρασία καὶ
 ἐγκράτεια ἢ ὅ· οὔτε γὰρ περὶ πάντ' ἐστὶν ὁ ἀπλῶς
 τῆς, ἀλλὰ περὶ ἅπερ ὁ ἀκόλαστος, οὔτε τῷ πρὸς τὴν
 ἀπλῶς ἔχειν (ταύτων γὰρ ἂν ἦν τῇ ἀκολασίᾳ), ἀλλ' ὡς
 ὡδὶ ἔχειν. ὁ μὲν γὰρ ἀγεται προαιρούμενος, καὶ
 δεῖν τὸ παρὸν ἡδὺ διώκειν· ὁ δ' οὐκ οἶεται μὲν, καὶ
 δὲ. περὶ μὲν οὖν τοῦ δοῆσαν ἀληθῆ ἀλλὰ μὴ ἵνα
 εἶναι παρ' ἣν ἀκρατεύονται, οὐθὲν διαφέρει πρὸς τὴν
 γον· ἔνιοι γὰρ τῶν δοξαζόντων οὐ διαζέουσιν, ἀλλ' ἐκ
 ἀκριβῶς εἰδέναι. εἰ οὖν διὰ τὸ ἡρέμα πιστεύειν αἱ ἀκ-
 ρατεῖς μᾶλλον τῶν ἐπισαμένων παρατὴν ὑπόληψιν πε-
 σιν, οὐθὲν διοίσει ἐπιστήμη δόξης· ἔνιοι γὰρ πιστεύου-
 ἤττον οἷς δοξαζέουσιν ἢ ἕτεροι οἷς ἐπίσανται· ὅτι οἱ
 κλειτος. ἀλλ' ἐπεὶ διχῶς λέγομεν τὸ ἐπίσασθαι (καὶ
 ὁ ἔχων μὲν ὁ χρώμενος δὲ τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ὁ χρώ-
 λέγεται ἐπίσασθαι), διοίσει τὸ ἔχοντα μὲν μὴ θεω-
 δεῖ αὐτὸν μὴ δεῖ πράττειν τοῦ ἔχοντα καὶ θεωροῦντα· καὶ
 γὰρ δοκεῖ δεινόν, ἀλλ' οὐκ εἰ μὴ θεωροῦν. ἐπὶ οὖν

1. ἡρεμία K². || 2. τὸ K². || 5. ἰσχυροτάτη M². || 6. φησὶ pr K². || ἂν ὅδ' L²M²O². || 8. τε M². || τῶν ἐσχάτων γὰρ L².
 11. ἔστιν L²O². || ὁ post ἔσται om K². || 14. μὴ om L²O². || πᾶσα οὐ O². || 15. σπουδαίον K². || ἀγανεύεις M². || 16. καὶ
 M². || 18. ἐκστατικὴ M². || ἔσται τις om M². || 24. δίδεσθαι γὰρ καὶ διάνοια M². || 25. μὲν om K²L²M². || 26. καὶ
 L². || 29. δι' γὰρ M². || 30. κακὰ καὶ κακὰ K². || 32. ἂν om M² et pr K². || 33. δι' διὰ τὴν M². || 35. πᾶσα M². ||
 πᾶσα L².

1. μὴ om K²M². || καὶ L². || 3. ἅπαντα L²O². || ἀκρατής ἐστιν; οὐθὲς O². || 4. πᾶσας L²O². || 9. ἐγκρατῆ καὶ τὴν αἰ-
 L². || 10. πότερον om L². || 13. συγγνώμη om L². || 14. δ' δ' ἢ L²O². || 15. ὁ post καὶ om L²O². || τῶν περὶ K². || 16. καὶ
 γοντες K². || ταῖς αὐτῶν K². || 17. ἢ ὅδ' ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν om L²O². || 18. ἢ om K²L². || ἢ om K². || 19. post ὅδ' L²O² ἀλλ' ἐξ
 φῶν. || ἅπαντ' K²M². || 20. τὸ M². || 21. ἂν om L²O². || 22. ὥς K². || 27. εἰδέναι O². || δοξαζοντες L². || 29. ἵνα πᾶσα
 O². || 34. post δὲ K²L²O² καὶ τὸ θεωροῦντα. || ἔχοντος καὶ θεωροῦντος L². || 35. ἔτι δ' ἐπὶ L².

ι τῶν προτάσεων, ἔχοντα μὲν ἀμφοτέρας οὐδὲν κω-
 πράττειν παρὰ τὴν ἐπιστήμην, χρώμενον μέντοι τῇ
 α. ἀλλὰ μὴ τῇ κατὰ μέρος· πρακτὰ γὰρ τὰ καθ' ἑαυτῶν
 α. διαφέρει δὲ καὶ τὸ καθόλου· τὸ μὲν γὰρ ἐφ' ἑαυτῶν
 ἐπὶ τοῦ πράγματός ἐστιν, οἷον ὅτι παντὶ ἀνθρώπῳ
 βέρεται τὰ ξηρά, καὶ ὅτι οὗτος ἀνθρώπος ἢ ὅτι ξηρὸν
 ἰσχύει· ἀλλ' εἰ τότε τοιόνδε, ἢ ἔκ ἔχει ἢ ἔκ ἐνεργεί-
 τε δὴ τότε διδίδει τὸν τρόπον ἀμύχανον ὅσον, ὥς
 οὕτω μὲν εἶδεναι μηδὲν ἀτοκον, ἄλλως δὲ θαυμα-
 ῖτι τὸ ἔχειν τὴν ἐπιστήμην ἄλλον τρόπον τῶν νῦν
 τῶν ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις· ἐν τῷ γὰρ ἔχειν μὲν
 ρῆσθαι δὲ διαφέρουσιν ἐρῶμεν τὴν ἔξιν, ὥστε καὶ
 πως καὶ μὴ ἔχειν, οἷον τὸν καθεύδοντα καὶ μαινό-
 καὶ οἰνωμένον. ἀλλὰ μὴ οὕτω διατίθενται οἱ ἐν
 πάθεσιν ὄντες· θυμοὶ γὰρ καὶ ἐπιθυμίαι ἀφροδισίων
 ἵνα τῶν τοιούτων ἐπιδήλως καὶ τὸ σῶμα μεθισαῖν,
 δὲ καὶ μανίας ποιοῦσιν. δῆλον ὅτι ὁμοίως ἔχειν
 ἰσχύει τὰς ἀκρατεῖς τέτοις. τὸ δὲ λέγειν τὰς λόγους τοὺς
 τῆς ἐπιστήμης ὡδὲν σημειῖν· καὶ γὰρ οἱ ἐν τοῖς πά-
 ροις ὄντες ἀποδείξεις καὶ ἔπη λέγουσιν Ἐμπεδοκλῆς,
 ἰε πρῶτον μαθόντες συνεῖρσι μὲν τοὺς λόγους, ἴσασι
 ω· δεῖ γὰρ συμφῦναι, τῷ δὲ χρόνῳ δεῖ ὥς κα-
 τὰ τὸς ὑποκρινόμενους, ὥτως ὑποληπτόν λέγειν καὶ τὰς
 τευομένους. ἔτι καὶ ὡδὲ φυσικῶς ἂν τις ἐπιβλέψει
 αἰτίαν· ἢ μὲν γὰρ καθόλου δόξα, ἢ δ' ἐτέρα περὶ τῶν
 ἑκαστῶ ἐστιν, ὧν αἰσθήσις ἡδὴ κυρία· ὅταν δὲ μία
 αἰ ἐξ αὐτῶν, ἀνάγκη τὸ συμπερανθὲν ἐνθα μὲν φά-
 ρην ψυχῇ, ἐν δὲ ταῖς ποιητικαῖς πράττειν εὐθύς,
 εἰ παντὸς γλυκεὸς γεύσθαι δεῖ, τοτὶ δὲ γλυκὺ ὡς
 τῶν καθ' ἑαστον, ἀνάγκη τὸν δυνάμενον καὶ μὴ
 ὅμενον ἅμα τῷτο καὶ πράττειν. ὅταν ὅν ἢ μὲν κα-
 ἐντὶ κωλύουσα γεύσθαι, ἢ δὲ, ὅτι πᾶν τὸ γλυκὺ
 τοτὶ δὲ γλυκὺ (αὕτη δὲ ἐνεργεί), τύχη δ' ἐπιθυμία
 α, ἢ μὲν λέγει φεύγειν τοῦτο, ἢ δ' ἐπιθυμία ἄγει·
 γὰρ ἑαστον δύναται τῶν μορίων· ὥστε συμβαίνει

ὑπὸ λόγῳ πως καὶ δόξης ἀκρατεῦσθαι, οὐκ ἐναντίας δὲ
 καθ' αὐτήν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· ἢ γὰρ ἐπιθυμία
 ἐναντία, ἀλλ' ἔκ ἢ δόξα, τῷ ὀρθῷ λόγῳ· ὥς καὶ διὰ
 τῷτο τὰ θηρία ἐκ ἀκρατῆ, ὅτι ἐκ ἔχει τῶν καθόλου ὑπό-
 ληφιν, ἀλλὰ τῶν καθ' ἑαστα φαντασίαν καὶ μνήμην.
 πῶς δὲ λύεται ἡ ἄγνοια καὶ πάλιν γίνεται ἐπιστήμων ὁ
 ἀκρατής, ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ οἰνωμένῳ καὶ καθεύδον-
 τος καὶ οὐκ ἴδιος τοῦτο τοῦ πάθος, ἐν δεῖ παρὰ τῶν φυ-
 σιολόγων ἀκούειν. ἐπεὶ δ' ἡ τελευταία πρότασις δόξα τε
 αἰσθητοῦ καὶ κυρία τῶν πράξεων, ταύτην ἢ οὐκ ἔχει ὁ
 ἐν τῷ πάθει ὢν, ἢ οὕτως ἔχει ὡς οὐκ ἦν τὸ ἔχειν ἐπί-
 σσασθαι ἀλλὰ λέγειν ὥσπερ ὁ οἰνωμένος τὰ Ἐμπεδοκλῆς,
 καὶ διὰ τὸ μὴ καθόλου μὴδ' ἐπιστημονικὸν ὁμοίως εἶναι
 δοκεῖν τῷ καθόλου τὸν ἔσχατον ὅρον. καὶ εἰσιν ὁ ἔχτει
 Σωκράτης συμβαίνει· ἢ γὰρ τῆς κυρίως ἐπιστήμης εἶναι
 δοκούσης παύσεως γίνεται τὸ πάθος, ἐδ' αὕτη περιέχεται
 διὰ τὸ πάθος, ἀλλὰ τῆς αἰσθητικῆς. περὶ μὲν ὅν τῷ εἶδῳ
 καὶ μή, καὶ πῶς εἶδῳ ἐνδέχεται ἀκρατεῦσθαι, τοσαῦτα
 εἰρήσθω.

Πότερον δ' ἐστὶ τις ἀπλῶς ἀκρατής ἢ πάντες κατὰ
 μέρος, καὶ εἰ ἔστι, περὶ ποῖα ἔστι, λεκτέον ἐφεξῆς. ὅτι μὲν
 ὅν περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας εἰσὶν οἱ τ' ἐγκρατεῖς καὶ καρ-
 τερικοὶ καὶ οἱ ἀκρατεῖς καὶ μαλακοί, φανερόν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ
 τὰ μὲν ἀναγκαῖα τῶν ποιόντων ἡδονήν, τὰ δ' αἰρετὰ μὲν
 καθ' αὐτὰ ἔχοντα δ' ὑπερβολήν, ἀναγκαῖα μὲν τὰ σω-
 ματικά. λέγω δὲ τὰ τοιαῦτα, τὰ τε περὶ τὴν τροφήν καὶ
 τὴν τῶν ἀφροδισίων χρείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν σωμα-
 τικῶν περὶ ἃ τὴν ἀκολασίαν ἔθεμεν καὶ τὴν σωφροσύνην.
 τὰ δ' ἀναγκαῖα μὲν ἔ, αἰρετὰ δὲ καθ' αὐτά. λέγω δ'
 οἷον νύκην τιμὴν πλῆτον καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν καὶ
 ἡδέων. τοὺς μὲν οὖν πρὸς ταῦτα παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον
 ὑπερβάλλοντας τὸν ἐν αὐτοῖς ἀπλῶς μὲν ἢ λέγομεν ἀκρα-
 τεῖς, προστιθέντες δὲ τὸ χρημάτων ἀκρατεῖς καὶ κέρδους
 καὶ τιμῆς καὶ θυμῷ, ἀπλῶς δ' ἢ ὡς ἑτέρας καὶ καθ' ὁμοιό-
 τητα λεγομένους, ὥσπερ ἀνθρώπος ὁ τὰ Ὀλύμπια νενικη-

2. περὶ *M*¹. || 6. οὗτος] ὁ αὐτὸς *K*¹*M*², αὐτὸς οὗτος *L*¹*O*². || 7. ἢ post τοιόνδε om *K*¹*M*². || 9. εἶναι *L*¹*O*². || 10. τὴν om
 | ἄλλων τρόπων *L*¹. || 14. μὲν *O*². || οἱ γε ἐν *L*¹*O*². || 16. μεθισαῖν *M*¹. || 19. post σημείον *L*¹*O*² τοῦ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν ἐπιστή-
 || 21. οἱ] τὸ *O*². || πρῶτοι μαθόντες συνεῖρσι *K*¹*M*². || ἴσασι *L*¹. || 22. συμφῦναι *K*¹. || τῷτο *K*¹*M*². || 26. ὅτε *L*¹. || 27.
 ὡς ἀνάγκη *M*¹. || συμπερανθὲν *L*¹. || 30. ἐν τι τῷ] τὸν pr *K*¹. || 31. τῷτο *O*². || 32. ἐπὶ ἢ κωλύουσα *M*¹*O*². || δὲ om *L*¹ et
 ἢ τὸ om *K*¹*M*². || 33. τύχη] αὕτη *M*¹. || 34. μὲν οὖν λέγει *K*¹*M*². || 35. δύναται om *M*¹.
 1. ἀκρατεῦσθαι *M*¹. || 2. αὐτὰς *M*¹. || 3. ἐναντία] ἐναντία δόξα *M*¹. || 4. τῶν om *K*¹*M*². || 6. ἡ ἄγνοια om pr *K*¹. || 7. καὶ
 ὁ περὶ *K*¹, ὁ καὶ περὶ *M*¹. || 9. δ' ἢ] δὴ *K*¹. || 10. αἰσθητῆς *M*¹. || ὁ om *K*¹*L*¹*M*². || 11. ἦν τῷ *L*¹*O*², ἐν τῷ *M*¹. || 13. καὶ
*M*¹. || 14. τῶν *K*¹. || τὸν ὅρον τὸν ἔσχατον *M*¹. || 16. παρουσίας *O*². || αὕτη *L*¹*O*². || 17. ὅν om *L*¹. || 18. ἐνδέχεται εἶδῳ *L*¹
 || 21. ποῖον *L*¹. || 22. καὶ οἱ καρτερικοὶ *L*¹. || 23. καὶ οἱ μαλακοὶ *L*¹*M*²*O*². || 24. ποιόντων ἡδονήν] τοιούτων ἡδονῶν *M*¹. || 28.
*L*¹. || 29. ἐκ *K*¹*M*². || δὲ ante λέγω *K*¹, om *M*¹. || 31. οὖν om *K*¹*M*². || 35. νικῶν *K*¹.

κώς· ἐκεῖν γὰρ ὁ κοινὸς λόγος τῷ ἰδίῳ μικρῷ διέφερεν
 ἀλλ' ὅμως ἕτερος ἦν. σημεῖον δέ· ἡ μὲν γὰρ ἀκρασία
 ψεύγεται οὐχ ὡς ἀμαρτία μόνον ἀλλὰ καὶ ὡς κακία τις
 ἢ ἀπλῶς ὅσα ἢ κατὰ τι μέρος, τούτων δ' ὕβρις. τῶν δὲ
 περὶ τὰς σωματικὰς ἀπολαύσεις, περὶ αἷς λέγομεν τὸν
 σῶφρονα καὶ ἀκόλαστον, ὁ μὴ τῷ προαιεῖσθαι τῶν τε
 ἡδῶν διώκων τὰς ὑπερβολὰς καὶ τῶν λυπηρῶν φεύγων,
 πενήτης καὶ δέλης καὶ ἀλέας καὶ ψύχους καὶ πάντων τῶν
 περὶ ἀφῆν καὶ γεῦσιν, ἀλλὰ παρὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὴν
 διάνοιαν, ἀκρατὴς λέγεται, οὐ κατὰ πρόσθεσιν, ὅτι περὶ
 τὰδε, καθάπερ ὀργῆς, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον. σημεῖον δέ·
 καὶ γὰρ μαλακοὶ λέγονται περὶ ταύτας, περὶ ἐκεῖνων δ'
 ὑδεμίαν. καὶ διὰ τούτ' εἰς ταυτόν τὸν ἀκρατὴ καὶ τὸν ἀκό-
 λαστον τίθεμεν καὶ ἐγκρατὴ καὶ σῶφρονα, ἀλλ' ἐκ ἐκεῖνων
 ὑδῖνα, διὰ τὸ περὶ τὰς αὐτὰς πως ἡδονὰς καὶ λύπας εἶναι·
 οἱ δ' εἰσὶ μὲν περὶ ταυτά, ἀλλ' ἔχ' ὡσαύτως εἰσὶν, ἀλλ'
 οἱ μὲν προαιεῖνται οἱ δ' ὑποαιεῖνται. διὸ μᾶλλον ἀκό-
 λαστον ἂν εἴποιμεν, ὅς τις μὴ ἐπιθυμῶν ἢ ἡρέμα διώκει τὰς
 ὑπερβολὰς καὶ φεύγει μετρίας λύπας, ἢ τῆτον ὅς τις διὰ
 τὸ ἐπιθυμεῖν σφόδρα· τί γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιήσειεν, εἰ προσ-
 γένοιτο ἐπιθυμία νεανικὴ καὶ περὶ τὰς τῶν ἀναγκαίων ἐν-
 δείας λύπη ἰσχυρά; ἐπεὶ δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἡδο-
 νῶν αἱ μὲν εἰσὶ τῷ γένει καλῶν καὶ σπυδαίων· τῶν γὰρ
 ἡδῶν ἓνα φύσει αἰρετά, τὰ δ' ἐναντία τούτων, τὰ δὲ
 μετὰξὺ, καθάπερ διεύλομεν πρότερον, οἷον χρήματα καὶ
 κέρδος καὶ νίκη καὶ τιμὴ· πρὸς ἅπαντα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα
 καὶ τὰ μετὰξὺ ὃ τῷ πάσχειν καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ φιλεῖν
 ψεύγονται, ἀλλὰ τῷ πως ὑπερβάλλειν. διὸ ὅσοι μὲν παρὰ
 τὸν λόγον ἢ κρατοῦνται ἢ διώκουσι τῶν φύσει τι καλῶν
 καὶ ἀγαθῶν, οἷον οἱ περὶ τιμὴν μᾶλλον ἢ δεῖ σπυδαῖζοντες
 ἢ περὶ τέκνα καὶ γονεῖς· καὶ γὰρ ταῦτα τῶν ἀγαθῶν, καὶ
 ἐπαινοῦνται οἱ περὶ ταῦτα σπυδαῖζοντες· ἀλλ' ὅμως ἔστι
 τις ὑπερβολὴ καὶ ἐν τούτοις, εἴ τις ὥσπερ ἡ Νιόβη μά-
 χριτο καὶ πρὸς τοὺς θεούς, ἢ ὥσπερ Σάτυρος ὁ φιλο-

πάτωρ ἐπικαλούμενος περὶ τὸν πατέρα· λίαν γὰρ ἄν
 μωραίνειν. μοχθηρία μὲν ἔν ὑδεμία περὶ ταῦτ' ἐστὶ διὰ
 εἰρημένον, ὅτι φύσει τῶν αἰρετῶν ἕκαστόν ἐστι δι' αἰ-
 φαῦλαι δὲ καὶ φευκταὶ αὐτῶν εἰσὶν αἱ ὑπερβολαί· ἡ δὲ
 δὲ ὑδὲ ἀκρασία· ἡ γὰρ ἀκρασία οὐ μόνον φευκτὴν ἀλλ'
 καὶ τῶν ψευκτῶν ἐστίν. δι' ὁμοιότητα δὲ τῷ πάθῃ πρὸς
 ἐπιτιθέντες τὴν ἀκρασίαν περὶ ἑκάστου λέγουσιν, οἷον καὶ
 ἰατρὸν καὶ κακὸν ὑποκριτὴν, ὃν ἀπλῶς ἐκ αὐτοῦ αἰε-
 κόν· ὥσπερ ἔν ὑδ' ἐνταῦθα, διὰ τὸ μὴ κακίαν εἶναι αἰ-
 σην αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ ἀνάλογον ὁμοίαν, ἔτω δὴλον ἔτι
 καὶ ὑποληπτέον μόνην ἀκρασίαν καὶ ἐγκράτειαν εἶναι
 ἐστὶ περὶ ταῦτα τῇ σωφροσύνῃ καὶ τῇ ἀκόλασίᾳ, περὶ
 θυμὸν καθ' ὁμοιότητα λέγομεν· διὸ καὶ προστιθέντες ἀπὸ
 θυμῷ ὥσπερ τιμῆς καὶ κέρδους φαιμέν.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἓνα μὲν ἡδέα φύσει, καὶ τῶν
 μὲν ἀπλῶς τὰ δὲ κατὰ γένη καὶ ζώων καὶ ἀφῆν
 τὰ δ' ἐκ ἐξιν ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ πηρώσεις τὰ δὲ διὰ
 γίνεται, τὰ δὲ διὰ μοχθηρὰς φύσεις, ἔστι καὶ περὶ
 ἕκαστα παραπλησίας ἰδεῖν ἔξεις. λέγω δὲ τὰς ἁπλῆς
 οἷον τὴν ἀνθρωπὸν ἣν λέγουσι τὰς κυύσας ἀνασχίζουσι
 παιδία κατεσθίειν, ἢ οἷοις χαίρειν φασὶν ἐνὶ τῷ
 γριωμένων περὶ τὸν Πόντον, τὺς μὲν ὠμοῖς τὺς δὲ
 πων κρέασιν, τὺς δὲ τὰ παιδία δανείζειν ἀλλήλοις ἐκ
 χίαν, ἢ τὸ περὶ Φάλαριν λεγόμενον. αὐταὶ μὲν ἁπλῆς
 αἱ δὲ διὰ τε νόσους γίνονται καὶ μανίαν ἐνίοις, ἀπὸ
 τὴν μητέρα καθιερεύσας καὶ φαγών, καὶ ὃ τῷ σπῆναι
 τὸ ἥπαρ. αἱ δὲ νοσηματώδεις ἢ ἐξ ἔθους, οἷον τριχῶ-
 σεῖς καὶ οὐνύχων τρώξεις, ἔτι δ' ἀνθρώπων καὶ γῆ, καὶ
 δὲ τέτοις ἢ τῶν ἀφροδισίων τοῖς ἄρρεσιν· τοῖς μὲν γὰρ
 σεῖ τοῖς δ' ἐξ ἔθους συμβαίνουσιν, οἷον τοῖς ὑβρίζουσιν
 ἐκ παίδων. ὅσοις μὲν ἔν φύσει αἰτία, τέτνες μὲν ἡδὲ
 εἴπειεν ἀκρατεῖς, ὥσπερ ὑδὲ τὰς γυναῖδας, ὅτι ἐκ ἐν-
 σιν ἀλλ' ὀπιούνται· ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς νοσηματώ-
 εῖσιν δι' ἔθος. τὸ μὲν ἔν ἔχειν ἕκαστα τέτνες ἔχουσιν

1. μικρὸν *L¹M¹*. || 2. γὰρ om *L¹*. || 6. τε] δὲ *K¹*, om *L¹M¹*. || 7. καὶ τῶν λυπηρῶν φεύγων om *M¹*. || 13. τὸν post καὶ *L¹O¹*. || 17. οἱ δ' ὑποαιεῖνται om *O¹*. || 18. μὴδ' *O¹*. || ἢ om *K¹*. || 20. σφόδρα om *M¹*. || 23. τῶν *K¹*. || γὰρ] *Γ¹*. || 25. διεύλομεν *K¹M¹*. || 27. ὃ τῷ *ἔτω K¹*. || 28. πῶς] πῶς καὶ *L¹O¹*. || ὅσων μὲν πρὸς *M¹*. || 29. ἀκρατοῦνται *L¹M¹*. || π *M¹*. || 30. περὶ τὴν τιμὴν *M¹*. || 34. καὶ om *K¹M¹*.

1. καλούμενος πρὸς *M¹*. || 4. φαῦλαι δὲ καὶ φευκταὶ καὶ ἀμαρτήματα αὐτῶν αἱ ὑπερβολαί *M¹*, φαῦλαι δὲ καὶ φευκταὶ καὶ ἡμαρ-
 ματα *K¹*. || 6. προσπιθέντες *L¹*. || 7. πρὸς *K¹*. || ἕκαστον *K¹L¹M¹*. || 8. εἴποιμεν *L¹*. || 10. τὸ *K¹*. || 11. μὴ *O¹*. || 12. τῇ post καὶ om *K¹M¹O¹*. || 13. θυμῷ *K¹*. || 18. μοχθηρίαν φύσεις *M¹*. || 19. ἕκαστον *L¹*, om *M¹*. || παραπλη-
 σίας *M¹*. || δι' αἰετὶς *L¹*. || 20. κυίας *K¹*. || 21. οἷς *K¹*. || 22. μὲν] μὲν οὖν *L¹*. || ἀνθρώπων *K¹M¹*. || 23. ἀλλοις δανείζων *L¹O¹*. ||
 24. περὶ τὸν φάλαριν *M¹*. || θηριώδεις εἰσὶν αἱ *O¹*. || 25. τε om *L¹*. || καὶ διὰ μανίαν *K¹*. || 27. ἢ om *K¹*. || οἷον αἱ τῶν *L¹M¹*. ||
O¹. || 28. τρώσεις *M¹*. || 29. ἢ om *M¹*. || 30. γυμναζομένοις *K¹M¹*, ἐδιδασκόμενοις *N¹*. || 31. τέτνες μὲν οὖν οὐδ' αὖ τις *M¹*. || 32. πῶς
K¹L¹M¹, εἴποι *O¹*. || ἔχ' ὀπιύσιν ἀλλ' ὀπιύονται *K¹M¹N¹*. || 33. δὲ om *K¹M¹*. || 34. δι' ἔθους *K¹*, ἐξ ἔθους *L¹*. || ἐκαστος *L¹*.

ἐστὶ τῆς κακίας, καθάπερ καὶ ἡ θηριότης· τὸ δ' ἰ κρατεῖν ἢ κρατεῖσθαι οὐχ ἡ ἀπλῇ ἀκρασία ἀλλ' ὁμοιότητα, καθάπερ καὶ τὸν περὶ τῆς θυμῆς ἔχοντα τὸν τρόπον τῆ πάθης, ἀκρατῇ δ' οὐ λεκτέον. πᾶσα περβάλλουσα καὶ ἀφροσύνη καὶ δειλία καὶ ἀκολα- 5 αὶ χαλεπότης αἱ μὲν θηριώδεις αἱ δὲ νοσηματώδεις ὁ μὲν γὰρ φύσει τοῖστος οἷος δεδιέναι πάντα, καὶ γη μῦς, θηριώδῃ δειλίαν δειλός, ὁ δὲ τὴν γαλήνῃ ἐδε- ια νόσον· καὶ τῶν ἀφρόνων οἱ μὲν ἐκ φύσεως ἀλό- καὶ μόνον τῇ αἰσθήσει ζῶντες θηριώδεις, ὥσπερ ἔνια 10 ὧν πόρρω βαρβαύρων, οἱ δὲ διὰ νόσους, οἷον τὰς ἐπι- ιαίς, ἢ μανίας νοσηματώδεις. τῶν δ' ἔτι μὲν ἔχειν νίστε μόνον, μὴ κρατεῖσθαι δὲ λέγω δὲ οἷον εἰ Φά- κατεῖχεν ἐπιθυμῶν παιδίου φαγεῖν ἢ πρὸς ἀφροδι- ἴστοπον ἡδονήν· ἔστι δὲ καὶ κρατεῖσθαι, μὴ μόνον 15 ὥσπερ ἔν καὶ μοχθηρία ἢ μὲν κατ' ἀνθρώπων ἀπλῶς ι μοχθηρία, ἢ δὲ κατὰ πρόσθεσιν, ὅτι θηριώδης ἢ κτώδης, ἀπλῶς δ' ὅ, τὸν αὐτὸν τρόπον δῆλον ὅτι καὶ ἰα ἐστὶν ἢ μὲν θηριώδης ἢ δὲ νοσηματώδης, ἀπλῶς κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀκολασίαν μόνη.

Οτι μὲν ἔν ἀκρασία καὶ ἐγκράτειά ἐστι μόνον περὶ ἀκολασία καὶ σωφροσύνη, καὶ ὅτι περὶ τὰ ἄλλα ἄλλο εἶδος ἀκρασίας, λεγόμενον κατὰ μεταφορὰν χ ἀπλῶς, δῆλον· ὅτι δὲ καὶ ἥττον αἰσχυρὰ ἀκρασία θυμῷ ἢ ἡ τῶν ἐπιθυμιῶν, θεωρήσωμεν. ἔοικε γὰρ ὁ 25 ἀκύνει μὲν τι τῆ λόγῃ, παρακύνει δὲ, καθάπερ οἱ ἰ τῶν διακόνων, οἱ πρὶν ἀκῦσαι πᾶν τὸ λεγόμενον ιν, εἴτα ἀμαρτάνουσι τῆς προσάξεως, καὶ οἱ κύνες, πρὶν ισθαι εἰ φίλος, ἂν μόνον ψοφήσῃ, ὑλακτῶσιν· ἔτως ὅς διὰ θερμότητα καὶ ταχυτήτα τῆς φύσεως ἀκύν- 30 αὶν, ἐκ ἐπίταγμα δ' ἀκύνσας, ὁρμᾷ πρὸς τὴν τιμω- ὁ μὲν γὰρ λόγος ἢ ἡ φαντασία ὅτι ὕβρις ἢ ὀλι- ἐδήλωσεν, ὁ δ' ὥσπερ συλλογιστάμενος ὅτι διττῷ πολεμεῖν χαλεπαίνει δὴ εὐθύς· ἢ δ' ἐπιθυμία, εἰς ἀν- εἴπη ὅτι ἡδὺ ὁ λόγος ἢ ἡ αἰσθησις, ὁρμᾷ πρὸς τὴν 35 ὕδ' λογισμὸν, ἀλλ' ἐξέστηκε τῆς φύσεως, ὥσπερ οἱ μαι-

ἀπόλαυσιν. ὥσθ' ὁ μὲν θυμὸς ἀκολουθεῖ τῷ λόγῳ πως, ἢ δ' ἐπιθυμία ὅ. αἰσχύων ἔν· ὁ μὲν γὰρ τῷ θυμῷ ἀκρατῆς τῷ λόγῳ πως ἡττᾶται, ὁ δὲ τῆς ἐπιθυμίας καὶ ὅ τῷ λόγῳ. ἔτι ταῖς φυσικαῖς μᾶλλον συγγνώμῃ ἀκολουθεῖν ὀρέξουσιν, 5 ἐπεὶ καὶ ἐπιθυμίαις ταῖς τοιαύταις μᾶλλον ἔσαι κοιναὶ πᾶσι, καὶ ἐφ' ὅσον κοιναί· ὁ δὲ θυμὸς φυσικώτερον καὶ ἢ χαλεπότης τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν τῆς ὑπερβολῆς καὶ τῶν μὴ ἀναγκαίων, ὥσπερ ὁ ἀπολογούμενος ὅτι τὸν πατέρα τύπτοι. "καὶ γὰρ ἔτος" ἔφη "τὸν ἑαυτῷ κἀκεῖνος τὸν ἄνω- 10 θεν," καὶ τὸ παιδίον δείξας "καὶ ἔτος ἐμέ" ἔφη, "ἔταν ἀνὴρ γένηται· συγγενὲς γὰρ ἡμῖν." καὶ ὁ ἐλκόμενος ὑπὸ τῷ νῦν παύεσθαι ἐκέλευε πρὸς ταῖς θύραις· καὶ γὰρ αὐτὸς ἐλκύν- σαι τὸν πατέρα μέχρις ἐνταῦθα. ἔτι ἀδικώτεροι οἱ ἐπιθυ- λότεροι. ὁ μὲν ὅς θυμώδης οὐκ ἐπίβηλος, οὐδ' ὁ θυμῆς, 20 ἀλλὰ φανερός· ἢ δ' ἐπιθυμία, καθάπερ τὴν Ἀφροδίτην φασί· "δολοπλόκῃ γὰρ κυπρογενὺς·" καὶ τὸν κερζὸν ἱμάττα "Ομηρος·" "πάρφασις, ἢ τ' ἐκλεφε νόον πύκα περ φρο- νέοντος." ὥστ' εἴπερ ἀδικώτερα καὶ αἰσχυρὴν ἢ ἀκρασία αὕτη τῆς περὶ τὸν θυμὸν ἔστι, καὶ ἀπλῶς ἀκρασία καὶ 25 κακία πως. ἔτι ὕδεις ὑβρίζει λυπόμενος, ὁ δ' ὀργῇ ποιῶν πᾶς ποιεῖ λυπόμενος, ὁ δ' ὑβρίζων μεθ' ἡδονῆς. εἰ ἔν οἷς ὀργίζεσθαι μάλιστα δίκαιον, ταῦτα ἀδικώτερα, καὶ ἡ ἀκρα- σία ἢ δι' ἐπιθυμίαν· ὅ γὰρ ἐστὶν ἐν θυμῷ ὕβρις. ὡς μὲν τοῖνυν αἰσχυρὴν ἢ περὶ ἐπιθυμίας ἀκρασία τῆς περὶ τὸν θυ- μόν, καὶ ὅτι ἐστὶν ἢ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀκρασία περὶ ἐπιθυ- μίας καὶ ἡδοναῖς σωματικαῖς, δῆλον, αὐτῶν δὲ τέτων ταῖς 30 διαφορὰς ληπτέον. ὥσπερ γὰρ εἴρηται κατ' ἀρχάς, αἱ μὲν ἀνθρωπικαί εἰσι καὶ φυσικαί, καὶ τῷ γένει καὶ τῷ μεγέθει, αἱ δὲ θηριώδεις, αἱ δὲ διὰ πηρώσεις καὶ νοσή- ματα. τέτων δὲ περὶ τὰς πρώτας σωφροσύνη καὶ ἀκολα- σία μόνον ἐστὶν· διὸ καὶ τὰ θηρία ἔτε σώφρονα ἔτ' ἀκό- λαζα λέγομεν ἀλλ' ἢ κατὰ μεταφορὰν καὶ εἰ τι νῦν ὅλως 35 ἄλλο πρὸς ἄλλο διαφέρει γένος τῶν ζώων ὕβρις καὶ σι- ναμωρία καὶ τῷ παμφάγον εἶναι· ὅ γὰρ ἔχει προαίρεσιν

· ἢ om L^b. || τὸν K^b. || 2. κρατεῖν] καρτερεῖν K^bO^b. || ἢ om M^b. || 3. ἢ om K^b. || 5. καὶ ante ἀφροσύνη om L^b, qui in 10 τινὰ δὲ ἔχουσι κακία καὶ ἀφροσύνη. || 9. ἀφροδισίαν K^b. || 10. ὥσπερ — 11. νόσους om K^b. || 13. μόνον] μὲν μόνον K^bM^b. || 14. πρὸς om M^b. || 16. μοχθηρίας K^b. || 20. τὴν om M^b. || μόνον K^bL^bM^b. || 21. μόνον ἀπλῶς περὶ L^b. || 24. ὅτι δὲ καὶ] καὶ ὅτι M^b. || 25. ἢ post ἢ om K^bM^b. || 28. πράξεως M^bO^b. || 29. ἰάν L^b. || 30. ὅ om K^bM^b. || 34. δὴ add K^b. || 35. ἢ post ἢ om M^b.
· αἰσχυρὸν K^b. || 3. δὲ ὑπὸ τῆς O^b. || καὶ om L^bM^b. || ὅ om K^b. || 4. ἀκολουθεῖ L^bM^b. || 7. τῶν ante τῆς om M^b. || 9. L^bM^b. || 12. γὰρ] γὰρ καὶ M^b. || ἐλκύνσαι om M^b. || 16. δολοπλόκας L^b. || 17. φροσύνην M^b. || 19. αὕτη om M^b. || καὶ M^b. || 20. ὅ — 21. λυπόμενος om M^b. || 21. λυπόμενος ποιεῖ L^b. || 24. ἐπιθυμίαν M^b. || 25. ἢ utrumque om 28. ἀνθρώπινα K^b. || 29. δὲ καὶ διὰ O^b. || 30. μόνον καὶ ἀκολασία L^b. || 33. γένος] λέγω M^b. || σιναμωρία K^bL^b. || L^b.

νόμενοι τῶν ἀνθρώπων. ἔλαττον δὲ θηριότης κακίας, φοβερώτερον δὲ· ἢ γὰρ διέφθαρται τὸ βέλτιστον, ὥσπερ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἔκ ἔχει. ὅμοιον ἔν ὥσπερ αἵψυχον συμβάλλειν πρὸς ἐμφυχον, πότερον κακίον· ἀσινεστέρα γὰρ ἡ φανούτης αἰεὶ ἢ τοῦ μὴ ἔχοντος ἀρχήν, ὁ δὲ νῦν ἀρχή· 5 παραπλήσιον οὖν τὸ συμβάλλειν ἀδικίαν πρὸς ἀνθρώπον ἀδικον· ἔστι γὰρ ὡς ἐκάτερον κακίον· μυριοπλάσια γὰρ ἂν κακὰ ποιήσειεν ἀνθρώπος κακὸς θηρίν.

8. Περὶ δὲ τὰς δι' ἀφῆς καὶ γεύσεως ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ ἐπιθυμίας καὶ φυγᾶς, περὶ αἷς ἡ τε ἀκολασία καὶ ἡ σωφροσύνη διωρίσθη πρότερον, ἔστι μὲν ὅπως ἔχειν ὥς ἐπὶ ἡττάσθαι καὶ ὧν οἱ πολλοὶ κρείττους, ἔστι δὲ κρατεῖν καὶ ὧν οἱ πολλοὶ ἥττους· τῶν δ' ὁ μὲν περὶ ἡδονᾶς ἀκρατὴς ὁ δ' ἐγκρατὴς, ὁ δὲ περὶ λύπας μαλακὸς ὁ δὲ καρτερικός. μεταξὺ δ' ἡ τῶν πλείων ἔστι, καὶ εἰ ῥέπουσι μᾶλλον πρὸς τὰς χεῖρας. ἐπεὶ δ' ἔναι τῶν ἡδονῶν ἀναγκαῖα εἰσὶν αἱ δ' ἢ καὶ μέχρι τινός, αἱ δ' ὑπερβολαὶ ἢ, ἢ δ' αἱ ἐλλείψεις, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἐπιθυμίας ἔχει καὶ λύπας, ὁ μὲν τὰς ὑπερβολὰς διώκων τῶν ἡδονῶν ἢ καθ' ὑπερβολὰς ἢ διὰ προαίρεσιν, δι' αὐτὰς καὶ μηδὲν δι' ἕτερον ἀποβαίνον, ἀκόλαστος· ἀνάγκη γὰρ τῷτον μὴ εἶναι μεταμελητικόν, ὥς ἀνίατος· ὁ γὰρ ἀμεταμέλητος ἀνίατος. ὁ δ' ἐλλείπων ὁ ἀντικείμενος, ὁ δὲ μέσος σώφρων. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ φεύγων τὰς σωματικὰς λύπας μὴ δι' ἡτταν ἀλλὰ διὰ προαίρεσιν. τῶν δὲ μὴ προαιρουμένων ὁ μὲν ἄγεται διὰ τὴν 25 ἡδονήν, ὁ δὲ διὰ τὸ φεύγειν τὴν λύπην τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας, ὥς διαφέρουσιν ἀλλήλων. παντὶ δ' ἂν δοῖται χείρων εἶναι, εἴ τις μὴ ἐπιθυμῶν ἢ ἡρέμα πράττει τι αἰσχροῦ, ἢ εἰ σφόδρα ἐπιθυμῶν, καὶ εἰ μὴ ὀργιζόμενος τύπτει ἢ εἰ ὀργιζόμενος· τί γὰρ ἂν ἐποίει ἐν πάθει ὧν; διὸ ὁ ἀκόλαστος χείρων τῷ ἀκρατῷ. τῶν δὲ λεχθέντων τὸ μὲν μαλακίας εἶδος μᾶλλον, ὁ δ' ἀκόλαστος. ἀντίκειται δὲ τῷ μὲν ἀκρατεῖ ὁ ἐγκρατὴς, τῷ δὲ μαλακῷ ὁ καρτερικός· τὸ μὲν γὰρ καρτερεῖν ἐστὶν ἐν τῷ ἀντέχειν, ἢ δ' ἐγκράτεια ἐν τῷ κρατεῖν, ἕτερον δὲ τὸ ἀντέχειν καὶ κρατεῖν, ὥσπερ 35 καὶ τὸ μὴ ἡττάσθαι τῷ νικᾶν· διὸ καὶ αἰρετώτερον ἐγκρά-

τεια καρτερίας ἐστίν. ὁ δ' ἐλλείπων πρὸς αὐτοὺς οἱ πολλοὶ ἀντιτείνουσι καὶ δύνανται, ὅτος μαλακὸς καὶ τρυφῶν· γὰρ ἡ τρυφή μαλακία τίς ἐστίν· ὅς ἔλκει τὸ ἡμάτιον, μὴ πονήσῃ τὴν ἀπὸ τῆς αἵρεως λύπην, καὶ μιμήσῃ· καί μιν οἶται αἰσθῆναι, ἀβλίω ὁμοίως ὧν. ἡ δ' ἔχει καὶ περὶ ἐγκράτειαν καὶ ἀκρασίαν· ἢ γὰρ εἰ ἰσχυρῶν καὶ ὑπερβαλλουσῶν ἡδονῶν ἡττάται ἢ λυπῶν θαυμαστὸν, ἀλλὰ συγγνωμονικόν, εἰ ἀντιτείνων, ὅτι Θεοδόκετος Φιλοκλήτης ὑπὸ τοῦ ἔχους πεπληγμένος· 10 Καρκίνος ἐν τῇ Ἀλόπῃ Κερκύων, καὶ ὥσπερ οἱ κατὰ πειρώμενοι τὸν γέλωτα ἀθρόον ἐκκαυχάζουσιν, οἷον οὐκ ἐξοφάντων, ἀλλ' εἴ τις πρὸς αὐτοὺς οἱ πολλοὶ δύνανται ἀντιτείνουσι, τῶν ἡττάται καὶ μὴ δύνανται ἀντιτείνουσι, μὴ φύσιν τῷ γένει ἢ διὰ νόσον, οἷον ἐν τοῖς Σκυθῶν βασιλεῦσιν ἡ μαλακία διὰ τὸ γένος, καὶ ὡς τὸ θῆλυ πρὸς ἀρρεν διέσηκεν. δοκεῖ δὲ καὶ ὁ παιδιώδης ἀκείλας καὶ ἔστι δὲ μαλακός· ἡ γὰρ παιδιὰ ἀνεσίς ἐστίν, αἴψα παύσις· τῶν δὲ πρὸς ταύτην ὑπερβαλλόντων ὁ παλαιὸς ἐστίν. ἀκρασίας δὲ τὸ μὲν προπέτεια τὸ δ' ἀνίατος· 20 μὲν γὰρ βυλευσάμενος ἐκ ἐμμένουσιν οἷς ἐβυλευσάμενος πάθος, οἱ δὲ διὰ τὸ μὴ βυλευσάσθαι ἄγονται ὑπὲρ τοῦ ἐνίοιο γὰρ, ὥσπερ προγαργαλίσαντες ἢ γαργαλίσαντες οὕτω καὶ προαισθόμενοι καὶ πρὸς ἰδόντες καὶ προσηπῆντα καὶ τὸν λογισμὸν ἔχοντες ἡττῶνται ὑπὸ τῷ πάθει ἂν ἡδὺ ἢ ἔτ' ἂν λυπηρόν. μάλιστα δ' οἱ ὀξείας καὶ μετὰ χολικοὶ τὴν προπετῆ ἀκρασίαν εἰσὶν ἀκρατεῖς· εἰ μὴ γὰρ διὰ τὴν ταχυτῆτα, οἱ δὲ διὰ τὴν σφοδρότητα ἐκαστὸς μένει τὸν λόγον, διὰ τὸ ἀκολουθητικοὶ εἶναι τῇ φωνῇ.

Ἐστὶ δ' ὁ μὲν ἀκόλαστος, ὥσπερ ἐλέχθη, ὁ δὲ ἀκρατὴς μετὰ μελητικὸς πᾶς. διὸ ἔχῃ ὥσπερ ἡπορήσαμεν, ὅτι καὶ ἡ ἀλλ' ὁ μὲν ἀνίατος, ὁ δ' ἀνίατος· εἶκοι γὰρ ἡ μὲν μετὰ τῶν νοσημάτων οἷον ὑδέρω καὶ φθίσει, ἢ δ' ἀνίατος τοῖς ἐπιληπτικοῖς· ἢ μὲν γὰρ συνεχής, ἢ δ' οὐ συνεχής· 30 ποικίρα. καὶ ὅλως δ' ἕτερον τὸ γένος ἀκρασίας καὶ κακίας· ἢ μὲν γὰρ κακία λαμβάνει, ἢ δ' ἀκρασία ἢ λυγρία

2. βέλτιστον *K¹M¹*. || 3. ἀλλ' ἡμάρτηται καὶ ἐκ *O¹*. || ὥσπερ τὸ αἵψυχον *L¹*. || συμβαλεῖν *L¹O¹*. || 4. πρὸς τὸ ἐμφυχον *L¹*. || 6. οὖν τοῦτο συμβαλεῖν ὥσπερ εἰ τις συμβάλλοι ἀδικίαν *L¹M¹O¹*. || ἀδικον ἀνθρώπον *M¹*. || 7. μυριοπλάσια *K¹L¹*. || 11. μὴ] μὴ *M¹*. || 12. ἔστι — 13. ἥττους om *M¹*. || 15. καὶ *L¹O¹*. || 17. ἢ, ἢ δ' αἱ om *M¹*. || 19. ὑπερβολὰς] ὑπερβολὴν καὶ *M¹*. || 21. ἡδονήν *L¹O¹*. || 28. μὴ τις *L¹O¹*. || πράττει *L¹M¹*. || 29. καὶ] ἢ *L¹*. || εἰ om *K¹N¹*. || τύπτει *L¹M¹*. || τύπτει ἢ εἰ ὀργιζόμενος *K¹N¹*, εἰ om *M¹*. || 30. ὁ om *L¹*. || 36. αἰρετώτερον *M¹*.

1. καὶ ante οἱ *L¹O¹*, om *M¹*. || 3. ὡς *M¹*. || 6. εἰ om pr *K¹*. || 10. ἀλόπη *M¹O¹*. || κερκίνος *M¹*. || 11. ἐκκαυχάζων pr *L¹*. || ξυπῆσαι *L¹M¹O¹*. || 14. οἷον] ὥσπερ *O¹*. || βασιλεύουσιν *O¹*. || 15. τὸ post διὰ om *O¹*. || 17. διὰ] γὰρ *O¹L¹*. || εἴπερ οὐκ ἀνίατος *M¹*. || 22. προγαργαλίσαντες *L¹M¹*, οἱ προγαργαλίσαντες *O¹*. || 23. προαισθόμενοι *K¹M¹*. || 24. αὐτοῖς *L¹O¹*. || 30. ἐμμένει — pr μελητικὸς om *K¹*. || 31. καὶ om *L¹O¹*. || 32. ἀλλ' ὁ μὲν ἀνίατος *L¹O¹*, om *K¹*. || δ' ἀνίατος *L¹O¹*. || 35. τὸ γένος ἔστιν *O¹*.

δὲ τούτων βελτίους οἱ ἐκστατικοὶ ἢ οἱ τὸν λόγον
 ἰς μὲν, μὴ ἐμμένοντες δὲ· ὑπ' ἐλάττονος γὰρ πάθος
 αἰ, καὶ ἐκ ἀπροβέβλητοι ὥσπερ ἄτεροι· ὅμοιοι γὰρ
 αὐτῆς ἐστὶ τοῖς ταχὺ μαθυσκομένοις καὶ ὑπ' ὀλίγου
 αἰ ἐλάττονος ἢ ὡς οἱ πολλοὶ ὅτι μὲν ἔν κακία ἢ
 ἰα οὐκ ἐστὶ, φανερόν. ἀλλὰ πῇ ἴσως· τὸ μὲν γὰρ
 προαίρεσιν τὸ δὲ κατὰ προαίρεσιν ἐστίν. ἢ μὴν ἀλλ'
 γε κατὰ τὰς πράξεις ὥσπερ τὸ Δημοδόκῳ εἰς Μι-
 "Μιλήσιοι ἀξύνετοι μὲν οὐκ εἰσίν, θρῶσι δ' οἵαπερ
 ἵνεται." καὶ οἱ ἀκρατεῖς ἄδικοι μὲν ἐκ εἰσίν, ἀδικῶσι
 10 γὰρ δ' ὁ μὲν τοῖστος οἶος μὴ διὰ τὸ πεπεισθαι διώ-
 ας καθ' ὑπερβολὴν καὶ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον σω-
 πς ἡδονάς, ὁ δὲ πέπεισται διὰ τὸ τοῖστος εἶναι οἶος
 ὡς αὐτάς, ἐκεῖνος μὲν οὖν εὐμετάπειστος, ὁ δ' ὅ· ἢ
 ἰρετὴ καὶ ἢ μοχθηρία τὴν ἀρχὴν ἢ μὲν φθείρει ἢ
 15 ζει, ἐν δὲ ταῖς πράξεσι τὸ ἔ· ἐνεκα ἀρχῆς, ὥσπερ ἐν
 ιαθηματικοῖς αἰ ὑποθέσεις· ἔτε δὴ ἐκεῖ ὁ λόγος δι-
 λικὸς τῶν ἀρχῶν ἔτε ἐνταῦθα, ἀλλ' ἀρετὴ ἢ φυσικὴ
 ἢ τῷ ὀρθοδόξειν περὶ τὴν ἀρχήν. σῶφρων μὲν ἔν ὁ
 ὡς ἀκόλαστος δ' ὁ ἐναντίος. ἐστὶ δὲ τις διὰ πάθος ἐκ-
 20 ἰς παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὃν ὥς μὲν μὴ πράττειν
 τὸν ὀρθὸν λόγον κρατεῖ τὸ πάθος, ὥς δ' εἶναι τοιοῦ-
 ὦν πεπεισθαι διώκειν ἀνέδην δεῖν τὰς τοιαύτας ἡδο-
 κρατεῖ· ἔτος ἐστὶν ὁ ἀκρατής, βελτίων τῷ ἀκολάστῳ,
 αὐλὸς ἀπλῶς· σῶζεται γὰρ τὸ βέλτερον, ἢ ἀρχή·
 25 δ' ἐναντίος, ὁ ἐμμενετικός καὶ ἐκ ἐκστατικός διὰ γε
 ὅς. φανερόν δὴ ἐκ τούτων ὅτι ἢ μὲν σπουδαία ἔστις,
 φαύλη.

Πότερον ἔν ἐγκρατής ἐστὶν ὁ ὁποιῶν λόγῳ καὶ ὁποι-
 30 ροαιρέσει ἐμμένων ἢ ὁ τῇ ὀρθῇ, καὶ ἀκρατής δὲ ὁ
 ἰν μὴ ἐμμένων προαιρέσει καὶ ὁποιῶν λόγῳ ἢ ὁ
 εὐθεὶ λόγῳ καὶ τῇ προαιρέσει τῇ μὴ ὀρθῇ, ὥσπερ
 ἢ πρότερον; ἢ κατὰ μὲν συμβεβηκὸς ὁποιῶν,
 αὐτὸ δὲ τῷ ἀληθεῖ λόγῳ καὶ τῇ ὀρθῇ προαιρέσει
 ἐμμένει ὁ δ' ἐκ ἐμμένει; εἰ γὰρ τις τοδὶ διὰ τοδὶ
 35 οἶος μὴδὲν παρὰ τὸν λόγον διὰ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς

αἰρεῖται ἢ διώκει, καθ' αὐτὸ μὲν τῷ διώκει καὶ αἰρεῖται,
 κατὰ συμβεβηκὸς δὲ τὸ πρότερον. ἀπλῶς δὲ λέγομεν τὸ
 καθ' αὐτό, ὥς ἐστι μὲν ὡς ὁποιῶν δόξῃ ὁ μὲν ἐμμένει
 ὁ δ' ἐξίσταται, ἀπλῶς δὲ ὁ τῇ ἀληθεῖ. εἰσὶ δὲ τινες καὶ
 ἐμμενετικοὶ τῇ δόξῃ, οὓς καλοῦσιν ἰσχυρογνώμονας, οἷον
 δύσκειροι καὶ ἐκ εὐμετάπεισοι· οἱ ὅμοιον μὲν τι ἔχουσι
 τῷ ἐγκρατεῖ, ὥσπερ ὁ ἄσωτος τῷ ἐλευθερίῳ καὶ ὁ θρασὺς
 τῷ θαρραλέῳ, εἰσὶ δ' ἕτεροι κατὰ πολλά. ὁ μὲν γὰρ διὰ
 πάθος καὶ ἐπιθυμίαν οὐ μεταβάλλει, ὁ ἐγκρατής, ἐπεὶ
 εὐκείνος, ὅταν τύχῃ, ἔσται ὁ ἐγκρατής· ὁ δὲ ἐκ ὑπὸ λό-
 40 γου, ἐπεὶ ἐπιθυμίας γε λαμβάνουσι, καὶ ἄγονται πολλοὶ
 ὑπὸ τῶν ἡδονῶν. εἰσὶ δὲ ἰσχυρογνώμονες οἱ ἰδιογνώμονες
 καὶ οἱ ἀμαθεῖς καὶ οἱ ἄγροικοι, οἱ μὲν ἰδιογνώμονες δι'
 ἡδονῆν καὶ λύπην· χαίρουσι γὰρ νικῶντες, εἰ μὴ μετα-
 45 πείθονται, καὶ λυπῶνται, εἰ μὴ ἀκυρα τὰ αὐτῶν ἢ ὥσπερ
 ψηφίσματα· ὥς μᾶλλον τῷ ἀκρατεῖ εὐίστασιν ἢ τῷ ἐγ-
 κρατεῖ. εἰσὶ δὲ τινες οἱ τοῖς δόξασιν ἐκ ἐμμένουσιν ἢ δι'
 ἀκρασίαν, οἷον ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ τῷ Σοφοκλέους ὁ Νεο-
 πτόλεμος. καίτοι δι' ἡδονῆν ἐκ ἐνέμεινεν, ἀλλὰ καλὴν· τὸ
 γὰρ ἀληθεύειν αὐτῷ καλὸν ἦν, ἐπέσθη δ' ὑπὸ τῷ Ὀδυσ-
 σέως ψεύδεσθαι. ἢ γὰρ πᾶς ὁ δι' ἡδονῆν τι πράττων ἔτ'
 ἀκόλαστος ἔτε φαῦλος ἔτ' ἀκρατής, ἀλλ' ὁ δι' αἰσχράν.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶ τις καὶ τοῖστος οἶος ἦττον ἢ δεῖ τοῖς σω-
 11 ματικοῖς χαίρων, καὶ οὐκ ἐμμένων τῷ λόγῳ ἢ τοιοῦτος,
 τότε καὶ τῷ ἀκρατῆς μέσος ὁ ἐγκρατής· ὁ μὲν γὰρ ἀκρα-
 τῆς ἐκ ἐμμένει τῷ λόγῳ διὰ τὸ μᾶλλον τι, ἔτος δὲ διὰ
 τὸ ἦττόν τι· ὁ δ' ἐγκρατής ἐμμένει καὶ ὑδὲ δι' ἕτερον με-
 16 ταβάλλει. δεῖ δὲ, εἴπερ ἡ ἐγκράτεια σπουδαῖον, ἀμφοτέ-
 ρας τὰς ἐναντίας ἔχεις φαύλας εἶναι, ὥσπερ καὶ φαίνον-
 21 ται· ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν ἑτέραν ἐν ὀλίγοις καὶ ὀλιγάκις εἶναι
 φανεράν, ὥσπερ ἡ σωφροσύνη τῇ ἀκολασίᾳ δοκεῖ ἐναντίον
 εἶναι μόνον, οὕτω καὶ ἡ ἐγκράτεια τῇ ἀκρασίᾳ. ἐπεὶ δὲ
 καθ' ὁμοιότητα πολλὰ λέγεται, καὶ ἡ ἐγκράτεια ἢ τοῦ
 σῶφρονος καθ' ὁμοιότητα ἡκολούθηκεν· ὁ τε γὰρ ἐγκρατής
 35 οἶος μὴδὲν παρὰ τὸν λόγον διὰ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς

. μὲν ἔχοντες $L^1 O^1$. || 3. ἕτεροι O^1 . || 6. οὐκ om $K^1 L^1$. || μὴ N^1 . || 7. κατὰ O^1 . || κατὰ] κατὰ τὴν $K^1 L^1$, παρὰ τὴν O^1 . ||
 ἡσίοι γὰρ ἀξύνετοι $L^1 O^1$. || 10. οἱ ante ἀξύνετοι om O^1 . || ἀδικῶσι] ἀδικήσουσι K^1 . || 11. διὰ τὸ μὴ L^1 . || 13. δὴ τῷ M^1 . ||
 ιαπειστος pr $K^1 N^1$. || ἢ] εἰ M^1 . || 15. ἢ om $K^1 M^1$. || ἀρχήν] δ' ἀρετὴν M^1 . || 17. ὁ om $L^1 O^1$. || 18. ἀλλ'] ἀλλ' ἢ O^1 . ||
 ιτικὴ M^1 , ἡθικὴ O^1 . || 21. ἐν — 22. λόγον om L^1 . || 25. ὑδὲ] ὁ δὲ $K^1 L^1$. || 27. ὅτε M^1 . || 29. ὁ om K^1 . || 30. ἢ om
 ὁ om M^1 . || καὶ om L^1 . || ὁ om L^1 et pr K^1 . || 32. τῷ μὴ ψευθεῖ L^1 . || μὴ om L^1 . || 33. μὲν om M^1 . || συμβε-
 ὁ ὁποιῶν $M^1 O^1$. || 34. καθ' αὐτό] καθὰ K^1 . || δὲ ὁ τῷ $K^1 M^1$.

. καὶ] οἱ $K^1 L^1 O^1$. || 5. τῇ δόξῃ om M^1 . addit K^1 εἰσίν, $L^1 O^1$ εἰσὶ δὲ. || οἷον] οἱ K^1 et corr L^1 . || 6. τ] τοι M^1 . || 7.
 οἷον $K^1 M^1$. || τῷ om K^1 . || 9. ἔτος L^1 . || ἐπεὶ — 10. ἐγκρατής om L^1 . || 15. ἀν M^1 , om pr K^1 . || 17. τινος δὲ πάλιν οἱ
 18. οἷον ὁ ἐν τῷ φιλοκτήτῃ τοῦ σοφοκλέους M^1 . || ὁ om $L^1 M^1 O^1$. || 21. τι om $L^1 O^1$. || ἔτ' — 22. ἔτε — ἔτ'] ἢ — ἢ — ἢ
 O^1 . || 24. ἢ] $K^1 L^1 O^1$. || 27. ὑδὲν L^1 . || 31. φανερόν M^1 . || εἶναι ἐκαστὸν $L^1 O^1$. || 32. ἢ om M^1 . || 34. γὰρ] γὰρ ὁ L^1 . ||
 ἰν ὀρθὸν λόγον L^1 .

ποιεῖν καὶ ὁ σῶφρων, ἀλλ' ὁ μὲν ἔχων ὁ δ' οὐκ ἔχων
 φαύλας ἐπιθυμίας, καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος οἷος μὴ ἡδεσθαι
 παρὰ τὸν λόγον, ὁ δ' οἷος ἡδεσθαι ἀλλὰ μὴ ἄγεσθαι.
 ὅμοιοι δὲ καὶ ὁ ἀκρατὴς καὶ ὁ ἀκόλαστος, ἕτερον μὲν ὄντες,
 ἀμφοτέρω δὲ τὰ σωματικά ἡδέα διώκουσιν, ἀλλ' ὁ μὲν καὶ
 οἰόμενος δεῖν, ὁ δ' οὐκ οἰόμενος. ἐδ' ἅμα φρόνιμος καὶ
 ἀκρατὴ ἐνδέχεται εἶναι τὸν αὐτόν· ἅμα γὰρ φρόνιμος καὶ
 σπουδαῖος τὸ ἦθος δέδεικται ὢν. ἔτι ἔ τῷ εἶδέναι μόνον φρό-
 νιμος ἀλλὰ καὶ τῷ πρακτικῷ· ὁ δ' ἀκρατὴς ἔ πρακτικὸς.
 τὸν δὲ δεῖνόν οὐδὲν κωλύει ἀκρατὴ εἶναι· διὸ καὶ δοκοῦσιν
 ὥστε φρόνιμοι μὲν εἶναι τινες ἀκρατεῖς δέ, διὰ τὸ τὴν δει-
 νότητα διαφέρειν τῆς φρονήσεως τὸν εἰρημένον τρόπον ἐν τοῖς
 πρώτοις λόγοις, καὶ κατὰ μὲν τὸν λόγον ἐγγυὲς εἶναι, δια-
 φέρειν δὲ κατὰ τὴν προαίρεσιν. ἐδὲ δὴ ὡς ὁ εἰδὼς καὶ θεω-
 ρῶν, ἀλλ' ὡς ὁ καθεύδων ἢ οἰνωμένος. καὶ ἐκὼν μὲν (τρό-
 πον γὰρ τινα εἰδὼς καὶ ὁ ποιεῖ καὶ ὁ ἔνεκα), πονηρὸς δ' ὅ-
 ῃ γὰρ προαίρεσις ἐπικεικός· ὥστ' ἡμιπόνηρος. καὶ ἔκ ἀδικος·
 ἔ γὰρ ἐπίβουλος· ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐκ ἐμμενετικὸς οἷς ἂν
 βουλευσῇται, ὁ δὲ μελαγχολικὸς ἐδὲ βουλευτικὸς ὅλως. καὶ
 εἴκοι δὴ ὁ ἀκρατὴς πόλει ἢ ψηφίζεται μὲν ἅπαντα τὰ
 ὄντα καὶ νόμος ἔχει σπουδαῖος, χρήται δὲ ἐδὲν, ὥσπερ
 Ἀναξανδρίδης ἔσκαλφεν

ἡ πόλις ἐβύλεθ', ἥ νόμων ἐδὲν μέλει·

ὁ δὲ πονηρὸς χρωμένη μὲν τοῖς νόμοις, πονηροῖς δὲ χρωμένη.
 ἔστι δ' ἀκρασία καὶ ἐγκράτεια περὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς τῶν
 πολλῶν ἔξεως· ὁ μὲν γὰρ ἐμμένει μᾶλλον ὁ δ' ἥττον τῆς
 τῶν πλείων δυνάμεως. εὐίατοτέρα δὲ τῶν ἀκρασιῶν, ἣν οἱ
 μελαγχολικοὶ ἀκρατεύονται, τῶν βουλευομένων μὲν μὴ ἐμ-
 μενόντων δέ, καὶ οἱ δι' ἐθισμῷ ἀκρατεῖς τῶν φυσικῶν· ῥᾶον
 γὰρ ἔθος μετακινήσαι φύσεως· διὰ γὰρ τῆτο καὶ τὸ ἔθος
 χαλεπόν, ὅτι τῇ φύσει εἰοικεν, ὥσπερ καὶ Εὐήνος λέγει

φημι πολυχρόνιον μελέτην ἔμεναι, φίλε, καὶ δὴ

ταύτην ἀνθρώποισι τελευτῶσαν φύσιν εἶναι.

τί μὲν ἔν ἐστιν ἐγκράτεια καὶ τί ἀκρασία καὶ τί καρτερία
 καὶ τί μαλακία, καὶ πῶς ἔχουσιν αἱ ἔξεις αὐταὶ πρὸς ἀλ-
 λήλας, εἴρηται.

Περὶ δὲ ἡδονῆς καὶ λύπης θεωρῆσαι τῷ τὴν πύλη
 φιλοσοφῶντος· ἔτος γὰρ τῷ τέλει ἀρχιτέκτων, πρὸς ἡ
 ποντες ἔκαστον τὸ μὲν κακὸν τὸ δ' ἀγαθὸν ἀπλῶς λέγει
 ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτῶν·
 τε γὰρ ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν τὴν ἠθικὴν περὶ λύπης
 ἡδονὰς ἔθεμεν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οἱ πλείους μετ' αὐ-
 τῶν εἶναι φασιν, διὸ καὶ τὸν μακάριον ὠνομάκασιν ἀπὸ τῆς
 ρεως. τοῖς μὲν ἔν δοκεῖ ὑδεμία ἡδονὴ εἶναι ἀγαθὴν, ἵνα
 αὐτὸ ἔτε κατὰ συμβεβηκός· οὐ γὰρ εἶναι ταύτην ἐμ-
 10 καὶ ἡδονήν· τοῖς δ' ἔναιαι μὲν εἶναι, αἱ δὲ πολλὰ φασί
 ἔτι δὲ τῶν τρίτων, εἰ καὶ πᾶσαι ἀγαθὴν, ὅμως μὴ
 χεσθαι εἶναι τὸ ἄριστον ἡδονήν. ὅλως μὲν ἔν ἐκ ἀγαθῆς
 πᾶσα ἡδονὴ γένεσις ἐστὶν εἰς φύσιν αἰσθητή, ὑδεμία δὲ
 νεσις συγγενὴς τοῖς τέλεσιν, οἷον ὑδεμία οὐκοδόμησις
 15 ἔτι ὁ σῶφρων φεύγει τὰς ἡδονὰς. ἔτι ὁ φρόνιμος πᾶ-
 πον διώκει, ἔ τὸ ἡδύ. ἔτι ἐμπόδιον τῷ φρονεῖν αἱ ἡ-
 καὶ ὅσω μᾶλλον χαίρει, μᾶλλον, οἷον τὴν τῶν ἀφαι-
 ὑδὲνα γὰρ ἂν δύνασθαι νοῆσαι τι ἐν αὐτῇ. ἔτι τῆς
 μία ἡδονῆς· καίτοι πᾶν ἀγαθὸν τέχνης ἔργον. ἐπὶ
 20 καὶ θηρία διώκει τὰς ἡδονὰς. τοῦ δὲ μὴ πᾶσαι πᾶ-
 ὅτι εἰσὶ καὶ αἰσχυραὶ καὶ οὐνειδόμεναι, καὶ ἔτι βλά-
 νοσώδη γὰρ ἐνιαύτων ἡδέων. ὅτι δ' ἔκ ἄριστον ἡ
 ἔ τέλος ἀλλὰ γένεσις. τὰ μὲν ἔν λεγόμενα σχῆμα
 ἐστίν.

Ὅτι δ' ἔ συμβαίνει διὰ ταῦτα μὴ εἶναι ἀγαθὴν
 τὸ ἄριστον, ἐκ τῶνδε ὁδῶν. πρῶτον μὲν, ἐπεὶ τί ἐστὶ
 διχῶς (τὸ μὲν γὰρ ἀπλῶς τὸ δὲ τινί), καὶ αἱ φύσεις
 αἱ ἔξεις ἀκολουθήσουσιν, ὥς τε καὶ αἱ κινήσεις καὶ αἱ
 καὶ αἱ φαῦλαι δοκῶσαι εἶναι αἱ μὲν ἀπλῶς φαῦλαι
 30 δ' ἄλλ' αἰρεται τῷδε, ἔναιαι δ' ἐδὲ τῷδε ἀλλὰ πᾶ-
 ὁλόγον χρόνον, αἰρεται δ' ὅ· αἱ δ' ἐδ' ἡδοναί, ἀλλὰ
 νονται, ὅσαι μετὰ λύπης καὶ ἰατρείας ἔνεκον, οἷον
 καμνόντων. ἔτι ἐπεὶ τῷ ἀγαθῷ τὸ μὲν ἐνέργεια τὸ
 κατὰ συμβεβηκός αἱ καθιστᾶσαι εἰς τὴν φύσιν ἐπὶ
 εἰσιν. ἔστι δ' ἡ ἐνέργεια ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς φύ-
 35 ἔξεως καὶ φύσεως, ἐπεὶ καὶ ἀνευ λύπης καὶ ἐπιθυμίας

4. ὁ ante ἀκόλαστος om K². || 11. μὲν om M². || 15. ἥ] καὶ M². | 16. γάρ] μὲν γάρ M². || 19. ἐδὲ] ἔ L²O². || 20. ἔ F¹
 21. ἐδὲ] L²M²O². || καθάπερ L²O². || 23. ἐβουλεύετο L²O². || 25. δ' ἡ ἀκρασία καὶ ἡ ἐγκράτεια L². || 28. βουλευομένων M²M². ||
 εὐήτος K², ἡ εὐήτος L², εὐ ἦτος N². || 32. φησὶ K². || ἔμμεναι K²L²N², ἔμμεν M². || 34. τί ante καρτερία et 35. om M².

1. λύπης δεῖ τοῦ λοιποῦ θεωρῆσαι M². || 2. τελείν M². || ἐν M², ὁ ἂν K². || 3. λεγόμεν ἀπλῶς. ἔστι M². || 4. φαῦλαι F¹.
 7. τῷ μάλιστα χαίρει M². || 9. ταῦτόν] ταυτὸ τὸ K². || ἡδονὴ καὶ ἀγαθόν M². || 10. εἶναι] εἰσιν M². || 11. τῶν K². || 13. ἡ
 O². || 17. τῇ K²M² et corr L². || 18. τι νοῆσαι O². || 19. ἔτι τὰ παιδία καὶ τὰ θηρία M². || 21. ἐπὶ] ἐπὶ K²M². || 22. ἐπὶ
 M². || ἡ om K². || 23. τὰ — 24. ἐστὶν om M². || 23. σχεδὸν τοιαυτ' ἐστὶν O², ταυτ' ἐστὶν σχεδὸν K². || 28. ἡ ante ἔκαστον om F¹.
 post γενέσεις O² ἀκολουθήσουσι. || 30. εἰαι αἱ δ' M². || ἀλλὰ] an forte ἀλλ' ἦ? || 31. αἰρεῖται K². || 34. φύσιν ἔχει M². || 35.
 — ταῖς] ὅτι αἱ ἐνέργειαι μὲν ταῖς K². || ὑπολόγου M², ἐπιλοῖτου L²O².

αὖτον αἱ τῷ θεωρεῖν ἐνέργειαι, τῆς φύσεως ἕκ ἐνδοῦς
σημαίνει δ' ὅτι ἐ τῷ αὐτῷ χαίρουσιν ἡδεῖ ἀναπληρου-
τε τῆς φύσεως καὶ καθεσκηκίας, ἀλλὰ καθεσκηκίας
ἰς ἀπλῶς ἡδέσιν, ἀναπληρωμένης δὲ καὶ τοῖς ἐναντίοις·
ἢ ὅξεσι καὶ πικροῖς χαίρουσιν, ὧν ἕδν ἔτε φύσει ἡδύ 5
λῶς ἡδύ. ὥς' ἕδ' ἡδοναί· ὡς γὰρ τὰ ἡδέα πρὸς ἄλ-
συνέζηκεν, ἔτω καὶ αἱ ἡδοναὶ αἱ ἀπὸ τούτων. ἔτι ἕκ
ἡ ἑτερόν τι εἶναι βέλτιον τῆς ἡδονῆς, ὥσπερ τινὲς φασί
ος τῆς γενέσεως· ἐ γὰρ γενέσεις εἰσὶν ἕδ' μετὰ γενέ-
ᾶσαι, ἀλλ' ἐνέργειαι καὶ τέλος· ἕδ' γινόμενων συμ- 10
ιν, ἀλλὰ χρωμένων· καὶ τέλος ἐ πασῶν ἑτερόν τι
τῶν εἰς τὴν τελέωσιν ἀγομένων τῆς φύσεως. διὸ καὶ
ἕς ἔχει τὸ αἰσθητὴν γενέσιν φάναι εἶναι τὴν ἡδονήν,
μᾶλλον λακτέον ἐνέργειαν τῆς κατὰ φύσιν ἔξεως,
ἢ τῷ αἰσθητὴν ἀνεμπόδιζον. δοκεῖ δὲ γενέσις τις εἶναι, 15
ἰκὸς ἀγαθόν· τὴν γὰρ ἐνέργειαν γενέσιν οἶονται εἶναι,
ἕτερον. τὸ δ' εἶναι φαύλας ὅτι νοσῶδη ἔνια ἡδέα,
ὅ καὶ ὅτι ὑγίεινᾶ ἔνια φαῦλα πρὸς χρηματισμόν.
ἔν φαῦλα ἀμφω, ἀλλ' οὐ φαῦλα κατὰ γε τοῦτο,
αἱ τὸ θεωρεῖν ποτὲ βλάπτει πρὸς ὑγίειαν, ἐμποδίζει 20
φρονήσε· ἕδ' ἔχει ὑδεμιά ἢ ἀφ' ἐκάστης ἡδονῆς, ἀλλ'
ὑτρίαι, ἐπεὶ αἱ ἀπὸ τῷ θεωρεῖν καὶ μανθάνειν μᾶλ-
ήσουσι θεωρεῖν καὶ μανθάνειν. τὸ δὲ τέχνης μὴ εἶναι
ἡδονὴν μηδεμίαν εὐλόγως συμβέβηκεν· ἕδ' γὰρ ἄλ-
ιργίας οὐδεμιᾶς τέχνη ἔστιν, ἀλλὰ τῆς δυνάμεως· 25
καὶ ἡ μυρεψικὴ τέχνη καὶ ἡ ὀψικοποιητικὴ δοκεῖ ἡδο-
αι. τὸ δὲ τὸν σῶφρονα φεύγειν καὶ τὸν φρόνιμον διώ-
ν ἄλυπον βίον, καὶ τὸ τὰ παιδία καὶ τὰ θηρία διώ-
ῶ αὐτῷ λύεται πάντα. ἐπεὶ γὰρ εἴρηται πῶς ἀγαθαὶ
καὶ πῶς ἕκ ἀγαθαὶ πᾶσαι αἱ ἡδοναί, τὰς τοιαύτας 30
ία καὶ τὰ παιδία διώκει, καὶ τὴν τούτων ἄλυπίαν ὁ
ιος, τὰς μετ' ἐπιθυμίας καὶ λύπης καὶ τὰς σωμα-
(τοιαῦται γὰρ αὐταὶ) καὶ τὰς τούτων ὑπερβολάς, καθ'
ικόλασος ἀκόλασος. διὸ ὁ σῶφρων φεύγει ταύτας,
σὶν ἡδοναὶ καὶ σῶφρονος.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ ἡ λύπη κακόν, ὁμολογεῖται, καὶ 14
φευκτόν· ἡ μὲν γὰρ ἀπλῶς κακόν, ἡ δὲ τῷ πῇ ἐμποδο-
σική. τῷ δὲ φευκτῷ τὸ ἐναντίον ἢ φευκτόν τε καὶ κακόν,
ἀγαθόν. ἀνάγκη ἔν τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν τι εἶναι. ὡς γὰρ
Σπεύσιππος ἔλυεν, ἐ συμβαίνει ἡ λύσις, ὥσπερ τὸ μείζον
τῷ ἐλάττω καὶ τῷ ἴσῳ ἐναντίον· ἐ γὰρ ἂν φαίη ὅπερ κα-
κόν τι εἶναι τὴν ἡδονήν. ἄριστόν τ' ὕδεν κωλύει ἡδονὴν τινα
εἶναι, εἰ ἔνια φαῦλαι ἡδοναί, ὥσπερ καὶ ἐπιστήμην τινα
ἐνίων φαύλων ὑσῶν. ἴσως δὲ καὶ ἀναγκαῖον, εἴπερ ἐκάστης
ἔξεως εἰσὶν ἐνέργειαι ἀνεμπόδοις, εἴθ' ἡ πασῶν ἐνέργειά
ἔσιν εὐδαιμονία εἴτε ἡ τινὸς αὐτῶν, ἂν ἢ ἀνεμπόδις, αἰρε-
τωτάτην εἴται· τῷτο δ' ἐσὶν ἡδονή. ὥς εἴη ἂν τις ἡδονὴ τὸ
ἄριστον, τῶν πολλῶν ἡδονῶν φαύλων ὑσῶν, εἰ ἔτυχεν, ἀπλῶς.
καὶ διὰ τῷτο πάντες τὸν εὐδαίμονα ἡδὺν οἶονται βίον εἶναι,
καὶ ἐμπλέκουσι τὴν ἡδονὴν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν, εὐλόγως·
ὑδεμία γὰρ ἐνέργεια τέλειος ἐμποδιζομένη, ἢ δ' εὐδαιμονία
τῶν τελείων· διὸ προσδεῖται ὁ εὐδαίμων τῶν ἐν σώματι ἀγα-
θῶν καὶ τῶν ἐκτὸς καὶ τῆς τύχης, ὅπως μὴ ἐμποδίζηται
ταῦτα. οἱ δὲ τὸν τροχιζόμενον καὶ τὸν δυστυχίαις μεγάλαις
περιπίπτοντα εὐδαίμονα φάσκοντες εἶναι, ἐὰν ἢ ἀγαθός, ἢ
ἐκόντες ἢ ἄκοντες οὐδὲν λέγουσιν. διὰ δὲ τὸ προσδεῖσθαι τῆς
τύχης δοκεῖ τισὶ ταῦτόν εἶναι ἡ εὐτυχία τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἕκ
ῶσα, ἐπεὶ καὶ αὐτὴ ὑπερβάλλουσα ἐμπόδις ἐσιν, καὶ ἴσως
οὐκέτι εὐτυχίαν καλεῖν δίκαιον· πρὸς γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν
ὁ ὅρος αὐτῆς. καὶ τὸ διώκειν δ' ἅπαντα καὶ θηρία καὶ ἀν-
θρώπους τὴν ἡδονὴν σημαῖόν τι τῷ εἶναι πῶς τὸ ἄριστον αὐτῇ.
φήμη δ' ἐ τί γε πάμπαν ἀπόλλυται, ἢν τινα λαοὶ
πολλοί...

ἀλλ' ἐπεὶ ἔχ ἡ αὐτὴ ἔτε φύσις ἕδ' ἔχει ἡ ἀρίστη ἔτ' ἔσιν
ἔτε δοκεῖ, ἕδ' ἡδονὴν διώκειν τὴν αὐτὴν πάντες, ἡδονὴν μέ-
τοι πάντες. ἴσως δὲ καὶ διώκεσιν ἔχ ἢν οἶονται ἕδ' ἢν ἂν
φαίεν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν· πάντα γὰρ φύσει ἔχει τι θεῖον.
ἀλλ' εἰλήφασιν τὴν τῷ ὀνόματος κληρονομίαν αἱ σωματικαὶ
ἡδοναὶ διὰ τὸ πλειστάκις τε παραβάλλειν εἰς αὐτάς καὶ
35 πάντας μετέχειν αὐτῶν· διὰ τὸ μόνας ἔν γνωρίμους εἶναι

ἡ τῷ θεωρεῖν ἐνέργεια *K*¹. || ἡδεύσης *K*¹, ἡδεύσης ὕσης *O*¹. || 2. ἡδὲ χαίρουσιν *M*¹, ἡδὲ χαίρουσιν *K*¹. || 5. ἡδὺ φύσει· *M*¹. || 7. ἢ ἀπὸ τούτων πρ *K*¹, αἱ ἀπὸ τούτων ἡδοναί *M*¹. || 12. τὴν om *L*¹*M*¹. || τελείωσιν *L*¹*M*¹*O*¹. || καὶ om *K*¹. || 13. εἶναι om *M*¹. || δ' αὐτὸ *M*¹. || 21. ἀλλὰ καὶ αἱ *M*¹. || 22. μᾶλλον — 23. μανθάνειν om *L*¹. || 23. ποῶσι *M*¹. || τέχνης μὴ εἶναι ἔργον μηδεμίαν *L*¹, μὴ εἶναι τέχνην μηδεμίαν ἡδονῆς *M*¹. || 24. ἔτε *M*¹. || 28. παιδία διώκει καὶ τὰ θηρία τῷ αὐτῷ λύγεται *M*¹. || 29. γὰρ] καὶ 29 et 30. ἀγαθὰ *K*¹. || 30. πῶς et αἱ om *M*¹. || τοιαύτας καὶ τὰ *K*¹. || 31. παιδία καὶ θηρία *M*¹. || ὁ om *K*¹. || 32. τὰς *L*¹. || μετ'] δ' *M*¹. || λύπας τὰς *M*¹. || 33. καθ'] φεύγει καθ' *M*¹.
καὶ ante ἡ om *K*¹*M*¹. || 3. τι *K*¹*M*¹*O*¹. || κακόν ἢ ἀγαθόν *K*¹. || 5. ἔλεγον *M*¹. || 7. τὴν — κωλύει om *L*¹. || τ' om 11. ἢ] εἰ *M*¹. || 21. τῆς om *M*¹. || 22. τισὶ om *M*¹. || ἡ εὐδαιμονία τῇ εὐτυχίᾳ *M*¹. || 23. αὕτη *L*¹*M*¹, αὕτῃ *N*¹. || 24. *u* *M*¹, οὐκ ἴσται ἔτι *L*¹. || 25. πάντα *L*¹*O*¹. || 26. πῶς] τίως *K*¹. || 27. ὅτις πάμπαν *K*¹. || λαοὶ] οἱ *K*¹, om *L*¹*M*¹*N*¹*O*¹. || αὐτες *L*¹*O*¹. || ἡδονὴν μόναι πάντες om *M*¹. || 32. τι] τὸ *K*¹. || 33. εἰλήφασιν] γὰρ τὴν *M*¹*N*¹*O*¹.

ταύτας μόνας οἶνται εἶναι. φανερόν δὲ καὶ ὅτι, εἰ μὴ ἡδονὴ ἀγαθὸν καὶ ἡ ἐνέργεια, ἔκ ἑσται ζῆν ἡδέως τὸν εὐδαίμονα· τίνος γὰρ ἕνεκα δεοὶ ἂν αὐτῆς, εἴπερ μὴ ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ λυπηρῶς ἐνδέχεται ζῆν; ἔτε κακὸν γὰρ οὐτ' ἀγαθὸν ἡ λύπη, εἴπερ μὴδ' ἡδονή· ὥστε διὰ τί ἂν φεύγοι; οὐδὲ δὴ ἡδίων ὁ βίος ὁ τοῦ σπουδαίου, εἰ μὴ καὶ αἱ ἐνέργειαι αὐτοῦ.

Περὶ δὲ δὴ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ἐπισκεπτέον τοῖς λέγουσιν ὅτι ἐνιαί γε ἡδοναὶ αἰρεταὶ σφόδρα, οἷον αἱ καλαί, ἀλλ' ἔχαι σωματικαὶ καὶ περὶ αἷς ὁ ἀκόλαστος. διὰ τί ἔναι αἱ ἐναντία λῦπαι μοχθηραί; κακῶ γὰρ ἀγαθὸν ἐναντίον. ἡ οὕτως ἀγαθαὶ αἱ ἀναγκαῖαι, ὅτι καὶ τὸ μὴ κακὸν ἀγαθὸν ἐστίν; ἡ μέχρι τοῦ ἀγαθοῦ; τῶν μὲν γὰρ ἔξεων καὶ κινήσεων ὅσων μὴ ἐστὶ τῷ βελτίονος ὑπερβολή, ἐδὲ τῆς ἡδονῆς· ὅσων δ' ἐστὶ, καὶ τῆς ἡδονῆς ἐστίν. τῶν δὲ σωματικῶν ἀγαθῶν ἐστὶν ὑπερβολή, καὶ ὁ φαῦλος τῷ διώκειν τὴν ὑπερβολὴν ἐστίν, ἀλλ' ἔτας ἀναγκαῖας· πάντες γὰρ χαίρουσί πως καὶ ἄψοις καὶ οἶνοις καὶ ἀφροδισίοις, ἀλλ' ἔχ ὡς δεῖ. ἐναντίως δ' ἐπὶ τῆς λύπης· ἔ γὰρ τὴν ὑπερβολὴν φεύγει, ἀλλ' ὅλως· οὐ γὰρ ἐστὶ τῇ ὑπερβολῇ λύπη ἐναντία ἀλλ' ἡ τῷ διώκοντι τὴν ὑπερβολήν.

15 Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον δεῖ τάληθες εἰπεῖν ἀλλὰ καὶ τὸ αἴτιον τῆ ψεύδους· τῆτο γὰρ συμβάλλεται πρὸς τὴν πίσιν· ὅταν γὰρ εὐλογον φανῇ τὸ διὰ τί φαίνεται ἀληθές οὐκ ὄν ἀληθές, πιστεύειν ποιεῖ τῷ ἀληθεῖ μᾶλλον· ὥστε λεκτέον 25 διὰ τί φαίνονται αἱ σωματικαὶ ἡδοναὶ αἰρετώτεραι. πρῶτον μὲν ἔν δὴ ὅτι ἐκκρεῖ τὴν λύπην· καὶ διὰ ταῖς ὑπερβολὰς τῆς λύπης, ὡς ἕως ἰατρείας, τὴν ἡδονὴν διώκει τὴν ὑπερβάλλουσαν καὶ ὅλως τὴν σωματικὴν. σφοδραὶ δὲ γίνονται αἱ ἰατροίαι, διὸ καὶ διώκονται, διὰ τὸ παρὰ τὸ ἐναντίον 30 φαίνεσθαι. καὶ ἔ σπουδαῖον δὴ δοκεῖ ἡ ἡδονὴ διὰ δύο ταῦτα, ὥσπερ εἴρηται, ὅτι αἱ μὲν φαύλης φύσεώς εἰσι πράξεις, ἡ ἐκ γενετῆς, ὥσπερ θηρίου, ἡ δι' ἔθος, οἷον αἱ τῶν φαύλων ἀνθρώπων. αἱ δ' ἰατροίαι, ὅτι ἐνδοῦς, καὶ ἔχειν βέλτιον ἢ

γίνεσθαι. αἱ δὲ συμβαίνουσι τελειομένων· κατὰ συμβε-
κὸς οὖν σπουδαῖαι. ἔτι διώκονται διὰ τὸ σφοδραὶ εἶναι
τῶν ἄλλαις μὴ δυναμένων χαίρειν· αὐτοὶ γὰρ αὐτοῖς δι-
τῖνας παρασκευάζουσιν. ὅταν μὲν ἔν ἀβλαβερεῖς, ἀνεπίη-
5 ὅταν δὲ βλαβεράς, φαῦλον· ἔτε γὰρ ἔχουσιν ἑτέρα ἐφ'
χαίρουσιν, τὸ τε μηδέτερον πολλοῖς λυπηρὸν διὰ τὴν φη-
αἰ γὰρ πονεῖ τὸ ζῶν, ὥσπερ καὶ οἱ φυσικοὶ λόγοι μ-
τυροῦσι, τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ἀκοῦν φάσκοντες εἶναι λυπη-
ἀλλ' ἡδὴ συνήθεις ἐσμέν, ὡς φασίν. ὁμοίως δ' ἐ μὴ
νεότητι διὰ τὴν αὔξησιν ὥσπερ οἱ οἰνωμένοι διάκεινται
ἡδὴ ἡ νεότης. οἱ δὲ μελαγχολικοὶ τὴν φύσιν αἰετῶν
ἰατρείας· καὶ γὰρ τὸ σῶμα δακνόμενον διατελεῖ αἰετῶν
κράσιν, καὶ αἰετῶν ὁρέξει σφοδρᾷ εἰσίν. ἐξελαιύνη δὲ τῇ
λύπῃ ἡ τ' ἐναντία καὶ ἡ τυχεύουσα, εἰάν ἡ ἰσχυρά· μὴ
15 ταῦτα ἀκόλαστοι καὶ φαῦλοι γίνονται. αἱ δ' ἀντι-
οὐκ ἔχουσιν ὑπερβολήν. αὗται δὲ αἱ τῶν φύσει ἡδονῶν
μὴ κατὰ συμβεβηκός. λέγω δὲ κατὰ συμβεβηκός· ὅτι
τὰ ἰατρούμενα· ὅτι γὰρ συμβαίνει ἰατροῦσθαι πρὸς
μένοντος ὑγιῶς πράττοντός τι, διὰ τοῦτο ἡδὴ δοκεῖ
20 φύσει δ' ἡδέα, ἃ ποιεῖ πρᾶξιν τῆς τοιαύτης φύσεως
αἰετῶν δ' ἔθην ἡδὴ τὸ αὐτὸ διὰ τὸ μὴ ἀπλῆν ἡμῶν εἶναι
φύσιν, ἀλλ' ἐνεῖναι τι καὶ ἕτερον, καθὸ φθαρτά, ἐπὶ
τι θατερον πράττει, τῆτο τῇ ἐτέρᾳ φύσει παρὰ φύσιν
δ' ἰσάζει, οὔτε λυπηρὸν δοκεῖ ἔθ' ἡδὴ τὸ πραττέμενον
25 εἶ του ἢ φύσις ἀπλῆ εἴη, αἰετῶν ἡ αὐτὴ πρᾶξις ἡδονῆς
διὸ ὁ θεὸς αἰετῶν μίαν καὶ ἀπλῆν χαίρει ἡδονήν· ἔ γὰρ μὴ
κινήσεώς ἐστὶν ἐνέργεια ἀλλὰ καὶ ἀκινήσιος, καὶ τῇ
μᾶλλον ἐν ἡρεμίᾳ ἐστὶν ἢ ἐν κινήσει. μεταβολὴ δὲ τῶν
γλυκυτάτων, κατὰ τὸν ποιητὴν, διὰ πονηρίαν τινά· ἐπὶ
30 γὰρ ἄνθρωπος εὐμεταβολὸς ὁ πονηρός, καὶ ἡ φύσις τὸ
μὲν μεταβολῆς· ἔ γὰρ ἀπλῆ ἔθ' ἐπιεικής.

Περὶ μὲν ἔν ἐγκρατείας καὶ ἀκρασίας καὶ περὶ τῆς
καὶ λύπης εἴρηται, καὶ τί ἕκαστον καὶ πῶς τὰ μὲν ἡδονῶν
αὐτῶν ἐστὶ τὰ δὲ κακά· λοιπὸν δὲ καὶ περὶ φιλίας ἔτι

1. εἶναι om *M*¹. || μὴ ἡ ἡδονή *M*¹*O*¹. || 2. ἡ om *M*¹. || ἐκ om *K*¹. || 3. ἕκεν *L*¹. || 4. οὐτ' ἀγαθὸν γὰρ ἔτε καὶ *F*¹. || 5. φεύγομεν *L*¹. || 8. γε *O*¹. || δὴ om *M*¹. || σκεπτέον *M*¹. || 9. ἀλλ' om *K*¹. || 11. μοχθηραὶ *K*¹. || κακὸν γὰρ ἀγαθὸν *F*¹. || 13. μὲν om *L*¹. || 14. ὅσων *K*¹. || ὅσων] τούτων *K*¹. || 15. δὲ τῶν *K*¹. || 16. ἐστὶν om *K*¹. || 18. ἐναντίως *K*¹. || 24. αἰετῶν *M*¹. || 27. ἔν om *L*¹*M*¹. || 29. σφόδρα *K*¹. || γὰρ *M*¹. || 30. αἱ om *K*¹*L*¹. || τῷ ἐναντίῳ *M*¹. || 32. ἡ om *K*¹. || 33. ὥσπερ *O*¹.

1. αἱ *K*¹. || τελειομένων *M*¹*O*¹. || 3. μὴ om *L*¹. || ἔν *M*¹. || ἑαυτοῖς *L*¹*O*¹. || 4. ἀνεπιτήμητοι *M*¹. || 5. βλαβερά *L*¹*O*¹. || φαῦλαι γε *M*¹. || ἐτέραν *K*¹, ἕτερον *M*¹. || 7. αἰετῶν] εἰ *K*¹. || λόγοι om *K*¹. || 8. καὶ add *M*¹. || 9. ὁμοίως *K*¹, αἱ μοχθηραὶ *M*¹. || 10. διάκεινται ante ὥσπερ *L*¹*O*¹. || 11. διορταῖ αἰετῶν *K*¹*M*¹. || 12. θεραπείας *L*¹*O*¹. || 13. δὴ om *M*¹. || 14. αἱ *L*¹. || 15. λύπης *M*¹*O*¹. || 16. ἔχουσιν τὴν ὑπερβολὴν *L*¹. || αἱ om *K*¹. || 17. λέγω δὲ κατὰ συμβεβηκός om *L*¹*M*¹. || ἡδέα δὲ τὰ *M*¹. || 18. om *K*¹. || τοῦτο] τοῦτο δὲ *K*¹. || δοκεῖ ἡδὴ *L*¹*M*¹. || 21. δ' om *K*¹. || εἶναι ἡμῶν *M*¹. || 22. φθαρτόν *M*¹. || 25. αἱ τῶν φύσεων *M*¹. || 29. γλυκυτάτων] ἡδὴ *M*¹. || 30. ἡ post καὶ om *L*¹*O*¹. || 32. περὶ om *M*¹. || 34. καὶ om *K*¹*O*¹. || ἐρῶμεν] ἐν αὐτῷ ποῦν τι καὶ τίς ὁ φίλος *L*¹*O*¹.

Πετὰ δὲ ταῦτα περὶ φιλίας ἔποιτ' ἂν διελθεῖν· ἔστι
 ρετή τις ἢ μετ' ἀρετῆς, ἔτι δ' ἀναγκαιότατον εἰς τὸν
 ἕνευ γὰρ φίλων ὑδεῖς ἔλοιτ' ἂν ζῆν, ἔχων τὰ λοιπὰ
 πάντα· καὶ γὰρ πλουτῶσι καὶ ἀρχαῖς καὶ δυναστείας
 ἰάνοις δοκεῖ φίλων μάλιν· εἶναι χρεῖα· τί γὰρ ὀφελος
 αὐτῆς εὐετηρίας ἀφαιρεθείσης εὐεργεσίας, ἢ γίγνεται
 α καὶ ἐπαινετωτάτη πρὸς φίλους; ἢ πῶς ἂν τηρηθῇ
 ἕξοιτ' ἄνευ φίλων; ὅσω γὰρ πλείων, τοσούτω ἐπισφα-
 α. ἐν πενίᾳ τε καὶ ταῖς λοιπαῖς δυστυχίαις μόνην
 καταφυγὴν εἶναι τοὺς φίλους. καὶ νέοις δὲ πρὸς τὸ
 ῥητον καὶ πρεσβυτέροις πρὸς θεραπείαν καὶ τὸ ἐλ-
 τῆς πράξεως δι' ἀσθένειαν βοήθει, τοῖς τ' ἐν ἀκμῇ
 ας καλὰς πράξεις· "σύν τε δι' ἐρχομένω" καὶ γὰρ
 καὶ πράξαι δυνατώτεροι. φύσει τ' ἐνυπάρχειν ἔοικε
 ὁ γεγεννημένον τῷ γεννήσαντι καὶ πρὸς τὸ γενῆσαν
 νηθέντι, οὐ μόνον ἐν ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ ἐν ὄρνισι
 ἱς πλείστοις τῶν ζώων, καὶ τοῖς ὁμοεθνεῖσι πρὸς ἄλ-
 καὶ μάλιν τοῖς ἀνθρώποις, ὅθεν τοὺς φιλανθρώπους
 μεν. ἴδοι δ' ἂν τις καὶ ἐν ταῖς πλάναις ὡς οἰκεῖον
 ἀνθρώπος ἀνθρώπῳ καὶ φίλον. ἔοικε δὲ καὶ τὰς πό-
 νεχαι ἢ φιλία, καὶ οἱ νομοθέται μᾶλλον περὶ αὐτὴν
 ἕξοιεν ἢ τὴν δικαιοσύνην· ἢ γὰρ ὁμόνοια ὁμοίον τι τῇ
 ἔοικεν εἶναι, ταύτης δὲ μάλιν ἐφίενται καὶ τὴν ζα-
 25 θραν ἔσαν μάλιν ἐξελαύνουσιν. καὶ φίλων μὲν ὄντων
 δεῖ δικαιοσύνης, δίκαιοι δ' ὄντες προσδεῖνται φιλίας,
 ὃν δικαίων τὸ μάλιν φιλικὸν εἶναι δοκεῖ. οὐ μόνον
 γκαῖον ἐσιν ἀλλὰ καὶ καλόν· τοὺς γὰρ φιλοφίλους
 ἴμεν, ἢ τε πολυφιλία δοκεῖ τῶν καλῶν ἐν τι εἶναι,
 30 οἱ τὺς αὐτὺς οἶονται ἀνδρας ἀγαθὺς εἶναι καὶ φίλους.
 μαμφισβητεῖται δὲ περὶ αὐτῆς οὐκ ὀλίγα. οἱ μὲν
 ισιότητά τινα τιθέασιν αὐτὴν καὶ τοὺς ὁμοίους φίλους,
 ν ὁμοίον φασιν ὡς τὸν ὁμοιον, καὶ κολοῖον ποτὶ κο-
 καὶ ὅσα τοιαῦτα· οἱ δ' ἐξ ἐναντίας κεραμεῖς πάντας
 35

τοὺς τοιούτους ἀλλήλοις φασὶν εἶναι. καὶ περὶ αὐτῶν τέτων
 ἀνώτερον ἐπιζητῶσι καὶ φυσικώτερον, Εὐριπίδης μὲν φάσκων
 ἐρᾶν μὲν ὄμβρου γαῖαν ζηρανθεῖσαν, ἐρᾶν δὲ σεμνὸν ἕρανὸν
 πληρούμενον ὄμβρου πεσεῖν ἐς γαῖαν, καὶ Ἡράκλειτος τὸ
 ἀντίξεν σὺμφέρον καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἀρ-
 μονίαν καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι· ἐξ ἐναντίας δὲ τότε
 ἄλλοι τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς· τὸ γὰρ ὁμοιον τῷ ὁμοίῳ ἐφί-
 σθαι. τὰ μὲν ἔν φυσικὰ τῶν ἀπορημάτων ἀφείσθω (ὃ γὰρ
 οἰκεῖα τῆς παύσης σκέψεως)· ὅσα δ' ἐστὶν ἀνθρωπικὰ καὶ
 ἀνήκει εἰς τὰ ἡθῆ καὶ τὰ πάθη, ταῦτ' ἐπισκεψώμεθα, οἷον
 πότερον ἐν πᾶσι γίνεται φιλία ἢ ἔχ οἷον τε μοχθηρὺς ὄν-
 τας φίλους εἶναι, καὶ πότερον ἐν εἶδος τῆς φιλίας ἐστὶν ἢ
 πλείω. οἱ μὲν γὰρ ἐν οἰόμενοι, ὅτι ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον
 καὶ τὸ ἥττον, ἔχ ἱκανῶς πεπιστεύασιν σημείω· δέχεται γὰρ
 τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον καὶ τὰ ἕτερα τῷ εἶδει. εἴρηται δ'
 ὑπὲρ αὐτῶν ἔμπροσθεν.

Τάχα δ' ἂν γένοιτο περὶ αὐτῶν φανερόν γνωρισθέντος
 τῆ φιλητῆ· δοκεῖ γὰρ ὃ πᾶν φιλεῖσθαι ἀλλὰ τὸ φιλητόν,
 τῆτο δ' εἶναι ἀγαθὸν ἢ ἡδὺ ἢ χρήσιμον. δοξεῖ δ' ἂν χρή-
 σιμον εἶναι δι' ὃ γίνεται ἀγαθόν τι ἢ ἡδονή, ὥστε φιλητὰ
 ἂν εἴη ἀγαθόν τε καὶ τὸ ἡδὺ ὡς τέλει. πότερον ἔν ἀγαθὸν
 φιλεῖσιν ἢ τὸ αὐτοῖς ἀγαθόν; διαφανεῖ γὰρ ἐνίστε ταῦτα.
 ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὸ ἡδύ. δοκεῖ δὲ τὸ αὐτῷ ἀγαθὸν φι-
 λεῖν ἕκαστος, καὶ εἶναι ἀπλῶς μὲν ἀγαθὸν φιλητόν, ἐκάστω
 δὲ τὸ ἐκάστω. φιλεῖ δ' ἕκαστος ὃ τὸ ὄν αὐτῷ ἀγαθὸν ἀλλὰ
 τὸ φαινόμενον. διοίσει δ' ἐδέν· ἔσαι γὰρ τὸ φιλητόν φαι-
 νόμενον. τριῶν δ' ὄντων δι' ἃ φιλεῖσιν, ἐπὶ μὲν τῇ τῶν ἀνί-
 χων φιλήσει ὃ λέγεται φιλία· ὃ γὰρ ἐσιν ἀντιφίλησις, ἐδὲ
 βύλησις ἐκείνων ἀγαθῶ· γελοῖον γὰρ ἴσως τῷ οἶνω βύλεσθαι
 ἀγαθῶ· ἀλλ' εἴπερ, σώζεσθαι βύλεται αὐτόν, ἵνα αὐτὸς
 ἔρχῃ. τῷ δὲ φίλῳ φασὶ δεῖν βύλεσθαι ἀγαθῶ ἐκείνῳ ἔνεκα
 τῶν δὲ βυλομένων ἔτω ἀγαθῶ εὖνως λέγουσιν, ἐὰν μὴ ταῦτό
 καὶ παρ' ἐκείνῳ γήγηται· εὖνοια γὰρ ἐν ἀντιπεπονητοῖσι φι-
 λίαν εἶναι. ἢ προσθετόν μὴ λαμβάνεσθαι· πολλοὶ γὰρ εἰσιν
 εὖνοι οἷς ἔχ ἐωράκασιν, ὑπολαμβάνουσιν δὲ ἐπικεικῆς εἶναι ἢ

ἀναγκαιότατη M¹. || 5. φιλίας οὐδεὶς ἂν ἔλοιτο M¹. || 6. καὶ δυναστείας om K¹. || 9. ἢ] καὶ M¹. || 10. ἀσφαλιστέρα M¹. ||
 αἰς M¹. || 12. δι] δι' L¹O¹. || 14. βοήθεια M¹, βοηθείας K¹L¹O¹. || 17. πρὸς — καὶ om K¹. || πρὸς — 18. γεννηθέντι om
 M¹. || 18. ἐρῶν M¹. || 21. ἐν om M¹. || 22. πᾶς K¹. || 24. σπουδάζουσιν M¹. || τι om L¹. || τῆς φιλίας M¹. || 25. δι]
 μᾶλλον M¹. || 26. ἐχθρᾶν L¹M¹O¹. || 29. τε L¹O¹. || φίλους K¹M¹O¹. || 31. ἐπὶ] ἐπὶ K¹L¹O¹. || οἷον τε K¹. || 32. δι
 M¹. || 34. ποτὶ] παρ L¹, παρὰ O¹. || 35. ὅσα] τὰ K¹L¹O¹.
 ζητῶσι L¹. || καὶ om K¹. || 3. ὄμβρου μὲν K¹. || 4. εἰς K¹O¹. || 6. ἐναντίον M¹. || 8. παρῑσθῶ M¹N¹. || 10. τὰληθῇ K¹. ||
 ἡμεῖς O¹. || 11. γήγηται ἢ φιλία O¹. || 13. δέχεται O¹. || 14. τὸ om O¹. || 15. τὸ ante ἥττον, καὶ post ἥττον om L¹O¹. || 17.
 παρ' αὐτῶν M¹. || 19. ἢ — ἢ] καὶ — καὶ M¹. || 20. φιλητῆν K¹L¹. || 21. ἀν εἴη] εἶναι K¹. || 23. ἡδὺ] ἡδὺ αὐτῶ M¹O¹. ||
 M¹. || 27. δι' om K¹. || ἐπὶ] ἐν K¹M¹. || 29. βυλεύεσθαι M¹. || 31. δεῖ βυλεύεσθαι M¹. || 32. ἀν K¹M¹. || 33. καὶ

χρησίμους· τὸτο δὲ ταῦτόν καὶ ἐκείνων τις πάθος πρὸς τὸτον. εἴητοι μὲν ἔν τῷ φαίνονται ἀλλήλοις· φίλους δὲ πῶς ἂν τις εἴποι λαμβάνοντας ὡς ἔχουσιν ἑαυτοῖς; δεῖ ἄρα εὐνεεῖν ἀλλήλοις καὶ βύλεσθαι τὰγαθὰ μὴ λαμβάνοντας δι' ἔν τι τῶν ἐξημένων.

- 3 Διαφέρει δὲ ταῦτα ἀλλήλων εἶδει· καὶ αἱ φιλήσεις ἄρα καὶ αἱ φιλίαι. τρία δὲ τὰ τῆς φιλίας εἶδη, ἰσαριθμηματα τοῖς φιλητοῖς· καθ' ἕκαστον γάρ ἐστιν ἀντιφύλησις ἢ λαμβάνουσα. οἱ δὲ φιλοῦντες ἀλλήλους βύλονται τὰγαθὰ ἀλλήλοις ταύτῃ ἢ φιλοῦσιν. οἱ μὲν ἔν διὰ τὸ χρησίμον φιλοῦντες ἀλλήλους ἢ καθ' αὐτὸς φιλοῦσιν, ἀλλ' ἢ γίνεταί τι αὐτοῖς παρ' ἀλλήλων ἀγαθόν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ δι' ἡδονήν· ἢ γὰρ τῷ ποῖός τινος εἶναι ἀγαπῶσι τὸς εὐτραπέλους, ἀλλ' ὅτι ἡδεῖς αὐτοῖς. οἱ τε δὲ διὰ τὸ χρησίμον φιλοῦντες διὰ τὸ αὐτοῖς ἀγαθὸν εἰργάζεσθαι, καὶ οἱ δι' ἡδονήν διὰ τὸ αὐτοῖς ἡδύ, καὶ ἢ ὅτι φιλούμενός ἐστιν, ἀλλ' ἢ χρησίμος ἢ ἡδύς. κατὰ συμβεβηκός τε δὲ αἱ φιλίαι αὐταῖ εἰσιν· ἢ γὰρ ἢ ἐστὶν ὅσπερ ἐστὶν ὁ φιλούμενος, ταύτῃ φιλεῖται, ἀλλ' ἢ πορίζουσιν οἱ μὲν ἀγαθὸν τι οἱ δ' ἡδονήν. εὐδιάλυτοι δὲ αἱ τοιαῦται εἰσι, μὴ διαμενόντων αὐτῶν ὁμοίων· εἰάν γὰρ μῆκετι ἡδεῖς ἢ χρησίμοι ὣσι, παύονται φιλοῦντες. τὸ δὲ χρησίμον ἢ διαμένει, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο γίνεταί. ἀπολυθέντος ἔν δι' ὃ φίλοι ἦσαν, διαλύεται καὶ ἡ φιλία, ὡς ὕψος τῆς φιλίας πρὸς ἐκείνα. μάλιστα δ' ἐν τοῖς πρεσβύταις ἡ τοιαύτη δοκεῖ φιλία γίνεσθαι (οὐ γὰρ τὸ ἡδύ οἱ τηλικῆτοι διώκουσιν ἀλλὰ τὸ ὠφέλιμον), καὶ τῶν ἐν ἀκμῇ καὶ νέων ὅσοι τὸ συμφέρον διώκουσιν. ἢ πάνυ δ' οἱ τοῖστοι ὑδὲ συζῶσι μετ' ἀλλήλων· ἐνίοτε γὰρ οὐδ' εἰσὶν ἡδεῖς· ὑδὲ δὲ προσδόνται τῆς τοιαύτης ὁμιλίας, εἰάν μὴ ὠφέλιμοι ὦσιν· ἐπὶ τοσούτον γὰρ εἰσιν ἡδεῖς ἐφ' ὅσον ἐλπίδας ἔχουσιν ἀγαθῶν. εἰς ταύτας δὲ καὶ τὴν ξενικὴν τιθέασιν. ἡ δὲ τῶν νέων φιλία δι' ἡδονήν εἶναι δοκεῖ· κατὰ πάθος γὰρ ἔτσι ζῶσι, καὶ μάλιστα διώκουσι τὸ ἡδύ αὐτοῖς καὶ τὸ παρόν· τῆς ἡλικίας δὲ μεταπίπτουσης καὶ τὰ ἡδέα γίνεταί ἕτερα. διὸ ταχέως γίνονται φίλοι καὶ παύονται· ἅμα γὰρ τῷ ἡδεῖ ἢ φιλία μεταπί-

πτει, τῆς δὲ τῆς αὐτῆς ἡδονῆς ταχέως ἢ μεταβολῇ καὶ ἢ τικοί δ' οἱ νέοι· κατὰ πάθος γὰρ καὶ δι' ἡδονήν τὸ πῶς τῆς ἐρωτικῆς· διόπερ φιλοῦσι καὶ ταχέως παύονται, τὴν κίς τῆς αὐτῆς ἡμέρας μεταπίπτοντες. συνημερεύουσιν δ' ἢ συζῶν ἔτσι βύλονται· γίνεται γὰρ αὐτοῖς τὸ κατὰ φύσιν οὕτως.

Τελεία δ' ἐστὶν ἡ τῶν ἀγαθῶν φιλία καὶ κατ' ἴση ὁμοίαν· οὗτοι γὰρ τὰγαθὰ ὁμοίως βύλονται ἀλλήλους, ἀγαθοί· ἀγαθοὶ δ' εἰσὶ καθ' αὐτὸς. οἱ δὲ βυλόμενοι τῶν τοῖς φίλοις ἐκείνων ἔνεκα μάλιστα φίλοι· δι' αὐτῶν ἔτσι ἔχουσι, καὶ ἢ κατὰ συμβεβηκός· διαμένει ἢ ἢ φιλία ἔτσι ἂν ἀγαθοὶ ὦσιν, ἢ δ' ἀρετὴ μόνιμος. καὶ ἢ ἑκάτερος ἀπλῶς ἀγαθὸς καὶ τῷ φίλῳ· οἱ γὰρ ἀγαθοὶ ἀπλῶς ἀγαθοὶ καὶ ἀλλήλοις ὠφέλιμοι. ὁμοίως δ' ἢ ἡδεῖς· καὶ γὰρ ἀπλῶς οἱ ἀγαθοὶ ἡδεῖς καὶ ἀλλήλους· ἢ γὰρ καθ' ἡδονήν εἰσιν αἱ οἰκεῖαι πράξεις καὶ αἱ τῶν ἀγαθῶν δὲ αἱ αὐταὶ ἢ ὅμοιαι. ἢ τοιαύτῃ δ' ἢ μόνιμος εὐλόγως ἔτσι· συνάπτει γὰρ ἐν αὐτῇ τῶν τοῖς φίλοις δεῖ ὑπάρχειν. πᾶσα γὰρ φιλία δι' ἀγαθὸν ἢ δι' ἡδονήν, ἢ ἀπλῶς ἢ τῷ φιλοῦντι, καὶ καθ' ἴση τινα· ταύτῃ δὲ πάνθ' ὑπάρχει τὰ εἰρημμένα καὶ ἢ ταύτῃ γὰρ ὅμοια καὶ τὰ λοιπά, τὸ τε ἀπλῶς ἀγαθὸν ἡδύ ἀπλῶς ἐστίν. μάλιστα δὲ ταῦτα φιλητά, καὶ ἢ δὲ καὶ ἡ φιλία ἐν τούτοις μάλιστα καὶ ἀρίστη. σπουδαῖ εἰκὸς τὰς τοιαύτας εἶναι· ὀλέγοι γὰρ οἱ τοῖστοι ἐπὶ ἢ δεῖται χρόνος καὶ συνηθείας· κατὰ τὴν παροιμίαν γὰρ ἐστὶν εἰδῆσαι ἀλλήλους πρὶν τὸς λογομένους ἄλλας σπουδαῖσαι· ὑδ' ἀποδέξασθαι δὲ πρότερον ὑδ' εἶναι φίλους, πρὶν ἑκάτερος ἑκατέρῳ φανῇ φιλητὸς καὶ πιστευθῇ. αἱ δὲ τῶν τὰ φιλικὰ πρὸς ἀλλήλους ποιεῖντες βύλονται μὲν φίλοι, ἢ ἐστὶν δὲ, εἰ μὴ καὶ φιλητοί, καὶ τὸτ' ἴσασιν· βέλτερον γὰρ ταχέως φιλίας γίνεταί, φιλία δ' ἔ.

Αὕτη μὲν ἔν καὶ κατὰ τὸν χρόνον καὶ κατὰ τὴν τελείαν ἐστὶ, καὶ κατὰ πάντα ταῦτα γίνεταί καὶ ἢ μὲν ἢ τέρῳ παρ' ἑατέρου, ὅπερ δεῖ τοῖς φίλοις ὑπάρχειν ἢ

2. ἔτσι et φίλους — 3. ἀλλήλους om *M*¹. || 6. αἱ om *K*¹. || 7. ἄρα om *L*¹. || δι' *O*¹, γὰρ *M*¹. || εἶδη τὰ τῆς φιλίας *F*¹. || 10. ταύτῃ om *L*¹. || 16. ὁ om *K*¹. || 18. περ] ποτε *L*¹*M*¹*O*¹. || 19. δι' *M*¹. || 22. γίνεταί ἄλλο *M*¹. || 24. φιλία om *L*¹. || 26. ἀλλὰ — 27. διώκουσιν om *M*¹. || 27. ὑδὲ om *L*¹*O*¹. || 28. δὲ om *K*¹, post προσδόνται ponit *M*¹. || 30. ἐλπίδας *K*¹. || 31. ἡλικίας *M*¹. || 35. ἡδεῖ καὶ ἢ *L*¹.

2. δι' om *L*¹. || 3. τοῖς ἐρωτικοῖς *M*¹. || 4. συνημερεύουσιν *K*¹. || 5. κατὰ τὴν φιλίαν *K*¹*O*¹. || 8. ὁμοίως ἀλλήλους βύλονται *L*¹. || 9. ἀγαθοὶ δ' om *L*¹*O*¹. || 14. ὠφέλιμοι] καὶ ὠφέλιμοι *L*¹. ὠφέλιμοι — 15. ἀλλήλους *M*¹. || 15. οἱ γὰρ ἀγαθοὶ ἀπλῶς καὶ ἡδεῖς *L*¹. || 17. δὲ αὐταὶ ὅμοιαι *K*¹, δὲ τοιαῦται ἢ ὅμοιαι *O*¹. || 19. δι' τοῖς φίλοις *M*¹. || 21. *M*¹. || 22. ὅμοιοι *K*¹. || 23. ἀπλῶς ἡδύ *L*¹*O*¹. || 24. δι' *K*¹*L*¹. || 25. γὰρ εἰσιν οἱ *L*¹. || 27. συναλωδῶσι *L*¹*M*¹. || 28. δι' *L*¹*M*¹, ἢ *O*¹. || 29. ἂν add *O*¹. || 30. μὲν om *K*¹. || 32. γὰρ] οὖν *K*¹. || 33. λόγια *K*¹. || 34. ταῦτα *L*¹*M*¹, om *K*¹*O*¹. || καὶ om *M*¹. || 35. τέρῳ παρ' ἑατέρου, ὅπερ δεῖ τοῖς φίλοις ὑπάρχειν ἢ *L*¹*M*¹*O*¹.

ἡδὺ ὁμοίωμα ταύτης ἔχει· καὶ γὰρ οἱ ἀγαθοὶ ἡδεῖς
 οἱ. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ διὰ τὸ χρήσιμον· καὶ γὰρ τοῖς
 ἀλλήλοις οἱ ἀγαθοὶ μάλιστα δὲ καὶ ἐν τούτοις αἱ φι-
 λαιμένουςιν, ὅταν τὸ αὐτὸ γίνηται παρ' ἀλλήλων, οἷον
 καὶ μὴ μόνον ὥτως ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, οἷον
 ἱτραπέλοις, καὶ μὴ ὡς ἐρασῇ καὶ ἐρωμένῳ· ὃ γὰρ
 ἰς αὐτοὺς ἡδονταί· ἔτοι, ἀλλ' ὁ μὲν ὁρῶν ἐκείνον, ὁ
 κτενόμενος ὑπὸ τοῦ ἐρασῆ· ληγουμένης δὲ τῆς ὥρας
 καὶ ἡ φιλία λήγει· τῷ μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἡδεῖα ἡ
 τῷ δ' ὃ γίνεται ἡ θεραπεία. πολλοὶ δ' αὖ διαμέ-
 νον ἐκ τῆς συνηθείας τὰ ἡθῆ ἐρῶσιν, ὁμοήθεις
 οἱ δὲ μὴ τὸ ἡδὺ ἀντικαταλλαττόμενοι ἀλλὰ τὸ
 ἰσὺν ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς καὶ εἰσὶν ἥττον φίλοι καὶ δια-
 ν. οἱ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον ὄντες φίλοι ἅμα τῷ συμ-
 ν διαλύονται· ὃ γὰρ ἀλλήλων ἦσαν φίλοι ἀλλὰ
 15 γιγνέσθαι. δι' ἡδονὴν μὲν ἔν καὶ διὰ τὸ χρήσιμον καὶ
 νος ἐνδέχεται φίλους εἶναι ἀλλήλοις, καὶ ἐπιεικεῖς
 νος καὶ μηδέτερον ὁποιοῦν, δι' αὐτὸς δὲ δῆλον ὅτι
 τὸς ἀγαθός· οἱ γὰρ κακοὶ οὐ χαίρουσιν ἑαυτοῖς, εἰ
 ; ὠφέλεια γίγνοιτο. καὶ μόνῃ δὲ ἡ τῶν ἀγαθῶν
 20 ἀδιάβλητος ἔστιν· ὃ γὰρ ῥάδιον ὑδενὶ πιστεῦσαι περὶ
 πολλῷ χρόνῳ ὑπ' αὐτῶν δεδοκιμασμένον. καὶ τὸ π-
 ἐν τέτοις, καὶ τὸ μηδέποτε ἂν ἀδικῆσαι, καὶ ὅσα
 ἐν τῇ ὡς ἀληθῶς φιλίᾳ ἀξιοῦται. ἐν δὲ ταῖς ἐτέραις
 ὠλύει τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι. ἐπεὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι 25
 φίλους καὶ τὸς διὰ τὸ χρήσιμον, ὥσπερ αἱ πόλεις
 ; γὰρ αἱ συμμαχίαι ταῖς πόλεσι γίνεσθαι ἔνεκα τοῦ
 (ροντος), καὶ τὸς δι' ἡδονὴν ἀλλήλους ἐρῶντας, ὥσ-
 παιδες, ἴσως λέγειν μὲν δεῖ καὶ ἡμᾶς φίλους τοὺς
 , εἶδη δὲ τῆς φιλίας πλείω, καὶ πρώτως μὲν καὶ 30
 τὴν τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀγαθῶν, ταῖς δὲ λοιπὰς καθ'
 1α· ἢ γὰρ ἀγαθὸν τι καὶ ὅμοιον, ταύτην φίλοι·
 ἢ τὸ ἡδὺ ἀγαθὸν τοῖς φιληθεῖσιν. ὃ πάντῳ δ' αὐταί
 νουσιν, ὅδὲ γίνονται οἱ αὐτοὶ φίλοι διὰ τὸ χρήσιμον
 ἢ τὸ ἡδύ· ὃ γὰρ πάντῳ συνδυάζεται τὰ κατὰ συμ- 35
 ν.

Εἰς ταῦτα δὲ τὰ εἶδη τῆς φιλίας νεμεμημένης οἱ μὲν
 φαῦλοι ὄντες φίλοι δι' ἡδονὴν ἢ τὸ χρήσιμον, ταύτην
 ὅμοιοι ὄντες, οἱ δ' ἀγαθοὶ δι' αὐτὸς φίλοι· ἢ γὰρ ἀγαθῶν
 οὔτοι μὲν ἔν ἀπλῶς φίλοι, ἐκεῖνοι δὲ κατὰ συμβεβηκὸς
 καὶ τῷ ὁμοιωσθαι τέτοις. ὥσπερ δ' ἐπὶ τῶν ἀρετῶν οἱ
 μὲν καθ' ἑξὶν οἱ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἀγαθοὶ λέγονται, ὥτω
 καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας· οἱ μὲν γὰρ συζῶντες χαίρουσιν ἀλλή-
 λους καὶ πορίζουσι τὰγαθὰ, οἱ δὲ καθεύδοντες ἢ κερχω-
 σμένοι τοῖς τόποις ἐκ ἐνέργειαι μὲν, οὔτω δ' ἔχουσιν ὥστ'
 ἐνέργειαν φιλικῶς· οἱ γὰρ τόποι οὐ διαλύουσιν τὴν φιλίαν
 ἀπλῶς, ἀλλὰ τὴν ἐνέργειαν. ἐὰν δὲ χρόνιος ἡ ἀπουσία
 γίνηται, καὶ τῆς φιλίας δοκεῖ λήθην ποιεῖν· ὅθεν εἴρηται
 "πολλὰς δὲ φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσε." ὃ φαίνεται
 δ' ὅθ' οἱ πρεσβῦται ὅθ' οἱ νεοφύλοι φιλικὸν εἶναι· βραχυ-
 γὰρ ἐν αὐτοῖς τὸ τῆς ἡδονῆς, ὅδὲ δὲ δύναται συνημερεῖν
 τῷ λυπηρῷ ὅδὲ τῷ μὴ ἡδεῖ· μάλιστα γὰρ ἡ φύσις φα-
 νεται τὸ μὲν λυπηρὸν φεύγειν, ἐφίεσθαι δὲ τῷ ἡδέος. οἱ
 δ' ἀποδεχόμενοι ἀλλήλους, μὴ συζῶντες δὲ, εὖνοις ἐόκασιν
 μᾶλλον ἢ φίλοις. ὅθεν γὰρ ὥτως ἐστὶ φίλων ὡς τὸ συζῆν·
 ὠφέλειαν μὲν γὰρ οἱ ἐνδεεῖς ὁρέγονται, συνημερεῖν δὲ
 καὶ οἱ μακάριοι· μονώταις μὲν γὰρ εἶναι τούτοις ἥκιστα
 προσήκει. συνδιαγειν δὲ μετ' ἀλλήλων ἐκ ἑξὶ μὴ ἡδεῖς
 ὄντας μὴδὲ χαίροντας τοῖς αὐτοῖς, ὅπερ ἡ ἐταιρικὴ δο-
 κεῖ ἔχειν.

Μάλιστα μὲν ἔν ἐστὶ φιλία ἡ τῶν ἀγαθῶν, καθάπερ 7
 πολλάκις εἴρηται· δοκεῖ γὰρ φιλητὸν μὲν καὶ αἰρετὸν τὸ
 ἀπλῶς ἀγαθὸν ἢ ἡδύ, ἐκάστῳ δὲ τὸ αὐτῷ τοῖστον· ὃ δ'
 ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ δι' ἄμφω ταῦτα. ἔοικε δ' ἡ μὲν φι-
 λησις πάθει, ἡ δὲ φιλία ἔχει· ἢ γὰρ φίλησις ἐχῆ ἥττον
 πρὸς τὰ ἄψυχά ἐστιν, ἀντιφιλεῖν δὲ μετὰ προαιρέσεως,
 ἢ δὲ προαίρεσις ἀφ' ἑξέως. καὶ τὰγαθὰ βούλονται τοῖς
 φιλημένοις ἐκείνων ἔνεκα, ὃ κατὰ πάθος ἀλλὰ καθ' ἑξὶν.
 καὶ φιλεῖντες τὸν φίλον τὸ αὐτοῖς ἀγαθὸν φιλεῖσιν· ὃ γὰρ
 ἀγαθὸς φίλος γινόμενος ἀγαθὸν γίνεται ὥ φίλος. ἐκάτερος
 ἔν φιλεῖ τε τὸ αὐτῷ ἀγαθόν, καὶ τὸ ἴσον ἀναποδίδωσι
 τῇ βυλῇ καὶ τῷ ἡδεῖ· λέγεται γὰρ φιλότης ἡ ἰσότης.

ὑπάρχει *M*¹. || 2. αἱ *K*¹*L*¹*M*¹. || ἔτοι *K*¹*O*¹. || 3. οἱ *om* *K*¹*L*¹*O*¹. || δὲ ἐν τοῖς τοῖστοις *M*¹. || 4. μένουν *K*¹*O*¹. || αὐτῶν
 ; || 5. τῷ αὐτῷ] τότε *L*¹. || 6. καὶ post ἐρασῆ *om* *M*¹. || 7. ἐρῶν *M*¹. || 9. ἢ ὅψις ἡδεῖα *M*¹. || 17. ἀλλήλοις εἶναι *K*¹*M*¹. ||
om *M*¹. || 21. πιστεύεται *M*¹. || 22. ὑπ' αὐτοῦ *L*¹, ὑφ' αὐτοῦ *K*¹. || 23. ἂν *om* *O*¹. || 24. ἀξιοῦται *M*¹. || ἐταιρείαις *K*¹, ἄλλαις
 25. γὰρ] δὲ *M*¹. || 29. μὲν δεῖ λέγειν *L*¹, δεῖ λέγειν *M*¹. || 30. πρώτῃ *M*¹. || καὶ *om* *O*¹. || 32. ὁμοίῳ τι ταύτῃ *K*¹*M*¹. ||
 ὅθεν τι τοῖς *M*¹. || 35. διὰ τὸ *om* *M*¹. || τὰ] ἀλλὰ *M*¹*O*¹.

δὲ *O*¹. || κατασημεμένης *L*¹*O*¹. || 3. φίλοι *om* *K*¹. || 5. τὸ *L*¹*O*¹. || περ *om* *L*¹. || δ'] γὰρ *M*¹. || 9. ὥστ'] ὥστε καὶ *L*¹. ||
 11. *L*¹*M*¹*O*¹. || λήθην δοκεῖ ποιεῖν *K*¹, λήθην ποιεῖν δοκεῖ *O*¹. || 15. προσημερεῖν *K*¹, συνημερεῖν *M*¹. || 17. μὲν *om* *K*¹*L*¹
 18. ἀπεχόμενοι ἀλλήλων *M*¹. || 19. ἐπὶ *om* *M*¹. || 21. μοιματάταις *M*¹. || μὲν *om* *K*¹. || 26. γὰρ] δὲ *M*¹. || 27. ἀγαθὸν καὶ
 δ' ἀγαθῷ ἄμφω ταῦτα *K*¹. || 33. τὸν] δὲ τὸν *L*¹. || 34. γινόμενος *L*¹*M*¹*O*¹. || 35. τε post τὸ *K*¹, *om* *O*¹. || 36. ἢ *om* *K*¹.

μάλιστα δὴ τῇ τῶν ἀγαθῶν ταύθ' ὑπάρχει. ἐν δὲ τοῖς στρυφνοῖς καὶ πρεσβυτικοῖς ἥττον γίνεται ἡ φιλία, ὅσω δυσκολώτεροί εἰσι καὶ ἥττον ταῖς ὁμιλίαις χαίρουσιν· ταῦτα γὰρ δοκεῖ μάλισ' εἶναι φιλικὰ καὶ ποιητικὰ φιλίας. διὸ νῆοι μὲν γίνονται φίλοι ταχύ, πρεσβῦται δ' ὕ· ἔ γὰρ γί- 5 γνονται φίλοι οἷς ἂν μὴ χαίρουσιν· ὁμοίως δ' ἔδ' οἱ στρυφνοί. ἀλλ' οἱ τοῖστοι εὖνοι μὲν εἰσιν ἀλλήλοισ· βύλονται γὰρ τὰγαθὰ καὶ ἀπαντῶσιν εἰς τὰς χρείας· φίλοι δ' οὐ πάνυ εἰσὶ διὰ τὸ μὴ συνημερεύειν μηδὲ χαίρειν ἀλλήλοισ, ἀ δὴ μάλισ' εἶναι δοκεῖ φιλικὰ. πολλοῖς δ' εἶναι φίλον 10 κατὰ τὴν τελείαν φιλίαν ἔκ ἐνδέχεται, ὥσπερ ἔδ' ἐραῶν πολλῶν ἅμα· ἔοικε γὰρ ὑπερβολῇ, τὸ τοῖστο δὲ πρὸς ἓνα πέφυκε γίνεσθαι, πολλὰς δ' ἅμα τῷ αὐτῷ ἀρέσκειν σφάδρα ἔ ράδιον, ἴσως δ' ἔδ' ἀγαθὸς εἶναι. δεῖ δὲ καὶ ἐμπειρίαν λαβεῖν καὶ ἐν συνηθείᾳ γενέσθαι, ὃ παγχάλεπον. 15 διὰ τὸ χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἡδὺ πολλοῖς ἀρέσκειν ἐνδέχεται· πολλοὶ γὰρ οἱ τοῖστοι καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ αἱ ὑπηρεσίαι. τῶν δὲ μᾶλλον ἔοικε φιλία ἢ διὰ τὸ ἡδὺ, ὅταν ταῦτα ὑπ' ἀμφοῖν γίγνηται καὶ χαίρουσιν ἀλλήλοισ ἢ τοῖς αὐτοῖς, οἷαι τῶν νέων εἰσιν αἱ φιλίαι· μᾶλλον γὰρ ἐν 20 ταύταις τὸ ἐλευθέριον. ἢ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον ἀγοραίων. καὶ οἱ μακάριοι δὲ χρησίμων μὲν ἔδεν δέονται, ἡδέων δὲ συζῆν μὲν γὰρ βύλονται τισι, τὸ δὲ λυπηρὸν ὀλίγον μὲν χρόνον φέρουσιν, συνεχῶς δ' ἔθεις ἂν ὑπομείναι, ἔδ' αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, εἰ λυπηρὸν αὐτῷ εἴη· διὸ τὰς φίλους ἡδεῖς ζη- 25 τῶσιν. δεῖ δ' ἴσως καὶ ἀγαθὸς τοιοῦτος ὄντας, καὶ ἐτι αὐτοῖς· ἔτω γὰρ ὑπάρξει αὐτοῖς ὅσα δεῖ τοῖς φίλοις. οἱ δ' ἐν ταῖς ἐξουσίαις διηρημένοι φαίνονται χρῆσθαι τοῖς φίλοις· ἄλλοι γὰρ αὐτοῖς εἰσὶ χρήσιμοι καὶ ἕτεροι ἡδεῖς, ἅμφω δ' οἱ αὐτοὶ ἔ πάνυ· ἔτε γὰρ ἡδεῖς μετ' ἀρετῆς ζητῶσιν ἔτε χρησίμους 30 εἰς τὰ καλὰ, ἀλλὰ τὰς μὲν εὐτραπέλους τῷ ἡδέος ἐφιέμενοι, τὰς δὲ δεινὰς πρᾶξαι τὸ ἐπιταχθέν· ταῦτα δ' ἔ πάνυ γίνεται ἐν τῷ αὐτῷ. ἡδὺς δὲ καὶ χρήσιμος ἅμα εἴρηται ὅτι ὁ σπουδαῖος· ἀλλ' ὑπερέχοντι ἔ γίνεται ὁ τοῖστος φίλος, ἂν μὴ καὶ τῇ ἀρετῇ ὑπερέχεται· εἰ δὲ μή, οὐκ ἰσάζει ἀνάλογον 35 ὑπερέχόμενος. οὐ πάνυ δ' εἰώθασι τοῖστοι γίνεσθαι.

Εἰσὶ δ' ἐν αἱ εἰρημέναι φιλίαι ἐν ἰσότητι· τὰ αὐτὰ γίγνεται ἀπ' ἀμφοῖν καὶ βύλονται ἀλλήλοισ, ἰσὸν ἀνθ' ἑτέρου ἀντικαταλλάττονται, οἷον ἡδονὴν ἀπ' λείας. ὅτι δ' ἥττον εἰσιν αὐταὶ αἱ φιλίαι καὶ μὴ εἴρηται. δοκοῦσι δὲ καὶ δι' ὁμοιότητα καὶ ἀνομιὰ ταῦτ' εἶναι τε καὶ ἔκ εἶναι φιλίαι· καθ' ὁμοιότητα τῆς κατ' ἀρετὴν φαίνονται φιλίαι (ἢ μὲν γὰρ τὸ ἡδὺ ἢ δὲ τὸ χρήσιμον, ταῦτα δ' ὑπάρχει καὶ ἐκείνη), τῷ δὲ μὲν ἀδιάβλητον καὶ μόνιμον εἶναι, ταύτας δὲ τῷ μεταπίπτειν ἄλλοις τε διαφέρειν πολλοῖς, ἔ φαίνεται λείαι δι' ἀνομοιότητα ἐκείνης. ἕτερον δ' ἐστὶ φύσει τὸ καθ' ὑπεροχὴν, οἷον πατρὶ πρὸς υἱὸν καὶ ὄλως πτέρω πρὸς νεώτερον, ἀνδρὶ τε πρὸς γυναῖκα καὶ πατρὶ χοντι πρὸς ἀρχόμενον. διαφέρουσι δ' αὐταὶ καὶ ἄλλῃ ἔ γὰρ ἢ αὐτὴ γονεῦσι πρὸς τέκνα καὶ ἀρχουσι πρὸς χομένους, ἀλλ' ἔδὲ πατρὶ πρὸς υἱὸν καὶ υἱῷ πρὸς πατὴρ ἔδ' ἀνδρὶ πρὸς γυναῖκα καὶ γυναικὶ πρὸς ἀνδρα· ἔ γὰρ ἐκάσῳ τῶν ἀρετῇ καὶ τὸ ἔργον, ἕτερα δὲ καὶ ἔ φιλοῦσιν· ἕτεροι οὖν καὶ αἱ φιλησεις καὶ αἱ φιλίαι ταῦτα μὲν δὴ ἔτε γίγνεται ἐκατέρω παρὰ βατρίαι ζητεῖν· ὅταν δὲ γονεῦσι μὲν τέκνα ἀπονέμῃ ἔδ' ἐκ γεννήσασι, γονεῖς δὲ υἱέσιν ἔ δεῖ τοῖς τέκνοις, μετὰ τῶν τοιούτων καὶ ἐπεικὴς ἔσαι φιλία. ἀνάλογον δ' ἐστὶ σαις ταῖς καθ' ὑπεροχὴν οὐσαις φιλίαις καὶ τῇ φιλίᾳ δεῖ γίνεσθαι, οἷον τὸν ἀμείνω μᾶλλον φιλεῖσθαι ἢ τὸν καὶ τὸν ὠφελιμώτερον, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἔδ' ὅταν γὰρ κατ' ἀξίαν ἢ φύλῃσις γίγνηται, τότε ἥτοι πως ἰσότης, ὃ δὴ τῆς φιλίας εἶναι δοκεῖ.

Οὐχ ὁμοίως δὲ τὸ ἴσον ἐν τε τοῖς δασκαλικοῖς καὶ φιλίᾳ φαίνεται ἔχειν· ἐστὶ γὰρ ἐν μὲν τοῖς δασκαλικοῖς πρῶτως τὸ κατ' ἀξίαν, τὸ δὲ κατὰ ποσὸν δευτέρως, τῇ φιλίᾳ τὸ μὲν κατὰ ποσὸν πρῶτως, τὸ δὲ κατ' ἀξίαν δευτέρως. δῆλον δ', εἰὰν πολὺ διάστημα γίγνηται ἐκ τῆς κακίας ἢ εὐπορίας ἢ τινος ἄλλου· ἔ γὰρ ἐπὶ φύσει ἔδ' ἀξίῳσιν. ἐμφανέστατον δὲ τῶν ἐπὶ τῶν βῶν τῶν φων γὰρ ἔτοι πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς ὑπερέχουσιν. ὅλως ἐν

2. πρεσβυτικοῖς καὶ στρυφνοῖς *L*¹. || 3. δύσκολοι *K*¹. || 13. πολλοῖς *L*¹*M*¹. || τὸν αὐτὸν *M*¹. || σφάδρα ἀρέσκειν *K*¹. || 14. *L*¹. || 15. χαλεπόν *M*¹. || 18. ἢ om *K*¹. || 19. ἀπ' *K*¹*M*¹. || χαίρουσιν *M*¹*N*¹. || 20. γὰρ δ' *M*¹. || 21. ἀγοραῖα *M*¹. || 22. add *L*¹. || 24. ὑπομείνοι *L*¹. || αὐτῷ αὖ *L*¹*O*¹. || 27. αὐτοῖς ὑπάρξει *L*¹*M*¹. || 29. αὐτοὶ εἰσιν εἰ χρήσιμοι *K*¹, αὐτοῖς αἰσιν εἰσιν *O*¹. || 32. γίνονται *L*¹. || 33. ὅτι om *K*¹*M*¹. || 34. ἐὰν *K*¹. || 35. εἰ ἂν *O*¹. || 36. ὑπερεχομένη *M*¹.
2. ἐπ' *L*¹. || 3. καταλλάττονται *M*¹. || 4. δ' δὲ καὶ *L*¹. || αὐταὶ φιλίαι *K*¹, αἱ τοιαῦται φιλίαι *L*¹. || 5. καὶ post ἔ om *L*¹. || 6. αὐτῷ *M*¹. || 7. τὴν *M*¹. || 9. εἶναι καὶ μόνιμον *M*¹. || 10. πολλοῖς διαφέρειν *O*¹. || 11. ἐκείνης *M*¹. || 14. καὶ om *L*¹*M*¹*O*¹. || 15. ἐκατέρω *M*¹. || 18. ἐκάστῳ *K*¹. || 19. ἕτερα οὖν καὶ δι' ἃ φιλήσεις *K*¹. || 20. ταυτὸ *K*¹. || 21. μὲν om *M*¹. || 22. α — 22. υἱέων om *F*¹. || 23. ἔσαι ἢ φιλία *M*¹. || ἀπάσαις *L*¹. || 24. τὴν φιλίαν *M*¹. || 25. φιλεῖσθαι μᾶλλον *O*¹. || 28. δ — δοκεῖ om *L*¹. || 30. *M*¹*O*¹. || 31. πρῶτον *M*¹. || 32. πρῶτως τὸ κατὰ ποσόν, omisso μὲν, *L*¹. || 33. πολὺ τὸ δ. *M*¹. || γίγνηται *K*¹*O*¹. || 35. ἀπ' α

βασιλέων· ὑδὲ γὰρ τέτοις ἀξιοῦσιν εἶναι φίλοι οἱ
ταδεῖς· οἱ δὲ τοῖς ἀρίστοις ἢ σοφωτάτοις οἱ μη-
οι ἀκριβῆς μὲν ἔν ἐν τοῖς τοιούτοις ἔκ ἐξιν ὀρι-
ς τίνος οἱ φίλοι· πολλῶν γὰρ ἀφαιρμένων ἐτι
ἰλὺ δὲ χωρισθέντος, οἷον τῷ θεῷ, ἐκέτι. ὅθεν καὶ 5
, μὴ ποτ' ἐ βέλονται οἱ φίλοι τοῖς φίλοις τὰ
ῶν ἀγαθῶν, οἷον θεὸς εἶναι· ὑδὲ γὰρ ἐτι φίλοι
ὑποτοῖς, ὑδὲ οὐκ ἀγαθά· οἱ γὰρ φίλοι ἀγαθά· εἰ
εἴρηται ὅτι ὁ φίλος τῷ φίλῳ βέλεται τὰγαθὰ
καὶ μένειν ἂν δεοῖ οἷος ποτ' ἐξιν ἐκεῖνος· ἀνθρώπῳ 10
ἡλῆσεται τὰ μέγιστα ἀγαθά· ἴσως δ' ἐ πάντα·
ἰρ μάλισθ' ἕκαστος βέλεται τὰγαθὰ· οἱ πολλοὶ
διὰ φιλοτιμίαν βέλονται φιλεῖσθαι μᾶλλον ἢ
διὰ φιλοκόλακας οἱ πολλοί· ὑπερεχόμενος γὰρ
κόλαξ, ἢ προσποιεῖται τοιοῦτος εἶναι καὶ μᾶλλον 15
φιλεῖσθαι. τὸ δὲ φιλεῖσθαι ἐγγυὲς εἶναι δοκεῖ τῷ
, ἢ δὴ οἱ πολλοὶ ἐφίενται. ἐ δὲ αὐτὸ δ' εὐόκασιν
τὴν τιμὴν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· χαίρουσι
ἐν πολλοὶ ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐξουσίαις τιμώμενοι
ἐλπίδα· οἷονταί γὰρ τεύξεσθαι παρ' αὐτῶν, ἂν τε 20
ὡς δὴ σημείῳ τῆς εὐπαθείας χαίρουσι τῇ τιμῇ.
ἰ τῶν ἐπικεικῶν καὶ εἰδότην ὀρεγόμενοι τιμῆς βε-
τὴν οἰκείαν δοῖαν ἐφίενται περὶ αὐτῶν· χαίρουσι
σὺν ἀγαθοῖ, πιστεύοντες τῇ τῶν λεγόντων κρίσει.
ἴσθαι δὲ καθ' αὐτὸ χαίρουσιν· διὸ δόξειεν ἂν κρεῖτ- 25
τοῦ τιμᾶσθαι, καὶ ἡ φιλία καθ' αὐτὴν αἰρετὴ
καὶ δ' ἐν τῷ φιλεῖν μᾶλλον ἢ ἐν τῷ φιλεῖσθαι
μεῖον δ' αἰ μῆτερες τῷ φιλεῖν χαίρουσαι· εἶναι
ασι τὰ ἑαυτῶν τρέφασθαι, καὶ φιλεῖν μὲν εἰδυῖαι,
ἴσθαι δ' ἐ ζῆτῶσιν, εἰὰν ἀμφοτέρω μὴ ἐνδέχεται, 30
νὸν αὐταῖς εὐοικε εἶναι, εἰὰν ὁρῶσιν εὖ πράττοντας,
ἢ φιλεῖσιν αὐτὰς, καὶ ἐκεῖνοι μὴδὲν ὦν μητρὶ προ-
ονέμωσι διὰ τὴν ἀγνοίαν. μᾶλλον δὲ τῆς φιλίας
ῶ φιλεῖν, καὶ τῶν φιλοφίλων ἐπαινεμένων, φίλων
φιλεῖν εὐοικε, ὥς· ἐν οἷς τῷ γίνεται κατ' ἀξίαν, 35

ἔτοι μόνιμοι φίλοι καὶ ἡ τέτων φιλία. ἔτω δ' ἂν καὶ οἱ
ἄνισοι μάλιν' εἶεν φίλοι· ἴσάζονται γὰρ ἂν. ἡ δ' ἴσότης
καὶ ὁμοιότης φιλότης, καὶ μάλιν' αὐτὴ κατ' ἀρετὴν
ὁμοιότης· μόνιμοι γὰρ ὄντες καθ' αὐτὰς καὶ πρὸς ἀλλήλους
μένουσι, καὶ ἔτε δέονται φαύλων ἔθ' ὑπηρετῶσι τοιαῦτα,
ἀλλ' ὡς εἰπεῖν καὶ διακωλύουσι· τῶν ἀγαθῶν γὰρ μὴτ'
αὐτὰς ἀμαρτάνειν μῆτε τοῖς φίλοις ἐπιτρέπειν. οἱ δὲ μο-
χθηροὶ τὸ μὲν βέβαιον ἔκ ἔχουσιν· ὑδὲ γὰρ αὐτοῖς διαμέ-
νους ὅμοιοι ὄντες· ἐπ' ὀλίγον δὲ χρόνον γίγνονται φίλοι,
χαίροντες τῇ ἀλλήλων μοχθηρίᾳ. οἱ χρηστοὶ δὲ καὶ ἡδέεις
ἐπὶ πλείον διαμένουσιν· ἔως γὰρ ἂν πορίζωσιν ἡδονὰς ἢ
ὠφελείας ἀλλήλοις. ἐξ ἐναντίων δὲ μάλιν' αὐτὴν δοκεῖ ἡ διὰ
τὸ χρησίμῳ γίγνεσθαι φιλία, οἷον πένης πλυσίῳ, ἀμαθὴς
εἰδότη· ἢ γὰρ τυγχάνει τις ἐνδεὴς ὦν, τότε ἐφίεμενος ἀν-
τιδωρεῖται ἄλλο. ἐνταῦθα δ' ἂν τις ἔλκοι καὶ ἐρασίην καὶ
ἐρώμενον, καὶ καλὸν καὶ αἰσχρὸν. διὸ φαίνονται καὶ οἱ
ἐρασταὶ γελοῖοι ἐνίοτε, ἀξιοῦντες φιλεῖσθαι ὡς φιλεῖσιν·
ὁμοίως δὲ φιλητὲς ὄντας ἴσως ἀξιοῦντες, μὴδὲν δὲ τοιοῦτον
ἔχοντας γελοῖον. ἴσως δὲ ἐδ' ἐφίεται τὸ ἐναντίον τῷ ἐναν-
τίῳ καὶ αὐτὸ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. ἡ δ' ὀρεξις τοῦ
μέσος ἐξιν· τῷτο γὰρ ἀγαθόν, οἷον τῷ ζῆρῳ ἔκ ὑγρῷ γε-
νέσθαι ἀλλ' ἐπὶ τὸ μέσον ἐλθεῖν, καὶ τῷ θερμῷ καὶ τοῖς
ἄλλοις ὁμοίως. ταῦτα μὲν οὖν ἀφείσθω· καὶ γὰρ ἐστὶν
ἄλλοτριώτερα.

ἔοικε δὲ καθάπερ ἐν ἀρχῇ εἴρηται, περὶ ταῦτα καὶ 11
ἐν τοῖς αὐτοῖς εἶναι ἢ τε φιλία καὶ τὸ δίκαιον· ἐν ἀπόσῃ
γὰρ κοινωνίᾳ δοκεῖ τι δίκαιον εἶναι, καὶ φιλία δὲ· προσ-
αγορεύουσι γὰρ ὡς φίλους τὸς σύμπλους καὶ τὸς συσπρατιώ-
τας, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἄλλαις κοινωνίαις. καθ'
ὅσον δὲ κοινωνοῦσιν, ἐπὶ τοσοῦτόν ἐστι φιλία· καὶ γὰρ τὸ
δίκαιον. καὶ ἡ παροιμία "κοινὰ τὰ φίλων," ὁρθῶς· ἐν κοι-
νωνίᾳ γὰρ ἡ φιλία. ἐστὶ δ' ἀδελφοῖς μὲν καὶ ἐταίροις
πάντα κοινά, τοῖς δ' ἄλλοις ἀφωρισμένα, καὶ τοῖς μὲν
πλείῳ τοῖς δ' ἐλάττω· καὶ γὰρ τῶν φιλιῶν αἰ μὲν μᾶλ-
λον αἰ δ' ἥττον. διαφέρει δὲ καὶ τὰ δίκαια· οὐ γὰρ

om M¹. || τοῖς om O¹. || 5. χωρισθέντες M¹N¹. || 6. ἐ om M¹. || 7. ἐ K¹M¹. || 8. φίλοι τὰγαθὰ L¹M¹O¹. || 9.
|| 11. ἀγαθὰ] εἶναι ἀγαθὰ M¹, ἀγαθὰ εἶναι L¹O¹. || πάντων L¹. || 15. εἶναι om K¹L¹M¹O¹. || καὶ μᾶλλον ante τοῦτο
5. τὰ δὲ φιλεῖσθαι] ἢ K¹. || 17. ἐ] οἱ ἐ K¹, omisso δ'. || 20. ἀνθ' ἢ K¹. || 23. περὶ αὐτῶν ἐφίεται L¹M¹, L¹ addito καὶ
σι. || 25. ἑαυτῶν M¹. || 26. ἑαυτῶν M¹. || εἶναι αἰρετὴ O¹. || 28. εἶναι om M¹. || 29. διδῶσι] δοκοῦσι K¹. || 32. μὴ δύνανται
προσέχει ἀποτέμειν L¹M¹. || 33. αἰσίοι K¹L¹. || 34. φιλοφίλων] φίλων K¹. || 35. ἀρετῇ K¹, ἀρετὴ εἶναι M¹, ἀρετὴ L¹O¹. ||
M¹.
[τῶν] τῶν τοιούτων L¹M¹. || 7. post ἐπιτρέπειν L¹ ὑπηρετεῖ, M¹ ὑπηρετεῖ. || 11. πλείον M¹, πλείον O¹. || ἔως] ἡδὼς K¹. || γὰρ
|| ἂν om M¹. || ἡδὼς καὶ ὠφελῶσιν O¹. || 12. ἢ om K¹. || 15. καὶ ante ἐρασίην om M¹. || 16. αἰσχρὸν καὶ καλόν O¹. ||
|| ὅντες ἐνίοτε· ἀξιοῦσι γὰρ φιλεῖσθαι O¹. || 18. ὁμοῖως L¹. || δὲ O¹. || ἴσον M¹. || 20. τοῦ om L¹M¹. || 21. μέσον M¹. || ὑγρῷ
O¹. || γίγνεσθαι L¹M¹. || 24. ἄλλοτριώτερον M¹. || 25. ταῦτα K¹. || 26. ἢ τε — 27. εἶναι om M¹. || 28. γὰρ L¹, δὲ
1. τὰ τῶν φίλων M¹. || 32. ἐτέρους L¹. || 33. ἄλλοις om K¹.

ταῦτά γονεῦσι πρὸς τέκνα καὶ ἀδελφοῖς πρὸς ἀλλήλους, οὐδ' ἐταίροις καὶ πολίταις, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων φιλιῶν. ἕτερα δὲ καὶ τὰ ἄδικοα πρὸς ἐκάστων τῶν, καὶ αὐξήσιν λαμβάνει τῷ μᾶλλον πρὸς φίλους εἶναι, οἷον χρήματα ἀποστερήσαι ἐταῖρον δεινότερον ἢ πολίτην, καὶ μὴ 5 βοηθῆσαι ἀδελφῷ ἢ ὀνείῳ, καὶ πατάξαι πατέρα ἢ ὄντιν ἄλλον. αὐξέσθαι δὲ πέφυκεν ἅμα τῇ φιλίᾳ καὶ τὸ δίκαιον, ὡς ἐν τοῖς αὐτοῖς ὄντα καὶ ἐπ' ἴσον διήκοντα. αἱ δὲ κοινωνίαι πᾶσαι μορίοις εὐόκασι τῆς πολιτικῆς· συμπορεύονται γὰρ ἐπὶ τινι συμφέροντι, καὶ πορίζομενοί τι τῶν 10 εἰς τὸν βίον· καὶ ἡ πολιτικὴ δὲ κοινωνία τῷ συμφέροντος χάριν δοκεῖ καὶ ἐξ ἀρχῆς συνελθεῖν καὶ διαμένειν· τέττον γὰρ καὶ οἱ νομοῦνται σοχάζονται, καὶ δίκαιόν φασιν εἶναι τὸ κοινῇ συμφέρον. αἱ μὲν ὅν ἄλλαι κοινωνίαι κατὰ μέρη τῷ συμφέροντος ἐφίενται, οἷον πλωτῆρες μὲν τῷ κατὰ τὸν 15 πλὴν πρὸς ἐργασίαν χρημάτων ἢ τι τοιούτον, συσρατιῶται δὲ τῷ κατὰ τὸν πόλεμον, εἴτε χρημάτων εἴτε νίκης ἢ πόλεως ὀρεγόμενοι, ὁμοίως δὲ καὶ φυλέται καὶ δημόται. εἶναι δὲ τῶν κοινωνιῶν δι' ἡδονὴν δοκῶσι γίγνεσθαι, θιασῶν καὶ ἐρασιγῶν· αὗται γὰρ θυσίας ἕνεκα καὶ συνουσίας. 20 πᾶσαι δ' αὗται ὑπὸ τὴν πολιτικὴν εὐόκασιν εἶναι· ὅ γὰρ τοῦ παρόντος συμφέροντος ἡ πολιτικὴ ἐφίεται, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν βίον, θυσίας τε ποιῶντες καὶ περὶ ταύτας συνόδους, τιμὰς ἀπονέμοντες τοῖς θεοῖς, καὶ αὐτοῖς ἀναπαύσεις πορίζοντες μεθ' ἡδονῆς. αἱ γὰρ ἀρχαῖαι θυσίαι καὶ 25 σύνοδοι φαίνονται γίνεσθαι μετὰ τὰς τῶν καρπῶν συγκομιδὰς οἷον ἀπαρχαί· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἐσχόλαζον τοῖς καιροῖς. πᾶσαι δὲ φαίνονται αἱ κοινωνίαι μόρια τῆς πολιτικῆς εἶναι· ἀκολογήθησιν δὲ αἱ τοιαῦται φιλῖαι ταῖς τοιαύταις κοινωνίαις.

12 Πολιτείας δ' ἐστὶν εἶδη τρία, ἴσαι δὲ καὶ παρεκβάσεις, οἷον φθοραὶ τούτων. εἰσὶ δ' αἱ μὲν πολιτεῖαι βασιλεία τε καὶ ἀριστοκρατία, τρίτη δ' ἡ ἀπὸ τιμημάτων, ἣν τιμοκρατικὴν λέγειν οἰκεῖον φαίνεται, πολιτείαν δ' αὐτὴν εἰσάγειν οἱ πλείστοι καλεῖν. τούτων δὲ βελτίστη μὲν ἡ 35 βασιλεία, χειρίστη δ' ἡ τιμοκρατία. παρέκβασις δὲ βασι-

λείας μὲν τυραννίς· ἄμφω γὰρ μοναρχίαι, διαφέρουσι πλείστον· ὁ μὲν γὰρ τύραννος τὸ ἑαυτῷ συμφέροντι οὐδὲ βασιλεὺς τὸ τῶν ἀρχομένων. οὐ γὰρ ἐστὶ βασιλεὺς ὁ μὴ αὐτάρκης καὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς ὑπερέχων· ἰσοτοῖτος οὐδενὸς προσδεῖται· τὰ ὠφέλιμα ὅν αὐτῷ μὴ ἂν σκοποῖ, τοῖς δ' ἀρχομένοις· ὁ γὰρ μὴ τοῖς αὐτοῖς κερδὸς ἂν τις εἴη βασιλεὺς. ἡ δὲ τυραννὶς ἐξ ἐναντίας ταῦτα τὸ γὰρ ἑαυτῷ ἀγαθὸν διώκει. καὶ φανερώτερον εἶναι τῆς ὅτι χειρίστη· κάκιστον δὲ τὸ ἐναντίον τῷ βέλτε μεταβαίνει δ' ἐκ βασιλείας εἰς τυραννίδα· φανερὸν γὰρ ἐστὶ μοναρχίας ἢ τυραννίς· ὁ δὲ μοχθηρὸς βασιλεὺς ἢ τυραννὸς γίνεται. ἐξ ἀριστοκρατίας δὲ εἰς ὀλιγαρχίαν κατὰ τὴν ἀρχόντων, οἱ τέμνουσι τὰ τῆς πόλεως παρὰ τὴν ἀξίαν πάντα ἢ τὰ πλείστα τῶν ἀγαθῶν ἑαυτοῖς, καὶ τὰς ἀρχαῖς αἱ τοῖς αὐτοῖς, περὶ πλείστα κοινόμενοι τὸ πλεονέκτην· αἱ δὲ ἀρχοῦσι καὶ μοχθηροὶ ἀντὶ τῶν ἐπιπεσεστάτων. αἱ δὲ τιμοκρατίας εἰς δημοκρατίαν· σύνοροι γὰρ εἰς αὐτὰς πλείστους γὰρ βούλεται καὶ ἡ τιμοκρατία εἶναι, πλείστοι πάντες οἱ ἐν τῷ τιμῆματι ἥκιστα δὲ μοχθηροὶ ἐπὶ δημοκρατία· ἐπὶ μικρὸν γὰρ παρεκβαίνει τὸ τῆς πόλεως εἶδος. — μεταβάλλουσι μὲν οὖν μάλιστα ὅπως αἱ πόλεις ἐλάττωσιν γὰρ οὕτω καὶ ῥᾶτα μεταβαίνουσιν. ὁμοίως δ' αὐτῶν καὶ οἷον παραδείγματα λάβοι τις ἐν ταῖς οἰκίαις. ἡ μὲν γὰρ πατρὸς πρὸς υἱεὺς κοινότης βασιλείας ἔχει σχῆμα· τῶν τέκνων γὰρ τῷ πατρὶ μάλιστα τεύθειν δὲ καὶ Ὀμηροῦ τὸν Δία πατέρα προσαγορεύειν τριτὴ γὰρ ἀρχὴ βούλεται ἡ βασιλεία εἶναι. ὁ δὲ πατρὸς πρὸς υἱεὺς τυραννικὴ· χρῶνται γὰρ ὡς ἀλλήλοις υἱέσιν. τυραννικὴ δὲ καὶ ἡ δεσπότης πρὸς δοῦλον· ἡ δὲ 30 τοῦ δεσπότης συμφέρον ἐν αὐτῇ πράττεται. αὕτη μὲν ὀρθὴ φαίνεται, ἡ Περσικὴ δ' ἡμαρτημένη· τῶν ἀρχόντων γὰρ αἱ ἀρχαὶ διάφοροι. ἀνδρὸς δὲ καὶ γυναικὸς ἀριστοκρατικὴ φαίνεται· κατ' ἀξίαν γὰρ ὁ ἀνὴρ ἀρχὴν περὶ ταῦτα ἀδεῖ τὸν ἄνδρα· ὅσα δὲ γυναικὶ ἀξίαν ἐκείνη ἀποδίδωσιν. ἀπάντων δὲ κυριεύων ὁ ἀνὴρ ἐπὶ ὀλιγαρχίαν μεθίστησιν· παρὰ τὴν ἀξίαν γὰρ αὐτὸ πλεονέκτην.

3. τὰ δίκαια *L*¹, τὰ ἄδικοα καὶ τὰ δίκαια *M*¹. || 4. χρημάτων *M*¹. || 6. ἀδελφοῖς ἢ ὀνείοις *M*¹. || 7. πέφυκεν] φαίνεται *L*¹. || καὶ ἐπ' ἴσον διήκοντα *L*¹, om *K*¹. || 9. τοῖς πολιτικοῖς *M*¹. || 10. καὶ om *M*¹. || 16. χρημάτων] ἢ χρημάτων *L*¹. || 17. ἢ] εἴτε *L*¹. || 19. θιασῶν τῶν *K*¹, incerta inter σ et τ vocali. || 21. εἶναι om *K*¹. || 22. τοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος *O*¹. || 23. τὰς συνόδους *K*¹*L*¹. || 24. ἀπονέμωσι *M*¹. || ἑαυτοῖς *L*¹*M*¹. || 25. ἀρχαὶ αἱ *L*¹. || 30. τοιαύταις om *K*¹. || 31. εἰς *L*¹. || 32. αὐτῶν *K*¹. || αἱ *L*¹, καὶ αἱ *O*¹. || 32. δ' αἱ om *K*¹. || 33. ἀριστοκρατία *K*¹. || ἡ om *K*¹. || 35. οἱ πλείστοι εἰσάγειν *O*¹. || 2. αὐτῶν *K*¹. || 5. μὲν om *M*¹. || 6. ἀρχομένοις δὲ *M*¹. || 7. τις om *L*¹. || 8. εἴη ἢ βασιλεὺς. *K*¹*L*¹*M*¹. || 8. ἑαυτῷ *L*¹. || 15. καὶ *L*¹*M*¹*O*¹. || 15. πλείστον *K*¹*L*¹. || 17. δὴ om *K*¹*L*¹*O*¹. || 19. τῶν et ἡ om *K*¹. || 22. γὰρ] μὲν γὰρ *M*¹. || 23. γὰρ om *K*¹. || 26. δὲ om *M*¹. || προσαγορεύει πατέρα *O*¹. || 34. ὅσα] αἱ *K*¹. || 35. πάντων *K*¹. || 36. αὐτῶν *M*¹.

μείνων. ἐνίοτε δὲ ἀρχουσιν αἱ γυναῖκες ἐπικληροῖ
 ἢ γίνονται κατ' ἀρετὴν αἱ ἀρχαί, ἀλλὰ διὰ πλῆ-
 θύναν, καθάπερ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις. τιμοκρα-
 οῦσιν ἡ τῶν ἀδελφῶν· ἴσοι γάρ, πλὴν ἐφ' ὅσον
 ἰαίς διαλλάττουσιν· διόπερ ἂν πολὺ ταῖς ἡλικίαις
 ἢ, ἐκείνῃ ἀδελφικὴ γίνεται ἡ φιλία. δημοκρατία
 τα μὲν ἐν ταῖς ἀδεσπότοις τῶν οἰκίσεων (ἐνταῦθα
 τες ἐξ ἴσου), καὶ ἐν αἷς ἀσθενῆς ὁ ἀρχων καὶ
 ῥυσία.

ἢ ἐκάστην δὲ τῶν πολιτεῶν φιλία φαίνεται, ἐφ'
 τὸ δίκαιον, βασιλεῖ μὲν πρὸς τὸς βασιλευμένους
 ῥῃ εὐεργεσίας· εὖ γὰρ ποιεῖ τοὺς βασιλευμένους,
 αὐτοὺς ὧν ἐπιμελεῖται αὐτῶν, ἢ εὖ πράττωσιν,
 μεὺς προβάτων· ὅθεν καὶ Ὅμηρος τὸν Ἀγαμέ-
 μιμένα λαῶν εἶπεν. τοιαύτη δὲ καὶ ἡ πατρική,
 δὲ τῷ μεγέθει τῶν εὐεργετημάτων· ἀπῖος γὰρ τῷ
 οὔντος μεγίστου, καὶ τροφῆς καὶ παιδείας· καὶ
 γόνους δὲ ταῦτα ἀπονέμεται· φύσει τε ἀρχικὸν
 ὦν καὶ πρόγονοι ἐκγόνων καὶ βασιλεῖς βασιλευ-
 ῖ ὑπεροχῇ δὲ αἱ φιλίαι αὗται, διὸ καὶ τιμῶν
 νεῖς. καὶ τὸ δίκαιον δὲ ἐν τέτοις ἐ ταὐτὸ ἀλλὰ
 ἰζίαν· ἔτω γὰρ καὶ ἡ φιλία. καὶ ἀνδρὸς δὲ πρὸς
 ἡ αὐτῇ φιλία καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ· κατ' ἀρετὴν
 τῷ ἀμείνωνι πλεόν ἀγαθόν, καὶ τὸ ἀρμόζον ἐκά-
 δὲ καὶ τὸ δίκαιον. ἡ δὲ τῶν ἀδελφῶν τῇ ἐται-
 ῖν· ἴσοι γὰρ καὶ ἡλικιωταί, οἱ τοῖστοι δ' ὁμοπα-
 ὁμοῦθαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. ἔοικε δὲ ταύτῃ καὶ ἡ
 τιμοκρατικὴ· ἴσοι γὰρ οἱ πολλοὶ βύλονται καὶ
 εἶναι· ἐν μέρει δὲ τὸ ἀρχεῖν, καὶ ἐξ ἴσου· ἔτω δὲ
 λία. ἐν δὲ ταῖς παρεμβάσεσιν, ὥσπερ καὶ τὸ δέ-
 μικρόν ἐστιν, ἔτω καὶ ἡ φιλία ἐς ἡ καὶ ἥμισυ ἐν
 ῃ· ἐν τυραννίδι γὰρ ὑδὲν ἢ μικρόν φιλίας. ἐν οἷς
 ἐν κοινόν ἐστι τῷ ἀρχοντι καὶ τῷ ἀρχομένῳ, ὑδὲ
 δὲ γὰρ δίκαιον· ἀλλ' οἷον τεχνίτη πρὸς ὄργανον
 ῃ πρὸς σῶμα καὶ δεσπότη πρὸς δούλον· ὠφελει-

ται μὲν γὰρ πάντα ταῦτα ὑπὸ τῶν χρωμένων, φιλία δ'
 ἐκ ἐξὶ πρὸς τὰ ἀψυχα ὑδὲ δίκαιον. ἀλλ' ὑδὲ πρὸς ἵππον
 ἢ βῦν, ὑδὲ πρὸς δούλον ἢ δούλος. οὐδὲν γὰρ κοινόν ἐστιν· ὁ
 γὰρ δούλος ἐμψυχον ὄργανον, τὸ δ' ὄργανον ἀψυχος δού-
 λος. ἢ μὲν ἔν δούλος, ἐκ ἐξὶ φιλία πρὸς αὐτόν, ἢ δ' ἀν-
 θρωπος· δοκεῖ γὰρ εἶναι τι δίκαιον παντὶ ἀνθρώπῳ πρὸς
 πάντα τὸν δυνάμενον κοινωνῆσαι νόμῳ καὶ συνθήκῃ· καὶ
 φιλίας δὲ, καθ' ὅσον ἀνθρώπος. ἐπὶ μικρόν δὲ καὶ ἐν ταῖς
 τυραννίσιν αἱ φιλίαι καὶ τὸ δίκαιον, ἐν δὲ ταῖς δημοκρα-
 τίαις ἐπὶ πλεῖστον· πολλὰ γὰρ τὰ κοινὰ ἴσοις ἔστιν.

Ἐν κοινωνίᾳ μὲν ἔν παῖσα φιλία ἐστίν, καθάπερ εἶρη-
 ται· ἀφορίσει δ' ἂν τις τὴν τε συγγενικὴν καὶ τὴν ἐται-
 ρικὴν. αἱ δὲ πολιτικαὶ καὶ φυλετικαὶ καὶ συμπλοικαί,
 καὶ ὅσαι τοιαῦται, κοινωνικαῖς εἰκασί μᾶλλον· οἷον γὰρ
 καθ' ὁμολογίαν τινὰ φαίνονται εἶναι. εἰς ταύτας δὲ τά-
 ζειν ἂν τις καὶ τὴν ξενικὴν. καὶ ἡ συγγενικὴ δὲ φαίνε-
 ται πολυειδὴς εἶναι, ἡρτῆσθαι δὲ πᾶσα ἐκ τῆς πατρικῆς·
 οἱ γονεῖς μὲν γὰρ ζέργουσι τὰ τέκνα ὡς ἑαυτῶν τι ὄντα,
 τὰ δὲ τέκνα τοὺς γονεῖς ὡς ἀπ' ἐκείνων τι ὄντα. μᾶλλον
 δ' ἴσασιν οἱ γονεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἢ τὰ γεννηθέντα ὅτι ἐκ
 τῶν, καὶ μᾶλλον συνωκείωται τὸ ἀφ' ἑ τῷ γεννηθέντι ἢ
 τὸ γενόμενον τῷ ποιήσαντι· τὸ γὰρ ἐξ αὐτοῦ οἰκεῖον τῷ
 ἀφ' ἑ, οἷον ὁδὸς ἢ θρίξ ἢ ὅτιον τῷ ἔχοντι· ἐκείνῳ δ' ὑδὲν
 τὸ ἀφ' οὗ, ἢ ἥττον. καὶ τῷ κλήθει δὲ τῷ χρόνῳ· οἱ μὲν
 γὰρ εὐθύς γενόμενα ζέργουσιν, τὰ δὲ προελθόντα τοῖς χρό-
 νοῖς τὸς γονεῖς, σύνεσιν ἢ αἰσθήσιν λαβόντα. ἐκ τῶν δὲ
 δῆλον καὶ δι' αὐτῶν φιλῶσι μᾶλλον αἱ μητέρες. γονεῖς μὲν ἔν
 τέκνα φιλοῦσιν ὡς ἑαυτοὺς (τὰ γὰρ ἐξ αὐτῶν οἷον ἑτεροὶ
 αὐτοὶ τῷ κενωρίσθαι), τέκνα δὲ γονεῖς ὡς ἀπ' ἐκείνων πε-
 φυκότα, ἀδελφοὶ δ' ἀλλήλους τῷ ἐκ τῶν αὐτῶν πεφυκέ-
 ναι· ἡ γὰρ πρὸς ἐκεῖνα ταυτότης ἀλλήλοις ταυτοποιεῖ·
 ὅθεν φασὶ ταυτόν αἷμα καὶ ρίζαν καὶ τὰ τοιαῦτα. εἰσὶ
 δὲ ταυτό πως καὶ ἐν διηρημένοις. μέγα δὲ πρὸς φιλίαν
 καὶ τὸ σύντροφον καὶ τὸ καθ' ἡλικίαν· ἥλιξ γὰρ ἡλικία,
 καὶ οἱ συνηθείς ἐταῖροι· διὸ καὶ ἡ ἀδελφικὴ τῇ ἐταιρικῇ

χὶ ἀμείνων *K*². || 2. διὰ] κατὰ *K*². || 4. πλεόν *M*². || 5. ἡλικίαις οὐ διαλλάττουσιν *pg K*². || 6. φαίνεται *K*². || δημοκρατίαι
 μὲν *om M*². || 13. εὖ πράττωσιν *L*²*O*², εὐπραγῶσιν *M*²*N*². || 15. εἶπεν *om K*². || 17. εἶναι *post* μεγίστου *L*²*O*², utrobique
 προστίθεται *K*²*L*²*O*². || τῇ] τε γὰρ *L*²*M*². || 22. γὰρ ἂν καὶ *M*². || 23. καὶ] ἢ καὶ *L*². || 26. γὰρ *om K*². || ὁμομαθεῖς καὶ
 ὁμοῦθαι καὶ ὁμομαθεῖς *L*²*M*²*N*². || 27. δὲ *K*²*M*². || 28. δημοκρατικὴν *O*². || βουλεύονται *K*², φαίνονται *M*². || καὶ ἐπιεικέως *ante*
*L*²*O*². || 29. δὲ τὸ *M*². || 31. ἐς *om K*². || 33. ἐς *ante* κοινόν *L*², *om O*². || τῷ *post* καὶ *om K*²*O*². || 34. ἀλλ' *om K*².
 ἵστα] καὶ *M*², *om L*². || 3. ἢ] οὐδὲ *K*²*O*². || 5. ἐκ] δούλοις μὲν ἐκ *K*². || 7. νόμῳ] καὶ νόμῳ *K*². || 8. δὲ *M*². || δὲ *L*²*O*². ||
*K*². || ἴσοις ἔστιν] εἰσάουσιν *L*². || 11. εἰρηται πρότερον ἀφορίσει *L*². || 13. σύμπλον *K*². || 15. ταῦτα *O*². || 17. ἡρτῆσθαι δὲ]
 αἱ *K*²*M*². || τῆς *om M*²*N*². || 18. αὐτῶν τε *K*². || 19. τὰ — ἔντα *om M*². || τι *om K*². || 20. οἱ γονεῖς *om M*². || 22.
 ῥα. || 23. ὁδὸς θρίξ *K*², θρίξ ὁδὸς *L*²*O*². || ἢ *om K*²*L*²*O*². || τῷ ἔχοντι *om K*². || ἐκείνων δ' ὑδὲν *O*². || 24. τῷ *M*²*O*². ||
 ἐνα *L*², γενόμενα *M*². || προελθόντος χρόνῳ *K*². || 27. αἱ μητέρες μᾶλλον *K*². || ἔν] γὰρ *M*². || 31. ταὐτὸ ποιεῖ *M*²*O*², τοῦτο
 || 32. ὅθεν] διὸ *M*². || 33. ταῦτά *M*². || δὲ *K*², *om O*². || 35. ἢ] ἢ φιλία ἢ *M*².

ὁμοιοῦται. ἀνεψιοὶ δὲ καὶ οἱ λοιποὶ συγγενεῖς ἐκ τούτων
 συνωκεῖνται· τῷ γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν εἶναι. γίνονται δ'
 οἱ μὲν οἰκειότεροι οἱ δ' ἀλλοτριώτεροι τῷ σύνεγγυς ἢ πόρρω
 τὸν ἀρχηγὸν εἶναι. ἔστι δ' ἡ μὲν πρὸς γονεῖς φιλία τέκνοις,
 καὶ ἀνθρώποις πρὸς θεούς, ὡς πρὸς ἀγαθὸν καὶ ὑπερέχον·
 εὖ γὰρ πεποιήκασιν τὰ μέγιστα· τῷ γὰρ εἶναι καὶ τραφῆ-
 ναι αἴτιοι, καὶ γενομένοις τῷ παιδευθῆναι. ἔχει δὲ καὶ τὸ
 ἡδὺ καὶ τὸ χρήσιμον ἢ τοιαύτη φιλία μᾶλλον τῶν ὀφειλῶν,
 ὅσῳ καὶ κοινότερος ὁ βίος αὐτοῖς ἐστίν. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ
 ἀδελφικῇ ἅπερ καὶ ἐν τῇ ἐταιρικῇ, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς
 ἐπεικείσι, καὶ ὅλως ἐν τοῖς ὁμοίοις, ὅσῳ οἰκειότεροι καὶ ἐκ
 γενετῆς ὑπάρχουσι στέργοντες ἀλλήλους, καὶ ὅσῳ ὁμοιό-
 στεροι οἱ ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ σύντροφοι καὶ παιδευθέντες
 ὁμοίως· καὶ ἡ κατὰ τὸν χρόνον δοκιμασία πλείστη καὶ
 βεβαιωτάτη. ἀνάλογον δὲ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν συγγε-
 νῶν τὰ φιλικὰ. ἀνδρὶ δὲ καὶ γυναικὶ φιλία δοκεῖ κατὰ
 φύσιν ὑπάρχειν· ἄνθρωπος γὰρ τῇ φύσει συνδυαστικὸν
 μᾶλλον ἢ πολιτικόν, ὅσῳ πρότερον καὶ ἀναγκασιότερον οἰκία
 πόλει, καὶ τεκνοποιία κοινότερον τοῖς ζώοις. τοῖς μὲν ἔν
 ἄλλοις ἐπὶ τοσούτῳ ἢ κοινωνία ἐστίν, οἱ δ' ἄνθρωποι ἔμμόνον
 τῆς τεκνοποιίας χάριν συνωκοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς τὸν
 βίον· εὐθὺς γὰρ διήρηται τὰ ἔργα, καὶ ἔστιν ἕτερα ἀνδρὸς
 καὶ γυναικός· ἐπαρκῶσιν ἔν ἀλλήλοις, εἰς τὸ κοινὸν τιθέν-
 τες τὰ ἴδια. διὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ χρήσιμον εἶναι δοκεῖ
 καὶ τὸ ἡδὺ ἐν ταύτῃ τῇ φιλίᾳ. εἴη δ' ἂν καὶ δι' ἀρετὴν,
 εἰ ἐπεικεῖς εἴεν· ἔστι γὰρ ἐκατέρω ἀρετὴ, καὶ χαίρουσιν ἂν
 τῷ τοιούτῳ. σύνδεσμος δὲ τὰ τέκνα δοκεῖ εἶναι· διὸ θάττον
 οἱ ἄτεκνοι διαλύονται· τὰ γὰρ τέκνα κοινὸν ἀγαθὸν ἀμ-
 φοῖν, συνέχει δὲ τὸ κοινόν. τὸ δὲ πῶς συμβιωτέον ἀνδρὶ
 πρὸς γυναῖκα καὶ ὅλως φίλῳ πρὸς φίλον, οὐδὲν ἕτερον
 φαίνεται ζητεῖσθαι ἢ πῶς δίκαιον· ἔστι γὰρ ταῦτα φαίνεται
 τῷ φίλῳ πρὸς τὸν φίλον καὶ τὸν ὀφειλόν καὶ τὸν ἐταῖρον
 καὶ τὸν συμφοιτητήν.

15 Τριττῶν δ' ὕσων φιλιῶν, καθάπερ ἐν ἀρχῇ εἴρηται,
 καὶ καθ' ἐκάστην τῶν μὲν ἐν ἰσότητι φύλων ὄντων τῶν δὲ
 καθ' ὑπεροχὴν (καὶ γὰρ ὁμοίως ἀγαθοὶ φίλοι γίνονται καὶ

ἀμείνων χεῖροني, ὁμοίως δὲ καὶ ἡδῆς, καὶ διὰ τὸ χρε-
 μὸν ἰσάζοντες ταῖς ὠφελείαις καὶ διαφέροντες), τῆς ἑ-
 μὲν κατ' ἰσότητα δεῖ τῷ φιλεῖν καὶ τοῖς λοιποῖς ἡδῆ
 τοὺς δ' ἀνίσους τῷ ἀνάλογον ταῖς ὑπεροχαῖς ἀντιθέ-
 5 γίνεται δὲ τὰ ἐγκλήματα καὶ αἱ μέμφεις ἐν τῇ κα-
 τὰ τὸ χρήσιμον φιλίᾳ ἢ μόνῃ ἢ μάλιστα εὐλόγως· εἰ
 γὰρ δι' ἀρετὴν φίλοι ὄντες εὖ δρῶν ἀλλήλους προθυμῶς
 τῷ γὰρ ἀρετῆς καὶ φιλίας. πρὸς τοῦτο δ' ἀμύληται
 οὐκ ἔστιν ἐγκλήματα οὐδὲ μάχαι· τὸν γὰρ φιλοῦντα
 10 εὖ ποιοῦντα ὕδεις δυσχεραίνει, ἀλλ' ἐὰν ἢ χαρίεαι, ἐπ-
 νεται εὖ δρῶν. ὁ δ' ὑπερβάλλον, τυγχάνων οὐκ ἔστι
 ἐκ αὐτοῦ ἐγκαλοῖ τῷ φίλῳ· ἐκάτερος γὰρ τῷ ἀγαθῷ
 ταῖς. οὐ πάνυ δ' ἐν τοῖς δι' ἡδονὴν· ἅμα γὰρ ἐπὶ
 γίνεται οὐκ ὀρέγονται, εἰ τῷ συνδιάγειν χαίρουσιν. καὶ
 15 δ' ἂν φαίνοιτο καὶ ὁ ἐγκαλῶν τῷ μὴ τέρποντι, ἐπὶ
 συνδιμερεύειν. ἡ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον ἐγκληματικὴ
 ὠφελεία γὰρ χρώμενοι ἀλλήλοις αἰεὶ τῷ πλείοντι
 καὶ ἑλαττον ἔχειν οἶονταί τῷ προσήκοντος, καὶ μέμφει
 ὅτι οὐχ ὅσων δέονται τοσούτων τυγχάνουσιν ἀξιοῦσιν
 20 δ' εὖ ποιῶντες ἢ δύνανται ἐπαρκῶς τοσαῦτα ἔσθαι
 σχόντες δέονται. εἴκοι δὲ καθάπερ τὸ δίκαιόν ἐστι καὶ
 τὸ μὲν ἀγραφον τὸ δὲ κατὰ νόμον, καὶ τῆς κατὰ
 χρήσιμον φιλίας ἢ μὲν ἠθικῇ ἢ δὲ νομικῇ εἶναι ἡ
 ἔν τα ἐγκλήματα μάλιστα ὅταν μὴ κατὰ τὴν ἀρετὴν
 25 ναλλάξωσι καὶ διαλύωνται. ἔστι δὲ νομικὴ καὶ ἐν
 ῥητοῖς, ἢ μὲν πάμπαν ἀγοραία ἐκ χειρὸς εἰς χρε-
 δὲ ἐλευθεριώτερα εἰς χρόνον, καθ' ὁμολογίαν δὲ εἰς
 τίνος. δῆλον δ' ἐν ταύτῃ τὸ ὀφειλόμενον κοινὸν ἀμφο-
 φιλικὸν δὲ τὴν ἀναβολὴν ἔχει· διὸ παρ' ἐνόμιον ἐκ αὐτοῦ
 30 δίκαι, ἀλλ' οἶονταί δεῖν στέργειν τὸς κατὰ πίστιν ἐπι-
 ξαντας. ἢ δ' ἠθικὴ ἐκ ἐπὶ ῥητοῖς, ἀλλ' ὡς φίλῳ ἀπὸ
 ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο. κομίζεσθαι δὲ ἀξιοῦσιν τὸ ἴσον ἢ πλεον-
 ὡς οὐ δεδοκώς ἀλλὰ χρήσας. οὐχ ὁμοίως δὲ ἐπὶ
 35 λάξας καὶ διαλυόμενος ἐγκαλέσει. τοῦτο δὲ συμβα-
 διὰ τὸ βούλεσθαι μὲν πάντας ἢ τὸς πλείους τὰ κα-
 προαιρεῖσθαι δὲ τὰ ὠφέλιμα. καλὸν δὲ τὸ εὖ ποιῶν

2. συνωκεῖνται $L^1 O^2$. || 5. καὶ post ἀγαθὸν om K^2 . || 7. καὶ post δὲ om M^2 . || 9. αὐτῶν M^2 . || ἐστίν om L^2 . || ἐν om F^2 .
 10. ἐν post καὶ om M^2 . || 11. ἐν om $L^1 M^2$. || 12. ὑπάρχοντες στέργουσιν M^2 . || ὡς M^2 . || 15. ἐν om M^2 . || 16. κατὰ φύσιν
 ἢ φιλία M^2 . || 18. ὅσῳ] καὶ ὅσῳ $L^1 M^2 O^2$. || 19. τεκνοποιεῖν K^2 . || τοῖς ante ζώοις om $M^2 O^2$. || 21. οἰκεῖσιν M^2 . || 26. αὐτῶν
 γὰρ] δὲ M^2 . || 29. βιωτέον $K^2 O^2$, βιωτέον ἐστίν L^2 . || 34. περιττῶν M^2 . || 35. καὶ om M^2 . || φίλων] τῶν φίλων K^2 . || 36. γίνονται φίλοι
 1. διὰ] οἱ διὰ L^2 . || 4. τὸ O^2 . || 5. γίνονται M^2 . || 10. ἂν εἴη K^2 . || ἀμείβεται N^2 . || 12. ἕκαστος $K^2 L^2$. || ἐρέγεται $K^2 L^2 O^2$.
 13. ταῖς O^2 . || δι' om M^2 . || 14. εἰ] ἐν K^2 . || 15. μὴ σ.] μὴ σ. N^2 . om μὴ M^2 . || 16. συμμερεύειν $K^2 M^2$. || 17. πλείους M^2 . || 19. ἐν
 O^2 . || 20. τοιαῦτα M^2 . || 23. ὠφελείας $L^2 M^2 O^2$. || 25. δὲ L^2 , δ' ἢ $M^2 O^2$. || ἢ om M^2 . || 28. δὲ καὶ ἐν M^2 . || ἀμύληται F^2 .
 29. φιλικὴν $L^2 M^2 O^2$. || δὴ K^2 . || περ K^2 . || τούτων ἐκ εἰς M^2 . || 31. ὡς φιλοδωρεῖται K^2 . || 32. ὥτι δὴ ποτε M^2 . || ἄλλοι $M^2 O^2$.
 ἢ] καὶ M^2 . || 33. δι] δὲ καὶ M^2 . || 34. διαλυόμενος L^2 .

τιπάθῃ, ὠφέλιμον δὲ τὸ εὐεργετῆσθαι. δυναμένῳ
 αποδοτέον τὴν ἀξίαν ὡς ἔπαθεν, καὶ ἐκόντι· ἀκόντα
 ἴσον οὐ ποιητέον. ὥς δὲ διαμαρτόντα ἐν τῇ ἀρχῇ
 παθόντα ὑφ' ἧς ἔδει· ἢ γὰρ ὑπὸ φίλου, ἢ δὲ δι'
 οὗτο δρώντος· καθάπερ ἔν ἐπὶ ῥητοῖς εὐεργετηθέντα
 ἴον. καὶ ὁμολογῆσαι δ' αὖν δυνάμενος ἀποδώσειν·
 ὅντα δ' ἔδ' ὁ δὲς ἡξίωσεν αὖν· ὥς· εἰ δυνατός, ἀπο-
 ἐν ἀρχῇ δ' ἐπισκεπτεῖται ὑφ' ἧς εὐεργετῆται καὶ ἐπὶ
 πως ἐπὶ τούτοις ὑπομένη ἢ μὴ. ἀμφισβήτησιν δ'
 ἰότερα δεῖ τῇ τοῦ παθόντος ὠφελείᾳ μετρεῖν καὶ
 κούνη ποιῆσθαι τὴν ἀνταπόδοσιν, ἢ τῇ τῷ δράσαν-
 τος. οἱ μὲν γὰρ παθόντες τοιαῦτά φασιν λαβεῖν
 τῶν εὐεργετῶν ἃ μικρὰ ἦν ἐκείνοις καὶ ἔξῃν παρ'
 λαβεῖν, κατασμικρίζοντες· οἱ δ' ἀνάκαλιν τὰ μέ-
 ῶν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἃ παρ' ἄλλων ἢ ἦν, καὶ ἐν
 ἰς ἢ τοιαύταις χρεΐαις. ἄρ' ἔν διὰ μὲν τὸ χρήσιμον
 ἴας ὅσης ἢ τῷ παθόντος ὠφέλεια μέτρον ἐστίν· ὅτος
 δέοιμος, καὶ ἐπαρκεῖ αὐτῷ ὡς κομιούμενος τὴν
 ἰσαυτῇ ἔν γεγενῆται ἢ ἐπικουρία ὅσον ὅτος ὠφέλη-
 ῖ ἀποδοτέον δὲ αὐτῷ ὅσον ἐπηύρατο, ἢ καὶ πλέον·
 ν γάρ. ἐν δὲ ταῖς κατ' ἀρετὴν ἐγκλήματα μὲν ἢ
 ἔργῳ δ' ὅμοιον ἢ τῷ δράσαντος προαίρεσις· τῆς ἀρε-
 ρ καὶ τῷ ἥθους ἐν τῇ προαίρεσει τὸ κύριον.
 ιαφέρονται δὲ καὶ ἐν ταῖς καθ' ὑπεροχὴν φιλίαις·
 ἰὰρ ἑκάτερος πλέον ἔχειν, ὅταν δὲ τὺτο γίγνηται,
 ραι ἢ φιλία. οἶται γὰρ ὅ τε βελτίων προσήκειν
 ἰλέον ἔχειν· τῷ γὰρ ἀγαθῷ νέμεσθαι πλέον· ὁμοίως
 ὁ ὠφελιμώτερος· ἀχρεῖον γὰρ ὄντα ἢ φασιν δεῖν ἴσον
 λειτεργίαν τε γὰρ γίνεσθαι καὶ ἢ φιλίαν, εἰ μὴ
 ξίαν τῶν ἔργων ἔσται τὰ ἐκ τῆς φιλίας· οἶονται
 ιαθάπερ ἐν χρημάτων κοινωνίᾳ πλεῖον λαμβάνουσιν
 βαλλόμενοι πλεῖον, ἔτω δεῖν καὶ ἐν τῇ φιλίᾳ. ὁ
 ἢς καὶ ὁ χείρων ἀνάκαλιν· φίλος γὰρ ἀγαθὸς εἶναι
 ρκεῖν τοῖς ἐνδεέσιν· τί γάρ, φασίν, ὄφελος σπουδαίῳ
 στη φίλον εἶναι, μηθέν γε μέλλοντα ἀπολαύειν;

ἔοικε δὲ ἑκάτερος ὁρθῶς ἀξιοῦν, καὶ δεῖν ἑκατέρῳ πλεόν
 νέμειν ἐκ τῆς φιλίας, ἢ τῷ αὐτῷ δέ, ἀλλὰ τῷ μὲν ὑπε-
 ρέχοντι τιμῆς, τῷ δ' ἐνδεεῖ κέρδους· τῆς μὲν γὰρ ἀρετῆς
 καὶ τῆς εὐεργεσίας ἢ τιμὴ γέρας, τῆς δ' ἐνδείας ἐπικουρία
 τὸ κέρδος. ἔτω δ' ἔχειν τὺτο καὶ ἐν ταῖς πολιταῖς φα-
 νεται· ἢ γὰρ τιμᾶται ὁ μηδὲν ἀγαθὸν τῷ κοινῷ πορίζων·
 τὸ κοινὸν γὰρ δίδεται τῷ τὸ κοινὸν εὐεργετῶντι, ἢ τιμὴ δὲ
 κοινόν. ἢ γὰρ ἔστιν ἅμα χρηματίζεσθαι ἀπὸ τῶν κοινῶν
 καὶ τιμᾶσθαι· ἐν πᾶσι γὰρ τὸ ἔλαττον οὐδεὶς ὑπομένει.
 τῷ δὲ περὶ χρήματα ἐλαττουμένῳ τιμὴν ἀπονέμει καὶ
 τῷ δωροδοκῶ χρήματα· τὸ κατ' ἀξίαν γὰρ ἐπανισοῖ καὶ
 σώζει τὴν φιλίαν, καθάπερ εἴρηται. ἔτω δὲ καὶ τοῖς ἀν-
 σοις ὁμιλητέον, καὶ τῷ εἰς χρήματα ὠφελουμένῳ ἢ εἰς
 ἀρετὴν τιμὴν ἀνταποδοτέον, ἀνταποδιδόντα τὸ ἐνδεχόμενον.
 τὸ δυνατόν γὰρ ἢ φιλία ἐπιζητεῖ, ἢ τὸ κατ' ἀξίαν· οὐδὲ
 γὰρ ἔστιν ἐν πᾶσι, καθάπερ ἐν ταῖς πρὸς τὸς θεοὺς τιμαῖς·
 καὶ τὸς γονεῖς· ὑδεῖς γὰρ αὖν ποτε τὴν ἀξίαν ἀποδοίη, εἰς
 δύναμιν δὲ ὁ θεραπεύων ἐπικεικὸς εἶναι δοκεῖ. διὸ καὶ δό-
 ξειν ἢ ἐξεῖναι υἱῷ πατέρα ἀπέπασθαι, πατρὶ δ' υἱόν·
 ὀφείλοντα γὰρ ἀποδοτέον, οὐθέν δὲ ποιήσας ἀξίον τῶν
 ὑπεργμένων δέδρακεν, ὥς· αἰεὶ ὀφείλει. οἷς δ' ὀφείλεται,
 ἔξυσία ἀφείναι· καὶ τῷ πατρὶ δὲ. ἅμα δ' ἴσως ὑδεῖς ποτ'
 αὖν ἀποστῆναι δοκεῖ μὴ ὑπερβάλλοντος μοχθηρίας· χωρὶς
 γὰρ τῆς φυσικῆς φιλίας τὴν ἐπικουρίαν ἀνθρωπικὸν μὴ
 διωθεῖσθαι. τῷ δὲ φευκτὸν ἢ οὐ σπουδαστὸν τὸ ἐπαρκεῖν,
 μοχθηρῷ ὄντι· εὖ πάσχειν γὰρ οἱ πολλοὶ βύλονται, τὸ
 δὲ ποιεῖν φεύγασιν ὡς ἀλυσιτελές. περὶ μὲν ἔν τέτων ἐπὶ
 τοσούτων εἰρήσθω.

I.

Ἐν πάσαις δὲ ταῖς ἀνομοιοειδέσι φιλίαις τὸ ἀνάλο-
 γον ἰσάζει καὶ σώζει τὴν φιλίαν, καθάπερ εἴρηται, οἷον
 καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ τῷ σκυτοτόμῳ ἀντὶ τῶν ὑποδημάτων
 ἀμοιβὴ γίνεται κατ' ἀξίαν, καὶ τῷ ὑφάντῃ, καὶ τοῖς λοι-

ἀντιπάθῃ *M*¹. || 2. δὲ *M*¹. || καὶ ἐκόντι *om K*¹*O*¹. || 5. εὐεργετηθέντος *M*¹. || 6. δυνάμενος *M*¹. || 7. διδῶς *K*¹. || δυνατόν *K*¹. ||
 ἴον *M*¹, ὑπομένη *L*¹. || 10. ποτὶραὶ δὲ *K*¹. || 11. ἀπόδοσιν *M*¹. || 13. [ἢ] ἢ παρ' *M*¹. || 16. ἢ] καὶ ἐν *M*¹. || 18. γάρ] δὲ
 , καὶ *O*¹. || ὡς — 20. αὐτῷ *om M*¹. || 19. ὠφελεῖται *L*¹*M*¹*O*¹. || 20. ἐπηύρατο *H*¹*N*¹*O*¹, ἀπηύρατο *L*¹*M*¹, ἐφείρετο *K*¹. ||
*K*¹. || 22. γὰρ ἀρετῆς *M*¹. || 27. νέμεσθαι πλεῖον *O*¹. || 28. ὁ *om K*¹*M*¹. || φασιν *om L*¹. || 30. οἷον *K*¹. || 31. πλείω
 || 32. πλεόν *L*¹, πλείω *O*¹, *om M*¹. || δεῖν] δὲ *M*¹. || 34. φασίν *om K*¹. || 35. ἀπολαύσειν *L*¹.
 δεῖ] δ' οὖν *K*¹. || πλείον *K*¹. || 2. δὲ *om K*¹. || 4. τῆς *om M*¹. || ταῖς ἐνδείαις δὲ *K*¹. || 7. τὸ post τῷ *om K*¹. || 8. γάρ]
 || 10. δὲ *M*¹. || ἀπονέμει τιμὴν *L*¹*O*¹. || 12. τῷ *K*¹. || 13. εἰς post ἢ *om M*¹. || 14. ἀποδοτέον *M*¹. || ἀποδιδόντα *K*¹. ||
 ἅμα *K*¹*L*¹. || 16. θεὸς *om L*¹. || 17. τὸς *om M*¹. || τὴν ἀξίαν ποτ' αὖν *K*¹*M*¹. || 18. ὁ *om L*¹. || 20. ὀφείλοισι *L*¹*O*¹. ||
*M*¹. || 22. ἀφίνας *K*¹*M*¹. || 23. δοκῇ *L*¹*M*¹. || 24. ὠφελείας *K*¹. || τῇ] τούτῳ δὲ τὴν *M*¹. || 25. ἐπὶ φευκτῷ *M*¹*N*¹. || σπουδα-
 ῖ. || 27. ἔν *om M*¹*N*¹. || 32. ἀπάσαις *L*¹*O*¹. || ἀνομοιοειδέσι *L*¹*M*¹. || 34. καὶ *om M*¹.

ποῖς. ἐνταῦθα μὲν ἔν πεπόρισται κοινὸν μέτρον τὸ νόμισμα, καὶ πρὸς τῷτο δὴ πάντα ἀναφέρεται, καὶ τὴν μετρεῖται· ἐν δὲ τῇ ἐρωτικῇ ἐνίοτε μὲν ὁ ἐραστὴς ἐγκαλεῖ ὅτι ὑπερφιλῶν ἐκ ἀντιφιλεῖται, ἔθ' ἔχων φιλητόν, εἰ ἔτ' ἔτυχεν, πολλὰς δ' ὁ ἐρώμενος ὅτι πρότερον ἐπαγγελόμενος 5 πάντα νῦν ἔθ' ἐπιτελεῖ. συμβαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα, ἐπειδὴν ὁ μὲν δι' ἡδονὴν τὸν ἐρώμενον φιλεῖ, ὁ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον τὸν ἐραστήν, ταῦτα δὲ μὴ ἀμφοῖν ὑπάρχει. διὰ ταῦτα γὰρ τῆς φιλίας οὐσης διάλυσις γίνεται, ἐπειδὴν μὴ γίνηται ὧν ἕνεκα ἐφίλῃ· ἔ γὰρ αὐτὸς ἐξεργᾷ ἀλλὰ 10 τὰ ὑπάρχοντα, ἔ μόνιμα ὄντα· διὸ τοιαῦτα καὶ αἱ φιλίας. ἡ δὲ τῶν ἡθῶν καθ' αὐτὴν ἔσα μένει, καθάπερ εἶρηται. διαφέρονται δὲ καὶ ὅταν ἕτερα γίγνηται αὐτοῖς καὶ μὴ ὧν ὀρέγονται· ὅμοιον γὰρ τῷ μὴθ' ἐξεργᾷ, ὅταν οὐ ἐφίεται μὴ τυγχάνῃ, οἷον καὶ τῷ καθαροῦ ὁ ἐπαγ- 15 γελόμενος, καὶ ὅσ' ἄμεινον ἄσειεν, τοσούτ' ἡδονῇ· εἰς ἔω δ' ἀπαιτοῦνται τὰς ὑποσχέσεις ἀνθ' ἡδονῆς ἡδονὴν ἀποδιδόναι· ἔφη. εἰ μὲν ἔν ἐκάτερος τοῦτο ἐβέλετο, ἰκανῶς ἂν εἶχεν· εἰ δ' ὁ μὲν τέρψιν ὁ δὲ κέρδος, καὶ ὁ μὲν ἔχει ὁ δὲ μή, οὐκ ἂν εἴη τὸ κατὰ τὴν κοινωνίαν καλῶς· ὧν 20 γὰρ διόμενος τυγχάνει, τούτοις καὶ προσέχει, ἀκείνου γε χάριν ταῦτα δώσει. τὴν ἀξίαν δὲ πότερος τάξαι ἐστὶ, τοῦ προέμενου ἢ τῷ προλαβόντος; ὁ γὰρ προέμενος ἔοικ' ἐπιτρέπειν ἐκείνῳ. ὅπερ φασὶ καὶ Πρωταγόραν ποιῆν· ὅτε γὰρ διδάξειεν ἀδύποτε, τιμῆσαι τὸν μαθόντα ἐκ- 25 λευεν ὅσ' ἀρκεῖ ἀξία ἐπίσασθαι, καὶ ἐλάμβανε τοσούτον. ἐν τοῖς τοῖστοις δ' ἐνίοις ἀρέσκει τὸ "μισθὸς δ' ἀνδρὶ" οἱ δὲ προλαβόντες τὸ ἀργύριον, εἴτα μὴθ' ἐκείνους ὧν ἐφασαν, διὰ τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἐπαγγελιῶν, εἰκότως ἐν ἐγκλήμασι γίνονται· ἔ γὰρ ἐπιτελοῦσιν ἃ ὡμολόγησαν. τῷτο 30 δ' ἴσως ποιεῖν οἱ σοφισταὶ ἀναγκάζονται διὰ τὸ μὴθ' ἐκείνους ἀργύριον ὧν ἐπίσανται. ἔτοι μὲν ἔν ὧν ἔλαβον τὸν μισθόν, μὴ ποῖντες εἰκότως ἐν ἐγκλήμασιν εἰσιν· ἐν οἷς δὲ μὴ γίγνηται διομολογία τῆς ὑπεργίας, οἱ μὲν δι' αὐτὸς προέμενοι εἶρηται ὅτι ἀνέγκλητοι· τοιαύτη γὰρ ἡ κατ' 35

ἀρετὴν φιλία. τὴν ἀμοιβὴν τε ποιεῖν κατὰ τὴν τρεῖς· αὐτὴ γὰρ τοῦ φίλου καὶ τῆς ἀρετῆς. ἔτω δ' ἂ καὶ τοῖς φιλοσοφίας κοινωνήσασιν· ἔ γὰρ πρὸς χάριν ἢ ἀξία μετρεῖται, τιμὴ τ' ἰσάροπος ἐκ ἂν γένηται, ἢ ἴσως ἰκανόν, καθάπερ καὶ πρὸς θεὸς καὶ πρὸς γυναικὶ ἐνδεχόμενον. μὴ τοιαύτης δ' οὐσης τῆς δόσεως ἀλλ' ἵτινι, μάλιστα μὲν ἴσως δεῖ τὴν ἀνταπόδοσιν γίγνηται· καὶ ἄμφοι κατ' ἀξίαν εἶναι, εἰ δὲ τῷτο μὴ συμβαίνει οὐ μόνον ἀναγκαῖον δοῦναι ἂν τὸν προέχοντα τά 10 ἀλλὰ καὶ δίκαιον· ὅσον γὰρ οὗτος ὠφελήθη ἢ ἐπὶ τὴν ἡδονὴν εἴλετ' ἂν, τοσούτον ἀντιλαβὼν ἔξει τῇ τῷτο ἀξίαν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀνίοις ἔτω φαίνεται γὰρ νον, ἐνιαχῶ τ' εἰς νόμοι τῶν ἐκείνων συμβολαῖον ἢ μὴ εἶναι ὡς δέον, ὥ ἐπίστευσε, διαλυθῆναι πρὸς τὴν καθάπερ ἐκονώνησεν. ὥ γὰρ ἐπετραφῆθαι, τῷτον ἔπειτα καίτερον εἶναι τάξαι τῷ ἐπιτρέψαντος. τὰ πολλὰ γὰρ τοῦ ἴσου τιμῶσιν οἱ ἔχοντες καὶ οἱ βυλόμενοι λαβόντες γὰρ οἰκία καὶ ἃ διδόντες ἐκάστοις φαίνεται παλλῆναι ἀλλ' ὅμως ἡ ἀμοιβὴ γίγνηται πρὸς τοσούτον ὅσον ἂν 20 τῶν οἱ λαβόντες. δεῖ δ' ἴσως ἔ τὸσούτ' τιμῶν ἵσως φαίνεται ἀξίαν, ἀλλ' ὅσον πρὶν ἔχειν ἐτίμα.

Ἀπορίαν δ' ἔχει καὶ τὰ τοιαῦτα, οἷον τίμα ἢ πάντα τῷ πατρὶ ἀπονέμειν καὶ πείθεσθαι, ἢ καὶ μὲν ἱατρῷ πεισέον, στρατηγῷ δὲ χειροτονητέον τῷ πατρὶ· ὁμοίως δὲ φίλῳ μᾶλλον ἢ σπυδαίῳ ὑπηρετεῖν καὶ εὐεργετῇ ἀνταποδοτέον χάριν μᾶλλον ἢ ἐταίρῳ· ἔαν ἄμφοι μὴ ἐνδέχῃται. ἀρ' ἔν πάντα τὰ τοιαῦτα ὡς μὲν διορίσθαι ἢ ῥάδιον; πολλὰς γὰρ καὶ παρὰ τὴν διαφορὰς καὶ μεγέθει καὶ μικρότητι καὶ τῷ καλῷ ἀναγκαῖον. ὅτι δ' ἔ πάντα τῷ αὐτῷ ἀποδοτέον, καὶ 30 λον. καὶ τὰς μὲν εὐεργεσίας ἀνταποδοτέον ὡς ἐπὶ τῷ μᾶλλον ἢ χαριζέον ἐταίροις, καὶ ὡς περ δάνειον, ἢ ἢ λει ἀποδοτέον μᾶλλον ἢ ἐταίρῳ δοτέον. ἴσως δ' ἔ τῷ αἰεὶ, οἷον τῷ λυτρωθέντι παρὰ ληστῶν πότερον τῷ κατὰ μὲν ἀντιλυτρωτέον, καὶ ὅςισον ἢ, ἢ καὶ μὴ ἐκείνῳ

2. καὶ add L¹. || δὲ M¹. || 4. ἐθ' M¹. || 5 et 15. ἐπαγγελόμενος L¹. || 8. ὑπάρχει N¹. || 10. γίνηται K¹. || 13. ἀ καὶ K¹. || 14. τοῦ K¹. || 16. ἄσειεν] εἶεν K¹. || εἰς ἔω] ὡς αἰὶν K¹. || 19. ἂν om M¹. || 20. τὰ K¹. || τὴν om L¹. || 21. καὶ M¹. || 22. τὰ αὐτὰ O¹. || 23. προλαβόντος K¹. || 25. μαθόντα L¹O¹. || 27. ἀρκεῖ ἐνίοις M¹. || τὸ] τε ἔ K¹. || post ἐθ' M¹ ἄρκιος ἔτω, K¹ versum dimidium vacuum. || 28. προλαβόντες K¹L¹O¹. || τὸ om L¹O¹. || ἔπειτα O¹. || ἐφάσαι F¹. || 29. ἐγκλήματι M¹. || 31. ἀναγκάζοντες L¹. || 33. γίνονται L¹. || 34. γίνηται L¹O¹. || 3. φιλίας M¹. || 5. ἴσως δ' ἰκανόν K¹. || καὶ post καθάπερ om K¹. || πρὸς ante γυναικὶ om O¹. || τὰ] τίμα O¹. || 7. ἀνίοις M¹. || 8. συμβαίνει K¹. || 9. τάσσειν L¹O¹. || 10. γὰρ] γὰρ ἂν K¹O¹. || 11. περὶ M¹. || 12. ἔτω] τῷτο M¹. || 13. γ' M¹. || 14. λαμβάνοντες K¹L¹O¹. || τοσούτον τιμῶν ὅσον K¹. || 22. τοιαῦτα K¹L¹O¹. || πότερον K¹. || 24. πειστέον L¹O¹, πειστέον K¹. || 26. καὶ προσέειπεν K¹. || 27. ἄμφοι K¹. || 28. γὰρ] δὲ M¹. || 29. μικρότητι M¹. || καὶ τῷ ἀναγκαῖον M¹. || 31. ὡς om M¹. || 32. ἔ-μ μᾶλλον om M¹. || 32. καὶ om K¹. || δ' ἄμεινον K¹. || 34. πότερον K¹. || λυτρωσάμενον M¹.

ὅντι δὲ ἀποδοτέον, ἢ τὸν πατέρα λυτρωτέον; δόξει
 ν καὶ ἑαυτῷ μᾶλλον τὸν πατέρα. ὅπερ ἔν εἰρηται,
 μὲν τὸ ὀφείλημα ἀποδοτέον, εἰ δ' ὑπερτείνῃ ἢ
 ὡ καλῶ ἢ τῷ ἀναγκαίῳ, πρὸς ταῦτ' ἀποκλιτέον.
 γὰρ ἐδ' ἐστὶν ἴσον τὸ τὴν προὔπαρχὴν ἀμεΐφασθαι,
 ὁ μὲν σπουδαῖον εἰδὼς εὖ ποιήσῃ, τῷ δὲ ἢ ἀντα-
 γίνῃται, ὃν οἶεται μοχθῆρὸν εἶναι. ἐδὲ γὰρ τῷ
 ὅντι ἐνίοτε ἀντιδανειστέον· ὁ μὲν γὰρ οἰόμενος κο-
 μὴ ἐδάνεισεν ἐπεικεῖ ὄντι, ὁ δ' ἐκ ἐλπίζει κομιεῖσθαι
 πονηρῷ. εἴτε τοῖον τῇ ἀληθείᾳ ὅτως ἔχει, ἐκ ἴσον
 ὡμα· εἴτ' ἔχει μὲν μὴ ὅτως οἰονται δέ, ἐκ ἂν δό-
 ῖτοκα ποιεῖν. ὅπερ ἔν πολλὰς εἰρηται, οἱ περὶ τὰ
 καὶ τὰς πράξεις λόγοι ὁμοίως ἔχουσι τὸ ὠρισμένον
 ἐρὶ αἰσίν. ὅτι μὲν ἔν ἐ ταῦτα πᾶσιν ἀποδοτέον,
 πατρὶ πάντα, καθάπερ οὐδὲ τῷ Διὶ θύεται, οὐκ
 ἐπεὶ δ' ἑτέρα γονεῦσι καὶ ἀδελφοῖς καὶ ἐταίροις
 ἱεργάταις, ἐκάστοις τὰ οἰκεία καὶ τὰ ἀρμόττοντα
 ἡτέον. οὕτω δὲ καὶ ποιεῖν φαίνονται· εἰς γάμους
 ἐρ καλῶσι τὰς συγγενεῖς· τῶτοι γὰρ κοινὸν τὸ γένος
 περὶ τῷτο δὴ πράξεις· καὶ εἰς τὰ κήδη δὲ μάλιστα
 δεῖν τὰς συγγενεῖς ἀπαντᾶν διὰ ταῦτο. δόξει δ'
 φῆς μὲν γονεῦσι δεῖν μάλιστα· ἐπαρκεῖν, ὡς ὀφείλου-
 ναι τοῖς αἰτίοις τοῦ εἶναι κάλλιον ὃν ἢ ἑαυτοῖς εἰς
 ἐπαρκεῖν. καὶ τιμὴν δὲ γονεῦσι καθάπερ θεοῖς, οὐ
 δέ· ἐδὲ γὰρ τὴν αὐτὴν πατρὶ καὶ μητρί· οὐδ' αὖ
 σοφῷ ἢ τῷ στρατηγῷ, ἀλλὰ τὴν πατρικὴν, ὁμοίως
 τὴν μητρικὴν. καὶ παντὶ δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ τιμὴν
 ὡς ἡλικίαν, ὑπαναστάσει καὶ κατακλίσσει καὶ τοῖς
 πρὸς ἐταίρους δ' αὖ καὶ ἀδελφῶς παρρησίαν καὶ
 ὡν κοινότητα. καὶ συγγενεῖσι δὴ καὶ φυλέταις καὶ
 οἰς καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν αἰεὶ πειρατέον τὸ οἰκεῖον
 λειν, καὶ συγκρίνειν τὰ ἐκάστοις ὑπάρχοντα κατ'
 ἡτα καὶ ἀρετὴν ἢ χρῆσιν. τῶν μὲν ἔν ὁμογενῶν βίων
 οἰς, τῶν δὲ διαφερόντων ἐργωδεστέρα. ἢ μὴν διὰ γε-
 ῖτοσατέον, ἀλλ' ὡς ἂν ἐνδέχεται, ὅτω διορίζον.
 ἔχει δ' ἀπορίαν καὶ περὶ τῷ διαλύεσθαι τὰς φιλάς

ἢ μὴ πρὸς τὰς μὴ διαμένοντας. ἢ τῇ καὶ τὰς ἐκ αὐ-
 χρήσιμον ἢ τὸ ὅτι φίλος ὄντας, ὅτω μάλιστα τὰς ἡγε-
 σιν, ἐδὲν ἄτοπον διαλύεσθαι; ἐκείνῳ γὰρ ἔστι φίλος ὡς
 ἀπολιπόντων εὐλογον τὸ μὴ φεύγειν. ἐγκαλέσει δ' αὖ τῇ,
 εἰ διὰ τὸ χρήσιμον ἢ τὸ ὅτι ἀγαθῶν περιποιεῖται ὡς
 τὸ ἥθος· ὅπερ γὰρ ἐν ἀρχῇ εἴπμεν, πλείοντα ἡμετέροις
 γίνονται τοῖς φίλοις, ὅταν μὴ ὁμῆκος εἴνται καὶ ὡς
 φίλοι. ὅταν μὲν ἔν διαφυσθῇ τις καὶ ὑπερβῇ, φεύ-
 σθαι διὰ τὸ ἥθος, μὴθὲν τοῖστον ἐκείνῳ πράττεται, ἐαυτῶν
 αἰτιῶν· ἂν· ὅταν δ' ὑπὸ τῆς ἐκείνῳ προσποιήσεως ἀπατηθῇ,
 δίκαιον ἐγκαλεῖν τῷ ἀπατήσαντι, καὶ μᾶλλον ἢ τοῖς τὸ
 νόμισμα κηβδηλέουσιν, ὅσω περὶ τιμιώτερον ἢ κακουργίᾳ.
 εἰ δ' ἀποδέχεται ὡς ἀγαθόν, γένεται δὲ μοχθῆρὸς καὶ
 δοκῇ, ἂρ' ἐτι φιλητέον; ἢ ἢ δυνατόν, εἴπερ μὴ πᾶν φιλη-
 τὸν ἀλλὰ τὰγαθόν; ὅτε δὲ φιλητέον πονηρὸν ὅτε δεῖ φη-
 λοπόνῃον γὰρ ἢ χρῆ εἶναι, ἐδ' ὁμοῖοι φανύτω· εἰρηται
 δ' ὅτι τὸ ὁμοῖον τῷ ὁμοίῳ φίλον. ἂρ' ἔν εὐδὲς διαλυτέον;
 ἢ ἢ πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀνιάτοις κατὰ τὴν μοχθῆριαν; ἐπα-
 νόρθωσιν δ' ἔχουσι μᾶλλον βοηθητέον εἰς τὸ ἥθος ἢ τὴν
 ὅσιν, ὅσω βέλτιον καὶ τῆς φιλάς οἰκειότερον. δόξει δ'
 ἂν ὁ διαλυόμενος ἐδὲν ἄτοπον ποιεῖν· ἢ γὰρ τῷ τοιοῦτῳ
 φίλος ἦν· ἀλλοιωθέντα ἔν ἀδυνατῶν ἀνασῶσαι ἀφίσταται.
 εἰ δ' ὁ μὲν διαμένει ὁ δ' ἐπεικεῖσθερος γένοιτο καὶ πολὺ
 διαλλάττοι τῇ ἀρετῇ, ἄρα χρηστέον φίλῳ, ἢ ἐκ ἐνδέχεται;
 ἐν μεγάλῃ δὲ διαστάσει μάλιστα δὴλον γίνεται, οἶον ἐν
 ταῖς παιδικαῖς φιλαῖς· εἰ γὰρ ὁ μὲν διαμένει τὴν διά-
 νοιαν παῖς ὁ δ' ἀνὴρ εἴη οἶος κράτιστος, πῶς ἂν εἴεν φίλοι
 μήτ' ἀρεσκόμενοι τοῖς αὐτοῖς μήτε χαίροντες καὶ λυπώ-
 μενοι; οὐδὲ γὰρ περὶ ἀλλήλους ταῦθ' ὑπάρχει αὐτοῖς, ἀνευ
 δὲ τούτων οὐκ ἦν φίλους εἶναι· συμβιῶν γὰρ οὐχ οἶον
 τε. εἰρηται δὲ περὶ τέτων. ἂρ' οὖν ἔθελον ἀλλοιότερον πρὸς
 αὐτὸν ἐκτέον ἢ εἰ μὴ ἐγεγόνει φίλος μηδέποτε; ἢ δεῖ
 μνεῖαν ἔχειν τῆς γενομένης συνηθείας, καὶ καθάπερ φίλοις
 μᾶλλον ἢ ὀνείοις οἰόμεθα δεῖν χαρίζεσθαι, ὅτω καὶ τοῖς
 γενομένοις ἀπονεμητέον τι διὰ τὴν προγεγενημένην φιλίαν,
 ὅταν μὴ δι' ὑπερβολὴν μοχθῆριαν ἢ διάλυσιν γένεται.

ὡς M¹. || τῇ] τὴν ἐτέρου M². || 7. γίνεται O¹. || 10. ἔχει K¹. || 11. δόξειεν M¹O¹. || 17. ἀρμόζοντα L¹O¹. || 19. μὲν om
 τὸ γένος κοινὸν O¹. || 23. ἐ] ὅπως ἐν L¹, om K¹M¹O¹. || 24. γονεῦσι om L¹. || θεοῖς] καὶ θεοῖς L¹O¹. || 25. δε] δὲ γονεῦσιν L¹
 || 26. ἢ] ἢ τὴν K¹. || 27. τῇ om K¹O¹. || δὴ K¹. || 28. τῇ om K¹. || ὑπαναστάσει ἢ καὶ K¹. || 29. αὖ om L¹. || 30.
 L¹O¹. || δὲ M¹. || 31. πειρατέον ἀδ L¹O¹. || 33. ἔδον M¹.
 μὴ post τὸς om M¹. || 4. ἐγκαλέσει K¹. || 5. ἢ] ἢ διὰ L¹. || 6. ὁ K¹L¹. || 9. ἐκείνῳ τοῖστον O¹. || αὐτὸν L¹. || 12. περ
 14. δοκεῖ ἀρετῇ φιλητέον K¹. || ἢ] ἢ] ἢ M¹. || φιλητέον O¹. || 15. δε] γὰρ M¹. || ὅτε δεῖ φιλοπόνῃον om K¹. || 20. ὅσον M¹. ||
 ] ταῖς ἢ K¹M¹. || 22. ἐ] δὲ L¹O¹. || 23. διαμένει L¹. || ἡγόητο K¹M¹. || 24. διαλλάττοι L¹. || 26. ταῖς ἐκ παιδικῆς φιλάς
 διαμένει L¹. || 30. φίλος L¹. || 35. προγεγενημένη K¹M¹. || 36. ὅτε L¹. || μὴδὲ M¹. || ἢ solus N¹.

4 Τὰ φιλικὰ δὲ τὰ πρὸς τοὺς φίλους, καὶ οἷς αἱ φι-
λίας ὀρίζονται, ὅσκειν ἐκ τῶν πρὸς ἑαυτὸν ἐληλυθέναι. τι-
θάσκει γὰρ φίλον τὸν βουλούμενον καὶ πράττοντα τὰγαθὰ
ἢ τὰ φαινόμενα ἐκείνῃ ἔνεκα, ἢ τὸν βυλούμενον εἶναι καὶ
ζῆν τὸν φίλον αὐτῷ χάριν· ὅπερ αἱ μητέρες πρὸς τὰ τέ- 5
κνα πεπόνθασιν, καὶ τῶν φίλων οἱ προσκεκρυκότες. οἱ δὲ
τὸν συνδιάγοντα καὶ ταῦτ' αἰρέμενον, ἢ τὸν συναλγύντα
καὶ συγχαίροντα τῷ φίλῳ· μάλιστα δὲ καὶ τοῦτο περὶ
τὰς μητέρας συμβαίνει. τούτων δὲ τινι καὶ τὴν φιλίαν
ὀρίζονται. πρὸς ἑαυτὸν δὲ τούτων ἕκαστον τῷ ἐπικεικῇ ὑπάρ- 10
χει, τοῖς δὲ λοιποῖς, ἢ τοιοῦτοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι.
ὅσκει γὰρ, καθάπερ εἴρηται, μέτρον ἕκαστῳ ἢ ἀρετῇ καὶ
ὁ σπουδαῖος εἶναι. οὗτος γὰρ ὁμογνωμονεῖ ἑαυτῷ, καὶ τῶν
αὐτῶν ὀρέγεται κατὰ πᾶσαν τὴν ψυχὴν, καὶ βούλεται
δὴ ἑαυτῷ τὰγαθὰ καὶ τὰ φαινόμενα καὶ πράττει (τοῦ 15
γὰρ ἀγαθοῦ τὰγαθὸν διακονεῖν) καὶ ἑαυτοῦ ἔνεκα· τοῦ
γὰρ διανοητικοῦ χάριν, ὅπερ ἕκαστος εἶναι δοκεῖ. καὶ ζῆν
δὲ βούλεται ἑαυτὸν καὶ σώζεσθαι, καὶ μάλιστα τοῦτο ὧ
φρονεῖ· ἀγαθὸν γὰρ τῷ σπουδαίῳ τὸ εἶναι. ἕκαστος δ'
ἑαυτῷ βύλεται τὰγαθὰ, γενόμενος δ' ἄλλος οὐδεὶς αἰρεῖ- 20
ται πάντ' ἔχειν ἐκεῖνο τὸ γενόμενον· ἔχει γὰρ καὶ νῦν ὁ
θεὸς τὰγαθόν, ἀλλ' ὧν ὅ τι ποτ' ἐστίν. δοῖται δ' ἂν τὸ νοῦν
ἕκαστος εἶναι, ἢ μάλιστα. συνδιάγειν τε ὁ τοιοῦτος ἑαυτῷ
βούλεται· ἡδέως γὰρ αὐτὸ ποιεῖ· τῶν τε γὰρ πεπραγμέ-
νων ἐπιτερπεῖς αἱ μνημαί, καὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδες 25
ἀγαθαί· αἱ τοιαῦται δ' ἡδέϊαι. καὶ θεωρημάτων δ' εὐπορεῖ
τῇ διανοίᾳ, συναλγεῖ τε καὶ συνήδεται μάλιστα ἑαυτῷ·
πάντοτε γὰρ ἐστὶ τὸ αὐτὸ λυπηρόν τε καὶ ἡδύ, καὶ οὐκ
ἄλλοτ' ἄλλο· ἀμεταμέλητος γὰρ ὡς εἰπεῖν. τῷ δὲ πρὸς
αὐτὸν μὲν ἕκαστα τούτων ὑπάρχειν τῷ ἐπικεικῇ, πρὸς δὲ 30
τὸν φίλον ἔχειν ὥσπερ πρὸς ἑαυτὸν (ἐστὶ γὰρ ὁ φίλος
ἄλλος αὐτός), καὶ ἡ φιλία τούτων εἶναι τι δοκεῖ, καὶ
φίλοι οἷς ταῦθ' ὑπάρχει. πρὸς αὐτὸν δὲ πότερόν ἐστιν ἢ
οὐκ ἐστὶ φιλία, ἀφείσθω ἐπὶ τοῦ παρόντος· δοῖται δ' ἂν
ταύτῃ εἶναι φιλία, ἢ ἐστὶ δύο ἢ πλείω ἐκ τῶν εἰρημέ- 35
νων, καὶ ὅτι ἡ ὑπερβολὴ τῆς φιλίας τῇ πρὸς αὐτὸν ἴσ-
ται. φαίνεται δὲ τὰ εἰρημένα καὶ τοῖς πολλοῖς ὑπάρ-
χειν οὐσι φαύλοις. ἀρ' οὖν ἢ ἀρῆσκουσιν ἑαυτοῖς
ὑπολαμβάνουσιν ἐπικεικῇ εἶναι, ταύτῃ μετέχουσιν αἰ-
επὶ τῶν γε κομιδῇ φαύλων καὶ ἀνοσιουργῶν οὐδὲν τα-
ῦτ' ὑπάρχει, ἀλλ' οὐδὲ φαίνεται. σχεδὸν δὲ οὐδὲ τοῖς
λοις· διαφέρονται γὰρ ἑαυτοῖς, καὶ ἐτέρων μὲν ἐκεί-
σιν ἄλλα δὲ βούλονται, οἷον οἱ ἀκρατεῖς· αἰροῦνται γὰρ
ἀντὶ τῶν δοκούντων ἑαυτοῖς ἀγαθῶν εἶναι τὰ ἡδέα βί-
βερὰ ὄντα· οἱ δ' αὖ διὰ δειλίαν καὶ ἀργίαν ἀφῆκται
τῷ πράττειν ἃ οἰοῦνται ἑαυτοῖς βέλτιστα εἶναι· οἷς δὲ πάλιν
καὶ δεινὰ πέπρακται διὰ τὴν μοχθηρίαν, μισοῦσι καὶ
φεύγουσι τὸ ζῆν καὶ ἀναίρουσιν ἑαυτούς. ζητεῖσι τε
μοχθηροὶ μεθ' ὧν συνδιημερεύουσιν, ἑαυτοὺς δὲ φεῖ-
σιν ἀναμνησκόμενοι γὰρ πολλῶν καὶ δυσχερῶν, καὶ πάλιν
ἕτερα ἐλπίζουσι, καθ' ἑαυτούς ὄντες, μεθ' ἑτέρας δ' ἂν
ἐπιλανθάνονται. οὐθέν τε φιλητὸν ἔχοντες οὐδέ τις
πάσχει πρὸς ἑαυτούς. οὐδὲ δὲ συγχαίρουσιν ἑαυτοῖς
γοῦσιν οἱ τοιοῦτοι ἑαυτοῖς· γασαίξει γὰρ αὐτῶν ἡ ψυχή
καὶ τὸ μὲν διὰ μοχθηρίαν ἀλγεῖ ἀπεχόμενον πάλιν
δ' ἡδέται, καὶ τὸ μὲν δεῦρο τὸ δ' ἐκείσε ἔλκει ὡς τὸ
σπῶντα. εἰ δὲ μὴ οἷον τε ἅμα λυπεῖσθαι καὶ ἡδέ-
σθαι, ἀλλὰ μετὰ μικρόν γε λυπεῖται ὅτι ἦσθη, καὶ πάλιν
ἐβούλετο ἡδέα ταῦτα γενέσθαι αὐτῷ· μεταμελείει γὰρ
οἱ φαῦλοι γέμουσιν. οὐ δὲ φαίνεται ὁ φαῦλος ἢ τῇ
ἑαυτὸν φιλικῶς διακείσθαι διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν φίλον
δὴ τὸ ἔτι ἔχειν λίαν ἐστὶν ἄβλιον, φευκτέον τὴν μη-
ρίαν διατεταμένως καὶ πειρατέον ἐπικεικῇ εἶναι· ἔτι
καὶ πρὸς ἑαυτὸν φιλικῶς ἂν ἔχοι καὶ ἐτέρῳ φίλος γάρ
ἦν· ἢ δ' εὐνοία φιλία μὲν ὅσκειν, ἢ μὴν ἐστὶ γὰρ φιλία
γίνεται γὰρ εὐνοία καὶ πρὸς ἀγνώτας καὶ λανθάνον-
τας· φιλία δ' οὐ. καὶ πρότερον δὲ ταῦτ' εἴρηται. ἀλλ' ἐκεί-
νη λησὶς ἐστίν· οὐ γὰρ ἔχει διάτασιν οὐδ' ὀρεξιν, τῇ φιλίᾳ
δὲ ταῦτ' ἀκολουθεῖ. καὶ ἡ μὲν φιλία μετὰ συνήκει
δ' εὐνοία καὶ ἐκ προσκαίης, οἷον καὶ περὶ τοὺς ἀνθρώ-
πους.

2. τὰ πρὸς] καὶ πρὸς *O*¹. || φίλος πείλας καὶ ὅσαι φιλίας *K*¹. || 2. αὐτὸν *K*¹. || 5. τῶν φίλων *K*¹*O*¹. || 6. αἱ μὴ τρεῖς *L*¹. || 7. ἢ om *K*¹. || 9. τινι τὰ κατὰ τὴν *M*¹. || 10. ὑπερέχει *M*¹. || 12. δὲ *M*¹*O*¹. || 14. τὴν om *M*¹*N*¹. || τὴν *M*¹ | δὲ
διακονεῖ *K*¹. || 20. αἰρεῖται οὐδεὶς *K*¹. || 22. ἄλλ' οἷον ὅσος *K*¹. || 23. ἢ om *K*¹*M*¹. || 24. αὐτῷ corr *L*¹*O*¹. || 25. μετὰ *L*¹*N*¹. ||
28. πάντῃ *O*¹. || 29. ἄλλω *K*¹. || ἀμετάβλητος *M*¹. || 30. μὲν add *M*¹. || 31. περ om *L*¹. || αὐτὸν *K*¹*M*¹. || 32. αἰεῖται om *L*¹
καὶ ante ἢ om *K*¹. || 34. ἂν τισιν αὐτῇ *M*¹. || 35. εἶναι ἢ φιλία *L*¹*O*¹. || ἢ οὐκ ἐστὶ *M*¹. || ἐκ] ἢ ἐκ *K*¹.
3. ἢ τ' ἀρῆσκουσιν *K*¹. || 7. διαφέρονται *M*¹. || 11. οἰοῦνται κατὰ ἑαυτοῖς μάλιστα εἶναι *M*¹. || 12. διὰ] καὶ διὰ *K*¹*M*¹. || μὴ
καὶ φεύγουσι *K*¹, μισοῦνται φεύγουσι *M*¹*N*¹. || 14. συνημερεύουσιν *K*¹. || 15. ἕτερα τοιαῦτα ἐλπίζουσι *L*¹*O*¹, τοιαῦθ' ὑπερλήπει *K*¹. ||
17. οὐδὲ *L*¹. || 19. ἑαυτοῖς οἱ τοιοῦτοι *L*¹*O*¹. || 20. τότε *L*¹*O*¹, om *K*¹. || μὲν om *K*¹. || ἀπεχόμενος *L*¹. || τοῖς *L*¹*O*¹. || 24. ταῦτα ἡδέα *L*¹, τῷ ἡδέα ταῦτα *M*¹. || μεταμελείει — 26. ἑαυτὸν om *M*¹. || 26. αὐτὸν *K*¹. || 29. καὶ ante τὸν
*K*¹*M*¹. || 30. φίλῳ] φιλικῶ *K*¹. || 32. τοιαῦτ' *K*¹*M*¹. || 35. τρεκαῖν *M*¹.

εἶναι· εὐνοὶ γὰρ αὐτοῖς γίνονται καὶ συνθέλυσιν, συμ-
 ιεν δ' ἂν οὐθέν· ὅπερ γὰρ εἵπομεν, προσκαίως εὐνοί
 ι καὶ ἐπιπολαίως ἐργασιν. ἔοικε δὲ ἀρχὴ φιλίας
 ὥσπερ τοῦ ἐρᾶν ἢ διὰ τῆς ὀψέως ἡδονή· μὴ γὰρ
 λεις τῇ ἰδέᾳ οὐθεὶς ἐρᾷ, ὁ δὲ χαίρων τῷ εἶδει οὐδεν
 ν ἐρᾷ, ἀλλ' ὅταν καὶ ἀπόντα ποθῇ καὶ τῆς παρη-
 πιθυμῇ. οὕτω δὲ καὶ φίλους οὐχ οἶόν τ' εἶναι μὴ
 γενομένους, οἱ δ' εὐνοὶ οὐθέν μᾶλλον φιλοῦσιν· βού-
 γὰρ μόνον ταῖα θὰ οἷς εἰσὶν εὐνοὶ, συμπράττειν δ'
 ν, ἔδ' ὀχληθεῖεν ὑπὲρ αὐτῶν. διὸ μεταφέρων φαίη
 αὐτὴν ἀργὴν εἶναι φιλίαν, χρονίζομένην δὲ καὶ εἰς
 ιαν ἀφικνουμένην γίνεσθαι φιλίαν, οὐ τὴν διὰ τὸ
 ιον οὐδὲ τὴν διὰ τὸ ἡδύ· ἔδὲ γὰρ εὐνοία ἐπὶ τού-
 νεται. ὁ μὲν γὰρ εὐεργετηθεὶς ἀνθ' ὧν πέπονθεν
 ιει τὴν εὐνοίαν, τὰ δίκαια δρῶν· ὁ δὲ βουλόμενός
 15 κραγεῖν, ἐλπίδα ἔχων εὐπορίας δι' ἐκείνους, οὐκ ἔοικ'
 ἐκείνῳ εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον ἑαυτῷ, καθάπερ οὐδὲ
 εἰ θεραπεύει αὐτὸν διὰ τινος χρῆσιν. ὅλως δ' ἡ
 δι' ἀρετὴν καὶ ἐπιεικειᾶν τινα γίνεται, ὅταν τῷ φαῖν
 τις ἢ ἀνδρείος ἢ τι τοιοῦτον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν
 20 τῶν εἵπομεν.

φιλικὸν δὲ καὶ ἡ ὁμόνοια φαίνεται· διόπερ ἐκ ἔστιν
 ἴα· τῆτο μὲν γὰρ καὶ ἀγνοῦσιν ἀλλήλους ὑπάρχειεν
 ἰδὲ τοὺς περὶ ὅτεσιν ὁμογνωμονοῦντας ὁμονοεῖν φα-
 ῖν τοὺς περὶ τῶν οὐρανίων (οὐ γὰρ φιλικὸν τὸ περὶ
 25 ὁμονοεῖν), ἀλλὰ τὰς πόλεις ὁμονοεῖν φασίν, ὅταν
 ὧν συμφερόντων ὁμογνωμονῶσι καὶ ταῦτα προαι-
 καὶ πράττωσι τὰ κοινῇ δοῦντα. περὶ τὰ πρακτὰ
 νοῦσιν, καὶ τούτων περὶ τὰ ἐν μεγέθει καὶ τὰ ἐνδε-
 α ἀμφοῖν ὑπάρχειν ἢ πᾶσιν, οἷον αἱ πόλεις, ὅταν
 30 δικῇ τὰς ἀρχὰς αἰρετὰς εἶναι, ἢ συμμαχεῖν Λακε-
 ῖοις, ἢ ἄρχειν Πιπτακάν, ὅτε καὶ αὐτὸς ἤθελεν. ὅταν
 ἕτερος ἑαυτὸν βύληται, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς Φοινίσσαις,
 ζυσιν· οὐ γὰρ ἐστ' ὁμονοεῖν τὸ αὐτὸ ἐκάτερον ἐννοεῖν
 ε, ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ, οἷον ὅταν καὶ ὁ δῆμος
 35 μᾶλλον ἢ ἀγαπηθεῖν ἂν ὑπὸ τοῦ ἔργου ἐμψύχῃ γενομένην.

καὶ οἱ ἐπιεικεῖς τοὺς ἀρίστους ἄρχειν· οὕτω γὰρ πᾶσι γί-
 γνεται οὐ ἐφίενται. πολιτικὴ δὲ φιλία φαίνεται ἡ ὁμό-
 νοια, καθάπερ καὶ λέγεται· περὶ τὰ συμφέροντα γὰρ ἐστὶ
 καὶ τὰ εἰς τὸν βίον ἀνήκοντα. ἐστὶ δ' ἡ τοιαύτη ὁμόνοια
 ἐν τοῖς ἐπιεικέσιν· οὗτοι γὰρ καὶ ἑαυτοῖς ὁμονοοῦσι καὶ
 ἀλλήλοις, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὄντες ὡς εἶπεν· τῶν τοιοῦτων
 γὰρ μένει τὰ βυλήματα καὶ οὐ μεταρρεῖ ὥσπερ εὐρίπος,
 βουλονται τε τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα, τούτων δὲ
 καὶ κοινῇ ἐφίενται. τοὺς δὲ φαύλους οὐχ οἶόν τε ὁμονοεῖν
 10 πλὴν ἐπὶ μικρόν, καθάπερ καὶ φίλους εἶναι, πλεονεξίας
 ἐφιμενούς ἐν τοῖς ὠφελίμοις, ἐν δὲ τοῖς πόνοις καὶ ταῖς
 λειτουργίαις ἑλλείποντας· ἑαυτῷ δ' ἕκαστος βυλόμενος ταῦτα
 τὸν πέλας ἐξετάζει καὶ κωλύει· μὴ γὰρ τηρέντων τὸ κοι-
 νὸν ἀπόλλυται. συμβαίνει ἔν αὐτοῖς γασσιάζειν, ἀλλήλους
 μὲν ἐπαναγκάζοντας, αὐτοὺς δὲ μὴ βυλομένους τὰ δίκαια
 ποιεῖν.

Οἱ δ' εὐεργέται τοὺς εὐεργετηθέντας δοκοῦσι μᾶλλον
 7 φιλεῖν ἢ οἱ εὐ παθόντες τοὺς δράσαντας, καὶ ὡς παρὰ
 λόγον γινόμενον ἐπιζητεῖται. τοῖς μὲν οὖν πλείστοις φαί-
 νεται, ὅτι οἱ μὲν ὀφείλυσιν τοῖς δὲ ὀφείλεται· καθάπερ ἔν
 ἐπὶ τῶν δανείων οἱ μὲν ὀφείλοντες βύλονται μὴ εἶναι οἷς
 ὀφείλουσιν, οἱ δὲ δανείσαντες καὶ ἐπιμέλονται τῆς τῶν
 ὀφειλόντων σωτηρίας, οὕτω καὶ τοὺς εὐεργετήσαντας βύ-
 λεσθαι εἶναι τοὺς παθόντας ὡς κομιζόμενους τὰς χάριτας,
 15 τοῖς δ' οὐκ εἶναι ἐπιμελὲς τὸ ἀνταποδοῦναι. Ἐπίχαρμος
 μὲν οὖν τάχ' ἂν φαίη ταῦτα λέγειν αὐτοὺς ἐκ πονηροῦ
 θεωμένους, ἔοικε δ' ἀνθρωπικῷ· ἀμνήμονες γὰρ οἱ πολλοί
 καὶ μᾶλλον εὐ πάσχειν ἢ ποιεῖν ἐφίενται. δοῦξε δ' ἂν
 φυσικώτερον εἶναι τὸ αἶτιον, καὶ οὐχ ὁμοιον τῷ περὶ τῆς
 20 δανείσαντας· οὐ γὰρ ἐστὶ φήλησις περὶ ἐκείνους, ἀλλὰ τοῦ
 σώζεσθαι βύλησις τῆς κομιδῆς ἕνεκα· οἱ δ' εὐ πεποικηότες
 φιλοῦσι καὶ ἀγαπῶσι τοὺς πεπονθότας, καὶ μὴθὲν ὥσι
 χρήσιμοι μὴδ' εἰς ὕστερον γένοιντ' ἂν. ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν
 τεχνιτῶν συμβέβηκεν· πᾶς γὰρ τὸ οἰκεῖον ἔργον ἀγαπᾷ
 35 μᾶλλον ἢ ἀγαπηθεῖν ἂν ὑπὸ τοῦ ἔργου ἐμψύχῃ γενομένην.

συνελθῶσιν *K*¹. || συμπράττειν *L*¹. || 2. οὐδὲ ἔν *O*¹. || τροπαίως *M*¹. || 5. εἰδέαι *K*¹. || 7. ἐπιθυμῇ *K*¹ *O*¹. || 9. εὐνοὶ *M*¹. ||
 ν ἂν *L*¹. || ἔδ' ἂν ὀχληθεῖεν *O*¹. || 12. ἀγομένη *L*¹, συνηγομένη *O*¹. || 16. εὐ πράττειν *L*¹. || εὐπορίας ἐλπίδα ἔχων *L*¹ *O*¹. || 17.
 ὕπους *O*¹. || 18. ἡ om *K*¹ *M*¹. || 19. γίνεται τῷ φαῖναι *M*¹. || 20. τῷ ἀγῶνι *L*¹. || 24. τοῖς γὰρ *M*¹. || ὅτι οὖν *L*¹ *O*¹. || 26.
 λλους *M*¹. || 27. καὶ — 29. ὁμονοῦσι om *M*¹. || 28. κοινὰ *K*¹. || 29. τὰ post καὶ add *L*¹ *O*¹. || 32. ἔθελεν *K*¹. || 33. ἐκά-
 α ἑαυτὸν *K*¹. || 34. αὐτῷ *K*¹ *L*¹ *M*¹. || εὐνοεῖν *K*¹ *L*¹. || 35. ἐν et αὐτῷ om *O*¹.
 οὐ πάντες ἐφίενται *M*¹. οὐ ἐφίεται — φαίνεται margo *O*¹: ipse om. || 4. πρὸς *N*¹. || ἤκοντα *M*¹, εἰκότα *K*¹. || 5. καὶ post
 ε *M*¹. || 7. μέρει τὰ βυλεύματα *M*¹. || 9. καὶ om *M*¹. || κοιναῖας *O*¹. || 11. πόνοις] δαπανηροῖς *M*¹. || 13. πλημέτων *M*¹. ||
 λως *M*¹. || 18. οἱ om *K*¹ *M*¹. || 21. ὀφείλοντες οὐ βύλονται εἶναι *M*¹. || 22. οἱ δανείσαντες δὲ καὶ ἐπιμελοῦνται *K*¹ *M*¹. || 23. οὕτω
 ε *M*¹. || 26. μὲν om *M*¹. || τοὺς *M*¹. || 29. οὐδ' *K*¹ *M*¹. || 30. δανεισῆς *L*¹. || 32. πεποικηότες] εὐ πεπονθότας *N*¹, εὐεργετηθέντας
 || 33. μὴδ'] καὶ μὴδ' *M*¹. || γένοιντ' *L*¹ *M*¹.

μάλισα δ' ἴσως τῷτο περὶ τοὺς ποιητὰς συμβαίνει· ὑπερα-
γαπῶσι γὰρ οὗτοι τὰ οἰκεία ποιήματα, στέργοντες ὥσπερ
τέκνα. τοιοῦτῳ δὲ ἔοικε καὶ τὸ τῶν εὐεργετῶν· τὸ γὰρ εὖ
πεποιθὸς ἔργον ἐστὶν αὐτῶν· τοῦτο δὲ ἀγαπῶσι μᾶλλον ἢ
τὸ ἔργον τὸν ποιήσαντα. τούτῳ δ' αἴτιον ὅτι τὸ εἶναι πᾶσιν
αἰρετὸν καὶ φιλητόν, ἐσμὲν δ' ἐνεργεῖα· τῷ ζῆν γὰρ καὶ
πράττειν. ἐνεργεῖα δὲ ὁ ποιήσας τὸ ἔργον ἐξὶ πως· ἐέργει
δὴ τὸ ἔργον, διότι καὶ τὸ εἶναι. τοῦτο δὲ φυσικόν· ὁ γὰρ
ἐξὶ θυνάμει, τοῦτο ἐνεργεῖα τὸ ἔργον μνηύει. ἅμα δὲ καὶ
τῷ μὲν εὐεργετῇ καλὸν τὸ κατὰ τὴν πρᾶξιν, ὥς χαίρειν
ἐν ᾧ τοῦτο, τῷ δὲ παθόντι οὐθέν καλὸν ἐν τῷ δράσαντι,
ἀλλ' εἴπερ, συμφέρον· τοῦτο δ' ἥττον ἢ καὶ φιλητόν.
ἡδεῖα δ' ἐστὶ τοῦ μὲν παρόντος ἢ ἐνεργείας, τῷ δὲ μέλλοντος
ἢ ἐλπίς, τοῦ δὲ γεγεννημένου ἢ μνήμη. ἡδιστον δὲ τὸ κατὰ
τὴν ἐνεργείαν, καὶ φιλητόν ὁμοίως. τῷ μὲν οὖν πεποιηκότι
μένει τὸ ἔργον (τὸ καλὸν γὰρ πολυχρόνιον), τῷ δὲ παθόντι
τὸ χρησίμimon παροίχεται. ἥ τε μνήμη τῶν μὲν καλῶν ἡδεῖα,
τῶν δὲ χρησίμων ἢ πάνυ ἢ ἥττον· ἢ προσδοκία δ' ἀνάπα-
λιν ἔχειν ἔοικεν. καὶ ἡ μὲν φίλησις ποιήσει ἔοικεν, τὸ φι-
λεῖσθαι δὲ τῷ πάσχειν. τοῖς ὑπερέχουσι δὲ περὶ τὴν πρᾶ-
ξιν ἐπεται τὸ φιλεῖν καὶ τὰ φιλικά. ἐτι δὲ τὰ ἐπιπό-
νως γεγόμενα πάντες μᾶλλον ἐστέργουσιν, οἷον καὶ τὰ χρή-
ματα οἱ κτησάμενοι τῶν παραλαβόντων· δοκεῖ δὲ τὸ μὲν
εὖ πάσχειν ἄπονον εἶναι, τὸ δ' εὖ ποιεῖν ἐργῶδες. διὰ ταῦτα
δὲ καὶ αἱ μητέρες φιλοτεκνότεραι· ἐπιπονώτερά γὰρ ἢ γέν-
νησις, καὶ μᾶλλον ἴσασιν ὅτι αὐτῶν. δοῖε δ' ἂν τῷτο καὶ
τοῖς εὐεργεταῖς οἰκείον εἶναι.

8 Ἀπορεῖται δὲ καὶ πότερον δεῖ φιλεῖν ἑαυτὸν μάλισα
ἢ ἄλλον τινά· ἐπιτιμῶσι γὰρ τοῖς ἑαυτοὺς μάλιστα ἀγα-
πῶσι, καὶ ὡς ἐν αἰσχυρῷ φιλαύτους ἀποκαλοῦσι, δοκεῖ τε
ὁ μὲν φαῦλος ἑαυτοῦ χάριν πάντα πράττειν, καὶ ὅσῳ ἂν
μοχθηρότερος ᾖ, τοσούτῳ μᾶλλον· ἐγκαλοῦσι δὲ αὐτῷ ὅτι
οὐθέν ἀφ' ἑαυτοῦ πράττει· ὁ δ' ἐπεικὴς διὰ τὸ καλόν, καὶ
ὅσῳ ἂν βελτίων ᾖ, μᾶλλον διὰ τὸ καλόν, καὶ φίλος ἔνεκα·
τὸ δ' αὐτῷ παρήσιν. τοῖς λόγοις δὲ τούτοις τὰ ἔργα δια-

φωνεῖ, οὐκ ἀλόγως. φασὶ γὰρ δεῖν φιλεῖν μάλιστα τὸν
μάλισα φίλον, φίλος δὲ μάλισα ὁ βυλόμενος ὃ βόλῃ
τάγαθα ἐκείνου ἔνεκα, καὶ εἰ μηθεὶς εἴσεται. ταῦτα ἰ
ὑπάρχει μάλισ' αὐτῷ πρὸς αὐτόν, καὶ τὰ λοιπὰ δὴ πᾶσι
οἷς ὁ φίλος ἐρίζεται· εἴρηται γὰρ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ πάντα ἢ
φιλικὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους διήκει. καὶ αἱ παροιμίαι ἢ
πᾶσαι ὁμογνωμονοῦσιν, οἷον τὸ "μία ψυχὴ" καὶ "ἐν
τῷ φίλῳ" καὶ "ἰσότης φιλότης" καὶ "γόνυ κνήμης ἔρη"
πάντα γὰρ ταῦτα πρὸς αὐτὸν μάλισθ' ὑπάρχει· μάλισ-
10 γὰρ φίλος αὐτῷ, καὶ φιλητόν δὲ μάλισθ' ἑαυτόν. ὡ-
ρεῖται δ' εὐκότως ποτέροις χρεῶν ἐπεσθαι, ἀμφοῖν ἔχον-
τὸ πῖσόν. ἴσως οὖν τὸς τοιοῦτους δεῖ τῶν λόγων διαμῆ-
διορίζειν ἐφ' ὅσον ἐκάτεροι καὶ πῇ ἀληθεύουσιν. εἰ δὲ ἢ
βοιμεν τὸ φίλαυτον πῶς ἐκάτεροι λέγουσιν, τάχ' ἂν ᾔ-
δηλον. οἱ μὲν ὅν εἰς ὄνειδος ἄγοντες αὐτὸ φιλαύτους καὶ
τὸς ἑαυτοῖς ἀπονέμοντας τὸ πλεον ἐν χρήμασι καὶ τῇ
καὶ ἡδοναῖς ταῖς σωματικαῖς· τούτων γὰρ οἱ πολλοὶ ἐ-
γονται, καὶ ἐσπυδάκασιν περὶ αὐτὰ ὡς ἄριστα ὄντα, ἐν
περιμάχητά ἐστιν. οἱ δὲ περὶ ταῦτα πλεονέκεται χαί-
15 ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ ὅλως τοῖς πάθεσι καὶ τῷ ἀλγῇ ἢ
ψυχῇ. τοιοῦτοι δ' εἰσὶν οἱ πολλοί· διὸ καὶ ἡ πρώτη
γεγεννηται ἀπὸ τοῦ πολλοῦ φαύλου ὄντος. δικαίως ἢ
οὕτω φιλαύτοις ὀνειδίζεται. ὅτι δὲ τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐπὶ
ἀπονέμοντας εἰώθασιν λέγειν οἱ πολλοὶ φιλαύτους, καὶ
20 λον· εἰ γὰρ τις αἰεὶ σπουδαῖσι τὰ δίκαια πράττων
μάλισα πάντων ἢ τὰ σώφρονα ἢ ὁποιαῦν ἄλλα τῶν
τὰς ἀρετὰς, καὶ ὅλως αἰεὶ τὸ καλὸν ἑαυτῷ περιεποιεῖται
ἐρεῖ τοῦτον φίλαυτον οὐδὲ ψέξει. δοῖε δ' ἂν ἰ πᾶσι
μᾶλλον εἶναι φίλαυτος· ἀπονέμεται γῶν ἑαυτῷ τὰ καλὰ
καὶ μάλισ' ἀγαθὰ, καὶ χαρίζεται ἑαυτοῦ τῷ κυρεῖται
καὶ πάντα τούτῳ πείθεται· ὥσπερ δὲ καὶ πόλις τῇ ἐ-
τατον μάλισ' εἶναι δοκεῖ καὶ πᾶν ἄλλο σύστημα, ἐπὶ
ἄνθρωπος· καὶ φίλαυτος δὲ μάλισα ὁ τοῦτο ἀγαπῶν
τούτῳ χαριζόμενος. καὶ ἐγκρατὴς δὲ καὶ ἀκρατὴς λέ-
35 τῷ κρατεῖν τὸν νοῦν ἢ μή, ὡς τούτῳ ἐκάστῳ ὅστις καὶ

1. περὶ τοὺς ποιητὰς τῷτο $L^1 O^1$. || 3. δὲ M^1 . || 7. δ' $L^1 M^1 O^1$. || 14. γενομένου M^1 . || 15. οὖν om L^1 . || 16. γὰρ καλὸν L^1 . || 18. ἢ — 19. ἔχειν ἔοικεν om M^1 . || 19. ἔχειν om $L^1 O^1$. || 20. ὑπάρχεισι N^1 . || δὲ M^1 . || τὴν om $L^1 O^1$. || 21. τῇ καὶ ἢ $L^1 O^1$. τὸ φιλεῖν om K^1 . || 22. γεγόμενα πάντες μᾶλλον M^1 , μὲν μᾶλλον πάντες γεγόμενα O^1 . || 23. δὲ M^1 . || εὖ μὲν $K^1 L^1 M^1$. || 24. om M^1 . || ἐπιπονώτερον M^1 . || γένεσις K^1 . || 27. εἶναι om L^1 . || 28. ἀπορεῖ M^1 . || καὶ om L^1 . || 30. δὲ $L^1 M^1 O^1$. || 32. καὶ M^1 . || 33. οἷον ὅτι K^1 . || 34. βέλτιον K^1 . || μᾶλλον om M^1 .

2. ᾧ ἢ ᾧ K^1 , ᾧ μάλιστα L^1 . || 4. αὐτῷ μάλισα $L^1 O^1$. || 7. τὸ κοινὰ τὰ φίλων καὶ μία ψυχὴ $L^1 O^1$. || 9. μάλισ' ὑπάρχει $K^1 M^1$. || 11. χρεῶν δὲ ἐπεσθαι $L^1 O^1$. || ἐχόντων L^1 , σχόντων M^1 . || 15. ἐν om $K^1 M^1$. || 19. περὶ χρημάτων M^1 . || δὲ L^1 . || 22. πρὸς M^1 . || 23. τοῖς K^1 . || 25. σπουδαῖσι $L^1 M^1 O^1$. || 27. αὐτῷ $L^1 O^1$. || 29. εἶναι μᾶλλον L^1 . || γὰρ L^1 . || 31. δὲ καὶ] γὰρ M^1 . || 33. καὶ ante φίλαυτος om M^1 . || 34. λέγεται om M^1 . || 35. τοῦτο $K^1 M^1 N^1 O^1$. || πραγματῶν M^1 .

1 δοκῶσιν αὐτοὶ καὶ ἐκυσίως τὰ μετὰ λόγῳ μάλιστα· οὐν τοῦθ' ἕκαστός ἐστιν ἡ μάλιστα, οὐκ ἄδελον, καὶ
 ιεικὴς μάλιστα τῷτ' ἀγαθῷ. διὸ φίλαυτος μάλιστα
 καθ' ἕτερον εἶδος τοῦ οὐνειδιζομένου, καὶ διαφέρων
 ὅσον τὸ κατὰ λόγον ζῆν τῷ κατὰ πάθος, καὶ ὅρ- 5
 τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ δοκοῦντος συμφέρειν. τοὺς μὲν ἔν
 : καλὰς πράξεις διαφερόντως σπουδαζοντας πάντες
 νται καὶ ἐπαινεῖσιν· πάντων δὲ ἀμιγδωμένων πρὸς
 ν καὶ διατεινομένων τὰ κάλλιστα πράττειν κοινῇ τ'
 ' εἴη τὰ δέοντα καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ τὰ μέγιστα τῶν 10
 , εἴπερ ἡ ἀρετὴ τοιοῦτον ἐστίν. ὥς τε τὸν μὲν ἀγαθὸν
 ντον εἶναι· καὶ γὰρ αὐτὸς ὀνήσεται τὰ καλὰ πράτ-
 τοὺς ἄλλους ὠφελησεί· τὸν δὲ μοχθήρὸν οὐ δεῖ·
 γὰρ καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς πέλας, φαύλοις πάθουσιν
 : τῷ μοχθήρῳ μὲν οὐν διαφωνεῖ ἂν δεῖ πράττειν 15
 : πράττει· ὁ δ' ἐπεικὴς, ἂν δεῖ, ταῦτα καὶ πράττει·
 : νουὺς αἰρεῖται τὸ βέλτιστον ἑαυτῷ, ὁ δ' ἐπεικὴς
 εἰ τῷ νῷ. ἀληθὲς δὲ περὶ τοῦ σπουδαίου καὶ τὸ τῶν
 ἵεκα πολλὰ πράττειν καὶ τῆς πατρίδος, καὶν δὲ
 ἰθνήσκειν· προήσεται γὰρ καὶ χρήματα καὶ τιμὰς 20
 : τὰ περιμάχχτα ἀγαθὰ, περιποιούμενος ἑαυτῷ τὸ
 ὀλίγον γὰρ χρόνον ἡσθῆναι σφόδρα μᾶλλον ἔλοιτ'
 λὺν ἥρεμα, καὶ βιώσας καλῶς ἑναιαυτὸν ἢ πόλλ' ἔτη
 :ς, καὶ μίαν πρᾶξιν καλὴν καὶ μεγάλην ἢ πολλὰς
 ράς. τοῖς δ' ὑπεραποθνήσκουσι τοῦτ' ἴσως συμβαίνει· 25
 :ς δὴ μέγα καλὸν ἑαυτοῖς. καὶ χρήματα προοῖντ'
 ῶ πλείονα λήφονται οἱ φίλοι· γίγνεται γὰρ τῷ
 :ω χρήματα, αὐτῷ δὲ τὸ καλόν· τὸ δὴ μείζον
 ἑαυτῷ ἀπονέμει. καὶ περὶ τιμὰς δὲ καὶ ἀρχὰς ὁ
 ρόπος· πάντα γὰρ τῷ φίλῳ ταῦτα προήσεται· κα- 30
 : αὐτῷ τοῦτο καὶ ἐπαινετόν. εἰκότως δὲ δοκεῖ σπου-
 :ναι, ἀντὶ πάντων αἰρούμενος τὸ καλόν. ἐνδέχεται
 πράξεις τῷ φίλῳ προῖσθαι, καὶ εἶναι κάλλιον τοῦ
 :ράξαι τὸ αἶτιον τῷ φίλῳ γενέσθαι. ἐν πᾶσι δὴ τοῖς
 :ῖς ὁ σπουδαῖος φαίνεται ἑαυτῷ τοῦ καλῷ πλέον νέ- 35

μων. οὕτω μὲν οὖν φίλαυτον εἶναι δεῖ, καθάπερ εἴρηται·
 ὡς δ' οἱ πολλοί, οὐ χρή.

Ἀμφισβητεῖται δὲ καὶ περὶ τὸν εὐδαίμονα, εἰ δέησε- 9
 ται φίλων ἢ μή. οὐθὲν γὰρ φασὶν δεῖν φίλων τοῖς μακα-
 ρίοις καὶ αὐτάρκεσιν· ὑπάρχειν γὰρ αὐτοῖς τὰγαθὰ· αὐτάρ-
 κεις οὖν ὄντας οὐδενὸς προσδεῖσθαι, τὸν δὲ φίλον, ἕτερον
 αὐτὸν ὄντα, πορίζειν ἂν δι' αὐτοῦ ἀδυνατεῖ· ὅθεν τὸ "ὅταν
 ὁ δαίμων εὖ διδῶ, τί δεῖ φίλων;" ἔοικε δ' ἀτόπῳ τὸ πάντ'
 ἀπονέμοντας τὰγαθὰ τῷ εὐδαίμονι φίλους μὴ ἀποδιδόναι, ὃ
 δοκεῖ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν μέγιστον εἶναι. εἰ τε φίλους μᾶλλον
 ἐστὶ τὸ εὖ ποιεῖν ἢ πάσχειν, καὶ ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς
 ἀρετῆς τὸ εὐεργετεῖν, κάλλιον δ' εὖ ποιεῖν φίλους ὀφειλῶν,
 τῶν εὖ πεισομένων δεήσεται ὁ σπουδαῖος. διὸ καὶ ἐπιζητεῖ-
 ται ὁότερον ἐν εὐτυχίαις μᾶλλον δεῖ φίλων ἢ ἐν ἀτυχίαις,
 ὡς καὶ τῷ ἀτυχουντος δεομένῳ τῶν εὐεργετησόντων καὶ τῶν
 εὐτυχούντων οὐς εὖ ποιήσασιν. ἄτοπον δ' ἴσως καὶ τὸ μο-
 νωτῆν ποιεῖν τὸν μακάριον· οὐθεὶς γὰρ ἔλοιτ' ἂν καθ' αὐτὸν
 τὰ πάντ' ἔχειν ἀγαθὰ· πολιτικὸν γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ συ-
 ζῆν πεφυκός. καὶ τῷ εὐδαίμονι δὴ τῷτ' ὑπάρχει· τὰ γὰρ
 τῇ φύσει ἀγαθὰ ἔχει. δῆλον δ' ὡς μετὰ φίλων καὶ ἐπει-
 κῶν κρεῖττον ἢ μετ' ὀφειλῶν καὶ τῶν τυχόντων συνημερεύειν·
 δεῖ ἄρα τῷ εὐδαίμονι φίλων. τί ἔν λέγουσιν οἱ πρῶτοι, καὶ
 πῇ ἀληθεύουσιν; ἢ ὅτι οἱ πολλοὶ φίλους οἶονταί τοὺς χρηστί-
 μους εἶναι; τῶν τοιούτων μὲν ἔν οὐθὲν δεήσεται ὁ μακάριος,
 ἐπειδὴ τὰγαθὰ ὑπάρχει αὐτῷ. οὐδὲ δὴ τῶν διὰ τὸ ἡδύ,
 ἢ ἐπὶ μικρόν· ἡδὺς γὰρ ὁ βίος ὧν οὐθὲν δεῖται ἐπεισάκτου
 ἡδονῆς. ἢ δεόμενος δὲ τῶν τοιούτων φίλων οὐ δοκεῖ δεῖσθαι
 φίλων. τὸ δ' οὐκ ἐστὶν ἴσως ἀληθές· ἐν ἀρχῇ γὰρ εἴρηται
 ὅτι ἡ εὐδαιμονία ἐνέργειά τις ἐστίν, ἢ δ' ἐνέργεια δῆλον ὅτι
 γίνεται καὶ ἔχῃ ὑπάρχει ὥσπερ κτήμᾳ τι. εἰ δὲ τὸ εὐδαί-
 μονεῖν ἐστὶν ἐν τῷ ζῆν καὶ ἐνεργεῖν, τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἢ ἐνέρ-
 γεια σπουδαία καὶ ἡδεῖα καθ' αὐτήν, καθάπερ ἐν ἀρχῇ
 εἴρηται, ἐστὶ δὲ καὶ τὸ οἰκεῖον τῶν ἡδέων, θεωρεῖν δὲ μᾶλλον
 τοὺς πέλας θυνάμεθα ἢ ἑαυτοὺς καὶ τὰς ἐκείνων πράξεις ἢ
 τὰς οἰκείας, αἱ τῶν σπουδαίων δὴ πράξεις φίλων ὄντων

ἑαυτῷ *M*¹. || 2. τοῦ καθ' ἑκάστου *M*¹, τοῦ καθέκαστος *L*¹. || ἢ om *O*¹. || 4. ἐκότερον *K*¹. || 6. ἢ τοῦ καλοῦ ἢ *K*¹*M*¹. || τοὺς] || 7. σπουδαζοντα *M*¹. || 10. πάντ' ἂν εἴη *M*¹, ἂν παντὶ ἢ *L*¹*O*¹. || 11. αἱ ἀρεταὶ *O*¹. || τὸ τοιοῦτον *M*¹. || ἐστὶν om *L*¹*O*¹. || ταιν om *K*¹*M*¹. || 16. ἂν om *K*¹. || ταῦτα ἂν δεῖ *K*¹*M*¹. || καὶ] αἱ *K*¹. || 18. δὲ τὸ περὶ *L*¹. || 21. αὐτῷ *L*¹. || 25. δὴ *L*¹*O*¹. || οὐτ' *O*¹. || 28. δι] δὲ *L*¹. || 29. περὶ τὰς τιμὰς *L*¹*O*¹. || δὴ *K*¹*O*¹. || 31. δοκεῖ om *M*¹. || σπουδαῖον *M*¹. || 32. αἰρούμενον 34. γίνεσθαι *M*¹. || ἀπασιν *L*¹.
 δεῖ φίλαυτον εἶναι *L*¹, φίλαυτον εἶναι δοκεῖ *M*¹. || 3. καὶ om *M*¹. || 4. δεῖν φασὶ φίλων *M*¹. || 5. ὑπάρχει *K*¹*L*¹*M*¹. || αὐτοῖς || ἀγαθὰ *K*¹, τὰγαθὸν *M*¹. || 6. μηδενὸς *L*¹*O*¹. || ἕτερον ἔντα αὐτῷ πορίζει *M*¹. || 7. τὸ om *K*¹*L*¹*M*¹. || 10. ἀγαθὸν *K*¹. || *O*¹. || 13. πεισομένων ὧν δεήσεται *K*¹. || ζητεῖται *L*¹*O*¹. || 14. ἀτυχίαις *O*¹. || δεῖ φίλων μᾶλλον *M*¹. || εὐτυχίαις *O*¹. || 16. || 17. αὐτὸν πάντ' ἔχειν τὰγαθὰ *L*¹*O*¹. || 21. καὶ om *K*¹. || τῶν om *K*¹*M*¹. || 22. εὐδαίμωνι καὶ τῶν φίλων *K*¹*M*¹. || 23. ποιῖται τοὺς χρησίμους *M*¹. || 26. ἢ om *K*¹. || 29. ἐστὶν] ἐστὶ μετὰ ἀρετῆς *L*¹. || 31. τοῦ ἀγαθοῦ δ' *L*¹*O*¹. || 33. δὲ post θεωρεῖν

ἡδεῖται τοῖς ἀγαθοῖς· ἀμφω γὰρ ἔχουσι τὰ τῇ φύσει ἡδέα. ὁ μακάριος δὲ φίλων τοιούτων δεῖσται, εἴπερ θεωρεῖν προαιρεῖται πράξεις ἐπικεικὲς καὶ οἰκείας· τοιαῦται δ' αἱ τοῦ ἀγαθοῦ φίλος ὄντος. οἶονταί τε δεῖν ἡδέως ζῆν τὸν εὐδαιμόνα· μονώτῃ μὲν ὅν χαλεπὸς ὁ βίος· οὐ γὰρ ῥάδιον καθ' αὐτὸν 5 ἐνεργεῖν συνεχῶς, μετ' ἐτέρων δὲ καὶ πρὸς ἄλλους ῥᾶον. ἔσαι οὖν ἡ ἐνέργεια συνεχεστέρα, ἡδεῖα οὕσα καθ' αὐτήν, ὃ δὲ περὶ τὸν μακάριον εἶναι· ὁ γὰρ σπουδαῖος, ἢ σπουδαῖος, ταῖς κατ' ἀρετὴν πράξεσι χαίρει, ταῖς δ' ἀπὸ κακίας δυσχεραίνει, καθάπερ ὁ μουσικὸς τοῖς καλοῖς μέλεσιν ἡδεῖται, ἐπὶ δὲ 10 τοῖς φαύλοις λυπεῖται. γίνοιτο δ' ἂν καὶ ἀσκησίς τις τῆς ἀρετῆς ἐκ τοῦ συζῆν τοῖς ἀγαθοῖς, καθάπερ καὶ Θεογνίς φησιν. φυσικώτερον δ' ἐπισκοποῦσιν ἔοικεν ὁ σπουδαῖος φίλος τῷ σπουδαίῳ τῇ φύσει αἰρετὸς εἶναι· τὸ γὰρ τῇ φύσει ἀγαθὸν εἴρηται ὅτι τῷ σπουδαίῳ ἀγαθὸν καὶ ἡδύ ἐστι καθ' 15 αὐτό· τὸ δὲ ζῆν ὀρίζονται τοῖς ζώοις δυνάμει αἰσθήσεως, ἀνθρώποις δ' αἰσθήσεως ἢ νοήσεως· ἡ δὲ δύναμις εἰς τὴν ἐνέργειαν ἀνάγεται. τὸ δὲ κύριον ἐν τῇ ἐνέργειᾳ· ἔοικε δὲ τὸ ζῆν εἶναι κυρίως τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ νοεῖν. τὸ δὲ ζῆν τῶν καθ' αὐτὸ ἀγαθῶν καὶ ἡδέων· ὠρισμένον γάρ, τὸ δ' ὠρι- 20 σμένον τῆς ἀγαθοῦ φύσεως. τὸ δὲ τῇ φύσει ἀγαθὸν καὶ τῷ ἐπικεικῇ· διόπερ ἔοικε πᾶσιν ἡδύ εἶναι. οὐ δεῖ δὲ λαμβάνειν μοχθηρὰν ζωὴν καὶ διεφθαρμένην, οὐδ' ἐν λύκαις· ἀόριστος γὰρ ἡ τοιαύτη, καθάπερ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῇ. ἐν τοῖς ἐχομένοις δὲ περὶ τῆς λύκης ἔσαι φανερώτερον. εἰ δ' 25 αὐτὸ τὸ ζῆν ἀγαθὸν καὶ ἡδύ (ἔοικε δὲ καὶ ἐκ τοῦ πάντας ὀρέγεσθαι αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τοὺς ἐπικεικὲς καὶ μακαρίους· τέτοις γὰρ ὁ βίος αἰρετώτατος, καὶ ἡ τούτων μακαριωτάτη ζωή), ὁ δ' ὁρῶν ὅτι ὁρᾷ αἰσθάνεται καὶ ὁ ἀκούων ὅτι ἀκείει καὶ ὁ βαδίζων ὅτι βαδίζει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἐξί 30 τι τὸ αἰσθανόμενον ὅτι ἐνεργουμένον, ὥς τε αἰσθανόμεθ' ἂν ὅτι αἰσθανόμεθα καὶ νοοῦμεν ὅτι νοοῦμεν. τὸ δ' ὅτι αἰσθανόμεθα ἢ νοοῦμεν, ὅτι ἐσμέν· τὸ γὰρ εἶναι ἦν αἰσθάνεσθαι ἢ

νοεῖν. τὸ δ' αἰσθάνεσθαι ὅτι ζῇ, τῶν ἡδέων καθ' αὐτό· φησὶ γὰρ ἀγαθὸν ζῶν, τὸ δ' ἀγαθὸν ὑπάρχον ἐν αὐτῷ αἰσθάνεσθαι ἡδύ. αἰρετὸν δὲ τὸ ζῆν καὶ μάλιστα τοῖς ἐρθεῖς, ὅτι τὸ εἶναι ἀγαθὸν ἐστὶν αὐτοῖς καὶ ἡδύ· συναισθάνονται γὰρ τῷ καθ' αὐτὸ ἀγαθῷ ἡδονταί. ὥς δὲ πρὸς ἐκὸν φίλος ἐστίν. καθάπερ ὅν τὸ αὐτὸν εἶναι αἰρετὸν ἐστὶν αὐτῷ οὕτω καὶ τὸ τὸν φίλον, ἢ παραπλησίως. τὸ δ' εἶναι αἰρετὸν διὰ τὸ αἰσθάνεσθαι αὐτῷ ἀγαθῷ ὄντος. ἡ δὲ περὶ αἰσθήσεως ἡδεῖα καθ' ἑαυτήν. συναισθάνεσθαι ἄρα δεῖ καὶ φίλον ὅτι ἐστίν, τὸτο δὲ γίνοιτ' ἂν ἐν τῷ συζῆν καὶ κοινῇ λόγων καὶ διανοίας· οὕτω γὰρ ἂν δόξειε τὸ συζῆν ἐπὶ ἀνθρώπων λέγεσθαι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν βοσκῶν τὸ ἐν τῷ αὐτῷ νέμεσθαι. εἰ δὲ τῷ μακαρίῳ τὸ εἶναι αἰρετὸν ἐστὶ καθ' αὐτό, ἀγαθὸν τῇ φύσει ὄν καὶ ἡδύ, ταῦτα σίον δὲ καὶ τὸ τοῦ φίλου ἐστίν, καὶ ὁ φίλος τῶν αἰρετῶν εἴη. ὁ δ' ἐστὶν αὐτῷ αἰρετὸν, τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν αὐτῷ ταύτῃ ἐνδεῆς ἔσται. δεήσει ἄρα τῷ εὐδαιμονήσαντι περὶ σπουδαίων.

Ἄρ' οὖν ὡς πλείους φίλους ποιητέον, ἢ κατέπειτα τῆς ξενίας ἐμμελῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ; "μήτε πολλοὺς ἢ ἄξιους," καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας ἀρμόσει μήτ' ἀφύσιν ἢ μήτ' αὐ πολύφιλον καθ' ὑπερβολήν; τοῖς μὲν δὲ τῶν φίλων καὶ πάντων δόξειεν ἂν ἀρμόζειν τὸ λεχθέν· πολλὰ γὰρ 25 ἀνθυπηρετῶν ἐπίκονον, καὶ οὐχ ἱκανὸς ὁ βίος αὐτῶν πράττειν. οἱ πλείους δὲ τῶν πρὸς τὸν οἰκεῖον βίον ἐπὶ περιέργοι καὶ ἐμπόδιοι πρὸς τὸ καλῶς ζῆν· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν. καὶ οἱ πρὸς ἡδονὴν δὲ ἀρκοῦσιν ὀλέγοι, κατέπειτα τῇ τροφῇ τὸ ἡδυσμα. τοὺς δὲ σπουδαίους πότερον εἰς κατ' ἀριζμόν, ἢ ἐξί τι μέτρον καὶ φιλικοῦ πλάθης, ἐπὶ πόλεως; οὔτε γὰρ ἐκ δέκα ἀνθρώπων γένοιτ' ἂν πᾶσι ἐκ δέκα μυριάδων ἔτι πόλις ἐστίν. τὸ δὲ ποσὸν ἐκ ἐξῆς ἐν τι, ἀλλὰ πᾶν τὸ μεταξὺ τινῶν ὠρισμένον. καὶ μὲν

4. οἶον τε δὲ K^b . || 6. ῥάδιον $L^b O^b$. || 7. συνεργεστέρα M^b . || 8. — [?] ὁ δὲ περὶ τὸν μακάριον βίον ὡς ἦ M^b . || 11. γίνονται L^b καὶ ἡ ἀσκησίς τῆς M^b . || 12. θεόγνης K^b . || 13. post φησιν margo L^b φησὶ θεόγνης et, cum N^b et 2113 et margine Oxon. CCC, ἐσθλῶν μὲν ἀπ' ἐσθλᾶ [ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἐπ' ἐσθλᾶ N^b , ἐσθλᾶ μὲν ἀπ' ἐσθλῶν Oxon.] μαθήσεαι [ἡδύξει N^b] ἢ δὲ κακοῦ ἐπὶ [συμμιγῆς L^b] ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐνόντα [ἐόντα N^b] νόον. ca olim textui inserebantur: absunt etiam a 1471, 1855, 1856, 2023, 2114. || 14. εἶναι αἰρετός M^b . || 15. ἀγαθὸν αἰρετὸν L^b . || ἀγαθὸν καὶ καὶ ἀγαθὸν καὶ L^b , om K^b . || 16. δύναμιν $L^b M^b N^b$. || 17. ἀγεται L^b . || 18. δὲ K^b . || 19. δεῖ M^b . || 20. κυρίως εἶναι $L^b O^b$. || 21. αὐτῇ ταύτῃ M^b . || 22. ἐχομένοις $L^b M^b O^b$. || 23. τῆς om M^b . || 24. αὐτῆς $K^b M^b$. || 25. καὶ post δὲ om M^b . || 26. αἰρετώτερος M^b . || 27. ζωὴ om M^b . || 28. αἰσθάνεται post ἀκείει $L^b O^b$. || 29. ante ἐπὶ M^b . || 30. ὥς τε αἰσθανόμεθ' ἂν K^b , αἰσθανόμεθα δ' ἂν $L^b M^b O^b$. || 31. νοοῦμεν K^b . || 32. τῷ M^b .

2. ἢ ζωὴ $L^b O^b$. || ἐν om O^b . || 3. ἐστὶν ὁ φίλος L^b . || 4. ἢ om $K^b M^b$. || 5. αὐτήν $L^b O^b$. || 6. γίνονται $L^b O^b$. || 7. καὶ ὁ, omisso mox ἂν, $K^b M^b$. || 8. εὐδαιμονήσαντι M^b . || 9. τῆς om $M^b O^b$. || 10. δοκεῖ τὸ μήτε N^b . || 11. ἀξιους L^b . ἀφύσιν L^b καλοῖσιν. || 12. ἂν om $K^b L^b M^b$. || 13. αὐτῷ M^b , αὐτὸ $K^b O^b$. || 14. πλείους δὲ M^b . || 15. ἱκανῶν O^b . || 16. καὶ om K^b . || 17. ἀνθρώπων L^b .

πλήθος ὠρισμένον, καὶ ἴσως οἱ πλεῖστοι, μεθ' ὧν ἂν
 τις συζῇ· τῆτο γὰρ ἐδόκει φιλικώτατον εἶναι, ὅτι
 ἰδὼν τε πολλοὺς συζῆν καὶ διανέμειν αὐτόν, ὡς ἄδη-
 ρ δὲ κακείνους διτ' ἀλλήλοις φίλους εἶναι, εἰ μέλλουσι
 μετ' ἀλλήλων συνημερεύειν· τοῦτο δ' ἐργῶδες ἐν
 ὑπάρχειν. χαλεπὸν δὲ γίνεται καὶ τὸ συγχαίρειν
 συναλγεῖν οἰκείως πολλοῖς· εἰκὸς γὰρ συμπίπτειν ἅμα
 συνῆδυσθαι τῷ δὲ συνάχθυσθαι. ἴσως ἔν εὔχει μὴ
 ἰς πολυφιλικώτατον εἶναι, ἀλλὰ τοσούτους ὅσοι εἰς τὸ
 ἰανοί· ἐδὲ γὰρ ἐνδέχεσθαι δοῦναι ἂν πολλοῖς εἶναι
 φόδρα. διόπερ οὐδ' ἐρᾶν πλείονων· ὑπερβολὴ γὰρ
 βύλεται φιλίας, τοῦτο δὲ πρὸς ἑνα· καὶ τὸ σφύ-
 πρὸς ὀλγῆς. οὕτω δ' ἔχει ἔοικε καὶ ἐπὶ τῶν πρα-
 ῖς γίνονται γὰρ φίλοι πολλοὶ κατὰ τὴν ἐταιρικὴν
 αἰ δ' ὑμνόμεναι ἐν δυσι λέγονται. οἱ δὲ πολύφιλοι
 ἔν οἰκείως ἐντυχάνοντες ὑδὲν δοκοῦσιν εἶναι φίλοι,
 ἰλιτικῶς, οὓς καὶ καλοῦσιν ἀρεσκῆς. πολιτικῶς μὲν
 πολλοῖς εἶναι φίλον καὶ μὴ ἀρεσκον ὄντα, ἀλλ' ὡς
 ἐπισκεπῇ· δι' ἀρετὴν δὲ καὶ δι' αὐτούς οὐκ ἔστι πρὸς
 ἡ ἀγαπητὸν δὲ καὶ ὀλγῆς εὐρεῖν τοιοῦτος.
 ἴτερον δ' ἐν εὐτυχίαις μᾶλλον φίλων δεῖ ἢ ἐν δυ-
 ῖς ἐν ἀμφοῖν γὰρ ἐπιζητῶνται· οἱ τε γὰρ ἀτυχῶντες
 ἐπικουρίας, οἱ τ' εὐτυχοῦντες συμβίβων καὶ οὓς εὔ-
 ῖν· βούλονται γὰρ εὔδρᾶν. ἀναγκαιότερον μὲν δὴ
 ἀτυχίαις, διὸ τῶν χρησίμων ἐνταῦθα δεῖ, κάλλιον
 ἰς εὐτυχίαις, διὸ καὶ τοὺς ἐπισκεπῆς ζητοῦσιν· τέτυς
 ἐτώτερον εὐεργετῆν καὶ μετὰ τούτων διάγειν. ἔστι
 ἡ παρουσία αὐτῆς τῶν φίλων ἡδεῖα καὶ ἐν ταῖς δυ-
 ῖς κενφίζονται γὰρ οἱ λυπούμενοι συναλγούντων τῶν
 διὸ καὶ ἀπορήσειεν τις πότερον ὥσπερ βάρους μετα-
 ῖσιν, ἢ τοῦτο μὲν οὐ, ἢ παρουσία δ' αὐτῶν ἡδεῖα
 εἰ ἢ ἔννοια τοῦ συναλγεῖν ἐλάττω τὴν λύπην ποιεῖ.
 ἔν διὰ ταῦτα ἢ δι' ἄλλο τι κενφίζονται, ἀφείσθω·
 ἔιν δ' οὖν φαίνεται τὸ λεχθέν. ἔοικε δ' ἡ παρουσία
 ἰς αὐτῶν εἶναι. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ ὅρᾶν τοὺς φίλους

ἡδύ, ἄλλως τε καὶ ἀτυχοῦντι, καὶ γίνεται τις ἐπικουρία
 πρὸς τὸ μὴ λυπεῖσθαι· παραμυθητικὸν γὰρ ὁ φίλος καὶ
 τῇ ὄψει καὶ τῷ λόγῳ, ἐὰν ἢ ἐπιδέξιος· οἶδε γὰρ τὸ ἥθος
 καὶ ἐφ' οἷς ἥδεται καὶ λυπεῖται. τὸ δὲ λυπούμενον αἰσθά-
 νεσθαι ἐπὶ ταῖς αὐτοῦ ἀτυχίαις λυπηρόν· πᾶς γὰρ φεύγει
 λύπης αἴτιος εἶναι τοῖς φίλοις. διόπερ οἱ μὲν ἀνδρώδεις τὴν
 φύσιν εὐλαβοῦνται συλλυπεῖν τοὺς φίλους αὐτοῖς, καὶ μὴ
 ὑπερτείνῃ τῇ ἀλυπία, τὴν ἐκείνοις γινομένην λύπην ἔχ ὑπο-
 μένει, ὅλως τε συνθρήνης οὐ προσέεται διὰ τὸ μηδ' αὐτὸς
 εἶναι θρηνητικός· γύναια δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες τοῖς συ-
 ζήνσι χαίρουσι, καὶ φιλοῦσιν ὡς φίλους καὶ συναλγύντας.
 μιμεῖσθαι δ' ἐν ἅπασιν δεῖ δῆλον ὅτι τὸν βελτίω. ἢ δ' ἐν
 ταῖς εὐτυχίαις τῶν φίλων παρουσία τὴν τε διαγωγὴν ἡδεῖαν
 ἔχει καὶ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡδονται ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ ἀγαθοῖς.
 διὸ δοῦναι ἂν δεῖν εἰς μὲν τὰς εὐτυχίας καλεῖν τοὺς φίλους
 προθύμως· εὐεργετικὸν γὰρ εἶναι καλόν· εἰς δὲ τὰς ἀτυ-
 χίας ὀκνοῦντα· μεταδιδόναι γὰρ ὡς ἥμισυ δεῖ τῶν κακῶν,
 ὅθεν τὸ "ἄλλος ἐγὼ δυσυχῶν." μάλιστα δὲ παρακλητέον,
 ὅταν μέλλωσιν ὀλγῆς ὀχληθέντες μεγάλ' αὐτὸν ὠφελήσιν.
 ἰέναι δ' ἀνάκαλιν ἴσως ἀρμόζει πρὸς μὲν τοὺς ἀτυχοῦντας
 ἀκλῆτον καὶ προθύμως (φίλος γὰρ εὔποιε, καὶ μάλιστα
 τὺς ἐν χρεῖᾳ καὶ τὸ μὴ ἀξιώσαντας· ἀμφοῖν γὰρ κάλλιον
 καὶ ἡδίων), εἰς δὲ τὰς εὐτυχίας συνεργοῦντα μὲν προθύμως
 (καὶ γὰρ εἰς ταῦτα χρεῖα φίλων), πρὸς εὐπάθειαν δὲ σχο-
 λαίως· οὐ γὰρ καλὸν τὸ προθυμεῖσθαι ὠφελεῖσθαι. δοῦναι
 δ' ἀηδίας ἐν τῷ διωθεῖσθαι ἴσως εὐλαβητέον· ἐνίοτε γὰρ
 συμβαίνει. ἢ παρουσία δὴ τῶν φίλων ἐν ἅπασιν αἰρετὴ
 φαίνεται.

Ἄρ' οὖν, ὥσπερ τοῖς ἐρωσι τὸ ὅρᾶν ἀγαπητότατόν ἐστι 12

καὶ μᾶλλον αἰροῦνται ταύτην τὴν αἰσθησιν ἢ τὰς λογικάς,
 ὡς κατὰ ταύτην μάλιστα τοῦ ἔρωτος ὄντος καὶ γινομένου,
 οὕτω καὶ τοῖς φίλοις αἰρετώτατόν ἐστι τὸ συζῆν; κοινωνία
 γὰρ ἡ φιλία. καὶ ὡς πρὸς ἑαυτὸν ἔχει, οὕτω καὶ πρὸς τὸν
 φίλον. περὶ αὐτὸν δ' ἡ αἰσθησις ὅτι ἔστιν αἰρετὴ· καὶ περὶ
 τὸν φίλον δὴ. ἢ δ' ἐνέργεια γίνεται αὐτοῖς ἐν τῷ συζῆν,

ἐπὶ τι πλήθος *N*². || δύνατο συζῆν *K*², δύνατο συζῆν *O*². || 2. γὰρ] δὲ *M*². || δεῖ *L*². || διότι *K*². || 3. πολλοῖς *K*². || 4. *L*². || 5. δ'] γὰρ *M*². || 6. ὑπάρχει *L*²*O*². || δὲ *M*². || 10. ζῆν *M*². || ἢ *K*²*M*². || δοῦναι ἂν ἐνδέχεσθαι *L*²*O*². || 12. τισιν *om M*². || 15. πολλοὶ φίλοι *K*². || 16. καὶ πᾶσιν] κατὰ πάντα *M*². || 17. καὶ *om O*². || ἀρεσκῆς *K*² et 18. ἀρεσκῶν. || 21. *M*². || ἀτυχίαις *L*². || 23. δ' *K*²*M*²*O*². || οἷς *M*². || 25. διὰ — 26. εὐτυχίαις *om M*². || 26. καὶ *om K*²*M*²*O*². || 28. ἢ *om M*². || δυσυχίαις] εὐτυχίαις καὶ ἐν ταῖς δυσυχίαις *M*², εὐτυχίαις καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις *L*²*O*². || 31. ἡδεῖα] ἐλάττω *M*². ||] ἔχει *O*². || 33. ἢ] ἡδεῖα ἢ *M*². || δὲ] γὰρ *M*². || 7. συλλυπεῖσθαι *N*²*O*². || 8. γινομένην *O*². || ὑπὲρ μέρους *M*². || 10. συζητᾶν *L*², ζήνσι *M*². || 14. εὐνοίαν *O*². || αὐτῶν *M*², αὐτοῖς *L*². || 16. εὐεργετικὸν *K*²*L*²*M*². || 17. ὡς *om L*². || 22. τὸ *om M*². || ἀξιώσαντος *K*². || 24. || 27. ἢ] καὶ ἢ *M*². || δὲ *M*², δ' ἢ *K*², λοιπὸν δὴ *L*². || 33. αὐτὸν *M*². || τοῖς φίλοις *L*². || 34. ἐπὶ] αὐτῇ *M*². || 35. | δ' ἢ *K*².

ἡδεῖται τοῖς ἀγαθοῖς· ἀμφω γὰρ ἔχουσι τὰ τῇ φύσει ἡδέα. ὁ μακάριος δὲ φίλων τοιούτων δεῖσεται, εἴπερ θεωρεῖν προαιρεῖται πράξεις ἐπικεικῆς καὶ οἰκείας· τοιαῦται δ' αἱ τοῦ ἀγαθοῦ φίλος ὄντος. οἴονται τε δεῖν ἡδέως ζῆν τὸν εὐδαίμονα· μονώτῃ μὲν ὅν χαλεπὸς ὁ βίος· οὐ γὰρ βῆδιν καθ' αὐτὸν 5 ἐνεργεῖν συνεχῶς, μετ' ἐτέρων δὲ καὶ πρὸς ἄλλας ῥᾶον. ἔσαι οὖν ἡ ἐνέργεια συνεχεστέρα, ἡδεῖα οὖσα καθ' αὐτήν, ὃ δεῖ περὶ τὸν μακάριον εἶναι· ὁ γὰρ σπουδαῖος, ἢ σπουδαῖος, ταῖς κατ' ἀρετὴν πράξεσι χαίρει, ταῖς δ' ἀπὸ κακίας δυσχεραίνει, καθάπερ ὁ μουσικὸς τοῖς καλοῖς μέλεσιν ἡδεταί, ἐπὶ δὲ 10 τοῖς φαύλοις λυπεῖται. γίνοιτο δ' ἂν καὶ ἀσκησίς τις τῆς ἀρετῆς ἐκ τοῦ συζῆν τοῖς ἀγαθοῖς, καθάπερ καὶ Θεόγγης φησιν. φυσικώτερον δ' ἐπισκοποῦσιν ἔοικεν ὁ σπουδαῖος φίλος τῷ σπουδαίῳ τῇ φύσει αἰρετὸς εἶναι· τὸ γὰρ τῇ φύσει ἀγαθὸν εἴρηται ὅτι τῷ σπουδαίῳ ἀγαθὸν καὶ ἡδύ ἐστι καθ' 15 αὐτό· τὸ δὲ ζῆν ὀρίζονται τοῖς ζώοις δυνάμει αἰσθήσεως, ἀνθρώποις δ' αἰσθήσεως ἢ νοήσεως· ἡ δὲ δύναμις εἰς τὴν ἐνέργειαν ἀνάγεται. τὸ δὲ κύριον ἐν τῇ ἐνεργείᾳ· ἔοικε δὲ τὸ ζῆν εἶναι κυρίως τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ νοεῖν. τὸ δὲ ζῆν τῶν καθ' αὐτὸ ἀγαθὸν καὶ ἡδέων· ὠρισμένον γάρ, τὸ δ' ὠρι- 20 σμένον τῆς ἀγαθοῦ φύσεως. τὸ δὲ τῇ φύσει ἀγαθὸν καὶ τῷ ἐπικεικῇ· διόπερ ἔοικε πᾶσιν ἡδύ εἶναι. οὐ δεῖ δὲ λαμβάνειν μοχθηρὰν ζωὴν καὶ διεφθαρμένην, εὐδ' ἐν λύκαις· ἀόριστος γὰρ ἡ τοιαύτη, καθάπερ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῇ. ἐν τοῖς ἐχομένοις δὲ περὶ τῆς λύπης ἔσαι φανερώτερον. εἰ δ' 25 αὐτὸ τὸ ζῆν ἀγαθὸν καὶ ἡδύ (ἔοικε δὲ καὶ ἐκ τοῦ πάντας ὀρέγεσθαι αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τοὺς ἐπικεικῆς καὶ μακαρίους· τούτοις γὰρ ὁ βίος αἰρετώτατος, καὶ ἡ τούτων μακαριωτάτη ζωή), ὁ δ' ὁρῶν ὅτι ὀρᾷ αἰσθάνεται καὶ ὁ ἀκούων ὅτι ἀκείει καὶ ὁ βαδίζων ὅτι βαδίζει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἔσι 30 τι τὸ αἰσθανόμενον ὅτι ἐνεργουμένον, ὥςτε αἰσθανοίμεθ' ἂν ὅτι αἰσθανόμεθα καὶ νοοῖμεν ὅτι νοοῦμεν. τὸ δ' ὅτι αἰσθανόμεθα ἢ νοοῦμεν, ὅτι ἐσμέν· τὸ γὰρ εἶναι ἦν αἰσθάνεσθαι ἢ

νοεῖν. τὸ δ' αἰσθάνεσθαι ὅτι ζῇ, τῶν ἡδέων καθ' αὐτό· φ 31
σει γὰρ ἀγαθὸν ζῶν, τὸ δ' ἀγαθὸν ὑπάρχον ἐν ἐκ
αἰσθάνεσθαι ἡδύ. αἰρετὸν δὲ τὸ ζῆν καὶ μάλιστα τοῖς ἡ
βοῖς, ὅτι τὸ εἶναι ἀγαθὸν ἐστὶν αὐτοῖς καὶ ἡδύ· συναπ
μενοι γὰρ τῷ καθ' αὐτὸ ἀγαθῷ ἡδονταί. ὥς δὲ πρὸς ἐκ
ἔχει ὁ σπουδαῖος, καὶ πρὸς τὸν φίλον· ἕτερος γὰρ αὐτῷ
φίλος ἐστίν. καθάπερ ἦν τὸ αὐτὸν εἶναι αἰρετὸν ἐκ
οὕτω καὶ τὸν φίλον, ἢ παραπλησίως. τὸ δ' εἶναι
αἰρετὸν διὰ τὸ αἰσθάνεσθαι αὐτῷ ἀγαθῷ ὄντος. ἡ δὲ τι
αἰσθήσις ἡδεῖα καθ' αὐτήν. συναισθάνεσθαι ἄρα δεῖ καὶ
φίλος ὅτι ἐστίν, τῆτο δὲ γίνοιτ' ἂν ἐν τῷ συζῆν καὶ κιν
λόγων καὶ διανοίας· οὕτω γὰρ ἂν δοξείτο τὸ συζῆν ἐπὶ
ἀνθρώπων λέγεσθαι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν βεστη
τὸ ἐν τῷ αὐτῷ νέμεσθαι. εἰ δὲ τῷ μακαρίῳ τὸ εἶναι
τόν ἐστι καθ' αὐτό, ἀγαθὸν τῇ φύσει ὃν καὶ ἡδύ, κα
σιον δὲ καὶ τὸ τοῦ φίλου ἐστίν, καὶ ὁ φίλος τῶν αἰρε
εἴη. ὃ δ' ἐστὶν αὐτῷ αἰρετὸν, τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν αὐ
ταύτῃ ἐνδεῆς ἔσται. δεήσει ἄρα τῷ εὐδαιμονήσαντι
σπουδαίω.

Ἄρ' οὖν ὥς πλείους φίλους ποιητέον, ἢ κατέ
τῆς ξενίας ἐμμελῶς εἰρησθαι δοκεῖ "μήτε πολὺ ζῆν
ἄξιον," καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας ἀρμόσει μήτ' ἀφύ
μήτ' αὐ πολὺ φίλον καθ' ὑπερβολήν; τοῖς μὲν δὲ πρ
σιν καὶ πάντῃ δοξείεν ἂν ἀρμόζειν τὸ λεχθέν· πολλὰ
ἀνθυπηρετεῖν ἐπίκουρον, καὶ οὐχ ἱκανὸς ὁ βίος αὐ
πράττειν. οἱ πλείους δὲ τῶν πρὸς τὸν οἰκεῖον βί
περιέργοι καὶ ἐμπόδιοι πρὸς τὸ καλῶς ζῆν· οὐδὲ
αὐτῶν. καὶ οἱ πρὸς ἡδονὴν δὲ ἀρκούσιν ὀλίγοι, κα
τῇ τροφῇ τὸ ἡδυσμα. τοὺς δὲ σπουδαίους πότερι
κατ' ἀριθμὸν, ἢ ἔστι τι μέτρον καὶ φιλικοῦ πλη
πόλεως; οὔτε γὰρ ἐκ δέκα ἀνθρώπων γένοιτ' ἂν π
ἐκ δέκα μυριάδων ἔτι πόλις ἐστίν. τὸ δὲ ποσὸν
ἐν τι, ἀλλὰ πᾶν τὸ μεταξὺ τινῶν ὠρισμένον. κα

4. οἷον τε δὲ *K*². || 6. ἐξιδίον *L*²*O*². || 7. συνεργεστέρα *M*². || 8 — 9] ὁ δὲ περὶ τὸν μακάριον βίον ὡς ἦ *M*². || 11. γίνομαι *L*¹
καὶ ἡ ἀσκησίς τῆς *M*². || 12. θεόγγης *K*². || 13. post φησιν margo *L*² φησὶ θεόγγης et, cum *N*² et 2113 et margine Oxon.
CCC, ἐσθλῶν μὲν ἀπ' ἐσθλᾶ [ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἐπ' ἐσθλᾶ *N*², ἐσθλᾶ μὲν ἀπ' ἐσθλῶν Oxon.] μαθήσεται [διδάξει *N*²] ἦν δὲ κακοῖσι γὰρ
[συμμιγῆς *L*²] ἀπολείς καὶ τὸν ἐνόντα [ἐόντα *N*²] νόον. ea olim textui inserebantur: absunt etiam a 1471, 1855, 1856, 2023, 2024
2114. || 14. εἶναι αἰρετός *M*². || 15. ἀγαθὸν αἰρετὸν *L*². || ἀγαθὸν καὶ καὶ ἀγαθὸν καὶ *L*², om *K*². || 16. δύναμις *L*²*M*²*N*². || 17
ἀγεται *L*². || δὴ *K*². || δὲ *M*². || 19. κυρίως εἶναι *L*²*O*². || 24. αὐτῇ ταύτῃ *M*². || 25. ἐπομένους *L*²*M*²*O*². || τῆς om *M*². || 26
αὐτῆς *K*²*M*². || 26. καὶ post δὲ om *M*². || 28. αἰρετώτερος *M*². || 29. ζωὴ om *M*². || αἰσθάνεται post ἀκούει *L*²*O*². || 30. καὶ
ante ἐπὶ *M*². || 31. ὥςτε αἰσθανόμεθ' ἂν *K*², αἰσθανοίμεθα δ' ἂν *L*²*M*²*O*². || 32. νοοῦμεν *K*². || 33. τῷ *M*².

2. ἡ ζωὴ *L*²*O*². || ἐν om *O*². || 6. ἐστὶν ὁ φίλος *L*². || 8. ἢ om *K*²*M*². || 10. αὐτήν *L*²*O*². || 11. γίνοιτ' *L*²*O*². || 16. καὶ
καὶ ὁ, omisso mox ἂν, *K*²*M*². || 18. εὐδαιμονήσαντι *M*². || 21. τῆς om *M*²*O*². || δοκεῖ τὸ μήτε *N*². || 22. ἄξιον *L*². αὐτῶν *L*²
*O*² καλεσμένη. || 21. ἂν om *K*²*L*²*M*². || 25. αὐτῷ *M*², αὐτὸ *K*²*O*². || 26. πλείους δὲ *M*². || ἱκανῶν *O*². || 30. καὶ om *K*². || 31
ἀνθρώπων *L*².

πλήθος ὠρισμένον, καὶ ἴσως εἰ πλείστοι, μεθ' ὧν ἂν
 τις συζῇ· τὸτο γὰρ ἐδόκει φιλικώτατον εἶναι, ὅτι
 οἶον τε πολλοῖς συζῇ καὶ διανεμῆν αὐτόν, ὡς ἄδη-
 ρ δὲ κακείνους δεῖ ἀλλήλοις φίλους εἶναι, εἰ μέλλουσι
 μετ' ἀλλήλων συνημερεύειν· τοῦτο δ' ἐργῶδες ἐν
 ὑπάρχειν. χαλεπὸν δὲ γίνεται καὶ τὸ συγχαίρειν
 συναλγεῖν οἰκείως πολλοῖς· εὐκὸς γὰρ συμπίπτειν ἅμα
 συνῆθεσθαι τῷ δὲ συναχθεσθαι. ἴσως ἔν εὔ ἔχει μὴ
 ὅς πολυφιλωτάτον εἶναι, ἀλλὰ τοσαύτους ὅσοι εἰς τὸ
 κανοί· ἐδὲ γὰρ ἐνδέχεσθαι δοῦναι ἂν πολλοῖς εἶναι
 ἡδύ. διόπερ οὐδ' ἐρᾶν πλείονων· ὑπερβολὴ γὰρ
 βέλεται φιλίας, τοῦτο δὲ πρὸς ἓνα· καὶ τὸ σφό-
 δρὸς ὀλέγεις. οὕτω δ' ἔχειν ἔοικε καὶ ἐπὶ τῶν πρα-
 γμῶν γίνονται γὰρ φίλοι πολλοὶ κατὰ τὴν ἐταιρικὴν
 αἰ δ' ὑμνόμεναι ἐν δυσὶ λέγονται. οἱ δὲ πολύφιλοι
 τιν οἰκείως ἐντυγχάνοντες ἐδὲν δοκοῦσιν εἶναι φίλοι,
 ολιτωῶς, οὗς καὶ καλοῦσιν ἀρεσκῆς. πολιτικῶς μὲν
 πολλοῖς εἶναι φίλον καὶ μὴ ἀρεσκον ὄντα, ἀλλ' ὡς
 ἐπικεικῆ· δι' ἀρετὴν δὲ καὶ δι' αὐτοὺς οὐκ ἔστι πρὸς
 ε, ἀγαπητὸν δὲ καὶ ὀλέγεις εὐρεῖν τοιοῦτους.
 ὅτερον δ' ἐν εὐτυχίαις μᾶλλον φίλων δεῖ ἢ ἐν δυ-
 ; ἐν ἀμφοῖν γὰρ ἐπιζητῶνται· οἱ τε γὰρ ἀτυχῶντες
 ἐπικουρίας, οἱ τ' εὐτυχοῦντες συμβίων καὶ οὗς εὔ-
 ν· βούλονται γὰρ εὔ θρᾶν. ἀναγκαιότερον μὲν δὲ
 ἀτυχίαις, διὸ τῶν χρησίων ἐνταῦθα δεῖ, κάλλιον
 οἷς εὐτυχίαις, διὸ καὶ τοὺς ἐπικεικῆς ζητοῦσιν· τῆς
 ιετώτερον εὐεργετῆν καὶ μετὰ τούτων διάγειν. ἔστι
 ἢ ἡ παρουσία αὐτῇ τῶν φίλων ἡδεῖα καὶ ἐν ταῖς δυ-
 ;· κεφίζονται γὰρ οἱ λυπούμενοι συναλγούντων τῶν
 διὸ καὶ ἀπορήσειεν τις πότερον ὥσπερ βάρους μετα-
 νουσιν, ἢ τοῦτο μὲν οὐ, ἢ παρουσία δ' αὐτῶν ἡδεῖα
 αὶ ἢ ἔννοια τοῦ συναλγεῖν ἐλάττω τὴν λύπην ποιεῖ.
 νῦν διὰ ταῦτα ἢ δι' ἄλλο τι κεφίζονται, ἀφείσθω·
 νειν δ' οὖν φαίνεται τὸ λεχθέν. ἔοικε δ' ἡ παρουσία
 οἷς αὐτῶν εἶναι. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ ὁρᾶν τοὺς φίλους

ἡδύ, ἄλλως τε καὶ ἀτυχοῦντι, καὶ γίνεται τις ἐπικουρία
 πρὸς τὸ μὴ λυπεῖσθαι· παραμυθητικὸν γὰρ ὁ φίλος καὶ
 τῇ ὄψει καὶ τῷ λόγῳ, ἐὰν ἢ ἐπιδοξίος· οἶδε γὰρ τὸ ἥθος
 καὶ ἐφ' οἷς ἔδεται καὶ λυκεῖται. τὸ δὲ λυπούμενον αἰσθά-
 νεσθαι ἐπὶ ταῖς αὐτοῦ ἀτυχίαις λυπηρόν· πᾶς γὰρ φεύγει
 λύπης αἴτιος εἶναι τοῖς φίλοις. διόπερ οἱ μὲν ἀνδρώδεις τὴν
 φύσιν εὐλαβοῦνται συλλυπεῖν τοὺς φίλους αὐτοῖς, καὶ μὴ
 ὑπερτεῖναι τῇ ἀλυπία, τὴν ἐκείνοις γινομένην λύπην ἐχ ὑπο-
 μένει, ὅλως τε συνθρήνης οὐ προσίεται διὰ τὸ μηδ' αὐτὸς
 εἶναι ὀρηνητικός· γυναῖκα δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες τοῖς συ-
 ζήνσι χαίρουσι, καὶ φιλοῦσιν ὡς φίλους καὶ συναλγύντας.
 μιμεῖσθαι δ' ἐν ἅπασιν δεῖ ὅλον ὅτι τὸν βελτίω. ἢ δ' ἐν
 ταῖς εὐτυχίαις τῶν φίλων παρουσία τὴν τε διαγωγὴν ἡδεῖαν
 ἔχει καὶ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡδονται ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ ἀγαθοῖς.
 διὸ δοῦναι ἂν δεῖν εἰς μὲν τὰς εὐτυχίας καλεῖν τοὺς φίλους
 προθύμως· εὐεργετητικὸν γὰρ εἶναι καλόν· εἰς δὲ τὰς ἀτυ-
 χίας ὀκνοῦντα· μεταδιδόναι γὰρ ὡς ἥκιστα δεῖ τῶν κακῶν,
 ὅθεν τὸ "ἄλλος ἐγὼ δυσυχῶν." μάλιστα δὲ παρακλητέον,
 ὅταν μέλλωσιν ὀλέγα ὀχληθέντες μεγάλ' αὐτὸν ὠφελήσειν.
 20 εἶναι δ' ἀνάκαλιν ἴσως ἀρμόζει πρὸς μὲν τοὺς ἀτυχοῦντας
 ἀκλῆτον καὶ προθύμως (φίλος γὰρ εὔ ποιεῖν, καὶ μάλιστα
 τὸς ἐν χρείᾳ καὶ τὸ μὴ ἀξιώσαντας· ἀμφοῖν γὰρ κάλλιον
 καὶ ἡδίων), εἰς δὲ τὰς εὐτυχίας συνεργοῦντα· μὲν προθύμως
 (καὶ γὰρ εἰς ταῦτα χρεῖα φίλων), πρὸς εὐπάθειαν δὲ σχο-
 25 λαιῶς· οὐ γὰρ καλὸν τὸ προθυμεῖσθαι ὠφελεῖσθαι. δοῦναι
 δ' ἀηδίας ἐν τῷ διωθεῖσθαι ἴσως εὐλαβητέον· ἐνίοτε γὰρ
 συμβαίνει. ἢ παρουσία δὲ τῶν φίλων ἐν ἅπασιν αἰρετὴ
 φαίνεται.

Ἄρ' οὖν, ὥσπερ τοῖς ἐρῶσι τὸ ὁρᾶν ἀγαπητότατόν ἐστι
 30 καὶ μᾶλλον αἰροῦνται ταύτην τὴν αἰσθησιν ἢ τὰς λοιπάς,
 ὡς κατὰ ταύτην μάλιστα τοῦ ἔρωτος ὄντος καὶ γινομένου,
 οὕτω καὶ τοῖς φίλοις αἰρετώτατόν ἐστι τὸ συζῆν· κοινωνία
 γὰρ ἡ φιλία. καὶ ὡς πρὸς ἑαυτὸν ἔχει, οὕτω καὶ πρὸς τὸν
 φίλον. περὶ αὐτὸν δ' ἡ αἰσθησις ὅτι ἔστιν αἰρετὴ· καὶ περὶ
 τὸν φίλον δὲ ἢ δ' ἐνέργεια γίνεται αὐτοῖς ἐν τῷ συζῆν,

ἐπὶ τι πλήθος *N*². || δύνατο συζῇ *K*², δύνατο συζῇ *O*². || 2. γὰρ] δὲ *M*². || δοκεῖ *L*². || διότι *K*². || 3. πολλάκις *K*². || 4. *L*². || 5. δ'] γὰρ *M*². || 6. ὑπάρχει *L*²*O*². || δὲ *M*². || 10. ζῇ *M*². || ἐ *K*²*M*². || δοῦναι ἂν ἐνδέχεσθαι *L*²*O*². || 12. τισιν *om M*². || 15. πολλοὶ φίλοι *K*². || 16. καὶ πᾶσιν] κατὰ πάντας *M*². || 17. καὶ *om O*². || ἀρεσκῆς *K*² et 18. ἀρεσκόν. || 21. α *M*². || ἀτυχίαις *L*². || 23. δ' *K*²*M*²*O*². || οἷς *M*². || 25. διδ — 26. εὐτυχίαις *om M*². || 26. καὶ *om K*²*M*²*O*². || 28. ἢ *om M*². || δυσυχίαις] εὐτυχίαις καὶ ἐν ταῖς δυσυχίαις *M*², εὐτυχίαις καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις *L*²*O*². || 31. ἡδεῖα] ἐλάττω *M*². || ἢ] ἔχει *O*². || 33. ἢ] ἡδεῖα ἢ *M*². || 34. γὰρ *M*². || 7. συλλυπεῖσθαι *N*²*O*². || 8. γινομένην *O*². || ὑπὲρ μέρους *M*². || 10. συσπάζουσι *L*², ζήνσι *M*². || 14. εὔνοιαν *O*². || αὐτῶν *M*², αὐτοῖς *L*². || 16. εὐεργετικὸν *K*²*L*²*M*². || 17. ὡς *om L*². || 22. τὸ *om M*². || ἀξιώσαντος *K*². || 24. ἢ. || 27. ἢ] καὶ ἢ *M*². || δὲ *M*², δ' ἢ *K*², λοιπὸν δὲ *L*². || 33. αὐτὸν *M*². || τοὺς φίλους *L*². || 34. ἐπὶ] αὐτῇ *M*². || 35.] δ' ἢ *K*².

ὥς' εἰκότως τούτῳ ἐφίενται. καὶ ὅ τι ποτ' ἐστὶν ἐκάσῳ τὸ εἶναι ἢ οὐ χάριν αἰρῶνται τὸ ζῆν, ἐν τούτῳ μετὰ τῶν φίλων βούλονται διάγειν· διόπερ οἱ μὲν συμπίνουσιν, οἱ δὲ συγκυβεύουσιν, ἄλλοι δὲ συγγυμναζονται καὶ συγκυνηγῶσιν ἢ συμφιλοσοφοῦσιν, ἕκαστοι ἐν τούτῳ συνημερεύοντες ὅ τί 5 περ μάλιστα ἀγαπῶσι τῶν ἐν τῷ βίῳ· συζῆν γὰρ βυλάμενοι μετὰ τῶν φίλων, ταῦτα ποιοῦσι καὶ τούτων κοινωνῶσιν οἷς οἶονται συζῆν. γίνεται οὖν ἡ μὲν τῶν φαύλων φιλία μοχθηρά· κοινωνῶσι γὰρ φαύλων ἀβέβαιοι ὄντες, καὶ μοχθηροὶ δὲ γίνονται ὁμοιόμενοι ἀλλήλοις· ἡ δὲ τῶν ἐπικεικῶν 10 ἐπικεικῆς, συναυξανόμενη ταῖς ὁμιλίαις· δοκῶσι δὲ καὶ βελτίους γίνεσθαι ἐνεργοῦντες καὶ διορθῶντες ἀλλήλους· ἀπομάττονται γὰρ παρ' ἀλλήλων οἷς ἀρέσκονται, ὅθεν "ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλά." περὶ μὲν οὖν φιλίας ἐπὶ τοσοῦτον εἰρησώ· ἐπόμενον δ' ἂν εἴη διελθεῖν περὶ ἡδονῆς.

Κ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ ἡδονῆς ἴσως ἔπεται διελθεῖν· μάλιστα γὰρ δοκεῖ συνωκiewσθαι τῷ γένει ἡμῶν· διὸ παιδεύουσι 20 τοὺς νέους οἰακίζοντες ἡδονῇ καὶ λύπῃ. δοκεῖ δὲ καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἥδους ἀρετὴν μέγιστον εἶναι τὸ χαίρειν οἷς δεῖ καὶ μισεῖν ἃ δεῖ· διατείνει γὰρ ταῦτα διὰ παντὸς τοῦ βίου, ῥοπὴν ἔχοντα καὶ δύναμιν πρὸς ἀρετὴν τε καὶ τὸν εὐδαίμονα βίον· τὰ μὲν γὰρ ἡδέα προαιροῦνται, τὰ δὲ λυπηρὰ φεύ- 25 γουσιν. ὑπὲρ δὲ τῶν τοιούτων ἥκιστα ἂν δόξειε παρετεόν εἶναι, ἄλλως τε καὶ πολλὴν ἐχόντων ἀμφισβήτησιν. οἱ μὲν γὰρ τὰγαθὸν ἡδονὴν λέγουσιν, οἱ δ' ἐξ ἐναντίας κομιδὴν φαῦλον, οἱ μὲν ἴσως πεπεισμένοι ἔτω καὶ ἔχειν, οἱ δὲ οἰόμενοι βέλτιον εἶναι πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀποφαίνουσιν τὴν ἡδονὴν τῶν 30 φαύλων, καὶ εἰ μὴ ἐστίν· ῥέπειν γὰρ τοὺς πολλοὺς πρὸς αὐτὴν καὶ δουλεύειν ταῖς ἡδοναῖς, διὸ δεῖν εἰς τὸναντίον ἀγειν· ἐλθεῖν γὰρ ἂν οὕτως ἐπὶ τὸ μέσον. μή ποτε δὲ οὐ καλῶς τοῦτο λέγεται. οἱ γὰρ περὶ τῶν ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσι λόγοι ἥττον εἰσι πιστοὶ τῶν ἔργων· ὅταν οὖν 35 διαφωνῶσι τοῖς κατὰ τὴν αἴσθησιν, καταφρονούμενοι καὶ

τάληθες προσαναίρουσιν· ὁ γὰρ ψέγων τὴν ἡδονήν, ἢ ποτ' ἐφίεμενος, ἀποκλίνειν δοκεῖ πρὸς αὐτὴν ὡς τιμὴ ἔσαν ἅπασαν· τὸ διορίζειν γὰρ ἐκ ἔστι τῶν πολλῶν. ἰκασιν οὖν οἱ ἀληθεῖς τῶν λόγων οὐ μόνον πρὸς τὴν 5 χρησιμώτατον εἶναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν βίον· συνεκτιθέοντες τοῖς ἔργοις πιστεύονται, διὸ προτρέπονται τὴς ζήτησιν κατ' αὐτές. τῶν μὲν ἔν τοιούτων ἄλλης, τὰ δ' ἐπὶ περὶ τῆς ἡδονῆς ἐπέλθωμεν.

Εὐδόξος μὲν ἔν τὴν ἡδονὴν τὰγαθὸν ᾧετ' εἶναι καὶ 10 πάντ' ὁρᾶν ἐφίεμενα αὐτῆς, καὶ ἔλλογα καὶ ἀληθῆ· πᾶσι δ' εἶναι τὸ αἰρετὸν ἐπικεικῆς, καὶ τὸ μάλιστα πρὸς τὸ δὴ πάντ' ἐπὶ ταῦτο φέρεσθαι μνηύειν ὡς πᾶσι πᾶσι στον· ἕκαστον γὰρ τὸ αὐτῷ ἀγαθὸν εὐρίσκειν, ὡς περὶ τροφήν· τὸ δὴ πᾶσιν ἀγαθόν, καὶ ἔ πάντ' ἐφίεται, πρὸς 15 θὸν εἶναι. ἐπιστεύοντο δ' οἱ λόγοι διὰ τὴν τῷ ἥδους καὶ μᾶλλον ἢ δι' αὐτῆς· διαφερόντως γὰρ ἐδόκει σῶφρον εἶναι ὅς ἡ δὴ ὡς φίλος τῆς ἡδονῆς ἐδόκει ταῦτα λέγειν, ἀλλ' ἔχειν κατ' ἀλήθειαν. ἐχ ἥττον δ' ᾧετ' εἶναι φανερόν ἐναντίον· τὴν γὰρ λύπην καθ' αὐτὸ πᾶσι φανερόν ἐ 20 ὁμοίως δὴ τὸναντίον αἰρετόν. μάλιστα δ' εἶναι αἰρετὴν δι' ἕτερον μὴδ' ἑτέρου χάριν αἰρόμεθα· τοιούτων δ' ἡμῶν μένως εἶναι τὴν ἡδονήν· οὐδένα γὰρ ἐπερωτῶν τοῦτο ἡδεται, ὡς καθ' αὐτὴν ἔσαν αἰρετὴν τὴν ἡδονήν. πρὸς τὴν τε ὁτῶν τῶν ἀγαθῶν αἰρετώτερον ποιεῖν, οἷον τὴν 25 πρᾶγῃ καὶ σωφρονεῖν· καὶ αὐξέσθαι δὴ τὸ ἀγαθὸν αὐτῷ. εἰκοι δὴ οὕτως γε ὁ λόγος τῶν ἀγαθῶν αὐτῷ φαίνεται, καὶ ὕδεν μᾶλλον ἑτέρου· πᾶν γὰρ μετ' ἐπὶ αἰρετώτερον ἢ μονούμενον. τοιούτῳ δὴ λόγῳ καὶ Πλάτων ἀναιρεῖ ὅτι ἐκ ἔστιν ἡδονὴ τὰγαθόν· αἰρετώτερον γὰρ τὸν ἡδὸν βίον μετὰ φρονήσεως ἢ χωρὶς, εἰ δὲ πᾶς κρείττον, ἐκ εἶναι τὴν ἡδονὴν τὰγαθόν· ὕδενος γὰρ πρὸς 30 θέντος αὐτὸ τὰγαθόν αἰρετώτερον γίνεσθαι. ὅηλει δ' αὐτὸ ἄλλο οὐδὲν τὰγαθόν ἂν εἴη, ὃ μετὰ τινος τῶν κατὰ ἀγαθῶν αἰρετώτερον γίνεται. τί ἔν ἐστὶ τοιούτων, ἢ καὶ πᾶς κοινωνοῦμεν; τοιούτων γὰρ ἐπιζητεῖται. οἱ δ' ἐπὶ αἰρετῇ 35 ἐκ ἀγαθόν ἔ πάντ' ἐφίεται, μὴ ὕδεν λέγουσιν· ὃ γὰρ

1. ὅτι ποτ'] ὁ ποτ' *L¹O¹*, ὁπότ' *K¹*. || 4. δε] δε καὶ *L¹*. || 5. ἐν] δ' ἐν *O¹*. || 6 et 7. τῶν om *M¹*. || 8. οἷς αἰσταν] ἢ αἰσταν *K¹*. || συζῆν] an εὐ ζῆν? || 9. μοχθηρία *L¹*. || 10. δε ante γίνονται om *M¹*. || 13. ἐσθλά μὲν ἅπ' ἐσθλῶν *M¹*. || 14. ἐκ om *L¹*. || 15. περὶ καὶ ἡδονῆς *M¹*. || 19. ἴσως om *L¹O¹*. || 21. δε πρὸς τὰ τοῦ *M¹*. || 22. ἀρχὴν *K¹M¹N¹*. || 23. μεγίστην *M¹*. || 23. εἰ] εἰ μὴ *K¹*. || 24. τε et τὸν om *M¹*. || 26. δὴ *M¹*. || τῶν *L¹O¹*. || 29. καὶ om *M¹*. || 33. ἂν om *L¹M¹*.

1. ὁφθαλμοῖς ποτ' αὐτῆς τ' *L¹*. || 6. διὸ] διὸ καὶ *M¹*. || 8. τῆς om *L¹*. || 11. τὸ αἰρετὸν τὸ ἐπικεικῆς *K¹*. || 12. ἢ *L¹M¹*. || ταῦτα *K¹*. || μνηύει *M¹*. μνηύειν post ἄριστον *L¹*. || τῶν om *L¹*. || ἄριστον ὅ. ἕκαστον *K¹M¹*. || 21. τοῦτο *K¹*. || 22. ἴσως *F¹*. || 24. δε *M¹*. || τῶν ἀγαθῶν] ἀγαθόν *K¹*. || 25. καὶ ante αὐξέσθαι om *K¹L¹*. || αὐτὸ om *K¹L¹*. || 27. ἐδὼς *M¹*. || 30. μετὰ τὸν ἡδὸν βίον *L¹*. || 31. προτεθέντος *K¹*. || 32. αὐτῷ *L¹M¹O¹*. || 36. λέγουσιν *L¹N¹*. || εἰ *K¹M¹*.

γ' εἶναι φάμεν. ὁ δ' ἀναιρῶν ταύτην τὴν πῖσιν οὐ
 ὅτερα ἐρεῖ· εἰ μὲν γὰρ τὰ ἀνόντα ὠρέγεται αὐτῶν,
 τὸ λεγόμενον, εἰ δὲ καὶ τὰ φρόνιμα, πῶς λέγοιεν
 ὡς δὲ καὶ ἐν τοῖς φαύλοις ἐστὶ τι φυσικὸν ἀγαθὸν
 ἢ καθ' αὐτά, ὃ ἐφίεται τῷ οὐκ εἰς ἀγαθὸν
 ἢ τῷ ἐναντίῳ καλῶς λέγεσθαι. ἔ γάρ φασιν, εἰ
 ἰακόν ἐστι, τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι· ἀντικεισθαι
 κακὸν κακῷ καὶ ἀμφω τῷ μηδενί, λέγοντες
 κακῶς, ἔ μὴν ἐπὶ γε τῶν εἰρημένων ἀληθεύοντες.
 ἰὲν γὰρ ὄντων κακῶν καὶ φευκτὰ εἶδει ἀμφω εἶναι,
 τῶν δὲ μηδέτερον ἢ ὁμοίως· νῦν δὲ φαίνονται
 βεβύγοντες ὡς κακόν, τὴν δ' αἰρέμενοι ὡς ἀγαθόν·
 καὶ ἀντίκειται. ἔ μὴν ἔδ' εἰ μὴ τῶν ποιότητων ἐστὶν
 διὰ τῶν ἑδ' τῶν ἀγαθῶν· ἔδὲ γὰρ αἱ τῆς ἀρετῆς
 ποιότητές εἰσιν, ἔδ' ἡ εὐδαιμονία. λέγουσι δὲ τὸ
 ἰὲν ὠρίσθαι, τὴν δ' ἡδονὴν ὠρίζον εἶναι, ὅτι δέχ-
 ῃλλον καὶ τὸ ἥττον. εἰ μὲν ἔν ἐκ τῷ ἡδεσθαι τῷτο
 καὶ περὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς,
 ἑναργῶς φασὶ μᾶλλον καὶ ἥττον τὴν ποιὸς ὑπάρ-
 α τὰς ἀρετάς, ἔσται τὸ αὐτό· δίκαιοι γὰρ εἰσι
 καὶ ἀνδρεῖοι, ἐξὶ δὲ καὶ δικαιοπραγεῖν καὶ σωφρο-
 λον καὶ ἥττον. εἰ δ' ἐν ταῖς ἡδοναῖς, μή ποτ' οὐ
 ἰ αἴτιον, ἂν ὦσιν αἱ μὲν ἀμιγεῖς αἱ δὲ μιχταί. τί
 ὕει, καθάπερ ὕγεια ὠρισμένη οὕσα δέχεται τὸ
 καὶ τὸ ἥττον, ἔτω καὶ τὴν ἡδονήν; ἔ γὰρ ἡ αὕτη
 α ἐν πᾶσιν ἐστὶν, ἔδ' ἐν τῷ αὐτῷ μία τις ἀεί, ἀλλ'
 διαμένει ἕως τινός, καὶ διαφέρει τῷ μᾶλλον καὶ
 ἰοῦτον δὴ καὶ τὸ περὶ τὴν ἡδονὴν ἐνδέχεται εἶναι.
 ε τὰ γὰρ θὸν τιθέντες, τὰς δὲ κινήσεις καὶ τὰς γενέ-
 εἰς, τὴν ἡδονὴν κίνησιν καὶ γένεσιν ἀποφαίνειν πει-
 30 ἔ καλῶς δ' εἰκόσας λέγειν ἔδ' εἶναι κίνησιν· πάσῃ
 ἰὲν εἶναι δοκεῖ τάχος καὶ βραδυτής, καὶ εἰ μὴ
 ἰν, οἷον τῇ τῷ κόσμῳ, πρὸς ἄλλο· τῇ δ' ἡδονῇ τῷ-
 ρον ὑπάρχει· ἡσθῆναι μὲν γὰρ ἐξὶ ταχέως ὥσπερ

ὀργισθῆναι, ἡδεσθαι δ' ἔ, ἔδὲ πρὸς ἕτερον, βαδίζειν δὲ καὶ
 αὐξέσθαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. μεταβάλλειν μὲν ἔν εἰς
 τὴν ἡδονὴν ταχέως καὶ βραδέως ἐστὶν, ἐνεργεῖν δὲ κατ' αὐτὴν
 ἐκ ἐξὶ ταχέως, λέγω δ' ἡδεσθαι. γένεσις τε πῶς ἂν εἴη;
 δοκεῖ γὰρ ἐκ ἐκ τῷ τυχόντος τὸ τυχὸν γίγνεσθαι, ἀλλ' ἔξ
 ἔ γίγνεται, εἰς τῷτο διαλύεσθαι. καὶ ἔ γένεσις ἡ ἡδονή, τῷτο
 ἡ λύπη φθορά. καὶ λέγουσι δὲ τὴν μὲν λύπην ἔνδειαν τοῦ
 κατὰ φύσιν εἶναι, τὴν δ' ἡδονὴν ἀναπλήρωσιν. ταῦτα δὲ
 σωματικά ἐστὶ τὰ πάθη. εἰ δὲ ἐξὶ τῷ κατὰ φύσιν ἀναπλή-
 ρωσις ἡ ἡδονή, ἐν ᾧ ἀναπλήρωσις, τῷτ' ἂν καὶ ἡδοίτο· τὸ
 σῶμα ἄρα· ἔ δοκεῖ δὲ· ἔδ' ἐστὶν ἄρα ἀναπλήρωσις ἡ ἡδονή,
 ἀλλὰ γινομένης μὲν ἀναπλήρωσεως ἡδοίτ' ἂν τις, καὶ τε-
 μνόμενος λυποῖτο. ἡ δόξα δ' αὕτη δοκεῖ γεγενῆσθαι ἐκ
 τῶν περὶ τὴν τροφὴν λυκῶν καὶ ἡδονῶν· ἐνδεῖς γὰρ γινο-
 μένους καὶ προλυπηθέντας ἡδεσθαι τῇ ἀναπλήρωσει. τῷτο δ'
 ἔ περὶ πάσας συμβαίνει τὰς ἡδονάς· ἄλλοι γὰρ εἰσιν αἱ
 τε μαθηματικαὶ καὶ τῶν κατὰ τὰς αἰσθήσεις αἱ διὰ τῆς
 ὁσφρήσεως, καὶ ἀκροάματα δὲ καὶ ὀράματα πολλὰ καὶ
 μνημαὶ καὶ ἐλπίδες. τίνος ἔν αὐταὶ γένεσις ἐσονται; ἔδενός
 γὰρ ἔνδεια γεγενῆται, ἔ γένοιτ' ἂν ἀναπλήρωσις. πρὸς δὲ
 τὴν προφέροντας τὰς ἐκονειδίζεις τῶν ἡδονῶν λέγοι τις ἂν
 ὅτι ἐκ ἔστι ταῦθ' ἡδέα· ἔ γὰρ εἰ τοῖς κακῶς διακειμένοις
 ἡδέα ἐστὶν, οἷητέον αὐτὰ καὶ ἡδέα εἶναι πλὴν τῷτοις, καθάπερ
 ἔδὲ τὰ τοῖς κάμνουσιν ὕγεινὰ ἢ γλυκεῖα ἢ πικρά, οὐδ' αὖ
 λευκὰ καὶ φανόμενα τοῖς ὀφθαλμοῖσιν. ἢ ἔτω λέγοιτ' ἂν,
 ὅτι αἱ μὴ ἡδοναὶ αἰρεταὶ εἰσιν, ἔ μὴν ἀπὸ γε τέτων, ὥσπερ
 καὶ τὸ πλετεῖν, προδόντι δ' ἔ, καὶ τὸ ὕγιαίνειν, ἔ μὴν ὅτις
 φανόντι. ἢ τῷ εἶδει διαφέρουσιν αἱ ἡδοναί· ἕτεροι γὰρ αἱ
 ἀπὸ τῶν καλῶν τῶν ἀπὸ τῶν αἰσχυρῶν, καὶ ἐκ ἐξὶν ἡσθῆναι
 τὴν τῷ δικαίῳ μὴ ὄντα δίκαιον ἔδὲ τὴν τῷ μουσικῷ μὴ ὄντα
 μουσικόν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐμφανίζειν δὲ δο-
 κεῖ καὶ ὁ φίλος, ἕτερος ὢν τῷ κόλακος, οὐκ ἔσαν ἀγαθὸν
 τὴν ἡδονὴν ἢ διαφόρους εἶδει· ὁ μὲν γὰρ πρὸς τὰ γὰρ θὸν ὁμι-
 λεῖν δοκεῖ, ὁ δὲ πρὸς ἡδονήν, καὶ τῷ μὲν ὀνειδίζεται, τὸν

ἔτ' $K^4 M^4$. || 2. ὀρέγεται $K^4 M^4 O^4$. || αὐτῆς L^4 . || 3. καὶ om $K^4 M^4 O^4$. || 5. κρείσσον O^4 . || α $M^4 N^4$. || 8. καὶ post L^4 . || τὸ O^4 . || μηδέτερον M^4 , μηδέτερα N^4 , μηδέτερα $K^4 L^4 O^4$. || λέγεσθαι K^4 . || 9. ταῦτα δ' ἔ K^4 . || 10. μὴ om $K^4 M^4$. || ἔν $L^4 M^4$. || ἡδη M^4 . || 11. τῶν om M^4 . || μηδέτερον] ἢ ἕτερον K^4 . || 13. ἀντίκειται M^4 . || 14. ἢ om K^4 . || 17. τὸ post L^4 . || ἔν om O^4 . || 20. κατὰ] καὶ κατὰ $L^4 M^4 O^4$. || ταυτὰ O^4 , ταῦτα $K^4 M^4$. || 21. καὶ σωφρονεῖν om L^4 . || 22. ἐν om L^4 . || τί γὰρ κωλύεται O^4 , καὶ τί κωλύεται K^4 , τί κωλύει δὲ L^4 . || 25. τὸ om O^4 . || 27. ἀνειμένη K^4 . || 28. τοιοῦτο L^4 . || τὸ 29. τε] δὲ $L^4 M^4 O^4$. || 31. κινήσεις. πᾶσι K^4 . || 33. τῇ τῷ] τὸ τῷ $L^4 M^4 O^4$. || 34. κινήσῃ L^4 . || ὁς ἕτερον] πρότερον K^4 . || 3. καθ' αὐτὴν O^4 . || 4. ταχέως ἐκ ἐξὶ L^4 . || 5. γένεσθαι K^4 . || 7. εἶναι τοῦ κατὰ φύσιν L^4 . || 10. ὠρίσθαι om M^4 . || ᾧ] ᾧ ἡ L^4 . || ἂν om K^4 . || 11. ἔδ'] ἐκ L^4 . || ἢ ἀναπλήρωσις ἡδονή $K^4 M^4$. || 14. λύπη καὶ ἡδονή K^4 . || M^4 . || 17. αἱ διὰ τῆς] καὶ δι' O^4 . || 18. πολλὰ] πολλὰ δὲ $L^4 M^4 O^4$. || 20. ἔνδεια γεγενῆται ἔ γένοιτ' ἂν ἀναπλήρωσις L^4 . || ας M^4 . || λέγοιτ' ἂν τις L^4 . || 22. ἔ] ἔδὲ M^4 . || 23. ἐξὶ] ταῦτ' ἐξὶν $L^4 O^4$. || πλὴν] ἀπλῶς πλὴν $L^4 N^4 O^4$. || 24. πικρά ἢ] πικρὰ ἢ L^4 . || 25. ἔτω] ἔτω δὴ L^4 . || 26. ἀρεταὶ εἰσιν, ἔ μὴν αἱ ἀπὸ M^4 . || 30. ἔδὲ] μὴδὲ O^4 . || 32. ὁ om K^4 . || 33. ἢ] ἂν ἢ K^4 . || ἡδονή om M^4 . || 34. τὸ $L^4 O^4$. || τὸ O^4 .

δ' ἐπαινῶσιν ὡς πρὸς ἕτερα ὁμιλῶντα. ὑδεῖς τ' ἂν ἔλοιτο ζῆν παιδὶν διάνοιαν ἔχων διὰ βίης, ἡδόμενος ἐφ' οἷς τὰ παιδία ὡς οἷον τε μάλισα, οὐδὲ χαίρειν ποίων τι τῶν αἰσχρίστων, μηδέποτε μέλλων λυπηθῆναι. περὶ πολλά τε σπουδὴν ποιησαίμεθ' ἂν καὶ εἰ μηδεμίαν ἐπιφέρου ἡδονήν, οἷον ὁρᾶν, 5 μνημονεύειν, εἰδέναι, τὰς ἀρετὰς ἔχειν. εἰ δ' ἐξ ἀνάγκης ἔπονται τούτοις ἡδοναί, οὐδὲν διαφέρει· ἐλοίμεθα γὰρ ἂν ταῦτα καὶ εἰ μὴ γίνοντο ἀπ' αὐτῶν ἡδονή. ὅτι μὲν ἔν ὅτε τὰγαθὸν ἢ ἡδονὴν ἔτε πᾶσα αἰρετή, δῆλον ἔοικεν εἶναι, καὶ ὅτι εἰσὶ τινες αἰρεταὶ καθ' αὐτὰς διαφέρουσιν τῷ εἶδει ἢ ἀφ' 10 ὧν. τὰ μὲν ἔν λεγόμενα περὶ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ἰκανῶς εἰρήσθω.

3 Τί δ' ἐστὶν ἡ ποῖόν τι, καταφανέστερον γένοιτο ἂν ἀπ' ἀρχῆς ἀναλαβοῦσιν. δοκεῖ γὰρ ἡ μὲν ὄρασις καθ' ὄντιον χρόνον τελεία εἶναι· ἡ γὰρ ἐξ ἑν ἑνδὲς ὑδενός, ὃ εἰς ὕστερον 15 γινόμενον τελειῶσει αὐτῆς τὸ εἶδος. τοιοῦτῳ δ' ἔοικε καὶ ἡ ἡδονή· ὅλον γὰρ τί ἐστι καὶ κατ' ὑδέναν χρόνον λάβοι τις ἂν ἡδονήν ἥ ἐπὶ πλείω χρόνον γινομένης τελειωθήσεται τὸ εἶδος. διόπερ ὑδὲ κίνησις ἐστίν· ἐν χρόνῳ γὰρ πᾶσα κίνησις καὶ τέλους τινός, οἷον ἡ οἰκοδομικὴ τελεία, ὅταν ποιήσῃ οὗ 20 ἐφίσταται. ἡ ἐν ἅπαντι δὴ τῷ χρόνῳ ἡ τούτῳ. ἐν δὲ τοῖς μέρεσι τοῦ χρόνου πᾶσαι ἀτελεῖς, καὶ ἕτεροι τῷ εἶδει τῆς ὅλης καὶ ἀλλήλων· ἡ γὰρ τῶν λίθων σύνθεσις ἕτερα τῆς τῷ κίονος βασιλῶσεως, καὶ αὐταὶ τῆς τῷ ναῦ ποιήσεως. καὶ ἡ μὲν τῷ ναῦ τελεία· ὑδενός γὰρ ἑνδὲς πρὸς τὸ προκείμενον· ἡ δὲ τῆς κρηπίδος καὶ τοῦ τριγλύφου ἀτελής· μέρους γὰρ ἑκατέρα. τῷ εἶδει ἔν διαφέρουσι, καὶ ἕκ ἐξ ἑν ὁτῶν χρόνῳ λαβεῖν κίνησιν τελείαν τῷ εἶδει, ἀλλ' εἴπερ, ἐν τῷ ἅπαντι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ βασιλῶσεως καὶ τῶν λοιπῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἑν ἢ φορὰ κίνησις πῶθεν ποῖ, καὶ ταύτης διαφοραὶ 30 κατ' εἶδη, πῆσις βασιλῶσις ἄλλισι καὶ τὰ τοιαῦτα. ἡ μόνον δ' ἔτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βασιλῶσι· τὸ γὰρ πῶθεν ποῖ οὐ ταῦτον ἐν τῷ σαδίῳ καὶ ἐν τῷ μέρει, καὶ ἐν ἑτέρῳ μέρει καὶ ἑτέρῳ, οὐδὲ τὸ διεξιέναι τὴν γραμμὴν τήνδε κακείνην·

οὐ μόνον γὰρ γραμμὴν διαπορεύεται, ἀλλὰ καὶ ἡ πᾶ οὔσαν, ἐν ἑτέρῳ δ' αὐτῇ ἐκείνης. δι' ἀκριβείας μὲν ἡ κινήσεως ἐν ἄλλοις εἴρηται, ἔοικε δ' οὐκ ἐν ἅπαντι καὶ τελεία εἶναι, ἀλλ' αἱ πολλαὶ ἀτελεῖς καὶ διαφέρουσιν· εἶδει, εἴπερ τὸ πῶθεν ποῖ εἰδοποιόν. τῆς ἡδονῆς δ' ἡ πᾶ χρόνῳ τέλειον τὸ εἶδος. δῆλον ἔν ὡς ἕτεροι τ' ἂν εἴη ἀλλήλων, καὶ τῶν ὅλων τι καὶ τελείων ἢ ἡδονή. δόξει δ' ἡ τῷτο καὶ ἐκ τῷ μὴ ἐνδέχασθαι κινεῖσθαι μὴ ἐν χρόνῳ πῶ σθαι δὲ· τὸ γὰρ ἐν τῷ νῦν ὅλον τι. ἐκ τῶν δὲ δῶν 10 ὅτι οὐ καλῶς λέγουσι κίνησιν ἢ γένεσιν εἶναι τὴν ἡδονήν· γὰρ πάντων ταῦτα λέγεται, ἀλλὰ τῶν μεριστῶν καὶ ὅλων· οὐδὲ γὰρ ὁράσεώς ἐστι γένεσις ὑδὲ συγμῆς ὑδὲ πῶδος, ὑδὲ τῶν ἑν κίνησις ὑδὲ γένεσις· ὑδὲ δὴ ἡδονή· ἡ γὰρ τι. αἰσθήσεως δὲ πάσης πρὸς τὸ αἰσθητὸν ἐνέργειαν· τελείως δὲ τῆς εὐ διακειμένης πρὸς τὸ κάλλιστον πῶ τὴν αἰσθησιν· τοῦτον γὰρ μάλισ' εἶναι δοκεῖ ἡ τελειότης· αὐτὴν δὲ λέγειν ἐνεργεῖν, ἡ ἐν τῷ ἐστί, μάλιστα πῶ ρέτω· καθ' ἑκαστον δὲ βελτίστη ἐστὶν ἡ ἐνέργεια πῶ διακειμένου πρὸς τὸ κράτιστον τῶν ὑφ' αὐτὴν. αἰσθητῶν 20 τελειοτάτη εἴη καὶ ἡδίστη· κατὰ πᾶσαν γὰρ αἰσθητὴν ἡδονή, ὁμοίως δὲ καὶ διάνοιαν καὶ θεωρίαν, ἡδίστη δὲ τελειοτάτη, τελειοτάτη δ' ἡ τῷ εὐ ἔχοντες πρὸς τὸ πᾶτατον τῶν ὑφ' αὐτὴν. τελειοὶ δὲ τὴν ἐνέργειαν ἢ πῶ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἢ τε ἡδονὴ τελειοὶ καὶ τὸ αἰσθητῶν 25 καὶ ἡ αἰσθησις, σπουδαῖα ὄντα, ὥσπερ οὐδ' ἡ ὑγίαινη· ἡ ἰατρὸς ὁμοίως αἰτιά ἐστι τῷ ὑγιαίνειν. καθ' ἑκάστην αἰσθησιν ὅτι γίνεται ἡδονή, δῆλον· φαμέν γὰρ ἐνέργειαν ἀκρίματα εἶναι ἡδέα. δῆλον δὲ καὶ ὅτι μάλισα, ἡδίστη ἢ τε αἰσθησις ἢ κρατίζει καὶ πρὸς τοιοῦτον ἐνεργεῖν πῶ δ' ὄντων τῷ τε αἰσθητῷ καὶ τῷ αἰσθανομένῳ, αἰσθητῶν 30 ὑπάρχοντός γε τῷ ποιήσαντος καὶ τῷ πεισσομένου. πῶ τὴν ἐνέργειαν ἢ ἡδονὴν ἔχῃ ὡς ἡ ἔξις ἐνυπάρχουσα, αὐτὴ ἐπιγιγνόμενόν τι τέλος, οἷον τοῖς ἀκμαίοις ἢ ὕμῳ· πῶ οὖν τό τε νοητὸν ἢ αἰσθητὸν ἢ οἷον δεῖ καὶ τὸ πῶ

1. τ'] δ' $K^2 M^2 O^2$. || 5. ἐπιφέρει O^2 . || 8. γένοιτο M^2 . || 9. ἀγαθὸν $K^2 M^2 O^2$. || 10. εἶδει ἢ ἀφ' ὧν] ἢ διὰ ἀφ' αὐτῶν M^2 . || 11. ἰκανῶς om K^2 . || 15. ἐς $L^2 M^2$. || 16. γινόμενον K^2 . || 17. ὅλον] τέλειον $K^2 M^2 O^2$. || τι γὰρ K^2 . || καὶ κατ' — 117] ἐν δαμνίᾳ om N^2 . || 20. ἡ om $K^2 M^2$. || οἰκοδομὴ M^2 , οἰκοδομικὴ καὶ K^2 . || 21. δὴ om $K^2 O^2$. || ἡ] δὴ O^2 , om $L^2 M^2$. || 22. χρόνον] καὶ τῷ χρόνῳ K^2 . || 24. τῷ ante κίονος om O^2 . || 25. γὰρ om K^2 . || 28. κίνησιν τελείαν λαβεῖν L^2 . || 29. κατὰ L^2 . || βασιλῶσιν K^2 , τῶν βασιλῶσιν M^2 . || 31. καὶ om $K^2 M^2$. || 33. τὸ αὐτὸ $K^2 M^2 O^2$. || ἐν secundam om L^2 . || 34. καὶ ἐν ἑτέρῳ L^2 . || ἐτέρῳ post 33. ἐν ἑτέρῳ L^2 . || 34. κακείνους M^2 .

1. γὰρ om K^2 . || 3. κινήσεως καὶ ἐν O^2 . || ἅπαντι τῷ χρόνῳ M^2 . || 4. καὶ om M^2 . || 5. ἐν om K^2 . || 6. ἕτερα K^2 . || 7. ὅλων τι] ἄλλων τε M^2 . || 8. δόξει K^2 . || 13. δὴ om $M^2 O^2$. || 14. δι] δὲ καὶ M^2 . || 16. αἰσθησιν κατὰ τὸν $L^2 O^2$. || 17. μὴ $K^2 M^2$. || 18. ἐκάστην M^2 . || 19. ὑπ' αὐτὴν K^2 . || 22. εὐ om K^2 . || 25. ἡ utrumque om $M^2 O^2$. || 26. ὁμοίως om L^2 . || αἰτία εἰς L^2 , ἐξ αἰτίας M^2 . || κατ'] καὶ καθ' O^2 . || 28. δι] γὰρ δὴ L^2 . || 29. ἡ] εἴη $L^2 M^2$. || 31. γε τῷ γε L^2 . || πεισσομένῳ K^2 . || 32. ἡ post ὡς om $L^2 M^2$. || 33. ὥς οὖν ἂν ποτε τὸ νοητὸν ἢ αἰσθητὸν εἴη οἷον δὲ τὸ $M^2 O^2$, ἐν ἢ τὸ αἰσθητὸν ἢ νοητὸν ἢ οἷον δεῖ καὶ τὸ L^2 .

ἔσται ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ἡ ἡδονή· ὁμοίαν γὰρ ὄντων καὶ ἄλληλα τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχόντων τοῦ τε παθητικοῦ ἢ ποιητικοῦ ταῦτο πέφυκε γίνεσθαι. πῶς οὖν οὐδεὶς ὅς ἡδεται; ἢ κάμνει; πάντα γὰρ τὰ ἀνθρώπεια ἀδυνεχῶς ἐνεργεῖν. ἢ γίνεται ἢ ἐν ἡδονῇ· ἔπεται γὰρ 5 ἐνεργείᾳ. ἔνια δὲ τέρπει καὶ ὄντα, ὕπερον δὲ ἔχ' ὁμοίως ὑτό· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον παρακλύεται ἡ διάνοια καὶ ἐμμένως περὶ αὐτὰ ἐνεργεῖ, ὥσπερ κατὰ τὴν ὕψιν οἱ ποντες, μετέπειτα δ' οὐ τοιαύτη ἡ ἐνέργεια ἀλλὰ ἐλημένη· διὸ καὶ ἡ ἡδονὴ ἀμαυρῆται. ὁρέγεσθαι δὲ 10 οὔτις οἰηθεὶς τις ἂν ἅπαντας, ὅτε καὶ τῇ ζῇ ἅπαντες ἐ· ἡ δὲ ζῶν, ἐνεργείᾳ τίς ἐστι, καὶ ἑκάστος περὶ ταῦτα τοῖς ἐνεργεῖ ἂ καὶ μάλιστα· ἀγαπᾷ, οἷον ὁ μὲν μουσικῶς περὶ τὰ μέλη, ὁ δὲ φιλομαθὴς τῇ διανοίᾳ περὶ σήματα, ἔτω δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἑκάστος. ἡ δ' ἡδονὴ τε 15 αὖς ἐνεργείας, καὶ τὸ ζῆν δὲ, ἢ ὁρέγονται. εὐλόγως ἢ ἡδονῆς ἐφίενται· τελειοὶ γὰρ ἐκάστω τὸ ζῆν, αἰρετὸν γερὸν δὲ διὰ τὴν ἡδονὴν τὸ ζῆν αἰρέμεθα ἢ διὰ τὸ ζῆν τὴν ἀφείσθω ἐν τῷ παρόντι. συνεξυχεῖν μὲν γὰρ ταῦτα καὶ χωρισμὸν ἔδχεσθαι· ἀνευ τε γὰρ ἐνεργείας ἢ 20 ἡδονῇ, πᾶσάν τε ἐνέργειαν τελειοὶ ἡδονῇ. ὅθεν δοκῶσι εἶδει διαφέρειν· τὰ γὰρ ἑτέρα τῷ εἶδει ὑφ' ἑτέρων οἰόμενα εἶναι. ἔτω γὰρ φαίνεται καὶ τὰ φυσικὰ καὶ τὰ χυμῶς, οἷον ζῶα καὶ δένδρα καὶ γραφὴ καὶ ἀγάλματα καὶ σκεῦος. ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς δια- 25 τὰς τῷ εἶδει ὑπὸ διαφερόντων εἶδει τελειοῦσθαι. δια- τὰ δ' αἱ τῆς διανοίας τῶν κατὰ τὰς αἰσθήσεις καὶ ἀλλήλων κατ' εἶδος· καὶ αἱ τελειοῦσαι δὲ ἡδοναί. δ' ἂν τῷτο καὶ ἐκ τῆ συνωκλειῶσθαι τῶν ἡδονῶν ἐκά- τῃ ἐνεργείᾳ ἢν τελειοῖ. συναυξεῖ γὰρ τὴν ἐνέργειαν ἢ 30 ἡδονή· μᾶλλον γὰρ ἑκάστα κρίνεται καὶ ἐξακριβοῦσιν ἡδονῆς ἐνεργῶντες, οἷον γεωμετρικοὶ γίνονται οἱ χαί- τῳ γεωμετρεῖν, καὶ κατανοοῦσιν ἑκαστα μᾶλλον, δὲ καὶ οἱ φιλόμοισι καὶ φιλοικοδόμοι καὶ τῶν ἄλ- 35 τῶν ἐπιδιδόασιν εἰς τὸ οἰκεῖον ἔργον χαίροντες αὐτῷ. ζῶσι δὲ αἱ ἡδοναί, τὰ δὲ συναυξήοντα οἰκεῖα. τοῖς

ἑτέροις δὲ τῷ εἶδει καὶ τὰ οἰκεῖα ἑτέρα τῷ εἶδει. ἔτι δὲ μᾶλλον τῷτ' ἂν φανεῖν ἐκ τῆ τὰς ἀφ' ἑτέρων ἡδονῶν ἐμπα- θῆς τὰς ἐνεργείας εἶναι· οἱ γὰρ φιλαυλοὶ ἀδυνατῶσι τοῖς λόγοις προσέχειν, ἐὰν κατακλύσων αὐλῆντος, μᾶλλον χαί- ροντες αὐλητικῇ τῆς παρῆς ἐνεργείας· ἡ κατὰ τὴν αὐλη- τικὴν ἢν ἡδονὴ τὴν περὶ τὸν λόγον ἐνέργειαν φθείρει. ὁμοίως δὲ τῷτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει, ὅταν ἅμα περὶ δύο ἐνεργῇ· ἡ γὰρ ἡδίων τὴν ἑτέραν ἐκκρούει, καὶ πολὺ δια- φέρη κατὰ τὴν ἡδονήν, μᾶλλον, ὥστε μὴδ' ἐνεργεῖν κατὰ τὴν ἑτέραν. διὸ χαίροντες ὁτῶσιν σφόδρα οὐ πάνυ δρῶμεν ἑτερον, καὶ ἄλλα ποιοῦμεν ἄλλοις ἡρέμα ἀρεσκομένους, καὶ ἐν τοῖς θεάτροις οἱ τραγηματίζοντες, ὅταν φαῦλοι οἱ ἀγ- νιζόμενοι ὥσι, τότε μάλιστα αὐτὸ δρῶσιν. ἐπεὶ δ' ἡ μὲν οἰκεῖα ἡδονὴ ἐξακριβοῖ τὰς ἐνεργείας καὶ χρονιωτέρας καὶ βαλτίως ποιεῖ, αἱ δ' ἀλλότριαι λυμαίνονται, δῆλον ὡς πολὺ διεσῶσιν· σχεδὸν γὰρ αἱ ἀλλότριαι ἡδοναὶ ποιοῦσιν ὅπερ αἱ οἰκεῖαι λῦπαι· φθίρουσι γὰρ τὰς ἐνεργείας αἱ οἰκεῖαι λῦπαι, οἷον εἴ τῳ τὸ γράφειν ἀηδὲς καὶ ἐπίλυπον ἢ τὸ λογίζεσθαι· ὁ μὲν γὰρ ἔγραφε, ὁ δ' ἔλογίζετο, λυπηρὰς ὕψης τῆς ἐνεργείας. συμβαίνει δὲ περὶ τὰς ἐνεργείας τούναντίον ἀπὸ τῶν οἰκεῶν ἡδονῶν τε καὶ λυπῶν· οἰκεῖαι δ' εἰσὶν αἱ ἐπὶ τῇ ἐνεργείᾳ καθ' αὐτὴν γινόμεναι. αἱ δ' ἀλλότριαι ἡδοναὶ εἰρη- 40 ται ὅτι παραπλησίον τι τῇ λύπῃ ποιοῦσιν· φθίρουσι γὰρ, πλὴν οὐχ ὁμοίως. διαφερουσῶν δὲ τῶν ἐνεργειῶν ἐπικεικία καὶ φαυλότητι, καὶ τῶν μὲν αἰρετῶν ὥσιν τῶν δὲ φευκτῶν τῶν δ' ὑδετέρων, ὁμοίως ἔχουσι καὶ αἱ ἡδοναί· καθ' ἐκάστην γὰρ ἐνέργειαν οἰκεῖα ἡδονὴ ἐστίν. ἡ μὲν οὖν τῇ σπουδαίᾳ οἰκεῖα ἐπικεικία, ἡ δὲ τῇ φαυλῇ μοχθηρά· καὶ γὰρ αἱ ἐπι- θυμιαὶ τῶν μὲν καλῶν ἐπαινεταί, τῶν δ' αἰσχυρῶν ψεκταί. οἰκειότεραι δὲ ταῖς ἐνεργείαις αἱ ἐν αὐταῖς ἡδοναὶ τῶν ὁρέ- 45 ζων· αἱ μὲν γὰρ διωρισμέναι εἰσὶ καὶ τοῖς χρόνοις καὶ τῇ φύσει, αἱ δὲ συνέγγυς ταῖς ἐνεργείαις, καὶ ἀδιόριστοι οὕτως ὥς· ἔχειν ἀμφισβήτησιν εἰ ταυτὸν ἐστὶν ἡ ἐνέργεια τῇ ἡδονῇ. οὐ μὲν οἰκίε γε ἡ ἡδονὴ διάνοια εἶναι ἢ δ' αἰσθήσις· ἄτοπον γὰρ· ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ χωρίζεσθαι φαίνεται τισι ταυτὸν. ὥσπερ ἢν αἱ ἐνεργεῖαι ἑτεραι, καὶ αἱ ἡδοναί. διαφέρει δὲ ἡ

ταύτη M^2 . || 4. ἀδυνατῶσι om M^2 . || 7. ταῦτα $L^2 M^2$. || 8. περὶ τὰ αὐτὰ L^2 . || 9. δὲ οὐ τοιαύτη ἐνέργεια K^2 , δὲ οὐ γίνεται ἡ ἐνέργεια L^2 , δ' ἡ τοιαύτη ἐνέργεια οὐ γίνεται $M^2 O^2$. || 13. α om M^2 . || 21. γίνεται ἡ ἡδονή O^2 . || τε] γὰρ M^2 , τε γὰρ $K^2 O^2$. || αλμα K^2 . || 25. τὰς post ἐνεργείας om $K^2 M^2$. || 26. διαφέρων M^2 . || 27. τὰς om M^2 . || 28. αὐταὶ $L^2 M^2 O^2$. || 29. τῷ] δὲ ^{2} , δὲ τῶν O^2 . || 31. μᾶλλον] μόνον K^2 . || 34. καὶ om M^2 . || οἱ om L^2 . || φιλοκόμοι H^2 , φιλοδόκιμοι K^2 , φιλόκομοι M^2 . || καὶ ^{2} . || ἄλλων μᾶλλον ἑκάστω O^2 . || 36. συναυξήοντα O^2 . || 8. ἐτέροις O^2 . || 2. ταῦτ' L^2 . || 3. φαῦλοι H^2 . || 4. κατακλύσων $K^2 M^2$. || 8. καὶ ἐὰν L^2 . || 10. διορῶμεν $K^2 O^2$, διορῶμεν τὸ 11. ἀρεσκομένοι οἷον καὶ $L^2 O^2$. || 12. τραυματίζοντες $H^2 M^2$. || 17. φθίρουσι — λῦπαι om $L^2 M^2$. || 19. γὰρ om L^2 . || 20. ται — ἐνεργείας om L^2 . || δὲ M^2 . || τῆς K^2 . || 22. εἰρηται $K^2 M^2 O^2$. || 26. αἱ om K^2 . || 29. αἰσχυρῶν δὲ $K^2 O^2$. || 34. ἡ om 36. διαφέρει — 1176 α 2. ἡδοναὶ om M^2 .

ἑλπίς ἀφῆς καθαριότητι, καὶ ἀκοή καὶ ὁσφρησις γεύσεως· ὁμοίως δὲ διαφέρουσιν καὶ αἱ ἡδοναί, καὶ τέτων αἱ περὶ τὴν διάνοιαν, καὶ ἐκότεραι ἀλλήλων. δοκεῖ δ' εἶναι ἐκάστω ζῳῷ καὶ ἡδονὴ οἰκεία, ὥσπερ καὶ ἔργον· ἡ γὰρ κατὰ τὴν ἐνέργειαν. καὶ ἐφ' ἐκάστω δὲ θεωροῦνται τοῦτ' ἂν φανεῖται· ἕτερα γὰρ ἔπινε ἡδονὴ καὶ κυνὸς καὶ ἀνθρώπου, καθάπερ Ἡράκλει- 5 τές φησιν ὄνον σύρματ' ἂν ἐλέσθαι μᾶλλον ἢ χρυσόν· ἡδίων γὰρ χρυσοῦ τροφή ὄνοις. αἱ μὲν οὖν τῶν ἐτέρων τῷ εἶδει διαφέρουσιν εἶδει, τὰς δὲ τῶν αὐτῶν ἀδιαφόρως εὐλογον εἶναι διαλλάττουσι δ' οὐ μικρὸν ἐπὶ γε τῶν ἀνθρώπων· τὰ γὰρ 10 αὐτὰ τοὺς μὲν τέρπει τοὺς δὲ λυπεῖ, καὶ τοῖς μὲν λυπηρὰ καὶ μισητὰ ἐστὶ τοῖς δὲ ἡδέα καὶ φιλητά. καὶ ἐπὶ γλυκεῶν δὲ τοῦτο συμβαίνει· οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ δοκεῖ τῷ πυρέττοντι καὶ τῷ ὑγιαίνοντι, οὐδὲ θερμὸν εἶναι τῷ ἀσθενεῖ καὶ τῷ εὐεκτικῷ. ὁμοίως δὲ τὸτο καὶ ἐφ' ἐτέρων συμβαίνει. δοκεῖ 15 δ' ἐν ἅπασιν τοῖς τοιούτοις εἶναι τὸ φαινόμενον τῷ σπουδαίῳ. εἰ δὲ τὸτο καλῶς λέγεται, καθάπερ δοκεῖ, καὶ ἔστιν ἐκάστω μέτρον ἡ ἀρετὴ καὶ ὁ ἀγαθός, ἢ τοιοῦτος, καὶ ἡδοναί εἰναι ἂν αἱ τούτῳ φαινόμεναι καὶ ἡδέα οἷς εὖτος χαίρει. τὰ δὲ τέτῳ δυσχερὴ εἰ τῷ φαίνεται ἡδέα, ὅθεν θαυμαστέον· πολ- 20 λὰ γὰρ φθοραὶ καὶ λῦμαι ἀνθρώπων γίνονται· ἡδέα δ' ἔτι ἔστιν, ἀλλὰ τέτοις καὶ ἔτω διακειμένοις. τὰς μὲν ἔν ὁμο- λογημένως αἰσχροῦς δῆλον ὡς ἔφατέον ἡδονὰς εἶναι, πλὴν τοῖς διεφθαρμένοις· τῶν δ' ἐπικεικῶν εἶναι δοκῶν ποίαν ἢ τίνα φατέον τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι; ἢ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν δῆλον; 25 ταύταις γὰρ ἔπονται αἱ ἡδοναί. εἴτ' ἔν μίᾳ ἐστὶν εἴτε πλείους αἱ τῷ τελείῳ καὶ μακαρίῳ ἀνδρός, αἱ ταύτας τελειῶσαι ἡδο- ναὶ κυρίως λέγονται· ἂν ἀνθρώπῳ ἡδοναί εἶναι, αἱ δὲ λοιπαὶ δευτέρως καὶ πολλοσῶς, ὥσπερ αἱ ἐνεργεῖαι.

6 Εἰρημένων δὲ τῶν περὶ τὰς ἀρετὰς τε καὶ φιλίας καὶ 30 ἡδονὰς, λοιπὸν περὶ εὐδαιμονίας τύπῳ διελθεῖν, ἐπειδὴ τέ- λος αὐτὴν τίθεμεν τῶν ἀνθρωπίνων. ἀναλαβούσι δὲ τὰ προει- ρημένα συντομώτερος ἂν εἴη ὁ λόγος. εἵπομεν δ' ὅτι οὐκ ἔστιν ἔξις· καὶ γὰρ τῷ καθεύδοντι διὰ βίην ὑπάρχοι ἂν, φυ- τῶν ζῶντι βίον, καὶ τῷ δυσυχῶντι τὰ μέγιστα. εἰ δὲ ταῦτα 35

μὴ ἀρέσκει, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ἐνέργειάν τινα θέλει, καὶ 1
 βάπερ ἐν τοῖς πρότερον εἴρηται, τῶν δ' ἐνεργειῶν αἱ μὴ ἀ- 2
 ναναγκαῖαι καὶ δι' ἕτερα αἰρεταί, αἱ δὲ καθ' αὐτάς, δι- 3
 ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν τῶν καθ' αὐτάς αἰρετῶν τινὰ θέλει 4
 ἢ τῶν δι' ἄλλο· ὅθεν γὰρ ἐνδεὴς ἡ εὐδαιμονία ἀλλ' ἐπὶ 5
 κης. καθ' αὐτάς δ' εἰσὶν αἰρεταί, ἐφ' ὧν μηδὲν ἐπὶ τῇ 6
 παρὰ τὴν ἐνέργειαν. τοιαῦτα δ' εἶναι δοκῶσιν αἱ κατὰ 7
 τὴν πράξεις· τὰ γὰρ καλὰ καὶ σπουδαῖα πράττειν τῷ 8
 αὐτὰ αἰρετῶν. καὶ τῶν παιδιῶν δὲ αἱ ἡδέαι· οὐ γὰρ 9
 ἕτερα αὐτάς αἰρῶνται· βλέπονται γὰρ ἀπ' αὐτῶν μάλ- 10
 ἢ ὠφελεῖνται, ἀμελοῦντες τῶν σωμάτων καὶ τῆς κτῆ- 11
 καταφεύγουσι δ' ἐπὶ τὰς τοιαύτας διαγωγὰς τῶν αὐτῶν 12
 νιζομένων οἱ πολλοί, διὸ παρὰ τοῖς τυράννοις εὐδαί- 13
 οἱ ἐν ταῖς τοιαύταις διαγωγαῖς εὐτράπελοι· ὧν γὰρ ἡ 14
 ται, ἐν τέτοις παρέχουσι σφᾶς αὐτοὺς ἡδέας· δέονται δὲ 15
 των. δοκεῖ μὲν ἔν εὐδαιμονικὰ ταῦτα εἶναι διὰ τὴν 16
 δυναστείαν ἐν τέτοις ἀποσχολάζειν, ὅθεν δὲ ἰσχυροί 17
 οἱ τοιοῦτοί εἰσιν· ἢ γὰρ ἐν τῷ δυναστεύειν ἡ ἀρετὴ ἢ ἡ 18
 ἀφ' ὧν αἱ σπουδαῖαι ἐνεργεῖαι· ὅδ' αἱ ἀγνοοῦνται ἰσχυ- 19
 ἡδονῆς εὐλαριῆς καὶ ἐλευθερίας ἐπὶ τὰς σωματοπαι- 20
 φεύγουσιν, διὰ τὸ ταύτας εἰστέον αἰρετωτέρως ἰσχυ- 21
 γὰρ οἱ παῖδες τὰ παρ' αὐτοῖς τιμώμενα κράτιστα ἐπὶ 22
 εἶναι. εὐλογον δὲ, ὥσπερ παισὶ καὶ ἀνδράσιν ἰσχυ- 23
 νεται τίμια, ἔτω καὶ φαύλοις καὶ ἐπικεκτέσιν. καὶ γὰρ 24
 πολλάκις εἴρηται, καὶ τίμια καὶ ἡδέα ἐστὶ τὰ τῷ σπῶ- 25
 τοιαῦτα ὄντα· ἐκαστῷ δὲ ἡ κατὰ τὴν οἰκείαν ἔχον 26
 τάτῃ ἐνέργεια, καὶ τῷ σπουδαίῳ δὲ ἡ κατὰ τὴν ἀρετὴν 27
 ἐν παιδιᾷ ἄρα ἡ εὐδαιμονία· καὶ γὰρ ἄτοπον τὸ τῷ 28
 παιδιᾷ, καὶ πραγματεύεσθαι καὶ κακοπαθεῖν τῷ 29
 ἅπαντα τοῦ παίζειν χάριν. ἅπαντα γὰρ ὡς εἰπὼν ἡ 30
 ἔνεκα αἰρήμεθα πλὴν τῆς εὐδαιμονίας· τέλος γὰρ ἡ 31
 σπουδάζειν δὲ καὶ πονεῖν παιδιᾷ χάριν ἡλπίον φαίνεται 32
 λίαν παιδικόν· παίζειν δ' ὅπως σπουδάζει, κατ' ἀνάγκην 33
 ὁρθῶς ἔχειν δοκεῖ· ἀναπαύσει γὰρ ὅσοις ἡ παιδιὰ, ὅθεν 34
 τῆντες δὲ συνεχῶς πονεῖν ἀναπαύσεως δέονται. ἢ δὲ 35

1. καὶ ἡ ἀκοή καὶ ἡ ὁσφρησις *L*¹. || 2. δὲ *K*¹*M*¹*O*¹. || αἱ post καὶ om *O*¹. || 3. εἶναι] εἶναι καὶ *O*¹. || 4. καὶ αἱ ἐπὶ τῇ *L*¹. || γὰρ om *M*¹. || 7. ὄνου *H*¹, οἶον *M*¹, ὄνου *K*¹. || σίρματα *H*¹, αἵματ' *M*¹. || ἡδαιον *K*¹. || 8. οὖν om *H*¹. || 10. ἀλλὰ *K*¹*L*¹*O*¹. || δ'] γὰρ *M*¹. || μικρὸν *M*¹, μικροῖς *K*¹. || τῶν om *M*¹. || 11. τέρπει — 1177 α30. ἰσχυρὸς om *K*¹. || 12. καὶ *M*¹. || ἐστὶ post 11. λυπηρὰ *L*¹. || 15. εὐεκτῷ *M*¹. || 17. δοκεῖ] καὶ δοκεῖ *M*¹. || καὶ ἐστὶ καὶ ἐκάστω *H*¹. || 18. ὁ om *H*¹*L*¹*M*¹*O*¹. || 19. τούτων *H*¹. || 20. τύτῳ om *O*¹. || 21. διαφορὰ *H*¹. || 22. καὶ τοῖς ἔτω *M*¹. || ὁμολογημένως *M*¹. || 23. εἶναι] ἡμῶν *M*¹. || 24. ἡδονῇ ἢ *H*¹. || 30. τε om *L*¹. || 32. αὐτὴν ἀντιτιθεμένη τῶν ἀνθρώπων *M*¹. || δὲ *L*¹*O*¹. || 33. συντομώτερον *H*¹. || 34. φησὶ *O*¹.

1. ἀρέσκουσι *M*¹. || 6. αἱ ἀρεταὶ ἐφ' ὧν μηδὲν ζητεῖται περὶ *H*¹. || 8. καλὰ καὶ om *L*¹. || 11. τῆς om *H*¹. || 15. τῶν] τῶν *L*¹. || 17. ἀποσχολάζειν *H*¹*L*¹*M*¹. || 18. ὅδ' ἢ] ὁ δὲ *H*¹*M*¹*O*¹. || 20. ἐλευθερίας *M*¹, ἐλευθερίας *H*¹. || 22. αὐτῶν *M*¹. || 23. δὲ *H*¹. || 27. ἡ om *H*¹*L*¹*M*¹. || 28. τὸ om *H*¹*M*¹. || 33. παίζειν δ' ὅπως] σπουδάζειν δ' ὡς *H*¹. || σπουδάζειν *L*¹, σπουδάζειν *H*¹. || 35. δὲ] γὰρ *H*¹.

παύσεις· γίνεται γὰρ ἕνεκα τῆς ἐνεργείας. δοκεῖ δ' ὁ
 κων βίος κατ' ἀρετὴν εἶναι· οὗτος δὲ μετὰ σπουδῆς,
 ἢ ἐν παιδιᾷ. βελτίω τε λέγομεν τὰ σπουδαῖα τῶν
 ν καὶ τῶν μετὰ παιδείας, καὶ τῷ βελτίονος αἰ καὶ
 καὶ ἀνθρώπων σπουδαιοτέρων τὴν ἐνέργειαν· ἡ δὲ τοῦ
 νος κρείττων καὶ εὐδαιμονικωτέρα ἦδη. ἀπολαύσει
 τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ὁ τυχὼν καὶ ἀνδράποδον ἔχ
 τῷ ἀρίστῳ· εὐδαιμονίας δ' ὑδαὶς ἀνδραπόδω μεταδίδω
 ἢ μὴ καὶ βίῳ· ἔ γὰρ ἐν ταῖς τοιαύταις διαγωγαῖς ἡ
 κωνία, ἀλλ' ἐν ταῖς κατ' ἀρετὴν ἐνεργείαις, καθάπερ
 ρότερον εἶρηται.

Εἰ δ' ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία κατ' ἀρετὴν ἐνέργεια, εὐλογον
 τὴν κρατίστην· αὕτη δ' ἂν εἴη τῷ ἀρίστῳ. εἴτε δὴ νῦν
 ἴτε ἄλλο τι, ὃ δὴ κατὰ φύσιν δοκεῖ ἄρχειν καὶ ἡγεῖ
 καὶ ἔννοιαν ἔχειν περὶ καλῶν καὶ θεῶν, εἴτε θεῶν ὃν
 ὑπὸ εἴτε τῶν ἐν ἡμῶν τὸ θεϊότατον, ἡ τούτου ἐνέργεια
 τὴν οἰκείαν ἀρετὴν εἴη ἂν ἡ τελεία εὐδαιμονία. ὅτι
 θεωρητικῇ, εἴρηται. ὁμολογούμενον δὲ τῷτ' ἂν δόξειεν
 καὶ τοῖς πρότερον καὶ τῷ ἀληθεῖ. κρατίστη τε γὰρ
 ἐστὶν ἡ ἐνέργεια· καὶ γὰρ ὁ νῦν τῶν ἐν ἡμῶν, καὶ τῶν
 ἴν, περὶ αὐτοῦ νῦν. εἴτε δὲ συνεχιστάτῃ θεωρεῖν τε γὰρ
 μεθὰ συνεχῶς μᾶλλον ἢ πράττειν ὅτιν, οἰόμεθα τε
 δοντὴν παραμεμῖχθαι τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἡδίστη δὲ τῶν
 ἐρετῆν ἐνεργειῶν ἡ κατὰ τὴν σοφίαν ὁμολογουμένως
 δοκεῖ γῶν ἡ φιλοσοφία θαυμασὰς ἡδονὰς ἔχειν κα-
 πει καὶ τῷ βεβαίῳ, εὐλογον δὲ τοῖς εἰδόσι τῶν ζη-
 ἡδῶν τὴν διαγωγὴν εἶναι. ἡ τε λεγομένη αὐτάρκεια
 ἢν θεωρητικὴν μάλιστα· ἂν εἴη· τῶν μὲν γὰρ πρὸς τὸ
 ναγκαίων καὶ σοφὸς καὶ δίκαιος καὶ οἱ λοιποὶ δέονται,
 ἔ τοιαύτοις ἰκανῶς καχορηγούμενων ὁ μὲν δίκαιος δέεται
 ἰς δικαιοπραγίῃ καὶ μεθ' ὧν, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ σώ-
 καὶ ὁ ἀνδρείος καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος, ὁ δὲ σοφὸς
 κθ' αὐτὸν ὧν δύναται θεωρεῖν, καὶ ὅσῳ ἂν σοφώτερος
 λλον· βέλτιον δ' ἴσως συνεργοὺς ἔχων, ἀλλ' ὁμως

αὐτάρκεστατος. δόξαι τ' ἂν αὐτὴ μόνη δι' αὐτὴν ἀγαπᾶ-
 σθαι· ὑδὲν γὰρ ἀπ' αὐτῆς γίνεταί παρα τὸ θεωρῆσθαι, ἀπὸ
 δὲ τῶν πρακτικῶν ἢ πλείον ἢ ἑλαττον περιποιούμεθα παρὰ τὴν
 πρᾶξιν. δοκεῖ τε ἡ εὐδαιμονία ἐν τῇ σχολῇ εἶναι· ἀσχο-
 λόμεθα γὰρ ἵνα σχολάζωμεν, καὶ πολεμῶμεν ἵν' εἰρήνην
 ἄγωμεν. τῶν μὲν ὅν πρακτικῶν ἀρετῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς
 ἢ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἡ ἐνέργεια· αἱ δὲ περὶ ταῦτα πράξεις
 δοκοῦσιν ἀσχοιοὶ εἶναι, αἱ μὲν πολεμικαὶ καὶ παντελῶς·
 ὑδαὶς γὰρ αἰρεῖται τὸ πολεμεῖν τῷ πολεμεῖν ἕνεκα, ὑδὲ πα-
 ρασκευάζει πόλεμον· δόξαι γὰρ ἂν παντελῶς μισαιφόνος
 τις εἶναι, εἰ τὸς φίλους πολεμῖους ποιοῖτο, ἵνα μάχαι καὶ
 φόνοι γίνωντο. ἐστὶ δὲ καὶ ἡ τῷ πολιτικῷ ἀσχοιοι, καὶ
 παρ' αὐτὸ τὸ πολιτεύεσθαι περιποιημένη δυναστείας καὶ τι-
 μαὶς ἡ τὴν γε εὐδαιμονίαν αὐτῷ καὶ τοῖς πολίταις, ἑτέραν
 ὅσαν τῆς πολιτικῆς, ἣν καὶ ζητῶμεν δῆλον ὡς ἑτέραν ὅσαν.
 εἰ δὲ τῶν μὲν κατὰ τὰς ἀρετὰς πράξεων αἱ πολιτικαὶ καὶ
 πολεμικαὶ κάλλει καὶ μεγέθει πρόεχουσιν, αὗται δ' ἀσχο-
 λοι καὶ τέλος τινὸς ἐφίστανται καὶ ἔ δι' αὐτὰς αἰρεταὶ εἰσιν,
 ἡ δὲ τῷ νῦν ἐνέργεια σπουδῇ τε διαφέρειν δοκεῖ θεωρητικῇ ὅσα,
 καὶ παρ' αὐτὴν ὑδενὸς ἐφίσταται τέλους, ἔχειν τε ἡδονὴν
 οἰκείαν, αὕτη δὲ συναύξει τὴν ἐνέργειαν, καὶ τὸ αὐτάρκες
 δὴ καὶ σχολαστικὸν καὶ ἀτρυτον ὡς ἀνθρώπῳ, καὶ ὅσα
 ἄλλα τῷ μακαρίῳ ἀπονέμεται, κατὰ ταύτην τὴν ἐνέργειαν
 φαίνεται ὄντα. ἡ τελεία δὲ εὐδαιμονία αὕτη ἂν εἴη ἂν
 θρώπῳ, λαβύσα μῆκος βίῃ τέλειον· ὑδὲν γὰρ ἀτελὲς ἐστὶ
 τῶν τῆς εὐδαιμονίας. ὁ δὲ τοιοῦτος ἂν εἴη βίος κρείττων ἢ
 κατ' ἀνθρώπων· ἔ γὰρ ἡ ἀνθρωπὸς ἐστὶν ὅτω βιώσεται, ἀλλ'
 ἡ θεῶν τι ἐν αὐτῷ ὑπάρχει· ὅσῳ δὲ διαφέρει τῷτο τῷ συν-
 θέτω, τοσούτω καὶ ἡ ἐνέργεια τῆς κατὰ τὴν ἄλλην ἀρετῆν.
 εἰ δὲ θεῶν ὁ νῦν πρὸς τὸν ἀνθρώπον, καὶ ὁ κατὰ τῷτον βίος
 θεῶν πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον. ἔ χρὴ δὲ κατὰ τὸς παραι-
 νῶντας ἀνθρώπινα φρονεῖν ἀνθρώπων ὄντα ὑδὲ θνητὰ τὸν θνη-
 τόν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται ἀθανατίζειν καὶ πάντα ποιεῖν
 πρὸς τὸ ζῆν κατὰ τὸ κράτιστον τῶν ἐν αὐτῷ· εἰ γὰρ καὶ

. ἔτεκεν *M*¹. || 3. ἀλλ' om *M*¹. || παιδιᾷ] σπουδῇ *H*¹. || δὲ *H*¹. || 4. τῶν add *L*¹. || καὶ post αἰ om *H*¹. || 5. σπουδαιοτέρῳ
 πωδαιοτάτῃ *L*¹. || 8. εὐδαιμονίας *H*¹*M*¹. || 9. ὑδὲ *M*¹. || 13. κρατίστην ζήν. αὕτη *H*¹. || νῦν εἴη τῷτο *H*¹. || 14. ὁ δοκεῖ κατὰ
*H*¹. || 15. περὶ] καὶ περὶ *M*¹. || 18. δὲ om *M*¹. || τῷτο δόξειεν ἂν καὶ *H*¹. || 19. τε om *H*¹*M*¹*O*¹. || 21. ἐξ *M*¹. || 24. τὴν
 ν. || 25. θαυμαστὴν ἡδονὴν *M*¹. || καθαρισίῳ *L*¹*O*¹, καθαρισίῳ *M*¹. || 26. τε *L*¹. || 27. ἀγωγὴν *L*¹. || 30. τῶν δὲ τοιοῦτων
 καχορηγούμεναις *H*¹*M*¹. || 33. καὶ om *M*¹. || ἑαυτὴν *L*¹. || 34. ἢ μᾶλλον] εἴη *O*¹. || ἔχειν *M*¹.
 . δόξειε δ' *L*¹*M*¹*O*¹. || 3. πρακτικῶν *K*¹. || περιποιούμεθα *M*¹. || περὶ *L*¹*M*¹. || 5. σπουδάζωμεν *M*¹. || 6. πρακτικῶν *M*¹. || 7. ἡ ἐν
 λεμικοῖς om *M*¹, ἐν om *L*¹. || αἱ ἐνεργεῖαι *L*¹. || 9. γὰρ ποτεῖν αἰρεῖται τῷ *M*¹. || παρασκευάζειν *L*¹*M*¹. || 12. γίνεταί *K*¹*O*¹,
*M*¹. || 15. καὶ om *L*¹. || 17. ἀσχοιοικαὶ τέλος *K*¹. || 18. εἰσιν αἰρεταὶ *L*¹. || 20. ἔχειν τε] καὶ ἔχειν τὴν *K*¹. || τε] τε καὶ
 21. οἰκείαν] τελείαν οἰκείαν *K*¹*M*¹, τελείως οἰκείαν *O*¹. || αὕτη *K*¹. || 22. δὲ *M*¹*O*¹. || καὶ τὸ σχολαστικὸν *O*¹. || ἀνθρώπινον *L*¹
 23. κατὰ] τὰ κατὰ *K*¹*M*¹. || ἐνεργεῖαι — 24. ἀνθρώπῳ om *M*¹. || 24. ἀνθρώπῳ *K*¹. || 25. λαβύσαι *M*¹. || τέλειον βίον *O*¹. ||
 ἡ ἂν κρείττων βίος *L*¹. || 28. ὅσαν et 29. τοσούτον *K*¹. || 31. χρὴ δὲ ἔ *L*¹*O*¹. || 33. ἀπαθανατίζειν *N*¹, ἀποθανατίζειν *L*¹. ||
*L*¹.

τῷ ὄγκῳ μικρὸν ἐστὶ, δυνάμει καὶ τιμιότητι πολὺ μᾶλλον πάντων ὑπερέχει. δοῦναι δ' αὖ καὶ εἶναι ἕκαστος τῦτο, εἴπερ τὸ κύριον καὶ ἄμεινον· ἄτοπον οὖν γίνωτ' αὖ, εἰ μὴ τὸν αὐτὴ βίον αἰροῖτο ἀλλὰ τινος ἄλλου. τὸ λεχθέν τε πρότερον ἀρμόσει καὶ νῦν· τὸ γὰρ οἰκεῖον ἑκάσῳ τῇ φύσει κρᾶ- 5 τισιν καὶ ἡδισὸν ἐστὶν ἑκάσῳ. καὶ τῷ ἀνθρώπῳ δὴ ὁ κατὰ τὸν νῦν βίος, εἴπερ τῦτο μάλιστα ἀνθρώπος. ὅτος ἄρα καὶ εὐδαιμονέστατος.

8 Δευτέρως δ' ὁ κατὰ τὴν ἄλλην ἀρετὴν· αἱ γὰρ κατ' αὐτὴν ἐνέργειαι ἀνθρωπικαί· δίκαια γὰρ καὶ ἀνδρεία καὶ ἄλλα τὰ κατὰ τὰς ἀρετὰς πρὸς ἀλλήλους πράττομεν ἐν συναλλάγμασι καὶ χρεαίαις καὶ πράξεσι παντοίαις ἐν τε τοῖς πάθεσι διατηρῶντες τὸ πρέπον ἑκάσῳ. ταῦτα δ' εἶναι φαίνεται πάντα ἀνθρωπικά. ἐνία δὲ καὶ συμβαίνειν ἀπὸ τῷ σώματι δοκεῖ, καὶ πολλὰ συνωκείωσθαι τοῖς πάθεσιν 15 ἢ τῷ ἥθει ἀρετῇ. συνέζευκται δὲ καὶ ἡ φρόνησις τῇ τοῦ ἥθους ἀρετῇ, καὶ αὕτη τῇ φρονήσει, εἴπερ αἱ μὲν τῆς φρονήσεως ἀρχαὶ κατὰ τὰς ἡθικὰς εἰσιν ἀρεταί, τὸ δ' ὁρθὸν τῶν ἡθικῶν κατὰ τὴν φρόνησιν. συνηρτημένα δ' αὐταὶ καὶ τοῖς πάθεσι περὶ τὸ σύνθετον αὖ εἶν· αἱ δὲ τῷ συνθέτῳ ἀρε- 20 τὰ ἀνθρωπικαί. καὶ ὁ βίος δὴ ὁ κατ' αὐτάς καὶ ἡ εὐδαιμονία. ἡ δὲ τῷ νῦ κεχωρισμένη· τοσούτον γὰρ περὶ αὐτῆς εἰρήσθω· διακριβῶσαι γὰρ μεῖζον τῷ προκειμένῳ ἐστίν. δοῦναι δ' αὖ καὶ τῆς ἐκτὸς χορηγίας ἐπὶ μικρὸν ἢ ἐπ' ἑλαττον δεῖσθαι τῆς ἡθικῆς· τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀμφοῖν χρεία 25 καὶ ἐξ ἴσου ἔξω, εἰ καὶ μᾶλλον διαπνεῖ περὶ τὸ σῶμα ὁ πολιτικός, καὶ ὅσα τοιαῦτα· μικρὸν γὰρ αὖν τι διαφέρει· πρὸς δὲ τὰς ἐνεργείας πολὺ διοίσει. τῷ μὲν γὰρ ἐλευθερίῳ δεήσει χρημάτων πρὸς τὸ πράττειν τὰ ἐλευθέρια, καὶ τῷ δικαίῳ δὴ εἰς τὰς ἀνταποδόσεις (αἱ γὰρ βυλήσεις ἄδελφοι, 30 προσποιῶνται δὲ καὶ οἱ μὴ δίκαιοι βύλεσθαι δικαιοπραγεῖν), τῷ ἀνδρείῳ δὲ δυνάμει, εἴπερ ἐπιτελεῖ τι τῶν κατὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ τῷ σώφρονι ἐξουσίας· πῶς γὰρ δῆλος ἔσται ἡ ὅτος ἢ τῶν ἄλλων τις; ἀμφισβητεῖται δὲ πότερον κυριώτερον τῆς ἀρετῆς ἢ προαίρεσις ἢ αἱ πράξεις, ὡς ἐν ἀμφοῖν 35

ἔσσης. τὸ δὲ τέλειον δῆλον ὡς ἐν ἀμφοῖν αὖν εἴη. τὰς πράξεις πολλὰν δεῖται, καὶ ὅσων αὖν μεῖζους ὡπὶ καλλίους, πλείονων. τῷ δὲ θεωρῶντι ὑδενὸς τῶν τοιούτων ἢ γε τὴν ἐνέργειαν χρεία, ἀλλ' ὡς εἰπεῖν καὶ ἐμπόδιον πρὸς γε τὴν θεωρίαν· ἢ δ' ἀνθρώπος ἐστὶ καὶ πλείονα αἰρεῖται τὰ κατ' ἀρετὴν πράττειν· δεήσει τε ἔν τῶν τῶν πρὸς τὸ ἀνθρωπεύεσθαι. ἡ δὲ τελεία εὐδαιμονία ἔστιν ἡ τικὴ τίς ἐστιν ἐνέργεια, καὶ ἐντεῦθεν αὖν φανερή. τὴς γὰρ μάλιστα ὑπειλήφαμεν μακαρίους καὶ εὐδαιμονίας ἐν πράξεσι δὲ ποίας ἀπονεῖμαι χρεὼν αὐτοῖς; πότερα καὶ καίας; ἢ γελοῖοι φανῶνται συναλλάττοντες καὶ παρὰ τῆς ἀποδιδόντες καὶ ὅσα τοιαῦτα; ἀλλὰ τὰς ἀφ' ὑπομένων τὰ φοβερά καὶ κινδυνεύοντας, ὅτι καὶ τὰς ἐλευθερίους; τίνοι δὲ δώσουσιν; ἄτοπον δ' εἰ καὶ αὐτοῖς νόμισμα ἢ τι τοιοῦτον. αἱ δὲ σώφρονες τί αὖ ἢ φορτικός ὁ ἔκαινος, ὅτι οὐκ ἔχουσι φαύλας ἐπὶ διεξῆσι δὲ πάντα φαίνονται αὖν τὰ περὶ τὰς πράξεις καὶ ἀνάξια θεῶν. ἀλλὰ μὴν ζῆν τε πάντες ὑπὸ αὐτοῦ καὶ ἐνεργεῖν ἄρα· οὐ γὰρ δὴ καθεύδειν ὡς ἔνδον 20 Εὐδυμῶνα. τῷ δὲ ζῶντι τῷ πράττειν ἀφαιρῶμεν, ἐκ μᾶλλον τῷ ποιεῖν, τί λείπεται πλὴν θεωρία; ὡς ἐστὶν ἐνέργεια, μακαριότητι διαφέρουσα, θεωρητικὴ αὖν ἐστὶ τῶν ἀνθρωπίνων δὴ ἡ ταύτη συγγενεστάτη εὐδαιμονία σημεῖον δὲ καὶ τὸ μὴ μετέχειν τὰ λοιπὰ ζῶντα εὐδαιμονίας τοιαύτης ἐνεργείας ἐς ἐρημμένα τελείως. ταῖς μὲν θεοῖς ἅπας ὁ βίος μακάριος, τοῖς δ' ἀνθρώποις, ἢ ὁμοίωμα τι τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ὑπάρχει· τῶν δ' αὖ ζῶντων ὑδὲν εὐδαιμονεῖ, ἐπειδὴ ἡδονῇ κοινωνεῖ θεωρίας ὅσον δὴ διατείνει ἡ θεωρία, καὶ ἡ εὐδαιμονία, καὶ ὡς ἂν 30 λον ὑπάρχει τὸ θεωρεῖν, καὶ εὐδαιμονεῖν, ἢ κατὰ τὴν βηκὸς ἀλλὰ κατὰ τὴν θεωρίαν· αὕτη γὰρ καὶ αὐτὴ μία. ὡς εἴη αὖν ἡ εὐδαιμονία θεωρία τις.

Δεήσει δὲ καὶ τῆς ἐκτὸς εὐημερίας ἀνθρώπῳ ἐπὶ τῇ αὐτάρκει ἢ φύσει πρὸς τὸ θεωρεῖν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὴν ὑγιαίνειν καὶ τροφὴν καὶ τὴν λοιπὴν θεραπείαν ὑπὲρ

1. τελειότητι *O*², ποιότητι *K*². || 2. πάντων οἱ *L*². || ὑπερέχειν *M*². || δ' om *K*²*M*². || εἶναι ἕκαστος *M*²*O*², ἕκαστος *om L*². || 3. ἀμεινον] ἀμεινον μένον *K*². || 6. ἐστὶ *L*². || 7. μάλιστα τῦτο *L*². || 9. κατὰ ταύτην *K*²*M*². || 10. καὶ τὰ ἄλλα τὰ *L*². || 13. καὶ τὰς post ἑκάσῳ *L*². || 17. αὕτη] αὐτῇ *K*². || 19. συνηρτημένη *K*². || 20. περὶ] καὶ περὶ *M*². || 21. κατὰ ταύτας *K*²*M*². || 22. καὶ *M*². || 23. εἰρήται *O*². || ἀκριβῶσαι *K*². || 24. ἐπὶ] ἢ ἐπὶ *K*²*M*². || 26. διαπνεῖ om *M*². || 27. διαφέρει *L*²*O*², διαφέρει *K*². || 28. συνδιοίσει *K*². || 31. μὴ om *M*². || 32. τὴν add *K*². || 33. ἔσαι δῆλος *M*². || ἢ om *M*²*O*². || 34. ζητεῖται *L*². || τε *K*²*M*². || 3. καὶ αὖ *M*². || τῶν δὲ θεωρῶντων *L*². || ὑδὲν *M*². || 4. ἐμπόδιον *K*². || 5. συζῆν *L*². || 6. τὸ *M*², καὶ τὰ *O*². || κατὰ τὴν *om L*². || 8. γὰρ θεός *L*². || 11. ἢ om *K*². || 12. ὅσα ἄλλα τοιαῦτα *L*². || ἀνδρείας *L*². || 13. ὑπομένοντες *K*². || 15. αἱ] εἰ *K*²*M*². || 18. [ζῆν] ζητεῖται *M*². || τε om *M*²*O*². || πάντες γὰρ ὑπειλήφασιν εἶναι αὐτοῦς *M*². || 20. ἀφαιρῶμεν *N*², ἀφαιρεμένην *L*²*O*². || 22. τῷ *K*². || θεωρίας *L*²*N*²*O*². || 23. δὴ αὖν εἴη ἢ *K*². || 26. post μακάριος *M*²*O*² τοιαύτης οὗσης τῆς ἐνεργείας. || 28. ἡδονῇ *L*², ἡδονῇ *O*². || 30. ἢ] καὶ ἢ *K*². || 31. κατ' αὐτὴν *K*². || 32. ἢ om *M*².

οἷστέον γε πολλῶν καὶ μεγάλων δεήσεσθαι τὸν εὐδαι-
 τonta, εἰ μὴ ἐνδέχεται ἀνευ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν μα-
 εἶναι· ἔ γάρ ἐν τῇ ὑπερβολῇ τὸ αὐτάρκες ὑδ' ἡ πρᾶ-
 δυνατὸν δὲ καὶ μὴ ἄρχοντα γῆς καὶ θαλάττης πρᾶτ-
 α καλὰ· καὶ γὰρ ἀπὸ μετρίων δύναται ἂν τις πράττειν
 τὴν ἀρετὴν. τῦτο δ' ἔστιν ἰδίῳ ἐναργῶς· οἱ γὰρ ἰδιῶ-
 ῶν δυναστῶν οὐκ ἦττον δοκῶσι τὰ ἐπικεικῇ πράττειν,
 καὶ μᾶλλον. ἱκανὸν δὲ τοσαυτὸ ὑπάρχειν· ἔσαι γὰρ
 εὐδαίμων τῷ κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐνεργῆτος. καὶ Σόλων
 εὐδαίμονας ἴσως ἀπεφάνετο καλῶς, εἰπὼν μετρίως
 ἐκτὸς κεχορηγημένους, πεπραγότας δὲ τὰ κάλλισθ', ὡς

καὶ βεβιωκότας σωφρόνως· ἐνδέχεται γὰρ μέτρια
 μένους πράττειν ἂν δεῖ. ἔτι δὲ καὶ Ἀναξαγόρας οὐ
 ὡς δὲ δυναστὴν ὑπολαβεῖν τὸν εὐδαίμονα, εἰπὼν ὅτι
 θαυμάσειεν εἰ τις ἄτοπος φανείη τοῖς πολλοῖς· ἔτι
 ἰρῶσι τοῖς ἐκτός, τέτων αἰσθανόμενοι μόνον. συμφω-
 ῇ τοῖς λόγοις εὐίσκασιν αἱ τῶν σοφῶν δοξαί. πίστιν
 ὅν καὶ τὰ τοιαῦτα ἔχει τινα, τὸ δ' ἀληθές ἐν τοῖς
 τοῖς ἐκ τῶν ἔργων καὶ τῷ βίῳ κρίνεται· ἐν τούτοις γὰρ
 ἴριον. σκοπεῖν δὴ τὰ προειρημένα χρὴ ἐπὶ τὰ ἔργα
 ὅν βίον ἐπιφέροντας, καὶ συναδόντων μὲν τοῖς ἔργοις
 κτέον, διαφωνόντων δὲ λόγους ὑποληπτέον. ὁ δὲ κατὰ
 ἐργῶν καὶ τῦτον θεραπεύων καὶ διακείμενος ἄριστα καὶ
 λίστατος εἰσιν· εἰ γὰρ τις ἐπιμέλεια τῶν ἀν-
 ῶν ὑπὸ θεῶν γίνεται, ὥσπερ δοκεῖ, καὶ εἴη ἂν εὐλο-
 25 γαίρειν τε αὐτὸς τῷ ἀρίστῳ καὶ τῷ συγγενεσάτῳ (τῦτο
 εἴη ὁ νῦς) καὶ τὸς ἀγαπῶντας μάλιστα τῦτο καὶ τι-
 κς ἀντευκοιεν ὡς τῶν φίλων αὐτοῖς ἐπιμελουμένους
 ρθῶς τε καὶ καλῶς πράττοντας. ὅτι δὲ πάντα ταῦτα
 ἰφῶ μάλιστα ὑπάρχει, ἔκ ἀθλον. θεοφιλέστατος ἄρα.
 30 ὕτὸν δ' εἰκὸς καὶ εὐδαιμονέστατον· ὥστε καὶ ὕτως εἴη
 βὸς μάλιστα εὐδαίμων.

Ἄρ' ὅν εἰ περὶ τούτων καὶ τῶν ἀρετῶν, ἔτι δὲ καὶ φι-
 καὶ ἡδονῆς ἱκανῶς εἰρηται τοῖς τύποις, τέλος ἔχειν
 τὴν προαίρεσιν, ἡ καθάπερ λέγεται, ἔκ ἔστιν ἐν τοῖς

πρακτοῖς τέλος τὸ θεωρῆσαι ἕκαστα καὶ γινῶναι, ἀλλὰ
 μᾶλλον τὸ πράττειν αὐτά; ὑδὲ δὴ περὶ ἀρετῆς ἱκανὸν τὸ
 εἰδέναι, ἀλλ' ἔχειν καὶ χρῆσθαι πειρατέον, ἢ εἰ πως ἄλλως
 ἀγαθοὶ γινόμεθα. εἰ μὲν ὅν ἦσαν οἱ λόγοι αὐτάρκεις πρὸς
 τὸ ποιῆσαι ἐπικεικῆς, πολλὰς ἂν μισθὸς καὶ μεγάλους δι-
 καίως ἔφερον κατὰ τὸν Θεόγγιν, καὶ ἔδει ἂν τότε πορίσασ-
 θαι· νῦν δὲ φαίνονται προτρέψασθαι μὲν καὶ παρορμῆσαι
 τῶν νέων τοὺς ἐλευθερίους ἰσχυρίν, ἥθὸς τ' εὐγενές καὶ ὡς
 ἀληθῶς φιλόκαλον ποιῆσαι ἂν κατοκώχιμον ἐκ τῆς ἀρετῆς,
 τὸς δὲ πολλὰς ἀδυνατεῖν πρὸς καλοκαγαθίαν προτρέψασθαι·
 ἔ γὰρ πεφύκασιν αἰδοῦ πειθαρχεῖν ἀλλὰ φόβῳ, ὑδ' ἀπὸ
 χεσθαι τῶν φαύλων διὰ τὸ αἰσχροὺν ἀλλὰ διὰ τὰς τιμω-
 ρίας· πάθει γὰρ ζῶντες τὰς οἰκείας ἡδονὰς διώκουσι καὶ
 δι' ὧν αὐταὶ ἔσονται, φεύγουσι δὲ τὰς ἀντικειμένας λύπας,
 τῷ δὲ καλῷ καὶ ὡς ἀληθῶς ἡδέος ὑδ' ἔννοϊαν ἔχουσιν, ἀγρυ-
 ροὶ ὄντες. τὸς δὴ τοιούτους τίς ἂν λόγος μεταρρυθμίσαι; οὐ
 γὰρ οἷόν τε ἢ ἔξ ἑαυτοῦ τὰ ἐκ παλαιῶν τοῖς ἥθεσι κατελημ-
 μένα λόγῳ μεταστῆσαι. ἀγαπητὸν δ' ἴσως ἔστιν εἰ πάντων
 ὑπαρχόντων, δι' ὧν ἐπικεικῆς δοκῶμεν γίνεσθαι, μεταλάβοι-
 μεν τῆς ἀρετῆς. γίνεσθαι δ' ἀγαθὸς οἶονταί οἱ μὲν φύσει,
 οἱ δ' ἔθει, οἱ δὲ διδασκῇ. τὸ μὲν ὅν τῆς φύσεως δῆλον ὡς
 ἐκ ἐφ' ἡμῖν ὑπάρχει, ἀλλὰ διὰ τινος θείας αἰτίας τοῖς ὡς
 ἀληθῶς εὐτυχέσιν ὑπάρχει· ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ διδασκῇ μὴ
 ποτ' ἐκ ἐν ἑαυτοῖς ἰσχύη, ἀλλὰ δὲ προδιεργασθαι τοῖς
 ἔθεσι τὴν τῷ ἀκροατοῦ ψυχὴν πρὸς τὸ καλῶς χαίρειν καὶ
 μισεῖν, ὥσπερ γῆν τὴν θρέψουσιν τὸ σπέρμα. ἔ γὰρ ἂν
 ἀκῦσειε λόγου ἀποτρέποντες οὐδ' αὖ συνεῖη ὁ κατὰ πάθος
 ζῶν· τὸν δ' ὕτως ἔχοντα πῶς οἷόν τε μεταπείσαι; ὅλως τ'
 ἔ δοκεῖ λόγῳ ὑπέκειν τὸ πάθος ἀλλὰ βίᾳ. δεῖ δὴ τὸ ἥθος
 προὔπαρχειν πῶς οἰκεῖον τῆς ἀρετῆς, στέργον τὸ καλὸν καὶ
 δυσχεραίνον τὸ αἰσχροὺν. ἐκ νέου δ' ἀγωγῆς ὁρθῆς τυχεῖν
 πρὸς ἀρετὴν χαλεπὸν μὴ ὑπὸ τοιούτοις τραφέντα νόμοις· τὸ
 γὰρ σωφρόνως καὶ καρτερικῶς ζῆν οὐχ ἡδὺ τοῖς πολλοῖς,
 ἄλλως τε καὶ νέοις. διὸ νόμοις δεῖ τετάχθαι τὴν τροφὴν
 καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα· ἔκ ἔσαι γὰρ λυπηρὰ συνήθη γινέ-

.. εὐδαιμονήσαντα *M*¹. || 3. εἰ ὑδὲ *M*¹. || ἡ πράξις] ἡ κρίσις οὐδ' ἡ πράξις *L*¹, ἡ κρίσις ὑδ' αἱ πράξεις *M*¹*O*¹. || 4. ἄρχοντας *L*¹
 | θαλάσσης *L*¹*M*¹. || 6. κατὰ] τὰ κατὰ *M*¹*O*¹. || 7. δυνατῶν *M*¹. || 8. ἔτι *M*¹. || 9. κατ' ἀρετὴν *M*¹. || 11. κεχορηγημένους
 | τὰ et ὡς om *K*¹. || 16. μόνον *L*¹*M*¹. || 17. δὲ *O*¹. || 18. τὰ om *K*¹. || 19. πρακτικοῖς *K*¹*M*¹*O*¹. || 20. σκοπεῖν δὲ *L*¹
 |, δὴ σκοπεῖν *K*¹. || 21. φέροντας *K*¹*M*¹. || 24. εἶναι om *K*¹*M*¹*O*¹. || ἀνθρώπων *K*¹. || 26. τῷ post καὶ om *K*¹*O*¹. || 27. post
*U*¹ ἦν τὸ χαίρειν τῷ ἀρίστῳ καὶ συγγενεσάτῳ. || 29. καὶ ante ἰρῶς om *M*¹. || ταῦτα πάντα *L*¹*M*¹. || 30. θεοφιλέστατον *M*¹. || 31.
 | *K*¹*M*¹*O*¹. || 33. περὶ] περὶ τε *L*¹*O*¹. || καὶ post δὲ om *K*¹*O*¹.
 | γινόμεθα. *K*¹. || 5. μεγάλους om *K*¹. || 6. θέστην *K*¹. || 7. προτρέψαι *L*¹*N*¹. || 8. ἴσχειν *K*¹. || δ' *M*¹. || 9. κατοκώχιμον
*O*¹. || ἀρετῆς οὐ, τὸς *M*¹. || 15. ἰσχύει *L*¹*O*¹. || 16. μεταρρυθμίσαι *M*¹. || 20. ἀγαθὸν *M*¹. || 22. τιος *L*¹*O*¹. || ὡς om *K*¹. ||
 | χεῖς *K*¹*L*¹, ἰσχύη *M*¹*O*¹. || δει *L*¹, δι' *M*¹. || προδιεργασθαι *M*¹. || 25. ἥθεσι *L*¹. || 26. θρέψασαν *M*¹. || 27. λόγον *M*¹. ||
*O*¹. || συνή *L*¹, συνήσιν *M*¹. || 35. γινόμενα *O*¹.

μενα· ἔχ' ἱκανὸν δ' ἴσως νέος ὄντας τροφῆς καὶ ἐπιμελείας
 τυχεῖν ὀρθῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἀνθρωπέντας δεῖ ἐπιτηδεύειν
 αὐτὰ καὶ ἐθίζεσθαι, καὶ περὶ ταῦτα δοῖμεθ' ἂν νόμον,
 καὶ ὅπως δὴ περὶ πάντα τὸν βίον· οἱ γὰρ πολλοὶ ἀνάγκη
 μᾶλλον ἢ λόγῳ πειθαρχῶσι καὶ ζημίαις ἢ τῷ καλῷ. διόπερ
 αὖνταί τινες τὸς νομοθετῶντας δεῖν μὲν παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν
 ἀρετὴν καὶ προτρέπεσθαι τῷ καλῷ χάριν, ὡς ὑπακουσόμενων
 τῶν ἐπεικῶς τοῖς ἔθεσι προηγμένων, ἀπειθεῖσι δὲ καὶ ἀφυσ-
 ζήροις ὅσι κολάσεις τε καὶ τιμωρίας ἐπιτιθέναι, τὸς δ' ἀνιά-
 τος ὅπως ἐξορίξιν· τὸν μὲν γὰρ ἐπεικῇ καὶ πρὸς τὸ καλὸν
 ζῶντα τῷ λόγῳ πειθαρχήσιν, τὸν δὲ φαῦλον ἡδονῆς ὀρε-
 γόμενον λύπῃ κολάζεσθαι ὥσπερ ὑποζύγιον. διὸ καὶ φασὶ
 δεῖν τοιαύτας γίνεσθαι τὰς λύπας αἱ μάλιστα· ἐναντιῶνται
 ταῖς ἀγαπωμέναις ἡδοναῖς. εἰ δ' ἔν, καθάπερ εἴρηται, τὸν
 ἐπόμενον ἀγαθὸν τραφῆναι καλῶς δεῖ καὶ ἐθισθῆναι, εἴθ'
 ὅπως ἐν ἐπιτηδεύμασιν ἐπεικῆσι ζῆν καὶ μήτ' ἀκοντα μὴθ'
 ἐκόντα πράττειν τὰ φαῦλα, ταῦτα δὲ γίγνοιτ' ἂν βιημέ-
 νοις κατὰ τινα νῦν καὶ τάξιν ὀρθήν, ἔχσαν ἰσχύν. ἡ μὲν
 ἔν πατρικὴ κρίσις ἔκ ἔχει τὸ ἰσχυρὸν ὕδ' τὸ ἀναγκαῖον,
 ὕδ' δὴ ὅπως ἡ ἐνὸς ἀνδρός, μὴ βασιλέως ὄντος ἢ τινος τοιού-
 του· ὁ δὲ νόμος ἀναγκαστικὴν ἔχει δύναμιν, λόγος ὢν ἀπό-
 τινος φρονήσεως καὶ νῦν. καὶ τῶν μὲν ἀνθρώπων ἐχθαίρουσι
 τὸς ἐναντιωμένους ταῖς ὁρμαῖς, καὶ ὀρθῶς αὐτὸ δρῶσιν· ὁ δὲ
 νόμος ἔκ ἔστιν ἐπαχθῆς τάττων τὸ ἐπεικῆς. ἐν μόνῃ δὲ τῇ
 Λακεδαιμονίῳ πόλει μετ' ὀλίγων ὁ νομοθέτης ἐπιμέλειαν
 δοκεῖ πεποιῆσθαι τροφῆς τε καὶ ἐπιτηδευμάτων· ἐν δὲ ταῖς
 πλείσταις τῶν πόλεων ἐξημέληται περὶ τῶν τοιούτων, καὶ ζῆ
 ἑκαστος ὡς βέλεται, κυκλωπικῶς θεμιστεύων παίδων ἢδ'
 ἀλόχων. κράτιστον μὲν ἔν τὸ γίγνεσθαι κοινὴν ἐπιμέλειαν καὶ
 ὀρθήν καὶ δρᾶν αὐτὸ δύνασθαι· κοινῇ δ' ἐξαμελουμένων
 ἑκάστῳ δόξειεν ἂν προσήκειν τοῖς σφετέροις τέκνοις καὶ φί-
 λοις εἰς ἀρετὴν συμβάλλεσθαι, ἢ προαιρεῖσθαι γε. μάλιστα
 δ' ἂν τῆτο δύνασθαι δόξειεν ἐκ τῶν εἰρημένων νομοθετικὸς
 γινόμενος· αἱ μὲν γὰρ κοιναὶ ἐπιμέλειαι δῆλον ὅτι διὰ νό-
 μων γίνονται, ἐπεικῆς δ' αἱ διὰ τῶν σπουδαίων. γεγραμ-

μένων δ' ἢ ἀγράφων, ὕδ' ἂν δόξειε διαφέρειν, ὕδ' ἂν
 εἰς ἢ πολλοὶ παιδευθήσονται, ὥσπερ ὕδ' ἐπὶ μουσικῇ
 γυμνασικῇ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων. ὥσπερ γὰρ
 ταῖς πόλεσιν ἐνισχύει τὰ νόμιμα καὶ τὰ ἔθη, ὅπως καὶ
 οἰκίαις οἱ πατρικοὶ λόγοι καὶ τὰ ἔθη, καὶ ἐπὶ μᾶλλον
 τὴν συγγένειαν καὶ τὰς εὐεργεσίας· προϋπάρχουσι γὰρ
 γόντες καὶ εὐπειθεῖς τῇ φύσει. ἐπὶ δὲ καὶ διαφέρουσιν
 καθ' ἑκάστον παιδεῖαι τῶν κοινῶν, ὥσπερ ἐπὶ ἱατρικῇ·
 θόλυ μὲν γὰρ τῷ πυρέττοντι συμφέρει ἡσυχία καὶ ἀσ-
 τι· ὕδ' ἂν ἴσως ὅ, ὅτε πυκτικὸς ἴσως ὕδ' ὡς τὴν αὐτὴν μὲν
 περιτῶσιν. ἐξακριβύσθαι δὴ δόξειεν ἂν μᾶλλον τὸ καλὸν
 εἶναι ἰδίας τῆς ἐπιμελείας γινόμενης· μᾶλλον γὰρ τῷ κτήνι
 τυγχάνει ἑκάστος. ἀλλ' ἐπιμεληθῆναι μὲν ἄριστα καὶ δι-
 ἱατρός καὶ γυμναστής καὶ πῶς ἄλλος ὁ τὰ καθόλου εὖ
 πᾶσιν ἢ τοῖς τοιοῦτοι· τῷ κοινῷ γὰρ αἱ ἐπιστῆμαι λόγιαι
 καὶ εἰσὶν. ὕδ' ἂν μὴν ἀλλὰ καὶ ἐνὸς τινος ὕδ' ἴσως καλῶς καὶ
 ἐπιμεληθῆναι καὶ ἀνεπιστήμονα ὄντα, τεθεωμένον δ' ἐπὶ
 τὰ συμβαίνοντα ἐφ' ἑκάστῳ δι' ἐμπειρίαν, καθάπερ καὶ
 ἔνιοι δοκῶσιν ἑαυτῶν ἄριστοι εἶναι, ἐτέρῳ ὕδ' ἂν δοκῶ-
 σι παρκεῖσθαι. ὕδ' ἂν ἥττον ἴσως τῷ γε βυλομένῳ τεχνη-
 νίσθαι καὶ θεωρητικῷ ἐπὶ τὸ καθόλου βαδίζοντι εἶναι ἄρ-
 ἂν, κακῆν γινωριστὸν ὡς ἐνδέχεται· εἴρηται γὰρ ἐπὶ πᾶσι
 αἱ ἐπιστῆμαι. τάχα δὲ καὶ τῷ βυλομένῳ δι' ἐμπειρίαν
 βελτίως ποιεῖν, εἴτε πολλὸς εἴτ' ὀλίγος, νομοθεταῖς ταῖς
 γενέσθαι, εἰ διὰ νόμων ἀγαθοὶ γινώμεθ' ἂν. ὅντινα γὰρ
 τὸν προτεθέντα διαβεῖναι καλῶς ἔκ ἔστι τῷ τυχεῖν, καὶ
 εἴπερ τινος, τῷ εἰδότες, ὥσπερ ἐπὶ ἱατρικῇ καὶ τῷ πᾶσι
 ὢν ἐστὶν ἐπιμέλειά τις καὶ φρόνησις. ἄρ' ἔν μετὰ τῷ
 σκεπτέον πόθεν ἢ πῶς νομοθετικὸς γένοιτ' ἂν τις ἢ καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων, παρὰ τῶν πολιτῶν; μέρϊον γὰρ ἔστι
 τῆς πολιτικῆς εἶναι. ἢ ὅχι ὁμοίον φαίνεται ἐπὶ τῆς πο-
 κῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν τε καὶ δυνάμεων; ὕδ' ἂν
 γὰρ τοῖς ἄλλοις οἱ αὐτοὶ φαίνονται τῶς τε δυνάμει καὶ
 διδόντες καὶ ἐνεργῶντες ἀπ' αὐτῶν, οἷον ἱατροὶ καὶ γραμ-
 ταὶ δὲ πολιτικά ἐπαγγέλλονται μὲν διδάσκειν εἰ σφί-

2. ἐπὶ *L*¹. || 3. ἂν *om L*¹. || 4. δὴ καὶ ὅπως *K*¹. || 7. ἑπακουσόμενον *L*¹, ἑπακουσόμενοις *M*¹. || 8. τῶν *om M*¹. || *om L*¹. || προηγμένοις *M*¹, προηγμένους *L*¹*O*¹. || 9. τε *om O*¹. || ἐπιτιθέμενος *M*¹, ἐπιτιθέμενος *O*¹. || 10. καὶ *om K*¹*M*¹. || 11. *om M*¹. || 15. δοκεῖ *O*¹. || 16. ἐν *om L*¹. || 19. ὕδ' ὅτι *L*¹, ὕδ' δὴ *K*¹*M*¹*O*¹. || 20. ὄντος *om M*¹. || 21. λόγῳ *om P*¹. || 22. ἐχθαίρουσι *L*¹*M*¹*O*¹. || 25. λακεδαιμονία *M*¹. || 26. τε *om O*¹. || 28. ἑκαστος *om M*¹. || 29. τὸ *om L*¹*O*¹. || γινώμεθ' *om P*¹. || 32. συμβαλίσθαι *K*¹. || μᾶλλον *K*¹*M*¹. || 33. τίνασθαι *K*¹, *om O*¹. || 34. διὰ τῶν νόμων *O*¹.
 1. δ' *om K*¹. || συνδιαφέρειν *O*¹. || 2. καὶ] ἢ *K*¹*M*¹. || 3. καὶ] ἢ *M*¹. || παιδευμάτων *L*¹. || 4. ἢδ' *K*¹*L*¹*O*¹. || 5. καὶ *om O*¹. || 7. καὶ post δὲ *om M*¹*O*¹. || 9. ἀσπία καὶ ἰσχυρία *L*¹. || 11. δὲ *L*¹, δὲ δὲ *M*¹. || ἂν *om K*¹. || 13. καὶ τὸ καθόλου *O*¹. || 14. τὸ *om K*¹. || τὶ *K*¹. || 15. τοιοῖς δεῖ *K*¹. || 16. ἀλλ' ἐνός *K*¹. || 19. ἑκαστος *M*¹*O*¹. || ἐν *om P*¹. || 22. γινώμενος *M*¹. || 23. αἱ *om O*¹. || δ' ἂν καὶ *L*¹*O*¹. || 25. εἴγε *M*¹. || ἂν] ἂν ἀγαθοὶ *O*¹. || γὰρ *om M*¹. || 30. περὶ *L*¹. || ταῖς ἄλλαις *M*¹. || οἱ αὐτοὶ] ὅτοι *K*¹. || 34. ἱατρικὴ γραφεῖς *K*¹*L*¹, ἱατροὶ γραφεῖς *M*¹*O*¹.

αὐτῶν ἰδέσθαι, ἀλλὰ εἰ πολιτευόμενοι, οἱ δὲ ὄξαι
καὶ τὸν τῆς πράξεως καὶ ἐμπειρίας μᾶλλον ἢ δια-
οὔτε γὰρ γράφοντες οὔτε λέγοντες περὶ τῶν τοιούτων
ταί (καίτοι κάλλιον ἢ ἴσως ἢ λόγους δικανικούς τε
μηγορίας), ἐδ' αὖ πολιτικούς πεπονηκότες τὸς σφε- 5
λαῖς ἢ τινὰς ἄλλους τῶν φίλων. εὐλογον δ' ἦν, εἴπερ
το· οὔτε γὰρ ταῖς πόλεσιν ἄμεινον οὐδὲν κατέλιπον
ἢ αὐτοῖς ὑπάρξαι προέλονται· ἂν μᾶλλον τῆς τοιαύτης
εὐς, ἐδὲ δὴ τοῖς φιλάτοις. ἔ μὴν μπερὸν γε ἔοικεν ἢ
ἐα συμβάλλεσθαι· ἐδὲ γὰρ ἐγγιγνόντ' ἂν διὰ τῆς πο- 10
ς συνθεσίας πολιτικοί· διὸ τοῖς ἐφεμέτοις περὶ πολι-
ιδόναι προσδεῖν ἔοικεν ἐμπειρίας. τῶν δὲ σοφιστῶν εἰ
ελλόμενοι λίαν φαίνονται πόρρω εἶναι τοῦ διδάξαι·
γὰρ ἐδὲ ποῖον τί ἐστιν ἢ περὶ ποῖα ἴσασιν· ἔ γὰρ ἂν
τὴν τῇ ῥητορικῇ οὐδὲ χεῖρω ἐτίθεσαν, οὐδ' ἂν ὥντο 15
εἶναι τὸ νομοθετῆσαι συναγαγόντι τὸς εὐδοκίμοντας
μὴν· ἐκλέξασθαι γὰρ εἶναι τὸς ἀρίστους, ὥσπερ οὐδὲ
λογὴν οὕσαν συνέσεως καὶ τὸ κρῖναι ὁρθῶς μέγιστον,
ἐν τοῖς κατὰ μυσικήν· οἱ γὰρ ἐμπειροὶ περὶ ἑκάστα
ν ὁρθῶς τὰ ἔργα, καὶ οἱ ὧν ἢ πῶς ἐπιτελεῖται συ- 20
καὶ ποῖα ποῖοις συνάδει· τοῖς δ' ἀπείρους ἀγαπητὸν
διαλανθάνειν εἰ εὖ ἢ κακῶς πεπονήται τὸ ἔργον, ὥσ-
ι γραφικῆς. οἱ δὲ νόμοι τῆς πολιτικῆς ἔργοις ἐοίκασιν·

πῶς ἔν ἐκ τέτων νομοθετικὸς γένοιτ' ἂν τις, ἢ τὸς ἀρίστους
κρῖναι· ἔ γὰρ φαίνονται ἐδ' ἱατρικοί ἐκ τῶν συγγραμμά-
των γένεσθαι. καίτοι περὶ τῶν γε λέγειν ἔ μόνον τὰ θερα-
πύματα, ἀλλὰ καὶ ὡς ἱαθεῖν ἂν καὶ ὡς δεῖ θεραπεύειν
ἐκάστης, διελόμενοι τὰς ἔξεις. ταῦτα δὲ τοῖς μὲν ἐμπείροις
ὠφέλιμα εἶναι δοκεῖ, τοῖς δ' ἀνεπιτημέσοις ἀχρεῖα. ἴσως
σὺν καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ συναγωγὰς τοῖς
μὲν δυναμένοις θεωρῆσαι καὶ κρῖναι τί καλῶς ἢ τὸναντίον
καὶ ποῖα ποῖοις ἀρμόττει, εὐχρηστ' ἂν εἴη· τοῖς δ' ἄνευ
ἔξεως τὰ τοιαῦτα διεξιῶσι τὸ μὲν κρῖναι καλῶς οὐκ ἂν
ὑπάρχοι, εἰ μὴ ἄρα αὐτόματον, εὐσυνετώτεροι δ' εἰς ταῦτα
τάχ' ἂν γένοιτο. παραλιπόντων ἔν τῶν προτέρων ἀνευ-
νητον τὸ περὶ τῆς νομοθεσίας, αὐτὸς ἐπισκέψασθαι μᾶλλον
βέλτιον ἴσως, καὶ ὅλως δὴ περὶ πολιτείας, ὅπως εἰς δύνα-
μιν ἢ περὶ τὰ ἀνθρώπινα φιλοσοφία τελειωθῇ. πρῶτον μὲν
ἔν εἴ τι κατὰ μέρος εἴρηται καλῶς ὑπὸ τῶν προγενεστέρων
πειραθῶμεν ἐπελθεῖν, εἴτα ἐκ τῶν συνηγμένων πολιτειῶν
θεωρῆσαι τὰ ποῖα σῶζει καὶ φθείρει τὰς πόλεις καὶ τὰ
ποῖα ἐκάστας τῶν πολιτειῶν, καὶ διὰ τίνων αἰτίας αἱ μὲν
καλῶς αἱ δὲ τὸναντίον πολιτεύονται· θεωρηθέντων γὰρ τού-
των τάχ' ἂν μᾶλλον συνιδούμεν καὶ ποῖα πολιτεία ἀρίστη
καὶ πῶς ἐκάστη ταχθεῖσα, καὶ τίσι νόμοις καὶ ἔθεσι χρω-
μένῃ. λέγωμεν ἔν ἀρχαίμενοι.

ΗΘΙΚΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ Α.

δὴ προαιρέμεθα λέγειν ὑπὲρ ἠθικῶν, πρῶτον ἂν εἴη
ὅτι τὸν τῆς ἐστὶ μέρος τὸ ἦθος. ὡς μὲν οὖν συντόμως 25
δοκεῖ ἐκ ἄλλης ἢ τῆς πολιτικῆς εἶναι μέρος. ἐστὶ
ἢ ἐν τοῖς πολιτικοῖς δυνατόν πράξαι ἄνευ τῶ ποῖον
εἶναι, λέγω δ' οἷον σπουδαῖον. τὸ δὲ σπουδαῖον εἶναι

ἐστὶ τὸ τὰς ἀρετὰς ἔχειν. δεῖ ἄρα, εἴ τις μέλλει ἐν τοῖς
πολιτικοῖς πρακτικὸς εἶναι, τὸ ἦθος εἶναι σπουδαῖον. μέρος
ἐστὶν ἄρα, ὡς ἔοικεν, καὶ ἀρχὴ ἢ περὶ τὰ ἦθος πραγματεία
τῆς πολιτικῆς. τὸ δ' ὅλον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν δικαίως δο-
κεῖ ἂν μοι ἔχειν ἢ πραγματεία ἐκ ἠθικῶν ἀλλὰ πολιτι-

ἰδύνατο *L¹M²*. || κατέλιπον *K¹*. || 9. ἐδὲ — 10. συμβάλλεσθαι om *O¹*. || 10. ἐδὲ γὰρ ἐγγιγνόντ'] ἐγγιγνόντο γὰρ *L¹O¹*. || πο-
om *L¹*. || 11. συνθεσίας μᾶλλον πολιτικοί *L¹O¹*. || 14. ἂν om *M²*. || 18. τῶ *K¹M²*. || 20. τελεῖται *L¹*. || συνίσασιν *K¹*
22. τῶ om *K¹M²*. || ἢ εἴ ἢ *K¹*. || 23. τοῖς πολιτικοῖς *L¹M²O¹*.
ἐν om *O¹*. || 5. ἐκάστῃ *O¹*. || 10. τὰ om *K¹*. || 12. παραλιπόντων *L¹*. || 14. δὴ om *K¹M²O¹*. || 15. ἀνθρώπεια *K¹M²*. ||
16. εἴρηται om *O¹*. || 18. πολιτείας *M²*. || 19. ἐκάσταις *L¹*. || 21. συνιδόμεν *K¹*, συνιδόμεν *O¹*. || 22. ἦθος *M²*. || 23.
K¹. || post ἀρχαίμενοι *M²* τίλος ἀριστοτέλους ἠθικῶν μακρῶν νικομαχείων.
odices *K¹M²*. Tit. μεγάλων] μεγάλων νικομαχείων *QM²* cum Barocciano 70 et Palatino 165.
i. ἦθων *M²*. || 26. δέξιν *K¹*. || ἄλλως ἢ τῶν πολιτικῶν *M²*. || 27. γὰρ] δ' *K¹*. || δυνατόν om *M²*.
i. τῶ] κατὰ τὸ *M²*. || 26. ἐξεν et ὡς om *M²*.

ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀγαθὸν καὶ ἡ ἀνδρία καὶ ἀπλῶς
αἱ ἡ δὲ μεγαλοψυχία ἀρετή, ὥς τε καὶ ἡ μεγαλο-
ἀγαθόν. ὑδὲ δὴ ὑπὲρ τῷ κατὰ τὴν ἐπαγωγὴν κοινῷ
λεκτέον τῇ πολιτικῇ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἀδύνατα συμβή-
ούτω καὶ τῷ κατὰ τὸν ὅρον κοινῷ ἀγαθῷ· ὅτι γὰρ
καὶ ἐνταῦθ' ἐρεῖ. δῆλον τοίνυν ὅτι ὑπὲρ τῷ ἀρίστου
λεκτέον ἐς, καὶ ἀρίστου τῷ ἡμῖν ἀρίστῳ. τὸ δ' ὅλον
τις ὅτι οὐκ ἔστι μίᾳς ἕτ' ἐπιστήμης ἕτε δυνάμειος τὸ
αὐτὸς ἀγαθὸν σκοπεῖν. διὰ τί; ὅτι τὰ ἀγαθὸν ἐν πά-
σις κατηγορίαις ἐστίν· καὶ γὰρ ἐν τῷ τί καὶ ἐν τῷ
αἱ ἐν τῷ ποσῷ καὶ πότε καὶ πρὸς τι καὶ τινί, καὶ
ἐν ἀπάσαις. ἀλλὰ μὴν τὸ πότε ἀγαθὸν ἐν μὲν
ὁ ἱατρὸς οἶδεν, ἐν δὲ κυβερνητικῇ ὁ κυβερνήτης, ἐν
δ' ἑκαστος. πότε μὲν γὰρ δεῖ τεμεῖν ὁ ἱατρὸς οἶδεν,
πλεῖν ὁ κυβερνήτης· ἐν ἐκάσῃ δὲ τὸ πότε ἀγαθόν
τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰδῆσαι· οὕτω γὰρ ὁ ἱατρὸς τὸ ἐν τῇ
πικρῇ ἀγαθὸν πότε εἰδῆσαι, οὕτω ὁ κυβερνήτης τὸ ἐν
ἐκ ἄρα ὑδ' ἕτως ὑπὲρ τῷ κοινῷ ἀγαθῷ λεκτέον· τὸ
ἐν πάσαις κοινόν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πρὸς τι ἀγα-
τὸ κατὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας κοινὸν μὲν ἀπά-
υδεμίας δ' ἐστὶν οὕτε δυνάμειος οὗτ' ἐπιστήμης εἰπεῖν
ἐν ἐκάσῃ πότε ἀγαθὸν, ὑδ' αὖ τῆς πολιτικῆς ὑπὲρ
ἡ ἀγαθὸν λέγειν. ὑπὲρ τῷ ἀγαθῷ ἄρα, καὶ ὑπὲρ τοῦ
καὶ ὑπὲρ τῷ ἡμῖν ἀρίστῳ. ἴσως δὲ ὑδὲ δεῖ βυλόμενόν
ἵνα τοῖς μὴ φανεροῖς παραδείγμασι χρῆσθαι, ἀλλ' ὅταν
ἀφανῶν τοῖς φανεροῖς καὶ ὑπὲρ τῶν νοητῶν τοῖς
ἴς· ταῦτα γὰρ φανερώτερα. ὅταν ἔν ὑπὲρ τῷ ἀγαθῷ
πειρῇ λέγειν, οὐ λεκτέον ἐστὶν ὑπὲρ τῆς ιδέας. καίτοι
γε δεῖν, ὅταν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ λέγωσιν, ὑπὲρ τῆς
εἶν λέγειν· ὑπὲρ γὰρ τοῦ μάλιστα ἀγαθῷ φασὶ δεῖν
αὐτὸ δ' ἑκαστον μάλισ' ἐς τοῦτον, ὥς τε μάλισ' ἂν
εἶδον ἡ ιδέα, ὡς οἰόνται. ὁ δὴ τοῦτος λόγος ἀληθής
γιν ἴσως· ἀλλ' οὐχ ἡ πολιτικὴ ἐπιστήμη ἡ δύναμις,
ἡ νῦν ἐστὶν ὁ λόγος, οὐχ ὑπὲρ τούτου σκοπεῖ τὰ ἀγαθῷ,
τῷ ἡμῖν ἀγαθῷ. ὑδεμία γὰρ ἕτ' ἐπιστήμη ἕτε δύνα-
ἐρ τῷ τέλει λέγει ὅτι ἀγαθόν, ὥστ' ὑδ' ἡ πολιτικὴ.
ὑπὲρ τῷ κατὰ τὴν ιδέαν ἀγαθῷ τὸν λόγον ποιεῖται.
τῶς τῷ τὰ ἀγαθῷ ἀρχῇ χρῆσάμενος ὑπὲρ τῶν καθ'
ἐκ τούτου προβάς, ἐρεῖ. ὑδ' ἕτως ὁρθῶς· δεῖ γὰρ τὰς

ἀρχὰς οἰκείας λαμβάνειν. ἄτοπον γάρ, εἴ τις βυλόμενος
τὸ τρίγωνον ὡς δυσὶν ὁρθαῖς ἴσας ἔχον δεῖξαι, λάβοι ἀρχὴν
ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος. οὐ γὰρ οἰκεία, δεῖ δὲ τὴν ἀρχὴν
οἰκείαν εἶναι καὶ συνημμένην· νῦν δὲ καὶ ἀνευ τῷ τὴν ψυ-
χὴν ἀθάνατον εἶναι δείξει τις δυσὶν ὁρθαῖς ἴσας ἔχον τὸ
τρίγωνον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν ἐστὶ θεάσασθαι
τὰ ἄλλα ἀνευ τῷ κατὰ τὴν ιδέαν ἀγαθῷ. [διὸ ἐκ οἰκείαν
ἀρχὴν εἶναι τούτου τὰ ἀγαθῷ.] ἐκ ὁρθῶς δὲ ὑδ' ὁ Σωκράτης
ἐπιστήμης ἐποίει τὰς ἀρετάς. ἐκείνος γὰρ ὑδὲν ᾤετο δεῖν
μάτην εἶναι, ἐκ δὲ τῷ τὰς ἀρετὰς ἐπιστήμης εἶναι συνέβαι-
νεν αὐτῷ τὰς ἀρετὰς μάτην εἶναι. διὰ τί; ὅτι ἐπὶ τῶν ἐπι-
στημῶν συμβαίνει ἅμα εἰδέναι τὴν ἐπιστήμην τί ἐστὶ καὶ
εἶναι ἐπιστήμονα· εἰ γὰρ ἱατρικὴν τις οἶδε τί ἐστὶν, καὶ ἱατρὸς
ἕτος εὐθέως ἐστὶν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν.
ἀλλ' ἐκ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν τούτο συμβαίνει· ἡ γὰρ εἴ τις οἶδε
τὴν δικαιοσύνην τί ἐστὶν, εὐθέως δίκαιός ἐστιν, ὡς δ' αὐτῶς
καπὶ τῶν ἄλλων. συμβαίνει ἔν καὶ μάτην τὰς ἀρετὰς εἶναι
καὶ μὴ εἶναι ἐπιστήμης.

Ἐπεὶ δ' ὑπὲρ τούτων διώρισταί, πειραθῶμεν λέγειν 2
τὰ ἀγαθὸν ποσαχῶς λέγεται. ἐστὶ γὰρ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν
τίμια, τὰ δ' ἐπαινετά, τὰ δὲ δυνάμεις. τὸ δὲ τίμιον λέγω
τὸ τοῦτον, τὸ θεῖον, τὸ βέλτιον, οἷον ψυχὴν, νῦν, τὸ ἀρχαί-
τερον, ἡ ἀρχή, τὰ τοιαῦτα· τίμια γὰρ ἐφ' οἷς ἡ τιμὴ τοῖς
δὲ τοῖσιν πᾶσι τιμὴ ἀκολουθεῖ. ἡ δὲ ἀρετὴ τίμιον,
ὅταν γε ἀπ' αὐτῆς σπουδαῖος τις γένηται· ἡ δὲ γὰρ ἕτος εἰς
τὸ τῆς ἀρετῆς σχῆμα ἔκει. τὰ δ' ἐπαινετά οἷον ἀρετά·
ἀπὸ γὰρ τῶν κατ' αὐτὰς πράξεων ὁ ἐπαινος γίνεσθαι. τὰ
δὲ δυνάμεις, οἷον ἀρχὴ πλῆτος ἰσχύος κάλλος· τέτοις γὰρ
καὶ ὁ σπουδαῖος εὖ ἂν δύνῃται χρῆσθαι καὶ ὁ φαῦλος
κακῶς, διὸ δυνάμει τὰ τοιαῦτα καλῶνται ἀγαθὰ. ἀγαθὰ
μὲν δὴ εἰσιν· δοκιμάζεται γὰρ τῇ τῷ σπουδαίῳ αὐτῶν ἑκα-
στον χρῆσει, ἡ τῇ τῷ φαύλῳ. τοῖς δ' αὐτοῖς τέτοις συμβε-
βηκεν ἀγαθοῖς καὶ τὴν τύχην τῆς γενέσεως αὐτῶν εἶναι
αἰτίαν· ἀπὸ τύχης γὰρ καὶ πλῆτος γίνεσθαι καὶ ἀρχῇ
καὶ ὅλως ὅσα εἰς δυνάμειος τὰς ἔχει. λοιπὸν δὲ καὶ τέ-
ταρτον τῶν ἀγαθῶν τὸ σωστικὸν καὶ ποιητικὸν ἀγαθόν, οἷον
γυμνάσια ὑγιείας καὶ εἴ τι ἄλλο τοῦτον. ἀλλ' ἔτι καὶ
ἄλλην ἔχει τὰ ἀγαθὰ διαίρεσιν, οἷον ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν
πάντη καὶ πάντως αἰρετά, τὰ δ' ἡ, οἷον ἡ μὲν δικαιοσύνη

. πάσαις M¹. || 15. πλεῖν] δεῖ πλεῖν K¹. || 16. τῇ om M¹. || 22. αὖ τῆς] αὐτῆς K¹. || 27. καὶ ταῦτα γὰρ φανερώτατα ὅταν
ἀγαθῷ ἐγχειρῇ τις K¹. || 30. δεῖ M¹. || γὰρ om M¹. || 31. ἐστὶ τὸ τοῦτον K¹. || 36. ἐστὶ] ὡς ἐστὶ K¹. || 38. ἴσως φησὶ τούτω
ὑπὲρ τῶν] καὶ τὰ M¹, τὰ a correctore. || 39. ἐρεῖ] ἐν οἷ K¹.
[ἐστὶ] ὡς M¹. || 5. εἶναι ἀθάνατον K¹. || 6. ἐπὶ] ὑπὲρ K¹. || 7. διὰ — 8. τὰ ἀγαθῷ om M¹. || 11. ἐστὶ et 16. δ' om K¹. ||
αἰώτατον M¹. || 23. γὰρ] δ' K¹. || 25. γε δὲ ἀπ' K¹. || 31. τῷ om M¹. || ἑκαστον om K¹. || 33. αἰτίαν εἶναι K¹. || 37.
ε K¹. || ὑγιείας] καὶ ὑγιεία M¹.

καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ καὶ πάντα καὶ πάντως αἰρεταί, ἰσχυρὲς
 δὲ καὶ πλῆτος καὶ δύναμις καὶ τὰ τοιαῦτα ὅτε πάντα ὅτε
 πάντως. ἔτι καὶ ἄλλως· τῶν γὰρ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐς τέλος
 τὰ δ' ἐν τέλει, οἷον ἡ μὲν ὑγίεια τέλος, τὰ δὲ τῆς ὑγείας
 ἕνεκεν ἐν τέλει. καὶ ὅσα ὅτως ἔχει, τῶν αἰεὶ τὸ τέλος βέλ- 5
 τιον, οἷον ἡ ὑγίεια βέλτιον ἢ τὰ ὑγιεινά, καὶ ἀπλῶς αἰεὶ
 καθόλου τὸτο βέλτιον ἢ ἕνεκεν καὶ τὰ ἄλλα. πάλιν αὐτῶν
 τῶν τελῶν βέλτιον αἰεὶ τὸ τέλειον τῷ ἀτελεῖ. τέλειον δὲ
 ἐστὶν ὃ παραγενομένης μηθενὸς ἔτι προσδεόμεθα, ἀτελεῖς δὲ ὃ
 παραγενομένης προσδεόμεθα τινος, οἷον τῆς δικαιοσύνης μὲν 10
 παραγενομένης πολλῶν προσδεόμεθα, τῆς δ' εὐδαιμονίας
 παραγενομένης ὕδενος ἔτι προσδεόμεθα. τὸτο ἄρα ἐστὶ τὸ
 ἄριστον ἡμῖν ὃ ζητῶμεν, ὃ ἐστὶ τέλος τέλειον· τὸ δὲ δὴ τέ-
 λειον τέλος ἀγαθόν ἐστι, καὶ τὸ τέλος τὸ ἀγαθόν. μετὰ
 ταῦτα τοῖνυν πῶς τὸ ἄριστον δεῖ σκοπεῖν; ὅτερον ὅτως ὡς 15
 καὶ αὐτὸ συναριθμημένον; ἀλλ' ἄτοπον. τὸ γὰρ ἄριστον
 ἐπειδὴ ἐστὶ τέλος τέλειον, τὸ δὲ τέλειον τέλος ὡς ἀπλῶς
 εἰπεῖν ὕθεν ἂν ἄλλο δοῖεν εἶναι ἢ εὐδαιμονία, τὴν δ'
 εὐδαιμονίαν ἐκ πολλῶν ἀγαθῶν συντίθεμεν, εἰάν δὴ τὸ
 βέλτιστον σκοπῶν καὶ αὐτὸ συναριθμῆς, αὐτὸ αὐτῷ ἔσται 20
 βέλτιον· αὐτὸ γὰρ βέλτιστον ἔσται. οἷον τὰ ὑγιεινά θείς καὶ
 τὴν ὑγίειαν, σκόπει τί τῶν πάντων βέλτιστον. βέλτιστον
 δ' ἐστὶν ὑγίεια. εἰ δὴ τὸτο πάντων βέλτιστον, καὶ αὐτὸ αὐτῷ
 βέλτιστον· ἄτοπον δὴ συμβαίνει. ὃ δὴ ἴσως ὅτω γε σκεπτέον
 τὸ βέλτιστον. ἀλλ' ἄρα γε ὅτω πως, οἷον χωρὶς αὐτῶ; ἢ 25
 καὶ τὸτο ἄτοπον; ἢ γὰρ εὐδαιμονία ἐστὶν ἐκ τινων ἀγαθῶν
 συγκειμένη· τὸ δ' ἔξ ὧν ἀγαθῶν σύγκειται, σκοπεῖν εἰ τὸτ'
 ἐστὶ βέλτιστον, ἄτοπον· ὃ γὰρ ἐστὶν ἄλλο τι χωρὶς τῶν ἢ
 εὐδαιμονία, ἀλλὰ ταῦτα. ἀλλ' ἄρα γε ὅτωσι πως ἂν τις
 ὁρθῶς σκοποῖτο συγκρίνων τὸ ἄριστον; οἷον αὐτὴν τὴν εὐδαι- 30
 μονίαν τὴν ἐκ τῶν τῶν ἀγαθῶν ὅσαν συγκρίνων πρὸς ἄλλα
 ἢ μὴ ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἐνόντα, ὅτως τὸ ἄριστον σκοπῶν ὁρθῶς
 ἂν σκοποῖτο. ἀλλ' ἔκ ἐστιν ἀπλῶν τὸ ἄριστον ὃ ζητῶμεν νῦν.
 οἷον λέγοι ἂν τις εἶναι ἄριστον τὴν φρόνησιν ἀπάντων τῶν
 ἀγαθῶν καθ' ἑν συγκρινομένων. ἀλλ' ἴσως ὅχ ὅτω ζητητέον 35
 ἐπὶ τὸ ἄριστον ἀγαθόν. τὸ γὰρ τέλειον ζητῶμεν ἀγαθόν, ἢ
 δὲ φρόνησις μόνη ὅσα ἐν τέλειον· ἔκ ἄρα τὸτο τὸ ἄριστον ὃ
 ζητῶμεν, ὃδὲ τὸ ὅτως ἄριστον.

Μετὰ τοῖνυν τοῦτο ἔχει τάγαθὰ καὶ ἄλλη δια-
 ἔξι γὰρ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐν ψυχῇ, οἷον αἱ ἀρεταί
 δ' ἐν τῷ σώματι, οἷον ὑγίεια κάλλος, τὰ δ' ἐκτός ἐν
 ἀρχῇ τιμῇ ἢ εἴ τι ἄλλο τῶν τοιούτων. τῶν δὲ τὰ ἐν ψ-
 βέλτις. τὰ δ' ἐν ψυχῇ διώρις ἀγαθὰ εἰς τρία, εἰς
 νησιν, εἰς ἀρετὴν καὶ ἡδονήν. ἡδὴ τοῖνυν τὸ μετὰ τῇ
 καὶ λέγομεν πάντες καὶ δοκεῖ καὶ τέλος τῶν ἀγαθῶν
 τελειότατον εἶναι, ἡ εὐδαιμονία, καὶ τοῦτο ταυτί φ-
 εἶναι τῷ εὖ πράττειν καὶ εὖ ζῆν. τὸ δὲ τέλος ἐπὶ
 ἀπλῶν ἀλλὰ διπλόν· ἐνὶν μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ τέλος ἐν
 ἐνέργεια καὶ ἡ χρῆσις, οἷον τῆς ὕψεως· καὶ ἐστὶ γὰρ ἡ
 σις αἰρετωτέρα τῆς ἔξεως. τέλος δὲ ἡ χρῆσις· οὐδὲ
 ἂν βούλοιο ἔχειν τὴν ὕψιν μὴ μέλλων ὁρᾶν ἀλλὰ μ-
 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' ἀκῆς καὶ τῶν τοιούτων. ὦν ἄρα μ-
 χρῆσις καὶ ἔξις ἐστὶν, αἰεὶ βέλτιον καὶ αἰρετωτέρον ἢ χρ-
 τῆς ἔξεως· ἢ γὰρ χρῆσις καὶ ἡ ἐνέργεια τέλος, ἢ δὲ
 τῆς χρήσεως ἕνεκεν. μετὰ τοῦτο τοῖνυν τοῦτ' εἰάν τις
 ἐπὶ τῶν ἐπισημῶν πασῶν, ὅφεται ἐκ ἄλλων μὲν πᾶσι
 οἰκίαν, ἄλλην δὲ σπουδαίαν οἰκίαν, ἀλλὰ τὴν οἰκίαν
 καὶ οὐ ποιητικὸς ὁ οἰκοδόμος, ἢ τοῦτε ἀρετὴ τῷ αὐτῷ
 ποιητικῇ. ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων.

Μετὰ τοῖνυν τὸτο ὁρώμεν ὅτι οὐθενὶ ἄλλῳ ἢ τῇ
 ζῶμεν· ἐν ψυχῇ δ' ἐστὶν ἀρετὴ· τὸ αὐτὸ γὰρ τῇ
 τὴν τε ψυχὴν ποιεῖν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν αἰ-
 μὲν ἀρετὴ ἐν ἐκάστῳ τὸτο ποιεῖ ὃ ἐστὶν ἀρετὴ, ἢ ἔξ
 καὶ τὰλλα μὲν, ψυχῇ δὲ ζῶμεν· διὰ τὴν τῆς ψυχῆς
 ἀρετὴν ἄρα εὖ ζήσομεν. τὸ δὲ γε εὖ ζῆν καὶ εὖ πρά-
 ὕθεν ἄλλο ἢ τὸ εὐδαιμονεῖν λέγομεν. τὸ ἄρα εὐδαι-
 καὶ ἡ εὐδαιμονία ἐν τῷ εὖ ζῆν ἐστὶν, τὸ δ' εὖ ζῆν ἢ
 κατὰ τὰς ἀρετὰς ζῆν. τὸτ' ἄρ' ἐστὶ τέλος καὶ ἡ εὐδαι-
 καὶ τὸ ἄριστον. ἐν χρήσει τοῖνυν τινὶ ἂν εἴη καὶ ὁρᾶν
 ἢ εὐδαιμονία. ὦν γὰρ ἦν ἔξις καὶ χρῆσις, ἢ χρῆσις
 ἢ ἐνέργεια τέλος· τῆς δὲ ψυχῆς ἢ ἀρετὴ ἔξις ἐστὶ
 δὲ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ χρῆσις αὐτῆς τῶν ἀρετῶν, ὥς πᾶσι
 ἂν εἴη ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ χρῆσις αὐτῆς. ἡ εὐδαιμονία
 ἂν εἴη ἐν τῷ κατὰ τὰς ἀρετὰς ζῆν. ἐπειδὴ περὶ ὅτι
 ζον ἀγαθόν ἐστιν ἡ εὐδαιμονία, καὶ αὕτη τέλος ὁρᾶν
 ζῶντες ἂν κατὰ τὰς ἀρετὰς εὐδαίμονες ἂν εἴη.

6. ἢ add *M*². || 10. μὲν] μὲν μόνον *K*², om *M*². || 14. τὸ post τέλος om *K*². || 17. ὡς et 18. ἂν om *M*². || 20. αἰ *M*². || 21. βέλτιον *M*². || 23. τῶν *K*². || 24. γε ὅτω *M*². || 25. γε] τότε *M*². || 27. ἀν τούτων? || 28. χωρὶς ἐν ὧν ὡν *M*². || 29. ἀλλ' om *K*²*M*². || 32. ταύτη *M*². || 34. τῶν om *K*²*M*².

1. καὶ om *K*². || 11. ὅφεται ἐστὶν ἢ ὁρᾶται, καὶ *M*². || 14. καὶ ante ἢ om *M*². malim abesse ἢ. || 21. ποιητικῇ] εὖ ποιητικῇ *M*². || τῶν ἄλλων τῶν λοιπῶν ἀπάντων *M*². || 26. δὲ et διὰ et 29. λέγομεν. τὸ ἄρα εὐδαιμονεῖν om *M*². || 29. εὖ post τῷ om *K*². || 31. καὶ om *K*²*M*². || 34. αἰρετῶν *K*². || 36. τὸ om *K*². || 37. post τέλος *M*² καὶ τέλειον τέλος.

εν τὸ ἀριστον ἀγαθόν. ἐπεὶ δ' ἔν ἐστιν ἡ εὐδαιμονία
 ν ἀγαθὸν καὶ τέλος, ἔδὲ τῆτο δεῖ λανθάνειν ὅτι καὶ
 εἰς ἔσαι. ἢ γὰρ ἔσται ἐν παιδί (ἢ γὰρ ἐστὶ καὶ
 ἡ) ἀλλ' ἐν ἀνδρί· ὅτος γὰρ τέλειος. ἔδ' ἐν χρόνῳ
 ελεῖ, ἀλλ' ἐν τελείῳ. τέλειος δ' ἂν εἴη χρόνος, ὅσον
 5 ποσ βιοῦ. καὶ γὰρ λέγεται ὁρθῶς παρὰ τοῖς πολλοῖς
 ἰ τὸν εὐδαίμονα ἐν τῷ μεγίστῳ χρόνῳ τῷ βίῃ κρίνειν,
 20 ν τὸ τέλειον εἶναι καὶ ἐν χρόνῳ τελείῳ καὶ ἐν ἀν-
 1. ὅτι δὲ ἐνέργειά ἐστιν, ἴδοι ἂν τις καὶ ἐντεῦθεν. ἐν
 οἷς ὕπνοις, οἷον εἴ τις καθεύδῃ διὰ βίῃ, τὸν τοῦτον
 10 υ βυλόμεθα λέγειν εὐδαίμονα εἶναι· τὸ μὲν γὰρ ζῆν
 ὑπάρχει, ἀλλὰ τὸ ζῆν αὐτῷ κατὰ τὰς ἀρετὰς ἔχ-
 ρει, ὃ ἦν κατὰ τὴν ἐνέργειαν. μετὰ τῆτο τὸ μέλλον
 30 θαι ἔτε λίαν δόξειεν ἂν οἰκεῖον εἶναι τῶν ἔτε μα-
 κέρον, οἷον ἐπειδήπερ ἔστιν, ὡς δοκεῖ, μόνον τι τῆς
 15 ς ὧ τρεφόμεθα, ὃ καλοῦμεν θρεπτικόν· τοῦτο γὰρ
 ὄν ἐστιν εἶναι· τὸς γῶν λίθους ὁρῶμεν ἀδυνατὺς τρέφε-
 ῖντας, ὥς τε δῆλον ὅτι τῶν ἐμψύχων ἐστὶ τὸ τρέφε-
 εἰ δὲ τῶν ἐμψύχων, ἡ ψυχὴ ἂν εἴη αἰτία. τῆς δὲ
 25 ς τῶν μὲν τῶν μορίων ὕδεν αἰτίον ἂν εἴη τῷ τρέ-
 11, οἷον τὸ λογιστικόν ἢ τὸ θυμικόν ἢ τὸ ἐπιθυμητικόν,
 δὲ τι παρὰ ταῦτα, ὧ ὕδεν ἔχομεν οἰκειότερον ὄνομα
 35 ςαι ἢ θρεπτικόν. τί ἔν, ἂν τις εἴποι, πότερον καὶ τέτε
 ρὴς τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἀρετῆς; εἰ γὰρ ἔστι, δῆλον ὅτι
 αὕτη δεήσει ἐνεργεῖν· τῆς γὰρ τελείας ἀρετῆς ἡ ἐνέρ-
 25 εὐδαιμονία. εἰ μὲν ἔν ἐστὶν ἀρετὴ τέτε ἢ μὴ ἐστὶν,
 : λόγος· εἰ δ' ἄρ' ἔστιν, ἔκ ἐστι ταύτης ἐνέργεια. ὦν
 11 ἔστιν ὁρμή, ἔδ' ἐνέργεια τῶν ἔσαι. ἔκ εἰκε δὲ
 ὁρμὴ ἐν τῷ μορίῳ τῶν, ἀλλ' ὅμοιον εἰκεν εἶναι τῷ
 καὶ γὰρ ἐκεῖνο ὃ τι ἂν ἐμβάλλῃς καταναλώσει, καὶ
 30 ἐμβάλλῃς, οὐκ ἔχει ὁρμὴν πρὸς τὸ λαβεῖν. οὕτω καὶ
 τὸ μόνον τῆς ψυχῆς ἔχει· ἂν μὲν γὰρ ἐμβάλλῃς
 1, τρέφει, ἂν δὲ μὴ ἐμβάλλῃς τροφήν, ἔκ ἔχει ὁρ-
 3 ἔ τρέφειν. διὸ ἔδὲ ἐνέργεια ἢ μὴδὲ ὁρμή. ὥς' ὕδεν
 35 γεῖ τὸ μόνον τῆτο πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν.
 Μετὰ ταῦτα τοῖνυν λεκτέον ἂν εἴη τί ἐστιν ἡ ἀρετὴ,
 1 ἢ ταύτης ἐνέργειά ἐστιν ἡ εὐδαιμονία. ὡς μὲν ἔν
 1 ς εἰπεῖν, ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἔξῃς ἢ βελτίστη· ἀλλ' ἴσως
 ἀνὸν ἔτως ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀλλὰ σαφέστερον διορίσαι

δεῖ. πρῶτον μὲν ἔν λεκτέον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἐν τῇ ἐγγύ-
 5 νεται, ἢ τί ἐστιν ἡ ψυχὴ (ὑπὲρ μὲν γὰρ τότε ἄλλος λό-
 γος), ἀλλ' ὡς τύπῳ διελέσθαι. ἐστὶ δ' ἡ ψυχὴ, ὡς φα-
 μὲν, εἰς δύο μέρη διηρημένη, εἰς τε λόγον ἔχον καὶ ἄλο-
 10 γον. ἐν μὲν δὴ τῷ λόγον ἔχοντι ἐγγίνεται φρόνησις ἀγ-
 χύνοια σοφία εὐμάθεια μνήμη καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν δὲ τῷ
 ἀλόγῳ αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ λεγόμεναι, σωφροσύνη δικαιοσύνη
 ἀνδρία, ὅσαι ἄλλαι τῷ ἥθους δοκῶσιν ἐπαινεταὶ εἶναι. κατὰ
 γὰρ ταύτας ἐπαινετοὶ λεγόμεθα, κατὰ δὲ τὰς τῷ τὸν λό-
 15 γον ἔχοντος ὕδεις ἐπαινεῖται· ἔτε γὰρ ὅτι σοφός, οὐδὲις
 ἐπαινεῖται, ἔτε ὅτι φρόνιμος, ἔδ' ὅλως κατὰ τι τῶν τοιού-
 των ὕδεν. ἔδὲ δὴ τὸ ἄλογον εἶναι, ἡ ὑπηρετικὴ ἐστὶ καὶ
 ὑπὸ ἐνδείας καὶ ὑπερβολῆς φθειρομένη. ὅτι δὲ ἡ ἐνδεία
 καὶ ἡ ὑπερβολὴ φθείρει, τοῦτ' ἰδεῖν ἐστὶν ἐκ τῶν ἡθικῶν.
 δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν τοῖς φανεροῖς μαρτυρίοις χρῆσθαι.
 εὐθέως γὰρ ἐπὶ γυμνασίῳ ἴδοι ἂν τις· πολλῶν γὰρ γινο-
 20 μένων φθίρεται ἡ ἰσχὺς, ὀλίγων τε ὡσαύτως. ἐπὶ τε πο-
 τῶν καὶ σιτίων ὡσαύτως· πολλῶν τε γὰρ δὴ γινομένων
 φθίρεται ἡ ὑγίεια, ὀλίγων τε ὡσαύτως, συμμετρῶν δὲ
 γινομένων σωῆται ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ὑγίεια. ὁμοίως δὲ τῶ-
 25 τοις συμβαίνει καὶ ἐπὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρίας καὶ τῶν
 ἄλλων ἀρετῶν. εἰ μὲν γὰρ τινα λίαν ποιήσῃς ἀφοβόν,
 ὥστε μὴδὲ τὸς θεὸς φοβεῖσθαι, ἔκ ἀνδρείος ἀλλὰ μαινό-
 30 μένος, ἂν δὲ φοβούμενον πάντα, δειλός· ἀνδρείος ἄρα ἔσαι
 ἔτε ὃ φοβούμενος πάντα ἔτε ὃ μὴθὲν. ταῦτ' ἄρα καὶ αὖξει
 καὶ φθείρει τὴν ἀρετὴν. καὶ γὰρ οἱ λίαν φόβοι καὶ πάν-
 35 τες φθείρουσι, καὶ οἱ περὶ μὴθὲν δὲ ὁμοίως. ἐστὶ δ' ἡ ἀν-
 δρία περὶ φόβους, ὥστε εἰ μέτριοι φόβοι αὖξουσιν τὴν ἀν-
 δρίαν. ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἄρα καὶ αὖζεται καὶ φθίρεται ἡ
 ἀνδρία· ὑπὸ φόβων γὰρ τῆτο πάσχεσιν. ὁμοίως δὲ καὶ
 αἱ ἄλλαι ἀρεταί.

ἔτε οὐ μόνον τοῖς τοιούτοις τὴν ἀρετὴν ἀφορίσειεν ἂν
 6 τις, ἀλλὰ καὶ λύπη καὶ ἡδονή· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν
 35 τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπε-
 χόμεθα, ὅλως τε ἔκ ἐστὶ λαβεῖν ἀρετὴν καὶ κακίαν ἀνευ
 λύπης καὶ ἡδονῆς. ἐστὶν ἔν ἡ ἀρετὴ περὶ ἡδονὰς καὶ λύ-
 40 πας· ἡ δ' ἡθικὴ ἀρετὴ ἐντεῦθεν ἔχει τὰς ἐκωνυμίας, εἰ
 δεῖ παρὰ γράμμα λέγοντα τὴν ἀλήθειαν ὡς ἔχει σκο-

0. καθεύδει *M*¹. || 11. λέγειν] λέγειν τὸν τοιοῦτον *K*¹. || γὰρ] δὴ *K*¹. || 14. ἔτε λίαν] ἔδ' ἂν λίαν *K*¹. || 21. λογικὸν *M*¹. || 25. *M*¹. || 30. ἐκεῖνοι *K*¹. || 32 ci 33. ἐμβάλλῃς *M*¹. || 34. ἔδὲ] ἔδὲ *M*¹. || 36. τίς *K*¹. || 39. ἔτως] ἔτω τῆτο *M*¹. || σφέ-
*K*¹.

. τε] τε τὸ *M*¹. || καὶ] καὶ τὸ *M*¹. || 6. εὐμαθία *K*¹. || 8. δοκῶσι τῷ ἥθους *M*¹. || 9. τὰς τὸν λόγον ἐχούσας *M*¹. || 12. ἔδὲ δὴ
 δὲ δὴ τῷ *M*¹. || ὑπηρετικὴ ἐστὶ *M*¹, ommissis καὶ ὑπηρετεῖ. || 13. τῷ] τῷ τὸν *K*¹. || ἢ alterum om *K*¹. || 20. ὑγίεια] ἰσχὺς *M*¹. ||
 αὶ ἐπὶ ἀνδρίας *K*¹. || 27. οἱ] καὶ οἱ *M*¹. || 31. δὲ om *M*¹. || 38. τὰς ἐκωνυμίας ἔχει *K*¹. || 39. λέγοντα *M*¹.

πειν· δεῖ δ' ἴσως. τὸ γὰρ ἥθος ἀπὸ τοῦ ἔθους ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν· ἥθικη γὰρ καλεῖται διὰ τὸ ἐθίζεσθαι. ὥ και δῆλον ὅτι οὐδεμία ἡμῖν τῶν ἀρετῶν τῶν τῷ ἀλόγῳ μέρος φύσει ἐγγίνεται· οὐθὲν γὰρ τῶν ὄντων φύσει ἔθει ἄλλως γίνεται. οἷον ὁ λίθος καὶ ὅλως τὰ βαρέα πέφυκε κάτω φέρεσθαι· ἂν τις ἔν ἄνω ρίπτῃ πολλάκις καὶ ἐθίζῃ ἄνω φέρεσθαι, ὅμως ἐκ ἂν ποτ' ἄνω ἐνεχθεῖν, ἀλλ' ἀεὶ κάτω. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων.

7 Μετὰ τοῖνυν τῷτο δεῖ βυλομένους εἰπεῖν τὸ τί ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, εἰδῆσαι τίνα ἐστὶ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενα. ἐστὶ δ' αὖ γίνεται ταῦτα, πάθῃ δυνάμεις ἔχεις· ὥς τε δῆλον ὅτι τούτων ἂν τι εἴη ἀρετὴ. πάθῃ μὲν ἔν ἐστὶν ὀργὴ φόβος μῆτος πόθος ζῆλος ἔλεος, τὰ τοιαῦτα, οἷς εἴθε παρακολουθεῖν λύπη καὶ ἡδονή· δυνάμεις δὲ καθ' ἃς παθητικοὶ τούτων λεγόμεθα, οἷον καθ' ἃς δυνατοὶ ἐσμεν ὀργισθῆναι λυπηθῆ- 15 ναι ἐλεῆσαι, τὰ τοιαῦτα. ἔχεις δ' εἰσὶ καθ' ἃς πρὸς ταῦτα ἔχομεν εὖ ἢ κακῶς, οἷον πρὸς τὸ ὀργισθῆναι, εἰ μὲν λίαν ὀργίλως, κακῶς ἔχομεν πρὸς ὀργήν, εἰ δ' ὅλως μὴ ὀργιζόμεθα ἐφ' οἷς δεῖ, καὶ ἔτω κακῶς ἔχομεν πρὸς ὀργήν. τὸ ἄρα μέσως ἔχειν τὸ μῆτε λίαν ὑπεραλγεῖν μῆτε παν- 20 τελῶς ἀναλγητῶς ἔχειν. ὅταν ἔν οὕτως ἔχωμεν, εὖ διακειμέθα. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰλλα τὰ ὅμοια. τὸ γὰρ εὐὐόρητον καὶ τὸ πρᾶον ἐν μεσότητι ἐστὶν ὀργῆς καὶ ἀναλγησίας τῆς πρὸς ὀργήν. ὁμοίως καὶ ἐπ' ἀλαζονείας καὶ εἰρωνείας· τὸ μὲν γὰρ πλείω προσποιεῖσθαι τῶν ὑπαρχόν- 25 των ἔχειν ἀλαζονείας, τὸ δ' ἐλάττω εἰρωνείας· ἡ ἄρα μεσότης ἡ τούτων ἡ ἀλήθειά ἐστιν. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τῆς ἔξεως, τὸ εὖ ἢ κακῶς πρὸς ταῦτα ἔχειν, τὸ δ' εὖ ἔχειν πρὸς ταῦτ' ἐστὶ τὸ μῆτε πρὸς τὴν ὑπερβολὴν ἔχειν μῆτε πρὸς τὴν ἔνδειαν· πρὸς 30 μεσότητα ἄρα τῶν τοιούτων καθ' ἃ ἐπαινετοὶ λεγόμεθα ἢ ἔξις ἐστὶ τῷ εὖ ἔχειν, τῷ δὲ κακῶς πρὸς ὑπερβολὴν καὶ ἔνδειαν. ἐπεὶ τοῖνυν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ τῶν παθῶν τέτων μεσότης, τὰ δὲ πάθῃ ἥτοι λύπαι εἰσιν ἢ ἡδοναὶ ἢ οὐκ ἄνευ λύπης ἢ ἡδονῆς, ἡ ἄρα ἀρετὴ ἐστὶ περὶ λύπας καὶ ἡδονάς, 35 καὶ ἐντεῦθεν ἐστὶ δῆλον. ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλα πάθῃ, ὡς δόξειεν ἂν τινι, ἐφ' ὧν ἢ κακία ἢ ἐστὶν ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τινί, οἷον μοιχεία καὶ ὁ μοιχός· ἐκ ἐστὶν ἔτος ὁ μάλ-

λον τὰς ἐλευθέρους διαφθείρων. ἀλλὰ καὶ τῷτο, καὶ ἄλλο τοιούτον ἐστὶν, ὃ περιέχεται ἡδονῇ τῇ κατ' ἀκαλασίαν ἢ καὶ ὃ ἐν ἐλλείψει καὶ ὃ ἐν ὑπερβολῇ, τὸ ψαύον ἔχον

Μετὰ τοῖνυν τῷτο ἀναγκαζόν ἐστιν ἴσως ρηθῆναι ἡ μεσότητι ἀντίκειται, πότερον ἢ ὑπερβολῇ ἢ ἡ ἔνδεια. ἡ μὲν γὰρ μεσότησις ἐνδεία ἐναντίον, ἐνίαις δὲ ὑπερβολῇ οἷον ἀνδρία μὲν οὐχ ἢ θρασύτης ὑπερβολῇ ἔσα, ἀλλ' 5 δειλία ἐνδεία ἔσα, τῇ δὲ σωφροσύνῃ μεσότητι ἔστι ἀκαλασία καὶ ἀναισθησίας τῆς περὶ ἡδονὰς οὐ δοκεῖ ἔσθαι εἶναι ἢ ἀναισθησία ἐνδεία οὐσα, ἀλλ' ἢ ἀκαλασία ἢ ὑπερβολῇ. ἐστὶ δ' ἀμφοτέρω ἐναντία τῇ μεσότητι, καὶ ὑπερβολῇ καὶ ἡ ἔνδεια· ἡ γὰρ μεσότης τῆς μὲν ὑπερβολῆς ἐνδεέστερον, τῆς δ' ἐνδείας ὑπερβάλλον. διὸ καὶ ἀσώτοι τὸς ἐλευθέρους ἀνελευθέρους φασὶν εἶναι, εἰ δ' αὖ 10 λευβέροι τὸς ἐλευθέρους ἀσώτους, καὶ οἱ μὲν θρασύτοις προπετεῖς τὸς ἀνδρείους καλῶσι δειλούς, οἱ δὲ δειλοὶ τῶν δρῶν προπετεῖς καὶ μαινομένους. διὰ δύο δὲ αἰτίας ἔχουμεν ἂν ἀντιτιθέναι τῇ μεσότητι τὴν ὑπερβολὴν καὶ ἔνδειαν. ἡ γὰρ ἐξ αὐτῶ τῷ πράγματι σκοποῦσι τὸ 15 ἐγγύτερόν ἐστι τῷ μέσῳ ἢ πορρώτερον, οἷον ἐλευθέρων πότερον ἀσωτία ἢ ἀνελευθερία πορρώτερον. μᾶλλον ἢ ἂν δόξειεν ἢ ἐλευθεριότης ἀσωτία ἢ ἡ ἀνελευθερία πορρώτερον ἄρα ἢ ἀνελευθερία. τὰ δὲ πλείον ἀπέχονται μέσῳ ἐναντιώτερα δόξειεν ἂν εἶναι. ἐκ μὲν ἄρα αὐτῶ 20 πράγματος ἢ ἔνδεια ἐναντιώτερον φαίνεται. ἐπὶ δὲ ἄλλως, οἷον πρὸς ἃ μᾶλλον πεφύκαμεν, ταῦτα μὲν ἐναντία τῷ μέσῳ. οἷον πεφύκαμεν μᾶλλον ἀκαλασίαν ἢ κόσμιοι· ἢ οὖν ἐπιδόσις γίνεται μᾶλλον πρὸς ἃ πεφύκαμεν· πρὸς ἃ δὲ μᾶλλον ἐπιδίδομεν, ταῦτα καὶ μὲν 25 ἐναντία. ἐπιδίδομεν δὲ πρὸς ἀκαλασίαν μᾶλλον ἢ πρὸς κόσμιοτητα, ὥς· ἐναντιώτερον ἂν εἴη ὑπερβολῇ καὶ ἢ γὰρ ἀκαλασία ὑπερβολῇ σωφροσύνης. ὅτι μὲν ἡ ἀρετὴ, ἐπέσκεπται· μεσότης γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τῶν ὄντων, ὥς τε δέοι ἂν τὸν μέλλοντα κατὰ τὸ ἥθος εἰσφέρειν τὴν μεσότητα τῶν παθῶν ἐκάστω διατηρεῖν. ἡ δὲ 30 ἔργον ἐστὶ σκυδαῖον εἶναι. ἐν ἐκάσῳ γὰρ τὸ μέγιστον ἔργον, οἷον κύκλον μὲν γράψαι παντός ἐστι, τὸ δὲ πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ ἡδὴ λαβεῖν χαλεπόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ

3. τῶν post ἀρετῶν om *M*¹. || 6. αἰ] εἰ *M*¹. ἂν — 7. φέρεσθαι om pr *K*¹, ὦν om rc *K*¹. || 6. ἐθίζει *M*¹. || 8. καὶ et *M*¹ om *K*¹. || 12. τις *K*¹*M*¹. || 13. ζῆλος om *M*¹. || 16. τὰ] καὶ τὰ *M*¹. || 20. ἔχον *K*¹. || 22. καὶ et 24. καὶ ante *K*¹ et 24. τῷ εὖ ἔχειν om *K*¹. || 34. ἡδονή *K*¹. || 38. οἷον ἢ μοιχεία *M*¹.

3. δ ἐν ante ἐλλείπει om *K*¹. || 4. ἐστιν om *M*¹. || 7. ἢ om *M*¹. || ὑπερβολῇ θρασύτης *K*¹*M*¹. || 8. μεσότητι ἔστι om *K*¹. || ἀνελευθέρους *K*¹*M*¹. || ἀνελευθέρους *M*¹. || 17. δὴ δύο αἰτίας δόξοιμεν ἀντιτιθέναι *K*¹. || 20. ἐστὶ] εἶναι *K*¹. || ἢ — 21. γὰρ] ἡ γὰρ *K*¹. || 21 et 22. ἀσωτία *M*¹. || 22. ἢ utrumque om *K*¹. || 23. πλείον *M*¹. || 27. ἢ κόσμιοι εἶναι *K*¹. || 34. μέλλοντα] μέγιστον *M*¹. || 38. τούτω *M*¹. || ἡδὴ om *M*¹. || καὶ om *K*¹.

ἐν ῥάδιον, καὶ τὸ ἐναντίον δὲ τούτῳ, τὸ δὲ μέσως
 χαλεπόν. ἀπλῶς δὲ ἐν ἐκάστῳ τῶν παθῶν ἔστιν ἰδεῖν
 ἢ ἐμπεριέχον τὸ μέσον ῥάδιον ἐς, τὸ δὲ μέσον χα-
 , καθ' ὃ ἐπαινύμεθα· διὸ καὶ σπᾶνιον τὸ σπυδαῖον.
 Ἐπεὶ δ' οὖν ὑπὲρ ἀρετῆς εἴρηται, μετὰ τούτ' ἂν εἴη
 ἔον πότερον δυνατὴ παραγενέσθαι ἢ ὅ, ἀλλ' ὥσπερ
 αἴτης εἶπεν, ὡς ἐφ' ἡμῖν γενέσθαι τὸ σπυδαῖον εἶναι ἢ
 οὐκ. εἰ γὰρ τις, φησὶν, ἐρωτήσειεν ὄντινα ἔον πότερον
 νύλοιτο δίκαιος εἶναι ἢ ἀδίκος, οὐδεὶς ἂν ἔλοιτο τὴν
 ἐν. ὁμοίως δ' ἐπ' ἀνδρείας καὶ δειλίας καὶ τῶν ἄλ-
 10 ἐρετῶν αἰεὶ ὡσαύτως. δῆλον δ' ὡς εἰ φαῦλοί τινες
 ἐκ τῶν ἐκόντες εἶπεν φαῦλοι· ὥστε δῆλον ὅτι ὑδὲ
 ἴδιοι. ὁ δὲ τοιούτος λόγος ἐκ ἔστιν ἀληθής. διὰ τί γὰρ
 οὐδέ τις ἐκ τῶν φαύλων πράττειν, τὰ δὲ καλὰ καὶ
 ἴσα κελεύει; καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς φαύλοις ζημίαν τὰτ-
 15 ἴν πράττει, ἐπὶ δὲ τοῖς καλοῖς, ἂν μὴ πράττει; καί-
 τοπος ἂν εἴη ταῦτα νομοθετῶν ἢ μὴ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ
 εἶναι. ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ἐφ' ἡμῖν τὸ σπυδαῖον εἶναι καὶ
 εὐλοῖς. ἔτι δὲ μαρτυροῦσιν οἱ τ' ἔπαινοι καὶ οἱ ψόγοι
 νοῖ· ἐπὶ μὲν γὰρ τῇ ἀρετῇ ἔπαινος, ἐπὶ δὲ τῇ κα-
 20 λόγος, ἔπαινος δὲ καὶ ψόγος ἐκ ἐπὶ τοῖς ἀκουσίοις,
 ἥλον ὅτι ὡσαύτως ἐφ' ἡμῖν καὶ τὰ σπυδαῖα ἐστὶ
 εἶναι καὶ τὰ φαῦλα. ἔλεγον δὲ καὶ τοιαύτην τινὰ πα-
 ράν, βυλάμενοι δεικνύειν ὅτι ἐκ ἐκείνων. διὰ τί γὰρ,
 ὅταν νοσῶμεν ἢ αἰσχροὶ ὦμεν, οὐδεὶς ψάγει τοὺς
 25 ἑ; τὸ δ' ἐκ ἀληθές· ψάγομεν γὰρ καὶ τοὺς τοιούτους,
 αὐτοὺς οἰσθῶμεν αἰτίους εἶναι τοῦ νοσεῖν ἢ τῷ κακῶς
 τὸ σῶμα, ὡς ὅν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐκείνιον. ἔοικεν ἔν
 κατ' ἀρετὴν καὶ κακίαν εἶναι τὸ ἐκείνιον. ἔτι δ' ἂν
 ἴτο ἐναργέστερον καὶ ἐντεῦθεν ἴδιοι. πᾶσα γὰρ φύσις
 30 ἢ φύσις ὑπάρξῃ, βελτίων μέντοι, ἔσαι.
 ἰκὴ ἐστὶν ὑσίας τοιαύτης οἷα ἐστὶν, οἷον τὰ φυτὰ καὶ
 ῥα· ἀμφοτέρω γὰρ γεννητικά. γεννητικά δὲ ἐκ τῶν
 ν, οἷον τὸ δένδρον ἐκ τοῦ σπέρματος· αὕτη γὰρ τις
 τὸ δὲ μετὰ τὰς ἀρχὰς οὕτως ἔχει· ὡς γὰρ ἂν
 αἰ ἀρχαί, ὅπως καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν ἔχει. ἐναρ-
 35 ἰν δ' ἐστὶ κατιδεῖν τὸ ἐν τοῖς κατὰ γεωμετρίαν· καὶ
 καὶ ἐπειδὴ τινες λαμβάνονται ἀρχαί, ὡς ἂν αἰ ἀρ-
 χῶσιν, ἔτω καὶ τὰ μετὰ τὰς ἀρχὰς, οἷον εἰ τὸ τρί-
 οὐσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει, τὸ δὲ τετράγωνον τέτταρσιν,

ὡς ἂν μεταβάλλῃ τὸ τρίγωνον, ἔτω καὶ τὸ τετράγωνον
 συμμεταβάλλει· ἀντιστρέφει γάρ· καὶ ἐὰν τὸ τετράγωνον
 μὴ ἔχῃ τέτταρσιν ὀρθαῖς ἴσας, ὑδὲ τὸ τρίγωνον ἔξει οὐσὶν
 ὀρθαῖς ἴσας. ἔτω τοῖνυν καὶ ὁμοίως τέτοις καὶ ἐπ' ἀνθρώπων. 11
 ἐπειδὴ γὰρ γεννητικὸν ἐστὶν ἄνθρωπος ὑσίας, ἐκ τινων ἀρ-
 χῶν καὶ τῶν πράξεων ὧν πράττει ἄνθρωπος γεννητικὸν
 ἐστὶν. τί γὰρ ἂν ἄλλο; ἔτε γὰρ ἀνθρώπων ὕδεν λέγομεν
 πράττειν, ἔτε τῶν ἐμψύχων τῶν ἄλλων ἔξω ἀνθρώπων.
 δῆλον ἔν ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῶν πράξεων ἐστὶ γεννητικός. ἐπεὶ
 ἔν ὁρῶμεν μεταβαλλάσας τὰς πράξεις καὶ οὐδέποτε τὰ
 αὐτὰ πράττομεν, εἰς δὲ αἱ πράξεις γεγενημέναι ἐκ τινων
 ἀρχῶν, δῆλον ὅτι, ἐπειδὴ αἱ πράξεις μεταβάλλουσιν, καὶ
 αἱ ἀρχαὶ τῶν πράξεων, ἀφ' ὧν εἰσὶ, μεταβάλλουσιν, ὥσ-
 περ ἔφαμεν παραβάλλοντες ἐπὶ τῶν ἐν γεωμετρίας. ἀρχὴ
 δ' ἐστὶ πράξεως καὶ σπυδαίας καὶ φαύλης προαίρεσις καὶ
 βέλησις καὶ τὸ κατὰ λόγον πᾶν. δῆλον τοῖνυν ὅτι καὶ
 αὐταὶ μεταβάλλουσιν· μεταβάλλομεν γὰρ καὶ τὰς πρά-
 ξεις ἐκόντες, ὥς καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ προαίρεσις· μετα-
 βάλλει γὰρ ἐκασίως. ὥς δὲ δῆλον ὅτι ἐφ' ἡμῖν ἂν εἴη καὶ
 20 σπυδαῖος εἶναι καὶ φαύλος. ἴσως ἔν λέγοι ἂν τις, ἐπει-
 δὴ ἐν ἐμοὶ ἐστὶ τὸ δικαίον εἶναι καὶ σπυδαῖον, ἐὰν βύ-
 λωμαι, ἔσομαι πάντων σπυδαϊότατος. ἢ δὲ δυνατόν τούτο.
 διὰ τί; ὅτι ὑδ' ἐπὶ τῷ σώματι γίγνεται τούτο. ἢ γὰρ ἂν
 τις βέλῃται ἐπιμελεῖσθαι τῷ σώματι, καὶ δὴ πάντων ἀρι-
 25 στον ἔξει τὸ σῶμα. δεῖ γὰρ μὴ μόνον τὴν ἐπιμέλειαν ὑπάρ-
 χειν, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει γίνεσθαι τὸ σῶμα καλὸν καί-
 γαθόν. βέλτιον μὲν ἔν ἔξει τὸ σῶμα, ἀρις μέντοι πάν-
 των ἔ. ὁμοίως δὲ δεῖ ὑπολαμβάνειν καὶ ἐπὶ ψυχῆς· οὐ
 γὰρ ἔσαι ὁ προαιρούμενος εἶναι σπυδαϊότατος, ἂν μὴ καὶ
 ἢ φύσις ὑπάρξῃ, βελτίων μέντοι, ἔσαι.
 Ἐπεὶ οὖν φαίνεται ἐφ' ἡμῖν ὅν τὸ σπυδαῖον εἶναι, 12
 ἀναγκαῖον τὸ μετὰ ταῦτα εἰπεῖν ὑπὲρ ἐκείνου, τί ἐστὶ τὸ
 ἐκείνιον· τούτο γὰρ ἐστὶ τὸ κυριώτατον πρὸς τὴν ἀρετὴν, τὸ
 ἐκείνιον. ἐκείνιον δὲ ἀπλῶς μὲν ἔως ῥηθῆναι ἐστὶν ὁ πράτ-
 30 τομεν μὴ ἀναγκαζόμενοι· ἀλλ' ἴσως σαφέστερον λεκτέον
 ἐστὶν ὑπὲρ αὐτοῦ. ἐστὶν ἔν καθ' ὃ πράττομεν ὀρεξίς, ὀρέξιος
 δ' ἐστὶν εἶδη τρία, ἐπιθυμία θυμὸς βέλησις. πρῶτον μὲν
 ἔν τὴν κατ' ἐπιθυμίαν πράξιν ἐπισκεπτέον, πότερον ἐκείνιος
 ἐστὶν ἢ ἀκέραιος. τὸ μὲν ἔν ἀκέραιον ἐκ τῶν ὀρέξειεν. διὰ τί

. ἰδὲν ἐστὶν *M*¹. || 3. περιέχον *M*¹. || 11. αἰ] εἴη *M*¹. || 8' om *K*¹. || 17. μὴδὲ *K*¹. || 19. οἱ et 21. ἐκ om *M*¹. || 22. ὡσαύτως] *us K*¹. || 25. φησὶν *M*¹. || 26. τὴ] τοῦτο *M*¹. || 27. αὐτὸς om *M*¹. || 28. ἔν ἐν τῷ] δὲ καὶ τὸ *K*¹. || 35. ἐναργέστερον *K*¹.
 . ὡς αἰ] καὶ ἐὰν *K*¹. || μεταβάλλῃ *K*¹. || 2. μεταβάλλει *M*¹. || 3. μὴ ante 2. τὸ *M*¹. || 4. ἀνθρώπων *M*¹. || 6. τῶν om *M*¹. ||
 ἄλλων] ἄλλο *K*¹. || 9. ὁ om *K*¹. || 18. καὶ post ἀρχὴ om *M*¹. || 19. ὅτι καὶ ἐφ' *K*¹. || 27 et 30. μέντοι] δὲ *M*¹. || 31.
*M*¹. || 32 et 33. τὸ post ἐστὶ om *M*¹. || 37. πρέτερον *M*¹. || 38. ἐκείνιος ἐστὶν ἢ ἀκέραιος *M*¹. || 39. τὴ] οἷον τὸ *K*¹. τὸ μὲν ἔν
 om *M*¹.

καὶ πόθεν; ὅτι ὅσα μὴ ἐκόντες πράττομεν, ἀναγκαζόμενοι
 πράττομεν, ἐπὶ δὲ τοῖς ἐξ ἀνάγκης πραττομένοις πᾶσιν
 ἔπεται λύπη· τοῖς δὲ δι' ἐπιθυμίαν πραττομένοις ἡδονὴ
 ἀκολουθεῖ, ὥς ἐτιώσιν γε ἕκ ἑκάστη τὰ δι' ἐπιθυμίαν πρα-
 ττόμενα ἀκύνσια, ἀλλ' ἐκύνσια. ἀλλὰ πάλιν ἄλλος λόγος
 5 τις τῷ ἐναντιῖται, ὁ ἐπὶ τῇ ἀκρασίᾳ. ὕβρις γάρ, φησὶ
 πράττει ἐκὼν τὰ κακά, εἰδὼς ὅτι κακά ἐσιν· ἀλλὰ μὴν,
 φησὶν, ὁ γε ἀκρατὴς εἰδὼς ὅτι ταῦτα φαῦλά ἐσιν ὁμῶς
 πράττει, καὶ κατ' ἐπιθυμίαν γε πράττει· οὐκ ἄρα ἐκὼν
 ἀναγκαζόμενος ἄρα. ἐταῦθα πάλιν ὁ αὐτὸς λόγος ἀπαν-
 10 τήσεται. καὶ γὰρ εἰ κατ' ἐπιθυμίαν, ἕκ ἐξ ἀνάγκης· τῇ
 γὰρ ἐπιθυμίᾳ ἡδονὴ ἀκολουθεῖ, τὰ δὲ δι' ἡδονὴν οὐκ ἐξ
 ἀνάγκης. καὶ ἄλλως τὸτ' ἂν γένοιτο δῆλον, ὅτι ὁ ἀκρα-
 τὴς ἐκὼν πράττει· οἱ μὲν γὰρ ἀδικῶντες ἐκόντες ἀδικῶσιν,
 οἱ δὲ ἀκρατεῖς ἀδικοὶ καὶ ἀδικῶσιν, ὥς ὁ ἀκρατὴς ἐκὼν
 15 ἂν πράττοι τὰ κατὰ τὴν ἀκρασίαν. ἀλλὰ πάλιν ἄλλος
 λόγος ἐναντιῖται, ὅς φησιν ἕκ ἐκύνσιον εἶναι. ὁ γὰρ ἐγ-
 κρατὴς ἐκὼν πράττει τὰ κατὰ τὴν ἐγκράτειαν· ἐπαινεῖται
 γάρ, ἐπαινῶνται δὲ ἐπὶ τοῖς ἐκύνσιοις. εἰ δ' ἐστὶ τὸ κατὰ
 τὴν ἐπιθυμίαν ἐκύνσιον, τὸ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἀκύνσιον· ὁ
 20 δ' ἐγκρατὴς παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν πράττει, ὥς ὁ ἐγκρατὴς
 ἕκ ἐκὼν ἂν εἴη ἐγκρατὴς. ἀλλ' ἔτι δοκεῖ· ὅδ' ἄρα τὸ κατ'
 ἐπιθυμίαν ἐκύνσιον ἐστίν. πάλιν ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν θυμὸν
 ὁμοίως· οἱ γὰρ αὐτοὶ λόγοι οἵπερ καὶ κατὰ τῆς ἐπιθυμίας
 ἀρμόττειν, ὥς τὴν ἀπορίαν ποιήσουσιν· ἔστι γὰρ ἀκρατὴς
 25 καὶ ἐγκρατὴς ὁργῆς εἶναι. ἔτι λοιπὴ ἐστὶ τῶν ὀρέξεων ὣν
 διειλόμεθα ἢ βύλησις, πρὸς τὸ ἐπισκέπτεσθαι εἰ ἐστὶν ἐκύν-
 σιον. ἀλλὰ μὴν οἱ γε ἀκρατεῖς ἐφ' ἃ ὁρμῶσι, ταῦτα
 τέως βούλονται· πράττουσιν ἄρα οἱ ἀκρατεῖς τὰ φαῦλα
 βουλόμενοι. ἐκὼν δὲ γε ὕβρις τὰ κακά εἰδὼς πράττει ὅτι
 30 κακά ἐσιν· ὁ δ' ἀκρατὴς, εἰδὼς τὰ κακά ὅτι κακά, πράτ-
 τει βυλόμενος. ἕκ ἄρα ἐκὼν, ὅδ' ἢ βύλησις ἐκύνσιον ἄρα
 ἐστίν. ἀλλ' ἔτις ὁ λόγος ἀναιρεῖ ἀκρασίαν καὶ τὸν ἀκρατὴν.
 εἰ γὰρ μὴ ἐκὼν, ἕκ ἐστὶ ψεκτός· ἀλλ' ἐστὶν ὁ ἀκρατὴς
 ψεκτός· ἐκὼν ἄρα· ἢ ἄρα βύλησις ἐκύνσιον. ἐπεὶ ἔτι λόγοι
 35 τινὲς ἐναντίοι φαίνονται, σαφέστερον λεκτέον ὑπὲρ τοῦ
 ἐκύνσιου.

14 Πρώτερον τοίνυν ἂν εἴη λεκτέον ὑπὲρ βίης καὶ ὑπὲρ

ἀνάγκης. ἢ μὲν γὰρ βία ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς ἀψύχοις· ἐν
 τοῖς γὰρ ἐστὶ τῶν ἀψύχων οἰκίος τόπος ἀποδεδομένος, ἢ
 μὲν πυρὶ ὁ ἄνω, τῇ δὲ γῇ ὁ κάτω· ἔστι μέντοι γε βί-
 σασθαι καὶ τὸν λίθον ἄνω φέρεσθαι καὶ τὸ πῦρ κάτω
 5 ἐστὶ καὶ τὸ ζῶον βιάσασθαι, οἷον ἵππον ἐπ' ὀρθῶν ἵκται
 ἀντιλαμβανόμενον ἀποσρέψαι. ὅσοις μὲν ἔν ἐστὶν ἐκύν-
 σιον αἰτία τῆ παρὰ φύσιν τι ἢ παρ' αὐτὴν βέλονται ποιῆναι, ἢ
 βιαζόμενοι αὐτὸν ποιῶσι ποιῆναι. ἐν οἷς δ' ἐν αὐτοῖς ἢ
 ἢ αἰτία, ἐκείνους βιάζεσθαι ἐρῶμεν. εἰ δὲ μὴ, ὁ ἀκ-
 10 τὴς ἀντερῆς ἢ φάσκων φαῦλος εἶναι· βιαζόμενος γὰρ ἢ
 σὲ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τὰ φαῦλα πράττειν. τῷ ἔν ἐστὶ
 οὗτος ἡμῶν ἔσω ὁ ὀρισμός, ὦν ἐκτός ἐστιν ἢ αἰτία ἢ
 βιάζονται πράττειν. ὦν δ' ἐκτός καὶ ἐν αὐτοῖς ἢ αἰ-
 οὐ βία.

Πάλιν δ' ὑπὲρ ἀνάγκης καὶ τοῦ ἀναγκαίου λέ-
 15 γεται τὸ δ' ἀναγκαῖον ἢ πάντως ὅδ' ἐν παντὶ λεκτέον ἐστὶ
 ὅσα ἡδονῆς ἔνεκεν πράττομεν. εἰ γὰρ τις λόγος ἐπὶ
 κάσθην τὴν τοῦ φίλου γυναῖκα διαφθεῖραι ὑπὸ τῆς
 ἄτοπος ἂν εἴη. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ὡς ἐν παντὶ, ἀλλ' ἢ
 ἐν τοῖς ἐκτός, οἷον ὅς ἂν καταβλάπτεται ἀντακτιλῶ-
 τόμενός τι ἄλλο μεῖζον ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῶν πρὸ
 20 των. οἷον ἡναγκάσθην συντονώτερον βαδίσαι εἰς ἀγῶν-
 ἢ γὰρ μὴ, ἀπολωλὸς ἂν εὖρον τὰ ἐν ἀγῶνι. ἐν ταῖς
 τοῖς ἄρα τὸ ἀναγκαῖον.

Ἐπεὶ δὲ τὸ ἐκύνσιον ἐν οὐδὲμιᾳ ὁρμῇ ἐστίν, λεκτέον
 εἴη τὸ ἐκ διανοίας γιγνόμενον. τὸ γὰρ ἀκύνσιον ἐστὶ
 κατ' ἀνάγκην καὶ κατὰ βίαν γιγνόμενον, καὶ τῆς βί-
 25 ας μετὰ διανοίας γίγνεται. δῆλον δ' ἐστὶ τὴν ἐκ τῶν
 μένων· ὅταν γὰρ τις καταζῇ τινὰ ἢ ἀποκτείνῃ ἢ αὐ-
 τοῦτον ποιήσῃ μηδὲν προδιανοηθεὶς, ἀκοντὰ φασὶν
 30 σαί, ὡς τῷ ἐκύνσιον ὄντος ἐν τῷ διανοηθῆναι. οἷον φαί-
 νειναι γυναῖκα φίλτρον τινὲς δοῦναι πιεῖν, εἴτα τὸν φίλον
 ἀποθανεῖν ὑπὸ τῷ φίλτρῳ, τὴν δ' ἀνθρώπον ἐν Ἀραφῇ
 ἀποφυγεῖν· οὐ παρέσαν δι' οὐθέν ἄλλο ἀπέλυσαν ἢ
 35 ἕκ ἐκ προνοίας. ἔδωκε μὲν γὰρ φίλιν, διήμαρτι δ' ἐπ'
 διὸ οὐχ ἐκύνσιον ἐδόκει εἶναι, ὅτι τὴν δόσαν τοῦ φίλου
 μετὰ διανοίας τοῦ ἀπολέσθαι αὐτὸν ἐδόξεν. ἐταῦθα
 τὸ ἐκύνσιον πίπτει εἰς τὸ μετὰ διανοίας.

2. πράττομεν] ποιῶμεν *K*¹*M*². || 3. δὲ *M*². || 8. ταῦτα om *M*². || 10. ἀπαντήσιν *M*². || 11. τῇ — 13. ἀνάγκης ei 20. ἢ ἀκύνσιον om *M*². || 21. κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν οὐ πράττει *M*². || 22. κατ'] κατὰ τὴν *M*². || 26. ὀργῆς om *M*². || 30. πράττει κατὰ *M*². || 31. ὁ — 32. βυλόμενος] ὁ δ' ἀκρατὴς τὰ κακά πράττει εἰδὼς ὅτι κακά ἐσιν. εἰ δ' ὁ ἀκρατὴς τὰ κακά εἰδὼς ὅτι κακά τῆς βίης λόγους *M*². || 31. εἰδὼς om *K*². || 38. πρότερον pr *K*².

1. ἐκύνσιον *M*². || 3. δὲ om *M*². || μέντοι] δὲ *M*². || 6. ὁ αἰτίος *M*². || 7. περὶ αὐτὴν βέλονται *M*². || 8. αὐτὸν om *K*². || 10. pr *K*². || 12. ἡμῶν *K*². || ἐφ' *K*². || 17. ἔνεκεν *M*². || 19. ἄτοπος *M*². || 20. οἷον om *M*². || 24. ἀκύνσιον *M*². || 32. τὰ om *M*². || 33. ἀπὸ *M*². || ἀρεισπάγων *M*².

ἔτι δὲ λοιπὸν ἐστὶν ἐπισκεψάσθαι τὴν προαίρεσιν, πό-
 ἐστιν ὁρεξίς ἢ ὄ. ὁρεξίς μὲν γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις
 ἐγγίνεται, προαίρεσις δ' οὐ· ἡ γὰρ προαίρεσις μετὰ
 λόγος δ' ἐν ὑδὲν τῶν ἄλλων ζώων ἐστίν. ὁρεξίς μὲν
 ἂν εἴη. ἀλλ' ἀρά γε βύλησις; ἢ ὑδὲ τῷτο; βύλη- 5
 ἐν γὰρ ἐστὶ καὶ τῶν ἀδυνάτων, οἷον βουλόμεθα μὲν
 ποι εἶναι, προαιρούμεθα δὲ οὐ. ἔτι δὲ προαίρεσις μὲν
 οὐ τοῦ τέλους ἀλλὰ τῶν πρὸς τὸ τέλος, οἷον οὐθεὶς
 οἶται ὑγιαίνειν, ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν ὑγίαιαν προαιρού-
 περιπατεῖν, τροχαῖζειν· βουλόμεθα δὲ τὰ τέλη· ὑγιαί- 10
 αὖ βουλόμεθα. ὥς δὴλον καὶ ὅτως ὅτι ἡ ταῦτόν ἢ
 ισις καὶ ἡ προαίρεσις, ἀλλ' ἡ προαίρεσις οἶκειν ὅτως
 ὥσπερ καὶ τὸ νομα αὐτῆς ἔχει, οἷον προαιρούμεθα τόδε
 ὕδα, οἷον τὸ βέλτιον ἀντὶ τῷ χειρόνος. ὅταν ἔν ἀντικα-
 ιτώμεθα τὸ βέλτιον ἀντὶ τῷ χειρόνος ἐν αἰρέσει ὄντος, 15
 ἡ τὸ προαιρεῖσθαι δόξειεν ἂν οἰκῆον εἶναι. ἐπεὶ ἔν ἡ
 ισις ὕθεν τῶν ἐστίν, ἀρά γ' ἐστὶ τὸ κατὰ διάνοιαν ἐν
 ἀσει, ἢ ὑδὲ τῷτο; πολλὰ γὰρ διανούμεθα καὶ δοξά-
 κατὰ διάνοιαν· ἀρ' ἔν ἡ διανούμεθα, ταῦτα καὶ προαι-
 α ἢ ὄ; πολλὰκις γὰρ διανούμεθα ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰνδοῖς, 20
 οὔτι καὶ προαιρούμεθα. οὐκ ἄρα οὐδὲ διάνοιά ἐστιν ἡ
 ισις. ἐπεὶ ἔν καθ' ἕκασον τῶν ὑδὲν ἐστὶν ἡ προαί-
 ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενα, ἀναγκαῖον
 αζομένων τινῶν τῶν εἶναι τὴν προαίρεσιν. ἐπεὶ οὖν
 ὥσπερ ἔμπροσθεν ἐλέχθη, ἡ προαίρεσις τῶν πρὸς τὸ 25
 ἀγαθῶν καὶ ἡ τῷ τέλει, καὶ τῶν δυνατῶν ἡμῖν, καὶ
 ἰντιλογίαν παραδιδόντων ὑπὲρ τῷτο ἢ τῷτο αἰρετόν,
 ὅτι δέοι ἂν πρῶτον διανοηθῆναι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ
 ὑσασθαι, εἴθ' ὅταν ἡμῖν φανῇ κρεῖττον διανοηθεῖσιν,
 ὁρμή τις τῷ πράττειν ἐστίν, καὶ τῷτο δὴ πράττοντες 30
 προαίρεσιν δοκῶμεν πράττειν. εἰ τοῖνυν ἡ προαίρεσις
 τις βουλευτική μετὰ διανοίας, οὐκ ἐστὶ τὸ ἐκούσιον
 οστόν. ἐκόντες γὰρ πολλὰ πράττομεν πρὸ τῷ διανοη-
 καὶ βουλευσάσθαι, οἷον καθίζομεν καὶ ἀνιστάμεθα
 ἴλλα πολλὰ τοιαῦτα ἐκόντες μὲν ἀνευ δὲ τοῦ δια- 35
 αῖ, τὸ δὲ κατὰ προαίρεσιν πᾶν ἦν μετὰ διανοίας. δια-
 αῖ ἀρα τὸ ἐκούσιον προαιρετόν, ἀλλὰ τὸ προαιρετόν ἐκούσιον·
 ἂν τι γὰρ προαιρούμεθα πράττειν βουλευσάμενοι, ἐκόντες
 πράττομεν. φαίνονται δὲ τινες ὀλίγοι καὶ τῶν νομοθετῶν
 διορίζειν τὸ τε ἐκούσιον καὶ τὸ ἐκ προαιρέσεως ἕτερον ὄν,
 ἐλάττους τὰς ζημίας ἐπὶ τοῖς ἐκούσις ἢ τοῖς κατὰ προαί-
 ρεσιν τάττοντες. ἔστι οὖν ἡ προαίρεσις ἐν τοῖς πρακτοῖς,
 καὶ τῷτο ἐν οἷς ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ καὶ πρᾶξαι καὶ μὴ πρᾶξαι,
 καὶ οὕτως ἢ μὴ οὕτως, καὶ ἐν οἷς ἐστὶ λαβεῖν τὸ διὰ τί
 τὸ δὲ διὰ τί οὐχ ἀπλοῦν ἐστίν. ἐν μὲν γὰρ γεωμετρίας,
 ὅταν φῇ τὸ τετραγώνον τέτταρσιν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν, καὶ
 ἑρωτᾷ διὰ τί ὅτι, φησὶ καὶ τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας
 ἔχει. ἐν μὲν οὖν τοῖς τοιούτοις ἐκ τῆς ἀρχῆς ὠρισμένης
 ἔλαβον τὸ διὰ τί, ἐν δὲ γε τοῖς πρακτοῖς, ἐν οἷς ἡ προαί-
 ρεσις, οὐχ οὕτως· οὐδεμία γὰρ κεῖται ὠρισμένη· ἀλλ' ἂν
 ἀπαιτῇ τις, διὰ τί τῷτο ἔπραξας; ὅτι ἐκ ἐνῆν ἄλλως, ἢ ὅτι
 βέλτιον ὅτως. ἐξ αὐτῶν τῶν συμβαινόντων, ὅποι' ἂν φαί-
 νηται βελτίον εἶναι, ταῦτα προαιρεῖται καὶ διὰ ταῦτα.
 διὰ δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ βουλευσάσθαι ἐστὶ τὸ πῶς δεῖ, ἐν
 δὲ ταῖς ἐπισήμαις οὐ· ὕθεις γὰρ βελεύεται πῶς δεῖ γρά-
 ψαι τὸ ὄνομα Ἀρχικλῆς, ὅτι ἐστὶν ὠρισμένον πῶς δεῖ γρά-
 ψαι τὸ ὄνομα Ἀρχικλῆς. ἡ ἔν ἀμαρτία οὐ γίνεσθαι ἐν
 τῇ διανοίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ γράφειν. ἐν οἷς γὰρ
 μὴ ἐστὶν ἡ ἀμαρτία ἐν τῇ διανοίᾳ, οὐδὲ βουλεύονται ὑπὲρ
 τῶν· ἀλλ' ἐν οἷς ἡδη ἀόριστόν ἐστὶ τὸ ὡς δεῖ, ἐνταῦθα ἡ
 ἀμαρτία. ἐστὶ δ' ἐν τοῖς πρακτικοῖς τὸ ἀόριστον, καὶ ἐν οἷς
 διττα αἱ ἀμαρτίαι. ἀμαρτάνομεν οὖν ἐν τοῖς πρακτικοῖς
 καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὰς ἀρετὰς ὁμοίως. τῆς γὰρ ἀρετῆς σο-
 χαζόμενοι ἀμαρτάνομεν ἐπὶ τὰς πεφυκυίας ὁδούς. ἐστὶ γὰρ
 καὶ ἐν ἐλλείψει καὶ ἐν ὑπερβολῇ ἀμαρτία, ἐφ' ἑκάτερα
 δὲ τούτων φερόμεθα δι' ἡδονὴν καὶ λύπην· διὰ μὲν γὰρ
 τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τὰ
 καλὰ φεύγομεν. ἔτι δ' ἐστὶν ἡ διάνοια ἔχ ὥσπερ αἰσθη- 18
 σις, οἷον τῇ ὄψει ἐκ ἂν δύναται· οὐθὲν ἂν ἄλλο ποιῆσαι ἢ
 ἰδεῖν, οὐδὲ τῇ ἀκοῇ ὕθεν ἄλλο ἢ ἀκοῦσαι. ὁμοίως δὲ οὐδὲ
 βουλευόμεθα πότερον δεῖ ἀκοῦσαι τῇ ἀκοῇ ἢ ἰδεῖν. ἡ δὲ
 διάνοια οὐ τοιούτον, ἀλλὰ καὶ τῷτο δύναται πράττειν καὶ

. δὲ om *M*¹. || 2. ὀλίγοις, omisso ζώοις, *M*¹. || 4. ἐν om *K*¹. || 5. ἀλλ'] ἀλλ' ἢ *M*¹. || 9. προαιρούμεθα μὲν περιπατεῖν τρέχειν
 | 14. βέλτιον *K*¹. || ἔταν — 15. χειρόνος add *ZM*¹ cum 2023, om *K*¹ cum 1417 et 1855 et 2024 et Barocciano. || 17.
 | *M*¹. || 22. ἐπεὶ — προαίρεσις om *M*¹. || 23. τῇ om *K*¹. || ἀναγκαῖον δὴ συνδυαζομένων *M*¹. || 25. ἡ om *K*¹. || 27. τὴν
 | αἰρετώτερον *M*¹. || 33. προαιρετόν] τὸ προαιρετόν *K*¹. || 36. τὸ — διανοίας add *ZM*¹, 1417, 1855, 2023, Baroccianus; om
 2024.
 . ἀλλὰ τὸ] οὐκ ἄρα *M*¹. || 2. αἱ γὰρ προαιρούμεθα *M*¹. || 6. πρακτικοῖς *M*¹. || 12. ὠρισμένης ἐλάβομεν *M*¹. || 13. πρακτικοῖς
 | 16. ἐξ om *M*¹. || ὅποιον φαίνεται βέλτιον *M*¹. || 20. ὅτι — 21. Ἀρχικλῆς om *Z* et 2024. πῶς — Ἀρχικλῆς om Ba-
 nus. τὸ ὄνομα Ἀρχικλῆς om 1417, 1855, 2023. || 22. γὰρ om *K*¹. || 23. ἡ om *M*¹. || οὔτε codices. || 24. ἀριστὸν *M*¹. || 26.
 | καὶ *K*¹, γὰρ *M*¹. || 33. δύναται *K*¹.

ἀλλὰ διὰ τοῦτο βελύεσθαι ἤδη ἐνταῦθα ὑπάρχει. ἔστι
 ὃν ἡ ἀμαρτία ἐν τῇ αἰρέσει τῶν ἀγαθῶν οὐ περὶ τὰ τέλη
 (ταῦτα μὲν γὰρ ἅπαντες ὁμογνωμονοῦσιν, οἷον τὴν υἰείαν
 ὅτι ἀγαθόν) ἀλλ' ἤδη τὰ πρὸς τὸ τέλος, οἷον πότερον
 ἀγαθὸν πρὸς υἰείαν φαγεῖν τὸτο ἢ ὕ. μάλιστα ὅν ποιεῖ
 ἐν τούτοις τὸ σφάλλεσθαι ἠδονὴ καὶ λύπη· τὴν μὲν γὰρ
 φεύγομεν, τὴν δ' αἰρούμεθα. ἐπεὶ οὖν διήρηται ἐν τίνι ἡ
 ἀμαρτία καὶ πῶς, λοιπὸν ἔστι τίνος ἐστὶν ἡ ἀρετὴ σοχα-
 ρική, πότερον τῷ τέλει ἢ τῶν πρὸς τὸ τέλος, οἷον πότερον
 τῷ καλῷ ἢ τῶν πρὸς τὸ καλόν. πῶς οὖν ἡ ἐπισήμη; πό-
 10 τερον τῆς οἰκοδομικῆς ἐστὶν ἐπισήμης τὸ τέλος καλῶς προ-
 θέσθαι ἢ τὰ πρὸς τὸ τέλος ἰδεῖν; ἀν γὰρ τὸτο καλῶς προ-
 θέται, οἷον καλὴν οἰκίαν ποιῆσαι, καὶ τὰ πρὸς τοῦτο οὐκ
 ἄλλος τις εὐρήσει καὶ ποιεῖ ἢ οἰκοδόμος. ὁμοίως δὲ καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπασῶν ἐπισημῶν. ὡσαύτως ἄρα δοῖεν
 15 ἀν ἔχειν καὶ ἐπ' ἀρετῆς, μᾶλλον εἶναι αὐτῆς τὸν σκοπὸν
 πρὸς τὸ τέλος, ὃ δὲ ὀρθῶς προθέσθαι, ἢ τὰ πρὸς τὸ τέ-
 λος· καὶ ἐξ ὧν τοῦτ' ἔσαι οὐβίς ἄλλος ποιεῖ, καὶ εὐρή-
 σει ἂ δὲ πρὸς τοῦτο. καὶ εὐλογον δὲ τούτου εἶναι προ-
 θετικὴν τὴν ἀρετὴν, ἐν οἷς ἡ ἀρχὴ τοῦ βελτίστου ἐστὶν
 20 ἑκαστον καὶ ποιητικὸν καὶ προθετικόν. οὐθὲν οὖν βέλτιον
 τῆς ἀρετῆς ἐστὶν· ταύτης γὰρ ἕνεκεν καὶ τὰλλα ἐστίν,
 καὶ πρὸς ταύτην ἐστὶν ἡ ἀρχή. τούτου ἕνεκεν μᾶλλον
 τὰ πρὸς τοῦτ' ἐστὶν· τὸ δὲ τέλος ἀρχῇ τινὶ ἔοικεν, καὶ
 τούτου ἕνεκεν ἐστὶν ἑκαστον. ἀλλὰ κατὰ τρόπον τοῦτο
 25 ἔσται. ὥστε ὁῦλον ὡς καὶ τῆς ἀρετῆς, ἐπειδὴ βελτίστη
 ἐστὶν αἰτία, ὅτι τοῦ τέλους ἐστὶ στοχαστικὴ μᾶλλον ἢ
 19 τῶν πρὸς τὸ τέλος. ἀρετῆς δὲ γ' ἐστὶ τέλος τὸ καλόν.
 τότε ἄρ' ἐστὶ σοχαρική μᾶλλον ἢ ἐξ ὧν ἔσαι. ἐστὶ δὲ καὶ
 ταῦτα ταύτης. ὅλως δὲ δὴ φαίνεται ἄτοπον· ἴσως γὰρ
 30 ἀν ἐν γραφικῇ εἴη τις ἀγαθὸς μιμητής, ὅμως δὲ οὐκ ἀν
 ἐπαινεθεῖν, ἀν μὴ τὸν σκοπὸν ἔῃ τὰ κάλλιστα μιμεῖσθαι.
 τῆς ἀρετῆς ἄρα παντελῶς τοῦτ' ἐστὶ τὸ καλὸν προθέσθαι.
 διὰ τί οὖν, ἀν τις εἴποι, πότερον μὲν ἐλέγομεν τὴν ἐνέρ-
 γειαν κρεῖττον εἶναι ἢ τὴν ἀρετὴν αὐτήν, νῦν δ' ἐκ ἐξ οὗ
 35 ἡ ἐνέργεια, τὸτο τῇ ἀρετῇ ἀποδίδομεν ὡς κάλλιον, ἀλλ'
 ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν ἐνέργεια; ναί, ἀλλὰ καὶ νῦν φαμέν τοῦτο

ὁμοίως, τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐξέως βέλτιον εἶναι· οὐ
 ἄλλοι ἄνθρωποι τὸν σπουδαῖον θεωροῦντες κρήνην ἢ
 πράττειν, διὰ τὸ μὴ δυνατόν εἶναι δηλῶσαι τὴν ἐκεί-
 προαίρεσιν ἢν ἔχει, ἐπεὶ εἰ ἦν εἰδέναι τὴν ἐκείνῃ γῆ
 ὡς ἔχει πρὸς τὸ καλόν, καὶ ἄνευ τοῦ πράττειν σταθε-
 ῶν ἐδόκει εἶναι. ἀλλ' ἐπεὶ μεσότητάς τινος τῶν πε-
 κατηριθμησάμεθα, λακτέον ἀν εἴη περὶ ποῖα τῶν πε-
 εἰσίν.

Ἐπεὶ οὖν ἐστὶν ἡ ἀνδρία περὶ θάρρη καὶ φόβον
 5 σκεπτόν ἀν εἴη περὶ ποῖους φόβους καὶ θάρρη. ἀρ' ἔν-
 μέν τις φοβεῖται μὴ ἀποβάλλῃ τὴν ὑσίαν, ἔτος δὲ
 δὲ τις θαρρεῖ περὶ ταῦτα, ἀνδρείος, ἢ ὕ; ὁμοίως δ' εἰ
 φοβεῖται μόνον ἢ θαρρεῖ, ἔτε δειλὸν φατέον εἶναι τὸν
 βύμενον οὐτ' ἀνδρεῖον τὸν μὴ φοβόμενον. ἐκ ἄρα ἐπὶ
 10 τοιούτοις φόβοις καὶ θάρρεσιν ἐστὶν ἡ ἀνδρία. ἀλλὰ
 οὐδ' ἐν τοῖς τοιούτοις, οἷον εἰ μὴ τις φοβεῖται βροχὴν
 ἀσραπᾶς ἢ ἄλλο τι τῶν ὑπὲρ ἀνθρώπων φοβεῖται, ἀν-
 δρείος ἀλλὰ μαινόμενός τις. ἐν φόβοις ἄρα καὶ ἡ ἀν-
 15 δρία ἐστὶν ὁ ἀνδρεῖος τοῖς κατ' ἀνθρώπους· λέγω δὲ ἂν εἰ
 φοβοῦνται ἢ οἱ πάντες, ὁ ἐν τούτοις ὧν θαρραλέος ἐστὶ
 ἀνδρεῖος. τῶν τοίνυν διωρισμένων σκεπτόν ἀν εἴη
 κατὰ πολλά εἰσιν οἱ ἀνδρεῖοι, ὁ ποῖος ἀνδρεῖος. ἐπὶ
 20 καὶ κατ' ἐμπειρίαν τις ἀνδρεῖος, οἷον οἱ στρατῶται· οὐ
 γὰρ οἶδασιν δι' ἐμπειρίαν ὅτι ἐν τοιούτῳ τόπῳ ἢ ὅτι
 25 καιρῷ ἢ οὕτως ἔχοντι ἀδύνατόν τι παθεῖν. ὁ δὲ
 εἰδὼς καὶ διὰ ταῦτα ὑπομένων τὸς πολεμῆς ἐκείνῳ
 εἰάν γὰρ τούτων μὴθὲν ὑπάρχει, ἔχῃ ὑπομένει. διὰ τὴν
 ἐμπειρίαν ἢ φατέον ἀνδρεῖος. ὁ δὲ Σωκράτης δὲ ἰσχυρῶς
 30 γεν, ἐπισήμην εἶναι φάσκων τὴν ἀνδρίαν. ἡ γὰρ ἐκεί-
 ἐξ ἔθους τὴν ἐμπειρίαν λαβύσα ἐπισήμη γίνεται· πᾶσι
 δι' ἐμπειρίαν ὑπομένοντας ἢ φάμεν, οὐδ' ἐρῶντες οὐκ
 εἶναι. οὐκ ἄρα ἡ ἀνδρία ἐπιστήμη ἀν εἴη. πάλιν ὁ
 35 εἰσὶν ἀνδρεῖοι ἐκ τῷ ἐναντίῳ τῆς ἐμπειρίας· οἱ γὰρ ἐκ
 τῶν ἐκβησομένων οὐ φοβούνται διὰ τὴν ἀπειρίαν. οὐδὲ
 οὐδὲ τούτους φατέον ἀνδρεῖος. εἰσὶ δ' αὖ ἄλλοι ἀν-
 40 δρεῖοι εἶναι διὰ τὰ πάθη, οἷον οἱ ἐρῶντες ἢ οἱ ἐλπί-
 ζοντες. ὁ δὲ δὴ τέτοις φατέον ἀνδρεῖος εἶναι· ἐὰν γὰρ

1. ἐνταῦθα ἤδη *K*¹. || 11. ἐστὶν *om K*¹. || 14. ἢ *om pr K*¹: *gc ἢ δ*. || 17. δὲ *K*¹. || 21. ἐκείνῃ γὰρ καὶ προθετικὴν καὶ πο-
 18. *M*¹. || 22. τῶν ἀρετῶν *M*¹. || 23. τίτῃ καὶ τίτῃ *M*¹. || 28. ἀρετῆς τῆς *K*¹. || τέλος τὸ τέλος *M*¹. || 29. ἐστὶ ἐστὶ ἢ ἐστὶ *E*¹.
 30. ταῦτα ταυτὸν *M*¹. || δι' τε *M*¹. || 32. φῆς τὰ βέλτιστα *K*¹, φῆ μάλιστα *M*¹. || 33. πᾶν τέλος *M*¹. || 35. ἀρετῇ] *ἐξ ὧν M*¹.
 36. ὧν *K*¹*M*¹. || 37. καὶ *om M*¹.

2. ἄνθρωποι *om K*¹. || κρήνην *om M*¹. || 4. ἢν δυνατόν εἰδέναι *M*¹. || 6. ἀλλ' ἐπὶ *om K*¹. || 9. ἐστὶν *om M*¹. || 14. οὐ
 15. *M*¹. || 17. ὑπὲρ ἀνθρώπων ὑπεράνω *M*¹. || 19. δὲ οἷον *δ M*¹. || πολλοί] λοιποὶ *K*¹. || 20. ἢ ἅπαντες *M*¹. || ὁ ἐν τούτοις] πρὸς τοῖς
 21. *K*¹. || 21. τοίνυν] οὖν *M*¹. || 29. φάσκων εἶναι *K*¹. || 32. οὐκ — εἴη *om M*¹. || δ' αὖ] οὖν *K*¹. || 36. ἢ *om K*¹. || 37. φατέον]

θος ἀφαιρεθῆ, ἐκείνι εἰσὶν ἀνδρεῖοι, διὰ δὲ τὸν ἀνδρεῖον
ἴαι ἀνδρεῖον. διὸ ὑδὲ τὰ θηρία οἷον τὸς οὗς οὐκ ἂν
γοι ἀνδρεῖους διὰ τὸ ἀμύνεσθαι, ἐπειδὴν πληγέντες
ῶσιν· ἔ δὲ δὲ τὸν ἀνδρεῖον διὰ πάθος εἶναι ἀνδρεῖον.

ἔστιν ἄλλη ἀνδρία πολιτικὴ δοκούσα εἶναι, οἱ δὲ
τὴν πρὸς τοὺς πολῖτας ὑπομένουσι τὸς κινδύνους
ικοῦσιν ἀνδρεῖοι εἶναι. σημεῖον δὲ τούτου· καὶ γὰρ
ἰς πεποίηκε τὸν Ἑκτορα λέγοντα "Πηλεδάμης μοι
: ἐλεγχέειν ἀναθήσει," διὸ οἶται δὲν μάχεσθαι.

τὴν τοιαύτην φάτεον εἶναι· ὁ γὰρ αὐτὸς ἐφ' ἐκάστῳ
διορισμὸς ἀρμόσει. ἔ γὰρ ἀφαιρμένους μὴ διαμένει
ῖα, οὐκ ἂν εἴη ἐτι ἀνδρεῖος· ἂν οὖν τὴν αἰσχύνῃ
ω δι' ἣν ἦν ἀνδρεῖος, οὐκέτι ἔσται ἀνδρεῖος. ἐτι καὶ
εἰσὶν ἀνδρεῖοι δοκῦντες εἶναι οἱ δὲ ἐλπίδα καὶ προσ-
ἀγαθῶ. ὑδὲ δὲ τῆς φάτεον εἶναι ἀνδρεῖος, ἐπειδὴ
15 οἰούτους καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνδρεῖος λέγειν ἄτοπον
αἰ. ὑδὲνα οὖν τῶν τοιούτων ἀνδρεῖον θετέον εἶναι τὸν
ἴν ἀνδρεῖον, καὶ τίς ὁ ἀνδρεῖος σκεπτέον. ὡς ἀπλῶς
γεῖν, ὁ διὰ μὴθὲν τῶν προειρημένων ἀνδρεῖος ὢν, ἀλλὰ
νομίζειν αὐτὸ εἶναι καλόν, καὶ τοῦτο ποιῶν κἂν
20 τις κἂν μὴ. ὑδὲ δὲ παντελῶς ἄνευ πάθους καὶ ὀρμῆς
εἶναι ἡ ἀνδρία· δεῖ δὲ τὴν ὀρμὴν γίνεσθαι ἀπὸ τοῦ
διὰ τὸ καλόν. ὁ δὲ ὀρμῶν διὰ λόγον ἔνεκεν τοῦ
ἐπὶ τὸ κινδυνεύειν, ἄφοβος ὢν περὶ ταῦτα, ἔτος ἀν-
καὶ ἡ ἀνδρία περὶ ταῦτα. ἄφοβος δὲ ἔχ ὅταν ἔτω
25 ἢ τῷ ἀνδρεῖῳ ὥς ὅλως μὴ φοβεῖσθαι. ὁ μὲν γὰρ
ἐκ ἀνδρεῖος, ὡ ὅλως μὴθὲν ἐς φοβερόν· ἔτω μὲν γὰρ ὁ
ἦ καὶ τᾶλλα ἀψυχα ἀνδρεῖα· ἀλλὰ δεῖ φοβεῖσθαι
πομένειν δέ· εἰ γὰρ αὐ μὴ φοβούμενος ὑπομένει, ἐκ
ἀνδρεῖος. ἐτι δὲ καὶ ὥσπερ ἐπάνω διειλόμεθα, περὶ
30 καὶ κινδύνους ἔ πάντας ἀλλὰ τὸς ἀναιρετικὸς τῆς ἰσίας.
ὑδ' ἐν τῷ τυχόντι καὶ παντὶ χρόνῳ, ἀλλ' ἐν ᾧ οἱ
καὶ οἱ κίνδυνοι πλησίον εἰσίν. εἰ γὰρ τις τὸν εἰς δέκατον
ἴδυνον μὴ φοβεῖται, ἔκω ἀνδρεῖος· ἐνιοὶ γὰρ θαρρῦσι
μακραν ἀπέχειν, ἂν δὲ πλησίον γένωνται, ἀποθνή-
35 τῷ δέει. ἡ μὲν ἔν ἀνδρία καὶ ὁ ἀνδρεῖος τοιοῦτος.
ἔωφροσύνη δ' ἐστὶ μεσότης ἀκολασίας καὶ ἀναισθη-
ῆς περὶ τὰς ἡδονάς. ἔστι γὰρ ἡ σωφροσύνη καὶ
: ἄπαντα ἀρετὴ ἔστι ἡ βελτίστη, ἡ δὲ βελτίστη ἔστι

τῷ βελτίστῃ ἐστίν, βέλτιστον δὲ τῆς ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐν-
δείας τὸ μέσον· κατ' ἀμφοτέρα γὰρ εἰσι ψεκτοὶ καὶ καθ'
ὑπερβολὴν καὶ κατ' ἔνδειαν. ὥς εἴπερ τὸ μέσον βέλτιστον,
ἡ σωφροσύνη μεσότης τις ἂν εἴη ἀκολασίας καὶ ἀναισθη-
σίας. μεσότης μὲν ἔν ἂν εἴη τῶν, ἔστι δὲ ἡ σωφροσύνη
περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, ἔ πάσας δὲ ὑδὲ τὰς περὶ πάντα.
οὐ γὰρ εἴ τις ἡδεται θεωρῶν γραφὴν· ἡ ἀνδριάντα ἡ τι
ἄλλο τῶν τοιούτων, καὶ δὴ ἔτος ἀκόλαστος· ὁμοίως δὲ ὑδὲ
περὶ ἀκοῆς ὑδὲ περὶ ὀσφρήσεως, ἀλλ' ἐν ἡδοναῖς ταῖς περὶ
ἀφῆν καὶ γεῦσιν. ὑδὲ δὲ περὶ ταύτας αἰὴρ σώφρων ἔσαι
ἔτως ἔχων ὥς μὴδ' ὑπὸ μιᾶς τῶν τοιούτων ἡδονῶν μὴθὲν
πάσχειν (ὁ μὲν γὰρ τοιούτος ἀναισθητός), ἀλλ' ἡδὴ ὁ πᾶ-
σχω καὶ μὴ ἀγόμενος, ὥς εἰς ὑπερβολὴν αὐτῶν ἀπο-
λαύων πάντα τᾶλλα ποιεῖσθαι πᾶρεργα, καὶ αὐτὸν γε τὸν
ἡδὴ αὐτοῦ τοῦ καλῷ ἔνεκεν καὶ μὴ ἄλλῃ πᾶρττοντα σώ-
φρονα. ὅς τις γὰρ τῶν τοιούτων ἡδονῶν τῆς ὑπερβολῆς ἀπέ-
χεται ἡ διὰ φόβον ἡ δι' ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἔ σώφρων.
ὑδὲ γὰρ τᾶλλα ζῶα λέγομεν εἶναι σώφρονα ἔξω ἀνθρώπων,
διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν αὐτοῖς λόγον, ᾧ δοκιμάζοντα τὸ καλόν
αἰροῦνται· πᾶσα γὰρ ἀρετὴ τῷ καλῷ καὶ πρὸς τὸ καλόν
ἔστιν. ὥστε εἴη ἂν ἡ σωφροσύνη περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας,
καὶ ταύτας τὰς ἐν ἀφῇ καὶ γεύσει γινομένας.

Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη τότε λέγειν ὑπὲρ πραότητος, τί
ἐς καὶ ἐν τίσιν. ἔστιν ἔν ἡ πραότης ἀνὰ μέσον ὀργιότητος
23 καὶ ἀοργησίας. καὶ ὅλως δὲ δοκῶσιν αἱ ἀρεταὶ μεσότητές
τινες εἶναι. ὅτι δ' εἰσὶ μεσότητες, καὶ οὕτως ἂν τις εἴποι·
εἰ γὰρ ἔστιν ἐν μεσότητι τὸ βέλτιστον, ἡ δ' ἀρετὴ ἐστὶν ἡ
βελτίστη ἔστις, βέλτιστον δ' ἐστὶ τὸ μέσον, ἡ ἀρετὴ ἂν εἴη
τὸ μέσον. δῆλον δὲ ἔσαι μᾶλλον καὶ καθ' ἕκαστον σκοπῶ-
σιν. ἐπειδὴ γὰρ ἔστιν ὀργίλος ὁ παντὶ καὶ πάντως καὶ ἐπὶ
πλεῖον ὀργιζόμενος, καὶ ψεκτὸς δὲ ὁ τοιούτος· ἔτε γὰρ παντὶ
δεῖ ὀργίζεσθαι ἔτ' ἐπὶ πᾶσιν ἔτε πάντως καὶ αἰεί, ὑδ' αὖ
πάλιν ἔτως ἔχειν δεῖ ὥς μὴθὲν μὴδέποτε· καὶ γὰρ ἔτος
ψεκτός, ἀνάληγτός γε ὢν. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ὁ κατὰ τὴν ὑπερβο-
λὴν ψεκτός καὶ ὁ κατὰ τὴν ἔλλειψιν, ὁ μέσος ἂν τῶν εἴη
καὶ πρᾶος καὶ ἐπαινετός. ἔτε γὰρ ὁ ἐλλείπων τῇ ὀργῇ ἔτε ὁ
ὑπερβάλλων ἐπαινετός, ἀλλ' ὁ μέσος ἔχων πρὸς ταῦτα, ἔτος
πρᾶος. καὶ ἡ πραότης δὲ τῶν τῶν παθῶν μεσότης ἂν εἴη.

Ἐλευθεριότης δ' ἐστὶ μεσότης ἀσωτίας καὶ ἀνελευθερίας. 24

εἰσὶν *M*². || 4. ὑδὲ δεῖ τὸν ἀνδρεῖον διὰ τὸ πάθος *K*². || 5. ἄλλο *M*². || οἱ] οἷον εἰ *K*². || 8. ὁ ὅμμος *M*². || 13. οὐκέτι ἔσται ἀν-
τα *K*². || 14. εἶναι om *M*². || 15. εἶναι om *K*². || 31. αἰρετικὸς *K*². || 33. πλεῖον *K*²*M*². || 34. ἔκω ἀνδρεῖοι *M*², πῶς ἀνδρεῖος
38. τὰς om *M*². || γὰρ ἡ] δὲ *M*².
ἔτος ὁ ἀκόλαστος *K*². || ἔ *M*². || 14. πᾶντ' ἄλλα *K*². || τε *K*². || 18. ἔ *M*². || ἔξω ἀνθρώπων om *M*². || 19. δοκιμάζοντες *K*². ||
ομῆτας *K*²*M*². || 23. τί] καὶ τί *K*². || 24. ἔτ] μὲν ἔν *M*². || 29. μεσότης *K*². || 30. παντὶ] πάντῃ *M*². || καὶ post πάντως om
31. δεῖ παντὶ *M*².

ἔστι δὲ περὶ χρήματα τὰ τοιαῦτα πάθῃ· ὃ τε γὰρ ἄσω-
 τός ἐστιν ὁ ἀναλίσκων εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ πλείω ὧν δεῖ καὶ
 ὅτε μὴ δεῖ, ὃ τ' ἀνελεύθερος ἐναντίως τούτῳ ὁ μὴ ἀναλί-
 σκων εἰς ἃ δεῖ καὶ ὅσα δεῖ καὶ ὅτε δεῖ. ἀμφοτέροι δὲ
 ὅτοι ψεκτοί. ἔστι δὲ τούτων ὁ μὲν κατ' ἑλλειψιν, ὁ δὲ κατ'
 ὑπερβολήν. ὁ ἄρα ἐλευθέριος, ἐπειδὴ ἐστὶν ἐπαινετός, μέσος
 τις ἂν εἴη τούτων. τίς ἔν ἐστιν; ὁ ἀναλίσκων εἰς ἃ δεῖ καὶ
 25 ὅσα δεῖ καὶ ὅτε δεῖ. ἔστι δὲ καὶ τῆς ἀνελευθεριότητος εἶδη
 πλείω, οἷον κίμβικας τινὰς καλῶμεν καὶ κυμνοπρίσας καὶ
 αἰσχροκερδεῖς καὶ μικρολόγους. πάντες δ' οὗτοι ὑπὸ τὴν
 ἀνελευθεριότητα πίπτουσιν. τὸ μὲν γὰρ κακὸν πολυειδές,
 τὸ δ' ἀγαθὸν μονοειδές, οἷον ἡ μὲν ὑγίεια ἀπλοῦν, ἡ δὲ
 νόσος πολυειδές. ὁμοίως ἡ μὲν ἀρετὴ ἀπλὴν, ἡ δὲ κακία
 πολυειδές. πάντες γὰρ οὗτοι περὶ χρήματά εἰσι ψεκτοί.
 πότερον ἔν τῷ ἐλευθερίῳ καὶ τὸ κτήσασθαι ἐξὶ καὶ τὸ παρα-
 σκευάσασθαι χρήματα, ἡ ἔ; ὑδὲ γὰρ ἄλλης ἀρετῆς ὑδε-
 μιᾶς. οὔτε γὰρ τῆς ἀνδρίας ἐστὶ τὸ ὅπλα ποιῆσαι, ἀλλ'
 ἄλλης, ταύτης δὲ λαβύσης τέτοις ὁρθῶς χρῆσασθαι· ὁμοίως
 ἐπὶ σωφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων. ὑδὲ δὴ τῆς ἐλευθεριότη-
 τος, ἀλλ' ἤδη χρηματιστική.

26 Ἡ δὲ μεγαλοψυχία μεσότης μὲν ἐστὶ χαυνότητος καὶ
 μικροψυχίας, ἔστι δὲ περὶ τιμὴν καὶ ἀτιμίαν, καὶ περὶ
 τιμὴν ἢ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν ἀλλὰ τὴν παρὰ τῶν σπου-
 δαίων, καὶ μᾶλλον δὲ δὴ περὶ ταύτην. οἱ γὰρ σπουδαῖοι
 εἰδότες καὶ κρίνοντες ὁρθῶς τιμῆσιν· βυλῆσεται ἔν μάλ-
 λον ὑπὸ τῷ συνειδότες αὐτῷ ὅτι ἀξίός ἐστι τιμῆς τιμᾶ-
 σθαι. οὐδὲ γὰρ περὶ πᾶσαν τιμὴν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τὴν
 βελτίστην, καὶ τὸ τίμιον ἀγαθὸν καὶ ἀρχῆς τάξιν ἔχον.
 οἱ μὲν ἔν εὐκαταφρόνητοι ὄντες καὶ φαῦλοι, μεγάλων δ'
 αὐτοὺς ἀξιοῦντες, καὶ πρὸς τέτοις τιμᾶσθαι οἴμενοι δεῖν,
 30 χαῦνοι· ὅσοι δὲ ἐλαττόνων αὐτοὺς ἀξιοῦσιν ἢ προσῆκον
 αὐτοῖς, μικρόψυχοι. ὁ ἄρα μέσος τούτων ἐστὶν ὥς μήτε
 ἐλάττονος τιμῆς αὐτὸν ἀξιοῖ ἢ προσήκει, μήτε μείζονος ἢ
 ἀξίός ἐστι, μήτε πάσης· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ μεγαλόψυχος.
 ὥστε δῆλον ὅτι ἡ μεγαλοψυχία μεσότης ἐστὶ χαυνότητος
 καὶ μικροψυχίας.

27 Μεγαλοπρέπεια δ' ἐστὶ μεσότης σαλακωνείας καὶ μι-
 κροπρεπείας. ἔστι δ' ἡ μεγαλοπρέπεια περὶ δαπάνας ἃς

τῷ πρόποντι γίνεσθαι προσήκει. ὅστις μὲν ἔν δαπανῇ
 μὴ δεῖ, σαλάκων, οἷον εἴ τις ἐστὶ ἐραυριστὸς ὡς ἂν γῆ
 τις ἐξῶν, ὁ τοιοῦτος σαλάκων· ὁ γὰρ σαλάκων τιτὶ
 ἐστὶν, ὁ ἐν ᾧ μὴ δεῖ καιρῷ ἐνδεκνύμενος τὴν ἐαυτοῦ ἐ-
 5 ρίαν. ὁ δὲ μικροπρεπὴς ὁ ἐναντίος τούτῳ, ὅς τ' ἂν μὴ
 γαλειῶς δαπανῇ, ἢ τοῦτο μὴ ποιοῦν, οἷον εἰς γάμος
 χορηγίαν δαπανῶν μὴ ἀξίως ἀλλ' ἐνδεῶς· ὁ τοιοῦτος
 κροπρεπὴς. ἡ δὲ μεγαλοπρέπεια καὶ ἀπὸ τοῦ ἰσχυ-
 φανερά ἐστιν ὅσα τοιαῦτα οἷον λέγομεν· ἐπεὶ γὰρ ὁ
 καιρῷ τῷ πρόποντι τὸ μέγα δέον εἶναι, ὁρθῶς τῇ μὴ
 λοπρεπείᾳ τούνομα κεῖται. ἡ μεγαλοπρέπεια ἂν ἔ-
 10 ἐπειδὴ ἐστὶν ἐπαινετή, μεσότης τις ἐλλείψεως καὶ ὑπερ-
 λῆς τῆς περὶ δαπάνας τὰς προσηκούσας, ἐν οἷς ἃς
 δὲ, ὡς οἰόνται, καὶ πλείους μεγαλοπρέπειαι, οἷον φαν-
 15 γαλοπρεπῶς τ' ἐβάδισε, καὶ ἄλλαι δὴ τοιαῦται μὴ
 πρέπειαι μεταφοραῖς λέγονται, οὐ κυρίως· ἡ γὰρ ἐπὶ
 τέτοις μεγαλοπρέπεια, ἀλλ' ἐν οἷς εἰρήκαμεν.

Νέμεσις δ' ἐστὶ μεσότης φθονερίας καὶ ἐπαι-
 κίας· ἀμφοτέραι γὰρ αὗται ψεκταὶ εἰσιν, ὁ δὲ πρὸς
 20 κός ἐπαινετός. ἔστι δ' ἡ νέμεσις περὶ ἀγαθὰ, ἃ τῇ
 ὑπάρχοντα ἀναξίῳ ὄντι, λύπη τις. νεμεσητικὸς ὁ ἐν
 τοῖς τοιούτοις λυπητικός. καὶ ὁ αὐτός γε πάλιν ὑπὸ κα-
 σεται, ἂν τινα ἴδῃ κακῶς πράττοντα ἀνάξιον ὅτι ἐν
 ἔν νέμεσις καὶ ὁ νεμεσητικὸς ἴσως τοιοῦτος, ὁ δὲ γὰρ
 25 νερός ἐναντίως τούτῳ· ἀπλῶς γὰρ, ἂν τε ἀξίός τις ἴ-
 μὴ τῷ εὖ πράττειν, λυπήσεται. ὁμοίως τούτῳ ὁ ἐπαι-
 κακος ἠθῆσεται κακῶς πράττοντι καὶ τῷ ἀξίῳ καὶ
 ἀναξίῳ. ὁ δὲ γε νεμεσητικός οὐ, ἀλλὰ μέντις τῶν
 τούτων.

Σεμνότης δ' ἐστὶν αὐθαδείας ἀνὰ μέσον τι καὶ ἐ-
 σκείας, ἐστὶ δὲ περὶ τὰς ἐντεῦξεις. ὃ τε γὰρ αὐθάδης
 τός ἐστιν οἷος μὴθενὶ ἐντυχεῖν μὴδὲ διαλεγῆναι, ἀλλὰ
 νομα ἔοικεν ἀπὸ τῷ τρόπῳ κεῖσθαι· ὁ γὰρ αὐθάδης ἀπὸ
 30 θης τίς ἐστιν, ἀπὸ τῷ αὐτὸς αὐτῷ ἀρέσκειν. ὁ δὲ ἐπαι-
 τοῖς τοιούτοις οἷος πᾶσιν ὁμιλεῖν καὶ πάντως καὶ πανταχῇ
 τερος δὴ τούτων ἐπαινετός, ὁ δὲ γε σεμνὸς ἀνὰ μέ-
 των ὧν ἐπαινετός· ὅτε γὰρ πρὸς πάντας, ἀλλὰ πρὸς
 ἀξίους, ὅτε πρὸς ἐθένα, ἀλλὰ πρὸς τὰς αὐτὸς τύπας.

3. ὁ δ' ἀνελεύθερος *K*¹. || ἐναντίος *K*¹. || 6. ὁ δ' ἄρα *K*¹. || 7. τίς ἔν ἐστιν; ὁ et 9. οἷον om *M*¹. || 9. κίμβικας *M*¹. || 11. *K*¹. || 14. εἰσι om *M*¹. || 23. τῶν ante πολλῶν om *K*¹ et pr *M*¹. || 24. δὴ] δι' *K*¹, δὴ ὁρθῶς *M*¹. || 26. τῶν εἰδόντων ante *P*¹. || 27. πᾶσαν τὴν τιμὴν *M*¹. || 31. ἀξιοῦσι προσηκόντων αὐτοῖς μεῖζονα μικρόψυχοι *M*¹. || 32. μὴ *K*¹. || 33. ἡ — ἡ] ἡς — ἡς *K*¹. || 35. ὅτι om *M*¹. || 37. σαλακωνείας *M*¹, ἀλαζονείας *K*¹.

2 et 3. σαλάκων] ἀλαζόν *K*¹. || 3. σαλάκων post γὰρ et 5. μὴ om *K*¹. || 10. δι' *M*¹. || 13. δι' αὐτῷ] δι' αὐτῷ *K*¹. || 14. χαίρειαις *K*¹. || 20. ἔπαινος *K*¹. || ἡ et 21. ὁ om *M*¹. || 22. ὁ om *K*¹. || 25. ἐναντίος *K*¹. || 28. ὁ — 29. τούτων om *P*¹. || 28. ἰστί om *K*¹. || 32. διαλεγῆναι *M*¹. || 35. οἷον *M*¹.

λίδως δ' ἐς μεσότης ἀναισχυντίας καὶ καταπληξέως,
 ἡ περὶ πράξεις καὶ λόγους. ὁ μὲν γὰρ ἀναισχυντός
 ἐν παντὶ καὶ πρὸς πάντας λέγων καὶ πράττων ἂν
 ὁ δὲ καταπεπληγμένος ὁ ἐναντίος τούτῳ, ὁ πάντα
 πρὸς πάντας εὐλαβούμενος καὶ πράττειν καὶ εἰπεῖν
 5 τοὺς γὰρ ὁ τοῖστος, ὁ πάντα καταπληττόμενος. ἡ δὲ
 καὶ ὁ αἰδήμων μεσότης τις τούτων· ἔτε γὰρ ἅπαντα
 ἔντως, ὡς ὁ ἀναισχυντος, καὶ ἐρεῖ καὶ πράττει, ἔτε
 καταπληττῶν, ἐν παντὶ καὶ πάντως εὐλαβηθήσεται,
 πράττει καὶ ἐρεῖ ἐν οἷς δεῖ καὶ ἂν δεῖ καὶ ὅτε δεῖ.
 ὑπεραπείλεια δ' ἐστὶ μεσότης βωμολοχίας καὶ ἀγρο-
 ίας δὲ περὶ τὰ σκώμματα. ὁ τε γὰρ βωμολόχος ἐστὶν
 καὶ πᾶν οἰόμενος δεῖν σκώπτειν, ὁ τε ἀγροίκος ὁ
 γκώπτειν βυλόμενος [δεῖν] μήτε σκωφθῆναι, ἀλλ'
 15 μὲνος. ὁ δ' ἐντράπελος ἀνὰ μέσον τούτων, ὁ μήτε
 καὶ πάντως σκώπτων μήτ' αὐτὸς ἀγροίκος ὢν. ἔσαι
 ὑπεραπείλεις διττῶς πως λεγόμενος· καὶ γὰρ ὁ δυνά-
 σκωφῆναι ἐμμελῶς, καὶ ὅς ἂν ὑπομένῃ σκωπτόμενος,
 γαλός, καὶ ἡ ἐντράπελία τοιαύτη.
 ἐλπίς δ' ἐστὶ μεσότης κολακείας καὶ ἔχθρας, ἔστι δὲ
 20 πράξεις καὶ λόγους. ὁ μὲν γὰρ κολαξ ἐστὶν ὁ πλείω
 ροσηκάντων καὶ ὄντων προστιθείς, ὁ δ' ἀπεχθνητικός
 καὶ τῶν ὑπαρχόντων περιαιρών. ὑδέρως ὢν ἐρῶς
 τὸς ἐστίν, ὁ δὲ φίλος ἀνὰ μέσον τούτων· οὐτε γὰρ
 τῶν ὑπαρχόντων προσθήσει, οὐτ' ἐπαινέσει τὰ μὴ
 25 ἰοντα, οὐτ' αὖ πάλιν ἐλάττω ποιήσει, οὐτε πάντως
 ἴσεται παρὰ τὸ δοκεῖν αὐτῷ. ὁ μὲν ὢν φίλος τοῖστος.
 ἀλήθεια δ' ἐστὶ μεταξὺ εἰρωνείας καὶ ἀλαζονείας. ἔστι
 ἡ λόγους, ἡ πάντας δέ. ὁ μὲν γὰρ ἀλαζών ἐστὶν ὁ
 τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ προσποιούμενος εἶναι, ἡ εἰδέναι
 30 οἶδεν· ὁ δ' εἰρων ἐναντίος τούτῳ, καὶ ἐλάττω τῶν
 ὄντων προσποιούμενος αὐτῷ εἶναι, καὶ ἂν οἶδε μὴ φά-
 ῖναι ἀλλ' ἐπαρυπτόμενος τὸ εἰδέναι. ὁ δ' ἀληθὴς ὑδέρως
 ποιήσει· οὐτε γὰρ προσποιήσεται πλείω τῶν ὑπαρ-
 χόντων ἐλάττω, ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ ταῦτα φή-
 35 ναι εἶναι καὶ εἰδέναι. εἰ μὲν ὢν εἰσὶν αὐταὶ ἀρεταὶ ἡ
 ἐλάττω, ἄλλος ἂν εἴη λόγος· ὅτι δὲ μεσότητές εἰσι τῶν
 ὄντων, δῆλον· οἱ γὰρ κατ' αὐτὰς ζῶντες ἐπαινῶνται.
 Ἰερὲ δὲ δικαιοσύνης λαιπὸν ἂν εἴη εἰπεῖν τί ἐστὶ καὶ

ἐν τίσι καὶ περὶ ποῖα. πρῶτον μὲν ὢν εἰ λάβοιμεν τί ἐστὶ
 τὸ δίκαιον, ἔστι δὲ διττὸν τὸ δίκαιον, ὧν τὸ μὲν ἐστὶ κατὰ
 νόμον· δίκαια γὰρ φασιν εἶναι ἂν ὁ νόμος προσάττει. ὁ δὲ
 νόμος κελεύει τὰνδρεῖα πράττειν καὶ τὰ σώφρονα, καὶ
 5 ἀπλῶς ἅπαντα ἔσα κατὰ τὰς ἀρετὰς λέγεται. διὸ καὶ
 φασί, δοκεῖ ἡ δικαιοσύνη τελεία τις ἀρετὴ εἶναι· εἰ γὰρ
 δίκαια μὲν ἐστὶν ἂν ὁ νόμος κελεύει ποιεῖν, ὁ δὲ νόμος τὰ
 κατὰ πάσας ἀρετὰς ἔντα προσάττει, ὁ ἄρα τοῖς κατὰ νό-
 μον ἐμμένων δικαίοις τελείως σπουδαῖος ἔσαι, ὥς ὁ δίκαιος
 10 καὶ ἡ δικαιοσύνη τελεία τις ἀρετὴ ἐστίν. ἐν μὲν δὲ τι δί-
 καιον ἐν τε τούτοις ἐστὶ καὶ περὶ ταῦτα. ἀλλὰ μὴν ὅτι τὸ
 τὸ δίκαιον ὑδὲ τὴν περὶ ταῦτα δικαιοσύνην ζητῶμεν. κατὰ
 μὲν γὰρ ταῦτα τὰ δίκαια ἐστὶ καθ' ἑαυτὸν ὄντα δίκαιον
 εἶναι· ὁ γὰρ σώφρων καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ ὁ ἐγκρατὴς καὶ
 15 αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐστὶ τοῖστος. ἀλλὰ τὸ δίκαιον τὸ πρὸς
 ἕτερον ἄλλο τῷ εἰρημένῳ κατὰ νόμον δικαίου ἐστίν· ὁ γὰρ
 ἐστὶν ἐν τοῖς πρὸς ἕτερον δικαίοις ὅτι καθ' αὐτὸν εἶναι δί-
 καιον. τὸ δ' ἐστὶν ὁ ζητῶμεν δίκαιον καὶ τὴν δικαιοσύνην
 τὴν περὶ ταῦτα. τὸ τοίνυν δίκαιόν ἐστὶ τὸ πρὸς ἕτερον ὡς
 20 ἀπλῶς εἰπεῖν τὸ ἴσον. τὸ γὰρ ἀδικεῖν τὸ ἀνίσον ἐστίν· ὅταν
 γὰρ τῶν μὲν ἀγαθῶν τὰ μείζω αὐτοῖς νέμωσι, τῶν δὲ κα-
 κῶν τὰ ἐλάττω, ἀνίσον τὸ ἐστὶ, καὶ ὥτως ἀδικεῖν καὶ
 ἀδικεῖσθαι οἴονται. δῆλον ἄρα ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἀδικία ἐν ἀνί-
 σοις, ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἐν ἰσότητι συμβολαῖον.
 25 ὥς δὲ δῆλον ὅτι ἡ δικαιοσύνη μεσότης τις ἂν εἴη ὑπερβολῆς
 καὶ ἐλλείψεως καὶ πολλῆ καὶ ὀλίγης. ὁ τε γὰρ ἀδικὸς τῷ
 ἀδικεῖν πλείον ἔχει, καὶ ὁ ἀδικούμενος δὲ τῷ ἀδικεῖσθαι
 ἔλαττον· τὸ δὲ γε μέσον τούτων δίκαιόν ἐστίν. τὸ δὲ μέσον
 ἴσον, ὥστε τὸ ἴσον ἂν πλείονος καὶ ἐλάττονος εἴη δίκαιον,
 30 καὶ δίκαιος δὲ ὁ τὸ ἴσον βυλόμενος ἔχειν. τὸ δὲ γε ἴσον
 ἐν ἐλαχίστοις δυσὶν ἐγγίνεται· τὸ ἄρα πρὸς ἕτερον ἴσον εἶναι
 δίκαιόν ἐστι καὶ δίκαιος ὁ τοῖστος ἂν εἴη. ἐπεὶ ὢν ἡ δικαιο-
 σύνη ἐν δικαίῳ καὶ ἐν ἴσῳ καὶ ἐν μεσότητι, τὸ μὲν δίκαιον
 ἐν τίσι λέγεται δίκαιον, τὸ δ' ἴσον τίσιν ἴσον, τὸ δὲ μέσον
 35 τίσι μέσον, ὥσθ' ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἔσαι καὶ πρὸς
 τινὰ καὶ ἐν τίσιν. ἐπεὶ ὢν ἐστὶ τὸ δίκαιον ἴσον, καὶ τὸ τῷ
 ἀνάλογον ἴσον δίκαιον ἂν εἴη. τὸ δ' ἀνάλογον ἐν τέτταρσι
 γίνεται ἐλαχίστοις· ὡς γὰρ τὸ Α πρὸς τὸ Β, τὸ Γ πρὸς τὸ
 Δ. οἷον ἀνάλογόν ἐστι τὸν τὰ πολλὰ κεκτημένον πολλὰ εἰς-

πρὸς om K¹. || 7. τις om M¹. || 9. εὐλαβήσεται K¹. || 11 et 19. ἐντράπελεια K¹. || 12. δὲ K¹. || τὰ om M¹. || 16. ὁ ἀγροίκος M¹. || 18. ἂν om K¹. || 21. πράττειν K¹. || 22. προσόντων προσταθείς M¹. || 27. ὢν ei 39. δὲ om M¹.
 πρότερον οὖν M¹. || 3. πράττειν K¹. || 6. φησὶ M¹. || 8. πάσας] τὰς M¹. || 9. τέλειος M¹. || 10. δὲ om M¹. || 12. ὑδὲ] ἡ
 || 14. ὁ secundum et tertium om K¹. || 22. ὥτως] ἡ M¹. || ἀδικον K¹, δίκαιον M¹. || 25. ὑπεροχῆς K¹. || 27. πλέον M¹. ||
 post εἴη M¹. || 36. δίκαιον τὸ K¹. || τῷ] τούτῳ K¹.

φέρειν, τὸν δὲ τὰ ὀλίγα κεκτημένον ὀλίγα· πάλιν ὁμοίως τὸν μὲν πολλὰ πεπονηκότα πολλὰ λαμβάνειν, τὸν δὲ ὀλίγα πεπονηκότα ὀλίγα λαμβάνειν. ὥς δ' ἔχει ὁ πεπονηκὼς πρὸς τὸν μὴ πεπονηκότα, ὕτω τὰ πολλὰ πρὸς τὰ ὀλίγα· ὥς δ' ὁ πεπονηκὼς πρὸς τὰ πολλὰ, ὕτως ὁ μὴ πεπονηκὼς πρὸς 5 τὰ ὀλίγα. ἔοικε δὲ καὶ Πλάτων τῇ ἀναλογίᾳ ταύτῃ τοῦ δικαίου χρῆσθαι ἐν τῇ πολιτείᾳ. ὁ μὲν γὰρ γεωργός, φησὶ σῖτον ποιεῖ, ὁ δ' οἰκοδόμος οἰκίαν, ὁ δ' ὑφάντης ἱμάτιον, ὁ δὲ σκυτοτόμος ὑπόδημα. ὁ μὲν ἔν γεωργὸς τῷ οἰκοδόμῳ σῖτον δίδωσιν, ὁ δ' οἰκοδόμος τῷ γεωργῷ οἰκίαν· ὁμοίως δὲ 10 οἱ ἄλλοι πάντες ὕτως ἔχουσιν ὥς τὰ παρ' αὐτοῖς ἀντικαταλλάττεσθαι τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις. ἔστι δ' ἡ ἀναλογία αὕτη· ὥς γὰρ ὁ γεωργὸς τῷ οἰκοδόμῳ, ὕτως ὁ οἰκοδόμος τῷ γεωργῷ· ὁμοίως τῷ σκυτεῖ, τῷ ὑφάντῃ, τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἡ αὕτη ἀναλογία πρὸς ἀλλήλους γίνεται καὶ συνέχει 15 δ' ἡ αὕτη ἀναλογία τὴν πολιτείαν. ὥστε τὸ δίκαιον εἶναι ἔοικε τὸ ἀνάλογον· τὸ γὰρ δίκαιον συνέχει τὰς πολιτείας, τὸ αὐτὸ δ' ἐς τὸ δίκαιον τῷ ἀνάλογον. ἐπεὶ δὲ ὁ οἰκοδόμος πλείονος ἄξιον ποιεῖ τὸ αὐτῷ ἔργον ἢ ὁ σκυτεὺς, καὶ ἢν ἔργον ἀντικαταλλάττεσθαι τῷ σκυτεῖ πρὸς τὸν οἰκοδόμον, 20 ἀνθ' ὑποδημάτων δ' ἢν οἰκίαν λαβεῖν, ἐνταῦθα ἡδὴ ἐνόμισαν, ἢ πάντα ταῦτα ὠνητὰ εἶναι, ἀργύριον προσαγορεύσαντες νόμισμα, τέτω χρῆσθαι, καὶ τὴν ἀξίαν ἕκαστον ἐκάστῳ διδόντας τὴν ἀλλάξιν ποιεῖσθαι παρ' ἀλλήλων, καὶ τούτω τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν συνέχειν. ἐπεὶ ἔν τὸ δίκαιόν ἐστιν 25 ἐν τέτοις καὶ τοῖς εἰρημένοις ἐμπροσθεν, ἡ περὶ ταῦτα δικαιοσύνη ἂν εἴη τῇ ἔξει ὁρμὴν ἔχουσα μετὰ προαιρέσεως περὶ ταῦτα καὶ ἐν τέτοις. ἐξὶ δὲ δίκαιον καὶ ἀντιπεπονητός, οὐ μέντοι γε ὥς οἱ Πυθαγόρειοι ἔλεγον. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ᾤοντο δίκαιον εἶναι, ἃ τις ἐποίησε, ταῦτ' ἀντιπαθεῖν. τὸ δὲ 30 τοῦτον ἢ ἐξὶ πρὸς ἅπαντας. ἢ γὰρ ἐξὶ δίκαιον οἰκῆτῃ πρὸς ἐλεύθερον ταυτόν· ὁ οἰκῆτης γὰρ εἰὰν πατάξῃ τὸν ἐλεύθερον, ἢ ἐξὶ δίκαιος ἀντιπληγῆναι, ἀλλὰ πολλάκις. καὶ τὸ ἀντιπεπονητός δὲ δίκαιόν ἐστιν ἐν τῷ ἀνάλογον· ὥς γὰρ ὁ ἐλεύθερος ἔχει πρὸς τὸν δούλον τῷ βελτίῳ εἶναι, ὕτως τὸ ἀντι- 35 ποιῆσαι πρὸς τὸ ποιῆσαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐλευθέρῳ πρὸς ἐλεύθερον ἔξει. ἢ γὰρ δίκαιον, εἴ τις τὸν ὀφθαλμὸν ἐξέκοψέ τις, ἀντεκκοπῆναι μόνον, ἀλλὰ πλείονα παθεῖν, ἀκολουθήσαντα τῇ ἀναλογίᾳ· καὶ γὰρ ἤρξε πρότερος καὶ

ἡδίκησεν, ἀδικεῖ δὲ κατ' ἀμφοτέρα, ὥς ἀνάλογον καὶ τὰ ἀδικήματα, καὶ τὸ ἀντιπαθεῖν πλείω ἢν ἐποίησε δίκαιόν ἐστιν. ἐπεὶ δὲ τὸ δίκαιον πολλαχῶς λέγεται, διορίσω εἴη ὑπὲρ ποῖος δικαίου ἐστὶν ἡ σκέψις. ἐξὶ δὲ δίκαιον τί, ἢ φασίν, οἰκῆτῃ πρὸς δεσπότην καὶ υἱῷ πρὸς πατέρα· τί ἐν τέτοις δίκαιον ὁμωνύμως ἂν δοῦναι λέγεσθαι τῷ πολιτικῷ δικαίῳ. ἐξὶ γὰρ δίκαιον ὑπὲρ ἢ ἐστὶν ἡ σκέψις, ἢ πολιτικὸν δίκαιον. τὸτο γὰρ μάλιστα ἐστὶν ἐν ἰσότητι· πονηροὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τινες, καὶ ὅμοιοι βύλονται παρ' αὐτοῖς, τῷ δὲ τρόπῳ ἕτεροι. τῷ δὲ υἱῷ πρὸς πατέρα καὶ οἰκῆτῃ πρὸς δεσπότην ἢ ἂν δοῦναι εἶναι δίκαιον ἢ ἂν γὰρ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ πρὸς ἐμὴν ἔτε τῇ χειρὶ ἐμὴν ἐκαστῷ τῶν μορίων. ὡσαύτως ἂν ἔν δοῦναι ἔχειν καὶ πρὸς πατέρα· ὥσπερ γὰρ μέρος τί ἐστὶ τῷ πατρὶ καὶ πλὴν ὅταν ἤδη λάβῃ τὴν τῷ ἀνδρὸς τάξιν καὶ χωρῆσθαι αὐτῷ, τότε ἤδη ἐν ἰσότητι καὶ ὁμοιότητι ἐστὶ τῷ πατρὶ· δὲ πολλοὶ τοιούτοις τινες ἐθέλουσιν εἶναι. ὥς δ' αὐτῷ καὶ οἰκῆτῃ πρὸς δεσπότην ἐξὶ δίκαιον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν γὰρ δεσπότης τί ἐστιν ὁ οἰκῆτης. ἀλλὰ δὴ καὶ εἰ ἐξ ἑαυτοῦ δίκαιον, τὸ οικονομικὸν δίκαιον πρὸς αὐτόν ἐστι. ἢ δὲ γε ἡμεῖς ζητῶμεν, ἀλλὰ τὸ πολιτικόν· ἐν ἰσότητι καὶ ὁμοιότητι τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἔοικεν εἶναι. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ κοινωνία δίκαιόν ἐστὶ τῷ πολιτικῷ δικαίῳ· χεῖρον μὲν γὰρ ἢ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ ἀλλ' οἰκειότερον, καὶ μετέχει ἰσότητός πως μᾶλλον, ἢ ἐγγὺς τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ὁ βίος αὐτῶν, ὥστε καὶ δίκαιον τὸ γυναικὶ πρὸς ἀνδρα μάλιστα πως ἡδὴ κοινωνία πολιτικόν ἐστιν. ἐπεὶ ἔν ἐξὶ δίκαιον τὸ ἐν πολιτικῇ κοινωνίᾳ ὄν, ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ δίκαιος περὶ τὸ πᾶν δίκαιον ἐστὶν. τῶν δὲ δικαίων ἐστὶ τὰ μὲν φύσει καὶ νόμῳ. δεῖ δ' ὕτως ὑπολαμβάνειν μὴ ὥς μηδέποτε ὅτι ταπεινόντα· καὶ γὰρ τὰ φύσει ὄντα μεταλαμβάνειν ταβολῆς. λέγω δ' οἷον εἰ τῇ ἀριστερᾷ μελετῶμεν πᾶσι αἰὲ βάλλειν, γινοίμεθ' ἂν ἀμφιδέξιοι· ἀλλὰ φύσει γὰρ ἀριστερά ἐστὶ, καὶ τὰ δεξιὰ ἔδεν ἥττον φύσει βλάπται τῆς ἀριστερᾶς, καὶ πάντα ποιῶμεν τῇ ἀριστερᾷ κατὰ φύσιν δεξιᾷ. ἐδ' ὅτι μεταπίπτουσι, διὰ τῶν οὐκ ἐξὶ φύσει· ἀλλ' εἰ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸν πλείω χρόνον οὕτω διαμένει ἀριστερά ὅσα ἀριστερά καὶ ἡ δεξιὰ δεξιὰ, τὸτο φύσει ἐστὶ

3. ὁ πεπονηκὼς ἔχει *K*¹. || 4. ὥς — 6. ὀλίγα *om M*¹. || 6. τὸ δίκαιον *K*¹. || 10. δὲ] καὶ *M*¹. || 15. πρὸς ἀλλήλους *om F*¹. || 16. τὰς πολιτείας *M*¹. || 17. ἔοικεν εἶναι *K*¹. || 18. ἀναλόγῳ *K*¹. || δὲ] *M*¹. || 20. τῷ] καὶ τῷ *K*¹. || 21. ἐνόμισαν ταῦτα πάντα ἀπὸ τοῦ ἀργύριον προσαγορεύοντες *M*¹. || 23. νομίματι *K*¹. || 24. διδόντες *M*¹. || ἀλλήλου, *omissis* καὶ τούτω, *K*¹. || 28. καὶ ἔοικεν *F*¹. || 29. πυθαγόριοι *K*¹ *M*¹. || 32. ταυτά *K*¹, *om M*¹. || 33. δίκαιον *M*¹. || 34. δὲ *om M*¹. || 39. ἀκολουθήσαντα *K*¹.

6. ὁμωνύμως *M*¹. || 9. πολιτικοί *K*¹. || 12. πατὴρ *K*¹. || ἔτε] ἔδεν *K*¹ *M*¹. || 15. nonne ἀπ'? || 16. αὐτῷ *K*¹. || 19. ἀλλὰ *M*¹. || ἐξ ἑαυτοῦ *om M*¹. || 23. γυναικὶ καὶ ἀνδρὶ *K*¹. || 24. γὰρ ἐστὶν ἢ *K*¹. || 29. ὅν] ἐξὶ καὶ *M*¹. || 39. ἀριστερά post ὅσα *om F*¹.

ὅς ἐπὶ τῶν φύσει δίκαιον, μή, εἰ μεταβάλλει διὰ
 ἑτέραν χρῆσιν, διὰ τὴν ἐκ ἐξὶ δίκαιον φύσει, ἀλλ'
 ὁ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διαμένον, τὸτο φύσει δίκαιον
 ἔσ. ὁ γὰρ ἂν ἡμεῖς θώμεθα καὶ νομίσωμεν, τοῦτο
 τι δίκαιον ἦδη καὶ καλοῦμεν κατὰ νόμον δίκαιον. 5
 ὅν δίκαιον τὸ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ νόμον. ἀλλ' ὁ
 ν, δίκαιόν ἐστι πολιτικόν. τὸ δὲ πολιτικόν ἐστι τὸ
 ἐπὶ τὸ φύσει. τὸ δ' ἀδικον καὶ τὸ ἀδίκημα ὁρίζειν
 ἐστὶ τὸ ταῦτόν, ἐκ ἐξὶ δὲ τὸ μὲν γὰρ ἀδικόν ἐστι τὸ
 ὀρισμένον, οἷον τὸ παρακαταθήκην ἀποσερῆσαι ἀδικόν 10
 ὁ δ' ἀδίκημά ἐστι τὸ ἦδη ἀδικῶς τι πράττειν. ὁμοίως
 δίκαιον καὶ τὸ δικαιοπράγημα ἐστὶ τὸ μὲν γὰρ
 τὸ τῷ νόμῳ ὀρισμένον, τὸ δὲ δικαιοπράγημα τὸ
 κατὰ φύσιν πράττειν. πότε ὅν τὸ δίκαιον, καὶ πότε ὅς; ὡς
 μὲν εἰπεῖν, ὅταν πράττῃ κατὰ προαίρεσιν καὶ ἐκ- 15
 τὸ δ' ἐκυσίως ὁ ἦν, εἴρηται ἐν τοῖς ἐπάνω ἡμῖν) καὶ
 δὴ καὶ ὅν καὶ ὡ καὶ ὅς ἐνεκα, ὥτως δίκαιον πράτ-
 τοίως καὶ ὡσαύτως καὶ ὁ ἀδικος ἔσται ὁ εἰδώς καὶ ὅν
 καὶ ὅς ἐνεκα. ὅταν δὲ μηθὲν τῶν εἰδῶς πράττῃ τι
 ἀδικος μὲν ἐκ ἔστιν, ἀτυχῆς δὲ· εἰ γὰρ οἰόμενος 20
 ἄμεινον ἀποκτείνειν τὸν πατέρα ἀπέκτεινεν, ἀδικον μὲν
 ἔξεν, ἀδικεῖ μὲντοι ὅθεν, ἀτυχεῖ δὲ. ὡς ἐν τῷ μὴ
 τὰ ἀδικα πράττοντα ἐν τῷ ἀγνοεῖν ἐστὶ τὸτο, ὁ καὶ
 ἐπάνω ἐλέγετο, ὅταν μὴ εἰδῶς μήθ' ὅν βλάπτει μήθ'
 ὅς ἐνεκεν. ἀλλ' ἦδη καὶ τὴν ἀγνοίαν διοριστέον ἐστὶ, 25
 γινομένης τῆς ἀγνοίας, ὅν βλάπτει, ἐκ ἀδικήσε.
 ἔτος ὁ διορισμός· ὅταν μὲν γὰρ ἡ ἀγνοία αἰτία ᾗ
 ζαί τι, ἐκ ἐκὼν τὸτο πράττει, ὡς ἐκ ἀδικεῖ· ὅταν
 ἀγνοίας αὐτὸς ᾗ αἰτίος, καὶ πράττῃ τι κατὰ τὴν
 ἡς αὐτὸς αἰτίος ἐστίν, ἔτος ἦδη ἀδικεῖ, καὶ δικαίως 30
 ὁ τοῖστος κληθήσεται. οἷον ἐπὶ τῶν μεθύοντων· οἱ γὰρ
 ῥες καὶ πράξαντες τι κακὸν ἀδικῶσιν· τῆς γὰρ ἀγνοίας
 ἴσιν αἰτίοι· ἔξῃ γὰρ αὐτοῖς μὴ πίνειν τοσούτον ὥς
 αὐτὰς τύπτειν τὸν πατέρα. ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων
 ὅσαι μὲν γίνονται δι' αὐτὰς, οἱ κατὰ ταύτας ἀδι- 35
 ἀδικοί· ὡν δὲ μὴ αὐτοὶ εἰσιν αἰτίοι, ἀλλ' ἡ ἀγνοία
 ἰς ἐστὶν αἰτία τοῖς πράττειν τῷ πράττειν, ἐκ ἀδικοί.
 ἡ τοιαύτη ἀγνοία ἡ φυσικὴ, οἷον τὰ παῖδια ἀγνοῦντα

τὸς πατέρας τύπτουσιν, ἀλλ' ἡ ἐν τούτοις ἀγνοία φυσικὴ
 ὅσα ἐποιεῖ διὰ τὴν πράξιν ταύτην τὰ παῖδια λέγεσθαι
 ἀδικα· ἡ γὰρ ἀγνοία αἰτία τοῦ πράττειν ταῦτα, τῆς δ'
 ἀγνοίας ἐκ αὐτὰ αἰτία, διὸ ἐδ' ἀδικα λέγονται. ὑπὲρ δὲ
 δὴ τῷ ἀδικεῖσθαι πῶς; πότερον ἐκόντα ἐστὶν ἀδικεῖσθαι ἢ
 δίκαια μὲν γὰρ καὶ ἀδικα πράττομεν ἐκόντες, ἀδικούμεθα
 δὲ ἐκ ἐκόντες· τὸ γὰρ κολάζεσθαι φεύγομεν, ὥς δὴλον
 ὅτι ἐκ ἂν ἀδικούμεθα ἐκόντες. ὑδεῖς γὰρ ἐκὼν βλάπτεσθαι
 ὑπομένει· τὸ γὰρ ἀδικεῖσθαι βλάπτεσθαι ἐστίν. ναί, ἀλλ'
 εἰσὶ τινες οἱ θεὸν αὐτοὺς τὸ ἴσον ἔχειν παραχωρῶσιν
 ὡς εἰ τὸ ἴσον ἔχειν ἦν δίκαιον, τὸ δ' ἔλαττον ἔχειν ἀδι-
 κείσθαι ἐστίν, ἔλαττον δὲ ἐκὼν ἔχει, ἐκὼν ἄρα, φησὶν, ἀδι-
 κεῖται. ἀλλ' ἐντεῦθεν δὴλον πάλιν ὅτι ἐκ ἐκὼν. πάντες
 γὰρ οἱ ἔλαττον λαμβάνοντες ἀντικαταλλάττονται ἢ τιμὴν
 ἢ ἔπαινον ἢ δόξαν ἢ φιλίαν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων· ὁ δ'
 ἀντικαταλλαττάμενός τι ἀνθ' ὅς προίεται, ἐκ ἐκὼν ἀδικεῖται·
 εἰ δὲ μὴ ἀδικεῖται, ὑδὲ ἐκὼν ἄρα. ἐπὶ πάλιν οἱ τὸ ἔλατ-
 τον λαμβάνοντες καὶ ἀδικούμενοι, ἢ ἐκ ἴσον λαμβάνουσιν,
 ὅτοι καλλωπίζονται καὶ σεμνύνονται ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ὅτι
 φασὶν "ἔξόν μοι ἴσον λαμβάνειν οὐκ ἐλάμβανον, ἀλλὰ
 παρῆκα τῷ πρεσβυτέρῳ ἢ τῷ φίλῳ." ἀδικούμενος δὲ γε
 ὑδεῖς σεμνύνεται. εἰ δ' ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασι μὴ σεμνύνον-
 ται, ἐπὶ δὲ τούτοις σεμνύνονται, ὅλως ἐκ ἂν ἀδικοῖντο ὥς
 ἐλαττέμενοι. εἰ δὲ μὴ ἀδικῶνται, ἐδ' ἂν ἐκόντες ἀδικοῖντο.
 πρὸς δὴ ταῦτα καὶ τὸς τοιούτους λόγους ὁ ἐπὶ τῷ ἀκρατοῦς
 λόγος ἐναντιῖται· ὁ γὰρ ἀκρατὴς βλάπτει αὐτὸς αὐτὸν
 τὰ φαῦλα πράττων, καὶ ἐκὼν γε ταῦτα πράττει, βλάπ-
 τει ἄρα αὐτὸς αὐτὸν εἰδώς, ὥσθ' ἐκὼν αὐτὸς ὑφ' αὐτῷ
 ἀδικεῖται. ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ διορισμός προστεθεὶς κωλύσει
 τὸν λόγον τῶτον. ἐστὶ δὲ ὁ διορισμός ἔτος, τὸ μηδένα βλά-
 πτεσθαι ἀδικεῖσθαι. ὁ δὲ γε ἀκρατὴς βουλόμενος πράττει
 τὰ κατὰ τὴν ἀκρασίαν, ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἀδικεῖ· βύλεται
 ἄρα τὰ φαῦλα πράττειν αὐτῷ. ἀλλ' ὑδεῖς βύλεται ἀδι-
 κείσθαι, ὥσθ' οὐδ' ὁ ἀκρατὴς αὐτὸς αὐτὸν ἐκὼν ἀδικοῖ.
 ἀλλ' ἴσως ἐνταῦθα πάλιν ἀπορήσειεν ἂν τις, ἄρα γε ἐν-
 δέχεται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν; ἐκ μὲν δὴ τῷ ἀκρατῶς σκο-
 πουμένῳ ἔοικεν ἐνδέχεσθαι. καὶ πάλιν ὥτως. εἰ γὰρ ἂ ὁ
 νόμος πράττειν τάττει, ταῦτά' ἐστὶ δίκαια, ὁ μὴ πράττων

μεταβάλλοι *M*¹. || 3. φύσει *om M*¹. || 9. ἔτω] ἐ *K*¹. || ἐκ ἐξὶ δὲ *om K*¹. || 10. τὴν *K*¹. || 11. ἦδη *om M*¹. || 17. ἔτος
 18. ἐ post καὶ *om M*¹. || 19. εἰδῶς τῶν *M*¹. || 21. ἀποκτείνειν *M*¹. || 22. τι] τοι *K*¹, *om M*¹. || ὡς] ἐπὶ *K*¹. || 25. μηδ'
 καὶ *om M*¹. || 29. τι *om M*¹. || 31. ὁ τοῖστος αἰτίος *M*¹. || 33. αὐτοῖς *K*¹, αὐτοὶ αὐτοῖς *corr K*¹. || 34. ὁμοίως]
 || 35. ἔτος μὲν γίνεσθαι τι δι' *M*¹. || κατ' αὐτὰς *M*¹. || 37. τῷτο *M*¹. || 38. ἡ post ἀγνοία *om K*¹.
 ἐδ'] ἐκ *M*¹. || δὲ *om M*¹. || 10. αὐτοῖς *M*¹. || 11. δ' *om K*¹. || 12. ἐλάττω *K*¹. || 15. τι ἄλλο *M*¹. || 16. τι ἀνθ'] ταῦθ'
 17. ὑδὲ ἐκὼν ἄρα *om M*¹. || 19. καὶ σεμνύνονται *om M*¹. || τῶν τοιούτων *K*¹. || 23. ἀδικοῖντ' ἂν *M*¹. || οἱ ἔτος *K*¹. || 26. αὐτὸς
 : || αὐτὸν *M*¹. || 28. ἄρα] δ' *M*¹. || 29. προτεθεὶς κωλύει *M*¹. || 30. ὁ *om M*¹. || 31. γε *om M*¹. || 36. αὐτὸν] αὐτὸς *codices*.

φέρειν, τὸν δὲ τὰ ὀλίγα κεκτημένον ὀλίγα· πάλιν ὁμοίως τὸν μὲν πολλὰ πεπονηκότα πολλὰ λαμβάνειν, τὸν δὲ ὀλίγα πεπονηκότα ὀλίγα λαμβάνειν. ὥς δ' ἔχει ὁ πεπονηκὼς πρὸς τὸν μὴ πεπονηκότα, ὕτω τὰ πολλὰ πρὸς τὰ ὀλίγα· ὥς δ' ὁ πεπονηκὼς πρὸς τὰ πολλὰ, ὕτως ὁ μὴ πεπονηκὼς πρὸς 5 τὰ ὀλίγα. ἔοικε δὲ καὶ Πλάτων τῇ ἀναλογίᾳ ταύτῃ τοῦ δικαίᾳ χρῆσθαι ἐν τῇ πολιτείᾳ. ὁ μὲν γὰρ γεωργός, φησὶ σῖτον ποιεῖ, ὁ δ' οἰκοδόμος οἰκίαν, ὁ δ' ὑφάντης ἱμάτιον, ὁ δὲ σκυτοτόμος ὑπόδημα. ὁ μὲν ἔν γεωργὸς τῷ οἰκοδόμῳ σῖτον δίδωσιν, ὁ δ' οἰκοδόμος τῷ γεωργῷ οἰκίαν· ὁμοίως δὲ 10 οἱ ἄλλοι πάντες ὕτως ἔχουσιν ὥς τὰ παρ' αὐτοῖς ἀντικαταλλάττεσθαι τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις. ἔστι δ' ἡ ἀναλογία αὕτη· ὥς γὰρ ὁ γεωργὸς τῷ οἰκοδόμῳ, ὕτως ὁ οἰκοδόμος τῷ γεωργῷ· ὁμοίως τῷ σκυτεῖ, τῷ ὑφάντῃ, τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἡ αὕτη ἀναλογία πρὸς ἀλλήλους γίνεται καὶ συνέχει 15 δ' ἡ αὕτη ἀναλογία τὴν πολιτείαν. ὥστε τὸ δίκαιον εἶναι ἔοικε τὸ ἀνάλογον· τὸ γὰρ δίκαιον συνέχει τὰς πολιτείας, τὸ αὐτὸ δ' ἐστὶ τὸ δίκαιον τῷ ἀνάλογον. ἐπεὶ δὲ ὁ οἰκοδόμος πλείονος ἄξιον ποιεῖ τὸ αὐτῷ ἔργον ἢ ὁ σκυτεὺς, καὶ ἦν ἔργον ἀντικαταλλάττεσθαι τῷ σκυτεῖ πρὸς τὸν οἰκοδόμον, 20 ἀνθ' ὑποδημάτων δ' ἔκ ἦν οἰκίαν λαβεῖν, ἐνταῦθα ἡδὴ ἐνόμισαν, ἔ' πάντα ταῦτα ὠνητὰ ἐσιν, ἀργύριον προσαγορεύσαντες νόμισμα, τέτω χρῆσθαι, καὶ τὴν ἀξίαν ἕκασον ἕκασον διδόντας τὴν ἀλλάξιν ποιεῖσθαι παρ' ἀλλήλων, καὶ τούτω τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν συνέχειν. ἐπεὶ ἔν τὸ δίκαιόν ἐστιν 25 ἐν τέτοις καὶ τοῖς εἰρημένοις ἐμπροσθεν, ἡ περὶ ταῦτα δικαιοσύνη ἀν εἴη τῇ ἔξει ὁρμὴν ἔχουσα μετὰ προαιρέσεως περὶ ταῦτα καὶ ἐν τέτοις. ἐστὶ δὲ δίκαιον καὶ ἀντιπεπονητός, οὐ μέντοι γε ὥς οἱ Πυθαγόρειοι ἔλεγον. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ᾤοντο δίκαιον εἶναι, ἃ τις ἐποίησε, ταῦτ' ἀντιπαθεῖν. τὸ δὲ 30 τοῦτον ἐκ ἐστὶ πρὸς ἅπαντας. ἔ' γὰρ ἐστὶ δίκαιον οἰκέτῃ πρὸς ἐλεύθερον ταυτόν· ὁ οἰκέτης γὰρ εἰάν πατάξῃ τὸν ἐλεύθερον, ἐκ ἐστὶ δίκαιος ἀντιπληγῆναι, ἀλλὰ πολλάκις. καὶ τὸ ἀντιπεπονητός δὲ δίκαιόν ἐστιν ἐν τῷ ἀνάλογον· ὥς γὰρ ὁ ἐλεύθερος ἔχει πρὸς τὸν δούλον τῷ βελτίῳ εἶναι, ὕτως τὸ ἀντι- 35 ποιῆσαι πρὸς τὸ ποιῆσαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐλευθέρῳ πρὸς ἐλεύθερον ἔξει. ἔ' γὰρ δίκαιον, εἴ τις τὸν ὀφθαλμὸν ἐξέκοψέ τις, ἀντεκκοπῆναι μόνον, ἀλλὰ πλείονα παθεῖν, ἀκολουθήσαντα τῇ ἀναλογίᾳ· καὶ γὰρ ἦρξε πρότερος καὶ

ἡδίκησεν, ἀδικεῖ δὲ κατ' ἀμφοτέρα, ὥς ἀνάλογον καὶ ἀδικήματα, καὶ τὸ ἀντιπαθεῖν πλείω ὢν ἐποίησε δίκαιόν ἐστιν. ἐπεὶ δὲ τὸ δίκαιον πολλαχῶς λέγεται, διορίσιν εἴη ὑπὲρ ποῖος δικαίᾳ ἐστὶν ἡ σκέψις. ἐστὶ δὲ δίκαιον τί, ἢ φασίν, οἰκέτῃ πρὸς δεσπότην καὶ υἱῷ πρὸς πατέρα· τί ἐν τέτοις δίκαιον ὁμωνύμως ἀν δόξειεν λέγεσθαι τῷ πατρὶ δίκαιῳ. ἐστὶ γὰρ δίκαιον ὑπὲρ ἔ' ἐστὶν ἡ σκέψις, ἢ πολιτικὸν δίκαιον. τὸτο γὰρ μάλιστα ἐστὶν ἐν ἰσότητι· πῶς γὰρ οἱ πολλοὶ τινες, καὶ ὅμοιοι βύλονται ἐπ' αὐτῷ φύσει, τῷ δὲ τρόπῳ ἕτεροι. τῷ δὲ υἱῷ πρὸς πατέρα καὶ οἰκέτῃ πρὸς δεσπότην ἐκ ἀν δόξειεν εἶναι δίκαιον ἡδὴ γὰρ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ πρὸς ἐμὴ ἔτε τῇ χειρὶ ὁμοίως ἔ' ἐκάσῳ τῶν μορίων. ὡσαύτως ἀν δὲ δόξειεν ἔχειν καὶ πρὸς πατέρα· ὥσπερ γὰρ μέρος τί ἐστὶ τῷ πατρὶ ἐκ πλὴν ὅταν ἡδὴ λάβῃ τὴν τῷ ἀνδρὸς τάξιν καὶ χωρὶς αὐτῷ, τότε ἡδὴ ἐν ἰσότητι καὶ ὁμοιότητι ἐστὶ τῷ πατρὶ δὲ πολῖται τοῖσδε τινες ἐθέλουσιν εἶναι. ὥς δ' αὖτως ἢ οἰκέτῃ πρὸς δεσπότην ἐστὶ δίκαιον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν γὰρ δεσπότης τί ἐστιν ὁ οἰκέτης. ἀλλὰ δὴ καὶ εἰ ἐπ' αὐτῷ δίκαιον, τὸ οικονομικὸν δίκαιον πρὸς αὐτόν ἐστιν. ἢ πᾶς δὲ γε ἡμεῖς ζητῶμεν, ἀλλὰ τὸ πολιτικόν· ἐν ἰσότητι καὶ ὁμοιότητι τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἔοικεν εἶναι. ὡς δὲ τὸ μὲν ἐν ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ κοινωνία δίκαιον ἐστὶ τῷ πολιτικῷ δικαίῳ· χεῖρον μὲν γὰρ ἢ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ ἀλλ' οἰκειότερον, καὶ μετέχει ἰσότητός πως μᾶλλον, ἐγγὺς τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ὁ βίος αὐτῶν, ὥς πᾶς δίκαιον τὸ γυναικὶ πρὸς ἀνδρα μάλιστα πως ἡδὴ τῶν ἄλλων πολιτικόν ἐστιν. ἐπεὶ ἔν ἐστὶ δίκαιον τὸ ἐν πολιτικῇ κοινωνίᾳ ὄν, ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ δίκαιος περὶ τὸ πᾶς δίκαιον ἐστὶ. τῶν δὲ δικαίων ἐστὶ τὰ μὲν φύσει καὶ νόμῳ. δεῖ δ' ὕτως ὑπολαμβάνειν μὴ ὥς μηδέποτε ὁρταπεσόντα· καὶ γὰρ τὰ φύσει ὄντα μεταλαμβάνειν ταβολῆς. λέγω δ' οἷον εἰ τῇ ἀριστερᾷ μελετῶμεν πᾶς αἰὲ βάλλειν, γινώμεθ' ἀν ἀμφιδέξιοι· ἀλλὰ φύσει ἀριστερά ἐστὶ, καὶ τὰ δεξιὰ ὑδὲν ἤττον φύσει βελτίονα τῆς ἀριστερᾶς, καὶ πάντα ποιῶμεν τῇ ἀριστερᾷ κατὰ τὴν δεξιᾶν. ὑδ' ὅτι μεταπίπτουσι, διὰ τῷ οὐκ ἐστὶ φύσει· ἀλλ' εἰ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸν πλείω χρόνον οὕτω διαμένει ἀριστερά ὅσα ἀριστερά καὶ ἡ δεξιὰ δεξιὰ, τὸτο φύσει ἐστὶ

3. ὁ πεπονηκὼς ἔχει *K*². || 4. ὥς — 6. ὀλίγα *om M*². || 6. τὸ δίκαιον *K*². || 10. δι] καὶ *M*². || 15. πρὸς ἀλλήλους *om F*¹. || 16. τὰς πολιτείας *M*². || ἔοικεν εἶναι *K*². || 18. ἀναλόγῳ *K*². || δὴ *M*². || 20. τῷ καὶ τῷ *K*². || 21. ἐνόμισαν ταῦτα πάντα ἡμέτεροι *om F*¹. || 22. ἀργύριον προσαγορεύσαντες *M*². || 23. νομίματι *K*². || 24. διδόντες *M*². || ἀλλήλων, *omissis* καὶ τούτω, *K*². || 28. καὶ δίκαιον *F*¹. || 29. πυθαγόριοι *K*² *M*². || 32. ταυτά *K*², *om M*². || 33. δίκαιον *M*². || 34. δὲ *om M*². || 39. ἀκολουθήσαντα *K*².

6. ὁμωνύμως *M*². || 9. πολιτικῷ *K*². || 12. πατρὶ *K*². || ἔτε] ὑδὲ *K*² *M*². || 15. *nonne ap*? || 16. αὐτῷ *K*². || 19. ἀλλ' *M*². || ἐστὶν *om M*². || 23. γυναικὶ καὶ ἀνδρὶ *K*². || 24. γὰρ ἐστὶν ἢ *K*². || 29. ὅν] ἐστὶ καὶ *M*². || 39. ἀριστερά *post* ὅσα *om F*¹.

ες ἐπὶ τῶν φύσει δίκαιων, μή, εἰ μεταβάλλει δια-
 τέραν χρήσιν, διὰ τῆς ἐκ ἑξὶ δίκαιον φύσει, ἀλλ'
 ὁ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διαμένον, τὸτο φύσει δίκαιον
 ἐς. ὁ γὰρ ἂν ἡμεῖς θύμεθα καὶ νομίσωμεν, τοῦτο
 τι δίκαιον ἦδη καὶ καλοῦμεν κατὰ νόμον δίκαιον. 5
 ὅν δίκαιον τὸ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ νόμον. ἀλλ' ὁ
 δίκαιόν ἐστι πολιτικόν. τὸ δὲ πολιτικόν ἐστι τὸ
 ἐκ φύσει. τὸ δ' ἀδικον καὶ τὸ ἀδίκημα δοξεῖν
 ἔγωγε ταῦτόν, ἐκ ἑξὶ δέ· τὸ μὲν γὰρ ἀδικόν ἐστι τὸ
 ἰρισμένον, οἷον τὸ παρακαταθήκην ἀποσερῆσαι ἀδικόν 10
 ὁ δ' ἀδίκημά ἐστι τὸ ἦδη ἀδίκως τι πράξαι. ὁμοίως
 δίκαιον καὶ τὸ δικαιοπράγημα ἐκ ταύτων· τὸ μὲν γὰρ
 τὸ τῷ νόμῳ ὠρισμένον, τὸ δὲ δικαιοπράγημα τὸ
 κατὰ νόμον πράττειν. πότε ὅν τὸ δίκαιον, καὶ πότε ὅ;
 ὡς μὲν εἰπεῖν, ὅταν πράττῃ κατὰ προαίρεσιν καὶ ἐκ- 15
 ὁ δ' ἐκκυσίως ὁ ἦν, εἰρηται ἐν τοῖς ἐπάνω ἡμῖν) καὶ
 διὼς καὶ ὅν καὶ ὡ καὶ ὅ ἐνεκα, ἔτως δίκαιον πράτ-
 τοίως καὶ ὡσαύτως καὶ ὁ ἀδικος ἔσαι ὁ εἰδὼς καὶ ὅν
 καὶ ὅ ἐνεκα. ὅταν δὲ μηθὲν τῶν εἰδὼς πράξῃ τι
 ἀδικος μὲν ἐκ ἔστιν, ἀτυχῆς δέ· εἰ γὰρ οἰόμενος 20
 ἄμιον ἀποκτείνειν τὸν πατέρα ἀπέκτεινεν, ἀδικον μὲν
 ἔξεν, ἀδικεῖ μὲντοι ὅθεν, ἀτυχεῖ δέ. ὡς ἐν τὸ μὴ
 τὰ ἀδίκῃ πράττοντα ἐν τῷ ἀγνοεῖν ἐς τὸτο, ὁ καὶ
 ἐπάνω ἐλέγγο, ὅταν μὴ εἰδὼς μὴθ' ὅν βλάπτει μὴθ'
 ὅ ἐνεκα. ἀλλ' ἦδη καὶ τὴν ἀγνοίαν διορίζον ἐστὶ 25
 γινομένης τῆς ἀγνοίας, ὅν βλάπτει, ἐκ ἀδικήσε.
 ὅτος ὁ διορισμός· ὅταν μὲν γὰρ ἡ ἀγνοία αἰτία ἦ
 ἔξαι τι, ἐκ ἐκὼν τὸτο πράττει, ὡς ἐκ ἀδικεῖ· ὅταν
 ἀγνοίας αὐτὸς ἦ αἰτίας, καὶ πράττῃ τι κατὰ τὴν
 ἡς αὐτὸς αἰτίας ἐξιν, ὅτος ἦδη ἀδικεῖ, καὶ δικαίως 30
 τοῦτος κληθήσεται. οἷον ἐπὶ τῶν μεθύοντων· οἱ γὰρ
 ἐς καὶ πράξαντες τι κακὸν ἀδικῶσιν· τῆς γὰρ ἀγνοίας
 ἴσιν αἰτίοι· ἔξῃν γὰρ αὐτοῖς μὴ πίνειν τοσούτον ὡς
 αὐτὰς τύπτειν τὸν πατέρα. ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων
 ὅσαι μὲν γίνονται δι' αὐτῆς, οἱ κατὰ ταύτας ἀδι- 35
 ἀδικοί· ὡν δὲ μὴ αὐτοὶ εἰσιν αἰτίοι, ἀλλ' ἡ ἀγνοία
 ἐστὶν αἰτία τοῖς πράξασιν τῷ πράξαι, ἐκ ἀδικοί.
 ἡ τοιαύτη ἀγνοία ἡ φυσικὴ, οἷον τὰ παῖδια ἀγνοῦντα

τὸς πατέρας τύπτουσιν, ἀλλ' ἡ ἐν τέτοις ἀγνοία φυσικὴ
 ὅσα ἐποιεῖ διὰ τὴν πράξιν ταύτην τὰ παῖδια λέγεσθαι
 ἀδίκῃ· ἡ γὰρ ἀγνοία αἰτία τοῦ πράττειν ταῦτα, τῆς δ'
 ἀγνοίας ἐκ αὐτὰ αἰτία, διὸ ἐδ' ἀδίκῃ λέγονται. ὑπὲρ δὲ
 δὴ τῷ ἀδικεῖσθαι πῶς; πότερον ἐκόντα ἐξιν ἀδικεῖσθαι ἢ ὅ;
 δίκαια μὲν γὰρ καὶ ἀδίκῃ πράττομεν ἐκόντες, ἀδικεῖσθαι
 δὲ ἐκτί ἐκόντες· τὸ γὰρ κολάζεσθαι φεύγομεν, ὡς δὴλον
 ὅτι ἐκ ἂν ἀδικοῦμεθα ἐκόντες. ὑδεῖς γὰρ ἐκὼν βλάπτεσθαι
 ὑπομένει· τὸ γὰρ ἀδικεῖσθαι βλάπτεσθαι ἐξιν. ναί, ἀλλ'
 εἰσὶ τινες οἱ θεὸν αὐτοῦς τὸ ἴσον ἔχειν παραχωρῶσί τιςιν,
 ὡς εἰ τὸ ἴσον ἔχειν ἦν δίκαιον, τὸ δ' ἔλαττον ἔχειν ἀδι-
 κεῖσθαι ἐξιν, ἔλαττον δὲ ἐκὼν ἔχει, ἐκὼν ἄρα, φησὶν, ἀδι-
 κεῖται. ἀλλ' ἐντεῦθεν δὴλον πάλιν ὅτι ἐκ ἐκὼν. πάντες
 γὰρ οἱ ἐλαττον λαμβάνοντες ἀντικαταλλάττονται ἢ τιμὴν
 ἢ ἔπαινον ἢ δόξαν ἢ φιλίαν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων· ὁ δ'
 ἀντικαταλλαττάμενός τι ἀνθ' ὅ προίεται, ἐκτί ἀδικεῖται·
 εἰ δὲ μὴ ἀδικεῖται, ὅδε ἐκὼν ἄρα. ἐτι πάλιν οἱ τὸ ἐλατ-
 τον λαμβάνοντες καὶ ἀδικέμενοι, ἢ ἐκ ἴσον λαμβάνουσιν,
 ὅτοι καλλωπίζονται καὶ σεμνύνονται ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ὅτι
 φασὶν "ἔξόν μοι ἴσον λαμβάνειν οὐκ ἐλάμβανον, ἀλλὰ
 παρῆκα τῷ πρεσβυτέρῳ ἢ τῷ φίλῳ." ἀδικέμενος δὲ γε
 ὑδεῖς σεμνύνεται. εἰ δ' ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασι μὴ σεμνύνον-
 ται, ἐπὶ δὲ τέτοις σεμνύνονται, ὅλως ἐκ ἂν ἀδικοῖντο ἔως
 ἐλαττέμενοι. εἰ δὲ μὴ ἀδικῶνται, ὅδ' ἂν ἐκόντες ἀδικοῖντο.
 πρὸς δὲ ταῦτα καὶ τὸς τοιούτους λόγους ὁ ἐπὶ τῷ ἀκρατοῦς
 λόγος ἐναντιῖται· ὁ γὰρ ἀκρατὴς βλάπτει αὐτὸς αὐτὸν
 τὰ φαῦλα πράττων, καὶ ἐκὼν γε ταῦτα πράττει, βλάπ-
 πει ἄρα αὐτὸς αὐτὸν εἰδὼς, ὥσθ' ἐκὼν αὐτὸς ὑφ' αὐτῷ
 ἀδικεῖται. ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ διορισμός προστεθεὶς κωλύσει
 τὸν λόγον τῶτον. ἐξιν δὲ ὁ διορισμός ὅτος, τὸ μηδένα βλά-
 λεσθαι ἀδικεῖσθαι. ὁ δὲ γε ἀκρατὴς βουλόμενος πράττει
 τὰ κατὰ τὴν ἀκρασίαν, ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἀδικεῖ· βέλεται
 ἄρα τὰ φαῦλα πράττειν αὐτῷ. ἀλλ' ὑδεῖς βέλεται ἀδι-
 κεῖσθαι, ὥστ' οὐδ' ὁ ἀκρατὴς αὐτὸς αὐτὸν ἐκὼν ἀδικοῖ.
 ἀλλ' ἴσως ἐνταῦθα πάλιν ἀπορήσειεν ἂν τις, ἄρα γε ἐν-
 δέχεται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν; ἐκ μὲν δὴ τῷ ἀκρατῆς σκο-
 πουμένῳ ἔοικεν ἐνδέχεσθαι. καὶ πάλιν ἔτως. εἰ γὰρ ἂ ὁ
 νόμος πράττειν τάττει, ταῦτά· ἐξιν δίκαια, ὁ μὴ πράττων

μεταβάλλοι *M*². || 3. φύσει om *M*². || 9. ὅτω] ὅ *K*². || ἐκ ἑξὶ δέ om *K*². || 10. τὴν *K*². || 11. ἦδη om *M*². || 17. ὅτος
 18. ὁ post καὶ om *M*². || 19. εἰδὼς τῶν *M*². || 21. ἀποκτενῶν *M*². || 22. τι] τοι *K*², om *M*². || ὡς] ἐπὶ *K*². || 25. μὴθ'
 || καὶ om *M*². || 29. τι om *M*². || 31. ὁ τοῦτος αἰτίας *M*². || 33. αὐτοῖ] αὐτοῖς *K*², αὐτοὶ αὐτοῖς corr *K*². || 34. ὁμοίως]
 || 35. ὅτοις μὲν γίνονται τι δι' *M*². || κατ' αὐτάς *M*². || 37. τῷτο *M*². || 38. ἡ post ἀγνοία om *K*².
 ἐδ'] ἐκ *M*². || δὲ om *M*². || 10. αὐτοῖς *M*². || 11. δ' om *K*². || 12. ἐλάττω *K*². || 15. τι ἄλλο *M*². || 16. τι ἀνθ'] ταῦθ'
 17. ὅδε ἐκὼν ἄρα om *M*². || 19. καὶ σεμνύνονται om *M*². || τῶν τοιούτων *K*². || 23. ἀδικοῖντ' ἂν *M*². || οἱ ὅτος *K*². || 26. αὐτὸς
 . || αὐτὸν *M*². || 28. ἄρα] δ' *M*². || 29. προτεθεὶς κωλύει *M*². || 30. ὁ om *M*². || 31. γε om *M*². || 36. αὐτὸν] αὐτὸς codices.

ταῦτα ἀδικεῖ· καὶ εἰ πρὸς ὃν κελεύει πράττειν, πρὸς τῷτον
εἰ μὴ πράττει, τῷτον ἀδικεῖ. ὁ δὲ νόμος κελεύει σὺφρονα
εἶναι, ὑσίαν κεκτῆσθαι, σώματος ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τὰλλα
τὰ τοιαῦτα· ὁ ἄρα ταῦτα μὴ πράττων ἀδικεῖ αὐτόν· εἰς
οὐθέννα γὰρ ἄλλον τῶν τοιούτων ἀδικημάτων ἢ ἀναφορά
ἐσιν. ἀλλὰ μὴ ποτε ταῦτα ἔκ ἀληθῆ ἦν, ἔδ' ἐνδέχεται
αὐτὸν ἀδικεῖν αὐτόν. τὸν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἐνδέχεται κατὰ
τὸν αὐτὸν χρόνον πλεῖον ἔχειν καὶ ἔλαττον, οὐδ' ἐόντα
ἅμα καὶ ἄκουτα· ἀλλὰ μὴν ὁ ἀδικῶν, ἢ ἀδικεῖ, πλεῖον
ἔχει, ὁ δ' ἀδικούμενος, ἢ ἀδικεῖται, ἔλαττον· εἰ ἄρα αὐτὸς
αὐτὸν ἀδικεῖ, ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
καὶ πλεῖον ἔχειν καὶ ἔλαττον. ἀλλὰ τὸτ' ἀδύνατον· οὐκ
ἄρα ἐνδέχεται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν. ἔτι ὁ μὲν ἀδικῶν ἐκὼν
ἀδικεῖ, ὁ δὲ ἀδικούμενος ἄκων ἀδικεῖται, ὥστε εἰ ἐνδέχε-
ται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν, ἐνδέχοιτ' ἂν ἅμα καὶ ἄκυσίως καὶ
ἐκυσίως πράττειν τι. τὸτο δὲ ἀδύνατον· ἔκ ἄρα ἔδ' ὥτως
ἐνδέχεται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν. ἔτι εἰ τις λαμβάνοι ἐκ
τῶν κατὰ μέρος ἀδικημάτων. ἀδικουσι γὰρ πάντες ἥτοι
παρακαταθήκην ἀποστερύντες ἢ μοιχεύοντες ἢ κλεπτοντες
ἢ τι ἄλλο τῶν κατὰ μέρος ἀδικημάτων ποιοῦντες· ὁδεῖς δὲ
πᾶποτε αὐτὸς αὐτὸν παρακαταθήκην ἀπεστέρησεν, ἔδ' ἐμεί-
χευσε τὴν αὐτὴ γυναῖκα, ἔδ' ἔλεψεν αὐτὸς τὰ αὐτοῦ,
ὥς εἰ τὸ μὲν ἀδικεῖν ἐν τοῖς τοῖοις ἐστὶ τῶν δὲ μὴθὲν
ἐνδέχεται πρὸς αὐτὸν ποιεῖν, ἔκ ἂν ἐνδέχοιτο αὐτὸν ἀδι-
κεῖν. εἰ δὲ μὴ, οὐ τό γε πολιτικὸν ἀδίκημα, ἀλλὰ τὸ
οἰκονομικόν· ἢ γὰρ ψυχὴ εἰς πλείω μεμερισμένη ἔχει τι
αὐτῆς τὸ μὲν χειρὸν τὸ δὲ βέλτιον, ὥστ' εἰ τι ἐγγίγνεται
τῶν ἐν ψυχῇ ἀδίκημα, τῶν μερῶν ἐστὶ πρὸς ἄλληλα. τὸ
οἰκονομικὸν γὰρ ἀδίκημα διειλόμεθα τῷ ἐπὶ τὸ χειρὸν καὶ
βέλτιον, ὡς γίνεσθαι πρὸς αὐτὸν ἄδικον καὶ δίκαιον. οὐ
τῷτο δ' ἡμεῖς ἐπισκοπούμεθα, ἀλλὰ τὸ πολιτικόν. ὥς' ἐν
τοῖς τοῖοις ἀδικημάτων ἐν οἷς ἡμεῖς ζητῶμεν, ἔκ ἐνδέχε-
ται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικεῖν. πότερος δὲ πάλιν ἀδικεῖ, καὶ
ἐν ποτέρῳ ἐστὶ τὸ ἀδίκημα, ἐν τῷ ἀδίκως ἐστὶν ἔχοντι ἢ
τῷ κρίναντι καὶ τῷ ἀπονείμαντι, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀγῶσιν; καὶ
γὰρ ὁ λαβὼν τὸν φοῖνικα παρὰ τοῦ ἐφεστῶτος καὶ
ταῦτα κρίναντος οὐκ ἀδικεῖ, καὶ ἀδίκως αὐτῷ ἀποδοθῆ·
ἀλλ' ἥδη ὁ κρίνας κακῶς καὶ ὁδός, ὥς ἀδικεῖ. καὶ ὥς

ἔστι μὲν ἢ ἀδικεῖ, ἔστι δὲ ἢ ἐκ ἀδικεῖ· ἢ μὲν γὰρ ἐκ
ἀληθείας καὶ τῇ φύσει ὃν δίκαιον μὴ ἔκρινε, ταύτῃ
ἀδικεῖ, ἢ δὲ τὸ αὐτῷ δοκῆν εἶναι δίκαιον, ἐκ ἀδικεῖ.

Ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ τῶν ἀρετῶν εἴρηται, καὶ τότε
καὶ ἐν τίσι καὶ περὶ ποῖα, καὶ περὶ ἐκείνης αὐτῶν, ἐν
πράττοιμεν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον τὸ βέλτιστον, πῶς
ὥτως εἰπεῖν, τὸ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττειν, ὅμοιος
ὥσπερ ἂν εἴ τις εἴποι ὅτι ὑγίαια ἄρις· ἂν γένεαι, εἰ
τὰ ὑγιεινὰ προσφέροιτο. τὸ δὲ τοῦτον ἀσαφές· ἀλλ' αὖ
μοι, τὰ ποῖα διασάφησον ὑγιεινὰ ἐσιν. ἔγωγε καὶ ἐπὶ
λόγῳ, τί ἐσιν ὁ λόγος καὶ τίς ὁ ὀρθὸς λόγος; ἀρετῆς
ἵσως ἐστὶ πρῶτον μὲν, ἐν ᾧ ὁ λόγος ἐγγίνεσθαι, ὑπὲρ
διελθῆναι. διωρίσθη μὲν οὖν ὑπὲρ ψυχῆς ὡς τῶν
πρότερον, ὅτι τὸ μὲν αὐτῆς ἐστὶ λόγον ἔχον, τὸ δ' ἄρ'
μόριον τῆς ψυχῆς. ἐστὶ δὲ εἰς δύο τὴν διάρκειαν ἔχον
λόγον ἔχον μόριον τῆς ψυχῆς, ὧν ἐστὶ τὸ μὲν βέλτιον
τὸ δ' ἐπιστημονικόν. ὅτι δὲ ἕτερα ἀλλήλων ἐστὶν, ἐκ
ὑποκαμμένων ἂν γένοιτο φανερόν. ὥσπερ γὰρ δὴ ἐπὶ
ἀλλήλων χρώμα τε καὶ χυμὸς καὶ ψόφος καὶ ἡ
ὥσαύτως καὶ τὰς αἰσθήσεις ἕτερας αὐτῶν ἢ φύσις ἐ-
δοκεν· ψόφον μὲν γὰρ ἀκοή, χυμὸν δὲ γούστου γὰρ
μὲν, χρώμα δὲ ὄψις. ὁμοίως δὲ καὶ τὰλλα τῶν
τρόπον δεῖ ὑπολαμβάνειν, ἐπεὶ ἕτερα τὰ ὑποκαμνύμενα
ἕτερα καὶ τὰ τῆς ψυχῆς εἶναι μέρη οἷς ταῦτα γὰρ
μὲν. ἕτερον δ' ἐστὶ τὸ νοητὸν καὶ τὸ αἰσθητόν, καὶ
ψυχῇ γνωρίζομεν· ἕτερον ἄρ' ἂν εἴη τὸ μόριον τῆς
αἰσθητῆς καὶ τὰ νοητά. τὸ δὲ βουλευτικὸν καὶ πρᾶξαι
περὶ τὰ αἰσθητά καὶ ἐν κινήσει, καὶ ἀπλῶς ὅτε ὁ
σει τε καὶ φθορὰ ἐστίν. βουλευόμεθα γὰρ ὑπὲρ πᾶσι
ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ καὶ πράξαι καὶ μὴ πρᾶξαι πρὸς
περὶ ἃ ἐστὶ βελὴ καὶ προαίρεσις τῆς πράξεως ἢ μὴ πρᾶ-
ταῦτα δ' ἐστὶν αἰσθητά καὶ ἐν κινήσει τῷ μεταβάλλει
ὥστε τὸ προαιρετικὸν μόριον τῆς ψυχῆς κατὰ τὴν
τῶν αἰσθητῶν ἐστίν. τῶν δὲ διωρισμένων, μὲν πᾶσι
λεκτέον ἂν εἴη, ἐπειδὴ ὑπὲρ ἀληθεῶς ἐστὶν ὁ λόγος
τάληθες ὡς ἔχει σκοπούμεθα, ἐστὶ δ' ἐπιστήμη φρονεῖ
σοφία ὑπόληψις, περὶ τί δὴ ἔκαστον τῶν ἐστὶν. ἐπὶ
ἐπιστήμη ἐστὶ περὶ ἐπιστητόν, καὶ τῷτο μετ' ἀποδείξεως

5. ἄλλων *K*¹. || 6. ταῦτα] τὰ τοιαῦτα *M*¹. || 13. αὐτὸν] τὸν αὐτὸν *M*¹. || 18. ἅπαντες *M*¹. || 19. παραθήκην *K*¹. || 22. ἐκ-
ικαυτῷ *K*¹. || 28. ἐστὶ om *K*¹. || 29. τῷ] τὸ *K*¹ *M*¹. || τὸ om *M*¹. || 33. πότερον *K*¹.

2. μὲν om *K*¹. || 3. δὲ τῷτο *K*¹. || 4. ἐπὶ *K*¹. || 6. πράττοιμεν *K*¹. || μὲν] μὲν γὰρ *M*¹, μέντοι *OGT*. || 7. post τῶν
*K*¹ τὸ βέλτιστον. || 10. ἐκιν ὑγιεινὰ *K*¹. || 13. διωρίσθη *M*¹. || 14. ἔχον — 15. μόριον] ἔχοντες μόριον *K*¹, ἔχον τὸ δ' ἄλλο *OGT* καὶ ὡς
ἔχοντες μόριον *M*¹. || 15. δὴ] δ' *M*¹. || 16. ἔλλογον *K*¹, ἐν λόγον *M*¹. || τῆς] λόγον τῆς *K*¹. || 18. ἀλλήλων ἐστὶ *M*¹. || 19. χυμὸς
καὶ *K*¹ *M*¹. || 20. καὶ] δὲ καὶ *M*¹. || 23. ἐπὶ δ' ἕτερα *M*¹. || 26. ἄρ' om *M*¹. || 27. καὶ προαιρετικόν om *K*¹. || 29. βελὴ
*M*¹. || 31. ἐκ] ἐκ καὶ *M*¹. || 34. τὸν αἰσθητόν *K*¹. || δὲ *M*¹. || 36. τάληθες *M*¹. || δ'] δ' ἢ *K*¹. || 37. ὦν om *M*¹.

διατεινόμενον, ἡ δὲ φρόνησις περὶ τὰ πρακτά, ἐν οἷς
καὶ φυγὴ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἐστὶ πρᾶξις καὶ μὴ πρᾶ-
ξις δὴ τῶν ποιημένων καὶ πραττομένων ἢ ταυτό τὸ
κὸν καὶ πρακτικόν· τῶν μὲν γὰρ ποιητικῶν ἐστὶ τι
τὴν ποιῆσιν ἄλλο τέλος, οἷον παρὰ τὴν οἰκοδομικὴν,
ἐστὶ ποιητικὴ οἰκίας, οἰκία αὐτῆς τὸ τέλος παρὰ τὴν
ν. ὁμοίως ἐπὶ τεκτονικῆς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ποιητι-
ἐπὶ δὲ τῶν πρακτικῶν ἕκ ἐστιν ἄλλο ὅθεν τέλος παρ'
τὴν πρᾶξιν, οἷον παρὰ τὸ κιθαρίζειν ἕκ ἐστιν ἄλλο
ὅθεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸτο τέλος, ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ πρᾶξις.
ἀν ὅν τὴν πρᾶξιν καὶ τὰ πρακτά ἡ φρόνησις, περὶ
ποιῆσιν καὶ τὰ ποιητὰ ἡ τέχνη· ἐν γὰρ τοῖς ποιη-
τάων ἡ ἐν τοῖς πρακτοῖς ἐστὶ τὸ τεχνάζειν. ὥς τε ἡ
γίς ἀν εἴη ἔστις τις προαιρετικὴ καὶ πρακτικὴ τῶν
μὲν ὄντων καὶ πρᾶξις καὶ μὴ πρᾶξις, ὅσα εἰς τὸ
έρον ἢ δὴ συντείνει. ἐστὶ δ' ἡ φρόνησις ἀρετὴ, ὡς δὲ
ἔν, ἕκ ἐπισήμη· ἐκαινέτο γὰρ εἰσιν οἱ φρονίμοι, ὁ
κινος ἀρετῆς. ἐστὶ δ' ἐπισήμης μὲν πάσης ἀρετῆς ἐστὶ
ταῦς δὲ ἀρετῇ ἕκ ἐστιν, ἀλλ' ὡς εἴπωμεν, αὐτὸ τί ἐστιν
ὁ δὲ νῦν ἐστὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν νοητῶν καὶ τῶν
ἡ μὲν γὰρ ἐπιστήμη τῶν μετ' ἀποδείξεως ὄντων
αἱ δ' ἀρχαὶ ἀναπόδεικτοι, ὥς· ἕκ ἀν εἴη περὶ τὰς
ἡ ἐπιστήμη, ἀλλ' ὁ νῦν. ἡ δὲ σοφία ἐστὶν ἐξ ἐπι-
καὶ νῦ συγκατεμένη. ἐστὶ γὰρ ἡ σοφία καὶ περὶ τὰς
καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν ἢ δὴ δεικνύμενα, περὶ δὲ ἡ
λη· ἡ μὲν ὅν περὶ τὰς ἀρχὰς, τῷ νῦ αὐτὴ μετέχει,
περὶ τὰ μετὰ τὰς ἀρχὰς μετ' ἀποδείξεως ὄντα, τῆς
λης μετέχει. ὥς τε δὴλον ὅτι ἡ σοφία ἐστὶν ἕκ τε νῦ
επιστήμης συγκατεμένη, ὥς· εἴη ἀν περὶ ταῦτα περὶ δὲ
νῦς καὶ ἡ ἐπιστήμη. ἡ δὲ ὑπέληψις ἐστὶν, ἡ ὑπὲρ
των ἐπαμφοτερίζομεν πρὸς τὸ καὶ εἶναι ταῦτα ὅτων
ἡ εἶναι. πότερον δ' ἐστὶν ἡ φρόνησις καὶ ἡ σοφία
ἡ ὅς· ἡ μὲν γὰρ σοφία ἐστὶ περὶ τὰ μετ' ἀποδεί-
καὶ αἱ ὡσαύτως ὄντα, ἡ δὲ φρόνησις ἢ περὶ ταῦτα
περὶ τὰ ἐν μεταβολῇ ὄντα. λέγω δὲ οἷον εὐθὺ μὲν
κύβηλον καὶ κοῖλον καὶ τὰ τοιαῦτα αἱ ἐστὶ τοιαῦτα,
συμφέροντα ἕκ ἐστις ὅτως ἔχουσι τὸ μὴ εἰς ἄλληλα
ἀλλάειν, ἀλλὰ μεταβάλλουσι, καὶ νῦν μὲν συμφέρει
αὐρίον δ' ὅς, καὶ τῷ μὲν, τῷ δ' ὅς, καὶ ὅτως μὲν

συμφέρει, ἐκείνως δὲ ὅς συμφέρει. περὶ δὲ τὰ συμφερόμενά
ἐστὶν ἡ φρόνησις, ἡ δὲ σοφία ὅς. ἕτερον ἄρα ἡ σοφία καὶ
ἡ φρόνησις. πότερον δ' ἐστὶν ἡ σοφία ἀρετὴ ἡ ὅς, διὰ τῶ-
των ἀν δὴλον γένοιστο, ὅτι ἐστὶν ἀρετὴ ἐξ αὐτῆς τῆς φρο-
νήσεως. εἰ γὰρ ἡ φρόνησις ἀρετὴ ἐστὶν, ὡς φημέμεν, τοῦ
μορίου τῷ ἑτέρῳ τῶν λόγων ἐχόντων, ἐστὶ δὲ χεῖρων ἡ φρο-
νήσις τῆς σοφίας (περὶ χεῖρων γὰρ ἐστὶν· ἡ μὲν γὰρ σοφία
περὶ τὸ αἰθιον καὶ τὸ θεῖον, ὡς φημέμεν, ἡ δὲ φρόνησις
περὶ τὸ συμφέρον ἀνθρώπων), εἰ ὅν τὸ χεῖρον ἀρετὴ ἐστὶ, τό-
γε βέλτιον εἰκός ἐστιν ἀρετὴν εἶναι, ὥς τε δὴλον ὅτι ἡ σο-
φία ἀρετὴ ἐστὶν. ἡ δὲ σύνεσις τί ἐστὶν ἡ περὶ τίς; ἐστὶ δ' ἡ
σύνεσις ἐν οἷσπερ καὶ ἡ φρόνησις, περὶ τὰ πρακτά. ὁ γὰρ
συνετός περὶ λέγεται τῷ δυνατόν βυλεύεσθαι καὶ ἐν τῷ ὁρ-
θῶς τι κρίναι καὶ ἰδεῖν, περὶ μικρῶν τε καὶ ἐν μικραῖς ἡ
κρίσις αὐτοῦ. ἐστὶν οὖν ἡ σύνεσις καὶ ὁ συνετός μέρος τι
φρονήσεως καὶ τῷ φρονίμῳ, καὶ ἕκ ἀνεν τέτων· ὅς γὰρ ἀν
χωρίσας τὸν συνετὸν τῷ φρονίμῳ. ὁμοίως δ' ἀν δόξειεν
ἔχειν καὶ τὰ ἐπὶ τῆς δεινότητος· ἡ γὰρ δεινότης καὶ ὁ
δεινός οὐκ ἐστὶ μὲν οὔτε φρόνησις ὅτε φρονίμος, ὁ μέντοι
φρονίμος δεινός, διὸ καὶ συνεργεῖ πως τῇ φρονήσει ἡ δει-
νότης. ἀλλὰ δεινός μὲν καὶ ὁ φαῦλος λέγεται, οἷον Μέν-
τωρ δεινός μὲν ἐδόκει εἶναι, ἀλλ' ὅς φρεσῖμος ἦν. τῷ γὰρ
φρονίμῳ καὶ τῆς φρονήσεως ἐστὶ τὸ τῶν βελτίων ἐφίεσθαι
καὶ τούτων προαιρετικῶν εἶναι καὶ πρακτικῶν αἱ, τῆς δὲ
δεινότητος καὶ τῷ δεινοῦ σκῆψασθαι ἐκ τίνων ἀν ἑαυτοῦ
γένοιστο τῶν πρακτῶν, καὶ τὸ ταῦτα πορίσασθαι. δόξειεν ἀν
ὅν εἶναι ὁ δεινός ἐν τοῖς τοιούτοις τε καὶ περὶ ταῦτα. ἀπο-
ρήσεις δ' ἀν τις καὶ θαυμάσεις, διὰ τί ὑπὲρ ἡθῶν λέγον-
τες καὶ πολιτικῆς τινὸς πραγματείας ὑπὲρ σοφίας λέγο-
μεν. ὅτι ἴσως γε πρῶτον μὲν ἐδ' ἀλλοτρίᾳ δόξειεν ἀν εἶναι
ἡ σκῆψις ἡ ὑπὲρ αὐτῆς, εἴπερ ἐστὶν ἀρετὴ ὡς φημέμεν. ἐστὶ
δ' ἴσως ἐστὶ φιλοσόφου καὶ περὶ τούτων παρεπισκοπεῖν ὅσα
ἐν τῷ αὐτῷ τυγχάνουσιν ὄντα. καὶ ἀναγκαῖον δὲ, ἐπεὶ
περὶ τῶν ἐν ψυχῇ λέγομεν, περὶ ἀπάντων λέγειν· ἐστὶ δὲ
καὶ ἡ σοφία ἐν ψυχῇ, ὥστε οὐκ ἀλλοτρίως ὑπὲρ ψυχῆς
ποιούμεθα τὸς λόγους. ὥς περ δ' ἔχει ἡ δεινότης πρὸς φρο-
νήσιν, ὅτως δόξειεν ἀν ἔχειν ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἀπασῶν. λέγω
δὲ οἷον εἰσὶν ἀρεταὶ καὶ φύσει ἐν ἐκάσῳ ἐγγινόμεναι, οἷον
ὁρμαὶ τινες ἐν ἐκάσῳ ἀνεν λόγους πρὸς τὰ ἀνδρεία καὶ τὰ

πρακτικά *M*². || 3. τὸ εἰ 4. τι om *M*². || 6. αἰτίας *M*². || 11. ὅν om *M*². || πρακτικά *M*². || 12. ποιητικοῖς *K*². || 13. ἐν
α *K*². || 15. καὶ μὴ πρᾶξις ὅσα add *M*². || 23. ὁ εἰ 28. τε om *K*². || 36. αἱ ἐστὶ ἐστὶν αἱ eor *M*², ἐστὶν ἡ pr, ἐστὶ *K*². ||
' μὴ εἰς ἄλλο τι μεταβάλλειν *M*². || 39. καὶ τῷ μέν, τῷ δ' ὅς om *M*².
ἐκείνως δὲ ὅς συμφέρει om *K*². || 4. ὅλῳν ἀν *K*². || 5. ἡ om *M*². || 7. χεῖρόν ἐστιν *M*², omisso γάρ. || γάρ om *K*². || 12.
α *M*². || 26. πρακτικῶν *K*²*M*². || 27. ὅν om *M*². || 30. γε om *M*². || 31. ἡ post σκῆψις om *K*².

δίκαια καὶ καθ' ἐκάστην πρὸς τὰ τοιαῦτα. ἔστι δὲ δὴ καὶ
 θῆει καὶ προαιρέσει. αἱ δὲ δὴ μετὰ λόγου οὗται τελείως
 ἀρεταί· εἰσιν ἐπαινεταὶ ἐπ' ἰσχυρόμεναι. ἔστιν οὖν ἡ φυσικὴ
 ἀρετὴ αὕτη ἡ ἀνευ λόγου χωριζομένη μὲν τῷ λόγῳ μικρὰ
 καὶ ἀπολειπομένη τῷ ἐπαινεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸν λόγον καὶ 5
 τὴν προαίρεσιν προσήμενην τελείαν ποιεῖ τὴν ἀρετὴν. διὸ
 καὶ συνεργεῖ τῷ λόγῳ καὶ ἔκ ἐξιν ἀνευ τῷ λόγῳ ἡ φυ-
 σικὴ ὁρμὴ πρὸς ἀρετὴν. ἔδ' αὖ ὁ λόγος καὶ ἡ προαίρεσις
 ἢ πάντῃ τελειῶνται τῷ εἶναι ἀρετὴν ἀνευ τῆς φυσικῆς ὁρμῆς.
 διὸ ἔκ ὁρθῶς Σωκράτης ἔλεγε, φάσκων εἶναι τὴν ἀρετὴν 10
 λόγον· οὐδὲν γὰρ ὀφείλος εἶναι πράττειν τὰ ἀνδρεία καὶ
 τὰ δίκαια, μὴ εἰδὸτα καὶ προαιρούμενον τῷ λόγῳ. διὸ
 τὴν ἀρετὴν ἔφη λόγον εἶναι, ἔκ ὁρθῶς, ἀλλ' οἱ οὖν βέλτιον·
 τὸ γὰρ κατὰ τὸν ὁρθὸν λόγον πράττειν τὰ καλὰ, τοῦτο
 φασιν εἶναι ἀρετὴν, ὁρθῶς μὲν ἔδ' ὕτως. πράττει μὲν γὰρ 15
 ἂν τις τὰ δίκαια προαιρέσει μὲν ὑδεμῖα, ἔδὲ γνῶσει τῶν
 καλῶν, ἀλλ' ὁρμῇ τινὶ ἀλόγῳ, ὁρθῶς δὲ ταῦτα καὶ κατὰ
 τὸν ὁρθὸν λόγον. λέγω δέ, ὡς ἂν ὁ λόγος ὁ ὁρθὸς κελύ-
 σσειν, ὕτως ἔπραξεν. ἀλλ' ὅμως ἡ τοιαύτη πράξις ἔκ ἔχει
 τὸ ἐπαινετόν· ἀλλὰ βέλτιον, ὡς ἡμεῖς ἀφορίζομεν, τὸ 20
 μετὰ λόγου εἶναι τὴν ὁρμὴν πρὸς τὸ καλόν· τὸ γὰρ τοῦ-
 τον καὶ ἀρετὴ καὶ ἐπαινετόν. πότερον δ' ἐστὶν ἡ φρόνησις
 ἀρετὴ ἢ ὅ, ἀπορήσειεν ἂν τις. ἢ μὴν ἀλλ' ἐντεῦθεν ἂν γέ-
 νειτο δῆλον ὅτι ἀρετὴ. εἴπερ γὰρ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀν-
 δρία καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταί, διότι τῶν καλῶν πρακτικαί, 25
 ἐπαινεταί· εἰσι, δῆλον ὡς καὶ ἡ φρόνησις τῶν ἐπαινετῶν ἂν
 τις εἴη καὶ τῶν ἐν ἀρετῇ τάξει ὄντων· ἐφ' ἃ γὰρ ἡ ἀν-
 δρία ὁρμᾷ πράττειν, ἐπὶ ταῦτα καὶ ἡ φρόνησις. τὸ γὰρ
 ὅλον ὡς ἂν αὕτη προσάττη, οὕτω καὶ ἡ ἀνδρία πράττει
 ὥστε εἰ αὕτη ἐπαινετὴ τῷ ποιεῖν ἃ ἂν ἡ φρόνησις προ- 30
 στατή, ἢ γε φρόνησις τελείως ἂν εἴη καὶ ἐπαινετὴ καὶ
 ἀρετὴ. πότερον δ' ἐστὶν ἡ φρόνησις πρακτικὴ ἢ ὅ, ἴδοι ἂν
 τις ἐπτεῦθεν ἐπὶ ταῖς ἐπιστήμας ἐπιβλέψας, οἷον ἐπὶ τὴν
 οἰκοδομικὴν. ἔστι γὰρ, ὡς φασί, ἐν οἰκοδομικῇ ὁ μὲν
 ἀρχιτέκτων τις καλόμενος, ὁ δὲ ὑπηρέτῳ τῷ οἰκοδόμῳ· 35
 οὗτος δ' ἐστὶ ποιητικὸς οἰκίας. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀρχιτέκτων
 καθὼ οἷστις ἰποῖε οἰκίαν, ποιητικὸς οἰκίας. ὁμοίως δὲ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων τῶν ποιητικῶν ἔχει, ἐν αἷς ἐστὶν ἀρχιτέκτων

καὶ ὑπηρέτης τῷ. ποιητικὸς ἄρα τινὸς καὶ ὁ ἀρχ-
 ἔται, καὶ τῷ αὐτῷ τῷ ποιητικὸς καὶ ὑπηρέτικός. ἢ
 ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει, ὅπερ εἰκὸς καὶ ἢ
 καὶ ἡ φρόνησις ἂν εἴη πρακτικὴ. αἱ γὰρ ἀρεταί
 πρακτικαί εἰσιν, ἡ δὲ φρόνησις ὥσπερ ἀρχιτέκ-
 τῶν ἐστὶν· ὅπως γὰρ αὕτη προσάττει, ὕτως αἱ ἀρε-
 οὶ κατ' αὐτὰς πράττουσιν· ἐπεὶ οὖν αἱ ἀρεταί πρ-
 καὶ ἡ φρόνησις πρακτικὴ ἂν εἴη. πότερον δὲ αὕτη
 ἀρχεῖ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, ὥσπερ δοκεῖ καὶ ἀπερεῖτα
 τῶν γὰρ βελτιῶν οὐκ ἂν δοξείεν, οἷον τῆς σοφί-
 ἀρχεῖ. ἀλλὰ, φησὶν, αὕτη ἐπιμαλεῖται πάντων, καὶ
 ἐστὶν προσάττεισα. ἀλλ' ἴσως ἔχει ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ ὁ
 πῶς. οὗτος γὰρ πάντων κύριος καὶ πάντα διοικεῖ
 ὕψω ὅτος ἀρχεῖ πάντων, ἀλλὰ παρασκευάζει τῷ ὁ
 σχολήν, ὅπως ἂν ἐκείνος μὴ κωλυόμενος ὑπὸ τῶν
 καλῶν ἐκλειπῇ τῷ τῶν καλῶν τι καὶ προσηκόντων
 τειν. οὕτω καὶ ὁμοίως τῷ ἡ φρόνησις ὥσπερ ἐπὶ
 τίς ἐστὶ τῆς σοφίας, καὶ παρασκευάζει ταύτῃ σχῶν
 τὸ ποιεῖν τὸ αὐτῆς ἔργον, κατέχουσα τὰ πάθη καὶ
 σωφρονίζουσα.

B.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὲρ ἐπιεικείας θεοὶ ἂν τὴν ἀπὸ
 ποιήσασθαι, τί τ' ἐστὶ καὶ ἐν τίσι καὶ περὶ πῶς ἢ
 ἐπιεικεία καὶ ὁ ἐπιεικὴς ὁ ἐλαττωτικὸς τῶν δικαίων
 κατὰ νόμον. ἃ γὰρ ὁ νομοθέτης ἐξαδυνατεῖ καὶ ἐκ
 ἀκριβῶς διορίζει, ἀλλὰ καθόλου λέγει, ὁ ἐν τῷ
 χωρῶν, καὶ ταῦθ' αἰφύμενος ἃ ὁ νομοθέτης ἐβόλετο
 τῷ καθ' ἕκαστα διορίσαι, ἔκ ἡδυνήθη δέ, ὁ ταῦτα ἐπὶ
 ἔκ ἔστι δὲ ἐλαττωτικὸς τῶν δικαίων ἀπλῶς· τῶν μὲν
 φύσει καὶ ὡς ἀληθῶς ὄντων δικαίων ἔκ ἐλαττῶνται, ἢ
 τῶν κατὰ νόμον, ἃ ὁ νομοθέτης ἐξαδυνατῶν ἀπλῶς
 ἢ δὲ εὐγνωμοσύνη καὶ ὁ εὐγνώμων ἐστὶν περὶ
 καὶ ἡ ἐπιεικεία, περὶ τὰ δίκαια τὰ ἐλλειπόμενα
 ὑπὸ τῷ νομοθέτῳ τῷ μὴ ἀκριβῶς διορίσθαι, κατὰ
 τῶν ἐλλειψιμῶν ὑπὸ τῷ νομοθέτῳ, καὶ γινώσκων ἢ
 μὲν τῷ νομοθέτῳ ἐλλείπειται, ἔστι μέντοι δίκαια. ἢ

8. τελείως] τότε ὡς K². || 6. προσήμενην K². || 8. ὁ om M². || 9. τὸ εἶναι ἀρετὴν M². || 10. διὸ ὁ Σωκράτης ἐκ ἐκείνου F
 11. λόγους K². || 15. πράττει K²M². || 18. κελύσσειν ἂν ὕτως K². || 23. ἂν om K². || 24. ἢ utrumque om K². || 25. ἐστὶ
 καὶ K². || πρακτικαὶ καὶ ἐπαινεταί M². || 29. ὡς αὐτὴ προσάττει M². || 31. καὶ utrumque om M². || 37. ἐπαινετὴ ἐπὶ K². || ἢ
 καὶ K².

1. ἄρα om K². || 3. ἔχει M². || 8. πάντων post 9. ψυχῇ M². || 9. τῇ om K². || 11. φησιν ὅτι αὕτη M². || 19. τῷ
 M². || 29. ἢ Σόλεις M². || 31. ἐστὶ M². || 35. δίκαια καὶ τὰ M². || 37. καὶ γινώσκων om M².

ίμων. ἔστι μὲν ἔν ἑκ ἄνευ ἐπεικειάς ἢ εὐγνωμοσύνης·
 ἰν γὰρ κρίναι τῷ εὐγνώμονος, τὸ δὲ δὴ πράττειν κατὰ
 κρίσιν τῷ ἐπεικῷ.

Ἡ δὲ γε εὐβουλία ἐστὶ μὲν περὶ ταῦτα τῇ φρονήσει
 γὰρ τὰ πρακτὰ ἐστὶ τὰ περὶ αἵρεσιν καὶ φυγὴν ὄντα), 5
 ἢ ἑκ ἄνευ φρονήσεως· ἢ μὲν γὰρ φρόνησις πρακτικὴ
 ἐστίν, ἢ δ' εὐβουλία ἔστις ἢ διαθέσις ἢ τι τοιούτων ἢ
 κτικῇ τῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς βελτίων καὶ συμφο-
 ρων. διὸ ἔδδ ταῖς τοιαῦτα εὐβουλίας ἂν δοῖται τὰ ἀπο-
 ματὲ συμβαίνοντα κατὰ τρόπον· οἷς γὰρ μὴ ἐστὶν ὁ 10
 ὁ σκοπῶν τὸ βελτίον, ἔκτετι ἂν εἴποις, ὥς συνέβη τι
 τρόπον, τῶτον εὐβουλον, ἀλλ' εὐτυχῇ· τὰ γὰρ ἄνευ
 ἴγης τῷ κρίνοντος γινόμενα κατορθώματα εὐτυχήματα
 πότερον δὲ τῷ δικαίῳ ἐστὶ τὸ τῇ ἐντεταλμῇ τὸ ἴσον ἐκείνῳ
 δόναι (λέγω δὲ οἷον, ὅποιος ἂν ἦ ἕκαστος, τοιούτων 15
 μενον ἐντυγχάνειν), ἢ ἔ; τῶτον μὲν γὰρ καὶ κόλακος
 ἰρέσκει δοῖται ἂν εἶναι· ἀλλὰ τὸ κατ' ἀξίαν ἐκείνῳ
 δόναι τὴν ἐντεταλμῇ, τοῦτο καὶ δικαίον καὶ σπουδαίου
 ἴς ἂν δοῖται εἶναι. ἀπορήσεις δ' ἂν τις καὶ τοῦτο.
 ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν τὸ βλάπτειν ἐκόντα καὶ εἰδόντα καὶ 20
 ὡς καὶ ἔνεκα, ἔστι δ' ἢ βλάβη καὶ ἢ ἀδικία ἐν
 οἷς καὶ περὶ ἀγαθὰ, ὁ ἀδικῶν ἄρα καὶ ὁ ἀδικος
 ἂν ὅποια ἀγαθὰ καὶ ὅποια κακὰ· τὸ δὲ γε ὑπὲρ
 οἷστων εἰδέναι ἐστὶν ἴδιον τῷ φρονίμῳ καὶ τῆς φρονή-
 ατοπον δὴ συμβαίνει τὸ τῷ ἀδικῷ συμπαρακολου- 25
 ὁ μέγιστον ἀγαθὸν τὴν φρόνησιν. ἢ οὐκ ἂν δοῖται
 κολυθεῖν τῷ ἀδικῷ ἢ φρόνησις; ἢ γὰρ σκοπεῖ ὁ ἀδι-
 δὲ δύναται κρίνειν τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν καὶ τὸ αὐτῷ
 ἰν, ἀλλὰ διαμαρτάνει. τῆς δὲ φρονήσεως τῶτό ἐστι,
 ὡς δύνασθαι ταῦτα θεωρεῖν, ὁμοίως ὥσπερ ἐπὶ τῶν 30
 ατρικῇ τὸ μὲν ἀπλῶς ὑγιεινὸν καὶ τὸ ὑγείας ποιη-
 οἶδαμεν ἅπαντες, ὅτι ἐλλέβορος καὶ τὸ ἐλατήριον
 εἰ τομαὶ καὶ αἱ καύσεις ὑγιεινὰ εἰσι καὶ ὑγείας
 κά, ἀλλ' ὅμως ἔκ ἔχομεν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην· ἢ
 ἴτι οἶδαμεν τὸ καθ' ἕκαστον ἀγαθόν, ὥσπερ ὁ ἰατρός 35
 γινὶ ἐστὶ τῶτ' ἀγαθὸν καὶ πότε καὶ πῶς διακειμένῳ·
 γὰρ ἢ δὴ ἢ ἰατρικὴ ἐπιστήμη. τὰ μὲν ἔν ἀπλῶς
 ἂ εἰδότες ὅμως ἔκ ἔχομεν ἔδδ παρακολουθεῖ ἡμῖν ἢ

ιατρικὴ ἐπιστήμη. ὡς δ' αὐτῶς ὁ ἀδικὸς ὅτι μὲν ἔν ἀπλῶς
 καὶ ἢ τυραννὶς ἀγαθὸν καὶ ἢ ἀρχὴ καὶ ἢ ἐξουσία, οἷδεν·
 ἀλλ' εἰ αὐτῷ ἀγαθὸν ἢ μὴ, ἢ πότε, ἢ πῶς διακειμένῳ,
 ἔκτετι οἷδεν. τῶτο δ' ἐστὶ μάλις τῆς φρονήσεως, ὥς τῷ
 ἀδικῷ ἢ παρακολουθεῖ ἢ φρόνησις. αἰρεῖται γὰρ τὰ ἀγαθὰ,
 ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖ, τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ, ἢ τὰ αὐτῷ ἀγαθὰ. ὁ
 γὰρ πλῆτος καὶ ἢ ἀρχὴ ἀπλῶς μὲν ἀγαθόν, αὐτῷ μέντοι
 ἴσως ἔκ ἀγαθόν· εὐπορήσας γὰρ καὶ ἄρξας πολλὰ κακὰ
 αὐτὸς ἐαυτῷ ποιήσει καὶ τοῖς φίλοις· οὐ γὰρ δυνήσεται
 ἀρχῇ ὁρθῶς χρῆσασθαι. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο ἀπορίαν καὶ
 σκεψίν, πότερόν ἐστι πρὸς τὸν φαῦλον ἀδικία ἢ ἔ. εἰ γὰρ
 ἢ μὲν ἀδικία ἐστὶ ἐν βλάβῃ, ἢ δὲ βλάβη ἐν φερήσει τῶν
 ἀγαθῶν, ἔκ ἂν δοῖται βλάπτειν· τὰ γὰρ ἀγαθὰ ἂ αὐτῷ
 οἶται εἶναι ἀγαθὰ, ἔκ ἀγαθὰ εἰσιν· ἢ γὰρ ἀρχὴ καὶ ὁ
 πλοῦτος τὸν φαῦλον οὐ δυνάμενον αὐτοῖς χρῆσθαι ὁρθῶς
 βλάψει· εἰ ἔν αὐτὸν βλάψει παραγενόμενα, ὁ τῶτον γε-
 ρίσκων ἔκ ἂν δοῖται ἀδικεῖν. ὁ δὲ τοῖστος λόγος δοῖται
 ἂν εἶναι παράδοξος τοῖς πολλοῖς· πάντες γὰρ οἶονται καὶ
 ἀρχῇ καὶ δυνάμει καὶ πλῆτῳ δυνατοὶ εἶναι χρῆσθαι, ἔκ
 ὁρθῶς ὑπολαμβάνοντες. δῆλον δὲ τῶτο καὶ ἐκ τῷ νομοθέτῃ·
 ὁ γὰρ νομοθέτης ἢ πᾶσιν ἐπιτρέπει τὸ ἄρχειν, ἀλλ' ὥρι-
 σται καὶ ἢ ἡλικία καὶ ἢ εὐπορία ἢν δεῖ ὑπάρχειν τῷ
 μέλλοντι ἄρχειν, ὡς ἢ δυνατόν ὃν παντὶ ἄρχειν ὑπάρξαι.
 εἰ δὴ τις ἀγανακτοῖ ὅτι ἔκ ἄρχει ἢ ὑδὲις αὐτὸν ἐξ κυ-
 βερᾶν, "ἢ γὰρ ἔχεις" εἴποι ἂν τις "ἔδδ τοῖστων ἐν τῇ ψυχῇ
 ὥς δυνήσῃ καὶ ἄρχειν καὶ κυβερᾶν." ἢ ἐπὶ μὲν τῷ σώμα-
 τος ὁρῶμεν ἢ δυναμένους ὑγιαίνειν τοὺς τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ
 προσφερομένους, ἀλλ' αἰ μέλλει τις ὑγιαίνειν τὸ σῶμα τὸ
 φαῦλον, ὕδωρ αὐτῷ πρότερον καὶ ὀλίγα σιτία προσενε-
 κτέον· τῷ δὲ τὴν ψυχὴν φαύλην ἔχοντι πρὸς τὸ μῆθεν
 κακὸν ἐργάζεσθαι ἔκ ἀφεκτέον καὶ πλῆτε καὶ ἀρχῆς καὶ
 δυνάμει καὶ ἀπλῶς τῶν τοιούτων, ὥς εὐκίνητοτερον καὶ
 εὐμεταβολώτερον ψυχῇ σώματος; ὥσπερ γὰρ ὁ φαῦλος
 τὸ σῶμα οὕτως ἢ ἐπιτήδειος διατῆσθαι, καὶ ὁ φαῦλος
 τὴν ψυχὴν οὕτως ἐπιτήδειος διάγειν, μῆθεν τῶν τοιούτων
 ἔχων. ἔχει δὲ καὶ τὸ τοῖστων ἀπορίαν, οἷον ἐπειδὴ μὴ ἢ
 ἅμα πράξαι τὰνδρεῖα καὶ τὰ δίκαια, πότερ' ἂν τις πρά-
 ξειεν; ἐν μὲν δὴ ταῖς φυσικαῖς ἀρεταῖς ἔφαμεν τὴν ὁρμὴν

. δ' ἢ δὴ *M*². || κατὰ] καὶ κατὰ *K*², τὸ κατὰ *M*². || 3. τῷ] τῶν τῷ *K*². || 5. πρακτὰ ἐστὶ τὰ δὲ περὶ *M*². || 14. δὲ] δὲ ποτε
 15. οἷον om *M*². || 21. ὡς] ὅσον *M*². || 25. δὲ *M*². || 32. ἐλλέβορος *M*². || 33. κλύσις *M*². || ὑγιεινὰ *K*² *M*². || 34. ποιητι-
 35. || 36. ἐστὶ] ἴτι *M*².

. αὐτῶς δ' *M*². || 7. μέντοι] μὲν *M*². || 9. ἐαυτὸν ποιήσει καὶ τὸς φίλους *M*². || 12. ἀδικία μὲν *M*². || 21. ὥριστα] ὡς εἴρηται
 23. πάντα *M*². || 30. τὸ] τῷ *M*². || 31. ἔκ om *K*². || 33. ὁ φαῦλος γὰρ *K*². || 34. τὰ σώματα *K*², τῷ σώματι *M*². || 35.
 τοῖστων *M*². || 36. ἢ] εἴη *K*², om *M*². || 37. ἅμα] ἄλλα *K*². || ποτ' *K*².

μόνον δεῖν τὴν πρὸς τὸ καλὸν ὑπάρχειν ἄνευ λόγου· ὥ δ' ἐστὶν αἵρεσις, ἐν τῷ λόγῳ καὶ τῷ λόγον ἔχοντί ἐστιν. ὥς τε τὸ ἄμα ἐλέσθαι παρέσαι, καὶ ἡ τελεία ἀρετὴ ὑπάρξει, ἣν ἔφαμεν μετὰ φρονήσεως εἶναι. οὐκ ἄνευ δὲ τῆς φυσικῆς ὁρμῆς τῆς ἐπὶ τὸ καλόν, οὐδ' ἐναντιώσεται ἀρετὴ ἀρετῇ· 5 πέφυκε γὰρ ὑπέκειν τῷ λόγῳ, ἡ ὡς οὗτος προστάττει, ὥς' ἐφ' ὃ ἂν ὅτος ἀγῇ, ἐπὶ τῷτο ἀποκλίνει· τὸ γὰρ βέλτιον ὅτός ἐστιν ὁ αἰρούμενος. ἔτε γὰρ ἄνευ τῆς φρονήσεως αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ γίνονται, ἔθ' ἡ φρόνησις τελεία ἄνευ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ἀλλὰ συνεργῶσί πως μετ' ἀλλήλων ἐπα- 10 κολουθῆσαι τῇ φρονήσει. ἔχ' ἥττον δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπορήσεται, πότερον ποτε καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ὅτως ἔχει ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν τ' ἐκτός καὶ τῶν περὶ σῶμα. ταῦτα γὰρ εἰς ὑπερβολὴν γινόμενα χεῖρους ποιεῖ, οἷον πλῆτος πολὺς γενόμενος ὑπερόπτας καὶ ἀηδεῖς ἐποίη- 15 σεν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἀρχῆς τιμῆς κάλλους μεγέθους. πότερον οὖν καὶ ἐπ' ἀρετῆς οὕτως ἔχει, ὥς τε εἰάν τινι δικαιοσύνη ἢ ἀνδρία εἰς ὑπερβολὴν παραγένηται, χεῖρων ἔσαι, ἢ οὐ; φησὶν. ἀλλ' ἀπὸ μὲν ἀρετῆς τιμὴ γίνεται, ἡ δὲ τιμὴ μεγάλη γινομένη χεῖρους ποιεῖ. 20 ὥς τε ὁ δῆλον ὅτι, φησὶν, ἀρετὴ εἰς ἐπίδοσιν βαδίζουσα μεγέθους χεῖρους ποιήσει. τῆς δὲ τιμῆς ἡ ἀρετὴ αἰτία, ὥστε καὶ ἡ ἀρετὴ ποιῶν ἂν χεῖρους μείζων γινομένη. ἡ τοῦτο ἔκ ἀληθές; τῆς γὰρ ἀρετῆς εἰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐστὶν ἔργα, ὥσπερ καὶ ἔσι, καὶ τῷτο ἐν τοῖς μάλισα, τὸ τοῖς ἀγαθοῖς 25 τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις δύνασθαι ὁρθῶς παραγενομένοις χρῆσθαι. εἰ δὲ ὁ σπουδαῖος παραγενομένης αὐτῷ ἡ τιμῆς ἢ ἀρχῆς μεγάλης μὴ χρῆσεται ὁρθῶς τούτοις, οὐκέτι ἂν εἴη σπουδαῖος. ἔτε δὲ τιμὴ ἔτε ἀρχὴ ποιήσει τὸν σπουδαῖον χεῖρῳ, ὥσπερ ὕδ' ἡ ἀρετὴ. τὸ δ' ὅλον ἐπειδὴ περ ἡμῖν ἐν 30 ἀρχῇ διώρισται ὅτι εἰσὶν αἱ ἀρεταὶ μεσότητες, καὶ ἡ μᾶλλον ἀρετὴ μᾶλλον ἐστὶ μεσότης, ὥς' ἔχ' ὅτι χεῖρῳ ποιήσει εἰς μέγεθος ἡ ἀρετὴ ἴσως, ἀλλὰ βελτίῳ· ἡ γὰρ μεσότης ἐνδεΐας καὶ ὑπερβολῆς τῆς τῶν παθῶν ἣν μεσότης. ταῦτα μὲν ἔν μέτρῳ τέτα.

4 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐτέραν ἀρχὴν ποιη-
σαμένους λέγειν ὑπὲρ ἐγκρατείας καὶ ἀκρασίας. ὥσπερ δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία αὐταὶ εἰσὶν ἄτοποι, ὡσαύτως ἀναγκαῖον καὶ τοὺς περὶ τῶν λόγων λεχθσομένους ἀτό-

πους γίνεσθαι. οὐ γὰρ ὁμοία ἡ ἀρετὴ αὕτη ἐστὶ ταῖς λαις· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἐπὶ ταῦτα καὶ ὁ καὶ τὰ πάθη ὁρμῶσι, καὶ ἐκ ἐναντιῶνται ἀλλήλοις, ταύτης ἐναντιῶνται ἀλλήλοις ὁ τε λόγος καὶ τὰ πάθη 5 δὲ τρία τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενα, καθ' ἃ φαῦλοι λεγ κακία ἀκρασία θηριότης. ὑπὲρ μὲν ἔν κακίας καὶ ἀρε-
ἔσι καὶ ἐν τίσιν, εἴρηται ἡμῖν ἐν τοῖς ἐπάνω· νῦν δὲ ἀκρασίας καὶ θηριότητος λεκτέον ἂν εἴη. ἔσι δὲ ἡ ἢ ὑπερβάλλουσα τις κακία· ὅταν γὰρ τινα παντελῶς ἢ 10 φαῦλον, ὕδ' ἀνθρωπὸν φάμεν εἶναι ἀλλὰ θηρίον, ὡς τινα κακίαν θηριότητα. ἡ δὲ ἀντικειμένη ἀρετὴ ταύτη ἀνώνυμος, ἔσι δ' ἡ τοιαύτη ὑπὲρ ἀνθρωπὸν ὕστα, ὡς ἡ τις καὶ θεία. ἀνώνυμος δ' ἐστὶν αὕτη ἡ ἀρετὴ, ὅτι καὶ ἀρετὴ· ὁ γὰρ θεὸς βελτίων τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ κατ' ἀν-
σπουδαῖος· ἔτω μὲν γὰρ βέλτιον ἔσαι ἡ ἀρετὴ τῇ βῆ ἀνώνυμος ἡ ἀρετὴ ἢ τῇ κακίᾳ τῇ θηριότητι ἀντικειμένη· 15 δὲ τῇ τοιαύτῃ ἀντικεῖσθαι ἡ θεία καὶ ὑπὲρ ἀνθρωπῶν· περ γὰρ καὶ ἡ κακία ἡ θηριότης ὑπὲρ ἀνθρωπῶν ἐστὶ καὶ ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντικειμένη.

Ἐπὲρ δὲ ἀκρασίας καὶ ἐγκρατείας πρῶτον ἂν δεῖ τα ἀπορέμενα καὶ τὸς ἐναντιωμένους λόγους τοῖς φωνοῖς, ὅπως ἐκ τῶν ἀπορουμένων λόγων συνεπιστηφῇ καὶ ταῦτα ἐξετάσαντες, τὴν ἀλήθειαν ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδεχόμενον ἰδῶμεν· ῥᾶον γὰρ οὕτως ἰδεῖν τὰ λεγόμενα 20 Σωκράτης μὲν ἔν ὁ πρεσβύτερος ἀνῆρτος ὅλως καὶ πᾶς ἀκρασίαν εἶναι, λέγων ὅτι ὅστις εἰδὼς τὰ κακὰ ὅτι εἰσὶν ἔλοιτ' ἂν· ὁ δὲ ἀκρατὴς δοκεῖ, εἰδὼς ὅτι φ εἰσὶν, αἰρεῖσθαι ὅμως, ἀγόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους· ἐ τὸν τοιούτον λόγον οὐκ ᾔετ' εἶναι ἀκρασίαν, ὁ δὲ ἄτοπον γὰρ τῷ λόγῳ τέτω πεισθέντας ἀναμεῖν τὸ πᾶ γινόμενον· ἀκρατεῖς γὰρ εἰσὶν ἀνθρωποὶ, καὶ αὐτὰ ἐ 25 ὅτι φαῦλα ὅμως ταῦτα πράττεσιν. ἐπεὶ δ' ἔν ἐστιν εἰς ἡ σία, πότερον ὁ ἀκρατὴς ἐπισήμην τινα ἔχει, ἢ θεωρεῖ ἐξετάζει τὰ φαῦλα; ἀλλὰ πάλιν ἂν δοξῇσιν εἶπε 30 κρατίστον καὶ βεβαιότατον τῶν ἐν ἡμῖν ἡττάσθαι ὑπὸ νος· ἐπισήμη γὰρ πάντων τῶν ἐν ἡμῖν μοιμώτατον καὶ βιαστικώτατον, ὥς τε πάλιν ὁ λόγος ὅτος ἐστὶ τῷ μὴ εἶναι ἐπισήμην. ἀλλ' ἄρα γε ἐπισήμη μὲν ἡ δέ; ἀλλ' εἰ δοξᾷ ἔχει ὁ ἀκρατὴς, ὡς ἂν εἴη ψακῆ

1. τὴν om K². || 3. ἐλέσθαι καὶ παρέσαι καὶ K². || 5. ἀρετῇ ἀρετῇ M². || 6. πράττει M². || 7. δ] ὡ K². || 21. φησὶ] φησὶν || 28. ὁρθῶς om K². || 29. δ' ἡ τιμὴ ὅτε ἡ ἀρχὴ M². || 30. ἡμῖν] ἡ μὲν M². || 31. αἱ om K². || 32. καὶ prius om M². || 33. αὕτη] ἡ τοιαύτη M². || 34. τῇ om K². || 35. ἡ om M². || 36. ἡπὲρ M², superposito re ὅ. || 37. δ'] οὖν M². || 38. ἀρετῶν M². || 39. post κακίᾳ om K². || 40. δὴ K². || 41. καὶ om K². || 42. ἂν om codices. || 43. ἀπορουμένων καὶ ἡσασ λόγων M². || 44. ἂν] οὐκ ἂν K². || 45. τὸ] γὰρ τὸ K². || 46. εἴη om K².

αὐλὸν τι πράττει μὴ ἀκριβῶς εἰδὼς ἀλλὰ δοξαζών, ὅμνη ἂν τις ἀποδοῖη προσθέσθαι τῇ ἡδονῇ καὶ πρᾶ- ἰ φαῦλα, μὴ ἀκριβῶς εἰδὼτα ὅτι φαῦλά εἰσιν, δοξαζόντα. οἷς δὲ γε συγγνώμην ἔχομεν, τέτυς ὅ- 5 εἰ. ὥς ὁ ἀκρατής, εἴπερ δόξαν ἔχει, ἔκ ἔσαι ψε- ἀλλ' ἔσι ψεκτός. οἱ δὲ τοῖς τοῖς λόγοι ἀπορεῖν ποῦ- ἰ μὲν γὰρ οὐκ ἔφασαν εἶναι ἐπιστήμην, ἄτοπον τι τοῖς συμβαίνειν, οἱ δὲ πάλιν ὑδὲ δόξαν, καὶ γὰρ ἔτοπον τι πάλιν ἐποιοῦν συμβαίνειν. ἀλλὰ δὲ καὶ ἂν τις ἀπορήσειεν· ἐπεὶ γὰρ δοκεῖ ὁ σώφρων καὶ 10 ἡς εἶναι, πότερον τῷ σώφρονι τι ποιήσει σφοδρὰς ἰας; εἰ μὲν ὅν ἔσαι ἐγκρατής, σφοδρὰς δεήσει αὐτὸν ἐπιθυμίας· ὅ γὰρ ἂν εἴποις ἐγκρατῆ, ὅς τις μετρίων ἰων κρατεῖ. εἰ δὲ γε σφοδρὰς μὴ ἔξει ἐπιθυμίας, ἰσαι σώφρων· ὅ γὰρ σώφρων ἔσαι ὁ μὴ ἐπιθυμῶν 15 τᾶς τῶν μὴθῶν. ἔχει δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πάλιν ἀπο- συμβαίνει γὰρ ἐκ τῶν λόγων καὶ τὸν ἀκρατῆ ποτὲ γὼν εἶναι καὶ τὸν ἐγκρατῆ ψεκτόν. ἔστω γὰρ τις, διημαρτηκῶς τῷ λογισμῷ, καὶ δοκέτω αὐτῷ λογι- ἰ τὰ καλὰ εἶναι φαῦλα, ἢ δ' ἐπιθυμία ἀγέτω ἐπὶ 20 λά. ὅκων ὁ μὲν λόγος οὐκ εἰσείη πράττειν, ὑπὸ δὲ ἰθυμίας ἀγόμενος πράσσει· τοῖς γὰρ ἦν ὁ ἀκρα- γράζει ἄρα τὰ καλὰ· ἢ γὰρ ἐπιθυμία ἐπὶ ταῦτ' ὁ δὲ λόγος κωλύσει· διαμαρτανέτω γὰρ τῷ λο- τῶν καλῶν. ὅκων ὅτος ἀκρατής μὲν ἔσαι, ἐπαινε- 25 ἦντοι· ἢ γὰρ πράττει τὰ καλὰ, ἐπαινετός. ἄτοπον συμβαίνειν. πάλιν αὖ διαμαρτανέτω τῷ λόγῳ, καὶ λὰ αὐτῷ μὴ δοκεῖτω καλὰ εἶναι, ἢ δ' ἐπιθυμία ἐπὶ τὰ καλὰ. ἐγκρατής δὲ γ' ἐστὶν ὁ ἐπιθυμῶν μὴ πράττων δὲ ταῦτα διὰ τὸν λόγον. ὅκων ὁ δια- 30 ἦν τῷ λόγῳ τῶν καλῶν κωλύσει ὧν ἐπιθυμεῖ πράτ- κωλύει ἄρα τὰ καλὰ πράττειν· ἐπὶ ταῦτα γὰρ ἢ ἰα ἦγεν· ὁ δὲ γε τὰ καλὰ μὴ πράττων δέον πρᾶτ- πεκτός. ὁ ἄρα ἐγκρατής ἔσαι ποτὲ ψεκτός. ἄτοπον ἰ ὅτω τὸ συμβαίνειν. πότερον δ' ἢ ἀκρασία καὶ ὁ 35 ἡς ἐν ἅπασιν ἔσαι καὶ περὶ πάντα, οἷον περὶ χρή- καὶ τιμὴν καὶ ὀργὴν καὶ δόξαν (περὶ γὰρ ταῦτα δοκῶσιν ἀκρατεῖς εἶναι) ἢ ἔ, ἀλλὰ περὶ τί ἀφωρι- ἐστὶν ἢ ἀκρασία, ἀπορήσειεν ἂν τις. τὰ μὲν ὅν τὴν

ἀπορίαν παρέχοντα ταῦτ' ἐστίν, ἀναγκαῖον δὲ λῦσαι τὰς ἀπορίας. πρῶτον μὲν ὅν τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης· ἄτοπον γὰρ ἐδόκει εἶναι ἐπιστήμην ἔχοντα ταύτην ἀποβάλλειν ἢ μετα- πίπτειν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς δόξης· οὐδὲν γὰρ 5 διαφέρει δόξαν εἶναι ἢ ἐπιστήμην. εἰ γὰρ ἔσται ἢ δόξα σφοδρὰ τῷ βέβαιον εἶναι καὶ ἀμετάπεισιν, οὐδὲν διοίσει τῆς ἐπιστήμης δόξας ἔχουσι τῷ πιστεύειν οὕτως ἔχειν ὡς δοξαζέσθαι, οἷον Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος τοιαύτην ἔχει δό- ξαν ὑπὲρ ὧν αὐτῷ ἐδόκει. οὐδὲν δὲ ἄτοπον τῷ ἀκρατεῖ 10 ὅτ' εἰ ἐπιστήμην ἔχει ὅτ' εἰ δόξαν οἷον λέγομεν, πράττειν τι φαῦλον. ἔσι γὰρ τὸ ἐπίσασθαι διττόν, ὧν τὸ μὲν ἐσι τὴν ἐπιστήμην ἔχειν (ἐπίσασθαι γὰρ φάμεν τότε ὅταν τις ἐπιστήμην ἔχῃ), τὸ δ' ἕτερον τὸ ἐνεργεῖν ἢ τῇ ἐπιστήμῃ. ἀκρατής ὅν ἐστὶν ὁ ἔχων τὴν ἐπιστήμην τῶν καλῶν, οὐκ ἐνεργῶν δὲ αὐτῇ. ὅταν ὅν μὴ ἐνεργῇ τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ, ὅδεν ἄτοπον αὐτόν ἐσι πράττειν τὰ φαῦλα ἔχοντα τὴν ἐπιστήμην. ὁμοιον γὰρ ἐστὶν ὥσπερ ἐπὶ τῶν καθευδόντων· ὅτοι γὰρ ἔχοντες τὴν ἐπιστήμην ὅμως ἐν τῷ ὕπνῳ πολλὰ 15 δυσχερῆ καὶ πράττειν καὶ πάσχεσθαι· οὐ γὰρ ἐνεργεῖ ἐν αὐτοῖς ἢ ἐπιστήμη. ὡσαύτως δ' ἐπὶ τῷ ἀκρατεῖ· ὥσπερ γὰρ καθευδόντοι ἔοικε, καὶ τῇ ἐπιστήμῃ οὐκ ἐνεργεῖ. λύεται δ' ἢ ἀπορία ὅτως. ἢ πορεῖτο γὰρ πότερον ὁ ἀκρατής ἐκβάλλει τότε τὴν ἐπιστήμην ἢ μεταπίπτει· ἄτοπον γὰρ ἀμφότερα δοκεῖ εἶναι. ἀλλὰ πάλιν ἐντεῦθεν ἂν γένοιτο φανερόν, ὥσ- 20 περ ἔφασκεν ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς ἐκ δύο προτάσεων γίνε- σθαι τὸν συλλογισμόν, καὶ τούτων εἶναι τὴν μὲν πρώτην καθόλου, τὴν δὲ δευτέραν ὑπὸ ταύτην τε καὶ ἐπὶ μέρους, οἷον ἐπίσταμαι πάντ' ἀνθρώπων πυρέττοντα ὑγιῇ ποιῆσαι, οὕτως δὲ πυρέττει· ἐπίσταμαι ἄρα καὶ τῶν ὑγιῇ ποιῆσαι. ἔστιν ὅν 30 ὁ τῇ μὲν καθόλου ἐπιστήμῃ ἐπίσταμαι, τῇ δ' ἐπὶ μέρους οὐ. γίνεται ὅν ἀμαρτία τῷ τὴν ἐπιστήμην ἔχοντι καὶ ἐνταῦθ', οἷον ἅπαντα μὲν τὸν πυρέττοντα ὑγιῇ ποιῆσαι, εἰ μέντοι ὅτος πυρέττει, ἔκ. οἶδεν. ὡσαύτως τοῖς ἐπὶ τῷ ἀκρατεῖ τῷ τὴν ἐπιστήμην ἔχοντος ἢ αὐτῇ ἀμαρτία συμβήσεται. ἐνδ- 35 χεται γὰρ τὸν ἀκρατῆ τὴν μὲν καθόλου ἐπιστήμην ἔχειν, ὅτι τὰ τοιαῦτα φαῦλα καὶ βλαβερά, μὴ μέντοι γε ὅτι ἐπὶ ταῦτα φαῦλα ἐπὶ μέρους εἰδέναι, ὥς ὅτως ἔχων τὴν ἐπιστήμην ἀμαρτήσεται· ἔχει γὰρ τὴν καθόλου, τὴν δ' ἐπὶ μέρους ὅ. ὅδεν ὅν ἄτοπον ὅδ' ὅτω συμβήσεται ἐπὶ τῷ ἀκρα-

ἔτι οὐ φαῦλα *M*¹ et pr *K*². || 4. δοξαζόντα *M*¹. || 8. ἐποῖν om *K*². || 11. πότερον *K*². || τινι *M*¹. || 13. ἐγκρατῆ om *K*². || *K*². || 15. ὅ] ὁ *M*¹. || 16. οὐδὲν *K*². || πάλιν ante καὶ *M*¹. || 24. τῶν λογισμῶν *K*². || 26. μὲν *M*¹. || 27. αὖ] δ' αὖ *K*². || *M*¹.

ὅν om *M*¹. || 3. ἀποβαλεῖν *K*². || 7. δόξας] an ἢ δόξα τοῖς? || ἐχούσης τὸ *M*¹. || 11. τὸ post γὰρ om *K*². || 20. αὐτῷ *K*². || αὐτῷ *K*². || 30. οὐ om *M*¹ et pr *K*². || 32. μέντοι] μὲν pr *M*¹, δὲ corr. || 33. οἶδα *K*². || 35. τὴν μὲν] καὶ τὴν τοῦ *M*¹. || ὅτω] τὰ *M*¹.

τῆς, τὸν ἔχοντα τὴν ἐπισήμην φαῦλόν τι πράττειν. ἔστι γὰρ
ὡς ἐπὶ τῶν μεθύοντων· οἱ γὰρ μεθύοντες, ὅταν αὐτοῖς ἡ
μέθη ἀπαλλαγῇ, πάλιν οἱ αὐτοὶ εἰσιν, ἢ ἐξέπεσε δ' αὐτῶν
ὁ λόγος ἐδ' ἡ ἐπισήμη ἀλλ' ἐκρατήθη ὑπὸ τῆς μέθης, ἀπα-
λαγνέτες δὲ τῆς μέθης πάλιν οὗ αὐτοὶ εἰσιν. ὁμοίως ἔν ἔχει ὁ 5
ἀκρατὴς πάλιν· ἐπικρατήσαν γὰρ τὸ πάθος ἡρεμεῖν ἐποίησε
τὸν λογισμόν, ὅταν δ' ἀπαλλαγῇ τὸ πάθος ὥσπερ ἡ μέθη, πάλ-
ιν ὁ αὐτὸς ἐστίν. ἦν δὲ καὶ ἄλλος τις λόγος ἐπὶ τῆς ἀκρασίας ὃς
παρεῖχεν ἀπορίαν, ὡς ἐπαινετὴ ποτὲ τῷ ἀκρατῶς ἐσομένῃ καὶ
ψεκτῷ τῷ ἐγκρατῶς. ἢ συμβαίνει δὲ τῷτο. ἢ γὰρ ἐστίν ἔτ' ἐγ- 10
κρατὴς ἔτ' ἀκρατὴς ὁ τῷ λόγῳ διεφυσμένος, ἀλλ' ὁ λόγον
ἔχων ὀρθὸν καὶ τότε τὰ φαῦλ' ὄντα κρίνων καὶ τὰ καλὰ,
καὶ ἀκρατὴς μὲν ὁ τῷ τοιούτῳ λόγῳ ἀπειθῶν, ἐγκρατὴς δὲ
ὁ πειθόμενος καὶ μὴ ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν ἀγόμενος. ἰδὲ γὰρ
ᾧ τινι ἢ δοκεῖ τὸν πατέρα τύπτειν αἰσχρὸν εἶναι, ἐπιθυμῶν 15
δὲ τύπτειν, ὁ τότε ἀπεχόμενος ἐγκρατὴς ἐστίν. ὥστε εἰ μὴ
ἐστίν ἐπὶ τῶν τοιούτων μήτε ἐγκράτεια μήτε ἀκρασία, οὐδ'
ἂν ἐπαινετὴ εἴη ἡ ἀκρασία ἰδὲ ψεκτὴ ἡ ἐγκράτεια, ὥσπερ
ἐδόκει. εἰσὶ δὲ τῶν ἀκρασιῶν αἱ μὲν νοσηματικαὶ αἱ δὲ
φύσει, οἷον νοσηματικαὶ μὲν αἱ τοιαῦται· εἰσὶ γὰρ τινες οἱ 20
τύλλοντες τὰς τρίχας διατρῶγουσιν. εἰ οὖν τις ταύτης τῆς
ἡδονῆς κρατεῖ, ἢ ἐστίν ἐπαινετός, ἰδὲ ψεκτὸς εἰ μὴ κρατεῖ,
ἢ ἢ σφόδρα γε. φύσει δὲ, οἷον υἱὸν ποτὲ φασὶ κρινόμενον
ἐν δικαστηρίῳ, ὅτι τὸν πατέρα τύπτει, ἀπολογεῖσθαι λέγουσιν·
ὅτι "καὶ γὰρ οὗτος τὸν ἐαυτοῦ πατέρα," καὶ ἀποφυγεῖν δὴ· 25
δοκεῖν γὰρ τοῖς δικασταῖς φυσικὴν εἶναι τὴν ἁμαρτίαν. εἰ
δὴ τις τῷ τὸν πατέρα τύπτειν κρατοῖ, ἢ ἐπαινετός. ἢ δὴ
τὰς τοιαύτας ζητῶμεν νῦν ἀκρασίας ἐδ' ἐγκρατείας, ἀλλὰ
καθ' ἃς ψεκτοὶ ἀπλῶς καὶ ἐπαινετοὶ λεγόμεθα. ἔστι δὲ τῶν
ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐκτός, οἷον πλῆτος ἀρχὴ τιμὴ φίλοι δόξα, 30
τὰ δ' ἀναγκαῖα καὶ περὶ σῶμά ἐστιν, οἷον ἀφῆ τε καὶ
γεῦσις. ὁ ἔν περὶ ταῦτα ἀκρατὴς, ἔτος ὅπλῳς ἂν ἀκρατὴς
δοξείεν εἶναι, καὶ οἷον αἱ σωματικαί· καὶ ἦν ζητῶμεν ἀκρα-
σίαν, ἢ δὴ περὶ ταῦτ' ἂν δοξείεν εἶναι. ἢ πορεῖτο δὲ περὶ τί ποτ'
ἐστίν ἡ ἀκρασία. περὶ μὲν ἔν τιμὴν ἢ ἐστίν ἀπλῶς ἀκρατὴς· 35
ἐπαινεῖται γὰρ πῶς ὁ περὶ τιμὴν ἀκρατὴς· φιλότιμος γὰρ
τις ἐστίν. τὸ δ' ὅλον λέγομεν καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων τὸν
ἀκρατῇ προσιόντες, περὶ τιμὴν ἀκρατὴς ἢ δόξαν ἢ ὀργήν.

ἀλλὰ τῷ ἀπλῶς ἀκρατεῖ ἢ προσιόμεν περὶ αἰ, ὡς ἰ-
χοντος αὐτῷ καὶ φανεροῦ ὄντος ἄνευ τῆς προσθέσεως,
αἰ ἐστίν· ἔστι γὰρ περὶ ἡδονᾶς καὶ λύπας τὰς σωματο-
ἀπλῶς ἀκρατὴς. δῆλον δὲ καὶ ἐντεῦθεν ὅτι περὶ ταῖ
ἀκρασίαι· ἐπεὶ γὰρ ψεκτὸς ὁ ἀκρατὴς, ψεκτὰ εἶναι ἰ-
ὕποκείμενα· τιμὴ μὲν ἔν καὶ δόξα καὶ ἀρχὴ καὶ χρῆ-
καὶ περὶ ὅσα ἄλλα ἀκρατεῖς λέγονται, ἢ εἰσὶ ψεκτῇ
δ' ἡδοναὶ αἱ σωματικαὶ ψεκταί· διὸ εὐκότως ὁ περὶ τι-
ῶν μᾶλλον τῷ δέοντος, ἔτος ἀκρατὴς τελέως λέγεται ἰ-
δὲ ἐστὶ τῶν περὶ τὰ ἄλλα ἀκρασιῶν λεγομένων ἢ περὶ
ὀργὴν ὅσα ἀκρασία ψεκτοτάτη, πότερον ψεκτοτέρα ἢ
περὶ τὴν ὀργὴν ἢ ἢ περὶ τὰς ἡδονάς; ἔστιν ἔν ἢ περὶ τὴ
γὴν ἀκρασία ὁμοία τῶν καίδων τοῖς πρὸς τὸ διακτεῖν·
θύμως ἔχουσιν. καὶ γὰρ οὗτοι, ὅταν εἴπῃ ὁ δεσπότης·
μοι," τῇ προθυμίᾳ ἐξενεχθέντες, πρὸ τῷ ἀκούσαι ὁ δὲ ἢ
ἔδωκαν, καὶ ἐν τῇ δόσει διήμαρτον· πολλὰς γὰρ
βιβλίον δοῦναι γραφεῖον ἔδωκαν. ὁμοίον δὲ πέπεισται
ὁ τῆς ὀργῆς ἀκρατὴς· ὅταν γὰρ ἀκούσῃ τὸ πρῶτον ῥῆμα
ἡδίκησεν, ὥρμησεν ὁ θυμὸς πρὸς τὸ τιμωρῆσθαι, καὶ
ἀναμείνας ἀκούσαι πότερον δεῖ ἢ ἢ δεῖ, ἢ ὅτι γε οὐκ ἢ
σφόδρα. ἢ μὲν ἔν τοιαύτῃ ὀρμῇ πρὸς ὀργὴν, ἢ διακτεῖν
σία εἶναι ὀργῆς, ἢ λίαν ἐπιτιμητέα ἐστίν, ἢ δὲ πρὸς τὴν
ὀρμῇ ψεκτὴ γε· ἔστι γὰρ διαφορὰν ἔχουσα πρὸς ταῦτα
τὸν λόγον ὃς ἀποτρέπει τῷ μὴ πράττειν· ἀλλ' ἔμμεται
τε παρὰ τὸν λόγον. διὸ ψεκτὴ ἐστὶ μᾶλλον τῆς αἰ-
ἀκρασίας· ἢ μὲν γὰρ δι' ὀργὴν ἀκρασία λύπη ἐστὶ (ἢ
γὰρ ὀργιζόμενος ἢ λυπεῖται), ἢ δὲ δι' ἐπιθυμίαν μὴ
νῆς. διὸ μᾶλλον ψεκτὴ· ἢ γὰρ δι' ἡδονὴν ἀκρασία
ὑβρεως δοκεῖ εἶναι. πότερον δὲ καὶ ἢ ἐγκράτεια καὶ ἢ
τερία ταυτὸν ἐστίν, ἢ ἢ; ἢ μὲν γὰρ ἐγκράτεια ἐστὶ πρὸς
νάς καὶ ὁ ἐγκρατὴς ὁ κρατῶν τῶν ἡδονῶν, ἢ δὲ πρὸς
περὶ λύπας· ὁ γὰρ καρτερῶν καὶ ὑπομένων τὰς λύπας
ἔτος καρτερικός ἐστίν. πάλιν ἢ ἀκρασία καὶ ἢ μαλακία
ἐστὶ ταυτόν· ἢ μὲν γὰρ μαλακία ἐστὶ καὶ ὁ μαλακὴ ἢ
ὑπομένων πόνους, οὐχ ἅπαντας δὲ ἀλλ' οὗς ἀναγκάζει
ἄλλος τις ὑπομείνειν, ὁ δ' ἀκρατὴς ὁ μὴ ἀναγκάζει
μένειν ἡδονάς, ἀλλὰ καταμαλακιζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν
ἀγόμενος. ἔστιν αὖ πάλιν τις καλούμενος ἀκράτης ὁ

5. οὖν om K². || 9. ὡς om M². || ἐπομέν K². || 11. διεφυσμένος M². || 15. ἢ om M². || 17. οὐκ M². || 18. ὑπὲρ K². || 20. τινες om M². || 21. τὰς om K². || 22. ἢ K². || 24. τύπτει M². || 25. ὅτι om M². || 26. δοκεῖ K². || 31. δὲ ἀπορῶν K². || 32. αἰ] ἂν καὶ M². || 34. αἰ om codices. || δὲ] γὰρ M². || 35. ἀκρασία] ἀκράτεια K². || 36. ἐπαινετός M². || 37. καὶ om K².

2. αὐτοῦ M². || 3. ὁ ἀπλῶς] πῶς ὁ K². || 5. ἀκρατὴς δεῖσει ψεκτὰ εἶναι τὰ M². || 7. ψεκταί K². || 8. ψεκτῇ] εἰσὶ ψεκταί M². || 17. γραφεῖον K². || 22. πρὸς τὴν ἡδονὴν K². || 25. παρὰ] διὰ K². || 37. μαλακιζόμενος M². || 38. αἰ om K².

οὖν ὁ ἀκόλαστος ἀκρατής, καὶ ὁ ἀκρατής ὁ αὐτός, ἡ
 ἢ μὲν γὰρ ἀκόλαστος τοιοῦτός τις οἷος οἶσθαι, ἀ πράτ-
 ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶναι αὐτῷ καὶ συμφωρότατα, καὶ
 οὐδένᾳ ἔχειν ἐναντιούμενον τοῖς αὐτῷ φαινόμενοις
 ν· ὁ δὲ ἀκρατής λόγον ἔχει ὅς ἐναντιοῦται αὐτῷ, ἐφ'
 ἐπιθυμία ἄγει. πότερος δὲ εὐιατότερος, ὁ ἀκόλαστος ἢ
 ρατής; οὕτω μὲν οὖν δοῖεν ἂν ἴσως οὐχ ὁ ἀκρατής·
 ρ ἀκόλαστος εὐιατότερος· εἰ γὰρ αὐτῷ λόγος ἐγγένοιτο
 ἄξων ὅτι φαῦλα, οὐκέτι πράξει· τῷ δὲ γε ἀκρατεῖ
 ρχει ὁ λόγος, καὶ ὁμῶς πράττει, ὥστ' ἂν ὁ τοιοῦτος
 εν ἀνίατος εἶναι. ἀλλὰ πότερος διάκειται χεῖρον, ὧ
 ν ἀγαθόν τι ὑπάρχει, καὶ τὰ κατὰ ταῦτα; ἡ δὴλον
 κείνος, καὶ ὅσω γε ὁ τιμιώτερον, κακῶς διάκειται. ἔστι
 ὁ μὲν ἀκρατής ἀγαθὸν ἔχων τὸν λόγον ὀρθὸν ὄντα, ὁ
 ἀκόλαστος οὐκ ἔχει. ἔτι ἐστὶν ὁ λόγος ἐκάς ἀρχή· τοῦ
 ἵν ἀκρατοῦς ἡ ἀρχὴ τιμιώτατον ὃν εὖ διάκειται, τοῦ
 εολάστου κακῶς, ὥστε χεῖρον ἂν εἴη ὁ ἀκόλαστος τοῦ
 τῆς. ἔτι ὥσπερ ἐπὶ τῆς θηριότητος ἥς ἐλέγομεν κακίας,
 ἴσιν ἰδεῖν ἐν θηρίῳ ἦσαν ἀλλ' ἐν ἀνθρώπῳ· ἡ γὰρ θη-
 ρ· ὄνομά ἐστι τῇ ὑπερβαλλούσῃ κακίᾳ. διὰ τί; δι' ἃ δὲ
 ἀρχὴ φαῦλη ἐν θηρίῳ οὐκ ἔστιν· ἔστι δὲ ἡ ἀρχὴ ὁ
 ἰ· ἐπεὶ πότερος ἂν πλείω κακὰ ποιήσῃεν, λέων ἢ Διο-
 ς ἢ Φάλαρις ἢ Κλέαρχος ἢ τις τῶν τῶν μοχθηρῶν;
 λον ὅτι οὗτοι; ἡ γὰρ ἀρχὴ ἐνούσα φαῦλη μεγάλη
 ἰάλλεται, ἐν δὲ θηρίῳ ὅλως οὐκ ἔστιν ἀρχή. ἐν μὲν ἔν
 25 καλᾶς ἔνεστιν ἀρχὴ φαῦλη· ἡ γὰρ πράττει φαῦλα
 καὶ ὁ λόγος σύμφησι ταῦτα καὶ δοκεῖ αὐτῷ ταῦτα
 πράττειν, ἐν αὐτῷ ἡ ἀρχὴ ἔνεστιν ἐχ' ὑγιῆς· διὸ βελ-
 ἂν δοῖεν εἶναι ὁ ἀκρατής τοῦ ἀκόλαστου. ἔστι δὲ καὶ
 ἀκρασίας δύο εἶδη, ἡ μὲν προτρεπτικὴ τις καὶ ἀπρονόη-
 30 αὶ ἐξαίφνης γινομένη, οἷον, ὅταν ἰδῶμεν καλὴν γυ-
 νῆ, εὐθέως τι ἐπάθομεν καὶ ἀπὸ τοῦ πάθους ὁρμὴ ἐγγέ-
 πρὸς τὸ πράξαι τι ὃν ἴσως οὐ δεῖ· ἡ δ' ἑτέρα οἷον
 κή τις, ἡ μετὰ τοῦ λόγου οὔσα τοῦ ἀποτρέποντος.
 ἢ μὲν οὖν οὐδ' ἂν λίαν δοῖεν εἶναι ψεκτὴ· καὶ γὰρ
 35 οὕτως· οὐ γὰρ ὅτι αὐτὸς τοιοῦτός ἐστιν, ὁ λόγος οὐ σπου-
 ῖς σπουδαίους ἢ τοιαύτη ἐγγίνεται, ἐν τοῖς θερμοῖς καὶ

εὐφρέσιν· ἡ δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς καὶ μελαγχολικοῖς, οἱ δὲ
 τοιοῦτοι ψεκτοί. ἔτι τε ἔστι τῷ λόγῳ προλαβόντα μὴθὲν
 παθεῖν, ὅτι ἤξει γυνὴ εὐπρόσωτος, δεῖ ἔν κατασχεῖν αὐτόν.
 τῷ δὲ τοιούτῳ λόγῳ προκαταλαβὼν ὁ ἐκ τῆς προσφάτου
 5 φαντασίας ἀκρατής ἔδδ' πείσεται ἔδδ' πράξει οὐδὲν αἰσχρόν.
 ὁ δὲ τῷ λόγῳ μὲν εἰδὼς ὅτι οὐ δεῖ, πρὸς δὲ τὴν ἡδονὴν ἐν-
 διδούς καὶ καταμαλακίζόμενος, ὁ τοιοῦτος ψεκτότερος. ἔτε
 γὰρ ὁ σπουδαῖος οὐδέποτε οὕτω γένοιτ' ἂν ἀκρατής, ὅ τε
 λόγος προκαταλαβὼν οὐκ ἂν ἰάσαιτο· ἡγεμὼν γὰρ οὗτος
 ἐν αὐτῷ ὑπάρχει, ὧ οὔτε πειθαρχεῖ, ἀλλὰ τῇ ἡδονῇ ἐνδύ-
 10 δωσι, καὶ καταμαλακίζεται καὶ ἐξασθενεῖ πῶς. πότερον
 δ' ὁ σώφρων ἐγκρατής ἐστίν, ἡπορήθη μὲν ἐν τοῖς ἐπάνω,
 νῦν δὲ λέγωμεν. ἔστι γὰρ ὁ σώφρων καὶ ἐγκρατής· ὁ γὰρ
 ἐγκρατής ἐστίν οὐ μόνον ὁ ἐπιθυμιῶν ἐνουσῶν ταύτας κατέ-
 15 χων διὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ ὁ τοιοῦτος ὢν οἷος καὶ μὴ
 ἐνουσῶν ἐπιθυμιῶν τοιοῦτος εἶναι οἷος εἰ ἐγγένοιτο κατέχειν.
 ἔστι δὲ σώφρων ὁ μὴ ἔχων ἐπιθυμίας φαύλας τὸν τε λόγον
 τὸν περὶ ταῦτα ὀρθόν, ὁ δ' ἐγκρατής ὁ ἐπιθυμίας ἔχων
 φαύλας, τὸν δὲ λόγον τὸν περὶ ταῦτα ὀρθόν, ὥς· ἀκολου-
 20 θήσει τῷ σώφρονι ὁ ἐγκρατής, καὶ ἔσται σώφρων· ὁ μὲν
 γὰρ σώφρων ὁ μὴ πάσχων, ὁ δ' ἐγκρατής ὁ πάσχων καὶ
 τούτων κρατῶν ἡ οἷος τε ὢν πάσχειν. οὐδέτερον δὲ τούτων
 τῷ σώφρονι ὑπάρχει· διὸ οὐκ ἔστιν ὁ ἐγκρατής σώφρων.
 πότερον δὲ ὁ ἀκόλαστος ἀκρατής ἐστίν, ἡ ὁ ἀκρατής ἀκόλα-
 25 στος; ἡ οὐδετέρῳ ἑτερος ἀκολουθεῖ; ὁ μὲν γὰρ ἀκρατής ἐστίν
 οὐ ὁ λόγος τοῖς πάθεσι μάχεται, ὁ δ' ἀκόλαστος ὁ τοῖτος,
 ἀλλ' ὁ τῷ πράττειν τὰ φαῦλα ἅμα τὸν λόγον σύμφηφον
 ἔχων. οὔτε δὲ ὁ ἀκόλαστος οἷος ὁ ἀκρατής, οὐθ' ὁ ἀκρατής
 οἷος ὁ ἀκόλαστος. ἔτι δὲ καὶ φαυλότερος ὁ ἀκόλαστος τοῦ
 ἀκρατοῦς. δυσιατότερα γὰρ τὰ φυσικὰ τῶν ἐξ ἔθους γινο-
 30 μένων· καὶ γὰρ τὸ ἔθος διὰ τοῦτο δοκεῖ ἰσχυρόν εἶναι, ὅτι
 εἰς φύσιν καθίστησιν. ὁ μὲν οὖν ἀκόλαστος αὐτὸς τοιοῦτός
 ἐστίν οἷος φαῦλός τις τῇ φύσει εἶναι· διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ
 τούτου ὁ λόγος φαῦλος ἐν αὐτῷ ἐστίν. ἀλλ' ἐχ' ὁ ἀκρατής
 οὕτως· οὐ γὰρ ὅτι αὐτὸς τοιοῦτός ἐστιν, ὁ λόγος οὐ σπου-
 35 δαῖος· φαῦλον γὰρ αὐτὸν εἶδει εἶναι, εἰ αὐτὸς τῇ φύσει

1. ἡ οὐ] πῶς K². || 2. τις] ἐστὶν M². || 4. ἔχει K². || 6. πότερον K². || 7. οὕτω — ἀκρατής om K². || 10. ὁμοίως K². || 11. K². || ὢν M². || 12. κακὰ γε M². || 13. ὥγε ὅτι τί μὴ, τί μειώτερον κακῶς M². || 14. ἔχων ἀγαθόν M². || 15. ὅτι K². || 16. α K² M². || 17. χεῖρον K². || 18. ὥσπερ καὶ ἐπὶ K². || 19. ἀλλ'] ἢ M². || 20. δι'] δ' K². || 21. ὅτι] ὅτι ἡ M². || 23. post χος M² ἢ εὐμείους. || 24. οὔσα M². || 28. ἐν] φαῦλη οὖν ἐν K². || ἐχ' om K². || διὰ] διὰ καὶ M². || 30. ἡ] οἷον ἡ M². || 32. τι ἐγένετο ὁρμὴ πρὸς M². || 34. ἀποθητικῇ M². || 35. λίαν om M². || εἶναι ὁρμῇ K². || 36. ἐν τε τοῖς θερμοῖς M². || 1. ἡ δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς om M². || 2. τοιοῦτοι οὐ ψεκτοί M². || 3. ὁδ' M². || 5. ἀκρατής ἔδδ' M². || 9. οὐκ ἀνείσταντο K², οὐκ M². || 10. οὔτε] οὔτε οἱ M². || 11. ἀσθενεῖ M². || 13. λέγωμεν M². || 16. ἐγγένοιτο K². || 18. ὁ δ' — 19. ὀρθόν om M². ||] τ' K². || 19. δι] τε K². || 20. ὁ μὲν γὰρ σώφρων ὁ om K². || 22. οἷος γε πάσχει K². || δὲ om K². || 26. οὐ λόγος pr K², ως M². || ἢ et 27. ἀλλ' om M². || 28. οὐδ' K². || δ post οἷος et hoc versu et 29. om K². || 29. ἐστι M². || 34. ἐχ ante 35. οὔτως K². || 35. αὐτῷ M². || οὐ om pr K².

τοιούτους ἦν οἷος ὁ φαῦλος. ὁ μὲν ἄρα ἀκρατὴς ἔθει ἔοικε φαῦλος εἶναι, ὁ δὲ ἀκόλαστος φύσει. δυσιατότερος δ' ὁ ἀκόλαστος· τὸ μὲν γὰρ ἔθος ἄλλω ἔθει ἐκκρύβεται, ἡ δὲ φύσις ὕδενι ἐκκρύβεται. πότερον δ' ἐπαίπερ ἐστὶν ὁ ἀκρατὴς τοιούτος οἷος εἶδέναι καὶ μὴ διεφθεῖσθαι τῷ λόγῳ, ἔστι δὲ καὶ ὁ φρόνιμος τοιούτος ὁ τῷ λόγῳ τῷ ἐρῶν ἔκαστα θεωρῶν, πέπερον ἐνδέχεται τὸν φρόνιμον ἀκρατῇ εἶναι, ἡ ὅ; ἀπορήσειε γὰρ ἄν τις τὰ εἰρημένα· ἐὰν δὲ παρακολυθώμεν τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἔτι ἔσται ὁ φρόνιμος ἀκρατὴς. ἔφαμεν γὰρ τὸν φρόνιμον εἶναι ἔχ' ὃ ὁρθὸς λόγος μόνον ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ πράττειν τὰ κατὰ τὸν λόγον φαινόμενα βέλτιστα. εἰ δὲ πράττει τὰ βέλτιστα ὁ φρόνιμος, ὕδ' ἂν ἀκρατὴς εἴη ὁ φρόνιμος, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος δεινὸς μὲν ἐστίν. διηγήμεθα γὰρ ἐν τοῖς ἐπάνω τὸν τε δεινὸν καὶ τὸν φρόνιμον ὡς ἐτέρων ὄντων· περὶ μὲν γὰρ ταυτά, ἀλλ' ὁ μὲν πρακτικὸς περὶ αὐτῶν δεινός, ὁ δ' οὐ πρακτικός. τὸν οὖν δεινὸν ἀκρατῇ ἐνδέχεται εἶναι (οὐ γὰρ πρακτικὸς περὶ αὐτῶν καὶ δεινός), τὸν φρόνιμον δ' οὐκ ἐνδέχεται ἀκρατῇ εἶναι.

7 Μετὰ δὲ ταῦτα λεκτέον ἂν εἴη περὶ ἡδονῆς, ἐπειδήπερ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἐστὶν ὁ λόγος, τὴν δ' εὐδαιμονίαν οἰοῦνται πάντες ἥτοι ἡδονὴν εἶναι καὶ τὸ ἡδέως ζῆν, ἡ οὐκ ἄνευ γε ἡδονῆς. οἱ δὲ καὶ τῇ ἡδονῇ δυσχεραίνοντες καὶ ἔκ οἴομενοι δεῖν τὴν ἡδονὴν ἐναριθμεῖσθαι τοῖς ἀγαθοῖς, ἀλλὰ τό γε ἄλυπον προσιθέασιν· ἐγγὺς οὖν τὸ ἀλύπως τῆς ἡδονῆς ἐστίν. διόπερ λεκτέον ὑπὲρ ἡδονῆς, οὐ μόνον δὲ διότι καὶ οἱ ἄλλοι οἰοῦνται δεῖν, ἀλλὰ διὰ ἀναγκαῖον ἡμῖν ἐστὶ λέγειν ὑπὲρ ἡδονῆς· ἐπειδὴ γὰρ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἡμῖν ἐστὶν ὁ λόγος, τὴν δ' εὐδαιμονίαν διωρίκαμεν καὶ φαμέν εἶναι ἀρετῆς ἐνέργειαν ἐν βίῳ τελείῳ, ἡ δ' ἀρετὴ ἐστὶ περὶ ἡδονὴν καὶ λύπην, ὑπὲρ ἡδονῆς ἂν εἴη ἀναγκαῖον εἰπεῖν, ἐπειδὴπερ οὐκ ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία ἄνευ ἡδονῆς. πρῶτον μὲν οὖν εἵπωμεν ἅ τινες λέγοντες οὐκ οἰοῦνται δεῖν τὴν ἡδονὴν ὡς ἐν ἀγαθοῦ μέρει λαμβάνειν. πρῶτον μὲν γὰρ φασιν εἶναι τὴν ἡδονὴν γένεσιν, τὴν δὲ γένεσιν ἀτελὲς τι, τὸ δὲ ἀγαθὸν οὐδέποτε τὴν τῷ ἀτελοῦς χώραν ἔχειν. δεύτερον δ' ὅτι εἰσὶ τινες φαῦλοι ἡδοναῖ, τὸ δ' ἀγαθὸν οὐδέποτε ἐν φαυλότητι εἶναι. πάλιν ὅτι ἐν πᾶσιν ἐγγίγνεται καὶ γὰρ ἐν τῷ φαύλῳ καὶ ἐν τῷ σπουδαίῳ καὶ ἐν θηρίῳ καὶ ἐν βοσκήματι· τὸ δ' ἀγαθὸν

ἀμιγρὸς ἐστὶ τοῖς φαύλοις καὶ οὐ πολυκόκκον. καὶ ὅτι ἐκ κρᾶτισον ἡδονή, τὸ δ' ἀγαθὸν κρᾶτιστον. καὶ ὅτι ἐκ τοῦ πράττειν τὰ καλὰ, τὸ δὲ κωλυτικὸν τῶν καλῶν ἢ εἴη ἀγαθόν. πρῶτον μὲν ὅτι πρὸς τὸ πρῶτον ἂν εἴη λακ πρὸς τὴν γένεσιν, καὶ πειρατέον τὸν λόγον τοῦτον λύειν τὸ μὴ ἀληθὴ εἶναι. ἐστὶ γὰρ πρῶτον μὲν οὐ πᾶσα ἡ γένεσις. ἡ γὰρ ἀπὸ τῆς θεωρεῖν ἡδονῆς γινομένη οὐκ ἐστι γένεσις, οὐδ' ἡ ἀπὸ τοῦ ἀκοῦσαι καὶ ὁσφραυνθῆναι οὐκ ἐξ ἐνδεΐας γινομένη, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, οἷον ἐκ τῆς γαῖης ἡ πικρῆς. αὗται μὲν γὰρ ἐξ ἐνδεΐας καὶ ὑπερβολῆς γίνονται, τῷ ἢ τὴν ἐνδεΐαν ἀναπληροῦσθαι ἢ τῆς ὑπερβολῆς ἀφαιρεῖσθαι· διὸ γένεσις δοκεῖ εἶναι. ἡ δ' ἐνδεΐα καὶ ὑπερβολὴ λύπη. λύπη οὖν ἐνταῦθα ἔνθα ἡδονῆς γὰρ ἐπὶ δὲ γε τοῦ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι καὶ ὁσφραυνθῆναι οὐκ ἐστι πρὸς τὴν ἡδονήν· οὐδεὶς γὰρ ἡδόμενος τῷ ὁρᾶν ἢ τῷ ἀκοῦσαι προελυπῆται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς διασπαστικῆς θεωρουμένης τι ἡδεσθαι ἄνευ τοῦ προελυπῆσθαι, ὥστ' ἐκ τῆς ἡδονῆς ἢ ἐκ τῆς γένεσις. εἰ ὅτι ἡ μὲν ἡδονή, ὡς ἐκ τῆς αὐτῶν ἔφη, διὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθὸν ὅτι γένεσις, ἐπὶ δὲ ἡδονῆς ἢ οὐκ ἐστὶ γένεσις, αὕτη ἂν εἴη ἀγαθόν. τὸ δ' ὅτι οὐκ ἐστὶν οὐδεμία ἡδονὴ γένεσις· οὐδὲ γὰρ αὗται εἰς τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν ἡδοναὶ οὐκ εἰσὶ γένεσις, ἀλλὰ ἐκ μαρτάνων οἱ ταύτας φάσκοντες εἶναι τὰς ἡδονὰς γὰρ οἰοῦνται γὰρ, ἐπειδὴ τῆς προσφορᾶς γινομένης γίνονται διὰ τοῦτο γένεσιν εἶναι· ἐστὶ δ' ὅτι. ἐπειδὴ γὰρ ἐστὶ τῆς ψυχῆς τι μέρος ὃ ἡδόμεθα ἅμα τῇ προσφορᾷ ὡς ἐκ τῆς δεξιᾶς, τοῦτο τὸ μέρος τῆς ψυχῆς ἐνεργεῖ καὶ κινεῖται· κίνησις αὐτοῦ καὶ ἡ ἐνέργειά ἐστιν ἡδονή· διὰ δὲ τὴν τῇ προσφορᾷ ἐκείνῳ τὸ μέρος τῆς ψυχῆς ἐνεργεῖ, ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐνέργειας, οἰοῦνται γένεσιν εἶναι τὴν ἡδονήν· τὴν προσφορὰν δὲ ἡδονὴν εἶναι, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς μέρος ἡδονή. ὁμοίον οὖν εἴ τις τὸν ἀνθρώπον οἶσται εἶναι σῶμα, τοῦτο μὲν αἰσθητὸν ἐστίν, ἡ δὲ ψυχὴ οὐ· ἐστὶ δὲ γε καὶ ψυχὴ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τούτου· ἐστὶ γὰρ μέρος τῆς ψυχῆς ὃ ἡδόμεθα, ὃ ἅμα τῇ προσφορᾷ ἐνεργεῖ καὶ κινεῖται· ἐστὶν οὐδεμία ἡδονὴ γένεσις. καὶ ἀποκατάστασις δὲ φασὶν εἶναι φύσιν αἰσθητή. καὶ γὰρ μὴ ἀποκαθιστάμεναι εἰς τὴν ἡδονήν· τὸ γὰρ ἀποκαθιστάμεναι ἐστὶ τὸ τοῦ ἡδόμενου

1. ὁ post οἷος om K¹. || ἄρα] ὅτι ἄρα M¹. || 2. δ'] γὰρ K¹. || 4. ὕδεν M¹. || ἐστὶν om M¹. || τοιούτος τις οἷος K¹. || 6. τίς δ' ἐνδέχεται M¹. || 7. ἀπορήσει γὰρ τις K¹. || 10. ὁ om K¹. || 11. τὸν om M¹. || 15. ταυτὸν M¹. || 19. διὸ om M¹. || 25. εἰς λαί] οὐκ M¹. || 30. εἰπεῖν εἴη ἀναγκαῖον M¹. || 31. μὲν om M¹. || τινες M¹. || 37. γὰρ om M¹.

5. λύειν τούτον K¹. || 10. γὰρ om M¹. || 12. ἡ post καὶ om K¹. || 15. λυπῆσθαι M¹. || 16. ἐστὶ om K¹. || 17. θεωρεῖται] θεωρεῖται 2023. || 18. ἡ μὲν om M¹, μὲν om Baroccianus et 1417, 1855, 2023. || ὡς — 20. ἡδονή om Z et 2024. || 21. ὁ om M¹. || 22. οὐκ om M¹. || ἐστὶ γένεσις K¹. || 23. ταῦτα M¹. || 24. γινομένης K¹. || 25. γένεσις K¹. || 27. ψυχῆς] ψυχῆς K¹. || 28. τὸ δὲ K¹ M¹. || 37. αἰσθητήν M¹ et pr K¹.

τότε τὴν ἀναπλήρωσιν γενέσθαι· ἐξί δὲ, ὡς φαιμέν,
 γὰ ἐνδεᾶ ἡδεσθαι. ἡ μὲν γὰρ ἐνδεᾶ λύπη, ἀνευ δὲ
 καὶ πρὸ λύπης φαιμέν ἡδεσθαι, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη ἡ
 ἀποκατάστασις τῷ ἐνδεᾷ· ἐνδεᾶ γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων
 οὐδέν. ὥς εἰ διότι μὲν γενέσεις ἡ ἡδονὴ οὐκ ἀγαθὸν
 εἶναι, οὐκ ἐξί δὲ οὐδεμία ἡδονὴ γενέσεις, ἀγαθὸν ἂν
 ἡδονή. ἀλλὰ μετὰ τοῦτο οὐ πᾶσα, φησὶν, ἡδονή
 ν. συνίδοι δ' ἂν τις καὶ ὑπὲρ τούτου οὕτως. ἐπεὶ γὰρ
 ὅν φαιμεν ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις λέγεσθαι (καὶ
 ν οὐσία καὶ ἐν τῷ πρὸς τι καὶ ποσῷ καὶ πότε καὶ
 ἐν ἀπάσαις), ἤδη γ' ἐκεῖνο φανερόν· κατὰ πάσας
 γὰρ ἐνεργείας ἡδονὴ τις ἀκολουθεῖ. ὥς· ἐπειδὴ τὸ
 ν ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις, καὶ ἡδονὴ ἂν εἴη ἀγα-
 θόν· ἐπειδὴ ἐν τούτοις μὲν τὰγαθὰ καὶ ἡδονή, ἡ δ'
 ὦν ἀγαθῶν ἡδονὴ ἡδονή, ἀγαθὸν ἂν εἴη πᾶσα ἡδονή.
 δὲ δὴλον ἐκ τούτου ὅτι καὶ διάφοροι τῷ εἶδει αἱ ἡδοναί
 διάφοροι γὰρ καὶ αἱ κατηγορίαι, ἐν αἷς ἐστὶν ἡδονή.
 ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν ἔχει, οἷον τῆς γραμματι-
 κῆς ἡς ἴσιν οὖν. ἐὰν γὰρ ἔχη Λάμπρος τὴν γραμ-
 μῆν, ὁμοίως διακρίσεται ὑπὸ τῆς γραμματικῆς ταύτης
 ἄλλῳ ὅτῳ οὖν ἔχοντι γραμματικὴν, οὐ δύο
 ἰάφοροι αἱ γραμματικαὶ ἢ τ' ἐν Λάμπρῳ καὶ ἐν
 ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἡδονῆς ἔχ' ὅπως· ἡ γὰρ ἀπὸ τῆς μέθης
 καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ συγγίνεσθαι οὐχ ὁμοίως διατιθέσιν,
 ἴφοροι τῷ εἶδει δόξαιεν ἂν εἶναι αἱ ἡδοναί. ἀλλὰ δὴ
 ὅτι φαῦλαι εἰσὶν ἡδοναί τινες, καὶ διὰ τούτου ἐκ ἐδόκει
 ἢ αὐτοῖς ἀγαθὸν εἶναι. τὸ δὴ τοιοῦτον καὶ ἡ τοιαύτη
 οὐκ ἰδίος ἐστὶν ἡδονῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φύσεως καὶ
 μης. ἐξί γὰρ καὶ φύσις φαύλη, οἷον ἡ τῶν σκυλῆ-
 καὶ ἡ τῶν κανθάρων καὶ ὅλως ἡ τῶν ἀτίμων ζώων,
 οὐ διὰ τοῦτο ἡ φύσις τῶν φαύλων. ὁμοίως δ' εἰσὶ
 πιστῆμαι φαῦλαι, οἷον αἱ βάνανσοι, ἀλλ' ὅμως οὐ
 ἰτο φαῦλον ἡ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἀγαθὸν τῷ γένει καὶ
 μῃ καὶ φύσις. ὥσπερ γὰρ ἐδ' ἀνδριαντοποιὸν θεωρεῖν
 ἴος τις ἐστὶν ἐξ ὧν ἀπέτυχε καὶ κακῶς εἰργάσατο,
 ἐξ ὧν εὖ, οὕτως οὐδ' ἐπιστήμην οὐδὲ φύσιν ἐδὲ ἄλλο
 οἷον τί ἐστιν ἐκ τῶν φαύλων, ἀλλ' ἐκ τῶν σπουδαίων.

ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἡδονὴ τῷ γένει ἀγαθὸν ἐστὶν, ἐπεὶ ὅτι γ'
 εἰσὶ φαῦλαι ἡδοναί, οὐδ' ἡμᾶς λανθάνει. ἐπεὶ γὰρ καὶ
 φύσεις τῶν ζώων εἰσὶ διάφοροι, οἷον καὶ φαύλη καὶ σπυ-
 δαία, οἷον ἡ μὲν ἀνθρώπου σπυδαία ἡ δὲ λύκος ἢ τινος ἄλλου
 θηρίου φαύλη, ὁμοίως δ' ἑτέρα φύσις ἵππου καὶ ἀνθρώπου
 καὶ ὄνου καὶ κυνός· ἡ δὲ ἡδονὴ ἐξί κατὰστασις ἐκ τῆς παρὰ
 φύσιν εἰς φύσιν ἐκάσῳ τὴν αὐτοῦ, ὥς τῷ ἂν εἴη ἡδισον
 τῇ γε φαύλῃ φύσει, φαύλῃ ἡδονή. οὐ γὰρ ἐστὶ ταῦτόν
 ἵππῳ καὶ ἀνθρώπῳ, ὁμοίως ἐδὲ τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ἐπεὶ περ
 αἱ φύσεις διάφοροι, καὶ αἱ ἡδοναὶ διάφοροι. ἡ γὰρ ἡδονὴ
 ἦν ἀποκατάστασις, καὶ ἡ ἀποκατάστασις, φασὶν, εἰς φύσιν
 καθίστη, ὥς τῆς μὲν φαύλης φύσεως ἡ κατὰστασις φαύλη,
 τῆς δὲ σπουδαίας σπυδαία. ἀλλ' οἱ φάσκοντες εἶναι τὴν
 ἡδονὴν ἐ σπυδαίαν, πεπόνθασιν οἷον οἱ μὴ εἰδότες τὸ νέκταρ
 οἷονται τοὺς θεοὺς οἶνον πίνειν καὶ ἐκ εἶναι τούτου ἡδονὴν
 τοῦτο δὲ πᾶσχεσι διὰ τὴν ἀγνοίαν. οἷς ὅμοιον πεπόνθασιν
 οἱ πᾶσας τὰς ἡδονὰς γενέσεις φάσκοντες εἶναι καὶ ἐκ ἀγα-
 θόν· διὰ γὰρ τὸ μὴ εἰδέναι ἄλλας ἡδονὰς ἀλλ' ἢ τὰς σω-
 ματικὰς, ταύτας τε ὁρᾷν γενέσεις τε ἕσας καὶ ἐ σπυδαίας,
 ὅλως οὐκ οἷονται εἶναι τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν. ἐπεὶ δ' οὖν ἐστὶν
 ἡ ἡδονὴ καὶ καθισταμένης τῆς φύσεως καὶ καθεστηκυίας, οἷον
 καθισταμένης μὲν αἱ ἐξ ἐνδεᾶς ἀναπληρώσεις, καθεστηκυίας
 δὲ αἱ ἀπὸ τῆς ὕψους καὶ τῆς ἀκοῆς καὶ τῶν τοιούτων ἕσας
 βελτίους ἂν εἴσαν αἱ καθεστηκυίας τῆς φύσεως ἐνεργεῖαι· αἱ
 γὰρ ἡδοναὶ κατ' ἀμφοτέρους λεγόμεναι τὸς τρόπους ἐνεργεῖαι
 εἰσιν, ὥστε δὴλον ὅτι αἱ ἀπὸ τῆς ὕψους ἡδοναὶ καὶ τῆς
 ἀκοῆς καὶ τοῦ διανοεῖσθαι βέλτισται ἂν εἴσαν, ἐπεὶ αἱ γε
 σωματικαὶ ἐξ ἀναπληρώσεως. ἔτι καὶ τοῦτο ἐλέγετο, ὅτι
 οὐκ ἀγαθόν· τὸ γὰρ ἐν πᾶσιν εἶναι καὶ πᾶσι κοινὸν οὐκ
 ἀγαθόν. τὸ δὴ τοιοῦτον ἐπὶ φιλοτίμῃ μᾶλλον καὶ φιλοτι-
 μίας οὐκ εἶναι ἐξί· ὁ γὰρ φιλοτίμος ἐστὶν ὁ μόνος βεβλόμενος
 ἔχειν καὶ τῷ τοιούτῳ τῶν ἄλλων ὑπερέχειν. καὶ τὴν ἡδονὴν
 οὖν, εἰ μέλλει τὰγαθόν εἶναι, τοιοῦτον δεῖν εἶναι. ἢ οὐ,
 ἀλλὰ καὶ τὸναντίον διὰ τοῦτο ἂν δόξαιεν ἀγαθὸν εἶναι, ὅτι
 πάντα τούτου ἐφίεται· τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ πάντα πέφυκεν
 ἐφίεσθαι, ὥς· εἰ τῆς ἡδονῆς πάντ' ἐφίεται, ἀγαθὸν ἂν εἴη
 τῷ γένει ἡ ἡδονή. πάλιν καὶ ὅτι ἐστὶν ἐμπόδιον ἡ ἡδονή, ἐκ

. καὶ πρὸ λύπης om K². || 3 et 7. ἡ om K². || 11. ἀπάσαις] πάσαις M². || 12. ἀγαθοῦ ἐνεργείας om K². || 13. ἀπάσαις K². ||
 17. αἱ om M². || 19. ἔχη γὰρ K². || λαμπρῶς K², λαμπρ 2023, ἐν λαμπρῷ 1417 et 1855. || 20. ὁμοίως δὲ διακρίσεται K². ||
 om K², 1417, 1855. || διό K² cum Z et 2024. || 22. διάφοροι] μήποτε μᾶλλον ἀδιάφοροι γραπτὸς margo K². || 23. διὰ
 et 1855 et 2023, ἡλῆτ M² et Baroccianus. || 25. δόξαιεν M². || 28. ἰδίον ἐστὶ τῆς ἡδονῆς M². || 31. εἰσὶ] εἰν K². || 34. φύσι
 ἰσμή M². || 35. τις om M².
 . ἐστιν om M². || 3. καὶ post οἷον om K². || 7. ἐκάστῳ K². || ἡδιστῇ K², ἰδίον M². || 8. φαύλη ἡ ἡδονή K². || ταῦτόν] ταυτὸν καὶ
 12. καθίστη K². || 13. οἱ] οἱ μὲν M². || 14. ἐ om K² M². || 15. τοῦτο K². || ἰδίον K² M². || 19. ἐ om K². || 20. δ' om
 22. καθεστ. καὶ καθεστ. M². || 33. μέλλει M². || δεῖν] δὴ M². || 36. ἂν om M². || 37. πάλιν ὅτι καὶ ἐστὶν ἐμπόδιον ἐστὶν ἢ M².

ἔφασαν αὐτὴν ἀγαθὴν εἶναι. τὸ δ' ἐμπόδιον φάσκειν εἶναι
διὰ τὴν μὴ ἐοῦσαν τυχεῖν φάσκειν αὐτοῖς. οὐ γὰρ ἐστὶν ἐμ-
πόδιον ἢ ἀπὸ τοῦ πράγματος τοῦ κρατούμενου ἡδονῆς. εἴαν
μὲντοι ἀλγὴν, ἐμπόδιον, εἴην ἢ ἀπὸ τῆς μέτης ἡδονῆς ἐμ-
πόδιον ἐστὶ τοῦ πράττειν. ἀλλ' οὕτω μὲν καὶ ἐπιστήμη ἐπι-
στήμης ἐμπόδιον ἔσται· οὐ γὰρ ἐστὶν ἅμα ἀμφιτέροις ἐνερ-
γεῖν. ἀλλὰ διὰ τί ἐκ ἀγαθοῦ ἢ ἐπιστήμης, ἂν ποιῇ τὴν ἀπὸ
τῆς ἐπιστήμης ἡδονήν; καὶ πότερον ἐμπόδιον ἔσται, ἢ ἢ, ἀλλὰ
μᾶλλον πράξει; ἢ γὰρ ἡδονὴ παρορμητὴ πρὸς τὸ μᾶλλον
πράττειν ἀπ' αὐτοῦ γινομένη, ἐπεὶ τὴν σπουδαῖον ποιῶν 10
πράττειν τὰ κατ' ἀρετὴν, καὶ ἡδέως ταῦτα πράττειν· ἄρα
ἢ ποιῶν μᾶλλον ἐνεργήσει κατὰ τὴν πράξιν; καὶ εἴαν μὲν
γε ἡδόμενος πράττει, σπουδαῖος ἔσται, ἂν δὲ λυπούμενος τὰ
καλὰ πράττει, ὁ σπουδαῖος. ἢ γὰρ λύπη ἐπὶ τοῖς δι' ἀνάγκη-
κην ἐστίν, ὥς· εἰ λυπεῖται τις τὰ καλὰ πράττων, ἀναγκα- 15
ζόμενος πράττει· ὁ δ' ἐξ ἀνάγκης πράττων οὐ σπουδαῖος.
ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστι γε μὴ λυπούμενον ἢ ἡδόμενον τὰ κατ'
ἀρετὴν πράττειν· τὸ δ' ἀνὰ μέτρον οὐκ ἔστιν. διὰ τί; ὅτι ἢ
ἀρετὴ ἐν πάθει, τὸ δὲ πάθος ἐν λύπῃ καὶ ἡδονῇ· ἐν δὲ τῷ
ἀνὰ μέτρον ἢ ἐστίν. δῆλον ὅν ὡς καὶ ἢ ἀρετὴ μετὰ λύπης 20
καὶ ἡδονῆς. εἰ μὲν οὖν λυπούμενός τις τὰ καλὰ πράττει,
οὐ σπουδαῖος. ὥς οὐκ ἂν εἴη ἢ ἀρετὴ μετὰ λύπης· μεθ'
ἡδονῆς ἄρα. ἢ μόνον ἄρα ἐκ ἐμπόδιον ἐστὶν ἢ ἡδονῆς, ἀλλὰ
καὶ προτραπτικὸν πρὸς τὸ πράττειν, καὶ τὸ ὅλον δὲ οὐκ ἐν-
δέχεται ἀνευ ἡδονῆς εἶναι τῆς ἀπ' αὐτῆς γινομένης. ἄλλος 25
ἦν λόγος ὅτι οὐδεμία ποιεῖ ἐπιστήμη ἡδονήν. ἔστι δὲ οὐδὲ
τοῦτο ἀληθές· οἱ γὰρ δεικνοποιοὶ καὶ γεφανοποιοὶ καὶ μυ-
ρταῖοι ἡδονῆς εἰσὶ ποιητικοί. ἀλλὰ δὴ ταῖς ἄλλαις ἐπιστή-
μας οὐκ ἔστιν ἢ ἡδονὴ ὡς τέλος, ἀλλὰ μεθ' ἡδονῆς τε καὶ
οὐκ ἀνευ ἡδονῆς· ἔστιν οὖν καὶ ἐπιστήμη ποιητικὴ ἡδονῆς. 30
εἰ δὲ καὶ ἄλλως ἐλέγετο, ὅτι οὐκ ἄριστον. ἀλλ' οὕτω μὲν
καὶ τῷ τοιοῦτῳ λόγῳ ἀναιρήσεις καὶ τὰς καθ' ἑκάστα λε-
γομένας ἀρετάς. ἢ γὰρ ἀνδρεία οὐκ ἔστιν ἄριστον· ἀρ' οὖν
διὰ τοῦτ' οὐκ ἀγαθόν; ἢ τοῦτ' ἄτοπον; ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων. οὐδὲ ἡδονὴ διὰ τοῦτ' οὐκ ἀγαθόν, ὅτι οὐκ ἄριστον. 35
ἀπορήσεις δ' ἂν τις μεταβάς καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν τὸ τοῦτον,
οἶον ἐπειδὴ ὁ λόγος κρατεῖ ποτὲ τῶν παθῶν (φαμὲν γὰρ
ἐπὶ τοῦ ἐγκρατοῦς), καὶ τὰ πάθη δὲ πάλιν ἀντετραμμένως
τοῦ λόγου κρατεῖ, οἶον ἐπὶ τῶν ἀκρατῶν συμβαίνει. ἐπεὶ

ἢ τὸ ἀλγεῖν μέγας τῆς λύπης ἔχει τὴν κακίαν κατὰ
λόγον εὐ διακειμένον (ὁ γὰρ ἀκρατὴς τοιοῦτος), καὶ ἢ λ-
ἐμοίως φανῶν· διὸ κακίους κρατῆσαι τῶν παθῶν εὐ
κειμένῳ καὶ ἐχέτω τὴν οὐκίαν ἀρετὴν. εἰ δὲ τοῦτ'
συμβαίνει τῇ ἀρετῇ κακῶς χρῆσθαι· ὁ γὰρ λόγος φε-
διακειμένους καὶ χρώμενος τῇ ἀρετῇ κακῶς αὐτῇ χρῆσι-
τὸ δὲ τοιοῦτον ἄπειρον ἂν συμβαίνει δοξεῖεν. πρὸς δὲ
τοιαύτην ἀπειρίαν βῆδιν ἀντιτεῖν καὶ λῦσαι ἐκ τῶν ἐκ-
σθεν ἡμῶν εἰρημένων ὑπὲρ ἀρετῆς. τέτε γὰρ φάμεν εἶ
ἀρετὴν, ἔταν ὁ λόγος εὐ διακειμένος τοῖς πάθεσσι ἔχει
οὐκίαν ἀρετὴν συμμετρὸς ἢ, καὶ τὰ πάθη τῷ λόγῳ εἰ-
γὰρ διακειμένα συμφωνήσουσι πρὸς ἄλληλα, ὥς τὸ
λόγον προσάττειν ἀεὶ τὸ βέλτιστον, τὰ δὲ πάθη βέλ-
διακειμένα ποιῶν ὁ ἂν ὁ λόγος προσάττει. ἂν οὖν ἢ ἢ
φανῶν ἢ διακειμένους, τὰ δὲ πάθη εὐ, οὐκ ἔστιν ἢ
ἐκλείποντος τοῦ λόγου· ἐξ ἀμφοτέρων γὰρ ἢ ἀρετῇ
οὐδὲ κακῶς χρῆσθαι ἐνδέχεται ἀρετῇ. ἀπλῶς δ' οὐκ
οἶονται οἱ ἄλλοι, τῆς ἀρετῆς ἀρχὴ καὶ ἡγεμὼν ἐστὶν ἢ
γος, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ πάθη. δεῖ γὰρ πρὸς τὸ καλὸν
μὴν ἄλογόν τινα πρῶτον ἐγγίνεσθαι (ὁ καὶ γινώσκων), ὁ
ἔως τὸν λόγον ὕστερον ἐπιψηφίζοντα εἶναι καὶ διαφί-
ἴδοι δ' ἂν τις τοῦτο ἐκ τῶν παιδίων καὶ τῶν ἀνέ-
ζωντων· ἐν γὰρ τούτοις ἀνευ τοῦ λόγου ἐγγίνεσθαι ἢ
παθῶν πρὸς τὸ καλὸν πρότερον, ὁ δὲ λόγος ὕστερον
νόμος καὶ σύμψηφος ὡς ποιεῖ πράττειν τὰ καλὰ ὁ
οὐκ εἴαν ἀπὸ τοῦ λόγου τὴν ἀρχὴν λάβῃ πρὸς τὰ καλὰ
ἀκολουθεῖ τὰ πάθη ὁμογνωμονοῦντα, ἀλλὰ παλλόμε-
τιοῦται· διὸ μᾶλλον ἀρχὴ ἔοικε πρὸς τὴν ἀρετὴν τὴν
εὐ διακειμένον ἢ ὁ λόγος.

Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη τούτων εἰπεῖν, ἐπειδὴ πρὸς
μονίας ἐστὶν ὁ λόγος, περὶ εὐτυχίας. οἶονται γὰρ οἱ πολλοὶ
τὸν εὐδαίμονα βίον τὸν εὐτυχῇ εἶναι ἢ οὐκ ἀνευ γινώ-
σχίας, καὶ ὁρθῶς ἴσως· ἀνευ γὰρ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, εἰ
τύχη ἐστὶ κυρία, οὐκ ἐνδέχεται εὐδαίμονα εἶναι δὲ πρὸς
ἐστὶν ὑπὲρ εὐτυχίας, καὶ ἀπλῶς ὁ εὐτυχὴς τίς ἐστὶ
τίσι καὶ περὶ τί. πρῶτον μὲν οὖν ἐπὶ ταῦτ' ἂν τις ἢ
καὶ ἐπιβλέψας ἀπορήσειεν. οὔτε γὰρ ἂν εἴποι τις τὸν
χρὴν ὡς ἐστὶ φύσις. ἢ γὰρ φύσις ἀεὶ οὐ ἐστὶν αἰτία, πρὸς
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ὡσαύτως ποιητικὴ ἔστιν, ἢ δὲ γινώ-
σκων

1. τὸ corr K¹, τὸ M¹. || 4. μὴ M¹. || 11. τὰ om M¹. || 21. τι M¹. || 25. εἶναι om M¹. || 27. διαφίκοι K¹. || 28. πρὸς K¹. || 30. καὶ] ἢ M¹. || ποιητὸν M¹. || 31. δὲ om K¹. || 34. διὰ τοῦτ'] διὰ ταῦτα M¹. || 35. οὐκ ante ἀγαθῶν om F¹. || 37. γὰρ καὶ ἐπὶ M¹.

16. ἐκλείποντος K¹. || 17. ὥστε K¹. || 20. πρῶτον om M¹. || 22. παιδων K¹. || 23. τοῦ om M¹. || 28. ὁρμῶν τῶν παθῶν F¹. || 34. πρότερον om M¹. || 26. ἐκ om M¹. || 33. ἴσως om M¹. || 35. τί M¹. || 37. ἀποβλέψας M¹. || 38. οὐ] οὐκ pr K¹. || καὶ corr M¹.

ε, ἀλλ' ἀτάκτως καὶ ὡς ἔτυχεν· διὸ ἡ τύχη ἐν τοῖς
 λέγεται. ἔτε δὴ νοῦν γέ τινα ἢ λόγον ὀρθόν· καὶ
 αὐθὰ ἔχ' ἥττον ἐς τὸ τεταγμένον καὶ τὸ αἰεὶ ὡσαύ-
 δὲ τύχη ἔ. διὸ καὶ ἔ κλείστος νῦν καὶ λόγος, ἐνταῦθα
 ἡ τύχη, ἔ δὲ πλείστη τύχη, ἐνταῦθ' ἐλάχιστος νοῦς. 5
 αἰ γὰρ ἡ εὐτυχία ἐστὶν ὡς ἐπιμέλειά τις θεῶν; ἢ τὸτ'
 ἰσχυροί; τὸν γὰρ θεὸν ἀξιοῦμεν κύριον ὄντα τῶν τοιού-
 τ' ἀξίοις ἀπονέμειν καὶ τὰ γαθαὰ καὶ τὰ κακά, ἢ δὲ
 αἰ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης ὡς ἀληθῶς ὡς αὖν τύχη γίνε-
 δὲ γὰρ τῷ θεῷ τὸ τοῦτον ἀπονέμομεν, φαῦλον αὐτὸν 10
 ποιήσομεν ἢ ἔ δίκαιον· τῷτο δ' ἔ προσήκον ἐς τὸ θεῷ.
 μὴν ἔξω γὰρ τῶν εἰς οὐδὲν ἄλλο τὴν τύχην ἂν τις
 , ὥστε δῆλον ὅτι τῶν αὖν τι εἴη. νοῦς μὲν δὴ καὶ
 καὶ ἐπιστήμη παντελῶς ἀλλότριον τι ἔοικεν εἶναι.
 μὴν οὐδ' ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ εὐνοία ἢ παρὰ τῷ θεῷ 15
 αὖν εἶναι εὐτυχία διὰ τὸ καὶ ἐν τοῖς φαύλοις ἐγγί-
 νον δὲ θεὸν τῶν φαύλων ἐκ εἰκὸς ἐπιμελεῖσθαι. λοιπὸν
 καὶ οἰκειότατον τῆς εὐτυχίας ἐστὶν ἡ φύσις, ἔστι δ' ἡ
 ε καὶ ἡ τύχη ἐν τοῖς μὴ ἐφ' ἡμῖν οὔσι, μὴδ' ὧν
 κύριοι ἐσμεν καὶ δυνατοὶ πράξαι. διὸ τὸν δίκαιον, ἢ 20
 , ὅθις λέγει εὐτυχῇ, ὅδε τὸν ἀνδρεῖον, ὅδ' ὅλως τῶν
 ρετῶν ὁδόν· ἐφ' ἡμῖν γὰρ ἐστὶ ταῦτα καὶ ἔχειν καὶ
 εἶναι. ἀλλ' ἢ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις οἰκειότερον τὴν εὐ-
 σοῦμεν· τὸν γὰρ εὐγενῆ εὐτυχῇ λέγομεν, καὶ ὅλως
 τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχει ὧν μὴ αὐτὸς κύριός 25
 ἄλλ' ὅμως ὅδ' ἐνταῦθα κυρίως αὖν ἡ εὐτυχία λέγοιτο.
 πολλαχῶς ὁ εὐτυχῆς λεγόμενος· καὶ γὰρ ὧ παρὰ
 γισμὸν τὸν αὐτῷ συνέβη τι ἀγαθὸν πράξαι, εὐτυχῇ
 , καὶ ὧ κατὰ λόγον ζημίαν ἢ λαβεῖν, τὸν τοῦτον
 ντα εὐτυχῇ φασί. ἐστὶν ἔν ἡ εὐτυχία τῷ ἀγαθόν 30
 ῥξαι παρὰ λόγον καὶ ἐν τῷ κακὸν μὴ λαβεῖν εὐλο-
 ἰλλὰ μᾶλλον καὶ οἰκειότερον ἡ εὐτυχία αὖν δόξειεν
 ἔν τῷ ἀγαθὸν λαβεῖν· τὸ μὲν γὰρ ἀγαθὸν λαβεῖν
 ὑπὸ δόξειεν αὖν εὐτύχημα εἶναι, τὸ δὲ κακὸν μὴ λα-
 ετὰ συμβεβηκὸς εὐτύχημα. ἐστὶν ἔν ἡ εὐτυχία ἀλο- 35
 ἰσις· ὁ γὰρ εὐτυχῆς ἐστὶν ὁ ἀνευ λόγου ἔχων ὁρμὴν
 ἀγαθὰ καὶ τῶν ἐπιτυχῶνων, τῷτο δ' ἐστὶ φύσεως·
 τῇ ψυχῇ ἐνεστί τῇ φύσει τοῦτον ὧ ὁρμῶμεν ἀλό-

γως πρὸς ἃ αὖν εὐ ἔχουμεν. καὶ εἴ τις ἐρωτήσῃ τὸν ὅπως
 ἔχοντα, διὰ τί τοῦτο ἀρέσκει σοι οὕτω πράττειν; ἐκ οἷδ' αὖ
 φησιν, ἀλλ' ἀρέσκει μοι, ὅμοιον πάσῃ τοῖς ἐνθουσιάζουσιν·
 καὶ γὰρ οἱ ἐνθουσιάζοντες ἀνευ λόγου ὁρμὴν ἔχουσι πρὸς τὸ
 πράττειν τι. τὴν δ' εὐτυχίαν οὐκ ἔχουμεν οἰκείῳ καὶ ἰδίῳ
 ὀνόματι προσαγορεύειν, ἀλλ' αἰτίαν πολλαχῶς φασί εἶναι
 αὐτήν· ἢ δ' αἰτία ἀλλότριον τῷ ὀνόματι. ἢ γὰρ αἰτία καὶ
 ἔ ἐστὶν αἰτία ἄλλο ἐστὶ, καὶ ἀνευ ὁρμῆς τῆς ἐπιτυχῶνωσης
 τῶν ἀγαθῶν αἰτία λεγομένη, οἷον ἢ τῷ κακὸν μὴ λαβεῖν
 ἢ πάλιν τῷ μὴ οἰόμενον ἀγαθὸν λήψεσθαι ἀγαθὸν λαβεῖν.
 ἔστιν οὖν ἡ τοιαύτη εὐτυχία διάφορος ἐκείνης, καὶ ἔοικεν
 αὐτῇ ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς μεταπτώσεως γίνεσθαι, καὶ
 κατὰ συμβεβηκὸς εὐτυχία. ὥστ' εἰ καὶ ἡ τοιαύτη ἐστὶν
 εὐτυχία, ἀλλ' οὖν πρὸς γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν ἢ τοιαύτη αὖ
 εἴη εὐτυχία οἰκειότερα, ἢς ἐν αὐτῷ ἡ ἀρχὴ τῆς ὁρμῆς τῶν
 ἀγαθῶν ἐστὶ τῆς ἐπιτεύξεως. ἐπεὶ ἔν ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία ἐκ
 ἀνευ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, ταῦτα δὲ γίνονται ἀπὸ τῆς εὐτυ-
 χίας, οἷον ἀρτίως ἔφαμεν, συνεργὸς αὖν εἴη τῇ εὐδαιμονίᾳ.
 περὶ μὲν ἔν εὐτυχίας τοσαῦτα.

Ἐπειδὴ δὲ ὑπὲρ ἐκάστης τῶν ἀρετῶν κατὰ μέρος εἰρή- 9
 καμεν, λοιπὸν αὖν εἴη καὶ καθόλου συνθέντας τὰ καθ' ἕκαστα
 κεφαλαιωσαμένους εἰπεῖν. ἐστὶ μὲν ἔν ἡ κακῶς λεγόμενον
 τῶνομα ἐπὶ τοῦ τελείως σπουδαίῳ, ἢ καλοκαγαθία. καλὸς
 ἀγαθὸς γάρ, φησὶν, ὅταν τελείως σπουδαῖος ἢ· ἐπὶ γὰρ τῆς
 ἀρετῆς τὸν καλὸν ἀγαθὸν λέγουσιν, οἷον τὸν δίκαιον καλὸν
 ἀγαθὸν φασί, τὸν ἀνδρεῖον, τὸν σώφρονα, ὅλως ἐπὶ τῶν
 ἀρετῶν. ἐπειδὴ οὖν εἰς δύο διαιροῦμεν, καὶ τὰ μὲν φασί
 εἶναι καλὰ τὰ δὲ καὶ ἀγαθὰ, καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν
 ἀπλῶς ἀγαθὰ τὰ δ' ἔ, καὶ καλὰ μὲν οἷον τὰς ἀρετὰς καὶ
 τὰς ἀπ' ἀρετῆς πράξεις, ἀγαθὰ δὲ οἷον ἀρχὴν πλῆτον δό-
 ξαν τιμὴν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔστιν ἔν ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς
 ὧ τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ ἐστὶν ἀγαθὰ καὶ τὰ ἀπλῶς καλὰ
 καλὰ ἐστὶν. ὁ τοιοῦτος γὰρ καλὸς καὶ ἀγαθός· ὧ δὲ τὰ
 ἀπλῶς ἀγαθὰ μὴ ἐστὶν ἀγαθὰ, ἐκ ἔστι καλὸς καὶ ἀγαθός,
 ὥσπερ οὐδ' ὑγιαίνειν αὖν δόξειεν ὧ τὰ ἀπλῶς ὑγιεινὰ μὴ
 ὑγιεινὰ ἐστὶν. εἰ γὰρ ὁ πλῆτος καὶ ἡ ἀρχὴ παραγινόμενά
 τινα βλάπτουσι, ἐκ αὖν αἰρετὰ εἴη, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ὅσα
 αὐτὸν μὴ βλάπτει, βλάπεται αὐτῷ εἶναι. ὁ δὲ τοιοῦτος ὧν

γε om M². || 5. ἐλάχιστη καὶ τύχη M². || 6. θεῷ M². || 9. τῆς om M². || 11. ἐς τῷ θεῷ M². || 12. αὖν τι τάξειν K²,
 αὖν τις M². || 13. τις M². || 18. ἢ alterum om K². || 21. δίκαιον M². || 22. γάρ] μὲν γάρ K². || 24. λέγομεν] ἰρῶμεν M². ||
 om K². || 26. αὖν κυρίως εὐτυχία K². || 30. καρδιάντα M². || 31. πράξαι K². || κακόν τι μὴ 1417 et 1855 et 2023. ||
) om M². || 34. αὖν om K². || 38. τύχη M².
 ), τὰ K². || 11. ἀδιάφορος M². || 12. αὐτῇ K². || 13. ὡς — 14. εὐτυχία om ZM² et 2024. || 15. τῶν om M². || 19. ταῦτα
 21. συνθέντα M². || 24. ἢ om K². || 25. οἷον om M². || 26. φησιν K². || 28. καὶ τῶν — 29. ἀγαθὰ om M². || 30. ἐπ'
 οἷον om K². || 31. καὶ ante τὰ om K². || 38. βλάπτει K².

ὁ ἐκάστω ἀγαθόν. οὕτω καὶ φιλητόν μὲν τὸ ἀπλῶς
 ἴον, φιλητέον δὲ τὸ αὐτῷ ἀγαθόν, ὥς τε τὸ μὲν φιλη-
 καὶ φιλητέον, τὸ δὲ φιλητέον ἔκ ἐξι φιλητόν. ἐνταῦθα
 οὖν ἐστὶ καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον ἡ ἀπορία, πότερον ἐστὶν ὁ
 αἶος τῷ φαύλῳ φίλος ἢ ὁ. συνήπται γὰρ πως τὰγαθῷ
 ὑπὸ ἀγαθόν καὶ τὸ φιλητέον τῷ φιλητῷ, ἔχεται δὲ
 ἀκολουθεῖ τῷ ἀγαθῷ καὶ τὸ ἡδὺ εἶναι καὶ τὸ συμφέρον.
 ν ὅν τῶν σπουδαίων φιλία ἐστὶν, ὅταν ἀντιφιλῶσιν ἀλ-
 υς· φιλοῦσι δὲ ἀλλήλους, ἢ φιλητοί· φιλητοὶ δὲ, ἢ
 ἰοί. ὡς ὁ σπουδαῖος, φησὶ τῷ φαύλῳ ἔκ ἐξαι φίλος·
 μὲν οὖν. ἐπειδὴ γὰρ τὰγαθῷ ἀκολουθεῖ τὸ συμφέρον
 τὸ ἡδὺ, ἢ ἐστὶ φαῦλος ὢν ἡδύς, ταύτῃ φίλος· πάλιν
 υμφέρων, ἢ συμφέρον, ταύτῃ φίλος. ἀλλ' οὐκ ἐστὶ
 κατὰ τὸ φιλητόν ἡ τοιαύτη φιλία. φιλητόν γὰρ ἦν
 ἴον, ὁ δὲ φαῦλος ὁ φιλητός· οὐ γὰρ ἀλλὰ κατὰ τὸ
 τέον. εἰσὶ γὰρ ἀπὸ τῆς παντελοῦς φιλίας, τῆς ἐν τοῖς
 αἰοῖς, καὶ αὗται αἱ φιλίαι, ἢ τε κατὰ τὸ ἡδὺ καὶ ἡ
 τὸ συμφέρον. ὁ ὅν κατὰ τὸ ἡδὺ φιλῶν ὁ φιλεῖ τὴν
 τὸ ἀγαθόν φιλίαν, ὁ δὲ κατὰ τὸ συμφέρον. εἰσὶ δὲ
 αἱ φιλίαι αὗται, ἢ τε κατὰ τὸ ἀγαθόν καὶ ἡ κατὰ τὸ
 καὶ ἡ κατὰ τὸ συμφέρον, ἔκ αἱ αὗται μὲν, ὁ παντε-
 δὲ ὁ δὲ ἀλλότριαι ἀλλήλων, ἀλλ' ἀπὸ ταύτῃ πως ἡρτη-
 εἰσὶν. οἷον φαρμέν ἱατρικὸν τὸ μαχαίριον, ἱατρικὸν τὸν
 ὑπον, καὶ ἱατρικὴν τὴν ἐπιστήμην· ταῦτ' οὐχ ὁμοίως
 νται, ἀλλὰ τὸ μὲν μαχαίριον τῷ χρησίμῳ εἶναι πρὸς
 κὴν ἱατρικὸν λέγεται, ὁ δ' ἄνθρωπος τῷ ποιητικῷ εἶναι
 ας, ἢ δ' ἐπιστήμη τῷ αἰτία εἶναι καὶ ἀρχή. ὁμοίως δὲ
 αἱ φιλίαι οὐχ ὡσαύτως, ἢ τε τῶν σπουδαίων ἢ διὰ τὸ
 ἴον καὶ ἡ κατὰ τὸ ἡδὺ καὶ ἡ κατὰ τὸ συμφέρον. ὅτε
 μωτύμως λέγονται, ἀλλ' οὐκ εἰσὶ μὲν αἱ αὗται, περὶ
 α δὲ πως καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν εἰσὶν. εἰ δὲ τις λέγοι· ὁ
 τὸ ἡδὺ φιλῶν οὐκ ἐστὶ φίλος τέτῳ· οὐ γὰρ κατὰ τὸ
 ἴον φίλος ἐστὶν, βαδίζει ὁ τοιοῦτος ἐπὶ τὴν τῶν σπουδαίων
 αν, τὴν ἐξ ἀπάντων τέτων ὕσαν, καὶ ἐκ τῶ ἀγαθῷ καὶ
 ἢ ἡδύς καὶ ἐκ τῶ συμφέροντος, ὥστ' ἀληθῶς οὐκ ἐστὶν
 ην γε τὴν φιλίαν φίλος, ἀλλὰ τὴν κατὰ τὸ ἡδὺ ἢ
 τὸ συμφέρον. πότερον οὖν ἐξαι ὁ σπουδαῖος τῷ σπου-
 φίλος ἢ οὐ; ὁ δὲν γὰρ προσδεῖται, φησὶν, ὁ ὁμοῖος τῷ
 ν. ὁ δὲ τοιοῦτος λόγος ζητεῖ τὴν κατὰ τὸ συμφέρον

φιλίαν· ἢ γὰρ προσδεῖται ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου, ταύτῃ ὄντες
 φίλοι ἐν τῇ κατὰ τὸ συμφέρον φιλίᾳ εἰσὶν. ἀλλ' ἑτέρα
 διώρισαι ἢ κατὰ τὸ συμφέρον φιλία καὶ ἡ κατ' ἀρετὴν καὶ
 ἡδονήν. εἰκὸς δὲ καὶ πολὺ μᾶλλον τούτους· πάντα γὰρ
 αὐτοῖς ὑπάρχει τὰγαθὰ, καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ συμφέρον.
 ἀλλὰ καὶ ὁ σπουδαῖος τῷ φαύλῳ· ἢ γὰρ ἴσως ἡδύς, ταύτῃ
 καὶ φίλος. καὶ ὁ φαῦλος γε τῷ φαύλῳ· ἢ γὰρ ἴσως τὸ
 αὐτὸ αὐτοῖς συμφέρει, ταύτῃ φίλοι. ὁρῶμεν γὰρ τῆτο γι-
 νόμενον, ὅταν τὸ αὐτὸ ἢ τὸ συμφέρον, φίλος τέτῳ διὰ τὸ
 συμφέρον, ὥς· οὐδὲν κωλύσει καὶ φαύλοις οὖσι ταυτόν τι
 συμφέρον. βεβαιωτάτη μὲν ὅν καὶ μονιμωτάτη καὶ καλ-
 λιστή ἢ ἐν τοῖς σπουδαίοις φιλία, ἢ κατ' ἀρετὴν καὶ τὰγα-
 θὸν ὕσα, εἰκότως· ἢ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀμετάπτωτον, δι' ἣν ἡ
 φιλία, ὥστε εἰκὸς τὴν φιλίαν τὴν τοιαύτην ἀμετάπτωτον
 εἶναι, τὸ δὲ συμφέρον ὑδέποτε ταυτόν· διὸ ἢ διὰ τὸ συμ-
 φέρον φιλία ὁ βεβαία, ἀλλὰ τῷ συμφέροντι συμμεταπί-
 πτει. ὁμοίως καὶ ἡ κατὰ τὴν ἡδονήν. ἢ μὲν οὖν τῶν βελ-
 τίςων φιλία ἢ κατ' ἀρετὴν γιγνομένη ἐστίν, ἢ δὲ τῶν πολ-
 λῶν ἢ κατὰ τὸ συμφέρον· ἢ δὲ κατὰ τὴν ἡδονήν ἐν τοῖς
 φορτικοῖς καὶ τυχεῖσιν. συμβαίνει δὲ καὶ ἀγανακτεῖν, ὅταν
 φαῦλοις ἐντύχῃσι τοῖς φίλοις, καὶ θαυμάζουσιν. ἐξὶ δὲ ὁ δὲν
 ἄτοπον· ὅταν γὰρ ἡ φιλία λάβῃ τὴν ἡδονὴν ἀρχήν, δι' ἣν
 φίλοι εἰσὶν, ἢ τὸ συμφέρον, ἅμα ταῦτ' ἀπολείπει καὶ ἡ φι-
 λία ὁ διαμένει. πολλαῖς δὲ μένει μὲν ἡ φιλία, κακῶς δ'
 ἐχρήσατο τῷ φίλῳ, διὸ ἀγανακτοῦσιν. ἐξὶ δὲ οὐδὲ τοῦτο
 ἄλογον· ὁ γὰρ δι' ἀρετὴν ἢ φιλία σοι πρὸς τῆτον ὑπῆρχεν,
 διὸ ὁ δ' ἄτοπον μηδὲν ποιεῖν αὐτὸν τῶν κατ' ἀρετὴν. ἀγα-
 νακτοῦσιν ὅν ἐκ ὁρθῶς· δι' ἡδονὴν γὰρ ποιησάμενοι τὴν φι-
 λίαν, τὴν δι' ἀρετὴν οἶονται δεῖν αὐτοῖς ὑπάρχειν. τὸ δ' οὐ
 δυνατόν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ δι' ἡδονὴν καὶ τὸ συμφέρον ἀρετῆς
 ἐχομένη. κοινωσάμενοι ὅν ἡδονὴν ἀρετὴν ζητῶσιν, ἐκ ὁρθῶς·
 ὁ γὰρ ἀκολουθεῖ τῇ ἡδονῇ καὶ τῷ συμφέροντι ἢ ἀρετῇ, ἀλλὰ
 τῇ ἀρετῇ ἀμφοτέρω ταῦτ' ἀκολουθεῖ. ἄτοπον γὰρ εἰ μὴ τις
 οἴσεται τὴς σπουδαίας αὐτὸς αὐτοῖς ἡδίστος εἶναι· καὶ γὰρ
 οἱ φαῦλοι, ὡς φησὶν Εὐριπίδης, αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἡδέως εἰσὶν·
 κακὸς κακῷ γὰρ συντέτηκεν. οὐ γὰρ ἀκολουθεῖ τῇ ἡδονῇ ἢ
 ἀρετῇ, ἀλλὰ τῇ ἀρετῇ ἢ ἡδονῇ ἀκολουθεῖ. πότερον δὲ καὶ
 δεῖ ἐν τῇ τῶν σπουδαίων φιλίᾳ τὴν ἡδονὴν εἶναι, ἢ οὐ δεῖ;
 ἄτοπον γὰρ τὸ μὴ φάναι δεῖν. εἰ γὰρ ἀφελεῖς αὐτῶν τὸ

2. ὥς τε — 3. φιλητόν] ἔτι δὲ τὸ μὲν φιλητέον καὶ φιλητόν, τὸ δὲ φιλητόν ἔκ ἐξι φιλητέον K². || 7. τῷ ἡδὺ εἶναι καὶ τῷ συμφέροντι K². ||
 ] εἰ K². || 15. φαῦλος] φίλος M². || 28. αἱ om K². || 35. ἐξὶ κατ' ἐκείνην M². || 38. ὁ om M².
 1. ὁ om M². || 4. πάντα — 5. συμφέρον om M². || 8. φίλος K². || 10. κωλύει K². || 12. ἢ ante ἐν om K². || 15. ὑδέποτε —
 ἔρον om K². || 16. μεταπίπτει K². || 17. οὖν om M². || 27. ὁ δὲν K². || 29. ἀρετῆς M². || 36. γὰρ κακῷ K². || συνέστηκεν
 || 37. ἢ ἡδονῇ τῇ ἀρετῇ K². || καὶ om M². || 39. φάναι μὴ M². || ἀφελεῖς K²M².

ἡδεῖς εἶναι ἀλλήλους, ἄλλους πορεύονται φύλας εἰς τὸ συζῆν, τὸς ἡδεῖς· εἰς γὰρ τὸ συζῆν ἔδιν μείζον ἐστὶ τῷ ἡδεῖς εἶναι ἄτοπον ὅν τὸ μὴ οἶσθαι δεῖν τὸς σπουδαίους μάλιστα ἀλλήλους συζῆν· τὺτο δ' ἐκ ἐξιν ἀνευ τῷ ἡδέος· δύο ἂν ἄρα, ὡς ἔοικε, μάλιστα τούτοις ὑπάρχειν τὸ ἡδέειν εἶναι. ἐπεὶ δὲ διήρηται αἱ 5 φιλίας εἰς τρία εἶδη, καὶ ἐν ταύταις ἡπορεῖτο πότερον ἐν ἰσότητι ἢ φιλία ἐγγίνεται ἢ ἐν ἀνισότητι. ἐξιν ὅν κατ' ἀμφοτέρω· ἢ μὲν γὰρ καθ' ὁμοιότητα ἢ τῶν σπουδαίων καὶ ἢ τελεία φιλία, ἢ δὲ κατ' ἀνομοιότητα ἢ κατὰ τὸ συμφέρον. τῷ γὰρ εὐπόρῳ ὁ πάντης διὰ τὴν ἑνδειαν ὧν ὁ πλούσιος εὐπορεῖ φίλος ἐστὶ, 10 καὶ τῷ σπουδαίῳ ὁ φραυλὸς διὰ ταυτό· διὰ γὰρ τὴν ἑνδειαν τὴν τῆς ἀρετῆς, παρ' ὅ οἶται αὐτῷ ἔσθαι, διὰ τὺτο τῷ φίλος. γίνεται ὅν ἐν τοῖς ἀνομοίοις φιλία κατὰ τὸ συμφέρον· διὸ καὶ Εὐριπίδης "ἐρᾷ μὲν ἔμβρυ γαῖα, ὅταν ξηρὸν πέδον." ὡς ἐναντίοις οὕσι τούτοις ἐγγίνεται φιλία ἢ διὰ τὸ 15 συμφέρον. καὶ γὰρ εἰ θέλεις τὰ ἐναντιώτατα ποιῆσαι πῦρ καὶ ὕδωρ, ταῦτα ἀλλήλοις χρῆσιμά ἐστιν. τὸ γὰρ πῦρ φασίν, εἰ μὴ ἔχῃ ὕγρον, φθείρεσθαι, ὡς τῷ αὐτῷ παρασκευάζον ὥσπερ τροφήν τινα, ταύτην δὲ τοσαύτην ὅσης κρατήσεων ἂν· ἂν μὲν γὰρ πλείον ποιήσῃς τὸ ὕγρον ἐπικρατήσαν, 20 φθείρεσθαι τὸ πῦρ, εἰ μὴ δὲ σύμμετρον, συνοίσει. δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἐναντιωτάτοις φιλία ἐγγίνεται διὰ τὸ συμφέρον. ἀνάγονται δὲ πᾶσαι αἱ φιλίας, καὶ αἱ ἐν ἰσότητι καὶ αἱ ἐν ἀνισότητι, εἰς τὰς διηρημένας τρεῖς. ὅτι δ' ἐν ἀπάσαις ταῖς φιλίαις διαφορὰ γινομένη πρὸς ἀλλήλους, 25 ὅταν μὴ ὁμοίως φιλωσιν ἢ εὖ ποιῶσιν ἢ ὑπηρετῶσιν ἢ ὅ τι ἂν τῶν τοιούτων· ὅταν μὲν γὰρ ὁ μὲν ἐκτενῶς ποιῇ ὁ δ' ἐλαττωμένως, κατὰ τὴν ἑλλειψιν τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ μέμψις. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν τοιούτων ὧν τὸ αὐτὸ ἐστὶ τέλος τῆς φιλίας, οἷον εἰ ἀμφοτέροι κατὰ τὸ συμφέρον ἀλλήλοις φί- 30 λοι ἢ κατὰ τὸ ἡδὺ ἢ κατ' ἀρετήν, εὐδελος ἢ ἑλλειψις ἢ παρὰ τοῦ ἑτέρου· εἰ μὴ ὅν πλείω ἀγαθὰ σύ μοι ποιῆς ἢ ἐγὼ σοί, ὅδ' ἀμφισβητῶ ἔτι μὴ ὅδεῖν σε μᾶλλον ὑπ' ἐμῷ φιλεῖσθαι. ἐν ἣ δὲ φιλία μὴ διὰ ταῦτο φίλοι ἐσμέν, μᾶλλον αἱ διαφοραὶ· ἀδελος γὰρ ἢ ἑλλειψις παρ' ἑκατέρου. 35 οἷον οἱ ὁ μὲν δι' ἡδονὴν φίλος ἐστὶν ὁ δὲ διὰ τὸ συμφέρον, ἐνταῦθα ἢ ἀμφισβήτησις· οὔτε γὰρ ὁ τῷ συμφέροντι ὑπερέχων ἀξίαν οἶται τὴν ἡδονὴν ἀντικαταλλάττεσθαι τοῦ συμφέροντος, ὅτε ὁ τῇ ἡδονῇ ὑπερέχων ἀξίαν τῆς ἡδονῆς ἐν

τῷ συμφέροντι χάριν ἀπαλαμβάνειν, διὸ μᾶλλον αἱ 40 φοραὶ ἐν ταῖς τοιαύταις φιλίαις γίνονται. οἱ δ' ὅ σότητι φίλοι ὄντες, οἱ μὲν ὑπερέχοντες πλείω ἢ ἂν τινὲς τοιούτων οὐκ οἶονται δεῖν αὐτοὶ φιλεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ ἐνδεστέρων οἶονται δεῖν αὐτοὶ φιλεῖσθαι. ὅτι δὲ βῶ τὸ φιλεῖν ἢ τὸ φιλεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ φιλεῖν ἐφ' 45 τις ἡδονῆς καὶ ἀγαθόν, ἀπὸ δὲ τῷ φιλεῖσθαι εὐδελία φιλεμένων ἐνέργεια γίνεται. ἔτι δὲ βέλτιον τὸ γνωρίζειν τὸ γνωρίζεσθαι· τὸ μὲν γὰρ γνωρίζεσθαι καὶ τὸ φιλεῖν καὶ τοῖς ἀψύχοις ὑπάρχει, τὸ δὲ γνωρίζειν καὶ τὸ φιλεῖν τοῖς ἐμψύχοις. ἔτι τὸ εὐπορητικὸν εἶναι βέλτιον ἢ τὸ 50 ὁ μὲν οὖν φιλῶν εὐπορητικὸς ἢ φιλεῖ, ὁ δὲ φιλεῖν φιλεῖται, οὐ. ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι διὰ φιλοτιμίαν φιλεῖ μᾶλλον βούλονται ἢ φιλεῖν, διὰ τὸ ἐν τῷ φιλεῖν 55 ὑπεροχὴν τινα εἶναι· αἰεὶ γὰρ ὁ φιλεῖν ὑπερέχων ἢ εὐπορία ἢ ἀρετῇ, ὁ δὲ φιλοτιμὸς τῆς ὑπεροχῆς ἢ τῆς ἀρετῆς. καὶ ἐκ οἶονται δεῖν αὐτοὶ φιλεῖν οἱ ἐν ὑπεροχῇ ἢ ἀντιδιδόναι γὰρ ἐν οἷς ὑπερέχοντες τοῖς φιλοῦσιν αὐτοῖς 60 δὲ καὶ ἥττους αὐτῶν εἰσὶν· διὸ ἐκ οἶονται δεῖν φιλεῖν αὐτοὺς φιλεῖσθαι. ὁ δ' ἐνδεὴς χρημάτων ἢ ἡδονῶν ἢ ἀρετῆς μᾶλλον τὸν ὑπερέχοντα τούτοις, καὶ φιλεῖ διὰ τὸ πᾶσι 65 τυγχάνειν ἢ οἶσθαι τεύχεσθαι εἰς δὲ καὶ τὰ αὐτῶν φίλοι ἐξ ὁμοιοπαθείας, ἐκ τῷ τάχα βέβαιον εἶναι οὐκ ἐστὶ δὲ ἢ ἐπὶ τούτων γινομένη φιλία πάντα ὡς 70 ἔχοντα· πολλάκις γὰρ ἄλλω μὲν εἶναι βουλόμεθα τῇ συζῆν μὲντοι μετ' ἄλλω. ἀλλὰ ταῦτα πότερον φιλεῖν εἰπεῖν ἢ τῆς τελείας φιλίας τῆς κατ' ἀρετὴν τῆς ἐκείνης γὰρ τῇ φιλίᾳ πάντα ταῦτα ἐνυπάρχει· εἰ μὴ 75 συζῆν μετ' ὕδενός ἄλλω ἂν θέλοιμεν (καὶ γὰρ τὸ συζῆν τὸ συμφέρον καὶ ἢ ἀρετῇ τῷ σπουδαίῳ ὑπάρχει) τὰγαθὰ τούτῳ μάλιστα βουλόμεθα ἂν, καὶ τὸ ζῆν εὖ ζῆν οὐκ ἄλλω τινὲ ἢ τούτῳ. πότερον δ' ἐξιν εἰπὴ πρὸς αὐτὸν φίλος, ἢ οὐ, νῦν μὲν ἀφείσθαι, ὅσον ἔφ' 80 μεν. πάντα δὲ βουλόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς· καὶ γὰρ οὐ μεθ' ἡμῶν αὐτῶν βουλόμεθα (ὅπως δὲ τῷτο καὶ ἀντιπῶν καὶ τὸ εὖ ζῆν καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ βέβαιον εἶναι τὰγαθὰ 85 ἄλλω τινὲ. ἔτι ὁμοιοπαθεῖς ἡμῖν αὐτοῖς μάλιστα ἐφ' ἂν γὰρ προσπαύσμεν ἢ ἄλλω τινὲ περιπαύσμεν τῶν τῶν, εὐθὺς λυγόμεθα. διὸ δοξάζειν ἂν ὅτι εἶναι αὐτῷ

13. γίνονται ὅν αἱ ἐν τοῖς ἀνομοίοις φιλίας *M*¹. || 14. καὶ] καὶ ὁ *K*². || 15. πέδον ἢ. ὡς *M*¹. || 17. εἰσι *K*². || 18. αὐτῶν *F*¹. || 20. ἂν om codices. || πλείωσι *M*¹. || 21. ἂν *M*¹. || 24. αἱ ἐν om *M*¹. || 25. γινομένη *M*¹. || 27. ὅταν μὲν γὰρ om *K*². || τῷ *F*¹. || 29. ὧν om *K*². || 32. με *M*¹. || ἢ om *K*². || 33. σέ *M*¹. || ἐκ *M*¹. || 34. φίλοι] φίλοις *K*². || 36. αἱ om *M*¹.

1. αἱ om *K*². || 2. ταῖς om *M*¹. || 4. τινὲ om *M*¹. || 7. τῆς *M*¹. || 8. δὲ om *M*¹. || 10. τὸ alterum om *K*². || 13. τὰγαθόν *M*¹. || 26. ἄλλω *M*¹. || 28. ταῦτα πάντα *M*¹. || καὶ om *M*¹. || 32. αὐτῶν *M*¹. || καὶ] φίλος καὶ *K*² *M*¹. || 34. ὅτι *M*¹. || γὰρ τὸ συζῆν *M*¹. || 35. τῷτο om *M*¹. || 37. ὅτι *M*¹.

φιλία. τὰ δὲ τοιαῦτα, οἷον τὴν ὁμοιοπαθείαν καὶ
ζῆν καὶ τᾶλλα, ἥτοι εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς φι-
εναφέροντες λέγομεν ἢ εἰς τὴν τελείαν, ἐν ἀμφο-
δὲ πάντα ταῦτα ὑπάρχει· καὶ γὰρ τὸ συζῆν καὶ
αι βύλεσθαι καὶ τὸ εὖ εἶναι καὶ τᾶλλα πάντα ἐν
15 ἐστίν. ἔτι δ' ἴσως ἂν δοῦναι, ἐν οἷς ἐστὶ δίκαιον,
οἷς καὶ φιλίαν εἶναι· διὸ καὶ ὅσα περ δικαίων εἶδη,
τα καὶ φιλίων. τὸ δὲ δίκαιόν ἐστι καὶ ζένω πρὸς
19 καὶ δύνω πρὸς δεσπότην καὶ πόλιν πρὸς πολί-
αι υἱῷ πρὸς πατέρα καὶ γυναίκα πρὸς ἄνδρα, καὶ
ἐπλῶς ἄλλαι κοινωναίαι καὶ φιλίαι ἐνεσιν ἐν ἐκείνοις
βαβαιωτάτῃ δ' ἂν δοῦναι εἶναι τῶν φιλίων ἢ ξενική·
ἐξιν ὕδεν αὐτοῖς τέλος κοινὸν ὑπὲρ ἑ ἀμφισβητῶσιν,
' τοῖς πολλταῖς· διαμφοισβητῶντες γὰρ πρὸς ἀλλήλους
τὴν ὑπεροχὴν ἢ μένουσι φίλοι ὄντες. ἐχόμενον δ' ἂν
15 ν τοῦτ' εἰπεῖν, πότερόν ἐστι πρὸς αὐτὸν φιλία ἢ οὐ.
1' ἔν ὁρῶμεν, ὥσπερ καὶ μικρὸν ἐπάνω ἐλέγομεν, ὅτι
ν τῶν καθ' ἑκάστα τὸ φιλεῖν γνωρίζεται, τὰ δὲ καθ'
α αὐτοὶ αὐτοῖς ἂν μάλιστα βουλοίμεθα (καὶ γὰρ
19 καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι), ὁμοιοπαθεύονται δ'
20 ἡμῖν ἐσμέν, καὶ συζῆν γε μετ' ἑαυτῶν μάλιστα βε-
α· ὥς· εἰ μὲν ἐκ τῶν καθ' ἑκάστα γνωρίζεται ἢ φι-
19 γὰ δὲ καθ' ἑκάστα ἡμῖν αὐτοῖς ἂν βουλοίμεθα ὑπάρ-
δῆλόν ἐστιν ὡς ἔστι πρὸς αὐτὸς φιλία, ὥσπερ καὶ τὴν
19 ἐφάμεν πρὸς αὐτὸν εἶναι. ἐπειδὴ γὰρ ἕτερος μὲν
25 κῶν ἕτερος δὲ ὁ ἀδικούμενος, ὁ αὐτὸς δ' εἰς ἐξιν ἐκα-
19 ἡλὰ τὸ τοῦτον ἐκ ἐδόκει εἶναι πρὸς αὐτὸν ἀδικία. ἔστι
19, ὡς ἐφάμεν σκοπῶντες ἐπὶ τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν,
19 ἐστὶ πλείω, ὅταν ταῦτα μὴ ὁμονοῶσι, τότε εἶναι
αὐτὸν τὴν ἀδικίαν. ὁμοίως ἔν τῷ καὶ ἡ φιλία δὲ
30 ἂν εἶναι πρὸς αὐτόν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ φίλος ἐστίν, ὡς
19, ὅταν βυλώμεθα σφόδρα φίλον εἰπεῖν, μία φάμεν
19 ἢ ἐμὴ καὶ ἡ τέτῃ· ἐπεὶ οὖν ἐστὶ τῆς ψυχῆς πλείω
19 τότ' ἐξαι μία ψυχῆ, ὅταν συμφωνῶσι πρὸς ἀλλήλα
λόγος καὶ τὰ πάθη· ἔτω γὰρ μία ἐξαι. ὥς ἐμῆς
35 ἐνης ἔσται πρὸς αὐτὸν φιλία. αὕτη δ' ἔσται ἢ πρὸς
φιλία ἐν τῷ σπουδαίω· τούτῳ γὰρ μόνῳ τὰ τῆς
19 εὖ ἔχουσι μέρη πρὸς ἀλλήλα τῷ μὴ διαφέρεισθαι,
19 γε φαῦλος ὑδέποτε· ἐξιν αὐτὸς αὐτῷ φίλος· μάχα-
19 ἀρ αἰεὶ ἑαυτῷ. ὁ γοῦν ἀκρατὴς ὅταν πράξῃ τι τῶν

καθ' ἡδονήν, μετ' ἢ πολὺ μεταμελεῖται καὶ κακίζει αὐτὸς
αὐτόν. ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων κακίων ὁ φαῦλος ἔχει·
διατελεῖ γὰρ αὐτὸς αὐτῷ μαχόμενος καὶ ἐναντιούμενος.
ἐστὶ δὲ φιλία καὶ ἐν ἰσότητι, οἷον ἢ μὲν τῶν ἐταίρων ἐν
15 ἰσότητι ἀριθμῷ καὶ δυνάμει ἀγαθῶ. οὐδέτερος γὰρ αὐτῶν
ἐξιν ἀξίος θατέρου πλέον ἔχειν οὔτε κατ' ἀριθμὸν ἀγαθῶν
ἔτε κατὰ δυνάμιν ἔτε κατὰ μέγεθος, ἀλλὰ τὸ ἴσον· ἴσοι
γὰρ τινες ἐθέλουσιν εἶναι οἱ ἐταῖροι. ἐν ἀνισότητι δὲ ἢ πα-
τρὸς πρὸς υἱὸν καὶ ἀρχομένε πρὸς ἀρχοντα, καὶ κρείττονος
καὶ χείρονος, καὶ γυναικὸς καὶ ἀνδρός, καὶ ἀπλῶς ἐν οἷς
ἐστὶν ὁ τὴν τοῦ χείρονος καὶ κρείττονος τάξιν ἔχων ἐν τῇ
φιλίᾳ. αὕτη γὰρ ἐξιν ἢ ἐν ἀνισότητι φιλία κατὰ λόγον.
ὑδέποτε γὰρ ἐπ' ἀγαθῶ δόσει ὑδεὶς ἂν ἴσον δόσῃ τῷ βελ-
τίονι καὶ τῷ χείρονι, ἀλλὰ μείζον τῷ καθ' ὑπεροχὴν ὄντι
15 αἰε· τοῦτο δ' ἴσον ἐστὶ τῷ λόγῳ· ἴσον γὰρ πῶς ἐστὶν ὁ
ἐλαττον ἔχων ἀγαθὸν χείρων ἂν τῷ μείζον ἔχοντι κρείτ-
τονι ὄντι.

Τῶν δὲ φιλίων ἀπασῶν τῶν εἰρημένων τῶν μάλιστα¹²
πῶς ἐγγίγνεται τὸ φιλεῖν ἐν τῇ συγγενικῇ, καὶ ταῦτα ἐν
τῇ πατρὶ πρὸς υἱόν. καὶ διὰ τί ποτε ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν
μᾶλλον φιλεῖ ἢ ὁ υἱὸς τὸν πατέρα; πότερον ἔν, ὡς ἐνιοι
λέγοντες ὁρθῶς πρὸς γε τὸς πολλὰς, ὅτι ὁ μὲν πατὴρ εὐερ-
γέτηκέ πῶς τὸν υἱόν, ὁ δ' υἱὸς χάριν ὀφείλει τῆς εὐεργε-
σίας; αὕτη μὲν ἔν ἢ αἰτία ἐν τῇ κατὰ τὸ συμφέρον φι-
19 λία, δοῦναι ἂν ὑπάρχειν. ὥσπερ δὲ καὶ κατὰ τὰς ἐπιστή-
μας ὁρῶμεν ἔχον, ἔτω πῶς ἔχει καὶ ἐνταῦθα. λέγω δ'
οἷον ἐξιν. ἐξιν μὲν ἔν τὸ αὐτὸ τέλος τε καὶ ἐνέργεια, καὶ
ἐκ ἄλλο τι παρὰ τὴν ἐνέργειαν τέλος, οἷον τῷ αὐλητῇ ἢ
αὕτῃ ἐνέργεια καὶ τέλος· τὸ γὰρ αὐλεῖν καὶ τέλος αὐτῷ
30 ἐστὶ καὶ ἐνέργεια· ἀλλ' οὐ τῇ οἰκοδομικῇ· καὶ γὰρ ἕτερον
τέλος παρὰ τὴν ἐνέργειαν. ἐξιν ἔν ἢ φιλία ἐνέργειά τις,
οὐδὲν δ' ἐξιν ἄλλο τέλος παρὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ φιλεῖν,
ἀλλὰ τῷτο αὐτό. ὁ μὲν ἔν πατὴρ ἐνεργεῖ πῶς αἰε μᾶλ-
λον παρὰ τὸ αὐτῷ εἶναι ποίημα τὸν υἱόν. τῷτο δ' ὁρῶ-
μεν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὅν· πάντες γὰρ πρὸς ὃ ἂν αὐτοὶ
ποιήσωσι, πρὸς τοῦτό πῶς καὶ εὐνοοὶ εἰσιν. ὁ οὖν πατὴρ
εὐνοεῖ πῶς πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὅντα ποίημα, τῇ μνήμῃ
καὶ τῇ ἐλπίδι ἀγόμενος· διὸ μᾶλλον φιλεῖ ὁ πατὴρ τὸν
υἱὸν ἢ ὁ υἱὸς τὸν πατέρα. δεῖ δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων
40 φιλίων τῶν λεγομένων καὶ δοκυσῶν ἐπισκέψασθαι εἰ εἰσὶ

. δι] γὰρ rc K², om pr. || γὰρ] γὰρ καὶ M². || ζῆν M². || 5. καὶ τὸ εὖ — b 8. εἶναι om M² cum Barocciano et Palatino. ||
1 K². || 8. φιλων K². || 21. τε codices. || 24. ἐξιν om K². || 28. φάμεν K². || 36. γνωμέτης K².

. πρὸς ἀρχοντα] καὶ ἀρχοντος K². || 13. ἴσον ἂν K². || 15. ὅ] ὅτε K², ὁ τὸ M². || 22. εὐεργέτηκέ M². || 24. ἐν] καὶ ἐν M². ||
γάρχη] εἶναι K². || 27. ἔν] an ὦν? || τε om M². || 34. παρὰ M². || ποίημα εἶναι M². || 40. ἐπισκέψασθαι M².

φιλίαι, οἷον ἡ εὐνοια φιλία δοκεῖ. ἀπλῶς μὲν οὖν ἐκ τῶν
δοξείων ἡ εὐνοια εἶναι φιλία· πολλοὶς γὰρ πολλακίς ἢ
ἀπὸ τοῦ ἰδεῖν ἢ ἀπὸ τοῦ ἀκῶσαι τι ὑπὲρ τινος ἀγαθὸν εὐνοί-
γενόμεθα· ἀρ' ἔν ἡδὴ καὶ φίλοι, ἢ ὅ; ἢ γὰρ εἰ τις ἦν Δα-
ρεῖω εὐνοὺς ἐν Πέρσαις ὄντι, ὥσπερ ἴσως ἦν, εὐθέως καὶ
φιλία ἦν αὐτῷ πρὸς Δαρεῖον. ἀλλ' ἀρχὴ μὲν ἂν ποτε ἡ
εὐνοια φιλίας δοξείεν εἶναι, γένοιτο δ' ἂν ἡ εὐνοια φιλία,
εἰ προσλαβοὶ βούλησιν τοῦ τὰγαθὰ δυνατὸς ὢν πράττειν
πράττειν ἐκείνῳ ἔνεκεν ᾧ ἐστὶν εὐνοὺς. ἐστὶ δ' ἡ εὐνοια τοῦ
ἡθὺς καὶ πρὸς τὸ ἡθὺς· οὐδεὶς γὰρ λέγεται εὐνοὺς οἷνῳ ἢ
ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀψύχων ἀγαθῶν ἢ ἡδέων, ἀλλ' ἂν τις ἦ
τὸ ἡθὺς σπουδαῖος, πρὸς τῆτον ἡ εὐνοια. ἐκ ἐστὶ δὲ χωρὶς
φιλίας ἡ εὐνοια, ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ· διὸ δοκεῖ φιλία εἶναι.
ἢ δ' ὁμόνοια ἐστὶ μὲν σύνεγγυς τῇ φιλίᾳ, ἐὰν τὴν ὁμόνοιαν
λάβῃς τὴν κυρίως λεγομένην. εἰ γὰρ τις Ἐμπεδοκλεῖ
ὁμοίως ὑπολαμβάνει καὶ δοκεῖ αὐτῷ τὰ σοικεῖα εἶναι ἢ
κάκιστον, ἀρὰ γε ὅτος Ἐμπεδοκλεῖ ὁμονοεῖ ἢ οὐ; ἐπεὶ περ
εἰ τι ἄλλο τοῖσιν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἐστὶν ἡ ὁμόνοια
ἐν τοῖς νοητοῖς ἀλλ' ἐν τοῖς πρακτοῖς, καὶ ἐν τοῖς ἔχῃ
νοοῦσι ταυτόν, ἀλλ' ἢ ἅμα τῷ ταυτόν νοεῖν προαίρεσιν
ἔχουσι περὶ τὰ νοῦσιν ἐπὶ ταῦτά. εἰ γὰρ ἐννοῦσιν ἀμφοτέ-
ροι ἄρχειν, ἀλλ' ὁ μὲν αὐτὸν ὁ δ' αὐτόν, ἀρὰ γε ἡδὴ
ὁμονοῦσιν, ἢ οὐ; ἀλλ' εἰ καὶ γὰρ ἐμαυτὸν βέλομαι ἄρχειν
κακίανος ἐμέ, ὅπως ἡδὴ ὁμονοῦμεν. ἐστὶ δὲ ὁμονοεῖν ἐν τοῖς
πρακτικοῖς μετὰ βουλήσεως ταύτης. περὶ ἄρχοντος ἀρὰ κα-
τάσασιν ἐν πρακτικοῖς τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ ὁμόνοια ἡ κυρίως
λεγομένη.

- 13 Ἐπεὶ δ' ἐστίν, ὡς φημέν, αὐτῷ πρὸς αὐτὸν φιλία,
πότερον ὁ σπουδαῖος ἔσαι φίλαυτος ἢ ὅ; ἐστὶ δὲ φίλαυτος
ὁ αὐτῷ ἔνεκεν πάντα πράττων ἐν τοῖς κατὰ τὸ λυσιτελέ-
σῃ μὲν ἔν φαῦλος φίλαυτός ἐστιν· αὐτὸς αὐτῷ γὰρ ἔνεκεν
πάντα πράττει· ἀλλ' οὐχ ὁ σπουδαῖος· διὰ τὸτο γὰρ ἐστὶ
σπουδαῖος, ὅτι ἄλλῳ ἔνεκεν τῷτο πράττει· διὸ οὐκ ἐστὶ φί-
λαυτος. ἀλλ' ὁρμῶσι μὲν ἅπαντες ἐπὶ τὰγαθὰ, καὶ οἷον-
ται αὐτοῖς δεῖν μάλιστα ὑπάρχειν· τοῦτο δ' ἐστὶ μάλιστα
φανερὸν ἐπὶ πλέτε καὶ ἀρχῇ. ὁ μὲν ἔν σπουδαῖος ἐκζη-
σεται τούτων ἄλλῳ, οὐχ ὡς οὐ προσῆκον αὐτῷ μάλιστα,
ἀλλ' ἂν ὁρᾷ ἄλλον δυνησόμενον μᾶλλον τούτοις αὐτοῦ
χρησθαι. οἱ δ' ἄλλοι τῷτο ἢ ποιήσουσι δι' ἄνοιαν (ἢ γὰρ

οἷονται κακῶς ἂν χρησασθαι τοῖς τοιαῖσι ἀγαθοῖς) ἢ
φιλοτιμίαν τοῦ ἄρχειν. ὁ δὲ σπουδαῖος οὐδέτερον τῶν
πίσεται· διὸ ὅδε φίλαυτος κατὰ γε τὰ τοιαῦτα ἀγ-
ἀλλ' εἰ ἀρὰ, κατὰ τὸ καλόν. τούτου γὰρ μόνον ἄλλῳ
ἂν ἐκσταίη, τὰ δὲ συμφέροντα καὶ ἡδέα ἐκστήσεται
μὲν οὖν κατὰ τὸ καλὸν αἵρεσιν φίλαυτος ἔσται· τὸ
κατὰ τὸ συμφέρον καὶ κατ' ἡδονὴν λεγομένην ἐκ ἐν-
σπουδαῖος, ἀλλὰ ὁ φαῦλος. πότερον δὲ ποτε ὁ σπου-
δαῖος φιλήσει αὐτὸς ἑαυτὸν μάλιστα ἢ οὐ; ἐστὶ μὲν οὖν εἰ
αὐτὸν μάλιστα ὡς φιλήσει, ἐστὶ δ' ὡς ὅ. ἐπεὶ γὰρ ἡ
μὲν τὸν σπουδαῖον ἐκστήσεται τῶν ἀγαθῶν τῶν κατὰ
συμφέρον τῷ φίλῳ, τὸν φίλον μᾶλλον αὐτῷ φιλήσει
ἀλλ' ἢ τῶν ἐξιστάμενος τῷ φίλῳ αὐτῷ τὸ καλὸν πο-
ποιεῖται, ταύτη ἐξίσταται τῶν τοιούτων. ἐστὶ μὲν ὅτι
φίλον αὐτὸς αὐτῷ μᾶλλον φιλεῖ, ἐστὶ δὲ ὡς αὐτὸς αὐ-
μάλιστα, κατὰ μὲν τὸ συμφέρον τὸν φίλον, κατὰ δὲ
καλὸν καὶ ἀγαθὸν αὐτὸς αὐτὸν μάλιστα· αὐτῷ γὰρ τὰ
περιποιεῖται κάλλιστα ὄντα. ἐστὶ μὲν οὖν καὶ φιλήσει
οὐ φίλαυτος· μόνον γὰρ, εἴπερ φιλεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν
ἀγαθός. ὁ δὲ φαῦλος φίλαυτος· ὅδε γὰρ ἔχει δι' ἑ-
λήσει αὐτὸς ἑαυτὸν οἷον καλόν τι, ἀλλ' ἄνευ τῶν κα-
ἑαυτὸν φιλήσει, ἢ αὐτός. διὸ καὶ ὅτος ἂν κυρίως λέ-
φίλαυτος.

Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτάρκειας καὶ
αὐτάρκης, πότερον ὁ αὐτάρκης προσδεήσεται φίλων
ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ αὐτάρκης ἔσαι καὶ κατὰ τῆς κα-
γὰρ τοιαῦτα καὶ οἱ ποιηταί· "ὅταν δ' ὁ δαίμων εἰδῇ
τί δεῖ φίλων;" ὅθεν καὶ ἡ ἀπορία γίγνεται, τίποτε
πάντα τὰγαθὰ ἔχων καὶ ὢν αὐτάρκης προσδεήσεται
λου; ἢ τότε καὶ μάλιστα; τίνα γὰρ εὖ ποιήσει, ἢ μὴ
τοῦ συμβιωσεται; οὐ γὰρ δὴ μόνος γε διαζέει ἐν
τούτων δεήσεται, ταῦτα δὲ μὴ ἐνδέχεται ἄνευ φίλων
προσδέοιτ' ἂν ὁ αὐτάρκης φιλίας. ἢ μὲν ἔν ἐν τῇ κα-
εἰωθυῖα ὁμοιότητος λαμβάνεσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ ὅτι καὶ ἡ
ἔτ' ἂν ἐνταῦθα εἴη χρησίμος· ἢ γὰρ εἰ ὁ θεὸς ἐστὶν αὐ-
κῆς καὶ μηδενὸς δεῖται, διὰ τῶν ὅδε ἡμεῖς ὡς αὐτὸς
μεθα. ἐστὶ γὰρ καὶ τοιούτους τις λόγος ἐπὶ τῷ θεῷ λε-
νος. ἐπεὶ γὰρ, φησὶ, πάντα ἔχει τὰγαθὰ ὁ θεὸς καὶ ὁ
αὐτάρκης, τί ποιήσει; ἢ γὰρ καθευδήσει. θεάσεται ἢ·

2. εἶναι ἡ εὐνοια *K*¹. || 11. ἢ *om K*¹. || 12. χωρὶς τῆς φιλίας *K*¹. || 19. πρακτικοῖς *K*¹. || ἐκ νοοῦσι *LM*¹, ἐκ νοοῦσι *K*¹. || 2
|| εἰ *K*¹. || ἐνοεῖν *M*¹. || 25. κατάσασιν *M*¹. || 30. ἑαυτῷ *M*¹. || 31. ἔσαι *K*¹. || 35. δεῖν αὐτοῖς *M*¹.

3. πῶς *K*¹. || 4. εἰ] ἢ *M*¹. || τῷτο *K*¹. || 9. αὐτὸν *M*¹. || 10. ὅς *M*¹. || ὅς *M*¹, *om pr K*¹. || 13. ἀλλὰ τῶν *K*¹. || 14
ταύτη] καὶ ταύτη *K*¹. || 14 et 15. ὅς *M*¹. || 16. μὲν γὰρ τὸ *K*¹. || 17. αὐτῷ — 18. ὅσα *om K*¹. || 19. οὐ] ὅ *M*¹. || 20. μὴ — 1
φίλαυτος *om M*¹. || 22. ὅπως *K*¹. || 24. εἰπεῖν *om K*¹. || 27. οἱ *om M*¹. || 29. φίλων *K*¹. || 37. τοῦ *om M*¹.

1· τὺτο γὰρ κάλλιστον καὶ οὐκείωτάτον. τί ἔν θεάσε-
εἰ μὲν γὰρ ἄλλο τι θεάσεται, βέλτιον θεάσεται τι
· ἀλλὰ τὺτ' ἄτοπον, τὸ τῷ θεῷ ἄλλο τι εἶναι βέλτιον.
· ἐαυτὸν ἄρα θεάσεται. ἀλλ' ἄτοπον· καὶ γὰρ ὁ ἄν-
· 5 ρς ὅς ἂν αὐτὸς ἐαυτὸν κατασκοπῇται, ὡς ἀναισθητῶ
μῶμεν. ἄτοπος ἔν, φησὶν, ὁ θεὸς ἔσαι αὐτὸς ἐαυτὸν
ενος. τί μὲν ἔν ὁ θεὸς θεάσεται, ἀφείσθω· ὑπὲρ δὲ
ὠταρκειᾶς οὐ τῆς τοῦ θεῷ τὴν ἐπίσκεψιν ποιούμεθα,
ἀνθρωπίνης, πότερον ὁ αὐτάρκης δεῖσται φιλίας ἢ
εἰ δὴ τις ἐπὶ τὸν φίλον ἐπιβλέψας ἴδῃ τί ἐστι καὶ 10
· 5 τις ὁ φίλος, τοιοῦτος οἷος ἕτερος εἶναι ἐγώ, ἂν γε
γφόδρα φίλον ποιήσης, ὥσπερ τὸ λεγόμενον "ἄλλος
Ἑρακλῆς, ἄλλος φίλος ἐγώ." ἐπεὶ ἔν ἐς καὶ χα-
· 10 ταιτον, ὥσπερ καὶ τῶν σοφῶν τινὲς εἰρήκασι, τὸ γνῶ-
· 15 ντόν, καὶ ἡδισον (τὸ γὰρ αὐτὸν εἰδέναι ἡδύ), αὐτοὶ
οὖν αὐτοὺς ἐξ αὐτῶν ἔ δυνάμεθα θεάσασθαι. ὅτι δ'
· 20 αὐτὸς ἔ δυνάμεθα, δῆλον ἐξ ὧν ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν,
· 25 ἢ δὲ λανθάνομεν ταῦτά ποιοῦντες. τὺτο δὲ γίνεται δι'
· 30 κιν ἢ διὰ πάθος· πολλοῖς δὲ ἡμῶν ταῦτα ἐπισκοτεῖ
τὸ κρίνειν ὀρθῶς. ὥσπερ ἔν ὅταν θέλωμεν αὐτοὶ αὐτῶν
· 35 ρόσωπον ἰδεῖν, εἰς τὸ κάτοπτρον ἐμβλέψαντες εἶδομεν,
· 40 ις καὶ ὅταν αὐτοὶ αὐτὸς βεληθῶμεν γινῶναι, εἰς τὸν
· 45 ν ἰδόντες γνωρίζομεν ἂν· ἔτι γὰρ, ὡς φημέν, ὁ φί-
· 50 ἕτερος ἐγώ. εἰ ἔν ἡδὺ μὲν τὸ αὐτὸν εἰδέναι, τὺτο δ'
· 55 ἔστιν εἰδέναι ἄνευ ἄλλου φίλου, δέοιτ' ἂν ὁ αὐτάρκης
· 60 κς πρὸς τὸ αὐτὸς αὐτὸν γνωρίζειν. ἔτι δὲ καὶ εἴπερ
· 65 ιαλόν, ὥσπερ ἐς, τὸ εὖ ποιεῖν ἔχοντα τὰ παρὰ τῆς
· 70 ις ἀγαθὰ, τίνα εὖ ποιήσεις; μετὰ τίνος δὲ συμβιώσε-
· 75 ἔ γὰρ δὴ μόνος γε διαίξει· τὸ γὰρ συμβῖν ἡδὺ καὶ
· 80 καλόν. εἰ τοίνυν ταῦτα καλὰ καὶ ἡδέα καὶ ἀναγκαῖα,

ταῦτα δὲ μὴ ἐνδέχεται εἶναι ἄνευ φιλίας, προσδέοιτ' ἂν
ὁ αὐτάρκης φιλίας.

Πότερον δὲ πολλὰς κητέον φίλους ἢ ὀλίγους; οὔτε δὴ 16
πολλὰς ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἔτ' ὀλίγους δεῖ ἀεὶ. πολλῶν μὲν
γὰρ ὄντων ἔργον ἐφ' ἑκάστον μερίσται τὸ φιλεῖν. ἐφ' ἀπάν-
των γὰρ καὶ τῶν ἄλλων ἐξαδυνατεῖ ἡμῶν ἡ φύσις ἀσθε-
νὴς ἔσα πρὸς τὸ ἐπὶ πολὺ ἀφικνεῖσθαι· ἔτε γὰρ τῇ ὀφει-
ἐπὶ πολὺ ὀρῶμεν, ἀλλ' ἐὰν πλέον ἀποσῆσης τῷ συμμέτρῳ,
ἐλλείπει διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως, ἔτ' ἐπ' ἀκοῆς, ἔτ'
ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἀπάντων. ἐλλείπων ἔν τῷ φιλεῖν
δι' ἀδυναμίαν καὶ ἐγκλήματ' ἂν τις ἔχοι δικαίως, καὶ ἔκ
ἂν εἴη φίλος, μὴ φιλῶν γε ἀλλ' ἢ τῷ γε λόγῳ· ἢ δὲ
φιλία ἔ τὺτο βύλεται. ἔτι ἂν ὥσι πολλοί, ἔκ ἔτι παύ-
· 15 σασθαι λυπέμενον· πολλῶν γὰρ ὄντων εἰκὸς ἀεὶ περὶ ἔνα
· 20 γέ τινα συμβαίνειν τι ἀτύχημα, ὧν γινομένων ἀναγκαῖον
· 25 λυπεῖσθαι. ἔτ' αὖ πάλιν ὀλίγους, ἔνα ἢ δύο, ἀλλὰ συμ-
· 30 μέτρους τῷ καιρῷ καὶ τῇ αὐτῷ ὁρμῇ πρὸς τὸ φιλεῖν.

Μετὰ δὲ ταῦτα σκεπτέον ἂν εἴη πῶς δεῖ φίλῳ χρῆ- 17
· 35 σθαι. ἔστι δ' οὐκ ἐν ἀπάσῃ φιλίᾳ ἡ σκέψις, ἀλλ' ἐν ἣ
· 40 μάλιστα ἐγκαλοῦσιν ἀλλήλοις οἱ φίλοι. ἔκ ἐγκαλῶσι δὲ
· 45 ἐν ταῖς ἄλλαις ὁμοίως, οἷον ἐν τῇ πατρὸς πρὸς υἱὸν οὐκ
· 50 ἔστιν ἐγκλημα τοιοῦτον οἷον ἀξίῳσιν ἐν ἐνίαις, ὥσπερ ἐγὼ
· 55 σοί, ἔτω καὶ σὺ ἐμοί· εἰ δὲ μή, ἐνταῦθα τὸ σφοδρὸν ἐγ-
· 60 κλημα. ἐν δὲ ἀνίστοις φίλοις ἔκ ἔστι τὸ ἴσον. ἔστι δὲ ἡ
· 65 πατρὸς πρὸς υἱὸν φιλία ἐν ἀνίστῳ, ὁμοίως ἡ γυναικὸς πρὸς
· 70 ἄνδρα ἢ οἰκέτου πρὸς δεσπότην, καὶ ὅλως δὲ χείρονος καὶ
· 75 βελτίονος· οὐχ ἔξουσι δὲ τὰ τοιαῦτα ἐγλήματα. ἀλλ' ἐν
· 80 τοῖς ἴσοις φίλοις καὶ ἐν τῇ αὐτῇ φιλίᾳ τὸ τοιοῦτον ἐγ-
· 85 κλημα, ὥστε σκεπτέον ἂν εἴη τὸ πῶς δεῖ χρῆσθαι φίλῳ
· 90 ἐν τῇ ἐν ἴσοις φιλίᾳ.

8. σκέψιν *M*¹. || 15. ἡδὺς· ἂν *K*¹*M*². || 18. λανθάνομεν *K*¹. || 21. ἴδομεν *K*¹. || 23. ὡς] ὡς ἂν *K*¹. || 27. τὰ om *K*¹. || 28. θιώσεται *M*¹. || 29. διαξάγει *M*¹.

5. καὶ om *M*¹. || 8. ἂν *M*¹. || 10. ἀπάντων] ἐπὶ πάντων *M*¹. || τὸ *M*¹. || 18. ταῦτα εἴη σκεπτέον πῶς *K*¹. || χρῆσασθαι *M*¹. || ἰλλήλοις om *M*¹. || 21. πατρὸς om *M*¹. || 30. ἴσοις φίλοις φιλία *K*¹.

ΗΘΙΚΩΝ ΕΥΔΗΜΙΩΝ Α.

Ὁ μὲν ἐν Δήλῳ παρὰ τῷ θεῷ τὴν αὐτῇ γνώμην ἀποφηνάμενος συνέγραψεν ἐπὶ τὸ προπύλαιον τῷ Δητῷ, διελών οὐχ ὑπάρχοντα πάντα τῷ αὐτῷ, τό τε ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἡδύ, ποιήσας

κάλλιστον τὸ δικαιοτάτον, λῴστον δ' ὑγιαίνειν·

πάντων δ' ἡδιστον, οὗ τις ἔρῃ, τὸ τυχεῖν.

ἡμεῖς δ' αὐτῷ μὴ συγχωρῶμεν· ἡ γὰρ εὐδαιμονία κάλλιστον καὶ ἄριστον ἀπάντων οὔσα ἡδιστὸν ἐστίν. πολλῶν δ' ὄντων θεωρημάτων ἃ περὶ ἕκαστον πρᾶγμα καὶ περὶ ἑκάστην φύσιν ἀπορίαν ἔχει καὶ διέται σκέψεως, τὰ μὲν αὐτῶν 10 συντείνει πρὸς τὸ γινῶναι μόνον, τὰ δὲ καὶ περὶ τὰς κτήσεις καὶ περὶ τὰς πράξεις τοῦ πράγματος. ὅσα μὲν οὖν ἔχει φιλοσοφίαν μόνον θεωρητικὴν, λεκτέον κατὰ τὸν ἐπιβάλλοντα καιρόν, ὅ τι περ οἰκεῖον ἦν τῇ μεθόδῳ. πρῶτον δὲ σκεπτέον ἐν τίνι τὸ εὖ ζῆν καὶ πῶς κτητόν, πότερον φύσει 15 γίνονται πάντες εὐδαιμόνες οἱ τυγχάνοντες ταύτης τῆς προσηγορίας, ὥσπερ μεγάλοι καὶ μικροὶ καὶ τὴν χροιάν διαφέροντες, ἢ διὰ μαθήσεως, ὡς οὐσης ἐπιστήμης τινὸς τῆς εὐδαιμονίας, ἢ διὰ τινος ἀσκήσεως· πολλὰ γὰρ ἔτε κατὰ φύσιν ἔτε μαθεύειν ἀλλ' ἐθισθεῖσιν ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, 20 φαῦλα μὲν τοῖς φαύλως ἐθισθεῖσι, χρηστὰ δὲ τοῖς χρηστῶς. ἢ τῶν μὲν κατ' ἑδνά τῶν τρόπων, θυοῖν δὲ θάτερον, ἥτοι καθάπερ οἱ νυμφόληπτοι καὶ θεόληπτοι τῶν ἀνθρώπων, ἐπιπνοίᾳ δαιμονίᾳ τινὸς ὥσπερ ἐνθουσιάζοντες, ἢ διὰ τύχην· πολλοὶ γὰρ ταῦτόν φασιν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν 25 εὐτυχίαν. ὅτι μὲν ἔν ἡ παρουσία διὰ τῶν ἀπάντων ἢ τινῶν ἢ τινὸς ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, οὐκ ἄδηλον· ἀπασαι γὰρ αἱ γενέσεις σχεδὸν πίπτουσιν εἰς ταύτας τὰς ἀρχάς· καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς διανοίας ἀπάσας πρὸς τὰς ἀπ' ἐπιστήμης ἂν τις συναγάγοι πράξεις. τὸ δ' εὐδαιμονεῖν καὶ τὸ ζῆν 30 μακαρίως καὶ καλῶς εἴη ἂν ἐν τρισὶ μάλιστα, τοῖς εἶναι δοκοῦσιν αἰρετωτάτοις· οἱ μὲν γὰρ τὴν φρόνησιν μέγιστον εἶναι φασιν ἀγαθόν, οἱ δὲ τὴν ἀρετὴν, οἱ δὲ τὴν ἡδονήν. καὶ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν ἔνιοι περὶ τοῦ μεγέθους αὐτῶν

διαμφισβητοῦσι, συμβάλλεσθαι φάσκοντες θάτερον ἢ μᾶλλον εἰς αὐτήν, οἱ μὲν ὡς οὔσαν μεῖζον ἀγαθὴ φρόνησιν τῆς ἀρετῆς, οἱ δὲ ταύτης τὴν ἀρετὴν, εἰ δ' 5 φορέρων τῶν τὴν ἡδονήν· καὶ τοῖς μὲν ἐκ πάντων τῶν, τοῖς δ' ἐκ θυοῖν, τοῖς δ' ἐν ἐνί τινι τῶν ἐν ζῆν εὐδαιμόνως. περὶ δὲ τῶν ἐπιστήσαντας, ἀπασί δυνάμενον ζῆν κατὰ τὴν αὐτῇ προαίρεσιν θέσθαι πρὸς τὸν τῷ καλῶς ζῆν, ἥτοι τιμὴν ἢ δόξαν ἢ πλοῦτον ἢ δαίαν, πρὸς δὲ ἀποβλέπων ποιήσεται πάσας τὰς πράξεις ὡς τό γε μὴ συντετάχθαι τὸν βίον πρὸς τι τέλει ἢ 10 σύνθεσιν πολλῆς σημειῖν ἐστίν. μάλιστα δὲ δεῖ τὴν αὐτῇ διορίσασθαι μήτε προπετῶς μήτε βραθύμως, ἐπὶ τῶν ἡμετέρων τὸ ζῆν εὖ, καὶ τῶν ἀνευ τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἐνδέχεται τῷ ὑπάρχειν. οὐ γὰρ ταῦτόν, ἐν τῷ 15 ἔχ οἶόν τε ὑγιαίνειν καὶ τὸ ὑγιαίνειν. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ ἐφ' ἑτέρων πολλῶν, ὥστ' ἔδὲ τὸ ζῆν καλῶς καὶ ἀνευ ἢ δυνατὸν ζῆν καλῶς. ἐστὶ δὲ τῶν τοσούτων πᾶσι ἢ ἰδία τῆς ὑγιείας ἢ δὲ τῆς ζωῆς ἀλλὰ κοινὰ πάντων εἶπεν, καὶ τῶν ἔξεων καὶ τῶν πράξεων, οἷον ἀνευ ἢ πνευῖν ἢ ἐργηγορέναι ἢ κινήσεως μετέχειν ἔδὲν ἂν ὑπὲρ ἡμῶν ἔτ' ἀγαθὸν ἔτε κακόν, τὰ δ' ἰδία μᾶλλον πρὸς τὴν φύσιν, ἃ δεῖ μὴ λανθάνειν· οὐ γὰρ ὁμοίως καὶ πρὸς εὐεξίαν τοῖς εἰρημένους κρεωφαγία καὶ τῶν τοσούτων οἱ μετὰ δεῖπνον. ἔστι γὰρ ταῦτ' αἵτια τῆς ἀσθενείας περὶ τῇ εὐδαιμονεῖν, τί ἐστὶ καὶ γινώσκται διὰ τῶν 20 ἂν ἀνευ γὰρ ἔχ οἶόν τε εὐδαιμονεῖν, ἔνιοι μέρη τῆς εὐδαιμονίας εἶναι νομίζουσιν.

Πάσας μὲν οὖν τὰς δόξας ἐπισκοπεῖν, ὅσας ἔχουσιν τινες περὶ αὐτῆς, περίεργον. πολλὰ γὰρ φαίνεται καὶ παιδαριόεις καὶ τοῖς κάμνεσι καὶ παραφρονοῦσι, τὰ μὲν ἔχουσιν ἔχων διαπορήσειν· δέονται γὰρ ἐλπίσιν, οἱ μὲν ἡλικίας ἐν ᾗ μεταβάλλουσιν, οἱ δὲ κόλασιν καὶ ἢ πολιτικῆς· κόλασις γὰρ ἢ φαρμακεία τῶν κληρῶν ἐλάττων ἐστίν. ὁμοίως δὲ ταύταις ἔδὲ τὰς τῶν ταύτων

Codices *M¹P¹* et ab initio *Z*.

6. δ' om *M¹P¹*. || ἔραται *ZM¹*, ἔραται *P¹*, omissio omnes τὸ. || 21. φαύλως *ZM¹*. || χρηστῶς] χρηστῶς *ZM¹*. || 22. ἡδονῶν *M¹*. || 24. δαιμονία *ZM¹*. || διὰ τὴν τύχην *P¹*. || 29. ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης *Z*. || 30. συναγάγῃ *P¹*.

15. καὶ τὸ ὑγιαίνειν om *Z*. || 16. ἔδὲ] καὶ *Z*. || 19. καὶ post εἶπεν om *M¹*. || 21. ἐκάστων *ZM¹*. || 23. περὶ πάντων *P¹*.

γὰρ λέγουσι σχεδὸν περὶ πάντων, καὶ μάλιστα περὶ
κεπτέον μόνας· ἄτοπον γὰρ προσφέρειν λόγον τοῖς
μηδὲν δεομένοις ἀλλὰ πάθος. ἐπεὶ δ' εἰσὶν ἀπορίαι
ἐκάστην πραγματείαν οἰκείαι, ὅθλον ὅτι καὶ περὶ βίης
πρατίζου καὶ ζωῆς τῆς ἀρίστης εἰσὶν. ταύτας ὅν καλῶς
τὰς δοξὰς ἐξετάζειν· οἱ γὰρ τῶν ἀμφισβητούντων
χοι τῶν ἐναντιωμένων αὐτοῖς λόγων ἀποδείξεις εἰσὶν.
Ὡς πρὸ ἔργου τὸ τὰ τοιαῦτα μὴ λαμβάνειν μάλιστα πρὸς
ἰ συντείνειν πᾶσαν σκέψιν, ἐκ τίνων ἐνδέχεται μετα-
ἔν τῷ εὐ καὶ καλῶς ζῆν, εἰ τῷ μακαρίως ἐπιφθονώτε-
εἰπεῖν, καὶ πρὸς τὴν ἐλπίδα τὴν περὶ ἔκαστα γενομένην
ῶν ἐπεικύν. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς διὰ τύχην γινομένοις
ἰς διὰ φύσιν τὸ καλῶς ζῆν ἐστίν, ἀνέλπιστον ἂν εἴη
λοῖς· ὁ γὰρ ἐστὶ δι' ἐπιμελείας ἡ κτήσις ὕδ' ἐκ' αὐτοῖς
τῆς αὐτῶν πραγματείας. εἰ δ' ἐν τῷ αὐτὸν ποιοῦν τινα
καὶ τὰς κατ' αὐτὸν πράξεις, κοινότερον ἂν εἴη τὸ
θὸν καὶ θεϊότερον, κοινότερον μὲν τῷ πλείοσιν ἐνδέχε-
μετασχεῖν, θεϊότερον δὲ τῷ κείσθαι τὴν εὐδαιμονίαν
αὐτὸς παρασκευάζουσι ποιῶν τινες καὶ τὰς πράξεις.
Ἔσται δὲ φανερά τὰ πλείους τῶν ἀμφισβητημένων
διαπορευμένων, ἂν καλῶς ὀρίσθῃ τί χρὴ νομίζειν εἶναι
εὐδαιμονίαν, πότερον ἐν τῷ ποιοῦν τινα μόνον εἶναι τὴν
ζῆν, καθάπερ τινες ὥθήσαν τῶν σοφῶν καὶ πρεσβυτέ-
ἡ δεῖ μὲν καὶ ποιοῦν τινα ὑπάρχειν αὐτόν, μᾶλλον
δεῖ τὰς πράξεις εἶναι ποιῶν τινας. διηρημένων δὲ τῶν
καὶ τῶν μὲν ἀμφισβητούντων τῆς τοιαύτης εὐθυμερίας,
ὥς τῶν ἀναγκαίων χάριν σπουδαζομένων, οἷον τῶν
τὰς τέχνας τὰς φορτικάς καὶ τῶν περὶ χρηματισμῶν
τὰς βαναύσους (λέγω δὲ φορτικάς μὲν τὰς πρὸς δό-
πραγματευσόμενας μόνον, βαναύσους δὲ τὰς ἐδραίας
μισθαρινικάς, χρηματιστικάς δὲ τὰς πρὸς ἀγοράς καὶ
ταις καπηλικαῖς), τῶν δ' εἰς ἀγωγὴν εὐδαιμονικὴν τατ-
ίνων τριῶν ὄντων, τῶν καὶ πρότερον ῥηθέντων ἀγαθῶν
μεγίστων τοῖς ἀνθρώποις, ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ
ῆς, τρεῖς ὁρῶμεν καὶ βίους ὄντας, οὓς οἱ ἐκ' ἐξουσίας
ζάνοντες προαιρῶνται ζῆν ἅπαντες, πολιτικὸν φιλόσο-

φον ἀπολαυσικόν. τῶν γὰρ ὁ μὲν φιλόσοφος βύλεται
περὶ φρόνησιν εἶναι καὶ τὴν θεωρίαν τὴν περὶ τὴν ἀλήθειαν,
ὁ δὲ πολιτικὸς περὶ τὰς πράξεις τὰς καλὰς (αὐταὶ δ'
εἰσὶν αἱ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς), ὁ δ' ἀπολαυσικὸς περὶ τὰς ἡδονὰς
τὰς σωματικάς· διόπερ ἕτερον τὸν εὐδαιμόνα προσ-
γορεῖ, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. Ἀναξαγόρας μὲν
ὁ Κλαζομένιος ἐρωτηθεὶς τίς ὁ εὐδαιμονέστατος, "ὕθεις" εἶπεν
"ὧν σὺ νομίζεις, ἀλλ' ἄτοπος ἂν τίς σοι φανείη." τῶν δ'
ἀπεκρίνατο τὸν τρόπον ἐκεῖνος ὁρῶν τὸν ἐρόμενον ἀδύνατον
ὑπολαμβάνοντα μὴ μέγαν ὄντα καὶ καλὸν ἢ πλούσιον
ταύτης τυγχάνειν τῆς προσηγορίας. αὐτὸς δ' ἴσως ὥστε
τὸν ζῶντα ἀλύπως καὶ καθαρῶς πρὸς τὸ δίκαιον ἢ τινος
θεωρίας κοινωνῶντα θείας, τῶν ὡς ἀνθρώπων εἰπεῖν μακά-
ριον εἶναι.

Περὶ πολλῶν μὲν ὅν καὶ ἑτέρων ὁ ῥάδιον τὸ κρίναι
καλῶς, μάλιστα δὲ περὶ οὗ πᾶσι ῥᾶστον εἶναι δοκεῖ καὶ
παντὸς ἀνθρώπου τὸ γινῶναι, τί τῶν ἐν τῷ ζῆν αἰρετόν, καὶ
λαβῶν ἂν τις ἔχοι πλήρη τὴν ἐπιθυμίαν. πολλὰ γὰρ ἐστὶ
τοιαῦτα τῶν ἀποβαινόντων δι' ἃ προέονται τὸ ζῆν, οἷον νό-
σους περιωδυνίας χρεμῶνας· ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ἐξ ἀρχῆς
αἰρετόν ἦν, εἰ τις αἰρεσὶν ἐδίδο, διὰ γε ταῦτα τὸ μὴ γε-
νέσθαι. πρὸς δὲ τούτοις ὁ βίος ὃν ζῶσιν ἔτι παῖδες ὄντες·
καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀνακάμψαι πάλιν ὕδεις ἂν ὑπομείνειεν
εὐ φρονῶν. ἔτι δὲ πολλὰ τῶν τε μηδεμίαν ἐχόντων ἡδονῶν
ἢ λύπην, καὶ τῶν ἐχόντων μὲν ἡδονὴν μὴ καλὴν δὲ
τοιαύτ' ἐστὶν ὥς τὸ μὴ εἶναι κρείττον εἶναι τῷ ζῆν. ὅλως
δ' εἰ τις ἅπαντα συναγάγοι ὅσα πράττουσι μὲν καὶ πά-
σχουσιν ἅπαντες, ἐκόντες μέντοι μηδὲν αὐτῶν διὰ τὸ μὴδ'
αὐτῷ χάριν, καὶ προσθεῖη χρόνον πλῆθος ἀπέραντόν τι, οὐ
μᾶλλον ἔναι ἂν τις τούτων ἐλοιτο ζῆν ἢ μὴ ζῆν. ἀλλὰ
μὴν ὕδ' διὰ τὴν τῆς τροφῆς μόνον ἡδονὴν ἢ τὴν τῶν ἀφρο-
δισίων, ἀφαιρεθειῶν τῶν ἄλλων ἡδονῶν, ἃς τὸ γινώσκειν
ἢ βλέπειν ἢ τῶν ἄλλων τις αἰσθήσεων κορίττει τοῖς ἀνθρώ-
ποις, ὕδ' ἂν εἰς προτιμῆσει τὸ ζῆν, μὴ παντελῶς ὧν ἀν-
δράποδον. δῆλον γὰρ ὅτι τῷ ταύτην ποιμένῳ τὴν αἰρεσιν
οὐδὲν ἂν διενέγκει γενέσθαι θηρίον ἢ ἀνθρώπον· ὁ γὰρ ἐν

1. εἰκῇ Syllburgius: codices εἰ μὴ. margo P¹ ἴσως οἱ μὴδὲν λέγουσι — περὶ ταύτης, τὰς τῶν σοφῶν ἐπισκεπτέον μόνας. || 2. προφέ-
M¹. || 4. βίον M¹, βίον P¹. || 8. τὰ om ZP¹. || ,περὶ M¹. || 10. τῷ ante ζῆν ZM¹P¹. || 13. ἀνέλπιστος M¹. || 15. ὕδ' διὰ
P¹. || αὐτῶν] αὐτῆς M¹. || 17 et 18. τὰ Z. || 19. τοῖς] ἀ τοῖς P¹, ἐν τοῖς margo P¹. || αὐτοῖς Z. || 22. μόνον om M¹. || 27.
ῶς] ἴσ. τῶν μὲν margo P¹. || 29. καὶ τὰς] καὶ τοὺς M¹. || 31. πρὸς] πρὸς ὧν P¹, ἴσ. ὡς margo P¹. || καὶ] μὲν καὶ ZP¹. ||
8] ὅν Z. || 33. καὶ om Z. || 34. τοῖς ἀνθρώποις om Z.
8. ἐν ZM¹. || ἄτοπος ἂν τι M¹. || 9. τὸν ante τρόπον om M¹. || ἐρόμενον P¹. || ἀδύνατον om M¹. || 12. τὸν et καὶ om Z. ||
εἶναι om Z. || 15. παρὰ Z. || 16. καθαρῶς M¹. || πᾶσι om Z. || 17. αἰρετῶν M¹. || 19. δι' ἀ om Z et pr P¹. || 22. ζῶσιν
Z. || 24. διὰ om Z. || ἐχόντων μὲν ἡδονὴν P¹. || 27. συνάγοι M¹. || 29. οὐ om ZP¹. || 31. τῆς om ZM¹. || 33. αἰσθήσεων κορί-
Z, αἰσθήσεων κορίττει M¹P¹. || 36. διενέγκει ZM¹.

Αἰγύπτῳ βῆς, ὃν ὡς Ἄπιν τιμῶσιν, ἐν πλείοσι τῶν τοιούτων ἐξυσιάζει πολλῶν μοναρχιῶν. ὁμοίως δὲ ὑδὲ διὰ τὴν τῷ καθεύδειν ἡδονήν· τί γὰρ διαφέρει καθεύδειν ἀνέγερτον ὕπνον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας μέχρι τῆς τελευταίας ἐτῶν ἀριθμὸν χιλίων ἢ ὀποσωνῆν, ἢ ζῆν ὅντα φυτόν; τὰ γὰρ 5 φυτὰ τοιαύτης τινὸς ἔοικε μετέχειν ζωῆς, ὥσπερ καὶ τὰ παῖδιά· καὶ γὰρ ταῦτα κατὰ τὴν πρώτην ἐν τῇ μητρὶ γίνεσιν πεφυκότα μὲν διατελεῖ, καθεύδοντα δὲ τὸν πάντα χρόνον. ὥςτε φανερόν ἐκ τῶν τοιούτων ὅτι διαφεύγει σκοπεμένους, τί τὸ εὖ καὶ τί τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐν τῷ ζῆν. τὸν 10 μὲν οὖν Ἀναξαγόραν φασὶν ἀποκρίνασθαι πρὸς τινα διαποροῦντα τοιαύτ' ἄττα, καὶ διερωτῶντα τίνας ἕνεκ' ἂν τις ἔλοιτο γενέσθαι μᾶλλον ἢ μὴ γενέσθαι "τῷ" φάναι "θεωρῆσαι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν περὶ τὸν ὅλον κόσμον τάξιν." ὅτος μὲν ἔν ἐπιστήμῃς τινὸς ἕνεκεν τὴν αἵρεσιν ὤτετο τιμίαν 15 εἶναι τῷ ζῆν, οἱ δὲ Σαρδανάπαλον μακαρίζοντες ἢ Σμινδυρίδην τὸν Συβαρίτην ἢ τῶν ἄλλων τινὰς τῶν ζώντων τὸν ἀπολαυστικὸν βίον, ὅτοι δὲ πάντες ἐν τῷ χαίρειν φαίνονται τάττειν τὴν εὐδαιμονίαν. ἕτεροι δὲ τινες ὅτ' ἂν φρόνησιν ὑδεμίαν ὅτε τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ἔλοιτο μᾶλλον ἢ 20 τὰς πράξεις τὰς ἀπ' ἀρετῆς· αἰρῶνται γοῦν οὐ μόνον ἔνιοι δοῦναι χάριν αὐτάς, ἀλλὰ καὶ μὴ μέλλοντες εὐδοκιμήσειν. ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν πολιτικῶν ἐκ ἀληθῶς τυγχάνουσι τῆς προσηγορίας· ὃ γὰρ εἰσι πολιτικοὶ κατὰ τὸν ἀλήθειαν· ὃ μὲν γὰρ πολιτικὸς τῶν καλῶν ἐστὶ πράξεων προαιρετικὸς 25 αὐτῶν χάριν, οἱ δὲ πολλοὶ χρημάτων καὶ πλεονεξίας ἕνεκεν ἄπτονται τῷ ζῆν ὅτως. ἐκ μὲν ἔν τῶν εἰρημένων φανερόν ὅτι πάντες ἐπὶ τρεῖς βίους φέρουσι τὴν εὐδαιμονίαν, πολιτικὸν φιλόσοφον ἀπολαυστικόν. τούτων δ' ἢ μὲν περὶ τὰ σώματα καὶ τὰς ἀπολαύσεις ἡδονή, καὶ τίς καὶ ποία 30 τίς γίνεται καὶ διὰ τίνων, ἐκ ἀδελον, ὥς' ὃ τίνες εἰσὶ δεῖ ζῆτεῖν αὐτάς, ἀλλ' εἰ συντείνουσι τι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μὴ, καὶ πῶς συντείνουσι, καὶ πότερον εἰ δεῖ προσάπτειν τῷ ζῆν καλὰς ἡδονὰς τινὰς, ταύτας δεῖ προσάπτειν, ἢ τῶν μὲν ἄλλον τινὰ τρόπον ἀνάγκη κοινωνεῖν, ἕτεροι δ' εἰσὶν ἡδοναὶ 35 δι' αἷς εὐλόγως οἶονται τὸν εὐδαίμονα ζῆν ἡδέως καὶ μὴ μόνον ἀλύπως. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ὕστερον ἐπισκεπτέον, περὶ δ' ἀρετῆς καὶ φρονήσεως πρῶτον θεωρήσωμεν, τὴν τε φύσιν αὐτῶν ἑκατέρη τίς ἐστὶ, καὶ πότερον μέρια ταῦτα τῆς ἀγαθῆς ζωῆς ἐσὶν, ἢ αὐτὰ ἢ αἱ πράξεις αἱ ἀπ' αὐτῶν, 40 δεῖται μέντοι τοῦτο πολλῆς εὐλαβείας. εἰσὶ γὰρ περὶ

ἐπειδὴ προσάπτουσιν αὐτὰ καὶ εἰ μὴ πάντες εἰς τὴν εὐμονίαν, ἀλλ' ἔν οἱ λόγοι ἄξιοι τῶν ἀνθρώπων πάντες. κράτης μὲν ἔν ὁ πρεσβύτερος ὤτε εἶναι τέλος τὸ γινώσκειν τὴν ἀρετὴν, καὶ ἐπεζήτησε τί ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρία καὶ ἕκαστον τῶν μορίων αὐτῆς. ἐποίησε γὰρ ἡ εὐλόγως· ἐπιστήμας γὰρ ὤτε εἶναι πάσας τὰς ἀμῶσθ' ἅμα συμβαίνειν εἰδέναι τε τὴν δικαιοσύνην καὶ δίκαιον· ἅμα γὰρ μεμαθήκαμεν τὴν γεωμετρίαν καὶ δομίαν καὶ ἐσμὲν οἰκοδόμοι καὶ γεωμέτραι. διόπερ ἔτι 10 τί ἐσὶν ἀρετὴ, ἀλλ' ὃ πῶς γίνεται καὶ ἐκ τίνων. τῆς ἐπὶ μὲν τῶν ἐπιστημῶν συμβαίνει τῶν θεωρητικῶν· εἰ γὰρ ἕτερον ἐστὶ τῆς ἀστρολογίας ὑδὲ τῆς περὶ φύσεως ἐπιστήμης οὐδὲ γεωμετρίας πλην τὸ γνωρίσκειν καὶ θεωρεῖν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων τῶν ὑποκειμένων ταῖς ἐπιστήμασι· ὃ μὴν ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς οὐδὲν καλὸν καὶ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων εἶναι χρησίμους αὐτάς ἡμῶς· ὃ δὲ ποιητικῶν ἐπιστημῶν ἕτερον τὸ τέλος τῆς ἐπιστήμης ἡ γνώσις, οἷον ὑγίεια μὲν ἰατρικῆς, εὐνομία δὲ ἢ πᾶς ἕτερον τῆς πολιτικῆς. καλὸν μὲν ἔν καὶ τὸ γνωρίζεσθαι 20 τῶν καλῶν· ὃ μὴν ἀλλὰ γε περὶ ἀρετῆς ὃ πᾶς τιμωτάτον τί ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ γινώσκειν ἐκ τίνων ἐστὶ γὰρ εἰδέναι βυλόμεθα τί ἐσὶν ἀνδρία, ἀλλ' εἶναι ἀνδρῶς οὐδὲ τί ἐστὶ δικαιοσύνη, ἀλλ' εἶναι δίκαιοι, κατέπειν ὑγιαίνειν μᾶλλον ἢ γινώσκειν τί ἐστὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ ἔχειν τὴν ἔξιν μᾶλλον ἢ γινώσκειν τί ἐστὶ τὸ εἶναι ἡμῶς.

Πειρατέον δὲ περὶ τούτων πάντων ζητεῖν τὴν ἀρετὴν τῶν λόγων, μαρτυρίοις καὶ παραδείγμασι χρησάμενοι φαινομένοις. κράτιστον μὲν γὰρ πάντας ἀνθρώπους φέρεσθαι συνομολογῶντας τοῖς ῥηθησομένοις, εἰ δὲ μὴ, πᾶς γὰρ τίνα πάντως, ὅπερ μεταβιβαζόμενοι ποιήσωμεν· ὅ γὰρ ἕκαστος οἰκεῖόν τι πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἔξ ὧν ἀναγκάσειν δεικνύειν πως περὶ αὐτῶν· ἐκ γὰρ τῶν ἀληθῶς μὴ ἐγγομένων ὃ σαφῶς δὲ προϊούσιν εἶναι καὶ τὸ σαφές, ὃ ταλαμβάνουσιν αἰεὶ τὰ γνωριμώτερα τῶν εἰωθέτων λέγειν 35 συγκεχυμένως. διαφέρει δ' οἱ λόγοι περὶ ἐκάστης μὲν οἷς τε φιλοσόφως λεγόμενοι καὶ μὴ φιλοσόφως· ὅτι καὶ τῶν πολιτικῶν οὐ χρὴ νομίζειν περιέρχοντο τοιαύτην θεωρίαν, δι' ἧς ὃ μόνον τὸ τί φανερόν, ἀλλὰ τὸ διὰ τί. φιλόσοφον γὰρ τὸ τοιοῦτο περὶ ἐκάστης μὲν 40 δεῖται μέντοι τοῦτο πολλῆς εὐλαβείας. εἰσὶ γὰρ περὶ

1. εἰς *M*¹. || τῶν *om* *Z*. || 2. ὑδὲ] ὃ *M*¹. || 3. ἀνέγερτον *Z*. || 5. ἀριθμῶν χιλίων ἀριθμὸν ἢ *Z*. || ὀποσωνῆν *ZM*¹. || 7. τὸν *om* *Z*. || 8. δὲ] μὲν *P*¹. || 9. σκοπεμένους *om* *M*¹. || 14. τὸν alterum *om* *M*¹. || 18. ὅτοι] οἱ *M*¹. || χαίρειν ἀποφάσκειν ταῦτα *M*¹. || 22. μὴ] οἱ *M*¹. || 23. τῆς *om* *M*¹. || 38. πρῶτον θεωρήσωμεν *om* *M*¹.

8. γὰρ] μὲν γὰρ *P*¹. || 24. μᾶλλον — ὑγιαίνειν *om* *M*¹. || 36. καὶ οἱ μὴ *M*¹.

τὸ δοκεῖν φιλοσόφου εἶναι τὸ μὴ εἶναι λέγειν ἀλλὰ λόγῳ, πολλάκις λαθάνουσι λέγοντες ἄλλοτρίους λόγους γραμματείας καὶ κενῆς. τὺτο δὲ ποιῶσιν ὅτε μὲν δι' αὐτὸν ὅτε δι' ἀλαζονείαν· ὑφ' ὧν ἀλίσκεσθαι συμ- 5 καὶ τὴν ἐμπείρην καὶ δυναμένους πράττειν ὑπὸ τῶν γῶν μὴτ' ἐχόντων μὴτε δυναμένων διάνοιαν ἀρχιτεκτο- ἢ πρακτικὴν. πάσχουσι δὲ τοῦτο δι' ἀπαιδευσίαν· δευσία γὰρ ἐστὶ περὶ ἑκάστον πρᾶγμα τὸ μὴ δύνασθαι ν τὴν τ' οἰκίαν λόγους τῷ πράγματι καὶ τὴν ἄλλο- καλῶς δ' ἔχει καὶ τὸ χωρὶς κρίνειν τὸν τῆς αἰτίας 10 καὶ τὸ δεικνύμενον, διὰ τε τὸ ῥηθὲν ἀρτίως, ὅτι προ- ν ἔδει πάντα τοῖς διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ πολλάκις ἰσὺ τοῖς φαινομένοις (νῦν δ' ὅπῃτ' αὐτὸν λύειν μὴ ἔχουσιν, καζόνται πιστεύειν τοῖς εἰρημένοις), καὶ διότι πολλάκις ἐν ὑπὸ τῷ λόγῳ δεδεῖχθαι δοκῶν ἀληθὲς μὲν ἐστίν, 15 διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν δι' ἣν φησὶν ὁ λόγος. ἔστι γὰρ ψεύδους ἀληθὲς δεῖξαι· δῆλον δ' ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν. Περὶ οὐκ ἀποφασισμένων δὲ καὶ τῶν, λέγωμεν ἀρξάμενοι οὐκ ἀπὸ τῶν πρώτων, ὥσπερ εἴρηται, ἔστω λέγο- ν, ζητῶντες ἐπὶ τὸ σαφὲς εὐρεῖν τί ἐστίν ἡ εὐδαιμο- 20 ὁμολογεῖται δὲ μάλιστα εἶναι καὶ ἀριστον τὺτο τῶν ὧν τῶν ἀνθρώπων. ἀνθρώπινον δὲ λέγομεν, ὅτι τὰς ἢ καὶ βελτιονόσ τινος ἄλλου τῶν ὄντων εὐδαιμονία, θεῶ. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ζώων, ὅσα χεῖρον τὴν φύ- ὧν ἀνθρώπων ἐστίν, ἔθεν κοινῶν ταύτης τῆς προσηγο- 25 ἔ γὰρ ἐστὶν εὐδαιμονία ἵππος ἢ ὄρνις ἢ ἰχθύς οὐδ' ἢ τῶν ὄντων ἔθεν, ὃ μὴ κατὰ τὴν ἐκωνυμίαν ἐν τῇ ἢ μετέχει θεῖν τινός, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ τῶν ἀγα- μετοχῇ τὸ μὲν βέλτιον ζῆ τὸ δὲ χεῖρον αὐτῶν. ἀλλ' οὗτον ἔχει τὸν τρόπον, ὕστερον ἐπισκεπτέον. νῦν δὲ 30 μὲν ὅτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶν ἀνθρώπῳ πρακτὰ ἢ ἐπρακτὰ. τὺτο δὲ λέγομεν ἔτω, διότι ἐν τῶν ὄν- ἔθεν μετέχει κινήσεως, ὥς ἔθεν τῶν ἀγαθῶν· καὶ ταῦτ' ἀριστα τὴν φύσιν ἐστίν. ἐν τῶν δὲ πρακτὰ μὲν, ἀλλὰ πὰ κρείττοσιν ἡμῶν. ἐπειδὴ δὲ διχῶς λέγεται τὸ πρα- 35 (καὶ γὰρ ὧν ἐνεκα πράττομεν καὶ ἂ τούτων ἐνεκα ἔχει πράξεως, οἷον καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὸν πλοῦτον ἰσὺ τῶν πρακτῶν, καὶ τὰ τῶν πραττόμενα χάριν, τὰ γεινῶ καὶ τὰ χρηματιστικά), δῆλον ὅτι καὶ τὴν εὐδαι- ἐν τῶν ἀνθρώπῳ πρακτῶν ἀριστον θετέον.

Σκεπτέον τοίνυν τί τὸ ἀριστον, καὶ λέγεται ποσυχῶς. 8 ἐν τρισὶ δὲ μάλιστα φαίνεται δοξασίαι εἶναι τὺτο. φασὶ γὰρ ἀριστον μὲν εἶναι πάντων αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, αὐτὸ δ' εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὧ ὑπάρχει τό τε πρώτῳ εἶναι τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸ αἰτίῳ τῇ παρουσίᾳ τοῖς ἄλλοις τῷ ἀγαθῷ εἶναι. ταῦτα δ' ὑπάρχει ἀμφότερα τῇ ἰδέᾳ τὰγαθῷ, λέγω δὲ ἀμφό- 10 τερα τό τε πρώτον τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἰτίον ἀγαθοῖς τῇ παρουσίᾳ τῷ ἀγαθῷ εἶναι. μάλιστα τε γὰρ τὰγαθὸν λέγεσθαι κατ' ἐκείνης ἀληθείας (κατὰ μετοχὴν γὰρ καὶ ὁμοιότητα τὰλλα ἀγαθὰ ἐκείνης εἶναι), καὶ πρώτον τῶν ἀγαθῶν· ἀναιρεμένη γὰρ τῷ μετεχομένῳ ἀναιρεῖσθαι καὶ τὰ μετέχοντα τῆς ἰδέας, ἂ λέγεται τῷ μετέχειν ἐκεί- 15 νης. τὸ δὲ πρώτον τῶν ἔχειν τὸν τρόπον πρὸς τὸ ὕστερον, ὥς εἶναι αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὴν ἰδέαν τῷ ἀγαθῷ· καὶ γὰρ χωριστὴν εἶναι τῶν μετεχόντων, ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας ἰδέας. ἔστι μὲν οὖν τὸ διασκοπεῖν περὶ ταύτης τῆς δοξῆς ἑτέρας τε διατριβῆς καὶ τὰ πολλὰ λογικωτέρας ἐξ ἀνάγκης· οἱ γὰρ ἅμα ἀναιρετικοὶ τε καὶ κοινοὶ λόγοι κατ' ὕδα- 20 μίαν εἰσὶν ἄλλην ἐπιστήμην. εἰ δὲ δεῖ συντόμως εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, λέγομεν ὅτι πρώτον μὲν τὸ εἶναι ἰδέαν μὴ μόνον ἀγαθῷ ἀλλὰ καὶ ἄλλῳ ὅτῳν λέγεται λογικῶς καὶ κενῶς· ἐπέσκεπται δὲ πολλοῖς περὶ αὐτῷ τρόποις καὶ ἐν τοῖς ἔξω- 25 τερικοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν. ἔπειτ' εἰ καὶ ὅτι μάλιστα εἰσὶν αἱ ἰδέαι καὶ ἀγαθῷ ἰδέα, μὴ ποτ' οὐδὲ χρῆσιμος πρὸς ζῶν ἀγαθὴν ἢ πρὸς τὰς πράξεις. πολ- 30 λαχῶς γὰρ λέγεται καὶ ἰσαχῶς τῷ ὄντι τὸ ἀγαθόν. τό τε γὰρ ὄν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις διήρηται, σημαίνει τὸ μὲν τί ἐστὶ, τὸ δὲ ποιόν, τὸ δὲ ποσόν, τὸ δὲ πότε, καὶ πρὸς τού- 35 τοις τὸ μὲν ἐν τῷ κινεῖσθαι τὸ δὲ ἐν τῷ κινεῖν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν ἐκάσῃ τῶν πτώσεων ἐστὶ τῶν, ἐν ὕσῃ μὲν ὁ νῦς καὶ ὁ θεός, ἐν δὲ τῷ ποιῶ τὸ δίκαιον, ἐν δὲ τῷ ποσῷ τὸ μέτριον, ἐν δὲ τῷ πότε ὁ καιρός, τὸ δὲ διδάσκον καὶ τὸ διδασκόμενον περὶ κίνησιν. ὥσπερ ἔν οὐδὲ τὸ ὄν ἐν τι ἐστὶ περὶ τὰ εἰρημένα, ἔτως ἔθεν τὸ ἀγαθόν, ἔθεν ἐπιστήμη 40 ἐστὶ μία ἔτε τῷ ὄντος ἔτε τῷ ἀγαθῷ. ἀλλ' ἔθεν τὰ ὁμοιο- σχημένως λεγόμενα ἀγαθὰ μιᾶς ἐστὶ θεωρῆσαι, οἷον τὸν καιρὸν ἢ τὸ μέτριον, ἀλλ' ἑτέρα ἑτερον καιρὸν θεωρεῖ καὶ ἑτέρα ἑτερον μέτριον, οἷον περὶ τροφήν μὲν τὸν καιρὸν καὶ τὸ μέτριον ἰατρικὴ καὶ γυμνασικὴ, περὶ δὲ τὰς πολεμικὰς 40 πράξεις στρατηγία, καὶ ἔτως ἑτέρα περὶ ἑτέραν πράξιν, ὥς

6. δι' ἀποφασίαν *M*¹. || 7. πραγματικὴν *M*¹. || 9. τ' et 10. τὸ om *M*¹. || 18. δὲ om *M*¹. || 23. βέλτιον *M*¹. || 34. εἰσὶν *M*¹. || 35. κατὰ *M*¹.

3. αὐτὸ δ' εἶναι τὸ ἀγαθόν om *M*¹. || 5. τὸ] τῷ *P*¹. || ἀγαθῷ *P*¹. || 9. ἐκείνη *M*¹. || 20. ἰδέαι *P*¹. || 21. κοινῶς *M*¹. || 26. τὸ *M*¹. || 31. ὁ om *M*¹. || 33. τὸ prius om *P*¹. || 34. πρὸς *M*¹. || 36. ὅτι τὸ θεωρῆσαι *P*¹. || οἷον] ἢ *M*¹. || 37. ἑτέρα] ἑτεροῖς || 39. πρὸς *M*¹. || 40. ἑτέρα *M*¹.

σχολῇ αὐτό γε τὸ ἀγαθὸν θεωρῆσαι μιᾶς. ἔτι ἐν ὅσοις
 ὑπάρχει τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, ἢ ἔστι κοινόν τι παρὰ
 ταῦτα, καὶ τὺτο χωρίζον. εἴη γὰρ ἂν τι τῷ πρώτῳ πρό-
 τερον· πρότερον γὰρ τὸ κοινὸν καὶ χωρίζον διὰ τὸ ἀναι-
 ρεμένῳ τῷ κοινῷ ἀναιρεῖσθαι τὸ πρῶτον. οἷον εἰ τὸ διπλά-
 σιον πρῶτον τῶν πολλαπλασίων, ἢ ἐνδέχεται τὸ πολλα-
 πλάσιον τὸ κοινῇ κατηγορούμενον εἶναι χωρίζον· ἔσαι γὰρ
 τοῦ διπλασίου πρότερον, εἰ συμβαίνει τὸ κοινὸν εἶναι τὴν
 ἰδέαν, οἷον εἰ χωρίζον ποιήσῃ τις τὸ κοινόν· εἰ γὰρ ἔστι
 δικαιοσύνη ἀγαθόν, καὶ ἀνδρεία. ἔτι τοίνυν φασὶν αὐτό τι
 ἀγαθόν. τὸ ἔν αὐτὸ πρόσκειται πρὸς τὸν λόγον τὸν κοινόν.
 τῷτο δὲ τί ἂν εἴη πλὴν ὅτι αἰδίων καὶ χωρίζον; ἀλλ' ὑδὲν
 μᾶλλον λευκὸν τὸ πολλὰς ἡμέρας λευκὸν τῷ μίαν ἡμέ-
 ραν, ὥς· οὐδὲ δὴ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ταῦτό τῇ ιδέᾳ· πᾶσι
 γὰρ ὑπάρχει κοινόν. ἀνάπαλιν δὲ καὶ δεικτέον ἢ ὡς νῦν
 δεικνύουσι τὸ ἀγαθὸν αὐτό. νῦν μὲν γὰρ ἐκ τῶν ὁμολο-
 γουμένων ἔχειν τὸ ἀγαθόν, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁμολογούμενα
 εἶναι ἀγαθὰ δεικνύουσιν, ἐξ ἀριθμῶν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη καὶ
 ἡ ὑγίεια ἀγαθόν· τάξεις γὰρ καὶ ἀριθμοί, ὡς τοῖς ἀριθμοῖς
 καὶ ταῖς μονάσιν ἀγαθὸν ὑπάρχον διὰ τὸ εἶναι τὸ ἐν αὐτῷ
 ἀγαθόν. δεῖ δ' ἐκ τῶν ὁμολογούμενων, οἷον ὑγιείας ἰσχύος
 σωφροσύνης, ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀκινήτοις μᾶλλον τὸ καλόν.
 πάντα γὰρ τάδε τάξεις καὶ ἡρεμία· εἰ ἄρα, ἐκείνα μᾶλ-
 λον· ἐκείνοις γὰρ ὑπάρχει αὐτὰ μᾶλλον. παραβόλος δὲ
 καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ τὸ ἀγαθόν, ὅτι οἱ ἀρι-
 θμοὶ ἐφίενται· οὔτε γὰρ ὡς ἐφίενται λέγονται φανερώς,
 ἀλλὰ λίαν ἀπλῶς τοῦτό φασι, καὶ ὁρεξίν εἶναι πῶς ἂν
 τις ὑπολάβοι ἐν οἷς ζῶν μὴ ὑπάρχει; δεῖ δὲ περὶ τούτου
 πραγματευθῆναι, καὶ μὴ ἀξίῳ μὴθὲν ἀλόγως, ἀ καὶ μετὰ
 λόγῳ πιστεῦσαι οὐ ῥάδιον. τό τε φάναι πάντα τὰ ὄντα
 ἐφίεσθαι ἐνός τινος ἀγαθοῦ ἢ ἀληθές· ἕκαστον γὰρ ἰδίου
 ἀγαθοῦ ὁρέγεται, ὁφθαλμοῦ ὄψεως, σῶμα ὑγιείας, οὕτως
 ἄλλο ἄλλῃ. ὅτι μὲν ἔν οὐκ ἔστιν αὐτό τι ἀγαθόν, ἔχει
 ἀπορίας τοιαύτας, καὶ ὅτι ἔχρησιμον τῇ πολιτικῇ, ἀλλ'
 ἰδίον τι ἀγαθόν, ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις, οἷον γυμναστικῇ
 εὐεξία. ἔτι καὶ τὸ ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένον· ἡ γὰρ ὑδε-
 μιᾶ χρήσιμον αὐτὸ τὸ τῷ ἀγαθῷ εἶδος, ἢ πάσαις ὁμοίως.
 ἔτι ἔκ πρακτόν. ὁμοίως δ' ὑδὲ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ἔτε αὐτό

ἀγαθόν ἐστιν (καὶ γὰρ ἂν μικρῷ ὑπάρξαι ἀγαθόν)·
 πρακτόν· οὐ γὰρ ὅπως ὑπάρξει τὸ ὁτιοῦν ὑπάρχει
 ἱατρικὴ πραγματεύεται, ἀλλ' ὅπως ὑγίεια. ὁμοίως δὲ
 τῶν ἄλλων τεχνῶν ἐκάστη. ἀλλὰ πολλαχῶς τὸ ἀγα-
 θόν καὶ ἐξί τι αὐτῷ καλόν, καὶ τὸ μὲν πρακτόν τὸ δ' ἐκ
 κτόν. πρακτόν δὲ τὸ τοιοῦτον ἀγαθόν, τὸ ἔκ ἐνεκα. κα-
 δὲ τὸ ἐν τοῖς ἀκινήτοις φανερόν, ὅτι ὑδὲ ἡ ἰδέα τάχα
 τὸ ζητούμενον αὐτὸ τὸ ἀγαθόν ἐστίν, ἔτε τὸ κοινόν. τὴ
 γὰρ ἀκίνητον καὶ οὐ πρακτόν, τὸ δὲ κινήτων μὲν ἀλλ'
 πρακτόν. τὸ δ' ἔκ ἐνεκα ὡς τέλος ἄριστον καὶ αἰσι-
 ὑφ' αὐτὸ καὶ πρῶτον πάντων. ὥς τε τῷτ' ἂν εἴη αἰσὶ
 ἀγαθόν τὸ τέλος τῶν ἀνθρώπων πρακτῶν. τοῦτο δ' ἐπὶ
 ὑπὸ τὴν κυρίαν πασῶν. αὕτη δ' ἐστὶ πολιτικὴ καὶ ἐκ
 μικρὴ καὶ φρόνησις. διαφέρουσι γὰρ αὗται αἱ εἴδει
 τὰς ἄλλας τῷ τοιαῦται εἶναι· πρὸς δ' ἀλλήλας εἰς
 φέρουσιν, ὕστερον λεκτέον. ὅτι δ' αἴτιον τὸ τέλος τῶν
 αὐτῶν, δηλοῖ ἡ διδασκαλία. ὁριζόμενοι γὰρ τὸ τέλος τῶν
 δεκνύουσιν, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν ἀγαθόν· αἴτιον γὰρ ἔκ
 ἐνεκα. οἷον ἐπειδὴ τὸ ὑγιαίνειν τοδί, ἀνάγκη τὴν
 τὸ συμφέρον πρὸς αὐτήν· τὸ δ' ὑγιεινὸν τῆς ὑγιείας
 ὡς κινήσαν, καὶ τότε τοῦ εἶναι, ἀλλ' οὐ τὸ ἀγαθόν
 τὴν ὑγίειαν. ἔτι ὑδὲ δεῖκνυσιν ὅτι ἀγαθόν ἡ ἡμέ-
 ἂν μὴ σοφιστὴς ἢ καὶ μὴ ἱατρός (οὔτοι γὰρ τοῖς ἄλλοις
 λόγοις σοφίζονται), ὥσπερ ὑδ' ἄλλην ἀρχὴν ὑδεμὶν
 δ' ὡς τέλος ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἄριστον τῶν πρα-
 σκεπτῶν ποσαχῶς τὸ ἄριστον πάντων, ἐπειδὴ τῷτο ἔκ
 μετὰ ταῦτα ἄλλην λαβῶσιν ἀρχήν.

B.

Μετὰ δὲ ταῦτ' ἄλλην λαβῶσιν ἀρχὴν περὶ τῶν
 μένων λεκτέον. πάντα δὴ τάγαθὰ ἢ ἐκτὸς ἢ ἐν ψυχῇ
 καὶ τῶν αἰρετώτερὰ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ, καθάπερ διαφύ-
 καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις· φρόνησις γὰρ καὶ αἰσ-
 καὶ ἡδονὴ ἐν ψυχῇ, ὧν ἐνία ἢ πάντα τέλος εἶναι
 πᾶσιν. τῶν δὲ ἐν ψυχῇ τὰ μὲν εἴδεις ἢ δυνάμεις αἰ-
 δ' ἐνέργειαι καὶ κινήσεις. ταῦτα δὴ ὕτως ὑπακίσαν-
 περὶ ἀρετῆς, ὅτι ἐστὶν ἡ βελτίστη διάθεσις ἢ εἴδεις ἢ δυνάμεις

1. σχολῆς *M*¹. || 2. καὶ] καὶ τὸ *M*¹. || 6. πολλαπλασίον] πλάσιον *M*¹. || 9. τι *P*¹. || 10. ἔτι τοίνυν αὐτό φασι τι *M*¹. || 14. *
*M*¹. || 15. ἢ ὡς] πῶς codices. || 16. δεῖκνυσι *M*¹. || 19. ἢ om *M*¹. || ἀγαθὰ *M*¹. || 23. τάξεις *P*¹. || 24. ταῦτα *P*¹. || 25. εἰ
 οἱ *M*¹. || 26. ἀφίσταται — ἀφίσταται *M*¹. || 27. τοῦτο γὰρ *P*¹, τότε *M*¹*P*¹. || 32. ὄψεως] ὄντος *M*¹. || 36. ἀξία pr *M*¹.
 1. τάγαθόν γὰρ *P*¹. || 1 et 2. ὑπάρχει *M*¹. || 2. ἢ om *M*¹. || 4. ποσαχῶς *M*¹. || 11. τῶν *M*¹. || 12. ἀνθρωποπρακτῶν *M*¹. || 14
 γὰρ] δὲ *M*¹. || 15. τοιαύτας *M*¹. || 16. τοῖς *P*¹. || 18. τῷ *M*¹. || 19. τὸ corr *P*¹, τοῦ *M*¹. || 20. ὑγιαίνειν *M*¹. || 22. ἐκ δὲ
 δεκνύουσιν ὅθ' ὅτι *M*¹. || ἢ om *P*¹. || 32. ἐν om *P*¹ et pr *M*¹. || 35. ὧν] ὧν ἢ *P*¹.

ων, ὅσων ἐστὶ τις χρῆσις ἢ ἔργον. δῆλον δ' ἐκ τῆς
 ωγῆς· ἐπὶ πάντων γὰρ ἔτω τίθεμεν. οἷον ἰματίς ἀρετὴ
 καὶ γὰρ ἔργον τι καὶ χρῆσις ἐστίν, καὶ ἡ βελτίστη ἔξις
 αὐτῆς ἀρετὴ ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ πλοῖς καὶ οἰκίας καὶ
 ἑλλων. ὥστε καὶ ψυχῆς· ἐστὶ γὰρ τι ἔργον αὐτῆς.
 ἡς βελτίονος δὴ ἔξεως ἔσω βέλτιον τὸ ἔργον· καὶ ὡς
 ν αἱ ἔξεις πρὸς ἀλλήλας, ἔτω καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ
 πρὸς ἀλλήλα ἐχέτω. καὶ τέλος ἐκάστου τὸ ἔργον.
 ἰὸν τοίνυν ἐκ τούτων ὅτι βέλτιον τὸ ἔργον τῆς ἔξεως·
 ἀρ τέλος ἀριστον ὡς τέλος· ὑπόκειται γὰρ τέλος τὸ
 10 ζον καὶ τὸ ἐσχατον, ὃ ἔνεκα τὰλλα πάντα. ὅτι μὲν
 τὸ ἔργον βέλτιον τῆς ἔξεως καὶ τῆς διαθέσεως, δὴ
 ἀλλὰ τὸ ἔργον λέγεται διχῶς· τῶν μὲν γὰρ ἐστὶν
 τι τὸ ἔργον παρὰ τὴν χρῆσιν, οἷον οἰκοδομικῆς οἰκίας
 ἢ οἰκοδόμησις καὶ ἰατρικῆς ὑγίεια ἀλλ' ἔχ' ὑγίαισις
 15 ἰατρευσις, τῶν δ' ἡ χρῆσις ἔργον, οἷον ὄψεως ὄρασις
 ἰαθηματικῆς ἐπισήμης θεωρία. ὥς ἀνάγκη, ὡν ἔργον
 ἡσις, τὴν χρῆσιν βέλτιον εἶναι τῆς ἔξεως. τούτων δὲ
 ν τὸν τρόπον διωρισμένων, λέγομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ
 ματος καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἔχ' ὡσαύτως, οἷον σκυ-
 20 αῖς καὶ σκυτεύσεως ὑπόδημα. εἰ δὴ τις ἐστὶν ἀρετὴ
 κῆς καὶ σπουδαίου σκυτέως, τὸ ἔργον ἐστὶ σπουδαῖον
 ἰμα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔτι
 ψυχῆς ἔργον τὸ ζῆν ποιεῖν, τῷ δὲ χρῆσις καὶ ἐργή-
 25 σ· ὁ γὰρ ὕπνος ἀργία τις καὶ ἡσυχία. ὥς· ἐπεὶ τὸ
 ἀνάγκη ἐν καὶ ταῦτο εἶναι τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀρε-
 ῖον ἀν εἴη τῆς ἀρετῆς ζωὴ σπουδαία. τῷτ' ἀρ' ἐστὶ τὸ
 ἀγαθόν, ὅπερ ἦν ἡ εὐδαιμονία. δῆλον δὲ ἐκ τῶν
 ἰμένων. ἦν μὲν γὰρ ἡ εὐδαιμονία τὸ ἀριστον, τὰ δὲ
 ἐν ψυχῇ καὶ τὰ ἀριστα τῶν ἀγαθῶν, αὐτὴ δὲ ἡ
 30 ἢ ἐνέργεια. ἐπεὶ βέλτιον ἡ ἐνέργεια τῆς διαθέσεως
 ἢς βελτίστης ἔξεως ἢ βελτίστη ἐνέργεια, ἡ δ' ἀρετὴ
 τῇ ἔξις, τῆς ἀρετῆς ἐνέργεια ἢ τῆς ψυχῆς ἀριστον
 ἦν δὲ καὶ ἡ εὐδαιμονία τὸ ἀριστον· ἐστὶν ἀρα ἡ
 κωνία ψυχῆς ἀγαθῆς ἐνέργεια. ἐπεὶ δὲ ἦν ἡ εὐδαι-
 35 τέλειον τι, καὶ ἐστὶ ζωὴ καὶ τελεία καὶ ἀτελής, καὶ
 ὡσαύτως (ἡ μὲν γὰρ ὅλη, ἡ δὲ μέριον), ἡ δὲ τῶν
 ἰν ἐνέργεια ἀτελής, εἴη ἀν ἡ εὐδαιμονία ζωῆς τελείας
 ια κατ' ἀρετὴν τελείαν. ὅτι δὲ τὸ γένος καὶ τὸν ὅρον
 λέγομεν καλῶς, μαρτύρια τὰ δοκῦντα πᾶσιν ἡμῖν.

τό τε γὰρ εὖ πράττειν καὶ τὸ εὖ ζῆν τὸ αὐτὸ τῷ εὐδαι-
 μονεῖν, ὡν ἕκαστον χρῆσις ἐστὶ καὶ ἐνέργεια, καὶ ἡ ζωὴ
 καὶ ἡ πράξις. καὶ γὰρ ἡ πρακτικὴ χρησικὴ ἐστίν· ὁ μὲν
 γὰρ χαλκεὺς ποιεῖ χαλκόν, χρῆται δ' ὁ ἵππικός. καὶ τὸ
 5 μῆτε μίαν ἡμέραν εἶναι εὐδαιμόνα μῆτε παιδα μὴθ' ἡλι-
 κίαν πᾶσαν, διὸ καὶ τὸ Σόλωνος ἔχει καλῶς, τὸ μὴ ζῶντ'
 εὐδαιμονίζειν, ἀλλ' ὅταν λάβῃ τέλος· οὐθεν γὰρ ἀτελὲς
 εὐδαιμον· οὐ γὰρ ὅλον. ἐτι δ' οἱ ἔπαινοι τῆς ἀρετῆς διὰ
 τὰ ἔργα, καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν ἔργων. καὶ γεφανῶνται οἱ
 νικῶντες, ἀλλ' ἔχ' οἱ δυνάμενοι νικᾶν, μὴ νικῶντες δέ. καὶ
 τὸ κρίνειν ἐκ τῶν ἔργων ὁποῖός τις ἐστίν. ἐτι διὰ τί ἡ
 εὐδαιμονία οὐκ ἐπαινεῖται; ὅτι διὰ ταύτην τὰλλα, ἢ τῷ
 εἰς ταύτην ἀναφέρεσθαι ἢ τῷ μόρια εἶναι αὐτῆς. διὸ ἑτε-
 ρον εὐδαιμονισμὸς καὶ ἔπαινος καὶ ἐγκώμιον· τὸ μὲν γὰρ
 15 ἐγκώμιον λόγος τῷ καθ' ἕκαστον ἔργῳ, ὁ δ' ἔπαινος τοῦτον
 εἶναι καθόλου, ὁ δ' εὐδαιμονισμὸς τέλος. καὶ τὸ ἀπορέμενον
 δ' ἐνίοτε δῆλον ἐκ τούτων, διὰ τί ποτ' ἔθεν βελτίος οἱ σκυ-
 δαῖοι τῶν φαύλων τὸν ἡμισυν τῷ βίῳ· ὁμοιοὶ γὰρ καθεύ-
 δοντες πάντες. αἴτιον δ' ὅτι ἀργία ψυχῆς ὁ ὕπνος, ἀλλ'
 20 οὐκ ἐνέργεια. διὸ καὶ ἄλλο εἴ τι μέριον ἐστὶ ψυχῆς, οἷον
 τὸ θρεπτικόν, ἢ τέτι ἀρετὴ ἐκ ἐστὶ μέριον τῆς ὅλης ἀρετῆς,
 ὡςπερ ἰδ' ἡ τῷ σώματος· ἐν τῷ ὕπνῳ γὰρ μᾶλλον ἐνε-
 γεῖ τὸ θρεπτικόν, τὸ δ' αἰσθητικόν καὶ ὀρεκτικόν ἀτελεῖ ἐν
 τῷ ὕπνῳ. ὅσον δὲ τῷ μὴ κινεῖσθαι μετέχουσι, καὶ αἱ φαν-
 25 τασαίαι βελτίος αἱ τῶν σπουδαίων, ἐὰν μὴ διὰ νόσον ἢ πῆ-
 ρωσιν. μετὰ ταῦτα περὶ ψυχῆς θεωρητέον· ἡ γὰρ ἀρετὴ
 ψυχῆς, οὐ κατὰ συμβεβηκός. ἐπεὶ δ' ἀνθρωπίνην ἀρετὴν
 ζητῶμεν, ὑποκείσθω δύο μέρη ψυχῆς τὰ λόγῳ μετέχοντα,
 οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον μετέχουσιν λόγῳ ἄμφω, ἀλλὰ τὸ
 30 μὲν τῷ ἐπιτάττειν τὸ δὲ τῷ πείθεσθαι καὶ ἀκούειν πεφυ-
 κέναι· εἰ δὲ τι ἐστὶν ἐτέρως ἄλογον, ἀφείσθω τούτῳ τὸ μέρ-
 ριον. διαφέρει δ' ὅθεν ἔτ' εἰ μεριστὴ ἡ ψυχὴ ἔτ' εἰ ἀμερῆς,
 ἔχει μέντοι δυνάμεις διαφόρους καὶ τὰς εἰρημένους, ὡςπερ
 ἐν τῷ καμπύλῳ τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτὸν ἀδιαχώριστον,
 35 καὶ τὸ εὐθύ καὶ τὸ λευκόν· καίτοι τὸ εὐθύ οὐ λευκόν,
 ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, καὶ ἢ ἐστὶ τῷ αὐτῷ. ἀφήρηται
 δὲ καὶ εἴ τι ἄλλο ἐστὶ μέρος ψυχῆς, οἷον τὸ φυσικόν. ἀν-
 θρωπίνης δὲ ψυχῆς τὰ εἰρημένα μέρη ἴδια. διὸ οὐδ' αἱ
 ἀρεταὶ αἱ τῷ θρεπτικῷ καὶ ὀρεκτικῷ ἀνθρώπῳ· δεῖ γὰρ, εἰ
 40 ἢ ἄνθρωπος, λογισμὸν ἐνεῖναι καὶ ἀρχὴν καὶ πρᾶξιν, ἀρ-

. γὰρ om *M*¹. || 4. καὶ τῷ πλοῖς *M*¹. || 10. ὑπόκειται *P*¹, ὑπέρκειται *Z*. || 15. ὑγίαισις pr *P*¹. || 16. ὄψεως om *M*¹. || 23.
 1. || 28. τέλειον] πλείον codices. || 30. αὐτὴ *P*¹. || 33. ἡ *P*¹. || 36. τελεία *M*¹.
 . πρᾶσσειν *M*¹. || τὸ post ζῆν om *M*¹. || 20. ἐτι τῆς ψυχῆς *P*¹. || 31. τι om *P*¹. || 34. τὸ ante κοῖλον om *M*¹. || 35. καί-
 λευκόν om *M*¹. || 36. ἐκ om *M*¹.

χει δ' ὁ λογισμὸς ἢ λογισμῷ ἀλλ' ὀρέξεως καὶ παθημάτων· ἀνάγκη ἄρα ταῦτ' ἔχειν τὰ μέρη καὶ ὥσπερ ἡ εὐεξία σύγκειται ἐκ τῶν κατὰ μόριον ἀρετῶν, ἔτω καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἀρετὴ ἢ τέλος. ἀρετῆς δ' εἶδη δύο, ἡ μὲν ἡθικὴ ἡ δὲ διανοητική. ἐπαινεῖμεν γὰρ ἢ μόνον τὸς δικαίους, ἀλλὰ καὶ τὸς συνετοὺς καὶ τὸς σοφούς· ἐπαινετὸν γὰρ ὑπέκαπτο ἡ ἀρετὴ ἢ τὸ ἔργον, ταῦτα δ' ἐκ ἐνεργείας, ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν ἐνέργειαι. ἐπεὶ δ' αἱ διανοητικαὶ μετὰ λόγου, αἱ μὲν τοιαῦται τῷ λόγον ἔχοντος, ὁ ἐπιτακτικὸν ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἢ λόγον ἔχει, αἱ δ' ἡθικαὶ τῷ ἀλόγῳ μὲν, ἀκολουθη- 10 τικοῦ δὲ κατὰ φύσιν τῷ λόγον ἔχοντι· οὐ γὰρ λέγομεν ποῶς τις τὸ ἦθος, ὅτι σοφὸς ἢ δεινός, ἀλλ' ὅτι πρᾶος ἢ θρασύς. μετὰ ταῦτα σκεπτέον πρῶτον περὶ ἀρετῆς ἡθικῆς, ἥ ἐστὶ καὶ ποῖα μόρια αὐτῆς, εἰς τὸτο γὰρ ἀνῆκται, καὶ γίνεταί διὰ τίνων. δεῖ δὲ ζητεῖν ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις 15 ἔχοντες τι ζητοῦσι πάντες, ὥστε δεῖ διὰ τῶν ἀληθῶς μὲν λεγομένων ἢ σαφῶς δὲ πειρᾶσθαι λαβεῖν καὶ τὸ ἀληθῶς καὶ σαφῶς. νῦν γὰρ ὁμοίως ἔχομεν ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ὑγίαιεν, ὅτι ἡ ἀρίστη διάθεσις τῷ σώματι, καὶ Κορίσκος ὁ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ μελάντατος· τί μὲν γὰρ ἐκάτερον τούτων 20 ἐκ ἴσμεν, πρὸς μέντοι τὸ εἰδέναι τί ἐκάτερον αὐτῆς πρὸ ἔργου τὸ ἔτος ἔχειν. ὑποκείμενον δὲ πρῶτον ἡ βελτίστη διάθεσις ὑπὸ τῶν βελτίστων γίνεσθαι, καὶ πράττεσθαι ἀριστα περὶ ἑκάστων ἀπὸ τῆς ἐκάστου ἀρετῆς, οἷον πόνος τε ἀριστοὶ καὶ τροφή ἀφ' ὧν γίνεταί εὐεξία, καὶ ἀπὸ τῆς εὐεξίας 25 ποῦσιν ἀριστα. ἔτι πᾶσαν διάθεσιν ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι πῶς προσφερομένων, ὥσπερ ὑγίαια ὑπὸ τροφῆς καὶ πόνων καὶ ὥρας. ταῦτα δὲ ὅθλα ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. καὶ ἡ ἀρετὴ ἄρα ἡ τοιαύτη διάθεσις ἐστίν, ἡ γίνεταί τε ὑπὸ τῶν ἀρίστων περὶ ψυχῆς κινήσεων καὶ ἀφ' ἧς 30 πράττεται τὰ ἀριστα τῆς ψυχῆς ἔργα καὶ πάθη, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν πῶς μὲν γίνεταί πῶς δὲ φθείρεται. πρὸς ταῦτα ἡ χρῆσις αὐτῆς ὑφ' ὧν καὶ αὖξεται καὶ φθείρεται, πρὸς δὲ βέλτιστα διατίθωσιν. σημείον δ' ὅτι περὶ ἡδέα καὶ λυπηρά καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία· αἱ γὰρ κολάσεις ἰατροῖς 35 αὔσαι καὶ γινόμεναι διὰ τῶν ἐναντίων, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, διὰ τούτων εἰσίν.

2 Ὅτι μὲν τούτων ἡ ἡθικὴ ἀρετὴ περὶ ἡδέα καὶ λυπηρά ἐστὶ, ὅθλον. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ ἦθος ὥσπερ καὶ τὸ ὄνομα ση-

μαίνει ὅτι ἀπὸ ἔθους ἔχει τὴν ἐπίδυσιν, ἐθίζεται δὲ τὴν ἀγωγῆς μὴ ἐμφύτῃ τῷ πολλάκις κινεῖσθαι πῶς, ἔστι τὸ ἐνεργητικόν. ὁ ἐν τοῖς ἀψύχοις ἔχ' ὁρῶμεν· οὐδὲ γὰρ ἂν μυριάκις ῥήλης ἄνω τὸν λίθον, ὑδέποτε ποιήσει τῇ βίᾳ. διὸ ἔσω ἦθος τῷτο ψυχῆς κατὰ ἐπιτακτικὸν λήθονα μὲν δ' ἀκαλυπτεῖν τῷ λόγῳ ποιότητος. λεπτέον δὲ καὶ τί τῆς ψυχῆς ποῖ' ἄττα ἦθη. ἔσαι δὲ κατὰ τὰς ἐν μεις τῶν παθημάτων, καθ' ἃς ὡς παθητικοὶ λέγονται, κατὰ τὰς ἔξεις, καθ' ἃς πρὸς τὰ πάθη ταῦτα λέγονται· 10 πάσχειν πῶς ἢ ἀπαθεῖς εἶναι. μετὰ ταῦτα ἡ διάθεσις τοῖς ἀπηλλαγμένοις τῶν παθημάτων καὶ τῶν θυμάτων τῶν ἔξεων. λέγω δὲ πάθη μὲν τὰ τοιαῦτα, θυμὸν φᾶ αἰδῶ ἐπιθυμίαν, ὅλως οἷς ἔπεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ αἰσθητικὴ ἡδονὴ ἢ λύπη καθ' αὐτά. καὶ κατὰ μὲν ταῦτα 15 ἐστὶ ποιότης, ἀλλὰ πάσχει, κατὰ δὲ τὰς δυνάμεις καὶ λέγω δὲ τὰς δυνάμεις καθ' ἃς λέγονται κατὰ τὰ πάθη ἐνεργούντες, οἷον ὀργίλος ἀνάληγτος ἐρωτικὸς αἰσχυρὸς ἀναίσχυρτος. ἔξεις δὲ εἰσὶν ὅσαι αἰτιαί εἰσι τῷ πάθει κατὰ λόγον ὑπάρχειν ἢ ἐναντίας, οἷον ἀνδρία εὐφρο- 20 δειλία ἀκολασία.

Διωρισμένων δὲ τούτων, λεπτέον ὅτι ἐν ἀπειρη- 25 χεῖ καὶ διαιρετῷ ἐστὶν ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις καὶ μετὰ ταῦτα ἡ πρὸς ἄλληλα ἢ πρὸς ἑμᾶς, οἷον ἐν γαστρικῇ, ἐν ἰατρικῇ, ἐν οἰκοδομικῇ, ἐν κυβερνητικῇ, καὶ ὅποιον πράξει, καὶ ἐπιστημονικῇ καὶ ἀνεπιστημονικῇ τεχνικῇ καὶ ἀτέχνῳ. ἡ μὲν γὰρ κίνησις συνεχὴ, 30 πρᾶξις κίνησις. ἐν πᾶσι δὲ τὸ μέσον τὸ πρὸς ἑμᾶς ἐστιν· τὸτο γὰρ ἐστὶν ὡς ἡ ἐπιστήμη κελεύει καὶ ἡ πᾶνταχθὲ δὲ τὸτο καὶ ποιεῖ τὴν βελτίστην ἔξιν. καὶ ὅθλον διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ τοῦ λόγου. τὰ γὰρ ἐκ φθείρει ἄλληλα, τὰ δ' ἄκρα καὶ ἀλλήλοισι καὶ τῷ πρὸς ἐναντία· τὸ γὰρ μέσον ἐκάτερον πρὸς ἐκάτερον ἐστὶν τὸ ἴσον τῷ μὲν ἐλάττωτος μεῖζον, τῷ μεῖζοντος δὲ ὅσον ὥστ' ἀνάγκη τὴν ἡθικὴν ἀρετὴν περὶ μέσ' ἄττα εἶναι 35 μεσότητά τινα. λεπτέον ἄρα ἡ ποῖα μεσότης ἀρετῆς περὶ ποῖα μέσα. εἰλήφθω δὲ παραδεγματος χάριν, ὡς θεωρεῖσθαι ἑκάστον ἐκ τῆς ὑπογραφῆς.

ὀργιλότης	ἀναληγσία	πρᾶσις.
θρασύτης	δειλία	ἀνδρία.

2. τοῦτ' om *M*¹. || 11. δὲ om *P*¹. || 14. μοῖρα *M*¹. || 20. τῶν om *M*¹. || 21. αὐτοῖν corr *M*¹. || 33. πρὸς] πρὸς *P*¹. || καὶ ante ἡ ἀρετὴ om *P*¹.

1. ἀπόδοσιν *M*¹. || 2. ἐκφύτῃ τῷ *M*¹. || 3. ἐ] καὶ *P*¹. || τὰς ψυχῆς *M*¹. || 5. τῷτο ἦθος *M*¹. || 7. ἐστὶ *P*¹. || 9. καὶ] καὶ *P*¹. || λέγονται ταῦτα *M*¹. || 11. ἀπηλλαγμένοις *M*¹, ἀπηλαγμένοις *P*¹. || 14. ἢ ἢ *P*¹. || 15. ἀλλὰ — ποιότης om *M*¹. || 31. τῷ μέσῳ καὶ ἀλλήλοισι *M*¹.

ἀναισχυντία	κατάπληξις	πῶς
ἀκολασία	ἀναισθησία	συνφουσιον.
φθόνος	ἀνώνυμον	νέμεσις.
κέρδος	ζημία	δοκίμια.
ἀσωτία	ἀνελευθερία	ἐλευθερίτης.
ἀλαζονεία	εἰρωνεία	ἀλήθεια.
κολακεία	ἀπέχθεια	φιλία.
ἀρέσκεια	αὐθάδεια	σεμνότης.
τρυφερότης	κακοπάθεια	καρτερία.
χαυνότης	μικροψυχία	μεγαλοψυχία.
δαπανηρία	μικροπρέπεια	μεγαλοπρέπεια.
πανουργία	εὐθεία	φρόνησις.

ὁ μὲν πάθη ταῦτα καὶ τοιαῦτα συμβαίνει ταῖς ψυχαῖς, ἅντα δὲ λέγεται τὰ μὲν τῷ ὑπερβάλλειν τὰ δὲ τῷ ἐλλείπειν. ὀργίλος μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ μᾶλλον ἢ δεῖ ὀργιζόμε- 15 ις καὶ θάττον καὶ πλείοσιν ἢ οἷς δεῖ, ἀνάλγητος δὲ ὁ ἁλείπων καὶ οἷς καὶ ὅτε καὶ ὥς· καὶ θρασὺς μὲν ὁ μήτε χρη φοβούμενος μήθ' ὅτε μήθ' ὥς, δειλὸς δὲ ὁ καὶ ἂν δεῖ καὶ ὅτ' ἔχει καὶ ὥς ἔχει. ὁμοίως δὲ καὶ ἀκό- 20 μως καὶ ὁ ἐπιθυμητικὸς καὶ ὁ ὑπερβάλλων πᾶσιν ὅσοις ἰσχύεται, ἀναισθητὸς δὲ ὁ ἐλλείπων καὶ μηδ' ὅσον βέλ- ιον καὶ κατὰ τὴν φύσιν ἐπιθυμῶν, ἀλλ' ἀπαθὴς ὥσπερ ἄνθρωπος. κερδαλέος δὲ ὁ πανταχόθεν πλεονεκτικὸς, ζημιώδης δὲ ὁ μηδαμῶθεν ἀλλ' ὀλγαχόθεν. ἀλαζὼν δὲ ὁ πλείω 25 ὢν ὑπαρχόντων ἀνέχοντος, εἰρων δὲ ὁ ἐλάττω. καὶ ὅλαξ μὲν ὁ πλείω συνειλημμένων ἢ καλῶς ἔχει, ἀπεχθη- 30 τὸς δὲ ὁ ἐλάττω. καὶ τὸ μὲν λίαν πρὸς ἡδονὴν ἀρέσκεια, ὁ δ' ὀλγα καὶ μόγις αὐθάδεια. ἔτι δ' ὁ μὲν μηδεμίαν πομένων λύπην, μηδ' εἰ βέλτιον, τρυφερός· ὁ δὲ πᾶσαν μοίως ὥς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ἀνώνυμος, μεταφορᾷ δὲ λέ- 35 ιται σκληρὸς καὶ ταλαίπωρος καὶ κακοπαθητικὸς. χαῦ- 30 ρος δ' ὁ μειζόνων ἀξιών αὐτόν, μικροψυχὸς δ' ὁ ἐλαττώ- 35 ὢν. ἔτι δ' ἀσωτος μὲν ὁ πρὸς ἅπασαν δαπάνην ὑπερ- 40 βάλλων, ἀνελεύθερος δὲ ὁ πρὸς ἅπασαν ἐλλείπων. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μικροπρεπὴς καὶ ὁ σαλίκων· ὁ μὲν γὰρ ὑπερ- 45 βάλλει τὸ πρέπον, ὁ δ' ἐλλείπει τῷ πρέποντος. καὶ ὁ μὲν πανουργὸς πάντως καὶ πάντοθεν πλεονεκτικὸς, ὁ δ' εὐήθης δ' ὅθεν δεῖ φθονερὸς δὲ τῷ λυπεῖσθαι ἐπὶ πλείοσιν εὐπρα- 50 γίαις ἢ δεῖ· καὶ γὰρ οἱ ἀξιοὶ εὖ πράττειν λυποῦσι τοὺς φθονεῖς εὖ πράττοντες. ὁ δ' ἐναντίος ἀνώνυμώτερος, ἔτι 40

ὁ μὲν πάθη ταῦτα καὶ τοιαῦτα συμβαίνει ταῖς ψυχαῖς, ἅντα δὲ λέγεται τὰ μὲν τῷ ὑπερβάλλειν τὰ δὲ τῷ ἐλλείπειν. ὀργίλος μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ μᾶλλον ἢ δεῖ ὀργιζόμε- 15 ις καὶ θάττον καὶ πλείοσιν ἢ οἷς δεῖ, ἀνάλγητος δὲ ὁ ἁλείπων καὶ οἷς καὶ ὅτε καὶ ὥς· καὶ θρασὺς μὲν ὁ μήτε χρη φοβούμενος μήθ' ὅτε μήθ' ὥς, δειλὸς δὲ ὁ καὶ ἂν δεῖ καὶ ὅτ' ἔχει καὶ ὥς ἔχει. ὁμοίως δὲ καὶ ἀκό- 20 μως καὶ ὁ ἐπιθυμητικὸς καὶ ὁ ὑπερβάλλων πᾶσιν ὅσοις ἰσχύεται, ἀναισθητὸς δὲ ὁ ἐλλείπων καὶ μηδ' ὅσον βέλ- ιον καὶ κατὰ τὴν φύσιν ἐπιθυμῶν, ἀλλ' ἀπαθὴς ὥσπερ ἄνθρωπος. κερδαλέος δὲ ὁ πανταχόθεν πλεονεκτικὸς, ζημιώδης δὲ ὁ μηδαμῶθεν ἀλλ' ὀλγαχόθεν. ἀλαζὼν δὲ ὁ πλείω 25 ὢν ὑπαρχόντων ἀνέχοντος, εἰρων δὲ ὁ ἐλάττω. καὶ ὅλαξ μὲν ὁ πλείω συνειλημμένων ἢ καλῶς ἔχει, ἀπεχθη- 30 τὸς δὲ ὁ ἐλάττω. καὶ τὸ μὲν λίαν πρὸς ἡδονὴν ἀρέσκεια, ὁ δ' ὀλγα καὶ μόγις αὐθάδεια. ἔτι δ' ὁ μὲν μηδεμίαν πομένων λύπην, μηδ' εἰ βέλτιον, τρυφερός· ὁ δὲ πᾶσαν μοίως ὥς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ἀνώνυμος, μεταφορᾷ δὲ λέ- 35 ιται σκληρὸς καὶ ταλαίπωρος καὶ κακοπαθητικὸς. χαῦ- 30 ρος δ' ὁ μειζόνων ἀξιών αὐτόν, μικροψυχὸς δ' ὁ ἐλαττώ- 35 ὢν. ἔτι δ' ἀσωτος μὲν ὁ πρὸς ἅπασαν δαπάνην ὑπερ- 40 βάλλων, ἀνελεύθερος δὲ ὁ πρὸς ἅπασαν ἐλλείπων. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μικροπρεπὴς καὶ ὁ σαλίκων· ὁ μὲν γὰρ ὑπερ- 45 βάλλει τὸ πρέπον, ὁ δ' ἐλλείπει τῷ πρέποντος. καὶ ὁ μὲν πανουργὸς πάντως καὶ πάντοθεν πλεονεκτικὸς, ὁ δ' εὐήθης δ' ὅθεν δεῖ φθονερὸς δὲ τῷ λυπεῖσθαι ἐπὶ πλείοσιν εὐπρα- 50 γίαις ἢ δεῖ· καὶ γὰρ οἱ ἀξιοὶ εὖ πράττειν λυποῦσι τοὺς φθονεῖς εὖ πράττοντες. ὁ δ' ἐναντίος ἀνώνυμώτερος, ἔτι 40

5. ἀσώτεια P¹. || 13. καὶ τὰ τοιαῦτα M¹. || 15. μὲν om P¹. || 17. καὶ ante θρασὺς om M¹. || 19. ἔτ'] ὅπου M¹. || καὶ ὁ ἀκό- 30 μως codices. || 32. ἐαυτὸν M¹. || ἐλάττω M¹.

13. καὶ] καὶ ὁ M¹P¹. || 14. πλήρης om P¹. || 16. τὸ M¹. || πρὸς P¹. || 19. πῶς] πρὸς P¹. || πῶς] περ M¹. || 8. ταῦτα] πάντα M¹. || 29. ἔργον ἢ ἀλήθεια M¹. || 31. τῆς om M¹. || 36. αἰ om M¹. || 39. πάσης γὰρ ψυχῆς M¹. || πέφυκε — 0. βελτίων om P¹. || 40. χεῖρων καὶ βελτίων coll M¹.

ἡδονῇ. δι' ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας φαύλως φαιμέν εἶναι, τῷ
 διαίκειν καὶ φεύγειν ἢ ὡς μὴ δεῖ ἢ ἂς μὴ δεῖ. διὸ καὶ
 διορίζονται πάντες προχειρῶς ἀπάδειαν καὶ ἡρεμίαν περὶ
 ἡδονὰς καὶ λύπας εἶναι τὰς ἀρετάς, τὰς δὲ κακίας ἐκ
 τῶν ἐναντίων.

5 Ἐπεὶ δ' ὑπόκειται ἀρετὴ εἶναι ἢ τοιαύτη ἔξις ἀφ'
 ἧς πρακτικοὶ τῶν βελτίστων καὶ καθ' ἣν ἀριστα διακρίνεται
 περὶ τὸ βέλτιστον, βέλτιστον δὲ καὶ ἀριστον τὸ κατὰ τὸν
 ὀρθὸν λόγον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλεί-
 ψως τῆς πρὸς ἡμᾶς, ἀναγκαῖον ἂν εἴη τὴν ἡθικὴν ἀρετὴν
 καθ' αὐτὸν ἕκαστον μεσότητα εἶναι ἢ περὶ μέσ' ἅττα ἐν
 ἡδοναῖς καὶ λύπαις καὶ ἡδέσι καὶ λυπηραῖς. ἔσται δ' ἡ
 μεσότης ὅτε μὲν ἐν ἡδοναῖς (καὶ γὰρ ὑπερβολὴ καὶ ἐλ-
 λειψις), ὅτε δ' ἐν λύπαις, ὅτε δ' ἐν ἀμφοτέροις. ὁ γὰρ
 ὑπερβάλλων τῷ χαίρειν τῷ ἡδεῖ ὑπερβάλλει. καὶ ὁ τῷ
 λυπεῖσθαι τῷ ἐναντίῳ, καὶ ταῦτα ἢ ἀπλῶς ἢ πρὸς τινα
 ὄρον, οἷον ὅταν μὴ ὡς οἱ πολλοί· ὁ δ' ἀγαθὸς ὡς δεῖ. ἐπεὶ
 δ' ἐστὶ τις ἔξις ἀφ' ἧς τοιοῦτος ἔσται ὁ ἔχων αὐτὴν ὥς τε τῷ
 αὐτῷ πράγματι ἢ μὲν ἀποδέχεσθαι τὴν ὑπερβολὴν ἢ δὲ
 τὴν ἑλλειψιν, ἀνάγκη, ὡς ταῦτ' ἀλλήλοις ἐναντία καὶ τῷ
 μέσῳ, ὅτω καὶ τὰς ἔξεις ἀλλήλαις ἐναντίας εἶναι καὶ τῇ
 ἀρετῇ. συμβαίνει μὲντοι τὰς ἀντιθέσεις ἐνθα μὲν φανερω-
 τέρας εἶναι πάσας, ἐνθα δὲ τὰς ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν, ἐνιαχῶ
 δὲ τὰς ἐπὶ τὴν ἑλλειψιν. αἴτιον δὲ τῆς ἐναντιώσεως, ὅτι
 ἐκ αὐτῶν ἐπὶ ταῦτα τῆς ἀνισότητος ἢ ὁμοιότητος πρὸς τὸ μέ-
 25 σον, ἀλλ' ὅτε μὲν θάττον ἂν μεταβαίη ἀπὸ τῆς ὑπερβο-
 λῆς ἐπὶ τὴν μέσσην ἔξιν, ὅτε δ' ἀπὸ τῆς ἐλλείψεως, ἧς
 πλέον ἀπέχων ὅσος δοκεῖ ἐναντιώτερος εἶναι, οἷον καὶ περὶ
 τὸ σῶμα ἐν μὲν τοῖς πόνοις ὑγιεινότερον ἢ ὑπερβολὴ τῆς
 ἐλλείψεως καὶ ἐγγύτερον τῷ μέσῳ, ἐν δὲ τῇ τροφῇ ἢ ἐλ-
 30 λειψις ὑπερβολῆς. ὥς τε καὶ αἱ προαιρετικαὶ ἔξεις αἱ φι-
 λολογησιαστικαὶ φιλοῦσι μᾶλλον ἔσονται καθ' ἑκατέραν
 τὴν αἵρεσιν, ἐνθα μὲν οἱ πολυπόνητοί, ἐνθα δ' οἱ ὑποστα-
 τικώτεροι, καὶ ἐναντίῳ τῷ μετρίῳ καὶ τῷ ὡς ὁ λόγος ἐνθα
 μὲν ὁ ἄπρονος καὶ ἐκ ἁμφω, ἐνθα δὲ καὶ ὁ ἀπολαυστικός
 35 καὶ οὐχ ὁ πεινητικός. συμβαίνει δὲ τοῦτο, διότι ἡ φύσις
 εὐθύς ἢ πρὸς ἅπαντα ὁμοίως ἀφένθηκε τῷ μέσῳ, ἀλλ' ἦτο-
 ρον μὲν φιλόπονοί ἐσμεν, μᾶλλον δ' ἀπολαυστικοί. ὁμοίως
 δὲ ταῦτ' ἔχει καὶ περὶ ψυχῆς. ἐναντίαν δὲ τίθεμεν τὴν
 ἔξιν ἐφ' ἣν τε ἀμαρτάνομεν μᾶλλον καὶ ἐφ' ἣν οἱ πολ-
 40 λοί. ἢ δ' ἐτέρα ὥσπερ ἐκ ὅσων λαμβάνει· διὰ γὰρ τὸ ὀλί-
 γον ἀνασθητός ἐστιν. οἷον ὀργὴν πραότητι καὶ τὸν ὀργίλον

τῷ πράῳ. καίτοι ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἐπὶ τῷ ὀλίγῳ
 καὶ τῷ καταλλακτικῷ εἶναι καὶ μὴ ὀργίζεσθαι ῥα
 μενον. ἀλλ' ὀλίγοι οἱ τοῦτοι, ἐκ' ἐκείνου δὲ πάντες ῥ
 μᾶλλον· διὸ καὶ ὁ καταλασκῶν ὁ θυμὸς. ἐπεὶ δ' αὖ
 5 ἡ διαλογὴ τῶν ἔξεων καθ' ἕκαστα τὰ πάθη, καὶ αἱ
 βολαὶ καὶ ἐλλείψεις, καὶ τῶν ἐναντίων ἔξεων καθ' ἕκασ-
 τὰ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον (τίς δ' ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ πρὸς
 δεῖ ὅρον ἀποβλέποντας λέγειν τὸ μέσον, ὕστερον ἐπικαι-
 φανερόν ἐστι πᾶσαι αἱ ἡθικαὶ ἀρεταὶ καὶ κακίαι περὶ
 10 καὶ λυπῶν ὑπερβολὰς καὶ ἐλλείψεις εἰσὶ, καὶ ἡδονῶν
 λίπαι ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἔξεων καὶ παθημάτων γὰρ
 ἀλλὰ μὴν ἢ γε βελτίστη ἔξις ἢ περὶ ἕκαστου μέση ἐστίν.
 λον τοῖνυν ὅτι αἱ ἀρεταὶ ἢ πᾶσαι ἢ τούτων τινὲς ἐστὶν
 μεσότητων.

Λάβωμεν ὅν ἄλλην ἀρχὴν τῆς ἐπίσεως σκέψασθαι.
 15 δὴ πᾶσαι μὲν αἱ οὐσίαι κατὰ φύσιν τινὲς ἀρχαί, αἱ
 ἐκάστη πολλὰ δύναται τοιαῦτα γεννᾶν, οἷον ἀνθρώποι
 θρώπους καὶ ζῶον ὃν ὅλως ζῶα καὶ φυτὸν φυτὰ καὶ
 20 τέτοις γ' ἀνθρώπος καὶ πρᾶξιών τινῶν ἐστὶν ἀρχὴ μὲν
 ζῶων· τῶν γὰρ ἄλλων ὅθεν εἰποίμεν ἂν πράττειν. καὶ
 ἀρχῶν ὅσαι τοιαῦται, ὅθεν πρῶτον αἱ κινήσεις, κινή-
 25 γονται, μάλιστα δὲ δικαίως ἀφ' ὧν μὴ ἐνδέχεται αἰ-
 ἦν ἴσως ὁ θεὸς ἀρχεῖ. ἐν δὲ ταῖς αἰκινήτοις ἀρχαῖς, αἱ
 ταῖς μαθηματικαῖς, οὐκ ἐστὶ τὸ κύριον, καίτοι λεγέ-
 30 καθ' ὁμοιότητα· καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἡ ἀρχὴ μάλιστα τῆς ἐπὶ
 πάντα μάλιστ' ἂν τὰ δεικνύμενα μεταβάλλει, ἐπὶ
 αὐτὰ ἢ μεταβάλλει ἀναιρεμένους θατέρους ὑπὸ θατέρων, ὅτι
 τῷ τὴν ὑπόθεσιν ἀνελεῖν καὶ δι' ἐκείνης διαίξαι. ὁ δ' αὖ
 35 πος ἀρχὴ κινήσεώς τινος· ἢ γὰρ πρᾶξις κίνησις ἐπὶ
 ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἢ ἀρχὴ αἰτία ἐστὶ τῶν δι' αὐτὴν
 ἢ γινομένων, δεῖ νοῆσαι καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων
 γὰρ ἔχοντος τοῦ τριγώνου δύο ὀρθὰς ἀνάγκη τὸ τρίτον
 40 ἔχειν τέτταρας ὀρθὰς, φανερόν ὡς αἴτιον τούτου τὸ δι' αὐτὴν
 ἔχειν τὸ τρίγωνον. εἰ δέ γε μεταβάλλοι τὸ τρίγωνον, ὅτι
 καὶ τὸ τετράγωνον μεταβάλλειν, οἷον εἰ τρεῖς, ἔξ, εἰ δὲ
 45 τὰς, ὅκτω. καὶ εἰ μὴ μεταβάλλοι, τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ
 τοιοῦτον ἀναγκαῖον εἶναι. δῆλον δ' ὅτι ἐπιχειρῶμεν ἵνα αἱ
 καὶ τῶν ἀναλυτικῶν· νῦν δ' ὅτε μὴ λέγουν ἵνα αἱ
 ἀκριβῶς οἷον τε, πλὴν τοσοῦτον. εἰ γὰρ μὴ αἱ
 50 τῷ τὸ τρίγωνον ὅπως ἔχειν, ἀρχὴ τις ἂν εἴη τῆς καὶ αὐ-
 τῶν ὑσέρων. ὥς· εἴπερ ἐστὶν ἕναι τῶν ὄντων ἐνδεχόμενον
 τῶς ἔχειν, ἀνάγκη καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν εἶναι τινὰς

1. εἶναι φαμεν P⁴. || 19. μὲν] μὲν οὖν P⁴. || 28. ἀπέχει P⁴. || 34. ἐναντίως M⁴. || 38. μὲν om P⁴. || 39. ἐναντία codex.
 2. μὴ om M⁴. || 10. ὑπερβολαί M⁴. || 19. ὁ γάμος P⁴. || 32. ἔχων τὸ P⁴. || 38. ὅτε λέγειν om M⁴ P⁴. || 41. ὅτι P⁴.

ἰσ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἀναγκαῖον τὸ συμβαῖνόν ἐστι, τὰ
 ἑντεῦθεν ἐνδέχεται γενέσθαι τάναντία, καὶ ὁ ἐφ'
 ἔστι τοῖς ἀνθρώποις, πολλὰ τῶν τοιούτων, καὶ ἀρχαὶ
 οἷστων εἰσὶν αὐτοῖ. ὥς ὅσων πράξεων ὁ ἀνθρώπος ἐστὶν
 καὶ κύριος, φανερόν ἐστι ἐνδέχεται καὶ γίνεσθαι καὶ
 καὶ ὅτι ἐφ' αὐτῷ ταῦτ' ἐστὶ γίνεσθαι καὶ μὴ, ὡν γε
 ἔστι τοῦ εἶναι καὶ τῷ μὴ εἶναι. ὅσα δ' ἐφ' αὐτῷ ἐστὶ
 ἢ μὴ ποιεῖν, αἴτιος τῶν τούτων ἐστὶν ὅσων αἴτιος,
 αὐτῷ. ἐπεὶ δ' ἢ τε ἀρετὴ καὶ ἡ κακία καὶ τὰ ἀπ'
 ἔργα τὰ μὲν ἐπαινετὰ τὰ δὲ ψεκτά (ψέγεται γὰρ
 παίνεται οὐ διὰ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἢ τύχης ἢ φύσεως
 χροῦτα, ἀλλ' ὅσων αὐτοῖ αἰτιοὶ ἔσμεν· ὅσων γὰρ ἄλλος
 , ἐκεῖνος καὶ τὸν ψόγον καὶ τὸν ἐπαινον ἔχει), δῆλον
 καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία περὶ ταῦτ' ἐστὶν ὡν αὐτὸς
 καὶ ἀρχὴ πράξεων. ληπτέον ἄρα ποίων αὐτὸς αἴτιος
 ἰσρχὴ πράξεων. πάντες μὲν δὴ ὁμολογῶμεν, ὅσα μὲν
 καὶ κατὰ προαίρεσιν τὴν ἐκάστην, ἐκεῖνον αἴτιον εἶναι,
 ἢ ἀκύνσια, ἢ αὐτὸν αἴτιον. πάντα δ' ὅσα προελέμε-
 καὶ ἐκὼν δῆλον ὅτι. δῆλον τοίνυν ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ
 τῶν ἐκυσίων ἂν εἴσαν.
 Ληπτέον ἄρα τί τὸ ἐκούσιον καὶ τί τὸ ἀκύνσιον, καὶ τί
 προαίρεσις, ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ὀρίζεται τέ-
 πρῶτον σκεπτέον τὸ ἐκύνσιον καὶ τὸ ἀκύνσιον. τριῶν δὴ
 ἐν τι δοξείεν εἶναι, ἢ τοῖ κατ' ὄρεξιν ἢ κατὰ προαίρε-
 κατὰ διάνοιαν, τὸ μὲν ἐκύνσιον κατὰ τῶν τι, τὸ δ'
 25 ον παρὰ τούτων τι. ἀλλὰ μὴν ἡ ὄρεξις εἰς τρία διαι-
 , εἰς βούλησιν καὶ θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν· ὥστε ταῦτα
 τέον, καὶ πρῶτον κατ' ἐπιθυμίαν. δοξείει δ' ἂν πᾶν τὸ
 ἐπιθυμίαν ἐκούσιον εἶναι. τὸ γὰρ ἀκούσιον πᾶν δοκεῖ
 βίαιον, τὸ δὲ βίαιον λυπηρόν, καὶ πᾶν δ' ἀναγκαζό-
 30 ποιοῦσιν ἢ πάσχουσιν, ὥσπερ καὶ Εὐνόος φησι "πᾶν
 ἀναγκαῖον πρᾶγμ' ἀνιάρων ἔφου." ὥστ' εἴ τι λυπηρόν,
 , καὶ εἰ βίαιον, λυπηρόν. τὸ δὲ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν
 λυπηρόν (ἢ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος), ὥστε βίαιον καὶ
 ον. τὸ ἄρα κατ' ἐπιθυμίαν ἐκύνσιον· ἐναντία γὰρ ταῦτ'
 35 λοις. ἐτι ἡ μοχθηρία ἀδικώτερον πᾶσα ποιεῖ, ἢ δ'
 γία μοχθηρία δοκεῖ εἶναι, ὁ δ' ἀκρατής ὁ κατὰ τὴν
 μίαν παρὰ τὸν λογισμὸν οἷος πράττειν, ἀκρατεύεται
 αὐ ἐνεργῇ κατ' αὐτήν, τὸ δ' ἀδικεῖν ἐκούσιον, ὥσθ' ὁ

ἀκρατής ἀδικήσει τῷ πράττειν κατ' ἐπιθυμίαν· ἐκὼν ἄρα
 πράττει, καὶ ἐκύνσιον τὸ κατ' ἐπιθυμίαν· καὶ γὰρ ἄτοπον εἰ
 δικαιότεροι ἔσονται οἱ ἀκρατεῖς γινόμενοι. ἐκ μὲν τοίνυν
 τούτων δοξείειν ἂν τὸ κατ' ἐπιθυμίαν ἐκούσιον εἶναι, ἐκ δὲ
 τῶνδε τῶνναντίον. ἅπαν γὰρ ὁ ἐκὼν τις πράττει, βυλόμενος
 πράττει, καὶ ὁ βούλεται, ἐκὼν. βύλεται δ' οὐθεὶς ὁ οἰεταί
 εἶναι κακόν. ἀλλὰ μὴν ὁ ἀκρατευόμενος οὐχ ἂ βούλεται
 ποιεῖ· τὸ γὰρ παρ' ὁ οἰεταί βέλτισον εἶναι πράττειν δι' ἐπι-
 θυμίαν ἀκρατεύεσθαι ἐστίν. ὥς ἅμα συμβήσεται τὸν αὐτὸν
 ἐκόντα καὶ ἄκοντα πράττειν· τοῦτο δ' ἀδύνατον. ἐτι δ' ὁ
 ἐγκρατής δικαιοπραγήσει, καὶ μᾶλλον τῆς ἀκρασίας· ἢ γὰρ
 ἐγκράτεια ἀρετὴ, ἢ δ' ἀρετὴ δικαιότερος ποιεῖ. ἐγκρατεύε-
 ται δ' ὅταν πράττῃ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν κατὰ τὸν λο-
 γισμόν. ὥς· εἰ τὸ μὲν δικαιοπραγεῖν ἐκύνσιον, ὥσπερ καὶ τὸ
 ἀδικεῖν (ἄμφω γὰρ δοκεῖ ταῦτα ἐκύνσια εἶναι, καὶ ἀνάγκη,
 εἰ θάτερον ἐκύνσιον, καὶ θάτερον), τὸ δὲ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν
 ἀκύνσιον, ἅμα ἄρα ὁ αὐτὸς τὸ αὐτὸ πράττει ἐκὼν καὶ ἄκων.
 ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ θυμῷ· ἀκρασία γὰρ καὶ ἐγκρά-
 τεια καὶ θυμοῦ δοκεῖ εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐπιθυμίας, καὶ τὸ
 20 παρὰ τὸν θυμὸν λυπηρόν, καὶ βίαιον ἢ κάθεξις, ὥστ' εἰ τὸ
 βίαιον ἀκούσιον, τὸ κατὰ τὸν θυμὸν ἐκούσιον ἂν εἴη πᾶν.
 εἰκοι δὲ καὶ Ἡράκλειτος λέγειν εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ θυμοῦ
 βλέψας ὅτι λυπηρὰ ἢ κώλυσις αὐτῷ· "χαλεπὸν γάρ" φησι
 "θυμῷ μάχεσθαι· ψυχῆς γὰρ ὠνεῖται." εἰ δ' ἀδύνατον τὸ
 αὐτὸ ἐκόντα καὶ ἄκοντα πράττειν ἅμα τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ
 τῷ πράγματι, μᾶλλον ἐκύνσιον τὸ κατὰ βύλησιν τῷ κατ'
 ἐπιθυμίαν καὶ θυμόν. τεκμήριον δὲ· πολλὰ γὰρ πράττο-
 μεν ἐκόντες ἀνευ ὀργῆς καὶ ἐπιθυμίας. λείπεται ἄρα, εἰ τὸ
 βυλόμενον καὶ ἐκύνσιον ταυτό, σκέψασθαι· φαίνεται δὲ καὶ
 30 τῷτο ἀδύνατον. ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν καὶ δοκεῖ ἡ μοχθηρία
 ἀδικώτερος ποιεῖν, ἢ δ' ἀκρασία μοχθηρία τις φαίνεται.
 συμβήσεται δὲ τῶνναντίον· βύλεται μὲν γὰρ οὐθεὶς ἂ οἰεταί
 εἶναι κακά, πράττει δ' ὅταν γίνηται ἀκρατής· εἰ ἔν τὸ μὲν
 ἀδικεῖν ἐκύνσιον, τὸ δ' ἐκύνσιον τὸ κατὰ βύλησιν, ὅταν ἀκρα-
 τῆς γένηται, οὐκέτι ἀδικήσει, ἀλλ' ἔσται δικαιότερος ἢ πρὶν
 γενέσθαι ἀκρατής. τῷτο δ' ἀδύνατον. ὅτι μὲν τοίνυν ἢ ἐξ
 τὸ ἐκούσιον τὸ κατὰ ὄρεξιν πράττειν, οὐδ' ἀκύνσιον τὸ παρὰ
 τὴν ὄρεξιν, φανερόν. ὅτι δ' ὕδὲ κατὰ προαίρεσιν, πάλιν ἐκ 8
 τῶνδε δῆλον. τὸ μὲν γὰρ κατὰ βούλησιν ὡς οὐκ ἀκύνσιον,

1. τῶν ταύτων om M¹. || 4. αὐταί P¹. || 14. καὶ post ὅτι om P¹. || 17. καὶ — 19. ἀκύνσια om P¹. || 19. δῆλον ὅτι om M¹. ||
 om P¹. || 21. καὶ τί τὸ ἀκύνσιον om M¹. || 22. ἐπειδὴ M¹P¹. || 23. καὶ τὸ ἀκύνσιον om P¹. || δι P¹. || 25.
 — 26. τι om M¹. || 33. εἰ μὴ βίαιον P¹. || τὸ — 34. λυπηρόν om P¹. || 38. ἀκρατεύεσθαι M¹.
 . πράττειν om M¹. || 3. εἰ om M¹. || γινόμενοι M¹. || 4. αὖ] δ' ἂν P¹. || 5. βυλόμενος πράττει om P¹. || 6. ἐκὼν] ἐκὼν βί-
 M¹. || 11. ἀκρατής P¹. || 17. ἐκύνσιον codices. || 20. βίαιος P¹. || 23. βλέψαι M¹. || φασί M¹. || 25. αὐτὸ ἐκόντα] αὐτὸν ἐκόντα
 | 36. γινέσθαι] γε M¹.

ἀπεδείχθη, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶν ὃ βούλεται καὶ ἐκούσιον. ἀλλ' ὅτι καὶ μὴ βυλόμενον ἐνδέχεται πράττειν ἐκόντα, τὸτο δέδεικται μόνον. πολλὰ δὲ βυλόμενοι πράττομεν ἐξαίφνης, προαιρεῖται δ' οὐδείς οὐδὲν ἐξαίφνης. εἰ δὲ ἀνάγκη μὲν τῇν τριῶν τούτων ἐν τι εἶναι τὸ ἐκούσιον, ἢ κατ' ὄρεξιν ἢ κατὰ 5 προαίρεσιν ἢ κατὰ διάνοιαν, τούτων δὲ τὰ δύο μὴ ἐσι, λείπεται ἐν τῷ διανοούμενῳ πως πράττειν εἶναι τὸ ἐκούσιον. ἐτι δὲ μικρὸν προαγαγόντες τὸν λόγον, ἐπιθῶμεν τέλος τῷ περὶ τοῦ ἐκυσίου καὶ ἀκυσίου διορισμῷ. δοκεῖ γὰρ τὸ βίᾳ καὶ μὴ βίᾳ τι ποιεῖν οἰκεῖα τοῖς εἰρημένοις εἶναι· τό τε γὰρ βίαιον 10 ἀκύνσιον, καὶ τὸ ἀκύνσιον πᾶν βίαιον εἶναι φαμέν. ὥς περὶ τῆ βίᾳ σκεπτέον πρῶτον, τί ἐσι καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἐκύνσιον καὶ ἀκύνσιον. δοκεῖ δὴ τὸ βίαιον καὶ τὸ ἀναγκαῖον ἀντικεῖσθαι, καὶ ἡ βίᾳ καὶ ἡ ἀνάγκη, τῷ ἐκύνσιῳ καὶ τῇ πειθοῖ ἐπὶ τῶν πραττομένων. καθόλου δὲ τὸ βίαιον καὶ τὴν 15 ἀνάγκην καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγομεν· καὶ γὰρ τὸν λίθον ἄνω καὶ τὸ πῦρ κάτω βίᾳ καὶ ἀναγκαζόμενα φέρεσθαι φαμέν. τὸτο δ' ὅταν κατὰ τὴν φύσει καὶ καθ' αὐτὰ ὁρμὴν φέρεται, ἢ βίᾳ, ἢ μὴν ὅτ' ἐκύνσια λέγεται, ἀλλ' ἀνώνυμος ἢ ἀντίθεσις. ὅταν δὲ παρὰ ταύτην, βίᾳ φαμέν. ὁμοίως δὲ 20 καὶ ἐπὶ ἐμψύχων καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ὁρῶμεν βίᾳ πολλὰ καὶ πάσχοντα καὶ ποῖντα, ὅταν παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὁρμὴν ἐξωθέν τι κινή. ἐν μὲν τοῖς ἀψύχοις ἀπλῇ ἢ ἀρχῇ, ἐν δὲ τοῖς ἐμψύχοις πλεονάζει· ἢ γὰρ αἰεὶ ἢ ὀρεξίς καὶ ὁ λόγος συμφωνεῖ. ὥς· ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ζώων ἀπλῆν τὸ βίαιον, 25 ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀψύχων· οὐ γὰρ ἔχει λόγον καὶ ὀρεξιν ἐναντίαν, ἀλλὰ τῇ ὀρεξίῃ ζῇ. ἐν δ' ἀνθρώπῳ ἔνεσιν ἄμφω, καὶ ἐν τινι ἡλικίᾳ, ἢ καὶ τὸ πράττειν ἀποδίδομεν· οὐ γὰρ φάμεν τὸ παιδίον πράττειν, οὐδὲ τὸ θηρίον, ἀλλ' ὅταν ἤδη διὰ λογισμὸν πράττοντα. δοκεῖ δὴ τὸ βίαιον ἅπαν λυπηρὸν 30 εἶναι, καὶ οὐθεὶς βίᾳ μὲν ποιεῖ, χαίρων δέ. διὸ περὶ τὸν ἐγκρατῆ καὶ τὸν ἀκρατῆ πλείστη ἀμφισβητήσις ἐστι· ἐναντίας γὰρ ὁρμὰς ἔχων αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ πράττει, ὥσθ' ὅ τ' ἐγκρατὴς βίᾳ, φασίν, ἀφέλκει αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἡδέων ἐπιθυμῶν (ἀλγεῖ γὰρ ἀφέλκων πρὸς ἀντιτείνουσιν τὴν ὀρε- 35 ξιν), ὅ τ' ἀκρατὴς βίᾳ παρὰ τὸν λογισμὸν. ἥτιον δὲ δοκεῖ λυπεῖσθαι· ἢ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος, ἢ ἀκολυθεῖ χαίρων, ὥσθ' ὁ ἀκρατὴς μᾶλλον ἐκὼν καὶ ἢ βίᾳ, ὅτι ἢ λυπηρῶς. ἢ δὲ πειθῶ τῇ βίᾳ καὶ ἀνάγκῃ ἀντιτίθεται. ὁ δ' ἐγκρατὴς

ἐφ' ᾧ πέπεισαι ἄγει, καὶ πορεύεται οὐ βίᾳ ἀλλ' ἐκὼν δ' ἐπιθυμία οὐ πείσασα ἄγει· οὐ γὰρ μετέχει λόγου. μὲν οὖν δοκῶσιν ὅτοι μόνον βίᾳ καὶ ἄκοντες ποιεῖν, καὶ τίν' αἰτίαν, ὅτι καθ' ὁμοιότητά τινα τοῦ βίᾳ, καθ' ἣν ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγομεν, εἴρηται. οὐ μὴν ἀλλ' ἢ προσθῇ τὸ ἐν τῷ διορισμῷ προσκείμενον κακεῖ, λυπεῖται λεχθέν. ὅταν μὲν γὰρ τι τῶν ἐξωθεν παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὁρμὴν κινή ἢ ἡρεμίᾳ, βίᾳ φαμέν, ὅταν δὲ μή, οὐ βίᾳ δὲ τῷ ἐγκρατεῖ καὶ ἀκρατεῖ ἢ καθ' αὐτὸν ὁρμὴν ἐκόντα· ἢ ἄμφω γὰρ ἔχει. ὥς· οὐ βίᾳ οὐδέτερος ἀλλ' ἐκὼν καὶ ταῦτα πράττοι ἄν, οὐδ' ἀναγκαζόμενος. τὴν γὰρ ἢ ἀρχήν, τὴν παρὰ τὴν ὁρμὴν ἢ ἐμποδίζουσιν ἢ κακὴν ἀνάγκην λέγομεν, ὥσπερ εἰ τις λαβὼν τὴν χεῖρα πῦρ τινα ἀντιτείνοντος καὶ τῷ βύλεσθαι καὶ τῷ ἐπιθυμεῖν. ἢ δ' ἔσθω ἢ ἀρχή, ἢ βίᾳ, ἐπεὶ καὶ ἡδονὴ καὶ λύπη ὅτ' ἐκόντες ἐνεσιν. καὶ γὰρ ὁ ἐγκρατευόμενος λυπεῖται καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πράττων ἡδὴ, καὶ χαίρει τὴν ἀπ' αὐτῆς ἡδονήν, ὅτι ὕστερον ὠφεληθήσεται, ἢ καὶ ἡδὴ ὠφελεῖ ὑγιαίνων· καὶ ὁ ἀκρατὴς χαίρει μὲν τυγχάνων ἀκρο- 20 μους οὐ ἐπιθυμεῖ, λυπεῖται δὲ τὴν ἀπ' ἐλπίδος ἡδονῆς οἶεται γὰρ κακὸν πράττειν. ὥστε τὸ μὲν βίᾳ ἐκόντα ποιεῖν ἔχει λόγον, καὶ διὰ τὴν ὀρεξιν καὶ ἐκὼν λογισμὸν ἐκάτερον ἄκοντα ποτε πράττειν· κεχωρισμῶν ὄντα ἐκάτερα ἐκρουέται ὑπ' ἀλλήλων. ὅθεν καὶ ἐκὼν ὅλην μεταφέρουσι ψυχὴν, ὅτι τῶν ἐν ψυχῇ τι τοῦτο εἶναι. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μορίων ἐνδέχεται τοῦτο λέγεσθαι ὅλη ἐκύνσα ψυχὴ καὶ τῷ ἀκρατῶς καὶ τῷ ἐγκρατῶς πρὸς βίᾳ δ' οὐδέτερος, ἀλλὰ τῶν ἐν ἐκείνοις τι, ἐπεὶ καὶ ἐκὼν ἀμφοτέρω ἔχομεν. καὶ γὰρ ὁ λόγος φύσει ἄκρον ἐκὼμένης τῆς γενέσεως καὶ μὴ κηρωθείσης ἐνεσιν, καὶ ἐκὼν θυμία, ὅτι εὐθύς ἐκ γενετῆς ἀκολουθεῖ καὶ ἐνεσιν. ὅθεν τούτοις δυσὶ τὸ φύσει διορίζομεν, τῷ τε ὅσα εὐθύς κηρω- 30 νοῖς ἀκολουθεῖ πᾶσι, καὶ ὅσα ἐκὼμένης τῆς γενέσεως ἐκὼν ρεῖν γίνεται ἡμῖν, οἷον πολὺ καὶ γῆρας καὶ τὰλλα ὅτ' ἐκὼν ταῦτα. ὥς μὴ κατὰ φύσιν ἐκάτερος πράττει, ἀλλὰ κατὰ φύσιν ἐκάτερος, οὐ τὴν αὐτήν. αἱ μὲν οὖν τῇ ἐγκρατῇ καὶ ἀκρατῇ ἀπορίαι, περὶ τῆ βίᾳ πράττειν ἢ φροτέρους ἢ τὸν ἕτερον, ὥστε ἢ μὴ ἐκόντας ἢ ἅμα ἐκὼν ἄκοντας, εἰ δὲ τὸ βίᾳ ἐκούσιον, ἅμα ἐκόντας καὶ ἐκὼν

2. μὴ om *M*¹. || 4. προαιρεῖται — ἐξαίφνης om *P*¹. || 11. ἀκύνσιον καὶ — βίαιον om *P*¹. || 15. δι' γὰρ *M*¹. || 17. ἀκύνσιον *M*¹. || 18. φύσιν *M*¹. || 23. τις *P*¹. || 24. καὶ] ὥς *M*¹. || 28. πραττόμενον *M*¹. || 31. χαίρων δέ om *P*¹. || 34. τ' om *P*¹. || 35. ἐπιθυμῶν codices. || τὴν om *M*¹. || 38. ἢ alterum om *P*¹. || ἢ] ἢ *M*¹. ἢ — b 1. ἐκόν om *P*¹.

5. τι *M*¹. || 6. ἐν αὐτῷ διορισμῷ προσκείμενον *M*¹. || 9. ἀκρατεῖ καὶ ἐγκρατεῖ *P*¹. || 13. τύπτει *M*¹. || 14. καὶ τῷ βίᾳ πράττειν ἢ βύλεσθαι *M*¹. || 17. ἀπ' om *P*¹. || 28. ἐν om *M*¹. || 29. ὅτι *M*¹. || 30. ἐκρουέται corr *M*¹. || 37. ἀκρατῇ καὶ ἐγκρατῇ *P*¹. || 38. ἢ μὴ] εἰ μὴ *M*¹. || 39. pro δὲ locum vacuum *P*¹.

γτειν· σχεδὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον ἡμῖν ὡς ἀπαν-
ον. λέγονται δὲ κατ' ἄλλον τρόπον βία καὶ ἀναγκα-
τες πράξαι, οὐ διαφωνοῦντος τῷ λόγῳ καὶ τῆς ὀρέξεως,

πράττωσιν ὃ καὶ λυπηρὸν καὶ φαῦλον ὑπολαμβάνου-
ἀλλ' ἂν μὴ τῷτο πράττωσι, πληγαὶ ἢ δεσμοὶ ἢ θάνα- 5
ῶσιν. ταῦτα γὰρ φασιν ἀναγκασθέντες πράξαι. ἢ ὅ,
ἀ πάντες ἐκόντες ποιοῦσιν αὐτὸ τοῦτο· ἔξεστι γὰρ μὴ
ἦν, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑπομεῖναι τὸ πάθος. ἐτι ἴσως τέτων τὰ
φαίη τις ἂν τὰ δ' οὐ. ὅσα μὲν γὰρ ἐφ' αὐτῷ τῶν
ἰτων μὴ ὑπάρξαι ἢ ὑπάρξαι δεῖ, ὅσα πράττει ἂ μὴ 10
ῖται, ἐκὼν πράττει καὶ οὐ βία· ὅσα δὲ μὴ ἐφ' αὐτῷ
τοιούτων, βία πῶς, ἢ μέντοι γ' ἀπλῶς, ὅτι οὐκ αὐτὸ
προαιρεῖται ὁ πράττει, ἀλλ' ὅ ἕνεκα, ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ
ἐστὶ τις διαφορὰ. εἰ γὰρ ἵνα μὴ λάβῃ ψηλαφῶν ἀπο-
η, γελοῖος ἂν εἴη εἰ λέγοι ὅτι βία καὶ ἀναγκαζόμενος. 15
ἀ δεῖ μείζον κακὸν καὶ λυπηρότερον εἶναι, ὃ πείσεται
ποιήσας. ὅτω γὰρ ἀναγκαζόμενος καὶ μὴ βία πράξει,
φύσει, ὅταν κακὸν ἀγαθῷ ἕνεκα ἢ μείζονος κακῷ ἀπο-
ιως πράττῃ, καὶ ἄκων γε· ἢ γὰρ ἐφ' αὐτῷ ταῦτα. διὸ
τὸν ἔρωτα πολλοὶ ἀκύνειον τιθέασιν, καὶ θυμὸς ἐνὶς καὶ 20
ρυσιμὰ, ὅτι ἰσχυρὰ καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν. καὶ συγγνω-
ἔχομεν ὡς πεφυκὸτα βιάζεσθαι τὴν φύσιν. καὶ μᾶλ-
ἂν δοῖται βία καὶ ἄκων πράττειν, ἵνα μὴ ἀλγῇ ἰσχυ-
ἢ ἵνα μὴ ἡρέμα, καὶ ὅλως ἵνα μὴ ἀλγῇ ἢ ἵνα
η. τὸ γὰρ ἐφ' αὐτῷ, εἰς ὃ ἀνάγεται ὅλον, τῷτ' ἐστὶν 25
αὐτῷ φύσις οἷα τε φέρειν· ὃ δὲ μὴ οἷα τε, μὴδ' ἐστὶ
ἐκεῖνος φύσει ὀρέξεως ἢ λογισμῷ, ἐκ ἐφ' αὐτῷ. διὸ καὶ
ἐνθουσιῶντας καὶ προλέγοντας, καίπερ διανοίας ἔργον
ιτας, ὁμῶς ὅ φάμεν ἐφ' αὐτοῖς εἶναι, ὅτ' εἰπεῖν ἂ εἶπον,
πράξαι ἂ ἐπραξαν. ἀλλὰ μὴν ὑδὲ δι' ἐπιθυμίαν· ὥς 30
διανοίαι τινες καὶ πάθη οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἰσὶν, ἢ πράξεις
ατὰ τὰς τοιαύτας διανοίας καὶ λογισμῶς, ἀλλ' ὥσπερ
ἴλαος ἔφη εἶναι τινὰς λόγους κρείττους ἡμῶν. ὥς· εἰ τὸ
ιον καὶ ἀκύνειον καὶ πρὸς τὸ βία ἔδει σκέψασθαι, τῷτο
ἔτω διηρήσθω· οἱ γὰρ μάλισ' ἐμποδίζοντες τὸ ἐκύνειον 35
βία πράττοντες, ἀλλ' ἐκόντες. ἐπεὶ δὲ τῷτ' ἔχει τέλος,
ἔτε τῇ ὀρέξει ἔτε τῇ προαιρέσει τὸ ἐκύνειον ὠρίζαι, λοι-

πὸν δὲ ἐκύνειον τὰ κατὰ τὴν φύσιν ὅσα ἡμῖν εἰσὶν· ἐκύνειον
τὸ ἐκύνειον τῷ ἀκύνειον. καὶ τὸ ἀκύνειον τὸ ἐκύνειον
ἐνίοτε γὰρ εἶδε μετ' ἑ. ταῦτα. καὶ τὸ ἀκύνειον τὸ ἐκύνειον
ἵνα σώσῃ, ὥσπερ αἱ Πυλάδες τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ποταμῶν
ὡς φύλτρον καὶ εἶπεν· τὸ δ' ὅτι καὶ τὸ ἀκύνειον τὸ ἐκύνειον
ἐν καὶ ὅ καὶ ὅ, δι' ἀγνοίαν, μὴ κατὰ τὸ ἀκύνειον τὸ ἐκύνειον
δι' ἀγνοίαν, καὶ ὃ καὶ ὅ καὶ ὅ, καὶ τὸ ἀκύνειον τὸ ἐκύνειον
ἐκύνειον. ὅσα μὲν ἔν ἐφ' αὐτῷ ἔν μὴ πράττειν πράττειν καὶ
ἀγνοῶν καὶ δι' αὐτόν, ἐκύνειον ταῦτ' ἀνάγκη εἶναι. καὶ τὸ
ἐκύνειον τῷτ' ἐστὶν· ὅσα δ' ἀγνοῶν καὶ δια τὴν ἀγνοίαν, αἵ μὴ
ἐπεὶ δὲ τὸ ἐπίσασθαι καὶ τὸ εἰδέναι διττὸν, ἐν μὲν τὸ ἔργον
ἐν δὲ τὸ χρῆσθαι τῇ ἐπιστήμῃ, ὃ ἔχων μὴ χροῦμενος δὲ ἐστὶ
μὲν ὡς δικαίως ἀγνοῶν λέγοιτο, ἐστὶ δ' ὡς ἢ δικαίως, εἴη
εἰ δι' ἀμέλειαν μὴ ἐχρήτο. ὁμοίως δὲ καὶ μὴ ἔχων τις
ψέγοιτο ἂν, εἰ ὃ ῥάδιον ἢ ἀναγκαῖον ἦν, μὴ ἔχει δι' ἀμέ-
λειαν ἢ ἡδονὴν ἢ λύπην. ταῦτ' ἔν προσδιορίζον. περὶ μὲν
ἔν τῷ ἐκύνειον καὶ ἀκύνειον διωρίσθω τῶτον τὸν τρόπον.

Περὶ δὲ προαιρέσεως μετὰ τῷτο λέγωμεν, διαπορήσαν· 1)
τες πῶτον τῷ λόγῳ περὶ αὐτῆς. διατάσειε γὰρ ἂν τις ἐν
τῷ γένει κέφυκε καὶ ἐν ποίῳ θεῖναι αὐτὴν χρή, καὶ πότερον
ἢ ταῦτόν τὸ ἐκύνειον καὶ τὸ προαιρετὸν ἢ ταῦτόν ἐστιν. μά-
λιστα δὲ λέγεται παρὰ τινων, καὶ ζητῶντι δοῖται δ' ἂν δυοῖν
εἶναι θάτερον ἢ προαίρεσις, ἥτοι δόξα ἢ ὀρεξις· ἀμφότερα
γὰρ φαίνεται παρακολουθοῦντα. ὅτι μὲν ἔν ἔστιν ὀρεξις,
φανερὸν. ἢ γὰρ βύλησις ἂν εἴη ἢ ἐπιθυμία ἢ θυμὸς· ὅθεις
γὰρ ὀρέγεται μὴδὲν πεπονθὼς τούτων. θυμὸς μὲν οὖν καὶ
ἐπιθυμία καὶ τοῖς θηρίοις ὑπάρχει, προαίρεσις δ' ὅ. ἐτι δὲ
καὶ οἷς ὑπάρχει ἀμφω ταῦτα, πολλὰ καὶ ἄνευ θυμῷ καὶ
ἐπιθυμίας προαιρῶνται· καὶ ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες ἢ προαι-
ρῶνται, ἀλλὰ καρτερῶσιν. ἐτι ἐπιθυμία μὲν καὶ θυμὸς αἰεὶ
μετὰ λύπης, προαιρούμεθα δὲ πολλὰ καὶ ἄνευ λύπης.
ἀλλὰ μὴν ὑδὲ βούλησις καὶ προαίρεσις ταῦτόν· βούλονται
μὲν γὰρ ἔνια καὶ τῶν ἀδυνάτων εἰδότες, οἷον βασιλεῦσαι τε
πάντων ἀνθρώπων καὶ ἀθάνατοι εἶναι, προαιρεῖται δ' ὅθεις
μὴ ἀγνοῶν ὅτι ἀδύνατον, ὑδ' ὅλως ὃ δυνατόν μὲν, μὴ ἐφ'
αὐτῷ δ' οἶεται πράξαι ἢ μὴ πράξαι. ὥς τῷτο μὲν φανε-
ρόν, ὅτι ἀνάγκη τὸ προαιρετὸν τῶν ἐφ' αὐτῷ τι εἶναι.

2. δὲ om P¹. || 4. δ — ὑπολαμβάνουσιν om M¹. || 7. ἐκόντες om P¹. || αὐτῷ] ἔτοι P¹. || 9. ἐαυτῷ M¹. || 10. ἢ ὑπάρξει om
|| 10. ὅσα] ἐκὼν corr P¹. || α — 11. πράττει om P¹. || 14. εἰ] ἢ M¹, ὃ P¹. || 16. δὲ M¹P¹. || 18. ἕνεκα ἢ] ἕνεκα ἂν M¹
|| μείζονος om M¹. || κακῷ καὶ ἀπολύσεως M¹. || 19 et 25. ἐαυτῷ M¹. || 22. ἔχομεν om P¹. || 24. ἢ prius om M¹. || 25. μὴ
codices. || 26. τε φέρειν] γε φέρειν M¹. || 33. ὡς M¹. || 36. ἴσ. ἀλλ' οὐχ ἐκόντες λόγοι ὅτοι εἰσιν margō P¹.
1. δι' M¹P¹. || κατὰ τὴν διάνοιαν P¹. || ἐναντία M¹. || 4. πολυάδες P¹. || 5. δ' post τῷ om P¹. || 6. ὅ] ὅτω M¹P¹. || 8. πλάτ-
I¹. || 12. ὃ om P¹. || 13. ἀνοῦν P¹. || 18. λέγομεν M¹. || 21. ταυτὰ M¹. || 25. γὰρ om M¹. || 26. μὲν om M¹. || 33. γὰρ]
αὐτόν M¹P¹. || τι] μὲν M¹. || 35. ὃ δυνατόν] ἀδύνατον M¹P¹. || 37. τῷ] μὲν τὸ M¹.

ὁμοίως δὲ δῆλον ὅτι οὐδὲ δοῖα, ἔδ' ἀπλῶς εἴ τις οἶται τι. τῶν γὰρ ἐφ' αὐτῷ τι εἶναι τὸ προαιρετὸν, δοξαζόμεν δὲ πολλὰ καὶ τῶν ἐκ ἔντων ἐφ' ἡμῖν, οἷον τὴν διάμετρον σύμμετρον. ἔτι ἐκ ἑξὶ προαίρεσις ἀληθὴς ἢ ψευδής. ἔδὲ δὴ ἢ τῶν ἐφ' αὐτῷ ὄντων πρακτῶν δοῖα, ἢ τυγχάνομεν οἰόμενοι 5 δεῖν τι πράττειν ἢ ὑπὸ πράττειν. κοινὸν δὲ περὶ δοῖας τοῦτο καὶ βουλήσεως· ὅθις γὰρ τέλος ἔθεν προαιρεῖται, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸ τέλος· λέγω δ' οἷον ὅθις ὑγιαίνειν προαιρεῖται, ἀλλὰ περιπατεῖν ἢ καθῆσθαι τῷ ὑγιαίνειν ἕνεκεν, ἔδ' εὐδαιμονεῖν, ἀλλὰ χρηματίζεσθαι ἢ κινδυνεύειν τῷ εὐδαιμονεῖν 10 ἕνεκα· καὶ ὅλως δηλοῖ αἰεὶ προαιρούμενος τί τε καὶ τίνος ἕνεκα προαιρεῖται, ἑξὶ δὲ τὸ μὲν τίνος, ἔδ' ἕνεκα προαιρεῖται ἄλλο, τὸ δὲ τί, ὃ προαιρεῖται ἕνεκα ἄλλου. βύλεται δὲ γε μάλιστα τὸ τέλος, καὶ δοξάζειν δεῖν καὶ ὑγιαίνειν καὶ εὖ πράττειν. ὥς φανερόν διὰ τῶν ὅτι ἄλλο καὶ δοῖας καὶ 15 βουλήσεως. βούλεσθαι μὲν καὶ δοῖα μάλιστα τοῦ τέλους, προαίρεσις δ' ἐκ ἑξίν. ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἑξίν ὅτε βούλησις οὔτε δοῖα ἔδ' ὑπόληψις ἀπλῶς ἢ προαίρεσις, δῆλον· τί δὲ διαφέρει τῶν, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἐκείσιν; ἅμα δὲ δῆλον ἔσαι καὶ τί ἐστὶ προαίρεσις. ἑξὶ δὴ τῶν δυνατῶν καὶ εἶναι 20 καὶ μὴ τὰ μὲν τοιαῦτα ὥς ἐνδέχεται βουλευσάσθαι περὶ αὐτῶν, περὶ ἐνίων δ' οὐκ ἐνδέχεται. τὰ μὲν γὰρ δυνατὰ μὲν ἑξὶ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἀλλ' ἐκ ἐφ' ἡμῖν αὐτῶν ἢ γένεσις ἐστίν, ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ φύσιν τὰ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας γίνεται· περὶ ὧν ὅθις ἂν ἔδ' ἐγχειρήσει βουλευσάσθαι 25 μὴ ἀγνοῶν. περὶ ὧν δ' ἐνδέχεται μὴ μόνον τὸ εἶναι καὶ μὴ, ἀλλὰ καὶ τὸ βουλευσάσθαι τοῖς ἀνθρώποις· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα ἐφ' ἡμῖν ἐξὶ πράξιαι ἢ μὴ πράξιαι. διὸ οὐ βουλευόμεθα περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς, ἔδὲ πῶς ἂν ὁ κύκλος τετραγωνισθεῖ· τὰ μὲν γὰρ ἐκ ἐφ' ἡμῖν, τὸ δ' ὅλως ὑπὸ πρακτόν. 30 ἀλλ' ἔδὲ περὶ τῶν ἐν ἡμῖν πρακτῶν περὶ ἀπάντων. ἢ καὶ δῆλον ὅτι ἔδὲ δοῖα ἀπλῶς ἢ προαίρεσις ἐξίν. τὰ δὲ προαιρετὰ καὶ πρακτὰ τῶν ἐφ' ἡμῖν ὄντων ἐξίν. διὸ καὶ ἀπορήσειεν ἂν τις, τί δὴ ποθ' οἱ μὲν ἰατροὶ βουλευόμενοι περὶ ὧν ἔχουσι τὴν ἐπιστήμην, οἱ δὲ γραμματικοὶ οὐ; αἴτιον δ' ἔτι 35 διχῇ γινομένης τῆς ἀμαρτίας (ἢ γὰρ λογιζόμενοι ἀμαρτάνομεν, ἢ κατὰ τὴν αἴσθησιν αὐτὸ δρῶντες) ἐν μὲν τῇ ἱατρικῇ ἀμφοτέρως ἐνδέχεται ἀμαρτεῖν, ἐν δὲ τῇ γραμματικῇ κατὰ

τὴν αἴσθησιν καὶ πράξιν, περὶ τῆς ἂν σκοπῶσιν, εἰς ἑταῖρον ἔχουσιν. ἐπειδὴ ἔν ὅτε δοῖα ὅτε βούλησις ἐξὶ προαίρεσις, ὡς ἐκάτερον, οὐδ' ἀμφω. ἐξαίφνης γὰρ προαιρεῖται ὅθις, δοκεῖ δὲ πράττειν καὶ βύλονται. ὡς ἔξ ἀμφοῦ ἐκ ἀμφοῦ γὰρ ὑπάρχει τῷ προαιρουμένῳ ταῦτα. ἀλλὰ ἐκ τούτων σκεπτόμεν. δηλοῖ δὲ πῶς καὶ τὸ ὄνομα αὐτῇ γὰρ προαίρεσις αἴρεσις μὲν ἐξίν, ἐκ ἀπλῶς δὲ, ἀλλ' ἢ πρὸς ἑτέρου· τῷτο δὲ οὐχ οἷον τε ἄνευ σκέψεως καὶ βουλῆς διὸ ἐκ δοῖας βουλευτικῆς ἐξίν ἢ προαίρεσις. περὶ μὲν δὲ τέλος ὅθις βουλεύεται, ἀλλὰ τῷτο κεῖται πᾶσι, περὶ δὲ εἰς τοῦτο τεινόντων, πότερον τότε ἢ τότε συντελεῖται, ἢ ἢ γμένε τῷτο πῶς ἔσαι. βουλευόμεθα δὲ πάντως τῷτο, ἢ εἰς ἡμᾶς ἀναγάγωμεν τῆς γενέσεως τὴν ἀρχήν. εἰ δὲ πρὸς μὲν μὴθις μὴ παρασκευασάμενος μὴδὲ βουλευτικῆς ἢ χεῖρον ἢ βέλτιον, βύλεται δ' ὅσα ἐφ' ἡμῖν ὅτι δυνατῶν καὶ εἶναι καὶ μὴ τῶν πρὸς τὸ τέλος, δῆλον ἐξὶ προαίρεσις μὲν ἐξίν ὅρεξις τῶν ἐφ' αὐτῷ βουλευτικῆς ὅτε γὰρ βουλόμεθα ἢ καὶ προαιρούμεθα, ἢ μέντοι γὰρ λόμεθα, πάντα προαιρούμεθα. λέγω δὲ βουλευτικῆς, ἢ καὶ 20 καὶ αἰτία βούλησις ἐξὶ, καὶ ὁρέγεται διὰ τὸ βουλεύεσθαι διὸ ὅτε ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἐξίν ἢ προαίρεσις, ὅτι ὅτι ἡλικία, ὅτε παντὸς ἔχοντος ἀνθρώπου. ἔδὲ γὰρ τὸ βουλεύεσθαι, οὐθ' ὑπόληψις τοῦ διὰ τί, ἀλλὰ δοξάζειν μὴ ποιητέον ἢ μὴ ποιητέον ὅθεν κωλύει πολλοῖς ὑπάρχει· 25 δὲ διὰ λογισμῷ ἐκεί. ἐξὶ γὰρ βουλευτικῶν τῆς ψυχῆς θεωρητικῶν αἰτίας τινός. ἢ γὰρ ἔδ' ἕνεκα μὴ τῶν αἰτίων· τὸ μὲν γὰρ διὰ τί αἰτία· οὐ δ' ἕνεκα ἐστὶν ἢ γήνη· τοῦτ' αἰτίον φαμεν εἶναι, οἷον τοῦ βαδίζειν ἢ καμῆ· χρημάτων, εἰ τούτου ἕνεκα βαδίζει. διὸ οἱς μὴθις καὶ σκοπός, οὐ βουλευτικοί. ὥστ' ἐπεὶ τὸ μὲν ἐφ' αὐτῷ πράττειν ἢ μὴ πράττειν, εἰάν τις πράττῃ ἢ ἀπραττῇ αὐτὸν καὶ μὴ δι' ἀγνοίαν, ἐκὼν πράττει ἢ ἀπραττῇ τῷ δὲ τῶν τοιούτων πράττομεν ἢ βουλευσάμενοι ἔδὲ προαιρούμεθα ἀνάγκη τὸ μὲν προαιρετὸν ἅπαν ἐκείσιν εἶναι, τὸ δ' ὅσα μὴ προαιρετὸν, καὶ τὰ μὲν κατὰ προαίρεσιν πάντα εἶναι, τὰ δ' ἐκούσια μὴ πάντα κατὰ προαίρεσιν. ἐκὼν ἐκ τῶν φανερόν καὶ ὅτι καλῶς διορίζονται οἱ τῶν κατὰ μάτων τὰ μὲν ἐκούσια τὰ δ' ἀκούσια τὰ δ' ἐκ προαιρέσεως

1. τι om P¹. || 4. ἢ M¹. || 5. δοῖαν ἢ M¹. || 6. τι om P¹. || ἢ ὑπὸ πράττειν om P¹. || 9. ἕνεκα M¹. || 13. γε om P¹. || 15. καὶ post ἄλλο om M¹. || 17. ἔν om P¹. || 22. αὐτῆς M¹. || δυνατόν, ut videtur, P¹. || 25. βουλευσάσθαι M¹. || 27. αὐτὸν συμβουλευσάσθαι P¹. || 28. ἢ] καὶ M¹. || 30. τὰ δ' ὅλως οὐ πρακτὰ M¹. || 31. ἀλλ' et ἐν om P¹. || ἢ om M¹. || 33. ἐκ M¹. || προαιρετικὰ P¹.

2. ἐξὶ προαίρεσις om P¹. || 5. γὰρ] ἔν M¹. || 8. πρὸς ἑτέρου P¹, πρὸς ἑτερον M¹. || 12. δὲ τῷτο πάντες εἰς αὐτὸ ἢ αἰς P¹. || ἢ καὶ ante εἶναι om M¹. || 18. βουλευόμεθα M¹P¹. || ἢ — 19. προαιρούμεθα om M¹. || 20. βουλεύεσθαι M¹. || 26. ἢ] αἰ M¹. || 27. ἕνεκα om M¹.

ἴσιν· εἰ γὰρ καὶ μὴ διακριβοῦσιν, ἀλλ' ἀπτονταί γε
 ὁ ἀληθείας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐρῶμεν ἐν τῇ περὶ
 καίων ἐπισκέψει· ἡ δὲ προαίρεσις ὅτι ἔτε ἀπλῶς βέ-
 ῃτε δόξα ἐξί, δῆλον, ἀλλὰ δόξα τε καὶ ἔρεξις, ὅταν
 βουλευσασθαι συμπερανθῶσιν. ἐπεὶ δὲ βυλεύεται αἰε
 εὐόμενος ἕνεκά τινος, καὶ ἐξί σκοπός τις αἰε τῷ βυ-
 ἐνῶ πρὸς ὃν σκοπεῖ τὸ συμφέρον, περὶ μὲν τῷ τέλους
 βυλεύεται, ἀλλὰ τῷ ἐξί ἀρχῇ καὶ ὑπόθεσις, ὥσπερ
 ὁ θεωρητικαῖς ἐπιστήμαις ὑποθέσεις. εἴρηται δὲ περὶ
 ἐν μὲν τοῖς ἐν ἀρχῇ βραχέως, ἐν δὲ τοῖς ἀναλυτι-
 ὁ ἀκριβείας. περὶ δὲ τῶν πρὸς τὸ τέλος φερόντων ἡ
 ὁ καὶ μετὰ τέχνης καὶ ἀνευ τέχνης πᾶσιν ἐξί, οἷον
 ἐμῶσιν ἡ μὴ πολεμῶσι τῷ βουλευομένοις. ἐκ προτέρου
 ἄλλον ἔξαι τὸ δὲ ὅ, τῷ ἐξί τὸ ἕνεκα, οἷον πλῆτος
 ἡ ἡ τι ἄλλο τοῦτον ὁ τυγχάνει ἕνεκα. βυλεύεται
 βουλευόμενος, ἡ ἀπὸ τῷ τέλους ἔσκεπται, ὅτι ἐκεῖ
 ναι ὅπως εἰς αὐτὸν ἀγάγη, ἡ αὐτὸς δύναται πρὸς τὸ
 τὸ δὲ τέλος ἐξί φύσει μὲν αἰε ἀγαθόν, καὶ περὶ ἕ
 μέρος βυλεύονται, οἷον ἰατρὸς βυλεύσασθαι ἂν εἰ δῶ
 ακον, καὶ στρατηγὸς πᾶ στρατοπεδεύσασθαι. οἷς ἀγαθόν
 ὁς τὸ ἀπλῶς ἄριστον ἐστίν. παρὰ φύσιν δὲ καὶ
 ὁ ἕ τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν. αἰτιον
 τῶν ὄντων τὰ μὲν οὐκ ἐστίν ἐκ' ἄλλῳ χρῆσασθαι ἡ
 ὁ πέφυκεν, οἷον ὄφει· ὁ γὰρ οἷον τ' ἰδεῖν ἕ μὴ ἐστίν
 οὐδ' ἀκῶσαι ἕ μὴ ἐστίν ἀκούῃ· ἀλλ' ἀπὸ ἐπιστήμης
 ὁ καὶ ἕ μὴ ἐξί ἡ ἐπιστήμη. ὁ γὰρ ὁμοίως τῆς ὑγιείας
 ἡ ἐπιστήμη καὶ νόσος, ἀλλὰ τῆς μὲν κατὰ φύσιν τῆς
 ρὰ φύσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ βούλησις φύσει μὲν τοῦ
 ἐξί παρὰ φύσιν δὲ καὶ τῷ κακῷ, καὶ βύλεται φύ-
 ὁ τὸ ἀγαθόν, παρὰ φύσιν δὲ καὶ διαστροφὴν καὶ τὸ
 ἀλλὰ μὴν ἐκάστῃ γε φθόρα καὶ διαστροφή ἕκ εἰς τὸ
 ἀλλ' εἰς τὰ ἐναντία καὶ τὰ μεταξὺ. οὐ γὰρ ἐστίν
 ὁ ἐκ τούτων, ἐπεὶ καὶ ἡ ἀπάτη οὐκ εἰς τὰ τυχόντα
 ὁ, ἀλλ' εἰς τὰ ἐναντία ὅσοις ἐστίν ἐναντία, καὶ εἰς
 τῶν ἐναντίων ὁ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἐναντία ἐστίν.
 ὁ ἀρα καὶ τὴν ἀπάτην καὶ τὴν προαίρεσιν ἀπὸ τοῦ
 ἐπὶ τὰ ἐναντία γίνεσθαι. ἐναντία δὲ τῷ μέσῳ καὶ τὸ
 καὶ τὸ ἔλαττον. αἴτιον δὲ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρόν·
 ἀρ ἔχει ὥς τῇ ψυχῇ φαίνεσθαι τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθόν
 ὁ ἡδίων ἀμεινον, καὶ τὸ λυπηρόν κακὸν καὶ τὸ λυπη-

ρότερον χεῖρον. ὥστε καὶ ἐκ τούτων δῆλον ὅτι περὶ ἡδονᾶς
 καὶ λύπας ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία. περὶ μὲν γὰρ τὰ προαι-
 ρετὰ τυγχάνουσιν ὕσαι, ἡ δὲ προαίρεσις περὶ τὸ ἀγαθόν καὶ
 κακὸν καὶ τὰ φαινόμενα, τοιαῦτα δὲ φύσει ἡδονὴ καὶ
 λύπη. ἀνάγκη τοίνυν, ἐπειδὴ ἀρετὴ μὲν ἡ ἠθικὴ αὐτὴ τε
 μεσότης τις ἐστὶ καὶ περὶ ἡδονᾶς καὶ λύπας πᾶσα, ἡ δὲ
 κακία ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει καὶ περὶ ταῦτα τῇ ἀρετῇ
 τὴν ἀρετὴν εἶναι τὴν ἠθικὴν ἔξιν προαιρετικὴν μεσότητος τῆς
 πρὸς ἡμᾶς ἐν ἡδέσι καὶ λυπηροῖς, καθ' ὅσα ποιός τις λέ-
 γεται τὸ ἦθος, ἡ χαίρων ἡ λυπόμενος· ὁ γὰρ φιλόγλυκος
 ἡ φιλόπικρος ὁ λέγεται ποιός τις τὸ ἦθος.

Τούτων δὲ διωρισμένων λέγωμεν πότερον ἡ ἀρετὴ ἀνα-
 11 μάρτητον ποιεῖ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸ τέλος ὀρθόν, οὕτως
 ὥς ὁ ἕνεκα δεῖ προαιρεῖσθαι, ἡ ὥσπερ δοκεῖ τισί, τὸν λό-
 γον. ἐξί δὲ τοῦτο ἐγκράτεια· αὕτη γὰρ οὐ διαφθείρει τὸν
 λόγον. ἐξί δ' ἀρετὴ καὶ ἐγκράτεια ἕτερον. λεκτέον δ' ὅς τε
 12 ρον περὶ αὐτῶν, ἐπεὶ ὅσοις γε δοκεῖ τὸν λόγον ὀρθὸν παρ-
 χεῖν ἡ ἀρετὴ, τῷ αἰτίον. ἡ μὲν ἐγκράτεια τοιοῦτον, τῶν
 ἐπαινετῶν δ' ἡ ἐγκράτεια. λέγομεν δὲ προαπορήσαντες. ἐξί
 γὰρ τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθόν εἶναι, ἐν δὲ τοῖς πρὸς τὸν σκοπὸν
 διαμαρτάνειν· ἐστὶ δὲ τὸν μὲν σκοπὸν ἡμαρτῆσθαι, τὰ δὲ
 πρὸς ἐκεῖνον περαίνοντα ὀρθῶς ἔχειν, καὶ μηδέτερον. πότερον
 δ' ἡ ἀρετὴ ποιεῖ τὸν σκοπὸν ἡ τὰ πρὸς τὸν σκοπόν; τίθεμεθα
 δὲ ὅτι τὸν σκοπὸν, διότι τότε ἕκ ἐξί συλλογισμὸς ἔδὲ λό-
 γος. ἀλλὰ δὲ ὥσπερ ἀρχῇ τῷτο ὑποκείσθω. ἔτε γὰρ ἰατρὸς
 σκοπεῖ εἰ δεῖ ὑγιαίνειν ἡ μή, ἀλλ' εἰ περιπατεῖν ἡ μή, ἔτε
 ὁ γυμναστικὸς εἰ δεῖ εὔ ἔχειν ἡ μή, ἀλλ' εἰ παλαῖσαι ἡ
 μή. ὁμοίως δ' ἔδ' ἄλλη ἔδεμια περὶ τῷ τέλει· ὥσπερ γὰρ
 ταῖς θεωρητικαῖς αἰ ὑποθέσεις ἀρχαί, ἔτω καὶ ταῖς ποιητι-
 13 καῖς τὸ τέλος ἀρχῇ καὶ ὑπόθεσις. ἐπειδὴ δεῖ τότε ὑγιαίνειν,
 ἀνάγκη τοδὲ ὑπάρξαι, εἰ ἔσαι ἐκεῖνο, ὥσπερ ἐκεῖ, εἰ ἐστὶ
 τὸ τρίγωνον δύο ὀρθαί, ἀνάγκη τοδὲ εἶναι. τῆς μὲν ἔν νοή-
 σεως ἀρχῇ τὸ τέλος, τῆς δὲ πράξεως ἡ τῆς νοήσεως τελευτή.
 εἰ ἔν πάσης ὀρθότητος ἡ ὁ λόγος ἡ ἡ ἀρετὴ αἰτία, εἰ μὴ ὁ
 λόγος, διὰ τὴν ἀρετὴν ἂν ὀρθὸν εἴη τὸ τέλος, ἀλλ' οὐ τὰ
 πρὸς τὸ τέλος. τέλος δ' ἐστὶ τὸ οὐ ἕνεκα. ἐστὶ γὰρ πᾶσα
 προαίρεσις τινὸς καὶ ἕνεκά τινος. ἕ μὲν ἔν ἕνεκα τὸ μέσον
 ἐξί, ἕ αἰτία ἡ ἀρετὴ τὸ προαιρεῖσθαι ἕ ἕνεκα. ἐξί μέντοι
 ἡ προαίρεσις ὁ τότε, ἀλλὰ τῶν τότε ἕνεκα. τὸ μὲν ἔν τυγ-
 14 χάνειν τῶν ἄλλης δυνάμει, ὅσα ἕνεκα τῷ τέλει δεῖ

· συμπερασθῶσιν P¹. || 13. ἡ μὴ πολεμῶσι om P¹. || 14. ὁ] ἡ M¹. || 16. ἡ] εἰ P¹. || 19. δοίη M¹. || 20. τῷ M¹. || 24. τ' P¹. || 32. τὰ post καὶ om M¹. || 37. καὶ om M¹. || 39. ἔτω — 40. λυπηρόν om P¹.
 · ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ M¹. || 6. τις om M¹. || 7. καὶ ante περὶ om P¹. || 12. λέγομεν P¹. || 24. λογισμὸς P¹. || 26. ἀλλ' — μὴ
 ὁ. || 27. ὁ om M¹. || 28. γὰρ] καὶ M¹. || 34. ὁ et ἡ om M¹. || 35. ὀρθὸν ἂν M¹.

σχολῇ αὐτό γε τὸ ἀγαθὸν θεωρῆσαι μιᾷς. ἔτι ἐν ὅσοις
 ὑπάρχει τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, ἢ ἔστι κοινόν τι παρὰ
 ταῦτα, καὶ τὶτο χωρίζον. εἴη γὰρ ἂν τι τῷ πρώτῳ πρό-
 τερον· πρότερον γὰρ τὸ κοινὸν καὶ χωρίζον διὰ τὸ ἀναι-
 ρεμένῳ τῷ κοινῷ ἀναιρεῖσθαι τὸ πρῶτον. οἷον εἰ τὸ διπλά-
 σιον πρῶτον τῶν πολλαπλασίων, ἢ ἐνδέχεται τὸ πολλα-
 πλάσιον τὸ κοινῇ κατηγορούμενον εἶναι χωρίζον· ἔσαι γὰρ
 τοῦ διπλασίου πρότερον, εἰ συμβαίνει τὸ κοινὸν εἶναι τὴν
 ἰδέαν, οἷον εἰ χωρίζον ποιήσῃ τις τὸ κοινόν· εἰ γὰρ ἔστι
 δικαιοσύνη ἀγαθόν, καὶ ἀνδρία. ἔτι τοίνυν φασὶν αὐτό τι
 ἀγαθόν. τὸ ἐν αὐτῷ πρόσκειται πρὸς τὸν λόγον τὸν κοινόν.
 τὶτο δὲ τί ἂν εἴη πλὴν ὅτι αἰδίων καὶ χωρίζον; ἀλλ' ἔδεν
 μᾶλλον λευκὸν τὸ πολλαὶς ἡμέρας λευκὸν τῷ μίαν ἡμέ-
 ραν, ὥς· οὐδὲ δὴ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ταῦτό τῃ ιδέᾳ· πᾶσι
 γὰρ ὑπάρχει κοινόν. ἀνάκαλιν δὲ καὶ δεικτέον ἢ ὡς νῦν
 δεικνύουσι τὸ ἀγαθὸν αὐτό. νῦν μὲν γὰρ ἐκ τῶν ὁμολο-
 γουμένων ἔχειν τὸ ἀγαθόν, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁμολογούμενα
 εἶναι ἀγαθὰ δεικνύουσιν, ἐξ ἀριθμῶν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη καὶ
 ἡ ὑγίεια ἀγαθόν· τίξεις γὰρ καὶ ἀριθμοί, ὡς τοῖς ἀριθμοῖς
 καὶ ταῖς μονάσιν ἀγαθὸν ὑπάρχον διὰ τὸ εἶναι τὸ ἐν αὐτῷ
 ἀγαθόν. δεῖ δ' ἐκ τῶν ὁμολογούμενων, οἷον ὑγείας ἰσχύος
 σωφροσύνης, ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀκινήτοις μᾶλλον τὸ καλόν.
 πάντα γὰρ τὰδε τάξεις καὶ ἡρεμία· εἰ ἄρα, ἐκεῖνα μᾶλ-
 λον· ἐκεῖνοι γὰρ ὑπάρχει αὐτὰ μᾶλλον. παράβολος δὲ
 καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ τὸ ἀγαθόν, ὅτι οἱ ἀρι-
 θμοὶ ἐφίενται· οὔτε γὰρ ὡς ἐφίενται λέγονται φανερώς,
 ἀλλὰ λίαν ἀπλῶς τοῦτό φασι, καὶ ὁρεξιν εἶναι πῶς ἂν
 τις ὑπολάβοι ἐν οἷς ζῶν μὴ ὑπάρχει; δεῖ δὲ περὶ τούτου
 πραγματευθῆναι, καὶ μὴ ἀξιοῦν μὴθὲν ἀλόγως, ἀ καὶ μετὰ
 λόγου πιστεῦσαι οὐ ῥάδιον. τό τε φάναι πάντα τὰ ὄντα
 ἐφίεσθαι ἐνός τινος ἀγαθοῦ ἢ ἀληθές· ἕκαστον γὰρ ἰδίου
 ἀγαθοῦ ὁρέγεται, ὀφθαλμοῖς ὄψεως, σῶμα ὑγείας, οὕτως
 ἄλλο ἄλλῳ. ὅτι μὲν ἐν οὐκ ἔστιν αὐτό τι ἀγαθόν, ἔχει
 ἀπορίας τοιαύτας, καὶ ὅτι ἔστι χρησίμους τῇ πολιτικῇ, ἀλλ'
 ἰδίον τι ἀγαθόν, ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις, οἷον γυμναστικῇ
 εὐσεβείᾳ. ἔτι καὶ τὸ ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένον· ἡ γὰρ ὑδε-
 μιᾷ χρησίμους αὐτὸ τὸ τῷ ἀγαθῷ εἶδος, ἢ πάσαις ὁμοίως.
 ἔτι ἔστι πρακτόν. ὁμοίως δ' ἔδεν τὸ κοινὸν ἀγαθόν ἔτε αὐτὸ

ἀγαθόν ἔστιν (καὶ γὰρ ἂν μικρῷ ὑπάρξαι ἀγαθόν)·
 πρακτόν· οὐ γὰρ ὅπως ὑπάρξει τὸ ὄντως ὑπάρχει
 ἰατρικὴ πραγματεύεται, ἀλλ' ὅπως ὑγίεια. ὁμοίως δ'
 τῶν ἄλλων τεχνῶν ἐκάστη. ἀλλὰ πολλαχῶς τὸ ἀγα-
 θόν καὶ ἐξ ἑνὸς αὐτῷ καλόν, καὶ τὸ μὲν πρακτόν τὸ δ' ἔστι
 κτόν. πρακτόν δὲ τὸ τοιοῦτον ἀγαθόν, τὸ ἔστι ἐνεκα. καὶ
 δὲ τὸ ἐν τοῖς ἀκινήτοις φανερόν, ὅτι ἔδεν ἡ ἰδέα τάχα
 τὸ ζητούμενον αὐτὸ τὸ ἀγαθόν εἶναι, ἔτε τὸ κοινόν. τὸ
 γὰρ ἀκίνητον καὶ οὐ πρακτόν, τὸ δὲ κινήτων μὲν ἀλλ'
 πρακτόν. τὸ δ' ἔστι ἐνεκα ὡς τέλος ἄριστον καὶ αἰώνιον
 ὑφ' αὐτὸ καὶ πρῶτον πάντων. ὥς τε τὸ ἂν εἴη αὐτὸ
 ἀγαθόν τὸ τέλος τῶν ἀνθρώπων πρακτῶν. τοῦτο δ' ἔστι
 ὑπὸ τὴν κυρίαν πασῶν. αὕτη δ' ἐστὶ πολιτικὴ καὶ ἐν
 μακρῇ καὶ φρόνησις. διαφέρουσι γὰρ αὗται αἱ ἐξ ἑκάστης
 τὰς ἄλλας τῷ τοιαύται εἶναι· πρὸς δ' ἀλλήλας εἰς τὴν
 φέρουσιν, ὕστερον λεκτέον. ὅτι δ' αἴτιον τὸ τέλος τῶν
 αὐτῶν, δηλοῖ ἡ διδασκαλία. ὁρισμένοι γὰρ τὸ τέλος τῶν
 δεικνύουσιν, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν ἀγαθόν· αἴτιον γὰρ τὸ
 ἐνεκα. οἷον ἐπειδὴ τὸ ὑγιαίνειν τοῦ σώματος, ἀνάγκη τὸ
 τὸ συμφέρον πρὸς αὐτὴν· τὸ δ' ὑγιαίνειν τῆς ὑγείας ἐστὶ
 ὡς κινήσαν, καὶ τότε τοῦ εἶναι, ἀλλ' οὐ τὸ ἀγαθόν ἐστὶ
 τὴν ὑγίειαν. ἔτι ἔδεν δεῖκνυσθαι ὅτι ἀγαθόν ἡ ἡμέ-
 ἂν μὴ σοφιστὴς ἢ καὶ μὴ ἰατρός (ὅτι γὰρ τοῖς ἄλλοις
 λόγοις σοφίζονται), ὥσπερ ἔδεν ἄλλην ἀρχὴν ὑδε-
 μιᾷ ὡς τέλος ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἄριστον τῶν πρα-
 κτέων ποσαχῶς τὸ ἄριστον πάντων, ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ
 μετὰ ταῦτα ἄλλην λαβῆσιν ἀρχήν.

B.

Μετὰ δὲ ταῦτ' ἄλλην λαβῆσιν ἀρχήν περὶ τῶν
 μένων λεκτέον. πάντα δὴ τὰ ἀγαθὰ ἢ ἐκτὸς ἢ ἐν ψυχῇ
 καὶ τῶν αἰρετώτερων τὰ ἐν τῇ ψυχῇ, καθάπερ διαφύ-
 λλα καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις· φρόνησις γὰρ καὶ ἐν
 καὶ ἡδονὴ ἐν ψυχῇ, ὡς ἐν ἑνὶ ἢ πάντα τέλος εἶναι καὶ
 πᾶσιν. τῶν δὲ ἐν ψυχῇ τὰ μὲν ἔξω ἢ ἐν δυνάμει καὶ
 δ' ἐνέργειαι καὶ κινήσεις. ταῦτα δὴ ὕτως ὑποκείμενα
 περὶ ἀρετῆς, ὅτι ἐστὶν ἡ βελτίστη διάθεσις ἢ ἔξω ἢ ἐν

δι
 1. σχολῆς *M*¹. || 2. καὶ] καὶ τὸ *M*¹. || 6. πολλαπλασίον] πλάσιον *M*¹. || 9. τι *P*¹. || 10. ἔτι τοίνυν αὐτό φασὶ τι *M*¹. || 14. ἔστι
*M*¹. || 15. ἢ ὡς] πῶς codices. || 16. διακνύουσι *M*¹. || 19. ἢ om *M*¹. || ἀγαθὰ *M*¹. || 23. τάξεις *P*¹. || 24. ταῦτα *P*¹. || 25. εἰς
 οἱ *M*¹. || 26. ἀφίεται — ἀφίεται *M*¹. || 27. τοῦτο γὰρ *P*¹, τότε *M*¹*P*¹. || 32. ὄψεως] ὄντος *M*¹. || 36. ἀξία pr *M*¹.
 1. τὰ ἀγαθὰ γὰρ *P*¹. || 1 et 2. ὑπάρχει *M*¹. || 2. ἢ om *M*¹. || 4. ποσαχῶς *M*¹. || 11. τῶν *M*¹. || 12. ἀνθρωποπρακτῶν *M*¹. || 14
 γὰρ] δὲ *M*¹. || 15. τοιαύτας *M*¹. || 16. τοῖς *P*¹. || 18. τῷ *M*¹. || 19. τὸ corr *P*¹, τοῦ *M*¹. || 20. ὑγιαίνειν *M*¹. || 22. ἐν δὲ
 δεικνύουσιν ἔδεν] ὅτι *M*¹. || ἢ om *P*¹. || 32. ἐν om *P*¹ et pr *M*¹. || 35. ὡς] ὡς ἢ *P*¹.

ων, ὅσων ἐστὶ τις χρῆσις ἢ ἔργον. δῆλον δ' ἐκ τῆς
 ωγῆς· ἐπὶ πάντων γὰρ ὕτω τίθεμεν. οἷον ἱματίου ἀρετὴ
 καὶ γὰρ ἔργον τι καὶ χρῆσις ἐστίν, καὶ ἡ βελτίστη ἐξίς
 ιατίς ἀρετὴ ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ πλοῦς καὶ οἰκίας καὶ
 ἄλλων. ὥστε καὶ ψυχῆς· ἐστὶ γὰρ τι ἔργον αὐτῆς.
 τῆς βελτίονος δὴ ἐξέως ἐξω βέλτιον τὸ ἔργον· καὶ ὡς
 πρὸς αἰ ἐξείς πρὸς ἀλλήλας, ὕτω καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ
 πρὸς ἀλλήλα ἐχέτω. καὶ τέλος ἐκάστου τὸ ἔργον.
 ὅσον τοῖον ἐκ τέτων ὅτι βέλτιον τὸ ἔργον τῆς ἐξέως·
 ἀρ' τέλος ἀριστον ὡς τέλος· ὑπόκειται γὰρ τέλος τὸ
 ἰσον καὶ τὸ ἰσχυρόν, ἢ ἕνεκα τάλλα πάντα. ὅτι μὲν
 τὸ ἔργον βέλτιον τῆς ἐξέως καὶ τῆς διαθέσεως, δὴ
 ἀλλὰ τὸ ἔργον λήγεται διχῶς· τῶν μὲν γὰρ ἐστὶν
 τι τὸ ἔργον παρὰ τὴν χρῆσιν, οἷον οἰκοδομικῆς οἰκίας
 ἐκ οἰκοδόμησις καὶ ἱατρικῆς ὑγίεια ἀλλ' ἔχ' ὑγίαισις
 ἰατροῦσις, τῶν δ' ἡ χρῆσις ἔργον, οἷον ὄψεως ὄρασις
 μαθηματικῆς ἐπιστήμης θεωρία. ὡς· ἀνάγκη, ὡν ἔργον
 ἦσις, τὴν χρῆσιν βέλτιον εἶναι τῆς ἐξέως. τέτων δὲ
 τὸν τρόπον διωρισμένων, λέγομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ
 ματος καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἔχ' ὡσαύτως, οἷον σκυ-
 κῆς καὶ σκυτεύσεως ὑπόδημα. εἰ δὴ τις ἐστὶν ἀρετὴ
 κῆς καὶ σπουδαίου σκυτέως, τὸ ἔργον ἐστὶ σπουδαῖον
 ἡμα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔτι
 ψυχῆς ἔργον τὸ ζῆν ποιεῖν, τῷ δὲ χρῆσις καὶ ἐργή-
 5· ὁ γὰρ ὕπνος ἀργία τις καὶ ἡσυχία. ὡς· ἐπεὶ τὸ
 ἀνάγκη ἐν καὶ ταῦτό ἐστιν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀρε-
 ἔργον ἂν εἴη τῆς ἀρετῆς ζωὴ σπουδαία. τῷ δ' ἀρ' ἐστὶ τὸ
 ν ἀγαθόν, ὅπερ ἦν ἡ εὐδαιμονία. δῆλον δὲ ἐκ τῶν
 ἡμένων. ἦν μὲν γὰρ ἡ εὐδαιμονία τὸ ἀριστον, τὰ δὲ
 ἐν ψυχῇ καὶ τὰ ἀριστα τῶν ἀγαθῶν, αὐτὴ δὲ ἡ
 ἢ ἐνέργεια. ἐπεὶ βέλτιον ἡ ἐνέργεια τῆς διαθέσεως
 τῆς βελτίστης ἐξέως ἢ βελτίστη ἐνέργεια, ἢ δ' ἀρετὴ
 ὅτι ἐξίς, τῆς ἀρετῆς ἐνέργεια ἢ τῆς ψυχῆς ἀριστον
 ἦν δὲ καὶ ἡ εὐδαιμονία τὸ ἀριστον· ἐστὶν ἄρα ἡ
 μονία ψυχῆς ἀγαθῆς ἐνέργεια. ἐπεὶ δὲ ἦν ἡ εὐδαι-
 35· τέλος τι, καὶ ἐστὶ ζωὴ καὶ τελεία καὶ ἀτελής, καὶ
 ὡσαύτως (ἢ μὲν γὰρ ὅλη, ἢ δὲ μέριον), ἢ δὲ τῶν
 ὡν ἐνέργεια ἀτελής, εἴη ἂν ἡ εὐδαιμονία ζωῆς τελείας
 ἡ κατ' ἀρετὴν τελείαν. ὅτι δὲ τὸ γένος καὶ τὸν ὅρον
 λέγομεν καλῶς, μαρτύρια τὰ δοκῶντα πᾶσιν ἡμῖν.

τό τε γὰρ εὖ πράττειν καὶ τὸ εὖ ζῆν τὸ αὐτὸ τῷ εὐδαι-
 μονεῖν, ὡν ἕκαστον χρῆσις ἐστὶ καὶ ἐνέργεια, καὶ ἡ ζωὴ
 καὶ ἡ πράξις. καὶ γὰρ ἡ πρακτικὴ χρησικὴ ἐστίν· ὁ μὲν
 γὰρ χαλκεὺς ποιεῖ χαλκόν, χρῆται δ' ὁ ἵππικός. καὶ τὸ
 5 μῆτε μίαν ἡμέραν εἶναι εὐδαίμονα μῆτε παῖδα μὴδ' ἡλι-
 κίαν πᾶσαν, διὸ καὶ τὸ Σόλωνος ἔχει καλῶς, τὸ μὴ ζῶντ'
 εὐδαιμονίζεῖν, ἀλλ' ὅταν λάβῃ τέλος· οὐθὲν γὰρ ἀτελὲς
 εὐδαίμων· οὐ γὰρ ὅλον. ἔτι δ' οἱ ἔπαινοι τῆς ἀρετῆς διὰ
 τὰ ἔργα, καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν ἔργων. καὶ σεφανῶνται οἱ
 10 νικῶντες, ἀλλ' ἔχ' οἱ δυνάμενοι νικᾶν, μὴ νικῶντες δέ. καὶ
 τὸ κρίνειν ἐκ τῶν ἔργων ὁποῖός τις ἐστίν. ἔτι διὰ τί ἡ
 εὐδαιμονία οὐκ ἐπαινεῖται; ὅτι διὰ ταύτην τάλλα, ἢ τῷ
 εἰς ταύτην ἀναφέρεσθαι ἢ τῷ μύρια εἶναι αὐτῆς. διὸ ἐπε-
 ρον εὐδαιμονισμός καὶ ἔπαινος καὶ ἐγκώμιον· τὸ μὲν γὰρ
 15 ἐγκώμιον λόγος τῷ καθ' ἕκαστον ἔργον, ὁ δ' ἔπαινος τοῦτον
 εἶναι καθόλου, ὁ δ' εὐδαιμονισμός τέλος. καὶ τὸ ἀπορέμενον
 δ' ἐνίοτε δῆλον ἐκ τέτων, διὰ τί ποτ' ἐθὲν βελτίος οἱ σπου-
 δαῖοι τῶν φαύλων τὸν ἡμισυν τῷ βίῃ· ὅμοιοι γὰρ καθεύ-
 δοντες πάντες. αἴτιον δ' ὅτι ἀργία ψυχῆς ὁ ὕπνος, ἀλλ'
 20 οὐκ ἐνέργεια. διὸ καὶ ἄλλο εἴ τι μέριον ἐστὶ ψυχῆς, οἷον
 τὸ θρεπτικόν, ἢ τότε ἀρετὴ ἔκ ἐξὶ μέριον τῆς ὅλης ἀρετῆς,
 ὥσπερ ἐδ' ἡ τῷ σώματος· ἐν τῷ ὕπνῳ γὰρ μᾶλλον ἐνε-
 γεῖ τὸ θρεπτικόν, τὸ δ' αἰσθητικόν καὶ ὀρεκτικόν ἀτελῆ ἐν
 τῷ ὕπνῳ. ὅσον δὲ τῷ μὴ κινεῖσθαι μετέχουσι, καὶ αἱ φαν-
 25 τασίαι βελτίος αἱ τῶν σπουδαίων, ἐὰν μὴ διὰ νόσον ἢ πῆ-
 ρωσιν. μετὰ ταῦτα περὶ ψυχῆς θεωρητέον· ἡ γὰρ ἀρετὴ
 ψυχῆς, οὐ κατὰ συμβεβηκός. ἐπεὶ δ' ἀνθρωπίνην ἀρετὴν
 ζητῶμεν, ὑποκείσθω δύο μέρη ψυχῆς τὰ λόγῳ μετέχοντα,
 οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον μετέχουσιν λόγῳ ἄμφω, ἀλλὰ τὸ
 30 μὲν τῷ ἐπιτάττειν τὸ δὲ τῷ πείθεσθαι καὶ ἀκύνειν πεφυ-
 κέναι· εἰ δὲ τι ἐστὶν ἐτέρως ἄλογον, ἀφείσθω τῷ τὸ μέρ-
 ριον. διαφέρει δ' ἐθὲν ἔτ' εἰ μεριστὴ ἡ ψυχὴ ἔτ' εἰ ἀμερῆς,
 ἔχει μέντοι δυνάμεις διαφόρους καὶ τὰς εἰρημένας, ὥσπερ
 ἐν τῷ καμπύλῳ τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτὸν ἀδιαχώριστον,
 καὶ τὸ εὐθὺ καὶ τὸ λευκόν· καίτοι τὸ εὐθὺ οὐ λευκόν,
 ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, καὶ ἐκ ὅσῃ τῷ αὐτῷ. ἀφήρηται
 δὲ καὶ εἴ τι ἄλλο ἐστὶ μέρος ψυχῆς, οἷον τὸ φυσικόν. ἀν-
 35 θρωπίνης δὲ ψυχῆς τὰ εἰρημένα μύρια ἴδια. διὸ οὐδ' αἱ
 ἀρεταὶ αἱ τῷ θρεπτικῷ καὶ ὀρεκτικῷ ἀνθρώπου· δεῖ γὰρ, εἰ
 ἢ ἄνθρωπος, λογισμὸν ἐνεῖναι καὶ ἀρχὴν καὶ πρᾶξιν, ἀρ-

1. γὰρ om M². || 4. καὶ τῷ πλοῦς M². || 10. ὑπόκειτο P², ὑπέρκειται Z. || 15. ὑγίαισις pr P². || 16. ὄψεως om M². || 23.
 2. || 28. τέλος] πλοῦς codices. || 30. αὐτῇ P². || 33. ἢ P². || 36. τελεία M².
 .. πρᾶξιν M². || τὸ post ζῆν om M². || 20. ἐστὶ τῆς ψυχῆς P². || 31. τι om P². || 34. τὸ ante κοῖλον om M². || 35. καί-
 λευκόν om M². || 36. ἐκ om M².

χει δ' ὁ λογισμὸς ἢ λογισμῷ ἀλλ' ὀρέξεως καὶ παθημάτων· ἀνάγκη ἄρα ταῦτ' ἔχειν τὰ μέρη καὶ ὥσπερ ἡ εὐεξία σύγκειται ἐκ τῶν κατὰ μόριον ἀρετῶν, ἔτω καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἀρετὴ ἢ τέλος. ἀρετῆς δ' εἶδη δύο, ἡ μὲν ἠθικὴ ἡ δὲ διανοητική. ἐπαινῶμεν γὰρ ἢ μόνον τὸς δικαίους, ἀλλὰ καὶ τὸς συνετὸς καὶ τὸς σοφύς· ἐπαινετὸν γὰρ ὑπέκαπτο ἡ ἀρετὴ ἢ τὸ ἔργον, ταῦτα δ' ὡς ἐνεργεῖ, ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν ἐνέργειαι. ἐπεὶ δ' αἱ διανοητικαὶ μετὰ λόγου, αἱ μὲν τοιαῦται τῷ λόγον ἔχοντος, ὁ ἐπιτακτικὸν ἐς τῆς ψυχῆς ἢ λόγον ἔχει, αἱ δ' ἠθικαὶ τῷ ἀλόγῳ μὲν, ἀκολουθη- 10 τικοῦ δὲ κατὰ φύσιν τῷ λόγον ἔχοντι· οὐ γὰρ λέγομεν ποῶς τις τὸ ἦθος, ὅτι σοφὸς ἢ δεινός, ἀλλ' ὅτι πρᾶος ἢ θρασύς. μετὰ ταῦτα σκεπτέον πρῶτον περὶ ἀρετῆς ἠθικῆς, τί ἐστὶ καὶ ποῖα μόρια αὐτῆς, εἰς τίτο γὰρ ἀνῆται, καὶ γίνεταί διὰ τίνων. δεῖ δὲ ζητεῖν ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις 15 ἔχοντός τι ζητοῦσι πάντες, ὥστε δεῖ διὰ τῶν ἀληθῶς μὲν λεγομένων ἢ σαφῶς δὲ πειρᾶσθαι λαβεῖν καὶ τὸ ἀληθῶς καὶ σαφῶς. νῦν γὰρ ὁμοίως ἔχομεν ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ὑγίειαν, ὅτι ἡ ἀρίστη διάθεσις τῷ σώματος, καὶ Κορίσκος ὁ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ μελάντατος· τί μὲν γὰρ ἐκάτερον τῶν 20 ὡς ἴσμεν, πρὸς μέντοι τὸ εἶδέναι τί ἐκάτερον αὐτῆς πρὸ ἔργου τὸ ἔτως ἔχειν. ὑποκείμεθω δὲ πρῶτον ἡ βελτίστη διάθεσις ὑπὸ τῶν βελτίστων γίνεσθαι, καὶ πράττεσθαι ἀριστα περὶ ἑκάστου ἀπὸ τῆς ἐκάστου ἀρετῆς, οἷον πόνοι τε ἀριστοὶ καὶ τροφὴ ἀφ' ὧν γίνεταί εὐεξία, καὶ ἀπὸ τῆς εὐεξίας 25 ποῦσιν ἀριστα. ἔτι πᾶσαν διάθεσιν ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι πως προσφερομένων, ὥσπερ ὑγίεια ὑπὸ τροφῆς καὶ πόνων καὶ ὥρας. ταῦτα δὲ θῆλα ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. καὶ ἡ ἀρετὴ ἄρα ἡ τοιαύτη διάθεσις ἐστίν, ἡ γίνεταί τε ὑπὸ τῶν ἀρίστων περὶ ψυχῆς κινήσεων καὶ ἀφ' ἧς 30 πράττεται τὰ ἀριστα τῆς ψυχῆς ἔργα καὶ πάθη, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν πῶς μὲν γίνεταί πῶς δὲ φθείρεται. πρὸς ταῦτα ἡ χρῆσις αὐτῆς ὑφ' ὧν καὶ αὖξεται καὶ φθείρεται, πρὸς δὲ βέλτιστα διατίθῃσιν. σημείον δ' ὅτι περὶ ἡδέα καὶ λυπηρά καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία· αἱ γὰρ κολάσεις ἰατρικαὶ 35 οὔσαι καὶ γινόμεναι διὰ τῶν ἐναντίων, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, διὰ τούτων εἰσίν.

2 Ὅτι μὲν τοίνυν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ περὶ ἡδέα καὶ λυπηρά ἐστὶ, θῆλον. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ ἦθος ὥσπερ καὶ τὸ ὄνομα ση-

μαίνει ὅτι ἀπὸ ἥθους ἔχει τὴν ἐπίδυσιν, ἐθίζεται δὲ τὴν ἀγωγῆς μὴ ἐμφύτῃ τῷ πολλακίς κινεῖσθαι πως, ἔτω τὸ ἐνεργητικόν. ὁ ἐν τοῖς ἀνύχοις ἔχ' ὀρῶμεν· οὐδ' ἂν μυριάκις ῥίψῃς ἄνω τὸν λίθον, ὑδέποτε ποιήσει τῆς βίᾳ. διὸ ἐξω ἦθος τίτο ψυχῆς κατὰ ἐπιτακτικὸν λὶ δυναμένον δ' ἀκολουθεῖν τῷ λόγῳ ποιότης. λεπτέον δὲ τί τῆς ψυχῆς ποῖ' ἄττα ἦθη. ἔσαι δὲ κατὰ τὰς ἐμεις τῶν παθημάτων, καθ' ἃς ὡς παθητικοὶ λέγονται, κατὰ τὰς ἔξεις, καθ' ἃς πρὸς τὰ πάθη ταῦτα λέγονται πᾶσχειν πῶς ἢ ἀπαθείς εἶναι. μετὰ ταῦτα ἡ διαίρεσις τοῖς ἀπηλλαγμένοις τῶν παθημάτων καὶ τῶν δυνάμεων τῶν ἔξεων. λέγω δὲ πάθη μὲν τὰ τοιαῦτα, θυμὸν φ' αἰδῶ ἐπιθυμίαν, ὅλως οἷς ἔπεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ εἰστικὴ ἡδονὴ ἢ λύπη καθ' αὐτά. καὶ κατὰ μὲν ταῦτα 15 ἐστὶ ποιότης, ἀλλὰ πᾶσχει, κατὰ δὲ τὰς δυνάμεις πᾶς λέγω δὲ τὰς δυνάμεις καθ' ἃς λέγονται κατὰ τὰ πάθη ἐνεργοῦντες, οἷον ὀργίλος ἀνάληγτος ἐρωτικὸς ἀσχηρὸς ἀνάσχυτος. ἔξεις δὲ εἰσιν ὅσαι αἰτιαὶ εἰσὶ τῷ σώματι κατὰ λόγον ὑπάρχειν ἢ ἐναντίως, οἷον ἀνδρία, σωφρο- 20 δειλία ἀκολασία.

Διωρισμένων δὲ τούτων, λεπτέον ὅτι ἐν ἀπειρητοῦ καὶ διαιρετῷ ἐστὶν ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις καὶ μετὰ ταῦτα ἡ πρὸς ἄλληλα ἢ πρὸς ἑμᾶς, οἷον ἐν γρηστικῇ, ἐν ἰατρικῇ, ἐν οἰκοδομικῇ, ἐν κυβερνητικῇ, καὶ ὅποια οὖν πράζει, καὶ ἐπιστημοναῖ καὶ ἀνεπιστημοναῖ τεχνικῇ καὶ ἀτέχνῳ. ἡ μὲν γὰρ κίνησις συνεχὴς, καὶ πρᾶξις κίνησις. ἐν πᾶσι δὲ τὸ μέσον τὸ πρὸς ἑμᾶς ἐστι· τίτο γὰρ ἐστὶν ὡς ἡ ἐπιστήμη κελελεύει καὶ ἡ πᾶνταχῶ δὲ τίτο καὶ ποιεῖ τὴν βελτίστην ἔξιν. καὶ ὅθῃ δὲ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ τοῦ λόγου. τὰ γὰρ ὅσα φθείρει ἄλληλα, τὰ δ' ἄκρα καὶ ἀλλήλοισ καὶ τῇ μετὰ ἐναντία· τὸ γὰρ μέσον ἐκάτερον πρὸς ἐκάτερον ἴσται ὁ τὸ ἴσον τῷ μὲν ἐλάττονος μεῖζον, τῷ μεῖζονος δὲ ἴσται ὥστ' ἀνάγκη τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν περὶ μέσ' ἄττα εἶναι 35 μεσότητά τινα. λεπτέον ἄρα ἡ ποῖα μεσότης ἀρετῆς περὶ ποῖα μέσα. εἰλήφθω δὲ παραδεγμάτων χάριν, ὡς θεωρεῖσθαι ἑκάστον ἐκ τῆς ὑπογραφῆς.

ὀργιλότης	ἀναληγσία	πράτης.
θρασύτης	δειλία	ἀνδρία.

2. τοῦτ' om *M*¹. || 11. δὲ om *P*¹. || 14. μοῖρα *M*¹. || 20. τῶν om *M*¹. || 21. αὐτοῖν corr *M*¹. || 33. πρὸς] πως *P*¹. || 3 καὶ ante ἡ ἀρετὴ om *P*¹.

1. ἀπόδοσιν *M*¹. || 2. ἐκφύτῃ τὸ *M*¹. || 3. ἐ] καὶ *P*¹. || τὰς ψυχῆς *M*¹. || 5. τίτο ἦθος *M*¹. || 7. ἐστὶ *P*¹. || 9. καὶ] καὶ *P*¹. || λέγονται ταῦτα *M*¹. || 11. ἀπηλλαγμένοις *M*¹, ἀπηλλαγμένοις *P*¹. || 14. ἢ ἢ *P*¹. || 15. ἀλλὰ — ποιότης om *M*¹. || 31. τῷ μέσῳ καὶ ἀλλήλοισ *M*¹.

ἀναισχυντία	κατάπληξις	αἰδώς.
ἀκολασία	ἀναισθησία	σωφροσύνη.
φθόνος	ἀνώνυμον	νέμεσις.
κέρδος	ζημία	δικαίον.
ἀσωτία	ἀνελευθερία	ἐλευθεριότης.
ἀλαζονεία	εἰρωνεία	ἀλήθεια.
κολακεία	ἀπέχθεια	φιλία.
ἀρεσκεία	αὐθάδεια	σεμνότης.
τρυφερότης	κακοπάθεια	καρτερία.
χαυνότης	μικροψυχία	μεγαλοψυχία.
δαπανηρία	μικροπρέπεια	μεγαλοπρέπεια.
πανουργία	εὐήθεια	φρόνησις.

ἃ μὲν πάθη ταῦτα καὶ τοιαῦτα συμβαίνει ταῖς ψυχαῖς, πάντα δὲ λέγεται τὰ μὲν τῷ ὑπερβάλλειν τὰ δὲ τῷ ἐλλείπειν. ὀργίλος μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ μᾶλλον ἢ δεῖ ὀργιζόμενος καὶ θάττον καὶ πλείοσιν ἢ οἷς δεῖ, ἀνάλγητος δὲ ὁ ἁλείπων καὶ οἷς καὶ ὅτε καὶ ὥς· καὶ θρασὺς μὲν ὁ μήτε χρηὸς φοβούμενος μήθ' ὅτε μήθ' ὥς, δειλὸς δὲ ὁ καὶ ἃ μὴ δεῖ καὶ ὅτ' ἔχει καὶ ὥς ἔχει. ὁμοίως δὲ καὶ ἀκόσμος καὶ ὁ ἐπιθυμητικὸς καὶ ὁ ὑπερβάλλων πᾶσιν ὅσοις 15 ὑπερβαίνει, ἀναισθητός δὲ ὁ ἐλλείπων καὶ μὴδ' ὅσον βέλτιον καὶ κατὰ τὴν φύσιν ἐπιθυμῶν, ἀλλ' ἀπαθὴς ὥσπερ ἄσπετος. κερδαλέος δὲ ὁ πανταχόθεν πλεονεκτικός, ζημιώδης δὲ ὁ μνηδαμόθεν ἀλλ' ὀλιγαχόθεν. ἀλαζών δὲ ὁ πλείων ὑπαρχόντων ἀποποιούμενος, εἰρων δὲ ὁ ἐλάττω. καὶ 25 ἐλάττω μὲν ὁ πλείων συνεπαινωμένων ἢ καλῶς ἔχει, ἀπεχθνήσκων δὲ ὁ ἐλάττω. καὶ τὸ μὲν λίαν πρὸς ἡδονὴν ἀρεσκεία, ἔστι δ' ὀλέγα καὶ μόγις αὐθάδεια. ἔστι δ' ὁ μὲν μνηδαμίων πομένων λύπη, μὴδ' εἰ βέλτιον, τρυφερός· ὁ δὲ πᾶσαν καὶ ὡς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ἀνώνυμος, μεταφορᾷ δὲ λέγεται σκληρὸς καὶ ταλαίπωρος καὶ κακοπαθητικός. χαυνός δ' ὁ μειζόνων ἀξίων αὐτόν, μικροψυχός δ' ὁ ἐλαττόνων. ἔστι δ' ἄσπετος μὲν ὁ πρὸς πᾶσαν δαπάνην ὑπερβάλλων, ἀνελεύθερος δὲ ὁ πρὸς πᾶσαν ἐλλείπων. ὁμοίως 35 καὶ ὁ μικροπρεπὴς καὶ ὁ σαλάκων· ὁ μὲν γὰρ ὑπερβάλλει τὸ πρέπον, ὁ δ' ἐλλείπει τῷ πρέποντος. καὶ ὁ μὲν πανουργὸς πάντως καὶ πάντοθεν πλεονεκτικός, ὁ δ' εὐήθης ἔστι δὲ φθονερὸς δὲ τῷ λυπεῖσθαι ἐπὶ πλείοσιν εὐπραγίας ἢ δεῖ· καὶ γὰρ οἱ ἀξιοὶ εὖ πράττειν λυποῦσι τοὺς ὑποτέρους εὖ πράττοντες. ὁ δ' ἐναντίος ἀνωνυμώτερος, ἔστι 40

δ' ὁ ὑπερβάλλων ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖσθαι μὴδ' ἐπὶ τοῖς ἀναξίοις εὖ πράττειν, ἀλλ' εὐχερὴς ὥσπερ οἱ γαστρίμαργοι πρὸς τροφήν· ὁ δὲ δυσχερὴς κατὰ τὸν φθόνον ἐστίν. τὸ δὲ πρὸς ἑκάστων μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ὅπως ἔχειν περιεργον διορίζει· ὑδεμία γὰρ ἐπισημὴ, ἔτε θεωρητικὴ ἔτε ποιητικὴ, ἔτε λέγει ἔτε πράττει τὸτο προσδιορίζουσα, ἀλλὰ τῷ ἐστὶ πρὸς τὰς συκοφαντίας τῶν τεχνῶν τὰς λογικάς. ἀπλῶς μὲν οὖν διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον, ἀκριβέστερον δ' ὅταν 5 περὶ τῶν ἔξεων λέγωμεν τῶν ἀντικειμένων. αὐτῶν δὲ τῶν τῶν παθημάτων εἶδη κατονομάζεται τῷ διαφέρειν κατὰ τὴν ὑπερβολὴν ἢ χρόνον ἢ τῷ μᾶλλον ἢ πρὸς τι τῶν ποιόντων τὰ πάθη. λέγω δ', οἷον ὀξύθυμος μὲν τῷ θάττον πάσχειν ἢ δεῖ, χαλεπὸς δὲ καὶ θυμώδης τῷ μᾶλλον, παρὸς δὲ τῷ φυλακτικῶς εἶναι τῆς ὀργῆς, πλήκτης δὲ καὶ λοιδορητικὸς ταῖς κολάσεσι ταῖς ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ὀψοφάγοι δὲ καὶ γαστρίμαργοι καὶ οἰνόφλυγες τῷ πρὸς ὀποτέρας τροφῆς ἀπόλαυσιν ἔχειν τὴν δύναμιν παθητικὴν παρὰ τὸν λόγον. οὐ δεῖ δ' ἀγνοεῖν ὅτι ἕνια τῶν λεγομένων οὐκ ἔστι ἐν τῷ πῶς λαμβάνειν, ἀν πῶς λαμβάνηται τῷ μᾶλλον πάσχειν, οἷον μοιχρὸς ἔστι τῷ μᾶλλον ἢ δεῖ πρὸς τὰς γαμετάς πλησιάζειν· οὐ γὰρ ἐστὶν· ἀλλὰ μοχθηρία τις αὐτῇ δὴ ἐστίν· 10 συνελημμένον γὰρ τό τε πάθος λέγεται καὶ τὸ τοιόνδε εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ὕβρις. διὸ καὶ ἀμφισβητῆσαι, συγγενέσθαι μὲν φάσκοντες, ἀλλ' ἔμοιχεῦσαι· ἀγνοῦντες γὰρ ἡ ἀναγκαζόμενοι· καὶ πατάζει μὲν, ἀλλ' οὐχ ὕβριστα ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα.

Εἰλημμένων δὲ τῶν, μετὰ ταῦτα λεκτέον ὅτι ἐπειδὴ 15 δύο μέρη τῆς ψυχῆς, καὶ αἱ ἀρεταὶ κατὰ ταῦτα διήρηται, καὶ αἱ μὲν τοῦ λόγον ἔχοντος διανοητικαί, ὡν ἔργον ἀλήθεια, ἢ περὶ τῷ πῶς ἔχει ἢ περὶ γενέσεως, αἱ δὲ τοῦ αἰσθητοῦ, ἔχοντος δ' ὁρεξίν· οὐ γὰρ ὅτιον μέρος ἔχει τῆς ψυχῆς ὁρεξίν, εἰ μεριστή ἐστίν. ἀνάγκη δὲ φαῦλον τὸ ἥθος καὶ σπουδαῖον εἶναι τῷ διώκειν καὶ φεύγειν ἡδονὰς τινας καὶ λύπας. δῆλον δὲ τὸτο ἐκ τῶν διαιρέσεων τῶν περὶ τὰ 20 πάθη καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἔξεις· αἱ μὲν γὰρ δυνάμεις καὶ αἱ ἔξεις τῶν παθημάτων, τὰ δὲ πάθη λύπη καὶ ἡδονὴ διώρειται. ὥς τε διὰ ταῦτα καὶ διὰ τὰς ἐμπροσθεν θέσεις συμβαίνει πᾶσαν ἡθικὴν ἀρετὴν περὶ ἡδονὰς εἶναι καὶ λύπας. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ὑφ' οἷων πέφυκε γίνεσθαι 40 χείρων καὶ βελτίων, πρὸς ταῦτα καὶ περὶ ταῦτα ἐστὶν ἡ

5. ἀσώτεια P¹. || 13. καὶ τὰ τοιαῦτα M¹. || 15. μὲν om P¹. || 17. καὶ ante θρασὺς om M¹. || 19. ἔτ' ἐπε M¹. || καὶ ὁ ἀκόσμος codices. || 32. ἐαυτόν M¹. || ἐλάττω M¹.

13. καὶ ὁ M¹ P¹. || 14. πλήκτης — 15. ὀργῆς om P¹. || 16. τὸ M¹. || πρὸς P¹. || 19. πῶς] πρὸς P¹. || πῶς] περ M¹. || 8. ταῦτα] πάντα M¹. || 29. ἔργον ἢ ἀλήθεια M¹. || 31. τῆς om M¹. || 36. αἱ om M¹. || 39. πάσης γὰρ ψυχῆς M¹. || πέφυκε — 40. βελτίων om P¹. || 40. χείρων καὶ βελτίων corr M¹.

ἡδονῇ. δι' ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας φαύλως φαρμέν εἶναι, τῷ διασκεῖν καὶ φεύγειν ἢ ὡς μὴ δεῖ ἢ ἄς μὴ δεῖ. διὸ καὶ διορίζονται πάντες προχειρώς ἀπάθειαν καὶ ἡρεμίαν περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας εἶναι τὰς ἀρετάς, τὰς δὲ κακίας ἐκ τῶν ἐναντίων.

5 Ἐπεὶ δ' ὑπόκειται ἀρετὴ εἶναι ἡ τοιαύτη ἔξις ἀφ' ἧς πρακτικοὶ τῶν βελτίστων καὶ καθ' ἣν ἄριστα διάκεινται περὶ τὸ βέλτιστον, βέλτιστον δὲ καὶ ἄριστον τὸ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως τῆς πρὸς ἡμᾶς, ἀναγκαῖον ἂν εἴη τὴν ἡθικὴν ἀρετὴν καθ' αὐτὸν ἕκαστον μεσότητα εἶναι ἢ περὶ μέσ' ἅττα ἐν ἡδοναῖς καὶ λύπαις καὶ ἡδέσει καὶ λυπηροῖς. ἔσται δ' ἡ μεσότης ὅτε μὲν ἐν ἡδοναῖς (καὶ γὰρ ὑπερβολὴ καὶ ἐλλειψις), ὅτε δ' ἐν λύπαις, ὅτε δ' ἐν ἀμφοτέροις. ὁ γὰρ ὑπερβάλλον τῷ χαίρειν τῷ ἡδεῖ ὑπερβάλλει. καὶ ὁ τῷ 15 λυπεῖσθαι τῷ ἐναντίῳ, καὶ ταῦτα ἢ ἀπλῶς ἢ πρὸς τινα ὄρον, οἷον ὅταν μὴ ὡς οἱ πολλοί· ὁ δ' ἀγαθὸς ὡς δεῖ. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τις ἔξις ἀφ' ἧς τοῖστος ἔσαι ὁ ἔχων αὐτὴν ὥς τε αὐτῷ πράγματός ἐστι μὲν ἀποδέχασθαι τὴν ὑπερβολὴν ἢ δὲ τὴν ἐλλειψιν, ἀνάγκη, ὡς ταῦτ' ἀλλήλοις ἐναντία καὶ τῷ 20 μέσῳ, ὥτω καὶ τὰς ἔξεις ἀλλήλαις ἐναντίας εἶναι καὶ τῇ ἀρετῇ. συμβαίνει μέντοι τὰς ἀντιθέσεις ἔνθα μὲν φανερώτερας εἶναι πάσας, ἔνθα δὲ τὰς ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν, ἔνθα δὲ τὰς ἐπὶ τὴν ἐλλειψιν. αἴτιον δὲ τῆς ἐναντιώσεως, ὅτι ἐκ αὐτῶν ἐπὶ ταῦτα τῆς ἀνισότητος ἢ ὁμοιότητος πρὸς τὸ μέ- 25 σον, ἀλλ' ὅτε μὲν θάττον ἂν μεταβαίη ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς ἐπὶ τὴν μέσσην ἔξιν, ὅτε δ' ἀπὸ τῆς ἐλλείψεως, ἧς πλέον ἀπέχων ὅσος δοκεῖ ἐναντιώτερος εἶναι, οἷον καὶ περὶ τὸ σῶμα ἐν μὲν τοῖς πόντοις ὑγιεινότερον ἢ ὑπερβολῇ τῆς ἐλλείψεως καὶ ἐγγύτερον τῷ μέσῳ, ἐν δὲ τῇ τροφῇ ἢ ἐλλειψις ὑπερβολῆς. ὥς τε καὶ αἱ προαιρετικαὶ ἔξεις αἱ φιλογυμναστικαὶ φιλοϋγιεῖς μᾶλλον ἔσονται καθ' ἑκατέραν τὴν αἴρεσιν, ἔνθα μὲν οἱ πολυπόνούτεροι, ἔνθα δ' οἱ ὑποστατικώτεροι, καὶ ἐναντίως τῷ μετρίῳ καὶ τῷ ὡς ὁ λόγος ἔνθα μὲν ὁ ἄπρονος καὶ ἐκ ἀμφω, ἔνθα δὲ καὶ ὁ ἀπολαυστικός 35 καὶ οὐχ ὁ πεινητικός. συμβαίνει δὲ τοῦτο, διότι ἡ φύσις εὐθύς ἐστὶ πρὸς ἅπαντα ὁμοίως ἀφῆσθε τῷ μέσῳ, ἀλλ' ἦτον μὲν φιλόπονοί ἐσμεν, μᾶλλον δ' ἀπολαυστικοί. ὁμοίως δὲ ταῦτ' ἔχει καὶ περὶ ψυχῆς. ἐναντίαν δὲ τίθεμεν τὴν ἔξιν ἐφ' ἣν τε ἀμαρτάνομεν μᾶλλον καὶ ἐφ' ἣν οἱ πολ- 40 λοί ἢ δ' ἐτέρα ὥσπερ ἐκ ἕσας λαμβάνει· διὰ γὰρ τὸ ὀλίγον ἀναίσθητός ἐστιν. οἷον ὀργὴν πρᾶότητι καὶ τὸν ὀργίλον

τῷ πρᾶψ. καίτοι ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἐπὶ τῷ ἴσῳ καὶ τῷ καταλλακτικῷ εἶναι καὶ μὴ ὀργίζεσθαι ἢ μὲνον. ἀλλ' ὀλίγοι οἱ τοῖστος, ἐπ' ἐκείνο δὲ πάντες μᾶλλον· διὸ καὶ ἐκκολακικὸν ὁ θυμός. ἐπεὶ δ' αὖ 5 ἡ διαλογὴ τῶν ἔξεων καθ' ἕκαστα τὰ πάθη, καὶ αἱ βολαὶ καὶ ἐλλείψεις, καὶ τῶν ἐναντίων ἔξεων καθ' ἕκαστα κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον (τίς δ' ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ πρὶν δεῖ ὄρον ἀποβλέποντας λέγειν τὸ μέσον, ὕστερον ἐπισημαίνον φανερόν ἐστι πᾶσαι αἱ ἡθικαὶ ἀρεταὶ καὶ κακίαι περὶ τὰς καὶ λυπῶν ὑπερβολὰς καὶ ἐλλείψεις εἰσὶ, καὶ ἡδονῶν ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἔξεων καὶ παθημάτων γὰρ ἀλλὰ μὴν ἢ γε βελτίστη ἔξις ἢ περὶ ἕκαστα μέση ἐστίν. 10 ὡς τοῖστος ὅτι αἱ ἀρεταὶ ἢ πᾶσαι ἢ τῶν τῶν ἐξ ὧν μεσοτήτων.

Δάβωμεν ἔτι ἄλλην ἀρχὴν τῆς ἐπίσεως σκέψεως. δὴ πᾶσαι μὲν αἱ οὐσίαι κατὰ φύσιν τινὰς ἀρχαί, ἀπὸ ἐκάστη πολλὰ δύναται τοιαῦτα γενεᾶν, οἷον ἄνθρωποι, θρόνους καὶ ζῶν ὅν ὅλως ζῶα καὶ φυτὸν φυτὰ πρὸς τοῖστος ὁ γ' ἄνθρωπος καὶ πράξεων τινῶν ἐστὶν ἀρχὴ μὲν 15 ζῶν. τῶν γὰρ ἄλλων ὅθεν εἰπομένην ἂν πράττειν. τὸν ἀρχῶν ὅσαι τοιαῦται, ὅθεν πρῶτον αἱ κινήσεις, κινήματα γίνονται, μάλιστα δὲ δικαίως ἀφ' ὧν μὴ ἐνδεχεται ἄλλῃ ἢ ἴσως ὁ θεὸς ἀρχεῖ. ἐν δὲ ταῖς ἀκινήτοις ἀρχαῖς, ἐν ταῖς μαθηματικαῖς, οὐκ ἔστι τὸ κύριον, καίτοι λέγεται καθ' ὁμοιότητα· καὶ γὰρ ἐνταῦθα 20 ὁμοιότητος τῆς ἐν πᾶσι μάλιστα ἂν τὰ δεικνύμενα μεταβάλλει, εἰς αὐτὰ ἐ μεταβάλλει ἀνααιρεμένην θατέρω ὑπὸ θατέρω, ἐπὶ τῷ τὴν ὑπόθεσιν ἀνελεῖν καὶ δι' ἐκείνης δεῖξαι. ὁ δ' ἐκείνος ἀρχὴ κινήσεώς τινος· ἡ γὰρ πρᾶξις κίνησις ἐστὶ ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἡ ἀρχὴ αἰτία ἐστὶ τῶν δι' αὐτὴν ἢ γινομένων, δεῖ νοῆσαι καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων γὰρ ἔχοντος τοῦ τριγώνου δύο ὀρθὰς ἀνάγκη τὸ τρίγωνον ἔχειν τέτταρας ὀρθὰς, φανερόν ὡς αἴτιον τούτου τὸ διὰ τὸ ἔχειν τὸ τρίγωνον. εἰ δὲ γε μεταβάλλοι τὸ τρίγωνον, ὡς καὶ τὸ τετράγωνον μεταβάλλειν, οἷον εἰ τρεῖς, ἔξ, ἢ ἑπτα- 25 τρες, ὁκτώ. καὶ εἰ μὴ μεταβάλλοι, τοῖστος δ' ἐστὶ πᾶσι τοῖστος ἀναγκαῖον εἶναι. δῆλον δ' ὅτι ἐπιχειρῶμεν ἵνα καὶ τῶν ἀναλυτικῶν· νῦν δ' ὅτε μὴ λέγεται ἵνα ἀκριβῶς οἷον τε, πλην τοσοῦτον. εἰ γὰρ μὴ ἂν ἔλκεται τὸ τρίγωνον ὥτως ἔχειν, ἀρχὴ τις ἂν εἴη τῆς καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων. ὥς· εἴπερ ἐστὶν ἕνα τῶν ὄντων ἐνδεχόμενον τῶς ἔχειν, ἀνάγκη καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν εἶναι πᾶσι

1. εἶναι φαρμέν P¹. || 19. μὴν οὖν P¹. || 28. ἀπέχει P¹. || 34. ἐναντίως M¹. || 38. μὴ om P¹. || 39. ἐκείνη codex
2. μὴ om M¹. || 10. ὑπερβολὰς M¹. || 19. ὁ γάμος P¹. || 32. ἔχων τὸ P¹. || 38. ὅτε λέγειν om M¹P¹. || 41. ἵνα P¹.

ἐκ γὰρ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἀναγκαῖον τὸ συμβαλόν ἐστι, τὰ δὲ γὰρ ἐντεῦθεν ἐνδέχεται γενέσθαι τὰναντία, καὶ ὃ ἐφ' αὐτοῖς ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, πολλὰ τῶν τοιούτων, καὶ ἀρχαὶ τῶν τοιούτων εἰσὶν αὐτοί. ὥς ὅσων πράξεων ὁ ἀνθρωπὸς ἐστὶ ἀρχὴ καὶ κύριος, φανερόν ὅτι ἐνδέχεται καὶ γίνεσθαι καὶ μὴ, καὶ ὅτι ἐφ' αὐτῷ ταῦτ' ἐστὶ γίνεσθαι καὶ μὴ, ὧν γὰρ κύριος ἐστὶ τοῦ εἶναι καὶ τῷ μὴ εἶναι. ὅσα δ' ἐφ' αὐτῷ ἐστὶ ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν, αἴτιος τῶν ἐπ' αὐτῷ ἐστὶν· καὶ ὅσων αἴτιος, ἐφ' αὐτῷ. ἐπεὶ δ' ἡ τε ἀρετὴ καὶ ἡ κακία καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν ἔργα τὰ μὲν ἐπαινετὰ τὰ δὲ ψεκτά (ψέγεται γὰρ καὶ ἐπαινεῖται οὐ διὰ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἢ τύχης ἢ φύσεως ὑπάρχοντα, ἀλλ' ὅσων αὐτοὶ αἰτιοὶ ἐσμεν· ὅσων γὰρ ἄλλος αἴτιος, ἐκεῖνος καὶ τὸν ψόγον καὶ τὸν ἐπαινον ἔχει), ὁῦλον ὅτι καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία περὶ ταῦτ' ἐστὶν ὧν αὐτὸς αἴτιος καὶ ἀρχὴ πράξεων. ληπτέον ἄρα ποῶν αὐτὸς αἴτιος καὶ ἀρχὴ πράξεων. πάντες μὲν δὴ ὁμολογεῖμεν, ὅσα μὲν ἐκύσια καὶ κατὰ προαίρεσιν τὴν ἐκάστω, ἐκεῖνον αἴτιον εἶναι, ὅσα δ' ἀκύσια, ἐκ αὐτὸν αἴτιον. πάντα δ' ὅσα προελόμενος, καὶ ἐκὼν δὴλον ὅτι. δὴλον τοίνυν ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία τῶν ἐκυσίων ἂν εἴησαν.

Ληπτέον ἄρα τί τὸ ἐκούσιον καὶ τί τὸ ἀκύσιον, καὶ τί ἐστὶν ἡ προαίρεσις, ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ὀρίζεται τούτοις. πρῶτον σκεπτέον τὸ ἐκούσιον καὶ τὸ ἀκύσιον. τριῶν δὴ τούτων ἐν τι δόξειεν εἶναι, ἥτοι κατ' ὄρεξιν ἢ κατὰ προαίρεσιν ἢ κατὰ διάνοιαν, τὸ μὲν ἐκούσιον κατὰ τούτων τι, τὸ δ' ἀκύσιον παρὰ τούτων τι. ἀλλὰ μὴν ἡ ὄρεξις εἰς τρία διαιρεῖται, εἰς βούλησιν καὶ θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν· ὥστε ταῦτα διαιρετέον, καὶ πρῶτον κατ' ἐπιθυμίαν. δόξειε δ' ἂν πᾶν τὸ κατ' ἐπιθυμίαν ἐκούσιον εἶναι. τὸ γὰρ ἀκούσιον πᾶν δοκεῖ εἶναι βίαιον, τὸ δὲ βίαιον λυπηρόν, καὶ πᾶν δ' ἀναγκαζόμενοι ποιῶσιν ἢ πάσχουσιν, ὥσπερ καὶ Εὐνὸς φησι "πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμ' ἀνιάρων ἔφυ." ὥστ' εἴ τι λυπηρόν, βίαιον, καὶ εἰ βίαιον, λυπηρόν. τὸ δὲ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν πᾶν λυπηρόν (ἢ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος), ὥστε βίαιον καὶ ἀκύσιον. τὸ ἄρα κατ' ἐπιθυμίαν ἐκούσιον· ἐναντία γὰρ ταῦτ' ἀλλήλοις. ἐτι ἡ μοχθηρία ἀδικώτερον πᾶσα ποιεῖ, ἢ δ' ἀκρασία μοχθηρία δοκεῖ εἶναι, ὃ δ' ἀκρατὴς ὁ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν παρὰ τὸν λογισμὸν οἷος πράττειν, ἀκρατεύεται δ' ὅταν ἐνεργῇ κατ' αὐτήν, τὸ δ' ἀδικεῖν ἐκούσιον, ὥσθ' ὁ

ἀκρατὴς ἀδικήσῃ τῷ πράττειν κατ' ἐπιθυμίαν· ἐκὼν ἄρα πράξει, καὶ ἐκούσιον τὸ κατ' ἐπιθυμίαν· καὶ γὰρ ἄτοπον εἰ δικαιότεροι ἔσονται οἱ ἀκρατεῖς γινόμενοι. ἐκ μὲν τοίνυν τούτων δόξειεν ἂν τὸ κατ' ἐπιθυμίαν ἐκούσιον εἶναι, ἐκ δὲ τῶνδε τὴναντίον. ἅπαν γὰρ ὁ ἐκὼν τις πράττει, βυλόμενος πράττει, καὶ ὁ βούλεται, ἐκὼν. βύλεται δ' οὐθεὶς ὁ οἶεται εἶναι κακόν. ἀλλὰ μὴν ὁ ἀκρατεύμενος οὐχ ἂν βούλεται ποιεῖν· τὸ γὰρ παρ' ὁ οἶεται βέλτιστον εἶναι πράττειν δι' ἐπιθυμίαν ἀκρατεύεσθαι ἐστίν. ὥς ἅμα συμβήσεται τὸν αὐτὸν ἐκόντα καὶ ἄκοντα πράττειν· τούτο δ' ἀδύνατον. ἐτι δ' ὁ ἐγκρατὴς δικαιοπραγῇ, καὶ μᾶλλον τῆς ἀκρασίας· ἢ γὰρ ἐγκράτεια ἀρετὴ, ἢ δ' ἀρετὴ δικαιότερος ποιεῖ. ἐγκρατεύεται δ' ὅταν πράττῃ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν κατὰ τὸν λογισμόν. ὥς· εἰ τὸ μὲν δικαιοπραγεῖν ἐκούσιον, ὥσπερ καὶ τὸ ἀδικεῖν (ἄμφω γὰρ δοκεῖ ταῦτα ἐκύσια εἶναι, καὶ ἀνάγκη, εἰ θάτερον ἐκούσιον, καὶ θάτερον), τὸ δὲ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἀκύσιον, ἅμα ἄρα ὁ αὐτὸς τὸ αὐτὸ πράξει ἐκὼν καὶ ἄκων. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ θυμῷ· ἀκρασία γὰρ καὶ ἐγκράτεια καὶ θυμοῦ δοκεῖ εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐπιθυμίας, καὶ τὸ παρὰ τὸν θυμὸν λυπηρόν, καὶ βίαιον ἢ καθέξις, ὥστ' εἰ τὸ βίαιον ἀκούσιον, τὸ κατὰ τὸν θυμὸν ἐκούσιον ἂν εἴη πᾶν. εἴκοι δὲ καὶ Ἡράκλειτος λέγειν εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ θυμοῦ βλέψας ὅτι λυπηρὰ ἢ κώλυσις αὐτῷ· "χαλεπὸν γάρ" φησι "θυμῷ μάχεσθαι· ψυχῆς γὰρ ὠνεῖται." εἰ δ' ἀδύνατον τὸ αὐτὸ ἐκόντα καὶ ἄκοντα πράττειν ἅμα τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ τῷ πράγματι, μᾶλλον ἐκούσιον τὸ κατὰ βύλησιν τῷ κατ' ἐπιθυμίαν καὶ θυμόν. τεκμήριον δὲ· πολλὰ γὰρ πράττομεν ἐκόντες ἄνευ ὀργῆς καὶ ἐπιθυμίας. λείπεται ἄρα, εἰ τὸ βυλόμενον καὶ ἐκούσιον ταυτό, σκέψασθαι· φαίνεται δὲ καὶ τῷτο ἀδύνατον. ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν καὶ δοκεῖ ἡ μοχθηρία ἀδικώτερος ποιεῖν, ἢ δ' ἀκρασία μοχθηρία τις φαίνεται. συμβήσεται δὲ τὴναντίον· βύλεται μὲν γὰρ οὐθεὶς ἂν οἶεται εἶναι κακά, πράττει δ' ὅταν γίνηται ἀκρατὴς· εἰ ἔν τὸ μὲν ἀδικεῖν ἐκούσιον, τὸ δ' ἐκούσιον τὸ κατὰ βύλησιν, ὅταν ἀκρατὴς γένηται, οὐκέτι ἀδικήσῃ, ἀλλ' ἔσται δικαιότερος ἢ πρὶν γενέσθαι ἀκρατὴς. τῷτο δ' ἀδύνατον. ὅτι μὲν τοίνυν ἐκ ἐξὶ τὸ ἐκούσιον τὸ κατὰ ὄρεξιν πράττειν, οὐδ' ἀκύσιον τὸ παρὰ τὴν ὄρεξιν, φανερόν. ὅτι δ' ὅδε κατὰ προαίρεσιν, πάλιν ἐκ τῶνδε δὴλον. τὸ μὲν γὰρ κατὰ βούλησιν ὡς οὐκ ἀκύσιον,

3. τῶν τοιούτων om *M*¹. || 4. αὐτὰ *P*¹. || 14. καὶ post ὅτι om *P*¹. || 17. καὶ — 18. ἀκύσια om *P*¹. || 19. δὴλον ὅτι om *M*¹. || 20. φησι om *P*¹. || 21. καὶ τί τὸ ἀκύσιον om *M*¹. || 22. ἐπεὶ *M*¹*P*¹. || 23. καὶ τὸ ἀκύσιον om *P*¹. || 24. *P*¹. || 25. τὸ δ' — 26. τι om *M*¹. || 33. εἰ μὴ βίαιον *P*¹. || τὸ — 34. λυπηρόν om *P*¹. || 38. ἀκρατεύεσθαι *M*¹.

1. πράττειν om *M*¹. || 3. εἰ om *M*¹. || γινόμενοι *M*¹. || 4. ἀν' δ' ἂν *P*¹. || 5. βυλόμενος πράττει om *P*¹. || 6. ἐκὼν] ἐκὼν βύλεται *M*¹. || 11. ἀκρατὴς *P*¹. || 17. ἐκούσιον codices. || 20. βίαιος *P*¹. || 23. βλέψαι *M*¹. || φησι *M*¹. || 25. αὐτὸ ἐκόντα] αὐτὸν ἐκόντα *M*¹. || 36. γινέσθαι] γε *M*¹.

ἀπεδείχθη, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶν ὃ βούλεται καὶ ἐκούσιον. ἀλλ' ὅτι καὶ μὴ βυλόμενον ἐνδέχεται πράττειν ἐκόντα, τὸτο δέδεικται μόνον. πολλὰ δὲ βυλόμενοι πράττομεν ἐξαίφνης, προαιρεῖται δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἐξαίφνης. εἰ δὲ ἀνάγκη μὲν ἦν τριῶν τούτων ἓν τι εἶναι τὸ ἐκούσιον, ἢ κατ' ὄρεξιν ἢ κατὰ προαίρεσιν ἢ κατὰ διάνοιαν, τούτων δὲ τὰ δύο μὴ ἐστὶ, λείπεται ἐν τῷ διανοούμενῳ πως πράττειν εἶναι τὸ ἐκούσιον. ἐτι δὲ μικρὸν προαγαγόντες τὸν λόγον, ἐπιθῶμεν τέλος τῷ περὶ τοῦ ἐκυσίου καὶ ἀκυσίου διορισμῷ. δοκεῖ γὰρ τὸ βίᾳ καὶ μὴ βίᾳ τι ποιεῖν οἰκεία τοῖς εἰρημένοις εἶναι· τό τε γὰρ βίαιον ἀκύνειον, καὶ τὸ ἀκύνειον πᾶν βίαιον εἶναι φασμέν. ὥς περὶ τῆ βίᾳ σκεπτέον πρῶτον, τί ἐστὶ καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἐκούσιον καὶ ἀκύνειον. δοκεῖ δὴ τὸ βίαιον καὶ τὸ ἀναγκαῖον ἀντικεισθαι, καὶ ἡ βίᾳ καὶ ἡ ἀνάγκη, τῷ ἐκυσίῳ καὶ τῇ πειθοῖ ἐπὶ τῶν πραττομένων. καθόλου δὲ τὸ βίαιον καὶ τὴν ἀνάγκην καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγομεν· καὶ γὰρ τὸν λίθον ἄνω καὶ τὸ πῦρ κάτω βίᾳ καὶ ἀναγκαζόμενα φέρεσθαι φασμέν. τὸτο δ' ὅταν κατὰ τὴν φύσει καὶ καθ' αὐτὰ ὁρμὴν φέρεται, ἢ βίᾳ, ἢ μὴν ἢ δ' ἐκόνσια λέγεται, ἀλλ' ἀνώνυμος ἢ ἀντίθεσις. ὅταν δὲ παρὰ ταύτην, βίᾳ φασμέν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ἐμψύχων καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ὁρῶμεν βίᾳ πολλὰ καὶ πάσχοντα καὶ ποῦντα, ὅταν παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὁρμὴν ἔξωθεν τι κινή. ἐν μὲν τοῖς ἀψύχοις ἀπλῇ ἡ ἀρχή, ἐν δὲ τοῖς ἐμψύχοις πλεονάζει· ἢ γὰρ αἰεὶ ἡ ὄρεξις καὶ ὁ λόγος συμφωνεῖ. ὥς· ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ζώων ἀπλῶς τὸ βίαιον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀψύχων· οὐ γὰρ ἔχει λόγον καὶ ὄρεξιν ἐναντίαν, ἀλλὰ τῇ ὄρεξει ζῇ. ἐν δ' ἀνθρώπῳ ἔνεστιν ἄμφω, καὶ ἐν τινι ἡλικίᾳ, ἣ καὶ τὸ πράττειν ἀποδίδομεν· οὐ γὰρ φασμέν τὸ παιδίον πράττειν, οὐδὲ τὸ θηρίον, ἀλλ' ὅταν ἤδη διὰ λογισμὸν πράττοντα. δοκεῖ δὴ τὸ βίαιον ἅπαν λυπηρὸν εἶναι, καὶ οὐθεὶς βίᾳ μὲν ποιεῖ, χαίρων δέ. διὸ περὶ τὸν ἐγκρατῆ καὶ τὸν ἀκρατῆ πλείστη ἀμφισβήτησις ἐστίν· ἐναντίας γὰρ ὁρμαὶς ἔχων αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ πράττει, ὥσθ' ὅ τ' ἐγκρατὴς βίᾳ, φασίν, ἀφέλκει αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἡδέων ἐπιθυμῶν (ἀλγεῖ γὰρ ἀφέλκειν πρὸς ἀντιτείνουσιν τὴν ὄρεξιν), ὅ τ' ἀκρατὴς βίᾳ παρὰ τὸν λογισμὸν. ἥτιον δὲ δοκεῖ λυπεῖσθαι· ἢ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος, ἣ ἀκολουθεῖ χαίρων, ὥσθ' ὁ ἀκρατὴς μᾶλλον ἐκὼν καὶ ἢ βίᾳ, ὅτι ἢ λυπηρῶς. ἢ δὲ πειθῶ τῇ βίᾳ καὶ ἀνάγκῃ ἀντιτίθεται. ὁ δ' ἐγκρατὴς

ἐφ' ἃ πέπεισαι ἄγει, καὶ πορεύεται οὐ βίᾳ ἀλλ' ἐκόντα· ἐπιθυμία οὐ κείσασα ἄγει· οὐ γὰρ μετέχει λόγου. μὲν οὖν δοκῶσιν ἔτσι μόνον βίᾳ καὶ ἄκοντες ποιεῖν, καὶ τίν' αἰτίαν, ὅτι καθ' ὁμοιότητά τινα τοῦ βίᾳ, καθ' ἣ ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγομεν, εἴρηται. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπὶ προσθῇ τὸ ἐν τῷ διορισμῷ προσκείμενον κακῇ, λυπῇ λεχθέν. ὅταν μὲν γὰρ τι τῶν ἔξωθεν παρὰ τὴν ἐν ὁρμὴν κινή ἢ ἡρεμίᾳ, βίᾳ φασμέν, ὅταν δὲ μὴ, οὐ βίᾳ δὲ τῷ ἐγκρατεῖ καὶ ἀκρατεῖ ἢ καθ' αὐτὸν ὁρμὴν ἔχοντα· ἄμφω γὰρ ἔχει. ὥς· οὐ βίᾳ οὐδέτερος ἀλλ' ἐκὼν ἀεὶ ταῦτα πράττει ἄν, οὐδ' ἀναγκαζόμενος. τὴν γὰρ ἐν ἀρχῇ, τὴν παρὰ τὴν ὁρμὴν ἢ ἐμποδίζουσιν ἢ κατὰ ἀνάγκην λέγομεν, ὥσπερ εἰ τις λαβὼν τὴν χεῖρα τί τινα ἀντιτείνοντος καὶ τῷ βύλεσθαι καὶ τῷ ἐπιθυμεῖν· ὅ δ' ἔστωθεν ἡ ἀρχή, ἢ βίᾳ, ἐπεὶ καὶ ἡδονὴ καὶ λύπη ἢ ἀφοτέρως ἔνεστιν. καὶ γὰρ ὁ ἐγκρατευόμενος λυπεῖται τὴν ἐπιθυμίαν πράττων ἡδῇ, καὶ χαίρει τὴν ἀπ' ἡδονῆς, ὅτι ὕστερον ὠφελήσεται, ἢ καὶ ἡδὴ ὠφελὲς ὑγιαίνων· καὶ ὁ ἀκρατὴς χαίρει μὲν τυγχάνων ἡμετέρου οὐ ἐπιθυμεῖ, λυπεῖται δὲ τὴν ἀπ' ἐλπίδος λύπη οἶεται γὰρ κακὸν πράττειν. ὥστε τὸ μὲν βίᾳ ἐκόντα ποιεῖν ἔχει λόγον, καὶ διὰ τὴν ὄρεξιν καὶ διὰ λογισμὸν ἐκάτερον ἄκοντα ποτὲ πράττειν· κερχωρισμὸς ὄντα ἐκάτερα ἐκκρουέται ὑπ' ἀλλήλων. ὅθεν καὶ ἐπὶ ὅλην μεταφέρουσι ψυχῇ, ὅτι τῶν ἐν ψυχῇ τι τοῦτον εἶναι. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μορίων ἐνδέχεται τοῦτο λέγω· ἢ ὅλη ἐκόντα ψυχῇ καὶ τῷ ἀκρατῆ καὶ τῷ ἐγκρατῆ καὶ βίᾳ δ' οὐδέτερος, ἀλλὰ τῶν ἐν ἐκείνοις τι, ἐπεὶ καὶ ἐκ ἀμφοτέρων ἔχομεν. καὶ γὰρ ὁ λόγος φύσει ἄρχεται ἐκ ἐκόντης τῆς γενέσεως καὶ μὴ κερωθεισῆς ἐκόντας, καὶ ἐκ ἐκόντης, ὅτι ἐκόντης ἐκ γενετῆς ἀκολουθεῖ καὶ ἔνεστιν. ἐκόντης τούτοις δυσὶ τὸ φύσει διορίζομεν, τῷ τε ὅσα ἐκόντης γενέσεως ἀκολουθεῖ κασι, καὶ ὅσα ἐκόντης τῆς γενέσεως ἐκόντης γίνεται ἡμῖν, οἷον πολὺ καὶ γῆρας καὶ τὰλλα τοιαῦτα. ὥς μὴ κατὰ φύσιν ἐκάτερος πράττει, ἀλλὰ κατὰ φύσιν ἐκάτερος, οὐ τὴν αὐτὴν. αἱ μὲν οὖν ἐκόντης ἐγκρατῆ καὶ ἀκρατῆ ἀπορίαι, περὶ τῆ βίᾳ πράττειν ἢ ἀφοτέρως ἢ τὸν ἕτερον, ὥστε ἢ μὴ ἐκόντας ἢ ἀμφοτέρως ἢ ἀκόντας, εἰ δὲ τὸ βίᾳ ἐκούσιον, ἀμφοτέρως καὶ ἀκόντας

2. μὴ om *M*¹. || 4. προαιρεῖται — ἐξαίφνης om *P*¹. || 11. ἀκύνειον καὶ — βίαιον om *P*¹. || 15. δι] γὰρ *M*¹. || 17. ἀκρατῆς om *M*¹. || 18. φύσιν *M*¹. || 23. τις *P*¹. || 24. κα] ὥς *M*¹. || 28. πραττόμενοι *M*¹. || 31. χαίρων δέ om *P*¹. || 34. τ' om *P*¹. || 35. ἐπιθυμῶν codices. || τὴν om *M*¹. || 38. ἢ alterum om *P*¹. || ἢ] ἢ *M*¹. ἢ — b 1. ἐκόν om *P*¹.

5. τι *M*¹. || 6. ἐν αὐτῷ διορισμῷ προσκείμενον *M*¹. || 9. ἀκρατεῖ καὶ ἐγκρατεῖ *P*¹. || 13. τύπτει *M*¹. || 14. καὶ τῇ βίᾳ καὶ τῇ ἐκόντῃ ἐκόντας *M*¹. || 17. ἀπ' om *P*¹. || 28. ἐν om *M*¹. || 29. ὅτι *M*¹. || 30. ἐκκρουέται corr *M*¹. || 37. ἀκρατῆ καὶ ἐγκρατῆ *P*¹. || 38. ἢ μὴ] εἰ μὴ *M*¹. || 39. pro δὲ locum vacuum *P*¹.

γτειν· σχεδὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον ἡμῖν ὡς ἀπαν-
 ὄν. λέγονται δὲ κατ' ἄλλον τρόπον βία καὶ ἀναγκα-
 γες πρᾶξαι, οὐ διαφωνοῦντος τῷ λόγῳ καὶ τῆς ὁρέξεως,

πράττωσιν ὁ καὶ λυπηρὸν καὶ φαῦλον ὑπολαμβάνου-
 ἀλλ' ἂν μὴ τὸτο πράττωσι, πληγαὶ ἢ δεσμοὶ ἢ θάνα- 5
 ὤσιν. ταῦτα γὰρ φασιν ἀναγκασθέντες πρᾶξαι. ἢ ὅ,
 ἀ πάντες ἐκόντες ποιοῦσιν αὐτὸ τοῦτο· ἔξεστι γὰρ μὴ
 ἔν, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑπομεῖναι τὸ πάθος. ἐτι ἴσως τέτων τὰ
 φαίη τις ἂν τὰ δ' οὐ. ὅσα μὲν γὰρ ἐφ' αὐτῷ τῶν
 ἴτων μὴ ὑπάρχει ἢ ὑπάρχει δεῖ, ὅσα πράττει ἂ μὴ 10
 λεται, ἐκὼν πράττει καὶ οὐ βία· ὅσα δὲ μὴ ἐφ' αὐτῷ
 τοιούτων, βία πῶς, ἢ μέντοι γ' ἀπλῶς, ὅτι οὐκ αὐτὸ
 προαιρεῖται ὁ πράττει, ἀλλ' ὅ ἕνεκα, ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ
 ἐστὶ τις διαφορὰ. εἰ γὰρ ἵνα μὴ λάβῃ ψηλαφῶν ἀπο-
 ῃ, γελοῖος ἂν εἴη εἰ λέγοι ὅτι βία καὶ ἀναγκαζόμενος. 15
 ἀ δεῖ μείζον κακὸν καὶ λυπηρότερον εἶναι, ὁ πείσεται
 ποιήσας. ἔτω γὰρ ἀναγκαζόμενος καὶ μὴ βία πρᾶξει,
 φύσει, ὅταν κακὸν ἀγαθὸ ἕνεκα ἢ μείζονος κακῷ ἀπο-
 ιως πράττῃ, καὶ ἄκων γε· ἢ γὰρ ἐφ' αὐτῷ ταῦτα. διὸ
 τὸν ἔρωτα πολλοὶ ἀκύνειον τιθέασιν, καὶ θυμὸς ἐνὶς καὶ 20
 βυσικά, ὅτι ἰσχυρὰ καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν. καὶ συγγνω-
 ἔχομεν ὡς πεφυκότα βιάζεσθαι τὴν φύσιν. καὶ μάλ-
 ἂν δόξειε βία καὶ ἄκων πράττειν, ἵνα μὴ ἀλγῇ ἰσχυ-
 ἢ ἵνα μὴ ἡρέμα, καὶ ὅλως ἵνα μὴ ἀλγῇ ἢ ἵνα
 ῃ. τὸ γὰρ ἐφ' αὐτῷ, εἰς ὃ ἀνάγεται ὅλον, τῷ ἐστὶν 25
 αὐτῷ φύσις οἷα τε φέρειν· ὁ δὲ μὴ οἷα τε, μὴδ' ἐστὶ
 ἐκείνῃ φύσει ὁρέξεως ἢ λογισμῷ, ἐκ ἐφ' αὐτῷ. διὸ καὶ
 ἐνθουσιῶντας καὶ προλέγοντας, καίπερ διανοίας ἔργον
 ιτας, ὁμῶς ὅ φαμεν ἐφ' αὐτοῖς εἶναι, ὅτ' εἰπεῖν ἂ εἶπον,
 πρᾶξαι ἂ ἐπράξαν. ἀλλὰ μὴν ὕδ' δι' ἐπιθυμίαν· ὥς 30
 διανοοῖαι τινες καὶ πάθῃ οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἰσίν, ἢ πράξεις
 ατὰ τὰς τοιαύτας διανοίας καὶ λογισμῶς, ἀλλ' ὥσπερ
 ἄλος ἔφη εἶναι τινὰς λόγους κρείττους ἡμῶν. ὥς· εἰ τὸ
 ιον καὶ ἀκύνειον καὶ πρὸς τὸ βία εἶδει σκέψασθαι, τὸτο
 ἔτω διηρήσθω· εἰ γὰρ μάλις· ἐμποδίζοντες τὸ ἐκύνειον 35
 ἴα πράττοντες, ἀλλ' ἐκόντες. ἐπεὶ δὲ τῷτ' ἔχει τέλος,
 ἔτε τῇ ὁρέξει ἔτε τῇ προαιρέσει τὸ ἐκύνειον ὠρίζαι, λοι-

πεν ὅτι ἐκύνειον
 τὸ ἐκύνειον τὸ κατὰ
 ἐνὶς γὰρ οὐκ ἔστι
 ἵνα τῷτ', ὅτι καὶ
 ὡς φύσει καὶ οὐκ
 ἐν καὶ ὡ καὶ ἔ, ὅτι
 δι' ἀγνοίαν, καὶ ἢ καὶ
 ἐκύνειον. ὅσα μὲν ἐν
 ἀγνοῶν καὶ δι' αὐτόν,
 ἐκύνειον τῷτ' ἐστὶν· ὅσα δ'
 ἐπεὶ δὲ τὸ ἐπίσασθαι καὶ
 ἐν δὲ τὸ χρῆσθαι τῇ ἐπιστήμῃ,
 μὲν ὡς δικαίως ἀγνοῶν λέγοιτο,
 εἰ δι' ἀμέλειαν μὴ ἐχρῆτο. ὁμῶς
 ψέγοιτο ἂν, εἰ δὲ ῥάδιον ἢ
 λειαν ἢ ἡδονὴν ἢ λύπην. ταῦτ'
 ἔν τῷ ἐκύνειον καὶ ἀκύνειον
 διωρίσθω τῷτ' ἐν τῇ

Περὶ δὲ προαιρέσεως μετὰ τὸτο λέγωμεν, διακρίνου-
 τες πῶτον τῷ λόγῳ περὶ αὐτῆς. διατάσσει γὰρ ἂν τὴν
 τῷ γένει πέφυκε καὶ ἐν ποίῳ θεῖναι αὐτὴν χρῆν, καὶ πῶς
 ἢ ταῦτόν τὸ ἐκύνειον καὶ τὸ προαιρετὸν ἢ ταῦτόν ἐστιν. 5
 λιστα δὲ λέγεται παρὰ τινων, καὶ ζητῶντι δόξει δ' ἂν
 εἶναι θάτερον ἢ προαίρεσις, ἥτις δόξα ἢ ἔρεξις· ἀμφότερα
 γὰρ φαίνεται παρακολουθοῦντα. ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἐστὶν ὁρέξις,
 25 φανερόν. ἢ γὰρ βύλησις ἂν εἴη ἢ ἐπιθυμία ἢ θυμὸς· ὅθεις
 γὰρ ὁρέγεται μὴδὲν πεπονθὼς τούτων. θυμὸς μὲν οὖν καὶ
 ἐπιθυμία καὶ τοῖς θηρίοις ὑπάρχει, προαίρεσις δ' ὅ. ἐτι δὲ
 καὶ οἷς ὑπάρχει ἀμφω ταῦτα, πολλὰ καὶ ἄνευ θυμῷ καὶ
 ἐπιθυμίας προαιρῶνται· καὶ ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες ἢ προαι-
 30 ρῶνται, ἀλλὰ καρτερῶσιν. ἐτι ἐπιθυμία μὲν καὶ θυμὸς αἰεὶ
 μετὰ λύπης, προαιρούμεθα δὲ πολλὰ καὶ ἄνευ λύπης.
 ἀλλὰ μὴν ὕδ' βούλησις καὶ προαίρεσις ταῦτόν· βούλονται
 μὲν γὰρ ἔνια καὶ τῶν ἀδυνάτων εἰδότες, οἷον βασιλεῦσιν τε
 πάντων ἀνθρώπων καὶ ἀθάνατοι εἶναι, προαιρεῖται δ' ὅθεις
 μὴ ἀγνοῶν ὅτι ἀδύνατον, ὕδ' ὅλως ὁ δυνατόν μὲν, μὴ ἐφ'
 αὐτῷ δ' οἶεται πρᾶξαι ἢ μὴ πρᾶξαι. ὥς τὸτο μὲν φανε-
 ρόν, ὅτι ἀνάγκη τὸ προαιρετὸν τῶν ἐφ' αὐτῷ τι εἶναι.

2. δι om P¹. || 4. δ — ὑπολαμβάνουσιν om M¹. || 7. ἐκόντες om P¹. || αὐτῷ] ἔτοι P¹. || 9. ἐαυτῷ M¹. || 10. ἢ ὑπάρχει om
 || 10. ὅσα] ἐκὼν corr P¹. || α — 11. πράττει om P¹. || 14. εἰ] ἢ M¹, ὁ P¹. || 16. δι M¹P¹. || 18. ἕνεκα ἢ] ἕνεκα ἂν M¹
 | μείζονος om M¹. || κακῷ καὶ ἀπολύσεως M¹. || 19 et 25. ἐαυτῷ M¹. || 22. ἔχομεν om P¹. || 24. ἢ prius om M¹. || 25. μὴ
 codices. || 26. τε φέρειν] γε φέρειν M¹. || 33. ὡς M¹. || 36. ἴσ. ἀλλ' οὐχ ἐκόντες λόγοι ὅτοι εἰσιν margō P¹.
 1. δεῖ M¹P¹. || κατὰ τὴν διάνοιαν P¹. || ἐναγία M¹. || 4. πολιᾶδες P¹. || 5. δ' post τῷ om P¹. || 6. δ] ἔτω M¹P¹. || 8. πλάτ-
 P¹. || 12. ὁ om P¹. || 13. ἀνοῶν P¹. || 18. λέγομεν M¹. || 21. ταυτά M¹. || 25. γὰρ om M¹. || 26. μὲν om M¹. || 33. γὰρ]
 αὐτόν M¹P¹. || τε] μὲν M¹. || 35. δ δυνατόν] ἀδύνατον M¹P¹. || 37. τὸ] μὲν τὸ M¹.

ὁμοίως δὲ δῆλον ὅτι οὐδὲ δοῖα, ἢ δ' ἀπλῶς εἴ τις οἶεται τι. τῶν γὰρ ἐφ' αὐτῷ τι εἶναι τὸ προαιρετὸν, δοξάζομεν δὲ πολλὰ καὶ τῶν ἐκ ἔντων ἐφ' ἡμῖν, οἷον τὴν διάμετρον σύμμετρον. ἔτι ἐκ ἑξὶ προαίρεσις ἀληθὴς ἢ ψευδής. ἢ δὲ δὴ ἢ τῶν ἐφ' αὐτῷ ὄντων πρακτῶν δοῖα, ἢ τυγχάνομεν οἰόμενοι 5 δεῖν τι πράττειν ἢ ὑ πράττειν. κοινὸν δὲ περὶ δοῖας τοῦτο καὶ βυλήσεως· ὅθεις γὰρ τέλος ὕθεν προαιρεῖται, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸ τέλος· λέγω δ' οἷον ὅθεις ὑγιαίνειν προαιρεῖται, ἀλλὰ περιπατεῖν ἢ καθῆσθαι τῷ ὑγιαίνειν ἔνεκεν, ἢ δ' εὐδαιμονεῖν, ἀλλὰ χρηματίζεσθαι ἢ κινδυνεύειν τῷ εὐδαιμονεῖν 10 ἔνεκα· καὶ ὅλως δηλοῖ αἰεὶ προαιρούμενος τί τε καὶ τίνος ἔνεκα προαιρεῖται, ἔστι δὲ τὸ μὲν τίνος, ἔ ἔνεκα προαιρεῖται ἄλλο, τὸ δὲ τί, ὃ προαιρεῖται ἔνεκα ἄλλου. βύλεται δὲ γε μάλιστα τὸ τέλος, καὶ δοξάζειν δεῖν καὶ ὑγιαίνειν καὶ εὖ πράττειν. ὥς φανερὸν διὰ τούτων ὅτι ἄλλο καὶ δοῖας καὶ 15 βυλήσεως. βούλεσθαι μὲν καὶ δοῖα μάλιστα τοῦ τέλους, προαίρεσις δ' ἐκ ἑξίν. ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἑξίν ὅτε βυλήσις οὔτε δοῖα ὅθ' ὑπόληψις ἀπλῶς ἢ προαίρεσις, δῆλον· τί δὲ διαφέρει τούτων, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἐκύσιον; ἅμα δὲ δῆλον ἔσαι καὶ τί ἐστὶ προαίρεσις. ἔστι δὴ τῶν δυνατῶν καὶ εἶναι 20 καὶ μὴ τὰ μὲν τοιαῦτα ὥς ἐνδέχεται βυλεύσασθαι περὶ αὐτῶν, περὶ ἐνίων δ' οὐκ ἐνδέχεται. τὰ μὲν γὰρ δυνατὰ μὲν ἐστὶ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἀλλ' ἐκ ἐφ' ἡμῖν αὐτῶν ἢ γένεσις ἐστίν, ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ φύσιν τὰ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας γίνεται· περὶ ὧν ἡδεῖς ἂν ὅθ' ἐγχειρήσει βυλεύεσθαι 25 μὴ ἀγνοῶν. περὶ ὧν δ' ἐνδέχεται μὴ μόνον τὸ εἶναι καὶ μὴ, ἀλλὰ καὶ τὸ βυλεύσασθαι τοῖς ἀνθρώποις· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ πράξαι ἢ μὴ πράξαι. διὸ οὐ βυλευόμεθα περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς, ἢ δὲ πῶς ἂν ὁ κύκλος τετραγωνισθεῖ· τὰ μὲν γὰρ ἐκ ἐφ' ἡμῖν, τὸ δ' ὅλως ὑ πρακτόν. 30 ἀλλ' ἢ δὲ περὶ τῶν ἐν ἡμῖν πρακτῶν περὶ ἀπάντων. ἢ καὶ δῆλον ὅτι ἢ δὲ δοῖα ἀπλῶς ἢ προαίρεσις ἐστίν. τὰ δὲ προαιρετὰ καὶ πρακτὰ τῶν ἐφ' ἡμῖν ὄντων ἐστίν. διὸ καὶ ἀπορήσειεν ἂν τις, τί δὴ ποθ' οἱ μὲν ἱατροὶ βυλεύονται περὶ ὧν ἔχουσι τὴν ἐπιστήμην, οἱ δὲ γραμματικοὶ οὐ; αἴτιον δ' ὅτι 35 διχῇ γινόμενης τῆς ἀμαρτίας (ἢ γὰρ λογιζόμενοι ἀμαρτάνομεν, ἢ κατὰ τὴν αἴσθησιν αὐτὸ δρῶντες) ἐν μὲν τῇ ἱατρικῇ ἀμφοτέρως ἐνδέχεται ἀμαρτεῖν, ἐν δὲ τῇ γραμματικῇ κατὰ

τὴν αἴσθησιν καὶ πράξιν, περὶ ἧς ἂν σκοπῶσιν, εἰς ἅπα ἥξουσιν. ἐπειδὴ ἔν ὅτε δοῖα ὅτε βυλήσις ἐστὶ προαίρεσις, ὡς ἐκάτερον, οὐδ' ἄμφω. ἐξαίφνης γὰρ προαιρεῖται, ὅθεις, δοκεῖ δὲ πράττειν καὶ βύλονται. ὡς ἐξ ἀμφοῦ ἢ ἄμφω γὰρ ὑπάρχει τῷ προαιρουμένῳ ταῦτα. ἀλλὰ ἐκ τούτων σκεπτόν. δηλοῖ δὲ πῶς καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆ γὰρ προαίρεσις αἶρεσις μὲν ἐστίν, ὅχ ἀπλῶς δὲ, ἀλλ' ἐπὶ πρὸ ἐτέρου· τῷτο δὲ οὐχ οἷον τε ἄνευ σκέψεως καὶ βυλῆ διὸ ἐκ δοῖας βυλευτικῆς ἐστὶν ἢ προαίρεσις. περὶ μὲν ἢ τέλος ἢδεῖς βυλεύεται, ἀλλὰ τῷτο κεῖται πᾶσι, περὶ δὲ εἰς τοῦτο τεινόντων, πότερον τόδε ἢ τόδε συντελεῖ, ἢ ἢ γμῆνς τῷτο πῶς ἔσαι. βυλευόμεθα δὲ πάντως τῷτο, ἐκ εἰς ἡμᾶς ἀναγάγωμεν τῆς γενέσεως τὴν ἀρχήν. εἰ δὴ πρ ρεῖται μὲν μὴδεῖς μὴ παρασκευασάμενος μὴδὲ βυλευτῆ νος ἢ χειρόν ἢ βέλτιον, βύλεται δ' ὅσα ἐφ' ἡμῖν ὅθ' ὅ δυνατῶν καὶ εἶναι καὶ μὴ τῶν πρὸς τὸ τέλος, δῆλον ὅτι προαίρεσις μὲν ἐστὶν ὅρεξις τῶν ἐφ' αὐτῷ βυλευτῆ. ὅ τες γὰρ βυλούμεθα ἢ καὶ προαιρέμεθα, ὅ μέντοι γὰρ ἢ λόμεθα, πάντα προαιρέμεθα. λέγω δὲ βυλευτῆν, ἢ ἢ καὶ αἰτία βύλευσις ἐστὶ, καὶ ὅρεγεται διὰ τὸ βυλευτῆ διὸ ὅτε ἐν τοῖς ἄλλοις ζωοῖς ἐστὶν ἢ προαίρεσις, ὅτε ὅ ἢ ηλικία, ὅτε παντὸς ἔχοντος ἀνθρώπου. ἢ δὲ γὰρ τῷ βυλ σασθαι, οὐθ' ὑπόληψις τοῦ διὰ τί, ἀλλὰ δοξάζει μὴ ποιητέον ἢ μὴ ποιητέον ὅθεν κωλύει πολλοῖς ὑπάρχει δὲ διὰ λογισμῷ ἢκέτι. ἔστι γὰρ βουλευτικὸν τῆς ψυχῆ θεωρητικὸν αἰτίας τινός. ἢ γὰρ ἔ ἔνεκα μεία τῶν αἰτιῶν τὸ μὲν γὰρ διὰ τί αἰτία· οὐ δ' ἔνεκα ἐστὶν ἢ γήνη· τοῦτ' αἰτίον φαμεν εἶναι, οἷον τοῦ βαδίζειν ἢ καμῆ· χρημάτων, εἰ τούτου ἔνεκα βαδίζει. διὸ οἷς μὴδεῖς μὴ σκοπός, οὐ βουλευτικῆ. ὅστ' ἐπεὶ τὸ μὲν ἐφ' αὐτῷ ὅ πράττειν ἢ μὴ πράττειν, εἰάν τις πράττη ἢ ἀπραττῆ αὐτὸν καὶ μὴ δι' ἀγνοίαν, ἐκὼν πράττει ἢ ἀπραττῆ, τῷ δὲ τῶν τοιούτων πράττομεν ὅ βυλευσάμενοι ὅδὲ προηέμε ἀνάγκη τὸ μὲν προαιρετὸν ἅπαν ἐκύσιον εἶναι, τὸ δ' ὅ μὴ προαιρετὸν, καὶ τὰ μὲν κατὰ προαίρεσιν πάντα ἔσαι εἶναι, τὰ δ' ἐκούσια μὴ πάντα κατὰ προαίρεσιν. ἢ καὶ ἐκ τούτων φανερὸν καὶ ὅτι καλῶς διορίζονται οἱ τῶν πρ μᾶτων τὰ μὲν ἐκούσια τὰ δ' ἀκούσια τὰ δ' ἐκ προαίρε

1. τι om P¹. || 4. ἢ M¹. || 5. δοῖαν ἢ M¹. || 6. τι om P¹. || ἢ ὅ πράττειν om P¹. || 9. ἔνεκα M¹. || 13. γν om P¹. || 15. καὶ post ἄλλο om M¹. || 17. ἔν om P¹. || 22. αὐτῆς M¹. || δυνατόν, ut videtur, P¹. || 25. βυλεύσασθαι M¹. || 27. αὐτὸν συμβυλεύσασθαι P¹. || 28. ἢ] καὶ M¹. || 30. τὰ δ' ὅλως οὐ πρακτὰ M¹. || 31. ἀλλ' et in om P¹. || ἢ om M¹. || 32. ἐκ om M¹. || προαιρετικά P¹.

2. ἐστὶ προαίρεσις om P¹. || 5. γὰρ] ἔν M¹. || 8. πρὸς ἐτέρου P¹, πρὸς ἕτερον M¹. || 12. δὲ τῷτο πάντες εἰς αὐτὸ ἢ αἱ P¹. || 16. καὶ ante εἶναι om M¹. || 18. βυλευόμεθα M¹P¹. || ὅ — 19. προαιρέμεθα om M¹. || 20. βυλεύεσθαι M¹. || 26. ἢ] αἱ M¹. || 27. ἔνεκα om M¹.

ἴσιν· εἰ γὰρ καὶ μὴ διακριβοῦσιν, ἀλλ' ἄπτονται γέ
 ἡ ἀληθείας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἔρῳμεν ἐν τῇ περὶ
 καίων ἐπισκέψει· ἡ δὲ προαίρεσις ὅτι ὅτε ἀπλῶς βύ-
 ῃτε δοῖα ἐξί, δῆλον, ἀλλὰ δοῖα τε καὶ ἐρεῖς, ὅταν
 βουλευσασθαι συμπερανθῶσιν. ἐπεὶ δὲ βυλεύεται αἰεὶ
 νόμος ἐνεκά τινος, καὶ ἐξί σκοπός τις αἰεὶ τῷ βυ-
 ἐνῶ πρὸς ὃν σκοπεῖ τὸ συμφέρον, περὶ μὲν τῷ τέλει
 βυλεύεται, ἀλλὰ τῷ ἐξί ἀρχὴ καὶ ὑπόθεσις, ὥσπερ
 ἡ θεωρητικαὶς ἐπιστήμῃς ὑποθέσεις. εἰρηται δὲ περὶ
 ἐν μὲν τοῖς ἐν ἀρχῇ βραχέως, ἐν δὲ τοῖς ἀναλυτι-
 ῖ ἀκριβείας. περὶ δὲ τῶν πρὸς τὸ τέλος φερόντων ἡ
 ἡ καὶ μετὰ τέχνης καὶ ἀνευ τέχνης πᾶσιν ἐξί, οἷον
 ἐμῶσιν ἡ μὴ πολεμῶσι τῷ βυλευομένῳ. ἐκ προτέρῃ
 λλον ἐξαι τὸ δι' ὅ, τῷ ἐξί τὸ ἔνεκα, οἷον κλῆτος
 ἡ ἡ τι ἄλλο τοῦτον ὁ τυγχάνει ἔνεκα. βυλεύεται
 βουλευόμενος, ἡ ἀπὸ τῷ τέλει ἐσκεπται, ὅτι ἐκεῖ
 νει ὅπως εἰς αὐτὸν ἀγάγη, ἡ αὐτὸς δύναται πρὸς τὸ
 τὸ δὲ τέλος ἐξί φύσει μὲν αἰεὶ ἀγαθόν, καὶ περὶ ἔ
 μέρος βυλεύονται, οἷον ἰατρός βυλεύσασθαι ἂν εἰ δῶ
 ακον, καὶ στρατηγὸς πᾶ στρατοπεδεύσασθαι. οἷς ἀγαθόν
 ος τὸ ἀπλῶς ἄριστον ἐστίν. παρὰ φύσιν δὲ καὶ
 ν ἔ τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν. αἴτιον
 τῶν ὄντων τὰ μὲν οὐκ ἐστὶν ἐπ' ἄλλῳ χρῆσασθαι ἡ
 ἡ πέφυκεν, οἷον ὄφει· ἡ γὰρ οἷον τ' ἰδεῖν ἔ μὴ ἐστὶν
 οὐδ' ἀκῶσαι ἔ μὴ ἐστὶν ἀκοή· ἀλλ' ἀπὸ ἐπιστήμης
 ι καὶ ἔ μὴ ἐξί ἡ ἐπιστήμη. ἡ γὰρ ὁμοίως τῆς ὑγιείας
 ἡ ἐπιστήμη καὶ νόσος, ἀλλὰ τῆς μὲν κατὰ φύσιν τῆς
 οἰα φύσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ βούλησις φύσει μὲν τοῦ
 ἐξί παρὰ φύσιν δὲ καὶ τῷ κακῷ, καὶ βύλεται φύ-
 π τὸ ἀγαθόν, παρὰ φύσιν δὲ καὶ διαστροφὴν καὶ τὸ
 ἀλλὰ μὴν ἐκάς γε φθόρα καὶ διαστροφὴ ἔκ εἰς τὸ
 ἀλλ' εἰς τὰ ἐναντία καὶ τὰ μεταξὺ. οὐ γὰρ ἐστὶν
 ι ἐκ τούτων, ἐπεὶ καὶ ἡ ἀπάτη οὐκ εἰς τὰ τυχόντα
 ι, ἀλλ' εἰς τὰ ἐναντία ὅσοις ἐστὶν ἐναντία, καὶ εἰς
 τῶν ἐναντίων αἰ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἐναντία ἐστίν.
 η ἄρα καὶ τὴν ἀπάτην καὶ τὴν προαίρεσιν ἀπὸ τοῦ
 ἐπὶ τὰ ἐναντία γίνεσθαι. ἐναντία δὲ τῷ μέσῳ καὶ τὸ
 καὶ τὸ ἐλαττον. αἴτιον δὲ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρόν·
 ἂρ ἔχει ὥς τῇ ψυχῇ φαίνεσθαι τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθόν
 ἡδίων ἀμεινον, καὶ τὸ λυπηρόν κακὸν καὶ τὸ λυπη-

ρότερον χρεῖον. ὥστε καὶ αἱ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν
 καὶ λύπας ἡ αἴτιον καὶ ἡ ἀπάτη τῶν ἀγαθῶν καὶ
 μετὰ τυγχάνει τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν τῶν ἀγαθῶν
 κακὸν καὶ τὰ φαινόμενα. τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν
 λύπη. ἀνάγκη τῶν ἀγαθῶν, ἐπεὶ αἱ ἀγαθῶν καὶ
 μεσότης τις ἐστὶ καὶ περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν
 κακία ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐν ἀλλοίᾳ καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ
 τὴν ἀρετὴν εἶναι τὴν ἡδύτητα ἐξί τῶν ἀγαθῶν καὶ
 πρὸς ἡμᾶς ἐν ἡδέσει καὶ λυπηρόν, καὶ ὥς τῶν ἀγαθῶν
 γεται τὸ ἡθος, ἡ χαίρων ἡ λυπέμενος· ἡ γὰρ φιλότης
 ἡ φιλόπικρος ἡ λέγεται ποῖος τις τῶν ἀγαθῶν.

Τούτων δὲ διωρισμένων λέγωμεν τίς τις ἡ ἀρετή καὶ
 μάρτητον ποιεῖ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸ τέλος ὅσον
 ὥς ἔνεκα δεῖ προαιρεῖσθαι, ἡ ὥσπερ δεῖ καὶ τῶν ἀγαθῶν
 γον. ἐξί δὲ τοῦτο ἐγκράτεια· αὕτη γὰρ ἐν διαφύσει τῶν
 λόγον. ἐξί δ' ἀρετὴ καὶ ἐγκράτεια ἕτερον. λεκτέον δ' ὅσον
 ρον περὶ αὐτῶν, ἐπεὶ ὅσοις γε δοκεῖ τὸν λόγον ὅσον παρὰ
 χεῖν ἡ ἀρετὴ, τῷ αἴτιον. ἡ μὲν ἐγκράτεια τῶν ἀγαθῶν
 ἐπαινετῶν δ' ἡ ἐγκράτεια. λέγομεν δὲ προαπορήσαντες. ἐξί
 γὰρ τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθὸν εἶναι, ἐν δὲ τοῖς πρὸς τὸν σκοπὸν
 διαμαρτάνειν· ἐστὶ δὲ τὸν μὲν σκοπὸν ἡμαρτῆσθαι, τὰ δὲ
 πρὸς ἐκεῖνον περαίνοντα ὀρθῶς ἔχειν, καὶ μηδέτερον. πότερον
 δ' ἡ ἀρετὴ ποιεῖ τὸν σκοπὸν ἡ τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν; τίς μεθεῖ
 δὴ ὅτι τὸν σκοπὸν, διότι τότε ἐκ ἐξί συλλογισμὸς ὅσον λό-
 γος. ἀλλὰ δὴ ὥσπερ ἀρχὴ τῷ ὑποκεισθῶ. ὅτε γὰρ ἰατρός
 σκοπεῖ εἰ δεῖ ὑγιαίνειν ἡ μὴ, ἀλλ' εἰ περιπατεῖν ἡ μὴ, ὅτε
 ὁ γυμναστικός εἰ δεῖ εὔ ἔχειν ἡ μὴ, ἀλλ' εἰ παλαῖσαι ἡ
 μὴ. ὁμοίως δ' ὅσον ἄλλη ὕδαμία περὶ τῷ τέλει· ὥσπερ γὰρ
 ταῖς θεωρητικαῖς αἰ ὑποθέσεις ἀρχαί, ὅτω καὶ ταῖς ποιητι-
 καῖς τὸ τέλος ἀρχὴ καὶ ὑπόθεσις. ἐπειδὴ δεῖ τότε ὑγιαίνειν,
 ἀνάγκη τοδὶ ὑπάρχειν, εἰ ἔσαι ἐκεῖνο, ὥσπερ ἐκεῖ, εἰ ἐστὶ
 τὸ τρίγωνον δύο ὀρθαί, ἀνάγκη τοδὶ εἶναι. τῆς μὲν ὅσον νοή-
 σεως ἀρχὴ τὸ τέλος, τῆς δὲ πράξεως ἡ τῆς νοήσεως τελευτή.
 εἰ ὅσον πάσης ὀρθότητος ἡ ὁ λόγος ἡ ἡ ἀρετὴ αἰτία, εἰ μὴ ὁ
 λόγος, διὰ τὴν ἀρετὴν ὅσον ὀρθὸν εἶναι τὸ τέλος, ἀλλ' οὐ τὰ
 πρὸς τὸ τέλος. τέλος δ' ἐστὶ τὸ οὐ ἔνεκα. ἐστὶ γὰρ πᾶσα
 προαίρεσις τινὸς καὶ ἐνεκά τινος. ἔ μὲν ὅσον ἔνεκα τὸ μέσον
 ἐξί, ἔ αἰτία ἡ ἀρετὴ τὸ προαιρεῖσθαι ἔ ἔνεκα. ἐξί μέντοι
 ἡ προαίρεσις ἔ τῷ, ἀλλὰ τῶν τῷ ἔνεκα. τὸ μὲν ὅσον τυγ-
 χάνειν τῶν ἀλλῆς δυνάμεως, ὅσα ἔνεκα τῷ τέλει δεῖ

συμπερασθῶσιν P¹. || 13. ἡ μὴ πολεμῶσι om P¹. || 14. εἰ M¹. || 16. ἡ] εἰ P¹. || 19. δοῖα M¹. || 20. τῷ M¹. || 24. τ' P¹. || 32. τὰ post καὶ om M¹. || 37. καὶ om M¹. || 39. ὥτω — 40. λυπηρόν om P¹.
 ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ M¹. || 6. τις om M¹. || 7. καὶ ante περὶ om P¹. || 12. λέγομεν P¹. || 24. λογισμὸς P¹. || 26. ἀλλ' — μὴ
 ἡ. || 27. εἰ om M¹. || 28. γὰρ] καὶ M¹. || 34. εἰ et ἡ om M¹. || 35. ὀρθὸν ἂν M¹.

πράττειν· τῷ δὲ τὸ τέλος ὀρθὸν εἶναι τῆς προαιρέσεως, ἥ ἢ ἀρετὴ αἰτία. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς προαιρέσεως κρίνομεν ποῖός τις· τῷτο δ' ἐστὶ τὸ τίνος ἔνεκα πράττει, ἀλλ' οὐ τί πράττει. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κακία τῶν ἐναντίων ἔνεκα ποιεῖ τὴν προαίρεσιν. εἰ δὴ τις, ἐφ' αὐτῷ ὃν πράττειν μὲν τὰ 5 καλὰ ἀπρακτεῖν δὲ τὰ αἰσχροῦ, τὴνναντίον ποιεῖ, δηλονότι ὅτι ὁ σπουδαῖός ἐστιν ἕτος ὁ ἀνθρώπος. ὥς· ἀνάγκη τὴν τε κακίαν ἐκύσιον εἶναι καὶ τὴν ἀρετὴν· ὁδεμία γὰρ ἀνάγκη τὰ μοχθηρὰ πράττειν. διὰ ταῦτα καὶ ψεκτὸν ἡ κακία καὶ ἡ ἀρετὴ ἐπαινετόν· τὰ γὰρ ἀκυσία αἰσχροῦ καὶ κακὰ ὁ ψεκτά, ὅδε τὰ ἀγαθὰ ἐπαινετά, ἀλλὰ τὰ ἐκύσια. ἔτι πάντας ἐπαινοῦμεν καὶ ψέγομεν εἰς τὴν προαίρεσιν βλέποντες μᾶλλον ἢ εἰς τὰ ἔργα· καίτοι αἰρετώτερον ἢ ἐνέργεια τῆς ἀρετῆς. ἔτι πράττουσι μὲν φαῦλα καὶ ἀναγκαζόμενοι, προαιρεῖται δ' οὐδεὶς. ἔτι διὰ τὸ μὴ ῥαδίον εἶναι ἰδεῖν τὴν 15 προαίρεσιν ὅποια τις, διὰ ταῦτα ἐκ τῶν ἔργων ἀναγκαζόμεθα κρίνειν ποῖός τις. αἰρετώτερον μὲν ἔν ἢ ἐνέργεια, ἐπαινετώτερον δ' ἢ προαίρεσις. ἐκ τε τῶν κειμένων ἔν συμβαίνει ταῦτα, καὶ ἔτι ὁμολογεῖται τοῖς φαινομένοις.

Γ.

Ὅτι μὲν οὖν μεσότητες εἰσὶ τε ἐν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ αὗται προαιρετικά, καὶ αἱ ἐναντίαι κακίαι, καὶ τίνες εἰσὶν αὗται, καθόλου εἴρηται· καθ' ἑκάστην δὲ λαμβάνοντες λέγω- 25 μεν ἐφεξῆς, καὶ πρῶτον εἰπόμεν περὶ ἀνδρείας. σχεδὸν δὲ δοκεῖ πᾶσιν ὅ τ' ἀνδρείος εἶναι περὶ φόβους, καὶ ἡ ἀνδρεία μία τῶν ἀρετῶν. διείλομεν δ' ἐν τῇ διαγραφῇ πότερον θράσος καὶ φόβος ἐναντία· καὶ γὰρ ἐστὶ πως ἀντικείμενα ἀλλήλοις. δηλονότι ὅτι καὶ οἱ κατὰ τὰς ἑξῆς ταύτας λεγόμενοι ὁμοίως ἀντικείμενοι σφίσι αὐτοῖς, οἷον ὁ δειλός (οὗτος γὰρ λέγεται κατὰ τὸ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ 30 θαρρεῖν ἢ ττον ἢ δεῖ) καὶ ὁ θρασύς· καὶ γὰρ ἕτος κατὰ τὸ τοιοῦτος εἶναι οἷος φοβεῖσθαι μὲν ἢ ττον ἢ δεῖ, θαρρεῖν δὲ μᾶλλον ἢ δεῖ. διὸ καὶ παρωνυμιάζεται· ὁ γὰρ θρασύς 35 παρὰ τὸ θράσος λέγεται παρωνύμως. ὥστ' ἐπεὶ ἡ ἀνδρεία ἐστὶν ἡ βελτίστη ἑξῆς περὶ φόβους καὶ θάρρη, δεῖ δὲ μήθ' ἕτως ὡς οἱ θρασεῖς (τὰ μὲν γὰρ ἐλλείψαι, τὰ δ' ὑπερβάλλουσι) μήθ' οὕτως ὡς οἱ δειλοί (καὶ γὰρ οὗτοι ταῦτο ποιοῦσι,

πλὴν ὅτι περὶ ταῦτα ἀλλ' ἐξ ἐναντίας· τῷ μὲν γὰρ ὁ ἐλλείπουσι, τῷ δὲ φοβεῖσθαι ὑπερβάλλουσι), δηλονότι μέση διάθεσις θρασύτητος καὶ δειλίας ἐστὶν ἀνδρεία· γὰρ βελτίστη. δοκεῖ δ' ὁ ἀνδρείος ἀφοβος εἶναι ὡς 1 πολὺ, ὁ δὲ δειλὸς φοβητικός, καὶ ὁ μὲν καὶ πολλὰ ὀλίγα καὶ μεγάλα καὶ μικρὰ φοβεῖσθαι, καὶ σφίσι ταχύ, ὁ δὲ τὸ ἐναντίον ἢ οὐ φοβεῖσθαι ἢ ἡρέμα καὶ ὀλιγάκις καὶ μεγάλα. καὶ ὁ μὲν ὑπομένει τὰ σφίσι, ὁ δὲ ὅδε τὰ ἡρέμα. ποῖα οὖν ὑπομένει ὁ πρῶτος; πότερον τὰ αὐτῷ φοβερά ἢ τὰ ἐτέρω; εἰ μὲν τὰ ἐτέρω φοβερά, ἔθεν σεμνὸν φαίη ἂν τις εἶναι· εἰ δὲ αὐτῷ, εἴη ἂν αὐτῷ μεγάλα καὶ φοβερά φόβου τὰ ἐκάστω ὥς φοβερά, οἷον εἰ μὲν σφίσι φοβερά, εἴη ἂν ῥος ὁ φόβος, εἰ δ' ἡρέμα, ἀσθενής. ὥς συμβαίνει τὸν δρεῖον μεγάλους φόβους καὶ πολλοὺς ποιεῖσθαι· ἔθεν τὸνναντίον ἢ ἀνδρεία ἀφοβον παρασκευάζειν, τῷτο δ' ἐν τῷ ἢ μὴθ' ἢ ὀλίγα φοβεῖσθαι, καὶ ἡρέμα καὶ μὴ ἀλλ' ἴσως τὸ φοβερὸν λέγεται, ὥσπερ καὶ τὸ ἡδὺ καὶ ἡ θόν, διχῶς. τὰ μὲν γὰρ ἀπλῶς, τὰ δὲ τινὲς μὴ καὶ 20 καὶ ἀγαθὰ εἰσιν, ἀπλῶς δ' ἔ, ἀλλὰ τὴνναντίον φαῖται οὐκ ἀγὰρ, ὅσα τοῖς πονηροῖς ὠφέλιμα, καὶ ἴσα ἡμῶν παιδίοις ἢ παιδία. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φοβερά τὰ ἀπλῶς ἐστί, τὰ δὲ τινί. ἂ μὲν δὲ δειλὸς φοβεῖται ἢ ὁ λός, τὰ μὲν οὐδενί ἐστι φοβερά, τὰ δ' ἡρέμα· τὰ ἐκ πλείστοις φοβερά, καὶ ὅσα τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει τὰ φοβερά λέγομεν. ὁ δ' ἀνδρείος πρὸς ταῦτα ἔχη ἀπλῶς καὶ ὑπομένει τὰ τοιαῦτα φοβερά, ἂ ἐστὶ μὲν ὡς αὐτῷ, ἐστὶ δ' ὡς ἔ, ἢ μὲν ἀνθρώπος, φοβερά, ἢ δ' ὅδε οὐ φοβερά ἀλλ' ἢ ἡρέμα ἢ οὐδαμῶς. ἐστὶ μέντοι πᾶς ταῦτα· τοῖς γὰρ πλείστοις φοβερά. διὸ καὶ ἐπαινεῖται ἑξῆς· ὥσπερ γὰρ ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὑγιεινὸς ἔχει καὶ ἔτοι ὅτι τῷ ὑπὸ μὴθενὸς ὁ μὲν πόνος τρίβεσθαι, ὁ δ' ἡ δειμῆς ὑπερβολῆς, τοῖσιντοί εἰσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὸ τύπῳ τοῖς εἶναι, ἢ ἀπλῶς ἢ ἡρέμα, ὅφ' ὡς οἱ πολλοὶ καὶ ἐπὶ 35 στοι. οἱ μὲν οὖν νοσώδεις καὶ ἀσθενεῖς καὶ δειλοὶ καὶ τῶν κοινῶν παθημάτων πάσχουσι τε, πλὴν θάπτηναι μᾶλλον ἢ οἱ πολλοί· καὶ ἔτι ὅφ' ὡς οἱ πολλοὶ τὰς ὑπὸ τούτων ἀπαθεῖς ἢ ὅλως ἢ ἡρέμα. ἀπορεῖται δ' ἐπὶ ἀνδρείῳ ἔθεν ἐς φοβερόν, ὅδ' ἂν φοβηθῇ. ἢ ἴσως καὶ

2. αἰτία om P¹. || 10. ἐκύσια M¹. || ψέγεται P¹. || 11. ἐπαινεῖται P¹. || 14. ἐτι M¹P¹. || 15. μὴ om M¹. || 17. πᾶς M¹. || 23. ταῖς om P¹. || 24. αἱ om P¹. || 25. λέγομεν P¹. || 27. εἶναι om M¹. || 28. πότερον καὶ θράσος καὶ P¹. || 31. οὐκ om M¹. || 33. ὁ τοῦτος P¹. || 34. τοιοῦτος εἶναι οἷον M¹. || 36. ἐπὶ ἢ ἐπὶ τῇ M¹. || 37. μὴδ' M¹. || 39. ταῦτα M¹.

1. πλὴν ὡς ὅτι P¹. || 5. καὶ post μὴ om M¹. || 10. πρῶτον om P¹. || πότερον δὲ τὰ P¹. || 12. καὶ] καὶ πολλὰ P¹. || 13. ἂν om P¹. || 16. φόβον M¹. || 20. καὶ ante ἀγαθὰ om M¹. || 26. φοβερά om M¹. || 27. ἂ — 28. φοβερά om M¹. || 31. γὰρ ante ὁ om M¹. || 36. καὶ τῶν M¹.

ημέρον τρόπον; ἡ γὰρ ἀνδρεία ἀκολουθήσῃ τῷ λόγῳ
 δὲ λόγος τὸ καλὸν αἰρεῖσθαι κελεύει. διὸ καὶ ὁ μὴ
 τον ὑπομένων αὐτά, ἔτος ἦτοι ἐξέστηκεν ἢ θρασύς· ὁ
 τὸ καλὸν ἀφοβος καὶ ἀνδρεῖος μόνος. ὁ μὲν ὅν δει-
 ῖ αὐτὸ μὴ δεῖ φοβεῖται, ὁ δὲ θραυτός καὶ αὐτὸ μὴ δεῖ
 · ὁ δ' ἀνδρεῖος ἀμφὺ αὐτὸ δεῖ, καὶ ταύτῃ μέσος ἐστίν.
 ἂν ὁ λόγος κελεύῃ, ταῦτα καὶ θαρρεῖ καὶ φοβεῖται.
 λόγος τὰ μεγάλα λυπηρὰ καὶ φθαρτικὰ οὐ κελεύει
 ρεῖν, ἀν μὴ καλὰ ᾖ. ὁ μὲν ὅν θρασύς, καὶ εἰ μὴ κε-
 ταῦτα θαρρεῖ, ὁ δὲ δειλὸς οὐδ' ἂν κελεύῃ· ὁ δ' ἀν-
 μόνος, ἐὰν κελεύῃ. ἔστι δ' εἶδη ἀνδρείας πέντε λεγό-
 ιαθ' ὁμοιότητα· τὰ αὐτὰ γὰρ ὑπομένουσιν, ἀλλ' ἢ διὰ
 τά. μία μὲν πολιτικὴ· αὕτη δ' ἐστίν ἡ δι' αἰδῶ ὕσα.
 ἢ ἡ στρατιωτικὴ· αὕτη δὲ δι' ἐμπειρίαν καὶ τὸ εἰδέναι,
 περ Σωκράτης ἔφη, τὰ δεινὰ, ἀλλ' ὅτι τὰς βοηθείας
 νῶν. τρίτη δ' ἡ δι' ἀπειρίαν καὶ ἄγνοιαν, δι' ἣν τὰ
 ι καὶ οἱ μαινόμενοι οἱ μὲν ὑπομένουσιν τὰ φερόμενα,
 αμμβάνουσιν τὰς ὀφείας. ἄλλη δ' ἡ κατ' ἐλπίδα, καθ'
 τε κατευτυχηκότες πολλάκις ὑπομένουσιν τὰς κινδύνους
 μεθύοντες· εὐέλπιδας γὰρ ποιεῖ ὁ οἶνος. ἄλλη δὲ
 ἰθος ἀλέγχιζον, οἷον δι' ἔρωτα καὶ θυμόν. ἂν τε γὰρ
 οαυτός μᾶλλον ἢ δειλός, καὶ ὑπομένει πολλὰς κινδύ-
 σπερ ὁ ἐν Μεταποντίῳ τὸν τύραννον ἀποκτείνας καὶ ὁ
 ἴτη μυθολογούμενος· καὶ δι' ὀργὴν καὶ θυμόν ὡσαύ-
 ἐστατικὸν γὰρ ὁ θυμός. διὸ καὶ οἱ ἄγριοι θῆρες ἀν-
 δοκοῦσιν εἶναι, οὐκ ὄντες· ὅταν γὰρ ἐκσῶσι, τοῖσιν
 εἰ δὲ μὴ, ἀνώμαλοι, ὥσπερ οἱ θρασεῖς. ὅμως δὲ μά-
 φυσικὴ ἡ τοῦ θυμῷ· ἀήττητον γὰρ ὁ θυμός, διὸ καὶ
 ἰδες ἄριστα μάχονται. διὰ νόμον δὲ ἡ πολιτικὴ ἀν-
 κατ' ἀλήθειαν δὲ οὐδεμία τούτων, ἀλλὰ πρὸς τὰς
 ελεύσεις τὰς ἐν τοῖς κινδύνοις χρήσιμα ταῦτα πάντα.
 ἐ τῶν φοβερῶν νῦν μὲν ἀπλῶς εἰρήκαμεν, βέλτιον δὲ
 ισθαι μᾶλλον. ὅπως μὲν ὅν φοβερά λέγεται τὰ ποιη-
 ρόβου. τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα φαίνεται ποιητικὰ λύπης
 ικῆς· τοῖς γὰρ ἄλλῃν τινα προσδεχομένοις λύπην
 μὲν ἂν τις ἴσως λύπη γένοιτο καὶ πάθος ἕτερον, φό-
 ον ἔσται, οἷον εἰ τις προορῶτο ὅτι λυπήσεται λύπην
 φθονῶντες λυπῶνται, ἢ τοιαύτην οἶαν οἱ ζηλῶντες ἢ οἱ
 νόμενοι. ἀλλ' ἐπὶ μόναις ταῖς τοιαύταις φαινομέναις
 ι λύπαις φόβος γίνεται, ὅσων ἡ φύσις ἀναιρετικὴ τῷ

ζῆν. διὸ καὶ σφόδρα τινὲς ὄντες μαλακοὶ περὶ ἓνια ἀνδρείοι
 εἰσι, καὶ ἔνιοι σκληροὶ καὶ καρτερικοὶ καὶ δειλοί. καὶ δὴ
 δοκεῖ σχεδὸν ἴδιον τῆς ἀνδρείας εἶναι τὸ περὶ τὸν θάνατον
 καὶ τὴν τότε λύπην ἔχειν πῶς· εἰ γὰρ τις εἴη τοῦτος οἶος
 πρὸς ἀ' εἰας καὶ ψύχῃ καὶ τὰς τοιαύτας λύπας ὑπομενε-
 τικός, ὡς ὁ λόγος, ἀκινδύνους οὔσας, πρὸς δὲ τὸν θάνατον
 καὶ μαλακός καὶ περίφοβος, μὴ δι' ἄλλο τι πάθος ἀλλὰ
 δι' αὐτὴν τὴν φθοράν, ἄλλος δὲ πρὸς μὲν ἐκείνας μαλακός,
 πρὸς δὲ τὸν θάνατον ἀπαθής, ἐκεῖνος μὲν ἂν εἶναι δοξεί
 10 δειλός, ἔτος δ' ἀνδρεῖος. καὶ γὰρ κίνδυνος ἐπὶ τοῖς τοῖσιν
 λέγεται μόνοις τῶν φοβερῶν, ὅταν πλησίον ᾖ τὸ τῆς τοιαύ-
 τῆς φθορᾶς ποιητικόν. φαίνεται δὲ κίνδυνος, ὅταν πλησίον
 φαίνεται. τὰ μὲν οὖν φοβερά, περὶ ὅσα φαμέν εἶναι τὸν
 ἀνδρεῖον, εἴρηται δὴ ὅτι τὰ φαινόμενα ποιητικὰ λύπης τῆς
 15 φθαρτικῆς· ταῦτα μέντοι πλησίον τε φαινόμενα καὶ μὴ
 πόρρω, καὶ τοσαῦτα τῷ μεγέθει ὄντα ἢ φαινόμενα ὥστ'
 εἶναι σύμμετρα πρὸς ἄνθρωπον. ἓνια γὰρ ἀνάγκη παντὶ
 φαίνεσθαι ἀνθρώπῳ φοβερά καὶ διαταράττειν· οὐθέν γὰρ
 κωλύει, ὥσπερ θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ τῶν ἄλλων δυνά-
 20 μων ἐνίας ὑπὲρ ἡμᾶς εἶναι καὶ τὰς τῷ ἀνθρωπίνῳ σώμα-
 τος ἔξεις, ἔτω καὶ τῶν περὶ τὴν ψυχὴν παθημάτων οἱ μὲν
 δειλοὶ καὶ θρασεῖς διαψεύδονται διὰ τὰς ἔξεις· τῷ μὲν γὰρ
 δειλῷ τὰ τε μὴ φοβερά δοκεῖ φοβερά εἶναι καὶ τὰ ἡρέμα
 σφόδρα, τῷ δὲ θρασεῖ τούναντίον τὰ τε φοβερά θαρραλέα
 25 καὶ τὰ σφόδρα ἡρέμα, τῷ δ' ἀνδρεῖ ὅτι μάλιστα. διό-
 περ οὗτ' εἰ τις ὑπομένει τὰ φοβερά δι' ἄγνοιαν, ἀνδρεῖος,
 οἷον εἰ τις τὰς κεραυνὰς ὑπομένει φερομένης διὰ μανίαν, ἔτ'
 εἰ γινώσκων ὅσος ὁ κίνδυνος, διὰ θυμόν, οἷον οἱ Κελτοὶ πρὸς
 τὰ κύματα ὅπλα ἀπαντῶσι λαβόντες, καὶ ὅπως ἡ βαρβα-
 ρικὴ ἀνδρεία μετὰ θυμῷ ἐστίν. ἔνιοι δὲ καὶ δι' ἄλλας ἡδονὰς
 ὑπομένουσιν. καὶ γὰρ ὁ θυμὸς ἡδονὴν ἔχει τινὰ μετ' ἐλπί-
 30 δος γὰρ ἐστὶ τιμωρίας. ἀλλ' ὅμως ἔτ' εἰ διὰ ταύτην ἔτ' εἰ
 δι' ἄλλην ἡδονὴν ὑπομένει τις τὸν θάνατον ἢ φυγὴν μειζό-
 νων λυπῶν, οὐδεὶς δικαίως ἀνδρεῖος λέγοιτο τῶν. εἰ γὰρ
 ἦν ἡδὴ τὸ ἀποθνήσκειν, πολλάκις ἂν δι' ἀκρασίαν ἀπέθνη-
 σκον οἱ ἀκόλαστοι, ὥσπερ καὶ νῦν αὐτῷ μὲν τῷ ἀποθνήσκειν
 ἐκ ὄντος ἡδέος, τῶν ποιητικῶν δ' αὐτῷ, πολλοὶ δι' ἀκρασίαν
 περιπίπτουσιν εἰδότες, ὧν οὐδεὶς ἀνδρεῖος εἶναι δοξεί, εἰ καὶ
 35 πάνυ ἔτοιμος ἀποθνήσκειν. ἔτ' εἰ φεύγοντες τὸ ποιεῖν, ὅπερ
 πολλοὶ ποιοῦσιν, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς ἀνδρεῖος, καθάπερ

ἀναμείσθαι *M*². || 11. λεγόμενα πάντα *M*². || 12. τὰ om codices. || 15. τοὺς *M*². || 16. ἡ om *M*². || 17. φερόμενα] φοβερά
 20. ἐλπίδας *P*². || 22. καὶ] ἢ *M*²*P*². || 25. οἱ om *M*². || 32. δὲ τῶν] μὲν τῶν *M*². || 37. λυπῶνται] λύπη ἔχει
 || 38. οἱ post ἦν om *M*².

καὶ] καὶ οἱ *P*². || 2. δι'] δὴ καὶ *P*². || 4. τὴν περὶ τούτου *P*². || 10. καὶ] ὁ *M*². || 14. δι', δι] διότι *M*². || 15. καὶ — 16.
 κα om *M*². || 16. καὶ om *P*². || 26. ὑπομένει *P*². || 37. δ'] δι' *M*². || 39. ἐτόμως *M*²*P*².

πράττειν· τὸ δὲ τὸ τέλος ὀρθὸν εἶναι τῆς προαιρέσεως, ἢ ἡ ἀρετὴ αἰτία. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς προαιρέσεως κρίνομεν ποῖός τις· τὴν δ' ἐστὶ τὸ τίνος ἕνεκα πράττει, ἀλλ' οὐ τί πράττει. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κακία τῶν ἐναντιῶν ἕνεκα ποιεῖ τὴν προαίρεσιν. εἰ δὲ τις, ἐφ' αὐτῷ ὃν πράττειν μὲν τὰ καλὰ ἀπρακτεῖν δὲ τὰ αἰσχροτά, τὴν ἀντίον ποιεῖ, δηλονότι ὅτι ὁ σπουδαῖός ἐστιν ὅτος ὁ ἄνθρωπος. ὥς· ἀνάγκη τὴν τε κακίαν ἐκύσιον εἶναι καὶ τὴν ἀρετὴν· ὅδεμία γὰρ ἀνάγκη τὰ μοχθηρὰ πράττειν. διὰ ταῦτα καὶ ψεκτὸν ἡ κακία καὶ ἡ ἀρετὴ ἐπαινετόν· τὰ γὰρ ἀκύνια αἰσχροτά καὶ κακὰ ὡς ψεκτά, ὅδε τὰ ἀγαθὰ ἐπαινετά, ἀλλὰ τὰ ἐκύνια. ἔτι πάντας ἐπαινοῦμεν καὶ ψέγομεν εἰς τὴν προαίρεσιν βλέποντες μᾶλλον ἢ εἰς τὰ ἔργα· καίτοι αἰρετώτερον ἡ ἐνέργεια τῆς ἀρετῆς. ἔτι πράττουσι μὲν φαῦλα καὶ ἀναγκαζόμενοι, προαιρεῖται δ' οὐδεὶς. ἔτι διὰ τὸ μὴ βράδιον εἶναι ἰδεῖν τὴν προαίρεσιν ὅποια τις, διὰ ταῦτα ἐκ τῶν ἔργων ἀναγκαζόμεθα κρίνειν ποῖός τις. αἰρετώτερον μὲν ἢ ἡ ἐνέργεια, ἐπαινετώτερον δ' ἡ προαίρεσις. ἐκ τε τῶν κειμένων ἢ συμβαίνει ταῦτα, καὶ ἔτι ὁμολογεῖται τοῖς φαινομένοις.

Γ.

Ὅτι μὲν οὖν μεσότητες εἰσὶ τε ἐν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ αὗται προαιρετικαί, καὶ αἱ ἐναντία κακίαι, καὶ τίνες εἰσὶν αὗται, καθόλου εἴρηται· καθ' ἑκάστην δὲ λαμβάνοντες λέγωμεν ἐφεξῆς, καὶ πρῶτον εἰπώμεν περὶ ἀνδρείας. σχεδὸν δὲ δοκεῖ πᾶσιν ὅτι ἀνδρεῖος εἶναι περὶ φόβους, καὶ ἡ ἀνδρεία μία τῶν ἀρετῶν. διείλομεν δ' ἐν τῇ διαγραφῇ πότερον θράσος καὶ φόβος ἐναντία· καὶ γὰρ ἐστὶ πως ἀντικείμενα ἀλλήλοις. δηλονότι ὅτι καὶ οἱ κατὰ τὰς ἑξῆς ταύτας λεγόμενοι ὁμοίως ἀντικείμενοι σφίσι αὐτοῖς, οἷον ὁ δειλὸς (οὗτος γὰρ λέγεται κατὰ τὸ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ θαρρεῖν ἥτιον ἢ δεῖ) καὶ ὁ θρασὺς· καὶ γὰρ ὅτος κατὰ τὸ τοιοῦτος εἶναι οἷος φοβεῖσθαι μὲν ἥτιον ἢ δεῖ, θαρρεῖν δὲ μᾶλλον ἢ δεῖ. διὸ καὶ παρωνυμιάζεται· ὁ γὰρ θρασὺς παρὰ τὸ θράσος λέγεται παρωνύμως. ὥστ' ἐπεὶ ἡ ἀνδρεία ἐστὶν ἡ βελτίστη ἑξῆς περὶ φόβους καὶ θάρρη, δεῖ δὲ μήθ' ὅτως ὡς οἱ θρασεῖς (τὰ μὲν γὰρ ἐλλείπουσιν, τὰ δ' ὑπερβάλλουσιν) μήθ' οὕτως ὡς οἱ δειλοὶ (καὶ γὰρ οὗτοι ταῦτο ποιοῦσι,

πλὴν ὅτι περὶ ταῦτα ἀλλ' ἐξ ἐναντίας· τῷ μὲν γὰρ ἐλλείπουσιν, τῷ δὲ φοβεῖσθαι ὑπερβάλλουσιν), δὴ μέση διάθεσις θρασυτήτος καὶ δειλίας ἐστὶν ἀνδρεία γὰρ βελτίστη. δοκεῖ δ' ὁ ἀνδρεῖος ἀφοβος εἶναι· πολὺ, ὁ δὲ δειλὸς φοβητικός, καὶ ὁ μὲν καὶ πῶς ὀλίγα καὶ μεγάλα καὶ μικρὰ φοβεῖσθαι, καὶ σφοδρὰ, ὁ δὲ τὸ ἐναντίον ἢ οὐ φοβεῖσθαι ἢ ἡρέμα καὶ ὀλιγάκις καὶ μεγάλα. καὶ ὁ μὲν ὑπομένει τὰ σφόδρα, ὁ δὲ ὅδε τὰ ἡρέμα. ποῖα οὖν ὑπομένει ὁ πρῶτος; πότερον τὰ αὐτῷ φοβερά ἢ τὰ ἐτέρω; καὶ τὰ ἐτέρω φοβερά, ὅθεν σεμνὸν φαίη ἂν τις εἶναι· αὐτῷ, εἴη ἂν αὐτῷ μεγάλα καὶ φοβερά φόβου· ἐκάσῳ ὡς φοβερά, οἷον εἰ μὲν σφόδρα φοβερά, εἴη ὁ φόβος, εἰ δ' ἡρέμα, ἀσθενής. ὥς συμβαίνει δρεῖον μεγάλους φόβους καὶ πολλοὺς ποιεῖσθαι· ἐπὶ τούτων ἡ ἀνδρεία ἀφοβον παρασκευάζει, τοῦτο ἐν τῷ ἢ μὴ ἢ ὀλίγα φοβεῖσθαι, καὶ ἡρέμα καὶ ἀλλ' ἴσως τὸ φοβερόν λέγεται, ὥσπερ καὶ τὸ ἡδὺ καὶ θόν, διχῶς. τὰ μὲν γὰρ ἀπλῶς, τὰ δὲ τινὲς μὲν καὶ ἀγαθὰ ἐστὶν, ἀπλῶς δ' ὅτι, ἀλλὰ τὴν ἀντίον φάσμα οὐκ ἔστι, ὅσα τοῖς πονηροῖς ὠφέλιμα, καὶ ἴσα ἢ καὶ καὶ τοῖς κακοῖς ἢ κακοῖς. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φοβερά καὶ ἀπλῶς ἐστὶ, τὰ δὲ τινί. ἂ μὲν δὴ δειλὸς φοβεῖται ὁ φόβος, τὰ μὲν οὐδενὶ ἐστὶ φοβερά, τὰ δ' ἡρέμα· τὰ δὲ πλείους φοβερά, καὶ ὅσα τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ταῦτα φοβερά λέγομεν. ὁ δ' ἀνδρεῖος πρὸς ταῦτα ἔχει ὡς καὶ ὑπομένει τὰ τοιαῦτα φοβερά, ἂ ἐστὶ μὲν ὡς καὶ αὐτῷ, ἐστὶ ὡς ὅτι, ἢ μὲν ἄνθρωπος, φοβερά, ἢ δ' ὅτι οὐ φοβερά ἀλλ' ἢ ἡρέμα ἢ οὐδαμῶς. ἔστι μέντοι καὶ ταῦτα· τοῖς γὰρ πλείστοις φοβερά. διὸ καὶ ἐπὶ ταῖς ἑξῆς· ὥσπερ γὰρ ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὑγιεινὸς ἔχει καὶ ὅτοι ὡς τῷ ὑπὸ μὴθενος ὁ μὲν πόνος τρίβεσθαι, ὁ δ' ὑπὸ δειμῆς ὑπερβολῆς, τοῖς τοῖς εἰσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὸ τῶν θείων εἶναι, ἢ ἀπλῶς ἢ ἡρέμα, ὅφ' ὧν οἱ πολλοὶ καὶ ἐπὶ τοῖς. οἱ μὲν οὖν νοσώδεις καὶ ἀσθενεῖς καὶ δειλοὶ καὶ τῶν κοινῶν παθημάτων πάσχουσιν τι, πλὴν θάπτεται μᾶλλον ἢ οἱ πολλοί· καὶ ἔτι ὅφ' ὧν οἱ πολλοὶ πύχνη ὑπὸ τούτων ἀπαθεῖς ἢ ὅλως ἢ ἡρέμα. ἀπορεῖται δ' ὁ ἀνδρεῖος ὅθεν ἐστὶ φοβερόν, ὅδ' ἂν φοβηθείη. ἢ ἴσως καὶ

2. αἰτία om P². || 10. ἐκύνια M². || ψέγεται P². || 11. ἐπαινεῖται P². || 14. ὅτι M²P². || 15. μὴ om M². || 17. M². || 23. ταῖς om P². || 24. αἱ om P². || 25. λέγομεν P². || 27. εἶναι om M². || 28. πότερον καὶ θράσος καὶ P². || 31. καὶ M². || 33. ὁ τοιοῦτος P². || 34. τοιοῦτος εἶναι οἷον M². || 36. ἐπὶ ἢ ἐπὶ τῇ M². || 37. μὴδ' M². || 39. ταῦτα M².

1. πλὴν ὡς ὅτι P². || 5. καὶ post μὲν om M². || 10. πρῶτον om P². || πότερον δὲ τὰ P². || 12. καὶ] καὶ πολλὰ P². || 13. ἂν om P². || 16. φόβον M². || 20. καὶ ante ἀγαθὰ om M². || 26. φοβερά om M². || 27. ἂ — 28. φοβερά om M². || 28. ἢ om M². || 31. γὰρ ante ὁ om M². || 36. καὶ M².

ον τρόπον; ἡ γὰρ ἀνδρεία ἀκολούθησι τῷ λόγῳ λόγος τὸ καλὸν αἰρεῖσθαι κελεύει. διὸ καὶ ὁ μὴ ὑπομένων αὐτά, ἔτος ἦτοι ἐξέστηκεν ἢ θρασύς· ὁ καλὸν ἀφοβος καὶ ἀνδρεῖος μόνος. ὁ μὲν ὅν δειμὴ δεῖ φοβεῖται, ὁ δὲ θραυτός καὶ ἂ μὴ δεῖ δ' ἀνδρεῖος ἀμφω ἂ δεῖ, καὶ ταύτῃ μέσος ἐστίν. ὁ λόγος κελεύει, ταῦτα καὶ θαρρεῖ καὶ φοβεῖται. τὰ μεγάλα λυπηρὰ καὶ φθαρτικὰ οὐ κελεύει ἂν μὴ καλὰ ᾖ. ὁ μὲν ὅν θρασύς, καὶ εἰ μὴ κερὰ θαρρεῖ, ὁ δὲ δειλὸς οὐδ' ἂν κελεύει· ὁ δ' ἀνδρὺς, ἐὰν κελεύει. ἐστὶ δ' εἶδη ἀνδρείας πέντε λεγόμεναι· τὰ αὐτὰ γὰρ ὑπομένουσιν, ἀλλ' ἢ διὰ μία μὲν πολιτικὴ· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ δι' αἰδῶ ὕστα. στρατιωτικὴ· αὕτη δὲ δι' ἐμπειρίαν καὶ τὸ εἰδέναι, Σωκράτης ἔφη, τὰ δεινὰ, ἀλλ' ὅτι τὰς βοηθείας 15 τρίτη δ' ἡ δι' ἀπειρίαν καὶ ἄγνοιαν, δι' ἣν τὰ ἰοίμαιόμενοι οἱ μὲν ὑπομένουσιν τὰ φερόμενα, θάσσουσιν τὰς ὁφείας. ἄλλη δ' ἡ κατ' ἐλπίδα, καθ' ατυχητικότητες πολλάκις ὑπομένουσιν τὰς κινδύνους ὕοντες· εὐέλπιδας γὰρ ποιεῖ ὁ οἶνος. ἄλλη δὲ 20 ἀλέγισον, οἷον δι' ἔρωτα καὶ θυμόν. ἂν τε γὰρ μᾶλλον ἢ δειλός, καὶ ὑπομένει πολλὰς κινδύνους ἐν Μεταποντίῳ τὸν τύραννον ἀποκτείνας καὶ ὁ μυθολογούμενος· καὶ δι' ὀργὴν καὶ θυμόν ὡσαύτικόν γὰρ ὁ θυμός. διὸ καὶ οἱ ἄγριοι θῆρες ἀνδρῶσιν εἶναι, οὐκ ὄντες· ὅταν γὰρ ἐκώσσι, τοῖσιν μή, ἀνώμαλοι, ὥσπερ οἱ θρασεῖς. ὅμως δὲ μάτικὴ ἡ τοῦ θυμοῦ ἀήττητον γὰρ ὁ θυμός, διὸ καὶ ἀριστα μάχονται. διὰ νόμον δὲ ἡ πολιτικὴ ἀνἀλήθειαν δὲ οὐδεμία τούτων, ἀλλὰ πρὸς τὰς 30 σεις τὰς ἐν ταῖς κινδύνους χρήσιμα ταῦτα πάντα. φροβερῶν νῦν μὲν ἀπλῶς εἰρήκαμεν, βέλτιον δὲ μᾶλλον. ὅλως μὲν ὅν φοβερά λέγεται τὰ ποιητοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα φαίνεται ποιητικὰ λύπης τοῖς γὰρ ἄλλην τινὰ προσδεχομένοις λύπην 35 ἂν τις ἴσως λύπη γένοιτο καὶ πάθος ἕτερον, φέσται, οἷον εἰ τις προορῶτο ὅτι λυπησεται λύπην ὄντες λυπῶνται, ἢ τοιαύτην οἶαν οἱ ζηλῶντες ἢ οἱ νοι. ἀλλ' ἐπὶ μόναις ταῖς τοιαύταις φαινόμεναις ἴκαις φόβος γίνεται, ὅσων ἡ φύσις ἀναιρετικὴ τῷ 40

ζῆν. διὸ καὶ σφόδρα τινὲς ὄντες μαλακοὶ περὶ ἔνια ἀνδρείοι εἰσι, καὶ ἔνιοι σκληροὶ καὶ καρτερικοὶ καὶ δειλοί. καὶ δὴ δοκεῖ σχεδὸν ἴδιον τῆς ἀνδρείας εἶναι τὸ περὶ τὸν θάνατον καὶ τὴν τότε λύπην ἔχειν πῶς· εἰ γὰρ τις εἴη τοῖστος οἷος πρὸς ἀέας καὶ ψύχῃ καὶ τὰς τοιαύτας λύπας ὑπομεντικός, ὡς ὁ λόγος, ἀκινδύνους οὖσας, πρὸς δὲ τὸν θάνατον καὶ μαλακὸς καὶ περίφοβος, μὴ δι' ἄλλο τι πάθος ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν φθοράν, ἄλλος δὲ πρὸς μὲν ἐκείνας μαλακός, πρὸς δὲ τὸν θάνατον ἀπαθής, ἐκεῖνος μὲν ἂν εἶναι δοξείε δειλός, ἔτος δ' ἀνδρεῖος. καὶ γὰρ κίνδυνος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις λέγεται μόνους τῶν φοβερῶν, ὅταν πλησίον ᾖ τὸ τῆς τοιαύτης φθορᾶς ποιητικόν. φαίνεται δὲ κίνδυνος, ὅταν πλησίον φαίνεται. τὰ μὲν οὖν φοβερά, περὶ ὅσα φαιμέν εἶναι τὸν ἀνδρεῖον, εἰρηται δὴ ὅτι τὰ φαινόμενα ποιητικὰ λύπης τῆς φθαρτικῆς· ταῦτα μέντοι πλησίον τε φαινόμενα καὶ μὴ πόρρω, καὶ τοσαῦτα τῷ μεγέθει ὄντα ἢ φαινόμενα ὥστ' εἶναι σύμμετρα πρὸς ἀνθρώπων. ἔνια γὰρ ἀνάγκη παντὶ φαίνεσθαι ἀνθρώπῳ φοβερά καὶ διαταράττειν· οὐθέν γὰρ κωλύει, ὥσπερ θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ τῶν ἄλλων δυνάμειον ἐνίας ὑπὲρ ἡμᾶς εἶναι καὶ τὰς τῷ ἀνθρώπῳ σώματος ἐξείας, ἔτω καὶ τῶν περὶ τὴν ψυχὴν παθημάτων οἱ μὲν δειλοὶ καὶ θρασεῖς διαλυθῶνται διὰ τὰς ἐξείας· τῷ μὲν γὰρ δειλῷ τὰ τε μὴ φοβερά δοκεῖ φοβερά εἶναι καὶ τὰ ἡρέμα σφόδρα, τῷ δὲ θρασεῖ τὸναντίον τὰ τε φοβερά θαρραλέα καὶ τὰ σφόδρα ἡρέμα, τῷ δ' ἀνδρεῖῳ τὰ ληθῆ μάλιστα. διόπερ οὗτ' εἰ τις ὑπομένει τὰ φοβερά δι' ἄγνοιαν, ἀνδρεῖος, οἷον εἰ τις τὰς κεραυνὰς ὑπομένει φερομένης διὰ μανίαν, ἔτ' εἰ γινώσκων ὅσος ὁ κίνδυνος, διὰ θυμόν, οἷον οἱ Κελτοὶ πρὸς τὰ κύματα ὅπλα ἀπαντῶσι λαβόντες, καὶ ὅλως ἢ βαρβαρική ἀνδρεία μετὰ θυμῷ ἐστίν. ἔνιοι δὲ καὶ δι' ἄλλας ἡδονὰς ὑπομένουσιν. καὶ γὰρ ὁ θυμὸς ἡδονὴν ἔχει τινά· μετ' ἐλπίδος γὰρ ἐστὶ τιμωρίας. ἀλλ' ὅμως ἔτ' εἰ διὰ ταύτην ἔτ' εἰ δι' ἄλλην ἡδονὴν ὑπομένει τις τὸν θάνατον ἢ φυγὴν μειζόνων λυπῶν, οὐδεὶς δικαίως ἀνδρεῖος λέγοιτο τῶν. εἰ γὰρ ἦν ἡδὴ τὸ ἀποθνήσκειν, πολλάκις ἂν δι' ἀκρασίαν ἀπέθνησκον οἱ ἀκόλαστοι, ὥσπερ καὶ νῦν αὐτῷ μὲν τῷ ἀποθνήσκειν ἐκ ὄντος ἡδέος, τῶν ποιητικῶν δ' αὐτῷ, πολλοὶ δι' ἀκρασίαν περιπίπτουσιν εἰδότες, ὧν οὐδεὶς ἀνδρεῖος εἶναι δοξείεν, εἰ καὶ πάνυ ἑτοιμος ἀποθνήσκειν. ἔτ' εἰ φεύγοντες τὸ πονεῖν, ὅπερ πολλοὶ ποιοῦσιν, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς ἀνδρεῖος, καθάπερ

ρεῖσθαι *M*². || 11. λεγόμενα πάντα *M*². || 12. τὰ om codices. || 15. τοὺς *M*². || 16. ἡ om *M*². || 17. φερόμενα] φοβερά ἐλπίδας *P*². || 22. καὶ] ἢ *M*²*P*². || 25. οἱ om *M*². || 32. δὲ τῶν] μὲν τῶν *M*². || 37. λυπησεται] λύπη ἔσται 8. εἰ post ἦν om *M*².

καὶ οἱ *P*². || 2. δι] δὴ καὶ *P*². || 4. τὴν περὶ τὴν *P*². || 10. καὶ] ὁ *M*². || 14. δι, ἐτι] διότι *M*². || 15. καὶ — 16. n *M*². || 16. καὶ om *P*². || 26. ὑπομένει *P*². || ἄνοιαν *P*². || 37. δ' *M*². || 39. ἐτόμως *M*²*P*².

καὶ Ἀγάθων φησὶ "φαῦλοι βροτῶν γὰρ τοῦ πονεῖν ἡσώ-
μενοι θανεῖν ἐρώσιν." ὥσπερ καὶ τὸν Χείρωνα μυθολογῶσιν
οἱ ποιηταὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἔλκεος ὀδύνην εὐξασθαι ἀποθανεῖν
ἀθάνατον ὄντα. παραπλησίως δὲ τέτοις καὶ ὅσοι δι' ἐμπει-
ρίαν ὑπομένουσιν τὴν κινδύνου, ὥνπερ τρόπον σχεδὸν οἱ πλεῖ-
στοὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀνθρώπων ὑπομένουσιν. αὐτὸ γὰρ
τοῦναντίον ἔχει ἢ ὡς ᾤετο Σωκράτης, ἐπιστήμην οἰόμενος
εἶναι τὴν ἀνδρίαν. ὅτε γὰρ διὰ τὸ εἰδέναι τὰ φοβερά θαρ-
ρῶσιν οἱ ἐπὶ τὴν ἰσὺς ἀναβαίνειν ἐπιτάμενοι, ἀλλ' ὅτι ἴσασι
τὰς βοηθείας τῶν δεινῶν. ὅτε δι' ὃ θαρραλεώτερον ἀγωνίζον-
ται, τότο ἀνδρεία. καὶ γὰρ ἂν ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος κατὰ
Θεογνίην ἀνδρεία εἴεν· πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενήθης δεδμημένος. φα-
νερώς ἐνίοι δειλοὶ ὄντες ὅμως ὑπομένουσιν δι' ἐμπειρίαν· τότο
δέ, ὅτι ἐκ οἴονται κίνδυνον εἶναι· ἴσασι γὰρ τὰς βοηθείας.
σημεῖον δὲ· ὅταν γὰρ μὴ ἔχῃ οἶονται βοηθεῖαν, ἀλλ' ἤδη
πλησίον ᾗ τὸ δεινόν, οὐχ ὑπομένουσιν. ἀλλὰ πάντων τῶν
τοιούτων αἰτίων οἱ διὰ τὴν αἰδῶ ὑπομένοντες μάλιστα φανεῖν
ἀνδρεῖοι, καθάπερ καὶ Ὁμηρὸς τὸν Ἑκτορά φησιν ὑπομει-
ναι τὸν κίνδυνον τὸν πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα· "Ἑκτορα δ' αἰδῶς
εἴλε· Πουλυδάμας μοι πρῶτος ἐλεγχείην ἀναθήσει." καὶ
ἐστὶν ἡ πολιτικὴ ἀνδρία αὕτη. ἡ δ' ἀληθὴς οὔτε αὕτη οὔτ'
ἐκείνων ὑδεμία, ἀλλ' ὁμοία μὲν, ὥσπερ καὶ ἡ τῶν θηρίων,
ἃ διὰ τὸν θυμὸν ὁμοίως τῇ πληγῇ φέρεται. οὔτε γὰρ ὅτι
ἀδοξήσει, δεῖ μένειν φοβημένους, οὔτε δι' ὀργήν, ὅτε διὰ τὸ
μὴ νομίζειν ἀποθανεῖσθαι, ἢ διὰ τὸ δυνάμεις ἔχειν φυλα-
κτικὰς· ὅδε γὰρ οἰήσεται ὅτω γε φοβερόν εἶναι ἔθελον. ἀλλ'
ἐπειδὴ πᾶσα ἀρετὴ προαιρετικὴ (τότο δὲ πῶς λέγομεν, εἴρη-
ται πρότερον, ὅτι ἐνεκά τινος πάντα αἰρεῖσθαι ποιεῖ, καὶ τότο
ἐστὶ, τὸ οὐ ἔνεκα, τὸ καλόν), ὅθεν ὅτι καὶ ἡ ἀνδρία ἀρετὴ
τις ἔνεκά τινος ποιήσει τὰ φοβερά ὑπομένειν, ὥς· ὅτε
δι' ἄγνοιαν (ὀρθῶς γὰρ μᾶλλον ποιεῖ κρίνειν) ὅτε δι' ἡδονήν,
ἀλλ' ὅτι καλόν, ἐπεὶ, ἂν γε μὴ καλὸν ᾗ ἀλλὰ μανικόν,
οὐχ ὑπομένει· αἰσχροὺ γάρ. περὶ ποῖα μὲν ἔν ἐστὶν ἡ ἀν-
δρεία μεσότης καὶ τίνων καὶ διὰ τί, καὶ τὰ φοβερά τίνα
δύναμιν ἔχει, σχεδὸν εἴρηται κατὰ τὴν παρούσαν ἐφοδὸν
ἰκανῶς.

2 Περὶ δὲ σωφροσύνης καὶ ἀκολασίας μετὰ ταῦτα διε-
λέσθαι πειρατέον. λέγεται δ' ὁ ἀκόλαστος πολλαχῶς. ὅτε
γὰρ μὴ κεκολασμένος πως μὴδ' ἰατρευόμενος, ὥσπερ ἄτμη-

τος ὁ μὴ τετμημένος, καὶ τῶν ὁ μὲν δυνατὸς ὁ δ'
νατος· ἄτμητον γὰρ τό τε μὴ δυνάμενον τμηθῆναι,
δυνατὸν μὲν μὴ τετμημένον δὲ. τὸν αὐτὸν δὲ τρεῖς
τὸ ἀκόλαστον· καὶ γὰρ τὸ μὴ πεφυκὸς δέχεσθαι καὶ
καὶ τὸ πεφυκὸς μὲν μὴ κεκολασμένον δὲ περὶ αἴ-
ματι περὶ αἵς ὀρθοπραγεῖ ὁ σώφρων, ὥσπερ οἱ παῖδες· κατὰ
τὴν γὰρ ἀκόλαστοι λέγονται τὴν ἀκολασίαν. ἐπὶ δ'
τρόπον οἱ δυσίατοι καὶ οἱ ἀνίατοι πάμπαν διὰ καὶ
πλεοναχῶς δὲ λεγομένης τῆς ἀκολασίας, ὅτι μὲν πε-
νας τινὰς καὶ λύπας εἰσὶ φανερόν, καὶ ὅτι ἐν τῇ πᾶ-
σι διακείσθαι πως καὶ ἀλλήλων διαφέρουσιν καὶ τῶ
λων· διεγράψαμεν δὲ πρότερον πῶς τὴν ἀκολασίαν ἐ-
ζόντες μεταφέρουμεν. τὴν γὰρ ἀκινήτως ἔχοντας ἐν
σθῆσιν πρὸς τὰς αὐτὰς ἡδονὰς οἱ μὲν καλῶσιν ἀνία-
τοι δ' ἄλλοις ὀνόμασι τοιούτοις προσαγορεύουσιν. ἐπὶ
πάνυ γνῶριμον τὸ πάθος ἐν ἐπιπόλαιον διὰ τὸ πάν-
θᾶτερον ἀμαρτάνειν μᾶλλον καὶ πᾶσιν εἶναι σύμφωνον
τῶν τοιούτων ἡδῶν ἦσαν καὶ αἰσθήσεων. μάλιστα
τοιούτοις, οἷς οἱ κωμωδοδιδάσκαλοι παράγουσιν ἐν ἡμέ-
ρᾳ οὐδὲ τὰ μέτρια καὶ τὰ ἀναγκαῖα πλησιάζουσιν τῇ
ἐπὶ δ' ὁ σώφρων ἐστὶ περὶ ἡδονὰς, ἀνάγκη καὶ περὶ
μίας τινὰς αὐτὸν εἶναι. δεῖ δὲ λαβεῖν περὶ τούτου καὶ
περὶ πάσας οὐδὲ περὶ ἅπαντα τὰ ἡδέα ὁ σώφρων
ἐστὶν, ἀλλὰ τῇ μὲν δόξῃ περὶ δύο τῶν αἰσθητῶν, περὶ
γευστῶν καὶ τῶν ἀπτόν, τῇ δ' ἀληθείᾳ περὶ τὸ ἀπτόν
καὶ τὴν διὰ τῆς ὕψεως ἡδονὴν τῶν καλῶν ἀπτοῦ ἐκ
ἀφροδισίων, ἢ λύπην τῶν αἰσχυρῶν, καὶ περὶ τῶν ἐν
ἀκοῇ τῶν εὐαρμόστων ἢ ἀναρμόστων, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν
ὀσφρησεως, τὰς τε ἀπὸ εὐωδίας καὶ τὰς ἀπὸ θυμῶν
ἐστὶν ὁ σώφρων. οὐδὲ γὰρ ἀκόλαστος ὅστις λέγεται ἢ
σχεῖν ἢ μὴ πᾶσχειν. εἰ γὰρ τις ἢ καλὸν ἀνδραγαθ-
μενος ἢ ἵππον ἢ ἄνθρωπον, ἢ ἀκροώμενος ἀδούλη, μὴ
λοιπὸν μῆτε ἐσθίειν μῆτε πίνειν μῆτε ἀφροδισιαζέσθαι,
τὰ μὲν καλὰ θεωρεῖν τῶν δ' ἀδούλων ἀκούειν, ἐκ δὲ
ἀκόλαστος εἶναι, ὥσπερ ἐν οἱ κηλύμενοι παρὰ τὰς
ἀλλὰ περὶ τὰ δύο τῶν αἰσθητῶν ταῦτα, περὶ αἵμα-
τῶν θηρίων μόνον τυγχάνει αἰσθητικῶς ἔχοντα ἐν
ροντα καὶ λυπόμενα, περὶ τὰ γευστὰ καὶ ἀπτά· καὶ
τὰ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ἡδέα σχεδὸν ὁμοίως ἀποτι-

2. καὶ om *M*¹. || 7. pro ᾤετο lacunam *M*¹. || 8. τὴν ἀνδρίαν εἶναι *M*¹. || 11. ἡ om *M*¹. || 19. τὸν post τρεῖς om *M*¹. ||
πολυδάμας *P*¹. || 26. ὅτε codices. || 27. πᾶσα γε ἀρετὴ *M*¹.

2. μὴ om *P*¹. || 3. δὲ om *M*¹. || 8. οἱ post καὶ om *M*¹. || δι' ἀκολασίαν *P*¹. || 10. εἰσὶ om *M*¹. || ταύτας *M*¹. || 11.
τερον et ὄνομα *P*¹. || 16. ἐπιπόλαιον] ἐπὶ πολέως *P*¹. || 20. παραπλησιάζουσιν *M*¹. || 23. πάντα *P*¹. || 24. δύο τῶν *M*¹. ||
εὐαρμόστων] ἰναρμόστων *M*¹. || 35. συρίσιν *M*¹. || 37. μόνον *P*¹.

ἰναισθήτως διακείμενα, οἷον περὶ εὐαρμοσίαν ἢ καλ-
 ῦθην γάρ, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου, φαίνεται πάσχοντα
 τῇ θεωρίᾳ τῶν καλῶν ἢ τῇ ἀκροάσει τῶν εὐαρμόσων,
 τί περ συμβέβηκε τερατῶδες. ἀλλ' ὕδ' ἐπὶ πρὸς τὰ εὐώδη
 ἴδη· καίτοι τὰς γε αἰσθήσεις ὀξύτερας ἔχουσι πάσας. 5
 καὶ τῶν ὁσμῶν ταύταις χαίρουσιν ὅσαι κατὰ συμβε-
 εὑφραίνουσιν, ἀλλὰ μὴ καθ' αὐτάς. λέγω δὲ καθ'

αἷς μὴ ἐλπίζοντες χαίρομεν ἢ μεμνημένοι, οἷον
 καὶ ποτῶν· δι' ἑτέραν γὰρ ἡδονὴν ταύταις χαίρομεν,
 φαγεῖν ἢ πιεῖν. καθ' αὐτάς δέ, οἷαι αἱ τῶν ἀνθρώπων 10
 διὸ ἐμμελῶς ἔφη Στρατόνικος τὰς μὲν καλὸν ὄζειν,
 ἡδύ. ἐπεὶ καὶ τῶν περὶ τὸ γευσθὲν ἢ περὶ πᾶσαν
 ἐπτόχεται τὰ θηρία, ὕδ' ὅσων τῷ ἄκρῳ τῆς γλώττης
 ἴσιν, ἀλλ' ὅσων τῷ φάρυγγι καὶ ὅσιν ἀφ' ἡ μᾶλ-
 γεύσει τὸ πάθος· διὸ οἱ ὀψοφάγοι ἐκ εὐχονται τὴν 15
 ἐν ἔχειν μακρὰν ἀλλὰ τὸν φάρυγγα γεράν, ὥσπερ
 νος ὁ Ἐρύξιδος. ὥς περὶ τὰ ἀπτόμενα ὡς ἀπλῶς
 ἵετόν τὴν ἀκολασίαν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀκόλαστος
 ἰς τοιαύτας ἐστίν. οἰνοφλυγία γὰρ καὶ γαστριμαργία
 ἰγνεία καὶ ὀψοφαγία καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα περὶ 20
 ἡμένας ἐστὶν αἰσθήσεις, εἰς ἅπερ μῦθια ἢ ἀκολασία
 ἵαι. περὶ δὲ τὰς δι' ὀφθαλμοῦ ἢ ἀκοῆς ἢ ὁσφρησεως
 οὐθεὶς λέγεται ἀκόλαστος, ἐὰν ὑπερβάλλῃ, ἀλλ'
 ἰδίως τὰς ἀμαρτίας ψέγομεν ταύτας, καὶ ὅλως περὶ
 ἢ λέγονται ἐγκρατεῖς· οἱ δ' ἀκρατεῖς οὐκ εἰσὶν ἀκό- 25
 ὕδ' ἐπὶ σῶφρονες. ἀναίσθητος μὲν ἔν, ἢ ὅπως δεῖ ὄνο-
 , ὁ ὅτως ἔχων ὥς καὶ ἐλλείπειν ὅσων ἀνάγκη κοι-
 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντας καὶ χαίρειν· ὁ δ' ὑπερβάλ-
 ῶλαστος. πάντες γὰρ τέτοις φύσει τε χαίρουσι, καὶ
 ἴας λαμβάνουσι, καὶ ἐκ εἰσὶν ὕδ' λέγονται ἀκόλα- 30
 ὕ γὰρ ὑπερβάλλουσι τῷ χαίρειν μᾶλλον ἢ δεῖ τυγ-
 ες καὶ λυπεῖσθαι μᾶλλον ἢ δεῖ μὴ τυγχάνοντες.
 ἰλγητοί· ὕ γὰρ ἐλλείπουσι τῷ χαίρειν ἢ λυπεῖσθαι,
 μᾶλλον ὑπερβάλλουσιν. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ
 ἰς περὶ αὐτά, δῆλον ὅτι καὶ μεσότης, καὶ βελτίστη 35
 ἔστι, καὶ ἀμφοῖν ἐναντία. ὥς ἐστωφροσύνη ἢ βελ-
 ῖς, περὶ αὐτὴ ὁ ἀκόλαστος, ἢ περὶ τὰ ἡδέα τὰ εἰρημένα
 τῶν μεσότης, στωφροσύνη αὖν εἴη, μεσότης οὕσα
 γίας καὶ ἀναισθησίας· ἢ δ' ὑπερβολὴ ἀκολασία, ἢ

δ' ἔλλειψις ἤτοι ἀνώνυμος ἢ τοῖς εἰρημένοις ὀνόμασι προ-
 σαγορευομένη. ἀκριβέστερον δὲ περὶ τῆς γένους τῶν ἡδονῶν
 ἔσται διαιρετόν ἐν τοῖς λεγομένοις ὕστερον περὶ ἐγκρατείας
 καὶ ἀκρασίας.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον καὶ περὶ πραότητος καὶ 3
 χαλεπότητος· καὶ γὰρ τὸν πρῶτον περὶ λύπην τὴν ἀπὸ θυ-
 μοῦ γιγνομένην ὁρῶμεν ὄντα, τῷ πρὸς ταύτην ἔχειν πῶς.
 διεγράψαμεν δὲ καὶ ἀντεθήκαμεν τῷ ὀργίλῳ καὶ χαλεπῷ
 καὶ ἀγρίῳ (πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῆς αὐτῆς ἐστὶ διαθέ-
 σεις) τὸν ἀνδραποδώδη καὶ τὸν ἀνόντον· σχεδὸν γὰρ ταῦτα
 μάλιστα καλῶσι τὸς μὴδ' ἐφ' ὅσοις δεῖ κινημένους τὸν θυμόν,
 ἀλλὰ προπηλακίζομένους εὐχερῶς καὶ ταπεινὸς πρὸς τὰς
 ὀλιγωρίας. ἔστι γὰρ ἀντικείμενον τῷ μὲν ταχύ τὸ μόλις,
 τῷ δ' ἡρέμα τὸ σφόδρα, τῷ δὲ πολὺν χρόνον τὸ ὀλίγον
 λυπεῖσθαι ταύτην τὴν λύπην ἣν καλῶμεν θυμόν. ἐπεὶ δ'
 ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἵπομεν, καὶ ἐνταῦθ' ἐστὶν ὑπερ-
 βολὴ καὶ ἔλλειψις (ὁ μὲν γὰρ χαλεπὸς τοιοῦτός ἐστιν, ὁ
 καὶ θάττον καὶ μᾶλλον πάσχων καὶ πλείω χρόνον, καὶ
 ὅτ' ὕδ' ἐστὶ, καὶ ὁποῖοις ὕδ' ἐστὶ, καὶ ἐπὶ πολλοῖς, ὁ δ' ἀνδρα-
 ποδώδης τέναντίον), δῆλον ὅτι ἐστὶ τις καὶ ὁ μέσος τῆς ἀνι-
 σότητος. ἐπεὶ ἔν ἡμαρτημέναι ἀμφοτέραι αἱ ἔξεις ἐκείναι,
 φανερόν ὅτι ἐπικεικὴς ἢ μέση τέτων ἔστι· ὅτε γὰρ προτερεῖ
 ὕδ' ὑπερίκει, ὅτε οἷς ὕδ' ὀργίζεται, ὅτε οἷς δεῖ ἐκ ὀργίζε-
 ται. ὥς· ἐπεὶ καὶ πραότης ἢ βελτίστη ἔστι περὶ ταῦτα τὰ
 πάθη ἐστίν, εἴη αὖ καὶ ἡ πραότης μεσότης τις, καὶ ὁ πρῶτος
 μέσος τῆς χαλεπῆς καὶ τῆς ἀνδραποδώδους.

Ἔστι δὲ καὶ ἡ μεγαλοψυχία καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια 4
 καὶ ἡ ἐλευθεριότης μεσότητες, ἡ μὲν ἐλευθεριότης περὶ χρη-
 μάτων κτήσιν καὶ ἀποβολῇ. ὁ μὲν γὰρ κτήσεται μὲν πάσῃ
 μᾶλλον χαίρων ἢ δεῖ, ἀποβολῇ δὲ πάσῃ λυπεύμενος μᾶλ-
 λον ἢ δεῖ, ἀνελεύθερος, ὁ δ' ἀμφοτέρω ἥττον ἢ δεῖ ἄσωτος,
 ὁ δ' ἀμφοῖν ὡς δεῖ ἐλευθέριος. τῶτο δὲ λέγω τὸ ὡς δεῖ, καὶ
 ἐπὶ τέτων καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, τὸ ὡς ὁ λόγος ὁ ὀρθός. ἐπεὶ
 δ' ἐκείνοι μὲν εἰσὶν ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει, ὅπου δὲ
 ἔσχατά εἰσι, καὶ μέσον, καὶ τῶτο βέλτιστον, ἐν δὲ περὶ ἑκα-
 στον τῷ εἶδει τὸ βέλτιστον, ἀνάγκη καὶ τὴν ἐλευθεριότητα
 μεσότητα εἶναι ἀσωτίας καὶ ἀνελευθερίας περὶ χρημάτων
 κτήσιν καὶ ἀποβολῇ. διχῶς δὲ τὰ χρήματα λέγομεν καὶ
 τὴν χρηματικὴν. ἡ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ χρῆσις τῆς κτή-

πύ τι *M*¹. || 8. αἷ *M*¹*P*¹. || 9. ἑτέρη *M*¹. || 10. οἷον *P*¹. || 17. ἐρύξιος *M*¹, ἐξ ὕριδος *P*¹. || 18. ὁ om *M*¹. || 23. ἡδοναῖς] *M*¹*P*¹. || ὑπερβῆλη *P*¹. || 31. οὐ] καὶ *M*¹. || 32. καὶ — τυγχάνοντες οἷον *P*¹.
 τὸ γένος *M*¹. || 5. καὶ χαλεπότητος om *P*¹. || 6. τὸ *M*¹. || 13. ἔστι γὰρ om *M*¹. || ἀντικειμένους *M*¹. || 25. αὖ om *M*¹. ||
 alterum om *M*¹. || 29. μὲν ante πάσῃ om *M*¹. || 31. ἀσώματος *M*¹. || 33. ὁ post ὡς om *M*¹. || 37. ἀσωτίας *M*¹*P*¹. ||
 οἷς τῷ χρημάτος *M*¹.

ματός εἰναι, οἷον ὑποδήματος ἢ ἱματίου, ἡ δὲ κατὰ συμ-
 βεβηκὸς μὲν, ἢ μέντοι ὅπως ὡς ἂν εἴ τις σταθμῶ χρῆσταιτο
 τῷ ὑποδήματι, ἀλλ' οἷον ἡ πώλησις καὶ ἡ μίσθωσις· χρῆ-
 ται γὰρ ὑποδήματι. ὁ δὲ φιλάργυρος ὁ περὶ τὸ νόμισμά
 ἐστὶν ἐσπουδακώς, τὸ δὲ νόμισμα τῆς κτήσεως ἀντὶ τῆς
 κατὰ συμβεβηκὸς χρήσεώς ἐστιν. ὁ δ' ἀνελεύθερος εἴη ἂν
 καὶ ἄσωτος περὶ τὸν κατὰ συμβεβηκὸς τρόπον τῆ χρημα-
 τισμῶ· καὶ γὰρ ἐπὶ τῷ κατὰ φύσιν χρηματισμῷ τὴν αὐξή-
 σιν διώκει. ὁ δ' ἄσωτος ἐλλείπει τῶν ἀναγκαίων, ὁ δ' ἐλευ-
 θήριος τὴν περισίαν δίδωσιν. αὐτῶν δὲ τῶν εἰδῶν λέγονται
 διαφέροντα τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον περὶ μέρια, οἷον ἀνελεύ-
 θερος φειδωλὸς καὶ κίμβιξ καὶ αἰσχροκερδής, φειδωλὸς
 μὲν ἐν τῷ μὴ προΐεσθαι, αἰσχροκερδὴς δ' ἐν τῷ ὅτιν προ-
 σίσσεται, κίμβιξ δὲ ὁ σφόδρα περὶ μικρὰ διατεινόμενος, πα-
 ραλογιστὴς δὲ καὶ ἀποσερητὴς ὁ ἀδίκος κατ' ἀνελευθερίαν.
 καὶ τοῦ ἄσώτου ὡσαύτως λαφύκτης μὲν ὁ ἐν τῷ ἀτάκτως
 ἀναλίσκειν, ἀλόγιστος δὲ ὁ ἐν τῷ μὴ ὑπομένειν τὴν ἀπό-
 λογισμῷ λύπην.

5 Περὶ δὲ μεγαλοψυχίας ἐκ τῶν τοῖς μεγαλοψύχοις
 ἀποδοιδμένων δεῖ διορίσαι τὸ αἷτιον. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ
 ἄλλα κατὰ τὴν γεγενησιν καὶ ὁμοιότητα μέχρι τῷ λαμβά-
 νειν πόρρω προϊόντα, καὶ περὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ταῦτο
 συμβέβηκεν. διὸ ἐνίοτε οἱ ἐναντίοι τοῦ αὐτῆς ἀντιποιούνται,
 οἷον ὁ ἄσωτος τῷ ἐλευθερίῳ καὶ ὁ αὐθάδης τῷ σεμνῷ καὶ
 ὁ θρασὺς τῷ ἀνδρείῳ· εἰσὶ γὰρ καὶ περὶ ταῦτα καὶ ὁμοιοί 25
 μέχρι τινός, ὥσπερ ὁ ἀνδρείος ὑπομενετικὸς κινδύνων καὶ
 ὁ θρασὺς, ἀλλ' ὁ μὲν ὧδε ὁ δ' ὧδε· ταῦτα δὲ διαφέρει
 πλείστον. λέγομεν δὲ τὸν μεγαλόψυχον κατὰ τὴν τῷ ἐνό-
 ματος προσηγορίαν, ὥσπερ ἐν μεγέθει τινὶ ψυχῆς καὶ δυ-
 νάμεως. ὥς καὶ τῷ σεμνῷ καὶ τῷ μεγαλοπρεπεῖ ὁμοιοί 30
 εἶναι δοκεῖ, ὅτε καὶ πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἀκολουθεῖν φαίνε-
 ται. καὶ γὰρ τὸ ὁρθῶς κρίναι τὰ μεγάλα καὶ μικρὰ τῶν
 ἀγαθῶν ἐπαινετόν. δοκεῖ δὲ ταῦτ' εἶναι μεγάλα, ἃ διώκει
 ὁ τὴν κρατίστην ἔχων ἔξιν περὶ τὰ τοιαῦτ' εἶναι ἡδέα. ἡ δὲ
 μεγαλοψυχία κρατίστη· κρίνει δ' ἡ περὶ ἕκαστον ἀρετὴ τὸ
 μείζον καὶ τὸ ἐλαττον ὁρθῶς, ἅπερ ὁ φρόνιμος ἂν καλεῖ-
 σαι καὶ ἡ ἀρετὴ, ὥς ἐπεσθαι αὐτῇ πάσας τὰς ἀρετάς, ἢ
 αὐτὴν ἐπεσθαι πάσαις. ἐτι δοκεῖ μεγαλοψύχου εἶναι τὸ
 καταφρονητικὸν εἶναι. ἐκάστη δ' ἀρετὴ καταφρονητικὸς ποιεῖ

τῶν παρὰ τὸν λόγον μεγάλων, οἷον ἀνδρίας κινδύνου (ἡ
 γὰρ οἶεται εἶναι τῶν αἰσχυρῶν, καὶ πλείστος ἢ πᾶν φοβ
 καὶ σώφρων ἡδονῶν μεγάλων καὶ πολλῶν, καὶ ἐλευ
 χρημάτων. μεγαλοψύχῃ δὲ τῷτο δοκεῖ διὰ τὸ περὶ ἰ
 σπουδαῖσιν, καὶ ταῦτα μεγάλα, καὶ ἔχ' ὅτι δοκεῖ ἰ
 τινί. καὶ μᾶλλον ἂν φροντίσειεν ἀνὴρ μεγαλόψυχος
 καὶ ἐνὶ σπουδαίῳ ἢ πολλοῖς τοῖς τυγχάνουσιν, ὥσπερ
 φῶν ἔφη πρὸς Ἀγάθωνα κατεψηφισμένος τὴν ἀπὸ
 ἐπαινεύσαντα. καὶ τὸ ἐλγῶρον τῷ μεγαλοψύχου μᾶ
 εἶναι πάθος ἴδιον. πάλιν περὶ τιμῆς καὶ τῷ ζῆν καὶ π
 περὶ ὧν σπουδαῖσιν δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἵδεν φησὶ
 περὶ τῶν ἄλλων πλὴν περὶ τιμῆς. καὶ λυπηθήσεται ἐν
 μαζόμενος καὶ ἀρχόμενος ὑπὸ ἀναξίᾳ. καὶ χαίρει μὲν
 τυγχάνων. ἔτω μὲν ἔν δόξειεν ἂν ἐναντίως ἔχειν· πῃ
 εἶναι τε μάλιστα περὶ τιμὴν καὶ καταφρονητικὸν εἶναι
 πολλῶν καὶ δόξης ἔχ' ὁμολογεῖσθαι. δεῖ δὲ τῷτο ἀρε
 τας εἰπεῖν. ἐστὶ γὰρ τιμὴ καὶ μικρὰ καὶ μεγάλα ἢ
 ἢ γὰρ τῷ ὑπὸ πολλῶν τῶν τυχόντων ἢ τῷ ὑπὲρ πάντων
 λόγου, καὶ πάλιν τῷ ἐπὶ τίνι ἢ τιμῇ διαφέρει. μὴ
 γὰρ ἢ τῷ πλήθει τῶν τιμώντων ὑδὲ τῷ ποιῶ μᾶλλον, ὡ
 καὶ τῷ τιμίᾳ εἶναι· τῇ ἀληθείᾳ δὲ καὶ αἱ ἀρεταί
 τᾶλλα ἀγαθὰ τίμια καὶ ἀξία σπουδῆς ταῦτα εἶναι μὴ
 ἀληθῶς ἐστίν, ὥς καὶ ἀρετὴ ὑδεμία ἀνευ μεγάλων
 δοκεῖσι μεγαλοψύχους ποιεῖν ἐκάστη, περὶ δ' ἐστὶν ἐκάστη
 ὥσπερ εἵκομεν. ἀλλ' ὅμως ἐστὶ τις παρὰ τὰς ἄλλας
 μία μεγαλοψυχία, ὥσπερ καὶ ἰδίᾳ μεγαλόψυχον π
 λεκτέον τὸν ἔχοντα ταύτην. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἕνα τῶν ἀρε
 μὲν τίμια τὰ δ' ὡς διωρίσθη πρότερον, τῶν τοιούτων δ' ἐστὶ
 ἐστὶ τὰ μὲν μεγάλα κατ' ἀλήθειαν τὰ δὲ μικρά, καὶ π
 των ἐνιοὶ ἀξιοὶ καὶ ἀξιοῦσιν αὐτὴς, ἐν τούτοις ζητητέον
 γαλόψυχος. τετραχῶς δ' ἀνάγκη διαφέρειν. ἐστὶ μὲν
 ἀξίον εἶναι μεγάλων καὶ ἀξίον ἑαυτὸν τέτων, ἐστὶ δὲ
 καὶ ἀξίον τινα τηλικύτων καὶ ἀξίον ἑαυτὸν τέτω, ἐστὶ
 ἀνάπαλιν πρὸς ἑκάτερα αὐτῶν· ὁ μὲν γὰρ ἂν εἴη πᾶσι
 οἷος ἀξίος ὧν μικρῶν μεγάλων ἀξιοῦν ἑαυτὸν τῷ πᾶσι
 ἀγαθῶν, ὁ δὲ ἀξίος ὧν μεγάλων ἀξιοῖν ἂν μικρῶν
 ὁ μὲν ἔν ἀξίος μικρῶν, μεγάλων δ' ἀξιοῦν ἑαυτὸν, φησὶ
 ἀνόητον γὰρ καὶ οὐ καλὸν τὸ παρὰ τὴν ἀξίαν τυχεῖν
 ψεκτός δὲ καὶ ὅσις ἀξίος ὧν ὑπαρχάντων αὐτῷ τῷ πᾶσι

4. ὑποδήματα *M*¹, τὰ ὑποδήματα *P*¹. || 6. ἂν εἴη *P*¹. || 12. κύβιξ *M*¹, κίβιξ *P*¹. || 13. μὴ om *P*¹. || αἰσχροκερδής - τῶν
 om *M*¹. || 14. κύβιξ *P*¹, καὶ κίβιξ *M*¹. || 15. καὶ] καὶ ὁ *P*¹. || 16. φυλάκτης *M*¹. || 24. ἀνελευθερίᾳ *M*¹*P*¹. || 26. ὑπερ
*M*¹. || 35. περὶ τὰ ἕκαστον *M*¹.

4. δοκεῖ τῷτο *P*¹. || 8. κατεψηφισμένος *M*¹, κατεψηφισμένος *P*¹. || 12. λυπηθήσεται *P*¹, λυπησάι *M*¹. || 13. χαίρει *M*¹ | καὶ
 δόξειεν *M*¹. || τῷ *M*¹. || 17. καὶ post τιμὴ om *M*¹. || 21. μίαν *M*¹. || αἱ om *M*¹. || 24. ἐκάστη *P*¹. || 25. περὶ codices | καὶ
*M*¹. || 28. τοιούτων ἀγαθῶν δὲ τὰ *P*¹. || 30. ζητητέον *M*¹*P*¹. || 31. δ' om *P*¹. || 33. ἀξίον] ἀξίος *M*¹. || 36. ἀξίον *M*¹. || αὐτῷ τῷ πᾶσι

ιστέχειν μὴ ἀξιοῖ ἑαυτὸν. λείπεται δὲ ἐνταῦθα ἐναν-
 ὑτοῖς ἀμφοτέροις, ὅς τις ὢν ἀξίος μεγάλων ἀξιοῖ αὐτὸς
 ἢ τούτων, καὶ τοιοῦτος ἐστὶν οἷος ἀξίων ἑαυτὸν. οὗτος
 εἰς καὶ μέσος τούτων. ἐπεὶ ἔν περὶ τιμῆς αἵρεσιν καὶ
 ἢ καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν ἐντίμων ἀρίστη ἐστὶ 5
 τις ἢ μεγαλοψυχία, καὶ τοῦτ' ἀποδίδωμεν, καὶ οὐ
 γὰρ χρήσιμα τὸν μεγαλόψυχον, ἀμὰ δὲ καὶ ἡ μεσό-
 ὑτη ἐπαινετωτάτη, δῆλον ὅτι καὶ ἡ μεγαλοψυχία
 τῆς ἀν εἴη. τῶν δ' ἐναντίων, ὥσπερ διεγράψαμεν, ἡ
 πὶ τῷ ἀξίῳ ἑαυτὸν ἀγαθῶν μεγάλων ἀνάξιον ὄντα 10
 ὅτης (τὸς τοιούτους γὰρ χαυνὸς λέγομεν, ὅσοι μεγάλων
 ἢ ἀξιοὶ εἶναι οὐκ ὄντες), ἡ δὲ περὶ τὸ ἀξίον ὄντα μὴ
 ἑαυτὸν μεγάλων μικροψυχία (μικροψύχῃ γὰρ εἶναι
 , ὅστις ὑπαρχόντων δι' αὐτὸν δικαίως ἀν ἀξιοῖτο, μὴ
 μῆθενος μεγάλου ἑαυτὸν), ὥς' ἀνάγκη καὶ τὴν μεγα- 15
 χίαν εἶναι μεσότητά χαυνότητος καὶ μικροψυχίας. ὁ
 τάρτος τῶν διορισθέντων ἔτε ἀμμπαν ψεκτὸς ἔτε με-
 ψυχρος, περὶ ὃν ἔχων μέγεθος· ἔτε γὰρ ἀξίος οὔτε
 μεγάλων, διὸ ἐκ ἐναντίου. καίτοι δόξειεν ἀν ἐναντίον
 τῷ μεγάλων ἀξίῳ ὄντι μεγάλων τὸ μικρῶν ὄντα 20
 ἀξιοῦν ἑαυτὸν. ἐκ ἐστὶ δ' ἐναντίου οὔτε τῷ μεμπτὸς
 ὡς γὰρ ὁ λόγος κελεύει, ἔχει. καὶ ὁ αὐτὸς ἐστὶ τῇ
 ἢ τῷ μεγαλοψύχῳ· ὢν γὰρ ἀξιοὶ, τούτων ἀξιοῦσιν
 ; ἀμψῶ. καὶ ὁ μὲν γένοιτ' ἀν μεγαλόψυχος· ἀξιώσει
 ὢν ἐστὶν ἀξίος· ὁ δὲ μικρόψυχος, ὅς ὑπαρχόντων αὐτῷ 25
 ἰλων κατὰ τιμὴν ἀγαθῶν ἐκ ἀξιοῖ, τί ἀν εἴποι, εἰ μι-
 ἀξίος ἦν; ἡ γὰρ ἀν μεγάλων ἀξίων χαυνὸς ἦν, ἡ
 λαττόνων. διὸ καὶ οὐθαῖς ἀν εἴποι μικρόψυχον, εἴ τις
 κος ὢν ἀρχεῖν μὴ ἀξιοῖ ἑαυτὸν ἀλλ' ὑπεύκει. ἀλλ'
 ; εὐγενὴς ὢν καὶ ἡγέμενος μέγα εἶναι τὸ ἀρχεῖν.
 Ἐστὶ δὲ καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς ἢ περὶ τὴν τυχοῦσαν
 ἢν καὶ προαίρεσιν, ἀλλὰ τὴν δαπάνην, εἰ μὴ πε κατὰ
 φορὰν λέγομεν· ἀνευ δὲ δαπάνης μεγαλοπρέπεια ἐκ
 τὸ μὲν γὰρ πρέπον ἐν κόσμῳ ἐστίν, ὁ δὲ κόσμος οὐκ
 ὢν τυχόντων ἀναλωμάτων, ἀλλ' ἐν ὑπερβολῇ τῶν 35
 καίων ἐστίν. ὁ δὲ ἐν μεγάλῃ δαπάνῃ τῷ πρέποντος με-
 ἰς προαιρετικός, καὶ τῆς τοιαύτης μεσότητος καὶ ἐπὶ
 οιαύτῃ ἡδονῇ ὀρεκτικός, μεγαλοπρεπὴς. ὁ δ' ἐπὶ τὸ
 ον καὶ παρὰ μέλος ἀνάνυμος· ἢ μὴν ἀλλ' ἔχει τινα

γυτνίᾳσιν, ἔς καλῶσί τινες ἀπειροκάλους καὶ σαλαάκωνας.
 οἷον εἰ εἰς γάμον δαπανῶν τις τοῦ ἀγαπητῆ, πλούσιος ὢν,
 δοκεῖ πρέπειν ἑαυτῷ τοιαύτην κατασκευὴν οἷον ἀγαθοδαι-
 μονίαςας ἐσιῶντι, ἔτος μὲν μικροπρεπὴς, ὁ δὲ τοιούτους δε-
 χόμενος ἐκείνως μὴ δόξης χάριν μηδὲ δι' ἐξουσίαν ὁμοῖος
 τῷ σαλαάκωνι, ὁ δὲ κατ' ἀξίαν καὶ ὡς ὁ λόγος μεγαλο-
 πρεπὴς· τὸ γὰρ πρέπον κατ' ἀξίαν ἐστίν· ὅθεν γὰρ πρέπει
 τῶν παρὰ τὴν ἀξίαν. δεῖ δὲ πρέπον εἶναι. καὶ γὰρ τὸ πρέ-
 ποντος κατ' ἀξίαν, καὶ πρέπον καὶ περὶ ὃ, οἷον περὶ οἰκίτης
 γάμον ἕτερον τὸ πρέπον καὶ περὶ ἐρωμένῃ, καὶ αὐτῷ, εἴπερ
 ἐπὶ τοσούτῳ ἢ τοιούτῳ, οἷον τὴν θεωρίαν ἐκ ζῆτο Θεμισοκλεῖ
 πρέπειν ἢν ἐποιήσατο Ὀλυμπίαζε, διὰ τὴν προὑπάρξασαν
 ταπεινότητα, ἀλλὰ Κίμωνι. ὁ δ' ὅπως ἔτυχεν ἔχων πρὸς
 τὴν ἀξίαν, ὃ ὅθις τούτων. καὶ ἐπ' ἐλευθεριότητος ὡσαύτως·
 ἔστι γὰρ τις ὡς ἐλευθέριος, ὅταν ἐλεύθερος.

Σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστα τῶν περὶ τὸ ἥθος 7
 ἐπαινετῶν καὶ ψεκτῶν τὰ μὲν ὑπερβολαὶ τὰ δ' ἐλλείψεις
 τὰ δὲ μεσότητές εἰσι παθητικαί, οἷον ὁ φθονερὸς καὶ ἐπι-
 χαιρέκακος. καθ' αὖς γὰρ ἔξεις λέγονται, ὁ μὲν φθόνος τὸ
 λυπεῖσθαι ἐπὶ τοῖς κατ' ἀξίαν εὖ πράττουσιν ἐστίν, τὸ δὲ τῷ
 ἐπιχαιρέκακου πάθος ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀνάνυμον, ἀλλ' ὁ ἔχων
 δῆλος, ἐπὶ τῷ χαίρειν ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν κακοπραγίαις.
 μέσος δὲ τούτων ὁ νεμεσητικός, καὶ ὁ ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι
 τὴν νέμεσιν, τὸ λυπεῖσθαι μὲν ἐπὶ ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν
 κακοπραγίαις καὶ εὐπραγίαις, χαίρειν δ' ἐπὶ ταῖς ἀξίαις·
 διὸ καὶ θεὸν οἰονται εἶναι τὴν νέμεσιν. αἰδῶς δὲ μεσότης
 ἀναισχυντίας καὶ καταπλήξεως· ὁ μὲν γὰρ μηδεμιᾶς φρο-
 τίζων δόξης ἀναισχυντος, ὁ δὲ πάσης ὁμοίως καταπλήξ,
 ὁ δὲ τῆς τῶν φαινομένων ἐπικεικῶν αἰδήμων. φίλια δὲ με- 30
 σότης ἐχθρας καὶ κολακείας· ὁ μὲν γὰρ εὐχερῶς ἅπαντα
 πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ὁμιλῶν κόλαξ, ὁ δὲ πρὸς ἀπάσας ἀν-
 τικρύων ἀπεχθητικός, ὁ δὲ μήτε πρὸς ἀπάσαν ἡδονὴν μήτ'
 ἀκολυβίων μήτ' ἀντιτείνων, ἀλλὰ πρὸς τὸ φαινόμενον βέλ-
 τισον, φίλος. σεμνότης δὲ μεσότης αὐθαδείας καὶ ἀρε-
 σκείας· ὁ μὲν γὰρ μηδὲν πρὸς ἕτερον ζῶν καταφρονητικός
 αὐθάδης, ὁ δὲ πάντα πρὸς ἄλλον ἢ καὶ πάντων ἐλάττων
 ἄρεσκος, ὁ δὲ τὰ μὲν τὰ δὲ μή, καὶ πρὸς τὸς ἀξίους ἔτως
 ἔχων, σεμνός. ὁ δ' ἀληθὴς καὶ ἀπλῆς, ὃν καλῶσιν αὐθέ-
 καςον, μέσος τῷ εἰρωνος καὶ ἀλαζόνος· ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τὰ

1. ἐναπλῶς *M*¹. || 2. ἀξίος ὢν *M*¹. || 10. τὸ *P*¹. || 14. ἡξίωτο *M*¹, ἡξίουν *P*¹. || 16. μικροψυχίας καὶ χαυνότητος *M*¹. || 17. ὀρι-
 ν *P*¹. || 18. ἀξίος — 19. δόξειεν om *M*¹. || 22. ἐστι] ἐν *M*¹. || 26. ἐκ om *M*¹*P*¹. || 27. ἡ] εἰ *P*¹. || ἀν om *M*¹. || 28.
 ὄντων ἔτι *P*¹. || 38. τῇ om *P*¹.

3. ἀγαθοδαιμονίας *M*¹. || 5. ἐκείνος *M*¹*P*¹. || 8. τῶν om *M*¹. || 14. ἀ *P*¹. || ἀπ' *M*¹. || 15. τι *M*¹. || 16. δι] γὰρ *M*¹. ||
 αὐτῷ μὲν γὰρ *M*¹. || 18. παθηματικά *M*¹. || 22. τὸ *P*¹. || 27. μιᾶς pr *M*¹. || 30. ἀπασιν corr *P*¹. || 34. ἀρεσκείας *P*¹.

χειρῶ καθ' αὐτὴ ψευδόμενος μὴ ἀγνοῶν εἶρων, ὁ δ' ἐπὶ τὰ βελτίω ἀλαζών, ὁ δ' ὡς ἔχει, ἀληθὲς καὶ καθ' Ὁμηρον πεπνυμένος· καὶ ὅλως ὁ μὲν φιλαλήθης, ὁ δὲ φιλοψευδής. ἔτι δὲ καὶ ἡ εὐτραπελία μεσότης, καὶ ὁ εὐτράπελος μέσος τῷ ἀγροίκου καὶ δυσραπέλου καὶ τῷ βωμολόχῃ. ὥσπερ γὰρ 5 περὶ τροφὴν ὁ σικχὸς τοῦ παμφάγου διαφέρει τῷ ὁ μὲν μηθὲν ἢ ὀλίγα καὶ χαλεπῶς προσίεσθαι, ὁ δὲ πάντα εὐχερῶς, οὕτω καὶ ὁ ἀγροίκος ἔχει πρὸς τὸν φορτικὸν καὶ βωμολόχον· ὁ μὲν γὰρ ἔθεν γελοῖον ἀλλὰ χαλεπῶς προσίε- 10 ται, ὁ δὲ πάντα εὐχερῶς καὶ ἡδέως. δεῖ δ' ὑδέρτερον, ἀλλὰ τὰ μὲν τὰ δὲ μή, καὶ κατὰ λόγον· οὗτος δ' εὐτράπελος. ἡ δ' ἀποδείξις ἡ αὐτή· ἡ τε γὰρ εὐτραπελία ἡ τοιαύτη, καὶ μὴ ἢν μεταφέροντες λέγομεν, ἐπικεικασμένη ἔστι, καὶ ἡ μεσότης ἐπαινετή, τὰ δ' ἄκρα ψεκτά. ὕψος δὲ διττῆς τῆς εὐτραπελίας (ἡ μὲν γὰρ ἐν τῷ χαίρειν ἐστὶ τῷ γελοίῳ καὶ 15 τῷ εἰς αὐτόν, ἐὰν ἡ τοιοῦδ' ὢν ἐν καὶ τὸ σκώμμά ἐστιν, ἡ δ' ἐν τῷ δύνασθαι τοιαῦτα πορίζεσθαι), ἕτεροι μὲν εἰσιν ἀλλήλων, ἀμφότεροι μὲντοι μεσότητες. καὶ γὰρ τὸν δυνά- 20 μενον τοιαῦτα πορίζεσθαι ἐφ' ὅσοις ἡσθήσεται εὖ κρίνων, καὶ εἰς αὐτόν ἡ τὸ γελοῖον, μέσος ἔσται τῷ φορτικῷ καὶ τῷ ψυχρῷ. ὁ δ' ὅρος ὅτος βελτίων ἢ τὸ λυπηρὸν εἶναι τὸ λε- 25 χθὲν τῷ σκωπτομένῳ ὅντι ὁποιῶν· μᾶλλον γὰρ δεῖ τῷ ἐν μεσότητι ὄντι ἀρέσκειν· ὅτος γὰρ κρίνει εὖ. πᾶσαι δ' αὐταὶ αἱ μεσότητες ἐπαινεταὶ μὲν, ἢ εἰσι δ' ἀρεταί, ἢ αἱ ἐναν- 30 τίαὶ κακίαι· ἀνευ προαιρέσεως γάρ. ταῦτα δὲ πάντ' ἐστὶν ἐν ταῖς τῶν παθημάτων διαιρέσεσιν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν πάθος τί ἐστίν. διὰ δὲ τὸ φυσικὰ εἶναι εἰς τὰς φυσικὰς συμβάλλεται ἀρετάς· ἔτι γὰρ, ὥσπερ λεχθήσεται ἐν τοῖς ὕστερον, ἐκάστη πως ἀρετή, καὶ φυσικὰ ἄλλως μετὰ φρο- 35 νήσεως. ὁ μὲν οὖν φθόνος εἰς ἀδικίαν συμβάλλεται (πρὸς ἄλλον γὰρ αἱ πράξεις αἱ ἀπ' αὐτοῦ) καὶ ἡ νέμεσις εἰς δι- 40 καιοσύνην, ἡ αἰδὼς εἰς σωφροσύνην, διὸ καὶ ὀρίζονται ἐν τῷ γένει τούτῳ τὴν σωφροσύνην. ὁ δ' ἀληθὲς καὶ ψευδὴς ὁ μὲν ἐμφρων, ὁ δ' ἀφρων. ἔστι δ' ἐναντιώτερον τοῖς ἀκροῖς τὸ

μέσον ἢ ἐκεῖνα ἀλλήλοις, διότι τὸ μὲν μετ' ὑδέρτερον αὐτῶν, τὰ δὲ πολλάκις μετ' ἀλλήλων καὶ εἰς αὐτοὺς θρασυδείλοι, καὶ τὰ μὲν ἄσωτοι τὰ δὲ ἀνὴρ καὶ ὅλως ἀνώμαλοι κακῶς. ὅταν μὲν γὰρ καλῶς 5 λοι ὦσιν, μέσοι γίνονται· ἐν τῷ μέσῳ γὰρ ἐστὶ ἄκρα. αἱ δ' ἐναντιώσεις ἢ δοκῶσιν ὑπάρχειν τοῖς ἀκρι- 10 τὸ μέσον ὁμοίως ἀμφοτέρω, ἀλλ' ὅτε μὲν καθ' ὑπὸ ὅτε δὲ κατ' ἑλλειψιν. αἷτια δὲ τὰ τε πρῶτα ῥήθητι ὀλιγότης τε, οἶον τῶν πρὸς τὰ ἡδέα ἀναισθήτων, 15 ἐφ' ὃ ἀμαρτάνομεν, μᾶλλον τῷ ἐναντιώτερον εἶναι τὸ δὲ τρίτον, ὅτι τὸ ὁμοιότερον ἦν ἐναντίον φάσκει πέπονθε τὸ θάρσος πρὸς τὸ θράσος καὶ ἀσωτία πρὸς 20 θεριότητα. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἀρετῶν τῶν ἐπὶ εἰρηται σχεδόν, περὶ δὲ δικαιοσύνης ἡδὴ λεκτέον.

Η.

Περὶ φιλίας, τί ἐστὶ καὶ ποῖόν τι, καὶ τίς ὁ καὶ ποτερον μοναχῶς λέγεται ἡ φιλία ἢ πλεοναχῶς εἰ πλεοναχῶς, πόσα ἐστίν, ἔτι δὲ πῶς χρηστὴν τῷ καὶ τί τὸ δίκαιον τὸ φιλικόν, ἐπισκεπτέον ὑθενὸς ἦν 5 περὶ τὰ ἥθη καλῶν καὶ αἰρετῶν. τῆς τε γὰρ πολιτικῆς εἶναι δοκεῖ μάλιστα ποιῆσαι φιλίαν, καὶ τὴν ἀπὸ τῷ φασιν εἶναι χρησίμον· ἢ γὰρ ἐνδέχασθαι φίλος εἶναι τοὺς ἀδικημένους ὑπ' ἀλλήλων. ἔτι τὸ δίκαιον 10 ἀδικον περὶ τὸς φίλους εἶναι μάλιστα πάντες φησὶν, αὐτὸς δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ ἀγαθὸς καὶ φίλος, καὶ ἠθικὴ τις εἶναι ἔστι, καὶ ἐὰν τις βούληται ποιῆσαι ὃ ἀδικεῖν, ἀλλ' εἰς φίλους ποιῆσαι· οἱ γὰρ ἀληθινὰ φέ- 15 ἀδικῶσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐὰν δίκαιοι ὦσιν, ἢ ἀδικῶν ἢ ταῦτόν ἄρα ἢ ἐγγύς τι ἢ δικαιοσύνη καὶ ἡ φίλ- 20 δὲ τούτοις τῶν μεγίστων ἀγαθῶν τὸν φίλον εἶναι ὑπερ- 25 νομεν, τὴν δὲ ἀφιλίαν καὶ τὴν ἐρημίαν θεινότητα, βίος ἅπας καὶ ἡ ἐκύσιος ὁμιλία μετὰ τούτων· μετὰ

6. περὶ Sylburgius: codices παρὰ. || 9. προσίεσθαι *M*¹. || 11. κατὰ τὸν λόγον *P*¹. || 16. τῷ τὸ *M*¹. || 18. ἀμφοτέρω μεσότης *P*¹. || 24. αἱ alterum om *M*¹*P*¹. || 31. γὰρ ἄλλον *M*¹. || 32. διὸ — 33. σωφροσύνη om *M*¹. || 34. τοῖς ἐν ταῖς *P*¹. 5. εἰσιν *P*¹ et pr *M*¹. || οἱ μέσοι *M*¹*P*¹. || 9. οἶον] οἶον ἐλιγότης γρ *P*¹. || 10. ἐναντιώτερον *M*¹. || 11. ἐναντιώτερον *M*¹. || θράσος πρὸς τὸ θράσος *P*¹. || ἀσωτία *M*¹*P*¹. || 14. περὶ — λεκτέον om *P*¹. post λεκτέον *QM*¹ σημειῖναι ὅτι τὸ δ καὶ ἐ καὶ Εὐδημίων ἠθικῶν ἐνταῦθα παρεῖται διὰ τὸ τὸ μὲν δ τῷ ε τῶν Νικομαχείων, τὸ δὲ ε τῷ ζ, τὸ δὲ ε τῷ η τῶν Νικομαχείων ἐν ταῖς ἐκ- 15 λείν ὁμοία εἶναι. *P*¹ et Palatinus 165 eorum librorum sola ponunt principia,

ἠθικῶν εὐδημίων δ: Περὶ δὲ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας σκεπτέον·

ἠθικῶν εὐδημίων ε: Ἐπειθε τυγχάνομεν πρότερον εἰρηκότες·

ἠθικῶν εὐδημίων ζ: Μετὰ δὲ ταῦτα λεκτέον ἄλλην ποιησάμενους ἀρχήν·

Z quarti indicem habet et litteram unam, Π, deinde post versus duodecim vacuos ἀριστοτέλους ἠθικῶν εὐδημίων η. || 17. ζ qui cum Q: ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ διαλαμβάνει α ἐν τῷ θ καὶ ε τῶν νικομαχείων, ἄλλοις μέντοι ῥήμασι καὶ παραλλαγαῖς κατὰ η η ξυ. || 19. ἡ φιλία om *P*¹. || 29. ἀλλ' εἰς] nonne ἀλλήλους? || 32. εἶναι om *P*¹.

ἡ μετὰ συγγενῶν ἢ μεθ' ἐταίρων συνδιημερεύουмен, ἢ
 ἢ γονέων ἢ γυναικός. καὶ τὰ ἴδια δίκαια τὰ πρὸς
 ἑαυτοῦ ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν μόνον, τὰ δὲ πρὸς τὰς ἄλλας νενο-
 ηται καὶ ἐκ ἐφ' ἡμῖν. ἀπορεῖται δὲ πολλὰ περὶ τῆς

5, πρῶτον μὲν ὡς οἱ ἐξωθεν περιλαμβάνοντες καὶ ἐπὶ
 λέγοντες· δοκεῖ γὰρ τοῖς μὲν τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ
 φίλον, ὅθεν εἴρηται "ὡς αἰεὶ τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ὡς
 μοιον·" καὶ γὰρ "κολοῖός παρα κολοῖόν·" "ἔγνω δὲ
 γε φῶρα καὶ λύκος λύκον." οἱ δὲ φυσιολόγοι καὶ τὴν
 φύσιν διακοσμοῦσιν ἀρχὴν λαβόντες τὸ τὸ ὅμοιον ἰέναι
 10 τὸ ὅμοιον, διὸ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὴν κύν' ἔφη καθῆσθαι
 ἰς κεραμίδος διὰ τὸ ἔχειν πλεῖστον ὅμοιον. οἱ μὲν οὖν
 ὃν φίλον λέγουσιν, οἱ δὲ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ φασὶν
 φίλον. τὸ μὲν γὰρ ἐμφανὲς καὶ ἐν ὁμοίῳ· τὸ δὲ
 φίλον, ἐπιθυμεῖ δὲ οὐ τὸ ξηρὸν τῷ ξηρῷ, ἀλλ' ὑγρῷ,
 15 ἴρηται "ἐρᾷ μὲν ὁμβροῦ γαῖα." καὶ τὸ "μεταβολὴ
 π γλυκύ·" ἢ δὲ μεταβολὴ εἰς τὸ ἐναντίον. τὸ δ' ὅμοιον
 τῷ ὁμοίῳ· καὶ γὰρ κεραμεὺς κεραμεὶ κοτέει, καὶ
 τὸ τῶν αὐτῶν τρεφόμενα πολέμια ἀλλήλοισι ζῶα.
 μὲν ἔν αἱ ὑπολήψεις τοσούτον διεσῶσιν. αἱ μὲν γὰρ
 20 οἶον φίλον, τὸ δ' ἐναντίον πολέμιον·

τῷ πλέονι δ' αἰεὶ πολέμιον καθίσταται
 τοῦλασσαν, ἐχθρας θ' ἡμέρα κατάρχεται.
 καὶ οἱ τόποι κεχωρισμένοι τῶν ἐναντίων, ἢ δὲ φιλία
 συνάγειν. οἱ δὲ τὰ ἐναντία φίλα· καὶ Ἡράκλειτος
 25 ἰα τῷ ποιήσαντι "ὡς ἔρις ἐκ τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων
 ἡτο·" οὐ γὰρ ἂν εἶναι ἀρμονίαν μὴ ὄντος ὀξέος καὶ
 5, ὅδε τὰ ζῶα ἄνευ θήλεος καὶ ἀρρενος ἐναντίων ὄντων.
 ἐν αὐταῖς δύο καὶ περὶ φιλίας εἰσὶ λίαν τε καθόλου κε-
 μέναι τοσοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἥδη ἐγγυτέρω καὶ οἰκεῖται
 30 βαινομένων. τοῖς μὲν γὰρ οὐκ ἐνδέχεται δοκεῖ τοὺς
 15 εἶναι φίλους, ἀλλὰ μόνον τὰς ἀγαθὰς· τοῖς δ' ἀπο-
 ῖ μὴ φιλοῦσιν αἱ μητέρες τὰ τέκνα. φαίνεται δὲ καὶ
 ἡ θηρίοις ἐνθῶσα φιλία· προαποθνήσκον ἔν αἰρῶνται τῶν
 1. τοῖς δὲ τὸ χρήσιμον δοκεῖ φίλον εἶναι μόνον. ση-
 35 δ' ὅτι καὶ διώκονσι ταῦτα πάντες, τὰ δὲ ἄχρηστα καὶ
 εὔται τῶν ἀποβάλλουσιν, ὥσπερ Σικωρᾶτης ὁ γέρον
 τὸν πτύελον καὶ τὰς τρίχας καὶ τοὺς ὄνυχας παρα-
 10 νων, καὶ τὰ μόρια ὅτι ῥιπτοῦμεν τὰ ἄχρηστα, καὶ τέλος

τὸ σῶμα, ὅταν ἀποθάνῃ· ἄχρηστος γὰρ ὁ νεκρός. οἷς δὲ
 χρήσιμον, φυλάττεσιν, ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ. ταῦτα πάντα
 δοκεῖ μὲν ὑπεναντία ἀλλήλοισι εἶναι. τό τε γὰρ ἄχρηστον
 τῷ ὁμοίῳ, καὶ ἐναντιότης ὁμοιότητος ἀπέχει πλεῖστον, καὶ
 τὸ ἐναντίον ἀχρηστότατον τῷ ἐναντίῳ· φθαρτικὸν γὰρ τοῦ
 ἐναντίου τὸ ἐναντίον. ἔτι δοκεῖ τοῖς μὲν ῥάδιον τὸ κτήσασθαι
 φίλον, τοῖς δὲ σπανιώτατον γινώσκειν, καὶ ἐκ ἐνδέχεται ἄνευ
 εὐτυχίας· τοῖς γὰρ εὖ πράττουσι βούλονται πάντες δοκεῖν
 φίλοι εἶναι. οἱ δ' ὅδε τοῖς συνδιαμένουσιν ἐν ταῖς ἀτυχίαις
 ἀξίῃσι πιθεύειν, ὡς ἐξαπατῶντας καὶ προσποιουμένους, ἵνα
 κτήσωνται διὰ τῆς τῶν ἀτυχόντων ὁμιλίας πάλιν εὐτυχόν-
 15 των φίλιαν.

Ληπτέος δὲ ὁ τρόπος ὅστις ἡμῖν ἅμα τὰ τε δοκῶντα περὶ
 2 τῶν ἐναντιώσεων. καὶ τὰς ἀπορίας λύσει καὶ τὰς
 ἐναντιώσεις. τὸτο δ' ἔσται, εἰ ἐν εὐλόγῳ φαίνεται τὰ ἐναν-
 10 τία δοκοῦντα· μάλιστα γὰρ ὁμοιοῦντες οἱ τοῖς τοῖς ἔσαι
 λόγος τοῖς φαινόμενοις. συμβαίνει δὲ μένειν τὰς ἐναντιώσεις,
 εἰ ἐστὶ μὲν ὡς ἀληθὲς ἢ τὸ λεγόμενον, ἔστι δ' ὡς ὅ. ἔχει
 δ' ἀπορίαν καὶ πότερον τὸ ἡδὺ ἢ τὸ ἀγαθόν ἐς τὸ φιλοῦ-
 15 μενον. εἰ μὲν γὰρ φιλοῦμενον ἐπιθυμῶμεν, καὶ μάλιστα ὁ
 ἔρως τοιοῦτον (οὐδεὶς γὰρ ἐραστὴς ὅστις ἐκ αἰεὶ φιλεῖ), ἢ δ'
 ἐπιθυμία τῷ ἡδέος, ταύτῃ μὲν τὸ φιλούμενον τὸ ἡδύ, εἰ δὲ ὁ
 βυλόμεθα, τὸ ἀγαθόν· ἔστι δ' ἕτερον τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθόν.
 περὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν συγγενῶν τούτοις πειρατέον
 20 διορίσαι, λαβόντες ἀρχὴν τήνδε. τὸ γὰρ ὁρεκτὸν καὶ βυλη-
 τὸν ἢ τὸ ἀγαθόν ἢ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν. διὸ καὶ τὸ ἡδὺ
 ὁρεκτόν· φαινόμενον γὰρ τι ἀγαθόν. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ
 τοῖς δὲ φαίνεται καὶ μὴ δοκεῖ· ὅ γὰρ ἐν ταύτῳ τῆς ψυχῆς
 ἢ φαντασία καὶ ἢ δόξα. ὅτι μέντοι φίλον καὶ τὸ ἀγαθόν
 25 καὶ τὸ ἡδύ, δῆλον. τότε δὲ διωρισμένου ληπτέον ὑπόθεσιν
 ἐτέραν. τῶν γὰρ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἀπλῶς ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ
 δὲ τινὲς ἀπλῶς δ' ὅ. καὶ τὰ αὐτὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ καὶ ἀπλῶς
 ἡδέα. τὰ μὲν γὰρ τῷ ὑγιαίνοντι φανερὸν σώματι συμφέ-
 30 ροντα ἀπλῶς εἶναι σώματι ἀγαθὰ, τὰ δὲ τῷ κάμνοντι ἔ,
 οἷον φαρμακείας καὶ τομάς. ὁμοίως δὲ καὶ ἡδέα ἀπλῶς
 σώματι τὰ τῷ ὑγιαίνοντι καὶ ὁλοκλήρῳ, οἷον τὸ ἐν τῷ
 φωτὶ ὄραν καὶ ἐν τῷ σκοτεινῷ· καίτοι τῷ ὀφθαλμοῦντι
 ἐναντίως. καὶ οἶνος ἡδίων ἐκ τῷ διεφθαρμένῳ τὴν γλῶτ-
 35 ταν ὑπὸ οἰοφλυγίας, ἐπεὶ ὅτ' ὄξος παρεγχεσθῇ, ἀλλὰ τῇ

· ἐτέρω *P*¹. || 10. τὸ alterum om *P*¹. || 12. οὖν om *P*¹. || 13. τὸν τὸ *P*¹. || 14. ἐρωμένης *M*¹. || 15. ἀλλὰ τῷ ὑγρῷ *M*¹. ||
 1] μὲν οὖν *P*¹. || 17. πάντων γὰρ γλυκύ *P*¹. || 18. ἐχθρὸν] ἔχει ἐχθρὸν *M*¹. || 23. ἡμέρας *P*¹. || 25. τὰ om *M*¹*P*¹. || 30. ἐγ-
*M*¹. || 37. post τῶν *M*¹*P*¹ litteris locum quinque vel sex.

· πάντα — 3. ἄχρηστον om *M*¹. || 9. διαμένουσιν *M*¹. || 13. τρόπος] λοιπός *M*¹*P*¹. || 18. μὲν codicibus decst. || 32. αὐτῷ *P*¹. ||

· om *M*¹. || 34. ὅ om *P*¹. || 37. καὶ om *P*¹. || σκέ *P*¹, ut nescias σκέταμε velit an σκέτα.

ἀδιαφθόρῳ αἰσθήσει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ψυχῆς, καὶ οὐχ
 ἂ τοῖς παιδίοις καὶ τοῖς θηρίοις, ἀλλὰ τοῖς καθεστῶσιν·
 ἀμφοτέρων γῆν μεμνημένοι ταῦθ' αἰρούμεθα. ὥς δ' ἔχει
 παιδίον καὶ θηρίον πρὸς ἄνθρωπον καθεστῶτα, ἔτως ἔχει ὁ
 φαῦλος καὶ ἄφρων πρὸς τὸν ἐπικεικῇ καὶ φρόνιμον. τέτοις
 δὲ ἡδέα τὰ κατὰ τὰς ἔξεις· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ
 τὰ καλὰ. ἐπεὶ ἔν τὰ ἀγαθὰ πλεοναχῶς (τὸ μὲν γὰρ τῷ
 τοιονδ' εἶναι λέγομεν ἀγαθόν, τὸ δὲ τῷ ὠφέλιμον καὶ χρή-
 σιμον, ἐπειδὴ τὸ ἡδὺ τὸ μὲν ἀπλῶς καὶ ἀγαθὸν ἀπλῶς,
 τὸ δὲ τινί, ἢ φαινόμενον ἀγαθόν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἀνύχων), δι' ἕκαστον τούτων ἐνδέχεται ἡμᾶς αἰρεῖσθαι τι
 καὶ φιλεῖν, ὥσπερ καὶ ἄνθρωπον· τὸν μὲν γὰρ τοιονδε καὶ
 δι' ἀρετὴν, τὸν δ' ὅτι ὠφέλιμος καὶ χρήσιμος, τὸν δ' ὅτι
 ἡδύς καὶ δι' ἀδελφῶν φίλος καὶ οὐκ ἀπλῶς καὶ ἀ-
 τιφιλῆ, καὶ τοῦτο μὴ λανθάνῃ πως αὐτές. ἀνάγκη ἄρα
 τρία φιλίας εἶδη εἶναι, καὶ μήτε καθ' ἓν ἀπάσας μήτ' ὡς
 εἶδη ἐνὸς γένους μήτε πάμπαν λέγεσθαι ὁμωνύμως. πρὸς
 μίαν γὰρ τινα λέγονται καὶ πρώτην, ὥσπερ τὸ ἱατρικόν.
 καὶ ψυχὴν ἱατρικὴν καὶ σῶμα λέγομεν καὶ ὄργανον καὶ
 ἔργον, ἀλλὰ κυρίως τὸ πρῶτον. πρῶτον δ' ἔ' λόγος ἐν ἡμῖν
 ὑπάρχει. οἷον ὄργανον ἱατρικόν, ὃ ἂν ὁ ἱατρός χρῆσταιτο·
 ἐν δὲ τῷ τῷ ἱατρῷ λόγῳ οὐκ ἔστιν ὁ τῷ ὄργανῳ. ζητεῖται
 μὲν οὖν πανταχῶς τὸ πρῶτον. διὰ δὲ τὸ καθόλου εἶναι τὸ
 πρῶτον, λαμβάνουσι καὶ πρῶτον καθόλου· τὸτο δ' ἐστὶ ψευ-
 δος. ὥς καὶ περὶ τῆς φιλίας ἔ' δύνανται πάντ' ἀποδιδο-
 ναι τὰ φαινόμενα· οὐ γὰρ ἐφαρμόττοντος ἐνὸς λόγου οὐκ
 οἴονται ἄλλας φιλίας εἶναι. αἱ δ' εἰσὶ μὲν, ἀλλ' ἔχ' ὁμοίως
 εἰσίν. οἱ δ' ὅταν ἡ πρώτη μὴ ἐφαρμόττη, ὥς ἔσαν καθό-
 λου ἂν, εἴπερ ἦν πρώτη, ὅθ' εἶναι φιλίας τὰς ἄλλας φασίν.
 ἔστι δὲ πολλὰ εἶδη φιλίας. τῶν γὰρ ῥηθέντων ἦν ἡδὴ,
 ἐπειδὴ διώρισται τριχῶς λέγεσθαι τὴν φιλίαν. ἡ μὲν γὰρ
 διώριστα δι' ἀρετὴν, ἡ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον, ἡ δὲ διὰ τὸ
 ἡδύ. τέτων ἡ μὲν διὰ τὸ χρήσιμόν ἐστιν ἡ τῶν πλείστων
 φιλία· διὰ γὰρ τὸ χρήσιμοι εἶναι φιλοῦσιν ἀλλήλους, καὶ
 μέχρι τέτο, ὥσπερ ἡ παροιμία "Γλαῦκ' ἐπικυρος ἀνὴρ τὸν
 σὸν φίλον ἔσκε μάχεται," καὶ "ἐκέτι γιγνώσκουσιν Ἀθη-
 ναῖοι Μεγαρήας." ἡ δὲ δι' ἡδονὴν τῶν νέων· τούτου γὰρ
 αἰσθήσιν ἔχουσιν. διὸ εὐμετάβολος φιλία ἡ τῶν νέων·
 μεταβαλλόντων γὰρ τὰ ἥθη κατὰ τὰς ἡλικίας μεταβάλ-

λει καὶ τὸ ἡδύ. ἡ δὲ κατ' ἀρετὴν τῶν βελτίων. φε-
 δ' ἐκ τέτων ὅτι ἡ πρώτη φιλία, ἡ τῶν ἀγαθῶν, ἐστὶ
 τιφιλία καὶ ἀντιπροαίρεσις πρὸς ἀλλήλους. φίλον μὲν
 τὸ φιλούμενον τῷ φιλοῦντι, φίλος δὲ τῷ φιλούμενῳ καὶ
 τιφιλῶν. αὕτη μὲν ἔν ἐν ἀνθρώποις μόνον ὑπάρχει φι-
 μόνον γὰρ αἰσθάνεται προαιρέσεως. αἱ δ' ἄλλαι κα-
 τοῖς θηρίοις, καὶ τὸ χρήσιμον ἐπὶ μικρόν τι φαίνεται
 πάρχον, καὶ πρὸς ἄνθρωπον τοῖς ἡμέροις καὶ πρὸς ἄλλοις
 οἷον τὸν τροχίλον φησὶν Ἡρόδοτος τῷ κροκοδείλῳ, καὶ
 οἱ μάντιες τὰς συνεδρείας καὶ διεδρείας λέγουσιν. καὶ
 φαῦλοι ἂν εἴεν φίλοι ἀλλήλοις καὶ διὰ τὸ χρήσιμον
 διὰ τὸ ἡδύ. οἱ δ' ὅτι ἡ πρώτη οὐχ ὑπάρχει αὐτῇ,
 φασὶ φίλος εἶναι· ἀδικήσει γὰρ ὁ γε φαῦλος πρὸς
 μὲν, ἀλλ' ἔ' τὴν πρώτην φιλίαν, ἐπεὶ τὰς γε ἐπὶ τῇ
 κωλύει· δι' ἡδονὴν γὰρ ὑπνοῦσιν ἀλλήλους βλαπόμε-
 ὡς ἂν ὦσιν ἀκρατεῖς. ἔ' δοκῶσι δ' ὅθ' οἱ δι' ἡδονὴν φί-
 τοις ἀλλήλους φίλοι εἶναι, ὅταν κατ' ἀκρίβειαν ζητῶσι
 ἔχ' ἡ πρώτη· ἐκείνη μὲν γὰρ βέβαιος, αὕτη δὲ ἀβέβαι-
 ὅθ' ἐστὶ μὲν, ὥσπερ εἴρηται, φιλία, οὐκ ἐκείνη δὲ αὐ-
 ἀπ' ἐκείνης. τὸ μὲν οὖν ἐκείνως μόνον λέγειν τὴν φι-
 βιάζεσθαι τὰ φαινόμενά ἐστι, καὶ παραδόξα λέγειν ἡ
 κατὸν· καθ' ἓνα δὲ λόγον πάσας δυνατόν. λέγεται γὰρ
 ἔ' τως, ὅτι ἐστὶ μὲν ὡς μόνῃ ἡ πρώτη φιλία, ἐστὶ δ' ὡς τῇ
 ἔ' τε ὡς ὁμωνύμοι καὶ ὡς ἔ' τυχεν ἔχουσιν πρὸς αὐτῇ,
 καθ' ἓν εἶδος, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἓν. ἐπεὶ δ' ἀπλῶς
 θὸν καὶ ἀπλῶς ἡδὺ τὸ αὐτὸ καὶ ἄμα, ἂν μὴ τῇ
 δι' ἔ' δ' ἀληθινὸς φίλος καὶ ἀπλῶς ὁ πρῶτος ἐστὶ
 δὲ τοῦτος ὁ δι' αὐτὸν αὐτὸς αἰρετός. ἀνάγκη δ' ὡς
 τὸν· ὡς γὰρ βέλεται τις δι' αὐτὸν εἶναι τὰ ἀγαθὰ, ὡς
 καὶ αὐτὸν αἰρεῖσθαι εἶναι. ὁ δ' ἀληθινὸς φίλος καὶ
 ἐστὶν ἀπλῶς. διὸ δοκεῖ καὶ ὁ ὅπως φίλος ἡδύς ἢ
 διοριζέον περὶ τούτου μᾶλλον ἔχει ἐπίστασιν. πόθεν γὰρ
 τὸ αὐτῷ ἀγαθὸν ἢ τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν φίλον; καὶ πόθεν
 τὸ κατ' ἐνέργειαν φιλεῖν μεθ' ἡδονῆς, ὥς καὶ τὸ φιλεῖν
 ἡδύ, ἢ οὐ; ἄμφω γὰρ εἰς ταῦτ' συνακτέον· τί γὰρ
 μὴ ἀπλῶς ἀγαθὰ ἀλλὰ κατὰ ἀπλῶς τύχῃ φερετά,
 τὸ μὴ αὐτῷ ἀγαθὸν οὐθεν πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ τῇ ἐν
 ζητεῖται, τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ οὕτως εἶναι ἀγαθὰ ἐστὶ

1. διαφθόρῳ *M*¹. || 4. ἄνθρωπον καὶ καθεστῶτα *P*¹. || 9. ἐπὶ *M*¹, ἐπειδὴ *P*¹. || 15. λαμβάνουσι *M*¹. || 16. εἶδη *om P*¹. || 21. post εἶναι *om P*¹. || 28. αἱ *codices*. || 29. ἔ' *sa P*¹. || 30. ἡδὴ] εἶδη *P*¹. || 33. τῶν] διὰ τῶν *M*¹*P*¹. || 34. χρήσιμον *M*¹*P*¹. || 35. καὶ *om M*¹. || 36. σὸν] σὸφόν *M*¹*P*¹. || ἀδελφῶν *M*¹, ἀδελφῶν *P*¹.

8. ἀνθρώπων *M*¹. || 12. αἱ *codices*. || 12. οἱ] οὐ *M*¹. || 14. οἱ δὲ] οὐδ' ἔ' *M*¹*P*¹. || 17. ὅθ' οἱ] ἔ' *M*¹. || 23. πᾶσι *P*¹. || 24. *om codices*. || 25. αὐτῶν *P*¹. || 28. ὁ δ'] οὐδ' *pr M*¹. || 29. δι' αὐτὸν αὐτὸν αἰρετός *P*¹. || 32. ὁ *om M*¹. || 39. οὕτως] *om M*¹.

ὃν μὲν τὸ ἀπλῶς ἀγαθόν, αὐτῷ δὲ τὸ αὐτῷ ἀγαθόν·
 ἵ συμφωνῆσαι. καὶ τῷτο ἡ ἀρετὴ ποιεῖ· καὶ ἡ πολυ-
 ἐπὶ τούτῳ, ὅπως οἷς μήπω ἐστὶ γένηται. εὐθέτως δὲ
 πρὸ ὁδοῦ ἀνθρώπος ὢν· φύσει γὰρ αὐτῷ ἀγαθὰ τὰ
 ὡς ἀγαθὰ. ὁμοίως δὲ καὶ ἀνὴρ ἀντὶ γυναικὸς καὶ
 ἰς εὐφυῆς. διὰ τῷ ἡδέος δὲ ἡ ὁδός· ἀνάγκη εἶναι τὰ
 ἡδέα. ὅταν δὲ τῷτο διαφωνῇ, ἔπω σπυδαῖον τελέως·
 γὰρ ἐγγενέσθαι ἀκρασίαν· τὸ γὰρ διαφωνεῖν
 θὸν τῷ ἡδεῖ ἐν τοῖς πάθεσιν ἀκρασία ἐστίν. ὥς· ἐπειδὴ
 ὡτὴ φιλία κατ' ἀρετὴν, ἔσονται καὶ αὐτοὶ ἀπλῶς
 ὁί. τοῦτο δ' οὐχ ὅτι χρήσιμοι, ἀλλ' ἄλλον τρόπον·
 γὰρ ἔχει τὸ τωδὶ ἀγαθὸν καὶ ἀπλῶς ἀγαθόν. καὶ
 ὡς ὥσπερ ἐπὶ τῷ ὠφελίμῳ, καὶ ἐπὶ τῶν ἔξεων. ἄλλο
 τὸ ἀπλῶς ὠφελίμον καὶ τὸ καλόν· τοιοῦτον γυμνά-
 σι πρὸς τὸ φαρμακεύεσθαι. ὥστε καὶ ἡ ἔξις ἡ ἀν-
 ἡ ἀρετὴ. ἔξω γὰρ ὁ ἀνθρώπος τῶν φύσει σπυδαίων·
 ῥ τῷ φύσει σπυδαῖον ἀρετὴ ἀπλῶς ἀγαθόν, ἡ δὲ τοῦ
 ἡδεῖν. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἡδύ. ἐνταῦθα γὰρ
 αἰτέον, καὶ σκοπεῖτον πότερόν ἐστιν ἄνευ ἡδονῆς φι-
 καὶ τί διαφέρει, καὶ ἐν ποτέρῳ ποτ' ἐστὶ τὸ φιλεῖν,
 πότερον ὅτι ἀγαθός, καὶ εἰ μὴ ἡδύς, ἀλλ' ἢ διὰ τῷτο.
 ἡ δὲ λεγομένη τῷ φιλεῖν, πότερον ὅτι ἀγαθὸν τὸ κατ'
 εἰαν οὐκ ἄνευ ἡδονῆς φαίνεται. δῆλον δ' ὅτι ὥσπερ
 τῆς ἐπιστήμης αἱ πρόσφατοι θεωρίαι καὶ μαθήσεις
 ἰταὶ μάλιστα τῷ εἶδει, ἔτω καὶ αἱ τῶν συνήθων ἀνα-
 ἴσεις, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτὸς ἐπ' ἀμφοῖν. φύσει γὰρ τὸ
 ὡς ἀγαθὸν ἡδύ ἀπλῶς, καὶ οἷς ἀγαθόν, τούτοις ἡδύ.
 ὑθὺς τὰ ὅμοια ἀλλήλοις χαίρει, καὶ ἀνθρώπῳ ἡδισον
 ἡπος. ὥς· ἐπεὶ καὶ ἀτελῇ, δῆλον ὅτι καὶ τελειωθέντα·
 σπυδαῖος τέλειος. εἰ δὲ τὸ κατ' ἐνέργειαν φιλεῖν μεθ'
 ἡ ἀντιπροαίρεσις τῆς ἀλλήλων γνωρίσεως, δῆλον ὅτι
 ὅλως ἡ φιλία ἡ πρώτη ἀντιπροαίρεσις τῶν ἀπλῶς
 ὡν καὶ ἡδέων, ὅτι ἀγαθὰ καὶ ἡδέα. ἔστι δ' αὕτη ἡ
 ἡ ἔξις ἀφ' ἧς ἡ τοιαύτη προαίρεσις. τὸ γὰρ ἔργον
 ἡ ἐνέργεια, αὕτη δ' ἡ ἐξω ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ φιλεῖντι,
 μεως δὲ πάσης ἐξω· ἡ γὰρ ἐν ἐτέρῳ ἢ ἑτέρων. διὸ
 ἡλεῖν χαίρειν, ἀλλ' ἢ τὸ φιλεῖσθαι ἐστίν. τὸ μεθ' γὰρ
 ἡσθαι φιλητῷ ἐνέργεια, τὸ δὲ καὶ φιλίας, καὶ τὸ μὲν
 ἡλύχῳ, τὸ δὲ καὶ ἐν ἀλύχῳ· φιλεῖται γὰρ καὶ τὰ
 ἡα. ἐπεὶ δὲ τὸ φιλεῖν τὸ κατ' ἐνέργειαν τὸ φιλέμε-

νον, ὃ ἐστὶ χρῆσθαι ἢ φιλούμενον, ὁ δὲ φίλος φιλούμενον,
 καὶ φίλῳ ἢ φίλῳ, ἀλλὰ μὴ ἢ μουσικὸς ἢ ἱατρός, ἡδονὴ
 τοῖον ἢ ἀπ' αὐτοῦ, ἢ αὐτός, αὕτη φιλική· αὐτὸν γὰρ φι-
 λεῖ, οὐχ ὅτι ἄλλῳ. ὥστ' ἂν μὴ χαίρῃ ἢ ἀγαθός, οὐχ ἡ
 πρώτη φιλία. ἡ δὲ δὴ ἐμποδίζειν ἡθὲν τῶν συμβεβηκότων
 μᾶλλον ἢ τὸ ἀγαθὸν εὐφραίνειν. τί γὰρ σφόδρα δυσώδης
 λείπεται· ἀγαπᾶται γὰρ τὸ εὖνοεῖν, συζῇ δὲ μή. αὕτη
 μὲν ἡ ἡ πρώτη φιλία, ἢ πάντες ὁμολογῶσιν. αἱ δ' ἄλλαι
 δι' αὐτὴν καὶ δοκῶσι καὶ ἀμφισβητῶνται. βέβαιον γὰρ τι
 δοκεῖ ἡ φιλία, μόνῃ δ' αὕτη βέβαιος. τὸ γὰρ κεκριμένον
 βέβαιον, τὰ δὲ μὴ ταχὺ γινόμενα μηδὲ ῥαδίως ἢ ποιεῖ
 τὴν κρίσιν ὀρθήν. οὐκ ἔστι δ' ἄνευ πίσεως φιλία βέβαιος,
 ἡ δὲ πίσις ἢ ἀνευ χρόνου. δεῖ γὰρ πείραν λαβεῖν, ὥσπερ
 λέγει καὶ Θεόγνις·

οὐ γὰρ ἂν εἰδείης ἀνδρὸς νόον οὐδὲ γυναικὸς,

πρὶν πειραθείης ὥσπερ ὑποζυγίου.

ἡδ' ἄνευ χρόνου φίλος. ἀλλὰ βύλονται φίλοι, καὶ μάλιστα
 λαμβάνει ἡ τοιαύτη ἔξις ὡς φιλία. ὅταν γὰρ προθύμως
 ἔχῃσι φίλοι εἶναι, διὰ τὸ πάνθ' ὑπηρετεῖν τὰ φιλικὰ ἀλ-
 λήλοις, οἶονται ἢ βύλεσθαι φίλοι ἀλλ' εἶναι φίλοι. τὸ δ'
 ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας· ἢ
 γὰρ εἰ βύλονται ὑγιαίνειν, ὑγιαίνουσιν, ὥς· ἡδ' εἰ φίλοι βύ-
 λονται, ἡδὴ καὶ φίλοι εἰσίν. σημειὸν δὲ· εὐδιάβλητοι γὰρ
 οἱ διακείμενοι ἄνευ πείρας τῷτον τὸν τρόπον. περὶ ὡν μὲν
 γὰρ πείραν δεδώκασιν ἀλλήλοις, ἢ εὐδιάβλητοι, περὶ ὡν
 δὲ μὴ, πεισθεῖεν ἂν ὅταν σύμβολα λέγῃσιν οἱ διαβάλλ-
 λοντες. ἅμα δὲ φανερόν ἐστι ἡδ' ἐν τοῖς φαύλοις αὕτη ἡ
 φιλία· ἀπιστος γὰρ ὁ φαῦλος καὶ κακοήθης πρὸς πάντας·
 αὐτῷ γὰρ μετρεῖ τοὺς ἄλλους. διὸ εὐεξαπατητότεροί εἰσιν
 οἱ ἀγαθοί, ἂν μὴ διὰ πείραν ἀπιστῶσιν. οἱ δὲ φαῦλοι
 αἰρῶνται τὰ φύσει ἀγαθὰ ἀντὶ τοῦ φίλου, καὶ ἡθεὶς φιλεῖ
 μᾶλλον ἀνθρώπον ἢ πράγματα. ὥς· ἢ φίλοι. ἢ γὰρ γί-
 νεται ἔτω κοινὰ τὰ φίλων· προσνέμεται γὰρ ὁ φίλος τοῖς
 πράγμασιν, ἢ τὰ πράγματα τοῖς φίλοις. οὐ γίνεται ἄρ'
 ἡ φιλία ἡ πρώτη ἐν πολλοῖς, ὅτι χαλεπὸν πολλῶν πείραν
 λαβεῖν· ἐκάστῳ γὰρ ἂν δεῖ συζῆσαι. οὐδὲ δὴ αἰρετέον
 ὁμοίως περὶ ἡματίης καὶ φίλου. καίτοι ἐν πᾶσι δοκεῖ τοῦ
 νοῦν ἔχοντος δυοῖν τὸ βέλτιον αἰρεῖσθαι· καὶ εἰ μὲν τῷ
 χεῖρονι πάλαι ἐχρήτο, τῷ βελτίονι δὲ μηδέπω, τῷθ' αἰρε-
 τέον, ἀλλ' ἢ ἀντὶ τῷ πάλαι φίλου τὸν ἀγνώτα εἰ βελτίων.

1. τῷτο ἢ] τῷτον codices. || 4. καὶ om P¹. || 8. τῷ P¹. || 14. τοιοῦτο M¹. || 21. καὶ om P¹. || εἰ] ἡ P¹. || 22. ἀγαθός M¹
 | 25. γνωρίσεις P¹. || 29. ἀτελεῖ M¹. || τελειωθέντι P¹. || 31. ἀντιπροαίρεσεως M¹. || 32. ἡ ante πρώτη om M¹.
 2. ἱατρικός P¹. || 4. ἄλλος P¹. || 5. δι] δεῖ? et 6. εἰ γὰρ σφόδρα δυσώδης, || 17. ἢ P¹. || 20. ἢ om P¹. || 22. εἰ post γὰρ
 2^a. || 25. εὐδιάλυτοι M¹. || 33. προσνέμεται M¹. || 34. ἄρ' om P¹. || 37. τὸν νοῦν ἔχοντα P¹.

ὃ γὰρ ἐστὶν ἀνευ πείρας ὑδὲ μιᾶς ἡμέρας ὁ φίλος, ἀλλὰ χρόνου δεῖ· διὸ εἰς παροιμίαν ἐλήλυθεν ὁ μέδιμνος τῶν ἀλῶν. ἅμα δὲ εἰ μὴ μόνον ἀπλῶς ἀγαθὸν εἶναι ἀλλὰ καὶ σοὶ εἶναι, φίλος ἔσται σοὶ φίλος. ἀγαθὸς μὲν γὰρ ἀπλῶς ἐστὶ τῷ ἀγαθὸς εἶναι, φίλος δὲ τῷ ἄλλῳ ἀγαθός· 5 ἀπλῶς ἀγαθὸς καὶ φίλος, ὅταν συμφωνήσῃ ταῦτα ἀμφω, ὥστε ὁ ἔστιν ἀπλῶς ἀγαθός, τῷ τούτῳ ἄλλῳ, ἢ καὶ μὴ ἀπλῶς μὲν σπυδαίῳ, ἄλλῳ δ' ἀγαθός, ὅτι χρήσιμος. τὸ δὲ πολλοῖς ἅμα εἶναι φίλος καὶ τὸ φιλεῖν καλεῖται· οὐ γὰρ οἶόν τε ἅμα πρὸς πολλὰς ἐνεργεῖν. ἐκ δὲ τούτων φα- 10 νερόν ὅτι ὀρθῶς λέγεται ὅτι ἡ φιλία τῶν βεβαίων, ὥσπερ ἡ εὐδαιμονία τῶν αὐτάρκων. καὶ ὀρθῶς εἴρηται· ἡ γὰρ φύσις βέβαιον, οὐ τὰ χρήματα. πολὺ δὲ κάλλιον εἰπεῖν ὅτι ἡ ἀρετὴ τῆς φύσεως, καὶ ὅτι χρόνος λέγεται δεικνύ- ναι τὸν φιλούμενον, καὶ αἱ ἀτυχίαι μᾶλλον τῶν εὐτυχίων. 15 τότε γὰρ δῆλον ὅτι κοινὰ τὰ τῶν φίλων· ἔτσι γὰρ μόνον ἀντὶ τῶν φύσει ἀγαθῶν καὶ φύσει κακῶν, περὶ αἱ αἱ εὐτυχίαι καὶ αἱ δυστυχίαι, αἰρῶνται μᾶλλον ἀνθρωπῶν ἢ τούτων τὰ μὲν εἶναι τῷ δὲ μὴ εἶναι. ἢ δ' ἀτυχία δηλοῖ τοὺς μὴ ζῆντας ὄντας φίλους, ἀλλὰ διὰ τὸ χρήσιμον τυχόν. ὁ δὲ χρόνος 20 δηλοῖ ἀμφοτέρους· ὑδὲ γὰρ ὁ χρήσιμος ταχὺ δῆλος, ἀλλ' ὁ ἡδὺς μᾶλλον. πλὴν ὑδ' ὁ ἀπλῶς ἡδὺς ταχύς. ὅμοιοι γὰρ οἱ ἄνθρωποι τοῖς οἶνοις καὶ ἐδέσμασιν· ἐκείνων τε γὰρ τὸ μὲν ἡδὺ ταχὺ δηλοῖ, πλείω δὲ χρόνον γινόμενον ἀηδὲς καὶ ὁ γλυκύ, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὁμοίως. ἐξὶ γὰρ τὸ 25 ἀπλῶς ἡδὺ τῷ τέλει ὀριζέον καὶ τῷ χρόνῳ. ὁμολογήσαιεν δ' ἂν καὶ οἱ πολλοί, ὅτι ἐκ τῶν ἀποβαινόντων μόνον, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῷ πόματι καλῶς γλυκίον· τῆτο γὰρ διὰ τὸ ἀποβαίνειν οὐχ ἡδὺ, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ συνεχές, ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐξαπατᾷ. ἡ μὲν οὖν πρώτη φιλία, καὶ δι' ἣν αἱ 30 ἄλλαι λέγονται, ἡ κατ' ἀρετὴν ἔστι, καὶ δι' ἣν ἡδονὴν τὴν ἀρετῆς, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. αἱ δ' ἄλλαι ἐγγίνονται φιλίας καὶ ἐν παισὶ καὶ θηρίοις καὶ τοῖς φαύλοις. ὅθεν λέγεται "ἥλιξ ἥλικα τέρπει" καὶ "κακὸς κακῶ συντέτκεν ἡδονῇ." ἐνδέχεται δὲ καὶ ἡδεῖς ἀλλήλοις εἶναι τὸς φαύ- 35 λους, καὶ ἡ φαῦλοι ἢ μηδέτεροι, ἀλλ' οἶον ὠδικοί ἀμφω, ἢ ὁ μὲν φειδωλὸς ὁ δ' ὠδικός ἐστίν. καὶ ἡ πάντες ἔχουσιν ἀγαθόν, καὶ ταύτην συναρμόττουσιν ἀλλήλοις. ἔτι χρήσιμοι ἂν εἴεν ἀλλήλοις καὶ ὠφέλιμοι, οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ πρὸς

τὴν προαίρεσιν, ἢ οὐδέτεροι. ἐνδέχεται δὲ καὶ τῷ ἐ φαῦλον εἶναι φίλον. καὶ γὰρ χρήσιμος ἂν εἴη πρὸς προαίρεσιν, ὁ μὲν φαῦλος πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν τῷ δαίῳ, ὁ δὲ τῷ μὲν ἀκρατεῖ πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν, φαύλῳ πρὸς τὴν κατὰ φύσιν· καὶ βυλίσσεται τὰ ἀπλῶς μὲν τὰ ἀπλᾶ, τὰ δ' ἐκείνῳ ἐξ ὑποθέσεως, ἢ συμφέρει ἢ νόσος. ταῦτα τῶν ἀπλῶν ἀγαθῶν ὥσπερ καὶ αὐτὸ τὸ φάρμακον πεινῶν· οὐ γὰρ βοῦ ἀλλὰ τῷδ' ἕνεκα βέλεται. ἔτι καθ' ὅς τρόπος καὶ 10 τοῖς οἱ μὴ σπυδαῖοι εἴεν ἂν φίλοι. εἴη γὰρ ἂν ἢ ἡ φαῦλος, ἀλλ' ἢ τῶν κοινῶν τινὲς μετέχει, οἷον ἐκός. ἔτι ἢ ἐνὶ τι πᾶσιν ἐπεικέας· διὸ ἔτι οἱ ὁμιληταὶ ἂν καὶ σπυδαῖοι. ἢ ἡ προσαρμόττουσιν ἐκάσῳ· ἔχουσιν τι πάντες τοῦ ἀγαθοῦ.

Τρία μὲν οὖν εἶδη ταῦτα φιλίας, ἐν πᾶσι δ' κατ' ἰσότητά πως λέγεται ἡ φιλία· καὶ γὰρ αἱ ἀρετῆν φίλοι ἐν ἰσότητι πως ἀρετῆς εἰσὶ φίλοι ἀλλή- 15 ἄλλη δὲ διαφορὰ τούτων ἡ κατ' ὑπερβολήν, ὥσπερ ἀρετὴ πρὸς ἀνθρωπῶν. τῆτο γὰρ ἕτερον εἶδος φιλίας, ὅπως ἀρχοντος καὶ ἀρχομένου, καθάπερ καὶ τὸ ἐς ἕτερον· κατ' ἀναλογίαν γὰρ ἴσον, κατ' ἀριθμὸν δ' ἂν ἐν τούτῳ τῷ γένει πατὴρ πρὸς υἱόν καὶ ὁ εὐεργετὴς τὸν εὐεργετηθέντα. αὐτῶν δὲ τούτων διαφορὰ εἰς τὸν πατέρα πρὸς υἱόν καὶ ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, αὐτῶν 20 ἀρχοντος καὶ ἀρχομένου, ἢ δὲ εὐεργετῆς πρὸς εὐεργετῆν ἐν ταύταις δὲ ἢ ἐκ ἑνεσις ἢ ἐκ ὁμοίως τὸ ἀντιφύειν γελοῖον γὰρ εἰ τις ἐγκαλοῖται τῷ θεῷ ὅτι οὐχ ὁμοίως ἀντιφιλεῖσθαι ὡς φιλεῖται, ἢ τῷ ἀρχοντι καὶ ἀρχο- 25 φιλεῖσθαι γὰρ, οὐ φιλεῖν, τοῦ ἀρχοντος, ἢ φιλεῖν ἢ τρόπον. καὶ ἡδονὴ διαφέρει ὑδὲν ἢ τε τῷ αὐτάρκῳ τῷ αὐτοῦ κτήματι ἢ παιδί, καὶ τοῦ ἐνδεοῦς ἐπὶ τῷ γυναι- 30 ὡς δ' αὐτῶς καὶ ἐπὶ τῶν διὰ τὴν χρῆσιν φίλων καὶ τῶν δι' ἡδονήν, οἱ μὲν κατ' ἰσότητα εἰσὶν, οἱ δὲ καθ' ἡ- 35 χήν. διὸ καὶ οἱ ἐκείνως οἰόμενοι ἐγκαλοῦσιν, εἰ μὴ ἢ χρήσιμοι καὶ εὐ ποιῶσιν καὶ ἐπὶ τῆς ἡδονῆς. δὴν δὲ τοῖς ἐρωτικοῖς· τοῦτο γὰρ αἴτιον τοῦ μάχεσθαι ἀλλή- 40 πολλὰκις. ἀγνοεῖ γὰρ ὁ ἐρῶν ὅτι ἔχῃ ὁ αὐτὸς λήγει· ἐπὶ τὴν προθυμίαν. διὸ εὐρηκέναι νεῖκος ὁ ἐρώμενος· τῶν δὲ ἐκ ἐρῶν λέγοι. οἱ δὲ νομίζουσιν τὸν αὐτὸν εἶναι λή- 45

1. ὑδεμίαν ἡμέραν *M¹P¹*. || 4. εἶναι] εἴεν *M¹*. || γὰρ om *M¹*. || 6. συμφωνίας *P¹*. || 7. ἢ] εἰ *P¹*. || 10. οἶσται *P¹*. || 16. πᾶσι *M¹P¹*. || 18. αἱ om *P¹*. || 19. οὕτως *P¹*. || 21. ἔτοις *M¹*. || 24. ἡδὺ om *P¹*. || χρόνῳ *M¹*. || 26. ὁμολογήσαιεν *P¹*. || 28. τῶν *P¹*. || 31. τῆς *M¹*. || 34. συντέκεν ἡδονήν *M¹*. || 36. ἢ] ἢ *M¹*, εἰ *P¹*. || 39. ἀλλήλους *P¹*.

1. τὸν ἐπεικέῃ *M¹P¹*. || 2. χρήσιμον *M¹*. || 3. τῷ — 4. ὑπάρχουσαι om *M¹*. || 8. πεινῶν *P¹*. || 12. ἔτι] nescio quid con *P¹*. || εἰ τι *P¹*, εἰ εἰ τι *M¹*. || 13. σπυδαίῳ *P¹*. || 5] εἰ *M¹*, ambiguo *P¹*. || 17. εἰσὶν ἀρετῆς *P¹*. || 23. ἄλλῃ *P¹*. || 25. ἐκ *P¹*. || πρὸς] πρὸς τὸν *M¹*. || 30. ἐπὶ τῷ] καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ *M¹*. || 32. δ' om *M¹*. || 33. οἱ om *M¹*. || ἐς *M¹*.

ὅταν ἢ ἐπὶ τῶν ἐμφύχων. διὸ ἐνίοτε ἀνομοίοις χαίρουν, οἷον αὐσηροὶ εὐτραπέλοις καὶ ὀξεῖς ῥαθύμοις· εἰς τὸ μέσον γὰρ καθίστανται ὑπ' ἀλλήλων. κατὰ συμβεβηκὸς ἔν, ὥσπερ ἐλέχθη τὰ ἐναντία φίλα, καὶ διὰ τὸ ἀγαθόν. πόσα μὲν ἔν εἶδη φιλίας, καὶ τίνες διαφοραὶ καθ' ἃς λέγονται οἱ τε φίλοι καὶ οἱ φιλοῦντες καὶ οἱ φιλούμενοι, καὶ ὕτως ὥς φίλοι εἶναι καὶ ἄνευ τούτου, εἴρηται.

- 6 Περὶ δὲ τῷ αὐτῷ φίλον εἶναι ἢ μὴ, πολλὴν ἔχει ἐπισκοπὴν. δοκεῖ γὰρ ἐνίοις μάλιστα ἕκαστος αὐτῷ φίλος εἶναι, καὶ τούτῳ χρώμενοι κανόνι κρίνουν τὴν πρὸς τὸς ἄλλους φίλους φιλίαν. κατὰ δὲ τὸς λόγους καὶ τὰ δοκοῦνθ' ὑπάρχειν τοῖς φίλοις τὰ μὲν ὑπεναντιῶνται, τὰ δ' ὅμοια φαίνεται ὄντα. ἔστι γὰρ πῶς κατ' ἀναλογίαν αὕτη ἢ φιλία, ἀπλῶς δ' ἔ. ἐν δυσὶ γὰρ διηρημένοις τὸ φιλεῖσθαι καὶ φιλεῖν. δι' ἃ μᾶλλον ὕτος αὐτὸς αὐτῷ φίλος ἐπὶ τοῦ ἀκρατοῦς καὶ ἐγκρατοῦς εἴρηται πῶς ἕκων ἢ ἄκων, τῷ τὰ μέρη ἔχειν πῶς πρὸς ἄλληλα τὰ τῆς ψυχῆς· καὶ ὅμοιον τὰ τοιαῦτα πάντα, εἰ φίλος αὐτὸς αὐτῷ καὶ ἐχθρός, καὶ εἰ ἀδικεῖ τις αὐτὸς αὐτόν. πάντα γὰρ ἐν δυσὶ ταῦτα καὶ διηρημένως. εἰ δὲ δύο πῶς καὶ ἡ ψυχὴ, ὑπάρχει πῶς ταῦτα· εἰ δ' ἔ διηρημένα, ἔχ ὑπάρχει. ἀπὸ δὲ τῆς πρὸς αὐτὸν ἔξεως [ὡς] οἱ λοιποὶ τρόποι τῷ φιλεῖν διωρισμένοι, καθ' ὅς ἐν τοῖς λόγοις ἐπισκοπεῖν εἰώθαμεν. δοκεῖ γὰρ φίλος εἶναι ὁ βυλόμενός τινι τάγαθὰ ἢ οἷα οἶεται ἀγαθὰ, μὴ δι' αὐτὸν ἀλλ' ἐκείνους ἔνεκα. ἄλλον δὲ τρόπον ὥς τὸ εἶναι βύλεται δι' ἐκείνον καὶ μὴ δι' αὐτόν, καὶ εἰ μὴ διανέμων τάγαθὰ, μὴ τῷ τὸ εἶναι τούτῳ ἂν δόξαιεν μάλιστα φιλεῖν. ἄλλον δὲ τρόπον ὥς συζῆν αἰρεῖται δι' αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν καὶ μὴ δι' ἕτερόν τι, οἷον οἱ πατέρες τὸ μὲν εἶναι τοῖς τέκνοις, συζῶσι δ' ἑτέροις. μάχεται δὲ ταῦτα πάντα πρὸς ἄλληλα. ὁ μὲν γὰρ ἂν μὴ τὸ εἶναι τοῖς, ὁ δὲ ἂν μὴ τὸ εἶναι, οἱ δὲ τὸ συζῆν ἔκ αἰσονται φιλεῖσθαι. ἔτι το ἀλγύντι συναλγεῖν μὴ δι' ἕτερόν τι ἀγαπᾶν θήσομεν, οἷον οἱ ὄντοι πρὸς τὸς δεσπότας, ὅτι χαλεποὶ ἀλγύντες, ἀλλ' οὐ δι' αὐτούς, ὥσπερ αἱ μητέρες τοῖς τέκνοις, καὶ οἱ συνωδίνοντες ὄρνιθες. βύλεται γὰρ μάλιστα τε οὐ μόνον συλλυπεῖσθαι ὁ φίλος τῷ φίλῳ, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτὴν λύπην, οἷον διψῶντι συνδιψῆν, εἰ ἐνεδέχετο, ὅτι μὴ ἐγγύτατα. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῷ χαίρειν μὴ

δι' ἕτερόν τι ἀλλὰ δι' ἐκείνον, ὅτι χαίρει, φιλοῦν. ἢ τοιαῦτα λέγεται περὶ φιλίας, ὡς ἰσότης φιλότης, καὶ μίαν φιλίαν εἶναι τὸς ἀληθῶς φίλους. ἅπαντα ταῦτα ναφέρεται πρὸς τὸν ἔνα. καὶ γὰρ βύλεται τάγαθὰ τῷ τὸν τρόπον. ἔθεις γὰρ αὐτὸς αὐτὸν εὖ ποιεῖ ἢ ἕτερον, οὐδὲ χάριτος. ἔθεις λέγει ὅτι ἐποίησεν ἢ εἰς· γὰρ φιλεῖν βύλεσθαι ὁ δῆλον ποιῶν ὅτι φιλεῖ, ἀλλὰ φιλεῖν. καὶ τὸ εἶναι μάλιστα καὶ τὸ συζῆν καὶ τὸ χαίρειν καὶ τὸ συναλγεῖν, καὶ μία δὴ ψυχὴ, καὶ δύνασθαι ἄνευ ἀλλήλων μὴδὲ ζῆν, ἀλλὰ συναποθῆ ὕτω γὰρ ἔχει ὁ εἰς, καὶ ὥς ὁμιλεῖ αὐτὸς αὐτῷ. καὶ ταῦτα τῷ ἀγαθῷ ὑπάρχει πρὸς αὐτόν. ἐν δὲ τῷ νηρῷ διαφωνεῖ, οἷον ἐν τῷ ἀκρατεῖ. καὶ διὰ τούτου καὶ ἐχθρὸν ἐνδέχεσθαι αὐτὸν αὐτῷ εἶναι· ἢ δ' ἐκ ἀδιαίρετος, ὁρεκτὸς αὐτὸς αὐτῷ. τοῖντοιοις ὁ ἀγαθὸς κατ' ἀρετὴν φίλος, ἐπεὶ ὁ γε μοχθηρὸς ἔχ εἰς ἄλλους, καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἕτερος καὶ ἐμπλαττει· καὶ ἡ αὐτὴ πρὸς αὐτόν φιλία ἀνάγεται πρὸς τὴν πῆσθαι. ὅτι γὰρ πῇ ὅμοιος καὶ εἰς καὶ αὐτὸς αὐτῷ ἐν ταύτῃ αὐτὸς αὐτῷ φίλος καὶ ὁρεκτός· φύσει δὲ καὶ ἀλλ' ὁ πονηρὸς παρὰ φύσιν. ὁ δ' ἀγαθὸς ὅθ' ἅμα λυρεῖται ἐαυτῷ, ὥσπερ ὁ ἀκρατής, ὅθ' ὁ ὕστερος τῷ πῆσθαι ὥσπερ ὁ μεταληπτικός, ὅτε ὁ ἐμπροσθεν τῷ ὕστερῳ, ὁ ψεύσης. ὅλως τε εἰ δεῖ ὥσπερ οἱ σοφισταὶ ἀμάρτυς ὥσπερ τὸ Κορίσκος καὶ Κορίσκος σπουδαῖος. δῆλον γὰρ τὸ αὐτὸ πόσον σπουδαῖον αὐτόν, ἐπεὶ ὅταν ἐγκαλῇ αὐτοῖς, ἀποκτινύσασιν αὐτοῖς. ἀλλὰ δοκεῖ πᾶς αὐτὸς ἀγαθός. ζητεῖ δὲ ὁ ἀπλῶς ὡς ἀγαθὸς εἶναι καὶ ὁ αὐτῷ φίλος, ὥσπερ εἴρηται, ὅτι δὴ ἔχει ἐν αὐτῷ εἰς βύλεται εἶναι φίλα καὶ διασπᾶσαι ἀδύναται. καὶ ἀνθρώπων μὲν δοκεῖ ἕκαστος αὐτὸς αὐτῷ φίλος, ἐπὶ δὲ ἄλλων ζώων οἷον ἵππος αὐτὸς αὐτῷ· ὡς ἄρα φίλος οὐδὲ τὰ παιδιά, ἀλλ' ὅταν ἔχῃ προαίρεσιν· ἢ τότε διαφωνεῖ ὁ παῖς πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν. ἔστι δ' ἢ εἰς καὶ πρὸς αὐτόν τῇ κατὰ συγγένειαν· ὑπόθετον γὰρ αὐτοῖς λῦσαι, ἀλλὰ καὶ διαφέρωνται, ὅμως οὐταὶ συγγενεῖς ἔτι, ὁ δὲ ἔτι εἰς, ὥς ἂν ζῇ. ποσαχὺς μὲν τὸ φιλεῖν λέγεται, καὶ ὅτι πᾶσαι αἱ φιλίαι ἀνήκον πρὸς τὴν πρώτην, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων.

3. ἔν] γὰρ *P*¹. || 6. οἱ ante φιλούμενοι om *P*¹. || 10. κρίνουν interpres: codices κρίνει. || 15. ὕτως *P*¹. || 20. αἰ] ἢ *M*¹. || 21. *M*¹ *P*¹. || 27. μὴ τὸ δόξαι *M*¹ et *Z*: hic post τὸ tertiam versus partem vacuum, tum τὴν ὁμιλίαν καὶ μὴ δι' ἢ, usque deletis locum quinque litterarum capaxem. || 31. οἱ μὲν γὰρ μὴ *P*¹. || αὐτοῖς *M*¹. || 33. τῷ *M*¹ *P*¹. || 36. οἱ om *M*¹. || 38. αἰ] ἢ *P*¹. || ἐμπλαττει *P*¹. || 2. περὶ τῆς φιλίας *P*¹. || 7. βύλεται *M*¹ *P*¹. || 12. δὲ τῷ] γὰρ τῷ *M*¹. || 16. τε *M*¹. || 19. ὅμοιοι codices. || 21. ἢ *P*¹. || 26. πόσον σπουδαῖον *M*¹. || 27. αὐτοῖς. ἀλλὰ] αὐτ. ἀλλὰ *Z*. || 28. ζητεῖται *P*¹. || 35. ἐκ' αὐτοῖς *P*¹. || 36. ὅλως *M*¹. || φέρωνται, omisso καὶ, *P*¹. || 37. ἐτι συγγενεῖς *P*¹.

Οἰκεῖον δὲ τῇ σκέψει θεωρῆσαι καὶ περὶ ὁμονοίας καὶ
 15· δοκεῖ γὰρ τοῖς μὲν εἶναι ταῦτά, τοῖς δ' ἔκ ἄνευ
 λων. ἔστι δ' ἡ εὐνοία τῆς φιλίας ὅτε πάμπαν ἕτερον
 κῦτόν. διηρημένης γὰρ τῆς φιλίας κατὰ τρεῖς τρόπους,
 ν τῇ χρησίμῃ οὐτ' ἐν τῇ καθ' ἡδονὴν ἐστίν. εἴτε γὰρ 5
 ῥήσιμον, βύλεται αὐτῷ τάγαθά, ἢ δι' ἐκεῖνον ἀλλὰ
 ἰτὸν βούλοισι' ἄν. δοκεῖ δ' ὥσπερ καὶ ἡ εὐνοία οὐκ
 εὐνοία τῷ εὐνοϊζομένου εἶναι, ἀλλὰ τῷ ᾧ εὐνοεῖ. εἰ
 ἐν τῇ τῷ ἡδέος φιλία, καὶ τοῖς ἀψύχοις εὐνούν. ὥστε
 ὅτι περὶ τὴν ἡθικὴν φιλίαν ἡ εὐνοία ἐστίν. ἀλλὰ τῷ 10
 ὑποῦντος βύλεσθαι μόνον ἐς, τῷ δὲ φίλῃ καὶ πρᾶτ-
 ῖ βύλεται. ἔστι γὰρ ἡ εὐνοία ἀρχὴ φιλίας· ὁ μὲν
 φίλος πᾶς εὐνους, ὁ δ' εὐνους οὐ πᾶς φίλος. ἀρχο-
 γὰρ ἔοικεν ὁ εὐνοῶν μόνον, διὸ ἀρχὴ φιλίας, ἀλλ'
 15· ἡ. δοκεῖσι γὰρ οἱ τε φίλοι ὁμονοεῖν καὶ οἱ ὁμονοῦν-
 ῶν εἶναι. ἔστι δ' ἢ περὶ πάντα ἡ ὁμόνοια ἡ φιλική,
 ἢ περὶ τὰ πρακτὰ τοῖς ὁμονοῦσι, καὶ ὅσα εἰς τὸ συ-
 γυντᾶναι. ὅτε μόνον κατὰ διάνοιαν ἢ κατὰ ὄρεξιν·
 ἂρ τάναντία τὰ κινῶν ἐπιθυμεῖν, ὥσπερ ἐν τῷ ἀκρα-
 ναφωνεῖ τούτο εὖ δεῖ κατὰ τὴν προαίρεσιν ὁμονοεῖν 20
 κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἡ ὁμόνοια·
 φαῦλοι ταῦτά προαιρέμενοι καὶ ἐπιθυμῶντες βλά-
 ραν ἀλλήλους. ἔοικε δὲ καὶ ἡ ὁμόνοια ἔχ' ἀπλῶς λό-
 γι, ὥσπερ ὑδ' ἡ φιλία, ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη καὶ φύσει
 αἰα, διὸ ἔκ ἔστι τὴν φαύλους ὁμονοεῖν. ἐτέρα δὲ καθ' 25
 εἰ οἱ φαῦλοι ὁμονοῦσιν, ὅταν τῶν αὐτῶν τὴν προαί-
 ρει καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἔχωσιν. οὕτω δὲ δεῖ τῶν αὐτῶν
 σθαι ὡς' ἐνδέχσθαι ἀμφοτέρους ὑπάρχειν ἢ ὀρέγονται.
 ἀρ ταῦτε ὀρέγονται ὁ μὴ ἐνδέχεται ἀμφοῖν, μαχῶν-
 οἱ ὁμονοῦντες δ' ἢ μαχῶνται. ἔστι δ' ἡ ὁμόνοια, ὅταν 30
 ταῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ αὐτῇ προαίρεσις ἢ, μὴ
 ἰκτερον, ἀλλὰ τῷ τὸν αὐτόν. καὶ ἔξω ἡ ὁμόνοια φι-
 πολιτική. περὶ μὲν οὖν ὁμονοίας καὶ εὐνοίας εἰρήσθω
 ὕτα.

Ἀπαρεῖται δὲ διὰ τί μᾶλλον φιλοῦσιν οἱ ποιήσαντες 35
 ἰς παθόντας ἢ οἱ παθόντες εὖ τὴν ποιήσαντας. δοκεῖ
 ἵκαον εἶναι τῶναντίον. τῶτα δ' ὑπολάβοι μὲν ἄν τις
 τὰ χρησίμους καὶ τὸ αὐτῷ ὠφέλιμον συμβαίνειν· τὸν
 γὰρ ὠφελεῖσθαι τὸν δ' ἀποδῶναι δεῖ. ἐπὶ ἔστι δὲ τῶτα
 1, ἀλλὰ καὶ φυσικόν. ἡ γὰρ ἐνέργεια αἰρετώτερον· 40 ὁ αὐτὸς τρόπος.

τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἔχει τὸ ἔργον καὶ ἡ ἐνέργεια, ὁ δ'
 εὖ παθὼν ὥσπερ ἔργον τῷ εὖ ποιήσαντας. διὸ καὶ ἐν τοῖς
 ζώοις ἡ περὶ τὰ τέκνα σπουδὴ ἐστίν, καὶ τῷ γεννῆσαι καὶ
 γεννώμενα σώζειν. καὶ φιλοῦσι δὲ μᾶλλον οἱ πατέρες τὰ
 τέκνα [καὶ αἱ μητέρες τῶν πατέρων] ἢ φιλοῦνται· καὶ ἔτοι
 πάλιν τὰ αὐτῶν ἢ τὴν γεννήσαντας, διὰ τὸ τὴν ἐνέργειαν
 εἶναι τὸ ἄριστον. καὶ αἱ μητέρες τῶν πατέρων, ὅτι μᾶλλον
 οἶονται αὐτῶν εἶναι ἔργον τὰ τέκνα· τὸ γὰρ ἔργον τῷ χα-
 λεπῷ διορίζεται, πλείω δὲ λυπεῖται περὶ τὴν γένεσιν μήτηρ.
 καὶ περὶ μὲν φιλίας τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς ἐν πλείοσι
 διωρίσθω τὸν τρόπον τῶτον.

Δοκεῖ δὲ τό τε δίκαιον εἶναι ἴσον τι καὶ ἡ φιλία ἐν 9
 ἰσότητι, εἰ μὴ μάτην λέγεται ἰσότης ἡ φιλότης. αἱ δὲ
 πολιτεῖαι πᾶσαι δίκαιε τι εἶδος· κοινωνία γάρ, τὸ δὲ κοι-
 νὸν πᾶν διὰ τῷ δικαίῳ συνέστηκεν, ὅστις αἰεὶ διὰ φιλίας
 καὶ δικαίᾳ καὶ κοινωνίας, καὶ πάντα ταῦτα σύνορα ἀλ-
 λήλοις, καὶ ἐγγὺς ἔχει τὰς διαφοράς. ἐπεὶ δ' ὁμοίως
 ἔχει ψυχὴ πρὸς σῶμα καὶ τεχνίτης πρὸς ὄργανον καὶ
 δεσπότης πρὸς δούλον, τούτων μὲν ἔκ ἔστι κοινωνία. ἢ γὰρ
 οὐτ' ἐστίν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν, τὸ δὲ τῷ ἐνὸς ὑδέν. ὑδὲ διαι-
 ρετὸν τὸ ἀγαθὸν ἑκατέρῳ, ἀλλὰ τὸ ἀμφοτέρων τῷ ἐνὸς ἢ
 ἑνεκά ἐστίν. τό τε γὰρ σῶμά ἐστιν ὄργανον σύμφυτον, καὶ
 τῷ δεσπότῃ ὁ δούλος ὥσπερ μόνιον καὶ ὄργανον ἀφαιρετόν,
 τὸ δ' ὄργανον ὥσπερ δούλος ἀψύχος. αἱ δ' ἄλλαι κοινω-
 νίαι εἰσιν ἢ μόνιον τῶν τῆς πόλεως κοινωνιῶν, οἷον ἡ τῶν
 φρατέρων ἢ τῶν ὀργίων, ἢ αἱ χρηματιστικαὶ ἔτι πολιτεῖαι.
 αἱ δὲ πολιτεῖαι πᾶσαι ἐν οἰκείῳ συνυπάρχουσι καὶ αἱ ὀρ-
 θαὶ καὶ αἱ παρεμβάσεις. ἔστι γὰρ τὸ αὐτὸ ὥσπερ ἐπὶ τῶν
 ἁρμοनिῶν, καὶ τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις. βασιλικὴ μὲν ἡ τῷ
 γεννήσαντος, ἀριστοκρατικὴ δ' ἡ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, πολι-
 τεῖα δ' ἡ τῶν ἀδελφῶν. παρέμβασις δὲ τούτων τυραννίς,
 ἐλγαραρχία, δῆμος· καὶ τὰ δίκαια δὲ τῶναυτα. ἐπεὶ δὲ
 τὸ ἴσον τὸ μὲν κατ' ἀριθμὸν τὸ δὲ κατ' ἀναλογίαν, καὶ τῷ
 δικαίῳ εἶδη ἔχει καὶ τῆς φιλίας καὶ τῆς κοινωνίας. κατ'
 ἀριθμὸν μὲν γὰρ ἡ κοινωνία καὶ ἡ ἐταιρικὴ φιλία· τῷ
 γὰρ αὐτῷ ὄρω μετρεῖται· κατ' ἀναλογίαν δὲ ἡ ἀριστοκρα-
 τικὴ ἀρίστη καὶ βασιλικὴ· ἢ γὰρ ταῦτον δίκαιον τῷ ὑπε-
 ρέχοντι καὶ ὑπερέχομένῳ, ἀλλὰ τὸ ἀνάλογον. καὶ ἡ φι-
 λία δὲ ὁμοίως πατὴρ καὶ παῖς, καὶ ἐν ταῖς κοινωνίαις

7. οὐκ αὐτῷ αὐκία οση P¹. || 9. δὲ ἐν τῇ τῷ ἡδέος P¹. || 17. εὖ νοῖσι P¹. || 20. οὐ vulgo. || 22. καὶ καὶ οἱ M¹. || 23. ἀλλήλοις P¹. ||
 κατέρου M¹. || 35. φιλοῦνται M¹, φιλοῦντες P¹. || 36. οὐ τὴν — εὖ τὴν αὐτῶν — αὐτῶν pr P¹. || 38. τὸ μὲν γὰρ ὠφελεῖται M¹ P¹.
 15. ἀλλὰ ἀλλ' αἰεὶ δὲ P¹. || 16. συνορεῖ M¹. || 19. μὲν ἐν ἐκ M¹. || 23. ἀφαιρετίον M¹. || 24. ὥσπερ M¹. || 26. φρατέρων M¹. ||
 ιτικὰ M¹. || 28. παρεμβάσεις. ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ ὥσπερ καὶ ἐπὶ P¹. || 32. τὸ δίκαιον P¹.

10 Λέγονται δὲ φιλίας συγγενική, ἑταιρική, κοινωνική, ἢ λεγομένη πολιτική. ἔσι μὲν συγγενική πολλὰ ἔχουσα εἶδη, ἢ μὲν ὡς ἀδελφῶν, ἢ δ' ὡς πατρὸς καὶ υἱῶν. καὶ γὰρ κατ' ἀναλογίαν, οἷον ἢ πατρική, καὶ κατ' ἀριθμὸν, οἷον ἢ τῶν ἀδελφῶν. ἐγγὺς γὰρ αὕτη τῆς ἑταιρικής· ἐπιλαμβάνουσι γὰρ ἐνταῦθα πρὸς βεῖων. ἢ δὲ πολιτικὴ συνέστηκε μὲν κατὰ τὸ χρήσιμον καὶ μάλιστ'· διὰ γὰρ τὸ μὴ αὐτάρκη δοκοῦσι συνελθεῖν, ἐπεὶ συνῆλθόν γ' ἂν καὶ τοῦ συζῆν χάριν. μόνῃ δ' ἢ πολιτικὴ καὶ ἢ παρ' αὐτὴν παρέκβασις οὐ μόνον φιλίας, ἀλλὰ καὶ ὡς φίλοι κοινωνοῦσιν· αἱ δ' ἄλλαι καθ' ὑπεροχὴν. μάλιστ' ἀδικαίον τὸ ἐν τῇ τῶν χρησίων φιλίᾳ, διὰ τὸ τοῦτ' εἶναι τὸ πολιτικὸν δίκαιον. ἄλλον γὰρ τρόπον συνῆλθον πρίων καὶ τέχνη, ἔχοντα κοινὴν τιμὴν (ὅλον γὰρ ὄργανον καὶ ψυχὴν) ἀλλὰ τῷ χρωμένῳ ἔνεκεν. συμβαίνει δὲ καὶ τῷτο ὄργανον ἐπιμελείας 15 τυγχάνειν, ἧς δίκαιον πρὸς τὸ ἔργον. ἐκείνου γὰρ ἔνεκ' ἐστὶ καὶ τῷ τρυπάνῳ εἶναι διττόν, ὥν τὸ κυριώτερον ἐνέργεια, ἢ τρύπησις. καὶ ἐν τούτῳ τῷ εἶδει σῶμα καὶ δῦλος, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. τὸ δὲ ζητεῖν πῶς δεῖ τῷ φίλῳ ὁμιλεῖν, τὸ ζητεῖν δίκαιον τί ἐστιν. καὶ γὰρ ὅλως τὸ δίκαιον 20 ἅπαν πρὸς φίλον. τό τε γὰρ δίκαιόν τις καὶ κοινωνοῖς, καὶ ὁ φίλος κοινωνός, ὁ μὲν γένος, ὁ δὲ βίῃ. ὁ γὰρ ἀνθρώπος ἐ μόνον πολιτικὸν ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὸν ζῶν, καὶ ἔχ' ὥσπερ τ' ἄλλα ποτε συνδυάζεται καὶ τῷ τυχεῖν καὶ θῆλαι καὶ ἄρρην· ἀλλ' αἱ διάδυμον αὐλικόν. ἀλλὰ κοινω- 25 νικὸν ἀνθρώπος ζῶν πρὸς οὐδ' φύσει συγγενείᾳ ἐστιν· καὶ κοινωνία τοίνυν καὶ δίκαιόν τι, καὶ εἰ μὴ πόλις εἴη. οἰκία δ' ἐστὶ τις φιλία. δεσπότου μὲν οὖν καὶ δούλου, ἥπερ καὶ τέχνης καὶ ἐργάνων καὶ ψυχῆς καὶ σώματος· αἱ δὲ τοιαῦται οὔτε φιλίας οὔτε δικαιουσύναι, ἀλλ' ἀνάλογον, 30 ὥσπερ καὶ τὸ ὑγιεινὸν οὐ δίκαιον ἀλλ' ἀνάλογον. γυναικὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς φιλία ὡς χρησίμων καὶ κοινωνία. πατρὸς δὲ καὶ υἱῶν ἢ αὐτῇ ἥπερ θεῷ πρὸς ἀνθρώπον καὶ τοῦ εὖ ποιήσαντος πρὸς τὸν παθόντα καὶ ὅλως τῷ φύσει ἀρχόντος πρὸς τὸν φύσει ἀρχόμενον. ἢ δὲ τῶν ἀδελφῶν 35 πρὸς ἀλλήλους ἑταιρική μάλιστ' ἢ κατ' ἰσότητά.

οὐ γὰρ τι νόθος τῷδ' ἀπεδείχθη,

ἀμφοῖν δὲ πατὴρ αὐτὸς ἐκλήθη

Ζεὺς ἐμὸς ἄρχων.

ταῦτα γὰρ ὡς τὸ ἴσον ζητούντων λέγεται. διὸ ἐν οἰκίᾳ 40

πρῶτον ἀρχαὶ καὶ πηγαὶ φιλίας καὶ πολιτείας καί. ἐπεὶ δὲ φιλίας τρεῖς, κατ' ἀρετὴν, κατὰ τὸ μόνον, κατὰ τὸ ἡδύ, τούτων δὲ ἐκάστης δύο διαφοραὶ γὰρ καθ' ὑπεροχὴν ἢ δὲ κατ' ἰσότητά ἐστιν ἐκάστη τὸ δὲ δίκαιον τὸ περὶ αὐτάς ἐκ τῶν ἀμφισβητηθῆλον), ἐν μὲν τῷ καθ' ὑπεροχὴν ἀξιοῦται τὸ ἀνάλογον, ὡς αὐτὸς πρὸς τὸν ἐλάττω, οὕτω τὸ παρὰ τὸν τοιόδε γινόμενον πρὸς τὸ παρ' αὐτοῦ διακείμενον, 5 ἄρχων πρὸς ἀρχόμενον. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ κατ' ἀριθμὸν ἀξιοῖ. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλωνωνίων ἔτω συμβαίνει. ὅτε μὲν γὰρ ἀριθμῷ τῷ ἰσῷ τέχνησιν, ὅτε δὲ λόγῳ. εἰ μὲν γὰρ ἴσον ἀριθμῷ εἴη ἀργύριον, ἴσον καὶ τῷ ἴσῳ ἀριθμῷ διαλαμβανόμενον, 10 μὴ ἴσον, ἀνάλογον. ὁ δ' ὑπερέχων τοῦναντίον τὸ ἀνάλογον, καὶ κατὰ διάμετρον συζεύγνυσιν. δεῖ ἂν οὕτως ἐλαττωσθαι ὁ ὑπερέχων καὶ λειτουργία ἢ καὶ ἡ κοινωνία. δεῖ ἄρα τινὲς ἐτέρῳ ἀνιστάσθαι καὶ τὸ ἀνάλογον. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ τιμὴ, ὅπερ καὶ τῇ φύσει καὶ θεῷ πρὸς τὸ ἀρχόμενον. δεῖ δὲ ἰσότητος πρὸς τὴν τιμὴν. ἢ δὲ κατ' ἴσα φιλία ἐστὶν ἢ 15 τικὴ. ἢ δὲ πολιτικὴ ἐστὶ μὲν κατὰ τὸ χρησίμων ὥσπερ αἱ πόλεις ἀλλήλαις φίλαι, οὕτω καὶ οἱ πᾶσι καὶ ὁμοίως.

οὐκέτι γινώσκουσιν Ἀθηναῖοι Μεγαρήεις, καὶ οἱ πολῖται, ὅταν μὴ χρησιμοὶ ἀλλήλους, ἀλλὰ χειρὸς εἰς χεῖρα ἢ φιλία. ἔσι δὲ ἐνταῦθα καὶ ἄρχων ἀρχόμενον ἔτε τὸ φυσικὸν ἔτε τὸ βασιλικόν, ἀλλὰ τῷ μέρει. ὅδε τότε ἔνεκα ὅπως εὖ ποιῇ ὡς ὁ θεός, 20 ἵνα ἴσον ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τῆς λειτουργίας. κατ' ἰσότητα βέλεται εἶναι ἢ πολιτικὴ φιλία. ἔσι δὲ τῆς χρησίωνας εἶδη δύο, ἢ μὲν νομικὴ ἢ δ' ἠθικὴ. βλέπει δ' ἢ πολιτικὴ εἰς τὸ ἴσον καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ οἱ πᾶτες καὶ οἱ ὠνούμενοι· διὸ εἴρηται "μισθὸς ἀντὶ φέ- 25 ὅταν μὲν ἔν καθ' ὁμολογίαν ἢ πολιτικὴ αὕτη φιλία νομικὴ· ὅταν δ' ἐπιτρέπωσιν αὐτοῖς, ἢ ἠθικὴ βέλεται φιλία καὶ ἑταιρική. διὸ μάλιστ' ἐγγλεῖται ἐν ταύτῃ φιλίᾳ. αἴτιον δ' ὅτι παρὰ φύσιν. ἔτερας γὰρ φιλίας κατὰ τὸ χρησίμων καὶ ἢ κατὰ τὴν ἀρετὴν· εἰ δ' ἀφ' 30 τερα βέλονται ἅμα ἔχειν, καὶ ὁμιλοῦσι μὲν τοῦ χρη-

6. πρόσβιον P¹. || 10. φίλια M¹. || 14. γὰρ] ἂν P¹. || 17. τῷ] τὸ P¹. || 18. δῦλος] εἶδος P¹. || 22. ἀνθρώπου μόνον M¹. || 24. συνδυάζεται P¹. || 25. διὰ δούλων M¹. || 31. τὸ om P¹. || 32. ὡς] ὡς οὐ P¹. || 38. πατρὸς M¹ P¹.

6. ἐχ] ἀλλ' ἐχ P¹. || 7. ἀνεστραμμένως M¹. || 8. αὐτὸ M¹. || 16. ζεύγνυσιν M¹. || 20. δε] καὶ M¹. || 27. ἄρχων M¹. || 39. ὁ δ' ἀμφοτέρω βέλεται M¹.

θυκὴν δὲ ποιῶσιν ὡς ἐπισκευῆς. διὸ ὡς πιστεύοντες ἢ ποιῶσιν. ὅλως μὲν γὰρ ἐν τῇ χρησίμῃ τῶν τριῶν ἐγκλήματα. ἢ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀνέγκλητος, οἱ δ' ὀντες καὶ δύντες ἀπαλλάττονται. οἱ δὲ χρήσιμοι διαλύονται, ἂν μὴ νομικῶς καὶ ἐταιρικῶς προσ- 5 ι. ὅμως δὲ τῆς χρησίμου ἢ νομικῆ ἀνέγκλητος. ἢ μὲν νομικὴ διάλυσις πρὸς νόμισμα (μετρεῖται ὡ τὸ ἴσον), ἢ δ' ἠθικὴ ἐκούσιος. διὸ ἐνιαχθεῖ νόμος ἔτις ὁμιλῶσι φιλικῶς μὴ εἶναι δίκας τῶν ἐκου- αλλαγμάτων, ὁρθῶς· τοῖς γὰρ ἀγαθοῖς ἢ πέφυκε 10 εἶναι, οἱ δ' ὡς ἀγαθοί, καὶ τοῖς συναλλάττουσιν. ταύτῃ τῇ φιλίᾳ τὰ ἐγκλήματα ἀμφιβάλλοντα μφότερα, πῶς ἑκάτερος ἐγκαλεῖ, ὅταν ἠθικῶς ἀλλὰ ὡς πιστεύσωσιν. καὶ ἔχει δὴ ἀπορίαν ποτέρως δεῖ ὃν δίκαιον, πότερα πρὸς τὸ πρᾶγμα βλέποντα τὸ 15 ἔν, πόσον ἢ ποῦον, ἢ τῷ πεπονθότι. ἐνδέχεται δ' ἐρ λέγει Θεόγνις·

οἱ μὲν ταῦτο, θεά, σμικρόν, ἐμοὶ δὲ μέγα. ι γὰρ καὶ τὸναντίον γενέσθαι, ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ, παιδιᾶν τοῦτ' εἶναι, ἐμοὶ δὲ θάνατον. ἐντεῦθεν δ' 20 τὰ ἐγκλήματα. ὁ μὲν γὰρ ἀξιοῖ ἀντιπαθεῖν ὡς ηηρετήσας, ὅτι δεομένην ἐπίησεν, ἢ τι ἄλλο τοῖτο ρὸς τὴν ἐκείνῃ ὠφέλειαν πόσον ἠδύνατο, ἀλλ' οὐ τῷ· ὁ δὲ τοῦναντίον ὅσον ἐκείνῳ, ἀλλ' οὐχ ὅσον ἰτὲ δὲ καὶ μεταλαμβάνων καὶ ἀμφιβάλλει· ὁ 25 ὅσον αὐτῷ μικρὸν ἀπέβη, ὁ δ' ὅσον αὐτῷ μέγα οἶον εἰ κινδυνεύσας δραχμῆς ἄξιον ὠφέλησεν, ὁ τῷ κινδύνῳ μέγεθος ὁ δὲ τὸ τῷ ἀργυρίῳ, ὥσπερ ἐν ιομισμάτων ἀποδόσει. καὶ γὰρ ἐνταῦθα περὶ τέ- μφισβήτησις· ὁ μὲν γὰρ ἀξιοῖ πῶς τότε ἦν, ὁ δὲ 30 ἂν μὴ διέκωνται. ἢ μὲν ἔν πολιτικῇ βλέπει εἰς λογίαν καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα, ἢ δ' ἠθικῇ εἰς τὴν ιν. ὥς καὶ δίκαιον τῷτο μᾶλλον ἐς, καὶ δικαιο- λοκή. αἴτιον δὲ τῷ μάχεσθαι, διότι καλλίων μὲν φιλία, ἀναγκαιοτέρα δὲ ἢ χρησίμη. οἱ δ' ἔρχον- 35 ὡς ἠθικοὶ φίλοι καὶ δι' ἀρετὴν ὄντες· ὅταν δ' ἢ τι τῶν ἰδίων, δῆλοι γίνονται ὅτι ἔτεροι ἦσαν. σίας γὰρ διώκωσιν οἱ πολλοὶ τὸ καλόν. διὸ καὶ

τὴν καλλίῳ φιλίαν. ὥς φανερόν πῶς διαιρετέον περὶ τέ- των. εἰ μὲν γὰρ ἠθικοὶ φίλοι, εἰς τὴν προαίρεσιν βλέπτον εἰ ἴση, καὶ οὐθὲν ἄλλο ἀξιοτέον θατέρῳ παρὰ θατέρῳ. εἰ δ' ὡς χρήσιμοι καὶ πολιτικοί, ὡς ἂν ἐλυσίτελει ὁμολο- γῶσιν. ἂν δ' ὁ μὲν φῇ ὥδε ὁ δ' ἐκείνως, οὐ καλὸν μὲν ἀντιποιῆσαι, δεόν τὺς καλὺς λέγειν λόγους. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ θατέρῳ. ἀλλ' ἐπειδὴ ἢ διείποντο ὡς ἠθικῶς, δεῖ κρίνειν τινὰ μὴδ' ὑποκρινόμενον μηδέτερον αὐτῶν ἐξαπατᾶν. ὥς δεῖ στέργειν αὐτὸν τὴν τύχην. ὅτι δ' ἐστὶν ἢ ἠθικὴ κατὰ 10 προαίρεσιν, δῆλον, ἐπεὶ καὶ εἰ μεγάλα παθὼν μὴ ἀποδόγη δι' ἀδυναμίαν, ἀλλ' ὡς ἐδύνατο, καλῶς· καὶ ὁ θεὸς ἀνέ- χεται κατὰ δύναμιν λαμβάνων τὰς θυσίας. ἀλλὰ τῷ πωλοῦντι οὐχ ἱκανῶς ἔξει, ἂν μὴ φήσῃ δύνασθαι πλέον δοῦναι, ἢ δὲ τῷ δανείσαντι. πολλὰ ἐγκλήματα γίνεται ἐν ταῖς φιλίαις τοῖς μὴ κατ' εὐθυρίαν καὶ τὸ δίκαιον ἰδεῖν. οὐ ῥάδιον γὰρ χαλεπὸν μετῆσαι ἐν τῷδε τῷ μὴ κατ' εὐθυρίαν, οἶον συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἐρωτικῶν. ὁ μὲν γὰρ διώκει ὡς τὸν ἠδὺν ἐπὶ τὸ συζῆν, ὁ δ' ἐκείνον ἐνίοτε ὡς 15 χρήσιμον. ὅταν δὲ παύσῃται τοῦ ἐρᾶν, ἄλλου γινομένου ἄλλος γίνεται· καὶ τότε λογίζονται παντὶ καὶ ὡς Πύθων καὶ Παμμένης διεφέροντο, καὶ ὅλως διδάσκαλος καὶ μα- θητής. ἐπιστήμη γὰρ καὶ χρήματα ἔχ' ἐνὶ μετρεῖται· καὶ ὡς Πρόδικος ὁ ἱατρὸς πρὸς τὸν ἀποδιδόντα μικρὸν τὸν μι- σθόν, καὶ ὡς ὁ κιθαρωδὸς καὶ ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ ὡς 20 ἡδεῖ ὁ δ' ὡς χρησίμῳ ὠμίλει· ὁ δ', ἐπεὶ ἔδει ἀποδιδόναι αὐτόν, αὐτὸν ὡς ἠδὺν ἐποίησεν, καὶ ἔφη, ὥσπερ ἐκείνον ἔσαντα εὐφραῖναι, ἔτω καὶ αὐτὸς ὑποσχόμενος ἐκείνῳ. ὅμως δὲ φανερόν καὶ ἐνταῦθα πῶς γνωριστέον· ἐνὶ γὰρ μετρητέον καὶ ἐνταῦθ', ἀλλ' οὐχ ὅρῳ ἀλλὰ λόγῳ· τὸ ἀνάλογον γὰρ 25 μετρητέον, ὥσπερ καὶ ἢ πολιτικῇ μετρεῖται κοινωνία. πῶς γὰρ κοινωνήσῃ γεωργῷ σκυτοτόμος, εἰ μὴ τῷ ἀνάλογον ἴσα- σθῆσεται τὰ ἔργα; τοῖς δὲ μὴ κατ' εὐθυρίαν τὸ ἀνάλογον μέτρον, οἶον εἰ ὁ μὲν σοφίαν δύναι ἐγκαλεῖ, ὁ δ' ἐκείνῳ ἀρ- γύριον, τῇ σοφίᾳ πρὸς τὸ πλῆσιον· εἴτα τί δοθὲν πρὸς ἐκά- 30 τερον. εἰ γὰρ ὁ μὲν τῷ ἐλάττονος ἡμισυ ἔδωκεν, ὁ δὲ τῷ με- ζονος μὴ πολλοσὸν μέρος, δῆλον ὅτι ἔτος ἀδικεῖ. ἐς δὲ καὶ- ταῦθα ἐν ἀρχῇ ἀμφισβήτησις, ἂν φήσωμεν ὡς χρησίμους συνελθεῖν αὐτὲς, ὁ δὲ μὴ, ἀλλ' ὡς κατ' ἄλλην τινὰ φιλίαν.

εἰς *M*¹. || 6. τῆς] τῷ *M*¹. || 11. καὶ τῆς τοῖς *P*¹. || 14. πιστεύωσι *M*¹. || 18. θεὸς μικρὸν *M*¹*P*¹. || 20. παιδιᾶν. *M*¹. || 22. . || 31. πῶν οἱ *M*¹. || διαίπωνται *P*¹. || 32. εἰς τὴν — 35. ἠθικὴ οἱ *P*¹. || 35. ἔχοντες *M*¹. || 36. ὡς εἰ *P*¹. || 37. ι ἐταῖροι *M*¹.
ι καλλίῳ φιλίᾳ *M*¹*P*¹. || 4. ἐλυσίτελει *P*¹. || 7. ἐπειδὴ] ἐπὶ *P*¹. || 8. ὑποκρινόμενος μηδέτερος *M*¹, 'ποκρινόμενος μηδέτερος *P*¹. || ο *P*¹, ἐδύνατο *M*¹. || 16. ἐπὶ] ἐπὶ δὲ *P*¹. || 21. παμμένης *M*¹, μαμμένης *P*¹. || 27. [ἔτις] ὅπως *codices*. || 29. ἢ χωρῷ *P*¹. || 30. ι. || 31. κοινωνήσῃ *P*¹. || ἴσασθῆσεται — 32. ἀνάλογον οἱ *P*¹. || 35. ἡμισυ] ἡμῖν *P*¹. || 38. ἀλλ' ὡς] ἄλλως *codices*. || 37. φῇ εἰ μὴ?

11 Περὶ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κατ' ἀρετὴν φίλου, σκοπεῖτον
 πότερον δεῖ ἐκείνῳ τὰ χρήσιμα ὑπηρετεῖν καὶ βοηθεῖν ἢ
 τῷ ἀντιποιοῦντι καὶ δυναμένῳ. τὺτο δὲ τὸ αὐτὸ πρόβλημα
 ἔστι, πότερον τὸν φίλον ἢ τὸν σπουδαῖον εὖ ποιητέον μάλ-
 λον. ἂν μὲν γὰρ φίλος καὶ σπουδαῖος, ἴσως οὐ λίαν χα-
 λεπόν, ἂν μὴ τις τὸ μὲν αὐξήσῃ τὸ δὲ ταπεινώσῃ, φίλον
 μὲν σφόδρα ποιοῦν, ἐπεικὴ δὲ ἡρέμα. εἰ δὲ μὴ, πολλὰ
 προβλήματα γίνεται, οἷον εἰ ὁ μὲν ἦν, ἐκ ἔσαι δέ, ὁ δὲ
 ἔσαι, ἔγω δέ, ἢ ὁ μὲν ἐγένετο, ἔστι δ' ἔ, διὸ ἔστιν, ἐκ ἦν
 δὲ οὐδὲ ἔσαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ἐργωδέστερον. μὴ γάρ τι λέγει
 Εὐριπίδης, ποιήσας "λόγον δίκαιον μισθὸν ἂν λόγῳ φέροις,
 ἔργον δ' ἐκείνοις ἔργα παρέσχεςτο." καὶ οὐ πάντα δεῖ τῷ
 πατρί, ἀλλ' ἔστιν ἂ καὶ τῇ μητρί· καίτοι βελτίων ὁ πατήρ.
 ἔδὲ γὰρ τῷ Διὶ πάντα θύεται, ἔδ' ἔχει πάσας τὰς τιμὰς
 ἀλλὰ τινας. ἴσως οὖν ἔστιν ἂ δεῖ τῷ χρησίμῳ, ἀλλὰ δὲ
 τῷ ἀγαθῷ· οἷον οὐχὶ σίτον δίδωσι καὶ τὰναγκαῖα, καὶ
 συζῆν τὴν τέτῳ δεῖ. ἔδ' ὧ τοῖνον τὸ εὖ ζῆν, τὴν ἂ μὴ ὅτος
 δίδωσιν, ἀλλὰ χρήσιμος. ἀλλ' αἱ τοῦτο ποιοῦντες τοῦτω
 πάντα τῷ ἐρωμένῳ διδόντες, οὐ θέον. ἔδ' εἰσὶν ἄλλοι καὶ
 οἱ ἐν τοῖς λόγοις ὅροι τῆς φιλίας· πάντες μὲν πῶς εἰσι
 φιλίας, ἀλλ' ἢ τῆς αὐτῆς. τῷ μὲν γὰρ χρησίμῳ τὸ βύ-
 λεσθαι τὰκείνῳ ἀγαθὰ, καὶ τῷ εὖ ποιήσαντι, καὶ τῷ
 ὁποῖος δεῖ. ἢ γὰρ ἐπισημαίνει ὅτος ὁ ὀρισμὸς τῆς φιλίας,
 ἄλλῳ δὲ τὸ εἶναι καὶ ἄλλῳ τὸ συζῆν· τῷ δὲ καθ' ἡδονὴν
 τὸ συναλγεῖν καὶ συγχαίρειν. πάντες δ' ὅτοι εἰ ὅροι κατὰ
 φιλίαν μὲν λέγονται τίνα, ἢ πρὸς μίαν δ' ἑδέει. διὸ πολλοὶ
 εἰσι, καὶ ἕκαστος μιᾶς εἶναι δοκεῖ φιλίας, ἐκ ὧν, οἷον ἢ τῇ εἶναι
 προαφesis. καὶ γὰρ ὁ καθ' ὑπεραχὴν καὶ ποιήσας εὖ βύλε-
 ται τῷ ἔργῳ τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, καὶ τῷ δίδοντι τὸ εἶναι δεῖ
 καὶ ἀνταποδιδόναι, ἀλλὰ συζῆν ἢ τὴν ἄλλαν τῷ ἡδέει. ἀπὸ
 κῆσιν οἱ φίλοι ἐνιοὶ ἀλλήλους· τὰ γὰρ πράγματα μάλλον,
 ἀλλ' ἢ φιλοῦσι τὰ ἔχοντα· διὸ φίλοι κακείνοις, εἰς διότι ἡδὺς
 τὸν οἶνον εἴλετο, καὶ ὅτι χρήσιμος τὸν πλῦτον εἴλετο· χρη-
 σιμώτερος γάρ. διὸ δεῖ ἀγανακτεῖν, ὥσπερ ἂν εἰ μάλλον
 εἴλετο ἀντὶ ἡττονος. οἱ δ' ἐγκαλῶσιν· ἐκεῖνον γὰρ νῦν ζητῶσι
 τὸν ἀγαθόν, πότερον ζητήσαντες τὸν ἡδὺν ἢ τὸν χρήσιμον.

Σκοπεῖτον δὲ καὶ περὶ αὐταρκείας καὶ φιλίας,
 ἔχουσι πρὸς τὰς ἀλλήλων δυνάμεις. ἀπορήσει γὰρ ἰ-
 πότερον, εἰ τις εἴη κατὰ πάντα αὐτάρκης, ἔσαι τίτῳ
 αἰ κατ' ἐνδειαν ζητεῖται φίλος ἢ ἔσαι ἀγαθὸς αὐταρ-
 κος, εἰ ὁ μετ' ἀρετῆς εὐδαίμων, τί ἂν δεῖ φίλου; ἐπὶ
 τῶν χρησίμων δεῖσθαι αὐταρκῶς, οὔτε τῶν εὖ φρενῶν
 οὔτε τῷ συζῆν· ὅτος γὰρ ἰκανὸς αὐτῷ συνεῖναι. μὴ
 δὲ τὺτο φανερόν ἐπὶ θεῷ· δῆλον γὰρ ὡς οὐδενὸς πε-
 ραιος οὐδὲ φίλου δεήσεται, οὐδ' ἔσαι αὐτῷ. ὅτε μὴ
 σκότου. ὥστε καὶ ἄνθρωπος ὁ εὐδαίμωνέστατος περὶ
 σεται φίλου, ἀλλ' ἢ καθ' ὅσον ἀδύνατον εἶναι αὐτῷ
 ἀνάγκη ἄρα ἐλαχίστους εἶναι φίλους τῷ ἄριστῳ ζῶντι,
 δεῖ ἐλάττους γίνεσθαι, καὶ μὴ σπουδαζέιν ὅπως ἡπὶ
 ἀλλ' ὀλιγωρεῖν μὴ μόνον τῶν χρησίμων ἀλλὰ καὶ ἐ-
 συζῆν αἰρετῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ τότε φανερόν ἐστιν ὅτι
 ζεῖν ὡς ἢ χρήσεως ἔνεκα ὁ φίλος ἔδ' ὡφελείας, ἀλλ'
 δὲ ἀρετὴν φίλος μόνος. ὅταν γὰρ μεθεσθῇ ἐνδεῶς
 τότε τὰς συναπολαυσομένους ζητῶσι πάντες, καὶ τῆς ἐ-
 σομένους μάλλον ἢ τὰς ποιήσαντας. ἀμείνων δ' ἔχρη-
 σιν αὐτάρκεις ὄντες ἢ μετ' ἐνδείας, μάλιστα τε τῶν
 ἀξίων δεόμεθα φίλων. περὶ δὲ τῆς ἀπορίας ταύτης
 πτεόν, μὴ ποτε τὸ μὲν τι λέγεται καλῶς, τὸ δὲ λαβῆ
 διὰ τὴν παραβολήν. δῆλον δὲ λαβῆσι τί τὸ ζῆν πῶς
 ἐνέργειαν καὶ ὡς τέλος. φανερόν οὖν ὅτι τὸ αὐτῷ
 καὶ τὸ γνωρίζειν, ὥς καὶ τὸ συζῆν τὸ συναπολαύεσθαι
 τὸ συγγορίζειν ἐστίν. ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ αἰσθάνεσθαι καὶ
 αὐτὸ γνωρίζειν αἰρετώτατον ἕκαστω, καὶ διὰ τὴν αἴ-
 πασιν ἐμφυτος ἢ ὁρεξίς· τὸ γὰρ ζῆν διατίθεται γὰρ
 τινα. εἰ οὖν τις ἀποτέμει καὶ ποιήσας τὸ γνωσκειν
 καθ' αὐτὸ καὶ μὴ· ἀλλὰ τὺτο μὲν λαμβάνει, ὡς ἐ-
 λόγῳ γέγραπται, τῷ μέντοι πράγματι ἔστι μὴ λαβῆ
 ἢ ἂν ἀφαιρέσει ἢ τὸ γνωσκειν ἄλλον ἀνθ' αὐτοῦ πῶς
 ὁμοιον τοῦ ζῆν ἀνθ' αὐτοῦ ἄλλον. εὐλόγως δὲ τὸ
 αἰσθάνεσθαι καὶ γνωρίζειν αἰρετώτερον. δεῖ γὰρ ἅμα
 θεῖναι δύο ἐν τῷ λόγῳ, ὅτι τε τὸ ζῆν καὶ αἰρετῶν, καὶ
 τὰ ἀγαθόν, καὶ ἐκ τούτων ὅτι τὸ αὐτὸ ταῖς ὑπάρχειν

3. τῷ ἐκείνῳ περὶ M¹. || 8. εἰ δὲ ἔσαι ἔγω δὲ om P¹. || 10. ἐκεῖνος M¹. || 11. εἰσφύρει P¹, εἰσφύρει M¹. || 12. ἐπὶ P¹. || δεῖ] δὲ P¹. || 13. ἂ καὶ] ἄλλα δὲ M¹P¹. || 17. ὅτος P¹. || 19. ἐρωμένῳ P¹. || 20. τῇ φιλίᾳ M¹. || 21. γὰρ om P¹. || 22. τῷ εὖ] τὸ εὖ M¹. || 24. ἄλλως — ἄλλως P¹. || 25. τῷ M¹. || συναλγεῖν] συνεῖναι P¹. || 27. εἰσι] δ' εἰσι M¹. || 28. εἰ] εἰ P¹. || καὶ — 29. ὑπάρχειν om P¹. || 29. δότι P¹. || 30. καὶ — ἡδὴ om M¹. || 31. ἀλλήλους εἶσι M¹. || 32. δὲ — 34. γὰρ om P¹. || φίλοι] φίλοι M¹. || οἱ] δ M¹P¹. || 36. ζητῶντες M¹.

3. τι M¹P¹. || post τῶν spatium vacuum uterque, M¹ duodecim litteris, P¹ undeviginti. || 4. εἰ] ἢ δ' εἰ P¹. || 6. τῷ μάλιστα M¹. || αὐταρκῆς M¹. || 7. αὐτῷ ἰκανὸς P¹. || 9. αὐτῷ om M¹. || 16. ἀλλ' ὅ] ἀλλ' οὐ M¹P¹. || 17. ὁμοιον] ὡς om P¹. || 18. ποιησάντων M¹. || 19. ποιήσαντας M¹P¹. || 20. τε μάλιστα M¹P¹. || 23. τὸ post ζῆν om M¹. || 25. ὥς — 27. γνωρίζειν P¹. || 31. μέντι M¹.

π φύσιν. εἰ οὖν ἐστὶν αἰὲ τῆς τοιαύτης συστοιχίας ἡ
ἐν τῇ τῷ ἐτέρῳ τάξει, καὶ τὸ γνωσκόν καὶ τὸ αἰρετόν
ὡς ὅλως εἰπεῖν τὸ κοινωνεῖν τῆς ὀρισμένης φύσεως·
αὐτὴ βύλεσθαι αἰσθάνεσθαι τὸ αὐτὸν εἶναι τοιονθί
αἰ ἐστίν. ἐπεὶ ὅν ἐ κατ' αὐτὸς ἔσμεν ἕκαστον τῶν, 5
κατὰ μεταλήψιν τῶν δυνάμεων ἐν τῷ αἰσθάνεσθαι
ἴζειν· αἰσθανόμενος γὰρ αἰσθητὸς γίνεταί ταύτῃ, καὶ
τὸτο καθὰ πρότερον αἰσθάνεται, καὶ ἦ, καὶ ἔ, γνω-
γινώσκων· ὥστε διὰ τὸτο καὶ ζῆν αἰὲ βύλεται, ὅτι
αἰὲ γνωρίζει. τὸτο δὲ ὅτι αὐτὸς εἶναι τὸ γνωσκόν. 10
συζῆν αἰρεῖσθαι δοῖται μὲν ἂν εἶναι σκοπεμένοις πως
ἐπὶ τῶν κοινωνῶν πρῶτον καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις, οἷον
ισθίειν ἢ τὸ συμπίνειν. τί γὰρ διαφέρει τὸ πλησίον
αὐτὰ συμβαίνειν ἢ χωρὶς, ἂν ἀφέλῃς τὸν λόγον;
μὴν καὶ τῷ λόγῳ κοινωνεῖν τῷ τυχεύοντος ἕτερον τοῦ- 15
μα τ' οὕτε διδάσκειν οὕτε μαθηθῆναι τοῖς αὐταρκέσι
οἷον τε· μαθηθῶν μὲν γὰρ αὐτὸς ἔχει ὡς δεῖ
οντος δ' ἐ φίλος· ἢ δ' ὁμοιότης φίλια. ἀλλὰ μὴν
κί γε, καὶ πάντες ἡδίων τῶν ἀγαθῶν μετὰ τῶν
κοινωνοῦμεν, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει ἕκαστον καὶ οὐ 20
ἐ ἀρίστου. ἀλλὰ τούτων τῷ μὲν ἡδονῆς σωματικῆς,
θεωρίας μυσηκῆς, τῷ δὲ φιλοσοφίας. καὶ τολμᾷ δὴ
ῶ φίλῳ. διό φησι "μόχθος οἱ τληῖ φίλοι," ὡς ἐ δεῖ
ι ἀπ' ἀλλήλων τούτου γινόμενον. ὅθεν καὶ ὁ ἔρω
φιλία ὁμοιον εἶναι· τῷ γὰρ συζῆν ὁρέγεται ὁ ἐρῶν, 25
χ ἦ μάλιστα δεῖ, ἀλλὰ κατ' αἰσθησιν. ὁ μὲν τοίνυν
ἐκείνῃ φησι διαπορῶν, τὸ δ' ἔργον οὕτω φαίνεται
ον, ὥστε ὁλόν ὅτι παρακρύπτεται πως ἡμᾶς ὁ δια-
σκεπτεῖν ἔθεν τάλῃθες. ὁ γὰρ φίλος βύλεται εἶναι,
ἢ παροιμία φησὶν, ἄλλος 'Ηρακλῆς, ἄλλος εὐτος. 30
ταὶ δὲ καὶ χαλεπὸν τὰ ἐφ' ἐνὸς γενέσθαι· ἀλλὰ
μὲν φύσιν ὁ συγγενέστατον, κατὰ δὲ σῶμα ὁμοιος
ἄλλος δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ τέτων κατὰ μέ-
ερος ἕτερον. ἀλλ' οὐθέν τε ἦττον βούλεται ὥσπερ
διαίρετος εἶναι ὁ φίλος. τὸ ὅν τῷ φίλῳ αἰσθάνεσθαι 35
ἔ πως ἀνάγκη αἰσθάνεσθαι εἶναι, καὶ τὸ αὐτόν πως
ιν. ὥστε καὶ τὰ φορτικά μὲν συνήδεσθαι καὶ συζῆν
ω ἡδὺ εὐλόγως (συμβαίνει γὰρ ἐκεῖνος ἅμα αἰσθη-
), μᾶλλον δὲ τὰς βειοτέρας ἡδονάς. αἴτιον δ' ὅτι

αἰὲ ἡδίων ἑαυτὸν θεωρεῖν ἐν τῷ βελτίονι ἀγαθῷ. τοῦτο δ'
ἐστὶν ὅτε μὲν πάθος, ὅτε δὲ πράξις, ὅτε δὲ ἕτερόν τι, εἰ
δυνατὸν εὖ ζῆν, καὶ ἔτω καὶ τὸν φίλον. ἐν δὲ τῷ συζῆν
συνεργεῖν, ἢ κοινωνίαν τῶν ἐν τέλει μάλιστά γε. διὸ συν-
θεωρεῖν καὶ συνευχαρισθῆναι, οὐ τὰ διὰ τροφὴν καὶ τὰ
ἀναγκαῖα αἰ τοιαῦται ὁμιλίας δοκοῦσιν εἶναι, ἀλλ' ἀπο-
λαύσεις. ἀλλ' ἕκαστος οὐ δύναται τυγχάνειν τέλους, ἐν
τούτῳ βούλεται συζῆν· εἰ δὲ μή, καὶ ποιεῖν εὖ καὶ πά-
σχαι ὑπὸ τῶν φίλων αἰροῦνται μάλιστα. ὅτι μὲν τοίνυν
καὶ δεῖ συζῆν, καὶ ὅτι μάλιστα βύλονται πάντες, καὶ ὅτι
ὁ εὐδαιμονέστατος καὶ ἀριστος μάλιστα τοιοῦτος, φανερόν.
ὅτι δὲ κατὰ τὸν λόγον ἐκ ἐφαίνετο, καὶ τῷ εὐλόγως συν-
βαινε λέγοντος ἀληθῆ. κατὰ τὴν σύνθεσιν γὰρ τῆς παρα-
βολῆς ἀληθὺς ὅσης ἢ λύσις ἐστίν. ὅτι γὰρ ὁ θεὸς ἐ τοῖς-
τος οἷον δεῖσθαι φίλου, καὶ τὸν ὁμοιον ἀξίῳ. καίτοι κατὰ
τῶν τὸν λόγον οὐδὲ νοήσει ὁ σπυδαῖος· οὐ γὰρ οὕτως ὁ
θεὸς εὖ ἔχει, ἀλλὰ βέλτιον ἢ ὥστε ἄλλο τι νοεῖν παρ'
αὐτὸς αὐτόν. αἴτιον δ' ὅτι ἡμῖν μὲν τὸ εὖ καθ' ἕτερον,
ἐκεῖνῳ δὲ αὐτὸς αὐτὸ τὸ εὖ ἐστίν. καὶ τὸ ζητεῖν ἡμῖν καὶ
εὖχεσθαι πολλὰς φίλους, ἅμα δὲ λέγειν ὡς ἐθέεις φίλος ῶ
πολλοὶ φίλοι, ἅμφω λέγεται ὀρθῶς. ἐνδεχομένου γὰρ
πολλοῖς συζῆν ἅμα καὶ συναισθάνεσθαι ὡς πλείους αἰρε-
τώτατον. ἐπεὶ δὲ χαλεπώτατον, ἐν ἐλάττωσιν ἀνάγκη τὴν
ἐνέργειαν τῆς συναισθήσεως εἶναι. ὥστ' οὐ μόνον χαλεπὸν
τὸ πολλοὺς κτήσασθαι (πεῖρας γὰρ δεῖ), ἀλλὰ καὶ οὕσι
χρήσασθαι. καὶ ὅτε μὲν ἀπείναι εὖ πράττοντα τὸν φίλ-
μενον βυλόμεθα, ὅτε δὲ μετέχει τῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἅμα
βύλεσθαι εἶναι φιλικόν. ἐνδεχομένη μὲν γὰρ ἅμα καὶ εὖ,
τὸτο πάντες αἰρῶνται· μὴ ἐνδεχομένη δὲ, ἀλλ' ὥσπερ τῷ
'Ηρακλεῖ ἴσως ἂν ἢ μήτηρ εἴλετο θεὸν εἶναι μᾶλλον ἢ
ματ' αὐτῆς ὄντα τῷ Εὐρυπυθεῖ θητεῦσιν. ὁμοίως γὰρ ἂν
εἴπειν καὶ ὃν ὁ Λάκων ἐσκωψεν, ἐπεὶ τις ἐκέλευσεν αὐτὸν
χειμαζόμενον ἐπικαλέσασθαι τὸς Διοσκόρους. δοκεῖ δὲ τῷ
μὲν φιλοῦντος τὸ ἀπείργειν εἶναι τῆς συμμεθέξεως τῶν
χαλεπῶν, τῷ δὲ φιλούμεν τὸ βύλεσθαι συμμετέχειν, καὶ
ταῦτα ἀμφοτέρω συμβαίνει εὐλόγως. δεῖ γὰρ τῷ φίλῳ
μηθὲν εἶναι ἔτω λυπηρὸν ὡς ἡδὺ τὸν φίλον. δοκεῖ δὲ δεῖν
αἰρεῖσθαι μὴ τὸ αὐτῷ. διὸ καλούουσι συμμετέχειν· ἵκανοὶ
γὰρ αὐτοὶ κακοπαθοῦντες, ἵνα μὴ φαίνωνται τὸ αὐτῶν

συστοιχίας corr P¹, συστοιχίας M¹. || 2. ἐτέρῳ] αἰρετῷ P¹. || αἰρετόν] αἰσθητόν corr P¹. || 7. γὰρ] μὴ γὰρ P¹. || 12. οἷς P¹. || M¹P¹. || ἂν ἀφέλῃς] ἀναφέρειν M¹. || 16. ἅμα τῷδε δοκῶν M¹. || 17. εἰσται μαθηθῆναι codices. || 20. οὐ M¹. || 21. ἀρίστον 22. τολμᾷ δὴ] τὸ ἅμα δεῖ Camerarius. || 25. εὖ ζῆν codices. || 26. ἐκ μάλιστα P¹. || τοίνυν] ἐν P¹. || 31. ἀπ' M¹. || 32. τὴν P¹. || δι] δὲ τὸ P¹. || 33. ἄλλος — 34. ἕτερον om M¹. || 36. καὶ τῷ] καὶ τῷ P¹. || 37. τὸ P¹. || δυνατόν] δ' αὐτόν P¹. || 4. τε M¹. || 11. ὁ om M¹. || 17. ἄλλο τι] ἀλλότῳ P¹. || 25. δεῖ] αἰ codices. || 27. τῷ ἅμα || 32. εἴποιε P¹, εἴποιεν M¹. || ἐκέλευεν M¹. || 33. Διοσκόρους M¹. || 35. τῷ] τῷ τὸ P¹. || 39. τὰ P¹.

σκοπῶντες καὶ αἰεῖσθαι τὸ χαίρειν λυπνόμεν τῷ φίλῳ, ἔτι δὲ καφότεροι εἶναι μὴ μόνοι φέροντες τὰ κακά. ἐπεὶ δ' αἰρετὸν τό τ' εὖ καὶ τὸ ἅμα, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἅμα εἶναι μετ' ἐλάττωτος ἀγαθῷ αἰρετόν πως ἢ χωρὶς μετὰ μείζονος. ἐπειδὴ ἄδηλον τὸ ποσὸν δύναται τὸ ἅμα ἢ διαφέρονται, καὶ οἷον καὶ τὸ μετέχειν ἅμα πάντων φιλικόν, καὶ ὥσπερ συνδιπνεῖν ἅμα φασὶν ἡδίων ταῦτ' ἔχοντας· εἰ δ' ἂν μέντοι οὐ βούλονται. ἐπεὶ δὲ γὰρ τις ὑπερβολὰς ποιήσει, ὁμολογῶσιν ἅμα κακῶς πράττοντας σφόδρα ἢ εὖ σφόδρα χωρὶς. παραπλήσιον δὲ τῷ καὶ περὶ τὰς ἀτυχίας. ὅτε μὲν γὰρ βεβλόμεθα τὸς φίλους εἶναι ὅδε λυπεῖν, ὅταν μὴ θὴν μέλλωσι ποιήσιν πλέον· ὅτε δὲ τὸς ἡδίστον παρεῖναι. τὸ δὲ τῆς ὑπεραντιώσεως ταύτης καὶ μάλ' εὐλογον. διὰ γὰρ τὰ προειρημένα τῷ συμβαίνει, καὶ ὅτι μὲν τὸ λυπόμενον ἢ ἐν φάυλῃ ὄντα ἔχει τὸν φίλον θεωρεῖν φεύγον· μὲν ἀπλῶς, ὥσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτούς, τὸ δ' ὁρᾶν τὸν φίλον ἡδύ, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ἡδίστων, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν καὶ μὴ κάμνοντα εἰ αὐτός. ὥστε ὁπότερον ἂν τούτων ἦ, μᾶλλον ἡδύ ποιεῖ τὴν ῥοπήν τῷ βέβασθαι παρεῖναι ἢ μὴ, καὶ τότε ἐπὶ τῶν χειρόνων συμβαίνειν καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν γίνεσθαι· μάλιστα γὰρ φιλοτιμῶνται τὸς φίλους μὴ πράττειν εὖ, μὴδ' εἶναι ἀνάγκαι αὐτοῖς κακῶς. διὸ ἐνίοτε τὸς ἐρωμένους συναποκτιννύουσιν. μᾶλλον γὰρ τοῦ οἰκείου αἰσθάνεσθαι κακῷ. ὥσπερ ἂν εἰ καὶ μεμνημένος ὅτι ποτὲ εὖ ἔπραττε μᾶλλον, ἢ εἰ ᾗτο αἰεὶ κακῶς πράττειν.

13 Ἀπορήσεις δ' ἂν τις εἰ ἐξιν ἐκάσῳ φίλῳ χρῆσασθαι καὶ ἐφ' ᾧ πέφυκε καὶ ἄλλως, καὶ τῷτο ἢ αὐτὸ ἡδύ κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἢ ὀφθαλμὸς ἰδεῖν ἢ καὶ ἄλλως παριδεῖν διαστρέφοντα, ὥστε δύο τὸ ἐν φανῆναι. αὗται μὲν δὴ ἄμφω ὅτι μὲν ὀφθαλμός, ὅτι ἦν δ' ὀφθαλμῷ· ἄλλη δὲ κατὰ συμβεβηκός, οἷον εἰ ἦν ἀποδόσθαι ἢ φαγεῖν. ὁμαλῶς δὴ καὶ ἐπισήμη· καὶ γὰρ ἀληθῶς καὶ ἀμαρτεῖν, οἷον ὅταν ἐκὼν μὴ ὀρθῶς γράψῃ, ὡς ἀγνοίᾳ δὴ χρῆσθαι, ὥσπερ μεταστρέφας τὴν χεῖρα· καὶ τῷ ποδὶ ποτε ὡς χειρὶ καὶ ταύτῃ ὡς ποδὶ χρῶνται ὀρχηστράδες. ἦδη πᾶσαι αἱ ἀρι- 35 ζαι ἐπισήμαι εἶπαν, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ ὡς ἀδικίᾳ χρῆσθαι, εἰ δίκης. εἰ ἄρα ἀπὸ δικαιοσύνης τὰ ἄδικα πράττων, ὥσπερ καὶ τὰ ἀγνοητικὰ ἀπὸ ἐπισήμης· εἰ δὲ τῷτ' ἀδύνατον, φα-

νερὸν ὅτι οὐκ ἂν εἶεν ἐπισήμαι αἱ ἀρεταί· ὅδ' εἰ μὴ ἀγνοεῖν ἀπὸ ἐπιστήμης, ἀλλ' ἀμαρτάνειν μόνον, καὶ αὐτὰ καὶ ἀπὸ ἀγνοίας ποιεῖν, ὅτι ἀπὸ δικαιοσύνης γὰρ ἀπὸ ἀδικίας πράττει· ἀλλ' ἐπεὶ φρόνησις ἐπιστήμη, ἀληθές τι τὸ αὐτὸ ποιήσει καὶ κείνη· ἐνδέχοντο γὰρ ἀφρόνως ἀπὸ φρονήσεως, καὶ ἀμαρτάνειν ταῦτ' εἰ ἀφρων. εἰ δὲ ἀπλή ἢ ἐκάστῃ χρεῖα ἢ ἔκαστον, καὶ νίμως ἔπραττον ὅτω πράττοντες. ἐπὶ μὲν ὅν ταῖς ἐπιστήμαις ἄλλη κυρία ποιεῖ τὴν τροφήν· αὐτὴ δὲ πασῶν κυρίας τίς; οὐ γὰρ ἐστὶ ἐπιστήμη γε ἢ ἡ καὶ μὴ οὐδ' ἀρετή. χρῆται γὰρ αὐτῇ· ἢ γὰρ τοῦ ἀρετῇ τῇ τῷ ἀρχομένῳ χρῆται. τίς ὅν ἐξιν; ἢ ὅστωι γεται ἀκρασία κακία τῷ ἀλόγῳ τῆς ψυχῆς, καὶ τῷ αἰσθητικῷ ὁ ἀκρατὴς ἔχων νοῦν. ἀλλ' ἦδη ἂν ἰσχυρῶς ἐπιθυμία, σρέφει καὶ λογίζεται τὰναντία. ἢ ὅτι δηλονότι, καὶ ἐν μὲν τῷ ἀρετῇ ἐν δὲ τῷ λόγῳ ἐπὶ ἑτέροι μεταποιεῦνται. ὥστε ἔσται δικαιοσύνη καὶ ἀρετὴ χρῆσθαι καὶ κακῶς, καὶ φρονήσει ἀφρόνως· ὥστε καὶ τὰναντία. ἄτοπον γὰρ εἰ τῆς μὲν ἐν τῷ λογιστικῷ ἐπὶ 20 μοχθηρία ποτὲ ἐγγενομένη μὲν τῷ λόγῳ σρέφει καὶ ποτὲ ἀγνοεῖν, ἢ δ' ἀρετῇ ἐν τῷ ἀλόγῳ ἀνοίας ἐκείνῃ σρέφει ταύτην, καὶ ποιήσει φρονίμως κρίνειν καὶ τὰναντία καὶ πάλιν ἢ φρόνησις ἢ ἐν τῷ λογιστικῷ τὴν ἐν τῷ αἰσθητικῷ ἀνὸν σωφρόνως πράττειν· ὅπερ δοκεῖ ἢ ἐγγενομένη 25 ὥστ' ἔσται καὶ ἢ ἀπὸ ἀγνοίας φρονίμως, ἐπὶ πᾶσι ἄτοπα, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ ἀγνοίας χρῆσθαι φρονίμως τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐδαμῶς ὀρῶμεν, ὡς πρὸς ἰατρικὴν ἢ γραμματικὴν σρέφει ἀκολασία. ἀλλ' ὅτι ἀγνοίαν, εἴαν ἢ ἐναντία, διὰ τὸ μὴ ἐνεῖναι τὴν ὑπὲρ 30 ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν, ὅπως μᾶλλον εἶναι πρὸς τὴν ἀρετὴν ὥπως ἔχουσιν. καὶ γὰρ ὁ ἀδικὸς πάντα ὁ δίκαιος πάντα καὶ ὅπως ἐνεστὶν ἐν τῇ δυνάμει ἢ ἀδυναμίᾳ. ὥστε ὅτι ἅμα φρόνιμοι καὶ ἀγαθοὶ ἐκείναι αἱ ἄλλαι ἔχουσιν ὀρθῶς τὸ Σωκρατικόν, ὅτι οὐδὲν ἰσχυρότερον φαίνεται 35 ἀλλ' ὅτι ἐπισήμην ἔφη, ἢ ὀρθόν· ἀρετῇ γὰρ ἐστὶ καὶ ἐπισήμη, ἀλλὰ γένος ἄλλο γινώσκω

Ἐπεὶ δ' ἔστι μόνον ἢ φρόνησις ποιεῖ τὴν εὐπραγίαν καὶ ἀρετὴν, ἀλλὰ φανερὸν καὶ τὸς εὐτυχεῖς εὖ πράττειν ἐν

2. δι] δι τὸ *M¹P¹*. || μόνον *M¹*. || 3. δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἅμα om *P¹*. || 8. μέντι *P¹*. || 11. ἀπείται Casaubonus. || 12. εἰ ἐπὶ τῇ αἰσθητικῇ *P¹*. || 13. μᾶλλον *P¹*. || 14. ταῦτα *M¹*. || 18. εἰ] εἰ ὁ *P¹*. || 20. καὶ ante διὰ om *M¹*. || 21. γινώσκειν *P¹*. || 22. ἀνέστη om *P¹*. || 23. οἰκείου om *P¹*. || 26. hinc librum θ incipit *P¹* cum Palatino 165, ε *Q*: ei enim δ est qui nobis η. *Z* interstitium habet τὸ versuum vacuum. || φίλῳ om *P¹*. || 27. ἀ] ὡ *P¹*. || 33. δι τῶν χρῆσαι *P¹*. || 35. εἶδη *P¹*. || αἱ ἀριζαι ἐπιστῆμαι εἶπαν] lacunam *P¹*. || 3. ὥτ' *M¹*. || 9. an σφρόνῃ? || 10. ἐτι et ἡ νοῦς om *P¹*. || 11. χρῆται — 12. ἀρετῇ om *P¹*. || 14. ἢ om *P¹*. || 15. τ *P¹*. || 16. μὲν ἐν *M¹*. || 17. κα] τὸ codices. || 22. φρονίμῳ *M¹P¹*. || 28. σρέφει *M¹*. || 33. φρονίμῳ *P¹*. || 34. εἰς καὶ *M¹P¹*. || 35. ἐπισήμη *M¹*. || 36. γινώσκω] lacunam *ZM¹*.

εὐτυχίας εὖ ποιήσης· εὐπραγίαν καὶ τὰ αὐτὰ τῆς ἐπι-
 ς, σκεπτόμενος ἄρ' ἐστὶ φύσει ὁ μὲν εὐτυχὴς ὁ δ' ἀτυ-
 χὴς οὐ, καὶ πῶς ἔχει περὶ τούτων. ὅτι μὲν γὰρ εἰσὶ
 εὐτυχεῖς ὁρῶμεν· ἄφρονες γὰρ ὄντες κατορθῶσι πολλά,
 ἢ τύχῃ κυρία. οἱ δὲ καὶ ἐν οἷς τέχῃ ἐστὶ, πολὺ
 καὶ τύχῃς ἐνυπάρχει, οἷον ἐν στρατηγίᾳ καὶ κυβερ-
 ῇ. πότερον οὖν ἀπὸ τίνος ἔξωσεν οὗτοί εἰσιν, ἢ οὐ τῷ
 ποιοῖ τινες εἶναι πρακτικοί εἰσι τῶν εὐτυχημάτων;
 μὲν γὰρ οὕτως οἰοῦνται ὡς φύσει τινῶν ὄντων· ἢ δὲ
 ποιῶν τινες ποιεῖ καὶ εὐθὺς ἐκ γενετῆς διαφέρουσιν,
 οἱ μὲν γλαυκοὶ οἱ δὲ μελανόμομοι τῷ τὸ δεῖν
 ἔχειν, οὕτω καὶ οἱ εὐτυχεῖς καὶ ἀτυχεῖς. ὅτι μὲν
 ἐφρονήσει κατορθῶσι, δῆλον· ἐ γὰρ ἀλογος ἢ φρό-
 νος ἔχει λόγον διὰ τί ἔτω πράττει· οἱ δ' ἐκ αὐ-
 τῶν εἰπεῖν διὰ τί κατορθῶσι· τέχῃ γὰρ αὐτῶν ἦν. ἐξὶ δὲ
 ὄντες ἄφρονες, ἐχ' ὅτι περὶ ἄλλα (τὸ μὲν γὰρ
 ἄτοπον· οἷον Ἰπποκράτης γεωμετρικὸς ὢν, ἀλλὰ περὶ
 ἄλλα δοκεῖ βλαβὴ καὶ ἄφρων εἶναι, καὶ πολὺ χρυ-
 σῶν ἀπώλεσεν ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ πεντηκosoλό-
 δι' εὐθύναι, ὡς λέγουσιν) ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν ἐνίοις εὐτυ-
 χῶν ἄφρονες. περὶ γὰρ ναυκληρίαν οὐχ οἱ δεινότατοι
 εἰσιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν κύβω πῶσται ὁ μὲν ὑδὲν, ἄλλος
 ἄλλῃ καθ' ἣν φύσει ἐστὶν εὐτυχής, ἢ τῷ φιλεῖσθαι,
 ἢ φασίν, ὑπὸ θεῶν, καὶ ἔξωθεν τι εἶναι τὸ κατορθοῦν.
 πλοῖον κακῶς νηαυπηγημένον ἀμεινον πολλάκις δὲ
 ἀλλ' ἐπὶ αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἔχει κυβερνήτην ἀγαθόν.
 ὅτος εὐτυχῶν τὸν θαῖμον· ἔχει κυβερνήτην ἀγαθόν.
 ἄτοπον θεὸν ἢ θαῖμονα φιλεῖν τὸν τοῖτον, ἀλλὰ μὴ
 βέλτιστον καὶ τὸν φρονιμώτατον. εἰ δὲ ἀνάγκη ἢ
 ἢ νόμος ἢ ἐπιτροπία τινὲς κατορθοῦν, τὰ δὲ δύο μὴ
 φύσει αὐτοῖς οἱ εὐτυχεῖς. ἀλλὰ μὴν ἢ γε φύσις
 ἢ τῷ αἰεὶ ὡσαύτως ἢ τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ δὲ τύχῃ
 τίον. εἰ μὲν οὖν τὸ παραλόγως ἐπιτυγχάνειν τύχῃς
 εἶναι. ἀλλ' εἴπερ διὰ τύχην εὐτυχής, ἐκ αὐτοῦτον
 τὸ αἴτιον, οἷον αἰεὶ τῷ αὐτῷ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. ἐπὶ
 ἐπιτυγχάνει ὥσπερ ὅτι ὁ γλαυκὸς ἐκ ὀξὺ ὀφθαλ-
 μῶν αἰτία ἀλλὰ φύσις· οἱ ἄρα ἐστὶν εὐτυχής ἀλλ'
 φύσιν. ὥστε τοῦτ' αὐτῷ εἰρηκτόν, ὅτι οὐδὲ λέγομεν
 εἰς, ἐπὶ τύχην εἰσὶν. ἐκ ἄρα εἰσὶν εὐτυχεῖς· τύ-

χῃς γὰρ, ὅσων αἰτία τύχῃ ἀγαθὴ ἀγαθῶν. εἰ δ' οὕτω,
 πότερον ἢ ἔσαι τύχῃ ὅλως, ἢ ἔσαι μὲν, ἀλλ' ἐκείνῃ;
 ἀνάγκη καὶ εἶναι καὶ αἰτίαν εἶναι. ἔσαι ἄρα καὶ ἀγαθῶν
 τισὶν αἰτία ἢ κακῶν. εἰ δ' ὅλως ἔξαιρετόν καὶ ὑδὲν ἀπὸ
 τύχῃς φασίεν γινώσθαι, ἀλλ' ἡμεῖς ἄλλης οὕσης αἰτίας
 διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν τύχην εἶναι φασίεν αἰτίαν, διὸ καὶ ὀρι-
 ζόμενοι τὴν τύχην τιθέασιν αἰτίαν ἀνάλογον ἀνθρωπίνῳ λο-
 γισμῷ, ὡς οὕσης τινὸς φύσεως. τὸ μὲν ἔν ἄλλο πρό-
 βλημ' αὐτῶν εἴη· ἐπειδὴ ὁρῶμεν τινὰς ἄπαξ εὐτυχήσαντες,
 διὰ τί ἐπὶ καὶ πάλιν αὐτῶν, διὰ τὸ ἀποκατορθῶσαι καὶ πάλιν;
 τὸ γὰρ αὐτὸ τῶν αἰτίων. ἐκ ἄρα ἔσαι τύχῃς. ἐπὶ τὸ ἄλλ'
 ὅταν τὸ αὐτὸ ἀποβαίῃ ἀπείρων καὶ ἀορίστων, ἔσται μὲν
 τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἐπιστήμη δ' ἐκ ἔσαι αὐτῶν ἢ δι' ἀπει-
 ρίαν, ἐπεὶ ἐμάνθανον αὐτῶν τινες εὐτυχεῖς, ἢ καὶ πᾶσαι αὐ-
 αὶ ἐπιστήμαι, ὥσπερ ἔφη Σωκράτης, εὐτυχίαι ἦσαν. τί ἔν
 κωλύει συμβῆναι τινὲς ἐφεξῆς τὰ τοιαῦτα πολλάκις, οὐχ
 ὅτι τοῖς δεῖ, ἀλλ' οἷον αὐτοῖς εἶναι τὸ κύβω αἰεὶ μακρὰν βάλ-
 λειν. τί δὲ δῆ; ἄρ' ἐκ ἐνέεισιν ὀρμαὶ ἐν τῇ ψυχῇ αἰεὶ μὲν
 ἀπὸ λογισμοῦ, αἰεὶ δ' ἀπὸ ὀρέξεως ἀλόγου, καὶ πρότεροι
 αὐταί; εἰ γὰρ ἐστὶ φύσει ἢ δι' ἐπιθυμίαν ἡδῆς καὶ ἢ ὀρε-
 ξις, φύσει γε ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν βαδίζου αὐτῶν πᾶν. εἰ δὲ τινὲς
 εἰσιν εὐφυεῖς ὥσπερ οἱ ἄδικοι ἐκ ἐπιστάμενοι ἄδειν, ὕτως
 ἐπεφυκάσι καὶ ἀνευ λόγου ὀρμῶσιν, ἢ φύσις πέφυκε, καὶ
 ἐπιθυμῶσι καὶ τότε ποτέ, καὶ ἔτω ὡς δεῖ καὶ ἔτι δεῖ καὶ
 ὅτε, ὅτοι κατορθῶσι, καὶ τύχῃσιν ἄφρονες ὄντες καὶ ἀλο-
 γοι, ὥσπερ καὶ εὖ ἔσονται οἱ διδασκαλικοὶ ὄντες. οἱ δὲ γε
 τοιοῦτοι εὐτυχεῖς, ὅσοι ἀνευ λόγου κατορθοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ
 πολὺ. φύσει ἄρα οἱ εὐτυχεῖς εἰσιν αὐτοῖς. ἢ πλεοναχῶς λέ-
 γεται ἢ εὐτυχία. τὰ μὲν γὰρ πράττεται ἀπὸ τῆς ὀρμῆς
 καὶ προελομένων πράττει, τὰ δ' ἔτι, ἀλλὰ τὴν ἀντίον. καὶ ἐν
 ἐκείνοις κακῶς λογίσσασθαι δοκῶσι κατορθύντες, καὶ εὐτυ-
 χῆσθαι φασίεν· καὶ πάλιν ἐν τούτοις, εἰ ἐβούλοντο αὐτοῖς
 ἔλαττον ἔλαβον ἀγαθόν. ἐκείνους μὲν τοῖνυν εὐτυχεῖν διὰ
 φύσιν ἐνδέχεται. ἢ γὰρ ὀρμὴ καὶ ἢ ὀρεξις οὕσα οὐ δεῖ
 κατάρθωσεν, ὁ δὲ λογισμὸς ἦν ἡλίθιος. καὶ τοὺς μὲν ἐν-
 ταῦθα, ὅταν μὲν λογισμὸς μὴ δοκῶν ὀρθῶς εἶναι, τύχῃ δ'
 αὐτῶν αἰτία ἦσα, αὐτῇ δ' ὀρθῇ ἦσα, ἔξωσεν· ἀλλ' ἐνίοτε δι'
 ἐπιθυμίαν ἐλογίσασθαι πάλιν ἔτω καὶ ἡτύχησεν. ἐν δὲ δὴ
 τοῖς ἐτέροις πῶς ἔσαι ἢ εὐτυχία κατ' εὐφύειαν ὀρέξεως καὶ

1. αἰ] εἰ codices. || 7. οὐ τῷ] ἔτω M²P². || 12. μὴ] τὸ μὲν M². || 13. ἢ om P². || 14. πράττει P². || 15. ἐπὶ P². || 16. μὴ
 X². || 17. ὑδὲν om P². || 20. ἐν om M²P². || 24. τε M². || 27. ἀλλ' — ἀγαθόν om P². || εὐτυχῇς M², εὐτυχ Z. || 35. ἢ] εἰ
 om M². || 36. ἢ P². || ὅτι ὥσπερ P². || ὁ om M². || γλαυκός P². || 37. ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ M².
 [ἀνθρώπων M². || 10. ἀπ. καὶ πάλιν καὶ πάλιν M². || 16. συμβαίῃ τῇ P², τῇ συμβῆναι M². || 17. τοῖς om Z. || 22. ἀν εὐθ-
 | ἄδειν] αὐ P². || 24. ποτέ] καὶ ποτε P². || 26. ἔσονται εἰ] ἔσονται αἰ M². || 30. ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ P². || 31. κατορθῶντες M², κατορ-
 P². || 34. ἢ post καὶ om P². || 37. δ' om P².

ἐπιθυμίας; ἀλλὰ μὴν ἡ ἐνταῦθα εὐτυχία καὶ τύχη διττή, καίτιναι ἡ αὐτή, ἡ πλείους αἱ εὐτυχίαι. ἐπεὶ δ' ὁρῶμεν παρὰ πάσας τὰς ἐπισήμας καὶ τοὺς λογισμὸς τὸς ὁρῶντες εὐτυχῶντας τινας, δῆλον ὅτι ἕτερον ἂν τι εἴη τὸ αἴτιον τῆς εὐτυχίας. ἐκεῖνη δὲ πότερον ἢ εὐτυχία ἢ ἔκ ἐξιν, ἢ ἐπε- 5 θύμησεν ὧν ἔδει καὶ ὅτε ἔδει τὸ λογισμὸς ἀνθρώπινος ἔκ ἂν τύτῃ εἴη. οὐ γὰρ δὴ πάμπαν ἀλόγισεν τὸτο, ἔτε φυ- σική ἐξιν ἢ ἐπιθυμία, ἀλλὰ διαφθείρεται ὑπὸ τινος. εὐ- τυχεῖν μὲν οὖν δοκεῖ, ὅτι ἡ τύχη τῶν παρὰ λόγον αἰτία, τὴν δὲ παράλογον· παρὰ γὰρ τὴν ἐπισήμην καὶ τὸ κα- 10 θόλου. ἀλλ' ὡς ἔοικεν, οὐκ ἀπὸ τύχης. ἀλλὰ δοκεῖ διὰ τὸτο. ὥσθ' ἔτος μὲν ὁ λόγος ἔδεικνυσιν ὅτι φύσει εὐ- τυχεῖν, ἀλλ' ὅτι ἔδεικνυται εὐτυχεῖν διὰ τύχην κατορθῶσιν, ἀλλὰ διὰ φύσιν· ἔδ' ὅτι ἔδει ἐξιν τύχη αἰτία ὑθενὸς δέκνυσιν, ἀλλ' ἔδει τῶν πάντων ὧν δοκεῖ. τὸτο μὲν 15 ἂν ἀπορήσει τις, ἄρ' αὐτὴ τὴν τύχη αἰτία, τῇ ἐπιθυμῆ- σαι ἔδει καὶ ὅτε δέ. ἢ ἔτω γε πάντων ἔσαι; καὶ γὰρ τῇ νοῆσαι καὶ βουλευσάσθαι· ἔγει γὰρ δὴ ἐβουλευσατο βου- λευσάμενος, καὶ τοῦτ' ἐβουλευσατο, ἀλλ' ἐξιν ἀρχὴ τις, ἔδ' ἐνόησε νοήσας πρότερον νοῆσαι, καὶ τὴν εἰς ἀπειρον. ἔκ 20 ἀρα τοῦ νοῆσαι ὁ νοῦς ἀρχή, ἔδ' ἐβουλευσάσθαι βυλῇ. τί ἔν ἄλλο πλὴν τύχης; ὡς ἀπὸ τύχης ἀπαντα ἔσαι, εἰ ἔστι τις ἀρχὴ ἧς οὐκ ἔστιν ἄλλη ἔξω. αὐτὴ δὲ διὰ τί τοιαύτη τὸ εἶναι τὸ τὸτο δύνασθαι ποιεῖν. τὸ δὲ ζητούμε- νον τὸτ' ἐξί τις ἢ τῆς κινήσεως ἀρχὴ ἐν τῇ ψυχῇ. δῆλον 25 δὴ, ὥσπερ ἐν τῷ ὅλῳ θεός, καὶ πᾶν ἐκείνῳ. κινεῖ γὰρ πως πάντα τὸ ἐν ἡμῖν θεῖον. λόγου δ' ἀρχὴ οὐ λόγος ἀλλὰ τι κρεῖττον. τί ἔν ἂν κρεῖττον καὶ ἐπισήμης εἴποι πλὴν θεός; ἢ γὰρ ἀρετὴ τῇ νῦ ὄργανον· καὶ διὰ τὸτο οἱ πάλαι ἔλεγον, εὐτυχεῖς καλῶνται οἱ ἂν ὁρμήσῃσι κατορ- 30 θῶν ἄλλοι οἶντες, καὶ βουλευσάσθαι οὐ συμφέρει αὐτοῖς· ἔχουσι γὰρ ἀρχὴν τοιαύτην ἢ κρεῖττον τῇ νῦ καὶ βουλεύσεως. οἱ δὲ τὸν λόγον· τὸτο δ' ἔκ ἔχουσι. καὶ ἐνθυσιασμοί· τὸτο δ' ἔδει δύνανται. ἄλλοι γὰρ ὄντες ἀποτυγχάνουσι καὶ τού- των φρονίμων καὶ σοφῶν ταχέϊαν εἶναι τὴν μαντικὴν καὶ 35 μόνον ἔδει τὴν ἀπὸ τῷ λόγῳ δέ. ἀπολαβεῖν, ἀλλ' οἱ μὲν δι' ἡμπερίαν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν τε ἐν τῷ σκοπεῖν χρῆσθαι· τῷ θεῷ δὲ αὐταί. τὸτο καὶ εὐ ὁρᾷ καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸ ὄν, καὶ ὧν ἀπολύεται ὁ λόγος ἔτος. διὸ οἱ μελαγχό- λικοι καὶ εὐθυόνηροι. ἔοικε γὰρ ἡ ἀρχὴ ἀπολυομένης τὸς 40

λόγος ἰσχύειν μᾶλλον· καὶ ὥσπερ οἱ τυφλοὶ μαθημα- μᾶλλον ἀπολυθέντες τῷ πρὸς τοῖς εἰρημένους εἶναι τὸ μ- μονεῖν. φανερόν δὲ ὅτι δύο εἶδη εὐτυχίας, ἡ μὲν 1 διὸ καὶ δοκεῖ ὁ εὐτυχὴς διὰ θεὸν κατορθῶν. ἔτος δ' ἡ ὁ κατὰ τὴν ὁρμὴν διορθωτικὸς, ὁ δ' ἕτερος ὁ παρὰ τὴν μὴν· ἄλλοι δ' ἀμφοτέρω. καὶ ἡ μὲν συνεχὴς αὐ- μᾶλλον, αὐτὴ δὲ ἔδει συνεχής.

Κατὰ μέρος μὲν ἔν περὶ ἐκάστης ἀρετῆς εἴρηται τῇ ρον· ἐπεὶ δὲ χωρὶς διεῖλον τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ 1 τῆς ἀρετῆς διαρθρωτέον τῆς ἐκ τῶν, ἦν ἐκαλῶμεν ἡμ- λοκαγαθίαν. ὅτι μὲν ἔν ἀνάγκη τὸν ταύτης ἀληθὲς τῇ μενον τῆς προσηγορίας ἔχειν τὰς κατὰ μέρος ἀρετὰς φ- νερόν. ἔδει γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑθενὸς οἶν τ' ἄλλῃ ἔκ ὑθείς γὰρ ὅλον μὲν τὸ σῶμα ὑγιαίνει, μέρος δ' ἔδει, αὐ 15 ἀναγκαῖον πάντα ἢ τὰ πλείεστα καὶ κυριώτατα τὸ αὐ- ἔχειν τρόπον τῷ ὅλῳ. ἐξιν δὴ τὸ ἀγαθὸν εἶναι καὶ πᾶ- λὸν ἀγαθὸν ἔδει μόνον κατὰ τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ καὶ αὐ- ἔχοντα διαφορὰν. τῶν γὰρ ἀγαθῶν πάντων τῶν ἔκ ἡ αὐτῶν αὐτῶν ἐνεκά ἐξιν ἀρετὰ. τῶν δὲ καλῶν, ἡ 20 αὐτὰ ὄντα πάντα ἐπαινετὰ ἐξιν. ταῦτα γὰρ ἐκ τῶν αἰ- αἰ τε πράξεις εἰσὶν ἐπαινετὰ καὶ αὐτὰ ἐπαινετὰ, ἀ- σὺνη καὶ αὐτὴ καὶ αἱ πράξεις. καὶ οἱ σώφρονες· ἡμ- γὰρ καὶ ἡ σωφροσύνη. ἀλλ' οὐχ ὑγιεία ἐπαινετὰ· αὐ γὰρ τὸ ἔργον. οὐδὲ τὸ ἰσχυρῶς· ἔδει γὰρ ἡ ἰσχύς. αὐ 25 ἀγαθὰ μὲν, ἐπαινετὰ δ' ἔδει. ὁμοίως δὲ τὸτο δῆλον καὶ τῶν ἄλλων διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. ἀγαθὸν μὲν ἔν ἐκ τῆς φύσει ἀγαθὰ ἐξιν ἀγαθὰ. τὰ γὰρ περιμάχῃτα καὶ γι- γισα εἶναι δοκῶντα ἀγαθὰ, τιμὴ καὶ πλοῦτος καὶ ἡμ- 30 τος ἀρετὰ καὶ εὐτυχία καὶ δυνάμεις, ἀγαθὰ μὲν καὶ ἐξιν, ἐνδέχεται δ' εἶναι βλαβερά τισιν διὰ τὰς ἔξω· αὐ γὰρ ἀφρων οὐτ' ἀδίκος ἢ ἀκόλαστος ὧν ἔδει ὅτι ἔστιν ἡμ- μενος αὐτοῖς, ὥσπερ ἔδει ὁ κάμνων τῇ τῇ ὑγιαίνει καὶ πᾶ- χρώμενος, ἔδει ὁ ἀσθενὴς καὶ ἀνάπηρος τοῖς τῇ ὑγιείᾳ τοῖς τοῦ ὁλοκλήρου κόσμοις. καλὸς δὲ καὶ ἀγαθὸς τῇ αὐ- 35 ἀγαθῶν τὰ καλὰ ὑπάρχειν αὐτῷ δι' αὐτὰ, καὶ τῇ π- κτικός εἶναι τῶν καλῶν καὶ αὐτῶν ἐνεκά. καλὰ ἔδει αἰ τε ἀρετὰ καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. ἐξιν δὲ ἔξιν πολιτικὴ, οἶαν οἱ δάκνους ἔχουσιν ἢ ἄλλῃ πᾶσι ἔχοιεν ἂν. αὐτὴ δ' ἐξιν ἔξιν τοιαύτη. εἰσὶ γὰρ οἱ ἡμ- 40 τὴν ἀρετὴν δεῖν μὲν ἔχειν, ἀλλὰ τῶν φύσει ἀγαθῶν ἔ

4. ἕτερον] αἴτιον *M*². || 5. ἡ om *P*². || 6. ἐκείνου λογισμὸς *M*². || 7. δι' *M*². || 9. οὐ] αὐ *P*². || 14. διὰ om *M*². || 18. δι' om *M*². || 21. ὁ νῦς Casaubonus: codices συνῆτα. || 27. οὐ om *P*². || 30. καλὰ καὶ *M*². || 31. βουλευσάσθαι *M*². || 36. μόνον *P*². || 40. ἀπολυμένης *M*².

4. ἔτω *P*². || 10. διορθωτικὸν *P*². || 13. ἔδει] ἔδει *M*², ἔδει *P*². || 14. ἔδει μὲν ὅλον *P*². || 17. κατ' αὐτὰ] κατὰ ταῦτα *P*². || 18. τὰ ἔχοντα *M*² *P*². || 19. αὐτὰ οἶν *M*². || 24. ἡ om *M*². || 31. ἐνόησε *M*². || 35. ἀγαθῶν — 36. τῶν om *P*². || 38. αὐ *M*².

διὸ ἀγαθοὶ μὲν ἄνδρες εἰσὶν· τὰ γὰρ φύσει μὲν ἀγαθὰ
 ἴς ἐστίν· καλοκαγαθίαν γὰρ ἔκ ἔχουσιν. ὃ γὰρ ὑπάρ-
 αὐτοῖς τὰ καλὰ δι' αὐτά, καὶ προαιφύνται καλοὶ κα-
 ῖ, καὶ ὃ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ καλὰ μὲν
 ὄντα, ἀγαθὰ δὲ φύσει ὄντα, τούτοις καλὰ. καλὰ
 ἐστὶν ὅταν ὃ ἕνεκα πράττωσι. καὶ αἰφύνται καλὰ, ἢ
 τῷ καλῷ καγαθῷ καλὰ ἐστὶ τὰ φύσει ἀγαθὰ· κα-
 γὰρ τὸ δίκαιον· τὸτο δὲ τὸ κατ' ἀξίαν· ἀξίος δ' ἔστος
 ν. καὶ τὸ πρέπον καλόν· πρέπει δὲ ταῦτα τῷ, πλῆ-
 νύγενεια δύνανται. ὥς τε τῷ καλῷ καγαθῷ καὶ αὐτὰ
 φέροντα καὶ καλὰ ἐστὶν· τοῖς δὲ πολλοῖς διαφωνεῖ
 ὃ γὰρ τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ κακίοις ἀγαθὰ ἐστὶ, τῷ
 γαθῷ ἀγαθὰ. τῷ δ' ἀγαθῷ καὶ καλὰ· πολλὰς γὰρ
 καλὰς πράξεις δι' αὐτὰ ἐπραξεν. ὃ δ' οἰόμενος τὰς
 αὐτὰς ἔχειν δεῖν ἕνεκα τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν κατὰ τὸ συμ-
 15 κὸς καλὰ πράττει. ἐστὶν οὖν καλοκαγαθία ἀρετὴ τέ-
 : καὶ περὶ ἡδονῆς δ' εἴρηται ποῖον τι καὶ πῶς ἀγα-
 καὶ ὅτι τὰ τε ἀπλῶς ἡδέα καὶ καλὰ, καὶ τὰ τε
 ὡς ἀγαθὰ ἡδέα. οὐ γίνεταί δὲ ἡδονὴ μὴ ἐν πράξει·
 τὸτο ὃ ἀληθῶς εὐδαιμόνων καὶ ἡδιστὰ ζήσει, καὶ τοῦτο
 20 ἔστιν οἱ ἄνθρωποι ἀξιοῦσιν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τις ὅρος καὶ τῷ
 ῥ, πρὸς ὃν ἀναφέροντες κρίνει τὸ ὑγιαῖνον σῶμα καὶ μή,
 ὃν μέχρι ποσὺ ποιητόν ἕκαστον καὶ εὖ ὑγιαῖνον· εἰ
 λαττον ἢ πλέον, ἕκαστος· ἔτω καὶ τῷ σπυδαίῳ περὶ τὰς
 :εις καὶ αἰρέσεις τῶν φύσει μὲν ἀγαθῶν ὡς ἐπαινετῶν

δὲ δεῖ τινὰ εἶναι ὅρον καὶ ἔξωθεν καὶ τῆς αἰρέσεως, καὶ
 περὶ φυγῆς χρημάτων πλήθους καὶ ὀλιγοτήτος καὶ τῶν
 εὐτυχημάτων. ἐν μὲν οὖν τοῖς πρότερον ἐλέχθη τὸ ὡς ὁ
 λόγος· τὸτο δ' ἐστὶν ὥσπερ αὖν εἴ τις ἐν τοῖς περὶ τὴν τρο-
 5 φὴν εἴπειεν ὡς ἡ ἰατρικὴ καὶ ὁ λόγος ταύτης. τοῦτο δ'
 ἀληθές μὲν, ὃ σαφές· δέ. δεῖ δὲ ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλ-
 λοις πρὸς τὸ ἄρχον ζῆν, καὶ πρὸς τὴν ἔξιν κατὰ τὴν ἐνέρ-
 γειαν τὴν τῷ ἀρχοντι, οἷον δῦλον πρὸς δεσπότη καὶ ἕκα-
 10 ρον πρὸς τὴν ἑκάστου καθήκονσαν ἀρχήν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἄν-
 θρωπος φύσει συνέστηκεν ἐξ ἀρχόντος καὶ ἀρχομένου, καὶ
 ἕκαστον δὲ δεῖ πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ζῆν. αὕτη δὲ διττή·
 ἄλλως γὰρ ἡ ἰατρικὴ ἀρχὴ καὶ ἄλλως ἡ ὑγίεια. ταύ-
 τῆς δὲ ἕνεκα ἐκείνη. ἔτω δ' ἔχει κατὰ τὸ θεωρητικόν. οὐ
 γὰρ ἐπιτακτικῶς ἀρχῶν ὁ θεός, ἀλλ' ὃ ἕνεκα ἡ φρόνησις
 15 ἐπιτάττει. διττὸν δὲ τὸ οὗ ἕνεκα· διώριστα δ' ἐν ἄλλοις,
 ἐπεὶ ἐκεῖνός γε οὐθενὸς δεῖται. ἥτις ἔν αἰρέσει καὶ κτήσις
 τῶν φύσει ἀγαθῶν ποιήσει τὴν τῷ θεῷ μάλιστα θεωρίαν, ἢ
 σώματος ἢ χρημάτων ἢ φίλων ἢ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, αὕτη
 ἀρίστη, καὶ ἔστος ὁ ὅρος κάλλιστος. εἴ τις δ' ἢ δι' ἐνδειαν
 20 ἢ δι' ὑπερβολὴν κωλύει τὸν θεὸν θεραπεύειν καὶ θεωρεῖν,
 αὕτη δὲ φαύλη. ἔχει δὲ τὸτο τῇ ψυχῇ, καὶ οὗτος τῆς
 ψυχῆς ὁ ὅρος ἀριστος, τὰ ἡκιστα αἰσθάνεσθαι τοῦ ἄλλου
 μέρους τῆς ψυχῆς, ἢ τοιούτων. τίς μὲν ἔν ὅρος τῆς καλο-
 καγαθίας, καὶ τίς ὁ σκοπὸς τῶν ἀπλῶς ἀγαθῶν, ἔστω

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΚΙΩΝ.

γαινετὰ μὲν ἐστὶ τὰ καλὰ, ψεκτὰ δὲ τὰ αἰσχροτά. καὶ
 μὲν καλῶν ἡγοῦνται αἱ ἀρεταί, τῶν δ' αἰσχυρῶν αἱ
 αἱ. ἐπαινετὰ δ' ἐστὶ καὶ τὰ αἷτια τῶν ἀρετῶν καὶ τὰ
 πόμενα ταῖς ἀρεταῖς καὶ τὰ γινόμενα ἀπ' αὐτῶν καὶ
 ῥγα αὐτῶν, ψεκτὰ δὲ τὰ ἐναντία. τριμεροῦς δὲ τῆς
 30 ἥς λαμβανομένης κατὰ Πλάτωνα, τῶ μὲν λογιστικῷ

ἀρετὴ ἐστὶν ἡ φρόνησις, τῷ δὲ θυμοειδοῦς ἡ τε πραότης καὶ
 ἡ ἀνδρεία, τοῦ δὲ ἐπιθυμητικῷ ἡ τε σωφροσύνη καὶ ἡ
 ἐγκράτεια, ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς ἡ τε δικαιοσύνη καὶ ἡ
 ἐλευθεριότης καὶ ἡ μεγαλοψυχία. κακία δ' ἐστὶ τοῦ μὲν
 λογιστικῷ ἡ ἀφροσύνη, τῷ δὲ θυμοειδοῦς ἡ τε ὀργιότης
 καὶ ἡ δειλία, τοῦ δὲ ἐπιθυμητικῷ ἡ τε ἀκολασία καὶ ἡ

1. ἀγαθὰ] ἀγαθὰ *M*¹*P*¹. || 2. ὑπάρχειν *M*¹*P*¹. || 6. πράττουσι *P*¹. || 7. καλῷ] καλῷ *M*¹. || τὰ] τὰ τῇ *P*¹. || 9. τίτω] πλῆτω
 2. || 10. αὐτὰ] αὐτὰ τὰ *P*¹. || 17. διείρηται *P*¹, δ' εἴη τε *M*¹. || 18. καὶ καλὰ — 19. ἀπλῶς om *P*¹. || 19. ἡδέα om *P*¹. || 20.
 1 *M*¹*P*¹. || τίτω *P*¹. || 22. ὃ *M*¹. || ὑγιανόν *M*¹. || μή] μὴ καὶ *M*¹, om *P*¹.
 2. φυγῆς] πληγῆς *M*¹. || 5. εἴποιεν *M*¹*P*¹. || ἡ om *M*¹. || 9. τὴν om *M*¹. 11. δι] δὲ *M*¹. || 12. ἢ utrumque om *M*¹. || 13.
 τὸν *P*¹. || 16. τε *M*¹*P*¹. || κτίσις *P*¹. || 17. μάλιστα τὴν τῷ θεῷ *P*¹. || 19. εἴ] ἢ *P*¹. || 22. ὃ om *P*¹. || αἰσθάνεσθαι *P*¹. || 23.
 καὶ *M*¹. || 25. εἰρημένους *M*¹.

ἀκράτεια, ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς ἢ τε ἀδικία καὶ ἀνελευθε-
ριότης καὶ μικροψυχία.

2 Ἔστι δὲ φρόνησις μὲν ἀρετὴ τοῦ λογιστικοῦ, παρα-
σκευαστικὴ τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν συντελούντων. πραότης δ'
ἐστὶν ἀρετὴ τῷ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν ὑπὸ ὀργῆς γίνονται δυσ-
κίνητοι. ἀνδρεία δ' ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν
δυσέκπληκτοί εἰσιν ὑπὸ φόβων τῶν περὶ θάνατον. σωφρο-
σύνη δ' ἐστὶν ἀρετὴ τῷ ἐπιθυμητικῷ, καθ' ἣν ἀνόρεκτοι γί-
νονται περὶ τὰς ἀπολαύσεις τῶν φαύλων ἡδονῶν. ἐγκρά-
τεια δ' ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ ἐπιθυμητικῷ, καθ' ἣν κατέχουσι τῷ
λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ τὰς φαύλας ἡδονάς.
δικαιοσύνη δ' ἐστὶν ἀρετὴ ψυχῆς διανεμητικὴ τῷ κατ' ἀξίαν.
ἐλευθεριότης δ' ἐστὶν ἀρετὴ ψυχῆς εὐδάπανος εἰς τὰ καλὰ.
μεγαλοψυχία δ' ἐστὶν ἀρετὴ ψυχῆς, καθ' ἣν δύναται φέ-
ρειν εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν καὶ τιμὴν καὶ αἰτιμίαν.

3 Ἀφροσύνη δ' ἐστὶ κακία τοῦ λογιστικῷ, αἰτία τῷ ζῆν
κακῶς. ὀργιλότης δ' ἐστὶ κακία τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν
εὐκίνητοι γίνονται πρὸς ὀργήν. δειλία δ' ἐστὶ κακία τοῦ
θυμοειδοῦς, καθ' ἣν ἐκπλήττονται ὑπὸ φόβων, καὶ μάλιστα
τῶν περὶ θάνατον. ἀκολασία δ' ἐστὶ κακία τῷ ἐπιθυμητικῷ,
καθ' ἣν αἰρῶνται τὰς φαύλας ἡδονάς. [περὶ μὲν τῆς ἀκρα-
τείας ὁδὸν ἔτω δὲ σὺ δύνασαι ὀρίξειν.] ἀκράτεια δ' ἐστὶ
κακία τῷ ἐπιθυμητικῷ, καθ' ἣν παρασύρουν τῇ ἀλογίᾳ τὴν
ἐπιθυμίαν ὠθοῦσαν ἐπὶ τὰς τῶν φαύλων ἡδονῶν ἀπολαύ-
σεις. ἀδικία δ' ἐστὶ κακία ψυχῆς, καθ' ἣν πλεονεκτικοί
γίνονται παρὰ τὴν ἀξίαν. ἀνελευθερία δ' ἐστὶ κακία ψυ-
χῆς, καθ' ἣν ὀρέγονται τῷ πανταχόθεν κέρδους. μικροψυχία
δ' ἐστὶ κακία ψυχῆς, καθ' ἣν ἀδύνατοί εἰσι φέρειν εὐτυ-
χίαν καὶ ἀτυχίαν καὶ τιμὴν καὶ αἰτιμίαν.

4 Τῆς δὲ φρονήσεως ἐστὶ τὸ βουλευσασθαι, τὸ κρίναι τὰ
ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ αἰρετὰ καὶ
φευκτά, τὸ χρῆσθαι πᾶσι καλῶς τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς,
τὸ ὁμιλῆσαι ὀρθῶς, τὸ συνιδεῖν τοὺς καιροὺς, τὸ ἀγχίνως
χρησασθαι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, τὸ τὴν ἐμπειρίαν ἔχειν
τῶν χρησίων πάντων. ἡ μνήμη δὲ καὶ ἐμπειρία καὶ
ἀγχίνωια ἥτοι ἀπὸ τῆς φρονήσεως ἐκάστη αὐτῶν ἐστίν, ἡ
παρέπεται τῇ φρονήσει· ἡ τὰ μὲν αὐτῶν οἶον συναίτια τῆς
φρονήσεως ἐστὶ, καθάπερ ἐμπειρία καὶ ἡ μνήμη, τὰ δὲ οἶον
μέρη αὐτῆς, οἶον εὐβουλία καὶ ἀγχίνωια. πραότητος
δ' ἐστὶ τὸ δύνασθαι φέρειν μετρίως ἐγκλήματα καὶ ὀλιγω-
ρίας, καὶ τὸ μὴ ταχέως ὁρμᾶν ἐπὶ τὰς τιμωρίας, καὶ τὸ
μὴ εὐκίνητον εἶναι πρὸς τὰς ὀργάς, ἄπικρον δὲ τῷ ἥθει
καὶ ἀφιλόνηκον, ἔχοντα τὸ ἡρεμαῖον ἐν τῇ ψυχῇ καὶ
ζάσιμον. ἀνδρείας δ' ἐστὶ τὸ δυσέκπληκτον ὑπὸ φόβων
τῶν περὶ θάνατον, καὶ τὸ εὐθαρσῆ ἐν τοῖς δεινοῖς, καὶ τὸ

εὐτολμον πρὸς τὰς κινδύνους, καὶ τὸ μᾶλλον αἰρεῖσθαι
θάναι καλῶς ἢ αἰσχρῶς σωθῆναι, καὶ τὸ νίκης
εἶναι. ἐτι δὲ ἀνδρείας ἐστὶ καὶ τὸ πονεῖν καὶ καρτερεῖ
αἰρεῖσθαι ἀνδραγαθίζεσθαι. παρέπεται δὲ τῇ ἀνδρείᾳ
ἡ εὐτολμία καὶ ἡ εὐψυχία καὶ τὸ θάρσος καὶ τὸ ἔ
ἐτι δὲ καὶ ἡ φιλοπονία καὶ ἡ καρτερία. σωφρο-
σύνη δ' ἐστὶ τὸ μὴ θαυμάζειν τὰς ἀπολαύσεις τῶν σωμα-
τικῶν, καὶ τὸ εἶναι πάσης ἀπολαύσεως αἰσχρῶς ἢ
ἀνόρεκτον, καὶ τὸ φοβεῖσθαι καὶ τὴν δικαίαν ἄδου.
τὸ τεταῖσθαι περὶ τὸν βίον ὁμοίως ἔν τε μικροῖς καὶ μ
λοις. παρέπεται δὲ τῇ σωφροσύνῃ εὐταξία, καὶ
αἰδώς, εὐλάβεια. ἐγκρατείας δ' ἐστὶ τὸ δύνασθαι
τασχεῖν τῷ λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ τὰς
ἀπολαύσεις καὶ ἡδονάς, καὶ τὸ καρτερεῖν, καὶ τὸ ἔ
νητικὸν εἶναι τῆς κατὰ φύσιν ἐνδεΐας καὶ λύπης.

15 καιοσύνης δ' ἐστὶ τὸ διανεμητικὸν εἶναι τοῦ κατ' ἀξίαν,
σωζειν τὰ πατρία ἔθνη καὶ τὰ νόμιμα, καὶ τὸ σὺν
γεγραμμένους νόμους, καὶ τὸ ἀληθεύειν ἐν τῷ διαφ
καὶ τὸ διαφυλάττειν τὰς ὁμολογίας. ἔστι δὲ πρῶτ
20 δικαιοσύνης πρὸς τὸς θεούς, εἴτα πρὸς δαίμονας, εἴτα
πατρίδα καὶ γονεῖς, εἴτα πρὸς τοὺς κατοικοχόμενους
ἐστὶν ἡ εὐσέβεια, ἥτοι μέρος ἕσα δικαιοσύνης ἡ παρὰ
θεῷ. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότης καὶ ἀ
καὶ ἡ πίστις καὶ ἡ μισοπονηρία. ἐλευθεριότης δ'

25 τὸ προσηκόν εἶναι χρημάτων εἰς τὰ ἐκαστῶν, καὶ
ψιλῇ ἐπὶ τῷ εἰς τὰ δέοντα ἀναλωθῆναι, καὶ τὸ βί
κὸν εἶναι ἐν τῷ διαφόρῳ, καὶ τὸ μὴ λαβεῖν ὅτι μ
ἔστι δὲ ὁ ἐλευθέριος καὶ περὶ ἐσθῆτα καθαρὸς καὶ
οὐκισιν, καὶ κατασκευαστικὸς τῶν περιττῶν καὶ καλῶ
διαγωγὴν ἐχόντων ἡδέϊαν ἄνευ τῆ λυσιστελῶτος, καὶ ὁ
πτικὸς τῶν ζώων τῶν ἰδίων ἐχόντων τι ἢ θαυμαστὴ ὁ
λυθεῖ δὲ τῇ ἐλευθεριότητι τοῦ ἥθους ὑγρότης καὶ εὐση
καὶ φιλανθρωπία καὶ τὸ εἶναι ἐλεητικὸν καὶ φιλῶν
καὶ φιλόξενον καὶ φιλόκαλον. μεγαλοψυχία δ'

30 τὸ καλῶς ἐνεργεῖν καὶ εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν καὶ τι
καὶ αἰτιμίαν, καὶ τὸ θαυμάζειν μήτε τρυφὴν μήτε
πείαν μήτε ἐξουσίαν μήτε τὰς νόμους τὰς ἐναγκαλίας, ἡ
δὲ τι βάθος τῆς ψυχῆς καὶ μέγεθος. ἔστι δὲ μεγαλ
χος ὅθ' ὁ τὸ ζῆν περὶ πολλῷ ποιούμενος εὐθ' ὁ φιλό
ἀπλῶς δὲ τῷ ἥθει καὶ γενναῖος, ἀδικεῖσθαι δυνάμει
οὐ τιμωρητικὸς. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ μεγαλοψυχίᾳ εὐσέ
καὶ ἀλήθεια.

Ἀφροσύνης δ' ἐστὶ τὸ κρίνειν κακῶς τὰ πράγματα
τὸ βουλευσασθαι κακῶς, τὸ ὁμιλῆσαι κακῶς, τὸ χρῆ
σθαι κακῶς τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς, τὸ ψευδῶς ἀξί

τῶν εἰς τὸν βίον καλῶν καὶ ἀγαθῶν. παρακολουθεῖ ἢ ἀφροσύνη ἀπειρία, ἀμαθία, ἀκρασία, ἐπαρσιτερότης, ἡμωσύνη. ὀργιλότητος δ' ἐστὶν εἶδη τρία, ἀκροχολία ἢ βαρυθυμία. ἔστι δὲ τῷ ὀργίλῳ μὴ δύνασθαι φέρειν τὰς μικρὰς ὀλιγορήσεις μῆτε ἐλαττώσεις, εἶναι δὲ 5 τικτὸν καὶ τιμωρητικὸν καὶ εὐκίνητον πρὸς ὀργὴν καὶ ἔργον καὶ ὑπὸ λόγου τῷ τυχόντος. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ὀργῇ τὸ παροξυντικὸν τῷ ἥθους καὶ εὐμετάβολον, καὶ ἡ ἰλογία, καὶ τὸ ἐπὶ μικροῖς λυπεῖσθαι, καὶ τὸ ταῦτα χεῖν ταχέως καὶ παρὰ βραχὺν καιρὸν. δειλίας δ' 10 τὸ ὑπὸ τῶν τυχόντων φόβῳ εὐκίνητον εἶναι, καὶ μάλιστα τῶν περὶ θάνατον καὶ τὰς σωματικὰς πηρώσεις, καὶ πολλαμβάνειν κρεῖττον εἶναι ὥσπερ σωθῆναι ἢ τελευτῆ καλῶς. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ δειλίᾳ μαλακία, ἀνανδρία, ἰα, φιλοψυχία. ὕπαις δὲ τις εὐλάβεια καὶ τὸ ἀφι- 15 κὸν τοῦ ἥθους. ἀκολασίας δ' ἐστὶ τὸ αἰρεῖσθαι τὰς αὐσεῖς τῶν ἡδονῶν τῶν βλαβερῶν καὶ αἰσχυρῶν, καὶ πολλαμβάνειν εὐδαιμονεῖν μάλιστα τὸς ἐν ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς ὄντας, καὶ τὸ φιλογέλοιοι εἶναι καὶ τὸ φι- 20 ὤπτην καὶ φιλευτράπελον, καὶ τὸ ῥαδιουργὸν εἶναι ἐν λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἔργοις. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀκολασίᾳ ἰα, ἀναίδεια, ἀκοσμία, τρυφή, ῥαθυμία, ἀμέλεια, ὀλι- 25 α, ἔκλυσις. ἀκρασίας δ' ἐστὶ τὸ κωλύοντος τῷ λό- γῳ τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν αἰρεῖσθαι, καὶ τὸ ὑπο- 30 βάνοντα κρεῖττον εἶναι μὴ μετασχεῖν μὲν αὐτῶν, με- 35 τὰ δὲ μὴδὲν ἔπτον, καὶ τὸ οἶσθαι μὲν δεῖν πράττειν τὰ καλὰ καὶ τὰ συμφέροντα, ἀφίστασθαι δὲ αὐτῶν τὰς ἡδονάς. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀκρασίᾳ μαλακία καὶ μέλεια καὶ τὰ πλείστα ταῦτα ἃ καὶ τῇ ἀκολασίᾳ. ἀδικίας δ' ἐστὶν εἶδη τρία, ἀσέβεια, πλεονεξία ὕβρις. 30 πλεονεξία μὲν ἡ περὶ θεῶν πλημμέλεια καὶ περὶ δαίμονας ἢ περὶ τὸς κατοικομένους, καὶ περὶ γονεῖς καὶ περὶ πα- 35 τέρους. πλεονεξία δὲ περὶ τὰ συμβόλαια, παρὰ τὴν ἀξίαν ἰέναι τὸ διάφορον. ὕβρις δὲ καὶ ἡ τὰς ἡδονὰς αὐτοῖς ἰσχυρῶς ἐκτρέφειν, εἰς ὄνειδος ἀγαγόντες ἑτέρας, ὅθεν Εὐθύνης 35 αὐτῆς λέγει "ἥ τις κερδαίνῃσ' ὑδὲν ὅμως ἀδικεῖ." ἔστι ἡ ἀδικία τὸ παραβαίνειν τὰ πάτρια ἔθη καὶ τὰ νό- 40 μισα, καὶ τὸ ἀπειθεῖν τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσι, τὸ

ψεύδεσθαι, τὸ ἐπιорκεῖν, τὸ παραβαίνειν τὰς ὁμολογίας καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἀδελφούς. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀδικίᾳ συκοφαντία, ἀλα- 45 ζονεία, φιλανθρωπία προσκοίητος, κακοήθεια, πανουργία. ἀνελευθερίας δ' ἐστὶν εἶδη τρία, αἰσχροκερδία, φειδωλία, 50 κίμβησις. αἰσχροκερδία μὲν, καὶ ἡ κερδαίνειν ζητοῦσι πανταχόθεν, καὶ τὸ κέρδος τῆς αἰσχύνης περὶ πλείονος ποιοῦνται. φειδωλία δ' ἐστὶ καὶ ἡ ἀδάπανοι γίνονται τῶν 55 χρημάτων εἰς τὸ δέον. κίμβησις δ' ἐστὶ καὶ ἡ δαπανῶσι μὲν, κατὰ μικρὸν δὲ καὶ κακῶς, καὶ πλέον βλάπτονται τῷ μὴ κατὰ καιρὸν ποιεῖσθαι τὸ διάφορον. ἔστι δὲ τῆς 60 ἀνελευθερίας τὸ περὶ πλείστου ποιεῖσθαι χρήματα, καὶ τὸ μὴδὲν ὄνειδος ἡγεῖσθαι τῶν ποιόντων τὸ κέρδος, βίος θητι- 65 κὸς καὶ δουλοπρεπὴς καὶ εὐκαρὸς, φιλοτιμίας καὶ ἐλευθε- 70 ρίας ἀλλότριος. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀνελευθερίᾳ μικρολο- 75 γία, βαρυθυμία καὶ μικροψυχία, ταπεινότης, ἀμετρία, ἀγένεια, μισανθρωπία. μικροψυχίας δ' ἐστὶ τὸ μῆτε 80 τιμὴν μῆτε ἀτιμίαν μῆτε εὐτυχίαν μῆτε ἀτυχίαν δύνα- 85 σθαι φέρειν, ἀλλὰ τιμώμενον μὲν χαυνοῦσθαι, μικρὰ δὲ 90 εὐτυχήσαντα ὑπεξαίρεσθαι, ἀτιμίαν δὲ μὴδὲ τὴν ἐλαχίσ- 95 την ἐνεργεῖν δύνασθαι, ἀπότευγμα δ' αὐτὴν καὶ ἀτυχίαν 100 κρίνειν μεγάλην, ὀδύρεσθαι δ' ἐπὶ πᾶσι καὶ δυσφορεῖν. 105 ἔτι δὲ τοιοῦτός ἐστιν ὁ μικροψυχος οἷος πάντα τὰ ὀλιγο- 110 ρήματα καλεῖν ὕβριν καὶ ἀτιμίαν, καὶ τὰ δι' ἀγνοίαν ἢ 115 λήθην γιγνόμενα. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ μικροψυχίᾳ μικρολο- 120 γία, μεμψιμοιρία, δυσελπίστια, ταπεινότης.

Καθόλου δὲ τῆς μὲν ἀρετῆς ἐστὶ τὸ ποιεῖν σπουδαῖαν 8 τὴν διάθεσιν περὶ τὴν ψυχὴν, ἡρεμάτεις καὶ τεταγμέναις 9 κινήσεσι χρωμένῃ, συμφωνῶσαν κατὰ πάντα τὰ μέρη. 10 διὸ καὶ δοκεῖ παράδειγμα πολιτείας ἀγαθῆς εἶναι ψυχῆς 11 σπουδαία διάθεσις. ἔστι δὲ ἀρετῆς καὶ τὸ εὐεργετεῖν τοὺς 12 ἀξίους, καὶ τὸ φιλεῖν τὸς ἀγαθούς, καὶ τὸ μῆτε κολακτικὸν 13 εἶναι μῆτε τιμωρητικόν, ἀλλὰ ἴσων καὶ εὐμενικὸν καὶ 14 συγγνωμονικόν. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀρετῇ χρηστότης, ἐπιείκεια, 15 εὐγνωμοσύνη, ἐλπίς ἀγαθή. ἔτι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα οἷον 16 φίλοισιν εἶναι καὶ φιλόφιλον, φιλόταιρον, φιλόζωνον, φι- 17 λάνθρωπον καὶ φιλόκαλον. ἃ δὲ πάντα τῶν ἐπαινουμένων 18 ἐστίν. τῆς δὲ κακίας ἐστὶ τὰ ἐναντία.

ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ Α.

Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὁρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὔσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθὴν τινὸς ἕνεκεν συνεσκευαίαν (τῷ γὰρ εἶναι δοκῦντος ἀγαθὴν χάριν πάντα πράττεισι πάντες), δὴλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθὰ τινὲς σοχαζονται, μάλιστα δὲ καὶ τῷ κυριωτάτῃ πάντων, ἡ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλεσμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτική. ὅσοι μὲν ἔν οἷονταί πολιτικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ οἰκονομικὸν καὶ δεσποτικὸν εἶναι τὸν αὐτόν, ἢ καλῶς λέγουσιν· πλήθει γὰρ καὶ ὀλιγότῃ νομίζουσι διαφέρειν, ἀλλ' οὐκ εἶδει τέτων ἕκαστον, οἷον ἂν μὲν ὀλίγων, δεσπότην, ἂν δὲ πλειόνων, οἰκονόμον, ἂν δ' ἔτι πλειόνων, πολιτικὸν ἢ βασιλικόν, ὡς οὐδὲν διαφέρουσιν μεγάλην οἰκίαν ἢ μικράν πόλιν, καὶ πολιτικὸν δὲ καὶ βασιλικόν, ἔταν μὲν αὐτὸς ἐφεστήκη, βασιλικόν, ἔταν δὲ κατὰ λόγους τῆς ἐπιστήμης τῆς τοιαύτης, κατὰ μέρος ἀρχῶν καὶ ἀρχόμενος, πολιτικόν. ταῦτα δ' ἐκ ἐστὶν ἀληθῆ. δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐπισκοποῦσι κατὰ τὴν ὑψηλὴν μέθοδον. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ σύνθετον μέχρι τῶν ἀσυνθέτων ἀνάγκη διαιρεῖν (ταῦτα γὰρ ἐλάχις μέρη τῷ παντός), οὕτω καὶ πόλιν ἐξ ὧν σύγκειται σκοπῶντες ὑφόμεθα καὶ περὶ τέτων μᾶλλον, τί τε διαφέρουσιν ἀλλήλων, καὶ εἴ τι τεχνικὸν ἐνδέχεται λαβεῖν περὶ ἕκαστον τῶν ῥηθέντων.

2 Εἰ δὴ τις ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα φερόμενα βλέψειν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τούτοις κάλλιστ' ἂν ἔτω θεωρήσειεν. ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τὸς ἀνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι, οἷον θῆλυ μὲν καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἕνεκεν (καὶ τὸτο ἔκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίστασθαι, οἷον αὐτό, τοῦτον καταλιπεῖν ἕτερον), ἄρχον δὲ φύσει καὶ ἀρχόμενον διὰ τὴν σωτηρίαν· τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τῇ διανοίᾳ προορᾶν ἄρχον φύσει καὶ δεσπῶν φύσει, τὸ δὲ δυνάμενον τῷ σώματι ταῦτα ποιεῖν ἀρχόμενον καὶ φύσει δούλον. διὸ δεσπότη καὶ δούλῳ ταῦτό συμφέρει. φύσει μὲν οὖν διώριται τὸ θῆλυ καὶ τὸ δούλον. οὐθέν γὰρ ἡ ποιεῖ τοιοῦτον οἷον χαλκοτύποι τὴν Δελφικὴν μέχρινι, ἀλλ' ἐν πρὸς ἑν· ἔτω γὰρ ἂν ἀποτελεῖται λιστα τῶν ὀργάνων ἕκαστον, μὴ πολλοῖς ἔργοις ἀδουλοῦν. ἐν δὲ τοῖς βαρβάρους τὸ θῆλυ καὶ δούλον αὐτὴν ἔχει τάξιν. αἴτιον δ' ὅτι τὸ φύσει ἀρχὸν ἐστίν, ἀλλὰ γίνεται ἡ κοινωνία αὐτῶν δούλης καὶ δούλου φασιν οἱ ποιεῖται "βαρβάρων δ' Ἑλλήνων ἀρχὸν ἐστίν" ὡς ταῦτό φύσει βάρβαρον καὶ δούλον ὄν. ἐκ μὲν ἑκ τῶν τῶν δύο κοινωνιῶν οἰκία πρώτη, καὶ ὁρθὴ ἦν εἴπε ποιεῖται "οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκα τε καὶ τὴν τῆρα." ὁ γὰρ βοῦς ἀντ' οἰκίετο τοῖς πένθεσσι ἐστίν. ἡ οὖν εἰς πᾶσαν ἡμέραν συνεστηκυῖα κοινωνία κατὰ φύσιν οἶκός ἐστιν, ὡς Χαρώνδας μὲν καλεῖ ὁμοσιπύνας, Ἐπικράτης δὲ ὁ Κρής ὁμοκάπους· ἡ δ' ἐκ πλειόνων οἰκία καὶ πρώτη χρήσεως ἕνεκεν μὴ ἐφημέρου καὶ μὴ μάλιστα κατὰ φύσιν οἰκία ἡ κώμη ἀποικία οἰκίας εἶναι· ἡ οὖν οἰκίαι τινες ὁμογάλακτας παῖδας τε καὶ παῖδων καὶ διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐβασιλεύοντο αἱ πόλεις, καὶ νῦν αἱ πόλεις ἐκ βασιλευμένων γὰρ συνήλθον. πᾶσα γὰρ ἐβασιλεύεται ὑπὸ τῷ πρεσβυτάτῃ, ὥς καὶ αἱ ἀπαιεῖται τὴν συγγένειαν. καὶ τῷ ἐστὶν ὁ λέγει Ὀμηρος, "ἄρχον δὲ ἕκαστος παῖδων ἢ δ' ἀλόχων." σποράδες γὰρ καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄφιν. καὶ τὸς θεοὺς δὲ διὰ τὸτο πάντες ἐβασιλεύεσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν, ἐκ ἀρχαίων ἐβασιλεύοντο· ὥσπερ δὲ καὶ τὰ εἶδη ἐκαστὴν μοῖσιν οἱ ἄνθρωποι, ἔτω καὶ τὸς βίους τῶν θεῶν. ἡ δὲ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἡ δὲ πάντῃ περὶ τῆς αὐταρκείας ὡς ἔπος εἰπὲν, γνωμένη μὲν ἡ ζῆν ἕνεκεν, ἔσα δὲ τῷ εὖ ζῆν. διὸ πᾶσα πόλις φύσει εἴπερ καὶ αἱ πρῶται κοινωνίαι· τέλος γὰρ αὕτη ἡ πόλις ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν· οἷον γὰρ ἕκαστον ἐστὶ τῆς γενέσεως τελεσθείσης, ταύτην φασὶν τὴν φύσιν εἶναι ἕκαστον, ὡς ἄνθρωπον, ἵππον, οἰκίαν. ἔτι τὸ ἕνεκα καὶ τὸ τέλος

Codices QI¹M¹Q¹S¹T¹U¹V¹W¹.10. εἶδη T¹. || 14. ἐφεστήκει QT¹. || 15. κατὰ τοὺς λόγους I¹. || 18. γὰρ om M¹. || 22. εἴ τι] ἐτι S¹. || 26. συνδυάζεσθαι S¹. || 30. τοῦτο M¹. || ἄρχην T¹.2. μάχεσθαι T¹. || 14. χερῶδες Q. || ὁμοσιπύνας corr M¹. || 15. ὁμοκάπους Parisiensis 1857. || 19. ἐκ βασιλευμένων Q. || 31. S¹. || 31. κοινωνίαι om M¹. || 32. γὰρ om S¹.

ἡ δ' αὐτάρκεια τέλος καὶ βέλτιστον. ἐκ τούτων οὖν
 ἰὸν ὅτι τῶν φύσει ἡ πόλις ἐστί, καὶ ὅτι ἄνθρωπος
 πολιτικὸν ζῶον, καὶ ὁ ἀπολις διὰ φύσιν καὶ ὁ διὰ
 ἥτοι φαῦλός ἐστιν ἢ κρείττων ἢ ἄνθρωπος, ὥσπερ
 ὕψ' Ὀμήρου λοιδορηθεὶς "ἀφρήτωρ, ἀθέμιζος, ἀνέσιος." 5
 γὰρ φύσει τοιοῦτος καὶ πολέμῳ ἐπιθυμητής, ἅτε περ
 ὧν ὥσπερ ἐν πεττοῖς. διότι δὲ πολιτικὸν ὁ ἄνθρωπος
 πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγελαίου ζῶν μαῖλλον,
 ὅθεν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἡ φύσις ποιεῖ, λόγον
 ἔχον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῶων. ἡ μὲν οὖν φωνὴ τοῦ 10
 καὶ ἡδέος ἐστὶ σημεῖον, διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρ-
 χουσιν· μέχρι γὰρ τότε ἡ φύσις αὐτῶν ἐλήλυθεν, ὥς τε
 νοεῖται τοῦ λυπηροῦ καὶ ἡδέος καὶ ταῦτα σημαίνειν
 τοῖς. ὁ δὲ λόγος ἐπὶ τῷ θηλῶν ἐστὶ τὸ συμφέρον καὶ
 ἀβερὸν, ὥς τε καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδίκον. τὸτο γὰρ 15
 τὰλλα ζῶα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ μόνον ἀγαθοῦ
 καὶ δίκαιου καὶ ἀδίκου καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσιν
 ἡ δὲ τούτων κοινωνία ποιεῖ οἰκίαν καὶ πόλιν. καὶ
 οὖν θὴ τῇ φύσει πόλις ἡ οἰκία καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἐστίν.
 ἐρ ὅλον πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι τῷ μέρος· ἀναιρ- 20
 γὰρ τῷ ὅλῳ ἔχει πᾶς ὅδὲ χεῖρ, εἰ μὴ ὁμωνύμως,
 εἰ τις λέγει τὴν λιθίνην· διαφθάρεισα γὰρ ἔσται
 γη. πάντα δὲ τῷ ἔργῳ ὥριζαι καὶ τῇ δυνάμει, ὥς τε
 τοιαῦτα ὄντα ὁ λεκτέον τὰ αὐτὰ εἶναι, ἀλλ' ὁμῶ-
 ὅτι μὲν ἔν ἡ πόλις καὶ φύσει καὶ πρότερον ἢ ἕκα- 25
 ἥλῳ· εἰ γὰρ μὴ αὐτάρκειας ἕκαστος χωρισθεὶς, ὁμοίως
 ἄλλοις μέρεσιν ἔξει πρὸς τὸ ὅλον· ὁ δὲ μὴ δυνάμε-
 νωνοεῖν, ἢ μὴθὲν δεόμενος δι' αὐτάρκειαν, ὅθεν μέρος
 ἐς, ὥστε ἡ θηρίον ἢ θεός. φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν
 ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας 30
 τῶν ἀγαθῶν αἴτιος. ὥσπερ γὰρ καὶ τελεωθὲν βέλτι-
 ὶν ζῶων ἄνθρωπος ἐστίν, ἔτω καὶ χωρισθὲν νόμῳ καὶ
 χεῖρισον πάντων. χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα
 ὁ δ' ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ
 οἷς ἐπὶ τὰναντία ἐστὶ χρῆσθαι μάλιστα. διὸ ἀνοσιώ- 35
 καὶ ἀγριώτατον ἀνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια
 ἡδὴν χεῖρισον. ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη
 τῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν· ἡ δὲ δίκη τῷ δικαίῳ κρίσις.

Ἐπεὶ δὲ φανερόν ἐξ ὧν μορίων ἡ πόλις συνέστηκεν, 3
 ἀναγκαῖον περὶ οἰκονομίας εἰπεῖν πρότερον· πᾶσα γὰρ πό-
 λις ἐξ οἰκῶν σύγκειται. οἰκίας δὲ μέρη, ἐξ ὧν αὖθις οἰκία
 συνίσταται· οἰκία δὲ τέλειος ἐκ δούλων καὶ ἐλευθέρων. ἐπεὶ
 δ' ἐν τοῖς ἐλαχίστοις πρῶτον ἕκαστον ζητητέον, πρῶτα δὲ
 καὶ ἐλάχιστα μέρη οἰκίας δεσπότης καὶ δούλος καὶ πόσις
 καὶ ἄλοχος καὶ πατήρ καὶ τέκνα, περὶ τῶν αὐτῶν
 σκεπτέον εἴ τί ἕκαστον καὶ ποῖον δεῖ εἶναι. ταῦτα δ' ἐστὶ
 δεσποτικὴ καὶ γαμικὴ (ἀνώνυμον γὰρ ἡ γυναικὶς καὶ ἀν-
 ὀδρὸς συζυγίς) καὶ τρίτον τεκνοποιητικὴ· καὶ γὰρ αὕτη ἐκ
 ὀνόμασαι ἰδίῳ ὀνόματι. ἔξωσαν δ' αὐταὶ τρεῖς ἅς εἴπο-
 μεν, ἔστι δὲ τι μέρος οὐ δοκεῖ τοῖς μὲν εἶναι οἰκονομία,
 τοῖς δὲ μέγιστον μέρος αὐτῆς· ὅπως δ' ἔχει, θεωρητέον.
 λέγω δὲ περὶ τῆς καλουμένης χρηματιστικῆς. πρῶτον δὲ
 περὶ δεσπότου καὶ δούλου εἰπόμεν, ἵνα τὰ τε πρὸς τὴν
 ἀναγκαίαν χρεῖαν ἴδωμεν, καὶ εἰ τι πρὸς τὸ εἰδέναι περὶ
 αὐτῶν δυναίμεθα λαβεῖν βέλτιον τῶν νῦν ὑπολαμβάνομε-
 νων. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ ἐπιστήμη τέ τις εἶναι ἢ δεσποτεία,
 καὶ ἡ αὕτη οἰκονομία καὶ δεσποτεία καὶ πολιτικὴ καὶ βα-
 σιλική, καθάπερ εἰπόμεν ἀρχόμενοι· τοῖς δὲ παρὰ φύσιν
 τὸ δεσπάζειν. νόμῳ γὰρ τὸν μὲν δούλον εἶναι τὸν δ' ἐλεύ-
 θερον, φύσει δ' ὅθεν διαφέρειν. διόπερ ὅδὲ δίκαιον· βίαιον
 γὰρ. ἐπεὶ ἔν ἡ κτήσις μέρος τῆς οἰκίας ἐστὶ καὶ ἡ κτητικὴ 4
 μέρος τῆς οἰκονομίας (ἀνευ γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἀδύνατον
 καὶ ζῆν καὶ εὖ ζῆν), ὥσπερ δὲ ἐν ταῖς ὠρισμέναις τέχναις
 ἀναγκαῖον ἂν εἴη ὑπάρχειν τὰ οἰκεῖα ὄργανα, εἰ μέλλει
 ἀποτελεσθῆσθαι τὸ ἔργον, ἔτω καὶ τῶν οἰκονομικῶν. τῶν
 δ' ὀργάνων τὰ μὲν ἀψυχα τὰ δ' ἐμφυχα, οἷον τῷ κυ-
 βερῆτῃ ὁ μὲν οἶαζ ἀψυχον, ὁ δὲ πρῶτος ἐμφυχον· ὁ
 γὰρ ὑπὸ κτήσιν ἐν ὀργάνῳ εἶδει ταῖς τέχναις ἐστίν. ἔτω καὶ
 τὸ κτῆμα ὄργανον πρὸς ζῶν ἐστὶ, καὶ ἡ κτήσις πλῆθος
 ὀργάνων ἐστὶ, καὶ ὁ δούλος κτῆμά τι ἐμφυχον, καὶ ὥσπερ
 ὄργανον πρὸ ὀργάνων, πᾶς ὁ ὑπὸ κτήσιν. εἰ γὰρ ἡδύνατο
 ἕκαστον τῶν ὀργάνων κελευσθὲν ἢ προαισθανόμενον ἀποτε-
 λεῖν τὸ αὐτῷ ἔργον, ὥσπερ τὰ Δαιδάλυ φασὶν ἢ τὸς τοῦ
 Ἡφαίστου τρίποδας, οὗς φησὶν ὁ ποιητὴς αὐτομάτως θεῶν
 δύεσθαι ἀγῶνα, ἔτως αἱ κερκίδες ἐκέρκισον αὐταὶ καὶ τὰ
 πλῆκτρα ἐκίθαρζεν, οὐδὲν ἂν εἶδει οὔτε τοῖς ἀρχιτέκτοσιν

· ἡ — βέλτιστον om QM²T². || τέλος] καὶ τέλος I². || 4. ὅσπερ S². || 5. ἀφρήτωρ Q, ἀφῆτωρ S²T². || 7. ἀζυξ ὦν] lacunam Q
 . || πεττοῖς M². || διὰ S²T². || 11. ἐπὶ — 13. ἡδέος om QS²T². || 12. προῆλθεν M². || ὥς τε αἰσθάνεσθαι τοῦ] τοῦ ἔχειν αἰσθῆσιν
 13. σημαίνει M². || 14. τῷ] τὸ S². || 19. ἡ S². || 22. τι T². || λέγει I². || 25. καὶ ante φύσει om I². || προτέρα QM²T²,
 S². || 30. πρῶτον QM²S²T². || 34. φαίνεται I².
 . ἀνάγκη QM². nam S²T² om quicquid est inter συνέστηκεν et 4. δι. || 2. πρῶτον περὶ οἰκονομίας εἰπεῖν. πᾶσα γὰρ σύγκειται πό-
 οίκων. οἰκονομία δὲ I². || 9. καὶ ante γαμικὴ om M². || 16. τις T². || 19. καὶ ἡ δεσποτεία S². || 25. δι om M². || ἐν om
 26. ἐν om M². || 32. τις Q. || 33. πρὸς S².

ὑπηρετῶν ὅτε τοῖς δεσπόταις δέλων. τὰ μὲν ἔν λεγόμενα ὄργανα ποιητικὰ ὄργανά ἐστι, τὸ δὲ κτῆμα πρακτικόν· ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς κερκίδος ἕτερόν τι γίνεται παρὰ τὴν χρῆσιν αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τῆς ἐσθῆτος καὶ τῆς κλήνης ἡ χρῆσις μόνον. ἔτι δ' ἐπεὶ διαφέρει ἡ ποιήσις εἶδει καὶ ἡ πράξις, 5 δέονται δ' ἀμφοτέραι ὀργάνων, ἀνάγκη καὶ ταῦτα τὴν αὐτὴν ἔχειν διαφέρειν. ὁ δὲ βίος πράξις, ἡ ποιήσις ἐστίν· διὸ καὶ ὁ δοῦλος ὑπηρετῆς τῶν πρὸς τὴν πράξιν. τὸ δὲ κτῆμα λέγεται ὥσπερ καὶ τὸ μόνιον. τό τε γὰρ μόνιον ἢ μόνον ἄλλῃ ἐστὶ μόνιον, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἄλλῃ· ὁμοίως δὲ 10 καὶ τὸ κτῆμα. διὸ ὁ μὲν δεσπότης τῷ δούλῳ δεσπότης μόνον, ἐκεῖνος δ' ἔκ ἑστίν· ὁ δὲ δούλος ἢ μόνον δεσπότης δούλος ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἐκεῖνος. τίς μὲν ἔν ἡ φύσις τῷ δούλῳ καὶ τίς ἡ δύναμις, ἐκ τούτων δῆλον· ὁ γὰρ μὴ αὐτὸ φύσει ἄλλ' ἄλλῃ, ἄνθρωπος δὲ, ἔτος φύσει δούλος ἐστίν. ἄλλῃ 15 δ' ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅς ἐν κτῆμα ἢ ἄνθρωπος ὢν. κτῆμα δὲ ὄργανον πρακτικόν καὶ χωριστόν. πότερον δ' ἐστὶ τις φύσει τοῦτος ἢ ἕ, καὶ πότερον βέλτιον καὶ δίκαιόν τινι δουλεύειν ἢ οὐ, ἀλλὰ πᾶσα δουλεία παρὰ φύσιν ἐστὶ, μετὰ ταῦτα σκεπτέον. οὐ χαλεπὸν δὲ καὶ τῷ λόγῳ θεωρῆσαι καὶ ἐκ 20 τῶν γινομένων καταμαθεῖν. τὸ γὰρ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ μόνον τῶν ἀναγκαίων ἀλλὰ καὶ τῶν συμφερόντων ἐστὶ καὶ οὐθὺς ἐκ γενετῆς ἔνια δίδεσθε τὰ μὲν ἐπὶ τὸ ἄρχεσθαι τὰ δ' ἐπὶ τὸ ἄρχειν. καὶ εἶδη πολλὰ καὶ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων ἐστίν, καὶ αἰεὶ βελτίων ἢ ἀρχὴ ἢ τῶν βελτιόνων 25 ἀρχομένων, οἷον ἀνθρώπου ἢ θηρίου. τὸ γὰρ ἀποτελούμενον ἀπὸ τῶν βελτιόνων βέλτιον ἔργον· ὅπου δὲ τὸ μὲν ἄρχει τὸ δ' ἄρχεται, ἐστὶ τι τέτων ἔργον. ὅσα γὰρ ἐκ πλειόνων συνέστηκε καὶ γίνεται ἔν τι κοινόν, εἴτε ἐκ συνεχῶν εἴτ' ἐκ διηρημένων, ἐν ἅπασιν ἐμφαίνεται τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχό- 30 μενον. καὶ τὸτο ἐκ τῆς ἀπάσης φύσεως ἐνυπάρχει τοῖς ἐμφύτοις· καὶ γὰρ ἐν τοῖς μὴ μετέχουσιν ζωῆς ἐστὶ τις ἀρχή, οἷον ἀρμονίας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἑξωτερικώτερας ἐστὶ σκέψεις, τὸ δὲ ζῶον πρῶτον συνέστηκεν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, ὧν τὸ μὲν ἄρχον ἐστὶ φύσει τὸ δ' ἀρχό- 35 μενον. δεῖ δὲ σκοπεῖν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσιν μᾶλλον τὸ φύσει, καὶ μὴ ἐν τοῖς διεφθαρμένοις. διὸ καὶ τὸν βέλ- τιονα διακείμενον καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν ἄν-θρωπον θεωρητέον, ἐν ᾧ τὸτο δῆλον· τῶν γὰρ μοχθηρῶν ἢ

μοχθηρῶς ἐχόντων δόξειεν ἂν ἄρχειν πολλάκις τι τῆς ψυχῆς διὰ τὸ φαύλως καὶ παρὰ φύσιν ἔχει δ' ἔν, ὥσπερ λέγομεν, πρῶτον ἐν ζωῇ θεωρῆσαι σποτικὴν ἀρχὴν καὶ πολιτικὴν· ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ 5 ματος ἄρχει δεσποτικὴν ἀρχήν, ὁ δὲ νῦν τῆς ὀρέξεως καὶ βασιλικήν· ἐν οἷς φανερόν ἐστιν ὅτι καὶ σὺν καὶ συμφέρον τὸ ἄρχεσθαι τῷ σώματι ὑπὸ τῆς καὶ τῷ παθητικῷ μορίῳ ὑπὸ τῆς νῦν καὶ τῆς μὴ λόγον ἔχοντος, τὸ δ' ἐξ ἴσου ἢ ἀνάπαλιν βλαβερόν 10 πάλιν ἐν ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις ὡσαύτη μὲν γὰρ ἡμερὰ τῶν ἀγρίων βελτίω τὴν φύσιν, πᾶσι βέλτιον ἄρχεσθαι ὑπ' ἀνθρώπου· τυγχάνει γὰρ τῆς ἔτι δὲ τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ φύσει κρείττον τὸ δὲ χεῖρον, τὸ μὲν ἄρχον τὸ δ' ἀρχόμε- 15 αὐτὸν δὲ τρόπον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ἐπὶ πάντων. ὅσοι μὲν ἔν τοῦτον διεσῶσιν ὅσον ψυχῇ καὶ ἄνθρωπος θηρίῳ (διακρίνεται δὲ τὸτον τὸν τρίτον, ἐστὶν ἔργον ἢ τῷ σώματος χρῆσις, καὶ τὸτ' ἐστ' ἐπὶ βέλτιστον), οὗτοι μὲν εἰσι φύσει δοῦλοι, οἷς βέλ- 20 τιστον ἄρχεσθαι ταύτην τὴν ἀρχήν, εἴπερ καὶ τοῖς εἰρημό- γων γὰρ φύσει δούλος ὁ δυνάμενος ἄλλῃ εἶναι (διὸ καὶ ἐστὶν) καὶ ὁ κοινωνῶν λόγῳ τοῦτον ὅσον αἰσθάνεσθαι μὴ ἔχειν· τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα ἢ λόγῳ αἰσθάνεσθαι, παθήμασιν ὑπηρετεῖ. καὶ ἡ χρεῖα δὲ παραλλαττει 25 ἢ γὰρ πρὸς ἀναγκαῖα τῷ σώματι βοήθεια γίνε-ται ἀμφοῖν, παρὰ τε τῶν δούλων καὶ παρὰ τῶν ἡμῶν· βούλεται μὲν οὖν ἡ φύσις καὶ τὰ σώματα δια- ποιεῖν τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν δούλων, τὰ μὲν ἢ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν, τὰ δ' ὀρθὰ καὶ ἀρχ- 30 τὰς τοιαύτας ἐργασίας, ἀλλὰ χρήσιμα πρὸς τὴν βίον (ἔτος δὲ καὶ γίνεται διηρημένος εἰς τε τὴν πλεονεχίαν καὶ τὴν εἰρηνικήν), συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ ναντίον, τὸς μὲν τὰ σώματ' ἔχειν ἐλευθέρων τῆς ἢ ψυχᾶς· ἐπεὶ τὸτό γε φανερόν, ὡς εἰ τοῦτον γένη- 35 φοροι τὸ σῶμα μόνον ὅσον αἱ τῶν θεῶν εἰκόνες, τὰς λειπομένους πάντες φαῖεν ἂν ἀξίους εἶναι τούτοις καὶ εἰ δ' ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν ἀληθῆς, πολὺ δικαιότε- ρῆς ψυχῆς τοῦτο διωρίσθαι· ἀλλ' ἔχῃ ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ ψυχῆς κάλλος καὶ τὸ τοῦ σώματος ἐπὶ

6. δέονται δ' καὶ δέονται *I*². || 16. ἢ ἄνθρωπος] ἢ δούλος *QI*² et pr *M*². || 32. μήτε *M*². || 37. βελτίονα *M*². || καὶ *S*².

7. τὸ] τῷ *S*². || 12. βέλτιον πᾶσι *M*². || 15. πάντων τῶν ἀνθρώπων *M*². || 16. διεσῶσιν — 17. τὸτον om *S*². || 17. καὶ om et pr *I*². || 18. ἐστ' ἐστὶ *S*². || 28. ποιεῖ *QM*²*S*²*T*² et pr *I*². || τὰ om *S*². || τὰ] καὶ τὰ *I*². || 33. ἐλευθέρων *I*². || 37. καὶ δ' ἐπὶ τῆς *T*².

ἐπὶ φύσει τινές οἱ μὲν ἐλεύθεροι οἱ δὲ δούλοι, φαι-
 νῆς καὶ συμφέρει τὸ δουλεύειν καὶ δίκαιόν ἐστιν.
 καὶ οἱ τὰναντία φάσκοντες τρόπον τινὰ λέγουσιν
 ὅτι χαλεπὸν ἰδεῖν. διχῶς γὰρ λέγεται τὸ δουλεύειν
 δούλος. ἔστι γὰρ τις καὶ κατὰ νόμον δούλος καὶ
 ὁ γὰρ νόμος ὁμολογία τίς ἐστιν, ἐν ᾧ τὰ κατὰ
 κρατούμενα τῶν κρατύντων εἶναι φασιν. τὸτο δὲ
 πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ὥσπερ ῥήτορα γρά-
 παρανόμων, ὡς δεινὸν εἰ τῷ βιάσασθαι δυναμένῃ
 τὰ δύναμιν κρείττονος ἔχει δούλον καὶ ἀρχόμενον
 ἔχον. καὶ τοῖς μὲν ὅτι δοκεῖ τοῖς δ' ἐκείνως, καὶ
 ῥῶν. αἴτιον δὲ ταύτης τῆς ἀμφισβήτησεως, καὶ ὁ
 ἰς λόγους ἐκαλλάττειν, ὅτι τρόπον τινὰ ἀρετὴ τυ-
 αχορηγίας καὶ βιάζεσθαι δύναται μάλιστα, καὶ
 ἡ τὸ κρατῆν ἐν ὑπεροχῇ ἀγαθῶν τινός, ὥστε δοκεῖ
 ἀρετῆς εἶναι τὴν βίαν, ἀλλὰ περὶ τῷ δικαίῳ μό-
 νον τὴν ἀμφισβήτησιν. διὰ γὰρ τὸτο τοῖς μὲν εὐνοία
 ὁ δίκαιον εἶναι, τοῖς δ' αὐτὸ τὸτο δίκαιον, τὸ τὸν
 ἀρχεῖν, ἐπεὶ διασάντων γε χωρὶς τῶν τῶν λό-
 γων ἴσχυρὸν ἔχουσιν ἕτερον πιθανὸν ἄτεροι λόγοι, ὡς
 ὁ βέλτιον κατ' ἀρετὴν ἀρχεῖν καὶ δεσπόζειν. ὅλως
 χόρμενοι τινες, ὡς οἰόνται, δικαίῳ τινός (ὁ γὰρ νόμος
 τὴν κατὰ πόλεμον δουλείαν τίθεσσι δικαίαν,
 οὐ φασιν. τὴν τε γὰρ ἀρχὴν ἐνδέχεται μὴ δι-
 ἰναι τῶν πολέμων, καὶ τὸν ἀνάξιον δουλεύειν ὅσα
 φαίη τις δούλον εἶναι· εἰ δὲ μή, συμβήσεται τὸς
 αὐτοὺς εἶναι δοκῶντας δούλους εἶναι καὶ ἐκ δούλων, εἰ
 παρὰ τὴν ληφθέντας. διόπερ αὐτοὺς οὐ βούλονται
 δούλους, ἀλλὰ τὸς βαρβάρους. καίτοι ὅταν τὸτο λέ-
 οῦθ' ἄλλο ζητοῦσιν ἢ τὸ φύσει δούλον, ὅπερ ἐξ
 εἴπομεν· ἀνάγκη γὰρ εἶναι τινὰς φάναι τοὺς μὲν
 δούλους τοὺς δ' ὕδαμν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
 ἰσχυρείας· αὐτοὺς μὲν γὰρ ἐ μόνον παρ' αὐτοῖς εὐγε-
 λὰ πανταχῇ νομίζουσιν, τὸς δὲ βαρβάρους οἰκοι μό-
 νον· ὅν τι τὸ μὲν ἀπλῶς εὐγενὲς καὶ ἐλεύθερον τὸ δ'
 πλῶς, ὥσπερ ἡ Θεοδόκτι Ἑλένη φησὶ

θεῶν δ' ἀπ' ἀμφοῖν ἔκγονον ῥιζωμάτων

τίς ἂν προσεπειὴν ἀζώσσειεν λάτριν;

ἔτ' αὖτε λέγωσιν, ὅτι ἀλλ' ἢ ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διο-
 τὸ δούλον καὶ ἐλεύθερον καὶ τὸς εὐγενεῖς καὶ τὸς

δυσγενεῖς. ἀξίῳσι γὰρ, ὥσπερ ἐξ ἀνθρώπου ἀνθρώπον καὶ
 ἐκ θηρίου γίνεσθαι θηρίον, ὅτω καὶ ἐξ ἀγαθῶν ἀγαθόν· ἢ
 δὲ φύσις βούλεται μὲν τοῦτο ποιεῖν πολλάκις, οὐ μέντοι
 δύναται. ὅτι μὲν οὖν ἔχει τινὰ λόγον ἢ ἀμφισβήτησις,
 καὶ ἐκ εἰσὶν οἱ μὲν φύσει δούλοι οἱ δ' ἐλεύθεροι, δῆλον·
 καὶ ὅτι ἐν τισὶ διώριζαι τὸ τοιοῦτον, ὧν συμφέρει τῷ μὲν τὸ
 δουλεύειν τῷ δὲ τὸ δεσπόζειν, καὶ δίκαιον, καὶ δεῖ τὸ μὲν
 ἀρχεσθαι τὸ δ' ἀρχεῖν, ἢν πεφύκασιν ἀρχὴν ἀρχεῖν, ὥστε
 καὶ δεσπόζειν. τὸ δὲ κακῶς ἀσυμφόρως ἐστὶν ἀμφὶ τὸ
 γὰρ αὐτὸ συμφέρει τῷ μέρει καὶ τῷ ὅλῳ καὶ σώματι καὶ
 ψυχῇ, ὁ δὲ δούλος μέρος τι τῷ δεσπότῃ, οἷον ἐμψυχόν τι
 τοῦ σώματος κεχωρισμένον δὲ μέρος. διὸ καὶ συμφέρον
 ἐστὶ τι καὶ φιλία δούλῳ καὶ δεσπότῃ πρὸς ἀλλήλους τοῖς
 φύσει τούτων ἡζιωμένοις· τοῖς δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον,
 ἀλλὰ κατὰ νόμον καὶ βιασθεῖσι, τούναντίον.

Φανερόν δὲ καὶ ἐκ τούτων ὅτι ἐ ταυτὸν ἐστὶ δεσποτεία
 καὶ πολιτική, ὅθεν πᾶσαι ἀλλήλαις αἱ ἀρχαί, ὥσπερ τινές
 φασιν. ἢ μὲν γὰρ ἐλευθέρων φύσει ἢ δὲ δούλων ἐστὶν, καὶ
 ἢ μὲν οἰκονομικὴ μοναρχία (μοναρχεῖται γὰρ πᾶς οἶκος),
 ἢ δὲ πολιτικὴ ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀρχή. ὁ μὲν ὅν δεσπό-
 της οὐ λέγεται κατ' ἐπιστήμην, ἀλλὰ τῷ τοιοῦθ' εἶναι·
 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δούλος καὶ ὁ ἐλεύθερος. ἐπιστήμη δ' ἂν
 εἴη καὶ δεσποτικὴ καὶ δουλική, δουλική μὲν οἷαν περ ὁ ἐν
 Συρακούσαις ἐπαίδευεν· ἐκεῖ γὰρ λαμβάνων τις μισθὸν
 ἐδίδασκε τὰ ἐγκύκλια διακονήματα τοὺς παῖδας. εἴη δ'
 ἂν καὶ ἐπὶ πλείον τῶν τοιούτων μάθησις, οἷον ὀψοποιικὴ
 καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα γένη τῆς διακονίας. ἐστὶ γὰρ ἕτερα
 ἐτέρων τὰ μὲν ἐντιμότερα ἔργα τὰ δ' ἀναγκαϊότερα, καὶ
 κατὰ τὴν παροιμίαν δούλος πρὸ δούλου, δεσπότης πρὸ δε-
 σπότου. αἱ μὲν ὅν τοιαῦται πᾶσαι δουλικαὶ ἐπιστήμαι εἰσι,
 δεσποτικὴ δ' ἐπιστήμη ἐστὶν ἢ χρησικὴ δούλων· ὁ γὰρ δε-
 σπότης ὅτε ἐν τῷ κτᾶσθαι τὸς δούλους, ἀλλ' ἐν τῷ χρῆσθαι
 δούλοις. ἐστὶ δ' αὕτη ἢ ἐπιστήμη οὐδὲν μέγα ἔχουσα οὐδὲ
 σεμνόν· ἂ γὰρ τὸν δούλον ἐπίσασθαι δεῖ ποιεῖν, ἐκεῖνον δὲ
 ταῦτα ἐπίσασθαι ἐπιτάττειν. διὸ ὅσοις ἐξουσία μὴ αὐτοὺς
 κακοπαθεῖν, ἐπιτροπος λαμβάνει ταύτην τὴν τιμὴν, αὐτοὶ
 δὲ πολιτεύονται ἢ φιλοσοφῶσιν. ἢ δὲ κτητικὴ ἕτερα ἀμ-
 φοτέρων τούτων, οἷον ἢ δικαία, πολεμικὴ τις ὅσα ἢ θηρευ-
 τικὴ. περὶ μὲν οὖν δούλου καὶ δεσπότου τούτου διωρίσθω τὸν

καὶ post τις om *M*¹. || 7. δὲ *M*². || 8. γράφοντα *S*¹. || 9. εἰ] οἱ *T*¹. || 20. ἕτεροι *M*¹, ἄπροι *S*¹. || 24. ἀμα] ὅλως *M*¹
 τε om *M*². || 33. αὐτοῖς *S*¹*T*¹ et pr *I*¹. || 36. ἢ] καὶ ἢ *M*¹. || 37. ἐκγόνοι *S*¹*T*¹, ἐκ γόνοι *QI*¹*M*¹.
 γοῖσθαι *QT*¹. || 7. το post δὲ om *QI*¹*S*¹*T*¹. || 17. πολιτικὴ *T*¹. || 23. καὶ alterum om *QS*¹*T*¹. || δουλική om *Q*. || ὁ om
 27. ἕτερα ἔρ, α *QS*¹*T*¹. || 33. ἢ οὐκ *QS*¹*T*¹. || οὐκ] οὐδὲν *S*¹. || 34. ἐπίσασθαι — 35. ἐπίσασθαι om *Q*. || 39. διωρίσθω *Q*
 ῥήσαντο *S*¹.

8 Ὅλως δὲ περὶ πάσης κτήσεως καὶ χρηματιστικῆς θεωρήσωμεν κατὰ τὸν ὑψηλὸν τρόπον, ἐπεὶ καὶ ὁ δῦλος τῆς κτήσεως μέρος τι ἦν. πρῶτον μὲν οὖν ἀπορήσειεν ἂν τις πότερον ἢ χρηματιστικὴ ἢ αὐτὴ τῇ οἰκονομικῇ εἶναι ἢ μέρος τι ἢ ὑπηρετικὴ, καὶ εἰ ὑπηρετικὴ, πότερον ὡς ἢ 5 περικυδοποιικὴ τῇ ὑφαντικῇ ἢ ὡς ἢ χαλκουργικὴ τῇ ἀνδριαντοποιίᾳ· ἢ γὰρ ὡσαύτως ὑπηρετῶσιν, ἀλλ' ἢ μὲν ὄργανα παρέχει, ἢ δὲ τὴν ὕλην. λέγω δὲ ὕλην τὸ ὑποκείμενον, ἐξ ἧς τι ἀποτελεῖται ἔργον, οἷον ὑφάντη μὲν ἔρια, ἀνδριαντοποιῶ δὲ χαλκόν. ὅτι μὲν ὅν ἔχῃ ἢ αὐτὴ ἢ οἰκο- 10 νομικὴ τῇ χρηματιστικῇ, δῆλον. τῆς μὲν γὰρ τὸ πορίσασθαι, τῆς δὲ τὸ χρῆσθαι· τίς γὰρ ἔσται ἢ χρησομένη τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν παρὰ τὴν οἰκονομικὴν; πότερον δὲ μέρος αὐτῆς εἰς τι ἢ ἕτερον εἶδος, ἔχει διαμφισβήτησιν. εἰ γὰρ εἰς τῷ χρηματιστικῷ θεωρῆσαι πόθεν χρήματα καὶ 15 κτήσις ἔσται, ἢ δὲ κτήσις πολλὰ περιεῖληφε μέρη καὶ ὁ πλῆτος, ὥς τε πρῶτον ἢ γεωργικὸν πότερον μέρος τι τῆς χρηματιστικῆς ἢ ἕτερόν τι γένος, καὶ καθόλου ἢ περὶ τὴν τροφήν ἐπιμέλεια καὶ κτήσις; ἀλλὰ μὴν εἶδη γε πολλὰ τροφῆς, διὸ καὶ βίοι πολλοὶ καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων 20 εἰσὶν· οὐ γὰρ οἷον τε ζῆν ἄνευ τροφῆς, ὥς τε αἱ διαφοραὶ τῆς τροφῆς τὴς βίους πεποιήκασιν διαφέροντας τῶν ζώων. τῶν τε γὰρ θηρίων τὰ μὲν ἀγελαῖα τὰ δὲ σποραδικὰ εἰσιν, ὁποτέρως συμφέρει πρὸς τὴν τροφήν αὐτοῖς, διὰ τὸ τὰ μὲν ζωοφάγα τὰ δὲ καρποφάγα τὰ δὲ παμφάγα αὐτῶν εἶναι· 25 ὥς τε πρὸς τὰς ῥαζώνας καὶ τὴν αἵρεσιν τὴν τέτων ἢ φύσις τὴς βίους αὐτῶν διαίρσεν. ἐπεὶ δ' ἢ ταῦτ' ἐκάστω ἡδὺ κατὰ φύσιν ἀλλ' ἕτερα ἐτέροις, καὶ αὐτῶν τῶν ζωοφάγων καὶ τῶν καρποφάγων οἱ βίοι πρὸς ἀλλήλα διεσῶσιν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων· πολὺ γὰρ διαφέρουσιν οἱ τούτων βίοι. 30 οἱ μὲν ὅν ἀργότατοι νομάδες εἰσὶν· ἢ γὰρ ἀπὸ τῶν ἡμέρων τροφὴ ζώων ἄνευ πόνης γίνεται σχολάζουσιν· ἀναγκαίως δ' ὄντος μεταβάλλειν τοῖς κτήνεσι διὰ τὰς νομάς καὶ αὐτοὶ ἀναγκάζονται συνακολουθεῖν, ὥς περ γεωργίαν ζῶσαν γεωργῶντες. οἱ δ' ἀπὸ θήρας ζῶσι, καὶ θήρας ἕτεροι ἐτέ- 35 ρας, οἷον οἱ μὲν ἀπὸ λησιείας, οἱ δ' ἀπ' ἀλιείας, ὅσοι λίμνας καὶ ἔλη καὶ ποταμούς ἢ θάλατταν τοιαύτην προσοικῶσιν, οἱ δ' ἀπ' ὀρνίθων ἢ θηρίων ἀγρίων. τὸ δὲ πλεῖστον γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς γῆς ζῇ καὶ τῶν ἡμέρων καρπῶν. οἱ μὲν ὅν βίοι τοσούτοι σχεδὸν εἰσιν, ὅσοι γε αὐτῶν 40 φυτὸν ἔχουσι τὴν ἐργασίαν καὶ μὴ δι' ἀλλαγῆς καὶ κα-

πηλείας πορίζονται τὴν τροφήν, νομαδικές, γεωργικές, 5
 φρικτικές, ἀλιευτικές, θηρευτικές· οἱ δὲ καὶ μιγνύσιντες ἰ-
 των ἡδέως ζῶσι, προσαναπληρῶντες τὸν ἐνδεέστατον ἐ-
 τυγχάνει ἐλλείπων πρὸς τὸ αὐτάρκειας εἶναι, οἷον ἢ
 νομαδικὸν ἄμα καὶ λησιτικόν, οἱ δὲ γεωργικὸν καὶ ἰ-
 τικόν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους, ὡς ἂν ἢ
 συναναγκάζῃ, τῶτον τὸν τρόπον διάγνυσιν. ἢ μὲν ὅν τι
 κτήσις ὑπ' αὐτῆς φαίνεται τῆς φύσεως διδομένη ἢ
 ὥς περ κατὰ τὴν πρῶτην γένεσιν εὐδύς, οὕτω καὶ τι
 10 βεῖσιν. καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν τὰ μὲν ε-
 τίκει τῶν ζώων τοσαύτην τροφήν ὡς ἱκανὴν εἶναι μ-
 οὔ ἂν δύνηται αὐτὸ αὐτῷ πορίζειν τὸ γεννηθέν, οἷον
 σκυληκοτοκεῖ ἢ ὠστοκεῖ· ὅσα δὲ ζωτοκεῖ, τοῖς γε-
 ἔχει τροφήν ἐν αὐτοῖς μέχρι τινός, τὴν τῷ καλυμένῳ
 15 λακτός φύσιν. ὥς τε ὁμοίως δῆλον ὅτι καὶ γενομένης
 τέον τὰ τε φυτὰ τῶν ζώων ἔνεκεν εἶναι καὶ τὰλλα ἢ
 τῶν ἀνθρώπων χάριν, τὰ μὲν ἡμερὰ καὶ διὰ τὴν γῆν
 καὶ διὰ τὴν τροφήν, τῶν δ' ἀγρίων, εἰ μὴ πάντα, ἀ-
 τὰ γε πλεῖστα τῆς τροφῆς καὶ ἄλλης βοήθειας ὅσα ἢ
 20 καὶ ἐσθῆς καὶ ἄλλα ἔργα γίνονται ἐξ αὐτῶν. εἰ ὅν
 φύσις μὴθεν μῆτε ἀτελεῖς ποιῇ μῆτε μάτην, ἐκ τῆς
 τῶν ἀνθρώπων ἔνεκεν αὐτὰ πάντα πεποιημέναι τῷ φε-
 διὸ καὶ ἢ πολεμικὴ φύσει κτητικὴ πως ἔσται. ἢ γὰρ ἢ
 ρευτικὴ μέρος αὐτῆς, ἢ δὲ χρῆσθαι πρὸς τε τὰ θήρα
 25 τῶν ἀνθρώπων ὅσοι πεφυκότες ἀρχεσθαι μὴ βλάπτε-
 φύσει δίκαιον τῶτον ὄντα τὸν πόλεμον. ἐν μὲν οὖν
 κτητικῆς κατὰ φύσιν τῆς οἰκονομικῆς μέρος ἐστὶ ἢ
 ἢ τοῦ ὑπάρχειν ἢ πορίζειν αὐτὴν ὅπως ὑπάρχει, ὡς ἢ
 σαυρισμὸς χρημάτων πρὸς ζῶν ἀναγκαίως καὶ χρο-
 30 εἰς κοινωνίαν πόλεως ἢ οἰκίας. καὶ εἰσιν οἱ γ' ὡς
 πλοῦτος ἐκ τούτων εἶναι. ἢ γὰρ τῆς τοιαύτης καὶ
 αὐτάρκειας πρὸς ἀγαθὴν ζῶν ἢ ἀπειρός ἐστιν, ὡς ἢ
 λων φησὶ ποιήσας "πλῆτος δ' ὕβερν τέρμα πεφασμένον
 35 ὕδεν γὰρ ὄργανον ἀπειρον ὑδεμῶς ἐς τὴν τέχνης ὑπὸ
 οὔτε μεγέθει, ὁ δὲ πλοῦτος ὀργάνων πλεῖστος ἐστὶν
 40 μικρῶν καὶ πολιτικῶν. ὅτι μὲν τοῖσιν ἐστὶ τις καὶ
 κατὰ φύσιν τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς πολιτικοῖς, καὶ
 ἢ αἰτίαν, δῆλον.

Ἐς δὲ γένος ἄλλο κτητικῆς, ἢν μάλιστα καὶ
 καὶ δίκαιον αὐτὸ καλεῖν, χρηματιστικῆς, δι' ἢν οὐδὲν

1. χρηματικῆς T¹. || 3. κτήσεως T¹. || 10. ἢ post αὐτὴ add rc I¹. || 13. περὶ S¹T¹. || 16. κτήσις T¹. || 23. γὰρ om P¹.
 30. πολλοὶ S¹T¹. || 36. ἀλείας plerique. || 40. αὐτόφωρον Q.

7. ἀναγκάζῃ I¹. || 14. τὴν] τοῦ T¹. || 26. πόλεμον] πόλεμον πρῶτον rc I¹. || 32. ἀγαθῶν QI¹S¹T¹.

εἶναι πλούτου καὶ κτήσεως· ἦν ὡς μίαν καὶ τὴν
 τῇ λεχθείσῃ πολλοὶ νομίζουσι διὰ τὴν γαίτησιν.
 ὅτε ἡ αὐτὴ τῇ εἰρημένῃ ὅτε πόρρω ἐκείνης· ἐξί δ'
 φύσει ἡ δ' οὐ φύσει αὐτῶν, ἀλλὰ δι' ἐμπειρίας
 καὶ τέχνης γίνεται μᾶλλον. λάβωμεν δὲ περὶ αὐτῆς
 ῥαγὴν ἐντεῦθεν. ἐκάς γὰρ κτήματος διττὴ ἡ χρῆσις
 ἀμφοτέραι δὲ καθ' αὐτὸ μὲν ἀλλ' ἢ ὁμοίως καθ'
 ἀλλ' ἡ μὲν οἰκία ἡ δ' ἐκ οἰκίας τοῦ πράγματος,
 ὑποδήματος ἢ τε ὑπόδεσις καὶ ἡ μεταβλητικὴ. ἀμ-
 αὶ γὰρ ὑποδήματος χρήσεις. καὶ γὰρ ὁ ἀλλαττό-
 τῷ δεομένῳ ὑποδήματος ἀντὶ νομίσματος ἢ τροφῆς
 τῷ ὑποδήματι ἢ ὑπόδημα, ἀλλ' οὐ τὴν οἰκίαν
 οὐ γὰρ ἀλλαγῆς ἐνεκεν γέγονεν. τὸν αὐτὸν δὲ
 ἔχει καὶ περὶ τῶν ἄλλων κτημάτων. ὅτι γὰρ ἡ
 βλητικὴ πάντων, ἀρξαμένη τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ
 φύσιν, τῷ τὰ μὲν πλείω τὰ δὲ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν
 πρὸς ἀνθρώπους. ἢ καὶ δῆλον ὅτι οὐκ ἐξί φύσει τῆς
 αἰσιτικῆς ἢ καπηλικῆς· ὅσον γὰρ ἱκανὸν αὐτοῖς, ἀναγ-
 ῆν ποιῆσθαι τὴν ἀλλαγὴν. ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ
 ἰα (τῷτο δ' ἐστὶν οἰκία) φανερόν ὅτι ἐδὲν ἐστὶν ἔργον
 ; ἀλλ' ἡδὴ πλείονος τῆς κοινωνίας ὕψους. οἱ μὲν γὰρ
 ὑπὸ τῶν ἐκονῶν πάντων, οἱ δὲ κεχωρισμένοι πολλῶν
 καὶ ἑτέρων· ὡς κατὰ τὰς δεήσεις ἀναγκαῖον ποιῶ-
 τὰς μεταδόσεις, καθάπερ ἔτι πολλὰ ποιεῖ καὶ τῶν
 ἀρκιῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἀλλαγὴν. αὐτὰ γὰρ τὰ
 μα πρὸς αὐτὰ καταλλάττονται, ἐπὶ πλέον δ' οὐθέν,
 ἵνον πρὸς σίτον διδόντες καὶ λαμβάνοντες, καὶ τῶν
 τῶν τοιούτων ἕκαστον. ἡ μὲν ὅν τοιαύτη μεταβλη-
 ὅτε παρὰ φύσιν ὅτε χρηματιστικῆς ἐστὶν εἶδος οὐδέν·
 πακλήρωσιν γὰρ τῆς κατὰ φύσιν αὐταρκείας ἦν. ἐκ
 ταύτης ἐγένετ' ἐκείνη κατὰ λόγον. ξενικωτέρας γὰρ
 ἄνης τῆς βοηθείας τῷ εἰσάγεσθαι ὡς ἐνδεεῖς καὶ ἐκ-
 εἰν ὡς ἐπλεονάζον, ἐξ ἀνάγκης ἢ τῷ νομίσματος ἐπο-
 χρήσις. ἢ γὰρ εὐβάστακτον ἕκαστον τῶν κατὰ φύσιν
 καίων· διὸ πρὸς τὰς ἀλλαγὰς τοιοῦτόν τι συνέθεντο
 σφᾶς αὐτὰς διδόναι καὶ λαμβάνειν, ὃ τῶν χρησίων
 ὃν εἶχε τὴν χρεῖαν εὐμεταχείρισον πρὸς τὸ ζῆν, οἶον
 καὶ ἄργυρος, καὶ εἰ τι τοῖσδε ἕτερον, τὸ μὲν πρῶ-
 πλῶς ὀρίσθην μεγέθει καὶ σταθμῷ, τὸ δὲ τελευταῖον
 χαρακτῆρα ἐπιβαλλόντων, ἵνα ἀπολύσῃ τῆς μετρή-
 αὐτῆς· ὁ γὰρ χαρακτῆρ ἐπέθῃ τῷ ποσῷ σημεῖον. πο-

ρισθέντες ὅν ἡδὴ νομίσματος ἐκ τῆς ἀναγκαίας ἀλλαγῆς
 δεύτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς ἐγένετο, τὴν καπηλικήν, τὴν
 μὲν πρῶτον ἀπλῶς ὡς γινόμενον, εἴτα δι' ἐμπειρίας ἡδὴ
 τεχνικώτερον, πόθεν καὶ πῶς μεταβαλλόμενον πλείστον
 ποιήσει κέρδος. διὸ δοκεῖ ἡ χρηματιστικὴ μάστις περὶ τὸ
 νόμισμα εἶναι, καὶ ἔργον αὐτῆς τὸ δύνασθαι θεωρῆσαι πό-
 θεν ἔσαι πλῆθος χρημάτων· ποιητικὴ γὰρ εἶναι τῷ πλῆ-
 καὶ χρημάτων. καὶ γὰρ τὸν πλῆστον πολλάκις τίθασιν νο-
 μίσματος πλῆθος, διὰ τὸ περὶ τῶν εἶναι τὴν χρηματιστικὴν
 καὶ τὴν καπηλικήν. ὅτε δὲ πάλιν λῆρος εἶναι δοκεῖ τὸ
 νόμισμα καὶ νόμος παντάπασι, φύσει δ' ἐθέν, ὅτι μετα-
 θεμένων τε τῶν χρωμένων ἕθενος ἄξιον ἔδδ χρησίμικον πρὸς
 ἕδδ τῶν ἀναγκαίων ἐξί, καὶ νομίσματος πλεονῶν πολλὰ-
 κὶς ἀπορήσει τῆς ἀναγκαίας τροφῆς· καίτοι ἄτοπον τοῖσδε
 εἶναι πλεονῶν ἢ εὐπορῶν λιμῷ ἀπολείται, καθάπερ καὶ τὸν
 Μίδαν ἐκείνον μυθολογεῖ διὰ τὴν ἀπληστίαν τῆς εὐχῆς
 πάντων αὐτῷ γιγνομένων τῶν παρατιθεμένων χρυσῶν. διὸ
 ζητῶσιν ἕτερον τι τὸν πλῆστον καὶ τὴν χρηματιστικὴν, ὁρθῶς
 ζητῶντες. ἐξί γὰρ ἑτέρα ἡ χρηματιστικὴ καὶ ὁ πλῆτος ὁ
 κατὰ φύσιν, καὶ αὕτη μὲν οἰκονομικὴ, ἡ δὲ καπηλικὴ
 ποιητικὴ χρημάτων, ἢ πάντως ἀλλ' ἢ διὰ χρημάτων με-
 ταβολῆς. καὶ δοκεῖ περὶ τὸ νόμισμα αὕτη εἶναι· τὸ γὰρ
 νόμισμα σοικεῖον καὶ πέρας τῆς ἀλλαγῆς ἐστὶν. καὶ ἄπει-
 ρος δὲ οὗτος ὁ πλῆτος ὁ ἀπὸ ταύτης τῆς χρηματιστικῆς.
 ὡς περὶ γὰρ ἡ ἱατρικὴ τοῦ ὑγιαίνειν εἰς ἄπειρον ἐστὶ καὶ
 ἐκάς τῶν τεχνῶν τῷ τέλει εἰς ἄπειρον (ὅτι μάλιστα γὰρ
 ἐκεῖνο βύλονται ποιεῖν), τῶν δὲ πρὸς τὸ τέλος ἢ εἰς ἄπει-
 ρον (πέρας γὰρ τὸ τέλος πάσαις), οὕτω καὶ ταύτης τῆς
 χρηματιστικῆς ἢ ἐξί τῷ τέλει πέρας, τέλος δὲ ὁ τοιοῦτος
 πλῆτος καὶ χρημάτων κτῆσις. τῆς δ' οἰκονομικῆς, ἢ χρη-
 ματιστικῆς ἐστὶ πέρας· ἢ γὰρ τῷτο τῆς οἰκονομικῆς ἔργον.
 διὸ τῇ μὲν φαίνεται ἀναγκαῖον εἶναι παντὸς πλεονῶν πέρας,
 ἐπὶ δὲ τῶν γινομένων ὁρῶμεν συμβαίνειν τὸναντίον· πάντες
 γὰρ εἰς ἄπειρον αὐξοῦσιν οἱ χρηματιζόμενοι τὸ νόμισμα.
 αἴτιον δὲ τὸ σύνεγγυς αὐτῶν. ἐπαλλάττει γὰρ ἡ χρῆσις
 τῷ αὐτῷ ὅσα ἐκατέρω τῆς χρηματιστικῆς. τῆς γὰρ αὐτῆς
 ἐξί χρήσεως κτῆσις, ἀλλ' ἢ κατὰ ταυτόν, ἀλλὰ τῆς μὲν
 ἕτερον τέλος, τῆς δ' ἡ αὐξήσις. ὡς δοκεῖ τίσι τῶν εἶναι
 τῆς οἰκονομικῆς ἔργον, καὶ διατελοῦσιν ἢ σῶζειν οἰόμενοι
 δεῖν ἢ αὐξῆσαι τὴν τῷ νομίσματος ὕσιν εἰς ἄπειρον. αἴτιον
 δὲ ταύτης τῆς διαθέσεως τὸ σκευδαίνειν περὶ τὸ ζῆν, ἀλλὰ

1. οἰκία T¹. || 34. ἕκαστον om T¹. || 36. αὐτῷ T¹. || 37. οἶον] οἶον ὁ S¹T¹.

10. κληρος T¹. || 11. καὶ] καὶ ὁ Q. || 12. ὅτε codices. || 16. ἀπληστίαν T¹. || 17. αὐτῶν S¹. || 20. μὲν] μὲν ἡ rc I¹. || 29. τικῆς I¹. || 30. χρηματιστικὴ eorh I¹. || 33. ὁρῶ QI¹S¹T¹. || 37. καταυτῶν S¹T¹. || 39. οἰκονομίας QS¹T¹.

μη τὸ εὖ ζῆν· εἰς ἄπειρον ἔν ἐκείνης τῆς ἐπιθυμίας ὕψους, καὶ τῶν ποιητικῶν ἀπείρων ἐπιθυμῶσιν. ὅσοι δὲ καὶ τῷ εὖ ζῆν ἐπιβάλλονται, τὸ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς ζητῶσιν, ὥς· ἐπεὶ καὶ τῷ ἐν τῇ κτήσει φαίνεται ὑπάρχειν, πᾶσα ἡ διατριβὴ περὶ τὸν χρηματισμὸν ἐστὶ, καὶ τὸ 5 ἕτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς διὰ τῷ ἐλγλυθεν. ἐν ὑπερβολῇ γὰρ οὗσης τῆς ἀπολαύσεως, τὴν τῆς ἀπολαυστικῆς ὑπερβολῆς ποιητικὴν ζητῶσιν· καὶ μὴ διὰ τῆς χρηματιστικῆς δύνωνται πορίζειν, δι' ἄλλης αἰτίας τοῦτο πειρῶνται, ἐκάστη χρώμενοι τῶν δυνάμεων οὐ κατὰ φύσιν. ἀνδρίας 10 γὰρ ἢ χρήματα ποιεῖν ἐστὶν ἀλλὰ θάρσος, ἢ δὲ στρατηγικῆς καὶ ἱατρικῆς, ἀλλὰ τῆς μὲν νόκην τῆς δ' ὑγίειαν. οἱ δὲ πᾶσας ποιοῦσι χρηματιστικὰς, ὡς τὸ τέλος ἔν, πρὸς δὲ τὸ τέλος ἅπαντα δέον ἅπαντῶν. περὶ μὲν ἔν τῆς τε μὴ ἀναγκαίας χρηματιστικῆς, καὶ τίς, καὶ δι' αἰτίαν τίνα ἐν 15 χρειαῖς ἐσμὲν αὐτῆς, εἴρηται· καὶ περὶ τῆς ἀναγκαίας, ὅτι ἑτέρα μὲν αὐτῆς οἰκονομικὴ δὲ κατὰ φύσιν ἡ περὶ τὴν τροφήν, ἔχ ὥσπερ αὐτὴ ἄπειρος, ἀλλ' ἔχουσα ὅρον.

10 Δῆλον δὲ καὶ τὸ ἀπορέμενον ἐξ ἀρχῆς, πότερον τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐστὶν ἡ χρηματιστικὴ ἢ οὐ, ἀλλὰ 20 δεῖ τὸτο μὲν ὑπάρχειν· ὥσπερ γὰρ καὶ ἀνθρώπους ἢ ποιεῖ ἡ πολιτικὴ, ἀλλὰ λαβύσῃ παρὰ τῆς φύσεως χρῆται αὐτοῖς, ἔτω καὶ τροφήν τὴν φύσιν δεῖ παραδύναται γῆν ἢ θάλατταν ἢ ἄλλο τι· ἐκ δὲ τούτων, ὡς δεῖ ταῦτα διαθεῖναι προσήκει τὸν οἰκονόμον. οὐ γὰρ τῆς ὑφαντικῆς ἔρια 25 ποιεῖσαι, ἀλλὰ χρῆσασθαι αὐτοῖς, καὶ γινῶναι δὲ τὸ ποῖον χρῆσθον καὶ ἐπιτηδεῖον ἢ φαῦλον καὶ ἀνεπιτηδεῖον. καὶ γὰρ ἀπορήσειεν ἂν τις διὰ τί ἡ μὲν χρηματιστικὴ μόνον τῆς οἰκονομίας, ἢ δ' ἱατρικὴ ἢ μόνον· καίτοι δεῖ ὑγιαίνειν τὸς κατὰ τὴν οἰκίαν, ὥσπερ ζῆν ἢ ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων. 30 ἐπεὶ δ' ἐστὶ μὲν ὡς τῷ οἰκονόμῳ καὶ τῷ ἀρχοντος καὶ περὶ ὑγείας ἰδεῖν, ἐστὶ δ' ὡς οὐ, ἀλλὰ τῷ ἱατρῷ, ἔτω καὶ περὶ τῶν χρημάτων ἐστὶ μὲν ὡς τῷ οἰκονόμῳ, ἐστὶ δ' ὡς ἢ, ἀλλὰ τῆς ὑπηρετικῆς· μάλιστα δέ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, δεῖ φύσει τὸτο ὑπάρχειν. φύσεως γὰρ ἐστὶν ἔργον τροφήν τῷ 35 γεννηθέντι παρέχειν· παντὶ γὰρ ἐξ οὗ γίνεται, τροφή τὸ λειπόμενον ἐστίν. διὸ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἡ χρηματιστικὴ πᾶσιν ἀπὸ τῶν καρπῶν καὶ τῶν ζώων. διπλῆς δ' οὗσης αὐτῆς, ὥσπερ εἵπομεν, καὶ τῆς μὲν καπηλικῆς τῆς δ' οἰκονομικῆς, καὶ ταύτης μὲν ἀναγκαίας καὶ ἐπαινουμένης, τῆς 40

δὲ μεταβλητικῆς ψεγομένης δικαίως (οὐ γὰρ κατὰ φύσιν ἀλλ' ἀπ' ἀλλήλων ἐστὶν), εὐλογώτατα μισεῖται ἡ ἐξ ἐξαστικῆς διὰ τὸ ἀπ' αὐτῆς τοῦ νομίσματος εἶναι τὴν κίκα καὶ ἐκ ἐφ' ὅπερ ἐπορίσθη. μεταβολῆς γὰρ ἐγένετο καὶ ἡ δὲ τόκος αὐτὸ ποιεῖ πλεόν. ὅθεν καὶ τὸνομα τῷ ὡς ἡ ὁμοία γὰρ τὰ τικτόμενα τοῖς γεννώσιν αὐτὰ ἐστὶν, ἡ τικκος γίνεται νόμισμα νομίσματος· ὥς καὶ μάλιστα π φύσιν οὗτος τῶν χρηματισμῶν ἐστίν.

Ἐπεὶ δὲ τὰ πρὸς τὴν γῶσιν διωρῖκαμεν ἑαυτοῖς, πρὸς τὴν χρῆσιν δεῖ διελθεῖν. πάντα δὲ τὰ ταῦτα· μὲν θεωρίαν ἐλεύθερον ἔχει, τὴν δ' ἐμπειρίαν ἀναγκαίαν ἐστὶ δὲ χρηματιστικῆς μέρη χρησίματα τὸ περὶ τὰ κτήνη ἐμπειρον εἶναι, ποῖα λυσιτελέσματα καὶ ποῦ καὶ τῆς ἡ ἡππων κτήσις ποῖα τις ἢ βοῶν ἢ προβάτων, ὁμοίως καὶ τῶν λοιπῶν ζώων. δεῖ γὰρ ἐμπειρον εἶναι πρὸς ἄλλοις τε τούτων τίνα λυσιτελέσματα, καὶ ποῖα ἐν ποῖοις πῶς ἄλλα γὰρ ἐν ἄλλαις εὐθηνεῖ χώραις. εἴτα περὶ γῆς καὶ ταύτης ἡδὴ ψιλῆς τε καὶ πεφυτευμένης, καὶ μὴ τυργίας, καὶ τῶν ἄλλων ζώων τῶν πλωτῶν ἢ πτηνῶν, ὅσων ἐστὶ τυγχάνειν βοήθειας. τῆς μὲν ἔν οἰκειστάτης χρηματιστικῆς ταῦτα μόνον καὶ πρῶτα, τῆς δὲ μεταβολῆς μέγιστον μὲν ἐμπορία (καὶ ταύτης μέρη τρία, πωλὴς φορτηγία παράστασις· διαφέρει δὲ τούτων ἑτερα ἑκάστη· τὰ μὲν ἀσφαλέςερα εἶναι, τὰ δὲ πλεῶν πορίζουσι τῆς 10 καρπίας), δεύτερον δὲ τοικισμός, τρίτον δὲ μισθία· τῆς δ' ἢ μὲν τῶν βαναύσων τεχνῶν, ἢ δὲ τῶν ὡς καὶ τῷ σώματι μόνον χρησίμων. τρίτον δὲ εἶδος χρηματιστικῆς μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς πρώτης. ἔχει γὰρ καὶ κατὰ φύσιν τι μέρος καὶ τῆς μεταβλητικῆς, ὅσα ἐστὶ καὶ τῶν ἀπὸ γῆς γινομένων, ἀκάρπων μὲν χρησίων οἶον ὑλοτομία τε καὶ πᾶσα μεταλλευτική. αὕτη ἡ πᾶς ἡδὴ περιείληφε γένῃ· πολλὰ γὰρ εἶδη τῶν ἐκ γῆς καὶ λευσιμένων ἐστίν. περὶ ἐκάστων δὲ τούτων καθόλου μὲν ἔπει καὶ νῦν, τὸ δὲ κατὰ μέρος ἀκριβολεγεῖσθαι χρῆται μὲν πρὸς τὰς ἐργασίας, φορτικὸν δὲ τὸ ἐνδιατρίβειν. ἐπὶ 15 τεχνικώταται μὲν τῶν ἐργασιῶν ὅπερ ἐλάχιστον τῆς πῆς βαναυσόταται δ' ἐν αἷς τὰ σώματα λωβῶνται μάλιστα δὲ ὅπερ τῷ σώματος πλεῖσαι χρῆσται, ἐπὶ δὲ ἐκ τῶν γεγραμμένα περὶ τούτων, οἶον Χάρητι δὴ τῷ Παρμένει

8. χρηματικῆς Q. || 17. αὐτοῖς T⁴. || ἢ S⁴T⁴. || 20. χρηματικὴ I⁴. || 21. ποιεῖν Q. || 32. ἀλλὰ — 33. ὅ om S⁴T⁴. || 34. ἱατρικῆς Q. || 33. χρηματιστικῶν, omisso τῶν, Q. || 34. τῆς] τῆς κέρδους Q.

1. δικαίως T⁴. || 10. τὰ om S⁴. || 18. ταύτη S⁴T⁴. || 20. ὅσον T⁴. || ἔν om S⁴T⁴. || 26. ἢ δὲ τῶν ἀτέχνων om I⁴. || 36. τῆς om I⁴. || 38. πλεῖς Q. || χρῆσις S⁴T⁴. || ἀγορεύεται Q.

λαθώρω τῷ Δημνίῳ περὶ γεωργίας καὶ ψιλῆς καὶ
ευμένης, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλοις περὶ ἄλλων, ταῦτα
εἰς τούτων θεωρεῖται ὅτῳ ἐπιμελές· ἐτι δὲ καὶ τὰ λε-
γόμενα σκοράδην, δι' ὧν ἐπιτετυχῆσασιν ἔνιοι χρηματιζό-
νται συλλέγειν. πάντα γὰρ ὠφέλιμα ταῦτ' ἐστὶ τοῖς
ἐν τῇ χρηματιστικῇ. οἷον καὶ τὸ Θάλεω τῷ Μιλησίῳ·
γὰρ ἐστὶ κατανόημά τι χρηματιστικόν, ἀλλ' ἐκείνῳ
καὶ τὴν σοφίαν προσάπτουσι, τυγχάνει δὲ καθόλου τι
ἰδιόζόντων γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν πενίαν ὡς ἀνωφελοῦς
ἰλοσοφίας ὕψους, κατανόησαντά φασιν αὐτὸν ἐλαίων

ἐσομένην ἐκ τῆς ἀστρολογίας, ἐτι χειμῶνος ὄντος,
ἴσαντα χρημάτων ὀλίγων ἀρραβῶνας διαδοῦναι τῶν
γινώσκων τ' ἐν Μιλήτῳ καὶ Χίῳ πάντων, ὀλίγους μι-
μενον αὐτ' οὐθενὲς ἐπιβάλλοντος· ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς
πολλῶν ζητημένων ἅμα καὶ ἐξαίφνης, ἐκμισθόντα ὃν
ἠβούλετο, πολλὰ χρήματα συλλέξαντα ἐπιδείξαι
ἑαυτῷ ἐστὶ πλεονέκτησι τοῖς φιλοσόφοις, ἂν βέλωνται, ἀλλ'
ἐστὶ περὶ ὃ σπουδαῖον. Θαλῆς μὲν ἔν λέγεται τῶτον
ὅπον ἐπιδείξιν ποιήσασθαι τῆς σοφίας· ἐστὶ δ', ὥσπερ
καθόλου τὸ τοιοῦτον χρηματιστικόν, ἐάν τις δύνηται
ωλίαν αὐτῷ κατασκευάζειν. διὸ καὶ τῶν πόλεων ἔστι
ποιοῦνται τὸν πόρον, ὅταν ἀπορῶσι χρημάτων· μονο-
ν γὰρ τῶν ὠνίων ποιοῦσιν. ἐν Σικελίᾳ δὲ τις τεθέντος
αὐτῷ νομίσματος συνεπρίατο πάντα τὸν σίδηρον ἐκ
ἰδηρείων, μετὰ δὲ ταῦτα ὡς ἀφίκοντο ἐκ τῶν ἐμπο-
ρῶν ἔμποροι, ἐπώλει μόνος, ὃ πολλὴν ποιήσας ὑπερβο-
ρῆς τιμῆς· ἀλλ' ὁμως ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα ταλάντοις
βεν ἐκατόν. τῶτον μὲν ἔν ὃ Διονύσιος αἰσθόμενος τὰ
χρήματα ἐκέλευσεν ἐκομίσασθαι, μὴ μέντοι γ' ἐτι
ἐν Συρακούσαις, ὡς πόρους εὐρίσκοντα τοῖς αὐτοῦ
ἔστιν ἀσυμφόρους. τὸ μέντοι ὄραμα Θάλεω καὶ τῶτον
ἔστιν· ἀμφοτέρω γὰρ ἑαυτοῖς ἐτέχνασαν γενέσθαι
ωλίαν. χρήσιμον δὲ γνωρίζειν ταῦτα καὶ τοῖς πολι-
ταις, ὥσπερ οἰκίᾳ, μᾶλλον δέ. διόπερ τινὲς καὶ πολι-
ταις τῶν πολιτευομένων ταῦτα μόνον.

Ἐπεὶ δὲ τρία μέρη τῆς οἰκονομικῆς ἦν, ἐν μὲν δε-
ξιᾷ περὶ τῆς εἰρήνης πρότερον, ἐν δὲ πατρικῇ, τρίτον δὲ
ἐν δεξιᾷ καὶ γυναικὸς ἀρχεῖν καὶ τέκνων, ὡς ἐλευθέ-
ρον ἀμφοῖν, ὃ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ

γυναικὸς καὶ τέκνων, ὡς ἐλευθέ-
ρον ἀμφοῖν, ὃ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ
γὰρ εἶναι βούλεται τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀρχήν, ὅτι
δέ, ὅταν τὸ μὲν ἀρχῇ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀρχήν, ὅτι
καὶ σχήμασι καὶ ἰσχύϊ καὶ τιμῇ, ὡς ἐλευθέ-
ρον ἀμφοῖν, ὃ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ
εἶπε τὸν περὶ τῆς ποδανιπτήρης ἰσχύος, ὡς ἐλευθέ-
ρον ἀμφοῖν, ὃ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ
τὸ βῆλυ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὡς ἐλευθέ-
ρον ἀμφοῖν, ὃ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ
βασιλική· τὸ γὰρ γενεῆσαν καὶ κατὰ φύσιν ἰσχύϊ καὶ
κατὰ πρεσβείαν ἐστίν, ὅπερ ἐστὶ βασιλικὴ εἰς τὴν φύσιν
καλῶς Ὅμηρος τὸν Δία προσηγόρευεν εἰπὼν "κατὰ φύσιν
δρῶν τε θεῶν τε," τὸν βασιλέα τῶτων ἀπάντων. φύσιν γὰρ
τὸν βασιλέα διαφέρειν μὲν δεῖ, τῷ γένει δ' εἶναι τὴν ἀρχήν·
ὅπερ πέπονθε τὸ πρεσβύτερον πρὸς τὸ νεώτερον καὶ ἰσχύϊ
γενεῆσαν πρὸς τὸ τέκνον.

Φανερόν τοίνυν ὅτι πλείων ἢ σπουδὴ τῆς οἰκονομίας
περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἢ περὶ τὴν τῶν ἀνψύχων κτήσιν, καὶ
περὶ τὴν ἀρετὴν τῶτων ἢ περὶ τὴν τῆς κτήσεως, ἐν καλῶμεν
πλῆτον, καὶ τῶν ἐλευθέρων μᾶλλον ἢ δούλων. πρῶτον μὲν
οὐκ περὶ δούλων ἀπορήσειεν ἂν τις, πότερον ἐστὶν ἀρετὴ τις
δύλῳ παρὰ τὰς ὀργανικὰς καὶ διακοινικὰς ἄλλη τιμιωτέρα
τῶτων, οἷον σωφροσύνη καὶ ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη καὶ τῶν
ἄλλων τῶν τοιούτων ἔξεων, ἢ οὐκ ἔστιν οὐδεμία παρὰ τὰς
σωματικὰς ὑπηρεσίας. ἔχει γὰρ ἀπορίαν ἀμφοτέρως. εἴτε
γὰρ ἔστι, τί διοίσουσι τῶν ἐλευθέρων; εἴτε μὴ ἐστὶν ὄντων
ἀνθρώπων καὶ λόγου κοινωνούντων, ἄτοπον. σχεδὸν δὲ
ταυτὸν ἐστὶ τὸ ζητούμενον καὶ περὶ γυναικὸς καὶ παιδὸς,
πότερον καὶ τούτων εἰσὶν ἀρεταί, καὶ δεῖ τὴν γυναῖκα εἶναι
σώφρονα καὶ ἀνδρείαν καὶ δικαίαν, καὶ παῖς ἐστὶ καὶ ἀκό-
λαστος καὶ σώφρων, ἢ ὕ; καὶ καθόλου δὲ τὸτ' ἐστὶν ἐπισκε-
πτέον περὶ ἀρχομένης φύσεως καὶ ἀρχοντος, πότερον ἢ αὐτὴ
ἀρετὴ ἢ ἑτέρα. εἰ μὲν γὰρ δεῖ ἀμφοτέρους μετέχειν καλο-
καγαθίας, διὰ τί τὸν μὲν ἀρχεῖν δεῖ ἂν τὸν δὲ ἀρχεσθαι
καθαρά; οὐδὲ γὰρ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον οἷον τε διαφέ-
ρειν· τὸ μὲν γὰρ ἀρχεσθαι καὶ ἀρχεῖν εἶδει διαφέρει, τὸ
δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον οὐδέν. εἰ δὲ τὸν μὲν δεῖ τὸν δὲ μὴ
θαυμαζόν. εἴτε γὰρ ὁ ἀρχὼν μὴ ἔσαι σώφρων καὶ δίκ-
αιος, πῶς ἀρξέει καλῶς; εἴθ' ὁ ἀρχόμενος, πῶς ἀρχθή-

ἐπιτετυχῆ S⁴, ἐπιτετοχῆ T⁴. || 5. ὠφέλιμος Q. || 7. χρηματικόν Q. || 13. ἐλευθέρων plerique. || καί Q. || 15. ἐκμισθόνται
16. συλλέξαντες S⁴T⁴. || 28. τῶτον QI⁴T⁴. || 37. μέρη om I⁴T⁴. || 38. περὶ om S⁴.
τὸν om S⁴. || 10. τεκτόνων T⁴. || 15. γένει om S⁴. || 16. πέπονθε πρεσβύτερον πρὸς τὸν S⁴. || 26. εἴτε S⁴T⁴. || 28. δὲ QS⁴
corrig I⁴. || 30. πότερον I⁴. || 37. εἶδη T⁴.

σεται καλῶς· ἀκόλαστος γὰρ ὢν καὶ δειλὸς οὐδὲν ποιήσει τῶν προσηκόντων. φανερόν τοίνυν ὅτι ἀνάγκη μὲν μετέχειν ἀμφοτέρους ἀρετῆς, ταύτης δ' εἶναι διαφοράς, ὥσπερ καὶ τῶν φύσει ἀρχομένων. καὶ τὶτο εὐδὺς ὑφήγηται περὶ τὴν ψυχὴν· ἐν ταύτῃ γὰρ ἐστὶ φύσει τὸ μὲν ἄρχον τὸ δὲ ἀρχόμενον, ὡς ἑτέραν φαινομένην εἶναι ἀρετὴν, οἷον τοῦ λόγον ἔχοντος καὶ τοῦ ἀλόγου. δῆλον τοίνυν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥστε φύσει τὰ πλείω ἄρχοντα καὶ ἀρχόμενα. ἄλλον γὰρ τρόπον τὸ ἐλεύθερον τοῦ δούλου ἄρχει καὶ τὸ ἄρρεν τῷ θήλει καὶ ἀνὴρ παιδός· καὶ πᾶσιν ἐνυπάρχει μὲν τὰ μύρια τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐνυπάρχει διαφερόντως. ὁ μὲν γὰρ δούλος ὅλως ἔχει τὸ βουλευτικόν, τὸ δὲ θῆλυ ἔχει μὲν, ἀλλ' ἄκυρον· ὁ δὲ παῖς ἔχει μὲν, ἀλλ' ἀτελές. ὁμοίως τοίνυν ἀναγκαῖον ἔχειν καὶ περὶ τὰς ἠθικὰς ἀρετάς· ὑποληπτέον δὲ μὲν μετέχειν πάντας, ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὅσον ἐκάστω πρὸς τὸ αὐτὸ ἔργον. διὸ τὸν μὲν ἄρχοντα τελείαν ἔχειν δεῖ τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν (τὸ γὰρ ἔργον ἐστὶν ἀπλῶς τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὁ δὲ λόγος ἀρχιτέκτων), τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον, ὅσον ἐπιβάλλει αὐτοῖς. ὥστε φανερόν ὅτι ἐστὶν ἠθικὴ ἀρετὴ τῶν εἰρημένων πάντων, καὶ οὐχ ἡ αὐτὴ σωφροσύνη γυναικὸς καὶ ἀνδρός, ἔδ' ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη, καθάπερ ὤτετο Σωκράτης, ἀλλ' ἡ μὲν ἀρχικὴ ἀνδρία, ἡ δ' ὑπηρετικὴ. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰς ἄλλας. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ κατὰ μέρος μᾶλλον ἐπισκοπεῖσιν· καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἔξαπατῶσιν ἑαυτούς, ὅτι τὸ εὖ ἔχειν τὴν ψυχὴν ἀρετὴ, ἢ τὸ ὀρθοπραγεῖν, ἢ τι τῶν τοιούτων· πολὺ γὰρ ἄμεινον λέγουσιν οἱ ἐξαριθμοῦντες τὰς ἀρετάς, ὥσπερ Γοργίας, τῶν ὅπως ὀριζομένων. διὸ δεῖ, ὥσπερ ὁ ποιητὴς εἶρηκε περὶ γυναικός, ὅτω νομίζειν ἔχειν περὶ πάντων· “γυναικὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει,” ἀλλ' ἀνδρὶ ἔτι τῆτο. ἐπεὶ δ' ὁ παῖς ἀτελής, δῆλον ὅτι τῆτος μὲν καὶ ἡ ἀρετὴ ἔκ αὐτῷ πρὸς αὐτὸν ἐστίν, ἀλλὰ πρὸς τὸν τέλειον καὶ τὸν ἡγούμενον. ὁμοίως δὲ καὶ δούλος πρὸς δεσπότην. ἐβημεν δὲ πρὸς ἀναγκαῖα χρῆσιμον εἶναι τὸν δούλον, ὥς δῆλον ὅτι καὶ ἀρετῆς δεῖται μικρᾶς, καὶ τοσαύτης ὅπως μήτε δι' ἀκολασίαν μήτε διὰ δειλίαν ἐλλείψῃ τῶν ἔργων. ἀπορήσεις δ' ἂν τις, τὸ νῦν εἰρημένον εἰ ἀληθές, ἀρα καὶ τοὺς τεχνίτας δεήσει ἔχειν ἀρετὴν· πολλάκις γὰρ δι' ἀκολασίαν ἐλλείψουσιν τῶν ἔργων. ἢ διαφέρει τῆτο πλείον. ὁ μὲν γὰρ δούλος κοινωνὸς ζωῆς, ὁ δὲ πορρωτέρων, καὶ τοσοῦτον ἐπιβάλλει ἀρετῆς ὅσον περ καὶ δουλείας· ὁ γὰρ βανᾶυστος τε-

χνίτης ἀφωρισμένην τινα ἔχει δουλείαν· καὶ ὁ μὲν τῶν φύσει, σκυτοτόμος δ' ὑβείας, ὅδ' τῶν ἄλλων τε φανερόν τοίνυν ὅτι τῆς τοιαύτης ἀρετῆς αἷτιον εἶναι δούλῳ τὸν δεσπότην, ἀλλ' ἢ τὴν διδασκαλικὴν ἔχον ἔργων δεσποτικὴν. διὸ λέγουσιν ὃ καλῶς οἱ λόγοι τῆς ἀποσερῦντες καὶ φάσκοντες ἐπιτάξει χρῆσθαι μόνῃ τῇτῳ γὰρ μᾶλλον τὸν δούλου ἢ τὸν παιδῶν.

Ἄλλα περὶ μὲν τῶν τῶν διωρίσθω τὸν τρόπον τῶν δὲ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ πατρὸς, τῆς ἑκάστων αὐτῶν ἀρετῆς, καὶ τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοῦς ἐκείνῃ τὸ καλῶς καὶ μὴ καλῶς εἶς, καὶ πῶς δεῖ τὸ μὲν εἶναι καὶ τὸ δὲ κακῶς φεύγειν, ἐν τοῖς περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὸν ἐκείνῃ· ἐπεὶ γὰρ οἰκία μὲν πᾶσα μέρος τι ταῦτα δ' οἰκίας, τὴν δὲ τὴν μέρος πρὸς τὴν τὴν ὅλην εἶναι ἀρετὴν, ἀναγκαῖον πρὸς τὴν πολιτείαν βλέποντες δεῖν καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας, εἴπερ πᾶσι πρὸς τὸν πόλιν εἶναι σπουδαίαν καὶ τὸν παῖδας εἰσαγαγεῖν καὶ τὰς γυναῖκας σπουδαίας. ἀναγκαῖον δὲ διαφέρει· ἐπεὶ γὰρ γυναῖκες ἡμισυ μέρος τῶν ἐλευθέρων, ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν κοινωνοὶ γίνονται τῆς πολιτείας. ὥς· ἐπεὶ περὶ μὲν τῶν ἑκάστων, περὶ δὲ τῶν λογικῶν ἐν ἄλλοις λεκτέον, ἀφ᾽ ὧν ἔχοντας τὸν νῦν λόγος, ἄλλην ἀρχὴν ποιησάμεθα καὶ πρῶτον ἐπισκεψώμεθα περὶ τῶν ἀποφνημαζομένων τῆς πολιτείας τῆς ἀρίστης.

B.

Ἐπεὶ δὲ προαιρέμεθα θεωρῆσαι περὶ τῆς πολιτικῆς, ἢ κρατίστης πασῶν τοῖς δυναμέναις ζῆν ἐν πόλει κατ' εὐχὴν, δεῖ καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκεψάσθαι τῆς πολιτείας, αἷς τε χρῶνται τινες τῶν πόλεων τῶν εἰρημένων λεγομένων, καὶ εἰ τινες ἑτέροις τυγχάνουσιν ὑπὸ τῶν αὐτῶν μόναι καὶ δοκῶσαι καλῶς ἔχειν, ἵνα τό τ' ὀρθῶς ἔχον καὶ τὸ χρῆσιμον, ἐπὶ δὲ τὸ ζητεῖν· τι παρ' αὐτὰς ἡμεῖς δοκῇ πάντως εἶναι σοφίζεσθαι βυλομένων, ἀλλὰ δὲ καὶ καλῶς ἔχειν ταύτας τὰς νῦν ὑπαρχούσας, διὰ τὴν πᾶσι δοκῶμεν ἐπιβαλέσθαι τὴν μέθοδον ἀρχὴν δὲ πρῶτον τῶν ἡμεῖς περὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης τῆς σκέψεως. ἐπεὶ γὰρ ἢτοι πάντας πάντων κοινωνεῖν τὸν πόλιν, ἢ μὴ ἢ τινῶν μὲν τινῶν δὲ μὴ. τὸ μὲν εὖ μεθόδους κοινωνεῖν περὶ τὸν πόλιν ὡς ἀδύνατον· ἢ γὰρ πολιτεία κοινωνία τῆς πόλεως πρῶτον ἀνάγκη τῷ πόλιν κοινωνεῖν· ὁ μὲν γὰρ πόλις εἶναι

10. ἄρχειν S⁴. || 14. ὁμοῖον S⁴T⁴. || 26. ἢ καὶ Q, om I⁴S⁴T⁴. || 32. τὸ τέλος QI⁴S⁴T⁴. || 36. δουλείαν T⁴. || 39. πόλιν

2. φύσει T⁴, φύσει S⁴. || 6. πλεονέκτην S⁴. || 13. οἰκία S⁴. || 21. λέγουσιν S⁴. || 28. βουλομένης I⁴. || 36. δοκῶ U⁴. || 38. δοκῶν U⁴, omissis ἢ τινῶν. || 41. εἰς ὃ τῆς ἰσότητος codices.

πόλεως, οἱ δὲ πολῖται κοινωνοὶ τῆς μιᾶς πόλεως. πότερον ὅσων ἐνδέχεται κοινωνῆσαι, πάντων βέλτιον ἢ τινῶν ἢ τῶν μέλλουσιν οἰκίσσασθαι πόλιν καλῶς, ἢ τινῶν νῦν δ' ἔστι βέλτιον; ἐνδέχεται γὰρ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν κοινωνεῖν τοὺς πολῖτας ἀλλήλοις, ὥς-
 τῇ πολιτείᾳ τῇ Πλάτωνος· ἐπεὶ γὰρ ὁ Σωκράτης ἔστιν κοινὰ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἶναι καὶ ταῖς
 τῷτο δὴ πότερον ὡς νῦν ἔτω βέλτιον ἔχειν, ἢ κατὰ τῇ πολιτείᾳ γεγραμμένον νόμον; ἔχει δὲ δυσχερείας τε πολλὰς τὸ πάντων εἶναι τὰς γυναῖκας κοινὰς,
 ἢν αἰτίαν φησὶ δεῖν νομοθετῆσθαι τὸν τρόπον τῷτον
 ράτης, ἢ φαίνεται συμβαῖνον ἐκ τῶν λόγων. ἔτι δὲ ὁ τέλος ὁ φησὶ τῇ πόλει δεῖν ὑπάρχειν, ὡς μὲν εἰρη-
 ν, ἀδύνατον, πῶς δὲ δεῖ διελεῖν, ὅθεν διώριζαι. λέγω μίαν εἶναι τὴν πόλιν πᾶσαν ὡς ἄριστον ὅτι μάλιστα·
 ἐνὶ γὰρ ταύτῃ ὑπόθεσιν ὁ Σωκράτης. καίτοι φανε-
 ρῶς προϋῖσα καὶ γινομένη μία μᾶλλον ἢ πόλις πλῆθος γὰρ τι τὴν φύσιν ἐστὶν ἢ πόλις, γινομένη τε ἄλλον οἰκία μὲν ἐκ πόλεως, ἄνθρωπος δ' ἐξ οἰκίας
 μᾶλλον γὰρ μίαν τὴν οἰκίαν τῆς πόλεως φαίμεν ἂν,
 ὅσα τῆς οἰκίας· ὥστ' εἰ καὶ δυνατός τις εἴη τοῦτο οὐ ποσῆτόν· ἀναιρήσει γὰρ τὴν πόλιν. ἢ μόνον δ' ἐκ
 τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν ἢ πόλις, ἀλλὰ καὶ ἐξ εἰδῶν δια-
 τῶν· ἢ γὰρ γίνεται πόλις ἐξ ὁμοίων. ἕτερον γὰρ συμ-
 καὶ πόλις· τὸ μὲν γὰρ τῷ ποσῷ χρήσιμον, καὶ ἢ
 ὁ τῷ εἶδει· βοθείας γὰρ χάριν ἢ συμμαχία πέφυ-
 σκερ ἂν εἰ σταθμὸς πλεῖον ἐλκύσῃ. διοίσει δὲ τῷ
 καὶ πόλις ἔθνος, ὅταν μὴ κατὰ κώμας ὥς κεχωρι-
 οὖν τὸ πλῆθος, ἀλλ' οἷον Ἀρκάδες. ἐξ ὧν δὲ δεῖ ἐν-
 κε, εἶδει διαφέρει. διόπερ τὸ ἴσον τὸ ἀντιπεπονθὸς
 τὰς πόλεις, ὥσπερ ἐν τοῖς ἠθικοῖς εἴρηται πρότερον·
 καὶ ἐν τοῖς ἐλευθέροις καὶ ἴσοις ἀνάγκη τῶν εἶναι· ἅμα
 ἰχ οἷον τε πάντας ἄρχειν, ἀλλ' ἢ κατ' ἐνιαυτὸν ἢ
 γιναι ἄλλην τάξιν ἢ χρόνον. καὶ συμβαίνει δὴ τὸν
 τῶτον ὥς πάντας ἄρχεῖν, ὥσπερ ἂν εἰ μετέβαλλον
 35 τοῖς καὶ οἱ τέκτονες καὶ μὴ οἱ αὐτοὶ αἰεὶ σκυτοτόμοι
 ετονος ἦσαν. ἐπεὶ δὲ βέλτιον ἔτως ἔχειν καὶ τὰ περὶ
 νωνίαν τὴν πολιτικὴν, δῆλον ὡς τὸς αὐτοὺς αἰεὶ βέλ-
 ιχειν, εἰ δυνατόν· ἐν οἷς δὲ μὴ δυνατόν διὰ τὴν

φύσιν ἴσους εἶναι πάντας, ἅμα δὲ καὶ δίκαιον, εἴτ' ἀγαθὸν
 εἴτε φαῦλον τὸ ἄρχειν, πάντας αὐτῷ μετέχειν, ἐν τούτοις
 δὲ μιμνεῖσθαι τὸ ἐν μέρει τοὺς ἴσους εἶκειν ὁμοίως τοῖς ἐξ
 ἀρχῆς. οἱ μὲν γὰρ ἄρχουσιν οἱ δ' ἄρχονται παρὰ μέρος,
 ὥσπερ ἂν ἄλλοι γενόμενοι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἀρχόντων
 ἕτεροι ἑτέρας ἄρχουσιν ἀρχάς. φανερόν τοίνυν ἐκ τούτων ὡς
 ἔτε πέφυκε μίαν ἔτως εἶναι τὴν πόλιν ὥσπερ λέγουσιν οἱ
 καὶ τὸ λαχθῆν ὡς μέγιστον ἀγαθὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι τὰς
 πόλεις ἀναιρεῖ· καίτοι τό γε ἕκαστος ἀγαθὸν σῶζει ἕκαστον.
 10 ἐστὶ δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον φανερόν ὅτι τὸ λίαν ἐνὲν ζῆ-
 τεῖν τὴν πόλιν ἐκ ἐξιν ἀμεινον. οἰκία μὲν γὰρ αὐταρκέτε-
 ρον ἑνός, πόλις δ' οἰκίας· καὶ βύλεται γ' ἡδὴ τότε εἶναι πό-
 λις, ὅταν αὐτάρκη συμβαίῃ τὴν κοινωνίαν εἶναι τῷ πλῆθος.
 εἴπερ ἔν αἰρετώτερον τὸ αὐταρκέτερον, καὶ τὸ ἥττον ἐν τοῦ
 15 μᾶλλον αἰρετώτερον.

Ἀλλὰ μὴν ἔδ' εἰ τῷτο ἄριστόν ἐστι, τὸ μίαν ὅτι μά-3
 λισ· εἶναι τὴν κοινωνίαν, οὐδὲ τοῦτ' ἀποδείκνυσθαι φαίνεται
 κατὰ τὸν λόγον, ἐὰν πάντες ἅμα λέγωσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ
 μὴ ἐμὸν· τῷτο γὰρ οἶται ὁ Σωκράτης σημειῖν εἶναι τῷ τὴν
 πόλιν τελῶς εἶναι μίαν. τὸ γὰρ πάντες διττόν. εἰ μὲν οὖν
 ὡς ἕκαστος, τάχ' ἂν εἴη μᾶλλον ὁ βύλεται ποιεῖν ὁ Σω-
 κράτης· ἕκαστος γὰρ υἱὸν ἑαυτοῦ φήσκει τὸν αὐτὸν καὶ γυ-
 ναῖκα δὴ τὴν αὐτήν, καὶ περὶ τῆς ὑσίας καὶ περὶ ἑκάστου
 δὴ τῶν συμβαινόντων ὡσαύτως. νῦν δ' ἔχ' ἔτω φήσουσιν οἱ
 20 κοινὰς χρώμενοι ταῖς γυναῖξιν καὶ τοῖς τέκνοις, ἀλλὰ πάν-
 τες μὲν, ἔχ' ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ὑσίαν
 πάντες μὲν, ἔχ' ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν. ὅτι μὲν τοίνυν παρα-
 λογισμὸς τίς ἐστι τὸ λέγειν πάντας, φανερόν. τὸ γὰρ πάν-
 τες καὶ ἀμφοτέρω καὶ περιττὰ καὶ ἄρτια διὰ τὸ διττόν καὶ
 ἐν τοῖς λόγοις ἐριστικὸς ποιεῖ συλλογισμὸς· διὸ ἐστὶ τὸ πάν-
 τας τὸ αὐτὸ λέγειν ὡδὲ μὲν καλόν, ἀλλ' οὐ δυνατόν, ὡδὲ
 δ' ὅθεν ὁμονοητικόν. πρὸς δὲ τούτοις ἑτέραν ἔχει βλάβην τὸ
 λεγόμενον. ἥκιστα γὰρ ἐπιμελείας τυγχάνει τὸ πλείστων
 κοινόν· τῶν γὰρ ἰδίων μάλιστα φροντίζουσιν, τῶν δὲ κοινῶν
 35 ἥττον, ἢ ὅσον ἑκάστῳ ἐπιβάλλει. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ὡς
 ἑτέρω φροντίζοντος ὀλιγωρεῖται μᾶλλον, ὥσπερ ἐν ταῖς οἰκε-
 τικαῖς διακονίαις οἱ πολλοὶ θεράποντες ἐνίοτε χειρὸν ὑπερε-
 τῶσι τῶν ἐλαττόνων. γίνονται δ' ἑκάστῳ χίλιοι τῶν πολιτῶν
 υἱοί, καὶ οὗτοι ἔχ' ὡς ἑκάστος, ἀλλὰ τῷ τυγχόντος ὁ τυχών

ὅσον Q¹T¹. || 3. κοινωνεῖ Q¹. || 4. μὲν τινῶν om U¹. || καὶ τέκνων — 5. κοινωνεῖν in margine Q¹. || 5. τὸς πολῖτας ἀλλήλοις
 . || 6. πολιτείᾳ τῇ] πολιτείᾳ τῷ Q¹U¹. || 9. δὴ I¹Q¹T¹U¹. || 11. νομοθετῆσθαι U¹. || 13. δεῖ Q¹. || 14. διελεῖν I¹Q¹T¹. ||
 15 Q¹T¹, εἰδῆς U¹. || 26. τῷ αὐτῷ Q¹T¹U¹. || 27. διοίσει U¹. || 35. ὥς πάντας ἄρχειν om U¹. || 36. οἱ post καὶ om U¹.
 οἰκίαν I¹T¹. || ὁμοίως I¹. || ταῖς om U¹. || 4. παρὰ] κατὰ Q¹T¹. || 5. δὴ] δὴ τὸν Q¹. || 13. τὴν om U¹. || 14. τὸ αὐταρκέ-
 η U¹. || 22. φύσει U¹. || 26. ὁμοίως — 27. αὐτῶν om Q¹T¹. || 30. ἐστὶ I¹T¹. || 33. πλείστον tc U¹. || 35. ὅσον T¹U¹.

ὁμοίως ἐσὶν υἱός· ὥς τε πάντες ὁμοίως ὀλιγωρήσασιν. ἔτι ἔτι
 ἕκαστος ἐμὸς λέγει τὸν εὖ πράττοντα τῶν πολιτῶν ἢ κακῶς,
 ὁπόσος τυγχάνει τὸν ἀριθμὸν ὧν, οἷον ἐμὸς ἢ τὸ δεινός, τῷ
 τὸν τρόπον λέγων καθ' ἕκαστον τῶν χιλίων, ἢ ὅσων ἢ
 πόλιν ἐσὶ, καὶ τὸτο δις αἶζων· ἀδελφὸν γὰρ ὧ συνεῖθε γενέ- 5
 σθαι τέκνον καὶ σωθῆναι γενόμενον. καίτοι πότερον οὕτω
 κρείττον τὸ ἐμὸν λέγειν ἕκαστον, τὸ αὐτὸ μὲν προσαγορεύον-
 τας δισχιλίῳ καὶ μυρίῳ, ἢ μᾶλλον ὡς νῦν ἐν ταῖς πόλεσι
 τὸ ἐμὸν λέγουσιν; ὁ μὲν γὰρ υἱὸν αὐτοῦ ὁ δ' ἀδελφὸν αὐτοῦ
 προσαγορεύει τὸν αὐτόν, ὁ δ' ἀνεψιόν, ἢ κατ' ἄλλην τινα 10
 συγγένειαν, ἢ πρὸς αἵματος, ἢ κατ' οἰκειότητα καὶ κηδεῖαν
 αὐτῷ πρῶτον ἢ τῶν αὐτῶν, πρὸς δὲ τούτοις ἕτερον φράττορα ἢ
 φυλῆτην· κρείττον γὰρ ἴδιον ἀνεψιὸν εἶναι ἢ τὸν τρόπον τῷ-
 τον υἱόν. οὐ μὴν ἀλλ' ὕδὲ διαφυγεῖν δυνατόν τὸ μὴ τινὰς
 ὑπολαμβάνειν ἑαυτῶν ἀδελφὸς τε καὶ παῖδας καὶ πατέρας 15
 καὶ μητέρας· κατὰ γὰρ τὰς ὁμοιότητας αἱ γίνονται τοῖς
 τέκνοις πρὸς τοὺς γεννήσαντας, ἀναγκαῖον λαμβάνειν περὶ
 ἀλλήλων τὰς πίσεις. ὅπερ φασὶ καὶ συμβαίνειν τινὲς τῶν
 τὰς τῆς γῆς περιόδους πραγματευομένων· εἶναι γὰρ τισὶ
 τῶν ἄνω λιθύνων κοινὰς τὰς γυναῖκας, τὰ μέντοι γενόμενα 20
 τέκνα διαιρεῖσθαι κατὰ τὰς ὁμοιότητας. εἰσὶ δὲ τινες καὶ
 γυναῖκες καὶ τῶν ἄλλων ζώων, οἷον ἵπποι καὶ βόες, αἱ
 σφόδρα πεφύκασιν ὅμοια ἀποδιδόναι τὰ τέκνα τοῖς γονεῦ-
 4 σιν, ὥσπερ ἡ ἐν Φαρσάλῳ κληθεῖσα Δικαία ἵππος. ἔτι δὲ
 καὶ τὰς τοιαύτας δυσχερείας οὐ ῥᾶδιον εὐλαβηθῆναι τοῖς 25
 ταύτην κατασκευάζουσι τὴν κοινωνίαν, οἷον αἰκίας καὶ φόνους
 ἀκυσίς, τοὺς δὲ ἐκουσίους, καὶ μάχας καὶ λοιδορίας· ὧν
 ὕδὲν ὅσιόν ἐστι γίνεσθαι πρὸς πατέρας καὶ μητέρας καὶ τοὺς
 μὴ πόρρω τῆς συγγενείας ὄντας, ὥσπερ πρὸς τοὺς ἄποθεν·
 ἀλλὰ καὶ πλεῖον συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἀγνοούντων ἢ γνω- 30
 ρίζοντων, καὶ γενομένων τῶν μὲν γνωρίζοντων ἐνδέχεται τὰς
 νομιζομένας γίνεσθαι λύσεις, τῶν δὲ μηδεμίαν. ἀποκιν δὲ
 καὶ τὸ κοινὸς ποιήσαντα τὸς υἱὸς τὸ συνεῖναι μόνον ἀφε-
 λειν τῶν ἐρώντων, τὸ δ' ἐρᾶν μὴ κωλύσαι, μηδὲ τὰς χρή-
 σεις τὰς ἄλλας, ἃς πατὴρ πρὸς υἱὸν εἶναι πάντων ἐστίν 35
 ἀπρεπέατον καὶ ἀδελφῷ πρὸς ἀδελφόν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἐρᾶν
 μόνον. ἀποκιν δὲ καὶ τὸ τὴν συνουσίαν ἀφελειν δι' ἄλλην
 μὲν αἰτίαν μηδεμίαν, ὡς λίαν δ' ἰσχυρὰς τῆς ἡδονῆς γινο-
 μένης· ὅτι δ' ὁ μὲν πατὴρ ἢ υἱός, οἱ δ' ἀδελφοὶ ἀλλήλων,
 μηθὲν οἰσθαι διαφέρειν. εἴκοι δὲ μᾶλλον τοῖς γεωργοῖς 40
 εἶναι χρησίμους τὸ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας καὶ τὰς παῖ-

δας ἢ τοῖς φύλαξιν· ἦττον γὰρ ἔσται φιλία καὶ τῶν
 τῶν τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν, δεῖ δὲ τοιούτους εἶναι τῇ
 χομένους πρὸς τὸ πειθαρχεῖν καὶ μὴ νεωτερίζειν. ὅλα
 συμβαίνειν ἀνάγκη τῶν αὐτῶν διὰ τὸν τοιοῦτον νόμον ἐπὶ
 σῆκει τὸς ἐρῶντας κειμένους νόμους αἰτίους γίνεσθαι, καὶ δ'
 αἰτίαν ὁ Σωκράτης ἔτι οἶται δεῖν τάττειν τὰ περὶ τῆς
 κνα καὶ τὰς γυναῖκας. φιλίαν τε γὰρ οἰόμεθα μὴ
 εἶναι τῶν ἀγαθῶν ταῖς πόλεσιν (ἔτι γὰρ ἂν ἦκεν ἡ
 ζοιεν), καὶ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν ἐπαινεῖ μάλιστα ἡ
 κράτης· ὁ καὶ δοκεῖ κακείνους εἶναι φησι τῆς φιλίας ἢ
 καθάπερ ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς λόγοις ἴσμεν λέγοντα τῶν
 σοφῶν ὡς τῶν ἐρώντων διὰ τὸ σφόδρα φιλεῖν ἐπὶ
 τῶν συμφῶν καὶ γενέσθαι ἐκ δύο ὄντων ἀμφοτέρους
 ἐνταῦθα μὲν ἔν ἀνάγκῃ ἀμφοτέρους ἐφθάρθαι ἢ τὴν ἐπὶ
 δὲ τῇ πόλει τὴν φιλίαν ἀναγκαῖον ὑδαρῇ γίνεσθαι ἐκ
 κοινωνίαν τὴν τοιαύτην, καὶ ἡκιστα λέγειν τὸν ἐμὸν ἢ
 πατέρα ἢ πατέρα υἱόν. ὥσπερ γὰρ μικρὸν γλυκὺ ἐκ
 ὕδωρ μίχθῃ ἀναίσθητον ποιεῖ τὴν κρασίν, οὕτω συμβαίνει
 καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπὸ τῶν
 τῶν τέτων διαφροντίζειν ἡκιστα ἀναγκαῖον ἐν ἐν τῇ πόλει
 τῇ τοιαύτῃ, ἢ πατέρα ὡς υἱὸν ἢ υἱὸν ὡς πατέρα, ἢ
 ἀδελφὸς ἀλλήλων. δύο γὰρ ἐσὶν αἱ μάλιστα ποιεῖται
 τὸς ἀνθρώπους καὶ φιλεῖν, τὸ τε ἴδιον καὶ τὸ ἀγαπᾶν
 οὐδέτερον οἷον τε ὑπάρχειν τοῖς ἔτι πολιτευομένοις ἀλλ'
 μὴ καὶ περὶ τῶ μεταφέρειν τὰ γινόμενα τέκνα, τὰς
 τῶν γεωργῶν καὶ τεχνιτῶν εἰς τὸς φύλακας, τὰ δ' ἐκ
 τῶν εἰς ἐκείνους, πολλὴν ἔχει ταραχήν, τίνα ἔσται τῶν
 καὶ γινώσκειν ἀναγκαῖον τοὺς διδύντας καὶ μεταφασί
 τίς τίνας διδάσκειν. ἔτι δὲ καὶ τὰ κάλαι λεχθέντα μὴ
 ἐπὶ τέτων ἀναγκαῖον συμβαίνειν, οἷον αἰκίας ἐρωτας φησὶ
 ὁ γὰρ ἐπὶ προσαγορεύουσιν ἀδελφὸς καὶ τέκνα καὶ πατέρας
 καὶ μητέρας τὸς φύλακας οἱ τε εἰς τὸς ἄλλους καὶ
 θέντες καὶ πάλιν οἱ παρὰ τοῖς φύλαξιν εἰς τὸς ἄλλους
 λίτας, ὥς· εὐλαβεῖσθαι τῶν τοιούτων τι πράττειν ἐκ
 συγγένειαν. περὶ μὲν ἔν τῆς περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖ-
 κοινωνίας διωρίσθω τὸν τρόπον τούτων.

Ἐχόμενον δὲ τέτων ἐστὶν ἐπισκεψασθαι περὶ τῆς
 σεως, τίνα τρόπον δεῖ κατασκευάζεσθαι τοῖς μέλλουσιν
 τεύεσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν, πότερον κοινὴν ἢ μὴ κοινὴν
 εἶναι τὴν κτῆσιν. τὸτο δ' ἂν τις καὶ χωρὶς σκέψεως
 τῶν περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας νομοθετημάτων ἦ

3. ὁπόσος *T*^h. || τῶν ἀριθμῶν *pr* *Q*^h et *rc* *I*^h, τῶν ἀριθμῶν *T*^h. || ὧν *om* *Q*^h*T*^h*U*^h et *corr* *I*^h. || ἢ *om* *U*^h. || 5. ἐν *Q*^h*T*^h.
 7. προσαγορευτέον τὰς δισχιλίους *U*^h. || 12. ἢ alterum *om* *I*^h*Q*^h*T*^h*U*^h. || 16. αἱ *T*^h. || 27. τοὺς δὲ ἐκουσίους *om* *I*^h.
 4. συμβαίνει *T*^h*U*^h. || 10. φασὶ *Q*^h. || 13. ἀμφοτέρους *U*^h.

περὶ τὴν κτῆσιν, πότερον καὶ ἢ ἐκεῖνα χωρὶς, καθ'
τρόπον ἔχει πᾶσι, τὰς τε κτήσεις κοινὰς εἶναι βέλ-
αι τὰς χρήσεις, οἷον τὰ μὲν γῆπεδα χωρὶς, τοὺς δὲ
ὕς εἰς τὸ κοινὸν φέροντας ἀναλίσκειν (ὅπερ ἕνια ποιεῖ
ἡνῶν), ἢ τὴν ἀντιότιν τὴν μὲν γῆν κοινὴν εἶναι καὶ γεωρ-
οινῇ, τὰς δὲ καρπὺς διαιρεῖσθαι πρὸς τὰς ἰδίας χρή-
λέγονται δὲ τινες καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κοινωνεῖν τῶν
(ἔρων), ἢ καὶ τὰ γῆπεδα καὶ τὰς καρπὺς κοινὰς. ἐτέ-
ἐν ὧν ὄντων τῶν γεωργούντων ἄλλος ἂν εἴη τρόπος καὶ
αὐτῶν δ' αὐτοῖς διακονούντων τὰ περὶ τὰς κτήσεις
ἂν παρέχοι δυσκολίας· καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι
τοῖς ἔργοις μὴ γινομένων ἴσων ἀναγκαῖον ἐγκλή-
γνέσθαι πρὸς τὰς ἀπολαύοντας μὲν ἢ λαμβάνοντας
ί, ὀλίγα δὲ πονῶντας, τοῖς ἐλάττω μὲν λαμβάνουσι
δὲ πονῶσιν. ὅλως δὲ τὸ συζῆν καὶ κοινωνεῖν τῶν ἀν-
15 ὧν πάντων χαλεπὸν, καὶ μάλιστα τῶν τοιούτων.
τι δ' αἱ τῶν συναποδήμων κοινωνίαι· σχεδὸν γὰρ οἱ
οὐ διαφερόμενοι ἐκ τῶν ἐν ποσὶ καὶ ἐκ μικρῶν προσ-
τες ἀλλήλοις. ἔτι δὲ τῶν θεραπόντων τύποις μάλιστα
νόμην, οἷς πλείεστα προσχρῶμεθα πρὸς τὰς διακονίας
20 γυυκλῆς. τὸ μὲν ὧν κοινὰς εἶναι τὰς κτήσεις ταύτας
ἄλλας τοιαύτας ἔχει δυσχερείας, ὃν δὲ νῦν τρόπον
αἱ ἐπικοσμηθῆν ἔβησι καὶ τάξει νόμων ὀρθῶν, οὐ μι-
ἂν διενέγκαι· ἔξει γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἀγαθόν.
δὲ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τὸ ἐκ τῶν κοινὰς εἶναι τὰς κτή-
25 αἱ τὸ ἐκ τῶν ἰδίας. δεῖ γὰρ πῶς μὲν εἶναι κοινὰς, ὅλως
ες. αἱ μὲν γὰρ ἐπιμέλειαι διηρημέναι τὰ ἐγκλήματα
ἐλλήλους ἢ ποιήσουσιν, μᾶλλον δ' ἐπιδώσουσιν ὡς πρὸς
ἑκάστω προσεδρεύοντος· δι' ἀρετὴν δ' ἔσαι πρὸς τὸ χρη-
κατὰ τὴν παροιμίαν κοινὰ τὰ φίλων. ἔστι δὲ καὶ νῦν
30 ὅπον τοῦτον ἐν ἐνίαις πόλεσιν ὥτως ὑπογεγραμμένον
ὃν ἀδύνατον, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς καλῶς οἰκουμεναις
ν ἔστι τὰ δὲ γένοιτ' ἂν. ἰδίαν γὰρ ἑκάστος τὴν κτῆσιν
τὰ μὲν χρήσιμα ποιεῖ τοῖς φίλοις, τοῖς δὲ χρῆται
35 ἰ, οἷον καὶ ἐν Λακεδαίμονι τοῖς τε δούλοις χρῶνται
λλήλων ὡς εἰπεῖν ἰδίους, ἔτι δ' ἵπποις καὶ κυσίν, καὶ
γιν ἐφοδίων ἐν τοῖς ἀγροῖς κατὰ τὴν χώραν. φανερόν
ὅτι βέλτιον εἶναι μὲν ἰδίας τὰς κτήσεις, τῇ δὲ χρή-
οιεῖν κοινὰς. ὅπως δὲ γίνονται τοῖτοιοι, τῷ νομοθέτου
ργον ἰδίον ἔστιν. ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἡδονὴν ἀμύθητον ὅσον
40 ἔβησι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοῖς νόμοις, ὥσπερ τὰ περὶ
βρεῖ τὸ νομίζειν ἰδίον τι· μὴ γὰρ οὐ μάτην τὴν πρὸς

αὐτὸν αὐτὸς ἔχει φιλίαν ἑκάστος, ἀλλ' ἔστι τοῦτο φυσικόν.
τὸ δὲ φίλαυτον εἶναι ψέγεται δικαίως· ἐκ ἔστι δὲ τοῦτο τὸ
φιλεῖν ἑαυτὸν, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἢ δεῖ φιλεῖν, καθάπερ
καὶ τὸν φιλοχρήματον, ἐπεὶ φιλοῦσί γε πάντες ὡς εἰπεῖν
5 ἑκάστον τῶν τοιούτων. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ χαρίσασθαι καὶ
βοηθῆσαι φίλοις ἢ ξένοις ἢ ἐταίροις ἡδίστον· ὃ γίνεται τῆς
κτησεως ἰδίας ὕψους. ταῦτά τε δὴ ἢ συμβαίνει τοῖς λίαν ἐν
κοινοῦσι τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τούτοις ἀναιρουῖσιν ἔργα θυοῦν
ἀρεταὶν φανερώς, σωφροσύνης μὲν τὸ περὶ τὰς γυναῖκας
(ἔργον γὰρ καλὸν ἀλλοτρίας οὐσης ἀπέχεσθαι διὰ σωφρο-
σύνην), ἐλευθεριότητος δὲ τὸ περὶ τὰς κτήσεις· ἔτε γὰρ ἔσαι
φανερόν ἐλευθέριος ὧν, ἔτε πράττει πρᾶξιν ἐλευθέριον οὐδε-
μῖαν· ἐν γὰρ τῇ χρήσει τῶν κτημάτων τὸ τῆς ἐλευθεριότη-
τος ἔργον ἔστιν.

Εὐπρόσωπος μὲν οὖν ἡ τοιαύτη νομοθεσία καὶ φιλάν-
θρωπος ἂν εἶναι δοξέειν· ὁ γὰρ ἀκροώμενος ἄσμενος ἀποδέ-
χεται, νομίζων ἔσεσθαι φιλίαν τινα θαυμασθῆναι πᾶσι πρὸς
ἅπαντας, ἄλλως τε καὶ ὅτα' κατηγορῇ τις τῶν νῦν ὑπαρ-
χόντων ἐν ταῖς πολιτείαις κακῶν ὡς γινομένων διὰ τὸ μὴ
κοινὴν εἶναι τὴν οὐσίαν, λέγω δὲ δίκας τε πρὸς ἀλλήλους
περὶ συμβολαίων καὶ ψευδομαρτυριῶν κρίσεις καὶ πλυσίων
κολακείας. ὧν οὐδὲν γίνεται διὰ τὴν ἀκοινωνησίαν ἀλλὰ
διὰ τὴν μοχθηρίαν, ἐπεὶ καὶ τὰς κοινὰς κεκτημένους καὶ κοι-
νωνῶντας πολλῶ διαφερομένους μᾶλλον ὀρώμεν ἢ τὰς χωρὶς
25 τὰς οὐσίας ἔχοντας· ἀλλὰ θεωρῶμεν ὀλίγους τὰς ἐκ τῶν κοι-
νωνιῶν διαφερομένους πρὸς πολλὰς συμβάλλοντες τὰς κεκτη-
μένους ἰδίαι τὰς κτήσεις. ἔτι δὲ δίκαιον μὴ μόνον λέγειν
ὅσων στερήσονται κακῶν κοινωνήσαντες, ἀλλὰ καὶ ὅσων
ἀγαθῶν. φαίνεται δ' εἶναι πάμπαν ἀδύνατος ὁ βίος. αἴτιον
δὲ τῷ Σωκράτει τῆς παρακρύσεως χρῆναι νομίζειν τὴν ὑπόθε-
30 σιν οὐκ οὕσαν ὀρθήν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναι πῶς μίαν καὶ τὴν
οἰκίαν καὶ τὴν πόλιν, ἀλλ' ἢ πάντως. ἔστι μὲν γὰρ ὡς ἐκ
ἔσαι προῖοῦσα πόλις, ἔστι δ' ὡς ἔσαι μὲν, ἐγγὺς δ' ὕστα τῇ
μὴ πόλις εἶναι ἔσται χείρων πόλις, ὥσπερ καὶ εἴ τις τὴν
συμφωνίαν ποιήσκειν ὁμοφωνίαν ἢ τὸν ῥυθμὸν βάσιν μίαν.
ἀλλὰ δεῖ πλῆθος ὄν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, διὰ τὴν παι-
δείαν κοινὴν καὶ μίαν ποιεῖν· καὶ τὸν γε μέλλοντα παιδείαν
εἰσάγειν, καὶ νομίζοντα διὰ ταύτης ἔσεσθαι τὴν πόλιν σπυ-
δαίαν, ἄτοπον τοῖς τοιούτοις οἰεσθαι διορθῆναι, ἀλλὰ μὴ τοῖς
40 ἔβησι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοῖς νόμοις, ὥσπερ τὰ περὶ
τὰς κτήσεις ἐν Λακεδαίμονι καὶ Κρήτῃ τοῖς συσσιτίοις ὃ

. διαρῆσθαι U^2 . || 13. μὲν ἢ λαμβάνοντας om U^2 . || 22. τοιαύτας om U^2 . || 24. διενέγκας U^2 . || 41. τὴν om I^2 .

. τὸ om $T^2 U^2$ et pr I^2 . || 5. ἑκάστος $I^2 T^2 U^2$. || 6. τῆς om U^2 . || 22. κολακείας $Q^2 T^2$. || 25. τίς] τῶν $Q^2 U^2$. || 27. λεί-
29. φαίνεται om T^2 . || 34. ἔσται om $I^2 Q^2 T^2$.

νομοθέτης ἐκόντων. διὲ δὲ μὴδὲ τὺτο αὐτὸ ἀγνοεῖν, ὅτι χρὴ
 προσέχειν τῷ πολλῷ χρόνῳ καὶ τοῖς πολλοῖς ἔτεσιν, ἐν οἷς
 οὐκ ἂν ἔλαθεν εἰ ταῦτα καλῶς εἶχεν· πάντα γὰρ σχεδὸν
 εὐρηται μὲν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔσυνηκται, τοῖς δ' ἔχρονται
 γινώσκοντες. μάλις δ' ἂν γένοιτο φανερόν, εἰ τις τοῖς ἔρ-
 γοῖς ἴδοι τὴν τοιαύτην πολιτείαν κατασκευαζομένην· ἔ-
 θνητήταται μὴ μερίζων αὐτὰ καὶ χωρίζων ποιῆσαι τὴν πό-
 λιν, τὰ μὲν εἰς συστῆτα, τὰ δὲ εἰς φρατρίδας καὶ φυλά-
 ξας ὕδεν ἄλλο συμβῆσθαι νενομοθετημένον πλην μὴ γεωρ-
 γεῖν τῆς φύλακας· ὅπερ καὶ νῦν Λακεδαιμόνιοι ποιεῖν ἐπι-
 χειρῶσιν. ἔμην ἄλλ' ὕδὲ ὁ τρόπος τῆς ἑλῆς πολιτείας τίς
 ἔσθαι τοῖς κοινωῦσιν, οὐτ' εἴρηκεν ὁ Σωκράτης οὔτε ῥάδιον
 εἰπεῖν. καίτοι σχεδὸν τό γε πλῆθος τῆς πόλεως τὸ τῶν ἄλ-
 λων πολιτῶν γίνεται πλῆθος, περὶ ὧν ὕδεν διώρισαι, πότε-
 ρον καὶ τοῖς γεωργοῖς κοινὰς εἶναι δεῖ τὰς κτήσεις ἢ καὶ
 καθ' ἑκάστων ἰδίας, ἔτι δὲ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἰδίους
 ἢ κοινούς. εἰ μὲν γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον κοινὰ πάντα πάν-
 των, τί διοίσουσιν οὗτοι ἐκείνων τῶν φυλάκων; ἢ τί πλείον
 τοῖς ὑπομένουσιν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; ἢ τί μαθόντες ὑπομενῶσι
 τὴν ἀρχήν, ἐὰν μὴ τι σφίζονται τοιοῦτον οἶον Κρήτες; 20
 ἐκείνοι γὰρ τὰλλα ταῦτα τοῖς δούλοις ἐφέντες μόνον ἀπει-
 ρήκασιν τὰ γυμνάσια καὶ τὴν τῶν ὅπλων κτῆσιν. εἰ δὲ κα-
 θάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, καὶ παρ' ἐκείνοις ἔσθαι τὰ
 τοιαῦτα, τίς ὁ τρόπος ἔσθαι τῆς κοινωρίας; ἐν μίᾳ γὰρ πό-
 λει δύο πόλεις ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ ταύτας ὑπεναντίας 25
 ἀλλήλαις. ποιεῖ γὰρ τὴν μὲν φύλακα οἶον φρενὲς, τὴν δὲ
 γεωργὸς καὶ τὴν τεχνίτας καὶ τὴν ἄλλους πολίτας. ἐγκλή-
 ματα δὲ καὶ δίκαι, καὶ ὅσα ἄλλα ταῖς πόλεσιν ὑπάρχειν
 φησὶ κακά, πάνθ' ὑπάρχει καὶ τούτοις. καίτοι λέγει ὁ Σω-
 κράτης ὡς ἔ πολλῶν δεήσονται νομίμων διὰ τὴν παιδείαν, 30
 οἶον ἀστυνομικῶν καὶ ἀγορανομικῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 τοιούτων, ἀποδιδόναι μόνον τὴν παιδείαν τοῖς φύλαξιν. ἔτι δὲ
 κυρίους ποιεῖ τῶν κτημάτων τὴν γεωργὸς ἀποφορὰν φέρον-
 τας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰκὸς εἶναι χαλεπὸς καὶ φρονη-
 μάτων πλήρεις ἢ τὰς παρ' ἐνίοις εἰλωτείας τε καὶ πενεσίας 35
 καὶ δουλείας. ἀλλὰ γὰρ εἴτ' ἀναγκαῖα ταῦθ' ὁμοίως εἴτε
 μή, νῦν γ' οὐδὲν διώρισταί. καὶ περὶ τῶν ἐχομένων, τίς ἢ
 τούτων τε πολιτεία καὶ παιδεία καὶ νόμοι τινες. ἔστι δ' ἔθ'
 εὐρεῖν ῥάδιον, ἥτε τὸ διαφέρειν μικρόν, τὸ ποῖός τινος εἶναι
 τῆς πρὸς τὸ σφίζεσθαι τὴν τῶν φυλάκων κοινωρίαν. ἀλλὰ 40

μὴν εἴ γε τὰς μὲν γυναῖκας ποιεῖται κοινὰς τὰς δὲ κ
 ἰδίας, τίς οἰκονομήσει ὥστερ τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν εἰ
 αὐτῶν; [κάν εἰ κοινὰ αἱ κτήσεις καὶ αἱ τῶν γεωργῶν
 ναῖκες] ἀποπον δὲ καὶ τὸ ἐκ τῶν θηρίων ποιῆσθαι τὴ
 βαβολήν. ὅτι δεῖ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τὰς γυναῖκας
 ἀνδράσιν, οἷς οἰκονομίας ὕδεν μέτεσιν. ἐπισφαλές ἔ-
 τὸς ἀρχοντας ὡς καθίστησιν ὁ Σωκράτης· αἰεὶ γὰρ τα
 αὐτὸς ἀρχοντας. τὺτο δὲ ζάσεως αἷτιον γέσται καί
 τοῖς μὴδὲν ἀξίωμα κεκτημένοις, ἢ πού γε δὴ παρὰ γ
 μοειδίσι καὶ πολεμικοῖς ἀνδράσιν. ὅτι δ' ἀναγκαῖον
 ποιεῖν τὴν αὐτὴν ἀρχοντας, φανερόν· ἔμην ὅτι μὴ ὅ
 ὅτε δὲ ἄλλοις μέμικται ταῖς ψυχαῖς ὁ παρὰ τῇ θῆ;
 σός, ἀλλ' αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς. φησὶ δὲ τοῖς μὲν εὐθὺ γ
 νοῖς μίξαι χρυσόν, τοῖς δ' ἀργυρον, χαλκὸν δὲ καὶ τὰ
 τοῖς τεχνίταις μέλλουσιν ἔσθθαι καὶ γεωργοῖς. ἐπὶ δὲ
 τὴν εὐδαιμονίαν ἀφαιρῶμενος τῶν φυλάκων, ὅλην φησὶ
 εὐδαιμονίαν ποιεῖν τὴν πόλιν τὸν νομοθέτην. εὐδαι-
 μονίαν ποιεῖν ὅλην, μὴ τῶν πλείων ἢ μὴ πάντων μὴ
 τινῶν ἐχόντων τὴν εὐδαιμονίαν. ἔμην γὰρ τῶν αὐτῶν τῶν
 μονεῖν ὧνπερ τὸ ἄρτιον· τοῦτο μὲν γὰρ ἐνδέχεται τῇ
 ὑπάρχειν, τῶν δὲ μερῶν μὴδετέρῳ, τὸ δὲ εὐδαιμονίαν
 νατον. ἀλλὰ μὴν εἰ οἱ φυλάκες μὴ εὐδαιμονοῦσι, τίς ἔ
 ροι; ἔμην γὰρ δὴ οἱ γε τεχνίται καὶ τὸ πλῆθος τὸ τῶν
 σων. ἢ μὲν ὅν πολιτεία περὶ τῆς ὁ Σωκράτης εἴρηκε, καί
 τε τὰς ἀπορίας ἔχει καὶ τούτων ἐκ ἐλάττω ἑτέρας

Σχεδὸν δὲ παραπλησίως καὶ περὶ τὴν νόμον ἔχει
 ὕστερον γραφόντας· διὸ καὶ περὶ τῆς ἐνταῦθα πολιτείας
 σκέψασθαι μικρὰ βέλτιον. καὶ γὰρ ἐν τῇ παλαιᾷ
 ὁλίγων πάνπαν διώρικεν ὁ Σωκράτης, περὶ τῆς
 καὶ τέκνων κοινωρίας, πῶς ἔχειν δεῖ καὶ περὶ κτήσε-
 τῆς πολιτείας τὴν τάξιν. διαιρεῖται γὰρ εἰς δύο μὲν
 πλῆθος τῶν οἰκόντων, τὸ μὲν εἰς τὴν γεωργίαν, τὸ δὲ
 προπολεμὸν μέρος· τρίτον δ' ἐκ τούτων τὸ βουλευτικόν
 κύριον τῆς πόλεως. περὶ δὲ τῶν γεωργῶν καὶ τῶν τεχνί-
 τῶν ὕδεν διώρικεν ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ τὰς μὲν γεωργί-
 εἴεται δεῖν συμπολεμεῖν καὶ παιδείας μετέχουσιν τῶν
 τοῖς φύλαξιν, τὰ δ' ἄλλα τοῖς ἐξωθεν λόγους πεί-
 τὸν λόγον καὶ περὶ τῆς παιδείας, ποῖαν τὴν δεῖ

8. φρενὲς I^a. || 15. καὶ post ὁ om Q^a. || 21. ἀφέντες Q^aT^aU^a. || 34. εἰκὸς om U^a. || 35. εὐδαιμονίας I^a. || 36. εὐδαιμονίαν I^a. || 38. τε om U^a.

5. αὐτὰ] αὐτὰ καὶ I^a. || 9. ὅτι δὲ I^aT^aU^a. || 12. περὶ T^a. || 14. δεῖν U^a. || 16. ἀφ ἑτέρας I^a. || 30. καὶ τινος καὶ πενεσίας Q^aT^aU^a. || 40. γεωργίαι I^a.

υλίων. τῶν δὲ νόμων τὸ μὲν πλεῖστον μέρος νόμοι
 ἔχουσιν ὄντες, ὀλίγα δὲ περὶ τῆς πολιτείας εἴρηκεν. καὶ
 βεβλόμενος κοινοτέραν ποιῆν ταῖς πόλεσι, κατὰ μι-
 εριάγει πάλιν πρὸς τὴν ἐτέραν πολιτείαν. ἔξω γὰρ
 ἢ γυναικῶν κοινωνίας καὶ τῆς κτήσεως, τὰ ἄλλα
 ἀποδίδωσιν ἀμφοτέροις ταῖς πολιτείαις· καὶ γὰρ
 ἐν τῇ αὐτῇ, καὶ τὸ τῶν ἔργων τῶν ἀναγκαίων ἀπε-
 ρεῖται (ἦν, καὶ περὶ συσσιτίων ὡσαύτως· πλὴν ἐν ταύτῃ
 δεῖν εἶναι συσσίτια καὶ γυναικῶν, καὶ τὴν μὲν χιλίων
 ἑκατημύριων, ταύτην δὲ πεντακισχιλίων. τὸ μὲν
 ῥηττόν ἐχουσι πάντες οἱ τοῦ Σωκράτους λόγοι καὶ τὸ
 ἢ καὶ τὸ καινοτόμον καὶ τὸ ζητητικόν, καλῶς δὲ
 ἴσως χαλεπὸν, ἐπεὶ καὶ τὸ νῦν εἰρημένον πλῆθος δεῖ
 κτείνειν ὅτι χώρας θεήσει τοῖς τούτοις Βαβυλωνίας
 ἢ ἄλλης ὑπεράντου τὸ πλῆθος, ἐξ ἧς ἀργοὶ πεντακι-
 σμύριοι θρήσκονται, καὶ περὶ τούτους γυναικῶν καὶ θεραπό-
 νων ὄχλος πολλαπλασίους. δεῖ μὲν οὖν ὑποτιθεσθαι
 ὅσον, μὴδὲν μέντοι ἀδύνατον· λέγεται δ' ὡς θεὸς τὸν
 τὴν πρὸς δύο βλέποντα τιθέναι τοὺς νόμους, πρὸς τε
 ὡρᾶν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἔτι δὲ καλῶς ἔχει προσθεῖ-
 ναι πρὸς τοὺς γεγενημένους τόπους, εἰ δὲ τὴν πόλιν ζῆν
 ὁλοκλήρως· ἢ γὰρ μόνον ἀναγκαῖον ἐστὶν αὐτὴν τούτοις
 καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ὅποις ἢ χρῆσιμα κατὰ τὴν
 ἡρώων ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξω τόπους. εἰ δὲ
 ἢ τοιούτων ἀποδέχεται βίον, μήτε τὸν ἴδιον μήτε τὸν
 τῆς πόλεως, ὅμως ὅθεν ἦτοιν δεῖ φοβερὸς εἶναι τοῖς
 ἰοῖς, μὴ μόνον ἀλλοφύσιν ἐκ τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ
 ἑσθλὰ καὶ τὸ πλῆθος δὲ τῆς κτήσεως ὁρᾶν δεῖ, μήποτε
 ἢ ἐτέρως διορίσθαι τῷ σαφῶς μεῶλλον· τούτῃ γὰρ
 φησὶ δεῖν ὥς τε ζῆν σωφρόνως, ὥσπερ ἂν εἰ τις εἶπεν
 ἦν εὖ· τούτο γὰρ ἐστὶ καθόλου μᾶλλον. ἔτι δ' ἐστὶ σω-
 φρὸν μὲν ταλαιπώρως δὲ ζῆν. ἀλλὰ βελτίων ὅρος τὸ
 ὄντως καὶ ἐλευθερίως (χωρὶς γὰρ ὑπέρτερον τὸ μὲν τῷ
 ἢ ἀκολουθήσει, τὸ δὲ τῷ ἐπιπόνως), ἐπεὶ μόνον γ'
 ἔστι αἰρετὰ περὶ τὴν τῆς οὐσίας χρῆσιν αὐταί, οἷον
 πράως ἢ ἀνδρείως χρῆσθαι ἢ ἔστιν, σωφρόνως δὲ καὶ
 ἰσχυρῶς ἔστιν, ὥς τε καὶ τὰς χρήσεις ἀναγκαῖον περὶ αὐτὴν
 εἶναι. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τὰς κτήσεις ἰσάζοντα τὸ
 ὃ πλῆθος τῶν πολιτῶν μὴ κατασκευάζειν, ἀλλ' ἀφεί-
 ναι τεκνοποιίαν ἀέρισον ὡς ἐκινῶς ἂν ὁμαλισθησομένη
 αὐτὸ πλῆθος διὰ τὰς ἀτεκνίας ὄσων οὖν γεγενημένων,

ὅτι δοκεῖ τούτο καὶ νῦν συμβαίνειν περὶ τὰς πόλεις. δεῖ δὲ
 τούτ' ἔχει ὁμοίως ἀκριβῶς ἔχειν περὶ τὰς πόλεις τότε καὶ νῦν·
 νῦν μὲν γὰρ ὅδεις ἀπορεῖ διὰ τὸ μερίζεσθαι τὰς οὐσίας εἰς
 ὀποσονῶν πλῆθος, τότε δ' ἀδιαίρετων ὄσων ἀνάγκη τὸς πα-
 ράξοντας μὴδὲν ἔχειν, ἐάν τ' ἐλάττω ὥς τὸ πλῆθος ἐάν τε
 πλείους. μᾶλλον δὲ δεῖν ὑπολάβοι τις ἂν ὀρίσθαι τῆς οὐσίας
 τὴν τεκνοποιίαν, ὥς τε ἀριθμῶ τινὸς μὴ πλείονα γεννᾶν· τούτο
 δὲ τιθέναι τὸ πλῆθος ἀποβλέποντα πρὸς τὰς τύχας, ἂν
 συμβαῖν τελευτᾶν τινὰς τῶν γεγενηθέντων, καὶ πρὸς τῶν
 τῶν ἄλλων ἀτεκνίαν. τὸ δ' ἀφείσθαι, καθάπερ ἐν ταῖς
 πλείσταις πόλεσι, πενίας ἀναγκαῖον αἴτιον γίνεσθαι τοῖς πο-
 λίταις, ἢ δὲ πενία στάσιν ἐμποιεῖ καὶ κακουργίαν. Φεῖδων
 μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος, ὡς νομοθέτης τῶν ἀρχαιοτάτων, τοὺς
 ὄντας ἴσους ὥρῃ δεῖν διαμένειν καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν,
 καὶ εἰ τὸ πρῶτον τὸς κλήρους ἀνίσους εἶχον πάντες κατὰ μέ-
 γεθος· ἐν δὲ τοῖς νόμοις τούτοις τὸναντίον ἐστίν. ἀλλὰ περὶ
 μὲν τούτων πῶς οἰόμεθα βέλτιον ἂν ἔχειν, λεκτέον ὕστερον·
 ἐλλείπειται δὲ τοῖς νόμοις τούτοις καὶ τὰ περὶ τὸς ἀρχον-
 τας, ὅπως εἰσονται διαφέροντες τῶν ἀρχομένων· φησὶ γὰρ
 δεῖν, ὥσπερ ἐξ ἐτέρου τὸ στημόνιον ἐκείν γίγεται τῆς κρόκης,
 ἔτω καὶ τὸς ἀρχοντας ἔχειν δεῖν πρὸς τοὺς ἀρχομένους. ἐπεὶ
 δὲ τὴν πᾶσαν οὐσίαν ἐφίησι γίνεσθαι μεῖζονα μέχρι πεντα-
 πλασίας, διὰ τί τοῦτ' οὐκ ἂν εἴη ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τινός;
 καὶ τὴν τῶν οἰκοπέδων δὲ διαίρεσιν δεῖ σκοπεῖν, μὴ ποτ' ἢ
 συμφέρη πρὸς οἰκονομίαν· δύο γὰρ οἰκοπέδα ἐκάσῃ ἐννεμι-
 διεῶν χωρὶς, χαλεπὸν δὲ οἰκίας δύο οἰκεῖν. ἢ δὲ σύνταξις
 ὅλη βύλεται μὲν εἶναι μήτε δημοκρατία μήτε ὀλιγαρχία,
 μέση δὲ τούτων, ἦν καλοῦσι πολιτείαν· ἐκ γὰρ τῶν ὀλι-
 τευόντων ἐστίν. εἰ μὲν ἦν ὡς κοινοτάτην ταύτην κατασκευά-
 ζει ταῖς πόλεσι τῶν ἄλλων πολιτείαν, καλῶς εἴρηκεν ἴσως,
 εἰ δ' ὡς ἀρίστην μετὰ τὴν πρώτην πολιτείαν, ἢ καλῶς· τάχα
 γὰρ τὴν τῶν Λακωνίων ἂν τις ἐπαινέσειε μᾶλλον, ἢ καὶ
 ἄλλην τινὰ ἀριστοκρατικώτεραν. ἐνιοὶ μὲν ἦν λέγουσιν ὡς δεῖ
 τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐξ ἀπασῶν εἶναι τῶν πολιτειῶν μεμι-
 γμένην, διὸ καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπαινοῦσιν· εἶναι
 γὰρ αὐτὴν οἱ μὲν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ μοναρχίας καὶ δημο-
 κρατίας φασίν, λέγοντες τὴν μὲν βασιλείαν μοναρχίαν, τὴν
 δὲ τῶν γερόντων ἀρχὴν ὀλιγαρχίαν, δημοκρατεῖσθαι δὲ
 κατὰ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν διὰ τὸ ἐκ τῆς δῆμης εἶναι τοὺς
 ἐφόρους· οἱ δὲ τὴν μὲν ἐφορείαν εἶναι τυραννίδα, δημοκρα-
 τεῖσθαι δὲ κατὰ τε τὰ συσσίτια καὶ τὸν ἄλλον βίον τὸν

. ἄδωσιν U^1 . || 7. τῶν ἀναγκαίων om I^1 . || 18. μὴδὲν om Q^1 . || 34. τῷ τὸ $T^1 U^1$. || 35. ἀρετὰ $I^1 Q^1 T^1$. || 36. ἐκείν U^1 . ||
 37. T^1 . || 41. ὀποσὼν U^1 , ὅσων νῦν T^1 .

1. δεῖ T^1 . || 24. τῶν om U^1 . || 25. συμφέρει pr I^1 . || 34. πολιτῶν T^1 . || 40. ἐφορείαν I^1 : ceteri ἐφορίας.

καθ' ἡμέραν. ἐν δὲ τοῖς νόμοις εἶρηται τέτοις ὡς δέον συγ-
κεῖσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐκ δημοκρατίας καὶ τυραννί-
δος, ἃς ἡ τὸ παράπαν ἢ ἂν τις θεῖη πολιτείας ἢ χειρίσας
πασῶν. βέλτιον ἔν λέγουσιν οἱ πλείους μιγνύντες· ἡ γὰρ ἐκ
πλείονων συγκειμένη πολιτεία βελτίων. ἔπειτ' οὐδ' ἔχουσα
φαίνεται μοναρχικὸν ὅθεν, ἀλλ' ὀλιγαρχικὰ καὶ δημοκρα-
τικά· μᾶλλον δ' ἐγκλίνειν βούλεται πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν.
ὅλην δ' ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως· τὸ μὲν γὰρ
ἐξ αἰρετῶν κληρωτῆς κοινὸν ἀμφεῖν, τὸ δὲ τοῖς μὲν εὐπορω-
τέροις ἐπάναγκες ἐκκλησιάζειν εἶναι καὶ φέρειν ἀρχοντας
ἢ τι ποιεῖν ἄλλο τῶν πολιτικῶν, τὸ δ' ἀφείσθαι, τὸτο δ'
ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ πειρᾶσθαι πλείους ἐκ τῶν εὐπόρων εἶναι
τὸς ἀρχοντας, καὶ τὰς μεγίστας ἐκ τῶν μεγίστων τιμημά-
των. ὀλιγαρχικὴν δὲ ποιεῖ καὶ τὴν τῆς βελῆς αἵρεσιν· αἰρῶν-
ται μὲν γὰρ πάντες ἐπάναγκες, ἀλλ' ἐκ τοῦ πρώτης τιμῆ-
ματος, εἴτα πάλιν ἴσως ἐκ τῆς δευτέρας, εἴτ' ἐκ τῶν τρίτων.
πλὴν ἢ πᾶσιν ἐπάναγκες ἦν τοῖς ἐκ τῶν τρίτων ἢ τετάρτων,
ἐκ δὲ τῆς τετάρτης τῶν τετάρτων μόνοις ἐπάναγκες τοῖς πρῶ-
τοις καὶ τοῖς δευτέροις. εἴτ' ἐκ τούτων ἴσον ἀφ' ἑκάστης τιμῆ-
ματος ἀποδείξαι φησι δεῖν ἀριθμόν. ἔσονται δὲ πλείους οἱ
ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων καὶ βελτίους διὰ τὸ ἐνὶς μὴ
αἰρεῖσθαι τῶν δημοτικῶν διὰ τὸ μὴ ἐπάναγκες. ὡς μὲν ἔν
ἢ ἐκ δημοκρατίας καὶ μοναρχίας δεῖ συνιστάναι τὴν τοιαύ-
την πολιτείαν, ἐκ τούτων φανερόν καὶ τῶν ὕστερον ῥηθησομέ-
νων, ὅταν ἐπιβάλλῃ περὶ τῆς τοιαύτης πολιτείας ἡ σκέψις·
ἔχει δὲ καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων τὸ ἐξ αἰρετῶν
αἰρετὴς ἐπικίνδυνον· εἰ γὰρ τινες συστῆναι θέλῃσι καὶ μέτριοι
τὸ πλῆθος, αἰεὶ κατὰ τὴν τούτων αἰρεθῆσονται βούλησιν. τὰ
μὲν οὖν περὶ τὴν πολιτείαν τὴν ἐν τοῖς νόμοις τοῦτον ἔχει
τὸν τρόπον.

7 Εἰσὶ δὲ τινες πολιτεῖαι καὶ ἄλλαι, αἱ μὲν ἰδιωτῶν αἱ
δὲ φιλοσόφων καὶ πολιτικῶν, πᾶσαι δὲ τῶν καθεστηκυῶν,
καὶ καθ' ἃς πολιτεύονται νῦν, ἐγγύτερόν εἰσι τούτων ἀμφο-
τέρων· ὁδεῖς γὰρ ὅτε τὴν περὶ τὰ τέκνα κοινότητα καὶ τὰς
γυναῖκας ἄλλος κεκαινοτόμηκεν, ὅτε περὶ τὰ συσσίτια τῶν
γυναικῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων ἀρχονται μᾶλλον.
δοκεῖ γὰρ τισὶ τὸ περὶ τὰς οὐσίας εἶναι μέγιστον τετάχθαι
καλῶς· περὶ γὰρ τούτων ποιεῖσθαι φασὶ τὰς ζάσεις πάν-
τας. διὸ Φαλαῆς ὁ Χαλκηδόνιος τοῦτ' εἰσήνεγκε πρῶτος·
φησὶ γὰρ δεῖν ἴσας εἶναι τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν. τοῦτο

δὲ κατοικιζομέναις μὲν εὐθὺς οὐ χαλεπὸν ὥστε ποιῆναι,
δ' ἡδὴ κατοικουμένας ἐργωδέστερον μὲν, ὅμως δὲ τάχῃ
ὀμαλισθῆναι τῷ τὰς προίκας τοὺς μὲν πλουσίους διδόναι
λαμβάνειν δὲ μὴ, τὸς δὲ πέντητας μὴ διδόναι μὲν λαμ-
νείν δέ. Πλάτων δὲ τοὺς νόμους γράφων μέχρι μὲν
ὥστε δεῖν εἶναι, πλεῖον δὲ τοῦ πενταπλασίου εἶναι τῆς
χίτης μηδενὶ τῶν πολιτῶν ἐξουσίαν εἶναι κτήσασθαι, κα-
περ εἶρηται καὶ πρότερον. δεῖ δὲ μηδὲ τὸτο λαμβάνειν
ὅτω νομοθετῶντας, ὃ λαμβάνει νῦν, ὅτι τὸ τῆς οὐσίας τὰς
τάς πλῆθος προσήκει καὶ τῶν τέκνων τὸ πλῆθος τῶν
ἐὰν γὰρ ὑπεραίρῃ τῆς οὐσίας τὸ μέγεθος ὃ τῶν τέκνων
μὲν, ἀνάγκη τὸν γε νόμον λύεσθαι, καὶ χωρὶς τῆς λῆ-
φαῦλον τὸ πολλοὺς ἐκ πλουσιῶν γίνεσθαι πέντητας· ἢ
γὰρ μὴ νεωτεροποιεῖν εἶναι τοὺς τοιούτους. διότι μὲν οὐκ
τινὰ δύναμιν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἢ τῆς οὐσίας
λόγῃ, καὶ τῶν πάλαι τινὲς φαίνονται διεγνωκότες ἢ
Σόλων ἐνομοθέτησεν, καὶ παρ' ἄλλοις ἐς τὸν νόμον ἐκ
κτᾶσθαι γῆν ὁπόσῃ ἂν βούληται τις. ὁμοίως δὲ καὶ
οὐσίαν πωλεῖν οἱ νόμοι κωλύουσιν, ὥστε ἐν Ἀσπιδίῃ
ἐς μὴ πωλεῖν, ἐὰν μὴ φανεράν αὐτοῦ ἐκείνην
κυῖαν. ἔτι δὲ τὰς παλαιὰς κλήρας διασωλίζειν. τὸτο δὲ καὶ
καὶ περὶ Λευκάδα δημοτικὴν ἐποίησε λίαν τὴν πλῆ-
αὐτῶν· ἢ γὰρ ἐτι συνέβαινε ἀπὸ τῶν ὠρισμένων πρὸς
τῶν εἰς τὰς ἀρχὰς βαδίζειν. ἀλλ' ἔστι τὴν ἰσότητα
ὑπάρχειν τῆς οὐσίας, ταύτην δ' ἢ λίαν εἶναι πλεονέ-
τρουφᾶν, ἢ λίαν ὀλίγην, ὥστε ζῆν γλίσχρους. ὅλην δὲ
ἢ ἰκανὸν τὸ τὰς οὐσίας ἴσας ποιῆσαι τὸν νομοθέτην, ὡς
τοῦ μέσος ζυγαρέον. ἔτι δ' εἰ τις καὶ τὴν μετρίαν
οὐσίαν πᾶσιν, οὐδὲν ὄφελος· μᾶλλον γὰρ δεῖ τὰς οὐ-
οὐμαλίζειν ἢ τὰς οὐσίας, τὸτο δ' οὐκ ἔστι μὴ παιδείαν
ἰκανῶς ὑπὸ τῶν νόμων. ἀλλ' ἴσως εἴποι ἂν ὁ Φαλαῆς
ταῦτα τυγχάνει λέγων αὐτός· οἴεται γὰρ δυσὴν τῶν
τήτα δεῖν ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν, κτήσεως καὶ πλείων
ἀλλὰ τὴν τε παιδείαν ἣτις ἔσται δεῖ λέγειν, καὶ τὴν
εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν οὐδὲν ὄφελος· ἐς γὰρ τὴν αὐτὴν
εἶναι καὶ μίαν, ἀλλὰ ταύτην εἶναι τοιαύτην ἢ πᾶσι
προαιρετικοὶ τῶν πλεονεκτεῖν ἢ χρημάτων ἢ τιμῆς ἢ ὁπο-
φοτέρων. ἔτι ζυγαρίζουσιν οὐ μόνον διὰ τὴν ἀντιστοι-
κῆσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῶν τιμῶν. τούτων δὲ ἢ
ἐκάτερον· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διὰ τὸ περὶ τὰς κτήσεις

1. ἐν] εἰ U⁴. || 3. χειρίσας I⁴. || 15. μὲν γὰρ] δὲ Q⁴. || 23. συνιστάναι] c I⁴. || 26. τὸ om U⁴. || 27. αἰρετὰς U⁴. || 38. φησὶ Q⁴. || 40. γὰρ om U⁴.

2. δ' ἡδὴ] interpretes: codices δὲ. || 4. τὸς — 5. δὲ om I⁴. || 12. τὸν γενόμενον U⁴. || 18. ὁπόσῃ T⁴. || 19. νόμος] νόμος U⁴. || 24. ἔστι] εἰς Q⁴ T⁴, εἰς τὸ U⁴ et pr I⁴.

ἰ δὲ χαρίεντες περὶ τῶν τιμῶν, ἐὰν ἴσαι· ὅθεν καὶ "ἐν
 τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἢ δὲ καὶ ἐσθλός." οὐ μόνον δ' οἱ
 ποι διὰ τὰναγκαῖα ἀδικοῦσιν, ὧν ἄκος εἶναι νομίζει
 ὅτῃα τῆς οὐσίας, ὥς μὴ λωποδυτεῖν διὰ τὸ ριγῆν ἢ
 , ἀλλὰ καὶ ὅπως χαίρωσι καὶ μὴ ἐπιθυμῶσιν· ἐὰν 5
 μεῖζω ἔχωσιν ἐπιθυμίαν τῶν ἀναγκαίων, διὰ τὴν
 ἰατρειάν ἀδικήσουσιν. οὐ τοῖνυν διὰ ταύτην μόνον,
 καὶ ἂν ἐπιθυμοῖεν, ἵνα χαίρωσι ταῖς ἀνευ λυπῶν
 ἰς. τί ἔν ἄκος τῶν τριῶν τούτων; τοῖς μὲν ὕψια βρα-
 καὶ ἐργασία, τοῖς δὲ σωφροσύνη· τρίτον δ', εἴ τινες 10
 το δι' αὐτῶν χαίρειν, ἔκ ἂν ἐπιζητοῖεν εἰ μὴ παρὰ
 εφίας ἄκος· αἱ γὰρ ἄλλαι ἀνθρώπων δέονται. ἐπεὶ
 ἰσὶ γε τὰ μέγιστα διὰ τὰς ὑπερβολάς, ἀλλ' οὐ διὰ
 ἀγκαῖα, οἷον τυραννῆσιν ἔχ ἵνα μὴ ριγῶσιν. διὸ καὶ
 καὶ μεγάλα, ἂν ἀποκτείνῃ τις οὐ κλέπτην ἀλλὰ 15
 ἰον. ὥς πρὸς τὰς μικρὰς ἀδικίας βοηθητικὸς μόνον
 τος τῆς Φαλέου πολιτείας. ἔτι τὰ πολλὰ βούλεται
 κευαίνει ἐξ ὧν τὰ πρὸς αὐτὰς πολιτεύονται καλῶς,
 ἰ καὶ πρὸς τοὺς γειννῶντας καὶ τὰς ἔξωθεν πάντας.
 αἶον ἄρα τὴν πολιτείαν συντετάχθαι πρὸς τὴν πολε- 20
 ἰσχύν, περὶ ἧς ἐκεῖνος οὐδὲν εἰρηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ
 τῆς κτήσεως· δεῖ γὰρ οὐ μόνον πρὸς τὰς πολιτικὰς
 ἰς ἱκανὴν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἔξωθεν κιν-
 . διόπερ οὕτε τοσοῦτον δεῖ πλῆθος ὑπάρχειν ὧν οἱ
 ὦν καὶ κρείττους ἐπιθυμῶσιν, οἱ δ' ἔχοντες ἀμύνειν 25
 ἰσονται τὰς ἐπιόντας, ἢ θ' ὅπως ὀλίγην ὥς μὴ δύνα-
 πόλεμον ὑπενεγκεῖν μηδὲ τῶν ἴσων καὶ τῶν ὁμοίων.
 ἰ μὲν ἔν ὅδεν διώρικεν, δεῖ δὲ τὸτο μὴ λανθάνειν, ὅτι
 ἐρεῖ πλῆθος ὕψιας. ἴσως ἔν ἄριστος ὁρος τὸ μὴ λυσι-
 τοῖς κρείττοσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν πολεμεῖν, ἀλλ' 30
 ὡς ἂν καὶ μὴ ἐχόντων τοσαύτην ὕψιαν. οἷον Εὐβ-
 ὑτοφραδάτε μέλλοντος Ἀταρνέα πολιορκεῖν ἐκέλευ-
 ἰτόν, σκεψάμενον ἐν πόσῳ χρόνῳ λήψεται τὸ χωρίον,
 εἶσθαι τῷ χρόνῳ τότε τὴν δαπάνην· ἐθέλειν γὰρ ἐλατ-
 νύτου λαβὼν ἐκλιπεῖν ἤδη τὸν Ἀταρνέα. ταῦτα δ' 35
 ἐποίησε τὸν Αὐτοφραδάτην σύννυν γενόμενον παύσα-
 ἧς πολιορκίας. ἔτι μὲν οὖν τι τῶν συμφερόντων τὸ
 σίας εἶναι ἴσας τοῖς πολίταις πρὸς τὸ μὴ ζασιάζειν
 ἐλλήλους, ἢ μὴν μέγ' ὅδεν ὡς εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἂν οἱ
 ἰτες ἀγανακτοῖεν ἂν ὡς ἔκ ἴσων ὄντες ἄξιοι, διὸ καὶ 40
 ἰται πολλάκις ἐπιτιθέμενοι καὶ ζασιάζοντες. ἔτι δ'

ἢ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ἀπλήρουν, καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἱκα-
 νὸν διωβολία μόνοι, ὅταν δ' ἡδὴ τὸτ' ἢ καίτριον, αἰεὶ δέον-
 ται τῷ πλείονος, ἔως εἰς ἀπειρον ἐλθῶσιν· ἀπειρος γὰρ ἢ
 τῆς ἐπιθυμίας φύσις, ἧς πρὸς τὴν ἀναπλήρῳσιν οἱ πολλοὶ
 ζῶσιν. τῶν ἔν τοιούτων ἀρχή, μᾶλλον τῷ τὰς ὕψιας ὁμα-
 λίζειν, τὸ τὰς μὲν ἐπεικείναι τῇ φύσει τοιούτους παρασκευά-
 ζειν ὥς μὴ βύλεσθαι πλεονεκτεῖν, τὸς δὲ φαύλους ὥς μὴ
 δύνασθαι· τοῦτο δ' ἐστίν, ἂν ἥττους τε ὦσι καὶ μὴ ἀδικῶν-
 ται. ἢ καλῶς δ' ὅδε τὴν ἰσότητά τῆς ὕψιας εἰρηκεν· περὶ
 γὰρ τὴν τῆς γῆς κτήσιν ἰσαίνει μόνον, ἐξὶ δὲ καὶ δούλων
 καὶ βοσκημάτων πλῆθος καὶ νομίσματος, καὶ κατασκευῇ
 πολλῇ τῶν καλεμένων ἐπίπλων. ἢ πάντων ἔν τούτων ἰσό-
 τητα ζητητέον ἢ τάξιν τινὰ μετρίαν, ἢ πάντα ἑατέον. φαί-
 νεται δ' ἐκ τῆς νομοθεσίας κατασκευάζων τὴν πόλιν μι-
 κράν, εἴ γ' οἱ τεχνῖται πάντες δημόσιοι ἔσονται καὶ μὴ
 πλήρωμά τι παρέχονται τῆς πόλεως. ἀλλ' εἴπερ δεῖ δη-
 μοσίους εἶναι τοὺς τὰ κοινὰ ἐργαζομένους, δεῖ καθάπερ ἐν
 Ἐπιδάμνῳ τε, καὶ ὡς Διόφαντός ποτε κατεσκευάζεν Ἀθή-
 νησι, τῶτον ἔχειν τὸν τρόπον. περὶ μὲν ἔν τῆς Φαλέου πο-
 λιτείας σχεδὸν ἐκ τούτων ἂν τις θεωρήσειεν, εἴ τι τυγχά-
 νει καλῶς εἰρηκῶς ἢ μὴ καλῶς.

Ἰππόδαμος δὲ Εὐρυφῶντος Μιλήσιος, ὃς καὶ τὴν τῶν 8
 πόλεων διαίρεσιν εὔρε καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέτεμεν, γενόμενος
 καὶ περὶ τὸν ἄλλον βίον περιττότερος διὰ φιλοτιμίαν ὅπως
 ὥς δοκεῖν ἐνόμιζεν ζῆν περιεργότερον τριχῶν τε πλῆθει καὶ
 κόσμῳ πολυτελεῖ, ἔτι δὲ ἐσθλὸς εὐτελεῖς μὲν ἀλεεινῆς δὲ
 ἔκ ἐν τῷ χειμῶνι μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς θερινὰς χρό-
 νους, λόγιος δὲ καὶ περὶ τὴν ὅλην φύσιν εἶναι βυλόμενος,
 πρῶτος τῶν μὴ πολιτευομένων ἐνεχειρήσεν τι περὶ πολιτείας
 εἰπεῖν τῆς ἀρίστης. κατεσκευάζει δὲ τὴν πόλιν τῷ πλῆθει
 μὲν μυριάδων, εἰς τρία δὲ μέρη διηρημένην· ἐποίησε γὰρ
 ἐν μὲν μέρος τεχνίτας, ἐν δὲ γεωργούς, τρίτον δὲ τὸ προ-
 πολεμῶν καὶ τὰ ὅπλα ἔχον. διήρει δ' εἰς τρία μέρη τὴν
 χώραν, τὴν μὲν ἱεράν, τὴν δὲ δημοσίαν, τὴν δ' ἰδίαν· ὅθεν
 μὲν τὰ νομιζόμενα ποιήσασιν πρὸς τὰς θεάς, ἱεράν, ἀφ' ὧν
 δ' οἱ προπολεμῶντες βιώσονται, κοινήν, τὴν δὲ τῶν γεωργῶν
 ἰδίαν. ζῆτο δ' εἶδη καὶ τῶν νόμων εἶναι τρία μόνον· περὶ
 ὧν γὰρ αἱ δίκαι γίνονται, τρία ταῦτ' εἶναι τὸν ἀριθμόν,
 ὕβριν βλάβην θάνατον. ἐνομοθετεῖ δὲ καὶ δικαστήριον ἐν τῷ
 κύριον, εἰς ὃ πάσας ἀνάγεσθαι δεῖν τὰς μὴ καλῶς κεκρί-
 σθαι δοκῶσας δίκας· τοῦτο δὲ κατεσκευάζειν ἐκ τινῶν γε-

ἢ μὲν κακὸς ἢ δὲ ὕψ. || 18. πολιτεύονται Ἰ. || 24. πλῆθος — οἱ om Ὑ. || 35. λαβεῖν Ὑ. || αὐταρνέα Ἰ.

), καὶ δούλων om Ὑ. || 16. δεῖ] δὴ Ἰ. || 18. ὡς om Ἰ. || 20. τι] τις Ἰ. || 26. ἔτι δὲ om Ἰ. || 28. Ἰ. || 31. διηρημένην Ἰ. || 32. μὲν om Ἰ. || 35. ἱερά Ἰ. et pr Ἰ. || 40. ἀναγεσθαι Ἰ.

ρόντων αἰρετῶν. τὰς δὲ κρίσεις ἐν τοῖς δικαστηρίοις οὐ διὰ ψηφοφορίας ὥστε γίνεσθαι δεῖν, ἀλλὰ φέρειν ἕκαστον πινάκιον, ἐν ᾧ γράφειν, εἰ καταδικάζοι ἀπλῶς τὴν δίκην, εἰ δ' ἀπολύει ἀπλῶς, κενόν· εἰ δὲ τὸ μὲν τὸ δὲ μὴ, τοῦτο διορίζειν. νῦν γὰρ ἐκ ἑαυτοῦ νομοθετησθαι καλῶς· ἀναγκάζειν γὰρ ἐπιορκεῖν ἢ ταῦτα ἢ ταῦτα δικάζοντας. ἐτίθει δὲ νόμον περὶ τῶν εὐρισκόντων τι τῇ πόλει συμφέρον, ὅπως τυγχάνουσι τιμῆς, καὶ τοῖς παισὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτώντων ἐκ δημοσίου γίνεσθαι τὴν τροφήν, ὡς ἔγωγε τὸτο παρ' ἄλλοις νομοθετημένον· ἐξ ἧς καὶ ἐν Ἀθήναις ὅτος 10 ὁ νόμος νῦν καὶ ἐν ἑτέροις τῶν πόλεων. τὸς δ' ἄρχοντας αἰρετὰς ὑπὸ τοῦ δήμου εἶναι πάντας· δῆμον δ' ἐποίει τὰ τρία μέρη τῆς πόλεως· τὸς δ' αἰρεθέντας ἐπιμελεῖσθαι κοινῶν καὶ ξενικῶν καὶ ὀρφανικῶν. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα καὶ τὰ μάλιστα ἀξιόλογα τῆς Ἰπποδάμου τάξεως ταῦτ' ἐστίν, 15 ἀπορήσειε δ' ἂν τις πρῶτον μὲν τὴν διαίρεσιν τῶν πλῆθους τῶν πολιτῶν. οἳ τε γὰρ τεχνῖται καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ τὰ ὄπλα ἔχοντες κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας πάντες, οἱ μὲν γεωργοὶ ἐκ ἔχοντες ὄπλα, οἱ δὲ τεχνῖται ὅτε γῆν ὅτε ὄπλα, ὥστε γίνονται σχεδὸν δούλοι τῶν τὰ ὄπλα κεκτημένων. με- 20 τέχειν μὲν ἔν πασῶν τῶν τιμῶν ἰσὺν αὐτῶν· ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῶν τὰ ὄπλα ἔχόντων καθίστασθαι καὶ στρατηγὸς καὶ πολιτοφύλακας καὶ τὰς κυριωτάτας ἀρχὰς ὡς εἰπεῖν· μὴ μετέχοντας δὲ τῆς πολιτείας πῶς οἶόν τε φιλικῶς ἔχειν πρὸς τὴν πολιτείαν; ἀλλὰ δεῖ κρεῖττους εἶναι τοὺς τὰ ὄπλα 25 γε κεκτημένους ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· τὸτο δ' ἐν ῥάδιον μὴ πολλὰς ὄντας. εἰ δὲ τῶν ἑσῶν, τί δὲ τῶν ἄλλων μετέχειν τῆς πολιτείας καὶ κυρίως εἶναι τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως; ἐπεὶ οἱ γεωργοὶ τί χρήσιμοι τῇ πόλει; τεχνῖτας μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι· πᾶσα γὰρ δεῖται πύλεις τεχνιτῶν, καὶ δύνανται διαγίγνεσθαι καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλε- 30 σιν ἀπὸ τῆς τέχνης· οἱ δὲ γεωργοὶ πορίζοντες μὲν τοῖς τὰ ὄπλα κεκτημένοις τὴν τροφήν εὐλόγως ἂν ἥσαν τι τῆς πόλεως μέρος, νῦν δ' ἰδίαν ἔχουσιν, καὶ ταύτην ἰδίαν γεωργῶσιν. ἐπεὶ δὲ τὴν κοινὴν, ἀφ' ἧς οἱ προπολεμῶντες ἔξουσιν 35 τὴν τροφήν, εἰ μὲν αὐτοὶ γεωργήσουσιν, ἢ καὶ ἂν εἴη τὸ μάχιμον ἕτερον καὶ τὸ γεωργόν, βύλαται δ' ὁ νομοθέτης· εἰ δ' ἕτεροὶ τινες ἔσονται τῶν τε τὰ ἰδία γεωργούντων καὶ τῶν μαχιμῶν, τέταρτον αὖ μῦρον ἔσαι τὸτο τῆς πόλεως, ὅδε νὸς μετέχον, ἀλλ' ἀλλότριον τῆς πολιτείας. ἀλλὰ μὴν εἴ 40 τις τοὺς αὐτοὺς θήσει τὴν τε τὴν ἰδίαν καὶ τὴν κοινὴν γεωργώντας, τό τε πλῆθος ἄπορον ἔσαι τῶν καρπῶν ἐξ ὧν

ἕκαστος γεωργήσει δύο οἰκίας, καὶ τῶς ἑταίρου οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν αὐτῶν κλέρων αὐτοῖς τε τὴν λήφονται καὶ τοῖς μαχιμοῖς παρέξουσιν; ταῦτα δὲ πολλὰν ἔχει παραχρῆν. ἢ καλῶς δ' ἔσθ' ὁ περὶ τῆς 5 ἔχει νόμος, τὸ κρίνειν ἀξίον διακρίνεται τῆς κρίσεως γεγραμμένης, καὶ γίνεσθαι τὸν δικαστὴν δικαιοτάτην ἐν μὲν τῇ διαίτῃ καὶ πλείοσιν ἐνδέχεται (κοινῶς γὰρ ἀλλήλοις περὶ τῆς κρίσεως), ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις, ἀλλὰ καὶ τούναντίον τῶν τῶν νομοθετῶν εἰ 10 παρασκευάζουσιν ὅπως οἱ δικασταὶ μὴ κοινολογῶνται ἀλλήλους. ἔπειτα πῶς ἔσθ' εἰς παραχρῆν ἢ κρίσεως ὀφείλει μὲν ὁ δικαστὴς οἴηται, μὴ τοσούτον δ' ὅσον καζόμενος; ὁ μὲν γὰρ εἰκοσι μναῖς, ὁ δὲ δικαστὴς δέκα μναῖς, ἢ ὁ μὲν πλέον, ὁ δ' ἔλασσον, ἄλλος δὲ 15 ὁ δὲ τέτταρας· καὶ τῶν δὲ τὸν τρόπον ὁπλοῦν οἱ, οἱ δὲ πάντα καταδικάσουσιν, οἱ δ' ἔσθ' ὅσον. τίς ἔσθ' ὅσον τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων; ἐπεὶ δ' ὅσον ἐπὶ ἀναγκάζει τὸν ἀπλῶς ἀποδικάσαντα ἢ καταδικάσαντα ἔπερ ἀπλῶς τὸ ἐγκλημα γέγραπται δικαίως· ἢ γὰρ 20 ὅσον ὀφείλει ὁ ἀποδικάσας κρίνειν, ἀλλὰ τὰς αἰτίας ἀλλ' ἐκεῖνος ἢ δὲ ἐπιορκεῖ ὁ καταδικάσας μὴ νομίζεσθαι τὰς εἰκοσι μναῖς. περὶ δὲ τῶν τοῖς εὐρισκόντων πῶς συμφέρον ὡς δεῖ γίνεσθαι τινὰ τιμὴν, ἢ ἔσθ' ὅσον τὸ νομοθετεῖν, ἀλλ' εὐφραδὲς ἀκούσαι μόνον 25 γὰρ συκοφαντίας καὶ κινήσεις, ἂν τύχη, πολιτείας κίπτει δ' εἰς ἄλλο πρόβλημα καὶ στέφειν ἕτερον ἐπὶ γὰρ τινες πότερον βλαβερὸν ἢ συμφέρον τὰς πόλεις κινεῖν τὸς πατρίους νόμους, ἂν ἢ τις ἄλλος βέλτερον. ἐπεὶ δὲ ῥάδιον τῷ λεχθέντι ταχὺ συγχωρεῖν, εἴπερ μὴ γὰρ 30 κινεῖν. ἐνδέχεται δ' εἰσηγεῖσθαι τινὰς νόμους ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ ὡς κοινὸν ἀγαθόν. ἐπεὶ δὲ πεπονημένον ἐπὶ μικρὰ περὶ αὐτοῦ διαστείλασθαι βέλτερον. ἔστι γὰρ ὡς περ εἴπομεν, ἀπορίαν, καὶ δοξασίαν ἂν βέλτερον κινεῖν· ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τοῦτο σπουδαιότερον οἶον ἱατρικὴ κινήσεται παρὰ τὰ πάτρια καὶ γυμναστική καὶ ὅλως αἱ τέχναι πᾶσαι καὶ αἱ δυνάμεις, ὥς ἐπὶ τῶν θεῶν καὶ τὴν πολιτικὴν, δῆλον ὅτι καὶ περὶ τῶν ἀναγκαῖον ὁμοίως ἔχειν. σημεῖον δ' ἂν γεγονέναι φαί 40 ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων· τὸς γὰρ ἀρχαῖους νόμους λίσσασθαι εἶναι καὶ βαρβαρικὰς. εἰσθηροφωρῶντό τε γὰρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰς γυναῖκας ἰωνοῦντο παρ' ἀλλήλους. οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχαίων ἐπὶ πᾶσι νομίζουσιν, εὐθὺς πάντες

3. καταδικάζει pr I¹. || 4. ἀπολύει Q¹. || 11. ἑτέροις I¹T¹. || 34. γεωργήσουσιν I¹Q¹T¹. || 39. αὖ] οὖν T¹.
12. μὲν δ] codices ὁ μὲν. || 15. δὲ] δὲ Q¹T¹. || 40. τε om Q¹T¹.

Κύμα περὶ τὰ φονικά νόμος ἐστίν, ἂν πλῆθος τι
 χηται μαρτύρων ἢ διακόνων τὸν φόνον τῶν αὐτῶ συγ-
 γρον εἶναι τῷ φόνῳ τὸν φύγοντα. ζητοῦσι δ'
 οὐ τὸ πάτριον ἀλλὰ τὰγαθὸν πάντες· εἰκὸς τε τοὺς
 ἢ εἴτε γηγενεῖς ἦσαν εἴτ' ἐκ φθορᾶς τινὸς ἐσώθησαν, 5
 εἶναι καὶ τὸς τυχόντας καὶ τὸς ἀνοήτους, ὥσπερ καὶ
 ἢ κατὰ τῶν γηγενῶν, ὥς' αἰτοπον τὸ μένειν ἐν τοῖς
 δόγμασιν. πρὸς δὲ τούτοις ἔδὲ τὸς γεγραμμένους εἶναι
 ἢς βέλτιον. ὥσπερ γὰρ καὶ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας,
 ἢ πολιτικὴν ταξίν ἀδύνατον ἀκριβῶς πάντα γραφῆ- 10
 ἀθόλῃ γὰρ ἀναγκαῖον γραφῆναι, αἱ δὲ πράξεις περὶ
 αὐτῶν ἑκάστην εἰσιν. ἐκ μὲν ἔν τούτων φανερόν ὅτι κινή-
 αὶ τινὲς καὶ ποτὲ τῶν νόμων εἰσίν, ἄλλον δὲ τρόπον
 πᾶσιν εὐλαβείας ἂν δόξειεν εἶναι πολλῆς. ὅταν γὰρ
 λέν βέλτιον μικρόν, τὸ δ' ἐδίξειν εὐχερῶς λύειν τὸς 15
 φαῦλον, φανερόν ὡς ἐατέον ἐνίας ἀμαρτίας καὶ τῶν
 τῶν καὶ τῶν ἀρχόντων· ἢ γὰρ τοσούτον ὠφελησεται
 ε, ὅσον βλαβήσεται τοῖς ἀρχουσιν ἀπειθεῖν ἐθισθεῖς.
 ἢ δὲ καὶ τὸ παράδειγμα τὸ περὶ τῶν τεχνῶν· ἢ γὰρ
 τὸ κινεῖν τέχνην καὶ νόμον. ὁ γὰρ νόμος ἰσχύει 20
 ἢ ἔχει πρὸς τὸ πειθεσθαι πλὴν παρὰ τὸ ἔθος, τὸτο
 ἵνεται εἰ μὴ διὰ χρόνον πλῆθος, ὥς τε τὸ ραδίως με-
 λαίν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων νόμων εἰς ἑτέρους νόμους
 ἀσθεῆ ποιεῖν ἐς τὴν τοῦ νόμου δύναμιν. ἔτι δ' εἰ
 νητέον, πότερον καὶ πάντες καὶ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ, ἢ 25
 ἢ πότερον τῷ τυχεῖν ἢ τισὶν; ταῦτα γὰρ ἔχει με-
 διαφοράν. διὸ νῦν μὲν ἀφώμεν ταύτην τὴν σκέψιν·
 ἢ γὰρ ἐστὶ καιρῶν.

Περὶ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας καὶ τῆς Κρη-
 σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, δύο εἰσὶν 30
 εἴδη, μία μὲν εἴ τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς πρὸς τὴν
 ἢ νομοθετῆται ταξίν, ἑτέρα δ' εἴ τι πρὸς τὴν ὑπό-
 καὶ τὸν τρόπον ὑπεναντιῶς τῆς προκειμένης αὐτοῖς
 ἴας. ὅτι μὲν οὖν δεῖ τῇ μελλούσῃ καλῶς πολιτεύε-
 τὴν τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν σχολήν, ὁμολογούμενόν 35
 τίνα δὲ τρόπον ὑπάρχειν, οὐ ράδιον λαβεῖν. ἢ τε
 ἢ σπταλῶν πεναεῖα πολλάκις ἐπέθετο τοῖς Θετταλοῖς,
 ἢ δὲ καὶ τοῖς Λάκωσιν οἱ Εἰλωτες· ὥσπερ γὰρ ἐφε-
 ρες τοῖς ἀτυχήμασι διατελῶσιν. περὶ δὲ τὸς Κρήτας
 ἢ τοῦτον συμβέβηκεν· αἴτιον δ' ἴσως τὸ τὰς γειτνῶ- 40

σας πόλεις, καίπερ πολεμύσας ἀλλήλαις, μηδεμίαν εἶναι
 σύμμαχον τοῖς ἀφισταμένοις διὰ τὸ μὴ συμφέρειν καὶ
 αὐταῖς κακημέναις περιόχους· τοῖς δὲ Λάκωσιν οἱ γεινιῶν-
 τες ἐχθροὶ πάντες ἦσαν, Ἀργεῖοι καὶ Μεσσήνιοι καὶ Ἀρ-
 κάδες, ἐπεὶ καὶ τοῖς Θετταλοῖς κατ' ἀρχὰς ἀφίσταντο διὰ
 τὸ πολεμεῖν ἐτι τοῖς προσχώροις, Ἀχαιοὶς καὶ Περραιβοῖς
 καὶ Μάγνησιν. ἔοικε δὲ καὶ εἰ μηδὲν ἕτερον, ἀλλὰ τό γε
 τῆς ἐπιμελείας ἐργῶδες εἶναι, τίνα δεῖ πρὸς αὐτὸς ὁμιλῆ-
 σαι τρόπον· ἀνιέμενοι τε γὰρ ὑβρίζουσι καὶ τῶν ἴσων ἀξί-
 σιν ἑαυτὸς τοῖς κυρίοις, καὶ κακοπαθῶς ζῶντες ἐπιβουλεύουσι
 καὶ μισοῦσιν. δῆλον οὖν ὡς οὐκ ἐξευρίσκουσι τὸν βέλτιστον
 τρόπον, οἷς τοῦτο συμβαίνει περὶ τὴν εἰλωτείαν. ἐτι δ' ἢ
 περὶ τὰς γυναῖκας ἀνεσις καὶ πρὸς τὴν προαίρεσιν τῆς πο-
 λιτείας βλαβερά καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν πύλεις. ὥσπερ γὰρ
 οἰκίας μέρος ἀνὴρ καὶ γυνή, δῆλον ὅτι καὶ πόλιν ἐγγύς
 τῷ δίχῃ διηρῆσθαι δεῖ νομίζειν εἰς τε τὸ τῶν ἀνδρῶν πλῆ-
 θος καὶ τὸ τῶν γυναικῶν, ὥς' ἐν ὅσαις πολιτείαις φαύλως
 ἔχει τὸ περὶ τὰς γυναῖκας, τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως εἶναι δεῖ
 νομίζειν ἀνομοθέτητον. ὅπερ ἐκεῖ συμβέβηκεν· ὅλην γὰρ
 τὴν πόλιν ὁ νομοθέτης εἶναι βουλόμενος καρτερικὴν, κατὰ
 μὲν τὸς ἀνδρας φανερός ἐστὶ τοῖς τοῖς ὧν, ἐπὶ δὲ τῶν γυναι-
 κῶν ἐξημέληκεν· ζῶσι γὰρ ἀκολάσως πρὸς ἅπασαν ἀκο-
 λασίαν καὶ τρυφερώς. ὥς' ἀναγκαῖον ἐν τῇ τοιαύτῃ πολ-
 τείᾳ τιμᾶσθαι τὸν πλῆτον, ἄλλως τε καὶ τυχῶσι γυναι-
 κοκρατούμενοι, καθάπερ τὰ πολλὰ τῶν στρατιωτικῶν καὶ
 πολεμικῶν γενῶν, ἐξω Κελτῶν ἢ καὶ εἰ τινες ἕτεροι φα-
 νερώς τιμηθήσασιν τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας συνουσίαν. ἔοικε
 γὰρ ὁ μυθολογῆσας πρῶτος ἐκ ἀλόγως συζεῖσθαι τὸν Ἄρη
 πρὸς τὴν Ἀφροδίτην· ἢ γὰρ πρὸς τὴν τῶν ἀρρένων ὁμιλίαν
 ἢ πρὸς τὴν τῶν γυναικῶν φαίνονται κατακώχσιμοι πάντες
 οἱ τοῖς τοῖς. διὸ παρὰ τοῖς Λάκωσι τῷ ὑπῆρχεν, καὶ πολλὰ
 διέκειτο ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. καίτοι
 τί διαφέρει γυναῖκας ἄρχειν ἢ τοὺς ἄρχοντας ὑπὸ τῶν
 γυναικῶν ἄρχεσθαι; ταῦτό γὰρ συμβαίνει. χρησίμου δ'
 ὕψους τῆς θρασυτήτος πρὸς ἑδὲν τῶν ἐγκυκλίων, ἀλλ' εἴπερ
 πρὸς τὸν πόλεμον, βλαβερώταται καὶ πρὸς ταῦθ' αἱ τῶν
 Λακωνῶν ἦσαν. ἐδήλωσαν δ' ἐπὶ τῆς Θηβαίων ἐμβολῆς·
 χρησίμοι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥσπερ ἐν ἑτέροις πόλεσιν,
 θόρυβον δὲ παρείχον πλείω τῶν πολεμίων. ἐξ ἀρχῆς μὲν
 ἔν ἔοικε συμβεβηκέναι τοῖς Λάκωσιν εὐλόγως ἢ τῶν γυ-

εἰσάτες τοὺς Q¹T². || 7. τὸ om Q¹T². || 14. ἂν om T². || 18. εὐθισθείς T². || 19. γὰρ — ὁ om Q¹T². || 21. πλὴν παρὰ]

ἢ. || 23. νόμον T². || 25. κινήσειν Q¹T². || καὶ ante πάντες om I². || 33. αὐτοῖς] αὐτῆς Q¹T².

μυσήνοι I²T². || 14. εὐνομίαν T² et rc I². || 24. τυγχάνουσι rc I². || 25. στρατιωτῶν Q¹T². || 28. ἄρη T².

ναικῶν ἀνεσις. ἔξω γὰρ τῆς οἰκείας διὰ τὰς στρατείας ἀπεξεννύτο πολὺν χρόνον, πολεμῦντες τὸν τε πρὸς Ἀργεῖς πόλεμον καὶ πάλιν τὸν πρὸς Ἀρκάδας καὶ Μεσσηνίους· σχολάσαντες δὲ αὐτοὺς μὲν παρῆχον τῷ νομοθέτῃ προω-
δοπεποιημένους διὰ τὸν κρατιωτικὸν βίον (πολλὰ γὰρ ἔχει 5 μέρη τῆς ἀρετῆς), τὰς δὲ γυναῖκας φασὶ μὲν ἄγειν ἐπιχειρῆσαι τὸν Λυκῆργον ἐπὶ τὰς νόμους, ὡς δ' ἀντέκρουον, ἀποσῆναι πάλιν. αἰτίαι μὲν ἔν εἰσὶν αὗται τῶν γενομένων, ὥς ἐδηλον ὅτι καὶ ταύτης τῆς ἀμαρτίας. ἀλλ' ἡμεῖς οὐ τὸτο σκοπῶμεν, τίνοι δὲ συγγνώμην ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν, 10 ἀλλὰ περὶ τῆ ἰσθμῶς καὶ μὴ ἰσθμῶς. τὰ δὲ περὶ τὰς γυναῖκας ἔχοντα μὴ καλῶς ἔοικεν, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον, ἢ μόνον ἀπρέπειάν τινα ποιεῖν τῆς πολιτείας αὐτὴν καθ' αὐτήν, ἀλλὰ συμβάλλεσθαι τι πρὸς τὴν φιλοχρημασίαν. μετὰ γὰρ τὰ νῦν ρηθέντα τοῖς περὶ τὴν ἀνωμα-
λίαν τῆς κτήσεως ἐπιτιμήσειεν ἂν τις. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν συμβέβηκε κεκτῆσθαι πολλὴν λίσαν οὐσίαν, τοῖς δὲ πάμ-
παν μικράν· διόπερ εἰς ὀλίγους ἦκεν ἡ χώρα. τὸτο δὲ καὶ διὰ τῶν νόμων τέτακται· φαύλως· ὠνεῖσθαι μὲν γὰρ ἢ 15 πωλεῖν τὴν ὑπάρχουσαν ἐποίησεν ἢ καλόν, ὀρθῶς ποιήσας, 20 διδόναι δὲ καὶ καταλείπειν ἔχουσαν ἔδωκε τοῖς βυλομένοις· καίτοι τὸτο συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἐκείνους τε καὶ οὕτως. ἔστι δὲ καὶ τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο, τῶν τ' ἐπικλήρων πολλῶν γινομένων, καὶ διὰ τὸ προίκας διδόναι μεγάλας. καίτοι βέλτιον ἦν 25 μηδεμίαν ἢ ὀλίγην ἢ καὶ μετρίαν τετάχθαι. νῦν δ' ἔξῃς δοῦναι τε τὴν ἐπικλήρον ὅτῳ ἂν βούληται· καὶ ἀποθάνῃ μὴ διαθήμενος, ὃν ἂν καταλίπῃ κληρονόμον, οὗτος ᾧ ἂν θέλῃ διδωσιν. τοιγαρὶν δυναμένης τῆς χώρας χιλίης ἱπ-
πεῖς τρέφειν καὶ πεντακοσίους καὶ ὀπλίτας τρισμυρίδας, οὐδὲ 30 χίλιοι τὸ πλῆθος ἦσαν. γέγονε δὲ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν δῆλον ὅτι φαύλως αὐτοῖς εἶχε τὰ περὶ τὴν τάξιν ταύτην· μίαν γὰρ πληγὴν ἔχ ὑπὲρνεγκεν ἡ πόλις, ἀλλ' ἀπώλετο διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν. λέγουσι δ' ὡς ἐπὶ μὲν τῶν προτέ-
ρων βασιλέων μετεδίδουσιν τῆς πολιτείας, ὡς ἢ γίνεσθαι 35 τότε ὀλιγανθρωπίαν πολεμύτων πολὺν χρόνον· καὶ φασιν εἶναι ποτε τοῖς Σπαρτιαταῖς καὶ μυρίδας. ἢ μὴν ἀλλ' εἴτ' ἐστὶν ἀληθὴ ταῦτα εἴτε μὴ, βέλτιον τὸ διὰ τῆς κτήσεως ὠμαλισμένης πληθύειν ἀνδρῶν τὴν πόλιν. ὑπεναντίος δὲ καὶ ὁ περὶ τὴν τεκνοποιίαν νόμος πρὸς ταύτην τὴν διόρθω-

σιν. βουλόμενος γὰρ ὁ νομοθέτης ὡς πλείους εἶναι Σπαρτιατάς, προάγεται τὴς πολιτας ὅτι πλείους ποι-
παίδας· ἔστι γὰρ αὐτοῖς νόμος τὸν μὲν γεννήσαντα υἱὸς ἀφῆκρον εἶναι, τὸν δὲ τέτταρας ἀτελῆ πάντων. καὶ φανερόν ὅτι πολλῶν γινομένων, τῆς δὲ χώρας ὅτω δ μένης, ἀναγκαῖον πολλοὺς γίνεσθαι πέντητας. ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τὴν ἐφορείαν ἔχει φαύλως· ἢ γὰρ ἀρχία μὲν αὐτῇ τῶν μεγίστων αὐτοῖς ἐστίν, γίνονται δ' ἰ δῆμυ πάντες, ὥς πολλὰκις ἐμπίπτουσιν ἀνθρώποι ἐφ πέντες εἰς τὸ ἀρχεῖον, οἱ διὰ τὴν ἀπορίαν ἄντι ἐδήλωσαν δὲ πολλὰκις μὲν καὶ πρότερον, καὶ νῦν τοῖς ἀνδράσι· διαφθαρέντες γὰρ ἀργυρίῳ τινές, ἔστι ἑαυτοῖς, ἔλθον τὴν πόλιν ἀπώλεσαν. καὶ διὰ τὸ τῇ χῆν εἶναι λίαν μεγάλην καὶ ἰσοτύραννον θημεν αὐτὸς ἡναγκαζόντο καὶ οἱ βασιλεῖς, ὥς καὶ ταῦτα ἐπιβλάπτεσθαι τὴν πολιτείαν· δημοκρατία γὰρ ἐξ ἐκ κρατίας συνέβαινε. συνέχει μὲν ἔν τὴν πολιτείαν π χεῖον τὸτο· ἡσυχάζει γὰρ ὁ δῆμος διὰ τὸ μετῆχε μεγίστης ἀρχῆς, ὡς· εἴτε διὰ τὸν νομοθέτην εἴτε δι χῆν τὸτο συμπέπτωκεν, συμφερόντως ἔχει τοῖς πράγμα δὲ γὰρ τὴν πολιτείαν τὴν μέλλουσαν σώζεσθαι πάντ λεσθαι τὰ μέρη τῆς πόλεως εἶναι καὶ διαμέτρησ οἱ μὲν ἔν βασιλεῖς διὰ τὴν αὐτῶν τιμὴν ὅτως ἔχει, δὲ καλοὶ καγαθοὶ διὰ τὴν γενεσίαν (ἄβλον γὰρ ἐστ αὕτη τῆς ἀρετῆς ἐστίν), ὁ δὲ δῆμος διὰ τὴν ἐφερέσ θίσταται γὰρ ἐξ ἀπάντων. ἀλλ' αἰρετὴν ἔδει τῇ ἐπ εἶναι ταύτην ἐξ ἀπάντων μὲν, μὴ τὸν τρόπον δὲ πρ νῦν· παιδαριώδης γὰρ ἐστὶ λίαν. ἔτι δὲ καὶ κρῶν ἐ μεγάλων κύριοι, ὄντες οἱ τυχόντες, διόπερ ἐκ αὐτῶν νας βέλτιον κρίνειν ἀλλὰ κατὰ τὰ γράμματα καὶ τ νόμους. ἔστι δὲ καὶ ἡ δίαίτα τῶν ἐφόρων ἔχ ὁμαλισμῇ τῷ βυλήματι τῆς πόλεως· αὕτη μὲν γὰρ ἀναιμῆς ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μᾶλλον ὑπερβάλλει ἐπὶ τὸ πρ ῶν, ὥς μὴ δύνασθαι καρτερεῖν ἀλλὰ λάβρε τῇ πρ ἀποδιδράσκοντας ἀπολαύειν τῶν σωματικῶν ἡδονῶν. ἔ δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν ἢ καλῶς εἰπ ἐπικεικῶν μὲν γὰρ ὄντων καὶ πεπαιδευμένων ἰκανῶς ἀνδραγαθίαν τάχ' ἂν εἰπέ τις συμφέρειν τῇ πόλει· τοι τό γε διὰ βίου κυρίως εἶναι κρίσειν μεγάλων ἐφ 40 βητήσιμον· ἔστι γὰρ, ὥσπερ καὶ σώματος, καὶ ἀν

3. μεσσηνίους *I*¹. || 11. τῷ] τὰ *Q*¹*T*¹. || 21. καὶ om *Q*¹. || 22. συμβαίνει *T*¹. || 24. εἴτε] πάντων *T*¹. || 37. κυρίως *F*¹ || διὰ τῆς] τῆς διὰ *T*¹.

16. ἀριστοκρατίας *I*¹*Q*¹*T*¹. || 17. ἀρχαῖον *Q*¹*T*¹. || 25. ἐφορίαν *T*¹. || 30. τὰ om *I*¹. || 31. καὶ om *pr* *I*¹. || 38. καὶ *Q*¹*T*¹.

τὸν τρόπον δὲ τῆτον πεπαιδευμένων ὥστε καὶ τὸν
 ν αὐτὸν ἀπιστεῖν ὡς οὐκ ἀγαθοὺς ἀνδράσιν, οὐκ
 ἰ. φαίνονται δὲ καὶ καταδωροδύκμενοι καὶ κα-
 ὄμενοι πολλὰ τῶν κοινῶν οἱ κεκοινωνηκότες τῆς
 αὐτῆς. διόπερ βέλτιον αὐτοὺς μὴ ἀνευθύνειν·
 γίν. δοῖς δ' αὖν ἡ τῶν ἐφόρων ἀρχὴ πάσας εὐθύ-
 ἀρχάς· τὺτο δὲ τῇ ἐφορείᾳ μέγα λίαν τὸ δῶρον,
 τρόπον ὃ τῆτον λέγομεν διδόναι δεῖν τὰς εὐθύνας.
 αὖ τὴν αἵρεσιν ἣν ποιοῦνται τῶν γερόντων, κατὰ τε
 ἢ ἐστὶ παιδαριώδης, καὶ τὸ αὐτὸν αἰτεῖσθαι τὸν
 ἴμενον τῆς ἀρχῆς ἢ ἐκ ἐθῶς ἔχει· δεῖ γὰρ καὶ θυ-
 καὶ μὴ βυλομενον ἄρχειν τὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς.
 ἵπερ καὶ περὶ τὴν ἄλλην πολιτείαν ὁ νομοθέτης
 ποιῶν· φιλοτίμους γὰρ κατασκευάζων τὰς πολί-
 15 τας κέχρηται πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν γερόντων. ὕδεις
 ἄρχειν αἰτήσαιο μὴ φιλότιμος ὢν. καίτοι τῶν
 μάτων ἐκυσίων τὰ πλεῖστα συμβαίνει σχεδὸν διὰ
 ἂν καὶ διὰ φιλοχρηματίαν τοῖς ἀνθρώποις. περὶ
 λείας, εἰ μὲν μὴ βέλτιόν ἐστιν ὑπάρχειν ταῖς πό-
 βέλτιον, ἄλλος ἔστω λόγος. ἀλλὰ μὴν βέλτιόν 20
 ἰαθάπερ νῦν, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν βίον ἕκαστον
 τῶν βασιλέων. ὅτι δ' ὁ νομοθέτης ὕδ' αὐτοὺς οἶται
 ἰ ποιεῖν καλὸς καὶ γαθός, δηλον· ἀπιστεῖ γὰρ ὡς ἢ
 ὡς ἀγαθοὺς ἀνδράσιν· διόπερ ἐξέπεμπον συμπε-
 τὰς ἐχθροὺς, καὶ σωτηρίαν ἐνόμιζον τῇ πόλει εἶναι 25
 ἔχειν τὰς βασιλείας. ὃ καλῶς δ' ὕδ' περὶ τὰ συσ-
 καλύμενα φιδίτια νενομοθετήται τῷ καταστήσαντι
 ἔδει γὰρ ἀπὸ κοινού μᾶλλον εἶναι τὴν σύνοδον,
 ἐν Κρήτῃ· παρὰ δὲ τοῖς Λάκωσιν ἕκαστον δεῖ
 καὶ σφόδρα πενήτων ἐνίων ὄντων καὶ τῶτο τὸ ἀνά- 30
 δυναμένων δαπανᾶν, ὥστε συμβαίνειν τὸναντίον
 ἡτῇ τῆς προαιρέσεως. βύλεται μὲν γὰρ δημοκρα-
 τὶ τὸ κατασκευάσμα τῶν συσσιτίων, γίνεται δ'
 ἱμοκρατικὸν οὕτω νενομοθετημένον· μετέχει μὲν
 ὁ ἀδιδὸν τοῖς λίαν πένησιν, ὅρος δὲ τῆς πολιτείας 35
 τιν αὐτοῖς ὁ πάτριος, τὸν μὴ δυνάμενον τῶτο τὸ
 ἔρειν μὴ μετέχειν αὐτῆς. τῷ δὲ περὶ τὰς ναυάρ-
 ω καὶ ἑτεροὶ τινες ἐπιτετιμήκασιν, ὁρθῶς ἐπιτιμῶν-
 ῶς γὰρ γίνεται αἴτιος. ἐπὶ γὰρ τοῖς βασιλεῦσιν
 ηγοῖς αἰδίδιος ἡ ναυαρχία σχεδὸν ἑτέρα βασιλεία 40
 ἢ. καὶ ὡδὶ δὲ τῇ ὑποθέσει τῷ νομοθέτῃ ἐπιτιμή-

σειεν αὖν τις, ὅπερ καὶ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις ἐπιτετιμήκεν·
 πρὸς γὰρ μέρος ἀρετῆς ἡ πᾶσα σύνταξις τῶν νόμων ἐστὶ
 τὴν πολεμικὴν· αὕτη γὰρ χρησὶμὴ πρὸς τὸ κρατεῖν. τοι-
 γάρην ἐσώζοντο μὲν πολεμῶντες, ἀπώλλυντο δὲ ἄρξαντες
 διὰ τὸ μὴ ἐπίστασθαι σχολάζειν μηδὲ ἡσκηκέναι μηδε-
 μίαν ἀσκήσιν ἑτέραν κυριωτέραν τῆς πολεμικῆς. τότε δὲ
 ἀμάρτημα οὐκ ἔλαττον· νομίζουσι μὲν γὰρ γίνεσθαι τὰ-
 γαθὰ τὰ περιμάχῃτα δι' ἀρετῆς μᾶλλον ἢ κακίας· καὶ
 τοῦτο μὲν καλῶς, ὅτι μέντοι ταῦτα κρείττω τῆς ἀρετῆς
 ὕπολαμβάνουσιν, ὃ καλῶς. φαύλως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰ
 κοινὰ χρήματα τοῖς Σπαρτιάταις. οὔτε γὰρ ἐν τῷ κοινῷ
 τῆς πόλεως ἐστὶν ὕδ' ἐν πολέμῳ μεγάλης ἀναγκαζομένοις
 πολεμεῖν, εἰσφέρουσὶ τε κακῶς· διὰ γὰρ τὸ τῶν Σπαρ-
 5 τιατῶν εἶναι τὴν πλείσθην γῆν ἢ ἐξετάζουσιν ἀλλήλων τὰς
 εἰσφοράς. ἀποβέβηκε τε τὸναντίον τῷ νομοθέτῃ τῷ συμ-
 φέροντος· τὴν μὲν γὰρ πόλιν πεποίηκεν ἀχρηματον, τοὺς
 δ' ἰδιώτας φιλοχρημάτες. περὶ μὲν ὅν τῆς Λακεδαιμονίων
 πολιτείας ἐπὶ τοσῶτον εἰρήσθω· ταῦτα γὰρ ἐστὶν ἂ μάλισ'
 αὖν τις ἐπιτιμήσειεν.

Ἡ δὲ Κρητικὴ πολιτεία πάρεγγυς μὲν ἐστὶ ταύτης, 10
 ἔχει δὲ μικρὰ μὲν ἔχειρον, τὸ δὲ πλεῖον ἥττον γλαφυ-
 ρῶς. καὶ γὰρ ὅμοιος καὶ λέγεται δὲ τὰ πλεῖστα μεμιμῆ-
 σθαι τὴν Κρητικὴν πολιτείαν ἡ τῶν Λακωνίων, τὰ δὲ πλεῖ-
 στα τῶν ἀρχαίων ἥττον διήρθρωται τῶν νεωτέρων. φασὶ
 γὰρ τὸν Λυκῦργον, ὅτε τὴν ἐπιτροπείαν τὴν Χαρίλιν τοῦ
 βασιλέως καταλιπὼν ἀπεδήμησεν, τότε τὸν πλεῖστον δια-
 τρεῖναι χρόνον περὶ τὴν Κρήτην διὰ τὴν συγγένειαν· ἀπαι-
 15 κοί γὰρ οἱ Λύκτιοι τῶν Λακωνίων ἦσαν, κατέλαβον δ' οἱ
 πρὸς τὴν ἀποικίαν ἐλθόντες τὴν τάξιν τῶν νόμων ὑπάρχου-
 σαν ἐν τοῖς τότε κατοικοῦσιν. διὸ καὶ νῦν οἱ περίοικοι τὸν
 αὐτὸν τρόπον χρῶνται αὐτοῖς, ὡς κατασκευάσαντος Μίνω
 πρώτου τὴν τάξιν τῶν νόμων. δοκεῖ δ' ἡ νῆσος καὶ πρὸς
 τὴν ἀρχὴν τὴν Ἑλληνικὴν πεφυκέναι καὶ καῖσθαι καλῶς·
 20 πάσῃ γὰρ ἐπέκειται τῇ θαλάσῃ, σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων
 ἰδρυμένων περὶ τὴν θάλασσαν πάντων· ἀπέχει γὰρ τῇ μὲν
 τῆς Πελοποννήσου μικρόν, τῇ δὲ τῆς Ἀσίας τῷ περὶ Τριόπιον
 τόπῳ καὶ Ῥόδον. διὸ καὶ τὴν τῆς θαλάσσης ἀρχὴν κατέ-
 σχεν ὁ Μίνως, καὶ τὰς νήσους τὰς μὲν ἐχειρώσατο τὰς
 δ' ὤκισεν, τέλος δὲ ἐπιθέμενος τῇ Σικελίᾳ τὸν βίον ἐτελεύ-
 25 τησεν ἐκεῖ περὶ Κάμικον. ἔχει δ' ἀνάλογον ἡ Κρητικὴ τά-
 ξις πρὸς τὴν Λακωνικὴν. γεωργῶσὶ τε γὰρ τοῖς μὲν εἰλω-

ατά] καὶ κατὰ I³. || 21. γε om Q³. || 26. τὸ om Q³. || 31. συμβαίνει I³. || 37. αὐτοῖς Q³T³, αὐτῶν I³.
 ἴτο Q³ et pr I³. || 16. γὰρ om Q³T³. || 27. τὴν post περὶ om I³. || 30. οἱ om Q³. || 36. τῆς — δὲ om Q³T³. || 39. τὸν
 Q³. || 40. κάμειν Q³T³, κάμειν I³.

τες τοῖς δὲ Κρησὶν οἱ περίοικοι, καὶ συσσίτια παρ' ἀμφο-
τέροις ἐστίν· καὶ τό γε ἀρχαῖον ἐκάλυν οἱ Λάκωνες ἢ φι-
δίτια ἀλλ' ἀνδρία, καθάπερ οἱ Κρήτες, ἥ καὶ δῆλον ὅτι
ἐκαίθεν ἐλήλυθεν. ἔτι δὲ τῆς πολιτείας ἡ τάξις. οἱ μὲν
γὰρ ἔφοροι τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν τοῖς ἐν τῇ Κρήτῃ
καλυμένοις κόσμοις, πλὴν οἱ μὲν ἔφοροι πέντε τὸν ἀριθ-
μὸν οἱ δὲ κόσμοι δέκα εἰσίν· οἱ δὲ γέροντες τοῖς γέρονσιν,
ὅς καλῶσιν οἱ Κρήτες βελήν, ἴσοι. βασιλεία δὲ πρότερον
μὲν ἦν, εἴτα κατέλυσαν οἱ Κρήτες, καὶ τὴν ἡγεμονίαν οἱ
κόσμοι τὴν κατὰ πόλεμον ἔχουσιν. ἐκκλησίας δὲ μετέχουσιν
πάντες· κυρία δ' ὑδενός ἐστιν ἀλλ' ἡ συνεπιληψία τὰ δό-
ξαντα τοῖς γέρονσι καὶ τοῖς κόσμοις. τὰ μὲν ἔν τῶν συσ-
σιτίων ἔχει βέλτιον τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσιν. ἐν μὲν
γὰρ Λακεδαιμόνι κατὰ κεφαλὴν ἕκαστος εἰσφέρει τὸ το-
ταγμένον· εἰ δὲ μή, μετέχουσιν νόμος κωλύει τῆς πολιτείας,
καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ἐν δὲ Κρήτῃ κοινοτέρως·
ἀπὸ πάντων γὰρ τῶν γινομένων καρπῶν τε καὶ βοσκομα-
των καὶ ἐκ τῶν δημοσίων καὶ φόρων ὅς φέρουσιν οἱ περί-
οικοι, τέτακται μέρος τὸ μὲν πρὸς τὸς θεοὺς καὶ τὰς κοι-
νὰς λειτουργίας, τὸ δὲ τοῖς συσσιτίοις, ὥς· ἐκ κοινῆ τρέ-
φεσθαι πάντας, καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἀνδρας.
πρὸς δὲ τὴν ὀλιγοσιτίαν ὡς ὠφέλιμον πολλὰ πεφίλο-
σόφηκεν ὁ νομοθέτης, καὶ πρὸς τὴν διαζεύξιν τῶν γυναι-
κῶν, ἵνα μὴ πολυτεκνῶσι, τὴν πρὸς τὸς ἄρρενας ποιήσας
ὁμιλίαν, περὶ ἧς εἰ φαύλως ἢ μὴ φαύλως, ἕτερος ἐξαι-
τῷ διασκεψάσθαι καιρός. ὅτι δὲ τὰ περὶ τὰ συσσίτια βέλ-
τιον τέτακται τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσι, φανερόν. τὰ
δὲ περὶ τοὺς κόσμους ἔτι χειρόν τῶν ἐφόρων. ὁ μὲν γὰρ
ἔχει κακὸν τὸ τῶν ἐφόρων ἀρχεῖον, ὑπάρχει καὶ τῶν
γίνονται γὰρ οἱ τυχόντες· ὁ δ' ἐκεῖ συμφέρει πρὸς τὴν
πολιτείαν, ἐνταῦθ' ἔκ ἐστιν. ἐκεῖ μὲν γάρ, διὰ τὸ τὴν αἵρε-
σιν ἐκ πάντων εἶναι, μετέχων ὁ δῆμος τῆς μεγίστης ἀρχῆς
βύλεται μένειν τὴν πολιτείαν· ἐνταῦθα δ' ἔκ ἐξ ἀπάντων
αἱρῶνται τὸς κόσμους ἀλλ' ἐκ τινῶν γενῶν, καὶ τὸς γέρον-
τας ἐκ τῶν νεοσυνηκτότων. περὶ ὧν τὸς αὐτοὺς ἂν τις εἴ-
παι λόγους καὶ περὶ τῶν ἐν Λακεδαιμόνι γινομένων· τὸ
γὰρ ἀνυπεύθυνον καὶ τὸ διὰ βίου μεῖζον ἐστὶ γέρας τῆς
ἀξίας αὐτοῖς, καὶ τὸ μὴ κατὰ γράμματα ἄρχειν ἀλλ'
αὐτογνώμονας ἐπισφαλές. τὸ δ' ἡσυχάζειν μὴ μετέχοντα
τὸν δῆμον οὐδὲν σημεῖον τοῦ τετάχθαι καλῶς· οὐδὲ γὰρ
λήμματός τι τοῖς κόσμοις ὥσπερ τοῖς ἐφόροις, πόρρω γ'

ἀποικῶσιν ἐν νήσῳ τῶν διαφθιρύντων. ἦν δὲ πᾶντα
ἀμαρτίας ταύτης ἰατρειάν, ἄτοπος καὶ ἢ πολιτικῇ
δυναστευτικῇ· πολλάκις γὰρ ἐμβάλλουσι συσάντες τοὶ
κόσμοις ἢ τῶν συναρχόντων αὐτῶν ἢ τῶν ἰδιωτῶν, ἢ
δὲ καὶ μεταξὺ τοῖς κόσμοις ἀπειπεῖν τὴν ἀρχήν. ἢ
δὴ πάντα βέλτιον γίνεσθαι κατὰ νόμον ἢ κατ' ἀνὴρ
βύλησιν· ἢ γὰρ ἀσφαλῆς ὁ κανὼν. πάντων δὲ φαν-
τον τὸ τῆς ἀκοσμίας τῶν δυνατῶν, ἦν καθιζᾷσι πολ-
ὅταν μὴ δίκας βύλωνται δοῦναι· ἢ καὶ δῆλον ὡς ἐν
πολιτείας ἡ τάξις, ἀλλ' ἢ πολιτεία ἐστὶν ἀλλὰ δὴ
μᾶλλον. εἰώθασι δὲ διαλαμβάνοντες τὸν δῆμον καὶ
φύλας μοναρχίαν ποιεῖν καὶ στασιάζειν καὶ μάχεσθαι
ἀλλήλους. καίτοι τί διαφέρει τὸ τοιοῦτον ἢ διὰ τῆς,
μηκέτι πόλιν εἶναι τὴν τοιαύτην, ἀλλὰ λύεσθαι τῇ
λιτικῇ κοινωνίαν; ἔστι δ' ἐπικίνδυνος οὕτως ἔχουσα
τῶν βυλομένων ἐπιτίθεσθαι καὶ δυναμένων. ἀλλὰ κα-
περ εἴρηται, σώζεται διὰ τὸν τόπον· ξηνηλασίας γὰρ
πόρρω πεποίηκεν. διὸ καὶ τὸ τῶν περιοδεῶν μόνον τῇ
σύν, οἱ δ' εἰλωτες ἀφίστανται πολλάκις· ἔτε γὰρ ἔφα-
κῆς ἀρχῆς κοινωνῶσιν οἱ Κρήτες, νεωσὶ τε πόλεμος ἡ
διαβέβηκεν εἰς τὴν νῆσον, ὃς πεποίηκε φανερόν τῶν
νείων τῶν ἐκεῖ νόμων. περὶ μὲν ἔν ταύτης εἰρήσεως πᾶ-
σιν ἡμῖν τῆς πολιτείας.

Πολιτεύεσθαι δὲ δοκῶσι καὶ Καρχηδόνιοι καὶ
πολλὰ περιττῶς πρὸς τὸς ἄλλους, μάλιστα δ' ὅσοι
πλησίως τοῖς Λάκωσιν. αὐταὶ γὰρ αἱ πολιτεῖαι πᾶσι
λήλαις τε συνέγγυς πῶς εἰσι καὶ τῶν ἄλλων πᾶσι
φέρουσιν, ἢ τε Κρητικῇ καὶ ἢ Λακωνικῇ καὶ τῇ
ἢ Καρχηδονίῳ, καὶ πολλὰ τῶν τεταγμένων ἔχει
αὐτοῖς καλῶς. σημεῖον δὲ πολιτείας συνεταγμένη
δῆμον ἔχουσαν διαμένειν ἐν τῇ τάξει τῆς πολιτείας
μήτε στασιάζειν, ὅ τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, γεγενῆσθαι μὴ
ραννον. ἔχει δὲ παραπλήσια τῇ Λακωνικῇ πολιτεία
μὲν συσσίτια τῶν ἐταιριῶν τοῖς φιδιτίοις, τὴν δὲ πᾶσι
τὸν καὶ τεττάρων ἀρχὴν τοῖς ἐφόροις (πλὴν οὐ καὶ
μὲν ἐκ τῶν τυχόντων εἰσὶ, ταύτην δ' αἱρῶνται τὴν ἐφ'
ἀριστίνδην), τοὺς δὲ βασιλεῖς καὶ τὴν γερουσίαν ἐκ
τοῖς ἐκεῖ βασιλεῦσι καὶ γέρονσιν. καὶ βέλτιον ἢ τῇ
σιλεῖς μήτε κατὰ τὸ αὐτὸ εἶναι γένος, μηδὲ τῇ
χόν; εἴτε διαφέρων ἐκ τῶν αἰρετῶν μᾶλλον ἢ κατὰ
κίαν· μεγάλων γὰρ κύριοι καθεστώτες, ἂν εὐταχῶς

9. καὶ om T². || 14. ἕκαστον I². || 18. καὶ ante ἐκ om I². || 26. ἔτι I². || 31. τὸ om Q²T². || 35. αἵμα Q²T². || 37. ἀνυπεύθυνον Q²T². || 40. οὐδὲ] οὐδὲν I²Q²T².

17. τὸ om Q²T². || 29. ἢ] ἢ τῶν I²T². || 38. τὸς] τὸς ἐκεῖ Q²T².

καὶ βλάβησι καὶ ἔβλαψαν ἤδη τὴν πόλιν τὴν τῶν
 λαίμωνων. τὰ μὲν ἔν πλείους τῶν ἐπιτιμηθέντων ἀν-
 εἰς παρεμβάσεις κοινὰ τυγχάνει πάσαις ὄντα ταῖς
 ναῖς πολιταῖς· τῶν δὲ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀρι-
 τίας καὶ τῆς πολιτείας τὰ μὲν εἰς δῆμον ἐκκλίνει 5
 ον, τὰ δ' εἰς ὀλιγαρχίαν. τῷ μὲν γὰρ τὸ μὲν προ-
 τὸ δὲ μὴ προσάγειν πρὸς τὸν δῆμον οἱ βασιλεῖς
 μετὰ τῶν γερόντων, ἀν' ὁμογνωμονῶσι πάντες· εἰ
 , καὶ τῶν ὁ δῆμος. ἃ δ' ἀν' εἰσφέρουσιν ἔτι, οὐ
 γαί μόνον ἀποδιδόσθαι τῷ δῆμῳ τὰ δοξάντα τοῖς ἀρ- 10
 , ἀλλὰ κύριοι κρίνειν εἰσὶ καὶ τῷ βουλευμένῳ τοῖς
 ἰομένοις ἀνταπεῖν ἔξουσιν, ὅπερ ἐν ταῖς ἐτέραις πολι-
 ιαῖς ἔστιν. τὸ δὲ τὰς πενταρχίας κυρίας ὕσας πολλῶν
 γάμων ὑφ' αὐτῶν αἰρετὰς εἶναι, καὶ τὴν τῶν ἑκα-
 υτάς αἰρεῖσθαι τὴν μεγίστην ἀρχήν, ἔτι δὲ ταύτας 15
 α ἀρχαίαν χρόνον τῶν ἄλλων (καὶ γὰρ ἑξεληλυθότες
 σι καὶ μέλλοντες) ὀλιγαρχικόν, τὸ δ' ἀμείψας καὶ
 ἡρωτάς ἀριστοκρατικὸν θετέον, καὶ εἴ τι τοιούτων ἔτε-
 καὶ τὸ τὰς δίκας ὑπὸ τῶν ἀρχαίων δικάζεσθαι πά-
 ιαὶ μὴ ἄλλας ὑπ' ἄλλων, καθάπερ ἐν Λακεδαιμόνι. 20
 βαίνει δὲ τῆς ἀριστοκρατίας ἡ τάξις τῶν Καρχηδο-
 νιάδων πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν κατὰ τινα διάνοιαν ἢ
 εἰ τοῖς πολλοῖς· ἢ γὰρ μόνον ἀριστοδὴν ἀλλὰ καὶ
 ἴσθαι οἴονται δεῖν αἰρεῖσθαι τὴν ἀρχοντάς· ἀδύνατον
 ὃν ἀπορῶντα καλῶς ἀρχεῖν καὶ σχολάζειν. εἴπερ ἔν 25
 α αἰρεῖσθαι πλεονέχον ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ κατ' ἀρι-
 στοκρατικόν, αὕτη τις ἀν' εἴη τάξις τρίτη, καθ' ἣν
 ὑπάρταται καὶ τοῖς Καρχηδονίοις τὰ περὶ τὴν πο-
 ν· αἰρῶνται γὰρ εἰς δύο ταῦτα βλέποντες, καὶ μά-
 τας μεγίστας, τὴν τε βασιλείαν καὶ τὴν στρατηγίαν. 30
 νομίζειν ἀμάρτημα νομοθέτη τὴν παρεμβάσιν εἶναι
 ριστοκρατίας ταύτην· ἔξ ἀρχῆς γὰρ τοῦθ' ὁρᾷ ἐς
 ἰναγκαιοτάτων, ὅπως οἱ βέλτιστοι δύνανται σχολάζειν
 κδὲν ἀσχημονεῖν, μὴ μόνον ἀρχοντες ἀλλὰ καὶ μὴδ'
 ὄντες. εἰ δὲ δεῖ βλέπειν καὶ πρὸς εὐπορίαν χάριν 35
 ἧς, φεῦλον τὸ τὰς μεγίστας ὠνητάς εἶναι τῶν ἀρχῶν,
 ε βασιλείαν καὶ τὴν στρατηγίαν. ἔτι μὲν γὰρ ὁ νόμος
 κοῦε τὸν πλεονέχον μᾶλλον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν πόλιν
 φιλοχρήματα. ὅτι δ' ἀν' ὑπολάβῃ τίμιον εἶναι τὸ
 , ἀνάγκη καὶ τὴν τῶν ἄλλων πολιτῶν δόξαν ἀκο- 40
 , τούτοις. ὅπερ δὲ μὴ μάλιστα ἀρετὴ τιμᾶται, ταύτην

ἔχ' οἶον τ' εἶναι βεβαίως ἀριστοκρατικὴν πολιτείαν. ἐθίζε-
 σθαι δ' εὐλογον κερδαίνειν τὴν ὠνυμένην, ὅταν δαπανήσαν-
 τες ἀρχωσιν· ἄτοπον γὰρ εἰ πῆνός μὲν ὦν ἐπιεικὴς δὲ
 βυλῆσθαι κερδαίνειν, φαυλότερος δ' ὦν ἢ βυλῆσθαι δα-
 πανήσας. διὸ δεῖ τὴν δυναμένην ἀρισταρχεῖν, τέττοις ἀρχεῖν.
 βέλτιον δ', εἰ καὶ προεῖτο τὴν ἀπορίαν τῶν ἐπιεικῶν ὁ νο-
 μοθέτης, ἀλλ' ἀρχόντων γε ἐπιμελεῖσθαι τῆς σχολῆς.
 φεῦλον δ' ἀν' ὁρᾷ εἶναι καὶ τὸ πλεῖν ἀρχαίαν τὸν αὐτὸν
 ἀρχεῖν· ὅπερ εὐδοκίμει παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις. ἐν γὰρ
 ὑφ' ἐνὸς ἔργον ἀρις ἀποτελεῖται. δεῖ δ' ὅπως γίνηται τῷ
 ὁρᾷ τὴν νομοθέτην, καὶ μὴ προσάττειν τὸν αὐτὸν αὐλεῖν
 καὶ σκυτοτομεῖν. ὥσθ' ὅπερ μὴ μικρὰ πόλιν, πολιτικώτερον
 πλείονας μετέχει τῶν ἀρχῶν, καὶ δημοτικώτερον· κοινό-
 τερόν τε γὰρ, καθάπερ εἴπομεν, καὶ κάλλιον ἕκαστον ἀπο-
 τελεῖται τῶν αὐτῶν καὶ θάττον. δῆλον δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν
 πολεμικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν· ἐν τέτοις γὰρ ἀμφοτέροις
 διὰ πάντων ὡς εἴπειν διεληλυθε τὸ ἀρχεῖν καὶ τὸ ἀρχε-
 σθαι. ὀλιγαρχικῆς δ' ὕψης τῆς πολιτείας ἀρις ἐκφύ-
 γουσι τῷ πλεονέχει, αἰεὶ τι τῷ δῆμῳ μέρος ἐκπέμποντες ἐπὶ
 τὰς πόλεις. τότε γὰρ ἰῶνται καὶ ποιῶσι μόνιμον τὴν πο-
 λιτείαν. ἀλλὰ τῷ ἐς τύχης ἔργον, δεῖ δὲ ἀσασιάσους
 εἶναι διὰ τὸν νομοθέτην. νῦν δ', ἀν' ἀτυχία γίνηται τις
 καὶ τὸ πλεονέχον ἀποσῇ τῶν ἀρχομένων, ὅθεν ἐς φάρμακον
 διὰ τῶν νόμων τῆς ἡσυχίας. περὶ μὲν ἔν τῆς Λακεδαιμο-
 νίων πολιτείας καὶ Κρητικῆς καὶ τῆς Καρχηδονίων, αἴπερ
 δικαίως εὐδοκίμῳσι, τούτων ἔχει τὸν τρόπον.

Τῶν δὲ ἀποφνημαμένων τι περὶ πολιτείας ἔνιοι μὲν ἐκ 12
 ἐκποινώθησαν πράξεων πολιτικῶν ὅθ' ὠντινῶν, ἀλλὰ διετέ-
 λωσαν ἰδιωτεύοντες τὸν βίον· περὶ ὧν εἴ τι ἀξιόλογον, εἴρη-
 ται σχεδὸν περὶ πάντων· ἔνιοι δὲ νομοθέται γεγονόσιν οἱ
 μὲν ταῖς οἰκείαις πόλεσιν, οἱ δὲ καὶ τῶν ὀνείων τισί πο-
 λιτευθέντες αὐτοί· καὶ τούτων οἱ μὲν νόμων ἐγένοντο δη-
 μιουργοὶ μόνον, οἱ δὲ καὶ πολιτείας, οἷον καὶ Λυκῶργοι καὶ
 Σόλων· οὗτοι γὰρ καὶ νόμους καὶ πολιτείας κατέστησαν.
 περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων εἴρηται, Σόλων δ' ἔνιοι
 μὲν οἴονται νομοθέτην γενέσθαι σπουδαῖον· ὀλιγαρχίαν τε
 γὰρ καταλύσαι λίαν ἄκρατον οὔσαν, καὶ δουλεύοντα τὸν
 δῆμον παῦσαι, καὶ δημοκρατίαν καταστήσαι τὴν πάτριον,
 μίξαντα καλῶς τὴν πολιτείαν· εἶναι γὰρ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ
 παῖν βυλῆν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ τὰς ἀρχαίας αἰρετάς ἀρι-
 στοκρατικόν, τὰ δὲ δικαστήρια δημοτικόν. εἰκοι δὲ Σόλων

τὸ τὰ $I^4 Q^2$. || 9. τῶν Q^2 . || εἰσφέρουσιν $Q^2 T^2$ et pr I^2 . || 17. τὸ τὴν T^2 . || 19. δοξάζεσθαι I^2 . || 22. ἢ Q^2 . || 33. βί-
 ος. || 35. δεῖ δὲ T^2 , δὲ δεῖ I^2 . || 39. ὑπολάβῃ I^2 .

.. ἐκ οἴονται T^2 . || 6. εὐπορίαν $I^2 T^2$. || 18. τῆς καὶ τῆς $Q^2 T^2$. || 40. τὸ τὰ δὲ δικαστήρια δημοκρατικόν, τὸ I^2 .

ἐκεῖνα μὲν ὑπάρχοντα πρότερον ἢ καταλῦσαι, τὴν τε βα-
λὴν καὶ τὴν τῶν ἀρχῶν αἵρεσιν, τὸν δὲ δῆμον καταστῆσαι,
τὰ δικαστήρια ποιήσας ἐκ πάντων. διὸ καὶ μέμφονται
τινες αὐτῷ· λῦσαι γὰρ θάτερον, κύριον ποιήσαντα τὸ δικα-
στήριον πάντων, κληρωτὸν ὄν. ἐπεὶ γὰρ τὸτ' ἴσχυεν, ὥσπερ
5 τυράννῳ τῷ δῆμῳ χαριζόμενοι τὴν πολιτείαν εἰς τὴν νῦν
δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βα-
λὴν Ἐφιάλτης ἐκόλουσε καὶ Περικλῆς, τὰ δὲ δικαστήρια
μισθοφόρα κατέστησε Περικλῆς, καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον
ἕκαστος τῶν δημαγωγῶν προήγαγεν αὖξιν εἰς τὴν νῦν δη-
10 μοκρατίαν. φαίνεται δ' ἢ κατὰ τὴν Σόλωνος γενέσθαι τῆτο
προαίρεσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ συμπτώματος· τῆς ναυαρχ-
ίας γὰρ ἐν τοῖς Μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος ἐφρο-
νηματίσθη, καὶ δημαγωγὸς ἔλαβε φαύλους ἀντιπολιτευο-
μένων τῶν ἐπεικῶν, ἐπεὶ Σόλων γε ἔοικε τὴν ἀναγκαιο-
15 τάτην ἀποδιδόναι τῷ δῆμῳ δύναμιν, τὸ τὰς ἀρχὰς αἰρεῖ-
σθαι καὶ εὐθύνειν· μηδὲ γὰρ τούτου κύριος ὢν ὁ δῆμος
δύλος ἂν εἴη καὶ πολέμιος. τὰς δ' ἀρχὰς ἐκ τῶν γνωρί-
μων καὶ τῶν εὐπόρων κατέστησε πάσας, ἐκ τῶν πεντακο-
σιομεδίων καὶ ζευγίων καὶ τρίτῃ τέλει τῆς καλυμένης
20 ἐκπάδους· τὸ δὲ τέταρτον θητικόν, οἷς ὑδεμιάς ἀρχῆς μετῆν.
νομοθεταὶ δ' ἐγένοντο Ζάλευκος τε Λοκροῖς τοῖς ἐπιζεφυ-
ρίαις, καὶ Χαρώνδας ὁ Καταναῖος τοῖς αὐτῇ πολιταῖς καὶ
ταῖς ἄλλαις ταῖς Χαλκιδικαῖς πόλεσι ταῖς περὶ Ἰταλίαν
καὶ Σικελίαν. πειρῶνται δὲ τινες καὶ συνάγειν ὡς Ὀνο-
25 μακρίτῃ μὲν γενομένη πρώτῃ θεινῇ περὶ νομοθεσίαν, γυμνα-
σθῆναι δ' αὐτὸν ἐν Κρήτῃ Λοκρὸν ὄντα καὶ ἐπιδημοῦντα
κατὰ τέχνην μαντικὴν· τότε δὲ γενέσθαι Θάλητα ἐταῖρον,
Θάλητος δ' ἀκροατὴν Λυκῆργον καὶ Ζάλευκον, Ζαλεύκου
δὲ Χαρώνδαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν λέγουσιν ἀσκεπτότερον τῷ
30 χρόνῳ λέγοντες, ἐγένετο δὲ καὶ Φιλόλαος ὁ Κορίνθιος νο-
μοθέτης Θηβαίοις. ἦν δ' ὁ Φιλόλαος τὸ μὲν γένος τῶν
Βακχιαδῶν, ἐραστὴς δὲ γενόμενος Διοκλέους τοῦ νικῆσαντος
Ὀλυμπίασιν, ὡς ἐκεῖνος τὴν πόλιν ἔλιπε διαμισθῆσας τὸν
ἔρωτα τὸν τῆς μητρὸς Ἀλκυόνης, ἀπῆλθεν εἰς Θήβας, κακεῖ
35 τὸν βίον ἐτελεύτησαν ἀμφότεροι. καὶ νῦν ἔτι δεικνύσι τὴς
τάφης αὐτῶν ἀλλήλοις μὲν εὐσυνόπτως ὄντας, πρὸς δὲ τὴν
τῶν Κορινθίων χώραν τοῦ μὲν συνόπτῃ τῇ δ' οὐ συνόπτῃ·
μυθολογῶσι γὰρ αὐτὸς ἔτω τάξασθαι τὴν ταφὴν, τὸν μὲν
Διοκλέα διὰ τὴν ἀπέχθειαν τῇ πάθης, ὅπως μὴ ἀποπτος
40 ἔσαι ἢ Κορινθία ἀπὸ τῆς χώματος, τὸν δὲ Φιλόλαον, ὅπως

ἀποπτος. ὥκησαν μὲν οὖν διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν
τοῖς Θηβαίοις, νομοθέτης δ' αὐτοῖς ἐγένετο Φιλόλα-
τ' ἄλλων τινῶν καὶ περὶ τῆς παιδευτικῆς, οὗς κα-
ἐκεῖνοι νόμους θετικούς· καὶ τὸτ' ἐστὶν ἰδίως ὑπ' ἐκῶ
5 νομοθετημένον, ὅπως ὁ ἀριθμὸς σώζεται τῶν κληρω-
ρῶν δὲ ἰδίων μὲν ὑδὲν ἐστὶ πλὴν αἱ δόξαι τῶν ψευ-
τυριῶν (πρῶτος γὰρ ἐποίησε τὴν ἐπίσκοπῃν), τῇ δ' ἐκ
τῶν νόμων ἐστὶ γλαφυρώτερος καὶ τῶν νῦν νεμ-
Φαλὲς δ' ἰδίων ἢ τῶν ἐσίων ἀνομάλωσις, Πλάτων
10 τε τῶν γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῆς ὑσίας κοινῇ
τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν, ἐστὶ δ' ὁ περὶ τὴν μέθη
τὸ τὴς νήφοντος συμποσιαρχεῖν, καὶ τὴν ἐν τοῖς π-
κοῖς ἀσκήσιν ὅπως ἀμφιδέξιοι γίνωνται κατὰ τὴν μ-
ὡς δέον μὴ τὴν μὲν χρῆσιμον εἶναι τοῦν χειρὸς
15 ἀχρησιν. Δράκοντος δὲ νόμοι μὲν εἰσι, πολιτεία δ'
χρῆσι τὴς νόμους ἔθηκεν· ἰδίων δ' ἐν τοῖς νόμοις ὑδὲν
τι καὶ μνείας ἄξιον, πλὴν ἡ χαλεπότης διὰ τὸ τῆς
μέγεθος. ἐγένετο δὲ καὶ Πιττακὸς νόμων δημοσίων·
οὐ πολιτείας· νόμος δ' ἰδὸς αὐτοῦ τὸ τοῦς μεθύουσιν
20 τυπτήσῃ, πλείω ζημίαν ἀποτίνειν τῶν νηφόντων· καὶ
τὸ πλείω ὑβρίζειν μεθύοντας ἢ νήφοντας ἢ πρὸς τῇ
γνώμῃ ἀπέβλεψεν, ὅτι δεῖ μεθύουσιν ἔχειν μᾶλλον
πρὸς τὸ συμφέρον. ἐγένετο δὲ καὶ Ἀνδροδάμειος Ἡ-
νομοθέτης Χαλκιδεῦσι τοῖς ἐπὶ Θωράκης, ἢ περὶ τι π-
25 νικᾷ καὶ τὰς ἐπικλήρους ἐστὶν· οὐ μὴν ἀλλ' ἰδὸς π-
αὐτῷ λέγειν ἔχει τις ἄν. τὰ μὲν ὅν περὶ τὰς πλε-
τάς τε κυρίας καὶ τὰς ὑπὸ τινῶν εἰρημέναις, ἐστὶν π-
μένα τὸν τρόπον τοῦτον.

Γ.

Τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τῇ ἐκεί-
ποιά τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἰδέεσθαι
ἐστὶν ἢ πόλις· νῦν γὰρ ἀμφισβητῶσιν, οἱ μὲν φέρε-
35 τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρῶτην, οἱ δ' ἢ τὴν πόλιν
τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον. τοῦ δὲ πολιτείας
νομοθετῆς πᾶσαν ὁρῶμεν τὴν πραγματείαν ὕσαν περὶ τῇ
ἢ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τῆς π-
δ' ἢ πόλις τῶν συγκειμένων, καθάπερ ἄλλο τι π-
μὲν συνεστώτων δ' ἐκ πολλῶν μορίων, δῆλον ὅτι π-
ὁ πολίτης ζητητέος· ἢ γὰρ πόλις πολιτῶν τι π-
ἐστὶν

8. ἐκόλουσε Q². || 19. ἐμπόρῃ I²Q²T². || 25. ἡ δὲ καὶ I²Q²T². || 39. γραφὴν I²Q²T².

1. τὴν om I². || 6. ψευδομαρτύρων codices, et 7. ἐπίσκοπῃν || 9. φιλόλαος Q²T² et pg I². || 11. post γυναικῶν T² καὶ τὰς
14. ταῖν Q². || 20. ἀποτίνειν T². || 22. ἀπέβλεψεν T².

τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐξί σκε-
 · καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ
 τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔτι γάρ
 εἰς δημοκρατίᾳ πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλὰκις
 ἔστι πολίτης. τοὺς μὲν οὖν ἄλλως πως τυγχάνοντας
 15 τῆς προσηγορίας, οἷον τὺς ποιητὰς πολίτας, ἀφετέον.
 πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν πε πολίτης ἐστίν· καὶ γὰρ μέ-
 · καὶ δοῦλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκίσεως. οὐδ' οἱ τῶν δι-
 · μετέχοντες ἔτιω ὥς καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικά-
 · μ'· τὸτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοι-
 10 · ν'· καὶ γὰρ ταῦτα τούτοις ὑπάρχει. πολλαχῶς μὲν ἔν
 τούτων τελῶς οἱ μέτοικοι μετέχουσιν, ἀλλὰ νῦν
 κη προσάτην. διὸ ἀτελῶς πως μετέχουσι τῆς τοιαύτης
 νίας· ἀλλὰ καθάπερ καὶ παῖδας τὺς μήπω δι' ἡλε-
 ἐγγεγραμμένους καὶ τοὺς γέροντας τοὺς ἀφειμένους,
 15 ὅν εἶναι μὲν πως πολίτας, ἔχ' ἀπλῶς δὲ λίαν ἀλλὰ
 ἰθύντας τὺς μὲν ἀτελεῖς τοὺς δὲ παρηκμακότας ἢ τι
 ν ἕτερον· ἐδὲν γὰρ διαφέρει· δῆλον γὰρ τὸ λεγόμε-
 ζητοῦμεν γὰρ τὸν ἀπλῶς πολίτην καὶ μηδὲν ἔχοντα
 ν ἐγκλημα διορθώσεως δεόμενον, ἐπεὶ καὶ περὶ τῶν
 20 ν καὶ φυγάδων ἔτι ταῖς τοιαύταις καὶ διαπορεῖν καὶ
 · πολίτης δ' ἀπλῶς ἐδὲν τῶν ἄλλων ὀρίζεται μάλ-
 ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς. τῶν δ' ἀρχῶν αἰ-
 ἰσι δηρημένοι κατὰ χρόνον, ὥς· ἐνίας μὲν ὅλως δις
 ὑτὸν ἐκ ἔξουσι ἀρχεῖν, ἢ διὰ τινων ὠρισμένων χρό-
 25 ὁ δ' ἀόριστος, οἷον ὁ δικαστὴς καὶ ἐκκλησιαστής. τάχα
 οὖν ἂν φαίη τις ἐδ' ἀρχοντας εἶναι τὺς τοιούτους, οὐδὲ
 χεῖν διὰ ταῦτ' ἀρχῆς· καίτοι γελοῖον τὺς κυριωτάτους
 περὶ ἀρχῆς. ἀλλὰ διαφερέτω μηδὲν· περὶ ὀνόματος
 ὁ λόγος· ἀνώνυμον γὰρ τὸ κοινὸν ἐπὶ δικαστοῦ καὶ
 30 ησιαστῆ, τί δὲ ταῦτ' ἀμφω καλεῖν. ἔσω δὲ διορισμῶ
 ν ἀόριστος ἀρχή. τίθεμεν δὲ πολίτας τὺς ἔτιω μετέ-
 ας. ὁ μὲν ἔν μάλιστα· ἂν ἐφαρμόσας πολίτης ἐπὶ πάν-
 τοὺς λεγομένους πολίτας σχεδὸν τοιούτος ἐστίν. δεῖ δὲ
 λαμβάνειν ὅτι τῶν πραγμάτων ἐν οἷς τὰ ὑποκείμενα
 35 ἐρεῖ τῷ εἶδει, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἐστὶ πρῶτον τὸ δὲ
 ρον τὸ δ' ἐχόμενον, ἢ τὸ παράπαν οὐδὲν ἐστίν, ἢ
 ἴτα, τὸ κοινόν, ἢ γλίσχρω. τὰς δὲ πολιτείας ὁρῶμεν
 διαφερούσας ἀλλήλων, καὶ τὰς μὲν ὑστέρας τὰς δὲ

προτέρας ὕσας· τὰς γὰρ ἡμαρτημένας καὶ παρεμβεβηκυίας
 ἀναγκαῖον ὑσέρας εἶναι τῶν ἀναμαρτητῶν. τὰς δὲ παρε-
 βεβηκυίας πῶς λέγομεν, ὕστερον ἔσαι φανερόν. ὥς καὶ
 τὸν πολίτην ἕτερον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν καθ' ἐκάστην πολι-
 τείαν. διόπερ ὁ λεχθεὶς ἐν μὲν δημοκρατίᾳ μάλιστα· ἐστὶ
 πολίτης, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐνδέχεται μὲν, οὐ μὲν ἀναγ-
 καῖον. ἐνίας γὰρ ἐκ ἔξουσι δῆμος, ἐδ' ἐκκλησίαν νομίζουσιν
 ἀλλὰ συγκλήτους, καὶ τὰς δίκας δικάζουσι κατὰ μέρος,
 οἷον ἐν Λακεδαιμόνι τὰς τῶν συμβολαίων δικάζει τῶν
 ἐφόρων ἄλλος ἄλλας, οἱ δὲ γέροντες τὰς φονικὰς, ἑτέρα
 δ' ἴσως ἀρχὴ τις ἑτέρας. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ
 Καρχηδόνια· πάσας γὰρ ἀρχαί τινες κρίνουσι τὰς δίκας.
 ἀλλ' ἔχει γὰρ διορθώσιν ὁ τοῦ πολίτη διορισμός. ἐν γὰρ
 ταῖς ἄλλαις πολιτείαις ἔχ' ὁ ἀόριστος ἀρχων ἐκκλησιαστής
 15 ἐστὶ καὶ δικαστὴς, ἀλλ' ὁ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὠρισμένος·
 τῶν γὰρ ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν ἀποδεδόται τὸ βουλευέσθαι καὶ
 δικάζειν ἢ περὶ πάντων ἢ περὶ τινῶν. τίς μὲν οὖν ἐστὶν ὁ
 πολίτης, ἐκ τῶν φανερόν· ὥ γὰρ ἔξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς
 βουλευτικῆς ἢ κριτικῆς, πολίτην ἢ δὲ λέγομεν εἶναι ταύτης
 20 τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἱκανὸν πρὸς
 αὐτάρκειαν ζωῆς, ὥς ἀπλῶς εἶπεῖν. ὀρίζονται δὲ πρὸς 2
 τὴν χρῆσιν πολίτην τὸν ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν καὶ μὴ
 θατέρου μόνον, οἷον πατρός ἢ μητρός· οἱ δὲ καὶ τοῦτ' ἐπὶ
 πλέον ζητῶσιν, οἷον ἐπὶ πάππυς δύο ἢ τρεῖς ἢ πλείους. ἔτω
 25 δὲ ὀριζομένων πολιτικῶς καὶ ταχέως, ἀποροῦσί τινες τὸν
 τρίτον ἐκείνον ἢ τέταρτον, πῶς ἔσαι πολίτης. Γοργίας μὲν
 ἔν ὁ Λεοντίνος, τὰ μὲν ἴσως ἀπορῶν τὰ δ' εἰρωνεύόμενος,
 ἔφη, καθάπερ ὅλμυς εἶναι τὺς ὑπὸ τῶν ὀλμοποιῶν πεποη-
 μένους, αὐτῶ καὶ Λαρισσαίους τοὺς ὑπὸ τῶν δημιουργῶν πε-
 30 ποιημένους· εἶναι γὰρ τινὰς λαρισσοποιούς. ἔτι δ' ἀπλοῦν·
 εἰ γὰρ μετεῖχον κατὰ τὸν ῥηθέντα διορισμὸν τῆς πολιτείας,
 ἦσαν ἂν πολῖται· καὶ γὰρ ἔδ' δυνατὸν ἐφαρμόττειν τὸ ἐκ
 πολίτη ἢ ἐκ πολίτιδος ἐπὶ τῶν πρώτων οἰκησάντων ἢ κτι-
 σάντων. ἀλλ' ἴσως ἐκείνοι μᾶλλον ἔχουσιν ἀπορίαν, ὅσοι
 μετέσχον μεταβολῆς γενομένης πολιτείας, οἷον Ἀθήνησιν
 ἐποίησε Κλεισθένης μετὰ τὴν τῶν τυράννων ἐκβολήν· πολ-
 λὰς γὰρ ἐφυλάττευσεν ξένους καὶ δόλους μετοίκους. τὸ δ' ἀμ-
 φισβήτημα πρὸς τούτους ἐστὶν ὅτι τίς πολίτης, ἀλλὰ πότερον
 ἀδίκως ἢ δικαίως. καίτοι καὶ τὸτο τις ἔτι προσασπορήσειεν,

12. ἀλλὰ — 13. μετέχουσι om Q¹T². || 15. ἀφειμένους T². || 17. ἀτελεῖν I¹T². || 23. τῆς] τῶν T². || 27. οὖν ἀντιφαίη τις I¹Q²
 | 31. ἐκκλησιαστικῇ T². || 37. ἢ] ἢ Q¹T².

2. ἀναμαρτημάτων Q²T². || 13. γὰρ post ἔχει om Q¹. || 16. βύλασθαι I¹Q²T². || 24. ἢ πλείους T². || 25. παχέως interpretes. ||
 ρίτον] τρόπον Q². || 27. τὰ μὲν om T². || 29. οὕτω — πεποημένους om I¹. || τῶν om T². || 32. ἦσαν] ἢ U¹. || 34. ἐκείνη μάλ-
 λη I¹M¹Q²T²U¹ ei 1857. || 39. τότε I¹Q²T².

ἀρ' εἰ μὴ δικαίως πολίτης, ἢ πολίτης, ὡς ταῦτ' οὐκ ἀδύνατον
 τῷ τ' ἀδίκῳ καὶ τῷ ψευδῶς. ἐπεὶ δ' ὁρῶμεν καὶ ἀρχοντας
 τινὰς ἀδίκως, ὅς ἀρχεῖν μὲν φησόμεν ἀλλ' οὐ δικαίως, ὁ
 δὲ πολίτης ἀρχῇ τι διωρισμένος ἐστίν (ὁ γὰρ κοινωνῶν τῆς
 τοιαύτης ἀρχῆς πολίτης ἐστίν, ὡς ἔφαμεν), ὁ δὲ πολίτης
 3 τας μὲν εἶναι φατέον καὶ τούτους, περὶ δὲ τῷ δικαίῳ ἢ
 μὴ δικαίως συναπτὴ πρὸς τὴν εἰρημένην πρότερον ἀμφισ-
 βήτησιν. ἀπορῶσι γὰρ τινες πόθ' ἢ πόλιν ἐπράξει καὶ πότε
 ἔχῃ ἢ πόλιν, οἷον ὅταν ἐξ ὀλιγαρχίας ἢ τυραννίδος γένηται
 δημοκρατία. τότε γὰρ ἔτε τὰ συμβόλαια ἔνιοι βέλονται
 διαλύειν, ὡς οὐ τῆς πόλεως ἀλλὰ τοῦ τυράννου λαβόντος,
 ἔτ' ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων, ὡς ἐνίας τῶν πολιτειῶν τῷ
 κρατεῖν ἔσας, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ κοινῇ συμφέρον. εἴπερ οὖν
 καὶ δημοκρατοῦνται τινες κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὁμοίως
 τῆς πόλεως φατέον εἶναι ταύτης τὰς τῆς πολιτείας ταύτης
 15 πράξεις καὶ τὰς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς τυραννίδος.
 ἔοικε δ' οἰκεῖος ὁ λόγος εἶναι τῆς ἀπορίας ταύτης, πῶς
 ποτὲ χρὴ λέγειν τὴν πόλιν εἶναι τὴν αὐτὴν ἢ μὴ τὴν
 αὐτὴν ἀλλ' ἑτέραν. ἡ μὲν ὅν ἐπιπολαιότης τῆς ἀπορίας
 ζητήσις περὶ τὸν τόπον καὶ τὴν ἀνθρώπων ἐστίν· ἐνδέχεται
 20 γὰρ διαζευχθῆναι τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς
 μὲν ἑτερον τοὺς δ' ἑτερον οἰκῆσαι τόπον. ταύτην μὲν οὖν
 πρᾶτον βετέον τὴν ἀπορίαν· πολλαχῶς γὰρ τῆς πόλεως
 λεγομένης ἐστὶ πῶς εὐμάθεια τῆς τοιαύτης ζητήσεως. ὁμοίως
 δὲ καὶ τῶν τὸν αὐτὸν τόπον κατοικούντων ἀνθρώπων πότε
 25 δεῖ νομίζειν μίαν εἶναι τὴν πόλιν. οὐ γὰρ δὴ τοῖς τεύχε-
 σιν· εἴη γὰρ ἂν Πελοποννησῶ περιβαλεῖν ἐν τεύχεσιν. τοιαύτη
 δ' ἴσως ἐστὶ καὶ Βαβυλῶν καὶ πᾶσα ἣτις ἔχει περιγραφὴν
 μᾶλλον ἔθνος ἢ πόλεως· ἥς γέ φασιν ἐλευθερίας τρίτην
 ἡμέραν οὐκ αἰσθῆσθαι τι μέρος τῆς πόλεως. ἀλλὰ περὶ
 30 μὲν ταύτης τῆς ἀπορίας εἰς ἄλλον καιρὸν χρήσιμος ἡ σκέ-
 ψις· περὶ γὰρ μεγέθους τῆς πόλεως, τό τε πόσον καὶ πό-
 τερον ἔθνος ἐν ἢ πλείω συμφέρει, δεῖ μὴ λαμβάνειν τὸν
 πολιτικόν· ἀλλὰ τῶν αὐτῶν κατοικούντων τὸν αὐτὸν τόπον,
 πρότερον ἔως ἂν ἢ τὸ γένος ταῦτ' οὗ κατοικούντων, τὴν
 35 αὐτὴν εἶναι φατέον πόλιν, καίπερ αἰ τῶν μὲν φθειρομέ-
 νων τῶν δὲ γινομένων, ὥσπερ καὶ ποταμὸς εἰώθαμεν λέγειν
 τὸς αὐτὸς καὶ κρήνας τὰς αὐτάς, καίπερ αἰ τῷ μὲν ἐπι-
 γινομένῳ νάματος τῷ δ' ὑπεξιώντος, ἢ τὸς μὲν ἀνθρώπους
 φατέον εἶναι τοὺς αὐτοὺς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, τὴν δὲ
 40 ἐπεὶ δ' ἀδύνατον ὁμοίως εἶναι πάντας τὸς πολίτας,

πόλιν ἑτέραν; εἴπερ γὰρ ἐστὶ κοινωνία τις ἢ πόλις
 κοινωνία πολιτῶν, πολιτείας γιγνομένης ἑτέρας·
 καὶ διαφερέσης τῆς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δὲ
 καὶ τὴν πόλιν εἶναι μὴ τὴν αὐτὴν, ὥσπερ γε καὶ
 5 ὅτε μὲν κωμικὸν ὅτε δὲ τραγικὸν ἑτερον εἶναι φη-
 σὶν αὐτῶν πολλαῖς ἀνθρώπων ὄντων. ὁμοίως δὲ καὶ
 ἄλλαν κοινωνίαν καὶ σύνθεσιν ἑτέραν, ἂν εἶδος ἑτε-
 ροσύνης, οἷον ἀρμονίαν τῶν αὐτῶν φθόγγων ἴση
 λέγομεν, ἂν ὅτε μὲν ἢ Δωρίος ὅτε δὲ Φρυγίος. εἰ
 10 τὸν ἔχει τὸν τρόπον, φανερόν ὅτι μάλιστα λα-
 βόντες αὐτὴν πόλιν εἰς τὴν πολιτείαν βλέποντας· ὅνομα
 λαβόντες ἑτερον ἢ ταῦτ' οὐκ ἔστι καὶ τῶν αὐτῶν κα-
 τὰ αὐτὴν καὶ πάντων ἑτέρων ἀνθρώπων. εἰ δὲ δὴ
 λύειν ἢ μὴ διαλύειν, ὅταν εἰς ἑτέραν μεταβάλλ-
 15 τῶν ἢ πόλιν, λόγος ἕτερος.

Τῶν δὲ νῦν εἰρημένων ἐχόμενον ἔστιν ἐπισκε-
 πόμενον τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πλεί-
 οντος βετέον, ἢ μὴ τὴν αὐτὴν. ἀλλὰ μὴν εἴ γε τὴν
 20 χρὴ δεῖ ζητήσεως, τὴν τοῦ πολίτου τύπον τινὲς πρᾶ-
 πτόν. ὥσπερ ὅν ὁ πλωτὴρ εἰς τις τῶν κοινοῦν ἐπὶ
 καὶ τὸν πολίτην φησὶν. τῶν δὲ πλωτῶν καὶ
 μοῶν ὄντων τὴν δύναμιν (ὁ μὲν γὰρ ἐστὶν ἀρετῆς
 κυβερνήτης, ὁ δὲ πρῶτος, ὁ δ' ἄλλαν τιν' ἔχοντα
 ἐκωνυμίαν) ὁ δὲ μὲν ἀκριβέστατος ἐπὶ
 25 ἴδιος ἐστὶ τῆς ἀρετῆς, ὁμοίως δὲ καὶ κοινός τις ἴσως
 πᾶσιν. ἡ γὰρ σωτηρία τῆς ναυτιλίας ἔργον ἐστὶν
 πάντων· τότε γὰρ ἕκαστος ὀρέγεται τῶν πλωτῶν.
 τοῖσιν καὶ τῶν πολιτῶν, καίπερ ὁμοίων ὄντων, ἐ-
 30 ρία τῆς κοινωνίας ἔργον ἐστὶ κοινωνία δ' ἐστὶν ἢ πᾶ-
 σιν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀναγκαῖον εἶναι τῷ πολίτῃ πρὸς τὴν
 πόλιν. εἴπερ οὖν ἐστὶ πλείω πολιτείας αἰσθῆ, ὅλως ἢ
 ἐνδέχεται τοῦ σπυδαίου πολίτου μίαν ἀρετὴν εἶναι τὴν
 λαίαν· τὸν δ' ἀγαθὸν ἄνδρα φησὶν εἶναι κατ' ἀρετὴν
 λαίαν. ὅτι μὲν οὖν ἐνδέχεται πολίτην ὄντα σπυδαί-
 35 κετῆσθαι τὴν ἀρετὴν καθ' ἣν σπυδαῖος ἀνὴρ φησὶ
 μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔστι διαπορεῖται
 θεῖν τὸν αὐτὸν λόγον περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας·
 εἰ ἀδύνατον ἐξ ἀπάντων σπυδαίων ὄντων εἶναι πόλιν,
 40 ἔκαστος τὸ καθ' αὐτὸν ἔργον εὖ ποιεῖν, τότε δ' ἐπὶ
 ἀδύνατον ὁμοίως εἶναι πάντας τὸς πολίτας,

21. γὰρ] γὰρ καὶ I². || 23. πρῶτον Q²T². || 25. τόπον om I²Q²T². || 26. δεῖ] δεῖ Q². || 33. ἔθνος om I²T². || 36. — 38. αὐτὸς om I².

1. εἴπερ — 4. αὐτὴν om I². || 6. ἀνθρώπων om Q²T². || 8. εἶναι om Q²T². || 9. λέγομεν I²Q²T². || 14. μεταβάλλειν I² βετέον om I². || 33. τὸν — τελείαν om Q²T² et pr I². || φησιν κατὰ μίαν ἀρετὴν εἶναι τελείαν rc I². || 40. ὁμοίως T².

ἡ ἀρετὴ πολίτου καὶ ἀνδρὸς ἀγαθῆ. τὴν μὲν γὰρ τῷ
 αἰεὶ πολίτου δεῖ πᾶσιν ὑπάρχειν (οὕτω γὰρ ἀρίστην
 αἰὼν εἶναι τὴν πόλιν), τὴν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀγαθοῦ
 τον, εἰ μὴ πάντας ἀναγκαῖον ἀγαθὸς εἶναι τοὺς ἐν
 τοῖς πόλει πολίτας. ἔτι ἐπεὶ ἐξ ἀνομοίων ἢ πόλις,
 ζῶν εὐθὺς ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ ψυχῆ ἐκ
 καὶ ὁρέξεως καὶ οὐκ ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ
 ἐκ δεσπότου καὶ δούλου, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πόλις
 αὐτῶν τε τούτων καὶ πρὸς τέτοις ἐξ ἄλλων ἀνομοίων
 ἦεν εἰδῶν, ἀνάγκη μὴ μίαν εἶναι τὴν τῶν πολιτῶν
 ἀρετὴν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν χορευτῶν κορυφαίου καὶ
 ταύτης. διότι μὲν τοῖσιν ἀπλῶς οὐχ ἡ αὐτὴ, φανερόν
 ὅτι· ἀλλ' ἄρα ἔσται τινὸς ἢ αὐτῆς ἀρετὴ πολίτου τε
 καὶ ἀνδρὸς σπουδαίᾳ; φαιμέν δὲ τὸν ἄρχοντα τὸν
 αἰὼν ἀγαθὸν εἶναι καὶ φρόνιμον, τὸν δὲ πολιτικὸν
 αἰὼν εἶναι φρόνιμον. καὶ τὴν παιδείαν δ' εὐθὺς ἐτέ-
 ραν· λέγουσί τινες τῷ ἄρχοντι, ὥσπερ καὶ φαίνονται
 βασιλέων υἱεῖς ἱππικὴν καὶ πολεμικὴν παιδευόμενοι,
 ὑπὲρ τῆς φησὶ "μή μοι τὰ κόμπη", ἀλλ' ὡς πόλει
 ὡς ἑσάν τινα ἄρχοντος παιδείαν. εἰ δὲ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ
 τὸς τε ἀγαθὸς καὶ ἀνδρὸς ἀγαθῆ, πολίτης δ' ἐστὶ καὶ
 ἄλλος, ἢ ἡ αὐτὴ ἀπλῶς ἂν εἴη πολίτου καὶ ἀνδρός,
 μέντοι πολίτου· ὃ γὰρ ἡ αὐτὴ ἄρχοντος καὶ πολίτου,
 ἡ δὲ τῷ ἴσως Ἰάσων ἐφη πεινῆν, ὅτε μὴ τυραννοῖ, ὡς
 ἰσάμενος ἰδιώτης εἶναι. ἀλλὰ μὴν ἐκαινέται γε τὸ
 εἶναι ἄρχεσθαι καὶ ἄρχεσθαι, καὶ πολίτου δοκίμῃ ἢ ἀρετῇ
 τὸ δύνασθαι καὶ ἄρχεσθαι καὶ ἄρχεσθαι καλῶς. εἰ ὅν
 ἐν τῷ ἀγαθῷ ἀνδρὶ τίθεμεν ἀρχικὴν, τὴν δὲ τῷ πο-
 λίτῃ, ὅτι ἂν εἴη ἀμφω ἐκαινέται ὁμοίως. ἐπεὶ οὖν
 δοκεῖ ἀμφότερα καὶ ὃ ταῦτα δεῖν τὸν ἄρχοντα μαν-
 καὶ τὸν ἀρχόμενον, τὸν δὲ πολίτην ἀμφοτέρω ἐπι-
 καὶ καὶ μετέχειν ἀμφοῖν, τούτων οὖν ἂν κατίδοι τις.
 ἀρχὴν δεσποτική· ταύτην δὲ τὴν περὶ ἀναγκαῖαν
 εἶναι, ἢ ποιεῖν ἐπίστασθαι τὸν ἄρχοντα οὐκ ἀναγκαῖον
 χρῆσθαι μᾶλλον· θάτερον δὲ καὶ ἀνδραποδῶδες.
 δὲ θάτερον τὸ δύνασθαι καὶ ὑπηρετεῖν ταῖς διακονι-
 γραῖς. δούλου δ' εἶδη πλείω λέγομεν· αἱ γὰρ ἐργα-
 ελίας. ὡς ἐν μέρος κατέχουσιν οἱ χειρῆτες· ὅτι δ'
 ὥσπερ σημαίνει καὶ τοῦτομ' αὐτούς, οἱ ζῶντες ἀπὸ

τῶν χειρῶν, ἐν οἷς ὁ βάνουρος τεχνίτης ἐστίν. διὸ παρ'
 ἐνίοις οὐ μετέχον οἱ δημιουργοὶ τὸ παλαιὸν ἀρχῶν, πρὶν
 δῆμον γενέσθαι τὸν ἔσχατον. τὰ μὲν ὅν ἐργα τῶν ἀρχο-
 μένων ὅπως οὐ δεῖ τὸν ἀγαθὸν ὑδὲ τὸν πολιτικὸν ὑδὲ τὸν
 πολίτην τὸν ἀγαθὸν μαθαίνειν, εἰ μὴ ποτε χρειᾶς χάριν
 αὐτῷ πρὸς αὐτόν· ὃ γὰρ ἐτι συμβαίνει γίνεσθαι τὸν μὲν
 δεσπότην τὸν δὲ δούλον. ἀλλ' ἐστὶ τις ἀρχὴ καθ' ἣν ἄρχαι
 τῶν ὁμοίων τῷ γένει καὶ τῶν ἐλευθέρων. ταύτην γὰρ λέ-
 γομεν εἶναι τὴν πολιτικὴν ἀρχήν, ἣν δεῖ τὸν ἄρχοντα ἀρ-
 χόμενον μαθεῖν, οἷον ἱππαρχεῖν ἱππαρχηθέντα, στρατηγεῖν
 στρατηγηθέντα καὶ ταξιαρχήσαντα καὶ λοχαγήσαντα. διὸ
 καὶ λέγεται καὶ τοῦτο καλῶς, ὡς οὐκ ἔστιν εὖ ἄρχειν μὴ
 ἀρχόμενον. τούτων δὲ ἀρετὴ μὲν ἑτέρα, δεῖ δὲ τὸν πολίτην
 τὸν ἀγαθὸν ἐπίστασθαι καὶ δύνασθαι καὶ ἄρχεσθαι καὶ
 ἄρχεσθαι, καὶ αὕτη ἀρετὴ πολίτου, τὸ τὴν τῶν ἐλευθέρων
 ἀρχὴν ἐπίστασθαι ἐκ' ἀμφοτέρων. καὶ ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ
 ἀμφω, καὶ εἰ ἕτερον εἶδος σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης
 ἀρχικῆς· καὶ γὰρ ἀρχόμενος μὲν ἐλευθέρου δὲ δήλον ὅτι ὃ
 μίαν ἂν εἴη τοῦ ἀγαθοῦ ἀρετὴ, οἷον δικαιοσύνη, ἀλλ' εἰδὴ
 ἔχουσα καθ' ἣν ἄρχει καὶ ἄρξεται, ὥσπερ ἀνδρὸς καὶ γυ-
 ναικὸς ἑτέρα σωφροσύνη καὶ ἀνδρία. δοῦλος γὰρ ἂν εἶναι
 δουλὸς ἀνὴρ, εἰ ὅπως ἀνδρείος εἴη ὥσπερ γυνὴ ἀνδρεία, καὶ
 γυνὴ λάλος, εἰ ὅπως κοσμία εἴη ὥσπερ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός,
 ἐπὶ καὶ οἰκονομία ἑτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς· τοῦ μὲν
 γὰρ κτᾶσθαι, τῆς δὲ φυλάττειν ἔργον ἐστίν. ἡ δὲ φρόνησις
 ἄρχοντος ἴδιος ἀρετὴ μόνῃ· ταῖς γὰρ ἄλλαις εἰσὶν ἀναγ-
 καῖον εἶναι κοινὰς καὶ τῶν ἀρχομένων καὶ τῶν ἀρχόντων.
 ἀρχομένου δὲ γε οὐκ ἔστιν ἀρετὴ φρόνησις, ἀλλὰ δόξα
 ἀληθής· ὥσπερ αὐλοποιὸς γὰρ ὁ ἀρχόμενος, ὁ δ' ἄρχων
 αὐλητής ὁ χρωόμενος. πότερον μὲν οὖν ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἀν-
 δρὸς ἀγαθῆ καὶ πολίτου σπουδαίᾳ ἢ ἑτέρα, καὶ πῶς ἡ αὐτὴ
 καὶ πῶς ἑτέρα, φανερόν ἐκ τούτων.

Περὶ δὲ τὸν πολίτην ἔτι λείπεται τις τῶν ἀποριῶν.
 ὡς ἀληθῶς γὰρ πότερον πολίτης ἐστὶν ὃ κοινωνεῖν ἔξεστιν
 ἀρχῆς, ἢ καὶ τοὺς βανούρους πολίτας θετέον; εἰ μὲν οὖν
 καὶ τούτοις θετέον οἷς μὴ μέτεστιν ἀρχῶν, ἢ οἷον τε παν-
 τὸς εἶναι πολίτας τὴν τοιαύτην ἀρετὴν· ὅπως γὰρ πολίτης.
 εἰ δὲ μηδὲς τῶν τοιούτων πολίτης, ἐν τίνι μέρει θετέος ἐκα-
 στος; ὑδὲ γὰρ μέτοικος ὑδὲ ξένος. ἢ διὰ γε τούτων τὸν λό-

. τῷ alterum om T¹. || 18. υἱεῖς] οἱ εἰς T¹. || 19. τὰ] κατὰ I¹. || 20. ἢ om Q¹. || 23. ὃ — πολίτου om pr I¹. rc ὃ γὰρ
 ἢ ἄρχοντες καὶ πολῖται || 24. τυραννοῖ pr I¹. || 26. καὶ πολίτου — 27. ἄρχεσθαι om Q¹T¹. || 30. καυθάνειν Q¹T¹. || 31. τὸ δὲ
 ἀμφοτέρω Q¹T¹. || 34. λεγόμενα ποιεῖν I¹Q¹T¹.

2. καὶ ante λέγεται om I¹. || 14. τὸν om Q¹T¹. || 17. εἰ] εἰς Q¹. || 23. ἄλλος I¹Q¹T¹. || 26. ἴδιος om I¹. || 35. καὶ om
 38. θετέον T¹. || 39. τούτων T¹.

γον ὑδὲν φήσομεν συμβαίνειν ἄτοπον; ὑδὲ γὰρ οἱ δοῦλοι τῶν εἰρημένων ὑδὲν, ὑδ' οἱ ἀπελευθεροί. τὸτο γὰρ ἀληθές, ὡς οὐ πάντας θετέον πολίτας ὧν ἄντε οὐκ ἂν εἴη πόλις, ἐπεὶ ὑδ' οἱ παῖδες ὡσαύτως πολῖται καὶ οἱ ἄνδρες, ἀλλ' οἱ μὲν ἀπλῶς οἱ δ' ἐξ ὑποθέσεως· πολῖται μὲν γὰρ εἰσιν, ἀλλ' ἀτελεῖς. ἐν μὲν ἔν τοις ἀρχαίοις χρόνοις παρ' ἐνόιοις ἦν δὲλον τὸ βάνουσον ἢ ξενικόν· διόπερ οἱ πολλοὶ τοῖστοι καὶ νῦν. ἢ δὲ βελτίστη πόλις ἔποιήσει βάνουσον πολίτην· εἰ δὲ καὶ ἔτος πολίτης, ἀλλὰ πολῖτε ἀρετὴν ἦν εἰπομεν λεκτέον ἔκ παντός, ὑδ' ἐλευθέρου μόνον, ἀλλ' ὅσοι τῶν ἔργων εἰσὶν ἀφειμένοι τῶν ἀναγκαίων. τῶν δ' ἀναγκαίων οἱ μὲν ἐν λειτουργήντες τὰ τοιαῦτα δοῦλοι, οἱ δὲ κοινοὶ βάνουσοι καὶ θήτες. φανερόν δ' ἐντεῦθεν μικρὸν ἐπισκεψάμενοι πῶς ἔχει περὶ αὐτῶν· αὐτὸ γὰρ φανὲν τὸ λεχθὲν ποιεῖ δῆλον. ἐπεὶ γὰρ πλείους εἰσὶν αἱ πολιτεῖαι, καὶ εἶδη πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι πλείω, καὶ μάλιστα τῷ ἀρχομένῳ πολίτη, ὥς ἐν μὲν τινι πολιτείᾳ τὸν βάνουσον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸν θῆτα πολίτας, ἐν τισὶ δ' ἀδύνατον, οἷον εἰ τίς ἐστιν ἢ καλῶσιν ἀριστοκρατικὴν καὶ ἐν ἣ κατ' ἀρετὴν αἱ τιμαὶ δίδονται καὶ κατ' ἀξίαν· ἢ γὰρ οἷον τ' ἐπιτηδεύσαι τὰ τῆς ἀρετῆς ζῶντα βίον βάνουσον ἢ θητικόν. ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχαῖς θῆτα μὲν οὐκ ἐνδέχεται εἶναι πολίτην (ἀπὸ τιμημάτων γὰρ μακρῶν αἱ μεθέξεις τῶν ἀρχῶν), βάνουσον δ' ἐνδέχεται· πλουτέσι γὰρ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν τεχνιτῶν. ἐν Θήβαις δὲ νόμος ἦν τὸν δέκα ἐτῶν μὴ ἀπὸ σχημάτων τῆς ἀγορᾶς μὴ μετέχειν ἀρχῆς. ἐν πολλαῖς δὲ πολιτεαῖς προσεφέλικται καὶ τῶν ξένων ὁ νόμος· ὁ γὰρ ἐκ πολιτείας ἐν τισὶ δημοκραταῖς πολίτης ἐστίν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τῶν νόθων παρὰ πολλοῖς. οὐ μὲν ἀλλ' ἐπεὶ δι' ἔνδειαν τῶν γνησίων πολιτῶν ποιοῦνται πολίτας τὸς τοῖστος (διὰ γὰρ ὀλιγανθρωπίαν ἔτω χρῶνται τοῖς νόμοις); εὐπορῶντες δ' ὅχλη κατὰ μικρὸν παραιρῶνται τὸς ἐκ δόλου πρῶτον ἢ δόλης, εἴτα τὸς ἀπὸ γυναικῶν· τέλος δὲ μόνον τὸς ἐξ ἀμφοῖν ἀσῶν πολίτας ποιεῖσιν. ὅτι μὲν ἔν εἶδη πλείω πολῖτε, φανερόν ἐκ τούτων, καὶ ὅτι λέγεται μάλιστα πολίτης ὁ μετέχων τῶν τιμῶν, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν ὡσεὶ τιν' ἀτίμητον μετανάστην· ὥσπερ μέτοικος γὰρ ἐστὶν ὁ τῶν τιμῶν μὴ μετέχων. ἀλλ' ὅπου τὸ τοῖστον ἐπικεκρυμμένον ἐστίν, ἀπάτης χάριν τῶν συνουκούντων ἐστίν. πότερον μὲν ἔν ἐτέραν ἢ τὴν αὐτὴν θετέον

καθ' ἣν ἀνὴρ ἀγαθός ἐστι καὶ πολίτης σπουδαῖος, ὅλη τῶν εἰρημένων, ὅτι τινὸς μὲν πόλεως ὁ αὐτὸς τινὸς δ' ἄλλης, καὶ αἰετὸς ἢ πᾶς ἀλλ' ὁ πολιτικὸς καὶ κύριος ἢ ὁ μόνος εἶναι κύριος, ἢ καθ' αὐτὸν ἢ μετ' ἄλλων, τῆς κοινῶν ἐπιμελείας.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διώρισαι, τὸ μετὰ ταῦτα σκεπτότερον μίαν θετέον πολιτείαν ἢ πλείους, καὶ εἰ πλείους καὶ πόσαι, καὶ διαφοραὶ τίνες αὐτῶν εἰσὶν. ἐστὶ δὲ λιτεία πόλεως τάξις τῶν τε ἄλλων ἀρχῶν καὶ μάλιστα κυρίας πάντων. κύριον μὲν γὰρ πανταρχοῦ τὸ πνεῦμα τῆς πόλεως, πολιτευμα δ' ἐστὶν ἢ πολιτεία ἢ δ' οἷον ἐν μὲν ταῖς δημοκρατικαῖς κύριος ὁ ὅλητος, ἐν ὀλιγαρχαῖς ἐν ταῖς ὀλιγαρχαῖς· φανερὸν δὲ καὶ πολιτείαν ἐτέραν εἶναι τέτων. τὸν αὐτὸν δὲ τῶν ἄλλων καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ὑποθετέον δὲ πρῶτον τίνος καὶ συνέστηκε πόλις, καὶ τῆς ἀρχῆς εἶδη πόσα τῆς πόλεως θρωπον καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς ζωῆς. εἰρηται δὲ καὶ τὸς πρώτους λόγους, ἐν οἷς περὶ οἰκονομίας διακρίθη σκοτείας, ὅτι φύσει μὲν ἐστὶν ἄνθρωπος ζῶν τιμῶν διὰ καὶ μηδὲν δεόμενος τῆς παρ' ἀλλήλων βοήθειας· ἐλαττον ὁρέγονται τῷ συζῆν· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τῇ συμφέρον συνάγει, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει μέρος ἐκαστῷ ζῆν καλῶς. μάλιστα μὲν ἔν τῷ ἐστὶ τέλος, καὶ κατὰ καὶ χωρὶς· συνέρχονται δὲ καὶ τῷ ζῆν ἐνταῦθα αὐτῶν γὰρ ἐνέσι τι τῷ καλῷ μέρει), καὶ συνέρχεται τὴν πόλιν κοινωνίαν καὶ κατὰ τὸ ζῆν αὐτὸ μόνον, ἂν μὴ τῆς λεπτοῖς κατὰ τὸν βίον ὑπερβάλλῃ λείαν. δῆλον δ' ἐστὶν τερῶσι πολλὴν κακοπάθειαν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων χόμενοι τῷ ζῆν, ὡς ἐνούσης τινὸς εὐημερίας ἐν αὐτῇ γλυκύτητος φυσικῆς. ἀλλὰ μὲν καὶ τῆς ἀρχῆς πᾶσι γομένους τρόπος ῥάδιον διελεῖν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἔργοις λόγοις διορίζομεθα περὶ αὐτῶν πολλαῖς. ἢ μὲν γὰρ σκοτεία, καίπερ ὄντος κατ' ἀλήθειαν τῷ τε φύσει καὶ τῷ φύσει δεσπότη ταύτου συμφέροντος, ὁμοῦ καὶ πρὸς τὸ τῷ δεσπότη συμφέρον ὑδὲν ἥττον, πρὸς δὲ πρὸς δὲ κατὰ συμβεβηκός· ἢ γὰρ ἐνδέχεται φενακῆν δούλου σωζέσθαι τὴν δεσποτείαν. ἢ δὲ τέλει ἀρχὴ γυναικὸς καὶ τῆς οἰκίας πάσης, ἢν δὲ καλῶμεν ἐκαστὴν ἢτοι τῶν ἀρχομένων χάριν ἐστὶν ἢ κοινῇ τινὸς ἀμφόθεν αὐτὸ μὲν τῶν ἀρχομένων, ὥσπερ ὁρῶμεν καὶ τὰς αἰ

13. ἐπισκεψάμενος *T*¹. || 18. τινι *I*¹. || 20. γίνονται *I*¹. || 25. τὸν] τῶν *Q*¹*T*¹ et pr *I*¹. || 34. αὐτῶν codices. || 37. ἀπὸ μετέχων post 40. ἐστὶν *I*¹*Q*¹*T*¹. || 40. θετέον om *I*¹.

3. ἢ δυνάμενος εἶναι κύριος om *Q*¹*T*¹. || 15. δὲ *I*¹*T*¹. || 17. καὶ post δὲ om *I*¹. || 19. ἐτι] καὶ ἐτι *I*¹*T*¹. || 20. πρὸς *I*¹ 27. ὑπερβάλλῃ *I*¹*Q*¹*T*¹. || 30. τῶς] γε τὸς *I*¹. || 32. διακρίνομεθα *Q*¹.

εἶναι ἰατρικὴν καὶ γυμνασικὴν, κατὰ συμβεβηκὸς αὐτῶν εἶναι· ἔστιν γὰρ κωλύει τὸν παιδοτρίβην ἕνα ιναζομένων ἐνίοτ' εἶναι καὶ αὐτὸν, ὥσπερ ὁ κυβερνήτης σκοπεῖ τὸ τῶν ἀρχομένων ἀγαθόν· ὅταν δὲ ἡ γένηται καὶ αὐτός, κατὰ συμβεβηκὸς μετέχει λείας· ὁ μὲν γὰρ πλωτής, ὁ δὲ τῶν γυμναζομένων παιδοτρίβης ὢν. διὸ καὶ τὰς πολιτικὰς ὅταν ἡ κατ' ἐσότητά τῶν πολιτῶν συνεξηκυῖα καὶ υἰότητα, κατὰ μέρος ἀξιοῦσιν ἀρχειν, πρότερον μὲν, 10 αὖτε, ἀξιοῦντες ἐν μέρει λειτεργεῖν, καὶ σκοπεῖν τινα ἐ αὐτῷ ἀγαθόν, ὥσπερ πρότερον αὐτὸς ἀρχὼν ἐσκόπεον συμφέρον. νῦν δὲ διὰ τὰς ὠφελείας τὰς κοινῶν καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀρχῆς βέλονται συνεχῶς οἷον εἰ συνεβαίνειν ὑγιαίνειν αἰεὶ τοῖς ἀρχῶσι νοσῶν· καὶ γὰρ ἂν οὕτως ἴσως ἐδάσκον τὰς ἀρχάς. τοῦτον ὡς ὅσαι μὲν πολιτεῖαι τὸ κοινὸν συμφέρον, αὐταὶ μὲν ὁρᾶν τυγχάνουσιν εἶναι κατὰ τὸ δάκναι, ὅσαι δὲ τὸ σφέτερον μένον τῶν ἀρχόντων, εἶναι πάντα καὶ παρεκβάσεις τῶν ὁρῶν πολιτειῶν· καὶ γὰρ ἡ δὲ πόλις κοινωνία τῶν ἐλευθέρων ἐστίν. 20 ὠρισμένων δὲ τούτων ἐχόμενόν ἐστι τὰς πολιτείας αἰσθῆναι, πόσαι τὸν ἀριθμὸν καὶ τίνες εἰσὶ, καὶ πρῶτον ὁρᾶν αὐτῶν· καὶ γὰρ αἱ παρεκβάσεις εἰσὶν αὐτῶν διορισθεῖσιν. ἐπεὶ δὲ πολιτεία μὲν καὶ πο- 25 σημαίνει ταυτόν, πολιτεύμα δ' ἐστὶ τὸ κύριον τῶν ἀνάγκη δ' εἶναι κύριον ἢ ἕνα ἢ ὀλίγους ἢ τὸς πολλοὺς μὲν ὁ εἷς ἢ οἱ ὀλίγοι ἢ οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἀρχῶσι, ταύτας μὲν ὁρᾶν ἀναγκαῖον εἶναι ὑπάρχει, τὰς δὲ πρὸς τὸ ἴδιον ἢ τῷ ἐνὸς ἢ τῶν ὀλί- 30 γων πλείους παρεκβάσεις· ἡ γὰρ ἡ πόλις φαίνεται μετέχουσα, ἡ δὲ κοινωνεῖν τῷ συμφέροντος. καὶ πῶς αὖτε τῶν μὲν μοναρχικῶν τὴν πρὸς τὸ κοινὸν περὶ συμφέρον βασιλείαν, τὴν δὲ τῶν ὀλίγων μὲν πρὸς τὸν ἀριστον τῇ πόλει καὶ τοῖς κοινωνοῦσιν ὅταν δὲ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύηται συμ- 35 κλητῆται τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν τῶν πολιτειῶν, καὶ συμβαίνει δ' ὀλίγους· ἕνα μὲν γὰρ διαφέρειν ἑτέραν ἢ ὀλίγους ἐνδέχεται, πλείους δ' ἢ ἡδη χαλεπὸν 40

ὑπερβαίνειν πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν, ἀλλὰ μάλιγα τὴν πολεμικὴν· αὕτη γὰρ ἐν πλείοις γίγνεται. διόπερ κατὰ ταύτην τὴν πολιτείαν κυριώτατον τὸ προπολεμῆν, καὶ μετέχουσιν αὐτῆς οἱ κεκτημένοι τὰ ὅπλα. παρεκβάσεις δὲ τῶν εἰρημίων τυραννὸς μὲν βασιλείας, ὀλιγαρχίας δὲ ἀριστοκρατίας, δημοκρατίας δὲ πολιτείας. ἡ μὲν γὰρ τυραννὶς ἐστὶ μοναρχία πρὸς τὸ συμφέρον τὸ τῷ μοναρχικῶν, ἡ δ' ὀλιγαρχία πρὸς τὸ τῶν εὐπόρων, ἡ δὲ δημοκρατία πρὸς τὸ συμφέρον τὸ τῶν ἀπόρων· πρὸς δὲ τὸ τῷ κοινῷ λυσιτελεῖν οὐδεμία αὐτῶν.

Δεῖ δὲ μικρῷ δια μακροτέρων εἰπεῖν τίς ἐκάστη τούτων 8 τῶν πολιτειῶν ἐστίν· καὶ γὰρ ἔχει τινὰς ἀπορίας, τῷ δὲ περὶ ἐκάστην μέθοδον φιλοσοφῶντι καὶ μὴ μόνον ἀποβλέποντι πρὸς τὸ πράττειν οἰκείον ἐστὶ τὸ μὴ παρορᾶν μηδὲ τι καταλείπειν, ἀλλὰ δηλῶν τὴν περὶ ἕκαστον ἀλήθειαν. ἐστὶ δὲ τυραννὶς μὲν μοναρχία, καθάπερ εἴρηται, δεσποτική τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ὀλιγαρχία δ' ὅταν ὥσι κύριοι τῆς πολιτείας οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, δημοκρατία δὲ τίναντιν ὅταν οἱ μὴ κεκτημένοι πλείους οὐσίας ἀλλ' ἀποροὶ. 10 πρώτη δ' ἀπορία πρὸς τὸν διορισμὸν ἐστίν. εἰ γὰρ εἶναι οἱ πλείους ὄντες εὐποροὶ κύριοι τῆς πόλεως, δημοκρατία δ' ἐστὶν ὅταν ἡ κύριον τὸ πλῆθος, ὁμοίως δὲ πάλιν καὶ εἰ περὶ συμβαίνει τὸς ἀπόρους ἐλάττους μὲν εἶναι τῶν εὐπόρων, κρείττους δ' ὅταν κυρίως εἶναι τῆς πολιτείας, ὅπου δ' ὀλίγον κύριον πλῆθος, ὀλιγαρχίαν εἶναι φασιν, οὐκ ἂν καλῶς δόξειεν 15 διορίσθαι περὶ τῶν πολιτειῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ τις συνθεῖς τῇ μὲν εὐπορίᾳ τὴν ὀλιγοσύνην τῇ δ' ἀπορίᾳ τὸ πλῆθος ὅτω προσαγορεύῃ τὰς πολιτείας, ὀλιγαρχίαν μὲν ἐν ἣ τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οἱ εὐποροὶ ὀλίγοι τὸ πλῆθος ὄντες, δημοκρατίαν δὲ ἐν ἣ οἱ ἀποροὶ πολλοὶ τὸ πλῆθος ὄντες, ἄλλην ἀπορίαν ἔχει. τίνας γὰρ εἰσὶν αἱ ἀρεταὶ λεχθεῖσας πολιτείας, τὴν ἐν ἣ πλείους οἱ εὐποροὶ καὶ ἐν ἣ ἐλάττους οἱ ἀποροὶ, κύριοι δ' ἐκότεροι τῶν πολιτειῶν, εἴπερ μηδεμία 20 ἄλλη πολιτεία παρὰ τὰς εἰρημένους ἐστίν; ἔοικε τοίνυν ὁ λόγος ποιεῖν ὅλον ὅτι τὸ μὲν ὀλίγους ἢ πολλὰς εἶναι κυρίως συμβεβηκὸς ἐστίν, τὸ μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις τὸ δὲ ταῖς δημοκρατίαις, διὰ τὸ τὸς μὲν εὐπόρους ὀλίγους, πολλὰς δ' εἶναι τὸς ἀπόρους πανταχῶ· διὸ καὶ ἡ συμβαίνει τὰς ῥηθείας αἰτίας γίνεσθαι διαφορᾶς. ὥ δὲ διαφέρουσιν ἡ τε 25 δημοκρατία καὶ ἡ ὀλιγαρχία ἀλλήλων, πενία καὶ πλοῦτος

κατὰ] καὶ κατὰ T². || 6. κατὰ] κατὰ τὸ Q²T². || 7. ἀσφαλείας Q²T². || 12. τῶν] τοῦ Q²T². || 18. σκοπεῖν Q². || 19. σκοπεῖν μόνον T². || 20. ἡμαρτηκῆσαι T². || καὶ πᾶσαι I². || 35. τὸ om Q². || 38. τῶν om I². || 40. ante τῷ om T². || 17. τῆς om Q². || 20. εἰ γὰρ om Q². || 22. εἰ περ I² περ Q²T². || 24. ὅπως T². || 26. διορίσασθαι || 28. προσαγορεύει Q²T², προσαγορεύει I². || 34. περὶ Q²T². || 39. διαφορᾶς T².

ἔσιν. καὶ ἀναγκαῖον μὲν, ὅπως ἂν ἀρχῶσι διὰ πλεόντων ἂν
τ' ἐλάττωσιν ἂν τε πλείους, εἶναι ταύτην ὀλιγαρχίαν, ὅπως δ'
οἱ ἄποροι, δημοκρατίαν. ἀλλὰ συμβαίνει, καθάπερ εἴπο-
μεν, τὸς μὲν ὀλίγους εἶναι τὸς δὲ πολλούς· εὐποροῦσι μὲν
γὰρ ὀλίγοι, τῆς δ' ἐλευθερίας μετέχουσι πάντες· δι' αὐ-
αἰτίας ἀμφισβητοῦσιν ἀμφοτέρωθεν τῆς πολιτείας.

- 9 Ληπτέον δὲ πρῶτον τίνας ὄρους λέγουσι τῆς ὀλιγαρχίας
καὶ δημοκρατίας, καὶ τί τὸ δίκαιον τό τε ὀλιγαρχικὸν
καὶ δημοκρατικόν. πάντες γὰρ ἄπτονται δικαίῃς τινός, ἀλλὰ
μέχρι τινὸς προέρχονται, καὶ λέγουσιν οὐ πᾶν τὸ κυρίως
δίκαιον. οἷον δοκεῖ ἴσον τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ ἔστιν, ἀλλ'
οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἴσοις. καὶ τὸ ἀνίσον δοκεῖ δίκαιον
εἶναι· καὶ γὰρ ἔστιν, ἀλλ' ἢ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἀνίστοις. οἱ
δὲ τῶν ἀφαιρῶσι, τὸ οἷς, καὶ κρίνουσι κακῶς. τὸ δ' αἴτιον
ὅτι περὶ αὐτῶν ἡ κρίσις· σχεδὸν δ' οἱ πλείους φαῦλοι κρι-
15 ται περὶ τῶν οὐκίων. ὥς· ἐπεὶ τὸ δίκαιον τίσθαι, καὶ διήρη-
ται τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τε τῶν πραγμάτων καὶ οἷς, κα-
θάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς ἠθικοῖς, τὴν μὲν τοῦ πρά-
γματος ἰσότητά ὁμολογῶσι, τὴν δὲ οἷς ἀμφισβητοῦσι, μά-
λιστα μὲν διὰ τὸ λεχθὲν ἄρτι, διότι κρίνουσι τὰ περὶ αὐτὸς
κακῶς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὸ λέγειν μέχρι τινὸς ἑκατέρως
δίκαιον τι νομίζουσι δίκαιον λέγειν ἀπλῶς. οἱ μὲν γὰρ
ἂν κατὰ τι ἀνίστοι ὥσιν, οἷον χρήμασιν, ὅλως οἰονται ἀνί-
σοι εἶναι, οἱ δ' ἂν κατὰ τι ἴσοι, οἷον ἐλευθερίᾳ, ὅλως
ἴσοι. τὸ δὲ κυριώτατον ἢ λέγουσιν. εἰ μὲν γὰρ τῶν κτη-
25 μάτων χάριν ἐκοινωνήσαν καὶ συνῆλθον, τοσούτον μετέχουσι
τῆς πόλεως ὅσον περ καὶ τῆς κτήσεως, ὥσθ' ὁ τῶν ὀλιγαρ-
χικῶν λόγος δοξάζειν ἂν ἰσχύειν· ἢ γὰρ εἶναι δίκαιον ἴσον
μετέχειν τῶν ἑκατὸν μυνῶν τὸν εἰσενέγκαντα μίαν μυνᾶν τῷ
δόντι τὸ λοιπὸν πᾶν, ὅτε τῶν ἐξ ἀρχῆς ὅτε τῶν ἐπιγίνο-
30 μένων. εἰ δὲ μήτε τῷ ζῆν μόνον ἔνεκεν ἀλλὰ μᾶλλον τῷ
εὐ ζῆν (καὶ γὰρ ἂν δύνων καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ἦν πό-
λις· νῦν δ' ὅτι ἔστι διὰ τὸ μὴ μετέχειν εὐδαιμονίας μηδὲ
τῷ ζῆν κατὰ προαίρεσιν), μήτε συμμαχίας ἔνεκεν, ὅπως
ὑπὸ μηδενὸς ἀδικῶνται, μήτε διὰ τὰς ἀλλαγὰς καὶ τὴν
35 χρῆσιν τὴν πρὸς ἀλλήλους· καὶ γὰρ ἂν Τυρρηνοὶ καὶ Καρ-
χηδόνιοι, καὶ πάντες οἷς ἐστὶ σύμβολα πρὸς ἀλλήλους, ὡς
μιας ἂν πολίται πόλεως ἦσαν. εἰσὶ γὰρ αὐτοῖς συνθήκαι
περὶ τῶν εἰσαγωγίμων καὶ σύμβολα περὶ τῶ μὴ ἀδικεῖν
καὶ γραφαὶ περὶ συμμαχίας. ἀλλ' ὅτι ἀρχαὶ πᾶσιν ἐπὶ
40

τούτοις κοινὰι καθεστῶσιν, ἀλλ' ἑτέραι παρ' ἑκατέρωθεν, ἢ
ποῖους τινὰς εἶναι δεῖ φροντίζουσιν ἄτεροι τὸς ἑτέρους,
ὅπως μηδεὶς ἀδικὸς ἔσται τῶν ὑπὸ τὰς συνθήκας μηδὲ
χθηνίαν ἔξει μηδεμίαν, ἀλλὰ μόνον ὅπως μηδὲν ἂ
συστῇ ἀλλήλους. περὶ δ' ἀρετῆς καὶ κακίας πολιτικῆς
σκοποῦσιν ὅσοι φροντίζουσιν εὐνομίας. ἢ καὶ φανερόν
δεῖ περὶ ἀρετῆς ἐπιμελεῖς εἶναι τῇ γ' ὡς ἀληθῶς ἵσμεν
μένει πόλει, μὴ λόγῳ χάριν. γίνεται γὰρ ἡ κοινότης
μαχία τῶν ἄλλων τότῳ διαφέρουσα μόνον τῶν ἐ
συμμάχων· καὶ ὁ νόμος συνθήκη, καὶ καθάπερ εἴρη-
κόφρων ὁ σοφιστής, ἐγγυητὴς ἀλλήλοις τῶν δικαίων
ἔχῃ οἷος ποιεῖν ἀγαθὸς καὶ δικαίως τοὺς πολίτας. ἢ
τούτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερόν. εἰ γὰρ τις καὶ πρὸς
τὸς τόπους εἰς ἓν, ὥς ἐκτελεσθαι τὴν Μεγαρὸν πόλιν
15 Κορινθίων τοῖς τείχεσιν, ὅμως ἢ μία πόλις. ὡς ἢ
ἀλλήλους ἐπιγαμίας ποιήσαντο· καίτοι τῶν ἰσῶν
πόλεσι κοινωνημάτων ἔστιν. ὁμοίως δ' ὡς ἢ
χωρὶς μὲν, μὴ μέντοι τοσούτον ἀποθεν ὥς μὴ καὶ
ἀλλ' εἴσαν αὐτοῖς νόμοι τῷ μὴ σφῆας αὐτὸς ἀδικεῖν
20 τὰς μεταδόσεις, οἷον εἰ ὁ μὲν εἴη τέκτων ὁ δὲ γυνή
ὁ δὲ σκυτοτόμος ὁ δ' ἄλλο τι τοιούτον, καὶ τὸ πλεονέ-
μυριοι, μὴ μέντοι κοινωνοῖεν ἄλλῃ μηδενὸς ἢ τῶν πό-
λεων ἀλλαγῆς καὶ συμμαχίας, οὐδ' ὅτῳ πᾶσι
τίνα δὴ κοτ' αἰτίαν; ἢ γὰρ διὰ τὸ μὴ εὐνοῖαν
25 κοινωνίας. εἰ γὰρ καὶ συνελθοῖεν ὅτῳ κοινωνήσαν, ἐπὶ
μέντοι χωρὶς τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ ὥστερ πόλει καὶ σφῆας
ὡς ἐπιμαχίας οὐσης βοηθόντες ἐπὶ τὸς ἀδικῶντας
ὡς ὅτῳ ἂν εἶναι δοξάζει πόλις τοῖς ἀκριβῶς βοηθῶν
ὁμοίως ὁμιλοῖεν συνελθόντες καὶ χωρὶς. φανερόν τῶν
30 ἢ πόλις ὅτι ἔστι κοινωνία τότῳ καὶ τῷ μὴ ἀδικῶν
αὐτὸς καὶ τῆς μεταδόσεως χάριν· ἀλλὰ ταῦτα μὴ
καὶ οὐκ ὑπάρχειν, εἴπερ ἔσται πόλις, ἢ μὲν ὡς ὑπάρχει
τέτῳ ἀπάντων ἤδη πόλις, ἀλλ' ἢ τῷ εὐ ζῆν κοινῇ
ταῖς οἰκίαις καὶ τοῖς γένεσι, ζωῆς τελείας χάριν καὶ αἰ-
35 κας. ὡς ἔσται μέντοι τῶ μὴ τὸν αὐτὸν καὶ ὅτε καὶ
τῶν τόπον καὶ χρωμένων ἐπιγαμίας. διὸ καὶ οἰκίαι
νοντο κατὰ τὰς πόλεις καὶ φρατρίαι καὶ θυγατέρες
γῶγαί τῷ συζῆν. τὸ δὲ τοιούτον φιλίας ἔργον· ἢ γὰρ
συζῆν προαίρεσις φιλία. τέλος μὲν ἔν πόλει πᾶσι
40 ταῦτα δὲ τῷ τέλει χάριν. πόλις δὲ ἢ γυνῶν καὶ

2. ταύτην] τούτων τὴν T². || 24. ἐλευθέρους I²Q². || 27. ὀλιγαρχικῶν T². || 30. δ' ὅτι T². || 36. τύρανοι I²T². || 38. πό-
T². || 39. καὶ om T².

1. ἑτέροι T². || 4. ἔξιν T². || ἀδικήσωσιν I²Q²T². || 9. τότῳ] τῷ Q²T². || ἀποθεν I². || 20. εἰ om T². || 23. τι αἰ-
27. ἐπιμαχία Q²T². || ὅση Q². || 37. φρατρίαι I².

λα ζωῆς τελείας καὶ αὐτάρκους. τοῦτο δ' ἐστίν, ὡς
 ἡ, τὸ ζῆν εὐδαιμόνως καὶ καλῶς. τῶν καλῶν ἄρα
 ὡν χάριν θετόν εἶναι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, ἀλλ'
 πυζῆν. διόπερ ὅσοι συμβάλλονται πλεῖστον εἰς τὴν
 ἡν κοινωνίαν, τούτοις τῆς πόλεως μέτεστι πλεῖον ἢ
 αὐτὰ μὲν ἐλευθερίαν καὶ γένος ἴσοις ἢ μεῖζοσι κατὰ
 πολιτικὴν ἀρετὴν ἀνίστοις, ἢ τοῖς κατὰ πλῆτον ὑπε-
 κατ' ἀρετὴν δ' ὑπερεχομένοις. ὅτι μὲν ἔν πάντες
 ἰ τῶν πολιτειῶν ἀμφισβητοῦντες μέρος τι τῷ δικαίῳ
 ἰ, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων.

Ἐχει δ' ἀπορίαν, τί δεῖ τὸ κύριον εἶναι τῆς πόλεως.
 τοι τὸ πλῆθος, ἢ τὸς πλουσίους, ἢ τὸς ἐπικεικείς, ἢ
 ἄτιςον ἓνα πάντων, ἢ τύραννον. ἀλλὰ ταῦτα πάντα
 φαίνεται δυσκολίαν. τί γάρ; ἂν οἱ πένητες διὰ τὸ
 εἶναι διανεμώνται τὰ τῶν πλουσίων, τῷ ἐκ ἀδικίαν
 ἰδοξε γὰρ νῆ Δία τῷ κυρίῳ δικαίως. τὴν ἔν ἀδικίαν
 ἰ λέγειν τὴν ἐσχάτην; πάλιν τε πάντων ληφθέντων,
 ἰς τὰ τῶν ἐλαττόνων ἂν διανεμώνται, φανερόν ὅτι
 τε τὴν πόλιν. ἀλλὰ μὴν ἔχῃ ἢ γ' ἀρετὴ φθέρει τὸ
 εὐτήν, ἔδὲ τὸ δίκαιον πόλεως φθαρτικόν· ὥς δὴλον
 ἰ τὸν νόμον τῶτον ἔχῃ οἷον τ' εἶναι δίκαιον. ἔτι καὶ
 ἰαῖς ὅσας ὁ τύραννος ἐπραξεν, ἀναγκαῖον εἶναι πᾶ-
 καίας· βιάζεται γὰρ ὡν κρείττων, ὥσπερ καὶ τὸ
 ἰ τὸς πλουσίους. ἀλλ' ἄρα τὸς ἐλάττω δίκαιον ἄρχειν
 ἰς πλουσίους; ἂν ἔν κακῆνοι ταῦτα ποιῶσι καὶ διαρ-
 ἰ καὶ τὰ κτήματα ἀφαιρῶνται τῷ πλῆθους, τῷ ἐς
 ν; καὶ θάτερον ἄρα. ταῦτα μὲν τοῖνον ὅτι πάντα
 ἰ καὶ ἔ δίκαια, φανερόν. ἀλλὰ τὸς ἐπικεικείς ἄρ-
 ἰεῖ καὶ κυρίως εἶναι πάντων; ἔκῃν ἀνάγκη τὸς ἄλλους
 ἰ εἶναι πάντας, μὴ τιμωμένους ταῖς πολιτικαῖς ἀρ-
 τιμαῖς γὰρ λέγομεν εἶναι τὰς ἀρχάς, ἀρχόντων δ'
 ἰν αὐτῶν ἀναγκαῖον εἶναι τὸς ἄλλους ἀτίμους. ἀλλ'
 ἰν σπουδαιότατον ἄρχειν βέλτιον; ἀλλ' ἔτι τῷτο ὀλι-
 κώτερον· οἱ γὰρ ἄτιμοι πλείους. ἀλλ' ἴσως φαίη τις
 κύριον ὅλως ἀνθρώπον εἶναι ἀλλὰ μὴ νόμον φαῦλον,
 ἰ γε τὰ συμβαίνοντα πάθῃ περὶ τὴν ψυχὴν. ἂν ἔν
 ὅς μὲν ὀλιγαρχικὸς δὲ ἢ δημοκρατικός, τί διοίσει
 ἰν ἡγορημένων; συμβήσεται γὰρ ὁμοίως τὰ λεχθέντα
 ὀν. περὶ μὲν ἔν τῶν ἄλλων ἔσω τις ἕτερος λόγος·
 δεῖ κύριον εἶναι μᾶλλον τὸ πλῆθος ἢ τὸς ἀφίστους,
 ἰ γὰρ δὲ, δοξῆεν ἂν λύεσθαι καὶ τιν' ἔχειν ἀπορίαν,
 ὅτι καὶ ἀλλήθειαν. τὸς γὰρ πολλὰς, ὡν ἑκαστὸς ἐστίν

ἰ σπουδαῖος ἀνὴρ, ὅμως ἐνδέχεται συνελθόντας εἶναι βελ-
 τίους ἐκείνων, ἔχῃ ὡς ἑκαστον ἀλλ' ὡς σύμπαντας, οἷον τὰ
 συμφορητὰ δειπνα τῶν ἐκ μιᾶς δαπάνης χορηγηθέντων·
 πολλῶν γὰρ ὄντων ἑκαστον μόνιον ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρο-
 νήσεως, καὶ γίνεσθαι συνελθόντας ὥσπερ ἓνα ἀνθρώπον τὸ
 πλῆθος πολυπόδα καὶ πολύχειρά καὶ πολλὰς ἔχοντ'
 αἰσθήσεις. ἔτω καὶ περὶ τὰ ἡθῆ καὶ τὴν διάνοιαν. διὸ καὶ
 κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς μουσικῆς ἔργα καὶ
 τὰ τῶν ποιητῶν· ἄλλοι γὰρ ἄλλο τι μόνιον, πάντα δὲ
 10 πάντες. ἀλλὰ τούτῳ διαφέρουσιν οἱ σπουδαῖοι τῶν ἀνδρῶν
 ἑκάστῳ τῶν πολλῶν, ὥσπερ καὶ τῶν μὴ καλῶν τὸς καλὰς
 φασὶ καὶ τὰ γεγραμμένα διὰ τέχνης τῶν ἀληθινῶν, τῷ
 συνῆχθαι τὰ διεσπαρμένα χωρὶς εἰς ἓν, ἐπεὶ κεχωρισμέ-
 νων γε κάλλιον ἔχειν τῷ γεγραμμένῳ τὸ μὲν τὸν ὀφθαλ-
 μόν, ἑτέρῳ δὲ τινος ἕτερον μόνιον. εἰ μὲν ἔν περὶ πάντα
 δῆμον καὶ περὶ πᾶν πλῆθος ἐνδέχεται ταύτην εἶναι τὴν
 διαφορὰν τῶν πολλῶν πρὸς τὸς ὀλίγους σπουδαίους, ἀδύλον·
 ἴσως δὲ νῆ Δία δῆλον ὅτι περὶ ἐνίων ἀδύνατον. ὁ γὰρ
 αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν θηρίων ἀρμόσειε λόγος. καίτοι τί δια-
 φέρουσιν ἐνίοι τῶν θηρίων ὡς ἔπος εἰπεῖν; ἀλλὰ περὶ τι
 πλῆθος ἔδὲν εἶναι κωλύει τὸ λεχθὲν ἀληθές. διὸ καὶ τὴν
 πρότερον εἰρημένην ἀπορίαν λύσειεν ἂν τις διὰ τῶν καὶ
 τὴν ἐχομένην αὐτῆς, τίνων δεῖ κυρίως εἶναι τὸς ἐλευθέρους
 καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν. τοιοῦτοι δ' εἰσὶν ὅσοι μῆτε
 πλούσιοι μῆτε ἀξίωμα ἔχουσιν ἀρετῆς μηδέν. τὸ μὲν γὰρ
 μετέχειν αὐτὸς τῶν ἀρχῶν τῶν μεγίστων ἐκ ἀσφαλῆς (διά
 τε γὰρ ἀδικίαν καὶ δι' ἀφροσύνην τὰ μὲν ἀδικεῖν ἂν τὰ
 δ' ἀμαρτάνειν αὐτὸς), τὸ δὲ μὴ μεταδιδόναι μηδὲ μετέ-
 χεῖν φοβερόν· ὅταν γὰρ ἄτιμοι πολλοὶ καὶ πένητες ὑπάρ-
 χωσι, πολεμίων ἀναγκαῖον εἶναι πλῆρη τὴν πόλιν ταύτην.
 λείπεται δὲ τῷ βουλευέσθαι καὶ κρίνειν μετέχειν αὐτούς.
 διόπερ καὶ Σόλων καὶ τῶν ἄλλων τινὲς νομοθετῶν τάττω-
 σιν ἐπὶ τε ταῖς ἀρχαιρεσίας καὶ ταῖς εὐθύναις τῶν ἀρχόν-
 των, ἄρχειν δὲ κατὰ μόνους οὐκ ἔωσιν. πάντες μὲν γὰρ
 ἔχουσι συνελθόντες ἱκανὴν αἰσθησιν, καὶ μιγνύμενοι τοῖς
 βελτίοσι τὰς πόλεις ὠφελῶσιν, καθάπερ ἢ μὴ καθαρὰ τροφή
 μετὰ τῆς καθαρᾶς τὴν πᾶσαν ποιεῖ χρησιμωτέραν τῆς
 ὀλίγης· χωρὶς δ' ἑκαστος ἀτελὴς περὶ τὸ κρίνειν ἐστίν. ἔχει
 δ' ἢ τάξις αὕτη τῆς πολιτείας ἀπορίαν πρώτην μὲν ὅτι
 δοξῆεν ἂν τοῦ αὐτοῦ εἶναι τὸ κρίναι τίς ὁρθῶς ἰατρεσκεν,
 ἔπερ καὶ τὸ ἰατρεῦσθαι καὶ ποιῆσαι ὑγιᾶ τὸν κάμνοντα τῆς
 νόσου τῆς παρόσης· ἔτος δ' ἐστίν ἰατρός. ὁμοίως δὲ τῷτο καὶ

· τούτοις om Q⁴T⁴. || 25. ἔν] ἔ T⁴. || 35. μόνιον T⁴. || 37. διοίσει T⁴.

· ἔ] ἔ I⁴Q⁴T⁴. || 5. συνελθόντων pr I⁴. || 25. μηδὲ in I⁴. || 35. συνελθόντες T⁴.

περὶ τὰς ἄλλας ἐμπειρίας καὶ τέχνας. ὥσπερ ἔν ἱατρὸν
 δεῖ διδόναι τὰς εὐθύνας ἐν ἱατροῖς, ὕτω καὶ τὰς ἄλλας ἐν
 τοῖς ὁμοίοις. ἱατρὸς δ' ὅ τε δημιουργὸς καὶ ὁ ἀρχιτεκτονι-
 κὸς καὶ τρίτος ὁ πεπαιδευμένος περὶ τὴν τέχνην· εἰσι γὰρ
 τινες τοῖτοιοι καὶ περὶ πάσας ὡς εἰπεῖν τὰς τέχνας, ἀπο- 5
 δίδωμεν δὲ τὸ κρίνειν ὑδὲν ἥττον τοῖς πεπαιδευμένοις ἢ
 τοῖς αἰδόσιν. ἔπειτα καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τὸν αὐτὸν ἂν
 δοῖεν ἔχειν τρόπον· καὶ γὰρ τὸ ἐλάνθαι ὀρθῶς τῶν εἰδό-
 των ἔργον ἐστίν, οἷον γεωμέτρην τε τῶν γεωμετρικῶν καὶ
 κυβερνήτην τῶν κυβερνητικῶν. εἰ γὰρ καὶ περὶ ἐνίων ἔργων 10
 καὶ τεχνῶν μετέχουσιν καὶ τῶν ἰδιωτῶν τινές, ἀλλ' ὅτι τῶν
 εἰδόντων γε μᾶλλον. ὥςτε κατὰ μὲν τῶτον τὸν λόγον οὐκ
 ἂν εἴη τὸ πλῆθος ποιητέον κύριον ἔτε τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἔτε
 τῶν εὐθύνων. ἀλλ' ἴσως ἢ πάντα ταῦτα λέγεται καλῶς
 διὰ τε τὸν πάλαι λόγον, ἂν ἢ τὸ πλῆθος μὴ λίαν ἀνδρα- 15
 ποδώδες (ἔσαι γὰρ ἑκάστος μὲν χεῖρων κριτὴς τῶν εἰδόντων,
 ἅπαντες δὲ συνελθόντες ἢ βελτίους ἢ ἢ χεῖρους), καὶ ὅτι
 περὶ ἐνίων ἔτε μόνον ὁ ποιήσας ἔτ' ἄριστ' ἂν κρίνειεν, ὅσων
 τὰργα γιγνώσκουσι καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τὴν τέχνην, οἷον
 οὐκίαν ἢ μόνον ἐστὶ γινῶναι τὸ ποιήσαντος, ἀλλὰ καὶ βέλ- 20
 τιον ὁ χρώμενος αὐτῇ κρίνει (χρηταὶ δ' ὁ οἰκονόμος), καὶ
 πηδάλιον κυβερνήτης τέκτονος, καὶ θοήνην ὁ δαιτυμὼν ἀλλ'
 ὅχι ὁ μάγειρος. ταύτην μὲν ἔν τὴν ἀπορίαν τάχα δοξάζει
 τις ἂν ὕτω λύειν ἱκανῶς· ἀλλή δ' ἐστὶν ἐχομένη ταύτης.
 δοκεῖ γὰρ αἰτοπον εἶναι τὸ μειζόνων εἶναι κυρίως τὸ φαύ- 25
 λους τῶν ἐπικεινῶν, αἱ δ' εὐθύναι καὶ αἱ τῶν ἀρχῶν αἰρέ-
 σεις εἰσι μέγιστον· ἃς ἐν ἐνίαις πολιτείαις, ὥσπερ εἴρηται,
 τοῖς δήμοις ἀποδιδόασιν· ἢ γὰρ ἐκκλησία κυρία πάντων
 τῶν τοσούτων ἐστίν. καίτοι τῆς μὲν ἐκκλησίας μετέχουσιν καὶ
 βουλευσὺν καὶ δικάζουσιν ἀπὸ μικρῶν τιμημάτων καὶ τῆς 30
 τυχεύσης ἡλικίας, ταμιεύουσιν δὲ καὶ στρατηγοῦσι καὶ τὰς
 μεγίστας ἀρχὰς ἀρχουσιν ἀπὸ μεγάλων. ὁμοίως δὲ τις ἂν
 λύσειε καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν· ἴσως γὰρ ἔχει καὶ ταῦτ'
 ὀρθῶς. ἢ γὰρ ὁ δικαστὴς ὑδ' ὁ βουλευτὴς ὑδ' ὁ ἐκκλησιαστής
 ἀρχων ἐστίν, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆ- 35
 μος· τῶν δὲ ῥηθέντων ἑκάστος μῶριόν ἐστι τέτων. λέγω δὲ
 μῶριον τὸν βουλευτὴν καὶ τὸν ἐκκλησιαστήν καὶ τὸν δικαστήν.
 ὥςτε δικαίως κύριον μειζόνων τὸ πλῆθος· ἐκ γὰρ πολλῶν
 ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ καὶ τὸ δικαστήριον. καὶ τὸ τίμημα
 δὲ πλεόν τὸ πάντων τούτων ἢ τὸ τῶν καθ' ἑνα καὶ κατ' 40
 ὁλγους μεγάλας ἀρχὰς ἀρχόντων. ταῦτα μὲν ἔν διωρίσθω

τῶτον τὸν τρόπον· ἢ δὲ πρώτη λεχθεῖσα ἀπορία τοῦ
 νερὸν ὑδὲν ὕτως ἕτερον ὡς ὅτι δεῖ τὸς νόμους εἶναι κα-
 κειμένους ὀρθῶς, τὸν ἀρχοντα δέ, ἂν τε εἰς ἂν τε π
 ὡσι, περὶ τούτων εἶναι κυρίως περὶ ὅσων ἐξαδυνατῶν
 μοι λέγειν ἀκριβῶς διὰ τὸ μὴ ῥαδίον εἶναι καθάνα
 σαι περὶ πάντων. ὁποῖός μάντοι τινὰς εἶναι δεῖ τῶν
 καίμενους νόμους, ὑδὲν πω δῆλον, ἀλλ' ἔτι μάναι τὸ τ
 διαπορηθέν. ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁμοίως ταῖς πολιτείαις ἐν
 καὶ τὸς νόμους φαύλους ἢ σπουδαίους εἶναι καὶ δικαίους ἢ
 κους. πλὴν τῦτό γε φανερόν, ὅτι δεῖ πρὸς τὴν τιμ
 καῖσθαι τὸς νόμους. ἀλλὰ μὴν εἰ τῦτο, δῆλον ὅτι πῶ
 κατὰ τὰς ὀρθὰς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δικαίους ἢ
 κατὰ τὰς παραβεβηκυίας οὐ δικαίους.

Ἐπεὶ δ' ἐν πάσαις μὲν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ πᾶ
 ἀγαθὸν τὸ τέλος, μέγιστον δὲ καὶ μάλιστα ἐν τῇ π
 τάτῃ πασῶν, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πολιτικὴ δύναμις, ἐπ
 πολιτικὸν ἀγαθὸν τὸ δίκαιον, τῦτο δ' ἐστὶ τὸ κατὰ
 φέρον, δοκεῖ δὲ πᾶσιν ἴσον τι τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μὴ
 γέ τινας ὁμολογῶσι τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν λόγοις, ἢ
 διωρίζαι περὶ τῶν ἠθικῶν· τί γὰρ καὶ τίσι τὸ δίκαιον
 δεῖν τοῖς ἴσοις ἴσον εἶναι φασιν. ποῖον δ' ἴσότης ἐστὶ
 ποῖον ἀνισότης, δεῖ μὴ λανθάνειν· ἔχει γὰρ τῶν πᾶ
 καὶ φιλοσοφίαν πολιτικὴν. ἴσως γὰρ ἂν φαίη τις
 παντὸς ὑπεροχὴν ἀγαθοῦ δεῖν ἀνίστως νενεμηθῆναι καὶ
 χάς, εἰ πάντα τὰ λοιπὰ μηδὲν διαφέρουσιν ἀλλ' ἴσ
 τυγχάνουσιν ὄντες· τοῖς γὰρ διαφέρουσιν ἕτερον εἶναι ὁ
 καιον καὶ τὸ κατ' ἀξίαν. ἀλλὰ μὴν εἰ τῦτ' ἀληθὲς ἢ
 καὶ κατὰ χρῶμα καὶ κατὰ μέγεθος καὶ κατὰ ἴσ
 ἀγαθῶν πλεονεξία τις τῶν πολιτικῶν δικαίων πῶς ἴσ
 χουσιν. ἢ τῦτο ἐπιπόλαιον τὸ ψεύδος; φανερόν δ' ἐστὶ
 ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ δυνάμεων· τῶν γὰρ ὁμοίων εἶναι
 τὴν τέχνην ἢ δοτέον πλεονεξίαν τῶν αὐλῶν τοῖς ἐπ
 ροις· ὑδὲν γὰρ αὐλήσουσι βέλτιον, δεῖ δὲ τῶν κατὰ τὴν
 γον ὑπερέχοντι διδόναι καὶ τῶν ὀργάνων τὴν ὑπερῆ
 35 δὲ μήπω δῆλον τὸ λεγόμενον, ἐτι μᾶλλον αὐτὸ πρᾶ
 γῶσιν ἔσαι φανερόν. εἰ γὰρ εἴη τις ὑπερέχουσα πᾶσι
 τὴν αὐλητικὴν, πολὺ δ' ἐλλείπων κατ' εὐγένειαν ἢ π
 λος, εἰ καὶ μείζον ἑκάστων ἐκείνων ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ πᾶ
 τικῆς (λέγω δὲ τὴν τ' εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος) καὶ π
 τὴν ἀναλογίαν ὑπερέχουσι πλέον τῆς αὐλητικῆς ἢ πᾶσι
 κατὰ τὴν αὐλητικὴν, ὅμως τῦτω δοτέον τὸς ἀγαθῶν

9. ἔργων T^2 . || 11. καὶ ante τῶν om $Q^2 T^2$. || 17. ἢ om I^2 . || 21. αὐτῶ I^2 . || 32. ἔχουσιν $I^2 Q^2 T^2$. || 36. ἐστὶ om Q^2 . ||
 μειζόνων — 39. δικαστήριον om T^2 . || 40. καὶ] καὶ τὸ T^2 . || 41. ἐχόντων $I^2 T^2$.

4. κυρίως $Q^2 T^2$. || 11. εἰ] εἰς T^2 . || 39. καὶ ante κατὰ om $Q^2 T^2$. || 41. τῦτο $Q^2 T^2$.

ἰλῶν· δεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔργον συμβάλλεσθαι τὴν ὑπε-
καὶ τῷ πλῆτι καὶ τῆς εὐγενείας, συμβάλλονται δ'
ἵτι κατὰ γε τῆτον τὸν λόγον πᾶν ἀγαθὸν πρὸς πᾶν
συμβλητόν. εἰ γὰρ μᾶλλον τὰ τι μέγεθος, καὶ
ἐν τῷ μέγεθος ἐναμίλλαν εἶη καὶ πρὸς πλῆτον καὶ
λευθερίαν. ὥς· εἰ πλείον ὁδὸ διαφέρει κατὰ μέγεθος
κατ' ἀρετὴν, καὶ πλείον ὑπερέχει ἄλλως ἀρετῆς μὲ-
εἴη ἂν συμβλητὰ πάντα· τοσόνδε γὰρ μέγεθος εἰ-
10 τοσόνδε, τοσόνδε δὴλον ὡς ἴσον. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀδύ-
δηλον ὡς καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν εὐλόγως ἔκαστος
ἀνιόντες ἀμφισβητοῦσι τῶν ἀρχῶν. εἰ γὰρ οἱ μὲν
οἱ δὲ ταχεῖς, ὑδὲν διὰ τῆτο δεῖ τοὺς μὲν πλείον
ἐλαττον ἔχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς γυμνασικοῖς ἀγῶσιν ἡ τέ-
αφορὰ λαμβάνει τὴν τιμὴν. ἀλλ' ἐξ ὧν πόλις συ-
ν, ἐν τούτοις ἀναγκαῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν. 15
εὐλόγως ἀντιστοιχοῦνται τῆς τιμῆς οἱ εὐγενεῖς καὶ ἐλευ-
καὶ πλάσιοι. δεῖ γὰρ ἐλευθέρους τ' εἶναι καὶ τίμημα
ας· ἔκαστος ἂν εἴη πόλις ἐξ ἀπόρων πάντων, ὥσπερ
εὐθύλων. ἀλλὰ μὴν εἰ δεῖ τούτων, δὴλον ὅτι καὶ
νῆης καὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς· οὐδὲ γὰρ ἄνευ 20
οἰκίσθαι πόλιν δυνατόν, πλὴν ἄνευ μὲν τῶν προ-
αδύνατον εἶναι πόλιν, ἄνευ δὲ τούτων οἰκίσθαι κα-
πρὸς μὲν οὖν τὸ πόλιν εἶναι δοξεῖεν ἂν ἢ πάντα ἢ
εὐθύλων ὁρθῶς ἀμφισβητεῖν, πρὸς μέντοι ζωὴν ἀγα-
παιδεία καὶ ἡ ἀρετὴ μάλιστα δικαίως ἂν ἀμφισ- 25
σαν, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ἐπεὶ δ' οὕτε-
ν ἴσον ἔχειν δεῖ τοὺς ἴσους ἐν τι μόνον ὄντας οὕτε-
τοὺς ἀνίσους καθ' ἑν, ἀνάγκη πάσας εἶναι ταῖς
ας πολιτείας παρακρίβασιν. εἴρηται μὲν ἔν καὶ πρό-
ῶτι διαμφισβητοῦσι τρόπον τινα δικαίως πάντες, 30
δ' οὐ πάντες δικαίως, οἱ πλουσιοὶ μὲν ὅτι πλείον
τῆς χώρας αὐτοῖς, ἡ δὲ χώρα κοινόν· ἐτι πρὸς τὰ
λαίμα πιστοὶ μᾶλλον ὡς ἐπὶ τὸ πλεόν· οἱ δ' ἐλευ-
καὶ εὐγενεῖς ὡς ἐγγὺς ἀλλήλων· πολῖται γὰρ μάλ-
γοναιότεροι τῶν ἀγενῶν, ἡ δ' εὐγένεια παρ' ἐκά- 35
κοὶ τίμιος. ἐτι διότι βελτίως εἰκὸς τὸς ἐκ βελτιόνων·
α γὰρ ἐστὶν ἀρετὴ γένους. ὁμοίως δὲ φήσομεν δι-
καὶ τὴν ἀρετὴν ἀμφισβητεῖν· κοινῶς γὰρ ἀρετὴν
ραμεν τὴν δικαιοσύνην, ἥ πάσας ἀναγκαῖον ἀπολα-
ῖς ἄλλας. ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ πλείους πρὸς τὸς ἐλάτ- 40
καὶ γὰρ κρείττους καὶ πλουσιώτεροι καὶ βελτίως εἰσὶν,
μβανομένων τῶν πλειόνων πρὸς τὸς ἐλάττους. ἀρ' ἔν

εἰ πάντες εἶεν ἐν μιᾷ πόλει, λέγω δ' οἷον οἱ τ' ἀγαθοὶ
καὶ οἱ πλείοι καὶ εὐγενεῖς, ἐτι δὲ πλῆθος ἄλλο τι πολι-
τικόν, πότερον ἀμφισβήτησις ἔσται τίνος ἀρχεῖν δεῖ, ἢ ἔκ-
ἔσται; καθ' ἑκάστην μὲν ἐν πολιτείᾳ τῶν εἰρημένων ἀναμ-
φισβήτητος ἡ κρίσις τίνος ἀρχεῖν δεῖ· τοῖς γὰρ κυρίοις δια-
φέρουσιν ἀλλήλων, οἷον ἡ μὲν τῷ διὰ πλουσιῶν ἡ δὲ τῷ
διὰ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστη
τὸν αὐτὸν τρόπον. ἀλλ' ὅμως σκοποῦμεν, ὅταν περὶ τὸν
αὐτὸν ταυτὶ ὑπάρχη χρόνον, πῶς διοριστέον. εἰ δὲ τὸν
ἀριθμὸν εἶεν ὀλίγοι πάντων οἱ τὴν ἀρετὴν ἔχοντες, τίνα
δεῖ διαλεῖν τὸν τρόπον; ἢ τὸ ὀλίγοι πρὸς τὸ ἔργον δεῖ σκο-
πεῖν, εἰ δυνατόι διοικεῖν τὴν πόλιν ἢ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος
ὥς· εἶναι πάλιν ἐξ αὐτῶν; ἐς δὲ ἀπορία τις πρὸς ἀπαν-
τας τὸς διαμφισβητούντας περὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν. δέ-
ξασιν γὰρ ὑδὲν λέγειν δίκαιον οἱ διὰ τὰ πλῆτον ἀξιώντες
ἀρχεῖν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ κατὰ γένος· δὴλον γὰρ ὡς εἰ
τις πάλιν εἰς πλουσιώτερος ἀπάντων ἐστὶ, δὴλον ὅτι κατὰ
τὸ αὐτὸ δίκαιον τοῦτον ἀρχεῖν τὸν ἐνα ἀπάντων δεήσει,
ὁμοίως δὲ καὶ τὸν εὐγενεῖα διαφέροντα τῶν ἀμφισβητούν-
των δι' ἐλευθερίαν. ταυτὸ δὲ τοῦτ' ἴσως συμβήσεται καὶ
περὶ τὰς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τῆς ἀρετῆς· εἰ γὰρ τις εἰς ἀμεί-
νων ἀνὴρ εἴη τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι σπουδαίων
ἄντων, τῆτον εἶναι δεῖ κύριον κατὰ ταυτὸ δίκαιον. ἡνὲν εἰ
καὶ τὸ πλῆθος εἶναι γε δεῖ κύριον διότι κρείττους εἰσὶ τῶν
ὀλίγων, καὶ εἰς ἡ πλείους μὲν τοῦ ἐνὸς ἐλάττους δὲ τῶν
πολλῶν κρείττους ὥς τῶν ἄλλων, τούτους ἂν δεῖ κυρίους
εἶναι μᾶλλον ἢ τὸ πλῆθος. πάντα δὲ ταυτ' εἴκει φανε-
ρὸν ποιεῖν ὅτι τούτων τῶν ἔρων οὐδεὶς ὁρθός ἐστι, καθ' ὃν
ἀξίους αὐτοὶ μὲν ἀρχεῖν τὸς δ' ἄλλους ὑπὸ σφῶν ἀρχε-
σθαι πάντας. καὶ γὰρ δὴ καὶ πρὸς τοὺς κατ' ἀρετὴν
ἀξιώντας κυρίως εἶναι τῷ πολιτεύματι, ὁμοίως δὲ καὶ τὸς
κατὰ πλῆτον, ἔχουεν ἂν λέγειν τὰ πλῆθος λόγον τινα δί-
καιον· ὑδὲν γὰρ κωλύει ποτὲ τὸ πλῆθος εἶναι βέλτιον τῶν
ὀλίγων καὶ πλουσιώτερον, οὐχ ὡς καθ' ἑκαστον ἀλλ' ὡς
ἄθροως. διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἣν ζητοῦσι καὶ προβά-
λυσί τινες, ἐνδέχεται τῆτον τὸν τρόπον ἀπαντᾶν. ἀπορῶσι
γὰρ τινες πότερον τῷ νομοθέτῃ νομοθετητέον, βουλομένῳ
τίθεσθαι τὸς ὁρθοτάτους νόμους, πρὸς τὸ τῶν βελτιόνων συμ-
φέρειν ἢ πρὸς τὸ τῶν πλειόνων, ὅταν συμβαῇ τὸ λικχθέν.
τὸ δ' ἔρθῃ ληπτέον ἴσως· τὸ δ' ἴσως ὁρθὸν πρὸς τὸ τῆς
πόλεως ὅλης συμφέρον καὶ πρὸς τὸ κοινόν τὸ τῶν πολι-
τῶν. πολίτης δὲ κοινῇ μὲν ὁ μετέχων τῷ ἀρχεῖν καὶ ἀρ-

ἡ — μέγεθος οἱ Q². || ὑπερέχειν I²T². || 16. περὶ τιμῆς οἱ συγγενεῖς Q²T². || 25. ἀναγκαίως Q²T². || 27. ἴσον] ἴσων T².
τῶν Q²T². || τῶν Q². || 21. δεῖ διαλεῖν] δεῖ διαλεῖν Q². || 26. δεῖ I². || 27. δεῖ I². || 28. ὁρθός Q².

χρησθαί ἐς, καθ' ἐκάστην δὲ πολιτείαν ἕτερος, πρὸς δὲ τὴν ἀρίστην ὁ δυνάμενος καὶ προαιρούμενος ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν πρὸς τὸν βίον τὸν κατ' ἀρετὴν. εἰ δὲ τίς ἐστιν εἰς τοῦτον διαφέρων κατ' ἀρετῆς ὑπερβολὴν, ἢ πλείους μὲν ἐνὸς μὴ μάντοι δυνατοὶ πλήρωμα παρασχέσθαι πόλεως, ὥστε μὴ 5 συμβλητὴν εἶναι τὴν τῶν ἄλλων ἀρετὴν πάντων μηδὲ τὴν δύναμιν αὐτῶν τὴν πολιτικὴν πρὸς τὴν ἐκείνων, εἰ πλείους, εἰ δ' εἷς, τὴν ἐκείνῃ μόνον, ὑκέτι θετέον τῆς μέρος πόλεως· ἀδικήσονται γὰρ ἀξιοῦμενοι τῶν ἴσων, ἄνισοι τοῦτον κατ' ἀρετὴν ὄντες καὶ τὴν πολιτικὴν δύναμιν· ὥσπερ γὰρ θεὸν 10 ἐν ἀνθρώποις εἰκὸς εἶναι τὸν τοιούτον. ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ τὴν νομοθεσίαν ἀναγκαῖον εἶναι περὶ τὸς ἴσους καὶ τῷ γένει καὶ τῇ δυνάμει. κατὰ δὲ τῶν τοιούτων ἔκ ἐξ ἑνός· αὐτοὶ γὰρ εἰσι νόμος. καὶ γὰρ γελοῖος ἂν εἴη νομοθετεῖν τις πειρώμενος κατ' αὐτῶν· λέγοιεν γὰρ ἂν ἴσως ἄπερ Ἀντι- 15 σθένης εἶπε τὸς λέοντας δημηγορούντων τῶν δασυπόδων καὶ τὸ ἴσον ἀξιώντων πάντας ἔχειν. διὸ καὶ τίθενται τὸν ἔσρακισμόν αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν· αὗται γὰρ δὴ δοκῶσι διώκειν τὴν ἰσότητά μάλιστα πάντων, ὥς τὸς δοκῶντας ὑπερέχειν δυνάμει διὰ πλῆτον ἢ πολυ- 20 φιλίαν ἢ τινα ἄλλην πολιτικὴν ἰσχὺν ὠφρακίζον καὶ μεθίσασαν ἐκ τῆς πόλεως χρόνους ὠρισμένους. μυθολογεῖται δὲ καὶ τοὺς Ἀργοναύτας τὸν Ἡρακλέα καταλιπεῖν διὰ τοιαύτην αἰτίαν· οὐ γὰρ ἐθέλειν αὐτὸν ἄγειν τὴν Ἀργὴν μετὰ τῶν ἄλλων ὡς ὑπερβάλλοντα πολὺ τῶν πλωτῆρων. 25 διὸ καὶ τοὺς ψέγοντας τὴν τυραννίδα καὶ τὴν Περιάνδρου Θρασυβάλῳ συμβουλίαν ἔχ' ἀπλῶς οἰητέον ὁρθῶς ἐπιτιμᾶν. φασὶ γὰρ τὸν Περιάνδρον εἰπεῖν μὲν ὕδεν πρὸς τὸν πεμφθέντα κήρυκα περὶ τῆς συμβουλίας, ἀφαιρὼντα δὲ τοὺς ὑπερέχοντας τῶν σταχῶν ὁμαλῦναι τὴν ἄρουραν· ὅθεν 30 ἀγνοῶντος μὲν τῷ κήρυκος τῷ γινομένῃ τὴν αἰτίαν, ἀπαγγεῖλαντος δὲ τὸ συμπεσόν, συννοῆσαι τὸν Θρασυβάλον ὅτι δεῖ τὸς ὑπερέχοντας ἄνδρας ἀναιρεῖν. τῷτο γὰρ οὐ μόνον συμφέρει τοῖς τυράννοις, οὐδὲ μόνον οἱ τύραννοι ποιοῦσιν, ἀλλ' ὁμοίως ἔχει καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας καὶ τὰς δε- 35 μοκρατίας· ὁ γὰρ ὀστρακισμὸς τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν τρόπον τινα τῷ κολέειν τὸς ὑπερέχοντας καὶ φυγαδεύειν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ποιοῦσιν οἱ κύριοι τῆς δυνάμεως, οἷον Ἀθηναῖοι μὲν περὶ Σαμῆς καὶ Χίου καὶ Λεσβίου (ἐπεὶ γὰρ θάττον ἐγκρατῶς ἔσχον τὴν 40 ἀρχήν, ἐταπείνωσαν αὐτοὺς παρὰ τὰς συνθήκας), ὁ δὲ Περ-

σῶν βασιλεὺς Μήδους καὶ Βαβυλωνίους καὶ τῶν ἄλλ' πεφρονηματισμένους διὰ τὸ γενέσθαι ποτ' ἐπ' ἀρχῇ κοπτε πολλάκις. τὸ δὲ πρόβλημα καθόλου περὶ ἐστὶ τὰς πολιτείας, καὶ τὰς ὁρθάς· αἱ μὲν γὰρ πα- 5 βηκυῖαι πρὸς τὸ ἴδιον ἀποσκοποῦσαι τῷτο ὁρῶσιν, ἀλλὰ περὶ τὰς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ἐπισκοπούσας τὸν ἔχει τρόπον. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ ἐπιστημῶν· οὔτε γὰρ γραφεὺς ἐάσειεν ἂν τὸν βάλλοντα πόδα τῆς συμμετρίας ἔχειν τὸ ζῦον, ἀλλὰ περὶ τὸ κάλλος, ἔτε ναυπηγὸς πρύμναν ἢ τῶν 10 τι μορίων τῶν τῆς νεώος· ὕδεν δὲ χοροδιδάσκαλος τὸ ζῶν καὶ κάλλιον τῷ παντὸς χορῷ φθεγγόμενον εἶπε χορεύειν. ὥς τε διὰ τῷτο μὲν οὐδὲν κωλύει τὸς μὴ συμφωνεῖν ταῖς πόλεσιν, εἰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς ὕψος ταῖς πόλεσιν ὕψους τῷτο ὁρῶσιν. διὸ κατὰ τὰς ὁμαλ- 15 νας ὑπεροχὰς ἔχει· τι δίκαιον πολιτικὸν ὁ λέγει τὸν ἔσρακισμόν. βέλτιον μὲν ἔν τὸν νομοθέτην ἔχει οὕτω συστήσαι τὴν πολιτείαν ὥστε μὴ δεῖσθαι περὶ ἰατρείας· δεύτερος δὲ πλοῦς, ἂν συμβῇ, πειραῖσθαι περὶ 20 τινὲ διορθώματι διορθῶν. ὅπερ ἔκ ἐγίνετο περὶ τὰς πόλεις οὐ γὰρ ἔβλεπον πρὸς τὸ τῆς πολιτείας τῆς οἰκείας φέρων, ἀλλὰ στασιαστικῶς ἐχρῶντο τοῖς ἔσρακισμῶν μὲν ἔν ταῖς παρεμβεθηκυῖαις πολιτείαις ὅτι μὲν ἔκ τῆς φέρει καὶ δίκαιόν ἐστι, φανερόν· ἴσως δὲ καὶ ὅτι ἔκ τῆς 25 δίκαιον, καὶ τῷτο φανερόν. ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀρίστης πόλεως ἔχει πολλὴν ἀπορίαν, οὐ κατὰ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ὑπεροχὴν, οἷον ἰσχύος καὶ πλῆτους καὶ πολυφιλίας, ἢ ἂν τις γένηται διαφέρων κατ' ἀρετὴν, τί χρὴ πλεονεξῆναι γὰρ δὴ φαῖεν ἂν δεῖν ἐκβάλλειν καὶ μεθίστασθαι τὸν 30 τον. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἄρχειν γε τοῦ τοιούτου· παραπρὸς γὰρ καὶ εἰ τῷ Διὸς ἄρχειν ἀξιοῖεν, μερίζοντες τὰς πόλεις λείπεται τοῖνυν, ὅπερ ἔοικε πεφυκέναι, πεῖσθαι τῷ πᾶσι πάντας ἀσμένως, ὥς τε βασιλείας εἶναι τοὺς τοιούτους ἐν ταῖς πόλεσιν.

Ἰσως δὲ καλῶς ἔχει μετὰ τὸς εἰρημένους λόγους ταβῆναι καὶ σκέψασθαι περὶ βασιλείας· φανερὸν γὰρ ὁρθῶν πολιτειῶν μίαν εἶναι ταύτην. σκοπεῖν δὲ ἐπὶ συμφέρει τῇ μελλούσῃ καλῶς οἰκίσσασθαι καὶ τὴν χώραν βασιλεύσθαι, ἢ οὐ ἄλλ' ἄλλη τις παλιν- 35 λον, ἢ τισὶ μὲν συμφέρει τισὶ δ' οὐ συμφέρει· ἐπὶ πρῶτον διαλέσθαι πότερον ἐν τῷ γένος ἐστὶν αὐτῆς ἰσχύος

3. τὸν post βίον om Q¹T¹. || 7. εἰ] ἢ T¹. || 16. λέγοντας T¹. || 37. τὸ Q¹T¹. || κολέειν γρ I¹ κωλύειν I¹Q¹T¹. || I¹Q¹T¹.

2. ἐπισκοπτε T¹, ἐπισκωπτε I¹. || 25. ἐπὶ I¹. || 33. ἀσμένως] ἀπαγκάλως Q¹T¹. || βασιλείας I¹T¹. || 40. δὲ] ἢ I¹.

διαφοράς. ῥάδιον δὲ τὸτο γε καταμαθεῖν, ὅτι πλείω
 ἢ περιέχει καὶ τῆς ἀρχῆς ὁ τρόπος ἐστὶν οὐχ εἰς
 ἡ γὰρ ἐν τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ δοκεῖ μὲν εἶναι
 εἰς μάλιστα τῶν κατὰ νόμον, ἐκ εἰς δὲ κυρία πάν-
 ἰλλ' ὅταν ἐξέλθῃ τὴν χώραν, ἡγεμῶν ἐς τῶν πρὸς 5
 ὄλεμον· ἐτι δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀποδεδόται τοῖς
 εὖσιν. αὕτη μὲν οὖν ἡ βασιλεία οἷον στρατηγία τις
 αὐτόρων καὶ αἰδίου ἐστίν· κτείνει γὰρ οὐ κύριος, εἰ
 τινι βασιλείᾳ, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐν ταῖς
 καὶς ἐξόδοις ἐν χειρὸς νόμῳ. δηλοῖ δ' Ὁμηρος· ὁ 10
 ἡγαμέμνων κακῶς μὲν ἀκῶν ἠνείχετο ἐν ταῖς ἐκ-
 υς, ἐξελθόντων δὲ καὶ κτείνει κύριος ἦν. λέγει γὰρ
 ἔ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης, οὐ οἱ ἄρκιον ἐσσεῖται
 ἐν κύναις ἢ δ' οἰωνός· παρ' γὰρ ἐμοὶ θάνατος." ἐν μὲν
 τ' εἶδος βασιλείας, στρατηγία διὰ βίῃ· τῶν δ' αἰ 15
 ἐπὶ γένος εἰσὶν, αἱ δ' αἰρεταί· παρὰ ταύτην δ' ἄλλο
 χίας εἶδος, οἶαι παρ' ἐνίοις εἰσὶ βασιλείαι τῶν βαρ-
 . ἔχουσι δ' αὐταὶ τὴν δύναμιν πᾶσαι παραπλησίαν
 καὶ, εἰσὶ δ' ὅμως κατὰ νόμον καὶ πατρικαί· διὰ
 ὁ δυνάτωτεροι εἶναι τὰ ἥθη φύσει οἱ μὲν βάρβαροι 20
 ἡλλήνων, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν τῶν περὶ τὴν Εὐρώ-
 πομένους τὴν δεσποτικὴν ἀρχὴν ὡδὲν δυσχεραίνοντες.
 καὶ μὲν οὖν διὰ τὸ τοῖσδε εἰσιν, ἀσφαλεῖς δὲ διὰ
 τριαὶ καὶ κατὰ νόμον εἶναι. καὶ ἡ φυλακὴ δὲ βα-
 καὶ ἡ τυραννικὴ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οἱ γὰρ πο- 25
 φυλάττειν ὅπλοις τὰς βασιλεῖς, τὰς δὲ τυράννους
 . οἱ μὲν γὰρ κατὰ νόμον καὶ ἐκόντων, οἱ δ' ἀκόν-
 ρουσιν, ὥσθ' οἱ μὲν παρὰ τῶν πολιτῶν οἱ δ' ἐπὶ
 ιλίτας ἔχουσι τὴν φυλακὴν. δύο μὲν ἔνδεα ταῦτα
 χίας, ἕτερον δ' ὅπερ ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν, 30
 ὕσιν αἰσυνμῆτας. ἐς τὴν δὲ τῶν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν αἰρετὴ
 ἰς, διαφέρουσα δὲ τῆς βαρβαρικῆς οὐ τῷ μὴ κατὰ
 ἀλλὰ τῷ μὴ πατριος εἶναι μόνον. ἤρχον δ' οἱ μὲν
 ἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, οἱ δὲ μέχρι τινῶν ὠρισμένων
 ἡ πράξεων, οἷον εἰλοντό ποτε Μιτυληναῖοι Πιττα- 35
 ρὸς τὰς φυγάδας ὧν προεβίβησαν Ἀντιμενίδης καὶ
 ἰος ὁ ποιητής. δηλοῖ δ' Ἀλκαῖος ὅτι τύραννον εἰλοντο
 ιττακὸν ἐν τινι τῶν σκολῶν μελῶν· ἐπιτιμᾷ γὰρ
 ν κακοπατρίδα Πιττακὸν πόλεως τὰς ἀχόλῳ καὶ

βαρυδαίμονος ἐξάσαντο τύραννον μέγ' ἐπαινεύοντες ἀολλέες.
 αὐταὶ μὲν ἔνδεα εἰσὶ τε καὶ ἦσαν διὰ μὲν τὸ τυραννικαὶ εἶναι
 δεσποτικαί, διὰ δὲ τὸ αἰρεταί καὶ ἐκόντων βασιλικαί. τέ-
 ταρτον δ' εἶδος μοναρχίας βασιλικῆς αἱ κατὰ τοὺς ἡρώ-
 κῶς χρόνους ἐκύσιαί τε καὶ πάτρια γιγνόμεναι κατὰ νόμον.
 διὰ γὰρ τὸ τοὺς πρώτους γενέσθαι τοῦ πλήθους εὐεργέτας
 κατὰ τέχνας ἢ πόλεμον, ἢ διὰ τὸ συναγαγεῖν ἢ πορίσαι
 χώραν, ἐγένοντο βασιλεῖς ἐκόντων καὶ τοῖς παραλαμβά-
 νουσι πάτριοι. κύριοι δ' ἦσαν τῆς τε κατὰ πόλεμον ἡγε-
 μονίας καὶ τῶν θυσιῶν, ὅσαι μὴ ἱερατικά, καὶ πρὸς τού-
 τοις τὰς δίκας ἐκρινον. τὸτο δ' ἐποίησαν οἱ μὲν οὐκ ὁμνύον-
 τες, οἱ δ' ὁμνύοντες· ὁ δ' ὅρκος ἦν τῷ σκήπτρῳ ἐπανάστας.
 οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων καὶ τὰ κατὰ πόλιν
 καὶ τὰ ἐνδομῆκα καὶ τὰ ὑπερόρια συνεχῶς ἤρχον· ὕστερον
 δὲ τὰ μὲν αὐτῶν παριέντων τῶν βασιλέων, τὰ δὲ τῶν
 ὄχλων παραιρουμένων, ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσι θυσίαι
 κατελείφθησαν τοῖς βασιλεῦσι μόνον, ὅπερ δ' ἄξιον εἰπεῖν
 εἶναι βασιλείαν, ἐν τοῖς ὑπερορίοις τῶν πολέμιων τὴν ἡγε-
 μονίαν μόνον εἶχον.

Βασιλείας μὲν ἔνδεα ταῦτα, τέτταρα τὸν ἀριθμόν,
 μία μὲν ἡ περὶ τοὺς ἡρώικους χρόνους (αὕτη δ' ἦν ἐκόντων
 μὲν, ἐπὶ τισὶ δ' ὠρισμένοις· στρατηγὸς γὰρ ἦν καὶ δικα-
 σῆς ὁ βασιλεύς, καὶ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς κύριος), δευτέρα
 δ' ἡ βαρβαρικὴ (αὕτη δ' ἐστὶν ἐκ γένους ἀρχὴ δεσποτικὴ
 κατὰ νόμον), τρίτη δ' ἦν αἰσυνμητιάνα προσαγορεύουσιν
 (αὕτη δ' ἐστὶν αἰρετὴ τυραννίς), τετάρτη δ' ἡ Λακωνικὴ
 τούτων· αὕτη δ' ἐστὶν ὡς εἰπεῖν ἀπλῶς στρατηγία κατὰ
 γένος αἰδίου. αὐταὶ μὲν οὖν τῶν τῶν τρόπον διαφέρουσιν
 ἡλλήλων, πέμπτον δ' εἶδος βασιλείας, ὅταν ἡ πάντων
 κύριος εἰς ὧν, ὥσπερ ἕκαστον ἔθνος καὶ πόλις ἐκάστη τῶν
 κοινῶν, τεταγμένη κατὰ τὴν οἰκονομικὴν· ὥσπερ γὰρ ἡ
 οἰκονομικὴ βασιλεία τις οἰκίας ἐστίν, ὥτως ἡ βασιλεία πό-
 λεως καὶ ἔθνους ἐνὸς ἢ πλείων οἰκονομία. σχεδὸν δὲ δύο 15
 ἐστὶν ὡς εἰπεῖν εἶδη βασιλείας περὶ ὧν σκεπτέον, αὕτη τε
 καὶ ἡ Λακωνικὴ. τῶν γὰρ ἄλλων αἱ πολλαὶ μεταξὺ τέ-
 των εἰσὶν· ἐλαττόνων μὲν γὰρ κύριοι τῆς παμβασιλείας,
 πλείωνων δ' εἰσὶ τῆς Λακωνικῆς. ὥστε τὸ σκῆμμα σχεδὸν
 περὶ δυοῖν ἐστίν, ἐν μὲν πότερον συμφέρει ταῖς πόλεσι στρα-
 τηγὸν αἰδίου εἶναι, καὶ τῶν ἢ κατὰ γένος ἢ κατὰ μέρος,

ἔχον T^2 . || 2. τα] τὰ I^2 . || 4. δὲ] δ' ἢ $Q^2 T^2 U^2$. || 13. ἐσσεῖται I^2 . || 16. ταύτης U^2 . || 18. παραπλησίως $Q^2 U^2$ et pr I^2 . ||
 αἰτικὴν U^2 , τυραννικαί Q^2 , τυραννίσι re I^2 : pr enim post τυρανν spatium vacuum. || εἰσὶ δ' ὅμως om $I^2 Q^2 T^2$. || 20. δυνάτωτεροι
 ἔθνη $I^2 Q^2 T^2 U^2$. || 26. φυλάττειν $Q^2 T^2 U^2$.

ἐστάκησαν τὸ τυράνιον T^2 . || 12. ἀπάσας $Q^2 T^2$ et re I^2 . || 22. ὠρισμένων $I^2 Q^2 T^2$. || 25. αἰσυνμητίας I^2 . || 30. εἰς om Q^2
 32. οἰκίας T^2 . || 33. πλείους $Q^2 T^2$ et pr I^2 . || οἰκονομίας $Q^2 T^2$.

ἢ οὐ συμφέρει· ἐν δὲ πότερον ἢ αὐτὸν συμφέρει κύριον εἶναι πάντων, ἢ ἔσθ' οὐ συμφέρει. τὸ μὲν ἔστιν περὶ τῆς τοιαύτης κρατηγίας ἐπισκοπεῖν νόμων ἔχει μᾶλλον εἶδος ἢ πολιτείας· ἐν ἀπάσαις γὰρ ἐνδέχεται γένησθαι τὸ τοιαύτης πολιτείας· ὥς· ἀφαισθῆναι τὴν πρώτην. ὁ δὲ λαϊκὸς τρόπος τῆς βασιλείας πολιτείας εἶδος ἐστίν, ὥς περὶ τούτου δεῖ θεωρῆσαι καὶ τὰς ἀπορίας ἐπιθεραπεῖν τὰς ἐνστάς. ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς ζητήσεως αὕτη, πότερον συμφέρει μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ἀπορῆς ἀρχεσθαι ἢ ὑπὸ τῶν ἀρίστων νόμων. δοκῶσι δὲ τοῖς νομίζουσιν συμφέρειν βασιλεύεσθαι τὸ καθόλου μόνον οἱ νόμοι 10 λέγειν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ προσπίπτοντα ἐπιτάττειν, ὥς· ἐν ὁποιονδήποτε τῇ κατὰ γράμματα ἀρχεῖν ἡλίθιον· καὶ ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τὴν τετρήμερον κινεῖν ἔξεστι τοῖς ἱατροῖς, ἐὰν δὲ πρότερον, ἐπὶ τῷ αὐτῷ κινεῖν οὐκ ἐστιν. φανερόν τοίνυν ὡς οὐκ ἐστὶν ἡ κατὰ γράμματα καὶ νόμους ἀρίστη πολιτεία 15 διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνον δεῖ ὑπάρχειν τὸν λόγον τὸν καθόλου τοῖς ἀρχουσιν· κρεῖττον δ' ἢ μὴ πρόσκειται τὸ παθητικὸν ὅλως ἢ ὥς συμφυεῖς. τῷ μὲν οὖν νόμῳ τὸ οὐκ ὑπάρχει, ψυχὴν δ' ἀνθρωπίνην ἀνάγκη τῷ ἔχειν πάντα. ἀλλ' ἴσως αὖ φησὶ τις ὡς ἀντὶ τούτου βου- 20 λούσεται περὶ τῶν καθ' ἑκάστη καλλίων. ὅτι μὲν τοίνυν ἀνάγκη νομοθέτην αὐτὸν εἶναι, θῆλον, καὶ κτεῖσθαι νόμους, ἀλλὰ μὴ κύριος ἢ παραβαίνειν, ἐπεὶ περὶ τῶν γ' ἄλλων εἶναι δεῖ κύριους. ὅσα δὲ μὴ θανάτον τὸν νόμον κρίναι ἢ ὅλως ἢ εὖ, πότερον ἢ αὐτὸν ἀρίστον δεῖ ἀρχεῖν ἢ πάντας; καὶ γὰρ νῦν συγκύροντες δικάζουσι καὶ βυλεύονται καὶ κρί- 25 νουσιν, αὐταὶ δ' αἱ κρίσεις εἰσι πᾶσαι περὶ τῶν καθ' ἑκά- στον. καθ' ἑκάστη μὲν ἔστιν συμβαλλόμενος ἐκείνων ἴσως χείρων· ἀλλ' ἐστὶν ἡ πόλις ἐκ πολλῶν, ὥσπερ ἐξ ἰστίων συμφορητὸς καλλίων μιᾶς καὶ ἀπλῆς. διὰ τοῦτο καὶ κρίνει ἄμεινον 30 ἔχλος πολλὰ ἢ εἰς ὅστις οὖν. ἐπὶ μᾶλλον ἀδιαφθόρον τὸ πολὺ· καθάπερ ὕδωρ τὸ πλεῖον, ὅτω καὶ τὸ πλεῖον τῶν ὀλίγων ἀδιαφθορώτερον· τῷ δ' ἐνὸς ὑπ' ἐργῆς κρατηθέντος ἢ τινος ἐτέρου πάθος τοιούτου ἀναγκαῖον διεφθάρθαι τὴν κρί- σιν· ἐκεῖ δ' ἔργον αἷμα πάντας ἐργισθῆναι καὶ ἀμαρτεῖν. 35 ὅτω δὲ τὸ πλεῖον οἱ ἐλεύθεροι, μὴδὲν παρὰ τὸν νόμον πράττοντες, ἀλλ' ἢ περὶ ὧν ἐκλείπειν ἀναγκαῖον αὐτόν. εἰ δὲ θὴ τοῦτο μὴ βέλδιον ἐν πολλοῖς, ἀλλ' εἰ πλείους εἶεν ἀγαθοὶ καὶ ἀνδρες καὶ πολλοὶ, πότερον ὁ εἰς ἀδιαφθορό- 40 τερος ἀρχων, ἢ μᾶλλον οἱ πλείους μὲν τὸν ἀριθμὸν ἀγαθοὶ

δὲ πάντες; ἢ ὅλως ὡς οἱ πλείους; ἀλλ' οἱ μὲν φασὶ ὁ δ' εἰς ἀσασίας. ἀλλὰ πρὸς τοῦτ' ἀντιθέσθαι ἢ ὑποθεθεῖν τὴν ψυχὴν, ὥσπερ κἀκεῖνος ὁ εἰς. εἰ δὲ τῶν πλείων ἀρχὴν ἀγαθῶν δ' ἀνδρῶν πάντων ἀρ- 5 τίας θεωρεῖν, τὴν δὲ τὴν ἐνὸς βασιλείαν, αἰρετώτερον ἂν ἐπὶ πόλει ἀριστοκρατία βασιλείας, καὶ μετὰ δυνάμει χωρὶς δυνάμει ὅσης τῆς ἀρχῆς, ἐν ἣ λαβεῖν πλείους καὶ διὰ τῷ ἴσως ἐβασιλεύοντο πρότερον, ὅτι σπάνιον ἢ ἀσπράς πολὺ διαφέροντας κατ' ἀρετὴν, ἀλλὰς τε καὶ 10 μικρὰς οὐκ ἐν τῇ πόλει. ἐπὶ δ' ἀπ' εὐεργασίας καὶ τῶν βασιλείας, ὅπερ ἐστὶν ἔργον τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν δὲ συνβάνει γένησθαι πολλὰς ἑμοῦς πρὸς ἀρετὴν, ὑπέμενον ἀλλ' ἐξήναι καὶ τὴν τι καὶ πολιτείας καὶ ἐπὶ δὲ χεῖρας γιγνόμενοι ἐχρηματίζοντο ἀπὸ τῶν 15 ἐντεῦθεν ποθεῖν αὐλοῖον γένεσθαι τὰς ἐλαγχαρχίας· ἐ γὰρ ἐποίησαν τὸν πλεῖον. ἐπὶ δὲ τούτων πρῶτοι εἰς τὴν πόλιν μετέβησαν, ἐκ δὲ τῶν τυραννίδων εἰς δημοκρατίαν. εἰ δὲ εἰς ἐλάττω ἀγνοῖται δι' αἰσχροκέρδειαν ἔχ- 20 ρον τὸ πλεῖον κατέστησαν, ὥς· ἐπιθέσθαι καὶ γὰρ τὴν δημοκρατίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ μεῖζους εἶναι συμβαίνει τῶν βασιλείας, ἴσως ὅδε βέλδιον ἐπὶ γένησθαι πολιτείας ἐπὶ δημοκρατίαν. εἰ δὲ θὴ τις ἀριστον θεῖν τὸ βασιλείας τὰς πόλιν, πῶς ἔξει τὰ περὶ τῶν τέκνων; τίτω τὸ γένος δεῖ βασιλεύειν; ἀλλὰ γιγνόμενον ἐπὶ 25 ἑτέρῳ, βλαβερὸν. ἀλλ' οὐ παραδίδωμι· ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τέκνοις. ἀλλ' ὑπὲρ τούτου βέλδιον πιστεύειν· χαλεπὸν καὶ μεῖζονος ἀρετῆς ἢ κατ' ἀνθρωπίνην φύσιν ἢ ἀπορίαν καὶ περὶ τῆς δυνάμει, πότερον ἔχω δὲ μέλλοντα βασιλεύειν ἰσχύν τινα περὶ αὐτόν, ἢ δεῖ 30 βιαζεσθαι τὸς μὴ βυλομένους πειθαρχεῖν, ἢ πῶς ὅδε τὴν ἀρχὴν διοικεῖν; εἰ γὰρ καὶ κατὰ νόμον εἴη κρίσις, δὲν πρῶτων κατὰ τὴν αὐτὴν βύλησιν παρὰ τὸν νόμον, ἀναγκαῖον ὑπάρχειν αὐτῷ θύναμιν, ἢ φυλάξαι τὴν τάχην μὲν ἐν τὰ περὶ τὸν βασιλείαν τὸν τοιοῦτον οὐκ ἔστιν 35 διορίσαι· δεῖ γὰρ αὐτὸν μὲν ἔχειν ἰσχύν, εἶναι δὲ κατὰ τὴν ἰσχύν ὥς ἐκάστη μὲν καὶ ἐνὸς καὶ συμπληρωμένη τοῦ δὲ πλεῖον ἥτις, καθάπερ οἱ τ' ἀρχαῖς τὰς πόλιν ἐδόσαν, ὅτε καθιστάνειν τινὰ τῆς πόλεως ἐν ἐκείνῳ τὴν ἢ τυραννόν, καὶ Διονυσίῳ τις, ὅτ' ἦται τὸς φύλακας 40 νεβύλεως τοῖς Σαρακαστοῖς διδόναι τοσούτους τὸς φύλακας

2. ἢ οὐ om Q^a. || 9. δοκεῖ I^aQ^aT^a. || 21. περὶ] τὸν περὶ Q^a. || 25. πάντας] πάντ I^aQ^aT^a. || 30. κρίνειν Q^aT^a. || 33. πᾶσαι T^a. || 37. ἐν I^a, ἐν Q^aT^a.

7. ὁμοίως Q^aT^a. || 24. ὁποιον Q^aT^a. || 25. ἀλλ' — 26. τέκνοις om Q^aT^a. || 29. ἢ I^aQ^aT^a. || 33. ἢ Q^a. || 37. καθιστάνειν Q^a. || 39. συνεβύλεως — 40. φύλακας om pr I^a.

Περὶ δὲ τῆ βασιλείας τῆ κατὰ τὴν αὐτὴ βύλησιν πάντα
 οὗτος ὁ τε λόγος ἐφέστηκε νῦν καὶ ποιητέον τὴν σκέ-
 ψιν μὲν γὰρ κατὰ νόμον λεγόμενος βασιλεὺς ἔκ ἐστιν
 καθάπερ εἰπομεν, πολιτικός· ἐν πάσαις γὰρ ὑπάρ-
 νδύεται κρατηγίαν αἰδίων, οἷον ἐν δημοκρατίᾳ καὶ
 ιρατία, καὶ πολλοὶ ποιοῦσιν ἕνα κύριον τῆς διοικήσεως·
 ἢ γὰρ ἀρχὴ τίς ἐστι καὶ περὶ Ἐπίδαμον, καὶ περὶ
 γὰ δὲ κατὰ τι μέρος ἔλαττον. περὶ δὲ τῆς παμβα-
 ς καλυμένης, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἀρχεῖ πάντων κατὰ
 ντοῦ βύλησιν ὁ βασιλεὺς, δοκεῖ δὲ τισιν οὐδὲ κατὰ
 εἶναι τὸ κύριον ἕνα πάντων εἶναι τῶν πολιτῶν, ὅπου
 κεν ἔξ ὁμοίων ἢ πόλεις· τοῖς γὰρ ὁμοίοις φύσει τὸ
 δίκαιον ἀναγκαῖον καὶ τὴν αὐτὴν ἀξίαν κατὰ φύσιν
 ὥστ' εἴπερ καὶ τὸ ἴσον ἔχειν τοὺς ἀνίστους τροφήν ἢ
 ι βλαβερὸν τοῖς σώμασιν, ὅπως ἔχει καὶ τὸ περὶ τὰς
 15 ὁμοίως τοῖνυν καὶ τὸ ἀνίστον τὸς ἴσους· διόπερ οὐδὲν
 ον ἀρχεῖν ἢ ἀρχεσθαι δίκαιον. καὶ τὸ ἀνὰ μέρος τοί-
 γαύτως. τῆτο δ' ἡδὴ νόμος· ἢ γὰρ τάξις νόμος. τὸν
 ἡμεον ἀρχεῖν αἰρετώτερον μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν ἕνα
 κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον τῆτον, καὶ εἰ τις ἀρχεῖν
 20 ν, τῆτες καταστατέον νομοφύλακας καὶ ὑπερέτας τοῖς
 ἀναγκαῖον γὰρ εἶναι τινὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἔχ' ἕνα τῶ-
 αὶ φασὶ δίκαιον ὁμοίων γε ὄντων πάντων. ἀλλὰ μὴν
 ε μὴ δοκεῖ δύνασθαι διορίζειν ὁ νόμος, ἔδ' ἄνθρωπος
 ναίτο γνωρίζειν. ἀλλ' ἐπίτηδες παιδεύσας ὁ νόμος
 25 τι τὰ λοιπὰ τῇ δικαιοτάτῃ γνώμῃ κρίνειν καὶ διοικεῖν
 ιχοντας. ἔτι δ' ἐπανορθοῦσθαι δίδωσιν, ὅ τι ἂν δόξῃ
 ἀνέοις ἀμεινοχ εἶναι τῶν κειμένων. ὁ μὲν ὅν τὸν νοῦν
 ον ἀρχεῖν δοκεῖ καλεῖσθαι ἀρχεῖν τὸν θεὸν καὶ τὸς νό-
 30 δ' ἄνθρωπον καλεῖσθαι προσέθεσι καὶ θηρίον· ἢ τε γὰρ
 εἰα τοῖσιν, καὶ ὁ θυμὸς ἀρχοντας διασφρατίζει καὶ τὸς
 ἄνδρας. διόπερ ἀνευ ὀρέξεως νῦν ὁ νόμος ἐστίν. τὸ
 ι τεχνῶν εἶναι δοκεῖ παράδειγμα ψεύδους, ὅτι τὸ κατὰ
 κατὰ ἱατρεύεσθαι φαῦλον, ἀλλὰ καὶ αἰρετώτερον
 αἱ τοῖς ἔχουσιν τὰς τέχνας. οἱ μὲν γὰρ ἔδδεν διὰ φι-
 35 γαρά τὸν λόγον ποιοῦσιν, ἀλλ' ἀρνούνται τὸν μισθὸν τὸς
 ντας ὑγιαίνοντες· οἱ δ' ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς
 ι πρὸς ἐπήρειαν καὶ χάριν εἰώθασιν πράττειν, ἐπεὶ καὶ
 τρὸς ὅταν ὑποπτέουσιν πεισευθέντας τοῖς ἐχθροῖς δια-
 ιν διὰ κέρδους, τότε τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θεραπείαν
 40 αἰεν ἂν μᾶλλον. ἀλλὰ μὴν εἰσάγονται γ' ἐφ' ἑαυτοὺς

οἱ ἱατροὶ κάμνοντες ἄλλους ἱατρὺς καὶ οἱ παιδοτρίβαι γυ-
 μναζόμενοι παιδοτρίβας, ὡς ἔδδυναμένοι κρίνουν τὸ ἀληθὲς
 διὰ τὸ κρίνουν περὶ τε οἰκείων καὶ ἐν πάθει ὄντες. ὥς δὴλον
 ὅτι τὸ δίκαιον ζητῶντες τὸ μέσον ζητῶσιν· ὁ γὰρ νόμος τὸ
 5 μέσον. ἔτι κυριώτεροι καὶ περὶ κυριωτέρων τῶν κατὰ γράμ-
 ματα νόμων οἱ κατὰ τὰ ἔθνη εἰσίν, ὥς τε τῶν κατὰ γράμ-
 ματα ἄνθρωπος ἀρχων ἀσφαλές, ἀλλ' ἔδ τῶν κατὰ τὸ
 ἔθος. ἀλλὰ μὴν ἔδδὲ ῥάδιον ἐφορεῖν πολλὰ τὸν ἕνα· θέσει
 ἄρα πλείονας εἶναι τοὺς ὑπ' αὐτῷ καθισταμένους ἀρχοντας,
 ὥς τί διαφέρει τῆτο ἔξ ἀρχῆς εὐθὺς ὑπάρχειν ἢ τὸν ἕνα
 καταστῆσαι τῆτον τὸν τρόπον; ἔτι, ὁ καὶ πρότερον εἰρημένον
 ἐστίν, εἴπερ ὁ ἀνὴρ ὁ σπυδαῖος, διότι βελτίων, ἀρχεῖν δέ-
 καιος, τῷ δὲ ἐνὸς οἱ δύο ἀγαθοὶ βελτίους· τῆτο γὰρ ἐστὶ τὸ
 "σύν τε δὴ ἐρχομένω" καὶ ἡ εὐχή τῷ Ἀγαμέμνονος, "τοῖν-
 10 τοι δέκα μοι συμφράδμονες." εἰσὶ δὲ καὶ νῦν περὶ ἐνίων αἱ
 ἀρχαὶ κύριαι κρίνουν, ὥσπερ ὁ δικαστής, περὶ ὧν ὁ νόμος
 ἀδυνατεῖ διορίζειν, ἐπεὶ περὶ ὧν δυνατός, ἔδδεις ἀμφισβη-
 τεῖ περὶ τῶν ὡς ἐκ ἂν ἄρις ὁ νόμος ἀρξείη καὶ κρίνειν.
 ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ μὲν ἐνδέχεται περιληφθῆναι τοῖς νόμοις τὰ
 20 δ' ἀδύνατα, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ποιεῖ διαπορεῖν καὶ ζητεῖν πότερον
 τὸν ἄριστον νόμον ἀρχεῖν αἰρετώτερον ἢ τὸν ἄνδρα τὸν ἄρι-
 στον. περὶ ὧν γὰρ βουλευόμενοι νομοθετῆσαι τῶν ἀδυνάτων
 ἐστίν. ἔδ τοῖνυν τῆτο γ' ἀντιλέγουσιν, ὡς ἐκ ἀναγκαῖον ἄν-
 θρωπον εἶναι τὸν κρίνοντα περὶ τῶν τοιοῦτων, ἀλλ' ὅτι οὐχ
 25 ἕνα μόνον ἀλλὰ πολλὰς. κρίνει γὰρ ἕκαστος ἀρχων πεπα-
 δευμένος ὑπὸ τῆ νόμου καλῶς, ἄτοπον δ' ἴσως ἂν εἶναι δό-
 ξειν εἰ βέλτιον ἴδοι τις δυοῖν ὁμμασι καὶ δυοῖν ἀκοαῖς
 κρίνων, καὶ πράττων δυοῖ ποσὶ καὶ χερσίν, ἢ πολλοὶ πολ-
 λοῖς, ἐπεὶ καὶ νῦν ὀφθαλμοὺς πολλὰς οἱ μόνάρχοι ποιοῦσιν
 30 αὐτῶν καὶ ὤτα καὶ χεῖρας καὶ πόδας. τὸς γὰρ τῇ ἀρχῇ
 καὶ αὐτῷ φίλους ποιοῦνται συνάρχους. μὴ φίλοι μὲν ὅν ὄντες
 ἔδ ποιήσουσι κατὰ τὴν τοῦ μονάρχου προαίρεσιν· εἰ δὲ φίλοι
 καὶ αἰκίνοι καὶ τῆς ἀρχῆς, ὅ γε φίλος ἴσος καὶ ὁμοῖος. ὥς' εἰ
 τῆτες εἴσται δειν ἀρχεῖν, τὸς ἴσους καὶ ὁμοῖους ἀρχεῖν οἴσται
 35 δειν ὁμοῖως. ἃ μὲν ὅν οἱ διαμφοισθητῶντες πρὸς τὴν βασι-
 λείαν λέγουσι, σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν. ἀλλ' ἴσως ταῦτ' ἐπὶ μὲν 17
 τινῶν ἔχει τὸν τρόπον τῆτον, ἐπὶ δὲ τινῶν ἔχ' ὅπως. ἔτι γὰρ
 τι φύσει δεσποσὺν καὶ ἄλλο βασιλευτὸν καὶ ἄλλο πολιτι-
 κὸν καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον· τυραννικὸν δ' ἐκ ἐστὶ κατὰ
 φύσιν, ἔδδὲ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ὅσαι παρεμβάσεις εἰσίν·
 ταῦτα γὰρ γίνονται παρὰ φύσιν. ἀλλ' ἐκ τῶν εἰρημένων

. βασιλείας $I^2 Q^2 T^2$. || 9. πάντα $Q^2 T^2$. || 28. τοῖν γε I^2 , νόμον $I^2 Q^2 T^2$. || 36. τὸς] καὶ τὸς $Q^2 T^2$.

. ἱατροὶ καὶ κάμνοντες $Q^2 T^2$. || 2. τὸ — 3. κρίνειν om $Q^2 T^2$. || 8. πολλὰ om T^2 . || 12. ὁ post ἀνὴρ om I^2 . || 14. τι T^2 . || ἢ T^2 . || 17. ἀδυνατοὶ T^2 . || 18. ὡς — κρίνειν post 17. διορίζειν codices. || 33. ἴτε T^2 , αὐτὲ Q^2 . || 38. διαπορεῖν $I^2 Q^2 T^2$.

γε φανερόν ὡς ἐν μὲν τοῖς ὁμοίοις καὶ ἴσοις ἔτε συμφέρον
 ἐστὶν ἔτε δίκαιον εἶνα κύριον εἶναι πάντων, ἔτε μὴ νόμων ὄν-
 των, ἀλλ' αὐτὸν ὡς ὄντα νόμον, ἔτε νόμων ὄντων, ἔτε ἀγαθὸν
 ἀγαθὸν ἔτε μὴ ἀγαθὸν μὴ ἀγαθόν, οὐδ' ἂν κατ' ἀρετὴν
 ἀμείνων ἦ, εἰ μὴ τρέπαν τινά. τίς δ' ὁ τρόπος, λεκτέον·
 εἴρηται δὲ πως ἤδη καὶ πρότερον. πρῶτον δὲ διορίσειον τί τὸ
 βασιλευτόν καὶ τί τὸ ἀριστοκρατικόν καὶ τί τὸ πολιτικόν.
 βασιλευτὸν μὲν ἔν τὸ τοῦτόν ἐστι πλῆθος ὃ πέφυκε φέρειν
 γένος ὑπερέχον κατ' ἀρετὴν πρὸς ἡγεμονίαν πολιτικὴν, ἀρι-
 στοκρατικὸν δὲ πλῆθος ὃ πέφυκε φέρειν πλῆθος ἀρχεσθαι
 10 δυνάμενον τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴν ὑπὸ τῶν κατ' ἀρετὴν
 ἡγεμονικῶν πρὸς πολιτικὴν ἀρχήν, πολιτικὸν δὲ πλῆθος ἐν
 ᾧ πέφυκε [καὶ ἐν] ἐγγίνεσθαι πλῆθος πολεμικόν, δυνάμενον
 ἀρχεσθαι καὶ ἀρχεῖν κατὰ νόμον τὸν κατ' ἀξίαν διανεμόντα
 τοῖς εὐπόροις τὰς ἀρχάς. ὅταν ἔν ἡ γένος ὅλον ἢ καὶ τῶν
 15 ἄλλων ἓνα τινὰ συμβῇ διαφέροντα γενέσθαι κατ' ἀρετὴν
 τοσοῦτον ὥστ' ὑπερέχειν τὴν ἐκείνου τῆς τῶν ἄλλων πάντων,
 τότε δίκαιον τὸ γένος εἶναι τὸτο βασιλικόν καὶ κύριον πάν-
 των καὶ βασιλεία τὸν ἓνα τῶτον. καθάπερ γὰρ εἴρηται πρό-
 τερον, ἢ μόνον ἔτις ἔχει κατὰ τὸ δίκαιον, ὃ προφέρειν εἰώ-
 θασιν οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες, οἱ τε τὰς ἀριστοκρατικὰς
 καὶ οἱ τὰς ἐλιγαρχικὰς καὶ πάλιν οἱ τὰς δημοκρατικὰς·
 πάντες γὰρ καθ' ὑπεροχὴν ἀξιοῦσιν, ἀλλ' ὑπεροχὴν οὐ τὴν
 αὐτὴν ἀλλὰ κατὰ τὸ πρότερον λεχθέν. ἔτε γὰρ κτείνειν ἢ
 φυγαδεύειν ἢ δ' ὀφρακίζειν δὴ πε τὸν τοῦτόν πρέπον ἐστίν,
 20 οὐτ' ἀξίον ἀρχεσθαι κατὰ μέρος· ἢ γὰρ πέφυκε τὸ μέρος
 ὑπερέχειν τῷ παντός, τῷ δὲ τηλικαύτην ὑπερβολὴν ἔχοντι
 τοῦτο συμβέβηκεν. ὥστε λείπεται μόνον τὸ πείθεσθαι τῷ
 τοῦτόν, καὶ κύριον εἶναι μὴ κατὰ μέρος τῶτον ἀλλ' ἀπλῶς.
 25 περὶ μὲν ἔν βασιλείας, τίνας ἔχει διαφοράς, καὶ πότερον
 οὐ συμφέρει ταῖς πόλεσιν ἢ συμφέρει, καὶ τίσι, καὶ πῶς,
 18 διορίσθω τὸν τρόπον τῶτον. ἐπεὶ δὲ τρεῖς φασὲν εἶναι τὰς
 ὁρθὰς πολιτείας, τῶν δ' ἀναγκαῖον ἀρίστην εἶναι τὴν ὑπὸ
 τῶν ἀρίστων οἰκονομικὴν, τοιαύτη δ' ἐστὶν ἐν ἡ συμβέβη-
 κεν ἢ ἓνα τινὰ συμπάντων ἢ γένος ὅλον ἢ πλῆθος ὑπερέχον
 30 εἶναι κατ' ἀρετὴν, τῶν μὲν ἀρχεσθαι δυνάμενων τῶν δ'
 ἀρχεῖν πρὸς τὴν αἰρετωτάτην ζωὴν, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις ἐδεί-
 χθη λόγοις ὅτι τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι καὶ
 πολίτη τῆς πόλεως τῆς ἀρίστης, φανερόν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον
 καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνὴρ τε γίνεταί σπουδαῖος καὶ πόλιν συ-
 40 στήσειεν ἂν τις ἀριστοκρατικὴν ἢ βασιλευσμένην, ὡς' ἔσαι

καὶ παιδεία καὶ ἔτη ταῦτα σχεδὸν τὰ ποιῶντα στυ-
 ἀνδρα καὶ τὰ ποιῶντα πολιτικὸν καὶ βασιλικόν. ἀρι-
 νων δὲ τῶν περὶ τῆς πολιτείας ἤδη πειραστὸν λέγει
 ἀρίστης, τίνα πέφυκε γίνεσθαι τρόπον καὶ καθίστασθαι
 ἀνάγκη δὲ τὸν μέλλοντα περὶ αὐτῆς ποιήσεσθαι τὴν
 σήκυσαν σκέψιν

Δ.

• Ἐν ἀπάσαις ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις
 μὴ κατὰ μόριον γινόμεναις, ἀλλὰ περὶ γένος ἐν τι πᾶσι
 οὐσαις, μιᾶς ἐξ θεωρῆσαι τὸ περὶ διακρίνειν γένος ἀνά-
 οἶον ἀσκησις σώματι ποία τε ποιῶν συμφέρει καὶ τίς
 (τῷ γὰρ κάλλιπα ποφυκάτι καὶ κεχαρηγημένῳ τῷ ἡ
 5 ἀναγκαῖον ἀρμόττειν), καὶ τίς τοῖς πλείστοις μία πᾶσι
 γὰρ τὸτο τῆς γυμναστικῆς ἐστίν. ἔτι δ' εἰάν τις μὴ τῆς
 μένης ἐπιθυμῇ μήθ' ἔξεως μήτ' ἐπιστήμης τῶν περὶ τὴν
 νίαν, μηδὲν ἦτορ τῷ παιδοτρέφῃ καὶ τῷ γυμναστικῷ
 σκευάσαι τε καὶ ταύτην ἐπὶ τὴν δύναμιν. ἐμῶς δ' ἢ
 20 καὶ περὶ ἱατρικὴν καὶ περὶ ναυπηγίαν καὶ ἐπὶ τῇ καὶ
 πᾶσαν ἄλλην τέχνην ὁρῶμεν συμβαῖνον. ὥστε ὁμοί-
 καὶ πολιτείας τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐπιστήμης τὴν ἀρίστην
 τίς ἐστι, καὶ ποία τις ἂν ἴσα μάλιστα' εἴη κατ' εὐχὴν
 νὸς ἐμπαδίζοντος τῶν ἐκτός, καὶ τίς τῶν ἀρμόττων
 25 λαοὶ γὰρ τῆς ἀρίστης τυχεῖν ἴσως ἀδύνατον, ὥς τὴν
 σην τε ἀπλῶς καὶ τὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἀρίστην
 λεληθέναι τὸν νομοθέτην καὶ τὸν ὡς ἀληθῶς πλεονέ-
 30 δὲ τρίτην τὴν ἐξ ὑποθέσεως· δεῖ γὰρ καὶ τὴν δόξαν
 νασθαι θεωρεῖν, ἐξ ἀρχῆς τε πῶς ἂν γένοιστο, καὶ πῶς
 τίνα τρόπον ἂν σώζοιτο πλεῖστον χρόνον· λέγει δ' αὖτε
 πόλει συμβέβηκε μήτε τὴν ἀρίστην πολιτεύεσθαι πᾶσι
 ἀχορήγητον τε εἶναι καὶ τῶν ἀναγκαῖων, μήτε τὴν
 35 χομένην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ τίνα φασκεῖται
 πάντα δὲ ταῦτα τὴν μάλιστα πάσαις ταῖς πόλεσιν
 τισαν δεῖ γνωρίζειν, ὡς εἰ πλείστοι τῶν ἀποφασισμένων
 πολιτείας, καὶ εἰ τὰλλα λέγουσι καλῶς, τῶν γε χρηστῶν
 διαμαρτάνουσιν. ἢ γὰρ μόνον τὴν ἀρίστην δεῖ θεωρεῖν, αὐ-
 καὶ τὴν δυνατὴν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν βίαν καὶ πᾶσαν
 ἀπάσαις. νῦν δ' οἱ μὲν τὴν ἀπρετάτην καὶ δομένην
 40 λῆς χορηγίας ζητοῦσι μόνον· οἱ δὲ μᾶλλον κοινῇ
 γόντες, τὰς ὑπαρχούσας ἀναρπύντες πολιτείας, τὴν ἀπρε-
 τήν

3. ἀλλ' — ὅταν om Q²T². || 5. εἰ om Q²T². || 15. ἀπόροις pr I² et γ² I². || 18. τότε — πάντων om I². || 21. πᾶσι
 οἱ om pr I². || 23. ἀξιοῦσιν ἀλλ' ὑπεροχὴν om T². || 27. δι] δὲ τὴν I².

1. ταῦτα T². || σπουδαῖος — 2. ποιῶντα om I². || 10. ταῖς ante τέχναις om Q²V². || 17. ἀγοίας V². || 36. α om Q²V².

να ἄλλην ἐκαινῶσιν. χρὴ δὲ τοιαύτην εἰσπελάσθαι τάξιν
ἀδίκως ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν καὶ πεισθήσονται καὶ δυνή-
αι κοινωρεῖν, ὥς ἔστιν ἐκ ἐλαττοῦ ἔργον τὸ ἐπανορθῶσαι
ἰτεῖαν ἢ κατασκευάζειν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ καὶ τὸ μετα-
θάψειν τῷ μανθάνειν ἐξ ἀρχῆς. διὰ πρὸς τοῖς εἰρημαίνουσιν
ταῖς ὑπαρχούσαις πολιτείαις δεῖ δύνασθαι βοηθεῖν τὸν
ἰσικόν, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. τῷτο δὲ ἀδύνατον
ἵεντα πόσα πολιτείας ἐστὶν εἶδη. νῦν δὲ μίαν δημοκρα-
οῖονταί τινες εἶναι καὶ μίαν ὀλιγαρχίαν· οὐκ ἔστι δὲ
ἀληθές. ὥς τε δεῖ τὰς διαφορὰς μὴ λανθάνειν τὰς τῶν
ἰτεῶν, πόσαι, καὶ συντίθενται ποσῶν. μετὰ δὲ τῆς
ἥς φρονήσεως ταύτης καὶ νόμους τὺς ἀρίστους ἰδεῖν καὶ τὺς
τῇ τῶν πολιτειῶν ἀρμόττοντας· πρὸς γὰρ τὰς πολιτείας
νόμους δεῖ τίθεσθαι καὶ τίθενται πάντες, ἀλλ' ἢ τὰς πο-
λίαις πρὸς τὺς νόμους. πολιτεία μὲν γὰρ ἐστὶ τάξις ταῖς
ἐστὶν ἢ περὶ τὰς ἀρχάς, τίνα τρόπον νενέμηνται, καὶ τί
κύριον τῆς πολιτείας καὶ τί τὸ τέλος ἐκάστης τῆς κοινω-
νίας· νόμοι δὲ κεχωρισμένοι τῶν δηλούντων τὴν πολυ-
ν, καθ' ὅς δεῖ τὺς ἄρχοντας ἄρχειν καὶ φυλάττειν τὺς
αβαινόντας αὐτούς. ὥς τε δῆλον ὅτι τὰς διαφορὰς ἀναγ-
ιν καὶ τὸν ἀριθμὸν ἔχειν τῆς πολιτείας ἐκάστης καὶ πρὸς
τῶν νόμων θέσεις· ἢ γὰρ οἷον τε τὺς αὐτὰς νόμους συμ-
ειν ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐδὲ ταῖς δημοκρατίαις πάσαις,
ρ δὴ πλείους καὶ μὴ μία δημοκρατία μὴδὲ ὀλιγαρχία
ιν ἐστίν.

Ἐπεὶ δ' ἐν τῇ πρώτῃ μεθόδῳ περὶ τῶν πολιτειῶν διει-
σθῆα τρεῖς μὲν τὰς ὁρθὰς πολιτείας, βασιλείαν ἀριστο-
κράτειαν πολιτείαν, τρεῖς δὲ τὰς τούτων παρεκβάσεις, τυραν-
μὲν βασιλείας, ὀλιγαρχίαν δὲ ἀριστοκρατίαν, δημοκρα-
τίαν πολιτείαν, καὶ περὶ μὲν ἀριστοκρατίας καὶ βασιλείας
ταὶ (τὸ γὰρ περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας θεωρῆσαι ταῦτο
περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν τῶν ὀνομάτων· βούλεται γὰρ
τὴν κατ' ἀρετὴν συνεστάναι κεχωρηγημένην), ἐπὶ δὲ τί
βέβαιον ἀλλήλων ἀριστοκρατία καὶ βασιλεία, καὶ πότε
βασιλείαν νομίζουσιν, διώρισται πρότερον, λοιπὸν περὶ πο-
λίαις διελεῖν τῆς τῷ κοινῷ προσαγορευομένης ὀνομασί-
ας περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, ὀλιγαρχίας τε καὶ δημο-
κρατίας καὶ τυραννίδος. φανερόν μὲν οὖν καὶ τούτων τῶν
ἐκβάσεων τίς χειρόστη καὶ δευτέρα τίς. ἀνάγκη γὰρ
μὲν τῆς πρώτης καὶ θειοτάτης παρεκβάσειν εἶναι χειρί-
· τὴν δὲ βασιλείαν ἀναγκαῖον ἢ τὸνομα μόνον ἔχειν ἢ

ἔσαν, ἢ διὰ πολλὴν ὑπεροχὴν εἶναι τὴν τοῦ βασιλεύοντος,
ὥστε τὴν τυραννίδα χειρίστην ἔσαν πλείστον ἀπέχειν πολε-
μίας, δευτέρον δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν (ἢ γὰρ ἀριστοκρατία διέ-
στηκεν ἀπὸ ταύτης πολὺ τῆς πολιτείας), μετριοτάτην δὲ
τὴν δημοκρατίαν. ἤδη μὲν ἔν τις ἀπεφάνητο καὶ τῶν πρό-
τερον ἔτι, ἢ μὴν εἰς ταῦτο βλέψας ἡμῖν. ἐκείνος μὲν γὰρ
ἔκρινε πασῶν μὲν ὑπὸν ἐπεικῶν, οἷον ὀλιγαρχίας τε χρη-
στῆς καὶ τῶν ἄλλων, χειρόστην δημοκρατίαν, φαύλων δὲ
ἀρίστην· ἡμεῖς δὲ ὅλως ταύτας ἐξημαρτημένας εἶναι φάμεν,
καὶ βελτίω μὲν ὀλιγαρχίαν ἄλλην ἄλλης οὐ καλῶς ἔχει
λέγειν, ἥττον δὲ φαύλην. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τοιαύτης κρι-
σεως ἀφείσθω τὰ νῦν· ἡμῖν δὲ πρῶτον μὲν διαιρετέον πόσαι
διαφοραὶ τῶν πολιτειῶν, εἴπερ ἔστιν εἶδη πλείονα τῆς τε δη-
μοκρατίας καὶ τῆς ὀλιγαρχίας, ἔπειτα τίς κοινοτάτη καὶ
τίς αἰρετωτάτη μετὰ τὴν ἀρίστην πολιτείαν, καὶ εἴ τις ἄλλη
τοτύχηκεν ἀριστοκρατικὴ καὶ συνεστῶσα καλῶς· ἀλλὰ ταῖς
πλείσταις ἀρμόττοντα πόλεις τίς ἐστίν. ἔπειτα καὶ τῶν ἄλ-
λων τίς τίσιν αἰρετή· τάχα γὰρ τοῖς μὲν ἀναγκαῖα δημο-
κρατία μᾶλλον ὀλιγαρχία, τοῖς δ' αὕτη μᾶλλον ἐκείνη.
μετὰ δὲ ταῦτα τίνα τρόπον δεῖ καθιστάναι τὸν βυλόμενον
ταύτας τὰς πολιτείας, λέγω δὲ δημοκρατίας τε καὶ ἑκα-
στον εἶδος καὶ πάλιν ὀλιγαρχίας. τέλος δὲ πάντων τούτων,
ὅταν ποιησώμεθα συντόμως τὴν ἐνδεχομένην μνείαν, περα-
τέον ἐπελεῖν τίνες φθοραὶ καὶ τίνες σωτηρίαι τῶν πολιτειῶν
καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἐκάστης, καὶ διὰ τίνος αἰτίας ταῦτα
μάλιστα γίνεσθαι πέφυκεν.

Τῷ μὲν ἔν εἶναι πλεῖς πολιτείας αἴτιον ὅτι πάσης ἐστὶ
μέρη πλείω πόλεις τὸν ἀριθμὸν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐξ οἰκῶν
συνεικμενέας πάσας ὁρῶμεν τὰς πόλεις, ἔπειτα πάλιν τότε
τῷ πλείους τὺς μὲν εὐπόρους ἀναγκαῖον εἶναι τὺς δ' ἀπόρους
τὺς δὲ μέσους, καὶ τῶν εὐπόρων δὲ καὶ τῶν ἀπόρων τὸ μὲν
ὀπλιτικὸν τὸ δὲ ἀνοπλον. καὶ τὸν μὲν γεωργικὸν ὄμιον ὁρῶ-
μεν ὄντα, τὸν δ' ἀγοραῖον, τὸν δὲ βάνανσον. καὶ τῶν γνω-
ρίμων εἰς διαφορὰς καὶ κατὰ τὸν πλῆτον καὶ τὰ μεγέθη
τῆς ὥσας, οἷον ἱπποτροφίας· τότε γὰρ ἢ ῥάδιον μὴ πλου-
τύντας ποιεῖν. διόπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὅσαι πόλεις
ἔσαν. ἐχρῶντο δὲ πρὸς τὺς πολεμίας ἱπποὺς πρὸς τὺς ἀνυ-
γεῖτοντας, οἷον Ἑρετριεῖς καὶ Χαλκιδικεῖς καὶ Μάγνητες οἱ ἐπὶ
Μαιάνδρῳ καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ περὶ τὴν Ἀσίαν. ἐπὶ πρὸς
ταῖς κατὰ πλῆτον διαφοραῖς ἐστὶν ἢ μὲν κατὰ γένος ἢ δὲ

3. κινεῖν corr I². || 7. καὶ om I². || 24. πλείω I², πλείω Q²V².
19. τοῖς] τίς V². || 25. ἐκάστου I²Q²V². || 37. ἢ om Q²V².

κατ' ἀρετήν, καὶ εἴ τι δὴ τοῦτον ἕτερον εἴρηται πόλεως εἶναι μέρος ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀριστοκρατίαν· ἐκεῖ γὰρ διειλόμεθα ἐκ πόσιον μερῶν ἀναγκαίων ἐς πᾶσα πόλιν· τούτων γὰρ τῶν μερῶν ὅτε μὲν πάντα μετέχει τῆς πολιτείας, ὅτε δ' ἐλάττω, ὅτε δὲ πλείω. φανερόν τοίνυν ὅτι πλείους ἀναγκαῖον 5 εἶναι πολιτείας, εἶδει διαφερούσας ἀλλήλων· καὶ γὰρ ταῦτ' εἶδει διαφέρει τὰ μέρη σφῶν αὐτῶν. πολιτεία μὲν γὰρ ἡ τῶν ἀρχῶν τάξις ἐστὶ ταύτην δὲ διανεμόνται πάντες ἢ κατὰ τὴν δύναμιν τῶν μετεχόντων ἢ κατὰ τιν' αὐτῶν ἰσότητά κοινήν, λέγω δ' οἷον τῶν ἀπόρων ἢ τῶν εὐπόρων, ἢ κοινήν 10 τιν' ἀμφοῖν. ἀναγκαῖον ἄρα πολιτείας εἶναι τοσαύτας ὅσαι περ τάξεις κατὰ τὰς ὑπεροχὰς εἰσι καὶ κατὰ τὰς διαφορὰς τῶν μορίων. μάλιστα δὲ δοκοῦσιν εἶναι δύο, καθάπερ ἐπὶ τῶν πνευμάτων λέγεται τὰ μὲν βόρεια τὰ δὲ νότια, τὰ δ' ἄλλα τῶν παρεκβάσεις· οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν δύο, 15 δῆμος καὶ ὀλιγαρχία. τὴν γὰρ ἀριστοκρατίαν τῆς ὀλιγαρχίας εἶδος τιθέασιν ὡς ὅσαν ὀλιγαρχίαν τινά, καὶ τὴν καλουμένην πολιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἐν τοῖς πνεύμασι τὸν μὲν ζέφυρον τῷ βορέου, τῷ δὲ νότῳ τὸν εὐρον. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰς ἀρμονίας, ὡς φασὶ τινες· καὶ γὰρ ἐκεῖ 20 τιθένται εἶδη δύο, τὴν ὠριζὶ καὶ τὴν φρυγισί, τὰ δὲ ἄλλα συντάγματα τὰ μὲν Δώρια τὰ δὲ Φρύγια καλεῖσιν. μάλιστα μὲν ἔν εἰώθασιν ὥτως ὑπολαμβάνειν περὶ τῶν πολιτειῶν· ἀληθέστερον δὲ καὶ βέλτιον ὡς ἡμεῖς διελομεν, δυοῖν ἢ μιᾶς ὕψους τῆς καλῶς συνεστηκυίας τὰς ἄλλας εἶναι παρεκβάσεις, τὰς μὲν τῆς εὐ κεκραμένης ἀρμονίας, τὰς δὲ τῆς ἀρίστης πολιτείας, ὀλιγαρχικὰς μὲν τὰς συντονωτέρας καὶ δεσποτικωτέρας, τὰς δ' ἀνειμένους καὶ μαλακὰς δημο- 25 τικάς.

4 Οὐ δεῖ δὲ τιθέναι δημοκρατίαν, καθάπερ εἰώθασιν τινες 30 νῦν ἀπλῶς οὕτως, ὅπου κύριον τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ πανταχῷ τὸ πλεον μέρος κύριον· ὅδ' ὀλιγαρχίαν, ὅπου κύριοι ὀλίγοι τῆς πολιτείας. εἰ γὰρ εἴησαν οἱ πάντες χεῖροι καὶ τριακόςιοι, καὶ τούτων οἱ χεῖροι πλείουςιοι, καὶ μὴ μεταδίδοιεν ἀρχῆς τοῖς τριακόςιοις καὶ πένησιν 35 ἐλευθέρους ὅσοι καὶ τᾶλλα ὁμοίοις, ὅθεις ἂν φαίη δημοκρατεῖσθαι τούτους. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πένητες μὲν ὀλίγοι εἴεν, κρείττους δὲ τῶν εὐπόρων πλειόνων ὄντων, οὐδεὶς ἂν ὀλιγαρχίαν προσαγορεύσειεν ὅδε τὴν τοιαύτην, εἰ τοῖς ἄλλοις ὅσοι πλουσίοις μὴ μετῇ τῶν τιμῶν. μάλλον τοίνυν λεκτέον ὅτι 40 μὲν ἔν ἐς τὸ περὶ τὴν τροφήν πλῆθος, οἱ καλέμενοι γὰρ

δῆμος μὲν ἐστὶν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι κύριοι ὦσιν, ὀλιγαρχία δ' ὅταν οἱ πλούσιοι. ἀλλὰ συμβαίνει τὸς μὲν πολλὰς τὺς δ' ὀλίγας· ἐλεύθεροι μὲν γὰρ πολλοί, πλούσιοι δ' ὅ και γὰρ ἂν εἰ κατὰ μέγεθος διανεμόντο τὰς ἀρχάς, ἐν Αἰθιοπία φασὶ τινες, ἢ κατὰ κάλλος, ὀλιγαρχία ἢ ὀλίγον γὰρ τὸ πλῆθος καὶ τὸ τῶν καλῶν καὶ τὸ τῶν γάλων. ἢ μὴν ἀλλ' ὅδε τύποις μόνον ὡς αὐτῶς ἔχει τὰς πολιτείας ταύτας· ἀλλ' ἐπεὶ πλείονα μέρος καὶ δῆμος καὶ τῆς ὀλιγαρχίας εἰσὶν, ἐπὶ διαλεπτέον ὡς ἔν' ἐλευθέρους ὀλίγοι ὄντες πλειόνων καὶ μὴ ἐλευθέρων ἢ δῆμος, οἷον ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ ἐν τῷ Ἰονίῳ καὶ ἐν Θήρ τούτων γὰρ ἑκατέρω τῶν πόλεων ἐν ταῖς τιμαῖς ἔτι διαφέροντες κατ' εὐγένειαν καὶ πρῶτοι κατασχόντες ἀποικίας, ὀλίγοι ὄντες πολλῶν, οὗτ' ἂν οἱ πλείους ἐκ τῆς ἀρχῆς ὦσιν, ὀλιγαρχία δ' ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ ἄλλοι 50 σερροι ὀλίγοι ὄντες.

Ὅτι μὲν οὖν πολιτείαί πλείους, καὶ δι' ἡ αἰτία, ἢ ται· διότι δὲ πλείους τῶν εἰρημένων, καὶ τὸς καὶ δι' ἀνάγκην ἀρχὴν λαβόντες τὴν εἰρημένην πρότερον. ἢ γυμνὸν γὰρ οὐχ ἓν μέρος ἀλλὰ πλείονα πᾶσαν ἔχοντα ὥσπερ ἔν εἰ ζῶν προηρόμεθα λαβεῖν εἶδη, πρῶτον ὅδε θωριζόμεν ὅπερ ἀναγκαῖον πᾶν ἔχειν ζῶν, ὡς ἐκ τῶν αἰσθητηρίων καὶ τὸ τῆς τροφῆς ἐργαστικὸν καὶ ὡς οἷον σῶμα καὶ κοιλίαν, πρὸς δὲ τούτοις, οἷς κοῖται πρὸ ἑκάστου αὐτῶν· εἰ δὴ τοσαῦτα εἶδη μόνον, ταῦτα ἔν 55 διαφοραί, λέγω δ' οἷον στόματός τινα πλείω γένη πλείους καὶ τῶν αἰσθητηρίων, ἐπὶ δὲ καὶ τῶν κινητικῶν ὁ τῆς συζύξεως τῆς τούτων ἀριθμὸς ἐξ ἀνάγκης πλείω γένη ζῶν (ἢ γὰρ οἷον τε ταῦτ' ὅδε ζῶν ἔχοντα στόματος διαφορὰς, ὁμοίως δὲ οὐδ' ὧτων), ὡς ἔστιν ἐν φθῶσι τῶν πάντων οἱ ἐνδεχόμενοι συνδυασμοί, ταῦτα εἶδη ζῶν, καὶ τοσαῦτ' εἶδη τοῦ ζῶντος ὅσας περ αἱ εὐχῆ τῶν ἀναγκαίων μορίων εἰσὶν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν εἰρημένων πολιτειῶν· καὶ γὰρ αἱ πόλεις οὐκ ἐξ ἑνὸς ἐκ πολλῶν σύγκεινται μερῶν, ὥσπερ εἴρηται πάλαι 60 μὲν ἔν ἐς τὸ περὶ τὴν τροφήν πλῆθος, οἱ καλέμενοι γὰρ

1. δι' Q¹V¹ et pr I¹. || 2. διειλόμεν I¹V¹. || 9. τὴν et αὐτῶν om Q¹. || 24. δυοῖν U¹V¹. || 30. δι' om Q¹U¹V¹. || 31. — 33. ὀλίγοι post 37. τούτους I¹Q¹U¹V¹. || 33. τῆς πολιτείας ὀλίγοι Q¹. || 36. ὁμοίως U¹. || 37. εἰ] οἱ U¹. || 39. καὶ] εἰ U¹.

1. ὀλιγαρχίαν U¹. || 15. ἐν] ἐν I¹Q¹V¹. || 40. οἱ om I¹.

ὑπερὸν δὲ τὸ καλλόμενον βάνανυσον· ἐξὶ δὲ τούτου περὶ
 ἄλλων ὧν ἄνευ πόλιν ἀδύνατον οἰκεῖσθαι· τούτων δὲ
 χυλῶν τὰς μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν δεῖ, τὰς δὲ εἰς
 ἢ τὸ καλῶς ζῆν. τρίτον δ' ἀγοραῖον· λέγω δ' ἀγο-
 ς περὶ τὰς πράξεις καὶ τὰς ὠνὰς καὶ τὰς ἐμπορίας καὶ
 εἰς διατρίβον. τέταρτον δὲ τὸ θητικόν. πέμπτον δὲ
 τὸ προπολεμῆσον· ὃ τῶν ὕβεν ἥτιόν ἐστιν ἀναγκαῖον
 εἶναι, εἰ μέλλουσι μὴ θυλίσσειν τοῖς ἐπῆσι. μὴ γὰρ ἐν
 δυνάτων ἢ πόλιν ἄξιον εἶναι καλεῖν τὴν φύσει δόλην·
 οὐ γὰρ ἢ πόλις, τὸ δὲ δοῦλον ἐκ αὐτάρκους. διόπερ
 πολιτεία κομψῶς τῆτο, ἢ ἰκανῶς δὲ εἴρηται. φησὶ
 Σωκράτης ἐκ τεττάρων τῶν ἀναγκαιοτάτων πόλιν
 ὅθαι, λέγει δὲ τούτους ὑφάντην καὶ γεωργὸν καὶ σκυ-
 ν καὶ οἰκοδόμον· πάλιν δὲ προστίθῃσιν, ὡς ἔχ αὐτάρ-
 κων, χαλκία καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις βοσκήμα-
 τ' δ' ἐμπορὸν τε καὶ κάπηλον, καὶ ταῦτα πάντα γέ-
 κλήρωμα τῆς πρώτης πόλεως, ὡς τῶν ἀναγκαίων γε
 πᾶσαν πόλιν συνεξηκυῖαν, ἀλλ' ἢ τῷ καλῷ μᾶλλον,
 ἢ διομένην σκυτέων τε καὶ γεωργῶν. τὸ δὲ προπολε-
 μ' πρότερον ἀποδίδωσι μέρος πρὶν ἢ τῆς χώρας αὐξο-
 καὶ τῆς τῶν πλησίων ἀποτομῆς εἰς πόλεμον κατα-
 ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τοῖς τέτταρσι καὶ τοῖς ὁποιοῦσιν
 ἰς ἀναγκαῖον εἶναι τινα τὸν ἀποδώσοντα καὶ κρινόντα
 αἰον. εἴπερ οὖν καὶ ψυχὴν ἂν τις θεῖη ζῶον μόνον
 ἢ σῶμα, καὶ πόλεων τὰ τοιαῦτα μᾶλλον θετέον
 τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν συντείνοντων, τὸ πολεμικόν
 μετέχον δικαιοσύνης δικαστικῆς, πρὸς δὲ τούτοις τὸ
 ἴμενον, ὅπερ ἐστὶ συνέσεως πολιτικῆς ἔργον. καὶ ταῦτ'
 χωρισμένως ὑπάρχει τισὶν εἴτε τοῖς αὐτοῖς, ὕβεν δια-
 πρὸς τὸν λόγον· καὶ γὰρ ὀπλιτεύειν καὶ γεωργεῖν
 ἴκει τοῖς αὐτοῖς πολλάκις. ὥςπερ καὶ ταῦτα καὶ
 θετέα μέρη τῆς πόλεως, φανερόν ἐστι τὸ γε ὀπλιτι-
 ἀναγκαῖον εἶναι μόνον τῆς πόλεως. ἑβδομὸν δὲ τὸ ταῖς
 λειτουργεῖν, ὃ καλλόμενον εὐκόρυς. ὄγδοον δὲ τὸ δημιου-
 ς καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς λειτουργεῖν, εἴπερ ἄνευ ἀρχόν-
 δύνατον εἶναι πόλιν. ἀναγκαῖον οὖν εἶναι τινὰς τοὺς
 ἄρχειν καὶ λειτουργοῦντας ἢ συνεχῶς ἢ κατὰ
 τῇ πόλει ταύτην πᾶν λειτουργίαν. λοιπὰ δὲ περὶ ὧν
 ἵκονται διωριζόμενοι ἀρτίως, τὸ βουλευόμενον καὶ κρινόν-
 ὧν δικαίων τοῖς ἀμφισβητούσιν. εἴπερ οὖν ταῦτα δεῖ
 καὶ ταῖς πόλεσι καὶ καλῶς γίνεσθαι καὶ δικαίως,

ἀναγκαῖον καὶ μετέχοντας εἶναι τινὰς ἀρετῆς τῶν πολι-
 τῶν. τὰς μὲν οὖν ἄλλας δυνάμεις τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχειν
 ἐνδέχασθαι δοκεῖ πολλοῖς, οἷον τὴν αὐτὴν εἶναι τὴν προπολε-
 μούντας καὶ γεωργούντας καὶ τεχνίτας, ἐπὶ δὲ τὴν βουλευ-
 μένους τε καὶ κρινόντας· ἀντιποιοῦνται δὲ καὶ τῆς ἀρετῆς
 πάντες, καὶ τὰς πλείους ἀρχὰς ἄρχειν οἰονται δύνασθαι.
 ἀλλὰ πένεσθαι καὶ πλετεῖν τὴν αὐτὴν ἀδύνατον. διὸ ταῦτα
 μέρη μάλιστα εἶναι δοκεῖ πόλεως, οἱ εὐποροὶ καὶ οἱ ἄποροι.
 ἐπὶ δὲ διὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς δὲ
 πολλοὺς, ταῦτα ἐναντία μέρη φαίνεται τῶν τῆς πόλεως
 μορίων. ὥςπερ καὶ τὰς πολιτείας κατὰ τὰς ὑπεροχὰς τῶν
 καθιστάσιν, καὶ δύο πολιτείας δοκῶσιν εἶναι, δημοκρατία καὶ
 ὀλιγαρχία.

Ὅτι μὲν οὖν εἰς πολιτείας πλείους, καὶ διὰ τινὰς
 αἰτίας, εἴρηται πρότερον· ὅτι δ' ἐστὶ καὶ δημοκρατίας εἶδη
 πλείων καὶ ὀλιγαρχίας, λέγωμεν. φανερόν δὲ τοῦτο καὶ ἐκ
 τῶν εἰρημένων. εἶδη γὰρ πλείων τῶν τε δήμῳ καὶ τῶν λεγο-
 μένων γνωρίμων ἐστίν, οἷον δήμῳ μὲν εἶδη ἐν μὲν οἱ γεωργοί,
 ἕτερον δὲ τὸ περὶ τὰς τέχνας, ἄλλο δὲ τὸ ἀγοραῖον τὸ περὶ
 ὧν καὶ πρᾶσιν διατρίβον, ἄλλο δὲ τὸ περὶ θάλατταν, καὶ
 τούτου τὸ μὲν πολεμικόν, τὸ δὲ χρηματιστικόν, τὸ δὲ πορ-
 θευτικόν, τὸ δ' ἀλιευτικόν (πολλαχῇ γὰρ ἑκαστα τούτων
 πολυόχλα, οἷον ἀλιεῖς μὲν ἐν Τάραντι καὶ Βυζαντίῳ, τριη-
 ρικὸν δὲ Ἀθήνησιν, ἐμπορικὸν δὲ ἐν Αἰγίνῃ καὶ Χίῳ, πορ-
 θευτικὸν ἐν Τενέδῳ), πρὸς δὲ τέτοις τὸ χειρητικόν καὶ τὸ
 μικρὰν ἔχον οὐσίαν ὥστε μὴ δύνασθαι σχολάζειν, ἐπὶ τὸ
 μὴ ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν ἐλευθέρων, καὶ εἴ τι τοιοῦτον
 ἑτέρου πληθους εἶδος. τῶν δὲ γνωρίμων πλοῦτος, εὐγένεια,
 ἀρετή, παιδεία, καὶ τὰ τούτοις λεγόμενα κατὰ τὴν αὐτὴν
 διαφορὰν. δημοκρατία μὲν οὖν ἐστὶ πρώτη μὲν ἢ λεγομένη
 μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον. ἴσον γὰρ φησὶν ὁ νόμος ὁ τῆς
 τοιαύτης δημοκρατίας τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπάρχειν τοὺς
 ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίως εἶναι ὁποτέρωθεν, ἀλλ'
 ὁμοίως ἀμφοτέρωθεν. εἴπερ γὰρ ἐλευθερία μάλιστα ἐστὶν ἐν δη-
 μοκρατίᾳ, καθάπερ ὑπολαμβάνουσιν τινες, καὶ ἰσότης, οὕτως
 ἂν εἴη μάλιστα, κοινωνοῦντων ἀπάντων μάλιστα τῆς πολε-
 τείας ὁμοίως. ἐπεὶ δὲ πλείων ὁ δῆμος, κύριον δὲ τὸ δοῦναι
 τοῖς πλείοσι, ἀνάγκη δημοκρατίαν εἶναι ταύτην. ἐν μὲν ἐν
 εἶδος δημοκρατίας τῆτο, ἄλλο δὲ τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τιμη-
 μάτων εἶναι, βραχέων δὲ τῶν ὄντων· δεῖ δὲ τῷ κτωμένῳ
 ἐξουσίαν εἶναι μετέχειν, καὶ τὸν ἀποβάλλοντα μὴ μετέχειν.

.. ἀποτομῆς *I*². || 22. τίσασιν *I*². || 23. τινὰ *om Q²V²*. || 34. λειτουργῶν *Q²V²*.

τοὺς ante προπολεμούντας *om Q²V²*. || 6. πάντες *om I²*. || ἀρχὰς *om Q²V²*. || 20. διατρίβον] ἀγορεῖν *Q²*. || περὶ τὴν θάλατταν
*I*². || 38. δημοκρατίας — 39. εἶδος *om I²*. || 40. κτωμένῳ *V²*.

ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τὸ μετέχειν ἅπαντας τὸς πολίτας ὅσοι ἀνυπεύθυνοι, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον. ἕτερον δὲ εἶδος δημοκρατίας τὸ πᾶσι μετεῖναι τῶν ἀρχῶν, ἐὰν μόνον ἢ πολλῆς, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον. ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τᾶλλα μὲν εἶναι ταῦτά, κύριον δ' εἶναι τὸ πλῆθος καὶ μὴ τὸν νόμον· τὺτο δὲ γίνεται, ὅταν τὰ ψήφισματα κύρια ἢ ἀλλὰ μὴ ὁ νόμος. συμβαίνει δὲ τοῦτο διὰ τοὺς δημοαγωγούς. ἐν μὲν γὰρ ταῖς κατὰ νόμον δημοκρατυμέναις οὐ γίνεται δημοαγωγός, ἀλλ' οἱ βέλτιστοι τῶν πολιτῶν εἰσὶν ἐν προεδρίᾳ· ὅπερ δ' οἱ νόμοι μὴ εἰσι κύριοι, ἐνταῦθα γίνονται δημοαγωγοί. μόναρχος γὰρ ὁ δῆμος γίνεται, σύνθετος εἰς ἐκ πολλῶν· οἱ γὰρ πολλοὶ κύριοι εἰσιν ἕχ' ὡς ἑκαστος ἀλλὰ πάντες. Ὁμηρος δὲ ποίαν λέγει ἐκ ἀγαθὸν εἶναι πολυκοιρανίην, πότερον ταύτην ἢ ὅταν πλείους ὦσιν οἱ ἄρχοντες ὡς ἑκαστος, ἀδελφόν. ὁ δ' ἐν τοιούτῳ δῆμος, αἶτε μόναρχος ὢν, ζητεῖ μόνον αὐτὸν διατρεῖν καὶ τὸ μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ νόμου, καὶ γίνεται δεσποτικός, ὥστε οἱ κόλακες ἐντιμοί· καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος δῆμος ἀνάλογον τῶν μοναρχιῶν τῇ τυραννίδι. διὸ καὶ τὸ ἥθος τὸ αὐτό, καὶ ἀμφω δεσποτικὰ τῶν βελτιόνων, καὶ τὰ ψήφισματα ὥσπερ ἐκεῖ τὰ ἐπιτάγματα, καὶ ὁ δημοαγωγός καὶ ὁ κόλαξ οἱ αὐτοὶ καὶ ἀνάλογον· καὶ μάλιστα δ' ἐκότεροι παρ' ἐκατέρωι ισχύουσιν, οἱ μὲν κόλακες παρὰ τυραννοῖς, οἱ δὲ δημοαγωγοὶ παρὰ τοῖς δῆμοις τοῖς τοιούτοις. αἵτιοι δ' εἰσὶ τῷ εἶναι τὰ ψήφισματα κύρια ἀλλὰ μὴ τὸς νόμους· ἔτσι, πάντα ἀνάγοντες εἰς τὸν δῆμον· συμβαίνει γὰρ αὐτοῖς γίνεσθαι μεγάλοις διὰ τὸ τὸν μὲν δῆμον πάντων εἶναι κύριον, τῆς δὲ τοῦ δήμου δόξης τύπος· πείθεται γὰρ τὸ πλῆθος τοῖς τοιούτοις. ἔτι δ' οἱ ταῖς ἀρχαῖς ἐγκαλοῦντες τὸν δῆμον φασὶ δεῖν κρίνειν· ὁ δὲ ἀσμένως δέχεται τὴν πρόκλησιν, ὥς καταλύονται πᾶσαι αἱ ἀρχαί. εὐλόγως δὲ ἂν δόξειεν ἐπιτιμᾶν ὁ φάσκων τὴν τοιαύτην εἶναι δημοκρατίαν ἢ πολιτείαν· ὅπερ γὰρ μὴ νόμοι ἄρχουσιν, οὐκ ἔστι πολιτεία. δεῖ γὰρ τὸν μὲν νόμον ἄρχειν. πάντων, τῶν δὲ καθ' ἑκαστα τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πολιτείαν κρίνειν. ὥστ'· εἴπερ ἐστὶ δημοκρατία μία τῶν πολιτειῶν, φανερόν ὡς ἡ τοιαύτη κατάστασις, ἐν ἣ ψήφισμασι πάντα διοικεῖται, οὐδὲ δημοκρατία κυρίως· οὐδὲν γὰρ ἐνδέχεται ψήφισμα εἶναι καθόλου. τὰ μὲν ἐν τῇ δημοκρατίας εἶδη διορίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

5 Ὀλιγαρχίας δὲ εἶδη, ἐν μὲν τὸ ἀπὸ τιμημάτων εἶναι τὰς ἀρχὰς τηλικούτων ὥστε τὸς ἀπόρους μὴ μετέχειν πλείους ὄντας, ἐξεῖναι δὲ τῷ πτωμένῳ μετέχειν τῆς πολιτείας. ἄλλο

δέ, ὅταν ἀπὸ τιμημάτων μακρῶν ὦσιν αἱ ἀρχαί καὶ ταὶ αὐτοὶ τοὺς ἐλλείποντας. ἂν μὲν οὖν ἐκ πάντων τῶτο ποιῶσι, δοκεῖ τῷ εἶναι μᾶλλον ἀριστοκρατίαν, ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, ὀλιγαρχικόν. ἕτερον εἶδος ὁ χῆρας, ἔταν παῖς ἀντὶ πατρός εἰσῆ. τέταρτον δ', ὑπάρχη τό τε νῦν λαχθὲν καὶ ἄρχῃ μὴ ὁ νόμος ἀρχοντες. καὶ ἔστιν ἀντίστροφος αὕτη ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ὥσπερ ἡ τυραννὶς ἐν ταῖς μοναρχίαις καὶ περὶ τῆς ταίας εἴπαμεν δημοκρατίας ἐν ταῖς δημοκρατίαις καὶ τοῖς ἄλλοις δὴ τὴν τοιαύτην ὀλιγαρχίαν δυναστείαν.

Ὀλιγαρχίας μὲν ἔστιν ὅσαυτα καὶ δημοκρατίαι δὲ λαμβάνειν ὅτι πολλαχού συμβέβηκεν ὡς πρὸς πολιτείαν τὴν κατὰ τοὺς νόμους μὴ δημοκρατίαν εἶναι ἡ τὸ ἥθος καὶ τὴν αἰσῶν πολιτεύεσθαι δημοκρατίαν, ἢ δὲ πάλιν παρ' ἄλλοις τὴν μὲν κατὰ τὸς νόμους εἶναι τείαν δημοκρατίαν, τῇ δ' αἰσῶν καὶ τοῖς ἑτέροις ἀρχαῖς χειρῶν μᾶλλον. συμβαίνει δὲ τοῦτο μάλιστα διὰ μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν· οὐ γὰρ εὐθὺς μεταβάλλονται ἀλλ' ἀγαπῶσι τὰ πρῶτα μικρὰ πλεονεκτηντες τῶν ἄλλων, ὥσθ' οἱ μὲν νόμοι διαμένουσιν οἱ προὑπάρχοντες, τοῦσι δ' οἱ μεταβάλλοντες τὴν πολιτείαν.

Ὅτι δ' ἐστὶ τὸσαῦτα εἶδη δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας, ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων φανερόν ἐστιν. ἀπὸ τῆς ἢ πάντα τὰ εἰρημένα μέρη τῷ δήμῳ κοινωτέῃ τῆς πόλεως ἢ τὰ μὲν τὰ δὲ μὴ. ὅταν μὲν ἐν τῷ γεωργικῷ καὶ ἐκτετακμένον μετρίαν ἔσται κύριον ἢ τῆς πολιτείας, τίεται κατὰ νόμους· ἔχουσι γὰρ ἐργαζόμενοι ζῆν, οὐδὲν δὲ σχολάζειν, ὥς τὸν νόμον ἐπισήσαντες ἐκκλησιάζονται ἀναγκαίως ἐκκλησίας· τοῖς δὲ ἄλλοις μετέχειν ἔχειν καὶ κτήσανται τὸ τίμημα τὸ διορισμένον ὑπὸ τῶν νόμων· πᾶσι τοῖς πτωμένοις ἔχεις μετέχειν.] ὅλας μὲν γὰρ καὶ μὴ ἐξεῖναι πᾶσιν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ δὴ ἐξεῖναι σχολάζειν ἀδύνατον μὴ προσόδων ὦσιν. τὺτο μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας, ἕτερον δὲ εἶδος ἡ ἐκτετακμένη αἵρεσις· ἐστὶ γὰρ καὶ πᾶσιν ἐξεῖναι τὴν πόλιν οὐνοῖς κατὰ τὸ γένος, μετέχειν μέντοι δυναμένους γὰρ ζεῖν. διόπερ ἐν τῇ τοιαύτῃ δημοκρατίᾳ οἱ νόμοι ἐπὶ τὰς ἀρχὰς διατρεῖν μὴ εἶναι πρόσδοτον. τρίτον δ' εἶδος τὸ πᾶσι ἢ ὅσοι ἐν ἐλευθέρῳ ὦσι, μετέχειν τῆς πολιτείας, μὴ μετέχειν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, ὥστ' ἀναγκάζονται ἐν ταύτῃ ἄρχειν τὸν νόμον. τέταρτον δὲ εἶδος δημοκρατίας

1. ἕτερον — μετέχειν om I². || 9. πολιτειῶν V². || 21. καὶ ante μάλιστα om Q⁴V². || 22. παρ' om I²V², παρ' ἐκτετακτῆς Q⁴. || 26. πάντων om Q⁴V².

1. μικρῶν codices. || 9. εἴπομεν Q⁴. || 15. τὸς om Q⁴V². || 30. διὸ — 31. μετέχειν om I²Q⁴V². || 36. δυναμένους I².

τυαία τοῖς χρόνοις ἐν ταῖς πόλεσι γεγενημένη. διὰ
 ἡ μάλιστα γεγονέναι πολὺ τὰς πόλεις τῶν ἐξ ὑπαρχῆς
 οσέδων ὑπάρχειν εὐπορίας, μετέχουσιν μὲν πάντες τῆς
 ἰσῆς διὰ τὴν ὑπεροχὴν ταύτην πλεόνους, κοινωνοῦσι δὲ καὶ
 ὄνται διὰ τὸ θύνασθαι σχολάζειν καὶ τοὺς ἀπέρους
 ὄντας μισθόν. καὶ μάλιστα δὲ σχολάζει τὰ τοῦσιν
 οὐ γὰρ ἐμποδίζει αὐτοὺς οὐθέν ἢ τῶν ἰδίων ἐπιμέ-
 ρες δὲ πλεονεξίας ἐμποδίζει, ὥστε πολλὰκις ἢ κοινωνοῦσι
 κλησίας ὡς τὸ δικάζειν. διὸ γίνεται τὰ τῶν ἀπέρων
 κύριον τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἔχει οἱ νόμοι. τὰ μὲν ἔν
 10 μακρατίας εἶδη τοιαῦτα καὶ τοιαῦτα διὰ ταῦτας τὰς
 καὶ ἐστίν· τὰ δὲ τῆς ὀλιγαρχίας, ὅταν μὲν πλείους
 οὐσίαν, ἐλάττω δὲ καὶ μὴ πολλὴν λίαν, τὰ τῆς
 ὀλιγαρχίας εἶδος ἐστίν· κοῦσι γὰρ ἐξουσίαν μετέχουσιν
 ἡμέτερον. καὶ διὰ τὸ πλεόνους εἶναι τῶν μετεχόντων τῷ
 ὕμματος ἀνάγκη μὴ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ τὸν νόμον
 κύριον· ὅσῳ γὰρ ἂν πλεόνους ἀπέχουσι τῆς μοναρχίας,
 ὥστε τοσαύτην ἔχουσιν οὐσίαν ὥστε σχολάζειν ἀμελοῦν-
 τήθ' οὕτως ὀλίγην ὥστε τρέφεσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως,
 20 τὸν νόμον ἀξιοῦν αὐτοῖς ἀρχειν, ἀλλὰ μὴ αὐτούς.
 δὲ ἐλάττω ὥσιν οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες ἢ οἱ τὸ πρό-
 πλαιόν δὲ, τὸ τῆς δευτέρας ὀλιγαρχίας γίνεται εἶδος·
 καὶ γὰρ ἰσχυρότεροι πλεονεξοῦν ἀξιοῦσιν. διὰ αὐτοὶ μὲν
 30 καὶ τῶν ἄλλων τοὺς εἰς τὸ πολιτεύμα βαδίζοντας,
 τὸ μήπω ὥτως ἰσχυροὶ εἶναι ὥς· ἀνευ νόμου ἀρχειν,
 ὡν τίθεται τοιαῦτον. εἰάν δ' ἐπιτείνωσι τῷ ἐλάττω
 κείνους οὐσίας ἔχειν, ἢ τρίτη ἐπίδοσις γίνεται τῆς
 χρίας, τὸ δὲ αὐτῶν μὲν τὰς ἀρχαὶς ἔχειν, κατὰ νό-
 40 τὸν καλεῖσθαι τῶν τελευταίων διαδεχέσθαι τοὺς
 ὅταν δὲ ἤδη πολὺ ὑπερτείνωσι ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς
 ἐλάττω, ἐγγὺς ἢ τοιαύτη δυναστεία μοναρχίας ἐστίν, καὶ
 γίνονται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' οὐχ ὁ νόμος· καὶ τὸ τέ-
 εἶδος τῆς ὀλιγαρχίας τοῦτ' ἐστίν, ἀντίστροφον τῷ τε-
 50 ρῇ τῆς δημοκρατίας.
 ἔτι δ' εἰσὶ δύο πολιτεῖαι παρὰ δημοκρατίαν τε καὶ
 χρίαν, ὧν τὴν μὲν ἑτέραν λέγουσι τε πάντες καὶ εἴρη-
 ν τετάρτων πολιτειῶν εἶδος ἐν· λέγουσι δὲ τέτταρας
 ἴαν, ὀλιγαρχίαν, δημοκρατίαν, τέταρτον δὲ τὴν κα-
 νον ἀριστοκρατίαν· πέμπτη δ' ἐστὶν ἡ προσαγορεύεται
 ὡς ἵνομα πασῶν (πολιτεῖαν γὰρ καλεῖσιν), ἀλλὰ διὰ
 40 πολλὰκις γίνεσθαι λανθάνει τὸς περὶ τὸν ἀριθμὸν
 πολιτειῶν εἶδη, καὶ χροῦνται ταῖς τέτταρσι μόνον,

ὥσπερ Πλάτων ἐν ταῖς πολιτείαις. ἀριστοκρατίαν μὲν οὖν
 καλεῖται ἔχει καλεῖν περὶ ἧς διήλομεν ἐν τοῖς πρώτοις λό-
 γοις· τὴν γὰρ ἐκ τῶν ἀρίστων ἀπλῶς κατ' ἀρετὴν πολιτεῖαν,
 καὶ μὴ πρὸς ὑπόθεσιν τινα ἀγαθῶν ἀνδρῶν, μόνην δίκαιον
 προσαγορεύειν ἀριστοκρατίαν. ἐν μόνῃ γὰρ ἀπλῶς ὁ αὐτὸς
 αἰὲρ καὶ πολίτης ἀγαθὸς ἐστίν· οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἀγα-
 θοὶ πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσὶ τὴν αὐτῶν. οὐ μὲν ἀλλ' εἰσὶ
 τινες αἱ πρὸς τε τὰς ὀλιγαρχουμένας ἔχουσι διαφορὰς, καὶ
 καλεῖνται ἀριστοκρατίαι, καὶ πρὸς τὴν καλεσμένην πολιτείαν,
 10 ὅπου γε μὴ μόνον πλετύνθην ἀλλὰ καὶ ἀρίστων ἀφαιρῶνται
 τὰς ἀρχαίς. αὕτη ἡ πολιτεία διαφέρει τε ἀμφοῖν καὶ ἀρι-
 στοκρατικῇ καλεῖται. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μὴ ποιουμέναις κοινὴν
 ἐπιμέλειαν ἀρετῆς εἰσὶν ὅμως τινες οἱ εὐδοκίμουτες καὶ δο-
 κοῦντες εἶναι ἐπικρατεῖς. ὅπου οὖν ἡ πολιτεία βλέπει εἰς τε
 15 πλεόνους καὶ ἀρετὴν καὶ δῆμον, οἷον ἐν Καραχιδόνι, αὕτη ἀρι-
 στοκρατικὴ ἐστίν· καὶ ἐν αἷς εἰς τὰ δύο μόνον, οἷον ἡ Δακε-
 δαιμονίων εἰς ἀρετὴν τε καὶ δῆμον, καὶ ἐξὶ μίξις τῶν δύο
 τούτων, δημοκρατίας τε καὶ ἀρετῆς. ἀριστοκρατίας μὲν οὖν
 παρὰ τὴν πρώτην τὴν ἀρίστην πολιτείαν ταῦτα δύο εἶδη·
 20 καὶ τρίτον ὅσαι τῆς καλεσμένης πολιτείας ῥέπουσι πρὸς τὴν
 ὀλιγαρχίαν μᾶλλον.

Λοιπὸν δ' ἐστὶν ἡμῖν περὶ τε τῆς νομιζομένης πολιτείας
 εἰπεῖν καὶ περὶ τυραννίδος· ἐταξάμεν δ' ὥτως ὡς ἔσαν ἔτε
 ταύτην παρέμβασις ὅτε τὰς ἀρτί ρηθείας ἀριστοκρατίας, ὅτι
 30 τὸ μὲν ἀληθὲς πᾶσαι διημαρτήκασι τῆς ὀρθοτάτης πολι-
 τείας, ἔπειτα καταρτιζομένηται μετὰ τούτων, εἰσὶ τ' αὐτῶν
 αὐταὶ παρεμβάσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς κατ' ἀρχὴν εἵκομεν. τε-
 λειταῖον δὲ περὶ τυραννίδος εὐλογόν ἐστι ποιήσασθαι μνείαν
 διὰ τὸ πασῶν ἥκιστα ταύτην εἶναι πολιτείαν, ἡμῖν δὲ τὴν
 μέθοδον εἶναι περὶ πολιτείας. δι' ἣν μὲν ἔν αἰτίαν τέτακται
 τὸν τρόπον τούτων, εἴρηται· νῦν δὲ δεκτικόν ἡμῖν περὶ πολι-
 40 τείας. φανερωτέρα γὰρ ὁ δυνάμις αὐτῆς διωρισμένων τῶν
 περὶ ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας. ἐξὶ γὰρ ἡ πολιτεία ὡς
 ἀπλῶς εἰπεῖν μίξις ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας, εὐλόγησι
 δὲ καλεῖν τὰς μὲν ἀποκλινύσας ὡς πρὸς τὴν δημοκρατίαν
 πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μᾶλλον ἀριστοκρα-
 50 τίας διὰ τὸ μᾶλλον ἀκολουθεῖν παιδείαν καὶ εὐγένειαν τοῖς
 εὐπορωτέροις. ἔτι δὲ δεκοῦσιν ἔχειν οἱ εὐποροὶ ὧν ἕνεκεν οἱ
 ἀδικῶντες ἀδικῶσιν· ὅθεν καὶ καλὸς ἀγαθὸς καὶ γνωρίμους
 τούτους προσαγορεύουσιν. ἐπεὶ ἔν ἡ ἀριστοκρατία βύλεται τὴν
 ὑπεροχὴν ἀπονέμειν τοῖς ἀρίστοις τῶν πολιτῶν, καὶ τὰς ὀλι-
 60 γαρχίας εἶναι φασιν ἐκ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν μᾶλλον. δο-

ὑπάρχειν om I¹. || 9. ὥτε codices. || 21. ἢ οἱ γὰρ Q¹, αἱ μὲν I¹Q¹V¹. || 25. δὲ om I¹V¹. || 39 et b5. ἀριστοκρατίας V¹.
 ἔχει καλεῖν] ἔχειν Q¹V¹. || 7. τὴν post πρὸς om Q¹U¹V¹. || 15. καρχηδὸν U¹. || 19. τὴν post πρώτη om U¹.

καὶ δ' εἶναι τῶν ἀδυνάτων τὸ μὴ εὐνομεῖσθαι τὴν ἀριστοκρα-
 τικὴν πόλιν, ἀλλὰ πονηροκρατημένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἀρι-
 στοκρατεῖσθαι τὴν μὴ εὐνομεμένην. ἐκ ἑξὶ δὲ εὐνομία τὸ εὖ
 καθεῖσθαι τὰς νόμους, μὴ πείθεσθαι δέ. διὸ μίαν μὲν εὐνομίαν
 ὑποληπτέον εἶναι τὸ πείθεσθαι τοῖς κειμένοις νόμοις, ἑτέραν
 δὲ τὸ καλῶς καθεῖσθαι τὰς νόμους οἷς ἐμμένουσιν· ἑξὶ γὰρ πεί-
 θεσθαι καὶ κακῶς κειμένοις. τοῦτο δ' ἐνδέχεται διχῶς· ἢ
 γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐνδεχομένων αὐτοῖς, ἢ τοῖς ἀπλῶς
 ἀρίστοις. δοκεῖ δὲ ἀριστοκρατία μὲν εἶναι μάλιστα τὸ τὰς
 τιμὰς νενεμηῖσθαι κατ' ἀρετὴν· ἀριστοκρατίας μὲν γὰρ ὅρος
 ἀρετῆς, ὀλιγαρχίας δὲ πλῆτος, δῆμος δ' ἐλευθερία· τὸ δ' ὅτι
 ἂν δοῖται τοῖς πλείοσιν, ἐν πάσαις ὑπάρχει· καὶ γὰρ ἐν ὀλι-
 γαρχίᾳ καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ καὶ ἐν δήμοις, ὅτι ἂν δοῖται τῷ
 πλείονι μέρει τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας, τῷ ἐξὶ κύριον.
 ἐν μὲν ὅν ταῖς πλείαις πόλεσι τὸ τῆς πολιτείας εἶδος κα-
 λεῖται· μόνον γὰρ ἢ μίξις στοχαζέται τῶν εὐπόρων καὶ
 τῶν ἀπόρων πλῆτος καὶ ἐλευθερίας· σχεδὸν γὰρ παρὰ τοῖς
 πλείοσι οἱ εὐποροὶ τῶν καλῶν ἀγαθῶν δοκοῦσι κατέχειν
 χώραν. ἐπεὶ δὲ τρία ἐστὶ τὰ ἀμφισβητούμενα τῆς ἰσότητος
 τῆς πολιτείας, ἐλευθερία πλῆτος ἀρετῆς (τὸ γὰρ τέταρτον, ὅ
 καλῶσιν εὐγένειαν, ἀκολουθεῖ τοῖς δυσὶν· ἢ γὰρ εὐγένειά ἐστιν
 ἀρχαῖος πλῆτος καὶ ἀρετῆς), φανερόν ὅτι τὴν μὲν τοῖν δυοῖν
 μίξιν, τῶν εὐπόρων καὶ τῶν ἀπόρων, πολιτείαν λεκτέον, τὴν
 δὲ τῶν τριῶν ἀριστοκρατίαν μάλιστα τῶν ἄλλων παρὰ τὴν
 ἀληθινήν καὶ πρώτην. ὅτι μὲν οὖν ἐστὶ καὶ ἑτέρα πολιτεία
 εἶδη παρὰ μοναρχίαν τε καὶ δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν,
 εἴρηται, καὶ ποῖα ταῦτα, καὶ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ τ'
 ἀριστοκρατίαι καὶ αἱ πολιτεῖαι τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ ὅτι ἢ
 πόρρω αὐταὶ ἀλλήλων, φανερόν.

9 Τίνα δὲ τρόπον γίνεται παρὰ δημοκρατίαν καὶ ὀλι-
 γαρχίαν ἢ καλυμένη πολιτεία, καὶ πῶς αὐτὴν δεῖ καθιστά-
 ναι, λέγωμεν ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις. ἅμα δὲ δῆλον ἔσται
 καὶ οἷς ὀρίζονται τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν· λη-
 πτέον γὰρ τὴν τῶν διαίρεσιν, εἴτα ἐκ τῶν ἀφ' ἑκατέρας
 ὥσπερ σύμβολον λαμβάνοντας συνθετέον. εἰς δὲ ὅροι τρεῖς
 τῆς συνθέσεως καὶ μίξεως. ἢ γὰρ ἀμφοτέρωτερον ὡν
 ἑκατέραι νομοθετοῦσιν, οἷον περὶ τοῦ δικάζειν. ἐν μὲν γὰρ
 ταῖς ὀλιγαρχίαις τοῖς εὐπόροις ζημίαν τάττουσιν, ἂν μὴ δι-
 κάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις ὑδὲνα μισθόν, ἐν δὲ ταῖς δημοκρα-
 τίαις τοῖς μὲν ἀπόροις μισθόν, τοῖς δ' εὐπόροις ὑδεμίαν ζη-
 μίαν. κοινὸν δὲ καὶ μέσον τῶν ἀμφοτέρω ταῦτα· διὸ καὶ

πολιτικόν· μέμικται γὰρ ἐξ ἀμφοῖν. εἰς μὲν ὅν
 συνδυασμὸς τρόπος, ἕτερος δὲ τὸ μέσον λαμβάνειν
 τεροὶ τάττουσιν, οἷον ἐκκλησιάζειν οἱ μὲν ἀπὸ τῆς
 ὑδενός ἢ μικρῆς κάμπαν, οἱ δ' ἀπὸ μακρῆς τιμῆμα-
 νὸν δὲ γε ὑδτερον, ἀλλὰ τὸ μέσον ἑκατέρω τιμῆμ
 τῶν. τρίτον δ' ἐκ δυοῖν ταγματίων, τὰ μὲν ἐκ τῆς
 χικῆς νόμους, τὰ δ' ἐκ τοῦ δημοκρατικῶ. λέγω δ' ο
 δημοκρατικὸν μὲν εἶναι τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρ
 δ' αἰρετὰς ὀλιγαρχικόν, καὶ δημοκρατικὸν μὲν τὴ
 τιμῆματος, ὀλιγαρχικόν δὲ τὸ ἀπὸ τιμῆματος. ἀ
 τικὸν τοῦτον καὶ πολιτικὸν τὸ ἐξ ἑκατέρας ἐκατέρω
 ἐκ μὲν τῆς ὀλιγαρχίας τὸ αἰρετὰς ποιεῖν τὰς ἀρχή
 τῆς δημοκρατίας τὸ μὴ ἀπὸ τιμῆματος. ὁ μὲν ὅν τῆ
 μίξιος ὅτος, τῷ δ' εὖ μεμῖχθαι δημοκρατίαν καὶ ὀλι
 ὅρος, ὅταν ἐνδέχεται λέγειν τὴν αὐτὴν πολιτείαν ἢ
 τῆς καὶ ὀλιγαρχίαν· δῆλον γὰρ ὅτι τῷτο πάσχωσι
 γοντες διὰ τὸ μεμῖχθαι καλῶς. πέπονθε δὲ τῷτο
 μέσον· ἐμφαίνεται γὰρ ἑκατέρον ἐν αὐτῷ τῶν ἀκρι
 συμβαίνει περὶ τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν. πάλ
 ἐγγχειρῶσι λέγειν ὡς δημοκρατίας ὅσης διὰ τὸ δημο
 πολλὰ τὴν τάξιν ἔχειν, οἷον πρῶτον τὸ περὶ τὴν τῆς
 παιδων· ὁμοίως γὰρ οἱ τῶν πλουσίων τρέφονται
 πενήτων, καὶ παιδεύονται τὸν τρόπον τῶτον ὅν ἂν
 καὶ τῶν πενήτων οἱ παῖδες. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς
 νῆς ἡλικίας, καὶ ὅταν ἄνδρες γένωνται, τὸν αὐτὸν
 ὕδεν γὰρ διάδηλος ὁ πλῆσιος καὶ ὁ πένης. ὅτω τὰ π
 τροφήν ταῦτα πᾶσιν ἐν τοῖς συσσιτίοις, καὶ τῇ π
 πλούσιοι τοιαύτην οἷαν ἂν τις παρασκευάσαι δύνα
 τῶν πενήτων ὅσις οὖν. ἔτι τῷ δύο τὰς μεγίστας ἀρχή
 μὲν αἰρεῖσθαι τὸν δῆμον, τῆς δὲ μετέχειν· τοῖς μ
 γέροντας αἰρῶνται, τῆς δ' ἐφορείας μετέχουσιν. αἱ δ' ὀλι
 χίαν διὰ τὸ πολλὰ ἔχειν ὀλιγαρχικά, οἷον τὸ πᾶσι
 τὰς εἶναι καὶ μηδεμίαν κληρωτήν, καὶ ὀλῆς εἶναι
 θανάτου καὶ φυγῆς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πᾶσι δι
 τῇ πολιτείᾳ τῇ μεμιγμένη καλῶς ἀμφοτέρω ἀπὸ
 καὶ μηδέτερον, καὶ σώζεσθαι δι' αὐτῆς καὶ μὴ ἔχειν
 δι' αὐτῆς μὴ τῷ πλείους ἔξωθεν εἶναι τὴς βυλαμένης
 ἂν καὶ πονηρᾷ πολιτείᾳ τοῦθ' ὑπάρχον) ἀλλὰ τῇ
 βούλεσθαι πολιτείαν ἑτέραν μηδὲν τῶν τῆς πᾶσι
 ὅλως. τίνα μὲν ὅν τρόπον δεῖ καθιστάναι πολιτείαν,
 δὲ καὶ τὰς ὀνομαζομένας ἀριστοκρατίας, νῦν εἴρη-

19. χάριν pr I¹. || 20. τῆς om Q¹V¹. || 22. καὶ ἢ ἀρετῇ Q¹V¹. || 39. ἐν — 40. μισθόν om V¹.

5. τίμημα Q¹. || 20. τὸ] τὸ μὴ V¹. || 26. διάδηλος margo: vulgo ἄδελος. || 29. τῇ] τῶν I¹V¹. || 31. μετέχων om I¹.

38. πονηρᾷ Q¹V¹. || τῇ] τὸ I¹Q¹V¹.

δὲ τυραννίδος ἢ ἡμῖν λοιπὸν εἰπεῖν, ἔχ' ὡς ἐνό-
 λογίας περὶ αὐτήν, ἀλλ' ὅπως λάβῃ τῆς μεθόδου
 ἐπειδὴ καὶ ταύτην τίθεμεν τῶν πολιτικῶν τι μέ-
 μὲν ἐν βασιλείᾳ διαῤῥισάμεν ἐν τοῖς πρώτοις λό-
 γοις περὶ τῆς μάλιστα λεγομένης βασιλείας ἐποιού-
 σκεῖν, πότερον ἀσύμφορον ἢ συμφέρεται ταῖς πό-
 λι τίνα καὶ πόθεν δεῖ καθιστάναι, καὶ πῶς. τυραν-
 νίδι δύο μὲν διειλόμεν ἐν οἷς περὶ βασιλείας ἐπε-
 διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἐκαλλάττειν πῶς αὐτῶν καὶ
 βασιλείαν, διὰ τὸ κατὰ νόμον εἶναι ἀμφοτέρως 10
 ἐς ἀρχάς· ἐν τε γὰρ τῶν βαρβάρων τισὶν αἰφύ-
 νησιν ἐγένοντο τινες μόναρχοι τὸν τρόπον τῶτον,
 αἰσυνμήτας. ἔχουσι δὲ τινες πρὸς ἀλλήλας αὐται
 ἦσαν δὲ διὰ μὲν τὸ κατὰ νόμον βασιλικαὶ καὶ 15
 νάρχῃ ἐκόντων, τυραννικαὶ δὲ διὰ τὸ δεσποτικῶς
 ὑπὸ τὴν αὐτῶν γνώμην. τρίτον δὲ εἶδος τυραννίδος,
 ἴς· εἶναι δοκεῖ τυραννίς, ἀντίστροφος ὅσα τῇ καμ-
 τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τυραννίδα τὴν μο-
 ῆτις ἀνυπεύθυνος ἀρχεῖ τῶν ὁμοίων καὶ βελτιόνων 20
 πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῆς συμφέρον, ἀλλὰ μὴ πρὸς
 ἰχομένων. διόπερ ἀκόσιος· ἴθις γὰρ ἐκὼν ὑπομέ-
 λυθῆρυν τὴν τοιαύτην ἀρχήν. τυραννίδος μὲν οὖν
 α καὶ τοσαῦτα διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας.
 δ' ἀρίστη πολιτεία καὶ τίς ἀριςτος βίος ταῖς πλεί- 25
 εσι καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων, μήτε πρὸς
 γκρίνουσι τὴν ὑπὲρ τὴν ἰδιώτας, μήτε πρὸς παιδείαν
 δεῖται καὶ χορηγίας τυχερᾶς, μήτε πρὸς πολι-
 κατ' εὐχὴν γινομένην, ἀλλὰ βίον τε τὸν τοῖς
 κοινωνῆσαι δυνατόν καὶ πολιτείαν ἧς τὰς πλείστας 30
 ἔχεται μετασχεῖν. καὶ γὰρ ἂς καλῶσιν ἀριστο-
 γερὶ ὧν νῦν εἵπομεν, τὰ μὲν ἑξωτέρω πίπτουσι ταῖς
 τῶν πόλεων, τὰ δὲ γειννῶσι τῇ καλυμένῃ πολι-
 περὶ ἀμφοῖν ὡς μιᾶς λεκτέον. ἡ δὲ δὴ κρίσις περὶ
 τύτων ἐκ τῶν αὐτῶν ζοιχειῶν ἐστίν. εἰ γὰρ καλῶς 35
 κοῖς εἴρηται τὸ τὸν εὐδαίμονα βίον εἶναι τὸν κατ'
 ἐμπόδιον, μεσότητα δὲ τὴν ἀρετήν, τὸν μέσον
 βίον εἶναι βέλτιστον, τῆς ἐκάστοις ἐνδεχομένης
 ισότητος. τὴν δὲ αὐτὴν τέτυκτο ἀναγκαῖον εἶναι
 ὡς ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ πολιτείας· ἡ γὰρ πολι- 40

τεία βίος τίς ἐστὶ πόλεως. ἐν ἀπάσαις δὴ ταῖς πόλεσιν ἐστὶ
 τρία μέρη τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὐποροὶ σφόδρα, οἱ δὲ ἀπο-
 ροὶ σφόδρα, οἱ δὲ τρίτοι οἱ μέσοι τῶν. ἐπεὶ τοίνυν ὁμολο-
 γεῖται τὸ μέτριον ἀριστον καὶ τὸ μέσον, φανερόν ἐστι καὶ τῶν
 εὐτυχημάτων ἢ κτήσις ἢ μέση βελτίστη πάντων· ῥάξη γὰρ
 τῷ λόγῳ κειθαρχεῖν. ὑπέρκαλον δὲ ἢ ὑπερίσχυρον ἢ ὑπερ-
 ευγενῆ ἢ ὑπερπλῆσιον, ἢ τὰναντία τούτοις, ὑπέρπτωχον ἢ
 ὑπερασθενῆ καὶ σφόδρα ἄτιμον, χαλεπὸν τῷ λόγῳ ἀκολο-
 θεῖν. γίνονται γὰρ οἱ μὲν ὑβριστὰ καὶ μεγαλοπόνηροι
 μᾶλλον, οἱ δὲ κακῆργοι καὶ μικροπόνηροι λίαν· τῶν δ' ἀδι-
 κημάτων τὰ μὲν γίνονται δι' ὕβριν, τὰ δὲ διὰ κακουργίαν.
 ἔτι δ' ἥκισθ' οὗτοι φυλαρχοῖ καὶ βυλαρχοῖν· ταῦτα δ'
 ἀμφοτέρω βλαβερά ταῖς πόλεσιν. πρὸς δὲ τέτοις οἱ μὲν ἐν
 ὑπεροχαῖς εὐτυχημάτων ὄντες, ἰσχυροὶ καὶ πλῆτες καὶ φί-
 λων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ἀρχεσθαι ἔτε βύλονται
 ἔτε ἐπίστανται (καὶ τὴν εὐθὺς οἰκοθεν ὑπάρχει παῖσιν ὕσιν·
 διὰ γὰρ τὴν τρυφήν ἐδ' ἐν τοῖς διδασκαλείαις ἀρχεσθαι σύ-
 νηθες αὐτοῖς), οἱ δὲ καθ' ὑπερβολὴν ἐν ἐνδείᾳ τέτων ταπει-
 νοὶ λίαν. ὥσθ' οἱ μὲν ἀρχεῖν ὡς ἐπίστανται, ἀλλ' ἀρχεσθαι
 δυλικὴν ἀρχήν, οἱ δ' ἀρχεσθαι μὲν ὑδαμῖν ἀρχῇ, ἀρχεῖν
 δὲ δεσποτικὴν ἀρχήν. γίνεται ἔν καὶ δόλων καὶ δεσποτῶν
 πόλεις, ἀλλ' ἐκ ἐλευθέρων, καὶ τῶν μὲν φθονόντων τῶν δὲ
 καταφρονόντων. ἂ πλείστον ἀπέχει φιλίας καὶ κοινωνίας
 πολιτικῆς· ἡ γὰρ κοινωνία φιλικόν· ἐδὲ γὰρ ὁδοῦ βύλονται
 κοινωνεῖν τοῖς ἐχθροῖς. βύλεται δὲ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι
 καὶ ὁμοίων ὅτι μάλιστα, τὴν δ' ὑπάρχει μάλιστα τοῖς μέ-
 σοις· ὥς· ἀναγκαῖον ἀριςτα πολιτεύεσθαι ταύτην τὴν πόλιν
 ἐστὶν ἐξ ὧν φάμεν φύσει τὴν σύστασιν εἶναι τῆς πόλεως. καὶ
 σωζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι μάλιστα τῶν πολιτῶν. ἔτε
 γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων ὥσπερ οἱ πένητες ἐπιθυμῶσιν, ἔτε
 τῆς τέτων ἔτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες ἐπι-
 θυμῶσιν· καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι μήτ' ἐπιβουλεύειν
 ἀκινδύνως διάγουσιν. διὰ τοῦτο καλῶς ἤξατο Φωκυλίδης
 "πολλὰ μέσοισιν ἀριςτα· μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι"· δῆλον
 ἄρα ὅτι καὶ ἡ κοινωνία ἢ πολιτικὴ ἀρίστη ἢ διὰ τῶν μέσων,
 καὶ τὰς τοιαύτας ἐνδέχεται εὖ πολιτεύεσθαι πόλεις ἐν αἷς
 δὴ πολὺ τὸ μέσον, καὶ κρεῖττον μάλιστα μὲν ἀμφοῖν, εἰ
 δὲ μή, θατέρου μέρους· προστιθέμενον γὰρ ποιεῖ ῥοπήν καὶ
 κωλύει γίνεσθαι τὰς ἐναντίας ὑπερβολάς. διόπερ εὐτυχία
 μεγίστη τὴν πολιτευομένους οὐσίαν ἔχειν μέσην καὶ ἰκανήν,

τῆς τυραννίδος ἢ ἡμῖν Q⁴. || 6. ἀσύμφορος I². || 11. τὰς om Q⁴V². || 13. μόναρχοι I², μοναρχοῖων Q⁴V². || 18. βασιλεία
 20. ἀρχη V². || 22. ἴθις] εὐθὺς V². || 28. §] codices a. || 38. εἶναι βίον Q⁴V². || 39. γὰ καὶ χωρὶς τῷ δὲ margo I².
 τυχημάτων V². || 17. ἴθις τοῖς Q⁴V². || διδασκαλείαις I², διδασκαλαῖς Q⁴V². || 22. μέλις Q⁴V². || 26. δ' om Q⁴V². ||
 1 Q⁴. || 31. τῆς ante τῶν om Q⁴. || 34. βίον I²V².

ὡς ὅπου οἱ μὲν πολλὰ σφίδρα κέκτῃνται οἱ δὲ μηθέν, ἡ δὲ ἡ-
 μος ἔσχατος γίνεταί ἡ ὀλιγαρχία ἄκρατος ἢ τυραννίς δι'
 ἀμφοτέρας τὰς ὑπερβολὰς· καὶ γὰρ ἐκ δημοκρατίας τῆς
 νεανικωτάτης καὶ ἐξ ὀλιγαρχίας γίνεται τυραννίς, ἐκ δὲ
 τῶν μέσων καὶ τῶν σύγγενος πολὺ ἤττον. τὴν δ' αἰτίαν
 ὅτι δ' ἡ μέση βελτίστη, φανερόν· μόνη γὰρ ἀστασίαστος·
 ὅπου γὰρ πολὺ τὸ διὰ μέσον, ἥκιστα ζάσεις καὶ διαστάσεις
 γίνονται τῶν πολιτειῶν. καὶ αἱ μεγάλαι πόλεις ἀστασια-
 στώτεραι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι πολὺ τὸ μέσον· ἐν δὲ
 ταῖς μικραῖς βράδιόν τε διαλαβεῖν εἰς δύο πάντας, ὥς μὴ-
 θεν καταλιπεῖν μέσον, καὶ πάντες σχεδὸν ἄποροι ἢ εὐποροί
 εἰσιν. καὶ αἱ δημοκρατίαι δὲ ἀσφαλέστεραι τῶν ὀλιγαρχιῶν
 εἰσι καὶ πολυχρονιώτεραι διὰ τοὺς μέσους· πλείους τε γὰρ
 εἰσι καὶ μᾶλλον μετέχουσι τῶν τιμῶν ἐν ταῖς δημοκρατίαις
 ἢ ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἐπεὶ ὅταν ἀνευ τέτων τῷ πλήθει ὑπερ-
 τεύωσιν οἱ ἄποροι, κακοπραγία γίνεται καὶ ἀπόλλυνται
 ταχέως. σημεῖον δὲ δεῖ νομίζειν καὶ τὸ τὸς βελτίστους νομο-
 θέτας εἶναι τῶν μέσων πολιτῶν· Σόλων τε γὰρ ἦν τούτων
 (ἡμεῖς δ' ἐκ τῆς ποιήσεως) καὶ Λυκῦργος (ὃ γὰρ ἦν βασι-
 λεύς) καὶ Χαρώνδας καὶ σχεδὸν οἱ πλείστοι τῶν ἄλλων.
 φανερόν δ' ἐκ τέτων καὶ διότι αἱ πλείους πολιτεῖαι αἱ μὲν
 δημοκρατικαὶ εἰσιν αἱ δ' ὀλιγαρχικαὶ· διὰ γὰρ τὸ ἐν ταύ-
 ταις πολλάκις ὀλίγον εἶναι τὸ μέσον, αἰεὶ ὁπότεροι ἂν ὑπερ-
 βέχωσιν, εἴθ' οἱ τὰς ὑσίας ἔχοντες εἴθ' ὁ δῆμος, οἱ τὸ μέσον
 ἐκβαίνοντες καθ' αὐτὸς ἄγουσιν τὴν πολιτείαν, ὥς ἡ δῆμος
 γίνεταί ἡ ὀλιγαρχία. πρὸς δὲ τέτοις διὰ τὸ ζάσεις γίνε-
 σθαι καὶ μάχας πρὸς ἀλλήλους τῷ δήμῳ καὶ τοῖς εὐπόροις,
 ὁπότεροι ἂν μᾶλλον συμβῇ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων, ἢ κα-
 θίσαι κοινὴν πολιτείαν ὑδ' ἴσην, ἀλλὰ τῆς νίκης ἄθλον τὴν
 ὑπεροχὴν τῆς πολιτείας λαμβάνουσιν, καὶ οἱ μὲν δημοκρα-
 τίαν οἱ δ' ὀλιγαρχίαν ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν ἡγεμονίᾳ
 γενομένων τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκάτεροι πο-
 λιτείαν ἀποβλέποντες οἱ μὲν δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι
 καθίστασαν οἱ δ' ὀλιγαρχίας, ἢ πρὸς τὸ τῶν πόλεων συμ-
 φέρον σκοπῶντες ἀλλὰ πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῶν. ὥς διὰ
 ταύτας τὰς αἰτίας ἡ μηδέποτε τὴν μέσσην γίνεσθαι πολι-
 τείαν ἡ ὀλιγαρχία καὶ παρ' ὀλίγοις· εἰς γὰρ ἀνὴρ συνεπί-
 σθη μόνος τῶν πρότερον ἐφ' ἡγεμονίᾳ γενομένων ταύτην
 ἀποδοῦναι τὴν τάξιν. ἡδὴ δὲ καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθος

καθέστηκε μὴδὲ βύλεσθαι τὸ ἴσον, ἀλλ' ἡ ἀρχὴν ἱπ-
 κρατεμένους ὑπομένειν. τίς μὲν ἔν ἀρίστη πολιτεία, καὶ
 τὴν αἰτίαν, ἐκ τέτων φανερόν· τῶν δ' ἄλλων πολλῶν
 ἐπειδὴ πλείους δημοκρατίας καὶ πλείους ὀλιγαρχίας φ-
 εῖναι, ποίαν πρώτην θετέον καὶ δευτέραν καὶ τοῦτον δὲ
 τρόπον ἐχομένην τῷ τὴν μὲν εἶναι βελτίω τὴν δὲ χ-
 διωρισμένης τῆς ἀρίστης ἢ χαλεπὸν ἰδεῖν. δεῖ γὰρ ἀνεῖ-
 ναι βελτίω τὴν ἐγγύτατα ταύτης, χεῖρω δὲ τὴν ἀφ-
 κυῖαν τῷ μέσῳ πλείον, ἂν μὴ πρὸς ὑπόθεσιν κρίνῃ τε
 δὲ τὸ πρὸς ὑπόθεσιν, ὅτι πολλάκις οὕσης ἄλλης πολλῆς
 αἰρετωτέρας ἐνίοις ἔθεν κωλύσει συμφέρεειν ἑτέραν μᾶλ-
 ὶ εἶναι πολιτείαν.

Τίς δὲ πολιτεία τίσι καὶ ποία συμφέρει πόλιν, ἢ
 μενόν ἐς τῶν εἰρημένων διελθεῖν. ληπτέον δὲ πρῶτον
 πασῶν καθόλου ταύτων· δεῖ γὰρ κρεῖττον εἶναι τὸ βέλ-
 μέρος τῆς πόλεως τοῦ μὴ βυλομένου μένειν τὴν πόλιν
 ἔστι δὲ πᾶσα πόλις ἐκ τε τοῦ ποιεῖν καὶ ποιεῖν. λή-
 ποιὸν μὲν ἐλευθερίαν πλεον παιδείαν εὐγένειαν, τὴν
 δὲ τὴν τοῦ πλήθους ὑπεροχὴν. ἐνδέχεται δὲ τὸ μὴ
 ὑπάρχειν ἑτέρῳ μέρει τῆς πόλεως, ἐξ ὧν συνέστηκε
 ἡ πόλις, ἄλλω δὲ μέρει τὸ ποσόν, οἷον πλείους τῶν
 θμὸν εἶναι τῶν γενναίων τὸς ἀγενεῖς ἢ τῶν πλεόντων
 ἀπόρους, μὴ μέντοι τοσούτον ὑπερέχειν τῷ ποσῷ ἢ
 πεσθαι τῷ ποιῷ. διὸ ταῦτα πρὸς ἄλληλα συγκρίνει
 μὲν ἔν ὑπερέχει τὸ τῶν ἀπόρων πλεῖθος τὴν εἰρημ-
 λογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν, καὶ ἐπὶ
 εἶδος δημοκρατίας κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τῷ δήμῳ ἐπὶ
 οἷον ἐὰν μὲν τὸ τῶν γεωργῶν ὑπερτείνῃ πλεῖθος, τὴν
 δημοκρατίαν, ἐὰν δὲ τὸ τῶν βαναύσων καὶ μετὰ
 νοούτων, τὴν τελευταίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας
 μεταξὺ τέτων· ὅπου δὲ τὸ τῶν εὐπόρων καὶ γνωρίμων
 ὑπερτείνει τῷ ποιῷ ἢ λείπεται τῷ ποσῷ, ἐπὶ
 ὀλιγαρχίαν, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας τὸν αὐτὸν τρόπον
 εἶδος κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τῷ ὀλιγαρχικῷ πλεῖθος. ἐπὶ
 αἰεὶ τὸν νομοθέτην ἐν τῇ πολιτείᾳ προσλαμβάνειν τὴν
 οὐκ ἂν τε γὰρ ὀλιγαρχικὸς τὸς νόμους τιθεῖ, συγχ-
 χρὴ τῶν μέσων, ἐὰν τε δημοκρατικός, προσάγειν τὴν
 νόμοις τέτους. ὅπου δὲ τὸ τῶν μέσων ὑπερτείνῃ πλε-
 συναμφοτέρων τῶν ἄκρων ἢ καὶ θατέρω μόνον, ἐπὶ
 δέχεται πολιτείαν εἶναι μόνιμον. οὐθέν γὰρ φεβ-
 οῦται

35. καθίστασαν *F*¹. || 36. πρὸς om *Q*¹*F*¹.

11. κωλύει *I*¹. || 25. ἀπολογίαν *Q*¹. || 25. post δημοκρατίαν margo *I*¹ εἴπερ γὰρ οἱ γεωργοὶ ὑπερέχουσιν, γίνεται ἡ τῶν γεωργῶν δημοκρατία. || 28. τὴν πρώτην δημοκρατίαν] τὴν εἰρημένην ἀναλογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν *I*¹. || 31. μᾶλλον om *I*¹*Q*¹*F*¹. || 31. om *Q*¹*F*¹. || ἐνταῦθα δ' *I*¹.

γυμνωθήσων οἱ πλούσιοι τοῖς πένησιν ἐπὶ τούτους·
 ἔ γάρ ἄτεροι βυλήσονται δουλεύειν τοῖς ἑτέροις, κοι-
 νὸν δ' ἂν ζητῶσιν, ὑδεμίαν εὐρήσουσιν ἄλλην ταύτης.
 οἱ γὰρ ἀρχεῖν ἐκείνῳ ὑπομείνειαν διὰ τὴν ἀπιστίαν,
 πρὸς ἀλλήλους. πανταχῶς δὲ πιστότατος ὁ διαιτητής,
 τῆς δ' ὁ μέσος. ὅσῳ δ' ἂν ἄμεινον ἡ πολιτεία μι-
 τοσεύτῃ μονιμωτέρα. διαμαρτάνουσι δὲ πολλοὶ καὶ
 πρὸς ἀριστοκρατικὰς βουλομένων ποιεῖν πολιτείας, οὐ
 ἐν τῷ πλείον νέμειν τοῖς εὐπόροις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
 ῥέεσθαι τὸν δῆμον. ἀνάγκη γὰρ χρόνῳ ποτὲ ἐκ τῶν
 ἐν ἀγαθῶν ἀληθὲς συμβῆναι κακόν· αἱ γὰρ πλεονε-
 ῶν πλεσιῶν ἀπολλύνουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν ἢ αἱ
 κα.

Ἔστι δ' ὅσα προφάσεις χάριν ἐν ταῖς πολιτείαις σο-
 γαί πρὸς τὸν δῆμον πέντε τὸν ἀριθμόν, περὶ ἐκκλη-
 σίας, περὶ ἀρχάς, περὶ δικαστήρια, περὶ ὅπλιςιν, περὶ
 ἰστίαν. περὶ ἐκκλησίαν μὲν τὸ ἐξεῖναι ἐκκλησιασάζειν
 ζημίαν δὲ ἐπικεῖσθαι τοῖς εὐπόροις ἐὰν μὴ ἐκκλη-
 σιν, ἢ μόνοις ἢ μεῖζω πολλῶ. περὶ δὲ τὰς ἀρχάς
 εἰ μὲν ἔχουσι τίμημα μὴ ἐξεῖναι ἐξόμνυσθαι, τοῖς δ'
 ἐξεῖναι. καὶ περὶ τὰ δικαστήρια τοῖς μὲν εὐπόροις
 ζημίαν ἂν μὴ δικάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις ἄδειαν, ἢ
 ἐν μεγάλῃ τοῖς δὲ μικρᾷ, ὥσπερ ἐν τοῖς Χαρών-
 ῖμοις. ἐνιαχῶς δ' ἔστι μὲν πᾶσιν ἀπογραφάμενοις
 σταζειν καὶ δικάζειν, ἐὰν δὲ ἀπογραφάμενοι μὴτ'
 σταζῶσι μὴτε δικάζωσιν, ἐπικεῖνται μεγάλαι ζημίαι
 ἵνα διὰ μὲν τὴν ζημίαν φεύγωσι τὸ ἀπογράφεσθαι,
 τὸ μὴ ἀπογράφεσθαι μὴ δικάζωσι μηδ' ἐκκλησιάζ-
 ον αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τῶ ὅπλα κεκτῆσθαι
 οὐ γυμναζεσθαι νομοθετοῦσιν· τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις
 μὴ κεκτῆσθαι, τοῖς δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον μὴ κεκτη-
 ῖν καὶ μὴ γυμναζέσθαι, τοῖς μὲν ὑδεμία ζημία, τοῖς
 ὀρείς ἐπιζήμιον, ὅπως οἱ μὲν διὰ τὴν ζημίαν μετέ-
 , οἱ δὲ διὰ τὸ μὴ φοβεῖσθαι μὴ μετέχωσιν. ταῦτα
 ὀλιγαρχικὰ σοφίσματα τῆς νομοθεσίας, ἐν δὲ ταῖς
 ρατίαις πρὸς ταῦτ' ἀντιστοφίζονται· τοῖς μὲν γὰρ
 ἰς μισθὸν πορίζουσιν ἐκκλησιασάζουσι καὶ δικάζουσιν, τοῖς
 πόροις ὑδεμίαν τάττειν ζημίαν. ὥςτε φανερόν ὅτι εἴ
 ἴλεται μισθύναι δικαίως, δεῖ τὰ παρ' ἑκατέρους συ-
 καὶ τοῖς μὲν μισθὸν πορίζειν τοῖς δὲ ζημίαν· ἔτω
 ἐν κοινῶν ἀπαντες, ἐκείνους δ' ἡ πολιτεία γίγνεται

τῶν ἑτέρων μόνον. δεῖ δὲ τὴν πολιτείαν εἶναι μὲν ἐκ τῶν
 τὰ ὅπλα ἐχόντων μόνον· τοῦ δὲ τιμήματος τὸ πλῆθος
 ἀπλῶς μὲν ὀρισσάμενος οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοσούτον ὑπάρχειν,
 ἀλλὰ σκεψάμενος τὸ ποῖον ἐπιβάλλει μακρότατον ὥστε
 τὴς μετέχοντος τῆς πολιτείας εἶναι πλείους τῶν μὴ με-
 χόντων, τῷτο τάττειν. ἐθέλουσι γὰρ οἱ πένητες καὶ μὴ με-
 τέχοντες τῶν τιμῶν ἡσυχίαν ἔχειν, ἐὰν μὴ ὑβρίζῃ τις
 αὐτὸς μήτε ἀφαιρῆται μηθὲν τῆς οὐσίας. ἀλλὰ τῷτο οὐ
 ῥάδιον· ἔ γὰρ αἰεὶ συμβαίνει χαρίεντας εἶναι τοὺς μετέχον-
 τας τῇ πολιτεύματός. καὶ εἰώθασιν δὲ, ὅταν πόλεμος ᾖ
 ὀκνεῖν, ἂν μὴ λαμβάνωσι τροφήν, ἄποροι δὲ ὦσιν· ἐὰν
 δὲ πορίζῃ τις τροφήν, βούλονται πολεμεῖν. ἔστι δ' ἡ
 πολιτεία παρ' ἐνόις ἢ μόνον ἐκ τῶν ὀπλιτευόντων ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τῶν ὠπλιτευόντων· ἐν Μαλιεύσι δὲ ἡ μὲν πολι-
 τεία ἦν ἐκ τούτων, τὰς δὲ ἀρχὰς ἤρυντο ἐκ τῶν στρατευο-
 μένων. καὶ ἡ πρώτη δὲ πολιτεία ἐν τοῖς Ἑλλήσιν ἐγένετο
 μετὰ τὰς βασιλείας ἐκ τῶν πολεμούντων, ἡ μὲν ἔξ ἀρχῆς
 ἐκ τῶν ἰππέων (τὴν γὰρ ἰσχὺν καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἐν τοῖς
 ἰππεύσιν ὁ πόλεμος εἶχεν· ἀνευ μὲν γὰρ συντάξεως ἄχρη-
 στον τὸ ὀπλιτικόν, αἱ δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἐμπειρίαι καὶ
 τάξεις ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἔχοντες ὑπῆρχον, ὥς ἐν τοῖς ἰππεύσιν
 εἶναι τὴν ἰσχύν), αὐξανόμενων δὲ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐν
 τοῖς ὅπλοις ἰσχυσάντων μᾶλλον πλείους μετέχον τῆς πο-
 λιτείας. διόπερ ἂς νῦν καλῶμεν πολιτείας, οἱ πρότερον ἐκά-
 λον δημοκρατίας. ἦσαν δὲ αἱ ἀρχαῖαι πολιτεῖαι εὐλόγως
 ὀλιγαρχικαὶ καὶ βασιλικαί· δι' ὀλιγαριθμίαν γὰρ οὐκ
 εἶχον πολὺ τὸ μέσον, ὥς ὀλγοὶ τε ὄντες τὸ πλῆθος καὶ
 κατὰ τὴν σύνταξιν μᾶλλον ὑπέμενον τὸ ἀρχεσθαι. διὰ
 τίνα μὲν ἔν εἰσὶν αἰτίαν αἱ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τί
 παρὰ τὰς λεγομένας ἕτεραι (δημοκρατία τε γὰρ οὐ μία
 τὸν ἀριθμόν ἐστι, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως), ἔτι δὲ τίνες αἱ
 διαφοραὶ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν συμβαίνει, πρὸς δὲ τοῦτοις
 τίς ἀρίστη τῶν πολιτειῶν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν, καὶ
 τῶν ἄλλων ποία ποίοις ἀρμόττει τῶν πολιτειῶν, εἴρηται.

Πάλιν δὲ καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς περὶ ἐκάστης λέγωμεν
 περὶ τῶν ἐφεξῆς, λαβόντες ἀρχὴν τὴν προσήκουσαν αὐτῶν.
 ἔστι δὲ τρία μέρη τῶν πολιτειῶν πασῶν, περὶ ὧν δεῖ θεω-
 ρεῖν τὸν σπουδαῖον νομοθέτην ἐκάστη τὸ συμφέρον· ὧν ἐχόν-
 των καλῶς ἀνάγκη τὴν πολιτείαν ἔχειν καλῶς, καὶ τὰς
 πολιτείας ἀλλήλων διαφέρειν ἐν τῷ διαφέρειν ἑκάστων τῶ-
 των. ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἐν μὲν τι τὸ βουλευόμενον

1. ψευδῶς I² F². || 35. ὀλιγαρχικὰ τὰ σοφίσματα I².

. τι F². || 9. τῶς τις μὴ Q² F². || 17. τὰς om Q². || 25. ἀρχαὶ Q² F². || 30. ἑτέρα F², ἑτέρας I². || τ] τὸ F². || 34. post ἀρμόττει Q², om F². || 35. λέγομεν Q² F². || 41. τ] τοι Q² F².

ὥς ὅτε οἱ μὲν πολλὰ σφίδρα κέκτηνται οἱ δὲ μηθέν, ἡ δὲ ἡ-
 μοι ἔσχατος γίνεταί ἡ ὀλιγαρχία ἄκρατος ἢ τυραννίς δι'
 ἀμφοτέρας τὰς ὑπερβολάς· καὶ γὰρ ἐκ δημοκρατίας τῆς
 νεανικωτάτης καὶ ἐξ ὀλιγαρχίας γίνεται τυραννίς, ἐκ δὲ
 τῶν μέσων καὶ τῶν σύγγενος πολὺ ἤττον. τὴν δ' αἰτίαν
 ὕψιστον ἐν τοῖς περὶ τὰς μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν ἐρῶμεν.
 ὅτι δ' ἡ μέση βελτίστη, φανερόν· μόνη γὰρ ἀστυάσματος·
 ὅπερ γὰρ πολὺ τὸ διὰ μέσον, ἥκις αἰσῆς καὶ διαστάσεις
 γίνονται τῶν πολιτειῶν. καὶ αἱ μεγάλαι πόλεις ἀστυα-
 στώτεραι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι πολὺ τὸ μέσον· ἐν δὲ
 ταῖς μικραῖς βραδύον τε διαλαβεῖν εἰς δύο πάντα, ὥς τε μη-
 θέν καταλιπεῖν μέσον, καὶ πάντες σχεδὸν ἄποροι ἢ εὐποροί
 εἰσιν. καὶ αἱ δημοκρατίαι δὲ ἀσφαλέστεραι τῶν ὀλιγαρχιῶν
 εἰσὶ καὶ πολυχρονιώτεραι διὰ τοὺς μέσους· πλείους τε γὰρ
 εἰσὶ καὶ μᾶλλον μετέχουσι τῶν τιμῶν ἐν ταῖς δημοκρατίαις
 ἢ ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἐπεὶ ὅταν ἀνευ τέτων τῷ πλήθει ὑπερ-
 τεύωσιν οἱ ἄποροι, κακοπραγία γίνεται καὶ ἀπόλλυνται
 ταχέως. σημεῖον δὲ δεῖ νομίζειν καὶ τὸ τὸς βελτίστους νομο-
 θέτας εἶναι τῶν μέσων πολιτῶν· Σόλων τε γὰρ ἦν τούτων
 (ἄλλοι δ' ἐκ τῆς ποιήσεως) καὶ Λυκούργος (ὃ γὰρ ἦν βασι-
 λεύς) καὶ Χαρώνδας καὶ σχεδὸν οἱ πλείστοι τῶν ἄλλων.
 φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ διότι αἱ πλείους πολιτεῖαι αἱ μὲν
 δημοκρατικαὶ εἰσιν αἱ δ' ὀλιγαρχικαί· διὰ γὰρ τὸ ἐν ταύ-
 ταις πολλάκις ὀλίγον εἶναι τὸ μέσον, αἰεὶ ὀπότεροι ἂν ὑπερ-
 ῥέχωσιν, εἴθ' οἱ τὰς ὑσίας ἔχοντες εἴθ' ὁ δῆμος, οἱ τὸ μέσον
 ἐκβαίνοντες καθ' αὐτὸς ἄγουσι τὴν πολιτείαν, ὥς τε ἡ δῆμος
 γίνεταί ἡ ὀλιγαρχία. πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὸ αἰσῆς γίνε-
 σθαι καὶ μάχας πρὸς ἀλλήλους τῷ δήμῳ καὶ τοῖς εὐπόροις,
 ὀπότεροι ἂν μᾶλλον συμβῇ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων, ἢ κα-
 θίσασιν κοινὴν πολιτείαν ὅδ' ἴσων, ἀλλὰ τῆς νίκης ἄθλον τὴν
 ὑπεροχὴν τῆς πολιτείας λαμβάνουσιν, καὶ οἱ μὲν δημοκρα-
 τίαν οἱ δ' ὀλιγαρχίαν ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν ἡγεμονίᾳ
 γενομένων τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκάτεροι πολι-
 τείαν ἀποβλέποντες οἱ μὲν δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι
 καθίστασαν οἱ δ' ὀλιγαρχίας, ἢ πρὸς τὸ τῶν πόλεων συμ-
 φέρον σκοπῶντες ἀλλὰ πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῶν. ὥς τε διὰ
 ταύτας τὰς αἰτίας ἡ μηδέποτε τὴν μέσων γίνεσθαι πολι-
 τείαν ἢ ὀλιγαρχίαν καὶ παρ' ὀλίγοις· εἰς γὰρ ἀνὴρ συνεπέ-
 σθη μόνος τῶν πρότερον ἐφ' ἡγεμονίᾳ γενομένων ταύτην
 ἀποδοῦναι τὴν τάξιν. ἤδη δὲ καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθος

καθέστηκε μηδὲ βύλεσθαι τὸ ἴσον, ἀλλ' ἡ ἀρχὴν ἱπ-
 κρατεμένους ὑπομένειν. τίς μὲν ἔν ἀρίστη πολιτεία, καὶ
 τίν' αἰτίαν, ἐκ τούτων φανερόν· τῶν δ' ἄλλων πολλὰ
 ἐπειδὴ πλείους δημοκρατίας καὶ πλείους ὀλιγαρχίας φ
 εἶναι, ποῖαν πρώτην θετέον καὶ δευτέραν καὶ τοῦτον δ
 τρόπον ἐχομένην τῷ τὴν μὲν εἶναι βελτίω τὴν δὲ χ
 διωρισμένης τῆς ἀρίστης ἢ χαλεπὸν ἰδεῖν. δεῖ γὰρ ἀνερ
 εἶναι βελτίω τὴν ἐγγύτατα ταύτης, χαίρω δὲ τὴν ἀφ
 κυτάν τῷ μέσῳ πλείον, ἂν μὴ πρὸς ὑπόθεσιν κρήνη τις. λ
 δὲ τὸ πρὸς ὑπόθεσιν, ὅτι πολλάκις οὕσης ἄλλης πολλὰ
 αἰρετωτέρας ἐνίοις ὕδεν κωλύσει συμφέρειν ἑτέραν μὲν
 εἶναι πολιτείαν.

Τίς δὲ πολιτεία τίσι καὶ ποῖα συμφέρει τίς, ἡ
 μενόν ἐς τῶν εἰρημένων διαλθεῖν. ληπτέον δὲ πρῶτον
 πασῶν καθόλου ταυτόν· δεῖ γὰρ κρεῖττον εἶναι τὸ βέλτε-
 ρος τῆς πόλεως τοῦ μὴ βελομένου μένειν τὴν πύλιν
 ἔστι δὲ πᾶσα πόλις ἐκ τε τοῦ ποῖου καὶ ποῦ. λήμ
 ποιὸν μὲν ἐλευθερίαν πλῆτον παιδείαν εὐγένειαν, π
 δὲ τὴν τοῦ πλήθους ὑπεροχὴν. ἐνδέχεται δὲ τὸ μὴ π
 ὑπάρχειν ἑτέρῳ μέρει τῆς πόλεως, ἐξ ὧν συνέστημι
 ἢ πόλις, ἄλλω δὲ μέρει τὸ ποσόν, οἷον πλείους τῶν
 θυμὸν εἶναι τῶν γενναίων τὸς ἀγενεῖς ἢ τῶν πλείων π
 ἀπόρους, μὴ μέντοι τοσούτον ὑπερέχειν τῷ ποσῷ ὅσον
 πεσθαι τῷ ποῖῳ. διὸ ταῦτα πρὸς ἄλληλα συγκρίνει
 μὲν ἔν ὑπερέχει τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος τὴν εἰρημένην
 λογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν, καὶ ἐπ
 εἶδος δημοκρατίας κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τῷ δήμῳ ἐπ
 οἷον εἰάν μὲν τὸ τῶν γεωργῶν ὑπερτείνῃ πλῆθος, τῷ
 τὴν δημοκρατίαν, εἰάν δὲ τὸ τῶν βαναύσων καὶ μετ
 νούτων, τὴν τελευταίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας
 μεταξὺ τούτων· ὅπερ δὲ τὸ τῶν εὐπόρων καὶ γεωργῶν μ
 λον ὑπερτείνει τῷ ποῖῳ ἢ λείπεται τῷ ποσῷ, ἐπὶ ταῖς
 ὀλιγαρχίαις, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπ
 εἶδος κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τῷ ὀλιγαρχικῷ πλῆθει. εἰ
 αἰετὸν νομοθέτην ἐν τῇ πολιτείᾳ προσλαμβάνειν τῶν
 σης· ἂν τε γὰρ ὀλιγαρχικὸς τὸς νόμους τιβῇ, τυχῶν
 χρῆ τῶν μέσων, εἰάν τε δημοκρατικὸς, προσάγειν τ
 νόμοις τέτους. ὅπερ δὲ τὸ τῶν μέσων ὑπερτείνῃ π
 συναμφοτέρων τῶν ἄκρων ἢ καὶ θατέρε μόνον, ἐπὶ τ
 δέχεται πολιτείαν εἶναι μόνιμον. οὕθεν γὰρ φανερόν

35. καθίστασαν F¹. || 36. πρὸς om Q¹F¹.11. κωλύει I¹. || 25. ἀπολογίαν Q¹. || 25. post δημοκρατίαν margo I¹ εἴπερ γὰρ οἱ γεωργοὶ ὑπερέχουσιν, γίνεται ἡ τῶν γεωργῶν κρατία. || 28. τὴν πρώτην δημοκρατίαν] τὴν εἰρημένην ἀναλογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν I¹. || 31. μᾶλλον om I¹Q¹F¹. || 31. om Q¹F¹. || ἐνταῦθα δ' I¹.

υμφωνήσωσιν οἱ πλούσιοι τοῖς πένησιν ἐπὶ τούτους·
 ἰ γὰρ ἄτεροι βυλῆσονται δουλεύειν τοῖς ἐτέροις, κοι-
 δ' ἂν ζητῶσιν, ὑδεμίαν εὐρήσουσιν ἄλλην ταύτης.
 εἰ γὰρ ἄρχειν ἐκ ἂν ὑπομείνειαν διὰ τὴν ἀπιστίαν
 ἰὸς ἀλλήλους. πανταχῶ δὲ πιστότατος ὁ δαιτητής,
 ἧς δ' ὁ μέσος. ὅσῳ δ' ἂν ἄμεινον ἡ πολιτεία μι-
 γροσούτῳ μονιμωτέρα. διαμαρτάνουσι δὲ πολλοὶ καὶ
 ἰς ἀριστοκρατικάς βουλομένων ποιεῖν πολιτείας, οὐ
 ἐν τῷ πλεῖον νέμειν τοῖς εὐπόροις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
 ἰσέσθαι τὸν δῆμον. ἀνάγκη γὰρ χρόνῳ ποτὲ ἐκ τῶν
 ἰ ἀγαθῶν ἀληθὲς συμβῆναι κακόν· αἱ γὰρ πλεονε-
 ῶν πλοσιῶν ἀπολλύνουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν ἢ αἱ
 ἰσ.

ἔστι δ' ὅσα προφάσεως χάριν ἐν ταῖς πολιτείαις σο-
 αὶ πρὸς τὸν δῆμον πέντε τὸν ἀριθμόν, περὶ ἐκκλη-
 15 περὶ τὰς ἀρχάς, περὶ δικαστήρια, περὶ ὅπλισιν, περὶ
 σίαν. περὶ ἐκκλησίαν μὲν τὸ ἐξεῖναι ἐκκλησιάζειν
 ζημίαν δὲ ἐπικεῖσθαι τοῖς εὐπόροις ἐὰν μὴ ἐκκλη-
 τιν, ἢ μόνοις ἢ μετ' ὧ πολλῶ. περὶ δὲ τὰς ἀρχάς
 : μὲν ἔχουσι τίμημα μὴ ἐξεῖναι ἐξόμνυσθαι, τοῖς δ'
 20 ἔξεῖναι. καὶ περὶ τὰ δικαστήρια τοῖς μὲν εὐπόροις
 ἡμίαν ἂν μὴ δικάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις ἄδειαν, ἢ
 ἐν μεγάλῃ τοῖς δὲ μικράν, ὥσπερ ἐν τοῖς Χαρών-
 μοις. ἐνιαχῶ δ' ἔξεσι μὲν πᾶσιν ἀπογραφασμένοις
 ἰαίειν καὶ δικάζειν, ἐὰν δὲ ἀπογραφασμένοι μὴ
 25 ἰαίωσι μὴτε δικάζωσιν, ἐπικεκταται μεγάλαι ζημίαι
 ἵνα διὰ μὲν τὴν ζημίαν φεύγωσι τὸ ἀπογράφεσθαι,
 τὸ μὴ ἀπογράφεσθαι μὴ δικάζωσι μηδ' ἐκκλησιάζ-
 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τῶ ὅπλα κεκτῆσθαι
 ὅ γυμνάζεσθαι νομοθετοῦσιν· τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις
 30 καὶ κεκτῆσθαι, τοῖς δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον μὴ κεκτη-
 καὶ μὴ γυμνάζονται, τοῖς μὲν ὑδεμία ζημία, τοῖς
 ἰροῖς ἐπιζήμιον, ὅπως οἱ μὲν διὰ τὴν ζημίαν μετέ-
 οὐ δὲ διὰ τὸ μὴ φοβεῖσθαι μὴ μετέχωσιν. ταῦτα
 ὀλιγαρχικὰ σοφίσματα τῆς νομοθεσίας, ἐν δὲ ταῖς
 35 ἰατίαις πρὸς ταῦτ' ἀντισοφίζονται· τοῖς μὲν γὰρ
 εἰς μισθὸν πορίζουσιν ἐκκλησιάζουσιν καὶ δικάζουσιν, τοῖς
 ἰόροις ὑδεμίαν τάττειν ζημίαν. ὥςτε φανερόν ἐστι εἴ
 λεται μισγύναι δικαίως, δεῖ τὰ παρ' ἐκατέροις συ-
 καὶ τοῖς μὲν μισθὸν πορίζειν τοῖς δὲ ζημίαν· ὅτω
 40 ἰ κοινωνοῦσιν ἅπαντες, ἐκείνως δ' ἡ πολιτεία γίγνεται

τῶν ἐτέρων μόνον. δεῖ δὲ τὴν πολιτείαν εἶναι μὲν ἐκ τῶν
 τὰ ὅπλα ἐχόντων μόνον· τοῦ δὲ τιμήματος τὸ πλῆθος
 ἀπλῶς μὲν ὀρισμένους οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοσούτον ὑπάρχειν,
 ἀλλὰ σκεψαμένους τὸ ποῖον ἐπιβάλλει μακρότατον ὥστε
 τὰς μετέχοντας τῆς πολιτείας εἶναι πλείους τῶν μὴ μετε-
 χόντων, τὴν τάττειν. ἐθέλουσι γὰρ οἱ πένητες καὶ μὴ με-
 τέχοντες τῶν τιμῶν ἡσυχίαν ἔχειν, ἐὰν μὴ ὑβρίζη τις
 αὐτὸς μὴτε ἀφαιρῇται μὴθεν τῆς οὐσίας. ἀλλὰ τὴν οὐ
 ἰράδιον· ἢ γὰρ αἰεὶ συμβαίνειν χαρίεντας εἶναι τὰς μετέχον-
 15 τας τῇ πολιτεύματι. καὶ εἰώθασιν δὲ, ὅταν πόλεμος ᾖ
 ὁκνεῖν, ἂν μὴ λαμβάνουσι τροφήν, ἄποροι δὲ ὥσιν· ἐὰν
 δὲ πορίζῃ τις τροφήν, βούλονται πολεμεῖν. ἔστι δ' ἡ
 πολιτεία παρ' ἐνόις ἢ μόνον ἐκ τῶν ὀπλιτευόντων ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τῶν ὀπλιτευομένων· ἐν Μαλιεῦσι δὲ ἡ μὲν πολι-
 20 τεία ἦν ἐκ τούτων, τὰς δὲ ἀρχὰς ἦρυντο ἐκ τῶν στρατευο-
 μένων. καὶ ἡ πρώτη δὲ πολιτεία ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο
 μετὰ τὰς βασιλείας ἐκ τῶν πολεμούντων, ἡ μὲν ἔξ ἀρχῆς
 ἐκ τῶν ἰππέων (τὴν γὰρ ἰσχὺν καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἐν τοῖς
 ἰππεῦσιν ὁ πόλεμος εἶχεν· ἀνευ μὲν γὰρ συντάξεως ἄχρη-
 25 στον τὸ ὀπλιτικόν, αἱ δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἐμπειρίαι καὶ
 τάξεις ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐχ' ὑπῆρχον, ὥς' ἐν τοῖς ἰππεῦσιν
 εἶναι τὴν ἰσχύν), αὐξανομένων δὲ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐν
 τοῖς ὅπλοις ἰσχυσάντων μᾶλλον πλείους μετεῖχον τῆς πο-
 λιτείας. διόπερ ἂς νῦν καλῶμεν πολιτείας, οἱ πρότερον ἐκά-
 30 λυν δημοκρατίας. ἦσαν δὲ αἱ ἀρχαῖαι πολιτεῖαι εὐλόγως
 ὀλιγαρχικαὶ καὶ βασιλικαί· δι' ὀλιγανθρωπίαν γὰρ οὐκ
 εἶχον πολὺ τὸ μέσον, ὥς' ὀλίγοι τε ὄντες τὸ πλῆθος καὶ
 κατὰ τὴν σύνταξιν μᾶλλον ὑπέμενον τὸ ἀρχεσθαι. διὰ
 τίνα μὲν ἔν ἐσὶν αἰτίαν αἱ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τί
 35 παρὰ τὰς λεγομένας ἕτεροι (δημοκρατία τε γὰρ οὐ μία
 τὸν ἀριθμόν ἐστι, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως), ἔτι δὲ τίνας αἱ
 διαφοραὶ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν συμβαίνει, πρὸς δὲ τούτοις
 τίς ἀρίστη τῶν πολιτειῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν, καὶ
 τῶν ἄλλων ποῖα ποίοις ἀρμόττει τῶν πολιτειῶν, εἴρηται.

Πάλιν δὲ καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς περὶ ἐκάστης λέγωμεν
 14 περὶ τῶν ἐφεξῆς, λαβόντες ἀρχὴν τὴν προσήκουσαν αὐτῶν.
 ἔστι δὴ τρία μέρη τῶν πολιτειῶν πασῶν, περὶ ὧν δεῖ θεω-
 ρεῖν τὸν σκεδαῖον νομοθέτην ἐκάστης τὸ συμφέρον· ὧν ἐχόν-
 των καλῶς ἀνάγκη τὴν πολιτείαν ἔχειν καλῶς, καὶ τὰς
 40 πολιτείας ἀλλήλων διαφέρειν ἐν τῷ διαφέρειν ἑαυτὸν τῶν.
 ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἂν μὲν τι τὸ βεβουλευμένον

1. ψευδῶς I² F². || 35. ὀλιγαρχικὰ τὰ σοφίσματα I².

τι F². || 9. τῶς] τὴς μὴ Q² F². || 17. τὰς om Q². || 25. ἀρχαὶ Q² F². || 30. ἑτέρα F², ἑτέρας I². || τε] τὸ F². || 34. iust ἀρμόττει Q², om F². || 35. λέγομεν Q² F². || 41. τι] τοι Q² F².

περὶ τῶν κοινῶν, δεύτερον δὲ τὰ περὶ τὰς ἀρχάς (τὸτο δ' ἐστὶν ὡς δεῖ καὶ τίνων εἶναι κυρίας, καὶ ποίαν τινὰ δεῖ γίγνεσθαι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν), τρίτον δὲ τί τὸ δικάζον. κύριον δ' ἐστὶ τὸ βουλευόμενον περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας καὶ διαλύσεως, καὶ περὶ νόμων, καὶ περὶ θανάτου καὶ φυγῆς καὶ δημεύσεως, καὶ τῶν εὐθυνῶν. ἀναγκαῖον δ' ἦτοι πᾶσι τοῖς πολίταις ἀποδεδῶσθαι πάσας ταύτας τὰς κρίσεις ἢ τισὶ πάσας, οἷον ἀρχῇ τινὶ μιᾷ ἢ πλείουσιν, ἢ ἐτέραις ἐτέραις, ἢ τινὰς μὲν αὐτῶν πᾶσι τινὰς δὲ τισίν. τὸ μὲν ὅν πάντας καὶ περὶ πάντων δημοτικόν· τὴν τοιαύτην γὰρ ἰσότητά ζητεῖ ὁ δῆμος· εἰσὶ δὲ οἱ τρόποι τῷ πάντας πλείους, εἰς μὲν τὸ κατὰ μέρος ἀλλὰ μὴ πάντας ἀθρόους, ὥσπερ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Τηλεκλέους ἐστὶ τῷ Μιλησίῳ (καὶ ἐν ἄλλαις δὲ πολιτείαις βυλεύονται αἱ συναρχαίαι συνῆσαι, εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς βαδίζουσι πάντες κατὰ μέρος ἐκ τῶν φυλῶν καὶ τῶν μορίων τῶν ἐλαχίστων παντελῶς, ἕως ἂν διέλθῃ διὰ πάντων), συνιέναι δὲ μόνον περὶ τε νόμων θέσεως καὶ τῶν περὶ τῆς πολιτείας, καὶ τὰ παραγγελόμενα ἀκυστομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. ἄλλος δὲ τρόπος τὸ πάντας ἀθρόους, συνιέναι δὲ μόνον πρὸς τε τὰς ἀρχαιρείας αἰρητομένους καὶ πρὸς τὰς νομοθεσίας καὶ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ πρὸς εὐθύνας, τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρχὰς βουλευέσθαι τὰς ἐφ' ἐκάστοις τεταγμένας, αἰρετάς ὕσας ἐξ ἀπάντων ἢ κληρωτάς. ἄλλος δὲ τρόπος τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς εὐθύνας ἀπαντᾶν τοὺς πολίτας, καὶ περὶ πολέμου βουλευομένους καὶ συμμαχίας, τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρχὰς διοικεῖν αἰρετάς ὕσας, ὕσας ἐνδέχεται· τοιαῦται δ' εἰσὶν ὕσας ἀρχεῖν ἀναγκαῖον τὰς ἐπισταμένους. τέταρτος δὲ τρόπος τὸ πάντας περὶ πάντων βυλεύεσθαι συνιόντας, τὰς δ' ἀρχὰς περὶ μηθενὸς κρίνειν ἀλλὰ μόνον προανακρίνειν· ὅνπερ ἡ τελευταία δημοκρατία νῦν διοικεῖται τρόπον, ἣν ἀνάλογόν φασιν εἶναι ὀλιγαρχία τε δυναστευτικὴ καὶ μοναρχία τυραννικὴ. ἔστι μὲν ὅν οἱ τρόποι δημοκρατικοὶ πάντες, τὸ δὲ τινὰς περὶ πάντων ὀλιγαρχικόν. ἔχει δὲ καὶ τὸτο διαφορὰς πλείους. ὅταν μὲν γὰρ ἀπὸ τιμημάτων μετριοτέρων αἰρετοὶ τε ὦσι καὶ πλείους διὰ τὴν μετριότητα τοῦ τιμήματος, καὶ περὶ ὧν ὁ νόμος ἀπαγορεύει μὴ κινῶσιν ἀλλ' ἀκολουθῶσι, καὶ ἐξῆ κτωμένῳ τὸ τίμημα μετέχειν, ὀλιγαρχία μὲν πολιτικὴ δ' ἐστὶν ἢ τοιαύτη διὰ τὸ μετριάζειν· ὅταν δὲ μὴ πάντες τῷ βυλεύε-

σθαι μετέχωσιν ἀλλ' αἰρετοί, κατὰ νόμον δ' ἀρχωντο περ καὶ πρότερον, ὀλιγαρχικόν. ὅταν δὲ καὶ αἱ αὐτοὶ αὐτὰς οἱ κύριοι τῷ βυλεύεσθαι, καὶ ὅταν καὶ πατὴρ εἰσὶ καὶ κύριοι τῶν νόμων ὦσιν, ὀλιγαρχικὴ καὶ εἶναι τὴν τάξιν ταύτην. ὅταν δὲ τῶν τινῶν, πολέμου μὲν καὶ εἰρήνης καὶ εὐθυνῶν πάντες, τῶν δὲ λῶν ἀρχοντες, καὶ ἔτοι αἰρετοὶ ἢ κληρωτοί, αἰρετοὶ μὲν ἢ πολιτεία· ἐὰν δ' ἐνίων μὲν αἰρετοὶ ἐνίων δὲ κληρωτοὶ ἢ ἀπλῶς ἢ ἐκ προκρίτων, ἢ κοινῇ αἰρετοὶ καὶ κληρωτοί, τὰ μὲν πολιτείας ἀριστοκρατικῆς ἐστὶ τὰ δὲ πολιτείας αὐτῆς. διηρηται μὲν οὖν τὸ βουλευόμενον πρὸς τὰς πολιτείας τῶτον τὸν τρόπον, καὶ διοικεῖται πολιτεία κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν. συμφέρει ἡ δημοκρατία τε τῇ μάλιστα εἶναι δοκῶσιν δημοκρατία τῇ μάλιστα τοιαύτην ἐν ᾗ κύριος ὁ δῆμος καὶ τῶν νέμων ἐστὶν τὸ βυλεύεσθαι βέλτιον τὸ αὐτὸ ποιεῖν ὅπερ ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις (τάττωσι γὰρ ζημίαν πρὸς τοὺς βύλονται δικάζειν, ἵνα δικάζωσιν, οἱ δὲ δημοτικοὶ σθὲν τοῖς ἀπόροις), τὸτο δὲ καὶ περὶ τὰς ἐκκλησίας τὰς βυλεύουσιν γὰρ βέλτιον κοινῇ βυλευόμενοι πάντες ἢ ὁ δῆμος μετὰ τῶν γνωρίμων, ἔτοι δὲ μετὰ τῷ πλήθει φέρει δὲ καὶ τὸ αἰρετὸς εἶναι τὸς βυλευομένους ἢ κληρωτοὺς ἐκ τῶν μορίων. συμφέρει δὲ καὶ ὑπερβαλλόντως κατὰ τὸ πλῆθος οἱ δημοτικοὶ τῶν πολιτικῶν, ἢ μὴ μὴ διδόναι μισθόν, ἀλλ' ὅσοι σύμμετροι πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πλῆθος, ἢ ἀποκληρῶν τὸς πλείους. ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἢ προαίρεσθαι τινὰς ἐκ τῶν πλῆθους, ἢ καταστάντας ἀρχεῖν οἷον ἐν ἐνίαις πολιτείαις ἐστὶν ἐκ τῶν προβύλων καὶ νομοφύλακας, καὶ περὶ τῶν χρημάτων περὶ ὧν ἂν ἔτοι προβυλεύωσιν· ἔτω γὰρ μετὰ τῷ πλῆθει τῷ βυλεύεσθαι καὶ λύειν ἔθνη δυνήσεται τῶν πολιτικῶν. ἔτι ἢ ταῦτα ψηφίζεσθαι τὸν δῆμον ἢ μὴ ἀντίον τοῖς εἰσφερομένοις, ἢ τῆς συμβουλῆς μὲν μετὰ πᾶσι, βυλεύεσθαι δὲ τὸς ἀρχοντας. καὶ τὸ ἐπὶ μόνον δὲ τῷ ἐν ταῖς πολιτείαις γιγνομένῳ δεῖ πλεονεχῆ ψηφίζόμενον μὲν γὰρ κύριον δεῖ ποιεῖν τὸ πλῆθος καὶ ψηφίζόμενον δὲ μὴ κύριον, ἀλλ' ἐπαναγέσθαι τὰς ἐκ τῶν ἀρχοντας. ἐν γὰρ ταῖς πολιτείαις ἀντιστρατηγικῶς ποιεῖσιν· οἱ γὰρ ὀλίγοι ἀποψηφισάμενοι μὲν κύριοι, πολλοὶ ἀποψηφισάμενοι δὲ ὁ κύριος, ἀλλ' ἐπαναγέσθαι εἰς τὴν

3. δὲ om I². || 8. οἷον] ἢ Q²V². || 24. ᾗ καὶ V². || 27. τοιαῦτα V².

6. μὲν καὶ] μὲν ὑπὲρ I², μὲν καὶ ὑπὲρ Q²V². || 8. μὲν om I². || ἢ I²Q²V². || 16. τὸ αὐτὸ] τε αὐτὸ codices. || 18. ὡς Q²V². || 25. διοικεῖται V². || 28. ἐν om Q²V². || εἰαίαι V². || 35. ποιεῖν] ποιεῖν τὸ πλῆθος I². || ἀποψηφισάμενον — 36. πλεονεχῆ I². || 36. μὲν om I²Q². || δεῖ κύριον εἶναι ποιεῖν I². || 38. ἀντιστρατηγικῶς I².

ἡ περὶ μὲν οὖν τῷ βουλευμένῳ καὶ τῷ κυρίῳ δὴ τῆς αὐτοῦ διωρίσθω τὸν τρόπον.

ἡχομένη δὲ τούτων ἐστὶν ἡ περὶ τὰς ἀρχαὶς διαίρεσις· ἔρ καὶ τοῦτο τὸ μῦθον τῆς πολιτείας πολλὰς δια- πόσαι τε ἀρχαί, καὶ κύριαι τῶν, καὶ περὶ χρόνους, 5 ἐκάστης ἀρχῆς (οἱ μὲν γὰρ ἐξαμήνους, οἱ δὲ δι' ἡμέρας, οἱ δ' ἐνιαυσίας, οἱ δὲ πολυχρονιωτέρας ποιοῦσι χάς), καὶ πότερον εἶναι δεῖ τὰς ἀρχαὶς αὐθιγὰς ἢ ἰονίους ἢ μηδέτερον ἀλλὰ πλεονάκεις τοὺς αὐτὰς, ἢ

αὐτὸν δις ἀλλ' ἅπαξ μόνον· ἐτι δὲ περὶ τὴν κα- 10 ν τῶν ἀρχῶν, ἐκ τίνων δεῖ γίνεσθαι καὶ ὑπὸ τίνων ὕς. περὶ πάντων γὰρ τούτων δεῖ δύνασθαι διελεῖν γόνους ἐνδέχεται γενέσθαι τρόπους, καίπετα προσαρ- ποίαις ποῖαι πολιτεῖαι συμφέρουσιν. ἐστὶ δὲ ὑδὲ τούτο ἡ ῥάδιον, ποῖας δεῖ καλεῖν ἀρχάς· πολλῶν γὰρ ἐπι- 15 ἡ πολιτικὴ κοινωνία δεῖται, διόπερ πάντας ὅτε τὸς ὅτε τὸς κληρωτοὺς ἀρχοντας θετέον, οἷον τὸς ἱερεῖς· τοῦτο γὰρ ἕτερον τι παρὰ τὰς πολιτικὰς ἀρχαὶς ἐτι δὲ χορηγοὶ καὶ κήρυκες· αἰρῶνται δὲ καὶ πρεσ- εἰσὶ δὲ αἱ μὲν πολιτικαὶ τῶν ἐπιμελειῶν, ἢ πάν- 20 ν πολιτῶν πρὸς τινα πρᾶξιν, οἷον στρατηγὸς στρα- των, ἢ κατὰ μέρος, οἷον ὁ γυναικονόμος ἢ παιδονό- ῖ δ' οἰκονομικαί (πολλὰς γὰρ αἰρῶνται σιτομέτρως), ἡ κρητικαί, πρὸς αὐτὰς, ἂν εὐκωλύσι, τάττεισι δούλους.

εἰ δ' ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀρχαὶς λεκτέον ταύτας, ὅσαις 25 νται βουλευσάσθαι τε περὶ τινῶν καὶ κρίναι καὶ ἐπι- καὶ μάλιστα τούτο· τὸ γὰρ ἐπιτάττειν ἀρχικώτερον ἀλλὰ ταῦτα διαφέρει πρὸς μὲν τὰς χρήσεις οὐθέν ἐν· ὅ γὰρ πῶς κρίσις γεγενῆσιν ἀμφισβητήτων περὶ ἰατος· ἔχει δὲ τιν' ἄλλην διανοητικὴν πραγματείαν. 30 δ' ἀρχαὶ καὶ πόσαι ἀναγκαῖαι εἰ ἔσαι πόλεις, καὶ ἀναγκαῖαι μὲν ὅ γὰρ χρήσιμοι δὲ πρὸς σπουδαίαν πολι- μαῖλλον ἂν τις ἀπορήσειε πρὸς ἅπασάν τε δὴ πο- καὶ δὴ καὶ τὰς μικρὰς πόλεις. ἐν μὲν γὰρ δὴ πάλαι ἐνδέχεται τε καὶ δεῖ μίαν τετάχθαι πρὸς 35 ν· πολλὰς τε γὰρ εἰς τὰ ἀρχεῖα ἐνδέχεται βαδῖ- εὶ τὸ πολλὰς εἶναι τὴν πόλιν, ὥς τε τὰς μὲν δια- πολὺν χρόνον τὰς δ' ἅπαξ ἀρχεῖν, καὶ βέλτιον ἔργον τυγχάνει τῆς ἐπιμελείας μονοπραγματώσης

ἢ πολυπραγματώσης. ἐν δὲ ταῖς μικραῖς ἀνάγκη συνάγειν εἰς ὀλίγους πολλὰς ἀρχάς· διὰ γὰρ ὀλιγαριθμίας οὐ ῥάδιον ἐστὶ πολλοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι· τίνες γὰρ οἱ τούτους ἔσονται διαδεζόμενοι πάλιν; δέονται δ' ἐνίοτε τῶν αὐτῶν ἀρχῶν καὶ νόμων· αἱ μικραὶ ταῖς μεγάλας· πλὴν αἱ μὲν δέονται πολλὰς τῶν αὐτῶν, ταῖς δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ τούτο συμβαίνει. διόπερ οὐθέν κωλύει πολλὰς ἐπι- μελείας ἅμα προστάττειν· οὐ γὰρ ἐμποδῖσιν ἀλλήλαις, καὶ πρὸς τὴν ὀλιγαριθμίας ἀναγκαῖον τὰ ἀρχεῖα οἷον ὀβελισκολύχνια ποιεῖν. εἰάν οὖν ἔχωμεν λέγειν πόσας ἀναγκαῖον ὑπάρχειν πόσῃ πόλει, καὶ πόσας οὐκ ἀναγ- καῖον μὲν δεῖ δ' ὑπάρχειν, ῥᾶν ἂν τις εἰδὼς ταῦτα συ- νάγοι ποῖας ἀρμόττει συνάγειν ἀρχαὶς εἰς μίαν ἀρχήν. ἀρμόττει δὲ καὶ τούτο μὴ λεληθέναι, ποῖα δεῖ κατὰ τόπον ἀρχεῖα πολλῶν ἐπιμελίσθαι καὶ ποῖων πανταχοῦ μίαν ἀρχήν εἶναι κυρίαν, οἷον εὐκοσμίας πότερον ἐν ἀγορᾷ μὲν ἀγορανόμον, ἄλλον δὲ κατ' ἄλλον τόπον, ἢ πανταχοῦ τὸν αὐτόν. καὶ πότερον κατὰ τὸ πρᾶγμα δεῖ διαιρεῖν ἢ κατὰ τὸς ἀνθρώπους, λέγω δ' οἷον ἓνα τῆς εὐκοσμίας, ἢ παίδων 20 ἄλλον καὶ γυναικῶν. καὶ κατὰ τὰς πολιτείας δὲ, πότερον διαφέρει καθ' ἑκάστην καὶ τὸ τῶν ἀρχῶν γένος ἢ ἔθνος, οἷον ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἀριστοκρατίᾳ καὶ μο- ναρχίᾳ πότερον αἱ αὐταὶ μὲν εἰσιν ἀρχαὶ κύριαι, οὐκ ἔξ ἴσων δ' ὑδὲ ἔξ ὁμοίων, ἀλλ' ἕτεροι ἐν ἑτέροις, οἷον ἐν μὲν ταῖς ἀριστοκρατίαις ἐκ πεπαιδευμένων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρ- χίαις ἐκ τῶν πλουσίων, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἐκ τῶν ἐλευθέρων, ἢ τυγχάνουσι μὲν τινες οὕσαι καὶ κατ' αὐτὰς τὰς διαφορὰς τῶν ἀρχῶν, ἐστὶ δ' ὅπως συμφέρουσιν αἱ αὐταὶ καὶ ὅπου διαφέρουσιν· ἐνθα μὲν γὰρ ἀρμόττει μεγάλας, 25 ἐνθα δ' εἶναι μικρὰς τὰς αὐτάς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἰδιαί- τινες εἰσιν, οἷον ἡ τῶν προβύλων· αὕτη γὰρ οὐ δημοκρα- τική, βυλὴ δὲ δημοτική. δεῖ μὲν γὰρ εἶναι τι τοῖσιν ὅ γὰρ ἐπιμελὲς ἔσαι τῷ δήμῳ προβυλεύειν, ὅπως ἀσχυλῶν ἔσαι· τούτο δ', εἰάν ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν ὦσιν, ὀλιγαρχικόν· τοὺς δὲ προβύλους ὀλίγους ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πλῆθος, ὥς ὀλι- γαρχικόν. ἀλλ' ὅπως ἀμφω αὐταὶ αἱ ἀρχαί, οἱ πρόβυλοι καθεστῶσιν ἐπὶ τοῖς βουλευταῖς· ὁ μὲν γὰρ βουλευτὴς δη- μοτικός, ὁ δὲ πρόβυλος ὀλιγαρχικόν. καταλύεται δὲ καὶ τῆς βυλῆς ἡ δύναμις ἐν ταῖς τοιαύταις δημοκρατίαις ἐν

δη] δι' I¹Q²V². || 2. διωρίσθαι I¹V². || 14. ποῖας om V². || 16. δύναται Q²V². || 17. ἀρχοντας — 18. πολιτικὰς om pr
11. στρατηγούς I¹. || στρατωμένων V². || 24. πρὸς] καὶ πρὸς I¹Q²V². || 30. δ' ἐτι γ' ἄλλην Q². || 35. μίαν] καὶ μίαν V². ||
] τοὺς fortasse I¹.

post συμβαίνει I¹ διὰ τὸ διὰ πολλῶν συμβαίνει τὴν τούτων χρῆσιν. || 12. συνάγει Q²V². || 24. ὅ γὰρ I¹Q²V². || 27. ταύτας γὰρ I¹. ||
αὐτὰ I¹Q²V².

αἱ αὐτὸς συνιών ὁ δῆμος χρηματίζει περὶ πάντων. τὺτο δὲ συμβαίνειν εἶδεν, ὅταν εὐπορία τις ᾗ ἢ μισθὸς τοῖς ἐκκλησιάῃσιν· σχολάζοντες γὰρ συλλέγονται τε πολλαῖς καὶ ἅπαντα αὐτοὶ κρίνουσιν. παιδονόμος δὲ καὶ γυναικονόμος, καὶ εἴ τις ἄλλος ἄρχων κύριός ἐστι τοιαύτης ἐπιμελείας, ἀριστοκρατικόν, δημοκρατικὸν δ' ἔ· πῶς γὰρ οἷόν τε κωλύειν ἐξίνααι τὰς τῶν ἀπόρων; οὐδ' ὀλιγαρχικόν· τρυφῶσι γὰρ αἱ τῶν ὀλιγαρχόντων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω νῦν, περὶ δὲ τὰς τῶν ἀρχῶν καταστάσεις πειρατέον ἐξ ἀρχῆς διελθεῖν. εἰσὶ δ' αἱ διαφοραὶ ἐν τρισὶν ὅροις, ὧν συντιθεμένων ἀναγκαῖον πάντας εἰληφθῆαι τὸς τρόπους. ἐς δὲ τῶν τριῶν τούτων ἐν μὲν τίνες οἱ καθιστάντες τὰς ἀρχάς, δεύτερον δ' ἐκ τίνων, λοιπὸν δὲ τῶν τρόπων. ἐκάστου δὲ τῶν τριῶν τούτων διαφορὰς τρεῖς εἰσὶν· ἡ γὰρ πάντες οἱ πολῖται καθιστᾷσιν ἢ τίνες, καὶ ἡ ἐκ πάντων ἢ ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, οἷον ἡ τιμῆματι ἢ γένει ἢ ἀρετῇ ἢ τινι τοιούτῳ ἄλλῳ, ὥσπερ ἐν Μεγάρῳ ἐκ τῶν συγκατελθόντων καὶ συμμαχεσασμένων πρὸς τὸν δῆμον, καὶ ταῦτα ἡ αἰρέσει ἢ κλήρῳ. πάλιν ταῦτα συνδυαζόμενα, λέγω δὲ τὰς μὲν τινὲς τὰς δὲ πάντες, καὶ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν, καὶ τὰς μὲν αἰρέσει τὰς δὲ κλήρῳ. τούτων δ' ἐκάστης ἔσονται τῆς διαφορᾶς τρόποι τέσσαρες. ἡ γὰρ πάντες ἐκ πάντων αἰρέσει, ἢ πάντες ἐκ πάντων κλήρῳ, καὶ ἡ ἐξ ἀπάντων ἢ ὡς ἀνὰ μέρος, οἷον κατὰ φυλὰς καὶ δήμους καὶ φρατρίδας, ὥς ἐν διέλθῃ διὰ πάντων τῶν πολιτῶν, ἢ αἰεὶ ἐξ ἀπάντων, καὶ τὰ μὲν ἔτω τὰ δὲ ἐκείνως. πάλιν εἰ τίνες οἱ καθιστάντες, ἢ ἐκ πάντων αἰρέσει ἢ ἐκ πάντων κλήρῳ, ἢ ἐκ τινῶν αἰρέσει ἢ ἐκ τινῶν κλήρῳ, ἢ τὰ μὲν ἔτω τὰ δ' ἐκείνως, λέγω δὲ τὰ μὲν ἐκ πάντων αἰρέσει τὰ δὲ κλήρῳ. ὥς τε δωδεκά οἱ τρόποι γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμῶν. τούτων δ' αἱ μὲν δύο καταστάσεις δημοτικαί, τὸ πάντας ἐκ πάντων αἰρέσει ἢ κλήρῳ γίνεσθαι ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἰρέσει τῶν ἀρχῶν· τὸ δὲ μὴ πάντας ἅμα μὲν καθιστάναι, ἐξ ἀπάντων δ' ἢ ἐκ τινῶν, ἢ κλήρῳ ἢ αἰρέσει ἢ ἀμφοῖν, ἢ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν ἀμφοῖν (τὸ δὲ ἀμφοῖν λέγω τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἰρέσει), πολιτικόν. καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων τὰς μὲν αἰρέσει καθιστάει τὰς δὲ κλήρῳ ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἰρέσει, ὀλιγαρχικόν· ὀλιγαρχικώτερον δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν. τὸ δὲ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν πολιτικόν ἀρι-

στοκρατικόν, ἢ τὰς μὲν αἰρέσει τὰς δὲ κλήρῳ. τὸ νὰς ἐκ τινῶν ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν [μὴ γεόμενον δ' ὁμοίως], καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν αἰρέσει τὸ δὲ τινὰς ἐξ ἀπάντων. τὸ δὲ ἐκ τινῶν αἰρέσει ἀριστοκρατικόν. οἱ μὲν ἔν τῷ τρόπῳ τῶν περὶ τὰς ἀρχῶν οὗτοι τὸν ἀριθμὸν εἰσι, καὶ διήρηται κατὰ τὰς πέντε· τινὰ δὲ τίσι συμφέροι καὶ πῶς δεῖ γίνεσθαι τὰς ἀρχάς, ἅμα ταῖς δυνάμεσι τῶν ἀρχῶν, καὶ τίς ἔσται φανερόν. λέγω δὲ δύνάμειν ἀρχῆς, οἷον τὴν τῶν προσόδων καὶ τὴν κυρίαν τῆς φυλακῆς· ἄλλο εἶδος δυνάμεως οἷον στρατηγίας καὶ τῆς τῶν περὶ τὴν πόλιν συμβολαίων κυρίας.

Λοιπὸν δὲ τῶν τριῶν τὸ δικαστικὸν εἰπεῖν. καὶ δὲ καὶ τούτων τὸς τρόπους κατὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. δὲ διαφορὰ τῶν δικαστηρίων ἐν τρισὶν ὅροις, ἐξ ὧν καὶ ὧν καὶ πῶς. λέγω δὲ ἐξ ὧν μὲν, πότερον ἐκ τινῶν ἢ ἐκ τινῶν· περὶ ὧν δὲ, πόσα εἶδη δικαστηρίων· πῶς, πότερον κλήρῳ ἢ αἰρέσει. πρῶτον ἔν διαιρέσει εἶδη δικαστηρίων. ἐς δὲ τὸν ἀριθμὸν ἑκτώ, ἐν μὲν τῷ τῶν κοινῶν ἀδικειῶν, ἄλλο δὲ εἴ τίς τι τῶν κοινῶν ἀδικειῶν ἔσται τὴν πολιτείαν φέροι, τέταρτον καὶ ἄρχοντι καὶ ἰδίᾳ περὶ ζημιώσεων ἀμφισβητήσιν, πέμπτον τὸ περὶ τῶν συναλλαγμάτων καὶ ἐχόντων μέγεθος, καὶ παρὰ τὸ τε φονικὸν καὶ τὸ ξενικόν. φονικῷ μὲν ἔν ἐκείνῳ ἐν τοῖς αὐτοῖς δικασταῖς ἂν τ' ἐν ἄλλοις, περὶ πᾶσι προνοίας καὶ περὶ τῶν ἀκυσίων, καὶ ὅσα ὁμοιογενῆ ἀμφισβητεῖται δὲ περὶ τοῦ δικαίου, τέταρτον δὲ περὶ φεύγους φόνος ἐπὶ καθόδῳ ἐπιφέρεται, οἷον Ἀθήνησιν καὶ τὸ ἐν Φρεαττοῖ δικαστήριον· συμβαίνει δὲ τὸ περὶ τῶ παντὶ χρόνῳ ὀλίγα καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι τῶ δὲ ξενικῷ ἐν μὲν ξένοις πρὸς ξένους, ἄλλο ξένους πρὸς ξένους. εἴτι δὲ παρὰ πάντα ταῦτα περὶ τῶν μακρῶν λαγμάτων, ὅσα δραχμιαία καὶ πεντάδραχμα καὶ ἑξαδραχμιαία καὶ ὅσα πλείονος· δεῖ μὲν γὰρ καὶ περὶ τούτων γίνεσθαι κρίσεις· ἐπὶ δὲ εἰς δικαστῶν πλῆθος. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἀφεισθῶν καὶ τῶν φονικῶν καὶ τῶν ξενικῶν, περὶ δὲ τῶν πολιτικῶν λέγωμεν, περὶ ὧν μὴ γνωμὸν καλῶς ἔσται· κρίσεις γίνονται καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ κινήσεις· αἱ γὰρ ἢτοι πάντας περὶ πάντων κρίνειν τῶν διαφορῶν καὶ τῶν κλήρων, ἢ πάντας περὶ πάντων τὰ μὲν κλήρῳ τὰ δὲ αἰρέσει, ἢ περὶ ἐνίων τῶν αὐτῶν τοὺς μὲν κλήρῳ τὰ δὲ αἰρέσει.

25. φανταίαι F¹F². || 26. πολιτικῶν codices. || 27. εἰ] εἰ Q¹F². || 35. ὁ ἀμφοῖν — 37. αἰρέσει om Q¹F².

2. αὐτὸς — 3. τινῶν om Q¹F². || 4. τὸ δὲ ἐκ] τότε δὲ ἐκ Q¹F². || 20. τι om F². || 24. ὅ om Q¹F². || 26. αὐτῶν Q¹F². || 33. ἀδικειῶν F². || 37. λεγόμεν Q¹. || 39. κρίνειν — 40. πάντων om F².

ἵτοι μὲν ὅν οἱ τρόποι τέτταρες τὸν ἀριθμόν, το-
 ἕτεροι καὶ οἱ κατὰ μέρος· πάλιν γὰρ ἐκ τινῶν
 λαζόντες περὶ πάντων αἰρέσει, ἢ ἐκ τινῶν περὶ
 ἡμῶν, ἢ τὰ μὲν κληρῶν τὰ δὲ αἰρέσει, ἢ ἕνια δι-
 περὶ τῶν αὐτῶν ἐκ κληρωτῶν καὶ αἰρετῶν. οὗτοι 5
 ὥσπερ ἐλέχθησαν, οἱ τρόποι τοῖς εἰρημένους. ἔτι
 αὖ συνδυαζόμενα, λέγω δ' οἷον τὰ μὲν ἐκ πάν-
 ἐκ τινῶν τὰ δ' ἐξ ἀμφοῖν, οἷον εἰ τοῦ αὐτοῦ
 ὡ εἶν οἱ μὲν ἐκ πάντων οἱ δ' ἐκ τινῶν, καὶ ἢ
 αἰρέσει ἢ ἀμφοῖν. οὗτος μὲν ὅν ἐνδέχεται τρόπος 10
 ἡλικαστήρια, εἴρηται· τέτων δὲ τὰ μὲν πρῶτα δη-
 σα ἐκ πάντων ἢ περὶ πάντων, τὰ δὲ δευτέρα
 α, ὅσα ἐκ τινῶν περὶ πάντων, τὰ δὲ τρίτα ἀρι-
 ῖ καὶ πολιτικά, ὅσα τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ'

Ε.

μὲν οὖν τῶν ἄλλων ὧν προειρόμεθα σχεδὸν
 ὡ πάντων· ἐκ τίνων δὲ μεταβάλλουσιν αἱ πολι- 20
 πόσεων καὶ πόων, καὶ τίνες ἐκάστης πολιτείας
 ὡ ἐκ πόων εἰς ποίας μάλιστα μεθίστανται, ἔτι
 ὡ τίνες καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἐκάστης εἰσὶν, ἔτι δὲ
 ἂν μάλιστα σῶζοιτο τῶν πολιτειῶν ἐκάστη, σκα-
 ζῆς τοῖς εἰρημένοις. δεῖ δὲ πρῶτον ὑπολαβεῖν 25
 ὡ, ὅτι πολλαὶ γεγέννηται πολιτεῖαι πάντων μὲν
 ὡν τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν ἴσον, τέτε-
 νότων, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. δῆμος μὲν
 το ἐκ τοῦ ἴσου ὅτι οὗν ὄντας οἰσθαι ἀπλῶς ἴσους
 γὰρ ἐλευθέροι πάντες ὁμοίως, ἀπλῶς ἴσοι εἶναι 30
 ὡ ὀλιγαρχία δὲ ἐκ τῶ ἀνίσους ἔν τι ὄντας ὅλως
 ὡς ὑπολαμβάνειν (κατ' οὐσίαν γὰρ ἄνισοι ὄντες
 ἴσοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι). εἴτα οἱ μὲν ὡς ἴσοι
 ὡν τῶν ἴσων ἀξιοῦσι μετέχειν, οἱ δ' ὡς ἄνισοι
 νεκτεῖν ζητοῦσιν· τὸ γὰρ πλεῖον ἄνισον. ἔχουσι 35
 ὡ πᾶσαι δίκαιον, ἡμαρτημέναι δ' ἀπλῶς εἰσὶν·
 ὡς τὴν αἰτίαν, ὅταν μὴ κατὰ τὴν ὑπόληψιν
 ὡ τυγχάνουσιν ἔχοντες μετέχωσι τῆς πολιτείας,
 ὡν πάντων δὲ δικαιοτάτα μὲν ἂν στασιάζουσιν,
 ὡς το πρᾶττευσιν οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες· μά- 40

λιστα γὰρ εὖλογον ἀνίσους ἀπλῶς εἶναι τότες μόνον. εἰσι
 δὲ τινες οἱ κατὰ γένος ὑπερέχοντες οὐκ ἀξιοῦσι τῶν ἴσων
 αὐτοὺς διὰ τὴν ἀνισότητά ταύτην· εὐγενεῖς γὰρ εἶναι δο-
 κοῦσιν οἷς ὑπάρχει προγόνων ἀρετὴ καὶ πλοῦτος. ἀρχαί
 μὲν ὅν ὡς εἰπεῖν αὐταὶ καὶ πηγαὶ τῶν ζάσεων εἰσιν, ὅθεν
 ζασιάζουσιν. διὸ καὶ αἱ μεταβολαὶ γίνονται διχῶς· ὅτε
 μὲν γὰρ πρὸς τὴν πολιτείαν, ὅπως ἐκ τῆς καθεστηκυίας
 ἄλλην μεταστήσωσιν, οἷον ἐκ δημοκρατίας ὀλιγαρχίαν ἢ
 δημοκρατίαν ἐξ ὀλιγαρχίας, ἢ πολιτείαν καὶ ἀριστοκρατίαν
 ἐκ τούτων, ἢ ταύτας ἐξ ἐκείνων· ὅτε δ' οὐ πρὸς τὴν καθε-
 στηκυίαν πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν καταΐασιν προαιρῶνται
 τὴν αὐτήν, δι' αὐτῶν δ' εἶναι βούλονται ταύτην, οἷον τὴν
 ὀλιγαρχίαν ἢ τὴν μοναρχίαν. ἔτι περὶ τοῦ μᾶλλον καὶ
 ἥττον, οἷον ἢ ὀλιγαρχίαν ὕσαν εἰς τὸ μᾶλλον ὀλιγαρχεῖ-
 15 σθαι ἢ εἰς τὸ ἥττον, ἢ δημοκρατίαν οὕσαν εἰς τὸ μᾶλλον
 δημοκρατεῖσθαι ἢ εἰς τὸ ἥττον· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 λοιπῶν πολιτειῶν, ἢ ἵνα ἐπιταθῶσιν ἢ ἀνεθῶσιν. ἔτι πρὸς
 τὸ μέρος τι κινήσαι τῆς πολιτείας, οἷον ἀρχὴν τινα κατα-
 σῆσαι ἢ ἀνελπεῖν, ὥσπερ ἐν Λακεδαιμονί φασι Λύσανδρον
 τινες ἐπιχειρήσαι καταλῦσαι τὴν βασιλείαν καὶ Πυρρῶ-
 νίαν τὸν βασιλέα τὴν ἐφορείαν. καὶ ἐν Ἐπιδαμνῶ δὲ με-
 τέβαλεν ἢ πολιτεία κατὰ μόριον· ἀντὶ γὰρ τῶν φυλάρ-
 χων βουλὴν ἐποίησαν. εἰς δὲ τὴν Ἑλληνίδα ἐπάναγκές ἐστι
 ἔτι τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι βαδίζειν τὰς ἀρχάς, ὅταν
 ἐπιτηφίζῃται ἀρχή τις. ὀλιγαρχικὸν δὲ καὶ ὁ ἄρχων ὁ
 εἰς ἣν ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ· πανταχῶ γὰρ διὰ τὸ ἄνισον
 ἢ στάσις· ὡ μὴν τοῖς ἀνίστοις ὑπάρχει ἀνάλογον· αἰθῖος
 γὰρ βασιλεία ἄνισος, εἰάν ἢ ἐν ἴσοις· ὅλως γὰρ τὸ ἴσον
 ζητοῦντες ζασιάζουσιν. εἰς δὲ διττὸν τὸ ἴσον· τὸ μὲν γὰρ
 ἀριθμῶ τὸ δὲ κατ' ἀξίαν ἐσὶν. λέγω δὲ ἀριθμῶ μὲν τὸ
 πλήθει ἢ μεγέθει ταῦτό καὶ ἴσον, κατ' ἀξίαν δὲ τὸ τῷ
 λόγῳ, οἷον ὑπερέχει κατ' ἀριθμὸν μὲν ἴσον τὰ τρία τοῖν
 δυοῖν καὶ ταῦτα τῷ ἐνός, λόγῳ δὲ τέτταρα τοῖν δυοῖν καὶ
 ταῦτα τῷ ἐνός· ἴσον γὰρ μέρος τὰ δύο τῶν τεττάρων καὶ
 τῷ ἐν τῶν δυοῖν· ἀμφω γὰρ ἡμίση. ὁμολογοῦντες δὲ τὸ
 ἀπλῶς εἶναι δίκαιον, τὸ κατ' ἀξίαν διαφέρονται, καθάπερ
 ἐλέχθη πρότερον, οἱ μὲν ὅτι, εἰάν κατὰ τι ἴσοι ὦσιν, ὅλως
 ἴσοι νομίζουσιν εἶναι, οἱ δ' ὅτι, εἰάν κατὰ τι ἄνισοι, πάν-
 των ἀνίσων ἀξιοῦσιν ἑαυτῶν. διὸ καὶ μάλιστα δύο γίνονται
 πολιτεῖαι, δῆμος καὶ ὀλιγαρχία· εὐγένεια γὰρ καὶ ἀρετὴ

om F². || 29. ἀπλῶς F². || 30. εἶναι — εἶναι om I¹F². || 38. ἢ om R¹F² et pr I². iidem τυγχάνουσιν.

ὡς I¹. || 8. καταστήσωσιν R¹F². || 14. οἷον et εἰς τὸ μᾶλλον ὀλιγαρχεῖσθαι om R¹. || 17. ἢ ἵνα ἀναθῶσιν R¹. || 18.

|| 21. μετέβαλεν F². || 26. πάντων F². || 30. μὴ τῷ μὴ τῷ R¹F². || 33. λόγῳ R¹. λόγῳ — 34. ἐνός om F². || 35.

ἐν ὀλίγοις, ταῦτα δ' ἐν πλείοσιν· εὐγενεῖς γὰρ καὶ ἀγα-
 θοὶ οὐδ' ἀμυνέονται, ἀποροὶ δὲ πολλοὶ πολλαχοῦ. τὸ δὲ
 ἀπλῶς πάντῃ κατ' ἐκατέραν τετάχθαι τὴν ἰσότητά φαῦ-
 λον. φανερόν δ' ἐκ τῆς συμβαινόντος· ἐδεμία γὰρ μόνιμος
 ἐκ τῶν τοιούτων πολιτειῶν. τότε δ' αἴτιον ὅτι ἀδύνατον ἀπὸ
 τῆς πρώτης καὶ τῆς ἐν ἀρχῇ ἡμαρτημένῃ μὴ ἀπαντᾶν εἰς τὸ
 τέλος κακόν τι. διὸ δεῖ τὰ μὲν ἀριθμητικῇ ἰσότητι χρῆ-
 σθαι, τὰ δὲ τῇ κατ' ἀξίαν. ὅμως δὲ ἀσφαλεστέρα καὶ
 ἀσασίας μᾶλλον ἢ δημοκρατία τῆς ὀλιγαρχίας. ἐν μὲν
 γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐγγίνονται δύο, ἡ τε πρὸς ἀλλήλους
 ζῆσεις καὶ ἐπὶ ἡ πρὸς τὸν δῆμον, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις
 ἡ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μόνον· αὐτῷ δὲ πρὸς αὐτόν, ὃ τι
 καὶ ἀξίον εἶπεν, ἔκ ἐγγίγνεται τῷ δήμῳ ζῆσις. ἐπὶ δὲ
 ἡ ἐκ τῶν μέσων πολιτεία ἐγγυτέρω τῷ δήμῳ ἢ ἡ τῶν ὀλί-
 γων, ἥπερ ἐστὶν ἀσφαλεστέρα τῶν τοιούτων πολιτειῶν.

2 Ἐπεὶ δὲ σκοποῦμεν ἐκ τίνων αἱ τε ζῆσεις γίνονται
 καὶ αἱ μεταβολαὶ περὶ τὰς πολιτείας, ληπτέον καθόλου
 πρῶτον τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν. εἰσὶ δὲ σχεδὸν
 ὡς εἶπεν τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ἃς διορίσειν κατ' αὐτὰς τὴν
 πρῶτον. δεῖ γὰρ λαβεῖν πῶς τε ἔχοντες ζασιάζουσι καὶ
 τῶν ἐνεκῶν, καὶ τρίτον τίνες ἀρχαὶ γίνονται τῶν πολιτι-
 κῶν ταραχῶν καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ζῆσεων. τῶ μὲν ἔν
 αὐτῷ ἔχειν πῶς πρὸς τῆς μεταβολῆς αἰτίαν καθόλου μά-
 λιστα θετέον περὶ ἧς ἤδη τυγχάνομεν εἰρηκότες. οἱ μὲν
 γὰρ ἰσότητος ἐφιδέμενοι ζασιάζουσιν, ἂν νομίζουσιν ἔλαττον
 ἔχειν ὄντες ἴσοι τοῖς πλεονεκτοῦσιν, οἱ δὲ τῆς ἀνισότητος
 καὶ τῆς ὑπεροχῆς, ἂν ὑπολαμβάνουσιν ὄντες ἀνισοὶ μὴ
 πλέον ἔχειν ἀλλ' ἴσον ἢ ἔλαττον. τῶν δ' ἐστὶ μὲν ὀρέ-
 γεσθαι δικαίως, ἐστὶ δὲ καὶ ἀδίκως· ἐλάττω τε γὰρ ὄν-
 τες ὅπως ἴσοι ὥσι ζασιάζουσι, καὶ ἴσοι ὄντες ὅπως μεί-
 ζουσι. πῶς μὲν ἔχοντες ζασιάζουσιν, εἰρηται. περὶ ὧν δὲ
 ζασιάζουσιν, ἐστὶ κέρδος καὶ τιμὴ καὶ τἀναντία τούτοις· καὶ
 γὰρ αἰτιμίαν φύγοντες καὶ ζημίαν, ἢ ὑπὲρ αὐτῶν ἢ τῶν
 φίλων, ζασιάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν. αἱ δ' αἰτίαι καὶ ἀρ-
 χαὶ τῶν κινήσεων, ὅθεν αὐτοὶ τε διατίθενται τὸν εἰρημένον
 τρόπον καὶ περὶ τῶν λεχθέντων, ἐστὶ μὲν ὡς τὸν ἀριθμόν
 ἑπτὰ τυγχάνουσιν ἔσθαι, ἐστὶ δ' ὡς πλείους. ὧν δύο μὲν ἐστὶ
 ταῦτά τοις εἰρημένοις, ἀλλ' ἔχ' ὡσαύτως· διὰ κέρδος γὰρ
 καὶ διὰ τιμὴν παροξύνονται πρὸς ἀλλήλους οὐχ ἵνα κτή-
 σονται σφίσις αὐτοῖς, ὥσπερ εἰρηται πρότερον, ἀλλ' ἐτέ-
 ρους ὀρώντες τὰς μὲν δικαίως τὰς δ' ἀδίκως πλεονεκ-
 τῶν. ἐπὶ δὲ ὑβρίν, διὰ φόβον, διὰ ὑπεροχὴν, δι-
 ταφρόνησιν, διὰ αὐξήσιν τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον.
 ἄλλον τρόπον δὲ ἐρίθειαν, δι' ὀλιγωρίαν, διὰ μακ-
 ρὴν ἀνομοιότητα. τῶν δὲ ὑβρίων μὲν καὶ κέρδος τῶν
 δυνάμιν καὶ πῶς αἰτία, σχεδὸν ἐστὶ φανερόν· ὑβρί-
 τε γὰρ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ πλεονεκτῶν ζασ-
 καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς πολιτείας τὰς δὲ
 τὴν ἐξουσίαν· ἡ δὲ πλεονεξία γίνεσθαι ὅτε μὲν ἐπὶ
 ἰδίων, ὅτε δὲ ἀπὸ τῶν κοινῶν. δῆλον δὲ καὶ ἡ τιμὴ
 τί δύναται καὶ πῶς αἰτία ζῆσεως· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἐπὶ
 ζόμενοι καὶ ἄλλους ὀρώντες τιμωμένους ζασιάζουσιν· καὶ
 δὲ ἀδίκως μὲν γίνεσθαι, ὅταν παρὰ τὴν ἀξίαν ἢ τιμῆς
 τινες ἢ ἀτιμάζονται, δικαίως δὲ, ὅταν κατὰ τὴν ἐ-
 15 δι' ὑπεροχὴν δὲ, ὅταν τις ἢ τῇ δυνάμει μείζων, ἢ
 πλείους, ἢ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν δυνάμιν τῇ τῶν
 ματος· γίνεσθαι γὰρ εἴωθεν ἐκ τῶν τοιούτων μακρῇ
 δυνασεία. διὸ ἐνιαχθὲν εἰώθασιν ἐσρακίζεσθαι, οἷον ἐν
 καὶ Ἀθήνησιν· καίτοι βέλτιον ἐξ ἀρχῆς ὅρᾶν ὅπως
 20 σονται τοσῶτον ὑπερέχοντες, ἢ ἐάσαντας γινώσκοντες
 ὑστερον. διὰ δὲ φόβον ζασιάζουσιν οἱ τε ἡδικοί, καὶ
 τες μὴ δῶσι δίκην, καὶ οἱ μέλλοντες ἀδικεῖσθαι βί-
 νοι φθάσαι πρὶν ἀδικηθῆναι, ὥσπερ ἐν Ῥώμῃ οὐκ
 οἱ γινώριμοι ἐπὶ τὸν δῆμον διὰ τὰς ἐπιφερομένας
 25 διὰ καταφρόνησιν δὲ καὶ ζασιάζουσι καὶ ἐπιβῆναι
 ἐν τε ταῖς ὀλιγαρχίαις, ὅταν πλείους ὦσιν οἱ μὴ μέρ-
 τες τῆς πολιτείας (κρείττους γὰρ οἶονται εἶναι), καὶ ἐν
 δημοκρατίαις οἱ εὐποροὶ καταφρονησάντες τῆς ἀρχῆς
 ἀναρχίας, οἷον καὶ ἐν Θήβαις μετὰ τὴν ἐν Οὐκίᾳ
 μάχην κακῶς πολιτευομένων ἢ δημοκρατία διεφθάρ-
 30 ἢ Μεγαρέων δι' ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ἡττηθῶν, καὶ
 Συρακούσας πρὸ τῆς Γέλωνος τυραννίδος, καὶ ἐν Ῥώ-
 μῃ δῆμος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. γίνονται δὲ καὶ διὰ
 τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον μεταβολὰν τῶν πολιτικῶν
 35 γὰρ σῶμα ἐκ μερῶν σύγκειται καὶ δεῖ αὐξάνεσθαι
 λογόν, ἵνα μένῃ συμμετρία, εἰ δὲ μή, φθίβεσθαι
 μὲν πρὸς τεττάρων πηχῶν ἢ τὸ δ' ἄλλο σῶμα ἀνα-
 θαμαῖν, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς ἄλλαν ζῆσιν μεταβάλλεσθαι
 εἰ μὴ μόνον κατὰ τὸ ποσὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν
 40 αὐξάνοιτο παρὰ τὸ ἀνάλογον, οὕτω καὶ πᾶσι σῶμα

1. λόγους *I¹V¹*. || 2. εὐποροὶ *I¹V¹*. || πολλὰ *om I¹R¹V¹*. || 14. ἢ post ἢ *om V¹*. || 16. αἱ τε] *ἐπὶ R¹*. || 17. αἱ τε
 18. δὲ *R¹*. || 28. post ἔλαττον *V¹U¹* et margo *I¹* τῆς ἰσότητος δηλοῖται καὶ τῆς ὑπεροχῆς. || 30. ὡς καὶ ζασιάζουσι *R¹*.
 6. πόσ' *I¹U¹V¹*, πόσα *R¹*. || 11. αὐτὴ ἀτιμάζομένη *U¹*. || 14. δικαίως δὲ] διὰ δικαίως *U¹*. || 19. αἰσίσσονται *η¹*. ||
I¹V¹. || 37. δ' *om V¹*. || ἄλλο *om R¹*. || σπιθαμαῖον *U¹*, σπιθαμῶν *R¹*. || 38. μεταβάλλοι *I¹*. || 39. τὸ prius *om I¹U¹R¹*.
 πλείους *V¹*. || σύγκειται *om R¹*.

ὧν πολλάκις λανθάνει τι αὐξανόμενον, οἷον τὸ
 ν πλῆθος ἐν ταῖς δημοκρατίαις καὶ πολιτείαις.
 δ' ἐνίοτε τῷτο καὶ διὰ τύχας, οἷον ἐν Τάραντι
 καὶ ἀπολομένων πολλῶν γνωρίμων ὑπὸ τῶν
 μικρὸν ὕψερων τῶν Μηδικῶν δημοκρατία ἐγένετο
 5 ις, καὶ ἐν Ἀργεὶ τῶν ἐν τῇ ἐβδόμῃ ἀπολομέ-
 λεομένου τοῦ Λάκωνος ἡναγκάσθησαν παραδέ-
 ν περιόικων τινάς, καὶ ἐν Ἀθήναις ἀτυχούντων
 ὠριμοὶ ἐλάττους ἐγένοντο διὰ τὸ ἐκ καταλόγου
 αὶ ὑπὸ τὸν Λακωνικὸν πόλεμον. συμβαίνει δὲ 10
 ἐν ταῖς δημοκρατίαις, ἥττον δέ· πλείονων γὰρ
 ν γινομένων ἢ τῶν ὑσιῶν αὐξανόμενων μετα-
 εἰς ὀλιγαρχίας καὶ δυναστείας. μεταβάλλουσι
 γαίᾳ καὶ ἀνευ ζάσεως διὰ τε τὰς ἐριθείας, ὥσ-
 αία (ἐξ αἰρετῶν γὰρ διὰ τῷτο ἐποίησαν κληρω- 15
 οῦντο τὴν ἐριθευομένης), καὶ δι' ὀλιγωρίαν, ὅταν
 ; τὰς ἀρχὰς τὰς κυρίας παριέναι τὴν μὴ τῆς
 φίλης, ὥσπερ ἐν Ὀρεῶν κατελύθη ἡ ὀλιγαρχία
 τῶν γενομένων Ἡρακλειδοῦν, ὅς ἐξ ὀλιγαρχίας
 αὶ δημοκρατίαν κατεσκευάσεν. ἐτι διὰ τὸ παρὰ 20
 ἴγω δὲ παρὰ μικρόν, ὅτι πολλάκις λανθάνει με-
 μένη μετάβασις τῶν νομίμων, ὅταν παρορῶσι
 ὥσπερ ἐν Ἀμβρακίᾳ μικρὸν ἦν τὸ τίμημα, τέ-
 ος ἤρχον, ὡς ἐγγιον ἢ μῆθεν διαφέρον τῷ μῆθεν
 ζασιωτικὸν δὲ καὶ τὸ μὴ ὁμόφυλον, ἕως ἂν 25
 ὥσπερ γὰρ ὅδ' ἐκ τῷ τυχόντος πλῆθος πόλιν
 ὡς οὐδ' ἐν τῷ τυχόντι χρόνῳ. διὸ ὅσοι ἤδη
 ἔβησαν ἢ ἐποίκους, οἱ πλείους ἐξασίασαν, οἷον
 Ἀχαιοὶ συνώκησαν Σύβαριν, εἴτα πλείους οἱ
 νόμιοι ἐξέβαλον τοὺς Τροϊζηνίους· ὅθεν τὸ ἄγος 30
 ις Συβαρίταις. καὶ ἐν Θυρίοις Συβαρίται τοῖς
 ἴν· πλεονεκτεῖν γὰρ ἀξέοντες ὡς σφετέρας τῆς
 ἴσον. καὶ Βυζαντίοις οἱ ἐποίκοι ἐπιβυλεύοντες
 ; ἐξέπεσον διὰ μάχης, καὶ Ἀντισσαῖοι τὴν Χίων
 εἰσδεξάμενοι διὰ μάχης ἐξέβαλον, Ζαγκλαῖοι 35
 ὑποδεξάμενοι ἐξέπεσον καὶ αὐτοί. καὶ Ἀπολ-
 ιὶ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἐποίκους ἐπαγαγόμενοι
 , καὶ Συρακούσιοι μετὰ τὰ τυραννικά τὴν ξέναν

καὶ τὴν μισθοφόρον πολίτας ποιησάμενοι ἐξασίασαν καὶ
 εἰς μάχην ἦλθον, καὶ Ἀμφιπολίται δεξάμενοι Χαλκιδικῶν
 ἀποίκους ἐξέπεσον ὑπὸ τῶν οἱ πλείους αὐτῶν. ζασιάζουσι
 δ' ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ πολλοὶ ὡς ἀδικήμενοι, ὅτι
 5 ἢ μετέχουσι τῶν ἴσων, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἴσοι ὄντες,
 ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις οἱ γνώριμοι, ὅτι μετέχουσι τῶν
 ἴσων ἢ ἴσοι ὄντες. ζασιάζουσι δὲ ἐνίοτε αἱ πόλεις καὶ διὰ
 τὴν τύχην, ὅταν μὴ εὐφυῶς ἔχῃ ἡ χώρα πρὸς τὸ μίαν
 εἶναι πόλιν, οἷον ἐν Κλαζομεναῖς οἱ ἐπὶ Χύτρῳ πρὸς τὴν
 ἐν νήσῳ, καὶ Κολοφώνιοι καὶ Νοτιεῖς· καὶ Ἀθήνησιν οὐχ
 ὁμοίως εἰσίν, ἀλλὰ μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τὸν Πειραιᾶ οἰκῶν-
 τες τῶν τὸ ἄστυ. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ διαβά-
 σεις τῶν ὀχετῶν, καὶ τῶν πάντων σμικρῶν, διασπῶσι τὰς
 φάλαγγας, ὥτως εἴκει πᾶσα διαφορὰ ποιεῖν διάστασιν.
 15 μεγίστη μὲν οὖν ἴσως διάστασις ἀρετῇ καὶ μοχθηρίᾳ, εἴτα
 πλῆθος καὶ πενία, καὶ ἔτι δὴ ἑτέρα ἑτέρας μᾶλλον· ὧν
 μία καὶ ἡ εἰρημένη ἐστίν. γίνονται μὲν ἔτι αἱ ζάσεις οὐδ' 4
 περὶ μικρῶν ἀλλ' ἐκ μικρῶν, ζασιάζουσι δὲ περὶ μεγάλων.
 μάλιστα δὲ καὶ αἱ μικραὶ ἰσχύουσιν, ὅταν ἐν τοῖς κυρίοις
 20 γένωνται, οἷον συνέβη καὶ ἐν Συρακούσαις ἐν τοῖς ἀρχαίοις
 χρόνοις· μετέβαλε γὰρ ἡ πολιτεία ἐκ δύο νεανίσκων ζα-
 σιασάντων, ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντων, περὶ ἐρωτικὴν αἰτίαν.
 θατέρῳ γὰρ ἀποδημῶντος ἐταῖρος ὧν τις τὸν ἐρώμενον αὐτῷ
 ὑπεποιήσατο, πάλιν δ' ἐκεῖνος τότε χαλεπήνας τὴν γυ-
 25 ναῖκα αὐτῷ ἀνέπεισεν ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν· ὅθεν προσλαμβά-
 νοντες τὴν ἐν τῷ πολιτεύματι διεξασίασαν πάντας. διόπερ
 ἀρχομένων εὐλαβεῖσθαι δεῖ τῶν τοιούτων, καὶ διαλύειν τὰς
 τῶν ἡγεμόνων καὶ δυναμένων ζάσεις· ἐν ἀρχῇ γὰρ γίγνε-
 ται τὸ ἀμάρτημα, ἢ δ' ἀρχὴ λέγεται ἡμισυ εἶναι παντός,
 ὥς καὶ τὸ ἐν αὐτῇ μικρὸν ἀμάρτημα ἀνάλογόν ἐστι πρὸς
 τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσιν. ὅλως δὲ αἱ τῶν γνωρίμων ζά-
 σεις συναπολαύειν ποιοῦσι καὶ τὴν ὅλην πόλιν, οἷον ἐν
 Ἐξιαίᾳ συνέβη μετὰ τὰ Μηδικά, δύο ἀδελφῶν περὶ τῆς
 τῶν πατρῶν νομῆς διενεχθέντων· ὁ μὲν γὰρ ἀπορώτερος,
 35 ὡς ἐκ ἀποφάνοντος θατέρῳ τὴν ἐσίαν ὕδρ' τὸν θησαυρὸν ὅν
 εὔρεν ὁ πατήρ, προσήγετο τὴν δημοτικὴν, ὁ δ' ἕτερος ἔχων
 ἐσίαν πολλὴν τὴν εὐπόρον. καὶ ἐν Δελφοῖς ἐκ κηδείας γε-
 νομένης διαφορᾶς ἀρχὴ πασῶν ἐγένετο τῶν στάσεων τῶν

ἴσων *U*¹. || 12. εὐπύρῳ *I*¹*R*¹*U*¹*F*¹. || 14. καὶ ἀναστάσις *U*¹. || 17. τὰς post ἀρχὰς om *U*¹. || 24. δ' ἀπ' ἐθέτος ἤρχον
 ἢ interpretes. || 28. ἀποίκους *R*¹. || δ' ἐξασίασαν *F*¹, διεξασίασαν *R*¹*I*¹. || 31. καὶ om *U*¹. || 33. ἐξέπεσον om *U*¹. || σάμους
 ὑποδεξάμενοι *F*¹. || καὶ ante αὐτοί om *R*¹. || 38. καὶ — b 1. ἐξασίασαν om *R*¹.
 ἢ ἦλθον *R*¹ τῶν τυραννικῶν τὴν (α 38) — ἦλθον. || χαλκιδικῶν *U*¹*F*¹. || 3. ὡς πλείους *F*¹. || 10. νοτιεῖς *F*¹. || 16. ἑτέρα om *I*¹. ||

*U*¹. || 20. καὶ om *I*¹. || 23. ὅν *R*¹. || 26. πάντας *F*¹. || 27. δὲ *R*¹. || 31. τὰ] τὰς *I*¹*F*¹. || 32. ἐν om *F*¹. || 33. δημοτικὰ
 34. τῶν om *I*¹*R*¹*U*¹*F*¹. || 35. θατέρῳ om *I*¹*R*¹*F*¹. || 37. ἐν Δελφοῖς] ἀδελφοῖς *R*¹.

ὑσερον· ὁ μὲν γὰρ οἰωνισάμενός τι σύμπτωμα, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὴν νύμφην, ἢ λαβὼν ἀπῆλθεν, οἱ δ' ὡς ὑβρισθέντες ἐνέβαλον τῶν ἱερῶν χρημάτων θύοντος, κάπειτα ὡς ἱερόσυλον ἀπέκτειναν. καὶ περὶ Μιτυλήνην δὲ ἐξ ἐπικλήρων στάσεως γενομένης πολλῶν ἐγένετο ἀρχὴ κακῶν καὶ τοῦ 5 πολέμου τῷ πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ᾧ Πάχης ἔλαβε τὴν πόλιν αὐτῶν· Τιμοφάνους γὰρ τῶν εὐπόρων τινὸς καταλιπόντος δύο θυγατέρας, ὁ περιωσθεὶς καὶ ἢ λαβὼν τοῖς υἱέσιν αὐτῷ Δοξάνδρος ἤρξε τῆς στάσεως καὶ τὸς Ἀθηναίους παρώξυνε, πρόξενος ὢν τῆς πόλεως. καὶ ἐν Φωκεῦσιν ἐξ ἐπικλήρου 10 ζάσεως γενομένης περὶ Μινασέαν τὸν Μνήσωνος πατέρα καὶ Εὐθυκράτη τὸν Ὀνομάρχην, ἡ στάσις αὕτη ἀρχὴ τῷ ἱεροῦ πολέμου κατέστη τοῖς Φωκεῦσιν. μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ ἡ πολιτεία ἐκ γαμικῶν· ὑπομνηστεισάμενος γὰρ τις θυγατέρα, ὡς ἐξημίωσεν αὐτὸν ὁ τοῦ ὑπομνηστειθέντος 15 πατὴρ γενόμενος τῶν ἀρχόντων, ἄτερος συμπάρελαβε τὸς ἐκτὸς τῆς πολιτείας ὡς ἐπηρεασθεὶς. μεταβάλλουσι δὲ καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν καὶ εἰς δῆμον καὶ εἰς πολιτείαν ἐκ τοῦ εὐδοκιμῆσαι τι ἢ αὐξήσθαι ἢ ἀρχεῖον ἢ μῦριον τῆς πόλεως, οἷον ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ εὐδοκιμήσασα ἐν τοῖς 20 Μηδικοῖς ἔδοξε συντονωτέραν ποιῆσαι τὴν πολιτείαν, καὶ πάλιν ὁ ναυτικὸς ὄχλος γενόμενος αἴτιος τῆς περὶ Σαλαμῖνα νίκης καὶ διὰ ταύτης τῆς ἡγεμονίας διὰ τὴν κατὰ θάλατταν δύναμιν τὴν δημοκρατίαν ἰσχυροτέραν ἐποίησεν. καὶ ἐν Ἀργεὶ οἱ γνώριμοι εὐδοκιμήσαντες περὶ τὴν ἐν 25 Μαντινείᾳ μάχην τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπεχείρησαν καταλύειν τὸν δῆμον, καὶ ἐν Συρακούσαις ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος τῆς νίκης τῷ πολέμῳ τοῦ πρὸς Ἀθηναίους ἐκ πολιτείας εἰς δημοκρατίαν μετέβαλεν, καὶ ἐν Χαλκίδι Φόξον τὸν τύραννον μετὰ τῶν γνωρίμων ὁ δῆμος ἀνελὼν εὐθὺς 30 εἶχετο τῆς πολιτείας, καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ πάλιν ὡσαύτως Περίανδρον συνεκβαλὼν τοῖς ἐπιθεμένοις ὁ δῆμος τὸν τύραννον εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν πολιτείαν. καὶ ὅλως δὴ δεῖ τοῦτο μὴ λανθάνειν, ὡς οἱ δυνάμειος αἴτιοι γενομένοι, καὶ ἰδιῶται καὶ ἀρχαὶ καὶ φυλαὶ καὶ ὅλως μέρος καὶ 35 ὁποιοῦν πλῆθος, ζάσιν κινῶσιν· ἢ γὰρ οἱ τύτοις φθονῶντες τιμωμένοις ἀρχοσι τῆς ζάσεως, ἢ ἔτοι διὰ τὴν ὑπεροχὴν οὐ θέλωσι μένειν ἐπὶ τῶν ἴσων. κινεῖνται δ' αἱ πολιτεῖαι καὶ ὅταν τἀναντία εἶναι δοκῶντα μέρη τῆς πόλεως ἰσάζῃ

ἀλλήλοις, οἷον οἱ πλείους καὶ ὁ δῆμος, μέσση δ' ἢ ἢ μὴσεν πάμπαν· ἂν γὰρ πολὺ ὑπερέχῃ ὀκτοτερον μερῶν πρὸς τὸ φανερώς κρεῖττον, τὸ λοιπὸν ἢ θέλει νύειν. διὸ καὶ οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες ἢ ποιῶσι ὡς εἰπεῖν· ὀλίγοι γὰρ γίνονται πρὸς πολλὰς. καθὲ οὖν περὶ πάσας τὰς πολιτείας αἱ ἀρχαὶ καὶ αἰτί 5 ζάσεων καὶ τῶν μεταβελῶν τῶτον ἔχουσι τὸν τρόπον· ὥστε δὲ τὰς πολιτείας ὅτε μὲν διὰ βίας ὅτε δὲ δι' ἀ διὰ βίας μὲν ἢ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ ὑσερον ἀναγκά 10 καὶ γὰρ ἡ ἀπάτη διττὴ· ὅτε μὲν γὰρ ἐξαπατῶνται πρῶτον ἐκόντων μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν, αὐτὸ ἢ βίᾳ κατέχουσιν ἀκόντων, οἷον ἐπὶ τῶν τετρακοσίων τ μὲν ἐξηπάτησαν, φάσκοντες τὸν βασιλέα χρήματα 15 ζειν πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, ἢ μὲνοι δὲ κατέχουσιν ἐπειρῶντο τὴν πολιτείαν· ὅτε δὲ ζι τε πείσαντες καὶ ὑσερον πάλιν πεισθέντων ἐκόντων 20 σιν αὐτῶν. ἀπλῶς μὲν ἔν περὶ πάσας τὰς πολιτείας τῶν εἰρημένων συμβέβηκε γίγνεσθαι τὰς μεταβολάς.

Καθ' ἕκασον δ' εἶδος πολιτείας ἐκ τούτων μαζὶ 25 τὰ συμβαίνοντα δεῖ θεωρεῖν. αἱ μὲν ἔν δημοκρατία, λιστα μεταβάλλουσι διὰ τὴν τῶν δημαγωγῶν ἐσθλὴν τὰ μὲν γὰρ ἰδίᾳ συκοφαντῶντες τὸς τὰς εὐστίας ἢ συσρέφουσιν αὐτούς (συνάγει γὰρ καὶ τὸς ἐχθίστους φέβος), τὰ δὲ κοινῇ τὸ πλῆθος ἐπάγοντες. καὶ πάλιν 30 πολλῶν ἂν τις ἴδῃ γιγνόμενον οὕτως. καὶ γὰρ ἐν δημοκρατίᾳ μετέβαλε πονηρῶν ἐγγεγενομένων ἀρχαί (οἱ γὰρ γνώριμοι συνέστησαν) καὶ ἐν Ῥόδῳ μάλιστα γὰρ οἱ δημαγωγοὶ ἐπόριζον, καὶ ἐκώλυνον ἐπὶ τὰ ὀφειλόμενα τοῖς τριπράρχοις· οἱ δὲ διὰ τὰς ἐπὶ 35 μένας δίκας ἠναγκάσθησαν συζάντες καταλύσαι τὴν μὲν. κατελύθη δὲ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ὁ δῆμος κατ' ἀποικισμὸν εὐθὺς διὰ τοὺς δημαγωγούς· ἀδικήσαντες ὑπ' αὐτῶν οἱ γνώριμοι ἐξέπιπτον, ἔπειτα ἀδικήσαντες ἐκπίπτοντες καὶ κατελθόντες κατέλυσαν τὸν δῆμον. καὶ 40 πλησίως δὲ καὶ ἡ ἐν Μεγάρῳις κατελύθη δημοκρατία· γὰρ δημαγωγοὶ ἵνα χρήματα ἔχουσι δημοῦν, ἔπειτα πολλὰς τῶν γνωρίμων, ὥς πολλὰς ἐποίησαν τὰς πόλεις· οἱ δὲ κατιόντες ἐνέκησαν μαχόμενοι τὴν δημοκρατίαν κατέστησαν τὴν ὀλιγαρχίαν. συνέβη δὲ ταῦτα καὶ

7. αὐτοῦ *I*^h. || 8. περιωσθεὶς *R*^h, περιωρισθεὶς *U*^h*V*^h. || δέξανδρος *I*^h. || 13. καὶ οἱ *R*^h. || 15. θυγατέρα οἱ *I*^h*R*^h*F*^h. || 23. διὰ τὸ ταύτης *V*^h. || διὰ καὶ διὰ *U*^h. || 28. νίκης] λίβης *R*^h. || 31. καὶ ἀναμβρακίᾳ *U*^h. || 32. ἐπὶ τῇ *F*^h. || 36 ὁποιοῦν *V*^h. || 39. μέρη] μὲν τι *R*^h.

3. ἢ θέλει] ἐθέλει *R*^h. || 6. αἰτίαι] αἱ *I*^h*R*^h*V*^h. || 18. προειρημένων *V*^h. || 33. οἱ ἐκπίπτοντες οἱ *R*^h. || 36. δημοκρατία *R*^h. || ἐξέβαλε *I*^h.

ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ἦν κατέλυσε Θρασύμαχος. δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἂν τις ἴδοι θεωρῶν τὰς με-
; τοῦτον ἐχούσας τὸν τρόπον. ὅτε μὲν γὰρ; ἵνα
ται, ἀδικῶντες τὰς γνωρίμους συνιστᾷσιν, ἢ τὰς ὑσίας
15 ποιοῦντες ἢ τὰς προσόδους ταῖς λειτουργίαις· ὅτε δὲ
οντες, ἵν' ἔχῃσι δημεύειν τὰ κτήματα τῶν πλυν-
γι δὲ τῶν ἀρχαίων, ὅτε γένοιτο ὁ αὐτὸς δημαγω-
γρατηγός, εἰς τυραννίδα μετεβαλλόν· σχεδὸν γὰρ
οἱ τῶν ἀρχαίων τυράννων ἐκ δημαγωγῶν γηγόν-
ιον δὲ τῷ τότε μὲν γίγνεσθαι νῦν δὲ μή, ὅτι τότε 10
δημαγωγοὶ ἦσαν ἐκ τῶν στρατηγούντων (οὐ γὰρ
ἢ ἦσαν λέγειν), νῦν δὲ τῆς ῥητορικῆς πύξημένης οἱ
οἱ λέγειν δημαγωγοῦσι μὲν, δι' ἀπειρίαν δὲ τῶν
ῶν οὐκ ἐπιτίθενται, πλὴν εἴ πε βραχύ τι γέγονε
ἐγγίνοντο δὲ τυραννίδες πρότερον μᾶλλον ἢ νῦν 15
τὸ μεγάλας ἀρχὰς ἐγχειρίζεσθαι τισιν, ὥσπερ
ἔγω ἐκ τῆς πρυτανείας· πολλῶν γὰρ ἦν καὶ με-
κύριος ὁ πρῶτανις. ἔτι δὲ διὰ τὸ μὴ μεγάλας
τε τὰς πόλεις, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἰκεῖν τὸν
ἴσχυλον ὄντα πρὸς τοῖς ἔργοις, οἱ προστάται τοῦ 20
τε πολεμικοὶ γένοιτο, τυραννίδι ἐπετίθεντο. πάντες
ἔδρων ὑπὸ τῷ δήμῳ πεσυνθέντες, ἢ δὲ πῖσις ἦν ἢ
α ἢ πρὸς τὰς πλυσίας, οἷον Ἀθήνησιν τε Πεισιγλα-
ιάσας πρὸς τὰς πεδιακὰς, καὶ Θεαγένης ἐν Μεγά-
εὐπόρων τὰ κτήνη ἀποσφάξας, λαβὼν παρὰ τὸν 25
ἐπινέμοντας. καὶ Διονύσιος κατηγορῶν Δαφναίου
πλυσίων ἠξιώθη τῆς τυραννίδος, διὰ τὴν ἐχθραν
ὡς δημοτικὸς ὢν. μεταβαλλουσι δὲ καὶ ἐκ τῆς
δημοκρατίας εἰς τὴν νεωτάτην· ὅπερ γὰρ αἰρεται
ἀρχαί, μὴ ἀπὸ τιμημάτων δέ, αἰρεῖται δὲ ὁ δὴ- 30
μαγωγῶντες οἱ σπυδαρχοῦντες εἰς τῷτο καθιστᾷσιν
ἵναι τὸν δῆμον καὶ τῶν νόμων. ἄκος δὲ τῷ ἢ
γθαί ἢ τῷ γίνεσθαι ἥττον τὸ τὰς φυλάς φέρειν τὰς
ς, ἀλλὰ μὴ πάντα τὸν δῆμον. τῶν μὲν εἰς δη-
ῶν αἱ μεταβολαὶ γίνονται πᾶσαι σχεδὸν διὰ ταύ- 35
αἰτίας.

δ' ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι διὰ δύο μάλιστα τρό-
; φανερωτάτας, ἓνα μὲν ἐὰν ἀδικῶσι τὸ πλεῖθος·
ο ἱκανὸς γίνεται προσάτης, μάλιστα δ' ὅταν ἐξ
υμβῇ τῆς ὀλιγαρχίας γίνεσθαι τὸν ἡγεμόνα, κα- 40
Ναξίω Λυγδαμῖς, ὃς καὶ ἐτυράννησεν ὕστερον τῶν

Ναξίων. ἔχει δὲ καὶ ἡ ἐξ ἄλλων ἀρχῇ γάσεως διαφο-
ράς. ὅτε μὲν γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν εὐπόρων, οὐ τῶν ὄντων
δ' ἐν ταῖς ἀρχαῖς, γίγνεται κατάλυσις, ὅταν ὀλίγοι σφά-
δρα ὦσιν οἱ ἐν ταῖς τιμαῖς, οἷον ἐν Μασσαλία καὶ ἐν
Ἰσρω καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι συμβέθη-
καν. οἱ γὰρ μὴ μετέχοντες τῶν ἀρχῶν ἐκινῶν, ἕως μετέ-
λαβον οἱ πρεσβύτεροι πρότερον τῶν ἀδελφῶν, ὕστερον δ'
οἱ νεώτεροι πάλιν· ὁ γὰρ ἀρχοῦσιν ἐνιαχῶ μὲν ἅμα πα-
τήρ τε καὶ υἱός, ἐνιαχῶ δὲ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ νεώτερος
ἀδελφός. καὶ ἐνθα μὲν πολιτικώτερα ἐγένετο ἡ ὀλιγαρχία,
ἐν Ἰσρω δ' εἰς δῆμον ἀπετελεύτησεν, ἐν Ἡρακλείᾳ δ' ἐξ
ἐλαττόνων εἰς ἐξακισίας ἦλθεν. μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Κνίδῳ
ἡ ὀλιγαρχία σασιασάντων τῶν γνωρίμων αὐτῶν πρὸς αὐτὰς
διὰ τὸ ὀλίγους μετέχειν καὶ καθάπερ εἴρηται, εἰ πατήρ,
υἱὸν μὴ μετέχειν, μηδ' εἰ πλείους ἀδελφοί, ἀλλ' ἢ τὸν
πρεσβυτάτον· ἐπιλαβόμενος γὰρ σασιαζόντων ὁ δῆμος, καὶ
λαβὼν προσάτην ἐκ τῶν γνωρίμων, ἐπιθέμενος ἐκράτησεν·
ἀσθενὲς γὰρ τὸ στασιαζόν. καὶ ἐν Ἐρυθραῖς δὲ ἐπὶ τῆς
τῶν Βασιλιδῶν ὀλιγαρχίας ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, κατ'
περ καλῶς ἐπιμελομένων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὅμως διὰ
τὸ ὑπ' ὀλίγων ἀρχεσθαι ἀγανακτῶν ὁ δῆμος μετέβαλε
τὴν πολιτείαν. κινεῦνται δ' αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξ αὐτῶν καὶ
διὰ φιλονεικίαν δημαγωγούντων. ἡ δημαγωγία δὲ διττή,
ἢ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις (ἐγγίνεται γὰρ δημαγωγός
καὶ πᾶν ὀλίγοι ὦσιν, οἷον ἐν τοῖς τριάκοντα Ἀθήνησιν οἱ
περὶ Χαρκιλέα ἴσχυσαν τὰς τριάκοντα δημαγωγῶντες, καὶ
ἐν τοῖς τετρακισίοις οἱ περὶ Φρύνιχον τὸν αὐτὸν τρόπον),
ἢ ὅταν τὸν ὄχλον δημαγωγῶσιν οἱ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὄντες,
οἷον ἐν Λαρίσσει οἱ πολιτοφύλακες διὰ τὸ αἰρεῖσθαι αὐτὰς
τὸν ὄχλον ἐδημαγῶν· καὶ ἐν ὅσαις ὀλιγαρχίαις ἐχ' ἔτοι
αἰρῶνται τὰς ἀρχὰς ἐξ ὧν οἱ ἀρχοντές εἰσιν, ἀλλ' αἱ μὲν
ἀρχαὶ ἐκ τιμημάτων μεγάλων εἰσὶν ἢ ἐταιριῶν, αἰρῶνται
δ' οἱ ὀπλῆται ἢ ὁ δῆμος, ὅπερ ἐν Ἀβυδῷ συνέβαιεν. καὶ
ὅπερ τὰ δικαστήρια μὴ ἐκ τῷ πολιτεύματός ἐστιν· δημαγω-
γῶντες γὰρ πρὸς τὰς κρίσεις μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν,
ὅπερ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ἐγένετο τῇ ἐν τῷ Πόντῳ. ἔτι δ'
ὅταν ἐνιοὶ εἰς ἐλάττους ἔλκωσι τὴν ὀλιγαρχίαν· οἱ γὰρ τὸ
ἴσον ζητῶντες ἀναγκάζονται βοηθὸν ἐπαγαγέσθαι τὸν δῆ-
μον. γίνονται δὲ μεταβολαὶ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ὅταν
ἀναλώσωσι τὰ ἴδια ζῶντες ἀσελγῶς· καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοι
καινοτεμεῖν ζητοῦσι, καὶ ἡ τυραννίδι ἐπιτίθενται αὐτοὶ ἢ

θρασύμαχος V². || 5. ἀπεδράσας V². || 8. μετέβαλον V². || 23. πλεσίους V². || 26. κατηγορῶν] ἐν μεγάροις R².

ἄλλων] αὐτῶν alii. || 6. μετέβαλλον V². || 10. ἢ om V². || 11. ἐν Ἰσρω — 13. ὀλιγαρχία om R². || 19. βασιλιδῶν codices. ||
m R². || 24. ἢ om I²R²V². || λέγοις R². || 33. πολιται R². || 36. τῷ om V². || 41. καινοτεμεῖν R². || ἢ prius om R².

κατασκευάζουσιν ἕτερον, ὥσπερ Ἰππαρίδος Διονύσιον ἐν Συρακούσαις. καὶ ἐν Ἀμφικίψει, ᾧ ὄνομα ἦν Κλεότιμος, τὸς ἐποίκους τὸς Χαλκιδέων ἤγαγε, καὶ ἐλθόντων διεσάσας αὐτὸς πρὸς τὸς εὐπόρους. καὶ ἐν Αἰγίνῃ ὁ τὴν πρᾶξιν τὴν πρὸς Χάρητα πράξας ἐνεχείρησε μεταβαλεῖν τὴν πολιτείαν διὰ τοιαύτην αἰτίαν. ὅτε μὲν ἔν ἐπιχειροῦσι τι κινεῖν, ὅτε δὲ κλέπτουσι τὰ κοινά· ὅθεν πρὸς αὐτὸς σασιάζουσιν ἢ οὗτοι ἢ οἱ πρὸς τούτους μαχόμενοι κλέπτοντας, ἔπερ ἐν Ἀπολλωνίᾳ συνέβη τῇ ἐν τῷ Πόντῳ. ὁμοιοῦσα δὲ ὀλιγαρχία ἐκ εὐδιάφθορος ἐξ αὐτῆς. σημεῖον δὲ ἢ ἐν Φαρσάλῳ πολιτεία· ἐκεῖνοι γὰρ ὀλίγοι ὄντες πολλῶν κύριοι εἰσι διὰ τὸ χρῆσθαι σφίσιν αὐτοῖς καλῶς. καταλύονται δὲ καὶ ὅταν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἑτέραν ὀλιγαρχίαν ἐμποιοῦσιν. τῆτο δ' ἐστὶν ὅταν τῷ παντὸς πολιτεύματος ὀλίγοι ὄντος τῶν μεγίστων ἀρχῶν μὴ μετέχουσιν οἱ ὀλίγοι πάντες, ὅπερ ἐν Ἡλίδι συνέβη ποτὲ· τῆς πολιτείας γὰρ δι' ὀλίγων οὐσης τῶν γερόντων ὀλίγοι κάμπαν ἐγίνοντο διὰ τὸ αἰδῆς εἶναι ἐνεγκόντα ὄντας, τὴν δ' αἴρεσιν δυναστευτικὴν εἶναι καὶ ὁμοίαν τῇ τῶν ἐν Λακεδαίμονι γερόντων. γίγνεται δὲ μεταβολὴ τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, ὅτε ἐν μὲν πολέμῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν δῆμον ἀπιστίαν σρατιώταις ἀναγκαζομένων χρῆσθαι (ᾧ γὰρ ἂν ἐγχειρίσωσιν, ὅτος πολλάκις γίγνεται τύραννος, ὥσπερ ἐν Κερυνῶν Τιμοφάνης· ἂν δὲ πλείους, ὅτοι αὐτοῖς περιποιῶνται δυναστείαν)· ὅτε δὲ ταῦτα δεδιότες μεταδιδόασιν τῷ πλῆθει τῆς πολιτείας διὰ τὸ ἀναγκαζεσθαι τῷ δήμῳ χρῆσθαι. ἐν δὲ τῇ εἰρήνῃ διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐγχειρίζουσι τὴν φυλακὴν σρατιώταις καὶ ἄρχοντι μεσιδίῳ, ὃς ἐνίοτε γίνεται κύριος ἀμφοτέρων, ὅπερ συνέβη ἐν Λαρίσση ἐπὶ τῆς τῶν Ἀλευαδῶν ἀρχῆς τῶν περὶ Σῆμον καὶ ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ τῶν ἐταιριῶν ὧν ἦν μία ἢ Ἰφιάδου. γίνονται δὲ στάσεις καὶ ἐκ τῶ περιωθεῖσθαι ἑτέρους ὑφ' ἑτέρων τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ αὐτῶν καὶ κατασασιάζεσθαι κατὰ γάμους ἢ δίκας, οἷον ἐκ γαμικῆς μὲν αἰτίας αἱ εἰρημέναι πρότερον, καὶ τὴν ἐν Ἐρετρίᾳ δ' ὀλιγαρχίαν τὴν τῶν ἰππέων Διαγόρας [δὲ] κατέλυσε ἀδικηθεὶς περὶ γάμον. ἐκ δὲ δικαστηρίου κρίσεως ἢ ἐν Ἡρακλείᾳ σάσις ἐγένετο καὶ ἐν Θήβαις, ἐπ' αἰτίᾳ μοιχείας δικαίως μὲν στασιωτικῶς δὲ ποιησαμένων τὴν κόλασιν τῶν μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ κατ' Εὐρύ-

τίωνος, τῶν δ' ἐν Θήβαις κατ' Ἀρχίου· ἐφίλοντας αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ ὥστε δεθῆναι ἐν ἀγορᾷ ἐν τῷ ἰ πολλὰ δὲ καὶ διὰ τὸ ἄγαν δεσποτικὰς εἶναι τὰς χίας ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τινῶν δυσχερανέντων λύθησαν, ὥσπερ ἢ ἐν Κνίδῳ καὶ ἢ ἐν Χίῳ ὅλγ γίγονται δὲ καὶ ἀπὸ συμπτώματος μεταβολαὶ καλουμένης πολιτείας καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν ἐν ὅτα τιμήματος βυλεύουσι καὶ δικάζουσι καὶ τὰς ἄλλας ἄρχουσιν. πολλάκις γὰρ τὸ ταχθέν πρῶτον τμήμα τὸς παρόντας καιροὺς, ὥς μετέχειν ἐν μὲν τῇ ὀλίγῃ ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ τὸς μέσους, εὐετηρίας γιγ δι' εἰρήνην ἢ δι' ἄλλην τιν' εὐτυχίαν συμβαίνει πελ σὶν γίγνεσθαι τιμήματος ἀξίας τὰς αὐτὰς κτήσεις πάντας πάντων μετέχειν, ὅτε μὲν ἐκ προσαγωγῆς κατὰ μικρὸν γινομένης τῆς μεταβολῆς καὶ λατὴ ὅτε δὲ καὶ θάττον. αἱ μὲν ἔν ὀλιγαρχίᾳ μεταβα καὶ σασιάζουσι διὰ τοιαύτας αἰτίας. ὅλως δὲ καὶ μοκραταὶ καὶ ὀλιγαρχαὶ ἐξίστανται ἐνίοτε οἷα ἐναντίας πολιτείας ἀλλ' εἰς τὰς ἐν τῷ αὐτῷ γένει, ἐκ τῶν ἐννόμων δημοκρατιῶν καὶ ὀλιγαρχικῶν ἐκ τῶν ρῆς καὶ ἐκ τέτων εἰς ἐκείνας.

Ἐν δὲ ταῖς ἀριστοκρατίαις γίγονται αἱ σάσεις διὰ τὸ ὀλίγους τῶν τιμῶν μετέχειν, ὅπερ εἴρηται καὶ τὰς ὀλιγαρχίας διὰ τὸ καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν ὀλγ εἶναι πως· ἐν ἀμφοτέροις γὰρ ὀλίγοι οἱ ἄρχοντες τοι διὰ ταῦτον ὀλίγοι, ἐπεὶ δοκεῖ γε διὰ ταῦτα εἶ ἀριστοκρατία ὀλιγαρχία εἶναι. μάλιστα δὲ τῆτο σφῶν ἀναγκαῖον, ὅταν ἢ τὸ πλῆθος τῶν πεφρονηματωμένων ὁμοιον κατ' ἀρετὴν, οἷον ἐν Λακεδαίμονι οἱ λεγόμενοι θενίαι (ἐκ τῶν ὁμοίων γὰρ ἦσαν), ὅς φωράσαντες ἀπέσειλαν Τάραντος οἰκιστάς. ἢ ὅταν πλεῖστοι μάζωνται μεγάλοι ὄντες καὶ μηθεὶς ἥττους κατ' ἄν ὑπὸ τινῶν ἐντιμωτέρων, οἷον Λύσανδρος ὑπὸ τῶν βασιλέων ἢ ὅταν ἀνδρώδης τις ὦν μὴ μετέχη τῶν τιμῶν, ἐκ νάδων ὁ τὴν ἐπ' Ἀγησιλάῳ συστήσας ἐπίσταντο ἐπὶ Σπαρτιατάς. ἐτι ὅταν οἱ μὲν ἀπορῶσι λίαν, εἰ δ' ἀρῶσιν· καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις τῆτο γίνεσθαι καὶ τῆτο ἐν Λακεδαίμονι ὑπὸ τὸν Μισσηναίων ἐκ μόν. δῆλον δὲ καὶ τῆτο ἐκ τῆς Τυρταίου περὶ τῆς

1. ὥσπερ ὁ ἰππαρίδος R^h. || 4. τὴν πρὸς] πρὸς τὸν R^h. || 8. οἱ om V^h. || τούτοις R^hV^h. || κλέπτοντες R^hV^h. || 10. Parisiensis 1858. || 22. γὰρ ἐγχειρήσουσιν 1858. || 29. συνέβη λαρίσαι R^h. || 30. σάμον codices. || 31. ἐταιριῶν I^hV^h. || 37. 1858. || ἐγίνετο 1858. || 39. εὐριτύματος I^hV^h.

3. καὶ om R^h. || 4. δυσχερανέντων R^h. || 6. καὶ post δὲ om R^h. || 13. αὐτὰς om 1858. || 16. ἐν om R^h. || 17. ἐπὶ om 1858. || 20. τὰς] τὸς V^h. || 30. φωράσαντα R^h. || 31. τινὰς ἀτιμάζοντα R^h. || 34. μετίσχη V^h. || 38. μεσηναίων V^h.

νομίας· θλιβόμενοι γάρ τινες διὰ τὸν πόλεμον
 αἶσαν ποιεῖν τὴν χώραν. ἔτι ἐάν τις μέγας ἦ
 ἴος ἔτι μείζων εἶναι, ἵνα μοναρχῇ, ὥσπερ ἐν
 : δοκεῖ Πανυσανίας ὁ σρατηγῆσας κατὰ τὸν Μη-
 ἰον καὶ ἐν Καρχηδόνι Ἄννων. λύνονται δὲ μά- 5
 πολιτεῖαι καὶ αἱ ἀριστοκρατίαι διὰ τὴν ἐν αὐτῇ
 τῷ δικαίᾳ παρέμβασιν. ἀρχὴ γὰρ τὸ μὴ με-
 ῶς ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ δημοκρατίαν καὶ ὀλι-
 γαρχίαν, δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ταῦτά τε καὶ τὴν ἀρετὴν,
 τὰ δύο· λέγω δὲ τὰ δύο δῆμον καὶ ὀλιγαρχίαν 10
 καὶ γὰρ αἱ πολιτεῖαι τε πειρῶνται μιγνύναι καὶ
 τῶν καλυμμένων ἀριστοκρατιῶν. διαφέρουσι γὰρ
 ὁμένων πολιτειῶν αἱ ἀριστοκρατίαι τέτρω, καὶ
 ἵναι αἱ μὲν ἦττον αἱ δὲ μᾶλλον μόνιμοι αὐτῶν.
 τοκλινέσας μᾶλλον πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν ἀρι- 15
 ιαλῶσιν, τὰς δὲ πρὸς τὸ πλῆθος πολιτείας. διό-
 ἔφεροι αἱ τοιαῦται τῶν ἐτέρων εἰσὶν· κρεῖττον
 πλείον, καὶ μᾶλλον ἀγαπῶσιν ἴσον ἔχοντες.
 εὐπορίαις, ἀνὴρ ἡ πολιτεία διδῶν τὴν ὑπεροχὴν,
 τῷσι καὶ πλεονεκτεῖν. ὅλως δ' ἐφ' ὁποτέρου ἀν- 20
 πολιτεία, ἐπὶ ταῦτα μεθίσταται ἐκατέρων τὸ
 ἰξανόντων, οἷον ἡ μὲν πολιτεία εἰς δῆμον, ἀρι-
 εἰς ὀλιγαρχίαν. ἡ εἰς τάναντία, οἷον ἡ μὲν
 εἰς δῆμον (ὡς ἀδικύμενοι γὰρ περισπῶσιν εἰς
 ἀπορώτεροι), αἱ δὲ πολιτεῖαι εἰς ὀλιγαρχίαν· 25
 μόνιμον τὸ κατ' ἀξίαν ἴσον καὶ τὸ ἔχειν τὰ
 ἐβη δὲ τὸ εἰρημένον ἐν Θυρίοις· διὰ μὲν γὰρ
 ἰόνος τιμήματος εἶναι τὰς ἀρχὰς εἰς ἑλαττον
 εἰς ἀρχαῖα πλείω, διὰ δὲ τὸ τὴν χώραν ὅλην
 εὐ συγκτιῆσθαι παρὰ τὸν νόμον· ἡ γὰρ πο- 30
 αρχικωτέρα ἦν, ὥς τε ἐδύναντο πλεονεκτεῖν· ὁ δὲ
 ασθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ τῶν φρουρῶν ἐγένετο κρεῖτ-
 : φεῖσαν τῆς χώρας ὅσοι πλείω ἦσαν ἔχοντες.
 πᾶσας τὰς ἀριστοκρατικὰς πολιτείας ὀλιγαρχί-
 ἄλλον πλεονεκτεῖσιν οἱ γνώριμοι, οἷον καὶ ἐν 35
 εἰς ὀλίγους αἱ ὑσῖαι ἔρχονται· καὶ ἔξῃς ποιεῖν
 ὡσι τοῖς γνωρίμοις μᾶλλον, καὶ κηδεύειν ὅτῳ
 ἰ καὶ ἡ Δοκρῶν πόλις ἀπώλετο ἐκ τῆς πρὸς
 ηδείας· ὁ ἐν δημοκρατίᾳ ἐκ αὐτῆς ἐγένετο, ὃ δ' αὖ
 τία εὐ μεμιγμένη. μάλιστα δὲ λανθάνουσιν αἱ 40

ἀριστοκρατίαι μεταβάλλουσαι τῷ λύεσθαι κατὰ μικρόν,
 ὅπερ εἴρηται ἐν τοῖς πρότερον καθόλου κατὰ πασῶν τῶν
 πολιτειῶν, ὅτι αἴτιον τῶν μεταβολῶν καὶ τὸ μικρόν ἐστιν·
 ὅταν γὰρ τι προῶνται τῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, μετὰ τῷτο
 καὶ ἄλλο μικρῷ μείζον εὐχερέστερον κινῶσιν, ὥς ἀνὰ πάντα
 κινήσωσι τὸν κόσμον. συνέβη δὲ τῷτο καὶ ἐπὶ τῆς Θυρίων
 πολιτείας. νόμος γὰρ ὅντος διὰ πάντε ἐτῶν σρατηγεῖν, γε-
 νόμενοί τινες πολεμικοὶ τῶν νεωτέρων καὶ παρὰ τῷ πλῆθει
 τῶν φρουρῶν εὐδοκίμῶντες, καταφρονήσαντες τῶν ἐν τοῖς
 πράγμασι καὶ νομίζοντες ῥαδίως κατασχέσειν, τῷτον τὸν
 νόμον λύειν ἐπεχείρησαν πρῶτον, ὥς· ἐξεῖναι τὴν αὐτοῦς
 συνεχῶς σρατηγεῖν, ὁρῶντες τὸν δῆμον αὐτοὺς χειροτονή-
 σοντα προθύμως. οἱ δ' ἐπὶ τέτῳ τεταγμένοι τῶν ἀρχόν-
 των, οἱ καλέμενοι σύμβουλοι, ὁρμήσαντες τὸ πρῶτον ἐναν-
 τίσθαι συνεπίσθησαν, ὑπολαμβάνοντες τῷτον κινήσαντας
 τὸν νόμον εἰσεῖν τὴν ἄλλην πολιτείαν, ὕστερον δὲ βυλόμε-
 νοὶ κωλύειν ἄλλων κινουμένων ἐκείνῳ πλεον ἐποίησαν οὐθέν,
 ἀλλὰ μετέβαλεν ἡ τάξις πᾶσα τῆς πολιτείας εἰς δυνα-
 ρείαν τῶν ἐπιχειρησάντων νεωτερίζειν. πᾶσαι δ' αἱ πολι-
 τεῖαι λύνονται ὅτε μὲν ἐξ αὐτῶν ὅτε δ' ἐξ ὧθεν, ὅταν ἐναν-
 τία πολιτεία ἢ ἡ πλεονία ἢ ὁ ἴσος μὲν ἔχουσα δὲ δύναμιν.
 ὅπερ συνέβαιεν ἐπ' Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· οἱ μὲν
 γὰρ Ἀθηναῖοι πανταχοῦ τὰς ὀλιγαρχίας, οἱ δὲ Λάκωνες
 τὴν δῆμον κατέλυνον. ὅθεν μὲν ἦν αἱ μεταβολαὶ γίνονται
 τῶν πολιτειῶν καὶ αἱ σῴσεις, εἴρηται σχεδόν.

Περὶ δὲ σωτηρίας καὶ κοινῆς καὶ χωρὶς ἐκείνης πολι- 8
 τείας ἐχόμενον ἐστὶν εἰπεῖν. πρῶτον μὲν ἦν δῆλον ὅτι, εἴπερ
 ἔχομεν δι' ὧν φθείρονται αἱ πολιτεῖαι, ἔχομεν καὶ δι' ὧν
 σωζονται· τῶν γὰρ ἐναντίων τάναντία ποιητικά, φθορὰ δὲ
 σωτηρία ἐναντίον. ἐν μὲν οὖν ταῖς εὐ κεκραμέναις πολι-
 τεῖαις, ὥσπερ ἄλλο τι δεῖ τηρεῖν ὅπως μηθὲν παρανομῶσι,
 καὶ μάλιστα τὸ μικρὸν φυλάττειν· λανθάνει γὰρ ἐπισ-
 δύνασι ἡ παράβασις, ὥσπερ τὰς ὑσῖας αἱ μικραὶ δαπάναι
 δαπανῶσι πολλάκις γινόμεναι. λανθάνει δὲ ἡ μετάβασις
 διὰ τὸ μὴ ἀθρόα γίνεσθαι· παραλογίζεται γὰρ ἡ διά-
 νοια ὑπ' αὐτῶν, ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος· εἰ ἕκαστον μι-
 κρόν, καὶ πάντα. τοῦτο δ' ἐστὶ μὲν ὡς, ἐστὶ δ' ὡς οὐ· τὸ
 γὰρ ὅλον καὶ τὰ πάντα οὐ μικρόν, ἀλλὰ σύγκειται ἐκ
 μικρῶν. μίαν μὲν οὖν φυλακὴν πρὸς ταύτην τὴν ἀρχὴν

πον V². || ἐπὶ et 6. αἱ et 7. τῇ om R². || 10. μάλιστα δι] μάλιστα δὲ καὶ I². || 12. ἀριστοκρατιῶν V². || 18. καὶ] καὶ
 η] ἦττον R², om I². || 26. μόνον] μόνημον V². || 33. τὴν χώραν I²V². || 37. τοῖς — 38. θέλωσιν om R². || 40. αἱ] ἢ V².
 η R². || 6. δι] καὶ R². || θυρίων R². || 8. τινες] δι τινες R². || παρὰ om R². || 15. κινήσαντες V². || 18. μετέβαλλον
 ἐπισπύοντα — 34. μετάβασις] ἡ δαπάνη I²R²V².

πρὸς τὸ πλῆθος συγκειμένοις· ἐξελέγχεται γὰρ ὑπὸ τῶν ἔργων. ποῖα δὲ λέγονται τῶν πολιτειῶν σοφίσματα, πρότερον εἰρηται. ἔτι δ' ὁρᾶν ὅτι ἐνταῦθα μόνον οὐ μόνον ἀριστοκραταί· ἀλλὰ καὶ ὀλιγαρχαίαι· ἐξ ὧν τὸ ἀσφαλές εἶναι τὰς πολιτείας, ἀλλὰ διὰ τὸ εὖ χρῆσθαι τὴν ἐν ταῖς ἀρχαῖς γινομένης καὶ τοῖς ἔξω τῆς πολιτείας καὶ τοῖς ἐν τῇ πολιτεύματι, τὴν μὲν μὴ μετέχοντας τῇ μὴ ἀδικεῖν καὶ τῇ τὴν ἡγεμονικὴν αὐτῶν εἰσάγειν εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ τὴν μὲν φιλοτιμίας μὴ ἀδικεῖν εἰς αἰτιμίαν τὴν δὲ πολλὰς εἰς κέρδος, πρὸς αὐτὴν δὲ καὶ τὴν μετέχοντας τῇ χρῆσθαι ἀλλήλοις δημοτικῶς. ὁ γὰρ ἐπὶ τῷ πλῆθει ζῆτῶσιν οἱ δημοτικοὶ τὸ ἴσον, τοῦτ' ἐπὶ τῶν ὁμοίων οὐ μόνον δίκαιον ἀλλὰ καὶ συμφέρον ἐστίν. διὸ εἰς πλείους ὥσιν ἐν τῇ πολιτεύματι, πολλὰ συμφέρει τῶν δημοτικῶν νομοθεσιμάτων, οἷον τὸ ἐξαμύνειν τὰς ἀρχὰς εἶναι, ἵνα πάντες εἰς ὁμοιοὶ μετέχουσιν· ἔστι γὰρ ὥσπερ δῆμος ἢ ὅμοιοι, διὸ καὶ ἐν τέτοις ἐγγίγνεται δημοαγωγὸν πολλάκις, ὥσπερ εἰρηται πρότερον. ἔπειθ' ἦντο εἰς δυναστείαν ἐμπίπτουσιν αἱ ὀλιγαρχαίαι καὶ ἀριστοκραταί. οὐ γὰρ ὁμοίως ῥάδιον κακοεργῆσαι ὀλίγον χρόνον ἀρχοντας καὶ πολὺν, ἐπεὶ διὰ τὸ ἐν ταῖς ὀλιγαρχαίαις καὶ δημοκραταίαις γίνονται τυραννίδες· ἢ γὰρ οἱ μέγιστοι ἐν ἑκατέρᾳ ἐπιτίθενται τυραννίδι, ἔνθα μὲν οἱ δημοαγωγοὶ ἔνθα δ' οἱ δυνασταί, ἢ οἱ τὰς μεγίστας ἔχοντες ἀρχάς, ὅταν πολὺν χρόνον ἀρχωσιν. σώζονται δ' αἱ πολιτεαὶ οὐ μόνον διὰ τὸ πόρρω εἶναι τῶν διαφθειρόντων, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ διὰ τὸ ἐγγύς· φοβούμενοι γὰρ διὰ χειρῶν ἔχουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν, ὥστε δεῖ τὴν τῆς πολιτείας φροντίζοντας φόβος παρασκευάζειν, ἵνα φυλάττωσι καὶ μὴ καταλύωσιν ὥσπερ νυκτερινὴν φυλακὴν τὴν τῆς πολιτείας τήρησιν, καὶ τὸ πόρρω ἐγγύς ποιεῖν. ἔτι τὰς τῶν γνωρίμων φιλονεικίας καὶ στάσεις καὶ διὰ τῶν νόμων πειρᾶσθαι δεῖ φυλάττειν, καὶ τοὺς ἔξω τῆς φιλονεικίας ὄντας, πρὶν παρελθῆναι καὶ αὐτοὺς, ὡς τὸ ἐν ἀρχῇ γινόμενον κακὸν γινώσκειν· ἐν τῷ τυχόντι ἀλλὰ πολιτικοῦ ἀνδρός. πρὸς δὲ τὴν διὰ τὰ τιμήματα γινομένην μεταβολὴν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ πολιτείας, ὅταν συμβαῖν τοῦτο μενόντων μὲν τῶν αὐτῶν τιμημάτων εὐπορίας δὲ νομίσματος γινομένης, συμφέρει τοῦ τιμήματος ἐπισκοπεῖν τῷ κοινῷ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ παρελθόν [κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον], ἐν ὅσας μὲν πόλεσι τιμῶνται κατ' ἐνιαυτόν,

ἐν δὲ ταῖς μείζονσι διὰ τριετηρίδος ἢ πενταετηρίδος· πολλαπλάσιον ἢ πολλασημέριον τῷ πρότερον, ἐν ᾧ μήσεις κατέστησαν τῆς πολιτείας, νόμον εἶναι καὶ τιμὰς ἐπιτείνειν ἢ ἀνιέναι, εἰ μὲν ὑπερβάλλῃ, ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν πολλαπλάσιον, εἰ δ' ἐλλείπει, καὶ ἐλάττω ποῖντας τὴν τήρησιν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς πολιτεαῖς μὴ ποῖντων μὲν ἔτι μὲν ὀλιγαρχίαν ἔνθα δὲ δυναστείαν γίνεσθαι συμπερίσσει δὲ ἐκ μὲν πολιτείας δημοκρατίαν, ἐκ δ' ἐκ τῆς πολιτείας ἢ δῆμον. κοινὸν δὲ καὶ ἐν δῆμῳ καὶ ἀρχῇ [καὶ μοναρχίᾳ] καὶ πάσῃ πολιτείᾳ μή τιμὰς μὴ τιμὰς παρὰ τὴν συμμετρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον ῥᾶσθαι μικρὰς καὶ πολυχρόνους διδόναι τιμὰς ἢ μεγάλας (διαφθείρονται γάρ, καὶ φέρεται ἐκ πάντων εὐτυχίαν), εἰ δὲ μή, μή τοι γ' ἀθρόας δόντας ἀφαιρᾶν ἀθρόας, ἀλλ' ἐκ προσαγωγῆς· καὶ μάλιστα πειρᾶσθαι τοῖς νόμοις ὅπως ἄγειν ὥστε μὴ τιμὰς ἐγγὺς πολὺν ὑπερέχοντα δυνάμει μὴ τιμὰς φέλων μὴ τιμὰς εἰ δὲ μὴ, ἀποδημητικὰς ποιεῖσθαι τὰς παραστάσεις· ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς ἰδίους βίβας νεωτερίζουσιν, οὐ γὰρ ἀρχὴν τινα τὴν ἐποφρομένην τὴν ζῶντας ἀσυμφορὰν τὴν πολιτείαν, ἐν μὲν δημοκρατίᾳ πρὸς τὴν δημοκρατίαν ἐν δὲ ὀλιγαρχίᾳ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν· ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλων πολιτειῶν ἐκάστη. καὶ τὸ εὐήμερον δὲ τὸ ἀνὰ μέρος φυλάττεσθαι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας καὶ ἄλλος τὸ αἰεὶ τοῖς ἀντικειμένοις μορίοις ἐγγυῆσαι πράξεις καὶ τὰς ἀρχάς· λέγω δ' ἀντικεισθῆναι τὴν καὶ τῷ πλῆθει καὶ τὴν ἀπόρῃ τοῖς εὐπείροις. καὶ ῥᾶσθαι ἢ συμμιγνύναι τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος καὶ τῶν εὐπόρων, ἢ τὸ μέσον αὐξάνει· τοῦτο γὰρ διαλύει τὴν ἀνισότητα στάσεις. μέγιστον δὲ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ καὶ τοῖς νόμοις καὶ τῇ ἄλλῃ οἰκονομίᾳ ὅπως τὴν πόλιν μὴ εἶναι τὰς ἀρχὰς κερδαίνειν. τὸ δὲ μάλιστα ἐν ὀλιγαρχικαῖς δεῖ τηρεῖν. οὐ γὰρ ὅπως ἀγαπᾶσθαι μὲν τοῦ ἀρχεῖν οἱ πολλοί, ἀλλὰ καὶ χαίρειν· εἰ δὲ πρὸς τοῖς ἰδίοις σχολάζειν, ὡς ἐὰν οὕτως ἐκ κλέπτειν τοὺς ἀρχοντας· τότε δ' ἀμφοτέρω καὶ τῶν τιμῶν μὴ μετέχειν καὶ τὸ τῶν κερδῶν μὴ καὶ ἐνδέχεται ἅμα εἶναι δημοκρατίαν καὶ ἀριστοκρατίαν· εἰ τοῦτο κατασκευάσει τις· ἐνδέχοιτο γὰρ ὅπως

3. ἐστὶ Ι^β. || 5. τὰς] τῆς V^β. || 7. μὲν om R^β. || 26. φθειρόντων R^β. || 33. περιληφέναι V^β. || 35. διὰ τιμήματος R^β || τῶν om V^β. || 39. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον post 40. ἐνιαυτόν vetus interpres.

10. ὀλιγαρχίαν R^β. || 11. καὶ μοναρχίᾳ om I^βR^βV^β. || 15. τι I^βR^βV^β. || 16. καὶ om I^βR^βV^β. || 19. ἀποδημητικὴ V^β. || 31. τὸ καὶ] καὶ τὸ Ι^β.

καὶ τὸ πλῆθος ἔχειν ἂν βούλονται ἀμφοτέρους.
 οὐκ ἐξεῖναι πᾶσιν ἄρχειν δημοκρατικόν, τὸ δὲ τὸς
 ἵνα ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀριστοκρατικόν. τοῦτο δ'
 μὴ ἢ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. οἱ γὰρ ἀπο-
 σονται ἄρχειν τῷ μηδὲν κερδαίνειν, ἀλλὰ πρὸς 5
 εἶναι μᾶλλον· οἱ δ' εὐποροὶ θυνήσονται διὰ τὸ
 γδεῖσθαι τῶν κοινῶν, ὥς συμβήσεται τοῖς μὲν
 ἕνεσθαι εὐπόροις διὰ τὸ διατρίβειν πρὸς τοῖς
 δὲ γνωρίμοις μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ τῶν τυχόντων.
 μὴ κλέπτεσθαι τὰ κοινὰ ἢ παραδόσις γιγνέσθω 10
 ἔτων παρόντων πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ ἀντί-
 τὰ φρατρίας καὶ λόχους καὶ φυλὰς τιθέσθωσαν·
 ἱερδῶς ἄρχειν τιμὰς εἶναι δεῖ νενομοθετημένας
 μοῦσιν. δεῖ δ' ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις τῶν
 εἰδεσθαι, μὴ μόνον τὰς κτήσεις μὴ ποιεῖν ἀνα- 15
 λὰ μὴδὲ τὸς καρπύς, ὃ ἐν ἐνιαῖς τῶν πολιτειῶν
 ἠγνόμενον· βέλτιον δὲ καὶ βουλομένους κωλύειν
 τὰς δαπανηρὰς μὲν μὴ χρησίμους δὲ λειτουργίας,
 ἰας καὶ λαμπαδαρχίας καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦ-
 ὀλιγαρχία τῶν ἀπόρων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι 20
 αὐτὰς ἀρχὰς ἀφ' ὧν λήμματα τέτοις ἀπονέ-
 τισ ὑβρίσῃ τῶν εὐπόρων εἰς τούτους, μείζω τὰ
 ἵνα ἢ ἀν σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰς κληρονομίας μὴ
 εἶναι ἀλλὰ κατὰ γένος, μὴδὲ πλείονων ἢ μιᾶς
 κληρονομεῖν· ὅτω γὰρ ἂν ὁμαλωτέρας αἱ ὑσῖαι 25
 ὧν ἀπόρων εἰς εὐπορίαν ἂν καθίσταντο πλείους.
 δὲ καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ τῶν
 ἰσότητά ἢ προεδρίαν νέμειν τοῖς ἥτιον κοινωῦσι
 ἰας, ἐν μὲν δήμῳ τοῖς εὐπόροις, ἐν δ' ὀλιγα-
 ἰπόροις, πλὴν ὅσαι ἀρχαὶ κύριαι τῆς πολιτείας· 30
 τοῖς ἐκ τῆς πολιτείας ἐγχειρίζειν μόνοις ἢ

οἷον εἰ στρατηγικὸς μὲν τις εἴη, πονηρὸς δὲ καὶ μὴ τῇ πε-
 λιτείᾳ φίλος, ὁ δὲ δίκαιος καὶ φίλος, πῶς δεῖ ποιεῖσθαι
 τὴν αἵρεσιν; ἔοικε δὲ δεῖν βλέπειν εἰς δύο, τίνος πλείον
 μετέχουσιν πάντες καὶ τίνος ἔλαττον. διὸ ἐν στρατηγίᾳ μὲν
 εἰς τὴν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῆς ἀρετῆς· ἔλαττον γὰρ στρα-
 τηγίας μετέχουσι, τῆς δ' ἐπικειρίας πλείον· ἐν δὲ φυλακῇ
 καὶ ταμειᾷ τὰναντία· πλείονος γὰρ ἀρετῆς δεῖται ἢ ὕσῃ
 οἱ πολλοὶ ἔχουσιν, ἢ δὲ ἐπισήμη κοινὴ πᾶσιν. ἀπορήσει
 δ' ἂν τις καὶ δύναμις ὑπάρχῃ τῆς πολιτείας καὶ φιλίας,
 τί δεῖ τῆς ἀρετῆς; ποιήσει γὰρ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δύο.
 ἢ ὅτι ἐνδέχεται τὸς τὰ δύο ταῦτα ἔχοντας ἀκρατεῖς εἶναι,
 ὥς καθάπερ καὶ αὐτοῖς οὐχ ὑπηρετεῖσιν εἰδότες καὶ φι-
 λῶντες αὐτούς, ὅτῳ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν οὐθέν κωλύει ἔχειν
 ἐνίους. ἀπλῶς δέ, ὅσα ἐν τοῖς νόμοις ὡς συμφέροντα λέ-
 γομεν ταῖς πολιτείαις, ἅπαντα ταῦτα σῶζει τὰς πολιτείας.
 καὶ τὸ πολλάκις εἰρημένον μέγιστον στοιχεῖον, τὸ τηρεῖν
 ὅπως κρεῖττον ἔσται τὸ βυλούμενον τὴν πολιτείαν πλῆθος τῶ
 μὴ βουλομένων. παρὰ πάντα δὲ ταῦτα δεῖ μὴ λανθάνειν,
 ὃ νῦν λανθάνει τὰς παρεκβεβηκυίας πολιτείας, τὸ μέσον·
 πολλὰ γὰρ τῶν δοκούντων δημοτικῶν λυεῖ τὰς δημοκρα-
 τίας καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν τὰς ὀλιγαρχίας. οἱ δ' οἴομενοι
 ταύτην εἶναι μίαν ἀρετὴν ἔλκουσιν εἰς τὴν ὑπερβολήν,
 ἀγνοοῦντες ὅτι καθάπερ ῥίς ἐστὶ παρεκβεβηκυῖα μὲν τὴν
 εὐθύτητα τὴν καλλίστην πρὸς τὸ γρυπὸν ἢ τὸ σιμόν, ἀλλ'
 ὅμως ἔτι καλὴ καὶ χάριν ἔχουσα πρὸς τὴν ὄψιν, οὐ μὴν
 ἀλλ' ἐὰν ἐπιτείνῃ τις ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ὑπερβολήν, πρῶ-
 τον μὲν ἀποβαλεῖ τὴν μετριότητα τῶ μορί, τέλος δ' ὅτως
 ὥστε μὴδὲ ῥίνα ποιήσει φαίνεσθαι διὰ τὴν ὑπεροχὴν καὶ
 τὴν ἔλλειψιν τῶν ἐναντίων· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ
 περὶ τῶν ἄλλων μορίων. συμβαίνει δὴ τῷτο καὶ περὶ τὰς
 ἄλλας πολιτείας. καὶ γὰρ ὀλιγαρχίαν καὶ δημοκρατίαν
 ἐστὶν ὥστ' ἔχειν ἱκανῶς, καίπερ ἐξεστηκυίας τῆς βελτίστης
 τάξεως· ἐὰν δὲ τις ἐπιτείνῃ μᾶλλον ἐκατέραν αὐτῶν, πρῶ-
 τον μὲν χεῖρῳ ποιήσει τὴν πολιτείαν, τέλος δ' οὐδὲ πολι-
 τείαν. διὸ δεῖ τῷτο μὴ ἀγνοεῖν τὸν νομοθέτην καὶ τὸν πο-
 λιτικόν, ποῖα σῶζει τῶν δημοτικῶν καὶ ποῖα φθείρει τὴν
 δημοκρατίαν, καὶ ποῖα τῶν ὀλιγαρχικῶν τὴν ὀλιγαρχίαν.
 οὐδετέραν μὲν γὰρ ἐνδέχεται αὐτῶν εἶναι καὶ διαμένειν
 ἄνευ τῶν εὐπόρων καὶ τοῦ πλῆθους, ἀλλ' ὅταν ὁμαλώτης
 γένηται τῆς ὑσίας, ἄλλην ἀνάγκη εἶναι ταύτην τὴν πολι-

ὁ R¹. || 7. μηδενὸς R¹ V¹. || 8. τὸ] τὸ μὴ R¹. || τρίβειν V¹. || 11. πάντων παρόντων R¹. || 12. φρατρίας καὶ λόχους I¹ V¹. ||
 ρίας R¹. || 31. ταύτας — πολιτείας om I¹.

n R¹. || 4. στρατηγία μᾶλλον εἰς τὴν ἐμπειρίαν I¹. || 10. καὶ τὰ] κατὰ codices. || 13. κωλύειν V¹. || 14. ἐνίοις codices. || 27. ἀποβάλλει
 η V¹, ὑπερβαλεῖ R¹. || 30. διὰ R¹. || 33. ἐπιτείνῃ om R¹. || 36. τὸν δημοτικὸν V¹. || 37. ποῖα I¹. || ὀλιγαρχικῶν R¹ et pr V¹.

τείαν, ὥς φθείροντες τοῖς καθ' ὑπεροχὴν νόμοις φθείρουν
 τὰς πολιτείας. ἀμαρτάνουν δὲ καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις
 καὶ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις οἱ δη-
 μαγωγοί, ὅπου τὸ πλῆθος κύριον τῶν νόμων· δύο γὰρ
 ποιοῦσιν αἰετὴν τὴν πόλιν, μαχομένοι τοῖς εὐπόροις, δεῖ δὲ 5
 τὸναντίον αἰετὴν λέγειν ὑπὲρ εὐπόρων, ἐν δὲ ταῖς ὀλι-
 γαρχίαις ὑπὲρ τοῦ δήμου τὸς ὀλιγαρχικούς, καὶ τὸς ὄρκους
 ἐναντίους ἢ νῦν ὁμνύναι τὸς ὀλιγαρχικούς. νῦν μὲν γὰρ ἐν
 ἐνίαις ὁμνύουσιν "καὶ τῷ δήμῳ κακόν ἐσομαι καὶ βελύσω
 ὃ τι ἂν ἔχω κακόν." χρηρὴ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν καὶ ὑπο- 10
 κρίνεσθαι τὸναντίον, ἐπισημαινομένους ἐν τοῖς ὅρκοις ὅτι "ἐκ
 ἀδικήσω τὸν δῆμον." μέγιστον δὲ πάντων τῶν εἰρημένων
 πρὸς τὸ διαμένειν τὰς πολιτείας, ὅτι νῦν ὀλιγαρχοῦσι πάντες,
 τὸ παιδεύεσθαι πρὸς τὰς πολιτείας. ὅφελος γὰρ ἔστι τῶν
 ἀφελιμωτάτων νόμων καὶ συνδεδοξασμένων ὑπὸ πάντων 15
 τῶν πολιτευομένων, εἰ μὴ ἔσονται εἰθισμένοι καὶ πεποι-
 θημένοι ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἰ μὲν οἱ νόμοι δημοτικοί, δημο-
 τικῶς, εἰ δ' ὀλιγαρχικοί, ὀλιγαρχικῶς. εἴπερ γὰρ ἐστὶν ἐφ'
 ἐνὸς ἀκράσια, ἔστι καὶ ἐπὶ πόλει. ἔστι δὲ τὸ πεποιθεῖ-
 σθαι πρὸς τὴν πολιτείαν ἢ τὸτο, τὸ ποιεῖν οἷς χαίρουσιν οἱ 20
 ὀλιγαρχοῦντες ἢ οἱ δημοκρατίαν βυλόμενοι, ἀλλ' οἷς δυνή-
 σονται οἱ μὲν ὀλιγαρχεῖν οἱ δὲ δημοκρατεῖσθαι. νῦν δ' ἐν
 μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ τῶν ἀρχόντων υἱοὶ τρυφῶσιν, οἱ
 δὲ τῶν ἀπόρων γίνονται γεφυμνασμένοι καὶ πεπονηκότες,
 ὥς καὶ βύλονται μᾶλλον καὶ δύνανται νεωτερίζειν. ἐν δὲ 25
 ταῖς δημοκρατίαις ταῖς μάλιστα εἶναι δοκέσαι δημοκρα-
 τικαῖς τὸναντίον τοῦ συμφέροντος καθέστηκεν. αἴτιον δὲ τὸτο
 ὅτι κακῶς ὀρίζονται τὸ ἐλεύθερον. δύο γὰρ ἐστὶν οἷς ἡ δη-
 μοκρατία δοκεῖ ὠρίσθαι, τῷ τὸ πλεῖον εἶναι κύριον καὶ τῇ
 ἐλευθερίᾳ. τὸ μὲν γὰρ δίκαιον ἴσον δοκεῖ εἶναι, ἴσον δ' ὃ τι 30
 ἂν δόξῃ τῷ πλῆθει, τοῦτ' εἶναι κύριον, ἐλεύθερον δὲ καὶ
 ἴσον τὸ ὃ τι ἂν βύληται τις ποιεῖν. ὥς ζῇ ἐν ταῖς τοιαύ-
 ταις δημοκρατίαις ἕκαστος ὥς βύλεται, καὶ εἰς ὃ χρῆζων,
 ὥς φησὶν Εὐριπίδης. τοῦτο δ' ἐστὶ φαῦλον· οὐ γὰρ δεῖ
 οἰεσθαι δουλείαν εἶναι τὸ ζῆν πρὸς τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ 35
 σωτηρίαν. ἐξ ὧν μὲν ἔναι αἱ πολιτεῖαι μεταβάλλουσι καὶ
 φθίρονται, καὶ διὰ τίνων σώζονται καὶ διαμένουσιν, ὥς
 ἀπλῶς εἰπεῖν τοσαῦτά ἐστιν.

10) Λέγεται δ' ἐπελθεῖν καὶ περὶ μοναρχίας, ἐξ ὧν τε
 φθίρεται καὶ δι' ὧν σώζεται πέφυκεν. σχεδὸν δὲ παρα- 40
 πλήσια τοῖς εἰρημένοις περὶ τὰς πολιτείας ἐστὶ καὶ τὰ
 βαίνοντα περὶ τὰς βασιλείας καὶ τὰς τυραννίδας.
 γὰρ βασιλεία κατὰ τὴν ἀριστοκρατίαν ἐστίν, ἡ δὲ π
 ἐξ ὀλιγαρχίας τῆς ὑστάτης σύγκειται καὶ δημοκρα-
 τία διὸ καὶ βλαβερωτάτη τοῖς ἀρχομένοις ἐστίν, ἅτι ἐ
 συγκειμένη κακῶν καὶ τὰς παρεμβάσεις καὶ τὰς
 τίας ἔχουσα τὰς παρ' ἀμφοτέρων τῶν πολιτειῶν. ὅτι
 δ' ἡ γένεσις εὐθὺς ἐξ ἐναντίων ἐκατέρᾳ τῶν μεμε
 ἡ μὲν γὰρ βασιλεία πρὸς βοήθειαν τὴν ἀπὸ τοῦ δήμ
 ἐπιεικέσι γέγονεν, καὶ καθίσταται βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐκ
 καθ' ὑπεροχὴν ἀρετῆς ἢ πράξεων τῶν ἀπὸ τῆς ἀρε
 καθ' ὑπεροχὴν τοιούτου γένεσις, ὁ δὲ τύραννος ἐκ τοῦ δήμ
 τοῦ πλῆθους ἐπὶ τὴν γνωρίμην, ὅπως ὁ δῆμος ἀδωκυ
 θέν ὑπ' αὐτῶν. φανερόν δ' ἐκ τῶν συμβεβηκότων ὅτι
 γὰρ οἱ πλείστοι τῶν τυράννων γεγόνασιν ἐκ δημοκ
 ὥς εἰπεῖν, πιστευθέντες ἐκ τοῦ διαβάλλειν τὴν γνησίμ
 μὲν γὰρ τὸτον τὸν τρόπον κατέστησαν τῶν τυραννίδ
 τῶν πόλεων πύξημένων, αἱ δὲ πρὸ τούτων ἐκ τῶν π
 λέων παρεμβαινόντων τὰ πάτρια καὶ δεσποταυπάται
 ὀρεγομένων, αἱ δ' ἐκ τῶν αἰρετῶν ἐπὶ τὰς καμίας
 (τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ δῆμοι καθίστασαν πολυπραγμο
 δημιουργίας καὶ τὰς θεωρίας), αἱ δ' ἐκ τῶν ὀλιγα
 αἰρουμένων ἕνα τινὰ κύριον ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς
 γὰρ ὑπῆρχε τοῖς τρόποις τέτοις τὸ κατεργαζέσθαι
 εἰ μόνον βεληθεῖεν, διὰ τὸ δύναιμι προὔπαρχον
 βασιλικῆς ἀρχῆς, τοῖς δὲ τὴν τῆς τιμῆς, οἷον φησὶ
 περὶ Ἄργος καὶ ἕτεροι τύραννοι κατέστησαν βασι
 ὑπαρχούσης, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ Φωκίαν ἐπὶ
 τιμῶν, Παναίτιος δ' ἐν Λεοντίνοις καὶ Κύνελος ἐν Ἰ
 καὶ Πεισιστράτος Ἀθήνησι καὶ Διονύσιος ἐν Συρακ
 καὶ ἕτεροι τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ δημαγωγίας κατέ
 εἶπομεν, ἡ βασιλεία τέτακται κατὰ τὴν ἀρετὴν
 κατ' ἀξίαν γὰρ ἐστίν, ἡ κατ' ἰδίαν ἀρετὴν ἢ κατ'
 ἡ κατ' εὐεργεσίας, ἡ κατὰ ταῦτά τε καὶ δύναιμι
 τες γὰρ εὐεργετήσαντες ἢ δυνάμενοι τὰς πόλεις ἰ
 εὐεργετεῖν ἐτύγχανον τῆς τιμῆς ταύτης, οἱ μὲν π
 λεμον κωλύσαντες δουλεύειν, ὥσπερ Κόδρος, οἱ δ' ἐ
 ρώσαντες, ὥσπερ Κῦρος ἢ κτίσαντες ἢ κτηνόμενοι
 ὥσπερ οἱ Λακεδαιμονίων βασιλεῖς καὶ Μακεδόν
 Μολοτῶν. βύλεται δ' ὁ βασιλεὺς εἶναι φύλαξ,

6. δοκεῖ R⁴ V². || 10. καὶ post δὲ om R⁴. || 13. ὀλιγαρχοῦν R⁴. || 28. καλῶς R⁴. || 29. ὠρίζεσθαι V². || 32. ὡς V². || 33. R⁴. || 34. δεῖ] δὴ R⁴.

1. τὰς] τῆς R⁴. || 5. δουεῖν I². || 15. δημαγωγοῦ I². || 17. τυράννων R⁴. || 19. ἀρχάς V². || 27. ἄρχος R⁴. || 29. ἐκ
 δ' ἐκ κορήθου R⁴. || 37. κέδρος I² V².

λένοι τὰς οὐσίας μὴδὲν ἄδικον πάσχωσιν, ὁ δὲ ὑβρίζεται μὴδὲν. ἡ δὲ τυραννίς, ὥσπερ εἴρηται πρὸς οὐδὲν ἀποβλέπει κοινόν, εἰ μὴ τῆς ἰδίας χάριν. ἔστι δὲ σκοπὸς τυραννικὸς μὲν τὸ ἡδύ, δὲ τὸ καλόν. διὸ καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τὰ 5 ἰτα τυραννικά, τὰ δ' εἰς τιμὴν βασιλικά μᾶλ-φυλακὴ βασιλικὴ μὲν πολιτικὴ, τυραννικὴ δὲ ὅτι δ' ἡ τυραννίς ἔχει κακὰ καὶ τὰ τῆς δη-καὶ τὰ τῆς ὀλιγαρχίας, φανερίν, ἐκ μὲν ὀλι-ὲ τὸ τέλος εἶναι πλῆτον (οὕτω γὰρ καὶ διαμύ-10 αῖον μόνως τὴν τε φυλακὴν καὶ τὴν τρυφὴν) πλῆθει μὴδὲν πιεθεύειν, διὸ καὶ τὴν παραίρεισιν ὦν ὅπλων· καὶ τὸ κακοῦν τὸν ἔχλον καὶ τὸ ἐκ ἱκελαύνειν καὶ διοικίζειν ἀμφοτέρων κοινόν, καὶ χρίας καὶ τῆς τυραννίδος. ἐκ δημοκρατίας δὲ τὸ 15 τοῖς γνωρίμοις καὶ διαφθεῖρειν λάθρα καὶ φα-φυγαδεύειν ὡς ἀντιτέχνους καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐκ γὰρ τούτων συμβαίνει γίνεσθαι καὶ τὰς τῶν μὲν ἀρχεῖν αὐτῶν βυλομένων, τῶν δὲ μὴ ὅθεν καὶ τὸ Περιάνδρου πρὸς Θρασύβουλον συμ-20 ἴσιν, ἡ τῶν ὑπερέχοντων σταχύνων κόλυσις, ὡς ἔς ὑπερέχοντας τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν. καθάπερ ἐλέγχθη, τὰς αὐτὰς ἀρχὰς δεῖ νομίζειν περὶ τε εἰας εἶναι τῶν μεταβολῶν καὶ περὶ τὰς μοναρ-τε γὰρ ἀδικίαν καὶ διὰ φόβον καὶ διὰ κατα-25 ἰπιτίνονται πολλοὶ τῶν ἀρχομένων ταῖς μοναρ-δὲ ἀδικίας μάλιστα δι' ὕβριν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ ἰων ζήτησιν. ἔστι δὲ καὶ τὰ τέλη ταυτά, καθά-καὶ περὶ τὰς τυραννίδας καὶ τὰς βασιλείας· ἀρ' ὑπάρχει πλῆτος καὶ τιμῆς τοῖς μονάρχοις, 30 ἰ πάντες. τῶν δ' ἐπιθέσεων αἱ μὲν ἐπὶ τὸ σῶμα τῶν ἀρχόντων, αἱ δ' ἐπὶ τὴν ἀρχήν. αἱ μὲν ἔν πὶ τὸ σῶμα. τῆς δ' ὕβρεως οὕσης πολυμεροῦς, ὑτῶν αἴτιον γίνεσθαι τῆς ὀργῆς· τῶν δ' ὀργιζο-ιδὸν οἱ πλεῖστοι τιμωρίας χάριν ἐπιτίθενται, ἀλλ' 35 ῆς, οἷον ἡ μὲν τῶν Πεισιγιστρατιδῶν διὰ τὸ προ-μὲν τὴν Ἀρμόδιον ἀδελφὴν, ἐπηρεάσαι δ' Ἀρ-μὲν γὰρ Ἀρμόδιος διὰ τὴν ἀδελφὴν, ὁ δ' Ἀρι-διὰ τὸν Ἀρμόδιον. ἐπεβέβησαν δὲ καὶ Περιάν-ν Ἀμβρακίᾳ τυράννῳ διὰ τὸ συμπίνοῦντα μετὰ 40

τῶν παιδικῶν ἐρωτῆσαι αὐτὸν εἰ ἤδη ἐξ αὐτῆς κύει. ἡ δὲ Φιλίππου ὑπὸ Πausaniou διὰ τὸ εἶσαι ὑβρισθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν περὶ Ἀτταλον, καὶ ἡ Ἀμύντου τοῦ μικροῦ ὑπὸ Δέρδα διὰ τὸ καυχῆσθαι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτῆς, καὶ ἡ τῆς εὐνύχης Εὐαγόρα τῷ Κυπρίῳ· διὰ γὰρ τὸ τὴν γυναῖκα παρελθεῖν τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπέκτεινεν ὡς ὑβρισμένος. πολ-λαὶ δ' ἐπιθέσεις γεγέννηται καὶ διὰ τὸ εἰς τὸ σῶμα αἰσχρί-νεσθαι τῶν μονάρχων τινάς, οἷον καὶ ἡ Κραταῖς εἰς Ἀρχέ-λαον· αἱ γὰρ βαρέως εἶχε πρὸς τὴν ὀμιλίαν, ὥς ἐκείνη καὶ ἐλάττων ἐγένετο πρόφασις, διότι τῶν θυγατέρων ἔδε-μίαν ἔδωκεν ὁμολογήσας αὐτῷ, ἀλλὰ τὴν μὲν προτέραν, κατεχόμενος ὑπὸ πολέμου πρὸς Σέρραν καὶ Ἀρράβαιον, ἔδωκε τῷ βασιλεῖ τῷ τῆς Ἑλιμείας, τὴν δὲ νεωτέραν τῷ υἱεῖ Ἀμύντῳ, οἷόμενος ὅπως ἂν ἐκεῖνον ἤκιστα διαφέρεσθαι καὶ τὸν ἐκ τῆς Κλεοπάτρας· ἀλλὰ τῆς γε ἀλλοτριότητος ὑπῆρχεν ἀρχὴ τὸ βαρέως φέρειν πρὸς τὴν ἀφροδισιατικὴν χάριν. συνεπέθετο δὲ καὶ Ἑλλανοκράτης ὁ Λαρισσαῖος διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ὡς γὰρ χρώμενος αὐτῇ τῇ ἡλικίᾳ οὐ κατῆγεν ὑποσχόμενος, δι' ὕβριν καὶ οὐ δι' ἐρωτικὴν ἐπι-θυμίαν ὥς εἶναι τὴν γεγεννημένην ὀμιλίαν. Πάρρων δὲ καὶ Ἡρακλείδης οἱ Αἰνιοὶ Κότυν διέφθειραν τῷ πατρὶ τι-μωρῶντες, Ἀδάμας δ' ἀπέξη Κότυος διὰ τὸ ἐκτμηθῆναι παῖς ὦν ὑπ' αὐτοῦ ὡς ὑβρισμένος. πολλοὶ δὲ καὶ διὰ τὸ εἰς τὸ σῶμα αἰκισθῆναι πληγαῖς ὀργισθέντες οἱ μὲν διέ-φθειραν οἱ δ' ἐνεχείρησαν ὡς ὑβρισθέντες, καὶ τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ βασιλικὰς δυναστείας, οἷον ἐν Μιτυλήνῃ τὴς Πενθαλίδας Μεγακλῆς περιόντας καὶ τύπτοντας ταῖς κορύναις ἐπιθέμενος μετὰ τῶν φίλων ἀνείλεν, καὶ ὕστερον Σμέρδης Πένθιλον πληγὰς λαβὼν καὶ παρὰ τῆς γυναίκος ἔξελευσθὲς διέφθειρεν. καὶ τῆς Ἀρχελάν δ' ἐπιθέσεως Δε-κάμνιχος ἡγεμὼν ἐγένετο, παροξύνων τὴν ἐπιθεμένην πρῶ-τος· αἴτιον δὲ τῆς ὀργῆς ὅτι αὐτὸν ἐξέδωκε μαστιγῶσαι Εὐριπίδῃ τῷ ποιητῇ· ὁ δ' Εὐριπίδης ἐχάλεπαινε εἰπόντος τι αὐτῇ εἰς δυσωδίαν τῆς ζώματος. καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ διὰ τοιαύτας αἰτίας οἱ μὲν ἀνῆρέθησαν οἱ δ' ἐπεβουλεύθη-σαν. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ φόβον· ἐν γὰρ τι τῷτο τῶν αἰτίων ἦν, ὥσπερ καὶ περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς μοναρχίας· οἷον Ξέρξην Ἀρταπάνης φοβούμενος τὴν διαβολὴν τὴν περὶ Δα-ρεῖον, ὅτι ἐκρέμασεν ἐκλεύσαντος Ξέρξην, ἀλλ' οἷόμενος

om I¹. || 8. τῶν] ὑπὸ τῶν Victorius. || 9. τὰ om V¹. || 10. τὸ τὸ] τῷ τὸ I¹R¹V¹. || 12. τὸ] τῷ R¹. || μὴδὲ] μὲν V¹. || I¹R¹V¹. || 32. ἀρχῶν V¹. || 33. ἐπὶ R¹. || πολυμερῶς V¹. || 39. περὶ ἄνθρω V¹. ὡς R¹. || 4. πέρδα R¹. || 7. καὶ om R¹. || 10. διότι] ἡ I¹R¹V¹. || 13. ἐλιμείας I¹R¹V¹. || 17. συνεπέθετο δὲ ἄλλ. ἐνεχείρισαν R¹. || 27. πενθαλίδας R¹. || περιόντας I¹V¹. || 28. τῶν om V¹. || 29. σμέρδης I¹R¹V¹. || πένθιμον R¹. || 30. ἡ. || 35. τοιαύτης I¹. || 36. αἰτίων R¹V¹.

καταφρόνησιν, ὥσπερ Σαρδανάπαλον ἰδὼν τις ζαίνοντα μετὰ τῶν γυναικῶν, εἰ ἀληθῆ ταῦτα οἱ μυθολογοῦντες λέγουσιν· εἰ δὲ μὴ ἐπ' ἐκείνῃ, ἀλλ' ἐπ' ἄλλῃ γε ἂν γένοιτο ἀληθές. καὶ Διονυσίῳ τῷ ὑστέρῳ Δίων ἐπέθετο διὰ τὸ καταφρονεῖν, ὁρῶν τούς τε πολίτας οὕτως ἔχοντας καὶ αὐτὸν αἰεὶ μεθύοντα. καὶ τῶν φύλων δέ τινες ἐπιτίθενται διὰ καταφρόνησιν· διὰ γὰρ τὸ πιστεύσθαι καταφρονοῦσιν ὡς λήσοντες. καὶ οἱ οἰόμενοι δύνασθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν τρόπον τινὰ διὰ τὸ καταφρονεῖν ἐπιτίθενται· ὡς δυνάμενοι γὰρ καὶ καταφρονοῦντες τῷ κινδύνῳ διὰ τὴν δύναμιν ἐπιχειροῦσι ῥαδίως, ὥσπερ οἱ στρατηγόντες τοῖς μονάρχοις, οἷον Κῦρος Ἀσυσίγῃ καὶ τῷ βίῃ καταφρονοῦν καὶ τῆς δυνάμεως διὰ τὸ τὴν μὲν δύναμιν ἐξηγηκέαι, αὐτὸν δὲ τρυφᾶν, καὶ Σεύθης ὁ Θραξ Ἀμαδοκῷ στρατηγὸς ὢν. οἱ δὲ καὶ διὰ πλείω τέτων ἐπιτίθενται, οἷον καὶ καταφρο- νοῦντες καὶ διὰ κέρδος, ὥσπερ Ἀριοβαρζάνῃ Μηδιδάτης. μάλιστα δὲ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐγχειροῦσιν οἱ τὴν φύσιν μὲν θρασεῖς, τιμὴν δ' ἔχοντες πολεμικὴν παρὰ τοῖς μονάρχοις· ἀνδρία γὰρ δύναμιν ἔχουσα θράσος ἐστίν· δι' αὐτὴν ἀμφοτέρως, ὡς ῥαδίως κρατήσοντες, ποιοῦνται τὰς ἐπιθέσεις. τῶν δὲ διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕτερος τρόπος ἐστὶ τῆς αἰτίας παρὰ τοὺς εἰρημένους πρότερον. ἢ γὰρ ὥσπερ ἔνιοι τοῖς τυράννοις ἐπιχειροῦσιν ὁρῶντες κέρδη τε μεγάλα καὶ τιμὰς μεγάλας οὕσας αὐτοῖς, οὕτω καὶ τῶν διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕκαστος προαιρεῖται κινδυνεύειν· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, οὗτοι δ' ὥσπερ καὶ ἄλλης τινὸς γενομένης πράξεως περιττῆς, καὶ δι' ἣν ὀνομαστοὶ γίνονται καὶ γνῶριμοὶ τοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ τοῖς μονάρχοις ἐγχειροῦσιν, οὐ κτήσασθαι βουλόμενοι μοναρχίαν ἀλλὰ δοῦσαν. οὐ μὲν ἀλλ' ἐλάχιστοί γε τὸν ἀριθμὸν εἰσιν οἱ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁρμῶντες· ὑποκεισθαι γὰρ δεῖ τὸ τοῦ σωθῆναι μηδὲν φροντίζειν, ἂν μὴ μέλλῃ κατασχεῖν τὴν πρᾶξιν. οἷς ἀκολουθεῖν μὲν δεῖ τὴν Δίωνος ὑπόληψιν, ἢ ῥάδιον δ' αὐτὴν ἐγγενέσθαι πολλοῖς· ἐκεῖνος γὰρ μετ' ὀλίγων ἐστράτευσεν ἐπὶ Διονύσιον οὕτως ἔχειν φάσκων ὡς ὅπου περ ἂν δύνηται προελθεῖν, ἵκανόν αὐτῷ τοσῶτον μετασχεῖν τῆς πράξεως, οἷον εἰ μικρὸν ἐπιβάτῃ τῆς γῆς εὐθὺς συμβαίῃ τελευτῆσαι, τῶτον καλῶς ἔχειν αὐτῷ τὸν θάνατον. φθείρεται δὲ τυραννὶς ἕνα μὲν τρόπον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάσθῃ πολιτειῶν, ἔξω-

θεν, εἰάν ἐναντία τις ἢ πολιτεία κρείττων. τὸ μὲν βούλεσθαι δῆλον ὡς ὑπάρξει διὰ τὴν ἐναντιότητα προαιρέσεως· ἀ δὲ βούλονται, δυνάμενοι πράττειν ἐναντία δ' αἱ πολιτεῖαι, δῆμος μὲν τυραννίδι κατὰ δὴν ὡς κεραμεῖ κεραμεύς (καὶ γὰρ ἡ δημοκρατία λευταία τυραννὶς ἐστίν), βασιλεία δὲ καὶ ἀριστοκρατία τὴν ἐναντιότητα τῆς πολιτείας. διὸ Λακεδαιμόνιοι καὶ κατέλυσαν τυραννίδας καὶ Συρακούσιοι κατὰ τὴν χρὰς ἐπολιτεύοντο καλῶς. ἕνα δ' ἐξ αὐτῆς, ὅταν εἰς μετὰ στασιάζωσιν, ὥσπερ ἡ τῶν περὶ Γέλωνα καὶ τῶν περὶ Διονύσιον, ἡ μὲν Γέλωνος Θρασυβούλου τοῦ Ἰε ἀδελφεῦ τὸν υἱὸν τῷ Γέλωνος δημαγωγῶντος καὶ πρὸς νὰς ὁρμῶντος, ἵν' αὐτὸς ἀρχῇ, τῶν δ' οἰκείων συστάς ἵνα μὴ τυραννὶς ὅλως καταλυθῇ ἀλλὰ Θρασυβούλου δὲ συσάντες αὐτῶν, ὡς καιρὸν ἔχοντες, ἐξέβαλον ἐκ αὐτοῦ. Διονύσιον δὲ Δίων στρατεύσας, κηδεστὴς ὡς προσλαβὼν τὸν δῆμον, ἐκείνον ἐκβαλὼν διεφθάρη ἐκ οὐσῶν αἰτιῶν δι' αὐτὴν μάλιστα· ἐπιτίθενται ταῖς τυραννί- σις καὶ καταφρονήσεως, θάτερον μὲν δεῖ τέτων ὑπὲρ τοῖς τυράννοις, τὸ μῖσος, ἐκ δὲ τῷ καταφρονεῖν καὶ γίνονται τῶν καταλύσεων. σημεῖον δὲ τῶν μὴ γὰρ σαμένων οἱ πλείστοι καὶ διεφύλαξαν τὰς ἀρχάς, ἐ- παραλαβόντες εὐθὺς ὡς εἰπεῖν ἀπολλύασιν πάντας ἐ- λαυστικῶς γὰρ ζῶντες ἐκκαταφρόνητοί τε γίγνεται καὶ πολλὰς καὶ καὶ παραδιδάσκει τοῖς ἐπιτιθεμένοις. καὶ τί τοῦ μίσους καὶ τὴν ἐργὴν δεῖ τιθέναι· τρόπον γὰρ τῶν αὐτῶν αἰτία γίνεται πράξεων. πολλάκις δὲ καὶ κτικώτερον τῷ μίσῳ· συντονώτερον γὰρ ἐπιβῆναι εἰς μὴ χρῆσθαι λογισμῷ τὸ πάθος. μάλιστα δὲ συμβαίνει τοῖς θυμοῖς ἀκολουθεῖν διὰ τὴν ὕβριν, δι' ἣν αἰσῶν τῶν Πεισιστρατιδῶν κατελύθη τυραννὶς καὶ πολλὰ ἄλλων. ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μῖσος· ἡ μὲν γὰρ ἰσχύος λύκης πάρεστιν, ὡς ἢ ῥάδιον λογίζεσθαι, ἢ δ' ἔχουσα λύκης. ὡς δ' ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν, ὅσας αἰτίας ἔχει τῆς τε ὀλιγαρχίας τῆς ἀκράτου καὶ τελευταίας καὶ δημοκρατίας τῆς ἐσχάτης, τοσαύτας καὶ τῆς τυραννίδος. καὶ γὰρ αὗται τυγχάνουσιν ὅσαι διαφθαίεν καὶ νίδες. βασιλεία δ' ὑπὸ μὲν τῶν ἔξωθεν ἔπαιε φέρεται διὸ καὶ πολυχρόνιος ἐστίν· ἐξ αὐτῆς δ' αἱ πλείους καὶ συμβαίνουσιν. φθείρεται δὲ κατὰ δύο τρόπους, ἐκ

3. γένοιτο τὸ ἀληθές *I²R¹V¹*. || 4. ἐπέθετο *R¹*. || τὸ om *V¹*. || 8. οἱ om *R¹*. || 9. διὰ μετὰ *R²*. || 12. ἀπὸ γῆς *RP*. || 13. ἐξηγηκέαι *V¹*. || 14. ἀμαδοκῷ *V¹*. || 21. διὰ τε *I²R¹V¹*. || 33. ἀκολουθεῖ *V¹*. || δεῖ et 39. ἔχειν om *R¹*.

1. ἢ *V¹*. || 2. βουλεύσθαι *V¹*. || 4. μὲν om *V¹*. || 7. διὰ καὶ λακ. *R¹*. || 9. αὐτοῦ *V¹*, αὐτῶν *R²*. || 10. ἢ αἱ *R¹*. || τὸν δ. *R¹*. || 13. συστησάτω *R¹V¹*. || 29. λογισμῶν *R¹*. || 37. αἰρεται *R¹*.

άντων τῶν μετεχόντων τῆς βασιλείας, ἄλλον δὲ
 τυραννικώτερον πειρωμένων διοικεῖν, ὅταν εἶναι κύριοι
 ἀξιώσει καὶ παρὰ τὸν νόμον. ἢ γίνονται δ' ἔτι
 οὐκ νῦν, ἀλλ' ἂν περ γίνωνται, μοναρχίαι καὶ τυ-
 μαλλον, διὰ τὸ τὴν βασιλείαν ἐκείσιν μὲν ἀρχὴν
 ἰζόνων δὲ κυρίαν, πολλὰς δ' εἶναι τὰς ὁμοίας, καὶ
 διαφέροντα τοσούτον ὥστε ἀπαρτίζειν πρὸς τὸ μέ-
 τι τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχῆς. ὥς τε διὰ μὲν τὸτο ἐκόν-
 ὑπομένουσιν· ἂν δὲ δι' ἀπάτης ἄρξῃ τις ἢ βίας,
 οὗ τὸτο εἶναι τυραννίς. ἐν δὲ ταῖς κατὰ γένος βα-
 10 τιθῆναι δεῖ τῆς φθορᾶς αἰτίαν πρὸς ταῖς εἰρημέ-
 τὸ γίνεσθαι πολλὰς εὐκαταφρονήτους, καὶ τὸ δι-
 κῆ κακητμένους τυραννικὴν ἀλλὰ βασιλικὴν τιμὴν
 ῥαδία γὰρ ἐγένετο ἢ κατάλυσις· μὴ βυλομένων
 ὅς οὐκ ἔσται βασιλεύς, ἀλλ' ὁ τύραννος καὶ μὴ
 15 ὧν. φθείρονται μὲν οὖν αἱ μοναρχίαι διὰ ταύτας
 αὐτὰς ἑτέρας αἰτίας.

ἔχονται δὲ ὁῦλον ὡς ἀπλῶς μὲν εἰπεῖν ἐκ τῶν
 ὡς δὲ καθ' ἑκάστων τῶν τὰς μὲν βασιλείας ἀγειν
 μετριώτερον. ὅσω γὰρ ἂν ἐλαττόνων ὥσι κύριοι, 20
 ῥόνον ἀναγκαῖον μένειν πᾶσαν τὴν ἀρχήν· αὐτοὶ
 ἦττον γίνονται δεσποτικοὶ καὶ τοῖς ἡβέσιν ἴσοι μάλ-
 ὑπὸ τῶν ἀρχομένων φθονοῦνται ἦττον. διὰ γὰρ
 ἢ περὶ Μολοττὲς πολὺν χρόνον βασιλεία διέμεινεν,
 Λακεδαιμονίων διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς τε εἰς δύο μέρη 25
 αἱ τὴν ἀρχήν, καὶ πάλιν Θεοπόμπῃ μετριάσαντος
 ἄλλος καὶ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν ἐπικαταστήσαν-
 γὰρ δυνάμειος ἀφελὼν ἠΐξῃσε τῷ χρόνῳ τὴν
 οὐ, ὥς τε τρόπον τινὰ ἐποίησεν οὐκ ἐλάττωσα ἀλλὰ
 αὐτήν. ὅπερ καὶ πρὸς τὴν γυναικὰ ἀποκρίνασθαι 30
 αὐτόν, εἰπῶσαν εἰ μὴδὲν αἰσχύνεται τὴν βασιλείαν
 παραδιδὼς τοῖς υἱέσιν ἢ παρὰ τῷ πατρὸς παρέλα-
 δῆτα φάναι· “παραδίδωμι γὰρ πολυχρονιωτέραν.”
 τυραννίδες σῶζονται κατὰ δύο τρόπους τοὺς ἐναντιω-
 ὦν ἄτερός ἐστιν ὁ παραδεδομένος καὶ καθ' ὃν διοι- 35
 πλείστοι τῶν τυράννων τὴν ἀρχήν. τέτων δὲ τὰ
 φασὶ καταστήσαι Περίανδρον τὸν Κορίνθιον· πολλὰ
 παρὰ τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς ἐστὶ τοιαῦτα λαβεῖν.
 ἃ τε κάλαι λεχθέντα πρὸς σωτηρίαν, ὡς οἶον τε,
 ἰνίδος, τὸ τὴν ὑπερέχοντα κολῆσαι καὶ τὴν φρονη- 40
 ἀνααιρεῖν, καὶ μὴτε συσσίτια εἶναι μὴτε ἐταιρίαν

μήτε παιδείαν μήτε ἄλλο μὴθὲν τοιοῦτον, ἀλλὰ πάντα
 φυλάττειν ὅθεν εἴωθε γίνεσθαι δύο, φρόνημά τε καὶ πίστις,
 καὶ μὴτε σχολὰς μὴτε ἄλλους συλλόγους ἐπιτρέπειν γίνε-
 σθαι σχολαστικούς, καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν ὅτι μάλιστα
 ἀγνῶντες ἀλλήλοις ἔσονται πάντες· ἢ γὰρ γνώσις πίστιν
 ποιεῖ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους. καὶ τὸ τὴν ἐπιδημύντας αἰεὶ
 φανεροὺς εἶναι καὶ διατρίβειν περὶ θύρας· οὕτω γὰρ ἂν
 ἥκιστα λανθάνοιεν τί πράττουσι, καὶ φρονεῖν ἂν ἐθίζοντο
 μικρὸν αἰεὶ διευόντες. καὶ τὰλλα ὅσα τοιαῦτα Περσικὰ
 10 καὶ βάρβαρα τυραννικὰ ἐστὶν· πάντα γὰρ ταῦτον δύναται.
 καὶ τὸ μὴ λανθάνειν πειρᾶσθαι ὅσα τυγχάνει τις λέγων
 ἢ πράττων τῶν ἀρχομένων, ἀλλ' εἶναι κατασκοπούς, οἷον
 περὶ Συρακούσας αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι, καὶ τοὺς
 ὠτακιστὰς ἐξέπεμπεν Ἰέρων, ὅπως τις εἴη συνεία καὶ σύλ-
 15 λογος· παρρησιάζονται τε γὰρ ἦττον, φοβόμενοι τὴν τοῖ-
 τος, καὶ παρρησιάζονται, λανθάνουσιν ἦττον. καὶ τὸ δια-
 βάλλειν ἀλλήλοις καὶ συγκρούειν καὶ φίλους φίλοις καὶ
 τὸν δῆμον τοῖς γνωρίμοις καὶ τὴν πλοῦσιν ἑαυτοῖς, καὶ τὸ
 πένητας ποιεῖν τὴν ἀρχομένην, τυραννικόν, ὅπως μὴτε φυ-
 λακὴ τρέφεται καὶ πρὸς τῷ καθ' ἡμέραν ὄντες ἀσχοιοί
 ὧσιν ἐπιβουλεύειν. παράδειγμα δὲ τοῦτο αἱ τε πυραμίδες
 αἱ περὶ Αἴγυπτον καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Κυβελιδῶν
 καὶ τοῦ Ὀλυμπίου ἢ οἰκοδόμησις ὑπὸ τῶν Πεισιπρατιδῶν,
 καὶ τῶν περὶ Σάμῳ ἔργα Πολυκράτει· πάντα γὰρ ταῦτα
 δύναται ταῦτόν, ἀσχολίαν καὶ πέναν τῶν ἀρχομένων. καὶ
 ἢ εἰσφορὰ τῶν τελῶν, οἷον ἐν Συρακούσαις· ἐν πέντε γὰρ
 ἔτεσιν ἐπὶ Διονυσίᾳ τὴν ἑστίαν ἅπασαν εἰσπληροχέαι συνέ-
 20 βαιεν. ἐστὶ δὲ καὶ πολεμοποιὸς ὁ τύραννος, ὅπως ἀσχοιοί
 τε ὧσι καὶ ἡγεμόνος ἐν χρεῖᾳ διατελῶσιν ὄντες. καὶ ἢ
 μὲν βασιλεία σῶζεται διὰ τῶν φίλων, τυραννικὴ δὲ τὸ
 μάλιστα· ἀπιστεῖν τοῖς φίλοις, ὡς βουλομένων μὲν πάντων,
 δυναμένων δὲ μάλιστα τέτων. καὶ τὰ περὶ τὴν δημοκρα-
 25 τίαν δὲ γιγνόμενα τὴν τελευταίαν τυραννικὰ πάντα, γυ-
 ναικοκρατία τε περὶ τὰς οἰκίας, ἢ ἐξαγγέλλωσι κατὰ τῶν
 ἀνδρῶν, καὶ δούλων ἀνεσις διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ἔτε γὰρ
 ἐπιβουλεύουσιν οἱ δοῦλοι καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς τυράννοις,
 εὐημερῶντας τε ἀναγκαῖον εὖνους εἶναι καὶ ταῖς τυραννίσι
 καὶ τοῖς δημοκρατίαις· καὶ γὰρ ὁ δῆμος εἶναι βούλεται
 μόναρχος. διὸ καὶ ὁ κόλαξ παρ' ἀμφοτέροις ἐντιμος, παρὰ
 30 μὲν τοῖς δῆμοις ὁ δημαγωγός (ἐστὶ γὰρ ὁ δημαγωγός τῷ
 δῆμῳ κόλαξ), παρὰ δὲ τοῖς τυράννοις οἱ ταπεινῶς ὁμιλῶντες,

Βασιλεία V¹. || μὴ om I¹. || 31. εἰπῶσαι V¹. || 35. καὶ om I¹. || 38. τῶν om I¹R¹. || 39. οἷον τε] nonne οἷονται? ||
 μαπάτους R¹.

προσηματά I¹V¹. || 6. ποιεῖ om V¹. || 14. ἱερῶν V¹. || 15. παρρησιάζονται R¹. || 21. τυραννίδες R¹. || 29. διατελῶσιν] ὧσι
 I¹. || 34. ἐξαγγέλλωσι R¹V¹.

ἔπερ ἐστὶν ἔργον κολακείας. καὶ γὰρ διὰ τὸτο πονηρόφιλον ἢ τυραννίς· κολακευόμενοι γὰρ χαίρουσιν, τὸτο δ' ἔδ' ἂν εἴς ποιήσῃε φρόνημα ἔχων ἐλευθέρων, ἀλλὰ φιλοῦσιν οἱ ἐπικει- κείς ἢ ὃ κολακεύουσιν. καὶ χρήσιμοι οἱ πονηροὶ εἰς τὰ πονηρά· ἤλω γὰρ ὁ ἥλος, ὥσπερ ἡ παροιμία. καὶ τὸ μη- 5 δευὶ χαίρειν σεμνῶ μηδ' ἐλευθέρῳ τυραννικόν· αὐτὸν γὰρ εἶναι μόνον ἀξιοῖ τοιούτων ὁ τύραννος, ὁ δ' ἀντισεμνυνόμενος καὶ ἐλευθεριάζων ἀφαιρεῖται τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸ δεσπο- τικὸν τῆς τυραννίδος· μισοῦσιν ἔν ὥσπερ καταλύοντας τὴν ἀρχήν. καὶ τὸ χρῆσθαι συσσιτίοις καὶ συνημερευταῖς ξενι- 10 κοῖς μᾶλλον ἢ πολιτικοῖς τυραννικόν, ὡς τοὺς μὲν πολε- μίους τὺς δ' ἐκ ἀντιποιουμένους. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τυ- ραννικὰ μὲν καὶ σωτηρία τῆς ἀρχῆς, οὐθέν δ' ἐλλείπει μοχθηρίας. ἔστι δ' ὡς εἰπεῖν πάντα ταῦτα περιειλημμένα τρισὶν εἰδῶσιν. στοχαζέται γὰρ ἡ τυραννὶς τριῶν, ἐνὸς μὲν 15 τῷ μικρᾷ φρονεῖν τὺς ἀρχομένους (ὅθεν γὰρ ἂν μικρόψυ- χος ἐπιβελύσειεν), δευτέρῳ δὲ τῷ διαπιστεῖν ἀλλήλους· οὐ καταλύεται γὰρ πρότερον τυραννὶς πρὶν ἢ πιστεύουσιν τινες αὐτοῖς· διὸ καὶ τοῖς ἐπικεικῇς πολεμοῦσιν ὡς βλαβεροῖς πρὸς τὴν ἀρχὴν οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ ἀξίῳ ἀρχεσθαι δε- 20 σποτικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πιστοῦς καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις εἶναι καὶ μὴ καταγορεύειν μήτε ἑαυτῶν μήτε τῶν ἄλλων. τρίτον δ' ἀδυναμία τῶν πραγμάτων· οὐθεὶς γὰρ ἐπιχειρεῖ τοῖς ἀδυνατοῖς, ὥς ἐδὲ τυραννίδα καταλύειν μὴ δυνάμειος ὑπαρχύσης. εἰς οὓς μὲν οὖν ὅρος ἀνάγεται τὰ 25 βουλήματα τῶν τυράννων, οὗτοι τρεῖς τυγχάνουσιν ὄντες· πάντα γὰρ ἀναγάγοι τις ἂν τὰ τυραννικὰ πρὸς ταύτας τὰς ὑποθέσεις, τὰ μὲν ὅπως μὴ πιστεύωσιν ἀλλήλοις, τὰ δ' ὅπως μὴ δύνωνται, τὰ δ' ὅπως μικρὸν φρονῶσιν. ὁ μὲν ἔν εἰς τρόπος δι' ἧ γίνεται σωτηρία ταῖς τυραννίσιν τοιούτός 30 ἐστίν, ὁ δ' ἕτερος σχεδὸν ἐξ ἐναντίας ἔχει τοῖς εἰρημένοις τὴν ἐπιμέλειαν. ἔστι δὲ λαβεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς φθορᾶς τῆς τῶν βασιλειῶν· ὥσπερ γὰρ τῆς βασιλείας εἰς τρόπον τῆς φθορᾶς τὸ ποιεῖν τὴν ἀρχὴν τυραννικωτέραν, ἔτω τῆς τυ- ραννίδος σωτηρία ποιεῖν αὐτὴν βασιλικωτέραν, ἐν φυλάτ- 35 τόντα μόνον, τὴν δυνάμειν, ὅπως ἀρχὴ μὴ μόνον βυλομέ- νων ἀλλὰ καὶ μὴ βυλομένων· προϊέμενος γὰρ καὶ τοῦτο προῖεται καὶ τὸ τυραννεῖν. ἀλλὰ τὸτο μὲν ὥσπερ ὑπόθε- σιν δεῖ μένειν, τὰ δ' ἄλλα τὰ μὲν ποιεῖν τὰ δὲ δοκεῖν ὑποκρινόμενον τὸ βασιλικὸν καλῶς, πρῶτον μὲν δοκεῖν 40

φροντίζειν τῶν κοινῶν, μήτε δαπανῶντα θυραῖς τοῖς ἐφ' αἷς τὰ πλῆθῃ χαλεπαίνουσιν, ὅταν ἀπ' αὐτῶν λαμβάνωσιν ἐργαζομένων καὶ πονόντων γλῶσχα, ἢ δ' ἐταίραις καὶ ξένοις καὶ τεχνίταις ἀφθόνης, λέγ- 5 ἀποδιδόντα τῶν λαμβανομένων καὶ δαπανωμένων, ἤδη πεποιήκασιν τινες τῶν τυράννων· ἔτω γὰρ ἂν τις κῶν οἰκονόμος ἀλλ' ὃς τυραννὸς εἶναι δοῖται· ὃς δὲ βεῖσθαι μὴ ποτε ἀπορήσῃ χρημάτων κύριος ὢν τῆς λεως. ἀλλὰ τοῖς γ' ἐκτοπίζουσι τυράννοις ἀπὸ τῆς ἐκ- 10 καὶ συμφέρει τοῦτο μᾶλλον ἢ καταλιπεῖν ἀδυνα- τῆτον γὰρ ἂν οἱ φυλάττοντες ἐπιτιθέιντο τοῖς πράγμα- εἰσι δὲ φοβερώτεροι τῶν τυράννων τοῖς ἀποδιδόντες φυλάττοντες τῶν πολιτῶν· οἱ μὲν γὰρ συναπεθμῆκε δὲ ὑπομένουσιν. ἔπειτα τὰς εἰσφοράς καὶ τὰς ληπῆ- 15 δεῖ φαίνεσθαι τῆς τε οἰκονομίας ἐνεκα συνάγοντα, ποτε δεθῇ χρῆσθαι πρὸς τὺς πολεμικὰς καὶ φέρει, αὐτὸν παρασκευάζειν φύλακα καὶ ταμίαν ὡς καὶ οὐκ ἂν μὴ ὡς ἰδίῳ. καὶ φαίνεσθαι μὴ χαλεπὸν ἀλλὰ ἡμέ- 20 ἔτι δὲ τοιούτων ὥστε μὴ φοβεῖσθαι τοὺς ἐντυγχάνον- 25 ἀλλὰ μᾶλλον αἰδεῖσθαι. τότε μέντοι τυγχάνει ἡ πό- ὄντα εὐκαταφρόνητον· διὸ δεῖ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἐπὶ ἐπιμέλειαν ποιῆται, ἀλλὰ τῆς πολιτικῆς, καὶ ὅπως ποιεῖν περὶ αὐτοῦ τοιαύτην. ἔτι δὲ μὴ μόνον αἰνῶ- 30 νεσθαι μηθέντα τῶν ἀρχομένων ὑβρίζοντα, μᾶτις καὶ νέαν, ἀλλὰ μηδ' ἄλλον μηθέντα τῶν περὶ αὐτόν. καὶ δὲ καὶ τὰς οἰκείας ἔχειν γυναῖκας πρὸς τὰς ἄλλας, καὶ διὰ γυναικῶν ὕβρεις πολλὰς τυραννίδες ἀπέχου- 35 περὶ τε τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς τοῦτα πρὸς τὴν ἢ νῦν τινες τῶν τυράννων ποιοῦσιν· οὐ γὰρ μὴ μὲν ἔωθεν τοῦτο δρῶσιν, καὶ συνεχῶς πολλὰς ἡμέρας, καὶ φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις βύλονται τὸτο πρᾶπτου, ὡς εὐδαίμονας καὶ μακαρίους θαυμάσωσιν. ἀλλὰ μὲν μὲν μετριάξειν τοῖς τοιούτοις, εἰ δὲ μή, τό γε φαίνεται τοῖς ἄλλοις διαφεύγειν· οὔτε γὰρ εὐεπίθετος ἢ ἐπὶ φρόνητος ὁ νήφων, ἀλλ' ὁ μεθύων, ἔδ' ὁ ἀγρυπνῶν, ὁ καθεύδων. τιναντίον τε ποιητέον τῶν πάλαι λεγόντων σχεδὸν πάντων· κατασκευάζειν γὰρ δεῖ καὶ κατὰ πόλιν ὡς ἐπίτροπον ὄντα καὶ μὴ τύραννον. ἔτι δὲ καὶ τὺς θεὰς φαίνεσθαι αἰετὶ στυδαίνοντα διαφερόντως· ἔτι γὰρ φοβῶνται τὸ παθεῖν τι παρόμοιον ὑπὸ τῶν πάλαι

5. μηδὲν *R⁵V⁵*. || 8. καὶ ante ἐλευθεριάζων om *R⁵V⁵*. || 10. συσσιτίοις *R⁵*. || 13. ταῖς ἀρχαῖς pr *V⁵*. || 16. τῇ] τῇ *R⁵*. || 25. οὖν om *I⁵R⁵*. || 36. μη] μοι *R⁵*. || 40. τὸν *I⁵R⁵*.

4. ἐταίραις *V⁵*. || 8. ἀπορήσει *R⁵*. || 9. οἰκείας *I⁵V⁵*. || 13. αἱ δὲ ὑπομένουσιν om *R⁵*. || 14. ὑπελαμβάνουσιν *V⁵*. || 15. κοινῶν *R⁵V⁵*.

τιδαίμονα νομίζουσιν εἶναι τὸν ἄρχοντα καὶ φρον-
 ῶν θεῶν, καὶ ἐπιβουλευσιν ἥττον ὡς συμμάχους
 καὶ τοὺς θεούς. δεῖ δ' ἄνευ ἀβελτηρίας φαίνεσθαι
 τοὺς τε ἀγαθοὺς περὶ τι γυγνομένους τιμᾶν ὥτως
 νομίζειν ἂν ποτε τιμηθῆναι μᾶλλον ὑπὸ τῶν πο-
 5 ὑτονόμων ὄντων. καὶ τὰς μὲν τοιαύτας τιμὰς ἀπο-
 υτόν, τὰς δὲ κολάσεις δι' ἐτέρων ἀρχόντων καὶ δι-
 ν. κοινῇ δὲ φυλακῇ πάσης μοναρχίας τὸ μὴ θῆνα
 ἵα μέγαν, ἀλλ' εἴπερ, πλείους· τηρήσονται γὰρ ἀλλή-
 ἂν δ' ἄρα τινὰ δέη ποιῆσαι μέγαν, μή τοι τό γε
 10 ἰσύν· ἐπιθετικώτατον γὰρ τὸ τοιούτον ἥθος περὶ πά-
 ς πράξεις. πᾶν τῆς δυνάμεώς τινα δοκῇ παρα-
 ἔκ προσαγωγῆς τοῦτο δρᾶν καὶ μὴ πᾶσαν ἀθρόον
 ὅθαι τὴν ἐξουσίαν. ἔτι δὲ πάσης μὲν ὕβρεως εἰργα-
 γὰρ πάσας δὲ δυοῖν, τῆς τε εἰς τὰ σώματα κο-
 15 καὶ τῆς εἰς τὴν ἡλικίαν. μάλιστα δὲ ταύτην ποιη-
 ν εὐλάβειαν περὶ τὴν φιλοτιμίαν· τὴν μὲν γὰρ εἰς
 ἵματα ἐλιγωρίαν οἱ φιλοχρήματοι φέρουσι βαρέως,
 εἰς ἀτιμίαν οἱ τε φιλότιμοι καὶ οἱ ἐπεικεῖς τῶν
 20 ν. διόπερ ἢ μὴ χρῆσθαι δεῖ τοῖς τοιούτοις, ἢ τὰς
 λάσεις πατρικῶς φαίνεσθαι ποιούμενον καὶ μὴ δι-
 εν, τὰς δὲ πρὸς τὴν ἡλικίαν ὁμιλίας δι' ἐρωτικὰς
 ἱλλὰ μὴ δι' ἐξουσίαν, ὅλως δὲ τὰς δοκῶσας ἀτι-
 ῶνεῖσθαι μείζονσι τιμαῖς. τῶν δ' ἐπιχειρύντων ἐπὶ
 σώματος διαφθορὰν ὅτοι φοβερώτατοι καὶ δέονται
 25 φυλακῆς, ὅσοι μὴ προαιροῦνται περιποιεῖσθαι τὸ
 φθείραντες. διὸ μάλιστα εὐλαβεῖσθαι δεῖ τὴν ὕβρι-
 νομίζοντας ἢ αὐτὸς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν·
 γὰρ ἑαυτῶν ἔχουσιν οἱ διὰ θυμὸν ἐπιχειροῦντες,
 30 καὶ Ἡράκλειτος εἶπε, χαλεπὴν φάσκων εἶναι
 ἰάχεσθαι· ψυχῆς γὰρ ὦνεῖσθαι. ἐπεὶ δ' αἱ πόλεις
 συνεστήκασιν μορίων, ἐκ τε τῶν ἀπέρων ἀνθρώπων
 ἰ. εὐπέρων, μάλιστα μὲν ἀμφοτέρως ὑπολαμβάνειν
 εἶσθαι διὰ τὴν ἀρχήν, καὶ τὴν ἐτέρως ὑπὸ τῶν ἐτέ-
 35 κείσθαι μὴδὲν, ὁπότεροι δ' ἂν ὥσι κρείττους, τύτους
 ἰλῖς αὖ ποιεῖσθαι τῆς ἀρχῆς, ὡς, ἂν ὑπάρξῃ τοῦτο
 ἰγμᾶσιν, ἔτε δὲ λων ἐλευθέρωσιν ἀνάγκη ποιεῖσθαι
 αὐνον οὔτε ὅπλων παραίρεσιν· ἰκανὲν γὰρ θάτερον
 40 πρὸς τῇ δυνάμει προστιθέμενον, ὥστε κρείττους εἶναι
 ἰ. τῇ δυνάμει. περιέρχον δὲ τὸ λέγειν καθ' ἑκάστων τῶν
 ἰ. ὁ γὰρ σκοπὸς φανερός, ὅτι δεῖ μὴ τυραννικὸν

ἀλλ' οἰκονόμον καὶ βασιλικὸν εἶναι φαίνεσθαι τοῖς ἀρχε-
 μένοις καὶ μὴ σφετεριστὴν ἀλλ' ἐπίτροπον, καὶ τὰς μετρί-
 τητας τῷ βίῳ διώκειν, μὴ τὰς ὑπερβολάς, ἔτι δὲ τὴν μὲν
 γνωρίμους καθομιλεῖν, τὴν δὲ πολλὰς δημαγωγεῖν. ἐκ γὰρ
 5 τούτων ἀναγκαῖον οὐ μόνον τὴν ἀρχὴν εἶναι καλλίω καὶ
 ζηλωτοτέραν τῷ βελτιόνων ἀρχεῖν καὶ μὴ τεταπεινωμένων
 μηδὲ μισούμενον καὶ φοβούμενον διατελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν
 ἀρχὴν εἶναι πολυχρονιωτέραν. ἔτι δ' αὐτὴν διακρίσθαι
 10 κατὰ τὸ ἥθος ἥτοι καλῶς πρὸς ἀρετὴν ἢ ἡμίχρησον ὄντα,
 καὶ μὴ πονηρὸν ἀλλ' ἡμιπόνηρον.

Καίτοι πασῶν ὀλιγοχρονιώτεραι τῶν πολιτειῶν εἰσὶν 12
 ὀλιγαρχία καὶ τυραννίς. πλεῖστον γὰρ ἐγένετο χρόνον ἢ
 περὶ Σακύνᾳ τυραννίς, ἢ τῶν Ὀρθαγόρου παίδων καὶ αὐτῶ
 Ὀρθαγόρου· ἔτη δ' αὐτὴ διέμεινεν ἑκατόν. τούτου δ' αἴτιον
 15 ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ἐχρῶντο μετρίως καὶ πολλὰ τοῖς νό-
 μοις ἐδύλευον, καὶ διὰ τὸ πολεμικὸς γενέσθαι Κλεισθένης
 οὐκ ἦν εὐκαταφρόνητος, καὶ τὰ πολλὰ ταῖς ἐπιμελείαις
 ἐδημαγῶγουν. λέγεται γοῦν Κλεισθένης τὸν ἀποκρίναντα
 τῆς νίκης αὐτὸν ὡς ἐστεφάνωσεν· ἔνιοι δ' εἰκόνα φασὶν
 20 εἶναι τοῦ κρίναντος οὕτω τὸν ἀνδριάντα τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ
 καθήμενον. φασὶ δὲ καὶ Πεισίσρατον ὑπομεῖναι ποτε προσ-
 κληθέντα δίκην εἰς Ἀρεῖον πάγον. δευτέρα δὲ περὶ Κόριν-
 θον ἢ τῶν Κυψελιδῶν· καὶ γὰρ αὕτη διέτελεσεν ἔτη τρία
 καὶ ἐβδομήκοντα καὶ ἐξ μῆνας· Κύψελος μὲν γὰρ ἐτυ-
 25 ράννησεν ἔτη τριάκοντα, Περίανδρος δὲ τετταράκοντα καὶ
 τέτταρα, Ψαμμήτιχος δ' ὁ Γορδῖς τρία ἔτη. τὰ δ' αἴτια
 ταῦτα καὶ ταύτης· ὁ μὲν γὰρ Κύψελος δημαγωγὸς ἦν
 καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν διέτελεσεν ἀδορυφόρητος, Περίανδρος
 δ' ἐγένετο μὲν τυραννικός, ἀλλὰ πολεμικός. τρίτη δ' ἢ
 30 τῶν Πεισιςρατιδῶν Ἀθήνησιν, ἔκ ἐγένετο δὲ συνεχῆς· δις
 γὰρ ἔφυγε Πεισίσρατος τυραννῶν, ὡς· ἐν ἑστέρι τριάκοντα
 καὶ τρισὶν ἑπτακαίδεκα ἔτη τῶν ἐτυράννευσεν, ὀκτωκαί-
 δεκα δὲ οἱ παῖδες, ὥς τε τὰ πάντα ἐγένετο ἔτη τριάκοντα
 καὶ πέντε. τῶν δὲ λοιπῶν ἢ περὶ Ἰέρωνα καὶ Γέλωνα περὶ
 35 Συρακυσῶν. ἔτη δ' ἂν αὕτη πολλὰ διέμεινεν, ἀλλὰ τὰ
 σύμπαντα δυοῖν θέοντα εἰκοσι· Γέλων μὲν γὰρ ἑπτὰ τυ-
 ραννεύσας τῷ ὀγδῶ τὸν βίον ἐτελεύτησεν, δέκα δ' Ἰέρων,
 Θρασύβουλος δὲ τῷ ἐνδεκάτῳ μηνὶ ἐξέπεσεν. αἱ δὲ πολλὰ
 40 τῶν τυραννίδων ὀλιγοχρόνιαι πάσαι γεγόνασι παντελῶς.
 Τὰ μὲν ἔν περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰ περὶ τὰς με-
 ναρχίας, ἐξ ὧν τε φθείρονται καὶ πάλιν σώζονται, σχεδὸν

μη om R¹. || 15. δεῖν I¹. || 25. διαφθορὰν V¹.

μήτε R¹. || 7. καὶ post ἀλλὰ om R¹. || 20. ταῖς ἀγοραῖς R¹. || 25. Περίανδρος — 26. τέτταρα om R¹. || 27. κύψελος
 2. ἐτυράννησεν I¹. || 35. συρακυσῶν R¹. || 36. δεῖν I¹. || 40. τὰ περὶ om R¹. || 41. γε R¹.

εἶρηται περὶ πάντων. ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ λέγεται μὲν περὶ τῶν μεταβολῶν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, ἢ μέντοι λέγεται καλῶς· τῆς τε γὰρ ἀρίστης πολιτείας καὶ πρώτης οὐσης οὐ λέγει τὴν μεταβολὴν ἰδίως. φησὶ γὰρ αἴτιον εἶναι τὸ μὴ μένειν μὴδὲν ἀλλ' ἐν τινι περιοδῷ μεταβάλλειν, ἀρχὴν δ' εἶναι τούτων ὧν ἐπίτρετος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεῖς δύο ἀρμονίας παρέχεται, λέγων ὅταν ὁ τοῦ διαγράμματος ἀριθμὸς τύτῃ γένηται σφαιρικός, ὡς τῆς φύσεώς ποτε φύσης φαύλους καὶ κρείττους τῆς παιδείας, τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ λέγων ἴσως ἢ κακῶς· ἐνδέχεται γὰρ εἶναι τινας οὐς παι- δευθῆναι καὶ γενέσθαι σπουδαίους ἀνδρας ἀδύνατον. ἀλλ' αὕτη τίς ἂν ἴδιος εἴη μεταβολὴ τῆς ὑπ' ἐκείνου λογαμένης ἀρίστης πολιτείας μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πασῶν καὶ τῶν γιγνομένων πάντων; καὶ διὰ τε τοῦ χρόνου, δι' ὃν λέγει πάντα μεταβάλλειν, καὶ τὰ μὴ ἅμα ἀρξάμενα γίγνεσθαι ἅμα μεταβάλλει, οἷον εἰ τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο τῆς τροπῆς, ἅμα ἄρα μεταβάλλει. πρὸς δὲ τούτοις διὰ τίν' αἰτίαν ἐκ ταύτης εἰς τὴν Λακωνικὴν μεταβάλλει; πλειονάκις γὰρ εἰς τὴν ἐναντίαν μεταβάλλουσι πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι ἢ τὴν σύνεγγυς. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων μετα-βολῶν· ἐκ γὰρ τῆς Λακωνικῆς, φησὶ μεταβάλλει εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐκ δὲ ταύτης εἰς δημοκρατίαν, εἰς τυραννίδα δὲ ἐκ δημοκρατίας. καίτοι καὶ ἀνάπαλιν μεταβάλλουσιν, οἷον ἐκ δήμου εἰς ὀλιγαρχίαν, καὶ μᾶλλον ἢ εἰς μοναρχίαν. ἔτι δὲ τυραννίδος ἢ λέγει ὅτ' εἰς μεταβολὴν ὅτ' εἰ μὴ ἔξαι, διὰ τίν' αἰτίαν καὶ εἰς ποίαν πολιτείαν. τύτῃ δ' αἴτιον ὅτι ἢ ῥαδίως ἂν εἴχε λέγειν· ἀρίστον γὰρ; ἔπει κατ' ἐκείνον δεῖ εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν ἀρίστην· ὅτω γὰρ ἂν ἐγένετο συνεχὲς καὶ κύκλος. ἀλλὰ μεταβάλλει καὶ εἰς τυραννίδα τυραννίς, ὥσπερ ἡ Σικυῶνος ἐκ τῆς Μύρωνος εἰς τὴν Κλεισθένους, καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν, ὥσπερ ἡ ἐν Χαλκίδι ἢ Ἀντιλέοντος, καὶ εἰς δημοκρατίαν, ὥσπερ ἡ τῶν Γέλωνος ἐν Συρακούσαις, καὶ εἰς ἀριστοκρατίαν, ὥσπερ ἡ Χαριλάου ἐν Λακεδαιμόνι καὶ ἐν Καρχηδόνι. καὶ εἰς τυραννίδα μεταβάλλει ἐξ ὀλιγαρχίας, ὥσπερ ἐν Σικελίᾳ σχεδὸν αἱ πλείσται τῶν ἀρχαίων, ἐν Λεοντίνοις εἰς τὴν Παναϊτίς τυραννίδα καὶ ἐν Γέλᾳ εἰς τὴν Κλεάνδρου καὶ ἐν Ῥηγίῳ εἰς τὴν Ἀναξιλάν καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς πόλεσιν ὡσαύτως. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ οἰεσθαι εἰς ὀλιγαρχίαν διὰ τῆς μεταβολῆς ὅτι φιλοχρήματοι καὶ χρηματισαὶ οἶον

ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' ἔχ' ὅτι οἱ πολλοὶ ὑπερέχοντες οὐσίαις οὐ δίκαιον οἰοῦνται εἶναι ἴσον μετέχειν τῆς πρὸς τοὺς κακτημένους μὴδὲν τοῖς κακτημένοις· ἐν πολλῇ ὀλιγαρχίᾳ ἔκ ἔξαις χρηματίζεσθαι, ἀλλὰ νόμοι ἢ κωλύοντες· ἐν Καρχηδόνι δὲ δημοκρατικῇ χρημα- ται καὶ ἔγω μεταβεβλήκασιν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ὅτι δύο πόλεις εἶναι τὴν ὀλιγαρχικὴν, πλουσίων καὶ πτω- χῶν γὰρ αὐτὴ μᾶλλον τῆς Λακωνικῆς πέποιθεν ἢ ἑτέρα ἄλλης, οὐ μὴ πάντες κείνηνται ἴσα ἢ μὴ πάντες εἰ- σὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες; ὑδενὸς δὲ πονεσέμεν γενομένης ἢ ἢ ῥον ὑδὲν ἦττον μεταβάλλουσιν εἰς δήμον ἐξ ὀλιγαρχίας γίνονται πλείους οἱ ἄποροι, καὶ ἐκ δήμου εἰς ὀλιγαρχίαν ἐὰν κρείττον ἢ τὴ πλείους τὸ εὐπορον καὶ οἱ μὴ ἀπο- ροὶ οἱ δὲ προσέχῃσι τὸν νῦν. πολλῶν τε ὑστὶν αἰτί- ῶν γίνονται αἱ μεταβολαί, ἢ λέγει ἀλλὰ μίας, ὅτι ἢ τευόμενοι κατατοκίζόμενοι γίνονται πένητες, ὡς ἔξαι πλουσίων ὄντων πάντων ἢ τῶν πλείων. τύτῃ δ' ἔξαι- δος, ἀλλ' ὅταν μὲν τῶν ἡγεμόνων τινὲς ἀπώλῃσι οὐσίας, καινοτομήσιν, ὅταν δὲ τῶν ἄλλων, οὐδὲν ἥρα δεινόν. καὶ μεταβάλλουσιν ὑδὲν μᾶλλον ὑδὲντι ἢ ἢ ἢ εἰς ἄλλην πολιτείαν. ἔτι δὲ καὶ τιμῶν μὴ μήτηρ καὶ ἀδικῶνται ἢ ὑβρίζονται, ζασιάζουσι καὶ μεταβάλ- λουσι τὰς πολιτείας, καὶ μὴ καταδαπανήσωσι τὴν ὥσιν εἰ- ἐξεῖναι ὅτι ἂν βούλωνται ποιεῖν· ἢ αἰτίαν τὴν ἔξαι- θερίαν εἶναι φησιν. πλειόνων δ' ὑστὶν ὀλιγαρχικῶν καὶ δημοκρατικῶν, ὡς μίας ὕψους ἑκατέρας λέγει τὰς μετα-βολὰς ὁ Σωκράτης.

Z.

Πόσαι μὲν οὖν διαφοραὶ καὶ τίνες τοῦ περὶ τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὰς ἀρχάς τε καὶ περὶ δικαστηρίων, καὶ ποῖα πρὸς ποίαν σωτήριαν πολιτείαν, ἔτι δὲ περὶ φθορᾶς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολιτειῶν, ἐκ ποίων τε γίνονται καὶ διὰ τίνων αἰτίων, ἢ πρότερον. ἔπει δὲ τετύχηκεν εἰδὴ πλείων δημοκρατικῶν καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίων πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ τῶν λοιπῶν, ἢ χειρὸν ἐπισκεψασθαι, καὶ τὴν οὐκ ἀπο- συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. ἐπὶ δὲ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν τῶν εἰρημένων ἐπισκεψασθαι

4. τοῦ R¹. || 7. διαγράμματος V¹. || 8. φύσης καὶ κρείττους καὶ φαύλους τῆς V¹. || 13. ἢ καὶ V¹. || 14. γενομένη R¹. || 15. τὴν ὀλιγαρχίαν μεταβάλλει R¹. || 26. εἰς ποίαν πολιτείαν post 25. μεταβολὴ Schneiderus. || 27. ῥαδίως I¹. || 29. ὡς οὐκ R¹. || 30. ἢ - b 23. τὴν haec R¹ post 1317 a 14. πόλεις. || 38. σημειώσαι ἕτερον ῥήγισιν margo V¹. || ἀναξιλάν I¹. || 10. δεῖ γὰρ R¹. || 14. τεῖ δὲ R¹. || 16. κατατοκίζόμενοι V¹, καταταβίζόμενοι R¹. || 25. φασιν I¹R¹V¹. || 38. τὸν αἰσθητικόν

ων· ταῦτα γὰρ συνδυαζόμενα ποιῶν τὰς πολιτείας
 τιν, ὥστε ἀριστοκρατίας τε ὀλιγαρχικὰς εἶναι καὶ
 δημοκρατικωτέρας. λέγω δὲ τοὺς συνδυασμούς,
 ἐν ἐπισκοπεῖν, ἔκ ἐσκεμμένοι δ' εἰσὶ νῦν, οἷον ἂν
 βουλευόμενον καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας ὀλιγα- 5
 ρατικῶς, τὰ δὲ περὶ τὰ δικαστήρια ἀριστο-
 κρατικῶς, ἢ ταῦτα μὲν καὶ τὸ περὶ τὸ βουλευόμενον ὀλι-
 γαρχικῶς, ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ
 τὸν τινὰ τρόπον μὴ πάντα συντεθῇ τὰ τῆς πολι-
 τείας. ποία μὲν ἔν δημοκρατία πρὸς ποίαν ἀρμότ- 10
 ται, ὡσαύτως δὲ καὶ ποία τῶν ὀλιγαρχικῶν ποίῳ
 καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτειῶν τίς συμφέρει τίσιν,
 πρότερον. ὅμως δὲ δεῖ γενέσθαι ὅλην μὴ μόνον
 τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ
 κατασκευάζειν καὶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας ἐπέλ- 15
 λυτόμους. καὶ πρῶτον περὶ δημοκρατίας εἵπωμεν·
 ῥ καὶ περὶ τῆς ἀντικειμένης πολιτείας φανερόν,
 ἐστὶν ἢ καλοῦσιν τινες ὀλιγαρχίαν. ληπτέον δὲ
 τὴν τὴν μέθοδον πάντα τὰ δημοτικά καὶ τὰ δο-
 λικὰ δημοκρατίαις ἀκολουθεῖν· ἐκ γὰρ τούτων συντι- 20
 τὰ τῆς δημοκρατίας εἶδη γίνεσθαι συμβαίνει, καὶ
 δημοκρατίας μιᾶς εἶναι καὶ διαφόρους. δύο γάρ
 αἱ δι' ἅσπερ αἱ δημοκρατίαι πλείους εἰσὶ, πρῶτον
 ἰσχυρεῖσα πρότερον, ὅτι διάφοροι οἱ δῆμοι· γίνονται
 ἂν γεωργικὸν πλῆθος, τὸ δὲ βάναντον καὶ θητι- 25
 τὰ πρῶτον τῷ δευτέρῳ προσλαμβάνομεν, καὶ τῷ
 λιν τοῖς ἀμφοτέροις, ἢ μόνον διαφέρει τῷ βελτίῳ
 ὡ γίνεσθαι τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ
 ν. δευτέρα δὲ περὶ τῆς νῦν λεγόμεν· τὰ γὰρ ταῖς
 αἰς ἀκολουθῶντα καὶ δοκῶντα εἶναι τῆς πολιτείας 30
 αἱ ποιεῖ συντιθέμενα τὰς δημοκρατίας ἑτέρας·
 γὰρ ἐλάττω, τῇ δ' ἀκολουθήσει πλείονα, τῇ δ'
 ταῦτα. χρήσιμον δ' ἕκαστον αὐτῶν γνωρίζειν πρὸς
 κατασκευάζειν ἢν ἂν τις αὐτῶν τύχη βουλούμενος,
 τὰς διορθώσεις. ζητῶσι μὲν γὰρ οἱ τὰς πολιτείας 35
 αἱ πάντα τὰ οἰκεία συναγαγεῖν πρὸς τὴν ὑπό-
 ιαρχίαν· οἱ δὲ τὸ τοιοῦτον ποιοῦντες, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ
 ἐς καὶ τὰς σωτηρίας τῶν πολιτειῶν εἴρηται πρότερον.
 ἢ ἀξιώματα καὶ τὰ ἥθη καὶ ὧν ἐφίενται λέγωμεν.
 ὅθεν μὲν ἔν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας ἐλευ- 40
 το γὰρ λέγειν εἰδῶσιν, ὡς ἐν μόνῃ τῇ πολιτείᾳ

ταύτῃ μετέχοντας ἐλευθερίας· τότε γὰρ σοφάζεσθαι φασὶ
 πᾶσαν δημοκρατίαν. ἐλευθερίας δὲ ἐν μὲν τὸ ἐν μέρει ἄρ-
 χεσθαι καὶ ἄρχειν. καὶ γὰρ τὸ δίκαιον τὸ δημοτικὸν τὸ
 ἴσον ἔχειν ἐστὶ κατ' ἀριθμὸν ἀλλὰ μὴ κατ' ἀξίαν, τότε δ'
 ὅντος τῷ δικαίῳ τὸ πλῆθος ἀναγκαῖον εἶναι κύριον, καὶ ὅτι
 ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι, τοῦτ' εἶναι καὶ τέλος καὶ τὸτ' εἶναι
 τὸ δίκαιον· φασὶ γὰρ δεῖν ἴσον ἔχειν ἕκαστον τῶν πολιτῶν·
 ὥστε ἐν ταῖς δημοκρατίαις συμβαίνει κυριωτέρως εἶναι τὰς
 ἀπόρους τῶν εὐπόρων· πλείους γὰρ εἰσὶ, κύριον δὲ τὸ τοῖς
 πλείοσι δόξαν. ἐν μὲν ἔν τῆς ἐλευθερίας σημείον τῆτο, ἐν
 τίθενται πάντες οἱ δημοτικοὶ τῆς πολιτείας ὅρον, ἐν δὲ τὸ
 ζῆν ὡς βύλεται τις· τῆτο γὰρ τῆς ἐλευθερίας ἔργον εἶναι
 φασιν, εἴπερ τοῦ δούλου ὅντος τὸ ζῆν μὴ ὡς βύλεται. τῆς
 μὲν οὖν δημοκρατίας ὅρος ἔστος δεύτερος, ἐντεῦθεν δ' ἐλή-
 λυθε τὸ μὴ ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν ὑπὸ μηθενός, εἰ δὲ
 μή, κατὰ μέρος. καὶ συμβάλλεται ταύτῃ πρὸς τὴν ἐλευ-
 θερίαν τὴν κατὰ τὸ ἴσον. τούτων δ' ὑποκειμένων καὶ τοιαύ-
 της οὐσης τῆς ἀρχῆς τὰ τοιαῦτα δημοτικά, τὸ αἰρεῖσθαι
 τὰς ἀρχὰς πάντας ἐκ πάντων, τὸ ἄρχειν πάντας μὲν
 ἕκαστος ἕκαστον δ' ἐν μέρει πάντων, τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς
 ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσας μὴ ἐμπειρίας δεόνται καὶ τέχνης,
 τὸ μὴ ἀπὸ τιμῆματος μηθενός εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ ὅτι μι-
 κροτάτα, τὸ μὴ δις τὸν αὐτὸν ἄρχειν μηδεμίαν ἢ ὀλιγά-
 κισ ἢ ὀλίγας ἔξω τῶν κατὰ πόλεμον, τὸ ὀλιγοχρονίως τὰς
 ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσας ἐνδέχεται, τὸ δικάζειν πάντας
 καὶ ἐκ πάντων καὶ περὶ πάντων ἢ περὶ τῶν πλείων καὶ
 τῶν μεγίστων καὶ τῶν κυριωτάτων, οἷον περὶ εὐθύνων καὶ
 πολιτείας καὶ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων, τὸ τὴν ἐκκλη-
 σίαν κυρίαν εἶναι πάντων, ἀρχὴν δὲ μηδεμίαν μηθενός ἢ
 ὅτι ὀλιγίστων ἢ τῶν μεγίστων κυρίαν. τῶν δ' ἀρχῶν δημο-
 τικώτατον βουλὴ, ὅπου μὴ μισθὸς εὐπορία πᾶσιν· ἐνταῦθα
 γὰρ ἀφαιρῶνται καὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς τὴν δύναμιν· εἰς
 αὐτὸν γὰρ ἀνάγει τὰς κρίσεις πάσας ὁ δῆμος εὐπόρων
 μισθοῦ, καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ
 ταύτης. ἔπειτα τὸ μισθοφορεῖν, μάλιστα μὲν πάντας, ἐκ-
 κλησίαν δικαστήρια ἀρχὰς, εἰ δὲ μή, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ
 δικαστήρια καὶ τὴν βουλὴν καὶ τὰς ἐκκλησίας τὰς κυρίας, ἢ
 τῶν ἀρχῶν ἂς ἀνάγκη συσσιτεῖν μετ' ἀλλήλων. ἔτι ἐπειδὴ
 ὀλιγαρχία καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ παιδείᾳ ὀρίζεται,
 τὰ δημοτικά δοκεῖ πάναντία τούτων εἶναι, ἀγένεια πανία
 βαναυσία. ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸ μηδεμίαν αἰδῶν εἶναι·

om *VF*². || 6. τὰ alterum om *I*². || 9. τῆς om *R*². || 11. ὀλιγαρχικῶν *I*²*R*²*VF*². || 12. τί *I*². || 15. ταύτας] πάντα
 γ. γὰρ] δὲ *VF*². || 31. ἑτέρας om *VF*². || 32. τῇ μὴ] τῆς μὲν *R*². || 34. τύχοι *VF*². || 39. λεγόμεν *I*²*VF*².
 αὐ τῶν μεγίστων om *R*². || 30. ἢ τῶν μεγίστων post 29. πάντων interpretes. || 37. τῇ om codices. || 41. ἴδον *R*².

εάν δέ τις καταλειφθῇ ἐξ ἀρχαίας μεταβολῆς, τότε περιαιρεῖσθαι τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐξ αἰρετῶν κληρωτοὺς ποιεῖν. τὰ μὲν ὅν κοινὰ ταῖς δημοκρατίαις ταῦτ' ἐξί συμβαίνει δ' ἐκ τῆ δικαίης τῆ ὁμολογημένης εἶναι δημοκρατικῆς (τῷτο δ' ἐξί τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας κατ' ἀριθμὸν) ἢ μάλιστα εἶναι δοκοῦσα δημοκρατία καὶ δῆμος· ἴσον γὰρ τὸ μῆθὲν μᾶλλον ἄρχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μῆθὲ κυρίου εἶναι μόνους ἀλλὰ πάντας ἐξ ἴσου κατ' ἀριθμὸν· ὅτω γὰρ ἂν ὑπάρχειν νομίζοιεν τὴν τ' ἰσότητά τῇ πολιτεία καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

- 3 Τὸ δὲ μετὰ τῷτο ἀπορεῖται πῶς ἔχουσι τὸ ἴσον, πότερον δὲ τὰ τιμήματα διελεῖν χιλίοις τὰ τῶν πεντακοσίων καὶ τοὺς χιλίους ἴσον δύνασθαι τοῖς πεντακοσίοις, ἢ ἔχ ὅτω δὲ τίθεναι τὴν κατὰ τῷτο ἰσότητα, ἀλλὰ διελεῖν μὲν ὅτως, ἔπειτα ἐκ τῶν πεντακοσίων ἴσους λαβόντα καὶ ἐκ τῶν χιλίων, τέτες κυρίως εἶναι τῶν διαιρέσεων καὶ τῶν δικαστηρίων. πότερον ὅν αὕτη ἢ πολιτεία δικαιοτάτη κατὰ τὸ δημοτικὸν δίκαιον, ἢ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ πλῆθος; φασὶ γὰρ οἱ δημοτικοὶ τῷτο δίκαιον ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, οἱ δ' ὀλιγαρχικοὶ ὅ τι ἂν δόξῃ τῇ πλείονι οὐσίᾳ· κατὰ πλῆθος γὰρ ὑσίας φασὶ κρίνεσθαι δεῖν. ἔχει δ' ἀμφοτέρω ἀνισότητά καὶ ἀδικίαν· εἰ μὲν γὰρ ὅ τι ἂν οἱ ἐλίγοι, τυραννίς (καὶ γὰρ εἰς ἔχῃ πλείω τῶν ἄλλων εὐπόρων, κατὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν δίκαιον ἄρχειν δίκαιος μόνος), εἰ δ' ὅ τι ἂν οἱ πλείους κατ' ἀριθμὸν, ἀδικήσουσι δημοεύοντες τὰ τῶν πλουσίων καὶ ἐλαττόνων, καθάπερ εἴρηται πρότερον. τίς ἂν ὅν εἴη ἰσότης ἢν ὁμολογήσουσιν ἀμφοτέροι, σκεπτέον ἐξ ὧν ὀρίζονται δικαίων ἀμφοτέροι. λέγουσι γὰρ ὡς ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι τῶν πολιτῶν, τοῦτ' εἶναι δεῖ κύριον. ἔσω δὲ τοῦτο, μὴ μέντοι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο μέρη τετύχηκεν ἐξ ὧν ἢ πόλις, πλούσιοι καὶ πένητες, ὅ τι ἂν ἀμφοτέροις δόξῃ ἢ τοῖς πλείοσι, τῷτο κύριον ἔσω, εἰ δὲ τάναντία δόξῃ, ὅ τι ἂν οἱ πλείους καὶ ὧν τὸ τίμημα πλεῖον. οἷον οἱ μὲν δέκα οἱ δ' εἴκοσιν, ἔδοξε δὲ τῶν μὲν πλουσίων τοῖς ἔξ, τῶν δ' ἀπορωτέρων τοῖς πεντεκαίδεκα· προσγεγένηται τοῖς μὲν πένησι τέτταρες τῶν πλουσίων, τοῖς δὲ πλουσίοις πέντε τῶν πενήτων. ὁποτέρων ὅν τὸ τίμημα ὑπερτείνει συναριθμημένων ἀμφοτέρων ἑκατέρω, τῷτο κύριον. εἰ δὲ ἴσοι συμπέσωσι κοινὴν εἶναι ταύτην νομισέον ἀπορίαν ὥσπερ νῦν, εἰ δὲ δίχα ἢ ἐκκλησία γένηται ἢ τὸ δικαστήριον ἢ

γὰρ ἀποκληρωτέον ἢ ἄλλο τι τοιούτων ποιετέον. ἀλλὰ μὲν τοῦ ἴσου καὶ τῆ δικαίης, καὶ ἢ πάνυ χαλεπὴν τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν, ὅμως ῥᾶον τυχεῖν ἢ συμπαρονομαζέμεν πλεονεκτεῖν· αἰεὶ γὰρ ζητῶσι τὸ ἴσον καὶ δίκαιον οἱ ἥττους, οἱ δὲ κρατύντες ὕδεν φροντίζουσιν.

Δημοκρατίων δ' ὕσων τεττάρων βελτίστη μὲν ἢ ἡ τάξι, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τῶτων ἐλέχθη λόγους· ἢ καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν αὕτη. λέγω δὲ πρῶτην ὅτι τις διέλοι τοὺς δήμους· βέλτιστος γὰρ δῆμος ὁ γυναικῶν ὅς ἐστιν, ὥς καὶ ποιεῖν ἐνδέχεται δημοκρατίαν, ὅπου πλῆθος ἀπὸ γεωργίας ἢ νομῆς. διὰ μὲν γὰρ τὸ μὴ λὴν ὑσίαν ἔχειν ἄσυχλος, ὥς καὶ μὴ πολλαῖς ἐκκλησίαις διὰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν τάναντα πρὸς τοῖς ἔργοις ἐκβύσει καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἔλαττον ἐργάζεσθαι τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ὅπου αἱ μὲν λήμματα μεγάλα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. οἱ γὰρ πλείονες ὀρέγονται τοῦ κέρδους ἢ τῆς τιμῆς. σημειῖται ἢ γὰρ τὰς ἀρχαίας τυραννίδας ὑπέμενον καὶ τὰς ἐκκλησίας ὑπομένουσιν, εἰάν τις αὐτὸς ἐργάζεσθαι μὴ καλῶς ἀφαιρήται μῆθὲν· ταχέως γὰρ οἱ μὲν πλουτοῦσι οἱ δ' ἐκ ἀπορίας. ἐπὶ δὲ τὸ κυρίως εἶναι τῇ ἐλευθερίᾳ εὐθύνην ἀναπληροῦν τὴν ἐνδειαν, εἴ τι φιλοτιμίαις ἢ ἐπὶ παρ' ἐνίοις δήμοις, καὶ μὴ μετέχουσι τῆς ἀρχῆς τῶν ἀρχῶν ἀλλὰ τινες αἰρετοὶ κατὰ μέρος ἐκ τῶν ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, τῷ δὲ βουλευέσθαι κύριοι ὡς καὶ ἔχει τοῖς πολλοῖς. καὶ δεῖ νομίζεσθαι καὶ τὴν ἐλευθερίαν τὴν δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ ποτ' ἦν. ἀλλ' ἢ συμμέρον ἐξί τῇ πρότερον ρηθείᾳ δημοκρατία καὶ τῇ ἔχειν εἰσθεν, αἰρεῖσθαι μὲν τὰς ἀρχαίας καὶ αὐτὸς δὲ δικάζειν πάντας, ἄρχειν δὲ τὰς μεγίστας αἰρετὰς καὶ τῶν τιμημάτων, τὰς μείζους ἀπὸ μείζονων, ἢ καὶ ἐπὶ τῶν μέρων μὲν μηδεμίαν, ἀλλὰ τοὺς δυναμένους ἀπὸ τῆς πολιτευσόμενης ὅτω πολιτεύεσθαι καλῶς (αἱ τε γὰρ αἰεὶ διὰ τῶν βελτίων ἐσονται τῷ δήμῳ βουλομένη καὶ ἐπικεικέναι ὃ φθονοῦντος) καὶ τοῖς ἐπικεικέναι καὶ γὰρ ἀρκῶσαν εἶναι ταύτην τὴν τάξιν· ἄρξονται γὰρ καὶ ἄλλων χειρόνων, καὶ ἄρξουσι δικαίως διὰ τὸ τῶν αἰετῶν εἶναι κυρίως ἐτέρους. τὸ γὰρ ἐπανακρέμασθαι καὶ μὴ ἐξείναι ποιεῖν ὅ τι ἂν δόξῃ, συμμέρον ἐστὶν ἢ γὰρ τῇ τῷ πράττειν ὅ τι ἂν ἐθέλῃ τις ὃ δύναται φυλάττειν

5. ἢ *FF*¹. || 7. πῶς ἀπόρους ἢ *om R*¹. || 12. τιμήματα *R*¹*FF*¹. || 18. ἢ *om R*¹. || 24. ἄρχει *FF*¹. || 27. ἐκκλησία *R*¹. || σκεπτέον — 28. ἀμφοτέροι *om R*¹ *et pr I*¹. || 33. κύριον] δίκαιον *R*¹.

9. διέλοι *I*¹. || 17. ἢ *om I*¹. || 18. γὰρ] γὰρ καὶ *R*¹*FF*¹. || τυραννίδας — ὀλιγαρχίας *om FF*¹. || 23. ἐξί] ἐξ *FF*¹. || φανερὸν *R*¹.

τῶν ἀνθρώπων φαῦλον. ὥστε ἀναγκαῖον συμβαί-
 ερ ἐστὶν ὠφελιμώτατον ἐν ταῖς πολιτείαις, ἀρχεῖν
 εἰκὲς ἀναμαρτήτους ὄντας, μηδὲν ἐλαττωμένου τοῦ
 ὅτι μὲν ἔν αὕτῃ τῶν δημοκρατιῶν ἀρίστη, φανε-
 ρὴ διὰ τίν' αἰτίαν, ὅτι διὰ τὸ ποιόν τινα εἶναι τὸν
 πρὸς δὲ τὸ κατασκευάζειν γεωργὸν τὸν δῆμον τῶν
 ὧν τινὲς τῶν παρὰ τοῖς πολλοῖς κειμένων τὸ ἀρ-
 χρήσιμοι πάντες, ἢ τὸ ὅλως μὴ ἐξεῖναι κεκτηῖσθαι
 γῆν μέτρου τινὸς ἢ ἀπὸ τινος τόπου πρὸς τὸ ἄστυ
 πόλιν. ἦν δὲ τό γε ἀρχαῖον ἐν πολλαῖς πόλεσι
 ἐτημένον μηδὲ πωλεῖν ἐξεῖναι τὲς πρώτους κλήρους.
 καὶ ὃν λέγουσιν Ὁξύλῳ νόμον εἶναι τοιοῦτόν τι θυ-
 ραυλεῖν, τὸ μὴ δανείζειν εἰς τι μέρος τῆς ὑπαρχούσης
 γῆς. νῦν δὲ δεῖ διορθεῖν καὶ τῷ Ἀφυταίων νόμῳ.
 ἀρ' ὃ λέγομεν ἐστὶ χρήσιμος. ἐκείνοι γάρ, καίπερ
 ὅλλοι κεκτημένοι δὲ γῆν ὀλίγην, ὅμως πάντες γεωρ-
 τιμῶνται γὰρ ἔχ' ὅλας τὰς κτήσεις, ἀλλὰ κατὰ
 ἴσα μόρια διαμερῶντες ὥς' ἔχειν ὑπερβάλλειν ταῖς
 ἑκατέρωθεν πένητας. μετὰ δὲ τὸ γεωργικὸν πλῆθος
 ἐστὶν ὅπερ νομεῖς εἰσὶ καὶ ζῶσιν ἀπὸ βο-
 τῶν· πολλὰ γὰρ ἔχει τῇ γεωργίᾳ παραπλησίως,
 πρὸς τὰς πολεμικὰς πράξεις μάλιστα· ἔτοι γεγε-
 νῆνοι τὰς ἔξεις καὶ χρήσιμοι τὰ σώματα καὶ θυ-
 ραυλεῖν. τὰ δ' ἄλλα πλῆθη πάντα σχεδόν, ἐξ
 λοιπὰ δημοκρατίαι συνεσῆσι, πολλῶ φαυλότερα
 ὅ γὰρ βίος φαῦλος, καὶ ὅθεν ἔργον μετ' ἀρετῆς
 ἀχειρίζεται τὸ πλῆθος τό τε τῶν βαναύσων καὶ
 ἀγοραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ θητικόν. ἔτι δὲ διὰ τὸ
 ἐν ἀγορᾷ καὶ τὸ ἄστυ κυλίσσθαι πᾶν τὸ τοιοῦτον
 ὡς εἰπεῖν ῥαδίως ἐκκλησιάζει· οἱ δὲ γεωργῶντες διὰ
 πᾶρθαι κατὰ τὴν χώραν ἔτ' ἀπαντῶσιν ἢ ὁμοίως
 τῆς συνόδου ταύτης. ὅπου δὲ καὶ συμβαίνει τὴν
 τὴν θέσιν ἔχειν τοιαύτην ὥς τε τὴν χώραν πολὺ τῆς
 ἀπληρῆσθαι, ῥαδίον καὶ δημοκρατίαν ποιεῖσθαι χρη-
 σίμοι πολιτείαν· ἀναγκάζεται γὰρ τὸ πλῆθος ἐπὶ τῶν
 ποιεῖσθαι τὰς ἀποικίας, ὥστε δεῖ, καὶ ἀγοραῖος
 ἢ, μὴ ποιεῖν ἐν ταῖς δημοκρατίαις ἐκκλησίας ἀνευ
 αὐτῆς τῆς χώρας πλῆθους. πῶς μὲν ἔν δεῖ κατασκευά-
 ν βελτίστην καὶ πρώτην δημοκρατίαν, εἴρηται· φα-
 ρὴ καὶ πῶς τὰς ἄλλας· ἐπομένως γὰρ δεῖ παρεκ-

βαίνειν καὶ τὸ χειρὸν ἀεὶ πλῆθος χωρίζειν. τὴν δὲ τελευ-
 ταίαν, διὰ τὸ πάντας κοινωνεῖν, οὔτε πάσης ἐστὶ πόλεως
 φέρειν, ἔτε ῥαδίον διαμένειν μὴ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἔθε-
 σιν εὖ συγκειμένην· ἀ δὲ φθείρειν συμβαίνει καὶ ταύτην
 καὶ τὰς ἄλλας πολιτείας, εἴρηται πρότερον τὰ πλείστα
 σχεδόν. πρὸς δὲ τὸ καθιστάναι ταύτην τὴν δημοκρατίαν,
 καὶ τὸν δῆμον ποιεῖν ἰσχυρὸν εἰώθασιν οἱ προεστῶτες τῷ
 προσλαμβάνειν ὡς πλείους καὶ ποιεῖν πολίτας μὴ μόνον
 τὲς γησίους ἀλλὰ καὶ τοὺς νόθους καὶ τὲς ἐξ ὀποτερουοῦν
 πολίτας, λέγω δὲ οἷον πατρός ἢ μητρός· ἅπαν γὰρ οἰκεῖον
 τῷ τῷ τοιούτῳ δῆμῳ μᾶλλον. εἰώθασιν μὲν ἔν οἱ δημα-
 γωγοὶ κατασκευάζειν ὅπως, δεῖ μέντοι προσλαμβάνειν μέ-
 χρις ἂν ὑπερτείνῃ τὸ πλῆθος τῶν γνωρίμων καὶ τῶν μέ-
 σων, καὶ τότε μὴ πέρα προβαίνειν· ὑπερβάλλοντες γὰρ
 ἀτακτοτέρην τε ποιοῦσι τὴν πολιτείαν, καὶ τὲς γνωρίμους
 πρὸς τὸ χαλεπῶς ὑπομένειν τὴν δημοκρατίαν παροξύνουσι
 μᾶλλον, ὅπερ συνέβη τῆς στάσεως αἰτίον γενέσθαι περὶ
 Κυρήνην· ὀλίγον μὲν γὰρ πονηρὸν παροράται, πολὺ δὲ
 γινόμενον ἐν ὀφθαλμοῖς μᾶλλον ἐστίν. ἔτι δὲ καὶ τὰ
 τοιαῦτα κατασκευάσματα χρήσιμα πρὸς τὴν δημοκρατίαν
 τὴν τοιαύτην, οἷς Κλεισθένης τε Ἀθήνησιν ἐχρήσατο βυλό-
 μενος αὐξῆσαι τὴν δημοκρατίαν, καὶ περὶ Κυρήνην οἱ τὸν
 δῆμον καθιστάντες. φυλαί τε γὰρ ἕτεραι ποιεῖται πλείους
 καὶ φρατρίαι, καὶ τὰ τῶν ἰδίων ἱερῶν συνακτεόν εἰς ὀλίγα
 καὶ κοινά, καὶ πάντα σοφιστέον ὅπως ἂν ὅτι μάλιστα ἀνα-
 μιχθῶσι πάντες ἀλλήλοις, αἱ δὲ συνηθῆναι διασχυθῶσιν
 αἱ πρότερον. ἔτι δὲ καὶ τὰ τυραννικὰ κατασκευάσματα
 δημοτικά δοκεῖ πάντα, λέγω δ' οἷον ἀναρχία τε δούλων
 (αὕτη δ' ἂν εἴη μέχρι τε συμφέροντα) καὶ γυναικῶν καὶ
 παίδων, καὶ τὸ ζῆν ὅπως τις βέλεται παροράν. πολὺ γὰρ
 ἔσαι τὸ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ βοηθόν· ἡδίων γὰρ τοῖς πολ-
 λοῖς τὸ ζῆν ἀτάκτως ἢ τὸ σωφρόνως.

Ἐστὶ δ' ἔργον τῷ νομοθέτῃ καὶ τῶν βουλευομένων συ-
 νίστασθαι τινὰ τοιαύτην πολιτείαν ἢ τὸ καταστῆσαι μέγιστον
 ἔργον ἢ δὲ μόνον, ἀλλ' ὅπως σῶζῃται μᾶλλον· μίαν γὰρ
 ἢ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἢ χαλεπὸν μέναι πολιτευομένους
 ὁπωσύν. διὸ δεῖ, περὶ ὧν τεθεώρηται πρότερον, τίνες σωτη-
 ρίαι καὶ φθοραὶ τῶν πολιτειῶν, ἐκ τῶν περὶ αὐτὰς κατα-
 σκευάζειν τὴν ἀσφάλειαν, εὐλαβεμένους μὲν τὰ φθείροντα,
 τιθεμένους δὲ τοιούτους νόμους καὶ τὲς ἀγράφους καὶ τὲς γε-

μηδὲ R¹ V¹. || 4. δημοκρατικῶν R¹. || 9. τινος om R¹. || 14. ἀφυτάλων I¹ R¹ V¹. || 16. δὴ R¹. || 27. τί τῶν R¹. || 37. τικαῖς ἐκκλησίαις codices.

καὶ om V¹. || 5. εἴρηται μὲν πρότερον R¹. || 9. καὶ τοὺς νόθους om V¹. || 14. ὀποτερουοῦν R¹. || 24. φρατρίαι I¹. || καὶ τὰ κατὰ
 27. || 31. ἐστὶ R¹.

γραμμένους οἱ περιλήφονται μάλιστα τὰ σῶζοντα τὰς πολιτείας, καὶ μὴ νομίζειν τῷ εἶναι δημοτικὸν μὴ δ' ὀλιγαρχικὸν ὃ ποιήσει τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα δημοκρατεῖσθαι ἢ ὀλιγαρχεῖσθαι, ἀλλ' ὃ πλείστον χρόνον. οἱ δὲ νῦν δημογῶγοι χαριζόμενοι τοῖς θήμοις πολλὰ δημεύουσι διὰ τῶν δικαστηρίων. διὸ δὲ πρὸς ταῦτα ἀντιπράττειν τὴν κηδομένην τῆς πολιτείας, νομοθετῆντας μὴδὲν εἶναι δημόσιον τῶν καταδικαζομένων καὶ φερόντων πρὸς τὸ κοινόν, ἀλλ' ἰσὺν· οἱ μὲν γὰρ ἀδικῶντες ὕδεν ἥττον εὐλαβεῖς ἔσονται (ζημιώσονται γὰρ ὁμοίως), ὃ δ' ὄχλος ἥττον καταψηφιεῖται τῶν κρινομένων, λήψεσθαι μὴδὲν μέλλων. ἔτι δὲ τὰς γνωμμένας δημοσίας δίκας ὡς ὀλιγίστας αἰεὶ ποιεῖν, μεγάλας ἐπιτιμίοις τοὺς εἰκῇ γραφομένους κωλύοντας· οὐ γὰρ τὴν δημοτικὴν ἀλλὰ τὴν γνωρίμου εἰώθασιν εἰσάγειν, δεῖ δὲ καὶ τῇ πολιτείᾳ πάντας μάλιστα μὲν εὖναι τοὺς 15 πολίτας, εἰ δὲ μή, μή τοι γέ ὡς πολεμῖνος νομίζειν τὴν κυρίως. ἐπεὶ δ' αἱ τελευταῖαι δημοκρατίαι πολυάνθρωποι τέ εἰσι καὶ χαλεπὴν ἐκκλησιάζειν ἀμίσθους, τῷτο δ' ὅπου πρόσδοι μὴ τυγχάνουσιν οὔσαι πολέμιον τοῖς γνωρίμοις (ἀπὸ τε γὰρ εἰσφορᾶς καὶ δημεύσεως ἀναγκαῖον γίνεσθαι 20 καὶ δικαστηρίων φαύλων, ἃ πολλὰς ἤδη δημοκρατίας ἀνέτρεψεν), ὅπου μὲν ἔν πρόσδοι μὴ τυγχάνουσιν οὔσαι, δεῖ ποιεῖν ὀλίγας ἐκκλησίας, καὶ δικαστήρια πολλῶν μὲν ὀλίγας δ' ἡμέρας. τῷτο γὰρ φέρει μὲν καὶ πρὸς τὸ μὴ φοβεῖσθαι τὴν πλοῦσιν τὰς δαπάνας, εἰδὲν οἱ μὲν εὐποροὶ μὴ 25 λαμβάνωσι δικαστικόν, οἱ δ' ἄποροι, φέρει δὲ καὶ πρὸς τὸ κρίνεσθαι τὰς δίκας πολὺ βέλτιον· οἱ γὰρ εὐποροὶ πολλὰς μὲν ἡμέρας ἔκ ἐθέλουσιν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀπείναι, βραχὺν δὲ χρόνον ἐθέλουσιν. ὅπου δ' εἰσὶ πρόσδοι, μὴ ποιεῖν ὃ νῦν οἱ δημογῶγοι ποιοῦσιν· τὰ γὰρ περιόντα νέμουσιν. λαμβάνουσι δὲ ἅμα, καὶ πάλιν δέονται τῶν αὐτῶν· ὃ τετρημένος γὰρ ἐστὶ πῖθος ἢ τοιαύτη βοήθεια τοῖς ἀπόροις. ἀλλὰ δεῖ τὸν ἀληθινῶς δημοτικὸν ὁρᾶν ὅπως τὸ πλῆθος μὴ λίαν ἄπορον ᾗ· τῷτο γὰρ αἴτιον τῷ μοχθηρᾶν εἶναι τὴν δημοκρατίαν. τεχνασθὲν ἔν ὅπως ἂν εὐπορία γένοιτο χρόνιος. ἐπεὶ 35 δὲ συμφέρει τῷτο καὶ τοῖς εὐπόροις, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν προσόδων γινόμενα συναβροίζοντας ἀθρόα χρῆναι διανεμεῖν τοῖς ἀπόροις, μάλιστα μὲν εἰ τις δύναται τοσούτον ἀβροίζων ὅσον εἰς γηδίου κτήσιν, εἰ δὲ μή, πρὸς ἀφορμὴν ἐμπορίας καὶ

γεωργίας. καὶ εἰ μὴ πᾶσι δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν μέρος ἕτερον ἐν μέρει διανεμεῖν· ἐν δὲ τούτῳ πρὸς ἀναγκαίας συνόδους τὴν εὐπόρου εἰσφέρειν τὸν μισθόν, μὲν τῶν ματαίων λειτεργιών. τοιούτων δὲ τινα τρόπον κηδόνιοι πολιτευόμενοι φίλον κέκτηνται τὸν δῆμον· εἰ τινες ἐκπέμποντες τῷ δήμῳ πρὸς τὰς περιουκίδας τὴν εὐπόρου. χαριέντων δ' ἐς καὶ νῦν ἐχόντων γνωρίμους διαλαμβάνοντας τὴν ἀπόρου ἀφορμὰς [μὲν] διδάσκειν ἐπ' ἐργασίας. καλῶς δ' ἔχει μιμεῖσθαι καὶ τὰ Ταραντῖνοι γὰρ κοινὰ ποιοῦντες τὰ κτήματα τοῖς ἀπόροις ἐκ χρῆσιν εὖναι παρασκευάζουσι τὸ πλῆθος. ἔτι δὲ τὰς ἀπᾶσας ἐποίησαν διττάς, τὰς μὲν αἰρετάς τὰς δὲ κληρῶν τὰς μὲν κληρωτάς ὅπως ὁ δῆμος αὐτῶν μετέχῃ, τὰς αἰρετάς ἵνα πολιτεύωνται βέλτιον. ἔστι δὲ τῷτο ποιῆσαι τῆς ἀρχῆς αὐτῆς μερίζοντας, τὴν μὲν κληρωτὴν τῶν αἰρετῶν. πῶς μὲν οὖν δεῖ τὰς δημοκρατίας κατασκευάζειν εἶρηται.

Σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας πῶς δεῖ ποιεῖν ἐκ τούτων. ἐκ τῶν ἐναντίων γὰρ δεῖ συναγαγεῖν ἐκείνην ὀλιγαρχίαν πρὸς τὴν ἐναντίαν δημοκρατίαν ἀναλογίᾳ τὴν μὲν εὐκρατον μάλιστα τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ τῷτο· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ σύνεγγυς τῇ καλεσμένῃ πολιτείᾳ, ἣ ἐστὶν τιμήματα διαιρεῖν, τὰ μὲν ἐλάττω τὰ δὲ μείζω πρὸς ἐλάττω μὲν ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων μεθεξέχουσιν ἅπαντα μείζω δ' ἀπὸ τῶν κυριωτέρων· τῷ τε πτωμένῳ ἢ μὴ μετέχειν ἐξεῖναι τῆς πολιτείας, τοσούτον ἀπορῶν τῷ δῆμῳ πλῆθος διὰ τῶν τιμήματος, μεθ' ὅ ὑπὸ κρείττονος τῶν μὴ μετεχόντων. αἰεὶ δὲ δεῖ παραλαμβάνειν βελτίονος δῆμον τὴν κοινωνίαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἐπιτείνοντας δεῖ μικρὸν κατασκευάζειν· τὴν ἀντικειμένην τῇ τελευταίᾳ δημοκρατίᾳ, τῇ δυνατῇ καὶ τυραννικωτάτῃ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ὅσω περὶ χαλεπότητος δεῖ πλείονος φυλακῆς. ὥσπερ γὰρ τὰ μὲν εὐ διακείμενα πρὸς ὑγίειαν καὶ πλοῖα τὰ πρὸς πενίαν καλῶς ἔχοντα τοῖς πλωτῆρσιν ἐπιδέχεται πλείους ἀνθρώπους ὥστε μὴ φθίρεσθαι δι' αὐτάς, τὰ δὲ νοσηρῶς ἔχοντα σωματῶν καὶ τὰ τῶν πλοίων ἐκλελυμένα καὶ πλεονεκτητικώτα φαύλων ἰδὲ τὰς μικρὰς δύναται φέρειν τῆς τῆς, οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ χειρίσαι πλείους καὶ

10. καταψηφίζεται pr I¹. || 13. εἰκῇ — 14. ἀλλὰ τὴν in margine FF¹. || 16. τί I¹R¹. || 23. ὀλίγας δ' ἡμέρας pr I¹. || 31. γὰρ τετρημένος, omisso ἐστι, R¹. || 37. διαμείνει, omisso τοῖς ἀπόροις, R¹. || 39. εὐπορίας I¹R¹FF¹, φαύλων γὰρ ἐμπειρίας, δ καὶ δοκεῖ κάλλιον.

3. ἐπιμένους I¹. || 8. μὲν om I¹. || 11. ἐπὶ ἐπὶ FF¹. || 13. ὅπως ὁ δῆμος αὐ om R¹. || 25. τῶν τε πτωμένων I¹R¹. || 38. δυνατῇ I¹. || 39. πλείους R¹.

5. τὰς μὲν ἔν δημοκρατίας ὅλως ἡ πολυανθρωπία τοῦτο γὰρ ἀντίκειται πρὸς τὸ δίκαιον τὸ κατὰ τὴν τὴν δ' ὀλιγαρχίαν δῆλον ὅτι τοῦναντίον ὑπὸ τῆς δὲ τυγχάνειν τῆς σωτηρίας.

πεί δὲ τέτταρα μὲν ἐξὶ μέρη μάλιστα τῷ πλήθους, ὃν βάνουσιν ἀγοραῖον θητικόν, τέτταρα δὲ τὰ χρή- ρος πόλεμον, ἰππικὸν ὀπλιτικὸν ψιλὸν ναυτικόν, συμβεβηκε τὴν χώραν εἶναι ἰππασίμον, ἐνταῦθα κυῶς ἔχει κατασκευάζειν τὴν ὀλιγαρχίαν ἰσχυράν σωτηρία τοῖς οἰκῶσι διὰ ταύτης ἐς τῆς δυνάμεως, 10 ἱποτροφία τῶν μακρὰς οὐσίας κεκτημένων εἰσίν), ὀπλίτην, τὴν ἐχομένην ὀλιγαρχίαν· τὸ γὰρ ὀπλι- ὦν εὐπόρων ἐς μᾶλλον ἢ τῶν ἀπώρων. ἡ δὲ ψιλὴ

καὶ ναυτικὴ δημοκρατικὴ πάμπαν. νῦν μὲν οὖν ἴσταν πολὺ πλῆθος ἐστίν, ὅταν διασῶσι, πολλαίσις 15 ἵνται χεῖρ· δεῖ δὲ πρὸς τῷτο φάρμακον παρὰ τῶν ὦν λαμβάνειν στρατηγῶν, οἱ συνδυάζουσιν πρὸς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ὀπλιτικὴν τὴν ἀρμόττεσαν τῶν ταύτῃ δ' ἐπικρατῶσιν ἐν ταῖς διασάσεσιν οἱ δῆμοι ὀρων· ψιλοὶ γὰρ ὄντες πρὸς ἰππικὴν καὶ ὀπλιτικὴν 20 νται ῥαδίως. τὸ μὲν ἔν ἐκ τέτων καθιστάναι ταύ- δύναμιν ἐφ' ἑαυτὸς ἐς καθιστάναι, δεῖ δὲ διηρη- ῆς ἡλικίας, καὶ τῶν μὲν ὄντων πρεσβυτέρων τῶν , ἐτι μὲν ὄντας νέας τὰς αὐτῶν υἱεῖς διδάσκεισθαι ρας καὶ τὰς ψιλὰς ἐργασίας, ἐκκεκριμένους δὲ ἐκ 25 ἀθλητὰς εἶναι αὐτὸς τῶν ἔργων. τὴν δὲ μετάδοσιν τῷ πλῆθει τῷ πολιτεύματος ἥτοι καθάπερ εἴρηται , τοῖς τὸ τίμημα κτωμένοις, ἢ καθάπερ Θηβαίοις, μένοις χρόνον τινὰ τῶν βαναύσων ἔργων, ἢ καθά- Μασσαλία, κρίσιν ποιημένους τῶν ἀξίων τῶν ἐν τῷ 30 ματι καὶ τῶν ἔξωθεν. ἐτι δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖς ταῖς ἴταις, ἃς δεῖ τοὺς ἐν τῇ πολιτείᾳ κατέχειν, δεῖ γθαί λειτουργίας, ἵν' ἐκὼν ὁ δῆμος μὴ μετέχη καὶ μὴν ἔχη τοῖς ἄρχουσιν ὡς μισθὸν πολὺν διδῶσι τῆς ἀρμόττει δὲ θυσίας τε εἰσιόντας ποιεῖσθαι μεγα- 35 ἴς καὶ κατασκευάζειν τι τῶν κοινῶν, ἵνα τῶν περὶ ἄσεις μετέχων ὁ δῆμος καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κοσμη- ᾶ μὲν ἀναθήμασι τὰ δὲ οἰκοδομήμασιν ἄσμενες ἦσαν τὴν πολιτείαν· συμβήσεται δὲ καὶ τοῖς γνω- ἵναι μνημεῖα τῆς δαπάνης. ἀλλὰ τῷτο νῦν οἱ περὶ 40 γαρχίας ἢ ποιοῦσιν, ἀλλὰ τῶναντίον· τὰ λήμματα ῶσιν ἔχ ἥττον ἢ τὴν τιμὴν, διόπερ εὖ ἔχει λέγειν

ταύτας εἶναι δημοκρατίας μικράς. πῶς μὲν ἔν χρη κα- θιστάναι τὰς δημοκρατίας καὶ τὰς ὀλιγαρχίας, διωρίσθαι τὸν τρόπον τῷτον.

Ἀκόλουθον δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐς τὸ διηρῆσθαι καλῶς 8 τὰ περὶ τὰς ἀρχάς, πόσαι καὶ τίνες καὶ τίνων, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον· τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀρχῶν χω- ρὶς ἀδύνατον εἶναι πόλιν, τῶν δὲ πρὸς εὐταξίαν καὶ κέ- σμον ἀδύνατον οἰκεῖσθαι καλῶς. ἐτι δ' ἀναγκαῖον ἐν μὲν ταῖς μικραῖς ἐλάττους εἶναι τὰς ἀρχάς, ἐν δὲ ταῖς μεγά- λαις πλείους, ὥσπερ τυγχάνει πρότερον εἰρημένον· ποίας 10 ἔν ἀρμόττει συνάγειν καὶ ποίας χωρίζειν, δεῖ μὴ λανθά- νειν. πρῶτον μὲν ἔν ἐπιμέλεια τῶν ἀναγκαίων ἢ περὶ τὴν ἀγοράν, ἐφ' ἣ δεῖ τινὰ ἀρχὴν εἶναι τὴν ἐφορῶσαν περὶ τε τὰ συμβόλαια καὶ τὴν εὐκοσμίαν· σχεδὸν γὰρ ἀναγκαῖον 15 πᾶσαις ταῖς πόλεσι τὰ μὲν ὠνεῖσθαι τὰ δὲ πωλεῖν πρὸς τὴν ἀλλήλων ἀναγκαίαν χρεῖαν, καὶ τῷτ' ἐστὶν ὑπογυιότα- τον πρὸς αὐτάρκειαν, δι' ἣν δοκοῦσιν εἰς μίαν πολιτείαν συνελθεῖν. ἑτέρα δὲ ἐπιμέλεια ταύτης ἐχομένη καὶ σύ- νεγγυς ἢ τῶν περὶ τὸ ἄστυ δημοσίων καὶ ἰδίων, ὅπως εὐκοσμία ἦ, καὶ τῶν πιπτόντων οἰκοδομημάτων καὶ ὁδῶν σωτηρία καὶ διόρθωσις, καὶ τῶν ὁρῶν τῶν πρὸς ἀλλήλους, ὅπως ἀνεγκλήτως ἔχωσιν, καὶ ὅσα τούτοις ἄλλα τῆς ἐπι- 20 μελείας ὁμοiotροπα. καλῶσι δ' ἀσυνομίαν οἱ πλείους τὴν τοιαυτὴν ἀρχὴν, ἔχει δὲ μόρια πλείω τὸν ἀριθμὸν, ὢν ἑτέρας ἐφ' ἑτέρα καθιστᾶσιν ἐν ταῖς πολυανθρωποτέραις πό- λεσιν, οἷον τειχοποιὸς καὶ κληνῶν ἐπιμελητὰς καὶ λιμένων φύλακας. ἄλλη δ' ἀναγκαία τε καὶ παραπλησία ταύτῃ· περὶ τῶν αὐτῶν μὲν γὰρ, ἀλλὰ περὶ τὴν χώραν ἐς καὶ 25 τὰ περὶ τὰ ἔξω τῷ ἄστυ· καλῶσι δὲ τὰς ἀρχοντας τούτους οἱ μὲν ἀγρονομὸς οἱ δ' ὑλωρούς. αὗται μὲν ἔν ἐπιμέλειαί εἰσι τέτων τρεῖς, ἄλλη δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν αἱ πρόσοδοι τῶν κοινῶν ἀναφέρονται, παρ' ὧν φυλαττόντων μερίζονται πρὸς ἐκάστην διοίκησιν· καλῶσι δ' ἀποδέκτας τούτους καὶ ταμίας. ἑτέρα δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν ἀναγράφεσθαι δεῖ τὰ τε ἴδια συμ- 30 βόλαια καὶ τὰς κρίσεις ἐκ τῶν δικαστηρίων· παρὰ δὲ τοῖς αὐτοῖς τέτοις καὶ τὰς γραφὰς τῶν δικῶν γίνεσθαι δεῖ καὶ τὰς εἰσαγωγὰς. ἐνιαχῶ μὲν οὖν μερίζουσι καὶ ταύτην εἰς πλείους, ἐς δὲ μία κυρία τέτων πάντων· καλῶνται δὲ ἱερο- μνήμονες καὶ ἐπιστάται καὶ μνήμονες καὶ τέτοις ἄλλα ὀνό- ματα σύνεγγυς. μετὰ δὲ ταύτην ἐχομένη μὲν ἀναγκαῖο- 35 τάτῃ δὲ σχεδὸν καὶ χαλεπωτάτῃ τῶν ἀρχῶν ἐστὶν ἢ περὶ τὰς πράξεις τῶν καταδικασθέντων καὶ τῶν προτιθεμένων

καλλίς *I¹R¹V¹*. || 6. βαναυσικὸν *I¹V¹*. || 14. δημοτικὴ *I¹*. || 33. εἰκὼν *R¹*.

τίμημα *V¹*. || 19. οἰδῶν *R¹*. || 25. καθιστᾶσιν *V¹*. || 27. τε om *V¹*. || 42. καὶ om *V¹*.

κατὰ τὰς ἐγγραφαὶς καὶ περὶ τὰς φυλακὰς τῶν σωμάτων. χαλεπὴ μὲν ἔν ἐστὶ διὰ τὸ πολλὴν ἔχειν ἀπέχθειαν, ὥστε ὅπου μὴ μεγάλα ἐς κερδαίνειν, οὐτ' ἄρχειν ὑπομένουσιν αὐτὴν ἔθ' ὑπομείναντες ἐθέλῃσι πράττειν κατὰ τὸ νόμους· ἀναγκαῖα δ' ἐστίν, ὅτι ἔθ' ὄφελος γίνεσθαι μὲν δίκας περὶ τῶν δικαίων, ταύτας δὲ μὴ λαμβάνειν τέλος, ὥστ' εἰ μὴ γιγνομένων κοινωνεῖν ἀδύνατον ἀλλήλοις, καὶ πράξεων μὴ γιγνομένων. διὸ βέλτιον μὴ μίαν εἶναι ταύτην τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ἄλλας ἐξ ἄλλων δικαστηρίων. καὶ περὶ τὰς προθέσεις τῶν ἀναγεγραμμένων ὡσαύτως πειρᾶσθαι διαιρεῖν. ἔτι δ' ἔνια πράττεσθαι καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς τε ἄλλας καὶ τὰς τῶν νέων μᾶλλον τὰς νέας, καὶ τὰς τῶν ἐνεσώτων ἐτέρας καταδικασάσης ἐτέραν εἶναι τὴν πραττομένην, οἷον ἀσυνόμους τὰς παρὰ τῶν ἀγορανόμων, τὰς δὲ παρὰ τῶν ἐτέρων. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλάττων ἀπέχθεια ἐνῇ τοῖς πραττομένοις, τοσούτῳ μᾶλλον λήφονται τέλος αἱ πράξεις· τὸ μὲν ἔν τὸς αὐτοῖς εἶναι τὸς καταδικάσαντας καὶ πραττομένους ἀπέχθειαν ἔχει διπλὴν, τὸ δὲ περὶ πάντων τὸς αὐτοῖς πολεμίας πᾶσιν. πολλὰ γὰρ δὲ διήρηται καὶ ἡ φυλάττουσα πρὸς τὴν πραττομένην, οἷον Ἀθηναῖσι τῶν ἐνθάδε καλουμένων. διὸ βέλτιον καὶ ταύτην χωρίζειν, καὶ τὸ σόφισμα ζητεῖν καὶ περὶ ταύτην. ἀναγκαῖα μὲν γὰρ ἐστίν ἔχ' ἥττον τῆς εἰρημένης, συμβαίνει δὲ τοὺς μὲν ἐπικεικὲς φεύγειν μάλιστα ταύτην τὴν ἀρχήν, τὸς δὲ μοχθηροὺς ἐκ ἀσφαλὲς ποιεῖν κυρίως· αὐτοὶ γὰρ δεόνται φυλακῆς μᾶλλον ἢ φυλάττειν ἄλλας δύνανται. διὸ δεῖ μὴ μίαν ἀποτεταγμένην ἀρχήν εἶναι πρὸς αὐτοῖς, μὴδὲ συνεχῶς τὴν αὐτήν, ἀλλὰ τῶν τε νέων, ὅπου τις ἐφήθων ἢ φρερῶν ἐστὶ τάξεις, καὶ τῶν ἀρχῶν δεῖ κατὰ μέρη ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν ἐτέρων. ταύτας μὲν ἔν τὰς ἀρχὰς ὡς ἀναγκαιοτάτας θετέον εἶναι πρώτας, μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἀναγκαῖας μὲν ἔθ' ἥττον, ἐν σχήματι δὲ μείζονι τεταγμένας· καὶ γὰρ ἐμπειρίας καὶ πίστεως δεόνται πολλῆς. τοιαῦται δ' εἶεν αἱ τε περὶ τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι τάττονται πρὸς τὰς πολεμικὰς χρεῖας. δεῖ δὲ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ πυλῶν τε καὶ τειχῶν φυλακῆς ὁμοίως ἐπιμελητὰς εἶναι, καὶ ἐξετάσεως καὶ συντάξεως τῶν πολιτῶν. ἐνθα μὲν οὖν ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀρχαὶ πλείους εἰσίν, ἐνθα δ' ἐλάττους, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσι μία περὶ πάντων. καλῶσι δὲ στρατηγὸς καὶ πολεμάρχους

τοὺς τοιούτους. ἔτι δὲ καὶ ὥσιν ἱππεῖς ἢ ψιλοὶ ἢ τεῖχ' ναυτικόν, καὶ ἐπὶ τούτων ἐκάστων ἐνίοτε καθίσταται αἱ καλῶνται ναυαρχαὶ καὶ ἱππαρχαὶ καὶ ταξιαρχαὶ κατὰ μέρος δὲ αἱ ὑπὸ ταύτας τριηραρχαὶ καὶ λύχ καὶ φυλαρχαὶ καὶ ὅσα τούτων μέτρια· τὸ δὲ πᾶν ἔν τῶν ἐστὶν εἶδος ἐπιμελείας πολεμικῶν. περὶ μὲν ὅτι τὴν ἀρχὴν ἔχει τὸν τρόπον τούτον. ἐπεὶ δὲ ἐνιαὶ τῶν αἱ εἰ καὶ μὴ πᾶσαι, διαχειρίζουσι πολλὰ τῶν κοινῶν, καὶ ἄλλαν ἐτέραν εἶναι τὴν ληφισμένην λογισμὸν καὶ πρὸς νῆσαν, αὐτὴν μὴδὲν διαχειρίζουσαν ἕτερον· καλῶσι δὲ οἱ μὲν εὐθύνας, οἱ δὲ λογιστάς, οἱ δὲ ἐξετασάς, οἱ δὲ γόρους. παρὰ πάσας δὲ ταύτας τὰς ἀρχὰς ἡ μάλιστα ρία πάντων ἐστίν· ἡ γὰρ αὕτη πολλάκις ἔχει τὸ τέλος τὴν εἰσφοράν, ἢ προκαθίσταται τῷ πλήθει, ὅπου κύριός ἐστι δῆμος· δεῖ γὰρ εἶναι τὸ συνάγον τὸ κύριον τῆς πόλεως καλεῖται δὲ ἐνθα μὲν πρόβουλοι διὰ τὸ προβυλῆσαι, καὶ δὲ πλήθος ἐστὶ, βουλή μᾶλλον. αἱ μὲν οὖν κοινῶν ἀρχῶν σχεδὸν τοσαῦταί τινες εἰσιν, ἄλλο δ' εἶδος ἱππαρχίας ἢ περὶ τοὺς θεούς, οἷον ἱερεῖς τε καὶ ἐπιμεληταὶ περὶ τὰ ἱερὰ τῷ σώζεσθαι τε τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἀποτὰς πίπτοντα τῶν οἰκοδομημάτων καὶ τῶν ἄλλων ὡς καὶ πρὸς τὸς θεούς. συμβαίνει δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐνιαχῶ μὲν εἶναι μίαν, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσι, καὶ τοῦ δὲ πολλὰς καὶ κεχωρισμένας τῆς ἱερωσύνης, ὡς καὶ ποῖς καὶ ναοφύλακας καὶ ταμίας τῶν ἱερῶν χρημάτων· ἐχομένη δὲ ταύτης ἢ πρὸς τὰς θυσίας ἀφωρισμένη πρὸς τὰς πάσας, ὅσας μὴ τοῖς ἱερεῦσιν ἀποδίδωσιν ὁ πᾶς ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐξίας ἔχουσι τὴν τιμὴν· καλῶσι δὲ τὰς ἀρχοντας τύτους, οἱ δὲ βασιλεῖς, οἱ δὲ πρυτάνεις· ἔν ἂν ἀναγκαῖα ἐπιμέλειαί εἰσι περὶ τούτων, ὡς εἰπεῖν ἡ φαιωσαμένους, περὶ τε τὰ δαιμόνια καὶ τὰ πύλα καὶ περὶ τὰς προσόδους καὶ περὶ τὰ ἀναλισκόμενα, καὶ ἀγοράν καὶ περὶ τὸ ἄστυ καὶ λιμένας καὶ τὴν χώραν καὶ περὶ τὰ δικαστήρια καὶ συναλλαγμάτων ἀγορῶν καὶ πράξεις καὶ φυλακὰς καὶ ἐπιλογισμὸς τε καὶ ἐτάσεις, καὶ πρὸς εὐθύνας τῶν ἀρχόντων, καὶ τέλος αὖτὸ βουλευόμενόν εἰσι τῶν κοινῶν. ἰδίᾳ δὲ ταῖς σχολαῖς τέραις καὶ μᾶλλον εὐημερίσας πόλεσιν, ἔτι δὲ φησὶ σαις εὐκοσμίας, γυναικονομία, νομοφυλακία, ταῦτα

4. τὸς om *W*¹. || 9. ἄλλας] ἄλλας *I*¹. || 13. καταδικασθείσας *R*¹. || 15. ἀν οἷοι *R*¹. || ἐν ἡ *W*¹, ἐν ὧ *R*¹. || 26. ἡ *R*¹. || 27. τε om *R*¹.

2. καθίσταται ἀρχὴ *I*¹*W*¹. || 7. τὴν om *W*¹. || εἶναι *R*¹. || 8. διαχειρίζουσι *R*¹. || 12. δὲ ταύτας om *W*¹. || 14. ἡ *W*¹. || 17. δὲ] δὲ τὸ *W*¹. || 20. τε om *W*¹. || 26. ἡ om *W*¹. || 34. συναλλάγματα *R*¹*I*¹. || 37. βουλευόμενόν *I*¹. || σχολαστικωτέρας καὶ μᾶλλον εὐημερίσας *R*¹.

κσιαρχία, πρὸς δὲ τούτοις περὶ ἀγῶνας ἐπιμέλεια γυναι-
 κας καὶ Διονυσιακοὺς, καὶ εἴ τινας ἑτέρας συμβαίνει
 τὰς γίνεσθαι θεωρίας. τούτων δ' ἔναι φανερώς εἰσὶν οὐ
 ἱκαναὶ τῶν ἀρχῶν, οἷον γυναικονομία καὶ παιδονομία·
 γὰρ ἀπόροις ἀνάγκη χρῆσθαι καὶ γυναῖξιν καὶ παισὶν
 ἀκολούθους διὰ τὴν ἀδουλίαν. τριῶν δ' οὐσῶν ἀρχῶν
 εἰς αἰρῶνται τινες ἀρχαὶ τὰς κυρίας, νομοφυλάκων προ-
 βουλῆς, οἱ μὲν νομοφύλακες ἀριστοκρατικόν, ὀλιγαρχίαν
 δ' οἱ πρόβουλοι, βουλὴ δὲ δημοτικόν. περὶ μὲν οὖν τῶν
 ν, ὡς ἐν τύπῳ, σχεδὸν εἴρηται περὶ πασῶν.

Η.

Περὶ πολιτείας ἀρίστης τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι τὴν
 ἰκουσάν ζητήσιν ἀνάγκη διορίσασθαι πρῶτον τίς αἰρε-
 τος βίος. ἀδήλου γὰρ ὄντος τούτου καὶ τὴν ἀρίστην
 εἶλον ἀδήλον εἶναι πολιτείαν· ἀρίστα γὰρ πράττειν
 καὶ τοὺς ἀρίστα πολιτευομένους ἐκ τῶν ὑπαρχόντων
 εἶναι, εἰ μὴ τι γίγνηται παράλογον. διὸ δεῖ πρῶτον
 ἰγείσθαι τίς ὁ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν αἰρετώτατος βίος, μετὰ
 οὗτο πότερον κοινῇ καὶ χωρὶς ὁ αὐτὸς ἢ ἕτερος. νομί-
 μος ἔνι ἱκανῶς πολλὰ λέγεσθαι καὶ τῶν ἐν τοῖς ἔξωτε-
 ροῖς περὶ τῆς ἀρίστης ζωῆς, καὶ νῦν χρῆσθαι αὐτοῖς.
 ληθῶς γὰρ πρὸς γε μίαν διαίρεσιν οὐδεὶς ἀμφισβητή-
 σαι ὡς ἐκ τριῶν ὄντων μερίδων, τῶν τε ἐκτὸς καὶ τῶν ἐν
 ὥματι καὶ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, πάντα ταῦτα ὑπάρχειν
 ἰσκαρίοις δεῖ. οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη μακάριον τὸν μηθὲν
 ἔχοντα ἀνδρίας μηδὲ σωφροσύνης μηδὲ δικαιοσύνης
 φρονήσεως, ἀλλὰ δεδιότα μὲν τὰς παραπετομένας
 ἀπεχόμενον δὲ μηθενός, ἂν ἐπιθυμήσῃ τῇ φαγεῖν
 τῶν ἐσχάτων, ἕνεκα δὲ τεταρτημορίου διαφθεύοντα
 φιλάτατους φίλους, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν διάνοιαν
 ἔφρονα καὶ διεφυσμένον ὥσπερ τι παιδίον ἢ μαινό-
 ῃ· ἀλλὰ ταῦτα μὲν λεγόμενα ὥσπερ πάντες ἂν συγ-
 γειῶν, διαφέρονται δ' ἐν τῷ ποσῷ καὶ ταῖς ὑπεροχαῖς.
 ἰὴν γὰρ ἀρετῆς ἔχειν ἱκανὸν εἶναι νομίζουσιν ὅσοι οὐκ
 δὲ καὶ χρημάτων καὶ δυνάμεως καὶ δόξης καὶ πάν-
 ὃν τοιούτων εἰς ἀπειρον ζητοῦσι τὴν ὑπερβολήν. ἡμῖς
 τοῖς ἐροῦμεν ὅτι ῥάδιον μὲν περὶ τούτων καὶ διὰ τῶν
 διαλαμβάνειν τὴν πίστιν, ὁρῶντας ὅτι κτῶνται καὶ
 τῶν οὐ τὰς ἀρετὰς τοῖς ἐκτὸς ἀλλ' ἐκείνα ταύταις,

καὶ τὸ ζῆν εὐδαιμόνως, εἴτ' ἐν τῷ χαίρειν ἐστὶν εἴτ' ἐν ἀρετῇ
 τοῖς ἀνθρώποις εἴτ' ἐν ἀμφοῖν, ὅτι μᾶλλον ὑπάρχει τοῖς τὸ
 ἥθος μὲν καὶ τὴν διάνοιαν κεκοσμημένοις εἰς ὑπερβολήν,
 περὶ δὲ τὴν ἔξω κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν μετριάζουσιν, ἢ τοῖς
 ἐκείνα μὲν κεκτημένοις πλείω τῶν χρησίων, ἐν δὲ τούτοις
 ἐλλείπουσιν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λόγον σκοπεύοντες
 εὐσύνεπτόν ἐστιν. τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς ἔχει πέρας, ὥσπερ ὄρ-
 γανόν τι· πᾶν δὲ τὸ χρησίμῳ ἔστιν, ὧν τὴν ὑπερβολὴν ἢ
 βλαπτειν ἀναγκαῖον ἢ μηθὲν ὀφελος εἶναι αὐτῶν τοῖς
 ἔχουσιν. τῶν δὲ περὶ ψυχὴν ἕκαστον ἀγαθῶν, ὅσων περ ἂν
 ὑπερβάλλῃ, τοσούτῳ μᾶλλον χρησίμῳ εἶναι, εἰ δεῖ καὶ τό-
 τοις ἐπιλέγειν μὴ μόνον τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ τὸ χρησίμῳ.
 ὅλως τε δῆλον ὡς ἀκολουθεῖν φήσομεν τὴν διάθεσιν τὴν ἀρί-
 στην ἐκάστου πράγματος πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ὑπεροχὴν,
 ἢν περ εἴληφε διάστασιν ὧν φάμεν αὐτὰς εἶναι διαθέσεις
 ταύτας. ὥστ' εἴπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τῆς κτήσεως καὶ τοῦ
 σώματος τιμιώτερον καὶ ἀπλῶς καὶ ἡμῖν, ἀνάγκη καὶ τὴν
 διάθεσιν τὴν ἀρίστην ἐκάστου ἀνάλογον τούτων ἔχειν. ἐπὶ δὲ
 τῆς ψυχῆς ἕνεκεν ταῦτα κέφυκεν αἰρετὰ καὶ δεῖ πάντας
 αἰρεῖσθαι τὸς εὖ φρονούντας, ἀλλ' ἐκ ἐκείνων ἕνεκεν τὴν ψυ-
 χὴν. ὅτι μὲν οὖν ἐκάστῳ τῆς εὐδαιμονίας ἐπιβάλλει τοσούτον
 ὅσον περ ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ τῇ πράττειν κατὰ ταύ-
 τας, ἔξω συνωμολογημένον ἡμῖν, μάρτυρι τῷ θεῷ χρωμέ-
 νοις, ὃς εὐδαίμων μὲν ἐστὶ καὶ μακάριος, δι' οὐθέν δὲ τῶν
 ἔξωτερικῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ δι' αὐτὸν αὐτὸς καὶ τῷ ποιός τις
 εἶναι τὴν φύσιν, ἐπεὶ καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς εὐδαιμονίας διὰ
 ταῦτ' ἀναγκαῖον ἑτέραν εἶναι· τῶν μὲν γὰρ ἐκτὸς ἀγαθῶν
 τῆς ψυχῆς αἴτιον ταυτόματον καὶ ἡ τύχη, δίκαιος δ' οὐδεὶς
 ὑδὲ σώφρων ἀπὸ τύχης ὑδὲ διὰ τὴν τύχην ἐστὶν. ἐχόμενον
 δ' ἐστὶ καὶ τῶν αὐτῶν λόγων δέόμενον καὶ πόλιν εὐδαίμονα
 τὴν ἀρίστην εἶναι καὶ πράττειν καλῶς. ἀδύνατον δὲ καλῶς
 πράττειν τοῖς μὴ τὰ καλὰ πράττουσιν· ὅθεν δὲ καλὸν ἔργον
 ἔτ' ἀνδρὸς ἔτε πόλεως χωρὶς ἀρετῆς καὶ φρονήσεως. ἀνδρία
 δὲ πόλεως καὶ δικαιοσύνη καὶ φρόνησις τὴν αὐτὴν ἔχει δύ-
 ναμιν καὶ μορφήν, ὧν μετασχὼν ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων
 λέγεται δίκαιος καὶ φρόνιμος καὶ σώφρων. ἀλλὰ γὰρ
 ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσούτον ἔξω πεφρομισμασμένα τῷ λόγῳ (ἔτε
 γὰρ μὴ θιγγάνειν αὐτῶν δυνατόν, οὔτε πάντας τὸς οἰκείους
 ἐπεξελεῖν ἐνδέχεται λόγος· ἑτέρας γὰρ ἐστὶν ἔργον σχολῆς
 ταῦτα)· νῦν δ' ὑποκείσθω τοσούτον, ὅτι βίος μὲν ἀρίστος, καὶ
 χωρὶς ἐκάστῳ καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσιν, ὁ μετὰ ἀρετῆς καχο-

. γένεσθαι R¹ V¹. || 7. κυρίας R¹. || 14. περ] περὶ δὲ I¹. || 26. τῷ om S¹ V¹. || 27. δι' om E¹ V¹. || 31. δι' om I¹. ||
 αι om S¹ V¹.

. τοῖς ante τὸ om S¹. || 11. χρήσιμοι μᾶλλον S¹. || 13. τε] δὲ S¹. || 40. καὶ χωρὶς ἐκάστῳ om V¹. || 41. ἐκάστῳ S¹.

ρηγμένης ἐπὶ τοῦτον ὥς τε μετέχειν τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων. πρὸς δὲ τοὺς ἀμφισβητῶντας, ἐάσαντας ἐπὶ τῆς νῦν μεθόδου, διασκεπτέον ὕστερον, εἴ τις τοῖς εἰρημένοις τυγχάνει μὴ πειθόμενος.

2 Πότερον δὲ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν αὐτὴν εἶναι φατέον ἢ ἑκάστη τῶν ἀνθρώπων καὶ πόλεως ἢ μὴ τὴν αὐτήν, λοιπόν ἐστιν εἰπεῖν. φανερόν δὲ καὶ τοῦτο· πάντες γὰρ ἂν ὁμολογήσειαν εἶναι τὴν αὐτήν. ὅσοι γὰρ ἐν πλῴτῳ τὸ ζῆν εὖ τίθενται ἐφ' ἑνός, οὗτοι καὶ τὴν πόλιν ὅλην, εἰ μὴ πλυσία, μακαρίζουσιν· ὅσοι τε τὸν τυραννικὸν βίον μάλιστα τιμῶσιν, οὗτοι καὶ πόλιν τὴν πλείων ἀρχῶσαν εὐδαιμονεσάτην ἂν εἶναι φαῖεν· εἴ τέ τις τὸν ἑνα δι' ἀρετὴν ἀποδέχεται, καὶ πόλιν εὐδαιμονεσέραν φήσκει τὴν σπουδαιοτέραν. ἀλλὰ ταῦτ' ἤδη δύο ἐστὶν ἃ δεῖται σκέψεως, ἐν μὲν πότερος αἰρετώτερος βίος, ὁ διὰ τοῦ συμπολιτεύεσθαι καὶ κοινωνεῖν πόλεως ἢ μᾶλλον ὁ ξενικός καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀπολειμμένος, ἐπὶ δὲ τίνα πολιτείαν θετέον καὶ ποῖαν διαθέσειν πόλεως ἀρίστην, εἴτε πᾶσιν ἔντος αἰρετοῦ κοινωνεῖν πόλεως εἴτε καὶ τισὶ μὲν μὴ τοῖς δὲ πλείοσι. ἐπεὶ δὲ τῆς πολιτικῆς διανοίας καὶ θεωρίας τοῦτ' ἐστὶν ἔργον, ἀλλ' οὐ τὸ περὶ ἑκαστον αἰρετόν, ἡμεῖς δὲ ταύτην προηγήμεθα νῦν τὴν σκέψιν, ἐκεῖνο μὲν πάρεργον ἂν εἴη τὸτο δ' ἔργον τῆς μεθόδου ταύτης. ὅτι μὲν ἔν ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείαν ἀρίστην ταύτην καθ' ἣν τάξιν καὶ ὅς τις ἄριστα πράττει καὶ ζῇ μακαρίως, φανερόν ἐστιν· ἀμφισβητεῖται δὲ παρ' αὐτῶν τῶν ὁμολογόντων τὴν μετ' ἀρετῆς εἶναι βίον αἰρετώτατον, πότερον ὁ πολιτικός καὶ πρακτικός βίος αἰρετός ἢ μᾶλλον ὁ πάντων τῶν ἐκτὸς ἀπολειμμένος, οἷον θεωρητικός τις, ὃν μόνον τινὲς φασὶν εἶναι φιλόσοφον. σχεδὸν γὰρ τέτυς τὸς δύο βίους τῶν ἀνθρώπων οἱ φιλοτιμώτατοι πρὸς ἀρετὴν φαίνονται προαιρέμενοι, καὶ τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν· λέγω δὲ δύο τὸν τε πολιτικὸν καὶ τὸν φιλόσοφον. διαφέρει δὲ ἢ μικρὸν ποτέρως ἔχει τὸ ἀληθές· ἀνάγκη γὰρ τὸν τε εὖ φρονούντα πρὸς τὸν βελτίω σκοπὸν συντάττεσθαι καὶ τῶν ἀνθρώπων ἕκαστον καὶ κοινῇ τὴν πολιτείαν· νομίζουσι δ' οἱ μὲν τὸ τῶν πέλας ἀρχεῖν δεσποτικῶς μὲν γιγνόμενον μετ' ἀδικίας τινὸς εἶναι τῆς μεγίστης, πολιτικῶς δὲ τὸ μὲν ἀδικεῖν ἢ ἔχειν, ἐμπόδιον δὲ ἔχειν τῇ περὶ αὐτὸν εὐημερίᾳ. τῶν δ' ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ἕτεροι τυγχάνουσι δοξάζοντες· μόνον γὰρ ἀνδρὸς τὸν πρακτικὸν εἶναι βίον καὶ πολιτικόν· ἐφ' ἡλικίας γὰρ ἀρετῆς ἢ εἶναι πράξεις μᾶλλον τοῖς ἰδιώταις

ἢ τοῖς τὰ κοινὰ πράττουσι καὶ πολιτευομένοις. εἰ μὲν οὕτως ὑπολαμβάνουσιν, οἱ δὲ τὸν δεσποτικὸν καὶ τυραννικὸν τῆς πολιτείας εἶναι μόνον εὐδαιμονία φασιν. ἐνίοις δὲ καὶ τῆς πολιτείας οὗτος ὅρος τῶν νόμων, ὅτε σπόζωσι τῶν πέλας. διὸ καὶ τῶν πλείων νομίζουσιν, ὥς εἰπεῖν κειμένων παρὰ τοῖς πλείοσι, ὅμως εἴ τι πᾶσι οἱ νόμοι βλέπῃσι, τὸ κρατεῖν φοβήσονται πάντες, ἐν Λακεδαιμόνι καὶ Κρήτῃ πρὸς τοὺς πολέμους συνήκει σχεδὸν ἢ τε παιδεία καὶ τὸ τῶν νόμων πληθὺς. ἐπὶ τοῖς ἔθνεσι πᾶσι τοῖς δυναμένοις πλεονεκτεῖν ἢ τιμᾶται δύναμις, οἷον ἐν Σκύθαις καὶ Πέρσαις καὶ ἐν Κελτοῖς. ἐν ἐνίοις γὰρ καὶ νόμοι τινὲς εἰσι ταῖς πρὸς τὴν ἀρετὴν ταύτην, καθάπερ ἐν Καρχηδόνι τὸν ἐκ τῶν κρίκων κόσμον λαμβάνειν ὅσας ἂν χρειᾶται στρατείας. ἦν δὲ ποτε καὶ περὶ Μακεδονίαν ἡμεῖς μνησάμεθα ἀπεκταγνότες πολέμιον ἄνδρα περιεζῶντα τῇ βίᾳ· ἐν δὲ Σκύθαις οὐκ ἔχῃν πίνειν ἐν ἐορτῇ ταῖς περιφερόμενον τῷ μνησάμεθα ἀπεκταγνότες κλέμειν. ἐπὶ τοῖς Ἰθρησιν, ἔθνεϊ πολεμικῷ, τοσοῦτος τὸν ἀριθμὸν οὐκ οὐκ καταπηγνύουσι περὶ τὸν τάφον ὅσους ἂν διαφύγῃ πολεμίων. καὶ ἕτερα δὴ παρ' ἑτέροις ἐστὶ τοιαῦτα τῶν μὲν νόμοις κατειλημμένα τὰ δὲ ἔθεσιν. καὶ ἡμεῖς ἂν ἄγαν ἄτοπον ἴσως εἶναι τοῖς βουλομένοις ἐπισκεψάμεθα τὸ ἐξ ἔργον τῆς πολιτικῆς, τὸ δύνασθαι θεωρεῖν ἑκάστη καὶ δεσπόζει τῶν πλησίων καὶ βυλομένων καὶ μὴ βυλων. πῶς γὰρ ἂν εἴη τοῦτο πολιτικὸν ἢ νομοθετικόν; μὴ δὲ νόμιμον ἐστὶν; οὐ νόμιμον δὲ τὸ μὴ μόνον ἀλλὰ καὶ ἀδίκως ἀρχεῖν, κρατεῖν δ' ἐστὶ καὶ μὴ δικαίως ἀλλὰ μὴ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις τῶν ἐπιστῶν γὰρ τοῦ ἱατροῦ οὔτε τῆ κυβερνήτης ἔργον ἐστὶ τὸ ἐπὶ βιάσασθαι τῶ μὲν τὸς θεραπευομένους τῶ δὲ τὸς πονεῖν ἀλλ' εὐοκίας οἱ πολλοὶ τὴν δεσποτικὴν πολιτείαν εἶναι, καὶ ὅπερ αὐτοῖς ἕκαστοι οὐ φασὶν εἶναι δίκαιον συμφέρον, τῶν ἢ αἰσχύνονται πρὸς τὸς ἄλλους ἀπὸ αὐτοῖς μὲν γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸ δικαίως ἀρχεῖν ζητεῖται, πρὸς τοὺς ἄλλους οὐδὲν μέλει τῶν δικαίων. ἄτοπον δὲ φύσει τὸ μὲν δεσπόζον ἐστὶ τὸ δὲ οὐ δεσπόζον, ὡς ἡ φύσις ἔχει τὸν τρόπον τῶτον, οὐ δὲ πάντων περὶ αὐτὸν ἀλλὰ τῶν δεσποζῶν, ὥσπερ οὐδὲ θηρεύειν ἐπὶ ἡσυχίᾳ οἰσὶν ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ πρὸς τῶτον θηρευτόν· ἐπὶ δὲ τὸν ὃ ἂν ἄγριον ἢ ἐδεστόν ζῶν. ἀλλὰ μὴν εἴ γ' ὅτι

6. τε om I^a. || 8. ὁμολογήσειαν S^a. || 13. σπουδαίαν S^a. || 14. πότερον S^a. || 22. μὲν] μὲν γὰρ I^aS^aV^a. || 27. καὶ] ἐπὶ αὐτῷ || 17. οὐκ] μὴ S^a, om V^a. || 25. πλησίων S^a. || 28. ἀλλὰ — ἀδίκως om S^aV^a. || 30. ποιῆσαι S^a. || 31. τῶν] οὐκ αὐτῶν || 39. δεσποτῶν codices. || 40. ἐπὶ δὲ θηρευτόν om S^a.

γὴν μία πόλις εὐδαίμων, ἣ πολιτεύεται δηλονότι
 ἵπερ ἐνδέχεται πόλιν οἰκείσθαι πρὸς καθ' ἑαυτὴν νό-
 μένην σπουδαίσις, ἥς τῆς πολιτείας ἡ σύνταξις οὐ
 ἔμεινεν οὐδὲ πρὸς τὸ κρατεῖν ἔσται τῶν πολεμίων.
 ἵρ ὑπαρχέτω τοιοῦτον. δῆλον ἄρα ὅτι πάσας τὰς
 πόλεμον ἐπιμελείας καλῶς μὲν θετέον, οὐχ ὡς
 πάντων ἀκρότατα, ἀλλ' ἐκείνῃ χάριν ταύτας. τῷ
 ἵπρ τοῦ σπουδαίου ἐστὶ τὸ θεάσασθαι πόλιν καὶ γένος
 καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν, ζωῆς ἀγαθῆς πῶς
 καὶ τῆς ἐνδεχομένης αὐτοῖς εὐδαιμονίας. διοίσει
 ἵν ταπτομένων ἔνια νομίων καὶ τοῦτο τῆς νομο-
 στίν ιδεῖν, εἰάν τινες ὑπάρχωσι γειννιώντες, ποῖα
 εὐ ἀσκητέον ἢ πῶς τοῖς καθήκοντι πρὸς ἑκάστην χρη-
 λὰ τοῦτο μὲν καὶ ὕστερον τύχοι τῆς προσηκούσης
 πρὸς τί τέλος δεῖ τὴν ἀρίστην πολιτείαν συντείνειν.
 15 τοὺς ὁμολογοῦντας μὲν τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι βίον
 τον, διαφορομένους δὲ περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ, λε-
 ἵν πρὸς ἀμφοτέρους αὐτὴς (εἰ μὲν γὰρ ἀποδοκιμά-
 πολιτικὰς ἀρχάς, νομίζοντες τὸν τε τῷ ἐλευθέρου
 ἵν τινα εἶναι τῷ πολιτικῷ καὶ πάντων αἰρετώτατον,
 ἵτον ἄριστον· ἀδύνατον γὰρ τὸν μηθὲν πράττοντα
 εὔ, τὴν δ' εὐπραγίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι
 ὅτι τὰ μὲν ἀμφοτέροις λέγουσιν ὁρθῶς τὰ δ' οὐκ
 μὲν ὅτι ὁ τῷ ἐλευθέρου βίος τῷ δεσποτικῷ ἀμείνων.
 ἀληθές· ἔθεν γὰρ τό γε δῶλε, ἣ δῶλος, χρῆσθαι
 25 ἢ γὰρ ἐπίταξις ἢ περὶ τῶν ἀναγκαίων ἔθενος με-
 ἵν καλῶν. τὸ μέντοι νομίζειν πᾶσαν ἀρχὴν εἶναι
 ἵν ἐκ ὁρθόν· οὐ γὰρ ἔλαττεν διέσηκεν ἢ τῶν ἐλευ-
 χῇ τῆς τῶν δῶλων ἢ αὐτὸ τὸ φύσει ἐλεύθερον τοῦ
 ἵλκ. διωρίζαι δὲ περὶ αὐτῶν ἱκανῶς ἐν τοῖς πρώ-
 30 οῖς. τὸ δὲ μᾶλλον ἐπαίνειν τὸ ἀπρακτεῖν τῷ πράτ-
 ἵληθές· ἢ γὰρ εὐδαιμονία πράξις ἐστίν. ἔτι δὲ πολ-
 καλῶν τέλος ἔχουσιν αἱ τῶν δικαίων καὶ σωφρόνων
 καίτοι τάχ' ἂν ὑπολάβοι τις τέτων οὕτω διωρι-
 ἵ τὸ κύριον εἶναι πάντων ἄριστον· οὕτω γὰρ ἂν
 35 καὶ καλλίστων κύριος εἴη πράξεων. ὥστε οὐ δεῖ τὸν
 ν ἄρχειν παρίεναι τῷ πλησίον, ἀλλὰ μᾶλλον
 θαι, καὶ μήτε πατέρα παίδων μήτε παῖδας πα-
 ἵ ὅλως φίλον φίλου μηθένε ὑπολογεῖν μηδὲ πρὸς
 ἵντιζέειν· τὸ γὰρ ἄριστον αἰρετώτατον, τὸ δ' εὖ πράτ-
 40 ον. τῷτο μὲν ἵν ἀληθῶς ἴσως λέγουσιν, εἴπερ ὑπάρ-

ξει τοῖς ἀποστεροῦσι καὶ βιαζομένοις τὸ τῶν ἑνῶν αἰρετώ-
 τατον. ἀλλ' ἴσως οὐχ οἷόν τε ὑπάρχειν, ἀλλ' ὑποτίθενται
 τῷτο ψεύδους· ἢ γὰρ ἔτι καλὰς τὰς πράξεις ἐνδέχεται εἶναι
 τῷ μὴ διαφέροντι τοσοῦτον ὅσον ἀνὴρ γυναικὸς ἢ πατὴρ
 5 τέκνων ἢ δεσπότης δούλων. ὥστε ὁ παραβαίων ἐνθεν ἂν τη-
 λικοῦτον κατορθώσειεν ὕστερον ὅσον ἤδη παρεκβέθηκα τῆς
 ἀρετῆς. τοῖς γὰρ ὁμοίοις τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον ἐν τῷ
 μέρει· τῷτο γὰρ ἴσον καὶ ὅμοιον. τὸ δὲ μὴ ἴσον τοῖς ἴσοις
 καὶ τὸ μὴ ὅμοιον τοῖς ὁμοίοις παρὰ φύσιν· οὐδὲν δὲ τῶν
 10 παρὰ φύσιν καλόν. διὸ καὶ ἄλλος τις ἢ κρείττων κατ'
 ἀρετὴν καὶ κατὰ δύναμιν τὴν πρακτικὴν τῶν ἀρίστων, τῷτω
 καλὸν ἀκολουθεῖν καὶ τῷτω πείθεσθαι δίκαιον. δεῖ δ' ἢ μόνον
 ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ δύναμιν ὑπάρχειν, καθ' ἣν ἔξαι πρα-
 κτικός. ἀλλ' εἰ ταῦτα λέγεται καλῶς καὶ τὴν εὐδαιμονίαν
 εὐπραγίαν θετέον, καὶ κοινῇ πάσης πίστεως ἂν εἴη καὶ καθ'
 ἑκάστων ἀρίστος βίος ὁ πρακτικός. ἀλλὰ τὸν πρακτικὸν οὐκ
 ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἑτέρας, καθάπερ οἶονταί τινες, ἔδὲ τὰς
 διανοίας εἶναι μόνας ταύτας πρακτικὰς τὰς τῶν ἀποβαι-
 νόντων χάριν γιγνομένης ἐκ τῷ πράττειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλ-
 20 λον τὰς αὐτοτελεῖς καὶ τὰς αὐτῶν ἕνεκεν θεωρίας καὶ δια-
 νοήσεις· ἢ γὰρ εὐπραξία τέλος, ὥστε καὶ πράξις τις· μά-
 λιστα δὲ καὶ πράττειν λέγομεν κυρίως καὶ τῶν ἐξωτερικῶν
 πράξεων τὰς ταῖς διανοαῖς ἀρχιτέκτονas. ἀλλὰ μὴν οὐδ'
 ἀπρακτεῖν ἀναγκαῖον τὰς καθ' αὐτὰς πόλεις ἰδρυμένας καὶ
 25 ζῆν ἔτω προηρημένας· ἐνδέχεται γὰρ κατὰ μέρη καὶ τῷτο
 συμβαίνειν· πολλὰ γὰρ κοινωναί πρὸς ἀλλήλα τοῖς μέ-
 ρεσι τῆς πόλεως εἰσιν. ὁμοίως δὲ τοῦτο ὑπάρχει καὶ καθ'
 ἑνὸς ὅτουσιν τῶν ἀνθρώπων· σχολῇ γὰρ ἂν ὁ θεὸς ἔχοι κα-
 λῶς καὶ πᾶς ὁ κόσμος, οἷς οὐκ εἰσὶν ἐξωτερικαὶ πράξεις
 30 παρὰ τὰς οἰκείας τὰς αὐτῶν. ὅτι μὲν συν τὸν αὐτὸν βίον
 ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἄριστον ἑκάστῳ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ
 κοινῇ ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς ἀνθρώποις, φανερόν ἐστιν.

Ἐπεὶ δὲ πεφροιμίασται τὰ νῦν εἰρημένα περὶ αὐτῶν, 4
 καὶ περὶ τὰς ἄλλας πολιτείας ἡμῶν τεθεώρηται πρότερον,
 ἀρχὴ τῶν λαιπῶν εἰπεῖν πρῶτον ποίας τινὰς δεῖ τὰς ὑποθέ-
 σεῖς εἶναι περὶ τῆς μελλούσης κατ' εὐχὴν συνεχῆσαι πόλεως.
 οὐ γὰρ οἷόν τε πολιτείαν γενέσθαι τὴν ἀρίστην ἀνευ συμμέ-
 τρου χορηγίας. διὸ δεῖ πολλὰ προϋποτεθεῖσθαι καθάπερ
 εὐχομένους, εἶναι μέντοι μηθὲν τούτων ἀδύνατον. λέγω δὲ
 40 οἷον περὶ τε πλήθους πολιτῶν καὶ χώρας. ὥσπερ γὰρ καὶ
 τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς, οἷον ὑφάντῃ καὶ ναυπηγῷ, δεῖ τὴν

S¹. || 5. ὅτι ἄρξ I¹S¹V¹. || 10. αὐτῆς S¹. || 20. βίον I¹. || 25. τῷ τῷ I¹. || 26. τῶν om V¹. || 29. αὐτὸ τὸ corr I¹.
 et pr I¹. || 37. περιέναι S¹. || 39. ὑπολογεῖν I¹V¹. || 40. τὸ δ' || τῷ δ' S¹K¹.
 τούτων ἀδύνατον] τὰ τῶν ἀδυνάτων S¹. || 40. γὰρ om V¹.

ὕλην ὑπάρχειν ἐπιτηδείαν οὔσαν πρὸς τὴν ἐργασίαν (ὅσω γὰρ ἂν αὐτὴ τυγχάνῃ παρεσκευασμένη βέλτιον, ἀνάγκη καὶ τὸ γιγνόμενον ὑπὸ τῆς τέχνης εἶναι κάλλιον), ἔτω καὶ τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ νομοθέτῃ δεῖ τὴν οἰκίαν ὕλην ὑπάρχειν ἐπιτηδείως ἔχσαν. ἔστι δὲ πολιτικῆς χορηγίας πρῶτον 5 τὸ τε πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, πόσους τε καὶ ποίους τινὰς ὑπάρχειν δεῖ φύσει, καὶ κατὰ τὴν χώραν ὡσαύτως, ὅσην τε εἶναι καὶ ποίαν τινὰ ταύτην. οἴονται μὲν ἔν οἱ πλεῖστοι προσήκειν μεγάλην εἶναι τὴν εὐδαίμονα πόλιν· εἰ δὲ τῶν ἀληθῆς, ἀγνοοῦσι ποία μεγάλη καὶ ποία μικρὰ πόλις. κατ' 10 ἀριθμοῦ γὰρ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων κρίνουν τὴν μεγάλην, δεῖ δὲ μᾶλλον μὴ εἰς τὸ πλῆθος εἰς δὲ δύναμιν ἀποβλέπειν. ἔστι γὰρ τι καὶ πόλεως ἔργον, ὥστε τὴν δυναμένην τοῦτο μάλισ' ἀποτελεῖν, ταύτην οἰητέον εἶναι μεγίστην, οἷον Ἰπποκράτην ἐκ ἀνθρώπων ἀλλ' ἱατρὸν εἶναι μεῖζω φήσειεν 15 ἂν τις τοῦ διαφέροντος κατὰ τὸ μέγεθος τῆς σώματος. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ εἰ δεῖ κρίνειν πρὸς τὸ πλῆθος ἀποβλέποντας, οὐ κατὰ τὸ τυχόν πλῆθος τῆτο οἰητέον (ἀναγκαῖον γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν ἴσως ὑπάρχειν καὶ δούλων ἀριθμὸν πολλῶν καὶ μετοίκων καὶ ξένων), ἀλλ' ὅσοι πόλεως εἰσι μέρος καὶ 20 ἔξ ὧν συνίσταται πόλις οἰκίαν μορίων· ἡ γὰρ τούτων ὑπεροχὴ τῷ πλῆθος μεγάλης πόλεως σημειῖται, ἔξ ἧς δὲ βάνανσοι μὲν ἐξέρχονται πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὀπλίται δὲ ὀλίγοι, ταύτην ἀδύνατον εἶναι μεγάλην· ἢ γὰρ ταύτῃν μεγάλη τε πόλις καὶ πολυάνθρωπος. ἀλλὰ μὲν καὶ τοῦτο γε ἐκ τῶν 25 ἔργων φανερὸν ὅτι χαλεπὸν, ἴσως δ' ἀδύνατον, εὐνομεῖσθαι τὴν λίαν πολυάνθρωπον. τῶν γοῦν δοκουσῶν πολιτεύεσθαι καλῶς οὐδεμίαν ὀρώμεν οὔσαν ἀναιμένην πρὸς τὸ πλῆθος. τοῦτο δὲ δῆλον καὶ διὰ τῆς τῶν λόγων πίστεως. ὁ τε γὰρ νόμος τάξις τίς ἐστι καὶ τὴν εὐνομίαν ἀναγκαῖον εὐταξίαν 30 εἶναι, ὃ δὲ λίαν ὑπερβάλλον ἀριθμὸς οὐ δύναται μετέχειν τάξεως· θείας γὰρ δὴ τῆτο δυνάμεως ἔργον, ἥτις καὶ τότε συνέχει τὸ πᾶν, ἐπεὶ τό γε καλὸν ἐν πλήθει καὶ μεγέθει εἴωθε γίνεσθαι. διὸ καὶ πόλιν ἧς μετὰ μεγέθους ὁ λεχθεὶς ὅρος ὑπάρχει, ταύτην εἶναι καλλίστην ἀναγκαῖον. ἀλλ' ἔστι 35 τι καὶ πόλεσι μέγεθος μέτρον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ζώων φυτῶν ὀργάνων. καὶ γὰρ τῶν ἑκαστον ἔτε λίαν μικρὸν ἔτε κατὰ μέγεθος ὑπερβάλλον ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἀλλ' ὅτε μὲν ὅλως ἐσπερημένον ἔσαι τῆς φύσεως, ὅτε δὲ φαύλως ἔχον, οἷον πλοῖον σπιθαμιαῖον μὲν οὐκ ἔσται 40 πλοῖον ὅλως, ὑδὲ δυοῖν σαδίοις, εἰς δὲ τι μέγεθος ἐλθὼν ὅτε

μὲν διὰ σμικρότητα φαύλην ποιήσῃ τὴν ναυτιλίαν, 1
διὰ τὴν ὑπερβολὴν. ὁμοίως δὲ καὶ πόλις ἡ μὲν ἔξ 2
λίαν ἐκ αὐτάρκης (ἡ δὲ πόλις αὐτάρκης), ἡ δὲ ἐκ π 3
ἀγαν ἐν τοῖς μὲν ἀναγκαίοις αὐτάρκης, ὥσπερ ἔστι 4
ἡ πόλις· πολιτεία γὰρ ἢ ῥάδιον ὑπάρχειν· τίς γὰρ 5
γὸς ἔσαι τοῦ λίαν ὑπερβάλλοντος πλῆθους, ἢ τίς περ 6
Στεντόρειος; διὸ πρῶτην μὲν εἶναι πόλιν ἀναγκαῖον 7
τοσούτου πλῆθους ὃ πρῶτον πλῆθος αὐτάρκης πρὸς τὸ 8
ἐστὶ κατὰ τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν. ἐνδέχεται δὲ κα 9
ταύτης ὑπερβάλλουσιν κατὰ πλῆθος εἶναι μεῖζον 10
ἀλλὰ τῶν οὐκ ἔστιν, ὥσπερ εἵπομεν, ἀόριστον. τίς δ' ἐ 11
τῆς ὑπερβολῆς ὅρος, ἐκ τῶν ἔργων ἰδεῖν ῥάδιον. εἰ γὰρ 12
πράξεις τῆς πόλεως τῶν μὲν ἀρχόντων τῶν δ' ἀρχι 13
ἀρχοντος δ' ἐπίταξις καὶ κρίσις ἔργον. πρὸς δὲ τίς 14
περὶ τῶν δικαίων καὶ πρὸς τὸ τὰς ἀρχαῖς διανέμει 15
ἀξίαν ἀναγκαῖον γνωρίζειν ἀλλήλους, ποιοὶ τινὲς ἐπὶ 16
πολίτας, ὡς ὅπου τῆτο μὴ συμβαίνει γίνεσθαι, φε 17
ἀνάγκη γίνεσθαι τὰ περὶ τὰς ἀρχαῖς καὶ τὰς ἐπὶ 18
περὶ ἀμφότερα γὰρ οὐ δίκαιον αὐτοσχεδιάζειν, ἰπ 19
τῇ πολυανθρωπείᾳ τῇ λίαν ὑπάρχει φανερώς. εἰ γὰρ 20
καὶ μετοίκους ῥάδιον μεταλαμβάνειν τῆς πολιτείας ἡ 21
χαλεπὸν τὸ λανθάνειν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς πλῆ 22
λον τοίνυν ὡς ἔτος ἐς πόλεως ὅρος ἀρίστως, ἡ μὲν 23
πλήθος ὑπερβολὴ πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς εὐσύνητι 24
μὲν ἔν μεγέθος πόλεως διωρίσθω τὸν τρόπον τῆτο.

Παραπλησίως δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς χώρας ἡ 25
μὲν γὰρ τῆ ποίαν τινὰ, δῆλον ὅτι τὴν αὐτάρκειαν 26
τις ἂν ἐπαινέσειεν. τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τῇ 27
τοφύρῳ· τὸ γὰρ πάντα ὑπάρχειν καὶ δεῖσθαι πε 28
αὐτάρκης. πλήθει δὲ καὶ μεγέθει τοσαύτην ὥς ἐπὶ 29
τοὺς οἰκῆντας ζῆν σχολάζοντας ἐλευθερίως ἀμακίῳ 30
φρόνως. τοῦτον δὲ τὸν ὅρον εἰ καλῶς ἢ μὴ καλῶς 31
μὲν, ὕστερον ἐπισκεπτέον ἀκριβέστερον, ὅταν ὅλως πε 32
σεως καὶ τῆς περὶ τὴν ὑσίαν εὐπορίας συμβαίῃ πε 33
μνείαν, πῶς δὲ καὶ τίνα τρόπον ἔχειν πρὸς τὴν 34
αὐτήν· πολλὰ γὰρ περὶ τὴν σκέψιν ταύτην εἰς ἡ 35
βητήσεις διὰ τὸς ἔλκοντας ἐφ' ἑκατέραν τῇ 36
βολῇ, τὸς μὲν ἐπὶ τὴν γλισχρότητα τὸς δὲ ἐπὶ τὴν 37
φῆν. τὸ δ' εἶδος τῆς χώρας ἢ χαλεπὸν εἶπε, δαί 38
κείσθαι καὶ τοῖς περὶ τὴν στρατηγίαν ἐμπείροις, ἡ 39
μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι δυσέμβολον, αὐτοῖς δ' εἰ 40

10. ποία post καὶ om S⁴V². || 19. ἀριθμῶν S⁴V². || 34. καὶ om S⁴. || πόλις I².

3. ἡ δὲ πόλις αὐτάρκης om S⁴V². || 5. πολίτην S⁴V². || 26. τὰ om S⁴V². || 32. τὸν ὅρον om S⁴V². || 33. ὑστερ 4
37. τὴν om V².

ἵσπερ τὸ πλῆθος τὸ τῶν ἀνθρώπων εὐσύνοπτον ἔφα-
 ει δεῖν, ἔτω καὶ τὴν χώραν· τὸ δ' εὐσύνοπτον τὸ
 τον εἶναι τὴν χώραν ἐστίν. τῆς δὲ πόλεως τὴν θέσιν
 ποιεῖν κατ' εὐχρῆν, πρὸς τε τὴν θάλατταν προσήκει
 καλῶς πρὸς τε τὴν χώραν. εἰς μὲν ὁ λεχθεὶς
 ἵ γὰρ πρὸς τὰς ἐκβοηθείας κοινὴν εἶναι τῶν τόπων
 ν· ὁ δὲ λοιπὸς πρὸς τὰς τῶν γιγνομένων καρπῶν
 υπάς. ἐτι δὲ τῆς περὶ ξύλα ὕλης, καὶ εἴ τινα
 ἐργασίαν ἡ χώρα τυγχάνοι κεκτημένη τοιαύτην,
 ὁμοίστον.

ἰρὶ δὲ τῆς πρὸς τὴν θάλατταν κοινωνίας, πότερον
 ος ταῖς εὐνομημέναις πόλεσιν ἢ βλαβερά, πολλὰ
 ὕσιν ἀμφισβητῶντες· τό τε γὰρ ἐπιξενῶσθαι τινὰς
 ις τεθραμμένους νόμοις ἀσύμφορον εἶναι φασὶ πρὸς
 ἰμίαν, καὶ τὴν πολυανθρωπίαν· γίνεσθαι μὲν γὰρ
 15 ἐρῆσθαι τῇ θαλάσῃ διαπέμποντας καὶ δεχομένους
 ἢ πλῆθος, ὑπεναντίαν δ' εἶναι πρὸς τὸ πολιτεῦσθαι
 ὅτι μὲν ἔν, εἰ ταῦτα μὴ συμβαίνει, βέλτιον καὶ
 φάλειαν καὶ πρὸς εὐπορίαν τῶν ἀναγκαίων μετέ-
 ν πόλιν καὶ τὴν χώραν τῆς θαλάττης, ἐκ ἀδελον.
 20 ρ πρὸς τὸ ῥᾶον φέρειν τοὺς πολέμους εὐβοηθήτους
 ἱ κατ' ἀμφοτέρω τὴν σωθησομένους, καὶ κατὰ γῆν
 γὰ θάλατταν· καὶ πρὸς τὸ βλάψαι τὴν ἐπιτιθεμέ-
 νῃ κατ' ἀμφω δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ θάτερον ὑπάρ-
 λον ἀμφοτέρων μετέχουσιν. ὅσα τ' ἂν μὴ τυγχάνῃ
 25 ἰτοῖς ὄντα, δεξασθαι ταῦτα καὶ τὰ πλεονάζοντα
 ἰνομένων ἐκπέμψασθαι τῶν ἀναγκαίων ἐστίν· αὐτῇ
 πορικῇ, ἀλλ' οὐ τοῖς ἄλλοις δεῖ εἶναι τὴν πόλιν.
 γαρέχοντες σφᾶς αὐτοὺς πᾶσιν ἀγορὰν προσόδου
 ταῦτα πρᾶττουσιν· ἣν δὲ μὴ δεῖ πόλιν τοιαύτης
 30 ν πλεονεξίας, οὐδ' ἐμπόριον δεῖ κεκτῆσθαι τοῦτον.
 ἰ καὶ νῦν ὁρῶμεν πολλὰς ὑπάρχον καὶ χώραις
 λεσιν ἐπίνεια καὶ λιμένας εὐφυῶς κείμενα πρὸς τὴν
 ὥστε μῆτε τὸ αὐτὸ νέμειν ἄστει μῆτε πόρρω λίαν,
 κρατεῖσθαι τείχεσι καὶ τοιούτοις ἄλλοις ἐρύμασι,
 35 ὥς εἰ μὲν ἀγαθὸν τι συμβαίνει γίνεσθαι διὰ τῆς
 ις αὐτῶν, ὑπάρξει τῇ πόλει τὸτο τὸ ἀγαθόν, εἰ δὲ
 βερόν, φυλάξασθαι ῥᾶδιον τοῖς νόμοις φράζοντας
 ἰρίζοντας τινὰς οὐ δεῖ καὶ τινὰς ἐπιμίσγεσθαι δεῖ
 λήλους. περὶ δὲ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, ὅτι μὲν
 40 ἰν ὑπάρχειν μέχρι τινὸς πλῆθους, ἐκ ἀδελον· ἢ γὰρ

μόνον αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ τῶν πλησίον τισὶ δεῖ καὶ φοβερὸς
 εἶναι καὶ δύνασθαι βοηθεῖν, ὥσπερ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ
 θάλατταν. περὶ δὲ πλῆθος ἤδη καὶ μεγέθος τῆς δυνάμεως
 ταύτης πρὸς τὸν βίον ἀποσκεπτόν τῆς πόλεως· εἰ μὲν γὰρ
 ἡγεμονικὸν καὶ πολιτικὸν ζήσεται βίον, ἀναγκαῖον καὶ ταύ-
 την τὴν δύναμιν ὑπάρχειν πρὸς τὰς πράξεις σύμμετρον.
 τὴν δὲ πολυανθρωπίαν τὴν γιγνομένην περὶ τὸν ναυτικὸν
 ὄχλον οὐκ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν· οὐθέν γὰρ
 αὐτὸς μέρος εἶναι δεῖ τῆς πόλεως. τὸ μὲν γὰρ ἐπιβατι-
 10 κὸν ἐλεύθερον καὶ τῶν πεζυόντων ἐστίν, ὃ κύριόν ἐστι καὶ
 κρατεῖ τῆς ναυτιλίας· πλῆθους δὲ ὑπάρχοντος περιόικων
 καὶ τῶν τὴν χώραν γεωργούντων, ἀφθονίαν ἀναγκαῖον εἶναι
 καὶ ναυτῶν. ὁρῶμεν δὲ καὶ τὸτο καὶ νῦν ὑπάρχον τισίν,
 οἷον τῇ πόλει τῶν Ἡρακλειωτῶν· πολλὰς γὰρ ἐκκληροῦσι
 15 τριήρεις κεκτημένοι τῷ μεγέθει πόλιν ἐτέρων ἐμμελεσέραν.

Περὶ μὲν οὖν χώρας καὶ λιμένων καὶ πόλεως καὶ
 θαλάττης καὶ περὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἔξω διωρισμένα
 τὸν τρόπον τούτον· περὶ δὲ τοῦ πολιτικῷ πλῆθους, τίνα μὲν
 ὅρον ὑπάρχειν χρή, πρότερον εἰπομεν, ποίους δὲ τινὰς τὴν
 7 φύσιν εἶναι δεῖ νῦν λέγωμεν. σχεδὸν δὲ κατανοήσειεν ἂν
 τις τούτο γε, βλέψας ἐπὶ τε τὰς πόλεις τὰς εὐδοκιμύσας
 τῶν Ἑλλήνων καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκημένην, ὡς διεῖλη-
 πται τοῖς ἔθνεσιν. τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἔθνη
 καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην θυμοῦ μὲν ἐστὶ πλῆρη, διανοίας
 25 δὲ ἐνδεέστερα καὶ τέχνης· διόπερ ἐλεύθερα μὲν διατελεῖ
 μᾶλλον, ἀπολίτευτα δὲ καὶ τῶν πλησίον ἄρχειν ἢ δυνά-
 μενα. τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν διανοητικὰ μὲν καὶ τεχνικὰ
 τὴν ψυχὴν, ἄθυμα δέ· διόπερ ἀρχόμενα καὶ δουλεύοντα
 διατελεῖ. τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος ὥσπερ μεσούει κατὰ
 30 τὴν φύσιν, οὕτως ἀμφοῖν μετέχει· καὶ γὰρ ἐνθυμον καὶ
 διανοητικόν ἐστιν· διόπερ ἐλεύθερόν τε διατελεῖ καὶ βέλ-
 τιστα πολιτευόμενον καὶ δυνάμενον ἄρχειν πάντων, μιᾶς
 τυγχάνον πολιτείας. τὴν αὐτὴν δ' ἔχει διαφορὰν καὶ τὰ
 τῶν Ἑλλήνων ἔθνη καὶ πρὸς ἄλληλα· τὰ μὲν γὰρ ἔχει
 35 τὴν φύσιν μονόκωλον, τὰ δὲ εὖ τε κέκρται πρὸς ἀμφο-
 τέρας τὰς δυνάμεις ταύτας. φανερόν τοίνυν ὅτι δεῖ δια-
 νοητικὸς τε εἶναι καὶ θυμοειδὲς τὴν φύσιν τὸς μέλλοντας
 εὐαγώγους ἔσσεσθαι τῷ νομοθέτῃ πρὸς τὴν ἀρετήν. ὅπερ γὰρ
 φασὶ τινες δεῖν ὑπάρχειν τοῖς φύλαξι, τὸ φιλητικὸν μὲν
 40 εἶναι τῶν γνωρίμων, πρὸς δὲ τὴν ἀγνώτατον ἀγρίαν, ὃ θυμὸς
 ἐστὶν ὁ ποιῶν τὸ φιλητικόν· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς

τυγχάνει S². || 12. εὐνομήναις S²V². || 21. πολέμους codices. || 24. ἀλλὰ] ἀλλ' εἰ S²V². || 30. ἣν I²V². || τοιαύτην I². ||
 δὴ καὶ I²S²V².

τέτ S². || πλησίον I². || 14. Ἡρακλειωτῶν S²V². || 17. διωρισμένους S²V².

δύναμις ἢ φιλιῦμεν. σημεῖον δέ· πρὸς γὰρ τοὺς συνήθεις καὶ φίλους ὁ θυμὸς αἵρεται μᾶλλον ἢ πρὸς τὸς ἀγνώτας, ὀλιγωρεῖσθαι νομίσας. διὸ καὶ Ἀρχιλόχος προσηκόντως τοῖς φίλοις ἐγκαλῶν διαλέγεται πρὸς τὸν θυμόν·

οὐ γὰρ δὴ περὶ φίλων ἀπάγχεο.

καὶ τὸ ἄρχον δὲ καὶ τὸ ἐλευθέρον ἀπὸ τῆς δυνάμεως ταύτης ὑπάρχει πᾶσιν· ἀρχικὸν γὰρ καὶ ἀήττητον ὁ θυμὸς. ὁ καλῶς δ' ἔχει λέγειν χαλεπὸς εἶναι πρὸς τὸς ἀγνώτας· πρὸς ὅθεν γὰρ εἶναι χρὴ τοῦτον, ὅδ' εἰσὶν οἱ μεγάλῳψυχοι τὴν φύσιν ἄγριοι, πλὴν πρὸς τὸς ἀδικούντας. τὺτο δὲ 10 μᾶλλον ἔτι πρὸς τοὺς συνήθεις πάσχουσιν, ὅπερ εἴρηται πρότερον, ἂν ἀδικεῖσθαι νομίσωσιν. καὶ τοῦτο συμβαίνει κατὰ λόγον· παρ' οἷς γὰρ ὀφείλεσθαι δεῖν τὴν εὐεργεσίαν ὑπολαμβάνουσιν, πρὸς τῷ βλάβει καὶ ταύτης ἀποφερεῖσθαι νομίζουσιν. ὅθεν εἴρηται "χαλεποὶ γὰρ πόλεμοι ἀδελφῶν" 15 καὶ "οἷ τοι πέρα ζέφζαντες, οἱ δὲ καὶ πέρα μισῶσιν."

Περὶ μὲν ὅν τῶν πολιτευομένων, πόσους τε ὑπάρχειν δεῖ καὶ ποίους τινὰς τὴν φύσιν, ἔτι δὲ τὴν χώραν πόσῃν τέ τινα καὶ ποίαν τινά, διωρίσται σχεδόν· οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν δεῖ ζητεῖν διὰ τε τῶν λόγων καὶ τῶν 20 θιγυνομένων διὰ τῆς αἰσθήσεως. ἐπεὶ δ' ὥσπερ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ φύσιν συνεσῶτων ὁ ταῦτά ἐστι μόρια τῆς ὅλης συστάσεως, ὧν ἄνευ τὸ ὅλον ἢ ἂν εἴη, ὁ δὴλον ὡς ὕδὲ πόλεως μέρη θετέον ὅσα ταῖς πόλεσιν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν, ὅδ' ἄλλης κοινωνίας ὑδεμιάς, ἐξ ἧς ἔν τι τὸ γένος. ἐν γὰρ 25 τι καὶ κοινὸν εἶναι δεῖ καὶ ταῦτὸ τοῖς κοινωνοῖς, ἂν τε ἴσον ἂν τε ἄνισον μεταλαμβάνουσιν, οἷον εἴτε τροφή τὴν ἐξ ἴσου εἴτε χώρας πλῆθος εἴτ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐστίν. ὅταν δ' ἢ τὸ μὲν τότε ἔνεκεν τὸ δ' ἔνεκεν, ὅθεν ἔν γε τότε τοῖς κοινὸν ἀλλ' ἢ τῷ μὲν ποιῆσαι τῷ δὲ λαβεῖν· λέγω δ' οἷον 30 ὁργάνῳ τε παντὶ πρὸς τὸ γιγνόμενον ἔργον καὶ τοῖς δημιουργοῖς· οἰκία γὰρ πρὸς οἰκοδόμον ὅθεν ἐστὶν ὃ γίνεται κοινόν, ἀλλ' ἐστὶ τῆς οἰκίας χάριν ἢ τῶν οἰκοδόμων τέχνη. διὸ κτήσεως μὲν δεῖ ταῖς πόλεσιν, ὅθεν δ' ἐστὶν ἢ κτήσις μέρος τῆς πόλεως. πολλὰ δ' ἐμψυχα μέρη τῆς κτήσεως ἐστίν. ἢ δὲ 35 πόλις κοινωνία τίς ἐστι τῶν ὁμοίων, ἔνεκεν δὲ ζωῆς τῆς ἐνδεχομένης ἀρίστης. ἐπεὶ δ' ἐστὶν εὐδαιμονία τὸ ἀριστον, αὕτη δὲ ἀρετῆς ἐνέργεια καὶ χρῆσις τις τέλειος, συμβέβηκε δὲ ὥτως ὥστε τὸς μὲν ἐνδέχεσθαι μετέχειν αὐτῆς, τὸς δὲ μικρὸν ἢ μηδέν, ὁ δὴλον ὡς τὸ αἷτιον τῷ γίνεσθαι πόλεως εἶδη καὶ 40 διαφορὰς καὶ πολιτείας πλείους· ἄλλον γὰρ τρόπον καὶ δι'

ἄλλων ἕκαστοι τὺτο θηρεύοντες τὸς τε βίος ἐτέρας πρὸς καὶ τὰς πολιτείας. ἐπισκεπτόν δὲ καὶ πόσα ταῦτά ἐστι ἄνευ πόλις ἢ ἂν εἴη· καὶ γὰρ ἂν λέγομεν εἶναι μέρη 5 λεως, ἐν τούτοις ἂν εἴη ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. ληπτὸν π τῶν ἔργων τὸν ἀριθμόν· ἐκ τούτων γὰρ ἔσαι δὴλον. π μὲν ὅν ὑπάρχειν δεῖ τροφήν, ἔπειτα τέχνας (ταλλὰν ὁργάνων δεῖται τὸ ζῆν), τρίτον δὲ ὅπλα (τὸς γὰρ κτε τας ἀναγκαῖον καὶ ἐν αὐτοῖς ἔχειν ὅπλα πρὸς τι τῇ 10 χῆν, τῶν ἀπειθούτων χάριν, καὶ πρὸς τὸς ἐξωθεν ἀ ἐπιχειρῶντας), ἔτι χρημάτων τινὰ εὐπορίαν, ὅπως ἔχ καὶ πρὸς τὰς καθ' αὐτὰς χρεῖας καὶ πρὸς πολεμίας, π πτον δὲ καὶ πρῶτον τὴν περὶ τὸ θεῖον ἐπιμέλειαν, π π σιν ἱερατείαν, ἔκτον δὲ τὸν ἀριθμὸν καὶ πάντων ἀνεη τατον κρίσιν περὶ τῶν συμφερόντων καὶ τῶν δικαίω : 15 πρὸς ἀλλήλους. τὰ μὲν ὅν ἔργα ταῦτ' ἐστὶν ὡν δεῖται π πόλις ὡς εἰπεῖν. ἢ γὰρ πόλις πλῆθος ἐστὶν οὐ τὸ τῇ ἀλλὰ πρὸς ζωὴν αὐτάρκες, ὡς φασκέν· ἐὰν δὲ π π χάνῃ τούτων ἐκλείπον, ἀδύνατον ἀπλῶς αὐτάρκη π π νωνίαν εἶναι ταύτην. ἀνάγκη τοίνυν κατὰ τὰς ἡμέ τας 20 ταύτας συνεσθῆναι πόλιν. δεῖ ἄρα γεωργῶν τ' ἔσθαι π θος, οἱ παρασκευάσουσι τὴν τροφήν, καὶ τεχνίτας, π μάχιμον, καὶ τὸ εὐπορον, καὶ ἱερεῖς, καὶ κηπὶ π ἀναγκαῖων καὶ συμφερόντων.

Διωρισμένων δὲ τούτων λοιπὸν σκέψασθαι τίς π αἰ κοινωνητέον πάντων τούτων (ἐνδέχεται γὰρ τὸς αὐτὰς 25 τας εἶναι καὶ γεωργὸς καὶ τεχνίτας καὶ τὸς βλάπτει καὶ δικάζοντας) ἢ καθ' ἕκαστον ἔργον τῶν εἰρημονη δὲ ὑποθετέον, ἢ τὰ μὲν ἴδια τὰ δὲ κοινὰ τούτων ἔσθαι ἐστίν. ἢ ἐν πάσῃ δὲ τῷτο πολιτεία. καθάπερ γὰρ ἐπ ἐνδέχεται καὶ πάντας κοινωνεῖν πάντων, καὶ μὴ τὰς 30 πάντων ἀλλὰ τινὰς τινῶν. ταῦτα γὰρ καὶ πρὸς τὰς πολιτείας ἐτέρας· ἐν μὲν γὰρ ταῖς δημοκρατίαις μέτρη πάντες πάντων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις τούτων π δὲ τυγχάνομεν σκοπῶντες περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας π δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἢ πόλις ἂν εἴη μάλιστα· εὐδαιμονία, π εὐδαιμονίαν ὅτι χωρὶς ἀρετῆς ἀδύνατον ὑπάρχειν π 35 πρότερον, φανερόν ἐκ τούτων ὡς ἐν τῇ κάλλιστα πρὸς μὲν πόλει καὶ τῇ κερκτημένη δικαίως ἀνδρας ἀπλῶς π μὴ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτε βάνουσον βίον ἔτ' ἀγαπᾷ ζῆν τοὺς πολίτας· ἀγεννὴς γὰρ ὁ τοιούτος βίος π π ἀρετὴν ὑπεναντίος. ὅδὲ δὴ γεωργὸς εἶναι τοὺς μάλισ

3. ἀρχιλόχος S⁴V¹. || 5. ἀπάγχεο S⁴V¹. || 14. ταύτας S⁴V¹. || 18. δὲ τε I¹. || 22. ταῦτα V¹. || 25. ἐξ, I¹V¹. || 26. I¹. || 35. κτίσεως V¹.

20. γεωργόν S¹. || 21. παρασκευάζουσι S⁴V¹. || 26. καὶ δὲ τεχνίτας S⁴V¹. || 35. ἂν εἴη] ἀπὸ S⁴, ἀπὸ εἴη V¹.

· δεῖ γὰρ σχολῆς καὶ πρὸς τὴν γένεσιν τῆς ἀρετῆς
 τὰς πράξεις τὰς πολιτικάς. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ πο-
 καὶ τὸ βουλευόμενον περὶ τῶν συμφερόντων καὶ
 ἐπὶ τῶν δικαίων ἐνυπάρχει καὶ μέρη φαίνεται τῆς
 μάλισα ὄντα, πότερον ἕτερα καὶ ταῦτα θετόν ἢ
 τοῖς ἀποδοτέον ἀμφω; φανερόν δὲ καὶ τῆτο, διότι
 μὲν τινὰ τοῖς αὐτοῖς, τρόπον δὲ τινὰ καὶ ἑτέροις.
 γὰρ ἑτέρας ἀκμῆς ἑκάτερον τῶν ἔργων, καὶ τὸ μὲν
 βροντήσεως τὸ δὲ δυνάμεως, ἑτέροις· ἢ δὲ τῶν ἀδι-
 ζῇ τὸς δυνάμενους βιάζεσθαι καὶ κωλύειν, τούτους
 ἀρχομένους αἰεὶ ταύτῃ δὲ τοῖς αὐτοῖς· οἱ γὰρ τῶν
 εὐριοὶ καὶ μένειν ἢ μὴ μένειν κύριοι τὴν πολιτείαν.
 τοίνυν τοῖς αὐτοῖς μὲν ἀμφοτέροις ἀποδιδόναι τὴν
 αὐτήν, μὴ ἅμα δέ, ἀλλ' ὥσπερ πέφυκεν ἡ
 αἰς ἐν νεωτέροις, ἢ δὲ φρόνησις ἐν πρεσβυτέροις
 ὡς ἀμφοῖν νεμεμῆσθαι συμφέρει καὶ δίκαιον
 γὰρ αὕτη ἡ διαίρεσις τὸ κατ' ἀξίαν. ἀλλὰ
 τὰς κτήσεις δεῖ εἶναι περὶ τύχης· ἀναγκαῖον γὰρ
 ὑπάρχειν τοῖς πολίταις, πολῖται δὲ ἔσσι. τὸ γὰρ
 ἐν ἐμπετέχει τῆς πόλεως, ἐδ' ἄλλο ὕθεν γένος ὁ
 ἀρετῆς δημιουργόν ἐστιν. τῆτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ὑπο-
 τὸ μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν μετὰ
 τῆς, εὐδαίμονα δὲ πόλιν ἢ ἐκ μέρους τι βλέψαι-
 λῆγειν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς πάντας τὰς πολίτας. φα-
 καὶ ὅτι δεῖ τὰς κτήσεις εἶναι τύχης, εἴπερ ἀναγ-
 ναι τὸς γεωργὸς δούλους ἢ βαρβάρους ἢ περιόικους.
 δ' ἐκ τῶν καταριθμηθέντων τὸ τῶν ἱερέων γένος.
 δὲ καὶ ἡ τέτων τάξις. ἔτε γὰρ γεωργὸν ἔτε βα-
 ἱερέα καταστατέον· ὑπὸ γὰρ τῶν πολιτῶν πρέπει
 τὸς θεός· ἐπεὶ δὲ διήρηται τὸ πολιτικὸν εἰς δύο
 ἔστι ἐπὶ τὸ τε ὀπλιτικὸν καὶ τὸ βουλευτικόν, πρέπει
 τε θεραπεῖαν ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς καὶ τὴν ἀνάπαυ-
 ῖν περὶ αὐτὸς τὸς διὰ τὸν χρόνον ἀπειρηκότας, τῶ-
 εἴη ταῖς ἱερωσύναις ἀποδοτέον. ὧν μὲν τοίνυν ἀνευ
 συνίσταται, καὶ ὅσα μέρη πόλεως, εἴρηται. γεωρ-
 γὰρ καὶ τεχνῖται καὶ πᾶν τὸ θητικὸν ἀναγκαῖον
 ἰν ταῖς πόλεσιν, μέρη δὲ τῆς πόλεως τὸ τε ὀπλι-
 εἰ βουλευτικόν. καὶ κεχωρίζαι δὴ τέτων ἕκαστον,
 αἰεὶ, τὸ δὲ κατὰ μέρος.
 οἷε δ' ἐν νῦν ὕδὲ νεωστὶ τῆτ' εἶναι γνώριμον τοῖς περὶ
 φιλοσοφῶσιν, ὅτι δεῖ διηρῆσθαι χωρὶς κατὰ γένη

τὴν πόλιν καὶ τὸ τε μάχιμον ἕτερον εἶναι καὶ τὸ γεωρ-
 γόν· ἐν Αἰγύπτῳ τε γὰρ ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον ἔτι καὶ
 νῦν, τὰ τε περὶ τὴν Κρήτην, τὰ μὲν οὖν περὶ Αἴγυπτον
 Σεσωστριος, ὡς φασίν, ἔτω νομοθετήσαντος, Μίνω δὲ τὰ
 περὶ Κρήτην. ἀρχαία δ' εἴοικεν εἶναι καὶ τῶν συσσιτίων ἡ
 τάξις, τὰ μὲν περὶ Κρήτην γενόμενα περὶ τὴν Μίνω βα-
 σιλείαν, τὰ δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν πολλῶν παλαιότερα τέ-
 των. φασὶ γὰρ οἱ λόγιοι τῶν ἐκεῖ κατοικούντων Ἰταλὸν
 τινὰ γενέσθαι βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας, ἀφ' ἧς τὸ τε ὄνομα
 μεταβαλόντας Ἰταλοὺς ἀντ' Οἰνωτρῶν κληθῆναι καὶ τὴν
 ἀκτὴν ταύτην τῆς Εὐρώπης Ἰταλίαν ὄνομα λαβεῖν, ὅση
 τετύχηκεν ἐντὸς ἔσα τῷ κόλπου τῷ Σκυλλητικῷ καὶ τοῦ
 Λαμνητικοῦ· ἀπέχει γὰρ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων ὁδὸν ἡμι-
 σείας ἡμέρας. τῆτον δὲ λέγουσι τὸν Ἰταλὸν νομάδας τοὺς
 Οἰνωτρὸς ὄντας ποιῆσαι γεωργούς, καὶ νόμους ἄλλους τε
 αὐτοῖς θέσθαι καὶ τὰ συστήματα καταστήσαι πρῶτον. διὸ
 καὶ νῦν ἔτι τῶν ἀπ' ἐκείνων τινὲς χρώνται τοῖς συσσιτίοις
 καὶ τῶν νόμων ἐνόιοις. ὥκουσι δὲ τὸ μὲν πρὸς τὴν Τυρρη-
 νίαν Ὀπικοὶ καὶ πρότερον καὶ νῦν καλλύμενοι τὴν ἐκωνυ-
 μίαν Αὐσονες, τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν καὶ τὸν Ἰόνιον
 Χῶνες, τὴν καλουμένην Σύρτιν· ἦσαν δὲ καὶ οἱ Χῶνες
 Οἰνωτροὶ τὸ γένος. ἡ μὲν ἔν τῶν συσσιτίων τάξις ἐντεῦθεν
 γέγονε πρῶτον, ὃ δὲ χωρισμὸς ὁ κατὰ γένος τῆ πολιτικῆς
 πλήθους ἐξ Αἰγύπτου· πολὺ γὰρ ὑπερτείνει τοῖς χρόνοις τὴν
 Μίνω βασιλείαν ἢ Σεσωστριος. σχεδὸν μὲν οὖν καὶ τὰ
 ἄλλα δεῖ νομίζειν εὐρησθαι πολλάκις ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ,
 μᾶλλον δ' ἀπειράκις· τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα τὴν χρεῖαν
 διδάσκειν εἰκὸς αὐτήν, τὰ δ' εἰς εὐσχημοσύνην καὶ περιε-
 σίαν ὑπαρχόντων ἤδη τέτων εὐλογον λαμβάνειν τὴν αὐξή-
 σιν. ὥς τε καὶ τὰ περὶ τὰς πολιτείας οἰεσθαι δεῖ τὸν αὐτὸν
 ἔχειν τρόπον. ὅτι δὲ πάντα ἀρχαῖα, σημεῖον τὰ περὶ
 Αἴγυπτον ἐστίν· ἔτσι γὰρ ἀρχαιοτάτοι μὲν δοκοῦσιν εἶναι,
 νόμων δὲ τετυχῆκασιν καὶ τάξεως πολιτικῆς. διὸ δεῖ τοῖς
 μὲν εἰρημένους ἱκανῶς χρῆσθαι, τὰ δὲ παραλειμμένα
 πειρᾶσθαι ζητεῖν.

Ὅτι μὲν οὖν δεῖ τὴν χώραν εἶναι τῶν ὅπλα κεκτη-
 μένων καὶ τῶν τῆς πολιτείας μετεχόντων, εἴρηται πρότε-
 ρον, καὶ διότι τὸς γεωργῶντας αὐτῶν ἑτέρας εἶναι δεῖ καὶ
 πόσην τινὰ χρῆν καὶ ποίαν εἶναι τὴν χώραν· περὶ δὲ τῆς
 διανομῆς καὶ τῶν γεωργόντων, τίνας καὶ ποίους εἶναι χρῆν,
 λεκτέον πρῶτον, ἐπειδὴ οὔτε κοινὴν φάμεν εἶναι δεῖν τὴν

τὸς αὐτὴς codices. || 16. ἐστίν — 17. εἶναι] malim εἶναι — ἐστίν. || 18. εἶναι om I¹V¹. || 27. ἱερῶν I¹V¹. || 33. τίνας] τυτοῖς I¹.
 τε om S¹V¹. || 8. λόγοι S¹. || 10. μεταβαλλόντας S¹. || 20. αἰσονες V¹. || 21. χῶνες I¹, χῶνες S¹V¹. || Σίρην Hoy-
 χῶνες I¹S¹V¹. || 25. μήτου S¹. || 31. ἔτε V¹. || 39. καὶ om S¹V¹.

κτῆσιν, ὥσπερ τινὲς εἰρήκασιν, ἀλλὰ τῇ χρήσει φιλικῶς
 γινομένην κοινήν, ἣτ' ἀπορεῖν ἕνεκα τῶν πολιτῶν τροφῆς.
 περὶ συσσιτίων τε συνδοκεῖ πᾶσι χρήσιμον εἶναι ταῖς εὖ
 κατασκευασμέναις πόλεσιν ὑπάρχειν· δι' ἣν δ' αἰτίαν συν-
 δοκεῖ καὶ ἡμῖν, ὕστερον ἐροῦμεν. δεῖ δὲ τούτων κοινωνεῖν
 πάντας τὰς πολίτας, οὐ βᾶδιον δὲ τὰς ἀπόρους ἀπὸ τῶν
 ἰδίων τε εἰσφέρειν τὸ συντεταγμένον καὶ διοικεῖν τὴν ἄλ-
 λην οἰκίαν. ἔτι δὲ τὰ πρὸς τὰς θεοὺς δαπανήματα κοινὰ
 πάσης τῆς πόλεως ἐστίν. ἀναγκαῖον τοίνυν εἰς δύο μέρη
 διηρῆσθαι τὴν χώραν, καὶ τὴν μὲν εἶναι κοινήν τὴν δὲ τῶν
 ἰδιωτῶν, καὶ τῶν ἐκατέραν διηρῆσθαι δίχα πάλιν, τῆς
 μὲν κοινῆς τὸ μὲν ἕτερον μέρος εἰς τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς
 λειτουργίας, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν τῶν συσσιτίων δαπάνην,
 τῆς δὲ τῶν ἰδιωτῶν τὸ ἕτερον μέρος τὸ πρὸς τὰς ἐσχά-
 τιάς, ἕτερον δὲ τὸ πρὸς τὴν πόλιν, ἵνα δύο κλήρων ἐκάστω
 νεμηθέντων ἀμφοτέρων τῶν τόπων πάντες μετέχωσιν· τό-
 τε γὰρ ἴσον ἔστω ἔχει καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρὸς τοὺς
 ἀσυγγεῖτονας πολέμους ὁμονοητικώτερον. ὅπου γὰρ μὴ τῶτον
 ἔχει τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀλιγῶρσιν τῆς πρὸς τὰς ὁμόρους
 ἔχθρας, οἱ δὲ λίαν φροντίζουσι καὶ παρὰ τὸ καλόν. διὸ
 παρ' ἐνίοις νόμος ἐστὶ τὰς γειννιώντας τοῖς ὁμόροις μὴ συμ-
 μετέχειν βουλῆς τῶν πρὸς αὐτοὺς πολέμων, ὡς διὰ τὸ ἴδιον
 ἢ ἂν δυναμένους βυλεύσασθαι καλῶς. τὴν μὲν ἔν τῃ χώρᾳ
 ἀνάγκη διηρῆσθαι τὸν τρόπον τῶτον διὰ τὰς προειρημένας
 αἰτίας· τοὺς δὲ γεωργήσοντας μάλιστα μὲν, εἰ δεῖ κατ'
 εὐχὴν, δούλους εἶναι, μήτε ὁμοφύλων πάντων μήτε θυ-
 μοειδῶν (ἔτι γὰρ ἂν πρὸς τε τὴν ἐργασίαν εἶεν χρήσιμοι
 καὶ πρὸς τὸ μηδὲν νεωτερίζειν ἀσφαλεῖς), δεύτερον δὲ
 βαρβάρους περιοίκους παραπλησίους τοῖς εἰρημένους τὴν φύ-
 σιν. τῶν δὲ τὰς μὲν ἰδίους ἐν τοῖς ἰδίοις εἶναι τῶν κε-
 κτημένων τὰς ὑσίας, τὰς δ' ἐπὶ τῇ κοινῇ γῇ κοινὰς. τίνα
 δὲ δεῖ τρόπον χρῆσθαι δούλοις, καὶ διότι βέλτιον πᾶσι τοῖς
 δούλοις ἄθλον προκεῖσθαι τὴν ἐλευθερίαν, ὕστερον ἐροῦμεν.
 11 Τὴν δὲ πόλιν ὅτι μὲν δεῖ κοινήν εἶναι τῆς ἡπείρου τε
 καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς χώρας ἀπάσης ὁμοίως ἐκ τῶν
 ἐνδεχομένων, εἴρηται πρότερον· αὐτῆς δὲ πρὸς αὐτὴν εἶναι
 τὴν θέσιν εὐχεσθαι δεῖ κατατυγχάνειν πρὸς τέτταρα βλέ-
 ποντας, πρῶτον μὲν, ὡς ἀναγκαῖον, πρὸς ὑγίειαν. αἱ τε
 γὰρ πρὸς ἑω τὴν ἐγκλισιν ἔχουσιν καὶ πρὸς τὰ πνεύματα
 τὰ πνέοντα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ὑγιεινότεραι, δεύτερον δὲ
 40 κατὰ βορέαν· εὐχειμέροι γὰρ αὗται μᾶλλον. τῶν δὲ λοι-
 πῶν πρὸς τε τὰς πολιτικὰς πράξεις καὶ πολεμικὰς
 ἔχειν. πρὸς μὲν οὖν τὰς πολεμικὰς αὐτοῖς μὲν εἰ
 εἶναι χρή, τοῖς δ' ἐναντίοις δυσπρόσοδον καὶ δυσπερὶ
 ὑδάτων τε καὶ ναμάτων μάλιστα μὲν ὑπάρχειν ἰ-
 οκτεῖον· εἰ δὲ μή, τὸτο γ' εὖρηται διὰ τῆ κατασκευῆς
 ὑποδοχὰς ὁμβρίοις ὑδασιν ἀφθόνοους καὶ μεγάλας,
 μηδέποτε ὑπολείπειν εἰργομένους τῆς χώρας διὰ τὴν
 ἐπεὶ δὲ δεῖ περὶ ὑγείας φροντίζειν τῶν ἐνοικούντων,
 δ' ἐστὶν ἐν τῷ κεῖσθαι τὸν τόπον ἐν τε τοιαύτῳ καὶ
 τοιούτῳ καλῶς, δεύτερον δὲ ὑδασιν ὑγιεινοῖς χρῆσθαι
 τῆς τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν μὴ παρεργῶς. οἱς γὰρ ἐν
 χρώμαθα πρὸς τὸ σῶμα καὶ πλείστας, ταῦτα πλεῖ-
 συμβάλλεται πρὸς τὴν ὑγίειαν· ἡ δὲ τῶν ὑδάτων
 πνεύματος δύναμις τοιαύτην ἔχει τὴν φύσιν. ἀπὸ
 ταῖς εὖ φρονέουσιν δεῖ διωρίσθαι πόλεις, ἢ μὴ
 ὅμοια μὴτ' ἀφθονία τῶν ἢ ναμάτων, χωρὶς τὰ
 τροφὴν ὑδάτα καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄλλην χρείαν. τῇ
 τόπων τῶν ἐρυμνῶν, ἢ πάσαις ὁμοίως ἔχει τὸ συμφέ-
 ταῖς πολιτείαις· οἷον ἀκρόπολιν ὀλιγαρχικὴν καὶ κοι-
 νόν, δημοκρατικὴν δ' ὁμαλότης, ἀριστοκρατικὴν δ' ἰσχυ-
 ἀλλὰ μᾶλλον ἰσχυροὶ τόποι πλείους. ἡ δὲ τῶν ἰσχυ-
 σεων διάβσεις ἡδίων μὲν νομίζεται καὶ χρησιμώτε-
 τὰς ἄλλας πράξεις, ἂν εὐτομος ἦ καὶ κατὰ τὸν πο-
 καὶ τὸν Ἰπποδάμειον τρόπον, πρὸς δὲ τὰς τιμὰς
 ἀσφαλείας τὴν ἀντιτίον, ὡς εἶχον κατὰ τὸν ἀρχαῖον
 δυσέχθος γὰρ ἐκείνη τοῖς ξενικοῖς καὶ δυσεξετάστοις
 ἐπιτιθεμένοις. διὸ δεῖ τῶν ἀμφοτέρων μετέχειν
 ταῖς γὰρ, ἂν τις ἔτι κατασκευάζῃ καθάπερ ἐν τῇ
 γοῖς ἃς καλῶσι τινες τῶν ἀμπελών συστάδας) καὶ τὴν
 ὅλην μὴ ποιεῖν πόλιν εὐτομον, κατὰ μέρη δὲ καὶ ἐν
 οὕτῳ γὰρ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ κόσμον ἔχει πλεονέ-
 περὶ δὲ τειχῶν, οἱ μὴ φάσκοντες δεῖν ἔχειν τὰς τει-
 τῆς ἀντιποιεμένης πόλεως λίαν ἀρχαίως ὑπολαμβάνειν
 καὶ ταῦθ' ὁρῶντες ἐλεγχόμενας ἐργῶ τὰς ἐκείνης πλε-
 35 πισταμένας. ἔτι δὲ πρὸς μὲν τοὺς ὁμοίους καὶ μὴ τῶν
 πλεῖσθαι διαφέροντας ἢ καλὸν τὸ πειρᾶσθαι τῶν
 τῆς τῶν τειχῶν ἐρυμνότητος· ἐπεὶ δὲ καὶ συμβαίνει
 ἐνδέχεται πλείω τὴν ὑπεροχὴν γίνεσθαι τῶν ἐπὶ τῇ
 τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀλίγοις ἀρετῆς, εἰ δὲ
 40 ζεσθαι καὶ μὴ πάσχειν κακῶς μηδὲ ὑβρίζεσθαι, ὡς
 ἀσφαλεστέην ἐρυμνότητα τῶν τειχῶν οἰστέον ὡς πλε-

19. τὴν et 20. ἔχθραν S²V². || 30. τῶν] ἰδίους τῶν I²V². || 34. τε] τὰς S²V². || 38. αἱ τε] αἱτε I²S². || 39. ἐν τῇ τῇ S²V².

6. ὁμβρίους I²V². || ὑδατος I². || 13. τὴν om I². || 17. δὲ] δὲ τῶν V². || 18. ὁμοίους S². || 24. ἱπποδάμειον I²V².

ην, ἄλλως τε καὶ νῦν εὐρημένων τῶν περὶ τὰ
 ἡ μὴ μηχανὰς εἰς ἀκρίβειαν πρὸς τὰς πολιорκίας.
 ἂρ τὸ τείχη μὴ περιβάλλειν ταῖς πόλεσιν ἀξίων
 τὴν χώραν εὐέμβολον ζητεῖν καὶ περιαιρεῖν τοὺς
 ὅπως· ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς οἰκήσεσι ταῖς ἰδίαις μὴ
 λειν τοίχους ὡς ἀνάνδρων ἐσομένων τῶν κατοικούν-
 λα μὴν ὕδὲ τῷ γε δεῖ λανθάνειν, ὅτι τοῖς μὲν
 ἡμένοις τείχη περὶ τὴν πόλιν ἔξεστιν ἀμφοτέρως
 ταῖς πόλεσιν, καὶ ὡς ἐχούσαις τείχη καὶ ὡς μὴ
 ταῖς δὲ μὴ κεκτημέναις ἔκ ἔξεστιν. εἰ δὴ τῶτον
 τρόπον, ἔχ ὅτι τείχη μόνον περιβλητέον, ἀλλὰ
 ὦν ἐπιμελητέον, ὅπως καὶ πρὸς κόσμον ἔχῃ τῇ
 ἰεπόντως καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας, τὰς τε
 καὶ τὰς νῦν ἐπεξευρημένας. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἐπι-
 σ ἐπιμελές ἐστι δι' ὧν τρόπων πλεονεκτήσουσιν, ἔτω
 εὐρηται τὰ δὲ δεῖ ζητεῖν καὶ φιλοσοφεῖν καὶ τὰς
 μένους· ἀρχὴν γὰρ ὕδ' ἐπιχειρῶσιν ἐπιτίθεσθαι τοῖς
 κευασμένοις.

εἰ δὲ δεῖ τὸ μὲν πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐν συσσι-
 γανενεμῆσθαι, τὰ δὲ τείχη διειληφθῆαι φυλακτῆ-
 πύργοις κατὰ τόπους ἐπικαίρους, δῆλον ὡς αὐτὰ
 ῖται παρασκευάζειν ἕνια τῶν συσσιτίων ἐν τέτοις
 λακτηρίοις. καὶ ταῦτα μὲν δὴ τῶτον ἂν τις δια-
 ε τὸν τρόπον, τὰς δὲ τοῖς θεοῖς ἀποδομένας οἰκή-

τὰ κυριώτατα τῶν ἀρχείων συσσίτια ἀρμόττει
 εἰτῆδεῖον τε ἔχειν καὶ τὸν αὐτόν, ὅσα μὴ τῶν
 νόμος ἀφορίζει χωρὶς ἢ τι μαντεῖον ἄλλο πυθό-
 εἴη δ' ἂν τοιῦτος ὁ τόπος ὅς τις ἐπιφάνειαν τε ἔχει
 τῆς ἀρετῆς θέσιν ἰκανῶς καὶ πρὸς τὰ γειννιῶντα
 πόλεως ἐρυμνοτέρως. πρέπει δ' ὑπὸ μὲν τοῦτον
 τοιαύτης ἀγορᾶς εἶναι κατασκευὴν οἶαν καὶ περὶ
 ἐν ὀνομαζουσιν, ἣν ἐλευθέραν καλοῦσιν. αὕτη δ'
 δεῖ καθαράν εἶναι τῶν ὠνίων πάντων, καὶ μήτε
 μῆτε γεωργὸν μῆτ' ἄλλον μηδὲνα τοῦτον παρα-
 μὴ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. εἴη δ' ἂν
 ὁ τόπος, εἰ καὶ τὰ γυμνάσια τῶν πρεσβυτέρων
 τάξιν ἐνταῦθα. πρέπει γὰρ διηρῆσθαι κατὰ τὰς
 καὶ τῶτον τὸν κόσμον, καὶ παρὰ μὲν τοῖς νεωτέ-
 οντάς τινας διατρίβειν, τὰς δὲ πρεσβυτέρους παρὰ
 ρσιν· ἡ γὰρ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν ἀρχόντων παρ-
 ισα ἐμποιεῖ τὴν ἀληθινὴν αἰδῶ καὶ τὸν τῶν ἐλευ-

θέρων φόβον. τὴν δὲ τῶν ὠνίων ἀγορὰν ἐτέραν τε δεῖ ταύ-
 τῆς εἶναι καὶ χωρὶς, ἔχουσιν τόπον εὐσυνάγωγον τοῖς τε
 ἀπὸ τῆς θαλάττης πεμπομένοις καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς χώρας
 πᾶσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ πλῆθος διαιρεῖται τῆς πόλεως εἰς ἱερεῖς,
 εἰς ἄρχοντας, πρέπει καὶ τῶν ἱερέων συσσίτια περὶ τὴν τῶν
 ἱερῶν οἰκοδομημάτων ἔχειν τὴν τάξιν. τῶν δ' ἀρχείων ὅσα
 περὶ τὰ συμβόλαια ποιεῖται τὴν ἐπιμέλειαν, περὶ τε γρα-
 φὰς δικῶν καὶ τὰς κλήσεις καὶ τὴν ἄλλην τὴν τοιαύτην
 διοίκησιν, ἔτι δὲ περὶ τὴν ἀγορανομίαν καὶ τὴν καλυμένην
 ἀσυνομίαν, πρὸς ἀγορᾷ μὲν δεῖ καὶ συνόδῳ τινὶ κοινῇ κα-
 τεσκευασθῆαι, τοῖς δ' ὁ περὶ τὴν ἀναγκαίαν ἀγορὰν ἐς
 τόπος· ἐνσχολάζειν μὲν γὰρ τὴν ἄνω τίθεμεν, ταύτην δὲ
 πρὸς τὰς ἀναγκαίας πράξεις. νενεμῆσθαι δὲ χρὴ τὴν εἰρη-
 μένην τάξιν καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν· καὶ γὰρ ἐκεῖ τοῖς
 ἀρχουσιν, ἔς καλῶσιν οἱ μὲν ὕλῳρς οἱ δὲ ἀγρονόμους, καὶ
 φυλακτῆρια καὶ συσσίτια πρὸς φυλακὴν ἀναγκαῖον ὑπάρ-
 χειν, ἔτι δὲ ἱερά κατὰ τὴν χώραν εἶναι νενεμῆμένα, τὰ
 μὲν θεοῖς τὰ δὲ ἥρωσιν. ἀλλὰ τὸ διατρίβειν νῦν ἀκριβο-
 λογημένος καὶ λέγοντας περὶ τῶν τοιούτων ἀργόν ἐστιν. οὐ
 γὰρ χαλεπόν ἐστι τὰ τοιαῦτα νοῆσαι, ἀλλὰ ποιῆσαι μάλ-
 λον· τὸ μὲν γὰρ λέγειν εὐχῆς ἔργον ἐστὶ τὸ δὲ συμβῆναι
 τύχης. διὸ περὶ μὲν τῶν τοιούτων τό γε ἐπὶ πλεῖον ἀφαι-
 σθω τὰ νῦν.

Περὶ δὲ τῆς πολιτείας αὐτῆς, ἐκ τίνων καὶ ἐκ πόων
 δεῖ συνεσθῆναι τὴν μέλλουσαν εἶσθαι πόλιν μακαρίαν καὶ
 πολιτεύεσθαι καλῶς, λεκτέον. ἐπεὶ δὲ δὴ ἐστὶν ἐν οἷς γί-
 γνεται τὸ εὖ πᾶσι, τέτοιον δ' ἐστὶν ἐν μὲν ἐν τῷ τὸν σκο-
 πὸν κείσθαι καὶ τὸ τέλος τῶν πράξεων ὀρθῶς, ἐν δὲ τὰς
 πρὸς τὸ τέλος φερέσας πράξεις εὐρίσκειν· ἐνδέχεται γὰρ
 ταῦτα καὶ διαφανεῖν ἀλλήλοις καὶ συμφανεῖν· ἐνίοτε γὰρ
 ὁ μὲν σκοπὸς ἔκκεται καλῶς, ἐν δὲ τῷ πράττειν τῷ τυ-
 χεῖν αὐτῷ διαμαρτάνουσιν· ἐνίοτε δὲ τῶν μὲν πρὸς τὸ τέλος
 πάντων ἐπιτυχάνουσιν, ἀλλὰ τὸ τέλος ἔθεντο φαῦλον·
 ὅτε δὲ ἑκατέρω διαμαρτάνουσιν, οἷον περὶ ἰατρικὴν· ἔτε γὰρ
 ποῶν τι δεῖ τὸ ὑγιαῖνον εἶναι σῶμα κρίνουν ἐνίοτε καλῶς,
 ἔτε πρὸς τὸν ὑποκείμενον αὐτοῖς ὅρον τυγχάνουσι τῶν ποιη-
 τικῶν· δεῖ δ' ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμαις ταῦτα ἀμ-
 φότερα κρατεῖσθαι, τὸ τέλος καὶ τὰς εἰς τὸ τέλος πράξεις.
 ὅτι μὲν οὖν τοῦ τ' εὖ ζῆν καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐφίενται
 πάντες, φανερόν. ἀλλὰ τέτων τοῖς μὲν ἐξυσία τυγχάνειν,
 τοῖς δὲ ὕ, διὰ τινὰ τύχην ἢ φύσιν· δεῖται γὰρ καὶ χο-

ἰ S¹V¹. || 5. ὁρὸς I¹V¹. || 14. περ om I¹. || 25. ἀρχαίων I¹S¹V¹.

κατασκευασθῆαι S¹V¹. || 13. μεμιμῆσθαι S¹V¹. || 15. ἀγρονόμους V¹. || 28. τῶν] τῶν ὀρθῶν S¹V¹. || 32. ἐνίοτε] ἐπὶ S¹V¹. ||
 καὶ κρίνουν S¹V¹.

ρηγίας τινὸς τὸ ζῆν καλῶς, τούτου δὲ ἐλάττωτος μὲν τοῖς ἄμεινον διακειμένοις, πλείονος δὲ τοῖς χειρόν. οἱ δ' εὐθὺς ἐκ ὁρθῶς ζητῶσι τὴν εὐδαιμονίαν, ἐξουσίας ὑπαρχούσης. ἐπεὶ δὲ τὸ προκειμένον ἐστὶ τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἰδεῖν, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἄρις ἂν πολιτεύοιτο πόλις, ἄριστα δ' ἂν πολι- 5 τεύοιτο καθ' ἣν εὐδαιμονεῖν μάλιστα ἐνδέχεται τὴν πόλιν, ὁῦλον ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν δεῖ, τί ἐστὶ, μὴ λαμβάνειν. φα- μὲν δὲ καὶ ἐν τοῖς ἡθικοῖς, εἴ τι τῶν λόγων ἐκείνων ὀφε- λος, ἐνέργειαν εἶναι καὶ χρῆσιν ἀρετῆς τελείαν, καὶ ταύ- την ἐκ ἐξ ὑποθέσεως ἀλλ' ἀπλῶς. λέγω δ' ἐξ ὑποθέσεως 10 τἀναγκαῖα, τὸ δ' ἀπλῶς τὸ καλῶς· οἷον τὰ περὶ τὰς δι- καίας πράξεις αἱ δίκαιαι τιμωρίαι καὶ κολάσεις ἀπ' ἀρε- τῆς μὲν εἰσιν, ἀναγκαῖαι δέ, καὶ τὸ καλῶς ἀναγκαῖως ἔχουσιν (αἰρετώτερον μὲν γὰρ μνηθεὶς δεῖσθαι τῶν τοιούτων μῆτε τὸν ἄνδρα μῆτε τὴν πόλιν), αἱ δ' ἐπὶ τὰς τιμὰς καὶ 15 τὰς εὐπορίας ἀπλῶς εἰσὶ κάλλιστα πράξεις. τὸ μὲν γὰρ ἕτερον κακοῦ τινὸς αἰρεσίς ἐστιν, αἱ τοιαῦται δὲ πράξεις τοῦναντίον· κατασκευαὶ γὰρ ἀγαθῶν εἰσὶ καὶ γεννήσεις. χρῆσταιτο δ' ἂν ὁ σπυδαῖος ἀνὴρ καὶ πενία καὶ νόσῳ καὶ ταῖς ἄλλαις τύχαις ταῖς φαύλαις καλῶς· ἀλλὰ τὸ μα- 20 κάριον ἐν τοῖς ἐναντίοις ἐστίν. καὶ γὰρ τῷτο διώριζαι κατὰ τοὺς ἡθικὺς λόγους, ὅτι τοιούτος ἐστὶν ὁ σπυδαῖος, ᾧ διὰ τὴν ἀρετὴν τὰ ἀγαθὰ ἐστὶ τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ. ὁῦλον δ' ὅτι καὶ τὰς χρήσεις ἀναγκαῖον σπυδαίας καὶ καλὰς εἶναι ταύτας ἀπλῶς. διὸ καὶ νομίζουσιν ἄνθρωποι τῆς εὐδαιμονίας αἷτια 25 τὰ ἐκτὸς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, ὥσπερ εἰ τῷ καθαρίζειν λαμ- πρὸν καὶ καλῶς αἰτιῶτο τὴν λύραν μᾶλλον τῆς τέχνης. ἀναγκαῖον τοῖνυν ἐκ τῶν εἰρημένων τὰ μὲν ὑπάρχειν, τὰ δὲ παρασκευάσαι τὸν νομοθέτην. διὸ κατ' εὐχὴν εὐχόμεθα τὴν τῆς πόλεως σύστασιν, ὣν ἡ τύχη κυρία· κυρίαν γὰρ 30 αὐτὴν ὑπάρχειν τίθεμεν· τὸ δὲ σπυδαῖαν εἶναι τὴν πόλιν ἔκτετι τύχης ἔργον, ἀλλ' ἐπιστήμης καὶ προαιρέσεως. ἀλλὰ μὴν σπυδαία πόλις ἐστὶ τῷ τοὺς πολίτας τὴν μετέχοντα τῆς πολιτείας εἶναι σπυδαῖος· ἡμῖν δὲ πάντες οἱ πολῖται μετέχουσιν τῆς πολιτείας. τῷτ' ἄρα σκεπτόν, πῶς ἀνὴρ γί- 35 νεται σπυδαῖος. καὶ γὰρ εἰ πάντας ἐνδέχεται σπυδαίους εἶναι, μὴ καθ' ἕκαστον δὲ τῶν πολιτῶν, ὥτως αἰρετώτερον· ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ καθ' ἕκαστον καὶ τὸ πάντας. ἀλλὰ μὴν ἀγαθοὶ γε καὶ σπυδαῖοι γίνονται διὰ τριῶν. τὰ τρία δὲ ταῦτά ἐστι φύσις ἔθος λόγος. καὶ γὰρ φύναι δεῖ πρῶτον, 40 οἷον ἄνθρωπον ἀλλὰ μὴ τῶν ἄλλων τι ζῶν, εἴτα καὶ ποιοῖν τινα τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. ἐνία τε ἔθεν ὀφελος

φύναι· τὰ γὰρ ἔθη μεταβαλεῖν ποιεῖ· ἔνια γὰρ ἰ τῆς φύσεως ἐπαμφοτερίζοντα διὰ τῶν ἔθων ἐπὶ τὸ καὶ τὸ βέλτιον. τὰ μὲν ἔν ἄλλα τῶν ζῶν μάλα τῇ φύσει ζῇ, μικρὰ δ' ἔνια καὶ τοῖς ἔθουσιν, ἀτὰρ 5 καὶ λόγῳ· μόνον γὰρ ἔχει λόγον. ὥστε δεῖ ταῦτι φωνεῖν ἀλλήλοις· πολλὰ γὰρ παρὰ τὴν ἐθισμόναι φύσιν πράττεσι διὰ τὸν λόγον, ἐὰν πεισθῶσιν ἄλλω βέλτιον. τὴν μὲν τοῖνυν φύσιν οἷως εἶναι δεῖ τὴν μ τας εὐχειρώτως ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ, διωρίσμεθα τὴ τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον ἡδὴ παιδείας· τὰ μὲν γὰρ ἔχ μανθάνει, τὰ δ' ἀκούοντες.

Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πολιτικὴ κοινωνία συνίσταται ἰ χόντων καὶ ἀρχομένων, τῷτο δὴ σκεπτόν, εἰ ἔτι δεῖ τοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους ἢ τοὺς ἐπὶ βίου· ὁῦλον γὰρ ὡς ἀκολουθεῖν δεῖται καὶ τὴν τι κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην. εἰ μὲν τοῖνυν εἴηται τι διαφέροντες ἄτεροι τῶν ἄλλων ὅσον τοὺς θεοὺς καὶ ἥρωας ἡγούμεθα τῶν ἀνθρώπων διαφέρειν, οὕτως 1 κατὰ τὸ σῶμα πολλὴν ἔχοντας ὑπερβολήν, οὕτως τὴν ψυχὴν, ὥστε ἀναμφισβήτητον εἶναι καὶ φατέ 2 ὑπεροχὴν τοῖς ἀρχομένοις τὴν τῶν ἀρχόντων, οὕτως βέλτιον αἰετὺς αὐτοὺς τὴν μὲν ἀρχεῖν τὴν δ' ἀρ καθάρπαξ. ἐπεὶ δὲ τῷτ' ἐὶ ῥάδιον λαβεῖν ὑδ' ἔστι ἡπ Ἰνδοῖς φησὶ Σκύλαξ εἶναι τὴν βασιλείαν τοῖνυν 3 ροντας τῶν ἀρχομένων, φανερόν ὅτι διὰ πολλὰ αἰ ἀναγκαῖον πάντας ὁμοίως κοινωνεῖν τῷ κατὰ μέγεθος καὶ ἀρχεσθαι. τό τε γὰρ ἴσον ταῦτόν τοις ἡμέτεροις χαλεπὸν μένειν τὴν πολιτείαν τὴν συνεστραμμένην 4 δίκαιον. μετὰ γὰρ τῶν ἀρχομένων ὑπάρχουσι πολλοὶ βουλόμενοι πάντες οἱ κατὰ τὴν χώραν· τοιοῦτοι 5 τὴν ἐν τῷ πολιτεύματι τὸ πλεῖθος ὥς εἶναι κρείττω των τοούτων, ἐν τι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. ἀλλὰ μὴν 6 δεῖ τὴν ἀρχοντας διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀναμφι 7 τητον. πῶς ἔν ταῦτ' ἔσται καὶ πῶς μετέξουσιν, δεῖ 8 σθαι τὸν νομοθέτην. εἰρηται δὲ πρότερον περὶ αὐτῆς ἰ φύσις δέδωκε τὴν αἵρεσιν, ποιήσασα αὐτῇ τῷ γένει 9 τὸν τὸ μὲν νεώτερον τὸ δὲ πρεσβύτερον, ὥν τὴν μὲν 10 χεσθαι πρέπει, τοῖς δ' ἀρχεῖν. ἀναγκαῖον δὲ πάλιν ἡλικίαν ἀρχόμενος, ὑδὲ νομίζει εἶναι κρείττω, οὕτως 11 καὶ μέλλων ἀντιλαμβάνειν τοῦτον τὸν ἥσαν, ἡλικί 12 τῆς ἰκνυμένης ἡλικίας. ἐστὶ μὲν ἄρα ὡς τὴν ἀρχεῖν 13 καὶ ἀρχεσθαι φατέον, ἔστι δὲ ὡς ἐτέρους, ὥστε μὴ

31. αὐτὴν om I²F². || 33. τῷτ' om S²F². || 41. εἴτα] οὕτω I²S²F².10. ἐξέχόμενα I². || 16. τὴν om S²F². || 36. αὐτὸ I²F².

γτιν ὡς τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον, ἔτι δ' ὡς ἑτέραν
 τε γὰρ μέλλοντα καλῶς ἄρχειν ἀρχθῆναι φασι
 ν. ἔστι δ' ἀρχή, καθάπερ ἐν τοῖς πρώτοις εἰρη-
 , ἢ μὲν τῷ ἄρχοντος χάριν, ἢ δὲ τῷ ἀρχομένῳ.
 τὴν μὲν δεσποτικὴν εἶναι φάμεν, τὴν δὲ τῶν
 διαφέρει δ' ἕνα τῶν ἐπιταττομένων ἐ τοῖς ἔργοις
 τίνος ἕνεκα. διὸ πολλὰ τῶν εἶναι δοκύντων δια-
 γων καὶ τῶν νέων τοῖς ἐλευθέροις καλὸν διακο-
 γὰρ τὸ καλὸν καὶ τὸ μὴ καλὸν ἔχ ἔτω δια-
 ιὶ πράξεις καθ' αὐτὰς ὡς ἐν τῷ τέλει καὶ τῷ
 ν. ἐπεὶ δὲ πολίτου καὶ ἄρχοντος τὴν αὐτὴν
 ἰ φάμεν καὶ τοῦ ἀρίστου ἀνδρός, τὸν δ' αὐτὸν
 τε δεῖν γίγνεσθαι πρότερον καὶ ἄρχοντα ὕστερον,
 τῷ νομοθέτῃ πραγματευτέον, ὅπως ἄνδρες ἀγα-
 :αι, καὶ διὰ τίνων ἐπιτηδευμάτων, καὶ τί τὸ
 ἀρίστης ζωῆς. διήρηται δὲ δύο μέρη τῆς ψυχῆς,
 ἔχει λόγον καθ' αὐτό, τὸ δ' ἔκ ἔχει μὲν καθ'
 ω δ' ὑπακύνειν δυνάμενον. ὧν φάμεν τὰς ἀρε-
 ιαθ' ἃς ἀνὴρ ἀγαθὸς λέγεται πως. τῶν δ' ἐν
 ἄλλον τὸ τέλος, τοῖς μὲν ἔτω διαίρῃσιν ὡς ἡμεῖς
 ἀθλον πῶς λεκτέον. αἰεὶ γὰρ τὸ χεῖρον τοῦ
 ἵσιν ἕνεκεν, καὶ τῷτο φανερὸν ὁμοίως ἐν τε τοῖς
 ἡν καὶ τοῖς κατὰ φύσιν, βέλτιον δὲ τὸ λόγον
 ιταὶ τε διχῇ, καθ' ὅνπερ εἰώθαμεν τρόπον διαι-
 ν γὰρ πρακτικὸς ἐστὶ λόγος ὁ δὲ θεωρητικὸς.
 ὦν ἀνάγκη διηρῆσθαι καὶ τῷτο τὸ μέρος δῆλον
 ἵς πράξεις δ' ἀνάλογον ἔρῃμεν ἔχειν, καὶ δεῖ τὰς
 βελτίονος αἰρετωτέρας εἶναι τοῖς δυναμένοις τυγ-
 γασῶν ἢ τοῖν δυοῖν· αἰεὶ γὰρ ἐκάσῳ τῷθ' αἰρε-
 τυχεῖν ἔστιν ἀκροτάτη. διήρηται δὲ καὶ πᾶς ὁ
 γολίαν καὶ εἰς σχολὴν καὶ πόλεμον καὶ εἰρή-
 ῶν πρακτῶν τὰ μὲν εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρή-
 δὲ εἰς τὰ καλὰ. περὶ ὧν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν
 ι καὶ τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι καὶ ταῖς πράξε-
 , πόλεμον μὲν εἰρήνης χάριν, ἀσχολίαν δὲ
 ἰ δ' ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα τῶν καλῶν ἕνεκεν.
 ἰ μὲν τοῖσιν τῷ πολιτικῷ βλέποντι νομοθετητέον,
 τὰ μέρη τῆς ψυχῆς καὶ κατὰ τὰς πράξεις
 ἄλλον δὲ πρὸς τὰ βελτίω καὶ τὰ τέλη. τὸν
 ῥόπον καὶ περὶ τὰς βίης καὶ τὰς τῶν πραγμά-
 ρεις· δεῖ μὲν γὰρ ἀσχολεῖν δύνασθαι καὶ πο-

λεμεῖν, μᾶλλον δ' εἰρήνην ἄγειν καὶ σχολάζειν· καὶ τὰ
 ναγκαῖα καὶ τὰ χρήσιμα δὲ πράττειν, τὰ δὲ καλὰ δεῖ
 μᾶλλον. ὥστε πρὸς τούτους τοὺς σκοποὺς καὶ παῖδας ἔτι
 ὄντας παιδεύτέον καὶ τὰς ἄλλας ἡλικίας, ὅσαι δέονται
 παιδείας. οἱ δὲ νῦν ἄριστα δοκύντες πολιτεύεσθαι τῶν Ἑλ-
 λήνων, καὶ τῶν νομοθετῶν οἱ ταύτας κατασχίσαντες τὰς
 πολιτείας, ἔτε πρὸς τὸ βέλτιον τέλος φαίνονται συντάξαν-
 τες τὰ περὶ τὰς πολιτείας οὔτε πρὸς πάσας τὰς ἀρετὰς
 τὰς νόμους καὶ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ φορτικῶς ἀπέκλιναν
 πρὸς τὰς χρησίμους εἶναι δοκῦσας καὶ πλεονεκτικωτέρας.
 παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ τῶν ὕστερόν τινες γραφάντων
 ἀπεφῆναι τὴν αὐτὴν δόξαν· ἐπαινῶντες γὰρ τὴν Λακε-
 δαιμονίων πολιτείαν ἄγανται τῷ νομοθέτῃ τὸν σκοπόν, ὅτι
 πάντα πρὸς τὸ κρατεῖν καὶ πρὸς πόλεμον ἐνομοθέτησεν· ἃ
 καὶ κατὰ τὸν λόγον ἐστὶν εὐέλεγκτα καὶ τοῖς ἔργοις ἐξε-
 λήεγκτα νῦν. ὥσπερ γὰρ οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων ζη-
 τῶσι τῶν πολλῶν δεσπόζειν, ὅτι πολλὰ χρορηγία γίγνεται
 τῶν εὐτυχημάτων, οὕτω καὶ Θίβρων ἀγάμενος φαίνεται
 τὸν τῶν Λακωνίων νομοθέτην, καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστος τῶν
 γραφόντων περὶ πολιτείας αὐτῶν, ὅτι διὰ τὸ γεγυμνάσθαι
 πρὸς τὰς κινδύνους πολλῶν ἤρχον. καίτοι δῆλον ὡς ἐπειδὴ
 νῦν γε ἔκτετι ὑπάρχει τοῖς Λάκωνσι τὸ ἄρχειν, ἐκ εὐδαί-
 μονες, οὐδ' ὁ νομοθέτης ἀγαθός. ἔτι δὲ τοῦτο γελοῖον, εἰ
 μένοντες ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ, καὶ μηδεὶς ἐμποδίζοντος
 πρὸς τὸ χρῆσθαι τοῖς νόμοις, ἀποβεβλήκασι τὸ ζῆν κα-
 λῶς. ἐκ ὁρθῶς δ' ὑπολαμβάνουσιν ὅδε περὶ τῆς ἀρχῆς ἦν
 δεῖ τιμῶντα φαίνεσθαι τὸν νομοθέτην· τῷ γὰρ δεσποτικῶς
 ἄρχειν ἢ τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴ καλλίων καὶ μᾶλλον μετ'
 ἀρετῆς. ἔτι δ' ἐπὶ διὰ τῷτο δεῖ τὴν πόλιν εὐδαίμονα νομί-
 ζειν καὶ τὸν νομοθέτην ἐπαινεῖν, ὅτι κρατεῖν ἡσκησεν ἐπὶ τὸ
 τῶν πέλας ἄρχειν· ταῦτα γὰρ μεγάλην ἔχει βλάβην.
 δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τῶν πολιτῶν τῷ δυναμένῳ τῷτο πει-
 ρατέον διώκειν, ὅπως δύνῃται τῆς οἰκείας πόλεως ἄρχειν·
 ὅπερ ἐγκαλῶσιν οἱ Λάκωνες Παισανίᾳ τῷ βασιλεῖ, καί-
 περ ἔχοντι τηλικαύτην τιμὴν. ἔτε δὲ πολιτικὸς τῶν τοιού-
 των λόγων καὶ νόμων ὕβρις ἔτε ὠφέλιμος ἔτε ἀληθής ἐστιν.
 ταῦτα γὰρ ἄριστα καὶ ἰδία καὶ κοινὴ τὸν νομοθέτην ἐμ-
 ποιεῖν δεῖ ταῦτα ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων. τὴν τε τῶν
 πολεμικῶν ἀσκήσιν ἐπὶ τῇ χάριν δεῖ μελετᾶν, ἵνα κατα-
 δυλώσωνται τὰς ἀναξίους, ἀλλ' ἵνα πρῶτον μὲν αὐτοὶ μὴ
 δυλεύσων ἐτέροις, ἔπειτα ὅπως ζητῶσι τὴν ἡγεμονίαν τῆς

S¹F². || 15. γίγνεται I¹. || 18. ὑπακύνει S¹. || 19. ἀς] ἡμᾶς S¹F².

ἵσιν I¹S¹F². || 17. τῷ] τὸ I¹. || 21. τοι om I¹. || 26. δ' om S¹F². || 30. ἴσχυον I¹. || 34. ἔπερ om S¹. || 35.

| 37. ταῦτα S¹. || 41. δυλεύσων S¹F².

ὠφελείας ἔνεκα τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ μὴ πάντων δεσπο-
τείας· τρίτον δὲ τὸ δεσπόζειν τῶν ἀξίων δευτέριον. ὅτι δὲ
δεῖ τὸν νομοθέτην μᾶλλον σπουδάζειν ὅπως καὶ τὴν περὶ
τὰ πολεμικὰ καὶ τὴν ἄλλην νομοθεσίαν τοῦ σχολάζειν
ἔνεκεν τάξῃ καὶ τῆς εἰρήνης, μαρτυρεῖ τὰ γιγνόμενα τοῖς
λόγοις· αἱ γὰρ πλείους τῶν τοιούτων πόλεων πολεμοῦσαι
μὲν σώζονται, κατακτησάμεναι δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπόλλυνται.
τὴν γὰρ βαφὴν ἀφιαῖσιν, ὥσπερ ὁ σίδηρος, εἰρήνην ἀγον-
τες. αἴτιος δ' ὁ νομοθέτης οὐ παιδεύσας δύνασθαι σχο-
λάζειν.

15 Ἐπεὶ δὲ τὸ αὐτὸ τέλος εἶναι φαίνεται καὶ κοινῇ καὶ
ἰδίᾳ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὸν αὐτὸν ὅρον ἀναγκαῖον εἶναι
τῷ τε ἀρίστῳ ἀνδρὶ καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, φανερόν ὅτι
δεῖ τὰς εἰς τὴν σχολὴν ἀρετὰς ὑπάρχειν· τέλος γάρ,
ὥσπερ εἴρηται πολλαῖς, εἰρήνη μὲν πολέμου, σχολὴ δ'
ἀσχολίας. χρήσιμοι δὲ τῶν ἀρετῶν εἰσὶ πρὸς τὴν σχολὴν
καὶ διαγωγὴν, ὧν τε ἐν τῇ σχολῇ τὸ ἔργον καὶ ὧν ἐν τῇ
ἀσχολίᾳ. δεῖ γὰρ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν, ὅπως
ἔξῃ σχολάζειν. διὸ σῶφροντα τὴν πόλιν εἶναι προσήκει
καὶ ἀνδρείαν καὶ καρτερικὴν· κατὰ γὰρ τὴν παροιμίαν, ὃς
σχολῇ δούλοις, εἰ δὲ μὴ δυνάμενοι κινδυνεύειν ἀνδρείως
δούλοι τῶν ἐπιόντων εἰσὶν. ἀνδρίας μὲν οὖν καὶ καρτερίας
δεῖ πρὸς τὴν ἀσχολίαν, φιλοσοφίας δὲ πρὸς τὴν σχολήν,
σωφροσύνης δὲ καὶ δικαιοσύνης ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χρό-
νοις, καὶ μᾶλλον εἰρήνην ἄγουσι καὶ σχολάζουσιν· ὁ μὲν
γὰρ πόλεμος ἀναγκάζει δικαίους εἶναι καὶ σωφρονεῖν, ἡ δὲ
τῆς εὐτυχίας ἀπολαυσις καὶ τὸ σχολάζειν μετ' εἰρήνης
ὑβριστὰς ποιεῖ μᾶλλον. πολλῆς οὖν δεῖ δικαιοσύνης καὶ
πολλῆς σωφροσύνης τοὺς ἀρίστα δοκοῦντας πράττειν καὶ
πάντων τῶν μακαριζομένων ἀπολαύοντας, οἷον εἰ τινές
εἰσιν, ὥσπερ οἱ ποιηταὶ φασιν, ἐν μακάρων νήσοις· μάλιστα
γὰρ οὗτοι δεήσονται φιλοσοφίας καὶ σωφροσύνης καὶ δι-
καιοσύνης, ὅσω μᾶλλον σχολάζουσιν ἐν ἀφθονίᾳ τῶν τοιού-
των ἀγαθῶν. διότι μὲν οὖν τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονήσκειν
καὶ σπουδαίαν ἔσσεσθαι πόλιν τῶν δὲ τῶν ἀρετῶν μετέ-
χειν, φανερόν. αἰσχροῦ γὰρ ὄντος μὴ δύνασθαι χρῆσθαι
τοῖς ἀγαθοῖς, ἔτι μᾶλλον μὴ δύνασθαι ἐν τῷ σχολάζειν
χρῆσθαι, ἀλλ' ἀσχολῶντας μὲν καὶ πολεμῶντας φαίνεσθαι
ἀγαθούς, εἰρήνην δ' ἄγοντας καὶ σχολάζοντας ἀνδραποδώ-
δεις. διὸ δεῖ μὴ καθάπερ ἡ Λακεδαιμονίων πόλις τὴν ἀρε-
τὴν ἀσκεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἐν ταύτῃ διαφέρουσι τῶν ἄλ-

λων, τῷ μὴ νομίζειν ταῦτα τοῖς ἄλλοις μέγιστα
ἀγαθῶν, ἀλλὰ τῷ γενέσθαι ταῦτα μᾶλλον διὰ τῆς
τῆς. ἐπεὶ δὲ μείζω τε ἀγαθὰ ταῦτα, καὶ τὴν ἀπὸ
τὴν τούτων ἢ τὴν τῶν ἀρετῶν, καὶ ὅτι δι' αὐτῆς, φι-
ἐκ τούτων, πῶς δὲ καὶ διὰ τίνων ἔξαι, τὸτο δὲ θαυ-
τυγχάνομεν δὴ διηρημένοι πρότερον ὅτι φύσεως καὶ
καὶ λόγου δεῖ. τούτων δὲ ποῖους μὲν τινες εἶναι χρ-
φύσειν, διώριςαι πρότερον, λοιπὸν δὲ θεωρήσαι πότε
δευτέοι τῷ λόγῳ πρότερον ἢ τοῖς ἔθεσιν. ταῦτα γὰρ
10 πρὸς ἄλληλα συμφωνεῖν συμφωνίαν τὴν ἀρίστην· ἐκ
ταὶ γὰρ διημαρτηκέναι καὶ τὸν λόγον τῆς βελτίστης
θέσεως, καὶ διὰ τῶν ἐθῶν ὁμοίως ἦχθαι. φανερόν ἐστι
γε πρῶτον μὲν, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἡ φύσις
ἀρχῆς ἐστὶ καὶ τὸ τέλος ἀπὸ τίνος ἀρχῆς ἄλλῃ τῇ
15 δὲ λόγος ἡμῖν καὶ ὁ νοῦς τῆς φύσεως τέλος. ἔπει-
τούτους τὴν γένεσιν καὶ τὴν τῶν ἐθῶν δεῖ παραπλή-
μελεῖν. ἔπειτα ὥσπερ ψυχῇ καὶ σῶμα δι' ἑαυτὰ,
καὶ τῆς ψυχῆς ὁρῶμεν δύο μέρη, τό τε αἰσθητικὸν
λόγον ἔχον, καὶ τὰς ἔξεις τὰς τούτων δύο τὴν φύ-
20 ὧν τὸ μὲν ἐστὶν ὁρᾶν τὸ δὲ νοῦς. ὥσπερ δὲ πρὶν
πρότερον τῇ γενέσει τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὸ αἰσθη-
τικὸν ἔχοντος. φανερόν δὲ καὶ τὸτο· θυμὸς γὰρ πρὶν
λησις, ἔτι δὲ ἐπιθυμία καὶ γενομένοις εὐθύς ὑπάρχει
παιδίοις, ὁ δὲ λογισμὸς καὶ ὁ νοῦς προϋῦστο ἡμέ-
25 κέφυκεν. διὸ πρῶτον μὲν τοῦ σώματος τὴν ὁρᾶν
ἀναγκαῖον εἶναι προτέραν ἢ τὴν τῆς ψυχῆς, ὥστε
τῆς ὁρέξεως, ἔνεκα μέντοι τοῦ νῦν τὴν τῆς ὁρέξεως
τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς.

Εἴπερ οὖν ἀπ' ἀρχῆς τὸν νομοθέτην ὁρᾶν ἐκεί-
30 βέλτερον τὰ σώματα γένεσθαι τῶν τρεφομένων, πρῶτον
ἐπιμελητέον περὶ τὴν σύζευξιν, πότε καὶ ποῖος πρὸς
χρὴ καὶ ποιῆσθαι πρὸς ἀλλήλους τὴν γαμικὴν ἐμύνη. καὶ
ἀποβλέποντα νομοθετεῖν ταύτην τὴν κοινωνίαν τῆς πό-
τε καὶ τὸν τῷ ζῆν χρόνον, ἵνα συγκαταβάσῃ καὶ ἡ
35 κίαις ἐπὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ μὴ διαφωτιστὴν εἶναι
μεῖς τοῦ μὲν ἔτι δυναμένους γενεῶν τῆς δὲ μὴ ἐκεί-
ἢ ταύτης μὲν τῷ δ' ἀνδρὸς μή· ταῦτα γὰρ ποιῶντες
σεῖς πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφοράς. ἔπειτα καὶ περὶ
τῶν τέκνων διαδοχὴν. δεῖ γὰρ ὅτε λίαν ὑπολείπονται
40 ἡλικίας τὰ τέκνα τῶν πατέρων (ἀνόνητος γὰρ τῶν
πρεσβυτέρους ἢ χάρις παρὰ τῶν τέκνων, ἡ δὲ παρὰ

37. ἔτι — 38. χρῆσθαι om I²S²V².

8. παιδεύσειν I². || 9. πρότερον om S²V². || 11. καὶ om I². || 12. ὁμοίως I². || 14. τέλει] τέλος S². || 16. ἰσὺς I². ||
τὴν post ἢ om S²V². || 37. γὰρ om S²V². || 39. τῶν om I².

βοήθεια τοῖς τέκνοις), οὕτε λῖαν πάρεργος εἶναι. γὰρ ἔχει δυσχέρειαν· ἥπερ γὰρ αἰδῶς ἤττον ὑπάρ-
 τοῖς τοῖς ὥσπερ ἡλικιώταις, καὶ περὶ τὴν οἰκονομίαν
 ιτικὸν τὸ πάρεργος. ἔτι δ', ὅθεν ἀρχόμενοι δεῦρο
 εν, ὅπως τὰ σώματα τῶν γεννωμένων ὑπάρχει 5
 τῷ νομοθέτῃ βύλησιν. σχεδὸν δὲ πάντα ταῦτα
 ει κατὰ μίαν ἐπιμέλειαν. ἐπεὶ γὰρ ὥρισται τέλος
 ἥσως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν ἀνδράσι μὲν ὁ
 ὁμῆκοντα ἐτῶν ἀριθμὸς ἑξήκωτος, πενήκοντα δὲ
 , δεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς συζεύξεως κατὰ τὴν ἡλικίαν 10
 χρόνους καταβαίνειν τέτσε. ἔστι δ' ὁ τῶν νέων συν-
 φαῦλος πρὸς τεκνοποιίαν· ἐν γὰρ πᾶσι ζώοις
 τὰ τῶν νέων ἔγγονα καὶ θηλυτόκα μᾶλλον καὶ
 ἢν μορφὴν, ὡς ἀναγκαῖον ταῦτό τῷ συμβαίνειν
 τῶν ἀνθρώπων. τεκμήριον δὲ ἐν ὅσαις γὰρ τῶν 15
 ἐπιχωριάζεται τὸ νέος συζυγῆναι καὶ νέας, ἀτε-
 μαιρεῖ τὰ σώματά εἰσιν. ἔτι δὲ ἐν τοῖς τοκοῖς
 ποῦσ' τε μᾶλλον καὶ διαφθείρονται πλείους· διὸ
 χρησμὸν γενέσθαι τινὲς φασὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν
 ιζηνοῖς, ὡς πολλῶν διαφθειρομένων διὰ τὸ γαμί- 20
 τὰς νεωτέρας, ἀλλ' ἔτι πρὸς τὴν τῶν καρπῶν κο-
 ἔτι δὲ καὶ πρὸς σωφροσύνην συμφέρει τὰς ἐκδό-
 εἶσθαι πρεσβυτέραις· ἀκαλαστέρας γὰρ εἶναι δε-
 ι χρησάμεναι ταῖς συνουσίαις. καὶ τὰ τῶν ἀρρένων
 ιτα βλάπτεσθαι δοκεῖ πρὸς τὴν αὐξήσιν, ἐὰν ἔτι 25
 ατος αὐξανόμενος ποιῶνται τὴν συνουσίαν· καὶ γὰρ
 ὠρισμένος χρόνος, ὃν ἔχ' ὑπερβαίνει πληθύον· ἔτι
 μὲν ἀρμόττει περὶ τὴν τῶν ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἡλι-
 ζευγῆναι, τὸς δ' ἐπὶ καὶ τριάκοντα, ἢ μικρόν·
 γὰρ ἀκμάζουσ' τε τοῖς σώμασι συζεύξαι ἔσται, 30
 ις τὴν παῦλαν τῆς τεκνοποιίας συγκαταβήσεται
 ὀνοῖς εὐκαίρως. ἔτι δὲ ἡ διαδοχὴ τῶν τέκνων τοῖς
 ρομένης ἔσται τῆς ἀκμῆς, ἐὰν γίγηται κατὰ λό-
 ὺς ἡ γένεσις, τοῖς δὲ ἤδη καταλελυμένης τῆς ἡλι-
 ὸς τὸν τῶν ἐβδομήκοντα ἐτῶν ἀριθμόν. περὶ μὲν 35
 πότε δεῖ ποιεῖσθαι τὴν σύζευξιν, εἴρηται, τοῖς δὲ
 ὥραν χρόνοις ὡς οἱ πολλοὶ χρῶνται καλῶς καὶ
 ἴσαντες χειμῶνος τὴν συναυλίαν ποιεῖσθαι ταύτην.
 καὶ αὐτοὶ ἤδη θεωρεῖν πρὸς τὴν τεκνοποιίαν τὰ τε
 ὦν ἱατρῶν λεγόμενα καὶ τὰ παρὰ τῶν φυσικῶν· 40
 ἀρ ἱατροὶ τὸς καιροὺς τῶν σωμάτων ἱκανῶς λέγουσι,

καὶ περὶ τῶν πνευμάτων οἱ φυσικοί, τὰ βόρεια τῶν νο-
 τῶν ἐκαινοῦντες μᾶλλον. ποῖων δὲ τινῶν τῶν σωμάτων
 ὑπαρχόντων μάλιστα ὄφελος εἴη τοῖς γεννωμένοις, ἐπιστή-
 σασι μὲν μᾶλλον λεκτέον ἐν τοῖς περὶ τῆς παιδονομίας,
 τύπῳ δὲ ἱκανὸν εἰπεῖν καὶ νῦν. ἔτε γὰρ ἡ τῶν ἀθλητῶν
 χρήσιμος ἔστι πρὸς πολιτικὴν εὐεξίαν οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν
 καὶ τεκνοποιίαν, ἔτε ἡ θεραπευτικὴ καὶ κακοπονητικὴ λῖαν,
 ἀλλ' ἡ μέση τούτων. πεπονημένην μὲν οὖν ἔχειν δεῖ τὴν
 ἔξιν, πεπονημένην δὲ πόνοις μὴ βιαίους, μηδὲ πρὸς ἓνα
 μόνον, ὥσπερ ἡ τῶν ἀθλητῶν ἔστι, ἀλλὰ πρὸς τὰς τῶν
 ἐλευθερίων πράξεις. ὁμοίως δὲ δεῖ ταῦτα ὑπάρχειν ἀν-
 δράσι καὶ γυναιξίν. χρὴ δὲ καὶ τὰς ἐγκύους ἐπιμελεῖσθαι
 τῶν σωμάτων, μὴ βαθυμύσας μηδ' ἀραιὰ τροφὴν χρωμέ-
 νας. τῷτο δὲ ῥάδιον τῷ νομοθέτῃ ποιῆσαι προσάξαντι καθ'
 ἡμέραν τινὰ ποιεῖσθαι πορείαν πρὸς θεῶν ἀποθεραπείαν τῶν
 εὐλαχόντων τὴν περὶ τῆς γενέσεως τιμὴν. τὴν μέντοι διά-
 νοιαν τὸναντίον τῶν σωμάτων βαθυμότερως ἀρμόττει διά-
 γειν· ἀπολαύοντα γὰρ φαίνεται τὰ γενόμενα τῆς ἐχρήσεως
 ὥσπερ καὶ τὰ φυόμενα τῆς γῆς. περὶ δὲ ἀποθέσεως καὶ
 τροφῆς τῶν γιγνομένων, ἔστω νόμος μηδὲν πεπηρωμένον
 τρέφειν, διὰ δὲ πλῆθος τέκνων, ἐὰν ἡ τάξις τῶν ἐθῶν
 κωλύῃ, μηδὲν ἀποτίθεσθαι τῶν γιγνομένων· ὥρισται γὰρ
 δὴ τῆς τεκνοποιίας τὸ πλῆθος. ἐὰν δὲ τισὶ γίγηται παρὰ
 ταῦτα συνδυασθέντων, πρὶν αἰσθῆσιν ἐγγενέσθαι καὶ ζῶην,
 ἐμποιεῖσθαι δεῖ τὴν ἀμβλωσιν· τὸ γὰρ ὅσιον καὶ τὸ μὴ
 διωρισμένον τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ ζῆν ἔσται. ἐπεὶ δ' ἡ μὲν
 ἀρχὴ τῆς ἡλικίας ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ διώρισαι, τότε ἀρχε-
 σθαι χρὴ τῆς συζεύξεως, καὶ πόσον χρόνον λειτουργεῖν ἀρ-
 μόττει πρὸς τεκνοποιίαν ὠρίσθω· τὰ γὰρ τῶν πρεσβυτέρων
 ἔγγονα, καθάπερ τὰ τῶν νεωτέρων, ἀτελῆ γίνονται καὶ τοῖς
 σώμασι καὶ ταῖς διανοαῖς, τὰ δὲ τῶν γεγραμμένων ἀσθενῇ.
 διὸ κατὰ τὴν τῆς διανοίας ἀκμὴν· αὕτη δ' ἐστὶν ἐν τοῖς
 πλείοις ἢνπερ τῶν ποιητῶν τινὲς εἰρήκασιν οἱ μετροῦντες
 ταῖς ἐβδομάσι τὴν ἡλικίαν, περὶ τὸν χρόνον τὸν τῶν πεν-
 τήκοντα ἐτῶν. ὥς τε τέτταρσιν ἢ πέντε ἔτεσιν ὑπερβάλλοντα
 τὴν ἡλικίαν ταύτην ἀφείσθαι δεῖ τῆς εἰς τὸ φανερόν γεν-
 νήσεως· τὸ δὲ λοιπὸν ὑγείας χάριν ἢ τινος ἄλλης τοιαύ-
 τῆς αἰτίας φαίνεσθαι δεῖ ποιημένους τὴν ὁμιλίαν. περὶ δὲ
 τῆς πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλον, ἔσω μὲν ἀπλῶς μὴ καλὸν
 ἀπτόμενον φαίνεσθαι μηδαμῇ μηδαμῶς, ὅταν ἢ καὶ προ-
 σαγορευθῇ πόσις, περὶ δὲ τὸν χρόνον τὸν τῆς τεκνοποιίας

αἰδῶς] αἰ δύο S^o P^o. || 12. πρὸς] πρὸς τὴν I^o. || 26. στέματος S^o P^o. || 30. τίτω γὰρ ἀκμάζουσά S^o P^o. || 33. ἀρχομένους

περὶ om S^o. || 3. ἐπικτήμασι P^o. || 6. οὔτε codices. || 19. καὶ ante τὰ om I^o. || 21. ἐθῶν S^o. || 25. μὴ om I^o S^o P^o.

Z z z

εάν τις φαίνεται τοῖσ' αὐτοῖς τι ὀνείδιον, ἀτιμία ζημιόσθω πρόσθεν πρὸς τὴν ἀμαρτίαν.

- 17 Γενομένων δὲ τῶν τέκνων οἰεσθαι μεγάλην εἶναι διαφορὰν πρὸς τὴν τῶν σωμάτων δύναμιν τὴν τροφήν, ὅποια τις ἂν ᾖ. φαίνεται δὲ διὰ τε τῶν ἄλλων ζώων ἐπισκοπεύσει, καὶ διὰ τῶν ἐθνῶν οἷς ἐπιμελὲς ἐστὶν εἰσάγειν τὴν πολεμικὴν ἔξιν, ἢ τῇ γάλακτος πληθύνουσα τροφῇ μάλιστα οἰκεία τοῖς σώμασιν· ἀοινοτέρα δὲ διὰ τὰ νοσήματα· ἐτι δὲ καὶ κινήσεις ὅσας ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τηλικύτων συμφέρει. πρὸς δὲ τὸ μὴ διασρέφεισθαι τὰ μέλη δι' ἀπαλό- 10 τητα χρωῶνται καὶ νῦν ἐν τῶν ἐθνῶν ὀργανοῖς τισὶ μηχανικοῖς, ἃ τὸ σῶμα ποιεῖ τῶν τοιούτων ἀσραβείας. συμφέρει δ' εὐθὺς καὶ πρὸς τὰ ψυχὴν συνεθίζει ἐκ μικρῶν παιδῶν· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς πολεμικὰς πράξεις εὐχρηστότατον. διὸ παρὰ πολλοῖς ἐστὶ τῶν βαρ- 15 βάρων ἔθος τοῖς μὲν εἰς ποταμὸν ἀποβάπτειν τὰ γιγνόμενα ψυχρόν, τοῖς δὲ σκέπασμα μικρὸν ἀμπόσχουσιν, οἷον Κελτοῖς. πάντα γὰρ ὅσα δυνατόν ἐθίζειν, εὐθὺς ἀρχομένῳ βέλτιον μὲν ἐθίζειν, ἐκ προσαγωγῆς δ' ἐθίζειν. εὐφρυνῆς δ' ἢ τῶν παιδῶν ἔξιν διὰ θερμότητα πρὸς τὴν τῶν 20 ψυχρῶν ἀσκήσιν. περὶ μὲν οὖν τὴν πρώτην συμφέρει ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν τοιαύτην τε καὶ τὴν ταύτῃ παραπλησίαν· τὴν δ' ἐχομένην ταύτης ἡλικίαν μέχρι πάντεσσι ἐτῶν, ἣν οὔτε πῶ πρὸς μάθησιν καλῶς ἔχει προσάγειν ὑδεμίαν ἢ πρὸς ἀναγκαῖους πόρους, ὅπως μὴ τὴν αὐξήσιν ἐμποδίσ- 25 ζωσιν, δεῖ τοσαύτης τυγχάνειν κινήσεως ὥστε διαφεύγειν τὴν ἀργίαν τῶν σωμάτων· ἣν χρὴ παρασκευάζειν καὶ δι' ἄλλων πράξεων καὶ διὰ τῆς παιδείας. δεῖ δὲ καὶ τὰς παιδείας εἶναι μὴτε ἀνελευθέρας μὴτε ἐπιπόνους μὴτε ἀνεμύνας. καὶ περὶ λόγων δὲ καὶ μύθων, ποῖνους τινὰς ἀκρίβεις 30 δεῖ τὴν τηλικύτης, ἐπιμελὲς ἔξω τοῖς ἀρχουσιν οὐδὲ καλῶσι παιδονόμοις. πάντα γὰρ δεῖ τὰ τοιαῦτα προδοποιεῖν πρὸς τὰς ὑπερὶ διατριβῆς. διὸ τὰς παιδείας εἶναι δεῖ τὰς πολλὰς μιμήσεις τῶν ὑστερον σκευδαζομένων. τὰς δὲ διατάσεις τῶν παιδῶν καὶ κλαυθμὸς ἢ ὀρθῶς ἀπαγορεύουσιν οἱ 35 κωλύοντες ἐν τοῖς νόμοις· συμφέρουσι γὰρ πρὸς αὐξήσιν. γίνεται γὰρ τρόπον τινὰ γυμνασία τοῖς σώμασιν· ἢ γὰρ τοῦ πνεύματος καθέξις ποιεῖ τὴν ἰσχὺν τοῖς ποιοῦσιν, ὃ συμβαίνει καὶ τοῖς παιδίοις διατεινομένοις. ἐπισκεπτόν δὲ τοῖς παιδονόμοις τὴν τούτων διαγωγὴν τὴν τ' ἄλλην, καὶ 40 ὅπως ὅτι ἥκιστα μετὰ δέλων ἔσαι. ταύτην γὰρ τὴν ἡλι-

κίαν, καὶ μέχρι τῶν ἐπτά ἐτῶν, ἀναγκαῖον εἶναι τὴν φῆν ἔχειν. εὐλογον οὖν ἀπελευθερεῖν ἀπὸ τῶν ἀκασι- 5 καὶ τῶν ὁραμάτων ἀνελευθερίας καὶ τηλικύτης ὄντας μὲν οὖν ἀισχρολογίαν ἐκ τῆς πόλεως, ὥσπερ ἄλλοι τὸν νομοθέτην ἐξορίζειν· ἐκ τῆς γὰρ εὐχερῶς λέγειν τῶν ἀισχρῶν γίνεται καὶ τὸ ποιεῖν σύνεργον. μὴ μὲν οὖν ἐκ τῶν νέων, ὅπως μὴτε λέγῃσι μὴτε ἀκούσ- 10 δὲν τοῖσ' αὐτοῖς. εἰ δὲ τις φαίνεται τι λέγων ἢ πράττων ἀπηγορευμένων, τὸν μὲν ἐλεύθερον μήπω δὲ κατακ- ἡζωμένον ἐν τοῖς συσσιτίοις ἀτιμίαις κολάζειν καὶ γὰρ, τὸν δὲ πρεσβύτερον τῆς ἡλικίας ταύτης ἀπ- ἀνελευθεροῖς ἀνδραποδωδίας χάριν. ἐπεὶ δὲ τὸ λέγειν τῶν τοιούτων ἐξορίζομεν, φανερόν ἐστι καὶ τὸ θεωρεῖν 15 γραφὰς ἢ λόγους ἀσχήμονας. ἐπιμελὲς μὲν οὖν ἐκ ἀρχῆς μὴ μὴν μὴτε ἀγαλμα μὴτε γραφὴν εἶναι τὰ πράξεων μίμησιν, εἰ μὴ παρὰ τισι θεοῖς τοῖσ' αὐτοῖς ἐκ τὸν τωθασμὸν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος· πρὸς δὲ τὴν ἡλικίαν οὗτον ὁ νόμος τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν πλέον προήκουσιν 20 ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν τιμαλφῶν τῶν τῶν δὲ νεωτέρων ἐπ' ἰάμβων ὅτε κωμωδίας θεαταὶ πρὸς τὴν τῶν ἡλικίαν λάβωσιν ἐν τῇ καὶ κατακτείνῃ ὑπάρξει κοινωνεῖν ἤδη καὶ μέθης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν πρὸ γιγνομένης βλάβης ἀπαθείς ἢ παιδεία ποιήσιν 25 οὖν μὲν οὖν τούτων ἐν παραδρομῇ πεποιήμεθα τὸν ὑστερον δ' ἐπιστήσαντας δεῖ διορίσαι μᾶλλον, ὅπως πρῶτον εἴτε δεῖ διαπορήσαντας, καὶ πῶς δεῖ· καὶ ἐν παρόντα καιρὸν ἐμνήσθημεν ὡς ἀναγκαῖον. ἔκ τῆς κακῶς ἔλεγε τὸ τοῖσ' αὐτοῖς Θεόδωρος ὁ τῆς τραγῳδίας κριτής· ὑβενὶ γὰρ πώποτε παρήκεν ἑαυτῷ προσηγορίαν 30 τῶν εὐτελῶν ὑποκριτῶν, ὡς οἰκείουμένων τῶν βέλτε- 35 πρῶταις ἀκοαῖς. συμβαίνει δὲ ταῦτα τοῦτο καὶ πρὸς τῶν ἀνθρώπων ὁμιλίας καὶ πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων πάντα γὰρ στέργομεν τὰ πρῶτα μᾶλλον. διὸ καὶ τοῖς νέοις πάντα ποιεῖν ξένα τὰ φαῦλα, μάλιστα δ' αὐτῶν 40 ἔχει ἢ μοχθηρίαν ἢ δυσμένειαν. διελθόντων δὲ τῶν ἐτῶν τὰ δύο μέχρι τῶν ἐπτά δεῖ θεωροῦς ἢ ἡλικίαν τῶν μαθησέων, ἃς δεήσει μανθάνειν αὐτούς. διὸ καὶ ἡλικίαι πρὸς ἃς ἀναγκαῖον διηρῆσθαι τὴν παιδείαν, πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ἐπτά μέχρι ἡβῆς καὶ πάλιν μετὰ τὴν 45 ἡβῆς μέχρι τῶν ἐνός καὶ εἰκοσιν ἐτῶν. οἱ γὰρ τὰς ἡλικίας διαίρωντες τὰς ἡλικίας ὡς ἐπὶ τὸ περὶ λήθη

5. δὲ] τε $I^4 S^4 V^4$. || 6. εἰσάγειν] ἀεὶ $I^4 S^4 V^4$. || 7. πληθύνουσα I^4 . || 10. ἀπλόττητα V^4 . || 18. εὐθὺς — 19. ἐξί] $\omega m S^4 V^4$. || 22. καὶ τὴν] καὶ τὴν V^4 . || 23. ἐχομένην $S^4 V^4$. || 26. δεῖ] δεῖ δὲ $I^4 S^4 V^4$. || τοσαύτην $S^4 V^4$. || 31. τὴν $\omega m V^4$.

8. τοῖσ' αὐτοῖς $I^4 V^4$. || 14. ἐστὶ $I^4 S^4 V^4$. || 17. πρὸς — 18. νόμος $\omega m S^4 V^4$. || 18. τοὺς — προήκουσιν $\omega m I^4 S^4 V^4$. || 20. ἐκ τῆς S^4 . || 26. τὴν] τὰ V^4 . || 29. ὑβεν S^4 . || 40. ἐν $S^4 V^4$.

δεῖ δὲ τῇ διαιρέσει τῆς φύσεως ἐπακολουθεῖν· πᾶσα ἡ γὰρ καὶ παιδεία τὸ προσλαίπον βούλεται τῆς φύσεως ἀπληροῦν. πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον εἰ ποιητέον ἢ περὶ τὴν παιδείαν, ἔπειτα πότερον συμφέρει κοινῇ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἢ κατ' ἴδιον τρόπον (ὃ δὲ καὶ νῦν ἐν ταῖς πλείοσι τῶν πόλεων), τρίτον δὲ ἢ περὶ τῆς παιδείας.

Θ.

ἵτι μὲν οὖν τῷ νομοθέτῃ μάλιστα πραγματευτέον ἢ τῶν νέων παιδείαν, ἢ δὲ ἀνὰ ἀμφισβήτησιν· καὶ ταῖς πόλεσιν ἢ γιγνόμενον τῷτο βλάπτει τὰς πόλεις γὰρ πρὸς ἐκάστην πολιτεύεσθαι. τὸ γὰρ ἦθος πολιτείας ἐκάστης τὸ οἰκεῖον καὶ φυλάττειν εἴθε τὴν αὐτὴν καὶ καθίστησιν ἐξ ἀρχῆς, οἷον τὸ μὲν δημοκρατικὴν καὶ οὐλοκρατικὴν, τὸ δ' ὀλιγαρχικὴν ὀλιγαρχικὴν· αἰεὶ δὲ τισὶν ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας. ἔτι δὲ πρὸς δυνάμεις καὶ τέχνας ἔστιν ἃ δεῖ προκαιοδεύεσθαι ὁφείζεσθαι πρὸς τὰς ἐκάστων ἐργασίας, ὥς δὲ ἔλεγον πρὸς τὰς τῆς ἀρετῆς πράξεις. ἐπεὶ δ' ἐν τῷ τέλος καὶ πάσῃ, φανερόν ἐστι καὶ τὴν παιδείαν μίαν καὶ τὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων καὶ ταύτης τὴν ἐπιμέλειαν κοινὴν καὶ μὴ κατ' ἴδιαν, ὅν τρόπον νῦν ἐκαστοὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων ἰδίᾳ τε καὶ μάθησιν ἢν ἂν δόξῃ, διδάσκουσιν. δεῖ δὲ τῶν κοινῶν κοινὴν καὶ τὴν ἀσκήσιν. ἅμα δὲ οὐδὲ χρὴ νομίζειν αὐτοῦ τινὰ εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πάντας τῆς πόλεως γὰρ ἑκάστος τῆς πόλεως. ἢ δ' ἐπιμέλεια ἐκάστω μορῇ βλέπειν πρὸς τὴν τῷ ὅλῳ ἐπιμέλειαν. οἱ δ' ἂν τις καὶ τοῦτο Λακεδαιμονίους· καὶ γὰρ ποιεῖνται σπουδὴν περὶ τὴν παιδείαν καὶ κοινῇ ταύτη μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἐστὶν ἡ παιδεία, καὶ πῶς ἐκτελεστέα, δεῖ μὴ λαμβάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβήτησιν περὶ τῶν ἐργῶν· ἢ γὰρ ταῦτα πάντες ὑπολαμβάνουσιν μανθάνειν τὴν νέαν ἢ πρὸς ἀρετὴν ἢ πρὸς τὸν πόλεον· οὐδὲ φανερόν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος. ἐκ τε τῆς ἐκπαιδείας ταραχῶδης ἢ σκεψίς, καὶ δὲ ἄλλοι ὅθεν πό-
16. προσεδρεύειν — 19. ἀνελεύθερον om I⁴S⁴T⁴. || 20. πράσων T⁴. || 23. αἰς T⁴. || 34. τῆς — 35. σχολάζειν om I⁴S⁴T⁴.

τάς τινας. περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν ἢ πρὸς ἐξιστολογίαν· καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥς· εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς. ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεισθαι τῶν χρησίμων, ἢ ἀδελφῶν· ὅτι δὲ ἢ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθέρων ἐργῶν καὶ τῶν ἀνελευθέρων, φανερόν ἐστι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βαναυσον. βαναυσον δ' ἐργον εἶναι δεῖ τῷτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν ψυχὴν ἢ τὴν διάνοιαν. διὸ τὰς τε τοιαύτας τέχνας ὅσαι τὸ σῶμα παρασκευάζουσιν χειρὸν διακείσθαι βαναύσους καλῶμεν, καὶ τὰς μισθαρνικὰς ἐργασίας· ἀσχολον γὰρ ποιεῖσι τὴν διάνοιαν καὶ ταπεινὴν. ἐστὶ δὲ καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπιστημῶν μέχρι μὲν τίνος ἐνίων μετέχειν ἢ ἀνελεύθερον, προσεδρεύειν δὲ λίαν πρὸς τὸ ἐντελὲς ἐνοχον ταῖς εἰρημέναις βλάβαις. ἔχει δὲ πολλὴν διαφορὰν καὶ τὸ τίνος χάριν πράττει τις ἢ μανθάνει· αὐτὸ μὲν γὰρ χάριν ἢ φίλων ἢ δι' ἀρετὴν ἢ ἀνελεύθερον, ὃ δὲ αὐτὸ τοῦτο πράττων δι' ἄλλους πολλὰς καὶ βλαβερὰ καὶ δυσλίκον δοξεῖν ἂν πράττειν. αἱ μὲν ἔν κατὰ βλαβερὰ νῦν μαθήσεις, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον, ἐπαμφοτερίζουσιν. ἐστὶ δὲ τέτταρα σχεδὸν ἃ παιδεύειν εἰώ-
3 θασιν, γραμμάτια καὶ γυμνασικὴν καὶ μουσικὴν καὶ τέταρτον ἐνίοι γραφικὴν, τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ γραφικὴν ὥς χρησίμους πρὸς τὸν βίον ὕσας καὶ πολυχρήστους, τὴν δὲ γυμνασικὴν ὥς συντείνουσιν πρὸς ἀνδρίαν· τὴν δὲ μουσικὴν ἤδη διαπορήσειεν ἂν τις. νῦν μὲν γὰρ ὥς ἡδονῆς χάριν οἱ πλείοσι μετέχουσιν αὐτῆς· οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς ἔταξαν ἐν παιδείᾳ διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν ζητεῖν, ὅπερ πολλὰς εἰρηται, μὴ μόνον ἀσχολεῖν ὁρθῶς ἀλλὰ καὶ σχολάζειν δύνασθαι καλῶς· αὕτη γὰρ ἀρχὴ πάντων, ἵνα καὶ πάλιν εἴπωμεν περὶ αὐτῆς. εἰ γὰρ ἀμφω μὲν δεῖ, μᾶλλον δὲ αἰρετόν τὸ σχολάζειν τῆς ἀσχολίας, καὶ ὅλως ζητητέον τί ποιεῖντας δεῖ σχολάζειν. οὐ γὰρ δὴ παίζοντας· τέλος γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τῷ βίῳ τὴν παιδείαν ἡμῶν. εἰ δὲ τῷτο ἀδύνατον, καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀσχολίαις χρηστὸν ταῖς παιδαῖς (ὃ γὰρ πονῶν δέχεται τῆς ἀναπαύσεως, ἢ δὲ παιδιὰ χάριν ἀναπαύσεως ἐστίν· τὸ δ' ἀσχολεῖν συμβαίνει μετὰ πόνου καὶ συντονίας), διὰ τῷτο δεῖ παιδαῖς εἰσαγεσθαι καιροφυλακτικῶς τὴν χρῆσιν, ὥς προσάγοντας φαρμακείας χάριν· ἀνεσις γὰρ ἢ τοιαύτη κίνησις τῆς ψυχῆς,

εάν τις φαίνεται τοιούτον τι ὄρων, ἀτιμία ζημιόσθω πρόσῃ πρὸς τὴν ἀμαρτίαν.

17 Γενομένων δὲ τῶν τέκνων οἶσθαι μεγάλην εἶναι διαφορὰν πρὸς τὴν τῶν σωμάτων δύναμιν τὴν τροφήν, ὅποια τις ἂν ᾖ. φαίνεται δὲ διὰ τε τῶν ἄλλων ζώων ἐπισκοποῦσι, καὶ διὰ τῶν ἐθνῶν οἷς ἐπιμελές ἐστίν εἰσάγειν τὴν πολεμικὴν ἔξιν, ἢ τῷ γάλακτος πληθύνουσα τροφή μάλισ' οἰκεία τοῖς σώμασιν· ἀοινοτέρα δὲ διὰ τὰ νοσήματα· ἐτι δὲ καὶ κινήσεις ὅσας ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τηλικύτων συμφέρει. πρὸς δὲ τὸ μὴ διασρέφεσθαι τὰ μέλη δι' ἀκαλό- 10 τητα χρωῖνται καὶ νῦν ἓνια τῶν ἐθνῶν ὀργάνοις τισὶ μηχανικοῖς, ἃ τὸ σῶμα ποιεῖ τῶν τοιούτων ἀσραβές. συμφέρει δ' εὐθύς καὶ πρὸς τὰ ψυχὴ συνεθίζει ἐκ μικρῶν παιδῶν· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς πολεμικὰς πράξεις εὐχρηστότατον. διὸ παρὰ πολλοῖς ἐστὶ τῶν βαρ- 15 βάρων ἔθος τοῖς μὲν εἰς ποταμὸν ἀποβάπτειν τὰ γιγνόμενα ψυχρόν, τοῖς δὲ σκέπασμα μικρὸν ἀμπύσχειν, οἷον Κελτοῖς. πάντα γὰρ ὅσα δυνατόν ἐθίζει, εὐθύς ἀρχομένῳ βέλτιον μὲν ἐθίζει, ἐκ προσαγωγῆς δ' ἐθίζει. εὐφυνὲς δ' ἢ τῶν παιδῶν ἔξις διὰ θερμότητα πρὸς τὴν τῶν 20 ψυχρῶν ἀσκησιν. περὶ μὲν ὅν τὴν πρώτην συμφέρει ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν τοιαύτην τε καὶ τὴν ταύτῃ παραπλησίαν· τὴν δ' ἐχομένην ταύτης ἡλικίαν μέχρι πέντε ἐτῶν, ἣν οὔτε πω πρὸς μάθησιν καλῶς ἔχει προσάγειν ὑδεμίαν ὅτε πρὸς ἀναγκαῖς πόνους, ὅπως μὴ τὴν αὐξήσιν ἐμποδίζωσιν, δεῖ τοσαύτης τυγχάνειν κινήσεως ὥστε διαφεύγειν τὴν ἀργίαν τῶν σωμάτων· ἣν χρὴ παρασκευάζειν καὶ δι' ἄλλων πράξεων καὶ διὰ τῆς παιδείας. δεῖ δὲ καὶ τὰς 25 παιδιας εἶναι μὴτε ἀνελευθέρους μὴτε ἐπιπόνους μὴτε ἀνεμένας. καὶ περὶ λόγων δὲ καὶ μύθων, ποῖας τινὰς ἀκύνει 30 δεῖ τὲς τηλικύτους, ἐπιμελές ἔσω τοῖς ἀρχουσιν οὐς καλῶσι παιδονόμους. πάντα γὰρ δεῖ τὰ τοιαῦτα προδοποιεῖν πρὸς τὰς ὕψερρον διατριβάς. διὸ τὰς παιδιας εἶναι δεῖ τὰς πολλὰς μιμήσεις τῶν ὕστερον σκευδαζομένων. τὰς δὲ διατάσεις τῶν παιδῶν καὶ κλαυθμὸς ἐκ ὀρθῶς ἀπαγορεύουσιν οἱ 35 κωλύοντες ἐν τοῖς νόμοις· συμφέρουσι γὰρ πρὸς αὐξήσιν. γίνεται γὰρ τρόπον τινὰ γυμνασία τοῖς σώμασιν· ἢ γὰρ τοῦ πνεύματος κάθεξις ποιεῖ τὴν ἰσχὺν τοῖς πονουσιν, ὃ συμβαίνει καὶ τοῖς παιδίοις διατεινομένοις. ἐπισκεπτόν δὲ τοῖς παιδονόμοις τὴν τούτων διαγωγὴν τὴν τ' ἄλλην, καὶ 40 ὅπως ὅτι ἥκιστα μετὰ δέλων ἔσαι. ταύτην γὰρ τὴν ἡλι-

κίαν, καὶ μέχρι τῶν ἐπτά ἐτῶν, ἀναγκαῖον εἶναι τὴν φῆν ἔχειν. εὐλογον οὖν ἀπελαύνειν ἀπὸ τῶν ἀκα- καὶ τῶν ὁραμάτων ἀνελευθερίας καὶ τηλικύτους ὄντας. μὲν ὅν αἰσχρολογίαν ἐκ τῆς πόλεως, ὥσπερ ἄλλοι τὸν νομοθέτην ἐξορίζειν· ἐκ τῷ γὰρ εὐχερῶς λέγω τῶν αἰσχυρῶν γίνεται καὶ τὸ ποιεῖν σύνεργος. μὲν ὅν ἐκ τῶν νέων, ὅπως μὴτε λέγωσι μὴτε ἀκούω δὲν τοιούτων. εἰ δὲ τις φαίνεται τι λέγων ἢ πράττων ἀπηγορευμένων, τὸν μὲν ἐλεύθερον μήπω δὲ κατα- 5 ἥξιωμένον ἐν τοῖς συσσιτίοις ἀτιμίαις κολάζειν καὶ γὰρ, τὸν δὲ πρεσβύτερον τῆς ἡλικίας ταύτης ἀπὸ ἀνελευθέρους ἀνδραποδωδίας χάριν. ἐπεὶ δὲ τὸ λέγειν τῶν τοιούτων ἐξορίζομεν, φανερόν ὅτι καὶ τὸ θεωρεῖν γραφὰς ἢ λόγους ἀσχήμονας. ἐπιμελές μὲν οὐκ ἐκ ἀρχῆς μὴδὲν μὴτε ἀγαλμα μὴτε γραφὴν εἶναι πρᾶξεων μίμησιν, εἰ μὴ παρὰ τισι θεοῖς τοιούτους ἐκ τὸν τωθασμὸν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος· πρὸς δὲ τότε ἢ σιν ὁ νόμος τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν πλέον προήκουσιν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν τιμαλφεῖν καὶ 15 τὲς δὲ νεωτέρους ἔτ' ἰάμβων ὅτε κωμωδίας θεαταί κρι- τητέον, πρὶν ἢ τὴν ἡλικίαν λάβωσιν ἐν ᾗ καὶ κατὰ τὴν ὑπάρξει κοινωνεῖν ἤδη καὶ μέθης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν πρὸ γιγνομένης βλάβης ἀπαθεῖς ἢ παιδεία ποιήσῃ πᾶν νῦν μὲν οὖν τούτων ἐν παραδρομῇ πεποιήμεθα τὸν 20 ὕστερον δ' ἐπιστήσαντας δεῖ διορίσαι μᾶλλον, ὅπως πρῶτον εἴτε δεῖ διαπορήσαντας, καὶ πῶς δεῖ· καὶ ἐν παρόντα καιρὸν ἐμνήσθημεν ὡς ἀναγκαῖον. ἔκ τινος καὶ ὡς ἔλεγε τὸ τοιοῦτον Θεόδωρος ὁ τῆς τραγῳδίας κριτής· ὕβρι γὰρ πῶποτε παρήκεν ἑαυτῷ προειρη- 25 τῶν εὐτελῶν ὑποκριτῶν, ὡς οἰκείουμένων τῶν θεῶν πρὸς τὰς ἀκοαῖς. συμβαίνει δὲ ταῦτο τοῦτο καὶ πρὸς τῶν ἀνθρώπων ὁμιλίας καὶ πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων πάντα γὰρ στέργομεν τὰ πρῶτα μᾶλλον. διὸ καὶ νεοῖς πάντα ποιεῖν ξένα τὰ φαῦλα, μάλιστα δ' αἰσχρο- 30 ἔχει ἢ μοχθηρίαν ἢ δυσμένειαν. διελθόντων δὲ τῶν ἐτῶν τὰ δύο μέχρι τῶν ἐπτά δεῖ θεωροῦς ἢ ἡλικίας πρὸς αἷς ἀναγκαῖον διηρῆσθαι τὴν παιδείαν, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἐπτά μέχρι ἡβης καὶ πάλιν μετὰ τῇ ἡβῆς μέχρι τῶν ἐνός καὶ εἰκοσιν ἐτῶν. οἱ γὰρ τὰς 40 μᾶσι διαιρῶντες τὰς ἡλικίας ὡς ἐπὶ τὸ πάλαι ἡμέ-

5. δὲ] τε $I^4 S^4 V^4$. || 6. εἰσάγειν] αἰε $I^4 S^4 V^4$. || 7. πληθύνουσα I^4 . || 10. ἀπλότητα V^4 . || 18. εὐθύς — 19. ἐθίζει om S^4 . || 22. καὶ τὴν] καὶ τὲς V^4 . || 23. ἐχομένην $S^4 V^4$. || 26. δεῖ] δεῖ δὲ $I^4 S^4 V^4$. || τοσαύτην $S^4 V^4$. || 31. τὲς om V^4 .

8. τοιούτων $I^4 V^4$. || 14. ἐστὶ $I^4 S^4 V^4$. || 17. πρὸς — 18. νόμος om $S^4 V^4$. || 18. τοὺς — προήκουσιν om $I^4 S^4 V^4$. || 20. ἐκ βρωσι S^4 . || 26. τὸν] τὰ V^4 . || 29. ὕβριν S^4 . || 40. ἐν $S^4 V^4$.

δεῖ δὲ τῇ διαιρέσει τῆς φύσεως ἐπακολουθεῖν· πᾶσα ἔχρη καὶ παιδεία τὸ προσλεῖπον βούλεται τῆς φύ-
 ἵνα πληροῦν. πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον εἰ ποιητέον
 γινά περὶ τὰς παιδας, ἔπειτα πότερον συμφέρει κοινῇ
 καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἢ κατ' ἴδιον τρόπον (ὅ 5
 καὶ νῦν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων), τρίτον δὲ
 τινὰ δεῖ ταύτην.

Θ.

Ἵτι μὲν οὖν τῷ νομοθέτῃ μάλιστα πραγματευτέον
 ἦν τῶν νέων παιδείαν, ὅδεις ἂν ἀμφισβητήσῃεν· καὶ
 ταῖς πόλεσιν ὃ γιγνόμενον τῷτο βλάπτει τὰς πο-
 . δεῖ γὰρ πρὸς ἐκάστην πολιτεύεσθαι. τὸ γὰρ ἦθος
 λιτείας ἐκάστης τὸ οἰκεῖον καὶ φυλάττειν εἰώθε τὴν 15
 ἴαν καὶ καθίστησιν ἐξ ἀρχῆς, οἷον τὸ μὲν δημοκρα-
 δημοκρατίαν, τὸ δ' ὀλιγαρχικὸν ὀλιγαρχίαν· αἱ δὲ
 τισιν ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας. ἔτι δὲ πρὸς
 δυνάμεις καὶ τέχνας ἔστιν ἃ δεῖ προκαιοδεύεσθαι
 10 ἐπιτίθεσθαι πρὸς τὰς ἐκάστων ἐργασίας, ὥς τε δῆλον 20
 ἰ πρὸς τὰς τῆς ἀρετῆς πράξεις. ἐπεὶ δ' ἐν τῷ τέλος
 καὶ πάσῃ, φανερόν ἐστι καὶ τὴν παιδείαν μίαν καὶ
 ἰτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων καὶ ταύτης τὴν ἐπιμέ-
 εἶναι κοινὴν καὶ μὴ κατ' ἴδιαν, ἐν τρόπον νῦν ἔκα-
 15 μελεῖται τῶν αὐτοῦ τέκνων ἰδίᾳ τε καὶ μάθησιν 25
 ἦν ἂν δοξῇ, διδάσκων. δεῖ δὲ τῶν κοινῶν κοινὴν
 καὶ τὴν ἀσκήσιν. ἅμα δὲ οὐδὲ χρὴ νομίζειν
 αὐτοῦ τινὰ εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πάντας τῆς
 :· μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως. ἢ δ' ἐπιμέλεια
 ἐν ἐκάστῃ μορῇ βλάπτει πρὸς τὴν τῷ ὅλῳ ἐπιμέλειαν. 30
 γαίε δ' ἂν τις καὶ τοῦτο Λακεδαιμονίους· καὶ γὰρ
 ν ποῖνται σπουδὴν περὶ τὰς παιδας καὶ κοινῇ ταύ-
 τι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην
 ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἐστὶν ἡ παιδεία, καὶ πῶς
 αἰδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβη- 35
 περὶ τῶν ἔργων· ὃ γὰρ ταῦτα πάντες ὑπολαμβάνου-
 εἰν μανθάνειν τὰς νέας ὅτε πρὸς ἀρετὴν ὅτε πρὸς τὸν
 ὄν ἄριστον· οὐδὲ φανερόν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν
 μᾶλλον ἢ πρὸς τὴν ψυχῆς ἡθός. ἐκ τε τῆς ἐμ-
 παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις, καὶ δῆλον ὅδεν πό- 40
 ἴσκειν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα
 ἰρετὴν ἢ τὰ περιττά· πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κρι-

τάς τινας. περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν ὅθεν ἐστὶν ὁμολογόμε-
 νον· καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν ὃ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶ-
 σιν, ὥς· εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς.
 ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων,
 ὃς ἀδελφόν· ὅτι δὲ ὃ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθέρων
 ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθέρων, φανερόν ἐστι τῶν τοιούτων δεῖ
 μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ
 βάναισον. βάναισον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τῷτο νομίζειν καὶ
 τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ
 10 τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστον ἀπεργάζονται τὸ
 σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν ψυχὴν ἢ τὴν διάνοιαν. διὸ
 τὰς τε τοιαύτας τέχνας ὅσαι τὸ σῶμα παρασκευάζουσιν
 χεῖρον διακεῖσθαι βαναύσους καλῶμεν, καὶ τὰς μισθαρνι-
 κας ἐργασίας· ἀσχολον γὰρ ποιεῖσι τὴν διάνοιαν καὶ τα-
 15 πεινήν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπιστημῶν μέχρι μὲν
 τίνος ἐνίων μετέχειν ὃς ἀνελευθέρων, προσεδρεύειν δὲ λίαν
 πρὸς τὸ ἐντελὲς ἐνοχον ταῖς εἰρημέναις βλάβαις. ἔχει δὲ
 πολλὴν διαφορὰν καὶ τὸ τίνος χάριν πράττει τις ἢ μαν-
 θάνει· αὐτῷ μὲν γὰρ χάριν ἢ φίλων ἢ δι' ἀρετὴν ὃς ἀνε-
 20 λευθέρων, ὃ δὲ αὐτὸ τοῦτο πράττων δι' ἄλλους πολλὰς
 θητικὸν καὶ δουλικὸν δοξοῖεν ἂν πράττειν. αἱ μὲν ὅν κα-
 ταβεβλημένοι νῦν μαθήσεις, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον,
 ἐπαμφοτερίζουσιν. ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν ἃ παιδεύειν εἰώ- 3
 30 θασιν, γράμματα καὶ γυμνασικὴν καὶ μουσικὴν καὶ τέταρ-
 τον ἐνιοι γραφικὴν, τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ γραφικὴν
 ὡς χρησίμους πρὸς τὸν βίον ὅσας καὶ πολυχρήσους, τὴν δὲ
 γυμνασικὴν ὡς συντείνουσιν πρὸς ἀνδρίαν· τὴν δὲ μουσικὴν
 ἡδὴ διαπορήσειεν ἂν τις. νῦν μὲν γὰρ ὡς ἡδονῆς χάριν οἱ
 πλείους μετέχουσιν αὐτῆς· οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς ἔταξαν ἐν παι-
 35 δεῖα διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν ζητεῖν, ὅπερ πολλὰς εἰρη-
 ται, μὴ μόνον ἀσχολεῖν ὁρθῶς ἀλλὰ καὶ σχολάζειν δι-
 νασθαι καλῶς· αὕτη γὰρ ἀρχὴ πάντων, ἵνα καὶ πάλιν
 εἴπωμεν περὶ αὐτῆς. εἰ γὰρ ἀμφω μὲν δεῖ, μᾶλλον δὲ
 αἰρετόν τὸ σχολάζειν τῆς ἀσχολίας, καὶ ὅλως ζητητέον
 τί ποῖντας δεῖ σχολάζειν. οὐ γὰρ δὴ παύσοντας· τέλος
 γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τῷ βίῳ τὴν παιδίαν ἡμῶν. εἰ δὲ τῷτο
 40 ἀδύνατον, καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀσχολίαις χρηστότεον ταῖς
 παιδαῖς (ὃ γὰρ πονῶν δεῖται τῆς ἀναπαύσεως, ἢ δὲ παι-
 διὰ χάριν ἀναπαύσεώς ἐστιν· τὸ δ' ἀσχολεῖν συμβαίνει
 μετα πόνου καὶ συντονίας), διὰ τῷτο δεῖ παιδίᾳ εἰσαγά-
 45 σθαι καιροφυλακτῶντας τὴν χρῆσιν, ὡς προσάγοντας φαρ-
 μακείας χάριν· ἀνεσις γὰρ ἡ τοιαύτη κίνησις τῆς ψυχῆς,

. 16. προσεδρεύειν — 19. ἀνελευθέρων οἱον $I^4 S^4 T^4$. || 20. πράσσων T^4 . || 23. ἂς T^4 . || 34. τῆς — 35. σχολάζειν οἱον $I^4 S^4 T^4$.

καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν ἀνάπαυσις· τὸ δὲ σχολάζειν ἔχειν αὐτὸ δοκεῖ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ ζῆν μακαρίως. τὺτο δ' ἐ τοῖς ἀσχολῶσιν ὑπάρχει ἀλλὰ τοῖς σχολάζουσιν. ὁ μὲν γὰρ ἀσχολῶν ἐνεκά τινος ἀσχολεῖ τέλος ὡς ἔχ ὑπάρχοντος, ἢ δ' εὐδαιμονία τέλος ἐστίν, ἣν οὐ μετὰ λύπης ἀλλὰ μεθ' ἡδονῆς οἰόνται πάντες εἶναι. ταύτην μέντοι τὴν ἡδονὴν ἐκέτι τὴν αὐτὴν τιθέασιν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸς ἕκαστος καὶ τὴν ἔξιν τὴν αὐτῶν, ὁ δὲ ἄριστος τὴν ἀρίστην καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καλλίστων. ὥστε φανερόν ἐστι δεῖ καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ διαγωγῇ σχολὴν μανθάνειν ἅττα καὶ παιδεύεσθαι, καὶ ταῦτα μὲν τὰ παιδευόμενα καὶ ταύτας τὰς μαθήσεις ἑαυτῶν εἶναι χάριν, τὰς δὲ πρὸς τὴν ἀσχολίαν ὡς ἀναγκαίας καὶ χάριν ἄλλων. διὸ καὶ τὴν μουσικὴν οἱ πρότερον εἰς παιδείαν ἔταξαν ἔχ ὡς ἀναγκαῖον (ἔδεν γὰρ ἔχει τοιούτον) ἐδ' ὡς χρήσιμον, ὥσπερ τὰ γράμματα πρὸς χρηματισμὸν καὶ πρὸς οἰκονομίαν καὶ πρὸς μάθησιν καὶ πρὸς πολιτικὰς πράξεις πολλάς. δοκεῖ δὲ καὶ γραφικὴ χρήσιμος εἶναι πρὸς τὸ κρίνειν τὰ τῶν τεχνιτῶν ἔργα κάλλιον· ἐδ' αὖ καθάπερ ἡ γυμνασικὴ πρὸς ὑγίειαν καὶ ἀλκήν· ἐδότερον γὰρ τῶν ὁρῶμεν γιγνόμενον ἐκ τῆς μουσικῆς.λείπεται τοίνυν πρὸς τὴν ἐν τῇ σχολῇ διαγωγὴν, εἰς ὅπερ καὶ φαίνονται παράγοντες αὐτήν· ἦν γὰρ οἰόνται διαγωγὴν εἶναι τῶν ἐλευθέρων, ἐν ταύτῃ τάττεσιν. διόπερ Ὁμηρος ἔτως ἐποίησεν

ἀλλ' οἷον μὲν ἐς καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλεῖν.
καὶ ἔτω πρῆϊπὼν ἑτέρως τινὰς "οἱ καλέουσιν αἰοῖδόν" φησιν, "ὅ κεν τέρπῃσιν ἅπαντας." καὶ ἐν ἄλλοις δὲ φησιν Ὀδυσσεὺς ταύτην ἀρίστην εἶναι διαγωγὴν, ὅταν εὐφραϊνόμενων τῶν ἀνθρώπων "δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκασζονται αἰοῖδου ἤμενοι ἑξέτης." ὅτι μὲν τοίνυν ἐς παιδείαν τις ἦν ἔχ ὡς χρησίμῃ παιδευτέον τὸς υἱεῖς ἐδ' ὡς ἀναγκαῖαν ἀλλ' ὡς ἐλευθέριον καὶ καλὴν, φανερόν ἐστιν· πρότερον δὲ μία τὸν ἀριθμὸν ἢ πλείους, καὶ τίνες αὗται καὶ πῶς, ὕστερον λεκτέον περὶ αὐτῶν. νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν εἶναι πρὸ ὁδοῦ γέγονεν, ὅτι καὶ παρὰ τῶν ἀρχαίων ἔχομεν τινὰ μαρτυρίαν ἐκ τῶν καταβεβλημένων παιδευμάτων· ἡ γὰρ μουσικὴ τοῦτο ποιεῖ δήλον. ἔτι δὲ καὶ τῶν χρησίμων ἐστι δεῖ τινὰ παιδεύεσθαι τὸς παῖδας ἐ μόνον διὰ τὸ χρήσιμον, οἷον τὴν τῶν γραμμάτων μάθησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πολλάς ἐνδέχασθαι γίγνεσθαι δι' αὐτῶν μαθήσεις ἑτέρας. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν γραφικὴν ἔχ ἵνα ἐν τοῖς ἰδίοις ὠνίοις μὴ διαμαρτάνωσιν, ἀλλ' ὥσιν ἀνεξαπάτητοι πρὸς τὴν τῶν σκευῶν

ὠνὴν τε καὶ πρᾶσιν, ἢ μᾶλλον ὅτι ποιεῖ θεωρητικὰ περὶ τὰ σώματα κάλλους. τὸ δὲ ζητεῖν πανταχρὶ τὸ σίμον ἤκιστα ἀρμόττει τοῖς μεγαλοψύχοις καὶ τοῖς θέροις. ἐπεὶ δὲ φανερόν πρότερον τοῖς ἔθεσιν ἢ τῷ παιδευτέον εἶναι, καὶ περὶ τὸ σῶμα πρότερον ἢ τῇ νοίαν, δήλον ἐκ τῶν ὅτι παραδοτέον τὸς παῖδας γυμνασικὴν καὶ παιδοτριβικὴν· τῶν γὰρ ἢ μὲν ποιεῖν τινὰ τὴν ἔξιν τῷ σώματι, ἢ δὲ τὰ ἔργα.

Νῦν μὲν ἐν αἱ μάλιστα δοκεῖσαι τῶν τέλων ἐλίσθαι τῶν παιδῶν αἱ μὲν ἀθλητικὴν ἔξιν ἐμπιπὴ βώμεναι τὰ τε εἶδη καὶ τὴν αὕξησιν τῶν σωμάτων δὲ λάκωνες ταύτην μὲν ἔχ ἡμαρτον τὴν ἀμαρτίαν, ριῶδεις δ' ἀπεργάζονται τοῖς πόνοις, ὡς τὺτο πρὸς μάλιστα συμφέρον. καίτοι, καθάπερ εἴρηται πολλάκις πρὸς μίαν οὔτε πρὸς μάλιστα ταύτην βλέποντα τὴν ἐπιμέλειαν. εἴ τε καὶ πρὸς ταύτην, ἐδὲ τῷτο ἔσκουσιν· οὔτε γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἔτ' ἐπὶ τῷ ὁρῶμεν τὴν ἀνδρίαν ἀκολουθεῖσαν τοῖς ἀγριωτάτοις, ἢ μᾶλλον τοῖς ἡμερωτέροις καὶ λεοντάδεσιν ἤθεσ. πρὸ δ' ἐς τῶν ἐθνῶν ἃ πρὸς τὸ κτείνειν καὶ πρὸς τὴν ποφάγιαν εὐχερῶς ἔχει, καθάπερ τῶν. περὶ τῇ Ἀχαιοί τε καὶ Ἡνίοχοι καὶ τῶν ἡπειρωτικῶν ἐπὶ τὰ μὲν ὁμοίως τούτοις τὰ δὲ μᾶλλον, ἃ ληστὰς μετὰ ἀνδρίας δ' οὐ μετελῆφασιν. ἔτι δ' αὐτοὺς τοὺς ἴσμεν, ὥς μὲν αὐτοὶ προσήθρευον ταῖς φιλοπονήσιν ῥέχοντες τῶν ἄλλων, νῦν δὲ καὶ τοῖς γυμναστικαῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι λειπομένους ἐτέρων· ἐ γὰρ τῇ γυμναστικῇ τὸν τρόπον τῶτον διέφερον, ἀλλὰ τῷ μῶς πρὸς ἀσκῶντας ἀσκεῖν. ὥστε τὸ καλὸν ἀλλ' ἐ τὸ δεῖ πρωταγωνισεῖν· οὐ γὰρ λύκος ἐδὲ τῶν ἄλλων ἐτι ἀγωνίσαιτο ἀν οὐθένα καλὸν κίνδυνον, ἀλλὰ μὲν ἀνὴρ ἀγαθός. οἱ δὲ λίαν εἰς ταῦτα ἀνέντες τοὺς πᾶς καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπαιδαγωγήτους ποιήσαντες, βίαια κατεργάζονται κατὰ γε τὸ ἀληθές, πρὸς ἐν τῷ μῶς γον τῇ πολιτικῇ χρησίμους ποιήσαντες, καὶ πρὸς τῷ πρὸν, ὡς φησὶν ὁ λόγος, ἐτέρων. δεῖ δὲ ἐκ ἐκ τῶν πρὸν ἔργων κρίνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν νῦν ἀνταγωνιστὰς γυμναστικῆς νῦν ἔχουσι, πρότερον δ' ἐκ εἶχον. ἔτι μὲν ἐκ γέον τῇ γυμναστικῇ, καὶ πῶς χρηστέον, ὁμολογησὶς ἐ μέρη μὲν γὰρ ἤβης κατὰ γυμναστικά προσκίε βίαιον τροφήν καὶ τοὺς πρὸς ἀνάγκην πόρους ἀπέφην ἵνα μὴθὲν ἐμπόδιον ἢ πρὸς τὴν αὕξησιν. σημειῖν γὰρ

18. χρησίμη T⁴. || 19. αὐ] ἂν S⁴. || 31. ἀναγκαῖον S⁴T⁴.1. θεωρητικὴν I⁴. || 19. ἡμερωτάτοις I⁴. || 31. τι om I⁴S⁴T⁴. || 33. ἀπαιδαγωγῶν S⁴T⁴.

ἵνα δύναται τὸτο παρασκευάζειν· ἐν γὰρ τοῖς ὀλυμ-
 πῳ δύο τις ἀνὴρ ἢ τρεῖς εὖροι τοὺς αὐτοὺς νενικηκότας
 ἔτε καὶ παιδάς, διὰ τὸ νέας ἀσκήντας ἀφαιρεῖσθαι
 ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων γυμνασίῳ. ὅταν δ' ἀφ'
 ἑτῆ τρία πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασι γένωνται, τότε
 καὶ τοῖς πόνοις καὶ ταῖς ἀναγκοφαιαῖς κατα-
 νείη τὴν ἐχόμενὴν ἡλικίαν. ἅμα γὰρ τῇ τε διανοίᾳ
 ὡς σώματι διαπονεῖν οὐ δεῖ· τὴν αὐτὴν γὰρ ἐκάτερος
 ἀξιοῦται πέφυκε τῶν πόνων, ἐμποδίζων ὁ μὲν τοῦ
 πόνου τὴν διάνοιαν, ὁ δὲ ταύτης τὸ σῶμα.

Περὶ δὲ μουσικῆς ἕνια μὲν διηπορήσαμεν τῷ λόγῳ
 ῥότερον, καλῶς δ' ἔχει καὶ νῦν ἀναλαβόντας αὐτὰ
 ἰαγεῖν, ἵνα ὥσπερ ἐνδοσίμον γένηται τοῖς λόγοις οὗς
 εἴπειεν ἀποφανόμενος περὶ αὐτῆς. οὔτε γὰρ τίνα
 δύναμιν ῥάδιον περὶ αὐτῆς διελεῖν, ὅτε τίνος δεῖ χά-
 στεῖν αὐτῆς, πότερον παιδιᾶς ἔνεκα καὶ ἀναπαύ-
 καθάπερ ὕπνου καὶ μέθης· ταῦτα γὰρ καθ' αὐτὰ
 ὅτε τῶν σπουδαίων, ἀλλ' ἡδέα, καὶ ἅμα παύει μέ-
 ν, ὡς φησὶν Εὐρύκλιδης. διὸ καὶ τάττουσιν αὐτὴν καὶ
 αἱ πᾶσι τέτοις ὁμοίως, οἶνω καὶ μέθῃ καὶ μουσικῇ.
 ἡ δὲ καὶ τὴν ὄρχησιν ἐν τοῦτοις. ἡ μᾶλλον οἰητέον
 ἀρετὴν τι τείνει τὴν μουσικὴν, ὡς δυναμένην, καθάπερ
 ἡ ἀναστικὴ τὸ σῶμα ποιοῦν τι παρασκευάζει, καὶ τὴν
 ἢ τὸ ἦθος ποιοῦν τι ποιεῖν, ἐθίζουσιν δύνασθαι χα-
 ῖρῳ. ἡ πρὸς διαγωγὴν τι συμβάλλεται καὶ πρὸς
 σιν· καὶ γὰρ τοῦτο τρίτον θετέον τῶν εἰρημένων. ὅτι
 ὅτε τὸς νέας μὴ παιδιᾶς ἔνεκα παιδεύειν, ἐκ ἀθῆ-
 οὐ γὰρ παίζουσι μανθάνοντες· μετὰ λύπης γὰρ ἡ
 γινεσθαι. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ διαγωγὴν τε παισὶν ἀρμόττει
 αἷς ἡλικίαις ἀποδιδόναι ταῖς τοιαύταις· οὐθενὶ γὰρ
 ἔτι προσήκει τέλος. ἀλλ' ἴσως ἀνὴρ δοξάζειν ἢ τῶν πα-
 γουδῶν παιδιᾶς εἶναι χάριν ἀνδράσι γενομένοις καὶ
 οὐδεῖσιν. ἀλλ' εἰ τῶν ἐπὶ τοῖς τοῖς, τίνος ἀνὴρ ἔνεκα
 εἶναι αὐτῆς, ἀλλὰ μὴ καθάπερ οἱ τῶν Περσῶν καὶ
 βασιλεῖς, ἄλλων αὐτὸ ποιοούντων μεταλαμβάνειν
 δονῆς καὶ τῆς μαθήσεως; καὶ γὰρ ἀναγκαῖον βέλτιον
 ἰαζεσθαι τὸς αὐτὸ τῶτο πεπονημένους ἔργον καὶ τέχνην
 οὐδὲν χρόνον ἐπιμελεσμένων ὅσον πρὸς μάθησιν μόνον.
 δεῖ τὰ τοιαῦτα διαπονεῖν αὐτοὺς, καὶ περὶ τὴν τῶν
 πραγματείαν αὐτοὺς ἀνὴρ δεοὶ παρασκευάζειν· ἀλλ'
 τὴν δ' αὐτὴν ἀπορίαν ἔχει καὶ εἰ δύναται τὰ ἦθος
 ποιεῖν· ταῦτα γὰρ τί δεῖ μανθάνειν αὐτῆς, ἀλλ'

ἢ ἐτέρων ἀκόνοντας ὁρθῶς τε χαίρειν καὶ δύνασθαι κρίνειν;
 ὥσπερ οἱ Λάκωνες· ἐκεῖνοι γὰρ οὐ μανθάνοντες ὁμοῦς
 νανταὶ κρίνειν ὁρθῶς, ὡς φασί, τὰ χρηστὰ καὶ τὰ μὴ
 χρηστὰ τῶν μελῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ εἰ πρὸς εὐμε-
 ρίαν καὶ διαγωγὴν ἐλευθέριον χρῆσθαι αὐτῇ· τί δεῖ μαν-
 θάνειν αὐτῆς, ἀλλ' ἢ ἐτέρων χρωμένων ἀπολαύειν; σκο-
 πεῖν δ' ἔχει τὴν ὑπόληψιν ἢ ἔχομεν περὶ τῶν θεῶν· οὐ
 γὰρ ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἄδει καὶ καθαρίζει τοῖς ποιηταῖς, ἀλλὰ
 καὶ βαναύσους καλῶμεν τοὺς τοιούτους καὶ τὸ πράττειν οὐκ
 φηδὲ μὴ μεθύοντος ἢ καίζοντος. ἀλλ' ἴσως περὶ μὲν
 τῶν ὕστερον ἐπισκεπτόντων, ἢ δὲ πρῶτη ζήτησις ἐστὶ πό-
 τερον οὐ θετέον εἰς παιδείαν τὴν μουσικὴν ἢ θετέον, καὶ τί
 δύναται τῶν διαπορηθέντων τριῶν, πότερον παιδείαν ἢ παι-
 διαν ἢ διαγωγὴν. εὐλόγως δ' εἰς πάντα τάττεται καὶ
 φαίνεται μετέχειν. ἡ τε γὰρ παιδιὰ χάριν ἀναπαύσεως
 ἐστὶ, τὴν δ' ἀνάπαυσιν ἀναγκαῖον ἡδέαν εἶναι (τῆς γὰρ
 διὰ τῶν πόνων λύπης ἰατρεία τίς ἐστίν)· καὶ τὴν διαγωγὴν
 ὁμολογουμένως δεῖ μὴ μόνον ἔχειν τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ
 τὴν ἡδονήν· τὸ γὰρ εὐδαιμονεῖν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἐστίν.
 τὴν δὲ μουσικὴν πάντες εἶναι φάμεν τῶν ἡδίστων, καὶ ψι-
 λὴν οὖσαν καὶ μετὰ μελωδίας· φησὶ γοῦν καὶ Μισσαῖος
 εἶναι βροτοῖς ἡδίστον αἰεῖν. διὸ καὶ εἰς τὰς συνουσίας καὶ
 διαγωγὰς εὐλόγως παραλαμβάνουσιν αὐτὴν ὡς δυναμένην
 εὐφραίνειν· ὥστε καὶ ἐντεῦθεν ἀνὴρ τις ὑπολάβοι παιδεύ-
 εσθαι δεῖν αὐτὴν τοὺς νεωτέρους. ὅσα γὰρ ἀβλαβῆ τῶν
 ἡδύνων, οὐ μόνον ἀρμόττει πρὸς τὸ τέλος ἀλλὰ καὶ πρὸς
 τὴν ἀνάπαυσιν. ἐπεὶ δ' ἐν μὲν τῷ τέλει συμβαίνει τοῖς
 ἀνθρώποις ὀλιγάκις γίγνεσθαι, πολλάκις δὲ ἀναπαύονται
 καὶ χροῦνται ταῖς παιδιαῖς ἢ ὅσον ἐπὶ πλέον ἀλλὰ καὶ
 διὰ τὴν ἡδονήν, χρησίμον ἀνὴρ εἶη διαναπαύειν ἐν ταῖς ἀπὸ
 ταύτης ἡδοναῖς. συμβέβηκε δὲ τοῖς ἀνθρώποις ποιεῖσθαι
 τὰς παιδιὰς τέλος· ἔχει γὰρ ἴσως ἡδονὴν τινα καὶ τὸ
 τέλος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν τυγχάνειν· ζητῶντες δὲ ταύτην, λαμβά-
 νουσιν ὡς ταύτην ἐκείνην, διὰ τὸ τῷ τέλει τῶν πράξεων
 ἔχειν ὁμοιωμὰ τι· τό τε γὰρ τέλος ὅθεν τῶν ἐσομένων
 χάριν αἰρετόν, καὶ αἱ τοιαῦται τῶν ἡδονῶν ὅθεν εἰσι τῶν
 ἐσομένων ἔνεκεν, ἀλλὰ τῶν γεγονότων, οἷον πόνων καὶ λύ-
 πης. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν ζητῶσι τὴν εὐδαιμονίαν γίγνε-
 σθαι διὰ τούτων τῶν ἡδονῶν, ταύτην ἀνὴρ εὐκότως ὑπο-
 λάβοι τὴν αἰτίαν· περὶ δὲ τοῦ κοινωνεῖν τῆς μουσικῆς, οὐ
 διὰ ταύτην μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ χρησίμον εἶναι πρὸς
 τὰς ἀναπαύσεις, ὡς ἔοικεν. ἐπὶ μὴν ἀλλὰ ζητῶν μὴ ποτε

· ὀλυμπιονικῶν I². || 14. εἴποιεν S²T². || 25. ἢ I². || 35. ἄλλων] δι' ἄλλων S²T².

· ἔτερον S²T². || 3. φησὶ T². || 4. εἰ I²S²T². || 12. τὴν — 13. παιδείαν om I². || 34. τῷ om S². || 35. ὁμοιωμῶν· τό S²T².

τὸτο μὲν συμβέβηκε, τιμιωτέρα δ' αὐτῆς ἡ φύσις ἐστὶν ἢ κατὰ τὴν εἰρημένην χρεῖαν, καὶ δεῖ μὴ μόνον τῆς κοινῆς ἡδονῆς μετέχειν ἀπ' αὐτῆς, ἥς ἔχουσι πάντες αἰσθησιν (ἔχει γὰρ ἡ μουσικὴ τὴν ἡδονὴν φυσικὴν, διὸ πάσαις ἡλικίαις καὶ πᾶσιν ἡθεσιν ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐστὶ προσφιλέης), ἀλλ' ὁρᾶν εἴ πῃ καὶ πρὸς τὸ ἥθος συντείνει καὶ πρὸς τὴν ψυχὴν. τὸτο δ' ἂν εἴη δῆλον, εἰ ποιοὶ τινες τὰ ἥθη γιγνόμεθα δι' αὐτῆς. ἀλλὰ μὴν ὅτι γιγνόμεθα ποιοὶ τινες, φανερόν διὰ πολλῶν μὲν καὶ ἐτέρων, ἔχ' ἥκιστα δὲ καὶ διὰ τῶν Ὀλύμπου μελῶν· ταῦτα γὰρ ὁμολογημένως ποιεῖ τὰς ψυχὰς ἠθυσιαστικὰς, ὁ δ' ἐνθυσιασμός τῃ περὶ τὴν ψυχὴν ἥθους πάθος ἐστίν. ἔτι δὲ ἀκρωόμενοι τῶν μιμήσεων γίνονται πάντες συμπαθεῖς, καὶ χωρὶς τῶν ῥυθμῶν καὶ τῶν μελῶν αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ συμβέβηκεν εἶναι τὴν μουσικὴν τῶν ἡδέων, τὴν δ' ἀρετὴν περὶ τὸ χαίρειν ὀρθῶς καὶ φιλεῖν καὶ μισεῖν, δεῖ δῆλον ὅτι μαρτυρεῖται καὶ συνεβίβησθαι μὴδὲν ἕτως ὥς τὸ κρίνειν ὀρθῶς καὶ τὸ χαίρειν τοῖς ἐπιεικέσιν ἡθεσι καὶ ταῖς καλαῖς πράξεσιν. ἐστὶ δ' ὁμοιώματα μάλιστα παρὰ τὰς ἀληθινὰς φύσεις ἐν τοῖς ῥυθμοῖς καὶ τοῖς μέλεσιν ὀργῆς καὶ πραότητος, ἔτι δ' ἀνδρίας καὶ σωφροσύνης καὶ πάντων τῶν ἐναντίων τέτοις καὶ τῶν ἄλλων ἡθικῶν. δῆλον δὲ ἐκ τῶν ἔργων· μεταβάλλομεν γὰρ τὴν ψυχὴν ἀκρωόμενοι τοιοῦτων. ὁ δ' ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐθισμός τοῦ λυπεῖσθαι καὶ χαίρειν ἐγγύς ἐστι τῷ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον· οἷον εἴ τις χαίρει τὴν εἰκόνα τινὸς θεώμενος μὴ δὲ ἄλλην αἰτίαν ἀλλὰ διὰ τὴν μορφήν αὐτήν, ἀναγκαῖον τέτω καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν θεωρίαν, οὗ τὴν εἰκόνα θεωρεῖ, ἡδεῖαν εἶναι. συμβέβηκε δὲ τῶν αἰσθητῶν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις μὴδὲν ὑπάρχειν ὁμοίωμα τοῖς ἡθεσιν, οἷον ἐν τοῖς ἀπτοῖς καὶ τοῖς γευστοῖς, ἀλλ' ἐν τοῖς ὁρατοῖς ἡρέμα· σχήματα γὰρ ἐστὶ τοιαῦτα, ἀλλ' ἐπὶ μικρόν, καὶ πάντες τῆς τοιαύτης αἰσθήσεως κοινωνῶσιν. ἔτι δὲ οὐκ ἐστὶ ταῦτα ὁμοιώματα τῶν ἡθῶν, ἀλλὰ σημεῖα μᾶλλον τὰ γιγνόμενα σχήματα καὶ χρώματα τῶν ἡθῶν. καὶ ταῦτ' ἐστὶν ἐπὶ τῷ σώματος ἐν τοῖς πάθεσιν. ἢ μὴν ἀλλ' ὅσον διαφέρει καὶ περὶ τὴν τέτων θεωρίαν, δεῖ μὴ τὰ Παύσιονος θεωρεῖν τὸς νέους, ἀλλὰ τὰ Πολυγώνου καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν γραφείων ἢ τῶν ἀγαλματοποιῶν ἐστὶν ἡθικός. ἐν δὲ τοῖς μέλεσιν αὐτοῖς ἐστὶ μιμήματα τῶν ἡθῶν. καὶ τὸτ' ἐστὶ φανερόν· εὐθὺς γὰρ ἡ τῶν ἀρμονιῶν διέσκηκε φύσις ὥς ἐκείνη ἀλλῶς διατίθεσθαι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον πρὸς ἐκάστην αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς μὲν ἐνίας ὀδυρτικωτέρως

καὶ συνεσηκώτως μᾶλλον, οἷον πρὸς τὴν μὲλιν καὶ μὲν, πρὸς δὲ τὰς μαλακωτέρως τὴν διάνοιαν, οἷον τὰς ἀνειμένας· μέσως δὲ καὶ καθεστηκώτως μάλιστα ἑτέραν, οἷον δοκεῖ ποιεῖν ἡ θωρηκτικὴ μὲν τῶν ἀρμονιῶν, σιαστικὴ δ' ἡ φρυγικὴ ταῦτα γὰρ καλῶς λέγεται τὴν παιδείαν ταύτην πεφιλοσοφηκότες· λαμβάνουσι γὰρ μαρτύρια τῶν λόγων ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων. τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥυθμούς· οἱ μὲν γὰρ ἔχουσι στασιμώτερον οἱ δὲ κινητικόν, καὶ τούτωι φορτικωτέρας ἔχουσι τὰς κινήσεις οἱ δὲ ἐλευθεριωτέρας μὲν ἔν τε τῶν φανερόν ὅτι δύναται ποιεῖν τι τὸ πᾶσι ἥθος ἢ μουσικὴ παρασκευάζειν. εἰ δὲ τὸτο δύναται δῆλον ὅτι προσακτέον καὶ παιδευτέον ἐν αὐτῇ τοῖς ἐστὶ δὲ ἀρμόττεσθαι πρὸς τὴν φύσιν τὴν τηλικαύτην δασκαλία τῆς μουσικῆς· οἱ μὲν γὰρ νέοι διὰ τὴν ἀνῆλθον ὑδὲν ὑπομένουσιν ἐκόντες, ἡ δὲ μουσικὴ φέρει ἡδυσμένων ἐστίν. καὶ τις ἔοικε συγγένεια ταῖς ἡμέραις καὶ τοῖς ῥυθμοῖς εἶναι· διὸ πολλοὶ φασὶ τῷ τῇ μὲν ἀρμονίᾳ εἶναι τὴν ψυχὴν, οἱ δ' ἔχουσιν ἀρμονίαν. Πότερον δὲ δεῖ μαρτυρεῖται αὐτὸς ἄδοντάς τι περὶ ῥυθμοῦ ἢ μή, καθάπερ ἡπορήθη πρότερον, πῶς οὐκ ἀδῆλον δὲ ὅτι πολλὰν ἔχει διαφορὰν πρὸς τὴν εἶσθαι ποιούς τινας, εἴαν τις αὐτὸς κοινωνῇ τῶν ἡμετέρων γὰρ τι τῶν ἀδυνάτων ἢ χαλεπῶν ἐστὶ μὴ κοινῆς τῶν ἔργων κριτὰς γενέσθαι σκεδαίως. ἅμα δὲ καὶ τὰς παῖδας ἔχειν τινὰ διατριβήν, καὶ τὴν Ἀρχυτὴν πειθεῖσθαι γενέσθαι καλῶς, ἣν διδόντα τοῖς παιδικοῖς χρώμενοι ταύτῃ μὴδὲν καταγνώσκει τῶν κατὰ τὴν αἰσθησὶν γὰρ δύναται τὸ νέον ἡσυχάζειν. αὕτη μὲν ἡ ἐκείνη παιδεία ἀρμόττουσα τῶν παιδιῶν, ἡ δὲ παιδεία πειθεῖσθαι τοῖς μείζονσι τῶν νέων. ὅτι μὲν ἔν τε παιδευτέον τῷ μὲν ἕτως ὥς καὶ κοινωνεῖν τῶν ἔργων, φανερόν ἐκ τῶν ἡμετέρων· τὸ δὲ πρέπον καὶ τὸ μὴ πρέπον ταῖς ἡλικίαις χαλεπὸν διορίσαι, καὶ λῦσαι πρὸς τὸς φάσκοντας τὸν εἶναι τὴν ἐπιμέλειαν. πρῶτον μὲν γὰρ, ἐπεὶ τὸ πᾶσι χάριν μετέχειν δεῖ τῶν ἔργων, διὰ τοῦτο χρὴ πᾶσι ὄντας χρῆσθαι τοῖς ἔργοις, πρεσβυτέρους δὲ γυναικῶν μὲν ἔργων ἀφεῖσθαι, δύνασθαι δὲ τὰ καλὰ κῆρυκα χαίρειν ὀρθῶς διὰ τὴν μάθησιν τὴν γενομένην ἐν τῇ παιδείᾳ περὶ δὲ τῆς ἐπιτιμώσεως ἢν τινες ἐπιτιμώσιν ὡς περὶ τῆς μουσικῆς βαναύσης, οὐ χαλεπὸν λῦσαι σκεδαίως μέχρι τε πόσου τῶν ἔργων κοινωνητέον τοῖς πρεσβυτέροις

8. ποιοὶ — 9. δὲ καὶ om S²T². || 34. σχήματα om S²T². || 36. πάσι om I².4. θωρηκτικὴ et 5. φρυγικὴ S²T². || 8. τὰ om S²T². || 14. ἐστὶ] ἔχει I²S²T². || 20. χειμαγωγούσας S²T². || 22. δὲ I².

υομένοις πολιτικὴν, καὶ ποίων μελῶν καὶ ποίων ρυ-
 κοινωνητέον, ἔτι δὲ ἐν ποίοις ὀργάνοις τὴν μάθησιν
 ἶον· καὶ γὰρ τὺτο διαφέρειν εἰκός. ἐν τούτοις γὰρ ἡ
 ἐστὶ τῆς ἐπιτιμήσεως· ὅθεν γὰρ κωλύει τρόπος τινὰς
 μουσικῆς ἀπεργάζεσθαι τὸ λεχθέν. φανερόν τοίνυν ὅτι 5
 ἢν μάθησιν αὐτῆς μήτε ἐμποδίζειν πρὸς τὰς ὕστερον
 αἰς, μήτε τὸ σῶμα ποιεῖν βάνανυσον καὶ ἄχρησον πρὸς
 πολεμικὰς καὶ πολιτικὰς ἀσκήσεις, πρὸς μὲν τὰς χρή-
 ῖδη, πρὸς δὲ τὰς μαθήσεις ὕστερον. συμβαίνοι δ' ἂν
 τὴν μάθησιν, εἰ μήτε τὰ πρὸς τὰς ἀγῶνας τὰς τεχνι- 10
 υντείνοντα διαπονοῖεν, μήτε τὰ θαυμασία καὶ περιττὰ
 ἔργων, ἃ νῦν ἐλήλυθεν εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἐκ δὲ τῶν
 ὧν εἰς τὴν παιδείαν. ἀλλὰ καὶ τὰ τοιαῦτα μέχρι
 ἢν δύνωνται χαίρειν τοῖς καλοῖς μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς,
 μὴ μόνον τῷ κοινῷ τῆς μουσικῆς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλ- 15
 ῖνια ζῶων, ἔτι δὲ καὶ πλῆθος ἀνδραπόδων καὶ παι-
 δῶν δὲ ἐκ τούτων καὶ ποίοις ὀργάνοις χρηστέον.
 γὰρ αὐλοὺς εἰς παιδείαν ἀκτέον οὐτ' ἄλλο τεχνικόν
 ον, οἷον κιθάραν καὶ εἴ τι τοῖσιν ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ'
 τοῖσιν αὐτῶν ἀκροατὰς ἀγαθὸς ἢ τῆς μουσικῆς παι- 20
 ῖ ἢ τῆς ἄλλης. ἔτι δ' ἐκ ἐξιν ὁ αὐλὸς ἡθικὸν ἀλλὰ
 ὦν ὀργιαστικόν, ὥς πρὸς τοὺς τοιούτους αὐτῷ καιροὺς
 ἶον ἐν οἷς ἡ θεωρία καθαρσιν μᾶλλον δύναται ἢ μά-
 προσθῶμεν δὲ ὅτι συμβέβηκεν ἐναντίον αὐτῷ πρὸς
 ἰαν καὶ τὸ κωλύειν τῷ λόγῳ χρῆσθαι τὴν αὐλησιν. 25
 κλῶς ἀπεδοκιμάσαν αὐτὸ οἱ πρότερον τὴν χρῆσιν ἐκ
 ἑῶν καὶ τῶν ἐλευθέρων, καίπερ χρησάμενοι τὸ πρῶ-
 ὑτῷ. σχολαστικώτεροι γὰρ γιγνόμενοι διὰ τὰς εὐπο-
 καὶ μεγαλοψυχότεροι πρὸς ἀρετὴν, ἔτι τε πρότερον
 μετὰ τὰ Μηδικὰ φρονηματισθέντες ἐκ τῶν ἔργων, 30
 ἢ πτόντο μαθήσεως, οὐδὲν διακρίνοντες ἀλλ' ἐπιζη-
 . διὸ καὶ τὴν αὐλητικὴν ἡγάγον πρὸς τὰς μαθήσεις.
 γὰρ ἐν Λακεδαιμονίᾳ τις χορηγὸς αὐτὸς ἡύλησε τῷ
 , καὶ περὶ Ἀθήνας ἔτως ἐπεχωρίασεν ὥς σχεδὸν οἱ
 ἢ τῶν ἐλευθέρων μετεῖχον αὐτῆς· δῆλον δὲ ἐκ τοῦ 35
 ος ἐν ἀνέθηκε Θράσιππος Ἐκφαντίδῃ χορηγήσας.
 ἢν δ' ἀπεδοκιμάσθη διὰ τῆς πείρας αὐτῆς, βέλτιον
 ἰένων κρίνειν τὸ πρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ μὴ πρὸς ἀρετὴν
 ὄν. ὁμοίως δὲ καὶ πολλὰ τῶν ὀργάνων τῶν ἀρχαίων,
 κηκτίδες καὶ βάρβιτοι καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν συντείνοντα 40
 ἰκούουσι τῶν χρωμένων, ἐπάγωνα καὶ τρήγωνα καὶ

σαμβῦκαι, καὶ πάντα τὰ δεόμενα χειρουργικῆς ἐπιστήμης.
 εὐλόγως δ' ἔχει καὶ τὸ περὶ τῶν αὐλῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων
 μεμυθολογημένον· φασὶ γὰρ δὴ τὴν Ἀθηναίων εὐρεῖσαν ἀπο-
 βαλεῖν τὰς αὐλὰς. οὐ κακῶς μὲν ἔν ἔχει φάναι καὶ διὰ
 τὴν ἀσχημοσύνην τῇ προσώπῃ τῶτο ποιῆσαι δυσχεράνασαν
 τὴν θεόν· ἢ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον εἰκός ὅτι πρὸς τὴν διάνοιαν
 ὅθεν ἐστὶ ἡ παιδεία τῆς αὐλήσεως· τῇ δὲ Ἀθηναίων τὴν ἐπι-
 στήμην περιτίθενται καὶ τὴν τέχνην. ἐπεὶ δὲ τῶν τε ὀργά-
 νων καὶ τῆς ἐργασίας ἀποδοκιμάζομεν τὴν τεχνικὴν παι-
 δείαν, τεχνικὴν δὲ τίθεμεν τὴν πρὸς τὰς ἀγῶνας· ἐν ταύτῃ
 γὰρ ὁ πράττων ἢ τῆς αὐτῇ μεταχειρίζεται χάριν ἀρετῆς,
 ἀλλὰ τῆς τῶν ἀκούοντων ἡδονῆς, καὶ ταύτης φορτικῆς.
 διόπερ ἢ τῶν ἐλευθέρων κρίνομεν εἶναι τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ
 θητικώτεραν. καὶ βαναύσους δὲ συμβαίνει γίγνεσθαι· πο-
 νηρὸς γὰρ ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ποιοῦνται τὸ τέλος. ὁ γὰρ
 θεατὴς φορτικὸς ὧν μεταβάλλειν εἴωθε τὴν μουσικὴν, ὥστε
 καὶ τοὺς τεχνίτας τοὺς πρὸς αὐτὸν μελετῶντας αὐτὲς τε
 ποιῆς τινὰς ποιεῖ καὶ τὰ σώματα διὰ τὰς κινήσεις.

Σκεπτέον δ' ἔτι περὶ τε τὰς ἀρμονίας καὶ τὰς ῥυθμούς, 7
 καὶ πρὸς παιδείαν πότερον πάσαις χρηστὸν ταῖς ἀρμονίαις
 καὶ πᾶσι τοῖς ῥυθμοῖς ἢ διαιρετέον, ἔπειτα τοῖς πρὸς παι-
 δείαν διαπονοῦσι πότερον τὸν αὐτὸν διορισμὸν θήσομεν ἢ
 τρίτον δεῖ τινὰ ἕτερον, ἐπεὶ δὴ τὴν μὲν μουσικὴν ὀρώμεν διὰ
 μελοποιίας καὶ ῥυθμῶν ὕσαν, τῶν δ' ἐκάτερον ἢ δεῖ λε-
 ληθέναι τίνα ἔχει δύναμιν πρὸς παιδείαν, καὶ πότερον
 προαιρετέον μᾶλλον τὴν εὐμελῆ μουσικὴν ἢ τὴν εὐρυθμον.
 νομίσαντες ἔν πολλὰ καλῶς λέγειν περὶ τῶν τῶν τε νῦν
 μουσικῶν ἐνίης καὶ τῶν ἐκ φιλοσοφίας ὅσοι τυγχάνουσιν
 ἐμπείρως ἔχοντες τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας, τὴν μὲν
 καθ' ἕκασον ἀκριβολογίαν ἀποδώσομεν ζητεῖν τοῖς βυλο-
 μένοις παρ' ἐκείνων, νῦν δὲ νομικῶς διέλωμεν, τὰς τύπους
 μόνον εἰπόντες περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ τὴν διαίρεσιν ἀποδε-
 χόμεθα τῶν μελῶν ὡς διαίρῃσι τινες τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ,
 τὰ μὲν ἡθικὰ τὰ δὲ πρακτικὰ τὰ δ' ἐνθυσιαστικὰ τιθέντες,
 καὶ τῶν ἀρμονιῶν τὴν φύσιν πρὸς ἕκασα τούτων οἰκείαν
 ἄλλην πρὸς ἄλλο μέρος τιθέασι, φανερὸν δ' ἢ μίᾳς ἔνεκεν
 ὠφελείας τῇ μουσικῇ χρῆσθαι δεῖν ἀλλὰ καὶ πλείονων χά-
 ριν (καὶ γὰρ παιδείας ἔνεκεν καὶ καθάρσεως — τί δὲ λε-
 γομεν τὴν καθαρσιν, νῦν μὲν ἀπλῶς, κάλιν δ' ἐν τοῖς περὶ
 ποιητικῆς ἐρῶμεν σαφέστερον —, τρίτον δὲ πρὸς διαγωγὴν,
 πρὸς ἀνεσί τε καὶ πρὸς τὴν τῆς συντονίας ἀνάπαυσιν),

5. κοινῶν $I^4 S^4 T^4$. || 29. πρὸς] πρὸς τὴν I^4 . || 31. ἤπτοντο S^4 . || 40. πυκτίδες I^4 .

. θεῶν $S^4 T^4$. || 21. καὶ πᾶσι τοῖς ῥυθμοῖς οἱ $S^4 T^4$. || 25. δύναμιν ἔχει I^4 . || 26. προαιρετέον T^4 . || 31. διελόμεν $S^4 T^4$. || 38. ρ καὶ παιδῶν I^4 .

φανερὸν ὅτι χρηστὸν μὲν πάσαις ταῖς ἀρμονίαις, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον πάσαις χρηστὸν, ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν παιδείαν ταῖς ἡθικωτάταις, πρὸς δὲ ἀκρόασιν ἐτέρων χειρουργόντων καὶ ταῖς πρακτικαῖς καὶ ταῖς ἐνθουσιαστικαῖς. ὁ γὰρ περὶ ἐνίας συμβαίνει πάθος ψυχᾶς ἰσχυρῶς, τὸτο ἐν πάσαις ὑπάρχει, τῷ δὲ ἥττον διαφέρει καὶ τῷ μᾶλλον, οἷον ἔλεος καὶ φόβος, ἔτι δ' ἐνθουσιασμός. καὶ γὰρ ὑπὸ ταύτης τῆς κινήσεως κατακώχιμοί τινές εἰσιν· ἐκ δὲ τῶν ἱερῶν μελῶν ὀρῶμεν τέρας, ὅταν χρῆσονται τοῖς ἐξοργίζουσιν τὴν ψυχὴν μέλεσι, καθισταμένους ὥσπερ ἰατρείας τυ- 10 χόντας καὶ καθάρσεως. ταῦτο δὲ τὸ ἀναγκαῖον πάσχειν καὶ τὲς ἐλεήμονας καὶ τὲς φοβητικὰς καὶ τὲς ὅλως παθητικὰς, τὲς δ' ἄλλας καθ' ὅσον ἐπιβάλλει τῶν τοιούτων ἐκάσῳ, καὶ πᾶσι γίνεσθαι τινα κάθαρσιν καὶ κερτίζεσθαι μεθ' ἡδονῆς. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μέλη τὰ καθαρτικὰ παρέ- 15 χει χαρὰν ἀβλαβῇ τοῖς ἀνθρώποις. διὸ ταῖς μὲν τοιαύταις ἀρμονίαις καὶ τοῖς τοιούτοις μέλεσι θετέον τοὺς τὴν θεωρικὴν μουσικὴν μεταχειριζομένους ἀγωνιστάς. ἐπεὶ δ' ὁ θεωτὴς διττός, ὁ μὲν ἐλεύθερος καὶ πεπαιδευμένος, ὁ δὲ φορτικὸς ἐκ βαναύσων καὶ θητῶν καὶ ἄλλων τοιούτων συγ- 20 κείμενος, ἀποδοτέον ἀγῶνας καὶ θεωρίας καὶ τοῖς τοιούτοις πρὸς ἀνάπαυσιν. εἰσὶ δ' ὥσπερ αὐτῶν αἱ ψυχαὶ παρεστραμμέναι τῆς κατὰ φύσιν ἔξεως, ἔτω καὶ τῶν ἀρμονιῶν παρεκβάσεις εἰσὶ καὶ τῶν μελῶν τὰ σύντονα καὶ παρακε- 25 χρωσμένα. ποιεῖ δὲ τὴν ἡδονὴν ἐκάστοις τὸ κατὰ φύσιν οἰκεῖον. διόπερ ἀποδοτέον ἐξυσίαν τοῖς ἀγωνιζομένοις πρὸς τὸν θεωτὴν τὸν τοιῦτον τοιούτῳ τινὶ χρῆσθαι τῷ γένει τῆς μουσικῆς. πρὸς δὲ παιδείαν, ὥσπερ εἴρηται, τοῖς ἡθικοῖς τῶν μελῶν χρῆσθαι καὶ ταῖς ἀρμονίαις ταῖς τοιαύταις. τοιαύτη δ' ἡ δωριστί, καθάπερ εἵπομεν πρότερον· δέχεσθαι δὲ δεῖ 30 καὶ τινὰ ἄλλην ἢ μὴ δοκιμάζωσιν οἱ κοινωνοὶ τῆς ἐν φιλοσοφίᾳ διατριβῆς καὶ τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας. ὁ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ Σωκράτης ἔκαλῶς τὴν φρυγιστὴ μὴν καταλείπει μετὰ τῆς δωριστί, καὶ ταῦτα ἀποδοκιμάσας

τῶν ὀργάνων τὸν αὐλόν. ἔχει γὰρ τὴν αὐτὴν δύνα- 35 μιν φρυγιστὴ τῶν ἀρμονιῶν ἥνπερ αὐλὸς ἐν τοῖς ἔργ- 40 αῖς· ἀμφω γὰρ ὀργιαστικά καὶ παθητικά. δηλοῖ δ' ἡ 45 σις· πᾶσα γὰρ βακχεῖα καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη 50 μάστις τῶν ὀργάνων ἐστὶν ἐν τοῖς αὐλοῖς, τῶν δ' 55 νῦν ἐν τοῖς φρυγιστῇ μέλεσι λαμβάνει ταῦτα τὸ π- 60 οῖον ὁ διθύραμβος ὁμολογουμένως εἶναι δοκεῖ ἔρ- 65 καὶ τότε πολλὰ παραδείγματα λέγουσιν οἱ περὶ τῆς 70 σιν ταύτην ἄλλα τε, καὶ διότι Φιλόζενος ἐγγράμ- 75 μιν τῇ δωριστῇ ποιῆσαι διθύραμβον τὲς μύθους οὐχ ὡς· 80 ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐξέπεσεν εἰς τὴν φρυγί- 85 προσήκουσαν ἀρμονίαν πάλιν. περὶ δὲ τῆς δωριστῆς 90 ὁμολογῶσιν ὡς ἡσασιμωτάτης ὕψους καὶ μάστιγ' ἦν ἡ 95 ἀνδρείον. ἔτι δὲ ἐπεὶ τὸ μέσον μὲν τῶν ὑπερβολῶν 100 νῦν καὶ χρῆναι διώκειν φαμέν, ἡ δὲ δωριστὴ ταύτη 105 τὴν φύσιν πρὸς τὰς ἄλλας ἀρμονίας, φανερὸν ἐπὶ τῇ 110 ρια μέλει πρέπει παιδεύεσθαι μᾶλλον τοῖς νεώτεροις 115 δὲ δύο σκοποῖς, τό τε δυνατόν καὶ τὸ πρέπον· καὶ τὸ 120 δυνατόν δεῖ μεταχειρίζεσθαι μᾶλλον καὶ τὰ πρέπον 125 σοις· ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὠρισμένα ταῖς ἡλικίαις, ὡς 130 ἀπειρηκόσι διὰ χρόνον ἢ ῥάδιον ἄδειν τὰς συστάσεις 135 νίας, ἀλλὰ τὰς ἀνειμένας ἢ φύσις ὑποβάλλει τὰς 140 κύτοις. διὸ καλῶς ἐπιτιμῶσι καὶ τὸτο Σωκράτης πρὸς 145 τὴν μουσικὴν τινες, ὅτι τὰς ἀνειμένας ἀρμονίας ἐκ 150 μάστιειν εἰς τὴν παιδείαν, ὡς μεθυσιτικὰς λαμβάνουσιν 155 οὐ κατὰ τὴν τῆς μέθης δύναμιν (βακχευτικὰν γὰρ ἡ 160 μέθη ποιεῖ μᾶλλον) ἀλλ' ἀπειρηκυίας. ὥστε καὶ πρὸς 165 ἐσομένην ἡλικίαν, τὴν τῶν πρεσβυτέρων, δεῖ καὶ τῶν 170 τῶν ἀρμονιῶν ἄπτεσθαι καὶ τῶν μελῶν τῶν τῶν 175 δ' εἰ τίς ἐστὶ τοιαύτη τῶν ἀρμονιῶν ἢ πρέπει τῇ τῶν 180 δων ἡλικίᾳ διὰ τὸ δύνασθαι κόσμον τ' ἔχειν ἁπλῆ 185 παιδείαν, οἷον ἡ λυδιστὴ φαίνεται πεπονθέναι μάλιστα 190 ἀρμονιῶν, δῆλον ὅτι τύττες ὅρες τρεῖς ποιητέον αἱ τῶν 195 δειάν, τό τε μέσον καὶ τὸ δυνατόν καὶ τὸ πρέπον.

8. τῶν δὲ *I⁶S⁶T⁶*. || 10. καθισταμένους *I⁶*. || 16. χώραν *corrig* *I⁶*. || 17. θεωτὴς πρὸς τὴν *S⁶T⁶*. || 18. θεωρικὴν *om* *I⁶*. || 28. παιδείαν *I⁶*.

4. βακχεῖα *T⁶*. || 11. τὴν προσήκουσαν — τῆς δωριστῆς *om* *I⁶*. || 19. ἐκάστους *I⁶*. || 20. ἔτι *T⁶*. || 21. χρόνου *I⁶*. || 31. καὶ δειάν *corr* *ab eadem manu* *I⁶*. || 33. ὅτι τρεῖς τύττες ποιητέον εἰς τὴν παιδείαν *I⁶*. || 34. τε *om* *S⁶*.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Α.

μικὴ καὶ πολιτικὴ διαφέρει οὐ μόνον τοσοῦτον καὶ πόλις (ταῦτα μὲν γὰρ αὐταῖς ἐστὶ τὰ ὑπο- ἄλλ' ὅτι καὶ ἡ μὲν πολιτικὴ ἐκ πολλῶν ἀρχόν- ἡ οἰκονομικὴ δὲ μοναρχία. ἔναι μὲν οὖν τῶν ἱερνται, καὶ ὅ τῆς αὐτῆς ἐστὶ ποιῆσαι καὶ χρή- ποιηθέντι, ὥσπερ λύρα καὶ αὐλοῖς· τῆς δὲ πό- καὶ πόλιν ἐξ ἀρχῆς συστήσασθαι καὶ ὑπαρ- τασθαι καλῶς, ὥς ἄλλοι ὅτι καὶ τῆς οἰκονομ- ἡ καὶ κτήσασθαι οἶκον καὶ χρῆσασθαι αὐτῷ. ἔν οἰκῶν πληθὺς ἐστὶ καὶ χώρας καὶ χρημάτων πρὸς τὸ εὖ ζῆν. φανερόν δ' ὅταν γὰρ μὴ δι- τὴ τυγχάνειν, διαλύεται καὶ ἡ κοινωνία. ἔτι τὴ συνέρχονται· ὅ δὲ ἕνεκα ἑκάστον ἐστὶ καὶ ἡ ὁσία αὐτῶ τυγχάνει αὕτη ὅσα. ὥς ἄλλοι οὐ γενέσει ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ ἐστίν. καὶ γὰρ μῶριον γὰρ οἰκία πόλεως ἐστίν. σκεπτόν ἔν περὶ ικῆς, καὶ τί τὸ ἔργον αὐτῆς.

δὲ οἰκίας ἀνθρωπός τε καὶ κτῆσις ἐστίν. ἐπεὶ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἡ φύσις ἐκάς θεωρεῖται, καὶ ἂν ὁμοίως ἔχει, ὥστε καθ' Ἡσίοδον δύο ἂν οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βῶν τ' ἀροτῆρα· ἡ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων. ὥς ἐπερὶ τὴν τῆς γυναικὸς ὁμιλίαν οἰκονομήσασθαι το δ' ἐστὶ τὸ ποῖαν τινα δεῖ ταύτην εἶναι παρα- κτήσεως δὲ πρώτη ἐπιμέλεια ἡ κατὰ φύσιν· ἔπει δὲ γεωργικὴ προτέρα, καὶ δευτέρα ὅσαι ἀπὸ οἶον μεταλλευτικὴ καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη. ἡ ἐπὶ μάλιστα ὅτι δικαία· ὅ γὰρ ἀπ' ἀνθρώπων, ὅθ' ὅσπερ καπηλεία καὶ αἱ μισθαρνικαί, ὅτ' ἀκόντων, πολεμικαί. ἔτι δὲ καὶ τῶν κατὰ φύσιν· φύσει

γὰρ ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡ τροφή πᾶσιν ἐστίν, ὥς καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῆς γῆς. πρὸς δὲ τοῖς καὶ πρὸς ἀνδρίαν συμβάλλεται μεγάλα· οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ βάνανσοι τὰ σώματα ἀχρεῖα ποῖσιν, ἀλλὰ δυνάμενα θυραυλεῖν καὶ πολεῖν, ἔτι δὲ δυνάμενα κινδυνεύειν πρὸς τὰς πολεμίας· μόνων γὰρ τῶν τὰ κτήματα ἐξω τῶν ἐρυμάτων ἐστίν.

Τῶν δὲ περὶ τὰς ἀνθρώπους ἡ κατὰ γυναῖκα πρώτη ἐπιμέλεια. κοινωνία γὰρ φύσει τῷ θήλει καὶ τῷ ἄρρενι μάλιστα ἐστίν. ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἡ φύσις ἐφίεται ἀπεργάζεσθαι ὥσπερ καὶ τῶν ζώων ἕκαστον· ἀδύνατον δὲ τὸ θῆλυ ἄνευ τῷ ἄρρενι ἢ τὸ ἄρρεν ἄνευ τῷ θήλει ἀποτελεῖν τὸτο, ὥς ἐξ ἀνάγκης αὐτῶν ἡ κοινωνία συνέστηκεν. ἐν μὲν ἔν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἀλόγως τοῦτο ὑπάρχει, καὶ ἐφ' ὅσον μετέχουσι τῆς φύσεως, ἐπὶ τοῦτον, καὶ τεκνοποιίας μόνον χάριν· ἐν δὲ τοῖς ἡμέροις καὶ φρονιμωτέροις διήθρῳται μᾶλλον· φαίνονται γὰρ μᾶλλον βοήθειαι γινόμεναι καὶ εὐνοιαὶ καὶ συνεργαίαι ἀλλήλοις. ἐν ἀνθρώπῳ δὲ μάλιστα, ὅτι οὐ μόνον τοῦ εἶναι ἀλλὰ καὶ τῷ εἶναι συνεργὰ ἀλλήλοις τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν· ἂν δυνάμενοι εἰς ἀδυνατὸς πονήσωσι, πάλιν κομίζον- ται παρὰ δυνάμενων ἀδυνατῶντες ἐν τῷ γήρα. ἅμα δὲ καὶ ἡ φύσις ἀναπληροῖ ταύτην τῇ περιόδῳ τὸ αἰε εἶναι, ἔπει κατ' ἀριθμὸν οὐ δύναται, ἀλλὰ γε κατὰ τὸ εἶδος· ἔτω προωκονόμειται ὑπὸ τῷ θεῷ ἑκατέρῃ ἡ φύσις, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, πρὸς τὴν κοινωνίαν. διέληπται γὰρ τῷ μὴ ἐπὶ ταῦτα πάντα χρήσιμον ἔχειν τὴν δύνα- μιν, ἀλλ' ἔνια μὲν ἐπὶ τὰ πάντα, εἰς ταῦτα δὲ συντείνοντα· τὸ μὲν γὰρ ἰσχυρότερον τὸ δ' ἀσθενέστερον ἐποίησεν, ἵνα

αὖ QI¹M¹Q¹S¹T¹U¹W¹X¹. Τίτ οἰκονομικὸς α I¹T¹.

τομία Q¹S¹T¹. || 5. διήρται Q¹S¹. || 6. αὐλοῖ Q¹Q¹S¹T¹X¹. || 10. κτημάτων I¹W¹. || 14. αὐτῇ Q¹. || 15. γένεσι om Q¹M¹Q¹S¹T¹X¹. || 18. κτίσις Q¹T¹X¹. || 20. ἔχει Q¹Q¹S¹T¹X¹. || 21. τ' om Q¹Q¹S¹T¹X¹. || T¹, ταῦτα Q¹. || 25. κατὰ φύσιν om Q¹S¹. || 26. δευτέρα M¹Q¹S¹T¹. || 28. αὐτα Q¹Q¹T¹X¹, δὲ ἴσα M¹. || 27. εἴ] ἡ Q¹. || 8. ἀπ' ἀνθρώπων Q¹Q¹S¹T¹X¹. || 9. — 29. μισθαρνικαί om Q¹M¹Q¹S¹T¹X¹. || 30. δὲ] τε I¹M¹Q¹S¹T¹U¹W¹X¹. || 6. μένον M¹W¹. || 7. κατὰ] πρὸς pr I¹. || 12. τῷ θήλει αἰνε M¹. || 13. S¹T¹X¹. || 17. συνεργαίαι M¹Q¹S¹T¹. || 19. ἀλλὰ καὶ τῷ εἶναι om Q¹. || 20. καὶ om S¹T¹. || 21. τῆς φύσεως Pari- || 5. τῆς φύσεως Q¹S¹T¹X¹. || 22. αὐτα τυγχάνει om M¹Q¹S¹T¹X¹. || 22. αὐ om Q¹S¹. || δυνάμενοι M¹Q¹S¹T¹. || ἀδυνατῶς περὶ X¹. || 25. κατ'] κατὰ τὴν M¹. || γε] καὶ Q¹S¹T¹W¹, om I¹M¹X¹. || 26. προωκονόμειται T¹X¹. || 28. τὸ M¹Q¹ | ἔχον 2025. || 29. συντείνονται Q¹S¹T¹.

Λ α α α

τὸ μὲν φυλακτικώτερον ἢ διὰ τὸν φόβον, τὸ δ' ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν, καὶ τὸ μὲν πορίζῃ τὰ ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζῃ τὰ ἔνδον· καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τὸ μὲν δυνάμενον ἐδραῖον εἶναι πρὸς δὲ τὰς ἔξωθεν θυραυλίας ἀσθενές, τὸ δὲ πρὸς μὲν τὰς ἡσυχίας χεῖρον πρὸς δὲ τὰς κινήσεις ὑγιεινόν· καὶ περὶ τέκνων τὴν μὲν γένεσιν ἴδιον, τὴν δὲ ὠφέλειαν κοινήν· τῶν μὲν γὰρ τὸ θρέψαι, τῶν δὲ τὸ παιδεῦσαι ἐστίν. πρῶτον μὲν ἔν νόμοι πρὸς γυναῖκα, καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν· οὕτως γὰρ ἂν οὐδ' αὐτὸς ἀδικοῖτο. τοῦθ' ὑψηγέται δὲ καὶ ὁ κοινὸς νόμος, καθάπερ οἱ Πυθαγόρειοι λόγισιν, ὥσπερ ἰκέτιν καὶ ἀφ' ἐσίας ἡγμένην, ὡς ἦκιστα δεῖν [δοκεῖν] ἀδικεῖν· ἀδικία δὲ ἀνδρὸς αἰ θυράζει συνουσία γινόμεναι. περὶ δὲ ὁμιλίας, μήθ' ὥστε δεῖσθαι μήθ' ὡς ἀπόντων ἀδυνατεῖν ἡσυχάζειν, ἀλλ' ὥτως ἐθίζειν ὥς ἐκαστὸς ἔχει παρόντος καὶ μὴ παρόντος. εὖ δ' ἔχει καὶ τὸ τῷ Ἡσιόδου,

παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ἵνα ἥθεα κεδνὰ διδάξῃ· αἱ γὰρ ἀνομοιότητες τῶν ἡθῶν ἥκιστα φιλικόν. περὶ δὲ κοσμήσεως, ὥσπερ ὑδὲ τὰ ἥθη δεῖ ἀλαζονευόμενος ἀλλήλοις πλησιάζειν, ὥτως ὑδὲ τὰ σώματα· ἡ δὲ διὰ τῆς κοσμήσεως οὐδὲν διαφέρειν ἐστὶ τῆς τῶν τραγωδιῶν ἐν τῇ σκευῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλία.

5 Τῶν δὲ κτημάτων πρῶτον μὲν καὶ ἀναγκαϊότατον τὸ βέλτιστον καὶ ἡγεμονικώτατον· τὸτο δ' ἦν ἄνθρωπος. διὸ δεῖ πρῶτον δούλους παρασκευάζεσθαι σπουδαίους. δούλων δὲ εἶδη δύο, ἐπίτροπος καὶ ἐργάτης. ἐπεὶ δὲ ὁρῶμεν ὅτι αἱ παιδεῖαι ποῖός τινες ποιοῦσι τοὺς νέους, ἀναγκαῖον καὶ παρασκευασάμενον τρέφειν οἷς τὰ ἐλευθέρια τῶν ἔργων προσακτέον. ὁμιλία δὲ πρὸς δούλους ὡς μήτε ὑβρίζειν ἑᾶν μήτε ἀνιέναι, καὶ τοῖς μὲν ἐλευθεριωτέροις τιμῆς μεταδίδόναι, τοῖς δ' ἐργάταις τροφῆς πληθός. καὶ ἐπειδὴ ἡ τῷ οἴνου πόσις καὶ τὴς ἐλευθέρους ὑβρισεὶς ποιεῖ, καὶ πολλὰ ἔθνη ἀπέχεται καὶ τῶν ἐλευθέρων, οἷον Καρχηδόνιοι ἐπὶ στρατιᾷς, φανερόν ὅτι τότε ἢ μηδὲν ἢ ὀλιγάκις μεταδοτέον. ὄντων δὲ τριῶν, ἔργα καὶ κολάσεως καὶ τροφῆς, τὸ μὲν μὴτε κολάζεσθαι μήτ' ἐργάζεσθαι, τροφήν δ' ἔχειν, ὕβριν

ἐμποιεῖ, τὸ δὲ ἔργα μὲν ἔχειν καὶ κολάσεις, τροφὴν μὴ, βίαιον, καὶ ἀδυναμίαν ποιεῖ. λείπεται δὲ ἔργα βέλτερον καὶ τροφήν ἱκανήν· ἀμίσθων γὰρ ἔχουσιν ἔχειν, δούλῳ δὲ μισθὸς τροφή. ὥσπερ δὲ καὶ τοῖς ἀλλοῖς ὅταν μὴ γίγνηται τοῖς βελτίστοις βέλτερον μηδὲ ἀλλοῖς ἀρετῆς καὶ κακίας, γίνονται χεῖρους, ὥτω καὶ περὶ ἐπὶ δίοπερ δεῖ ποιεῖσθαι σκέψιν, καὶ διανέμειν τε καὶ ἀντιπαραστήσαντα, καὶ τροφήν καὶ ἐσθῆτα καὶ ἄλλα καὶ κολάσεις, λόγῳ καὶ ἔργῳ μιμνημένους τὴν τῶν ἐκαστοῦ δύναμιν, ἐν φαρμάκῳ λόγῳ, προσθεωρῶντας ὅτι ἡ φάρμακον διὰ τὸ συνεχές. γένη δ' ἂν εἴη δούλων τὰ ἔργα βέλτερον μήτε δεῖλὰ μήτ' ἀνδρεῖα ἔργα· ἡ φότερα γὰρ ἀδικοῦσιν· καὶ γὰρ οἱ ἄγαν δεῖλὰ ἔχουσιν μένους καὶ οἱ θυμοειδεῖς οὐκ εὐαρχοῖται· χρηρὴ δὲ καὶ τὸ ὀρίσθαι πᾶσιν· δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἀντιπαραστήσαντα ἄλλοι· βούλονται γὰρ πονεῖν, ὅταν ἢ ἄλλοι ὁ χρόνος ὀρισμένος. δεῖ δὲ καὶ ἐξομηρεῖν τὰς ποικίαις, καὶ μὴ κτᾶσθαι ὁμοιομετρίαις πολλὰς, ὥστε καὶ ταῖς πόλεσιν, καὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἀπολαύσεσιν· ὅλον τῶν δούλων ἕνεκα ποιεῖσθαι ἢ τῶν ἐλευθέρων· τὰ γὰρ ἔχουσιν ἔτοιμα ἕνεκα τὰ τοιαῦτα ἐνομέτα.

Εἶδη δὲ τῷ οἰκονόμῳ τέτταρα, αὐτὸ δὲ ἔχειν καὶ ἐκαστὸν τῶν χρημάτων. καὶ γὰρ τὸ κτᾶσθαι δυνατόν· χρηρὴ δὲ φυλάττειν· εἰ δὲ μή, ὑδὲν ὄφελος τῷ κτᾶσθαι· ἡ δὲ ἡμῶν ἀντλεῖν τὸ ἐξί, καὶ ὁ λεγόμενος τετραμήνης ἐστὶ δὲ καὶ εἶναι κοσμητικὸν τῶν ὑπαρχόντων καὶ χρηρὴ δὲ τῶν γὰρ ἕνεκα κἀκείνων δεόμεθα. ἀπὸ τῶν δὲ τῶν κτημάτων ἕκαστον, καὶ πλεῖον τὰ κάρπια καὶ ἀκάρπων, καὶ τὰς ἐργασίας ὥτω νεμεμῆσθαι ὅπως μὴ κινδυνεύσωσιν ἅπασιν. πρὸς δὲ φυλακὴν τοῖς τε Περσικὰ συμφέροι χρηρὴσθαι καὶ τοῖς Λακωνικοῖς. καὶ ἡ ἀπὸ τῆς οἰκονομίας χρηρὴσιμος· ἀποδιδόμενοι γὰρ ὧνται καὶ ταμίαις θέσις οὐκ ἔστιν ἐν ταῖς μικροτέροις οἰκονομίαις. Περσικὰ δὲ ἦν τὸ πάντα ἐπιτάττειν καὶ τὰς ἐκαστὰς αὐτῶν, καὶ ὁ ἔλεγε Δίων περὶ Διονυσίου· ὅτι γὰρ οὐ λείπεται ὁμοίως τῶν ἀλλοτρίων καὶ τῶν οἰκείων, ὥστε

2. πορίζεται ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζει τὰ ἔνδον, πορίζεται ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζεται ἔνδον: plerique porci τὰ et σώζει τὰ. || 5. πρῶτον ἡγεμονικώτατον S¹. || 6. κοινή — 7. ἴδιον I¹ FF². || 10. δεῖ δὲ ὁ M¹ S¹ T¹. || 11. ἰκέτιν M¹ S¹ T¹. || 12. δοκεῖ S¹ T¹. || 13. ἀπὸ τῆς ἐργασίας 2551. || 14. ἀπὸ τῆς ἐργασίας 2551. || 15. τὸ om 2551. || 17. διδάξῃ M¹. || 19. ἀλαζονευόμενος S¹ T¹. || 23. μὲν om M¹. || 26. ἐργάτης S¹ T¹. || 29. παρασκευάζειν S¹. || 30. ὁμιλίαν T¹. || 30. nonne μηδὲ? || 33. ἀπέχουσι S¹ T¹. || 33. ἀπὸ τῆς καρχηδόνιας M¹. || 3. εἶδη S¹ T¹. || 5. ἢ om M¹ S¹ T¹. || 6. παρὰ S¹ T¹. || 8. ἀγαν S¹ T¹. || 9. μιμνημένη S¹ T¹. || 10. προτιθέμενος FF². || 11. δούλων om I¹ M¹. || 11. ἡμῶν S¹ T¹. || 20. εἰ μὴ M¹ S¹ T¹. || 22. παρὰ S¹ T¹. || 26. τῶν ὑπαρχόντων om M¹ S¹ T¹. || 27. τῶν κτημάτων] τῶν S¹ S¹ T¹. || 29. πολεμίσθαι S¹ T¹. || 30. τε om S¹ T¹. || 33. συμφορῆσι I¹. || 34. ἐπιτάττειν] παρὰ 35. παρὰ S¹ T¹.

ῥεται, δι' αὐτῆ ποιεῖσθαι χρὴ τὴν ἐπιμέλειαν. καὶ τὸ
 ἴσον καὶ τὸ τοῦ Λίβυος ἀπόφθεγμα εὖ ἂν ἔχοι· ὁ
 γὰρ ἐρωτηθεὶς τί μάλιστα ἵππον πιαίνει, "ὁ τοῦ δε-
 υ ὀφθαλμός" ἔφη· ὁ δὲ Λίβυος ἐρωτηθεὶς ποία κόπρος
 1, "τὰ τοῦ δεσπότης ἵχνη" ἔφη. ἐπισκεπτέον οὖν τὰ 5
 αὐτὸν τὰ δὲ τὴν γυναῖκα, ὡς ἑκατέρωθεν διαίρεται τὰ
 τῆς οἰκονομίας. καὶ τὺτο ποιητέον ἐν μικραῖς οἰκono-
 : ὀλγαίαις, ἐν δ' ἐπιτροπευομέναις πολλαίαις. ἡ γὰρ
 γε μὴ καλῶς ὑποδεικνύντος καλῶς μιμῆσθαι, ἔτ' ἐν
 ἄλλοις ἔτ' ἐν ἐπιτροπείᾳ· ὡς ἀδύνατον μὴ ἐπιμελῶν 10
 πτῶν ἐπιμελεῖς εἶναι τοὺς ἐφεσώτας. ἐπεὶ δὲ ταῦτα
 καλὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ ὠφέλιμα πρὸς οἰκονομίαν,
 ἴσθαι χρὴ πρότερον δεσπότης οἰκετῶν καὶ καθεύδειν
 11, καὶ μηδέποτε ἀφύλακτον οἰκίαν εἶναι ὥσπερ πό-
 ῶσα τε δεῖ ποιεῖν, μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας παρὶ- 15
 τό τε διανίστασθαι νύκτωρ· τὺτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν
 οἰκονομίαν καὶ φιλοσοφίαν χρήσιμον. ἐν μὲν ὅν ταῖς
 εἰς κτήσεων ὁ Ἀττικὸς τρόπος τῆς διαθέσεως τῶν ἐπι-
 ῶν χρήσιμος· ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις διαμερισθέντων
 τῶν πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ τῶν κατὰ μῆνα δαπανωμένων, 20
 12 δὲ καὶ περὶ σκευῶν χρήσεως τῶν καθ' ἡμέραν καὶ
 ἰλγαίαις, ταῦτα παραδεδόται τοῖς ἐφεσώσι. ἐπὶ τῇ
 καὶ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν διὰ τίνος χρόνος ποιητέον,
 13 ἢ λαοθάλην τὸ σωζόμενον καὶ τὸ ἐλλείπον. οἰκίαν δὲ
 τε τὰ κτήματα ἀποβλέποντα κατασκευαστέον καὶ 25
 ὑγίειαν καὶ πρὸς εὐημερίαν αὐτῶν· λέγω δὲ κτήματα
 οἶον καρποὺς καὶ εὐθῆτι ποία συμφέρει, καὶ τῶν καρ-
 ποῖα ζῆροις καὶ ποία ὑγροῖς, καὶ τῶν ἄλλων κτημά-
 τοῖα ἐμψύχοις καὶ ποία ἀψύχοις καὶ δούλοις καὶ
 ἐροῖς καὶ γυναῖξιν καὶ ἀνδράσι καὶ ξένοις καὶ ἀσούσι. 30
 πρὸς εὐημερίαν δὲ καὶ πρὸς ὑγίειαν δεῖ εἶναι, εὐπνεῦ
 ῶ θερμὸς, εὐήλιος δὲ τῷ χειμῶνος. εἴη δ' ἂν ἡ τοιαύτη
 ὁρροῖς ὅσα καὶ μὴ ἰσοπλατῆς. δοκαῖ δὲ καὶ ἐν ταῖς
 λαις οἰκονομίαις χρήσιμος εἶναι θυρωρός, ὅς ἂν ἦ
 31 τοῦ τῶν ἄλλων ἔργων, πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν εἰσφε- 35

ρομένων καὶ ἐκφερομένων. πρὸς εὐχρησίαν δὲ σκευῶν τὸ
 Λακωνικόν· χρὴ γὰρ ἐν ἑκάσῳ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ κεῖσθαι·
 ἔτω γὰρ ἂν ἔτοιμον ὃν ἡ ζήτοῖτο.

B.

Τὸν οἰκονομεῖν μέλλοντά τι κατὰ τρόπον δεῖ τῶν τε
 τέκνων, περὶ ὅς πραγματεύεται, μὴ ἀπειρὸς ἔχειν καὶ τῇ
 φύσει εὐφυῆ εἶναι καὶ τῇ προαιρέσει φιλόπονον τε καὶ
 10 δίκαιον· ὅ τι γὰρ ἂν ἀπὸ τῶν τῶν μερῶν, πολλὰ δια-
 μαρτήσεται περὶ τὴν πραγματείαν ἣν μεταχειρίζεται. οἰκο-
 νομία δὲ εἰς τέσσαρες, ὡς ἐν τύπῳ διελέσθαι (ταὺς γὰρ
 ἄλλας εἰς τὺτο ἐμπικτέσας εὐρήσομεν), βασιλικὴ σατρα-
 πικὴ πολιτικὴ ἰδιωτικὴ. τῶν δὲ μεγίστη μὲν καὶ ἀπλη-
 15 σάτη ἡ βασιλική, ποικιλωτάτη δὲ καὶ ῥάξη ἡ πολιτικὴ,
 ἐλαχίστη δὲ καὶ ποικιλωτάτη ἡ ἰδιωτικὴ. ἐπικοινωνεῖν μὲν
 τὰ πολλὰ ἀλλήλαις ἀναγκαῖον ἐστίν· ὅσα δὲ μάλιστα δι'
 αὐτῶν ἐκάστη συμβαίνει, ταῦτα ἐπισκεπτέον ἡμῖν ἐστίν.
 πρῶτον μὲν τοῖνον τὴν βασιλικὴν ἰδωμεν. ἔστι δὲ αὕτη
 20 δυναμένη μὲν τὸ καθόλου, εἶδη δὲ ἔχουσα τέτταρα, περὶ
 νόμισμα, περὶ τὰ ἐξαγώγιμα, περὶ τὰ εἰσαγώγιμα, περὶ
 τὰ ἀναλώματα. τῶν δὲ ἑκάστων μὲν περὶ τὸ νόμισμα
 λέγω ποῖον καὶ πότε τίμιον ἢ εὐνοον ποιητέον, περὶ δὲ
 τὰ ἐξαγώγιμα καὶ εἰσαγώγιμα, πότε καὶ τίνα παρὰ τῶν
 25 σατραπῶν ἐν τῇ ταγῇ ἐκλαβόντι αὐτῷ λυσιτελήσει. δια-
 τίθεσθαι, περὶ δὲ τὰ ἀναλώματα, τίνα περιαιρετέον καὶ
 πότε, καὶ πότερον δοτέον νόμισμα εἰς ταὺς δαπάνας ἢ ἂ
 τῷ νομίσματι ὄνεια. δεύτερον δὲ τὴν σατραπικὴν. ἔστι δὲ
 ταύτης εἶδη ἐξ τῶν προσόδων, ἀπὸ γῆς, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ
 30 χώρᾳ ἰδίων γινομένων, ἀπὸ ἐμπόρων, ἀπὸ τελῶν, ἀπὸ
 βοσκημάτων, ἀπὸ τῶν ἄλλων. αὐτῶν δὲ τούτων πρώτη
 μὲν καὶ κρατίστη ἡ ἀπὸ τῆς γῆς (αὕτη δ' ἐστὶν ἣν οἱ μὲν
 ἐκφόριον οἱ δὲ δεκάτην προσαγορεύουσιν), δευτέρα ἡ ἀπὸ
 τῶν ἰδίων γινομένη, ἢ μὲν χρυσίον, ἢ δὲ ἀργύριον, οὗ δὲ
 35 χαλκός, οὗ δὲ ὅποσα δύναται γίνεσθαι, τρίτη δὲ ἡ ἀπὸ

. αὐτῆς I^2 . || 2. τοῦ alterum om I^2 . || ἂν ἔχοι] ἔχει $M^2 S^2 T^2$. || 3. τί] τὰ $S^2 T^2$. || 8. ἐν] οὐ T^2 . || ἐπιτροπευομένης $S^2 T^2$. ||
 ται $M^2 S^2 T^2$. || 10. post ἄλλοις $S^2 T^2$ οἰκονομίαις. || 14. ἀφύκτον $S^2 T^2$. || 15. ὅσα τε] ὅτε $M^2 S^2 T^2$. || περιμέναι M^2 , περιέναις

17. φιλόσοφοι $I^2 M^2$. || 25. ἀποβλέπονται S^2 , ἀποβλέποντε T^2 . || 26. κτήμασι $M^2 S^2 T^2$. || 27 et 28 et 29. ποῖα I^2 , ποῖαι
 T^2 . || 33. κατάθροος M^2 .

. ζήτοῖται S^2 . || 7. οἰκονομεῖν U^2 . || 8. τρόπον Q . || περὶ ὅς] ἢ W^2 . || πραγματεύονται U^2 , ἀν πραγματεύηται W^2 . || 10. δια-
 τως $S^2 T^2 X^2$. || 11. παρὰ $Q^2 S^2 T^2$. || 12. τέτταρες I^2 , τέσσαραι $Q^2 S^2 T^2$. || 15. δὲ om $Q I^2 M^2 Q^2 S^2 T^2 X^2$. || 16. ἐπεὶ κοινῶ-
 $Q^2 S^2 T^2 X^2$. || 17. ἀλλήλοισι $Q Q^2 T^2 X^2$. || 18. ταύταις U^2 . || 20. μὲν om U^2 . || ἔχουσι $Q^2 S^2 T^2$. || τέσσαρα $I^2 U^2 X^2$. || 20 et
 παρὰ $Q^2 S^2 T^2 X^2$. || 22. immo περὶ μὲν. || 24. εἰσαγώγιμα καὶ ἐξαγώγιμα $Q Q^2$. || περὶ $S^2 T^2 U^2$. || 25. ἐκλαμβάνοντα $S^2 T^2$. ||
 κερτέον $S^2 T^2$. || 27. πότερον] ποτὸν $S^2 T^2$. || ἢ ὅταν νομίσματος $S^2 T^2 U^2$. || 28. εἷα $S^2 T^2$. || 29. εἶδη] εἰς U^2 . || 32. τῆς om
 34. χρυσία et U^2 . || 35. ἢ] καὶ ἢ $I^2 S^2 T^2$.

τῶν ἐμποριῶν, τετάρτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν κατὰ γῆν τε καὶ ἀγοραίων τελῶν γινομένη, πέμπτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν βοσκημάτων, ἐπικαρπία τε καὶ δεκάτη καλουμένη, ἕκτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἐπικεφάλαιόν τε καὶ χειρωνάξιον προσυγερευομένη. τρίτον δὲ τὴν πολιτικὴν· ταύτης δὲ κρατίστη μὲν πρόσδοδος ἡ ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐν τῇ χώρᾳ γινομένων, εἴτα ἡ ἀπὸ ἐμποριῶν καὶ διαγωγῶν, εἴτα ἡ ἀπὸ τῶν ἐγκυκλίων. τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον τὴν ἰδιωτικὴν· αὕτη δ' ἐστὶν ἀνώμαλος μὲν διὰ τὸ δεῖν μὴ πρὸς ἓνα σκοπὸν οἰκονομεῖν, ἐλαχίστη δὲ διὰ τὸ καὶ τὰς προσόδους καὶ τὰ ἀναλώματα βραχέα γίνεσθαι. αὐτῆς δὲ ταύτης κρατίστη μὲν πρόσδοδος ἡ ἀπὸ γῆς γινομένη, δευτέρα δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐγκυκλημάτων, τρίτη δὲ ἡ ἀπὸ ἀργυρίων. χωρὶς δὲ τούτων ὁ πάσαις μὲν ἐποικονομεῖται ταῖς οἰκονομίαις, καὶ προσήκει σκοπεῖν αὐτὸ μὴ παρέργως, μάλιστα δὲ ταύτην, τὸ ἀναλώματα μὴ μείζω τῶν προσόδων γίνεσθαι.

Ἐπεὶ τοίνυν τὰς διαιρέσεις εἰρήκαμεν, μετὰ τὸτο πάλιν νοητέον ἡμῖν, ἡ σατραπεία περὶ ἣν ἂν πραγματευώμεθα, ἡ πόλις, πότερον ἅπαντα ἃ ἄρτι διεϊλόμεθα ἢ τὰ μέγιστα τούτων δυνατὴ φέρειν ἐς [τούτοις χρησέον]· μετὰ δὲ τὸτο ποῖαι τῶν προσόδων ἢ τὸ παράπαν οὐκ εἰσὶ, δυναταὶ δ' εἰσὶ γενέσθαι, ἢ μικραὶ νῦν ἔσσι μείζους εἶναι τινες κατασκευασθῆναι, ἢ τῶν ἀναλωμάτων τῶν νῦν ἀναλημένων τίνα τε καὶ πόσα περαιοθέντα ὅλα μὲν βλάψει.

Τὰ μὲν ὅν περὶ τὰς οἰκονομίας τε καὶ τὰ μέρη τὰς τούτων εἰρήκαμεν· ὅσα δὲ τινες τῶν πρότερον πεπραγασιν εἰς πόρον χρημάτων ἢ τεχνικῶς τι διώκησαν, ἃ ὑπολαμβάνομεν ἀξιόλογα αὐτῶν εἶναι, συναγέχαμεν. ὁδὲ γὰρ ταύτην τὴν ἱστορίαν ἀχρεῖον ὑπολαμβάνομεν εἶναι· ἔστι γὰρ τούτων ἃ τις ἐφαρμόσει τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται.

Κύψελος ὁ Κορινθίος εὐχόμενος τῷ Δίῳ, εἰς κύριος γένηται τῆς πόλεως, τὰ ὅντα Κορινθίοις πάντα ἀναθήσειν,

ἐκέλευσεν αὐτὸς ἀπογράψασθαι, ἀπογραφάμενος δὲ τῶν τὸ δέκατον μέρος παρ' ἐκάστου ἔλαβε, τοῖς δὲ λαοῖς ἐκέλευσεν ἐργάζεσθαι. περιελθόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ τῆτο ἐποίησεν, ὥστε συνέβαινεν ἐν δέκα ἔτεσιν ἑκάστη ἅπαντα ἔχειν ἅπερ ἀνιέρωσε, τοὺς τε Κορινθίους ἱερακτῆσθαι.

Λύγδαμις Νάξιος ἐκβαλὼν φυγάδας, ἐπειδὴ τὰ ματα αὐτῶν οὐθεὶς ἠθέλησεν ἀλλ' ἢ βραχέως ἀγῆναι αὐτοῖς τοῖς φυγάσιν ἀπέδοτο. τὰ τε ἀναθήματα, ἐν αὐτῶν ἐν τισιν ἐργαστηρίοις ἡμίεργα ἀνακείμενα, ἐν τοῖς τε φυγάσι καὶ τῶν ἄλλων τῷ βουλομένῳ ἔπιγραφῆναι τὸ τῷ πριαμένῳ ὄνομα.

Βυζάντιοι δὲ δεχθέντες χρημάτων τὰ τιμὴν τῶν μύσων ἀπέδοντο, τὰ μὲν κάρπιμα χρόνον τινά, τὰ ἄκαρπα ἀενάως, τὰ τε θιαστωτικά καὶ τὰ παρὰ τὴν αὐτῶν καὶ ὅσα ἐν χωρίοις ἰδιωτικοῖς ἦν· ὡς οὖν πολλοῦ ὦν ἦν καὶ τὸ ἄλλο κτῆμα. τοῖς δὲ ἑτέροις ἑτέρα χωρία τὰ δημόσια, ὅσα ἦν περὶ τὸ γυμνάσιον τὴν ἀγορὰν ἢ τὸν λιμένα. τοὺς τε τόπους τῶν ἀγῶν οἷς ἐπώλει τίς τι καὶ τῆς θαλάττης τὴν ἀλιείαν, καὶ τῶν ἄλλων ἀλατοπωλίαν, τῶν τ' ἐργαζομένων θυμασι καὶ μάντεων καὶ φαρμακοπωλῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοτρόπων· τὸ τρίτον δὲ μέρος τοῦ ἐργαζομένου ἐπέταξαν. τῶν τε νομισμάτων τὴν καταλλαγὴν ἀπέδοσαν· τὰ τῶν τραπεζῶν· ἐτέρω δὲ οὐκ ἦν εὐθενεῖν ἔτι ἀποδοῦναι ἐπὶ πρίασθαι παρ' ἐτέρω· εἰ δὲ μή, σέρησις ἦν. ὅτις ἐπὶ αὐτοῖς μὴ εἶναι πολίτην· ὅς ἂν μὴ ἐξ ἀστῶν ἔμμεναι, ἢ χρημάτων δεχθέντες ἐψηφίσαντο τὸν ἐξ ἐνὸς ἑπὶ καταβαλλόντα μναῖς τριάκοντα εἶναι πολίτην. ἐπεὶ δὲ γενόμενοι καὶ ἀπορῶντες χρημάτων κατήγαγον τὰ ἐκ τοῦ Πόντου· χρόνος δὲ γενομένης, τῶν ἐμπίπτειν νακτούντων ἐτέλουν αὐτοῖς τόκους ἐπιδεκάτης, τοῖς δὲ μένοις τι ἔταξαν χωρὶς τῆς τιμῆς διδόναι τὸ ἐπὶ

1. ἐμποριῶν *U*¹. || 2. καὶ ἡ *I*¹*S*¹*T*¹. || 3. ἐπικαρπίας *T*¹*U*¹. || τε om *S*¹*T*¹*U*¹. || 4. ἐπικεφαλαιῶν τε καὶ χειρῶν ἄξιον *S*¹*T*¹*U*¹. || 7. ἡ add *U*¹. || διαγωγῶν Boeckhius: codices δ' ἀγῶν. || 13. ἐγκυκλίων *I*¹*U*¹. || 14. ἐποικονομεῖται *S*¹*T*¹*U*¹ et *U*¹. || 15. παρέργως *S*¹*T*¹. || 16. τὸ] τὰ *S*¹*T*¹. || 17. τῆτο] τῷ *S*¹*T*¹. || 19. *I*¹*U*¹ ἢ codicibus deest. || 20. δυνατὴ] εἰ δυνατὴ *I*¹, διὰ *U*¹. || τούτοις χρησέον om *U*¹. || 22. πῶ] μὲν *I*¹*S*¹*T*¹. || οἷαν *U*¹. || 23. τῶν νῦν ἀναλημένων om *S*¹*T*¹*U*¹. || 24. βλάψει *U*¹. || 25. παρὰ *S*¹*T*¹. || τὰ post μέρη om *I*¹. || 26. πρότερον corr *T*¹. || 29. ὑπολαμβάνομεν *I*¹. || 28. συναγέχαμεν *S*¹*T*¹, συναγέχαμεν *U*¹. || 30. τούτων ἃ τις] ὅτε τούτων *I*¹*S*¹*T*¹*U*¹. || οἷα om *S*¹*T*¹*U*¹. || 32. κύψελος *I*¹.

1. ἀπογράψασθαι om *S*¹*T*¹*U*¹. || 2. ἐκάστου *S*¹*T*¹. || 3. ἐκέλευεν *S*¹*T*¹*U*¹. || 4. κείνῳ *I*¹*T*¹*U*¹. || 5. ἀνιέρωσε *U*¹. || 6. ἱερακτῆσθαι *T*¹, κτῆσαι *S*¹. || 8. βραχέως *U*¹. || 12. πριαμένῳ *S*¹*T*¹*U*¹. || 14. χρόνον] χρόνους *S*¹*T*¹*U*¹. || 16. ὡς οὖν *S*¹*T*¹. || 20. ἀλιείαν *I*¹. || 21. ἄλλων *S*¹. || ἀλατοπωλίαν *U*¹, ἀλατοπωλείαν *S*¹*T*¹. || 22. τούτων τρόποις *S*¹*T*¹*U*¹. || 27. ἀστῶν] ἀστῶν *U*¹. || 28. ἢ om *U*¹. || 29. αὐτῶν *S*¹*T*¹. || 29. καταβαλλόντα *U*¹. || σιτοδοσίαν *T*¹*U*¹. || 30. δὲ] τε *U*¹. || 32. ἐπιδεκάτης — 33. τι om *I*¹. || 33. τε *T*¹. || τῆς om *S*¹*T*¹.

· δέ τινων ἐπιδεδανεικῶτων ἐπὶ κτήμασιν, ἕκ ὅσης κτίσεως ἐψηφίσαντο τὸ τρίτον μέρος εἰσφέροντα τῷ ἰν βυλόμενον κυρίως ἔχειν τὸ κτῆμα.

πίας ὁ Ἀθηναῖος τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερώων εἰς οσίας ὁδὸς καὶ τὰς ἀναβαθμὰς καὶ τὰ προφράγ- 5 αὶ τὰς θύρας τὰς ἀνοιγομένας ἔξω ἐπώλησεν· ἦν ὦν τὰ κτήματα, καὶ συνελέγη χρήματα ἕτως τό τε νόμισμα τὸ ὃν Ἀθηναῖοις ἀδόκιμον ἐποίησε, ἐ τιμὴν ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν ἀνακομίζεῖν· συνελ- 10 λὲ ἐπὶ τῷ κύβαι ἕτερον χαρακτῆρα, ἐξέδωκε τὸ γύριον. ὅσοι τε τριηραρχεῖν ἢ φυλαρχεῖν ἢ χορη- 15 να εἰς ἑτέραν τοιαύτην λειτουργίαν ἤμελλον δαπα- 20 ημα τάξας μέτριον ἐκέλευσε τὸν βυλόμενον ἀποτί- 25 ὑτο ἐγγράφεσθαι εἰς τοὺς λειτουργηκότας. τῇ τε 30 τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ἐν ἀκροπόλει ὑπὲρ τῷ ἀποθανόν- 35 ἰν χοῖνικα κριθῶν καὶ πυρῶν ἑτέραν καὶ ὀβολόν, καὶ παιδάριον γένηται, τὸ αὐτὸ τῦτο.

ἡναῖοι δὲ οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ οἰκοῦντες δεόμενοι χρη- 10 μῶν τὸν πόλεμον ἀπογράφασθαι ἅπασιν συνέταξαν 15 ς, μὴ ἀθρόας εἰς τὸν αὐτῷ δῆμον ἕκαστον, ἀλλὰ 20 ἦμα ἐν ᾧ τόπῳ ἕκαστον εἴη, ἵνα οἱ πένητες δύνω- 25 μιᾶσθαι· ὅτῳ δὲ μὴ ἦν κτῆμα μὴθέν, τὸ σῶμα 30 τιμήσασθαι. ἀπὸ τούτων ἦν εἰσέφερον τὸ ἐπιγρα- 35 ςος σῶον τῇ πόλει.

τισσαῖος δὲ, δεηθείσης τῆς πόλεως χρημάτων, εἴθι- 25 αὐτῶν λαμπρῶς ἄγειν Διονύσια, ἐν οἷς ἄλλα τε 30 ἐνήλισκον ἔξ ἐνιαυτοῦ παρασκευάζοντες καὶ ἱερεῖα 35 ἢ· ὑπογύου δὲ οὔσης ταύτης τῆς ἐορτῆς ἔπεισεν 40 ᾧ μὲν Διονύσιῳ εὐχᾶσθαι ἐς νέωτα ἀποδώσειν δι- 45 ταῦτα δὲ συναγαγόντας ἀποδόσθαι. συνελέγη ἦν 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995

ρήματα ἕκ ὀλίγα πρὸς τὴν χρείαν. 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995

τιμὴν ἐλάμβανεν ὁ ἰδιώτης, τὸ δὲ πλεόν ἢ πόλις, καὶ εὐπόρησε χρημάτων.

Ἡρακλεῷται πέμποντες ναῦς τεσσαράκοντα ἐπὶ τοὺς ἐν Βοσπόρῳ τυράννους, οὐκ εὐποροῦμενοι χρημάτων παρὰ τῶν ἐμπόρων συνηγόρασαν τὸν τε σῖτον πάντα καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὴν ἄλλην ἀγοράν. χρόνου δὲ ἵσταμένου ἐν ᾧ ἔμελλον ἀποδώσειν τὴν τιμὴν, τοῖς τε δὴ ἐμπόροις καλῶς εἶχε μὴ κοτυλίζεῖν ἀλλ' ἀθρόα τὰ φορτία πεπραῶσθαι, ἐκεῖνοί τε διδόντες δι' ἄλλην οὐ μισθὸν παρῆ- 10 γον ἀλλὰ τὴν ἀγοράν ἐν ὀλκάσι καὶ ἄνδρα ταμίαν ἐπέ- 15 ςησαν ἐφ' ἐκάστη τῶν νεῶν. ἀφικομένων δ' εἰς τὴν πολ- 20 μίαν αὐτῶν ἠγόραζον οἱ στρατιῶται παρὰ τούτων ἅπαντα. 25 πρότερον συνελέγη ἢ ἀργύριον ἐδίδοσαν οἱ στρατηγοὶ πάλιν 30 τὸν μισθόν, ὥστε συνέβαινε ταῦτ' ὁ ἀργύριον δίδοσθαι 35 ἕως εἰς οἶκον ἀπῆλθον.

Λακεδαιμόνιοι Σαμίων δεηθέντων χρημάτων αὐτοῖς εἰς τὴν κάθεδον δοῦναι, ἐψηφίσαντο μίαν ἡμέραν καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς οἰκέτας καὶ τὰ ὑποζύγια νησεῦσαι, ὅσον δὲ ἐδα- 10 πάντα ἕκαστος, τοσῶτον δοῦναι τοῖς Σαμίοις.

Χαλκηδόνιοι δὲ ξένων ἐν τῇ πόλει συχνῶν παρ' αὐτοῖς γινομένων, ὀφείλοντες αὐτοῖς μισθὸν οὐκ ἠδύναντο διαλῦσαι. ἀνήγγειλαν ἦν, εἴ τις τῶν πολιτῶν ἢ μετοίκων σῦλον ἔχει κατὰ πόλεως ἢ ἰδιώτου ἢ βούλεται λαβεῖν, ἀπογράφασθαι. ἀπογραψαμένων δὲ συχνῶν, τὰ πλοῖα τὰ 10 πλέοντα εἰς τὸν Πόντον ἐσύλῳ μετὰ προφάσεως εὐλόγου. 15 ἔταξαν δὲ χρόνον ἐν ᾧ λόγον ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασαν ποιή- 20 σασθαι. συλλεγόντων δὲ χρημάτων συχνῶν τοὺς μὲν 25 στρατιώτας ἀπῆλλαξαν, ὑπὲρ δὲ τῶν σύλων διεδικάσαντο. 30 τοῖς δὲ μὴ δικαίως συληθεῖσιν ἢ πόλις ἀπὸ τῶν προσόδων 35 ἀπέδιδου.

Κυζικηνοὶ δὲ ρασιδάσαντες πρὸς ἀλλήλους, ἐπικρατή- 10 σαντος τῷ δήμῳ, τῶν δὲ πλεονῶν συνειλημμένων, ὀφείλον- 15 τες χρήματα στρατιώταις ἐψηφίσαντο μὴ θανατῶσαι τοὺς 20 συνειλημμένους, ἀλλὰ χρήματα πραξαμένους φυγαδεῦσαι.

Χῆοι δὲ νόμου ὄντος αὐτοῖς ἀπογράφεσθαι τὰ χρέα 10 εἰς τὸ δημόσιον, δεηθέντες χρημάτων ἐψηφίσαντο τὰς μὲν

ικτήσεως U^2 . || εἰσφέρειν τὰ τῷ U^2 . || 3. τὸν om $S^2 T^2$. || 7. ἦν om S^2 . || 9. τάξαι U^2 . || 10. τὸ $S^2 T^2 U^2$. || σκόψαι T^2 . || om U^2 . || 12. εἰ $I^2 U^2$. || τινες, ommissa εἰς, U^2 . || λειτουργίαν τοιαύτην I^2 . || 14. τοὺς λειτουργικούς U^2 , τὸ λειτουργικὸς $S^2 T^2$. || αὐ U^2 . || 20. εἰς — ἀλλὰ om $S^2 T^2 U^2$. || 21. κατὰ om U^2 . || ᾧ τόπῳ] τόπῳ οὐ $S^2 T^2$, τόπῳ U^2 . || εἴη] γῇ $S^2 T^2$. || 23. U^2 . || 24. ἐκάστῳ $T^2 U^2$. || σῶμα ἢ πόλις $S^2 T^2 U^2$. || δέ om $S^2 T^2 U^2$. || 25. ἡδισμένων δὲ αὐτῶν $S^2 T^2 U^2$. || 28. ὑπὸ ἐγγύῳ εἶπεν U^2 . || 30. ἀποδιδόσθαι $S^2 T^2 U^2$. || συνάγη $S^2 T^2$, συνάγει U^2 . || 34. ἐξάδραγμα $T^2 U^2$. || 35. χόαν et τριβόλω I^2 . || πταράκοντα I^2 . || 6. χρόνον δισταμένου et 7. τε] δὲ $I^2 S^2 T^2 U^2$. || 9. ἄλλων I^2 . || παρῆσιν U^2 . || 10. ἐν ὀλκασιν U^2 , ἐκλί- $^2 T^2$, omisso omnes καὶ. || 11. ἐκάστην U^2 , ἐκάτων $S^2 T^2$. || 13. συλλέγει $S^2 T^2 U^2$, συλλεγο I^2 . || 14. ὡς U^2 . || 16. $S^2 T^2 U^2$. || χρήματα τ' $S^2 T^2$. || 17. καὶ αὐτοῖς] αὐτοῖς U^2 . || 19. εἰς τῶν $S^2 T^2 U^2$. || λακεδαιμονίους U^2 . || 20. χαλκη- 10 καρχηδόνιοι I^2 . || 26. ἔταξε $S^2 T^2 U^2$. || 27. συλλεγόντων T^2 . || 29. συλληφθεῖσιν U^2 . || 35. χρεὶ εἰς τὸν U^2 . || 36. ἐψηφισαν 15 εἰστας μὲν I^2 .

οφείλοντας ἀποδοῦναι τῇ πόλει τὰ δάνεια, τὴν δὲ πόλιν ἐκ τῶν προσόδων τοὺς τόκους τοῖς δεδανεικόσι καταφέρειν, ἕως ἂν κατὰ τὸ ἀρχαῖον εὐπορήσῃσιν.

Μαύσωλος ὁ Καρίας τύραννος, πέμποντος βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ τοὺς φόρους δύναι, συναγαγὼν τοὺς 5 εὐπορωτάτους ἐν τῇ χώρᾳ ἔλεγεν ὅτι βασιλεὺς αἰτεῖ τοὺς φόρους, αὐτὸς δὲ οὐκ εὐπορεῖται· κατασκευαστοὶ δ' ἄνδρες αὐτῷ εὐθέως ἐπηγγέλλοντο ὅσον εἰσπίσει ἕκαστος. τῶν δὲ τοῦτο πραξάντων, οἱ εὐπορώτεροι τὰ μὲν αἰσχυρόμενοι τὰ δὲ φοβόμενοι πολλῶν τῶν πλείων ἐπηγγέλλοντο καὶ εἰς- 10 ἔφερον. πάλιν δεηθεὶς χρημάτων, ἐξεκκλησιάσας τοῖς Μυλασσεῦσιν ἔλεγεν ὅτι μητρόπολις ὅσα ἢ πόλεις αὐτῷ αὕτη ἀτείχιστός ἐστιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπ' αὐτὸν σρατεύει· ἐκέλευσεν ἔν τας Μυλασσεῖς φέρειν ἕκαστον ὅτι πλείεα χρήματα, φάσκων αὐτὸς τοῖς νῦν εἰσενεχθεῖσι καὶ τὰ λοιπὰ 15 σαῶζειν. εἰσενεχθέντων δὲ πολλῶν τὰ μὲν χρήματα εἶχε, τὸ δὲ τεῖχος ὡς ἔφη τὸν θεὸν ἐν τῷ παρόντι οἰκοδομεῖν.

Κόνδαλος Μαυσιώλου ὑπαρχος, ὁπότε διαπορευομένῳ αὐτῷ διὰ τῆς χώρας προσενέγκοι τις πρόβατον ἢ ὕν ἢ μόσχον, ἀπογραψάμενος τὸν θόντα καὶ τὸν χρόνον, ἀπα- 20 γαγόντα εἰς οἶκον ἐκέλευσε τρέφειν ἕως ἂν ἐπανέλθοι· ὁπότε δὲ δοκοῖη χρόνος ἰκανὸς εἶναι, αὐτό τε τὸ τραφὲν καὶ τὴν ἐπικαρπίαν λογισάμενος ἀπῆτει. τῶν τε δένδρων τὰ ὑπερέχοντα ἢ πίπτοντα εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς βασιλικὰς ἐπώλει τὰς ἐπικαρπίας. τῶν δὲ στρατιωτῶν εἰ τις τελευ- 25 τήσῃ, διαπύλιον ἐπώλει δραχμὴν τῷ σώματος· ἅμα τε ἔν ἐντεῦθεν καὶ ἀργύριον ἐλάμβανεν, ἅμα τε οἱ ἡγεμόνες ἢ παρεκρέοντο αὐτόν, πότε τετελεστέον ὁ σρατιώτης. τὺς τε Λυκίους ὁρῶν ἀγαπῶντας τὸ τρίχωμα φορεῖν ἔφη γράμματα ἥκειν παρὰ βασιλέως κόμας ἀποσεῖλαι εἰς προκόμια, προ- 30 στετάχθαι ἔν αὐτῷ ὑπὸ Μαυσιώλῃ ἀποκεῖραι αὐτὸς. ἔφησεν ἔν, εἰ βύλονται ἐπικεφάλαιον τακτὸν αὐτῷ δύναι, μεταπέμψεσθαι ἐκ τῆς Ἑλλάδος κόμην. οἱ δὲ ἀσμένως ἔδωσαν ὃ ᾗτει, καὶ συνελέχθη χρήματα πολλὰ ἀπὸ ὅχλου πολλῷ.

Ἀριστοτέλης Ῥόδιος ἀρχων Φωκαίας, ἀπορῶν χρημά- 35 των, ὁρῶν ζᾶσεις ὕσας δύο τῶν Φωκαέων λόγους ἐποίησατο

πρὸς τὴν ἑτέραν ζᾶσιν ἐν ἀπορρήτοις, φάσκων αἰ-
ναι χρήματα τοὺς ἑτέρους ἐφ' ᾧ αὐτοῖς τὰ πρὶ
ἐγκλῖναι, αὐτὸς δὲ μᾶλλον βύλεσθαι παρὰ τῶν
καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν τέτοις διοικεῖν παραδύναι.
σαντες δὲ ταῦτα εὐθέως τὰ χρήματα εἰ παρόντι
σαντες ὅσα ἐκέλευσεν ἔδωκαν. ὁ δὲ τοῖς ἑτέροις
ἔδειξεν ἂν εἰληφῶς εἴη παρὰ τῶν ἑτέρων· οἱ δὲ κα-
ἔφασαν οὐκ ἐλάττω δώσειν. λαβὼν δὲ παρ' ἑμὲ
κατήλλαξεν αὐτὸς πρὸς ἀλλήλους. τοῖς τε πολλῶν
δὴν ὕσας δύοας πολλὰς καὶ μεγάλας ἐκ πολλῶν
ἀδικίας, τούτοις διὰ πολλῶν δικαστήριον καθίστας τῇ
ὅσοι ἂν μὴ δικάζωνται, νόμον δ' ἔθηκε μηκέτι πᾶ-
τῶν προτέρων ἐγκλημάτων κρίσεις. τότε δὲ πᾶ-
πολλῶν δικῶν, καὶ τὰς ἐγκλήτους μετ' ἐπιτιμίων ἐφ'
ποιόμενος, καὶ παρ' ἑκατέρων δι' ἑτέρων ἀργύριον λι-
νων, συήγαγεν οὐκ ὀλίγα χρήματα.

Κλαζομένοι οἱ δ' ἐν σιτοδείᾳ ὄντες χρημάτων π-
ροῦντες ἐψηφίσαντο, παρ' οἷς ἑλαῖον εἰς τὴν ἰσχυ-
νεῖσθαι τῇ πόλει ἐπὶ τόκῳ· γίνεται δὲ πολὺς ἵπτις ἐν
ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν. δανεισάντων δὲ μισθωσάμενοι
ἀπέστειλαν εἰς τὰ ἐμπορεῖα, ὅθεν αὐτοῖς ἦεν εἰσῆ-
κης γενομένης τῆς τῷ ἐλαίῳ τιμῆς. οφείλοντες σρα-
μισθὸν εἴκοσι τάλαντα, καὶ ἢ δυνάμενοι, τόκον ἑκα-
ἡγεμόσι τέτταρα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ. ἐπὶ δὲ πᾶσι
ἀρχαῖς ἀπέκοπτον ὑδὲν, αἱ δὲ μάτην ἐδαπάνησαν, καὶ
ἐκοψαν σιδηρῶν εἰς ἀργυρίου λόγον εἴκοσι τάλαντα,
διδόντες τοῖς εὐπορωτάτοις ἐν τῇ πόλει κατὰ λόγον
ἀργύριον παρ' ἐκείνων ἔλαβον ἴσον. οἳ τε ἔν ἡμέρᾳ
εἰς τὰς καθ' ἡμέραν χρεῖας ἀναλίσκειν, καὶ ἢ πᾶσι
χρέους ἀπηλλάγη. δεῦτερον δ' ἐκ τῶν προτέρων
τόν τε τόκον κατέφερον, αἰεὶ τε διαιροῦντες ἑκάστῳ
μέρος διεδίδουσαν, τοὺς δὲ σιδηροῦς ἐκομίζοντι.

Σηλυβριανοὶ δὲ δεηθέντες χρημάτων, νόμισμα
σῖτον μὴ ἐξάγειν ἐν λιμῷ γενομένοις, ἐκάκους δὲ ὑπὲρ
σῖτου παλαιῷ, ἐψηφίσαντο τῇ πόλει παραδύναι τὴν
τὸν σῖτον τῆς τεταγμένης τιμῆς, ὑπολειπόμενοι

5. φόρους om $S^2 T^2$. || 6. ἵτι] ἵτι ὁ $I^2 S^2 U^2$. || 10. πλείων om $I^2 S^2 T^2 U^2$. || 12. ὅσα om U^2 . || 14. μυλασσεῖς U^2 . || 15. et 20. ἀγόντα $S^2 T^2 U^2$. || 21. ἐπανέλθῃ $S^2 T^2$. || 22. δὲ om U^2 . || γραφὴν T^2 . || 23. τε om I^2 . || 26. δραχμῶν $S^2 T^2$. || 27. $T^2 U^2$. || 28. ἢ om $T^2 U^2$. || 29. τρίχωμα φέρειν $S^2 T^2$. || ἔφησε $I^2 S^2 T^2$. || 30. περὶ $S^2 T^2$. || προσκόμια I^2 , προκόμια U^2 . || 31. αὐτῷ $S^2 T^2$. || 32. μεταπέμψεσθαι codices. || 36. φωκαίων $S^2 T^2$, φωκίων $I^2 U^2$.

3. αὐτοῖς U^2 . || βυλεύεσθαι $T^2 U^2$. || 4. παρὰ $S^2 T^2$. || 5. πορίσαστες om U^2 . || 6. ἱταίους U^2 . || 7. αἱ αὖ T^2 . || 8. οὐκ ἰδὼν $S^2 T^2 U^2$. || 11. ἀδικίας $S^2 T^2$. || 12. δικάζονται καὶ χρόνον προέθηκε μηκέτι ἵσσεσθαι $S^2 T^2 U^2$. || 13. δὲ I^2 . || 14. παραδύναι $S^2 T^2$. || 16. συήγαγον $S^2 T^2 U^2$. || 21. ἐμπόρια I^2 . || 22. σρατιώται I^2 . || 31. τε alterum om $I^2 S^2 T^2 U^2$. || 32. βριανοὶ T^2 . || δὲ om U^2 . || 34. σῖτον μὴ ἐξαγωγήν S^2 , σῖτον μὴ ἐξαγωγήν T^2 , σῖτον μὴ ἐξαγωγήν U^2 . || γενομένοις $S^2 T^2 U^2$.

τροφὴν· εἴτα ἔξαγωγὴν ἔδωκεν τῷ βουλομένῳ, τιμὴν ἣν ἑδοῦκει καλῶς ἔχειν αὐτοῖς.

ἄλλοι δὲ, διὰ φασισμὸν τῆς χώρας ἀργῶ γενο-
1 τῶν μετοπίων οὐ προϊεμένων αὐτοῖς οὐδὲν διὰ
ὀφείλειεν, ἐψηφίσαντο τὸν βεβλόμενον ταῖς γεωρ- 5
ζειν, ὡς ἐργάζονται, ὡς πρώτοις αὐτοῖς ἐσομέ-
ομιδῆς ἐκ τοῦ καρποῦ, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐκ τῶν
ν.

οἱ δὲ θεθέντες χρημάτων νόμον ἔθεντο μὴ φορεῖν
πρὸς γυναῖκας, ὅσον δὲ νῦν ἔχουσι, δανεῖσθαι τῇ 10
ν τε κίωνων τῶν ἐν τῷ νεῷ τάξαντες ἀργύριον ὃ
ἰαλεῖν, εἰὼν ἐπιγράφεσθαι τὸ ὄνομα τῷ δόντος τὸ
ὡς ἀνατεθεικότος.

οἱ οὖν Συρακοῦσιος βεβλόμενος χρήματα συναγα-
γισίαν ποιήσας ἔφησεν ἑωρακέναι τὴν Δήμητραν, 15
εἰν τὸν τῶν γυναικῶν κόσμον εἰς τὸ ἱερὸν ἀποκο-
ῦτος μὲν ἔν τῶν παρ' αὐτῷ γυναικῶν τὸν κόσμον
ηκέναι, ἥξιν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, μὴ τι μῆνιμα
θεῷ γένηται. τὸν δὲ μὴ τοῦτο ποιήσαντα ἔνοχον
οοσυλίας ἔσεσθαι. ἀνενεγκάντων δὲ πάντων ἃ εἶχον 20
ν θεὸν καὶ δι' ἐκεῖνον, θύσας τῇ θεῷ τὸν κόσμον
ο ὡς παρὰ τῆς θεῷ δεδανείσμενος. προελθόντος δὲ
τῶν γυναικῶν πάλιν φορεσῶν, ἐκέλευσε τὴν βυ-
ρσοφορεῖν τάγμα τι ἀνατιθέναι εἰς τὸ ἱερὸν. τριή-
υπηγεῖσθαι μέλλων ἥδει ὅτι δεήσειτο χρημάτων. 25
ἔν συναγωγῇ ἔφη πόλιν αὐτῷ τινα προδίδουσαι,
θαι χρημάτων, ἥξιν τε αὐτῷ τὴν πόλιν εἰσενέγ-
κτῆρας ἔκαστον· οἱ δ' εἰσήνεγκαν. διαλιπὼν δὲ δύο
ἱέρας, ὡς διημαρτηκῶς τῆς πράξεως, ἐπαινέσας
γέδωκεν ἑκάστῳ ὃ εἰσήνεγκαν. ποιήσας δὲ τοῦτο 30
ο τὴν πόλιν. εἴτα πάλιν οἰόμενοι ἀπολήψεσθαι
· ὃ δὲ λαβὼν εἶχεν εἰς τὴν ναυπηγίαν. οὐκ
ἰ ἀργυρῷ νόμισμα ἔκοψε καττιτέρη, καὶ συναγα-
γισίαν πολλὰ τοῦ κοινωμένου νομίσματος ὑπερεῖ-
· ἐψηφίσαντο καὶ μὴ βουλόμενοι ἕκαστος ὃ ἂν 35
ιν ὡς ἀργυρῶν ἀλλὰ μὴ καττιτέρων. πάλιν τε

δεηθεὶς χρημάτων ἥξιν τὴν πόλιν εἰσενεγκεῖν αὐτῷ· οἱ
δ' οὐκ ἔφασαν ἔχειν. ἔξενέγκας οὖν τὰ σκευὴ τὰ παρ'
αὐτῷ ἐπώλει ὡς δὴ δι' ἀπορίαν τῶτο ποιῶν, ἀγοραζόντων
δὲ Συρακοῦσιων ἀπεγράφετο τί ἕκαστος ἀγοράσειεν· ἐπεὶ
δὲ τὴν τιμὴν κατέβαλον, ἐκέλευσε τὸ σκεῦος ἀναφέρειν
ἕκαστον ὃ ἠγόρασεν. τῶν τε πολιτῶν διὰ τὰς εἰσφοράς οὐ
τρεφόντων βοσκήματα εἶπεν ὅτι ἱκανὰ ἦν αὐτῷ πρὸς το-
σῶτον· τὴν ἔν νῦν τι κτησαμένους ἀτελεῖς ἔσεσθαι. πολλῶν
δὲ ταχὺ κτησαμένων πολλὰ βοσκήματα ὡς ἀτελεῖ ἐχόντων,
ἐπεὶ καιρὸν ᾤετο εἶναι, τιμήσασθαι κελύσας ἐπέβαλε
τέλος. οἱ οὖν πολῖται ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τῷ ἐξηπατῆ-
σθαι σφάζοντες ἐπώλιν. ὡς δὲ πρὸς τῷτο ἔταξε σφάζεσθαι
ὅσα δεῖ τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ πάλιν ἱερόβυτα ἐποίουν· ὃ δὲ
ἀπέειπε θῆλυ μὴ θύειν. πάλιν τε δεηθεὶς χρημάτων ἐκέ-
λευσεν ἀπογράψασθαι χρήματα πρὸς αὐτὸν ὅσοι οἰκοί
εἰσιν ὀρφανικοί· ἀπογραψαμένων δὲ ἄλλων, τὰ τούτων
χρήματα ἀπεχρᾶτο, ἕως ἕκαστος εἰς ἡλικίαν ἔλθοι. Ῥή-
γιόν τε καταλαβὼν, ἐκκλησίαν συναγαγὼν εἶπε διότι δι-
καίως μὲν ἂν ἐξανδραποδισθεῖεν ὑπ' αὐτῷ, νῦν μέντοι τὰ
εἰς τὸν πόλεμον ἀνηλωμένα χρήματα κομισάμενος καὶ
ὑπὲρ ἑκάστου σώματος τρεῖς μνᾶς ἀφήσειν αὐτούς. οἱ δὲ
Ῥηγῖνοι, ὅσα ποτ' ἦν αὐτοῖς ἀποκεκρυμμένα, ἐμφανῆ
ἐποίουν, καὶ οἱ ἄποροι παρὰ τῶν εὐπορωτέρων καὶ παρὰ
τῶν ξένων δανειζόμενοι ἐπόρισαν ἃ ἐκέλευε χρήματα.
λαβὼν δὲ τὰ ταῦτα παρ' αὐτῶν τὰ τε σώματα πάντα ὕδην
ἤττον ἀπέδοτο, τὰ τε σκευὴ ἃ τότε ἦν ἀποκεκρυμμένα
ἐμφανῆ ἅπαντα ἔλαβεν. δανεισάμενός τε παρὰ τῶν πολι-
τῶν χρήματα ἐπ' ἀποδόσει, ὡς ἀπῆττον αὐτόν, ἐκέλευσεν
ἀναφέρειν ὅσον ἔχει τις ἀργύριον πρὸς αὐτόν· εἰ δὲ μὴ,
θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον. ἀνενεχθέντος δὲ τῷ ἀργυρίου,
ἐπικόψας χαρακτῆρα ἔξεδωκε τὴν δραχμὴν δύο δυναμέ-
νην δραχμᾶς, καὶ τό τε ὀφειλόμενον πρότερον ἀνήνεγκαν
πρὸς αὐτόν. εἰς Τυρρηνίαν τε πλεύσας ναυσὶν ἑκατὸν ἔλα-
βεν ἐκ τοῦ τῆς Λευκοθέας ἱεροῦ χρυσίον τε καὶ ἀργύριον
πολὺ καὶ τὸν ἄλλον κόσμον ἐκ ὀλίγον. εἰδὼς δὲ ὅτι καὶ
οἱ ναῦται πολλὰ ἔχουσι, κήρυγμα ἐποίησατο τὰ ἡμέσται

γυνεῖν U^2 . || 2. τιμὴν — αὐτοῖς $om\ U^2$. || ἦν $om\ S^4T^4$. || 6. ὡς ἔργα ὡς τοῖς πρώτοις $S^4T^4U^2$. || 8. θλιβομένης T^4U^2 . ||
οἱ I^2T^2 . || 15. Δήμητρα S^4T^2 . || 16. καὶ ante 15. τῇ $S^4T^2U^2$. || 18. τῶτον et τοῖς ἄλλοις $S^4T^2U^2$. || 19. ποιήσας I^2 . ||
ων S^4T^2 , ἐνεγκάντων U^2 . || 21. θεᾶ S^4T^2 . || 22. ἀπῆνεγκαντο $S^4T^2U^2$. || περὶ S^4T^2 . || δὲ] δὲ τοῦ S^2 . ||
φορεῖν τάγματα S^4T^2 . || ἐν τῷ ἱερῷ I^2 . || 25. τε $om\ S^4T^2U^2$. || ναυπηγήσειν S^4 . || 26. συναγαγεῖν ἔφη πόλιν U^2 . || 29. ἡ
|| 30. αὐτοῖς $S^4T^2U^2$. || εἰσήνεγκαν U^2 . || 33. δὲ $om\ U^2$. || καττιτέρη T^2 . || 35. βουλόμενος T^2 . || ὃ ἀνέλειτο S^4T^2 , ὃ ἀνέ-
εἴλετο I^2 .

γράφοντες $QS^4T^4U^2$. || ἀγόρασεν S^4 . || 5. δὲ] δὲ $Q^2S^4T^4U^2$. || 6. τε] δὲ I^2 . || 7. τοσούτους οὖν τοῖς κτησαμένοις QS^4T^2
όντων ἐπικαίρων τὸ εἶναι I^2 , ἐξὸν τῷ ἐπὶ καιρὸν ὡς (εἰς Q) τὸ εἶναι $QS^4T^2U^2$. || 14. τε $om\ U^2$. || 15. χρημάτων QS^4T^2 . ||
 I^2 , οἰκίσαι S^4 . || 17. ἔλθοιεν QS^4T^2 . || ῥή υἱόν S^4 . || 18. καταλιπὼν $codices$. || 19. μέντοι μὴ S^4T^2 . || 22. ῥηγοῖ I^2 . ||
 QI^2 . || 26. ἀπέδοκε S^4 . || 32. τε $om\ S^4$. || 35. πολλὸν S^4 . || 36. κήρυγμα — 1350 a 1. ἔχει $om\ QS^4T^2$.

ὡν ἔχει ἕκαστος ἀναφέρειν πρὸς αὐτόν, τὰ δ' ἡμίσεα ἔχειν τὸν λαβόντα· τῷ δὲ μὴ ἀνενέγκαντι θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον. ὑπολαβόντες δὲ οἱ ναῦται ἀνενέγκαντες τὰ ἡμίσεα τὰ κατάλοιπα ἔξιν ἀδεῶς, ἀνήνεγκαν. ὁ δ' ἐπεὶ περ ἐκεῖνα ἔλαβεν, ἐκέλευσε πάλιν τὰ ἡμίσεα ἀναφέρειν.

Μενδαῖοι δὲ τὰ μὲν ἀπὸ λιμένων καὶ τῶν ἄλλων τελῶν αὐτοῖς προσπορευόμενα ἐχρῶντο εἰς διοίκησιν τῆς πόλεως, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ οἰκιῶν τέλη ἔκ ἐπραττον, ἀλλ' ἀνέγραφον τὺς ἔχοντας· ὁπότε δὲ δεηθεῖεν χρημάτων, ἀπεδίδουσιν ὀφείλοντες. ἐκέρδαινον οὖν τὸν παρεληλυθότα χρόνον ἀτόκοις τοῖς χρήμασιν ἀποκεχρημένοι. πολεμῦντες πρὸς Ὀλυνθίους καὶ δεόμενοι χρημάτων, ὄντων αὐτοῖς ἀνδραπόδων, ἐψηφίσαντο καταλειπομένων ἐν ἑκάσῳ θήλεος καὶ ἄρρενος τὰλλα ἀποδοῦναι τῇ πόλει, ὡς ἐκδανείσαι τὺς ἰδιώτας χρήματα.

Καλλίσρατος ἐν Μακεδονίᾳ πωλημένος τῷ ἐλλιμενίῳ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἴκοσι ταλάντων ἐποίησεν εὐρεῖν τὸ διπλάσιον· κατιδὼν γὰρ ὠνημένους τοὺς εὐπορωτέρους αἰεὶ διὰ τὸ δεῖν ταλαντιαίους καθιστάναι τὺς ἐγγύς τῶν εἴκοσι ταλάντων, προεκέρυξεν ὠνεῖσθαι τὸν βυλόμενον καὶ τὺς ἐγγύς καθιστάναι τῷ τρίτῳ μέρει καὶ καθ' ὅσονον ἕκαστος δύνηται πείθειν.

Τιμόθεος Ἀθηναῖος πολεμῶν πρὸς Ὀλυνθίους καὶ ἀπορούμενος ἀργυρίῳ, κόψας χαλκὸν διεδίδε τοῖς στρατιώταις. ἀγανακτούντων δὲ τῶν στρατιωτῶν ἔφη αὐτοῖς τὺς ἐμπόρους τε καὶ ἀγοραῖους ἅπαντας ὡσαύτως πωλήσειν. τοῖς δ' ἐμπόροις προεῖπεν, ὅν ἂν τις λάβῃ χαλκόν, τούτου πάλιν ἀγοράζειν τὰ τ' ἐκ τῆς χώρας ὥνια καὶ τὰ ἐκ τῶν λειῶν ἀγόμενα· ὅς δ' ἂν περιλειφθῇ αὐτοῖς χαλκός, πρὸς αὐτὸν ἀναφέροντας ἀργύριον λαμβάνειν. περὶ Κέρκυραν δὲ πολεμῶν καὶ ἀπόρως διακείμενος, καὶ τῶν στρατιωτῶν αἰτούντων τοὺς μισθοὺς καὶ ἀπειθόντων αὐτῷ καὶ πρὸς τοὺς ὑπεναντίως φασκόντων ἀποπορευέσθαι, ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφησεν ὅτι δύνασθαι διὰ τὺς χειμῶνας παραγενέσθαι αὐτῷ ἀργύριον, ἐπεὶ τοσαύτην εἶναι περὶ αὐτὸν εὐπορίαν ὥστε τὴν προδεδομένην τριμήνην σιταρκίαν δωρεὰν αὐτοῖς διδόναι. οἱ

δὲ ὑπολαβόντες οὐκ ἂν ποτε προέσθαι τοσαῦτα χρὴ τὸν Τιμόθεον αὐτοῖς, εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ προσδοκίμα χρήματα πρὸς αὐτόν, ἡσυχίαν εἶχον ὑπὲρ τῶν ἕως ἐκεῖνος διωκόμετο· ἂ ἐβούλετο. Σάμμον δὲ τὺς καρπὺς καὶ τὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἀπεδίδετο τοῖς Σαμίοις, ὥστε εὐπόρῃσε χρημάτων εἰς μισθὰ στρατιώταις. τῶν τ' ἐπιτηδείων ἐπεὶ σπάνις ἦν ἐν τῇ τοπιδῷ διὰ τὺς ἀφικνυμένες, ἀπηγόρευσε μὴ πωλεῖν ἀλληλεσμένον, μηδὲ μέτρον ἔλασσαν ἢ μέδιμνον, μηδὲ ὑγρῶν μηδὲν ἔλαττον ἢ μετρητὴν. οἱ μὲν οὖν ταχίστα καὶ λοχαγοὶ ἀγοράζοντες ἀθρόα διεδίδουσιν τοῖς στρατιώταις, οἱ δὲ εἰσαφικνούμενοι ἦγον αὐτοῖς τὰ ἐπὶ ὁπότε δὲ ἀπαλλάττοντο, εἰ τι περίλοιπον εἴη αὐτῶν. ὥς ἐ συνεβαίνειν εὐπορεῖσθαι τὺς στρατιώτας τῷ τηδείῳ.

Διδάλλης Πέρσης ἔχων στρατιώτας τὰ μὲν καθ' ἑπορίζετο εὐδύνατο ἐκ τῆς πολεμίας αὐτοῖς, νόμισμα ἔχων διδόναι, ἀπαιτούμενος δὲ χρόνον γενομένην οὐκ ἐτεχνάζει τοιόνδε. ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφη εἶναι εὐπορίαν εἶναι αὐτῷ ἐν χωρίῳ τοῖς λέρῳ εἶναι. καὶ ἀναξυζῆς ἐβάδιζεν ἐπ' αὐτό· εἴτα ὡς ἡ τῷ χωρίῳ ἐγένετο, προελθὼν εἰς αὐτὸ ἔλαβεν ἐκ τῶν ἱερῶν ὅσος ἐνὶ κοῖλος ἄργυρος, εἴτ' ἐπισκεπόμενος ἡμίονους ὡς ἀγούσας ἀργύριον παραφαινεύσας πρὸς ἐβάδιζεν. ἰδόντες δὲ οἱ στρατιῶται, καὶ νομίσαντες εἶναι ἄργυρον τὸν ἀγόμενον, ἐθάρρυσαν ὡς κομίσασθαι μισθόν. ὁ δ' ἔφη δεῖν εἰς Ἀμισὸν ἐλθόντας ἐπισκεπόμενους ἦν δ' εἰς τὴν Ἀμισὸν ὁδὸς πολλῶν τε ἡμερῶν καὶ πρὸς τοῦτον τὸν δὴ χρόνον τοῦτον ἀπεχρᾶτο τῷ στρατῷ ἐπιτηδεῖα μόνον διδύς. τὺς δὲ τεχνίτας τὺς ἐν τῇ τοπιδῷ αὐτὸς εἶχε καὶ τὺς κατήλκας τὺς μεταβαλλόμενους· ἄλλω δὲ ἔκ ἧν ὕβεν ὕβεν τέτων ποιεῖν.

Καβρίας Ἀθηναῖος Ταῷ τῷ Αἰγυπτίῳ βασιλεὺς στρατεύοντι καὶ δεομένῳ χρημάτων συναβούλευσε πρὸς ἱερῶν τινα καὶ τῶν ἱερῶν τὸ πλεονέκτημα φάναι πρὸς ἱερεῖς δεῖν παραλυθῆναι διὰ τὴν δαπάνην. ἀκούσαντες

3. ἀνενεγκόντες Q. || 4. ἔχειν I². || 7. προσπορευόμενα Q, προσαγορευόμενα S²T². || 9. ὁπότεν I². || δὲ om QS²T². || 10. ἀπορούμενος QS²T², καταλειπομένης I². || ἐκάστου Q. || 16. ἐλλιμενίου QS²T². || 18. τοὺς εὐπορωτέρους om Q. || 19. ταλαντιαίους S²T². || 19 et 21. καθιστάναι I². || 21. καὶ om I². || 24. στρατιώταις — 25. αὐτοῖς om Q. || 27. λάβει Q. || 30. σιταρκίαν QS²T².

2. ante εἰ QS²T² εἰ μὴ τῷ κατὰ λόγον. || προδοκίμα Q. || 3. τῶν τε I²S²T². || 9. ἀλληλεσμένοι et 10. μετρητὴν et 11. διεδδουσαν QS²T². || 13. δὲ om QS²T². || 14. τῶν γ' ἐπιτηδείων QS²T². || 16. διδάλλης Q², Δανιήμης P². || 17. πύλεως S². || 20. ἐκχωρίῳ Q. || 21. ὡς δ' QS²T². || 23. ἡμερῶν Q. || 26. ἀργύριον QS²T². || 28. ἀμίσθον S²T², ἀμίσθον Q. || 29. δὲ S². || 30. δὲ om QI²S²T². || 31. αὐτοῖς QI²S²T². || 32. ἄλλα I². || ὕβεν ὕβεν S²T². || 33. τῶν codices. || QS²T². || δὲ om QS²T².

καὶ τὸ ἱερὸν παρ' αὐτοῖς ἕκαστοι βυλόμενοι εἶναι, αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς ἐδίδουσιν χρήματα. ἐπεὶ δὲ παρὰ εὐλήφει, προστάζει αὐτοῖς ἐκέλευσεν εἰς μὲν τὸ εἰς αὐτὸν τῆς δαπάνης ἧς πρότερον ἐποιοῦντο τὸ μέρος ποιεῖσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ αὐτῷ δανείσαι, ἕως 5 ος ὁ πρὸς βασιλείᾳ διαλυθῇ. ἀπ' οἰκίας δὲ ἐκέλευσεν ἅπαντας εἰσενέγκαι τὰ ζαῖντα ὃ δεῖ, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ ὡσαύτως· τοῦ σίτου τε πωλόμενος χωρὶς τῆς δόνας τὸν πωλῶντα καὶ ὠνούμενον ἀπὸ τῆς ἀρτά- ὀβολόν, ἀπὸ τῶν πλοίων τε καὶ ἐργαστηρίων καὶ 10 ἡν τινα ἐργασίαν ἐχόντων τῆς ἐργασίας μέρος τὸ κελεῖσθαι ἀποτελεῖν. ἐκστρατεύειν δ' αὐτῷ μέλ- τῆς χώρας, εἴ τίς τι ἔχει ἀσχυρον ἀργύριον ἢ κελεῖσθαι ἐνέγκαι πρὸς αὐτόν· ἐνεγκάντων δὲ τῶν ἐκέλευσε τότε μὲν ἐκεῖνον χρῆσθαι, τοὺς δὲ 15 συστήσῃ τοῖς ναυάρχοις ὥστ' ἐκ τῶν φόρων ἰποδοῦναι.

κεράτης Ἀθηναῖος, Κότυος συναγαγόντος στρατιώ- ῖρισεν αὐτῷ χρήματα τρόπον τοιοῦτον. ἐκέλευσε ἰσίων ὡς ἤρχε προσάξει κατασπεῖραι αὐτῷ γῆν 20 ἰσίων· τότε δὲ πραχθέντος συνελέγη σίτου πολὺ καταγαγὼν ὅν τὰ ἐμπόρια ἀπέδοτο, καὶ εὐπόρησε οὐ.

τὸς Θραξ παρὰ Πειρινθίων ἐδανείζετο χρήματα ἰς στρατιώτας συναγαγεῖν· οἱ δὲ Πειρινθιοὶ ἐκ ἐδί- 25 αὐτῷ. ἤξιωσεν οὖν αὐτὸς ἄνδρας γε τῶν πολιτῶν ὁδοῦναι εἰς χωρία τινὰ, ἵνα τοῖς ἐκεῖ στρατιώταις ὑποῦσι σχῇ ἀποχρήσασθαι. οἱ δὲ τοῦτο ταχέως, οἰόμενοι τῶν χωρίων κύριοι εἶναι. ὁ δὲ Κότυς οὐσταλάντας εἰς φυλακὴν ποιήσας, τὰ χρήματα 30 ἐκέλευσεν ἀποστείλαντας, ἃ ἐδανείζετο παρ' αὐτῶν, θαι.

ἔντωρ υἱὸς Ἑρμείαν συλλαβὼν καὶ τὰ χωρία αὐτῷ ὡς τοὺς ἐπιμελητάς εἶπεν κατὰ χώραν τοὺς ὑπὸ ἰς καθεστηκότας. ἐπεὶ δὲ ἐβάρρησάν τε ἅπαντες, καὶ 35 ἔ' ἦν αὐτοῖς ἀποκεκρυμμένον ἢ ὑπεκκείμενον, μεθ' ἵχον, συλλαβὼν αὐτὸς πάντα παρείλετο ἃ εἶχον.

Μέμωνων Ῥόδιος κυριεύσας Λαμφιάκου, δευθεῖς χρη- μάτων ἐπέγραψε τοῖς πλεονεξιατοῖς αὐτῶν πλεῖστος τὸ ἀρ- γυρίου, τοῖς δὲ τὴν κομιδὴν εἶσθαι παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἔφησεν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἄλλοι πολῖται εἰσένηγκαν, ἐκέλευσε καὶ ταῦτα αὐτῷ δανείσαι ἐν χρόνῳ διειπάμενος ἐν ᾧ πάλιν αὐτοῖς ἀποδώσει. πάλιν τε δευθεῖς χρημάτων ἤξιωσεν αὐτὸς εἰσενέγκαι, κομίσασθαι δ' ἐκ τῶν προσόδων· οἱ δ' εἰσένηγκαν ὡς διὰ ταχέως αὐτοῖς ἐσομένης τῆς κο- μιδῆς· ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ καταβολαὶ τῶν προσόδων παρήσαν, ἔφησεν ἐπ' αὐτῷ χρεῖαν εἶναι καὶ τότε, ἐκείνοις δὲ ὑπερον ἀποδώσειν σὺν τόκῳ. τῶν τε στρατευομένων παρ' αὐτῷ παρηρεῖτο τὰς σιταρχίας καὶ τοὺς μισθοὺς ἐξ ἡμερῶν τὸν ἐναυτόν, φάσκων ταύταις ταῖς ἡμέραις οὔτε φυλακὴν αὐτοῦς οὐδεμίαν ἔτε πορείαν οὔτε δαπάνην ποιῆσθαι, τὰς 15 ἐξαίρεσίμους λέγων. τὸν τε πρὸ τῆς χρόνον διδὼς τοῖς στρα- τιώταις τῇ δευτέρᾳ τῆς νημενίας τὴν σιταρχίαν, τῷ μὲν πρώτῳ μηνὶ παρέβη τρεῖς ἡμέρας, τῷ δ' ἐχομένῳ πέντε· τότε δὲ τὸν τρόπον προῆγεν ἕως εἰς τὴν τριακάδα ἦλθεν.

Χαριδῆμος Ὀρεῖτης ἔχων τῆς Αἰολίδος τινὰ χωρία, ἐπιστρατεύοντος ἐπ' αὐτὸν Ἀρταβάζου χρημάτων ἐδεῖτο εἰς τοὺς στρατιώτας. τὸ μὲν ὅν πρῶτον εἰσέφερον αὐτῷ, εἶτα ὑκέτι ἔφασαν ἔχειν. ὁ δὲ Χαριδῆμος, ὃ ὥτε χωρίον εὐπο- ρωτάτον εἶναι, ἐκέλευσε, καὶ εἴ τι νόμισμα ἔχουσιν ἢ τι ἄλλο σκεῦος ἀξιόλογον, εἰς ἕτερον χωρίον ἀποστέλλειν, πα- 25 ραπομπὴν δὲ δώσειν· ἅμα δὲ καὶ αὐτὸς τότε ποιῶν φα- νερὸς ἦν. πεισθέντων δὲ τῶν ἀνθρώπων, προαγαγὼν αὐτὸς τῆς πόλεως μικρὴν καὶ ἐρευνήσας ἃ εἶχον, ἔλαβεν ὅσων ἐδεῖτο, ἐκείνους δὲ πάλιν εἰς τὸ χωρίον ἀπήγεν. κήρυγμά τε ποιησάμενος ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἤρχε μηδὲν μηδὲν ὅπλον κεκτηθῆναι ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰ δὲ μὴ ἀποτίσειν ἀργύριον ὃ ἐπεκέρυξεν, ἡμέλει καὶ ὑδαμίαν ἐπιστροφὴν ἐποιοεῖτο. τῶν δὲ ἀνθρώπων οἰόμενων τὸ κήρυγμα μάλιστα αὐτὸν πεποιθ- 30 ῆσθαι, εἶχον ἃ ἔτυχον ἕκαστοι κεκτημένοι κατὰ χώραν. ὁ δ' ἐρευνᾶν ἐξαίφνης ποιησάμενος τῶν οἰκιῶν, παρ' οἷς εὔρεν ὅπλον τι, ἐπράττετο τὸ ἐπιτίμιον.

Φιλόξενος τις Μακεδὼν Κάριας σατραπεύων δευθεῖς χρημάτων Διονύσια ἔφασκε μέλλειν ἄγειν, καὶ χορηγῶς

ἵνα καὶ ἰδία] ἴνδαι καὶ ἰνδία QS⁵T⁵. || 2. οἱ ἱερεῖς] ἱερεῖς QS⁵T⁵. || 5. δὲ om QS⁵T⁵. || αὐτῶν S⁵T⁵. || 6. ὁ prius om . || ἕκαστοι Q. || 9. ἀρτάμης T⁵. || 14. ἐνεγκάντων QS⁵T⁵. || 15. τότε] τὸς τῷ QS⁵T⁵. || χρᾶσθαι QI⁵T⁵. || 16. ναυάρχαις . ἤχε I⁵. || σπεῖραι S⁵T⁵. || 22. ἐμπορεῖα Q. || 23. περὶ Q. || περιθῖον Q, περιθῖον S⁵T⁵. || 25. τὸ om QI⁵S⁵T⁵. || περιθῖον || 28. ὡν om S⁵T⁵. || 31. αὐτῶν S⁵T⁵. || ἰδάνειζο et 32. κομίσασθαι QS⁵T⁵. || 34. εἶπεν om QT⁵. || 35. τῷ om S⁵. || ἵμερον S⁵T⁵. || 37. αὐτῶν I⁵, αὐτὸν S⁵. || συλλαβὼν — εἶχον om QS⁵T⁵. ἐλευσας QS⁵T⁵. || 3. περὶ S⁵T⁵. || 10. καίτοις Q. || 12. παρηρεῖτο I⁵S⁵. || σιταρχίας S⁵T⁵. || 14. αὐτοῖς codices. || 15. ἐξαίρε- Γ⁵. || χρόνου QS⁵T⁵. || τῆς στρατιώτης S⁵T⁵. || 18. ὡς εἰς τὴν τριάδα QS⁵T⁵. || 19. ὡσείτης Q. || 26. προαγαγὼν et 27. ἔσεν || 28. καίτοις Q. || 29. μηδὲ et 30. ἐκτεῖσθαι QS⁵T⁵. || 34. οἷς] ὡσεν S⁵T⁵. || 35. ἐπράττε QI⁵S⁵T⁵. || 37. χορηγῶς I⁵S⁵T⁵.

προέγραψε τῶν Καρῶν τὰς εὐπορωτάτας, καὶ προσέταττεν αὐτοῖς ἃ δεῖ παρασκευάζειν. ὁρῶν δ' αὐτὸς δυσχεραίνον-
τας, ὑποπέμπων τινὰς ἡρώτα τί βύλονται δόντες ἀπαλ-
λαγῆναι τῆς λειτουργίας. οἱ δὲ πολλῶ πλεόν ἢ ὅσον ζῶντο
ἀναλώσειν ἔφασαν δώσειν τῷ μὴ ὀχλεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῶν
ιδίῳ ἀπείναι. ὁ δὲ παρὰ τέτων λαβὼν ὃ ἐδίδοσαν, ἐτέ-
ρως κατέγραψεν, ἕως ἔλαβε παρὰ τέτων ἃ ἐβύλετο· καὶ
προσῆν παρ' ἐκάστοις.

Εὐαίσης Σύρος Αἰγύπτου σατραπεύων, ἀφίστασθαι
μελλόντων τῶν νομαρχῶν ἀπ' αὐτῷ αἰσθόμενος, καλέσας
αὐτὸς εἰς τὰ βασιλῆα ἐκρέμασεν ἅπαντας, πρὸς δὲ τοὺς
οἰκείους ἐκέλευσε λέγειν ὅτι ἐν φυλακῇ εἰσίν. ἕκαστος οὖν
τῶν οἰκείων ἔπραττον ὑπὲρ ἐκάστου, καὶ χρημάτων ἐξεωνῆντο
τὰς συνειλημμένους. ὁ δὲ διομολογησάμενος ὑπὲρ ἐκάστου
καὶ λαβὼν τὰ ὁμολογηθέντα ἀπέδωκεν ἐκάστοις τὸν νεκρὸν.

Κλεομένης Ἀλεξανδρεὺς Αἰγύπτου σατραπεύων, λιμῶ
γενομένη ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τόποις σφόδρα ἐν Αἰγύπτῳ
δὲ μετρίως, ἀπέκλεισε τὴν ἐξαγωγὴν τῷ σίτῳ. τῶν δὲ νο-
μαρχῶν φασκόντων ἔδυνάσθαι τὰς φόρους ἀποδῶναι τῷ
μὴ ἐξάγεσθαι τὸν σίτον, ἐξαγωγὴν μὲν ἐποίησε, τέλος δὲ
πολὺ τῷ σίτῳ ἐπέβαλεν, ὥστε συνέβαινεν αὐτῷ ἐξαγομένη
ὀλίγη πολὺ τέλος λαμβάνειν, αὐτὸς τε τὰς νομαρχίας πε-
παῦσθαι τῆς προφάσεως. διαπλέοντος δ' αὐτῷ τὸν νομὸν
ἔς τὴν θεὸς ὁ κροκόδειλος, ἡρπάζθη τις τῶν παιδῶν αὐτῷ·
καλέσας οὖν τὸς ἱερεῖς ἔφη πρότερος ἀδικηθεὶς ἀμύνεσθαι
τὸς κροκοδείλους, καὶ προσέταξε θηρεύειν αὐτὸς. οἱ δὲ ἱερεῖς,
ἵνα μὴ ὁ θεὸς αὐτῶν καταφρονηθῇ, συναγαγόντες ὅσον
ἠδύναντο χρυσίον ἔδωσαν αὐτῷ, καὶ ὕτως ἐπαύσατο. Ἀλε-
ξανδρὸς τῷ βασιλέως ἐντειλαμένῳ αὐτῷ οἰκίσαι πόλιν πρὸς
τῷ Φάρῳ καὶ τὸ ἐμπόριον τὸ πρότερον ὃν ἐπὶ τῷ Κανώβῳ
ἐνταῦθα ποιῆσαι, καταπλεύσας εἰς τὸν Κανώβον πρὸς τὸς
ἱερεῖς καὶ τὸς κτήματα ἔχοντας ἐκεῖ ἐπὶ τῷ ἡκίειν ἔφη
ὥστε μετοικίσαι αὐτούς. οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ κάτοικοι εἰσε-
νέγκαντες χρήματα ἔδωκαν, ἵν' εἴα κατὰ χώραν αὐτοῖς
τὸ ἐμπόριον. ὁ δὲ λαβὼν τότε μὲν ἀπηλλάγη, εἴτα δὲ
καταπλεύσας, ἐπεὶ ἦν εὐτρεπῆ αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν οἰκοδο-

μίαν, ἤτει αὐτὸς χρήματα ὑπερβαλὼν τῷ πλῆθει·
γὰρ αὐτῷ τὸ διάφορον εἶναι, τὸ αὐτοῦ εἶναι τὸ ἢ
καὶ μὴ ἐκεῖ. ἐπεὶ δ' ἔκ ἂν ἔφασαν δύνασθαι δύναι
τῷ κίσει αὐτὸς. ἀποστείλας τέ τινα ἐπ' ἀγροσμά τι-
μενος ὅτι εὐώνων ἐπιτετύχηκεν, αὐτῷ δὲ μέλλει ἐκ-
μένα λογίζεσθαι, πρὸς τὰς συνήθεις τῷ ἀγοραστῇ ἔτι
ἀκηκοὺς εἶη τὰ ἀγροσμάματα αὐτὸν ὑπερτίμια ἦγον
αὐτὸς ἢ ἢ προσέξειν. καὶ ἄμα τὴν ἀβελτηρίαν αὐτῷ
δῶρει μετ' ὀργῆς προσποιήτε. οἱ δὲ ταῦτ' ἀκούοντες ἔ-
σαν δεῖν πιστεύειν αὐτὸν τοῖς λέγουσιν τι κατ' ἐπὶ
αὐτὸς παραγενόμενος τὸν λόγον αὐτῷ δῶ. ἀφαιμ
τῷ ἀγοραστῇ ἀπήγγειλαν αὐτῷ τὰ παρὰ τῷ Κλεμῇ
δ' ἐκείνοις τε βεβλόμενος ἐνδείχασθαι καὶ τῷ Κλεμῇ
νεγκε τὰς τιμὰς ὥνπερ ἦν ἡγορακῶς. τῷ τε σίτῳ πᾶ-
ν ἐν τῇ χώρᾳ δεκαδράχμην, καλέσας τὸς ἐργαζομένους
πῶς βύλονται αὐτῷ ἐργάζεσθαι· οἱ δ' ἔφασαν ὅτι
ἢ ὅσου τοῖς ἐμπόροις ἐκώλουν. ὁ δ' ἐκείνους μὲν πᾶ-
ν αὐτῷ παραδιδόναι ὅσου περ ἐκώλουν τοῖς ἄλλοις, εἰ-
τάξας τριάκοντα καὶ δύο δραχμὰς τῷ σίτῳ τὴν πρὸ
ἐκώλει. τὸς τε ἱερεῖς καλέσας ἔφησε πολὺ τὸ ἀπὸ
τῇ χώρᾳ γίνεσθαι εἰς τὰ ἱερά· δεῖν ἔν καὶ τῶν ἱερῶν
καὶ τῶν ἱερῶν τὸ πλῆθος καταλυθῆναι. οἱ δὲ ἐκ
ιδίᾳ ἕκαστος καὶ κοινῇ τὰ ἱερά χρήματα ἐδίδοσαν, ὥ-
στε αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ μέλλειν τῷτο ποιεῖν, καὶ ἕκασ-
τος τὸ τε ἱερὸν τὸ αὐτῷ εἶναι κατὰ χώραν καὶ τῷ

Ἀντιμένης Ῥόδιος ἡμιόδιος γενόμενος Ἀλεξάνδρῳ
Βαβυλωνία ἐκόρισε χρήματα ὧδε. νόμον ὅντος ἐκεί-
νῃ παλαιοῦ δεκάτην εἶναι τῶν εἰσαγομένων, χρη-
ματῶν ὅντος, τῆς τε σατραπίας ἅπαντας πρὸς
αὐτῷ ὅντος καὶ στρατιώτας, ἐκ ὀλίγου τε πρὸς τὴν
ἐκείνους τὸς ἄλλους ἄγοντας καὶ ἰδίᾳ ἀποδιδόναι
δῶρα πολλὰ ἀναγόμενα, τὴν δεκάτην ἔπραττε κατὰ
νόμον τὸν κείμενον. πάλιν τε πορίζων τὰνδράκων
στρατοπέδῳ ὄντα ἐκέλευσε τὸν βουλούμενον ἀπὸ τῆς
ἐκείνους θέλοι, μέλλειν δὲ τῷ ἐν αὐτῷ ὅκτω δραχμὰς
δοῦναι, ἂν δὲ ἀποδῶ τὸ ἀνδράποδον, κομίζεσθαι τὸ

5. καὶ] δὲ καὶ QS⁵T⁵. || 7. περὶ Q. || τῷτο S⁵T⁵. || 8. προσὸν Q⁵S⁵T⁵. || ἐκάστου QT⁵. || 11. τὸν βασιλῆα Q. || ἐκείνους
18. δὲ μετρίως] καὶ μετρίως S⁵T⁵. || 20. ἐξαγαγεῖσθαι QS⁵T⁵. || ἐξαγαγεῖν Q, ἐξαγαγὼν T⁵. || 21. αὐτῷ] αὐτῷ εἰ μὴ QS⁵T⁵. ||
τὸς om QT⁵. || 25. πρότερος S⁵. || 28. ὅντος Q. || 29. αὐτῷ QI⁵S⁵T⁵. || 31. εἰς τὸν Κανώβον] δὲ τὸν τῷτο τὰ
τὸν ποὶ πρὸς S⁵T⁵. || 32. τῷτο Q, τῷ S⁵T⁵. || 33. δὲ om QS⁵T⁵. || 35. εἴτα] τότε QS⁵T⁵.
3. δ' om QS⁵T⁵. || μετώκησαν et 4. τινὰς et 5. ἐπιτετύχην QS⁵T⁵. || 5. μέλλειν S⁵T⁵. || 8. εἰ om Parisiensis 2023. ||
S⁵T⁵. || 12. περὶ S⁵T⁵. || 14. ὥσπερ Q. || τῷ τε σίτῳ πωλούμεν] τυτῆς ἢ τῷ πώλου QS⁵T⁵. || 15. ἐρώτησε QS⁵T⁵. || 17. καὶ
ἐκεῖνός τε QS⁵T⁵. || ἐκέλευεν Q. || 19. σίτῳ] τάττω QT⁵. || τὴν add I⁵. || 20. τὸ ἀνάμαλον ἀνάλωμα I⁵. || 23. κομίζεσθαι T⁵. ||
QS⁵T⁵. || 26. ἡμιόδιος] γνῶριμος margo Parisiensis 2023. || 28. πάλιν QS⁵T⁵. || 30. τε] τε καὶ QS⁵T⁵. || 32. ἔπραττε QS⁵T⁵.
τὸν om S⁵. || 33. πάλιν] ὡ πάλιν QS⁵T⁵. || πορίζων QS⁵T⁵. || 34. ἐκέλευε 2023. || 35. θέλει QI⁵T⁵. || μέλλων] τῷτο (QS⁵T⁵)

ράψατο. ἀπογραφέντων ὃν πολλῶν ἀνδραπόδων ἐκ συντελεῖ ἀργύριον. εἰ δέ τι ἀποδρῶν ἀνδράποδον, τὸν σατράπην τῆς ἐν ἣ ἐστὶ τὸ στρατόπεδον ἀνασώ-
ην τιμὴν τῷ κυρίῳ ἀποδοῦναι.

Ἰφίλας Ὀλύνθιος κατασχέσας ἐπιμελητὴν εἰς τὸν νο-
ῶν Ἀρβριδίτην, ἐπεὶ προσελθόντες αὐτῷ οἱ νόμαρχοι
ἰ τότε τούτου ἔφασαν βέλεσθαι πλείω αὐτοὶ πολὺ
τὸν δ' ἐπιμελητὴν τὸν νῦν καθεστηκότα ἀπαλλάξαι
ξίον, ἐπερωτήσας αὐτὸς εἰ δυνήσονται συντελεῖν ἅπερ
λλονται, φησάντων αὐτῶν τὸν μὲν ἐπιμελητὴν κατὰ
εἶα, τὰς δὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκέλευεν ὅσους αὐτοὶ
ίσαντο. ὅτε ὃν ἐν κατέστησεν ἀτιμάσαι ἐδόκει, οὐτ'
πλείους φόρους ἐπιβαλεῖν ἢ αὐτοὶ ἔταξαν, χρήματα
απλάσια αὐτὸς ἐλάμβανεν.

υθοκλῆς Ἀθηναῖος Ἀθηναίους συνεβέβηκε τὸν μό-
τὸν ἐκ τῶν Τυρίων παραλαμβάνειν παρὰ τῶν ἰδιω-
πόλων, ὥσπερ ἐπώλων, δίδραχμον, εἴτα τάξαντας
μὴν ἐξαδράχμῳ ὅτω πωλεῖν.

αβρίας πληρωμάτων τε κατειλεγμένων εἰς ἑκατὸν
ισι ναῦς, τῷ δὲ Ταῶ ἐξήκοντα μόνον ὕψους χρειᾶς, 20
ξε τοῖς ἐκ τῶν ἐξήκοντα νεῶν αὐτοῦ τῶν ὑπομενε-
πλέοντας εἰς δῖμνον σιτηρεσιάσαι ἢ αὐτὸς πλέειν.
ελομένοι ἐπὶ τῶν ἰδίων εἶναι ἔδωκεν αὐτῷ προστάξεν.
ντιμῆς τὴν τε θησαυρὸς τοὺς παρὰ τὰς ὁδοὺς τὰς
αἰς ἀναπληρῆν ἐκέλευε τὸν σατράπην κατὰ τὸν νό-
τῆς χώρας· ὁπότε δὲ διαποροῖ τὸ στρατόπεδον ἢ
χλος ἄνευ τῆ βασιλείας, πέμψας τινὰ παρ' αὐτὸν
τὰ ἐκ τῶν θησαυρῶν.

Κυανέως πρωτονομίας τὴν τῶν καπλίων καὶ ἄλλων
τοῖς στρατιώταις παραδόναι ἔστιν ἐπιτελεῖν. ἔστιν οὖν
προσπορευόμεναι δὲ τῇ μνηστὶ καπλίων ἔστιν ἐπιτελεῖν.
χίαν, εἴτα τῷ εἰσπύτῃ μνηστὶ δίδωκεν ὅτι τῶν καπλίων. εἰ
μὲν οὖν στρατιῶται διὰ τὴν καπλίων ἐπιτελεῖν τῶν καπλίων
ἡσυχίαν εἶχον, ἐκείνους δὲ παραδόντας εἰς μῆνα πάλιν
ἐνιαυτὸν ἀφήρει μισθὸν αἰεὶ μνηστὶ.

Σταβέλβιος ὁ Μυσῶν στρατιώταις μισθὸν ἐπιτελεῖν
ἔφησεν αὐτῷ τῶν μὲν ἰδιωτῶν ὑδερμῶν χρειᾶς εἶναι, τῶν δὲ
ἡγεμόνων, ὅταν δέηται στρατιωτῶν, ἐκείνους ἐκάς· δὲ ἀργί-
ριον ἀποστέλλειν ἐπὶ ξηρολογίαν, τὰς τε μισθὸς ὅς δὲ ἐκεί-
νοις δοῦναι, τοῖς ἡγεμόσιν ἂν ἡδίων διδόναι· ἐκείνους οὖν
αὐτοὺς ἀποστέλλειν ἑκάστον τοὺς αὐτῶν καταλόγους ἐκ τῆς
χώρας. τῶν δὲ ἡγεμόνων ὑπαλαβόντων χρηματισμὸν αὐτοῖς
ἔσσεσθαι, ἀπέσειλαν τὰς στρατιώτας, καθάπερ ἐκείνους προσέ-
ταξεν. διαλιπὼν δὲ ὀλίγον χρόνον καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς
ὅτε αὐλητὴν ἄνευ χορῶν ὅτε ἡγεμόνας ἄνευ ἰδιωτῶν ὅταν ἔφη
χρησίμους εἶναι· ἐκέλευεν οὖν αὐτὸς ἀπαλλάττεσθαι ἐκ τῆς
χώρας.

Διονύσιος τὰ ἱερὰ περιπορευόμενος, εἰ μὲν τράπεζαν
ἴδιον παρακειμένην χρυσῇν ἢ ἀργυρᾷν, ἀγαθὴν δαίμονος κα-
λεύσας ἐγγχεῖ ἐκέλευεν ἀφαιρεῖν, ὅσα δὲ τῶν ἀγαλμάτων
φιάλην εἶχε προτετακότα, εἶπας ἂν ὅτι δέχομαι ἐξαιρεῖν
ἐκέλευεν. τὰ θ' ἱμάτια τὰ τε χρυσᾷ καὶ τὰς σεφάνους πε-
ρίηρει τῶν ἀγαλμάτων, φάσκων αὐτὸς καὶ κυφότερα καὶ
εὐωδέερα δοῦναι· εἴτα ἱμάτια μὲν λευκά, στεφάνους δὲ
λευκῶν περιετίθει.

ἡ Q⁵T⁵. || 2. συντελεῖν S⁵, συντελεῖν margo 2023. || ἀποδρῶν Q, ἀποδρῶν S⁵T⁵. || 3. ἐκέλευε Q. || ἐστὶ] ἐστὶ Q⁵T⁵. || 4. I⁵S⁵T⁵. || 6. Ἀρβριδίτην Sylburgius. || προσελθόντας S⁵T⁵. || 8. τῶν S⁵T⁵. || 11. χώρας I⁵. || ὅτε αὐτὸς Q⁵T⁵. || 12. δὲ] τὸν δοκεῖ Q⁵S⁵T⁵. || 13. ἐκείνους QI⁵S⁵T⁵. || αὐτοῖς τάξαντας Q⁵S⁵T⁵. || 15. μόλιθον I⁵. || 16. τμήρον margo 2023. || 17. ἀπὸ ξαυτοῦ QI⁵S⁵T⁵. || 18. αὐτοῖς I⁵. || πολὺν Q. || 19. καβρία I⁵T⁵, χαυρία Q. || 20. τῶν Q⁵S⁵T⁵. || τ ὡ S⁵T⁵. || μόνον ὡν Q⁵T⁵. || 21. προστάξαι QI⁵S⁵T⁵. || αὐτοῖς I⁵. || αὐταῖς Q⁵S⁵T⁵. || 22. πλείων] πλείων Q⁵T⁵. || 23. ἔδωκε προστάξαι Q 24. τὰς] τὴν Q. || τὰς om QT⁵. || 26. τὸν om S⁵T⁵. || διαπορῶν et 27. αὐτῷ QI⁵S⁵T⁵. || κλειομένους QI⁵S⁵T⁵. || 2. σιταρχίας Q. || 3. δίδωκε S⁵T⁵, ἐξέδωκε Q. || 4. δίδωκεν QT⁵. || ὡς ὃν τῆς Q⁵S⁵T⁵. || 6. κῶνος || περὶ S⁵T⁵. || 8. μῦς Q⁵S⁵T⁵. || 9. αὐτῷ QT⁵, αὐτοῖς I⁵. || ὑδερμῶν — 10. στρατιωτῶν om Q. || 9. εἶχε T⁵. || 10. κείνων 11. κεινολογίαν Parisiensis 1857, νολογίαν Q⁵S⁵T⁵. || κείνους QI⁵T⁵. || 12. ἴδιον Q⁵S⁵T⁵ et pr I⁵. || 13. τοὺς om 1857. || I⁵S⁵. || 14. δὲ om Q⁵S⁵T⁵. || 15. ἔσσεσθαι καὶ ἀπέσειλαν Q⁵S⁵T⁵. || 16. δὲ om Q⁵S⁵T⁵. || 17. χορῶν — 18. εἶναι om Q. || 20. ὅτι, εἰ μὴ om S⁵. || 21. παρακειμένη 1857. || ἀργυρᾷ Q. || ἐκέλευεν QT⁵. || 23. ἂν om I⁵. || δέχομαι T⁵, δεχόμενοι Q. || ἔσσε Q⁵S⁵T⁵. || θ' om Q⁵S⁵T⁵.

ΤΕΧΝΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ Α.

Ἡ ρητορική ἐστὶν ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ· ἀμφότεραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσὶν ἃ κοινὰ τρόπον τινὰ ἀπάντων ἐστὶ γνωρίζειν καὶ ὑδεμιάς ἐπιστήμης ἀφωρισμένης. διὸ καὶ πάντες τρόπον τινὰ μετέχουσιν ἀμφοῖν· πάντες γὰρ μέχρι τινὸς καὶ ἐξετάζειν καὶ ὑπέχειν λόγον καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ κατηγορεῖν ἐγχειρῶσιν. τῶν μὲν ἔν πολλῶν οἱ μὲν εἰκὴ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἔξωθεν. ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται, ὁ δὲ ἄνθρωπος αὐτὰ καὶ ὁδοποιεῖν· δι' ὃ γὰρ ἐπιτυγχάνουσιν οἱ τε διὰ συνήθειαν καὶ οἱ ἀπὸ ταυτομάτου, τὴν αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται, τὸ δὲ τοιοῦτον ἦδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι. νῦν μὲν ἔν οἱ τὰς τέχνας τῶν λόγων συντιθέντες ὀλίγον πεπορίσασιν αὐτῆς μόριον· αἱ γὰρ πίστεις ἐντεχνόν ἐστι μόνον, τὰ δ' ἄλλα προσθῆκαι, οἱ δὲ περὶ μὲν ἐνθυμημάτων ὑδὲν λέγουσιν, ὅπερ ἐστὶ σῶμα τῆς πίστεως, περὶ δὲ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος τὰ πλεῖστα πραγματεύονται· διαβολὴ γὰρ καὶ ἔλεος καὶ ὀργὴ καὶ τὰ τοιαῦτα πάθη τῆς ψυχῆς ἢ περὶ τῷ πράγματός ἐστιν ἄλλα πρὸς τὸν δικαστήν. ὥς· εἰ περὶ πάσας ἦν τὰς κρίσεις καθάπερ ἐν ἐνίαις τε νῦν ἐστὶ τῶν πόλεων καὶ μάλιστα ταῖς εὐνομημέναις, οὐδὲν ἂν εἶχον ὃ τὸ λέγουσιν· ἅπαντες γὰρ οἱ μὲν οἴονται δεῖν οὕτω τοὺς νόμους ἀγορεύειν, οἱ δὲ καὶ χρῶνται καὶ κωλύουσιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, καθάπερ καὶ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἐρῶς τοῦτο νομίζοντες· οὐ γὰρ δεῖ τὸν δικαστὴν διαστρέφειν εἰς ὀργὴν προάγοντας ἢ φθόνον ἢ ἔλεον· ὁμοίον γὰρ κἂν εἴ τις, ὃ μὲν λέγει καὶ χρῆσθαι καὶ νόμῳ, τοῦτον ποιήσῃ στρεβλόν. ἐστὶ δὲ φανερόν ὅτι τῷ μὲν ἀμφισβητῶντος ὑδὲν ἐστὶν ἔξω τῷ δεῖξαι τῷ πράγματι ὅτι ἐστὶν ἢ ὅτι ἐστὶν ἢ γέγονεν ἢ ὅτι γέγονεν· εἰ δὲ μέγα ἢ μικρόν ἢ δίκαιον ἢ ἀδίκον, ὅσα μὴ ὁ νομοθέτης διώρικεν, αὐτὸν δὴ πού τὸν δικαστὴν δεῖ γινώσκειν καὶ οὐ μανθάνειν παρὰ τῶν ἀμφισβητούντων. μάλιστα μὲν οὖν προσήκει τοὺς ὀρθῶς κειμένους νόμους, ὅσα ἐνδέχεται, πάντα διορίζειν αὐτὸς, καὶ ὅτι ἐλάχιστα καταλείπειν ἐπὶ τοῖς κρίνεσι, πρῶτον μὲν ὅτι ἐνα λαβεῖν καὶ ὀλίγους ῥᾶον ἢ πολλὰς

εὔφρονῶντας καὶ δυναμένους νομοθετεῖν καὶ διακρίνειν· αἱ μὲν νομοθεσίαι ἐκ πολλοῦ χρόνου σκεψαμένη γὰρ αἱ δὲ κρίσεις ἐκ ὑπογυίου, ὥς· χαλεπὸν ἀποδιδόναι καὶ τὸ συμφέρον καλῶς τὰς κρίνοντας. τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι ἡ μὲν τῷ νομοθέτῃ κρίσις οὐ κατὰ μὲν περὶ τῶν παρόντων· ἀλλὰ περὶ μελλόντων τε καὶ ἐστίν, ὁ δ' ἐκκλησιαστὴς καὶ δικαστὴς ἦδη περὶ τε καὶ ἀφωρισμένων κρίνουσιν· πρὸς οὓς καὶ τὸ φύλιν καὶ τὸ μισεῖν καὶ τὸ ἴδιον συμφέρον συνήρηται· ὥστε μηκέτι δύνασθαι θεωρεῖν ἰκανῶς τὸ ἀλλόθι, ἐπισκοπεῖν τῇ κρίσει τὸ ἴδιον ἢ δὴ ἢ λυπηρόν. περὶ μὲν τῶν ἄλλων, ὥσπερ λέγομεν, δεῖ ὡς ἐλάχιστον τῶν κρίσεων τὸν κριτὴν· περὶ δὲ τοῦ γεγονέναι ἢ μὴ γῆναι ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, ἀνέγκειν τῶν κριταῖς καταλείπειν· οὐ γὰρ δυνατόν ταῦτα νομοθέτην προῖδεῖν. εἰ δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχει, φανερόν ἐστι· ἔξω τοῦ πράγματος τεχνολογοῦσιν ὅσοι τὰλλα λέγουσιν, οἷον τί δεῖ τὸ προϊόν· ἢ τὴν διήγησιν ἔχον, καὶ ἄλλων ἕκαστον μορίων· οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς ἀλλοτρίως πραγματεύονται πλην ὅπως τὸν κριτὴν ποιοῦν τὰς κρίσεις περὶ δὲ τῶν ἐντέχνων πίστεων ὑδὲν δεκνύουσιν· τίτις ἔθεν ἂν τις γένοιτο ἐνθυμηματικός. διὰ γὰρ τῆς οὔσης μεθόδου περὶ τὰ δημηγορικὰ καὶ δικαστικά, καὶ τῶν λόντος καὶ πολιτικώτερας τῆς δημηγορικῆς προηγουμένης οὔσης ἢ τῆς περὶ τὰ συναλλάγματα, περὶ μὲν ὅτι λέγουσιν, περὶ δὲ τοῦ διακρίνεσθαι πάντες περὶ τῶν κρίσεων γινώσκουσιν, ὅτι ἡττόν ἐστι πρὸ ἔργου τὰ ἔξω τῷ πράγματι ἢ ἐν τοῖς δημηγορικοῖς καὶ ἡττόν ἐστι κακοῦργον ἢ ἀδικολογίας, ἀλλὰ κοινότερον. ἐνταῦθα μὲν γὰρ περὶ οἰκείων κρίνει, ὥς· οὐδὲν ἄλλο δεῖ πλην ἀπὸ τῆς οὔσης ἔχει ὡς φησὶν ὁ συμβουλευόν· ἐν δὲ τῷ πράγματι ἔχει ἰκανὸν τῷτο, ἀλλὰ πρὸ ἔργου ἐστὶν ἀναλαβεῖν τὴν κρίσιν· περὶ ἀλλοτρίων γὰρ ἡ κρίσις, ὥς· πρὸς τὴν κρίσιν κείμενοι καὶ πρὸς χάριν ἀκροώμενοι διδάσκει τὰς κρίσεις

Codices QY²Z¹A¹.

1. ἀντίστροφος ἐστὶ Q. || 2. πάντων Q. || 7. ἀμφότερα F²Z¹. || 8. ὁδοποιεῖν Q. || 10. τὴν] τίτου τὴν Q. || 12. ταῦτα F²A¹. || 13. αὐτῷ F²Z¹. || 14. προσθῆναι Q, προσθήκη F²Z¹. || 21. λέγουσιν F²Z¹, λέγουσιν Q. || 25. προάγοντας Q. || 26. ποιήσῃ QZ¹. || 31. περὶ Z¹.

3. ἀποδοῦναι Q. || 4. τὸς om F²Z¹. || 5. ὅτε περὶ τῶν παρόντων solus Q. || 11. ἐπισκοπεῖν A¹. || 12. ἐλάχιστον F²A¹. || 13. καλλίον καὶ πολιτικώτερον Z¹. || 29. ἀλλὰ κοινότερον F², κοινότερον ἀλλὰ καινότερον, addito super κοινότερον re ὅτι, A¹. || 31. ὅτι

λ' ἢ κρίνουν. διὸ καὶ πολλὰ ἄ, ὥσπερ καὶ πρότε-
 ὁ νόμος κωλύει λέγειν ἔξω τοῦ πράγματος· ἐκεῖ
 οἱ κριταὶ τοῦτο τηροῦσιν ἱκανῶς. ἐπεὶ δὲ φανερόν
 ἡ μὲν ἔντεχνος μέθοδος περὶ τὰς πείσεις ἐστίν, ἡ δὲ
 ῥητορική τις (τότε γὰρ πιστεύομεν μάλιστα ὅταν
 ῥητορὶς ὑπολάβωμεν), ἐστὶ δ' ἀπόδειξις ῥητορική ἐνθύ-
 κλι ἐστὶ τοῦτο ὡς εἰπεῖν ἀπλῶς κυριώτατον τῶν πεί-
 σιν ἐνθύμημα συλλογισμὸς τις, περὶ δὲ συλλογισμῶν
 γαντος τῆς διαλεκτικῆς ἐστὶν ἰδεῖν, ἡ αὐτῆς ὅλης ἡ
 ἴς, ὁ δὲ [δ'] ὅτι ὁ μάλιστα τῶτο δυνάμενος θεω-
 ῶν καὶ πῶς γίνεται συλλογισμὸς, ὅτος καὶ ἐνθύ-
 κλι εἴη μάλιστα, προσλαβὼν περὶ ποῖα τ' ἐστὶ
 ἡμᾶτα καὶ τίνας ἔχει διαφορὰς πρὸς τὰς λογικὰς
 μούς· τό τε γὰρ ἀληθὲς καὶ τὸ ὅμοιον τῷ ἀληθεῖ
 ἔστι δυνάμει ἰδεῖν, ἅμα δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι
 ἰληθὲς πεφύκασιν ἱκανῶς καὶ τὰ πλεῖον τυγχά-
 ἰληθείας· διὸ πρὸς τὰ ἐνδοξα σοφιστικῶς ἔχουν τῶ
 ροντος καὶ πρὸς τὴν ἀληθειάν ἐστιν. ὅτι μὲν ἔν τὰ
 ἰαγματος οἱ ἄλλοι τεχνολογῶσι, καὶ διότι μᾶλλον
 ασι πρὸς τὸ δικολογεῖν, φανερόν· χρήσιμος δ'
 ἰτορική διὰ τε τὸ φύσει εἶναι κρείττω τὰ ληθῆ καὶ
 τῶν ἐναντίων, ὥστε εἰ μὴ κατὰ τὸ προσῆκον αἰ
 γνωταί, ἀνάγκη δι' αὐτῶν ἡττᾶσθαι· τῶτο δ' ἐστὶν
 ἰμήσεως. ἔτι δὲ πρὸς ἐνὶς ἢ εἰ τὴν ἀκριβεστάτην
 πειρήμην, ῥᾶδιον ἀπ' ἐκείνης πείσαι λέγοντας· δι-
 ἰς γὰρ ἐστὶν ὁ κατὰ τὴν ἐπιστήμην λόγος, τοῦτο δὲ
 ἀλλ' ἀνάγκη διὰ τῶν κοινῶν ποιῆσθαι τὰς πείσεις
 λόγους, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς τοπικοῖς ἐλέγομεν περὶ
 ἰς πολλὰς ἐντετυξέως. ἔτι δὲ τὰναντία δεῖ δύνασθαι
 ἰθάπερ καὶ ἐν τοῖς συλλογισμοῖς, οὐχ ὅπως ἀμ-
 ῥάττωμεν (ἢ γὰρ δεῖ τὰ φαῦλα πείθειν) ἀλλ' ἵνα
 θάνῃ πῶς ἔχει, καὶ ὅπως ἄλλω χρωμένω τοῖς λό-
 δικαίως αὐτοὶ λύειν ἔχωμεν. τῶν μὲν ἔν ἄλλων
 ἰδεμία τὰναντία συλλογίζεται, ἡ δὲ διαλεκτικὴ
 ῥορική μόναι τοῦτο ποιεῖσιν· ὁμοίως γὰρ εἰσιν ἀμ-
 ῥῶν ἐναντίων. τὰ μέντοι ὑποκείμενα πράγματα
 ἰς ἔχει, ἀλλ' αἰεὶ τὰ ληθῆ καὶ τὰ βελτίω τῇ φύσει
 ἰστώτερα καὶ πιθανώτερα ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν. πρὸς
 ἰστοπον, εἰ τῷ σώματι μὲν αἰσχροὺν μὴ δύνασθαι

βοηθεῖν ἑαυτῷ, λόγῳ δ' οὐκ αἰσχροὺν· ὁ μᾶλλον ἰδίον ἐστὶν
 ἰνθρώπῳ τῆς τῷ σώματος χρείας. εἰ δ' ὅτι μεγάλη βλά-
 ψειν ἂν ὁ χρωμένος ἀδίκως τῇ τοιαύτῃ δυνάμει τῶν λό-
 γων, τοῦτο γὰρ κοινόν ἐστι κατὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν πλὴν
 ἀρετῆς, καὶ μάλιστα κατὰ τῶν χρησιμωτάτων, οἷον ἰσχύος
 ὑγείας πλὴν στρατηγίας· τέτοις γὰρ ἂν τις ὠφελήσῃ τὰ
 μέγιστα χρωμένος δικαίως καὶ βλάψῃ ἀδίκως. ὅτι μὲν
 οὐν οὐκ ἐστὶν οὔτε ἐνός τινος γένους ἀφωρισμένη ἡ ῥητορική,
 ἀλλὰ καθάπερ ἡ διαλεκτική, καὶ ὅτι χρήσιμος, φανερόν,
 καὶ ὅτι οὐ τὸ πείσαι ἔργον αὐτῆς, ἀλλὰ τὸ ἰδεῖν τὰ ὑπάρ-
 χοντα πιθανὰ περὶ ἕκαστον, καθάπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις
 τέχναις πάσαις· ὁ δὲ γὰρ ἰατρικῆς τὸ ὑγιᾶ ποιῆσαι, ἀλλὰ
 μέχρι οὗ ἐνδέχεται, μέχρι τούτου προαγαγεῖν· ἐστὶ γὰρ καὶ
 τῶς ἀδυνάτης μεταλαβεῖν ὑγείας ὅμως θεραπεύσαι καλῶς.
 πρὸς δὲ τούτοις ὅτι τῆς αὐτῆς τό τε πιθανόν καὶ τὸ φαινό-
 μενον ἰδεῖν πιθανόν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς διαλεκτικῆς συλλο-
 γισμόν τε καὶ φαινόμενον συλλογισμόν. ὁ γὰρ σοφιστικὸς
 ἰκ ἐν τῇ δυνάμει ἀλλ' ἐν τῇ προαιρέσει· πλὴν ἐνταῦθα μὲν
 ἐστὶ ὁ μὲν κατὰ τὴν ἐπιστήμην ὁ δὲ κατὰ τὴν προαίρεσιν
 ῥήτωρ, ἐκεῖ δὲ σοφιστὴς μὲν κατὰ τὴν προαίρεσιν, διαλεkti-
 κὸς δὲ οὐ κατὰ τὴν προαίρεσιν ἀλλὰ κατὰ τὴν δύναμιν.
 περὶ δὲ αὐτῆς ἡδὴ τῆς μεθόδου πειρώμεθα λέγειν, πῶς τε
 καὶ ἐκ τίνων δυνασόμεθα τυγχάνειν τῶν προκειμένων. πά-
 λιν ἔν οἷον ἐξ ὑπαρχῆς ὁρισάμενοι αὐτὴν τίς ἐστὶ, λέγωμεν
 τὰ λοιπά.

Ἐξω δὲ ῥητορική δύναμις περὶ ἕκαστον τοῦ θεωρῆσαι
 τὸ ἐνδεχόμενον πιθανόν. τοῦτο γὰρ οὐδεμιᾶς ἐτέρας ἐστὶ
 τέχνης ἔργον· τῶν γὰρ ἄλλων ἐκάστη περὶ τὸ αὐτῇ ὑπο-
 κείμενον ἐστὶ διδασκαλικὴ καὶ πειστικὴ, οἷον ἰατρικὴ περὶ
 ὑγιεινὸν καὶ νοσηρὸν καὶ γεωμετρία περὶ τὰ συμβεβηκότα
 πάθῃ τοῖς μεγέθεσι καὶ ἀριθμητικὴ περὶ ἀριθμόν, ὁμοίως δὲ
 καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν· ἡ δὲ ῥητορική
 περὶ τῷ δοθέντος ὡς εἰπεῖν δοκεῖ δύνασθαι θεωρεῖν τὸ πιθα-
 νόν. διὸ καὶ φάμεν αὐτὴν ἢ περὶ τι γένος ἰδίον ἀφωρισμέ-
 νον ἔχειν τὸ τεχνικόν. τῶν δὲ πείσεων αἱ μὲν ἄτεχνοί εἰσιν
 αἱ δ' ἔντεχνοι. ἄτεχνα δὲ λέγω ὅσα μὴ δι' ἡμῶν πεπόρι-
 σαι ἀλλὰ προὔπηρχεν, οἷον μάρτυρες βάσανοι συγγραφαὶ
 καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἔντεχνα δὲ ὅσα διὰ τῆς μεθόδου καὶ δι'
 ἡμῶν κατασκευασθῆναι δυνατόν. ὥστε δεῖ τούτων τοῖς μὲν

1 alterum om A'. || 3. αὐτὸ A'. || 10. δ' om Q. || 16. πλεῖς F'. || 19. οἱ καὶ οι QY'Z'. || 21. τὸ om Z'. || τὰ
 || 22. μὴ om A'. || 24. ἐς Z'. || 30 et 31. πείθειν A'. || 33. μὴ δικαίως ante 32. τοῖς A'. || 33. αὐτοῖς F'Z'A'. || 35.
 || 39. δὲ om QY'Z'.

F'Z'A'. || 13. μέγιστος Q. || 15. γε QY'Z'. || 17. τε — συλλογισμόν om pr A'. || ἡ γὰρ σοφιστικὴ A'. || 21. οὐ κατὰ
 Z'. || 24. λέγομεν QY'Z'. || 26. δὲ Q. || 29. πιστικὴ A'. || 30. ὑγιεινὸν καὶ νοσηρὸν A'. || 31. ἀριθμῶν A'. || 38. καὶ
 i om QY'Z'.

χρησασθαι τὰ δὲ εὐρεῖν. τῶν δὲ διὰ τοῦ λόγου κοριζομένων
πίσεων τρία εἶδη ἐστίν· αἱ μὲν γὰρ εἰσιν ἐν τῷ ἤθει τῷ λέ-
γοντος, αἱ δὲ ἐν τῷ τὸν ἀκροατὴν διαθεῖναι πως, αἱ δὲ ἐν
αὐτῷ τῷ λόγῳ, διὰ τοῦ δεικνύναι ἢ φαίνεσθαι δεικνύναι.
διὰ μὲν οὖν τῷ ἤθει, ὅταν ἔτω λεχθῇ ὁ λόγος ὥς ἀξιοί-
στον ποιῆσαι τὸν λέγοντα· τοῖς γὰρ ἐπεικέσι πιστεύομεν
μᾶλλον καὶ θῆττον, περὶ πάντων μὲν ἀπλῶς, ἐν οἷς δὲ τὸ
ἀκριβὲς μὴ ἐστὶν ἀλλὰ τὸ ἀμφιδοξεῖν, καὶ παντελῶς. δεῖ
δὲ καὶ τοῦτο συμβαίνειν διὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ μὴ διὰ τὸ
προδοξάζεσθαι ποιόν τινα εἶναι τὸν λέγοντα· ἔ γὰρ ὥσπερ
ἄνιοι τῶν τεχνολογούντων τιθέασιν ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὴν ἐπιεί-
κειαν τοῦ λέγοντος ὡς ὅθεν συμβαλλομένην πρὸς τὸ πιθαν-
νόν, ἀλλὰ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν κυριωτάτην ἔχει πίσιν τὸ ἦθος.
διὰ δὲ τῶν ἀκροατῶν, ὅταν εἰς πάθος ὑπὸ τοῦ λόγου προ-
αχθῶσιν· οὐ γὰρ ὁμοίως ἀποδίδομεν τὰς κρίσεις λυπόμενοι
καὶ χαίροντες ἢ φιλοῦντες καὶ μισῶντες· πρὸς ὃ καὶ μόνον
πειρᾶσθαι φάμεν πραγματεῦσθαι τὰς νῦν τεχνολογούσας.
περὶ μὲν ὅν τότων δηλωθήσεται καθ' ἑκάστον, ὅταν περὶ τῶν
παθῶν λέγωμεν· διὰ δὲ τῶν λόγων πισεύουσιν, ὅταν ἀληθὲς
ἢ φαινόμενον δείξωμεν ἐκ τῶν· περὶ ἑκαστα πιθανῶν. ἐπεὶ
δ' αἱ πίσεις διὰ τούτων εἰσὶ φανερόν ὅτι ταῦτα τὰ τρία ἐς
λαβεῖν τοῦ συλλογίσασθαι δυναμένους καὶ τῷ θεωρῆσαι περὶ
τὰ ἦθη καὶ τὰς ἀρετάς καὶ τρίτον τοῦ περὶ τὰ πάθη, τί τε
ἑκαστὸν ἐς τῶν παθῶν καὶ ποιόν τι, καὶ ἐκ τίνων ἐγγίνεται
καὶ πῶς. ὥστε συμβαίνει τὴν ῥητορικὴν οἷον παραφυῆς τι
τῆς διαλεκτικῆς εἶναι καὶ τῆς περὶ τὰ ἦθη πραγματείας, ἣν
δύκαιόν ἐστι προσαγορεύειν πολιτικὴν. διὸ καὶ ὑποδύεται
ὑπὸ τὸ σχῆμα τὸ τῆς πολιτικῆς ἢ ῥητορικῆς καὶ οἱ ἀντι-
ποιοῦμενοι ταύτης τὰ μὲν δι' ἀπαιδευσίαν τὰ δὲ δι' ἀλαζ-
νείαν τὰ δὲ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας ἀνθρωπικὰς· ἐς γὰρ μά-
ριόν τι τῆς διαλεκτικῆς καὶ ὁμοίωμα, καθάπερ καὶ ἀρχό-
μενοι εἵπομεν· περὶ οὐδενὸς γὰρ ὠρισμένους οὐδετέρᾳ αὐτῶν
ἐστὶν ἐπισήμη, πῶς ἔχει, ἀλλὰ δυνάμεις τινὲς τῷ κορίσαι
λόγους. περὶ μὲν οὖν τῆς δυνάμεως αὐτῶν, καὶ πῶς ἔχουσιν
πρὸς ἀλλήλας, εἴρηται σχεδὸν ἰκανῶς. τῶν δὲ διὰ τῶν δει-
κνύναι ἢ φαίνεσθαι δεικνύναι, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς δια-

λεκτικοῖς τὸ μὲν ἐπαγωγή ἐστὶ τὸ δὲ συλλογισμὸς ἢ
φαινόμενος συλλογισμὸς, καὶ ἐνταῦθα ὁμοίως ἔχει·
γὰρ τὸ μὲν παραδείγμα ἐπαγωγή, τὸ δ' ἐνθύμημα
λογισμὸς. καλῶ δ' ἐνθύμημα μὲν ῥητορικὸν συλλογισ-
μὸς. 5 παραδείγμα δὲ ἐπαγωγὴν ῥητορικὴν. πάντες δὲ ταῖς
ποιῶνται διὰ τῶν δεικνύναι ἢ παραδείγματα λέγοντες ἢ
θυμήματα, καὶ παρὰ ταῦτα ὅθεν πως· ὥς· εἴπερ καὶ ὁ
ἀνάγκη συλλογιζόμενος ἢ ἐπάγοντα δεικνύναι ἐπὶ τῷ
νοῦν (δῆλον δ' ἡμῖν τοῦτο ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν), ἐκ
10 ἐκάτερον αὐτῶν ἐκατέρῳ τούτων τὸ αὐτὸ εἶναι τίς
διαφορὰ παραδείγματος καὶ ἐνθυμήματος, φανερόν ἐστι
τοιαύτων· ἐκεῖ γὰρ περὶ συλλογισμῶν καὶ ἐπαγωγῆς ἡ
πρότερον, ὅτι τὸ μὲν τὸ ἐπὶ πολλῶν καὶ ὁμοίῳ ὁμοίῳ
ὅτι οὕτως ἔχει ἐκεῖ μὲν ἐπαγωγή ἐστὶν ἐνταῦθα δὲ
15 δείγμα, τὸ δὲ τινῶν ὄντων ἑτερόν τι διὰ ταῦτα συμβα-
πρὸς ταῦτα τῷ ταῦτα εἶναι, ἢ καθόλου ἢ ὡς ἐπὶ τῷ
ἐκεῖ μὲν συλλογισμὸς ἐνταῦθα δὲ ἐνθύμημα καὶ
φανερόν δ' ὅτι καὶ ἐκάτερον ἔχει ἀγαθόν τὸ εἶδος ῥη-
τορικῆς· καθάπερ γὰρ καὶ ἐν τοῖς μεθοδικαῖς εἴρηται, καὶ
20 τούτοις ὁμοίως ἔχει· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν παραδειγματικαὶ
τορεῖαι αἱ δὲ ἐνθυμηματικαὶ καὶ ῥητορικῆς ὁμοίως ἐπὶ
παραδειγματώδεις οἱ δὲ ἐνθυμηματικοί. πιθανὸν μὲν ἔ-
ἦττον οἱ λόγοι οἱ διὰ τῶν παραδειγμάτων, θεωρητικὸν
μᾶλλον οἱ ἐνθυμηματικοί. τὴν δ' αἰτίαν αὐτῶν, καὶ
25 ἐκατέρῳ χρησέον, ἐρῶμεν ὕστερον· νῦν δὲ περὶ αὐτῶν
μᾶλλον διορίσωμεν καθαρῶς. ἐπεὶ γὰρ τὸ πιθανὸν πο-
θανόν ἐστι, καὶ τὸ μὲν εὐθὺς ὑπάρχει δι' αὐτὴν τὴν
πίσιν τὸ δὲ τῷ δείκνυσθαι δοκεῖν διὰ τοιούτων, ἐπὶ
τέχνῃ σκοπεῖ τὸ καθ' ἑκάστον, οἷον ἡ ἰατρικὴ ἢ ἡ
30 τὸ ὑγιεινόν ἐστὶν ἢ Καλλιὰ, ἀλλὰ τί τῷ πιθανῷ ἐ-
τοιούσδε (τῷ μὲν γὰρ ἐντεχνον, τὸ δὲ καθ' ἑκάστον
καὶ οὐκ ἐπιστητόν), οὐδὲ ἡ ῥητορικὴ τὸ καθ' ἑκάστον
θεωρήσει, οἷον Σωκράτης ἢ Ἰππίας, ἀλλὰ τὸ τοιαύτην
περὶ καὶ ἡ διαλεκτικὴ. καὶ γὰρ ἐκείνη συλλογισμῶν
35 ἐξ ὧν ἐτυχεν (φαίνεται γὰρ ἅττα καὶ τοῖς παραδειγμα-
ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἐκ τῶν λόγου δοκούντων, ἡ δὲ ῥητο-
ρικὴ ἐκ τῶν ἐνθυμημάτων).

6. ποιῆ Z¹. || 7. πάντα Q. || 8. ἔσται QF²Z¹. || 9. τῷ λέγει et τῷ A¹. || 11. καὶ om QF²Z¹. || 12. τοῦ λέγοντος A¹. || συμβαλλομένου QF², incerto Z¹. || 18. μὲν] δὲ μὲν Z¹. || 19. τὸν λόγον et 21. ταύτας A¹. || 21. τὰ om F²Z¹, τὰς A¹. || 23. τὰς] περὶ τὰς A¹. || τε om Q et pr A¹. || 24. ἐς om pr A¹. || 26. ἔθῃ] πάθῃ QF²Z¹. || 30. τὰ δὲ om pr A¹. || om QF²Z¹A¹. || 36. ἢ φαίνεσθαι δεικνύναι om Q.

1. τὸ δὲ φαινόμενος συλλογισμὸς om pr A¹, τὸ δὲ — 3. συλλογισμὸς om QZ¹. || 2. ἐνθάδε F². || ἔχει om A¹. || 3. πρὸς τὰ παραδείγματα μὲν ἐπαγωγή, ἐνθύμημα δὲ συλλογισμὸς F². || 13. ἐπὶ τῶν πολλῶν QF²Z¹. || ὁλόγων pr A¹. || ἐπιδείκνυσθαι F²Z¹. || 14. ἐπὶ τῷ λόγῳ Z¹. || 21. καὶ — 24. ἐνθυμηματικοί om Z¹. || 22. ὅν om QF². || 23. θεωροῦνται] δεικνύναι Q. || 25. ὕστερον et τίττι om pr A¹. || 26. διορίσωμεν μᾶλλον Q, μᾶλλον διορίσωμεν F²Z¹. || 27. ὑπάρχει πιθανόν εὐθὺς καὶ πιστόν δι' αὐτὴν F², εὐθὺς ὑπάρχει πιθανόν ἐκ τῶν πιστῶν QZ¹. || 28. ἐνδείκνυσθαι QF²Z¹. || διὰ] διὰ τῶν F². || 29. ἢ om Z¹. || 31. τῷ] καὶ τῷ Q. || μὲν om A¹. || 32. ἢ et τὸ om A¹. || 33. τοιοῦσδε A¹.

ελευσθαι εὐδοκίαν. ἔστι δὲ τὸ ἔργον αὐτῆς περὶ
 ἢ περὶ ὧν βουλευόμεθα καὶ τέχνας μὴ ἔχομεν,
 ἢ τοιούτοις ἀκροαταῖς οἱ οὐ δύνανται διὰ πολλῶν
 ἢ λογιζέσθαι πόρρωθεν. βουλευόμεθα δὲ περὶ τῶν
 ἢ ἐνδέχασθαι ἀμφοτέρως ἔχειν· περὶ γὰρ τῶν
 ἢ ἄλλως ἢ γενέσθαι ἢ ἔσεσθαι ἢ ἔχειν οὐδεὶς βου-
 ἢ τως ὑπολαμβάνων· οὐδὲν γὰρ πλέον. ἐνδέχεται
 ἢ ἵζεσθαι καὶ συνάγειν τὰ μὲν ἐκ συλλελογισμέ-
 ἢ ον, τὰ δ' ἐξ ἀσυλλογίστων μὲν δομένων δὲ συλ-
 ἢ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνδοξα. ἀνάγκη δὲ τῶν τὸ μὲν
 ἢ εὐεπακολούθηται διὰ τὸ μῆκος (ὃ γὰρ κριτῆς ὑπό-
 ἢ αἰσίου), τὰ δὲ μὴ πιθανά διὰ τὸ μὴ ἔξ ὁμο-
 ἢ ὦν εἶναι μὴδ' ἐνδοξων, ὥς· ἀναγκαῖον τό τε ἐνθύ-
 ἢ μι καὶ τὸ παράδειγμα περὶ τῶν ἐνδεχομένων ὡς
 ἢ ἔχειν καὶ ἄλλως, τὸ μὲν παράδειγμα ἐπαγω-
 ἢ 15 ἐνθύμημα συλλογισμῶν, καὶ ἐξ ὀλίγων τε καὶ
 ἢ ἐλαττωμένων ἢ ἐξ ὧν ὁ πρῶτος συλλογισμὸς· εἰ
 ἢ τῶν γινώσκοντων, οὐδὲ δεῖ λέγειν· αὐτὸς γὰρ τῶν
 ἢ ὁ ἀκροατῆς. οἷον ὅτι Δωριεὺς ζεφάντην ἀγῶνα
 ἢ ἱκανὸν εἶπεν ὅτι Ὀλύμπια νενίκηκεν· τὸ δ' ὅτι
 ἢ 20 ἢ τὰ Ὀλύμπια, οὐδὲ δεῖ προσθεῖναι· γινώσκουσι
 ἢ αἱ. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὀλίγα μὲν τῶν ἀναγκαίων ἐξ
 ἢ ἱερικοῦ συλλογισμοῖ εἰσι (τὰ γὰρ πολλὰ περὶ ὧν
 ἢ καὶ αἱ σκέψεις, ἐνδέχεται καὶ ἄλλως ἔχειν·
 ἢ ἰαν γὰρ πράττεισι, βεβλῦνται καὶ σκοπεῖσι, τὰ
 ἢ 25 ἢ μὲνα πάντα τοιούτε γένος ἐστί, καὶ ὕδεν ὡς ἔπος
 ἢ ἀνάγκης τῶν), τὰ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαί-
 ἢ ἐνδεχόμενα ἐκ τοιούτων ἀνάγκη ἐτέρων συλλο-
 ἢ τὰ δ' ἀναγκαῖα ἐξ ἀναγκαίων (ὅληλον δ' ἡμῖν
 ἢ ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν), φανερόν ἐστι ἐξ ὧν τὰ ἐν-
 ἢ 30 ἢ λέγεται, τὰ μὲν ἀναγκαῖα εἶναι, τὰ δὲ πλεῖστα
 ἢ πολὺ. λέγεται γὰρ ἐνθυμήματα ἐξ εἰκότων καὶ
 ἢ ὥς ἀνάγκη τῶν ἐκείνων ἐκείνῳ ταῦτο εἶναι.
 ἢ ἄρ' εἰκὸς ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενον, οὐχ
 ἢ καθάπερ ὀρίζονται τινες, ἀλλὰ τὸ περὶ τὰ ἐν-
 ἢ 35 ἢ ἄλλως ἔχειν, οὕτως ἔχον πρὸς ἐκεῖνο πρὸς ὃ

εἰκός, ὡς τὸ καθόλου πρὸς τὸ κατὰ μέρος· τῶν δὲ σημείων
 τὸ μὲν ὕτως ἔχει ὡς τῶν καθ' ἑκαστὸν τι πρὸς τὸ καθόλου,
 τὸ δὲ ὡς τῶν καθόλου τι πρὸς τὸ κατὰ μέρος. τῶν δὲ
 τὸ μὲν ἀναγκαῖον τεκμήριον, τὸ δὲ μὴ ἀναγκαῖον ἀνώνυ-
 μόν ἐστι κατὰ τὴν διαφοράν. ἀναγκαῖα μὲν ἔν λέγω ἐξ
 ὧν γίνεται συλλογισμὸς· διὸ καὶ τεκμήριον τὸ τοῦτον τῶν
 σημείων ἐστίν· ὅταν γὰρ μὴ ἐνδέχασθαι οἴωνται λῦσαι τὸ
 λεχθέν, τότε φέρειν οἴονται τεκμήριον ὡς δεδειγμένον καὶ
 πεπερασμένον· τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πέρασ ταῦτόν ἐστι κατὰ
 τὴν ἀρχαίαν γλῶτταν. ἔστι δὲ τῶν σημείων τὸ μὲν ὡς
 τὸ καθ' ἑκαστὸν πρὸς τὸ καθόλου ὧδε, οἷον εἴ τις εἴπειεν
 σημείον εἶναι ὅτι οἱ σοφοὶ δίκαιοι, Σωκράτης γὰρ σοφός
 ἦν καὶ δίκαιος. τῶν μὲν οὖν σημείων ἐστὶ, λυτὸν δὲ, καὶ
 ἀληθές ἢ τὸ εἰρημένον· ἀσυλλόγιστον γὰρ. τὸ δὲ, οἷον εἴ
 τις εἴπειεν σημείον ὅτι νοσεῖ, πυρέττει γὰρ, ἢ τέτοκεν ὅτι
 γάλα ἔχει, ἀναγκαῖον. ὅπερ τῶν σημείων τεκμήριον μόνον
 ἐστίν· μόνον γὰρ, ἂν ἀληθές ἢ, ἀλυτόν ἐστιν. τὸ δὲ ὡς τὸ
 καθόλου πρὸς τὸ κατὰ μέρος ἔχον, οἷον εἴ τις εἴπειεν, ὅτι
 πυρέττει, σημείον εἶναι, πυκνὸν γὰρ ἀναπνεῖ. λυτὸν δὲ
 καὶ τοῦτο, καὶ ἀληθές ἢ· ἐνδέχεται γὰρ καὶ μὴ πυρέτ-
 τοντα πνευσταῖν. τί μὲν οὖν εἰκός ἐστι καὶ τί σημείον καὶ
 τεκμήριον, καὶ τί διαφέρουσιν, εἴρηται μὲν καὶ νῦν· μάλ-
 λον δὲ φανερώς καὶ περὶ τούτων, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν τὰ
 μὲν ἀσυλλόγιστά ἐστι τὰ δὲ συλλελογισμένα, ἐν τοῖς
 ἀναλυτικοῖς διώρισαι περὶ αὐτῶν. παράδειγμα δὲ ὅτι μὲν
 ἐστὶν ἐπαγωγή καὶ περὶ ποῖα ἐπαγωγή, εἴρηται. ἔστι δὲ
 οὔτε ὡς μέρος πρὸς ὅλον οὐδ' ὡς ὅλον πρὸς μέρος οὐδ' ὡς
 ὅλον πρὸς ὅλον, ἀλλ' ὡς μέρος πρὸς μέρος, ὅμοιον πρὸς
 ὅμοιον, ὅταν ἀμφω μὲν ἢ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος, γνωριμώ-
 τερον δὲ θάτερον ἢ θατέρου, παράδειγμα ἐστίν. οἷον ὅτι
 ἐπεβούλευε τυραννίδι Διονύσιος αἰτῶν τὴν φυλακὴν· καὶ
 γὰρ Πεισίστρατος πρότερον ἐπιβεβλῶν ἤτει φυλακὴν καὶ
 λαβὼν ἐτυράννευσε, καὶ Θεαγένης ἐν Μεγάροις· καὶ ἄλλοι
 ὅσους ἴσασι, παράδειγμα πάντες γίνονται τοῦ Διονυσίου, ὃν
 ἐκ ἴσαςί πω εἰ διὰ τῶν αἰτεῖ. πάντα δὲ ταῦτα ὑπὸ τὸ
 αὐτὸ καθόλου, ὅτι ὁ ἐπιβεβλῶν τυραννίδι φυλακὴν αἰτεῖ.

λεόμεθα δὲ om Z^h. || 7. ὕτως] ὀρθῶς F^h. || πλέον] πλέον ἢ οὕτως ἐνδέχεται συμβαλεῖν QF^hZ^h. || 10. ἐνδοξα — 11. εἶναι
 . || 10. ἀναγκαῖον F^h. || 11. μὴ om F^h. || 14. εἶναι ante 13. τό F^h. || 14. περὶ τε τῶν A^c. || 15. καὶ ἄλλως] καλῶς pr
 A^c. || ἐπαγωγὴν ἔχειν τὸ F^h. || 17. ἐάν — b 6. συλλογισμὸς in margine A^c paulo rc. || 20. ὅτι ὀλύμπια γὰρ νενίκηκεν
 . || 21. τὰ] ἐπὶ τὰ rc Z^h. || 24. καὶ αἱ σκέψεις om Z^h. || 26. ἔπος om Q. || 32. λέγεται γὰρ] τὰ δ' margo A^c. || καὶ]
 rgo A^c.
 , τε F^h. || 11. τὸ prius om Q. || εἴποιεν A^c, εἴποι QF^hZ^h. || 12. γὰρ ὁ σοφός Q. || 13. ἐς om A^c. || λυτὸν QF^hZ^h,
 || 15 et 18. εἴποιε F^hZ^h, εἴποι Q^h. || 25. παράδειγμα δὲ om Q. || 26. μεταγωγὴ pr Z^h. || καὶ περὶ ποῖα ἢ ἐπαγωγὴ Q,
 27. οὐθ' — 28. πρὸς μέρος om A^c. || 30. ἢ] ἢ τῶν ἢ A^c. || 31. δῶντος Z^h. || 33. ἐτυράννευσε QF^hZ^h. || 34. ἴσαςί Z^h. ||
 F^h. || 36. αἰτεῖ F^hZ^h. || ὁ om QF^hZ^h.

ἐξ ὧν μὲν ἔν λέγονται αἱ δοκῶσαι εἶναι πίσεις ἀποδεικτι-
καί, εἴρηται. τῶν δὲ ἐνθυμημάτων μεγίστη διαφορά καὶ
μάλιστα λεληθυῖα σχεδὸν πάντας ἐστὶν ἥπερ καὶ περὶ τὴν
διαλεκτικὴν μέθοδον τῶν συλλογισμῶν· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν
ἐστὶ κατὰ τὴν ῥητορικὴν ὥσπερ καὶ κατὰ τὴν διαλεκτικὴν
μέθοδον τῶν συλλογισμῶν, τὰ δὲ κατ' ἄλλας τέχνας καὶ
δυνάμεις, τὰς μὲν οὖσας τὰς δ' ἔπω κατειλημμένας· διὸ
καὶ λαμβάνουσι τε τοὺς ἀκροατάς, καὶ μᾶλλον ἀπτόμενοι
κατὰ τρόπον μεταβαίνουσιν ἐξ αὐτῶν. μᾶλλον δὲ σαφὲς
ἔσαι τὸ λεγόμενον διὰ πλειόνων ῥηθέν. λέγω γὰρ διαλε-
κτικὸς τε καὶ ῥητορικὸς συλλογισμὸς εἶναι περὶ ὧν τοὺς
τόπους λέγομεν· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ κοινῇ περὶ δικαίων καὶ
φυσικῶν καὶ περὶ πολιτικῶν καὶ περὶ πολλῶν διαφερόν-
των εἶδει, οἷον ὁ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον τόπος· οὐδὲν γὰρ
μᾶλλον ἔσαι ἐκ τούτου συλλογίσασθαι ἢ ἐνθύμημα εἰπεῖν
περὶ δικαίων ἢ φυσικῶν ἢ περὶ ὁτῶν· καίτοι ταῦτα εἶδει
διαφέρει. ἴδια δέ, ὅσα ἐκ τῶν περὶ ἑκάστων εἶδος καὶ γέ-
νος προτάσεων εἰσιν, οἷον περὶ φυσικῶν εἰσὶ προτάσεις ἐξ
ὧν ἔτε ἐνθύμημα ἔτε συλλογισμὸς ἐστὶ περὶ τῶν ἡθικῶν,
καὶ περὶ τούτων ἄλλαι ἐξ ὧν ἔτε ἔσαι περὶ τῶν φυσικῶν·
ὁμοίως δὲ τῷ ἔχει ἐπὶ πάντων. κακεῖνα μὲν οὐ ποιήσει
περὶ ὑδὲν γένος ἔμφρονα· περὶ ὑδὲν γὰρ ὑποκείμενόν εἰσιν·
ταῦτα δέ, ὅσῳ τις ἀν βέλτιον ἐκλέγεται τὰς προτάσεις,
λήσει ποιήσας ἄλλην ἐπισήμην τῆς διαλεκτικῆς καὶ ῥητο-
ρικῆς· ἀν γὰρ ἐντύχη ἀρχαῖς, ὑκέτι διαλεκτικὴ ὑδὲ ῥη-
τορικὴ ἀλλ' ἐκεῖνη ἔσαι ἥς ἔχει τὰς ἀρχάς. ἔστι δὲ τὰ
πλεῖστα τῶν ἐνθυμημάτων ἐκ τούτων τῶν εἰδῶν λεγόμενα
τῶν κατὰ μέρος καὶ ἰδίων, ἐκ δὲ τῶν κοινῶν ἐλάττω.
καθάπερ ἔν καὶ ἐν τοῖς τοπικοῖς, καὶ ἐνταῦθα διαιρετέον
τῶν ἐνθυμημάτων τὰ τε εἶδη καὶ τὸς τόπους ἐξ ὧν ληπτέον.
λέγω δ' εἶδη μὲν τὰς καθ' ἑκάστων γένος ἰδίας προτάσεις,
τόπους δὲ τὸς κοινὸς ὁμοίως πάντων. πρότερον ἔν εἰπώμεν
περὶ τῶν εἰδῶν· πρῶτον δὲ λάβωμεν τὰ γένη τῆς ῥητορι-
κῆς, ὅπως διελόμενοι πόσα ἐσὶ, περὶ τούτων χωρὶς λαμ-
βάνωμεν τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς προτάσεις.

3 Ἐστὶ δὲ τῆς ῥητορικῆς εἶδη τρία τὸν ἀριθμόν· τοσούτοι
γὰρ καὶ οἱ ἀκροαταὶ τῶν λόγων ὑπάρχουσιν ὄντες. σύγ-
κεται μὲν γὰρ ἐκ τριῶν ὁ λόγος, ἐκ τε τῷ λέγοντος καὶ

περὶ ὃ λέγει καὶ πρὸς ὃν, καὶ τὸ τέλος πρὸς τὸ τί
λέγω δὲ τὸν ἀκροατὴν. ἀνάγκη δὲ τὸν ἀκροατὴν ἢ ἐκ
εἶναι ἢ κριτὴν, κριτὴν δὲ ἢ τῶν γεγενημένων ἢ τῶν
λόντων. ἐστὶ δ' ὁ μὲν περὶ τῶν μελλόντων κριτὴν ὡς
κλησιαστής, ὁ δὲ περὶ τῶν γεγενημένων οἷον ὁ πατρι-
άρχης δὲ περὶ τῆς δυνάμεως ὁ θεωρὸς· ὥστ' ἐξ ἀνάγκης ἂν
τρία γένη τῶν λόγων τῶν ῥητορικῶν, συμβουλευτικόν,
κानικόν, ἐπιδεικτικόν. συμβουλευτικὸν δὲ τὸ μὲν προση-
κόν δὲ ἀποτροπὴ· αἰεὶ γὰρ καὶ οἱ ἰδία συμβουλευτικὸς
κοινῇ δημιουργοῦντες τῶν θάτερον ποιεῖσιν. δίκης δ' ἢ
κατηγορία τὸ δ' ἀπολογία· τούτων γὰρ ὅποτε τις πρὸς
ἀνάγκη τὸς ἀμφισβητῶντας. ἐπιδεικτικὸν δὲ τὸ μὲν
πρὸς τὸ δὲ ψόγος. χρόνοι δὲ ἑκάστου τούτων εἰσὶ τῶν
συμβουλευόντων ὁ μέλλων (περὶ γὰρ τῶν ἐσομένων καὶ
λαβεῖν ἢ προτρέπων ἢ ἀποτρέπων), τῷ δὲ δικαζομένῳ
νόμος (περὶ γὰρ τῶν πεπραγμένων αἰεὶ ὁ μὲν κατὰ
τὸ δὲ ἀπολογεῖται), τῷ δ' ἐπιδεικτικῷ κυριώτατος ἐστὶ
παρών· κατὰ γὰρ τὰ ὑπάρχοντα ἐπαινεῖται ἢ ψή-
πας, προσχωρῶνται δὲ πολλάκις καὶ τὰ γένεσις
μιμνήσκοντες καὶ τὰ μέλλοντα προεικάζοντες. καὶ
ἑκάστους τούτων ἕτερον ἐστὶ, καὶ τρισὶν οὖσι τρία, ἃ
συμβουλευόντων τὸ συμφέρον καὶ βλαβερὸν· ὁ μὲν
προτρέπων ὡς βέλτιον συμβουλεύει, ὁ δὲ ἀποτρέπων
χειρὸν ἀποτρέπει, τὰ δ' ἄλλα πρὸς τὸτο συμπαι-
βάνει, ἢ δίκαιον ἢ ἀδίκον, ἢ καλὸν ἢ αἰσχρὸν· ἐπὶ
δικαζομένοις τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδίκον, τὰ δ' ἄλλα
ἔτοι συμπαραλαμβάνουσι πρὸς ταῦτα· τοῖς δ' ἐπαυ-
ψέγναι τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχρὸν, τὰ δ' ἄλλα καὶ
πρὸς ταῦτα ἐπαναφέρουσιν. σημειῶν δ' ὅτι τὸ
ἑκάστους τέλος· περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἐπὶ μὲν
ἀμφισβητήσασιν, οἷον ὁ δικαζόμενος ὡς οὐ γέγονε
οὐκ ἐβλάψεν· ὅτι δ' ἀδικεῖ, οὐδέ ποτ' ἀν ἐμολογή-
ὑδὲν γὰρ ἀν εἶδει δίκης. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ συμβου-
τὰ μὲν ἄλλα πολλάκις προτείνονται, ὡς δὲ ἀσύμφωνοι
35 βυλεύουσιν ἢ ἀπ' ὠφελίμων ἀποτρέψουσιν ἢ ἀν ἐμολο-
σασιν· ὡς δ' ἐκ ἀδίκου τὸς ἀσυγγεῖτονας καταδικάζει
καὶ τοὺς μηδὲν ἀδικούντας, πολλάκις οὐδὲν φησὶ
ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐπαινεῖντες καὶ οἱ ψέγοντες ἢ ἐπαι-

1. ὦν] ὦ Ζ'. || ἀποδεικτικαὶ Ζ'. || 2. μεγάλῃ QY'Z'. || 3. πάντας] παρὰ πᾶσιν Α'. || 6. μέθοδον τῶν συλλογισμῶν] ἐπὶ τῶν
Y', om Z'. || 9. post τρόπον QY'Z' διότιως. || 12. τόπους] λόγους Α'. || κοινῶν Α'. || 13. περὶ priorem om Y'. || τὰς
15. ἐκ τούτου om pr Α'. || συλλογίσασθαι Z'. || 16. φυσικῶν] περὶ φυσικῶν Α'. || αὐτὰ Α'. || 17. διαφέρουσιν Y'. || 23. βολίς
Α'. || 25. ἐκ ἐστὶ Z'. || 32. κοινῶς QY'Z'.
5. ὁ post οἷον om Y'. || 6. περὶ om Α'. || 10. δημιουργοῦντες Z'. || 15. ἢ ἀποτρέπων om Z'. || 16. αἰεὶ om Y'. || 17. αἰεὶ
Z'. || 21. ἑκάστου Q. || 31. ὡς post ἢ om Y'Α'. || 32. ἐμολογήσας — 35. ἀν om Y'. || 33. ὑδὲ QZ'. || 37. ὑδὲ QY'Α'.

αφύροντα ἔπραξεν ἢ βλαβερά, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπαίνῳ
 ἰκίς τιθέασιν ὅτι ὀλιγωρήσας τῷ αὐτῷ λυσιτελεῦντος
 εἰ τι καλόν, οἷον Ἀχιλλεὺς ἐπαινοῦσιν ὅτι ἐβοήθησε
 αἰρῶ Πατρόκλῳ εἰδὼς ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀποθανεῖν, ἐξόν
 τῷ δὲ ὁ μὲν τοῦτος θάνατος κάλλιον, τὸ δὲ ζῆν
 ἔρον. φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἀνάγκη περὶ
 ἔχειν πρῶτον τὰς προτάσεις· τὰ γὰρ τεκμήρια καὶ
 ὅσα καὶ τὰ σημεῖα προτάσεις εἰσὶ ῥητορικά· ὅλος
 ἰὰρ συλλογισμὸς ἐκ προτάσεων ἐστὶ, τὸ δ' ἐνθύμημα
 ἰγισμὸς ἐστὶ συνεξηκῶς ἐκ τῶν εἰρημένων προτάσεων.
 10 ἢ ἔτε πραχθῆναι οἷον τε ἔτε πραχθήσεσθαι τὰ ἀδύ-
 ἀλλὰ τὰ δυνατά, ὅδὲ τὰ μὴ γινόμενα ἢ μὴ ἐσό-
 ὕχ οἷον τε τὰ μὲν πεπράχθαι τὰ δὲ πραχθήσεσθαι,
 αἰὼν καὶ τῷ συμβουλευόντι καὶ τῷ δικαζομένῳ καὶ
 ἰδεικτικῶ ἔχειν προτάσεις περὶ δυνατῶ καὶ ἀδυνάτου,
 15 ἰ γέγονεν ἢ μή, καὶ εἰ ἔξαι ἢ μή. ἔτι δ' ἐπεὶ ἅπαν-
 αὶ ἐπαινοῦντες καὶ ψέγοντες καὶ προτρέποντες καὶ
 ἔποντες καὶ κατηγοροῦντες καὶ ἀπολογούμενοι ἢ μόνον
 ἡμένα δεικνύναι περὶ ὧνται ἀλλὰ καὶ ὅτι μέγα ἢ
 20 τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακὸν ἢ τὸ καλὸν ἢ τὸ αἰσχρὸν
 δίκαιον ἢ τὸ ἀδίκον, ἢ καθ' αὐτὰ λέγοντες ἢ πρὸς
 λα ἀντιπαραβάλλοντες, δῆλον ὅτι δύο αὖ καὶ περὶ
 ὕς καὶ μικρότητος καὶ τῷ μείζονος καὶ τῷ ἐλάττονος
 ὕς ἔχειν, καὶ καθόλου καὶ περὶ ἐκάστου, οἷον τί μεί-
 γαθὸν ἢ ἐλάττον ἢ ἀδίκημα ἢ δικαίωμα· ὁμοίως δὲ
 25 ἐρὶ τῶν ἄλλων. περὶ ὧν μὲν ἔν ἐξ ἀνάγκης δεῖ λα-
 τὰς προτάσεις, εἴρηται· μετὰ δὲ ταῦτα διαιρετέον
 περὶ ἐκάστου τῶντων, οἷον περὶ ὧν συμβυλῇ καὶ περὶ
 ἐπιδεικτικοὶ λόγοι, τρίτον δὲ περὶ ὧν αἱ δίκαι.
 Πρῶτον μὲν οὖν ληπτέον περὶ ποῖα ἀγαθὰ ἢ κακὰ
 30 ὑβουλεύων συμβυλεύει, ἐπειδὴ ἢ περὶ ἅπαντα ἀλλ'
 ὑδέχεται καὶ γενέσθαι καὶ μή. ὅσα δὲ ἐξ ἀνάγκης
 ἢ ἔξαι ἢ ἀδύνατον εἶναι ἢ γενέσθαι, περὶ δὲ τῶν
 ἢ συμβυλῇ. ὅδὲ δὴ περὶ τῶν ἐνδεχομένων ἀπάντων·
 ἀρ καὶ φύσει ἔνια καὶ ἀπὸ τύχης γινόμενα ἀγαθὰ
 35 ὑδεχομένων καὶ γίνεσθαι καὶ μή, περὶ ὧν ὅδεν πρὸ
 τὸ συμβυλεύειν· ἀλλὰ δῆλον ὅτι περὶ ὧν ἐστὶ τὸ
 ἰεσθαι. τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα πέφυκεν ἀνάγεσθαι εἰς
 καὶ ὧν ἢ ἀρχὴ τῆς γενέσεως ἐφ' ἡμῖν ἐστὶν· μέχρι

γὰρ τοῦτε σκοποῦμεν, ἔως ἂν εὖρωμεν εἰ ἡμῖν δυνατὰ ἢ
 ἀδύνατα πράττειν. καθ' ἑκάστον μὲν ἔν ἀκριβῶς διαριθμή-
 σασθαι καὶ διαλαβεῖν εἰς εἶδη περὶ ὧν εἰώθασι χρηματί-
 ζειν, ἔτι δ' ὅσον ἐνδέχεται περὶ αὐτῶν διορίσαι κατὰ τὴν
 5 ἀλήθειαν, οὐ δεῖ κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν ζητεῖν διὰ τὸ
 μήτε τῆς ῥητορικῆς εἶναι τέχνης ἀλλ' ἐμφρονεσέρας καὶ
 μᾶλλον ἀληθινῆς, πολλῶ δὲ πλείω δεδῶσθαι καὶ νῦν αὐτῇ
 τῶν οἰκείων θεωρημάτων· ὅπερ γὰρ καὶ πρότερον εἰρηκότες
 τυγχάνομεν, ἀληθές ἐστιν, ὅτι ἡ ῥητορικὴ σύγκειται μὲν
 10 ἐκ τε τῆς ἀναλυτικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς περὶ τὰ ἦθη πο-
 λιτικῆς, ὁμοία δ' ἐστὶ τὰ μὲν τῇ διαλεκτικῇ τὰ δὲ τοῖς
 σοφιστικαῖς λόγοις. ὅσω δ' ἂν τις ἢ τὴν διαλεκτικὴν ἢ
 ταύτην μὴ καθάπερ ἂν δυνάμεις ἀλλ' ἐπιστήμας περᾶται
 κατασκευάζειν, λήσεται τὴν φύσιν αὐτῶν ἀφανίσας τῷ
 15 μεταβαίνειν ἐπισκευάζων εἰς ἐπιστήμας ὑποκειμένων τινῶν
 πραγμάτων, ἀλλὰ μὴ μόνον λόγων. ὅμως δ' ὅσα πρὸ
 ἔργου μὲν ἐστὶ διελεῖν, ἔτι δ' ὑπολείπει σκέψιν τῇ πολιτικῇ
 ἐπιστήμῃ, εἵπωμεν καὶ νῦν. σχεδὸν γάρ, περὶ ὧν βυλεύον-
 ται πάντες καὶ περὶ ἃ ἀγορεύουσιν οἱ συμβουλεύοντες, τὰ
 20 μέγιστα τυγχάνει πέντε τὸν ἀριθμὸν ὄντα· ταῦτα δ' ἐστὶ
 περὶ τε πόρων, καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, ἔτι δὲ περὶ φυ-
 λακῆς τῆς χώρας, καὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων,
 καὶ περὶ νομοθεσίας. ὥς περὶ μὲν πόρων τὸν μέλλοντα
 συμβυλεύουσιν δύο αὖ τὰς προσόδους τῆς πόλεως εἰδέναι
 25 τίνες καὶ πόσαι, ὅπως εἴτε τις παραλείπεται προσεθῇ καὶ
 εἴ τις ἐλάττων αὐξηθῇ, ἔτι δὲ τὰς δαπάνας τῆς πόλεως
 ἀπάσας, ὅπως εἴ τις περιέργως ἀφαιρεθῇ καὶ εἴ τις μείζων
 ἐλάττων γένηται· ἢ γὰρ μόνον πρὸς τὰ ὑπάρχοντα προ-
 σιθέντες πλεονώτεροι γίνονται, ἀλλὰ καὶ ἀφαιρύντες τῶν
 30 δαπανημάτων. ταῦτα δ' ἢ μόνον ἐκ τῆς περὶ τὰ ἴδια ἐμ-
 πειρίας ἐνδέχεται συνορᾶν, ἀλλ' ἀναγκαῖον καὶ τῶν παρὰ
 τοῖς ἄλλοις εὖρημένων ἱστορικῶν εἶναι πρὸς τὴν περὶ τότε
 συμβυλῇ. περὶ δὲ πολέμου καὶ εἰρήνης τὴν δύναμιν εἰδέναι
 35 τῆς πόλεως, ὁπόση τε ὑπάρχει ἤδη καὶ πόσῃ ἐνδέ-
 χεται ὑπάρχειν, καὶ ποῖα τις ἢ τε ὑπάρχουσα ἐστὶ καὶ
 ἥτις ἐνδέχεται προσγενέσθαι, ἔτι δὲ πολέμους τίνους καὶ
 πῶς πεπολέμηκεν. ἢ μόνον δὲ τῆς οἰκείας πόλεως ἀλλὰ
 καὶ τῶν ὁμόρων ταῦτα ἀναγκαῖον εἰδέναι. ἢ καὶ πρὸς ἑς
 ἐπίδοξον πολεμεῖν, ὅπως πρὸς μὲν τὰς κρείττους εἰρηνεύηται,

1. τ] ὅτι Α'. || 7. τὰς om QY²Z². || 11. πραχθήσεσθαι] πεπράχθαι Z²Α'. || 12. μὴ post ἢ om Z². || 17. καὶ οἱ ἐπαινοῦντες καὶ
 ὀπτες F². || 20. μικρόν] μικρόν ἢ QY²Z². || 23. ἄλλα ἀντιπαραβαλλάβοτες Z². || 24. μείζον] μείζον ἢ Q. || 28. καὶ om Z². ||
 31. et ἀλλ' ὅσα om pr Α'. || 32. καὶ μή — 33. γενέσθαι om Q. || 33. δὲ om Q. || 34. ἔξαι Α'. || 36. γίγνεται Q. || 37. ὅσον
 38. συμβυλεύεσθαι Q. || 39. ἢ om Q.
 40. πολλῶν Q. || τε Α'. || 9. μὲν om pr Α'. || 13. περᾶσθαι F². || 17. ἔτι] εἴ τι F². || 19. ἂ] ὡν Α'. || 20. τυγχάνειν F²
 22. καὶ ἐξαγομένων om pr Α'. || 24. συμβυλεύειν Α'. || 36. ἥτις et 38. ἢ om pr Α'. || 39. κρείττους QY²Z².

πρὸς δὲ τὸς ἥτις ἐπ' αὐτοῖς ἢ τὸ πολεμεῖν. καὶ τὰς δυνάμεις, πότερον ὅμοιαι ἢ ἀνόμοιαι· ἔστι γὰρ καὶ ταύτη πλεονεκτεῖν ἢ ἐλαττώσθαι. ἀναγκαῖον δὲ καὶ πρὸς ταῦτα μὴ μόνον τὸς οἰκείους πολέμους τεθεωρηκέναι ἀλλὰ καὶ τὸς τῶν ἄλλων, πῶς ἀποβαίνουσιν· ἀπὸ γὰρ τῶν ὁμοίων τὰ ὅμοια γίνεσθαι πέφυκεν. ἔτι δὲ περὶ φυλακῆς τῆς χώρας μὴ λαυθάνειν πῶς φυλάττεται, ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος εἰδέναι τῆς φυλακῆς καὶ τὸ εἶδος καὶ τοὺς τόπους τῶν φυλακτηρίων (τὸτο δ' ἀδύνατον μὴ ἔμπειρον ὄντα τῆς χώρας), ἢν εἴτ' ἐλάττων ἢ φυλακὴ προσεθῇ καὶ εἴ τις περίεργος ἀφαιρεθῇ καὶ τοὺς ἐπιτηδεύους τόπους τηρῶσι μᾶλλον. ἔτι δὲ περὶ τροφῆς, πόση δαπάνη ἱκανὴ τῇ πόλει καὶ ποῖα ἢ αὐτῷ τε γιγνομένη καὶ εἰσαγωγῆς, καὶ τίνων τ' ἐξαγωγῆς δέονται καὶ τίνων εἰσαγωγῆς, ἵνα πρὸς τούτους καὶ συνῆται καὶ συμβολαὶ γίνωνται· πρὸς δὲ δύο διαφυλάττειν ἀναγκαῖον ἀνεγκλήτους τὸς πολίτας, πρὸς τε τοὺς κρείττους καὶ πρὸς τὸς εἰς ταῦτα χρησίμους. εἰς δ' ἀσφάλειαν ἅπαντα μὲν ταῦτα ἀναγκαῖον δύνασθαι θεωρεῖν, ὅτε ἐλάττωσιν δὲ περὶ νομοθεσίας ἐπαίειν· ἐν γὰρ τοῖς νόμοις ἔστιν ἡ σωτηρία τῆς πόλεως, ὥς' ἀναγκαῖον εἰδέναι πόσα τ' ἐς πολιτειῶν εἶδη, καὶ ποῖα συμφέρει ἐκάστη, καὶ ὑπὸ τίνων φθειρῆσθαι πέφυκε καὶ οἰκείων τῆς πολιτείας καὶ ἐναντίων. λέγω δὲ τὸ ὑπὸ οἰκείων φθειρῆσθαι, ὅτι ἔξω τῆς βελτίστης πολιτείας αἱ ἄλλαι πᾶσαι καὶ ἀνιέμεναι καὶ ἐπιτεινόμεναι φθείρονται, οἷον δημοκρατία ἢ μόνον ἀνιέμενη ἀσθενεστέρα γίνεται ὥς τε τέλος ἔχει εἰς ὀλιγαρχίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιτεινόμενη σφόδρα, ὥσπερ καὶ ἡ γρυπότης καὶ ἡ σιμότης ἢ μόνον ἀνιέμενα ἔρχεται εἰς τὸ μέσον, ἀλλὰ καὶ σφόδρα γρυπαὶ γινόμενα ἢ σιμαὶ ὅτω διατίθεται ὥς τε μηδὲ μυκτῆρα δοκεῖν εἶναι. χρησίμων δὲ πρὸς τὰς νομοθεσίας τὸ μὴ μόνον ἐπαίειν τίς πολιτεία συμφέρει ἐκ τῶν παρεληλυθότων θεωροῦντι, ἀλλὰ καὶ τὰς παρὰ τοῖς ἄλλοις εἰδέναι, αἱ ποῖαι τοῖς ποίοις ἀρμόττουσιν. ὥστε δῆλον ὅτι πρὸς μὲν τὴν νομοθεσίαν αἱ τῆς γῆς περίοδοι χρήσιμοι (ἐν τεύθειν γὰρ λαβεῖν ἔστι τὸς τῶν ἐθνῶν νόμους), πρὸς δὲ τὰς πολιτικὰς συμβουλάς αἱ τῶν περὶ τὰς πράξεις γραφόντων ἱστορίαι· ἅπαντα δὲ ταῦτα πολιτικῆς ἀλλ' ἢ ῥητορικῆς ἔργον ἐστίν. περὶ ὧν μὲν ἔχειν δεῖ τὸν μέλλοντα συμβου-

λεύειν, τὰ μέγιστα τοσαῦτά ἐστιν· ἔξ ὧν δὲ δεῖ καὶ τῶν καὶ περὶ τῶν ἄλλων προτρέπειν ἢ ἀποτρέπειν, γινώσκων πάλιν.

Σχεδὸν δὲ καὶ ἰδίᾳ ἐκάστῳ καὶ καὶ πᾶσι πᾶσι τις ἐστίν, ἢ σοχαζόμενοι καὶ αἰρῶνται καὶ φαύλῳ τῷ ἐστὶν ἐν κεφαλῇ εἰπεῖν ἢ τ' εὐδαιμονία καὶ τὰ αὐτῆς. ὥστε παραδείγματος χάριν λάβωμεν τί ἐστὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἢ εὐδαιμονία, καὶ ἐκ τίνων τὰ μέρη τῆς· περὶ γὰρ ταύτης καὶ τῶν εἰς ταύτην συνημι καὶ τῶν ἐναντίων ταύτης αἱ τε προτροπαὶ καὶ αἱ ἐκ παῖσαι εἰσιν· τὰ μὲν γὰρ παρασκευάζοντα τὰς τῶν μορίων τι, ἢ μειζον ἀντ' ἐλάττονος ποιοῦντα, αἱ τειν, τὰ δὲ φθείροντα ἢ ἐμποδίζοντα ἢ τὰ ἐναντία πῶς μὴ πράττειν. ἔστω δὲ εὐδαιμονία εὐπραξία μὴ ἢ αὐτάρκεια ζωῆς, ἢ ὁ βίος ὁ μετ' ἀσφαλείας ἔχει εὐθηνία κτημάτων καὶ σωμάτων μετὰ δυνάμειος φύλα κῆς τε καὶ πρακτικῆς τούτων· σχεδὸν γὰρ τοῦτο ἐπλείω τὴν εὐδαιμονίαν ὁμολογοῦσιν εἶναι ἅπαντες· εἰς ἢ εὐδαιμονία τοῖσιν, ἀνάγκη αὐτῆς εἶναι μέρη τῆς νειαν, πολυφιλίαν, χρησοφιλίαν, πλῆτον, εὐτελείαν, τεκνίαν, εὐγυρίαν, ἔτι τὰς τῷ σώματος ἀρετάς, αἱ ἢ καλὸς ἰσχυρὸν μέγεθος δύναμιν ἀγωνιστικὴν, δόξαν, εὐτυχίαν, ἀρετὴν [ἢ καὶ τὰ μέρη αὐτῆς, φρονήτου ὅτι δικαιοσύνην σωφροσύνην]. ὅτω γὰρ ἂν αὐτάρκεια εἰ ὑπάρχοι αὐτῷ τὰ τ' ἐν αὐτῷ καὶ τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ γὰρ ἐστὶν ἄλλα παρὰ ταῦτα. ἔστι δ' ἐν αὐτῷ καὶ περὶ ψυχὴν καὶ τὰ ἐν σώματι, ἔξω δὲ εὐγένεια καὶ καὶ χρήματα καὶ τιμὴ. ἔτι δὲ προσθήκειν οἰκονομίας μεις ὑπάρχειν καὶ τύχην· οὕτω γὰρ ἂν ἀσφαλῆσαι βίος εἴη. λάβωμεν τοίνυν ὁμοίως καὶ τούτων ἅπαντες· εἰς. εὐγένεια μὲν ἔστιν ἔθνη μὲν καὶ πόλεις καὶ χθονας ἢ ἀρχαίους εἶναι, καὶ ἡγεμόνας τοὺς πρόσθεν φανεῖς, καὶ πολλοὺς ἐπιφανεῖς γεγονέναι ἔξ αὐτῶν τοῖς ζήλουμένοις· ἰδίᾳ δὲ εὐγένεια ἢ ἀπ' ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, καὶ γνησιότης ἀπ' ἀμφοῶν, καὶ ὥσπερ εἰς λεως τοὺς τε πρώτους γνωρίμους ἢ ἐπ' ἀρετῇ ἢ εὐδαιμονίᾳ ἄλλω τῷ τῶν τιμωμένων, καὶ πολλοὺς ἐπιφανεῖς αὐτῶν γένους καὶ ἀνδρας καὶ γυναῖκας καὶ νέους καὶ πρεσβυ-

1. ἐπ' αὐτῆς Z¹, ἐφ' αὐτοῖς A^c. || 11. τηρῶν Z¹, τηρεῖν Q. || 12. ἐς δὲ παρὰ Z¹. || 13. αὐτόθι QY¹Z¹. καὶ τίη post γνησιότη καὶ πόση εἰσαγωγῆς A^c. || 14. τούτοις Z¹A^c, ταῦτα Y¹. || 15. φυλάττειν QY¹Z¹. || 18. ἅπαντα] μὲν ταῦτα Z¹. || 21. QY¹Z¹. || 26. ἔχειν Q. || 29. ὥς] τὴν ῥῖνα ὥς QY¹. || 36. γραφόντες Z¹. || 37. ἱστορίας A^c, ἱστορίων Z¹.

2. ἢ ἀποτρέπειν om pr A^c. || λέγομεν Z¹A^c. || 9. ταύτης καὶ om pr A^c. || ταῦτα Q. || 10. καὶ ἀποτροπαὶ πᾶσι QY¹Z¹. || τὰ post ἢ om Y¹. || 15. ὁ post βίος om Y¹. || 16. εὐθηνία QY¹Z¹. || χρημάτων et φυλακῆς et 17. πρακτικῆς Z¹. || 18. ἅπαντες pr A^c. || 23. ἢ — 24. σωφροσύνη om Z¹A^c. || 25. ὑπάρχει QY¹Z¹. || 29. ἂν om A^c. || 30. εἴη corr A^c. || 32. ἐπὶ πρώτους om Z¹.

ία δὲ καὶ πολυτεκνία οὐκ ἀθλα· ἔσι δὲ τῷ κοινῷ
 ὑτεκνία, νεότης ἂν ἢ πολλή καὶ ἀγαθή, ἀγαθὴ δὲ
 ἱρετὴν σώματος, οἷον μέγεθος κάλλος ἰσχύϊν δύνα-
 ῖ· ἰσχυριστικὴν· ψυχῆς δὲ σωφροσύνη καὶ ἀνδρία νέου
 ἰ. ἰδία δὲ εὐτεκνία καὶ πολυτεκνία τὸ τὰ ἰδία τέκνα
 ἰ καὶ τοιαῦτα εἶναι, καὶ θήλεα καὶ ἄρρενα· θηλειῶν
 ἐτὴ σώματος μὲν κάλλος καὶ μέγεθος, ψυχῆς δὲ
 ἰσότης καὶ φιλεργία ἄνευ ἀνελευθερίας. ὁμοίως δὲ
 δία καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἀνδρας καὶ κατὰ γυναῖκας
 ἰτεῖν ἕκαστον ὑπάρχειν τῶν τοιούτων· ὅσοις γὰρ τὰ
 10 γυναῖκας φαῦλα ὥσπερ Λακεδαιμονίοις, σχεδὸν
 τὸ ἡμισυ ἔκ εὐδαιμονῶσιν. πλεονεξία δὲ μέρη νομίσμα-
 λήθος, γῆς, χωρίων κτήσις, ἔτι δὲ ἐπίπλων κτήσις
 οσκημάτων καὶ ἀνδραπόδων πληθεῖ καὶ μεγέθει καὶ
 11 διαφερόντων, ταῦτα δὲ πάντα καὶ ἀσφαλῆ καὶ
 ῖρια καὶ χρήσιμα. ἔσι δὲ χρήσιμα μὲν μᾶλλον τὰ
 12 κα, ἐλευθερία δὲ τὰ πρὸς ἀπέλαυσιν· κάρπιμα δὲ
 ἀφ' ὧν αἱ πρόσοδοι, ἀπολαυστικά δὲ ἀφ' ὧν μηδὲν
 τὴν χρῆσιν γίγνεται, ὅ τι καὶ ἄξιον. ὅρος δὲ ἀσφα-
 13 μὲν τὸ ἐνταῦθα καὶ οὕτω κεκτῆσθαι ὥς· ἐφ' αὐτῷ
 ἡν χρῆσιν αὐτῶν· τῷ τε οἰκεία εἶναι ἢ μή, ὅταν ἐφ'
 ἢ ἀπαλλοτριῶσαι· λέγω δὲ ἀπαλλοτριῶσιν δόσιν καὶ
 14 ῖ. ὅλως δὲ τὸ πλεονεξεῖν ἐστὶν ἐν τῷ χρῆσθαι μᾶλλον ἢ
 κεκτῆσθαι· καὶ γὰρ ἡ ἐνέργειά ἐστι τῶν τοιούτων καὶ
 15 ἰσις πλεονεξίας. εὐδοξία δ' ἐστὶ τὸ ὑπὸ πάντων σπουδαῖον
 16 μβαίνεισθαι, ἢ τοιούτον τι ἔχειν ἢ πάντες ἐφίενται ἢ
 17 ἂλοι ἢ οἱ ἀγαθοὶ ἢ οἱ φρόνιμοι. τιμὴ δ' ἐστὶ μὲν
 18 εὐεργετικῆς δόξης, τιμῶνται δὲ δικαίως μὲν καὶ
 19 τα οἱ εὐεργετικοί, οὐ μὴν ἀλλὰ τιμᾶται καὶ ὁ
 20 ερος εὐεργετῆν· εὐεργεσία δὲ ἡ εἰς σωτηρίαν καὶ ὅσα
 21 τῷ εἶναι, ἢ εἰς πλεονεξίαν, ἢ εἰς τι τῶν ἄλλων ἀγαθῶν,
 22 ἰ βραδία ἢ κτήσις ἢ ὅλως ἢ ἐνταῦθα ἢ ποτέ· πολλοὶ
 23 ἰὰ μικρὰ δοκῶντα τιμῆς τυγχάνουσιν, ἀλλ' οἱ τόποι
 24 ἰ καιροὶ αἵτιοι. μέρη δὲ τιμῆς θυσαίαι, μνημαίαι ἐν
 25 καὶ ἄνευ μέτρων, γέρα, τεμένη, προεδρίαί, τάφοι,
 26 τροφαὶ δημόσιαι, τὰ βαρβαρικά, οἷον προσκυνήσεις
 27 ιστάσεις, δῶρα τὰ παρ' ἐκάστοις τίμια. καὶ γὰρ τὸ
 28 ἐστὶ κτήματος δόσις καὶ τιμῆς σημεῖον, διὸ καὶ οἱ
 29 ρήματοι καὶ οἱ φιλότιμοι ἐφίενται αὐτῶν· ἀμφο-

τέροις γὰρ ἔχει ὧν δέονται· καὶ γὰρ κτήμά ἐστιν, ἢ ἐφίεν-
 ται οἱ φιλοχρήματοι, καὶ τιμὴν ἔχει, οὐ οἱ φιλότιμοι.
 σώματος δὲ ἀρετὴ ὑγίεια, αὕτη δὲ ὅπως ὥς ἀνόσους εἶναι
 χρωμένους τοῖς σώμασιν· πολλοὶ γὰρ ὑγιαίνουσιν ὥσπερ
 5 Ἡρόδικος λέγεται, οὐς οὐδεὶς ἂν εὐδαιμονίσαιε τῆς ὑγείας
 διὰ τὸ πάντων ἀπέχεσθαι τῶν ἀνθρωπίνων ἢ τῶν πλείων.
 κάλλος δὲ ἕτερον καθ' ἐκάστην ἡλικίαν ἐστίν. νέε μὲν οὖν
 κάλλος τὸ πρὸς τὰς πόνας χρήσιμον ἔχειν τὸ σῶμα τοῦς
 τε πρὸς δρόμον καὶ πρὸς βίαν, ἡδὺν ὄντα ἰδεῖν πρὸς ἀπό-
 10 λαυσιν, διὸ οἱ πάνταθλοι κάλλιστοι, ὅτι πρὸς βίαν καὶ
 πρὸς τάχος ἅμα πεφύκασιν· ἀκμάζοντος δὲ πρὸς μὲν
 πόνας τοὺς πολεμικοὺς, ἡδὺν δὲ εἶναι δοκεῖν μετὰ φοβερό-
 11 τητος· γέροντος δὲ πρὸς μὲν πόνας τοὺς ἀναγκαίους ἐκάνον,
 ἄλυπον δὲ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὧν τὸ γῆρας λωβᾶται.
 ἰσχύς δ' ἐστὶ μὲν δύναμις τοῦ κινεῖν ἕτερον ὡς βούλεται,
 ἀνάγκη δὲ κινεῖν ἕτερον ἢ ἔλκοντα ἢ ὠθοῦντα ἢ αἶφοντα
 ἢ πιέζοντα ἢ συνθλίβοντα, ὥς ὁ ἰσχυρὸς ἢ πᾶσιν ἢ τέ-
 12 των τισὶν ἐστὶν ἰσχυρός. μεγέθους δὲ ἀρετὴ τὸ ὑπερέχειν
 κατὰ μήκος καὶ βάθος καὶ πλάτος τῶν πολλῶν τοσούτω
 13 μεῖζονι ὥστε μὴ βραδυτέρας ποιεῖν τὰς κινήσεις διὰ τὴν
 ὑπερβολήν. ἀγωνιστικὴ δὲ σώματος ἀρετὴ σύγκειται ἐκ
 14 μεγέθους καὶ ἰσχύος καὶ τάχους· καὶ γὰρ ὁ ταχὺς ἰσχυρὸς
 ἐστίν· ὁ γὰρ θυνάμενος τὰ σκέλη ῥίπτειν πως καὶ κινεῖν
 15 ταχὺ καὶ πόρρω δρομικός, ὁ δὲ θλίβειν καὶ κατέχειν πα-
 16 λαισικός, ὁ δὲ ὥσαι τῇ πληγῇ πυκτικός, ὁ δ' ἀμφοτέροις
 17 τύτοις παγκρατικός, ὁ δὲ πᾶσι πάνταθλος. εὐγυρία δ'
 18 ἐστὶ βραδυτῆς γήρωος μετ' ἀλυπίας· ἔτε γὰρ εἰ ταχὺ γη-
 19 ράσκει, εὐγυρως, ἔτ' εἰ μόγις μὲν λυπηρῶς δέ. ἔσι δὲ καὶ
 20 ἐκ τῶν τοῦ σώματος ἀρετῶν καὶ τύχης· μὴ ἄνστος γὰρ
 21 ὧν μηδὲ ἰσχυρὸς ἢ ἐξαι ἀπαθὴς ὅδ' ἄλυκος καὶ πολυ-
 22 χρόνιος, οὗτ' ἄνευ τύχης διαμένειν ἂν. ἐστὶ δὲ τις καὶ
 23 χωρὶς ἰσχύος καὶ ὑγείας ἄλλη δύναμις μακροβιότητος·
 24 πολλοὶ γὰρ ἄνευ τῶν τῷ σώματος ἀρετῶν μακροβιοὶ εἰσιν·
 25 ἀλλ' οὐδὲν ἢ ἀκριβολογία χρήσιμος ἢ περὶ τύτων εἰς τὰ
 26 νῦν. πολυφιλία δὲ καὶ χρησοφιλία οὐκ ἀθλα τῷ φίλῳ
 27 ὠρισμένη, ὅτι ἐστὶν ὁ τοιοῦτος φίλος ὅστις ἀ οἶται ἀγαθὰ
 28 εἶναι ἐκείνῳ, πρακτικός ἐστιν αὐτῶν δι' ἐκείνον. ὥ δὲ πολ-
 29 λοι τοῖτοι, πολύφίλος, ὥ δὲ καὶ ἐπισκευὴς ἄνθρωποι, χρηστέ-
 30 φίλος. εὐτυχία δ' ἐστὶν, ὧν ἡ τύχη ἀγαθῶν αἰτία, ταῦτα

1. νομίσματα et 13. κτήσεις QF²Z². || 13. ἔτι — 14. ἀνδραπόδων om Z²A². || 14. καὶ ἀνδραπόδων καὶ βοσκημάτων margo A². ||
 1 prius om A². || 16. post χρήσιμα Q χρῆ εἶναι δηλονότι. || 18. ἀπολαυστικά A². || 20. μὲν om F². || 21. οἰκείον QF²Z². ||
 Q. || 22. ἢ ἀπαλλοτριῶσαι] τὸ ἀλλοτριῶσαι pr A². || 23. τὸ om Q. || 24. ἢ om A². || 25. κτήσεις QF²Z². || 28. εὐδοξίας
 31. ἄλλων om F². || 33. διὰ τὸ μικρὰ δοῦναι τιμῆς Q. || τρέποι QF²Z². || 39. ἀμφοτέρων Z².

ἐν QF²Z². || 12. φαιδρότης Q. || 13. ἐκάνον om pr A². || 17. πιέζοντα A². || ἢ πᾶσιν — 18. ἰσχυρὸς om Z². || 19. καὶ
 ἢ — ἢ QF²Z². || 20. μεῖζονα F²Z². || 25. πυκτικός] πληκτικός QF²Z².

γίνεσθαι καὶ ὑπάρχειν ἢ πάντα ἢ τὰ πλεῖστα ἢ τὰ μέγιστα. αἰτία δ' ἐστὶν ἡ τύχη ἐνίων μὲν ὧν καὶ αἱ τέχνηαι, πολλῶν δὲ καὶ ἀτέχνων, οἷον ὅσων ἡ φύσις· ἐνδέχεται δὲ καὶ παρὰ φύσιν εἶναι· ὑγείας μὲν γὰρ τέχνη αἰτία, κάλ- λους δὲ καὶ μεγέθους φύσις. ὅλως δὲ τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγα- 5 θῶν ἐστὶν ἀπὸ τύχης, ἐφ' οἷς ἐστὶν ὁ φθόνος. ἔστι δὲ καὶ τῶν παρὰ λόγον ἀγαθῶν αἰτία τύχη, οἷον εἰ οἱ ἄλλοι αἰσχροὶ ἀδελφοί, ὁ δὲ καλός, ἢ οἱ ἄλλοι μὴ εἶδον τὸν θησαυρόν, ὁ δ' εὔρεν, ἢ εἰ τοῦ πλησίον ἔτυχε τὸ βέλος, τότε δὲ μὴ, ἢ εἰ μὴ ἦλθε μόνος αἰε φοιτῶν, οἱ δὲ ἄπαξ 10 ἐλθόντες διεφθάρησαν· πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα εὐτυχή- ματα δοκεῖ εἶναι. περὶ δὲ ἀρετῆς, ἐπεὶ περ οἰκιστάτος ὁ περὶ τοὺς ἐπαίνοους τόπος, ὅταν περὶ ἐπαίνου ποιούμεθα τὸν λόγον, τότε διορίζον.

6 Ὦν μὲν οὖν δεῖ ζητᾶσθαι προτρέποντα ὡς ἐσομέ- 15 νων ἢ ὑπαρχόντων, καὶ ὧν ἀποτρέποντα, φανερόν· τὰ γὰρ ἐναντία τούτων ἐστίν. ἐπεὶ δὲ πρόκειται τῷ συμβουλευόντι σκοπὸς τὸ συμφέρον, βλεπόμεναι δὲ ἔτι περὶ τῷ τέλει ἀλλὰ περὶ τῶν πρὸς τὸ τέλος, ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ συμφέροντα κατὰ τὰς πράξεις, τὸ δὲ συμφέρον ἀγαθόν, ληπτέον ἂν εἴη σοι- 20 χεῖα περὶ ἀγαθῶν καὶ συμφέροντος ἀπλῶς. ἔσω δὲ ἀγα- θὸν ὃ ἂν αὐτὸ ἐαυτῷ ἔνεκα ἢ αἰρετόν, καὶ ἔτι ἔνεκα ἄλλο αἰρουμένο, καὶ οὗ ἐφίεται πάντα ἢ πάντα τὰ αἰσθησιν ἔχοντα ἢ νῦν, ἢ εἰ λάβοι νῦν· καὶ ὅσα ὁ νῦν ἂν ἐκάσῃ ἀποδοῇ, καὶ ὅσα ὁ περὶ ἑκάστων νοῦς ἀποδίδωσιν ἐκάσῃ, 25 τοῦτό ἐστιν ἐκάσῃ ἀγαθόν, καὶ οὗ παρόντος εὖ διακρίνεται καὶ αὐτάρκως ἔχει, καὶ τὸ αὐτάρκες, καὶ τὸ ποιητικὸν ἢ φυλακτικὸν τῶν τοιούτων, καὶ ὧ ἀκολουθεῖ τὰ τοιαῦτα, καὶ τὰ κωλυτικὰ τῶν ἐναντίων καὶ τὰ φθαρτικά. ἀκολουθεῖ δὲ διχῶς· ἢ γὰρ ἅμα ἢ ὕστερον, οἷον τῷ μὲν μανθάνειν τὸ 30 ἐπίστασθαι ὕστερον, τῷ δὲ ὑγιαίνειν τὸ ζῆν ἅμα. καὶ τὰ ποιητικὰ τριχῶς, τὰ μὲν ὡς τὸ ὑγιαίνειν ὑγείας, τὰ δὲ ὡς σιτία ὑγείας, τὰ δὲ ὡς τὸ γυμνάζεσθαι, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ποιεῖ ὑγίαιαν. τέτων δὲ κειμένων ἀνάγκη τὰς τε λήψεις τῶν ἀγαθῶν ἀγαθὰς εἶναι καὶ τὰς τῶν κακῶν 35 ἀποβολὰς· ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ μὲν τὸ μὴ ἔχειν τὸ κακὸν ἅμα, τῷ δὲ τὸ ἔχειν τὸ ἀγαθὸν ὕστερον. καὶ ἡ ἀντ' ἐλάτ- τονος ἀγαθῶν μείζονος λήψις καὶ ἀντὶ μείζονος κακῶν ἐλάτ-

τονος· ὧ γὰρ ὑπερέχει τὸ μείζον τῷ ἐλάττονος, τῷ ται τοῦ μὲν λήψις τοῦ δ' ἀποβολή. καὶ τὰς ἀρε- ἀνάγκη ἀγαθὸν εἶναι· κατὰ γὰρ ταύτας εὖ τε διὰ οἱ ἔχοντες, καὶ ποιητικὰ τῶν ἀγαθῶν εἰσὶ καὶ πρα- περὶ ἐκάστης δὲ, καὶ τίς καὶ ποία, χωρὶς ῥητέον. καὶ ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι· πάντα γὰρ ἐφίεται τὰ ζῶν- τῇ φύσει. ὥς τε καὶ τὰ ἡδέα καὶ τὰ καλὰ ἀνάγκη εἶναι· τὰ μὲν γὰρ ἡδονῆς ποιητικὰ, τῶν δὲ καλῶν ἡδέα τὰ δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ αἰρετά ἐστίν. ὡς δὲ καὶ εἰπεῖν, ἀνάγκη ἀγαθὰ εἶναι τὰδε. εὐδαιμονία· καὶ καθ' αὐτὸ αἰρετόν καὶ αὐτάρκες, καὶ ἔνεκα αὐτῷ αἰρούμεθα. δικαιοσύνη, ἀνδρία, σωφροσύνη, μεγαλῶς μεγαλοπρέπεια καὶ αἱ ἄλλαι αἱ τοιαῦται ἔχει· γὰρ ψυχῆς. καὶ ὑγεία καὶ κάλλος καὶ τὰ τα- 40 ἀρεταὶ γὰρ σώματος καὶ ποιητικὰ πολλῶν, οἷον ἡ καὶ ἡδονῆς καὶ τοῦ ζῆν, διὸ καὶ ἄριστον δοκεῖ εἶναι δύο τῶν τοῖς πολλοῖς τιμιωτάτων αἰτίων ἐστίν, ἡδονὴ τοῦ ζῆν. πλῆτος· ἀρετὴ γὰρ κτήσεως καὶ ποιητικῶν. φίλος καὶ φιλία· καὶ γὰρ καθ' αὐτὸν αἰσ- 45 φίλος καὶ ποιητικὸς πολλῶν. τιμὴ, δόξα· καὶ γὰρ καὶ ποιητικὰ πολλῶν, καὶ ἀκολουθεῖ αὐτοῖς ὡς ἔτι πολὺ τὸ ὑπάρχειν ἐφ' οἷς τιμῶνται. δύναμις τῷ ζῆν τῷ πράττειν· ποιητικὰ γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ εὐφύια, μνήμαι, εὐμάθεια, ἀγχίνοια, πάντα τὰ ποιη- 50 ποιητικὰ γὰρ αὐταὶ ἀγαθῶν αἱ δυνάμεις εἰσὶν. ἡμῶν καὶ αἱ ἐπιστῆμαι πᾶσαι καὶ αἱ τέχναι καὶ τὸ ζῆν ἢ μὴδὲν ἄλλο ἔποιτο ἀγαθόν, καθ' αὐτὸ αἰρετόν ἔστι τὸ δίκαιον· συμφέρον γὰρ τι κοινῇ ἐστίν. ταῦτα μὲν σχεδὸν τὰ ὁμολογούμενα ἀγαθὰ ἐστίν· ἐν δὲ τῷ ἑνὶ σθητήσμοις ἐκ τῶνδε οἱ συλλογισμοί. ὧ τὸ ἐναντίον κόν, τὸτ' ἀγαθόν. καὶ ἔτι τὸ ἐναντίον τοῖς ἐχθροῖς ἔστιν οἷον εἰ τὸ δειλὸς εἶναι μάλιστα συμφέρει τῇ ἡμέ- 55 δῆλον ὅτι ἀνδρία μάλιστα ὠφέλιμον τοῖς πολέμοις· ὅλως δὲ οἱ ἐχθροὶ βύλονται ἢ ἐφ' ὧ χαίρει, πᾶσι τῷ ὠφέλιμον φαίνεται· διὸ εὖ εἰρηται "ἢ καὶ πρὸς Πρίαμος." ἔστι δ' ἔτι αἰεὶ τὸτα, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεόν· γὰρ κωλύει ἐνίοτε ταῦτο συμφέρειν τοῖς ἐναντίοις· λέγεται ὡς τὰ κακὰ συνάγει τὸς ἀνθρώπους, ὅταν ἡ

4. τέχνη ἢ αἰτία QY²Z². || 7. εἰ om F²Z². || 9. εἰ om A^c. || 10. μὴ om Q. || 15. προτρέποντας et 16. ἀποτρέποντας QP². 18. δὲ] γὰρ A^c. || 20. εἴη τ. σοιχεῖα A^c. || 22. αἰρετόν Q. || 24. ἢ ante ei om F². || ἂν om QY²Z². || 25. ἔνεκα Q. || 26. ἐστὶν ἐκάσῃ om pr A^c. || 31. τὰ om pr A^c. || 33. ἐπὶ τῷ τὸ ἐπὶ F². || 37. ἅμα om A^c. || τὸ alterum om QP²A^c. 1. τύττω A^c. || 2. δὲ om F². || 6. ἀγαθῶν QZ². || 13. αἰ alterum om F²Z². || 14. καὶ κάλλος — 15. ὑγεία om QP². || 17. τὰς om QY²Z². || 18. ποιητικὴ F²Z². || 19. αἰρετόν et 20. ποιητικὸν QY²Z². || 20. δόξα τιμὴ F². || 21. θία Z². || 25. ποιητικὰ Q. || 27. αἰρετόν Q. || 34. οἱ om Q. || 35. εὖ om A^c. || γρηθῶν F². || 36. ταῦτα Q. || 38. ἀνθρώποις Q.

ἀμφοῖν· καὶ ἔ μὴ ἐσιν ὑπερβολή, τῷτο ἀγαθόν, ἢ μείζον ἢ δεῖ, κακόν. καὶ ἔ ἕνεκα πολλὰ περὶ δεδαπάνηται· φαινέμενον γὰρ ἀγαθόν ἦδη, καὶ τὸ τοῦτον ὑπολαμβάνεται, καὶ τέλος πολλῶν· ος ἀγαθόν. ὅθεν ταῦτ' εἴρηται, "καθδὲ κεν εὐχολῶν 5 καὶ "αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν." καὶ ἡ παρ', τὸ ἐπὶ θύραις τὴν ὑδρίαν. καὶ ἔ πολλοὶ ἐφίεντο περιμάχον φαινόμενον· ἔ γὰρ πάντες ἐφίεντο ἀγαθόν ἦν, οἱ δὲ πολλοὶ ὥσπερ πάντες φαίνοντο ἐπαινετόν· ὕδρις γὰρ τὸ μὴ ἀγαθόν ἐπαινεῖ. 10 ἐχθροὶ καὶ οἱ φαῦλοι ἐπαινεῖσιν· ὥσπερ γὰρ πάντο μολογῶσιν, εἰ καὶ οἱ κακῶς πεπονθότες· διὰ γὰρ ὃν ὁμολογοῦν ἄν, ὥσπερ καὶ φαῦλοι ὥς οἱ φίσι καὶ ἀγαθοὶ ὥς οἱ ἐχθροὶ ἐπαινεῖσιν. διὸ λελοῖ- 15 ὑπέλαβον Κορίνθιοι ὑπὸ Σιμωνίδου ποιήσαντος 15 ἰς δ' ἔ μέμφεται τὸ "Ιλιον." καὶ ὁ τῶν φρονίμων ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν προέκρινεν, οἷον Ὀδυσ- νᾶ καὶ Ἑλένην Ὀησεὺς καὶ Ἀλέξανδρον αἱ θεαὶ Ἄλφει Ὀμηρος. καὶ ὅλως τὰ προαιρετά· προαι- 20 ἔ πράττειν τὰ τε εἰρημένα καὶ τὰ τοῖς ἐχθροῖς 20 τὰ τοῖς φίλοις ἀγαθὰ καὶ τὰ δυνατά. ταῦτα ἐσί, τὰ τε γεγόμενα ἄν καὶ τὰ ῥαδίως γιγνώ- 25 ἴδια δὲ ὅσα ἢ ἄνευ λύπης ἢ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· ῥαπεκὸν ὀρίζεται ἢ λύπη ἢ πληθεὶ χρόνου. καὶ ἴδονται· βύλονται δὲ ἢ μηδὲν κακόν ἢ ἔλαττον 25 ἰ· τῷτο δ' ἔσαι, εἰ ἢ λανθάνῃ ἢ τιμωρία ἢ μι- 30 αὶ τὰ ἴδια, καὶ ἂ μηδεὶς, καὶ τὰ περιττά· τιμὴ μᾶλλον. καὶ τὰ ἀρμόττοντα αὐτοῖς· τοιαῦτα δὲ 35 οσσηκοντα κατὰ γένος καὶ δύναμιν, καὶ ὧν ἔλ- 30 ὄνται, καὶ μικρά ἢ· ὅθεν γὰρ ἔττον προαιρῶνται 30 ἰάττειν. καὶ τὰ εὐκατέρωστα· δυνατὰ γὰρ ὡς 35 ἰκατέρωστα δέ, ἂ πάντες ἢ οἱ πολλοὶ ἢ οἱ ὅμοιοι 35 ἰ κατώρθωσαν. καὶ ἂ χαριῶνται τοῖς φίλοις, ἢ 35 ἰστονται τοῖς ἐχθροῖς. καὶ ὅσα οὐς θαυμάζουσι 35 αὶ πράττειν. καὶ πρὸς ἂ εὐφυεῖς εἰσὶ καὶ ἔμπει- 35 γὰρ κατορθώσειεν οἶονται. καὶ ἂ μηδεὶς φαῦλος· γὰρ μᾶλλον. καὶ ὧν ἐπιθυμῶντες τυγχάνουσιν· 35 ἰνον ἢδὲ ἄλλα καὶ βέλτιον φαίνεται. καὶ μά-

λιστα ἕκαστοι πρὸς ἂ τοῖστοι, οἷον οἱ φιλόνικοι εἰ νύκῃ ἔσαι, οἱ φιλότιμοι εἰ τιμὴ, οἱ φιλοχρήματοι εἰ χρήματα, καὶ οἱ ἄλλοι ὡσαύτως. περὶ μὲν ἔν ἀγαθῷ καὶ τῷ συμφέρον- 7 τος ἐκ τῶν ληπτέον τὰς πίσεις.

Ἐπεὶ δὲ πολλάκις ὁμολογοῦντες ἄμφω συμφέρειν 7 περὶ τοῦ μᾶλλον ἀμφισβητοῦσιν, ἐφεξῆς ἂν εἴη λεκτέον περὶ τῷ μείζονος ἀγαθῷ καὶ τῷ μᾶλλον συμφέροντος. ἔσω δὴ ὑπερέχον μὲν τοσοῦτον καὶ ἔτι, ὑπερεχόμενον δὲ τὸ ἐνυπάρχον. καὶ μείζον μὲν αἰεὶ καὶ πλείον πρὸς ἔλαττον, μέγα δὲ καὶ μικρόν καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον πρὸς τὸ τῶν πολλῶν μέγεθος, καὶ ὑπερέχον μὲν τὸ μέγα, τὸ δὲ ἔλ- 7 λείπον μικρόν, καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον ὡσαύτως. ἐπεὶ οὖν ἀγαθὸν λέγομεν τό τε αὐτὸ αὐτοῦ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλου 7 αἰρετόν, καὶ ἔ πάντ' ἐφίεται, καὶ ὁ νῦν ἂν καὶ φρόνησιν λαβόντα ἔλοιτο, καὶ τὸ ποιητικόν καὶ τὸ φυλακτικόν, ἢ 7 ὧ ἔπεται τὰ τοιαῦτα, τὸ δ' ἔ ἕνεκα τὸ τέλος ἐσί, τέλος δ' ἐσιν ἔ ἕνεκα τὰ ἄλλα, αὐτῷ δὲ ἀγαθόν τὸ πρὸς αὐτὸ 7 ταῦτα πεπονθός, ἀνάγκη τὰ τε πλείω τοῦ ἐνός καὶ τῶν 7 ἐλαττόνων, συναριθμημένον τῷ ἐνός ἢ τῶν ἐλαττόνων, μεί- 7 ζον ἀγαθόν εἶναι· ὑπερέχει γὰρ, τὸ δὲ ἐνυπάρχον ὑπερέ- 7 χεται. καὶ εἰ ἂν τὸ μέγιστον τῷ μεγίστῳ ὑπερέχῃ, καὶ αὐτὰ 7 αὐτῶν· καὶ ὅσα αὐτὰ αὐτῶν, καὶ τὸ μέγιστον τῷ μεγίστῳ· οἷον εἰ ὁ μέγιστος ἀνὴρ γυναικὸς τῆς μεγίστης μείζων, καὶ 7 ὅλως οἱ ἄνδρες τῶν γυναικῶν μείζους· καὶ εἰ οἱ ἄνδρες 7 ὅλως τῶν γυναικῶν μείζους, καὶ ἀνὴρ ὁ μέγιστος τῆς με- 7 γίστης γυναικὸς μείζων· ἀνάλογον γὰρ ἔχουσιν αἱ ὑπερο- 7 χαὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν μεγίστων ἐν αὐτοῖς. καὶ ὅταν τότε 7 μὲν τῷδε ἔπεται, ἐκεῖνο δὲ τούτῳ μὴ· ἔπεται δὲ ἢ τῷ 7 ἅμα ἢ τῷ ἐφεξῆς ἢ τῇ δυνάμει· ἐνυπάρχει γὰρ ἢ χῆ- 7 σις ἢ τῷ ἐπομένῳ ἐν τῇ θατέρῳ. ἔπεται δὲ ἅμα μὲν τῷ 7 ὑγιαίνειν τὸ ζῆν, τῷδε δὲ ἐκεῖνο ἔ, ὕστερον δὲ τῷ μανθά- 7 νειν τὸ ἐπίστασθαι, δυνάμει δὲ τῷ ἱεροσυλεῖν τὸ ἀποσερεῖν· 7 ὁ γὰρ ἱεροσυλήσας καὶ ἀποσερήσειεν. καὶ τὰ ὑπερέχοντα 7 τῷ αὐτῷ μείζονι μείζω· ἀνάγκη γὰρ ὑπερέχειν καὶ τοῦ 7 μείζονος. καὶ τὰ μείζονος ἀγαθῷ ποιητικῷ μείζω· τοῦτο 7 γὰρ ἦν τὸ μείζονος ποιητικῷ εἶναι. καὶ οὐ τὸ ποιητικόν 7 μείζον, ὡσαύτως· εἰ γὰρ τὸ ὑγιεινὸν αἰρετώτερον τῷ ἡδέος 7 καὶ μείζον ἀγαθόν, καὶ ἢ ὑγίεια τῆς ἡδονῆς μείζων. καὶ

[ἔδῃ τὸ QY²Z². || 9. τῷτ'] τὸ A². || 11. εἰ post καὶ om QY²Z². || ἐπαινεῖσιν om pr A². || 13. ἐμολογήσειεν QY²Z². || ἀγαθοὶ om A². || 14. ἐπαινεῖσιν μὴ ψέγουσιν A². || 21. φαῦλοις P². || 28. ἔτω γὰρ QY²Z². || 29. καὶ κατὰ δύναμιν Q. || m pr A². || 31. ὡς] καὶ pr A². || 32. εἰ] καὶ εἰ QY²Z². || οἱ alterum om Y²Z². || 35. ἀφυεῖς Z². || 38. καὶ ἂ μά- Z².

λόνηκοι Y²A². || 3. ἔν solus A². || τῷ om Y². || 7. περὶ] κα περὶ Z². || 9. μὲν ἂν αἰῶ QZ². || 13. ἀγαθὰ A². || αὐτὸ om 15. τὸ alterum om QY²Z². || 20. δὲ om Q. || 23. εἰ om QY²Z². || 25. τῶν γυναικῶν ὅλως QY²Z². || 27. μὲν τότε γὰρ ἂν ἦν QY²Z².

τὸ αἰρετώτερον καθ' αὐτὸ τοῦ μὴ καθ' αὐτό, οἷον ἰσχυρὸς ὑγιεινῷ· τὸ μὲν γὰρ ἐκ αὐτῷ ἔνεκα, τὸ δὲ αὐτῷ, ὅπερ ἦν τὸ ἀγαθόν. καὶ ἢ τὸ μὲν τέλος, τὸ δὲ μὴ τέλος· τὸ μὲν γὰρ ἄλλῃ ἔνεκα, τὸ δὲ αὐτῷ, οἷον τὸ γυμναζεσθαι τῷ εὖ ἔχειν τὸ σῶμα. καὶ τὸ ἥττον προσδεόμενον θατέρῃ ἢ ἐτέ-
ρων· αὐταρκέστερον γὰρ ἥττον δὲ προσδεῖται τὸ ἐλαττόνων ἢ ῥαίων προσδεόμενον. καὶ ὅταν τὸδε μὲν ἄνευ τῷδε μὴ ἢ ἢ μὴ δυνατόν ἢ γενέσθαι, θατέρων δὲ ἄνευ τούτου· αὐταρ-
κέστερον δὲ τὸ μὴ δεόμενον, ὥς φαίνεται μείζον ἀγαθόν. καὶ ἢ ἀρχή, τὸ δὲ μὴ ἀρχή. καὶ ἢ αἴτιον, τὸ δ' οὐκ
αἴτιον, διὰ τὸ αὐτό· ἄνευ γὰρ αἰτίας καὶ ἀρχῆς ἀδύνατον εἶναι ἢ γενέσθαι. καὶ δυοῖν ἀρχαῖν τὸ ἀπὸ τῆς μείζονος μείζον, καὶ δυοῖν αἰτίων τὸ ἀπὸ τῆς μείζονος αἰτίας μεί-
ζον. καὶ ἀνάπαλιν δὴ δυοῖν ἀρχαῖν ἢ τῆς μείζονος ἀρχῇ μείζον καὶ δυοῖν αἰτίων τὸ τῆς μείζονος αἰτίων μείζον. δὴ-
λον ὅτι ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἀμφοτέρως μείζον ἐστίν· καὶ γὰρ εἰ ἀρχή, τὸ δὲ μὴ ἀρχή, δοῖται μείζον εἶναι, καὶ εἰ μὴ ἀρχή, τὸ δὲ ἀρχή· τὸ γὰρ τέλος μείζον καὶ ἐκ ἀρχῆς, ὥσπερ ὁ Λεωδάμας κατηγορῶν ἔφη Καλλιστράτου τὸν βυ-
λαύσαντα τῷ πράξαντος μᾶλλον ἀδικεῖν· ἢ γὰρ ἂν πρα-
χθῆναι μὴ βυλεύσαντός· πάλιν δὲ καὶ Χαβρίν, τὸν πρά-
ξαντα τῷ βυλεύσαντος· οὐ γὰρ ἂν γενέσθαι, εἰ μὴ ἦν ὁ πράξων· τότε γὰρ ἔνεκα ἐπιβυλεύειν, ὅπως πράξωσιν. καὶ τὸ σπανιώτερον τοῦ ἀφθόνου, οἷον χρυσὸς σιδήρου ἀχρη-
στότερος ὢν· μείζον γὰρ ἢ κτήσις διὰ τὸ χαλεπωτέραν
εἶναι. ἄλλον δὲ τρόπον τὸ ἀφθονον τῷ σπανίῳ, ὅτι ἢ χρῆ-
σις ὑπερέχει· τὸ γὰρ πολλὰκις τῷ ὀλιγάκις ὑπερέχει· ὅθεν λέγεται "ἄριστον μὲν ὕδωρ." καὶ ὅλως τὸ χαλεπωτέρον τῷ ῥέοντι· σπανιώτερον γὰρ. ἄλλον δὲ τρόπον τὸ ῥέον τοῦ χαλεπωτέρου· ἔχει γὰρ ὡς βυλόμεθα. καὶ ὡς τὸ ἐναντίον
μείζον, καὶ οὐ ἢ ἐρήσις μείζον. καὶ ἀρετὴ μὴ ἀρετῆς καὶ κακία μὴ κακίας μείζον· τὰ μὲν γὰρ τέλη, τὰ δ' ἢ τέλη. καὶ ὢν τὰ ἔργα καλλίω ἢ αἰσχίω, μείζω αὐτά. καὶ ὢν αἱ κακαί καὶ αἱ ἀρεταὶ μείζους, καὶ τὰ ἔργα μείζω, ἐπεὶ περ ὡς τὰ αἴτια καὶ αἱ ἀρχαί, καὶ τὰ ἀπο-
βαίνοντα, καὶ ὡς τὰ ἀποβαίνοντα, καὶ τὰ αἴτια καὶ αἱ ἀρχαί. καὶ ὢν ἢ ὑπεροχὴ αἰρετωτέρα ἢ καλλίων, οἷον τὸ ἀκριβὲς ὁρᾶν αἰρετώτερον τῷ ὁσφραίνεσθαι· καὶ γὰρ ὅψις

ὁσφρήσεως· καὶ τὸ φιλεταῖρον εἶναι τοῦ φιλοχεῖ μᾶλλον κάλλιον, ὥστε καὶ φιλεταιρία φιλοχρη καὶ ἀντικειμένως δὲ τῶν βελτιόνων αἱ ὑπερβολαί· καὶ καλλίωνων καλλίως. καὶ ὢν αἱ ἐπιθυμιαί καὶ βελτίους· αἱ γὰρ μείζους ὁρέξεις μείζονων εἰσίν. καὶ καλλίωνων δὲ ἢ καὶ βελτιόνων αἱ ἐπιθυμιαί βελτέ καλλίους διὰ τὸ αὐτό. καὶ ὢν αἱ ἐπιστήμαι καλλισυνδαιότεραι, καὶ τὰ πράγματα καλλίω καὶ σπουδαίως γὰρ ἔχει ἢ ἐπιστήμη, καὶ τὸ ἀληθές· καλεῖται αὐτῆς ἐκείνη. καὶ τῶν σπουδαιωτέρων δὲ καὶ καλλίως ἐπιστήμαι ἀνάλογον διὰ ταῦτα. καὶ ὁ κρείσσων ὁ κρείσσων οἱ φρόνιμοι ἢ πάντες ἢ οἱ πολλοὶ ἢ εἰ πλ. οἱ κράτιστοι ἀγαθὸν ἢ μείζον, ἀνάγκη ὥτως ἔχειν, ἢ ἢ κατὰ τὴν φρόνησιν ἔσθιναν. ἔστι δὲ τοῦτο κατὰ τῶν ἄλλων· καὶ γὰρ τί καὶ ποσὸν καὶ πῶς ἔχει ὡς ἂν ἢ ἐπιστήμη καὶ ἢ φρόνησις εἴποι. ἀλλ' ἀγαθὸν εἰρήκαμεν· ὥρισται γὰρ ἀγαθὸν εἶναι, ὅλα τὰ πράγματα φρόνησιν ἔλπει· ἂν ἔκαστον· ὅλη καὶ μείζον, ὁ μᾶλλον ἢ φρόνησις λέγει. καὶ τὸ πᾶσι τίσιν ὑπάρχον, ἢ ἀπλῶς ἢ ἢ βελτίως, οἷον ἀνδρεία, καὶ ὁ ἔλοιτ' ἂν ὁ βελτίων, ἢ ἀπλῶς ἢ ἢ βελτίων, ὁ ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν· τὸτο γὰρ ὁ δικαίως ἔλοιτο. καὶ τὸ ἥδιον τοῦ ἥττον ἡδέος· τὴν γὰρ ἢ πάντα διώκει, καὶ αὐτῷ ἔνεκα τῷ ἡδεσθαι ὁρῶνται· εἰ δὲ τούτοις τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ τέλος. ἡδίων δὲ τὸ ἀλυπότερον καὶ τὸ πολυχρονιώτερον ἡδύ. καὶ τὸ πᾶσι τοῦ ἥττον καλοῦ· τὸ γὰρ καλόν ἐστιν ἡτῶς τὸ κατὰ αὐτὸ αἰρετόν. καὶ ὅσων αὐτοὶ αὐτοῖς ἢ φέρωνται αἴτιοι εἶναι μᾶλλον, ταῦτα μείζω ἀγαθὰ, ὡς δὲ ἡκιστα, μείζω κακά. καὶ τὰ πολυχρονιώτερά τῶν πολυχρονιωτέρων καὶ τὰ βεβαιότερα τῶν μὴ βεβαιῶν ὑπερέχει γὰρ ἢ χρῆσις τῶν μὲν τῷ χρόνῳ τῷ ἢ βυλῇσιν· ὅταν γὰρ βύλωνται, ὑπάρχει μᾶλλον ἢ ἢ βία. καὶ ὡς ἂν ἐκ τῶν συζούχων καὶ τῶν ὁμοίων ὡσεων, καὶ τὰλλ' ἀκολουθεῖ· οἷον εἰ τὸ ἀνδρείως κάλλιον αἰρετώτερον τῷ σωφρόνως, καὶ ἀνδρεία σωφροσύνης ὡς τέρα καὶ τὸ ἀνδρεῖον εἶναι τοῦ σωφρονεῖν. καὶ ἢ αἰρῶνται τῷ μὴ ὁ πάντες. καὶ ὁ οἱ πλείους ἢ εἰ ὁ

1. τοῦ] τὸ Q. || 11. δι' αὐτό pr F². || 12. δυοῖν F². || ἀρχαῖν QF²Z². || τὸ om pr A². || post μείζονος QF²Z². || καὶ — μείζον om pr A². || 14. δυοῖν ἀρχαῖν F². || 16. καὶ εἰ ἀρχή τότε, τὸ δὲ QF²Z². || 19. καλλιστράτου ἔφη Q, ἔφη καλλιστράτου Z². || διελύσαντα Q. || 22. συμβυλεύσαντος F². || 24. χρυσὸς σιδήρος Q. || 25. μείζων et χαλεπωτέρον QF². || 34. αἱ ἀρεταὶ QF²Z².

5. ἐστὶ Q. || 6. καὶ post ἢ om QF²Z². || 9. ἔχει et 10. δι' om QF²Z². || 10. αἱ om Z². || 14. ἢ] αἱ QF²Z². || 16. F². || 20. οἷον ἢ ἀνδρεία A². || 22. ἔλοιτ' ἂν QF²Z². || 27. τὸ post ἢ om QF²Z². || 29. αἴτιος QF²Z². || 31. μὴ om A². || 35. αἱ om QF². || 36. αἰρετώτερον Z². || 38. ἐλαττονος QF²Z².

ἄρ ἦν οὐ πάντες ἐφίανται, ὥστε καὶ μείζον οὐ
καὶ ὃ οἱ ἀμφισβητῶντες ἢ οἱ ἐχθροὶ ἢ οἱ κρήνον-
τες κρήνουν· τὸ μὲν γὰρ ὡς ἂν εἰ πάντες φαῖεν
ὅτι οἱ κύριοι καὶ οἱ εἰδότες. καὶ ὅτε μὲν ἔσονται πάντες
μείζον· ἀτιμία γὰρ τὸ μὴ μετέχειν· ὅτε δὲ ἔ-
σονται ὀλίγοι· σπανιώτερον γάρ. καὶ τὰ ἐπαινετώτερα·
γάρ. καὶ ὧν αἱ τιμαὶ μείζους, ὡσαύτως· ἢ γὰρ
τερ ἀξία τις ἐστίν. καὶ ὧν αἱ ζημίαι μείζους. καὶ
ὁμολογουμένων ἢ φαινομένων μεγάλων μείζω.
ἔμμενα δὲ εἰς τὰ μέρη τὰ αὐτὰ μείζω φαίνεται·
γὰρ ὑπερέχειν φαίνεται. ὅθεν καὶ ὁ ποιητὴς φησι
ἔγχεσαν τὸν Μελέαγρον ἀναστῆναι
κάκ' ἀνθρώποισι πέλει τῶν ἄστυ ἀλώη·
μὲν φθινύθουσι, πάλιν δὲ τε πῦρ ἀμαθύνει,
δὲ τ' ἄλλοι ἄγουν.

γυντιθέναι καὶ ἐποικοδομεῖν, ὥσπερ Ἐπίχαρμος,
ὃ αὐτὸ τῇ διαιρέσει (ἢ γὰρ σύνθεσις ὑπεροχὴν
πολλήν) καὶ ὅτι ἀρχὴ φαίνεται μεγάλων καὶ
πει δὲ τὸ χαλεπώτερον καὶ σπανιώτερον μείζον,
αἱροὶ καὶ αἱ ἡλικίαι καὶ οἱ τόποι καὶ οἱ χρόνοι
ἡλικίαις ποιοῦσι μεγάλα· εἰ γὰρ παρὰ δυνάμιν
ἡλικίαν καὶ παρὰ τὴν ὁμοίαν, καὶ εἰ ὅπως ἢ ἐν-
τέθ', ἔξει μέγεθος καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ
καὶ τῶν ἐναντίων. ὅθεν καὶ τὸ ἐπίγραμμα τῷ
ἰκῇ·

ἔ μὲν ἀμφ' ὥμοισιν ἔχων τραχεῖαν ἄστυλλαν
βῆς ἐξ Ἀργεῖος εἰς Τίγρεαν ἔφερον.
φικράτης αὐτὸν ἐνικωμιάζε λέγων ἐξ ὧν ὑπῆρξε
καὶ τὸ αὐτοφυὲς τῷ ἐπικτήτῃ· χαλεπώτερον γάρ.
ὁ ποιητὴς φησιν "αὐτοδίδακτος δ' εἰμί." καὶ τὸ
μέγιστον μέρος· οἷον Περικλῆς τὸν ἐπιτάφιον λέ-
γουσιν ἐκ τῆς πόλεως ἀνηρῆσθαι ὥσπερ τὸ ἔαρ
ἡνικα τοῦ εἰ ἐξαίρεσθαι. καὶ τὰ ἐν χρειᾷ μείζονι
οἷον τὰ ἐν γῆρα καὶ νόσοις. καὶ θυοῖν τὸ ἐγγύ-
τελος. καὶ τὸ αὐτῷ καὶ ἀπλῶς. καὶ τὸ δύνα-
σθαι· τὸ μὲν γὰρ αὐτῷ, τὸ δ' οὐ. καὶ τὰ ἐν
βίῃ· τέλη γὰρ μᾶλλον τὰ πρὸς τῷ τέλει. καὶ

τὰ πρὸς ἀλήθειαν τῶν πρὸς δόξαν. ὅρος δὲ τῷ πρὸς δόξαν,
ὃ λαμβάνειν μᾶλλον ἐκ ἂν ἐλοιτο. διὸ καὶ τὸ εὖ πάσχειν
τῷ εὖ ποιεῖν δόξειεν ἂν αἰρετώτερον εἶναι· τὸ μὲν γὰρ καὶ
λαμβάνη αἰρήσεται, ποιεῖν δ' εὖ λαμβάνων ἐδοκεῖ ἂν ἐλ-
θεῖν. καὶ ὅσα εἶναι μᾶλλον ἢ δοκεῖν βούλονται· πρὸς
ἀλήθειαν γὰρ μᾶλλον. διὸ καὶ τὴν δικαιοσύνην φασὶ μ-
κρόν εἶναι, ὅτι δοκεῖν ἢ εἶναι αἰρετώτερον· τὸ δὲ ὑγιαίνειν
οὐ. καὶ τὸ πρὸς πολλὰ χρησιμώτερον, οἷον τὸ πρὸς τὸ
ζῆν καὶ εὖ ζῆν καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ τὸ πράττειν τὰ καλὰ.
διὸ καὶ ὁ πλούτος καὶ ἡ ὑγίεια μέγιστα δοκεῖ εἶναι·
ἅπαντα γὰρ ἔχει ταῦτα. καὶ τὸ ἀλυπτότερον καὶ τὸ μεθ'
ἡδονῆς· πλείω γὰρ ἐνός, ὥς ἐπ' ἀρχῇ καὶ ἡ ἡδονὴ ἀγα-
θὸν καὶ ἡ ἀλυπία. καὶ θυοῖν ὃ τῷ αὐτῷ προστιθέμενον
μείζον τὸ ὅλον ποιεῖ. καὶ ἂ μὴ λαμβάνει παρόντα ἢ λα-
μβάνει· πρὸς ἀλήθειαν γὰρ τείνει ταῦτα. διὸ τὸ πλουτεῖν
φανείη ἂν μείζον ἀγαθὸν τοῦ δοκεῖν. καὶ τὸ ἀγαπητόν,
καὶ τοῖς μὲν μόνον τοῖς δὲ μετ' ἄλλων. διὸ καὶ οὐκ ἴση
ζημία, ἂν τις τὸν ἐτερόφθαλμον τυφλώσῃ καὶ τὸν δι'
ἔχοντα· ἀγαπητόν γὰρ ἀφῆρηται. ἐκ τίνων μὲν οὖν δεῖ
τάς πίσεις φέρειν ἐν τῷ προτρέπειν καὶ ἀποτρέπειν, σχα-
δὸν εἰρηται.

Μέγιστον δὲ καὶ κυριώτατον ἀπάντων πρὸς τὸ δύνα-
σθαι πείθειν καὶ καλῶς συμβουλεύειν, τὰς πολιτείας ἀπά-
σας λαβεῖν καὶ τὰ ἐκάστης εἶδη καὶ νόμιμα καὶ συμ-
φέροντα διελεῖν. πείθονται γὰρ ἅπαντες τῷ συμφέροντι,
συμφέρε δὲ τὸ σῶζον τὴν πολιτείαν. ἐπεὶ δὲ κυρία μὲν
ἐστὶν ἡ τοῦ κυρίου ἀπόφασις, τὰ δὲ κύρια διήρηται κατὰ
τάς πολιτείας· ὅσαι γὰρ αἱ πολιτεῖαι, τούτῳ καὶ τὰ
κύρια ἐστὶν. εἰσὶ δὲ πολιτεῖαι τέτταρες, δημοκρατία ὀλι-
γαρχία ἀριστοκρατία μοναρχία· ὥς ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ
κρῖνον τῶν τί ἐστιν αἰεὶ μόνιον, ἢ ὅλον τῶν. ἐστὶ δὲ δη-
μοκρατία μὲν πολιτεία ἐν ᾗ κλήρω διανεμόνται τὰς ἀρχάς,
ὀλιγαρχία δὲ ἐν ᾗ οἱ ἀπὸ τιμημάτων, ἀριστοκρατία δὲ ἐν
ᾗ οἱ κατὰ παιδείαν. παιδείαν δὲ λέγω τὴν ὑπὸ τῷ νόμῳ
καὶ μένῃ· οἱ γὰρ ἐμμεμενηκότες ἐν τοῖς νόμοις ἐν τῇ
ἀριστοκρατίᾳ ἀρχοῦσιν. ἀνάγκη δὲ τούτους φαίνεσθαι ἀρίστους·
ὅθεν καὶ τοῦνομα εἴληφε τοῦτο. μοναρχία δ' ἐστὶ κατὰ

om QY²Z¹. || ἀμφισβητῶντες F¹Z¹. || οἱ ante κρήνοντες om QY¹Z¹. || 3. ἂν εἰ] οἱ QY¹Z¹. || 5. κατέχειν Q. || 11. πλείω-
0. μείζω Z¹. || 11. ἡ ὑπεροχὴ QY¹Z¹. || 12. λέγουσαν om A^c. || 13. ὅσα QY¹Z¹. || πέλει om QY¹Z¹. || 18. δ A^c. ||
| ἄλλος QY¹Z¹. || 23. καὶ ἀγαθῶν καὶ] ἢ ἀγαθῶν ἢ Q. || 26. ἀστυλλαν Z¹. || 27. τίγρειαν Q. || 30. δ' om QY¹Z¹. || 32.
QY¹Z¹. || 35. αὐτὸ QY¹Z¹.
al ante ὁ om A^c. || 11. τὸ alterum om pr A^c. || 13. δ τῷ] αὐτὸ Z¹, αὐτὸ τὸ δ Q, ἂν τὸ F¹. || 14. λαμβάνειν F¹Z¹A^c. ||
Z¹A^c, τινα Q. || 24. ἐκάστω Q. || ᾗθι A^c. || 26. πάλιν QZ¹ et pr F¹. || 27. ἀπόφασις F¹Z¹. || κατὰ] καὶ κατὰ et 29.
Y¹Z¹. || 30. τὸ μὲν] τὸν μὲν Z¹. || 31. τί ἐστιν αἰε] ἂν εἴη QY¹Z¹. || ὅλον Q. || τῶν corr A^c. || 34. οἱ κατὰ] κατὰ τὴν
ἐν om Q. || νόμοις QY¹Z¹. || 37. κατὰ] καὶ τὰ Z¹.

τούνομα ἐν ᾗ εἰς ἀπάντων κύριός ἐστιν· τούτων δὲ ἡ μὲν κατὰ τάξιν τινα βασιλεία, ἡ δ' ἀόριστος τυραννίς. τὸ δὲ τέλος ἐκάστης πολιτείας ἔδει λανθάνειν· αἰρῶνται γὰρ τὰ πρὸς τὸ τέλος. ἔστι δὲ δημοκρατίας μὲν τέλος ἐλευθερία, ὀλιγαρχίας δὲ πλῆτος, ἀριστοκρατίας δὲ τὰ πρὸς παιδείαν καὶ τὰ νόμιμα, τυραννίδος δὲ φυλακή. ὁρῶν οὖν ὅτι τὰ πρὸς τὸ τέλος ἐκάστης ἔθνη καὶ νόμιμα καὶ συμφέροντα διαιρετέον, εἴπερ αἰροῦνται πρὸς τὸτο ἐπαναφέροντες. ἐπεὶ δὲ ἔμόνον αἱ πίσεις γίνονται δι' ἀποδεικτικῶν λόγων ἀλλὰ καὶ δι' ἠθικοῦ (τῷ γὰρ ποιόν τινα φαίνεσθαι τὸν λέγοντα πειστούμεν, τοῦτο δ' ἐστὶν ἂν ἀγαθὸς φαίνεται ἢ εὖνους ἢ ἄμφω), ὁμοίως ἂν τὰ ἦθη τῶν πολιτειῶν ἐκάστης ἔχειν ἡμᾶς· τὸ μὲν γὰρ ἐκάστης ἦθος πιθανώτατον ἀνάγκη πρὸς ἐκάστην εἶναι. ταῦτα δὲ ληφθήσεται διὰ τῶν αὐτῶν· τὰ μὲν γὰρ ἦθη φανερά κατὰ τὴν προαίρεσιν, ἡ δὲ προαίρεσις ἀναφέρεται πρὸς τὸ τέλος.

Ὡς μὲν ἔνδεον ὁρέγεσθαι προτρέποντας ὡς ἐσομένων ἢ ὄντων, καὶ ἐκ τίνων δεῖ τὰς περὶ τὸ συμφέροντος πίσεις λαμβάνειν, ἔτι δὲ περὶ τῶν περὶ τὰς πολιτείας ἠθῶν καὶ νομίμων διὰ τίνων τε καὶ πῶς εὐπορήσομεν, ἐφ' ὅσον ἦν τῷ παρόντι καιρῷ σύμμετρον, εἴρηται· διηκρίζεται γὰρ ἐν τοῖς πολιτικοῖς περὶ τούτων.

9 Μετὰ δὲ ταῦτα λέγωμεν περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ καλῶ καὶ αἰσχρῶ· ἔτι γὰρ σκοποὶ τῷ ἐπαινεῖν καὶ ψεῖγοντι· συμβιβάζεται γὰρ ἅμα περὶ τούτων λέγοντας κακίαν δὲ δηλοῦν ἐξ ὧν ποιοῖ τινες ὑποληφθῆσόμεθα κατὰ τὸ ἦθος, ἢ περὶ ἦν δευτέρα πίσις· ἐκ τῶν αὐτῶν γὰρ ἡμᾶς τε καὶ ἄλλον ἀξιόπιστον δυνησόμεθα ποιεῖν πρὸς ἀρετὴν. ἐπεὶ δὲ συμβαίνει καὶ χωρὶς σπουδῆς καὶ μετὰ σπουδῆς ἐπαινεῖν πολλάκις ἢ μόνον ἀνθρώπων ἢ θεῶν ἀλλὰ καὶ ἀψυχὰ καὶ τῶν ἄλλων ζώων τὸ τυχόν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ περὶ τούτων ληπτέον τὰς προτάσεις, ὥς τε ὅσον παραδείγματος χάριν εἴπωμεν καὶ περὶ τούτων. καλὸν μὲν ἔστιν, ὃ ἂν δι' αὐτὸ αἰρετόν ὃν ἐπαινετόν ᾖ, ἢ ὃ ἂν ἀγαθὸν ὃν ἡδύ ᾖ, ὅτι ἀγαθόν. εἰ δὲ τούτῳ ἐστὶ τὸ καλόν, ἀνάγκη τὴν ἀρετὴν καλὸν εἶναι· ἀγαθὸν γὰρ ὃν ἐπαινετόν ἐστιν. ἀρετὴ δ' ἐστὶ μὲν δυνάμεις, ὡς δοκεῖ ποριστικὴ ἀγαθῶν καὶ φυλακτικὴ, καὶ δυνάμεις εὐεργετικὴ πολλῶν καὶ μεγάλων, καὶ πάντων

περὶ πάντα. μέρη δὲ ἀρετῆς δικαιοσύνη, ἀνδρεία, σύννη, μεγαλοπρέπεια, μεγαλοψυχία, ἐλευθεριότης, φρόνησις, σοφία. ἀνάγκη δὲ μεγίστας εἶναι τὰς τοῖς ἄλλοις χρησιμωτάτας, εἴπερ ἐστὶν ἡ ἀρετὴ μὲν εὐεργετικὴ. διὰ τούτο τὴν δικαίαν καὶ ἀνδρείαν τιμῶσιν· ἡ μὲν γὰρ ἐν πολέμῳ ἡ δὲ καὶ ἐν εἰρήνῃ σιμος ἄλλοις. εἴτα ἡ ἐλευθεριότης· προίενται γὰρ ἀνταγωνίζονται περὶ τῶν χρημάτων, ὧν μάλιστα ἔσονται ἄλλοι. ἐστὶ δὲ δικαιοσύνη μὲν ἀρετὴ δι' ἣν τὰ αὐτῶν εἰς ἑαυτὴν καὶ ὡς ὁ νόμος, ἀδικία δὲ δι' ἣν τὰ ἑαυτοῦ ἔχῃ ὡς ὁ νόμος. ἀνδρεία δὲ δι' ἣν πρακτικὸί εἰσι τῶν ἔργων ἐν τοῖς κινδύνει, καὶ ὡς ὁ νόμος κελύει ὑπηρετικοὶ τῷ νόμῳ· δειλία δὲ τούναντίον. σωφροσύνη ἀρετὴ δι' ἣν πρὸς τὰς ἡδονὰς τὰς τῷ σώματι ὅσας ὡς ὁ νόμος κελύει· ἀκολασία δὲ τούναντίον. ἐλευθερία δὲ περὶ χρήματα εὐπορητικὴ, ἀνελευθερία δὲ τῶν μεγαλοψυχία δὲ ἀρετὴ μεγάλων ποιοιτικῶν εὐεργετικῶν μικροψυχία δὲ τούναντίον· μεγαλοπρέπεια δὲ ἀρετὴ πανήμασι μεγέθους ποιοιτικῆ· μικροψυχία δὲ καὶ πρέπεια τούναντία. φρόνησις δ' ἐστὶν ἀρετὴ διανοητικῆ, ἣν εὖ βουλευέσθαι δύνανται περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν εἰρημένων εἰς εὐδαιμονίαν. περὶ μὲν ἔνδεον ἀρετῆς καὶ κακῶ καὶ περὶ τῶν μορίων εἴρηται κατὰ τὸν ὅσον καιρὸν ἰκανῶς, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἢ χαλεπὸν ἢ ἄνερὸν γὰρ ὅτι ἀνάγκη τὰ τε ποιοιτικὰ τῆς ἀρετῆς καλὰ (πρὸς ἀρετὴν γὰρ) καὶ τὰ ἀπ' ἀρετῆς ποιοιτικὰ δὲ τὰ τε σημεῖα τῆς ἀρετῆς καὶ τὰ ἔργα· καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὰ τοιαῦτα ἅ ἐστιν ἀγαθὰ ἢ κακά, καλὰ, ἀνάγκη ὅσα τε ἀνδρείας ἔργα ἢ ἀνδρείας ἢ ἀνδρείως ἐπράκται καλὰ εἶναι, καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ δειλῶς ἔργα (κακά δὲ οὗ· ἐν μόνῃ γὰρ τῶν ἀρετῶν ἢ αἰεὶ τὸ δίκαιόν καλόν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἡρώδει σθαι αἰσχρὸν τὸ δίκαιόν μᾶλλον ἢ τὸ ἀδίκον), καὶ τὰς ἄλλας δὲ ἀρετὰς ὡσαύτως. καὶ ἐφ' ὅσων τιμῶν καλὰ, καλὰ. καὶ ἐφ' ὅσοις τιμῇ μᾶλλον ἢ χρεώσιν καὶ ὅσα μὴ αὐτῷ ἕνεκα πράττει τις τῶν αἰματῶν ἀπλῶς ἀγαθὰ, ὅσα ὑπὲρ τε πατρίδος τις ἐπείκει δὼν τὸ αὐτῷ. καὶ τὰ τῇ φύσει ἀγαθὰ, καὶ ἐπὶ τῇ

2. δι] δὲ F⁴Z⁴. || 5. πρὸς] περὶ A⁴. || 7. ἐκάστη Q. || 8. ἀναφέροντες QY⁴Z⁴. || 13. γὰρ ἐκάστη QY⁴Z⁴. || 19. τὸ μὲν QY⁴Z⁴. || 23. λέγομεν Z⁴. || 27. ὅπερ QY⁴Z⁴. || 33. δ — 34. ἢ om F⁴Z⁴. || 37. καὶ om QZ⁴.

3. εἶναι] εἶναι τὰς Z⁴. || 6. ἢ — ἢ] οἱ — οἱ Q. || ἐν post γὰρ om QZ⁴. || χρησιμὸς ἐστὶν F⁴Z⁴, χρησιμὸς εἶναι Q. || αὐτοῖς QY⁴Z⁴. || ἢ om QY⁴Z⁴, quorum F⁴ ἐλευθερίας. || 10 et 11 et 12. ὁ om pr F⁴. || 13. σωφροσύνη — 15. ἀκολασία Z⁴. || 15. ἀκολασία γὰρ A⁴. || 18. μικροψυχία — 19. ποιοιτικὴ om Q. || 19. μικροψυχίας δὲ καὶ μικροπρέπειας Q. || 28. καὶ F⁴Z⁴. || 29. πάντων om A⁴. || τε ἔσα QY⁴Z⁴. || 36. ἀρετῶν Z⁴. || 37. πατρίδος ἐποίησε F⁴, πατρίδος ἐποίησε Q. || 38. τῷ Q.

· αὐτοῦ γὰρ ἔνεκα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅσα τεθνεῦσι
αἱ ὑπάρχειν μᾶλλον ἢ ζῶντι· τὸ γὰρ αὐτὸ ἔνεκα
ἔχει τὰ ζῶντι. καὶ ὅσα ἔργα τῶν ἄλλων ἔνεκα
γὰρ αὐτῷ. καὶ ὅσαι εὐπραγίαι περὶ ἄλλης, ἀλλὰ
ὅτι αὐτόν. καὶ περὶ τὸς εὖ ποιήσαντας· δίκαιον γάρ.
εὐεργετήματα· ὃ γὰρ εἰς αὐτόν. καὶ τὰ ἐναντία
οἷς αἰσχύνονται· τὰ γὰρ αἰσχρὰ αἰσχύνονται καὶ
καὶ ποιοῦντες καὶ μέλλοντες, ὥσπερ καὶ Σαπφώ
ἔστιν, εἰπόντος τοῦ Ἀλκαίου "θέλω τι φειπῆν, ἀλλὰ
οὐκ αἰδώς,"

αἱ δ' εἴχες ἐσθλῶν ἴμερον ἢ καλῶν
καὶ μὴ τι φειπῆν γλώσσ' ἐκύκα κακόν,
αἰδώς κέν σε οὐκ εἴχεν ὄμματ',
ἀλλ' ἔλεγες περὶ τῷ δικαίῳ.

ὡς ἂν ἀγωνιῶσι μὴ φοβούμενοι· περὶ γὰρ τῶν πρὸς
βερώντων ἀγαθῶν τῆτο πάσχειν. καὶ αἱ τῶν φύσει
πτερόντων ἀρεταὶ καλλύουσιν καὶ τὰ ἔργα, οἷον ἀνδρὸς ἢ
ἴς. καὶ αἱ ἀπολαυστικαὶ ἄλλοις μᾶλλον ἢ αὐτοῖς·
δίκαιον καὶ ἡ δικαιοσύνη καλόν. καὶ τὸ τὸς ἐχθρὸς
εἶναι μᾶλλον καὶ μὴ καταλλάττεσθαι· τό τε γὰρ
διδόναι δίκαιον, τὸ δὲ δίκαιον καλόν, καὶ ἀνδρείῳ
ἡττάσθαι. καὶ νίκη καὶ τιμὴ τῶν καλῶν· αἰρετά
ἄκαρπα ὄντα, καὶ ὑπεροχὴν ἀρετῆς δηλοῖ. καὶ τὰ
πυτὰ, καὶ τὰ μᾶλλον μᾶλλον. καὶ ἂ μὴ ζῶντι
καὶ οἷς τιμὴ ἀκολουθεῖ. καὶ τὰ περιττά. καὶ τὰ
ὑπάρχοντα καλλῶν· εὐμνημονευτότερα γάρ. καὶ
ἀκαρπα· ἐλευθεριώτερα γάρ. καὶ τὰ παρ' ἐκά-
στα καλὰ. καὶ ὅσα σημειῖα ἐστὶ τῶν παρ' ἐκάστοις
ἄνων, οἷον ἐν Λακεδαιμόνι κομᾶν καλόν· ἐλευθέρῳ
μεῖον· ὃ γὰρ ἐστὶ κομῶντα ῥάδιον ἔδεν ποιεῖν ἔργον
καὶ τὸ μηδεμίαν ἐργάζεσθαι βάναντον τέχνην·
γὰρ τὸ μὴ πρὸς ἄλλον ζῆν. ληπτέον δὲ καὶ τὰ
οἷς τοῖς ὑπάρχουσιν ὡς ταῦτα ὄντα καὶ πρὸς ἐπαι-
πρὸς ψόγον, οἷον τὸν εὐλαβῆ ψυχρὸν καὶ ἐπιβου-
λὸν ἡλίθιον χρηστὸν καὶ τὸν ἀνάληπτον πρᾶον. καὶ
δ' ἐκ τῶν παρακολυθόντων αἰεὶ κατὰ τὸ βέλτιστον,
ὀργίλον καὶ τὸν μανικὸν ἀπλῆν καὶ τὸν αὐθάδη

μεγαλοπρεπῆ καὶ σεμνόν. καὶ τὸς ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς ὡς
ἐν ταῖς ἀρεταῖς ὄντας, οἷον τὸν θρασύν ἀνδρείον καὶ τὸν
ἄσφωτον ἐλευθέριον· δοῖται τε γὰρ τοῖς πολλοῖς, καὶ ἅμα
παραλογιστικὸν ἐκ τῆς αἰτίας· εἰ γὰρ ὃ μὴ ἀνάγκη κιν-
δυνευτικός, πολλῶ μᾶλλον ἂν δοῖται ὅπου καλόν, καὶ εἰ
προσετικὸς τοῖς τυχοῦσι, καὶ τοῖς φίλοις· ὑπερβολὴ γὰρ
ἀρετῆς τὸ πάντας εὖ ποιεῖν. σκοπεῖν δὲ καὶ παρ' οἷς ὁ
ἐπαινος· ὥσπερ γὰρ ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ὃ χαλεπὸν Ἀθη-
ναῖος ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν. δεῖ δὲ τὸ παρ' ἐκάστοις τίμιον
λέγειν ὡς ὑπάρχει, οἷον ἐν Σκύθαις ἢ Λακωνιστῶν ἢ φιλοσό-
φοις. καὶ ὅπως δὲ τὸ τίμιον ἄγειν εἰς τὸ καλόν, ἐπεὶ περ
δοκεῖ γειννᾶν. καὶ ὅσα κατὰ τὸ προσήκον, οἷον εἰ ἄξια
τῶν προγόνων καὶ τῶν προὔπηργμένων· εὐδαιμονικὸν γὰρ
καὶ καλὸν τὸ προσεπικταῖσθαι τιμὴν. καὶ εἰ παρὰ τὸ προ-
σῆκον δὲ ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ τὸ κάλλιον, οἷον εἰ εὐτυχῶν
μὲν μέτριος ἀτυχῶν δὲ μεγαλόψυχος, ἢ μείζων γιγνώ-
μενος βελτίων καὶ καταλλακτικώτερος. τοῖστον δὲ τὸ τῷ
Ἰφικράτους, ἐξ οἷων εἰς οἷα, καὶ τὸ τῷ Ὀλυμπιονόμῳ "πρό-
σθε μὲν ἀμφ' ὁμοιοῖσιν ἔχων τραχεῖαν," καὶ τὸ τῷ Σιμωνί-
δῃ "ἢ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' ἔσα τυράννων."
ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν πράξεων ὁ ἐπαινος, ἴδιον δὲ τῷ σπουδαίῳ τὸ
κατὰ προαίρεσιν, πειρατέον δεικνύειν πράττοντα κατὰ
προαίρεσιν. χρήσιμον δὲ τὸ πολλάκις φανέσθαι πεπρα-
χότα. διὸ καὶ τὰ συμπτώματα καὶ τὰ ἀπὸ τύχης ὡς
ἐν προαιρέσει ληπτέον· ἂν γὰρ πολλὰ καὶ ὅμοια προφέ-
ρηται, σημεῖον ἀρετῆς εἶναι δοῖται καὶ προαιρέσεως. ἐστὶ δ'
ἐπαινος λόγος ἐμφανίζων μέγεθος ἀρετῆς. δεῖ οὖν τὰς
πράξεις ἐπιδεικνύναι ὡς τοιαῦται. τὸ δ' ἐγκώμιον τῶν ἔρ-
γων ἐστίν, τὰ δὲ κύκλω εἰς πίσιν, οἷον εὐγένεια καὶ παι-
δεία· εἰκὸς γὰρ ἐξ ἀγαθῶν ἀγαθὸς καὶ τὸν ἔτω τραφέντα
τοιοῦτον εἶναι. διὸ καὶ ἐγκωμιάζομεν πράξαντας. τὰ δ'
ἔργα σημεία τῆς ἔξεως ἐστίν, ἐπεὶ ἐπαινοῦμεν ἂν καὶ μὴ πε-
πραγότα, εἰ πιστεύομεν εἶναι τοῖστον. μακαρισμὸς δὲ καὶ
εὐδαιμονισμὸς αὐτοῖς μὲν ταῦτα, τότε οἷς δ' ὃ ταῦτα, ἀλλ'
ὥσπερ ἡ εὐδαιμονία τὴν ἀρετήν, καὶ ὁ εὐδαιμονισμὸς πε-
ριέχει ταῦτα. ἔχει δὲ κοινὸν εἶδος ὁ ἐπαινος καὶ αἱ συμ-
βουλαί· ἂ γὰρ ἐν τῷ συμβουλευεῖν ὑπόβοιο ἂν, ταῦτα με-

ζῶντα QY²Z¹A¹. || ἄλλων QY²Z¹. || 7. τὰ — αἰσχύονται om Q. || 9. φειπῆν] τ' εἰπῆν A¹, τ' εἰπῆν QY²Z¹. || ἀλλὰ
πῆν om Z¹. || 11. ἔχας A¹, ἔκας F¹. || 12. μητιπῆν A¹, μήτ' εἰπῆν QY². || γλώσσῃ κυκαῖ A¹. || 14. ὃ QZ¹. || 17. σκυ-
Q. || 21. ἀνδρείον Z¹. || 23. ἄκαρποι Q. || 24. μνημονεύματα QY²Z¹A¹. || καὶ ἂ] μᾶλλον δὲ καὶ ἂ QY²Z¹. || 25. οἷς] ἢ A¹,
om Z¹ et pr Y². || 26. εὐμνημόνευτα QZ¹ et pr Y². || 27. ἐλευθεριώτερον Q. || 29. ἐλευθερίας QY²Z¹. || 32. ἐλευθέρῳ Q
τὰ om A¹. || 33. ὡς] ὡς καὶ QY²Z¹. || 34. ψυχρὸν] καὶ εὐψυχρον διελὼν pr Y², καὶ εὐψυχρον διελὼν QZ¹. || 36. βέλτιστον Q.
κινδυνευτικὸν QZ¹. || 9. ἀθήνας F¹. || τίμιον] τίμιον ὃν A¹. || 11. ἐπεὶ περ γε δοκεῖ A¹. || 14. τὸ] καὶ τὸ A¹. || καὶ] ἢ QY²Z¹. ||
idd A¹. || ἐπὶ A¹. || εἰ ὁ ἀτυχῶν μὲν μέτριος, ὁ δὲ ἀτυχῶν μεγαλόψυχος QY²Z¹. || 16. γιγνώσκων QY²Z¹. || 18. τὸ et 20. τ'
Z¹. || 32. εἰσιν QY²Z¹. || ἂν om QZ¹A¹ et pr Y². || 37. ὑπόβοιο Z¹. || ἂν post γὰρ QY²Z¹.

Dddd

τατεθόντα τῇ λέξει ἐγκώμια γίνονται. ἐπεὶ ὅν ἔχομεν α
 δεῖ πράττειν καὶ ποῖον τινα εἶναι, δεῖ ταῦτα ὡς ὑποθήκας
 λέγοντας τῇ λέξει μετατιθέναι καὶ σρέφειν, οἷον ὅτι ἔ
 μέγα φρονεῖν ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην ἀλλὰ τοῖς δι' αὐτόν.
 ὅταν μὲν ὅν λεχθὲν ὑποθήκην δύναται, ὡδὲ δ' ἔπαινον "μέγα 5
 φρονῶν ἔ τοῖς διὰ τύχην ὑπάρχειν ἀλλὰ τοῖς δι' αὐτόν."
 ὥστε ὅταν ἐπαινεῖν βούληται, ὅρα τί ἂν ὑπόθῃ, καὶ ὅταν
 ὑποθέσθαι, ὅρα τί ἂν ἐπαινέσῃ. ἡ δὲ λέξις ἔσαι ἀντι-
 κειμένη ἐξ ἀνάγκης, ὅταν τὸ μὲν κωλύον τὸ δὲ μὴ κω-
 λυόν μετατεθῇ. χρηστέον δὲ καὶ τῶν αὐξητικῶν πολλοῖς, 10
 οἷον εἰ μόνος ἢ πρῶτος ἢ μετ' ὀλίγων ἢ καὶ ὁ μάλιστα
 πεποίηκεν· ἅπαντα γὰρ ταῦτα καλὰ. καὶ τὰ ἐκ τῶν
 χρόνων καὶ τῶν καιρῶν· ταῦτα δὲ παρὰ τὸ προσῆκον. καὶ
 εἰ πολλὰς τὸ αὐτὸ κατάρθωκεν· μέγα γάρ, καὶ ἐκ ἀπὸ
 τύχης ἀλλὰ δι' αὐτὸν ἂν δόξειεν. καὶ εἰ τὰ προτρέποντα 15
 καὶ τιμῶντα διὰ τῶτον εὐρηται καὶ κατεσκευασθή. καὶ εἰς
 ὃν πρῶτον ἐγκώμιον ἐποιήθη, οἷον εἰς Ἰσκόλοχον καὶ Ἀρ-
 μίδιον καὶ Ἀριστογέιτον τὸ ἐν ἀγορᾷ σταθῆναι. ὁμοίως δὲ
 καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων. καὶ μὴ καθ' αὐτὸν εὐπορήσας, πρὸς
 ἄλλους ἀντιπαραβάλλειν· ὅπερ Ἰσοκράτης ἐποίει διὰ τὴν 20
 ἀσυνήθειαν τῷ δικολογεῖν. δεῖ δὲ πρὸς ἐνδόξους συγκρίνειν·
 αὐξητικὸν γὰρ καὶ καλόν, εἰ σπουδαίων βελτίων. πίπτει δ'
 εὐλόγως ἢ αὐξήσεις εἰς τὸς ἐπαίνους· ἐν ὑπεροχῇ γάρ ἐστιν,
 ἢ δ' ὑπεροχῇ τῶν καλῶν. διὸ καὶ μὴ πρὸς τὸς ἐνδόξους,
 ἀλλὰ πρὸς τὸς ἄλλους δεῖ παραβάλλειν, ἐπεὶ περ ἡ ὑπεροχῇ 25
 δοκεῖ μὴνυῖν ἀρετὴν. ὅπως δὲ τῶν κοινῶν εἰδῶν ἅπασιν τοῖς
 λόγοις ἢ μὲν αὐξήσεις ἐπιτηδαιοτάτῃ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς· τὰς
 γὰρ πράξεις ὁμολογεμένας λαμβάνουσιν, ὥς τοιούτων μέ-
 γεθος περιθελαι καὶ κάλλος· τὰ δὲ παραδείγματα τοῖς
 συμβουλευτικοῖς· ἐκ γὰρ τῶν προγεγονότων τὰ μέλλοντα 30
 καταμαντευόμενοι κρίνομεν· τὰ δ' ἐνθυμήματα τοῖς δικα-
 νικοῖς· αἰτίαν γὰρ καὶ ἀποδείξιν μάλιστα δέχεται τὸ γε-
 γονός διὰ τὸ ἀσαφές. ἐκ τίνων μὲν οὖν οἱ ἔπαινοι καὶ οἱ
 ψόγοι λέγονται σχεδὸν πάντες, καὶ πρὸς ποῖα δεῖ βλέ-
 ποντας ἐπαινεῖν καὶ ψέγειν, καὶ ἐκ τίνων τὰ ἐγκώμια γί- 35
 γνεται καὶ τὰ ὀνειδή, ταῦτ' ἐστίν· ἐχομένων γὰρ τούτων τὰ
 ἐναντία τούτοις φανερά· ὁ γὰρ ψόγος ἐκ τῶν ἐναντίων ἐστίν.

Περὶ δὲ κατηγορίας καὶ ἀπολογίας, ἐκ τούτων
 ποῶν ποιεῖσθαι δεῖ τὰς συλλογισμούς, ἐχόμενοι ἂν εἴ-
 γιν. δεῖ δὲ λαβεῖν τρία, ἐν μὲν τίνων καὶ πῶν ὁ
 ἀδικοῦσι, δεύτερον δὲ πῶς αὐτοὶ διακείμενοι, τρίτον δὲ
 ποῦς καὶ πῶς ἔχοντας. διορισάμενοι ὅν τὸ ἀδικεῖν ἔ-
 μεν ἐξῆς. ἔσω δὲ τὸ ἀδικεῖν τὸ βλάπτειν ἐκείνους τ
 τὸν νόμον. νόμος δ' ἐστὶν ὁ μὲν ἴδιος ὁ δὲ κοινός. κα
 δὲ ἴδιον μὲν καθ' ὃν γεγραμμένον πολιτεύονται, κατ
 ὅσα ἄγραφα παρὰ πᾶσιν ὁμολογεῖσθαι δοκεῖ. ἐκ τ
 ποῖσιν ὅσα εἰδότες καὶ μὴ ἀναγκαζόμενοι. ὅσα μὲ
 ἐκόντες, ἢ πάντα προαιρέμενοι, ὅσα δὲ προαιρέμενα ἢ
 τες ἅπαντα· οὐδεὶς γὰρ ὁ προαιρεῖται ἀγνοεῖ. ἀπὸ
 προαιρῶνται βλάπτειν καὶ φαῦλα ποιεῖν παρὰ τὸν ἥ
 κακία ἐστὶ καὶ ἀκρασία· ἐὰν γὰρ τινες ἔχῃσι μοχλ
 ἢ μίαν ἢ πλείους, περὶ δὲ τῆς τοῦ μοχλοῦ τυχῆς
 ὄντες, καὶ ἀδικοὶ εἰσιν, οἷον ὁ μὲν ἀνελεύθερος τῆς
 ματα, ὁ δ' ἀκόλαστος περὶ τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς, ἢ
 μαλακὸς περὶ τὰ βράθυμα, ὁ δὲ δειλὸς περὶ τὰς π
 (τὸς γὰρ συγκινδυνεύοντας ἐγκαταλιμπάνουσι διὰ τὸ
 βον), ὁ δὲ φιλότιμος διὰ τιμὴν, ὁ δ' ὀξύθυμος διὰ
 ὁ δὲ φιλόνομος διὰ νίκην, ὁ δὲ πικρὸς διὰ τιμωρίαν, ἢ
 ἀφρων διὰ τὸ ἀκατὰσθαι περὶ τὸ δίκαιον καὶ ἀδικ
 δ' ἀναίσχυτος δι' ὀλιγωρίαν δόξης. ὁμοίως δὲ καὶ
 ἄλλων ἕκαστος περὶ ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων. ἀλλὰ
 μὲν τούτων δῆλον, τὰ μὲν ἐκ τῶν περὶ τὰς ἀρετῶν
 νων, τὰ δ' ἐκ τῶν περὶ τὰ πάθη βηθησομένων· καὶ
 εἰπεῖν τίνος ἕνεκα καὶ πῶς ἔχοντες ἀδικοῦσι, καὶ
 πρῶτον μὲν ὅν διελωμένα τίνων ὀρεγόμενοι καὶ τὰ
 γοντες ἐγχειρῶσιν ἀδικεῖν· δῆλον γὰρ ὡς τῷ μὲν
 ρῶντι πόσα καὶ ποῖα τούτων ὑπάρχει τῷ ἀντιδρῶντι
 ὧν ἐφείμενοι πάντες τὸς πλησίον ἀδικεῖσι, τῷ δ' ἀπ
 μένῳ ποῖα καὶ πόσα τούτων οὐχ ὑπάρχει. τὰ
 πράττεισι πάντα τὰ μὲν ἢ δι' αὐτὸς τὰ δὲ δι' αὐτ
 μὲν ὅν μὴ δι' αὐτὸς τὰ μὲν διὰ τύχην πράττεισι
 35 ἐξ ἀνάγκης, τῶν δ' ἐξ ἀνάγκης τὰ μὲν βίᾳ τὰ
 σει. ὥς πάντα ὅσα μὴ δι' αὐτὸς πράττεισι, τὰ μ
 τύχης τὰ δὲ φύσει τὰ δὲ βίᾳ. ὅσα δὲ δι' αὐτὸς

3. κα] δεῖ καὶ Α'. || 8. ἀντικειμένης Q. || 11. οἷον] hinc altera manus Y¹, folio 15. || καὶ om QY¹Z¹. || 12. π] ἐ
 Α'. || 17. ὁ QY¹Z¹. || 20. ὅπερ ὁ Ἰσοκράτης Α'. || 21. συνήθειαν τῷ δικολογεῖν QY¹Z¹. || 25. ἄλλως] πολλὰς corr F¹. || 32. ὁμοίως
 QY¹Z¹. || 32. γένος Α'. || 33. σαφές Z¹. || 36. ἐχομένων Y¹Z¹Α'.

1. περ] hinc librum secundum incipiunt N^oY¹Z¹ quorum N^o cum Q in margine κατὰ Λατίνους ἔτι καὶ ταῦτα τὰ
 εἰσίν. || δὲ] δὲ τῆς QY¹Z¹. || 2. δεῖ ποιεῖν Z¹. || 9. ἔγραφα Z¹. || 15. δὲ om Q. || οἱ Α'. || 16. χρημάτων Z¹. || 19. μ] μ
 Α'. || 21. φιλόνομος Α'. || 22. ὁ — 23. δόξης om QZ¹ et pr Y¹. || 27. ἔχουσιν Y¹. || 28. ὀρεγόμενα QZ¹. || 29. ἐκείνους
 Z¹. || 32. οὐχ om QY¹Z¹. || δὲ QY¹Z¹. || 34. τὰ δ' ἐξ ἀνάγκης om pr Z¹. || 35. τῶν δ' ἐξ ἀνάγκης om Q. || 37. καὶ om Q

ει, τὰ μὲν δι' ἔθος τὰ δὲ δι' ὄρεξιν, καὶ τὰ μὲν
 γικνῶν ὄρεξιν τὰ δὲ δι' ἀλόγιστον· ἔστι δ' ἡ μὲν
 ἀγαθὸς ὄρεξις (οὐδεὶς γὰρ βύλεται ἀλλ' ἢ ὅταν
 ἀγαθόν), ἀλλογοὶ δ' ὀρέξεις ὀργὴ καὶ ἐπιθυμία,
 ἃ ὅσα πράττουσιν ἀνάγκη πράττειν δι' αἰτίας 5
 τύχην, διὰ φύσιν, διὰ βίαν, δι' ἔθος, διὰ λο-
 γισμὸν, δι' ἐπιθυμίαν. τὸ δὲ προσδιακριθεῖσθαι
 ἡ εἰς ἡ δὲ ἄλλα τὰ πραττόμενα περιε-
 ῖρ συμβέβηκε τοῖς νέοις ὀργίλοις εἶναι ἢ ἐπιθυ-
 οῦ διὰ τὴν νεότητά πραττεῖν τὰ τοιαῦτα ἀλλὰ 10
 αἱ ἐπιθυμίαι. ἔθ' διὰ πλῆτον καὶ πενίαν, ἀλλὰ
 τοῖς μὲν πένησι διὰ τὴν ἐνδεῖαν ἐπιθυμεῖν χρη-
 οῖς δὲ πλουσίοις διὰ τὴν ἐξουσίαν ἐπιθυμεῖν τῶν
 πίων ἡδονῶν. ἀλλὰ πράττουσι καὶ ἔτσι οὐ διὰ
 αἱ πενίαν ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν. ὁμοίως δὲ 15
 αἱ καὶ οἱ ἄδικοι, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ λεγόμενοι
 ἔξεις πράττειν, διὰ ταῦτα πράττουσιν· ἢ γὰρ διὰ
 ἢ διὰ πάθος· ἀλλ' οἱ μὲν δι' ἡθὴ καὶ πάθη
 ἢ δὲ διὰ τάναντία. συμβαίνει μέντοι ταῖς μὲν
 ἔξεσι τὰ τοιαῦτα ἀκολουθεῖν, ταῖς δὲ τοιαῖςδε 20
 εὐθὺς γὰρ ἴσως τῷ μὲν σώφρονι διὰ τὸ σώ-
 μιστοῦ καὶ ἐπιθυμίας χρῆσαι ἐπακολουθεῖν
 ἡδονῶν, τῷ δ' ἀκολαστῶ αἱ ἐναντίαι περὶ τῶν
 ὧν. διὸ τὰς μὲν τοιαύτας διαιρέσεις ἐατέον, σκε-
 τοῖς ποίοις αἰσθῆναι· εἰ μὲν γὰρ λευκὸς 25
 ἢ μέγας ἢ μικρός, ἔθ' τέτακται τῶν τοιούτων
 εἰ δὲ νέος ἢ πρεσβύτερος ἢ δίκαιος ἢ ἄδικος, ἡθὴ
 καὶ ὅλως ὅσα τῶν συμβαινόντων ποιεῖ διαφέρειν
 ἢ ἀνθρώπων, οἷον πλουτεῖν δοκῶν ἑαυτῷ ἢ πένε-
 εἰ τι, καὶ εὐτυχεῖν ἢ ἀτυχεῖν. ταῦτα μὲν ἔν 30
 ὅμιν, νῦν δὲ περὶ τῶν λοιπῶν εἰπωμεν πρῶτον.
 ἢ τύχης μὲν τὰ τοιαῦτα γιγνόμενα, ὅσων ἢ τε
 στος καὶ μὴ ἐνεκά του γίγνεται καὶ μήτε αἰεὶ
 ἢ τὸ πολὺ μήτε τεταγμένως· δῆλον δ' ἐκ τοῦ
 ἢ τύχης περὶ τέτων. φύσει δέ, ὅσων ἢ τ' αἰτία 35

ἐν αὐτοῖς καὶ τεταγμένη· ἢ γὰρ αἰεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 ὡσαύτως ἀποβαίνει. τὰ γὰρ παρὰ φύσιν ἔθ' ἀκρι-
 βολογεῖσθαι, πότῃ κατὰ φύσιν τινὰ ἢ ἄλλην αἰτίαν
 γίγνεται· δοξεῖ δ' αὖ καὶ ἡ τύχη αἰτία εἶναι τῶν τοιού-
 των. βία δέ, ὅσα παρ' ἐπιθυμίαν ἢ τὸς λογισμὸς γίγνε-
 ται δι' αὐτῶν τῶν πραττόντων. ἔθ' δέ, ὅσα διὰ τὸ πολ-
 λάκις πεποιηκέναι ποιῶσιν. διὰ λογισμὸν δὲ τὰ δοκῶντα
 συμφέρειν ἐκ τῶν εἰρημένων ἀγαθῶν ἢ ὡς τέλος ἢ ὡς
 πρὸς τὸ τέλος, ὅταν διὰ τὸ συμφέρειν πράττηται· εἶνα
 γὰρ καὶ οἱ ἀκόλαστοι συμφέροντα πράττουσιν, ἀλλ' ἔθ' διὰ
 τὸ συμφέρειν ἀλλὰ δι' ἡδονήν. διὰ θυμὸν δὲ καὶ ὀργήν
 τὰ τιμωρητικά. διαφέρει δὲ τιμωρία καὶ κόλασις· ἢ μὲν
 γὰρ κόλασις τῷ πάσχοντι ἐνεκά ἐστίν, ἢ δὲ τιμωρία τῷ
 ποιῶντι, ἵνα ἀποκληρωθῇ. τί μὲν ἔν ἐστίν ἢ ὀργή, δῆλον
 ἔστι ἐν τοῖς περὶ παθῶν, δι' ἐπιθυμίαν δὲ πράττεται ὅσα
 φαίνεται ἡδῆα. ἔστι δὲ καὶ τὸ σύνθετον καὶ τὸ ἐθιστὸν ἐν
 τοῖς ἡδέσι· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν φύσει μὴ ἡδῶν, ὅταν
 ἐθισθῶσιν, ἡδέως ποιῶσιν. ὥς τε συλλαβόντι εἰπεῖν, ὅσα δι'
 αὐτοὺς πράττουσιν· ἅπαντ' ἐστίν ἢ ἀγαθὰ ἢ φαινόμενα
 ἀγαθὰ ἢ ἡδέα ἢ φαινόμενα ἡδέα. ἐπεὶ δ' ὅσα δι' αὐτῶν,
 ἐκόντες πράττουσιν, ἔχ' ἐκόντες δὲ ὅσα μὴ δι' αὐτῶν, πάντ'
 ἂν εἴη, ὅσα ἐκόντες πράττουσιν, ἢ ἀγαθὰ ἢ φαινόμενα
 ἀγαθὰ ἢ ἡδέα ἢ φαινόμενα ἡδέα· τίμημι γὰρ καὶ τὴν
 τῶν κακῶν ἢ φαινομένων κακῶν ἢ ἀπαλλαγὴν ἢ ἀντὶ
 μείζονος ἐλάττονος μετάληψιν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς (αἰρετὰ
 γὰρ πως), καὶ τὴν τῶν λυπηρῶν ἢ φαινομένων ἢ ἀπαλ-
 λαγὴν ἢ μετάληψιν ἀντὶ μείζονος ἐλαττόνων ἐν τοῖς ἡδέ-
 σιν ὡσαύτως. ληπτέον ἄρα τὰ συμφέροντα καὶ τὰ ἡδέα,
 πόσα καὶ ποῖα. περὶ μὲν ἔν τῷ συμφέροντι ἐν τοῖς συμ-
 βουλευτικοῖς εἴρηται πρότερον, περὶ δὲ τοῦ ἡδέος εἰπωμεν
 νῦν. δεῖ δὲ νομίζειν ἱκανὸς εἶναι τοὺς ὅρους, εἰ ὥς περὶ
 ἐκάστου μήτε ἀσαφεῖς μήτε ἀκριβεῖς.
 Ἐποκείσθω δ' ἡμῖν εἶναι τὴν ἡδονὴν κίνησιν τινὰ τῆς 11
 ψυχῆς καὶ καταστάσιν ἀθρόαν καὶ αἰσθητὴν εἰς τὴν ὑπάρ-
 χουσαν φύσιν, λύπην δὲ τούναντίον. εἰ δ' ἐστὶν ἡδονὴ τὸ

om A'. || 2. [εἰ]: ὅρος βυλῆσεως: εἰ A'. || ἢ βύλησις μετὰ λόγῳ ὄρεξις ἀγαθὸς QY²Z². || 4. οἰθηθή QY²Z². || 5. ἀνάγκη QY²Z², omisso πράττειν. || 6. διὰ βίαν διὰ φύσιν QY²Z². || 8. ἡλικίαν A'. || 11. ἔθ' [ἔθ' οἱ πλούσιοι καὶ πένητες Q. || 12. ἡλικίαν A'. || 17. ὀρέξεις Q. || ταῦτα] ταῦτα πάντα QY²Z². || 19. χρηστά] καὶ χρηστά QY²Z². || 20. τοιαύταις] τοιαυτῶν QY²Z². || 21. τοιαῦτ' ἔθ' Q. || σώφρονα εἶναι] σώφρον A'. || 23. ἡδονῶν QY²Z². || 27. ἀκόλαστοι QZ² et pr Y². || ἢ ἢ Q, δουεῖται ἢ Y²Z². || 30. δι' οἰήσε pr Y². || ἀτυχεῖν ἢ εὐτυχεῖν QY²Z². || 33. τύτου Q. nte γὰρ om pr A'. || 3. πότῃ QY²Z². || 5. περὶ Y². || 6. πραγμάτων Q. || 9. τὸ ante τέλος om QY²Z². || 9 et 11. Y²Z². || 14. ἀποκληρωθῇ A', πληρωθῇ QY²Z². || τί μὲν ἔν] περὶ μὲν ἔν τινὰ QY²Z². || 18. συνεθίσωσιν A'. || 21. ἐκ ἔχοντες ἢ ante ἀγαθὰ om QY²Z². || 24. ἔ] ἢ καὶ Z². || ἢ ἢ om QY²Z². || ἢ ἀντὶ — 26. ἀπαλλαγὴν ante 28. ληπτέον Z². || ὡς ἐστὶ QY²Z². || ἢ alterum om QY²Z². || 27. ὡσαύτως ἐν τοῖς ἡδέσι QY²Z². || 28. τὰ post καὶ om A'. || 30. εἰπωμεν τῆς om QY²Z². || 35. δὴ ἐστὶν ἢ ἡδονὴ QY²Z².

τοῦτον, ὅτι καὶ ἡδὺ ἐστὶ τὸ ποιητικὸν τῆς εἰρημένης διαθέσεως, τὸ δὲ φθαρτικὸν ἢ τῆς ἐναντίας καταστάσεως ποιητικὸν λυπηρόν. ἀνάγκη ὅν ἡδὺ εἶναι τό τε εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἵεναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ μάλιστα ὅταν ἀπειλη- φέτα ἢ τὴν ἑαυτῶν φύσιν τὰ κατ' αὐτὴν γιγνόμενα, καὶ τὰ ἔθῃ· καὶ γὰρ τὸ εἰδισμένον ὥσπερ πεφυκὸς ἦδη γίνε- ται· ὅμοιον γάρ τι τὸ ἔθος τῇ φύσει· ἐγγὺς γὰρ καὶ τὸ πολλάκις τῷ αἰεὶ ἔστι δ' ἢ μὲν φύσις τῷ αἰεὶ τὸ δὲ ἔθος τῷ πολλάκις. καὶ τὸ μὴ βίαιον· παρὰ φύσιν γὰρ ἡ βία. διὸ τὸ ἀναγκαῖον λυπηρόν, καὶ ὀρθῶς εἴρηται "πάν γὰρ ἀναγκαῖον πρῶτον ἀνιάρων ἔφυ." τὰς δ' ἐπιμελείας καὶ τὰς σπουδὰς καὶ τὰς συντονίας λυπηράς· ἀναγκαῖα γὰρ καὶ βίαια ταῦτα, εἰ μὴ ἐθισθῶσιν· ὥτω δὲ τὸ ἔθος ποιεῖ ἡδύ. τὰ δ' ἐναντία ἡδέα· διὸ αἱ ῥαθυμῖαι καὶ αἱ ἀπόνειαι καὶ αἱ ἀμέλειαι καὶ αἱ παιδιαι καὶ αἱ ἀναπαύσεις καὶ ὁ ὕπνος τῶν ἡδίων· ἔδν γὰρ πρὸς ἀνάγκην τέτων. καὶ ὅ ἂν ἢ ἐπιθυμία ἐνῇ, ἅπαν ἡδύ· ἢ γὰρ ἐπιθυμία τῷ ἡδέος ἐστὶν ὀρεξις. τῶν δὲ ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν ἄλογοί εἰσιν αἱ δὲ μετὰ λόγον. λέγω δὲ ἀλόγους μὲν, ὅσας μὴ ἐκ τῆ ὑπο- λαμβάνειν τι ἐπιθυμοῦσιν· εἰσὶ δὲ τοιαῦται ὅσαι εἶναι λέ- γονται φύσει, ὥσπερ αἱ διὰ τῷ σώματος ὑπάρχουσαι, οἷον ἡ τροφῆς, δίψα καὶ πείνα καὶ καθ' ἕκαστον τροφῆς εἶδος ἐπιθυμία, καὶ αἱ περὶ τὰ γευστὰ καὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια καὶ ὅλως τὰ ἀπτά, καὶ περὶ ὁσμὴν εὐωδίας καὶ ἀκοὴν καὶ ὄψιν. μετὰ λόγον δὲ ὅσα ἐκ τῆ πεισθῆναι ἐπιθυμοῦσιν· πολλὰ γὰρ καὶ θεάσασθαι καὶ κτήσασθαι ἐπιθυμοῦσιν ἀκούσαντες καὶ πεισθέντες. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ ἡδεσθαι ἐν τῷ αἰσθάνεσθαι τινος πάθους, ἢ δὲ φαντασία ἐστὶν αἰσθησίς τις ἀσθενής, καὶ τῷ μεμνημένῳ καὶ τῷ ἐλπίζοντι ἀκολουθοῦ ἂν φαντασία τις ὅ μεμνηται ἢ ἐλπίζει. εἰ δὲ τῆτο, ὅτι καὶ ἡδοναὶ ἅμα μεμνημένοις καὶ ἐλπίζουσιν, ἐκείπερ καὶ αἰσθησις. ὥς ἀνάγκη πάντα τὰ ἡδέα ἢ ἐν τῷ αἰσθά- νεσθαι εἶναι παρόντα ἢ ἐν τῷ μεμνησθαι γεγενημένα ἢ ἐν τῷ ἐλπίζειν μέλλοντα· αἰσθάνονται μὲν γὰρ τὰ παρόντα, μεμνηνται δὲ τὰ γεγενημένα, ἐλπίζουσι δὲ τὰ μέλλοντα.

τὰ μὲν ὅν μεμνημεντα ἡδέα ἐστὶν, ὃ μόνον ὅσα ἐν τῷ ῥόντι, ὅτε παρῇν, ἡδέα ἦν, ἀλλ' ἔνια καὶ ἔχ ἡδέα, ὕστερον καλὸν καὶ ἀγαθὸν τὸ μετὰ τῆτο· ὅθεν καὶ εἴρηται, "ἀλλ' ἡδὺ τοι σωθέντα μεμνησθαι πόνου." μετὰ γὰρ τε καὶ ἄλγεσι τέρεται ἀνὴρ μεμνησθαι, πολλὰ πάθη καὶ πολλὰ ἔοργη." τῆτου δ' αἴτιον ἐστὶ καὶ τὸ μὴ ἔχειν κακόν. τὰ δ' ἐν ἐλπίδι, ὅσα παρὰ εὐφραίνουσιν ἢ ὠφελεῖν φαίνεται μεγάλη, καὶ ἀπὸ λ' ὠφελεῖν. ὅλως δ' ὅσα παρόντα εὐφραίνει, καὶ ἐλπίδι καὶ μεμνημένους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. διὸ καὶ τὸ ἐγγὺς ἡδύ, ὥσπερ καὶ Ὀμηρος ἐποίησε περὶ τῷ θυμῷ "ἐστὶ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο." οὐδὲ γὰρ ἄρτι τῷ ἀδυνάτῳ φαινομένῳ τιμωρίας τυχεῖν, οὐδὲ πῶς ὑπὲρ αὐτὸς τῇ δυνάμει· ἢ ἐκ ὀργίζονται ἢ ἤττω. καὶ ταῖς πλείσταις ἐπιθυμίαις ἀκολουθεῖ τις ἡδονή· ἢ γὰρ μεμνημένοι ὡς ἔτυχον ἢ ἐλπίζοντες ὡς τυγχάνουσι τινὰ ἡδονήν, οἷον οἱ τ' ἐν τοῖς πυρετοῖς ἐχόμενοι ταῖς ψαῖς καὶ μεμνημένοι ὡς ἔπαιον καὶ ἐλπίζοντες τὰ χαίρουσιν, καὶ οἱ ἐρωῶντες καὶ διαλεγόμενοι καὶ γράφοντες καὶ ποιῶντες τι αἰεὶ περὶ τοῦ ἐρωμένου χαίρουσιν· ὅ ἐστι γὰρ τοῖς τοῖσιν μεμνημένοι οἷον αἰσθάνεσθαι ἑαυτοὺς ἐρωμένου. καὶ ἀρχὴ δὲ τοῦ ἐρωτος αὕτη γίγνεται· ὅταν μὴ μόνον παρόντος χαίρωσιν ἀλλὰ καὶ ἀπόντος μεμνημένοι ἐρωῶσιν. διὸ καὶ ὅταν λυπηρὸς γένηται ἢ παρῇν, καὶ ἐν τοῖς πένθεσι καὶ θρήνοις ἐγγὺς ἡδονή· ἢ μὲν γὰρ λύπη ἐπὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν, ἢ τῷ μεμνησθαι καὶ ὁρᾶν πως ἐκεῖνον, καὶ ἢ ἔπειτα οἷος ἦν. διὸ καὶ τῆτο εἰκότως εἴρηται, "ὡς φάτι, πᾶσι πᾶσιν ὑφ' ἡμερον ὥρσε γόοιο." καὶ τὸ τιμωρεῖσθαι ἢ γὰρ τὸ μὴ τυγχάνειν λυπηρόν, τὸ τυγχάνειν ἢ δ' ὀργίζόμενοι λυποῦνται ἀνυπερβλήτως μὴ τιμωρεῖσθαι ἐλπίζοντες δὲ χαίρουσιν. καὶ τὸ νικᾶν ἡδύ, οὐ μὲν φιλονίκους ἀλλὰ πᾶσιν· φαντασία γὰρ ὑπερῆκεται, ὃ πάντες ἔχουσιν ἐπιθυμίαν ἢ ἡρέμα ἢ μάλα.

7. τι om QY²Z². || καὶ om QY², γὰρ καὶ om Z². || 8. τῷ αἰεὶ ἐστὶν. ἐστὶ et 9. βίαιον δέ· παρὰ et 10. αἱ ἀπόνειαι QY². || 14. ἀπόνειαι Y². || 15. αἱ primum om A². || παιδεῖαι Y²A². || ἀναπαύσεις Q. || 16. ὁ om QY²Z². || 19. ἀλόγους] ἀλογα Q². || om A². || λαμβάνειν ἐπιθυμοῦσιν A². || 20. λέγονται εἶναι et 22. εἶδος τροφῆς QY²Z². || 23. ἐπιθυμίας A². || περὶ τὰ post καὶ om A². || 29. καὶ] αἰεὶ ἐν A². || ἀκολουθοῦν φαντασία QY²Z². || 30. δὴ Q. || 31. ἅμα] μάλα QY²Z². || 33. μεμνησθαι καὶ γεγενημένα Y². || 35. γεγόμενα A².

4. τι QY²Z². || 5. μεμνημένος ὅτε A². || 6. πάθος Q. || ἔοργε Y², ἔοργε QZ². || 7. κακόν] τὸ κακόν QY²Z². || 8. καὶ] ἢ Z². || 10. ὡς om Q. || 11. καὶ om QY²Z². || ὥς Y². || 19. χαίρουσι γὰρ καὶ ἐρωῶντες A². || 20. αἰεὶ τι QY²Z². || 22. πᾶσι ἐρωτος γίνεται αὕτη QY²Z². || 23. μὴ — 24. ὅταν om Q. || 24. διὸ et ὅταν καὶ corr A². || λύπη προσγένηται A². || 25. τῷ om A². || ἐγγίγεται] ὡσαύτως ἐπιγίγνεται A². || 26. τὸ Z². || 27. τῷ μὴ μεμνησθαι Q. || 28. εἰκότως om QY²Z². || 29. ἐφ' QZ². || 30. ῥόν ἐστὶ τὸ Z². || 33. ἀλλὰ καὶ πᾶσι QY²Z².

χητικὰς καὶ τὰς ἐριστικὰς (πολλάκις γὰρ ἐν ταύ-
 γνεται τὸ νικᾶν) καὶ ἀσφαγάλσεις καὶ σφαιρίσεις
 ζείας καὶ πεττίας. καὶ περὶ τὰς ἐσπυδασμένας δὲ
 ὁμοίως· αἱ μὲν γὰρ ἡδεῖαι γίνονται, ἂν τις ἦ
 , αἱ δ' εὐθὺς ἡδεῖαι, οἷον κυνηγία καὶ πᾶσα θη- 5
 · ὅπου γὰρ ἄμιλλα, ἐνταῦθα καὶ νίκη ἐστίν. διὸ
 δικανικὴ καὶ ἡ ἐριστικὴ ἡδεῖα τοῖς εἰθισμένοις καὶ
 οἷς. καὶ τιμὴ καὶ εὐδοξία τῶν ἡδίστων διὰ τὸ γί-
 φαντασίαν ἐκάζω ὅτι τοιοῦτος οἷος ὁ σκυδαῖος,
 λλον ὅταν φῶσιν οὗς οἶεται ἀληθεύειν. τοῦτο δ' 10
 ὁ μᾶλλον τῶν πόρρω, καὶ οἱ συνήθεις καὶ οἱ πολλοί
 ἄκωθεν, καὶ οἱ ὄντες τῶν μελλόντων, καὶ οἱ φρό-
 φρόνων, καὶ πολλοὶ ὀλίγων· μᾶλλον γὰρ εὖκός
 ἢν τὴν εἰρημένους τῶν ἐναντίων· ἐπεὶ ὧν τις πολὺ
 ονεῖ, ὥσπερ παιδίων ἢ θηρίων, ὑδὲν μέλει τῆς τύ- 15
 ῆς ἢ τῆς δοῆς αὐτῆς γε· τῆς δοῆς χάριν, ἀλλ'
 δι' ἄλλο τι. καὶ ὁ φίλος τῶν ἡδέων· τό τε γὰρ
 ἡδὺ (ὑδεῖς γὰρ φίλινος μὴ χαίρων οἶνω) καὶ τὸ
 αἰ ἡδὺ· φαντασία γὰρ καὶ ἐνταῦθα τῷ ὑπάρχειν
 γαθὸν εἶναι, ἢ πάντες ἐπιθυμῶσιν οἱ αἰσθανόμενοι· 20
 ριλεῖσθαι ἀγαπᾶσθαι ἐστὶν αὐτὸν δι' αὐτόν. καὶ τὸ
 εἶσθαι ἡδὺ δι' αὐτὸ τὸ τιμᾶσθαι. καὶ τὸ κολακεύ-
 εἰ ὁ κλάζῃ ἡδὺ· φαινόμενος γὰρ θαυμασῆς καὶ
 νος φίλος ὁ κλάζῃ ἐστίν. καὶ τὸ ταῦτά πράττειν
 αἰς ἡδὺ· τὸ γὰρ σύνθετος ἡδὺ ἦν. καὶ τὸ μεταβάλλ- 25
 ὦ· εἰς φύσιν γὰρ γίγνεται μεταβάλλειν· τὸ γὰρ
 εἰ ὑπερβολὴν ποιεῖ τῆς καθεσώσης ἔξω· ὅθεν εἰρη-
 σταβολὴ πάντων γλυκύ." διὰ τοῦτο καὶ τὰ διὰ
 ἰδέα ἐσί, καὶ ἄνθρωποι καὶ πράγματα· μεταβολὴ
 τοῦ παρόντος ἐστίν, ἅμα δὲ καὶ σπάνιον τὸ δια- 30
 καὶ τὸ μανθάνειν καὶ τὸ θαυμάζειν ἡδὺ ὡς ἐπὶ
 ἰ· ἐν μὲν γὰρ τῷ θαυμάζειν τὸ ἐπιθυμεῖν μαθεῖν
 στε τὸ θαυμαστὸν ἐπιθυμητόν, ἐν δὲ τῷ μανθάνειν
 αὐτὰ φύσιν καθίστασθαι. καὶ τὸ εὖ ποιεῖν καὶ τὸ
 χεῖν τῶν ἡδέων· φε μὲν γὰρ εὖ πάσχειν τυγχά- 35

νεῖν ἐστὶν ὧν ἐπιθυμῶσι, τὸ δὲ εὖ ποιεῖν ἔχειν καὶ ὑπερέ-
 χεῖν, ὧν ἀμφοτέρων ἐφίενται. διὰ δὲ τὸ ἡδὺ εἶναι τὸ
 εὖποιητικόν, καὶ τὸ ἐπανορθῶν ἡδὺ τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶ τὴν
 πλησίον, καὶ τὸ τὰ ἐλλιπῆ ἐπιτελεῖν. ἐπεὶ δὲ τὸ μανθά-
 νειν τε ἡδὺ καὶ τὸ θαυμάζειν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνάγκη
 ἡδέα εἶναι οἷον τό τε μεμιμημένον, ὥσπερ γραφικὴ καὶ
 ἀνδριαντοποιία καὶ ποιητικὴ, καὶ πᾶν ὃ ἂν εὖ μεμιμημέ-
 νον ἦ, καὶ ἢ μὴ ἡδὺ αὐτὸ τὸ μεμιμημένον· ἢ γὰρ ἐπὶ
 τῷ χαίρει, ἀλλὰ συλλογισμὸς ἐστὶν ὅτι τὸτο ἐκεῖνο, ὥς 5
 μανθάνειν τι συμβαίνει. καὶ αἱ περιπέτειαί καὶ τὸ παρὰ
 μικρὸν σωζέσθαι ἐκ τῶν κινδύνων· πάντα γὰρ θαυμαστὰ
 ταῦτα. καὶ ἐπεὶ τὸ κατὰ φύσιν ἡδὺ, τὰ συγγενῆ δὲ κατὰ
 φύσιν ἀλλήλοις ἐστίν, πάντα τὰ συγγενῆ καὶ ὅμοια ἡδέα
 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οἷον ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ καὶ ἵππος ἵππῳ
 καὶ νέος νέῳ. ὅθεν καὶ αἱ παροιμίαι εἰρηνται, ὡς ἤλιξ 10
 ἤλικα τέρπει, καὶ ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον, καὶ ἔγνω δὲ θῆρ θῆρα,
 καὶ αἰεὶ κολοῖος παρὰ κολοῖον, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα.
 ἐπεὶ δὲ τὸ ὅμοιον καὶ τὸ συγγενὲς ἡδὺ ἐαυτῷ ἄπαν, μά-
 λιστα δ' αὐτὸς πρὸς ἐαυτὸν ἕκαστος τὸτο πέπονθεν, ἀνάγκη
 πάντας φιλαύτους εἶναι ἢ μᾶλλον ἢ ἥττον· πάντα γὰρ
 τὰ τοιαῦτα ὑπάρχει πρὸς αὐτὸν μάλιστα. ἐπεὶ δὲ φίλου- 15
 τοι πάντες, καὶ τὰ αὐτῶν ἀνάγκη ἡδέα εἶναι πᾶσιν, οἷον
 ἔργα καὶ λόγους. διὸ καὶ φιλοκόλακες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 καὶ φιλερασαὶ καὶ φιλότιμοι καὶ φιλότεκνοι· αὐτῶν γὰρ
 ἔργα τὰ τέκνα. καὶ τὰ ἐλλιπῆ ἐπιτελεῖν ἡδὺ· αὐτῶν γὰρ
 ἔργον ἥδη γίγνεται. καὶ ἐπεὶ τὸ ἄρχειν ἡδιστόν, καὶ τὸ
 σοφὸν δοκεῖν εἶναι ἡδὺ· ἀρχικὸν γὰρ τὸ φρονεῖν, ἔστι δ' 20
 ἢ σοφία πολλῶν καὶ θαυμαστῶν ἐπιστήμη. ἔτι ἐπεὶ φιλό-
 τιμοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀνάγκη καὶ τὸ ἐπιτιμᾶν τοῖς πέ-
 λας ἡδὺ εἶναι. καὶ τὸ ἐν ᾧ βέλτιστος δοκεῖ εἶναι αὐτὸς
 αὐτῷ, ἐνταῦθα διατρέβειν, ὥσπερ καὶ Εὐριπίδης φησὶ "καπὶ
 τοῦτ' ἐπείγεται, νέμων ἐκείνης ἡμέρας πλείζον μέρος, ἵν'
 αὐτὸς αὐτῷ τυγχάνει βέλτιστος ὢν." ὁμοίως δὲ καὶ ἐπεὶ
 ἢ παιδιὰ τῶν ἡδέων καὶ πᾶσα ἀνεσις, καὶ ὁ γέλως τῶν
 ἡδέων, ἀνάγκη καὶ τὰ γελοῖα ἡδέα εἶναι, καὶ ἀνθρώπους

ἐριστικὰς] αὐλητικὰς καὶ ἐριστικὰς QY²Z¹. || αὐταῖς QY²Z¹. || 7. ἢ alterum om A^c. || 9. οἷος εἰ] καὶ QY²Z¹. || 11. συνήθεις
 ὁμοῖοι καὶ QY²Z¹. || 12. ἄκωθεν QY²Z¹. || 16. ἢ] καὶ A^c. || 18. μὴ] ὁ μὴ QY²Z¹. || 20. αὐτὸ Q, αὐτῷ τὸ F²Z¹. || 22.
 αὐτὸ τῷ A^c. || 23. ἡδύς A^c. || θαυμαστὸς Y². || 28. καὶ] γὰρ καὶ QY². || 30. διὰ τοῦ χρόνου QY²Z¹. || 35. τῶν — b 1.
 1 Q.

ἐστὶν om A^c. || 2. ἀμφοτέροι Q, ἀμφοτέρα F². || δὲ om Q. || 3. καὶ om QY²Z¹. || 5. τοιαῦτα QY²Z¹. || 6. οἷον om QY²
 περ — 7. μεμιμημένον om Z¹. || 7. δ — ἢ] ἂν ἢ μεμιμημένον QY². || 8. καὶ ἐκ μὴ ἢ ἡδὺ ἢ τὸ μέμημα QY²Z¹. || 13. ἄπαντα
 || 14. καὶ om A^c. || 16. τὸν] τὸ F²Z¹, τῷ ὁμοίῳ φίλον τὸ Q. || ἐγνώκει QY²Z¹. || 17. αἰε] γὰρ A^c. || 18. τὸ post καὶ om
 || 19. τῶν Y²Z¹. || 23. καὶ utrumque om QY²Z¹. || 24. καὶ φιλερασαὶ om A^c. || 25. ἔργων pr A^c, ἔργων corr. || 27. δοκεῖ
 π pr A^c. || 30. εἶναι] εἶναι καὶ τὸ ἄρχειν A^c. || τὸ om QY²Z¹. || δοκεῖ βέλτιστος αὐτὸς αὐτῷ εἶναι A^c. || 31. καὶ om QY²
 ἑυριπίδης] ὁ ποιητὴς A^c. || 33. τυγχάνει QY²Z¹. || 34. παιδιὰ τῶν] παιδιὰ διὰ τῶν A^c. || 35. καὶ τὰ] δὲ καὶ τὰ QY²Z¹.

καὶ λόγος καὶ ἔργα· διώριζαι δὲ περὶ γελοίων χωρὶς ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς. περὶ μὲν ἔν ἡδὼν εἰρήσθω ταῦτα, τὰ δὲ λυπηρὰ ἐκ τῶν ἐναντιῶν τέτοις φανερά.

- 12 Ὡν μὲν ἔν ἐνεκα ἀδικῶσι, ταῦτ' ἐστίν· πῶς δ' ἔχον-
τες καὶ τίνας, λέγωμεν νῦν. αὐτοὶ μὲν οὖν ὅταν οἴωνται
δυνατὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα πραχθῆναι καὶ ἑαυτοῖς δυνατὸν,
εἴτε ἂν λαθεῖν πράξαντες, ἢ μὴ λαθόντες μὴ δοῦναι δίκην,
ἢ δοῦναι μὲν ἀλλ' ἐλάττω τὴν ζημίαν εἶναι τοῦ κέρδους
ἑαυτοῖς ἢ ὧν κήθονται. ποῖα μὲν οὖν δυνατὰ φαίνεται καὶ
ποῖα ἀδύνατα, ἐν τοῖς ὕστερον ῥηθήσεται (κοινὰ γὰρ ταῦτα
πάντων τῶν λόγων), αὐτοὶ δ' οἴονται δυνατοὶ εἶναι μάλιστα
ἀχήμενοι ἀδικεῖν οἱ εἰπεῖν δυνάμενοι καὶ οἱ πρακτικοὶ καὶ
οἱ ἔμπειροι πολλῶν ἀγώνων, καὶ πολύφιλοι ὥσιν, καὶ
πλῆστοι καὶ μάλιστα μὲν, ἂν αὐτοὶ ὥσιν ἐν τοῖς εἰρημένοις,
οἴονται δύνασθαι, εἰ δὲ μή, καὶ ὑπάρχουσιν αὐτοῖς τοῖς τοῖς
φίλοι ἢ ὑπηρεταῖς ἢ κοινωνοῖς· διὰ γὰρ ταῦτα δύνανται καὶ
πράττειν καὶ λαμβάνειν καὶ μὴ δοῦναι δίκην. καὶ εἰς φί-
λοι ὥσι τοῖς ἀδικουμένοις ἢ τοῖς κριταῖς· οἱ μὲν γὰρ φίλοι
ἀφύλακτοί τε πρὸς τὸ ἀδικεῖσθαι καὶ προσκαταλλάττονται
πρὶν ἐπεξελεθεῖν, οἱ δὲ κριταὶ χαρίζονται οἷς ἂν φίλοι ὥσι,
καὶ ἢ ὅλως ἀφιστῶσιν ἢ μικροῖς ζημιῶσιν. λαθητικοὶ δ' εἰσὶν
οἱ τ' ἐναντίοι τοῖς ἐγκλήμασιν, οἷον ἀσθενὴς περὶ αἰκίας καὶ
ὁ πένης καὶ ὁ αἰσχροὺς περὶ μοιχείας. καὶ τὰ λίαν ἐν φα-
νερώ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς· ἀφύλακτα γὰρ διὰ τὸ μηδὲν ἂν
οἰσθαι. καὶ τὰ τηλικαῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα οἷα μὴδ' ἂν
εἰς· ἀφύλακτα γὰρ καὶ ταῦτα· πάντες γὰρ τὰ εἰωθότα
ὥσπερ ἀρρωστημάτων φυλάττονται καὶ ταδικήματα, ὃ δὲ
μηδεὶς πω ἠρώσῃ, οὐδεὶς εὐλαβεῖται. καὶ οἷς μηδεὶς
ἐχθρὸς ἢ πολλοί· οἱ μὲν γὰρ οἴονται λήσειν διὰ τὸ μὴ φυ-
λάττεσθαι, οἱ δὲ λαμβάνουσι διὰ τὸ μὴ δοκεῖν ἂν ἐπιχειρή-
σαι φυλαττομένοις, καὶ διὰ τὸ ἀπολογίαν ἔχειν ὅτι ἐκ ἂν
ἐνεχείρησαν. καὶ οἷς ὑπάρχει κρύψις ἢ τρόπος ἢ τόπος ἢ
διάθεσις εὐπορος. καὶ ὅσοις μὴ λαθῶσιν ἐς δίκην δίκης ἢ
ἀναβολὴ χρόνος ἢ διαφθορὰ κριτῶν. καὶ οἷς, εἰς γένηται
ζημία, ἐς δίκην τῆς ἐκτίσεως ἢ ἀναβολὴ χρόνιος, ἢ δι'
ἀπορίαν μὴδὲν ἔξει ὃ τι ἀπολέσῃ. καὶ οἷς τὰ μὲν κέρδη
φανερά ἢ μεγάλα ἢ ἐγγύς, αἱ δὲ ζημίαι μικραὶ ἢ ἀφα-

νεῖς ἢ πόρρω. καὶ ἂν μὴ εἰς τιμωρίαν ἴσῃ τῇ ὀφειλῇ,
δοκεῖ ἢ τυραννίς. καὶ ὅσοις τὰ μὲν ἀδικήματα λίγα
αἱ δὲ ζημίαι ἐνείδη μόνον. καὶ οἷς τὸν ἀντίον τὰ μὲν ἀ-
δικήματα εἰς ἑταῖον τινα, οἷον εἰ συνέβη ἅμα τιμωρῆται
ὑπὲρ πατρὸς ἢ μητρός, ὥσπερ Ζήνωνι, αἱ δὲ ζη-
μιήματα ἢ φυγὴν ἢ τοιοῦτ' ἐν τῇ· δι' ἀμφοτέρω γὰρ
κῶσι καὶ ἀμφοτέρως ἔχοντες, πλὴν οὐχ οἱ αὐτοὶ ἀ-
νάντιοι τοῖς ἡθεσιν. καὶ οἱ πολλαῖς ἢ λεληθότως ἢ μὴ
μυωμένοι. καὶ οἱ πολλαῖς ἀποσταχυηκότες· ἐπὶ γὰρ
καὶ ἐν τοῖς τοιοῖς, ὥσπερ ἐν τοῖς πολεμικοῖς, αἱ ἀμ-
χεσθαι. καὶ οἷς ἂν παραχρήμα ἢ τὸ ἡδύ, τὸ δὲ λυπη-
ρὸν, ἢ τὸ κέρδος, ἢ δὲ ζημία ὕστερον· οἱ γὰρ ἀμ-
φοτέρω τοῖς τοιοῖς, ἐς δ' ἀκρασίᾳ περὶ πάντα ὅσων ὀρέγονται καὶ
ἂν τὸν ἀντίον τὸ μὲν λυπηρὸν ἡδὴ ἢ ἢ τὴν ζημίαν, τὸ δὲ
καὶ ὀφέλιμον ὕστερα καὶ χρονιώτεραι· οἱ γὰρ ἐγκρατεῖς
φρονιμώτεροι τὰ τοιαῦτα διώκουσιν. καὶ οἷς ἂν ἐπὶ
διὰ τύχην δοῖται πράξαι ἢ δι' ἀνάγκην ἢ διὰ φύσιν
ἔθος, καὶ ὅλως ἀμαρτεῖν ἀλλὰ μὴ ἀδικεῖν. καὶ οἷς
τῷ ἐπιεικῶς τυχεῖν. καὶ ὅσοι ἂν ἐνδεεῖς ὥσιν. διχῶς
ἐνδεεῖς· ἢ γὰρ ὡς ἀναγκαῖον, ὥσπερ οἱ πένητες, ἢ ὡς
βολῆς, ὥσπερ οἱ πλῆστοι. καὶ οἱ σφόδρα εὐδοκίμοι
οἱ σφόδρα ἀδοξῶντες, οἱ μὲν ὡς ἐδοξύνοντες, οἱ δ' ἐπὶ
μᾶλλον δοξύνοντες. αὐτοὶ μὲν ἔν τῳ ἔχοντες ἐπὶ
ἀδικῶσι δὲ τοὺς τοιοῦτους καὶ τὰ τοιαῦτα τὴν ἐχθρὴν
αὐτοὶ ἐνδεεῖς ἢ εἰς ἀναγκαῖα ἢ εἰς ὑπερβολὴν ἢ ἐπὶ
λαυσιν, καὶ τοὺς πόρρω καὶ τοὺς ἐγγύς· τῶν μὲν πρὶ
λήψεως ταχέως, τῶν δ' ἢ τιμωρία βραδεία, οἷον οἱ πρὶ
τῶν Καρχηδονίων. καὶ τῶν μὴ εὐλαβεῖς μὴδὲ φυλάττειν
ἀλλὰ πισευτικῶς· ῥαδίον γὰρ πάντας λαθεῖν. καὶ πρὶ
θύμους· ἐπιμαλῶς γὰρ τὸ ἐπεξελεθεῖν. καὶ τῶν αἰσχυρῶν
ἢ γὰρ μαχητικοὶ περὶ κέρδους. καὶ τῶν ὑπὸ πολλῶν
θάντας καὶ μὴ ἐπεξελεθόντας ὡς ὄντας κατὰ τὴν τιμω-
ρίαν Μυσῶν λείαν. καὶ ὅς μὴδεπώποτε καὶ ὅς πολλὰ
ἀμφοτέρω γὰρ ἀφύλακτοι, οἱ μὲν ὡς ὑδέκοντες, οἱ δ' ἐπὶ
ἂν ἐπὶ. καὶ τῶν διαβεβλημένων ἢ ἀποδοθέντων· οἱ γὰρ
ἔτε προαιρῶνται, φοβούμενοι τοὺς κριτάς, ἔτε δὲ
θεῖν· ὧν οἱ μισούμενοι καὶ φθονούμενοι εἰσιν. καὶ πρὶ

5. δύνανται pr A°. || 6 et 9. αὐτοῖς A°. || 10. γὰρ τῶν μερῶν τῆς ῥητορικῆς ταῦτα πάντα αὐτοὶ QY²Z². || 13. αἱ om A. I. ||
καὶ ἐν — καὶ ἐν QY²Z². || πολλοὶ φίλοι Y²Z². || 15. τοιοῦτοι αὐτοῖς QY²Z². || 18. ἢ μὴ Y²Z². || 20. ἐξελθὼν QZ. I. ||
prosi καὶ om QZ². || 22. ἀσθενεῖς A°. || 23. μοιχείας Q. || τὸ λίαν φανερώ A°. || 24. αἱ om QY²Z². || 25. αἱ μὴ QY²Z². ||
28. ἠρώσῃ et 30. λαμβάνουσι τε διὰ et 32. ἐπιχειρήσει QY²Z². || 32. τρόποις ἢ τόποις ἢ διαθέσις εὐποροὶ A°. || 33. λυπηρὰ A. ||
34. χρόνιος QY²Z². || 35. κτήσεως Q A°. || 36. ἀπολέσει QY²Z². || 37. μικραὶ] ἢ μικραὶ QY²Z².

1. αἱ QY²Z². || 2. ἢ] ἔχειν ἢ A°. || 5. εἰς] ὡς Y²Z². || 6. δι' ἀμφοτέρω] ἀμφοτέρω QY²Z². || 8. αἱ om A°. || 10. ἢ] αἱ
QY²Z². || οἷον QY²Z² A°. || 12. γὰρ] δὲ QY²Z². || 14. ἢ om QY²Z². || ἢ om A°. || 15. ἀκρατεῖς Q. || 16. τὰ om QY²Z². ||
ἀδοξῶντες A°. || 29. λαβεῖν Q. || βαθυμῶντας QY²Z². || 31. μαχητὰς Q. || 33. ὅς] τῶν A°. || μὴδέποτε Y².

ίφασιν ἢ προγόνων ἢ αὐτῶν ἢ φίλων ἢ ποιησάν-
 ὤς ἢ μελλήσαντων ἢ αὐτὸς ἢ προγόνους ἢ ὧν κή-
 ῖσπερ γὰρ ἡ παροιμία, προφάσεως δεῖται μόνον ἢ
 καὶ τὸς ἐχθροὺς καὶ τὸς φίλους· τὸς μὲν γὰρ ῥά-
 δ' ἢ οὐ· καὶ τὸς ἀφίλους. καὶ τὸς μὴ δεινὸς εἰπεῖν
 ἢ γὰρ ἐκ ἐγχειρῶσιν ἐπεξίεναι, ἢ καταλλάττον-
 ὕδεν περαίνουσιν. καὶ οἷς μὴ λυσιτελεῖ διατρίβειν
 ἢ δίκην ἢ ἐκτισιν, οἷον οἱ ξένοι καὶ αὐτουργαί·
 ὧς τε γὰρ διαλύονται καὶ ῥαδίως καταπαύονται.
 πολλὰ ἡδικηκότας, ἢ τοιαῦτα οἷα ἀδικῶνται· ἐγ-
 τι δοκεῖ τοῦ μὴ ἀδικεῖν εἶναι, ὅταν τι τοιοῦτον
 τις οἷον εἰσθῇ καὶ αὐτὸς ἀδικεῖν· λέγω δ' οἷον εἰ
 ἰωθότα ὑβρίζειν αἰκίσαιτο. καὶ τὸς ἢ πεποιηκότας
 βυληθέντας ἢ βυλομένους ἢ ποιήσαντας· ἔχει γὰρ
 δὴ καὶ τὸ καλόν, καὶ ἐγγὺς τῷ μὴ ἀδικεῖν φαί-
 κλ οἷς χαριούνται ἢ φίλοις ἢ θαυμαζομένοις ἢ
 ἢ κυρίοις ἢ ὅλως πρὸς ὧς ζῶσιν αὐτοί. καὶ πρὸς
 ἐπικεικίας τυχεῖν. καὶ οἷς ἂν ἐγκληκότες ὥσι
 ἰακχωρηκότες, οἷον Κάλλιππος ἐποίησε τὰ περὶ
 καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐγγὺς τῷ μὴ ἀδικεῖν φαί-
 τὸς ὑπ' ἄλλων μέλλοντας, ἂν μὴ αὐτοί, ὡς ἐκέ-
 ρον βυλεύσασθαι, ὥσπερ λέγεται Αἰνεσίδημος Γέ-
 νησιαι κοττάβια ἀνδραποδισαμένῳ, ὅτι ἐφθασεν,
 αὐτὸς μέλλων. καὶ οὗς ἀδικήσαντες δυνήσονται
 ἰκαία πράττειν, ὡς ῥαδίως ἰασόμενοι, ὥσπερ ἔφη
 Θετταλὸς δεῖν ἀδικεῖν ἔνια, ὅπως δύνηται καὶ
 πολλὰ ποιεῖν. καὶ ἂ πάντες ἢ πολλοὶ ἀδικεῖν
 συγγνώμης γὰρ οἶονται τεύξεσθαι. καὶ τὰ ῥά-
 καί· τοιαῦτα δ' ὅσα ταχὺ ἀναλίσκονται, οἷον τὰ
 ἢ τὰ εὐμετάβλητα σχήμασιν ἢ χρώμασιν ἢ
 ἢ ἂ πολλacha ἀφανίσαι εὐπορον· τοιαῦτα δὲ
 ῥακτα καὶ ἐν μικροῖς τόποις ἀφανιζόμενα. καὶ
 ὁρα καὶ ὁμοία πολλὰ προὔπληρχε τῷ ἀδικεῖν.
 αἰσχύνονται οἱ ἀδικηθέντες λέγειν, οἷον γυναικῶν
 ἔρεις ἢ εἰς αὐτὸς ἢ εἰς υἱεῖς. καὶ ὅσα φιλοδικεῖν
 ν ὁ ἐπεξιών· τοιαῦτα δὲ τὰ τε μικρὰ καὶ ἐφ'
 νύμη. ὡς μὲν ἔχοντες ἀδικῶσι, καὶ ποῖα καὶ
 : διὰ τί, σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν.

Τὰ δ' ἀδικήματα πάντα καὶ τὰ δικαιώματα διέλω-
 13 μεν, ἀρξάμενοι πρῶτον ἐντεῦθεν. ὥρισται δὴ τὰ δίκαια καὶ
 τὰ ἀδίκῃα πρὸς τε νόμους δύο, καὶ πρὸς οὓς ἐστὶ, διχῶς.
 λέγω δὲ νόμον τὸν μὲν ἴδιον τὸν δὲ κοινόν, ἴδιον μὲν τὸν
 5 ἐκάστοις ὥρισμένον πρὸς αὐτὸς, καὶ τοῦτον τὸν μὲν ἄγρα-
 φον τὸν δὲ γεγραμμένον, κοινὸν δὲ τὸν κατὰ φύσιν. ἐστὶ
 γὰρ, ὃ μαντεύονται τι πάντες, φύσει κοινὸν δίκαιον καὶ
 ἀδικον, καὶ μηδεμίᾳ κοινωνίᾳ πρὸς ἀλλήλους ἢ μηδὲ συν-
 θήκῃ, οἷον καὶ ἡ Σοφοκλέους Ἀντιγόνη φαίνεται λέγουσα,
 10 ὅτι δίκαιον ἀπειρημένον θάψαι τὸν Πολυνεΐκη, ὡς φύσει
 ἂν τῷτο δίκαιον·

ἢ γὰρ τι νῦν γε κάχθης, ἀλλ' αἰεὶ ποτε

ζῇ τῷτο, κῆδεῖς οἶδεν ἐξ ὅτου φάνη.

καὶ ὡς Ἐμπεδοκλῆς λέγει περὶ τῷ μὴ κτείνειν τὸ ἔμψυ-
 15 χον· τῷτο γὰρ ἢ τισὶ μὲν δίκαιον τισὶ δ' ἢ δίκαιον,
 ἀλλὰ τὸ μὲν πάντων νόμιμον διὰ τ' εὐρυμέδοντος
 αἰθέρος ἡνεκέως τέταται διὰ τ' ἀπλῆτος αὐτοῦ γῆς.

καὶ ὡς ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ λέγει Ἀλκιδάμας. πρὸς οὓς
 δὲ διώριζαι, διχῶς διώριζαι· ἢ γὰρ πρὸς τὸ κοινόν ἢ πρὸς
 20 ἕνα τῶν κοινωνούντων, ἂ δὲ πράττειν καὶ μὴ πράττειν. διὸ
 καὶ τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ δικαιώματα διχῶς ἐστὶν ἀδικεῖν
 καὶ δικαιοπραγεῖν· ἢ γὰρ πρὸς ἕνα καὶ ὥρισμένον ἢ πρὸς
 τὸ κοινόν· ὁ γὰρ μοιχεύων καὶ τύπτων ἀδικεῖ τινὰ τῶν
 ὥρισμένων, ὁ δὲ μὴ κρατεούμενος τὸ κοινόν. ἀπάντων δὲ
 25 τῶν ἀδικημάτων διηρημένων, καὶ τῶν μὲν ὄντων πρὸς τὸ
 κοινόν τῶν δὲ πρὸς ἄλλον καὶ πρὸς ἄλλους, ἀναλαβόντες
 τί ἐστὶ τὸ ἀδικεῖσθαι, λέγωμεν τὰ λοιπά. ἐστὶ δὴ τὸ ἀδι-
 κεῖσθαι τὸ ὑπὸ ἐκόντος τὰ ἀδίκῃα πάσχειν· τὸ γὰρ ἀδι-
 κεῖν ὥρισταί· πρότερον ἐκούσιον εἶναι. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τὸν
 30 ἀδικούμενον βλάπτεσθαι καὶ ἀκυσίως βλάπτεσθαι, αἱ μὲν
 βλάβαι ἐκ τῶν πρότερον φανεραὶ εἰσιν· τὰ γὰρ ἀγαθὰ
 καὶ τὰ κακὰ διήρηται καθ' αὐτὰ πρότερον, καὶ τὰ ἐκού-
 σια, ὅτι ἐστὶν ὅσα εἰδότες. ὥς· ἀνάγκη πάντα τὰ ἐγκλη-
 35 ματα ἢ πρὸς τὸ κοινόν ἢ πρὸς τὸ ἴδιον εἶναι, ἢ καὶ ἀγνοῦν-
 τος ἢ ἀκοντος, ἢ ἐκόντος καὶ εἰδότος, καὶ τούτων τὰ μὲν
 προελομένῃ τὰ δὲ διὰ πάθος. περὶ μὲν ἔν θυμῷ ῥηθήσεται
 ἐν τοῖς περὶ τὰ πάθη, ποῖα δὲ προαιρῶνται καὶ πῶς ἔχον-
 40 τες, εἰρηται πρότερον. ἐπεὶ δ' ὁμολογῶντες πολλάκις πε-

ται QY²Z². || 9. γὰρ] γὰρ καὶ QZ². || ῥαδίως] ῥαδίως οἱ τοῖτοι QY²Z². || 12. δ' οἷον] δ' ὅτι A². || 14. ποιήσαντας A². ||
 το τῷ QY²Z². || 19. ἐποίησε QY²Z². || τὰ] τὰ δὲ Z². || 27. ἢ] οἱ Y². || 28. τεύξεσθαι A². || 29. ὅσα ἢ ταχὺ QY²Z². ||
 χῶς Y². || 34. λέγειν οἱ ἀδικηθέντες QY²Z². || 35. ἢ εἰς αὐτὸς Y²Z², om Q. || εἰς om A². || 36. τε om A².
 om A². || τὰ om Y²Z². || 5. αὐτὸς QY²Z². || 7. φύσει κοινὸν] γὰρ φυσικὸν ὃν margo Y². || 10. πολυνεΐκη A², πολυνεΐκη
 12. γε] τε QY², σε Z². || καὶ χθὲς Q. || 17. τέταται QY²Z². || αἰγῆς Y²Z²A². || 18. λέγει ἐν τῷ μεσσηνιακῷ ἀλκιδάμας
 | 19. δόξα ὥρισται A². || 20. εἰ] ἢ Z². || 22. καὶ post ἕνα om QY²Z². || 27. τὰ λοιπά om A². || δὲ et 29. ἐκόντων QY²
 , πρότερον εἰρημένων φανεραὶ Q. || 32. εἰρηται A². || 34. τὸ alterum et καὶ om QY²Z².

πραχέναι ἢ τὸ ἐπύγραμμα οὐχ ὁμολογῶσιν ἢ περὶ δὲ τὸ ἐπύγραμμα, οἷον λαβεῖν μὲν ἀλλ' ἢ κλέψαι, καὶ πατάξαι πρότερον ἀλλ' ἢ ὑβρίσαι, καὶ συγγενέσθαι ἀλλ' οὐ μοιχεύσαι, ἢ κλέψαι ἀλλ' ἢ ἱεροσυλῆσαι (ὃ γὰρ θεοῦ τι), ἢ ἐπεργάσασθαι μὲν ἀλλ' οὐ δημόσια, ἢ διειλέχθαι μὲν τοῖς πολεμίοις ἀλλ' ἢ προδοῦναι, διὰ ταῦτα δεοὶ αὖ καὶ περὶ τούτων διωρίσθαι, τί κλοπῇ, τί ὑβρις, τί μοιχείᾳ, ὅπως εἴαν τε ὑπάρχειν εἴαν τε μὴ ὑπάρχειν βουλόμεθα δεκνύναι, ἔχωμεν ἐμφανίζειν τὸ δίκαιον. ἔστι δὲ πάντα τὰ τοιαῦτα περὶ τῷ ἀδικον εἶναι καὶ φαῦλον ἢ μὴ ἀδικον [περὶ οὗ] ἢ ἀμφισβήτησις· ἐν γὰρ τῇ προαιρέσει ἢ μοιχευθῆναι καὶ τὸ ἀδικεῖν, τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων προσσημαίνει τὴν προαίρεσιν, οἷον ὑβρις καὶ κλοπῇ· ἢ γὰρ εἰ ἐπάταξε, πάντως ὑβρίσεν, ἀλλ' εἰ ἔνεκά του, οἷον τοῦ ἀτιμάσαι ἐκείνον ἢ αὐτὸς ἡσθῆναι. ὅθεν πάντως, εἰ λάθρα ἔλαβεν, ἔκλεψεν, ἀλλ' εἰ ἐπὶ βλάβῃ ἔκλεψε καὶ σφετερισμῷ ἑαυτοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἔχει, ὥσπερ καὶ περὶ τούτων. ἐπεὶ δὲ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀδίκων ἦν δύο εἶδη (τὰ μὲν γὰρ γεγραμμένα τὰ δ' ἀγραφα), περὶ ὧν μὲν οἱ νόμοι ἀγορεύουσιν εἰρηται, τῶν δ' ἀγράφων δύο ἐστὶν εἶδη· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ μὲν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς καὶ κακίας, ἐφ' οἷς ὀνειδῆ καὶ ἔπαινοι καὶ ἀτιμαίαι καὶ τιμαὶ καὶ δωρεαί, οἷον τὸ χάριν ἔχειν τῷ ποιήσαντι εὖ καὶ ἀντευποιεῖν τὸν εὖ ποιήσαντα καὶ βοηθητικὸν εἶναι τοῖς φίλοις καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, τὰ δὲ τῷ ἰδίου νόμου καὶ γεγραμμένου ἔλλειμμα. τὸ γὰρ ἐπεικὲς δοκεῖ δίκαιον εἶναι, ἔστι δὲ ἐπεικὲς τὸ παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον δίκαιον. συμβαίνει δὲ τοῦτο τὰ μὲν ἀκόντων τὰ δὲ ἐκόντων τῶν νομοθετῶν, ἀκόντων μὲν ὅταν λάβῃ, ἐκόντων δ' ὅταν μὴ δύνωνται διορίσαι, ἀλλ' ἀναγκαῖον μὲν ἢ κα- θόλου εἰπεῖν, μὴ ἢ δέ, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. καὶ ὅσα μὴ βράδιον διορίσαι δι' ἀπειρίαν, οἷον τὸ τρώσαι σιδήρῳ πηλίκῳ καὶ ποῖω τινί· ὑπολείποι γὰρ αὖν ὁ αἰὼν διαριθμύντα. αὖν ὅν ἢ ἀδιόριστον, δὲν δὲ νομοθετῆσαι, ἀνάγκη ἀπλῶς εἰπεῖν, ὥςτε καὶ δακτύλιον ἔχων ἐπάρηται τὴν χεῖρα ἢ πατάξῃ, κατὰ μὲν τὸν γεγραμμένον νόμον ἔνοχος ἐστὶ καὶ ἀδικεῖ,

κατὰ δὲ τὸ ἀληθὲς ἢ ἀδικεῖ, καὶ τὸ ἐπεικὲς τῷ εἰ δ' ἐστὶ τὸ εἰρημένον τὸ ἐπεικὲς, φανερόν τινα ἐστὶ ἐπεικὴ καὶ ἢ ἐπεικῇ, καὶ ποῖοι οὐκ ἐπεικεῖς ἐστὶ ἐφ' οἷς τε γὰρ δεῖ συγγνώμην ἔχειν, ἐπεικῇ ταῦτα τὸ τὰ ἀμαρτήματα καὶ τὰ ἀδικήματα μὴ τῷ ὄντι μὴδὲ τὰ ἀμαρτήματα καὶ τὰ ἀτυχήματα· ἐστὶ δ' ἡματα μὲν ὅσα παράλογα καὶ μὴ ἀπὸ μοιχευθῆναι, τήματα δὲ ὅσα μὴ παράλογα καὶ μὴ ἀπὸ πονηρίας κήματα δὲ ὅσα μὴτε παράλογα ἀπὸ πονηρίας· τὰ γὰρ δι' ἐπιθυμίαν ἀπὸ πονηρίας. καὶ τὸ τῷ ἐκείνοις συγγινώσκειν ἐπεικὲς. καὶ τὸ μὴ πρὸς τὴν ἀλλὰ πρὸς τὸν νομοθέτην σκοπεῖν, καὶ μὴ πρὸς τὴν ἀλλὰ πρὸς τὴν διάνοιαν τοῦ νομοθέτου [σκοπεῖν], καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀλλὰ πρὸς τὴν προαίρεσιν, καὶ μὴ τὸ μέρος ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅλον, μὴδὲ ποῖός τις τῷ ποῖός τις ἦν αἰεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. καὶ τὸ μᾶλλον ὧν ἔπαθεν ἀγαθῶν ἢ κακῶν, καὶ ἀγαθῶν ἔπαθε μᾶλλον ἢ ἐποίησεν. καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀδικίαν καὶ τὸ μᾶλλον λόγῳ ἐθέλειν κρίνεσθαι ἢ ἔργῳ. καὶ εἰς δίκαιαν μᾶλλον ἢ εἰς δίκην βούλεσθαι ἵστασθαι· διαιτητὴς τὸ ἐπεικὲς ὄρεται, ὁ δὲ δικαστὴς τὸν ἡμέτερον ἔνεκα διαιτητὴς εὐρέθη, ὅπως τὸ ἐπεικὲς ἡγήσεται μὲν ὅν τῶν ἐπεικῶν διωρίσθω τὸν τρόπον τούτον.

Ἀδίκημα δὲ μείζον, ὅσω αὖν ἀπὸ μείζονος κίας· διὸ καὶ τὰ ἐλάχιστα μέγιστα, οἷον ὁ Κλέων Καλλίστρατος κατηγορεῖ, ὅτι παρελογίσαστο τῷ ἡμέτερον ἱερὰ τὰς ναοποιῶν· ἐπὶ δικαιοσύνης δὲ τῶν κατὰ τὰ ταῦτα ἐκ τῷ ἐνυπάρχειν τῇ δυνάμει· ὁ γὰρ τῶν βέλεια ἱερὰ κλέψας καὶ ὅτι οὐκ ἀδικήσας. ὅτι μὴ ἐπὶ τὸ μῆζον, ὅτε δ' ἐκ τῷ βλάβους κρίνεται. καὶ ἡ ἴση τιμωρία, ἀλλὰ πᾶσα ἐλάττω. καὶ οὐ μὴ ἐπὶ τῷ χαλεπὸν γὰρ καὶ ἀδύνατον. καὶ οὐ μὴ ἐπὶ τῷ τὸν παθόντα· ἀνίατον γάρ· ἢ γὰρ δίκη καὶ κλάσις καὶ εἰ ὁ παθὼν καὶ ἀδικηθεὶς αὐτὸς αὐτὸν μετάνοιαν λασεν· ἔτι γὰρ μείζονι ὁ ποιήσας δίκαιος κρίνεται, οἷον Σοφοκλῆς ὑπὲρ Εὐκλήμονος συνηγορῶν, ἐπὶ ἀπὸ

5. ἢ post τι om A'. || 7. διορίσασθαι QY²Z². || 11. περὶ ὃ om QY²Z²A'. || προαιρέσει ἐστὶν ἢ QY²Z². || 12. μοιχευθῆναι I². || 13. προσσημαίνει Q. || 18. δὲ καὶ τῶν δικαίων ἦν Q. || 22. καὶ tertium om QY²Z². || 24. αἴτιαι om A'. || 25. γεγραμμένου QY²Z². || δίκαιον δοκεῖ Q. || 27. τὸ om A'. || 28. ἐκόντων τὰ δὲ ἀκόντων A'. || 30. ἢ om Q. || 31. ἀλλ' ὡς] ἄλλως B. || πηλίκῳ] καὶ πηλίκῳ QY²Z². || 33. ὑπολείπει Q. || αὖν ὃ] δὴ ἢ QY²Z². || 34. ἢ om Q. || ἀέρισον A'. || διη δὲ] διη ἢ A'. || 35. καὶ πατάξῃ] καὶ πατάξῃ QY²Z². || 1. τὸ post καὶ om QY²Z². || 2. ὀρισμένον, ut videtur, A'. || τὸ om QY²Z². || ὁποῖα QY²Z². || 3. καὶ ἢ - 4. καὶ ἢ QY² et pr Y². || 6. τὰ ἀμαρτήματα καὶ et ἔστι δ' ἀτυχήματα om A'. || 10. τὰ - πονηρίας et 12. σκοπεῖν om A'. || 12. σκοπεῖν QY²Z². || 22. ἡγήσεται Q. || 24. ἀδικήματα δὲ μείζονα ὅσα QY²Z². || 25. καὶ om A'. || 26. ἡμωβόλεια Q. || 28. ὑπερβαίνει QY²Z². || 31. ἴση - ἐστὶν om A'. || 33. κλάσις καὶ A'. || 34. ἀδικηθεὶς] εἰ ὁ ἀδικηθεὶς QY²Z². || 35. μείζον ἢ ὁ A'.

περὶ δὲ τῶν ἐσομένων καὶ οἱ χρησμολόγοι, οἷον Θεμισ-
κλῆς, ὅτι ναυμαχητέον, τὸ ξύλινον λέγει τεῖχος. ἔτι καὶ
αἱ παροιμίαι, ὥσπερ εἴρηται, μαρτυρία ἐστίν· οἷον εἴ τις
συμβουλευεῖ μὴ ποιεῖσθαι φίλον γέροντα, τούτῳ μαρτυρεῖ
ἡ παροιμία, "μήποτ' εὖ ἔρδειν γέροντα." καὶ τὸ τὸς υἱὸς
ἀναιρεῖν ὦν καὶ τὸς πατέρας, "νήπιος δὲ πατέρα κτείνας
παῖδας καταλείπει." πρόσφατοι δ' ὅσοι γνώριμοί τι κα-
κῆκασιν· χρήσιμοι γὰρ αἱ τούτων κρίσεις τοῖς περὶ τῶν
αὐτῶν ἀμφισβητοῦσιν· οἷον Εὐβουλος ἐν τοῖς δικαστηρίοις
ἐχρήσατο κατὰ Χάρητος ὃ Πλάτων εἶπε πρὸς Ἀρχίβιον,¹⁰
ὅτι ἐπιδέδωκεν ἐν τῇ πόλει τὸ ὁμολογεῖν πονηροὺς εἶναι.
καὶ οἱ μετέχοντες τοῦ κινδύνου, ἂν δοξῶσι ψεύδεσθαι. οἱ
μὲν ὦν τοῖσδε τῶν τοιούτων μόνον μάρτυρές εἰσιν, εἰ γέγονεν
ἡ μὴ, εἰ ἐστὶν ἡ μὴ, περὶ δὲ τῷ ποῖον ἢ μάρτυρες, οἷον
εἰ δίκαιον ἢ ἀδίκον, εἰ συμφέρον ἢ ἀσύμφορον· οἱ δ'¹⁵
ἀπώθεν καὶ περὶ τούτων πιστότατοι. πιστότατοι δ' οἱ πα-
λαιοί· ἀδιάφθοροι γάρ. πιστώματα δὲ περὶ μαρτυριῶν
μάρτυρας μὲν μὴ ἔχοντι, ὅτι ἐκ τῶν εἰκότων δεῖ κρίνειν
καὶ τῷτ' ἐστὶ τὸ γνώμη τῇ ἀρίστῃ, καὶ ὅτι ἐκ ἐστὶν ἐξαπα-
τῆσαι τὰ εἰκότα ἐπὶ ἀργυρίῳ, καὶ ὅτι ἔχ' ἀλίσκεται τὰ²⁰
εἰκότα ψευδομαρτυριῶν. ἔχοντι δὲ πρὸς μὴ ἔχοντα, ὅτι
ἔχ' ὑπόδικα τὰ εἰκότα, καὶ ὅτι ὕδεν ἂν ἔδει μαρτυριῶν,
εἰ ἐκ τῶν λόγων ἱκανὸν ἦν θεωρῆσαι. εἰσὶ δὲ αἱ μαρτυρίαι
αἱ μὲν περὶ αὐτῷ αἱ δὲ περὶ τῷ ἀμφισβητῆντος, καὶ αἱ
μὲν περὶ τῷ πράγματι αἱ δὲ περὶ τῷ ἥθει, ὥς φανερόν²⁵
ὅτι ὕδεποτ' ἐστὶν ἀπορῆσαι μαρτυρίας χρησίμης· εἰ μὴ γὰρ
κατὰ τῷ πράγματι ἢ αὐτῷ ὁμολογημένης ἢ τῷ ἀμφι-
σβητῆντι ἐναντίας, ἀλλὰ περὶ τῷ ἥθει ἢ αὐτοῦ εἰς ἐπιεί-
κειαν ἢ τοῦ ἀμφισβητῆντος εἰς φαυλότητα. τὰ δ' ἄλλα
περὶ μάρτυρος ἢ φίλου ἢ ἐχθροῦ ἢ μεταξὺ, ἢ εὐδοκίμωντος³⁰
ἢ ἀδοξῆντος ἢ μεταξὺ, καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦται διαφο-
ραί, ἐκ τῶν αὐτῶν τόπων λεκτέον ἐξ εἰρωνπερ καὶ τὰ ἐν-
θυμήματα λέγομεν. περὶ δὲ τῶν συνθηκῶν τοσαύτη τοῦ
λόγου χρῆσις ἐστὶν ὅσον αὖξιν ἢ καθαιρεῖν ἢ πιστὰς ποιεῖν

ἢ ἀπίστους, εἰ μὲν αὐτῷ ὑπάρχῃσι, πιστὰς καὶ ἐκ
ἐπὶ δὲ τῷ ἀμφισβητῆντος τὸναντίον. πρὸς μὲν ὦν τὸ
ἢ ἀπίστους κατασκευάζειν ὕδεν διαφέρει τῆς περὶ τῆς
πυρας πραγματείας· ὅποιοι γὰρ ἂν τινες ὦσιν οἱ ἢ
γραμμένοι ἢ φυλάττοντες, τούτοις αἱ συνθήκαι πισταί
ὁμολογουμένης δ' εἶναι τῆς συνθήκης, οἰκείας μὲν
αὖξήτεον· ἡ γὰρ συνθήκη νόμος ἐστὶν ἰδῆος καὶ κατὰ
ρος, καὶ αἱ μὲν συνθήκαι ἢ ποιεῖσι τὸν νόμον κύριαι
νόμοι τὰς κατὰ τὸν νόμον συνθήκας. καὶ ὅλως εἰ
νόμος συνθήκη τις ἐστὶν, ὥς ὅστις ἀπίσκει ἢ ἀναπαί-
κην, τὸς νόμους ἀναιρεῖ. ἔτι δὲ πράττεται τὰ πολλὰ
συναλλαγμάτων καὶ τὰ ἐκύσια κατὰ συνθήκας, ὥς
ρων γιγνομένων ἀναιρεῖται ἢ πρὸς ἀλλήλους χρεὶ τῶν
θρώπων. καὶ τὰλλα δὲ ὅσα ἀρμόττει, ἐπιπολῆς ἰδίῃ
ἂν δ' ἐναντία ἢ καὶ μετὰ τῶν ἀμφισβητούντων, καὶ
μὲν, ἅπερ ἂν τις πρὸς νόμον ἐναντίον μαχόμενος, καὶ
ἀρμόττει· ἄτοκον γὰρ εἰ τοῖς μὲν νόμοις, ἂν μὴ
κεῖμενοι ὦσιν ἀλλ' ἐξαμάρτωσιν οἱ τιθέμενοι, καὶ
δεῖν πείθεσθαι, ταῖς δὲ συνθήκαις ἀναγκαῖον. οἱ δὲ
δικαίῳ ἐπὶ βραβευτῆς ὁ δικαστής· ἔκιν τὸτο σκοπεῖται,
ὥς δικαιοτέρον. καὶ τὸ μὲν δίκαιον οὐκ ἐστὶ μακά-
ρ' ἀπάτη οὐτ' ἀνάγκη (πεφυκὸς γὰρ ἐστὶν), τυφλὰ
γίνονται καὶ ἐξαπατῆντων καὶ ἀναγκασθέντων. καὶ
τούτοις σκοπεῖν εἰ ἐναντία ἐστὶν τινὶ ἢ τῶν γεγραμμέ-
νων ἢ τῶν κοινῶν, καὶ τῶν γεγραμμένων ἢ τῶν κοινῶν
τοῖς ἀλλοτρίοις, ἔπειτα εἰ ἄλλαις συνθήκαις ὑπὸ
προτέραις· ἢ γὰρ αἱ ὕστεραι κύριαι, ἄκυροι δ' αἱ πρό-
τεραι ἢ αἱ πρότεραι ὀρθαί, αἱ δ' ὕστεραι ἡκατήκασιν,
ἂν ἢ χρήσιμοι. ἔτι δὲ τὸ συμφέρον ὁρᾶν, εἰ τῷ
ταῖς κριταῖς, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· καὶ γὰρ
εὐθεώρητα ὁμοίως. αἱ δὲ βάσανοι μαρτυρίαι πᾶσι
ἔχουν δὲ δοκῶσι τὸ πιστόν, ὅτι ἀνάγκη τις πρὸς
χαλεπὸν ὕδεν περὶ τούτων εἰπεῖν τὰ ἐνδεχόμενα, ἢ
τε ὑπάρχουσιν οἰκείαι αὖξιν ἐστὶν, ὅτι ἀληθεῖς καὶ

2. τεῖχος λέγων Α'. || 4. συμβουλεύει QY²Z². || 6. πατέρας κτείνας υἱὸς Α'. || 7. καταλείπει QY²Z². || γάρημιον καὶ παρὰ
QY²Z². || 8. αἱ] καὶ αἱ QY²Z². || τῶν αὐτῶν] τούτων Α'. || 10. δ Q, incerto Α'. || ἀρχίβιον Α'. || 13. τῶν om Α'. | καὶ
ei om QY²Z². || 14. ἡ μὴ om Α'. || ei om QY²Z². || ἢ] ei F². || 15. ei] ἡ Α'. || ἢ] ei QY²Z². || ei] ἡ F²Z²A'. | τῶν
QY²Z². || τοιούτων ἂν ἀπιστάται Α'. || δ'] γὰρ QY²Z². || 17. δε] γὰρ F²Z², om Q. || παρὰ F²Z². || 19. τὸ] τῇ Q. | καὶ
QY²Z². || 20. καὶ] καὶ ἔχ Α'. || ψευδομαρτυριῶν τὰ εἰκότα QY²Z². || 22. μαρτύρων QY²Z². || 23. ἦν ἱκανὸν Q. || 25. ἐπὶ] καὶ
26. μὴ] μὲν Q. || 27. ὁμολογημένης F²Z². || 28. ἀλλὰ] ei δὲ Q. || 29. ἡ om QY²Z². || 33. τῶν om QY²Z². || τῶν ληφέν-
34. πιστῶς Z², πιστὰ Α'.

1. ἂν QY²Z². || ὑπάρχει Α'. || 9. τὸν νόμον] νόμους Α'. || 10. ἡ] καὶ QY²Z². || 12. κατὰ] κατὰ τὰς QY²Z². || 13. ἐκ
F²Z². || 14. ἐποπολῆς Q, ἐπὶ πολλῆς Z², ἐπὶ πολλοῖς F². || 16. ἐναντιώμενοι et 18. ἐξαπατῶσιν QY²Z². || 20. βραβευτῆς ἐπὶ QY²
23. ἐξ ἀπατῆντων Z². || 24. τινὶ ἐστὶν QY²Z². || ἡ om Α'. || 25. τῶν γεγραμμένων — 26. ἄλλαις] τοῖς καλοῖς ἢ δικαίαις ἐπὶ
λαῖς QY²Z². || 27. ἢ γὰρ αἱ] αἱ γὰρ Α'. || ἄκυροι δ' αἱ πρότεραι om Α'. || 29. δὲ τῷ] τε Q. || πν Α'. || ἐναντιώμενοι QY²Z².
πιστόν] πίστιν QY²Z². || 33. ὕδεν περὶ τούτων ἰδεῖν καὶ τὰ ἐνδεχόμενα εἰπεῖν QY²Z².

ν εἰσὶν αὐταί· εἰάν τε ὑπεναντίαί ᾧσι καὶ μετὰ
 ῥητέωντος, διαλύοι ἂν τις τάλῃθι λόγων καθ' ὅλην
 τῶν βασάνων· ἔδην γὰρ ἥττον ἀναγκαζόμενοι τὰ
 ἵγουςιν ἢ τάλῃθι, καὶ διακατεργέντες μὴ λέγειν
 καὶ ῥαδίως καταψευδόμενοι ὡς παυσόμενοι θατ- 5
 τ' ἔχειν ἐπαναφέρειν ἐπὶ τοιαῦτα γεγενημένα
 λατὰ ἃ ἴσασιν οἱ κρίνοντες. περὶ δ' ὅρκων τετρα-
 διελεῖν· ἢ γὰρ δίδωσι καὶ λαμβάνει, ἢ ἑδέτερον,
 τὸ δ' ἔ, καὶ τότεν ἢ δίδωσι μὲν ἢ λαμβάνει
 λαμβάνει μὲν δίδωσι δ' ἔ. ἔτι ἄλλως παρὰ ταῦτα, 10
 ζαι ἔτος ἢ ὑπ' αὐτῷ ἢ ὑπ' ἐκείνῳ. ἢ δίδωσι μὲν
 ιδίως ἐπιόρκῃσιν, καὶ διότι ὁ μὲν ὁμόσας ἐκ ἀπο-
 ρῆς δὲ μὴ ὁμόσαντος οἴεται καταδικάζειν. καὶ ὡς
 ιδυνοὺς κρείττων ὁ ἐν τοῖς δικασταῖς· τοῖς μὲν γὰρ
 ᾧ δ' ἔ. ἢ λαμβάνει δ', ὅτι ἀντὶ χρημάτων ὁρ- 15
 ὅτι εἰ ἦν φαῦλος, κατωμόσατο ἂν· κρεῖττον γὰρ
 φαῦλον εἶναι ἢ μηδενός· ὁμόσας μὲν οὖν ἔχει,
 ς δ' ἔ. οὕτω δὲ δι' ἀρετὴν ἂν εἴη, ἀλλ' οὐ δι'
 τὸ μή· καὶ τὸ τῷ Ξενοφάνους ἀρμόττει, ὅτι οὐκ
 ησις αὐτῇ ἀσεβεῖ πρὸς εὐσεβῆ, ἀλλ' ὁμοία καὶ 20
 ἀσθενῇ καταζῆαι ἢ πληγῇναι προκαλέσαιο. εἰ
 ἵνει, ὅτι πιστεύει αὐτῷ, ἐκείνῳ δ' ἔ. καὶ τὸ τῷ Ξε-
 λετασρέψαντα φατέον ἔτως ἴσον εἶναι ἂν ὁ μὲν
 δῶ, ὁ δ' εὐσεβῆς ὁμνύη· δεινόν τε τὸ μὴ θέλειν
 τὰρ ὧν ἐκείνους ἀξιοῖ ὁμόσαντας δικάζειν. εἰ δὲ 25
 ὅτι εὐσεβεῖς τὸ θέλειν τοῖς θεοῖς ἐπιτρέπουν, καὶ
 δεῖ αὐτὸν ἄλλων κριτῶν δεῖσθαι· αὐτῷ γὰρ δί-
 νει. καὶ ὅτι ἄτοπον τὸ μὴ θέλειν ὁμνύναι περὶ
 ἀξιοῖ ὁμνύναι. ἐπεὶ δὲ καθ' ἕκαστον δῆλον πῶς
 καὶ συνδυαζόμενον πῶς λεκτέον δῆλον· οἷον εἰ 30
 θέλει λαμβάνειν δίδοναι δὲ μὴ, καὶ εἰ δίδωσι
 ζάνειν δὲ μὴ θέλει, καὶ εἰ λαμβάνειν καὶ διδο-

ναι θέλει εἴτε μῃδέτερον· ἐκ γὰρ τῶν εἰρημένων ἀνάγκη
 συγκεῖσθαι, ὥς καὶ τὸς λόγους ἀνάγκη συγκεῖσθαι ἐκ τῶν
 εἰρημένων. εἰάν δὲ ἢ γεγενημένος ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐναντίος,
 ὅτι οὐκ ἐπιόρκία· ἐκύσιον γὰρ τὸ ἀδικεῖν, τὸ δ' ἐπιόρκειν
 ἀδικεῖν ἐξί, τὰ δὲ βία καὶ ἀπάτη ἀκύνια. ἐνταῦθα οὖν
 συνακτέον καὶ τὸ ἐπιόρκειν, ὅτι ἐστὶ τὸ τῇ διανοίᾳ ἀλλ' ἢ
 τῷ στόματι. εἰάν δὲ τῷ ἀντιδίκῳ ἢ ὁμωμοσμένος, ὅτι
 πάντα ἀναιρεῖ ὁ μὴ ἐμμένων οἷς ὤμοσεν· διὰ γὰρ τῆτο
 καὶ τοῖς νόμοις χρώνται ὁμόσαντες. καὶ "ὕμᾱς μὲν ἀξί-
 10 μὲν ἐμμένειν οἷς ὁμόσαντες δικάζετε, αὐτοὶ δ' ἐκ ἐμμε-
 νῶμεν." καὶ ὅσα ἂν ἄλλα αὖξων τις εἴπειεν. περὶ μὲν ἔν
 τῶν ἀτέχνων πίψεων εἰρήσθω τοσαῦτα.

B.

Ἐκ τίνων μὲν ἔν δεῖ καὶ προτρέπειν καὶ ἀποτρέπειν
 καὶ ἐπαινεῖν καὶ ψέγειν καὶ κατηγορεῖν καὶ ἀπολογεῖσθαι,
 καὶ ποῖαι δοξαὶ καὶ προτάσεις χρήσιμοι πρὸς τὰς τούτων
 πίσεις, ταῦτ' ἐξίν· περὶ γὰρ τούτων καὶ ἐκ τούτων τὰ ἐνθυ-
 μήματα, ὡς περὶ ἕκαστον εἴπειν ἰδίᾳ τὸ γένος τῶν λόγων.
 ἐπεὶ δ' ἔνεκα κρίσεως ἐστὶν ἡ ῥητορικὴ (καὶ γὰρ τὰς συμ-
 βολὰς κρίνουν καὶ ἡ δίκη κρίσις ἐστίν), ἀνάγκη μὴ μόνον
 πρὸς τὸν λόγον ὁρᾶν, ὅπως ἀποδεικτικὸς ἔσται καὶ πιστός,
 ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ποιόν τινα καὶ τὸν κριτὴν κατασκευάζειν·
 πολὺ γὰρ διαφέρει πρὸς πίξιν, μάλιστα μὲν ἐν ταῖς συμ-
 βολαῖς, εἴτα καὶ ἐν ταῖς δίκαις, τὸ ποιόν τινα φαίνεσθαι
 τὸν λέγοντα καὶ τὸ πρὸς αὐτὸς ὑπολαμβάνειν ἔχειν πῶς
 αὐτόν, πρὸς δὲ τούτοις εἰάν καὶ αὐτοὶ διακείμενοί πῶς τυγ-
 χάνωσιν. τὸ μὲν οὖν ποιόν τινα φαίνεσθαι τὸν λέγοντα
 30 χρησιμώτερον εἰς τὰς συμβουλάς ἐστιν, τὸ δὲ διακείσθαι
 πῶς τὸν ἀκροατὴν εἰς τὰς δίκας· ἢ γὰρ ταῦτα φαίνεται
 φιλοῦσι καὶ μισοῦσιν, ἐδ' ὀργιζόμενοι καὶ πρᾶως ἔχουσιν,

ται om QY²Z². || 4. καὶ — 5. τάλῃθι om Z². || 6. ἐπὶ] ἐπὶ τὰ Q. || 7. post κρίνοντες A^c et margo F²: δεῖ δὲ λέγειν
 (εἰσὶν om F²) ἀληθεῖς αἱ βάσανοι· πολλοὶ μὲν (μὲν om F²) γὰρ παχύφρονες (σερεῖ F²) καὶ (οἱ καὶ A^c) λιθόδερμοι καὶ ταῖς
 : δυνατοὶ γενναίως ἱγκαιτερεῖσι ταῖς ἀνάγκαις, οἱ δὲ δειλοὶ καὶ εὐλαβεῖς πρὸ τῆς τῆς ἀνάγκης ἰδεῖν αὐτῶν καταθαρρῦσιν, ὥς ἐδὲν ἐστὶ
 : σάοις. || 9. μὲν ante ἢ om QZ²A^c. || 10. ἢ δίδωσι δὲ QY², ἢ δίδωσι δ' ἔ Z². || περὶ QY²Z². || 11. ἔτος] καὶ ἔτος QY²
 2. || ὑφ' αὐτῷ QY²Z². || μὴ] χρήματα μὲν QY²Z². || 12. διότι] ὅτι QY²Z². || 13. ὁμόσαντας QY²Z²A^c. || καταδικάζειν
 εἶναι A^c. || 16. γὰρ] γὰρ ἂν A^c. || 17. οὖν] γὰρ QY²Z². || 18. οὕτω] ὥς QY²Z². || δὲ] δ' οὐ A^c. || 19. ἀρμόττει et 20.
 et 21. προσκαλέσαιο QY²Z². || 23. εἰάν μὲν ὁ ἀσεβῆς διδῷ, ὁ εὐσεβῆς δ' QY²Z². || 24. ἐθέλειν QY²Z². || 27. κριτῶν] δικα-
 τοῦτω γὰρ δίδωσι κρίσιν A^c. || 28. περὶ — 29. ὁμνύναι om Z². || 29. ἀξίσιον A^c. || πῶς] ὅπως A^c.
 λει A^c. || 2. ἀνάγκη om A^c. || 3. εἰάν — ἐναντίος] δῆλον δὲ ἂν ἢ ἡπατημένος ὑπ' αὐτῷ ὁ ἐναντίος QY²Z². || 4. ἐπιόρκεισι A^c. ||
 || τὸ δ' ἐ] ἐξί, τὸ δ' QY²Z². || 7. ἢ] ἢ ὑπεναντίας καὶ A^c. || 8. ὁ om A^c. || 10. οἷς ἂν ὁμόσαντες δικάσῃτε QY²Z². || ἐμ-
 || 11. ἄλλα ἂν QY²Z². || περὶ — 12. τοσαῦτα om A^c. || 15. B] τρίτον N^oF² et Vaticanus 265, quorum N^o in mar-
 λατίνους ἐνταῦθεν ἄρχεται τὸ β βιβλίον. addit Q κατὰ δὲ ἑλληνας ἄρχεται τὸ γ βιβλίον. || 17. ψέγειν καὶ ἐπαινεῖν QY²Z² || 18.
 2. || 20. ὡς] λέγεται ὡς QY²Z². || 26. καὶ] δὲ καὶ QY²Z². || 27. ἔχειν πῶς] πῶς διακείσθαι A^c. || 30. ἀδικεῖσθαι Z² et

ἀλλ' ἢ τὸ παράπαν ἕτερα ἢ κατὰ τὸ μέγεθος ἕτερα· τῷ μὲν γὰρ φιλεῖντι, περὶ ὃ ποιεῖται τὴν κρίσιν, ἢ ἐκ ἀδικεῖν ἢ μικρὰ δοκεῖ ἀδικεῖν, τῷ δὲ μισῶντι τὸναντίον· καὶ τῷ μὲν ἐπιθυμῶντι καὶ εὐέλπιδι ὄντι, ἐὰν ἢ τὸ ἐσόμενον ἡδύ, καὶ ἔσσεσθαι καὶ ἀγαθὸν ἔσσεσθαι φαίνεται, τῷ δ' ἀπαθεῖ καὶ δυσχεραίνοντι τὸναντίον. τῷ μὲν ὅν αὐτὸς εἶναι πιστὸς τὴν λέγοντας τρία ἐστὶ τὰ αἰτία· τὸσαῦτα γὰρ ἐστὶ δι' αὐτὸν πιστεύομεν ἔξω τῶν ἀποδείξεων. ἔστι δὲ ταῦτα φρόνησις καὶ ἀρετὴ καὶ εὐνοία· διαψεύδονται γὰρ περὶ ὧν λέγουσιν ἢ συμβουλευουσιν ἢ διὰ πάντα ταῦτα ἢ διὰ τῶν τι· ἢ γὰρ δι' ἀφροσύνην ἐκ ὁρθῶς δοξάζουσιν, ἢ δοξάζοντες ὁρθῶς διὰ μοχθηρίαν ἐκ τὰ δοκῶντα λέγουσιν, ἢ φρόνιμοι μὲν καὶ ἐπισκευὴ εἰσὶν ἀλλ' ἐκ εὐνοίας· διόπερ ἐνδέχεται μὴ τὰ βέλτιστα συμβουλευεῖν γινώσκοντας. καὶ παρὰ ταῦτα ἔδν. ἀνάγκη ἄρα τὸν ἅπαντα δοκῶντα ταῦτ' ἔχειν εἶναι τοῖς ἀκρωμένοις πιστὸν. ὅθεν μὲν τοῖνυν φρόνιμοι καὶ σπουδαῖοι φανεῖν ἄν, ἐκ τῶν περὶ τὰς ἀρετὰς διηρημένων λεπτέον· ἐκ τῶν αὐτῶν γὰρ καὶ ἕτερόν τις καὶ ἑαυτὸν κατασκευάσειε τοιοῦτον· περὶ δ' εὐνοίας καὶ φιλίας ἐν τοῖς περὶ τὰ πάθη λεκτέον νῦν. ἐστὶ δὲ τὰ πάθη, δι' ὅσα μεταβαλλόντες διαφέρουσι πρὸς τὰς κρίσεις, οἷς ἔπεται λύπη καὶ ἡδονή, οἷον ὀργὴ ἔλεος φόβος καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, καὶ τὰ τέτοις ἐναντία. δεῖ δὲ διαιρεῖν τὰ περὶ ἑκάστων εἰς τρία· λέγω δ' οἷον περὶ ὀργῆς, πῶς τε διακείμενοι ὀργίλοι εἰσὶ, καὶ τίςιν εἰώθασιν ὀργίζεσθαι, καὶ ἐπὶ ποίοις· εἰ γὰρ τὸ μὲν ἐν ἢ τὰ δύο ἔχομεν τῶν, ἅπαντα δὲ μὴ, ἀδύνατον ἂν εἴη τὴν ὀργὴν ἐμποιεῖν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥσπερ ὅν καὶ ἐπὶ τῶν προειρημένων διεγράψαμεν τὰς προτάσεις, ἔτω καὶ ἐπὶ τῶν ποιήσωμεν καὶ διέλωμεν τὸν εἰρημένον τρόπον.

2 Ἐξω δὲ ὀργὴ ἔρεξις μετὰ λύπης τιμωρίας φαινομένης διὰ φαινομένην ὀλιγωρίαν τῶν εἰς αὐτὸν ἢ τῶν αὐτοῦ, τοῦ ὀλιγωρεῖν μὴ προσήκοντος. εἰ δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἡ ὀργή, ἀνάγκη τὸν ὀργιζόμενον ὀργίζεσθαι αἰεὶ τῶν καθ' ἑκαστὸν τι, οἷον Κλέωνι ἀλλ' ἐκ ἀνθρώπων, καὶ ὅτι αὐτὸν ἢ τῶν

αὐτῷ τι πεποιθήκεν ἢ ἡμελλεν, καὶ πάσῃ ὀργῇ ἐπεὶ ἡδονὴν τὴν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ τιμωρησασθαι· ἢ γὰρ τὸ οἶσθαι τεύχεσθαι ὧν ἐφίεται, ὑδαὶς δὲ τῶ νομένων ἀδυνάτων ἐφίεται αὐτῷ, ὃ δ' ὀργιζόμενος δυνατῶν αὐτῷ. διὸ καλῶς εἴρηται περὶ θυμῷ "ἔστι γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο ἀνδρῶν ἐν γῆθειναι." ἀκολουθεῖ γὰρ καὶ ἡδονὴ τις διὰ τε τῆς κα διατρίβουσιν ἐν τῷ τιμωρεῖσθαι τῇ διανοίᾳ· ἢ ἐν τῇ νομένη φαντασίᾳ ἡδονὴν ἐμποιεῖ, ὥσπερ ἢ τῶν ἐπ. ἐπεὶ δ' ἡ ὀλιγωρία ἐστὶν ἐνέργεια δοξῆς περὶ τὸ μὴδοι φαίνόμενον· καὶ γὰρ τὰ κακὰ καὶ τὰγαθὰ ἄξια ἢ σπουδῆς εἶναι, καὶ τὰ συντείνοντα πρὸς αὐτά· ὅσα δὲν τι ἢ μικρόν, οὐδενὸς ἄξια ὑπολαμβάνομεν. τὰ ἐστὶν εἶδη ὀλιγωρίας, καταφρόνησις τε καὶ ἐπηρεασμὸς ὕβρις· ὃ τε γὰρ καταφρονῶν ὀλιγωρεῖ· ὅσα γὰρ ἢ μὴδενὸς ἄξια, τῶν καταφρονῶσιν, τῶν δὲ μὴδενὸς ὀλιγωρεῖσιν· καὶ ὁ ἐπηρεάζων φαίνεται καταφρονεῖν. γὰρ ὁ ἐπηρεασμὸς ἐμπόδις ταῖς βουλήσεσσι ἢ αὐτῷ ἀλλ' ἵνα μὴ ἐκείνῳ. ἐπεὶ ὅν ἔχῃ ἵνα αὐτῷ ἢ γωρεῖ· δῆλον γὰρ ὅτι οὔτε βλάβειν ὑπολαμβάνει· ἢ βεῖτο γὰρ ἂν καὶ ἐκ ὀλιγωρεῖ· οὗτ' ὠφελῆσαι ὁ δὲ ἄξιον λόγου· ἐφρόντιζε γὰρ ἂν ὥστε φίλος εἶναι ἐπὶ ὕβριζων δ' ὀλιγωρεῖ· ἐστὶ γὰρ ὕβρις τὸ βλάπτειν ἢ πεῖν ἐφ' οἷς αἰσχυρῇ ἐστὶ τῷ πάσχοντι, μὴ ὅσα πρὸς αὐτῷ ἄλλο ἢ ὅτι ἐγένετο, ἀλλ' ὅπως ἡσθ'· εἰ γὰρ ποῖντες οὐχ ὕβριζουσιν ἀλλὰ τιμωροῦνται. αἵτις ἐπὶ ἡδονῆς τοῖς ὕβριζουσιν, ὅτι οἶονται κακῶς ὄντας ἢ ὑπερέχειν μᾶλλον. διὸ οἱ νέοι καὶ οἱ πλούσιοι ἔχουσιν ὑπερέχειν γὰρ οἶονται ὕβριζοντες. ὕβρις δὲ ἐστὶν δ' ἀτιμάζων ὀλιγωρεῖ· τὸ γὰρ μὴδενὸς ἄξιον ὑπολαμβάνειν τιμὴν, οὗτ' ἀγαθοῦ οὔτε κακοῦ. διὸ λέγει ὀργίζοντες Ἀχιλλεὺς "ἠτίμησεν· ἔλῳν γὰρ ἔχει γέρας αὐτῷ ἢ ρας" καὶ "ὥσπερ τιν' ἀτίμητον μετανάστην," ὡς δὲ τὸ ὀργιζόμενος. προσήκειν δ' οἶονται πολυωρεῖσθαι τὰ ἢ ἡττόνων κατὰ γένος, κατὰ δύναμιν, κατ' ἀρετὴν, κατ'

1. τὸ post κατὰ om A^c. || 3. δοκεῖν A^c. || 4. μὲν — 6. τῷ om Q. || 4. ὅτι om F²Z². || 5. ἀπειθεῖ Z². || 7. ἐπὶ τῇ QY²Z². || 10. δι' ἅπαντα A^c. || 11. δοξάζουσιν] τῷτο δοξάζουσιν QY²Z². || 16. τοῖνυν] ὅν A^c. || 18. γὰρ τῶν αὐτῶν A^c. || 20. ἢ A^c. || 23. τὰ ante περὶ om A^c. || 24. ὀργίλως Z² et pr F². || 29. ἐπὶ] περὶ A^c. || 31. δ' ἢ QZ². || 32. αὐτῷ pr F². || αὐτῷ τινὰ μὴ προσκόντως QY²Z². || 33. εἰ δὲ] ἐπεὶ δὲ QY²Z². || ἢ om QY²Z².

1. ἡμελλεν QY²Z². || 2. τῇ] τῆς A^c. || 3. ὑδαὶς — 4. ὀργιζόμενος ἐφίεται om Z². || 4. αὐτῷ om QY²Z². || 5. αὐτῷ] αὐτῷ F²Z². || ὥςτε Z². || 6. γῆθειναι A^c. || 8. ἐγνομένη et 9. ποιεῖ QY²Z². || 10. ἢ om Q. || 12. ταῦτα QY²Z². || μὴδοι] μὴδοι QY²Z². || 13. δ' om QY²Z². || 15. ὅσα] ἃ QY²Z². || 16. ἄξια] ἄξια εἶναι QY²Z². || 19. ἔχῃ] μὴ A^c. || 21. ἔχῃ] Z². || οὗτ' ἐν τινι λόγῳ ἄξιον ὠφελῆσαι. ἐσπούδασε γὰρ αὐτὸν ὑπὸ αὐτῷ φιλεῖσθαι Q. || 23. δ' ὀλιγωρεῖ] ὡσαύτως καταφρονεῖ Q. || καὶ λέγειν A^c. || 24. γύρηται A^c. || 25. ἢ ὅτι ἐγένετο om corr F². || 31. οὔτε κακοῦ οὗτ' ἀγαθοῦ QY²Z². || 32. ἀπείκει] αὐτῷ 34. πολυωρεῖσθαι A^c.

ἰτῷ ὑπέρεχει πολύ, οἷον ἐν χρήμασιν ὁ πλῆ-
 και ἐν τῷ λέγειν ῥητορικὸς ἀδυνατοῦ εἰπεῖν
 ἀρχομένους καὶ ἀρχεῖν ἄξιους οἰόμενος τῷ ἀρχε-
 διὸ εἴρηται "θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ διωτρεφέων
 καὶ "ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον" 5
 γὰρ διὰ τὴν ὑπεροχὴν. ἔτι ὑφ' ὧν τις οἴεται
 δεῖν· ἔτοι δ' εἰσὶν ἕς εὖ πεποιήκειν ἢ ποιεῖ, ἢ
 ὑτόν τις ἢ τῶν αὐτῶν τις, ἢ βύλεται ἢ ἐβυλήθη.
 ἐκ τῶν ἡδὴ πῶς τ' ἔχοντες ὀργίζονται αὐτοὶ
 διὰ ποῖα. αὐτοὶ μὲν γὰρ, ὅταν λυπῶνται· 10
 τινος ὁ λυπόμενος· εἰάν τε ἔν κατ' εὐθυωρίαν
 ἴση τις, οἷον τῷ διψῶντι πρὸς τὸ πειεῖν, εἰάν τε
 ταῦτο φαίνεται ποιεῖν· καὶ εἰάν τε ἀντιπράττη
 καὶ συμπράττη εἰάν τε ἄλλο τι ἐνοχλῇ οὕτως
 ἢ πᾶσιν ὀργίζεται. διὸ κάμνοντες, πενόμενοι, 15
 ὦντες, ὅλως ἐπιθυμῶντες καὶ μὴ κατορθύντες
 καὶ εὐπαρόρμητοι, μάλιστα μὲν πρὸς τὴν τοῦ
 γινώσκοντος, οἷον κάμνων μὲν τοῖς πρὸς τὴν νό-
 ος δὲ τοῖς πρὸς τὴν πενίαν, πολεμῶν δὲ τοῖς
 λεμον, ἐρῶν δὲ τοῖς πρὸς τὸν ἔρωτα· ὁμοίως 20
 ἄλλοις· προωδοποιεῖται γὰρ ἕκαστος πρὸς τὴν
 ὑπὸ τῷ ὑπάρχοντος πάθος. ἔτι δ' εἰάν τὰ
 προσδεχόμενος· λυπεῖ γὰρ μᾶλλον τὸ πολὺ
 ὥσπερ καὶ τέρπει τὸ πολὺ παρὰ δόξαν, εἰάν γέ-
 τται. διὸ καὶ ὥραι καὶ χρόνοι καὶ διαθέσεις καὶ 25
 ἴστων φανεραί, ποῖα εὐκίνητοι πρὸς ὀργὴν καὶ πῶ
 ἢ ὅτι ὅτε μᾶλλον ἐν τούτοις εἰσὶ μᾶλλον καὶ
 ἰτοὶ μὲν ἔν τῳ ἔχοντες εὐκίνητοι πρὸς ὀργὴν, ὁρ-
 οῖς τε καταγελῶσι καὶ χλευάζουσι καὶ σκώπτου-
 σιν γὰρ. καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα βλάπτουσιν ὅσα ὕβ- 30
 ἀνάγκη δὲ τοιαῦτα εἶναι ἢ μήτε ἀντὶ τινὸς
 αὐτοῖς ποιῶσιν· ἡδὴ γὰρ δοκεῖ δι' ὕβριν. καὶ
 ἔργου καὶ καταφρονῶσι περὶ ἃ αὐτοὶ μάλιστα
 οἷον οἱ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ φιλοτιμύμενοι εἰάν τις εἰς
 ἴαν, οἱ δ' ἐπὶ τῇ ιδέᾳ εἰάν τις εἰς τὴν ιδέαν, ὁμοίως 35
 ὧν ἄλλων. ταῦτα δὲ πολλῶ μᾶλλον, εἰάν ὑπο-
 ἢ ὑπάρχειν αὐτοῖς, ἢ ὅλως ἢ μὴ ἰσχυρῶς, ἢ

μὴ δοκεῖν· ἐπειδὴν γὰρ σφόδρα οἶονται ὑπάρχειν ἐν τῶ-
 τοῖς ἐν οἷς σκώπτονται, οὐ φροντίζουσιν. καὶ τοῖς φίλοις
 μᾶλλον ἢ τοῖς μὴ φίλοις· οἶονται γὰρ προσήκειν μᾶλλον
 πάσχειν εὖ ὑπ' αὐτῶν ἢ μή. καὶ τοῖς εἰθισμένοις τιμᾶν ἢ
 φροντίζειν, εἰάν πάλιν μὴ ὥτως ὁμιλῶσιν· καὶ γὰρ ὑπὸ
 τῶν οἶονται καταφρονεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ἂν ποιεῖν. καὶ
 τοῖς μὴ ἀντιποιοῦσιν εὖ, μηδὲ τὴν ἴσην ἀνταποδιδῶσιν. καὶ
 τοῖς τάναντία ποιῶσιν αὐτοῖς, εἰάν ἥττους ὦσιν· καταφρονεῖν
 γὰρ πάντες οἱ τοῖστοι φαίνονται, καὶ οἱ μὲν ὡς ἡττόνων οἱ
 δ' ὡς παρ' ἡττόνων. καὶ τοῖς ἐν μηδενὶ λόγῳ ὦσιν, ἂν τι
 ὀλιγωρῶσι μᾶλλον· ὑπόκειται γὰρ ἢ ὀργὴ τῆς ὀλιγωρίας
 πρὸς τὴν μὴ προσήκοντα, προσήκει δὲ τοῖς ἥττοσι μὴ ὀλι-
 γωρεῖν. τοῖς δὲ φίλοις, εἰάν τε μὴ εὖ λέγῳσιν ἢ ποιῶσιν,
 καὶ ἔτι μᾶλλον εἰάν τάναντία, καὶ εἰάν μὴ αἰσθάνωνται
 δεομένων, ὥσπερ ὁ Ἀντιφῶντος Πλήξιππος τῷ Μελεάργῳ·
 ὀλιγωρίας γὰρ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι σημεῖον· ὧν γὰρ φρον-
 τίζομεν, οὐ λανθάνει. καὶ τοῖς ἐπιχαίρουσι ταῖς ἀτυχχαῖς
 καὶ ὅλως εὐθυμουμένοις ἐν ταῖς αὐτῶν ἀτυχχαῖς· ἢ γὰρ
 ἐχθροῦ ἢ ὀλιγοῦντος σημεῖον. καὶ τοῖς μὴ φροντίζουσιν,
 εἰάν λυπήσωσιν· διὸ καὶ τοῖς κακὰ ἀγγέλλουσιν ὀργίζονται.
 καὶ τοῖς ἢ ἀκούουσιν περὶ αὐτῶν ἢ θεωμένοις τὰ αὐτῶν
 φαῦλα· ὁμοιοὶ γὰρ εἰσιν ἢ ὀλιγοῦσιν ἢ ἐχθροῖς· οἱ γὰρ
 φίλοι συναλγῶσιν, θεωμένοι δὲ τὰ οἰκεία φαῦλα πάντες
 ἀλγῶσιν. ἔτι τοῖς ὀλιγοῦσιν πρὸς πέντε, πρὸς οὓς φιλοτι-
 μῶνται, πρὸς οὓς θαυμάζουσιν, ὑφ' ὧν βύλονται θαυμάζε-
 σθαι, ἢ οὓς αἰσχύνονται, ἢ ἐν τοῖς αἰσχυνομένοις αὐτούς·
 ἐν τούτοις εἰάν τις ὀλιγοῦσιν, ὀργίζονται μᾶλλον. καὶ τοῖς
 εἰς τὰ τοιαῦτα ὀλιγοῦσιν ὑπὲρ ὧν αὐτοῖς αἰσχρὸν μὴ
 βοηθεῖν, οἷον γονεῖς, τέκνα, γυναῖκας, ἀρχομένους. καὶ τοῖς
 χάριν μὴ ἀποδιδῶσιν· παρὰ τὸ προσήκον γὰρ ἢ ὀλιγοῦσιν.
 καὶ τοῖς εἰρωνευομένοις πρὸς σπυδαζοντας· καταφρονητικὸν
 γὰρ ἢ εἰρωνεία. καὶ τοῖς τῶν ἄλλων εὐποητικοῖς, εἰάν μὴ
 καὶ αὐτῶν· καὶ γὰρ τῷτο καταφρονητικόν, τὸ μὴ ἀξιοῦν
 ὧν πάντας καὶ αὐτόν. ποιητικὸν δ' ὀργῆς καὶ ἢ λήθη, οἷον
 καὶ ἢ τῶν ὀνομάτων ὥτως ὅσα περὶ μικρὸν· ὀλιγοῦσιν γὰρ
 δοκεῖ καὶ ἢ λήθη σημεῖον εἶναι· δι' ἀμέλειαν μὲν γὰρ ἢ
 λήθη γίγνεται, ἢ δ' ἀμέλεια ὀλιγοῦσιν ἐστίν. οἷς μὲν οὖν

Υ', ταῦτα Α'. || ὑπέρεχει Α', ambiguo Ζ'. || 5. τε Υ'Ζ'Α'. || post κότον Q ἔφρα τελείωσι. || 6. ἐφ' Ζ'. || 8. αὐτὸς ἢ δι' αὐτῶ ἢ β. QΥ'Ζ'. || 11. εἰάν τε κατ' εὐθυωρίαν ὡς ἀπικρή QΥ'Ζ'. || 15. ἔχων Q, ἔχον Υ'Ζ'. || τοῖς om Α'. || α Α'. || 17. μὲν om Α'. || 21. προωδοποιεῖται et 23. πολὺ καὶ παρὰ QΥ'Ζ'. || 24. εἰάν γὰρ QΥ'Ζ'. || 26. καὶ Υ'Ζ'. καὶ πῶ — 28. ὀργὴν om Q. || 27. ὅτι om Α'. || 32. ἀφελίμως Ζ'. || 33. εἰ ὧν Α'. || 34. QΥ'Ζ'. || 4. ὑπ' αὐτῶν εὖ πάσχειν Α'. || 6. αὐτῶν Q, τοῦτο Υ'Ζ'. || 7. ἀποδιδῶσι QΥ'Ζ', || 12. μὴ post τὴν 18. ἐθυμουμένοις Α'. || αὐτῶν QΥ'Ζ'. || 21. ἢ θεωμένοις τὰ αὐτῶν om Ζ'. || 26. ἢ οὓς] πρὸς οὓς QΥ'Ζ'. || 27. ἂν Α'. || 28. τὰ om Υ'Ζ'. || 29. βοηθοῦσιν QΥ'Ζ'. || 31. εἰρωνευομένοις Α'. || πρὸς] πρὸς τὴν QΥ'Ζ'. || 35. ἢ et ἔτιως || παρὰ Q. || 36. διὰ μὲν γὰρ ἀμέλειαν Α'.

ὀργίζονται καὶ ὡς ἔχοντες καὶ διὰ πᾶσα, ἅμα εἴρηται·
δῆλον δ' ὅτι δέοι ἂν αὐτὸν κατασκευάζειν τῷ λόγῳ τοιούτους
οἷσι ὄντες ὀργίλως ἔχουσιν, καὶ τὸς ἐναντίους τέτοις ἐνόχους
ὄντας ἐφ' οἷς ὀργίζονται, καὶ τοιούτους οἷσι ὀργίζονται.

3 Ἐπεὶ δὲ τὸ ὀργίζεσθαι ἐναντίον τῷ πραῦνεσθαι καὶ 5
ὀργῇ πρᾶσι, ληπτέον πῶς ἔχοντες πρᾶοί εἰσι καὶ πρὸς
τίνας πρᾶως ἔχουσι καὶ διὰ τίνων πραῦνονται. ἔστω δὴ
πρᾶυνσις κατὰς αἰσιν καὶ ἡρέμῃσι ὀργῇσι. εἰ ὅν ὀργίζονται
τοῖς ὀλιγωρῶσιν, ὀλιγωρία δ' ἐστὶν ἐκυσίον, φανερόν ὅτι καὶ
τοῖς μηδὲν τῶν ποιῶσιν ἢ ἀκυσίως ποιῶσιν ἢ φαινομένοις 10
τοιούτοις πρᾶοί εἰσιν. καὶ τοῖς τάναντία ὧν ἐποίησαν βυλο-
μένοις. καὶ ὅσοι καὶ αὐτοὶ εἰς αὐτοὺς τοιούτοι· οὐδεὶς γὰρ
αὐτὸς αὐτῷ δοκεῖ ὀλιγωρεῖν. καὶ τοῖς ὁμολογῶσι καὶ με-
ταμελόμενοις· ὡς γὰρ ἔχοντες δίκην τὸ λυπεῖσθαι ἐπὶ
τοῖς πεποιημένοις παύονται τῆς ὀργῆς. σημεῖον δὲ ἐπὶ τῆς 15
τῶν οἰκετῶν κολάσεως· τοὺς μὲν γὰρ ἀντιλέγοντας καὶ
ἀρνευμένους μᾶλλον κολάζομεν, πρὸς δὲ τὸς ὁμολογῶντας
δικαίως κολάζεσθαι παυόμεθα θυμούμενοι. αἴτιον δ' ὅτι
ἀναίσχυρτία τὸ τὰ φανερά ἀρνεῖσθαι, ἢ δ' ἀναίσχυρτία
ὀλιγωρία καὶ καταφρόνησις· ὧν γυνὴ πολὺ καταφρονῶμεν, 20
οὐκ αἰσχυρόμεθα. καὶ τοῖς ταπεινεμένοις πρὸς αὐτοὺς καὶ
μὴ ἀντιλέγουσιν· φαίνονται γὰρ ὁμολογεῖν ἥττους εἶναι, οἱ
δ' ἥττους φεβύνται, φοβούμενος δὲ οὐδεὶς ὀλιγωρεῖ. ὅτι δὲ
πρὸς τὸς ταπεινεμένους παύεται ἡ ὀργή, καὶ οἱ κύνες δη-
λοῦσιν οὐ δάκνουντες τὸς καθίζοντας. καὶ τοῖς σπυδαῖσι 25
πρὸς τοὺς σπυδαζοντας· δοκεῖ γὰρ σπυδαζεσθαι ἀλλ' οὐ
καταφρονεῖσθαι. καὶ τοῖς μείζω κεχαρισμένοις. καὶ τοῖς
δεσμένους καὶ παραιτουμένοις· ταπεινότεροι γάρ. καὶ τοῖς
μὴ ὑβρισταῖς μηδὲ χλευασταῖς μηδ' ὀλιγωροῖς, ἢ εἰς μη-
δένα ἢ μὴ εἰς χρηστὸς μηδ' εἰς τοιούτους οἰοῖται αὐτοί. ὅλως 30
δ' ἐκ τῶν ἐναντίων δεῖ σκοπεῖν τὰ πραῦντικά. καὶ οὗς
φοβοῦνται ἢ αἰσχυνοῦνται· ἔως γὰρ ἂν ἔτως ἔχουσιν, οὐκ
ὀργίζονται· ἀδύνατον γὰρ ἅμα φοβεῖσθαι καὶ ὀργίζεσθαι.
καὶ τοῖς δι' ὀργὴν ποιήσασιν ἢ ἐκ ὀργίζονται ἢ ἥττον ὀρ-
γίζονται· οὐ γὰρ δι' ὀλιγωρίαν φαίνονται πρᾶξαι· οὐδεὶς 35
γὰρ ὀργιζόμενος ὀλιγωρεῖ· ἢ μὲν γὰρ ὀλιγωρία ἄλυπεν,

ἢ δ' ὀργὴ μετὰ λύπης. καὶ τοῖς αἰσχυνομένοις 1
καὶ ἔχοντες δὲ ἐναντίως τῷ ὀργίζεσθαι δῆλον ὅτι
εἰσιν, οἷον ἐν παιδίῳ, ἐν γέλωτι, ἐν ἐσθῇ, ἐν ἐπιμα-
κατορδύσει, ἐν πληρώσει, ὅλως ἐν ἀλυπία καὶ ἡ
ὑβριστικῇ καὶ ἐν ἐλπίδι ἐπικεικῇ. ἔτι κεχρονικότες 1
ὑπόγυιοι τῇ ὀργῇ ὄντες· παύει γὰρ ὀργὴν ὁ χρόνος.
δὲ καὶ ἐτέρη ὀργὴν μείζω ἢ παρ' ἄλλῃ ληφθεῖσα 2
πρότερον· διὸ εὐ Φιλοκράτης, εἰπόντος τινὸς ὀργίζε-
σθαι· "τί οὐκ ἀπολογεῖ;" "ἔγω γε" εἶπε. "ἀλλὰ 3
ὅταν ἄλλον ἴδω διαβεβλημένον" πρᾶσι γὰρ γῆ-
δ' ὅταν εἰς ἄλλον τὴν ὀργὴν ἀναλώσωσιν, οἷον οὐκ
'Εργεφίλου· μᾶλλον γὰρ χαλεπαίνοντες ἢ Καλλι-
αφείδαν διὰ τὸ Καλλισθένους τῇ προτεραίᾳ κατῆ-
θάνατον. καὶ εἰς ἐλεῶσιν, καὶ εἰς μείζον κακὸν πε-
τες ὡσιν ἢ οἱ ὀργιζόμενοι ἂν ἔδρασαν· ὥσπερ εὐλαφῶς 4
οἶονται τιμωρίαν. καὶ εἰς ἀδικεῖν οἶονται αὐτοὶ καὶ ἐκ-
πάσχειν· ὃ γίγνεται γὰρ ἡ ὀργὴ πρὸς τὸ δάκναι· ἢ
ἔτι παρὰ τὸ προσῆκον οἶονται πάσχειν, ἢ δ' ἐρηϊαί-
διὸ δὲ τῷ λόγῳ προκολλάειν· ἀγανακτοῦσι γὰρ ὅσοι 5
λαζόμενοι καὶ οἱ δούλοι. καὶ εἰς μὴ αἰσθάνεσθαι αὐ-
τοὶ δι' αὐτοὺς καὶ ἀνθ' ὧν ἔπαθον· ἢ γὰρ ὀργὴ τῷ
ἑαυτὸν ἐστὶν· δῆλον δ' ἐκ τῆς ὀρισμῆς. διὸ ὀργὴ πρὸς
"φάσθαι 'Οδυσσῆα πολυτίρρην," ὡς ὃς τιμωρῆται
μὴ ἥσθετο καὶ ὑφ' ὃ καὶ ἀνθ' ὅτε. ὥς ὅτι τὰ αὐ-
τοὺς οἶονται αἰσθάνονται ὀργίζονται, ὅτε τοῖς ταπεινοῖς 6
πεπονθόσι τε τὸ ἔσχατον καὶ ἐκ ἀλγέσων ὡς αὐ-
μένοις ὃ οἱ ὀργιζόμενοι ἐφίενται. διὸ εὐ περὶ τῆς
ὁ ποιητῆς, παῦσαι βουλόμενος τὸν Ἀχιλλεὺς πρὸς
τεθνεῶτος, "κωφὴν γὰρ δὴ γαῖαν ἀεικίζει μετὰ τῷ
λον οὖν ὅτι τοῖς καταπραῦνειν βουλομένοις ἐκ τῶν
τόπων λεκτέον, αὐτοὺς μὲν παρασκευάζουσι τῆς
ὀργίζονται, ἢ φοβερός ἢ αἰσχυρὸς ἀξίως ἢ κεχαρισ-
ἢ ἀκοντας ἢ ὑπεραλγύντας τοῖς πεποιημένοις.

Τίνας δὲ φιλοῦσι καὶ μισοῦσι, καὶ διὰ τί τῶν
καὶ τὸ φιλεῖν ἐριστάμενοι λέγωμεν. ἔγω δὲ τὸ φι-
βύλεσθαι τινι ἀοίεται ἀγαθὰ, ἐκείνους ἔνθα ἀλλὰ μὴ

1. ἅμα om QY²Z². || 2. ἔτι] ὡς QY²Z². || αὐτὸν om A². || 3. ὀλίγως Q, ὀλιγώρως A². || 5. τῷ A². || τὸ Z²A². [ἐκ
της Q. || 9. ἐκὶν om A². || 10. ἀκυσίως] ἐκυσίως ἢ ἀκυσίως Z². || 12. αὐτοὶ om QY²Z². || 16. ἀρνεύμενος καὶ ἀπαλήπτως [P²
29. ἢ om A². || 30. ἢ] καὶ Q. || εἰς μὴ A². || μὴδ' εἰς] ἢ μὴ QY²Z². || 31. πρᾶσι om A². || 32. ἢ] καὶ εἰς QY²Z². ||
A². || 36. ἄλυπεν QY²Z².

2. τὸ Q. || 5. ἔτι] ἔτι δὲ QY²Z². || κεχρονικότες Q. || 8. εὐ] εὐ καὶ Q. || 9. ἀπολογῇ et 13. ἀφῆσαν et 14. ὅλως [P²
15. οἱ om Y²Z². || ἔδρασαν ἂν· ὥσπερ γὰρ εὐλαφῶς τιμωρίαν οἶονται QY²Z². || 17. γὰρ ante ἢ om A². || 18. οἶονται] κωλύονται
19. τῷ λόγῳ δεῖ QY²Z². || 21. τῶν] πρὸς τὸν A². || 23. πολυτίρρην QY²Z². || 24. ὅ] ὅτε A². || 29. ἀεικίζῃ Q, ἀεικί-
μεταίαν Q. || 30. πρᾶξαι QY²Z². || 35. λέγωμεν A².

ιτὰ δυνάμιν πρακτικὸν εἶναι τούτων. φίλος δ' ἰλῶν καὶ ἀντιφιλούμενος. οἶονται δὲ φίλοι εἶναι εἶναι οἰόμενοι πρὸς ἀλλήλους. τούτων δὲ ὑποκειμένη φίλον εἶναι τὸν συνηθόμενον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τα τοῖς λυπηροῖς μὴ διὰ τι ἕτερον ἀλλὰ δι' ἰγνομένων γὰρ ὧν βούλονται χαίρουσι πάντες, ὧν δὲ λυπῶνται, ὥς τε τῆς βελήσεως σημεῖον αἱ αἱ ἡδοναί. καὶ οἷς δὴ ταῦτα ἀγαθὰ καὶ κακά, αὐτοῖς φίλοι, καὶ οἱ τοῖς αὐτοῖς ἐχθροί· ταῦτα βέλεσθαι ἀνάγκη, ὥς τε ἅπερ αὐτῷ καὶ ἄλλω 10 τύτῳ φαίνεται φίλος εἶναι. καὶ τὸς πεποιηκῆ- λῶσιν, ἢ αὐτὸς ἢ ὧν κηδονταί· ἢ εἰ μεγάλα, ἢ ἴσα, ἢ εἰ ἐν τοιούτοις καιροῖς, καὶ αὐτῶν ἕνεκα· ἢ οὐκ οὐκ βούλεσθαι ποιεῖν εὖ. καὶ τὸς τῶν φίλων φιλοῦντας ἕς αὐτοὶ φιλοῦσιν. καὶ τὸς φιλούμενους 15 ὑποκειμένων ἑαυτοῖς. καὶ τοὺς τοῖς αὐτοῖς ἐχθρὸς γας ἕς αὐτοὶ μισοῦσιν, καὶ τοὺς μισοκίμενους ὑπὸ μισοκίμενων· πᾶσι γὰρ τούτοις ταῦτα ἀγαθὰ εἶναι καὶ ἑαυτοῖς, ὥς τε βέλεσθαι τὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ, φίλον. ἔτι τὸς εὐποικητικὸς εἰς χρήματα καὶ εἰς 20 διὸ τὸς ἐλευθερίους καὶ τὸς ἀνδρείους τιμῶσι καὶ τοιούτους δ' ὑπολαμβάνουσι τὸς μὴ ἀφ' ἑτέρων τοιούτοις δ' οἱ ἀπὸ τοῦ ἐργάζεσθαι, καὶ τούτων οἱ ἴσας καὶ τῶν ἄλλων οἱ αὐτεργοὶ μάλιστα. καὶ νας, ὅτι ἐκ ἀδικοῖ. καὶ τὸς ἀπράγμονας διὰ τὸ 25 οἷς βυλόμεθα φίλοι εἶναι, ἐὰν φαίνονται βυ- ἰσὶ δὲ τοιούτοις οἱ τ' ἀγαθοὶ κατ' ἀρετὴν καὶ οἱ ἢ ἐν ἅπασιν ἢ ἐν τοῖς βελτίστοις ἢ ἐν τοῖς θαυ- ὕφ' αὐτῶν ἢ ἐν τοῖς θαυμάζουσιν αὐτούς. ἔτι συνδιαγαγεῖν καὶ συνδιημερεῦσαι· τοῖς τοῖς δ' οἱ 30 μὴ ἐλεγκτικοὶ τῶν ἀμαρτανομένων καὶ μὴ μὴδὲ δυσερίδες· πάντες γὰρ οἱ τοῖς τοῖς μαχη- μαχομένοι τάναντία φαίνονται βέλεσθαι. καὶ 35 καὶ τωβάσαι καὶ ὑπομείναι· ἐπὶ ταῦτό γὰρ σπεύδουσι τῷ πλησίον, δυνάμενοι τε σκώπτεσθαι, ὥς σκώπτοντες. καὶ τοὺς ἐπαινεύοντας τὰ ὑπάρ- ἰσά, καὶ τούτων μάλιστα ἂν φοβῶνται μὴ ὑπάρ-

χειν αὐτοῖς. καὶ τὸς καθαρίους περὶ ὄψιν, περὶ ἀμπεχόνην, περὶ ὅλον τὸν βίον. καὶ τὸς μὴ ἐνειδίζας μήτε τῶν ἀμαρ- τημάτων μήτε τῶν εὐεργετημάτων· ἀμφοτέροι γὰρ ἐλεγ- κτικοί. καὶ τοὺς μὴ μνησικακοῦς, μὴδὲ φυλακτικούς τῶν ἐγκλημάτων, ἀλλ' εὐκαταλλάκτους· οἷς γὰρ ἂν ὑπελαμ- βάνωσιν εἶναι πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ πρὸς αὐτὸς οἰεῖται. καὶ τὸς μὴ κακολόγους μὴδὲ εἰδότας μήτε τὰ τῶν πλησίον κακὰ μήτε τὰ αὐτῶν, ἀλλὰ τὰγαθὰ· ὁ γὰρ ἀγαθὸς τὸτο 40 δρᾷ. καὶ τὸς μὴ ἀντιτείνοντας τοῖς ὀργιζομένοις ἢ σπυδα- ζουσιν· μαχητικοὶ γὰρ οἱ τοιούτοι. καὶ τοὺς πρὸς αὐτοὺς σπυδαίως πως ἔχοντας, οἷον θαυμάζοντας αὐτὸς καὶ σπυ- δαίως ὑπολαμβάνοντας καὶ χαίροντας αὐτοῖς, καὶ ταῦτα μάλιστα πεπονθότας περὶ ἃ μάλιστα βούλονται αὐτοὶ ἢ θαυμάζεσθαι ἢ σπυδαίως δοκεῖν εἶναι ἢ ἡδεῖς. καὶ τοὺς ὁμοίους καὶ ταῦτα ἐπιτηδεύοντας, ἐὰν μὴ παρενοχλῶσι μὴδ' ἀπὸ ταῦτ' ἢ ὁ βίος· γίγνεται γὰρ ἔτω τὸ κεραμεὺς κε- ραμεῖ. καὶ τοὺς τῶν αὐτῶν ἐπιθυμοῦντας, ὧν ἐνδέχεται 45 ἅμα μετέχειν αὐτός· εἰ δὲ μὴ, ταῦτό καὶ ἔτω συμβαί- νει· καὶ πρὸς οὗς οὕτως ἔχουσιν ὥστε μὴ αἰσχύνεσθαι τὰ πρὸς δόξαν, μὴ καταφρονῶντες. καὶ πρὸς ἕς αἰσχύνονται τὰ πρὸς ἀλήθειαν. καὶ πρὸς ἕς φιλοτιμῶνται, ἢ ὕφ' ὧν ζηλῶσθαι βέλονται καὶ μὴ φθονεῖσθαι, τέτῳ ἢ φιλοῦσιν ἢ βέλονται φίλοι εἶναι. καὶ οἷς ἂν τὰγαθὰ συμπράττωσιν, ἐὰν μὴ μέλλῃ αὐτοῖς ἔσεσθαι μεῖζον κακά. καὶ τοῖς ὁμοίως 50 καὶ τὸς ἀπόντας καὶ τὸς παρόντας φιλοῦσιν· διὸ καὶ τοὺς περὶ τὸς τεθνεῶτας τοιούτους πάντες φιλοῦσιν. καὶ ἔλως τὸς σφύδρα φιλοφίλους καὶ μὴ ἐγκαταλείποντας· μάλιστα γὰρ φιλοῦσι τῶν ἀγαθῶν τὸς φιλεῖν ἀγαθός. καὶ τὸς μὴ πλατ- τομένους πρὸς ἑαυτούς· τοῖς τοῖς δὲ καὶ οἱ τὰ φάυλα τὰ ἑαυ- τῶν λέγοντες. εἴρηται γὰρ ὅτι πρὸς τοὺς φίλους τὰ πρὸς 55 δόξαν ἐκ αἰσχυνόμεθα· εἰ ἔν ὁ αἰσχυνόμενος μὴ φιλεῖ, ὁ μὴ αἰσχυνόμενος φιλεῖντι ἔοικεν. καὶ τὸς μὴ φοβερούς, καὶ οἷς βαρρῶμεν· οὐδεὶς γὰρ ὃν φοβεῖται φιλεῖ. εἴδη δὲ φιλίας ἐταιρεία οἰκειότης συγγένεια καὶ ὅσα τοιαῦτα. ποικητικὰ δὲ φιλίας χάρις, καὶ τὸ μὴ δεηθέντες ποιῆσαι, καὶ τὸ ποιήσαντα μὴ δηλῶσαι· αὐτοῦ γὰρ οὕτως ἕνεκα φαίνεται καὶ ὁ διὰ τι ἕτερον. περὶ δ' ἐχθρας καὶ τῷ μι-

τον Q. || 4. τὸ Z¹. || 8. ἔδῃ QY¹Z¹. || 11. τῷ Y¹. || 15. φιλοῦντας τὸς φιλοῦντας QY¹Z¹. || 18. ἑαυτοῖς QY¹Z¹. || 19. || 20. εἰς post καὶ om QY¹Z¹. || 21. τὸς alterum om A¹. || 22. ἑτέρου QZ¹. || 25. τὸ αὐτό ταῦτα A¹. || 28. πᾶσιν αὐτῶν QY¹Z¹. || 29. ἢ om QY¹Z¹. || οἷς QY¹Z¹A¹. || αὐτοῖς A¹. || 30. συνδιαγεῖν QY¹Z¹. || 32. φιλόηκοι Y¹. || 34. τῷ π παῖσαι A¹ et x I¹. || καὶ καὶ τῷ Z¹A¹, καὶ τὸ Y¹. || ταῦτα QY¹Z¹. || 37. ἂ μάλιστα A¹. || 38. οἷς QY¹Z¹. || 4. μνησικακοῦς A¹. || 5. ὑπολάβωσιν QY¹Z¹. || 6. αὐτὸς τὸς αὐτός Q. || 8. τῷ ταῦτα A¹. || 9. ἢ Z¹. || 10 et 11. ἑαυτοῖς A¹. || 11. σπυδαίως πως ὡσαύτως QY¹Z¹. || 20. μὴ om Q. || καταφρονῶντας A¹. || 23. συμ- || 27. ἐγκαταλείποντας A¹. || γὰρ δὲ A¹. || 28. φίλους ἀγαθὸς Q, φιλαγάθους A¹. || 29. αὐτῶν αὐτῶν A¹. || 33. εἰ || 4. ἐταιρεία Y¹Z¹. || καὶ οἰκειότης καὶ συγγένεια QY¹Z¹. || 37. τι om QY¹Z¹.

σεῖν φανερόν ὡς ἐκ τῶν ἐναντίων δεῖ θεωρεῖν. ποιητικά δ' ἐχθρας ὀργή, ἐπηρεασμός, διαβολή. ὀργή μὲν ἔν ἐσὶν ἐκ τῶν πρὸς ἑαυτόν, ἐχθρα δὲ καὶ ἄνευ τῶν πρὸς ἑαυτόν· ἐὰν γὰρ ὑπολαμβάνωμεν εἶναι τοιόνδε, μισῶμεν. καὶ ἡ μὲν ὀργὴ αἰεὶ περὶ τὰ καθ' ἑκάστα, οἷον Καλλία ἢ Σωκράτει, τὸ δὲ 5 μῖσος καὶ πρὸς τὰ γένη· τὸν γὰρ κλέπτην μισεῖ καὶ τὸν συκοφάντην ἄπας. καὶ τὸ μὲν ἱατὸν χρόνῳ, τὸ δ' ἀνά- τον. καὶ τὸ μὲν λύπης ἔφεσις, τὸ δὲ κακῷ· αἰσθεσθαὶ γὰρ βύλεται ὁ ὀργιζόμενος, τῷ δ' ἔδεν διαφέρει. ἔστι δὲ τὰ μὲν λυπηρὰ αἰσθητὰ πάντα, τὰ δὲ μάλιστα κακὰ ἥκιστα 10 αἰσθητὰ, ἀδικία καὶ ἀφροσύνη· ἔδεν γὰρ λυπεῖ ἡ παρ- σία τῆς κακίας. καὶ τὸ μὲν μετὰ λύπης, τὸ δ' ἔ μετὰ λύπης· ὁ μὲν γὰρ ὀργιζόμενος λυπεῖται, ὁ δὲ μισῶν οὐ. καὶ ὁ μὲν πολλῶν ἂν γενομένων ἐλεήσειεν, ὁ δ' ἔδενός· ὁ μὲν γὰρ ἀντιπαθεῖν βύλεται ὥ ὀργίζεται, ὁ δὲ μὴ εἶναι. 15 φανερόν ἔν ἐκ τούτων ὅτι ἐνδέχεται ἐχθρὸς καὶ φίλος καὶ ὄντας ἀποδεικνύναι καὶ μὴ ὄντας ποιεῖν καὶ φάσκοντας διαλύειν, καὶ δι' ὀργὴν ἢ δι' ἐχθραν ἀμφισβητῶντας ἐφ' ὁπότερ' ἂν προαιρηταί τις ἀγειν. ποῖα δὲ φοβοῦνται καὶ τίνας καὶ πῶς ἔχοντες, ὧδ' ἔσαι φανερόν.

5 Ἐξω δὲ φόβος λύπη τις ἢ ταραχὴ ἐκ φαντασίας μέλλοντος κακοῦ φθαρτικῆ ἢ λυπηρῆ· οὐ γὰρ πάντα τὰ κακὰ φοβῶνται, οἷον εἰ ἔσαι ἄδικος ἢ βραδύς, ἀλλ' ὅσα λύπας μεγάλας ἢ φθορὰς δύναται, καὶ ταῦτ' ἐὰν μὴ πόρρω ἀλλὰ σύνεγγυς φαίνεται ὥστε μέλλειν. τὰ γὰρ 25 πόρρω σφόδρα ἔ φοβῶνται· ἴσασι γὰρ πάντες ὅτι ἀπο- θανῶνται, ἀλλ' ὅτι ἐκ ἐγγύς, οὐδὲν φροντίζουσιν. εἰ δὲ ὁ φόβος τοῦτ' ἐστίν, ἀνάγκη τὰ τοιαῦτα φοβερά εἶναι ὅσα φαίνεται δύναμιν ἔχειν μεγάλην τῷ φθεῖρειν ἢ βλάπτειν βλάβας εἰς λύπην μεγάλην συντεινύσας. διὸ καὶ τὰ ση- 30 μεῖα τῶν τοιούτων φοβερά· ἐγγύς γὰρ φαίνεται τὸ φοβε- ρόν· τῷτο γὰρ ἐστὶ κίνδυνος, φοβερὸς πλησιασμός. τοιαῦτα δὲ ἐχθρα τε καὶ ὀργὴ δυναμένων ποιεῖν τι· δῆλον γὰρ ὅτι βύλονται, ὥς ἐγγύς εἰσι τῷ ποιεῖν. καὶ ἀδικία δύναμιν ἔχουσα· τῷ προαιρεῖσθαι γὰρ ὁ ἄδικος ἄδικος. καὶ ἀρετὴ 35

ὑβριζομένη δύναμιν ἔχουσα· δῆλον γὰρ ὅτι πρὸς μὲν, ὅταν ὑβρίζεται, αἰεὶ, δύναται δὲ νῦν. καὶ τῶν δυναμένων τι ποιῆσαι· ἐν παρασκευῇ γὰρ εἶναι καὶ τὸν τοῦτον. ἐπεὶ δ' οἱ πολλοὶ χεῖρας καὶ τῷ κερδαίνειν καὶ θειλοὶ ἐν τοῖς κινδύνοις φοβεροὶ τὸ πολὺ τὸ ἐπ' ἄλλῳ αὐτὸν εἶναι, ὥς οἱ συνηθισμένοι τι δεινὸν φοβεροὶ ἢ κατειπεῖν ἢ ἐγκα- καὶ οἱ δυνάμενοι ἀδικεῖν τοῖς δυναμένοις ἀδικεῖν γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ ἀδικοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν δὲ καὶ οἱ ἡδικομένοι ἢ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι· αἰεὶ γὰρ καιρόν. καὶ οἱ ἡδικοκότες, ἐὰν δύναμιν ἔχωσι, δεδιότες τὸ ἀντιπαθεῖν· ὑπέκειτο γὰρ τὸ τοιούτου καὶ οἱ τῶν αὐτῶν ἀνταγωνισταί, ὅσα μὴ ἐνδέχεται ὑπάρχειν ἀμφοῖν· αἰεὶ γὰρ πολεμῶσι πρὸς τὴν τι καὶ οἱ τοῖς κρείττοσιν αὐτῶν φοβεροὶ· μέλλον γὰρ ναιτο βλάπτειν αὐτούς, εἰ καὶ τὸς κρείττους καὶ βῦνται οἱ κρείττους αὐτῶν διὰ ταυτό. καὶ οἱ τῆς αὐτῶν ἀνηρηκότες. καὶ οἱ τοῖς ἥττοσιν αὐτῶν ἐπὶ ἢ γὰρ ἡδὴ φοβεροὶ ἢ αὐξήσαντες. καὶ τῶν ἡδικομένων ἐχθρῶν ἢ ἀντιπάλων οὐχ οἱ ὀξύθυμοι καὶ παρρη- ἀλλ' οἱ πρᾶοι καὶ εἰρωνες καὶ πανῦργοι· ἀλλὰ μὴ ἐγγύς, ὥς ἐνδέχεται φανεροὶ ὅτι πόρρω. πάντες ἔκ τῶν βραδύ φοβερώτερα, ὅσα, ἂν ἀμάρτωσιν, ἐπαινεῖται μὴ ἐνδέχεται, ἀλλ' ἢ ὅλως ἀδύνατα, ἢ μὴ ἐφ' ἑαυτῶν ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις. καὶ ὧν βοήθειαι μὴ ἐπὶ τῷ ῥάδιαι. ὡς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν, φοβερά ἐστὶν ὅσα ἐφ' ἑαυτῶν γινόμενα ἢ μέλλοντα ἐλεεινά ἐστὶν. τὰ μὲν ὅσα καὶ ἂ φοβῶνται, σχεδὸν ὡς εἰπεῖν τὰ μέγιστα τῶν ὡς δὲ διακείμενοι αὐτοὶ φοβοῦνται, νῦν λέγμεν. ἐστὶν ὁ φόβος μετὰ προσδοκίας τῷ πείσεσθαι τι φοβε- ράθος, φανερόν ὅτι ἔδεις φοβεῖται τῶν οἰομένων παθεῖν, οὐδὲ ταῦτα ἂ μὴ οἰοῦνται παθεῖν, ἔδεις τῶν μὴ οἰοῦνται, οὐδὲ τότε ὅτε μὴ οἰοῦνται ἀνέχεται φοβεῖσθαι τὸς οἰομένους τι παθεῖν ἂν, καὶ τὰ ἐπὶ καὶ ταῦτα καὶ τότε. ἐκ οἰοῦνται δὲ παθεῖν ἂν αἰετ

1. δι᾽] ἐστὶ Ἀ. || 3. αὐτόν utrobique Ἀ. || τῶν] τοῦ Ἀ. || 4. ὑπολαμβάνω QY²Z². || post αἶναι litteras duas vel tres Ἀ. || 5. καλλίαν Y². || ἢ om QY²Z². || σωκράτην Ἀ. || 7. ἄπας] ἑκάστος QY²Z². || τὸν μὲν ἱατὸν pr Ἀ. || 8. καὶ ἐφ' ἑαυτῶν πᾶσι ἐφίεται, ἢ δὲ τοῦ κακῶσαι μέλλον. αἰσθάνεσθαι QY²Z². || 18. καὶ] καὶ ἡ QY²Z². || ἀμφισβητῶντος Ἀ. || 20. τίνα εἰς Y²Z². || ἐστὶ Y²Z². || 21. ἐστὶ Q. || δὴ] δὴ ὁ Ἀ. || 22. κακοῦ] κακοῦ ἢ QY²Z². || 23. φοβεῖται QY²Z². || ἴσα] ἴσα ἐστὶ Y²Z². || 24. δύναται QY²Z². || ἐστὶ] ἂ QY²Z², et 25. φαίνεται. || 27. οὐδὲ Z². || 33. τε om QY²Z². || 34. βύλονται] βλάπεται καὶ βύλονται QY²Z². || καὶ om Q.

7. τι om Ἀ. || 8. τοῖς] αἰεὶ τοῖς QY²Z². || 10. ἀδικούμενοι Y²Z². || 11. ἂν Ἀ. || 12. τοῦτον Q. || 13. ἴσα] καὶ ἐπ' ἑαυτῶν 14. τὸς om QY²Z². || 15. αὐτῶν om QY²Z², additis καὶ αὐτοῖς φοβεροὶ post φοβεροὶ. || 16. εἰ καὶ] ἢ QY²Z². || 20. ἐπαινεῖται 21. εἰ] ἢ Ἀ, οἱ QY²Z². || 22. φανεροὶ] φοβερόν QY²Z². || 23. ὅσα ἀμάρτωσιν Ἀ. || 24. ἐπ' αὐτοῖς Ἀ. || 30. τί] τοῖς 31. μὴδὲ ἀντιπαθεῖν Q. || 32. μὴδὲ Ἀ. οὐδὲ — παθεῖν om Q. || 35. ἐν om Y² et pr Z².

μεγάλαις ὄντες καὶ δοκῦντες, διὸ ὑβρίζαι καὶ
 εἰ θρασυεῖς (ποιεῖ δὲ τοιοῦτους πλούτους ἰσχυρὸς
 δύναμις), οὔτε οἱ ἤδη πεπονθέναι πάντα νο-
 ῶ δεινὰ καὶ ἀπεφυγμένοι πρὸς τὸ μέλλον,
 ποτυμπανίζοντες ἤδη· ἀλλὰ δεῖ τινὰ ἐλπίδα
 5 ἡγρίας, περὶ ἧς ἀγωνιῶσιν. σημεῖον δὲ· ὁ γὰρ
 τυτικὸς ποιεῖ, καίτοι ὑδεὶς βυλεύεται περὶ τῶν
 ὧς δεῖ τοιούτους παρασκευάζειν, ὅταν ἢ βέλ-
 ζεῖσθαι αὐτὸς, ὅτι τοῖστί ἐσιν οἱοί παθεῖν· καὶ
 μείζους ἔπαθον· καὶ τὺς ὁμοίους δεκνύναι πά-
 10 πεπονθότας, καὶ ὑπὸ τοιούτων ὑφ' ὧν ἔκ ζῶντο,
 καὶ τότε ὅτε οὐκ ἔζοντο. ἐπεὶ δὲ περὶ φόβου
 ἐστὶ καὶ τῶν φοβερῶν, καὶ ὡς ἔκαστος ἔχωντες
 ἑνερὸν ἐκ τούτων καὶ τὸ θαρρεῖν τί ἐστὶ, καὶ περὶ
 λέοι καὶ πῶς διακεῖμενοι θαρραλέοι εἰσὶν· τό-
 15 σος ἐναντίον τῷ φόβῳ καὶ τὸ θαρραλέον τῷ
 ᾧ μετὰ φαντασίας ἢ ἐλπίς τῶν σωτηρίων ὡς
 τῶν δὲ φοβερῶν ἢ μὴ ὄντων ἢ πόρρω ὄντων.
 ἀλλὰ τὰ τε δεινὰ πόρρω ὄντα καὶ τὰ θαρρα-
 καὶ ἐπανορθώσεις εἰάν ὥσι καὶ βοηθῆσαι, ἢ
 20 μεγάλαι ἢ ἄμφω, καὶ μήτε ἡδικοῦμενοι μήτε
 ὦσιν, ἀνταγωνισαί τε ἢ μὴ ὦσιν ὅλως, ἢ μὴ
 μιν, ἢ δύναμιν ἔχοντες ὥσι φίλοι ἢ πεπονη-
 πεπονθότες. ἢ εἰάν πλείους ὦσιν οἷς ταῦτα συμ-
 25 ρεῖντες, ἢ ἄμφω. αὐτοὶ δὲ ὅπως ἔχοντες θαρ-
 εἰάν πολλά κατωρθωκέναι οἴωνται καὶ μὴ πε-
 εἰάν πολλάκις ἐληλυθότες ὦσιν εἰς τὰ δεινὰ
 ευγότες· διχῶς γὰρ ἀπαθεῖς γίνονται οἱ ἄν-
 τῷ μὴ πεπεισμένοι ἢ τῷ βοηθείας ἔχειν, ὥς-
 30 κατὰ θάλατταν κινδύνους οἱ τε ἄπειροι χειμῶ-
 τὰ μέλλοντα καὶ οἱ βοηθείας ἔχοντες διὰ τὴν
 καὶ ὅταν τοῖς ὁμοίοις ἢ μὴ φοβερὸν, μηδὲ τοῖς
 ὧν κρείττους οἴονται εἶναι· οἴονται δὲ, ὧν κε-
 ἢ αὐτῶν ἢ τῶν κρείττωνων ἢ τῶν ὁμοίων. καὶ
 εἰν αὐτοῖς οἴωνται πλείω καὶ μείζω, οἷς ὑπε-
 35 κολακείας γὰρ σημεία. καὶ τὸ μὴ ὑπομένειν πόνους ὅς οἱ

ρέχοντες φοβεροὶ εἰσιν· ταῦτα δ' ἐστὶ πλῆθος χρημάτων
 καὶ ἰσχυρὸς σωμαίων καὶ φίλων καὶ χώρας καὶ τῶν πρὸς
 πόλεμον παρασκευῶν, ἢ πασῶν ἢ τῶν μεγίστων. καὶ εἰάν
 μὴ ἡδικοῦντες ὦσιν ἢ μηδὲνα ἢ μὴ πολλὰς ἢ μὴ τοιούτους
 5 περὶ ὧν φοβῶνται. καὶ ὅλως ἂν τὰ πρὸς θεὸς αὐτοῖς κα-
 λῶς ἔχῃ, τὰ τε ἄλλα καὶ τὰ ἀπὸ σημείων καὶ λογίων·
 θαρραλέον γὰρ ἢ ὀργή, τὸ δὲ μὴ ἀδικεῖν ἀλλ' ἀδικεῖσθαι
 ὀργῆς ποιητικόν, τὸ δὲ θεῖον ὑπολαμβάνεται βοηθεῖν τοῖς
 ἀδικουμένοις. καὶ ὅταν ἐπιχειροῦντες ἢ μηδὲν ἂν παθεῖν
 10 μηδὲ πείσεσθαι ἢ κατορθώσιν οἴωνται. καὶ περὶ μὲν τῶν
 φοβερῶν καὶ θαρραλέων εἴρηται.

Ποῖα δ' αἰσχύνονται καὶ ἀναισχυνοῦσιν, καὶ πρὸς
 6 τίνες καὶ πῶς ἔχοντες, ἐκ τῶνδε δῆλον. ἔξω δὲ αἰσχύνη
 λύπη τις ἢ ταραχὴ περὶ τὰ εἰς ἀδοξίαν φαινόμενα φέρειν
 τῶν κακῶν, ἢ παρόντων ἢ γεγονότων ἢ μελλόντων, ἢ δ'
 ἀναισχυντία ὀλιγωρία τις καὶ ἀπάθεια περὶ τὰ αὐτὰ
 ταῦτα. εἰ δὲ ἐστὶν αἰσχύνη ἢ ὀρισθεῖσα, ἀνάγκη αἰσχύν-
 νεσθαι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τῶν κακῶν ὅσα αἰσχυρὰ δοκεῖ εἶναι
 ἢ αὐτῷ ἢ ὧν φροντίζει· τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα ἀπὸ κακίας
 20 ἔργα ἐστὶν, οἷον τὸ ἀποβαλεῖν ἀσπίδα ἢ φυγεῖν· ἀπὸ δει-
 λίας γάρ. καὶ τὸ ἀπιστεῖν παρακαταθήκην· ἀπ' ἀδι-
 κίας γάρ. καὶ τὸ συγγενέσθαι οἷς οὐ δεῖ ἢ ὅπερ οὐ δεῖ ἢ
 ὅτε μὴ δεῖ· ἀπ' ἀκολασίας γάρ. καὶ τὸ κερδαίνειν ἀπὸ
 μικρῶν ἢ ἀπ' αἰσχυρῶν ἢ ἀπ' ἀδυνάτων, οἷον πενήτων ἢ
 25 τεθνεώτων· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, τὸ κἂν ἀπὸ νεκρῶ φέρειν·
 ἀπὸ αἰσχροκερδείας γὰρ καὶ ἀνελευθερίας. καὶ τὸ μὴ
 βοηθεῖν δυνάμενον εἰς χρήματα, ἢ ἥττον βοηθεῖν. καὶ τὸ
 βοηθεῖσθαι παρὰ τῶν ἥττον εὐπόρων. καὶ δανείζεσθαι ὅτε
 δόξει αἰτεῖν, καὶ αἰτεῖν ὅτε ἀπαιτεῖν, καὶ ἀπαιτεῖν ὅτε
 30 αἰτεῖν, καὶ ἐπαινεῖν ἵνα δόξῃ αἰτεῖν, καὶ τὸ ἀποτετυχη-
 κότα μηδὲν ἥττον· πάντα γὰρ ἀνελευθερίας ταῦτα σημεία.
 τὸ δ' ἐπαινεῖν παρόντα κολακείας, καὶ τὸ τὰγαθὰ μὲν
 ὑπερεπαινεῖν τὰ δὲ φαῦλα συναλείφειν, καὶ τὸ ὑπεραλ-
 γεῖν ἀλγοῦντι παρόντα, καὶ τὰλλα πάντα ὅσα τοιαῦτα·
 35 κολακείας γὰρ σημεία. καὶ τὸ μὴ ὑπομένειν πόνους ὅς οἱ

δοκῦντες om QZ¹. || 2. θρασυεῖς F¹. || 5. ἀποτυμπανίζοντες A¹. || 10. τὺς] hinc tertia manus F¹. || ὁμοίους] τοιούτους A¹. ||
 καὶ A¹. || 16. ἐναντίον Z¹, τὸ ἐναντίον A¹. || τῷ φόβῳ καὶ τὸ θαρραλέον om QF¹Z¹A¹. || 17. ὧς] ὡς A¹. || ὡς] ἐστὶν ὡς
 19. ὅττα δεινὰ πόρρω Z¹. || 21. ἄμφω] καὶ ἄμφω F¹. || 24. τῷ ὥς om QF¹Z¹. || οἷς] εἰς QZ¹. || 26 et 35. ἂν A¹. ||
 28. διαπεφυγότες A¹. || 31. καὶ οἱ] οἱ τε QF¹Z¹. || 32. μὴ ἢ QF¹Z¹.
 33. καὶ φίλων QF¹Z¹. || 3. καὶ] ἢ Z¹. || 4. ἢ post ὡς om A¹. || τούτους] τύτους ἢ A¹. || 5. ἂν πρὸς τοὺς θεοὺς A¹. || 6.
 εἰς καὶ τῶν λογίων F¹. || 8. τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν F¹. || 9. προσεπιχειροῦντες QF¹Z¹. || 13 et 17. δι'] δ' QF¹Z¹. ||
 2F¹Z¹. || 16. τὰ om QF¹Z¹. || 18. ἐπὶ] μὲν ἐπὶ QF¹Z¹. || ἀ] δοκεῖ αἰσχυρὰ εἶναι αὐτῷ QF¹Z¹. || 19. ὧ] ὡ A¹. ||
 αλεῖν] ἀπεβάλλειν QF¹Z¹. || 21. ἀπ'] ἢ ἀδικεῖσθαι ἀπ' A¹. || 22. ἐπυ] ἢ A¹. || ἢ ὅτε μὴ δεῖ om A¹. || 24. ἀπ' prio-
 25. κἂν om A¹. || 26. αἰσχροκερδείας Z¹A¹. || 28. ἀτόρως Z¹. || 32. παρόντας A¹. || 34. ἀλγοῦντι παρόντα] ἐπ'
 35. Z¹.

πρεσβύτεροι ἢ οἱ τρυφῶντες ἢ οἱ ἐν ἔχυσίᾳ μᾶλλον ὄντες ἢ ὅλως οἱ ἀδυνατώτεροι· πάντα γὰρ μαλακίας σημεῖα· καὶ τὸ ὑφ' ἑτέρου εὖ πάσχειν, καὶ τὸ πολλάκις, καὶ ἂν εὖ ἐποίησεν ἐνειδίξιν· μικροψυχίας γὰρ πάντα καὶ ταπεινότητος σημεῖα. καὶ τὸ περὶ αὐτῶν πάντα λέγειν καὶ ἐπαγγέλλεσθαι, καὶ τὸ τἀλλότρια αὐτῶν φάσκειν· ἀλαζονείας γάρ. ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐκάσθης τῶν τῷ ἥθους κακῶν τὰ ἔργα καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὰ ὅμοια· αἰσχρογὰρ καὶ αἰσχυντικά. καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ τῶν καλῶν ὧν πάντες μετέχουσιν ἢ οἱ ὅμοιοι πάντες ἢ οἱ πλεῖστοι, μὴ μετέχειν. ὁμοίους δὲ λέγω ὁμοεθνεῖς, πολίτας, ἡλικίας, συγγενεῖς, ὅλως τὸς ἐξ ἴσου· αἰσχροὺν γὰρ ἤδη τὸ μὴ μετέχειν, οἷον παιδεύσεως ἐπὶ τοσούτον καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. πάντα δὲ ταῦτα μᾶλλον, ἂν δι' ἑαυτὸν φαίνονται· ὥτα γὰρ ἤδη ἀπὸ κακίας μᾶλλον, ἂν αὐτὸς ἢ αἴτιος τῶν ὑπαρ- 15 ζάντων ἢ ὑπαρχόντων ἢ μελλόντων. πάσχοντες δὲ ἢ πεπονθότες ἢ πεισόμενοι τὰ τοιαῦτα αἰσχύνονται ὅσα εἰς ἀτιμίαν φέρει καὶ ἐνείδη· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ εἰς ὑπηρετήσεις ἢ σώματος ἢ ἔργων αἰσchrῶν, ὧν ἐστὶ τὸ ὑβρίζεσθαι. καὶ τὰ μὲν εἰς ἀκολασίαν καὶ ἐκόντα καὶ ἄκοντα, τὰ δ' εἰς 20 βίαν ἄκοντα· ἀπὸ ἀνανδρίας γὰρ ἢ δειλίας ἢ ὑπικμονῆ καὶ τὸ μὴ ἀμύνεσθαι. ἂ μὲν οὖν αἰσχύνονται, ταῦτ' ἐστὶ καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐπεὶ δὲ περὶ ἀδοξίας φαντασία ἐστὶν ἢ αἰσχύνη, καὶ ταύτης αὐτῆς χάριν ἀλλὰ μὴ τῶν ἀποβαινόντων, ὕδεις δὲ τῆς δόξης φροντίζει ἀλλ' ἢ διὰ τὴν δόξα- 25 ζοντας, ἀνάγκη τέτους αἰσχύνεσθαι ὧν λόγον ἔχει. λόγον δ' ἔχει τῶν θαυμαζόντων, καὶ οὕς θαυμάζει, καὶ ὑφ' ὧν βύλεται θαυμάζεσθαι, καὶ πρὸς ἕς φιλοτιμεῖται, καὶ ὧν μὴ καταφρονεῖ τῆς δόξης. θαυμάζεσθαι μὲν ὧν βύλονται ὑπὸ τούτων καὶ θαυμάζουσι τέτους ὅσοι τι ἔχουσιν ἀγαθὸν 30 τῶν τιμίων, ἢ παρ' ὧν τυγχάνουσι δεόμενοι σφόδρα τινὸς ὧν ἐκεῖνοι κύριοι, οἷον οἱ ἐρώντες· φιλοτιμοῦνται δὲ πρὸς τοὺς ὁμοίους, φροντίζουσι δ' ὡς ἀληθευόντων τῶν φρονίμων, τοῖσιν δ' οἱ τε πρεσβύτεροι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι. καὶ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ τὰ ἐν φανερῷ μᾶλλον· ὅθεν καὶ ἡ πα- 35 ροιμία, τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς εἶναι αἰδῶ. διὰ τοῦτο τοὺς αἰετὶ παρεσόμενους μᾶλλον αἰσχύνονται καὶ τοὺς προσέχοντας

αὐτοῖς, διὰ τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς ἀμφοτέρω. καὶ τὰ ταῦτα ἐνόχως· ὅλον γὰρ ὅτι τὰναντία δοκεῖ τῇ τοὺς μὴ συγγνωμονικοῦς τοῖς φαινομένοις ἀμαρτῇ γὰρ τις αὐτὸς ποιεῖ ταῦτα λέγεται τοῖς πέλαις ὥς ἂν μὴ ποιεῖ, ὅλον ὅτι νεμεσᾷ. καὶ τὸς ἔξα πολλοῖς· ὅθεν γὰρ διαφέρει μὴ δοκεῖν ἢ μὴ ἔξε· ἐξαγγελτικοὶ δὲ οἱ τε ἡδοικημένοι διὰ τὸ παρατ- οἱ κακολόγοι· εἴπερ γὰρ καὶ τοὺς μὴ ἀμαρτάνει μᾶλλον τοὺς ἀμαρτάνοντας. καὶ οἷς ἡ διατρεβὴ τῶν πέλαις ἀμαρτίαις, οἷον χλευασαῖς καὶ κυμ- κακολόγοι γὰρ πως οὗτοι καὶ ἐξαγγελτικοί· κ- μὴδὲν ἀποτετυχήκασιν· ὥσπερ γὰρ θαυμαζόμεν- ται· διὸ καὶ τὸς πρῶτον δεηθέντας τι αἰσχύνηται πω ἡδοικηκότες ἐν αὐτοῖς. τοῖσιν δ' οἱ τε ἀπὸ βι- φίλοι εἶναι (τὰ γὰρ βέλτιστα τεθέανται, διὸ εὖ ἔχ- Εὐριπίδου ἀπόκρισις πρὸς τὴν Συρακοσίαν) καὶ τῶν γνωρίμων οἱ μὴδὲν συνειδότες. αἰσχύνονται δ' ἐν αὐτὰ τὰ ρηθέντα αἰσχυνηλαῖ ἀλλὰ καὶ τὰ ἑρῶν ἢ μόνον ἀφροδισιαζόντες ἀλλὰ καὶ τὰ σημεῖα αὐτῶν ἢ μόνον ποιοῦντες τὰ αἰσchrᾶ, ἀλλὰ καὶ λέγοντες καὶ 20 δὲ οὐ τοὺς εἰρημένους μόνον αἰσχύνονται, ἀλλὰ καὶ δηλώσαντας αὐτοῖς, οἷον θεράποντας καὶ φίλους τίνας ἢ δ' ἐκ αἰσχύνονται ὅθ' ὧν πολὺ καταφρονεῖ τῆς ἐκ- ἀληθεύειν (οὐδεὶς γὰρ παιδία καὶ θηρία αἰσχύνηται) ταῦτά τοὺς γνωρίμους καὶ τοὺς ἀγνωστας, ἀλλὰ καὶ τῶν γνωρίμων τὰ πρὸς ἀλήθειαν δοκοῦντα τοὺς δ' ἐκ πρὸς τὸν νέμον. αὐτοὶ δὲ ὥδε διακείμενοι αἰσchrᾶ πρῶτον μὲν εἰ ὑπάρχοιεν πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες αὐτοὺς ἔφαμεν εἶναι ἕς αἰσχύνονται. ἦσαν δ' ὅτι ἔχου- 25 ζόμενοι ἢ θαυμάζοντες ἢ ὑφ' ὧν βύλονται θαυμά- ἢ ὧν δέονταί τινα χρεῖαν ὧν μὴ τεύχονται ἀλήθει- καὶ ὅτοι ἢ ὁρώντες, ὥσπερ Κυθίας περὶ τῆς Σάμου χίας ἐδημηγόρησεν (ἡξίου γὰρ ὑπολαβεῖν τοὺς ἄνθρω- περιεσῆναι κύκλῳ τὴν Ἑλλάδα, ὡς ὁρώντας καὶ αὐτὸν ἀκυσσομένους ἂν ἂν ψηφίσωνται), ἢ ἂν πληθύνου- 30 τοῖσιν, ἢ μέλλωσιν αἰσθήσεσθαι. διὸ καὶ ἰσχυρῶς χροῦντες ὑπὸ τῶν ζηλούντων ποτὲ οὐ βύλονται· καὶ

1. οἱ om A^c. || οἱ om QZ²A^c. || ὄντες om QY²Z². || 3. εἰ δ' A^c. || 5. πάντα om QY²Z². || 6. ἀλαζονεία QY²Z². || QY²Z². || 9. ἀπαισχύνητα A^c. || τὸ om Q. || 11. ὁμοίους — 12. μετέχειν om Z². || 14. ἂν — 15. μᾶλλον om QY²Z². || 15. καὶ 18. τὰ] ὅσα QY²Z². || 21. ἢ] εἰ Q. || 25. ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαντας A^c. || 30. οἱ ἔχουσι τι QY²Z². || 32. δι] μὴ Q. || 35. αὐτῶν Q. || μᾶλλον om QY²Z². || 36. διὰ] καὶ διὰ QY²Z².

2. ταῦτα Q. || 3. τοῖς φαινομένοις ἀμαρτάνειν post 2. γὰρ QY²Z². || 5. ἂν μὴ ποιῇ QY²Z². || 13. τι δεηθέντας QY²Z². || om pr Y². || τε om A^c. || 16. συρακοσίους Y²Z², συρρακοσίους Q. || 19. αὐτῶν et 21. οὐδὲ τοὺς εἰρημένους αἰσχύνηται μὴ QY². || 22. δηλώσαντας αὐτοῖς Q. || 23. πολλοὶ et 24. θηρία καὶ τὰ παιδία QY²Z². || 26. ἀποθεῖ QZ². || 35. ἂν post ἢ et 37. π A^c. || 37. θαυμαστοὶ QZ².

λωταί. καὶ ὅταν ἔχωσιν αὐτὰ κατασχυνῶσιν ἔργα
ματὰ ἢ αὐτῶν ἢ προγόνων ἢ ἄλλων τινῶν πρὸς
χει αὐτοῖς ἀγχιςτία τις. καὶ ὅλως ὑπὲρ ὧν
καὶ αὐτοί· εἰσι δ' οὗτοι οἱ εἰρημένοι καὶ οἱ εἰς
φερόμενοι, ὧν διδάσκαλοι ἢ σύμβουλοι γεγόνασι,
ἢ ἕτεροι ὅμοιοι, πρὸς οὓς φιλοτιμοῦνται· καλλὰ
νόμμενοι διὰ τὸς τοιούτους καὶ ποιῶσι καὶ ὑπο-
νέμμενοι ὁρᾶσθαι καὶ ἐν φανερῷ ἀνασρέφειν τοῖς
αἰσχυνητοῖς μᾶλλον εἰσιν. ὅθω καὶ Ἀντιφῶν
μέλλων ἀποτυμπανίζεσθαι ὑπὸ Διοσυσί εἶπεν,
συναποθνήσκειν μέλλοντας ἐγκαλυπτομένους ὡς
τῶν πυλῶν, "τί ἐγκαλύπτεσθε" εἶφη· "ἢ μὴ
ὑμᾶς ἴδη τῶν;" περὶ μὲν ἔν αἰσχυνης ταῦτα·
ἰναίσχυντίας δῆλον ὡς ἐκ τῶν ἐναντίων εὐπο-

στους· ἢ γὰρ ὅτι αὐτῶν ἕνεκα ὑπηρετῶσιν ἢ ὑπηρετήσαν
(τὺτο δ' ἐκ τῆν χάρις), ἢ ὅτι ἀπὸ τύχης συνέπεσεν ἢ συνη-
ναγκάσθησαν, ἢ ὅτι ἀπέδωκαν ἀλλ' ἐκ ἑδωκαν, εἴτ' εἰδότες
εἴτε μὴ· ἀμφοτέρως γὰρ τὶ ἀντὶ τινός, ὡς οὐδ' οὕτως ἀν-
εἴη χάρις. καὶ περὶ ἀπάσας τὰς κατηγορίας σκεπτέον· ἢ
γὰρ χάρις ἐστὶν ἢ ὅτι τοδὶ ἢ τοσονδὶ ἢ τοιονδὶ ἢ ποτὲ ἢ
ποῦ. σημειῶν δέ, εἰ ἔλαττον μὴ ὑπηρετήσαν, καὶ εἰ τοῖς
ἐχθροῖς ἢ ταῦτα ἢ ἴσα ἢ μείζω· δῆλον γὰρ ὅτι οὐδὲ
ταῦτα ἡμῶν ἕνεκα. ἢ εἰ φαῦλα εἰδώς· οὐδεὶς γὰρ ὁμο-
λογεῖ δεῖσθαι φαύλων. καὶ περὶ μὲν τῷ χαρίζεσθαι καὶ
ἀχαρισεῖν εἴρηται· ποῖα δ' ἐλασινὰ καὶ τίνας ἐλεοῦσι, καὶ
πῶς αὐτοὶ ἔχοντες, λέγωμεν.

Ἔςω δὲ ἔλθοις λύπη τις ἐπὶ φαινομένῳ κακῷ φθα-
ρικῷ καὶ λυπηρῷ τοῦ ἀναξίου τυγχάνειν, ὃ καὶ αὐτὸς
προσδοκῆσειεν ἀν παθεῖν ἢ τῶν αὐτοῦ τινά, καὶ τῶτο, ὅταν
πλησίον φαίνεται· δῆλον γὰρ ὅτι ἀνάγκη τὸν μέλλοντα
ἐλθεῖν ὑπάρχειν τοῖτον οἷον οἰεσθαι παθεῖν ἀν τι κακὸν
ἢ αὐτὸν ἢ τῶν αὐτοῦ τινά, καὶ τοῖτο κακὸν οἷον εἴρηται
ἐν τῷ ὅρῳ ἢ ὁμοιον ἢ παραπλήσιον. διὸ ὅτε οἱ παντελῶς
ἀπολωλότες ἐλεῦσιν (ὅθεν γὰρ ἀν εἴτι παθεῖν οἴονται· πε-
πόνθασι γάρ) ὅτε οἱ ὑπερευδαιμονεῖν οἴμενοι, ἀλλ' ὑβρί-
ζουσιν· εἰ γὰρ ἅπαντα οἴονται ὑπάρχειν τάγαθά, δῆλον
ὅτι καὶ τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι παθεῖν μηδὲν κακόν· καὶ γὰρ
τῶτο τῶν ἀγαθῶν. εἰσι δὲ τοῖτοι οἷοι νομίζουσιν παθεῖν ἀν
οἱ τε πεπονθότες ἤδη καὶ διαπεφευγότες, καὶ οἱ πρσιβύ-
τεροι καὶ διὰ τὸ φρονεῖν καὶ δι' ἐμπειρίαν, καὶ οἱ ἀσθενεῖς,
καὶ οἱ διειλότεροι μᾶλλον, καὶ οἱ πεπαιδευμένοι· εὐλόγιστοι
γὰρ. καὶ οἷς ὑπάρχουσι γονεῖς ἢ τέκνα ἢ γυναῖκες· αὐτῷ
τε γὰρ ταῦτα, καὶ οἷα παθεῖν τὰ εἰρημένα. καὶ οἱ μήτε
ἐν ἀνδρίας πάθει ὄντες, οἷον ἐν ὀργῇ ἢ θάρρει (ἀλόγιστα
γὰρ τοῦ ἐσομένου ταῦτα) μήτ' ἐν ὑβριστικῇ διαθέσει (καὶ
γὰρ ὅτοι ἀλόγιστοι τῷ πείσεσθαι τι), ἀλλ' οἱ μεταξὺ τῶν
μήτ' αὐτοῖς φοβούμενοι σφόδρα· ὃ γὰρ ἐλεῦσιν οἱ ἐκπεπληγ-
μένοι διὰ τὸ εἶναι πρὸς τῷ οἰκείῳ πάθει καὶ οἰωνταί τινας
εἶναι ἐπεικεῖς· ὃ γὰρ μηδένα οἴομενος πάντας οἰήσεται

δὲ χάριν ἔχουσι καὶ ἐπὶ τίσιν ἢ πῶς αὐτοὶ
ἰσαμμένοι τὴν χάριν δῆλον ἔσαι. ἔςω δὲ χάρις,
ἔχων λέγεται χάριν ὑπυργεῖν δεομένῳ μὴ ἀντὶ
ἵνα τι αὐτῷ τῷ ὑπυργῶντι, ἀλλ' ἵνα ἐκείνῳ τι·
ἀν ἢ σφόδρα δεομένῳ, ἢ μεγάλων καὶ χαλ-
καίροις τοιούτοις, ἢ μένος, ἢ πρῶτος, ἢ μάλισα.
εἰσιν αἱ ὀρέξεις, καὶ τούτων μάλιστα αἱ μετὰ
μὴ γιγνομένη· τοιαῦται δὲ αἱ ἐπιθυμίαι, οἷον ὃ
αἱ ἐν ταῖς τοῦ σώματος κακώσεσι καὶ ἐν κιν-
δῇ γὰρ ὃ κινδυνεύον ἐπιθυμεῖ καὶ ὃ λυπούμενος.
πενία παριστάμενοι καὶ φυγαῖς, καὶ μικρὰ ὑπὲρ
διὰ τὸ μέγεθος τῆς δεήσεως καὶ τὸν καιρὸν κα-
ι, οἷον ὃ ἐν Λυκείῳ τὸν φορμὸν δούς. ἀνάγκη
μὲν εἰς ταῦτα ἔχειν τὴν ὑπυργίαν, εἰ δὲ μὴ,
μείζω. ὥστ' ἐπεὶ φανερόν καὶ ὅτε καὶ ἐφ' οἷς
χάρις καὶ πῶς ἔχουσι, δῆλον ὅτι ἐκ τούτων πα-
θόν, τοὺς μὲν δεικνύντας ἢ ὄντας ἢ γεγενημέ-
ιαυτῇ δεήσει καὶ λύπῃ, τοὺς δὲ ὑπηρετηκότας ἐν
ρεία τοιοῦτόν τι ἢ ὑπηρετῶντας. φανερόν δὲ καὶ
ρεῖσθαι ἐνδέχεται τὴν χάριν καὶ ποιεῖν ἀχαρί-

αἰσχύνων Α'. || 3. τις αὐτοῖς ἀγχιςτία Α'. || 4. αἰσχυνητοῖς Α'. || 5. ὅτ] ἢ ὅν Α'. || 6. ἢ] καὶ QY²Z². || 7. οὐ οἱ οἱ
αἰσχυνητοῖς Α'. || 10. ἀποτυμπανίζεσθαι Α'. || 13. ἡμᾶς QY². || 14. εὐρέσμεν Α'. || 18. ὑπυργεῖν δεομένῳ] ἔχων ὑπυργίαν δεο-
|| 19. τι ἐκείνῳ Α'. || 20. δεομένῳ QY²Z². || 22. εἰσὶ δι' ὀρέξεις Α'. || 23. τοῦ μεταγεννημένου QZ². || ὃ οἱ Α'. || 24. αἱ
|| 27. τῆς οἱ Α'. || αἰτήσεως QY²Z². || κεκαρσμένον Α'. || 29. ταῦτα Α', τοιαῦτα QY²Z². || 30. ἐπε] ὅς Α'. ||
|| 33. τῇ αὐτῇ Α'. || λύπη καὶ δεήσει τοὺς δὲ ὑπηρετῆσαι QY²Z². || ἐ] ἐν τῇ Α'. || 34. ἢ οἱ QY²

ἴσους Q. || ἠναγκάσθησαν QY²Z². || 3. ἀλλ' οἱ QY²Z². || εἰδός] ὅτε μὴ εἰδός Α'. || 4. τι] τὸ Α'. || 6. τοσονδὲ] ἢ τοῖον
ὑπηρετήσαν QY²Z². || 8. ταῦτα Q. || 15. ἀν οἱ QY²Z². || τίνας Α'. || 17. οἰήσεσθαι QY²Z². || 20. ἐτι] ἔτι pr Y². ||
|| 23. μηδὲν] τι QY²Z². || 25. τε οἱ QY²Z². || 27. αἱ prius οἱ QZ² et pr Y². || 28. ἢ τίνας] καὶ τέκνα Q
9. τε οἱ QY²Z². || τὰ] διὰ τὰ QY²Z². || αἱ οἱ Α'. || 32. οἱ] ἀδ Q et pr Z². || 35. εἶναι τῶν ἐπικειμένων Α'.

πρεσβύτεροι ἢ οἱ τρυφῶντες ἢ οἱ ἐν ἐξυσίᾳ μᾶλλον ὄντες ἢ ὅλως οἱ ἀδυνατώτεροι· πάντα γὰρ μαλακίας σημεῖα. καὶ τὸ ὑφ' ἑτέρῃ εὖ πάσχειν, καὶ τὸ πολλάκις, καὶ ἂ εὖ ἐποίησεν ὀνειδίῃ· μικροψυχίας γὰρ πάντα καὶ ταπεινότητος σημεῖα. καὶ τὸ περὶ αὐτῶν πάντα λέγειν καὶ ἐπαγγέλλεσθαι, καὶ τὸ τἀλλότρια αὐτῷ φάσκειν· ἀλαζονείας γάρ. ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐκάστης τῶν τῷ ἥθους κακιῶν τὰ ἔργα καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὰ ὅμοια· αἰσχροῦ γὰρ καὶ αἰσχυντικά. καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ τῶν καλῶν ὧν πάντες μετέχουσιν ἢ οἱ ὅμοιοι πάντες ἢ οἱ πλεῖστοι, μὴ μετέχειν. ὁμοίους δὲ λέγω ὁμοεθνεῖς, πολίτας, ἡλικίας, συγγενεῖς, ὅλως τὰς ἐξ ἴσου· αἰσχρὸν γὰρ ἤδη τὸ μὴ μετέχειν, οἷον παιδεύσεως ἐπὶ τοσούτον καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. πάντα δὲ ταῦτα μᾶλλον, ἂν δι' αὐτὸν φαίνηται· ὥτ' γὰρ ἤδη ἀπὸ κακίας μᾶλλον, ἂν αὐτὸς ἢ αἴτιος τῶν ὑπαρ- 15 ζάντων ἢ ὑπαρχόντων ἢ μελλόντων. πάσχοντες δὲ ἢ πεπονθέντες ἢ πεισόμενοι τὰ τοιαῦτα αἰσχύνονται ὅσα εἰς ἀτιμίαν φέρει καὶ ὀνειδῇ· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ εἰς ὑπηρετήσεις ἢ σώματος ἢ ἔργων αἰσchrῶν, ὧν ἐστὶ τὸ ὑβρίζεσθαι. καὶ τὰ μὲν εἰς ἀκολασίαν καὶ ἐκόντα καὶ ἄκοντα, τὰ δ' εἰς 20 βίαν ἄκοντα· ἀπὸ ἀναδρίας γὰρ ἢ δειλίας ἢ ὑπερμονῆ καὶ τὸ μὴ ἀμύνεσθαι. ἂ μὲν οὖν αἰσχύνονται, ταῦτ' ἐστὶ καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐπεὶ δὲ περὶ ἀδοξίας φαντασία ἐστὶν ἡ αἰσχύνῃ, καὶ ταύτης αὐτῆς χάριν ἀλλὰ μὴ τῶν ἀποβαινόντων, ὕδεις δὲ τῆς δόξης φροντίζει ἀλλ' ἢ διὰ τὰς δοξάζ- 25 ζοντας, ἀνάγκη τότε αἰσχύνεσθαι ὧν λόγον ἔχει. λόγον δ' ἔχει τῶν θαυμαζόντων, καὶ οὗς θαυμάζει, καὶ ὑφ' ὧν βύλεται θαυμάζεσθαι, καὶ πρὸς ὧς φιλοτιμεῖται, καὶ ὧν μὴ καταφρονεῖ τῆς δόξης. θαυμάζεσθαι μὲν ὧν βύλονται ὑπὸ τούτων καὶ θαυμάζουσι τότε ὅσοι τι ἔχουσιν ἀγαθὸν 30 τῶν τιμίων, ἢ παρ' ὧν τυγχάνουσι δεόμενοι σφόδρα τινὸς ὧν ἐκεῖνοι κύριοι, οἷον οἱ ἐρώντες· φιλοτιμοῦνται δὲ πρὸς τοὺς ὁμοίους, φροντίζουσι δ' ὡς ἀληθευόντων τῶν φρονίμων, τοῖς τοῖς δ' οἱ τε πρεσβύτεροι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι. καὶ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ τὰ ἐν φανερώ μᾶλλον· ὅθεν καὶ ἡ πα- 35 ροιμία, τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς εἶναι αἰδῶ. διὰ τοῦτο τοὺς αἰεὶ παρεσόμενους μᾶλλον αἰσχύνονται καὶ τοὺς προσέχοντας

αὐτοῖς, διὰ τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς ἀμεφότερα. καὶ τὰς ταῦτα ἐνόχους· ὅλην γὰρ ὅτι τὰναντία δοκεῖ τῇ τοὺς μὴ συγγνωμονικοῦς τοῖς φαινόμενοις ἀμαρ- γὰρ τις αὐτὸς ποιεῖ ταῦτα λέγεται τοῖς πέλας ὡς ἂ μὴ ποιεῖ, ὅλην ὅτι νεμεσᾷ. καὶ τὴν ἔξαι πολλοῖς· ὅθεν γὰρ διαφέρει μὴ δοκεῖν ἢ μὴ ἔξαι· ἔξαγγελτικοὶ δὲ οἱ τε ἡδικομένοις διὰ τὸ ταρτα οἱ κακολόγοι· εἴπερ γὰρ καὶ τοὺς μὴ ἀμαρτάνει μᾶλλον τοὺς ἀμαρτάνοντας. καὶ οἷς ἡ διατριβὴ τῶν πέλας ἀμαρτίαις, οἷον χλευασαῖς καὶ καμῶ κακολόγοι γὰρ πως οὗτοι καὶ ἔξαγγελτικοί· κ μηδὲν ἀποτετυγχάνουσιν· ὥσπερ γὰρ θαυμαζόμενι ται· διὸ καὶ τὰς πρῶτον δεσθόντας τι αἰσχύνομεν πω ἡδοξήκοτες ἐν αὐτοῖς. τοῖς τοῖς δ' οἱ τε ἀπὸ φίλοις εἴται (τὰ γὰρ βέλτιλα τεθέαται, διὸ εὖ ἔξαι· Εὐριπίδῃ ἀπόκρισις πρὸς τὴν Συρακοσίαν) καὶ τῶν γνωρίμων οἱ μὴδὲν συνειδότες. αἰσχύνομεν δ' αὐτὰ τὰ ῥηθέντα αἰσχυνητὰ ἀλλὰ καὶ τὰ σημεῖα ὧν μόνον ἀφροδισιάζοντες ἀλλὰ καὶ τὰ σημεῖα αἰ- 20 μόνον ποιοῦντες τὰ αἰσchrῶ, ἀλλὰ καὶ λέγουσι. δὲ οὐ τοὺς εἰρημένους μόνον αἰσχύνομεν, ἀλλὰ καὶ δηλώσαντας αὐτοῖς, οἷον θεράποντας καὶ φίλους πᾶσι δ' ἐκ αἰσχύνομεν· ὅθ' ὧν πολὺ καταφρονεῖ τῇ ἡ ἀληθεύειν (οὐδεὶς γὰρ παιδία καὶ θηρία αἰσchrῶνται) ταῦτα τοὺς γνωρίμους καὶ τοὺς ἀγνώστους, ἀλλὰ καὶ τῶν γνωρίμων τὰ πρὸς ἀλήθειαν δοκοῦντα τοὺς δ' ἀπὸ πρὸς τὸν νεμῶν. αὐτοὶ δὲ ὡς διακαίμενοι αἰσchrῶν πρῶτον μὲν εἰ ὑπάρχοιεν πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες καὶ οἷς ἐφάμεν εἶναι ὧς αἰσχύνομεν. ἦσαν δ' ὅτι ἔξαι· ὅμοιοι ἢ θαυμάζοντες ἢ ὑφ' ὧν βύλονται θαυμάζουσι ἢ ὧν δέονται τινα χρεῖαν ὧν μὴ τεύχονται ἀλλὰ καὶ ὅτι οἱ ὁρώντες, ὥσπερ Κυδίας περὶ τῆς Σάμου χίας ἐδημηγόρησεν (ἡξίου γὰρ ὑπολαβεῖν τοὺς ὧν περιεσάναι κύκλῳ τὰς Ἑλλήνας, ὡς ὁρώντας καὶ αὐτὸν ἀκνυόμενος ἂν ἂν ψηφίσωνται), ἢ ἂν πλεονάζουσι τοιοῦτοι, ἢ μέλλωσιν αἰσθῆσεσθαι. διὸ καὶ ἡμῶν 35 χροῦντες ὑπὸ τῶν ζηλούντων ποτὲ οὐ βύλονται· καὶ

1. οἱ om A^c. || οἱ om QZ^bA^c. || ὄντες om QY^bZ^b. || 3. α] δ A^c. || 5. πάντα om QY^bZ^b. || 6. ἀλαζονεία QY^bZ^b. || 7. ἀδυνατώτεροι A^c. || τὸ om Q. || 11. ὁμοίους — 12. μετέχειν om Z^b. || 14. ἂν — 15. μᾶλλον om QY^bZ^b. || 16. καὶ 18. τὰ] ὅσα QY^bZ^b. || 21. ἢ] εἰ Q. || 25. ἀλλὰ διὰ τὰς δοξάζοντας A^c. || 30. οἱ ἐχουσι τι QY^bZ^b. || 32. α] μὴ Q. || 35. α] Q. || μᾶλλον om QY^bZ^b. || 36. διὰ] καὶ διὰ QY^bZ^b.

2. ταῦτα Q. || 3. τοῖς φαινόμενοις ἀμαρτάνειν post 2. γὰρ QY^bZ^b. || 5. ἂν μὴ ποιῇ QY^bZ^b. || 13. τι δεσθόντας QY^bZ^b. || 14. om pr Y^b. || τε om A^c. || 16. συρακοσίαν Y^bZ^b, συρακυσίαν Q. || 19. αὐτῶν et 21. οὐδὲ τοὺς εἰρημένους αἰσchrῶνται μὴ QY^bZ^b. || 22. δηλώσαντας αὐτοῖς Q. || 23. πολλοῖς et 24. θηρία καὶ τὰ παιδία QY^bZ^b. || 26. ἀποθεν QZ^b. || 35. ἂν post ἢ et 37. καὶ A^c. || 37. θαυμαστοὶ QZ^b.

λωταί. καὶ ὅταν ἔχωσιν αὐ καταισχυνῶσιν ἔργα
 ματα ἢ αὐτῶν ἢ προγόνων ἢ ἄλλων τινῶν πρὸς
 χει αὐτοῖς ἀγχιστιά τις. καὶ ὅλως ὑπὲρ ὧν
 καὶ αὐτοί· εἰσι δ' οὗτοι οἱ εἰρημένοι καὶ οἱ εἰς
 φερόμενοι, ὧν διδάσκαλοι ἢ σύμβουλοι γεγόνασι,
 ἢ ἕτεροι ὅμοιοι, πρὸς οὓς φιλοτιμοῦνται· παλλὰ
 νόμειοι διὰ τὸς τοιούτους καὶ ποιῶσι καὶ ὑποκρίν-
 ντες ὁρᾶσθαι καὶ ἐν φανερώ ἀνασφύεσθαι τοῖς
 αἰσχυντηλοῖς μᾶλλον εἰσιν. ὅθω καὶ Ἀντιφῶν
 μέλλων ἀποτυμπανίζεσθαι ὑπὸ Διοσυσί εἶπεν,
 συναποθνήσκειν μέλλοντας ἐγκαλυπτομένους ὡς
 τῶν πυλῶν, "τί ἐγκαλύπτουσι" εἶφη· "ἢ μὴ
 ὑμᾶς ἴδη τῶν;" περὶ μὲν ὅν αἰσχύνῃς ταῦτα·
 ἰαυαῖσιν αἰσχυντίας δῆλον ὡς ἐκ τῶν ἐναντίων εὐπο-

δὲ χάριν ἔχουσι καὶ ἐπὶ τίσιν ἢ πῶς αὐτοὶ
 ἡσυχάζουσιν τὴν χάριν δῆλον ἔσται. ἔσω δὲ χάρις,
 ἔχων λέγεται χάριν ὑπεργεῖν δεομένῳ μὴ ἀντὶ
 ἵνα τι αὐτῷ τῷ ὑπεργεῖντι, ἀλλ' ἵνα ἐκείνῳ τι·
 ἂν ἢ σφόδρα δεομένῳ, ἢ μεγάλων καὶ χαλα-
 καίροις τοιούτοις, ἢ μένος, ἢ πρῶτος, ἢ μάλιστα.
 εἰσὶν αἱ ὁρέξεις, καὶ τούτων μάλιστα αἱ μετὰ
 μὴ γιγνομένη· τοιαῦται δὲ αἱ ἐπιθυμίαι, οἷον ὁ
 αἱ ἐν ταῖς τοῦ σώματος κακώσεσι καὶ ἐν κιν-
 ῶν γὰρ ὁ κινδυνεύων ἐπιθυμεῖ καὶ ὁ λυπούμενος.
 πονία παριστάμενοι καὶ φυγαῖς, καὶ μικρὰ ὑπὲρ
 διὰ τὸ μέγεθος τῆς δεήσεως καὶ τὸν καιρὸν κα-
 ι, οἷον ὁ ἐν Λυκαίῳ τὸν φορμὸν δούς. ἀνάγκη
 ἢ μὲν εἰς ταῦτα ἔχουσιν τὴν ὑπεργεῖαν, εἰ δὲ μή,
 μείζω. ὥστ' ἐπεὶ φανερόν καὶ ὅτε καὶ ἐφ' οἷς
 χάρις καὶ πῶς ἔχουσιν, δῆλον ὅτι ἐκ τούτων πα-
 ῖον, τοὺς μὲν δεικνύντας ἢ ὄντας ἢ γεγενημέ-
 ἰαυτῇ δεήσει καὶ λύπῃ, τὺς δὲ ὑπηρετηκότας ἐν
 ρείᾳ τοιοῦτόν τι ἢ ὑπηρετῶντας. φανερόν δὲ καὶ
 ρεῖσθαι ἐνδέχεται τὴν χάριν καὶ ποιεῖν ἀχαρί-
 στούς· ἢ γὰρ ὅτι αὐτῶν ἕνεκα ὑπηρετῶσιν ἢ ὑπηρετήσαν
 (τὺτο δ' ἐκ τῆς χάρις), ἢ ὅτι ἀπὸ τύχης συνέπεσεν ἢ συνη-
 ναγκάσθησαν, ἢ ὅτι ἀπέδωκαν ἀλλ' ἐκ ἑδωκαν, εἴτ' εἰδότες
 εἴτε μὴ· ἀμφοτέρως γὰρ τὸ ἀντὶ τινός, ὥς οὐδ' οὕτως ἂν
 εἴη χάρις. καὶ περὶ ἀπάσας τὰς κατηγορίας σκεπτόμεν· ἢ
 γὰρ χάρις ἐστὶν ἢ ὅτι τοδὶ ἢ τοσονδὶ ἢ τοιονδὶ ἢ ποτὲ ἢ
 ποῦ. σημεῖον δὲ, εἰ ἔλαττον μὴ ὑπηρετήσαν, καὶ εἰ τοῖς
 ἐχθροῖς ἢ ταῦτα ἢ ἴσα ἢ μείζω· δῆλον γὰρ ὅτι οὐδὲ
 ταῦτα ἡμῶν ἕνεκα. ἢ εἰ φαῦλα εἰδώς· οὐδεὶς γὰρ ὁμο-
 λογεῖ δεῖσθαι φαύλων. καὶ περὶ μὲν τῷ χαρίζεσθαι καὶ
 ἀχαριεῖν εἴρηται· ποῖα δ' ἐλασινὰ καὶ τίνας ἐλεοῦσι, καὶ
 πῶς αὐτοὶ ἔχοντες, λέγωμεν.

ἔσω δὲ ἔλαος λύπη τις ἐπὶ φαινομένῳ κακῷ φθα-
 τικῷ καὶ λυπηρῷ τοῦ ἀναξίου τυγχάνειν, ὃ καὶ αὐτὸς
 προσδοκῆσειν ἂν παθεῖν ἢ τῶν αὐτοῦ τινά, καὶ τῶτο, ὅταν
 πλησίον φαίνεται· δῆλον γὰρ ὅτι ἀνάγκη τὸν μέλλοντα
 ἐλεήσειν ὑπάρχειν τοῦτον οἷον οἰεσθαι παθεῖν ἂν τι κακὸν
 ἢ αὐτὸν ἢ τῶν αὐτοῦ τινά, καὶ τοῦτο κακὸν οἷον εἴρηται
 ἐν τῷ ὅρῳ ἢ ὁμοιον ἢ παραπλήσιον. διὸ ὅτε οἱ παντελῶς
 ἀπολωλότες ἐλεῖσιν (οὐδὲν γὰρ ἂν ἔτι παθεῖν οἴονται· πε-
 πόνθασιν γάρ) ὅτε οἱ ὑπερευδαιμονεῖν οἰόμενοι, ἀλλ' ὑβρί-
 ζουσιν· εἰ γὰρ ἅπαντα οἴονται ὑπάρχειν τὰγαθά, δῆλον
 ὅτι καὶ τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι παθεῖν μηδὲν κακόν· καὶ γὰρ
 τῶτο τῶν ἀγαθῶν. εἰσι δὲ τοῖτοι οἷοι νομίζουσιν παθεῖν ἂν
 οἷ τε πεπονθότες ἤδη καὶ διακεφυγότες, καὶ οἱ πρεσβύ-
 τεροι καὶ διὰ τὸ φρονεῖν καὶ δι' ἐμπειρίαν, καὶ οἱ ἀσθενεῖς,
 καὶ οἱ διωλότεροι μᾶλλον, καὶ οἱ πεπαιδευμένοι· εὐλόγιστοι
 γὰρ. καὶ οἷς ὑπάρχουσιν γονεῖς ἢ τέκνα ἢ γυναῖκες· αὐτῷ
 τε γὰρ ταῦτα, καὶ οἷα παθεῖν τὰ εἰρημένα. καὶ οἱ μήτε
 ἐν ἀνδρίας πάθει ὄντες, οἷον ἐν ὀργῇ ἢ θάρρει (ἀλόγιστα
 γὰρ τοῦ ἐσομένου ταῦτα) μήτ' ἐν ὑβριστικῇ διαθέσει (καὶ
 γὰρ ὅτοι ἀλόγιστοι τῷ πείσεσθαι τι), ἀλλ' οἱ μεταξὺ τούτων.
 μήτ' αὖ φοβούμενοι σφόδρα· ὃ γὰρ ἐλεῖσιν οἱ ἐκπεπληγ-
 μένοι διὰ τὸ εἶναι πρὸς τῷ οἰκείῳ πάθει καὶ οἰωνταί τινας
 εἶναι ἐπεικεῖς· ὁ γὰρ μηδὲν οἰόμενος πάντας οἰήσεται

αἰσχύνουσι Α'. || 3. τις αὐτοῖς ἀγχιστιά Α'. || 4. αἰσχυνῶσιν Α'. || 5. ὅν] ἢ ὅν Α'. || 6. ἢ] καὶ QY²Z². || 7. οὐ οὐκ
 αἰσχυντοῖ Α'. || 10. ἀποτυμπανίζεσθαι Α'. || 13. ἡμᾶς QY². || 14. εὐδαιμονία Α'. || 18. ὑπεργεῖν δεομένῳ] ἔχων ὑπεργεῖαν δεο-
 || 19. τι ἐκείνῳ Α'. || 20. δεομένῳ QY²Z². || 22. εἰσὶν ὁρέξεις Α'. || 23. τοῦ μεταγεννημένου QZ². || ὁ οὐκ Α'. || 24. αἱ
 Α'. || 27. τῆς οὐκ Y². || αἰτήσεως QY²Z². || κεκαρμμένον Α'. || 29. ταῦτα Α', τοιαῦτα QY²Z². || 30. ὅτε] ὅς Α'. ||
 τας QY²Z². || 33. τῇ αὐτῇ Α'. || λύπη καὶ δεήσει τὺς δὲ ὑπηρετῶσαι QY²Z². || ἐν τῇ Α'. || 34. ἢ οὐκ QY²

ἵπουν Q. || ἡναγκάσθησαν QY²Z². || 3. ἀλλ' οὐκ QY²Z². || εἰδὼς ὅτε μὴ εἰδὼς Α'. || 4. τι] τὸ Α'. || 6. τοσονδὲ ἢ τοιονδὲ
 ὑπηρετήσαν QY²Z². || 8. ταῦτα Q. || 15. ἂν οὐκ QY²Z². || τίνας Α'. || 17. οἰήσεσθαι QY²Z². || 20. ἔτι] ὅταν pr Y². ||
 Ζ². || 23. μηδὲν] τι QY²Z². || 25. τε οὐκ QY²Z². || 27. αἱ prius οὐκ QZ² et pr Y². || 28. ἢ τίνας] καὶ τέκνα Q
 9. τε οὐκ QY²Z². || τὰ] διὰ τὰ QY²Z². || αἱ οὐκ Α'. || 32. οἱ] ἀδ Q et pr Z². || 35. εἶναι τῶν ἐπεικεῖν Α'.

ἀξίους εἶναι κακῶ. καὶ ὅλως δὴ ὅταν ἔχῃ ὅτως ὥς ἀνα-
 μνησθῆναι τοιαῦτα συμβεβηκότα ἢ αὐτῷ ἢ τῶν αὐτῶ, ἢ
 ἐλπίζει γενέσθαι ἢ αὐτῷ ἢ τῶν αὐτῶ. ὥς μὲν ἔν ἔχοντες
 ἐλευσιν, εἴρηται, ἀ δ' ἐλευσιν, ἐκ τῷ ὁρισμῷ ὅλως· ὅσα τε
 γὰρ τῶν λυπηρῶν καὶ ὀδυνηρῶν φθαρτικά, πάντα ἐλευσιν,⁵
 καὶ ὅσα ἀναιρετικά, καὶ ὅσων ἡ τύχη αἰτία κακῶν μέγε-
 θος ἐχόντων. ἔστι δ' ὀδυνηρὰ μὲν καὶ φθαρτικά θάνατοι
 καὶ αἰκίαι σωματῶν καὶ κακώσεις καὶ γῆρας καὶ νόσοι
 καὶ τροφῆς ἔνδεια, ὧν δ' ἡ τύχη αἰτία κακῶν, ἀφιλία,
 ὀλιγοφιλία (διὸ καὶ τὸ διεσπᾶσθαι ἀπὸ τῶν φίλων καὶ¹⁰
 συνήθων ἐλευσινόν), αἰσχος, ἀσθένεια, ἀναπηρία. καὶ τὸ ἔθνη
 προσῆκεν ἀγαθόν τι πράττειν, κακόν τι συμβῆναι. καὶ τὸ
 πολλάκις τοῖσιν. καὶ τὸ πεπονθότος γενέσθαι τι ἀγαθόν,
 οἷον Διοκρίτειον τὰ παρὰ βασιλέως τεθνεῶτι κατεπέμφθη.
 καὶ τὸ ἢ μηδὲν γεγενῆσθαι ἀγαθόν, ἢ γενομένων μὴ εἶναι¹⁵
 ἀπόλαυσιν. ἐφ' οἷς μὲν ἔν ἐλευσιν, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτά
 εἰσιν· ἐλευσιν δὲ τοὺς τε γνωρίμους, εἰ μὴ σφόδρα ἐγγύς
 ὥσιν οἰκειότητι· περὶ δὲ τούτους ὥσπερ περὶ αὐτοὺς μέλλον-
 τας ἔχουσιν. διὸ καὶ Ἀμασις ἐπὶ μὲν τῷ νύκτι ἀγομένῳ
 ἐπὶ τὸ ἀποθανεῖν ἔκ ἐδάκρυεν, ὡς φασί, ἐπὶ δὲ τῷ φίλῳ²⁰
 προσαιτοῦντι· τοῦτο μὲν γὰρ ἐλευσινόν, ἐκεῖνο δὲ δεινόν· τὸ
 γὰρ δεινὸν ἕτερον τοῦ ἐλευσινῶ καὶ ἐκρυςικόν τῷ ἐλευσιν καὶ
 πολλάκις τῷ ἐναντίῳ χρησίμων. ἔτι ἐλευσιν ἐγγύς αὐτοῖς
 τῷ δεινῷ ὄντος. καὶ τὺς ὁμοίους ἐλευσιν κατὰ ἡλικίας, κατὰ
 ἡθῆ, κατὰ ἔξεις, κατὰ ἀξιώματα, κατὰ γένη· ἐν πᾶσι²⁵
 γὰρ τέτοις μᾶλλον φαίνεται καὶ αὐτῷ ἂν ὑπάρξαι· ὅλως
 γὰρ καὶ ἐνταῦθα δεῖ λαβεῖν, ὅτι ὅσα ἐφ' αὐτῶν φοβέ-
 νται, ταῦτα ἐπ' ἄλλων γιγνόμενα ἐλευσιν. ἐπεὶ δ' ἐγγύς
 φαινόμενα τὰ πάθη ἐλευσιν εἰς, τὰ δὲ μυριοσὸν ἔτος γε-
 νόμενα ἢ ἐσόμενα οὐτ' ἐλπίζοντες ὅτε μεμνημένοι ἢ ὅλως³⁰
 οὐκ ἐλευσιν ἢ οὐχ ὁμοίως, ἀνάγκη τὺς συναπεργαζομένους
 σχήμασι καὶ φωναῖς καὶ ἐσθῆτι καὶ ὅλως τῇ ὑποκρίσει
 ἐλευσινότερος εἶναι· ἐγγύς γὰρ ποιοῦσι φαίνεσθαι τὸ κακὸν
 πρὸ ὁμμάτων ποιοῦντες, ἢ ὡς μέλλον ἢ ὡς γεγονός. καὶ

τὰ γεγονότα ἄρτι ἢ μέλλοντα διὰ ταχέως ἐλεπίται
 τὸ αὐτό. καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὰς πράξεις, ὡς ἐντὶ
 τῶν πεπονθότων καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ λόγους καὶ
 ἄλλα τῶν ἐν τῷ πάθει ὄντων, οἷον ἤδη τελευτήτων
 μάλιστα τὸ σπουδαῖον εἶναι ἐν τοῖς τοιούτοις καμῶ
 ἐλευσινόν· ἅπαντα γὰρ ταῦτα διὰ τὸ ἐγγύς φασί
 λον ποιεῖ τὸν ἔλεον, καὶ ὡς ἀναξίως ὄντος καὶ ἐν ἡ
 μοῖς φαινόμενός τῷ πάθει.

Ἀντίκειται δὲ τῷ ἐλεεῖν μάλιστα μὲν ὁ καλῶς
 σᾶν· τῷ γὰρ λυπεῖσθαι ἐπὶ ταῖς ἀναξίαις κακῶν
 ἀντικείμενόν ἐστι τρόπον τινα καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἢ
 λυπεῖσθαι ἐπὶ ταῖς ἀναξίαις εὐπραγίαις. καὶ ἐπὶ
 πάθῃ ἡθὺς χρηστῷ· δεῖ γὰρ ἐπὶ μὲν τοῖς ἀναξίαις
 κακῶς συναχθεῖσθαι καὶ ἐλεεῖν, τοῖς δὲ εὖ νεμεσῶν
 κον γὰρ τὸ παρὰ τὴν ἀξίαν γιγνόμενον, διὸ καὶ πᾶ
 ἀποδίδωμεν τὸ νεμεσᾶν, δόξειε δ' ἂν καὶ ὁ φθί
 ἐλεεῖν τὸν αὐτὸν ἀντικεῖσθαι τρόπον ὡς συνέγγυς
 ταῦτόν τῷ νεμεσᾶν, ἔστι δ' ἕτερον· λύπη μὲν γὰρ
 χόλης καὶ ὁ φθόνος ἐστὶ καὶ εἰς εὐπραγίαν, ἀλλ' ὁ
 ἀναξίου ἀλλὰ τοῦ ἴσου καὶ ὁμοίου. τὸ δὲ μὴ ἐπὶ
 συμβῆσθαι ἕτερον, ἀλλὰ δι' αὐτὸν τὸν πλησίον
 ὁμοίως δεῖ ὑπάρχειν· οὐ γὰρ ἐστὶ ἔξαι τὸ μὲν ἡμε
 δὲ φθόνος, ἀλλὰ φόβος, εἰ μὴ διὰ τοῦτο ἡ λύπη κα
 καὶ ἡ ταραχή, ὅτι αὐτῷ τι ἔξαι φαῦλον ἀπὸ τῆς
 εὐπραγίας. φανερόν δ' ὅτι ἀκολουθήσει καὶ τὰ πᾶ
 πάθῃ τέτοις· ὁ μὲν γὰρ λυπούμενος ἐπὶ τοῖς ἀναξίαις
 κοπραγοῦσιν ἡσθήσεται ἢ ἄλυπος ἔσται ἐπὶ τῇ κα
 κακοπραγοῦσιν· οἷον τὺς πατραλοίας καὶ μακροχρό
 τύχῳσι τιμωρίας, οὐδεὶς ἂν λυπηθεῖν χρηστῷ· ἀ
 χαίρειν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ὡς δ' αὐτῶς καὶ ἐπὶ τῇ
 πράττει κατ' ἀξίαν· ἀμφῶ γὰρ δίκαια, καὶ πᾶσι
 ρειν τὸν ἐπεικῆ· ἀνάγκη γὰρ ἐλπίζειν ὑπάρχειν αὐ
 τῷ ὁμοίῳ, καὶ αὐτῷ. καὶ ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ ἡθὺς ὡ
 ταῦτα, τὰ δ' ἐναντία τοῦ ἐναντίου· ὁ γὰρ αὐτῷ ἐπὶ

1. εἶναι τῷ κακῷ Q. || ἔχῃ om QY²Z¹. || 2. ἢ ἐλπίζει — 3. αὐτῷ om Z¹. || 3. ἢ ante αὐτῷ om A^c. || 5. γὰρ ἐκ τῶν φθί
 8. σωματῶν καὶ] καὶ σωματῶν QY²Z¹. || 10. διὸ om A^c. || διασπᾶσθαι A^c. || 11. ἀναπειρία A^c. || 13. πεπονθὸς γεγενῆσθαι
 14. τεθνεῶτι] ὅτι τεθνεῶτι QY²Z¹. || 15. ἢ post τὸ om QY²Z¹. || 17. ἂν A^c. || 18. οἰκειότητος QY²Z¹. || 19. καὶ] καὶ ἐπὶ A^c.
 20. θανεῖν Y². || 23. ἐγγύς post 24. δεινῷ Y². || 23. αὐτοῦ QY²Z¹. || 24. ἡλικίαν A^c. || καὶ τὰ QY²Z¹, qui etiam 25. κατὰ γένη
 γένη. || 27. καὶ ἐνταῦθα om QY²Z¹. || ἐπ' αὐτῶν QY²Z¹. || 29. εἰς Y²Z¹A^c. || 32. αἰσθήσει A^c. || 33. ἐλευσινότερος Q. || 34. ἢ
 ἢ ὡς γεγονότος A^c.

1. τὰ om A^c. || ἄρτι] ἄρτοι Q. || 2. τὸ αὐτό] τὸ αὐτό A^c. || τε om QY²Z¹. || 3. καὶ λόγους] ἢ λόγους Q. || καὶ ὅτε ἀλλοί
 Z¹. || 6. ἐλευσινόν om A^c. || 7. ἀναξίως τε ὅτως Y²Z¹ et pr Q. || 10. τὸ Z¹. || 13. μὲν om QY²Z¹. || 14. συνέγγυς Z¹. || 15. καὶ
 om Q. || εὖ om QY²Z¹ et pr A^c. || 16. τῷ ἐλεεῖν om Z¹. || 17. συνέγγυς τε καὶ ταῦτόν δὲ QY²Z¹. || 18. γὰρ om QY²Z¹. || 19. καὶ
 20. ἴσῳ] ἀξίῳ corr A^c. || 21. δὴ αὐτῷ τῷ margo Q. || πᾶσι et 22. φόβος τὸ δὲ νέμεσις et 23. ἂν δι' αὐτὸ τὸ ὑπάρχειν
 Z¹. || 24. ἀπὸ] ὅτι ἀπὸ Z¹. || 25. εὐπραγίας QY²Z¹. || 26. ἀναξίως et 27. ἐναντίως QY²Z¹. || 30. ὅτως Y². || 33. καὶ

κος καὶ φθονερός· ἐφ' ᾧ γὰρ τις λυπεῖται γιγνο-
 αὶ ὑπάρχοντι, ἀναγκαῖον τὸτον ἐπὶ τῇ ζηρήσει καὶ
 ἰᾷ τῇ τότε χαίρειν. διὸ κωλυτικά μὲν ἔλεν πάντα
 ἐστὶ, διαφέρει δὲ διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας· ὥστε
 μὴ ἐλευεῖν ποιεῖν ἅπαντα ὁμοίως χρήσιμα. πρῶ-
 οὖν περὶ τοῦ νεμεσᾶν λέγωμεν, τίσι τε νεμεσῶσι
 τίσι καὶ πῶς ἔχοντες αὐτοί, εἴτα μετὰ ταῦτα
 ἰν ἄλλων. φανερόν δ' ἐκ τῶν εἰρημένων· εἰ γὰρ
 νεμεσᾶν λυπεῖσθαι ἐπὶ τῷ φαινομένῳ ἀναξίως
 ἰν, πρῶτον μὲν δῆλον ὅτι ἔχ οἶόν τ' ἐπὶ πᾶσι τοῖς
 νεμεσᾶν· ἔ γὰρ εἰ δίκαιος ἢ ἀνδρεῖος, ἢ εἰ ἀρε-
 βεται, νεμεσῇσει τούτῳ (οὐδὲ γὰρ οἱ ἄλλοι ἐπὶ τοῖς
 ; τούτων εἰσίν), ἀλλ' ἐπὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει καὶ
 οὗτοις, ὅσων ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀξιοὶ εἰσιν οἱ ἀγαθοὶ
 ἃ φύσει ἔχοντες ἀγαθὰ, οἷον εὐγένειαν καὶ κάλλος
 τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐγγύς τι φαίνεται
 γει, ἀνάγκη τοῖς ταῦτο ἔχουσιν ἀγαθόν, εἰάν νεωστὶ
 τυγχάνωσι καὶ διὰ τοῦτο εὐπραγῶσι, μᾶλλον νε-
 μᾶλλον γὰρ λυποῦσιν οἱ νεωστὶ πλουτοῦντες τῶν
 καὶ διὰ γένος· ὁμοίως δὲ καὶ ἄρχοντες καὶ δυνά-
 αὶ πολυφίλοι καὶ εὐτεκνοὶ καὶ οἰοῦν τῶν τοιούτων.
 ταῦτ' ἄλλο τι ἀγαθὸν γίγνηται αὐτοῖς, ὡσαύτως·
 ; ἐνταῦθα μᾶλλον λυποῦσιν οἱ νεόπλῃτοι ἄρχοντες
 πλῆστον ἢ οἱ ἀρχαῖοι πλῃστοι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 αἰτίων δ' ὅτι οἱ μὲν δοκῶσι τὰ αὐτῶν ἔχειν οἱ δ' ἔ-
 αὖτε βτω φαινόμενον ἔχειν ἀληθὲς δοκεῖ, ὥς οἱ ἔτε-
 αὐτῶν ἔχειν. καὶ ἐπεὶ ἕκαστον τῶν ἀγαθῶν ἔ τῷ
 εἰς ἀξίον, ἀλλὰ τις ἐστὶν ἀναλογία καὶ τὸ ἀρμόττον,
 ἡν κάλλος οὐ τῷ δικαίῳ ἀρμόττει ἀλλὰ τῷ ἀν-
 ιαὶ γάμοι διαφέροντες ἔ τοῖς νεωστὶ πλουτοῦσιν ἀλλὰ
 γενέσιν. εἰάν ἦν ἀγαθὸς ὢν μὴ τῷ ἀρμόττοντος τυγ-
 νεμεσητόν. καὶ τὸν ἥττω τῷ κρείττονι ἀμφισβητεῖν,
 εἰ μὲν οὖν τοὺς ἐν τῷ αὐτῷ· ὅθεν καὶ τοῦτ' εἴρηται,
 τος δ' ἀλέεινε μάχην Τελαμωνιάδαο·
 γὰρ οἱ νεμέσασχ', ὅτ' ἀμείνονι φωτὶ μάχοιτο.

εἰ δὲ μή, καὶ ὅπως ὁ ἥττων τῷ κρείττονι, οἷον εἰ ὁ μουσι-
 κὸς τῷ δικαίῳ· βέλτιον γὰρ ἢ δικαιοσύνη τῆς μουσικῆς. οἷς
 μὲν οὖν νεμεσῶσι καὶ δι' αὐτῶν, ἐκ τούτων δῆλον· ταῦτα γὰρ
 καὶ τὰ τοιαῦτά ἐστιν. αὐτοὶ δὲ νεμεσητικοὶ εἰσιν, εἰάν ἀξιοὶ
 τυγχάνωσιν ὄντες τῶν μεγίστων ἀγαθῶν καὶ ταῦτα κεκτη-
 μένοι· τὸ γὰρ τῶν ὁμοίων ἡζῶσθαι τοὺς μὴ ὁμοίους οἱ δὲ
 καιον. δεύτερον δ', ἂν ὄντες ἀγαθοὶ καὶ σπουδαῖοι τυγχά-
 νωσιν· κρίνσιν τε γὰρ εὖ, καὶ τὰ ἄδικοι μισῶσιν. καὶ εἰάν
 φιλότιμοι, καὶ ὀρεγόμενοι τινῶν πράξεων, καὶ μάλιστα περὶ
 ταῦτα φιλότιμοι ὥσιν ὢν ἕτεροι ἀνάξιοι ὄντες τυγχάνουσιν.
 καὶ ὅλως οἱ ἀξιοῦντες αὐτοὶ αὐτὸς ὢν ἑτέρως μὴ ἀξίῳσι, νε-
 μεσητικοὶ τούτοις καὶ τέττων. διὸ καὶ οἱ ἀνδραποδώδεις καὶ
 φαῦλοι καὶ ἀφιλότιμοι οὐ νεμεσητικοί· οὐδὲν γὰρ ἐστὶν οὗ
 ἑαυτοῦ οἶοντα ἀξίους εἶναι. φανερόν δ' ἐκ τέτων ἐπὶ ποίοις
 ἀτυχοῦσι καὶ κακοπραγοῦσιν ἢ μὴ τυγχάνουσι χαίρειν ἢ
 ἀλύπως ἔχειν δεῖ· ἐκ γὰρ τῶν εἰρημένων τὰ ἀντικείμενά
 ἐστὶ δῆλα, ὥς· εἰάν τοὺς τε κριτὰς τοιούτους παρασκευάσῃ ὁ
 λόγος, καὶ τοὺς ἀξιοῦντας ἐλεῖσθαι, καὶ ἐφ' οἷς ἐλεῖσθαι,
 δείξῃ ἀναξίως μὲν ὄντας τυγχάνειν ἀξίους δὲ μὴ τυγχάνειν,
 ἀδύνατον ἐλεῖν.

Δῆλον δὲ καὶ ἐπὶ τίσι φθονοῦσι καὶ τίσι καὶ πῶς
 ἔχοντες, εἴπερ ἐστὶν ὁ φθόνος λύπη τις ἐπὶ εὐπραγίᾳ φαι-
 νομένη τῶν εἰρημένων ἀγαθῶν περὶ τοὺς ὁμοίους, μὴ ἵνα τι
 αὐτῷ, ἀλλὰ δι' ἐκείνους· φθονήσουσιν μὲν γὰρ οἱ τοιοῦτοι οἷς
 εἰσὶ τινες ὁμοιοὶ ἢ φαίνονται. ὁμοίους δὲ λέγω κατὰ γένος,
 κατὰ συγγένειαν, καθ' ἡλικίαν, καθ' ἔξιν, κατὰ δόξαν,
 κατὰ τὰ ὑπάρχοντα. καὶ οἷς μικρὰ ἐλλείπει τὸ μὴ πάντα
 ὑπάρχειν. διὸ οἱ μεγάλα πράττοντες καὶ οἱ εὐτυχοῦντες
 φθονεροὶ εἰσιν· πάντας γὰρ οἶοντα τὰ αὐτῶν φέρειν. καὶ
 οἱ τιμώμενοι ἐπὶ τινι διαφερόντως, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοφίᾳ
 ἢ εὐδαιμονίᾳ. καὶ οἱ φιλότιμοι φθονερώτεροι τῶν ἀφιλοτί-
 μων. καὶ οἱ δοξόσοφοι· φιλότιμοι γὰρ ἐπὶ σοφίᾳ. καὶ
 ὅλως οἱ φιλόδοξοι περὶ τι φθονεροὶ περὶ τοῦτο. καὶ οἱ μι-
 κρόψυχοι· πάντα γὰρ μεγάλα δοκεῖ αὐτοῖς εἶναι. ἐφ' οἷς
 φθονοῦσιν, τὰ μὲν ἀγαθὰ εἴρηται· ἐφ' ὅσοις γὰρ φιλοδο-

τῇ ante φθονεῖ om A'. || ἔλεος QY²Z². || 4. vocis ὥστε syllabam τε corr A' loco plurium capace. || 6. τε om QY².
 . ὅπως QY²Z². || 11. ὅτι QY²Z². || 11. ἢ ἀνδρεῖος καὶ ἀνδρεῖος A'. || εἰ om pr A'. || 12. νεμεσῇ QY²Z². || οἱ om
 ἢ. ὅσων QZ². || ὡς ἔχ Z². || ἀνάξιοι Q. || οἱ om QY²Z². || ἀγαθῶς Q. || 15. οἱ Q. || 18. καὶ ἢ A'. || 20. γένους
 . || 23. πλουτοῦσιν Q. || 24. διὰ καὶ διὰ QY²Z². || 29. ὅπλων ὅπλα ὢν A'. || 30. ἀρμόττοντες A'. || πλουτοῖς A'. || 31.
 A'. || 32. καὶ om QZ² et pr Y². || τῷ et 33. ὢν om QY²Z². || 35. νεμέσασκε A', νεμέσασ' QY²Z².
 καὶ εἰάν Y². || ὁ κρείττων τῷ ἥττονι pr A'. || 2. βελτίων QY²Z². || οἷς τοῖς pr A'. || 3. διὰτι A'. || ταῦτά τε γὰρ QY²A'. ||
 om QY²Z². || ταῦτά Y². || 6. ἡζῶσθαι QY²Z². || 8. τε om QZ² et pr Y². || τὸ ἄδικον QZ² et pr Y². || 9. πραγμάτων
). τυγχάνωσι Y²Z². || 12. καὶ ante οἱ om QY²Z². || 13. ἐπὶ τοιούτων ἢ αὐτὸς QY²Z². || 17. δῆλα ἐστὶν QY²Z². || 19. δείξει
 om A'. || 26. ἡλικίας et ἔξεις A'. || 28. οἱ post καὶ om QY²Z². || 33. οἱ ὅλως QY²Z². || οἱ post καὶ om A'. || 34. αὐτοῖς
 ἄλλα QY²Z². || 35. οἷς A'.

ζῶσι καὶ φιλοτιμοῦνται ἔργοις ἢ κτήμασι καὶ ὀρέγονται
δόξης, καὶ ὅσα εὐτυχήματα ἐστὶ σχεδὸν περὶ πάντα φθό-
νος ἐστὶ, καὶ μάλιστα ὧν αὐτοὶ ἢ ὀρέγονται ἢ οἶονται δεῖν
αὐτοὺς ἔχειν, ἢ ὧν τῇ κτήσει μικρῶ ὑπερέχουσιν ἢ μικρῶ
ἐλλείπουσιν. φανερόν δὲ καὶ οἷς φθονοῦσιν· ἅμα γὰρ εἴρηται
τοῖς γὰρ ἐγγύς καὶ χρόνῳ καὶ τόπῳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ δόξῃ
φθονοῦσιν. ὅθεν εἴρηται "τὸ συγγενὲς γὰρ καὶ φθονεῖν ἐπι-
σταται." καὶ πρὸς ἧς φιλοτιμῶνται· φιλοτιμῶνται μὲν γὰρ
πρὸς τὸς εἰρημένους, πρὸς δὲ τὸς μυριοσὺν ἔτος ὄντας ἢ πρὸς
τοὺς ἐσομένους ἢ τεθνεώτας οὐδεὶς, οὐδὲ πρὸς τὸς ἐφ' Ἡρα-
κλείᾳς γῆλαις. οὐδ' ὧν πολὺ οἶονται παρ' αὐτοῖς ἢ παρὰ
τοῖς ἄλλοις λαίπεσθαι, οὐδ' ὧν πολὺ ὑπερέχειν, ὡσαύτως
καὶ πρὸς τύτους καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸς ἀν-
ταγωνιστὰς καὶ ἀντρεφαστὰς καὶ ὅλως τοὺς τῶν αὐτῶν ἐπι-
μένους φιλοτιμῶνται, ἀνάγκη μάλιστα τούτοις φθονεῖν· ὅθεν
εἴρηται "καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ." καὶ τοῖς ταχὺ οἱ ἢ μόλις
τυχόντες ἢ μὴ τυχόντες φθονοῦσιν. καὶ ὧν ἢ κεκτημένων ἢ
καταρθάντων ὀνειδος αὐτοῖς· εἰσὶ δὲ καὶ οὗτοι ἐγγύς καὶ
ὅμοιοι· δῆλον γὰρ ὅτι παρ' αὐτοὺς ὡς τυγχάνουσιν τῷ ἀγαθῷ,
ὥς τε τοῦ λυπῶν ποιεῖ τὸν φθόνον. καὶ τοῖς ἢ ἔχουσιν ταῦτα
ἢ κεκτημένους ὅσα αὐτοῖς προσήκειν ἢ κέκτηντο ποτε· διὸ
πρεσβύτεροι νεωτέροις. καὶ οἱ πολλὰ θαυμάσαντες εἰς
ταῦτ' οἱ εὐλα φθονοῦσιν. δῆλον δὲ καὶ [ἐφ'] οἷς χαίρουσιν
οἱ τοῖστοι καὶ ἐπὶ τίσι καὶ πῶς ἔχοντες· ὡς γὰρ οἱ ἔχοντες
λυπῶνται, ὥτως ἔχοντες ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἡσθήσονται. ὥς τε
ἀν' αὐτοὶ μὲν παρὰσκευασθῶσιν ὥτως ἔχειν, οἱ δ' ἐλευσέσθαι
ἢ τυγχάνειν τινὸς ἀγαθοῦ ἀξιούμενοι ὥσιν οἷσι οἱ εἰρημένοι,
δῆλον ὡς ὡς τείζονται ἐλάν παρὰ τῶν κυρίων.

11 Πῶς δ' ἔχοντες ζηλοῦσι καὶ τὰ ποῖα καὶ ἐπὶ τίσιν,
ἀπὸ τοῦ ἐστὶ δῆλον. εἰ γὰρ ἐστὶ ζῆλος λύπη τις ἐπὶ φαινο-
μένη παρούσῃ ἀγαθῶν ἐντίμων καὶ ἐνδεχομένων αὐτῷ λα-
βεῖν περὶ τὸς ὁμοίους τῇ φύσει, ὃς ὅτι ἄλλω ἄλλ' ὅτι ὅχι
καὶ αὐτῷ ἐστίν· διὸ καὶ ἐπικεικός ἐστιν ὁ ζῆλος καὶ ἐπικεικῶν,
τὸ δὲ φθονεῖν φαῦλον καὶ φαύλων· ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν πα-
ρασκευάζει διὰ τὸν ζῆλον τυγχάνειν τῶν ἀγαθῶν, ὁ δὲ τὸν
πλησίον μὴ ἔχειν διὰ τὸν φθόνον· ἀνάγκη δὲ ζηλωτικούς

μὲν εἶναι τὸς ἀξιῶντας αὐτοὺς ἀγαθῶν ὧν μὴ ἔχουσιν
γὰρ ἀξιοὶ τὰ φαινόμενα ἀδύνατα. διὸ εἰ νῦν καὶ
γαλόμενοι τοιοῦτοι. καὶ οἷς ὑπάρχει τοιαῦτα ἐ-
τῶν ἐντίμων ἀξία ἐστὶν ἀνδρῶν· ἐστὶ γὰρ ταῦτα τῷ
πολυφιλίᾳ καὶ ἀρχαί καὶ ὅσα τοιαῦτα· ὡς γὰρ τ
αὐτοῖς ἀγαθοῖς εἶναι, ὅτι προσήκει τοῖς ἀγαθῶς ἔχει
λαῦσι τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν. καὶ οὗς οἱ ἄλλοι
καὶ ὧν πρόγονοι ἢ συγγενεῖς ἢ οἰκεῖοι ἢ τὸ ἔθνος ἢ
ἐντιμοί, ζηλωτικοὶ περὶ ταῦτα· οἰκεῖα γὰρ οἶσται
εἶναι, καὶ ἀξιοὶ τύτων. εἰ δ' ἐστὶ ζηλωτὰ τὰ ἐντιμα
ἀνάγκη τὰς τε ἀρετὰς εἶναι τοιαύτας, καὶ ὅσα τῶν
ὠφέλιμα καὶ εὐεργετικά· τιμῶσι γὰρ τοὺς εὐεργε-
καὶ τὸς ἀγαθούς. καὶ ὅσων ἀγαθῶν ἀπόλαυσις τῶν
ἐστίν, οἷον πλοῦτος καὶ κάλλος μᾶλλον ὑγιείας. φαι-
15 καὶ οἱ ζηλωτοὶ τίνες· οἱ γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα
μῆνοι ζηλωτοί. ἐστὶ δὲ ταῦτα τὰ εἰρημένα, εἰς ἀπὸ
φίλα ἀρχή· οἱ γὰρ ἀρχόντες πολλοὺς θύναται ἐν-
στρατηγεῖ ῥήτορες, πάντες οἱ τὰ τοιαῦτα θύναται
οἷς πολλοὶ ὅμοιοι βούλονται εἶναι, ἢ πολλοὶ γῆ-
φίλοι πολλοί. ἢ οὗς πολλοὶ θαυμάζουσιν, ἢ ἧς αἰ-
μαζουσιν. καὶ ὧν ἔπαινοι καὶ ἐγκώμια λέγεται
ποιητῶν ἢ λογογράφων. καταφρονοῦσι δὲ τῶν ἐν-
ἐναντίον γὰρ ζῆλῳ καταφρόνησις ἐστὶ, καὶ τὸ ζῆ-
καταφρονεῖν. ἀνάγκη δὲ τοὺς ὥτως ἔχοντας ὥς τι-
20 τινος ἢ ζηλοῦσθαι, καταφρονητικὸς εἶναι τῶν
τούτοις ὅσοι τὰ ἐναντία κακὰ ἔχουσιν τῶν ἀγαθῶν
λῶτων. διὸ πολλάκις καταφρονοῦσι τῶν εὐτυχῶν·
ἀνευ τῶν ἐντίμων ἀγαθῶν ὑπάρχει αὐτοῖς ἡ τύχη
μὲν ὧν τὰ πάθη ἐγγίγνεται καὶ διαλύεται, ὥς ὡς
30 γίγνεται, περὶ αὐτῶν εἴρηται.

Τὰ δὲ ἥδη ποῖοι τινες κατὰ τὰ πάθη καὶ τῶν
καὶ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς τύχας, διέλθωμεν μετὰ
λέγω δὲ πάθη μὲν ὀργὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὰ τοιαῦτα
ὧν εἰρήκαμεν πρότερον, ἔξεις δὲ ἀρετὰς καὶ κακὰ
35 ται δὲ περὶ τούτων πρότερον, καὶ ποῖα προαιρέματα
καὶ ποῖων πρακτικοί. ἡλικία δ' εἰς νεότης καὶ

1. ὁ κτήμασι om QY²Z². || 4. τῇ αὐτοῖς τῇ QY²Z². || 7. καὶ γὰρ A^c. || 8. φιλοτιμῶνται QY², φιλοτιμῶνται Z². || 11. ἢ καὶ A^c. || 13. τύτους καὶ τὸς A^c. || ἐπειδὴ δὲ Z². || 14. τῶν om Q. || 15. τούτοις μάλιστα QY²Z². || 16. ἀπὸ A^c. || 17. φθονοῦσιν post 23. φθονοῦσιν A^c. || 16. ἢ μόλις μήπω A^c. || 17. μὴ οἱ μὴ F², μὴ quidem corr. || ἢ post ὡς αὐτὸ alterum om QY²Z². || 21. ὅσα] ὅσα QY²Z². || ἐκέντητο QY²Z². || 22. πρεσβυτέραι γε νεωτέραις QY²Z². || 24. ἐπὶ QY². || 25. ἐναντίους A^c. || 26. μὲν om Q. || 27. οἷσι om A^c. || οἱ] καὶ οἱ Q. || 29. ἔχουσιν οἱ ζηλοῦντες QY²Z². || τὰ] παρὰ om F². || 32. τὸς ὁμοίους τῇ φύσει] τὸς ἐπιφαινομένη pr Q. || 34. γὰρ om Z². || αὐτοῖς F²Z², αὐτοῖς Q. || 36. μετὰ] μετὰ om QY²Z². || δὲ QZ².

2. οἱ post καὶ om Q. || 8. ἔθνος Q. || 11. τε om Z². || 20. ἢ οὗς αὐτοὶ θαυμάζουσιν om Q. || 29. ἐξ] καὶ ἐξ F². || 34. κατὰ τε corr F², καὶ QZ². || 34. ἔξεις — 35. πρότερον om Q. || 35. δι] καὶ QY²Z².

ην δὲ λέγω εὐγένειαν καὶ πλεον καὶ δυνάμεις
 ἔτι τοῖς καὶ ὅλως εὐτυχίαν καὶ δυστυχίαν. οἱ
 γὰρ ἤθη εἰσὶν ἐπιθυμητοὶ καὶ οἷοι ποιεῖν ὧν ἂν
 ν. καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν μάλιστα
 οἱ εἰσι ταῖς περὶ τὰ ἀφροδίσια, καὶ ἀκρατεῖς
 ἐτάβολοι δὲ καὶ ἀψύκοροι πρὸς τὰς ἐπιθυμίας,
 μὲν ἐπιθυμοῦσι, ταχέως δὲ παύονται· ὅξεῖαι
 ἴσους καὶ ἔμεγάλοι, ὥσπερ αἱ τῶν καμνόντων
 γεῖναι. καὶ θυμικοὶ καὶ ὀξύθυμοι καὶ οἷοι ἀκο-
 μῆ. καὶ ἥττους εἰσὶ τῷ θυμῷ· διὰ γὰρ φιλοτι-
 νήχονται ὀλιγωρούμενοι, ἀλλ' ἀγανακτῶσιν, ἂν
 εἰσθαι. καὶ φιλοτιμοὶ μὲν εἰσι, μᾶλλον δὲ φι-
 λοχῆς γὰρ ἐπιθυμεῖ ἢ νεότης, ἢ δὲ νίκη ὑπε-
 ρί ἀμφω ταῦτα μᾶλλον ἢ φιλοχρήματοι· φι-
 δὲ ἥκιστα διὰ τὸ μήπω ἐνδείας πεπεισθαι,
 ἵττακ' ἔχει ἀπόφθεγμα εἰς Ἀμφιάραον. καὶ
 ἄλλ' εὐθέως διὰ τὸ μήπω θεωρηκέναι πολ-
 ς. καὶ εὐπιστοὶ διὰ τὸ μήπω πολλὰ ἐξηπατῆ-
 ῖν ἐλπίδες· ὥσπερ γὰρ οἱ οἰνωμένοι, ὅτω διάθε-
 νέοι ὑπὸ τῆς φύσεως· ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ μήπω
 γετυχηκέναι. καὶ ζῶσι τὰ πλεῖστα ἐλπίδι· ἢ
 πῖς τῷ μέλλοντός ἐστιν ἢ δὲ μνήμη τοῦ παροι-
 ς δὲ νέοις τὸ μὲν μέλλον πολὺ τὸ δὲ παρελη-
 ύ· τῇ γὰρ πρώτῃ ἡμέρᾳ μεμνήσθαι μὲν οὐδὲν
 ἵζειν δὲ πάντα. καὶ εὐεξαπατήτοί εἰσι διὰ τὸ
 λπίζουσι γὰρ ῥαδίως. καὶ ἀνδρείότεροι· θυμώδεις
 λπίδες, ὧν τὸ μὲν μὴ φοβεῖσθαι τὸ δὲ θαρρεῖν
 ἀρ' ὀργιζόμενος οὐδὲς φοβεῖται, τό τε ἐλπίζειν
 ἀρραλέον ἐστίν. καὶ αἰσχυρητοί· οὐ γὰρ πω
 ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλὰ πεπαιδευμένοι ὑπὸ τοῦ
 καὶ μεγάλου· ἔτε γὰρ ὑπὸ τῷ βίῳ πω
 ι, ἀλλὰ τῶν ἀναγκαίων ἀπειροὶ εἰσιν, καὶ τὸ
 ν μεγάλων μεγαλοψυχία· τοῦτο δ' εὐέλπιδος.
 αἰρῶνται πράττειν τὰ καλὰ τῶν συμφερόντων·
 ζῶσι μᾶλλον ἢ τῷ λογισμῷ, ἔστι δ' ὁ μὲν
 συμφέροντος ἢ δὲ ἀρετῇ τοῦ καλοῦ. καὶ φι-
 λήταιροι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἡλικιῶν διὰ

τὸ χαίρειν τῷ συζῆν καὶ μήπω πρὸς τὸ συμφέρον κρῖνει
 μηδὲν, ὥςτε μηδὲ τὸς φίλους. καὶ ἅπαντα ἐπὶ τὸ μᾶλλον
 καὶ σφοδρότερον ἀμαρτάνουσι παρὰ τὸ Χιλιώνειον· πάντα
 γὰρ ἄγαν πράττουσιν· φιλοῦσί τε γὰρ ἄγαν καὶ μισοῦσιν
 ἄγαν καὶ τᾶλλα πάντα ὁμοίως. καὶ εἰδέναι πάντα οἶονται
 καὶ δισχυρίζονται· τοῦτο γὰρ αἰτίον ἐστὶ καὶ τοῦ πάντα
 ἄγαν. καὶ τὰ ἀδικήματα ἀδικῶσιν εἰς ὕβριν καὶ ἔκακρυ-
 γίαν. καὶ ἐλεητικοὶ διὰ τὸ πάντας χρηστοὺς καὶ βελτίους
 ὑπολαμβάνουσιν· τῇ γὰρ αὐτῶν ἀκακία τὸς πέλας μετρῶσιν,
 ὥστ' ἀνάξια πάσχειν ὑπολαμβάνουσιν αὐτούς. καὶ φιλογέ-
 λωτες, διὸ καὶ εὐτράπελοι· ἢ γὰρ εὐτραπελία πεπαιδευ-
 μένη ὕβρις ἐστίν. τὸ μὲν ἔν τῶν νέων τοιοῦτόν ἐστιν ἥθος.

Οἱ δὲ πρῶτον καὶ παρρημακότες σχεδὸν ἐκ τῶν
 ἐναντίων τοῖς ταῖς πλεῖστα ἔχουσιν ἤθη· διὰ γὰρ τὸ πολλὰ
 ἐτη βεβιωκέναι καὶ πλείω ἐξηπατῆσθαι καὶ ἡμαρτηκέναι,
 καὶ τὰ πλείω φαῦλα εἶναι τῶν πραγμάτων, οὔτε διαβε-
 βαῖνται οὐδὲν, ἥττόν τε ἄγαν ἅπαντα ἢ δεῖ. καὶ οἶονται,
 ἴσασι δ' ὕδεν. καὶ ἀμφισβητῶντες προσκρίθασιν αἰετὸς ἴσως
 καὶ τάχα, καὶ πάντα λέγουσιν ὅτω, παγίως δ' οὐδὲν. καὶ
 κακοήθεις εἰσιν· ἐστὶ γὰρ κακοήθεια τὸ ἐπὶ τὸ χεῖρον ὑπο-
 λαμβάνειν πάντα. ἔτι δὲ καχύποπτοί εἰσι διὰ τὴν ἀπιστίαν,
 ἀπιστοὶ δὲ δι' ἐμπειρίαν. καὶ ἔτε φιλοῦσι σφόδρα οὔτε μι-
 σοῦσι διὰ ταῦτα, ἀλλὰ κατὰ τὴν Βίαντος ὑποθήκην καὶ
 φιλοῦσιν ὡς μισήσοντας καὶ μισοῦσιν ὡς φιλήσοντας. καὶ μι-
 κροψυχοὶ διὰ τὸ τεταπεινωθῆαι ὑπὸ τοῦ βίου· οὐδενὸς γὰρ
 μεγάλου ὕδεν περιττῆ, ἀλλὰ τῶν πρὸς τὸν βίον ἐπιθυμοῦσιν.
 καὶ ἀνελεύθεροι· ἐν γὰρ τι τῶν ἀναγκαίων ἢ οὐσία, ἅμα
 δὲ καὶ διὰ τὴν ἐμπειρίαν ἴσασιν ὡς χαλεπὸν τὸ κτήσασθαι
 καὶ ῥάδιον τὸ ἀποβαλεῖν. καὶ δειλοὶ καὶ πάντα προφοβη-
 τοί· ἐναντίως γὰρ διάκεινται τοῖς νέοις· κατεψυγμένοι
 γὰρ εἰσιν, οἱ δὲ θερμοί. ὥστε προωδοποίηκε τὸ γῆρας τῇ
 δειλίᾳ· καὶ γὰρ ὁ φόβος κατάψυξις τις ἐστίν. καὶ φιλό-
 ζωοι, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ διὰ τὸ τῷ ἀπόν-
 τος εἶναι τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ οὐδὲ ἐνδεεῖς, τούτου μάλιστα
 ἐπιθυμεῖν. καὶ φίλαυτοὶ μᾶλλον ἢ δεῖ· μικροψυχία γὰρ
 τις καὶ αὕτη. καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ζῶσιν, ἀλλ' οὐ πρὸς
 τὸ καλόν, μᾶλλον ἢ δεῖ, διὰ τὸ φίλαυτοὶ εἶναι· τὸ μὲν

utrumque om QF²Z². || 3. ὧν] ἂ A². || 5. ταῖς] τῆς F²Z². || 7. μὲν] μὲν αὐτοὶ pr F². || ταχὺ QF²Z². || 10. ἐργῇ A². ||
 F²Z². || 20. μὴ A². || 25. ἀν οἷον τε? || 31. ἔγω τεταπεινῶνται A² et rc F², ποτε ταπεινῶνται QZ², ποτε ταπεινῶνται pr
 ἡγῶν αὐτὸν F²Z², μεγάλων ἑαυτὸν Q. || 35. ἔτι QZ²A². || 36. post φιλόφιλοι A² καὶ φίλοι || 37. φιλεταῖροι Q.
 ἔφει] τῷ χαίρειν Z². || 3. χεῖλῶσι A². || 4. τε om A². || 5. καὶ εἰδέναι] ἔ καὶ εἰδέναι QF²Z². || ἅπαντα A². || 7. καὶ
 ἴ. || 8. ἐλεητικοὶ Z² et pr F², ἐλεητικοὶ Q et corr F². || 11. φιλευτράπελοι A². || 12. ἥθες ἐστιν QF²Z². || 15. βε-
 5. οὔτε δια om Q. || 15. ἐξημαρτηκέναι A². || 17. ἅπαντα ἄγαν F². || 18. ἀμφισβητῶντες A². || αἰετὸν om F². || 21. ἅπαντα
 αχύποπτοι Q. || 26. τῶν om Q. || περὶ QZ². || 29. προβητικοὶ Q. || 31. οἱ] οὐ F². || 32. τίς om A². || 33. μάλιστα]
 34. δὲ om QF²Z². || 35. ἐπιθυμοῦσι καὶ φιλεταῖροι QF²Z²

γὰρ συμφέρον αὐτῷ ἀγαθόν ἐστι, τὸ δὲ καλὸν ἀπλῶς. καὶ ἀναίσχυνοι μᾶλλον ἢ αἰσχυνητοί· διὰ γὰρ τὸ μὴ φροντίζειν ὁμοίως τῷ καλῷ καὶ τῷ συμφέροντος ὀλιγωροῦσι τοῦ δοκεῖν. καὶ δυσέλπιδες διὰ τὴν ἐμπειρίαν· τὰ γὰρ πλείω τῶν γιγνομένων φαυλά ἐστίν· ἀποβαίνει γοῦν τὰ πολλὰ ἐπὶ τὸ χεῖρον· καὶ ἐπὶ διὰ τὴν δειλίαν. καὶ ζῶσι τῇ μνήμῃ μᾶλλον ἢ τῇ ἐλπίδι· τῷ γὰρ βίη τὸ μὲν λοιπὸν ὀλίγον τὸ δὲ παρεληλυθὸς πολὺ, ἐστὶ δὲ ἡ μὲν ἐλπίς τῷ μέλλοντος ἡ δὲ μνήμη τῶν παροισχυμένων. ὅπερ αἴτιον καὶ τῆς ἀδολασχίας αὐτοῖς· διατελῶσι γὰρ τὰ γενόμενα λέγοντες· ἀναμιμνησκόμενοι γὰρ ἡδονταί. καὶ οἱ θυμοὶ ὀξεῖς μὲν εἰσιν ἀσθενεῖς δέ, καὶ αἱ ἐπιθυμίαι αἱ μὲν ἐκλελοιπασιν αἱ δὲ ἀσθενεῖς εἰσίν, ὥστε οὐτ' ἐπιθυμητικοὶ οὐτὲ πρακτικοὶ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ κατὰ τὸ κέρδος. διὸ καὶ σωφρονικοὶ φαίνονται οἱ τηλοῦτοι· αἱ τε γὰρ ἐπιθυμίαι ἀνείκασι, καὶ 15 δουλεύουσι τῷ κέρδει. καὶ μᾶλλον ζῶσι κατὰ λογισμὸν ἢ κατὰ τὸ ἦθος· ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς τῷ συμφέροντος τὸ δ' ἦθος τῆς ἀρετῆς ἐστίν. καὶ τὰ δεικνύμενα ἀδικῶσιν εἰς κακουργίαν, ὥς εἰς ὕβριν. ἐλεητικοὶ δὲ καὶ οἱ γέροντες εἰσιν, ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτό τοις νέοις· οἱ μὲν γὰρ διὰ φιλανθρωπίαν, οἱ 20 δὲ δι' ἀσθένειαν· πάντα γὰρ οἶονταί ἐγγὺς εἶναι αὐτοῖς παθεῖν, τοῦτο δ' ἦν ἐλεητικόν. ὅθεν ὀδυρτικοὶ εἰσι, καὶ οὐκ εὐτράπελοι· ὁ δὲ φιλογέλοιοι· ἐναντίον γὰρ τὸ ὀδυρτικὸν τῷ φιλογέλῳ. τῶν μὲν ἔν νεῶν καὶ τῶν πρεσβυτέρων τὰ ἦθη τοιαῦτα· ὥστ' ἐπεὶ ἀποδέχονται πάντες τοὺς τῷ σφετέρῳ 25 ἦθει λεγομένους λόγους καὶ τοὺς ὁμοίους, οὐκ ἄδελον πῶς χρώμενοι τοῖς λόγοις τοιοῦτοι φανοῦνται καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ λόγοι.

14 Οἱ δὲ ἀκμαῖζοντες φανερόν ὅτι μεταξὺ τούτων τὸ ἦθος ἔσονται, ἑκατέρων ἀφαιροῦντες τὴν ὑπερβολήν, καὶ οὕτε 30 σφόδρα θαρρύντες (θαρσύτης γὰρ τὸ τοιούτον) ἕτε λίαν φοβέμενοι, καλῶς δὲ πρὸς ἄμφω ἔχοντες, ἕτε πᾶσι πιεζέοντες οὕτε πᾶσιν ἀπιστῶντες, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀληθὲς κρίνοντες μᾶλλον. καὶ ἕτε πρὸς τὸ καλὸν ζῶντες μόνον ἕτε πρὸς τὸ

συμφέρον, ἀλλὰ πρὸς ἄμφω. καὶ οὕτε πρὸς φει πρὸς αἰσωτίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀρμόττειν. ἡμέας πρὸς θυμὸν καὶ πρὸς ἐπιθυμίαν. καὶ σώφρονες μετ' καὶ ἀνδρείοι μετὰ σωφροσύνης. ἐν γὰρ τοῖς νέοις ἡ γέρονσι διήρηται ταῦτα· εἰσὶ γὰρ οἱ μὲν νέοι ἐνδὲ ἀκόλαστοι, οἱ δὲ πρεσβύτεροι σώφρονες καὶ δειλοί. καθόλου εἰπεῖν, ὅσα μὲν διήρηται ἡ νεότης καὶ τῶν ὠφελίμων, ταῦτα ἄμφω ἔχουσιν, ὅσα δ' ὑπέρβη ἢ ἐλλείψῃσι, τούτων τὸ μέτριον καὶ τὸ ἀρμόττειν. εἰ δὲ τὸ μὲν σῶμα ἀπὸ τῶν τριάκοντα ἐτῶν μέχρι τῶν καὶ τριάκοντα, ἡ δὲ ψυχὴ περὶ τὰ ἐνδὲ διήρηται περὶ μὲν οὖν νεότητος καὶ γήρως καὶ ἀκμῆς, τὰ ἑκαστὸν εἰσιν, εἰρήσθω τοσαῦτα.

Περὶ δὲ τῶν ἀπὸ τύχης γιγνομένων ἀγαθῶν, αὐτῶν καὶ τὰ ἥθη ποιά ἄττα συμβαίνει τοῖς ἐν λόγῳ ἐφεξῆς. εὐγενείας μὲν οὖν ἡθὸς ἐστὶ τὸ φερον εἶναι τὸν κεκτημένον αὐτὴν· ἅπαντες γὰρ, ὑπάρχῃ τι, πρὸς τὸτο σωρεύειν εἰώθασιν, ἡ δ' ἀρετὴ τιμότης τις προγόνων ἐστίν. καὶ καταφρονητικὰ οὐ ὁμοίον ἐστὶ τοῖς προγόνοις τοῖς αὐτῶν, διότι πᾶσι μᾶλλον ἢ ἐγγὺς γιγνόμενα ἐντιμότερα καὶ εὐαλαῖ· ἐστὶ δὲ εὐγενὲς μὲν κατὰ τὴν τοῦ γένους ἀρετὴν, γὰρ κατὰ τὸ μὴ ἐξίστασθαι τῆς φύσεως· ὅπερ ὡς ἐπὶ τῷ οὐ συμβαίνει τοῖς εὐγενέσιν, ἀλλ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ ἐκ 5 φορὰ γὰρ τίς ἐστιν ἐν τοῖς γένεσιν ἀνδρῶν ὥστε εἰ κατὰ τὰς χώρας γιγνομένοις, καὶ ἐνίοτε ἀν' ἡ ἀρετῇ γένος, ἐγγίνονται διὰ τινος χρόνου ἄνδρες περὶ τῆς πάλιν ἀναδίδωσιν. ἐξίσταται δὲ τὰ μὲν εὐφύῃ γένεσιν, οἷον οἱ ἀπ' Ἀλκιβιάδου καὶ ἐκ τῆς 10 νουσίας τῆς προτέρης, τὰ δὲ σάσιμα εἰς ἀβελτερίαν καὶ ἄλλα, οἷον οἱ ἀπὸ Κίμωνος καὶ Περικλέους καὶ Σωκράτους. Τῷ δὲ πλούτῳ ἀ ἔπεται ἡθὴ, ἐπιτολῆς ἀπὸ τῶν ἄσπασιν· ὑβρίσται γὰρ καὶ ὑπερέφανοι, πᾶσιν ἡ τῆς κτήσεως τοῦ πλούτου· ὥσπερ γὰρ ἔχουσιν

1. αὐτῶν A. || 3. τὸ post καὶ om A. || τὸ A. || 4. διὰ τε τὴν QF²Z². || πλείονα τῶν πραγμάτων QF²Z². || 5. γὰρ 7. λοιπὸν] μᾶλλον QF²Z². || 11. εἰσὶν post 12. δι' A. || 12. αἱ post καὶ om A. || 13. εἰσὶν om QF²Z². || πρακτικὰ ἢ ἐλεητικοὶ A. || 14. καὶ om A. || 15. ἀνείκασιν Q. || 18. κακουργίαν] ἀδικίαν QF²Z². || 19. ἐλεητικὸν Q. || 20. ταῦτα A. || 21. ἐλεητικοὶ F², ἐλεητικόν Q. || 23. φιλόγελοι A. || 27. φαίνονται QF²Z². || 32. ἄλλως A. || δι' om QF²Z². || πρὸς αὐτοῖς QF²Z². || 34. μόνον QF²Z². || καὶ — b 1. ἄμφω om QZ² et pr Y².

2. τὸ om Z² et pr F². || 8. ἄμφω om QZ² et pr F². || 10. πάντα] καὶ πάντα QF²Z². || 11. περὶ τὰ ἐνδὲ διήρηται] ἐνδὲ 12. καὶ ἀκμῆς] τῶν ἀκμῆς Q. || 13. ἐκ τῆς φύσεως QF²Z². || 14. δι'] καὶ A. || 17. πάντες QF²Z². || 18. ἐντιμότερα Z². || 19. εὐαλαῖ A. || καταφρονητικοὶ Q et corr F², καταφρονητικὴ Z². || 20. ἐστὶ om QF²Z². || τοῖς alterum om A. || διὰ τὰ ταῦτα τῆς QF² 21. καὶ] εἶναι καὶ QF²Z². || 23. τῆς] ἐκ τῆς QF²Z². || ὡς om QF²Z². || 25. τίς om QZ² et pr F². || ἐκ] ἐκ καὶ QF² 26. καὶ om QF²Z². || τὸ ἀγαθόν Q. || 28. ἐξίσταται QZ². || εὐφύῃ QF²Z². || 30. ἀβελτερίαν καὶ om QF²Z². || 31. καὶ 33. τι om QF²Z².

γορούντες ἢ ἀπολογούμενοι. τούτων δὲ διορισθέντων περὶ τε ἐνθυμημάτων κοινῇ πειραθῶμεν εἰπεῖν, εἴ τι ἔχομεν, καὶ περὶ παραδειγμάτων, ὅπως τὰ λοιπὰ προσθέντες ἀποδῶμεν τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν. ἔστι δὲ τῶν κοινῶν τὸ μὲν αὖξιν οἰκειότατον τοῖς ἐπιδεικτικοῖς, ὥσπερ εἴρηται, τὸ δὲ γεγονὸς 5 τοῖς δικανικοῖς (περὶ τούτων γὰρ ἡ κρίσις), τὸ δὲ δυνατόν καὶ ἐσόμενον τοῖς συμβουλευτικοῖς.

- 19 Πρῶτον μὲν οὖν περὶ δυνατῶ καὶ ἀδυνατῶ λέγωμεν. ἂν δὴ τούναντίον ἢ δυνατόν ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι, καὶ τὸ ἐναντίον δόξειεν ἂν εἶναι δυνατόν, οἷον εἰ δυνατόν ἄνθρω- 10 πον ὑγιασθῆναι, καὶ νοσήσαι· ἡ γὰρ αὕτη δύναμις τῶν ἐναντίων, ἢ ἐναντία. καὶ εἰ τὸ ὅμοιον δυνατόν, καὶ τὸ ὅμοιον. καὶ εἰ τὸ χαλεπώτερον δυνατόν, καὶ τὸ ῥᾶον. καὶ εἰ τὸ σπουδαῖον καὶ καλὸν γενέσθαι δυνατόν, καὶ ὅλως 15 δυνατόν γενέσθαι· χαλεπώτερον γὰρ καλὴν οἰκίαν ἢ οἰκίαν εἶναι. καὶ ὅ ἡ ἀρχὴ δύναται γενέσθαι, καὶ τὸ τέλος· ὕδεν γὰρ γίνεσθαι οὐδ' ἀρχεται γίνεσθαι τῶν ἀδυνατῶν, οἷον τὸ σύμμετρον τὴν διάμετρον εἶναι οὗτ' ἂν ἀρξαιτο γίνεσθαι ὅτε γίνεσθαι. καὶ οὗ τὸ τέλος, καὶ ἡ ἀρχὴ δυνατὴ· ἅπαντα γὰρ ἐξ ἀρχῆς γίνεσθαι. καὶ εἰ τὸ ὕστερον τῇ ὑσίο 20 ἢ τῇ γενέσει δυνατόν γενέσθαι, καὶ τὸ πρότερον, οἷον εἰ ἄνδρα γενέσθαι δυνατόν, καὶ παῖδα· πρότερον γὰρ ἐκεῖνο γίνεσθαι· καὶ εἰ παῖδα, καὶ ἄνδρα· ἀρχὴ γὰρ ἐκεῖνη. καὶ ὧν ἔρως ἢ ἐπιθυμία φύσει ἐστίν· ὅδεις γὰρ τῶν ἀδυνατῶν ἐρᾷ ὅδ' ἐπιθυμεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. καὶ ὧν ἐπιστήμαί εἰσι 25 καὶ τέχναι, δυνατόν ταῦτα καὶ εἶναι καὶ γενέσθαι. καὶ ὅσων ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως ἐν τέτοις ἐστίν ἢ ἡμεῖς ἀναγκά- σαιμεν ἂν ἢ πείσαιμεν· ταῦτα δ' ἐστὶν ὧν κρείττους ἢ κύριοι ἢ φίλοι. καὶ ὧν τὰ μέρη δυνατά, καὶ τὸ ὅλον. καὶ ὧν τὸ ὅλον δυνατόν, καὶ τὰ μέρη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· 30 εἰ γὰρ πρόσχισμα καὶ κεφαλὴ καὶ χιτῶν δύναται γενέσθαι, καὶ ὑποδήματα δυνατόν γενέσθαι, καὶ εἰ ὑποδήματα, καὶ πρόσχισμα καὶ κεφαλὴ καὶ χιτῶν. καὶ εἰ τὸ γένος

ὅλον τῶν δυνατῶν γενέσθαι, καὶ τὸ εἶδος, καὶ εἰ τι καὶ τὸ γένος, οἷον εἰ πλοῖον γενέσθαι δυνατόν, καὶ καὶ εἰ τριήρη, καὶ πλοῖον. καὶ εἰ θάτερον τῶν πηληλα πεφυκότων, καὶ θάτερον, οἷον εἰ διπλάσι· ἡμισυ, καὶ εἰ ἡμισυ, καὶ διπλάσιον. καὶ εἰ ἄνευ καὶ παρασκευῆς δυνατόν γενέσθαι, μᾶλλον διὰ τῆς ἐπιμελείας δυνατόν· ὅθεν καὶ Ἀγαθῶνι εἴρηται

καὶ μὴν τὰ μὲν γε τῇ τύχῃ πράσσειν, τὰ δὲ ἡμῖν ἀνάγκη καὶ τέχῃ προσγίγνεται. καὶ εἰ τοῖς χείροσι καὶ ἥττοσι καὶ ἀφρονετέροις δὲ καὶ τοῖς ἐναντίοις μᾶλλον, ὥσπερ καὶ Ἰσοκράτης ἐν νὸν εἶναι εἰ ὁ μὲν Εὐθύνοιο ἔμαθεν, αὐτὸς δὲ μὴ ἐκ εὐρείν. περὶ δὲ ἀδυνατοῦ δῆλον ὅτι ἐκ τῶν ἐκτέλει εἰρημένους ὑπάρχει. εἰ δὲ γέγονεν ἢ μὴ γέγονεν, αὐτοὶ σκεπτέον. πρῶτον μὲν γὰρ, εἰ τὸ ἥττον γίγνεται, καὶ γέγονεν, γεγονὸς ἂν εἴη καὶ τὸ μᾶλλον. καὶ ὕστερον εἰκότως γίνεσθαι γέγονεν, καὶ τὸ πρότερον ἢ οἷον εἰ ἐπιλέλῃσαι, καὶ ἔμαθες ποτε τῆτο. καὶ εἰ εἰ καὶ ἐβύλετο, πέπραχεν· πάντες γὰρ, ὅταν δυνάμει ληθῶσι, πράττουσιν· ἐμποδῶν γὰρ ὕδεν. ἔτι εἰ ἔξω μὴδὲν τῶν ἐξω ἐκώλυεν, καὶ εἰ ἐδύνατο καὶ ὠργί- 35 εἰ ἐδύνατο καὶ ἐπεθύμει· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐ γονται, ἂν δύνωνται, καὶ ποῦσιν, οἱ μὲν φεῦλοι καὶ σίαν, οἱ δ' ἐπικεικὶς ὅτι τῶν ἐπικεικῶν ἐπιθυμοῦσιν. καὶ ἐμὲλλε γίνεσθαι, καὶ ποιεῖν· αἰκὸς γὰρ τὸν μὲλλον ποιῆσαι. καὶ εἰ γέγονεν ὅσα πεφύκει πρὸ ἐκείνου ἐκεῖνου, οἷον εἰ ἥστραψε, καὶ ἐβρόντησεν, καὶ εἰ πᾶς καὶ ἔπραξεν. καὶ εἰ ὅσα ὕστερον πεφύκει γίγνεται, ἔνεκα γίνεσθαι γέγονεν, καὶ τὸ πρότερον καὶ τὸ πᾶς γέγονεν, οἷον εἰ ἐβρόντησε, καὶ ἥστραψεν, καὶ εἰ ἐπὶ ἐπέπρασεν. ἐξὶ δὲ τούτων ἀπάντων τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχοντα. περὶ δὲ τῷ μὴ φανερόν ὅτι ἐκ τῶν ἐναντίων τοῖς εἰρημένους. καὶ

1. τε] τῶν Α'. || 2. εἴ τι ἔχομεν om QY²Z². || 3. ἀποτελέσωμεν QY²Z². || 5. γένος Α'. || 8. δυνατῶν καὶ ἀδυνατῶν QF² || 9. τούναντίον ἢ εἶναι δυνατόν ἢ Q. || 10. ἂν δόξειεν QY²Z². || 11. ὑγιασθῆναι ἄνθρωπον QY²Z². || 13. ἀνόμοιον Q. || 14. εἰ ἐναντίον QY²Z². || 15. γενέσθαι δυνατόν QY²Z². || 16. εἶναι] γενέσθαι QY²Z². || δυνατὴ QY²Z². || 19. γίνεσθαι Q. || 20. διότερον QY²Z². || 22. κακεῖνο Α'. || 23. ἀρχῇ] καὶ ἀρχῇ Α'. || 24. ὧν] ὧν ἡ Α'. || 26. δυνατὰ ταῦτα καὶ ἐξω καὶ γίνεσθαι Α'. || 27. εἰ ἐπὶ Z². || 28. ἂν ἢ] ἂν καὶ QY²Z². || 29. ὅλον] ὅλον δυνατόν QY²Z². || 30. καὶ ὧν τὸ ὅλον δυνατόν om Z². || 31. αὐτὶ QY²Z². || 33. πρόσχισμα Q. || 33. πρόσχισματα Α'. || καὶ χιτῶν om Y²A².

1. ὅλον Q. || καὶ εἰ τὸ εἶδος om Α'. || 3. καὶ εἰ τριήρη om Y². || 5. καὶ ante διπλάσιον om Α'. || 6. καὶ] ἢ QY²Z². || Α', γενέσθαι τι QY²Z². || 8. πράσσει Α'. || 9. τύχῃ Y²Z²A². || 10. εἰ] τὸ QY²Z². || χείροσιν ἢ ἥττοσιν ἢ QY²Z². || 11. ὡς Y²Z². || 13. ἀδυνατῶν QY²Z². || 14. ἢ μὴ γέγονεν om Α'. || 15. γὰρ om QY²Z². || πεφυκὸς γίνεσθαι Y². || 16. καὶ εἰ μὴ καὶ καὶ γεγονὸς ἂν εἴη. καὶ QY²Z². || 19. καὶ εἰ ἐβύλετο Α'. || πέπραγε QY²Z². || 20. ἔτι] καὶ QY²Z². || 21. δυνατόν Α'. || ἐδύνατο om Z². || 21. ὠργί[ετο] ἐπεθύμει Q. || 22. ἐπεθύμει] ὠργί[ετο] Q. || 23. καὶ om Α'. || 24. εἰ] εἰ Q. || 26. τῶν Y²Z². || ὅσα] ὅσα ἢ Α'. || 28. ἔπρασε tc Y². || πέφικε QY²Z². || 29. καὶ εἰ τὸ QY²Z². || τὸ om QY²Z². || 30. γένος] τούτου γένος QY²Z². || εἰ post οἷον om Q. || καὶ post ἔπραξε om Α'. || 33. ὅτι om QY²Z².

τῶν αὐτῶν δῆλον· τό τε γάρ ἐν δυνάμει καὶ
 ἔσαι, καὶ τὰ ἐν ἐπιθυμίᾳ καὶ ὀργῇ καὶ λο-
 ᾷ δυνάμειως ὄντα. διὰ ταῦτα καὶ εἰ ἐν ὀρμῇ
 μελλήσῃ, ἔσαι· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ γίγνεται
 μέλλοντα ἢ τὰ μὴ μέλλοντα. καὶ εἰ προγέ-
 πρότερον πεφύκει γίγνεσθαι, οἷον εἰ συννεφεῖ,
 καὶ εἰ τὸ ἔνεκα τῆς γέγονεν, καὶ τῷτο εἰκὸς
 ἶν εἰ θεμέλιος, καὶ οἰκία. περὶ δὲ μεγέθους καὶ
 τῶν πραγμάτων καὶ μείζονός τε καὶ ἐλάττονος
 μεγάλων καὶ μικρῶν ἐκ τῶν προειρημένων ἡμῶν
 ἴν· εἴρηται γὰρ ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς περὶ τε
 αἰσίων καὶ περὶ τοῦ μείζονος ἀπλῶς καὶ ἐλάτ-
 ' ἐπεὶ καθ' ἕκαστον τῶν λόγων τὸ προκείμενον
 ἶν ἔστιν, οἷον τὸ συμφέρον καὶ τὸ καλὸν καὶ
 φανερόν· ὅτι δὲ ἐκείνων ληπτέον τὰς αὐξήσεις
 δὲ παρὰ ταῦτά τι ζητεῖν περὶ μεγέθους ἀπλῶς
 ἥς κενολογεῖν ἐστίν· κυριώτερα γὰρ ἐστὶ πρὸς
 τῶν καθόλου τὰ καθ' ἕκαστα τῶν πραγμάτων.
 ἴν δυνατὸ καὶ ἀδυνατόν, καὶ πότερον γέγονεν ἢ
 καὶ ἔσαι ἢ ἔκ· ἔσαι, ἔτι δὲ περὶ μεγέθους καὶ
 τῶν πραγμάτων εἰρήσθω ταῦτα.
 δὲ περὶ τῶν κοινῶν πίστεων ἅπασιν εἰπεῖν,
 ἴται περὶ τῶν ἰδίων. εἰσὶ δ' αἱ κοιναὶ πίστεις
 εἰ, παράδειγμα καὶ ἐνθύμημα· ἡ γὰρ γνώμη
 ἡματὸς ἐστίν. πρῶτον μὲν ἔν περὶ παραδείγμα-
 ὡ· ὁμοίον γὰρ ἐπαγωγῇ τὸ παράδειγμα, ἡ δ'
 ρχή· παραδειγμάτων δ' εἶδη δύο· ἐν μὲν γὰρ
 ἵγματος εἶδος τὸ λέγειν πράγματα προγεγενη-
 ἐ τὸ αὐτὸν ποιεῖν. τούτῳ δ' ἐν μὲν παραβολῇ
 , οἷον οἱ Αἰσώπειοι καὶ Λιβυκοί. ἔτι δὲ τὸ μὲν
 , τοιόνδε τι, ὥσπερ εἰ τις λέγοι ὅτι δεῖ πρὸς
 ἀρασκευάζεσθαι καὶ μὴ εἶν Αἴγυπτον χειρώ-
 ἡ γὰρ Δαρεῖος ἔ πρότερον διέβη πρὶν Αἴγυπτον

λαβεῖν, λαβὼν δὲ διέβη, καὶ πάλιν Ξέρξης οὐ πρότερον
 ἐπεχείρησε πρὶν ἔλαβεν, λαβὼν δὲ διέβη· ὥστε καὶ οὗτος
 εἰὼν λάβῃ, διαβήσεται· διὸ ἐκ ἐπιτρεπτέον. παραβολὴ δὲ
 τὰ Σωκρατικά, οἷον εἰ τις λέγοι ὅτι οὐ δεῖ κληρωτοὺς
 ἄρχειν· ὁμοίον γὰρ ὥσπερ ἂν εἰ τις τὴν ἀθλητῶν κληροῖ
 μὴ οἱ ἂν δύνωνται ἀγωνίζεσθαι ἀλλ' οἱ ἂν λάχουσιν, ἢ
 τῶν πλωτῆρων ὅν τινα δεῖ κυβερνᾶν κληρώσειεν, ὡς δέον
 τὸν λαχόντα ἀλλὰ μὴ τὸν ἐπισάμενον. λόγος δέ, οἷος ὁ
 Σιτησίχου περὶ Φαλαρίδος καὶ Αἰσώπου ὑπὲρ τοῦ δημα-
 γωγῆ. Σιτησίχορος μὲν γάρ, ἐλομένων στρατηγὸν αὐτοκρά-
 τορα τῶν Ἱμεραίων Φάλαριν καὶ μελλόντων φυλακὴν δι-
 δόναι τῷ σώματος, τᾶλλα διαλεχθεὶς εἶπεν αὐτοῖς λόγον
 ὡς ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος, ἐλθόντος δ' ἐλάφου καὶ
 διαφθείροντος τὴν νομὴν βυλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλα-
 φον ἡρώτα τὸν ἄνθρωπον εἰ δύναται ἂν μετ' αὐτὸν κολλᾶσαι
 τὸν ἔλαφον, ὁ δ' ἔφησεν, εἰὼν λάβῃ χαλινὸν καὶ αὐτὸς
 ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν ἔχων ἀκόντια· συνομολογήσαντος δὲ καὶ
 ἀναβάντος, ἀντὶ τῷ τιμωρήσασθαι αὐτὸς ἐδέλευσεν ἡδὴ τῷ
 ἀνθρώπῳ. "ἔγω δὲ καὶ ὑμεῖς" ἔφη "ὁρᾶτε μὴ βυλόμενοι
 τὴν πολεμίων τιμωρήσασθαι ταῦτό πάθῃτε τῷ ἵππῳ· τὸν
 μὲν γὰρ χαλινὸν ἔχετε ἡδὴ, ἐλόμεθα στρατηγὸν αὐτοκρά-
 τορα· εἰὼν δὲ φυλακὴν δῶτε καὶ ἀναβῆναι εἰσῆτε, δου-
 λύσετε ἡδὴ Φαλαρίδι." Αἰσώπος δὲ ἐν Σάμῳ συνηγορῶν
 δημαγωγῷ κρησθμένῳ περὶ θανάτου ἔφη ἀλώπεκα διαβαί-
 νουσαν ποταμὸν ἀπωσθῆναι εἰς φάραγγα, ἢ δυναμένην δ'
 ἐκβῆναι πολὺν χρόνον κακοπαθεῖν, καὶ κυνοραϊσᾶς πολλὰς
 ἔχειν αὐτῆς· ἐχθρὸν δὲ πλανώμενον, ὡς εἶδεν αὐτήν,
 κατοικτεῖραντα ἐρωτᾶν εἰ ἀφελοὶ αὐτῆς τοὺς κυνοραϊσᾶς·
 τὴν δὲ οὐκ εἶν· ἐρομένη δὲ διὰ τί, ὅτι οὗτοι μὲν φάναι
 ἡδὴ μου πλήρεις εἰσὶ καὶ ὀλίγον ἔλκουσιν αἷμα· εἰὼν δὲ
 τούτους ἀφῆλ, ἕτεροι ἐλθόντες πεινῶντες ἐκπίνονται μου τὸ
 λοιπὸν αἷμα. "ἀτὰρ καὶ ὑμεῖς" ἔφη, "ὦ ἄνδρες Σάμιοι,
 οὗτος μὲν ὕδην ἔτι βλάπτει (πλύσιος γὰρ ἐστίν)· εἰὼν δὲ τῦτον

1. βουλήσει Α'. || 2. τὰ] τὸ QY²Z², et 3. ὅν. || 3. διὰ et εἰ om Α'. || 5. μέλλοντα ante ἢ om Α'. || εἰ om Q. ||
 Y²Z². || 7. γεγονός QY²Z². || 8. καὶ ante οἰκία et 9. ante μείζονός om QY²Z². || 13. ἐπὶ τὸ καθ' ἕκαστον τῶν λόγων
 on Α'. || 14. οἷον εἰ τὸ QY²Z². || 15. τὸ om QY²Z². || 16. ἔτι Α'. || 18. ἔκαστον QY²Z². || 19. ἢ] καὶ Q. || 25. μὲν
 || 27. δύο] δύο ἐστίν QY²Z². || 30. λιβύης Q, λιβύης Y²Z². || 31. παράδειγμα] παραδείγματα λέγειν Α'. || 33. γὰρ] γὰρ

11. ἔλαβεν Α'. || καὶ — 2. διέβη om QY²Z². || 2. καὶ om Q. || οὗτος εἰὼν ἦν ἂν QY²Z². || 3. λάβοι Y²Z², omisso
 δι] δὲ καὶ QY²Z². || 4. δεῖ τοὺς κληρωτοὺς QY²Z². || 5. ἂν om QY²Z². || 6. οἱ μὴ δύναται Α'. || 7. ὅτινα Α'. ||
 Α', δὲ QZ². || 8. μὴ om Α'. || δὲ om QY²Z². || 9. πρὸς Φάλαριν QY²Z². || δημαγῶν QZ² et pr Y². || 14. διαφθεί-
 || 15. τιμὴ Α'. || ἂν om QY²Z². || αὐτὸν τιμωρήσασθαι Α'. || 16. διέφθον QY²Z². || λάβῃς Y²Z². || 17. συνομολογή-
 18. ἡδὴ om Α'. || 19. ὁρᾶτε φησὶ μὴ τὴν πολεμίων βυλόμενος τιμωρήσασθαι ταῦτά QY²Z². || 20. τὸν] τὸ Α'. || 21. ἔδῃ
 Α'. || 22. δι] δὲ καὶ QY²Z². || δουλεύετε QZ². || 23. Σάμῳ] μέσῳ Q. || δημαγορῶν κρησθμένῳ δημαγωγῷ Α'. || 25. δ' om
 28. κυνοραϊσᾶς corr Y². || 29. φάναι (φάναι μὲν Z²) ὅτι οὗτοι μὲν πλήρεις μου ἡδὴ QY²Z². || 31. ταῦτο pr Y². || ἀφῆ-
 32. καὶ] οὐν καὶ QY²Z². || ἔφη ὦ om Α'. || 33. βλάπτει QY²Z².

ἀποκτείνετε, ἕτεροι ἤξουσιν πένητες, οἱ ὑμῖν ἀναλώσονται τὰ κοινὰ κλέπτοντες." εἰσὶ δ' οἱ λόγοι δημηγορικοί, καὶ ἔχουσιν ἀγαθὸν τὸτο, ὅτι πράγματα μὲν εὐρεῖν ὁμοία γεγενημένα χαλεπὸν, λόγους δὲ ῥᾶον· ποιῆσαι γὰρ δεῖ ὥσπερ καὶ παραβολάς, ἃν τις δύνηται τὸ ὁμοιον ὁρᾶν, ὅπερ ῥᾶον ἐστὶν ἐκ φιλοσοφίας. ῥᾶω μὲν ἔν πορίσασθαι τὰ διὰ τῶν λόγων, χρησιμώτερα δὲ πρὸς τὸ βουλευέσασθαι τὰ διὰ τῶν πραγμάτων· ὁμοία γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ μέλλοντα τοῖς γεγονόσιν. δεῖ δὲ χρῆσθαι τοῖς παραδείγμασι μὴ ἔχοντα μὲν ἐνθυμήματα ὡς ἀποδείξεσιν (ἢ γὰρ πῆσις διὰ τῶν), ἔχοντα δὲ ὡς μαρτυρίαις, ἐπιλόγῳ χρώμενον τοῖς ἐνθυμήμασιν· προτιθέμενα μὲν γὰρ ἔοικεν ἐπαγωγῇ, τοῖς δὲ ῥητορικοῖς ἔκ οἰκεῖον ἐπαγωγῇ πλὴν ἐν ὁλγοῖς, ἐπιλεγόμενα δὲ μαρτυρίαις, ὁ δὲ μάρτυς πανταχῶπιθανός. διὸ καὶ προτιθέντι μὲν ἀνάγκη πολλὰ λέγειν, ἐπιλέγοντι δὲ καὶ ἐν ἱκανόν· μάρτυς γὰρ πῆσις καὶ εἰς χρήσιμος. πῆσα μὲν οὖν εἶδη παραδειγμάτων, καὶ πῶς αὐτοῖς καὶ πότε χρῆσθαι, εἴρηται.

- 21 Περὶ δὲ γνωμολογίας, ῥηθέντος τί ἐστὶ γνώμη, μάλισ' ἂν γένοιτο φανερόν περὶ ποίων τε καὶ πότε καὶ τίσιν ἀρμόττει χρῆσθαι τῇ γνωμολογίᾳ ἐν τοῖς λόγοις. ἔστι δὲ γνώμη ἀπόφανσις, οὐ μέντοι περὶ τῶν καθ' ἕκαστον, οἷον ποῖος τις Ἰφικράτης, ἀλλὰ καθόλου· καὶ ἔστι περὶ πάντων καθόλου, οἷον ὅτι τὸ εὐθὺ τῷ καμπύλῳ ἐναντίον, ἀλλὰ περὶ ὧν αἱ πράξεις εἰσὶ καὶ αἰρετὰ ἢ φευκτά ἐστὶ πρὸς τὸ πρᾶττεν. ὥς' ἐπεὶ τὰ ἐνθυμήματα ὁ περὶ τῶν συλλογισμῶν ἐστὶ σχεδόν, τὰ τε συμπεράσματα τῶν ἐνθυμημάτων καὶ αἱ ἀρχαὶ ἀφαιρεθέντος τῷ συλλογισμῷ γνώμαί εἰσιν, οἷον χρῆ δ' οὐ ποθ', ὅστις ἀρτίφρων πέφυκ' ἀνὴρ, παῖδας περισσῶς ἐκδιδάσκεισθαι σοφούς. τὸτο μὲν ἔν γνώμῃ· προσθεθείσης δὲ τῆς αἰτίας καὶ τῇ διὰ τῆς ἐνθυμήματός ἐστι τὸ ἅπαν, οἷον χωρὶς γὰρ ἄλλης ἢς ἔχουσιν ἀργίας, φθόνον παρ' ἀστῶν ἀλφάνουσι δυσμενῆ.

καὶ τὸ

οὐκ ἔστιν ὅστις παντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ

καὶ τὸ

οὐκ ἔστιν ἀνδρῶν ὅστις ἔστ' ἐλευθέρος

γνώμη, πρὸς δὲ τῷ ἐχομένῳ ἐνθύμημα·

ἢ χρημάτων γὰρ δοῦλός ἐστιν ἢ τύχης.

εἰ δὲ ἐστὶ γνώμη τὸ εἰρημένον, ἀνάγκη τέτταρα εἶδη γνώμης· ἢ γὰρ μετ' ἐπιλόγῳ ἔσαι ἢ ἀνευ ἐπιλόγου· δείξω μὲν ἔνδεόμεναί εἰσιν ὅσαι παράδοξόν τι καὶ ἀμφισβητούμενον· ὅσαι δὲ μηδὲν παράδοξον, ἐπὶ λόγοις. τῶν δ' ἀνάγκη τὰς μὲν διὰ τὸ προεργασθῆναι δὲν δεῖσθαι ἐπιλόγου, οἷον

ἀνδρὶ δ' ὑγιαίνειν ἀριστόν ἐστιν, ὥς γ' ἡμῖν διαφαίνεται γὰρ τοῖς πολλοῖς οὕτω· τὰς δ' ἅμα λη

δύλας εἶναι ἐπιβλέψασιν, οἷον

οὐδεὶς ἐραστὴς ὅστις οὐκ αἰεὶ φιλεῖ

τῶν δὲ μετ' ἐπιλόγου αἱ μὲν ἐνθυμήματος μὴ ὥσπερ "χρὴ δ' ἔ ποθ' ὅστις ἀρτίφρων," αἱ δ' ὅσων καὶ μὲν, οὐκ ἐνθυμήματος δὲ μέρος· αἴτιον καὶ μὲν εὐδοκίμῳσιν. εἰσὶ δ' αὐταὶ ἐν ὅσαις ἐμφανέται τὸ μὲν τὸ αἴτιον, οἷον ἐν τῷ "ἀθάνατον ὄργην μὴ φέθνητός ὢν" τὸ μὲν γὰρ φάναι μὴ δεῖν αἰεὶ φυλάττειν ὄργην γνώμη, τὸ δὲ προσκείμενον "θνητὸν ὄντα" πῆ λέγει. ὁμοιον δὲ καὶ τὸ "θνατὰ χρὴ τὸν θνατὸν, εὐνατὰ τὸν θνατὸν φρονεῖν." φανερόν οὖν ἐκ τῶν ἐκείνων πόσα τε εἶδη γνώμης, καὶ περὶ ποῶν ἕκαστη καὶ περὶ μὲν γὰρ τῶν ἀμφισβητούμενων ἢ παραδόξων ἐπὶ ἐπιλόγου, ἀλλ' ἢ προθέντα τὸν ἐπιλόγον γνώμη καὶ τῷ συμπεράσματι, οἷον εἰ τις εἴποι "ἐγὼ μὲν ἔσθ' ὅτε φθονεῖσθαι δεῖ ὅτ' ἀργὸν εἶναι, οὐ φημι χρὴ δέεσθαι," ἢ τὸτο προειπόντα ἐπειπεῖν τὰ ἐμπικρὰ καὶ δὲ τῶν μὴ παραδόξων ἀδήλων δέ, προστίθετα καὶ ἐρογγυλώτατα. ἀρμόττει δ' ἐν τοῖς τοιούτοις καὶ ἀκωνικά ἀποφθέγματα καὶ τὰ αἰνιγματώδη, ἐν ἧ

5. ὅπως Q. || 6. εἰσὶν A. || 9. μὴ] ἔκ A. || 10. ἀποδείξεις Q. || 11. τῶν om QZ⁴ et pr F². || 11. ἐκείνων ἐπὶ τοῖς QF²Z⁴. || 12. ἐπαγωγῆς QF²Z⁴. || 13. ἐπαγωγῆς Z⁴. || ἐν om Q. || ἐπιλεγόμενον Z⁴. || 14. διότι plerique l. ἢ χρῆσθαι A. || 20. γίνηται Z⁴. || 21. δὲ] δ' ἢ A. || 22. ἀπόφανσις F²Z⁴. || περὶ] ὅτε περὶ A. || 23. καὶ οὐ] ὅτε QF²Z⁴. || καὶ καθόλου Q, om A. || 25. ἐστὶ] εἰσὶ Q. || πῆσις QF²Z⁴. || 27. τε om A. || 32. ἔσαι QF²Z⁴. || 34. πρὸς ἀπὸ QF²Z⁴.

1. τὸ om QF²Z⁴. || 5. γνώμη — ἐνθύμημα om QF²Z⁴. || 7. εἶναι γνώμης εἶδη QF²Z⁴. || 8. δῆλα F². || 9. αἰεὶ] αἰετῶν ἐπιλόγου QF²Z⁴. || ὅσαι — 10. ἀμφισβητούμενον om QZ⁴. || 11. τὰς F². || 14. γὰρ] μὲν γὰρ A. || 16. ἐραστὴς ὅστις ἐλὶ καὶ 18. post ἀρτίφρων QF²Z⁴ πεφυκ' ἀνὴρ. || 19. μὲν om F². || 21. τῶδε et φυλάττει et 22. μὴ φάναι QF²Z⁴. || 22. ἀπὸ om A. || προσκείμενον Q. || θνητὸν] τὸ θνητὸν QF²Z⁴. || 24. λέγει om A. || ὁμοίως A. || τὸ om A. || θνητὰ χρὴ τὸν θνητὸν A. || 25. QF²Z⁴. || θνητὸν A, om Q. || 27. μὲν om QF²Z⁴. || 28. προσθέντα QZ⁴A. || 30. χρῆται] χρὴ QF²Z⁴. || 31. ἐπὶ ἐπὶ A. ἀδήλων Z⁴. || προτιθέντα corr F². || 33. ἐρογγυλώτατον F²Z⁴. || 34. τὰ om QF²Z⁴.

καὶ τὸτο δ', ὅτι ἔτω φαίνεται, δῆλον εἶναι ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείοσι. καὶ μὴ μόνον συνάγειν ἐκ τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. πρῶτον μὲν οὖν δεῖ λαβεῖν ὅτι περὶ οὗ δεῖ λέγειν καὶ συλλογίζεσθαι εἴτε πολιτικῶν συλλογισμῶν εἴθ' ὁποιῶν, ἀναγκαῖον καὶ τὰ τούτῳ ἔχειν 5 ὑπάρχοντα, ἢ πάντα ἢ ἕνια· μηδὲν γὰρ ἔχων ἐξ ὕδατος ἂν ἔχοις συνάγειν. λέγω δ' οἷον πῶς ἂν θυναίμεθα συμβυλεύειν Ἀθηναίους εἰ πολεμητέον ἢ μὴ πολεμητέον, μὴ ἔχοντες τίς ἢ δύναμις αὐτῶν, πότερον ναυτικὴ ἢ πεζικὴ ἢ ἄμφω, καὶ αὕτη πόση, καὶ πρόσδοι τίνας ἢ φίλοι καὶ ἐχ- 10 θροί, ἐτι δὲ τίνας πολέμους πεπολεμήκασιν καὶ πῶς, καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα; ἢ ἐπαινεῖν, εἰ μὴ ἔχομεν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἢ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἢ τὰ ὑπὲρ Ἡρακλειδῶν πραχθέντα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων; ἐκ γὰρ τῶν ὑπάρχοντων ἢ δοκούντων ὑπάρχειν καλῶν ἐπαινῶσι 15 πάντες. ὁμοίως δὲ καὶ ψέγουσιν ἐκ τῶν ἐναντίων, σκοπῶντες τί ὑπάρχει τοῦτον αὐτοῖς ἢ δοκεῖ ὑπάρχειν, οἷον ὅτι τὸς Ἕλληνας κατεδωλώσαντο, καὶ τὸς πρὸς τὸν βάρβαρον συμμαχεσάμενους καὶ ἀριστεύσαντας κνδραποδίσαντο Αἰγινήτας καὶ Ποτιδαίτας, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, καὶ εἴ τι ἄλλο 20 τοιοῦτον ἀμάρτημα ὑπάρχει αὐτοῖς. ὡς δ' αὕτως καὶ οἱ κατηγοροῦντες καὶ οἱ ἀπολογούμενοι ἐκ τῶν ὑπάρχοντων σκοπόμενοι κατηγοροῦσι καὶ ἀπολογῶνται. ὕδεν δὲ διαφέρει περὶ Ἀθηναίων ἢ Λακεδαιμονίων ἢ ἀνθρώπου ἢ θεῶ ταυτὸ τὸτο δρᾶν· καὶ γὰρ συμβυλεύοντα τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ ἐπαι- 25 νῶντα καὶ ψέγοντα καὶ κατηγοροῦντα καὶ ἀπολογούμενον ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα ἢ δοκῶντα ὑπάρχειν ληπτέον, ἢ ἐκ τούτων λέγωμεν ἐπαινῶντες ἢ ψέγοντες εἴ τι καλὸν ἢ αἰσχρὸν ὑπάρχει, κατηγοροῦντες δ' εἴ τι συμφέρον ἢ βλα- 30 βερὸν. ὁμοίως δὲ τέτοις καὶ περὶ πράγματος ὅτε οὖν, οἷον περὶ δικαιοσύνης, εἰ ἀγαθὸν ἢ μὴ ἀγαθόν, ἐκ τῶν ὑπάρχοντων τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῷ ἀγαθῷ. ὥς' ἐπειδὴ καὶ πάν- τες ἔτω φαίνονται ἀποδεικνύντες, εἰάν τε ἀκριβέστερον εἰάν

τε μαλακώτερον συλλογίζονται (ὃ γὰρ ἐξ ἀπάτης βάνυσιν ἄλλ' ἐκ τῶν περὶ ἑκάστων ὑπάρχοντων, τῷ λόγῳ δῆλον ὅτι ἀδύνατον ἄλλως διεκρίναι), ὅτι ἀναγκαῖον, ὥσπερ ἐν τοῖς τοπικοῖς, πρῶτον τε 5 ἔχειν ἐξελεγμένα περὶ τῶν ἐνδεχομένων καὶ τῶν καιροτάτων, περὶ δὲ τῶν ἐξ ὑπογυίου γηγομένων τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀποβλέποντα μὴ εἰς ἀρίστα ἢ τὰ ὑπάρχοντα, περὶ ὧν ὁ λόγος, καὶ περιγράφει πλείους καὶ ἐγγύτατα τοῦ πράγματος· ὅσῳ μὲν 10 πλείω ἔχεται τῶν ὑπάρχοντων, τοσοῦτῳ ῥᾶν ἐκ ὅσῳ δ' ἐγγύτερον, τοσοῦτῳ οἰκειότερα καὶ ἤτοι λέγω δὲ κοινὰ μὲν τὸ ἐπαινεῖν τὸν Ἀχιλλεῖα ἢ πρὸς καὶ ὅτι τῶν ἡμιθέων καὶ ὅτι ἐπὶ τὸ Ἴδιον ἐστατο· ταῦτα γὰρ καὶ ἄλλοις ὑπάρχει πολλὰ, 15 μᾶλλον ὁ τοῦτος Ἀχιλλεῖα ἐπαινεῖ ἢ Διομήδην. ἀ μὴδενὶ ἄλλῳ συμβέβηκεν ἢ τῷ Ἀχιλλεῖ ἵσταναι τὸν Ἑκτορα τὸν ἀρίστον τῶν Τρώων καὶ πικρὸν, ὃς ἐκάλυπεν ἅπαντας ἀποβαίνειν ἀντρωῖς ἢ ὅτι νεώτατος καὶ ἐκ ἐνορκος ὧν ἐσφράττευσεν, καὶ ἐτι 20 τοιαῦτα. εἰς μὲν ὅν τρόπος τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς οἰκειότητος, τὰ δὲ στοιχεῖα τῶν ἐνθυμημάτων λέγειν δεῖ. λέγω καὶ τόπον ἐνθυμημάτων τὸ αὐτὸν τὸν δ' εἰκωμεν περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν πρῶτον. ἐ τῶν ἐνθυμημάτων εἶδη δύο· τὰ μὲν γὰρ δεκτικά 25 ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν, τὰ δ' ἐλεγκτικά· καὶ διαφέρει ἐκ τῶν διαλεκτικῶν ἐλεγχος καὶ συλλογισμός. ἐπὶ μὲν δεκτικὸν ἐνθύμημα τὸ ἐξ ὁμολογουμένου συνάγει· δὲ ἐλεγκτικὸν τὸ τὰ ἀνομολογούμενα συνάγει. 30 μὲν οὖν ἡμῖν περὶ ἐκάστων τῶν εἰδῶν τῶν χρημάτων ἀναγκαῖον ἔχονται οἱ τόποι· ἐξελεγμένα γὰρ εἰσι σεις περὶ ἑκάστων εἰσιν, ὥς' ἐξ ὧν δεῖ φέρειν τὰ ἐλεγκτικά· καὶ περὶ ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἢ καλῶν ἢ αἰσχρῶν καὶ ἀδίκων, καὶ περὶ τῶν ἡθῶν καὶ παθημάτων 35 ἐξέων ὡσαύτως εἰλημμένοι ἡμῖν ὑπάρχεισι τρόποι·

1. δ'] δὴ Α'. || ἢ πᾶσιν] ἅπασιν Α'. || 5. συλλόγων Ζ'. || κατὰ τούτῳ ἔχειν τὰ ὑπάρχοντα QF²Z². || 7. συμβυλεύειν Α'. || μὴ πολεμητέον om Α'. || 9. ἢ om QF²Z². || 11. ἐτι δὲ] εἴτε Α'. || 12. ἢ] καὶ QF²Z². || 13. ὑπὲρ τῶν Ἡρακλειδῶν λαχόντων QF²Z². || 17. ὑπάρχειν om QF²Z². || 18. ἀριστεύσαντας καὶ συμμαχεσάμενους Α'. || 21. ἀμάρτημα QF²Z². || 24. ἢ Λακ.] καὶ λακ. QΑ'. || ἀνθρώπου ἢ θεῶς Α'. || 26. καὶ κατηγοροῦντα om QΑ'. || 29. ὑπάρχει ἢ αἰσχρὸν QF²Z². || 30. ἢ] ὑπάρχει ἢ QF²Z². || τι om Α'. || ἢ] εἰ Α', ὑπάρχει ἢ F². || 32. ἢ μὴ ἀγαθόν om Α'. || 33. καὶ] ἢ QF²Z². || ἐπὶ δὲ Q, ἐπειδὴ F²Z². || πάντες] οἱ πάντες Α'.

3. ὅτι] γὰρ ὅτι QF²Z². || 7. ἀλλ' εἰς] ἀλλὰ QF²Z². || 8. ἐτι] τὰ QF²Z². || 9. ἐγγυτάτω QF²Z². || 10. ἐκ Α'. || τὸν τοσοῦτον Ζ'. || ῥᾶν QF²Z². || 11. ἐγγύτερον F². || τοσοῦτο Q. || 12. λέγωμεν δὲ κοινὰ τὰ Α'. || 13. ἐπὶ] εἰς QF²Z². || 14. ὅσῳ λέα Α'. || Διομήδην Α'. || 18. ἐκάλυπεν QF²Z². || 20. τόπος Α'. || καὶ om Α'. || 21. τόπος Q. || 22. τὸν αὐτὸν Α'. || 24. ὅτι Q. || δύο εἶδη QF²Z². || δεκτικά Z². || 27. ante ἐξ litteras duas deletas Α'. || 28. τὸ om Α'. || 29. ἑκάς QF²Z². || 32. ἀγαθὸν ἢ αἰσχρὸν ἢ κακὸν ἢ δικαίον Α'. || 33. ἡθῶν καὶ] ἰδικῶν QF²Z². || 34. ἐξέων] ἐξ ἢ QF²Z². || εἰλημμένοι Α'.

ἄλλον τρόπον καθόλου περὶ ἀπάντων λάβωμεν, ἐν παρασημαινόμενοι τοὺς ἐλεγκτικούς καὶ τοὺς ἰς καὶ τὺς τῶν φαινομένων ἐνθυμημάτων, οὐκ ἐνθυμημάτων, ἐπεὶ ὁδὸς συλλογισμῶν. δηλω- 5 τῶν, περὶ τῶν λύσεων καὶ ἐνστάσεων διορίσω-
δεῖ πρὸς τὰ ἐνθυμήματα φέρειν.

δ' εἰς μὲν τόπος τῶν δεικτικῶν ἐκ τῶν ἐναντίων· ἰσπεῖν εἰ τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον ὑπάρχει, ἀνα- εἰ μὴ ὑπάρχει, κατασκευάζοντα δὲ εἰ ὑπάρχει, σωφρονεῖν ἀγαθόν· τὸ γὰρ ἀκολασταίνειν βλα- 10 ῖς ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ· εἰ γὰρ ὁ πόλεμος αἰτίας ὡν κακῶν, μετὰ τῆς εἰρήνης δεῖ ἐπανορθώσασθαι. περ γὰρ οὐδὲ τοῖς κακῶς δεδρακένσιν κουσίως δίκαιον εἰς ὀργὴν πεσεῖν, ἰδ' ἂν ἀναγκασθεῖς τις εὖ δράσῃ τινα, ροσῆκόν ἐστι τῷδ' ὀφείλεσθαι χάριν.

ἀλλ' εἴπερ ἐστὶν ἐν βροτοῖς ψευδηγόρεῖν ἰθανά, νομίζειν χρῆ σε καὶ τούναντίον, πῖς' ἀληθῆ πολλὰ συμβαίνειν βροτοῖς. τῶν ὁμοίων πτώσεων· ὁμοίως γὰρ δεῖ ὑπάρχειν 20 ὀχειν, οἷον ὅτι τὸ δίκαιον οὐ πᾶν ἀγαθόν· καὶ δίκαιός· νῦν δ' ἔχ' αἰρετὸν τὸ δίκαιός ἀποθα- ἰς ἐκ τῶν πρὸς ἄλληλα· εἰ γὰρ θατέρῳ ὑπάρ- λῶς ἢ δίκαιός ποιεῖσαι, θατέρῳ τὸ πεπονθέναι, λῦσαι, καὶ τὸ πεπονημέναι, οἷον ὡς ὁ τελωνῆς 25 περὶ τῶν τελῶν "εἰ γὰρ μὴδ' ὑμῖν αἰσχροὺς τὸ ἰδ' ἡμῖν τὸ ὠνεῖσθαι." καὶ εἰ τῷ πεπονθέντι τὸ δίκαιός ὑπάρχει, καὶ τῷ ποιήσαντι, καὶ εἰ τῷ καὶ τῷ πεπονθέντι. ἔστι δ' ἐν τούτῳ παραλογί- γὰρ δίκαιός ἐπαθέν τι, δίκαιός πεπονθεν, ἀλλ' 30 πὸ σὺ. διὸ δεῖ σκοπεῖν χωρὶς εἰ ἀξίος ὁ παθὼν

καθεῖν καὶ ὁ ποιήσας ποιεῖσαι, εἴτα χρῆσθαι ὁποτέρως ἀρ- μύττει· ἐνίοτε γὰρ διαφωνεῖ τὸ τοῦτον καὶ οὐδὲν κωλύει, ὥσπερ ἐν τῷ Ἀλκμαίωνι τῷ Θεοδέκτου "μητέρα δὲ τὴν σὴν οὕτως ἐξύγει βροτῶν;" φησὶ δ' ἀποκρινόμενος "ἀλλὰ διαλαβόντα χρῆ σκοπεῖν." ἐρομένης δὲ τῆς Ἀλφειβοῖας πῶς, ὑπολαβὼν φησὶ "τὴν μὲν θανεῖν ἔκριναν, ἐμὲ δὲ μὴ κτανεῖν." καὶ οἷον ἢ περὶ Δημοσθένους δίκη καὶ τῶν ἀπο- κτεινάντων Νικάνορα· ἐπεὶ γὰρ δίκαιός ἐκρίθησαν ἀποκτεῖ- ναι, δίκαιός ἐδοξεν ἀποθανεῖν. καὶ περὶ τῷ Θήβησιν ἀπο- 15 θανόντος, περὶ οὗ ἐκέλευσε κρίναι εἰ δίκαιος ἦν ἀποθανεῖν, ὡς οὐκ ἄδικον ὂν τὸ ἀποκτεῖναι τὸν δίκαιός ἀποθανόντα. ἄλλος ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἥττον, οἷον "εἰ μὴδ' οἱ θεοὶ πάντα ἴσασι, σχολῇ οἱ γε ἄνθρωποι;" τῆτο γὰρ ἐστίν, εἰ ὦ μᾶλλον ἂν ὑπάρχοι μὴ ὑπάρχει, δῆλον ὅτι οὐδ' ὦ 15 ἥττον. τὸ δ' ὅτι τὺς πλησίον τύπτει ὅς γε καὶ τὸν πατέρα, ἐκ τῷ, εἰ τὸ ἥττον ὑπάρχει, καὶ τὸ μᾶλλον ὑπάρχει, καθ' ὁποτέρον ἂν δεῖξαι, εἴθ' ὅτι ὑπάρχει εἴθ' ὅτι οὐ. ἔτι εἰ μήτε μᾶλλον μήτε ἥττον· ὅθεν εἰρηται "καὶ σὺ μὲν οἰκτρὸς παῖδας ἀπολέσας πατήρ· Οἶνεὺς δ' ἄρ' οὐχ[ὶ] [τὸν Ἑλλάδος] κλεινὸν ἀπολέσας γόνον;" καὶ ὅτι, εἰ μὴδὲ Θη- σὺς ἠδίκησεν, ἐδ' Ἀλέξανδρος, καὶ εἰ μὴδ' οἱ Τυνδαρίδαι, ἐδ' Ἀλέξανδρος, καὶ εἰ Πάτροκλον Ἐκτωρ, καὶ Ἀχιλλεῖα Ἀλέξανδρος. καὶ εἰ μὴδ' οἱ ἄλλοι τεχνῖται φαῦλοι, ἐδ' οἱ φιλόσοφοι. καὶ εἰ μὴδ' οἱ στρατηγοὶ φαῦλοι, ὅτι ἡττῶν- 25 ται πολλὰκις, ἐδ' οἱ σοφισταί. καὶ ὅτι "εἰ δεῖ τὸν ἰδιώτην τῆς ὑμετέρας δόξης ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ὑμᾶς τῆς τῶν Ἑλ- λήνων." ἄλλος ἐκ τῷ τὸν χρόνον σκοπεῖν, οἷον ὡς Ἰφικρά- τος ἐν τῇ πρὸς Ἀρμόδιον, ὅτι "εἰ πρὶν ποιεῖσαι ἤξιν τῆς εἰκότος τυχεῖν εἰάν ποιήσω, ἔδοτε ἂν· ποιήσαντι δ' ἄρ' οὐ 30 δώσετε; μὴ τοῖνυν μέλλοντες μὲν ὑπισχεσθε, παθόντες δ' ἀφαιρεῖσθε." καὶ πάλιν πρὸς τὸ Θηβαίους διεῖναι Φίλιπ-

ισ et 2. τοὺς τε ἐλεγκτικούς et 3. ὅτων δ' οὐκ QY²Z². || 6. πρὸς et 8. ὑπάρχει om QY²Z². || 8. ἀναιρούμεν et 9. κατα- Q. || 11. ἢ om Q. || ὡς om Y²Z². || μεσσηνιακῷ QY²Z². || εἰ] δ' A². || 13. πεπραχόσιν A². || 14. πίπτειν QY²Z². || QY²Z². || δράσει QY²Z². || 16. ἴσται] εἶναι A². || 17. ψευδηγόρεῖν A², ψευδολογεῖν QY²Z². || 18. πιθανόν et γε QY²Z². || u A². || 20. ἄλλως pr F². || 22. τὸ alterum om QY²Z². || 24. εἰ] καὶ τὸ QY²Z². || ποιεῖν Q. || 25. οἷον om Q. || περὶ τῶν τελῶν Q. || 27. μὴδ' A². || 28. ἢ] καὶ QY²Z². || ὑπάρχοι Y². || ποιήσαντι — 29. πεπονθέντι] πείσαντι ἢ ποιή- 29. δὲ τοῦτο A². || 30. ἐπαθέν τι] ἀπίθανε QY²Z². || 31. χωρὶς om Y².
γασθαι ὁποτέρως ἂν ἀρμόττει QY²Z². || 2. τοῦτο Y²Z². || 3. b] ὁ re Y², om QZ² et pr F². || ἀλκμαίον A². || 4. οὕτως ἰεῖ A². || 5. διαλαβόντας σκοπεῖν QY²Z². || 6. πῶς ὑπολαβόν] πρὸς οὓς QZ² et pr Y². || 7. οἷον om A². || 8. ἐπειδὴ Q. || κελύει κρίνεσθαι A². || 11. ὂν τὸ om QY²Z². || 13. πάντες QY²Z². || 14. ὑπάρχοι] ὑπάρχει Q. || 16. ἐκ τῷ εἰ] τύπτει A². || τὸ post καὶ om A². || 17. post διῆμι pr A² τύπτει ὅτι εἰ τὸ ἥττον ὑπάρχει καὶ τὸ μᾶλλον ὑπάρχει. τὺς γὰρ πατέρας τιν ἢ τὺς πλησίον. ἢ δὴ ὕψος, ἢ εἰ ὦ μᾶλλον ὑπάρχει μὴ ὑπάρχει, ἢ ὦ ἥττον εἰ ὑπάρχει ὁ δεῖ δεῖξαι, deletis post ὁ litteris invenit. || 20. ἀπολέσας κλεινότητος QY²Z². || λόγον Q. || μὴ QY²Z². || 21. καὶ — 22. Ἀλέξανδρος om QZ² et pr F². || || 22. καὶ εἰ ἀχιλλεῖα A². || 23. οἱ om A². || 24. θαυόνται Y²Z², ἀποθαυόνται Q, θαυαυόνται A². || 27. ἐκ τῷ] εἰς QY² om QY²Z². || 28. ἤξιν et 29. ποιήσῃ QY²Z². || 30. ὑπισχεσθαι et 31. ἀφαιρεῖσθαι A². || 31. τὺς Q. || δεῖ εἶναι φίλιπ- φίλιππον διεῖναι πρὸς QY²Z².

πον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὅτι "εἰ πρὶν βοηθῆσαι εἰς Φωκεῖς ἤξῃ, ὑπέσχοντο ἄν' ἄτοπον οὖν εἰ διὰτι προεῖτο καὶ ἐπίστευσε μὴ διήκουν·" ἄλλος ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ αὐτοὺς πρὸς τὸν εἰπόντα· διαφέρει δὲ ὁ τρόπος, οἷον ἐν τῷ Τεύκρῳ· ὃ ἐχρήσατο Ἰφικράτης πρὸς Ἀριστοφῶντα, ἐπερόμενος εἰ 5 προδοίῃ ἂν τὰς ναῦς ἐπὶ χρήμασιν· οὐ φάσκοντος δὲ "εἴτα" εἶπεν "οὐ μὲν ὦν Ἀριστοφῶν ἔκ ἂν προδοίης, ἐγὼ δ' ὦν Ἰφικράτης;" δεῖ δ' ὑπάρχειν μᾶλλον ἂν δοκούντα ἀδικῆσαι ἐκαῖνον· εἰ δὲ μή, γελοῖον ἂν φανεῖν, εἰ πρὸς Ἀριστείδην κατηγορεῖντα τὸτό τις εἶπεν, ἀλλὰ πρὸς ἀπι- 10 ρίαν τῶ κατηγοροῦ· ὅλως γὰρ βύλεται ὁ κατηγορῶν βελτίων εἶναι τῷ φεύγοντος· τὸτ' οὖν ἐξελέγχειν αἰεὶ καθόλου δ' ἄτοπος ἐστίν, ὅταν τις ἐπιτιμᾷ ἄλλοις ἢ αὐτὸς ποιῇ ἢ ποιήσειεν ἂν, ἢ προτρέπῃ ποιεῖν ἢ αὐτὸς μὴ ποιῇ μηδὲ ποιήσειεν ἂν. ἄλλος ἐξ ὀρισμῶ, οἷον ὅτι τὸ δαιμόνιον ὑδὲν 15 ἐστίν ἄλλ' ἢ θεὸς ἢ θεὸς ἔργον· καίτοι ὅστις οἶεται θεὸν ἔργον εἶναι, τῆτον ἀνάγκη οἶεσθαι καὶ θεὸς εἶναι. καὶ ὡς Ἰφικράτης, ὅτι γενναϊότατος ὁ βέλτιστος· καὶ γὰρ Ἀρμόδιῳ καὶ Ἀριστογείτονι ὑδὲν πρότερον ὑπῆρχε γενναῖον πρὶν γενναῖον τι πράξαι. καὶ ὅτι συγγενέστερος αὐτός· "τὰ γοῦν 20 ἔργα συγγενεστέρα ἐστὶ τὰ ἐμὰ τοῖς Ἀρμόδιῳ καὶ Ἀριστογείτονος ἢ τὰ σά;" καὶ ὡς ἐν τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι πάντες ἂν ὁμολογήσειαν τὸς μὴ κοσμίως ἔχ' ἐνὸς σώματος ἀγαπᾶν ἀπόλαυσιν. καὶ δι' ὃ Σωκράτης ἔκ ἐφη βαδίζειν ὡς Ἀρχάλαον· ὕβριν γὰρ ἐφη εἶναι τὸ μὴ δύνασθαι ἀμύνε- 25 σθαι ὁμοίως εὖ παθόντα, ὥσπερ καὶ κακῶς. πάντες γὰρ οὗτοι ὀριστάμενοι καὶ λαβόντες τὸ τί ἐστὶ, συλλογίζονται περὶ ὧν λέγουσιν. ἄλλος ἐκ τῷ ποσυχῶς, οἷον ἐν τοῖς τοπικοῖς περὶ τῷ ὀρθῶς. ἄλλος ἐκ διαίρεσεως, οἷον εἰ πάντες τριῶν ἔνεκεν ἀδικῶσιν· ἢ τοῦδε γὰρ ἔνεκα ἢ τῷδε ἢ τῷδε· 30 καὶ διὰ μὲν τὰ δύο ἀδύνατον, διὰ δὲ τὸ τρίτον ὑδ' αὐτοὶ φασιν. ἄλλος ἐξ ἐπαγωγῆς, οἷον ἐκ τῆς Πεπαρηθίας, ὅτι περὶ τῶν τέκνων αἱ γυναῖκες πανταχῶς διορίζουσι τάληθές·

τοῦτο μὲν γὰρ Ἀθήνησι Μαντίᾳ τῷ ῥήτορι ἀμφὺς πρὸς τὸν υἱὸν ἢ μῆτηρ ἀπέφηνεν, τῷτο δὲ Θέβησι· νίου καὶ Στίλβωνος ἀμφισβητούντων ἢ Δωδεκῆσι ἐπὶ Ἰσμηνίῳ τὸν υἱόν, καὶ διὰ τῷτο Θετταλίσκοι Ἰσμηνί- 5 μίζον. καὶ πάλιν ἐκ τῷ νόμῳ τῷ Θεοδόκῃ, εἰ τὰς ἐπιμεληθεῖσι τῶν ἀλλοτριῶν ἱππῶν οὐ παραδίδας οἰκέας, ὑδὲ τοῖς ἀνατρέφασιν τὰς ἀλλοτρίας ναῦς· ὁμοίως ἐφ' ἀπάντων, καὶ τοῖς κακῶς φυλάξασιν τὴν τριάν οὐ χρηστότεον ἐστὶν εἰς τὴν οἰκίαν σωτηρίας. 10 Ἀλκιδάμας, ὅτι πάντες τὸς σοφὺς τιμῶσιν· Πάρις Ἀρχίλοχον καίπερ βλάσφημον ὄντα τιμήσας, καὶ Ὀμηρον ἔκ ὄντα πολέτην, καὶ Μυτιληναῖοι Σαπφί- περ γυναῖκα ὄσαν, καὶ Λακεδαιμόνιοι Χίλωνα τῶν τῶν ἐποίησαν ἥκιστα φιλόλογοι ὄντες, καὶ Ἰταλιῶται γόραν, καὶ Λαμψακηνοὶ Ἀναξαγόραν ξένον ὄντα ἢ 15 καὶ τιμῶσιν ἐτι καὶ νῦν· καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Σώκρ- μοις χρηστάμενοι εὐδαιμόνησαν καὶ Λακεδαιμόνιοι τῷ κέρει, καὶ Θήβησιν ἅμα οἱ προσάται φιλόσοφοι καὶ εὐδαιμόνησιν ἢ πόλεις. ἄλλος ἐκ κρίσεως ἐπ' αὐτῷ ἢ ὁμοίῳ ἢ ἐναντίῳ, μάλιστα μὲν εἰ πάντες μὴ εἰ δὲ μή, ἀλλ' οἳ γε πλείστοι, ἢ σοφοί, ἢ τύποι πλείστοι, ἢ ἀγαθοί. ἢ εἰ αὐτοὶ οἱ κρίνοντες, ἢ ἄλλοι 20 χονται οἱ κρίνοντες, ἢ οἷς μὴ οἷον τε ἐναντίον κρί- τοῖς κυρίοις, ἢ οἷς μὴ καλὸν τὰ ἐναντία κρίνειν, ὡς ἢ πατρὶ ἢ διδασκάλοις, ὥσπερ τὸ εἰς Μιξιδημίδην Αὐτοκλήης, εἰ ταῖς μὲν σεμναῖς θεαῖς ἰκανῶς εἰρη- 25 πάγῳ δοῦναι δίκην, Μιξιδημίδῃ δ' οὐ. ἢ ὥσπερ Σαπφί- ὅτι τὸ ἀποθνήσκειν κακόν· οἱ θεοὶ γὰρ οὕτω κακῶς ἀπέθνησκον γὰρ ἂν. ἢ ὡς Ἀρίστικπος πρὸς Πλά- 30 ἐπαγγελτικώτερον τι εἰπόντα, ὡς ὤρετο· "ἀλλὰ μὴ εἰταῖρος ἡμῶν" ἐφη "οὐθέν τοῦτον," λέγων τὸν Σω- καὶ Ἡγήσιππος ἐν Δελφοῖς ἐπηρώτα τὸν θεόν, πῶς κεχρημένος Ὀλυμπίασιν, εἰ αὐτῷ ταῦτα διακρί- 35

3. μὴ διήκουν QY², οὐ διδῶν γε Y². || 4. ὃ om QY²Z². || 5. πρὸς] πρὸς τὸν QY²Z². || 7. εἶπεν om QY²Z². || 8. εἰ om QY²Z². || 9. ἂν om A^c. || 9. ἀδικῆσειν QY²Z². || δὲ μή] δ' ὃ QY²Z². || 10. εἰποιεν QY²Z², ἂν εἶπεν A^c. || 12. αἰ om QY². || 13. δ' ἄτοπος] ὅτος ὁ τόπος Q, ὁ τόπος ὅτος Y²Z². || αὐτὸς μὴ ποιῇ ἢ μὴ ποιήσειεν QY²Z². || 14. προτρέπει A^c, προτρέπει H^c μηδὲ] ἢ μὴ QY²Z². || 15. οἷον τί τὸ δαιμόνιον ἐστὶν ἄρα θεός A^c. || 17. ὡς] ὡς ὁ A^c. || 21. τοῖς] τῶν QY²Z². || 23. ὁμοίως Y²Z². || 26. ὁμοίως καὶ εὖ παθόντας A^c. || καὶ et 27. τὸ om QY²Z². || 28. ἄλλος — 29. ὀρθῶς om Q. || 32. ἐξ] ἐκ τῶ QY². || 1. ἀμφισβητούντα Z². || 2. ἀπέφηνεν ἢ μῆτηρ et 3. δαδμοῖς A^c. || 5. εἰ] ὅτι QY²Z². || 7. ἀνατρέφασιν Y²Z². || 8. εἰ om QY². || 9. ἐστὶν om QY²Z². || 10. ἀλκιδάμας A^c, ἀλκιδάμας Q. || post τιμῶσιν QY²Z² περὶ ὄντι. || 11. βλασφημίσαντα τ. QY²Z². || 12. Μιξιδημίδην A^c. || μυτιληναῖοι et 13. ὄσαν γυναῖκα QY²Z². || 13. χίλωνα καὶ τῶν A^c. || 16. χρηστάμενοι νόμοις et 18. ἐλέγη QY². || 21. οἳ γε] ἢ οἱ QY²Z². || ἢ σοφοί — 22. πλείστοι om A^c. || 22. ἢ εἰ] καὶ A^c, ἢ εἰ οἱ QZ². || 23. οἱ κρίνοντες om A^c. || 24. εἰ om A^c. || 24. οἶσται A^c. || 24. ἢ om A^c. || τὸ ἐναντίον QY²Z². || 25 et 27. μιξιδημίδα Q. || 26. εἰ] ἐν QY². || καλῶς A^c. || 27. οὐ A^c. || 28. οὕτω QY²Z². || 29. ὥσπερ A^c. || 30. τι εἰπέντα om QZ² et pr Y². || 31. λέγων Q. || σωκράτη et 32. ὡς A^c. || κεχρημένος πρότεροι QY²Z².

ἰσχυρόν ὃν τάναντία εἰπεῖν. καὶ περὶ τῆς Ἑλέ-
 Ισοκράτης ἔγραψεν ὅτι σπουδαία, εἴπερ Θεσαῦς
 καὶ περὶ Ἀλεξάνδρου, ὃν αἱ θεαὶ προέκριναν, καὶ
 γάρ, ὅτι σπουδαῖος, ὥσπερ Ἰσοκράτης φησὶν· Κό-
 δυστυχήσας, πάντας τὰς ἄλλας παραλιπὼν, ὡς
 ἦλθεν. ἄλλος ἐκ τῶν μερῶν, ὥσπερ ἐν τοῖς το-
 ραῖα κινήσις ἢ ψυχὴ· ἡδὲ γὰρ ἢ ἡδε. παράδειγμα
 ὑκράτους τῷ Θεοδέκτῃ· "εἰς ποῖον ἱερὸν ἡσέβηκεν;
 ἢ ἐτετίμηκεν ὧν ἡ πόλις νομίζει;" ἄλλος, ἐπειδὴ
 γλίσκων συμβαίνει ὥσθ' ἔπασθαι τι τῷ αὐτῷ ἀγα-
 10 ιακόν, ἐκ τῷ ἀκολουθῶντος προτρέπειν ἢ ἀποτρέπειν
 γορεῖν ἢ ἀπολογεῖσθαι καὶ ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν. οἷον
 ἴσκει τὸ φθονεῖσθαι ἀκολουθεῖ κακόν, τὸ δὲ σοφὸν
 θόν· ἢ τοῖνυν δεῖ παιδεύεσθαι, φθονεῖσθαι γὰρ ἢ
 μὲν ὅν παιδεύεσθαι, σοφὸν γὰρ εἶναι δεῖ. ὁ τόπος
 15 ἢ Καλλιππῆ τέχνη προσλαβῆσα καὶ τὸ δυνατόν
 α, ὡς εἴρηται. ἄλλος, ὅταν περὶ δυοῖν καὶ ἀντι-
 ἢ προτρέπειν ἢ ἀποτρέπειν δέη, καὶ τῷ πρότερον
 τρόπῳ ἐπὶ ἀμφοῖν χρῆσθαι. διαφέρει δὲ, ὅτι ἐκεῖ
 γυχόντα ἀντιτίθεται, ἐνταῦθα δὲ τάναντία. οἷον
 20 εἶα τὸν υἱὸν δημηγορεῖν· εἰ μὲν γὰρ, ἔφη, τὰ
 ἱγῆς, οἱ ἄνθρωποι σε μισήσουσιν, εἰ δὲ τὰ ἄδिका,
 εἰ μὲν οὖν δημηγορεῖν· εἰ μὲν γὰρ τὰ δίκαια
 θεοὶ σε φιλήσουσιν, εἰ δὲ τὰ ἄδिका, οἱ ἄνθρω-
 25 πὶ δ' ἐστὶ ταῦτ' ὅτι λεγομένῳ τὸ ἔλος πρίασθαι
 ἄλας· καὶ ἡ βλαίσωσις τοῦτ' ἐστίν, ὅταν δυοῖν
 ἑκατέρῳ ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἔπῃται, ἐναντία ἐκά-
 γέροις. ἄλλος, ἐπειδὴ ἢ ταῦτα φανερώς ἐπαινεῖσι
 ὡς, ἀλλὰ φανερώς μὲν τὰ δίκαια καὶ τὰ καλὰ
 μάλισα, ἰδίᾳ δὲ τὰ συμφέροντα μᾶλλον βύλον-
 30 ἔτων πειραῖσθαι συνάγειν θάτερον· τῶν γὰρ πα-
 οὔτος ὁ τόπος κυριώτατός ἐστιν. ἄλλος ἐκ τοῦ
 ταῦτα συμβαίνειν· οἷον ὁ Ἰφικράτης τὸν υἱὸν
 γερὸν ὄντα τῆς ἡλικίας, ὅτι μέγας ἦν, λειτεργεῖν
 ντων, εἶπεν ὅτι εἰ τὰς μεγάλους τῶν παίδων ἀν-
 35 ζυσι, τοὺς μικροὺς τῶν ἀνδρῶν παῖδας εἶναι ψη-

φιοῦνται. καὶ Θεοδέκτης ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι πολίτας μὲν
 ποιεῖσθε τοὺς μισθοφόρους, οἷον Στράβακα καὶ Χαρίδημον
 διὰ τὴν ἐπιείκειαν· φυγάδας δ' οὐ ποιήσετε τοὺς ἐν τοῖς
 μισθοφόροις ἀνήκεστα διαπεπραγμένους; ἄλλος ἐκ τοῦ, τὸ
 συμβαίνειν εἰ μὴ ταῦτόν, ὅτι καὶ ἐξ ὧν συμβαίνει ταῦτά·
 οἷον Ξενοφάνης ἔλεγεν ὅτι ὁμοίως ἀσεβοῦσιν οἱ γενέσθαι
 φάσκοντες τοὺς θεοὺς τοῖς ἀποθανεῖν λέγουσιν· ἀμφοτέρως
 γὰρ συμβαίνει μὴ εἶναι τοὺς θεοὺς ποτε. καὶ ὅλως δὲ τὸ
 συμβαίνειν ἐξ ἑκατέρω λαμβάνειν ὡς ταῦτ' αἰεῖ· "μέλλετε
 10 δὲ κρίνειν οὐ περὶ Σωκράτους ἀλλὰ περὶ ἐπιτηδεύματος, εἰ
 χρὴ φιλοσοφεῖν." καὶ ὅτι τὸ διδόναι γῆν καὶ ὕδωρ δου-
 λεύειν ἐστίν, καὶ τὸ μετέχειν τῆς κοινῆς εἰρήνης ποιεῖν τὸ
 προσαττόμενον. ληπτέον δ' ὁπότερον ἂν ἢ χρησιμὸν. ἄλλος
 ἐκ τῷ μὴ ταῦτ' αὐτὸς αἰεὶ αἰρεῖσθαι ὕστερον ἢ πρότε-
 15 ρον, ἀλλ' ἀνάκαλιν, οἷον τόδε τὸ ἐνθύμημα, "εἰ φεύγοντες
 μὲν ἑμαχόμεθα ὅπως κατέλθωμεν, κατελθόντες δὲ φευ-
 ξόμεθα ὅπως μὴ μαχόμεθα." ὅτε μὲν γὰρ τὸ μένειν ἀντὶ
 τῷ μάχεσθαι ἤρυντο, ὅτε δὲ τὸ μὴ μάχεσθαι ἀντὶ τῷ μὴ
 μένειν. ἄλλος τὸ ἢ ἕνεκ' ἂν εἴη, εἰ μὴ γένοιτο, τότε ἕνεκα
 φάναι εἶναι ἢ γεγενῆσθαι, οἷον εἰ δοῖν ἂν τις τινὶ ἢν' ἀφε-
 20 λόμενος λυπήσῃ. ὅθεν καὶ τῶτ' εἴρηται,

πολλοῖς ὁ δαίμων οὐ κατ' εὐνοίαν φέρων
 μεγάλα δίδωσιν εὐτυχήματ', ἀλλ' ἵνα
 τὰς συμφορὰς λάβωσιν ἐπιφανεστέρως.

καὶ τὸ ἐκ τοῦ Μελεάγρου τοῦ Ἀντιφώντος,
 οὐχ ἵνα κτάνωσι θῆρ', ὅπως δὲ μάρτυρες
 ἀρετῆς γέγονται Μελεάγρῳ πρὸς Ἑλλάδα.
 καὶ τὸ ἐκ τῷ Αἰάντος τῷ Θεοδέκτῃ, ὅτι ὁ Διομήδης προεί-
 λετο Ὀδυσσεά οὐ τιμῶν, ἀλλ' ἵνα ἤττων ἢ ὁ ἀκολουθῶν·
 ἐνδέχεται γὰρ τότε ἕνεκα ποιῆσαι. ἄλλος κοινὸς καὶ τοῖς
 ἀμφισβητοῦσι καὶ τοῖς συμβουλευσι, σκοπεῖν τὰ προτρέ-
 25 ποντα καὶ ἀποτρέποντα, καὶ ὧν ἕνεκα καὶ πράττουσιν καὶ
 φεύγουσιν· ταῦτα γὰρ ἐστὶν α, εἰ μὲν ὑπάρχη, δεῖ πράτ-
 τειν, οἷον εἰ δυνατόν καὶ ράδιον καὶ ὠφέλιμον ἢ αὐτῷ ἢ
 φίλοις, ἢ βλαβερὸν ἐχθροῖς καὶ ἐπιζήμιον, ἢ ἐλάττων ἢ
 30 ζημία τῷ πράγματι. καὶ προτρέπονται δ' ἐκ τούτων καὶ

κράτης Α'. || εἴπερ] εἰ δὲ Q, εἰ F⁴Z⁴. || 3. οἱ θεοὶ QY⁴Z⁴. || 7. ἢ οἷα Α'. || κείνη Q. || 10. τῶ om QY⁴Z⁴. || 15. εἶναι Α'. || ὅτος ὁ λόγος QY⁴Z⁴. || 16. καὶ om Α'. || 18. ἢ prius om QY⁴Z⁴. || 21. ἔφησε QY⁴Z⁴. || 23. δεῖ — 24.

n Z⁴. || 23. τὰ δίκαια λέγει οἱ ἄνθρωποι QY⁴. iidem mox τὰ δίκαια οἱ θεοὶ. || 25. ἔλ Z⁴, ἔλασιν QY⁴. || 26. τὰς Α'. ||
 i om Q. || 28. ἐπαινεῖσι φανερώς F⁴Z⁴. φανερώς — 29. καλὰ om Q. || 32. τρόπος Α'. || 36. νομιεῖσι QY⁴Z⁴.

i] καὶ ὁ QY⁴Z⁴. || 2. καὶ om Z⁴. || 4. πεπραγμένους QY⁴Z⁴. || 5. ταῦτ' Q. || 7. τοῖς — 8. ποτε om Q. || 8. ποτε τοὺς
 || 9. ἐκάστῃ Α'. || 11. τὸ om Q. || 12. ἰσθὶν om Α'. || 13. ἂν ὁπότερον Α'. || 14. τὰς αὐτὰς om Α'. || 17. αὐτῷ ἐναντίον
 ἀλλ' om QY⁴Z⁴. || 30. ποιεῖν Q. || 31. τρέποντα QZ⁴. || 33. post πράττειν margo F⁴ ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχη μὴ πράττειν. ||
 εἴται Q.

ἀποτρέπονται ἐκ τῶν ἐναντίων. ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων
καὶ κατηγοροῦσι καὶ ἀπολογῶνται· ἐκ μὲν τῶν ἀποτρεπόν-
των ἀπολογοῦνται, ἐκ δὲ τῶν προτρεπόντων κατηγοροῦσιν.
ἔστι δ' ὁ τόπος ὅτος ὅλη τέχνη ἢ τε Παμφίλου καὶ ἡ Καλ-
λίππου. ἄλλος ἐκ τῶν δοκούντων μὲν γίνεσθαι ἀπίστων δέ,
ὅτι ἐκ αὐτῶν ἔδοξαν, εἰ μὴ ἦν ἡ ἐγγὺς ἦν. καὶ ὅτι μᾶλλον·
ἡ γὰρ τὰ ὄντα ἢ τὰ εἰκότα ὑπολαμβάνουσιν· εἰ ἔν ἀπιστον
καὶ μὴ εἰκός, ἀληθὲς αὖν εἴη· ἔστι γὰρ διὰ γε τὸ εἰκός καὶ
πιθανὸν δοκεῖ ὅτως. οἷον Ἀνδροκλῆς ἔλεγεν ὅτι Πιτθεὺς κα-
τηγορῶν τῷ νόμῳ, ἐπεὶ ἐθούρυσαν αὐτῷ εἰπόντι "δένονται
οἱ νόμοι νόμῳ τοῦ διορθώσαντος· καὶ γὰρ οἱ ἰχθύες ἀλός,
καίτοι ἐκ εἰκός· ὅδε πιθανὸν ἐν ἀλμῇ τρεφομένους δεῖσθαι
ἀλός, καὶ τὰ στέμφυλα ἐλαίου· καίτοι ἀπιστον, ἐξ ὧν
ἐλαϊον γίνεσθαι, ταῦτα δεῖσθαι ἐλαίου." ἄλλος ἐλεγκτικός,
τὸ τὰ ἀνομολογούμενα σκοπεῖν, εἰ τι ἀνομολογούμενον ἐκ
πάντων καὶ χρόνων καὶ πράξεων καὶ λόγων, χωρὶς μὲν
ἐπὶ τῷ ἀμφισβητήσαντος, οἷον "καὶ φησὶ μὲν φιλεῖν ὑμᾶς,
συνώμους δὲ τοῖς τριάκοντα," χωρὶς δ' ἐπ' αὐτῷ, "καὶ φησὶ
μὲν εἶναι με φιλόδικον, ἐκ ἔχει δὲ ἀποδείξαι δεδικασμέ-
νον ὑδεμίαν δίκην," χωρὶς δ' ἐπ' αὐτῷ καὶ τῷ ἀμφισβη-
τήσαντος, "καὶ ὅτος μὲν ἔδεδάνεικε πῶποτε· ὑδὲν, ἐγὼ δὲ καὶ
πολλοὺς λέλυμαι ὑμῶν." ἄλλος τοῖς προδιαβεβλημένοις
καὶ ἀνθρώποις καὶ πράγμασιν, ἢ δοκοῦσι, τὸ λέγειν τὴν
αἰτίαν τῷ παραδόξῳ· ἔστι γὰρ τι δι' ὃ φαίνεται. οἷον ὑπο-
βεβλημένης τινὸς τὸν αὐτῆς υἱὸν διὰ τὸ ἀσπάζεσθαι ἰδο-
ναι συνεῖναι τῷ μεираκίῳ, λεχθέντος δὲ τῷ αἰτίῳ ἐλύθη ἡ
διαβολή· καὶ οἷον ἐν τῷ Αἴαντι τῷ Θεοδέκτῃ Ὀδυσσεὺς
λέγει πρὸς τὸν Αἴαντα, διότι ἀνδρείότερος ὢν τῷ Αἴαντος
ἔδοκεῖ. ἄλλος ἀπὸ τῷ αἰτίου, αὖν τε ὑπάρχει, ὅτι ἔστι
καὶ μὴ ὑπάρχει, ὅτι ἐκ ἔστιν· ἅμα γὰρ τὸ αἴτιον καὶ ἔ-
στιν αἴτιον, καὶ ἄνευ αἰτίῃς ὑδὲν ἔστιν. οἷον Λεωδάμας ἀπολο-
γούμενος ἔλεγε, κατηγορήσαντος Θρασύβουλου ὅτι ἦν ζηλῆτης
γεγονὼς ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἀλλ' ἐκκόψαι ἐπὶ τῶν τριάκοντα,
ἐκ ἐνδέχεσθαι ἔφη· μᾶλλον γὰρ αὖν πιστεύειν αὐτῷ τοὺς
τριάκοντα ἐγγεγραμμένης τῆς ἐχθρας πρὸς τὸν δῆμον. ἄλ-
λος, εἰ ἐνδέχετο βέλτιον ἄλλως ἢ ἐνδέχεται ὧν ἡ συμ-
βουλεύει ἢ πράττει ἢ πέπραχε σκοπεῖν· φανερόν γὰρ ὅτι

εἰ μὴ ὅτως ἔχει, ἢ πέπραχεν· ὁδεῖς γὰρ ἐκὰν τὰς
καὶ γινώσκων προαιρεῖται. ἔστι δὲ τὸτο ψαῦδες· ἡ
κίς γὰρ ὕστερον γίνεται δῆλον πῶς ἦν πράξει β
πρότερον δὲ ἀδελον. ἄλλος, ὅταν τι ἐναντίον μᾶλλον
τεσθαι τοῖς πεπραγμένοις, ἅμα σκοπεῖν· οἷον Ζη
Ἐλεάταις ἐρωτῶσιν εἰ θύωσι τῇ Λευκοθέᾳ καὶ ἢ
ἢ μὴ, συνεβούλευεν, εἰ μὲν θεὸν ὑπολαμβάνουσι, μ
νεῖν, εἰ δ' ἀνθρώπον, μὴ θύειν. ἄλλος τῆς τῇ
ἀμαρτηθείτων κατηγορεῖν ἢ ἀπολογεῖσθαι, οἷον ἐν τῇ
κίνας Μηδείᾳ οἱ μὲν κατηγοροῦσιν ὅτι τὸς παῖδας εἰ
νεν, ἢ φαίνεσθαι γῶν αὐτῶς· ἡμαρτε γὰρ ἡ Μηδε
τὴν ἀποστολὴν τῶν παίδων· ἢ δ' ἀπολογεῖται ἵπ
τοὺς παῖδας ἀλλὰ τὸν Ἰάσονα αὖν ἀπέκτευσεν· ἵπ
ἡμαρτεν αὖν μὴ ποιήσασα, εἴπερ καὶ θάτερον ἐπέ
δ' ὁ τόπος ὅτος τῷ ἐνθύμηματος καὶ τὸ εἶδος ὡς ἡ
τερον Θεοδώρου τέχνη. ἄλλος ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, ἢ
ὁ Σοφοκλῆς "σαφῶς Σιδηρῶ καὶ φορεῦσα τύμη"
ὡς ἐν τοῖς τῶν θεῶν ἐπαίνοις εἰώθασιν λέγειν, καὶ ἐ
νων Θρασύβουλον θρασύβουλον ἐκάλει, καὶ Ἡρόδοτο
σύμαχον "αἰεὶ θρασύμαχος εἶ," καὶ Πύλων "αἰεὶ ὁ
λος εἶ," καὶ Δράκοντα τὸν νομοθέτην, ὅτι οὐκ ἐπὶ
νόμοι ἀλλὰ δράκοντος· χαλκοὶ γὰρ. καὶ ὡς ἡ Εὐ
Ἐκάβη εἰς τὴν Ἀφροδίτην "καὶ τὸνομ' ὀρθῶς ἐφ
ἀρχει θεᾶς." καὶ ὡς Χαιρήμων "Πενθεὺς ἐνομήτης γὰ
ρᾶς ἐπάνυμος." εὐδοκίμει δὲ μᾶλλον τῶν ἐνθύμη
τὰ ἐλεγκτικὰ τῶν ἀποδεικτικῶν διὰ τὸ συναρτῆ
ἐναντίων εἶναι ἐν μικρῷ τὸ ἐλεγκτικὸν ἐνθύμημα, κα
ἀλλήλα δὲ φανερά εἶναι τῷ ἀκροατῇ μᾶλλον. πῶς
καὶ τῶν ἐλεγκτικῶν καὶ τῶν δευκτικῶν συλλογισμῶν
ρυβεῖται μάλιστα τὰ τοιαῦτα ὅσα ἀρχόμενα πρὸς
τῷ ἐπιπολῆς εἶναι (ἅμα γὰρ καὶ αὐτοὶ ἐφ' αὐτῶν
ρῶσι προαισθανόμενοι), καὶ ὅσων τοσούτων ὑπερβαίνει
ἅμα εἰρημένων γνωρίζειν.

Ἐπεὶ δ' ἐνδέχεται τὸν μὲν εἶναι συλλογισμῶν
δὲ μὴ εἶναι μὲν φαίνεσθαι δέ, ἀνάγκη καὶ ἐνθύμη
μὲν εἶναι ἐνθύμημα, τὸ δὲ μὴ εἶναι φαίνεσθαι ἢ
τὸ ἐνθύμημα συλλογισμὸς τις. τόποι δ' εἰσι τὰς

4. καλίππου F¹. || 7. εὔπιστα Q. || 11. διορθώσαντος QZ¹A¹. || 12. τρεφομένοις Q. || 15. εἰ — 16. λέγων post 17. ἀπὸ
QY¹Z¹A¹. || 19. μὲν om QY¹Z¹. || με om A¹. || 22. πολλὰ F¹Z¹. || διαβεβλημένοις QY¹Z¹. || 23. ἢ μὴ A¹. || 24. ἐπὶ
μείνης τινὸς πρὸς τὸν A¹. || 27. θεοδέκτω F¹Z¹A¹. || 29. τε] δὲ A¹. || 35. ἐγγεγραμμένους Q. || 36. ἄλλως om QY¹Z¹. || 37.
ἢ ἐνδέχεται A¹.

1. πέπραχεν A¹. || 2. δὲ] γὰρ QY¹Z¹. || 3. γὰρ τὸτο γίνεται ὕστερον QY¹Z¹. || 3. πῶς — 4. ἀδελον om A¹. || 6. ἐκὰν
τεσθαι QY¹Z¹. || 7. ὑπολαμβάνειν Q. || 15. καὶ ante τῷ QY¹Z¹. || πρὸτερα QY¹Z¹. || 17. ὁ om Z¹. || 19. ἡρῶδοτος
A¹. || 20. σύ om Q. || 21. ἄρχεις θεᾶ F¹Z¹, γὰρ ἄρχεις θεᾶ Q. || 25. εὐδοκίμειν Z¹ et pr F¹. || καλὸν A¹. || 29. εὐλο-
30. ἀρχόμενοι QY¹Z¹A¹. || 31. τῷ om A¹. || ἐαυτοῖς QY¹Z¹. || 36. ἐνθύμημα ante φαίνεσθαι A¹.

φοῦν· εἰ γὰρ τὰ πλεονάκεις οὕτω, τὸτ' ἐστὶν εἰκὸς
λύεται δὲ καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὰ διὰ σημείου
γα εἰρημένα, καὶ ἢ ὑπάρχοντα, ὥσπερ ἐλέχθη
ῥήτοισι· ὅτι γὰρ ἀσυλλόγιστόν ἐστι πᾶν σημεῖον,
ἢ ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν. πρὸς δὲ τὰ παραδειγμα- 5
τικὰ λύσις καὶ τὰ εἰκότα· ἐάν τε γὰρ ἔχωμέν
ω λέλυται, ὅτι ἐκ ἀναγκαζόν, ἢ καὶ τὰ πλείω
αἰσ ἀλλως· ἐάν δὲ καὶ τὰ πλείω καὶ τὰ πλε-
ω μαχετέον, ἢ ὅτι τὸ παρὸν ἔχῃ ὁμοιον ἢ οὐχ
διαφορὰν γέ τινα ἔχει. τὰ δὲ τεκμήρια καὶ 10
ἢ ἐνθυμήματα κατὰ μὲν τὸ ἀσυλλόγιστον οὐκ
αἰ (δῆλον δὲ καὶ τῷ ἡμῖν ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν),
δ' ὡς οὐχ ὑπάρχει τὸ λεγόμενον δεκνύναι. εἰ
ἢ καὶ ὅτι ὑπάρχει καὶ ὅτι τεκμήριον, ἀλυτον
γαὶ τοῦτο· πάντα γὰρ γίνεταί ἀποδείξει ἤδη 15

ἢ αὖξιν καὶ μειοῦν οὐκ ἔστιν ἐνθυμήματος σοι-
γὰρ αὐτὸ λέγω στοιχεῖον καὶ τόπον· ἔστι γὰρ
καὶ τόπος, εἰς δὲ πολλὰ ἐνθυμήματα ἐμπίπτει.
εἰν καὶ μειοῦν ἐστὶν ἐνθυμήματα πρὸς τὸ δεῖξαι 20
ἢ μικρόν, ὥσπερ καὶ ὅτι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ δί-
δικον καὶ τῶν ἄλλων ὁτιῦν. ταῦτα δ' ἐστὶ πάντα
συλλογισμοὶ καὶ τὰ ἐνθυμήματα· ὥς· εἰ μὴ δὲ
σον ἐνθυμήματος τόπος, ἔδδὲ τὸ αὖξιν καὶ μειῖν.
τικὰ ἐνθυμήματα εἶδος τι ἐστὶν ἄλλο τῶν κατα- 25
ἢν· δῆλον γὰρ ὅτι λύει μὲν ἢ δεῖξας ἢ ἐνσασιν
ἢνταποδεικνύσιν δὲ τὸ ἀντικείμενον, οἷον εἰ ἐδει-
ῖγονεν, ὅτος ὅτι οὐ γέγονεν, εἰ δ' ὅτι οὐ γέγονεν,
γέγονεν. ὥς· αὕτη μὲν οὐκ ἂν εἴη ἡ διαφορά·
ς γὰρ χρώνται ἀμφοτέρω· ὅτι γὰρ οὐκ ἔστιν ἢ 30
ἢνματα φέρουσιν· ἢ δ' ἐνσασιν ἐκ ἔστιν ἐνθυμήμα,
ἢνπερ ἐν τοῖς τοπικοῖς τὸ εἰπεῖν δοξάν τινα ἔξ
ἢνεν ὅτι ἢ συλλελογίσαι ἢ ὅτι ψευδὸς τι εἴλη-
δὲ δὴ τρία ἐστὶν ἃ δεῖ πραγματευθῆναι περὶ τὸν
ἢν μὲν παραδειγμάτων καὶ γνωμῶν καὶ ἐνθυ- 35
καὶ ὅλως τῶν περὶ τὴν διάνοιαν, ὅθεν τε εὐπο-

ρήσομεν καὶ ὡς αὐτὰ λύσομεν, εἰρήσθω ἡμῖν τοσαῦτα,
λοιπὸν δὲ διελθεῖν περὶ λέξεως καὶ τάξεως.

Γ.

Ἐπειδὴ τρία ἐστὶν ἃ δεῖ πραγματευθῆναι περὶ τὸν
λόγον, ἐν μὲν ἐκ τίνων αἱ πίσεις ἔσονται, δεύτερον δὲ περὶ
τὴν λέξιν, τρίτον δὲ πῶς χρὴ τάξαι τὰ μέρη τῷ λόγου,
περὶ μὲν τῶν πίσεων εἴρηται, καὶ ἐκ πόσων, ὅτι ἐκ τριῶν
εἰσὶ, καὶ ταῦτα ποῖα, καὶ διὰ τί τοσαῦτα μόνα· ἢ γὰρ
τῷ αὐτοῖ τι πεπονθέναι οἱ κρίνοντες, ἢ τῷ ποιῆσαι τινος ὑπο-
λαμβάνειν τοὺς λέγοντας, ἢ τῷ ἀποδείχθαι πείθονται
πάντες. εἴρηται δὲ καὶ τὰ ἐνθυμήματα, πόθεν δεῖ πορί-
ζεσθαι· ἔστι γὰρ τὰ μὲν εἶδη τῶν ἐνθυμημάτων, τὰ δὲ
τόποι. περὶ δὲ τῆς λέξεως ἐχόμενόν ἐστιν εἰπεῖν· οὐ γὰρ
ἀπόχρη τὸ ἔχειν ἃ δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἀνάγκη καὶ ταῦτα
ὡς δεῖ εἰπεῖν, καὶ συμβάλλεται πολλὰ πρὸς τὸ φανῆναι
ποιόν τινα τὸν λόγον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐξηγήθη κατὰ
φύσιν, ὅπερ ἐπέφυκε πρῶτον, αὐτὰ τὰ πράγματα ἐκ τίνων
ἔχει τὸ πιθανόν· δεύτερον δὲ τὸ ταῦτα τῇ λέξει διαβέσθαι·
τρίτον δὲ τέτων, ὃ δύναμιν μὲν ἔχει μεγίστην, ἔγω δ' ἐπι-
κεχρίσθαι, τὰ περὶ τὴν ὑπόκρισιν. καὶ γὰρ εἰς τὴν τρα-
γικὴν καὶ ραψωδίαν ὅψε παρῆλθεν· ὑπεκρίνοντο γὰρ αὐτοὶ
τὰς τραγωδίας οἱ ποιηταὶ τὸ πρῶτον. δῆλον οὖν ὅτι καὶ
περὶ τὴν ῥητορικὴν ἐστὶ τὸ τοιοῦτον ὥσπερ καὶ περὶ τὴν ποιη-
τικὴν· ὅπερ ἑτεροὶ τινες ἐπραγματεύθησαν καὶ Γλαυκὸν ὁ
Τηΐος. ἐστὶ δὲ αὕτη μὲν ἐν τῇ φωνῇ, πῶς αὕτῃ δεῖ χρῆ-
σθαι πρὸς ἕκαστον πάθος, οἷον πότε μεγάλη καὶ πότε μι-
κρὰ καὶ πότε μέση, καὶ πῶς τοῖς τόνοις, οἷον ὀξεῖα καὶ
βαρεῖα καὶ μέση, καὶ ῥυθμοῖς τίσι πρὸς ἕκαστον. τρία γὰρ
ἐστὶ περὶ τῶν σκοπῶν· ταῦτα δ' ἐστὶ μέγεθος ἀρμονία ῥυ-
θμός. τὰ μὲν ἔνθα ἄλλα σχεδὸν ἐκ τῶν ἀγώνων ὅτοι λαμ-
βάνουσιν, καὶ καθάπερ ἐκεῖ μείζον δύνανται νῦν τῶν ποιη-
τῶν οἱ ὑποκριταί, καὶ κατὰ τὴν πολιτικὴν ἀγῶνας διὰ τὴν
μοχθηρίαν τῶν πολιτειῶν. ἔγω δὲ σύγκειται τέχνη περὶ
αὐτῶν, ἐπεὶ καὶ τὸ περὶ τὴν λέξιν ὅψε προῆλθεν· καὶ δοκεῖ

ιστάκεις Α'. || 5. παραδείγματα QZ¹ et pr F¹. || 7. τὰ] εἰ τὰ γε F¹, om Α'. || 9. μαχητέον QF¹, μάχεται δὲ Α'. || 12.
13. οὐχ om QF¹Z¹Α'. || 15. ἀπόδειξις Α'. || 20. ἐνθυμήματος corr F¹. || 21. ὥσπερ om F¹. || 24. καὶ τὸ μειῖν Z¹. ||
ἢν κατασκευαστικῶν om Α'. || 26. ἢ ὁ δεῖξας F¹Z¹Α'. || 32. ἐξ ἤς] ἐξῆς Z¹Α'. || 34. δὴ om QF¹Z¹. || 35. παραδείγμα-
36. ἀπορήσομεν Z¹.

ἢν QF¹Z¹. || 2. διελθεῖν Z¹. || 5. Γ] titulum om F¹ et continuo tenore Z¹. continuat tenorem etiam N^o, qui in
im Q ἵπευθεν ἀρχοντα λατῶν τοῦ τρίτου τῶν ῥητορικῶν ἀριστοτέλους βιβλίου. || 6. ἐπὶ δὲ Q. || 10. ἐστὶ QF¹Z¹. || 20. τὸ πι-
ἔχει om Q. || 23. κωμωδίαν Q. || αὐτοῖς Α', αὐτὰς Z¹. || 27. πῶς] πῶς δὲ Α'. || 29. πότε om QZ¹Α'. || 31. ὅν] ἃ
νῦν om QF¹Z¹.

φορτικὸν εἶναι, καλῶς ὑπολαμβάνομενον. ἀλλ' ὅλης ὕψης πρὸς δοῖαν τῆς πραγματείας τῆς περὶ τὴν ῥητορικὴν, ἢ ὀρθῶς ἔχοντος, ἀλλ' ὡς ἀναγκαίᾳ τὴν ἐπιμέλειαν ποιητέον, ἐπεὶ τό γε δίκαιον μηδὲν πλείω ζητεῖν περὶ τὸν λόγον ἢ ὡς μήτε λυπεῖν μήτε εὐφραίνειν· δίκαιον γὰρ αὐτοῖς ἀγω- 5 νίσσασθαι τοῖς πράγμασιν, ὥς τε ἅλλα ἔξω τῷ ἀποδείξαι περιέργᾳ ἐσιν· ἀλλ' ὅμως μέγα δύναται, καθάπερ εἴρηται, διὰ τὴν τοῦ ἀκροατοῦ μοχθηρίαν. τὸ μὲν ὅν τῆς λέξεως ὅμως ἔχει τι μικρὸν ἀναγκαῖον ἐν πάσῃ διδασκαλίᾳ· διαφέρει γὰρ τι πρὸς τὸ δηλῶσαι ὡδὶ ἢ ὡδὶ εἰπεῖν· ἢ μέντοι 10 τοῦτον, ἀλλ' ἅπαντα φαντασία ταῦτ' ἐστὶ καὶ πρὸς τὸν ἀκροατήν· διὸ ὅδεῖς ὕψω γεωμετρεῖν διδάσκει. ἐκείνη μὲν ὅταν ἔλθῃ ταῦτὸ ποιήσῃ τῇ ὑποκριτικῇ, ἐγκεχειρήκασιν δὲ ἐπ' ὀλίγον περὶ αὐτῆς εἰπεῖν τινές, οἷον Θρασύμαχος ἐν τοῖς ἐλέοις· καὶ ἐξί φύσεως τὸ ὑποκριτικὸν εἶναι, καὶ 15 ἀτεχνότερον, περὶ δὲ τὴν λέξιν ἐντεχνον. διὸ καὶ τοῖς τῷ δυναμένοις γίνεται πάλιν ἄλλα, καθάπερ καὶ τοῖς κατὰ τὴν ὑπόκρισιν ῥήτορσιν· οἱ γὰρ γραφόμενοι λόγοι μεῖζον ἰσχύουσι διὰ τὴν λέξιν ἢ διὰ τὴν διάνοιαν. ἤρξαντο μὲν ὅν κινήσαι τὸ πρῶτον, ὥσπερ πέφυκεν, οἱ ποιηταί· τὰ γὰρ 20 ὀνόματα μιμήματά ἐσιν, ὑπῆρξε δὲ καὶ ἡ φωνὴ πάντων μιμητικώτατον τῶν μορίων ἡμῶν· διὸ καὶ αἱ τέχναι συνέστησαν, ἡ τε ῥαψωδία καὶ ἡ ὑποκριτικὴ καὶ ἄλλαι γε. ἐπεὶ δ' οἱ ποιηταὶ λέγοντες εὐήθη διὰ τὴν λέξιν ἐδόκουν πορίσασθαι τήνδε τὴν δοῖαν, διὰ τοῦτο ποιητικὴ πρώτη 25 ἐγένετο λέξις, οἷον ἡ Γοργίη. καὶ νῦν ἔτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀπαιδευτῶν τὰς τοιούτας οἰοῦνται διαλέγεσθαι κάλλιστα. τῷτο δ' ἔκ ἐσιν, ἀλλ' ἑτέρα λόγῃ καὶ ποιήσεως λέξις ἐσίν. δηλοῖ δὲ τὸ συμβαίνειν· ὁδὲ γὰρ οἱ τὰς τραγωδίας ποιῶντες ἔτι χρῶνται τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐκ τῶν 30 τετραμέτρων εἰς τὸ ἰαμβεῖον μετέβησαν διὰ τὸ τῷ λόγῳ τῷτο τῶν μέτρων ὁμοιωτάτον εἶναι τῶν ἄλλων, ὥτω καὶ τῶν ὀνομάτων ἀφείκασιν ὅσα παρὰ τὴν διάλεκτόν ἐστιν, οἷς δ' οἱ πρῶτον ἐκόσμου, καὶ ἔτι νῦν οἱ τὰ ἐξάμετρα ποιῶντες, ἀφείκασιν· διὸ γελοῖον μιμεῖσθαι τέτρες οἱ αὐτοὶ 35 οὐκέτι χρῶνται ἐκείνῳ τῷ τρόπῳ. ὥστε φανερόν ὅτι οὐχ ἅπαντα ὅσα περὶ λέξεως ἐσιν εἰπεῖν, ἀκριβολογητέον ἡμῖν, ἀλλ' ὅσα περὶ τοιαύτης οἷας λέγομεν. περὶ δ' ἐκείνης εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς.

Ἔστω οὖν ἐκεῖνα τεθεωρημένα, καὶ ἐνθάδε ἡ ἀρετὴ σαφῆ εἶναι· σημεῖον γὰρ ὅτι ὁ λόγος, ἐὰν μ 10 λοῖ, οὐ ποιήσει τὸ ἑαυτοῦ ἔργον· καὶ μήτε ταπεινὴ ὑπὲρ τὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ πρέπυσαν· ἡ γὰρ ταπεινὴ οὐ ταπεινή, ἀλλ' ἢ πρέπυσαν λόγῳ. τῶν δ' ἐνομάτων ῥημάτων σαφῆ μὲν ποιῇ τὰ κύρια, μὴ ταπεινὴ δὲ κεκοσμημένην ἅλλα ὀνόματα ὅσα εἴρηται ἐν τῇ ποιητικῇ· τὸ γὰρ ἐξαλλάξαι ποιῇ φαίνεσθαι τιμῇ ὥσπερ γὰρ πρὸς τὴν ξένου οἱ ἄνθρωποι καὶ πρὸς τὴν 15 λίτας, τὸ αὐτὸ πάσχουσι καὶ πρὸς τὴν λέξιν. ἐπὶ ποιεῖν ξένον τὴν διάλεκτον· θαυμάσται γὰρ τῶν ἐπὶ εἰσίν, ἡδὺ δὲ τὸ θαυμάζον. ἐπὶ μὲν ὅν τῶν μέτρων τε ποιῇ τῷτο, καὶ ἀρμόττει ἐκεῖ· πλέον γὰρ ἔχει αἱ καὶ περὶ ὅς ὁ λόγος· ἐν δὲ τοῖς ψιλοῖς λόγοις ἐλάττωσιν· ἡ γὰρ ὑπόθεσις ἐλάττων, ἐπεὶ καὶ οὐκ ὁ ὅλος καλλιπεῖτο ἢ λίαν νέος, ἀπρεπέστερον, ἢ τῇ 20 μικρῶν· ἀλλ' ἐς καὶ ἐν τούτοις ἐπισυσελλόμενον καὶ ἡ νόμον τὸ πρέπον. διὸ δεῖ λανθάνειν ποιούσας, καὶ δοκεῖν λέγειν πεπλασμένως ἀλλὰ πεφυκότως· τῷτο 25 πιθανόν, ἐκεῖνο δὲ τῶναντίον· ὡς γὰρ πρὸς ἐπιβολὴν διαβάλλονται, καθάπερ πρὸς τὴν οἶον τὴν μνηστικὴν καὶ οἶον ἡ Θεοδώρου φωνὴ πέπονθε πρὸς τὴν τῶν ὑποκριτῶν· ἡ μὲν γὰρ τῷ λέγοντος ἔοικεν εἶναι, αἱ δὲ 30 λόγρια. κλέπεται δ' εὖ, ἐὰν τις ἐκ τῆς εὐδοκίας ἐκτεκλέγων συντιδῇ· ὅπερ Εὐριπίδης ποιῇ καὶ πρῶτος. ὄντων δ' ἐνομάτων καὶ ῥημάτων ἔξ ὧν ἐκ συνέστηκεν, τῶν δὲ ὀνομάτων τῶσαυτ' ἐχόντων εὐθεῖα θεωρεῖται ἐν τοῖς περὶ ποιήσεως, τῶν γλώττων μὴ διπλοῖς ὀνόμασι καὶ πεποιημένοις ὀλγαῖς καὶ ὅσας 35 χρηστέον· ὅπερ δέ, ὕστερον ἐρῶμεν. τό τε διὰ τὴν ἐπὶ τὸ μεῖζον γὰρ ἐξαλλάττει τῷ πρέποντος. τὸ δὲ καὶ τὸ οἰκείον καὶ μεταφορὰ μόναι χρήσιμα τῶν ψιλῶν λόγων λέξιν. σημεῖον δὲ, ὅτι ταῦτα πάντες χρῶνται· πάντες γὰρ μεταφοραῖς διαλέγονται τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς κυρίοις· ὥστε δηλόν ὡς ἐκ 40 τισ, ἔσαι τε ξενικὸν καὶ λανθάνειν ἐνδέχεται καὶ ἐν νειῇ. αὕτη δ' ἦν ἡ τῷ ῥητορικῷ λόγῳ ἀρετὴ τῶν ἑσῶν τῶν μὲν σοφιστῇ ὁμωνυμίαι χρήσιμοι (καὶ τῷ γὰρ κακουργεῖ), τῷ ποιητῇ δὲ συνωνυμίαι. λέγει δὲ

1. ὅλος Q. || 3. ἀναγκαῖον Q. || 7. περὶ οὐσία A. || 9. δύναται Q. || 9. ὅμως om QF²Z¹. || 13. ποιῇ Q. || 14. ἐκείνη 17. τοῖς om Q. || 19. ἐπὶ Q. || 22. μιμητικώτατη QF²Z¹. || 25. τὴν om A. || 29. οἱ om Q. || 31. τετραμμένων F. || 32. ἀφείκασιν A, ἀφείκασιν Z¹. || 33. περὶ Z¹. || 34. νῦν οἱ] καὶ νῦν εἰς QF²Z¹.

2. ἐὰν] ὡς ἐὰν A. || 8. ἐξαλλάττει QF²Z¹A. || 9. ὅπερ F. || 10. πρὸς om Q. || 11. θαυμασὴ γὰρ τῶν ἀπάντων ἐκ 15. ὑπόθεσις Z¹. || 16. καλλιπεῖτο QZ¹. || 17. νέος λίαν Z¹. || λίαν om QF²Z¹. || 18. ποιούσας A. || 20. ἐκεί et ὥτω QF² 32. μεταφοραῖς corr F. || χρῶσιμα A. || 36. τε] τὴ QF²Z¹. || 38. περὶ QF²Z¹.

ὄνυμα, οἷον τὸ πορεύεσθαι καὶ τὸ βαδίζειν·
 ἀμφότερα καὶ κύρια καὶ συνώνυμα ἀλλήλοις.
 ὅτων ἑκαστὸν ἔστι, καὶ πόσα εἶδη μεταφορᾶς,
 οὐ πλείζον δύναται καὶ ἐν ποιήσει καὶ ἐν λό-
 γῳ· ταῦτα δ' ἐν λόγῳ δεῖ μᾶλλον φιλοπονέ-
 ῃν, ὅσω ἐξ ἐλαττόνων βοηθημάτων ὁ λόγος
 γρῶν. καὶ τὸ σαφές καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ξενικόν
 ταῖς μεταφοραῖς. καὶ λαβεῖν οὐκ ἔστιν αὐτὴν
 1. δεῖ δὲ καὶ τὰ ἐπιθέτα καὶ τὰς μεταφορᾶς 10
 λέγειν. τοῦτο δ' ἔστι ἐκ τῆς ἀνάλογον· εἰ δὲ
 φανερὸν διὰ τὸ παραλληλεῖν τὰ ἐναντία μά-
 σθαι. ἀλλὰ δεῖ σκοπεῖν, ὡς νέω φοινικίς, ὅτω
 οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ πρέπει ἐσθῆς. καὶ εἰάν τε κο-
 , ἀπὸ τῶν βελτιόνων τῶν ἐν ταύτῃ γένει φέ- 15
 ταφορὰν, εἰάν τε ψέγειν, ἀπὸ τῶν χειρόνων.
 ν, ἐπεὶ τὰ ἐναντία ἐν τῇ αὐτῇ γένει, τὸ φά-
 πτωχεύοντα εὐχεσθαι, τὸν δὲ εὐχόμενον πτω-
 ᾶμφω αἰτήσεις, τὸ εἰρημένον ἔστι ποιεῖν· ὡς
 τῆς Καλλίαν μητραγύρτην ἀλλ' ἢ δαδῶχον. ὁ 20
 ἦτον αὐτὸν εἶναι· ἢ γὰρ ἂν μητραγύρτην αὐτὸν
 λαδῶχον· ᾧμφω γὰρ περὶ θεόν, ἀλλὰ τὸ
 γὰρ δὲ αἰτιμον. καὶ ὁ μὲν διονυσόκολακας, αὐτοὶ
 χνίτας καλοῦσιν· ταῦτα δ' ᾧμφω μεταφορᾶ,
 ἀνόντων ἢ δὲ τιναντίον. καὶ οἱ μὲν λησται 25
 ισαὶ καλῶσι νῦν· διὸ ἔξεστι λέγειν τὸν ἀδική-
 ἀμαρτάνειν, τὸν δ' ἀμαρτάνοντα ἀδικῆσαι, καὶ
 τα καὶ λαβεῖν καὶ πορθεῖν. τὸ δὲ ὡς ὁ Τή-
 πιδε φησί, "κύπας ἀνάσσειν, καὶ ἀποβᾶς εἰς
 κρεπές, ὅτι μείζον τὸ ἀνάσσειν ἢ κατ' ἀξίαν· 30
 ἔν. ἔστι δὲ καὶ ἐν ταῖς συλλαβαῖς ἀμαρτία,
 ἰας ἢ σημεία φωνῆς, οἷον Διονύσιος προσαγο-
 λκῆς ἐν τοῖς ἐλεγείοις κραυγὴν Καλλιόπης τὴν
 ἰ ᾧμφω φωναί· φαύλη δὲ ἡ μεταφορὰ ταῖς
 οναῖς. ἔτι δὲ ἢ πόρρωθεν δεῖ, ἀλλ' ἐκ τῶν συγ- 35
 τῶν ὁμοειδῶν μεταφέρειν τὰ ἀνώνυμα ὀνόμα-
 λεχθέν ὁμολογῶν ὅτι συγγενές, οἷον ἐν τῷ
 αἰνίγματι τῷ εὐδοκιμοῦντι "ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ'
 ἀνέρι καλλήσαντα." ἀνώνυμον γὰρ τὸ πάθος, ἔστι δ' ᾧμφω
 πρόσθεσις τις· κόλλησιν τοῖον εἶπε τὴν τῆς σικίας προ-
 βολήν. καὶ ὅλως ἐκ τῶν εὐ ἡνιγμένων ἔστι μεταφορᾶς
 5 λαβεῖν ἐπιεικεῖς· μεταφοραὶ γὰρ αἰνιττοῦνται, ὥς δὲ ἄλλοι
 ὅτι εὐ μετενήνεκται. καὶ ἀπὸ καλῶν· κάλλος δὲ ὀνόμα-
 τος τὸ μὲν, ὥσπερ Δικύμνιος λέγει, ἐν τοῖς ψόφοις ἢ τῷ
 σημαίνοντι, καὶ αἰσχος δὲ ὡσαύτως. ἔτι δὲ τρίτον, ὃ
 λύει τὸν σοφιστικὸν λόγον· ἢ γὰρ ὡς ἔφη Βρύσων ὁθένα
 αἰσχρολογεῖν, εἴπερ τὸ αὐτὸ σημαίνει τόδε ἀντὶ τοῦ τόδε
 εἰπεῖν· τότο γὰρ ἐστὶ ψεῦδος· ἔστι γὰρ ἄλλο ἄλλῃ κυριώ-
 τερον καὶ ὁμοιωμένον μᾶλλον καὶ οἰκειότερον τῷ ποιεῖν
 τὸ πρᾶγμα πρὸ ὁμμάτων. ἔτι ἔχ' ὁμοίως ἔχον σημαίνει
 τόδε καὶ τόδε, ὥστε καὶ οὕτως ἄλλο ἄλλῃ κάλλιον καὶ
 αἰσχρον θέτον· ᾧμφω μὲν γὰρ τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχρὸν
 σημαίνουσιν, ἀλλ' ἔχ' ἢ καλὸν ἢ ἔχ' ἢ αἰσχρὸν· ἢ ταῦτα
 μὲν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἥττον. τὰς δὲ μεταφορᾶς ἐντεῦ-
 θεν οἰστέον, ἀπὸ καλῶν ἢ τῇ φωνῇ ἢ τῇ δυνάμει ἢ τῇ
 ὄψει ἢ ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει. διαφέρει δ' εἰπεῖν, οἷον ῥόδο-
 δάκτυλος ἢ ὡς μᾶλλον ἢ φοινικοδάκτυλος, ἢ ἔτι φαυλό-
 τερον ἐρυθροδάκτυλος. καὶ ἐν τοῖς ἐπιθέτοις ἔστι μὲν τὰς
 ἐπιθέσεις ποιεῖσθαι ἀπὸ φαύλου ἢ αἰσχροῦ, οἷον ὁ μητρο-
 φόντης, ἔστι δ' ἀπὸ τῆς βελτίονος, οἷον ὁ πατὴρ ἀμύντωρ·
 καὶ ὁ Σιμωνίδης, ὅτε μὲν ἐδίδου μισθὸν ὀλίγον αὐτῷ ὁ
 νικήσας τοῖς ὀρεῦσιν, ἐκ ἧθαλε ποιεῖν ὡς δυσχεραίνων εἰς
 ἡμίονους ποιεῖν, ἐπεὶ δ' ἰκανὸν ἔδωκεν, ἐποίησε "χαίρετ'
 ἀελλοπόδων θυγατρὸς ἱππων." καίτοι καὶ τῶν ὄνων θυγα-
 τέρες ἦσαν. ἔτι τὸ αὐτὸ ὑποκορίζεσθαι. ἔστι δ' ὁ ὑποκο-
 ρισμὸς, ὃς ἐλάττων ποιεῖ καὶ τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, ὥσ-
 περ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης σκώπτει ἐν τοῖς Βαβυλωνίοις, ἀντὶ
 μὲν χρυσὴν χρυσιδάρην, ἀντὶ δ' ἱματὶς ἱματιδάρην, ἀντὶ
 δὲ λοιδορίας λοιδορημάτων καὶ νοσημάτων. εὐλαβεῖσθαι
 δὲ δεῖ καὶ παρατηρεῖν ἐν ἀμφοῖν τὸ μέτριον.
 Τὰ δὲ ψυχρὰ ἐν τέτταρσι γίνονται κατὰ τὴν λέξιν, 3
 ἐν τε τοῖς διπλοῖς ὀνόμασιν, οἷον Λυκόφρων τὸν πολυπρό-
 σωπον ἕραν τῆς μεγαλοκορύφου γῆς καὶ ἀκτὴν δὲ ξενο-
 πόρον, καὶ ὡς Γοργίας ὀνόμαζε, πτωχόμουσος κύλαξ,

ἰεσθαί τε καὶ QY²Z². || 6. τοῦτον Y²Z², ὅτω Q. || λόγους QZ² et pr Y². || 7. ὅσον QY²Z². || 11. ἀναλόγῃ QZ². ||
 || φοινικίς corr Y², φοινίκας A², φοινικίς QZ². || ἢ τῷ γέροντι· οὐ A². || 15. τῷ βελτίονος A². || ταῦτῃ τῷ QY²Z². || 16.
 || 20 et 21. μητραγύρτην Q. || 23. εἰ QY²Z². || διονυσόκολακας Z². || 24. μεταφοραὶ Y²Z². || 30. τὸ ἀνάσσειν μείζον
 12. ἢ ἡδεῖας QY²Z². || 33. κραυγὴν καὶ καλλιόπης A². || 34. φαυλαί Q. || 35. δεῖ, ἀλλ' ἐκ τῶν] διαλέκτου A². || 36. ὁμο-

ἰακον QY²Z²A². || 3. σικίας Y²Z². || 9. ὡς om A². || 13. ἔχον QY²Z². || 14. ἄλλῃ ἄλλο A². || 15. θέτον Z². ||
 | 27. θυγατέρες QY²Z². || 28. ὑπ' ὀρκεῖσθαι et ὑπερκισμὸς A². || 30. ὁ om QY²Z². || 33. δεῖ om Q. || 34. γίνονται

ἐπιορκήσαντας καὶ κατευορκήσαντας. καὶ ὡς Ἀλκιδάμας
 "μένους μὲν τὴν ψυχὴν πληρωμένην, πυρίχρων δὲ τὴν ὄψιν
 γιγνομένην," καὶ "τελεσφόρον ᾧθή τὴν προθυμίαν αὐτῶν
 γενήσθαι," καὶ "τελεσφόρον τὴν πειθῶ τῶν λόγων κατέ-
 στησεν," καὶ "κυανόχρων τὸ τῆς θαλάττης ἔδαφος" πάντα 5
 γὰρ ταῦτα ποιητικά διὰ τὴν δίπλωσιν φαίνεται. μία μὲν
 ἔν αὐτῇ αἰτία, μία δὲ τὸ χρῆσθαι γλώτταις, οἷον Λυκό-
 φρων ἑρξὴν πέλωρον ἄνδρα, καὶ Σκίρων σίνις ἀνὴρ, καὶ
 Ἀλκιδάμας ἄθυρμα τῇ ποιήσει, καὶ τὴν τῆς φύσεως ἀτα-
 σθαλίαν, καὶ ἀκράτῳ τῆς διανοίας ὀργῇ τεθηγμένον. τρί- 10
 τον δ' ἐν τοῖς ἐπιθέτοις τὸ ἢ μακροῖς ἢ ἀκαίροις ἢ πυκνοῖς
 χρῆσθαι· ἐν μὲν γὰρ ποιήσει πρέπει γάλα λευκὸν εἰπεῖν,
 ἐν δὲ λόγῳ τὰ μὲν ἀπρεπέστερα, τὰ δὲ, ἂν ἡ κατακορῇ,
 ἐξελέγχει καὶ ποιεῖ φανερόν ὅτι ποιήσας ἐστίν· ἐπεὶ δὲ γε
 χρῆσθαι αὐτῇ· ἐξαλλάττει γὰρ τὸ εἰωθός, καὶ ξενικὴν ποιεῖ 15
 τὴν λέξιν. ἀλλὰ δεῖ σοχαῖσθαι τῷ μετρίῳ, ἐπεὶ μεῖζον
 ποιεῖ κακὸν τῷ εὐκῇ λέγειν· ἢ μὲν γὰρ ἔχει τὸ εὖ, ἢ
 δὲ τὸ κακῶς. διὸ τὰ Ἀλκιδάμαντος ψυχρὰ φαίνεται· ἔ-
 γὰρ ἡδύσματι χρῆται ἀλλ' ὡς ἐδέσματι τοῖς ἐπιθέτοις,
 οὕτω πυκνοῖς καὶ μεῖζον καὶ ἐπιδήλοις, οἷον ἔχ' ἰδρωῖτα 20
 ἀλλὰ τὸν ὑγρὸν ἰδρωῖτα, καὶ οὐκ εἰς Ἰσθμίαν ἀλλ' εἰς τὴν
 τῶν Ἰσθμίων πανήγυριν, καὶ οὐχὶ νόμους ἀλλὰ τοὺς τῶν
 πόλεων βασιλεῖς νόμους, καὶ ἔδρῳ ἀλλὰ δρομαίᾳ τῇ
 τῆς ψυχῆς ὁρμῇ, καὶ ἔχ' μυσεῖον ἀλλὰ τὸ τῆς φύσεως
 παραλαβὼν μουσεῖον, καὶ σκυθρωπὸν τὴν φροντίδα τῆς 25
 ψυχῆς, καὶ ἔχ' χάριτος ἀλλὰ πανδήμου χάριτος δημιουργός,
 καὶ οἰκονόμος τῆς τῶν ἀκρόντων ἡδονῆς, καὶ οὐ κλάδοις
 ἀλλὰ τοῖς τῆς ὕλης κλάδοις ἀπέκρυψεν, καὶ ἔχ' τὸ σῶμα
 παρήμπισχεν ἀλλὰ τὴν τῷ σώματος αἰσχύνην, καὶ ἀν-
 τίμιμον τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιθυμίαν (τὸτο δ' ἅμα καὶ δι- 30
 πλῆν καὶ ἐπιθετον, ὥς τε ποίημα γίνεται), καὶ ὅπως ἔξεδρον
 τὴν τῆς μοχθηρίας ὑπερβολήν. διὸ ποιητικῶς λέγοντες τῇ
 ἀπρεπείᾳ τὸ γελοῖον καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμποιοῦσι, καὶ τὸ
 ἀσαφὲς διὰ τὴν ἀδελφεσχίαν· ὅταν γὰρ γινώσκοντι ἐπεμ-
 βάλλῃ, διαλύει τὸ σαφὲς τῷ ἐπισκοπεῖν· οἱ δ' ἄνθρωποι 35
 τοῖς διπλοῖς χρῶνται, ὅταν ἀνώνυμον ἢ καὶ ὁ λόγος εὐσύν-
 βητος, οἷον τὸ χρινετριβεῖν· ἀλλ' ἂν πολὺ, πάντως ποιη-

τικόν. διὸ χρησιμωτάτη ἡ διπλῇ λέξις τοῖς δι-
 ποιοῖς· ὅτοι γὰρ ψοφώδεις· αἱ δὲ γλώτταις τοῖς
 σεμνὸν γὰρ καὶ αὐθαδές· ἡ μεταφορὰ δὲ τοῖς
 τέτοις γὰρ νῦν χρῶνται, ὥσπερ εἴρηται. καὶ ἐπὶ
 τὸ ψυχρὸν ἐν ταῖς μεταφοραῖς γήγνεται· εἰς
 μεταφορὰς ἀπρεπεῖς, αἱ μὲν διὰ τὸ γελοῖον (χρῶ-
 καὶ οἱ κωμωδοποιοὶ μεταφοραῖς), αἱ δὲ διὰ
 ἄγαν καὶ τραγικόν· ἀσαφεῖς δὲ, ἂν πόρρωτον.
 γίας "χλωρὰ καὶ ἔναιμα τὰ πράγματα" σὺ
 αἰσχροῦς μὲν ἐσπείρας, κακῶς δὲ ἐθέρισας· ποῦ
 ἄγαν. καὶ ὡς Ἀλκιδάμας τὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ
 τῶν νόμων, καὶ τὴν Ὀδύσειαν καλὸν ἀνθρώπου
 κάτοπτρον, καὶ "ὕδεν τοιούτων ἄθυρμα τῇ ποιή-
 ρων" ἅπαντα γὰρ ταῦτα ἀπίθανα διὰ τὰ εἴρη-
 δὲ Γοργίου εἰς τὴν χελιδόνα, ἐπεὶ κατ' αὐτῷ
 ἀφῆκε τὸ περίπτωμα, ἀριστα τῶν τραγουδιῶν· ἡ
 "αἰσchrὸν γε ὦ φιλομήλα." ὄρνιθι μὲν γάρ, εἰ
 ἔχ' αἰσchrὸν, παρθένῳ δὲ αἰσchrὸν. εὖ ἔν ἐλπίδι
 ὃ ἦν, ἀλλ' ἔχ' ὃ ἔστιν.

Ἐστὶ δὲ καὶ ἡ εἰκὼν μεταφορὰ· διαφέρει γὰρ
 ὅταν μὲν γὰρ εἴπῃ τὸν Ἀχιλλεῖα "ὡς δὲ λέων ἐπὶ
 εἰκὼν ἐστίν, ὅταν δὲ "λέων ἐπόρουσε," μεταφρά-
 τὸ ἀμφω ἀνδρείους εἶναι, προσηγόρευσε μετὰ τὴν
 τὸν Ἀχιλλεῖα. χρησίμων δὲ ἡ εἰκὼν καὶ ἐν λόγῳ
 25 καὶ δὲ ποιητικόν γάρ. οἰστέα δὲ ὥσπερ αἱ μετα-
 φοραὶ γὰρ εἰς διαφέρειναι τῷ εἰρημένῳ. ἐπὶ
 νες οἷον ἦν Ἀνδροτίων εἰς Ἰδριέα, ὅτι ὅμοιος τῇ
 δεσμῶν κυνιδίῳ· ἐκεῖνὰ τε γὰρ προσπίπτοντα ἔπει-
 Ἰδριέα λυθέντα ἐκ τῶν δεσμῶν εἶναι χαλεπὰ.
 30 Θεοδάμας εἰκαζεν Ἀρχίδαμον Εὐξένῳ γεωμετρικῶς
 σαμένῳ ἐν τῷ ἀνάλογον· ἔσαι γὰρ καὶ ἡ Εὐξέ-
 δαμος γεωμετρικός. καὶ τὸ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Περ-
 ὅτι οἱ τὸς τεθνεώτας σκυλεύοντες εἰκόασιν τοῖς κτε-
 τὸς λίθους δάκνει τῷ βάλλοντος ἔχ' ἀπτόμενα.
 35 τὸν δῆμον, ὅτι ὅμοιος ναυκλήρῳ ἰσχυρῷ μὲν ἔ-
 δέ. καὶ ἡ εἰς τὰ μέτρα τῶν ποιητῶν, ἐπὶ ἡμῶν
 κάλλους ὠραίοις· οἱ μὲν γὰρ ἀπανθήσαντες, τὰ ἔ-
 καὶ ἡ

2. μένους μὲν ὅς Α'. || πυρίχρων Q. || 5. κυανόχρων Q || βεττάλῳ Q, βεττάλῳ F²Z². || 6. ταῦτα γὰρ Α'. || 8. τὸν Q. || 9. ποῦ QY²Z². || 10. ἀκράτῳ QY²Z². || 14. ποιήσας Q. || 15. αὐτῷ Α'. || 19. ἐδέσματα Z². || 22. νόμον Α'. || 23. νόμον Α'. || 24. δρομαίᾳ Α'. || 25. δρομαίᾳ Q. || 26. περιλαβὼν Α'. || 28. τοῖς om QY²Z². || 29. ἀντίμιμον γὰρ F², τίμιον QY²Z². || 31. ἐξεδρον QY²Z²A'. || 32. ποιηταὶ Q. || 34. ἐπεμβάλλῃ QY²Z². || 35. ἐπισκοπεῖν Q.

1. χρησιμωτάτων QZ² et pr F². || 3. ἡ om QY²Z². || δὲ om Α'. || 9. ἄναιμα QY²Z². || 10. μὲν om Α'. || 11. ποῦ Α'. || 16. ἐπὶ Α'. || 17. αἰσchrὸν γε om Q. || 22. ἐπὶ QY²Z². || τὸ γὰρ Α'. || 23. μετενοχρῶν QY²Z². || 27. ἦν F²Z². || 31. ἐπὶ Α'. || 32. πολιτεία Α', πολιτεία διὰ QY²Z². || τῷ et 34. τῶν βαλλόντων QY²Z². || 35. ὑποκύφῳ QZ². || 37. ἀπανθήσαντες Α'.

ὁμοία φαίνεται. καὶ ἡ Περικλῆς εἰς Σαμῶς, ἵπτος τοῖς παιδίοις ἂν τὸν ψωμὸν δέχεται μὲν, ἔ. καὶ εἰς Βοιωτῆς, ὅτι ὁμοιοὶ τοῖς πρίνοις· τὴν ὑφ' αὐτῶν κατακόπτεσθαι, καὶ τὴν Βοιωτῆς λυγρὰ μαχομένους. καὶ ὁ Δημοσθένης τὸν δῆμον, 5 ἐστὶ τοῖς ἐν τοῖς πλοίοις ναυτιῶσιν. καὶ ὡς ὁ εἰκασε τὴν ῥήτορας ταῖς τίτθαι αἰ τὸ ψωμὸν ἀπίνυσαι τῷ σιάλῳ τὰ παιδία παραλείψουσιν. Κηφισόδοτον τὸν λεπτὸν λιβανωτῶν ἀπολλύμενος εὐφραίνει. πάσας γὰρ ταύτας 10 ἵνας καὶ ὡς μεταφορὰς ἔχεις λέγειν· ὥς ὅσαι ὡσιν ὡς μεταφορὰς λεχθεῖσαι, δῆλον ὅτι αὐταὶ εἰσονται, καὶ αἱ εἰκόνες μεταφορὰς λόγου διό- δὲ δεῖ τὴν μεταφορὰν τὴν ἐκ τῆ ἀνάλογον αἰ καὶ ἐπὶ θάτερα καὶ ἐπὶ τῶν ὁμογενῶν· οἷον 15 ἀσπίς Διονύσου, καὶ τὴν ἀσπίδα ἀρμόττει λέ- ἴλην Ἀρεος. ὁ μὲν οὖν λόγος συντίθεται ἐκ

δ' ἀρχῇ τῆς λήξεως τὸ ἐλληνίζειν· τὴν δ' ἐς ἰν- ρῶτον μὲν ἐν τοῖς συνδέσμοις, ἂν ἀποδιδῶ τις 20 σι πρότεροι καὶ ὕστεροι γίνεσθαι ἀλλήλων, οἷον ὕσιν, ὥσπερ ὁ μὲν καὶ ὁ ἐγὼ μὲν ἀπαιτεῖ τὸν ὁ δέ. δεῖ δὲ ἕως μέμνηται ἀνταποδιδόναι ἀλ- λ' μῆτε μακρὰν ἀπαρτᾶν μῆτε σύνδεσμον πρὸ ποδιδόναι τῷ ἀναγκαίῳ· ὀλιγαχῶ γὰρ ἀρμόττει. 25 γεί μοι εἶπεν (ἦλθε γὰρ Κλέων δεόμενός τε καὶ ἰευόμην παραλαβὼν αὐτός·) ἐν τέτοις γὰρ πολ- ἀποδοθησομένους συνδέσμοις προεμβέβληνται σύν- ν δὲ πολὺ τὸ μεταξὺ γίνεσθαι τῷ ἐπορευόμην, μὲν δὲ τὸ εὖ ἐν τοῖς συνδέσμοις, δεύτερον δὲ 30 οὐκ ὀνόμασι λέγειν καὶ μὴ τοῖς περιέχουσιν. τρι- υφιβόλοις· ταῦτα δέ, ἂν μὴ τάναντία προαι- ο ποῖσιν, ὅταν μὴ μὲν ἔχῃσι λέγειν, προσ- εἰ τι λέγειν· οἱ γὰρ τοῖσιν ἐν ποιήσει λέγουσι Ἐμπεδοκλῆς· φενακίζει γὰρ τὸ κύκλῳ πολὺ 35 ἴσχυσιν οἱ ἀκροαταὶ ὅπερ οἱ πολλοὶ παρὰ τοῖς ἴταν γὰρ λέγουσιν ἀμφίβολα, συμπαρασύουσιν. Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

καὶ διὰ τὸ ὅλως ἔλαττον εἶναι ἀμάρτημα, διὰ τῶν γενῶν τοῦ πράγματος λέγουσιν οἱ μάντιες· τύχοι γὰρ ἂν τις μᾶλλον ἐν τοῖς ἀρτίασμοις ἄρτια ἢ περισσὰ εἰπὼν μᾶλ- λον ἢ πόσα ἔχει, καὶ τὸ ὅτι ἔσται ἢ τὸ πότε, διὸ οἱ χρησμολόγοι ἐκ προσορίζονται τὸ πότε. ἅπαντα δὲ ταῦτα ὁμοία· ὥς ἂν μὴ τοῖσιν τινὸς ἔνεκα, φευκτέον. τέταρτον, ὡς Πρωταγόρας τὰ γένη τῶν ὀνομάτων διήρει, ἄρρενα καὶ θήλεα καὶ σκευή· δεῖ γὰρ ἀποδιδόναι καὶ ταῦτα ὁρθῶς· "ἢ δ' ἐλθῶσα καὶ διαλεχθεῖσα ὄχρητο." πέμπτον, ἐν τῷ τὰ πολλὰ καὶ ὀλίγα καὶ ἐν ὁρθῶς ὀνομαζέειν· "οἱ δ' ἐλθόντες ἔτυπόν με." ὅλως δὲ δεῖ εὐανάγνωστον εἶναι τὸ γεγραμ- μένον καὶ εὐφραστον· ἐς δὲ τὸ αὐτό. ὅπερ οἱ πολλοὶ σύν- δεσμοὶ ἐκ ἔχουσιν, ἐδ' ἂν μὴ ῥαδίον διασίζεαι, ὥσπερ τὰ Ἑρακλείτου. τὰ γὰρ Ἑρακλείτου διασίζεαι ἔργον διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι ποτέρῳ πρόσκειται, τῷ ὕστερον ἢ τῷ πρότερον, οἷον ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῷ τῷ συγγράμματος· φησὶ γὰρ "τῷ λόγῳ τῷ δεόντος ἀεὶ ἀξύνετοι ἄνθρωποι γίνονται." ἄδηλον γὰρ τὸ αἰεὶ πρὸς ὁποτέρῳ διασίζεαι. ἐπὶ δὲ ποιεῖ σοιοικί- ζειν τὸ μὴ ἀποδιδόναι, εἰὰ μὴ ἐπιζευγνύης ἀμφοῖν ὁ ἀρ- μόττει· οἷον ἢ ψόφον ἢ χρῶμα, τὸ μὲν ἰδὼν ἐκ κοινόν, τὸ δ' αἰσθόμενος κοινόν. ἀσαφῆ δὲ καὶ ἂν μὴ προβεῖς εἴπης, μέλλων πολλὰ μεταξὺ ἐμβάλλειν· οἷον "ἔμελλον γὰρ διαλεχθεῖς ἐκείνῳ τάδε καὶ τάδε καὶ ὧδε πορεύεσθαι," ἀλλὰ μὴ "ἔμελλον γὰρ διαλεχθεῖς πορεύεσθαι, εἴτα τάδε καὶ τάδε καὶ ὧδε ἐγένετο."

Εἰς ὅγκον δὲ τῆς λήξεως συμβάλλεται τάδε, τὸ δὲ λόγῳ χρῆσθαι ἀντ' ὀνόματος, οἷον μὴ κύκλον, ἀλλ' ἐπὶ- πεδον τὸ ἐκ τῷ μέσῳ ἴσον. εἰς δὲ συντομίαν τὸ ἐναντίον, ἀντὶ τῷ λόγῳ ὄνομα. καὶ εἰὰν αἰσχροὺς ἢ ἀπρεπῆς· εἰὰν μὲν ἐν τῷ λόγῳ ἢ αἰσχρὸν, τῆνομα λέγειν, εἰὰν δ' ἐν τῷ ὀνόματι, τὸν λόγον. καὶ μεταφορᾶς δηλῶν καὶ τοῖς ἐπι- θέτοις, εὐλαβέμενον τὸ ποιητικόν. καὶ τὸ ἐν πολλὰ ποιῆν, ὅπερ οἱ ποιηταὶ ποιοῦσιν· ἐνὸς ὄντος λιμένος ὁμῶς λέγουσι "λιμένας εἰς Ἀχαιεύς" καὶ "Δέλτε μὲν αἶδε πολυθύροι διαπυχαί." καὶ μὴ ἐπιζευγνύειν, ἀλλ' ἐκατέρῳ ἐκάτερον, "τῆς γυναικὸς τῆς ἡμετέρας"· εἰὰν δὲ συντόμως, τῆναντίον "τῆς ἡμετέρας γυναικός." καὶ μετὰ συνδέσμου λέγειν· εἰὰν δὲ συντόμως, ἀνευ μὲν συνδέσμου, μὴ ἀσύνδετα δέ, οἷον

π. Α'. || 7. τιτθαῖς Α', τίθαις Ζ'. || 9. τῷ λεπτῷ γ. Υ'. || 13. μεταφορᾶς Α'. || 15. βατέρν Ζ'. || 17. ἄρεως Α'. || 24. || 26. ἡλθέ τε γὰρ QZ² et pr Υ'. || κλέων] καὶ κλέων Ζ' et pr Υ'. || 27. ταύτω corr Υ'. || 29. ἂν QF²Z². || 37. ²Z².

ον prius om QY²Z². || 4. ἔτι] ὅσα Q. || 5. προσορίζονται Α'. || τὸ om QZ²Α'. || 17. ὅπως QY²Z². || 18. προτέρῳ Α'. || ? || δὲ] τάδε Α'. || 21. καὶ om Α'. || προσθεῖς Υ'²Z²Α', προσθεῖς Q. || εἴπης om Q. || 24. εἰ Α'. || 25. ὧδε δεῖ ἐγένετο ὃ] τῷ Α'. || 31. μεταφορᾶς Α'. || 32. ἐν om QZ²Α' et pr Υ'. || 34. ἀχαιεύς QY²Z². || δέλτε μία δὲ Υ', δελτύμεται || 38. μὲν om Q.

πορευθεὶς καὶ διαλεχθεὶς, πορευθεὶς διελέχθην. καὶ τὸ Ἀν-
τιμάχῳ χρησίμων, ἐξ ὧν μὴ ἔχει λέγειν, ὃ ἐκεῖνος ποιεῖ
ἐπὶ τῷ Τευμησῷ, "ἐξί τις ἡνεμόεις ἐλίγος λόφος." αὐξέ-
ται γὰρ ὕτως εἰς ἄπειρον. ἔστι δὲ τῦτο καὶ ἐπὶ ἀγαθῶν
καὶ κακῶν, ὅπως ἔκ ἔχει, ὁποτέρως ἂν ᾖ χρησίμων. ὅθεν
καὶ τὰ ὀνόματα οἱ ποιηταὶ φέρουσι, τὸ ἄχορδον καὶ τὸ
ἄλφυρον μέλος· ἐκ τῶν σερήσεων γὰρ ἐπιφέρουσιν· εὐδοκίμει
γὰρ τῦτο ἐν ταῖς μεταφεραῖς λεγόμενον ταῖς ἀνάλογον,
οἷον τὸ φάναι τὴν σάλπιγγα εἶναι μέλος ἄλφυρον.

7 Τὸ δὲ πρέπον ἔχει ἡ λέξις, εἰ μὴ παθητικὴ τε καὶ
ἡθικὴ καὶ τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν ἀνάλογον. τὸ δ'
ἀνάλογόν ἐστιν, εἰ μὴ περὶ εὐόγων αὐτοκαθάλας λέ-
γεται μῆτε περὶ εὐτελῶν σεμνῶς, μὴδ' ἐπὶ τῷ εὐτελεῖ
ὀνόματι ἐπὶ κόσμος· εἰ δὲ μὴ, κωμωδία φαίνεται, οἷον
ποιεῖ Κλεοφῶν· ὁμοίως γὰρ ἔνια ἔλεγε καὶ εἰ εἶπεν ἂν
"πότνια συκῇ." παθητικὴ δὲ, εἰ μὴ μὲν ἢ ὕβρις, ὀργιζομένη
λέξις, εἰ μὴ δὲ ἀσεβῆ καὶ αἰσχρά, δυσχεραίνοντος καὶ
εὐλαβημένου καὶ λέγειν, εἰ μὴ ἐπαινετά, ἀγαμέμνης, εἰ μὴ
δὲ ἐλεεινά, ταπεινῶς, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ ὁμοίως. πι-
θανὸν δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ οἰκεία λέξις· παραλογίζεται
γὰρ ἡ ψυχὴ ὡς ἀληθῶς λέγοντος, ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις
ἔτως ἔχουσιν, ὥς οἰόνται, εἰ καὶ μὴ ὕτως ἔχει, ὡς ὁ λέ-
γων, τὰ πράγματα ὕτως ἔχει, καὶ συνομοιοπαθεῖ ὁ ἀκούων
αἰετῶ παθητικῶς λέγοντι, καὶ μὴ μὲν λέγει. διὸ πολλοὶ
καταπλήττουσι τὸς ἀκροατὰς βορβύζοντες. καὶ ἡθικὴ δὲ αὕτη
ἢ ἐκ τῶν σημείων δεῖξις, ὅτι ἀκολουθεῖ ἡ ἀρμόττουσα ἐκά-
στω γένει καὶ ἔχει. λέγω δὲ γένος μὲν καθ' ἡλικίαν, οἷον
παῖς ἢ ἀνὴρ ἢ γέρον, καὶ γυνὴ ἢ ἀνὴρ, καὶ Λακων ἢ
Θετταλός, ἔχεις δὲ, καθ' ἃς ποίος τις τῷ βίῳ· οὐ γὰρ
καθ' ἅπασαν ἔχουσιν οἱ βίοι ποιοὶ τινες. εἰ μὴ καὶ τὰ ὀνό-
ματα οἰκεία λέγει τῇ ἔχει, ποιήσει τὸ ἦθος· ὃ γὰρ ταῦτα
ὡσαύτως ἀγροῖκός ἂν καὶ πεπαιδευμένος εἶπεν. πά-
σχουσι δὲ τι οἱ ἀκροαταὶ καὶ ὧ κατακόρως χρωῖνται οἱ
λογογράφοι, "τίς δ' ἔκ οἶδεν;" "ἅπαντες ἴσασιν"· ὁμολογεῖ
γὰρ ὁ ἀκούων αἰσχυρόμενος, ὅπως μετέχη ὕπερ καὶ οἱ
ἄλλοι πάντες. τὸ δ' εὐκαίρως ἢ μὴ εὐκαίρως χρῆσθαι

κοινὸν ἀπάντων τῶν εἰδῶν ἐστίν. ἄλλος δ' ἐπὶ τῇ
βολῇ τὸ θρυλλόμενον· δεῖ γὰρ αὐτὸν αὐτῷ προσι-
τεῖν· δοκεῖ γὰρ ἀληθὲς εἶναι, ἐπεὶ ὃ λαμβάνει γι-
νὸν λέγοντα. ἐπὶ τοῖς ἀνάλογον μὴ πᾶσι ἅμα
σθαι· ὕτω γὰρ κλέπεται ὁ ἀκροατής. λέγω δὲ
τὰ ὀνόματα σκληρὰ ἢ, μὴ καὶ τῇ φωνῇ καὶ τῷ
καὶ τοῖς ἀρμόττουσιν· εἰ δὲ μὴ, φανερόν γίνεται ὃ
ἐστίν. εἰ μὴ δὲ τὸ μὲν τὸ δὲ μὴ, λαμβάνει ποιῶν
εἰ μὴ οὖν τὰ μαλακὰ σκληρῶς καὶ τὰ σκληρὰ μ-
λέγεται, ἀπίθανον γίγνεται. τὰ δὲ ὀνόματα τὰ
καὶ τὰ ἐπίθετα πλείω καὶ τὰ ξένα μάλιστα
λέγοντι παθητικῶς· συγγνώμη γὰρ ὀργιζομένη κα-
ναὶ οὐρανόμηκες ἢ πελώριον εἶπεν. καὶ ὅταν ἔχη
ἀκροατὰς καὶ ποιήσῃ ἐνθουσιάζουσαν ἢ ἐπαύριον ἢ
ὀργῇ ἢ φιλίᾳ, οἷον καὶ Ἰσοκράτης ποιεῖ ἐν τῷ περὶ
ἐπὶ τέλει, "φήμη δὲ καὶ γνώμη" καὶ "οἱ τινες ἐν-
φθέγγονται· τε γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐνθουσιάζονται, ἐν-
ἀποδέχονται δὴλον ὅτι ὁμοίως ἔχοντες. διὸ καὶ τῇ
ἤρμουσεν· ἐνθεον γὰρ ἢ ποιήσεις. ἢ δὴ οὕτω δὲ,
εἰρωνείας, ὅπερ Ἰοργίας ἐποιεῖ καὶ τὰ ἐν τῷ περὶ
Τὸ δὲ σχῆμα τῆς λέξεως δεῖ μῆτε ἐμμε-
μῆτε ἀρρυθμον· τὸ μὲν γὰρ ἀπίθανον (πεπε-
δοκεῖ) καὶ ἅμα καὶ ἐξίστησιν· προσέχον γὰρ
ὁμοίως, πότε πάλιν ἔχει. ὥσπερ ἔν τῶν κρημάτων
βάνουσι τὰ παιδία τὸ "τίνα αἰρεῖται ἐπίστρεψεν ἐν-
θερούμενος; Κλέωνα." τὸ δὲ ἀρρυθμον ἀπείρητον,
πεπεράνθαι μὲν, μὴ μέτρῳ δέ· ἀπείρητος γὰρ καὶ ἐν-
τὸ ἀπείρον. περαίνεται δὲ ἀριθμῷ πάντα· ὃ δὲ ἐν-
ματος τῆς λέξεως ἀριθμὸς ῥυθμὸς ἐστίν, ὃ καὶ τῶν
μετρητῶν. διὸ ῥυθμὸν δεῖ ἔχειν τὸν λόγον, μέτρον
ποιήματα γὰρ ἔχει. ῥυθμὸν δὲ μὴ ἀκριβοῦς· τίς ἐν-
εἰ μὴ μέχρι τῆς ἡ. τῶν δὲ ῥυθμῶν ὁ μὲν ἡρώδης περὶ
λεκτικὸς καὶ ἀρμονίας δεόμενος, ὃ δ' ἰαμβεῖα ἐπὶ
ἡ λέξις ἢ τῶν πολλῶν· διὸ μάλιστα πάντων τῶν
καὶ ἐκστῆσαι. ὃ δὲ τροχαῖος κορδακικώτερος· ὁμοίως

2. ὃ οἷον QY²Z². || 3. τευμησῷ Q. || 7 et 9. μέρος A^c. || 8. γὰρ QY²Z². || τοῖς ἀνάλογον Y²Z², τοῖς ἀπείρητον
γον Q A^c. || 12. αὐτοκαθάλας γη Y², αὐτοκαθάλας QY²Z²A^c. || 13. μὴτ' QY²Z². || 14. ἐπὶ A^c. || 15. ἔνα om r F
om QY²Z². || 16. σύ QY²Z². || παθητικὸν Z². || 17. δυσχεραίνοντος καὶ εὐλαβημένου QY²Z². || 18. καὶ om Q. || 20. ἐκ
22. ἔχει ἔχειν A^c. || 23. συνομοιοπαθεῖ A^c. || καὶ ὁ ἀκούων QY²Z². || 24. παθητικῶι A^c. || 31. τῇ λέξει A^c. || 32. ὡς
etiam ante ἀγροῖκος A^c. || εἶποιεν QY²Z². || 33. κατακόρει et 34. εἶδεν A^c.

2. θρυλλόμενον QY²Z². || 5. κέλεται A^c. || ἂν Q, om Z². || 8. τότε QY²Z²A^c. || τότε Y². || λαμβάνει QZ². || 9. καὶ
κάς A^c. || 10. τὰ ἐπίθετα καὶ διπλᾶ QY²Z². || 13. ἥδη ἔχη Y²Z², δὴ ἔχη Q. || 20. εἰρωνείας A^c, εἰρωνείαν Q. || 34. τῶν δὲ
σεμνότεραν QY²Z². || 36. τὰ om Y²Z².

ἔξι γὰρ τροχαῖος ῥυθμὸς τὰ τετράμετρα. λεί-
αιάν, ὧ ἐχρῶντο μὲν ἀπὸ Θρασυμάχου ἀρχά-
ιχον δὲ λέγειν τίς ἦν. ἔξι δὲ τρίτος ὁ παιάν,
ος τῶν εἰρημένων· τρία γὰρ πρὸς δύο ἐξίν, ἐκεί-
εν ἐν πρὸς ἑν, ὁ δὲ δύο πρὸς ἑν. ἔχεται δὲ 5
τῶν ὁ ἡμιόλιος· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ παιάν. οἱ
οὐ διὰ τε τὰ εἰρημένα ἀφετέοι, καὶ διότι με-
· παιάν ληπτέος· ἀπὸ μόνου γὰρ ἔξι ἐξί μετρον
ν ῥυθμῶν, ὥστε μάλιστα λαμβάνειν. νῦν μὲν
τῷ ἐνὶ παιᾶνι καὶ ἀρχόμενοι, δεῖ δὲ διαφέ- 10
λευτὴν τῆς ἀρχῆς. ἐστὶ δὲ παιᾶνος δύο εἶδη
ἀλλήλοισι, ὧν τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ ἀρμόττει, ὡς-
κῶνται· οὗτος δ' ἐστὶν οὗ ἀρχεῖ μὲν ἡ μακρά,
ἢ τρεῖς βραχεῖαι, "Δαλογενὲς εἴτε Λυκίαν" καὶ
α "Ἐκατε παῖ Διός." ἕτερος δ' ἐξ ἐναντίας, οὗ 15
ρχουσι τρεῖς, ἡ δὲ μακρὰ τελευταία· "μετὰ δὲ
τ' ὠκεανὸν ἠφάνισε νύξ." οὗτος δὲ τελευταίαν
βραχεῖα διὰ τὸ ἀτελὲς εἶναι ποιεῖ κολοβόν.
ἡ μακρὰ ἀποκόπτεσθαι καὶ δῆλην εἶναι τὴν
ιὴ διὰ τὸν γραφέα, μὴδὲ διὰ τὴν παραγρα- 20
διὰ τὸν ῥυθμόν. ὅτι μὲν ἔν εὐρυθμόν δεῖ εἶναι
αὐτὴν μὴ ἀρρυθμόν, καὶ τίνες εὐρυθμόν ποιοῦσι
πῶς ἔχοντες, εἴρηται.
ἡ λέξις ἀνάγκη εἶναι ἡ εἰρομένη καὶ τῷ συν-
·, ὥστε αἱ ἐν τοῖς διθυράμβοις ἀναβολαί, ἡ 25
ἴνη καὶ ὁμοίαν ταῖς τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ἀν-
ἡ μὲν ἔν εἰρομένη λέξις ἡ ἀρχαία ἐστίν· "'Ἡρο-
ῖδ' ἰσορίης ἀπόδειξις." ταύτη γὰρ πρότερον μὲν
ν δὲ ἔ πολλοὶ χρῶνται. λέγω δὲ εἰρομένην, ἡ
ἔλος καθ' αὐτήν, ἀν μὴ τὸ πρᾶγμα λεγόμενον 30
στι δὲ ἀηδὲς διὰ τὸ ἀπειρεῖν· τὸ γὰρ τέλος
ονται καθορᾶν. διόπερ ἐπὶ τοῖς καμπτήρσιν ἐκ-
ἐκλύονται· προορῶντες γὰρ τὸ πέρασ· ἐ κάμυνσι
μὲν ἔν εἰρομένη τῆς λέξεως ἐστὶν ἡδε, κατε-
ῖ ἡ ἐν περιόδοις· λέγω δὲ περίοδον λέξιν ἔχου- 35
καὶ τελευταίαν αὐτὴν καθ' αὐτήν καὶ μέγεθος

εὐσύνοπτον. ἡδεῖα δ' ἡ τσιαῖν καὶ εἰμαδὴς, καὶ α καὶ
διὰ τὸ ἐναντίως ἔχειν τῷ ἀπεράντῳ, καὶ ἔτι αἱ τὶς ἔχεται
ἔχειν ὁ ἀκροατὴς τῷ αἰεὶ πεπερασμένῳ τὴν αἰσθη-
δὲν προνοεῖν εἶναι μὴδὲ ἀντίειν ἀηδὲς. εἰμαδὴς δὲ ἔτι τὴν
μόνευτος. τῶτο δὲ, ὅτι ἀριθμὸν ἔχει ἡ ἐν περὶ ἡμῶν
δ πάντων εὐμνημονευτότατον. διὸ καὶ τὰ μέτρα καὶ τὰς
μνημονεύουσι μᾶλλον τῶν χυδῶν· ἀριθμὸν γὰρ ἔχει ἡ μι-
τρεῖται. δεῖ δὲ τὴν περίοδον καὶ τῇ διανοίᾳ τετελειώσθαι,
καὶ μὴ διακρίπτεσθαι ὥστε τὰ Σοφοκλέους ἱαμβεῖα,

Καλυδῶν μὲν ἡδε γαῖα Πελοπονείας χθινός·

ἐναντίον γὰρ ἔστιν ὑπολαβεῖν τῷ διαιρεῖσθαι, ὥστε καὶ
ἐπὶ τοῦ εἰρημένου τὴν Καλυδῶνα εἶναι τῆς Πελοποννήσου.
περίοδος δὲ ἡ μὲν ἐν κῶλος, ἡ δ' ἀφελής. ἔξι δ' ἐν κῶ-
λοισι μὲν λέξις ἡ τετελειωμένη τε καὶ διηρημένη καὶ εὐα-
νάπνευστος, μὴ ἐν τῇ διαιρέσει ὥστε ἡ εἰρημένη περίοδος,
ἀλλ' ὅλη. κῶλον δ' ἐστὶ τὸ ἕτερον μῦθον ταύτης. ἀφελὴ
δὲ λέγω τὴν μονόκωλον. δεῖ δὲ καὶ τὰ κῶλα καὶ τὰς
περίοδος μὴτε μυούρας εἶναι μὴτε μακράς. τὸ μὲν γὰρ
μικρὸν προσπταίνει πολλάκις ποιεῖ τὸν ἀκροατὴν· ἀνάγκη
γὰρ, ὅταν ἔτι ὁρμῶν ἐπὶ τὸ πόρρω καὶ τὸ μέτρον, ἔχει
ἐν ἑαυτῷ ὅρον, ἀντισπασθῇ παυσάμενος, οἷον προσπταίνει
γίγνεσθαι διὰ τὴν ἀντίκρουσιν. τὰ δὲ μακρὰ ἀπολείπεσθαι
ποιεῖ ὥστε οἱ ἐξωτέρω ἀποκάμπτοντες τὴν τέρματος· ἀπο-
λείπουν γὰρ καὶ ὅτοι τὴν συμπεριπατῶντας. ὁμοίως δὲ καὶ
αἱ περίοδοι αἱ μακραὶ ἔσαι λόγος γίνεται καὶ ἀναβολῇ
ὁμοίων. ὥστε γίνεται ὁ ἔσκαλψε Δημόκριτος ὁ Χίος εἰς
Μελανίπιδον ποιήσαντα ἀντὶ τῶν ἀντιστροφῶν ἀναβολάς,
οἱ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχων,
ἡ δὲ μακρὰ ἀναβολὴ τῷ ποιήσαντι κακίστη·

ἀρμόττει γὰρ τὸ τοῖστον καὶ εἰς τὴν μακροκῶλον λέγειν.
αἱ τε λίαν βραχύκωλοι ἢ περίοδος γίγνεται· προπετὴ ἔν
ἀγεί τὸν ἀκροατὴν. τῆς δὲ ἐν κῶλοισι λέξεως ἡ μὲν διηρη-
μένη ἐστὶν ἡ δὲ ἀντικειμένη, διηρημένη μὲν οἷον "πολλάκις
ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγόντων καὶ τὴν γυμ-
νακὸν ἀγῶνας κατασητάντων," ἀντικειμένη δὲ, ἐν ἣ ἑκα-
τέρω τῷ κῶλῳ ἡ πρὸς ἐναντίῳ ἐναντίον σύγκειται ἡ ταῦτο

· τετράμετρα om Q. || ῥυθμὸς τροχαῖος A. || 2. παιδία A. || μὲν] μὲν ὡς ἐν ἀπορήτῳ QF²Z². || 4. γὰρ] δὲ QZ². ||
|| 9. εἰρημένον Q. || 12. ἐν om QF²Z². || ὥπερ Q. || 14. ἡ τε QF²Z². || λυκία Q. || 15. ἑτέρα QZ². || 18. ποιεῖν
ἴφροτα QF²Z². || 23. ῥυθμόν Q. || 24. τῶν συνδίσμων A. || 28. θυρί A. || ἡδ' ἰσορίης] ἡδ' Z², om cum ipso ἀπόδει-
την A. || πρότεροι Q. || 31. τελειωθεῖ QF²Z²A. || 34. εἰρημένη Z², ἡρωμένη Q.
οἶεται QF²Z². || 3. τῷ αἰ] καὶ A. || πεπερασθαι A. || δε] γὰρ Q. || 4. ἀνοίγειν A. || 6. τῶν μέτρων et 8. τῇ περιόδῳ
O. καὶ λυδῶν Z². || πελοπονείας A. || 14. λόγος Q. || διηρισμένη γη Y². || 15. εἰρημένη om A. || 18. μυούρας QF²Z². ||
· A. || 20. ἔ] ἔτ' QF²Z²A. || 21. ὅρον A. et corr F², πόρον pr F². || ἀντισπασθῆναι Z². || 22. μικρὰ Z². || 23.
24. περιπατῶντας QZ² et pr F². || 25. ἄλογος A. || ἀναβολῆς F²Z². || 27. ἀναβολὴν QF²Z². || 29. κακίστη] κακίστη
· προπετῶς et 32. κῶλον QF²Z². || 33. ἱθαύμασα πολλάκις et 34. ἀγόντων QF²Z².

ἐπέζυκται τοῖς ἐναντίοις, οἷον "ἀμφοτέρους δ' ὤνησαν, καὶ τὰς ὑπομείναντας καὶ τοὺς ἀκολυθήσαντας· τοῖς μὲν γὰρ πλείω τῆς οἴκοι προσεκτῆσαντο, τοῖς δὲ ἱκανὴν τὴν οἴκοι κατέλειπον." ἐναντία ὑπομονὴ ἀκαλύθησις, ἱκανὸν πλείον.
 "ὥστε καὶ τοῖς χρημάτων δεομένοις καὶ τοῖς ἀπολαύσαι 5 βυλομένοις." ἀπόλαυσις κτήσεται ἀντίκειται. καὶ ἔτι "συμβαίνει πολλάκις ἐν ταύταις καὶ τὸς φρονίμους ἀτυχεῖν καὶ τὸς ἀφρονὰς κατορθῶν." "εὐθὺς μὲν τῶν ἀριστείων ἡξιώθησαν, ὃ πολὺ δὲ ὕπερον τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης ἔλαβον."
 "πλεῦσαι μὲν διὰ τῆς ἡπείρου, πεζεῦσαι δὲ διὰ τῆς θαλάττης, τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ζεύξας, τὸν δ' Ἀθω διορίζας." "καὶ φύσει πολίτας ὄντας νόμῳ τῆς πόλεως ἐρεσθαι." "οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν κακῶς ἀπώλοντο, οἱ δ' αἰσχρῶς ἐσώθησαν." "ἰδίᾳ μὲν τοῖς βαρβάροις οἰκέταις χρῆσθαι, κοινῇ δὲ πολλὰς τῶν συμμαχῶν περιορᾶν δαλύοντας." "ἡ 15 ζῶντας ἄξειν ἢ τελευτήσαντας καταλείψειν." καὶ ὁ εἰς Πειθόλαον τις εἶπε καὶ Λυκόφρονα ἐν τῷ δικαστηρίῳ, "ἔτοι δ' ὑμᾶς οἴκοι μὲν ὄντες ἐπώλουν, ἐλθόντες δ' ὡς ὑμᾶς ἐώνηται." ἅπαντα γὰρ ταῦτα ποιεῖ τὸ εἰρημένον. ἡδεῖα δ' ἐστὶν ἡ τοιαύτη λέξις, ὅτι τὰναντία γνωριμώτατα καὶ 20 παράλληλα μᾶλλον γνώριμα, καὶ ὅτι εἴκοι συλλογισμῶ· ὁ γὰρ ἔλεγχος συναγωγὴ τῶν ἀντικειμένων ἐστίν. ἀντίθεσις μὲν οὖν τὸ τοιοῦτόν ἐστιν, παρίστωσις δ' εἰάν ἴσα τὰ κῶλα, παρομοίωσις δ' εἰάν ὁμοία τὰ ἔσχατα ἔχη ἐκάτερον τὸ κῶλον. ἀνάγκη δὲ ἢ ἐν ἀρχῇ ἢ ἐπὶ τελευτῆς ἔχειν. 25 καὶ ἀρχῇ μὲν αἰεὶ τὰ ὀνόματα, ἢ δὲ τελευτῇ τὰς ἐσχάτας συλλαβὰς ἢ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος πτώσεις ἢ τὸ αὐτὸ ὄνομα. ἐν ἀρχῇ μὲν τὰ τοιαῦτα "ἀργὸν γὰρ ἔλαβεν ἀργὸν παρ' αὐτοῦ," "δωρητοὶ τ' ἐπέλοντο παρὰρρητοὶ τ' ἐπέεσσιν" ἐπὶ τελευτῆς δὲ "ὥθήσαν αὐτὸν παιδίον τετο- 30 κέναι, ἀλλ' αὐτῷ αἰτίον γεγενῆσθαι," "ἐν πλείσταις δὲ φροντίσι καὶ ἐν ἐλαχίσταις ἐλπίσιν." πτώσεις δὲ ταῦτ' "ἄξιός δὲ σταθῆναι χαλκοῦς, οὐκ ἄξιός ὢν χαλκῶ." ταῦτό δ' ὄνομα "σὺ δ' αὐτὸν καὶ ζῶντα ἔλεγες κακῶς καὶ νῦν γράφεις κακῶς." ἀπὸ συλλαβῆς δὲ "τί ἂν ἐπαθες δεινόν, 35 εἰ ἄνδρ' εἶδες ἀργόν;" ἐστὶ δὲ ἅμα πάντα ἔχειν ταῦτό,

καὶ ἀντίθεσιν εἶναι ταῦτό καὶ πᾶρισον καὶ ἴμα αἱ δ' ἀρχαὶ τῶν περιόδων σχεδὸν ἐν τοῖς Θεοδώριβημηνται. εἰσὶ δὲ καὶ ψευδεῖς ἀντιθέσεις, οἷον χαρμος ἐποίει,

τόκα μὲν ἐν τήνων ἐγὼν ἦν, τόκα δὲ παρὰ τῇ Ἐπεὶ δὲ διώριστα περὶ τούτων, πόθεν λᾶσεια καὶ τὰ εὐδοκίμῳντα λεκτέον. ποιεῖν μὲν εὐφύες ἢ τῷ γεγυμνασμένου, δεῖξαι δὲ τῆς μετέειπμεν ἔν καὶ διαριθμησώμεθα· ἀρχὴ δ' ἐξω· τὸ γὰρ μαρθάνειν ῥαδίως ἡδὺ φύσει πᾶσιν ἐν ὀνόματα σημαίνει τι, ὥς ὅσα τῶν ὀνομάτων μᾶθησιν, ἡδισα. αἱ μὲν ἔν γλῶτται ἀγνώτες, ῥια ἴσμεν. ἢ δὲ μεταφορὰ ποιεῖ τῷτο μάλισα· εἴπη τὸ γῆρας καλᾶμην, ἐποίησε μᾶθησιν καὶ 15 τῷ γένει· ἄμφω γὰρ ἀπνηθηκότα. ποιεῖν μὲν τῶν ποιητῶν εἰκόνες τὸ αὐτό· διόπερ ἂν εὖ, ἀς νεται. ἐστὶ γὰρ ἡ εἰκὼν, καθάπερ εἴρηται πρότε φορὰ διαφέρουσα προθέσει· διὸ ἤττον ἡδὺ, ὅτι καὶ ἢ λέγει ὡς τῷτο ἐκεῖνο· ἔκκεν ὑδὲ ζητεῖ τίτι ἀνάγκη δὴ καὶ λέξιν καὶ ἐνθυμημάτα ταῦτ' εἶν ὅσα ποιεῖ ἡμῖν μᾶθησιν ταχεῖαν. διὸ οὕτε τὰ ἐ τῶν ἐνθυμημάτων εὐδοκίμει (ἐπιπόλαια γὰρ λέγ παντὶ δῆλα, καὶ ἂ μὴδὲν δεῖ ζητῆσαι), ὅτε ἔσε ἀγνούμενά ἐσιν, ἀλλ' ὅσων ἢ ἅμα λεγομένων ἢ γίνεταί, καὶ εἰ μὴ πρότερον ὑπῆρχεν, ἢ μαρτῆ ἢ διάνοια· γίνεταί γὰρ οἷον μᾶθησις, ἐκεῖνος δὲ κατὰ μὲν ἔν τὴν διάνοιαν τῷ λεγομένῳ τὰ ποιητιμῆ τῶν ἐνθυμημάτων, κατὰ δὲ τὴν λέξιν τῷ ματι, εἰάν ἀντικειμένως λέγεται, οἷον "καὶ τὴν πᾶσιν κοινὴν εἰρήνην νομιζόντων τοῖς αὐτῶν ἰδοῖς πόλεμον" τίκεται πόλεμος εἰρήνη. τοῖς δ' ὀνόμασι, εἰάν ἔχη φορὰν, καὶ ταύτην μὴτ' ἄλλοτρίαν, χαλεπὸν γὰρ μὴτ' ἐπιπόλαιον, ὑδὲν γὰρ ποιεῖ πᾶσχεῖν. ἐπὶ ἐ μᾶτων ποιεῖ· ὁρᾶν γὰρ δεῖ τὰ πραττόμενα μὲ μέλλοντα. δεῖ ἄρα τῶν συχάζεσθαι τριῶν, με ἀντιθέσεως ἐνεργείας. τῶν δὲ μεταφορῶν τριῶν

1. οἷον] ἢ Z¹, ἢ pr Y¹, om Q. || 2. ἀκολυθήσαντας A¹. || 3. τῆς] τοῖς Y¹Z¹, τὰ Q. || 4. κατέλοιπον ἐναντία γὰρ ὑπομονῇ ἢ ἀκολυθία QY¹Z¹. || ἱκανῶ Q. || 8. ἡξιώθη QZ¹. || 9. θαλάττης QY¹Z¹. || ἔλαβεν Q. || 10. θαλάττης QZ¹A¹. || 11. ταῖς et 16. αὔξειν QY¹Z¹. || 17. τῷ om QY¹Z¹. || 18. ἡμᾶς utrobique QY¹Z¹. || ὄντας Q, ἰώτες Y¹Z¹, ἰώτες A¹. || 19. 23. οὖν om Y¹. || παρ' ἴσως A¹. || 24. ἐκάτερα τῶν κῶλων et 25. τελευτῇ QY¹Z¹. || 26. αἰ] ἄξιον Z¹. || 27. πῶς A¹. || 29. ἐπέλονται A¹. || δ' A¹. || 31. αὐτὸν QY¹Z¹. || 32. πτώσεις A¹. || 33. χαλκῷ] χαλκῶς Z¹. || 36. ἔχειν αὐτὸ καὶ ὅπως 5. τόκα μὲν] τότε τόκα μὲν ἐκεῖνον Z¹. || ἐτήνων Q. || 9. διαριθμησώμεθα ἀρχὴ δ' ἐστὶν QY¹Z¹. || 11. ὅσων A¹. || 14. ἐπὶ 15. γένει] γέροντος Q. || ἀπνηθηκότας QY¹Z¹. || 16. εὖ om QZ¹ et pr Y¹. || 18. προσθέσει QY¹Z¹. || 24. ἐξω om A¹. || 25. ῥια] ῥίξειν Q. || 34. ποιεῖν A¹, ποιεῖ ὡς εἶδη ἐνεργούσαν Q, ποιεῖ ὡς ἡδὴ ἐνεργούσα Y¹Z¹. || 35. ἢ] ἢ τὰ Q. || 35. ἅμα] ἐπὶ QZ¹. || 36. γείας. Y¹Z¹A¹, ἐνάρξεως Q.

μάλιστα αἱ κατ' ἀναλογίαν, ὥσπερ Περικλῆς
εὐότητα τὴν ἀπολογμένην ἐν τῷ πολέμῳ ὕτως ἡφα-
τῆς πόλεως ὥσπερ εἴ τις τὸ ἔαρ ἐκ τῷ ἐνιαυτῷ
ἐκ Δεκτίνης περὶ Λακεδαιμονίων, ἐκ εἰν περι-
Ἰλλάδα ἐτερόφθαλμον γενομένην. καὶ Κηφισό-
5 ῥαζοντος Χάρητος εὐθύνας δῖναι περὶ τὸν Ὀλυμ-
πεμον ἡγανάκτει, φάσκων εἰς πνῆγμα τὸν δῆμον
εἰς εὐθύνας πειρᾶσθαι δοῦναι. καὶ παρακαλῶν
Ἀθηναίους εἰς Εὐβοίαν ἐπισιτισαμένους ἔφη δὲν
Μιλτιάδην ψήφισμα. καὶ Ἰφικράτης σπείσασα-
10 ῖων πρὸς Ἐπίδαυρον καὶ τὴν παραλίαν ἡγανά-
κων αὐτὸς τὰ ἐφόδια τῷ πολέμῳ παρηρῆσθαι.
ἴσως τὴν πάλαν ῥόπαλον τῷ δήμῳ, Σησὸν δὲ
Πειραιεύς. καὶ Περικλῆς τὴν Αἰγίαν ἀφελεῖν
ἣν λήμην τοῦ Πειραιεύς. καὶ Μειροκλῆς οὐδὲν
15 ἴτερος εἶναι, ὀνομάσας τινὰ τῶν ἐπεικῶν· ἐκεί-
νῳ ἐπιτρίτων τόκων πονηρεύεσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπι-
καὶ τὸ Ἀναξανδρίδην ἱαμβεῖον ὑπὲρ τῶν θυγα-
τὸν γάμον ἐγγρομίζουσιν,
γεγήμεροί μοι τῶν γάμων αἱ παρθένοι.
λυεύκτι εἰς ἀποκλητικὸν τινὰ Σπένσιππον, τὸ
ἴσαι ἡσυχίαν ἄγειν ὑπὸ τῆς τύχης ἐν πεντεσυ-
20 γῳ δεδεμένον. καὶ Κηφισόδοτος τὰς τριήρεις
ἄλκων ποικίλους, ὁ Κῦων δὲ τὰ καπηλεῖα τὰ
ιδίτια. Αἰσίων δέ, ὅτι εἰς Σικελίαν τὴν πόλιν
τοῦτο γὰρ μεταφορὰ καὶ πρὸ ὀμμάτων. καὶ
αἱ τὴν Ἑλλάδα· καὶ τὸ τῷ τρόπῳ τινὰ μετα-
πρὸ ὀμμάτων. καὶ ὥσπερ Κηφισόδοτος εὐλα-
ἔλπει μὴ πολλὰς ποιήσῃσι τὰς συνδρομὰς ἐκ-
καὶ Ἰσοκράτης πρὸς τὸς συντρέχοντας ἐν ταῖς
30 ἰν. καὶ οἷον ἐν τῷ ἐπιταφίῳ, διότι ἄξιον ἦν ἐπὶ
τῷ τῶν ἐν Σαλαμῖνι τελευτησάντων κείρασθαι
δα ὡς συγκαταθαπτομένης τῇ ἀρετῇ αὐτῶν τῆς
εἰ μὲν γὰρ εἶπεν ὅτι ἄξιον θαυμάσαι συγκα-
τῆς τῆς ἀρετῆς, μεταφορὰ καὶ πρὸ ὀμμάτων, 35 εἰστός, καὶ ἐπιπτεῖσθαι μενεαίνων, καὶ ἐν γαίῃ ἱζαντο

τὸ δὲ "τῇ ἀρετῇ τῆς ἐλευθερίας" ἀντίθεσιν τινὰ ἔχει. καὶ
ὡς Ἰφικράτης εἶπεν "ἡ γὰρ ὁδὸς μοι τῶν λόγων διὰ μέ-
σων τῶν Χάρητι πεπραγμένων ἐστίν." μεταφορὰ κατ' ἀνα-
λογίαν, καὶ τὸ διὰ μέσου πρὸ ὀμμάτων ποιεῖ. καὶ τὸ
φάναι παρακαλεῖν τὰς κινδύνους τοῖς κινδύνους βοηθῆσοντας,
πρὸ ὀμμάτων μεταφορὰ. καὶ Δυκολέων ὑπὲρ Χαβρίας "ὅδε
τὴν ἐκτερίαν αἰσχυρθέντες αὐτῷ, τὴν εἰκόνα τὴν χαλκῇν"
μεταφορὰ γὰρ ἐν τῷ παρόντι, ἀλλ' ἐκ αἰεῖ, ἀλλὰ πρὸ
ὀμμάτων· κινδυνεύοντος γὰρ αὐτοῦ ἐκτερεῖ ἡ εἰκὼν, τὸ
10 ἄψυχον δὲ ἔμψυχον, τὸ ὑπόμνημα τῶν τῆς πόλεως ἔργων.
καὶ "πάντα τρόπον μικρὸν φρονεῖν μελετώντες." τὸ γὰρ
μελετᾶν αὖξιν τι ἐστίν. καὶ ὅτι τὸν νῦν ὁ θεὸς φῶς ἀνῆ-
ψεν ἐν τῇ ψυχῇ· ἄμφω γὰρ δηλοῖ τι. "ὅ γὰρ διαλυό-
μεθα τὰς πολέμους, ἀλλ' ἀναβαλλόμεθα." ἄμφω γὰρ
ἐστὶ μέλλοντα, καὶ ἡ ἀναβολὴ καὶ ἡ τοιαύτη εἰρήνη. καὶ
τὸ τὰς συνθήκας φάναι τρόπαιον εἶναι πολὺ κάλλιον τῶν
ἐν τοῖς πολέμοις γινομένων· τὰ μὲν γὰρ ὑπὲρ μικρῶν καὶ
μιας τύχης, αὐταὶ δ' ὑπὲρ παντός τῷ πολέμῳ· ἄμφω
γὰρ νίκης σημεία. ὅτι καὶ αἱ πόλεις τῷ ψόγῳ τῶν ἀν-
20 θρώπων μεγάλας εὐθύνας διδόναι· ἡ γὰρ εὐθυνα βλάβη
τις δικαία ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀστεῖα ἐκ μεταφορᾶς
τε τῆς ἀνάλογον λέγεται καὶ τῷ πρὸ ὀμμάτων ποιεῖν,
εἴρηται.

Λεκτέον δὲ τί λέγομεν πρὸ ὀμμάτων, καὶ τί ποιεῖσι 11
γίνεται τὸτο. λέγω δὲ πρὸ ὀμμάτων ταῦτα ποιεῖν, ὅσα
ἐνεργῶντα σημαίνει. οἷον τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα φάναι εἶναι
τετραγώνον μεταφορὰ· ἄμφω γὰρ τέλεια, ἀλλ' ἐ σημαί-
νει ἐνέργειαν. ἀλλὰ τὸ "ἀνθρώπου ἔχοντος τὴν ἀκμήν"
ἐνέργεια, καὶ τὸ "σὲ δ' ὥσπερ ἄφροντα" ἐνέργεια, καὶ "τὸν-
τεῦθεν οὖν Ἕλληνες ἄξαντες ποσὺν" τὸ ἄξαντες ἐνέργεια
καὶ μεταφορὰ. καὶ ὡς κέχρηται Ὀμηρὸς πολλὰ καὶ τῷ
τὰ ἄψυχα ἔμψυχα λέγειν διὰ τῆς μεταφορᾶς. ἐν πᾶσι
δὲ τῷ ἐνέργειαν ποιεῖν εὐδοκιμεῖ, οἷον ἐν τοῖσδε, "αὐτὶς
ἐπὶ δάπεδόνδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής," καὶ "ἔπτατ'
35 εἰστός," καὶ "ἐπιπτεῖσθαι μενεαίνων," καὶ "ἐν γαίῃ ἱζαντο

ἰσθὴ QZ¹ et pr F¹. || 4. ἐξίλη QF¹Z¹. || 9. εὐνοίαν Q. || 10. πείσασα Z¹. || 11. ἐπίδαυρον QF¹Z¹. || 13. πιδόλαος
A¹. || ῥόπαλον om QF¹Z¹. || μήμην A¹, μῖδην QF¹Z¹. || τὸν δὲ σηςὸν QF¹Z¹. || 14. τὴν λείαν A¹. || 15. μοροκλῆς QZ¹
|| 16. ποτηρότερον QF¹Z¹. || 17. τόκων om F¹. || 18. ἀλεξάνδρῳ QF¹Z¹. || 21. ἀποκλητικὸν A¹, ἀπόκληκτόν Q. || πένσιπ-
πέντε συρίγγων QF¹Z¹. || 24. καπηλικὰ A¹. || τὰ om A¹. || 25. φιλίτια QF¹Z¹A¹. || 27. καὶ τὸτο πρὸ ὀμμάτων τρόπον
A¹ QF¹Z¹. || 32. τῶν om Q. || τετελευτηκέντων QF¹Z¹. || 33. αὐτῶν — b 1. ἀρετῇ om Z¹.
om QF¹Z¹. || 7. αἰσχυρθέντες Q, αἰσχυρθέντε F¹Z¹. || 8. ἄλλω καὶ εἰ A¹. || 9. κινδυνεύοντων γὰρ αὐτῶν QF¹Z¹. || 10. δι'
ὑξιν] ἀσκεῖν Coraēs. || 17. μικρᾶς Q, μικρῇ F¹Z¹. || 19. αἱ om pr F¹. || 20. εὐθύνη QF¹Z¹. || 22. τῷ] τὸ Q. || 27.
29. ἐνέργεια utrobique A¹. || ἀφροντα QF¹Z¹A¹. || τὴν εὐθυνα A¹, τὴν εὐθυνα δ' Ἕλληνες F¹Z¹, τὸ ἐλευθέρους δ' Ἕλλη-
τὸ ἐξαίξαντες QF¹Z¹. || 31. πολλὰ καὶ Ὀμηρὸς τὸ Q. || 32. λέγειν] ποιεῖν A¹. || 33. τὸ QF¹Z¹. || ἐνέργειαν Z¹ et pr F¹. ||
F¹Z¹. || δάπεδόν τε Q. || 35. ὀρίστis Q. || ἐπιπτεῖσθαι QF¹Z¹.

λλαιόμενα χροὸς ἄσαι," καὶ "αἶχμη δὲ σέροιο διέσσυτο
μαιμώωσα." ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις διὰ τὸ ἐμφυχα εἶναι
ἐνεργῶντα φαίνεται· τὸ ἀναισχυντεῖν γὰρ καὶ μαιμαῖν καὶ
τάλλα ἐνέργεια. ταῦτα δὲ προσῆψε διὰ τῆς κατ' ἀναλα-
γίαν μεταφορᾶς· ὡς γὰρ ὁ λίθος πρὸς τὸν Σίσυφον, ὁ
ἀναισχυντῶν πρὸς τὸν ἀναισχυντέμενον. ποιεῖ δὲ καὶ ἐν
ταῖς εὐδοκίμυσαις εἰκόσιν ἐπὶ τῶν ἀψύχων ταῦτα· "κυρτά,
φαληριώοντα· πρὸ μὲν τ' ἄλλ', αὐτὰρ ἐπ' ἄλλα·" κινέμενα
γὰρ καὶ ζῶντα ποιεῖ πάντα, ἢ δ' ἐνέργεια μίμησις. δεῖ
δὲ μεταφέρειν, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἀπὸ οἰκείων καὶ
μὴ φανερῶν, οἷον καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ τὸ ὅμοιον καὶ ἐν πολὺ
διέχουσι θεωρεῖν εὐσόχῃ, ὥσπερ Ἀρχύτας εἶπε ταυτὸν εἶναι
διαίτητὴν καὶ βωμόν· ἐπ' ἄμφω γὰρ τὸ ἀδικύμενον κατα-
φεύγει. ἢ εἰ τις φαίη ἀγκυραν καὶ κρεμάδραν τὸ αὐτὸ
εἶναι· ἄμφω γὰρ ταυτὸ τι, ἀλλὰ διαφέρει τῷ ἄνωθεν
καὶ κάτωθεν. καὶ τὸ ἀνωμαλίσθαι τὰς πόλεις ἐν πολὺ
διέχουσι ταυτὸ, ἐν ἐπιφανείᾳ καὶ δυνάμει τὸ ἴσον. ἔστι
δὲ καὶ τὰ ἀστεῖα τὰ πλεῖστα διὰ μεταφορᾶς καὶ ἐκ τῶ
προσεξαπατᾶν· μᾶλλον γὰρ γίγνεται ὅτλον ὅτι ἔμαθε
παρὰ τὸ ἐναντίως ἔχειν, καὶ εἴκοι λέγειν ἢ ψυχῇ "ὡς
ἀληθῶς, ἐγὼ δ' ἡμαρτον." καὶ τῶν ἀποφθεγμάτων δὲ τὰ
ἀστεῖα ἐστὶν ἐκ τῶ μὴ ὅ φησι λέγειν, οἷον τὸ τῷ Στῆσι-
χόρῳ, ὅτι οἱ τέττιγες ἑαυτοῖς χαμόθεν ἄσσονται. καὶ τὰ
εἴς ἡνιγμένα διὰ τὸ αὐτὸ ἡδέα· μάθησις γάρ, καὶ λέγεται
μεταφορά. καὶ ὁ λέγει Θεόδωρος, τὸ καινὰ λέγειν. γίγνε-
ται δὲ, ὅταν παράδοξον ᾖ, καὶ μὴ, ὡς ἐκεῖνος λέγει, πρὸς
τὴν ἔμπροσθεν δόξαν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς γελοίοις τὰ
παραπεποιημένα. ὅπερ δύναται καὶ τὰ παρὰ γράμμα
σκώμματα· ἔξαπατᾶ γάρ. καὶ ἐν τοῖς μέτροις· ὃ γὰρ
ὥσπερ ὁ ἀκύν ὑπέλαβεν· "ἔστειχε δ' ἔχων ὑπὸ ποσσὶ
χήμεθλα·" ὁ δ' ὤρετο πέδιλα ἐρεῖν. τέτυ δ' ἅμα λεγομένη
δεῖ ὁτλον εἶναι. τὰ δὲ παρὰ γράμμα ποιεῖ ὅς ὁ λέγει
λέγειν, ἀλλ' ὁ μεταστρέφει ἔνμα, οἷον τὸ Θεοδώρου εἰς
Νίκωνα τὸν κίθαρωδὸν "θράττει σε·" προσποιεῖται γὰρ λέ-
γειν τὸ "θράττει σε" καὶ ἔξαπατᾶ· ἄλλο γὰρ λέγει· διὸ

μαθόντι ἡδύ, ἐπεὶ εἰ μὴ ὑπολαμβάνει Θράξα ἐν
δόξει ἀσεῖον εἶναι. καὶ τὸ "βέλει αὐτὸν πέτραι" ὁ
ἀμφότερα προσηκόντως λεχθῆναι. ἔτω δὲ καὶ τὰ ἐ-
οῖον τὸ φάναι Ἀθηναίοις τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν
ἀρχὴν εἶναι τῶν κακῶν· ὄνασθαι γάρ. ἢ ὥσπερ Ἰσχυρὸν
τὴν ἀρχὴν τῇ πόλει ἀρχὴν εἶναι τῶν κακῶν. ἀμφω
γὰρ ὁ ἐκ ἀν ὥθη τις ἐρεῖν, τῷτ' εἴρηται, καὶ ἐρητῇ
ἀληθές· τό τε γὰρ τὴν ἀρχὴν φάναι ἀρχὴν εἶναι
σοφόν· ἀλλ' ὅς ἔτω λέγει ἀλλ' ἄλλως, καὶ ἀρχὴν
εἶπεν ἀπόφῃσιν, ἀλλ' ἄλλως. ἐν ἅπασιν δὲ τούτοις,
προσηκόντως τὸ ὄνομα ἐνέγκη ὁμωνυμία ἢ μεταφορά·
τὸ εἶναι οἷον "ἀσχετος ἐκ ἀνάσχετος·" ὁμωνυμία ἐστὶ
ἀλλὰ προσηκόντως, εἰ ἀληθές. καὶ "ἐκ ἀν γένει μὴ
ἢ σε δεῖ ζένος ζένος·" ἢ ὃ μᾶλλον ἢ σὲ δεῖ, πᾶσι
καὶ "ὃ δεῖ τὸν ζένον ζένον αἰεὶ εἶναι·" ἀλλότρησι γὰρ
τῷτο. τὸ αὐτὸ καὶ τὸ Ἀναξανδρίδου τὸ ἐπαινέμενον, "ὅς
γ' ἀποθανεῖν πρὶν θανάτῳ δρᾶν ἄξιον·" ταυτὸν γὰρ
τῷ εἰπεῖν ἄξιον γὰρ ἀποθανεῖν μὴ ὄντα ἄξιον ἐπαι-
νῆναι ἢ ἄξιον γ' ἀποθανεῖν μὴ θανάτῳ ἄξιον ὄντα, ἢ μὴ πᾶσι
θανάτῳ ἄξια. τὸ μὲν ὅν εἶδος τὸ αὐτὸ τῆς λέξεως
ἀλλ' ὅσω ἀν ἐλάττονι καὶ ἀντικειμένως λεχθῇ, πᾶσι
εὐδοκιμεῖ μᾶλλον. τὸ δ' αἴτιον ὅτι ἡ μάθησις ἀπὸ
ἀντικεινῶν μᾶλλον, διὰ δὲ τὸ ἐν ὀλίγῳ βάττη γὰρ
δεῖ δ' αἰε προσεῖναι ἢ τὸ πρὸς ὃν λέγεται ἢ τὸ ἐκ
γεσθαι, εἰ τὸ λεγόμενον ἀληθές καὶ μὴ ἐπιτέλει·
γὰρ ταῦτα χωρὶς ἔχειν, οἷον "ἀποθνήσκουσιν δὲ μὴ πο-
τάνοντα·" ἀλλ' οὐκ ἀστεῖον. "τὴν ἀξίαν δὲ γὰρ
ἄξιον·" ἀλλ' ἐκ ἀσεῖον. ἀλλ' εἰάν ἅμα ἄμφω ἔχῃ
γ' ἀποθανεῖν μὴ ἄξιον ὄντα τῷ ἀποθανεῖν· ὅσω δ' ὅσω
ἔχῃ, τοσούτῳ ἀσειότερον φαίνεται, οἷον εἰ καὶ τὰ ἐκ
μεταφορᾶ εἴη καὶ μεταφορὰ τοιαυτὴ καὶ ἀντικεινῶν
ρίσῳσις, καὶ ἔχοι ἐνέργειαν. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ εἰρήσεις
εἴρηται καὶ ἐν τοῖς ἄνω, αἰε εὐδοκιμῶσαι τρόπον τινα
ταφοραί. αἰε γὰρ ἐκ δυοῖν λέγονται, ὥσπερ ἡ ἐκ
μεταφορᾶ· οἷον ἡ ἀσπίς φαρμὲν ἐστὶ φιάλη Ἀλκι-
βιάδου.

2. μεμόνσα Α'. || 3. καὶ τὸ μαιμαῖν Q. || 7. ταῖς om QY²Z². || ταυτά F²Z²A'. || 8. πρὸς QY²Z². || 9. ἀν κίη? || 10. om QY²Z². || 12. εἴσοχον Q. || ἀρχύτης Α', ἀρχοντας Z². || 14. κρεμάσαν QY²Z². || 15. ταυτὸ τι] ταυτέτητι Z² et pr F². || 16. QY²Z²A'. || ἄν μάλιστα εἶναι τὰς πόλεις ἐν πολὺν Α'. || 17. δυνάμει Q. || 18. τὰ post καὶ om Q. || 22. τῷ post τὸ om Α'. || 23. εἰσονται Α'. || 24. καὶ om Q. || 26. λέγει QY². || 27. οἱ om Q. || 28. παραγορᾶμενα Z², παρὰ γράμμασι Q et pr F². || 30. ποσὶ F²Z²A'. || 31. χήμεθλα Q. || ἐρεῖ Α'. || 32. παραγορᾶμενα Q et pr F². || 33. λέγειν om QY²Z². || μετατρέφειν Z². || 4. θαλάσσης QY²Z². || 6. εἶναι] τῆς Z². || 9. ἀλλ' ἄλλως om QY²Z². || 10. αὐτὸ φησιν Α'. || ἐκ] ἐκὼν μὴ Α'. || 11. ἢ μεταφορᾶ Α'. || 12. τὸ om Q. || ἀνάσχετος QY²Z². || ἀπέφηνει Q. || 13. ἀληθές] αἰεὶ δὲ QY²Z². || 17. ταυτὶ Α'. || 18. om QY². || 20. τῆς] τὸ τῆς Q. || 21. ἔστιν Q. || τοσούτῳ Α', τοσούτον QZ². || 24. προσεῖναι] προσεῖναι ἢ τὸ προσεῖναι Α'. || 25. εἰ] ἢ Α' et corr F². || 26. ταυτά QY², ταυτὶ Z². || 28. ἀλλ' ἐκ] καὶ ἐκ Α'. || γ'] γὰρ QY²Z². || 30. ποσὶ 31. ἀπείσοις QY²Z². || παρίσῳσις Α'. || 32. ἔχει Q. || 34. αἰε corr F², ἢ QZ². || ἐκ τοῖν δυοῖν Q. || 35. φιάλη ἐκ Z². || 1

ομιγῆς ἀχορδος. ὅτω μὲν ἔν λέγουσιν ἔχ ἀπλῶν,
 εἰν τὸ τόξον φόρμιγγα ἢ τὴν ἀσπίδα φιάλην
 αἰ εἰκάζουσι δὲ ὅτως, οἷον πιθήκῃ αὐλητήν, λύκῃ
 ἐνὼ εἰς μύωπα· ἀμφω γὰρ συνάγεται. τὸ δὲ
 ταν μεταφορά ἢ· ἔστι γὰρ εἰκάζει τὴν ἀσπίδα
 ρεος καὶ τὸ εἰρεπῖον ῥάκει οἰκίας, καὶ τὸν Νική-
 ῖναι Φιλοκτήτην εἶναι δεδηγμένον ὑπὸ Πράτυος,
 ασε Θρασύμαχος ἰδὼν τὸν Νικήρατον ἡττημένον
 ρως ῥαψωδῶντα, κομῶντα δὲ καὶ αὐχμηρὸν ἔτι.
 λιστα ἐκπίπτουσιν οἱ ποιηταί, εἰάν μὴ εὖ, καὶ εἰάν
 μῦσιν. λέγω δ' ὅταν ἀποδιῶσιν, "ὥσπερ σέλινον
 κέλη φορεῖ," ὥσπερ Φιλάμμων ζυγομαχῶν τῷ
 καὶ τὰ τοιαῦτα πάντ' εἰκόνες εἰσὶν. αἱ δ' εἰκό-
 μεταφοραί, εἴρηται πολλάκις. καὶ αἱ παροιμίαι
 ἢ ἀπ' εἶδους ἐπ' εἶδος εἰσὶν· οἷον ἂν τις ὡς ἀγα-
 15 ιενος αὐτὸς ἐπαγάγηται, εἴτα βλαβῇ, ὡς ὁ Καρ-
 ησι τὸν λαγῶ· ἀμφω γὰρ τὸ εἰρημένον πεπόν-
 ῖεν μὲν ἔν τὰ ἀστεῖα λέγεται καὶ διότι, σχεδὸν
 αἷτιον. εἰσὶ δὲ καὶ εὐδοκιμῶσαι ὑπερβολαί με-
 οῖον εἰς ὑπωπιασμένον "ῥήθητε δ' ἂν αὐτὸν εἶναι
 20 ν κάλαθον·" ἐρυθρὸν γὰρ τι τὸ ὑπώπιον, ἀλλὰ
 σφόδρα. τὸ δὲ ὥσπερ τὸ καὶ τό, ὑπερβολὴ τῇ
 φέρουσα.

ἔπερ Φιλάμμων ζυγομαχῶν τῷ κυρῶν.

ἂν αὐτὸν Φιλάμμωνα εἶναι μαχόμενον τῷ κω- 25

ἔπερ σέλινον ἔλα τὰ σκέλη φορεῖν.

ἂν ἢ σκέλη ἀλλὰ σέλινα ἔχειν ὅτως ἔλα. εἰσὶ
 30 λαι μειρακιώδεις· σφοδρότητα γὰρ δηλῶσιν. διὸ
 31 λέγουσι μάλιστα·

ἢ μοι τόσα δοῆ ὅσα ψάμαθός τε κόνης τε.

ν δ' οὐ γαρμέω Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,

ἢ χρυσεῖ Ἀφροδίτῃ κάλλος ἐρίζοι,

δ' Ἀθηναίη.

χρῶνται δὲ μάλιστα τότε οἱ Ἀττικοὶ ῥήτορες. διὸ πρεσβυ-
 τέρω λέγειν ἀπρεπές.

Δεῖ δὲ μὴ λεληθέναι ὅτι ἄλλη ἐκάσῳ γένει ἀρμόττει 12
 λέξις. ἢ γὰρ ἡ αὐτὴ γραφικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ, ἢ δὲ δημη-
 γορικὴ καὶ δικανικὴ. ἀμφω δὲ ἀνάγκη εἰδέναι· τὸ μὲν
 γὰρ ἔστιν ἐλληνίζειν ἐπίσασθαι, τὸ δὲ μὴ ἀναγκάζεσθαι
 κατασιωπᾶν, ἂν τι βέλῃται μεταδῶναι τοῖς ἄλλοις, ὅπερ
 πάσχωσιν οἱ μὴ ἐπιστάμενοι γράφειν. ἔστι δὲ λέξις γρα-
 φικὴ μὲν ἢ ἀκριβεστάτη, ἀγωνιστικὴ δὲ ἢ ὑποκριτικωτάτη.
 ταύτης δὲ δύο εἶδη· ἢ μὲν γὰρ ἡθικὴ ἢ δὲ παθητικὴ. διὸ
 καὶ εἰ ὑποκριταὶ τὰ τοιαῦτα τῶν δραμάτων διώκουσι, καὶ
 οἱ ποιηταὶ τὰς τοιούτας. βαστάζονται δὲ οἱ ἀναγνωστικοί,
 οἷον Χαιρήμων (ἀκριβὴς γὰρ ὥσπερ λογογράφος) καὶ Λι-
 κύμνιος τῶν διθυραμβοποιῶν. καὶ παραβαλλόμενοι οἱ μὲν
 τῶν γραφικῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι στενοὶ φαίνονται, οἱ δὲ τῶν
 ῥητόρων εὖ λεχθέντες ἰδιωτικοὶ ἐν ταῖς χερσίν. αἷτιον δ'
 ὅτι ἐν τῷ ἀγῶνι ἀρμόττει· διὸ καὶ τὰ ὑποκριτικά ἀφη-
 ρημένης τῆς ὑποκρίσεως ἢ ποιῶντα τὸ αὐτῶν ἔργον φαίνε-
 ται εὐήθη, οἷον τὰ τε ἀσύνδετα καὶ τὸ πολλάκις τὸ αὐτὸ
 εἰπεῖν ἐν τῇ γραφικῇ ὁρθῶς ἀποδοκιμάζεται, ἐν δὲ ἀγωνι-
 στικῇ καὶ οἱ ῥήτορες χρῶνται· ἔστι γὰρ ὑποκριτικά. ἀνάγκη
 δὲ μεταβάλλειν τὸ αὐτὸ λέγοντας· ὅπερ ὡς προδοποιεῖ
 τῷ ὑποκρίνεσθαι· "ἔτός ἐστιν ὁ κλέψας ὑμῶν, ἔτός ἐστιν ὁ
 ἐξαπατήσας, ἔτος ὁ τὸ ἔσχατον προδοῦναι ἐπιχειρήσας."
 οἷον καὶ Φιλήμων ὁ ὑποκριτὴς ἐποίησε ἐν τε τῇ Ἀναξαν-
 δρίδῃ γεροντομανίᾳ, ὅτε λέγει Ῥαδάμανθυς καὶ Παλαμή-
 δης, καὶ ἐν τῷ προλόγῳ τῶν εὐσεβῶν τὸ ἐγώ· εἰάν γὰρ
 τις τὰ τοιαῦτα μὴ ὑποκρίνηται, γίνεται ὁ τὴν δοκὸν φέρων.
 καὶ τὰ ἀσύνδετα ὡσαύτως· "ἦλθον, ἀπήντησα, ἐδέσμευον."
 30 ἀνάγκη γὰρ ὑποκρίνεσθαι καὶ μὴ ὡς ἐν λέγοντα τῷ αὐτῷ
 ἡθεῖ καὶ τόνῳ εἰπεῖν. ἔτι ἔχει ἰδίον τι τὰ ἀσύνδετα· ἐν
 ἴσῳ γὰρ χρόνῳ πολλὰ δοκεῖ εἰρησθαι· ὁ γὰρ σύνδεσμος
 ἐν ποιεῖ τὰ πολλὰ, ὥς· εἰάν ἐξαίρεθῇ, δηλὸν ὅτι τὴναντίον
 ἔσται τὸ ἐν πολλὰ. ἔχει ἔν αὐξήσιν· "ἦλθον, διελέχθην,

λητῇ Α', αὐλητικῇ QY²Z². || λύκῳ Α'. || 4. ψακζομένη Q. || 6. φιάλη Y²Z²A'. || ἄρεως Α'. || οἰκίας] οἰκός Q, ambi-
 1. || τὸν] τὸν Α'. || 7. φιλακτήτη Α'. || 8. ὥσπερ — 9. Πράτυος om Q. || 10. μάλιστα τ' ἐκπίπτουσιν Α'. || καὶ εἰάν εὖ] καὶ
 εἰάν μὴ Z², om Q. || 11. εὐδοκιμῶσιν QY²Z²A'. || 12. φέρει pr F². || 16. ποιούμενος Z². || αὐτὸν QY²Z². || 20. ῥήθη τότε
 21. γὰρ QY²Z². || 21. τάλαρον QY², τάλατον Z². || ἀλλ' ἢ τὸ Z². || 23. διαφέουσιν Z². || 24. ζυγομαχεῖ et 25. ῥήθη Q
 25. φιλάμμουνα QZ² et pr F². || 28. ῥήθησαν δ' ἢ Α', ῥήθη δ' ἢ Q, ῥήθη δ' ἢ Y²Z². || 29. σφοδρότητα Y²Z². || 31. δόις
 ὅσα Z², ἴσας Q. || 32. κόρη Q. || 33. χρυσῇ QY²Z²A'. || 34. ἀθηναίης Q.
 35. πρεσβύτερα Z², πρεσβύτερα Q. || 3. γένει om Q. || 4. ἢ αὐτῇ] ἢ δὲ τῇ Α'. || 10. ἢ δὲ παθητικὴ om Q. || 13. λογογράφοι Z² ||
 1. || 15. γραφῶν Α'. || 16. εὖ] ἢ τῶν Α'. || λεχθέντων QZ²A' et pr F². || ἰδιωτικὸν QZ². || 19. εὐήθως Z² et pr F². ||
 τῇ Q. || ἀγωνιστικῇ οὐ Α', ἀποδεικτικῇ Q, ἀποδεικτικῇ Y²Z². || 21. ὑποκριτικὴ Q, ὑποκριτικὸν Z². || 22. ὅπερ ὥσπερ ὁδοποιεῖ
 pr ὁδοποιεῖ τὸ QY²Z². || 23. ἔτος ὁ κλέψας] διὸ ὁ κλέψας QY²Z². || 25. καὶ om Q. || ὑποκριτικός Α'. || 28. δοκῶν Z². ||
 n post 34. πολλὰ F²Z², om Q. || 34. ἔν ἔχει F². ἔχει ἔν — 1414 a πολλά om Q.

ἰκέτους" πολλά· δοκεῖ δὲ ὑπεριδεῖν ὅσα εἶπον, ὅσα φημί. τὺτο δὲ βύλεται ποιεῖν καὶ "Ὀμηρος ἐν τῷ "Νιρῆος αὖ Σύμηθεν, Νιρῆος Ἀγλαΐης, Νιρῆος ὅς κἀλλιστος." περὶ τῷ γὰρ πολλὰ εἴρηται, ἀνάγκη καὶ πολλάκις εἰρησθαι· εἰ ἔν καὶ πολλάκις, καὶ πολλὰ δοκεῖ, ὥς ἤρξεν ἀπαξ μνη- 5 σθεὶς διὰ τὸν παραλογισμόν, καὶ μνήμην πεποίηκεν, ἔδαμῃ ὕστερον αὐτοῦ λόγον ποιησάμενος. ἡ μὲν οὖν δημηγορικὴ λέξις καὶ παντελῶς ἔοικε τῇ σκιαγραφίᾳ· ὅσῳ γὰρ ἂν πλείων ἢ ὁ ὄχλος, πορρωτέρω ἢ θέα, διὸ τὰ ἀκριβῆ πε- ριέργα καὶ χεῖρω φαίνεται ἐν ἀμφοτέροις· ἡ δὲ δίκη ἀκρι- 10 βέστερον. ἔτι δὲ μᾶλλον ἢ ἐνὶ κριτῇ· ἐλάχιστον γὰρ ἐστὶν ἐν ῥητορικοῖς· εὐσύνοπτον γὰρ μᾶλλον τὸ οἰκεῖον τῷ πρά- γματος καὶ τὸ ἀλλότριον, καὶ ὁ ἀγὼν ἀπεστίν, ὥς κα- θαρὰ ἡ κρίσις. διὸ ἔχ οἱ αὐτοὶ ἐν πᾶσι τέτοις εὐδοκιμῶσι ῥήτορες· ἀλλ' ὅπου μάλιστα ὑποκρίσεως, ἐνταῦθα ἥμιστος 15 ἀκριβεία ἐνι. τὺτο δὲ, ὅπου φωνῆς, καὶ μάλιστα ὅπου με- γάλῃς. ἡ μὲν ἔν ἐπιδεικτικῇ λέξις γραφικωτάτη· τὸ γὰρ ἔργον αὐτῆς ἀνάγνωσις· δευτέρα δὲ ἡ δικανικὴ. τὸ δὲ προσδιαίρεισθαι τὴν λέξιν, ὅτι ἡδεῖαν δεῖ καὶ μεγαλοπρεπῆ, περιέρχον· τί γὰρ μᾶλλον ἢ σῶφρονα καὶ ἐλευθέριον καὶ 20 εἰ τις ἄλλη ἥθες ἀρετῇ; τὸ γὰρ ἡδεῖαν εἶναι ποιήσει δῆ- λον ὅτι τὰ εἰρημένα, εἴπερ ὀρθῶς ὥρισται ἡ ἀρετὴ τῆς λέ- ξεως· τίνος γὰρ ἔνεκα δεῖ σαφῆ καὶ μὴ ταπεινὴν εἶναι ἀλλὰ πρέπουσαν; ἂν τε γὰρ ἀδελεσχῇ, ἢ σαφές, ἢ δὲ ἂν σύντομος. ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸ μέσον ἀρμόττει. καὶ τὸ 25 ἡδεῖαν τὰ εἰρημένα ποιήσει, ἂν εὖ μιχθῇ, τὸ εἰωθὸς καὶ ξενικόν, καὶ ὁ ῥυθμός, καὶ τὸ πιθανόν ἐκ τῷ πρέποντος. περὶ μὲν ἔν τῆς λέξεως εἴρηται, καὶ κεινῇ περὶ ἀπάντων καὶ ἰδίᾳ περὶ ἑκαστον γένος· λοιπὸν δὲ περὶ τάξεως εἰπεῖν.

13 Ἔστι δὲ τοῦ λόγου δύο μέρη· ἀναγκαῖον γὰρ τό τε 30 πρᾶγμα εἰπεῖν περὶ οὗ, καὶ τότ' ἀποδείξαι. διὸ εἰπόντα μὴ ἀποδείξαι ἢ ἀποδείξαι μὴ προειπόντα ἀδύνατον· ὅ τε γὰρ ἀποδεικνύων τι ἀποδείκνυσσι, καὶ ὁ προλέγων ἔνεκα τῷ ἀποδείξαι προλέγει. τῶν δὲ τὸ μὲν πρόθεσις ἐστὶ τὸ δὲ πείσις, ὥσπερ ἂν εἰ τις διέλοι ἔτι τὸ μὲν πρόβλημα τὸ δὲ 35 ἀπόδειξις. νῦν δὲ διαίρουσι γελοῖως· διήγησις γὰρ πε τῷ δικανικῷ μόνῳ λόγῳ ἐστίν, ἐπιδεικτικῷ δὲ καὶ δημηγορικῷ πῶς ἐνδέχεται εἶναι διήγησιν οἷαν λέγουσιν, ἢ τὰ πρὸς τὸν

ἀντίδικον, ἢ ἐπίλογον τῶν ἀποδεικτικῶν; προσί- ἀντιπαραβολὴ καὶ ἐπ' ἀνοδοῦς ἐν ταῖς δημηγορί- νεται, ὅταν ἀντιλογία ἦ. καὶ γὰρ ἡ κατηγορία λογία πολλάκις, ἀλλ' ἔχ ἡ συμβουλή· ἀλλ' ἔτι ἢ δὲ δικανικῷ παντός, οἷον εἰ μὴ μικρὸς ὁ ἢ πρᾶγμα ἐμνημόνευτον· συμβαίνει γὰρ τῷ μ- ρεῖσθαι. ἀναγκαῖα ἄρα μόρια πρόθεσις καὶ μὲν ἔν ταῦτα, τὰ δὲ πλείστα προοίμιον πρό- ἐπίλογος· τὰ γὰρ πρὸς τὸν ἀντίδικον τῶν πείσι- ἢ ἀντιπαραβολὴ αὐξήσις τῶν αὐτῶ, ὥστε μ- πίστειν· ἀποδείκνυσσι γὰρ τι ὁ ποιεῖν τοῦτο, προοίμιον, ἢ δ' ὁ ἐπίλογος, ἀλλ' ἀναμιμνήσκει. τις τὰ τοιαῦτα διαιρῇ, ὅπερ ἐποῖεν οἱ περὶ Θεό- γησις ἕτερον καὶ ἐπιδήγησις καὶ προδήγησις κ- 15 καὶ ἐπεξέλεγχος. δεῖ δὲ εἰδὸς τι λέγοντα καὶ ὄνομα τίθεσθαι. εἰ δὲ μὴ, γίνεται κενὸν καὶ λυ- Δικύμνιος ποιεῖ ἐν τῇ τέχνῃ, ἐπέρωσιν ἐνομαζέων- πλάνησιν καὶ ἔξες.

Τὸ μὲν ἔν προοίμιόν ἐστιν ἀρχὴ λόγου, ὅπερ- πρόλογος καὶ ἐν αὐλῇσι προαύλιον· πάντα γ- ταῦτ' εἰσί, καὶ οἷον ὁδοποιήσις τῷ ἐπιόντι. τὸ προαύλιον ὅμοιον τῷ τῶν ἐπιδεικτικῶν προειμίᾳ· οἱ αὐληταί, ὅ τι ἂν εὖ ἔχουσιν αὐλῆσαι, τῶτο- 20 σαντες συνῆψαν πῶς ἐνδοσίμῳ, καὶ ἐν τοῖς ἐπι- λόγοις δεῖ ἔτω γράφειν· ὅ τι γὰρ ἂν βύληται εὖ ἐνδοῦναι καὶ συνάψαι. ὅπερ πάντες πεῖθουσιν. κα- τὰ τῆς Ἰσοκράτους Ἑλένης προοίμιον· οὐδὲν γ- ὑπάρχει τοῖς ἐριστικοῖς καὶ Ἑλένῃ. ἅμα δὲ καὶ πείσι, ἀρμόττει μὴ ὅλον τὸν λόγον ὁμοειδῆ εἶναι. 25 δὲ τὰ τῶν ἐπιδεικτικῶν προοίμια ἔξ ἐπαύσης ἢ ψ- Γοργίας μὲν ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ λόγῳ "ὕπο πει- θαυμάζεσθαι, ὡς ἄνδρες Ἕλληνες"· ἐπαινεῖ γὰρ πανηγύρεις συνάγοντας· Ἰσοκράτης δὲ ψέγει, ἐπ- τῶν σωμάτων ἀρετὰς δωρεαῖς ἐτίμησαν, τοῖς δὲ σιν ἔθεν ἄθλον ἐποίησαν. καὶ ἀπὸ συμβουλῆς, ὡ- τὸς ἀγαθοὺς τιμᾶν, διὸ καὶ αὐτὸς Ἀριστομένη- 30 τὸς τοιούτους οἱ μῆτε εὐδοκιμοῦσι μῆτε φαῦλοι, ἢ ἀγαθοὶ ὄντες ἄθλοισι, ὥσπερ Ἀλέξανδρος ὁ Πρι-

1. δὲ ὑπεριδεῖν ὅσα εἶπον ὅσα φημί] ὑπεριδεῖν ὅσα εἶπεν A'. || 2. αἰσόμεθεν QY²Z². || 4. εἴρηται] λέγεται A'. || 8. ευρω- 9. πορρωτέρω Y²Z²A'. || 11. ἢ] εἰ F². || 12. ῥητορικῆς A'. || 17. γραφικωτάτον F²Z². || 18. αὐτοῦ QY²Z². || 20. ἢ σαφ- γὰρ] δὲ A'. || 23. ταπεινὴν Z². || 25. σύτομον QY²Z². || 29. δὲ pr Q, δεῖ corr. || 31. τῶτ' A'. || 32. εἰπόντα Q. || 33. QY². || 38. διήγησιν εἶναι QY²Z².

7. ἰδ.κ — 8. πίστις om Q. || 14. καὶ ἡ ἐπιδήγησις QY²Z²A'. || 15. ἐπὶλεγχος ei λέγοντας QY²Z². || 16. κενὸν F²Z². || 17. λυκίμνιος Q. || ἐπέρωσιν corr F², ἐπέρωσιν QZ². || 23. εὖ om QY²Z². || προαυλίσαντες F², προαυλίσαντες Z². || 25. εὖ] 29. μὴ] καὶ μὴ A'. || 30. τὰ ἐπὶ τῶν δεικτικῶν Q. || 31. ὀλυμπικῷ QY²Z². || 36. ἢ] εἰ QY²Z². || 38. ἀθλοισι] ἀλλοιῶν

11. ἔτι δ' ἐκ τῶν δικανικῶν προοιμίων· τὸτο
 πρὸς τὸν ἀκροατὴν, εἰ περὶ παραδόξῃ λό-
 λεπῷ ἢ περὶ τεθρυλημένῃ πολλοῖς, ὥς τε συγ-
 οῖον Χοιρίλος "νῦν δ' ὅτε πάντα δέδασαι."
 ἐπιδεικτικῶν λόγων προοίμια ἐκ τούτων, ἐξ 5
 'ου, ἐκ προτροπῆς, ἐξ ἀποτροπῆς, ἐκ τῶν
 τήν· δεῖ δὲ ἢ ξένα ἢ οἰκεῖα εἶναι τὰ ἐνδό-
 . τὰ δὲ τῷ δικανικῷ προοίμια δεῖ λαβεῖν
 γαι ὅπερ τῶν δραμάτων οἱ πρόλογοι καὶ
 10 οοίμια· τὰ μὲν γὰρ τῶν διθυράμβων ὅμοια
 15 "διὰ σὲ καὶ τεὰ δῶρα εἴτε σκύλα," ἐν
 καὶ ἔπεισι δεῖγμα ἔστι τῷ λόγῳ, ἵνα προει-
 ὁ λόγος καὶ μὴ κρέμῃται ἢ διάνοια· τὸ
 λανῶ· ὁ δὲς ὅν ὥσπερ εἰς τὴν χεῖρα τὴν
 ὀμιον ἀκολληθεῖν τῷ λόγῳ. διὰ τὸτο "μῆ- 15
 "ἄνδρα μοι ἔννεπε μῦσα," "ἥγεό μοι λό-
 18 ος Ἀσίας ἀπὸ γαίης ἦλθεν ἐς Εὐρώπην πό-
 καὶ οἱ τραγικοὶ δηλοῦσι περὶ τὸ δρᾶμα,
 ὥσπερ Εὐριπίδης· ἀλλ' ἐν τῷ προλόγῳ γέ-
 20 γερ καὶ Σοφοκλῆς "ἐμοὶ πατὴρ ἦν Πόλυ-
 25 ομῶδία ὡσαύτως. τὸ μὲν ὅν ἀναγκαῖοτα-
 30 οοιμίας καὶ ἴδιον τὸτο, δηλῶσαι τί ἐστι τὸ
 ἰ λόγος. διόπερ ἂν δῆλον ἢ καὶ μικρὸν τὸ
 35 ἰστέον προοίμιον. τὰ δὲ ἄλλα εἶδη οἷς χρω-
 40 α καὶ κινά. λέγεται δὲ ταῦτα ἐκ τε τῷ
 45 ἰ ἀκροατῇ καὶ τῷ πράγματι καὶ τῷ ἐναν-
 50 μὲν καὶ τῷ ἀντιδῶν, ὅσα περὶ διαβολὴν
 55 σαι. ἐξὶ δὲ ἔχ ὁμοίως· ἀπολογημένῳ μὲν
 60 πρὸς διαβολὴν, κατηγορῶντι δ' ἐν τῷ ἐπι-
 65 , οὐκ ἄδελον· τὸν μὲν γὰρ ἀπολογούμενον, 30
 70 γάζειν αὐτόν, ἀναγκαῖον ἀνελεῖν τὰ κω-
 75 υτέον πρῶτον τὴν διαβολὴν· τῷ δὲ διαβάλ-
 80 ἰλόγῳ διαβλητέον, ἵνα μνημονεύσῃ μάλ-
 85 ἰς τὸν ἀκροατὴν ἐκ τε τοῦ εὐνοῦν ποιῆσαι
 90 γαι, καὶ ἐνίοτε δὲ ἐκ τῷ προσεκτικῶν ἢ τῷ- 35
 95 αἰεὶ συμφέρεται ποιεῖν προσεκτικόν, διὸ πολλοὶ
 100 οῶνται προάγειν. εἰς δὲ εὐμάθειαν ἅπαντα
 105 βύλῃται, καὶ τὸ ἐπιεικὴ φαίνεσθαι· προ-

σέχῃσι γὰρ μᾶλλον τούτοις. προσεκτικοὶ δὲ τοῖς μεγάλοις,
 τοῖς ἰδίοις, τοῖς θαυμαστοῖς, τοῖς ἡδέσι· διὸ δεῖ ἐμποιεῖν
 ὡς περὶ τοιούτων ὁ λόγος. ἐὰν δὲ μὴ προσεκτικὸς, ὅτι μι-
 κρόν, ὅτι ὕδεν πρὸς ἐκείνους, ὅτι λυπηρόν. δεῖ δὲ μὴ λαν-
 θάνειν ὅτι πάντα ἔξω τῷ λόγῳ τὰ τοιαῦτα· πρὸς φαῦλον
 γὰρ ἀκροατὴν καὶ τὰ ἔξω τῷ πράγματι ἀκόνοντα, ἐπεὶ
 ἂν μὴ τοῖστος ἦ, ὕδεν δεῖ προοίμιον, ἀλλ' ἢ ὅσον τὸ πρᾶ-
 γμα εἰπεῖν κεφαλαιωδῶς, ἵνα ἔχῃ ὥσπερ σῶμα κεφαλὴν.
 ἔτι τὸ προσεκτικὸς ποιεῖν πάντων τῶν μερῶν κοινόν, ἐὰν
 10 δὴ· πανταχῶ γὰρ ἀνιᾶσι μᾶλλον ἢ ἀρχόμενοι. διὸ γε-
 15 λοῖον ἐν ἀρχῇ τάττειν, ὅτε μάλιστα πάντες προσέχοντες
 ἀκροῶνται. ὥς τε ὅπν ἂν ἦ καιρὸς, λεκτέον "καὶ μοι προ-
 σέχετε τὸν νῦν· ὕδεν γὰρ μᾶλλον ἐμὸν ἢ ὑμέτερον" καὶ
 "ἐρῶ γὰρ ὑμῖν οἷον ὕδεν ὅποτε ἀκηκάτε δεινόν," ἢ οὕτω
 20 θαυμασόν. τὸτο δ' ἐστίν, ὥσπερ ἔφη Πρόδικος, ὅτε νυσά-
 25 ζοιεν οἱ ἀκροαταί, παρεμβάλλειν τῆς πεντηκονταδράχμης
 αὐτοῖς. ὅτι δὲ πρὸς τὸν ἀκροατὴν οὐχ ἤπερ ὁ ἀκροατής,
 30 δῆλον· πάντες γὰρ ἢ διαβάλλουσιν ἢ φόβους ἀπολύονται
 ἐν τοῖς προοιμίοις.

ἀναξ, ἐρῶ μὲν οὐχ ὅπως σπουδῆς ὕπο.

τί προοιμιάζῃ;

καὶ οἱ ποικίλον τὸ πρᾶγμα ἔχοντες ἢ δοκῦντες· πανταχῶ
 γὰρ βέλτιον διατρίβειν ἢ ἐν τῷ πράγματι. διὸ οἱ δοῦλοι
 ἢ τὰ ἐρωτώμενα λέγουσιν ἀλλὰ τὰ κύκλω, καὶ προοιμιά-
 5 ζονται. πόθεν δ' εὖναι δεῖ ποιεῖν, εἴρηται, καὶ τῶν ἄλλων
 10 ἔκαστον τῶν τοιούτων. ἐπεὶ δ' εὖ λέγεται "ὅς μ' ἐς Φαίη-
 15 κας φίλον ἐλθεῖν ἡδ' ἐλευσινόν," τούτων δεῖ δύο σοχαῖσθαι.
 ἐν δὲ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς οἶσθαι δεῖ ποιεῖν συνεπαίνεισθαι
 τὸν ἀκροατὴν, ἢ αὐτὸν ἢ γένος ἢ ἐπιτηδευματ' αὐτοῦ ἢ
 20 ἀμῶς γέ πως· ὁ γὰρ λέγει Σωκράτης ἐν τῷ ἐπιταφίῳ,
 ἀληθές, ὅτι οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαίνειν
 ἀλλ' ἐν Λακεδαιμονίοις. τὰ δὲ τῷ δημηγορικῷ ἐκ τῶν τῷ
 δικανικῷ λόγῳ ἐστίν, φύσει δ' ἥκιστα ἔχει· καὶ γὰρ καὶ
 25 περὶ ἔ' ἴσασιν, καὶ ὕδεν δεῖται τὸ πρᾶγμα προοίμιον, ἀλλ'
 30 ἢ δι' αὐτὸν ἢ τοὺς ἀντιλέγοντας, ἢ ἐὰν μὴ ἡλίκοι βύλῃ
 ὑπολαμβάνωσιν, ἀλλ' ἢ μεῖζον ἢ ἔλαττον. διὸ ἢ δια-
 βάλλειν ἢ ἀπολύεσθαι ἀνάγκη, καὶ ἢ αὐξῆσαι ἢ μειῶσαι.
 35 τούτων δὲ ἕνεκα προοίμιον δεῖται, ἢ κόσμῳ χάριν, ὡς αὐτο-

. || 3. τεθρυλημένη QY²Z². || 4. χοιρίλογος Q. || 8. προοίμιον A². || 11. εἴτι Z², εἴτα A². || σκύλλα A². || 12.
 3. ἦν] ἢ A². || κρέμῃται QY²Z². || 16. ἥγε ὁμοίως A². || λόγων ἄλλων QY² et corr Z². || 19. ὡς πε Q. || 22.
 2. || 23. ἂν] ἦν Y². || 29. διαβολῆς QY²Z². || 33. μνημονεύσιν Y². || 35. ἐκ om QY²Z². || δὲ ἐκ τῷ] τὰ A².
 10 Y². || 10. ἀνιᾶσιν A², ἀνιᾶσι Y². || 13. ἰδὲ Y²Z². || 15. νυσάζοιεν Z². || 18. φόβον Q. || 22. τὸ] δὲ τὸ QY²
 ἄλλον Y², τῶν ἀγγέλων δ' Q. || 26. δ'] δὴ QY²Z². || 27. δεῖ] οὐν δεῖ A². || 29. ἐπιτηδευμα Y², ἐπιτηδευμ' Z². ||
 2A². || γέ om Z². || 34. προοίμιον τὸ πρᾶγμα QY²Z². || ἀλλὰ δ' QY². || 35. βάλῃ Q. || 36. ἀλλ' ἢ] ἀλλ' εἰ Y². ||
 2.

κάβδαλα φαίνεται, εἰ μὴ ἔχῃ. τοῖτον γὰρ τὸ Γοργίῳ ἐγκώμιον εἰς Ἡλείου· ὃδὲν γὰρ προεξαγκωνίσας ὃδὲ προανακινήσας εὐθὺς ἀρχεται "Ἡλίου πόλιν εὐδαίμων."

- 15 Περὶ δὲ διαβολῆς ἐν μὲν τὸ ἐξ ὧν ἂν τις ὑπόληψιν δυσχερῇ ἀπολύσεται· ὅθεν γὰρ διαφέρει εἴτε εἰπόντος τινὸς 5 εἴτε μὴ, ὥστε τὸτο καθόλου. ἄλλος τρόπος ὥς πρὸς τὰ ἀμφισβητούμενα ἀπαντᾶν, ἢ ὡς ἐκ ἐξιν, ἢ ὡς ἐκ βλαβερόν, ἢ ἐκ τῶν, ἢ ὡς ἐκ τηλικούτων ἢ ἐκ ἀδίκων ἢ ἐκ μέγα ἢ ἐκ αἰσχροῦ ἢ ἐκ ἔχον μέγεθος· περὶ γὰρ τοιούτων ἢ ἀμφισβήτησις, ὥσπερ Ἰφικράτης πρὸς Ναυσικράτην· ἔφη γὰρ 10 ποιῆσαι δ' ἔλεγε καὶ βλάψαι, ἀλλ' ἐκ ἀδικεῖν. ἢ ἀντικαταλλάττεσθαι ἀδικούντα, εἰ βλαβερόν ἀλλὰ καλόν, εἰ λυπηρόν ἀλλ' ὠφέλιμον ἢ τι ἄλλο τοῖτον. ἄλλος τρόπος ὡς ἐστὶν ἀμάρτημα ἢ αὐτίχημα ἢ ἀναγκαῖον, οἷον Σοφοκλῆς ἔφη τρέμειν ἔχ' ὡς ὁ διαβάλλων ἔφη, ἵνα δοκῇ 15 γέρον, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης· οὐ γὰρ ἐκόντι εἶναι αὐτῷ ἔτη ὀγδοήκοντα. καὶ ἀντικαταλλάττεσθαι τὸ ἔνεκα, ὅτι οὐ βλάψαι ἐβούλετο, ἀλλὰ τότε, καὶ ἐκ τούτου δ' ἐπεβάλλετο, ποιῆσαι, συνέβη δὲ βλαβῆναι· "δίκαιον δὲ μισεῖν, εἰ ἔπως τούτο γένηται ἐπ' αὐτόν." ἄλλος, εἰ ἐμπεριείληπται ὁ διαβάλλων, ἢ νῦν ἢ πρότερον, ἢ αὐτὸς ἢ τῶν ἐγγύς. ἄλλος, εἰ ἄλλοι ἐμπεριλαμβάνονται, ὅς ὁμολογῶσι μὴ ἐνόχως εἶναι τῇ διαβολῇ, οἷον εἰ ὅτι καθαρὸς ὁ μοιχός, καὶ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἄρα. ἄλλος, εἰ ἄλλως διέβαλεν, ἢ ἄλλος αὐτὸς, ἢ ἄνευ διαβολῆς ὑπελαμβάνοντο ὥσπερ αὐτὸς νῦν, οἱ 25 πεφῆναι οὐκ ἐνοχοί. ἄλλος ἐκ τοῦ ἀντιδιαβάλλειν τὸν διαβάλλοντα· ἀποπον γὰρ εἰ ὁ αὐτὸς ἄπιστος, οἱ τούτου λόγοι ἔσονται πιστοί. ἄλλος, εἰ γέγονε κρίσις, ὥσπερ Εὐριπίδης πρὸς Ὑγιαίνοντα ἐν τῇ ἀντιδόσει κατηγοροῦντα ὡς ἀσεβῆς, ὅς γ' ἐποίησε κελύων ἐπιορκεῖν "ἢ γλῶσσαν ὁμώ- 30 μοχ', ἢ δὲ φρενὴν ἀνώμοτος." ἔφη γὰρ αὐτὸν ἀδικεῖν τὰς ἐκ τῆ Διονυσιακῆς ἀγῶνης κρίσεις εἰς τὰ δικαστήρια ἄγοντα· ἐκεῖ γὰρ αὐτῶν δεδωκέναι λόγον ἢ δώσειν, εἰ βύλεται κατηγορεῖν. ἄλλος ἐκ τῆ διαβολῆς κατηγορεῖν, ἢ λίκον, καὶ τούτο ὅτι ἄλλως κρίσεις ποιεῖ, καὶ ὅτι ἐπιστεύει τῷ πρά- 35 γματι. κοινὸς δ' ἀμφοῖν ὁ τόπος τὸ σύμβολα λέγειν,

οἷον ἐν τῷ Τεύκρῳ ὁ Ὀδυσσεὺς ὅτι οὐκ εἶδεν τῷ Πη-
 ῆ γὰρ Ἡσιόνη ἀδελφή· ὁ δὲ ὅτι ὁ πατὴρ ἐχρὶ
 Πριάμῳ, ὁ Τελαμῶν, καὶ ὅτι ἐκαστὸς τῶν κατεπα-
 ἄλλος τῷ διαβάλλοντι, τὸ ἐπαινεῖν μικρὸν μακρῶς
 ξαί μέγα συντόμως, ἢ πολλὰ ἀγαθὰ προβάτα, εἰ
 πρᾶγμα προφέρει ἐν ψέξει. τοῖτοι δὲ οἱ τεχνά-
 καὶ ἀδικώτατοι· τοῖς ἀγαθοῖς γὰρ βλάπτειν καὶ
 μὴ γινύσκοντες αὐτὰ τῷ κακῷ. κοινὸν δὲ τῷ διαβάλλοντι
 τῷ ἀπολυομένῳ, ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ ἐνδέχεται πλεονέκῳ
 πρᾶξῃναι, τῷ μὲν διαβάλλοντι κακοθησέον ἐπὶ τῇ
 ἐλαμβάνοντι, τῷ δὲ ἀπολυομένῳ ἐπὶ τῷ βλάπτειν
 ὅτι ὁ Διομήδης τὸν Ὀδυσσεῖα προεῖλετο, τῷ μὲν
 τὸ ἄριστον ὑπολαμβάνειν τὸν Ὀδυσσεῖα, τῷ δ' ἐπὶ τῷ
 διὰ τὸ μόνον μὴ ἀνταγωνισέον ὡς φαῦλον. καὶ περὶ
 15 διαβολῆς εἰρήσθω τσαῦτα.

Διήγησις δ' ἐν μὲν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς ἐστὶν ἡ ἀφ' ἧς
 ἀλλὰ κατὰ μέρος· δεῖ μὲν γὰρ τὰς πράξεις διὰ τὴν
 ὧν ὁ λόγος· σύγκειται γὰρ ἔχων ὁ λόγος τὸ μὲν ἐπὶ
 (οὐδὲν γὰρ αἴτιος ὁ λόγος τῶν πράξεων) τὸ δ' ἐπὶ
 20 τέχνῃς· τούτο δ' ἐστὶν ἢ ὅτι ἐστὶ δεῖξαι, εἰ μὴ ἂν
 ὅτι ποιεῖν, ἢ ὅτι ποσόν, ἢ καὶ ἅπαντα. διὰ δὲ τῆς
 οὐκ ἐφῆξεν δεῖν διηγεῖσθαι πάντα, ὅτι δυσμετρίως
 δεικνύται οὕτως. ἐκ μὲν οὖν τούτων ἀνδρείως ἐκ τῶν
 σοφῶς ἢ δίκαιος. καὶ ἀπλοῦστερος ὁ λόγος οὕτως
 25 νος δὲ ποικίλος καὶ οὐ λιτός. δεῖ δὲ τὰς μὲν
 μους ἀναμιμνήσκειν· διὸ οἱ πολλοὶ οὐδὲν ἀντιμνη-
 σεως, οἷον εἰ θέλεις Ἀχιλλεῖα ἐπαινεῖν· ἴσασι γὰρ τῇ
 τὰς πράξεις, ἀλλὰ χρῆσθαι αὐταῖς δεῖ. εἰ μὴ ἴσα
 δεῖ· οὐ γὰρ πολλοὶ ἴσασι. νῦν δὲ γελοῶς τῇ
 30 σὶν φασὶ δεῖν εἶναι ταχεῖαν. καίτοι ὥσπερ ἐπὶ τῇ
 τοντι ἐρομένῳ πρότερον σκληρὰν ἢ μαλακὰν κατὰ
 δ'·" εἴ αὐθύναν;" καὶ ἐνταῦθα ἐμὴς ὡς
 μὴ μακρῶς διηγεῖσθαι ὥσπερ ὃδὲ προομιμαξάντων
 ὃδὲ τὰς πείσεις λέγειν· ὃδὲ γὰρ ἐνταῦθα ἐστὶ τὸ
 35 ταχὺ ἢ τὸ συντόμως, ἀλλὰ τὸ μετρίως· τίττι δ' ἐπὶ
 λέγειν ὅσα δηλώσει τὸ πρᾶγμα, ἢ ὅσα πικρὰ

2. προεξαγκωνίσας Z¹. || 6. τόπος QY¹Z¹. || 7. ἀπαντα A¹. || 8. τούτο Y¹. || 9. ὡς ἐκ ἀδίκων Q. || 9. τούτο Q. || 12. ἀλλ' οὐ καλόν A¹. || 13. τόπος QY¹Z¹. || 16. ἐκόντι Y¹Z¹. || 18. ἐβούλετο QY¹Z¹. || 19. ὥστε A¹. || 21. καθάριος? || καὶ ὁ δεῖνα altero loco om A¹. || 24. διαβάλλειν A¹, διέβαλλεν QY¹Z¹. || αὐτὸς A¹. || 25. αὐτὸς πῶς ἢ πῶς 26. τούτων τῶν διαβάλλειν Y¹, τοῦ ἐναντίου διαβάλλειν QZ¹. || 27. ὁ om Q. || 28. ἔσονται λόγοι QY¹Z¹. || 30. ὡς A¹. || 31. ἐμὴς ὡς A¹, ὡς om QZ¹. || 32. εἰς om A¹. || 33. αὐτὸν QY¹Z¹. || ἐβούλετο QY¹Z¹. || 34. τῷ τῷ A¹. || 4. τῷ τῷ Y¹Z¹A¹, om Q. || 9. ἀπολογουμένῳ Y¹. || ἐπὶ QY¹Z¹. || 14. ἀνταγωνιστὴν QZ¹A¹ et pr Y¹. || 20. ἐστὶν QY¹Z¹. || 27. εἰ οὐ Q. || 29. post ἴσασι QY¹Z¹A¹ ἔτι δὲ — μετατιθεῖ p. 1367 b 26 — 1368 a 10. || 31. ἐμὴς ὡς Z¹. || πρότερον om QY¹Z¹. || μᾶξι QY¹Z¹. || 32. εἴ ἔφη QY¹Z¹. || 34. τῷ Q. || τῷ QY¹Z¹. || 35. τῷ QY¹Z¹. || δ' ἐστὶ τῷ δεῖ ὑπο A¹.

ναι ἢ βεβλαφέναι ἢ ἠδικηκέναι, ἢ τηλικαῦτα
11· τῷ δὲ ἐναντίῳ τὰ ἐναντία. παραδιηγείσθαι
τὴν σὴν ἀρετὴν φέρεи, οἷον "ἐγὼ δ' ἐνέθετον αἰ
λέγων, μὴ τὰ τέκνα ἐγκαταλείπειν." ἢ θατέρῳ

δ' ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐ ἂν ἦ αὐτός, ἔσται 5
12· αἰ." ὁ τὺς ἀφισαμένους Αἰγυπτίους ἀποκρίνασθαι
οὐδότος. ἢ ὅσα ἠδέα τοῖς δικασαῖς. ἀπολογυ-
άττων ἢ διήγησις, αἱ δ' ἀμφισβητήσεις ἢ μὴ
13· μὴ βλαβερόν εἶναι ἢ μὴ ἄδικον ἢ μὴ τηλι-
περὶ τὸ ὁμολογούμενον οὐ διατριπτέον, εἰ μὴ 10
14· συντείνῃ, οἷον εἰ πέπρακται, ἀλλ' ἐκ ἄδικον.
μὲνα δεῖ λέγειν, ὅσα μὴ πραττόμενα ἢ οἴκτον
φέρει. παράδειγμα ὁ Ἀλκίνοῦ ἀπόλογος, ὅτι
ἠνελόπην ἐν ἐξήκοντα ἔπεσι πεποιήται. καὶ ὡς

ὁν κύκλον, καὶ ὁ ἐν τῷ Οἰνεί πρόλογος. ἠθι- 15
τὴν διήγησιν εἶναι. ἔσαι δὲ τῦτο, ἂν εἰδόμεν
16· ἢ ἐν μὲν δὴ τὸ προαίρεσιν δηλῶν, ποιὸν δὲ τὸ
17· ἰαν ταύτην· ἢ δὲ προαίρεσις ποιᾷ τῷ τέλει. διὰ
18· σιν οἱ μαθηματικοὶ λόγοι ἤθη, ὅτι ὑδὲ προαί-
19· ἀρ οὐ ἔνεκα οὐκ ἔχουσιν. ἀλλ' οἱ Σωκρατικοί· 20
21· γὰρ λέγουσιν. ἀλλὰ ἠθικὰ τὰ ἐπόμενα ἐκάστω
22· ἢ ἅμα λέγων ἐβιάδιζεν· δηλοῖ γὰρ θρασυτητα
23· ἐν ἥθεσ. καὶ μὴ ὡς ἀπὸ διανοίας λέγειν, ὥσπερ
24· ὡς ἀπὸ προαιρέσεως. "ἐγὼ δ' ἐβυλόμην· καὶ
25· γὰρ τῦτο· ἀλλ' εἰ μὴ ὠνήμην, βέλτιον." τὸ 25
26· ἠροῖμυ τὸ δὲ ἀγαθόν· φρονίμυ μὲν γὰρ ἐν τῷ
27· ἠν διακείν, ἀγαθὸν δ' ἐν τῷ τὸ καλόν. ἂν δ'
28· ἴτε τὴν αἰτίαν ἐπιλέγειν, ὥσπερ Σοφοκλῆς ποιεῖ
29· τὸ ἐκ τῆς Ἀντιγόνης, ὅτι μᾶλλον τῷ ἀδελφῷ
30· ἠνδρὸς ἢ τέκνων· τὰ μὲν γὰρ ἂν γενέσθαι ἀπο-

ρὸς δ' ἐν ᾧδου καὶ πατρὸς βεβηκότων
31· ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἂν βλάστωι ποτέ.
32· ἔχῃς αἰτίαν, ἀλλ' ὅτι ἐκ ἀγνοεῖς ἀπισα λέγων,
33· εἰ τοῖστος εἰ· ἀπιστῶσι γὰρ ἄλλο τι πράττειν 35
34· ἢ τὸ συμφέρον. ἔτι ἐκ τῶν παθητικῶν λέγειν,
35· καὶ τὰ ἐπόμενα καὶ ἂ ἴσασι, καὶ τὰ ἰδία ἢ
36· ἐνῶ προσόντα· "ὁ δ' ἔρχετό με ὑποβλέψας."

καὶ ὡς περὶ Κρατύλου· Ἀτρεΐδης, ἔτι· διαπύζει καὶ τῶν
37· χερσὶν διαπύζειν· πῖθαι γὰρ, ὅτι· τῶν δὲ τῶν
38· ἂ ἴσασι ἐκείνων ὧν ἐκ ἴσασιν. πῖθαι δὲ τῶν δὲ
39· ἐξ Ὀμήρου ἔστιν.

ὡς ἄρ' ἔφη, γρη῏ς δὲ κατέτρεχε γρη῏ς πύματα·
οἱ γὰρ θαυρύνειν ἀρχόμενοι ἐπιλαμβάνονται τῶν ἐφ' ἑαυ-
40· τῶν. καὶ εὐθὺς εἰσάγαγε σιαυτὴν πικρὸν τοῦ, ὡς
41· τοῦτον θεωρῶσι καὶ τὸν ἀντίδικον· λαμβάνει δὲ πῖθαι. ἔτι.
42· δὲ ράδιον, ὅρᾳν δὲ ἐκ τῶν ἀπαργυρῶντων· περὶ ὧν γὰρ
43· μὴθεν ἴσμεν, ὅμως λαμβάνομεν ὑπόληψιν τινα. πῖθαι γὰρ
44· δὲ δεῖ διηγείσθαι, καὶ ἐνίοτε ἐκ ἐν ἀρχῇ. ἐν δὲ δημηγορίᾳ
45· ἤκιστα διήγησις ἔστιν, ὅτι περὶ τῶν μελλόντων ἔστις διηγή-
46· ται· ἀλλ' ἐάν περ διήγησις ἦ, τῶν γενομένων ἔσται, ὡς
47· ἀναμνησθέντες ἐκείνων βέλτιον βελυσσονται περὶ τῶν ὕστε-
48· ρων. ἢ διαβάλλοντες, ἢ ἐπαινῶντες. ἀλλὰ τότε οὐ τὸ τῷ
49· συμβούλου ποιεῖ ἔργον. ἂν δ' ἢ ἀπιστον, ὑπισχυρίζεσθαι τε
50· καὶ αἰτίαν λέγειν εὐθύς, καὶ διατάττειν οἷς βύλονται, οἷον
51· ἢ Ἰσκάστη ἢ Καρκίνου ἐν τῷ Οἰδίποδι αἰεῖ ὑπισχυρεῖται
52· πυκθανομένου τοῦ ζητῶντος τὸν υἱόν. καὶ ὁ Λίμων ὁ Σο-
53· φροκλῆς.

Τὰς δὲ πίστει δὲ ἀποδεικτικὰς εἶναι· ἀποδεικνύναι 17
54· δὲ χρή, ἐπεὶ περὶ τεττάρων ἢ ἀμφισβητήσεως, περὶ τῷ ἀμ-
55· φισβητεμένῳ φέροντα τὴν ἀπόδειξιν· οἷον εἰ ὅτι ὁ γόνον
56· ἀμφισβητεῖ, ἐν τῇ κρίσει δεῖ τότε μάλιστα τὴν ἀπόδειξιν
57· φέρεи, εἰ δ' ὅτι οὐκ ἔβλαψεν, τότε καὶ ὅτι ὁ τοσόνδε ἢ
58· ὅτι δικαίως, ὡσαύτως καὶ εἰ περὶ τῷ γενέσθαι τῦτο ἢ ἀμ-
59· φισβητήσεως. μὴ λαμβανέτω δ' ὅτι ἀναγκαῖον ἐν ταύτῃ τῇ
60· ἀμφισβητήσῃ μόνῃ τὸν ἕτερον εἶναι πονηρόν· ὁ γὰρ ἔστιν
61· ἀγνοία αἰτία, ὥσπερ ἂν εἰ τινες περὶ τῷ δικαίῳ ἀμφισβη-
62· τοῖεν, ὥστ' ἐν τούτῳ χρονιστέον, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ὅ. ἐν
63· δὲ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς τὸ πολὺ, ὅτι καλὰ καὶ ὠφέλιμα, ἢ
64· αὐξήσεις ἔσαι· τὰ γὰρ πράγματα δεῖ πιστεύεσθαι· ἐλιγά-
65· κισ γὰρ καὶ τούτων ἀποδείξεις φέρουσιν, εἰ μὴ ἀπιστα ἢ ἢ
66· εἰ μὴ ἄλλος αἰτίαν ἔχῃ. ἐν δὲ τοῖς δημηγορικοῖς ἢ ὡς ἐκ
67· ἔσαι ἀμφισβητήσῃεν ἂν τις, ἢ ὡς ἔσται μὲν ἂ κελεύει,
68· ἀλλ' ὁ δίκαια ἢ ἐκ ὠφέλιμα ἢ ὁ τηλικαῦτα. δεῖ δὲ καὶ
69· ὅρᾳν εἰ τι ψεύδεται ἐκτὸς τῷ πράγματος· τεκμήρια γὰρ
70· ταῦτα φαίνεται καὶ τῶν ἄλλων ὅτι ψεύδεται. ἔστι δὲ τὰ

ακίται QZ². || 2. βελήι A^c. || 3. δὲ νηδῶν A^c. || 5. αὐτὸς ἢ QY²Z². || 6. παρὶς A^c. || 8. ὁ QY²Z², om A^c. ||
|| 10. παρὰ Q. || διατριπτέον QZ². || 13. ἀλκινόου QY²Z². || 14. ἔπεσι QY²Z²A^c. || 15. κύκλωπα corr Y². || 16.
17· Z². || 20. γὰρ οὐτεκα A^c. || ὁ ἰσοκρατικός Z². || 21. ἀλλὰ QZ². || 33. ἂν βλαστῇ Q, ἀναβλάστωι Z²A^c. || 35. ἢ Q. ||
36· ὕμνος A^c. || 37. ἢ αὐτῷ ἰαυτῷ QY²Z². || 38. ὑποκλήψας Q.
39· mte τοῖν om A^c. || τῶν QY²Z². || 5. κατέχευτο Q. || 7. εἰσάγει καὶ σιαυτὸν A^c. || 9. δὲ om A^c. || δεῖ δὲ A^c. || 11. δεῖ
12· 15. τῷ om Q. || 22. χρή δὲ Q. || 25. θ' A^c. || 26. εἰ εἰ ὁ om A^c. || 30. χρηστόν A^c. || 31. καὶ ἢ QY²Z². ||
32· 37. τις ψεύδεται ἐκ τοσούτου πράγματος A^c.

μὲν παραδείγματα δημηγορικώτατα, τὰ δ' ἐνθυμήματα
δικαιωκώτερα· ἡ μὲν γὰρ περὶ τὸ μέλλον, ὥστ' ἐκ τῶν
γενομένων ἀνάγκη παραδείγματα λέγειν, ἡ δὲ περὶ ἔντων
ἢ μὴ ὄντων, οὐ μᾶλλον ἀποδείξις ἐστὶ καὶ ἀνάγκη· ἔχει
γὰρ τὸ γεγονὸς ἀνάγκην. ὃ δὲ ἐφεξῆς λέγειν τὰ ἐν- 5
θυμήματα, ἀλλ' ἀναμιγνύναι· εἰ δὲ μή, καταβλάπτει
ἄλληλα. ἐστὶ γὰρ καὶ τῷ ποσῷ ὅρος·

ὦ φίλ', ἐπεὶ τόσα εἶπες ὅσ' ἂν πεπνυμένος ἀνὴρ,
ἀλλ' ὃ τοιαῦτα. καὶ μὴ περὶ πάντων ἐνθυμήματα ζητεῖν·
εἰ δὲ μή, ποιήσεις ὅπερ ἐνίοι ποιεῖσι τῶν φιλοσοφούντων, οἱ 10
συλλογίζονται τὰ γνωριμώτερα καὶ πιστότερα ἢ ἐξ ὧν
λέγουσιν. καὶ ὅταν πάθος ποιῆς, μὴ λέγε ἐνθυμήματα· ἡ γὰρ
ἐκκρύψει τὸ πάθος ἢ μάτην εἰρημένον ἐσαι τὸ ἐνθύμημα·
ἐκκρύψει γὰρ αἱ κινήσεις ἀλλήλας αἱ ἅμα, καὶ ἡ ἀφανί-
ζουσιν ἡ ἀσθενεῖς ποιεῖσιν. ὃ δ' ὅταν ἡθικὸν τὸν λόγον, ὃ δὲ 15
ἐνθύμημά τι ζητεῖν ἅμα· ὃ γὰρ ἔχει ὅτε ἥθος ὅτε προαίρε-
σιν ἢ ἀποδείξις. γνώμῃς δὲ χρηστέον καὶ ἐν διηγήσει καὶ
ἐν πίσει· ἡθικὸν γάρ. "καὶ ἐγὼ δέδωκα, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὡς
ὃ δὲ πιστεύειν." εἰάν δὲ παθητικῶς, "καὶ ὃ μεταμέλει μοι
καίπερ ἡδικημένω· τὴν μὲν γὰρ περίεσι τὸ κέρδος, ἐμοὶ δὲ 20
τὸ δίκαιον." τὸ δὲ δημηγορεῖν χαλεπώτερον τῷ δικάζεσθαι,
εἰκότως, διότι περὶ τὸ μέλλον· ἐκεῖ δὲ περὶ τὸ γεγονός, ὃ
ἐπιστητὸν ἦδη καὶ τοῖς μάντεσιν, ὡς ἔφη Ἐπιμενίδης ὁ
Κρής· ἐκεῖνος γὰρ περὶ τῶν ἐσομένων ἔκ ἐμαντεύετο, ἀλλὰ
περὶ τῶν γεγονότων μὲν ἀδήλων δέ. καὶ ὁ νόμος ὑπόθεσις 25
ἐν τοῖς δικαιοῦσι· ἔχοντα δὲ ἀρχὴν ῥᾶον εὐρεῖν ἀποδείξιν.
καὶ ἔκ ἔχει πολλὰς διατριβὰς, οἷον πρὸς ἀντίδικον ἢ περὶ
αὐτοῦ, ἢ παθητικὸν ποιεῖν. ἀλλ' ἥκιστα πάντων, εἰάν μὴ
ἐξίσχεται. δεῖ οὖν ἀπορεῦντα τὸτο ποιεῖν ὅπερ οἱ Ἀθηναῖοι
ῥήτορες ποιεῖσι καὶ Ἰσοκράτης· καὶ γὰρ συμβουλευόν κα- 30
τηγορεῖ, οἷον Λακεδαιμονίων μὲν ἐν τῷ πανηγυρικῷ, Χά-
ρητος δ' ἐν τῷ συμμαχικῷ. ἐν δὲ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς δεῖ
τὸν λόγον ἐπεισοδιῶν ἐπαίνοισι, οἷον Ἰσοκράτης ποιεῖ· αἰεὶ
γὰρ τινα εἰσάγει. καὶ ὃ ἔλεγε Γοργίας, ὅτι ἔχ' ὑπολεί-
πει αὐτὸν ὁ λόγος, τοῦτο ἐστίν· εἰ γὰρ Ἀχιλλεὺς λέγει, 35
Πηλέα ἐπαίνει, εἶτα Αἰάκον, εἶτα τὸν θεόν, ὁμοίως δὲ καὶ
ἀνδρίαν, ἢ τὰ καὶ τὰ ποιεῖ· ὃ τοιοῦδε ἐστίν. ἔχοντα μὲν
οὖν ἀποδείξεις καὶ ἡθικῶς λεκτέον καὶ ἀποδεικτικῶς, εἰάν
δὲ μὴ ἔχῃς ἐνθυμήματα, ἡθικῶς· καὶ μᾶλλον τῷ ἐπιεικεῖ

ἀρμόττει χρῆσθ' ὅσον φαίνεσθαι ἢ τὸν λόγον ἀκριβῶς·
ἐνθυμημάτων τὰ ἐλεγκτικὰ μᾶλλον εὐδοκιμεῖ τῶν ἡ-
κῶν, ὅτι ὅσα ἐλεγχον ποιεῖ, μᾶλλον δῆλον ὅτι τυ-
γίσει· παράλληλα γὰρ μᾶλλον τὰναντία γνωρίζου-
σι· πρὸς τὸν ἀντίδικον ἔχ' ἑτερόν τι εἶδος, ἀλλὰ τῶν
ἐστὶ τὰ μὲν λῦσαι ἐνστάσει τὰ δὲ συλλογισμῶν·
καὶ ἐν συμβουλῇ καὶ ἐν δίκῃ ἀρχόμενον μὲν λήγει
ἑαυτὸ πίσεις πρότερον, ὕστερον δὲ πρὸς τὰναντία ἐπι-
λύοντα καὶ προδιασύροντα. ἂν δὲ πολύχρως ἢ ἢ ὅτε
σις, πρότερον τὰ ἐναντία, οἷον ἐποίησε Καλλίστρατος
Μεσσηνιακῇ ἐκκλησίᾳ· ὃ γὰρ ἐρῶσι προαναλῶν ἦν
αὐτὸς εἶπεν. ὕστερον δὲ λέγοντα πρῶτον τὰ πρὸς τὸν
τίον λόγον λεκτέον, λύοντα καὶ ἀντισυλλογίζόμενα,
μάλιστα ἂν εὐδοκιμηκότα ἢ· ὥσπερ γὰρ ἀνέστη
διαβεβλημένον ὃ δέχεται ἡ ψυχὴ, τὸν αὐτὸν τρόπον
λόγον, εἰάν ὁ ἐναντίος εὐδοκῇ εἰρηκέναι. δεῖ οὖν χρῆ-
σθαι ἐν τῷ ἀκροατῇ τῷ μέλλοντι λόγῳ· ὅταν ἢ
ἀνέλῃς. διὸ ἢ πρὸς πάντα ἢ τὰ μέγιστα ἢ τὰ ἐλάττω-
μύνα ἢ τὰ εὐάλεγκτα μαχεσάμενον ὅτω τὰ ἀντί-
κειντα.

ταῖς θεαῖσι πρῶτα σύμμαχος γενήσεται
ἐγὼ γὰρ Ἡραν.

ἐν τότεῖς ἤψατο πρῶτον τῷ εὐηθεσάτω. περὶ μὲν οὖν
ῥεων ταῦτα. εἰς δὲ τὸ ἥθος, ἐπειδὴ ἔνια περὶ αἰσθη-
τικῶν ἢ ἐπίφθονον ἢ μακρολογίαν ἢ ἀντιλογίαν ἔχει, καὶ
ἄλλου ἢ λοιδορίαν ἢ ἀγροικίαν, ἕτερον χρῆναι λέγειν
ὅπερ Ἰσοκράτης ποιεῖ ἐν τῷ Φιλίππῳ καὶ ἐν τῇ ἐπὶ
καὶ ὡς Ἀρχύλοχος ψέγει· ποιεῖ γὰρ τὸν πατέρα ἡ
περὶ τῆς θυγατρὸς ἐν τῷ ἰάμβῳ "χρημάτων δ' ἔμει-
νεν ἐξ ἐν ὃδ' ἀπώμοτον," καὶ τὸν Χάρωνα τὸν πᾶσι
τῷ ἰάμβῳ ὃ ἡ ἀρχὴ "ὃ μοι τὰ Γύγεω." καὶ ὡς ἡ
κλῆς τὸν Αἴμονα ὑπὲρ τῆς Ἀντιγόνης πρὸς τὸν πατέρα
λεγόντων ἑτέρων. δεῖ δὲ καὶ μεταβάλλειν τὰ ὅτι
καὶ γνώμῃς ποιεῖν ἐνίοτε, οἷον "χρὴ δὲ ταῖς ἡμέ-
ραις ποιεῖν τὰς νῦν ἔχοντας εὐτυχύνοντας· ὅτω γὰρ ὁ
πλεονεκτοῖεν." ἐνθυμηματικῶς δὲ "εἰ γὰρ δεῖ, ὅσοι
λιμώταται ὥσι καὶ πλεονεκτικώταται αἱ καταλι-
πόμεναι τότε καταλλάττεσθαι, εὐτυχύνοντας δεῖ καταλλάττεσθαι."
Περὶ δὲ ἐρωτήσεως, εὐκαιρὸν ἐστὶ ποιεῖσθαι καὶ

2. περὶ om F¹. || 11. καὶ πιστότερα om Q. || 12. ἢ] εἰ Z¹. || 18. καὶ ante ἐγὼ om QF¹Z¹. || 24. κράτης A¹. || 35. λέγων QZ¹A¹. || 37. δ] ἢ A¹.

8. ἅπαντα Z¹. || 10. ἐποίησε F¹. || 11. μεσσηνιακῇ QZ¹. || 12. τὰ] τὸν F¹, om A¹. || 13. συλλογίζομαι A¹. || 14. ὅτε Q. || 19. τὰ om A¹. || μαχεσάμενον Q. || 21. τοῖς θεοῖς QF¹Z¹A¹. || 25. ἐπιφθόνιος A¹. || 29. δ' ἀελοπτε] δ' ἄελοπτε A¹. || 32. αἵμονα A¹. || 33. τὰ δὲ A¹. || εὐτυχύνοντας δεῖ καταλλάττεσθαι om QF¹Z¹.

ἰ ἕτερον εἰρηκῶς ἤ, ὥστε ἐνὸς προσερωτηθέντος
ὁ ἄτοκον· οἷον Περικλῆς Λάμπωνα ἐπέρετο
αὐτῆς τῶν τῆς σωτῆρας ἱερῶν, εἰπόντος δὲ ὅτι
ἰτέλεσον ἀκύνειν, ἤρετο εἰ οἶδεν αὐτός, φάσκον-
πῶς ἀτέλεσος ὦν;· δεύτερον δὲ ὅταν τὸ μὲν 5
ὁ δὲ ἐρωτήσαντι δῆλον ἦ ὅτι δώσει· πυθόμενον
μῖαν πρότασιν μὴ προσερωτᾶν τὸ φανερόν,
μπεράσμα εἰπεῖν, οἷον Σωκράτης Μελίτη οὐ
κῦτον θεοὺς νομίζειν εἰρηκεν εἰ δαιμόνιον τι
ογήσαντος δὲ ἤρετο εἰ οὐχ οἱ δαίμονες ἦτοι 10
εἶεν ἢ θεῖόν τι, φήσαντος δὲ "ἔστιν ἔν" ἔφη
ἐν παῖδας οἶεται εἶναι, θεὸς δὲ ἔ;" ἐτι ὅταν
κντία λέγοντα δείξειν ἢ παραδόχον. τέταρτον
ἐνῇ ἀλλ' ἢ σοφιστικῶς ἀποκρινάμενον λῦσαι·
15 ἀποκρίνεται, ὅτι ἐς μὲν ἐς δ' ἔ, ἢ τὰ μὲν 15
γῇ μὲν πῇ δ' ἔ, θορυβῶσιν ὡς ἀπορῶντες. ἀλ-
ἐγχειρεῖν· ἐὰν γὰρ ἐνςῇ, κεκρατῆσθαι δοκεῖ·
ε πολλὰ ἐρωτᾶν διὰ τὴν ἀσθένειαν τῷ ἀκροατῇ.
ἐνθυμήματα ὅτι μάλιστα συσρέφειν δεῖ. ἀπο-
δεῖ πρὸς μὲν τὰ ἀμφίβολα διαιρῶντα λόγῳ 30
ὁμως, πρὸς δὲ τὰ δοκῦντα ἐναντία τὴν λύσιν
ὕς τῇ ἀποκρίσει, πρὶν ἐπερωτῆσαι τὸ ἐπιόν ἢ
ἰαι· ἔ γὰρ χαλεπὸν προορᾶν ἐν τίνι ὁ λόγος.
ἡμῖν ἔστω ἐκ τῶν τοπικῶν καὶ τοῦτο καὶ αἰ
συμπεραινόμενον, ἐὰν ἐρώτημα ποιῇ τὸ συμ- 25
ἦν αἰτίαν εἰπεῖν· οἷον Σοφοκλῆς ἐρωτῶμενος
θροῦ εἰ ἔδοξεν αὐτῷ ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις
καταστῆσαι τὸς τετρακοσίους, ἔφη. "τί δέ; οὐ
γαῦτα ἐδόκει εἶναι;" ἔφη. "οὐκοῦν σὺ ταῦτα
πονηρά;" "ναί" ἔφη. "ἔ γὰρ ἦν ἄλλα βελ- 30
15 ὁ Λάκων εὐθυνόμενος τῆς ἐφορίας, ἐρωτῶ-
κῶσιν αὐτῷ δικαίως ἀπολωλέναι ἄτεροι, ἔφη.
κὺ τούτοις ταῦτα ἔθν;" καὶ ὅς ἔφη. "ὅκν δι-
φη· καὶ σὺ ἀπόλοις;" "οὐ δῆτα" ἔφη. "οἱ
ἡματα λαβόντες ταῦτα ἔπραξαν, ἐγὼ δ' οὐ, 35
1. διὸ ἔτ' ἐπερωτᾶν δεῖ μετὰ τὸ συμπέρασμα,

ἔτε τὸ συμπέρασμα ἐπερωτᾶν, ἐὰν μὴ τὸ πολὺ περιῇ τῷ
ἀληθοῦς. περὶ δὲ τῶν γελοίων, ἐπειδὴ τινα δοκεῖ χρῆσιν
ἔχειν ἐν τοῖς ἀγῶσι, καὶ δεῖν ἔφη Γοργίας τὴν μὲν σπυ-
δὴν διαφθεῖρειν τῶν ἐναντίων γέλῳτι τὸν δὲ γέλῳτα σπυδῇ,
ὀρθῶς λέγων, εἴρηται πόσα εἶδη γελοίων ἐς ἐν τοῖς περὶ
πονητικῆς, ὦν τὸ μὲν ἀρμόττει ἐλευθέρῳ τὸ δ' ἔ. ὅπως ἔν
τὸ ἀρμόττον αὐτῷ λήφεται. ἐς δ' ἡ εἰρωνεία τῆς βωμο-
λοχίας ἐλευθεριώτερον· ὁ μὲν γὰρ αὐτῷ ἔνεκα ποιεῖ τὸ
γελοῖον, ὁ δὲ βωμολόχος ἕτερον.

Ὁ δ' ἐπίλογος σύγκειται ἐκ τεττάρων, ἐκ τε τῷ πρὸς 19
ἐαυτὸν κατασκευάσαι εὔ τὸν ἀκροατὴν καὶ τὸν ἐναντίον
φραύλως, καὶ ἐκ τῷ αὐξῆσαι καὶ ταπεινώσαι, καὶ ἐκ τῷ
εἰς τὰ πάθη τὸν ἀκροατὴν καταστῆσαι, καὶ ἐξ ἀναμνήσεως.
ἐπέφυκε γὰρ μετὰ τὸ ἀποδεῖξαι αὐτὸν μὲν ἀληθῆ τὸν δὲ
ἐναντίον ψευδῇ, ἔτω τὸ ἐπαινεῖν καὶ ψέγειν καὶ ἐπιχαλ-
κεύειν. δυοῖν δὲ θατέρου δεῖ στοχαζέσθαι, ἢ ὅτι τούτοις
ἀγαθὸς ἢ ὅτι ἀπλῶς, ὁ δ' ὅτι κακὸς τούτοις ἢ ὅτι ἀπλῶς.
ἐξ ὧν δὲ δὴ τοιούτους κατασκευάζειν δεῖ, εἴρηται οἱ τόποι
κόθεν σπουδαίους δεῖ κατασκευάζειν καὶ φραύλως. τὸ δὲ
μετὰ τῷ δεδειγμένῳ ἡδὴ αὐξῶν ἐς κατὰ φύσιν ἢ τα-
πεινῶν· δεῖ γὰρ τὰ πεπραγμένα ὁμολογεῖσθαι, εἰ μέλλει
τὸ ποσὸν ἐρεῖν· καὶ γὰρ ἡ τῶν σωματῶν αὐξήσις ἐκ προῦ-
παρχόντων ἐστίν. ὅθεν δὲ δεῖ αὐξῆσαι καὶ ταπεινῶν, ἐκκει-
νται οἱ τόποι πρότερον. μετὰ δὲ ταῦτα, δῆλων ὄντων καὶ
οἶα καὶ ἡλίκα, εἰς τὰ πάθη ἄγειν τὸν ἀκροατὴν· ταῦτα
δ' ἐστὶν ἔλεος καὶ δέυνσις καὶ ὀργὴ καὶ μῖσος καὶ φθόνος
καὶ ζῆλος καὶ ἔρις. εἴρηται δὲ καὶ τούτων οἱ τόποι πρό-
τερον. ὥστε λοιπὸν ἀναμνήσαι τὰ προειρημένα. τοῦτο δὲ
ἀρμόττει ποιεῖν ἔτιω ὥσπερ φασὶν ἐν τοῖς προοιμίοις, ἐκ
ὀρθῶς λέγοντες· ἵνα γὰρ εὐμαθῇ ἢ, κελεύουσι πολλάκις
εἰπεῖν. ἐκεῖ μὲν ἔν δεῖ τὸ πρᾶγμα εἰπεῖν, ἵνα μὴ λανθάνῃ
περὶ ἔ ἡ κρίσις, ἐνταῦθα δὲ δι' ὧν δέδεικται κεφαλαιωδῶς.
ἀρχὴ δέ, διότι ἂ ὑπέσχετο ἀποδέδωκεν· ὥστε ἂ τε καὶ
δι' ὁ λεκτέον. λέγεται δὲ ἐξ ἀντιπαραβολῆς τοῦ ἐναντίου.
παραβάλλειν δὲ ἢ ὅσα περὶ τὸ αὐτὸ ἄμφω εἶπον, ἢ μὴ
καταντικρύ. "ἀλλ' ἔτος μὲν τάδε περὶ τούτου, ἐγὼ δὲ ταδί

ἰεν QZ¹. || 3. τελειῶς Q. || σωτῆρας QY¹Z¹. || 4. οἶδεν Q. || 6. τῷ Q ei pr F¹. || πυθόμενος QZ¹, πυθόμενος F¹. ||
1. || 8. μεγαλήτε A¹, μελίτε Q. || 9. ἐαυτὸν A¹. || εἰ] ὡς ἂν A¹. || 10. ὁμολογήσαντος δὲ om A¹. || 11. εἶεν] ἦσαν Z¹. ||
QY¹Z¹. || 14. ἐν] ἐν QY¹Z¹A¹. || 16. ἀπορῶντας A¹. || 18. οἶσται A¹. || 24. ἔσται F¹. || 31. ἐφορίας F¹, εὐφο-
1. ὁ δὲ om Q. || ταῦτα (vel ταυτά) τούτοις QY¹Z¹. || 34. οὐ om A¹.
n F¹. || 6. ἐν om A¹. || 7. λήψεσθαι F¹. || 8. τὸ om A¹. || 12. φαῦλον καὶ τὸ αὐξῆσαι F¹. || 15. καὶ τὸ ψέγειν καὶ
QY¹Z¹. || 16. δὲ om A¹. || 17. δ' ἐτι] δ' ὁ Q. || 18. τίνι A¹. || 20. δεδειγμένον QY¹Z¹. || ἢ] καὶ F¹Z¹. || 21.
om Q. || 21. μέλλοι F¹. || 25. ἄγει F¹. || 30. εὐμαθῆς A¹. || 33. ἀπέδωκεν QY¹Z¹. || 34. δι' ὁ λεκτέον] διαλεκτέον
εἰν A¹.

μὲν παραδείγματα δημηγορικώτατα, τὰ δ' ἐνθυμήματα
δικανικώτερα· ἡ μὲν γὰρ περὶ τὸ μέλλον, ὥστ' ἐκ τῶν
γενομένων ἀνάγκη παραδείγματα λέγειν, ἡ δὲ περὶ ὄντων
ἢ μὴ ὄντων, οὗ μᾶλλον ἀποδείξεις ἐς καὶ ἀνάγκη· ἔχει
γὰρ τὸ γεγονὸς ἀνάγκην. ὃ δὲ ἐφεξῆς λέγειν τὰ ἐν-
θυμήματα, ἀλλ' ἀναμιγνύναι· εἰ δὲ μὴ, καταβλάπτει
ἀλλήλα. ἐς γὰρ καὶ τῷ ποσῷ ὅρος·

ὦ φίλ', ἐπεὶ τόσα εἶπες ὅσ' ἂν πεπνυμένος ἀνὴρ,
ἀλλ' ὃ τοιαῦτα. καὶ μὴ περὶ πάντων ἐνθυμήματα ζητεῖν.
εἰ δὲ μὴ, ποιήσεις ὅπερ ἔνιοι ποιοῦσι τῶν φιλοσοφόντων, οἱ
συλλογίζονται τὰ γνωριμώτερα καὶ πιστότερα ἢ ἐξ ὧν
λέγουσιν. καὶ ὅταν πάθος ποιῇς, μὴ λέγε ἐνθύμημα· ἡ γὰρ
ἐκκρύπτει τὸ πάθος ἢ μάτην εἰρημένον ἐς αὐτὸ ἐνθύμημα·
ἐκκρύπτει γὰρ αἱ κινήσεις ἀλλήλας αἱ ἅμα, καὶ ἡ ἀφανί-
ζουσιν ἡ ἀσθενεῖς ποιοῦσιν. ὃ δ' ὅταν ἠθικὸν τὸν λόγον, ὃ δὲ
ἐνθύμημα τὴν ζήτην ἅμα· ὃ γὰρ ἔχει ἕτερος ἕτερος προαίρε-
σιν ἢ ἀποδείξεις. γνώμαις δὲ χρηστέον καὶ ἐν διηγήσει καὶ
ἐν πίσει· ἠθικὸν γάρ. "καὶ ἐγὼ δέδωκα, καὶ ταῦτ' εἶδ' ὡς
ὃ δὲ πιστεύειν." εἰάν δὲ παθητικῶς, "καὶ ὃ μεταμέλει μοι
καί περ ἡδικομένῳ." τῷ μὲν γὰρ περίεστι τὸ κέρδος, ἐμοὶ δὲ
τὸ δίκαιον." τὸ δὲ δημηγορεῖν χαλεπώτερον τῷ δικάζεσθαι,
εἰκότως, διότι περὶ τὸ μέλλον· ἐπεὶ δὲ περὶ τὸ γεγονὸς, ὃ
ἐπιστητὸν ἦδη καὶ τοῖς μάντεσιν, ὡς εἶπε Ἐπιμενίδης ὁ
Κρής· ἐκεῖνος γὰρ περὶ τῶν ἐσομένων ἔκ ἐμαντεύετο, ἀλλὰ
περὶ τῶν γεγενομένων μὲν ἀδήλων δέ. καὶ ὁ νόμος ὑπόθεσις
ἐν τοῖς δικανικοῖς· ἔχοντα δὲ ἀρχὴν ῥᾶον εὐρεῖν ἀποδείξιν.
καὶ ἔκ ἔχει πολλὰς διατριβὰς, οἷον πρὸς ἀντίδικον ἢ περὶ
αὐτοῦ, ἢ παθητικὸν ποιεῖν. ἀλλ' ἥκιστα πάντων, εἰάν μὴ
ἐξίςχηται. δεῖ οὖν ἀποροῦντα τῷ ποιεῖν ὅπερ οἱ Ἀθηῖναι
ῥήτορες ποιοῦσι καὶ Ἰσοκράτης· καὶ γὰρ συμβουλευόν κα-
τηγορεῖ, οἷον Λακεδαιμονίων μὲν ἐν τῷ πανηγυρικῷ, Χά-
ρητος δ' ἐν τῷ συμμαχικῷ. ἐν δὲ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς δεῖ
τὸν λόγον ἐπεισοδιῶν ἐπαίνοις, οἷον Ἰσοκράτης ποιεῖ· αἰεὶ
γὰρ τινα εἰσάγει. καὶ ὃ ἔλεγε Γοργίας, ὅτι ἔχ' ὑπολεί-
πει αὐτὸν ὁ λόγος, τοῦτό ἐστιν· εἰ γὰρ Ἀχιλλεὺς λέγει,
Πηλέα ἐπαινεῖ, εἴτα Αἰακόν, εἴτα τὸν θεόν, ὁμοίως δὲ καὶ
ἀνδρίαν, ἢ τὰ καὶ τὰ ποιεῖ· ὃ τοιόνδε ἐστίν. ἔχοντα μὲν
οὖν ἀποδείξεις καὶ ἠθικῶς λεκτέον καὶ ἀποδεικτικῶς, εἰάν
δὲ μὴ ἔχῃς ἐνθυμήματα, ἠθικῶς· καὶ μᾶλλον τῷ ἐπεικεῖ

ἀρμόττει χρῆσθαι φαίνεσθαι ἢ τὸν λόγον ἀκριβῶς·
ἐνθυμημάτων τὰ ἐλεγκτικά· μᾶλλον εὐδοκίμει τῶν
κῶν, ὅτι ὅσα ἔλεγχον ποιεῖ, μᾶλλον δηλὸν εἶτι τι
γίγαι· παράλληλα γὰρ μᾶλλον τὰναντία γνωρίζει
δὲ πρὸς τὸν ἀντίδικον ἔχ' ἑτέρον τι εἶδος, ἀλλὰ τῷ
ἔστι τὰ μὲν λῦσαι ἐνστάσει τὰ δὲ συλλογισμῶ.
καὶ ἐν συμβεβηῇ καὶ ἐν δόξῃ ἀρχόμενον μὲν λέγει
ἐαυτῷ πίσεις πρότερον, ὕστερον δὲ πρὸς τὰναντία ἐ-
λύοντα καὶ προδιασύροντα. αὖν δὲ πολὺς ἢ ὁ
σις, πρότερον τὰ ἐναντία, οἷον ἐποίησε Καλλίστρατος
Μεσσηνιακῇ ἐκκλησίᾳ· ὃ γὰρ ἐρῶσι προσηλώνει
αὐτὸς εἶπεν. ὕστερον δὲ λέγοντα πρῶτον τὰ πρὸς τὴν
τίον λόγον λεκτέον, λύοντα καὶ ἀντισυλλογισμῶ.
μάλιστα αὖν εὐδοκιμηκότα ἢ· ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπων
διαβεβλημένον ὃ δέχεται ἡ ψυχὴ, τὸν αὐτὸν τρόπον
λόγον, εἰάν ὁ ἐναντίος εὖ δοκῇ εἰρηκέναι. δεῖ οὖν
ποιεῖν ἐν τῷ ἀκροατῇ τῷ μέλλοντι λόγῳ· ἔπειτα
ἀνέλκῃ. διὸ ἢ πρὸς πάντα ἢ τὰ μέγιστα ἢ τὰ
μῦντα ἢ τὰ εὐλέγκτα μαχεσάμενον ἔτω τὰ αἰεὶ
ποιητέον.

ταῖς θεαῖσι πρῶτα σύμμαχος γενήσομαι
ἐγὼ γὰρ Ἡραν.

ἐν τοῖς ἡφατο πρῶτον τῷ εὐηθεσάτω. περὶ μὲν
σεων ταῦτα. εἰς δὲ τὸ ἥθος, ἐπειδὴ ἔνια περὶ εἰρή-
νης ἐπίφθορον ἢ μακρολογίαν ἢ ἀντιλογίαν ἔχει, καὶ
ἄλλῃ ἢ λοιδορίαν ἢ ἀγροικίαν, ἕτερον χρῆσθαι λέγει
ὅπερ Ἰσοκράτης ποιεῖ ἐν τῷ Φιλίππῳ καὶ ἐν τῇ ἐπὶ
καὶ ὡς Ἀρχύλοχος ψέγει· ποιεῖ γὰρ τὸν πατέρα ἡ
περὶ τῆς θυγατρὸς ἐν τῷ ἰάμβῳ "χρημάτων δ' ἐ-
νθὲν ἐς ἐν δ' ἀπώμοτον," καὶ τὸν Χάρανα τὸν πατέρα
τῷ ἰάμβῳ ὃ ἢ ἀρχὴ "ὃ μοι τὰ Γύγῳ." καὶ ὡς
κλῆς τὸν Αἴμονα ὑπὲρ τῆς Ἀντιγόνης πρὸς τὸν πατέρα
λεγόντων ἐτέρων. δεῖ δὲ καὶ μεταβάλλειν τὰ ἠθικὰ
καὶ γνώμας ποιεῖν ἐνίοτε, οἷον "χρὴ δὲ τὰς ἐλπίδας
ποιεῖν τὰς νῦν ἔχοντας εὐτυχύνοντας· ἔτω γὰρ ὁ
πλεονεκτοῖεν." ἐνθυμηματικῶς δὲ "εἰ γὰρ δεῖ, ἔτι
λιμώταται ὥς καὶ πλεονεκτικώταται αἱ κατὰ
τότε καταλλάττεσθαι, εὐτυχύνοντας δεῖ καταλλάττεσθαι."

Περὶ δὲ ἐρωτήσεως, εὐκαιρόν ἐστι ποιεῖσθαι μὲν

2. περὶ om F¹. || 11. καὶ πιστότερα om Q. || 12. ἢ] εἰ Z¹. || 18. καὶ ante ἐγὼ om QF¹Z¹. || 24. κρήτης A¹. || 25. A¹. || 35. λέγων QZ¹A¹. || 37. δ] ἢ A¹.

8. ἀπαντα Z¹. || 10. ἐποίησε F¹. || 11. μεσσηνιακῇ QZ¹. || ἔτος QZ¹. || 12. τὰ] τὸν F¹, om A¹. || 13. συλλογισμῶν A¹. || ὅθεν Q. || 19. τὰ om A¹. || μαχεσάμενον Q. || 21. ταῖς θεαῖσι QF¹Z¹A¹. || 25. ἐπιφθόρον A¹. || 29. δ' ἀελοπτο] ἀ εἰληπτο A¹. || ἢ om A¹. || ἐν γύγῳ Q. || 32. αἴμονα A¹. || 33. τὸ δὲ A¹. || εὐτυχύνοντας δεῖ καταλλάττεσθαι om QF¹Z¹.

ὁ ἕτερον εἰρηκῶς ἦ, ὥστε ἐνὸς προσερωτηθέντος
τὸ ἄτοπον· οἷον Περικλῆς Λάμπωνα ἐπύρετο
λετῆς τῶν τῆς σωτείρας ἱερῶν, εἰπόντος δὲ ὅτι
ἀτέλεσος ἀκύειν, ἤρετο εἰ οἶδεν αὐτός, φάσκον-
πῶς ἀτέλεσος ὢν;· δεύτερον δὲ ὅταν τὸ μὲν 5
τὸ δὲ ἐρωτήσαντι δῆλον ἦ ὅτι δώσει· πυθόμενον
ν μίαν πρότασιν μὴ προσερωτᾶν τὸ φανερόν,
υμπέρασμα εἰπεῖν, οἷον Σωκράτης Μελέτις οὐ
αὐτὸν θεοὺς νομίζειν εἶρηκεν εἰ δαιμόνιον τι
λογήσαντος δὲ ἤρετο εἰ οὐχ οἱ δαίμονες ἦτοι 10
εἶεν ἢ θεῖόν τι, φήσαντος δὲ "ἔστιν ἔν" ἔφη
μὲν παιδᾶς οἶεται εἶναι, θεὸς δὲ ὕ;" ἔτι ὅταν
ἐναντία λέγοντα δείξῃν ἢ παραδόξον. τέταρτον
ἢ ἐνῇ ἄλλ' ἢ σοφιστικῶς ἀποκρινάμενον λῦσαι·
ὡς ἀποκρίνηται, ὅτι ἕξι μὲν ἕξι δ' ὕ, ἢ τὰ μὲν 15
πῇ μὲν πῇ δ' ὕ, θορυβῶσιν ὡς ἀπορῶντες. ἄλ-
ἐγχειρεῖν· εἰ γὰρ ἐνς ἦ, κεκρατῆσθαι δοκεῖ·
γε πολλὰ ἐρωτᾶν διὰ τὴν ἀσθένειαν τῷ ἀκροατῷ.
ἐνθυμήματα ὅτι μάλιστα συσρέφειν δεῖ. ἀπο-
ε δεῖ πρὸς μὲν τὰ ἀμφίβολα διαιρῶντα λόγῳ 20
τόμῳ, πρὸς δὲ τὰ δοκῶντα ἐναντία τὴν λύσιν
θῶς τῇ ἀποκρίσει, πρὶν ἐπερωτῆσαι τὸ ἐπὶ ὃν ἢ
θαί· ὃ γὰρ χαλεπὸν προορᾶν ἐν τίνι ὁ λόγος.
ἡμῖν ἔστω ἐκ τῶν τοπικῶν καὶ τοῦτο καὶ αἱ
1 συμπεραινώμενον, εἰάν ἐρώτημα ποιῇ τὸ συμ- 25
γὴν αἰτίαν εἰπεῖν· οἷον Σοφοκλῆς ἐρωτώμενος
ἰδρὸν εἰ ἔδουξεν αὐτῷ ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις
καταστῆσαι τὴν τετρακοσίην, ἔφη. "τί δέ; οὐ
ταῦτα ἐδόκει εἶναι;" ἔφη. "οὐκοῦν σὺ ταῦτα
πονηρά;" "ναί" ἔφη. "ὃ γὰρ ἦν ἄλλα βελ- 30
ὡς ὁ Λάκων εὐθυνόμενος τῆς ἐφορίας, ἐρωτώ-
μενος αὐτῷ δικαίως ἀπολωλέναι ἄτεροι, ἔφη.
σὺ τέτοις ταῦτα ἔδου;" καὶ ὁς ἔφη. "ἐκὼν δι-
ἔφη. "καὶ σὺ ἀπόλοι;" "οὐ δῆτα" ἔφη. "οἱ
οἷματα λαβόντες ταῦτα ἔπραξαν, ἐγὼ δ' οὐ, 35
ἦ." διὸ ἔτ' ἐπερωτᾶν δεῖ μετὰ τὸ συμπέρασμα,

ἔτε το συμπέρασμα ἐπερωτᾶν, εἰάν μὴ τὸ πολὺ περιῇ τῷ
ἀληθεῶς. περὶ δὲ τῶν γελοίων, ἐπειδὴ τινα δοκεῖ χρῆσιν
ἔχειν ἐν τοῖς ἀγῶσι, καὶ δεῖν ἔφη Γοργίας τὴν μὲν σπου-
δὴν διαφθεῖρειν τῶν ἐναντίων γέλῳ τὸν δὲ γέλῳτα σπουδῇ
ὀρθῶς λέγων, εἴρηται πόσα εἶδη γελοίων ἐστὶν ἐν τοῖς περὶ
ποιητικῆς, ὧν τὸ μὲν ἀρμόττει ἐλευθέρῳ τὸ δ' ὕ. ὅπως ἔν
τὸ ἀρμόττον αὐτῷ λήφεται. ἕξι δ' ἢ εἰρωνεία τῆς βωμο-
λοχίας ἐλευθεριώτερον· ὁ μὲν γὰρ αὐτῷ ἔνεκα ποιεῖ τὸ
γελοῖον, ὁ δὲ βωμολόχος ἑτέρου.

Ὁ δ' ἐπίλογος σύγκειται ἐκ τεττάρων, ἐκ τε τῷ πρὸς 19
ἑαυτὸν κατασκευάσαι εὖ τὸν ἀκροατὴν καὶ τὸν ἐναντίον
φάουλως, καὶ ἐκ τῷ αὐξῆσαι καὶ ταπεινῶσαι, καὶ ἐκ τῷ
εἰς τὰ πάθη τὸν ἀκροατὴν καταστῆσαι, καὶ ἐξ ἀναμνήσεως.
πέφυκε γὰρ μετὰ τὸ ἀποδείξαι αὐτὸν μὲν ἀληθῆ τὸν δὲ
ἐναντίον ψευδῆ, ἔτω τὸ ἐπαινεῖν καὶ ψέγειν καὶ ἐπιχαλ-
κεύειν. δυοῖν δὲ θατέρου δεῖ στοχαζέσθαι, ἢ ὅτι τούτοις
ἀγαθὸς ἢ ἔτι ἀπλῶς, ὁ δ' ὅτι κακὸς τέτοις ἢ ὅτι ἀπλῶς.
ἐξ ὧν δὲ δὴ τοῖς κατασκευάζειν δεῖ, εἴρηται οἱ τόποι
πόθεν σπουδαίους δεῖ κατασκευάζειν καὶ φάουλως. τὸ δὲ
μετὰ τῷ δεδειγμένῳ ἤδη αὖξιν ἐς κατὰ φύσιν ἢ τα-
πεινῶν· δεῖ γὰρ τὰ κεπραγμένα ὁμολογεῖσθαι, εἰ μέλλει
τὸ ποσὸν ἐρεῖν· καὶ γὰρ ἢ τῶν σωματῶν αὖξιν ἐκ προῦ-
παρχόντων ἐστίν. ὅθεν δὲ δεῖ αὖξιν καὶ ταπεινῶν, ἔκκειν-
ται οἱ τόποι πρότερον. μετὰ δὲ ταῦτα, δῆλων ὄντων καὶ
οἷα καὶ ἡλίκᾳ, εἰς τὰ πάθη ἄγειν τὸν ἀκροατὴν· ταῦτα
δ' ἐστὶν ἔλεος καὶ δεινότης καὶ ὀργὴ καὶ μῖσος καὶ φθόνος
καὶ ζῆλος καὶ ἔρις. εἴρηται δὲ καὶ τέτων οἱ τόποι πρό-
τερον. ὥστε λοιπὸν ἀναμνησάσαι τὰ προειρημμένα. τοῦτο δὲ
ἀρμόττει ποιεῖν ὥτως ὥσπερ φασὶν ἐν τοῖς προοιμίαις, ἐκ
ὀρθῶς λέγοντες· ἵνα γὰρ εὐμαθῇ ἦ, κελεύουσι πολλάκις
εἰπεῖν. ἐκεῖ μὲν ἔν δεῖ τὸ πρᾶγμα εἰπεῖν, ἵνα μὴ λανθάνῃ
περὶ ὅ ἢ κρίσις, ἐνταῦθα δὲ δι' ὧν δέδεικται κεφαλαιωδῶς.
ἀρχὴ δέ, διότι αὐτὸν ἐπέσχετο ἀποδέδωκεν· ὥστε αὐτὸ καὶ
παραβάλλειν δὲ ἢ ὅσα περὶ τὸ αὐτὸ ἀμφω εἶπον, ἢ μὴ
καταντικρύ. ἀλλ' ἔτος μὲν τάδε περὶ τούτου, ἐγὼ δὲ ταδί

αἶψιν QZ¹. || 3. τελευταῖς Q. || σωτηρίας QY¹Z¹. || 4. εἶδεν Q. || 6. τῷ Q et pr F¹. || πυθόμενος QZ¹, πυθόμενος F¹. ||
1. || 8. μεγάλην A¹; μελίτη Q. || 9. αὐτὸν A¹. || εἰ ὡς ἂν A¹. || 10. ὁμολογήσαντος δὲ om A¹. || 11. εἶναι ἦσαν Z¹. ||
QY¹Z¹. || 14. ἐν ἢ QY¹Z¹A¹. || 16. ἀπορῶντας A¹. || 18. οἶσται A¹. || 24. ἔσται F¹. || 31. ἐφορείας Y¹, εὐφο-
3. ὁ δὲ om Q. || ταῦτα (vel ταυτά) τέτοις QY¹Z¹. || 34. οὐ om A¹.
om F¹. || 6. ἔν om A¹. || 7. λήφεται Y¹. || 8. τὸ om A¹. || 12. φάουλως καὶ τὸ αὐξῆσαι F¹. || 15. καὶ τὸ ψέγειν καὶ
in QY¹Z¹. || 16. δὲ om A¹. || 17. ὅ ὅτι Q. || 18. τίνι A¹. || 20. δεδειγμένον QY¹Z¹. || ἢ καὶ F¹Z¹. || 21.
r om Q. || 21. μέλλοι Y¹. || 25. ἄγει F¹. || 30. εὐμαθῆς A¹. || 33. ἀπέδωκεν QY¹Z¹. || 34. δι' ὁ λεκτικόν] διαλεκτικόν
πιῦ A¹.

καὶ διὰ ταῦτα." ἡ ἐξ εἰρωνείας, οἷον "ἔτος γὰρ τὰδ' εἶπεν, ἔγω δὲ τὰδε. καὶ τί ἂν ἐποίει, εἰ τὰδε ἔδειξεν, ἀλλὰ μὴ ταδί;" ἡ ἐξ ἐρωτήσεως· "τί ὃ δέδεικται;" ἡ "ἔτος τί ἔδειξεν;" ἡ δὲ οὕτως ἡ ἐκ παραβολῆς, ἡ κατὰ φύσιν, ὡς ἐλέχθη,

ἔτω τὰ αὐτῷ, καὶ πάλιν, εἰὰν βύλη, χωρὶς τὰ τὸ λόγῳ. τελευταίη δὲ τῆς λέξεως ἀρμόττει ἡ ἀσύνθετος ἐπίλογος ἀλλὰ μὴ λόγος ἤ· "εἴρηκα, ἀποκρίσθαι."

ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡῶ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

Ἐπέστειλάς μοι ὅτι πολλάκις πολλοὺς πέπομφας πρὸς ἡμᾶς τὸς διαλεγομένους ὑπὲρ τοῦ γραφῆναι σοι τὰς μεθόδους τῶν πολιτικῶν λόγων. ἐγὼ δὲ ὃ δια ῥαθυμίαν ὑπερβαλλόμεν ἐν ταῦτοις τοῖς χρόνοις, ἀλλὰ διὰ τὸ ζητεῖν οὕτως ὑπὲρ αὐτῶν γραφῆναι σοι διηκριβωμένως ὡς εὐδαίμων ἄλλος γέγραφε τῶν περὶ ταῦτα πραγματευομένων. ταύτην δὲ εὐκότως τὴν διάνοιαν εἶχον· ὥσπερ γὰρ ἐσθῆτα σπουδαζέεις τὴν εὐκρίτους τὴν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων εἶχειν, ἔτω δύναμιν λόγων λαβεῖν ἐξί σοι πειρατέον τὴν εὐδοξοτάτην· πολὺ γὰρ κάλλιον ἐστὶ καὶ βασιλικώτερον τὴν ψυχὴν εἶχειν εὐγνωμονῆσαν ἢ τὴν ἔξιν τοῦ σώματος ὁρᾶν εὐειματοῦσαν. καὶ γὰρ ἄτοπὸν ἐστὶ τὸν τοῖς ἔργοις πρωτεύοντα φαίνεσθαι τῶν τυχόντων τοῖς λόγοις ὑπερίζοντα, καὶ ταῦτα εἰδὼτα ὅτι τοῖς μὲν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευομένοις ἡ ἀναφορὰ περὶ πάντων τῶν πραγμάτων εἰς τὸν δῆμόν ἐστι, τοῖς δ' ὑπὸ τὴν τῆς βασιλείας ἡγεμονίαν τεταγμένοις πρὸς λόγον. ὥσπερ ἔν τας αὐτενόμους τῶν πόλεων διαρβῶν εἰσθεῖν ἐπὶ τὸ κάλλιστον ἄγων ὁ κοινὸς νόμος, ἔτω τὸς ὑπὸ τὴν σὴν βασιλείαν καθεστῶτας ἄγειν δύναται· ἂν ἐπὶ τὸ συμφέρον ὁ σὸς λόγος. καὶ γὰρ ὁ νόμος ἐστὶν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν λόγος ὠρισμένος καθ' ὁμολογίαν κοινὴν πόλεως, μηνύων πῶς δεῖ πράττειν ἕκαστα. πρὸς δὲ τέτοις ἐκ ἀθλήον οἶμαι σοι τῆς ἐξίν, ὅτι τοὺς μὲν λόγῳ χρωμένους καὶ μετὰ τούτου πάντα πράττειν προαιρουμένους ὡς ὄντας καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἐπαινοῦμεν, τοὺς δὲ ἄνευ λόγου τι

5 πεινῶντας ὡς ὄντας ὠμῶς καὶ θηριώδεις μισῶμεν. ἡ καὶ κακὸς τὴν αὐτῶν κακίαν ἐμφανίσαντας αὐτοὺς καὶ τὸς ἀγαθὸς θηλώσαντας αὐτῶν τὴν ἀρετὴν ἐμμεν. ἔτω καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἀποτρέψαντες καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ὄνησιν ἐσχευόμεν. καὶ τότε καὶ τὰς ἐκείνων δυσχερείας ἐφύγομεν, καὶ προσοῦσας ἡμῖν ὠφελείας ἐπορισάμεθα· ὥσπερ γὰρ ἄλυκος αἰρετός, ἔτω λόγος συντετὸς ἀγαπητός. καὶ σε δεήσει ὅτι παραδείγματα ἐστὶ τοῖς πλείστοις τῶν πῶν τοῖς μὲν ὁ νόμος τοῖς δὲ ὁ σὸς βίος καὶ λόγος οὐκ διαφέρων ἢ πάντων Ἑλλήνων καὶ βασιλέων. ἐστὶ σοι σπουδὴν ποιητέον, ἵνα τὴν ἐκ τούτου ἀτμίαν περὶ ταῦτα διατρίβοντες τοῖς τῆς ἀρετῆς ζητήσεσιν γραφόμενοι μὴ πρὸς τὰ φαῦλα σφᾶς αὐτῶν ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἀρετῆς μετέχουσιν ἐπιθυμῶντες. εἰ βεβουλευσθαι τῶν περὶ τὸν ἀνθρώπον θεϊοτάτων ἐστὶν εἰς τὰ πάρεργα καὶ μηδενὸς ἀξία τὴν σπουδὴν καταναλωτέον, ἀλλὰ τὴν μητρόπολιν αὐτὴν τὴν καὶ λυεῖσθαι μαθεῖν βελητέον. τίς γὰρ δὴ ποτ' ἀφῆκε τῆς τῶν νῦν ἐχόντων ὅτι τὸ μὲν πράττειν καὶ βλεπεῖν μινον σημειῖον ἐστὶν ἀνοίας, τὸ δὲ κατὰ τὴν φύσιν λόγῳ συντελεῖν τι τῶν ὑπ' ἐκείνου παραγγομένων δείας; ἰδεῖν δὲ ἐστὶ πάντας τὸς ἀριστα τῶν Ἑλλήνων τευομένους λόγῳ πρῶτον ἢ τοῖς ἔργοις συγγραμμάτις δὲ τέτοις καὶ τὸς μέγιστον ἀξίωμα τῶν βασιλέων. τότε πρὸ τῶν πραγμάτων χρωμένους, εἰδότες μὴ

1. διὰ] ἀπὸ καὶ A^c. || 4. ἡ δὲ] ἡδὲ A^c.

1. τὰ ante τὸ om Z^b.

Codices F^bB^c et epistolae Q.

8. ὑπερβαλλόμεν QF^b et pr B^c. || 9. ἀλλὰ τὸ διαζητεῖν Q. || 16. ἡ] καὶ Q. || 17. εὐειματοῦσαν Q. || 19. ταῦτα B^c om F^bB^c. || 28. οἶμαι] ὡς οἶμαι QF^b.

5. τὸτο QF^b. || 7. ζηλούσαντας B^c. || 10. τὸτο QF^bB^c. || μὴ om B^c. || 15. ἢ] εἰ F^bB^c, εἰ ἢ Q. || 16. ἵνα μὴ πρὸ 19. μετέχουσιν om Q et pr F^b. || 23. που Q.

ἴσι σωτηρίας ἢ διὰ τῷ λόγῳ γινομένη τῷ συμ-
 ωρία. ταύτην ἀπόρθητον οἰητέον, ἢ τὴν ἐκ τῶν
 τῶν ἀσφαλῆ πρὸς σωτηρίαν εἶναι νομιστέον.
 ὁκνῶ ἔτι πλείω γράφειν, μὴ ποτε καλλωπίζε-
 περὶ τῶν ἀκριβῶς γνωρίζομένων ὡς ἔχ' ὁμολο-
 ῖσταις ἐπιφέρων. διόπερ ἀφήσω, ἐκείνα μόνον
 ὧν ἔνεσι λέγειν εἰς ἅπαντα τὸν βίον, ὅτι τῷ
 φέρομεν τῶν λοιπῶν ζῶν. τῷτο ἔν καὶ ἡμεῖς
 ὧν λοιπῶν ἔχομεν ἀνθρώπων οἱ μεγίστης τιμῆς
 λοντὶ τετυχηκότες. ἐπιθυμία μὲν γὰρ καὶ θυμῷ
 ἰστοῖς χρῆται καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα πάντα, λόγῳ
 ἢ λοιπῶν χωρὶς ἀνθρώπων. ἀτοπώτατον ἔν ἂν
 εἰ τῷτῳ μόνῳ τῶν λοιπῶν ζῶν εὐδαιμονέζε-
 τὸ αἴτιον τῷ καλῶς εἶναι διὰ ῥαθυμίαν ἀφῶ-
 γωρήσαντες. διακελευόμεαι δὴ σοι πάλαι πα-
 ῶ τῆς τῶν λόγων ἀντέχεσθαι φιλοσοφίας. κα-
 ἔσι φυλακτικὸν σώματος ὑγεία, ἔτω ψυχῆς
 καθέστηκε παιδεία. ταύτης γὰρ προηγμένης
 υμβήσεται σοι περὶ τὰς πράξεις, ἀλλὰ σῶζειν
 ἔπος εἰπεῖν τὰς ὑπαρχύσας σοι τῶν ἀγαθῶν
 ὠρὶς δὲ τῶν εἰρημένων, εἰ τὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς
 ἰ, τὸ τοῖς τῆς ψυχῆς ὀμμασιν ὀξυδορκεῖν ἐς
 ἔτι δὲ ὥσπερ ὁ στρατηγός ἐστι σωτὴρ στρατο-
 λόγος μετὰ παιδείας ἡγεμῶν ἐστὶ βίῳ. ταυτὶ
 εἰ τὰ τέτοις ὅμοια παραλιπεῖν νομίζω καλῶς
 κατὰ τὸν ὑπάρχοντα καιρόν. ἔγραψας δὲ μοι
 ἐνος ὅπως μηδαὶς τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων λήψε-
 λλον τοῦτο, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι καθάπερ τοὺς
 γεννηθέντας οἱ γεννήσαντες τῶν ὑποβαλλομένων
 λῦσιν, ἔτω καὶ οἱ εὐρόντες τι τῶν μετεχόντων
 ὑπὲρ τέκνων, τῶν τῶν λόγων ὑπεραποτεθνή-
 μὲν γὰρ Πάριοι λεγόμενοι σοφισαὶ διὰ τὸ μὴ
 διὰ ῥαθυμίαν ἀμυσσιν ἢ ζήργεσιν, ἀλλὰ χρή-
 ῖντες ἀποκηρύττουσιν. διὰ τῷτο ἔν ἐγὼ σοι πα-
 ῖ διαφυλάττειν ἔτω τὸς λόγους τέτους, ὅπως νέοι
 ὑπὸ μηθενὸς διαφθάρησονται, κοσμίως δὲ μετὰ
 γαντες, εἰς ἡλικίαν ἐλθόντες δόξης ἀκηράτῃ τεύ-
 ειλήφωμεν δὲ καθάπερ ἡμῖν ἐδήλωσε Νικάνωρ,
 ἰπῶν τεχνογράφων εἰ τίς τι γλαφυρὸν ὑπὲρ
 τῶν γέγραφεν ἐν ταῖς τέχναις. περιτεύξῃ δὲ

δυσὶ τέτοις βιβλίοις, ὧν τὸ μὲν ἐστὶν ἐμὸν, ἐν ταῖς ὑπ'
 ἐμῷ τέχναις Θεοδέκτη γραφείσαις, τὸ δὲ ἕτερον Κόρακος.
 τὰ δὲ λοιπὰ τοῖτοις ἰδίᾳ πάντα γέγραπται περὶ τε τῶν
 πολιτικῶν καὶ τῶν δικανικῶν παραγγελμάτων· ὅθεν πρὸς
 ἑκάτερον αὐτῶν εὐπορήσεις ἐκ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων σοι
 γεγραμμένων. ἔρρωσο.

Τρία γένη τῶν πολιτικῶν εἰςὶ λόγων, τὸ μὲν δημη-
 γορικόν, τὸ δ' ἐπιδεικτικόν, τὸ δὲ δικανικόν. εἶδη δὲ τῶν
 ἐπτά, προτρεπτικόν, ἀποτρεπτικόν, ἐγκωμιαστικόν, ψεκτικόν,
 κατηγορητικόν, ἀπολογητικόν καὶ ἐξεταστικόν, ἢ αὐτὸ καθ'
 αὐτὸ ἢ πρὸς ἄλλο. τὰ μὲν ἔν εἶδη τῶν λόγων τσοαῦτα
 ἀριθμῶ ἐς ἑν, χρησόμεθα δὲ αὐτοῖς ἐν τε ταῖς κοιναῖς δη-
 μηγορίαις καὶ ταῖς περὶ τὰ συμβόλαια δικαιολογίαις καὶ
 ταῖς ἰδίαις ὁμιλίαις. οὕτω δ' ἂν ἐτοιμώτατον λέγειν περὶ
 αὐτῶν δινηθείμεν, εἰ καὶ καθ' ἑν ἕκαστον εἶδος ἀπολα-
 βόντες ἀπαριθμησάμεθα τὰς δυνάμεις αὐτῶν καὶ τὰς
 χρήσεις καὶ τὰς πράξεις. καὶ πρῶτον μὲν τὰς προτροπὰς
 καὶ ἀποτροπὰς, ἐπεὶ περ ἐν ταῖς ἰδίαις ὁμιλίαις καὶ ταῖς
 κοιναῖς δημηγορίαις ἐν ταῖς [δὲ] μάλιστα αὐτῶν χρῆσις ἐς
 διέλθοιμεν ἂν. καθόλου μὲν ἔν εἰπεῖν, προτροπὴ μὲν ἐστὶν ἐπὶ
 προαιρέσεις ἢ λόγους ἢ πράξεις παρακλήσεις, ἀποτροπὴ δὲ
 ἀπὸ προαιρέσεων ἢ λόγων ἢ πράξεων διακώλυσις. ἔτω δὲ
 τῶν διωρισμένων, τὸν μὲν προτρέποντα χρὴ δεικνύειν ταῦτα
 ἐφ' ἃ παρακαλεῖ δίκαια ὄντα καὶ νόμιμα καὶ συμφέ-
 ροντα καὶ καλὰ καὶ ἡδέα καὶ ῥάδια πραχθῆναι· εἰ δὲ μή,
 δυνατὰ τε δεικτέον, ὅταν ἐπὶ δυσχερῇ παρακαλῇ, καὶ ὡς
 ἀναγκαῖα ταῦτα ποιεῖν ἐστὶν. τὸν δὲ ἀποτρέποντα δεῖ διὰ
 τῶν ἐναντίων κώλυσιν ἐπίφerein, ὡς ἢ δίκαιον ἢ δὲ νόμιμόν
 ἐστὶν ἢ δὲ συμφέρον ἢ δὲ καλὸν ἢ δὲ ἡδὺ ἢ δὲ δυνατόν πράτ-
 τειν τῷτο, εἰ δὲ μή, ὡς ἐργῶδες καὶ ἐκ ἀναγκαῖον. ἅπα-
 σαι δ' αἱ πράξεις μετέχουσι τῶν ἀμφοτέρων, ὥς μὴδε-
 τέραν τῶν ὑποθέσεων ἔχοντα λόγων ἀπορεῖν. ὧν μὲν ἔν
 ὀρέγεσθαι δεῖ τὸς προτρέποντας καὶ ἀποτρέποντας, ταῦτά
 ἐστὶν· ὀρίσασθαι δὲ πειράσομαι τῶν ἑκαστὶν τί ἐστὶν, καὶ
 δεῖξαι πόθεν αὐτῶν εἰς τοὺς λόγους εὐπορήσομεν. δίκαιον
 μὲν ἔν ἐστὶ τὸ τῶν ἀπάντων ἢ τὸ τῶν πλείων ἔθος ἀγρα-
 φον, διορίζον τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρά. τῷτο δ' ἐστὶ τὸ
 γονεὺς τιμᾶν καὶ φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τοῖς εὐεργέταις
 χάριν ἀποδιδόναι· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοῖτοις ὅμοια οὐ
 προστάττουσι τοῖς ἀνθρώποις οἱ γεγραμμένοι νόμοι ποιεῖν,

ρόντως Q. || 12. ἂν ἔν B^c. || 15. παρακεκλημένοι B^c. || 17. ἔτω τῶς ψυχῆς B^c. || 22. ὀξὺ δερκεῖν B^c. || 24. ταυτὶ B^c. ||
 || 29. αὐτοῦ QF². || 30. καὶ om QF². || 39. εἰ] ὅς QF²B^c.

τη B^c. || 3. τὴν δὲ λοιπὴν QF². || τῶν om B^c. || 5. ἀπορήσεις B^c, om QF². || 9. ψεκτικὸν κατηγορητικόν B^c. || 20. μὲν
 B. κώλυσιν B^c. || 31. αἱ om F²B^c. || 32. λόγον B^c. || 33. καὶ ἀποτρέποντας om F².

ἀλλ' εὐθὺς ἀγράφῳ καὶ κοινῷ νόμῳ νομίζεται. τὰ μὲν
 οὖν δίκαια ταῦτά ἐστι, νόμος δ' ἐστὶν ὁμολόγημα πόλεως
 κοινόν, διὰ γραμμάτων προστάττον πῶς χρὴ πράττειν
 ἕκαστα. συμφέρον δ' ἐστὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν φυ-
 λακή, ἢ τῶν μὴ προσόντων κτήσις, ἢ τῶν ὑπαρχόντων
 κακῶν ἀποβολή, ἢ τῶν προσδοκωμένων γενήσεσθαι βλα-
 βερῶν διακώλυσις. διαιρέσεις δὲ τῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις εἰς
 σῶμα καὶ ψυχὴν καὶ τὰ ἐκίτητα. σώματι μὲν ἔν ἐστὶ
 συμφέρον ῥώμη κάλλος ὑγίεια, ψυχῇ δὲ ἀνδρεία σοφία
 δικαιοσύνη, τὰ δ' ἐκίτητα φίλοι χρήματα κτήματα.
 τὰ δ' ἐναντία τούτοις ἀσύμφορα. πέλει δὲ συμφέροντα τὰ
 τοιαῦτά ἐστιν, ἐμόνοια, δύναμις πρὸς πόλεμον, χρήματα
 καὶ προσόδων εὐπορία, συμμαχῶν ἀρετὴ καὶ πλῆθος, καὶ
 συλλήβδην ἅπαντα τὰ τούτοις ὁμοιότροπα συμφέροντα νο-
 μίζομεν, τὰ δὲ τούτοις ἐναντία ἀσύμφορα. καλὰ δ' ἐστὶν
 ἀφ' ὧν εὐδοξία τις καὶ τιμὴ τις ἐνδοξος γενήσεται τοῖς
 πράξασιν, ἡδέα δὲ τὰ χαρὰν ἐργαζόμενα, ῥάδια δὲ τὰ
 μετ' ἐλαχίστου χρόνου καὶ πόνου καὶ δαπάνης ἐπιτελόμενα,
 δυνατὰ δὲ πάντα τὰ ἐνδεχόμενα γενέσθαι, ἀναγκαῖα δὲ
 τὰ μὴ ἐφ' ἡμῖν ὄντα πράττειν, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀνάγκης θείας
 ἢ ἀνθρωπίνης οὕτως ὄντα. τὰ μὲν ἔν δίκαια καὶ τὰ νό-
 μιμα καὶ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἡδέα καὶ
 τὰ ῥάδια καὶ τὰ δυνατὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα ταῦτά ἐστιν,
 εὐπορήσομεν δὲ περὶ τούτων λέγειν ἐξ αὐτῶν τε τῶν προει-
 ρημένων καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις καὶ τῶν ἐναντίων αὐτοῖς
 καὶ τῶν ἡδὴ κεκριμένων ὑπὸ θεῶν ἢ ἀνθρώπων ἐνδόξων ἢ
 ὑπὸ κριτῶν ἢ ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν ἡμῖν. τὸ μὲν ἔν δι-
 καιον οἶον ἂν ἦ τὸν τρόπον, ἡμῖν διδῆλωται· τὸ δὲ ὅμοιον
 τῷ δικαίῳ τοιοῦδ' ἐστίν. "ὥσπερ γὰρ δίκαιον νομίζομεν τοῖς
 γονεῦσι πείθεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον προσήκει τὺς υἱεῖς μι-
 μῆσθαι τὰς τῶν πατέρων πράξεις." καὶ "καθάπερ τὺς εὖ
 ποιήσαντας ἀντευεργετῆν δίκαιόν ἐστιν, ὕτω τὺς μηδὲν ἡμᾶς
 κακὸν ἐργασαμένους δίκαιόν ἐστι μὴ βλάπτειν." τὸ μὲν ἔν
 ὅμοιον τῷ δικαίῳ τὸν τρόπον τῶν δὲ λαμβάνειν, ἐκ δὲ
 τῶν ἐναντίων χρὴ καταφανὲς ποιεῖν αὐτὸ τὸ παράδειγμα.
 "καθάπερ γὰρ τὺς κακὸν τι ποιήσαντας δίκαιόν ἐστι τιμω-
 ρεῖσθαι, καὶ τὺς εὐεργετήσαντας ὕτω προσήκει ἀντευεργε-
 τεῖν." τὸ δὲ κεκριμένον ὑπὸ τινων ἐνδόξων δίκαιον οὕτω
 λήψῃ. "ἀλλ' ἔχ ἡμεῖς μένοι μισθῶμεν καὶ κακῶς ποιῶμεν
 τὺς ἐχθροὺς, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι δίκαιον
 εἶναι κρίνουσι τὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι." τὸ μὲν ἔν δίκαιον

οὕτω μελετῶν πολλάκις λήψῃ· τὸ δὲ νόμιμον αὖ
 οἶον ἐστὶν ὄριζαι ἡμῖν πρότερον, δεῖ δὲ, ὅτι ἂν ἢ χρ
 αὐτὸν τε τὸν ἀγορεύοντα καὶ τὸν νόμον λαμβάνειν
 τὸ ὅμοιον τῷ γεγραμμένῳ νόμῳ. εἴη δ' ἂν τοῖς δὲ
 γὰρ ὁ νομοθέτης μεγίσταις ζημίαις τοὺς κλέπτας ἐκ
 οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἐξαπατῶντας μάλιστα τιμωρεῖται
 γὰρ οὗτοι κλέπτουσι τὴν διάνοιαν." καὶ "καθάπερ ὁ
 κληρονόμος πεποίηκε τὺς ἐγγυτάτω γένους ὄντας πρὸς
 σιν ἀποκνήσκουσιν, οὕτω καὶ τῶν τεῦ ἀπελευθέρων χρ
 ἐμὲ νῦν προσήκει κύριον γενέσθαι· τῶν γὰρ ἀπὸ
 σάντων αὐτὸν τετελευτηκότων ἐγγυτάτω γένος ἐστὶ
 καὶ τῶν ἀπελευθέρων δίκαιος ἂν εἴην ἄρχειν." καὶ
 ὅμοιον τῷ νομίμῳ τοῦτον τὸν τρόπον λαμβάνειν.
 ἐναντίον ὧδε· "εἰ γὰρ ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὰ θύματα
 νέμεσθαι, δῆλον ὅτι τὺς διαιφνεμένους αὐτὰ πάντα ἐκ
 νομοθέτης ἐκρίνειν." "εἰ γὰρ τιμᾶσθαι οἱ νόμοι πρὸς
 τὺς καλῶς καὶ δικαίως τῶν κοινῶν ἐπιστατήσαντας,
 ὡς καὶ τὺς τὰ δημόσια διαφθείροντας τιμωρίας εἶναι
 χρῆσιν." ἐκ μὲν ἔν τῷ· ἐναντίων καταφανὲς ὅτι ἡ
 νόμιμον, ἐκ δὲ τῶν κεκριμένων ὧδε· "καὶ ὁ μάλιστα
 νόμον τῶν ἐννεκα τούτων φημι τὸν νομοθέτην ἰδεῖν,
 καὶ πρότερον οἱ δικασταὶ διεξιόντες Λυσιστράτου
 τοῖς νῦν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις ἐψηφίσαντο ταῦτα πρὸς
 νόμου τύπον." τὸ μὲν ἔν νόμιμον ὕτω μετιόντες τῶν
 δεΐζομεν· τὸ δὲ συμφέρον αὐτὸ μὲν οἶον ἐστὶν ὅτι
 τερν ὄριζαι, δεῖ δὲ λαμβάνειν εἰς τὺς λόγους τῶν
 μένων καὶ ἐκ τῶ συμφέροντος ἂν ὑπάρχῃ τι, καὶ
 τας τὸν αὐτὸν τρόπον ὅσπερ ὑπὲρ τῷ νομίμῳ καὶ
 διήλθομεν, ὕτω καὶ τὸ συμφέρον πολλαχῶς ἐκ
 εἴη δ' ἂν τὸ μὲν ὅμοιον τῷ συμφέροντι ταιριάζῃ· ἐπὶ
 ἐν τοῖς πολέμοις συμφέρει τὺς εὐφυχοτάτους πρὸς
 τεῖν, ὕτως ἐν ταῖς πολιτείαις λυσιστελεῖ τὺς φιλο-
 καὶ δικαιοτάτους προεσθάναι τῷ πλῆθους." καὶ "καὶ
 ἀνθρώποις ὑγιαίνουσι συμφέρει φυλάττεσθαι μὴ
 οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν ὁμονοῦσαι συμφέρει ἐκ
 πρὸς μὴ σασιάσωσιν." τὰ μὲν ἔν ὅμοια τῷ συμφέ-
 ρον τὸν τρόπον μετιὼν πολλὰ ποιήσεις· ἐκ δὲ τῶν
 ὧδε σοι τὸ συμφέρον εἶναι καταφανές. "εἰ γὰρ ἐπὶ
 τοὺς ἐπεικτεῖς τῶν πολιτῶν τιμᾶν, συμφέρει ἐκ
 τοὺς πονηροὺς κολάζειν." "εἰ γὰρ οἷσθε ἀντι-
 μόνους ἡμᾶς πρὸς Θηβαίους πολεμεῖν, συμφέρει ἐκ

12. δυνάμεις B^c. || 19. γένεσθαι F^b. || 23. ἀναγκαῖα καὶ τὰ δυνατὰ F^b. || 28. ἔν B^c. || 32. κακὸν ἡμᾶς F^b. || 33. οὕτω B^c. || 24. πολλαχῶς B^c.

πρὸς δὲ τὰς δαπάνας μετρίως, εἰ μὴ πάντα τὰ πεμπόμενα καταναλίσκονται, πρὸς δὲ τὰς θεωρίας λαμπρῶς, εἰ χρυσῷ καὶ τοῖς τοιούτοις ἂ μὴ συναναλίσκονται θαυσιλῶς τις χρήσεται, πρὸς δὲ τὸς πολέμους ὠφελίμως, εἰ ἱππεῖς καὶ ὀπλίται διστευασμένοι συμπομπεύσιν. τὰ μὲν δὲ 5 περὶ τούτων θεῖς ἐκ τούτων κάλλιστα κατασκευάσμεν, ἐκ δὲ τῶν πρότερον εἰρημένων καθ' ὅς ἐνδέχεται τρόπος δημηγορεῖν περὶ ἐκάστης ἱεροποιίας εἰσόμεθα. περὶ δὲ νόμων πάλιν καὶ τῆς πολιτικῆς κατασκευῆς ὁμοιοτρόπως διέλθωμεν. εἰσι δὲ νόμοι συλλήβδην μὲν εἰπεῖν ὁμολογήματα κοινὰ πό- 10 λεως, ἃ διὰ γραμμάτων ὀρίζει καὶ προσάττει πῶς χρῆ πράττειν ἕκαστα. δεῖ δὲ αὐτῶν τὴν θέσιν ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις τὰς μικρὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πολλὰς κληρωτὰς ποιεῖν (ἀσασίαςον γὰρ τῷτο), τὰς δὲ μεγίστας χειροτονητὰς ἀπὸ τοῦ πλήθους· οὕτω γὰρ ὁ μὲν ἄνθρωπος κύριος ὡς διδόναι 15 τὰς τιμὰς οἷς ἂν ἐθέλῃ, τοῖς λαμβάνουσιν αὐτὰς ἔφθονῇ, οἱ δ' ἐπιφανέστεροι μᾶλλον τὴν καλοκαγαθίαν ἀσκήσουσιν, εἰδότες ὅτι τὸ παρὰ τοῖς πολίταις εὐδοκιμεῖν οὐκ ἀλυσίτελές αὐτοῖς ἔσται. περὶ μὲν ὅν τὰς ἀρχαιρεσίας ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ὕτω δεῖ νομοθετεῖν· περὶ δὲ τὴν ἄλλην διο- 20 κησιν καθ' ἣν μὲν ἕκαστον διελθεῖν πολὺ ἂν ἔργον εἴη, συλλήβδην δὲ δεῖ παραφυλάττειν ὅπως οἱ νόμοι τὸ μὲν πλῆθος ἀποτρέψωσι τοῖς τὰς ὑσίας ἔχουσιν ἐπιβουλεύειν, τοῖς δὲ πλεονέουσιν εἰς τὰς κοινὰς λειτουργίας ἐκυσίαν ἄσασαν φιλοτιμίαν ἐμποιήσωσιν. τοῦτο δὲ οὕτως ἂν κατασκευάσειεν, εἰ 25 τοῖς μὲν τὰς ὑσίας ἔχουσιν ἀντὶ τῶν εἰς τὸ κοινὸν δαπανωμένων τιμαὶ τινες ἀπὸ τῶν νόμων ἀφωρισμέναι τυγχάνοιεν, τῶν δὲ πενομένων τὸς τὴν χώραν ἐργαζομένους καὶ ναυκληροῦντας τῶν ἀγοραίων μᾶλλον προτιμῶεν, ὅπως οἱ μὲν πλεονέοντες ἐκόντες τῇ πόλει λειτουργήσωσι, τὸ δὲ πλῆθος οὐ 30 συκοφαντίας ἀλλ' ἐργασίας ἐπιθυμήσῃ. δεῖ δὲ πρὸς τούτοις καὶ περὶ τοῦ μήτε χώραν ποιεῖν ἀνάδαστον μήτε δημεύειν τὰς ὑσίας τῶν τελευτώντων ἰσχυρὸς κεῖσθαι νόμους, καὶ μεγάλας ἐπιεισθῆαι τιμωρίας τοῖς παραβαίνουσιν ταῦτα. χρῆ δὲ τοῖς ἐν πολέμῳ τελευτῶσιν εἰς ταφὴν τι χωρίον δημό- 35 σιον ἐν καλῷ πρὸς τῆς πόλεως ἀφωρίσθαι, καὶ τοῖς παισὶν αὐτῶν ἕως ἥβης δημοσίαν τροφήν δίδοσθαι. τῶν μὲν οὖν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ νόμων τὴν θέσιν τοιαύτην δεῖ ποιεῖσθαι· περὶ δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, τὰς μὲν ἀρχὰς δεῖ τοὺς νόμους ἀπονέμειν ἐξ ἴσου πᾶσι τοῖς τῆς πολιτείας μετέχουσιν, τούτων 40

δὲ εἶναι τὰς μὲν πλείστας κληρωτὰς, τὰς δὲ μέγιστας πτῇ ψήφῳ μεθ' ὅρκων καὶ πλείστης ἀκριβείας διαψήφει· δεῖ δὲ τὰς ζημίας ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ μεγίστας εἶναι τοῖς ὑβρίζουσιν τινὰς τῶν πολιτῶν ἐπιχειρῆσαι· τὸ γὰρ οὐχ ὕτω τῶν ἀρχῶν ἀγανακτεῖ σφερόμενον ὡς ἔχει ὁ ὑβριζόμενος. χρῆ δὲ καὶ τὰς διαφορὰς τῶν πολιτῶν τάχιστα διαλύειν καὶ μὴ χρονίζεσθαι, μηδὲ συήνη τῆς χώρας ἐπὶ τὴν πόλιν τὸν ὄχλον· ἐκ γὰρ τῶν περὶ συνόδων συσρέφεται τὰ πλῆθη καὶ καταλύει τὰς ἀρχάς. καθόλου δὲ εἰπεῖν, δεῖ τὸς νόμους ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις κωλύειν τὸς πολλὰς ταῖς τῶν πλεονέοντων ἐπὶ βουλεύειν, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἀποτρέπειν τὴν πτῇ τιὰς μετέχοντας ὑβρίζειν τοὺς ἀσθενέστερους καὶ πλεονέοντες τοὺς πολιτάς. ὡς μὲν ὅν ἐρέεσθαι δεῖ τὸς νόμους τὴν πολιτικὴν κατασκευὴν, ἐκ τούτων ἐκ ἀγνοήσεως ἢ τὸν συναγορεύειν ἐθέλοντα νόμῳ διακρύβειν τοῦτο ἢ τὰ τοῖς πολίταις ὁμολογούμενον τε τοῖς ἄλλοις ἡμῶν συμφέροντα τῇ πόλει μάλιστα μὲν πρὸς ὁμόνοiam, ἢ μὴ, πρὸς τὴν τῶν πολιτῶν καλοκαγαθίαν ἢ πρὸς τὴν πτῇ τιὰς προσόδους ἢ πρὸς εὐδοξίαν τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἢ τὴν πολιτικὴν δύναμιν ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν τῷ πόλει ὠφελίμων λέγοντα δὲ σκοπεῖν πρῶτον μὲν εἰ μὴ κατὰ τὴν ἐκείνου εἰ μὴ τοῖς ἄλλοις ὁμολογῶν ἀλλ' ὑπερστέρας ἐπὶ τούτοις εἰ μὴ πρὸς μηδὲν τῶν εἰρημένων ἐπὶ τῇ πόλει ἀλλὰ τὸναντίον βλαβερὸς. περὶ μὲν ὅν νόμων καὶ τῶν τῆς κατασκευῆς ἐντέυθεν καὶ τιθέναι καὶ λέγειν ἔσται μεν, περὶ δὲ συμμάχων καὶ τῶν πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις συμβολαίων διελθεῖν ἐπιχειρήσομεν. τὰ μὲν εἰρη- 50 λαια καὶ τὰς τάξεις ἀναγκαῖον κατὰ συνθήκας ποιεῖν, συμμάχους δὲ ποιεῖσθαι κατὰ τοὺς καμῶν· ὅταν τινὲς καθ' ἑαυτοὺς ὦσιν ἀσθενεῖς, ἢ πύλαι προσδόκιμος, ἢ διὰ τῷτο ποιήσασθαι συμμαχίαν πρὸς τινὰς ὅτι πολέμῳ ἀποστήσειν τινὰς νομίζουσιν. αὐτὰς αὐταὶ καὶ παραπλήσια ταύταις ἄλλαι πλείους τῶν 55 σθαι συμμάχους εἰσὶν, δεῖ δὲ, ὅταν συναγορεύσῃ ἢ γινομένη συμμαχία, τὸν καιρὸν τοῦτον ὑπάρχοντα ποιεῖν, καὶ δεικνύειν τὸς τὴν συμμαχίαν ποιεῖν μὲν δικαίους ὄντας καὶ πρότερόν τι τῇ πόλει ὠφελίμους καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχοντας καὶ πλείους τοῖς κατοικοῦντας, εἰ δὲ μὴ, τούτων ἅπερ ἂν ὑπάρχῃ

8. πόλιν *V*¹. || 11. πραγμάτων *V*¹. || 15. μὲν γὰρ ὁ *V*¹*B*¹. || 16. ἐθέλοι *V*¹. || 23. ἀποστρέψωσι *V*¹. || 36. ἀφωρίσθαι *B*¹. || 40. τὴν πολιτείαν *V*¹.

10. μὲν om *V*¹. || 29. κατὰ τὰς συνθήκας *V*¹. || 31. τοῦ ποιεῖσθαι συμμαχίαν om *B*¹. || 36. τῶν καμῶν τῶν ποιεῖν ταῖς *V*¹.

ἴταν δὲ διακυλύῃς τὴν συμμαχίαν, ἐμφανίζεις
 πρῶτον μὲν ὡς ἐκ ἀνάγκης ποιεῖσθαι νῦν αὐτὴν,
 δίκαιοι τυγχάνουσιν ὄντες, εἴθ' ὡς πρότερον ἡμᾶς
 οἰκότες, εἰ δὲ μή, ὡς μακρὰν τοῖς τόποις ἀπέ-
 ὕχ' ὑπάρχοντες δυνατόι κατὰ τὸς προσήκοντας
 καιροὺς. ταῖς μὲν οὖν ἀντιλογίαις καὶ ταῖς
 ταῖς περὶ τῶν συμμαχῶν ἐκ τούτων καὶ τῶν
 στροφάλων εὐπορήσομεν χρῆσθαι, περὶ εἰρήνης δὲ
 πολέμου τὸν αὐτὸν τρόπον τὰς μεγίστας ἰδέας
 . προφάσεις μὲν οὖν εἰς τοῦ πόλεμον ἐκφέρειν
 αὐται· δεῖ πρότερον ἀδικηθέντας νῦν καιρῶν
 κέτῳ ἀμύνεσθαι τὸς ἀδικήσαντας, ἢ νῦν ἀδι-
 ἐρ ἑαυτῶν πολεμεῖν ἢ ὑπὲρ συγγενῶν ἢ ὑπὲρ
 ἢ συμμαχοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, ἢ τοῦ τῇ
 φέροντος ἔνεκεν ἢ εἰς εὐδοξίαν ἢ εἰς εὐπορίαν ἢ
 ἢ εἰς ἄλλο τι τῶν τοιούτων. ἔταν μὲν οὖν ἐπὶ
 ἢ παρακαλῶμεν, τούτων τε τῶν προφάσεων ὅτι
 υνακτέον, καὶ μετὰ ταῦτα δεικτέον, ἐξ ὧν ἔστι
 ἢ τῷ πολέμῳ, ὅτι τὰ πλεῖστα τούτων τοῖς παρα-
 ὑπάρχοντά ἐσιν. περιγίνονται δὲ πάντες ἢ διὰ
 ὦν εὐνοίαν, ἢν εὐτυχίαν προσαγορεύομεν, ἢ διὰ
 λῆθος καὶ ῥώμην, ἢ διὰ χρημάτων εὐπορίαν, ἢ
 γοῦ φρόνησιν, ἢ διὰ συμμαχῶν ἀρετὴν, ἢ διὰ
 ἴαν. τούτων οὖν καὶ τῶν τοιούτων τὰ τοῖς πράγ-
 ἔτερα λαμβάνοντες ἐμφανισοῦμεν, ὅταν ἐπὶ τὸ
 ἀρακαλῶμεν, τὰ μὲν τῶν ἐναντίων ταπεινῶντες,
 γερὰ ταῖς αὐξήσεσι μεγάλα καθιστῶντες. εἰάν δὲ
 ἴλλοντα γίνεσθαι διακυλύειν ἐπιχειρῶμεν, πρῶ-
 ἰὰ προφάσεων δεικτέον ἢ παντελῶς οὐδεμίαν
 ἢ μικρὰς καὶ ταπεινὰς οὖσας τὰς δυσχερείας,
 συμφέρει πολεμεῖν, διεξιόντα τὰ κατὰ τὴν πό-
 ρήματα τοῖς ἀνθρώποις· πρὸς δὲ τούτοις τὰ πρὸς
 ἴνοντα τοῦ πολέμου τοῖς ἐναντίοις ὑπάρχοντα
 κτέον· ταῦτα δ' ἐστὶν ἅπερ ἀρτίως κατηριθμῆται.
 ἢν μέλλοντα πόλεμον ἐκ τούτων ἀποτρεπτέον·
 ὦτα παύειν ἐπιχειροῦντας, εἰάν μὲν κρατῶσιν οἱ
 κενοὶ, αὐτὸ τῆτο πρῶτον λεκτέον, ὅτι δεῖ τὸς νῦν
 περιμένειν ἕως ἂν πύσωσιν, ἀλλ' ἐν τῷ κρατεῖν
 ἢν εἰρήνην, ἔπειτα διότι πέφυκεν ὁ πόλεμος καὶ
 ὕντων ἐν αὐτῷ πολλοὺς ἀπολλύναι, ἢ δ' εἰρήνην

τὸς μὲν ἡττωμένους σώζειν, τὸς δὲ νικῶντας, ὧν ἔνεκεν ἐπο-
 λέμησαν, παρέχειν ἀπολαύειν· διεξιτέον δὲ τὰς μεταβολὰς
 τὰς ἐν τῷ πολέμῳ, ὡς πολλὰ καὶ παράλογοι γίνονται.
 τοὺς μὲν οὖν ἐν τῷ πολέμῳ κρατῶντας ἐκ τῶν τοιούτων ἐπὶ
 τὴν εἰρήνην παρακλητέον, τοὺς δ' ἐπταικότητας ἐξ αὐτῶν τε
 τῶν συμβάντων, καὶ ἐκ τῷ μὴ παροξύνεσθαι τοῖς προαδι-
 κήσασι ταῖς συμφοραῖς πειθομένους, καὶ ἐκ τῶν κινδύνων
 τῶν γεγενημένων τοῦ μὴ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καὶ ἐκ
 τοῦ κρείττον εἶναι τοῖς κρείττοσι μέρος τι τῶν ὑπαρχόντων
 προῖσθαι ἢ πολέμῳ κρατηθέντας αὐτοὺς αὐτοῖς κτήμασιν
 ἀπολέσθαι. συλλήβδην δὲ τοῦθ' ἡμᾶς εἰδέναι δεῖ, ὅτι τότε
 πάντες ἄνθρωποι τοὺς πολέμους εἰώθασι διαλύεσθαι πρὸς
 ἀλλήλους, ὅταν ἦτοι δίκαια ἀξίῃν τὸς ἐναντίους ὑπολαμβά-
 νωσιν, ἢ διενεχθῶσι τοῖς συμμαχοῖς, ἢ τῷ πολέμῳ κάμνω-
 σιν, ἢ φοβηθῶσι τοὺς ἐναντίους, ἢ στασιάζωσι πρὸς σφᾶς
 αὐτούς· ὥς τε τούτων τε πάντων καὶ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων
 τὰ τοῖς πράγμασιν οἰκειότατα συνάγων ἐκ ἀπορήσεως ὅθεν
 χρὴ περὶ πολέμου δημηγορεῖν καὶ εἰρήνης. λείπεται δ' ἡμᾶς
 εἶτι περὶ πόρων χρημάτων διαλθεῖν. πρῶτον μὲν ἔν σκεπτέον
 εἰ τι τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἡμελημένον ἐστὶ καὶ μήτε
 πρόσθεν ποιῆι μήτε τοῖς θεοῖς ἐξαίρετόν ἐστιν. λέγω δ' οἷον
 τόπους τινας δημοσίους ἡμελημένους, ἐξ ὧν τοῖς ἰδιωταῖς ἢ
 παθόντων ἢ μισθωθέντων πρόσδοδος ἂν τις τῇ πόλει γί-
 γνητο· κοινοτάτος γὰρ ὁ τοιοῦτος πόρος ἐστὶν. ἂν δὲ μηδὲν
 ἢ τοιούτων, ἀπὸ τιμημάτων ἀναγκαῖον ποιήσασθαι τὰς εἰσ-
 φοράς, ἢ τοῖς μὲν πένησι τὰ σώματα παρέχειν εἶναι προσ-
 τεταγμένον εἰς τὸς κινδύνους, τοῖς δὲ πλουτοῖσι τὰ χρήματα,
 τοῖς δὲ τεχνίταις ὅπλα. συλλήβδην δὲ περὶ πόρων εἰσηγέ-
 μενοι, φάναι αὐτὸς ἴσους τοῖς πολῖταις καὶ πολυχρονίους καὶ
 μεγάλους ὄντας, τοὺς δὲ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία τούτοις
 ἔχοντας. τὰς μὲν οὖν προθέσεις περὶ ὧν δημηγορήσομεν,
 καὶ τὰ μέρη τούτων ἐξ ὧν τὸς λόγους συστήσομεν καὶ προ-
 τρέποντες καὶ ἀποτρέποντες, ἐκ τῶν εἰρημένων ἴσμεν· προ-
 θέμενοι δὲ πάλιν ἐφεξῆς τό τε ἐγκωμιαστικὸν εἶδος καὶ τὸ
 ψεκτικὸν περιλάβωμεν.

Συλλήβδην μὲν οὖν ἐστὶν ἐγκωμιαστικὸν εἶδος προαι-
 ρέσεων καὶ πράξεων καὶ λόγων ἐνδόξων αὐξήσεις καὶ μὴ
 προσόντων συνοικειώσεις, ψεκτικὸν δὲ τὸ ἐναντίον τούτῳ, τῶν
 μὲν ἐνδόξων ταπεινώσεις, τῶν δὲ ἀδόξων αὐξήσεις. ἐπαινετὰ
 μὲν οὖν ἐστὶ πράγματα τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα καὶ τὰ

κατέστιν *V*¹. || 19. τοῦ πολέμου *V*¹. || τὰ οἰκ *B*^c. || 21. εὐτυχίαν προσαγορεύομεν *V*¹. || 24. τὰ] ὁμοιοτρόπως τὰ *V*¹. ||
*V*¹. || 31. ἢ οἰκ *V*¹. || 35. πόλεμον μέλλοντα *V*¹. || 36. ἐπιχειροῦντες *V*¹.

χειν οἰκ *V*¹. || δι] δε παρέχειν *B*^c. || 11. ἡμᾶς *V*¹. || 15. βοηθῶσι *V*¹. || 17. οἰκειότερα *V*¹. || 34. τὸ οἰκ *V*¹. || 36.

συμφέροντα καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἡδέα καὶ τὰ ῥάδια πρα-
χθῆναι. ταῦτα δὲ αὐτὰ τε οἶα ἐστὶ, καὶ ὅθεν αὐτοὶ πολλὰ
ποιήσομεν, ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἴρηται. δεῖ δὲ τὸν εὐλο-
γῶντα δεικνύειν τοῖς λόγοις ὡς τέτῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τοῖς
πράγμασιν ὑπάρχει τι τέτων ὑπ' αὐτῷ κατεργασθῆν ἢ δι'
αὐτῷ κορισθῆν ἢ ἐκ τούτου ἐπισυμβαίνειν ἢ ἕνεκεν τούτου γι-
νόμενον ἢ ὑκ ἄλλου τούτου ἐπιτελούμενον· ὁμοιοτρόπως δὲ καὶ
τῷ ψέγοντι τὰ ἐναντία τέτων δεικτέον προσόντα τῷ ψε-
γομένῳ. τὸ μὲν ἐκ τούτου, οἷον ἐκ τῷ φιλογυμναστῇ τὸ
σῶμα αἱ νύκται, καὶ ἐκ τοῦ μὴ φιλοπονεῖν ἐπ' ἀρρωστίαν
ἐμπέπτειν, καὶ ἐκ τῷ φιλοσοφεῖν δεινότερον εἶναι περὶ φρό-
νησιν, καὶ ἐκ τοῦ ἀμελεῖν ἐνδεᾶ τῶν ἀναγκαίων εἶναι· τὸ
δ' ἕνεκα τούτου, οἷον ἕνεκα τῷ γεφανωθῆναι ὑπὸ τῶν πολι-
τῶν πολλὰς πόνους καὶ κινδύνους ὑπομένειν, καὶ ἕνεκα τοῦ
χαρίσασθαι τοῖς ἐρωμένοις τῶν ἄλλων ὑδὲν φροντίζουσιν·
τὸ δὲ μὴ ἄλλου τούτου, οἷον ὑκ ἄλλου τῶν ναυτῶν ναυμαχιῶν
νύκται, καὶ οὐκ ἄλλου τοῦ πίνειν αἱ παροιναί. τὰ τοιαῦτα
δὲ τοῖς προειρημένοις ὁμοιοτρόπως μετιὼν ἐγκωμίων καὶ
ψόγων πολλῶν εὐπορήσεις. αὐξήσεις δὲ καὶ ταπεινώσεις
συλλήβδην ἅπαντα τὰ τοιαῦτα τόνδε τὸν τρόπον μετιὼν,
πρῶτον μὲν ἀποφαίνων, ὥσπερ ἀρτίως μετῆλθον, ὑπὸ τα-
υτὰ πολλὰ γεγενῆσθαι ἢ κακὰ ἢ ἀγαθὰ. εἰς μὲν ἔν τῷ τρό-
πος τῆς αὐξήσεως ὅτος, δεύτερος δὲ κεκριμένον μεταφέρειν,
ἂν μὲν ἐπαινῆς, ἀγαθόν, ἂν δὲ ψέγῃς, κακόν, εἴτα πα-
ριστάναι τὸ ὑπὸ σὺ λεγόμενον, καὶ παραβάλλειν πρὸς ἄλ-
ληλα, τῷ μὲν ὑπὸ σαυτοῦ λεγόμενον τὰ μέγιστα διεξιὼν
τῷ δ' ἐτέρῳ τὰ ἐλάχις, καὶ ὅτω μέγα φανῆναι. τρίτος,
πρὸς τὸ ὑπὸ σαυτοῦ λεγόμενον ἀντιπαραβάλλειν τελάχισον
τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἰδέαν πιπτόντων· φανεῖται γὰρ οὕτω
τὸ ὑπὸ σὺ λεγόμενον μεῖζον, ὥσπερ οἱ μέτριοι τὰ μεγέθη
φαίνονται μεῖζες ὅταν πρὸς βραχυτέρας παρασῶσιν. ἔσαι
δὲ καὶ ὧδε πάντως αὖξιν· εἰ κέκριται μέγα ἀγαθόν τῷτο,
τότῳ τι ἐναντίον ἐὰν λέγῃς, μέγα κακόν φανεῖται· ὡσαύ-
τως δὲ εἰ νομίζεται μέγα κακόν, ἐὰν τότῳ ἐναντίον λέ-
γῃς, μέγα ἀγαθόν φανεῖται. ἔστι δὲ καὶ ὧδε μεγάλα
ποιεῖν τὰ ἀγαθὰ ἢ τὰ κακὰ, ἐὰν ἀποφαίνῃς αὐτὸν ἐκ δια-
νοίας, συμβιβάζων ὡς ἐκ πολλῷ προενόησεν, ὡς πολλὰ
πράττειν ἐπεβάλετο, ὡς πολὺν χρόνον ἐπραττεν, ὡς ὑδεῖς
ἄλλος πρότερον τέτοις ἐνεχείρησεν, ὡς μετὰ τέτων ἐπραξε
μεθ' ὧν ὑδεῖς ἄλλος, ὡς ἐπὶ τέτοις μεθ' οὗς ὑδεῖς ἕτερος,

ὡς ἐκόν, ὡς ἐκ προνοίας, ὡς εἰ πάντες τῷτο ἴσως
μεν, εὐδαιμονοῖμεν ἂν ἢ φαύλως πράττομεν. χρὴ
εὐκάζοντα συμβιβάζειν, καὶ ἐποικοδομῶντα τὸ ἐπὶ
ἐπὶ τὸ ἕτερον αὖξιν τρόπῳ τοιῷδε· "ὅστις δὲ τῶν
κῆδεται, τῶτον εἰκὸς καὶ τὺς αὐτῷ γονεῖς τιμᾶν· ὅς
γονεῖας τιμᾶ, ὅτος καὶ τὴν πατρίδα τὴν αὐτοῦ εὖ
βυλήσεται." συλλήβδην δέ, ἐὰν πολλῶν αἴτιον ἐπι-
εὶν τε ἀγαθῶν ἐὰν τε κακῶν, μεγάλα φανεῖται·
δὲ καὶ τὸ πρᾶγμα ὅποιον φανεῖται κατὰ μέρη δι-
νον ἢ καθόλου λεγόμενον, καὶ ὁποτέρως ἂν μεῖζον ἢ
τὸν τρόπον αὐτὸ λέγειν. τὰς μὲν ἔν αὐξήσεως ὅτω
πλείστας ποιήσεις καὶ μεγίστας, ταπεινώσεις δὲ τὰς
καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ τὸν ἐναντίον τρόπον,
ὡς εἰρήκαμεν ἐπὶ τῶν μεγάλων, καὶ μάλιστα μὲν
δενὸς αἴτιον ἐπιδεικνύης, εἰ δὲ μὴ, ὡς ἐλαχίστων κα-
κροτάτων. ὡς μὲν ἔν ἐγκωμιάζοντες καὶ ψέγοντες
σομεν καὶ ταπεινώσομεν ἅπερ ἂν ἐθέλωμεν, ἐκ
ἴσμεν· χρήσιμοι δὲ αἱ τῶν αὐξήσεων ἀφερμαί
ἐν τοῖς ἄλλοις εἰδῶσιν, ἀλλ' ἢ πλείστη δύναμις αὐτῶν
ἐν τοῖς ἐγκωμίοις καὶ ἐν τοῖς ψόγοις. περὶ μὲν οὖν
ἐνταῦθεν εὐπορήσομεν.

Διέλωμεν δὲ πάλιν ὁμοιοτρόπως τέτοις τί π
γορικὸν καὶ τὸ ἀπολογητικὸν εἶδος, ὃ περὶ τῶν κα-
ἐστὶ πραγματείαν, αὐτὰ τε ἐξ ὧν συντέθηκε, καὶ ἐ-
αὐτοῖς χρῆσθαι. ἔστι δὲ τὸ μὲν κατηγορικὸν οὐκ
εἰπεὶν ἁμαρτημάτων καὶ ἀδικημάτων ἐξάγγελος, τὸ
ἀπολογητικὸν ἁμαρτημάτων καὶ ἀδικημάτων κατη-
των ἢ καθυποκτευθέντων διάλυσις. ἐκατέρῳ δὲ τῶν
τὰς δυνάμεις τὰς αὐτὰς ἐχόντων, κατηγοροῦντα με-
καῖον λέγειν, ὅταν μὲν εἰς ποτηρίαν κατηγορῇ, καὶ
ἐναντίων πράξεις ἀδικοὶ καὶ παράνομοι καὶ τῷ πλεί-
πολιτῶν ἀσύμφοροι τυγχάνουσιν ὕσαι, ὅταν δὲ εἰς
ποτηρίαν, ὡς αὐτῷ τε καὶ τῷ πράττοντι ἀσύμφο-
αἰσχρὰ καὶ ἀηδεῖς καὶ ἀδύνατοι ἐπιτελεῖν τὰ
μὲν καὶ τὰ τέτοις ὅμοια κατὰ τε τῶν ποτηρίων
ἀβελτέρων ἐπιχειρήματά εἰσιν. δεῖ δὲ καὶ τῷ πλεί-
τὺς κατηγοροῦντας, ἐπὶ ποίοις τῶν ἀδικημάτων ἐπι-
τιμωρίας τάττουσιν, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀδικημάτων
εἰ τὰς ζημίας ὀρίζουσιν. ὅταν μὲν ὧν ἢ νόμος καὶ
τῷτο δεῖ μόνον σκοπεῖν τὸν κατηγοροῦντα, ὅπως αὖτε

1. τὰ ante καλὰ om *V*¹. || 8. τίτοις *V*¹. || 15. τῶν om *V*¹. || 18. ὁμοιοτρόποις *V*¹. || 21. τίτω δὲ *B*^c. || 28. αἱ δὲ
καὶ om *V*¹. || πάντας *V*¹. || 38. ἐπεβάλλετο *B*^c. || 39. πρότερος τέτοις ἐνεχείρισεν *B*^c.

7. αἰτίας *V*¹. || 12. τὸν λόγον *V*¹*B*^c. || 20. ἔν om *B*^c. || 26. ἀδικημάτων καὶ ἁμαρτημάτων *V*¹. || 33. καὶ post π 40. δὲ *B*^c.

γεγενημένον. ὅταν δὲ οἱ δικασαὶ τὸ κατηγο-
 ῶσιν, αὐξητέον ἐς τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ τῶν
 ἀρτήματα, καὶ μάλιστα μὲν δεικτέον ὡς ἐκὼν
 οἷας ἢ τῆς τυχεύσης ἀλλὰ μετὰ παρασκευῆς
 ἤκιστον. εἰ δὲ μὴ δυνατόν ἢ τὸτο ποιεῖν, ἀλλὰ
 ἔχει τὸν ἐναντίον ὡς ἡμαρτε τρόπον τινὰ ἢ ὅτι
 ἔχει διανοηθεὶς καλῶς ἠτύχησε, περαιρετέον τὴν
 λέγοντα τοῖς ἀκούουσιν ὡς ἢ δεῖ πράξαντας
 φάσκειν ἀλλὰ πρὶν πράττειν εὐλαβεῖσθαι,
 καὶ ἐξήμαρτεν ἢ ἠτύχησεν ἐκεῖνος, δεῖ δὲ
 καὶ τὰς ἀμαρτίας ζημιωθῆναι μᾶλλον αὐτὸν
 ἢ τούτων ποιήσαντα. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ
 ἀφῆκε τὸς ἐξαμαρτάνοντας, ἀλλ' ὑποδαίους
 μὴ πάντες ἐξαμαρτάνουσιν. λέγει δὲ καὶ ὡς
 οἰαῦτα ἀπολογούμενον ἀποδείξονται, πολλὰς τὸς
 κερμένους ἔχουσιν· κατορθώσαντες μὲν γὰρ ἄπερ
 πράξουσιν, ἀποτυχόντες δὲ φάσκοντες ἠτυχη-
 ῖαν ἔχ' ὑπέχουσιν. τοῖς μὲν ὅν κατηγοροῦσιν ἐκ
 τῆς συγγνώμης περαιρετέα, καὶ ὡς πρότερον
 τῶν αὐξήσεων πολλῶν αἰτία κακῶν τὰ τῶν
 γὰρ δεικτέον. τὸ μὲν ὅν κατηγορικὸν εἶδος διὰ
 ἀποτελεῖται τούτων, τὸ δὲ ἀπολογητικὸν διὰ
 τῶν συνίσταται, πόθεν ἂν τις ἀπολογησάτο. ἢ
 κτεῖν τῷ ἀπολογημένῳ ὡς ὕδεν τῶν κατηγορου-
 ζεν· ἢ εἰ ἀναγκάζεται ὁμολογεῖν, περαιρετέον
 νομον καὶ δίκαιον καὶ καλὸν καὶ συμφέρον τῇ
 πραγμένον· εἰ δὲ μὴ τὸτο δύνηται ἀποδείξαι,
 καὶ ἢ εἰς ἀτύχημα ἄγοντα τὰς πράξεις, καὶ
 βλάβας ἀπ' αὐτῶν γενομένας ἀποφαίνοντα,
 τυχεῖν περαιρετέον. ἀδικίαν δὲ καὶ ἀμαρτήματα
 ἂν διορίζης, τὸ μὲν ἐκ προνοίας κακὸν τι
 ἂν τίθει, καὶ φάθῃ δεῖν τιμωρίαν ἐπὶ τοῖς τοιού-
 γισιν λαμβάνειν· τὸ δὲ δι' ἄγνοιαν βλαβερόν
 ἀμαρτίαν εἶναι φατέον. τὸ δὲ μὴ δι' ἑαυτὸν
 τέρους τινὰς ἢ διὰ τύχην μηδὲν ἐπιτελεῖν τῶν
 καλῶς ἀτυχεῖαν τίθει, καὶ φάθῃ τὸ μὲν ἀδι-
 ῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ἴδιον, τὸ δ' ἐξαμαρτεῖν
 εἰς πράξεις ἀτυχεῖν ἢ μόνον εἶναι ἑαυτῷ ἴδιον,
 κοινὸν καὶ τῶν δικαζόντων καὶ τῶν ἄλλων ἀν-
 ῖς δὲ συγγνώμην ἔχειν ἀναγκασθεὶς τι ὁμολο-
 ῶτων αἰτίων, κοινὸν τοῖς ἀκούσι ποιῶν τὸ ἀμαρ-

τάνειν καὶ τὸ ἀτυχεῖν. δεῖ δὲ τὸν ἀπολογούμενον πάντα
 θεωρεῖν ἐφ' οἷς τῶν ἀδικημάτων οἱ τε νόμοι τὰς τιμωρίας
 ἐπάζουσιν καὶ οἱ δικασαὶ ζημίας τιμῶσιν· καὶ ὅταν ὁ νό-
 μος ὀρίξῃ τὰς τιμωρίας, δεικτέον ὡς ἐκ ἐποίησε τὸ παρά-
 παν ἢ ὡς ἔνομα καὶ δίκαια ἐποίησεν, ὅτε δὲ οἱ δικασαὶ
 καθεστήκασιν τιμῇ τῆς ζημίας, ὁμοίως πάλιν ἢ φατέον ὅτι
 ταῦτα οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ μικρὰ βεβλαμμένον τὸν ἐναν-
 τῖον καὶ ἀκύνσια ἀποφαίνειν περαιρετέον. ἐκ τούτων μὲν οὖν
 καὶ τῶν τέτοις ὁμοιοτρόπων ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ ταῖς
 ἀπολογίαις εὐπορήσομεν· λείπεται δ' ἡμῖν ἔτι διεξελεῖν
 τὸ ἐξετασικὸν εἶδος.

Ἐν κεφαλαίῳ μὲν ὅν εἰπεῖν, ἢ ἐξετάσις ἐστὶ προαι-
 ρέσεων ἢ πράξεων ἢ λόγων πρὸς ἀλλήλα ἢ πρὸς τὸν ἄλ-
 λον βίον ἐναντιουμένων ἐμφάνις, δεῖ δὲ τὸν ἐξετάζοντα
 ζητεῖν εἴ περ ἢ ὁ λόγος ὃν ἐξετάζει ἢ αἱ πράξεις τῷ ἐξε-
 ταζομένου ἢ αἱ προαιρέσεις ἐναντιοῦνται ἀλλήλαις. ἢ δὲ
 μέθοδος ἥδε, σκοπεῖν ἐν τῷ παροισχυμένῳ χρόνῳ εἴ πως
 πρῶτον τινος φίλος γεγόμενος πάλιν ἐχθρὸς ἐγένετο καὶ
 πάλιν φίλος τῷ αὐτῷ τῷ, ἢ τι ἄλλο ἐναντίον εἰς μο-
 χήριαν φέρον ἐπραξεν, ἢ ἔτι πράξει, εἰ δὲ οἱ καιροὶ παρα-
 πέσοιεν αὐτῷ, ἐναντίον τοῖς πρότερον ὑπ' αὐτῷ πεπραγμέ-
 νοις. ὡσαύτως δὲ ὅρα καὶ εἴ τι εἰπὼν νῦν λέγει ἐναντίον
 τοῖς πρότερον αὐτῷ εἰρημένοις, ἢ εἴ τι εἰποῖ ἐναντίον τοῖς
 λεγομένοις ἢ τοῖς πρότερον εἰρημένοις. ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ
 τι προείλετο ἐναντίον τοῖς πρότερον εἰρημένοις ὑπ' αὐτῷ, ἢ
 προέλοιτ' ἂν καιρῶν παραπυσόντων. ὁμοιοτρόπως δὲ τέτοις
 λαμβάνειν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ἐνδοξα ἐπιτηδεύματα τὰς
 ἐν τῷ τῷ ἐξεταζομένου βίῳ ἐναντιώσεις. τὸ μὲν οὖν ἐξε-
 τασικὸν εἶδος ὅτω μετιῶν οὐδένα παραλείψεις τρόπον τῆς
 ἐξετάσεως. ἀπάντων δὲ τῶν εἰδῶν ἥδη διηρημένων, δεῖ καὶ
 χωρὶς τούτων ἐκάσῳ, ὅταν ἀρμότῃ, χρῆσθαι, καὶ κοινῇ,
 συμμεγνύντα τὰς δυνάμεις αὐτῶν. ταῦτα γὰρ ἔχει μὲν
 διαφορὰς εὐμεγέθεις, ἐπικοινωνῶσι μέντοι κατὰ τὰς χρή-
 σεις ἀλλήλοις, καὶ ταῦτ' ἐπεκύνθησι τοῖς τῶν ἀνθρώπων
 εἶδεσιν· καὶ γὰρ οὗτοι τῇ μὲν ὁμοιοι τῇ δὲ ἀνόμοιοι τὰς
 ὕφεις καὶ τὰς αἰσθήσεις εἰσίν. ὅτω δὲ τῶν εἰδῶν διωρισμέ-
 νων, καὶ ὧν προσδίδονται κοινῇ πάλιν ἐξαριθμήσωμεν, καὶ
 διεξέλθωμεν ὡς αὐτοῖς δεῖ χρῆσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ νόμιμον καὶ
 τὸ συμφέρον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὰ τέτοις ἀκό-
 λυθα, καθάπερ ἐν ἀρχῇ διειλόμην, κοινὰ πᾶσι τοῖς εἶδεσιν

1. V¹ et 32 B^c. || 7. πράξει ταῦτα V¹. || 31. ἀτυχεῖαν ὡς ὀρίξεις V¹. || 32. ἀδικίας V¹. || 35. ἐτέρας V¹.
 καὶ V¹. || 7. ταῦτη μᾶλλον ἐκ V¹. || 9. καὶ ἐκ τῶν V¹. || 16. ἀλλήλοις B^c. || 17. παραχρημένων B^c. || 19. εἰς] ἢ εἰς
 ἐπιτίθει codices. || 21. ἐκαστοῖ V¹. || 26. δὲ om V¹ B^c. || 35. τί — τί V¹. || 39. οὖν om B^c. || 41. τοῖς om V¹.

ἔσι, μάλιστα δ' αὐτοῖς τὸ προτραπτικὸν προσχρήται. δεύτερον δὲ τὰς αὐξήσεις καὶ ταπεινώσεις χρησίμους ἀναγκαῖον εἶναι παρὰ τὰ λοιπὰ πάντα, μάλιστα δ' αὐτῶν ἐν τῷ ἐγκωμίῳ καὶ τοῖς ψόγοις αἱ χρήσεις. τρίτον δὲ πίσεις, αἷς ἀνάγκη μὲν πρὸς πάντα τὰ μέρη τῶν λόγων χρῆσθαι, 5 χρησιμώταται δ' εἶναι ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ ταῖς ἀπολογίαις· ταῦτα γὰρ πλείους ἀντιλογίας δίδονται πρὸς δὲ τοῖς προκαταλήψεσι καὶ αἰτήματι καὶ παυλολογίαι καὶ μῆκος λόγου καὶ μετριότης μήκους καὶ βραχυλογία καὶ ἑρμηνεία· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια κοινὰς ἔχει 10 πᾶσι τοῖς εἰδεσι τὰς χρήσεις. περὶ μὲν οὖν τῶν θαλαίων καὶ τῶν νομήμων καὶ τῶν τέτοις ὁμοιοτρόπων πρότερον διωρισάμεν καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν διεξήλθον, καὶ περὶ μὲν τῶν αὐξήσεων καὶ ταπεινώσεων εἶπον.

8 Νῦν δὲ περὶ τῶν ἄλλων δηλώσω, πρῶτον ἀπὸ τῶν πίσεων ἀρχάμενος. εἰσὶ δὲ δύο τρόποι τῶν πίσεων. γίνονται γὰρ αἱ μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀνθρώπων, αἱ δ' ἐπίθετοι τοῖς λεγομένοις καὶ τοῖς πραττέμενοις· τὰ μὲν γὰρ εἰκότα καὶ παραδείγματα καὶ τεκμήρια καὶ ἐνθυμήματα καὶ γινώμαι καὶ τὰ σημεῖα 20 καὶ οἱ ἔλεγχοι πίσεις ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων εἰσὶν, ἐπίθετοι δὲ μαρτυρίαι ὅρκοι βιάσανοι. δεῖ δὲ τῶν ἐκάστην αὐτὴν τε συνιδῆναι ποῖα τίς ἐστὶ καὶ πόθεν τῶν εἰς αὐτὴν λόγων εὐπορήσομεν, καὶ τί ἀλλήλων διαφέρουσιν. εἰκὸς μὲν ὅν ἐστὶν, ἢ λεγομένου 25 παραδείγματα ἐν ταῖς διανοαῖς ἔχουσιν οἱ ἀκούοντες· λέγω δ' οἷον εἰ τις φησὶ τὴν πατρίδα βιάσθαι μεγάλην εἶναι καὶ τὸς οἰκείους εὖ πράττειν καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀτυχεῖν καὶ τὰ τέτοις ὅμοια συλλήβδην, εἰκότα δοξείεν· ἕκαστος γὰρ τῶν ἀκούοντων συνοῖδεν αὐτὸς αὐτῷ περὶ τούτων καὶ τῶν 30 τότε ὁμοιοτρόπων ἔχοντι τοιαύτας ἐπιθυμίας. ὥς τε τὸ δεῖ παρατηρεῖν ἡμᾶς ἐν τοῖς λόγοις αἰεὶ, εἰ τὸς ἀκόντας συνειδόμενος λαμβάνομεθα περὶ τῷ πράγματι ἢ λέγομεν· τότε γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς ἐξὶ μάλιστα πείθειν. τὸ μὲν οὖν εἰκὸς τοιαύτην ἔχει φύσιν, διαιρούμεν δὲ αὐτὸ εἰς τρεῖς 35 ἰδέας. μία μὲν ὅν ἐστὶ τὸ τὰ πάθη τὰ κατὰ φύσιν ἀκολουθῶντα τοῖς ἀνθρώποις τοῖς λόγοις συμπαραλαμβάναν ἐν τῷ κατηγορεῖν ἢ ἀπολογεῖσθαι· οἷον εἰάν τυχὼς τινες καταφρονήσαντες τινα ἢ δαίσαντες, ἢ καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ πράγματος 40 πολλάκις πεποιηκότες, ἢ πάλιν ἡσθόντες ἢ λυπηθέν-

τες, ἢ ἐπιθυμοῦντες ἢ πεπαυμένοι τῶν ἐπιθυμιῶν, τοῦτον ἕτερον πεπονθότες πάθος ταῖς ψυχαῖς ἢ τοῖς 5 μασιν ἢ τινι τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οἷς συμπέσῃ ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια, κοινὰ τῆς ἀφ' φύσεως ὄντα πάθη, γινώσκοντες τοῖς ἀκούουσιν ἐστὶν· ἢ κατὰ φύσιν εἰδισμένα τοῖς ἀνθρώποις γίνεσθαι· ἢ ὅτιν' ἂν φαμὲν δεῖν συμπαραλαμβάναν ἐν τῇ 10 ἑτέρῳ δὲ μέρος ἐστὶ τῶν εἰκότων ἔθος, ὃ κατὰ τὴν ἑκάστην ποιῶμεν, τρίτον δὲ κέρδος· πολλάκις γὰρ ἐκ τῆς φύσεως βιασάμενοι καὶ τὰ ἥθη προσιδόμεθα τῷ οὕτω δὲ τούτων διωρισμένων, ἐν μὲν ταῖς προηγουμέναις ἀποτροπαῖς δικαίον ὑπὲρ τῶν ζητημένων, ἢ τὸ πρᾶγμα ἐφ' ὃ ἡμεῖς παρακαλῶμεν ἢ ὃ ἀπὸ αὐτοῦ αὐτὸ ὡς ἡμεῖς φαμὲν γίνεσθαι, εἰ δὲ μή, ὅτι τὰ 15 τῷ πράγματι ὅμοια τῶν τῶν τρόπων γίνονται ἐν ἡμῶν μὲν, ἢ τὰ πλείους ἢ τὰ πάντα. κατὰ μὲν ὅν τῶν πραγμάτων οὕτω τὸ εἰκὸς ληπτέον· κατὰ δὲ τῶν ἐκείνων μὲν ταῖς κατηγορίαις, εἰάν ἔχῃς, ἐπιδίδωσιν πῶς τοῦτο πρᾶγμα πολλάκις πεποιηκότες πρότερον, εἰ 20 ὅμοια τούτῳ. περὶ δὲ ἀποφαίνειν καὶ ὡς λυπηθεῖν αὐτῷ ταῦτα ποιεῖν· οἱ γὰρ πλείους τῶν ἀνθρώπων τὸ λυσιτελεῖν μάλιστα προτιμῶντες καὶ τοὺς ἄλλους ζῶσιν ἔτι καὶ τέτα πάντα πράττειν. ἂν μὲν οὖν ἡμεῖς τῶν ἀντιδίκων αὐτῶν τὸ εἰκὸς λαμβάνωμεν, ὥς αἰεὶ 25 νάγαγε, εἰ δὲ μή, ἀπὸ τῶν ὁμοίων τὰ εἰρηνικά λέγω δ' οἷον νέος ἐστὶν ἢ κατηγορεῖς, εἰ οἷα πρὸς τὴν κίαν ταύτην ὄντες πράττουσιν, ταῦτα λέγεις περὶ αὐτόν· πιστευθήσεται γὰρ κατὰ τὴν ὁμοιοτρόπον κατὰ τοῦτε λεγόμενα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τὸς ἐταίρους αὐτῷ δεικνύῃ τοιούτους ὄντας εἰναι τῷ 30 καὶ γὰρ διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους συνήθειαν δοξῇ πᾶσι τοῖς φίλοις ἐπιτεθεῖν. τὸς μὲν οὖν κατηγορεῖται πρὸς μετιέναι τὸ εἰκὸς· τοῖς δὲ ἀπολογουμένοις μάλιστα ὡς ὑδεπώποτε τῶν κατηγορουμένων· τι πρότερον ἢ ἐπὶ τῶν φίλων ὅδεῖς ὅτε τῶν ὁμοίων αὐτοῖς ἐπραξέται ἢ σιτέλησεν τοιαῦτα πράττειν. ἂν δὲ φανερὸς ᾖ πρὸς πρότερον πεποιηκός, αἰτιατέον τὴν ἡλικίαν, ἢ πρὸς 35 σιν ἄλλην εἰδόν, δι' ἣν εἰκότως ἐξήμαρτες τίνα καὶ ὡς ὅτε ταῦτα τότε σοι πράξαντι συνέτηκα, ἢ ἐλυσιτέλησεν ἂν. ἂν δὲ σοι μηδὲν ἢ πεπραγμένον

1. προτραπτικόν: *F*¹*B*^c. || παρὰ πάντα λοιπὸν *F*¹, παρὰ πάντα τὸν λόγον γὰρ *B*^c. || 17. γὰρ: ὅδε *B*^c. || 21. πίσεις: καὶ τὰς 22. μαρτυρίας *F*¹. || 23. ἐκάστην *F*¹. || 34. αὐτοῖς *F*¹*B*^c. || 36. κατὰ τὴν φύσιν *F*¹.

6. τοῖς ἀνθρώποις εἰδισμένα *F*¹. || 9. οὕτω *F*¹. || 21. αὐτοῖς: αὐτὸς codices. || 34. ὑδεπώποτε *B*^c. || 36. πείθειν *F*¹*B*^c. || 40. τοῦτο *B*^c.

ον σου τινες τυγχάνουσι τοιαῦτα πεποισμένοι, ὡς ἔδρακόν ἐς δι' ἐκείνους αὐτὸν διαβάλλεσθαι τῶν σου συνήθων ἐτέρους ἐπισκεῖσθαι γὰρ ἀμφίβολον ποιήσεις τὸ κατηγορούμενον. κοίων δεικνύσιν τινὰς ταῦτα πεποισκότας, ἅτοι 5 ἔσκε εἰ διότι ἕτεροί τινες ἐξαμαρτάνοντες φαίνονται εἶναι ὅτι τῶν ἐγκαλουμένων τι καὶ σὺ πεμνέν ἔν ἔχαρος ἦς μὴ πεποιημένοι τὴν κατηγορεῖσθαι, ὅπως ἐκ τῶν εἰκότων χρησέσθαι ἀπολογεῖσθαι γὰρ ποιήσεις τὴν κατηγορίαν. ἂν δὲ ὁμο- 10 κάλῃ, τοῖς τῶν πολλῶν ἦθεσιν ἀφομοίου τὰς εἰς ὅτι μάστιγα, λέγων ὡς οἱ πλείοι καὶ οἱ καὶ τὰ τοιαῦτα πράττειν ὅπως ὡς σοὶ τυγημένον. ἂν δὲ μὴ δυνατόν ἢ τὸτο δεῖξαι, κα- 15 ἐπὶ τὰς ἀτυχίας ἢ τὰς ἀμαρτίας, καὶ συγατέων τυγχάνειν, παραλαμβάνοντα τὰ κοινὰ ἢ γινόμενα πάθη, δι' ὧν ἔξιστάμεθα τῷ λογι- α δ' ἐστὶν ἔρως ὀργὴ μῆτις φιλοτιμία καὶ τὰ ῥοπα. καὶ μὲν ἔν εἰκὸς διὰ ταύτης τῆς μεθόδου μέμινεν.

εἰς γὰρ ἐξὶ πράξεις ὁμοίαι γεγεννημέναι καὶ ἔν ὑφ' ἡμῶν λεγομέναις. τότε δὲ χρηστέον ὅτε ἀπίστον ἐν τῷ ὑπὸ σου λεγόμενον εἶναι ἦσαι θέλεις, εἰὰν διὰ τῷ εἰκότος μὴ πιστεύεται, ὁμοίαν ἐτέραυ τῇ ὑπὸ σὺ λεγομένη καταμα- 25 πεπραγμένην ὡς σὺ φῆς γεγενῆσθαι, μᾶλλον οἷς ὑπὸ σὺ λεγομέναις. εἰσὶ δὲ τῶν παραδει- τρόποι· τὰ μὲν γὰρ τῶν πραγμάτων γίνονται τὰ δὲ παρὰ λόγον. ποιεῖ δὲ τὰ μὲν κατὰ 30 να πιστεύεσθαι, τὰ δὲ μὴ κατὰ λόγον ἀπι- 30 ρω δ' οἶον, εἰ τις φάσκει τὸς πλεονεξίας δικαιο- ὦν πενομένων, καὶ φέρει τινὰς πράξεις πλε- δικαίας· τὰ μὲν ἔν τοιαῦτα τῶν παραδειγμα- ὄγον εἶναι δοκεῖ· τὸς γὰρ πλείους ἔστιν ἰδεῖν ὅς πλεονεξίας δικαιοτέρους εἶναι τῶν πενομένων. 35 ὡς ἀποφαίνει τινὰς τῶν πλεονεξίων ἐπὶ χρήμασιν τῷ παρὰ τὸ εἰκὸς γεγεννημένῳ παραδείγματι εἰστούς ἂν ποιοῖ τὸς πλεονεξίας. ὡσαύτως δὲ ἔροι παραδειγμα τῶν κατὰ λόγον εἶναι δε-

κνύων, διότι Λακεδαιμόνιοι ποτε ἡ Ἀθηναῖοι πολλῶ πλη- 40 θει χρωμένοι συμμάχων κατεπολέμησαν τὸς ἐναντίους, καὶ προτρέπει τὸς ἀκούοντας πολλὰς συμμάχους ποιεῖσθαι. τὰ μὲν δὲ τοιαῦτα παραδείγματα κατὰ λόγον ἐστὶν· ἅπαντες γὰρ νομίζουσιν ἐν τοῖς πολέμοις τὸ πλεονεξίας ἢ μετρίαν ῥο- 45 πὴν ἔχειν πρὸς τὴν νίκην. εἰ δὲ τις ἀποφαίνει ἐβέλαι μὴ τὸτ' αἰτίον τῷ νικᾶν, τοῖς παρὰ τὸ εἰκὸς γεγεννημένοις πρά- γμασι χρῆσται· ἂν παραδείγμασι, λέγων ὡς οἱ μὲν Ἀθή- νησι φυγάδες τὸ πρῶτον μετὰ πενήκοντα ἀνδρῶν Φυλὴν 50 τε καταλαβόντες καὶ πρὸς τὸς ἐν ἄσσει πολλῶ πλείους ὄντας καὶ συμμάχους Λακεδαιμονίοις χρωμένους πολέμη- σαντες κατῆλθον εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν, Θηβαῖοι δὲ Λα- κεδαιμονίων καὶ σχεδὸν ἀπάντων Πελοποννησίων εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντων μόνον περὶ τὰ Λεῦκτρα παραταξά- 55 μνοι τὴν Λακεδαιμονίων δύναμιν ἐνίκησαν, Δίῳ δὲ ὁ Συρακούσιος μετὰ τρισχιλίων ὀπλιτῶν εἰς Συρακῆας πλεί- στας Διονύσιον πολλαπλάσιον ἔχοντα δύναμιν κατεπολέ- μεσεν, ὡσαύτως δὲ Κορίνθιοι Συρακούσιος ἐνέντα τριήρεσι βοηθήσαντες Καρχηδονίους ἑκατὸν καὶ πενήκοντα ναυσὶν ἐπὶ 60 τοῖς λιμέσι τοῦ Συρακουσίων ἐφορμοῦντας, τὴν δὲ πόλιν ἄπασαν πλὴν τῆς ἀκροπόλεως ἔχοντας, ὕδεν ἤττον κατε- πολέμησαν. συλλέβησεν δὲ ταῦτα καὶ τὰ τοῦτοις ὁμοία παρὰ λόγον πραχθέντα τὰς κατὰ τὸ εἰκὸς γινόμενας συμ- 65 βολὰς ἀπῆκτες ποιεῖν εἴωθεν. τῶν μὲν οὖν παραδειγμάτων τοιαῦτα τις ἢ φύσις ἐστὶν χρῆστέον δ' αὐτῶν ἑκατέρῳ τρόπῳ, ὅταν μὲν ἡμεῖς λέγωμεν τὰ κατὰ λόγον γινόμενα, δει- 70 κνύοντας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιτελεσμένας τὰς πράξεις, ὅταν δὲ τὰ παρὰ λόγον γινόμενα, φέροντας ὅσα παρὰ λόγον δοκῶντα γινέσθαι τῶν πραγμάτων εὐλό- 75 γως ἀποβέβηκεν. ὅταν δ' οἱ ἐναντίοι λέγωσι τοῦτο, χρὴ δεικνύειν ὡς εὐτυχήματα ταῦτα συνέβη, καὶ λέγειν ὅτι αἱ τοιαῦται πράξεις ἐν τῷ σπανίῳ γεγόνασιν, οἷας δὲ σὺ λέγεις, πολλάκις. τοῖς μὲν ἔν παραδείγμασιν ὅτω χρη- 80 στέον· ὅταν γε μὴν τὰ παρὰ λόγον γινόμενα φέρωμεν, 85 χρὴ συνάγειν αὐτῶν ὅτι πλείονα, καὶ καταλέγειν ὡς ὕδεν μᾶλλον ἐκεῖνα τύτων εἴωθε γίνεσθαι. δεῖ δὲ χρῆσθαι τοῖς παραδείγμασι μὴ μόνον ἐκ τύτων ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναν- 90 τίων. λέγω δ' οἶον εἰὰν ἀποφαινης τινὰς πλεονεξτικῶς τοῖς συμμάχοις χρωμένους καὶ διὰ τοῦτο λυθεῖσαν αὐτῶν τὴν

B^c. || 5. ταῦτα F¹B^c. || 8. ἢ B^c. || 16. περιλαμβάνοντα F¹. || 18. ἐξὶ καιρὸς F¹. || 23. ἐστὶν οἷον B^c. || 24. λέγεις || 25. καταμαρτυροῦντες F¹. || 28. γίνονται F¹. || 34. ἔστιν οἷον F¹B^c. || 38. ποιῶτε codices. || 39. παραδείγματα B^c. || 41. B^c. || 6. ἰδέμε B^c. || 10. τι οἷον F¹. || 16. συρρακίσις εἰ συρρακίσις, 18. συρρακυσίαι, 20. συρρακυσίων F¹. || 17. B^c. || 19. ἑκατὸν] δὲ ἑκατὸν F¹B^c. || 20. ἐφορμῶντες codices. || 26. δεικνύοντες F¹. || 28. φέροντες F¹. || 31. ἀτυχήματα συνάγοντα F¹. || καὶ οἷον F¹. || 37. μὴ οἷον B^c. || 38. ἀποφαίνῃ F¹. || 39. καὶ διαλυθεῖσαν B^c.

- φιλίαν· "καὶ ἡμεῖς δέ, ἂν ἴσως καὶ κοινῶς πρὸς αὐτοὺς προσφερώμεθα, πολὺν χρόνον τὴν συμμαχίαν φυλάξομεν." καὶ πάλιν, ἂν τινες ἐτέρως ἀπαρασκευάως πολεμήσαντας καὶ διὰ τοῦτο καταπολεμηθέντας ἀποφαίνης, εἴτα λέγης "ἂν παρασκευασάμενοι πολεμῶμεν, βελτίως ἂν περὶ τῆς νίκης τὰς ἐλπίδας ἔχοιμεν." πολλὰ δὲ λήψη παραδείγματα διὰ τῶν προγεγενημένων πράξεων καὶ διὰ τῶν νῦν γινομένων· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν ἔργων τῇ μὲν ὁμοίᾳ τῇ δὲ ἀνόμοιᾳ ἀλλήλοις ἐστίν, ὥς τε διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην καὶ παραδειγμάτων εὐπορήσομεν καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων λε- 10 γομένοις ἢ χαλεπῶς ἀντερῶμεν. τῶν μὲν ὅν παραδειγμάτων τὲς τε τρόπους ἴσμεν, καὶ ὡς αὐτοῖς χρῆσθαι, καὶ ὅθεν πολλὰ ληψόμεθα.
- 10 Τεκμήρια δ' ἐστίν, ὅσα ἂν ἐναντίως ἢ πεπραγμένα τῷ περὶ ὃ ὁ λόγος, καὶ ὅσα ὁ λόγος αὐτὸς ἐαυτῷ ἐναν- 15 τίσθαι. τῶν γὰρ ἀκρότων οἱ πλεῖστοι τοῖς συμβαίνουσι περὶ τὸν λόγον ἢ τὴν πράξιν ἐναντιώμασι τεκμαίρονται μηδὲν ὑγιὲς εἶναι μήτε τῶν λεγομένων μήτε τῶν πραττομένων. πολλὰ δὲ λήψη τεκμήρια σκοπῶν εἴτε ὁ λόγος τῷ ἐναντίου αὐτὸς αὐτῷ τῷ πράγματι ἐναντιῖται, εἴτε ἢ πράξις 20 αὐτῇ ἐναντία τῷ λόγῳ ἐστίν. τὰ μὲν ὅν τεκμήρια τοιαῦτά ἐστι, καὶ ὅτως αὐτὰ πλεῖστα ποιήσεις.
- 11 Ἐνθυμήματα δ' ἐστίν οὐ μόνον τὰ τῷ λόγῳ καὶ τῇ πράξει ἐναντιώμενα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. λήψη δὲ πολλὰ μετιῶν ὡς ἐν τῷ ἔξεταστικῷ εἶδει εἴρηται, καὶ 25 σκοπῶν εἴ πῃ ὁ λόγος ἐαυτῷ ἐναντιοῦται, ἢ τὰ πεπραγμένα τοῖς δικαίοις ἢ τῷ νόμῳ ἢ τῷ συμφέροντι ἢ τῷ καλῷ ἢ τῷ δυνατῷ ἢ τῷ ῥαδίῳ ἢ τῷ εἰκότι ἢ τῷ ἥθει τοῦ λέγοντος ἢ τῷ ἥθει τῶν πραγμάτων. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἐνθυμημάτων κατὰ τῶν ἐναντίων ἐκληπτόν, 30 τὰ δ' ἐναντία τούτοις ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν δεῖ λέγειν, ἀποφαίνοντας τὰς πράξεις τὰς ἡμετέρας καὶ τὰς λόγους ἐναντιωμένους τοῖς ἀδίκτοις καὶ τοῖς ἀνόμοις καὶ τοῖς ἀσυμφο- ροῖς καὶ τοῖς τῶν ἀνθρώπων τῶν πονηρῶν ἥθει καὶ συλ- λήβδην τοῖς μοχθηροῖς νομιζομένοις εἶναι. δεῖ δὲ τούτων 35 ἕκαστα συνηγορεῖν ὡς εἰς βραχυτάτητα, καὶ φράζειν ὅτι μά- λιστα ἐν ὀλίγοις τοῖς νοήμασιν. τὰ μὲν ὅν ἐνθυμήματα τῶν τὸν τρόπον πολλὰ ποιήσομεν, καὶ ὅτως αὐτοῖς ἄριστα χρῆσθαι.
- 12 Γνώμη δ' ἐστὶ μὲν ἐν κεφαλαίῳ καθ' ὅλων τῶν πρα- 40 καθ' ἐν ἑκάστον λαμβάνοντες, ἕκ τε τοῦ μεγάλου καὶ ὀλίγου δόγματος ἰδίᾳ δήλωσις, δύο δὲ τρόποι· μὴν εἰσὶν, ὁ μὲν ἐνδοξος ὁ δὲ παράδοξος. ἴστω ἐνδοξον λέγης, ἐπὶ δὲ τὰς αἰτίας φέρειν· ἔτι γὰρ ται το λεγόμενον ἔτ' ἀπιστεῖται· ὅταν δὲ παράδοξον φράζειν τὰς αἰτίας συντόμως, ἴστω τὴν ἀπίστιαν διαφύγης. δεῖ δὲ τὰς γνώμας φέρειν τῶν πραγμάτων, ἴστω μὴ σκαιὸν καὶ ἐπιφανῆται τὸ λεγόμενον. πολλὰς δὲ ποιήσομεν αἰτίας τῆς ἰδίας φύσεως ἢ ἐξ ὑπερβολῆς ἢ ἐκ παρομοιᾶς μὲν ὅν ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως τοιαῦτα τινὲς εἰσὶ· μοι δοκεῖ δεινὸν γενέσθαι στρατηγὸν πραγμάτων ὄντα." ἐτέρα δ' ἐστὶν ἡδε· "νοῦν ἔχοντις ἀνθρώποις τῶν προγεγενημένων παραδείγμασι χρωμένους· διαφυγεῖν τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἀμαρτίας." ἐκ μὲν ἰδίας φύσεως τοιαύτας ποιήσομεν γνώμας, -ἐξ ὑπερβολῆς δὲ τοιαύτας· "δεινότερά μοι δοκῶσιν οἱ κλέπταις ζομένων ποιεῖν· οἱ μὲν γὰρ λαθραίως οἱ δὲ φανερά· τὰς μὲν οὖν ἐξ ὑπερβολῆς τὸν τρόπον τῶν πολλὰς ποιήσομεν, αἱ δ' ἐκ παρομοιᾶς τοιαῦτα εἰσὶν· "ὁμοιότατόν μοι δοκῶσιν ἄνθρωποι ἀποστερῶντες τοῖς ταῖς πόλεις προδίδουσι πεισυνθέντες γὰρ ἀμφοτέρω τὴν πεισυνθέντας ἀδελφῶν." δὲ "παραπλήσιόν μοι δοκῶσι ποιεῖν οἱ ἀδικοὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις· ἐκεῖνοί τε γὰρ ὅν μὲν αὐτοὶ ἀδικῶσιν, ἐκεῖνοι δὲ δίδουσι δίκας, ὅν δὲ τοῖς ἄλλοις ἐγκαλῶσιν, αὐτοὶ τὴν τιμωρῶνται· ὅτιοι τε εἰ μὲν τι αὐτοὶ τῶν ἡμετέρων οὐκ ἀποδιδόσιν, εἰ δὲ τι ἐγὼ τούτων ἔλαβον, ἐκεῖνοι καὶ τὸς τόκους οἰοῦνται δεῖν κομίσασθαι." γνώμας μὲν τὸν τρόπον τῶν μετιόντες πολλὰς ποιήσομεν.
- Σημεῖον δ' ἐστὶν ἄλλο ἄλλῳ, ὃ τὸ τυχερὸν ἢ τὸ κατὰ φύσιν ἢ τὸ ἀπὸ παντός, ἀλλὰ τὸ γ' εἰσθεμένον γὰρ τὸ πράγματος ἢ ἅμα τῷ πράγματι ἢ μετὰ τὸν χρόνον· ἔστι δὲ σημεῖον τό τε γεγνημένον μὴ μόνον τῷ χρόνῳ ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ γενομένου, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ κατὰ φύσιν ἢ μόνον τῷ μὴ ὄντος ἀλλὰ καὶ τῷ ὄντος· τῶν σημείων τὸ μὲν εἶσθαι τὸ δ' εἶδέναι· καλλίστην εἶδέναι ποιεῖν, δεύτερον δὲ τὸ δοῦναι πιθανότητα τῷ γεγνημένον. πολλὰ δὲ ποιήσομεν σημεῖα συλλήβδην καὶ ἐκαστοῦ τῶν πεπραγμένων καὶ λεγομένων καθ' ἐν ἑκάστον λαμβάνοντες, ἕκ τε τοῦ μεγάλου καὶ ὀλίγου δόγματος ἰδίᾳ δήλωσις, δύο δὲ τρόποι· μὴν εἰσὶν, ὁ μὲν ἐνδοξος ὁ δὲ παράδοξος. ἴστω ἐνδοξον λέγης, ἐπὶ δὲ τὰς αἰτίας φέρειν· ἔτι γὰρ ται το λεγόμενον ἔτ' ἀπιστεῖται· ὅταν δὲ παράδοξον φράζειν τὰς αἰτίας συντόμως, ἴστω τὴν ἀπίστιαν διαφύγης. δεῖ δὲ τὰς γνώμας φέρειν τῶν πραγμάτων, ἴστω μὴ σκαιὸν καὶ ἐπιφανῆται τὸ λεγόμενον. πολλὰς δὲ ποιήσομεν αἰτίας τῆς ἰδίας φύσεως ἢ ἐξ ὑπερβολῆς ἢ ἐκ παρομοιᾶς μὲν ὅν ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως τοιαῦτα τινὲς εἰσὶ· μοι δοκεῖ δεινὸν γενέσθαι στρατηγὸν πραγμάτων ὄντα." ἐτέρα δ' ἐστὶν ἡδε· "νοῦν ἔχοντις ἀνθρώποις τῶν προγεγενημένων παραδείγμασι χρωμένους· διαφυγεῖν τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἀμαρτίας." ἐκ μὲν ἰδίας φύσεως τοιαύτας ποιήσομεν γνώμας, -ἐξ ὑπερβολῆς δὲ τοιαύτας· "δεινότερά μοι δοκῶσιν οἱ κλέπταις ζομένων ποιεῖν· οἱ μὲν γὰρ λαθραίως οἱ δὲ φανερά· τὰς μὲν οὖν ἐξ ὑπερβολῆς τὸν τρόπον τῶν πολλὰς ποιήσομεν, αἱ δ' ἐκ παρομοιᾶς τοιαῦτα εἰσὶν· "ὁμοιότατόν μοι δοκῶσιν ἄνθρωποι ἀποστερῶντες τοῖς ταῖς πόλεις προδίδουσι πεισυνθέντες γὰρ ἀμφοτέρω τὴν πεισυνθέντας ἀδελφῶν." δὲ "παραπλήσιόν μοι δοκῶσι ποιεῖν οἱ ἀδικοὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις· ἐκεῖνοί τε γὰρ ὅν μὲν αὐτοὶ ἀδικῶσιν, ἐκεῖνοι δὲ δίδουσι δίκας, ὅν δὲ τοῖς ἄλλοις ἐγκαλῶσιν, αὐτοὶ τὴν τιμωρῶνται· ὅτιοι τε εἰ μὲν τι αὐτοὶ τῶν ἡμετέρων οὐκ ἀποδιδόσιν, εἰ δὲ τι ἐγὼ τούτων ἔλαβον, ἐκεῖνοι καὶ τὸς τόκους οἰοῦνται δεῖν κομίσασθαι." γνώμας μὲν τὸν τρόπον τῶν μετιόντες πολλὰς ποιήσομεν.

7. ὅν om *V²B^c*. || 8. τί — τί *V²*. || 12. τε om *B^c*. || χρῆσθαι *V²*. || 14. ἂν om *V²*. || 15. αἰτίαι om *B^c*. || φαίνοντας *B^c*. || 36. ἑκάστοις *B^c*. || 37. ὁνόμασι interpretes.

3. ἐπιστίας *B^c*. || 7. ἀπρτισμέτοις *V²*. || 11. γένεσθαι *B^c*. || 16. κλέπται: *B^c*. || 26. τι] τοι *V²*. || 28. αὐ] ἐτι *V²*. || τῶν om *V²*. || 30. ἐστὶν om *B^c*. || 39. ἐρωμένον καὶ λεγομένον *V²*.

τῶν ἀποβαινόντων κακῶν ἢ ἀγαθῶν. ἔτι δὲ
 τυριῶν καὶ ἐκ τῶν μαρτυρουμένων, καὶ ἐκ τῶν
 ἡμῶν ἢ τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων,
 προκλήσεων, καὶ ἐκ τῶν χρόνων, καὶ ἐξ ἄλ-
 λων. τῶν μὲν ὅν σημείων ἐντεῦθεν εὐπορήσομεν.
 5 ὥς δ' ἐστὶ μὲν ὃ μὴ δυνατόν ἄλλως ἔχειν,
 ὅς ἡμεῖς λέγομεν. λαμβάνεται δὲ ἐκ τῶν φύ-
 ῶν, ὡς ἡμεῖς λέγομεν ἢ ὁ ἀντιλέγων, καὶ ἐκ
 φύσιν δυνατόν ἢ ἀδυνατόν, ὡς οἱ ἐναντίοι λέ-
 γουσιν. μὲν ὅν ἀναγκαῖον ἐστὶν οἷον τὸ ζῶντας
 10 αἰ, καὶ τὰ τῷ τοῖς ὅμοια· ὡς δ' ἡμεῖς λέγομεν,
 αἶον τοὺς μεμαστιγμένους ὁμολογεῖν ἅπερ οἱ
 ὅς κελεύουσιν. κατὰ φύσιν δὲ πάλιν ἀδυνατόν
 ἰον μικρὸν κλέψαι τοσοῦτον ἀργύριον ὅσον μὴ
 εἶναι, καὶ οἴσχεσθαι τῷτο φέρον· ὡς δ' ἂν ὁ ἐναν-
 15 ἔσαι ἀδύνατον, ἂν φάσκη μὲν ἐν χρόνοις τι-
 ποιήσασθαι τὸ συμβόλαιον, ἡμεῖς δ' ἔχωμεν
 ἵς ἀκούσιν ὡς κατὰ τὴν τότε καιρὸς ἀπεδημῶ-
 ζε πόλει τινί. τὴν μὲν ὅν ἐλέγχους ἐκ τούτων καὶ
 20 ὁμοιοτρόπων ποιησόμεθα. συλλήβδην δὲ τὰς
 λόγῳ καὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀνθρώπων πί-
 σεις διεκλήθην. σκεψόμεθα δὲ καὶ τί ἀλλή-
 ουσιν.
 ὡς τοῖς εἰκόσις τῷ παραδείγματι ταύτῃ διαφέ-
 ρει μὲν εἰκόσις ἔχουσιν αὐτοὶ οἱ ἀκούοντες ἐννοίαν,
 25 πείσματα καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ ἐκ τῶν
 ὡς εἶναι. τὰ δὲ τεκμήρια μόνον ἐκ τῶν περὶ τὸν
 τὴν πρᾶξιν ἐναντίων συντίθεται. καὶ μὴ ἐνθυ-
 μηρίου ταύτης τὴν διαφορὰν ἔσχηκεν, ὅτι τὸ
 ὡς περὶ τὸν λόγον καὶ τὴν πρᾶξιν ἐναντίως
 30 ἰθύμματα καὶ τὰς περὶ τὰς ἄλλας ἰδέας ἐναν-
 ἡφεν, ἢ καὶ διότι τὸ μὲν τεκμήριον οὐκ ἐφ'
 ἡμβάνειν, ἂν μὴ περὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν
 ἰσὺς τις ὑπάρχει, τὸ δ' ἐνθύμημα πολλαχόθεν
 ζεσθαι τοῖς λέγουσιν. γινώμει δ' ἐνθύμημάτων
 35 ἢ τὰ μὲν ἐνθυμήματα μόνον ἐκ τῶν ἐναντιώ-
 ται, τὰς δὲ γνώμας καὶ μετὰ τῶν ἐναντιώσεων
 αὐτὰς καθ' αὐτὰς δυνατόν ἐστὶν ἐμφανίζειν.
 ἵα τῶν γνωμῶν καὶ τῶν προειρημένων ἀπάντων
 ἐρυσιν, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα πάντα οἴησιν ἐμποιεῖ
 40 , τῶν δὲ σημείων ἕνα καὶ σαφῶς εἰδέναι ποιή-
 οντας, καὶ διότι τῶν μὲν ἑτέρων ἔκ εἰς αὐτὸς

πορίσασθαι τὰ πλεῖστα, τῶν δὲ σημείων πολλὰ ῥαδίως
 εἶς ποιήσασθαι. καὶ μὴ ἐλεγχος σημείων ταύτῃ διαφέρει,
 διότι τῶν μὲν σημείων ἕνα μόνον οἶσθαι ποιεῖ τὸς ἀκού-
 οντας, ἐλεγχος δὲ πᾶς τὴν ἀλήθειαν διδάσκει τὸς κρίνοντας.
 ὡς τὰς μὲν τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων πίσεις, οἷα τ'
 εἰσὶ καὶ ὅθεν αὐτῶν εὐπορήσομεν καὶ τίνι ἀλλήλων δια-
 φέρουσιν, ἐκ τῶν προειρημένων ἴσμεν· τῶν δ' ἐπιθέτων ἐκά-
 σην πάλιν διέλθωμεν.

Ἡ μὲν ὅν δόξα τῷ λέγοντός ἐστι τὸ τὴν αὐτὴν διά-
 νοίαν ἐμφανίζειν κατὰ τῶν πραγμάτων. δεῖ δ' ἐμπειρον
 ἀποφαίνειν ἑαυτὸν περὶ ὧν ἂν λέγῃ, καὶ ἐπιδεικνύειν ὡς
 συμφέρει τῇ ἀλήθειᾳ λέγειν περὶ τούτων, τὸν δ' ἀντιλέγοντα
 μάλιστα δεῖκνύειν μηδεμίαν ἐμπειρίαν ἔχοντα τὸν ἐναντίον
 περὶ ὧν ἀποφαίνεται, τὴν δὲ δόξαν ὁμοίως. ἂν δὲ τοῦτο
 μὴ δυνατόν ᾖ, δεικτέον ὡς καὶ οἱ ἐμπειροὶ πολλὰς ἐξα-
 μαρτάνουσιν. ἂν δὲ τῷτο μὴ ἐνδέχεται, λέγειν ὡς ἀσύμ-
 φερὸν ἐστὶ τοῖς ἐναντίοις τῇ ἀλήθειᾳ περὶ τούτων εἰπεῖν. ταῖς
 μὲν οὖν δόξαις τοῦ λεγοντος ἔτω χρησόμεθα, καὶ αὐτοὶ
 ἀποφαινομένοι καὶ ἑτέροις ἀντιλέγοντες.

Μαρτυρία δ' ἐστὶν ὁμολογία συνειδότης ἐκοντί. ἀναγ-
 16 καῖον δ' εἶναι τὸ μαρτυρούμενον ἢ πιθανόν ἢ ἀπίθανον ἢ
 ἀμφίβολον πρὸς πίσεις, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν μάρτυρα πι-
 σὸν ἢ ἀπιστον ἢ ἀμφίδοξον. ὅταν μὲν ὅν τὸ μαρτυρούμενον
 ἢ πιθανόν καὶ ὁ μάρτυς ἀληθινός, ὅθεν δέονται αἱ μαρτυ-
 ρίαι ἐπιλόγων, ἐὰν μὴ βύλη γνώμῃ ἢ ἐνθύμημα συντόμως
 εἰπεῖν τῷ ἀστυεῖ ἐνεκεν. ὅταν δὲ ὑποπτεύεται ὁ μάρτυς,
 ἀποδεικνύειν δεῖ ὡς ἔτε χάριτος ἐνεκεν ἔτε τιμωρίας ἢ κέρ-
 οδος ὁ τοιοῦτος ἂν τὰ ψευδῆ μαρτυρήσειεν. δεῖ δὲ καὶ δι-
 δάσκειν ὅτι ὁ συμφέρει τὸ ψεῦδος μαρτυρεῖν· αἱ μὲν γὰρ
 ὡφέλειαι μικραὶ, τὸ δ' ἐξελεγχθῆναι χαλεπόν, γνωσθέντα
 δ' ὁ μόνον εἰς ἀργύριον οἱ νόμοι ζημιῶσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς
 δόξαν καὶ εἰς ἀπιστίαν. τὴν μὲν ὅν μάρτυρας ἔτω πιστοὺς
 ποιήσομεν· ἀντιλέγοντας δὲ μαρτυρία δεῖ τὸν τρόπον τοῦ
 μάρτυρος διαβάλλειν, ἂν ἢ πονηρός, ἢ τὸ μαρτυρούμενον
 ἐξετάζειν, ἂν ἢ πιθανόν, ἢ καὶ συναμφοτέροις τέτοις ἀν-
 τιλέγειν, συνάγοντα τὰ φαυλότατα τῶν ἐναντίων εἰς ταυτό.
 σκεπτέον δὲ καὶ εἰ φίλος ἐστὶν ὁ μάρτυς ᾧ μαρτυρεῖ, ἢ
 εἰ μέτεσί ποθεν αὐτῷ τῷ πράγματος, ἢ ἐχθρός ἐστὶν οὗ
 καταμαρτυρεῖ, ἢ πένης· τέτων γὰρ οἱ μὲν διὰ χάριν, οἱ
 40 δὲ διὰ τιμωρίαν, οἱ δὲ διὰ κέρδος ὑποπτεύονται τὰ ψευδῆ
 μαρτυρεῖν. καὶ τὸν τῶν ψευδομαρτυριῶν νόμον ἐπὶ τούτοις
 τεθεικέναι φήσομεν τὸν νομοθέτην· ἄτοπον ὅν εἶναι τῷ νομο-

ἰριῶν καὶ] μαρτυριῶν ἢ B^c. || 14. οἷον codices. || 28. ἐνθύμημα F². || 32. διότι] διὰ τὸ B^c.

|| F². || 14. τὴν δὲ] τὴν τε B^c.

ὅτι τοῖς μάρτυσι μὴ πισεύσαντος τοὺς κρίνοντας πιστεύειν αὐτοῖς, κατὰ τοὺς νόμους κρίνειν ὁμωμοκότας. τὸς μὲν ἔν μάρτυρας ἔτως ἀπιθάνους ποιήσομεν, ἔστι δὲ καὶ κλέπτειν τὴν μαρτυρίαν τῷ ὅτι· "μαρτύρησόν μοι ὡς Λυσιστράτης." 5 καὶ τὸς θεὸς ἔκον ἔγωγε· κωλύοντος γὰρ ἐμὲ ταῦτ' ἐπραξεν ἔτος." καὶ διὰ τούτου ἐν ἀποφάσει ψευδομαρτυρήσας ψευδομάρτυρος δίκην ἔχει ὑφέξει. τοιγαροῦν ὅταν μὲν ἡμῖν συμφέρῃ κλέπτειν τὴν μαρτυρίαν, ἔτως αὐτῇ χρῆσόμεθα· ἐὰν δὲ οἱ ἐναντίοι τοιούτον τι ποιήσωσιν, ἐμφανισοῦμεν τὴν κακοποιίαν αὐτῶν καὶ συγγραψάμενους μαρτυρεῖν καλεῖσόμεν. μάρτυσι 10 μὲν ἔν καὶ μαρτυρίαις ἐκ τέτων ἴσμεν ὡς δεῖ χρῆσασθαι.

17 Βάσανος δ' ἐστὶ μὲν ὁμολογία περὶ συνειδυτός, ἀκοντος δὲ. ὅταν μὲν ἔν συμφέρῃ ἡμῖν αὐτὴν ποιεῖν ἰσχυράν, λεπτέον ὡς οἱ γε ἰδιῶται περὶ τῶν σπουδαιοτάτων καὶ αἱ πόλεις περὶ τῶν μεγίστων ἐκ βασάνων τὰς πείσεις λαμβάνουσι, καὶ διότι πισυτέρον ἐστὶ βάσανος μαρτύρων· τοῖς μὲν γὰρ μάρτυσι συμφέρεται πολλάκις ψεύσασθαι, τοῖς δὲ βασανιζομένοις λυσιστελεῖ τάληθ' εἰπεῖν· ἔτω γὰρ παύσονται τάχιστα τῆς κακοπαθείας. ὅταν δὲ βούλῃ τὰς βασάνους ἀπίστους ποιεῖν, πρῶτον μὲν λεπτέον ὡς οἱ βασανιζόμενοι 20 τοῖς ἐκδιδοῦσι πολέμιοι γίνονται καὶ διὰ τούτου πολλοὶ τῶν δεσποτῶν καταψεύδονται, ἔπειθ' ὅτι πολλάκις τοῖς βασανιζομένοις ὁμολογῶσιν οὐ τὰς ἀληθείας, ἵν' ὡς τάχιστα τῶν κακῶν παύσωνται. δεικτέον δ' ὅτι καὶ τῶν ἐλευθέρων πολλοὶ ἤδη βασανιζόμενοι καθ' ἑαυτῶν ἐφεύσαντο, βυλόμενοι 25 τὴν παραυτία κακοπαθείαν ἐκφυγεῖν, ὥστε πολὺ μᾶλλον εὐλογον τὸς δούλους ψευσαμένους κατὰ τῶν δεσποτῶν βυλεσθαι τὴν αὐτῶν τιμωρίαν ἐκφυγεῖν, ἢ πολλὰς κακοπαθείας τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς ὑπομείναντες, ἵν' ἑτεροὶ μὴδὲν πάθωσιν, αὐτοὶ βυλεσθαι μὴ ψεύδος εἰπεῖν. τὰς 30 μὲν ἔν βασάνους ἐκ τῶν τοιούτων καὶ τῶν τέτοις ὁμοιοτρόπων πιθανὰς καὶ ἀπιθάνους καταστήσομεν.

18 Ὁρκος δ' ἐστὶ μετὰ θείας παραλήψεως φάσις ἀναπόδεικτος. δεῖ δ' αὐτὸν ὅταν μὲν αὖξιν θέλωμεν, λέγειν ἔτως "ὁδοὶς ἂν ἐπιορκῶν βύλοιο, φοβόμενος τὴν τε παρὰ 35 τῶν θεῶν τιμωρίαν καὶ τὴν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις αἰσχύνην," καὶ διεξιέναι ὅτι τὸς μὲν ἀνθρώπους λαθεῖν ἔστι, τοὺς δὲ θεὸς ἔχει. ὅταν δὲ οἱ ἐναντίοι καταφυγῶσιν εἰς ὄρκον καὶ βυλόμεθα ταπεινῶν αὐτόν, δεικτέον ὡς τῶν αὐτῶν ἐστὶν ἀνθρώπων τὰ πονηρὰ πράττειν καὶ μὴ φροντίζειν 40

ἐπιορκῶντας· ὅστις γὰρ κακυργῶν οἶται λαθεῖν ἔτος ὁδοὶς ἐπιορκῶν τιμωρίας οἶται τεύχεσθαι καὶ τῶν ὄρκων ὁμοιοτρόπως τοῖς προειρημένοις μετέπειθεσθαι εὐπορήσομεν ὑπὲρ αὐτῶν, συλλήβδην δὲ τὰς πείσεις ἤδη, καθάπερ ὑπεδέμεθα, διεξελθούμεθα, καμμεν ἢ μόνον ἢ ἐκάστη αὐτῶν δύναμιν ἔχοντες. καὶ τί ἀλλήλων διαφέρουσι καὶ πῶς αὐταὶ χρῆσται δ' ὑπὲρ τῶν ὑπολοίπων, ἃ τῶν τριῶν εἰδῶν ἐστὶ καὶ πάντας τὸς λόγους χρήσιμα γίνονται, διδάσκοντες 5

Προκατάληψις μὲν ἔν ἐστὶ, δι' ἧς τὰ τε τῶν ἐπιτιμήματα καὶ τὸς τῶν ἀντιλέγειν μελλόντων προκαταλαμβάνοντες ὑπεξαίρησομεν τὰς ἐπιφερομένης σχευαίας. καὶ τὰς μὲν τῶν ἀκούοντων ἐπιτιμήσεις προκαταλαμβάνειν· "ἔως δὲ τινες ὑμῶν θανατοῦ νέος ὦν ἔτω περὶ μεγάλων πραγμάτων ἐπιχέμεται γορεῖν." καὶ πάλιν "μηδεὶς ἀπαντήσῃ μοι δύνανται μέλῳ συμβυλεῖν ὑμῖν περὶ ὧν ὁκνήσῃ τοις ἄλλοις ρησιάζεσθαι πρὸς ὑμᾶς." περὶ μὲν ἔν τῶν μελλόντων σχεραίνεσθαι τοῖς ἀκούουσιν οὕτω δεῖ προκαταλαμβάνειν αἰτίας, παρ' ἃς ὁρθῶς ποιεῖν δεῖ συμβουλεύειν κινύτα τὴν ἐρημίαν τῶν λεγόντων, τὸ μέγεθος τῶν νῶν, ἢ τὸ τῷ κοινῷ συμφέρον, ἢ ἄλλῃ τιμῇ. 10 δι' ἧς λύσεις τὴν ἐπιφερομένην δυσχέριαν. ἐν ἑκτῇ ἡττον θορυβῶσιν οἱ ἀκούοντες, χρὴ λέγειν ἐπιτιμήσεις ἢ ἐν γνώμῃς ἢ ἐν ἐνθυμήματος σχήματι, δὲ τῶν πρῶτα ἐστὶν ἡκεῖν μὲν ὡς περὶ τῶν πραγμάτων ἐπιτιμώμενος τὰ κράτις, νῦν δὲ μὴ βουλομένης ἀπελθεῖν λεγόντων οἶσθαι καλῶς ἂν βυλεῖσθαι, καὶ πάλιν 15 καλόν ἐστιν ἢ αὐτὸς ἀνισταμένης συμβυλεῖν, ἢ τῶν βυλεόντων ἀκούσαντας, ἅπερ ἂν αὐτοῖς δεῖ χρῆσθαι ἐν μὲν ἔν ταῖς δημηγορίαις ἔτω καὶ ταῖς πραγματικαῖς χρῆσθαι καὶ τοῖς θορύβοις ἀπαντητέον· ἐν δὲ τῶν λογίαις προκαταληφόμεθα μὲν ὁμοιοτρόπως τὰς πείσεις 20 μένοις, ἀπαντήσομεν δὲ τοῖς θορύβοις, ἐὰν μὴ ὁδοὶς γίνονται τῶν λόγων, ὡς πῶς· "ἐκ ἄλλοις ἐν ἡμέτρῃ νομοθέτην προσάξει δύο λόγους τῶν ἀντιθέτων ἀκούειν δύναι, τὸς δὲ δικάζοντας ὑμᾶς ὁμωμοκῶνται καὶ μόνον κρίνειν, εἴτα μὴδὲ τὸν ἕνα λόγον ἀκούειν βούλομαι μὲν ὑμῶν τοσαύτην πρόνοιαν ἔχειν ὥστε 25

3. καὶ om B^c. || 4. λύσεις F². || 8. ψευδομαρτυρίαν F². || 14. αἱ om F²B^c. || 18. λυσιστελεῖ B^c. || πείσεις B^c. || 28. αὐτῶν τὴν B^c. || καὶ B^c. || 33. περιλήψεως B^c. || ἐναπόδεικτος F²B^c.

2. τεύχεσθαι B^c. || 5. ὑπεδέμεθα B^c. || 8. περὶ F². || 21. δέξις B^c. || 26. an δότι? || ἀποκρίματα πείσεων B^c. || 39. ἐκ] ἐκ τῶν F².

τῶν λεγομένων εὐόρκως θήσεσθε τὴν ψῆφον, ἢ τέτων οὕτως ὀλιγώρως ἔχειν ὥςτε μὴδὲ τὰς ἐναντίας αὐτὰς τῶν λόγων ἤδη νομίζειν ἀκριγινώσκειν;" καὶ ἄλλως "πῶς ἐκ ἀλογόν ἐστι βέβηται τάξαι τῶν ψήφων ἴσων γινομένων τὸν 5 καὶ, ὑμᾶς δὲ οὕτως ἐναντίως γινώσκειν περὶ τοῦ ἀπολογημένων τῶν διαβεβλημένων ἀκύνειν; διὰ τὸ μάλλον κινδυνεύειν τοὺς φεύγοντας αὐτὴν τὴν πλεονεξίαν αὐτοῖς ἐν ταῖς ψήφοις, ἢ μὲν ἀκινδύνως κατηγοροῦσι μὴ φιλονεικεῖν, 10 φόβων καὶ κινδύνων περὶ τῶν κατηγορουμένων ὥς θορυβῶντας ἐκπλήττειν;" εἰάν μὲν ἔν ἐν συβοὶ γίνωνται, τότε τὸν τρόπον αὐτοῖς ἀπανθὰ προεληλυθότος τῷ λόγῳ θορυβῶσιν, εἰάν μὲν τοῦτο ποιῶσιν, ἐπιτιμητέον τοῖς θορυβοῦσι καὶ 15 ἁκτέον ὅτι δίκαιον νῦν μὲν αὐτὰς ἀκύνειν ἐστίν, ἰώσι τὰς ἄλλας ὁρθῶς δικάζειν, εἰάν δὲ ἀκύνειν δὲ τι ἂν ἐθέλωσιν. εἰάν δὲ τὸ πλῆθος θοοῖς κρίνουν ἀλλὰ σαυτῷ ἐκπλήττον· τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν ἐργὴν ἐργάζεται, τὸ δὲ εἰσαυτῷ ἐπι- 20 λέγειν ἡμαρτηκέναι συγγνώμης ποιήσει τυχεῖν. δεῖσθαι τῶν κρείττωνων εὐμενῶς αὐτὰς ἀκύνειν περὶ ὧν μέλλουσι κρύβδην τὴν ψῆφον φέρειν, νοῖαν φανεράν τιθεσθαι. συλλήβδην δὲ τοῖς κτήσομεν κεφαλαιωδῶς ἢ γινώμαις ἢ ἐνθυ- 25 κύντες τὰς θορυβῶντας ἢ τοῖς δικαίοις ἢ τοῖς συμφέροντι τῆς πέλειος ἢ τῷ καλῷ ἐναντι- ἄρ τῶν τοιούτων ἔστιν ὅτι μάλα καὶ παῦσαι τὰς ἰρυβῶντας. ταῖς μὲν οὖν πρὸς τὰς ἀκροατὰς εἰσι ὥς δεῖ χρῆσθαι, καὶ ὅπως τοῖς θορύβοις 30 ἐκ τῶν προειρημένων ἴσμεν· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιδόξα λέγεσθαι πάλιν ὥς δεῖ προκατα- ἰποδείξω. "ἴσως ἔν ὁδυρεῖται αὐτὸς πενίαν, ἢς ἂν οὗτος τρόπος ὑπαίτιος ἔσται;" καὶ πάλιν αὐτὸν τὸ καὶ τὸ μέλλειν λέγειν." ἐν μὲν ἔν 35 λόγοις οὕτω δεῖ τὰ ἐπιδόξα λέγεσθαι ὑπὸ προκαταλαμβάνοντα διαλύειν καὶ ἀσθενῆ γὰρ καὶ πάνυ ἰσχυρὰ ἢ τὰς προδιαβεβλη- μούως φαίνεται μεγάλα τοῖς ἤδη προακηκοό- τοις ὑστέρους λόγους ἔχωμεν καὶ οἱ ἐναντίοι 40

προκατεληφότες ὥσιν ἂ μέλλομεν λέγειν, ἀντιπροκατα- ληπτόν ἐστιν αὐτὰ λύοντα τὸν τρόπον· "ἔτος δ' οὐ μόνον μὲν κατέφυσαι πολλὰ πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ σα- φῶς εἰδὼς ὅτι ἐξελέγξω αὐτόν, προκατέλαβέ με τὸν λόγον καὶ προδιέβαλεν, ἵν' ὑμεῖς μὴ ὁμοίως αὐτῷ προσέχητε ἢ ἐγὼ μὴ εἴπω πρὸς ὑμᾶς αὐτὸν διὰ τὸ διασεσῦρθαι πρό- τερον ὑπὸ τούτῳ. ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν τὰς ἐμὰς λόγους παρ' ἐμῷ πυνθανέσθαι ὑμᾶς, ἀλλὰ μὴ παρὰ τούτῳ. εἰ δὲ καὶ ταῦθ' οὗτος προδιέσυρε λέγων, ἃ φημι οὐ μικρὰ σημεῖα 5 εἶναι τοῦ μὴδὲν ὑγιᾶς τοῦτον λέγειν." κέχρηται δὲ καὶ Εὐριπίδης ἐν Φιλοκλήτῃ τεχνικῶς τῷ τῷ εἶδει διὰ τούτου "λέξω δ' ἐγώ, καὶ μου διαφθείρας δοκῇ λόγους ὑπόσας αὐτὸς ἡδίκηκέναι. ἀλλ' ἐξ ἐμῷ γὰρ τὰ μὰ μαθήσῃ κλύων, ὁ δ' αὐτὸς αὐτὸν ἐμφανιεῖ σοι λέγων." ταῖς μὲν ἔν προ- καταλήψουσιν ὥς δεῖ χρῆσθαι καὶ πρὸς τοὺς κριτὰς καὶ πρὸς τὰς ἐναντίας, ἴσμεν διὰ τέτων.

Αἰτήματα δ' ἐστὶν ἐν τοῖς λόγοις ἂ παρὰ τῶν ἀκύνον- 20 των οἱ λέγοντες αἰτῶνται. τέτων δ' ἐστὶ τὰ μὲν ἀδίκαια τὰ δὲ δίκαια. δίκαιον μὲν οὖν ἐστὶ τὸ τε προσέχειν τοῖς λε- γομένοις αἰτεῖσθαι καὶ μετ' εὐνοίας ἀκύνειν, δίκαιον δὲ καὶ τὸ κατὰ τοὺς νόμους αὐτῷ βοηθῆσαι, καὶ τὸ μὴδὲν παρὰ τὰς νόμους ψηφίσασθαι, καὶ τὸ τοῖς ἀτυχήμασι συγγνώ- μην ἔχειν. εἰάν μὲν ἢ παρὰ τὰς νόμους, ἀδίκον, εἰάν δὲ μὴ, δίκαιον. τὰ μὲν οὖν αἰτήματα ταῦτά ἐστι, διευλόμεθα δ' αὐτῶν τὰς διαφοράς, ἵν' εἰδότες τὸ τε δίκαιον καὶ τὸ ἀδι- 25 κον χρώμεθα κατὰ τὸν καιρὸν, καὶ μὴ λαθάνωσιν ἡμᾶς οἱ ἐναντίοι ἀδικόν τι αἰτοῦντες τοὺς δικάζοντας. καὶ περὶ μὲν τέτων ἐκ τῶν εἰρημένων ἐκ ἀγνοήσομεν.

Παλιλλογία δ' ἐστὶ μὲν σύντομος ἀνάμνησις, δεῖ δ' 21 αὐτῇ χρῆσθαι καὶ περὶ τῶν μερῶν καὶ περὶ τῶν ὅλων λό- γων τὰς τελευτάς. παλιλλογησόμενοι δὲ ἐν κεφαλαίοις ἢ διαλογιζόμενοι ἢ προαιρούμενοι ἢ προσερωτῶντες ἢ ἀπολο- γιζόμενοι. δείξω δ' αὐτῶν οἷον ἕκαστόν ἐστιν. τὸ μὲν οὖν διαλογίζεσθαι τοιόνδε τι ἐστίν· "ἀπορῶ δ' ἔγωγε τί ἂν ἐποίησαν οὗτοι, εἰ μὴ φανεροὶ μὲν ἦσαν ἡμᾶς πρότερον ἐγκαταλελοιπότες, ἐξηλέγχοντο δὲ ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν στρατεύσαντες, ὅθεν δὲ πώποτε ὧν ὡμολογήμασι ποιήσαν- 25 τες." τὸ μὲν ἔν διαλογίζεσθαι τοιούτον ἐστὶ, τὸ δὲ ἀπολο- γίζεσθαι τοιούτον· "ἀπέδειξα δ' αὐτὰς διαλύσαντας προτέ- ρως τὴν συμμαχίαν, καὶ πρῶτον ἐπιθεμένους ἡμῖν ὅτε πρὸς

V². || 3. ὑπομείναντες V². || 18. θέλωσιν V². || 21. λέγειν] λέγειν ἐν τῷ λέγειν V². || 22. δεῖ] καὶ B^c. || 32. ἐπιδόξα] α V². || 35. τότε καὶ τότε B^c. || 36. ἐπιδόξα] ἐπιδόξα μέλλουσα V². καλλει V². || 11. τῷ B^c. || 17. περὶ V². || 32. ἢ προαιρούμενοι om V². || 33. δείξω] ἢ ἐκ προαιρέσεως. δείξω V². ||

Λακεδαιμονίους ἐπολεμοῦμεν, καὶ μάλις α σπουδάζαντας
ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν ἡμῶν." τὸ μὲν ἔν ἀπολογί-
ζεσθαι τοιόνδε ἐστὶ, τὸ δ' ἐκ προαιρέσεως ἀναμιμνήσκειν
τοιόνδε· "ἐνθυμεῖσθαι δὲ δεῖ ὅτι συμβέβηκεν ἡμῖν, ἐξ ὅτε
τὴν φιλίαν πρὸς τούτους ἐποίησάμεθα, μηδέποτε κακὸν ὑπὸ
τῶν πολεμιῶν παθεῖν· βοηθήσαντες γὰρ ἡμῖν πολλάκις
ἐκώλυσαν Λακεδαιμονίους τὴν χώραν ἡμῶν διαφθεῖραι,
χρήματα δὲ πολλὰ καὶ νῦν φέροντες διατελοῦσιν." ἐκ
προαιρέσεως μὲν οὕτως ἀναμνήσκωμεν, ἐξ ἐπερωτήσεως δὲ
τόνδε τὸν τρόπον· "ἡδέως δ' ἂν αὐτῶν πυθοίμην διὰ τί τὰς
συντάξεις ἡμῖν ἐκ ἀποδιδόασιν. ἢ γὰρ ὡς ἀπορῶσιν εἰπεῖν
ἂν τοιμήσασιν, οἱ τοσαῦτα χρήματα καθ' ἕκαστον ἐνιαυ-
τὸν ἐκ τῆς χώρας ἐπιδεικνύονται λαμβάνειν, ἢ δ' αὖ φήσιν
εἰς τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν πολλὰ δαπανᾶν· παντε-
λῶς γὰρ ἐλάχιστα τῶν νησιωτῶν ἀναλίσκοντες φαίνονται." 15
ἐκ μὲν ἔν ἐπερωτήσεως ὕτω καλλιλογήσομεν.

22 Εἰρωνεία δ' ἐστὶ λέγειν τι προσποιούμενον μὴ λέγειν,
ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις ὀνόμασι τὰ πράγματα προσαγορεύειν.
εἴη δ' ἂν αὐτῆς τὸ σχῆμα τοιῦτον ἐν τῷ περὶ τῶν εἰρη-
μῶν συντόμῳ ἀναμιμνήσκωμεν· "ὅθεν δ' οἶμαι δεῖν λέγειν
ὅτι οὗτοι μὲν οἱ φάσκοντες πολλὰ ἀγαθὰ πεποικημένοι
πλεῖστον φαίνονται τὴν πόλιν κεκαυρηγότες, ἡμεῖς δ' ἔς
ὑτοῖ φασιν ἀχαρίζεσθαι εἶναι, τέτοις τε πολλάκις βοηθήσαν-
τες καὶ τὸς ἄλλους ὑδὲν ἀδικῶντες." τὸ μὲν οὖν ἐν προσ-
ποιήσει παραλείψας λέγοντα συντόμῳ ἀναμιμνήσκωμεν 25
τοιούτων ἐστὶ, τὸ δὲ τοῖς ἐναντίοις ὀνόμασι προσαγορεύειν τὰ
πράγματα πάλιν τοιούτων "οὗτοι μὲν οἱ χρηστοὶ πολλὰ
φαίνονται τοὺς συμμάχους κακὰ πεποικηότες, ἡμεῖς δ' οἱ
φάυλοι ἀγαθῶν αὐτοῖς αἰτιοὶ κατασάντες." διὰ τούτων μὲν
ἔν συντόμῳ ἀναμιμνήσκοντες ταῖς καλλιλογίαις χρησά- 30
μεθα καὶ περὶ τῶν μερῶν καὶ περὶ τῶν ὅλων λόγων τὰς
τελευταίας.

23 Ὅθεν δ' ἔξιν ἀσειᾶ λέγειν καὶ τὰ μήκη τῶν λόγων
ποιεῖν ὅπως ἂν τις θέλῃ, τὸτο διέξιμεν πάλιν. ἀσειᾶ μὲν
ἔν λέγειν ἐκ τούτου τῷ τόπῳ ἔξιν, οἷον τὰ ἐνθυμήματα λέ- 35
γοντας ὅλα ἢ ἡμισυ, ὥς τε τὸ ἡμισυ αὐτὸς ὑπολαμβάνειν
τοὺς ἀκούοντας. δεῖ δὲ καὶ γνώμας συμπαρалаμβάνειν.
χρὴ δὲ τούτων κατὰ πάντα τὰ μέρη συγκαταλέγειν δια-
λάττοντα τοὺς λόγους, καὶ μηδέποτε ὁμοία εἰς τὸ αὐτὸ
πολλὰ τιθέντα· καὶ ὕτως ὁ λόγος ἀσειᾶς φανεῖται. μη- 40

κύνειν δὲ τοὺς λόγους βυλόμενον δεῖ μερίζω τὴν τῶν
καὶ ἐν ἑκάστῳ μέρει τὰ ἐνόντα οἷα τέ ἐστι τῇ φύσει
δάσκειν, καὶ τὴν χρῆσιν καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ καὶ τῇ
φάσει αὐτῶν ἐκδιηγέσθαι. ἂν δὲ καὶ ἐπὶ μακρότε-
ρῳ λήσωμεν τὸν λόγον ποιεῖν, δεῖ πολλοῖς ὀνόμασι πρὸς
χρῆσθαι. χρὴ δὲ παρὰ μέρος ἕκαστον τῷ λόγῳ τιθεῖν
γεῖν, καὶ τὴν καλλιλογίαν σύντομον ποιεῖσθαι. ὅ ἐν
τελευτῇ τοῦ λόγου ταῦτα περὶ ὧν καθ' ἕνα ἕκαστον
ἀθρόα συντιθέναι, καὶ περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων ἢ
τούτων μὲν ἔν τὸν τρόπον μήκος ἔχουσιν αἱ λόγοι· βρα-
λογεῖν δὲ βυλόμενον ὅλον τὸ πρᾶγμα ἐπὶ ὁλίκοις
λαμβάνειν, καὶ τότε ὅ ἐν ὑπάρχει βραχυτάτω τῷ
γίγνεται. χρὴ δὲ καὶ συνδέσμους ὀλίγους ποιεῖν, τὰς
δὲ ζευγύναι· ὀνομαζέειν μὲν οὕτω, τῇ δὲ λήξει
χρῆσθαι, καὶ καλλιλογίαν τὴν σύντομον ἐκ τῶν
ἀφαιρεῖν, ἐν δὲ ταῖς τελευταῖς μόνον καλλιλογεῖν.
τούτων μὲν τὸν τρόπον βραχεῖς τὸς λόγους ποιήσωμεν·
δὲ βούλη μέσως λέγειν, τὰ μέγιστα τῶν μερῶν
περὶ τούτων ποιεῖσθαι τὸς λόγους. χρὴ δὲ καὶ πρὸς
τοῖς μέσοις χρῆσθαι, καὶ μήτε τοῖς μακροτάτοις πρὸς
βραχυτάτοις μήτε πολλοῖς περὶ γε ἐπὶ ἄλλῃ
χρὴ δὲ καὶ τὸς ἐπιλόγους ἐκ τῶν ἀνὰ μέσον μερῶν
παντελῶς ἔξαιρεῖν μήτε πᾶσι τοῖς μέρεσιν ἐπιφέρειν.
ἄπερ ἂν μάλις βύλη κατανοῆσαι τὸς ἀκούοντας· ἐπὶ
μάλις τὰ καλλιλογεῖν ἐπὶ τῇ τελευτῇ. τὰ μὲν ὅτι
τῶν λόγων ἐκ τούτων ποιήσομεν, ἢ τῶν ἂν θέλωμεν
ἀσειᾶν γράφειν θέλῃς λόγον, παραφυλάττειν ὡς
ὅπως τὰ ἥθη τῶν λόγων ὁμοιοῦν τοῖς ἀνθρώποις ἐκ
τούτου δὲ ποιήσεις, ἂν ἐπιθεωρῇς τὰ μεγάλα τῶν
τὰ ἀκριβῆ καὶ τὰ μέτρια. περὶ μὲν ἔν τούτῳ ὅτι
ἀγνοήσεις, περὶ δὲ ὀνομάτων συνθέσεως δηλώσωμεν·
γὰρ τὸτο τῶν ἀναγκαίων ἐστίν.

Πρῶτον μὲν ἔν τρόποι ὀνομάτων εἰσὶ τρεῖς, αὐ-
τὸς σύνθετος ἢ μεταφέρων. ὡσαύτως καὶ σύνθετος τῶν
μὲν εἰς φωνήεντα τελευτᾶν ταῖς συμβολαῖς καὶ ἐπὶ
νῆεντος ἀρχεσθαι, δευτέρα δὲ ἀπὸ ἀφώτου ἀρχε-
σθαι, ἀφωνον τελευτᾶν, τρίτη δὲ τὰ ἀφωνα πρὸς τὰ φων-
συνθεῖν. τάξεις δὲ τέσσαρες, μία μὲν τὰ ὁμοία
μάτων ἢ παρόμοια τιθέναι, ἢ διασπείρειν, ἄλλη
αὐτοῖς ὀνόμασι χρῆσθαι ἢ μεταβάλλειν εἰς ἄλλα.

11. ἢ δὲ γὰρ V¹. || 13. ἐπιδεικνύοντες V¹. || ἂν codices. || 17. μὴ προσποιούμενοι V¹. || 20. ἢ δ' ἂν B^c. || 22. ὡσαύτως V¹. || 36. ἢ ἡμισυ] ἢ ἡμίση V¹. || ἀπολαμβάνειν V¹B^c.

4. ἢ om B^c. || 12. τὸτο B^c. || 15. τὴν et 25. τῇ om B^c. || 26. ἐθέλωμεν B^c. || ἢ V¹. || 34. θέσεις V¹. || 37 et 40. τρίτον V¹.

ἢ πολλοῖς ὀνόμασι τὸ πρᾶγμα προσαγορεύειν, τε-
δὲ ἐξῆς τὰ πραχθέντα ὀνομαζέειν ἢ ὑπερβιβάζειν.
ἔ καλλίστην ποιήσεις τὴν ἑρμηνείαν, νῦν δηλώσομεν.

[ῥῶτον μὲν οὖν εἰς δύο ἑρμηνεύειν, εἴτα σαφῶς δεῖ

σχήματα δ' εἰς τὴν εἰς δύο λέγειν τάδε, ἐν μὲν 5

τὸς δύναται καὶ τοῦτο καὶ ἕτερον, δεύτερον δὲ ὅτι

δύναται ἕτερος δὲ δύναται, τρίτον δὲ ὅτι ἕτος καὶ

ἐν ἕτερον δύναται, τέταρτον δὲ ὅτι οὐτ' αὐτὸς οὐθ'

δύναται, πέμπτον δὲ ὅτι αὐτὸς μὲν δύναται ἕτερος

δύναται, ἕκτον δὲ ὅτι αὐτὸς μὲν ἕτερον δύναται, 10

δὲ ἢ δύναται ἕτερον. ἑκαστον δὲ τῶν ἐπὶ τῶνδε

κ. ὅτι μὲν γὰρ αὐτὸς δύναται καὶ τῆτο καὶ ἑτε-

ρόνδε ἐξίν· "ἐγὼ δὲ ἢ μόνον τῶν αἰτίων ὑμῖν ἐγε-

ἀλλὰ καὶ Τιμόθεον μέλλοντα κρατεῖν ἐφ' ὑμᾶς

υπα." ὅτι δὲ ἕτος μὲν ἢ δύναται ἕτερος δὲ δύναται, 15

· "αὐτὸς μὲν οὖν ἀδυνάτως ἔχει πρεσβεῖν ὑπὲρ

ἕτος δὲ φίλος ἐστὶ τῇ πόλει Σπαρτιατῶν, καὶ μά-

λ' ἐν δυνηθείη πράττειν ἢ βύλασθε." τὸ δὲ ὅτι ἕτος καὶ

ἐν ἕτερον δύναται, τοῖόνδε· "ἢ μόνον δὲ ἐν τοῖς πο-

εῦρων αὐτὸν παρέσχειν, ἀλλὰ καὶ βυλεύσασθαι 20

ἰλιτῶν ἔχῃ ἡκιστα δύναται." τὸ δὲ ὅτι ἕτ' αὐτὸς ἕθ'

δύναται, τοῖόνδε· "ἕτ' ἂν αὐτὸς δυνηθείη ὀλίγην δύ-

ῆχων καταπολεμῆσαι τὸς ἐναντίους, ἕτ' ἄλλος ὑδαίς

ολιτῶν." τὸ δὲ ὅτι ἐκεῖνος μὲν δύναται αὐτὸς δὲ ἢ

κ. τοῖόνδε· "ἕτος μὲν γὰρ ἔρρωται τῷ σώματι, ἐγὼ 25

υδαίς τυγχάνω." τὸ δὲ ὅτι αὐτὸς μὲν ἕτερον δύνα-

κεῖνος δὲ ἢ δύναται ἕτερον, τοῖόνδε· "ἐγὼ μὲν γὰρ

ἦσαι δυνατός εἰμι, ἕτος δὲ ὑδὲ κωφελατῆσαι δύνα-

τρήματα μὲν ἔν τῃ εἰς δύο ἑρμηνεύειν ὥδε ποιήσεις

ν πραγμάτων ἀπάντων τὸν αὐτὸν τρόπον μετιών· 30

δὲ ὅθεν δηλώσεις, τῆτο πάλιν σκεπτέον.

Ἰρῶτον μὲν ἔν ὀνόμαζε τοῖς οἰκείοις ὀνόμασιν ὃ τι ἂν

διαφεύγων τὸ ἀμφίβολον. εὐλαβῆ δὲ περὶ τὰ φω-

τῶν γραμμάτων, ὅπως μὴ ἐξῆς τεθήσονται. πρό-

τὸ καὶ τοῖς καλουμένοις ἀρβροῖς, ὅπως ἐν τῷ δέοντι 35

ῆται. σκόπει δὲ καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων,

ἢτε συγκεχυμένη μὴθ' ὑπερβατὴ ἔσται· τὰ γὰρ

γόμενα δύσγνωστα συμβαίνει. μετὰ δὲ συνδέσμους

προεῖπες, ἀποδίδει τὸς ἀκολουθώντας. τὸ μὲν ἔν συν-

ἀποδιδόναι τὸς ἀκολουθώντας τοῖόνδε ἐξίν· "ἐγὼ μὲν 40

εἴη δ' ἂν ἴσα καὶ πολλὰ μικρὰ ὀλίγοις μεγάλοις καὶ

παρεγενόμεν ἢ ἔφην, σὺ δὲ φάσκων ἤξειν ἐκ ἡλθες." πάλ-

λιν ὅταν ὁ αὐτὸς συνακόλουθος ἦ, οἷον "σὺ γὰρ κἀκεῖνων

αἰτίος ἐγένε καὶ τῶν αἰτίων σὺ." περὶ μὲν ἔν τῶν συν-

δέσμων εἴρηται, καὶ ἀπὸ τῶν τεκμαίρεσθαι δεῖ καὶ περὶ

τῶν ἄλλων. δεῖ δὲ καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων μὴτε

συγκεχυμένην μὴτε ὑπερβατὴν εἶναι. τὸ μὲν γὰρ συγκε-

χυμένως τοῖόνδε ἐξίν, ὡς ὅταν εἴπῃς "δεῖνόν ἐστι τῶν τῶ-

τον τύπτειν." ἀδῆλον γὰρ ἦν ὁπότερος ἂν ἦν ὁ τύπτων.

εἰδὼν δὲ εἴπῃς ἕτως, δῆλον ποιήσεις "δεῖνόν ἐστι τοῦτον ὑπὸ

τῆς τύπτεσθαι." τὸ μὲν ἔν συγγεῖν τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνο-

μάτων τοῖόνδε ἐξίν· τὸ δὲ προσέχειν τοῖς ἀρβροῖς, ὅπως ἐν

τῷ δέοντι προσιθῆται, ἐπὶ τῶνδε ὅρα· "οὗτος ὁ ἄνθρωπος

τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ἀδικεῖ." νῦν μὲν οὖν ἐγγινόμενα τὰ

ἀρβρα σαφῆ ποιεῖ τὴν λέξιν, ἐξαιρεθέντα δὲ ἀσαφῆ ποιή-

σει. ἔσθ' ὅτε δὲ συμβαίνει καὶ τὸ ἀνάπαλιν. τὰ μὲν οὖν

ἐν τοῖς ἀρβροῖς τοιαῦτά ἐστιν· τὰ δὲ φωνηέντα μὴ τίθει

παράλληλα, ἂν μὴ ποτε ἄλλως ἀδύνατον ἦ δηλώσαι, ἢ

ἀνάπτυξις ἢ τις ἢ ἄλλη διαίρεσις. τὸ δὲ τὰ ἀμφίβολα

διαφεύγειν τοῖόνδε ἐστίν· ἔνια τῶν ὀνομάτων ταῦτά ἐπὶ

κλειοῖσι πράγμασι κεῖται, οἷον ὁδὸς τῶν θυρῶν καὶ ὁδὸς ἦν

βαδίζουσιν· δεῖ δὲ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τὸ ἴδιον αἰεὶ συμπαρα-

λαμβάνειν. καὶ σαφῶς μὲν ἐν τοῖς ὀνόμασιν, ἂν ταῦτα

ποιῶμεν, διαλεξόμεθα· εἰς δύο δ' ἑρμηνεύσομεν διὰ τῆς

προτέρας μεθόδου.

Περὶ δὲ ἀντιθέτων καὶ παρισώσεων καὶ ὁμοιοτήτων 27

λέγωμεν ἡδὴ· δεησόμεθα γὰρ καὶ τούτων. ἀντίθετον μὲν

ἔν ἐστὶ τὸ ἐναντίαν τὴν ὀνομασίαν ἅμα καὶ τὴν δύναμιν

τοῖς ἀντικειμένοις ἔχον, ἢ τὸ ἕτερον τῶν. τοῖς μὲν οὖν

ὀνόμασιν εἴη ἂν ἐναντίον ἅμα καὶ τῇ δυνάμει τόδε· "οὐ

γὰρ δίκαιον τῶν μὲν τὰ ἐμὰ ἔχοντα πλουτεῖν, ἐμὰ δὲ

τὰ ὄντα προεῖμενον ἔτω πτωχεύειν." τοῖς δ' ὀνόμασι μό-

νοις· "διδότω γὰρ ὁ πλούσιος καὶ εὐδαίμων τῷ πένητι καὶ

ἐνδεῖ." τῇ δὲ δυνάμει· "ἐγὼ μὲν τῶν νοσῶντα ἐθεράπευσα,

ἕτος δ' ἐμοὶ μεγίστων κακῶν αἰτίος γέγονεν." ἐνταῦθα μὲν

γὰρ τὰ ὀνόματα ἐκ ἐναντία, αἱ δὲ πράξεις ἐναντίαι. κάλ-

λίσσον μὲν ἔν εἴη ἂν τὸ κατ' ἀμφοτέρω ἀντίθετον, καὶ κατὰ

τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὴν ὀνομασίαν· ἐξὶ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ

δύο ἀντίθετα.

Παρίσωσις δ' ἐστὶ μὲν ὅταν δύο ἴσα λέγῃται κῶλα, 28

καὶ ἴσα καὶ πολλὰ μικρὰ ὀλίγοις μεγάλοις καὶ

ἐλ — 2. δὲ om B^c. || 2. ἐξ ἡς F¹. || 3. ποιήσεις F¹. || 8. αὐτὰ F¹. || 16. ἔχων F¹. || 18. ἂν om F¹. || εἰ ἢ B^c. ||
μασι F¹. || 21. ἐτι om F¹B^c. || 22. δύναται om B^c. || ἂν om F¹. || δυνηθῇ F¹B^c. || 26. ἐτι om B^c. || 39. ἐς — συ-
μα F¹.

ἤξειν et 3. σὺ om B^c. || 6. εἶναι om F¹. || 17. δυνατὸν F¹B^c. || 18. τὰ om F¹. || 37. τὴν ante δύναμιν om F¹. || 40.
καὶ F¹.

ἐκ μὲν ὅν τῷ παροισχομένῳ χρόνῳ, εἰάν τις ὑπο-
 ι εἰς πονηρίαν τινά, πρῶτον μὲν τῇ πρὸς τὸς ἀκροα-
 καταλήψει χρῆσθαι, καὶ λέγειν ὡς "οὐδ' αὐτὸς
 διαβεβλημένος, ἀλλ' ἐπιδείξω ψευδοῦς οὐσας τὰς
 ἰς." ἔπειτα κεφαλαιωδῶς ἐν τοῖς προοιμίοις ἀπο- 5
 ν, ἀν ἔρχῃς τι λέγειν ὑπὲρ σαυτοῦ, καὶ τὰς κρίσεις
 ἀναγκαῖον γάρ, ἀν τε πρὸς τὸ δημόσιον ἢ τις
 ἡμέρος ἀν τε πρὸς τὸς ἰδιώτας, ἢ γεγενῆσθαι κρι-
 ἄλλειν γενήσεσθαι ἢ μὴ βύλευσθαι τὸς τὴν αἰτίαν
 ἴντας λαβεῖν κρίσιν, καὶ ῥητέον ὡς ἀδίκως ἢ κρι- 10
 στο καὶ ὡς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατεσφασιάσθημεν· ἢ
 μὴ ἐνδέχεται, λέγε ὡς ἵκανὸν ἡμῖν ἀτυχῆσασιν
 εἰ ὡς δίκαιόν ἐστι τῶν πραγμάτων ἡδὴ κεκριμένων
 τῶν αὐτῶν ἔτι διαβολὴν ἔχειν. ἀν δ' ἐπιδόξος ἢ
 γενέσθαι, λακτέον ὡς ἔτοιμος εἶ περὶ τῶν διαβο- 15
 τοῖς καθημένους ἡδὴ κρίνεσθαι· καὶ ἐλεγχῆς τι
 ν ἀδικῶν, ἀποδοῖσκον ὑποτιμῶ. εἰάν δὲ οἱ ἐγκα-
 ς μὴ ἐπεξίωσιν, αὐτὸ τῷτο χρὴ σημεῖον ποιεῖσθαι
 ν διαβολὴν ψευδῶς ἡμῶν κατήνεγκαν· ὃ γὰρ εἰκὸς
 ξεῖ τοὺς ἀληθῶς ἐγκαλῶντας μὴ βούλευσθαι κρίσιν 20
 αἱ δὲ κατηγορεῖν χρὴ διαβολῆς, καὶ λέγειν ὡς
 αἱ κοινὸν καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον. ἐμφανιστέον
 καὶ πολλοὶ ἡδὴ διεφθάρησαν ἀδίκως διαβληθέντες.
 καὶ διδάσκειν ὡς εὐηθὲς ἐστὶν ὑπὲρ τῶν κοινῶν βυ-
 υς μὴ παρὰ πάντων τὸς λόγους ἀκύνοντας τὸ συμ- 25
 κοπεῖν, ἀλλὰ ταῖς ἐνίων διαβολαῖς δυσχεραίνειν.
 καὶ ἐπαγγέλλεσθαι καὶ ὑπισχνεῖσθαι δίκαια καὶ
 αἱ συμφέροντα ἐπιδείξειν ἃ ὑπέσχεοντο συμβου-
 τὸς μὲν ὅν ἐκ τῷ παροισχομένῳ χρόνῳ διαβεβλη- 30
 ῖτον τὸν τρόπον ἐν ταῖς δημηγορίαις τὰς διαβολὰς
 ἐκ δὲ τῷ παρόντος χρόνῳ διαβαλεῖς τὴς λέγοντας
 μὲν εἰς ἡλικίαν. εἰάν τε γὰρ νέος παντελῶς εἰάν τε
 ης δημηγορῇ, δυσχεραίνεται· τῷ μὲν γὰρ ὕψω ἡρ-
 ῖ δὲ ἡδὴ πεπαῦσθαι προσήκειν οἰοῦνται. ἔπειτα εἰάν
 εἰώθη λέγειν· πολυπράγμων γὰρ εἶναι δοκεῖ ἔτος. 35
 ἐκ δὲ πρὸς πρῶτον εἰρήκει· καὶ γὰρ ἔτος ἕνεκά τινος
 εἰ παρὰ τὸ ἔθος δημηγορεῖν. ἐκ μὲν ὅν τῷ παρόν-
 νε ὕψω τοι διαβολαὶ περὶ τὸν δημηγορῶντα γενή-
 προφασίζεσθαι δὲ ὑπὲρ αὐτῶν διὲ τὸν μὲν νεώ-
 τῆς ἐρημίας τῶν συμβουλευόντων καὶ ἐκ τῷ προ- 40

σῆκοντος τύτῳ, λέγω δ' οἷον ὑπὲρ λαμπαδαρχίας ἢ ὑπὲρ
 γυμνασίου ἢ ὑπὲρ ὅπλων ἢ ἵππων ἢ περὶ πολέμου· τούτων
 γὰρ ὅτι ἐλάχιστον μέρος τῷ νέῳ μέτεστιν. ῥητέον δὲ καὶ
 ὡς εἰ μήπω καθ' ἡλικίαν τὸ φρονεῖν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν
 καὶ ἐπιμέλειαν. ἐμφανιστέον δὲ καὶ ὡς ἀμαρτάνει μὲν
 ἴδιον τὸ ἀτύχημα, κατορθύσαντι δὲ κοινὴ ἢ ὠφέλεια. τῷ
 μὲν ὅν νέῳ ἐκ τῶν τοιούτων προφασίζεον, γέροντι δὲ προ-
 φασίζεον λέγοντι ἐκ τε τῆς ἐρημίας τῶν συμβουλευόντων
 καὶ ἐκ τῆς εὐπορίας αὐτοῦ, πρὸς δὲ τέτοις καὶ ἐκ τῷ με-
 γέθυς καὶ ἐκ τῆς κακότητος τῶν κινδύνων καὶ ἐκ τῶν ἄλ-
 λων τῶν τοιούτων. τῷ δὲ λίαν εἰδισμένῳ ἐκ τῆς ἐμπειρίας
 καὶ ἐκ τῷ αἰσχροῦ εἶναι πρότερον δὴ λέγοντα νῦν μὴ ἀπο-
 φαίνεσθαι γνώμας. τῷ δὲ μὴ εἰδισμένῳ ἐκ τε τῷ μεγέ-
 θους τῶν κινδύνων καὶ ἐκ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι πάντα τινά,
 ὃ τῆς πόλεως μέτεστιν, ὑπὲρ τῶν νῦν προκειμένων ἀπο-
 φαίνεσθαι γνώμην. τὰς μὲν ὅν περὶ αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον
 διαβολὰς ἐν ταῖς δημηγορίαις ἐκ τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσο-
 μεν λύειν· αἱ δὲ περὶ τὸ πρᾶγμα γίνονται μὲν, ὅταν τις
 ἡσυχίαν πρὸς τοὺς μηδὲν ἀδικῶντας ἢ πρὸς τὸς κρείττους
 συμβουλεύῃ, ἢ εἰρήνην ποιεῖσθαι αἰσχροῦ, ἢ παραινῇ περὶ
 τὰς θυσίας μικρὰ συντελεῖν, ἢ τι τοῖσιν εἰσηγῆται. διὲ δὲ
 περὶ τῶν τοιούτων πρότερον μὲν πρὸς τὸς ἀκροατὰς προκα-
 ταλήψει χρῆσθαι, ἔπειτα τὴν αἰτίαν εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ
 τὴν τύχην καὶ τὸς καιροὺς καὶ τὸ συμφέρον ἀναφέρειν, καὶ
 λέγειν ὡς ἔχ' οἱ συμβουλευόντες τῶν τοιούτων ἀλλὰ τὰ
 πράγματά ἐστιν αἰτία. καὶ τὰς μὲν περὶ τὸ πρᾶγμα δια-
 βολὰς ἐκ τῶν τοιούτων ἀπὸ τῶν συμβουλευόντων ἀπάξομεν.
 ὁ δὲ λόγος ἐν ταῖς δημηγορίαις διαβάλλεται, ὅταν ἢ μα-
 κρὸς ἢ ἀρχαῖος ἢ ἄπιστος λέγηται. εἰάν μὲν ὅν μακρὸς ἢ
 τὸ πλῆθος αἰτιατέον τῶν πραγμάτων· εἰάν δὲ ἀρχαῖος, δι-
 δακτέον ὅτι νῦν καιρὸς αὐτῷ εἶη· εἰ δὲ ἀπίθανος, ὑπισχνεῖ-
 σθαι δεῖ ὡς ἀληθῆ ἐπιδείξεις ἐπὶ τοῦ λόγου. τὰς μὲν οὖν
 δημηγορίας ἐκ τούτων κατασχεσόμεθα, τάξομεν δὲ πῶς· εἰάν
 μὲν μηδεμίαν διαβολὴν ἔχομεν μήτε αὐτοὶ μήτε ὁ λό-
 γος μήτε τὸ πρᾶγμα, τὴν πρόθεσιν ἐν ἀρχῇ εὐθέως ἐκ-
 θήσομεν, ἐπὶ δὲ τὸ προσέχειν καὶ τῷ λόγῳ εὐμενῶς ἀκείν
 ὕστερον παρακαλέσομεν· εἰάν δὲ διαβολὴ τις ἢ τῶν προειρη-
 μένων περὶ ἡμᾶς, προκαταλαβόντες τοὺς ἀκροατὰς, καὶ
 περὶ τῶν διαβολῶν τὰς ἀπολογίας καὶ τὰς προφάσεις συν-
 τόμως ἐνεγκόντες, οὕτω προθήσομεν καὶ τὸς ἀκροατὰς ἐπὶ

1ε] ὑπὸ B^c. || 4. ἀγνοῶ] ἀγνοῶ μὲν V^a. || 6. σεαυτὶ V^a. || 12. ἀτυχῆμασι B^c. || 19. εἰκὸς om V^aB^c. || 24. ὑπὲρ] ὡς ὑπὲρ 3. καὶ συμφέροντα κατὰ B^c. || ὑπέσχεον V^a. || 31. διαβάλλειν V^a. || 32. πρῶτα B^c. || εἰς om V^a. || 33. δυσχεραίνει V^a. || ἢ V^aB^c. || εἰώθει V^a. || 36. εἰ] ἰάν V^a. || 38. ὕψω τοι om V^a. || γηθήσονται] τοιαῦτα γενήσονται V^a. || ἔροντι δὲ προφασίζεον om V^a. || 12. ἐκ εἰ μὴ om V^a. || 14. πάντως V^a. || 16. τῶν ἀνθρώπων V^a. || 20. παραινῶ B^c.

τὸ προσέχειν παρακαλῶμεν. τῆτον μὲν ὅν τὸν τρόπον τὰς καταστάσεις τῶν δημηγοριῶν ποιητέον.

31 Μετὰ δὲ τῷτο ἀνάγκη ἡμᾶς εἶναι ἢ τὰς προγεγενη-
μένας πράξεις ἀπαγγέλλειν ἢ ἀναμιμνήσκειν, ἢ τὰς νῦν
ῥσας μερίζοντα δηλῶν, ἢ τὰς μελλύσας γενήσεσθαι προ-
λέγειν. ὅταν μὲν ὅν πρεσβείαν ἀπαγγέλλωμεν, πάντα δεῖ
τὰ ῥηθέντα καθαρῶς διεξελθεῖν, ἵνα πρῶτον μὲν μέγεθος ὁ
λόγος ἔχῃ (ἀπαγγελία γὰρ μόνον ἔσται ἡ τοιαύτη, καὶ
ὅθεν ἄλλο λόγῳ σχῆμα παρεμπεσείται), ἐπειδ' ὅπως, ἂν
μὲν ἀποτετυχηκότες ὦμεν, μὴ διὰ τὴν ἡμετέραν ῥαθυμίαν
οἱ ἀκούοντες οἴωνται διαμαρτάνειν τῆς πράξεως ἀλλὰ δι'
ἄλλην τινὰ αἰτίαν, ἂν δὲ ἐπιτύχωμεν, μὴ διὰ τύχην ὑπο-
λάβωσι τῷτο γεγενῆσθαι ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν πρσθυ-
μίαν. ταῦτα δὲ πισεύουσιν, ἐπειδὴ τοῖς πράγμασιν ὅ
παρεγένετο πραττομένοις, εἰάν ἐπὶ τοῦ λόγου τὴν πρσθυμίαν
ἡμῶν θεωρῶσι μὴδὲν παραλείποντων ἀλλ' ἀκριβῶς ἕκαστα
ἀπαγγελλόντων. ὅταν μὲν ὅν πρεσβείαν ἀπαγγέλλωμεν,
διὰ τὰς αἰτίας ταύτας ἕκαστα ὅν τρόπον ἐγένετο ἀπαγ-
γελτόν. ὅταν δὲ αὐτοὶ δημηγοροῦντες τῶν παρεληλυθότων
τι διεξίωμεν ἢ καὶ τὰ παρόντα δηλῶμεν ἢ τὰ μέλλοντα
προλέγωμεν, δεῖ τῶτων ἕκαστον ποιεῖν βραχέως καὶ σαφῶς
καὶ μὴ ἀπίσως, σαφῶς μὲν ὅπως καταμάθωσι τὰ λεγ-
όμενα πράγματα, συντόμως δὲ ἵνα μνημονεύωσι τὰ ῥη-
θέντα, πισῶς δὲ ὅπως μὴ πρὸ τοῦ ταῖς πίστεσι καὶ ταῖς
δικαιολογίαις βεβαιῶσαι τὸν λόγον ἡμᾶς τὰς ἐξηγήσεις
ἡμῶν οἱ ἀκούοντες ἀποδοκιμάσωσιν. σαφῶς μὲν ὅν δηλῶ-
σμεν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἢ ἀπὸ τῶν πραγμάτων. ἀπὸ
μὲν ὅν τῶν πραγμάτων, εἰάν μὴ ὑπερβατῶς αὐτὰ δηλῶ-
μεν, ἀλλὰ τὰ πρῶτα πραχθέντα ἢ πραττόμενα ἢ πραχ-
θησόμενα πρῶτα λέγωμεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφεξῆς τάττωμεν,
καὶ εἰάν μὴ προαπολιπόντες τὴν τάξιν, περὶ ἧς ἂν ἐγχει-
ρήσωμεν λέγειν, δι' ἐτέρων ἐξαγγεῖλωμεν. ἀπὸ μὲν ὅν τῶν
πραγμάτων σαφῶς οὕτως ἐρῶμεν, ἀπὸ δὲ τῶν ὀνομάτων,
εἰάν ὅτι μάλιστα τοῖς οἰκείοις τῶν πραγμάτων ὀνόμασι τὰς
πράξεις προσαγορεύωμεν, καὶ εἰάν τοῖς κοινοῖς, καὶ μὴ
ὑπερβατῶς αὐτὰ τιθῶμεν, ἀλλ' αἰεὶ τὰ ἐχόμενα ἐξῆς
τάττωμεν. σαφῶς μὲν οὖν δηλώσομεν ταῦτα διαφυλάτ-
τοντες, συντόμως δέ, εἰάν ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν
ὀνομάτων περιαιρῶμεν τὰ μὴ ἀναγκαῖα ῥηθῆναι, ταῦτα
μόνα καταλείποντες ὡν ἀφαιρέθέντων ἀσαφῆς ἔσαι ὁ λό-
γος.

καὶ συντόμως μὲν τῶτον τὸν τρόπον δηλώσομεν
ἀπίσως δέ, ἂν περὶ τὰς ἀπιθάνους πράξεις αἰτίας ἢ
παρ' ἃς εἰκότως τὰ λεγόμενα δεῖξει πραχθέντα
ἂν λίαν ἄπιστα συμβαίνει, δεῖ παραλείπειν. εἰάν δὲ
καὶ ὅν λέγειν, εἰδὸτα δεῖ φαίνεσθαι, καὶ ἐπὶ
αὐτὰ τῷ τῆς παραλείψεως σχήματι ὑπερβατῶς
πρεῖοντος τοῦ λόγου ἐπιδείξειν ἀληθῆς ὑπὸ τῆς
φασισάμενον ὅτι τὰ πρεσβεημένα πρῶτον βῦλεται
ἀληθῆ ὄντα ἢ δίκαια ἢ τι τῶν τοιούτων. καὶ τῶτον
τὸν τρόπον τὰς ἀπιστίας ἰασόμεθα, συλλήβδην δὲ τὰς
γελίας καὶ τὰς δηλώσεις καὶ τὰς προρρήσεις ἐξ
τῶν εἰρημένων σαφεῖς καὶ βραχείας καὶ ἐκ ἀπὸ
σμεν.

Τάξομεν δὲ αὐτὰς διὰ τριῶν τρόπων. ὅταν
ῥσιν ὀλίγα δράματα περὶ ὧν λέγομεν καὶ γὰρ
ἀκύνσι, τῷ προοιμίῳ συνάψομεν, ἵνα μὴ βραχὺ
μέρος καὶ ἑαυτὸ τεθῆν γένηται. ὅταν δὲ λίαν
πράξεις πολλὰ καὶ μὴ γνώριμοι, παρ' ἕκαστον
ποιήσομεν, καὶ δικαίας καὶ συμφερούσας καὶ καλὰς
φανεῦμεν, ἵνα μὴ μόνον πραγματολογούντες ἀπὸ
λόγον καὶ μὴ ποιικίλιν ποιῶμεν, ἀλλὰ καὶ τὰς
τὰς διανοίας ἀναλαμβάνωμεν. ἂν δ' ὥσιν αἰτιολο-
γίαι καὶ ἀγνοούμεναι, τὴν ἀπαγγελίαν ἢ τὴν ἐν-
τὴν πρόρρησιν ἐπὶ τῷ προοιμίῳ δεῖ σωματικῶς
τῷτο δὲ ποιήσομεν, εἰάν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν πραγ-
μάτων ἐπὶ τὸ τέλος διέλθωμεν, μὴδὲν ἄλλο συμπεριλαμβά-
μεν ἢ τὰς πράξεις αὐτὰς ψιλὰς φράζομεν. καὶ
διηγήσεις ἐπὶ τοῖς προοιμίῳ ὡς δεῖ τάττειν, ὅταν
μετὰ δὲ ταῦτα ἐπιβεβαιώσεις, δι' ἃς τὰς
μὲνας πράξεις ἐκ τῶν πίστεων καὶ τῶν δικαίων
συμπερέντων, οἷας ὑπεδέμεθα δεῖξειν, βεβαιώ-
μεν ὅν συναπταῖς ποιῆς, οἰκειόταται ταῖς δημη-
γίαις τὰ τε τῶν πραγμάτων ἔθνη καὶ τὰ ταῖς
καὶ τὰ ἐπενθυμήματα καὶ ἡ δόξα τῷ λέγοντι
δε καὶ ἂν τις τῶν ἄλλων πίστεων παρεμπεσῇ.
αὐτὰς ὡς δεῖ, πρῶτον μὲν τὴν τῷ λέγοντι ἐξ-
μή, τὰ τῶν πραγμάτων ἔθνη, δεικνύοντας ὅτι ταῖς
γομεν ἢ τὰς ταῖς ὁμοῖα ὅπως εἰδίσται γένε-
τῶσι παραδείγματα εἰσέον, καὶ εἰ ἐμείνῃς
τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα προσακτέον. λαμβάνει

4. τάξεις B. || 6. πρεσβείας B. || 16. παραλειπόντων B. || 20. διεξίωμεν F. || 27. ἀπὸ μὲν ὅν τῶν πραγμάτων σπινθηροποιεῖν? || 40. καταλείποντες F. || σαφῆς F.

6. παραλείψεως B. || 8. προοιμίῳ F. || 18. μὴ om F. B. || 22. δ' γὰρ F. || 29. ἐπὶ βεβαιώσας F. || 33. ὅςδε] ὡς F. || 40. τακτέον. προσλαμβάνειν F.

τα οἰκεία τῷ πράγματι, καὶ τὰ ἐγγύτατα τοῖς
 ἡ τότῳ, εἰ μὴ ὑπάρχει τοιαῦτα, τῶν
 μέγιστα καὶ γνωριμώτατα. μετὰ ταῦτα γνω-
 δεῖ δὲ καὶ περὶ τὰ μέρη τῶν εἰκότων καὶ τῶν
 ἴσων ἐπὶ τελευτῆς ἐνθυμηματώδεις καὶ γνωμο-
 5 ; τελευτὰς ποιῆσθαι. καὶ τὰς μὲν πίσεις ἔτι
 ἄξεσι προσακτέον· εἰ δὲ πιστεύηται τὰ πρά-
 ῳς ῥηθέντα, τὰς μὲν πίσεις παραλείπεται, τῷ
 καὶ τῷ νομίμῳ καὶ τῷ συμφέροντι καὶ τῷ
 ῳ ἡδὲ καὶ τῷ ῥαδίῳ καὶ τῷ δυνατῷ καὶ τῷ
 10 τὰς προειρημένους πράξεις βεβαιωτέον. καὶ εἰ
 11, πρῶτον τὸ δίκαιον τακτέον, διεξιόντας διὰ
 δικαίῳ καὶ τῷ ὁμοίῳ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἐναντίῳ
 μένῳ δικαίῳ. δεῖ δὲ καὶ τὰ παραδείγματα τοῖς
 οἰκείοις δικαίοις ὁμοία φέρειν. πολλὰ δὲ ἔχεις
 15 τῶν ἰδίων παρ' ἐκάστοις δικαίων ὑπολαμβάνον-
 ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἐν ᾗ λέγεις, καὶ ἐκ
 ἄλλαις πόλεσιν. ὅταν δὲ ἅπαντα τῶν τὸν
 ἴντες διέλθωμεν, ἐπὶ τελευτῆς αὐτοῦ γνώμας
 ἰατα μέτρια καὶ ἀλλήλοις ἀνόμοια ἐνεγκόντες,
 20 κρὸν ἢ τὸ μέρος καὶ βυλόμεθα μνημονεύεσθαι,
 ἀλλοιοῦμεν, εἰ μὲν μέτριον ἢ καὶ μνημο-
 τὸ τὸ μέρος ὁριστάμενοι πάλιν ἕτερον προησώ-
 δεῖ δὲ λέγω τοιοῦτον· ὥς μὲν δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς
 ἀκουσίοις, ἐκ τῶν εἰρημένων ἱκανῶς ἀποδεδοῖ-
 25 ο· ὥς δὲ καὶ συμφέρει ταῦτα πράττειν, ἐπι-
 ἀσκειν· πάλιν δὲ περὶ τῷ συμφέροντος ὁμοιο-
 προειρημένοις ἐπὶ τοῦ δικαίου μετιών, καὶ ἐπὶ
 τοῦ μέρους ἢ καλλιλογίαν ἢ ὁρισμὸν ἐπιθεῖς,
 30 ὅ τι ἂν ὑπάρχει σοι προτίθεται. τῶν δὲ τὸν
 ἄλλῳ συνάπτει μέρει καὶ συνυφαίνει τὸν
 δὲ πάντα διεξέλθης ἐξ ὧν ἐνδέχεται σοι βε-
 31 προτροπὴν, ἐπὶ τούτοις ἅπασιν κεφαλαιωδῶς
 ἡμάτων καὶ γνωμῶν ἢ σχημάτων δείκνυς ὡς
 ἀσύμφορον καὶ ἀίσχρον καὶ ἀήδὲς μὴ ποιῆν
 35 ἀντιτίθεται κεφαλαιωδῶς ὡς δίκαιον καὶ συμ-
 καλὸν καὶ ἡδὺ πράττειν ἐφ' ᾧ παρακαλεῖς.
 νῶς ἢ ὅτι ἡ ἐγνωμολογηκώς, τὴν προτροπὴν πέ-
 καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον βεβαιώσομεν τὰ

προτεθέντα, μετὰ δὲ τὸ τοῦ μέρους λέξομεν τὴν προκα-
 τάλῃψιν.

Αὕτη δ' ἐστὶ δι' ἧς τὰς ἐνδεχομένας ἀντιλογίας ῥηθῇ-34
 ναὶ τοῖς ὑπὸ σοῦ εἰρημένοις προκαταλαμβάνων διασύρεις.
 δεῖ δὲ τὰ μὲν ἐκείνων μικρὰ ποιῆν, τὰ δὲ σαυτῷ αὔξειν,
 ὡς ἐν ταῖς αὐξήσεσι προακήκοας. χρὴ δὲ παρατιθέναι καὶ
 ἐν πρὸς ἕν, ὅταν τὸ σὸν μείζον ᾖ, καὶ πρὸς πλείον, πλείον,
 καὶ ἐν πρὸς πολλά, καὶ πολλά πρὸς ἕν, διαλλάττοντα
 κατὰ πάντας τὺς τρόπους, τὰ μὲν σαυτῷ αὔξοντα, τὰ δὲ
 τῶν ἐναντίων ἀσθενῇ καὶ μικρὰ ποῖντα. καὶ τοῦτον μὲν
 τὸν τρόπον ταῖς προκαταλήψεσι χρῆσόμεθα, ταῦτα δὲ
 διελθόντες ἐπὶ τελευτῇ καλλιλογήσομεν, τὰ προειρημένα
 σχήματα διαλογισμῷ λαβόντες ἢ ἀπολογισμῷ ἢ προαιρέ-
 35 σεως ἢ ἐξ ἐπερωτήσεως ἢ εἰρωνείας.

Ἐὰν δὲ ἐπὶ τὸ βοηθεῖν τισὶ προτρέπωμεν, ἢ ἰδιώταις 35
 ἢ πόλεσιν, ἀρμόσει συντόμως εἰπεῖν καὶ εἴ τις προὔπαρ-
 χει τέτοις πρὸς τὴν ἐκκλησιαζόντας φιλίαν ἢ χάριν ἢ ἔλεος·
 μάλιστα γὰρ τοῖς ἔτι διακειμένοις ἐθέλωσιν ἐπαμύνειν. φι-
 λῶσι μὲν ἔν ὧν πάντες ὑφ' ὧν οἴονται κατὰ τὸ προσῆκον εὖ
 πεπονθέναι ἢ πάσχειν ἢ πείσεσθαι, ἢ ὑπ' αὐτῶν ἢ τῶν φί-
 λων, ἢ αὐτοὶ ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν· χάριν δ' ἔχουσι
 τέτοις ὑφ' ὧν οἴονται παρὰ τὸ προσῆκον ἀγαθὸν τι πεπον-
 40 θέναι ἢ πάσχειν ἢ πείσεσθαι, ἢ ὑπ' αὐτῶν ἢ τῶν φίλων,
 ἢ αὐτοὶ ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν. τέτων μὲν ἔν ἃν τι
 ἐνῇ, χρὴ συντόμως διδάσκειν, καὶ ἐπὶ τὸν ἔλεον ἄγειν.
 εὐπορήσομεν δὲ ἐλεεινὰ ποιῆν ἄπερ ἂν ἐθέλωμεν, εἰ μὴ συ-
 νειδῶμεν ὅτι πάντες ἐλεῖσι τότες ἔς οἰκείως ἔχουσιν αὐτοῖς
 ὑπειλίφασιν ἢ οἴονται ἀναξίους εἶναι δυστυχεῖν. δεῖ δὲ
 ταῦτα ἀποφαίνειν ἔχοντας ἔς ἐθέλεις ἐλεεινὸς ποιῆν, καὶ
 45 ἐπιδεικνύναι αὐτοὺς ἢ κακῶς πεπονθότας ἢ πάσχοντας, ἢ
 πεισομένους εἰ μὴ οἱ ἀκούοντες αὐτοῖς βοηθῶσιν. εἰ μὴ δὲ
 ταῦτα μὴ ἐνῇ, δεικτέον ὑπὲρ ὧν λέγεις, ἀγαθῶν ἐς ἐρημέ-
 νους ὧν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἢ τοῖς πλείστοις μέτεστιν, ἢ
 ἀγαθῶς μηδέποτε τετυχηκότας ἢ μὴ τυγχάνοντας, ἢ μὴ
 50 τευξομένους εἰ μὴ νῦν οἱ ἀκούοντες οἰκτερώσιν. ἐκ τέτων
 μὲν ἔν ἐπὶ τὸν ἔλεον ἄξομεν, τὰς δὲ ἀποτροπὰς ἐκ τῶν
 ἐναντίων τέτοις ποιήσομεν, τὸν αὐτὸν τρόπον φροισιζόμε-
 νοι καὶ τὰ πράγματα διεξιόντες, ταῖς τε πίσεσι χρώμενοι,
 καὶ τοῖς ἀκούσι δεικνύντες ὡς ἐστὶν ἃ πράττειν ἐπιχειρῶσιν

τῷ πράγματι om B^c. || 3. μετὰ δὲ ταῦτα B^c. || 8. παραληπτέον V¹. || 13. τε] τὸ V¹. || 25. συρρακουσίοις V¹B^c. ||
 ὡς V¹B^c. || 37. ἡδὺ καὶ καλὸν B^c. || 38. ἡδὺ om B^c. || 39. ὁρίσαι V¹.
 || 9. τὰ μὲν σαυτῷ καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα V¹. || 10. μὲν om B^c. || 13. διὰ λογισμῷ B^c. || 24. post τυγχάνουσιν B^c εὐχάριστα
 καὶ κατὰ τὸ προσῆκον ἀγαθὸν τι συνεισφέρειν ἢ συνιστάειν, ἢ αὐτοῖς ἢ τὴν ἐκείνων φίλων, ἢ αὐτοῖς ἢ τοῖς αὐτοῖς ἐκ-
 15] τιν' ἢ V¹. || 26. συνιδῶμεν V¹. || 28. δι] δὲ B^c. || 32. ἐκ codices. || 37. τίτοις om V¹. || αὐτὸν δὲ τρόπον V¹.

Τὸ δὲ ἐγκωμιαστικὸν καὶ τὸ κακαλογικὸν αὐτῶν
 θέμενοι σκοπῶμεν. φρονημασθέν οὖν καὶ περὶ τῶν κα-
 προβεβηκότων τὰς προβάσεις, καὶ τὰς διαβολὰς ἐκεί-
 νων ὡς περ ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς. ἐπὶ δὲ τὴν πρῶ-
 παρακαλοῦμεν ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ἐν ταῖς ἀρεταῖς
 εἰρημένων, καὶ ἐκ τῆ θαυμαστῆ καὶ περιφανῆ φύσε-
 αὐτὸν ἴσα καὶ τὴς ἐγκωμιαζομένων καὶ τῆς ψυχῆς
 ἀποφαίνειν πεπραγμένας. ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πάλυ τῶν
 εἰδῶν ἐκ ἀγῶνος ἀλλ' ἐπιδείξεως εὖσια λέγεται. καὶ
 δὲ πρῶτον τὰ προύμια τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς αἱ
 5 προτροπῶν καὶ ἀποτροπῶν. μετὰ δὲ τὸ προύμια ἐκ-
 λόμενον τὰ ἐξω τῆς ἀρετῆς ἀγαθὰ καὶ ἐν αὐτῇ ἡ
 ὄντα ποιεῖν ὕτω. τὰ μὲν ἔν ἐξω τῆς ἀρετῆς εἰς ἄν-
 και βώμην καὶ κάλλος καὶ πλῆτον, τὴν δ' ἀρετὴν ἐν
 φῖαν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν καὶ ἐπιτηδεύειν
 10 δοξα. τῶν δὲ τὰ μὲν τῆς ἀρετῆς δικαίως ἐγκωμιά-
 τὰ δ' ἐξω κλέπτεται· τὴς γὰρ ἰσχυρὴς καὶ τῆς κα-
 τὴς εὐγενεῖς καὶ τὴς πλεονεξίας ἐκ ἐκαιομένων ἀλλὰ μετὰ
 προσήκει. ταῦτα δὲ διαλογισάμενοι μετὰ τὰ κα-
 πρῶτην τὴν γενεαλογίαν ταῖς ὁμοίαι· πρῶτον γὰρ τῶν
 5 ποιοι καὶ τοῖς ἄλλοις ζῶσις τῶν ὑπάρχοντων ἐνδοξῶν
 τοιγαρὶν τὸν μὲν ἄνθρωπον ἢ τι ἄλλο τοῦτο ζῶν
 γινώσκοντες γενεαλογήσομεν· ὅταν δὲ πάθος ἢ πρᾶγμα
 ἢ κτῆμα, ἀπ' αὐτῶν εὐθύς τῶν προσόντων ἐνδοξῶν
 νέσομεν. γενεαλογεῖν δὲ διττῶς. εἰάν μὲν ὡς ἐν
 10 σπουδαίοις, πάντας ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβόντες μέχρι τῆς
 ἐγκωμιαζομένου, ἐφ' ἐκάστῳ τῶν προγόνων κει-
 ἐνδοξόν τι περιτιθέναι. εἰάν δὲ οἱ πρῶτοι μὲν ὡς
 τὴς δὲ λοιπὸς συμβέβηκε μηδὲν ἀξιολογεῖν πρᾶ-
 μὲν πρῶτος τὸν αὐτὸν τρόπον διεξελθεῖν, τὴς δὲ
 5 παραλιπεῖν, προφασισάμενον ὅτι διὰ πλῆθος τῶν
 ἐθέλεις λέγων αὐτὴς μακρολογεῖν, ἔτι δὲ ἐκ ἐκεί-
 πᾶσιν ὅτι τὴς ἐξ ἀγαθῶν γενομένης εἰκὸς ἐστὶ πλε-
 νοῖς ὁμοιοῦσθαι. εἰάν δὲ οἱ παλαιοὶ πρόγονοι φανε-
 χάνουσιν ὄντες, οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν ἐνδοξοί, τότε ἐκ
 10 λογεῖν, καὶ λέγειν ὅτι περὶ μὲν ἐκείνων κει-
 ἐνδοξόν τι περιτιθέναι.

5. καταλογικόν *V*¹. || 6. ¹προβλεπόμενος *V*¹. || 12. ὥς *V*¹. || 14. πρῶτα *B*^c. || 17. εὐσθενέως *V*¹. || 19. ἐκ *B*^c. || 24. πρῶτοι *V*¹. || 25. ὑπάρχον *B*^c. || 26. τοιῦτοι *V*¹. || 34. διελευθῆν *V*¹. || 36. αὐτὰ *V*¹ *B*^c. || 39. τίτεις *B*^c.

ογαίν, τὸς δὲ πλησίον γεγονότας τῶν ἐπαινεμένων, ντας ἀγαθὸς ἐπιδείξειν. καὶ ὁ δὴλον ὡς οἱ γε τῶν σπουδαῖοι τινες ἦσαν· ὃ γὰρ εἰκὸς φανῆναι τοὺς καλὸς ἢ ἀγαθὸς εἶναι ἐκ μοχθηρῶν προγεγονότας. μηδὲν ἀπὸ τῶν προγόνων ἐνδοξὸν ὑπάρχει, λέγε 5 ὅς ἐστι γενναῖος, συμβιβάζων ὡς εὖ γεγόνاسι πάν- πρὸς τὴν ἀρετὴν εὖ πεφυκότες. ἐπιτιμᾶν δὲ καὶ λοις, ὅσοι τὸς προγόνους ἐπαινοῦσι, λέγων ὅτι πολ- γόνων ἐνδοξῶν τυχόντες ἀνάξιοι γεγόνασιν. λέγε ὅτι τῶτον, ὃ τὸς προγόνους πρόκειται νῦν ἐγκωμιά- 10 μοιοτρόπως δὲ καὶ κακολογῶντα ἐπὶ τῶν μοχθηρῶν οὐ ποιεῖν τὴν γενεαλογίαν. καὶ τοῦτον μὲν τὸν ἐν τοῖς ἐπαινοῖς καὶ ταῖς κακολογίαις τὰς γενεα- τακτέον. εἴ τι δὲ ἐνδοξὸν αὐτῷ διὰ τὴν τύχην, τῷτο μόνον διαφυλάττοντα, ὅπως τὰ πρέποντα 15 λικαῖς ἐρεῖς καὶ μικρά· τὸς γὰρ παῖδας ἔχ' ἔτω ὡς διὰ τὸς ἐφεστώτας οἴονται κοσμίους εἶναι καὶ ας, διὸ βραχυλογητέον περὶ αὐτῶν. ὅταν δὲ τῶτον πον διέλθῃς, ἐπὶ τελευταίῃ τῷ μέρει ἐνθύμημα καὶ εἰπὼν ὁρίσαι τῷτο τὸ μέρος ἐπὶ τῇ τοῦ νεανίσκου 20 καὶ τὴν πρόθεσιν ποιήσας, καὶ προτιθέμενος ἢ τὰ οὐ ἐπαινεμένου ἢ τὸν τρόπον ἢ τὰ ἐπιτηδεύματα, καθάπερ ἔπομεν πρότερον ἐν ἀρχαῖς ἐπὶ τῷ ἐγκω- ῖ εἶδος, διεξιὼν ὅτι ὑπὸ τῷ τῷ ἐπαινεμένῳ ἐν ταύτῃ ῖα ὄντος τὸ καὶ τὸ γέγονεν ἐνδοξόν, ἢ ὅτι διὰ τῷ, 25 ῖα τῷ ἐπιτηδεύματος, ἢ ἐκ τῷ, ἢ ἐνεκα τῷ. δεῖ ἐτέρων νέων ἐνδοξὸς πράξεις παριστάναι, καὶ ὑπερ- ν δεικνύναι τὰς τῷδε τὰς ἐκείνων, τῷ μὲν ἐτέρῳ τὰ- ῖ τῶν ὑπαρχόντων λέγοντα, τῷ δ' ὑπὸ σῷ ἐπαινε- ῖ μέγιστα. χρὴ δὲ καὶ παρ' ἄλλοις μικρὰ ἐνδοξα 30 ῖτα παριστάναι τοῖς ὑπὸ σῷ λεγόμενοις, καὶ οὕτω ῖ φαίνεσθαι. αἰεὶ δὲ καὶ εἰκάζοντα τὰς πράξεις ῖδε, καὶ ποῦ, καὶ ποῖος τις νέος οὕτω φιλόσοφος, ὅς πρεσβύτερος γεγόμενος μεγάλην ἂν ἐπίδοσιν καὶ ἔτως τις ἐρρωμένως τὸς ἐν τοῖς γυμνασίοις ὑπο- 35 πόνους, σφόδρα τὴν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ φιλοπονίαν γει. τῶτον μὲν ἔν τὸν τρόπον εἰκάζοντες αὐξήσομεν. καὶ τὰ περὶ τὴν ἡλικίαν τῷ νεανίσκῳ διέλθωμεν τελευταίῃ τῷ τῷ μέρει γνώμας καὶ ἐνθυμήματα

τάξωμεν, ἢ καλλιλογήσαντες συντόμως τὰ προειρημένα ἢ τὸ πρακτικὸν μέρος τελευταῖον ὁρίσάμενοι, πάλιν ἂ δι- πράξατο ὃ ὑφ' ἡμῶν ἐγκωμιαζόμενος ἀνὴρ προθέμενος, τὴν δικαιοσύνην τάξωμεν πρῶτον, καὶ ὁμοιοτρόπως τοῖς προει- ρημένοις αὐξήσαντες ἤξωμεν ἐπὶ τὴν σοφίαν, ἐὰν ὑπάρχῃ· καὶ ταύτην τὸν αὐτὸν τρόπον διελθόντες, προθέμενοι τὴν ἀνδρείαν, ἐὰν ἢ, καὶ τὴν αὐξήσιν ταύτης πάλιν διαδρα- μόντες, ὅταν ἐπὶ τελευταίῃ τῷ μέρει τῷ γεγόμεθα καὶ πάντα τὰ εἶδη διεξηγησάμενοι ὡς, καλλιλογήσαντες ἐν κεφαλαίῳ τὰ προειρημένα, τελευταίην ἤτοι γνώμην ἢ ἐνθύ- μημα παντὶ τῷ λόγῳ ἐπιθήσομεν. ἀρμόσει δ' ἐν τοῖς ἐπαινοῖς καὶ πολλοῖς ὀνόμασι περὶ ἕκαστον χρησάμενον με- γαλοπρεπῆ τὴν λέξιν ποιῆσαι. τὸν δ' αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τῶν μοχθηρῶν πραγμάτων κακολογῶντες τὰς κατηγορίας συστήσομεν. δεῖ δὲ μὴ σκώπτειν ὃν ἂν κακολογῶμεν, ἀλλὰ διεξιέναι τὸν βίον αὐτοῦ· μᾶλλον γὰρ οἱ λόγοι τῶν σκωμ- μάτων καὶ τὸς ἀκόντας πείθουσι καὶ τὸς κακολογούμενους λυπῶσιν. τὰ μὲν γὰρ σκώμματα σοχάζεται τῆς ἰδέας ἢ τῆς ὕψους, οἱ δὲ λόγοι τῶν ἡθῶν καὶ τῶν τρόπων εἰσὶν οἷον εἰκόνες. φυλάττει δὲ καὶ τὰς αἰσχρὰς πράξεις μὴ αἰσχροῖς ὀνόμασι λέγειν, ἵνα μὴ διαβάλλῃς τὸ ἥθος, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα αἰνιγματωδῶς ἐρμηνεύειν, καὶ ἐτέρων πραγμάτων ὀνόμασι χρωμένους δηλῶν τὸ πρᾶγμα. χρὴ δὲ καὶ ἐν ταῖς κακολογίαις εἰρωνεύεσθαι καὶ καταγελαῶν τῷ ἐναντίῳ, ἐφ' οἷς σεμνύνεται, καὶ ἰδίᾳ μὲν καὶ ὀλίγων παρόντων ἀτιμά- ζειν αὐτόν, ἐν δὲ τοῖς ὄχλοις κοινὰς μάλιστα κατηγορίας λαιδορεῖν· αὐξέειν δὲ καὶ ταπεινοῦν τὸν αὐτὸν τρόπον τὰς κακολογίας ὅνπερ καὶ τὰ ἐγκώμια. περὶ μὲν ἔν τούτων τῶν εἰδῶν ἐντεῦθεν εἰδήσομεν τὴν χρῆσιν.

Λοιπὸν δ' ἐξὶν ἡμῖν εἶδος τό τε κατηγορικὸν καὶ τὸ 37 ἔξεταστικόν. ταῦτα πάλιν ὡς ἐν τῷ δικανικῷ γένει συνθή- σομεν καὶ τάξωμεν καὶ διέλθωμεν. πρῶτον μὲν ἔν τῷ τοῖς προοιμίῳ προθήσομεν τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ κατηγορήσομεν ἢ ἀπολογησόμεθα, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν. προσέχειν δὲ παρακαλέσομεν ἐκ τῶν αὐτῶν ὧν ἐν τῷ προτρεπτικῷ καὶ ἐν τῷ ἀπολογητικῷ. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς εὐμενείας, τῷ μὲν εὖ διακειμένῳ ἐκ τοῦ παροισχυμένου χρόνου ἢ τοῦ παρόντος, καὶ μὴδὲ διαβεβλημένῳ ὡς πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς τὸν λόγον τὸς ἀκόντας δυσχεραίνειν,

ὡς εἰ] ὡς εἰ *F*¹. || 11. ὁμοιότροπος *F*¹. || 15. ὅπως] πῶς *F*², ἔπειτα *B*^c. || 21. τὰ om *F*¹. || 25. τῷτον *F*¹. || 28. δεικνύει] ταύτας *F*¹. || τὰς] τῶν *B*^c, om *F*¹. || 31. παριστάμενα ὑπὸ σῷ λεγόμενα οὕτω *F*¹. || 33. πῇ *F*¹. || 35. ἔτως] τοιούτος *F*¹. || *F*².

τάξωμεν *F*¹. || 2. τὸ — τελευταῖον] περὶ τὸ τελευταῖον μέρος *F*¹. || 3. προθέμενος *B*^c. || 4. τάξωμεν om *F*¹. || 8. τῷτον om *F*¹. || 15. εἰσόμεν *F*¹*B*^c. || 21. διαβάλλης *B*^c. || 23. καὶ om *B*^c. || 33. τὸ πρᾶγμα om *B*^c. || 34. ἐπὶ om *F*¹. || 35. μήτε *F*¹. || ὡς] τῷ *F*¹.

ισι καὶ τοῖς τεκμηρίοις καὶ τοῖς σημείοις καὶ τοῖς
 ; τελευταῖον δὲ τοῖς ἐνθυμήμασι καὶ ταῖς γνωμο-
 εἰάν δὲ ὁμολογῆται τὰ πράγματα, τὰς μὲν πί-
 τέον, τῇ δὲ δικαιολογίᾳ ὥσπερ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν
 . καὶ τῦτον μὲν τὸν τρόπον βεβαιώσομεν, μετὰ 5
 βεβαιώσιν τὰ πρὸς τὸς ἀντιδίκους τάττοντες προ-
 βόμεθα αὐτῶν τὰ ἐπίδοξα λέγεσθαι. εἰάν μὲν ἔν-
 αι τὸ πρᾶγμα, τὰς μὲν ὑφ' ἡμῶν πίσεις εἰρημέ-
 ητέον, τὰς δ' ὑπ' ἐκείνων μελλύσας λέγεσθαι δια-
 καὶ ταπεινωτέον. εἰάν δὲ ὁμολογῶντες ὥσιν, ἔννομα 10
 ια ἀποφαίνειν κατὰ τὸς γεγραμμένους νόμους· οὐδ'
 ἰς παρεσχόμεθα, καὶ τὸς ὁμοίους τύποις, δικαίως καὶ
 αὐτὸν συμφέροντας τῷ κοινῷ τῆς πόλεως [καὶ] κεκρι-
 γὸ τῶν πολλῶν τοιούτους εἶναι πειρατέον ἐπιδεικνύειν,
 τῶν ἀντιδίκων τὰ ἐναντία. εἰάν δὲ μὴ ἐνδέχῃται 15
 εἶναι, ὑπομνήσκω τὸς δικαστὰς ὅτι ἔχ' ὑπὲρ τῆ
 λα τῷ πράγματι δικάζουσιν, ὁμόσαντες κατὰ τὸς
 ἰς κειμένους τὴν ψήφον οἴσιν, καὶ δίδασκε ὅτι οὐ
 ἔν νῦν προσήκει, ἀλλ' ἐν ταῖς περὶ τούτων κυρίαις
 αὐτὸν δ' ἡμῶν συμβαίνει τὸ παρα μωχθηρὸς δοκῶν- 20
 ε νόμους τὸ πρᾶγμα πεπράχθαι, ῥητέον ὡς ὁ νόμος
 ομία τὸ τοιούτον ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ νόμος ἐπὶ τῷ
 τίθεται, οὗτος δὲ βλάπτει τὴν πόλιν. ῥητέον δὲ
 ὅτι παρανομήσουσιν, αὐτὸν τῷ νόμῳ ἐναντίαν ψῆ-
 ται, ἀλλὰ νομοθετήσουσιν, ὥστε μὴ χρῆσθαι δό- 25
 γοιτοῖς καὶ παρανόμοις. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο συμ-
 , ὡς ἔδει νόμος κωλύει τὸ κοινὸν εὖ ποιεῖν, τὸς
 ως νόμους ἀκύρους ποιεῖν εὐεργετῆν τὴν πόλιν ἐξί-
 . ἔν τῶν σαφῶς εἰρημένων νόμων, ὁποῖός ἐστι αὐτῶν
 ἐκ τῶν τοιούτων προκαταλαμβάνοντες ἀντιλέγειν 30
 μεν. περὶ δὲ τῶν ἀμφιβόλων εἰάν ἔτις ὑπολαμ-
 ὡς σοὶ συμφέρει, δεῖ ταῦτα ὑποδεικνύειν· αὐτὸν δ'
 εντίος λέγει, χρὴ διδάσκειν ὡς ὁ νομοθέτης ὁ τῦτο
 ὁ σὺ λέγεις, καὶ ὅτι συμφέρει αὐτοῖς ἔτι λέγειν
 ν. εἰάν δὲ μὴ δυνατὸς ἦς ἐπὶ τὸ ἐναντίον μεθιστά- 35
 ναι ὡς ἔδεν ἄλλο λέγειν ὁ ἐναντίος δύναται νόμος
 καὶ περὶ μὲν νόμων, ὡς δεῖ χρῆσθαι, τῦτον τὸν
 ιετιῶν εὐπορήσεις. καθόλου δέ, αὐτὸν ὁμολογήσαντες
 δικαίων καὶ τῶν νομίμων τὴν ἀπολογίαν ποιεῖσθαι
 ν, ἐκ τούτων τὰ ἐπίδοξα ῥηθήσεσθαι προκαταλη- 40
 αὐτὸν δὲ ὁμολογήσαντες συγγνώμης ἀξιώσι τυχεῖν,

ὥστε χρὴ περιαιρεῖσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν ἀντιδίκων. πρῶτον
 μὲν λεκτέον ὡς κακῶς ἔσται ἢν, καὶ ὡς τὰ τοιαῦτα ἔξα-
 μαρτάνειν φασὶν ὅταν γνωσθῶσιν, ὥς εἰ τῶν συγγνώμην
 ἔχετε, καὶ τὸς ἄλλους πάντας τῶν τιμωριῶν ἀφήσετε. ἔτι
 δὲ λέγε ὡς "εἰ τῶν ὁμολογόντων ἔξαμαρτάνειν ἀποψηφισ-
 σθε, πῶς τῶν μὴ ὁμολογόντων καταψηφισθε;" λεκτέον
 δὲ ὅτι "εἰ καὶ ἔξήμαρτεν, ἐκ ἐμῆ δεῖ διὰ τὴν τῦτε ἀμαρ-
 τίαν ζημῆσθαι." πρὸς δὲ τούτοις ῥητέον ὡς ἔδεν ὁ νομοθέτης
 τοῖς ἀμαρτάνουσι συγγνώμην ἔχει· ἐκὼν δίκαιον ἔδεν τοὺς
 δικαστὰς κατὰ τὸς νόμους κρίνοντας. ἐκ μὲν ἔν τῶν τοιούτων
 τὰς συγγνώμας περιαιρησόμεθα, καθάπερ καὶ ἐν ἀρχαῖς
 δεδωκέναι, συλλήβδην δὲ τὰ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων μέλ-
 λοντα λέγεσθαι καὶ πρὸς πίσεις καὶ δικαιολογίαν καὶ συγ-
 γνώμην ἐκ τῶν προειρημένων προκαταληψόμεθα. μετὰ δὲ
 ταύτην τὴν αἰτίαν ἀναλογητέον ἐν κεφαλαιῷ τὸν λόγον
 ὅλον, καὶ συντόμως, εἰάν ἐνδέχῃται, πρὸς μὲν τὸς ἐναντίους
 ἔχθραν ἢ ὀργὴν ἢ φθόνον τοῖς δικασταῖς ἐμποιητέον, πρὸς
 δ' ἡμᾶς φιλίαν ἢ χάριν ἢ ἔλεον. ὅθεν δὲ ταῦτα γίνεται,
 ἐν τῷ δημογορικῷ καὶ ἐπὶ τῶν προτροπῶν καὶ ἀποτρο-
 πῶν εἰρηκάμεν, καὶ ἐν τῷ ἀπολογητικῷ εἶδει πάλιν ἐπὶ
 τελευτῆς διεξιμεν. τὸν μὲν οὖν πρῶτον λόγον, εἰάν κα-
 τηγορώμεν ἐν τοῖς δικανικοῖς, οὕτω συνθήσομεν καὶ τά-
 ξομεν· εἰάν δὲ ἀπολογώμεθα, τὸ μὲν προοίμιον ὁμοιο-
 τρόπως τῷ κατηγοροῦντι συστήσομεν, τῶν δὲ κατη-
 γορουμένων ἃ μὲν εἰδέναι τοὺς ἀκούοντας ἐποίησε, πα-
 ραλείψομεν, ἃ δὲ δεῖ εἰδέναι, ταῦτα προθέμενοι μετὰ
 τὸ προοίμιον διαλύσομεν, τοὺς τε μάρτυρας καὶ τὰς
 βασάνους καὶ τὸς ὅρκους ἀπίστους ποιήσομεν, ὡς προακήκασα,
 εἰ μὲν τὰ πράγματα πιστὰ ἦ, τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογίαν
 ἐπὶ τὸν ἐκ τῆ παραλείπομένης τόπον μεταβιβάζοντες, εἰ δ'
 εἴην οἱ μάρτυρες οἱ βασανισθέντες πιστοί, ἐπὶ τὸν λόγον ἢ
 τὴν πρᾶξιν, ἢ ὅτι αὐτὸν ἄλλο ἔχῃς ἐπὶ τῶν ἐναντίων πιστό-
 τατον. αὐτὸν δὲ τὸ λυσιστελὲς ἢ τὸ ἔθος ἐπιφέρειν σὺ κατη-
 γορήσῃ, ἀπολογῶ μάλιζα μὲν ὡς λυσιστελὲς ἐστὶ τὸ κατη-
 γορούμενον, εἰ δὲ μή, ὅτι ἐκ εἶθις τὰ τοιαῦτα πράττειν
 οὔτε σὺ ἔτι οἱ σοὶ ὅμοιοι, ἢ ὅτι οὐ τῦτον τὸν τρόπον. τὸ
 μὲν ἔν εἰκὸς ἔτι λύσεις· τὸ δὲ παράδειγμα πρῶτον μὲν,
 αὐτὸν δύνῃ, δείκνυε ὡς ἔχ' ὁμοίον ἐστὶ τῷ ἐγκαλυμένῳ, εἰ δὲ
 μή, ἕτερον φέρε αὐτὸς παράδειγμα ἐκ τῶν ἐναντίων παρα-
 τὸ εἰκὸς γινόμενον. τὸ δὲ τεκμήριον λύει, φράζων παρ' ἃς
 αἰτίας ἐναντιωθῆναι συνέβη. τὰς δὲ γνώμας καὶ τὰ ἐνθυ-

μολογῆται *V²B^c*. || 6. τὰ om *V²*. || 11. καὶ om *V²*. || 12. μὲν om *V²*. || 13. [καὶ] om codices. || 14. τῶν om *V²*. ||
B^c. || 19. νῦν om *V²*. || 20. μωχθηρὸς δοκῶν εἶναι νόμοις *V²* et pr *B^c*.

λεκτέον *V²*. || 4. μωριῶν *B^c*. || 15. ταῦτα *V²*. || 19. καὶ ἀποτροπῶν om *V²B^c*. || 21. πρῶτον] πρῶτον τὸν *V²*. || 34. an ἀλυσιστελὲς?

μήματα ἢ παράδοξα ἀπόφαινε ἢ ἀμφίβολα. τὰ δὲ ση-
μεῖα πλείωνον ὄντων ἀπόφαινε σημεία, καὶ μὴ μόνον τοῦ
σοι ἐγκαλυμένον. καὶ τὰ μὲν τῶν ἐναντίων ἐπὶ τὸ ἐναντίον
ἀγνόντες ἢ ἐπὶ τὸ ἀμφίβολον ἀπίθανα τοῦτον τὸν τρόπον
καταστήσομεν· ἂν δὲ ὁμολογῶμεν τὰ ἐγκαλυμένα πεποι- 5
κέναι, ἐκ τῶν δικαίων καὶ νομίμων μετιόντες ἐννομώτερα
καὶ δικαιότερα τὰ ἡμέτερα ἀποδεικνύναι πειρασόμεθα. εἰάν
δὲ μὴ τῆτο ἐνδέχεται, εἰς ἀμάρτημα ἢ ἀτύχημα κατα-
φεύγοντας, καὶ μικρὰς τὰς βλάβας ἀποφαίνοντας συγ-
γνώμης τυγχάνειν πειρατέον, τὸ μὲν ἀμαρτάνειν κοινὸν 10
πάντων ἀνθρώπων ἐπιδεικνύοντας, τὸ δ' ἀδικεῖν ἴδιον τῶν
πονηρῶν. λέγει δὲ ὅτι καὶ ἐπεικὲς καὶ δίκαιον καὶ συμ-
φέρον ἐστὶ συγγνώμην ἔχειν ταῖς ἀμαρτίαις· οὐδεὶς γὰρ
εἶδεν ἀνθρώπων εἰ τι τοιούτον αὐτῷ συνεμπίεσοι. ἀπόφαινε
καὶ τὸν ἐναντίον, εἰ τι ἐξήμαρτεν, συγγνώμης τυχαῖν ἀξιώ- 15
σαντα. μετὰ ταῦτα αἱ προκαταλήψεις αἱ ὑπὸ τῶν ἐναν-
τίων εἰρημέναι. τὰς μὲν ὅν ἄλλας ἐξ αὐτῶν τῶν πραγ-
μάτων εὐπορήσομεν λύειν· εἰάν δὲ διαβάλλωσιν ἡμᾶς ὡς
γεγραμμένους λόγους ἡ λέγομεν ἢ λέγειν μελετῶμεν ἢ ὡς
ἐπὶ μισθῷ τιμὴν συνηγοροῦμεν, χρὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα ὁμῶς 20
βαδίζοντας εἰρωνεύεσθαι, καὶ περὶ μὲν τῆς γραφῆς λέγειν
μὴ κωλύειν τὸν νόμον ἢ αὐτὸν γεγραμμένα λέγειν ἢ ἐκεῖ-
νον ἀγραφα· τὸν γὰρ νόμον οὐκ εἰάν τοιαῦτα πράττειν,
λέγειν δὲ ὅπως ἂν τις βύληται συγχωρεῖν. ῥητέον δὲ καὶ
ὅτι "ὥτως ὁ ἐναντίος οἰεῖται μεγάλα ἡδικηκέναι, ὡς" ἢ νο- 25
μίζει με κατ' ἀξίαν κατηγορεῖσθαι, εἰ μὴ γράφοιμι καὶ
πολὺν χρόνον σκεψάμεν." περὶ μὲν ὅν τὰς τῶν γεγραμ-
μένων λόγων διαβολὰς ὥτως ἀπαντητέον· ἂν δὲ φάσκω-
σιν ἡμᾶς λέγειν μανθάνειν καὶ μελετᾶν, ὁμολογήσαντες
ἐροῦμεν "ἡμεῖς μὲν οἱ μανθάνοντες, ὡς φῆς, οὐ φιλόδοκοί 30
ἐσμεν, σὺ δὲ ὁ λέγειν μὴ ἐπιστάμενος καὶ νῦν ἡμᾶς καὶ
πρότερον ἐάλως συκοφαντῶν," ὥς τε λυσίτελες φανέεται τοῖς
πολλοῖς ἀκεῖνον μανθάνειν ῥητορεύειν· ἢ γὰρ ὅτω πονη-
ρὸν ὅδε συκοφάντην αὐτὸν εἶναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
ἡμᾶς ἐπὶ μισθῷ συνηγορεῖν λέγει τις, ὁμολογήσαντες εἰρω- 35
νευσόμεθα, καὶ τὸν αἰτιώμενον ἡμᾶς ἐπιδείξομεν τοῦτο
ποιῶντα, καὶ τὸς ἄλλους ἀπαντας. τῶν δὲ μισθῶν διαιρεῖν
τὰ εἶδη, καὶ λέγειν ὡς οἱ μὲν ἐπὶ χρημασιν οἱ δ' ἐπὶ
χάρισιν οἱ δ' ἐπὶ τιμωρίαις οἱ δ' ἐπὶ τιμαῖς συνηγοροῦσιν.
αὐτὸν μὲν οὖν ἀπόφαινε διὰ χάριν συνηγοροῦντα, τὸν δ' 40

ἐναντίον λέγει ὅδ' ἐπὶ μισθῷ μισθῷ συνηγορεῖν· ὅτι καὶ
λάβῃ ἀργύριον ἀδικῶς, οὐχ ὅπως μὴ ἐκτίσῃ, ἀλλὰ
τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ εἰάν τις ἡμᾶς διαλέγῃται
λέγει διδάσκειν, ἢ λόγους δικαιοκῶς συγγράφειν· εἴπερ
γὰρ καὶ τὸς ἄλλους ἀπαντας, καθ' ὅσον δύναται, τῶν
λοῦς ὠφελεῖν καὶ διδάσκοντας καὶ συμβουλευόντας καὶ
ὥτως ἐντέχνως περὶ τῶν τοιούτων ἀπαντήσεις. χρὴ καὶ
περὶ τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀποκρίσεις, ὅπως αἰσθάνομαι
εἰς τὰ τοιαῦτα εἶδη, μὴ ῥαθύμως ἔχειν, ἀλλὰ διακρί-
ναι τὰς ὁμολογίας καὶ τὰς ἀρνήσεις ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν. ὡ
λογίαι μὲν ὅν εἰσὶν αἱ τοιαίδε· "ἀπέκτεινός με τὸν
ἀπέκτεινα πρότερον ἐπ' ἐμὲ σίθηρον αἰρόμενον." "οὐκ
ἐκείνη μὲν τὸν υἱόν; ἔγωγε ἀδίκων χειρῶν ἀρχαῖντα." "κατὰ
μὲν τὴν κεφαλὴν; ἐγὼ βιαζομένους σὺ νύκτωρ εἰς τὴν
οἰκίαν εἰσέναι." αἱ μὲν ὅν τοιαῦται ὁμολογίαι τῶν κα-
πισεύουσαι ὁμολογῶνται, αἱ δὲ τοιαίδ' ἀρνήσεις παρὰ
τὸν νόμον· "ἀπέκτεινός μου τὸν υἱόν; οὐκ ἔγωγε ἀ-
νόμος." τὰ δὲ τοιαῦτα πάντα ὅτω δὲ ὑποκρίσιντες
τῶν νόμων ὁ μὲν κελύει τῆτο ποιεῖν ὁ δὲ κωλύει. τὸν
ὅν πρὸς τὸς ἀντιδίκους ἐκ τούτων ἀπάντων συνάξας, καὶ
δὲ ταῦτα καλλολογία τῶν εἰρημένων ἢ ἢ συντήρησις
μνησις. χρησίμος δ' ἐστὶ παρὰ πάντας τοὺς κατὰ τὴν
καὶ παρὰ μέρος καὶ παρὰ εἶδος τῇ καλλολογίᾳ χρὴ
μάλις δ' ἀρμόττει πρὸς τὰς κατηγορίας καὶ τὰς ἀ-
λογίας, ἐπὶ δὲ παρὰ τὰς προτροπὰς καὶ ἀποτροπὰς·
γὰρ μόνον ἀναμνήσαι δεῖν φαιδρὸν περὶ τῶν εἰρημένων
ταῦθα, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν κα-
γιῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς κριτὰς εὖ διακρί-
ναι πρὸς τὸς ἐναντίους κακῶς· διὸ καὶ τελευταῖον τῆς
τῷ λόγῳ μερῶν τάττομεν. ἔστι δὲ μνημονεύειν τῶν
κεφαλαίων ἀπολογιζόμενον περὶ τῶν εἰρημένων, ἢ ἐκ-
ζόμενον, ἢ προσερωτῶντα τῶν μὲν σαυτῷ τὰ βέλτε-
ρα δ' ἐναντίων τὰ φαυλότατα, εἰ δὲ βύλει, ἐρωτῶντα τῶν
πονηρῶν. οἷον δὲ τούτων ἕκαστον ἐστίν, ἐκ τῶν προ-
ϊσμεν. εὖ δὲ διακρίνομεν ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐναντίους κα-
ὥσπερ ἐπὶ τῶν προτροπῶν καὶ ἀποτροπῶν, ὑπερβα-
κεφαλαιωδῶς εἰς οἷς εὖ πεποιήκαμεν τοὺς ἀδελφεοὺς
ποιῶμεν ἢ ποιήσομεν, ἢ αὐτοὶ ἢ ἡμέτεροι φύλας ἢ
ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν, ἢ πάλιν τὸς κριτὰς
ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν, καὶ διεξιόντες αὐτὰς

9. σμικρὰς B^c. || 14. συνεμπίεσι B^c. || 19. λέγομεν F^a. || 20. συνηγοροῦμεν F^a. || 24. λέγει B^c. || 25. νομίζειν B^c. || 26. φάσκω F^a. || 28. εἰάν F^a. || 30. μὲν] δὲ B^c. || 35. εἰρωνεύομεθα F^a. || 37. διακρίντα εἶδη F^a.

4. λέγειν F^a. || 18. δι] δὲ B^c. || 25. δι] δὲ καὶ B^c. || 28. καὶ post ἀλλὰ om F^a. || 29. διὰ καὶ om F^a. || 39. ἐπὶ
40. τυγχάνουσιν, om B^c.

χαρίτας ἡμῶν τῶν ὑπεργμένων ἀποδῶναι, καὶ πρὸς
ἐλεεινούς ἡμᾶς αὐτοὺς καθιστάντες, εἰς ἐνδέχεται.
ἢ ποιήσομεν ἐπιδεικνύντες ὡς πρὸς τοὺς ἀκούοντας
ἔχομεν καὶ ἀναξίως δυσυχοῦμεν, κακῶς πρότερον
γες ἢ νῦν πάσχοντες, ἢ πεισόμενοι εἰς μὴ βοή-
υῶν οὗτοι, εἰς μὴ τοιαῦτα ὑπάρχει, διεξιόντες
γαθῶν ἐσπερήμεθα ἢ στερισκόμεθα ἢ στερησόμεθα
θάντες ὑπὸ τῶν κρινόντων, ἢ ὡς ἀγαθοῦ μηδέποτε
ν ἢ μὴ ἐπιτυγχάνομεν, ἢ μὴ ἐπιτευξόμεθα μὴ
μὴν συμβοηθῆσάντων· ἐκ γὰρ τέτων ἐλεεινὸς κα-
10 λεν ἡμᾶς αὐτές, καὶ πρὸς τὸς ἀκούοντας εὖ διαθή-
διαβαλῶμεν δὲ τὸς ἀντιδίκους καὶ φθονεῖσθαι ποιή-
κ τῶν ἐναντίων τέτοις, ἀποφαινόντες ὑπὸ τέτων ἢ
τοῖς φίλων τοὺς ἀκούοντας, ἢ ὧν αὐτοὶ κήδονται,
πεπονθότας ἢ πάσχοντας ἢ πεισόμενους παρὰ τὸ
15 ν· ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων καὶ μῖσος καὶ ὀργὴν πρὸς
ἔχουσιν. ἂν δὲ μὴ ταῦτα ἐνδέχεται, συναξομεν ἐξ-
ον τοῖς ἀκούσι κατὰ τῶν ἐναντίων ἐργασόμεθα· τὸ
ονεῖν πλησίον τῷ μισεῖν ἐστίν. φθονήσονται δὲ συλ-
εἰς ἀναξίως αὐτοὺς εὖ πράττοντας ἀποφαίνωμεν
20 ε τοὺς ἀκούοντας ἄλλοτρίως ἔχοντας, διεξιόντες ὡς
πολλὰ πεπόνθασιν ἀδίκως ἢ πάσχουσιν ἢ μέλλουσι
ι, ἢ ἀγαθῶ οὐδέπω πρότερον ἐσπερήθησαν ἢ νῦν οὐ
ται ἢ ἐσπερήσονται, ἢ κακῶ οὐδέπω τετυχηκότες ἢ
τυγχάνοντες ἢ ἐτευξόμενοι, εἰς μὴ νῦν αὐτὲς οἱ
25 σολάσωσιν. ἐκ τούτων μὲν οὖν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις
μὲν αὐτὲς κακῶς δὲ τὸς ἐναντίους διαθήσομεν, ἐκ
προειρημένων ἀπάντων ἐντέχνως καὶ τὰς κατηγο-
| τὰς ἀπολογίας τάξομεν.

δ' ἐξεταστικὸν εἶδος αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ ἢ πολ-
30 υνίσταται, τοῖς δὲ ἄλλοις εἶδεσι μέγνυται, καὶ μά-
ρὸς τὰς ἀντιλογίας χρήσιμόν ἐστιν. οὐ μὴν ἀλλ'
ἠδὲ τότε τὴν τάξιν ἀγνοῶμεν, ἂν ποθ' ἡμῶν λόγον
ἢ πράξιν ἀνθρώπων ἢ διοίκησιν πόλεως ἐξετάζειν
διέξειμι καὶ περὶ τότε κεφαλαιωδῶς. φροίμιας δὲ
35 σχεδὸν ὁμοιοτρόπως τοῖς διαβεβλημένοις καὶ τοῖς
ισι ταῦτα, ὥστε προφάσεις ἐν ἀρχαῖς εὐλόγους
ες, δι' αἷς δοξομεν εἰκότως τοῦτο ποιεῖν, οὕτως ἐπὶ
ασιν ἤχομεν. ἀρμόσονται δὲ αἱ τοιαῖδε, ἐν μὲν τοῖς
ῖς συλλόγοις, ὡς οὐ φιλονεικία τὸ τοῖτο ποιεῖμεν
40 φίλους τὸς αὐτὲς διὰ παντὸς τῷ βίῳ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων

ἀλλ' ὅπως μὴ λάβῃ τοὺς ἀκούοντας, εἴτα ὅτι ἡμᾶς οὗτοι
πρότερον ἠνώχλησαν· ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις ἢ ἔχθραν, ἢ τὰ ἔθνη
τῶν ἐξεταζομένων φαῦλα ὄντα, ἢ φιλίαν πρὸς τοὺς ἐξε-
ταζομένους, ἢ ὅπως ἀνέντες ἀπράττουσι μηκέτι ταῦτα ποιή-
5 σωσιν· ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις τὸ νόμιμον, τὸ δίκαιον, τὸ τῷ
κοινῷ συμφέρον. φροίμιασάμενοι δ' ἐκ τούτων καὶ τῶν
τέτοις ὁμοιοτρόπων, ἐφεξῆς ἔκασον προτιθέμενοι τῶν ῥηθέν-
των ἢ πραχθέντων ἢ διανοηθέντων ἐξετάσομεν, ἐνδεικνύντες
αὐτὰ καὶ τοῖς δικαίοις καὶ τοῖς νομίμοις καὶ τοῖς ἰδίῃς
καὶ κοινῇ συμφέρονσιν ἐναντιόμενα, καὶ πάντα σκοπῶντες,
εἴ περ αὐτὰ αὐτοῖς ἐστὶν ἐναντία ἢ τοῖς ἡθεσι τῶν χρηστῶν
ἀνθρώπων ἢ τοῖς εἰκόσιν. ἵνα δὲ μὴ μακύνωμεν τὸν λόγον
καθ' ἐν ἑκαστῷ λέγοντες, ὅσω ἂν πλείοσι τῶν ἐνδοξῶν ἐπι-
τηδευμάτων ἢ πραγμάτων ἢ λόγων ἢ ἐθῶν ἐναντιόμενα τὰ
τῶν ἐξεταζομένων ἀποφαίνωμεν τοῖς ἀκούσι, τοσούτω μάλ-
λον οἱ ἐξεταζόμενοι ἀδοξοῦσιν. δεῖ δὲ περὶ τῷ ἡθεὶ μὴ
ἐξετάζειν, ἀλλὰ πρᾶεῖ· τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον οἱ λόγοι
γιγνόμενοι πιθανώτεροι φανήσονται τοῖς ἀκούουσιν, οἱ δὲ
λέγοντες αὐτὲς ἤκιστα διαβαλῶσιν. ὅταν δὲ πάντα ἀκρι-
βῶς ἐξητακῶς αὐξήσῃς αὐτά, καλλιλογίαν ἐπὶ τῇ τελευτῇ
σύντομον ποιήσον καὶ τοὺς ἀκροατὰς περὶ τῶν εἰρημάτων
ἀνάμνησον. τὰ μὲν ἔν εἶδη πάντα τῶν τὸν τρόπον τάτ-
τοντες ἐντέχνως αὐτοῖς χρησόμεθα.

Δεῖ δὲ καὶ λέγοντας καὶ γράφοντας ὅτι μάλιστα
39 πειρᾶσθαι κατὰ τὰ πεπραγμένα τοὺς λόγους ἀποδιδόναι,
καὶ συνεθεῖζειν αὐτοὺς τοῖς αἵμασι ἐξ ἐτοίμου χρῆσθαι
καὶ περὶ μὲν τῷ λέγειν ἐντέχνως καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις καὶ ἐν
τοῖς κοινοῖς ἀγῶσι καὶ ταῖς πρὸς τὸς ἄλλους ὁμιλίαις ἐν-
τεῦθεν πλείστας καὶ τεχνικωτάτας ἀφορμὰς ἔχομεν, χρὴ
δὲ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι μὴ μόνον περὶ τὸς λόγους
ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν βίον τὸν αὐτῷ, διακοσμήντα ταῖς ἰδίαις
ταῖς εἰρημέναις· συμβάλλεται γὰρ ἢ περὶ τὸν βίον παρα-
σκευὴ καὶ πρὸς τὸ πείθειν καὶ πρὸς τὸ δοῦναι ἐπικριτοὺς
τυγχάνειν. πρῶτον μὲν οὖν διελῆσθαι χρὴ τὰ πράγματα
κατὰ τὴν ὅλην τοῦ παιδευματος διαίρεσιν, ὅ τι πρῶτον ἢ
δύτερον ἢ τρίτον ἢ τέταρτον μεταχειρισθόν, εἴτα σαυτοῦ
ποιεῖσθαι παρασκευήν, ὥσπερ ἐν τοῖς προοιμίοις διήλθομεν
τὰ περὶ τῶν ἀκροατῶν. εὐμενῇ μὲν οὖν τὰ περὶ σεαυτὸν
ποιήσεις, εἰς οἷς ὁμολογεῖς ἐμμένῃς, καὶ διαφυλάττης
φίλους τὸς αὐτὲς διὰ παντὸς τῷ βίῳ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων

οὗτους B°. || δέχεται F°. || 6. διεξιόντες om F°. || 20. ἀναξίως F°. || 24. ἢ ante κακῶ om F°. || 39. αἱ τοιαῖδε δὲ ἀρμό-
|| 40. τοῦτον F°.

γρώτως B°. || 12. δὲ μὴ κύων καθ' ἐν ἑκαστῷ λέγων F°. || 13. ὅσον F°, ὅσα B°. || 14. τὰ om F° B°. || 15. τοσούτω F°. ||
ἄλλωσιν B°. || 23. χρησόμεθα αὐτοῖς B°. || 28. ἵναῦθα F°.

ἐπιτηδευμάτων φαῖνῃ μὴ μεθιστάμενος ἀλλ' αἰετὶ τοῖς αὐτοῖς
 χρώμενος. προσέξουσιν δέ σοι, εἰάν μεγάλας καὶ καλὰς
 μεταχειρίζῃ τὰς πράξεις, καὶ τοῖς πολλοῖς συμφερούσας.
 εὐμένει δὲ γενόμενοι, ὅταν ἐπὶ τῶν πράξεων γένη, ὅσαι
 τῶν κακῶν ἀποτροπὴν ἔχουσιν τῶν δ' ἀγαθῶν παρουσίαν, 5
 ταύτας μὲν ὡς συμφερούσας αὐτοῖς ἀποδέχονται, ὅσαι δὲ
 τάναντία παρασκευάζουσιν αὐτῶν, ταύτας ἀποδοκιμάσουσιν.
 ἀντὶ δὲ τῷ ταχεῖαν καὶ σαφῇ καὶ μὴ ἄπιστον τὴν διήγη-
 σιν λέγεσθαι, τὰς πράξεις δεῖ ταύτας ποιεῖσθαι. ταχέως
 μὲν οὖν ἐπιτελέσεις, ἂν μὴ πάντα πράττειν ἅμα βούλῃ, 10
 ἀλλὰ πρότερον τὸ πρῶτον, ἔπειτα τὸ ἐξῆς· καθαρῶς δέ,
 ἂν μὴ ταχύ τῆς πράξεως παυόμενος ἄλλα πράγματα
 μεταχειρίζῃ πρὶν ταύτην ἐπιτελέσαι. μὴ ἄπιστος δέ, ἂν
 μὴ παρὰ τὸ ἥθος τὸ σαυτοῦ πράττης, πρὸς δὲ τύτοις, ἂν
 μὴ προσποιῇ τὴς αὐτῆς ἐχθρὸς καὶ φίλος εἶναι σοι. ἐκ δὲ 15
 τῶν πίστειν ληψόμεθα, περὶ ὧν μὲν ἐπιστήμην ἔχομεν,
 κατὰ τὴν ταύτης ἐξηγήσιν τὰς πράξεις ἐπιτελεῖν, περὶ ὧν
 δὲ τυγχάνομεν ἀγνοῦντες, κατὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμ-
 βαῖνον· ἀσφαλές εἶναι γὰρ πράττειν περὶ τῶν ὅπως ἐχόν-
 των πρὸς τὸ εἰσθὲς ἀπὸβλέποντας. εἰς δὲ τὸν πρὸς τοὺς 20
 ἀντιδίκους ἀγῶνα ἐν μὲν τοῖς λόγοις ἐκ τῶν λεγομένων
 ποιήσομεν βεβαιότητα περὶ ἡμῶν, ἐν δὲ τοῖς συμβολαίαις
 τὸτο ποιήσομεν, εἰάν κατὰ τὴν νόμον αὐτὰ μεταχειρίζω-
 μεθα τὴν ἀγράφου καὶ τὴν γεγραμμένης μετὰ μαρτύρων
 ὡς βελτίων ὀριζομένοις χρόνοις. ἐκ δὲ τῷ ἐπιλόγῃ περὶ 25
 μὲν τῶν λελεγμένων ἀναμνήσομεν τὴν ἀκροατῆς, τὰ πρα-
 χθέντα ἐν κεφαλαίῳ αὐθις εἰπόντες· ἐξ ὧν δὲ πράττομεν,
 ἀναμνήσομεν οὕτως, ἐπειδὴν τὰς αὐτὰς πράξεις ἢ τὰς
 ὁμοίας μεταχειρίζόμεθα ταῖς προτέροις. φιλικῶς δὲ δια-
 κείσονται πρὸς ἡμᾶς, εἰάν πράττωμεν ἐξ ὧν εὖ πεποιδέναι 30
 δοξοῦσιν ἢ πάσχειν ἢ πείσεσθαι. μεγάλα δὲ πράττομεν,
 εἰάν πολλῶν αἰτίαι καὶ καλῶν πράξεις μεταχειρίζόμεθα.
 καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον χρὴ τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ
 παρασκευάζειν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας συντάξεως περὶ τοὺς
 λόγους γυμνάζεσθαι.

[Τὰς δὲ θυσίας δεῖ ποιεῖν ὡς πρεσβεῖται, πρὸς μὲν θεῶς
 ὁσίως, πρὸς δὲ τὰς δαπάνας μετρίως, πρὸς δὲ τὰς θεωρίας
 λαμπρῶς, πρὸς δὲ τὸς πολίτας ὠφελίμως. καὶ πρὸς μὲν
 τὴν θεὸν ὁσίως ἔξουσιν, εἰάν κατὰ τὰ πάτρια θύωμεν· πρὸς

δὲ τὰς δαπάνας μετρίως, εἰάν μὴ τὰ πεμπόμενα
 τοῖς δαπανωμένοις συναναλίσκηται· πρὸς δὲ τῇ
 λαμπρῶς, εἰάν μεγαλοπρεπῶς ὥσιν κατασκευασθῇ·
 δὲ τοὺς πολίτας ὠφελίμως, εἰάν ἱκανοὶ καὶ ἐπὶ
 σκευασμένοι συμπέμπωσιν. τὰ μὲν δὴ πρὸς τῇ
 γινόμενα ὁσίως ἂν ἔχοι, φιλίαν δὲ συνησόμενα πρὸς
 ὁμοιοτρόπους ἡμῶν, καὶ οἷς ταῦτα συμφέρει, καὶ ὡς
 τὰ μέγιστα ἀναγκαῖον ἐστὶν ἡμῶν κοινωνεῖν· ἡ γὰρ
 μάλιστα συμφέρει φιλία. συμμάχους δὲ δεῖ ποιεῖν
 δικαιοτάτους καὶ τὴν δύναμιν πολλὴν ἔχοντας καὶ τὴν
 σίον κατοικοῦντας, ἐχθρὸς δὲ τὴν ἐναντίαν τύπῃ. τὸ
 δὲ αἰρεῖσθαι πρὸς τὴν ἀδικεῖν ἐπιχειροῦντας τὴν τὴν
 φίλους ἢ τὴν συμμάχους αὐτῆς. τὰς δὲ φυλάκας
 καλὸν ἔχειν ἢ δι' αὐτῶν ἢ διὰ τῶν συμμάχων ἢ ἐκ
 νων, καὶ πρῶτον μὲν δι' ἑαυτῶν, δευτέρον δὲ διὰ τῶν
 μάχων, τρίτον δὲ διὰ ξένων. περὶ δὲ πόρου χρη-
 κράτιστον μὲν ἀπὸ τῶν ἰδίων προσόδων ἢ κτημάτων,
 τερον δὲ ἀπὸ τῶν τιμημάτων, τρίτον δὲ τῶν τῆς
 σώματα παρεχόντων λειτουργεῖν, τῶν δὲ τεχνῶν
 τῶν δὲ πλοσίων χρήματα. περὶ πολιτείας δὲ, δημο-
 κρῆτος ἐν ᾗ οἱ νόμοι τοῖς ἀρίστοις τὰς τιμὰς ἀ-
 μυνσι, τὸ δὲ πλῆθος μῆτε χειροτονίας μῆτε ψήφου
 ἐστέηται, κακίη δὲ ἐν ᾗ τῷ πλῆθει παραδίδεται ἡ
 μοι τὴν πλὴν τῶν ὑβρίων. ὀλιγαρχίαν δ' ἐπὶ τῇ
 ποι' ἢ γὰρ ἐξ ἐταιρείας ἢ ἀπὸ τῶν τιμημάτων. πρὸς
 δὲ συμμάχους ἀναγκαῖον ἐστὶν, ὅταν οἱ πολῖται μὴ
 χάνωσι δι' ἑαυτῶν δυνατοὶ τὴν χώραν καὶ τὰ φέρει
 λάττειν ἢ τὴν πολεμὴν ἀμύνεσθαι. παρίσθαι δὲ ἐν
 μαχίαν, ὅταν μὴ ἀνάγκη τις ᾗ ποιεῖσθαι αὐτῶν, ἐπὶ
 κραν τοῖς τύποις ἀπέχωσι καὶ ἀδύνατοι ὥς κατὰ τὴν
 σήκοντας παραγίνεσθαι καιροῦς. πολίτης δὲ ἀγαθὸς
 ὅστις φίλους μὲν χρησιμωτάτους τῇ πόλει παρασκευάζει
 ἐχθρὸς δὲ ἐλαχίστους καὶ ἀσθενεστάτους, καὶ ὅστις πρὸς
 παρασκευάζει πλείους, τῶν ἰδιωτῶν μηδὲν ἀμύνει,
 35 ὅστις ἑαυτὸν δίκαιον παρέχων τὴν ἀδικεῖν πρὸς τὴν πόλιν
 ἐξετάζει. δωρῶνται δὲ πάντες ἐλπίζοντες ὠφελῆσθαι
 ἢ τῶν προτέρων εὐεργεσιῶν χάριν ἀποδιδόντες. ὅσοι
 δὲ πάντες κέρδους ἐνεκεν ἢ τιμῆς ἢ ἡδονῆς ἢ φιλο-
 ναλλάττουσι δὲ πάντες ἢ κατὰ προαίρεσιν ἢ ἀνάγκην

1. καθίσταμενος B^c. || 2. ποι F⁴. || 7. αὐτοῖς F⁴. || 14. παρὰ] περὶ F⁴. || 17. κατὰ] καὶ F⁴. || τὰς] τὰς δὲ B^c. || 20. βλέποντες F⁴B^c. || 22. παρ' F⁴. || 24. τὴν post καὶ οὐκ F⁴. || 25. ὀριζόμενοι F⁴. || 26. ἀναμνήσομεν — 27. αἰτίαι καὶ F⁴. || 27. δὲ om F⁴. || 32. αἰτίαι καλῶν F⁴. || 33. τὰ om F⁴B^c. || αὐτοῦ om F⁴. || 36. Τὰς — 1447 b 7. πολίται] haec est etiam QN^o et Parisiensis 2038 et 2039, B^c quidem et 2038 adscriptis in margine ἀνακεφαλαιωτὶ τὰ εἰρημνῆτα ἐν τῷ αὐτῷ 31. δὲ om F⁴. || 33. ἐχθρὸς — 34. πλείους om F⁴.

καὶ πράξεις ἐπιτελῶνται πᾶται ἢ διὰ βίας ἢ διὰ πειθός
 δι' ἀπάτης ἢ διὰ προφάσεως. ἐν δὲ πολέμῳ περιγί-
 νεται πολεμοῦντες ἢ διὰ τύχην, ἢ διὰ σωματῶν πλῆθος ἢ
 ἰσχύον, ἢ διὰ χρημάτων εὐπείριαν, ἢ διὰ τέπων ευφυνίαν,
 δι' ἀρετὴν συμμάχων, ἢ διὰ κρατὸς γνώμην. ἐγκατα-
 σκεπὴν δὲ τὸς συμμάχους ὑπολαμβάνουσιν διὸν ἢ διὰ τὸ

λεμον, δίκαια δὲ πράττειν ἐς τὸ τοῖς κοινῶς τῆς πόλεως
 ἡέσιν ἔσθαι, τοῖς νόμοις πείθεσθαι, ταῖς ἰδίαις ὁμολο-
 γίαις ἐμμένειν. συμφέρει δὲ σῶματι μὲν εὐεξία καὶ κέ-
 λος καὶ ραῖη καὶ ὑγίεια, ψυχῇ δὲ σοφία φράνσις ἀν-
 δρία σιφροσύνη δικαιοσύνη, συναμφοτέροις δὲ τέτοις χρή-
 ματα καὶ φίλοι. ἀσυμφορα δὲ τάναντία τούτων. πόλει
 δὲ συμφέρει πλῆθος πολιτῶν.]

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

Περὶ ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς, ἥν τινα
 ἴσασιν ἕκαστον ἔχει, καὶ πῶς δεῖ συνίστασθαι τὰς μῦθας,
 μέλλει καλῶς εἶναι ἢ ποιήσις, ἔτι δὲ ἐκ πίστεως καὶ
 ἰσχύος ἐς τὸ μῦθον, οὐκ ὡς δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα τῆς
 ἰσχύος ἐς τὸ μῦθον, λέγωμεν, ἀρχόμενοι κατὰ φύσιν ποῦ-
 ναι ἀπὸ τῶν πρώτων. ἐπιστοία δὲ καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας
 ἰσχύς, ἔτι δὲ κωμῳδία καὶ ἡ διθυραμβοποιητικὴ καὶ τῆς
 ἰλητικῆς ἢ πλεισι καὶ κιθαριστικῆς, πᾶσαι τυγχάνουσιν
 αἱ μίμησις τὸ σύνολον. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τρισίν·
 γὰρ τῇ γένει ἑτέροις μιμῆσθαι, ἢ τῇ ἑτέρα, ἢ τῇ ἐτέ-
 ρῃ καὶ μὴ τὴν αὐτὸν τρόπον. ὥσπερ γὰρ καὶ χρομασί-
 νει σχημασίᾳ πολλὰ μιμῶνται τινας ἀπεικάζοντες, οἱ μὲν
 ἐν τῇ τέχνῃ οἱ δὲ διὰ συνθέας, ἑτέροι δὲ διὰ τῆς φύσεως,
 πῶς καὶ ταῖς εἰρημέαις τέχναις, ἅπασαι μὲν ποιοῦνται
 αἱ μίμησιν ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ καὶ ἀρμονίᾳ, τέττοις δ'
 χωρὶς ἢ μεμιγμένοις, οἷον ἀρμονία μὲν καὶ ῥυθμὸς χρώ-
 ναι μόνον ἢ τε αὐλητικὴ καὶ ἡ κιθαριστικὴ, καὶ εἰ τις
 ποιῇ τυγχάνουσιν ὅσαι τοιαῦται τὴν δύναμιν, οἷον ἡ τῶν
 ῥυθμῶν. αὐτῶν δὲ τῷ ῥυθμῷ μιμῶνται χωρὶς ἀρμονίας
 τῶν ἐρχιστῶν· καὶ γὰρ ἔτσι διὰ τῶν σχηματιζομένων
 ῥυθμῶν μιμοῦνται καὶ ἡθὴ καὶ πάθη καὶ πράξεις. ἢ δὲ
 ποῖα μόνον τοῖς λόγοις ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις, καὶ τέ-

τοις εἴτε μιγνύσας μετ' ἀλλήλων, εἴθ' ἐκ τινος γένει χρω-
 μένῃ τῶν μέτρων τυγχάνουσι μέχοι τῷ νῦν. ἔστιν γὰρ αὖ
 ἔχουσιν ἰσομετρεῖν κοινὴν τὴν Σάφειον καὶ Ξενοφάνη μί-
 μος καὶ τῆς Σακρατικῆς λόγος, ἔστι εἰ τις διὰ τριμέτρων
 ἢ ἐλεγεῖων ἢ τῶν ἄλλων τινῶν τῶν τοιούτων ποιοῖτο τὴν
 μίμησιν· πλὴν οἱ ἄνθρωποι γε συνάπτοντες τῷ μέτρῳ τὸ
 ποιεῖν ἐλεγεῖσι ποῖς τὴν δὲ ἐποποιῶν ὀνομάζουσιν, ἔχῃ ὡς τὴν
 κατὰ μίμησιν ποιητὰς ἀλλὰ κοινῇ κατὰ τὸ μέτρον προ-
 σαγορευόντες. καὶ γὰρ αὖ ἰατρικὴν ἢ μουσικὴν τι διὰ τῶν
 μέτρων ἐκφέρεται, ὅτω καλεῖν εἰώθεσαν. ἔστιν δὲ κοινόν ἐστιν
 Ὀμήρῳ καὶ Ξενοφάνει πλὴν τὸ μέτρον· διὸ τὸν μὲν
 ποιητὴν ὀνομάζουσιν καλεῖν, τὸν δὲ φυσιολόγον μᾶλλον ἢ ποιη-
 τὴν. οὐκ ὡς δὲ καὶ εἰ τις ἅπαντα τὰ μέτρα μιγνύων
 ποιοῖτο τὴν μίμησιν, καθάπερ Χαίρημων ἐποίησε Κένταυ-
 ρον μίμησιν ραψωδίας ἐξ ἀπάντων τῶν μέτρων, οὐκ ἦδη
 καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον. περὶ μὲν ὅν τούτων διωρίσθαι
 τούτων τὸν τρόπον. εἰσι δὲ τινας οἱ πᾶσι χοῶνται τοῖς εἰρη-
 μέαις, λέγω δὲ οἷον ῥυθμὸν καὶ μέλει καὶ μέτρον, ὥσπερ
 ἢ τε τῶν διθυραμβικῶν πάντας καὶ ἡ τῶν νόμων καὶ ἡ
 τε τραγῳδία καὶ ἡ κωμῳδία· διαφέρουσι δέ, ὅτι αἱ μὲν
 ἅμα πᾶσιν αἱ δὲ κατὰ μέρες. ταύτας μὲν ὅν λέγω τὰς
 διαφορὰς τῶν τεχνῶν, ἐν οἷς ποιοῦνται τὴν μίμησιν.

1. βίαν ἢ δὲ πειθὸς ἢ ἰσχύος ἢ ἰσχύος ἢ ἰσχύος ἢ ἰσχύος.

2. ἰσχύος ἢ ἰσχύος ἢ ἰσχύος ἢ ἰσχύος ἢ ἰσχύος ἢ ἰσχύος.

Codices N^o A^o B^o.

16. μίμησις N^o. ἢ 21. καὶ] καὶ N^o A^o. ἢ μὴ] μὴ ὡς N^o. ἢ 22. δ' ἢ] δὲ N^o. ἢ 21. μόνον] μόναι μόνον N^o. ἢ κιθαριστικὴ N^o. ἢ

τοιαῦται οἷον N^o A^o B^o.

9. ὅν οἷον N^o. ἢ 10. τὸ N^o. ἢ 11. μέτρον N^o. ἢ 12. τινῶν οἷον N^o. ἢ 11. ὡς τῶν] ὡς τῶν N^o A^o. ἢ 16. μουσικὴν διὰ τὸ μέτρον
 ἢ 21. ἐπιταύρον Q^o N^o, ἐπικένταυρον γὰρ Q^o. ἢ 22. οἷον ἢ ὅν οἷον N^o A^o B^o. ἢ 23. πᾶσαι N^o. ἢ 24. αἱς codices.

2 Ἐπὶ δὲ μιμῶνται οἱ μιμῶμενοι πράττοντας, ἀνάγκη δὲ τύτους ἢ σπυδαίους ἢ φαύλους εἶναι (τὰ γὰρ ἔζη σχεδὸν αἱ τύτοις ἀκολούθει μόνους· κακίᾳ γὰρ καὶ ἀρετῇ τὰ ἔζη διαφέρουσι πάντες), ἥτοι βελτίονας ἢ κατ' ἡμᾶς ἢ χερόνους ἢ καὶ τοιούτους, ὥσπερ οἱ γραφεῖς· Πολύγμωντες μὲν γὰρ κρείττους, Πλῦτων δὲ χείρους, Διονύσιος δὲ ὁμοίως εἰκάζειν. δῆλον δὲ ὅτι καὶ τῶν λεχθέντων ἐκάστη μιμήσεων ἔχει ταύτας τὰς διαφορὰς, καὶ ἔσαι ἑτέρα τῶ ἑτέρα μιμεῖσθαι τοῦτον τὸν τρόπον. καὶ γὰρ ἐν ὀρχήσῃ καὶ αὐλῇ καὶ καθαρίσει ἐξὶ γενέσθαι ταύτας τὰς ἀνομοιοτήτας, καὶ περὶ 10 τῆς λόγου δὲ καὶ τὴν φιλομετρίας, εἶναι Ὅμηρος μὲν βελτίους, Κλεοφῶν δὲ ὁμοίους, Ἡγήμων δὲ ὁ Θάσιος ὁ τὰς παρωδίας ποιήσας πρῶτος καὶ Νικηχάρης ὁ τὴν Δηλιάδα χείρους. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς οἰδυράμευος καὶ περὶ τῆς νόμου, ὡς Πέρσας καὶ Κύνκλωπας Τιμώδους καὶ Φιλέξου, 15 μιμήσασθαι ἄν τις. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ διαφορᾷ καὶ ἡ τραγῳδία πρὸς τὴν κωμωδίαν διέσπεν· ἡ μὲν γὰρ χείρης ἢ δὲ βελτίως μιμεῖσθαι βύλεται τῶν νῦν.

3 Ἐτι δὲ τούτων τρίτη διαφορὰ τὸ ὡς ἕκαστα τούτων μιμήσασθαι ἄν τις. καὶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ τὰ αὐτὰ 20 μιμεῖσθαι ἔστιν ὅτε μὲν ἀπαγγέλλοντα ἢ ἑτερόν τι γιγνώμενον, ὥσπερ Ὅμηρος ποιεῖ, ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα, ἢ πάντας ὡς πράττοντας καὶ ἐνεργόντας τὸς μιμῶμενους. ἐν τριπλῇ δὲ ταύταις διαφοραῖς ἡ μίμησις ἔστιν, ὡς εἵπομεν κατ' ἀρχάς, ἐν οἷς τε καὶ ἂ καὶ ὡς. ὥς τῇ 25 μὲν ὁ αὐτὸς ἂν εἴη μιμητὴς Ὀμήρῳ Σοφοκλῆς, μιμῶνται γὰρ ἄμφω σπυδαίους, τῇ δὲ Ἀριστοφάνει· πράττοντας γὰρ μιμῶνται καὶ δρῶντας ἄμφω. ἔθεν καὶ δράματα καλεῖσθαι τινες αὐτὰ φασιν, ὅτι μιμῶνται δρῶντας. διὸ καὶ ἀντιποιῶνται τῆς τε τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας οἱ Δω- 30 ριεῖς, τῆς μὲν κωμῳδίας οἱ Μεγαρεῖς, οἱ τε ἐνταῦθα ὡς ἐπὶ τῆς παρ' αὐτοῖς δημοκρατίας γενομένης, καὶ οἱ ἐκ Σικελίας (ἐκεῖθεν γὰρ ἦν Ἐπίχαρμος ὁ ποιητής, πολλῶν πρότερος ἢ Χωνίδης καὶ Μάγνητος), καὶ τῆς τραγῳδίας εἴκοσι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ποιῶμενοι τὰ ὀνόματα σημειῖν. ὅτοι 35 μὲν γὰρ κώμας τὰς περιεικίδας καλεῖν φασί, Ἀθηναῖοι δὲ δῆμος, ὡς κωμῳδοὺς οὐκ ἀπὸ τῆς κωμάζουσιν λεχθέντας, ἀλλὰ τῇ κατὰ κώμας πλάνῃ ἀτιμαζομένους ἐκ τῆς ἀξείας·

καὶ τὸ ποιεῖν αὐτοὶ μὲν δρᾶν, Ἀθηναῖοι δὲ ποιᾶν σαγροῦναι. περὶ μὲν οὖν τῶν διαφορῶν, καὶ τίνες τῆς μιμήσεως, εἰρήστω ταῦτα.

Ἐοίκασι δὲ γενέσθαι μὲν ὅλως τὴν ποιητικὴν οἷον τινὲς, καὶ αὐταὶ φυσικαί. τό τε γὰρ μιμεῖσθαι τὸς ἀνθρώπους ἐκ παίδων ἐξί, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων ὅτι μιμητικώτατόν ἐστι καὶ σεις πειθῆται διὰ μιμήσεως τὰς πράξεις, καὶ τοῖς μιμῶμασι πάντας. σημειῖν δὲ τούτου τί ἐπὶ τῶν ἔργων· ἃ γὰρ αὐτὰ λυπρῶς ὀράμεν, εἰκόνας τὰς μάλιστα ἡκισθωμένας χαίρομεν θεωροῦν τε μετὰ τῶν ἀτιμοστάτων καὶ νεκρῶν, καὶ τέτοι, ὅτι μαρτάνειν οὐ μόνον τοῖς φιλοῖσι ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως· ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ 5 σιν αὐτῶν. διὰ γὰρ τῆτο χαίρουσι τὰς εἰκόνας· συμβαίνει θεωρῶντας μαρτάνειν καὶ συλλογίζεσθαι, εἶναι ὅτι ἕτος ἐκεῖνος, ἐπεὶ εἰ μὴ τύχη οὐ διὰ μίμημα ποιῆται τὴν ἡδονὴν ἀλλὰ διὰ γαστρίαν ἢ τὴν χορείαν ἢ διὰ τοιαύτην τινὰ αἰτίαν κατὰ φύσιν δὲ ὅπως ἡμῖν τῷ μιμεῖσθαι καὶ τῷ 10 καὶ τῷ οὐμῷ (τὰ γὰρ μέτρα ὅτι μέτρια τῶν φαυλοτέρων) ἐξ ἀρχῆς οἱ πεφυκότες πρὸς αὐτὰ καὶ μικρὸν προάγοντες ἐγέννησαν τὴν ποιήσιν ἐκ τῶν διασμάτων. διεσπάρθη δὲ κατὰ τὰ εἰκεία ἔζη οἱ μὲν γὰρ σεμνότεροι τὰς καλὰς ἐμιμοῦνται 15 τὰς τῶν τοιούτων, οἱ δὲ εὐτελέστεροι τὰς τῶν πρῶτον ψόγους ποιῶντες, ὥσπερ ἕτεροι ὕμνος καὶ τῶν μὲν οὖν πρὸ Ὀμήρου οὐδενὸς ἔχουσι ἐπὶ ποίημα, εἰκὸς δὲ εἶναι πολλὰς· ἀπὸ δὲ Ὀμήρου ἔστιν, εἶναι ἐκεῖνος ὁ Μαργίτης καὶ τὰ τοιαῦτα. τὸ ἀρμόττον ἱάμβειον ἦλθε μέτρον. διὸ καὶ καλεῖται νῦν, ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τῆτω ἱάμβειον αὐτὸ ἐγένετο τῶν παλαιῶν οἱ μὲν ἡρωϊκῶν οἱ δὲ αἰτιαί. ὥσπερ δὲ καὶ τὰ σπυδαῖα μάλιστα πρῶτος 20 ἦν (μόνος γὰρ ἔχ' ὅτι εὔ, ἀλλ' ὅτι καὶ μιμητικὰς ἐποίησεν), οὕτω καὶ τὰ τῆς κωμῳδίας πρῶτος ὑπέδειξεν, οὐ ψόγον ἀλλὰ τὸ γούριον ποιήσας· ὁ γὰρ Μαργίτης ἀνάλογον ἔχει, ὅτι

4. ἥτοι] εἴτε N°. || 5. γὰρ om N°. || 8. εἶναι ἑτέρα τὸ ἑτέραν μιμῶσθαι N°. || 10. ταύτας] πάσας B°. || καὶ τὸ τι N°. || 12. ὁ ante τὰς om N°A°B°. || 13. διὰ τῆς A°. || 15. ὡς περὶ γὰρ N°B°. || 25. καὶ ἂ om N°A°B°. || 34. χορεύς N°, χορεύς Q || μιμητὴς N°. || 37. ὁμοίως καὶ ὡς N°, ὁμοίως καὶ ὡς Q.

6. παῖδων καὶ τῶν N°. || 18. οὐ διὰ] οἷον N°A°B°. || 22. οἱ om N°A°. || ποίε] καὶ N°A°B°. || κατὰ μικρὸν om B°. || διεσπάρθη N°. || 26. τῶν prius om N°. || 29. ἀρμόττον N°. || 30. μαρτάνει A°B°. || οἷς καὶ] οἷς κατὰ N°A°B°. || 35. δραματικῶς B°. || 36. οὗτος N°. || 37. ὑπέδειξεν B°. || 38. εἰ] τὸ N°A°B°. || μαργίτης B°.

ίσσεια πρὸς τὰς τραγωδίας, οὕτω καὶ οὗτος πρὸς κωμῶν. παραφανείσης δὲ τῆς τραγωδίας καὶ κωμῶν ἐφ' ἑκατέραν τὴν ποιήσιν ὁρμῶντες κατὰ τὴν φύσιν, οἱ μὲν ἀντὶ τῶν ἱαμβῶν κωμωδοποιοὶ ἐγέν-

δε ἀντὶ τῶν ἐπῶν τραγωδοδιδάσκαλοι, διὰ τὸ αἰ ἐντιμότερα τὰ σχήματα εἶναι ταῦτα ἐκείνων. οὖν ἐπισκοπεῖν εἰ ἄρα ἔχει ἡδὴ ἡ τραγωδία τοῖς ἰανῶς ἢ ὕ, αὐτὸ τε καθ' αὐτὸ κρινόμενον καὶ πρὸς α, ἄλλος λόγος. γενομένη δ' ἔν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοκτικῇ καὶ αὐτῇ καὶ ἡ κωμωδία, καὶ ἡ μὲν ἀπὸ χρίτων τὸν διδύραμβον, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλῆτι καὶ οὖν ἐν πολλαῖς τῶν πέλων διαμένει νοι, κατὰ μικρὸν ὑψίστην προαγόντων ὅσον ἐγγίνετο αὐτῆς, καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλῶσα ἡ ἐπαύστατο, ἐπεὶ ἔσχε τὴν αὐτῆς φύσιν. καὶ τό ὑπεκρίτων πλήθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος Λίσχυγε, καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἡλάττωσε, καὶ τὸν λόγον πιστὴν παρεσκεύασεν· τρεῖς δὲ καὶ σκηνογραφίαν ἰς. ἔτι δὲ τὸ μέγεθος ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέ- οσίας, διὰ τὸ ἐκ σατυρικῆ μεταβαλεῖν, ὥς ἀπε-

, τό τε μέτρον ἐκ τετραμέτρου ἱαμβεῖον ἐγένετο· γὰρ πρῶτον τετραμέτρω ἐχρῶντο διὰ τὸ σατυρικὴν ἰσικωτέραν εἶναι τὴν ποιήσιν, λέξεως δὲ γενομένης φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὔρεν· μάλιστα γὰρ λεκτιμέτρων τὸ ἱαμβεῖον ἐστίν. σημειῖον δὲ τούτου· γὰρ ἱαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς, ἑξάμετρα δὲ ἰλιγᾶκίς καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λεῖρμονίας. ἔτι δὲ ἐπεισοδίων πλήθῃ καὶ τὰ ἄλλα α κοσμηθῆναι λέγεται. περὶ μὲν οὖν τούτων τοῦτω ἡμῖν εἰρημένον· πολλὸ γὰρ ἂν ἴσως ἔργον εἴη καθ' ἕκασον.

δὲ κωμωδία ἐστίν, ὥσπερ εἵπομεν, μίμησις φαν- μέν, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν, ἀλλὰ τοῦ ἐξ τὸ γελοῖον μόριον. τὸ γὰρ γελοῖον ἐστὶν ἀμάρ- καὶ αἷτος ἀνώδυνη καὶ οὐ φθαρτικόν, οἷον γελοῖον πρόσωπον αἰσχροῦ τι καὶ διεστραμμένον ἴσης. αἱ μὲν οὖν τῆς τραγωδίας μεταβάσεις, καὶ ῖνοντο, οὐ λεληθασιν, ἡ δὲ κωμωδία διὰ τὸ μὴ

σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἔλαβεν· καὶ γὰρ χορὸν κωμῶδων ὥς ποτε ὁ ἀρχὼν ἔδωκεν, ἀλλ' ἐβέλονται ἦσαν. ἡδὴ δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἐχούσης οἱ λεγόμενοι αὐτῆς ποιῶνται μνημονεύονται. τίς δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν ἢ προλέγους ἢ πλήθῃ ὑποκριτῶν καὶ ἔτα τοιαῦτα, ἡγούηται. τὸ δὲ μύ- θος ποιεῖν Ἐπίχαρμος καὶ Φόρμις. τὸ μὲν ἔν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθεν, τῶν δὲ Ἀθήνησιν Κράτης πρῶτος ἔρξεν ἀφαιμένους τῆς ἱαμβικῆς ιδέας καθύλου ποιεῖν λόγους καὶ μύθους. ἡ μὲν ἔν ἐποποιία τῇ τραγωδίᾳ μέχρι μόνου μέ- τρου μετὰ λόγῳ μίμησις εἶναι σπουδαῖον ἡκολούθησεν· τῷ δὲ τὸ μέτρον ἀπλὴν ἔχειν καὶ ἀπαγγελίαν εἶναι, ταύτῃ δια- φέρουσιν. ἔτι δὲ τῷ μήκει· ἡ μὲν γὰρ ὅτι μάλιστα πειράται ὑπὸ μίαν περίσθον ἡλίσ εἶναι ἡ μικρὸν ἐξαλλάττειν, ἡ δὲ ἐποποιία ἀρίστος τῷ χρόνῳ, καὶ τούτῳ διαφέρει. καίτοι τὸ πρῶτον ἰμοίως ἐν ταῖς τραγωδίαις τὸτο ἐποίησεν καὶ ἐν τοῖς ἐπεσιν. μέρη δ' ἐστὶ τὰ μὲν ταῦτά, τὰ δὲ ἴδια τῆς τραγωδίας. διόπερ ὅστις περὶ τραγωδίας οἶδε σπουδαίας καὶ φαύλης, οἶδε καὶ περὶ ἐπῶν· ἃ μὲν γὰρ ἐποποιία ἔχει, ὑπάρχει τῇ τραγωδίᾳ, ἃ δὲ αὐτῇ, οὐ πάντα ἐν τῇ ἐποποιίᾳ.

Περὶ μὲν οὖν τῆς ἐν ἑξαμέτροις μιμητικῆς καὶ περὶ 6 κωμωδίας ὑπερὶον ἐροῦμεν, περὶ δὲ τραγωδίας λέγωμεν, ἀπολαβόντες αὐτῆς ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν γινόμενον ἔρον τῆς ὕσεως. ἔστιν οὖν τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἐκά- στου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγ- γελίας, δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν. λέγω δὲ ἡδυσμένον μὲν λόγον τὸν ἔχοντα ῥυθμὸν καὶ ἀρμενίαν καὶ μέλος, τὸ δὲ χωρὶς τοῖς εἶδεσι τὸ διὰ μέτρων ἑνία μένον περαίνεσθαι καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλους. ἐπεὶ δὲ πράττοντες ποιῶνται τὴν μίμησιν, πρῶ- τον μὲν ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη τι μόριον τραγωδίας ὁ τῆς ὤψεως κόσμος, εἴτα μελοποιία καὶ λέξις· ἐν τούτοις γὰρ ποιῶνται τὴν μίμησιν. λέγω δὲ λέξιν μὲν αὐτὴν τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν, μελοποιίαν δὲ ὃ τὴν δύναμιν φανεράν ἔχει πᾶσαν. ἐπεὶ δὲ πράξῃς ἐστὶ μίμησις, πράττεται δὲ ὑπὸ τινων πραττόντων, ὅς ἀνάγκη ποιῆς τινὰς εἶναι κατὰ τε τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν (διὰ γὰρ τούτων καὶ τὰς

α] καὶ ἡ Α'. || οὕτω — 2. καὶ κωμωδίας om N°. || 4. τραγωδοποιῶν N°. || 5. διὰ] καὶ διὰ N°. || 7. εἰ ἄρα ἔχει] παρέχει || 8. κρινόμενον] κρίνεται ἢ καὶ Α'Β', κρίνεται εἶναι N°. || 9. γενομένης ἔν ci αὐτοσχεδίαστικῆς N°Α'Β'. || 11. φαύλλικα N° 17. χροῖον B'. || 20. σατυρικῆ Α'. || ἀπεσεμνύθη N°. || 25. ἱαμβιον ci 26. ἱαμβία Α'. || 28. ἄλλως Α'Β'. || 29. ὡς om || πάλι — τοιαῦτα om N°Α'Β'.

om N°Α'Β'. || 8. καὶ] ἡ N°. || 10. μετὰ λόγῳ] μεγάλῳ N°Α'Β'. || τὸ N°Α'Β'. || 11. τὸ om N°. || ἔχει N°. || 12. N°Α'. || 19. αὐτῇ Α'Β'. || 21. μὲν om Α'Β'. || ἐν] ἐν τοῖς N°. || 22. λέγομεν N°. || 26. ἀγγελίας N°. || 28. μαθημάτων || δὴ N°. || 29. χωρὶς τοῖς εἶδεσι B'.

πράξεις εἶναι φάμεν ποιάς τινας), πέφυκεν αἷτια δύο τῶν πράξεων εἶναι, διάνοια καὶ ἦθος, καὶ κατὰ ταύτας καὶ τυγχάνουσι καὶ ἀποτυγχάνουσι πάντες. ἔστι δὲ τῆς μὲν πράξεως ὁ μῦθος ἢ μίμησις· λέγω γὰρ μῦθον τῶτον τὴν σύνθεσιν τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ ἦθη, καθ' ἃ ποίους τινας εἶναι φάμεν τὸς πράττοντας, διάνοιαν δέ, ἐν ὅσοις λέγοντες ἀποδεικνύασί τι ἢ καὶ ἀποφαίνονται γνώμην. ἀνάγκη ἔν πάσῃ τραγωδίᾳ μέρη εἶναι ἔξ, καθ' ἃ ποιά τις ἐστὶν ἢ τραγωδία· ταῦτα δ' ἐστὶ μῦθος καὶ ἦθος καὶ λέξις καὶ διάνοια καὶ ὄψις καὶ μελοποιία. οἷς μὲν γὰρ μιμῶνται, 10 δύο μέρη ἐστὶν, ὡς δὲ μιμῶνται, ἔν, ἃ δὲ μιμῶνται, τρία, καὶ παρὰ ταῦτα ὕδεν. τούτοις μὲν ἔν ἢ ὀλίγοι αὐτῶν ὡς εἰπεῖν κέχρηται τοῖς εἰδέν· καὶ γὰρ ὅψις ἔχει πᾶν καὶ ἦθος καὶ μῦθον καὶ λέξιν καὶ μέλος καὶ διάνοιαν ὡσαύτως. μέγιστον δὲ τούτων ἐστὶν ἢ τῶν πραγμάτων σύσασιν· ἢ γὰρ τραγωδία μίμησις ἐστὶν οὐκ ἀνθρώπων ἀλλὰ πράξεως καὶ βίης καὶ εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας· καὶ γὰρ ἢ εὐδαιμονία ἐν πράξει ἐστὶ καὶ τὸ τέλος πράξεως τις ἐστὶν, ἢ ποιότης. εἰσὶ δὲ κατὰ μὲν τὰ ἦθη ποιοῖ τινες, κατὰ δὲ τὰς πράξεις εὐδαιμόνες ἢ τὴνναντίον. οὐκ οὖν ὅπως τὰ ἦθη 20 μιμῶνται πράττειν, ἀλλὰ τὰ ἦθη συμπεριλαμβάνουσι διὰ τὰς πράξεις. ὥς τε τὰ πράγματα καὶ ὁ μῦθος τέλος τῆς τραγωδίας· τὸ δὲ τέλος μέγιστον ἀπάντων. ἔτι ἀνευ μὲν πράξεως ἢ ἂν γένοιτο τραγωδία, ἀνευ δὲ ἠθῶν γένοιτο ἂν. αἱ γὰρ τῶν νέων τῶν πλείων ἀἠέεις τραγωδίας 25 εἰσὶ, καὶ ὅλως ποιηταὶ πολλοὶ τοιῦτοι, οἷον καὶ τῶν γραφῶν Ζεῦξις πρὸς Πολύγυτον πέπονθεν· ὁ μὲν γὰρ Πολύγυτος ἀγαθὸς ἠθογράφος, ἢ δὲ Ζεῦξιδος γραφή οὐδὲν ἔχει ἦθος. ἔτι εἰάν τις ἐφεξῆς θῇ ῥήσεις ἠδικὰς καὶ λέξεις καὶ διανοίας εὖ πεποιημένας, ἢ ποιήσει ὃ ἦν τῆς τραγω- 30 δίας ἔργον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἢ καταδεστέροις τούτοις κειρημένη τραγωδία, ἔχουσα δὲ μῦθον καὶ σύσασιν πραγμάτων. πρὸς δὲ τούτοις τὰ μέγιστα οἷς ψυχαγωγεῖ ἢ τραγωδία, τὸ μῦθος μέρη ἐστὶν, αἱ τε περιπέτεια καὶ ἀναγνωρίσεις. ἔτι σημείον ὅτι καὶ οἱ ἐγχειρῶντες ποιεῖν πρό- 35 τερον δύναται τῇ λέξει καὶ τοῖς ἠθεσιν ἀκριβοῦν ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι, οἷον καὶ οἱ πρῶτοι ποιηταὶ σχεδὸν ἅπαντες. ἀρχὴ μὲν ἔν καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τραγωδίας, δεύτερον δὲ τὰ ἦθη. παραπλήσιον γὰρ ἔστι καὶ

ἐπὶ τῆς γραφικῆς· εἰ γὰρ τις ἐναλεῖται τοῖς κα-
φαρμάκοις χυθῆν, οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράτειεν καὶ
γραφῆσας εἰκόνα. ἐστὶ τε μίμησις πράξεως, καὶ οὐ
μάλιστα τῶν πραττόντων. τρίτον δὲ ἢ διάνοια·
ἔστι τὸ λέγειν δύνασθαι τὰ ἐνόντα καὶ τὰ ἀνευ
ἄλλου ἐπὶ τῶν λόγων τῆς πολιτικῆς καὶ ῥητορικῆς
ἐστὶν· οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι πολιτικῶς ἐποιεῖν λέγει
δὲ νῦν ῥητορικῶς. ἐστὶ δὲ ἦθος μὲν τὸ τοῦτον ὃ ἐ
προαίρεσιν ἐποιεῖ τις· δῖος περ οὐκ ἔχουσιν ἦθος τὰ
ἐν οἷς μὴδ' ὅλως ἐστὶν ὃ τι προαίρεται ἢ φεύγει·
διάνοια δέ, ἐν οἷς ἀποδεικνύσιν τι ὡς ἐστὶν ἢ ὡς
ἢ καὶ οὐκ ἀποφαίνονται. τέταρτον δὲ τῶν μέρων
λέξις· λέγω δέ, ὡς περ πρότερον εἰρηται, λέξις ἐστὶ
διὰ τῆς ἰννομασίας ἐρμηνείαν, ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμμε-
τῶν ἐπὶ τῶν λόγων ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν. τῶν ἐ
πέντε ἢ μελοποιία μέγιστον τῶν ἡδυσμάτων· ἢ
ψυχαγωγικὸν μὲν, ἀτεχνότατον δὲ καὶ ἥκιστα ἐκ
ποιητικῆς· ἢ γὰρ τῆς τραγωδίας δύναμις καὶ ἀρε-
καὶ ὑπεκκριτῶν ἐστὶν. ἔτι δὲ κυριωτέρα περὶ τῶν ἀρε-
τῶν ὅψων ἢ τῶν σκευοποιῶν τέχνη τῆς τῶν ποιη-
τικῆς.

Διωρισμένων δὲ τούτων, λέγωμεν μετὰ ταῦτα
τινὰ δεῖ τὴν σύσασιν εἶναι τῶν πραγμάτων, ἔπειτα
καὶ πρῶτον καὶ μέγιστον τῆς τραγωδίας ἐστὶν καὶ
ἡμῖν τὴν τραγωδίαν τελείας καὶ ὅλης πράξεως ἐ
μῆσιν, ἐχούσης τι μέγεθος· ἐστὶ γὰρ ὅλον καὶ με-
μέγεθος. ὅλον δ' ἐστὶ τὸ ἔχον ἀρχὴν καὶ μέσην καὶ
λευτήν. ἀρχὴ δ' ἐστὶν ὃ αὐτὸ μὲν μὴ ἐξ ἀρχῆς
ἄλλο ἐστὶ μετ' ἐκεῖνο δ' ἕτερον πέφυκεν εἶναι ἢ
τελευτὴ δὲ τὴνναντίον ὃ αὐτὸ μετ' ἄλλο πέφυκε
ἐξ ἀνάγκης ἢ ὡς ἐπὶ τὸ κοινόν, μετὰ δὲ τούτοις ἐ
μέσων δὲ ὃ καὶ αὐτὸ μετ' ἄλλο καὶ μετ' ἄλλο
δεῖ ἄρα τοὺς συνεστῶτας εὖ μύθους μὴ ἰσχυ-
ἀρχεσθαι μήδ' ὅπως ἔτυχε τελευτῶν, ἀλλὰ κειρη-
εἰρημέναις ιδέαις. ἔτι δ' ἐπεὶ τὸ καλὸν καὶ ζῆλον
πρᾶγμα ὃ συνέστηκεν ἐκ τινῶν, ἢ μόνον ταῦτα ποι-
δεῖ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ μέγεθος ὑπάρχειν μὴ τὸ
γὰρ καλὸν ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστὶ, διὸ ὅτι ποι-
ἂν τι γένοιτο καλὸν ζῶον (συγχεῖται γὰρ ἢ τῶν
τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γινόμενῃ) οὕτε παμμέγεθ-

2. διάνοιαν *A·B·C*. || 5. δ *N·A·B·C*. || 7. ἀποδεικνύουσι *N·C*. || 8. δ *N·A·B·C*. || 13. ὄψις *N·A·C*. || 17. κακοδαιμονίας - ἢ κακοδαιμονία *N·A·B·C*. || 19. ὁ ποιητής *N·C*. || 27. πολύγυτον *A·B·C* et corr *N·C*. *mox omnes* πολύγυτος. || 28. *A·B·C*. || οὐδ' ἂν ἔχῃ *N·C*. || 30. ἢ om *N·A·B·C*.

9. post τις *N·A·B·C*: ἐν οἷς οὐκ ἔστι ὅλον ἢ προαίρεται ἢ φεύγει. || 18. ἢ ὡς *A·B·C*. || 19. ἐργασίαν *B·C*. || 21. ἡμῶν || 32. ἢ om *N·C*. || 34. ἐπὶ *N·C*. || 35. τεταγμένως *N·C*. || 37. πᾶν μικρὸν et 39. πᾶν μέγεθος *N·A·B·C*.

ἡ θεωρία γίνεται, ἀλλ' οἷχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἂν
 ὁ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας, οἷον εἰ μυρίων σταδίων εἴη
 ὥστε δεῖ καθάπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν
 ἔχειν μὲν μέγεθος, τοῦτο δὲ εὐσύνοπτον εἶναι, οὕτω
 γὰρ τῶν μύθων ἔχειν μὲν μήκος, τῆτο δ' εὐμνημένον
 ναι. τοῦ δὲ μήκους ὅρος πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας καὶ
 ἰσότησιν οὐ τῆς τέχνης ἐστίν· εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν
 δίας ἀγωνίζεσθαι, πρὸς κλεφύδραν ἂν ἡγωνίζοντο,
 ποτὲ καὶ ἄλλοτε φασίν. ὁ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν φύσιν
 ἔγματος ὅρος, αἰ μὲν ὁ μείζων μέχοι τῷ σύνδηλος
 καλλίων ἐστὶ κατὰ τὸ μέγεθος, ὡς δὲ ἀπλῶς διορί-
 ζειν, ἐν ὧν μεγέθει κατὰ τὸ εἶκος ἢ τὸ ἀναγ-
 ἐφεξῆς γιγνομένων συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυσ-
 ῆς ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν, ἱκανὸς
 εἶναι τῷ μεγέθει.
 Μῦθος δ' ἐστὶν εἷς, ὅς ὥσπερ τινὲς οἰοῦνται, εἴαν περὶ
 πολλὰ γὰρ καὶ ἄπειρα τῷ γένει συμβαίνει, ἐξ ὧν
 ὁδὲν ἐστὶν ἓν. ὕτω δὲ καὶ πράξεις ἐνὸς πολλαί εἰσιν,
 μία οὐδεμία γίνεται πρᾶξις. διὸ πάντες εὐκρίνως
 ἀνείν, ὅσοι τῶν ποιητῶν Ἡρακλῆϊδα καὶ Θησεϊδα
 αὐτοῖα ποιήματα πεποιήκασιν· οἷον γὰρ ἐπεὶ
 ὁ Ἡρακλῆς, ἓνα καὶ τὸν μῦθον εἶναι προστίκειν. ὁ
 μῦθος, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει, καὶ τὸτ' εἰσιν
 ἰδεῖν, ἥτοι διὰ τέχνην ἢ διὰ φύσιν· Ὀδύσειαν
 τοιῶν οὐκ ἐποίησεν ἅπαντα ὅσα αὐτῷ συνέβη, οἷον
 εἶναι μὲν ἐν τῷ Περνασσῷ, μανῆναι δὲ προσποιήσασθαι
 ἀγερμῶ, ὧν οὐδὲν θατέρως γενομένων ἀναγκαῖον ἦν ἢ
 θάτερον γενέσθαι, ἀλλὰ περὶ μίαν πρᾶξιν, εἴαν λέγο-
 ῖν Ὀδύσειαν συνέσκησεν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Ἰλιάδα.
 ὧν, καθάπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις μιμητικαῖς ἢ μία
 ἐνὸς ἐστὶν, ὕτω καὶ τὸν μῦθον, ἐπεὶ πράξεως μίμησις
 ἴα τε εἶναι καὶ ταύτης ὅλης, καὶ τὰ μέρη συνεσ-
 ῶν πραγμάτων ὕτως ὥς μετατιθεμένους τινὸς μέρος ἢ
 ἑμὲν διαφέρεσθαι καὶ κινεῖσθαι τὸ ὅλον· ὁ γὰρ προσὸν
 προσὸν μὴδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον, ὅδε μῆριον τῷ ὅλῳ ἐστίν.
 φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ὅτι ὁ τὸ τὰ γενέ-
 λέγειν, τῆτο ποιητῷ ἔργον ἐστίν, ἀλλ' οἷα ἂν γένοιτο,
 ἀδυνατὰ κατὰ τὸ εἶκος ἢ τὸ ἀναγκαῖον. ὁ γὰρ

ἱστορικός καὶ ὁ ποιητὴς ἐν τῷ ἢ ἑμμετρεῖ λέγειν ἢ ἄμετρε
 διαφέρουσιν· εἴη γὰρ ἂν τὰ Ἡρόδοτου εἰς μέτρα τεθῇ,
 καὶ ὁδὲν ἦττον ἂν εἴη ἱστορία τις μετὰ μέτρῳ ἢ ἄνευ μέ-
 τρων· ἀλλὰ τῶν διαφέρει, τῷ τὸν μὲν τὰ γενόμενα λέ-
 γειν, τὸν δὲ οἷα ἂν γένοιτο. διὸ καὶ φιλοσοφώτερον καὶ
 σπουδαιότερον ποίησις ἱστορίας ἐστίν· ἢ μὲν γὰρ πείσῃς
 μᾶλλον τὰ καθόλου, ἢ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον λέγει.
 ἐστὶ δὲ καθόλου μὲν, τῷ ποῖν τὰ ποῖ' ἅττα συμβαίνει
 λέγειν ἢ πράττειν κατὰ τὸ εἶκος ἢ τὸ ἀναγκαῖον, οὗ γὰρ
 χαζέται ἢ πείσῃς ὀνόματα ἐπιτιθεμένη· τὰ δὲ καθ' ἕκα-
 στον, τί Ἀλκιβιάδης ἔπραξεν ἢ τί ἔπαθεν. ἐπὶ μὲν ὧν τῆς
 κωμωδίας ἡδὴ τοῦτο δῆλον γέγονεν· συζητάντες γὰρ τὸν
 μῦθον διὰ τῶν εἰκότων ὕτω τὰ τυχόντα ὀνόματα ἐπι-
 θέασι καὶ ὅς ὥσπερ οἱ ἰαμβοποιοὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστον
 15 ποιοῦσιν. ἐπὶ δὲ τῆς τραγωδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων
 ἀντέχονται. αἴτιον δ' ὅτι πιθανόν ἐστὶ τὸ δυνατόν· τὰ μὲν
 ἔν· μὴ γενομένα ὅπως πιστεύομεν εἶναι δυνατά, τὰ δὲ γε-
 νόμενα φανερόν ὅτι δυνατά· ὁ γὰρ ἂν ἐγένετο, εἴ ἦν ἀδύ-
 νατα. ὁ μὲν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τραγωδαῖς ἐνίαις μὲν ἔν
 ἢ δύο τῶν γνωρίμων ἐστὶν ὀνομάτων, τὰ δὲ ἄλλα πεποι-
 μένα, ἐν ἐνίαις δὲ ὁδὲν, οἷον ἐν τῷ Ἀγάθωνος ἀνθεῖ· ὁμοίως
 γὰρ ἐν τῷ τὰ τε πράγματα καὶ τὰ ὀνόματα πεποιήται,
 καὶ ὁδὲν ἦττον εὐφραίνει. ὥς' ὁ πάντως εἶναι ζητητέον τῶν
 παραδεδομένων μύθων, περὶ ὧν αἱ τραγωδαὶ εἰσίν, ἀντέ-
 χεσθαι. καὶ γὰρ γελοῖον τῆτο ζητεῖν, ἐπεὶ καὶ τὰ γνω-
 ριμα ἐλγίσις γνώριμά ἐστιν, ἀλλ' ὁμοίως εὐφραίνει πάντας.
 δῆλον οὖν ἐκ τούτων ὅτι τὸν ποιητὴν μᾶλλον τῶν μύθων
 εἶναι δεῖ ποιητὴν ἢ τῶν μέτρων, ὅς ὥς ποιητὴς κατὰ τὴν
 μίμησιν ἐστὶ, μιμεῖται δὲ τὰς πράξεις. καὶ ἄρα συμβῆ
 γενομένων ποιεῖν, οὐδὲν ἦττον ποιητὴς ἐστὶν· τῶν γὰρ γενο-
 μένων ἔνια ὁδὲν κωλύει τοιαῦτα εἶναι οἷα ἂν εἶκος γενέ-
 σθαι καὶ δυνατὰ γενέσθαι, καθ' ὃ ἐκεῖνος αὐτῶν ποιητὴς
 ἐστὶν. τῶν δὲ ἀπλῶν μύθων καὶ πράξεων αἱ ἐπεισοδιώδεις
 εἰτὶ χεῖρισται. λέγω δ' ἐπεισοδιώδεις μῦθον, ἐν ᾧ τὰ ἐπει-
 σόδια μετ' ἄλληλα οὗτ' εἶκος οὗτ' ἀνάγκη εἶναι. τοιαῦται
 δὲ ποιοῦνται ὑπὸ μὲν τῶν φαύλων ποιητῶν δι' αὐτῆς, ὑπὸ
 δὲ τῶν ἀγαθῶν διὰ τοὺς ὑποκριτάς· ἀγωνίσματα γὰρ
 ποιοῦντες, καὶ παρὰ τὴν δύναμιν παρατείναντες μῦθον,

δὲ om N^a A^c. || μὲν πρὸς N^a A^c B^c. || 8. κλεφύδρας N^a. || 17. γ' ἐν Victorius. || 18. καὶ] καὶ αἱ B^c. || 20. καὶ om N^a A^c.
 24. διὰ post ἢ om N^a. || 26. παρνασσῷ N^a. || 27. ἀγερμῶ B^c. || 28. ἢ om N^a A^c. || 30. καὶ om N^a. || 31. μεταθεμένους N^a. ||
 φέρεσθαι om N^a. || 35. ποιεῖ μὴδὲν N^a. || ὁδὲν N^a A^c, ὡς ὁδὲν B^c. || ἔν] ὄν N^a. || 36. καὶ om B^c. || ὁ γὰρ] ὕτω A^c.
 τιθέναι N^a. || 4. τῆτο N^a. || γινόμενα N^a. || 6. ἱστορίας — ποίησις om N^a. || 9. πράττειν] πράγματα N^a. || 10. τὰ] τὸ B^c,
 τὸν A^c. || 11. ἔν om N^a. || 13. ὑποτιθέασι N^a A^c B^c. || 14. περὶ τὸν A^c, πρὸς τὸν N^a. || 16. πειδόμενόν N^a. || 19. ἐνίαις]
 B^c. || 23. ὡς τῷ παντός N^a. || τῶν om N^a. || 26. ἐλγίσις γνώριμα om N^a. || 37. κριτάς B^c.

πολλάκις διασρέφειν ἀναγκάζονται τὸ ἐφεξῆς. ἐπεὶ δὲ ὁ μόνον τελείας ἐστὶ πράξεως ἢ μίμησις ἀλλὰ καὶ φοβερῶν καὶ ἐλεινῶν, ταῦτα δὲ γίνεται καὶ μάλισα, καὶ μᾶλλον ὅταν γένηται παρὰ τὴν δεξάν, δι' ἄλληλα· τὸ γὰρ θαυμαστὸν ὥτως ἔχει μᾶλλον ἢ εἰ ἀπὸ τῆς αὐτομάτης καὶ τῆς τύχης, ἐπεὶ καὶ τῶν ἀπὸ τύχης ταῦτα θαυμασιώτατα δοκεῖ, ὅσα ὥσπερ ἐπιτήδες φαίνεται γεγονέναι, οἷον ὡς ὁ ἀνδριάς ὁ τοῦ Μίτυος ἐν Ἀργεὶ ἀπέκτεινε τὸν αἵτιον τοῦ θανάτου τῷ Μίτυϊ, θεωρῶντι ἐμπροσθέν· εἴκοι γὰρ τὰ τοιαῦτα οὐκ εἰκὴ γενέσθαι, ὥστε ἀνάγκη τὴν τοιούτης εἶναι καλλίως μύθους.

10 Εἰσὶ δὲ τῶν μύθων οἱ μὲν ἀπλοὶ οἱ δὲ πεπλεγμένοι· καὶ γὰρ αἱ πράξεις, ὧν μιμήσεις οἱ μῦθοι εἰσιν, ὑπάρχουσιν εὐθὺς ὅσαι τοιαῦται. λέγω δὲ ἀπλὴν μὲν πρᾶξιν, ἥς γινομένης, ὥσπερ ὄριζαι, συνεχῆς καὶ μιᾶς ἀνευ περιπετειᾶς ἢ ἀναγνωρισμοῦ ἢ μετάβασις γίνεται, πεπλεγμένην δὲ, ἐξ ἧς μετ' ἀναγνωρισμοῦ ἢ περιπετειᾶς ἢ ἀμφοῖν ἢ μετάβασις ἐστίν. ταῦτα δὲ δεῖ γίνεσθαι ἐξ αὐτῆς τῆς συζάσεως τῷ μύθῳ, ὥστε ἐκ τῶν προγεγενημένων συμβαίνειν ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ κατὰ τὸ εἰκὸς γίνεσθαι ταῦτα· διαφέρει γὰρ πολὺ τὸ γίνεσθαι τὰδε διὰ τὰδε ἢ μετὰ τὰδε.

11 Ἐστὶ δὲ περιπέτεια μὲν ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τῶν πραγματομένων μεταβολή, καθάπερ εἴρηται· καὶ τῆτο δέ, ὥσπερ λέγομεν, κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ ἀναγκαῖον, ὥσπερ ἐν τῷ Οἰδίποδι ἐλθὼν ὡς εὐφρανῶν τὸν Οἰδίπουν καὶ ἀπαλλάξων τὸν πρὸς τὴν μητέρα φόβον, δηλώσας ὅς ἦν, τὸναντίον ἐποίησεν. καὶ ἐν τῷ Λυγκεῖ ὁ μὲν ἀγόμενος ὡς ἀποθανύμενος, ὁ δὲ Δαναὸς ἀκολουθῶν ὡς ἀποκτενῶν· τὸν μὲν συνέβη ἐκ τῶν πεπραγμένων ἀποθανεῖν, τὸν δὲ σωθῆναι. ἀναγνώρισις δ' ἐστίν, ὥσπερ καὶ τὸ νομα σημαίνει, ἐξ ἀγνοίας εἰς γινώσκιν μεταβολή ἢ εἰς φιλίαν ἢ ἐχθραν τῶν πρὸς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν ὀρισμένων. καλλίστη δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν ἅμα περιπέτεια γίνωται, οἷον ἔχει ἢ ἐν τῷ Οἰδίποδι. εἰσὶ μὲν ὅν καὶ ἄλλαι ἀναγνωρίσεις· καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχον καὶ τὰ τυχόντα ἔστιν ὅτε, ὥσπερ εἴρηται, συμβαίνει, καὶ εἰ πέπραγέ τις ἢ μὴ πέπραγεν, ἔστιν ἀναγνώρισις· ἀλλ' ἢ μάλισα τῷ μύθῳ καὶ ἢ μάλισα τῆς πράξεως ἢ εἰρημένη ἐστίν. ἢ γὰρ τοιαύτη ἀναγνώρισις καὶ περιπέτεια ἢ ἔλεον ἔχει

ἢ φόβον, οἷον πράξων ἢ τραγωδία μίμησις ὕψιστος· ἔτι δὲ καὶ τὸ ἀτυχεῖν καὶ τὸ εὐτυχεῖν ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβήσεται. ἐπεὶ δ' ἡ ἀναγνώρισις τινῶν ἐστὶν ἀναγνώρισις αἱ μὲν βατέρω πρὸς τὸν ἕτερον μόνον, ὅταν ἢ ὅλως ἢ τίς ἐστίν, ὅτε δ' ἀμφοτέρους δεῖ ἀναγνώρισαι, ὡς μὲν Ἰφιγένεια τῷ Ὀρέστῃ ἀναγνωρίσθη ἐκ τῆς τέλει τῆς ἐπιστολῆς, ἐκείνῳ δὲ πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν ἄλλῃ· ἢ ἀναγνωρίσεως.

Δύο μὲν ὅν τῷ μύθῳ μέρη περὶ ταῦτ' ἐστὶ πρῶτον καὶ ἀναγνώρισις, τρίτον δὲ πάθος. τῶν δὲ περιπέτειων καὶ ἀναγνώρισις εἴρηται, πάθος δ' ἐστὶ πρᾶξις φθασμένη ἰδυνηρά, οἷον οἱ τε ἐν τῷ φανερωῷ θάνατοι καὶ αἱ περὶ θυμίας καὶ τρώσεις καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Μέρη δὲ τραγωδίας, οἷς μὲν ὡς εἶδει δεῖ χρῆσθαι πρότερον εἵπομεν· κατὰ δὲ τὸ ποσόν, καὶ εἰς ἃ διακρίνεται, κεχωρισμένα, τὰδε ἐστί, πρόλογος ἐπεισὸδιον ἐξήγητικόν, καὶ τῶν τῶν μὲν πάροδος τὸ δὲ ζάσιμον, καὶ τῶν ἀπάντων ταῦτα, ἴδια δὲ τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ πρὸς ἐξὶ δὲ πρόλογος μὲν μέρος ὅλον τραγωδίας τὸ πρῶτον, ἐπεισὸδιον δὲ μέρος ὅλον τραγωδίας τὸ μετὰ τῶν χορικῶν μελῶν, ἐξοδος δὲ μέρος ὅλον τραγωδίας μετὰ τῶν χορῶν μέλος, χορικὸν δὲ πάροδος μὲν ἢ πρὸς λέξις ὅλη χορῶν, στάσιμον δὲ μέλος χορῶν τὸ ἀπὸ τοῦ καίρου καὶ τροχαίου, κόμμος δὲ θρῆνος κοινὸς χορῶν καὶ σκηνῆς. μέρη δὲ τραγωδίας, οἷς μὲν δεῖ χρῆσθαι τὸν ποιητὴν, κατὰ δὲ τὸ ποσὸν καὶ εἰς ἃ διακρίνεται, κεχωρισμένα, ταῦτ' ἐστίν.

Ὅν δὲ δεῖ σοχαζέσθαι καὶ ἃ δεῖ εὐλαβεῖσθαι τὸν ποιητὴν, ζάντας τὴν μύθους, καὶ πύθεν ἔσαι τὸ τῆς τραγωδίας γένος, ἐφεξῆς ἀν εἰη λεκτέον τοῖς νῦν εἰρημένους ποιηταῖς· δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλίστης τραγωδίας καὶ εἶναι ἀλλὰ πεπλεγμένην, καὶ ταύτην φοβερῶν καὶ ἐλεινῶν μιμητικὴν (τοῦτο γὰρ ἴδιον τῆς τοιαύτης μιμητικῆς)· πρῶτον μὲν δῆλον ὅτι ὅτε τὸν ἐπεικεινὸς ἀνδρᾶς δὲ πρὸς βάλλοντας φαίνεσθαι ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν (ἢ πρὸς φοβερὸν ὃδὲ ἐλεινὸν τῶτο, ἀλλὰ μιαιφόνον ἐξ) ὅτε πρὸς χθρὸς ἐξ αὐτυχίας εἰς εὐτυχίαν (ἀτραγωδίαται γὰρ ἐστὶ πάντων· ὃδὲν γὰρ ἔχει ὧν δεῖ· ὅτε γὰρ φθάνει

6. ἀπὸ τῆς τύχης B^c. || 7. ὥσπερ] περὶ B^c. || ὡς om N^o. || 12. οἱ μὲν — 13. αἱ om N^o. || 16. πεπλεγμένη δὲ λέξις καὶ A^cB^c. || 18. γινώσκιν N^o. || 19. ὥσπερ et συμβαίνει N^o. || 20. ταῦτα — 21. γίνεσθαι om N^o. || 25. ἀπαλλάξας N^o. || 28. ἀκολουθῶν om A^cB^c. || 30. ἐστίν om N^oA^c. || 31. ἢ εἰς ἐχθρᾶν A^cB^c. || 33. οἷον ἐν τῷ οἰδίποδι ἔχει N^o. || 36. ἢ] εἰ A^c.

1. οἷον N^oA^cB^c. || 2. τὸ ἢ εὐτυχεῖν B^c. || 3. δ' ἢ] δὲ codices. || 17. κοινὰ μὲν] κοινὰ μὲν οὖν N^o. || 20. τὸ — τῆς τραγωδίας om N^oB^c. || 24. κόμμος N^o. || 26. εἵπομεν N^oB^c. || 28. Ὅν] ὡς N^oA^cB^c. || 30. ἰρημένους N^o. || 31. τῆς] καὶ τῆς B^c. || 36. μικρὸν N^o.

εινὸν ὅτε φοβερόν ἐστιν), ὅδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν
 χίας εἰς δυστυχίαν μεταπίπτειν. τὸ μὲν γὰρ φι-
 πον ἔχει αὖ ἡ τοιαύτη σύστασις, ἀλλ' ὅτε ἔλεον ὅτε
 ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸν ἀνάξιον ἐστὶ δυσυχῆντα, ὁ δὲ
 ὁμοιον, ἔλεος μὲν περὶ τὸν ἀνάξιον, φόβος δὲ
 ὁμοιον, ὥστε ὅτε ἔλεεινὸν ὅτε φοβερόν ἐστὶ τὸ
 ὄν. ὁ μεταξὺ ἄρα τῶν λοιπός. ἐστὶ δὲ τοῖστος
 ἀρετῇ διαφέρων καὶ δικαιοσύνη, μήτε διὰ κακίαν
 χηρίαν μεταβάλλων εἰς τὴν δυσυχίαν ἀλλὰ δι'
 ἐν τινά, τῶν ἐν μεγάλῃ δόξῃ ὄντων καὶ εὐτυχία,
 δίκους καὶ Θεόστῃ καὶ οἱ ἐκ τῶν τοιούτων γενῶν
 οἷς ἄνδρες. ἀνάγκη ἄρα τὸν καλῶς ἔχοντα μῦθον
 εἶναι μᾶλλον ἢ διπλῆν, ὥσπερ τινὲς φασιν, καὶ με-
 λειν ἔκ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυσυχίας ἀλλὰ τὴν ἀντίον
 χίας εἰς δυσυχίαν, μὴ διὰ μοχθηρίαν ἀλλὰ δι'
 ἐν μεγάλῃ, ἣ οὖν εἴρηται, ἣ βελτίονος μᾶλλον ἢ
 ἡ σημεῖον δὲ καὶ τὸ γινόμενον· πρὸ τῆ μὲν γὰρ
 γὰρ τοὺς τυχόντας μύθους ἀπρηθίμην, νῦν δὲ περὶ
 οἰκίας αἱ κάλλισται τραγωδίαί συντίθενται, οἷον
 Λαμάρων καὶ Οἰδίπουν καὶ Ὀρέστην καὶ Μελέαγρον
 ἔσθην καὶ Τηλέφον, καὶ ὅσοις ἄλλοις συμβέβηκεν
 ἢ δεινὰ ἢ ποιῆσαι. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν τέχνην
 ἡ τραγωδία ἐκ ταύτης τῆς συστάσεως ἐστίν. διὸ καὶ
 Εὐριπίδῃ ἐγκαλῶντες τὸ αὐτὸ ἀμαρτάνουσιν, ὅτι τῷτο
 ταῖς τραγωδίαις καὶ πολλὰ αὐτῶ εἰς δυστυχίαν
 ἴσιν. τῷτο γὰρ ἐστίν, ὥσπερ εἴρηται, ἐρθόν. σημεῖον
 ἴσον· ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγῶνων τραγι-
 αἱ αἱ τοιαῦται φαίνονται, ἂν κατορθωθῶσιν, καὶ ὁ
 ἡς, εἰ καὶ τὰ ἄλλα μὴ εὖ οἰκονομεῖ, ἀλλὰ τρα-
 γός γε τῶν ποιητῶν φαίνεται. δευτέρα δ' ἡ πρώτη
 ἡ ὑπὸ τινων ἐστὶ σύστασις, ἣ διπλῆν τε τὴν σύστα-
 σα, καθάπερ ἡ Ὀδύσεια, καὶ τελευτῶσα ἐξ ἐναν-
 τὸς βελτίοσι καὶ χειρόσι. δοκεῖ δὲ εἶναι πρώτη διὰ
 θεάτρων ἀσθένειαν· ἀκολουθεῖ γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ'
 ποιῶντες τοῖς θεαταῖς. ἐστὶ δὲ ἔχ αὕτη ἀπὸ τραγω-
 ὄνῃ, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κωμωδίας οἰκεία· ἐκεῖ γὰρ,
 χθισοὶ ὥσιν ἐν τῷ μύθῳ, οἷον Ὀρέστης καὶ Διγ-
 γίλοι γινόμενοι ἐπὶ τελευτῆς ἐξέρχονται, καὶ ἀπο-
 ὕδεις ὑπ' ὕδενός.

Ἐστὶ μὲν ὅν τὸ φοβερόν καὶ ἔλεεινὸν ἐκ τῆς ὀφείας¹⁴
 γίνεσθαι, ἐστὶ δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τῶν πρα-
 γμάτων, ὅπερ ἐστὶ πρότερον καὶ ποιητῶ ἀμείνωνος. δεῖ γὰρ
 καὶ ἀνευ τοῦ ὄραν οὕτω συνεστάναι τὸν μῦθον ὥστε τὸν
 ἀκούοντα τὰ πράγματα γινόμενα καὶ φρίττειν καὶ ἔλεειν
 ἐκ τῶν συμβαινόντων· ἅπερ ἂν πάθοι τις ἀκῶν τὸν τοῦ
 Οἰδίποδος μῦθον. τὸ δὲ διὰ τῆς ὀφείας τῷτο παρασκευά-
 ζειν ἀτεχνότερον καὶ χορηγίας δεόμενόν ἐστιν. οἱ δὲ μὴ τὸ
 φοβερόν διὰ τῆς ὀφείας ἀλλὰ τὸ τερατῶδες μόνον παρα-
 10 σκευάζοντες ὅδεν τραγωδίᾳ κοινωνῶσιν· ὃ γὰρ πᾶσαν δεῖ
 ζητεῖν ἡδονὴν ἀπὸ τραγωδίας, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. ἐπεὶ δὲ
 τὴν ἀπὸ ἐλέος καὶ φόβου διὰ μιμήσεως δεῖ ἡδονὴν παρα-
 σκευάζειν τὸν ποιητὴν, φανερόν ὡς τῷτο ἐν τοῖς πράγμα-
 15 σιν ἐμποιητέον. ποῖα ὅν δεινὰ ἢ ποῖα οἰκτρὰ φαίνεται τῶν
 συμπιπτόντων, λάβωμεν. ἀνάγκη δὲ ἢ φύλων εἶναι πρὸς
 ἀλλήλους τὰς τοιαύτας πράξεις ἢ ἐχθρῶν ἢ μηδετέρων. ἂν
 μὲν ὅν ἐχθροὶ ἐχθρὸν ἀποκτείνῃ, ὅδεν ἔλεεινὸν ὅτε ποιῶν
 ὅτε μέλλων δεικνύσι, πλὴν κατ' αὐτὸ τὸ πάθος· οὐδ' ἂν
 μηδετέρως ἔχοντες. ὅταν δ' ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγείνηται τὰ
 20 πάθη, οἷον εἰ ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἢ υἱὸς πατέρα ἢ μήτηρ
 υἱὸν ἢ υἱὸς μητέρα ἀποκτείνει ἢ μέλλει ἢ τι ἄλλο τοιούτον
 ὁρᾷ, ταῦτα ζητεῖν. τὸ μὲν ὅν παρελημμένους μύθους
 λύειν ἔκ ἐστίν, λέγω δὲ οἷον τὴν Κλυταιμνήστραν ἀποθανῶ-
 25 σαν ὑπὸ τῷ Ὀρέστῃ καὶ τὴν Ἐριφύλῃν ὑπὸ τῷ Ἀλκμαίω-
 νος· αὐτὸν δὲ εὐρίσκειν δεῖ, καὶ τοῖς παραδεδομένοις χρῆ-
 σθαι καλῶς. τὸ δὲ καλῶς τί λέγομεν, εἰπώμεν σαφέστερον.
 ἐστὶ μὲν γὰρ ὅτω γίνεσθαι τὴν πράξιν ὥσπερ οἱ παλαιὰ
 ἐποῖν, εἰδότες καὶ γινώσκοντες, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης
 ἐποίησεν ἀποκτείνουσαν τὴν παῖδα τὴν Μήδειαν· ἐστὶ δὲ
 30 πράξαι μὲν, ἀγνοῦντας δὲ πράξαι τὸ δεινόν, εἴθ' ὕστερον
 ἀναγνωρίσαι τὴν φιλίαν, ὥσπερ ὁ Σοφοκλὲς Οἰδίπους. τῷτο
 μὲν ὅν ἐξω τῷ δράματος, ἐν δ' αὐτῇ τῇ τραγωδίᾳ, οἷος
 ὁ Ἀλκμαίων ὁ Ἀστυδάμαντος ἢ ὁ Τηλέγονος ὁ ἐν τῷ
 τραυματίᾳ Ὀδυσσεῖ. ἐστὶ δὲ τρίτον παρὰ ταῦτα τὸν μέλ-
 35 λοντα ποιεῖν τι τῶν ἀνηκέστων δι' ἀγνοίαν ἀναγνωρίσαι πρὶν
 ποιῆσαι. καὶ παρὰ ταῦτα ἔκ ἐστίν ἄλλως· ἢ γὰρ πράξαι
 ἀνάγκη ἢ μὴ, καὶ εἰδότες ἢ μὴ εἰδότες. τῶν δὲ τὸ μὲν
 γινώσκοντα μελλῆσαι καὶ μὴ πράξαι χειρίζον· τό τε γὰρ
 μιαρὸν ἔχει, καὶ ὃ τραγικόν· ἀπαθὲς γὰρ. διόπερ οὐδεὶς

αὐτὸν τὸν αὐτὸ Ν^ο Α^ο Β^ο. || 5. τὸν ἀνάξιον] τὸ ἀνάξιον Ν^ο. || 6. τὸν] τὸ Ν^ο. || 9. καὶ μοχθηρίαν om Β^ο. || 11. δίκους Α^ο. || 17. πρῶτον Ν^ο Α^ο Β^ο. || 29. οἰκονομεῖ Β^ο. || 30. δ' ἢ] δὴ Ν^ο. || 38. γινόμενοι Ν^ο.
 οἰδίπουν Α^ο Β^ο. || 12. ἐλέος Ν^ο. || 17. ἀποκτείνῃ om Ν^ο Α^ο Β^ο. || 18. δεικνύσι om Ν^ο. || 20. εἴ] ἢ Ν^ο Α^ο Β^ο. || 21. ἀποκτείνῃ
 Ν^ο Β^ο. || τοῦτον τι ἄλλο Ν^ο. || 22. ὁρᾷ Ν^ο Α^ο. || 24. ἐριφύλῃ Ν^ο. || 26. εἰπόμεν Α^ο. || 29. ἀποκτείνουσαν Ν^ο. || τὴν om
 3. ἀστυδάμαντος Ν^ο. || 38. μελλῆσαι Ν^ο.

ποιεῖ ὁμοίως, εἰ μὴ ὀλιγάκις, οἷος ἐν Ἀντιγόῃ τὸν Κρέοντα ὁ Αἴμων. τὸ δὲ πράξει δεύτερον. βέλτιον δὲ τὸ ἀγνοῦντα μὲν πράξει, πράξαντα δὲ ἀναγνωρίσαι· τὸ τε γὰρ μισαρὸν ἢ πρόσσει, καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἐκπληκτικόν. κράτιστον δὲ τὸ τελευταῖον, λέγω δὲ εἶναι ἐν τῷ Κρεσφόντῃ ἢ Μερόπῃ 5 μέλλει τὸν υἱὸν ἀποκτείνειν, ἀποκτείνει δὲ οὐ ἀλλ' ἀνεγνώρισεν, καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐν τῇ Ἑλλῇ ὁ υἱὸς τὴν μητέρα ἐκδιδόναι μέλλων ἀνεγνώρισεν. διὰ γὰρ τῆτο, ὅπερ πάσαι εἴρηται, ἢ περὶ πολλὰ γένῃ αἱ τραγωδίαί εἰσιν. ζητοῦντες γὰρ οὐκ ἀπὸ τέχνης 10 ἀλλ' ἀπὸ τύχης εὗρον τὸ τοῖτον παρασκευάζειν ἐν τοῖς μύθοις· ἀναγκάζονται ἔν ἐπὶ ταύτας τὰς εἰκίας ἀπαντᾶν, ὅσαις τὰ τοιαῦτα συμβέβηκε πάθῃ. περὶ μὲν ἔν τῆς τῶν πραγμάτων συστάσεως, καὶ ποίους τινὰς εἶναι δεῖ τὰς μύθους, εἴρηται ἱκανῶς.

- 15 Περὶ δὲ τὰ ἦθη τέτταρά εἰσιν ὧν δεῖ σοχαῖσθαι, ἐν μὲν καὶ πρῶτον, ὅπως χρηστά ἢ. ἔχει δὲ ἦθος μὲν, εἰάν ὥσπερ ἐλέχθη ποιῇ φανεράν ὁ λόγος ἢ ἡ πράξις προαίρεσιν τινα, φαῦλον μὲν εἰάν φαύλην, χρηστὸν δ' εἰάν χρηστήν. ἐστὶ δὲ ἐν ἐκάσῳ γένει· καὶ γὰρ γυνὴ ἐστὶ χρηστή 20 καὶ δούλος· καίτοι γε ἴσως τούτων τὸ μὲν χεῖρον, τὸ δὲ ὅλως φαῦλόν εἰσιν. δεύτερον δὲ τὰ ἀρμόττοντα· ἐστὶ γὰρ ἀνδρεῖον μὲν τὸ ἦθος, ἀλλ' ἔχ' ἀρμόττον γυναικὶ τὸ ἀνδρείαν ἢ δεινὴν εἶναι. τρίτον δὲ τὸ ὁμοιον· τῆτο γὰρ ἔτερον τῷ χρηστὸν τὸ ἦθος καὶ ἀρμόττον ποιῆσαι, ὥσπερ εἴρηται. 25 τέταρτον δὲ τὸ ὁμαλόν· καὶ γὰρ ἀνώμαλός τις ἢ ὁ τὴν μίμησιν παρέχων καὶ τοῖτον ἦθος ὑποτιθεῖς, ὅμως ὁμαλῶς ἀνώμαλον δεῖ εἶναι. ἐστὶ δὲ παράδειγμα πονηρίας μὲν ἦθος μὴ ἀναγκαῖον οἷον ὁ Μενέλαος ὁ ἐν τῷ Ὀρέσῃ, τῷ δὲ ἀπρεπῆς καὶ μὴ ἀρμόττοντος ὁ τε θρήνος Ὀδυσσεὺς ἐν 30 τῇ Σκύλλῃ καὶ ἡ τῆς Μελαίνιπης ῥῆσις, τῷ δὲ ἀνωμαλῶς ἢ ἐν Αὐλίδι Ἰφιγενείᾳ· ὅθεν γὰρ εἰκεν ἡ ἱκετεύουσα τῇ ὑσέρῃ. χρηρὴ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἡθεσιν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων συστάσει, αἰεὶ ζητεῖν ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἢ τὸ εἰκός, ὥστε τὸν τοῖτον τὰ τοιαῦτα λέγειν ἢ πράττειν ἢ ἀναγκαῖον 35 ἢ εἰκός, καὶ τῆτο μετὰ τῆτο γίνεσθαι ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκός. φανερόν ἔν ὅτι καὶ τὰς λύσεις τῶν μύθων ἔξ αὐτῶν δεῖ τῷ

μῦθε συμβαίνειν, καὶ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ Μηδείᾳ ἐπὶ τῇ χανῆς καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι τὰ περὶ τὸν ἀπέπλυν· ἀλλὰ τῇ χανῇ χρησέον ἐπὶ τὰ ἔξω τῷ δράματος ἢ ἔσα τῇ γέγονεν, ἀ ἔχ' οἷον τε ἀνθρώπον εἰδέναι, ἢ ἔσα ὑπὸ δειταὶ προαγορεύσεως καὶ ἀγγελίας· ἅπαντα γὰρ ἀπὸ δομεν τοῖς θεοῖς ὁρᾶν. ἄλογον δὲ μηδὲν εἶναι ἢ τῶν γμασιν, εἰ δὲ μὴ, ἔξω τῆς τραγωδίας, εἶναι τὰ οἷον Οἰδίποδι τῷ Σοφοκλέους. ἐπεὶ δὲ μίμησις ἐστὶν ἡ τῆς δία βελτιόνων, ἡμᾶς δεῖ μιμεῖσθαι τὰς ἀγαθὰς καὶ τὰς φας· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀποδιδόντες τὴν ἰδίαν μεροφίαν, ποῖντες, καλλίως γράφουσιν. ἔτω καὶ τὸν ποιητὴν μενον καὶ ὀργίλους καὶ ῥαθύμους καὶ τὰλλα τὰ καὶ ἔχοντας ἐπὶ τῶν ἡθῶν, ἐπιεικεῖας ποιεῖν παραδειγματὶ σκληρότητος δεῖ, εἶναι τὸν Ἀχιλλεῖα Ἀγάθων καὶ Ὀμη 15 ταῦτα δὲ δεῖ διατηρεῖν, καὶ πρὸς τούτοις τὰ καὶ τῇ ἀνάγκῃ ἀκολουθῆσαι αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ· καὶ γὰρ αὐτὰς ἔστιν ἀμαρτάνειν πολλάκις. εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ἐκτεδομένοις λόγοις ἱκανῶς.

Ἀναγνώρισις δὲ τί μὲν εἰσιν, εἴρηται πρότερον· δὲ ἀναγνωρίσεως, πρώτη μὲν ἡ ἀτεχνοτάτη, καὶ ἡ τῶν χρῶνται δι' ἀπορίαν, ἢ διὰ τῶν σημείων. τῶν καὶ τῶν σύμφυτα, οἷον "λόγχην ἢν φοροῦσι Γηγενεῖς" ἢ οἷος ἐν τῷ Θυέσῃ Καρκίνος, τὰ δὲ ἐπίκτητα, καὶ τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι, οἷον ὑλαί, τὰ δὲ ἐκτός, οἷον δέραια, καὶ οἷον ἐν τῇ Τυροῖ διὰ τῆς σκάφης ἐξ αὐτοῖς τοῖς χρῆσθαι ἢ βέλτιον ἢ χεῖρον, εἶναι Ὀδυσσεὺς τῆς ὑλῆς ἄλλως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς τροφῆς καὶ ὑπὸ τῶν συβοτῶν· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν πίψεως ὅσαι εἴρηται, καὶ αἱ τοιαῦται πάσαι, αἱ δὲ ἐκ περιττοῦ περὶ ἢ ἐν τοῖς Νίπτροις, βελτίως. δευτέραι δὲ εἰσιν μὲναι ὑπὸ τῷ ποιητοῦ, διὸ ἀτεχνοί· οἷον Ὀρέσῃ Ἰφιγενείᾳ ἀνεγνώρισε τὴν ἀδελφὴν, ἀναγνωρίσθαι τῆς νης· ἐκεῖνη μὲν γὰρ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἐκεῖνος δὲ τῶν μειών. ταῦτα ἔν αὐτὸς λέγει ἀ βέλτεται ἢ τῆς ἔξω ἢ οἷος ἐν τῷ Σοφοκλέους τῆς κερκίδος φωνῇ. τρίτη δὲ ἡ διὰ μνήμης, τῶν

2. τὸ δὲ] τὸ γὰρ N°. || 7. καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ — 8. ἀνεγνώρισεν om B°. || 8. θέλων pr N°. || 16. ἔξω N°. || 19. φαῦλον μὲν εἰάν φαύλην] ἢ N° A° B°. || 22. ὅλως om B°. || 23. τὸ ἀνδρείαν] τῷ ἀνδρείαν A°. || 27. ὁμαλῶς] ὅμως B°. ἀναγκαῖον N°. || ὁ ante ἐν om N°. || 33. ὑσέρῃ N°. || 35. ὥστε — 36. εἰκός. om N°.

2. ἰλιάδι N°. || ἀπλῶς N° A° B°. || 5. προαγορεύσεως N°. || 7. τὰ] τὸ N° B°. || 8. τῷ A°. || 13. ἐπιεικεῖς — 14. ἐ] = ὅσας ἐπιεικεῖς ποιεῖν παραδειγμα σκληρότητος N° A° B°. || 14. ἀγαθῶν A°, ἀγαθῶν N° B°. || 15. δὲ om N°. || δεῖ om A° B°. || B°. || τὰς παρὰ τὰς N° A°, τὰς παρὰ τὰ B°. || 20. πλείον A°. || 24. περιδέρρεα N° A° B°. || 25. οἱ A°. || 32. τῷ — αὐτῷ Ὀρέσῃ N° A° B°. || 33. διὰ σημείων ταῦτα ἔν om N° A° B°. || 35. διὸ] δι' ὅτι N° A° B°. || 36. εἶνα καὶ] ἴσως N°. || 37. καὶ τρίτη δὲ ἢ] ἢτοι τῇ N° A° B°. || τὸ ἔτεσθαι N°.

τες καὶ οἱ Ἰξίονες· ἡ δὲ ἠθική, οἷον αἱ Φθιώτιδες καὶ ὁ Πηλεὺς· τὸ δὲ τέταρτον, οἷον αἱ τε Φερκίδες καὶ Προμηθεὺς καὶ ὅσα ἐν ἄδῃ. μάλιστα μὲν ἔν ἅπαντα δεῖ πειρασθαι ἔχειν, εἰ δὲ μή, τὰ μέγιστα καὶ πλείστα, ἄλλως τε καὶ ὡς νῦν συκοφαντῶσι τὸς ποιητάς· γεγονότων γὰρ καθ' ἕκαστον μέρος ἀγαθῶν ποιητῶν, ἕκαστον τῷ ἰδίῳ ἀγαθεῷ ἀξιοῦσι τὸν ἕνα ὑπερβάλλειν. δίκαιον δὲ καὶ τραγωδίαν ἄλλην καὶ τὴν αὐτὴν λέγειν ὕδεν ἴσως τῷ μύθῳ. τῷτο δέ, ὡς ἡ αὐτὴ πλοκὴ καὶ λύσις. πολλοὶ δὲ πλέξαντες εὖ λύουσι κακῶς· δεῖ δὲ ἄμφω ἀεὶ κρτεῖσθαι. χρὴ δέ, ὅπερ 10 εἴρηται πολλάκις, μεμνησθαι καὶ μὴ ποιεῖν ἐποποιικὸν σύστημα τραγωδίαν. ἐποποιικὸν δὲ λέγω τὸ πολυμύθεον, οἷον εἴ τις τὸν τῆς Ἰλιάδος ὅλον ποιῇ μῦθον. ἐκεῖ μὲν γὰρ διὰ τὸ μῆκος λαμβάνει τὰ μέρη τὸ πρέπον μέγεθος, ἐν δὲ τοῖς δράμασι πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν ἀποβαίνει. ση- 15 μαῖον δέ, ὅσοι πέρισυ Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν καὶ μὴ κατὰ μέρος, ὥσπερ Εὐριπίδης Νιόβην, καὶ μὴ ὥσπερ Αἰσχύλος, ἢ ἐκπίπτουσιν ἢ κακῶς ἀγωνίζονται, ἐπεὶ καὶ Ἀγαθῶν ἐξέπασεν ἐν τῷ μῶ. ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις καὶ ἐν τοῖς ἀπλοῖς πράγμασι στοχαζέσθαι ὡς βύλονται θαυμαστῶς 20 τραγικὸν γὰρ τῷτο καὶ φιλάνθρωπον. ἔστι δὲ τῷτο, ὅταν ὁ σοφὸς μὲν μετὰ πονηρίας δὲ ἐξαπατηθῇ, ὥσπερ Σίσυφος, καὶ ὁ ἀνδρῆος μὲν ἀδικος δὲ ἡττηθῇ. ἔστι δὲ τῷτο εἰκός, ὥσπερ Ἀγαθῶν λέγει· εἰκός γάρ γίνεσθαι πολλὰ καὶ παρὰ τὸ εἰκός. καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν 25 τῶν ὑποκριτῶν, καὶ μέριον εἶναι τῷ ὅλῳ, καὶ συναγωνίζεσθαι μὴ ὥσπερ παρ' Εὐριπίδῃ ἀλλ' ὥσπερ παρὰ Σιφωκλεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς τὰ διδόμενα μᾶλλον τῷ μύθῳ ἢ ἄλλης τραγωδίας ἐστίν· διὸ ἐμβόλιμα ἄδουσιν, πρῶτον ἀρχαντος Ἀγαθῶνος τῷ τοῖσιν. καίτοι τί διαφέρει ἢ ἐμβόλιμα 30 ἄδειν ἢ ῥῆσιν ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἀρμόττειν ἢ ἐπεισέειν ὅλον;

19 Περὶ μὲν ἔν τῶν ἄλλων ἤδη εἴρηται, λοιπὸν δὲ περὶ λέξεως ἢ διανοίας εἰπεῖν. τὰ μὲν ἔν περὶ τὴν διάνοιαν ἐν τοῖς περὶ ῥητορικῆς κείσθω· τῷτο γὰρ ἴδιον μᾶλλον ἐκείνης 35 τῆς μεθόδου. ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν ταῦτα, ὅσα ὑπὸ τῷ λόγῳ δεῖ παρασκευασθῆναι. μέρη δὲ τούτων τό τε ἀποδεικνύειν καὶ τὸ λύειν καὶ τὸ πάθῃ παρασκευάζειν, οἷον

ἔλεον ἢ φόβον ἢ ἐργὴν καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ ἐπὶ μὲν καὶ μικρότητα. ὁ δὲ ὅτι καὶ ἐν τοῖς πράγμασι τῶν αὐτῶν ἰδεῶν δεῖ χρῆσθαι, ὅταν ἢ ἐλεεινὰ ἢ ἐλεῖ μεγάλα ἢ εἰκότα δὲ παρασκευάζειν. πλὴν τῷτο εἰ φέρει, ἔτι τὰ μὲν δεῖ φαίνεσθαι ἀνευ διδασκαλίας, τὰ ἐν τῷ λόγῳ ὑπὸ τῷ λέγοντος παρασκευαζέσθαι καὶ τὸν λόγον γίγνεσθαι. τί γὰρ ἂν εἴη τῷ λέγοντι ἐμφανεῖτο ἡ δέα καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον; τῶν δὲ περὶ τῶν ζῶν ἐν μὲν ἔστιν εἶδος θεωρίας τὰ σχήματα τῆς λέξεως εἰς τὴν ποικτικὴν ἐπιτίμημα φέρεται, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν 5 δῆς. τί γὰρ ἂν τις ὑπολάβῃ ἡμαρτῆσθαι ἢ Πρωταγόραν ἐπιτίμη, ἔτι εὖχεσθαι οἰόμενος ἐπιτάττει εἰπὼν "μὴ πείθεσθαι"; τὸ γὰρ κελύσαι, φησὶ, ποιεῖν τι ἢ μὴ ποιεῖν ἐστίν. διὸ παρείσθω ὡς ἄλλης καὶ εὐ τῆς πιστοῦς θεωρήμα.

Τῆς δὲ λέξεως ἀπάσης τὰ δ' ἐστὶ τὰ μέρη, τὰ συλλαβή, σύνδεσμος, ἔνθεμα, ῥῆμα, ἄρθρον, πῶς ἑστὶν εἰς τοὺς μὲν ἔν φωνῇ ἀδιαίρετος, ὃ πᾶσα ἢ, καὶ ἐξ ἧς κέφυκε συνθετὴ γίνεσθαι φωνή· καὶ γὰρ τῶν εἰσὶν ἀδιαίρετοι φωναί, ὡς ὑδεμίαν λέγω κριχέων. 10 τὰ δὲ μέρη τό τε φωνῆν καὶ τὸ ἡμίφωνον καὶ ἀφώνη. τὸ φωνῆν μὲν ἀνευ προσβολῆς ἔχον φωνῆν ἀκυστήν, τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡμίφωνον δὲ τὸ μετὰ προσβολῆς φωνῆν ἀκυστήν, οἷον τὸ Σ καὶ τὸ Ρ, ἀφώνη δὲ τὸ μετὰ προσβολῆς καθ' αὐτὸ μὲν ὑδεμίαν ἔχον φωνῆν, καὶ τῶν 15 τῶν ἐχόντων τινὰ φωνῆν γινόμενον ἀκυστήν, οἷον τὸ Δ. ταῦτα δὲ διαφέρει σχήμασί τε τῷ στίμῳ καὶ τόποις καὶ δασύτητι καὶ ψιλότητι καὶ μέλει καὶ ὀξύτητι, ἔτι δὲ ὀξύτητι καὶ βαρύτητι καὶ τῷ μέτῳ καὶ καθ' ἕκαστον ἐν τοῖς μετρικοῖς προσήκει θεωρεῖν. οὕτως δ' ἐστὶ φωνῇ ἄσχημος, συνθετὴ ἐξ ἀφώνων καὶ φωνῆς 20 τος· καὶ γὰρ τὸ ΓΡ ἀνευ τῷ Α συλλαβή, καὶ μετὰ Α, οἷον τὸ ΓΡΑ. ἀλλὰ καὶ τούτων θεωρῆσαι τὰς ἀκυστήν τῆς μετρικῆς ἐστίν. σύνδεσμος δ' ἐστὶ φωνῇ ἄσχημος,

2. οἷον] ὅς οἷον Α', ὁ οἷον Β', οἰκεῖον Ν°. || 3. αἰδῶ Α', αἰδῶ Ν°, αἰδ Β'. || 4. γε Α' Β'. || 6. ἐκείων Ν°. || 11. μεμνησθαι om Ν°. || 12. τὸ] δε τὸ Α', δε (vel δὲ) τὸ Ν°. || εἷον — 13. μῦθον om Ν°. || 13. ποιῇ Β'. || μὲν om Β'. || μὴ] τὰ μὴ Ν°. || 22. δε om Ν° Α' Β'. || 27. παρ' et παρὰ om Ν° Α' Β'. malim ὡς utrobique quam ὥσπερ. || εὐριπίδης εἰς Ν°. || 31. ἢ] ἢ οἱ Ν° Α' Β'. || ἀρμόττει Β', ἀρμόττει Ν° Α'. || 33. ἢ Α'. || 37. τὸ om Ν°.

2. μικρότητας Ν° Α' Β'. || 3. εἰδῶν Α'. || 4. δ' ἢ Α', γ' ἢ Β', ἢ Ν°. || 8. μὴ] τὰ Ν°. || 11. καὶ τί δὴ γὰρ Ν°. || 12. Ν° Β'. || 16. ὅτι] ὅτι ἐκ Β'. || 17. μὴ] μὴ ποιεῖν Β'. || 20. τὰ om Ν°. || 22. πᾶσαι Ν°. || 26. οἷον τὸ α καὶ τὸ ω om Ν° Α'. || 27. ἡμίφωνον — 28. ἀκυστήν om Β'. || 33. βαρύτητι Ν°. || 35. σύνθετος Ν°.

ει οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν, ἐκ πλείωνων
 πεφυκυῖαν συντίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ
 ἴσῃ, ἢν μὴ ἀρμόττει ἐν ἀρχῇ λόγῳ τίθεναι καθ' αὐτὴν,
 ἀν, ἦτοι, δὴ. ἢ φωνὴ ἄσημος ἐκ πλείωνων μὲν φω-
 νιάς, σημαντικῶν δέ, ποιεῖν πεφυκυῖα μίαν σημαν-
 5 φωνήν. ἄρβρον δ' ἐστὶ φωνὴ ἄσημος, ἢ λόγῳ ἀρχὴν
 ας ἢ διορισμὸν δηλοῖ, οἷον τὸ φημί καὶ τὸ περί καὶ
 ἄλλα. ἢ φωνὴ ἄσημος, ἢ ὅτε κωλύει ὅτε ποιεῖ φωνὴν
 σημαντικὴν ἐκ πλείωνων φωνῶν, πεφυκυῖα τίθεσθαι
 πρὸς τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ τῷ μέσῳ. ὄνομα δ' ἐστὶ φωνὴ 10
 τῇ, σημαντικὴ ἀνευ χρόνου, ἥς μέρος ὅθεν ἐστὶ καθ'
 σημαντικόν. ἐν γὰρ τοῖς διπλοῖς ὁ χρόνος, ὡς καὶ
 καθ' αὐτὸ σημαίνει, οἷον ἐν τῷ Θεοδώρῳ τὸ δῶρον
 λαίνει. ῥήμα δὲ φωνὴ συνθετὴ, σημαντικὴ μετὰ χρό-
 15 ῆς ὅθεν μέρος σημαίνει καθ' αὐτό, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄκρων. τὸ μὲν γὰρ ἀνθρώπος ἢ λευκὸν ὁ σημαίνει τὸ
 τὸ δὲ βαδίζει ἢ βεβάδικε προσσημαίνει τὸ μὲν τὸν
 τὰ χρόνον τὸ δὲ τὸν παρελθόντα. πῶσις δ' ἐστὶν
 20 τος ἢ ῥήματος ἢ μὲν τὸ κατὰ τούτου ἢ τῷ τῷ σημαί-
 καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἢ δὲ τὸ κατὰ τὸ ἐνὶ ἢ πολλοῖς, οἷον
 ποι ἢ ἀνθρώπος, ἢ δὲ κατὰ τὰ ὑπεκκριτικά, οἷον κατ'
 σιν ἢ ἐπίταξιν. τὸ γὰρ ἐβάδισεν ἢ βάδιζε πῶσις ῥή-
 25 ς κατὰ ταῦτα τὰ εἶδη ἐστίν. λόγος δὲ φωνὴ συνθετὴ
 ντική, ἥς ἑνία μέρη καθ' αὐτὰ σημαίνει τι. οὐ γὰρ
 λόγος ἐκ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων σύγκειται, οἷον ὁ
 30 δρώπου ὀρισμός, ἀλλ' ἐνδέχεται ἀνευ ῥημάτων εἶναι
 μέρος μόντοι αἰεὶ τι σημαίνειν ἔξει, οἷον ἐν τῷ βαδί-
 λῶν ὁ Κλέων. εἰς δ' ἐστὶ λόγος διχῶς. ἢ γὰρ ὁ ἐν
 ἴνων, ἢ ὁ ἐκ πλείωνων συνδέσμων, οἷον ἡ Ἰλιάς μὲν
 35 τμῶ εἰς, ὁ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐν σημαίνειν.
 Ὀνόματος δὲ εἶδη τὸ μὲν ἀπλοῦν (ἀπλὸν δὲ λέγω ὁ
 40 σημαίνοντων σύγκειται, οἷον γῆ) τὸ δὲ διπλὸν. τῆς
 μὲν ἐκ σημαίνοντος καὶ ἀσήμου, τὸ δὲ ἐκ σημαίνοντων
 45 ηται. εἴη δ' ἂν καὶ τριπλὸν καὶ τετραπλὸν καὶ πολ-
 ῶν ὄνομα, οἷον τὰ πολλὰ τῶν Μεγαλιωτῶν Ἑρμοκαί-

κῆσαντες. ἔπειτα ὁ...
 φρεσὶ τὸ...
 μένιν ἢ...
 5 κασσι, γινώσκω...
 10 ταν καὶ κύριον...
 τὸ γὰρ σύγγενον...
 ταφερὰ δ' ἐστὶν...
 ἐπὶ εἶδος, ἢ...
 εἶδος, ἢ...
 εἶδος, οἷον...
 ἐξάναι τι. ἀπ' εἶδος...
 ἐσθλὰ ἔοργεν...
 15 πολλὰ κέχρηται. ἀπ' εἶδος...
 ψυχὴν ἀρύσας...
 20 γὰρ τὸ μὲν ἀρύσαι ταμεῖν...
 ἀμφω γὰρ ἀφελεῖν τι ἐστίν...
 25 ὁμοίως ἔχει τὸ δεύτερον πρὸς τὸ πρῶτον...
 πρὸς τὸ τρίτον. ἐρεῖ γὰρ ἀντὶ τῷ ὀνύτῳ...
 30 τῷ τετάρτῳ τὸ δεύτερον. καὶ ἐνίστη...
 πρὸς ὃ ἐστίν. λέγω δὲ οἷον ὁμοίως ἔχει...
 35 σον καὶ ἀσπίς πρὸς Ἀρην. ἐρεῖ τοῖνυν τὴν...
 Διόνυσον καὶ τὴν ἀσπίδα φιάλην Ἀρεως...
 40 βίον, καὶ ἐσπέρα πρὸς ἡμέραν. ἐρεῖ τοῖνυν τὴν...
 45 ρας ἡμέρας καὶ τὸ γῆρας ἐσπέραν βίου ἢ ὥσπερ...
 50 κλῆς δυσμάς βίος. ἐνίοις δ' ἔκ ἐστιν ὄνομα...
 55 λογον, ἀλλ' ὅθεν ἥττον ὁμοίως...
 60 καρπὸν μὲν ἀφίεναι σπεῖρειν, τὸ δὲ τὴν...
 65 ἡλὸς ἀνώνυμον. ἀλλ' ὁμοίως ἔχει τῷ πρὸς τὸν...
 70 τὸ σπεῖρειν πρὸς τὸν καρπὸν, διὸ εἴρηται...
 75 30 φλόγα. ἔστι δὲ τῷ τρόπῳ τῷ τῆς μεταφορᾶς...
 80 καὶ ἄλλως, προσαγορευόμενα τὰ ἀλλότριά...
 85 οἰκείων τι, οἷον εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην...
 90 οἶον. πεποιημένον δ' ἐστὶν ὁ ὅλως μὴ...
 95 αὐτὸς τίθεται ὁ ποιητής. δεκεῖ γὰρ ἑνία...
 100 35 τὰ κέρατα ἐρινύγας καὶ τὸν ἱερέα ἀρητῆρα...
 105 ἐπεκτεταμένον

1. ἢν μὴ ἀρμόττει N^oA^c. || 4. δὲ A^cB^c. || ἐκ] ἢ ἐκ A^cB^c, ἢ ἐκ N^o. || 5. μία N^o. || σημαντικὸν δὲ A^cB^c, σημαντικὴν δὲ N^o. ||
 6. μ. i N^o, φ. μ. i A^c. φημί — 8. ἄλλα om B^c in lacuna. || 7. π. ε. ρ. i N^oA^c. || 9. πεφυκυῖαν N^o. || 17. βαδίζειν N^oA^c. ||
 18. πῶσις N^o. || 19. τῷ τῷ N^o. || σημαῖον N^oA^c. || 20. τὸ post δὲ om N^oA^cB^c. || 22. ἢ prius
 23. A^cB^c. || βεβάδιζε N^oA^cB^c. || 27. βαδίζειν N^oA^cB^c. || 30. τῷ τῷ B^c. || σημαίνει N^o. || 33. post ἀσήμου A^c πλὴν ἐκ ἐν τῷ
 34. σημαίνοντος καὶ ἀσήμου A^c. || 35. γαλίω τῶν τῶν N^o. || ἱεροκαί κῆσαντες B^c.
 36. ὅτι om B^c. || 6. σύγγενον N^o. || 7. ἢ — 8. γένος om N^o. || 8. εἶδος] εἶδους B^c. || 10. εἶδους N^o. || 11. γένους N^o. || ἥδη N^o
 12. τὰ γὰρ μυρία πολλά N^o. || 13. χαλκὸν ἀπὸ ψυχῆς N^o. || 14. ἀευσσασκε τεμῶν ἀτρεῖ B^c, ἀερύσασκε τεμῶν ἀτρεῖ A^c, ἀερέ-
 15. ἱμῶν ἀτρεῖ N^o. || 15. μὲν ἀρύσαι] μὲν ἀρύσκει N^o. || 21. ἄση A^cB^c. || ἐρεῖ — 23. ἡμέραν om N^o. || 23. καὶ] καὶ ἢ B^c. ||
 24. — βίον post Ἑμπεδοκλῆς N^oA^cB^c. || 25. δυσμάς] ἢ δυσμάς N^oA^cB^c. || τῶν A^cB^c. || 27. τὸ δὲ τὴν] τὴν δὲ B^c. || 31. προ-
 32. πτα N^o. || 33. πεποιημένον δ' ἐστὶν om N^o. || ἡλὸς μὴ λαλόμενον N^o.

δ' ἐστὶν ἡ ἀφηρημένον τὸ μὲν, ἐὰν φωνήεντι μακροτέρῳ κε-
 χρημένον ἢ τῷ οἰκείῳ ἢ συλλαβῇ ἐμβεβλημένη, τὸ δ' ἐὰν
 ἀφηρημένον τι ἢ αὐτοῦ, ἐπεκτεταμένον μὲν εἶναι τὸ πόλεως
 πόλῃος καὶ τὸ Πηλείδης Πηληϊάδεω, ἀφηρημένον δὲ εἶναι τὸ
 κρῖ καὶ τὸ δῶ καὶ "μία γίνεται ἀμφοτέρων ἱψ." ἐκ-
 λαγμένον δ' ἐστὶν, ὅταν τῷ ὀνομαζομένῳ τὸ μὲν καταλείπη-
 τὸ δὲ ποιῇ, εἶναι τὸ "δεξιτερόν κατὰ μαζόν" ἀντὶ τῷ δεξιόν.
 αὐτῶν δὲ τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἄρρενα τὰ δὲ θήλεα τὰ
 δὲ μεταξύ, ἄρρενα μὲν ὅσα τελευτᾷ εἰς τὸ Ν καὶ Ρ,
 καὶ ὅσα ἐκ τούτου (ταῦτα δ' ἐστὶ δύο, Ψ καὶ Ξ), θήλεα δὲ
 ὅσα ἐκ τῶν φωνηέντων εἰς τε τὰ ἀεὶ μακρά, οἷον εἰς Η καὶ
 Ω, καὶ τῶν ἐπεκτεινομένων εἰς Α· ὥς ἴσα συμβαίνει πλη-
 θει εἰς ὅσα τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα· τὸ γὰρ Ψ καὶ τὸ Ξ
 ταυτά ἐστιν. εἰς δὲ ἀφώνιον ὕδεν ὄνομα τελευτᾷ, εὐδὲ εἰς
 φωνῆεν βραχύ. εἰς δὲ τὸ Ι τρία μόνα, μέλι κόμμι πέπερι.
 εἰς δὲ τὸ Τ πέντε, τὸ πῶϋ, τὸ νᾶπυ, τὸ γίνυ, τὸ δέρυ, τὸ
 ἄσυ. τὰ δὲ μεταξύ εἰς ταῦτα καὶ Ν καὶ Σ.

22 Λέξεως δὲ ἀρετὴ σαφὴ καὶ μὴ ταπεινὴ εἶναι. σα-
 φεστάτη μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἀλλὰ
 ταπεινὴ· παραδειγμα δὲ ἡ Κλεοφῶντος ποιήσις καὶ ἡ
 Σθενέλου. σεμνὴ δὲ καὶ ἐξαλλάττουσα τὸ ἰδιωτικὸν ἢ τοῖς
 ξενικοῖς κεχρημένη. ξενικὸν δὲ λέγω γλωτταν καὶ μετα-
 φορὰν καὶ ἐπέκτασιν καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὸ κύριον. ἀλλ' ἂν
 τις ἅπαντα τοιαῦτα ποιήσῃ, ἡ αἰνίγμα ἔσται ἡ βαρβα-
 ρισμός. ἂν μὲν οὖν ἐκ μεταφορῶν, αἰνίγμα, ἐὰν δὲ ἐκ
 γλωττῶν, βαρβαρισμός. αἰνίγματος γὰρ ἰδέα αὕτη ἐστὶ,
 τὸ λέγοντα ὑπάρχοντα ἀδύνατα συναΐσαι. κατὰ μὲν οὖν
 τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν ἔχουσιν τε τὸτο ποιῆσαι, κατὰ
 δὲ τὴν μεταφορὰν ἐνδέχεται, εἶναι "ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν
 ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα," καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκ δὲ τῶν γλωτ-
 τῶν ὁ βαρβαρισμός. δεῖ ἄρα κεκράσθαι πῶς τούτοις· τὸ
 μὲν γὰρ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσῃ μηδὲ ταπεινὸν ἢ γλωττα
 καὶ ἡ μεταφορὰ καὶ ὁ κόσμος καὶ τᾶλλα τὰ εἰρημέα
 εἶδη, τὸ δὲ κύριον τὴν σαφήνειαν. οὐκ ἐλάχιστον δὲ μέρος

συμβάλλονται εἰς τὸ σαφές τῆς λέξεως καὶ μὴ ἰδι-
 αι ἐπεκτάσεις καὶ ἀποκοπαὶ καὶ ἐξαλλαγαὶ τῶν ἰ-
 των· διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄλλως ἔχειν ἢ ὡς τὸ κύριον
 τὸ εἰωθὸς γιγνόμενον τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει, διὰ δὲ
 κοιναίνειν τῷ εἰωθότος τὸ σαφές ἔσαι. ὥς ἐκ ἐρῆς
 σιν οἱ ἐπιτιμῶντες τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς διαλέκτου καὶ
 κωμωδοῦντες τὸν ποιητὴν, εἶναι Εὐκλείδης ὁ ἀρχαῖος
 ῥᾶδιον ποιεῖν, εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἐφ' ὅσον ἐστι
 ἱαμβοποιήσας ἐν αὐτῇ τῇ λέξει· "ἠτίχαριν εἶδον Ν
 θῶνᾶδε βαδίζοντα," καὶ "οὐκ ἂν γεράμενος τὸν ἀν-
 λέβορον." τὸ μὲν οὖν φαίεσθαι πῶς χρώμενον τῷ
 τρόπῳ γελοῖον, τὸ δὲ μέτρον κοινὸν ἀπάντων ἐστὶ τῶν
 ῥῶν· καὶ γὰρ μεταφοραῖς καὶ γλωτταις καὶ τῶν
 εἶδεσι χρώμενος ἀπρεπῶς καὶ ἐπίτηδες ἐπὶ τὰ γλῶσ-
 σιν αὐτὸ ἂν ἀπεργάζεται. τὸ δὲ ἀρμόττον ἔστι διαφεί-
 τῶν ἐπῶν θεωρεῖσθω, ἐντιθεμένων τῶν ἐνεμάτων ἐπὶ
 τρον. καὶ ἐπὶ τῆς γλωττῆς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μεταφορῶν
 ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν μετατιθεῖς ἂν τις τὰ κύρια ἴσα
 κατιδοῖ ὅτι ἀληθὴ λέγομεν· εἶναι τὸ αὐτὸ πομπήν
 βεῖον Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου, ἐν δὲ μόνον ἐνταυ-
 τος ἀντὶ κυρίου εἰωθότος γλωτταν, τὸ μὲν φαίνεται
 τὸ δ' εὐτελές. Αἰσχύλος μὲν γὰρ ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ
 φαγέθαινα ἢ μευ σάρκας ἐσθίει πεδῖς,
 ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ ἐσθίει τὸ βοινᾶται μετέθηκεν. καὶ
 νῦν δέ μ' ἐὼν ἐλάχιστος τε καὶ ὑπίδατος καὶ ἄκα-
 εἴ τις λέγοι τὰ κύρια μετατιθεῖς
 νῦν δέ μ' ἐὼν μικρὸς τε καὶ ἀσθενεὶς καὶ ἄκα-
 καὶ

δίφρον ἀεικέλιον καταθεῖς ἐλάχιστον τε τράπτει.
 δίφρον μυχθρὸν καταθεῖς μικρὸν τε τράπτει.
 καὶ τὸ "ἥϊνες βοῖωσιν" ἥϊνες κρατῶσιν. ἐπὶ δὲ ἄκα-
 τούς τραγικοὺς ἐκωμᾷ, ὅτι αὐτοὶ οὐδεὶς ἂν εἴποι ἐπὶ
 λέκτῳ, τούτοις χρώνται, εἶναι τὸ δωματίων ἀπὸ
 ἀπὸ δωματίων, καὶ τὸ σέθεν, καὶ τὸ ἐγὼ δὲ ἰσ.

3. ἀφῆσθαι μὲν Α'. || τι] ὅτι Ν'Α'Β'. || ἐπεκτεταμένον Ν'. || μὲν οἱ Ν'. || πόλεος Α'. || 4. Πηλείδου] Πηλῖος Α'Β'. ||
 Ν'. || 5. ὁψ] ο' ης Ν', ο' ης Α', ὁ Β'. || 8. αὐτῶν δὲ τῶν] τῶν δὲ Ν'. || 10. τέτυ] τέτυ ἀφώνων Β', τότε σύγκειται Ν'. ||
 Ν'. || 12. πληθὴ Α'. || 15. μόνον et κόμμι Ν'Α'Β'. || 16. τὲ πῶϋ — 17. ἄσυ om Ν'Α'Β'. || 18. μὴ om Ν'. || 21. ἅπαντα
 Α', ἅμα ἅπαντα Β'. || ποιῇ Ν', ποιῆσαι Α'. || ἡ βαρβαρισμός ἐσται ἢ αἰνίγμα Ν'. || 25. ἂν — αἰνίγμα om Ν'. ||
 βαρβαρισμός] καὶ βαρβαρισμός Ν'. || γὰρ] τε γὰρ Α'Β'. || 27. τα Ν'. || λίγος τὰ Α'Β'. || 29. ἴδον Α'Β'. || πυρὶ χαλκῷ
 δὲ et 31. ὁ om Ν'Α'Β'. || 31. δεῖ ἅμα κεκράσθαι Α'Β', δεῖ ἀνακεκράσθαι Ν'. || 32. ἐ] οἷον ἢ Ν'Α'Β'. || 34. δε post τι καὶ
 1. συμβάλλεται Ν'Α'. || μὴ] τὸ Ν'. || 4. λεγόμενον Β'. || 6. ἐπιτιμῶντες Α'. || 9. ἦτ' ἢ χάριν Β', ἦται χάριν Α', αὐτῶν
 ἴδον Α'Β'. || 10. ἂν γ' ἐράμενος Ν'Β'. || τῶν Β'. || ἐλέβορον Ν'. || 14. ἐπὶ τὰ Β', ἐπειτα Α'. || 15. ἀρμόττοντες Ν'Α'. ||
 τιθεμένων Β'. || 18. εἶδον Α'. || 19. ἱαμβοποιήσας Α'. || 20. μετατιθεῖτος Ν'Α'Β'. || 23. φαγέθαινα Ν'Α'Β'. || 25. ἀκα-
 Ν'. || 27. μεῖον Ν'Α'Β', μ' αἰδὸν margo Α'. || τε] δε Α', om Ν'Β'. || ἀπὸς Ν'. || 29. δίφρον τε ἀεικέλιον Ν'Α'Β'. ||
 30. καταθεῖς om Ν'. || 31. ἥϊνες βοῖωσιν ἢ ἥϊνες Ν'Α'Β'. || ἀναφράδης Ν'. || 32. εἴπη Α'Β'.

ἕως περί ἀλλὰ μὴ περί Ἀχιλλεύς, καὶ ὅσα ἄλλα
 . διὰ γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἐν τοῖς κυρίοις ποιεῖ τὸ μὴ
 ν ἐν τῇ λέξει ἅπαντα τὰ τοιαῦτα· ἐκεῖνος δὲ τὸτο
 ἔστι δὲ μέγα μὲν τὸ ἐκάσῳ τῶν εἰρημένων πρεπόν-
 ῆσθαι, καὶ διπλοῖς ὀνόμασι καὶ γλώτταις, πολὺ δὲ
 τὸ μεταφορικὸν εἶναι. μόνον γὰρ τοῦτο οὔτε παρ'
 ἔστι λαβεῖν εὐφυῆς τε σημειῖν ἔστιν· τὸ γὰρ εὐ-
 ρεῖν τὸ τὸ ὅμοιον θεωρεῖν ἐστίν. τῶν δ' ὀνομάτων τὰ
 λα μάλισα ἀρμόττει τοῖς διθυράμβοις, αἱ δὲ γλῶτ-
 ται ἡρωικοῖς, αἱ δὲ μεταφοραὶ τοῖς ἱαμβείοις. καὶ ἐν
 ἡρωικοῖς ἅπαντα χρήσιμα τὰ εἰρημένα· ἐν δὲ τοῖς
 ις, διὰ τὸ ὅτι μάλισα λέξιν μιμεῖσθαι, ταῦτα ἀρ-
 τῶν ὀνομάτων ὅσοις καὶ ἐν λόγοις τις χρῶσαιο·
 τὰ τοιαῦτα τὸ κύριον καὶ μεταφορὰ καὶ κόσμος.
 ἐν οὖν τραγωδίας καὶ τῆς ἐν τῷ πράττειν μιμήσεως
 ἐν ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

ἐρὶ δὲ τῆς διηγηματικῆς καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς,
 τοὺς μύθους καθάπερ ἐν ταῖς τραγωδίαις συνιστάται
 ἰκῆς, καὶ περί μίαν πράξιν ὅλην καὶ τελείαν, ἔχου-
 χὴν καὶ μέσον καὶ τέλος, ἥν' ὥσπερ ζῶν ἐν ὅλῳ
 ν οἰκείαν ἡδονήν, δῆλον, καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίας τὰς
 ; εἶναι, ἐν αἷς ἀνάγκη οὐχὶ μιᾶς πράξεως ποιεῖσθαι
 ; ἀλλ' ἐνὸς χρόνου, ὅσα ἐν τούτῳ συνέβη περί ἑνα ἢ
 , ὧν ἕκαστον ὡς ἔτυχεν ἔχει πρὸς ἄλληλα. ὥσπερ
 ἰτὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἢ τ' ἐν Σαλαμῖνι ἐγένετο
 ρία καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ Καρχηδονίων μάχη, οὐδὲν
 ἰ αὐτὸ συντείνουσιν τέλος, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς
 ἐνίστη γίνεται θάτερον μετὰ θατέρῳ, ἐξ ὧν ἐν οὐδὲν
 τέλος. σχεδὸν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ποιητῶν τούτο
 θίο, ὥσπερ εἵπομεν ἤδη, καὶ ταύτῃ θεσπέσιος ἂν
 'Ομηρος παρὰ τοὺς ἄλλους, τῷ μὴδὲ τὸν πόλεμον,
 ἔχοντα ἀρχὴν καὶ τέλος, ἐπιχειρῶσαι ποιεῖν ὅλον·
 ἀρ' ἂν μέγας καὶ οὐκ εὐσύνοπτος ἔμελλεν ἔσεσθαι·
 λεγέθει μετριάζοντα καταπεπλεγμένον τῇ ποιικιλίᾳ.
 ἐν μέρος ἀπολαβῶν ἐπεισοδίοις κέχρηται αὐτῶν πολ-
 ἰον νεῶν καταλόγῳ καὶ ἄλλοις ἐπεισοδίοις, εἰς δια-
 νει τὴν ποίησιν. οἱ δ' ἄλλοι περί ἑνα ποιοῦσι καὶ

περί ἑνα χρόνον, καὶ μίαν πράξιν πολυμερῆ, εἰς ὃ τὰ
 Κύπρια ποιήσας καὶ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα. τειγάρων ἐκ μὲν
 Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας μία τραγῳδία ποιεῖται ἑκατέρας
 ἢ δύο μόναι, ἐκ δὲ Κυπρίων πολλάί, καὶ ἐκ τῆς μικρᾶς
 Ἰλιάδος πλέον ὀκτώ, εἰς ὧν ἔπλων κρίσις, Φύλοκτέτης, Νεο-
 πτόλεμος, Εὐρύπυλος, Πτωχεΐα, Λάκαιναι, Ὑλέ πέρσις καὶ
 ἀπόπλους καὶ Σίνων καὶ Τρωάδες.

Ἔτι δὲ τὰ εἶδη ταῦτα δεῖ ἔχειν τὴν ἐποποιίαν τῇ
 τραγῳδίᾳ· ἡ γὰρ ἀπλὴν ἢ πεπλεγμένην ἢ ἡθικὴν ἢ παθη-
 τικὴν δεῖ εἶναι. καὶ τὰ μέρη ἕξω μελοποιίας καὶ ὄψεως
 ταῦτά· καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ καὶ ἀναγνώρισεων καὶ πα-
 θημάτων. ἔτι τὰς διανοίας καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς. οἷς
 ἅπασιν Ὅμηρος κέχρηται καὶ πρῶτος καὶ ἱκανῶς. καὶ γὰρ
 καὶ τῶν ποιημάτων ἑκάτερον συνέστειλεν ἢ μὲν Ἰλιάς ἀπλὴν
 καὶ παθητικόν, ἢ δὲ Ὀδύσσεια πεπλεγμένον· ἀναγνώρισις
 γὰρ δίσκου καὶ ἡθικῆς. πρὸς δὲ τούτοις λέξει καὶ διανοίᾳ
 πάντας ὑπερβεβληκεν. διαφέρει δὲ κατὰ τε τῆς συστάσεως
 τὸ μῆκος ἢ ἐποποιία καὶ τὸ μέτρον. τῷ μὲν ἔν μῆκος ὅρος
 ἱκανὸς ὁ εἰρημένος· δύνασθαι γὰρ δεῖ συνορᾶσθαι τὴν ἀρχὴν
 καὶ τὸ τέλος. εἴη δ' ἂν τούτο, εἰ τῶν μὲν ἀρχαίων ἐλάττω
 αἱ συστάσεις εἶεν, πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν τραγωιδῶν τῶν
 εἰς μίαν ἀκράσιν τιθεμένων παρήκιοιεν. ἔχει δὲ πρὸς τὸ
 ἐκτετείνεσθαι τὸ μέγεθος πολὺ τι ἢ ἐποποιία ἴδιον διὰ τὸ
 ἐν μὲν τῇ τραγῳδίᾳ μὴ ἐνδέχεσθαι ἅμα πραττόμενα
 πολλὰ μέρη μιμεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν
 ὑποκριτῶν μέρος μόνον· ἐν δὲ τῇ ἐποποιίᾳ, διὰ τὸ διήγησιν
 εἶναι, ἔστι πολλὰ μέρη ἅμα ποιεῖν περαινόμενα, ὑφ' ὧν
 οἰκείων ἔντων αὖξεται ὁ τῷ ποιήματι ἕρκος. ὥς τε τῷ ἔχει
 τὸ ἀγαθὸν εἰς μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ μεταβάλλειν τὸν
 ἀκρόντα καὶ ἐπεισοδιῶν ἀνομοίους ἐπεισοδίους· τὸ γὰρ ὅμοιον
 ταχὺ πληρὴν ἐκπίπτειν ποιεῖ τὰς τραγωδίας. τὸ δὲ μέτρον
 τὸ ἡρωικὸν ἀπὸ τῆς πείρας ἤρμοκεν. εἰ γὰρ τις ἐν ἄλλῳ
 τινὶ μέτρῳ διηγηματικὴν μίμησιν ποιεῖτο ἢ ἐν πολλοῖς,
 ἀπρεπὲς ἂν φαίνοιτο· τὸ γὰρ ἡρωικὸν στασιμώτατον καὶ
 ὀγκωδέστατον τῶν μέτρων ἐστίν, διὸ καὶ γλῶττας καὶ με-
 ταφορὰς δέχεται μάλιστα· περιττὴ γὰρ καὶ ἡ διηγημα-
 τικὴ μίμησις τῶν ἄλλων. τὸ δὲ ἱαμβικὸν καὶ τετράμετρον

τὸ τῷ Α'. || 6. εἶναι] αὐτὸν εἶναι Ν'. || 10 et 12. ἱαμβίους Α'. || 13. καὶ ἐν ὅσοις λόγοις Ν' Α' Β'. || τι Α' Β'. || χρῆσται
 17. ἐμμέτρον Ν'. || 19. καὶ post ὅλην om Β'. || 20. μίση Α' Β', μίσην Ν'. || 21. τὰ συνή Ν'. || 26. ταύμαχος Α'. ||
 νσαι Β'. || οὕτω — 29. τέλος om Ν'. || 31. ὁ ὁμηρος Ν'. || τῷ τὸ Ν' Α'. || 33. μέγα Α'. || 34. καταπεπλεγμένον Ν'. ||
 δις Ν' Β' et pr Α': re enim delet.

κυπρια Α' Β', κυπριακά Ν'. || μικρὰν Ν'. || 4. μόναι Α'. || ἐκ post καὶ om Ν' Α' Β'. || 5. πλέον om Ν'. || 6. ἐρύτιδος
 λάκαινα Ν' Α'. || 7. γόνων Ν'. || πτωχεΐας Ν' Α'. || 8. δεῖ] δὴ Α'. || 10. δεῖ εἶναι om Ν' Α' Β'. || 12. ἔτι] ἐτι δὲ Ν'. || 13.
 corr Β'. || ἱκανὸς Ν' Α'. || 14. ποιημάτων Ν' Α'. || 16. δι] γὰρ Α' Β'. || 17. πάντα Ν' Α' Β'. || 21. πρὸς Α', πρὸςθαι Ν',
 Β'. || τῶν post πλῆθος om Ν' Α' Β'. || 32. ἤρμοκεν Α'. || 37. κίχσις Ν' Α'. || ἱαμβίον Α', ἱαμβίους Β'.

κινητικά, τὸ μὲν ὀρχησικόν, τὸ δὲ πρακτικόν. ἔτι δὲ ἀτοπώ-
τερον εἰ μιγνύοι τις αὐτά, ὥσπερ Χαιρήμων. διὸ ὑδαὶς μα-
κράν σύσασιν ἐν ἄλλῳ πεποιήκεν ἢ τῷ ἡρώϊ, ἀλλ' ὥσπερ
εἶπομεν, αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει τὸ ἀρμόττον αὐτῇ διαιρεῖ-
σθαι. Ὅμηρος δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἄξιός ἐπαίνεσθαι, καὶ 5
δὴ καὶ ὅτι μόνος τῶν ποιητῶν ἐκ ἀγνοεῖ ἔδει ποιῆν αὐτόν.
αὐτὸν γὰρ δεῖ τὸν ποιητὴν ἐλάχιστα λέγειν· οὐ γὰρ ἐστὶ
κατὰ ταῦτα μιμητής. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτοὶ μὲν δι' ὅλην
ἀγωνίζονται, μιμῶνται δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις· ὁ δὲ ὀλίγα
φροσιματάμενος εὐδὺς εἰτάγει ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ ἄλλο τι 10
ἥθος, καὶ ὑδὲν ἄηδες, ἀλλ' ἔχοντα ἦθη. δεῖ μὲν ἔν ἐν ταῖς
τραγωδαῖς ποιεῖν τὸ θαυμαστόν, μᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν
τῇ ἐποποιίᾳ τὸ ἄλογον. διὸ συμβαίνει μάλιστα τὸ θαυ-
μαστόν, διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν εἰς τὸν πράττοντα, ἐπεὶ τὰ περὶ
τὴν Ἑκτορος δῖωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὅντα γελοῖα ἂν φανείη, οἱ 15
μὲν ἐστῶτες καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δὲ ἀνανεύων· ἐν δὲ τοῖς
ἔπεσι λανθάνει. τὸ δὲ θαυμαστόν ἡδύ· σημεῖον δέ, πάντες
γὰρ προσκείμενοι ἀπαγγέλλουσιν ὡς χαρίζμενοι. δεδίδαχε
δὲ μάλιστα Ὅμηρος καὶ τοὺς ἄλλους ψευδῇ λέγειν ὡς δεῖ.
ἐστὶ δὲ τοῦτο παραλογισμός. οἰσιν γὰρ ἄνθρωποι, ὅταν 20
τοῦδ' ὄντος τοῦδ' ἢ ἢ γινόμενός γίνηται, εἰ τὸ ὑστέρον ἐστὶ, καὶ
τὸ πρότερον εἶναι ἢ γίνεσθαι· τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦδος. διὰ δὲ
ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλως δὲ τέττο ὄντος, ἀνάγκη εἶναι ἢ
γενέσθαι ἢ προσθεῖναι· διὰ γὰρ τὸ τίτῳ εἰδέναι ἀληθές ὄν,
παραλογίζεται ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πρῶτον ὡς ὄν. πα- 25
ράδειγμα δὲ τούτου ἐκ τῶν Νίπτρων. προαιρεῖσθαι τε δεῖ
ἀδύνατα εἰκότα μᾶλλον ἢ δυνατὰ ἀπίθανα· τὴν τε λόγος
μὴ συνίστασθαι ἐκ μερῶν ἀλόγων, ἀλλὰ μάλιστα μὲν μη-
δὲν ἔχειν ἄλογον, εἰ δὲ μή, ἔξω τοῦ μυθεύματος, ὥσπερ
Οἰδίπους τὸ μὴ εἰδέναι πῶς ὁ Λαῖος ἀπέθανεν, ἀλλὰ μὴ ἐν 30
τῷ δράματι, ὥσπερ ἐν Ἠλέκτρᾳ οἱ τὰ Πυρία ἀπαγγέλλον-
τες, ἢ ἐν Μυσοῖς ὁ ἄφωνος ἐκ Τεγέας εἰς τὴν Μυσίαν ἵκων.
ὥς τε τὸ λέγειν ὅτι ἀνέχοιτο ἂν ὁ μῦθος γελοῖον· ἐξ ἀρχῆς
γὰρ ἔδει συνίστασθαι τοιούτους· ἂν δὲ ὅη, καὶ φαίνονται εὐλο-
γώτερον, ἀποδέχεσθαι καὶ ἀτοπον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ 35
ἄλογα τὰ περὶ τὴν ἐκθεσιν, ὡς ἐκ ἂν ἦν ἀνεκτά, δὴλον ἂν

γένοιτο, εἰ αὐτὰ φαῦλος ποιητὴς ποιήσειεν· οὗτ' δὲ π
λοις ἀγαθοῖς ὁ ποιητὴς ἀφανίζει ἡδύνων τὸ ἀτοπ.
λέγει δὲ διακονεῖν ἐν τοῖς ἀργείοις μέρεσι καὶ μη-
μήτε διανοητικοῖς· ἀπεκρύπτει γὰρ πάλιν ἢ λανθ.
λέξις τὰ τε ἦθη καὶ τὰς διανοίας.

Περὶ δὲ προβλημάτων καὶ λύσεων, ἐκ πίπτει
ποῖων ἂν εἰδῶν εἴη, ὡδ' ἂν θεωρῶσι γένεσι· ἂν φανῇ
γὰρ ἐστὶ μιμητὴς ὁ ποιητὴς, ὥσπερ ἂν εἰ ζωγράφος
ἄλλος εἰκονοποιός, ἀνάγκη μιμεῖσθαι τριῶν ὅτων τι
μὲν ἔν τι αἰεῖ· ἢ γὰρ οἷα ἦν ἢ ἔστιν, ἢ οἷα φασὶ κα-
ὴ οἷα εἶναι δεῖ. ταῦτα δ' ἐξαγγέλλεται λέξει ἢ κε-
ταῖς καὶ μεταφοραῖς. καὶ πολλὰ πάθη τῆς λέξε-
δίδομεν γὰρ ταῦτα τοῖς ποιηταῖς. πρὸς δὲ τούτοις ἐχ-
έρβυτης ἐστὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς, ὡδ' ἂν
χνης καὶ ποιητικῆς. αὐτῆς δὲ τῆς ποιητικῆς διττὴ ἵ-
τία· ἢ μὲν γὰρ καθ' αὐτήν, ἢ δὲ κατὰ συμβεβηκίαν·
γὰρ πρεσβύετο μιμήσασθαι ἀδυναμίαν, αὐτῆς δὲ ἐμ-
εἰ δὲ τὸ προελέσθαι μὴ ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸν ἵππον ἀμ-
δεξιά προσεβληκῶτα ἢ τὸ καθ' ἐκαστὴν τέχνην ἀμ-
οῖον τὸ κατ' ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην, ἢ ἀδύνατα πεπ-
ὀποιανῶν, οὐ καθ' ἑαυτήν. ὥς τε δεῖ τὰ ἐπιτιμώματα ἐ-
προβλήμασιν ἐκ τούτων ἐπισκοποῦντα λύειν. πρῶτον μ-
τὰ πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην ἀδύνατα πεποῖται, ἡμάρ-
ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει, εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους τῷ αὐτῇ· π-
τέλος εἴρηται, εἰ ὅτως ἐκπληκτικώτερον ἢ αὐτὸ ἢ ὅτι
μέρος. παράδειγμα ἢ τοῦ Ἑκτορος δῖωξιν. εἰ μ-
τέλος ἢ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐνεδέχετο ὑπάρχειν καὶ κ-
περὶ τούτων τέχνην, ἡμάρτηται οὐκ ὀρθῶς· δεῖ γὰρ ε-
χεται, ὅλως μηδαμῇ ἡμαρτῆσθαι. ἔτι ποῖον ἐ-
ἀμάρτημα, τῶν κατὰ τὴν τέχνην ἢ κατ' ἄλλαν γ-
κός; ἔλαττον γὰρ, εἰ μὴ ἡδεῖ ὅτι ἔλαφες ἥλμα-
οὐκ ἔχει, ἢ εἰ κακομιμήτως ἔγραψεν. πρὸς δὲ τού-
ἐπιτιμᾶται ὅτι ἐκ ἀληθείας, ἀλλ' οἷα δεῖ, οἷον καὶ Σ-
εἶπε αὐτὸς μὲν οἷος δεῖ ποιῆν, Εὐριπίδην δὲ εἰσε-
λυτέον. εἰ δὲ μηδετέρως, ὅτι ὅτω φασίν, οἷον τὰ π-
ῶς γὰρ ὅτε βέλτιον ὅτω λέγειν οὐτ' ἀληθῆ, ὡδ' ἂν

1. κινητικά *A*^c, κινητικόν *N*^o. || 2. μιμήτης *A*^c, μιμητὴς *N*^o. || 4. αὐτῇ] αὐτῇ *A*^c. || 11. ὑδαὶς ἦθη *A*^c, ὑδαὶς ἦθη *N*^o. || 13. ἀλογον *Victorinus*: codices ἀλόγων. || 14. ἔπετα *N*^o*A*^c. || 19. ὁ ἡμῶν *N*^o. || 21. τοῦδ' ἢ] τὸ δ' ἢ *N*^o. || 24. εἰ] εἰ *A*^c. || 25. ἔχει *N*^o. || 30. τῷ *N*^o. || 32. ἵκων ἔσε *A*^c, εἰκόνος τε *N*^o. || 33. ἀνέχοιτο *A*^c. || 34. εὐλογώτερος *N*^o*A*^c*B*^c. || 35. ἀπὸ τοῦ *N*^o. || 1. ποῖον *N*^o*A*^c*B*^c. || 2. ἐμφανίζειν ἡδύνων ἀτοπον *N*^o. || 5. δὲ *A*^c, om *N*^o. || 6. δὲ om *N*^o. || 7. εἴη] ἐστὶ *A*^c*B*^c. || 8. *A*^c. || 9. τῷ αἰσθῶ *B*^c, τῶν αἰσθῶν *N*^o*A*^c. || 11. ἢ ante οἷα om *A*^c. || καὶ om *N*^o. || 13. γὰρ] δὲ *N*^o. || 15. καὶ τῶν *N*^o. || 16 et 18. εἰ] ἢ *N*^o*A*^c*B*^c. || 17. αὐτῇ *B*^c. || 20. εἰ] ἢ *A*^c*B*^c. || 22. ἂν om *N*^o*A*^c. || 23. καὶ τῶν *N*^o. || 27. ἢ alterum om *A*^c. || 28. ἐμαρτῆσθαι *N*^o*B*^c, μαρτῆσθαι *A*^c. || 31. εἶδε *A*^c. || 32. εἰ] ἢ *A*^c, om *N*^o. || 33. οἷα] ὅτως *N*^o*A*^c*B*^c. || 34. εὐριπίδης codices.

βάνης· ἀλλ' ἔφασι τάδε. ἴσως δὲ οὐ βέλτιον
 ἵππως εἶχεν, οἷον τὰ περὶ τῶν ὀπλων, "ἔγχεα
 ἰ' ἐπὶ σαυρωτῆρος·" οὕτω γὰρ τότε ἐνόμιζον,
 ἥν' Ἰλλυριοί. περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἢ μὴ καλῶς
 ἢ ἡ πέπρακται, οὐ μόνον σκεπτόμεν εἰς αὐτὸ τὸ
 ἢ εἰρημένον βλέποντα, εἰ σπουδαῖον ἢ φαῦ-
 καὶ εἰς τὸν πράττοντα ἢ λέγοντα πρὸς ἕν ἢ
 ἢ οὐ ἔνεκεν, οἷον ἢ μείζονος ἀγαθοῦ, ἵνα γέ-
 ἴζοντες κακοῦ, ἵνα ἀπογένηται. τὰ δὲ πρὸς τὴν
 εἰ δὲ διαλύειν, οἷον γλώττῃ "οὐρήας μὲν πρῶ-
 γὰρ οὐ τοὺς ἡμιόνους λέγει ἀλλὰ τοὺς φύ-
 τὸν Δόλωνα "ὅς δὴ τοι εἶδος μὲν ἔην κακός,"
 ἀσύμμετρον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αἰσχροῦ· τὸ
 οἱ Κρήτες εὐπρόσωπον καλῶσιν. καὶ τὸ "ζωρό-
 εἰ" οὐ τὸ ἄκρατον ὡς οἰνόφλυξιν, ἀλλὰ τὸ
 δὲ κατὰ μεταφορὰν εἴρηται, οἷον "ἄλλοι μὲν
 καὶ ἀνέρες εὐδον παννύχιοι." ἅμα δὲ φησιν
 πεδῖον τὸ Τρωικὸν ἀθήσειεν, αὐλῶν συρίγγων
 τὸ γὰρ πάντες ἀντὶ τῆ πολλοὶ κατὰ μεταφο-
 τὸ γὰρ πᾶν πολὺ τι. καὶ τὸ "οἷ δ' ἄμμο-
 20 μεταφορὰν· τὸ γὰρ γνωριμώτατον μόνον. κατὰ
 ἢ, ὥσπερ Ἰππίας ἔλυεν ὁ Θάσιος τὸ "δίδομεν
 τὸ μὲν ἢ καταπύθεται ὁμβρῶν." τὰ δὲ διαίρει,
 ἢ κληῖς "αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μά-
 εἰ ζῶα τε πρὶν κέκριτο." τὰ δὲ ἀμφιβολία,
 25 δὲ πλέων νύξ·" τὸ γὰρ πλέων ἀμφιβολόν ἐστιν.
 τὸ ἔθος τῆς λέξεως, οἷον τὸν κεκραμένον οἶνον
 ὅθεν πεποιήται "κνημὶς νεστεύκτε κασσιτέριοι,"
 εἰς τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους, ὅθεν εἴρηται ὁ
 Διὶ οἶνοχοεῦεν, ἢ πινόντων οἶνον. εἴη δ' ἂν τῆς
 30 ἢ ταφειράν. δὲ δὲ καὶ ὅταν ὀνομά τι ὑπεναν-
 κῇ σημαίνειν, ἐπισκοπεῖν ποσαχῶς ἂν σημάνει
 εἰρημένῳ, οἷον "τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχεος,"
 ὠλυθῆναι. τὸ δὲ ποσαχῶς ἐνδέχεται ὡς πῶς
 35 τις ὑπολάβοι κατὰ τὴν καταντικρὺ ἢ ὡς

Γλαύκων λέγει, ὅτι ἔνιοι ἀλόγως προὑπολαμβάνουσι, καὶ
 αὐτοὶ καταψηφισάμενοι συλλογίζονται, καὶ ὡς εἰρηκότες
 ὅτι δοκεῖ ἐπιτιμῶσιν, ἂν ὑπεναντίον ἢ τῇ αὐτῶν οἴηται. τὸτο
 δὲ πέπονθε τὰ περὶ Ἰκάριον. οἶοντα γὰρ αὐτὸν Λάκωνα
 εἶναι· ἄτοπον ἔν τὸ μὴ ἐντυχεῖν τὸν Τηλέμαχον αὐτῷ εἰς
 Λακεδαίμονα ἐλθόντα. τὸ δ' ἴσως ἔχει ὥσπερ οἱ Κεφαλή-
 νες φασιν· παρ' αὐτῶν γὰρ γῆμαι λέγουσι τὸν Ὀδυσσεά,
 καὶ εἶναι Ἰκάδιον ἀλλ' οὐκ Ἰκάριον. διαμάρτημα δὲ τὸ
 πρὸς βλάμημα εἰκὺς ἐστίν. ὅλως δὲ τὸ ἀδύνατον μὲν ἢ πρὸς τὴν
 10 ποίησιν ἢ πρὸς τὸ βέλτιον ἢ πρὸς τὴν δέξαν δὲ ἀνάγειν.
 πρὸς τε γὰρ τὴν ποίησιν αἰρετώτερον πιθανὸν ἀδύνατον ἢ
 ἀπίθανον καὶ δυνατόν· τοιούτους δ' εἶναι οἷος Ζεῦξίς ἔγραφεν.
 ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ βέλτιον· τὸ γὰρ παράδειγμα δὲ ὑπερέ-
 χειν πρὸς ἃ φασὶ τάλογα. ἔτω τε καὶ ὅτι πιστὸ οὐκ ἄλο-
 γόν ἐστίν· εἰκὺς γὰρ καὶ παρὰ τὸ εἰκὺς γίνεσθαι. τὰ δ'
 ὑπεναντία ὡς εἰρημένα ἔτω σκοπεῖν, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς λόγοις
 ἔλεγχαι, εἰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως, ὥστε
 καὶ αὐτὸν ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει ἢ ὃ ἂν φρένιμος ὑποδῆται.
 ὁρῶν δ' ἐπιτιμήσεις καὶ ἀλογία καὶ μοχθηρία, ὅταν μὴ
 20 ἀνάγκης ὕψος μὴδὲν χρήσεται τῷ ἀλόγῳ, ὥσπερ Εὐριπίδης
 τῷ Αἰγεί, ἢ τῇ πονηρίᾳ, ὥσπερ ἐν Ὀρέῃ τῷ Μενελάῳ. τὰ
 μὲν οὖν ἐπιτιμήματα ἐκ πέντε εἰδῶν φέρουσιν· ἢ γὰρ ὡς
 ἀδύνατα ἢ ὡς ἄλογα ἢ ὡς βλαβερά ἢ ὡς ὑπεναντία ἢ ὡς
 παρὰ τὴν ὁρθότητα τὴν κατὰ τέχνην· αἱ δὲ λύσεις ἐκ τῶν
 25 εἰρημένων ἀριθμῶν σκεπτάται, εἰσὶ δὲ δώδεκα.

Πότερον δὲ βελτίων ἢ ἐποποιικὴ μίμησις ἢ ἡ τρα-
 26 γικὴ, διαπορήσειεν ἂν τις. εἰ γὰρ ἡ ἥττον φορτικὴ βελ-
 τίων, τοιαύτη δ' ἢ πρὸς βελτίους θεατὰς ἐστὶ, δῆλον ὅτι ἡ
 ἅπαντα μιμουμένη φορτικὴ. ὡς γὰρ ἐκ αἰσθανομένων, ἂν
 30 μὴ αὐτὸς προσθῇ, πολλὰ κίνησιν κινῶνται, εἰς οἱ φαῦλοι
 αὐληταὶ κυλιόμενοι, ἂν δίσκον δέη μιμεῖσθαι, καὶ ἔλκοντες
 τὸν κορυφαῖον, ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν. ἢ μὲν ἔν τῃ τραγωδίᾳ
 τοιαύτη ἐστίν, ὡς καὶ οἱ πρότερον τοὺς ὑστέρας αὐτῶν ὥντο
 ὑποκριτὰς· ὡς λίαν γὰρ ὑπερβύλλοντα, πίθηκον ὁ Μινίσκος
 35 τὸν Καλλιπκίδην ἐκάλει. τοιαύτη δὲ δόξα καὶ περὶ Πιν-

ὡς Α'. ξηροφάνει Ν°. || δὲ om Ν°Α'Β'. || 4. ἥν] ἥν οἱ Ν°. || 7. εἰ] ἡ Α'Β'. || 8. οἷον ἢ] οἷον εἰ Ν°. || 9. ἢ μείζονος
 π Α'. || 12. ὡς ῥήτοι Α', ὡς ῥά τοι Β', ὡς Ν°. || ἐπὶ] εἰ ἢ Α'. || 15. κέραι ἐοὺς τὸ Α', κεραε ἢ τὸ Β', κερεε ἢ τὸ
 Ν°. || 21. κατὰ μεταφορὰν om Β'. || 23. ἢ] ἢ Α'Β'. || 25. κέκτητο Α'. || 26. πλέων Α', πλέων Β'. || πλεῖον
 Ν°. || 27. τῶν κεκραμένων Ν°Α'Β'. || οἷον Ν°. || 30. οἶνοχοεῦεν Α'. || πειρῶν τὴν Ν°. || 32. σημαίνειν δοκῇ Ν°. ||
 σημαίνειν Ν°, σημαίνει Α'. || 33. οἷον] τὸ Ν°. || δ' Β'. || 34. τὸ Ν°Α'Β'. || τὸ δὲ om Ν°Α'Β'. || ὡς δὲ Ν°Β',
 35. ἢ om Ν°.

Ν°Α'Β'. || 9. ἢ om Ν°Α'Β'. || 12. δ' om Ν°Α'Β'. || οἷον Ν°Α'Β'. || 13. καὶ πρὸς τὸ om Ν°Α'Β'. || 18. φρέ-
 νήμον Α'. || 19. δ'] δ' ἢ Β'. || 21. αἰγιήτη Α', αἰγιέτω Ν°, αἰγιήτη Β'. || 25. εἰ Β'. || 26. βελτίον Α'. || ἐποποιή-
 27. βελτίων om Ν°. || 28. δ' ἢ] δὴ Ν°Α'Β'. || ἴστω] ἴστω δαλίαν Ν°Α'Β'. || 30. κινῶν Α'. || 34. γὰρ om Ν°. ||
 35. μινίσκος Ν°. || 35. τιναρίου Ν°.

πολλάκις διασρέφειν ἀναγκάζονται τὸ ἐφεξῆς. ἐπεὶ δὲ ὁ μόνον τελείας ἐστὶ πράξεως ἡ μίμησις ἀλλὰ καὶ φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν, ταῦτα δὲ γίνεται καὶ μάλισα, καὶ μᾶλλον ὅταν γένηται παρὰ τὴν δεξάν, δι' ἄλληλα· τὸ γὰρ θαυμασὸν ὅπως ἔχει μᾶλλον ἢ εἰ ἀπὸ τῶ αὐτομάτῃ καὶ τῆς 5 τύχης, ἐπεὶ καὶ τῶν ἀπὸ τύχης ταῦτα θαυμασιώτατα δοκεῖ, ὅσα ὥσπερ ἐπίτηδες φαίνεται γεγενῆσθαι, εἶναι ὡς ὁ ἀνδρίας ὁ τοῦ Μίτυος ἐν Ἀργεὶ ἀπέκτεινε τὸν αἵτιον τοῦ θανάτου τῷ Μίτυϊ, θεωρῶντι ἐμπεσόν· εἴκοι γὰρ τὰ τοιαῦτα οὐκ εἰκὴ γενέσθαι, ὥς ἀνάγκη τὸς τοιούτους εἶναι καλλιῶς 10 μύθους.

10 Εἰσὶ δὲ τῶν μύθων οἱ μὲν ἀπλοὶ οἱ δὲ πεπλεγμένοι· καὶ γὰρ αἱ πράξεις, ὧν μίμησις οἱ μῦθοι εἰσιν, ὑπάρχουσιν εὐθὺς ὅσαι τοιαῦται. λέγω δὲ ἀπλῶν μὲν πράξιν, ἥς γινομένης, ὥσπερ ὄριται, συνεχῆς καὶ μιᾶς ἀνευ περιπε- 15 τεύσεως ἢ ἀναγνωρισμοῦ ἢ μεταβάσεως γίνεται, πεπλεγμένην δὲ, ἣς μετ' ἀναγνωρισμοῦ ἢ περιπετείας ἢ ἀμφοῖν ἢ μεταβάσεως ἐστίν. ταῦτα δὲ δεῖ γίνεσθαι ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τῶ μύθου, ὥς ἐκ τῶν προγεγενημένων συμβαίνειν ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ κατὰ τὸ εἶκος γίνεσθαι ταῦτα· διαφέρει 20 γὰρ πολὺ τὸ γίνεσθαι τάδε διὰ τάδε ἢ μετὰ τάδε.

11 Ἐστὶ δὲ περιπέτεια μὲν ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τῶν πραγ-
τομένων μεταβολή, καθάπερ εἴρηται· καὶ τὺτο δέ, ὥσπερ
λέγομεν, κατὰ τὸ εἶκος ἢ ἀναγκαῖον, ὥσπερ ἐν τῷ Οἰδί-
ποδι ἐλθὼν ὡς εὐφρανῶν τὸν Οἰδίπουν καὶ ἀπαλλάξων τῷ 25
πρὸς τὴν μητέρα φόβῳ, δηλώσας ὅς ἦν, τὸναντίον ἐποίησεν.
καὶ ἐν τῷ Λυγκεῖ ὁ μὲν ἀγόμενος ὡς ἀποθανέμενος, ὁ δὲ
Δαναὸς ἀκολουθῶν ὡς ἀπέκτενῶν· τὸν μὲν συνέβη ἐκ τῶν
πεπραγμένων ἀποθανεῖν, τὸν δὲ σωθῆναι. ἀναγνώρισις δ'
ἐστίν, ὥσπερ καὶ τὸνομα σημαίνει, ἐξ ἀγνοίας εἰς γινώσκιν 30
μεταβολή ἢ εἰς φιλίαν ἢ ἐχθραν τῶν πρὸς εὐτυχίαν ἢ
δυστυχίαν ὀρισμένων. καλλιῶς δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν ἅμα
περιπέτεια γίνωται, εἶον ἔχει ἢ ἐν τῷ Οἰδίποδι. εἰσὶ μὲν
ἔν καὶ ἄλλαι ἀναγνώρισεις· καὶ γὰρ πρὸς ἀψυχὰ καὶ τὰ
τυχόντα ἐστὶν ἕτε, ὥσπερ εἴρηται, συμβαίνει, καὶ εἰ πέ- 35
πραγέ τις ἢ μὴ πέπραγεν, ἐστὶν ἀναγνώρισις· ἀλλ' ἢ μά-
λισα τῶ μύθου καὶ ἢ μάλισα τῆς πράξεως ἢ εἰρημένη ἐστίν.
ἢ γὰρ τοιαύτη ἀναγνώρισις καὶ περιπέτεια ἢ ἔλεον ἔχει

ἢ φόβον, οἷον πράξεων ἢ τραγωδία μίμησις ὅτι
ἐστὶ δὲ καὶ τὸ ἀτυχεῖν καὶ τὸ εὐτυχεῖν ἐπὶ τῶν τοι-
συμβήσεται. ἐπεὶ δ' ἡ ἀναγνώρισις τινῶν ἐστὶν ἀπὸ
αἱ μὲν βατέρῃ πρὸς τὸν ἕτερον μόνον, ὅταν ἢ ὅλως ἢ
τίς ἐστίν, ὅτε δ' ἀμφοτέρους δεῖ ἀναγνώρισαι, ἢ
μὲν Ἰφιγένεια τῷ Ὀρέστῃ ἀναγνωρίσθη ἐκ τῆς τίκ-
τῆς ἐπιστολῆς, ἐκεῖνῳ δὲ πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν ἄλλῃ
ἀναγνώρισεως.

Δύο μὲν ἔν τῷ μύθῳ μέρη περὶ ταῦτ' ἐστὶ τῆς
καὶ ἀναγνώρισις, τρίτον δὲ πάθος. τῶν δὲ περιπέτει-
καὶ ἀναγνώρισις εἴρηται, πάθος δ' ἐστὶ πράξις φθαρ-
ιδυνηρά, εἶον οἳ τε ἐν τῷ φανερώ θάνατοι καὶ αἱ πε-
δυναίαι καὶ τρώσεις καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Μέρη δὲ τραγωδίας, οἷς μὲν ὡς εἶδεναι δεῖ χρεῖ-
πρότερον εἴπομεν· κατὰ δὲ τὸ ποσόν, καὶ εἰς ἃ διαι-
κεχωρισμένα, τάδε ἐστί, πρόλογος ἐπεισὸδιον ἐξήγη-
ρικόν, καὶ τῶν τὸ μὲν πάροδος τὸ δὲ στάσις, καὶ
ἀπάντων ταῦτα, ἴδια δὲ τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ πη-
ἐστὶ δὲ πρόλογος μὲν μέρος ὅλον τραγωδίας τὸ πρὶν
παρέδου, ἐπεισὸδιον δὲ μέρος ὅλον τραγωδίας τὸ με-
ὅλων χορικῶν μελῶν, ἐξοδος δὲ μέρος ὅλον τραγω-
μεθ' ὃ ἐκ ἐξὶ χορῷ μέλος, χορικῷ δὲ πάροδος μετὰ
λέξις ὅλον χορῷ, στάσις δὲ μέρος χορῷ τὸ ὑπὸ
καίς καὶ τροχαίς κόμμος δὲ θρῆνος κοινὸς χορὸς καὶ
σκηνῆς. μέρη δὲ τραγωδίας, οἷς μὲν δεῖ χρεῖσθαι το-
ρον εἵκαμεν, κατὰ δὲ τὸ ποσόν καὶ εἰς ἃ διαίρεται
χωρισμένα, ταῦτ' ἐστίν.

Ὡς δὲ δεῖ συζητῆσθαι καὶ ἃ δεῖ εὐλαβεῖσθαι
ζάντας τὸς μύθους, καὶ πόθεν ἔσται τὸ τῆς τραγω-
γον, ἐφεξῆς ἂν εἴη λεκτέον τοῖς νῦν εἰρημένους ἰσχυ-
δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλιῶς τραγωδίας μίμη-
ἀλλὰ πεπλεγμένην, καὶ ταύτην φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν
μιμητικῆν (τοῦτο γὰρ ἴδιον τῆς τοιαύτης μίμησιν ἐστὶν)
πρῶτον μὲν δῆλον ὅτι ὅτε τὸς ἐπεισεῖς ἄνδρας ἐπὶ
βάλλοντας φαίνεσθαι ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν
φοβερὸν ὅδε ἐλεεινὸν τῶτο, ἀλλὰ μικρόν ἐστιν ὑπὸ
χθρὸς ἐξ ἀτυχίας εἰς εὐτυχίαν (ἀτραγωδίαται) πρὶν
ἐστὶ πάντων· ὅθεν γὰρ ἔχει ὧν δεῖ· ὅτε γὰρ φανή-
ται

6. ἀπὸ τῆς τύχης B. || 7. ὥσπερ] περ B. || 8. ὡς om N. || 12. οἱ μὲν — 13. αἱ om N. || 16. πεπλεγμένη B. || 17. καὶ μὴ] καὶ μὴ οὐ N. || 18. γινώσκιν N. || 19. ὥσπερ et συμβαίνει N. || 20. ταῦτα — 21. γίνεσθαι om N. || 25. ἀπαλλάξας N. || 26. μίμησιν N. || 28. ἀκολουθῶν om A. B. || 30. ἐστὶν om N. A. || 31. ἢ εἰς ἐχθραν A. B. || 33. εἶον ἐν τῷ οὐδὲν ἔχει N. || 36. εἰ] αἱ A.

1. εἶον N. A. B. || 2. τὸ εὐτυχεῖν B. || 3. δ' εἰ] δὲ codices. || 17. καὶ μὴ] καὶ μὴ οὐ N. || 20. πρὶν — 21. γινώσκιν om N. A. B. || 24. κόμμος N. || 26. εἴπομεν N. B. || 28. Ὡς] ὡς N. A. B. || 30. μίμησιν N. || 31. τῆς] καὶ τῆς B. || 36. μικρόν N.

ἢ ὅτε φοβερὸν ἐσιν), ἔδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν
 εἰς δυστυχίαν μεταπίπτειν. τὸ μὲν γὰρ φι-
 ἔχοι ἂν ἡ τοιαύτη σύστασις, ἀλλ' ὅτε ἔλεον ὅτε
 μὲν γὰρ περὶ τὸν ἀνάξιον ἐστὶ δυστυχῆντα, ὁ δὲ
 μοιον, ἔλεος μὲν περὶ τὸν ἀνάξιον, φόβος δὲ
 μοιον, ὥστε ὅτε ἐλεεινὸν ὅτε φοβερὸν ἔσται τὸ
 . ὁ μεταξὺ ἄρα τῶν λοιπός. ἔστι δὲ τοῖστος
 ἐτῇ διαφέρων καὶ δικαιοσύνη, μήτε διὰ κακίαν
 ἡρίαν μεταβάλλων εἰς τὴν δυστυχίαν ἀλλὰ δι'
 τινά, τῶν ἐν μεγάλῃ δοξῇ ὄντων καὶ εὐτυχία,
 οὓς καὶ Θυέστης καὶ οἱ ἐκ τῶν τοιούτων γενῶν
 ἄνδρες. ἀνάγκη ἄρα τὸν καλῶς ἔχοντα μῦθον
 μᾶλλον ἢ διπλῆν, ὥσπερ τινὲς φασιν, καὶ με-
 ἕκ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἀλλὰ τὴν αὐτίον
 εἰς δυστυχίαν, μὴ διὰ μοχθηρίαν ἀλλὰ δι'
 15 μεγάλην, ἣ οἷς εἴρηται, ἣ βελτίονος μᾶλλον ἢ
 σημείον δὲ καὶ τὸ γινόμενον· πρὸ τῆ μὲν γὰρ
 τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρτίμην, νῦν δὲ περὶ
 ίας αἱ κάλλισται τραγωδίαὶ συντίθενται, οἷον
 μαίωνα καὶ Οἰδίπουν καὶ Ὀρέστην καὶ Μελέαγρον
 20 καὶ Τηλέφον, καὶ ὅσοις ἄλλοις συμβέβηκεν
 θειὰ ἢ ποιῆσαι. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν τέχνην
 τραγωδία ἐκ ταύτης τῆς συστάσεως ἐστίν. διὸ καὶ
 ἡ πῶς ἐγκαλῶντες τὸ αὐτὸ ἀμαρτάνουσιν, ὅτι τῷτο
 εἰς τραγωδίαις καὶ πολλὰ αὐτῷ εἰς δυστυχίαν
 25 . τῷτο γὰρ ἐστίν, ὥσπερ εἴρηται, ἐρθόν. σημείον
 . ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγώνων τραγι-
 αὶ τοιαῦται φαίνονται, ἂν κατορθωθῶσιν, καὶ ὁ
 εἰ καὶ τὰ ἄλλα μὴ εὖ οἰκονομεῖ, ἀλλὰ τρα-
 γε τῶν ποιητῶν φαίνεται. δευτέρα δ' ἡ πρώτη
 30 ὑπὸ τινων ἐστὶ σύστασις, ἣ διπλῆν τε τὴν σύστα-
 καθάπερ ἡ Ὀδύσεια, καὶ τελευτῶσα ἐξ ἐναν-
 θελτίοσι καὶ χειρόσιν. δοκεῖ δὲ εἶναι πρώτη διὰ
 ἄτρων ἀσθένειαν· ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ'
 ἴντες τοῖς θεαταῖς. ἐστὶ δὲ ἔχ' αὕτη ἀπὸ τραγω-
 35 , ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κωμωδίας οἰκεία· ἐκεῖ γάρ,
 σοι ὥσιν ἐν τῷ μύθῳ, οἷον Ὀρέστης καὶ Ἀγχι-
 νι γινόμενοι ἐπὶ τελευτῆς ἐξέρχονται, καὶ ἀπο-
 εἰς ὑπ' ἐδενός.

Ἐστὶ μὲν ὅν τὸ φοβερὸν καὶ ἐλεεινὸν ἐκ τῆς ὀφείας 14
 γίνεσθαι, ἐστὶ δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τῶν πρα-
 γμάτων, ὅπερ ἐστὶ πρότερον καὶ ποιητῷ ἀμείνωνος. δεῖ γὰρ
 καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾶν οὕτω συνεστάναι τὸν μῦθον ὥστε τὸν
 5 ἀκούοντα τὰ πράγματα γινόμενα καὶ φρίττειν καὶ ἐλεεῖν
 ἐκ τῶν συμβαινόντων· ἅπερ ἂν πάθοι τις ἀκούων τὸν τοῦ
 Οἰδίποδος μῦθον. τὸ δὲ διὰ τῆς ὀφείας τῷτο παρασκευά-
 ζειν ἀτεχνότερον καὶ χρηργίας δεόμενόν ἐστιν. οἱ δὲ μὴ τὸ
 φοβερὸν διὰ τῆς ὀφείας ἀλλὰ τὸ τερατῶδες μόνον παρα-
 10 σκευάζοντες ὅδ' ἐν τραγωδίᾳ κοινωνοῦσιν· ὃ γὰρ πᾶσαν δεῖ
 ζητεῖν ἡδονὴν ἀπὸ τραγωδίας, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. ἐπεὶ δὲ
 τὴν ἀπὸ ἐλέος καὶ φόβου διὰ μιμήσεως δεῖ ἡδονὴν παρα-
 σκευάζειν τὸν ποιητὴν, φανερόν ὡς τῷτο ἐν τοῖς πράγμα-
 σιν ἐμποιεῖται. ποῖα ὅν θειὰ ἢ ποῖα οἰκτρὰ φαίνεται τῶν
 15 συμπιπτόντων, λάβωμεν. ἀνάγκη δὲ ἡ φύλων εἶναι πρὸς
 ἀλλήλους τὰς τοιαύτας πράξεις ἢ ἐχθρῶν ἢ μηδετέρων. ἂν
 μὲν ὅν ἐχθροὺς ἐχθρὸν ἀποκτείνει, ὅδ' ἐλεεινὸν ὅτε ποιῶν
 ὅτε μέλλων δείκνυσι, πλὴν κατ' αὐτὸ τὸ πάθος· οὐδ' ἂν
 μηδετέρως ἔχοντες. ὅταν δ' ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγένηται τὰ
 20 πάθη, οἷον εἰ ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἢ υἱὸς πατέρα ἢ μήτηρ
 υἱὸν ἢ υἱὸς μητέρα ἀποκτείνει ἢ μέλλει ἢ τι ἄλλο τοῖστος
 ὁρᾷ, ταῦτα ζητεῖται. τὸ μὲν ὅν παρελημμένους μύθους
 λύειν ἐκ ἐστίν, λέγω δὲ οἷον τὴν Κλυταιμνήστραν ἀποθανῶ-
 σαν ὑπὸ τῷ Ὀρέστῃ καὶ τὴν Ἐριφύλῃν ὑπὸ τῷ Ἀλκμαίω-
 25 νος· αὐτὸν δὲ εὐρίσκειν δεῖ, καὶ τοῖς παραδεδομένοις χρῆ-
 σθαι καλῶς. τὸ δὲ καλῶς τί λέγομεν, εἰπωμεν σαφέστερον.
 ἐστὶ μὲν γὰρ ὅτω γίνεσθαι τὴν πράξιν ὥσπερ οἱ παλαιοὶ
 εἰπὼν, εἰδότες καὶ γινώσκοντας, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης
 εἰποίησεν ἀποκτείνουσιν τὸς παῖδας τὴν Μήδειαν· ἔστι δὲ
 30 πράξιαι μὲν, ἀγνοῦντας δὲ πράξιαι τὸ θεινόν, εἴθ' ὕστερον
 ἀναγνωρίσαι τὴν φιλίαν, ὥσπερ ὁ Σοφοκλῆς Οἰδίπους. τῷτο
 μὲν ὅν ἐξω τῷ δράματος, ἐν δ' αὐτῇ τῇ τραγωδίᾳ, οἷος
 ὁ Ἀλκμαίων ὁ Ἀστυδάμαντος ἢ ὁ Τηλέγονος ὁ ἐν τῷ
 τραυματίᾳ Ὀδυσσεῖ. ἔτι δὲ τρίτον παρὰ ταῦτα τὸν μέλ-
 35 λοντα ποιεῖν τι τῶν ἀνηκέστων δι' ἀγνοίαν ἀναγνωρίσαι πρὶν
 ποιῆσαι. καὶ παρὰ ταῦτα ἐκ ἐστίν ἄλλως· ἡ γὰρ πράξιαι
 ἀνάγκη ἢ μὴ, καὶ εἰδότες ἢ μὴ εἰδότες. τῶν δὲ τὸ μὲν
 γινώσκοντα μελλῆσαι καὶ μὴ πράξιαι χεῖρισον· τό τε γὰρ
 μιαρὸν ἔχει, καὶ ὃ τραγικόν· ἀπαθὲς γὰρ. διόπερ οὐδεὶς

τὸν αὐτὸ Ν^ο Α^ο Β^ο. || 5. τὸν ἀνάξιον τὸ ἀνάξιον Ν^ο. || 6. τὸν τὸ Ν^ο. || 9. καὶ μοχθηρίαν οἱ Β^ο. || 11. δίπους Α^ο. || 17.
 τὸν Ν^ο Α^ο Β^ο. || 29. οἰκονομεῖ Β^ο. || 30. δ' ἢ Ν^ο. || 38. γινόμενοι Ν^ο.
 τὸν Α^ο Β^ο. || 12. ἐλέος Ν^ο. || 17. ἀποκτείνει οἱ Ν^ο Α^ο Β^ο. || 18. δείκνυσι οἱ Ν^ο. || 20. εἴ ἢ Ν^ο Α^ο Β^ο. || 21. ἀποκτείνει
 Β^ο. || τοῖστος τι ἄλλο Ν^ο. || 22. ὁρᾶν Ν^ο Α^ο. || 24. ἐριφύλῃ Ν^ο. || 26. εἰπωμεν Α^ο. || 29. ἀποκτείνουσιν Ν^ο. || τὴν οἱ
 ἀστυδάμαντος Ν^ο. || 38. μελλῆσαι Ν^ο.

ποιεῖ ὁμοίως, εἰ μὴ ὀλιγάκις, οἷος ἐν Ἀντιγόῃ τὸν Κρέοντα ὁ Αἴμων. τὸ δὲ πράξαι δεύτερον. βέλτιον δὲ τὸ ἀγνοῦντα μὲν πράξαι, πράξαντα δὲ ἀναγνωρίσαι· τὸ τε γὰρ μιὰρὸν ἢ πρόσεσι, καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἐκπληκτικόν. κράτιστον δὲ τὸ τελευταῖον, λέγω δὲ εἶναι ἐν τῷ Κρετφόντῃ ἢ Μερῶπῃ μέλλει τὸν υἱὸν ἀποκτείνειν, ἀποκτείνει δὲ οὐ ἄλλ' ἀνεγνώρισεν, καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐν τῇ Ἑλλῇ ὁ υἱὸς τὴν μητέρα ἐκδιδόναι μέλλων ἀνεγνώρισεν. διὰ γὰρ τῆτο, ὅπερ πάλαι εἴρηται, ἢ περὶ πολλὰ γένῃ αἱ τραγωδίαί εἰσίν. ζητοῦντες γὰρ οὐκ ἀπὸ τέχνης ἀλλ' ἀπὸ τύχης εὗρον τὸ τοιῦτον παρασκευάζειν ἐν τοῖς μύθοις· ἀναγκάζονται ἔν ἐπὶ ταύτας τὰς εἰκίας ἀπαντᾶν, ὅσαις τὰ τοιαῦτα συμβέβηκε πάθῃ. περὶ μὲν ἔν τῆς τῶν πραγμάτων συστάσεως, καὶ ποῖους τινὰς εἶναι δεῖ τὰς μύθους, εἴρηται ἱκανῶς.

- 15 Περὶ δὲ τὰ ἥθη τέτταρά εἰσιν ὧν δεῖ χρᾶσθαι, ἐν μὲν καὶ πρῶτον, ὅπως χρῆστα ἔ. ἔξει δὲ ἥθος μὲν, εἰς ὥσπερ ἐλέχθη ποιῇ φανεράν ὁ λόγος ἢ ἡ πράξις προαίρεσιν τινα, φαῦλον μὲν εἰς φαύλην, χρῆστον δ' εἰς χρηστὴν. ἐστὶ δὲ ἐν ἐκάσῳ γένει· καὶ γὰρ γυνὴ ἐστὶ χρηστὴ καὶ δούλος· καίτοι γε ἴσως τούτων τὸ μὲν χεῖρον, τὸ δὲ ὅλως φαῦλόν ἐστιν. δεύτερον δὲ τὰ ἀρμόττοντα· ἐστὶ γὰρ ἀνδρείον μὲν τὸ ἥθος, ἀλλ' ἔχ' ἀρμόττον γυναικὶ τὸ ἀνδρείαν ἢ δεινὴν εἶναι. τρίτον δὲ τὸ ὁμοῖον· τῆτο γὰρ ἕτερον τῷ χρῆστον τὸ ἥθος καὶ ἀρμόττον ποιῆσαι, ὥσπερ εἴρηται. 25 τέταρτον δὲ τὸ ὁμαλόν· καὶ γὰρ ἀνώμαλός τις ἢ ὁ τὴν μίμησιν παρέχων καὶ τοιῦτον ἥθος ὑποτιθεῖς, ὅμως ὁμαλῶς ἀνώμαλον δεῖ εἶναι. ἐστὶ δὲ παράδειγμα πονηρίας μὲν ἥθος μὴ ἀναγκαῖον εἶναι ὁ Μενέλαος ὁ ἐν τῷ Ὀρέσῃ, τῷ δὲ ἀπρεπῆς καὶ μὴ ἀρμόττοντος ὁ τε βῆνηος Ὀδυσσεύς ἐν τῇ Σκύλλῃ καὶ ἡ τῆς Μελανίπης ῥῆσις, τῷ δὲ ἀνώμαλῳ ἢ ἐν Αὐλίδι Ἰφιγενείᾳ· ὅθεν γὰρ εἰκεν ἡ ἱκετεύουσα τῇ ὕστερα. χρὴ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἥθεσιν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων συστάσει, αἰεὶ ζητεῖν ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἢ τὸ εἰκός, ὥστε τὸν τοιῦτον τὰ τοιαῦτα λέγειν ἢ πράττειν ἢ ἀναγκαῖον 35 ἢ εἰκός, καὶ τῆτο μετὰ τῆτο γίνεσθαι ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκός. φανερόν ἔν ὅτι καὶ τὰς λύσεις τῶν μύθων ἐξ αὐτῶν δεῖ τῷ

μύθῳ συμβαίνειν, καὶ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ Μηδείᾳ ἐπὶ τῇ χανῆς καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι τὰ περὶ τὸν ἀπόπληκτον Ὀδυσσεύς χανῆς χρῆσθαι ἐπὶ τὰ ἔξω τῷ δράματι ἢ ἔσα τῇ πρὸς γένονεν, ἀλλ' ἔχ' οἷον τε ἀνθρώπον εἰδέναι, ἢ ἔσα ἔσθ' αἰδεῖται παραγορεύσεως καὶ ἀγγελίας· ἅπαντα γὰρ ἐκδομεν τοῖς θεοῖς ὁρᾶν. ἄλογον δὲ μηδὲν εἶναι ἢ τὰς τραγωδίας, εἰ δὲ μὴ, ἔξω τῆς τραγωδίας, εἶναι τὰ ἐξ Οἰδίποδι τῷ Σοφοκλέους. ἐπεὶ δὲ μίμησις ἐστὶ ἢ τῆς δῖας βελτιόνων, ἡμᾶς δεῖ μιμεῖσθαι τὸς ἀγαθὸς καὶ κακοὺς· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀποδιδόντες τὴν ἰδίαν μερῶπῃ καὶ ποῖοντες, καλλίως γράφουσιν. ὣτω καὶ τὸν ποιητὴν μένον καὶ ὀργίλους καὶ ῥαθύμους καὶ τὰλλα τὰ καὶ ἔχοντας ἐπὶ τῶν ἡθῶν, ἐπισεικίας ποιεῖν παρὰ τῇ σκληρότητος δεῖ, εἶναι τὸν Ἀχιλλεῖα Ἀγαθὸν καὶ Ὀδυσσεῖα 15 ταῦτα δὲ δεῖ διατρεῖν, καὶ πρὸς τούτοις τὰ παρακατὰ ἀνάγκης ἀκολουθῶντας αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ· καὶ γὰρ αὐτὰς ἐστὶν ἀμαρτάνειν πολλάκις. εἴρηται δὲ τῷ ποιητῇ ἐν τοῖς ἐκδομένοις λόγοις ἱκανῶς.

Ἀναγνώρισις δὲ τί μὲν ἐστὶν, εἴρηται πρότερον· ἡ δὲ ἀναγνώρισις, πρώτη μὲν ἢ ἀτεχνολογία, καὶ ἡ ἐκ τῶν χρῶνται δι' ἀπορίαν, ἢ διὰ τῶν σημείων. τῶν δὲ ἀπορίων σύμφωτα, εἶναι "λόγῃον ἢ φοροῦσι Γηγενεῖς" ἢ οἷος ἐν τῷ Θυέσῃ Καρκίνος, τὰ δὲ ἐπίκτητα, καὶ τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι, οἷον ἔλαιον, τὰ δὲ ἐκτὸς, τὰ δὲ δέραια, καὶ εἶναι ἐν τῇ Τυροῖ διὰ τῆς σκαφῆς ἐκ τῶν τοιούτοις χρῆσθαι ἢ βέλτιον ἢ χεῖρον, εἶναι Ὀδυσσεῖα τῆς ἑλῆς ἄλλως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς τροφῆς καὶ ὑπὸ τῶν συβωτῶν· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν πίσεις οἷα ἔσονται, καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι, αἱ δὲ ἐκ περιττοῦ περὶ ἢ ἐν τοῖς Νίπτροις, βελτίως. δευτέραι δὲ αἱ πολεμικαὶ ὑπὸ τῷ ποιητῇ, διὸ ἀτεχνολογία· οἷον Ὀρέσῃ ἡ Ἰφιγενείᾳ ἀνεγνώρισε τὴν ἀδελφὴν, ἀναγνωρίσθη ἡ ἑλῆς· ἐκεῖνη μὲν γὰρ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἐκεῖνος δὲ διὰ τῶν σημείων. ταῦτα ἔν αὐτοῖς λέγει ἢ βέλεται ὁ ποιητὴς ἢ ἔχ' ὁ μῦθος. διὸ ἐγγὺς τῆς εἰρημένης ἀμαρτίας ἐστὶ γὰρ ἂν εἶνα καὶ ἐνεγκεῖν. καὶ ἐν τῷ Σοφοκλέους τῷ τῆς κερκίδος φωνῇ. τρίτη δὲ ἢ διὰ μνήμης, τῷ ποιητῇ

2. τὸ δὲ] τὸ γὰρ N°. || 7. καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ — 8. ἀναγνώρισε om B°. || 8. βέλων pr N°. || 16. ἔξω N°. || 18. παρὰ B°. || 19. φαῦλον μὲν εἰς φαύλην] ἢ N° A° B°. || 22. ὅλως om B°. || 23. τὸ ἀνδρείαν] τῆς ἀνδρείας A°. || 27. ὁμαλῶς] ὁμοῖον ἀναγκαῖον N°. || ὁ ante ἐν om N°. || 33. ὕστερα N°. || 35. ὥστε — 36. εἰκός. om N°.

2. ἰδιότης N°. || ἀπλὸν N° A° B°. || 5. παραγορεύσεως N°. || 7. τὰ] τὸ N° B°. || 8. τῷ A°. || 13. ἐπισεικίας — 14. ἐκ τῶν ὅσας ἐπισεικίας ποιεῖν παρὰ τῇ σκληρότητος N° A° B°. || 14. ἀγαθὸν A°, ἀγαθὸν N° B°. || 15. δὲ om N°. || διὰ om A° B°. || B°. || τὰς παρὰ τὰς N° A°, τὰς παρὰ τὰ B°. || 20. πλείους A°. || 24. περιδέραια N° A° B°. || 25. οἱ A°. || 32. τῷ — ἀπὸ ὀρέσῃς N° A° B°. || 33. διὰ σημείων ταῦτα ἔν om N° A° B°. || 35. διὰ] δι' ὅτι N° A° B°. || 36. εἶνα καὶ] ἔσονται N°. || 37. καὶ τῇ τρίτῃ δὲ ἢ] ἥτοι τῇ N° A° B°. || τὸ ἔσθαι N°.

ἴντα, ὥσπερ ἡ ἐν Κυπρίοις τοῖς Δικαιογένης, ἰδὼν γὰρ
γραφὴν ἐκλαυσεν, καὶ ἡ ἐν Ἀλκίῳ ἀπολόγῳ, ἀκύν
τὴ πιθαριζὺ καὶ μνησθεὶς ἐδάκρυσεν· ὅθεν ἀνεγνωρίσθη-
τετάρτη δὲ ἡ ἐκ συλλογισμοῦ, οἷον ἐν Χρησφόροις, ὅτι
ς τις ἐλήλυθεν, ὅμοιος δὲ ἑσθὶς ἀλλ' ἢ Ὁρέστης· ὅτος
ἐλήλυθεν. καὶ ἡ Πολυεῖδου τὴ σοφιστὴ περὶ τῆς Ἰφι-
εις· εἰκὸς γὰρ τὸν Ὁρέστην συλλογίσασθαι ὅτι ἡ τ'
φῆ ἐτύθη καὶ αὐτῷ συμβαίνει θύεσθαι. καὶ ἡ ἐν τῷ
εοδέκτῃ Τυδεΐ, ὅτι ἐλθὼν ὡς εὐρήσων υἱὸν αὐτὸς ἀπέλ-
ει. καὶ ἡ ἐν τοῖς Φινεΐδαῖς· ἰδῆσαι γὰρ τὸν τόπον συνε-
ἄντο τὴν εἰμαρμένην, ὅτι ἐν τῷ εἰμαρτο ἀποθανεῖν
ἰς· καὶ γὰρ ἐξετέθησαν ἐνταῦθα. ἔτι δὲ τις καὶ συν-
ἐκ παραλογισμῷ τῷ θεάτρῳ, οἷον ἐν τῷ Ὀδυσσεὶ τῷ
αγγέλῳ· τὸ μὲν γὰρ τόξον ἔφη γνωσέσθαι ὃ οὐχ
ει, ὃ δὲ, ὡς δι' ἐκείνους ἀναγνωρίζοντος, διὰ τῆς ἐποίησε
λογισμῶν. πασῶν δὲ βελτίστη ἀναγνώρισις ἡ ἐξ αὐτῶν
πραγμάτων, τῆς ἐκπλήξεως γιγνομένης δι' εἰκόντων,
ἡ ἐν τῷ Σοφοκλέους Οἰδίποδι καὶ τῇ Ἰφιγενείᾳ· εἰκὸς
θύεσθαι ἐπιθεῖναι γράμματα. αἱ γὰρ τοιαῦται μό-
νιν τῶν πεποιημένων σημείων καὶ περιδεραίνων. δεῦ-
δὲ αἱ ἐκ συλλογισμῶν.

Δεῖ δὲ τὸς μύθους συνίστασθαι καὶ τῇ λέξει συναπερ-
γῆσαι ὅτι μάλιστα πρὸ ὁμμάτων τιθέμενον· ὅτω γὰρ
αργέστατα ὁρῶν, ὥσπερ παρ' αὐτοῖς γιγνόμενος τοῖς
γομένοις, εὐρίσκει τὸ πρέπον, καὶ ἡκίς· ἂν λαμβάνοιτο
πεναντία. σημεῖον δὲ τούτου ὃ ἐπιτιμᾶτο Καρκίνῳ·
ὁ Ἀμφιάραος ἐξ ἱερῶ ἀνέη, ὃ μὴ ἐρῶντα τὸν θεατὴν
ἄνεν, ἐπὶ δὲ τῆς σκηπῆς ἐξέπεσε, δυσχερανάντων τῶ
λεατῶν. ὅσα δὲ δυνατόν, καὶ τοῖς σχήμασι συναπερ-
λενον. πιθανώτατοι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς φύσεως οἱ ἐν
τάθεσιν εἰσι, καὶ χειμαίνει ὁ χειμαζόμενος καὶ χα-
νέει ὁ ὀργιζόμενος ἀληθινώτατα. διὸ εὐφυῆς ἡ ποιη-
ῆς ἢ μανικῶ· τῶν γὰρ οἱ μὲν εὐπλαστοὶ οἱ δὲ
στικοὶ εἰσιν. τὸς τε λόγους τοὺς πεποιημένους δεῖ καὶ

αὐτὸν ποιῶντα ἐκτίθεσθαι καθόλου, εἴς ὅτως ἐπεισοδίων καὶ
παρατείνειν. λέγω δὲ ὅτως ἂν θεωρεῖσθαι τὸ καθόλου, οἷον
τῆς Ἰφιγενείας. τυθείσης τινὸς κέρης καὶ ἀφανισθείσης ἀδή-
λως τοῖς θύσασιν, ἰδρυθείσης δὲ εἰς ἄλλην χώραν, ἐν ᾗ
νόμος ἦν τὸς ξένους βύειν τῇ θεῷ, ταύτην ἔρχε τὴν ἱερω-
σύνην. χρόνῳ δ' ὕστερον τῷ ἀδελφῷ συνέβη ἐλθεῖν τῆς
ιερείας. τὸ δὲ ὅτι ἀνείλεν ὁ θεὸς διὰ τιν' αἰτίαν ἐξω τῷ
καθόλου ἐλθεῖν ἐκεῖ καὶ ἐφ' ὃ τι δέ, ἐξω τῷ μύθῳ. ἐλθὼν
δὲ καὶ ληφθεὶς θύεσθαι μέλλων ἀνεγνώρισεν, εἴς ὡς Εὐρι-
πίδης εἴθ' ὡς Πολυεῖδος ἐποίησεν, κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπὼν ὅτι
ἐκ ἄρα μόνον τὴν ἀδελφὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἴδρι τυθῆναι·
καὶ ἐντεῦθεν ἡ σωτηρία. μετὰ ταῦτα δὲ ἡδὴ ὑπεβήντα τὰ
ὀνόματα ἐπεισοδιοῦν, ὥπως δὲ ἔσται οἰκεία τὰ ἐπεισόδια
σκοπεῖν, οἷον ἐν τῷ Ὁρέσῃ ἡ μανία δι' ἧς ἐλήφθη, καὶ ἡ
σωτηρία διὰ τῆς καθάρσεως. ἐν μὲν ὅν τοῖς δράμασι τὰ
ἐπεισόδια σύντομα, ἡ δ' ἐποποιία τῶντοις μηχανύεται. τῆς
γὰρ Ὀδυσσεύς μακρὸς ὁ λόγος ἐστίν, ἀποδημῆντός τινος
ἔτη πολλὰ καὶ παραφυλαττομένῳ ὑπὸ τῷ Ποσειδῶνι καὶ
μόνῳ ἔντος, ἔτι δὲ τῶν οἴκοι ὅτως ἐχόντων ὥς τὰ χρή-
ματα ὑπὸ μνηστήρων ἀναλίσκεσθαι καὶ τὸν υἱὸν ἐπιβου-
λεύεσθαι· αὐτὸς δὲ ἀφικνεῖται χειμασθεὶς, καὶ ἀναγνωρίσας
τινὰς αὐτοῖς ἐπιθέμενος αὐτὸς μὲν ἐσώθη, τὸς δ' ἐχθρὸς
διέφθειρεν. τὸ μὲν ὅν ἴδιον τῆτο, τὰ δ' ἄλλα ἐπεισόδια.

Ἐστὶ δὲ πάσης τραγωδίας τὸ μὲν δέσις τὸ δὲ λύσις, 18
τὰ μὲν ἐξῶθεν καὶ ἔνια τῶν ἔσθων πολλάκις ἢ δέσις, τὸ
δὲ λοιπὸν ἢ λύσις. λέγω δὲ ὅτι μὲν εἶναι τὴν ἀπ' ἀρ-
χῆς μέχρι τῆς τῆς μέρης ὃ ἔσχατον ἐστίν, ἐξ ἧς μεταβαί-
νει εἰς εὐτυχίαν, λύσιν δὲ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μετα-
βάσεως μέχρι τέλους, ὥσπερ ἐν τῷ Λυγικῇ τῷ Θεοδέκτῃ
δέσις μὲν τὰ τε προπεπραγμένα καὶ ἡ τῷ παιδίῳ λῆψις,
λύσις δ' ἡ ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως τῷ θανάτῳ μέχρι τῷ τέλει.

Τραγωδίας δὲ εἶδη εἰσι τέσσαρα· τοσαῦτα γὰρ καὶ
τὰ μέρη ἐλέχθη. ἡ μὲν πεπλεγμένη, ἧς τὸ ὅλον ἐστὶ πε-
ριπέτεια καὶ ἀναγνώρισις· ἡ δὲ παθητική, οἷον οἱ τε Αἰαν-

. ἡ] οἱ N°. || τῆς N°A°B°. || 2. ἐν om N°. || ἀπὸ λόγων N°A°B°. || 4. χρησφόροις N°A°B°. || 5. ὅμοιος — 6. ἐλήλυθεν om
5. ἡ] ἡ N°A°. || 6. πολυεῖδ N°, πολυεῖδους A°B°. || 8. αὐτὸν N°. || ἡ om N°A°B°. || τῷ om A°. || 10. ταῖς φινεΐδαῖς
ταῖς φινεΐδαις N°. || 11. εἰμαρτο] τὸ ἔμαρ N°. || 13. τῷ] καὶ N°. || 14. τόξον] τὸ τόξον A°. || 15. ὃ] τὸ A°B°, τῷ N°. ||
N°A°B°. || 17. πλήξεως N°A°B°. || δι' εἰκόντων A°, διηκόντων N°. || 18. ἡ] ὁ N°A°. || 19. ἐπιθεῖναι τὰ γράμματα N°. ||
ἱερῶν A°B°. || 24. ἂν om B°. || ἐνεργέστατα N°A°. || ὁ ἐρῶν N°A°B°. || γιγνομένοις B°. || 25. εὐρίσκει N°B°. || 26. ἐπιτιμᾶ
A°B°. || 27. ἂν εἴη N°A°B°. || 30. οἱ ἐν τοῖς πάθεσιν om N°. || 34. τῶν τε λόγους καὶ τοὺς N°A°B°. ||
. ἐπεισοδίων N°A°. || 2. περιτείνειν A°B°, περιτεῖναι N°. || 4. βύουσιν N°. || 7. τὸ δι] τῶν A°B°, τότε N°. || τὴν N°. ||
αὐτὸς N°A°B°. || 14. σκοπεῖν om N°A°. || ὀργῇ N°. || 15. ὅν om N°. || ἄρμασι N°A°B°. || 17. μικρὸς N°. || 19.
οἱ, ἐκ A°B°. || ὡς N°. || 22. αὐτοῖς] αὐτὸς N°A°B°. || 23. μὲν om N°. || 26. ἐγὼ N°. || 27. μεταβαίνει N°A°
29. λυκεῖ N°A°B°. || τῷ B°. || 30. μὲν] δὲ B°. || 31. λύσις δ' ἡ] καὶ πάλιν ἡ αὐτῶν δὲ N°A°B°. || τῷ post μέχρι
οἱ.

τες καὶ οἱ ἱξίονες· ἡ δὲ ἠθική, οἷον αἱ Φθιώτιδες καὶ ὁ Πηλεὺς· τὸ δὲ τέταρτον, οἷον αἱ τε Φορκίδες καὶ Προμηθεὺς καὶ ὅσα ἐν ἄδῃ. μάλιστα μὲν ἔν ἅπαντα δεῖ πειρασθαι ἔχειν, εἰ δὲ μὴ, τὰ μέγιστα καὶ πλείστα, ἄλλως τε καὶ ὡς νῦν συκοφαντῶσι τὸς ποιητάς· γεγονότων γὰρ καθ' ἑκαστον μέρος ἀγαθῶν ποιητῶν, ἑκαστον τῷ ἰδίῳ ἀγαθοῦ ἀξιοῦσι τὸν ἕνα ὑπερβάλλειν. δίκαιον δὲ καὶ τραγωδίαν ἄλλην καὶ τὴν αὐτὴν λέγειν ὅθεν ἴσως τῷ μύθῳ. τὸτο δέ, ὡς ἡ αὐτὴ πλοκὴ καὶ λύσις. πολλοὶ δὲ πλεξάντες εὐλύνοσι κακῶς· δεῖ δὲ ἄμφω αἰεὶ κροτεῖσθαι. χρὴ δὲ, ὅπερ 10 εἴρηται πολλάκις, μεμνησθαι καὶ μὴ ποιεῖν ἐποποιικὸν σύστημα τραγωδίαν. ἐποποιικὸν δὲ λέγω τὸ πολύμυθον, οἷον εἰ τις τὸν τῆς Ἰλιάδος ὅλον ποιοῖ μῦθον. ἐκεῖ μὲν γὰρ διὰ τὸ μῆκος λαμβάνει τὰ μέρη τὸ πρέπον μέγεθος, ἐν δὲ τοῖς δράμασι πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν ἀποβαίνει. ση- 15 μείων δέ, ὅσοι πέρισυ Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν καὶ μὴ κατὰ μέρος, ὥσπερ Εὐριπίδης Νιόβην, καὶ μὴ ὥσπερ Αἰσχύλος, ἢ ἐκπίπτουσιν ἢ κακῶς ἀγωνίζονται, ἐπεὶ καὶ Ἀγαθῶν ἐξέ- ποθεν ἐν τῷ μόνῳ. ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις καὶ ἐν τοῖς ἀπλοῖς πράγμασι στοχαζονται ὡς βούλονται θαυμαστῶς· 20 τραγικὸν γὰρ τὸτο καὶ φιλόδρωνον. ἔστι δὲ τὸτο, ὅταν ὁ σοφὸς μὲν μετὰ πονηρίας δὲ ἐξαπατηθῇ, ὥσπερ Σίσυφος, καὶ ὁ ἀνδρεὺς μὲν ἀδικος δὲ ἠττηθῇ. ἔστι δὲ τὸτο εἰκός, ὥσπερ Ἀγαθῶν λέγει· εἰκὸς γὰρ γίνεσθαι πολλὰ καὶ παρὰ τὸ εἰκός. καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν 25 τῶν ὑποκριτῶν, καὶ μόνον εἶναι τῷ ὅλῳ, καὶ συναγωνίζεσθαι μὴ ὥσπερ παρ' Εὐριπίδῃ ἀλλ' ὥσπερ παρὰ Σοφοκλεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς τὰ διδόμενα μᾶλλον τῷ μύθῳ ἢ ἄλλης τραγωδίας ἐξίν· διὸ ἐμβέλιμα ἄδουσιν, πρῶτον ἄρξαν- τος Ἀγαθῶνος τῷ τοῖστῳ. καίτοι τί διαφέρει ἢ ἐμβέλιμα 30 ἄδειν ἢ ῥῆσιν ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἀρμόττειν ἢ ἐπεισέδιον ὅλον;

19 Περὶ μὲν ἔν τῶν ἄλλων ἤδη εἴρηται, λοιπὸν δὲ περὶ λέξεως ἢ διανοίας εἰπεῖν. τὰ μὲν ἔν περὶ τὴν διάνοιαν ἐν τοῖς περὶ ῥητορικῆς κείσθω· τὸτο γὰρ ἴδιον μᾶλλον ἐκείνης 35 τῆς μεθόδου. ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν ταῦτα, ὅσα ὑπὸ τῷ λόγῳ δεῖ παρασκευασθῆναι. μέρη δὲ τῶν τό τε ἀπο- δεικνύει καὶ τὸ λύειν καὶ τὸ πάθῃ παρασκευάζειν, οἷον

ἔλεον ἢ φόβον ἢ ἐργὴν καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ ἢ μίαν καὶ μικρότητα. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἐν τοῖς πράγμασι τῶν αὐτῶν ἰδεῶν δεῖ χρῆσθαι, ὅταν ἢ ἐλεεινὰ ἢ ἐκ- μεγάλα ἢ εἰκῆτα δὴ παρασκευάζειν. πλὴν τῶντι 5 φέρει, ὅτι τὰ μὲν δεῖ φαίνεσθαι ἄνευ διδασκαλίας τὴ ἐν τῷ λόγῳ ὑπὸ τῷ λέγοντος παρασκευαζομένη καὶ τὸν λόγον γίνεσθαι. τί γὰρ ἂν εἴη τῷ λέγοντι ἐφα- φανέιτο ἡδέα καὶ μὴ διὰ τὴν λόγον; τῶν δὲ περὶ τῶν ἔξιν ἐν μὲν ἐστὶν εἶδος θεωρίας τὰ σχήματα τῆς ἡψ 10 ἃ ἐξίν εἰδέναι τῆς ὑποκριτικῆς καὶ τῷ τὴν τοιαύτην τος ἀρχιτεκτονικῆν, οἷον τί ἐντολὴ καὶ τί εὐχὴ καὶ ἡ γησις καὶ ἀπειλὴ καὶ ἐρώτησις καὶ ἀπείρησις, καὶ εἰ ἄλλο τοιούτων. παρὰ γὰρ τὴν τῶν γνῶσιν ἢ ἀγνοίαν εἰς τὴν ποιητικὴν ἐπιτίμημα φέρεται, ὅτι καὶ ἄνευ 15 δῆς. τί γὰρ ἂν τις ὑπελάβοι ἡμαρτησθαι ἃ Πεντακ- ἐπιτιμᾷ, ὅτι εὐχεσθαι οἰόμενος ἐπιτάττει εἰπὼν "μήτις θεά;" τὸ γὰρ κελεῦσαι, φησί, ποιεῖν τι ἢ μὴ ποιεῖν ἐστίν. διὸ παρείσθω ὡς ἄλλης καὶ οὐ τῆς περὶ τῆς θεωρήμα.

Τῆς δὲ λέξεως ἀπάσης τὰδ' ἐστὶ τὰ μέρη, συλλαβή, σύνδεσμος, ἔνμα, ῥῆμα, ἄρθρον, πτώσις, ἡ σροιχείον μὲν ἔν ἐστὶ φωνὴ ἀδιαίρετος, ἢ πάντα ἢ, ἢ ἐξ ἧς πέφυκε συνετὴ γίνεσθαι φωνή· καὶ γὰρ τῶν εἰσὶν ἀδιαίρετοι φωναί, ὡς ὑδεμίαν λέγω σιγῆς καὶ 25 δὲ μέρη τό τε φωνῆν καὶ τὸ ἡμίφωνον καὶ ἀφών. δὲ φωνῆν μὲν ἄνευ προσβολῆς ἔχον φωνὴν ἐκείνην, τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡμίφωνον δὲ τὸ μετὰ προσβολῆς φωνὴν ἀκυστήν, οἷον τὸ Σ καὶ τὸ Ρ, ἀφώνον δὲ τὸ προσβολῆς καθ' αὐτὸ μὲν ὑδεμίαν ἔχον φωνήν, καὶ τῶν ἐχόντων τινὰ φωνὴν γινόμενον ἀκυστήν, οἷον τὸ Δ. ταῦτα δὲ διαφέρει σχήμασί τε τῷ σιγματι- 30 τόποις καὶ δασύτητι καὶ ψιλότητι καὶ μήκει καὶ ὕψι- τητι, ἔτι δὲ ἐξύτητι καὶ βαρύτητι καὶ τῷ μέγε-θος· καθ' ἑκάστον ἐν τοῖς μετρικοῖς προσήκει θεωρεῖν. οἷον δ' ἐστὶ φωνὴ ἄσχημος, συνετὴ ἐξ ἀφώνων καὶ φωνῆς· καὶ γὰρ τὸ ΓΡ ἄνευ τῷ Α συλλαβή, καὶ μετὰ Α, οἷον τὸ ΓΡΑ. ἀλλὰ καὶ τῶν θεωρησῶν τὰς αἰ- 35 τῆς μετρικῆς ἐξίν. σύνδεσμος δ' ἐστὶ φωνὴ ἄσχημος

2. οἷον] ὅς οἷον Α', ὁ οἷον Β', οἰκείον Ν'. || 3. αἰδῶ Α', αἰδῶ Ν', αἰδ Β'. || 4. γε Α'Β'. || 6. ἐκείνου Ν'. || 11. μεμνησθαι om Ν'. || 12. τῷ] δε τὸ Α', δε (vel δὲ) τὸ Ν'. || εἷον — 13. μῦθον om Ν'. || 13. ποιεῖ Β'. || μὴ om Β'. || μὴ] τὰ μὴ Ν'. || 22. δε om Ν'Α'Β'. || 27. παρ' ei παρὰ om Ν'Α'Β'. malim ὡς utrobique quam ὥσπερ. || εὐριπίδης ei om Ν'. || 31. ἢ] ἢ ei Ν'Α'Β'. || ἀρμόττει Β', ἀρμόττοι Ν'Α'. || 33. ἢδ' Α'. || 37. τῷ om Ν'.

2. μικρότητας Ν'Α'Β'. || 3. εἰδῶν Α'. || 4. δ' ἢ Α', γ' ἢ Β', ἢ Ν'. || 8. μὴ] τὰ Ν'. || 11. καὶ τῷ δασύτητι Ν'. || 11. Ν'Β'. || 16. ἐτι] ἐτι ἐκ Β'. || 17. μὴ] μὴ ποιεῖν Β'. || 20. τὰ om Ν'. || 22. πᾶσαι Ν'. || 26. οἷον τὸ α καὶ τὸ ω om Ν'. || 27. ἡμίφωνον — 28. ἀκυστήν om Β'. || 33. βαρυτήτι Ν'. || 35. σύνδετος Ν'.

οὕτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν, ἐκ πλείωνων πεφυκυῖαν συντίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ἀρμόττει ἐν ἀρχῇ λόγῳ τίθεναι κατ' αὐτόν, ἐν, ἦτοι, δὴ. ἡ φωνὴ ἄσημος ἐκ πλείωνων μὲν φωνῶν, σημαντικῶν δὲ, ποιεῖν πεφυκυῖα μίαν σημαντικὴν φωνήν. ἄρθρον δ' ἐστὶ φωνὴ ἄσημος, ἡ λόγῳ ἀρχὴν ἢ διειρημένον δηλοῖ, εἶναι τὸ φημί καὶ τὸ περί καὶ λα. ἡ φωνὴ ἄσημος, ἡ ὅτε κωλύει ὅτε ποιεῖ φωνὴν σημαντικὴν ἐκ πλείωνων φωνῶν, πεφυκυῖα τίθεσθαι ἐν τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ τῷ μέσῳ. ὄνομα δ' ἐστὶ φωνὴ 10 ἡ, σημαντικὴ ἄνευ χρόνου, ἧς μέρος ὕδεν ἐστὶ κατ' ἡμερικὴν ἐν γὰρ τοῖς διπλοῖς ὃ χρώμεθα, ὡς καὶ κατ' αὐτὸ σημαῖνον, εἶναι ἐν τῷ Θεοδώρῳ τὸ δῶρον εἶναι. ῥῆμα δὲ φωνὴ συνθετὴ, σημαντικὴ μετὰ χρόνου ὕδεν μέρος σημαίνει κατ' αὐτὸ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν 15 ὧν· τὸ μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἢ λευκὴν ὃ σημαίνει τὸ τὸ δὲ βαδίζει ἢ βεβήκει προσσημαίνει τὸ μὲν τὸν α χρόνον τὸ δὲ τὸν παρελκυστότα. πῶσις δ' ἐστὶν ὅς ἢ ῥήματος ἢ μὲν τὸ κατὰ τύτου ἢ τύτῳ σημαίνει ὅσα τοιαῦτα, ἢ δὲ τὸ κατὰ τὸ ἐν ἢ πολλοῖς, εἶναι 20 ὅς ἢ ἄνθρωπος, ἢ δὲ κατὰ τὰ ὑποκριτικά, οἷον κατ' ἰν ἢ ἐπίταξιν· τὸ γὰρ ἐβήδισεν ἢ βήδισε πῶσις ῥήκατὰ ταῦτα τὰ εἶδη ἐστίν. λόγος δὲ φωνὴ συνθετὴ γική, ἧς ἕναι μέρη κατ' αὐτὰ σημαίνει τι· οὐ γὰρ λόγος ἐκ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων σύγκειται, οἷον ὁ 25 ῥάκου ὀρισμός, ἀλλ' ἐνδέχεται ἄνευ ῥημάτων εἶναι μέρος μέντοι αἰεὶ τι σημαῖνον εἴξει, οἷον ἐν τῷ βαδίσκων ὁ Κλέων. εἰς δ' ἐστὶ λόγος διχῶς· ἡ γὰρ ὁ ἐν ὧν, ἡ ὁ ἐκ πλείωνων συνδέσμων, οἷον ἡ Ἰλιάς μὲν ὡς εἰς, ὁ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐν σημαίνειν. ὀνόματος δὲ εἶδη τὸ μὲν ἀπλοῦν (ἀπλὸν δὲ λέγω ὃ σημαίνοντων σύγκειται, οἷον γῆ) τὸ δὲ διπλὸν· τῶν καὶ ἐκ σημαίνοντος καὶ ἀσήμου, τὸ δὲ ἐκ σημαίνοντων 30 ται. εἴη δ' ἂν καὶ τριπλὸν καὶ τετραπλὸν καὶ πολλὸν ὄνομα, οἷον τὰ πολλὰ τῶν Μεγαλιωτῶν Ἑρμοκαί-

κόξανθος. ἅπαν δὲ ὀνομά ἐστιν ἢ κύριον ἢ γλῶττα ἢ μεταφορὰ ἢ κόσμος ἢ πεποιημένον ἢ ἐπεκτεταμένον ἢ ὑφῆρημένον ἢ ἐξηλλαγμένον. λέγω δὲ κύριον μὲν ὃ χρώνται ἑκαστοί, γλῶτταν δὲ ὃ ἑτεροί, ὥς φανερὸν ὅτι καὶ γλῶτταν καὶ κύριον εἶναι δυνατὴν τὸ αὐτό, μὴ τοῖς αὐτοῖς δὲ τὸ γὰρ σίγησεν Κυπρίους μὲν κύριον, ἡμῖν δὲ γλῶττα. μεταφορὰ δ' ἐστὶν ὀνόματος ἀλλοτρίῳ ἐπιφορὰ ἢ ἀπὸ τοῦ γένους ἐπὶ εἶδος, ἢ ἀπὸ τοῦ εἶδους ἐπὶ γένος, ἢ ἀπὸ τοῦ εἶδους ἐπὶ εἶδος, ἢ κατὰ τὸ ἀνάλογον. λέγω δὲ ἀπὸ γένους μὲν ἐπὶ εἶδος, οἷον "νηὺς δὲ μοι ἦδ' ἔζηκε" τὸ γὰρ ὁρμεῖν ἐστὶν ἐξάναι τι. ἀπ' εἶδους δὲ ἐπὶ γένος· "ἡ δὲ μυρί' Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ ἔοργεν" τὸ γὰρ μυρίον πολὺ ἐστίν, ὃ νῦν ἀντὶ τοῦ πολλῷ κέχρηται. ἀπ' εἶδους δὲ ἐπὶ εἶδος, οἷον "χαλκῷ ἀπὸ ψυχῆν ἀρύσας" καὶ "τεμῶν ἀτειρέϊ χαλκῷ" ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ἀρύσαι ταμεῖν, τὸ δὲ ταμεῖν ἀρύσαι εἴρηκεν· ἀμφω γὰρ ἀφελεῖν τι ἐστίν. τὸ δὲ ἀνάλογον λέγω, ὅταν ὁμοίως ἔχη τὸ δεύτερον πρὸς τὸ πρῶτον καὶ τὸ τέταρτον πρὸς τὸ τρίτον· ἐρεῖ γὰρ ἀντὶ τῷ δευτέρῳ τὸ τέταρτον ἢ ἀντὶ τῷ τετάρτῳ τὸ δεύτερον. καὶ ἐνίοτε πρὸς τῷ ἀντὶ τῷ πρῶτῳ πρὸς ὃ ἐστίν. λέγω δὲ οἷον ὁμοίως ἔχει φιάλη πρὸς Διόνυσον καὶ ἀσπίς πρὸς Ἄρην· ἐρεῖ τοίνυν τὴν φιάλην ἀσπίδα Διονύσου καὶ τὴν ἀσπίδα φιάλην Ἀρεως. ἡ δὲ γῆρας πρὸς βίον, καὶ ἐσπέρα πρὸς ἡμέραν· ἐρεῖ τοίνυν τὴν ἐσπέραν γῆρας ἡμέρας καὶ τὸ γῆρας ἐσπέραν βίου ἢ ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς δυσμᾶς βίᾳ. ἐνίοις δ' ἔκ ἐστιν ὄνομα κείμενον τὸ ἀνάλογον, ἀλλ' ὕδεν ἥττον ὁμοίως λεχθήσεται· οἷον τὸ τὸν καρπὸν μὲν ἀφίεναι σπεῖρειν, τὸ δὲ τὴν φλόγα ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀνώνυμον· ἀλλ' ὁμοίως ἔχει τὸ πρὸς τὸν ἡλίον καὶ τὸ σπεῖρειν πρὸς τὸν καρπὸν, διὸ εἴρηται "σπεῖρων θεοκτίσαν 30 φλόγα." ἐστὶ δὲ τῷ τρόπῳ τῷ τῆς μεταφορᾶς χρῆσθαι καὶ ἄλλως, προσαγορεύσαντα τὸ ἀλλότριον ἀποφῆσαι τῶν οἰκείων τι, οἷον εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην μὴ Ἀρεως ἀλλ' οἷον. πεποιημένον δ' ἐστὶν ὃ ὅλως μὴ καλύμενον ὑπὸ τινων αὐτὸς τίθεται ὁ ποιητής· δεκαὶ γὰρ ἕναι εἶναι τοιαῦτα, οἷον τὰ κέρατα ἐρνώγας καὶ τὸν ἱερέα ἀρητῆρα. ἐπεκτεταμένον

ἢ μὴ ἀρμόττει N^aA^c. || 4. δὲ A^cB^c. || ἐκ] ἢ ἐκ A^cB^c, ἢ ἐκ N^a. || 5. μία N^a. || σημαντικὴν δὲ A^cB^c, σημαντικὴν δὲ N^a. || 6. i N^a, φ. μ. i A^c. φημί — 8. ἀλλὰ om B^c in lacuna. || 7. π. ε. ρ. i N^aA^c. || 9. πεφυκυῖαν N^a. || 17. βαδίζειν N^aA^c. || 18. πῶσις N^a. || 19. τύτῳ τῷτο N^a. || σημαῖον N^aA^c. || 20. τὸ post δὲ om N^aA^cB^c. || 22. ἢ prius A^cB^c. || ἐβήδισε N^aA^cB^c. || 27. βαδίζειν N^aA^cB^c. || 30. τῷ τὸ B^c. || σημαίνει N^a. || 33. post ἀσήμου A^c πληρὸν ἐκ ἐν ταῖς σημαίνοντος καὶ ἀσήμου A^c. || 35. γαλίῳ τῶν τῶν N^a. || ἑρμοκαί κόξανθος B^c. || 36. ὅτι om B^c. || 6. σίγησεν N^a. || 7. ἡ — 8. γένος om N^a. || 8. εἶδος] εἶδους B^c. || 10. εἶδους N^a. || 11. γένους N^a. || ἦδη N^a. || 12. τὰ γὰρ μυρία πολλά N^a. || 13. χαλκῶν ἀπὸ ψυχῆς N^a. || 14. ἀερίσασκε τεμῶν ἀτειρεῖ B^c, ἀερίσασκε τεμῶν ἀτηρεῖ A^c, ἀερίσασκε N^a. || 15. μὲν ἀρύσαι] μὲν ἀρεῖσαι N^a. || 21. αἶνη A^cB^c. || ἐρεῖ — 23. ἡμῖσαν om N^a. || 23. καὶ] καὶ ἢ B^c. || — βίᾳ post Ἐμπεδοκλῆς N^aA^cB^c. || 25. δυσμᾶς] ἢ δυσμᾶς N^aA^cB^c. || τῶν A^cB^c. || 27. τὸ δὲ τῇ] τῇ δὲ B^c. || 31. προσ- τα N^a. || 33. πεποιημένον δ' ἐστὶν om N^a. || ἢ ἄν μὴ καλύμενον N^a.

δ' ἐστὶν ἡ ἀφρημένην τὸ μὲν, ἐὰν φωνήεντι μακροτέρῳ κε-
 χρημένον ἢ τῷ οἰκείῳ ἢ συλλαβῇ ἐμβεβλημένη, τὸ δ' ἐὰν
 ἀφρημένην τι ἢ αὐτοῦ, ἐπεκτεταμένον μὲν εἶναι τὸ πέλως
 πόλεως καὶ τὸ Πηλείδης Πηληϊάδεω, ἀφρημένην δὲ εἶναι τὸ
 κρῖ καὶ τὸ δῶ καὶ "μία γίνεται ἀμφοτέρων ἔψ." ἐξ η-
 λαγμένον δ' ἐστὶν, ὅταν τῷ ὀνομαζομένῳ τὸ μὲν καταλείπη
 τὸ δὲ ποιῇ, εἶναι τὸ "δεξιτερὸν κατὰ μαζόν" ἀντὶ τῷ δεξιόν.
 αὐτῶν δὲ τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἄρρενα τὰ δὲ θήλεα τὰ
 δὲ μεταξύ, ἄρρενα μὲν ὅσα τελευτᾷ εἰς τὸ Ν καὶ Ρ,
 καὶ ὅσα ἐκ τέττα (ταῦτα δ' ἐστὶ δύο, Ψ καὶ Ξ), θήλεα δὲ
 ὅσα ἐκ τῶν φωνηέντων εἰς τε τὰ αἰεὶ μακρά, εἶναι εἰς Η καὶ
 Ω, καὶ τῶν ἐπεκτεινομένων εἰς Α· ὥς ἐστὶ συμβαίνειν πλῆ-
 θει εἰς ὅσα τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα· τὸ γὰρ Ψ καὶ τὸ Ξ
 ταῦτά ἐστιν. εἰς δὲ ἀφωρον ὅδεν ὄνομα τελευτᾷ, οὐδὲ εἰς
 φωνῆεν βραχύ. εἰς δὲ τὸ Ι τρία μόνα, μέλι κόμμι πέπερι.
 εἰς δὲ τὸ Τ πέντε, τὸ πῦρ, τὸ νᾶψ, τὸ γένυ, τὸ δέρυ, τὸ
 ἄς. τὰ δὲ μεταξύ εἰς ταῦτα καὶ Ν καὶ Σ.

22 Λέξεως δὲ ἀρετὴ σαφὴ καὶ μὴ ταπεινὴ εἶναι. σα-
 φεστάτη μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἀλλὰ
 ταπεινὴ· παράδειγμα δὲ ἡ Κλεοφῶντος ποιήσις καὶ ἡ
 Σθενέλου. σεμνὴ δὲ καὶ ἐξαλλάττουσα τὸ ἰδιωτικὸν ἢ τοῖς
 ξενικοῖς κεχρημένη. ξενικὸν δὲ λέγω γλῶτταν καὶ μετα-
 φορὰν καὶ ἐπέκτασιν καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὸ κύριον. ἀλλ' ἂν
 τις ἅπαντα τοιαῦτα ποιήσῃ, ἡ αἰνίγμα ἐστὶ ἡ βαρβα-
 ρισμός. ἂν μὲν οὖν ἐκ μεταφορῶν, αἰνίγμα, ἐὰν δὲ ἐκ
 γλωττῶν, βαρβαρισμός. αἰνίγματος γὰρ ἰδέα αὕτη ἐστὶ,
 τὸ λέγοντα ὑπάρχοντα ἀδύνατα συνάψαι. κατὰ μὲν οὖν
 τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν ἔχουσιν τε τῆτο ποιῆσαι, κατὰ
 δὲ τὴν μεταφορὰν ἐνδέχεται, εἶναι "ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν
 ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα," καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκ δὲ τῶν γλωτ-
 τῶν ὁ βαρβαρισμός. δεῖ ἄρα κεκράσθαι πως τούτοις· τὸ
 μὲν γὰρ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει μὴδὲ ταπεινὸν ἢ γλῶττα
 καὶ ἡ μεταφορὰ καὶ ὁ κῆρυς καὶ τᾶλλα τὰ εἰρημένα
 εἶδη, τὸ δὲ κύριον τὴν σαφῆνειαν. οὐκ ἐλάχιστον δὲ μέρος

συμβάλλονται εἰς τὸ σαφές τῆς λέξεως καὶ μὴ ἴσως
 αἱ ἐπεκτάσεις καὶ ἀποκοπαὶ καὶ ἐξαλλαγαὶ τῶν ἰδι-
 ωτικῶν· διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄλλως ἔχειν ἢ ὡς τὸ κύριον
 τὸ εἰσὶν γινόμενον τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει, διὰ δὲ
 κοινωνεῖν τῷ εἰσὶν τὸ σαφές ἐσσι. ὥς ἐκ ἐφ' ἑστέ-
 σιν οἱ ἐπιτιμῶντες τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς διαλέκτου καὶ
 κωμωδοῦντες τὴν ποικίλιν, εἶναι Εὐκλείδης ὁ ἀρχαῖος
 ῥᾶδιον ποιεῖν, εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἐφ' ὅσον βού-
 ληται, ἰαμβοποιήσας ἐν αὐτῇ τῇ λέξει· "ἡτίχαριν εἶδον κα-
 θῶνάδε βαδίζοντα," καὶ "οὐκ ἂν γεράμενος τὴν ἀντι-
 λέθοντα." τὸ μὲν οὖν φαίνεται πῶς χρώμενοι τῷ
 τρόπῳ γελοῖον, τὸ δὲ μέτρον κοινὸν ἀπάντων ἐστὶ τῶν
 ῥῶν· καὶ γὰρ μεταφοραῖς καὶ γλωτταις καὶ τῶν ἰδι-
 ωτικῶν χρώμενος ἀπρεπῶς καὶ ἐπίτηδες ἐπὶ τὰ κύρια
 αὐτὸ ἂν ἀπεργάσαιο. τὸ δὲ ἀρμόττον ὅσον διαφύ-
 τῶν ἐπὶ τῶν θεωρείσθω, ἐντιθεμένων τῶν ὀνομάτων ἐπὶ τῶν
 τῶν. καὶ ἐπὶ τῆς γλώττης δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μεταφορῶν
 ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν μετατιθεῖς ἂν τις τὰ κύρια ὅπως
 κατὰ τοὺς ὅτι ἀληθῆ λέγομεν· εἶναι τὸ αὐτὸ ποιῆσαι
 βεῖν Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου, ἐν δὲ μένον ἔνομα μὲν
 τοῦ, ἀντὶ κυρίου εἰσὶν γλῶτταν, τὸ μὲν φασίηναι
 τὸ δ' εὐτελές. Αἰσχύλος μὲν γὰρ ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ
 φαγέθαινα ἢ μευ σάρκας ἐσθίει πεδός,
 ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ ἐσθίει τὸ βοιωᾶται μετέθηκεν. καὶ
 νῦν δὲ μ' ἐὼν ἐλάχιστος τε καὶ ὑπερβολὴς καὶ ἄσπε-
 ρος εἴ τις λέγει τὰ κύρια μετατιθεῖς
 νῦν δὲ μ' ἐὼν μικρός τε καὶ ἀσθενικός καὶ ἄσπε-
 ρος καὶ

δίφρον αἰκέλιν καταθεῖς ἐλίγην τε τρέτῃ.
 δίφρον μοχθῆρην καταθεῖς μικράν τε τρέτῃ.
 καὶ τὸ "ἵκνεις βοῶσιν" ἵκνεις κραζουσιν. ἔτι δὲ Ἀλκι-
 πους τραγικοὺς ἐκωμᾷ, ὅτι αὐτοὶ οὐδεὶς ἂν ἔπειτα
 λέκτρῳ, τούτοις χρώνται, εἶναι τὸ δωματίων ἀπὸ
 ἀπὸ δωματίων, καὶ τὸ σέθεν, καὶ τὸ ἐγὼ δὲ π.

3. ἀφῆκε μὲν Α· || τι] ὅτι Ν^α Α· Β· || ἐπεκτεταμένον Ν^α || μὲν οἱ Ν^α || πόλεως Α· || 4. πηλείδου] πηλίκ Α· Β· || Ν^α || 5. ὅψ] ο ἢ Ν^α, ο ἢ Α·, ὁ Β· || 8. αὐτῶν δὲ τῶν] τῶν δὲ Ν^α || 10. τότε] τότε ἀφάντων Β·, τότε σύγκαται Ν^α || Ν^α || 12. πλῆθι Α· || 15. μόνον et κόμμι Ν^α Α· Β· || 16. τὸ πῦρ — 17. ἄς οἱ Ν^α Α· Β· || 18. μὴ οἱ Ν^α || 19. ἅπαντα Α·, ἅμα ἅπαντα Β· || ποιῇ Ν^α, ποιῆσαι Α· || ἡ βαρβαρισμός ἐστὶ ἡ αἰνίγμα Ν^α || 25. ἂν — αἰνίγμα οἱ Ν^α || βαρβαρισμός] καὶ βαρβαρισμός Ν^α || γὰρ] τε γὰρ Α· Β· || 27. τα Ν^α || λῆγον τε Α· Β· || 29. ἴδον Α· Β· || περιχάλασεν Ν^α Β· || 31. ὁ οἱ Ν^α Α· Β· || 31. δεῖ ἄρα κεκράσθαι Α· Β·, δεῖ ἀνακεκράσθαι Ν^α || 32. ἔ] οἱ Ν^α Α· Β· || 34. δε post τι Ν^α || 1. συμβάλλεται Ν^α Α· || μὴ] τὸ Ν^α || 4. λεγόμενον Β· || 6. ἐπιτιμῶντες Α· || 9. ἢ ἢ χάριν Β·, ἢ ἢ χάριν Α·, ἢ ἢ ἢ ἢ Β· || 10. ἂν γ' ἐράμενος Ν^α Β· || τῶν Β· || ἐλέθον Ν^α || 14. ἐπὶ τὰ Β·, ἐπειτα Α· || 15. ἀρμόττοντος Ν^α Α· Β· || 18. εἶδον Α· || 19. ἰαμβοποιήσας Α· || 20. μετατιθέντος Ν^α Α· Β· || 23. φαγέθαινα Ν^α Α· Β· || 25. αἰσπε-
 ρος Ν^α || 27. μεῶν Ν^α Α· Β·, μ' αἰὼν margin Α· || τε] δὲ Α·, οἱ Ν^α Β· || ἀνδρὸς Ν^α || 29. δίφρον τε αἰκέλιν Ν^α Α· Β· || 30. καταθεῖς οἱ Ν^α || 31. ἵκνεις βοῶσιν ἢ ἵκνεις Ν^α Α· Β· || ἀναφράδης Ν^α || 32. εἶπεν Α· Β·.

ὡς περί ἄλλα μὴ περί Ἀχιλλέως, καὶ ὅσα ἄλλα
διὰ γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἐν τοῖς κυρίοις ποιεῖ τὸ μὴ
ἐν τῇ λέξει ἅπαντα τὰ τοιαῦτα· ἐκεῖνος δὲ τῦτο
ἔστι δὲ μέγα μὲν τὸ ἐκάσῳ τῶν εἰρημένων κρεπόν-
σθαι, καὶ διπλοῖς ἰνόμασι καὶ γλώτταις, πολὺ δὲ
τὸ μεταφορικὸν εἶναι. μόνον γὰρ τοῦτο οὔτε παρ'
ἴσθι λαβεῖν εὐφυΐας τε σημεῖόν ἐστιν· τὸ γὰρ εὖ
εἶναι τὸ τὸ ὅμοιον θεωρεῖν ἐστίν. τῶν δ' ὀνομάτων τὰ
ἅ μάλιστα ἀρμόττει τοῖς διθυράμβοις, αἱ δὲ γλῶτ-
τήρωικοίς, αἱ δὲ μεταφοραὶ τοῖς ἱαμβείοις. καὶ ἐν
ἡρωικοίς ἅπαντα χρήσιμα τὰ εἰρημένα· ἐν δὲ τοῖς
5, διὰ τὸ ὅτι μάλιστα λέξιν μιμνεῖσθαι, ταῦτα ἀρ-
γῶν ὀνομάτων ὅσοις καὶ ἐν λόγοις τις χορήσαιο·
τὰ τοιαῦτα τὸ κύριον καὶ μεταφορὰ καὶ κίσμος.
οὖν τραγωδίας καὶ τῆς ἐν τῷ πράττειν μιμήσεως
15 ἢ ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

ρὶ δὲ τῆς διηγηματικῆς καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς,
τοὺς μύθους καθάπερ ἐν ταῖς τραγωδαῖς συνίσταται
κῆς, καὶ περί μίαν πράξιν ὅλην καὶ τελείαν, ἔχου-
σιν καὶ μέσον καὶ τέλος, ἢ ὥσπερ ζῶον ἐν ὅλῳ
οἰκίαν ἡδονῇ, δῆλον, καὶ μὴ ὁμοίως ἱστορίας τὰς
εἶναι, ἐν αἷς ἀνάγκη οὐχὶ μιᾶς πράξεως ποιεῖσθαι
ἀλλ' ἐνὸς χρόνου, ὅσα ἐν τούτῳ συνέξῃ περί ἑνα ἢ
ῶν ἕκαστον ὡς ἔτυχεν ἔχει πρὸς ἄλληλα. ὥσπερ
25 γὰρ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἢ τ' ἐν Σαλαμῖνι ἐγένετο
ἰα καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ Καρχηδονίαν μάχην, οὐδὲν
αὐτὸ συντείνουσιν τέλος, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς
ἐνίστη γίνεται θάτερον μετὰ θάτερον, ἔξ ὧν ἐν οὐδὲν
τέλος. σχεδὸν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ποιητῶν τῦτο
διό, ὥσπερ εἵπομεν ἤδη, καὶ ταύτῃ θεσπέσιος ἀν
30 Ὀμηρος παρὰ τοὺς ἄλλους, τῷ μὴδὲ τὸν πόλεμον,
ἔχοντα ἀρχὴν καὶ τέλος, ἐπιχειρῶσαι ποιεῖν ὅλον·
ῖ ἂν μέγας καὶ οὐκ εὐσύνοπτος ἔμελλεν ἔσεσθαι·
εγέθει μετριάζοντα καταπεπλεγμένον τῇ ποικιλίᾳ.
μέρος ἀπολαβῶν ἐπεισοδίοις κέχρηται αὐτῶν πολ-
35 ῖν νεῶν καταλόγῳ καὶ ἄλλοις ἐπεισοδίοις, εἰς δια-
ει τὴν ποίησιν. οἱ δ' ἄλλοι περί ἑνα ποιοῦσι καὶ

περί ἑνα χρόνον, καὶ μίαν πράξιν πολυμερῇ, οἷον ὁ τὰ
Κύπρια ποιήσας καὶ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα. τοιγαρὺν ἐκ μὲν
Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας μία τραγωδία ποιεῖται ἑκατέρως
ἢ δύο μόναι, ἐκ δὲ Κυπρίων πολλαί, καὶ ἐκ τῆς μικρᾶς
Ἰλιάδος πλέον ὀκτώ, οἷον ὅπλων κρίσις, Φιλοκτήτης, Νεο-
πτόλεμος, Εὐρύπυλος, Πτωχεΐα, Λάκαιναι, Ἰλίς πέρις καὶ
ἀπόπλους καὶ Σίνων καὶ Τρωάδες.

Ἔτι δὲ τὰ εἶδη ταῦτα δεῖ ἔχειν τὴν ἐποποιίαν τῇ 24
τραγωδίᾳ· ἡ γὰρ ἀπλὴν ἢ πεπλεγμένην ἢ ἡθικὴν ἢ παθη-
τικὴν δεῖ εἶναι. καὶ τὰ μέρη ἔξω μελοποιίας καὶ ὅψεως
ταῦτά· καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ καὶ ἀναγνωρίσεων καὶ πα-
θημάτων. ἔτι τὰς διανοίας καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς. οἷς
ἅπασι Ὀμηρος κέχρηται καὶ πρῶτος καὶ ἱκανῶς. καὶ γὰρ
καὶ τῶν ποιημάτων ἑκάτερον συνέσκηκεν ἢ μὲν Ἰλιάς ἀπλὴν
καὶ παθητικὴν, ἢ δὲ Ὀδύσεια πεπλεγμένην· ἀναγνωρίσις
γὰρ διόλου καὶ ἡθικῆ. πρὸς δὲ τούτοις λέξει καὶ διανοίᾳ
πάντας ὑπερβεβληκεν. διαφέρει δὲ κατὰ τε τῆς συζάσεως
τὸ μῆκος ἢ ἐποποιία καὶ τὸ μέτρον. τῷ μὲν ἔν μῆκος ὅρος
ἱκανὸς ὁ εἰρημένος· δύνασθαι γὰρ δεῖ συνοῖσθαι τὴν ἀρχὴν
καὶ τὸ τέλος. εἴη δ' ἂν τῦτο, εἰ τῶν μὲν ἀρχαίων ἐλάττω
αἱ συστάσεις εἶεν, πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν τραγωδιῶν τῶν
εἰς μίαν ἀκρίασιν τιθεμένων παρήκοιεν. ἔχει δὲ πρὸς τὸ
ἐκπετείνεσθαι τὸ μέγεθος πολὺ τι ἢ ἐποποιία ἴδιον διὰ τὸ
ἐν μὲν τῇ τραγωδίᾳ μὴ ἐνδέχεσθαι ἅμα πραττόμενα
πολλὰ μέρη μιμνεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν
ὑποκριτῶν μέρος μόνον· ἐν δὲ τῇ ἐποποιίᾳ, διὰ τὸ διήγησιν
εἶναι, ἔστι πολλὰ μέρη ἅμα ποιεῖν περαινόμενα, ὑφ' ὧν
οἰκείων ἔντων αὖξεται ὁ τῷ ποιήματι ἔγκος. ὥς τε τῦτ' ἔχει
τὸ ἀγαθὸν εἰς μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ μεταβάλλειν τὸν
ἀκύνετον καὶ ἐπεισοδιῶν ἀνομοίους ἐπεισοδίους· τὸ γὰρ ὅμοιον
ταχὺ πληρῶν ἐκίπτειν ποιεῖ τὰς τραγωδίας. τὸ δὲ μέτρον
τὸ ἡρωικὸν ἀπὸ τῆς πείρας ἤρμοκεν. εἰ γὰρ τις ἐν ἄλλῳ
τινὶ μέτρῳ διηγηματικὴν μίμησιν ποιεῖτο ἢ ἐν πολλοῖς,
ἀπρεπὲς ἂν φαίνοιτο· τὸ γὰρ ἡρωικὸν στασιμώτατον καὶ
ὀγκωδέστατον τῶν μέτρων ἐστίν, διὸ καὶ γλῶττας καὶ με-
ταφορὰς δέχεται μάλιστα· περιττὴ γὰρ καὶ ἡ διηγημα-
τικὴ μίμησις τῶν ἄλλων. τὸ δὲ ἱαμβικὸν καὶ τετράμετρον

ὁ] τῷ Α'. || 6. εἶναι] αὐτὸν εἶναι Ν'. || 10 et 12. ἱαμβίσις Α'. || 13. καὶ ἐν ὅσοις λόγοις Ν' Α' Β'. || τι Α' Β'. || χρίσεται
7. ἱμμέτρον Ν'. || 19. καὶ post ἔλην om Β'. || 20. μετὰ Α' Β', μίσην Ν'. || 21. τὰ συνέξῃ Ν'. || 26. ἀνάμαχος Α'. ||
σαι Β'. || εἶτω — 29. τέλος om Ν'. || 31. ὁ ἔμμερος Ν'. || τῷ] τὸ Ν' Α'. || 33. μέγα Α'. || 34. καταπεπλεγμένον Ν'. ||
δις Ν' Β' et pr Α': rc enim delet.

κυπριακά Α' Β', κυπριακά Ν'. || μακράν Ν'. || 4. μίνας Α'. || ἐκ post καὶ om Ν' Α' Β'. || 5. πλέον om Ν'. || 6. ἐρύτιδος
ἱκίνα Ν' Α'. || 7. γίγνη Ν'. || πρῶταδες Ν' Α'. || 8. δεῖ] δι' Α'. || 10. δεῖ εἶναι om Ν' Α' Β'. || 12. ἐτι] ἐτι δὲ Ν'. || 13.
οὐγ Β'. || ἱκανὸς Ν' Α'. || 14. ποιημάτων Ν' Α'. || 16. δεῖ] γὰρ Α' Β'. || 17. πάντα Ν' Α' Β'. || 21. πρόσθε Α', πρόσθεν Ν',
Β'. || τῶν post πλῆθος om Ν' Α' Β'. || 32. ἤρμοκεν Α'. || 37. κύστις Ν' Α'. || ἱαμβίον Α', ἱαμβίση Β'.

κινητικά, τὸ μὲν ὀρχησικόν, τὸ δὲ πρακτικόν. ἔτι δὲ ἀτοπώ-
τερον εἰ μιγνύοι τις αὐτά, ὥσπερ Χαιρήμων. διὸ ὑδεῖς μα-
κρὰν συζασιν ἐν ἄλλῳ πεποιήκειν ἢ τῷ ἡρώϊ, ἀλλ' ὥσπερ
εἴπομεν, αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει τὸ ἀρμόττεον αὐτῇ διαιρεῖ-
σθαι. Ὅμηρος δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἄξιον ἐπαινέσθαι, καὶ 5
δὴ καὶ ὅτι μόνος τῶν ποιητῶν ἔκ ἀγνοεῖ δὲ ποιεῖν αὐτόν.
αὐτὸν γὰρ δεῖ τὸν ποιητὴν ἐλάχιστα λέγειν· οὐ γὰρ ἐστὶ
κατὰ ταῦτα μιμητής. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτοὶ μὲν δι' ὅλα
ἀγωνίζονται, μιμῶνται δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις· ὁ δὲ ὀλίγα
φροισιματάμενος εὐδὺς εἰπάγει ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ ἄλλο τι 10
ἥθος, καὶ ὑδὲν ἀήθες, ἀλλ' ἔχοντα ἥθη. δεῖ μὲν ἔν ἐν ταῖς
τραγωδίαις ποιεῖν τὸ θαυμαστόν, μᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν
τῇ ἐποποιίᾳ τὸ ἄλογον. διὸ συμβαίνει μάλιστα τὸ θαυ-
μαστόν, διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν εἰς τὸν πράττοντα, ἐπεὶ τὰ περὶ
τὴν Ἑκτορος δίωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὄντα γελοῖα ἂν φανεῖν, οἱ 15
μὲν ἐστῶτες καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δὲ ἀνανεύων· ἐν δὲ τοῖς
ἔπεσι λανθάνει. τὸ δὲ θαυμαστὸν ἡδύ· σημειῖν δέ, πάντες
γὰρ προσιόντες ἀπαγγέλλουσιν ὡς χαριζόμενοι. δεδίδαχε
δὲ μάλιστα Ὅμηρος καὶ τοὺς ἄλλους ψευδῇ λέγειν ὡς δεῖ.
ἐστὶ δὲ τοῦτο παραλογισμός. οἴονται γὰρ ἄνθρωποι, ὅταν 20
τοῦδ' ὄντος τοῦδ' ἢ ἢ γινόμενος γίνονται, εἰ τὸ ὕστερόν ἐστι, καὶ
τὸ πρότερον εἶναι ἢ γίνεσθαι· τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦδος. διὸ δὴ,
ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλω δὲ τύτῃ ὄντος, ἀνάγκη εἶναι ἢ
γενέσθαι ἢ προσθεῖναι· διὰ γὰρ τὸ τῷτο εἰδέναι ἀληθές ἐν,
παραλογίζεται ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πρῶτον ὡς ὄν. πα- 25
ράδειγμα δὲ τούτου ἐκ τῶν Νίπτρων. παραινεῖσθαι τε δεῖ
ἀδύνατα εἰκότα μᾶλλον ἢ δυνατὰ ἀπίθανα· τὸς τε λόγους
μὴ συνίστασθαι ἐκ μερῶν ἀλόγων, ἀλλὰ μάλιστα μὲν μη-
δὲν ἔχειν ἄλογον, εἰ δὲ μή, ἔξω τοῦ μυθούματός, ὥσπερ
Οἰδίπους τὸ μὴ εἰδέναι πῶς ὁ Λαῖος ἀπέθανεν, ἀλλὰ μὴ ἐν 30
τῷ δράματι, ὥσπερ ἐν Ἠλέκτρᾳ οἱ τὰ Πηλεΐδα ἀπαγγέλλον-
τες, ἢ ἐν Μυσοῖς ὁ ἄφρωνος ἐκ Τεγέας εἰς τὴν Μυσίαν ἦκων.
ὥς τὸ λέγειν ὅτι ἀνήρητο ἂν ὁ μῦθος γελοῖον· ἐξ ἀρχῆς
γὰρ ὃ δεῖ συνίστασθαι τοιούτους· ἂν δὲ βῇ, καὶ φαίνεται εὐλο-
γώτερον, ἀποδέχεσθαι καὶ ἀτοπον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ 35
ἄλογα τὰ περὶ τὴν ἐκθεσιν, ὡς ἔκ ἂν ἦν ἀνεκτά, δὴλον ἂν

γένοιτο, εἰ αὐτὰ φαῦλος ποιητὴς ποιήσειεν· οὐ δὲ τῶν
λοις ἀγαθοῖς ὁ ποιητὴς ἀφανίζει ἡδύνων τὸ ἀτίμητον.
λέξει δὲ διαπονεῖν ἐν τοῖς ἀργαῖς μέρεσι καὶ μήτε
μήτε διανοητικοῖς ἀποκρύπτει γὰρ πάλιν ἢ λίαν ἰσ-
λέξας τὰ τε ἥθη καὶ τὰς διανοίας.

Περὶ δὲ προβλημάτων καὶ λύσεων, ἐκ πίπτει
ποίων ἂν εἰδῶν εἶναι, ὡδ' ἂν θεωρῶσι γένεσιτ' αὐτὰ φανε-
ρὰ γὰρ ἐστὶ μιμητὴς ὁ ποιητής, ὥσπερ ἂν εἰ ζωγραφῶν
ἄλλος εἰκονοποιός, ἀνάγκη μιμεῖσθαι τριῶν ἐντύπων· τοῦ
μὲν ἔν τι αἰεὶ· ἢ γὰρ οἷα ἦν ἢ ἔστιν, ἢ οἷα φασὶν εἶναι
ἢ οἷα εἶναι δεῖ. ταῦτα δ' ἐξαγγέλλεται λέξει ἢ καὶ
ταις καὶ μεταφοραῖς. καὶ πολλὰ πάθη τῆς λήξεως
δίδομεν γὰρ ταῦτα τοῖς ποιηταῖς. πρὸς δὲ τούτοις ἔχει
ὀρθότης ἐστὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς, ἡδὲ ἄλλῃ
χρησὶ καὶ ποιητικῆς. αὐτῆς δὲ τῆς ποιητικῆς διττὴ ἡ
τίμα· ἢ μὲν γὰρ καθ' αὐτήν, ἢ δὲ κατὰ συμβεβηκός· ἢ
γὰρ πρεῖλετο μιμησάσθαι ἀδυναμίαν, αὐτῆς ἡ ἐμὴ
εἰ δὲ τὸ προελεσθαι μὴ ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸν ἴππον ἀφ' ἑ
δεξιὰ προβληκτότα ἢ τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἑμῶν
οἶον τὸ κατ' ἱατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην, ἢ ἀδύνατα περὶ
ὁποιανῶν, οὐ καθ' αὐτήν. ὥς δὲ τὰ ἐπιτιμώματα ἐκ
προβλημάτων ἐκ τούτων ἐπισκοπῶντα λύειν. πρῶτον μὲν
τὰ πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην ἀδύνατα πεποιήται, ἡμῶν
ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει, εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους τῷ αὐτῇ· ἢ
τέλος εἴρηται, εἰ ὥτως ἐκπληκτικώτερον ἢ αὐτὴ ἡ αἰτία
μέρος. παράδειγμα ἢ τοῦ Ἑκτορος δίωξις. εἰ μὲν
τέλος ἢ μᾶλλον ἢ ἥτιον ἐνεδέχεται ὑπάρχειν καὶ κατὰ
περὶ τούτων τέχνην, ἡμάρτηται οὐκ ὀρθῶς· δεῖ γὰρ
χεται, ὅλως μηδαμῇ ἡμαρτῆσθαι. ἐτι ποτέρῳ
ἀμάρτημα, τῶν κατὰ τὴν τέχνην ἢ κατ' ἄλλου πρὸς
κότος· ἐλαττον γάρ, εἰ μὴ ἥδει ὅτι ἐλαφὸς βλάπτει
οὐκ ἔχει, ἢ εἰ κακομιμήτως ἔγραψεν. πρὸς δὲ τούτοις
ἐπιτιμᾶται ὅτι ἔκ ἀληθῆ, ἀλλ' οἷα δεῖ, εἶναι καὶ Σφαι-
εῖν αὐτὸς μὲν οἷος δεῖ ποιεῖν, Εὐριπίδην δὲ εἰσιπύ-
λυτόν. εἰ δὲ μηδετέρως, ὅτι ἔτω φασὶν, εἶναι τὰ παρὰ
ἴσως γὰρ ἔτε βέλτιον ἔτω λέγειν οὐτ' ἀληθῆ, ἀλλ' ἔτι

1. κινητικά *A*^c, κινητικόν *N*^o. || 2. μιγνύει *A*^c, μὴ γνῆναι *N*^o. || 4. αὐτῇ] αὐτῇ *A*^c. || 11. ὑδένα ἥθη *A*^c, ὑδένα ἥθη *N*^o. || 12. *B*^c. || 13. ἄλογον *Victorinus*: codices ἀλόγον. || 14. ἔπειτα *N*^o *A*^c. || 19. ὁ Ἑκτορος *N*^o. || 21. τοῦδ' ἢ] τὸ δὲ ἢ *N*^o. || 22. εἰ] *A*^c. || 23. ἀλλ' ὡδ' *B*^c. || 24. τὸ οὐ *N*^o. || 25. ὅν *corr* *A*^c. || 26. τοῦτο *A*^c *B*^c, τοῦτων *N*^o. || 27. δεῖ *om* *N*^o. || 28. ἐκίστασθαι *N*^o. || 29. ἔχει *N*^o. || 30. τῷ *N*^o. || 32. ἦκων ἔξω *A*^c, εἰκότος τε *N*^o. || 33. ἀνήρητο *A*^c. || 34. εὐλογώτερος *N*^o *A*^c *B*^c. || 35. ἐκπληκτικώτερον *N*^o. || 1. ποιεῖν *N*^o *A*^c *B*^c. || 2. ἐμφανίζειν ἡδύνων ἀτοπον *N*^o. || 5. δὲ *A*^c, *om* *N*^o. || 6. δὲ *om* *N*^o. || 7. εἶναι] ἔστιν *A*^c *B*^c. || 8. *A*^c. || 9. τῷ αἰετῶν *B*^c, τῶν αἰετῶν *N*^o *A*^c. || 11. ἢ ante οἷα *om* *A*^c. || καὶ *om* *N*^o. || 13. γὰρ] δὲ *N*^o. || 15. καὶ ποτέρῳ *N*^o. || 16 et 18. εἰ] *N*^o *A*^c *B*^c. || 17. αὐτῇ *B*^c. || 20. ἢ] ἢ *A*^c *B*^c. || 22. ἂν *om* *N*^o *A*^c. || 23. *B*^c. || 27. ἢ alterum *om* *A*^c. || 28. ἡμαρτῆσθαι *N*^o *B*^c, μαρτῆσθαι *A*^c. || 31. εἶδει *A*^c. || 32. εἰ] *N*^o, *om* *N*^o. || 33. οἷα] ἴσως *N*^o *A*^c *B*^c. || 34. εὐριπίδης *codices*.

φάνης· ἀλλ' ἔφασσι τάδε. ἴσως δὲ οὐ βέλτιον
οὕτως εἶχεν, οἷον τὰ περὶ τῶν ὅπλων, "ἔγχεα
β' ἐπὶ σαυρωτῆρος" οὕτω γὰρ τέτ' ἐνόμιζον,
νῦν Ἰλλυριοί. περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἢ μὴ καλῶς
εἶναι ἢ πέπρακται, οὐ μόνον σκεπτέον εἰς αὐτὸ τὸ
εἶναι ἢ εἰρημένον βλέποντα, εἰ σπουδαῖον ἢ φαῦ-
λον καὶ εἰς τὸν πράττοντα ἢ λέγοντα πρὸς ἕν ἢ
ἢ οὐ ἔνεκεν, οἷον ἢ μείζωνος ἀγαθοῦ, ἵνα γέ-
νοιτο κακοῦ, ἵνα ἀπογενῇται. τὰ δὲ πρὸς τὴν
ἀρετὴν διαλύειν, οἷον γλῶττι "οὐρῆας μὲν πρῶ-
τον γὰρ οὐ τοὺς ἡμιόνους λέγει ἀλλὰ τοὺς φύ-
λους τὸν Δόλωνα "ὅς δὲ τοι εἶδος μὲν ἔην κακός,"
καὶ ἀσύμμετρον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αἰσχρόν· τὸ
οἱ Κρήτες εὐπρόσωπον καλῶσιν. καὶ τὸ "ζωρό-
ταίε" οὐ τὸ ἄκρατον ὡς οἰνόφλυξιν, ἀλλὰ τὸ
δὲ κατὰ μεταφορὰν εἴρηται, οἷον "ἄλλοι μὲν
καὶ ἀνέρες εὐδον παννύχιον" ἅμα δὲ φησιν
πεδίον τὸ Τρωϊκὸν ἀθρήσειεν, αὐλῶν συρίγγων
τὸ γὰρ πάντες ἀντὶ τῷ πολλοὶ κατὰ μεταφο-
ρὰν τὸ γὰρ πᾶν πολὺ τι. καὶ τὸ "οἷη δ' ἄμμο-
ν μεταφράν· τὸ γὰρ γνωριμώτατον μόνον. κατὰ
ἰαν, ὥσπερ Ἰππίας ἔλυσεν ὁ Θάσιος τὸ "δίδομεν
"τὸ μὲν ἔ καταπύθεται ὁμβρῶν." τὰ δὲ διαιρέσει,
δοκλῆς "αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μά-
γα ζῶα τε πρὶν κέκριτο." τὰ δὲ ἀμφιβολία,
ν δὲ πλέον νύξ." τὸ γὰρ πλέον ἀμφιβολόν ἐστιν.
ἀ τὸ ἔθος τῆς λέξεως, οἷον τὸν κεκραμένον οἶνον
εἶναι, ὅθεν πεποιήται "κνημὶς νεοτεύκτες κατσιτέριοιο,"
αὖς τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους, ὅθεν εἴρηται ὁ
Διὶ οἶνοχοοῦειν, ἢ πινόντων οἶνον. εἴη δ' ἂν τῶτο
μεταφράν. δεῖ δὲ καὶ ὅταν ὀνομά τι ὑπεραν-
δοκῇ σημαίνειν, ἐπισκοπεῖν ποσαχῶς ἂν σημάνει
ἢ εἰρημένῳ, οἷον "τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχος,"
κωλυθῆναι. τὸ δὲ ποσαχῶς ἐνδέχεται ὡς πῶς
ἢ τις ὑπολάβοι κατὰ τὴν κατανατικρὺ ἢ ὡς

Γλαύκατ' ἔγχεα. ἴσως δὲ οὐ βέλτιον
αὐτοὶ κατανατικρὺν λέγειν. ἴσως δὲ οὐ βέλτιον
ὅτι δοκεῖ ἐπιτιμῶνται. αἱ σκεπτέαι
δὲ πέπονθε τὰ περὶ Ἰλλυριοῦ
εἶναι· ἀποκρινεῖν ἐν τῇ μὴ κατανατικρῷ
Λακεδαιμόνα ἐλδόντα. τὸ δὲ ἴσως
νέες φασιν· παρ' αὐτῶν γὰρ ἴσως
καὶ εἶναι Ἰκαδίων ἀνδρῶν. ἴσως δὲ
πρόβλημα εἰκὸς ἐστίν. ἔλας δὲ τὸ
ποήσιν ἢ πρὸς τὸ βέλτιον ἢ πρὸς τὸ
πρὸς τε γὰρ τὴν ποιήσιν αἰρετώτερον
ἀπίθανον καὶ δυνατόν· τοιούτους δ' εἶναι
ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ βέλτιον· τὸ γὰρ παρὰ
χειν πρὸς ἃ φασὶ τάλωγα. ἔτω τε καὶ
γόν ἐστιν· εἰκὸς γὰρ καὶ παρὰ τὸ
ὑπεναντία ὡς εἰρημένα ἔτω σκοπεῖν,
ὥσπερ εἰς τὸν ἑαυτοῦ
ἔλεγχον, εἰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ
καὶ αὐτὸν ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει ἢ
ὀρθῇ δ' ἐπιτίμησις καὶ ἀλογία καὶ
ἀνάγκης ὕψος μὴδὲν χρησθήσεται
τῷ ἀλόγῳ, ὥσπερ Εὐριπίδης
τῷ Αἰγεί, ἢ τῇ πονηρίᾳ, ὥσπερ ἐν
Ὁρέσῃ τῷ Μελεάδῃ. τὰ
μὲν οὖν ἐπιτιμήματα ἐκ πέντε εἰδῶν
φέρουσιν· ἢ γὰρ ὡς
ἀδύνατα ἢ ὡς ἄλογα ἢ ὡς βλαβερά
ἢ ὡς ὑπεναντία ἢ ὡς
παρὰ τὴν ὀρθότητα τὴν κατὰ
τέχνην· αἱ δὲ λύσεις ἐκ τῶν
εἰρημένων ἀριθμῶν σκεπτέαι, εἰς δὲ
δώδεκα.

Πότερον δὲ βελτίων ἢ ἐποποιικὴ μίμησις ἢ ἡ
γική, διαπορήσειεν ἂν τις. εἰ γὰρ ἡ
ἥττον φορτικὴ βελ-
τίων, τοιαύτη δ' ἢ πρὸς βελτίους
θεατὰς ἐστὶ, ὅλγον ὅτι ἡ
ἅπαντα μιμουμένη φορτικὴ.
ὡς γὰρ ἐκ αἰσθανομένων, ἂν
μὴ αὐτὸς προσθῇ, πολλὰν κίνησιν
κινῶνται, αἷον οἱ φαῦλοι
αὐλῆται κυλιόμενοι, ἂν δίσκον
δέη μιμεῖσθαι, καὶ ἔλκοντες
τὸν κορυφαῖον, ἂν Σκύλλαν
αὐλῶσιν. ἢ μὲν ἔν τῳ
τοιαύτη ἐστίν, ὡς καὶ οἱ
πρότερον τοὺς ὑσέρους
αὐτῶν ὦντο ὑποκριτὰς·
ὡς λίαν γὰρ ὑπερβύλλοντα,
πίθκον ὁ Μινύσκος
τὸν Καλλιπιδὸν ἐκάλει.
τοιαύτη δὲ διζα καὶ περὶ Πιν-

βάση Α', ξεποφάνει Ν°. || δὲ om Ν°Α'Β'. || 4. νῦν] νῦν οἱ Ν°. || 7. εἰ] ἢ Α'Β'. || 8. οἷον ἢ] οἷον εἰ Ν°. || 9. ἢ μείζωνος
om Α'. || 12. ὡς ἴηται Α', ὡς ἰά τοι Β', ὡς Ν°. || 13. καί] εἰ ἢ Α'. || 15. κέραι ἐοικὸς τὸ Α', κέραι δὲ τὸ Β', κέραι δὲ τὸ
ἂν μόνος Ν°. || 21. κατὰ μεταφορὰν om Β'. || 23. ἢ] ἢ Α'Β'. || 25. κέκτητο Α'. || 26. πλέον Α', πλέον Β'. || πλέον
om Ν°Α'Β'. || τῶν κεκραμένων Ν°Α'Β'. || οἷον Ν°. || 30. οἶνοχοοῦει Α'. || πειρῶν τὸν Ν°. || 32. σημαίνειν δοκῇ Ν°. ||
σημαίνειν Ν°, σημαίνει Α'. || 33. οἷον] τὸ Ν°. || δ' Β'. || 34. τὸ Ν°Α'Β'. || τὸ δὲ om Ν°Α'Β'. || ὡς πῶς Ν°Β',
|| 35. ἢ om Ν°.

|| 9. ἢ om Ν°Α'Β'. || 12. δ' om Ν°Α'Β'. || οἷον Ν°Α'Β'. || 13. καὶ πρὸς τὸ om Ν°Α'Β'. || 18. φρό-
φρήμον Α'. || 19. δ'] δ' ἢ Β'. || 21. αἰγείτη Α', αἰγείτη Ν°, αἰγείτη Β'. || 25. εἰ Β'. || 26. βελτίον Α'. || ἐποποιή-
|| 27. βελτίον om Ν°. || 28. δ' ἢ] δὴ Ν°Α'Β'. || ἐστὶ] ἐστὶ δειλίαν Ν°Α'Β'. || 30. κωῦτα Α'. || 34. γὰρ om Ν°. ||
Β', μινύσκος Ν°. || 35. τυδαρίου Ν°.

δαρς ἦν. ὡς δ' ὅτοι ἔχουσι πρὸς αὐτές, ἡ ὅλη τέχνη πρὸς τὴν ἐποποιίαν ἔχει. τὴν μὲν οὖν πρὸς θεατὰς ἐπικεικὶς φασὶν εἶναι, διὸ ὅθεν δέονται τῶν σχημάτων, τὴν δὲ τραγικὴν πρὸς φαύλους. ἡ ὅν φορτικὴ χεῖρων δῆλον ὅτι ἂν εἴη. πρῶτον μὲν ἡ τῆς ποιητικῆς ἡ κατηγορία ἀλλὰ τῆς ὑπεκκριτικῆς, ἐπεὶ ἐστὶ 5 περιεργάζεσθαι τοῖς σημείοις καὶ ἐκφυγεῖν, ὅπερ ἐποίει Σωτὶςφρατος, καὶ διαδόντα, ὅπερ ἐποίει Μνασίθεος Ὀπύντιος. εἴτα ὅδε κινήσεις ἅπαντα ἀποδοκιμαστέα, εἴπερ μὴ δ' ὄρχησις, ἀλλ' ἡ φαύλων, ὅπερ καὶ Καλλιπιδὴς ἐπετιμᾶτο καὶ νῦν ἄλλοις, ὡς ἔκ ἐλευθέρας γυναικάς μιμημένων. ἐστὶ ἡ τρα- 10 γωδία καὶ ἄνευ κινήσεως ποιεῖ τὸ αὐτὴς, ὥσπερ ἡ ἐποποιία· διὰ γὰρ τῷ ἀναγινώσκειν φανερά ὅποια τις ἐστίν. εἰ οὖν ἐστὶ τὰλλα κρείττων, τοῦτό γε οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ὑπάρχειν. ἔπειτα διότι πάντ' ἔχει ὅσαπερ ἡ ἐποποιία· καὶ γὰρ τῷ μέτρῳ ἔξεσι χρῆσθαι, καὶ ἐστὶ ἡ μικρὸν μέρος τὴν μουσικὴν 15 καὶ τὴν ὕψιν ἔχει, δι' ἧς αἱ ἡδοναὶ συνίστανται ἐναργέστατα. εἴτα καὶ τὸ ἐναργὲς ἔχει καὶ ἐν τῇ ἀναγνώσει καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων. ἐστὶ τῷ ἐν ἐλάττονι μήκει τὸ τέλος τῆς μιμήσεως

εἶναι· τὸ γὰρ ἀβροώτερον ἡδίων ἢ πολλὰ κεκαυῖα χρόνῳ, λέγω δὲ οἷον εἴ τις τὸν Οἰδίπουν βεῖη τὸ Σιδεῖον ἐν ἔπεσιν ὅσοις ἡ Ἰλιάς. ἐστὶ ἥττον μία ὅποιον τῶν ἐποποιῶν. σημεῖον δέ· ἐκ γὰρ ὅποιον μιμητικῶν τραγωδία γίνονται. ὥς· εἰ μὲν ἓνα μῦθον ποιῶν, ἡ βραχεία δεικνύμενον μῦθον φαίνεσθαι, ἡ ἀκρότης τῷ μέτρῳ μήκει ὑδαρῇ. εἰ μὲν δὲ πλείους, λέγω δὲ οἷον πλείονων πράξεων ἢ συγκειμένη, οὐ μία, ὥσπερ ἔχει πολλὰ τοιαῦτα μέρη καὶ ἡ Ὀδύσεια. ἡ καὶ 10 εἰ αὐτὰ ἔχει μέγεθος· καίτοι ταῦτα τὰ ποιήματα καὶ ὡς ἐδέχεται ἄριστα, καὶ ὅτι μάλιστα μιᾶς πράξεως ἐστίν. εἰ ὅν τοις τε διαφέρει πᾶσι καὶ ἐστὶ τῷ τῆς ἔργου (δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτῶν τὴν εἰρημένην), φανερόν ὅτι κρείττων ἂν εἴη μᾶλλον ὡς λυσιτελεῖ τῆς ἐποποιίας. περὶ μὲν ὅν τραγῳδίας ἐποποιίας, καὶ αὐτῶν καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν μετὰ ταῦτα καὶ πόσα καὶ τί διαφέρει, καὶ τῷ εὖ ἢ μὴ τοῖς ἀπὸ περὶ ἐπιτιμήσεων καὶ λύσεων, εἰρήσθω τοσαῦτα.

1. ἔχουσι] δ' ἔχουσι *A*^c. || 2. πρὸς] περὶ τὸς *N*^c. || 3. διὸ om *N*^c *A*^c *B*^c. || 4. ἡ] εἰ *B*^c. || 6. ἐποίει] ἐστὶ *N*^c *A*^c *B*^c. || 7. ἐκφυγεῖν] ἐκφυγεῖν *N*^c. || 8. ὅποιον] καὶ ὅποιον *N*^c. || 9. τὰ γ' ἄλλα *A*^c *B*^c. || 10. ἐστὶ] ὅτι *N*^c. || 11. ταῦτα] ταῦτα *N*^c. || 12. ἐπέτιμᾶτο] ἐπέτιμᾶτο *N*^c. || 13. ἐλάττονι] ἐλάττονι *N*^c. || 14. ἐπὶ τῶν] ἐπὶ τῶν *N*^c. || 15. ἐπὶ τῶν] ἐπὶ τῶν *N*^c. || 16. ἐπὶ τῶν] ἐπὶ τῶν *N*^c.

1. ἡδίων] ἡδίων *N*^c *A*^c *B*^c. || 2. διότι] διότι *A*^c. || 3. ἡ Ἰλιάς] ἡ Ἰλιάς *N*^c *B*^c. || 4. μία ὅποιον] ἡ μία *N*^c *A*^c *B*^c. || 5. βραχεία] ἡ βραχεία *N*^c *A*^c *B*^c. || 6. μέτρῳ] μέτρῳ *N*^c. || 7. εἰ μὲν δὲ πλείους] εἰ μὲν δὲ πλείους *N*^c *A*^c *B*^c. || 8. οὐ μία] οὐ μία *N*^c *A*^c *B*^c. || 9. αὐτὰ] αὐτὰ *N*^c *A*^c *B*^c. || 10. ἐπὶ τῶν] ἐπὶ τῶν *N*^c *A*^c *B*^c. || 11. κρείττων] κρείττων *A*^c *B*^c. || 12. αὐτῶν] αὐτῶν *N*^c *A*^c *B*^c. || 13. πόσα] πόσα *N*^c *A*^c *B*^c. || 14. τί] τί *N*^c *A*^c *B*^c. || 15. ἐπὶ τῶν] ἐπὶ τῶν *N*^c *A*^c *B*^c. || 16. ἐπὶ τῶν] ἐπὶ τῶν *N*^c *A*^c *B*^c.

EX ANDRONICI RHODII INDICE LIBRORUM ARISTOTELIS.

Plutarch. in Sulla 26: τὸν Ῥόδιον Ἀνδρόνικον . . . ἀναγράψαι τοὺς νῦν φερομένους πίνακας (τῶν Ἀριστο-
τέλους καὶ Θεοφράστου βιβλίων).

Vita Aristot. cod. Marc. 257 f. 277^a sup. (cf. ed. Robbe p. 8 extr.): καὶ τελευτᾷ ἐκεῖσε διαθήκην ἔγγραφον
καταλιπὼν ἣ φέρεται παρὰ τε ἀνδρονίκῳ καὶ πτολεμαίῳ, μετὰ τοῦ πίνακος τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων (sic).

Vers. lat. ant. (saec. XII/XIII): *et mortuus in Chalcide dimittens testamentum scriptum quod fertur ab
Andronico et Ptolomeo cum voluminibus suorum tractatum.*

David in Ar. cat. p. 22, 11 Br. τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων πολλῶν ὄντων, χιλίων τὸν ἀριθμόν, ὡς
ἡσὶ Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος (immo ὁ φιλόσοφος) ἀναγραφὴν αὐτῶν ποιησάμενος καὶ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τὴν διαθήκην
διαθήκην(?). — ib. p. 24, 19: τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων χιλίων ὄντων τὸν ἀριθμόν, ὡς Ἀνδρόνικος παραδίδωσιν.

Schol. subscr. Theophr. metaph. (p. 323 Br.): τοῦτο τὸ βιβλίον Ἀνδρόνικος μὲν καὶ Ἑρμῆπος (hic sc. ab
Andronico testis allatus) ἀγνοοῦσιν· οὐδὲ γὰρ μνηεῖαν αὐτοῦ ἔλως πεποιήνται ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν Θεοφράστου βιβλίων
cf. schol. ad Theophr. phytic. VII fin.).

I. DIOGENES LAERTIUS

le vitis et sent. philosophorum V, 21: συνέγραψε δὲ πᾶμπλειστα βιβλία, ἅπερ ἀκόλουθον ἡγησάμεν ὑπογράψαι διὰ τὴν
περὶ πάντας λόγους τάνδρὸς ἀρετὴν.

Περὶ δικαιοσύνης $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma} \bar{\delta}$.	περὶ ἡδονῆς $\bar{\alpha}$.
περὶ ποιητῶν $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma}$.	Ἀλέξανδρος ἢ ὑπὲρ ἀποίκων $\bar{\alpha}$.
περὶ φιλοσοφίας $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma}$.	περὶ βασιλείας $\bar{\alpha}$.
πολιτικοῦ $\bar{\alpha} \bar{\beta}$.	περὶ παιδείας $\bar{\alpha}$.
5 περὶ ῥητορικῆς ἢ Γρύλλος $\bar{\alpha}$.	20 περὶ τὰγαθοῦ $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma}$.
Νήρινθος $\bar{\alpha}$.	τὰ ἐκ τῶν νόμων Πλάτωνος $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma}$.
σοφιστῆς $\bar{\alpha}$.	τὰ ἐκ τῆς πολιτείας $\bar{\alpha} \bar{\beta}$.
Μενέξενος $\bar{\alpha}$.	οἰκονομικὸς $\bar{\alpha}$.
ἐρωτικὸς $\bar{\alpha}$.	περὶ φιλίας $\bar{\alpha}$.
0 συμπόσιον $\bar{\alpha}$.	25 περὶ τοῦ πάσχειν ἢ πεπονθέναι $\bar{\alpha}$.
περὶ πλούτου $\bar{\alpha}$.	περὶ ἐπιστημῶν $\bar{\alpha}$.
προτρεπτικὸς $\bar{\alpha}$.	περὶ ἐριστικῶν $\bar{\alpha} \bar{\beta}$.
περὶ ψυχῆς $\bar{\alpha}$.	λύσεις ἐριστικαὶ $\bar{\delta}$.
περὶ εὐχῆς $\bar{\alpha}$.	διαίρεσεις σοφιστικαὶ $\bar{\delta}$.
5 περὶ εὐγενείας $\bar{\alpha}$.	30 περὶ ἐναντίων $\bar{\alpha}$.

Ex cod. Laur. 69, 13 (saec. XIII) = L, coll. codd. saec. XIV et XV: Laur. 69, 35 = 1, Laur. 69, 28 = 2, Marc. 394 (qui ex 1
descriptus est) = 3, Marc. 393 (qui plerumque convenit cum 2) = 4 (vid. Aristoteles pseudepigraphus p. 11).

πᾶμπλειστα βιβλία: βιβλία πολλά L. || 3 περὶ φιλ^ς $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma}$ L. || 4 περὶ πολιτικοῦ $\bar{\alpha} \bar{\beta}$ L et 1. || 5 περὶ ῥητορικῆς, ἢ γρύλλος L: περὶ
ρητορικῆς γρύλλος $\bar{\alpha}$ 1. 2. 3. 4. || 6 ἡρίνθος etiam Hesych. (Κορίνθιος Them.) fort. leg. Κίρινθος. || 7 hic tit. inter lineas ad h. l. suppletur a vet.
manu L, in quo post ἡρίνθος $\bar{\alpha}$ statim sequitur (sic) πλούτου $\bar{\alpha}$, licet hoc infra post (8—10) συμπόσιον $\bar{\alpha}$ suo loco repetatur περὶ πλούτου $\bar{\alpha}$. ||
3—10 om. 1, at man. sec. supplevit in margine. || 9 bis ponitur in 4: ἐρωτικὸς $\bar{\alpha}$. ἐρωτικὸς $\bar{\alpha}$. || 16 περὶ ἡδονῆς Ἀλέξανδρος. ἢ ὑπὲρ ἀποίκων
i L. || 23 οἰκονομίας $\bar{\alpha}$ L, οἰκονομικῶς $\bar{\alpha}$ 1. 3. || 24 περὶ φιλοσοφίας (ex compendio male lecto cf. ad 3 L), περὶ τοῦ π. 1 et 3. περὶ φιλίας. | περὶ
τοῦ π. L, item 2. 4. || 27 sic 1. 3. 4. περὶ ἐρωτικῶν L et 2, at corr. L in marg. γρ. ἐριστικῶν. || 28 ἐριστικαὶ 2.

- διαίρεσεις ιζ.
 διαίρετικῶν (-κὸν) ᾱ.
 (περὶ) ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως ᾱ β̄.
 45 περὶ κινήσεως ᾱ.
 προτάσεις ᾱ.
 προτάσεις ἐριστικάι δ̄.
 συλλογισμοὶ ᾱ.
 προτέρων ἀναλυτικῶν ᾱ β̄ γ̄ δ̄ ε̄ ζ̄ η̄ θ̄.
 50 ἀναλυτικῶν ὑστέρων μεγάλων ᾱ β̄.
 περὶ προβλημάτων ᾱ.
 μεθοδικά (-κῶν) ᾱ β̄ γ̄ δ̄ ε̄ ζ̄ η̄.
 περὶ τοῦ βελτίονος ᾱ.
 περὶ τῆς ιδέας ᾱ.
 55 ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν ᾱ β̄ γ̄ δ̄ ε̄ ζ̄.
 συλλογισμῶν ᾱ β̄.
 συλλογιστικὸν καὶ ὅροι ᾱ.
 περὶ τοῦ αἰρέτου καὶ τοῦ συμβεβηκότος ᾱ.

- 70 θέσεις ἐπιχειρηματικάι κε.
 θέσεις ἐρωτικάι δ̄.
 θέσεις φιλικαὶ β̄.
 θέσεις περὶ ψυχῆς ᾱ.
 (θέσεις) πολιτικά (-καὶ) β̄.
 75 πολιτικῆς ἀκροάσεως ὡς ἡ Θεοφράστου ᾱ β̄ γ̄.
 περὶ δικαίων ᾱ β̄.
 τεχνῶν συναγωγὴ (-γῆς) ᾱ β̄.
 τέχνης ῥητορικῆς ᾱ β̄.
 τέχνη ᾱ.
 80 ἄλλη (-ς) τεχνῶν συναγωγὴ (-γῆς) ᾱ β̄.
 μεθοδικὸν ᾱ.
 τέχνης τῆς Θεοδόκτου συναγωγὴ ᾱ.
 πραγματείας τέχνης ποιητικῆς ᾱ β̄.
 ἐνθυμήματα ῥητορικά ᾱ.
 85 περὶ μεγέθους ᾱ.
 ἐνθυμημάτων διαίρεσεις ᾱ.

31 π. ε. κ. γενῶν|. περὶ ιδίων ᾱ L, π. ε. κ. γενῶν. περὶ ιδίων ᾱ 2. 3. 4, π. ε. κ. γενῶν ᾱ 1 (et Ambr.), qui quod omissum fu
 ιδίων ᾱ in marg. a man. sec. adiectum habet (cf. Hes.). Burl. de genere et specie et proprio unum. || 33 ita L (et cod. A
 ἐπιχειρητικά 4 et Bessarionis m. in 3, ἐπιχειρητικά 2, ἐπιγυριστικά 1 et pr. m. 3. || 34 ita mei omnes. || 35 ita L (cf. Ambr.), ὅτι
 3. 4. Burl. de instantiis unum. || 36 ἡ κατὰ πρόθεσιν ᾱ L (et Ambr. Hes.). πρόθεσιν ᾱ 4, πρόσθεσιν περὶ π. ὁ. (sine num.) 2, π
 1. 3 (secundum propositum quinque Ambros.). Burl. de his que multipliciter dicuntur vel secundum additionem unum. || 38 ε̄
 dit L postea erasum est. ᾱ β̄ γ̄ δ̄ 1. 2. 3. 4 (quattuor Ambr.). Burl. de moralibus quinque. || 40 ita L, ὑπὲρ ε̄. 1. 2. 3. 4
 ἐπτακαίδεκα 1. 2. 3. 4. || 43 ita omnes (etiam Hes.), sed legendum est διαίρετικὸν ᾱ, sicut infra in altero eiusdem tituli libro.
 minativo titulus ponitur ubi ἐν est βιβλίον, genitivo ubi enumerantur πρῶτον δεύτερον etc. ubi non libri singuli enumerantur,
 librorum aut capitulorum tantum unius eiusdemque libri summa traditur, numero item nominativus additur. || 44 ita omnes
 περὶ. || 45 ita omnes (item Ambr.) || 47 πρ. ἐξοριστικά ᾱ L, at corr. in marg. γρ. ἐριστικά. ἐριστικά δ̄ 2. 4 et Bess. in 3, u
 correctura deleta est. αἰρετικά δ̄ pr. m. 1, quod corrigitur in αἰριστικά a. m. sec. || 49 ita omnes (novem etiam Ambr., ite
 chius). || 52 ita omnes, sed corrigas μεθοδικῶν (Ambr. de quaestionibus ad disciplinam pertinentibus octo. cf. Hes.). || 53, 54
 Laur. || 55 ὅροι πρῶτον τ. 1, ubi ω suprapositum correctoris est. πρῶτον 4 (cf. Hes.), πρῶτων 3, πρῶ των 2. Burl. de diffinitioni
 rum topicorum (primo topicorum cod. Berol.). || 57 συλλογιστικῶν καὶ ὅροι ᾱ L et 1. 3 (item Ambr.). || 58, 59 om. L, sed ᾱ
 in marg. || 58 αἰρετικοῦ 2. || 60 τοπικὸν 2. 4. || 64 τρισκαίδεκα 1. 2. 3. 4. || 66 περὶ ἰδίων ᾱ L. || 70 ita L, θ. ἐπιχειρημα
 εἰκοσι 1. 2. 3. 4, nisi quod ἐπιχειρητικά 2. || 71 ita L, cf. Burl. de positionibus amativis duos. om. 1. 2. 3. 4 (item Ambr.).
 1. 3. corr. πολιτικά β̄ i. e. θέσεις πολιτικά β̄ (ut apud Hesychium). || 75 in Laur. post η̄ additur θ̄ puncto in mediam litteram
 postea deletum. || 77 συναγωγὴ omnes (compendio scriptum in L συναγωγή). corr. συναγωγής. || 80 ita L, ἄλλα τέχνη

- περὶ λέξεως $\bar{\alpha} \bar{\beta}$.
 περὶ συμβουλίας $\bar{\alpha}$.
 συναγωγῆς $\bar{\alpha} \bar{\beta}$.
 0 περὶ φύσεως $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma}$.
 φυσικὸν $\bar{\alpha}$.
 περὶ τῆς Ἀρχυτείου φιλοσοφίας $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma}$.
 περὶ τῆς Σπενσιόπου καὶ Ξενοκράτους $\bar{\alpha}$.
 τὰ ἐκ τοῦ Τιμαίου καὶ τῶν Ἀρχυτείων.
 15 πρὸς τὰ Μελίσσου $\bar{\alpha}$.
 πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος $\bar{\alpha}$.
 πρὸς τοὺς Πυθαγορείους $\bar{\alpha}$.
 πρὸς τὰ Γοργίου $\bar{\alpha}$.
 πρὸς τὰ Ξενοκράτους (-φάνους) $\bar{\alpha}$.
 0 πρὸς τὰ Ζήνωνος $\bar{\alpha}$.
 περὶ τῶν Πυθαγορείων $\bar{\alpha}$.
 περὶ ζώων $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma} \bar{\delta} \bar{\epsilon} \bar{\zeta} \bar{\eta} \bar{\theta}$.
 ἀνατομῶν $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma} \bar{\delta} \bar{\epsilon} \bar{\zeta} \bar{\eta}$.
 ἐκλογὴ ἀνατομῶν $\bar{\alpha}$.
 5 ὑπὲρ τῶν συνθέτων ζώων $\bar{\alpha}$.
 ὑπὲρ τῶν μυθολογουμένων ζώων $\bar{\alpha}$.
 ὑπὲρ τοῦ μὴ γενεᾶν $\bar{\alpha}$.
 περὶ φυτῶν $\bar{\alpha} \bar{\beta}$.
 φυσιογνωμονικὸν $\bar{\alpha}$.
 0 ἱατρικὰ $\bar{\beta}$.
 περὶ μονάδος $\bar{\alpha}$.
 σημεία χειμῶνων $\bar{\alpha}$.
 ἀστρονομικὸν $\bar{\alpha}$.
 ὀπτικὸν $\bar{\alpha}$.
 5 περὶ κινήσεως $\bar{\alpha}$.
 περὶ μουσικῆς $\bar{\alpha}$.

- μνημονικὸν $\bar{\alpha}$.
 ἀπορημάτων Ὀμηρικῶν $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma} \bar{\delta} \bar{\epsilon} \bar{\zeta}$.
 ποιητικὸν (-κῶν) $\bar{\alpha}$.
 120 φυσικῶν κατὰ στοιχεῖον $\bar{\lambda}\eta$.
 ἐπιτεθεσμένων προβλημάτων $\bar{\alpha} \bar{\beta}$.
 ἐγκυκλίων $\bar{\alpha} \bar{\beta}$.
 μηχανικὸν (-κῶν) $\bar{\alpha}$.
 προβλήματα ἐκ τῶν Δημοκρίτου $\bar{\zeta}$.
 125 περὶ τῆς λίθου $\bar{\alpha}$.
 παραβλαῖ $\bar{\alpha}$.
 ἄτακτα $\bar{\iota}\bar{\beta}$.
 ἐξηγημένα κατὰ γένος $\bar{\iota}\bar{\delta}$.
 δικαιώματα $\bar{\alpha}$.
 130 Ὀλυμπιονίκαι $\bar{\alpha}$.
 • Πυθιονίκαι $\bar{\alpha}$.
 (περὶ) μουσικῆς $\bar{\alpha}$.
 Πυθικός $\bar{\alpha}$.
 Πυθιονικῶν ἑλεγχοί $\bar{\alpha}$.
 135 νίκαι Διονυσιακαί $\bar{\alpha}$.
 περὶ τραγωδιῶν $\bar{\alpha}$.
 διδασκαλίας $\bar{\alpha}$.
 παροιμίας $\bar{\alpha}$.
 νόμος συστατικός (συσσιτικός) $\bar{\alpha}$.
 140 νόμοι $\bar{\alpha} \bar{\beta} \bar{\gamma} \bar{\delta}$.
 κατηγοριῶν (-ρίαι) $\bar{\alpha}$.
 περὶ ἐρμηνείας $\bar{\alpha}$.
 πολιτεῖαι πόλεων δυοῖν δεούσαιν $\bar{\rho}\bar{\zeta}$, (κοινὰ) καὶ
 ἰδία, δημοκρατικά, ὀλιγαρχικά, ἀριστοκρατικά,
 τυράννικα.
 ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. Σηλυβρίων ἐπιστολαί.

89 post 90 ponitur in L, ubi συναγωγή (comp. scr. ut 77 et 82). || 92 ita omnes (-τίου 3). Burl. de primitiva philosophia. || ita 1. 2. 3. 4 (αρχυτείων 1. 3), τὰ ἐκ τιμαίου κ. τ. α. L. Burl. contra timeum et quedam primitiva. || 96 τὰς L. || 97, 98, 99, 100 L, sed corrector titulos 98—101 suppl. in marg. post περὶ τῶν πυθαγ., quod bis nunc legitur. || 99 ita omnes, etiam Burl. φάνους, quod tamen scribendum est, nusquam legitur. nam de Flor. qui omnino non habet hunc titulum praeterquam in margine, testatur Menag. obs. p. 195. || 102 huius tituli numerum cum numero tit. 103 commutare videtur 2, qui illius $\bar{\alpha}$ — $\bar{\zeta}$, huius $\bar{\alpha}$ — $\bar{\theta}$ imerat. || 103 $\bar{\alpha}$ — $\bar{\zeta}$ L et 4 (cf. 2 ad 102), $\bar{\eta}$ add. 1. 3 (et Ambr.). || 105 om. L. || 106 ita omnes. || 107 ita omnes. || 110 δύο 3 (τακτικά $\bar{\beta}$ cod. Raudn. cum ed. Frob.). || 114 om. L, sed a corr. apponitur in margine. || 118 ἀπορημάτων L. || 119 correxi ηικῶν (i. e. ἀπορημάτων ποιητικῶν): ποιητικὸν (i. e. -κῶν) $\bar{\alpha}$ L (Hes.), ποιητικά $\bar{\alpha}$ 1. 2. 3. 4. || 120 i. e. ἀπορημάτων vel προβλημάτων ικῶν: φυσικά καταστοιχείων $\bar{\lambda}\eta$ L, φυσικῶν (φυσικά 2. 4) κατὰ στοιχεῖον ὅκτω πρὸς τοῖς τριάκοντα 1. 2. 3. 4. || 121 inspectorum pro-
 matum duos Ambr. || 122 i. e. ἐγκ. προβλημάτων. hunc tit. om. 2. || 123 lege μηχανικῶν (προβλημάτων). problemata enim indicant
 li omnes a 118—125. codd. omnes (etiam Hes.) μηχανικὸν $\bar{\alpha}$. || 124 i. e. problemata septem: π. ἐκ τῶν δ. $\bar{\beta}$ (non $\bar{\alpha} \bar{\beta}$) L et 2. 4 et
 m. 1, sed 3 et corrector in 1 habent $\bar{\zeta}$ (ser Ambr.). || 127 δεκάδω 1. 2. 3. 4 (πρότακτὰ cod. Raudn. cum ed. Frob.). || 128 ita 2
 Hes.). ἐξηγημένα L et 3. 4, item 1 (nisi quod corrupte hic habet ἐξηγημένα). τέτταρα καὶ δέκα 3. 4. || 130 νίκαι L et 1. 3. ||
 πυθιονίκαι $\bar{\alpha}$. μουσικῆς $\bar{\alpha}$ 2, πυθιονίκαι (-ρίαι 1. 3) μουσικῆς $\bar{\alpha}$ L et 1. 3. 4 (Ambr.). || 134 ita omnes (-κῶν 2, -κῶν sine acc. L.). ||
 5 νίκαι L. || 137 διδασκαλιῶν $\bar{\alpha}$ L. || 139 νόμος συστατικός $\bar{\alpha}$ 1. 2. 3. 4 (Ambr.), etiam Burl. de lege constitutiva I. νόμος vel ἔμοι
 τατικοὶ compendiis scr. L sic: νόμ συστάς (cf. Hesych.). corrigendum est συσσιτικός. || 141 lege κατηγορίαι. codd. omnes κατηγο-
 ν $\bar{\alpha}$. || 143 πολιτεῖαι πόλεων δυοῖν δεούσαι (sic) $\bar{\rho}\bar{\zeta}$. καὶ ἰδία δημοκρατικά. ὀλιγαρχικά. τυραννικά. ἀριστοκρατικά. L, δυοῖν (δυσὶν 1. 3)
 ἴσαν ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ ἰδία (ἰδία Frob. Steph. item cod. Raudn. seorsumque ad Philippum Ambr.) δ. ὅλ. καὶ ἀριστοκρατικά καὶ
 ἀριστοκρατικά 1. 2. 3. 4. corr. Bernays. || 144 post Φίλιππον in codd. omnibus deest numerus. σηλυβρίων L, σηλυμβρίων 1. 2. 3. 4, περὶ
 λυβριανῶν Heitz. φίλιπον σηλυμβρίων (φίλιππον. σηλυμβρίων 3. 4) ἐπιστολαὶ πρὸς ἀλέξανδρον τέτταρες. ἐπιστολαὶ πρὸς ἀντίπατρον ἑπτά. 1. 3. 4.
 ὑμβρίων ἐπιστολαί. πρὸς ἀλέξανδρον τέτταρες ἐπιστολαί. πρὸς ἀντίπατρον ἑπτά. 2 (L habet sicut dedi in textu). πρὸς μέγτορα $\bar{\theta}$ L. πρὸς
 ττωτα in 2 ponitur ante πρὸς μέγτορα $\bar{\alpha}$. ad finem πρὸς δημόκριτον $\bar{\alpha}$. ἔπη. ὦν L, π. δημόκριτος, ἔπη. ὦν 2. 3, π. δημόκριτος. ἔπη ὦν 4, π. δη-

- Περὶ δικαιοσύνης δ. 1
 περὶ ποιητῶν γ. 2
 περὶ φιλοσοφίας δ. 3
 πολιτικὸν α. 4
 5 περὶ πολιτικῆς ἢ Γρύλλος γ. 5
 Νήρινθος α. 6
 περὶ πλούτου α. 11 (7)
 σοφιστῆς α. 7
 περὶ εὐχῆς (α). 14
 10 Μενέξενος α. 8
 περὶ εὐγενείας α. 15
 ἔρωτικὸς α. 9
 περὶ ψυχῆς α. 13
 προτρεπτικὸν α. 12
 15 περὶ ἡδονῆς α. 16 (66)
 περὶ βασιλείας α. 18
 οἰκονομικὸν α. 23
 περὶ παιδείας ἢ παιδευτικὸν α. 19
 (συμπόσιον α). 10 (48)
- 20 περὶ τοῦ ἀγαθοῦ α. 20
 περὶ ἀρχῶν ἢ φύσεως α. 41
 Ἀλέξανδρος ἢ ὑπὲρ ἀποικιῶν α. 17
 τὰ ἐκ τῶν νόμων Πλάτωνος β. 21
 περὶ φιλίας γ. 24
 25 περὶ ἐπιστημῶν α. 26 (40)
 περὶ τοῦ πάσχειν ἢ πεπονθέναι (α). 25
 περὶ ἐριστικῶν λόγων β. 27
 περὶ εἰδῶν α. 31 (32)
 λύσεις ἐριστικαὶ δ. 28
 30 περὶ πάθους ὀργῆς α. 37
 διαιρέσεις σοφιστικαὶ α. 29
 περὶ ἐναντιῶν α. 30
 ὑπομνημάτων ἐπιχειρη(μα)τικῶν γ. 33
 προτάσεις περὶ ἀρετῆς β. 34
 35 περὶ στοιχείων γ. 39
 ἐστάσεις (α). 35
 περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων ἢ τῶν κατὰ
 θεσιν α. 36

μέγιστον ἔπη ὧν 1. ἀρχαὶ L, ἀρχὴ 1. 3. 4, ἢ ἀρχὴ 2. ἀγνε sine acc. L. πρέσβις δ' ἑκατιβόλε L, πρέσβις δ' ἑκατάβολε 1. 3 (ut in 4), θ' ἑκαταβόλε 2. 4 (πρέσβευθ' cod. Raudn. cum ed. Frob. et Steph.). ἱεργείῳ (ὧν add. corr.) ἀρχὴ L, ἀρχὴ 1. 3. 4, ἱεργεία ὧν ἢ ἀρχὴ 2.

Hesychius exscripsit indicem Laertii, eo fere textu usus quem nunc tenemus (cf. Νήρινθος, νόμος συστατικός et similia) titulos Laertianos omnes praeter eos qui ad unum eundemque redire viderentur, addidit autem ad finem aliunde congestos deravit. numeros Laertianorum apposui Hesychianis, complures titulos a Menagio omissos supplervi ex codice quem repperi (vid. Aristoteles pseudepigraphus p. 709) Ambrosiano R 117 sup. (ch. saec. XV) variis manibus scripto, in quo Aristotelis bis legitur (= 1. 2). apographum accuratissimum ex bibliotheca Ambrosiana rogatus misit Antonius Coriassi epistola ad me data d. 19 Julii 1865 haec sunt verba: Troverà acclusa ... la copia del primo esemplare della *Vita di Aristotile* del codice Ambrosiano R. 117 Superior. L'ho copiato ... e la copia fu poi riveduta intieramente col manoscritto copia l'ho poi collazionata due volte col secondo esemplare, che segue nello stesso manoscritto. De codice Patmio praeterea dorfium (A. P. p. 10) vid. V. Guérin, Description de l'île de Patmos et de l'île de Samos (Par. 1856) p. 105.

5 ante ἢ comma ponunt 1. 2. Men. || 6 leg. Κόρινθος. cf. ad DL. 6. || 7 cf. DL. cod. Laur. Νήρινθος α. πλούτου α, ubi b titulus π. πλούτου. idem factum erat in eo codice e quo ductus est cod. 1: in hoc enim tituli intermediarii tres (8—10 DL. homoioteleuton omissi sunt. || 8 σοφιστικῆς α Men. || 9 addidi α. περὶ εὐχῆς μενέξενος α 1. 2. περὶ εὐχῆς. Μενέξενος α Men. || 12 περὶ 13 περὶ ψυχῆς. α. (sic) 1. || 14 nunc accusativo posuit librarius quae descriptae Aristoteles, modo quae sunt eius nominativo, per indicem incertus. || 15 abest titulus idem alter DL. 66. || 18 comma ante ἢ add. 1. 2. Men. || 19 συμπόσιον α scrip (cf. infra 161): συλλογισμῶν α codd. (1. 2. Men.), qui idem titulus infra suo loco extat 54. Hesychius autem ex DL. titulos iidem viderentur semel tantum apposuit. || 22 ἀποικίων DL. || post 23 propter homoioteleuton omissum videtur τὰ ἐκ τῆς πολιτείας Πλάτωνος β. sic enim fuerit τὰ ἐκ τῶν νόμων (Πλάτωνος γ. τὰ ἐκ τῆς πολιτείας) Πλάτωνος β. || 25 abest tit. alter DL. 40 περὶ ἐπιστήμης α 1. 2. Men. (addidi α). || 27 tit. om. Men. || post 28 om. περὶ εἰδῶν. || 30 παθούς 1. 2 (παθῶν DL.). || 33 ὑπομνημάτων γ (sic om. ἐπιχειρηματικῶν γ. 2. || 36 α addidit Men. ἐστάσεις περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων ἢ τῶν κατὰ πρόθεσιν α. 1. 2 (ubi nisi quod ἢ).

- προτάσεων $\bar{\alpha}$. 46 (67)
 ἠθικῶν κ . 38
 10 περὶ κινήσεως $\bar{\alpha}$. 45
 περὶ διαιρέσεων ζ . 42
 διαιρετικῶν $\bar{\alpha}$. 43 (62)
 περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως $\bar{\alpha}$. 44
 προτάσεων ἐριστικῶν $\bar{\alpha}$. 47
 5 περὶ ἰδέας $\bar{\alpha}$. 54
 ἀναλυτικῶν προτέρων $\bar{\theta}$. 49
 ἀναλυτικῶν ὑστέρων $\bar{\beta}$. 50
 (περὶ) προβλημάτων $\langle \bar{\alpha} \rangle$. 51
 μεθοδικὰ $\langle \eta \rangle$. 52 (81)
) περὶ τοῦ βελτίονος $\bar{\alpha}$. 53
 ὄρων βιβλίον $\bar{\alpha}$. 55
 τοπικῶν ζ . (55)
 μαθηματικῶν $\bar{\alpha}$. 63
 συλλογισμῶν $\bar{\beta}$. 56 (48)
 10 συλλογιστικῶν ὄρων $\bar{\alpha}$. 57
 περὶ αἰρετοῦ καὶ συμβαίνοντος $\bar{\alpha}$. 58
 τὰ πρὸ τῶν τόπων $\bar{\alpha}$. 59
 περὶ ἐκουσίων $\bar{\alpha}$. 68
 τοπικῶν πρὸς τοὺς ὄρους $\langle \bar{\beta} \rangle$. 60
 πάθη $\bar{\alpha}$. 61
 ὀρισμῶν βιβλία γ . 64
 ἐπιχειρημάτων $\bar{\beta}$. 65
 περὶ κάλλους $\bar{\alpha}$. 69
 περὶ δικαίων $\bar{\beta}$. 76
 θέσεις ἐπιχειρηματικαὶ ἐν βιβλίοις κ . 70
 15 θέσεις ἐρωτικαὶ ἐν βιβλίοις δ . 71
 θέσεις φιλικαὶ ἐν βιβλίοις $\bar{\beta}$. 72
 θέσεις περὶ ψυχῆς ἐν βιβλίῳ $\bar{\alpha}$. 73
 20 θέσεις πολιτικαὶ $\bar{\beta}$. 74
 πολιτικῆς ἀκροάσεως $\bar{\alpha}$. 75
 25 τεχνῶν συναγωγὴ $\bar{\alpha}$. 77 (80, 89)
 τέχνης ῥητορικῆς γ . 78
 τέχνης $\bar{\alpha}$. 79
 30 τέχνης τῆς Θεοδέκτου συναγωγὴ ἐν γ . 82
 τέχνης ποιητικῆς $\bar{\beta}$. 83
 ἐνθυμημάτων ῥητορικῶν $\bar{\alpha}$. 84
 περὶ μεγέθους $\langle \bar{\alpha} \rangle$. 85
 ἐνθυμημάτων διαιρέσεις $\langle \bar{\alpha} \rangle$. 86
 περὶ λέξεως καθαρᾶς $\bar{\alpha}$. 87
 80 περὶ συμβουλῆς $\bar{\alpha}$. 88
 περὶ φύσεως $\bar{\alpha}$. 90
 περὶ φυσικῶν $\bar{\alpha}$. 91
 περὶ τῆς Ἀρχύτου φιλοσοφίας γ . 92
 περὶ τῆς Σπευσίππου καὶ Ξενοκράτους $\bar{\alpha}$. 93(99,100)
 85 ἐκ τῶν Τιμαίου καὶ Ἀρχύτου $\bar{\alpha}$. 94
 πρὸς τὰ Μελίσσου $\bar{\alpha}$. 95
 πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος $\bar{\alpha}$. 96
 περὶ τῶν Πυθαγορείων $\bar{\alpha}$. 97 (101)
 πρὸς τὰ Γοργίου $\langle \bar{\alpha} \rangle$. 98
 90 περὶ τοῦ μὴ γεννᾶν $\bar{\alpha}$. 107
 περὶ ζώων $\bar{\theta}$. 102
 περὶ τῶν συνθέτων ζώων $\bar{\alpha}$. 105
 περὶ ἀνατομῶν ζ . 103
 ἐκλογὴ τούτων $\bar{\alpha}$. 104
 95 περὶ τῶν μυθολογουμένων ζώων $\bar{\alpha}$. 106
 περὶ φυτῶν $\bar{\beta}$. 108
 φυσιογνωμονικὰ $\bar{\beta}$. 109
 περὶ ἱατρικῆς $\bar{\beta}$. 110
 σημασίας χειμῶνων $\bar{\alpha}$. 112
 100 περὶ μονάδος $\bar{\alpha}$. 111
 ἀστρονομικὸν $\bar{\alpha}$. 113
 περὶ κινήσεως $\bar{\alpha}$. 115
 ὀπτικὸν $\bar{\alpha}$. 114
 περὶ μουσικῆς $\bar{\alpha}$. 116
 105 πέπλον $\langle \bar{\alpha} \rangle$.
 ἀπορημάτων Ὀμηρικῶν ζ . 118
 ἀπορημάτων θείων $\bar{\alpha}$.
 ποιητικὸν $\bar{\alpha}$. 119
 μνημονικὸν $\bar{\alpha}$. 117
 110 φυσικῶν $\lambda\eta$ κατὰ στοιχεῖον. 120
 μεταφυσικὰ κ .
 προβλημάτων ἐπιτεθεσμένων $\langle \bar{\beta} \rangle$. 121
 ἐγκυκλίων $\bar{\beta}$. 122

38 abest tit. alter DL. 67 προτάσεις $\bar{\alpha}$. || 42 abest tit. alter DL. 62 διαιρετικῶν $\bar{\alpha}$. || 48, 49 προβλημάτων μεθοδικὰ, sic sine num. 1. 2.
 || 49 abest tit. alter DL. 81 μεθοδικὸν $\bar{\alpha}$. || 51, 52 om. Men. duo facti sunt tituli ex uno Laertii ὅροι πρὸ τῶν (πρῶτον al. l.)
 || 53 om. Men. || 54 tit. alter DL. 48 συλλογισμῶν $\bar{\alpha}$ omissus est (cf. supra ad 19). || 55 συλλογισμῶν ὄρων $\bar{\alpha}$, sic 1. ||
 80 τοπικῶν πρὸς τοὺς ὄρους καὶ πάθη $\bar{\alpha}$, codd. || 70 η . (sic) 1. 2, κ Men. || 71 abest tit. alt. DL. 80 ἄλλα τεχνῶν συναγωγὴ $\bar{\alpha}$ $\bar{\beta}$. item
 DL. 89 συναγωγῆς $\bar{\alpha}$ $\bar{\beta}$. || 76 ῥητορικῶν 2. || 77, 78 περὶ μεγέθους ἐνθυμημάτων, καὶ αἰρέσεων, codd. || 80 περὶ συμβουλῆς, περὶ λέξεως
 καθαρᾶς, sic bis rep. 1 (non 2). || 84 abest tit. alt. DL. 99 πρὸς τὰ Ξενοκράτους $\bar{\alpha}$ (sic igitur legit etiam Hesychius
 Ξενοκράτους). item sequens 100 πρὸς τὰ Ζήνωνος $\bar{\alpha}$. || 87 ἀλκμαίωνος 1, ἀλκμείωνος 2. || 88 coniuncti sunt tituli DL. 97 et 101. ||
 om. codd. || 90 α om. Men. (non 1. 2) || 93 ζ 1. 2 (= DL.): ζ Men. || 99 σημασίας corr. Menagius: συμμαχίας codd.
 Men.). || 105 (add. Hes.) ex plenior Laertio? πέπλον, sic codd., addidi $\bar{\alpha}$. || 107 (add. Hes.) ex integrior Laertio? θείων
 fort. Ἡσιωδείων, cf. 143, ubi idem redire titulus videtur. || 108 i. e. ποιητικῶν (ἀπορημάτων) DL. || 110 $\lambda\eta$. (cum puncto) 1. 2.
 || 111 (add. Hes.) || 112 $\bar{\beta}$ om. codd. || 113 ἐγκύκλιον $\bar{\beta}$, codd.

- 125 ἐλέγχων σοφιστικῶν ἢ περὶ ἐριστικῶν (α). (134)
 νικῶν Διονυσιακῶν ἀστικῶν καὶ ληναίων (α). 135
 προοιμίων α. 138
 περὶ τραγωδιῶν α. 136
 περὶ διδασκαλιῶν α. 137
 130 νόμων συστατικῶν α. 139
 νομίμων δ. 140
 κατηγοριῶν α. 141
 περὶ ἐρμηνείας α. 142
 προτέρων ἀναλυτικῶν β.
 135 πολιτείας πόλεων ἰδιωτικῶν καὶ δημοκρατικῶν καὶ
 ὀλιγαρχικῶν (καὶ) ἀριστοκρατικῶν καὶ τυραννι-
 κῶν ρητ. 143
 συσσητικῶν προβλημάτων γ. (139)
 ἐπιστολᾶς κ. 144
 ἔπη ὧν ἀρχή, ἀγνὴ θεῶν πρέσβισθ' ἑκατηβόλε. 145
 ἐλεγεία ὧν ἀρχή, καλλιτέκνου μητρὸς θυγάτερ. 146

(appendix Hesychiana: cf. supra tit. 105. 107. 111. 115. 134.)

- 140 περὶ τῶν Σόλωνος ἀξόνων ε.
 περὶ μακαριότητος.
 τί δήποτε Ὅμηρος ἐποίησεν τὰς Ἠλίου βοῦς.
 ἀπορήματα Ἡσιόδου ἐν α.

- περὶ τυχῆς γ.
 περὶ ῥητορικῆς.
 τῆς μετὰ (τὰ) φυσικὰ ι.
 155 περὶ ζώων ἱστορίας ι.
 περὶ ζώων κινήσεως γ.
 περὶ ζώων μορίων γ.
 περὶ ζώων γενέσεως γ.
 περὶ τῆς τοῦ Νεῖλου ἀναβάσεως.
 160 περὶ τῆς ἐν τοῖς μαθήμασιν οὐσίας.
 περὶ συσσητικῶν ἢ συμποσίων.
 περὶ δοξῆς.
 περὶ ἀρετῆς.
 περὶ φωνῆς.
 165 περὶ συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικός.
 νόμους ἀνδρὸς καὶ γαμετῆς.
 περὶ ἱατρικῆς ζ.
 συμμίκτων ζητημάτων οβ, ὥς φησιν
 ἀκουστής αὐτοῦ.
 πέπλον· περιέχει δὲ ἱστορίαν σύμματος
 170 περὶ χρόνου.
 περὶ βασιλείας.
 περὶ παιδείας.
 περὶ ὄψεως β.
 περὶ ἠθικῶν Νικομαχείων.
 175 ὑποθήκας.
 περὶ Ἀλεξάνδρου η.
 περὶ ῥήτορος ἢ πολιτικοῦ.

114 sic codd. male (pro -κῶν) ut apud DL. || 115 sic Men. (κύκλον. περὶ 1, κύκλον περὶ 2). κύκλον ἢ π. π. corr. Men.
 Hesych., cf. infra 144). || 116 δημοκριτικῶν 1. 2. || 117 λιθοῦ 1. 2. || 119 ἀδιατάκτων ego: διατάκτων codd. || 120 ἀκαίμων
 βλασς codd., corr. Men. || 125 verba haec τυθιονίκας βιβλίον (βιβλους codd.) α om. Men. ceterum in unum collati sunt tit.
 et 134, item 133. || 124 ἐνίκησεν περὶ μ. sine puncto 1 (cum p. 2). || 125 tit. Hesychii errore intrusus pro Πυθιονικῶν ἐλε-
 σοφ. ἐλέγχων, ἢ περὶ ἐριστικῶν νικῶν. Διονυσιακῶν etc. addidi α. || 126 addidi α. || 127 cf. DL. 138 παροοιμίας α. || 130 ἐρι-
 στικῶν (DL. 139) cf. infra 136. || 133 ἐρμηνείας 1. 2. || 134 interpol. Hesychius. || 135 punctum ante ιδ. et ante αὐτῶν.
 ante καὶ τυρ. 1. ἀριστοκρατικῶν καὶ τυραννικῶν add. 1. 2 (om. Men.). addidi καὶ (ἀρ.). || 136 συσσητικῶν 1. est idem idem
 titulum (iam Hesychii aetate corruptum) posuerat 130. || 137 ἐπιστολάς sic 1. 2. || 138 ἄγνη et πρεσβίς τε κατηβόλε 1. 2.
 ἐκ. Men. || 139 καλλιτέκνου Men. θυγάτερ 1. 2. || 141 μαχαρίω(ς 2) τητος τί δήποτε (sine interpunct.) 1. 2. μακροβιότητος α. 1.
 143 = 107? || 144 = 115? punctum post ἀπορήματα add. 1 (non 2). || 145 = 119. || 146 = 145. || 147 = 106. || 153 154
 τῆς .. sine interpunct. Men. || 154 = 111. μεταφυσικά codd. || 157 περὶ 1. Men.: πρὸς 2. || 161 = 136 (130) sed = 19. || 16
 περὶ φ. (sic cum virgula, non puncto) 1. 2. περὶ ἀρετῆς, ἢ περὶ φ. Men. || 167 = 98. || 168 ὥς φησιν 2. ἀκούστης 1. 2. fort. ἢ
 ὥς φασιν. Εὐκαίρος (πρὸς Εὐκαίρον David) || 169 = 105. πέπλον περιέχει δὲ .. sine interp. 1. 2. || 171 = 16. || 172 = 13. ||
 174 περὶ ἠθῶν (sic 1. 2, ἠθῶν M.) νικομαχείων ὑποθήκας. sic 1 (Men.) et puncto post ἠθῶν addito 2. || 177 = 5. ταπεινῶν
 interp. Patm.

- τέχνην ἐγκωμιαστικὴν.
 (συναγωγὴν) θαυμασίων ἀκουσμάτων.
 0 ἐγκώμια ἢ ὕμνους· διάφορα.
 ἐρωτικῶν ζ.
 περὶ ευγενείας α.
 περὶ ἀνθρώπου φύσεως.
 περὶ κόσμου γενέσεως.
 5 νόμιμα Ῥωμαίων.
 νομίμων βαρβαρικῶν συναγωγὴν.

- ψευδεπίγραφα δὲ.
 ἀνατομὴ ἀνθρώπου.
 ἀπολογία ἀσεβείας πρὸς Εὐρυμέδοντα.
 γεωργικά.
 190 ἐγκώμιον λόγου.
 μαγικόν.
 περὶ σωφροσύνης.
 Ἀλεξάνδρου ἐγκλησία.
 ἐγκώμιον πλούτου.
 195 πρὸς Ἀλέξανδρον.
 περὶ μεθόδου.

III.

PTOLEMAEI PHILOSOPHI

index librorum Aristotelis ex arabico translatus

a Mauricio Steinschneider.

In libro de vita et scriptis Aristotelis indicem librorum Aristotelis una cum eius testamento dedisse Ptolemaeum quendam philosophum, hoc et Graeco Davidis et Arabico constat testimonio. is Andronico recentior fuit, ex cuius libro de Aristotelis vita et philosophia quinto (qui continebat indicem) librorum titulos excerptit, quorum in uno (86) memoriam servavit bibliothecae Apelliae Atticae ab Andronico cum aliis usurpatae (cf. A. P. p. 8). hunc indicem nunc deperditum Arabes tradiderunt coaevi duo XIII, qui cum Ibn Nedimi opere celeberrimo quod Fihrist inscribitur (editum a. 987) pariter in aliis usi sint quam plurimis, tamen argumentum quod ignorasse Nedimum quaerenti mihi rescripsit G. Flügel, ex alio quodam fonte vel potius ex ipso maei scripto suis inseruisse reperiuntur. scilicet ex Ibn el-Kifti († 1248) „historia eruditorum“ ad litterarum ordinem disposita eum eum et arabice et latine olim edidit Casiri, eo codice usus qui auctoris nomine careret, ex Casirio (nonnullis quidem titulis omissis) collato codice Vindobonensi repetiit iterumque vertit Wenrich. atque eundem in vitis illustrium medicorum extare Ibn Abi Oseibiam († 1269) nuper advertit Steinschneider. utriusque autem scriptoris cum scriptum exemplar in bibliotheca Berolinensi apud nos asservetur, precibus meis obtemperans Mauricius Steinschneider textum Casirianum cum codicibus lit non his solum nostris sed duobus etiam Monacensibus ad eum liberaliter transmissis Berolinum. idem eiusdem Ptolemaei (ex Oseibia) per Hagī Khalfae opus bibliographicum dispersos et ipse iterum meum in usum comparavit. — Ibn el-Kifti Berol. (in fol. 493 f. 20^b) = K^b, eiusdem cod. Monac. (440 f. 17^b) = K^m. Ibn Abi Oseibia cod. Berol. (Wetzst. II. 323 = O^b, eiusdem cod. Monac. (800 f. 86) = O^m. uncis ( ) inclusimus quae non habet Oseibia, uncis [ ], quae non habet in vocabulis titulorum Graecorum Arabicis, ubi vel desiderantur vocales vel incertae sunt, consonantes tantum litterae tur.

Ibn el-Kifti (K^b f. 17 = K^m f. 15^b): meminī Muḥammed ben Isḥak en-Nedim in libro suo Aristotelis *ue* sensus nominis eius (est) amans scientiam. dicitur quoque excellens perfectus atque dicitur integer excellensque est Aristoteles filius Nicomachi filius Mākhāsn (K^m Mākhāsn) e progenie Asclebiadis, qui protulit medicum Graecis. sic meminī Batalmīus (Batalimus K^b) el-garīb (peregrinus seu ignotus). erat mater (nomen s) eius Acastia (l. Afastia), etc. (sequitur vita brevis et testamentum Aristotelis).

Ibn el-Kifti (K^b f. 42 = K^m f. 37. cf. Wenrich de auct. Graec. vers. p. 237) s. v. Ptolemaeus peregrinus: *ar* sapiens aetate sua philosophus in provincia Rum tempore suo, non est ille auctor (libri) *almeḡisti*. ille inivit cum Aristotele amavitque eum et defendit eum ab inimicis eius et scientias donavit ei qui eas quaesivit et fuit ei memoria tempore suo et testimonium advocavit (testis fuit?) in ea re (seu in eo negotio). Ptolemaei sunt regum et doctorum plures, quorum unumquemque distinguebant cognomine addito ad nomen ut eo natur. propter magnam vero curam huius sapientis de Aristotele composuit librum (inscriptum) „historiae Aristotelis et mortis eius et scriptorum eius ordo.“

Ibn Abi Oseibia (O^b f. 53^b = O^m f. 70^b): dixitque Ptolemaeus in libro suo ad Galas de vita Aristotelis et eximia pietate testamenti eius et indice scriptorum eius notorum, originem Aristotelis fuisse e provincia Stagira etc. (sequitur vita fusior quam apud K.).

199 συναγωγὴν addidi. || 180 ὕμνους· διάφορα Men.: ὕμνους διαφορά (sic) sine interp. codd. 1. 2. Patm. || 181 = 12. || 182 = 11. || 183 = 140. || 186 = 140. συναγωγὴν cod. Patm., -γή 1. 2. Men. || 187 ψευδεπίγραφα Patm. et Men., ψευδῆγραφα 1. 2. || 188 ἀσεβείας Patm., εὐσεβείας Men. || 193 ἐγκλησία Men., ἐκκλησία 1. 2 et Patm. || 194 ἐγκώμιον. πλούτου πρὸς .. 1 (non 2). || 195. 196. ἀλέξανδρον sine interp. 1. 2 Patm. (non Men.).

- (Constitutio (vel dispositio) scriptorum Aristotelis secundum id quod memoravit vir nominatus Ptolemaeus in libro suo ad A'alas (A't-las K^m).)
- [Aristotelis sunt scripta nota (vel famosa) quae memoravit Ptolemaeus O.]
- 1 liber in quo exhortatus est ad philosophiam, tractatus III (et nominatur graece wtulkis fslitukis (wtwikis finofis K^b)).
  - 2 l. (vocatus) sufsts, tr. (I.)
2^b [l. de arte rituri tr. III.]
  - 3 l. de iustitia (graece nominatus fari dikaus-nis (-sris)) tr. IV.
  - 4 l. de institutione et morum elegantia, quae corrigunt conditiones hominis in anima sua (vel in se ipso) (graece nominatus fari fa-des) tr. IV (tres verbo expr. K^m).
  - 5 l. de nobilitate generis (graece nominatus fari uganis) tr. V.
  - 6 l. de poetis tr. III.
  - 7 l. de regno (nominatus fari kasis) tr. VI.
  - 8 l. de bono (nominatus fari agatu (aabu K^b, amamu K^m)) tr. V.
  - 9 l. (cognominatus) Archutas, tr. III.
  - 10 (l. in quo loquitur de lineis quae non sunt secabilia nominatus fari ton atus (?) arus (vel grus) tr. III.)
[liber linearum num sint secabilia an non sint, tr. III.]
  - 11 (l. de eo ad quem pertinet qualitas iustitiae, et nominatur fari dikon (K^b, dikán K^m et W), tr. IV.)
[liber de qualitate iustitiae, tr. IV.]
  - 12 l. de contrarietate (s. separatione) et diversitate et nominatur fari baforas (al. maforas, jaforas) tr. IV.
  - 13 (l. de re amatoria, et nominatur rutikon (rutaikon sic cum vocalibus K^m), tr. III.)
[liber de amore, tr. III.]
  - 14 l. de imaginibus (s. ideis) utrum existant an non (et nominatur fari aiduls K^m) tr. III.
  - 15 (l. in quo abbreviavit sermonem Platonis regimine civitatum, et nominatur la lits, tr. II.)
[l. de abbreviatione sermonis (de sermone O^m tr. II.
l. de abbreviatione sermonum Platonis de regimine civitatum, tr. V.)]
  - 16 (l. de voluptate, et nominatur fari ai dualsmata (tr. X).)
[l. de compendio sermonis Platonis de voluptate suo de gubernatione, tr. II.]
  - 16^b [l. de voluptate, tr. II. O^m.]
  - 17 l. de motibus (et nominatur fari knin (s. f'isaun)) tr. VIII.
  - 18 l. inscriptus quaestiones ad artem (i. e. mechanicae) (et nominatur brblimatam (sic K^m, mta'hakrtlinas)) tr. II.
  - 19 l. de arte poetica secundum disciplinam gorae (eiusque sectatorum) tr. II.
  - 20 l. de spiritu (et nominatur fari br (sic K^m, sumats K^b)) tr. III.
  - 21 (l. quem inscripsit de quaestionibus, et nominatur tswili matn (leg. brumlinas)) tr. III.)
[l. de epistolis, tr. III.]
  - 22 l. (q. i.) de Nilo Aegypti (et nominatur tonia (leg. tonil)) tr. III.
  - 23 l. de occupatione animalium quae loca ut ibi deversentur et in eis de (et nominatur fari tufulin (s. tufulin)) tr. I.
  - 24 l. (cuius nomen) congregatio artium (et nominatur t'hiun subáui (leg. tchnus gi)) tr. I.
  - 25 l. (q. i.) de amicitia (et nominatur filis (s. filis)) tr. I.
25^b [l. de categoriis, tr. I.]
  - 26 l. (nuncupatus) bariminas (s. barminas) (et est secundus liber)

1 (προτρεπτικός? ... φιλοσοφίας? duobus fort. titulis confusis) exhortationis Hagí Khalfa t. V p. 75 (ed. Flügel) 3 (περί δικαιοσύνης) H. Kh. V, 115 (l. iustitiae, et de qualitatibus (sic) eius alius. cf. infra sub 11.) 4 (περί παιδείας) H. Kh. V, 116 (de genere eiusque nobilitate) 5 (περί εὐγενείας) tit. deest in K^b. H. Kh. V, 71 (de genere eiusque nobilitate) 6 H. Kh. V, 104 (qui addit: est et de re amatoria liber alius tract. II, secundum disciplinam Pythagorae. cf. A. P. p. 194.) 7 (περί βασιλείας) H. Kh. V, 158 (sic, non τάχαθου) H. Kh. V, 82. 10 (περί τῶν ἀτόμων γραμμῶν) H. Kh. V, 81 (ubi insecabilibus non legitur in textu. cf. H. Kh. (ubi qualitatibus) cit. sub no. 3. 12 (περί διαφορᾶς?) H. Kh. V, 60. 13 (ἐρωτικῶν) H. Kh. V, 117 (de amoris) H. Kh. V, 109. 15 corporis pro civitatum codd., quos correxit Wenrich p. 144 (τά (βί) τῶν Πλάτωνος πολιτείας) H. Kh. V, 60. duos libros ex uno male fecit O. 16 tract. X solus add. K^m. (περί ἰδῶν) H. Kh. V, 118 (ita fere ut O). 17 (περί κινήσεων) H. Kh. V, 73. 18 deest in O^b et in H. Kh. (μηχανικά προβλήματα). 19 H. Kh. V, 119 ad n. 6. 20 deest in O^b. (περί πνεύματος) H. Kh. V, 88. 21 (προβλημάτων) H. Kh. V, 150. 22 (περί τοῦ Νεῦν) H. Kh. V, 23 (περί τοῦ φωλεύειν id est περί τῶν φωλευόντων A. P. 279) H. Kh. V, 31 (de captura animalium). 24 deest in O^b. (ταῦτα) H. Kh. V, 71 (cf. II, 638). 25 (φιλίας) H. Kh. V, 147. 26 (περί ἐρμηνείας) extat arabice, ut 25^b et sequentes.

- 26^b [l. tunika (leg. tubika), tr. VIII.]
- 17 l. (vocatus) *analutika* (*anulutika* O) [et est syllogismus], tr. II.
- 18 l. *anuraktika* (*afuratika* O^m, *afudaktika* O^b) [et est demonstratio].
- (in K^m sic legitur: *liber quem inscripsit tractatus minores, nuncupatus anuraktika*.)
- 9 l. *sfsta* (sic Cas., *sufstin* K^b, *sustain* K^m, *sufstaja* O^b, *sufstanijja* O^m) tr. I.
- 0 l. (q. i.) *tractatus maiores de moribus* (et nominatur *itikun* (*aninkun* K^m) *magln*) tr. II.
- 1 l. (q. i.) *tractatus minores de moribus* (quos scripsit) *ad Udimis* (et nominatur *aninkun* (s. *aningun*, leg. *itikun*) *Udimis*) tr. VIII.
- 2 l. *de regimine civitatum et nominatur bulitikon* (s. *bolitikon*) tr. VIII.
- 32^b [l. de arte poetica, tr. II.]
- 3 l. *de arte rituri* (et est *ars oratoria*) tr. III.
- 4 l. *de auscultatione physica* (*el-kijan*), tr. VIII.
- 5 l. *de caelo et mundo*, tr. IV.
- 5 l. *de generatione et corruptione*, tr. II.
- 7 l. *de praestigiis superioribus*, tr. IV.
- 8 l. *de anima*, tr. III.
- 9 l. *de sensu et sensato*, tr. I.
- 9 l. *de memoria et somno*, tr. I.
- 9 l. *de motu animalis* (*animalium*) *et sectione eorum* (et nominatur *kisau* *tin* (*fsisau* K^m) *warautrmn* (leg. *wanatumun*)) tr. VII.
- 9 l. *de naturis animalis*, tr. XV (tr. X O, item H Kh.).
- 9 l. (q. i.) *de membris in quibus est vita* (et nominatur *zoaikun muriun*) tr. IV.
- 9 l. *de generatione animalis* (et nominatur *fari warâsaus* (s. *wlâjâsaus*)) tr. V.
- 9 l. *de motibus animalis localibus* [qui sunt] *super terram* (et nominatur *fari jurns* (leg. *buris*)) tr. I.
- 9 l. *de longitudine vitarum animalis* (*vitae* O) *et brevitate eius*, tr. I.
- 47 l. *de vita et morte* (*vitae et mortis* O), tr. I.
- 48 l. *de plantis* (*plantarum* O), tr. II.
- 49 l. *de eo* (*quod*) *post physicam*, tr. XIII.
- 50 l. (q. i.) *de quaestionibus hylicis*, tr. I.
- 51 l. (q. i.) *quaestiones physicae*, tr. IV.
- 52 l. (q. i.) *divisio*, tr. XXVI. commemorat in hoc libro divisiones temporis et divisiones animae et (divisiones) cupiditatis et rem agentis et acti et actionis et (rem) amoris et genera || (*bonorum* (i. e. *boni*), et quod eorum (pars) est intellectualis et eorum (pars) in anima et eorum (pars) extra animam, et commemorat rem bonitatis et malitiae et commemorat genera scientiarum et genera motionum et genera eius quod comprehendit (vel significat) vox et genera existentium et in quae dividitur (dividuntur?), et nominatur *diârasis*.)
- || (hinc ita pergit O): *animalis* (sic corrupte pro *bonorum*) et rem *boni* et *mali* et *motionum* et *genera existentium*.
- 53 l. (q. i.) *divisio Platonis*, tr. VI (X K^b).
- 54 l. (q. i.) *partitio conditionum quae statuuntur in voce et ponuntur*, tr. VI.
- 55 l. (q. i.) *de contradictione* (*vocis*) [*eius qui autumat*] *quod praemissa contradicentis petenda sunt ex ipsa voce* (et nominatur *afichramati* (sic W, *aficheirasati* K^m)) tr. XXXIX.
- 55^b [l. de re quae nominatur *istas* (i) *s* (vel *istafis*) tr. XIII.]
- 55^c [l. de objectis (de sermonibus? O^b), tr. XXXIV.]
- 56 l. (q. i.) *objecta amatoria* (et nominatur *tasis arutika* (*masdadutika* K^b, *amsadutika* K^m) tr. I.
- 57 l. (q. i.) *obiecta naturalia* (et vocatur *tasis musika* (leg. *fusika*)) tr. I.
- 58 l. (cuius subscriptio) *constitutio obiectorum* (*al. domus obiectorum*) (et nominatur *masa ara angr* (K^b, *basaaraigr* K^m)) tr. I.
- 59 l. (q. i.) *definitiones* (et nominatur *ori* (s. *urî*)) tr. XVI.

26^b (τοπικά). || 27 (ἀναλυτικά). || 28 (ἀποδεικτικά). || 29 (σοφιστικῶν ἐλέγχων). || 30 (ἠθικῶν μεγάλων). || 31 (ἠθικῶν Εὐδημείων). || 32^b (πολιτικῶν). || 33 (ῥητορικῶν). || 37 i. e. de meteoris. || 39 cf. H. Kh. V, 75 (ubi veritas at in Ptolemaei scripto tractatus (unus). || 40 (duo tituli confusi κινήσεις i. e. περὶ ζώων κινήσεως et ἀνατομῶν) H. Kh. V, 73. || 42 (de naturis = π. φύσεων i. e. ζώων ιστοριῶν). || 43 ζώικων (pro ζώων) μορίων. cf. H. Kh. V, 46. || 44 (περὶ γενέσεως) H. Kh. V, 64. || 45 (περὶ πορείας) H. Kh. V, 73. || 46 (περὶ ἀνατομῶν) H. Kh. V, 120. || 47 H. Kh. V, 77. || 48 H. Kh. V, 162. || 50 (sic hylicis voc. arab. ex gr. desumpto hyulanijje) tr. IV apud H. Kh. V, 150. || 51 libri XV apud H. Kh. V, 150 et 111. || 52 (διαίρεσεις) H. Kh. V, 136. r. a. et acti (munfāl) omnes praeter W. || 53 (maful). postea motionum, ubi artium male intelligentes Cas. et Wenrich. || 53 divisio, arab. ksm, quod scil. non kasam (i. e. testam. || 54 et 55^b (= ind. D. L. 36 et 35: περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων ἢ κατὰ πρόθεσιν. ἱστορίας). || 55 (ἐπιχειρήματα). || 55^b (ἱστορίας). || 56 (intelligit θέσεις) H. Kh. V, 161. || 56 (θέσεις ἐρωτηματικά). || 57 (θέσεις φυσικά). || 58 (?). || 59 (ἄροι) H. Kh. V, 73.

- 60 l. (q. i.) de rebus definitionem spectantibus (et nominatur *awista* (K^b, utilita K^m)) tr. IV.
- 61 l. (q. i.) de definiendo topico (definitione topica), tr. I.
- 62 l. q. i. tabula definitionum quae adhibentur in topica, et nominatur *brus urs tubikun*, tr. III.)
[liber (tabula O^m in marg.) de definiendo topicarum.]
- 63 l. (q. i.) obiectorum quibus disponuntur (discernuntur?) definitiones (a definitionibus, et nominatur *brsawds basis* (v. *jas(i)s asdschin* (v. *ashin*) *bmata* (v. *umata*)) tr. II.
- 63^b [l. de contradictione (contradictionibus Ob) definitionum, tr. III.]
- 63^c [l. de arte definiendi quam adhibuit Theophrastus ad analyticam priorem, tr. I.]
- 64 l. (q. i.) de tabula definiendi (et nominatur *brsts ursmos*) tr. II.
- 65 l. (q. i. liber) quaestionum (et nominatur *broblimata* (vel *brosmata*)) tr. LXVIII (sive XXVIII).
- 66 l. (q. i.) praemissa quaestionibus (quaestionum O) (et nominatur *brbimatn bruagrawa*), tr. III.
- 67 l. (q. i.) quaestionum circularium quas adhibent praeceptores (et nominatur *brusmata* (leg. *brublimata*) *enkkliā*) tr. IV.
- 68 l. (q. i.) praeceptorum (et nominatur *bariglmata* (sic K^b et W, *bardmliata* K^m)) tr. IV.
- 69 l. (q. i. liber) memorialia (et nominatur *amusmata* (v. *amusmata*, *asusmata*)) tr. II.
- 70 l. (q. i. species quaestionum ex) medicina (et nominatur *brublimata ajatrka* (*katndi ajatrika* K^b, *abatriha* K^m)) tr. V.
- 71 l. (q. i.) de regimine alimenti (et nominatur *bari dijats*) tr. I.
- 72 l. (q. i.) de agricultura tr. XV (tr. X K^b et O^m) (et nominatur *arikun* (leg. *garikun*)).
- 73 (huiusmodi est sermo eius de humoribus, tr. I.)
[l. de humoribus tr. I.]
- 74 (sequitur hoc tractatus de siccitate.)
- 74^b [l. de pulsu. O^m]
- 75 (hunc sequitur tract. quem inscripsit de accidentibus universalibus (tr. tr. III O).)
- 76 (hunc sequitur, tres tractatus quos inscripsit de praestigiis superioribus (tr. II)
- 77 (hunc sequitur, duo tractatus) [liber] de ratione animalis.
- 78 (hunc sequitur, de significatione (et non add. K^b) *garāmku n.*)
- 78^b [l. alius de generatione animalium (animalis O^b)]
- 79 l. (quem inscripsit) de praemissis (et nominatur *brutas(i)s* (al. *brutabs*)) tr. X (XXIII O).
- 80 (et hunc sequitur liber eiusdem argumens de praemissis aliis, tr. XXXI.)
[l. alius de praemissis aliis, tr. VII.]
- 81 l. (q. i.) de regimine civitatum (et non *bulitija*, et est liber in quo committitur regimen populorum et civitatum per civitates Graecorum et aliorum, quae relationem (originem? cognationem) numero vero populorum et civitatum meminit [in eo] CLXXI [civitates et])
- 82 l. (q. i.) memoriale [de memorialibus nominatur *ifumsmata*] tr. XVI.
82^b [l. alius huiusmodi tr. I.]
- 83 l. (q. i.) (l. alius K^m) de contradictionibus nominatur *afi* (vel *abi*) *chirimatn* tr. I.
- 84 l. (q. i. liber alius) de relato (et non *bari ts si*) tr. VI (tr. I. O).
- 85 l. (q. i. liber alius) de tempore (et non *bari chrunu*) tr. I.
- 86 l. qui inveniebatur in bibliotheca (et nominatur) *Almikun* (*Ablikun* K^b, *Atlikun* O^b) [numerus tractatum (i. e. de)]
- 87 (l. in quo congregavit vir qui nominatur *tamn* epistolas (v. *dissertationes*) (tr. tr. I. O).)
- [88 l. magnus collectus in quo numerus epistolarum sectionibus.]

60 ἀριστικά. (cf. ind. Theophr. DL. 5, 50) H. Kh. V, 43. || 61 (ἵστος πρὸς τῶν τοπικῶν?) || 62 (πρὸς ὅρους τοπικῶν) H. Kh. V, 161. || 63^b H. Kh. V, 73. || 64 (πρὸς τοὺς ὁρισμούς. cf. ind. Theophr. D. L. 5, 44) H. Kh. V, 64. || 65 (πρὸς τὰς ἀποδείξεις) om. Ob. || 66 (προβλήματα...) om. K^b et Ob. H. Kh. V, 155. || 67 (προβλήματα ἐγκύκλια) H. Kh. V, 84 (liber obiectorum) Wenrich, cf. ind. Theophr. D. L. 5, 47. H. Kh. V, 84. || 69 (ὑπομήματα) H. Kh. V, 60 (memoriale) H. Kh. V, 111 (= O). || 71 (π. διαίτης) H. Kh. V, 60. || 72 om. Ob (γεωργικῶν) H. Kh. V, 132. || 73 om. Ob. || 74 om. Ob. || 74^b H. Kh. V, 162. || 75 H. Kh. V, 46 (= O). || 76 cf. supra n. 37. in K^b tit. 76 et 77 in unum coniunguntur hunc seq. tr. III de generatione animalis. || 77 H. Kh. V, 65. || 78 (?). || 79 (προτάσεις) H. Kh. V, 155. || 81 (ἐπιστολὰς) H. Kh. V, 97 (cf. A. P. p. 394). || 82 (ὑπομήματα). || 83 (ἐπιχειρήματα) om. K^b. || 84 (περὶ τῆς πρὸς τι?) H. Kh. V, 152. epistolae quomodo effecerit Casiri (Wenrich p. 156). || 85 (περὶ χρόνου) H. Kh. V, 90. || 86 en Apellicon! || 87 (Artemon) et alii in inverso ordine.

88 (l. cuius inscriptio memoria (sc. memoriale) aliud).

[87 l. de memorialibus aliis.]

89 l. de moribus urbium (et nominatur bulitija) tr. II.

90 (et) epistolae (aliae) invenit eas Andruniks XX sectionibus || et scripsit in eis memorialia, postea omisit (non posuit? K^m) homines. quorum numerum et initia invenies in tr. V libri Andruniks de indice librorum Aristotelis.

|| (hinc ita pergit O (et novo quasi ti-

tulo O^m): scripta, numerus in (quibus O^m) memorialia quorum numerus et nomina in libro Androniks btufi (sic O^m, in libro Andusfi O^b) in indice librorum Aristotelis].

91 l. de epistolis (quaestionibus K^w) e reconditis poematum Umirs, X sectionibus.

92 l. de (universis) rebus (v. obiectis) medicinae (et nominatur ajatrikus (vel -kis)).

(Finit numerus librorum eius secundum id quod commemoravit Ptolemaeus ad Aálas.)

[Dixit Ptolemaeus: hoc est summa eius quod ei testatus sum e libris.]

90 videtur igitur Andronicus epistolas viginti numero additis nominibus eorum ad quos missae erant itemque additis initiis indice librorum exposuisse libro V de philosophia Aristotelis. || 91 (ἀπορήματα Ὀμηρικά). || 92 (ιατρικά).

I. DIALOGI.

Cic. ep. ad Att. 4, 16: *quoniam in singulis libris utor prooemiis, ut Aristoteles in eis quos εξωτερικῶς καὶ* cf. Proclus in Parmen. t. IV p. 54 Cous.: τὸ δὲ παντελῶς ἀλλότρια τὰ προίμια τῶν ἐπομένων εἶναι, κατέπεσε τὸ Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ καὶ Θεοφράστου διαλόγων, πᾶσαν ἀνὰ κρίσεως μετέχουσιν ἀκοήν.

Basil. epist. 135: ὅτι καὶ τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων οἱ τοὺς διαλόγους συγγράψαντες Ἀριστοτέλης τε καὶ φραστος εὐθύς αὐτῶν ἤψαντο τῶν πραγμάτων διὰ τὸ συνειδέσθαι ἑαυτοῖς τῶν Πλατωνικῶν χαρίτων τὴν ἑνότητα. Πλάτων ἔξουσία τοῦ λόγου ὁμοῦ μὲν τοῖς δόγμασι μάχεται, ὁμοῦ δὲ καὶ παρακωμῶδῃ τὰ πρόσωπα.

Io. Philoponus in categ. p. 36^b 28 Br. ἐν δὲ γε τοῖς διαλογικοῖς, ἃ πρὸς τοὺς πολλοὺς αὐτῷ γέγραπται ὄγκου φροντίζει τινὸς καὶ περιεργίας λέξεων καὶ μεταφορᾶς, καὶ πρὸς τὰ τῶν λεγόντων πρόσωπα σχηματίζει πᾶσι λέξεως καὶ ἀπλῶς ὅσα λόγου οἷδε καλλωπίζειν ἰδέαν. cf. p. 35^b 39. 44.

David in cat. p. 26^b 35: ἐν μὲν τοῖς διαλογικοῖς ... ποικίλος ταῖς μιμήσεσιν ... καὶ χαρίτων ἀνάμεστος, δὲ de aud. poet. 1 et de dicendi copia et suavitatem Ciceronis laudes A. P. p. 23. 718.

Cicero ep. ad Att. 13, 19: *quae autem his temporibus scripsi Ἀριστοτέλειον morem habent, ut sermo ita inducitur ceterorum ut penes ipsum sit principatus.* cf. ep. ad Quintum fr. 3, 5: *Aristotelem et quae de republica et praestante viro (cive) scribat ipsum loqui.*

David in cat. p. 24^b 33: ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἄλλην διαφορὰν λέγει τῶν ἀκροαματικῶν πρὸς τὰ διαλογικά, πᾶσι τοῖς ἀκροαματικοῖς τὰ δοκούντα αὐτῷ λέγει καὶ τὰ ἀληθῆ, ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς τὰ ἄλλοις δοκούντα, τὰ ψευδῆ. — (cf. fin. 5, 5: *quia duo genera librorum sunt, unum populariter scriptum quod εξωτερικὸν appellabant, alterum quod in commentariis reliquerunt ... non semper idem dicere videntur* (Peripatetici scilicet Aristoteles Theophrastus). Cf. de Ar. I. p. 104 sqq. A. P. p. 25 et 52 sqq.

Dio Chrys. or. 53 p. 634 Emp. καὶ ὁ καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης, ἀφ' οὗ φασὶ τὴν κριτικὴν τε καὶ ματικὴν ἀρχὴν λαβεῖν, ἐν πολλοῖς διαλόγοις περὶ τοῦ ποιητοῦ διεξέεισι θανατῶν αὐτὸν ὡς τὸ πολὺ καὶ τιμῶν· ἐπὶ τῇ κλειδῇ δὲ Ποντικός, τούτων δὲ πρότερος Πλάτων πανταχοῦ μέμνηται...

I. ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

Priscianus Lydus in praef. quaest. nat. ad Chosroem p. 553 ed. Dübner (post Plotinum Paris. 1855): *assumpta atque confecta sunt ... similiter quoque ex his quae sunt de somno et somniis et ex his quae quasi in dialogis scripta sunt de philosophia et de mundis.*

1.

Cic. Tusc. disp. 3, 28, 69: *itaque Aristoteles veteres philosophos accusans qui existimavissent philosophiam suis ingeniis esse perfectam, ait eos aut stultissimos aut gloriosissimos fuisse, sed se videre,*

quod paucis annis magna accessio facta esset in tempore philosophiam plane absolutam fore.

2.

Synesius calvit. encom. c. 22 p. 234 Krab. (1855) εἰ δὲ καὶ ἡ παροιμία σοφόν· πῶς δ' οὐχὶ σοφὸν τὸ Ἀριστοτέλης φησὶν ὅτι παλαιᾶς εἰς φιλοσοφίας ταῖς μεγίσταις ἀνθρώπων φθοραῖς ἀπολομένης ἐγκαταμάτα περισωθέντα διὰ συντομίαν καὶ δεξιότητα.

3.

Diog. Laert. 2, 23: καὶ Πυθώδε ἐλθεῖν (πρὸς κράτην) Ἀριστοτέλης φησὶν· ἀλλὰ καὶ εἰς Ἰνδὸν Φαβωρίνος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων.

4.

Plutarch. adv. Colot. 20: καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς γραμμάτων θεϊότατον ἐδόκει τὸ γινῶθαι σαυτὸν, ὃ δὴ καὶ Σωκράτης ἀπορίας καὶ ζητήσεως ταύτης ἀρχὴν ἐνέδωκεν, ὡς ριστοτέλης ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς εἰρήκε.

5.

Porphyr. (ἐκ τοῦ ᾱ περὶ τοῦ γινῶθαι σεαυτὸν) apud ob flor. 21, 26 (Meineke): τί ποτε ἦν ἄρα καὶ τίνος ἱερὸν πρόσταγμα τὸ ἐν Πυθοῖ, ὃ γινῶναι ἑαυτὸν τοῖς τοῦ ὕ δεησομένοις προσαγορεύει; ... ἀλλ' εἴτε Φημονόη ... 10 ε Φανοθέα ... εἴτε καὶ Βίαντος ἢ Θαλοῦ ἢ Χίλωνος ἦν ἰθὺμα ... εἴτε Κλεάρχῳ προσεκτέον μᾶλλον τοῦ μὲν ἰθίου φράζοντι εἶναι παράγγελμα, χρησθῆναι δὲ Χίλωνι ἄριστον ἀνθρώποις μαθεῖν πυρθανομένῳ· εἴτε καὶ πρὸ λωνος ἦν ἐτι ἀνάγραφτον ἐν τῷ ἰδρυθέντι νεῷ μετὰ τὸν 15 ἱριόν τε καὶ χαλκοῦν, καθάπερ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ φιλοσοφίας εἰρήκε.

Clem. Alex. strom. 1, 14, 60 p. 129 Sylb. τὸ μὲν γινῶθαι σαυτὸν οἱ μὲν Χίλωνος ὑπειλήφασι, Χαμαιων δὲ ἐν τῷ περὶ θεῶν Θαλοῦ, Ἀριστοτέλης δὲ τῆς 20 ἰθίας.

6.

Clem. Alex. strom. 1, 14, 61 p. 129: πάλιν αὐτῶν τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀναφέρουσι τὸ μηδὲν ἄγαν 25 ράτων δὲ ... Δίδυμος δὲ ... τὸ δ' ἐγγύα πάρα δ' ἄτα ... 25 πομένης μὲν ἐν τῷ περὶ Ἡσιόδου ... οἱ δὲ περὶ Ἀριστοτέλην Χίλωνος αὐτὸ νομίζουσι, Δίδυμος δὲ Θαλοῦ σιν εἶναι τὴν παραίνεσιν.

7.

Etymolog. M. p. 722, 16 Sylb. s. σοφιστής: κυρίως 30 ροφιζόμενος· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης σοφιστὰς λέγει τοὺς γὰρ σοφούς.

8.

Diog. L. 1, 8: Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ περὶ 35 λοσοφίας καὶ πρεσβυτέρους εἶναι (τοὺς μάγους) τῶν 35 ρυπτίων· καὶ δύο κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀρχάς, ἀγαθὸν δαίμονα καὶ κακὸν δαίμονα, καὶ τῷ μὲν ὄνομα εἶναι Ζεὺς· Ὁρμασίδης, τῷ δὲ Αἰδῆς καὶ Ἀρειμάνιος.

9.

Io. Philopon. ad Ar. de anima (1, 5. 1410^b 28 40 τοῖς Ὀρφικοῖς καλουμένοις ἔπεσι) f. F 3^a sup.: λεγοῖς εἶπεν ἐπειδὴ μὴ δοκεῖ Ὀρφείως εἶναι τὰ ἔπη, ὡς καὶ τὸς ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας λέγει· αὐτοῦ μὲν γὰρ εἰσι δόγματα, ταῦτα δὲ φησιν Ὀνομάκριτον ἐν ἔπεσι κατεῖναι.

Cic. de nat. deor. 1, 38: *Orpheum poetam docet* 16 πτέρμον Cas., vulgo πέτιον. || 44 ed et codd. vulg. ὄνομα κρείττον ἐνέπεισε. ^{b2} Cercopis Victorius: cerconis (cerdonis) codd. || 16 ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικά suppl. Bernays. || 29 σύνεσι ego: σύνεσι ed. || γίγεται Bekker: γήσεται codd. et edd.

Aristoteles numquam fuisse et hoc Orphicum carmen Pythagorei ferunt cuiusdam fuisse Cercopis.

10.

Proclus apud Ioann. gramm. de mundi aetern. 5 2, 2 Ven. 1535 f. B 1^b: „καὶ κινδυνεύει μηδὲν οὕτως ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος (ὁ Ἀριστοτέλης) ἀποποιήσασθαι τῶν Πλάτωνος ὡς τὴν τῶν ἰδεῶν ὑπόθεσιν, οὐ μόνον ἐν λογικοῖς ... ἀλλὰ καὶ ἐν ἠθικοῖς ... καὶ ἐν φυσικοῖς ... καὶ ἐν τῇ μετὰ τὰ φυσικά πολλῶ πλέον ... καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις σφίστατα κεκραγώς μὴ δύνασθαι τῷ δόγματι τούτῳ συμπαθεῖν καὶ τις αὐτὸν οἶται διὰ φιλονεικίαν ἀντιλέγειν”.

Plutarchus adv. Colot. 14: τὰς γε μὴν ἰδέας περὶ 10 ὧν ἐγκαλεῖ τῷ Πλάτῳ πανταχοῦ κινῶν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ πᾶσαν ἐπάγων ἀπορίαν αὐταῖς ἐν τοῖς ἠθικοῖς ὑπομήμασιν, ἐν τοῖς (μετὰ τὰ φυσικά, ἐν τοῖς) φυσικοῖς, διὰ τῶν ἐξωτερικῶν διαλόγων, φιλονεικότερον ἐνίοις ἔδοξεν ἢ φιλοσοφώτερον ἐκ τῶν δογμάτων τούτων ὡς 15 προθέμενος τὴν Πλάτωνος ὑπεριδεῖν φιλοσοφίαν· οὕτω μακρὰν ἦν τοῦ ἀκολουθεῖν.

11.

Syrian. in Ar. metaph. 12, 9 (Schol. in met. ed. Brandis Berol. 1837 p. 322, 4): ἐπεὶ ὅτι καὶ αὐτὸς 20 (Ar.) ὁμολογεῖ μηδὲν εἰρηνεῖν πρὸς τὰς ἐκείνων (Platonorum ante Xenocratem) ὑποθέσεις μὴδ' ὅλως παρακολουθεῖν τοῖς εἰδητικοῖς ἀριθμοῖς, εἴπερ ἕτεροι τῶν μαθηματικῶν εἶεν, μαρτυρεῖ τὰ ἐν τῷ β τῶν περὶ τῆς φιλοσοφίας ἔχοντα τοῦτον τὸν τρόπον „ὥστε εἰ ἄλλος ἀριθμὸς αἱ ἰδέαι, μὴ μαθηματικὸς δὲ, οὐδεμίαν περὶ αὐτοῦ σύνεσιν 25 ἔχομεν ἂν. τίς γὰρ τῶν γε πλείστων ἡμῶν συνήσιν ἄλλον ἀριθμόν;” ὥστε καὶ νῦν ὡς πρὸς πολλοὺς τοὺς οὐκ εἰδότες ἄλλον ἢ τὸν μοναδικὸν ἀριθμὸν πεποήται τοὺς ἐλέγχους, τῆς δὲ τῶν θείων ἀνδρῶν διανοίας οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐφήφατο.

12.

Sextus Empir. adv. dogm. 3, 20 — 22 (p. 395 Bekk.): Ἀριστοτέλης δὲ ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἔννοιαν θεῶν 30 ἔλεγε γεγενῆσθαι ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀπὸ τε τῶν περὶ ψυχὴν συμβαινόντων καὶ ἀπὸ τῶν μετεώρων. ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῶν περὶ τὴν ψυχὴν συμβαινόντων διὰ τοὺς ἐν τοῖς ὕπνοις γινομένους ταύτης ἐνθουσιασμούς καὶ τὰς μαντείας. ὅταν γὰρ, φησιν, ἐν τῷ ὕπνῳ καθ' ἑαυτὴν γένηται ἡ ψυχὴ, τότε τὴν ἰδίαν ἀπολαβοῦσα φύσιν προμαντεύεται τε καὶ 35 προαγορεύει τὰ μέλλοντα. τοιαύτη δὲ ἐστὶ καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸν θάνατον χωρίζεσθαι τῶν σωμάτων. ἀποδέχεται γοῦν καὶ τὸν ποιητὴν Ὀμηρον ὡς τοῦτο παρατηρήσαντα· πε-

ἀκοσμία, καὶ ἐστὶ τὸ παρὰ φύσιν τοῦ κατὰ ὄντος. εἰ δὲ τεταγμέναι, ἢ ἐξ ἑαυτῶν ἐτάχθη-
ὸ ἐξώθεν τινὸς αἰτίας. ἀλλ' εἰ μὲν ὑφ' ἑαυτῶν
ν, ἔχουσί τι κοινὸν τὸ συνάπτον αὐτὰς καὶ κείνῳ

17.

udo-Philo περὶ ἀφθαρσίας κόσμου (t. II
langey): Ἀριστοτέλης δέ, μήποτ' εὐσεβῶς
ἐνιστάμενος, ἀγένητον καὶ ἀφθαρτον ἔφη τὸν
ἦναι· δεινὴν δὲ ἀθεότητα κατεγίνωσκε τῶν τὰ
ιεξιόντων, οἱ τῶν χειροκμητῶν οὐδὲν ᾤκησαν
τοσοῦτον ὁρατὸν θεὸν ἢ λιον καὶ σελήνην καὶ
τῶν πλανήτων καὶ ἀπλανῶν ὡς ἀληθῶς περιέ-
ίνθειον· ἔλεγε τε, ὡς ἔστιν ἀκούειν, καὶ κατα-
ὅτι πάλαι μὲν ἐδεδίει περὶ τῆς οἰκίας, μὴ
νεύμασιν ἢ χειμῶσιν ἐξαισίοις ἢ χρόνῳ ἢ ῥα-
; ἀρμοττοῦσης ἐπιμελείας ἀνατραπῇ. νυνὶ δὲ
ικεκρεμάσθαι μείζονα πρὸς τῶν τὸν ἅπαντα
ῶ λόγῳ καθαιρούντων.

18.

ro acad. pr. 2, 38, 119 (Halm): cum enim
Stoicus sapiens syllabatim tibi ista dixerit,
umen orationis aureum fundens Aristo-
i illum desipere dicat: neque enim ortum
uam mundum, quod nulla fuerit novo con-
o tam praeclari operis inceptio, et ita esse
lique aptum ut nulla vis tantos queat mó-
tionemque moliri, nulla senectus diuturni-
porum existere, ut hic ornatus unquam
occidat.

19.

de nat. deor. 2, 15: cum igitur aliorum
um ortus in terra sit, aliorum in aqua,
iliorum, absurdum esse Aristoteli videtur
rte quae sit ad gignenda animantia aptis-
nimal gigni nullum putare. sidera autem
n locum obtinent. qui quoniam tenuissimus
imper agitur et viget, necesse est quod
in eo gignatur id et sensu acerrimo et
e celerrima esse. quare cum in aethere
gnantur, consentaneum est in iis sensum
intellegentiam. ex quo efficitur in deorum
astra esse ducenda.

20.

ro de nat. deorum 2, 16: nec vero Ari-

ύμασιν: ῥύμασιν Bernays. || 26 initio P. Victorius: initio codd. || 27 aptum ed. Rom. (1471): apertum codd. || 29 existere:
'alker „recte ut videtur" Halmio.

uo cod. Rehdiger: uno codd. ant. || non Manutius: om. codd. || 32 moveri Heindorf: mundus moveri codd., mundum
nesti.

stoteles non laudandus in eo quod omnia quae
moverentur aut natura moveri censuit aut vi aut vo-
luntate, moveri autem solem et lunam et sidera
omnia: quae autem natura moverentur, haec aut
5 pondere deorsum aut levitate in sublime ferri, quo-
rum neutrum astris contingeret, propterea quod
eorum motus in orbem circumque ferretur. nec
vero dici potest vi quadam maiore fieri ut contra
naturam astra moveantur. quae enim potest maior
esse? restat igitur ut motus astrorum sit voluntarius.
quae qui videat, non indocte solum verum etiam
impie faciat, si deos esse neget.

21.

Philodemus περὶ εὐσεβείας (Hercul. vol. coll. alt.
t. II, 7 fr. 22, Spengel p. 149 Abb. d. phil. Kl. der
baierschen Acad. t. X): παρ' Ἀριστοτέλει δ' ἐν τῷ
τρίτῳ περὶ φιλοσοφίας...

Cicero de nat. deor. 1, 13 (Baiter in ed. Turic. alt.
1861); Aristotelesque in tertio de philosophia libro
20 multa turbat a magistro suo Platone non dissentiens.
modo enim menti tribuit omnem divinitatem, modo
mundum ipsum deum dicit esse, modo alium quendam
praeficit mundo eique eas partes tribuit ut replicatione
quadam mundi motum regat atque tueatur. tum caeli
ardorem deum dicit esse, non intellegens caelum
mundi esse partem, quem alio loco ipse designarit
deum. quo modo autem caeli divinus ille sensus
in celeritate tanta conservari potest? ubi deinde illi
tot dii, si numeramus etiam caelum deum? cum
30 autem sine corpore idem vult esse deum, omni illum
sensu privat, etiam prudentia. quo porro modo
moveri carens corpore, aut quo modo semper se mo-
vens esse quietus et beatus potest?

II. ΠΕΡΙ ΤΑΓΑΘΟΥ.

Simplicius de an. Ven. 1527 f. 6^b fin.: περὶ φιλοσο-
φίας νῦν λέγει τὰ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῷ ἐκ τῆς Πλάτωνος
ἀναγεγραμμένα συνουσίας, ἐν οἷς ἱστορεῖ τὰς τε Πυθαγορείους
καὶ Πλατωνικὰς περὶ τῶν ὄντων δόξας.

Io. Philop. de an. Ven. 1535 f. C 1^b: τὰ περὶ τὰγαθοῦ
ἐπιγραφόμενα περὶ φιλοσοφίας λέγει. ἐν ἐκείνοις δὲ τὰς ἀγρά-
φους συνουσίας τοῦ Πλάτωνος ἱστορεῖ ὁ Ἀριστοτέλης.
ἔστι δὲ γνήσιον αὐτοῦ τὸ βιβλίον ἱστορεῖ σὺν ἐκεί τὴν Πλά-
τωνος καὶ τῶν Πυθαγορείων περὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν ἀρχῶν
αὐτῶν δόξαν.

22.

Vita Aristot. Marc. cod. 257 f. 276^b: καὶ μάλα δὲ ὁ Ἀριστοτέλης τὸ ἥθος μέτριον γέγονεν, εἰ ἐν μὲν ταῖς κατηγορίαις φησὶ μὴ δεῖν προχειρῶς ἀποφαίνεσθαι ἀλλὰ πολλάκις ἐπισκεμμένον, καὶ μὴ οὐδὲ διαπορῆν μόνον ἀχρηστον εἶναι· καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ „δεῖ μεμνηῖσθαι ἀνθρώπον ὄντα οὐ μόνον τὸν εὐ(τυχεῦντα ἀλλὰ καὶ τὸν ἀποδεικνύντα”.

Vers. lat. vet. (sec. ed. Ven. et codd. a me collatos): *multum autem Aristoteles moderatus fuit moribus, unde in predicamentis ait „non oportet prompte diffinire sed quidem multociens considerare” et dubitare de singulis non esse inutile. et in hiis que de bono „oportet reminisci hominem existentem non solum bene fortunatum sed et de-*

23.

Alexander in Ar. metaph. (1, 6. 987^b 38) p. 42, 22 (Bonitz): καὶ διὰ τοιαῦτα μὲν τινα ἀρχὰς τῶν τε ἀριθμῶν καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων ἐτίθετο Πλάτων τό τε ἐν καὶ τὴν δυάδα, ὡς ἐν τοῖς περὶ τὰγαθοῦ Ἀριστοτέλης λέγει.

Alex. ad metaph. (1, 9. 990^b 17) p. 63, 18: ἀρχαὶ δὲ εἰσι τό τε ἐν καὶ ἡ ἀόριστος δυάς, ὡς πρὸ ὀλίγου τε εἴρηκε καὶ ἰστόρηκεν αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ τὰγαθοῦ.

Simplicius in phys. f. 32^b (p. 334^b 25 Br.): λέγει δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι κατὰ Πλάτωνα πάντων ἀρχὴ καὶ αὐτῶν τῶν ιδεῶν τό τε ἐν ἐστὶ καὶ ἡ ἀόριστος δυάς, ἣν μέγα καὶ μικρὸν ἔλεγεν, ὡς καὶ ἐν τοῖς περὶ τὰγαθοῦ Ἀριστοτέλης μνημονεύει. λάβοι δὲ ἂν τις καὶ παρὰ Σπευσίππου καὶ παρὰ Ξενοκράτους καὶ τῶν ἄλλων, οἱ παρεγένοντο ἐν τῇ περὶ τὰγαθοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀκροάσει· πάντες γὰρ συνέγραψαν καὶ διεσώσαντο τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ταύταις αὐτὸν ἀρχαῖς χρῆσθαι λέγουσι.

Simplicius in phys. f. 104^b: τὸ μέντοι ἄπειρον καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι φησι (phys. 3, 4. 203, 9) καὶ ἐν ταῖς ιδέαις. ἀρχὰς γὰρ καὶ τῶν αἰσθητῶν τὸ ἐν καὶ τὴν ἀόριστον φασι δυάδα λέγειν τὸν Πλάτωνα. τὴν δὲ ἀόριστον δυάδα καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς τιθεῖς ἄπειρον εἶναι ἔλεγεν, καὶ τὸ μέγα δὲ καὶ τὸ μικρὸν ἀρχὰς τιθεῖς ἄπειρα εἶναι ἔλεγεν ἐν τοῖς περὶ τὰγαθοῦ λόγοις, οἷς ὁ Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης καὶ Ἑστιάδης καὶ ἄλλοι τοῦ Πλάτωνος ἐταῖροι παραγενόμενοι ἀνεγράψαντο τὰ ρηθέντα αἰνιγματωδῶς ὡς ἐρρήθη. Πορφύριος δὲ διαρροῦν αὐτὰ ἐπαγγελλόμενος τάδε περὶ

αὐτῶν γέγραπεν ἐν τῷ Φιλήβῳ ... ταῦτα ὁ Πορφύριος εἶπεν αὐτῇ σχεδὸν τῇ λέξει, διαρροῦν ἐπαγγέλλων τὰ ἐν τῇ περὶ τὰγαθοῦ συνουσίᾳ αἰνιγματωδῶς ῥηθέντα καὶ ἴσως ὅτι σύμφωνα ἦν τοῖς ἐν Φιλήβῳ γεγραμμένοις. καὶ ὁ Ἀλέξανδρος δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ περὶ τὰγαθοῦ λόγῳ τοῦ Πλάτωνος ὁμολογῶν λέγει ὅτι ῥησαν Ἀριστοτέλης τε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ Πλάτωνος ἐταῖροι, ταῦτα γέγραπεν ...

24.

Sextus Emp. adv. math. 3, 57: ἀλλ' ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ... φησὶ μὴ ἀδιανόητον εἶναι τὸ ὅτι τὰ γεωμετρῶν (τῶν γεωμετρῶν) λεγόμενον μῆκος ἀπλάττει, ἀλλὰ νασθαι χωρὶς πάσης περισκελείας εἰς ἐννοίας ἡγεσθαι. ἴσῃσι δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τινος ἐναργετέστερον δείγματος καὶ σαφοῦς. τὸ γοῦν τοῦ τοίχου μῆκος λαμβάνομεν μὴ συνεπιβάλλοντες αὐτοῦ τῇ πλάτει, διόπερ ἐνέσται καὶ τὸ παρὰ τοῖς γεωμέτραις λεγόμενον μῆκος χωρὶς πλατύς τινος ἐπινοεῖν.

Sext. Emp. adv. dogm. 3, 412: ἀλλ' ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης οὐκ ἀδιανόητον ἔλεγεν εἶναι τὸ παρὰ ταῖς γεωμετραις ἀπλάττει μῆκος· τό γέ τοι τοῦ τοίχου μῆκος λαμβάνομεν χωρὶς τοῦ ἐπιβάλλειν τῇ πλατεῖ τοῦ τοίχου.

25.

Alex. in metaph. (1, 6. 988, 11) p. 45, 22: τίσαι δ' ἂν τις πῶς λέγοντος Πλάτωνος καὶ πᾶσι τοῖς αἰτίων ἐν οἷς λέγει „τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ τὸν παντὸς εὐρεῖν τε καὶ δεῖξαι ἔργον”, ἀλλὰ οὐκ ἔνεκεν καὶ τέλος δι' ὧν πάλιν λέγει „πᾶσι τοῖς βασιλεῖς πάντα ἐστὶ καὶ κείνου ἕνεκα πάντα τέρου τούτων τῶν αἰτίων ἐμνημόνευσεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ δόξῃ τῇ Πλάτωνος; ἢ ὅτι ἐν οἷς περὶ αἰτίας οὐδενὸς τούτων ἐμνημόνευτο, ὡς ἐν τοῖς περὶ τὰγαθοῦ δέδειχεν. ἢ ὅτι τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ αἰτίων ταῦτα αἰτία, ἀλλ' οὐδὲ ἐξεργάσατό τι περὶ αὐτῶν.

26.

Alex. in metaph. (3, 2. 1004, 2: τῶν γεωμετρῶν) ἡμῖν ταῦτα ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐναντιῶν) p. 218, 10: ἀναπέμπτει δὲ ἡμᾶς περὶ τοῦ γνωῖναι ὅτι σχεδὸν ταῦτα ἐναντία ὡς εἰς ἀρχὴν ἀνάγεται τό τε ἐν καὶ τὸ πλῆθος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐναντιῶν, ὡς ἡμεῖς τῶν πραγματουσαμένους. εἴρηκε δὲ περὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τὰγαθοῦ.

Alex. in metaph. (3, 2. 1004^b 34: παρὰ ταῖς ἀλλὰ ἀναγόμενα φαίνεται εἰς τὸ ἐν καὶ πλῆθος) p. 218, 10: ἀναπέμπτει δὲ ἡμᾶς περὶ τοῦ γνωῖναι ὅτι σχεδὸν ταῦτα ἐναντία ὡς εἰς ἀρχὴν ἀνάγεται τό τε ἐν καὶ τὸ πλῆθος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐναντιῶν, ὡς ἡμεῖς τῶν πραγματουσαμένους. εἴρηκε δὲ περὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τὰγαθοῦ.

2 καὶ μάλα δὲ ὁ ego: καθόλου γὰρ ὁ Robbe, καὶ ... ὁ cod. (a me exscriptus a. 1857). || 5 καὶ μὴ ... ἐν cod. suppl. in Ar. || 7 οὐ μόνον εὐδαιμόνα male suppl. Robbe. τ(ὸν) εὐ ... ex cod. certum est.

ἐν τῷ β̄ περὶ τὰγαθοῦ δεδειγμένα. „φανερὸν (1005, 2): εἰπὼν ὅτι πως τὰ ἐναντία πάντα εἰς αὐτὴν πληθὺς ἀνάγεται καὶ τοῦτο δι' ἧς πεποιήται ἡς τῶν ἐναντιῶν ἐν τῷ β̄ περὶ τὰγαθοῦ εἰς ταῦτα ἰμενος... δὴλόν φησι...

III. ΜΑΓΙΚΟΣ

(Ἀριστοτέλους ἢ Ἀντισθένης).

27.

iog. L. 2, 45 (Cobet): φησὶ δ' Ἀριστοτέλης τινὰ ἐλθόντα ἐκ Συρίας εἰς Ἀθήνας τὰ τε ἄλλα ὦναι τοῦ Σωκράτους καὶ δὴ καὶ βίαιον εἶσθαι εὐτὴν αὐτῷ.

15

28.

iidas s. Ἀντισθένης: Ἀθηναῖος... οὗτος συνέ-
τόμους δέκα, πρῶτον μαγικόν· ἀφηγεῖται δὲ
προάστρου τινὸς μάγου εὐρόντος τὴν σοφίαν. τοῦτο
'Αριστοτέλει, οἱ δὲ Ῥοδίῳ τινὶ ἀνατίθεασιν.

29.

linius n. b. 30, 3 (Sillig): *Eudoxus qui inter-
tiaie sectas clarissimam utilissimamque eam
am) intellegi voluit, Zoroastren hunc sex mi-
nnorum ante Platonis mortem fuisse prodi-
ic et Aristoteles.*

30.

iog. L. 1, 1: Τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον ἐνιοί
ἀπὸ βαρβάρων ἀρξαι. γεγενῆσθαι γὰρ παρὰ μὲν
: μάγους, παρὰ δὲ Βαβυλωνίοις ἢ Ἀσσυρίοις
: οὓς, καὶ γυμνοσοφιστὰς παρ' Ἰνδοῖς, παρὰ τε
καὶ Γαλάταις τοὺς καλουμένους δρυΐδας καὶ
: οὓς, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ μαγικῷ
πτιῶν ἐν εἰκοστῷ τρίτῳ τῆς διαδοχῆς. Φοίνικα τε
: Ὠχρον καὶ Θραῖκα Ζάμολξιν καὶ Λίβυν Ἀτ-

31.

iog. L. 1, 6—8: τοὺς δὲ μάγους περὶ τε θερα-
πείων διατρίβειν καὶ θυσίας καὶ εὐχάς, ὡς αὐτοὺς
ἀκουομένους. ἀποφαίνεσθαι τε περὶ τε οὐσίας
: ἐν γενέσεως, οὓς καὶ πῦρ εἶναι καὶ γῆν καὶ ὕδωρ·
ξοάνων καταγινώσκειν καὶ μάλιστα τῶν λεγόν-
: ονας εἶναι θεοὺς καὶ θηλείας. περὶ τε δίκαιουσὺνης
ποιεῖσθαι, καὶ ἀνύσιον ἡγεῖσθαι πυρὶ θάπτειν καὶ
: μίλζειν μητρὶ ἢ θυγατρὶ μίγνυσθαι, ὡς ἐν τῷ εἰ-
: τρίτῳ φησὶν ὁ Σωτῶν· ἀσκεῖν τε μαντικὴν καὶ

πρόρρησιν, καὶ θεοὺς αὐτοῖς ἐμφανίζεσθαι λέγοντας.
ἀλλὰ καὶ εἰδῶλων πλήρη εἶναι τὸν αέρα κατ' ἀπόρρειαν
ὑπ' ἀναθυμιάσεως εἰσκρινομένων ταῖς ὀψεσι τῶν ὀξυδε-
κῶν· προκοσμήματά τε καὶ χρυσοφορίας ἀπαγορεύειν.
5 τούτων δὲ ἐσθῆς μὲν λευκῇ, στιβὰς δὲ εὐνή. καὶ λάχα-
νον τροφήν τυρὸς τε καὶ ἄρτος εὐτελής, καὶ κάλαμος ἢ
βακτηρία, ᾧ κεντοῦντες, φασί, τοῦ τυροῦ ἀνηρῶντο καὶ
ἀπήσθιον. τὴν δὲ γοητικὴν μαγείαν οὐδ' ἔγνωσαν, φησὶν
ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ μαγικῷ καὶ Δείνων ἐν τῇ πέμ-
10 πτῇ τῶν ἱστοριῶν· ὅς καὶ μεθερμηνευόμενόν φησι τὸν
Ζωροάστρην ἀστροβύτην εἶναι· φησὶ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἐρ-
μόδωρος.

IV. ΕΤΔΗΜΟΣ Η ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ.

Plutarch. de aud. poet. 1: ὅτι δὲ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ
λεγομένων οἱ σφόδρα νέοι τοῖς μὴ δοκῶσι φιλοσόφως μὴδὲ
ἀπὸ σπουδῆς λέγεσθαι χαίρουσι μᾶλλον καὶ παρέχουσιν ὑπὲρ
κόους ἑαυτοὺς καὶ χειροθήβεις, δὴλόν ἐστιν ἡμῖν· οὐ γὰρ μόνον
τὰ Αἰσώπεια μυθάρια καὶ τὰς ποιητικὰς ὑποθέσεις καὶ τὸν
'Αβάριν τοῦ Ἡρακλείδου καὶ τὸν Λύκωνα τὸν Ἀρίστωνος
διερχόμενοι ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῶν ψυχῶν δόγματα μεμιγμένα
μυθολογία μεθ' ἡδονῆς ἐνθουσιῶσι.

32.

Cicero de divinat. 1, 25: *quid? singulari vir in-
genio Aristoteles et paene divino ipsene errat an
alios vult errare, cum scribit Eudemum Cyprium
familiarem suum iter in Macedoniam facientem
Pheras venisse, quae erat urbs in Thessalia tum
admodum nobilis, ab Alexandro autem tyranno
crudeli dominatu tenebatur. in eo igitur oppido
ita graviter aegrum Eudemum fuisse ut omnes me-
dici diffiderent. ei visum in quiete egregia facie
iuvenem dicere fore ut perbreui convalesceret pau-
cisque diebus interitum Alexandrum tyrannum,
ipsum autem Eudemum quinquennio post domum
esse rediturum. atque ita quidem prima statim
scribit Aristoteles consecuta et convaluisse Eu-
demum et ab uxoris fratribus interfectum tyrannum.
quinto autem anno exeunte cum esset spes ex illo
somnia in Cyprium illum ex Sicilia esse rediturum,
proeliantem eum ad Syracusas occidisse. ex quo
ita illud somnium esse interpretatum ut cum ani-
mus Eudemi e corpore excesserit, tum domum re-
vertisse videatur.*

τῷ Ῥοδίῳ Bernhardy, Ῥόδιον vulgo (ῥόδιον cod. A).
μαγείαν Cobet: vulgo μαγείαν.

33.

David. proleg. in Ar. categ. p. 24^b 10: τῶν δὲ συνταγματικῶν τὰ μὲν εἰσιν αὐτοπρόσωπα, ἃ καὶ ἀκροαματικά λέγονται, τὰ δὲ διαλογικά, ἃ καὶ ἐξωτερικά λέγονται ... ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς ἀνεπιτηδεύους⁵ πρὸς φιλοσοφίαν τὰ διαλογικά ... κατασκευάζων δὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῖς ἀκροαματικοῖς δι' ἀναγκαστικῶν λόγων κατασκευάζει, ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς διὰ πιθανῶν εἰκότως. φησὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς ἀκροαματικοῖς ... ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς φη-¹⁰ σιν οὕτως, ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἐπειδὴ αὐτοφυῶς πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ σπένδομεν χοὰς τοῖς κατοικοῦμένοις καὶ ὁμνυμεν κατ' αὐτῶν, οὐδεὶς δὲ τῷ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντι σπένδει ποτὲ ἢ ὁμνυσι κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἄλλην διαφορὰν λέγει τῶν ἀκροαματικῶν¹⁵ πρὸς τὰ διαλογικά, ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἀκροαματικοῖς τὰ δοκοῦντα αὐτῷ λέγει καὶ τὰ ἀληθῆ, ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς τὰ ἄλλοις δοκοῦντα τὰ ψευδῆ ... τοῦτο δὲ εἶπεν Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ τὴν λογικὴν ψυχὴν βούλεται φθαρτὴν εἶναι, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς διαλογικοῖς²⁰ μάλιστα δοκεῖ κηρύττειν τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. ἵνα οὖν μὴ σχῇ ἐλέγχοντα τὸν Ἀριστοτέλην, διὰ τοῦτο εἶπε τοιαύτην διαφορὰν.

Themist. de anima (opp. ed. Ven. 1534) f. 90^b (t. II p 196, 21 Spengel): καὶ οἱ λόγοι δὲ οὓς ἠρώτησε²⁵ (Plato in Phaedone) περὶ ψυχῆς ἀθανασίας εἰς τὸν νοῦν ἀνάγονται σχεδὸν τι οἱ πλείστοι καὶ ἐμβριθέστατοι, ὃ τε ἐκ τῆς αὐτοκινήσιας· ἐδείχθη γὰρ ὡς αὐτοκίνητος μόνος ὁ νοῦς, εἰ τὴν κίνησιν ἀντὶ τῆς ἐνεργείας νοοῦμεν· καὶ ὁ τὰς μαθήσεις ἀναμνήσεις εἶναι³⁰ λαμβάνων καὶ ὁ τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁμοιότητα. καὶ τῶν ἄλλων δὲ τοὺς ἀξιοπιστοτέρους δοκοῦντας οὐ χαλεπῶς ἂν τις τῷ νῷ προσβιάσειεν, ὥσπερ γε καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ Ἀριστοτέλους ἐξεργασμένων ἐν τῷ Εὐδήμῳ. ἐξ ὧν δῆλον ὅτι καὶ Πλάτων τὸν νοῦν ἀθάνατον μόνον³⁵ ὑπολαμβάνει.

34.

Proclus in Plat. Tim. V p. 338^d (p. 823 Schn.): τὴν ψυχὴν τῷ σώματι συνῆψεν ἀμέσως πάντα τὰ περὶ καθόδου ψυχῆς ὑπεκτεμῶν προβλήματα ... ἀλλ' οὐδὲ⁴⁰ τὰ μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῆς ἐν τούτοις παραδώσει ... ὅτι φήσω τὸ πρέπον διασώζει τῇ τοῦ διαλόγου προθέσει καὶ τῆς περὶ ψυχῆς θεωρίας ὅσον φυσικὸν ἐν τούτοις παραλαμβάνει τὴν πρὸς τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ὁμιλίαν παραδιδούς. ὁ δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ζηλώσας ἐν τῇ περὶ⁴⁵ ψυχῆς πραγματείᾳ φυσικῶς αὐτὴν μεταχειρίζομενος

οὔτε περὶ καθόδου ψυχῆς οὔτε περὶ λήξεως ἐμπνέουσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς διαλόγοις χωρὶς ἐπιδραμεύονται τὰ αὐτῶν καὶ τὸν προηγούμενον κατεβάλλετο λόγῳ.

35.

Proclus in Plat. remp. (diss. XII) apud M. Spicileg. Rom. t. VIII Rom. 1842 p. 705: λέγει καὶ ὁ δαίμωνιος Ἀριστοτέλης αἰτίαν δι' ἣν αὐτὸς μὲν ἰοῦσα ἡ ψυχὴ δεῦρο ἐπιλανθάνεται τῶν παλαιῶν μαμάτων, ἐντεῦθεν δὲ ἐξιῶσα μέμνηται ἐκεῖ τῶν παλαιῶν παθημάτων. καὶ ἀποδεικτέον τοῦ λόγου· φησὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐκ μὲν ὑγείας εἰς νόσον ὁδεύοντα ἰσχυρὴν τινὰ καὶ αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὡς ἐμμελῶς κείσαν, ἐκ νόσου δὲ εἰς ὑγείαν ἰόντα μηδὲν ταῦτο τοῦτο πάσχειν· εἰκέναι δὲ τὴν μὲν αὐτῆς ζωὴν ταῖς ψυχαῖς κατὰ φύσιν οὔσαν (ὑγίαν, ἢ τὴν ἐν σώματι. ὅθεν) σημαίνει τὰς μὲν ἐκεῖσε ἐπιλανθάνεσθαι τῶν ἐκεῖ, τὰς δὲ ἐντεῦθεν ἐκείσε τὰ ταῦθα διαμνημονεύειν.

36.

Augustinus contra Iulianum Pelag. 4 (15): quanto ergo te melius veritatique viciniis de humanum generatione senserunt quos Cicero in epistolis partibus Hortensii dialogi velut ipsa rerum ductus compulsusque commemorat. nam cum quae videmus et gemimus de hominum vanitate et que felicitate dixisset, ex quibus humanae, imperitiae erroribus et aerumnis fit ut interdum velut sive vates sive in sacris initiis tradendis divinis mentis interpretes, qui nos ob aliqua scelera in vita superiore poenarum luendarum causa esse dixerunt, aliquid videri videantur verum illud quod est apud Aristotelem, simili modo factos esse supplicio atque eos qui quondam in praedonum Etruscorum manus incidissent delitate excogitata necabantur, quorum corpora cum mortuis, adversa adversis accommodata artissime colligabantur: sic nostros animos corporibus copulatos ut vivos cum mortuis esse iunctos.

37.

Schol. (Olympiodori et al.) in Plat. Phaed. p. 165 (Finckh): ὅτι δὲ δεῖ τι καὶ ὅλον γεῖν εἶναι οὕτω τρεφόμενον, δηλοῖ καὶ ὁ τῆδε ταῖς ἀκτίσι μόναις τρεφόμενος, ὃν ἰστόρησεν Ἀριστοτέλης ἰδὼν αὐτός.

Schol. al. ad eundem locum p. 203: εἴ

29 εἰ καὶ ed. Ald.

11 ὁδεύοντα Maius. || 14 ὑγίαν .. ὅθεν: codicis lacunam sic fere expleas. || 37 artissime Bernays: aptissime vulgo.

τόρησεν Ἀριστοτέλης ἄνθρωπον ἄπνον καὶ μόνῳ
λοιοιδεῖ τρεφόμενον ἀέρι, τί χρὴ περὶ τῶν ἐκεῖ
···

38.

Plutarch. qu. conv. 8, 9, 3: τὴν δὲ Τίμωνος
λικία τῆν Ἀριστοτέλης ἰσότης φωλεύειν τοῦ
ἐκάστου δύο μῆνας, μηδενὶ πλὴν μόνῳ τῷ ἀναπνεῖν
ἢ διαδήλον οὔσαν.

39.

Olympiodor. in Phaedon. p. 22 (Finckh):
··· μὲν Πρόκλος βούλεται τὰ οὐράνια ἔσθιν μόνον
··· ἰκοὴν ἔχειν, καθάπερ καὶ Ἀριστοτέλης· μόνας
τῶν αἰσθήσεων ἐκεῖνας ἔχει τὰς πρὸς τὸ εὖ εἶναι
αλλομένας, οὐ μὴν τὰς πρὸς τὸ εἶναι, αἱ δὲ ἄλ-
··· αἰσθήσεις πρὸς τὸ εἶναι συμβάλλονται. καὶ ὁ ποιη-
··· ἐ μαρτυρεῖ τούτοις λέγων „ἥλιος, ὅς πάντ' ἐφο-
··· αἱ πάντ' ἐπακούεις”, ὡς ἂν ἔσθιν μόνῃ καὶ ἀκοὴν
··· ἔχοντων· καὶ ὅτι αὗται μάλιστα αἱ αἰσθήσεις ἐν
··· ἔργῳ μᾶλλον γινώσκουσιν ἢ περὶ ἐν τῷ πάσχειν
··· ἰκίστεραι αὗται αὐτοῖς ὡς ἀναλλοιώτοις. ὁ δὲ γε
··· ἰσκιος καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις βούλεται αὐτὰ

40.

Plutarch. consolat. ad Apoll. 27: πολλοῖς γάρ
τοφοῖς ἀνδράσιν, ὡς φησὶ Κράντωρ, οὐ νῦν ἀλλὰ
··· ἐ κέκλαυσται τὰνθρώπινα τιμωρίαν ἡγουμένοις εἶναι
··· ζῶν καὶ ἀρχὴν τὸ γενέσθαι ἄνθρωπον συμφορὰν
··· ἐγίστην. τοῦτο δὲ φησὶν Ἀριστοτέλης καὶ τὸν
··· νον συλληφθέντα τῷ Μίδᾳ ἀποφθάνεσθαι. βέλτιον
··· τὰς τῷ φιλοσόφῳ λέξεις παραθέσθαι. φησὶ
··· τῷ Εὐδήμῳ ἐπιγραφόμενῳ ἢ περὶ ψυχῆς ταυτί·
··· περὶ κράτιστα καὶ μακαριστότατα. καὶ πρὸς
··· ἀκαρίους καὶ εὐδαίμονας εἶναι τοὺς τετελευτηκότας
··· ομεν καὶ τὸ ψεύσασθαι τι κατ' αὐτῶν καὶ τὸ
··· φημεῖν οὐχ ὅσιον ὡς κατὰ βελτιόνων καὶ κρείττο-
··· ἰδὴ γεγονότων. καὶ ταῦθ' οὕτως ἀρχαῖα καὶ πα-
··· διατελεῖ νενομισμένα παρ' ἡμῖν, ὥστε τὸ παρὰ
··· οὐδεὶς οἶδεν οὔτε τοῦ χρόνου τὴν ἀρχὴν οὔτε τὸν
··· πρῶτον, ἀλλὰ τὸν ἄπειρον αἰῶνα τυγχάνουσι
··· τέλους οὕτω νενομικότες. πρὸς δὲ δὴ τοῦ-
··· διὰ στόματος ὃν τοῖς ἀνθρώποις ὁρᾷ ὡς ἐκ πολ-
··· ἐτῶν καὶ παλαιῷ χρόνῳ περιφέρεται θρυλούμενον
··· Γί τοῦτ'; ἔφη. Κάκεινος ὑπολαβὼν· ὡς ἄρα μὴ
··· θαι μὲν, ἔφη, ἄριστον πάντων, τὸ δὲ τεθνάναι τοῦ

ζῆν ἐστὶ κρείττον. καὶ πολλοῖς οὕτω παρὰ τοῦ δαιμο-
··· νίου μεμαρτύρηται. τοῦτο μὲν ἐκεῖνῳ τῷ Μίδᾳ λέγουσι
··· δῆπου μετὰ τὴν θήραν ὡς ἔλαβε τὸν Σειληνὸν διερ-
··· τῶντι καὶ πυνθανομένῳ, τί ποτὲ ἐστὶ τὸ βέλτιον τοῖς
··· ἀνθρώποις καὶ τί τὸ πάντων αἰρετώτατον, τὸ μὲν πρῶ-
··· τον οὐδὲν ἐθέλειν εἰπεῖν ἀλλὰ σιωπᾶν ἀρρήτως· ἐπειδὴ
··· δὲ ποτε μόλις πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενος προσηγά-
··· γετο φθέγγεσθαι τι πρὸς αὐτόν, οὕτως ἀνακαγχάζοντα
··· εἰπεῖν· Δαίμονος ἐπιπόνου καὶ Τύχης χαλεπῆς ἐφήμε-
··· ρον σπέρμα, τί με βιάζεσθε λέγειν ἂ ὑμῖν ἄριον μὴ
··· γνῶναι; μετ' ἀγνοίας γὰρ τῶν οἰκείων κακῶν ἀλυπότα-
··· τος ὁ βίος. ἀνθρώποις δὲ πάμπαν οὐκ ἐστὶ γενέσθαι
··· τὸ πάντων ἄριστον οὐδὲ μετασχεῖν τῆς τοῦ βελτίστου
··· φύσεως· ἄριστον ἄρα πᾶσι καὶ πάσαις τὸ μὴ γενέσθαι·
··· τὸ μέντοι μετὰ τοῦτο καὶ τὸ πρῶτον τῶν ἄλλων ἀνυ-
··· στὸν, δεύτερον δὲ, τὸ γενομένου ἀποθανεῖν ὡς τάχιστα.
··· δῆλον οὖν ὡς οὕτως κρείττονος τῆς ἐν τῷ τεθνάναι διαγω-
··· γῆς ἢ τῆς ἐν τῷ ζῆν οὕτως ἀπεφθάνετο.

41.

lo. Philoponus in Ar. de an. I (c. 4 in.) ed.
Ven. 1535 f. E 1^a sup: μεμφάμενος ὁ Ἀριστο-
··· τέλης κοινῶς τοὺς περὶ ψυχῆς ἅπαντας εἰπόντας ὅτι
··· μηδὲν περὶ τοῦ δεχομένου αὐτὴν σώματος διελέχθησαν
··· οἰκείως ἀκόλουθον τούτοις περὶ ψυχῆς δόξαν συναπτει.
··· εἰς ταῦτο γὰρ τινες ἀποβλέψαντες ὅτι οὐχ ὡς ἔτυχε
··· τὸ σῶμα ψυχῆς μετέχει, ἀλλὰ δεῖ τοιαύδε κράσεως,
··· ὥσπερ καὶ ἡ ἀρμονία οὐχ ὡς ἔτυχε τῶν χορδῶν ἐχου-
··· σῶν γίνεται, ἀλλὰ δεῖ τοσησδε τάσεως, ἐνόμισαν καὶ
··· τὴν ψυχὴν ἀρμονίαν εἶναι τοῦ σώματος καὶ πρὸς τοὺς
··· διαφόρους τοῦ σώματος ἀρμονίας τὰ διάφορα εἶδη τῶν
··· ψυχῶν εἶναι. ταύτην οὖν ἐκτίθεται τὴν δόξαν καὶ διε-
··· λέγχει. καὶ τέως μὲν αὐτὴν τὴν δόξαν μόνῃ ἐν τούτοις
··· ἰστορεῖ, μετ' ὀλίγα δὲ καὶ τοὺς λόγους δι' ὧν εἰς ταύ-
··· τὴν ἐκεῖνοι τὴν δόξαν ὑπέχθησαν τίθησιν. ἤδη δὲ καὶ
··· ἐν ἄλλοις πρὸς ταύτην ἀντεῖπεν τὴν δόξαν, λέγω δὲ ἐν
··· τῷ Εὐδήμῳ διαλόγῳ, καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Πλάτων ἐν τῷ
··· Φαίδῳ πέντε τισὶ κέχρηται ἐπιχειρήμασι πρὸς ταύτην
··· ἐνιστάμενος τὴν δόξαν . . . (f. E 1^b): αὗται μὲν οὖν
··· αἱ πέντε ἐπιχειρήσεις αἱ Πλάτωνος. κέχρηται δὲ καὶ
··· αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς ἤδη εἶπον, ἐν τῷ Εὐδήμῳ
··· τῷ διαλόγῳ δύο ἐπιχειρήσεσι ταύταις, μιᾷ μὲν οὕτως·
··· τῇ ἀρμονίᾳ, φησὶν, ἐστὶ τι ἐναντίον, ἢ ἀναρμο-
··· στία· τῇ δὲ ψυχῇ οὐδὲν ἐναντίον. οὐκ ἄρα ἡ
··· ψυχὴ ἀρμονία ἐστίν. εἶποι δ' ἂν τις πρὸς τοῦτο

12 sic in codd. mel., vulgo διόπερ ὃ κράτιστε πάντων καὶ μακαριστότατε. || 34 νομίζομεν in codd. mel. Usteri, Sauppe: νομίζειν vulgo. ||
··· οὐμῶα quod vulgo additur post βελτιόνων delevit Bernays. || 40 νενομικότες Vahlen: νενομισμένα codd. || 41 ὃν ego: ἐν vulgo. ||
··· 1 add. Vahlen: om. codd. (quidam omittunt verba παλ. χρόνου). || 44 ἔφη Uster.: ἔφην vulgo.
··· 16 ἀρρήτως codd.: ἀρρώτως Bernays. || 8 ἀνακαγχάζοντα Bernays: ἀνακαζόμενος vulgo. || 14 ἄρα Bernays: γὰρ vulgo.

ειπερος ἀρμονίας ἦν. ἐν γοῦν τῇ ψυχογονίᾳ Γημαίῳ . . . (c. 23:) ὅτι δὲ σεμνὴ ἡ ἀρμονία τι καὶ μέγα, Ἀριστοτέλης ὁ Πλάτωνος εἰ „ἡ δὲ ἀρμονία ἐστὶν οὐρανία τὴν φύσιν ἂν καὶ καλὴν καὶ δαιμονίαν· τετραμερὴς δὲ πεφυκυῖα δύο μεσότηας ἔχει ἀριθμητικὴν μονικὴν, φαίνεται τε τὰ μέρη αὐτῆς καὶ τὰ αἰ̇ υπεροχαὶ κατ' ἀριθμὸν καὶ ἰσομετρίαν· ἡ τετραχόρδοις ῥυθμίζεται τὰ μέρη". ταῦτα γὰρ.

V. ΠΕΡΙ ΕΤΧΗΣ.

44.

quaest. nat. 7, 30, 1: egregie Aristoteli-
numquam nos verecundiores esse debere
de diis agitur.

45.

sus Dion. 10 p. 271 Krab. (1850): κα-
ριστοτέλης ἀξιοῖ τοὺς τελουμένους οὐ μα-
λλὰ παθεῖν καὶ διατεθῆναι, δηλονότι γενο-
ηδείους.

46.

licius in Ar. II de caelo p. 218, 20 (Kar-
γὰρ ἐνοεῖ τι καὶ ὑπὲρ τὸν νοῦν καὶ τὴν
Αριστοτέλης δηλὸς ἐστὶ πρὸς τοὺς πέρας
ἰχθῆς βιβλίου σαφῶς εἰπών, ὅτι ὁ θεὸς ἡ νοῦς
κεῖνά τι τοῦ νοῦ.

VI. ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ.

alonini Gallieni c. 2 (Script. hist. Aug. ed.
Eyssenhardt II p. 88, 6): nec ignota esse ar-
dixit Marcus Tullius in Hortensio, quem ad
votreplici scripsit. cf. Nonius s. contendere:
in Hortensio: magna enim animi contentio
est explicando Aristotele (sic) si leges.

47.

ob. floril. 95, 21 (Meineke): ἐκ τῶν Τέ-
μης·
ἡνων ἔφη Κράτῃτα ἀναγινώσκειν ἐν σκυτεῖ
τὸν Ἀριστοτέλους προτρεπτικόν, ὃν
πρὸς Θεμισώνα τὸν Κυπρίων βασιλέα
οὐδενὶ πλεῖω ἀγαθὰ ὑπάρχει πρὸς τὸ φιλο-

σοφῆσαι· πλοῦτόν τε γὰρ πλεῖστον αὐτὸν ἔχειν ὥστε
δαπανᾶν εἰς ταῦτα, ἔτι δὲ δόξαν ὑπάρχειν αὐτῷ. ἀνα-
γινώσκοντος δὲ αὐτοῦ τὸν σκυτέα ἔφη προσέχειν ἅμα
ράπτοντα καὶ τὸν Κράτῃτα εἰπεῖν· ἐγὼ μοι δοκῶ, ὦ
Φιλίσκε, γράφειν πρὸς σέ. προτρεπτικόν· πλεῖω γὰρ
ὁρῶ σοι ὑπάρχοντα πρὸς τὸ φιλοσοφῆσαι ὢν ἔγραψεν
Ἀριστοτέλης.

48.

Cic. de fin. 2, 12, 40: primum (semovendas pu-
10 tabo sententias) Aristippi Cyrenaicorumque omnium,
quos non est veritum in ea voluptate quae maxima
dulcedine sensum moveret, summum bonum ponere
contemnentes istam vacuitatem doloris. hi non vi-
derunt, ut ad cursum equum, ad arandum bovem,
ad indagandum canem, sic hominem ad duas res,
ut ait Aristoteles, ad intellegendum et agendum
esse natum quasi mortalem deum.

49.

Boethius de consol. phil. 3, 8 p. 1034 Bas.:
quod si, ut Aristoteles ait, Lyncei oculis ho-
mines uterentur, ut eorum visus obstantia quae-
que penetraret, nonne introspectis visceribus illud
Alcibiadis superficie pulcerrimum corpus turpissi-
mum videretur?

50.

Alex. Aphrod. in Ar. top. (Ven. Ald. 1513)
p. 80 (p. 266, 15 Br.): ἐστὶ δὲ ἐφ' ὧν καὶ πάντα
τὰ σημαινόμενα λαμβάνοντας ἐστὶν ἐπὶ πάντων αὐ-
τῶν ἀνασκευάζειν τὸ κείμενον· οἷον εἰ λέγοι τις ὅτι
μὴ χρὴ φιλοσοφεῖν, ἐπεὶ φιλοσοφεῖν λέγεται καὶ τὸ
ζητεῖν αὐτὸ τοῦτο εἴτε χρὴ φιλοσοφεῖν εἴτε καὶ μὴ,
ὥς εἶπεν αὐτὸς ἐν τῷ προτρεπτικῷ, ἀλλὰ καὶ τὸ
τὴν φιλοσοφίαν θεωρίαν μετιέναι, ἐκάτερον αὐτῶν δεί-
ξαντες οἰκεῖον τῷ ἀνθρώπῳ πανταχόθεν ἀναιρήσομεν
τὸ τιθέμενον. ἐπὶ μὲν οὖν τούτων κατ' ἄμφω ἐνδέ-
χεται δεικνυσθαι τὸ προκείμενον, ἐπὶ δὲ τῶν πρώτων
παραδειγμάτων οὐκ ἐπὶ πάντων ἀλλ' ἢ δι' ἐκατέρου ἢ
ἐκ τίνων.

Anon. schol. in Arist. I analyt. pr. cod. Par.
40 2064 f. 263^a (περὶ τῶν εἰδῶν πάντων τοῦ συλλογισμοῦ)
... τοιοῦτος δὲ (παρασυνημμένος) καὶ ὁ Ἀριστοτέλους
λόγος ἐν τῷ προτρεπτικῷ· εἴτε φιλοσοφητέον εἴτε μὴ
φιλοσοφητέον, φιλοσοφητέον. ἀλλὰ μὴν ἢ φιλοσοφη-
τέον ἢ οὐ φιλοσοφητέον· πάντως ἄρα φιλοσοφητέον.

R. Westphal: μέλη codd. || 40 ἐπιτομή codd., ut 97, 31 ubi ἐπιτομή ed. Tr.

in vulgo, corr. Pflugk. || εἰς σὲ vulgo, corr. Cobet. || 16 et ad agendum Halm (Ernesti). || 19 fort. e Ciceronis
20 Lyncei Heitz (cf. Arist. p. 328, 15): Lynceis codd. || 28 λαμβάνοντας edd.

Olympiodor. in Alcib. (ed. Creuzer 1821) p. 144: καὶ Ἀρ. μὲν ἐν τῷ προτρεπτικῷ ἔλεγεν ὅτι εἴτε φ. φ. εἴτε μὴ φ. φ., πάντως δὲ φιλοσοφητέον.

Elias proleg. philos. prax. 2 (p. 7, 13 Br. = Cramer A. P. IV, 391): ἡ καὶ ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ προτρεπτικῷ ἐπιγεγραμμένῳ; ἐν ᾧ προτρέπει τοὺς νέους πρὸς φιλοσοφίαν. φησὶ γὰρ οὕτως· εἰ μὲν φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον καὶ εἰ μὴ φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον· πάντως ἄρα φιλοσοφητέον. τούτεστιν εἰ μὲν γὰρ ἔστι, πάντως ὀφείλομεν φιλοσοφεῖν οὕτως αὐτῆς· εἰ δὲ μὴ ἔστι, καὶ οὕτως ὀφείλομεν ζητεῖν πῶς οὐκ ἔστι φιλοσοφία, ζητοῦντες δὲ φιλοσοφοῦμεν, ἐπειδὴ τὸ ζητεῖν αἰτία τῆς φιλοσοφίας ἐστίν.

David proleg. philosoph. prax. 4 (p. 13, 215 Br.): καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τινι προτρεπτικῷ αὐτοῦ συγγράμματι, ἐν ᾧ προτρέπεται τοὺς νέους ἐπὶ φιλοσοφίαν, λέγει ὅτι εἴτε μὴ φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον, εἴτε φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον, πάντως δὲ φιλοσοφητέον. τούτεστιν ὅτι εἰ λέγει τις μὴ εἶναι φιλοσοφίαν, ἀποδείξει· κέχρηται δὲ ὧν ἀναιρεῖ τὴν φιλοσοφίαν· εἰ δὲ ἀποδείξει· κέχρηται, δηλονότι φιλοσοφεῖ· μήτηρ γὰρ τῶν ἀποδείξεων ἡ φιλοσοφία. εἴτε λέγει εἶναι φιλοσοφίαν, πάλιν φιλοσοφεῖ· ἀποδείξει γὰρ κέχρηται δὲ ὧν δείκνυσιν οὕσαν αὐτήν. πάντως οὖν φιλοσοφεῖ καὶ ὁ ἀναιρῶν αὐτήν καὶ ὁ μὴ ἀναιρῶν· ἐκάτερος γὰρ αὐτῶν ἀποδείξει κέχρηται δὲ ὧν πιστοῦται τὰ λεγόμενα· εἰ δὲ ἀποδείξει κέχρηται, δηλονότι φιλοσοφεῖ· μήτηρ γὰρ τῶν ἀποδείξεων ἡ φιλοσοφία.

VII. ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

51.

Plutarch. qu. convin. 8, 10, 1: αὐτός τε πολλῶν ἀποριῶν... ὑπεκίμπετο καὶ τοῖς ἐταίροις μετεδίδου, μαρτυρῶν αὐτῷ τῷ Ἀριστοτέλει λέγοντι τὴν πολυμάθειαν πολλὰς ταραχὰς ποιεῖν.

52.

Diog. Laert. 9, 53: καὶ πρῶτος (ὁ Πρωταγόρας) τὴν καλουμένην τύλην ἐφ' ἧς τὰ φορτία βαστάζουσιν εὔρεν, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ παιδείας· φορμαφόρος γὰρ ἦν, ὡς καὶ Εὔκλειδης πρὸς Πλάτωνα φησὶ. καὶ

τούτον τὸν τρόπον ἦρθε πρὸς Δημόκριτον, ζῆλα ὀφθεῖς.

VIII. ΝΗΡΙΝΘΟΣ.

53.

Themistius orat. 33 p. 356 Dind.: οἱ μικρὰ ὁμιλήσας τῇ ἐμῇ εἴτε σπουδῇ εἴτε πατρὶς μικροῦ ὑπέμεινε πάθος Ἀξιοθέα τῇ φιλοσοφίᾳ. ἐν τῷ Κιτιεῖ καὶ τῷ γεωργῷ τῷ Κορινθίῳ. μὲν γὰρ ἐπιλεξαμένη τι τῶν συγγραμμάτων ἐπεποιήται ὑπὲρ πολιτείας, ὥχεται ἀπιοῦσα Ἀρκαδίας καὶ Πλάτωνος ἡκροῦτο λαοθάλασσας ὅτι γυνὴ εἴη, ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Λυκομήδους ὅτι γὰρ ὁ Κορινθίος τῷ Γοργίᾳ συγγενόμενος, οὐκ αὐτῇ Γοργίᾳ ἀλλὰ τῷ λόγῳ ὃν Πλάτων ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ σοφιστοῦ, αὐτίκα ἀφείλετο τὸν ἀγρὸν καὶ τὴν Πλάτωνι ὑπέθηκε τὴν ψυχὴν καὶ τὰ ἐκεῖνα ἐπιέφυτεύετο. καὶ οὗτός ἐστιν ὃν τιμᾷ ὁ Ἀριστοτέλης τῷ διαλόγῳ τῷ Κορινθίῳ. τὰ δὲ ἀμφὶ Ζήνωνος τέ ἐστι καὶ ἀδόξενα ὑπὸ πολλῶν ὅτι αὐτὸν ἐξ ἀπολογίας ἐκ Φοινίκης ἤγαγεν εἰς τὴν πατρίδα.

IX. ΣΟΦΙΣΤΗΣ.

54.

Diog. L. 8, 57: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς τὸν Ἐμπεδοκλέα ῥητορικὴν εὔρεθ, διὰ διαλεκτικὴν.

30 Diog. L. 9, 25 (de Zenone): φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ἐν τῷ σοφιστῇ εὔρεθ τὸν αὐτὸν γεγεῖναι ὥσπερ Ἐμπεδοκλέα ῥητορικῆς.

Sextus Empir. adv. dogmat. I, 6 (p. 191): Ἐμπεδοκλέα μὲν γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ ῥητορικὴν κεκινήκεναι... Παρμενίδης δὲ οὐκ ἐστὶν διαλεκτικῆς ἀπείρως ἔχειν, ἐπεὶ περ πάλιν Ἀριστοτέλης τὸν γνώριμον αὐτοῦ Ζήνωνα διαλεκτικῆς ἀφείλετο.

55.

40 Diog. L. 8, 63 (de Empedocle): φησὶ καὶ Ἀριστοτέλης ἐλευθερον γεγονέναι καὶ αὐτὸν ἀλλότριον, εἰ γε τὴν βασιλείαν αὐτῷ διδόντες σάτο, καθάπερ Ξάνθος ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λόγοις τὴν ἀλήθειαν δηλονότι πλέον ἀγαπήσας.

15 ex codd. Paris. vid. A. P. p. 72. || 39 ταραχὰς Wytth.: ἀρχὰς codd.

b5 Νήριδος: fort. leg. Κόρινθος. cf. Κόρινθος ὁ Σωκρατικός apud Justin. mart. dial. c. Tryph. in. (Κόρινθος 10 et 20 fort. τῷ Κορινθίῳ).

56.

L. 9, 54 (de Protagora): πρῶτον δὲ τῶν
 τοῦ ἀνέγνω τὸν περὶ θεῶν ... ἀνέγνω δ' Ἀθή-
 ῃ Εὐριπίδου οἰκίᾳ ἢ ὡς τινες ἐν τῇ Μεγακλείδου,
 ἐν Λυκίῳ, μαθητοῦ τὴν φωνὴν αὐτῷ χρῆσαντος 5
 υ τοῦ Θεοδότου. κατηγόρησε δ' αὐτοῦ Πυθό-
 υζήλου, εἰς τῶν τετρακοσίων Ἀριστοτέλης
 ἐν φησιν.

ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ἢ ΓΡΥΛΛΟΣ.

57.

Laert. 2, 55: φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης ὅτι
 αὐτὸν ἐπιτάφιον Γρύλλου μυρίοι ὅσοι συνέγραψαν,
 αὐτὸν τῷ πατρὶ χαρίζομενοι.

58.

tilian. inst. or. 2, 17: transeamus igitur ad
 rationem quae sequitur, an rhetorice ars
 quidem ... ex iis qui praecepta dicendi
 ut nemo dubitavit ... sed cum his phi- 20
 Stoici et Peripatetici plerique consentiunt...
 em illos qui contra disputarunt non tam
 quod dicerent quam exercere ingenia ma-
 ficultate credo voluisse ... (5) quidam na-
 sse rhetorice volunt ... (7) nihil quod 25
 fiat ante artem fuisse ... (11) non esse
 quod faciat qui non didicerit, dicere autem
 et qui non didicerint ... (14) Aristo-
 solet quaerendi gratia quaedam subtilitatis
 inventa excogitavit in Gryllo. sed idem et 30
 rhetorica tres libros scripsit et in eorum
 in artem solum eam fatetur, sed ei parti-
 vilitatis sicut dialectices assignavit. (15)
 tolaus contra, multa Rhodius Athenodorus.

XI. ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΩΝ.

Aristotelis Marciana (cod. 257) f. 276^a: ὥς
 νέος ἦν, τὴν τῶν ἐλευθέρων ἐπαιδευέτο παιδείαν,
 αὐτὸν γεγραμμένα αὐτῷ Ὀμηρικὰ ζήτηματα καὶ ἢ
 ἢ ἐκδόσεις ἦν δέδωκε τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ὁ περὶ
 λόγος καὶ τὸ περὶ ποιητικῆς σύγγραμμα καὶ αἱ
 ἐχθραί ...

lat. vet.: Aristoteles autem iuvenis adhuc 45 ἀποφύεσθαι.

grylo codd. Harl. et Turic.

reus senarios cum Meinekio et Clintono restituit Cobet, q. v. || 30 Ἡρακλείδης codd., corr. Sturz. || 32 πάππος Cobet:
 c.

existens doctrinam eloquencie doctitat, ut declarant Ho-
 merica commenta scripta ab eo et Yliadis dictamen
 quod dedit Alexandro et dyalogus de poetis et tractatus
 de poetica et rhetorica ...

59.

Diog. Laert. 8, 57: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ
 σοφιστῇ (fr. 54) ... ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησὶν ὅτι
 καὶ Ὀμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ δεινὸς περὶ τὴν φρά-
 σιν γέγονε, μεταφορικός τ' ὢν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ
 10 ποιητικῆν ἐπιτεύγμασι χρώμενος· καὶ δὴ ὅτι γράψαν-
 τος αὐτοῦ καὶ ἄλλα ποιήματα τὴν τε τοῦ Ξέρξου διά-
 βασιν καὶ προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα, ταῦθ' ὕστερον κα-
 τέκαυσεν ἀδελφῇ τις αὐτοῦ — ἡ θυγάτηρ, ὡς φησιν
 Ἰερώνυμος — τὸ μὲν προοίμιον ἄκουσα, τὰ δὲ Περσικά
 15 βουληθεῖσα διὰ τὸ ἀτελείωτα εἶναι. καθόλου δὲ φησι
 καὶ τραγωδίας αὐτὸν γράφει καὶ πολιτικά.

60.

Diog. L. 8, 51: Ἐμπεδοκλῆς, ὡς φησιν Ἰκπόβο-
 τος, Μέτωνος ἦν υἱὸς τοῦ Ἐμπεδοκλέους, Ἀκραγαγνίτιος
 ... λέγει δὲ καὶ Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς Ὀλυμπιονίκαις τὴν
 πρώτην καὶ ἐβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα νενικηκέναι τὸν
 τοῦ Μέτωνος πατέρα, μάρτυρι χρώμενος Ἀριστοτέλει.
 (52) Ἀπολλόδωρος δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς χρονικοῖς
 φησὶν ὡς „ἦν Μέτωνος μὲν υἱός, εἰς δὲ Θουρίους αὐτὸν
 25 νεωστὶ παντελῶς ἐκτισμένους Γλαῦκος ἐλθεῖν φησὶν”.
 εἰθ' ὑποβάς· „οἱ δ' ἰστοροῦντες ὡς οἴκοθεν πεφευγὼς εἰς
 τὰς Συρακούσας μετ' ἐκείνων ἐπολέμει πρὸς τοὺς Ἀθη-
 ναίους, τελῶς ἀγνοεῖν μοι δοκοῦσιν. ἡ γὰρ οὐκέτ' ἦν
 ἡ παντελῶς ὑπεργεγραμμένη, ὅπερ οὐ φαίνεται. Ἀρι-
 30 στοτέλης γὰρ αὐτόν, ἔτι τε Ἡρακλείδης, ἐξήκοντα
 ἐτῶν φησὶ τετελευτηκέναι.” ὁ δὲ πρώτην καὶ ἐβδομη-
 κοστὴν Ὀλυμπιάδα νενικηκώς κέλητι τούτου πάππος ἦν
 ὁ μῦνυμος, ὥσθ' ἅμα καὶ τὸν χρόνον ὑπὸ τοῦ Ἀπολλο-
 δώρου σημαίνεσθαι.

35 Diog. L. 8, 74: περὶ δὲ τῶν ἐτῶν Ἀριστοτέ-
 λης διαφέρεται· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐξήκοντ' ἐτῶν αὐτὸν
 τελευτῆσαι.

61.

Diog. L. 3, 48: διαλόγους τοῖνυν φασὶ πρῶτον
 40 γράφει Ζήνωννα τὸν Ἐλεάτην· Ἀριστοτέλης δ' ἐν
 πρώτῳ περὶ ποιητῶν Ἀλεξάμενον τὸν Στυρέα ἢ Τήιον,
 ὡς καὶ Φαβωρίνος ἐν ἀπομνημονεύμασιν. δοκεῖ δὲ
 μοι Πλάτων ἀκριβῶς τὸ εἶδος καὶ τὰ πρωτεῖα δι-
 καίως ἂν ὥσπερ τοῦ κάλλους οὕτω καὶ τῆς εὐρέσεως
 ἀποφύεσθαι.

Athen. XI p. 505 c: ἐγκώμια αὐτοῦ (τοῦ Μένωνος) διεξέρχεται ὁ τοὺς ἄλλους ἀπαξιαπλῶς κακολογήσας (Πλάτων), ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ Ὁμηρον ἐκβάλλων καὶ τὴν μιμητικὴν ποίησιν, αὐτὸς δὲ τοὺς διαλόγους μιμητικῶς γράψας, ὧν τῆς ιδέας οὐδ' αὐτὸς εὐρέτης ἔστι. πρὸ γὰρ αὐτοῦ τοῦθ' εὔρε τὸ εἶδος τῶν λόγων ὁ Τῆιος Ἀλεξαμενός, ὡς Νικίας ὁ Νικαεὺς ἱστορεῖ καὶ Σωτῶν. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν οὕτως γράφει „οὐκοῦν οὐδὲ ἐμμέτρους τοὺς καλουμένους Σώφρονος μίμους μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις, ἢ τοὺς Ἀλεξαμενοῦ τοῦ Τηίου τοὺς προτέρους γράφοντας τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων”; ἀντικρὺς φάσκων ὁ πολυμαθέστατος Ἀριστοτέλης πρὸ Πλάτωνος διαλόγους γεγραφέναι τὸν Ἀλεξαμενόν.

62.

Diog. L. 3, 37: φησὶ δ' Ἀριστοτέλης τὴν τῶν λόγων ιδέαν αὐτοῦ (Πλάτωνος) μεταξὺ ποιήματος εἶναι καὶ πεζοῦ λόγου.

63.

Proclus diss. IV (c. 1) in Plat. remp. p. 360 Bas.: Πρῶτον εἰπεῖν χρὴ καὶ διαπορῆσαι περὶ τῆς αἰτίας δι' ἣν οὐκ ἀποδέχεται τὴν ποιητικὴν ὁ Πλάτων... δεύτερον τί δὴποτε μάλιστα τὴν τραγωδίαν καὶ τὴν κωμικὴν οὐ παραδέχεται καὶ ταῦτα συντελούσας πρὸς ἀφοσίωσιν τῶν παθῶν, ἃ μῆτε παντάπασιν ἀποκλίνειν δυνατόν μῆτε ἐμπιπλάναι πάλιν ἀσφαλές, δεόμενα δὲ τινος ἐν καιρῷ κινήσεως, ἣν ἐν ταῖς τούτων ἀκροάσεσιν ἐκπληρουμένην ἀνενοχλήτους ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ ποιεῖν... (p. 362:) τὸ δὲ δεύτερον (πρόβλημα), τοῦτο δ' ἦν τὸ τὴν τραγωδίαν ἐκβάλλεσθαι καὶ κωμωδίαν ἀτόπως, εἴπερ διὰ τούτων δυνατόν ἐμμέτρως ἀποπιμπλάναι τὰ πάθη καὶ ἀποπλήσαντας ἐνεργὰ πρὸς τὴν παιδείαν ἔχειν, τὸ πεπονηκὸς αὐτῶν θεραπεύσαντας. τοῦτο δ' οὖν πολλὴν καὶ τῷ Ἀριστοτέλει παρασχὼν αἰτίασεως ἀφορμὴν καὶ τοῖς ὑπὲρ τῶν ποιήσεων τούτων ἀγωνισταῖς τῶν πρὸς Πλάτωνα λόγων, οὕτως ὡς ἡμεῖς ἐπόμενοι τοῖς ἐμπροσθεν διαλύσομεν... δεῖν μὲν οὖν τὸν πολιτικὸν διαμνηχανᾶσθαι τινος τῶν παθῶν τούτων ἀπεράσεις καὶ ἡμεῖς φήσομεν, ἀλλ' οὐχ ὥστε τὰς περὶ αὐτὰ προσπαθείας συντείνειν, τούναντίον μὲν οὖν ὥστε χαλινοῦν καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν ἐμμελῶς ἀναστέλλειν, ἐκεῖνας δὲ ἄρα τὰς ποιήσεις πρὸς τῇ ποιικιλίᾳ καὶ τὸ ἄμετρον ἔχουσας ἐν ταῖς τῶν παθῶν τούτων προκλήσεσι πολλοῦ δεῖν εἰς ἀφοσίωσιν εἶναι χρησίμους· αἱ γὰρ ἀφοσιώσεις οὐκ ἐν ὑπερβολαῖς εἰσὶν

ἀλλ' ἐν συνεσταλμέναις ἐνεργείαις, σμικρὰ ἢ μετὰ πρὸς ἐκεῖνα ἔχουσαι ὧν εἰσὶν ἀφοσιώσεις.

64.

Macrobi. saturn. 5, 18, 19 (ed. L. Jan p. 4): *morem vero Aetolis fuisse uno tantummodo calceato in bellum ire ostendit clarissimus quoque Euripides tragicus, in cuius tragoedia quae leager inscribitur nuntius inducitur describens quisque habitu fuerit ex ducibus qui ad capiendum convenerant... in qua quidem non reticebimus rem paucissimis notam, reperi sum Euripidem ab Aristotele, qui ignorans istud Euripidis fuisse contendit, Aetolos esse laevum pedem habere nudum sed dextrum. ne affirmem potius quam probem, ipsa Aetolis verba ponam ex libro quem de poetis subscripsit, in quo de Euripide loquens* τὸν δὲ Θεστίου κέρους τὸν μὲν ἀριστερὸν πόδα Εὐριπίδης ἐλθεῖν ἔχοντας ἀνυπόδετον· λέγει γὰρ λαῖον ἵχνος ἦσαν ἀνάβρυλοι ποδός, τὸ δ' ἐπὶ τῷ ἐλαφρίῳ γόνυ ἔχοιεν". οἷς δὲ πᾶν τούτων αἰτία Αἰτωλοῖς· τὸν μὲν γὰρ ἀριστερὸν ὑποδέδεσθαι τὸν ἑξίον ἀνυποδετοῦσιν. δεῖ γὰρ οἶμαι τὸν ἡγούμενον ἐλαφρόν, ἀλλ' οὐ τὸν ἐμμένοντα.

65.

Diog. Laert. 2, 46 (cf. 8, 49): τούτῳ (τῷ Σωκράτει) τίς, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ περὶ κῆς, ἐφίλουεῖκε Ἀντίλοχος Λήμνιος καὶ Ἀπφορατοσκόπος, ὡς Πυθαγόρας Κύλων Κροτωνάκος Σύαγρος Ὁμήρω ζῶντι, ἀποθανόντι δὲ Ξενοφάνει Κολοφώνιος· καὶ Κέρκυρ' Ἡσιόδῳ ζῶντι, τῷ δὲ ὁ προειρημένος Ξενοφάνης· καὶ Πινδαρῷ ὁ Κῶος, Θάλητι δὲ Φερεκύδης καὶ Βίαντι Πριηνεύς, Πιττακῷ Ἀντιμενίδας καὶ Ἀλκαίᾳ Σωσίβιος καὶ Σιμωνίδῃ Τιμοκρέων.

66.

Pseudo-Plutarch. de vita Hom. 1, 3 (ed. Dübner): Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ κῆς ἐν Ἰῳ φησὶ τῇ ἡνσίῳ, καθ' ἣν καὶ τῷ Κόδρου τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας ἡγεῖτο, κόρη τῶν χωρίων γενομένην ὑπὸ τινος δαίμονος τῶν τῆς ταῖς μούσαις ἐγκύμονα, αἰδουμένην τὸ συνέχευε ὄγκον τῆς γαστρὸς ἐλθεῖν εἰς τι χωρίον τὸ καλεῖται Αἴγινα· εἰς δὲ καταδραμόντας ληστὰς ἀνδραγαθῶς καὶ ἀγαγόντας εἰς Σμύρναν οὕτως

11 προτέρους Meineke (Dobraeus): πρώτους vulgo. || 24 συντελοῦσαν et 32 ἀποπλήσαντα, item 39 ἀπεράσεις (maior 42 τῆς ποιικιλίας ed., corr. Bernays.

20 ἦσαν (cf. ἐλθεῖν) vel εἰσαν (instituere Virg.): vulgo ἦσαν. || 21 οἷς ego: vulgo ὡς.

ε, τῷ βασιλεῖ τῶν Λυδῶν ἔντι φίλῳ τὸννομα
ρίσασθαι· τὸν δὲ ἀγαπήσαντα τὴν κόρην διὰ

γῆμαι. ἦν διατρίβουσαν παρὰ τῷ Μέλῃτι,
ἐν ὑπὸ τῆς ὠδίνος ἀποκυῆσαι τὸν Ὅμηρον ἐπὶ

ῶ. ἐν ἀναλαβῶν ὁ Μαίῶν ὡς ἴδιον ἔτρεφε, 5

ἰδὸς μετὰ τὴν κύησιν εὐθὺς τελευτήσας.
οὐ πολλοῦ διελθόντος καὶ αὐτὸς ἐτελεύτησε.
υδῶν καταπονουμένων ὑπὸ τῶν Αἰολέων καὶ

καταλιπεῖν τὴν Σμύρναν, κηρυζάντων τῶν ἡγε-

βουλόμενον ἀκολουθεῖν ἐξίεναι τῆς πόλεως, 10

ὧν Ὅμηρος ἔφη καὶ αὐτὸς βούλεσθαι ὁμη-
ἀντὶ Μελήσιγενοῦς Ὅμηρος προσκηγορεύθη. γε-
ἐν ἡλικίᾳ καὶ δόξαν ἐπὶ ποιητικῇ κεκτημένος

τα τὸν θεόν, τίνων τε εἶη γονέων καὶ πόθεν· ὁ

οὕτως·

ἴος νῆσος μητρὸς πατρίς, ἥ σε θανόντα

αι· ἀλλὰ νέων ἀνδρῶν αἰνίγμα φύλαξαι.

ἔε καὶ ἕτερος χρησμὸς τοιοῦτος . . .] μετ' οὐ

χρόνον πλέων ἐς Θήβας ἐπὶ τὰ Κρόνια· ἀγὼν

ἄγεται παρ' αὐτοῖς μουσικός· ἦλθεν εἰς Ἴον. 20

τέτρας καθεζόμενος ἐδεάσατο ἀλιεῖς προσπλέον-

ἐπύθετο εἴ τι ἔχοιεν. οἱ δὲ ἐπὶ τῷ θηράσαι

, φθειρίσασθαι δέ, διὰ τὴν ἀπορίαν τῆς θήρας

κρίναντο·

μεν λιπόμεσθ', ὅσσοι οὐχ ἔλομεν φερόμεσθα, 25

οἱ ὡς ἄρα οὗς μὲν ἔλαβον τῶν φθειρῶν ἀπο-

κατέλιπον, οὗς δ' οὐκ ἔλαβον ἐν τῇ ἐσθῇτι

ὑπερ οὐ δυνηθεῖς συμβαλεῖν Ὅμηρος διὰ τὴν

ἔτελεύτησε. θάψαντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἴηται με-

ως τοιόνδε ἐπέγραψαν αὐτοῦ τῷ τάφῳ·

30 τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖαν καλύπτει,

ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

ius 3, 11: *Aristoteles tradit ex insulo*

1.

Hom. p. 28, 29 (Westerm.): Ὅμηρος ὁ ποιητής 35

ἰ . . . Ἀριστοτέλην τὸν φιλόσοφον Ἰήτης

. Hom. ib. p. 34, 6. Cramer A. P. III, 98. Ps.

vita et poesi Hom. 2, 2. Tzetz. exeg. in

herm.).

69.

atticista Bekk. Anecd. I p. 201, 34 s. κυντό-

τάς Ἀδρίας Ps. Herod. vit. Hom. p. 18, 65 West. et quidem ex τῆς Σάμου, ubi secundum Procli περὶ τῆς τελευτῆς
, qui idem est cum Aristoteleo, dicitur p. 25, 27 W. διατρίβει μὲν παρὰ Κρεαφύλῃ, γράψαντα δ' Οἰχαλίας ἄλῳσιν τούτῃ
της οὗν ὡς Κρεαφύλῃ περιφέρεται. quae manifestum est non nisi Procli errore male aut excerptis aut excerpti de
potius quam de Samo dicta videri. || 21 Procl. p. 25, 30: θεασάμενοι ἀλιεῖς προσεπέθ' αὐτοῦ καὶ ἀιακῆσαι τοῖσδε τοῖς
ες ἀπ' Ἀκαδῆς διήτοιες αἱ ἔχοντες τι; cf. vit. Hom. p. 28, 20, 30, 37 ubi est ἀλιεῖς ἢ ἔχοντες τι; || 28 haec ultima,
Procli narratione superiora, supplenda sunt ex vit. Hom. p. 30, 43 West. οὐ γὰρ δὲ τὸ λεγόμενον ἀπὸ βλάβης ἐτελεύ-
την νῆσῳ. ἔθαψαν δ' αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς οἱ Ἴηται etc. et ex Procli chrest. gr. p. 25, 38 West. οὕτω δ' ἐκείνους ἀδυμῶσαντα
ἵναι τοῦ χρησμοῦ ἔποιαν λαμβάνοντα καὶ οὕτως ὀλισβίντα περιπταῖσαι λίθῳ καὶ τριταῖον τελευτῆσαι (cf. Cert. Hom. et Hes.
West.).

iro: cine Bernays. || 35 ἔλαβον: ἀπὸ λαβῶν Muretus.

τατον: Ἀριστοτέλης περὶ ποιητικῆς· „τὸ δὲ πάντων
κυντότατον”.

XII. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ.

Cic. de fin. 5, 4: *cumque uterque eorum (Aristoteles et Theophrastus) docuisset qualem in republica principem esse conveniret...*

70.

Cicero ep. ad Quintum fr. 3, 5: *hi (de republica) libri cum in Tusculano mihi legerentur audiente Sallustio, admonitus sum ab illo multo maiore auctoritate illis de rebus dici posse, si ipse loquerer de republica, praesertim cum essem non Heraclides Ponticus sed consularis et is qui in maximis versatus in republica rebus essem. quae tam antiquis hominibus attribuerem, ea visum iri ficta esse... Aristotelem denique quae de republica et praestante viro scribat ipsum loqui.*

XIII. ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΣΤΗΤΗΣ.

Cicero de rep. 3, 8 (p. 248 Mai. class. auct. t. I): *alter autem (Aristoteles) de ipsa iustitia quattuor implevit sane grandes libros.*

71.

Demetrius περὶ ἑρμηνείας c. 28 (Walz. IX, 17):
οὔτε δῆτα ἐν δεινότητι χρήσιμα τὰ τοιαῦτα (ὁμοιοτή-
λευτα), ὡς ἐδειξα, οὔτε ἐν πάθεσι καὶ ἡθεσιν· ἀπλοῦν
γὰρ εἶναι βούλεται καὶ ἀποήκτον τὸ πάθος, ὁμοίως δὲ
30 καὶ τὸ ἥθος. ἐν γοῦν τοῖς Ἀριστοτέλους περὶ δικαιο-
σύνης ὁ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ὀδυρόμενος εἰ μὲν οὕτως
εἶποι ὅτι „ποῖαν τοιαύτην πόλιν εἶλον τῶν ἐχθρῶν, οἷαν
τὴν ἰδίαν πόλιν ἀπώλεσαν”, ἐμπαθῶς ἂν εἰρηκῶς εἶη καὶ
ὀδυρτικῶς· εἰ δὲ παρόμοιον αὐτὸ ποιήσει „ποῖαν γὰρ πό-
40 λιν τῶν ἐχθρῶν τοιαύτην ἔλαβον, ὅποῖαν τὴν ἰδίαν ἀπέ-
βαλον” οὐ μὰ τὸν Δία πάθος κινήσει ἀλλὰ τὸν καλού-
μενον κλαυσιγέλωτα. τὸ γὰρ ἐν πενθοῦσι παῖζειν κατὰ
τὴν παροιμίαν τὸ τὰ τοιαῦτα ἐν τοῖς πάθεσι κακοτε-
χνεῖν ἐστί.

72.

Athen. epit. I p. 6^d: ἄλλοι δὲ φίλιχθον τὸν Φι-

λόξενόν φασιν. Ἀριστοτέλης δὲ φιλόδειπνον ἀπλῶς, ὃς καὶ γράφει περὶ ταῦτα· „δημηγοροῦντες ἐν τοῖς δόχλοις κατατρίβουσιν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τοῖς θαύμασι καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ Φάσιδος ἢ Βορυσθένους καταπλέοντας, ἀνεγνώκότες οὐδὲν πλὴν εἰ τὸ Φιλοξένου δεῖπνον οὐδ' ὅλον”.

73.

Suidas s. Εὐρύβατος· πονηρὸς... Νίκανδρος Λίγυναϊον Εὐρύβατον πανουργότατον, οὗ μνημονεύει Ἀριστοτέλης ἐν α' περὶ δικαιοσύνης... λέγεται τὸν Εὐρύβατον κλέπτην ὄντα, εἰρχθέντα καὶ παραφυλαττόμενον, ἐπειδὴ συμπίνοντες ἔλυσαν αὐτὸν οἱ φυλάττοντες καὶ ἐκέλευσαν ἐπιδείξασθαι τὴν ἐπὶ τοὺς οἴκους ἀναρρίχῃσιν, τὸ μὲν πρῶτον διωθεῖσθαι, δεσμένον δὲ ὡς οὐ βουλόμενον, ἐπεὶ μόλις ἀνέπεισαν, περιβέμενον τοὺς σπόγγους καὶ τὰς ἐγκεντρίδας ἀναδραμεῖν εἰς τοὺς τοίχους. ἀναβλέποντες δὲ ἐκεῖνοι καὶ θαυμάζοντες τὰς τέχνας, λαβεῖν αὐτὸν τὸν ὄροφον καὶ ὑπερβάλλοντα, πρὶν ἐκεῖνοι κύκλω περιέλωσι, διὰ τοῦ τέλους καταπηδῆσαι.

Gregor. Corinth. ad Hermog. περὶ μεθόδου δεινότητος c. 19 (Walz. VII, 2, 1277. cf. Anon. ad eundem Walz. V, 568. Eustath. in Od. p. 1864) Εὐρυβάτου πρᾶγμα· ὁ Εὐρυβάτης οὗτος παλίμβολος γέγονεν ἀνὴρ. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης κλέπτην μὲν αὐτὸν γενέσθαι, ἀλόντα δὲ ἐπ' αὐτοφώρῳ δεῖναι καὶ δημοσίᾳ φυλάττεσθαι· καίπειτα τοὺς φυλάττοντας ἐπιθυμοῦντας θεάσασθαι ὅπως διὰ τῶν τοίχων ἀνίων εἰς τὰς οἰκίας παρίοι, λύσαντάς τε αὐτὸν ἐπιδείκνυσθαι παρακαλεῖν. τὸν δὲ τὰς τε ἐγκεντρίδας ὑποδυσάμενον καὶ τοὺς σπόγγους λαβόντα ἀναβῆναί τε ῥᾶστα καὶ τὸν ὄροφον τῆς οἰκίας ἐξελεῖν, εἴτα ἐν ὧσιν περιήσαν οἱ φύλακες ἐτέρωθεν ὅπως λάβοιεν κατιόντα, οἴχεσθαι φεύγοντα.

74.

Lactant. inst. div. 5, 14: Carneades autem (apud Cic. de rep.) ut Aristotelem refelleret ac Platonem iustitiae patronos, prima illa disputatione collegit ea omnia quae pro iustitia dicebantur, ut posset illa, sicut fecit, evertere.

Lactant. epitom. 55: plurimi quidem philosophorum, sed maxime Plato et Aristoteles, de iustitia multa dixerunt, asserentes et extollentes eam summa laude virtutem, quod suum cuique tribuat, quod aequitatem in omnibus servet, et cum ceterae virtutes quasi tacitae sint et intus inclusae, solam esse iustitiam quae nec sibi tantum concii-

liata sit nec occulta sed foras tota promissa ad bene faciendum prona sit ut quam prosit.

75.

Plutarch. de Stoicorum repugn. c. 13: σικπος ἐν τῷ γ' περὶ δικαιοσύνης... Ἀρτεμίδει περὶ δικαιοσύνης ἀντιγράφῳ οὗ φησιν αὐτὸν λέγειν ὅτι τῆς ἡδονῆς οὐσῆς τέλους ἀναιρεῖται καὶ δικαιοσύνη, συναναιρεῖται δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῶν ἀρετῶν ἑκάστη.

76.

Porphyrus comm. in Ar. περὶ ἐρμηνείας (ad ἔσθι μὲν οὖν τὰ ἐν τῇ φωνῇ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τῶν σύμβολα) apud Boethium ed. sec. in l. de interpretatione ed. Ven. Io. et Greg. de Gregoriis 1499 f. 67^b: putabant namque alii res designari... alii vero incorporeas quae naturas... alii vero sensus, alii imaginis significari vocibus arbitrabantur. cum igitur esset contentio apud superiores et hoc ut Aristotelis pervenisset aetatem, necesse fuit qui nomen et verbum significativa esse dictum praediceret quorum ista designativa sint. Aristoteles enim nominibus et verbis res subiectae significari non putat nec vero sensus vel etiam nationes. sensuum quidem non esse significativas voces nomina et verba in opere de iustitia declarat dicens: φύσει γὰρ διηνέχθησαν τὰ πρὸς τὰ αἰσθήματα, quae interpretari Latine hoc modo: natura enim sunt diversa intellectus sensus. differre igitur aliquid arbitratur quodque intellectus, sed qui passiones animae significari dicit, is non de sensibus loquitur. enim passiones corporis sunt... neque passiones imaginationibus, ut probatur in libris de intellectu igitur vult.

77.

Athenaeus VIII p. 335^f: τί γὰρ τῶν δυναμένων παρέλιπεν ὁ καλὸς οὗτος ἐπαινοῦς (Μακρίτης) καὶ μόνος ζηλώσας τὸν Σαρδαναπάλλου κινδυνάξω βίον, ὃν ἀδιανοητότερον εἶναι κατασηγορίαν τοῦ πατρὸς Ἀριστοτέλης ἔφη.

Cicero Tuscul. 5, 35: ex quo Sardanapoli opulentissimi Syriae regis error agnoscitur et cidi iussit in busto:

12 καὶ add. Boisson: om. codd. || 15 περιβέμενος codd., corr. Boiss. || 28 πάρεσι cod. Mon. || τὲ: τίς Mon. || σάμενον Reiske. || 32 καταλαβοῖεν Mon.

20 haec ed. Bas. (p. 298). || 22 s. esset diffiniturus Bas. || 26 sensum Bas. || 27 sic om. Bas. || 29 potest vulgo. 1336

abeo quae edi quaeque exsaturata libido
at illa iacent multa et praeclara relictā.
id, inquit Aristoteles, in bovis, non in
ulcro inscriberes? haec habere se mortuum
ae ne vivus quidem diutius habebat quam
r. (Strabo XIV p. 672: καὶ δὴ καὶ περιφέρεται
αὐτὶ „ταὐτ’ ἔχω ὅσ’ ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα
ἔρωτος τέρπν’ ἔπαθον, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὀλβία
λείπται”.

pro de fin. 2, 32, 106: corporis autem vo-
etiam praeterita delectat, non intelligo cur
eles Sardanapalli epigramma tanto opere
in quo ille rex Syriae gloriatur omnes se
bidinum voluptates abstulisse. quod enim
quidem, inquit, diutius sentire poterat
im fruebatur, quo modo id potuit mortuo
re?

XIV. ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.

20

do-Ammonius introd. in categorias (Ven. 1545
ερικά μὲν οὖν ἐστὶν ὅσα πρὸς τινα ἰδίᾳ γέγραπται,
καὶ ἡ ὅσα ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακε-
τε βασιλείας καὶ ὅπως δεῖ τὰς ἀποικίας ποιῆσθαι
(cf. Sch. Br. p. 35^b 14).

ro ep. ad Att. 12, 40: συμβουλευτικὸν (ad Ca-
epe conor, nihil reperio. et quidem mecum habeo
τοτέλους et Θεοπόμπου πρὸς Ἀλέξανδρον. sed
le? illi et quae ipsis honesta essent scribebant
Alexandro. ecquid tu eius modi reperis?

ad Att. 13, 28: sed in mentem nihil venit.
ie sunt ad Alexandrum hominum eloquentium
um suasiones vides quibus in rebus versentur.
tem incensum cupiditate verissimae gloriae, cu-
ibi aliquid consilii dari quod ad laudem sempi-
aleret, cohortantur.

78.

udo-Ammonii vita Arist. (ante comm. in ca-
i. 1545 f. 5^b): τῷ δ’ Ἀλεξάνδρῳ καὶ περὶ
ἔγραψεν ἐν ἐνὶ μονοβιβλίῳ, παιδεύων αὐτὸν
βασιλεύειν.

. Arist. Marc. f. 276^a extr. (p. 5, 2 Robbe):
καὶ πάντας ἀνθρώπους εὐεργετήσῃ, γράφει τῷ
ρῳ βιβλίον περὶ βασιλείας, διδάσκων ὅπως
έον. ὅπερ οὕτως ἔδρασεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου
ὡς λέγειν, ὅτε μὴ ὠφέλησέ τινα „σήμερον οὐκ
σα· οὐδένα γὰρ εὖ ἐποίησα.”

ἔρωτι Ath. II 9 λέλειπται: ita etiam Cic. et Diod. 2, 23, λίλυται Ath. II 43 διδάσκων cod., sed supra -κον est ὡς (sic). II
ec. meum apogr. ὠφέλησ (>), τιν (>), σήμερον, οὐκ etc.

Vers. ant. lat.: ut autem et omnibus hominibus
universaliter beneficeret, scripsit Alexandro librum
de regno, docens ipsum qualiter oportet regnare.
et in tantum movit animam Alexandri ad bene-
faciendum quod dicebat: quod non benefeci ali-
quibus hodie, non regnavi.

79.

Themistius orat. 8 p. 128 Dind.: Πλάτων μὲν
οὖν, εἰ καὶ τὰ ἄλλα πάντα θεῖος καὶ αἰδοῖος, ἀλλὰ
τοῦτόν γε ἀτεχνῶς ἀποκεκινδυνευμένως προήκατο λόγον,
ὅτι μὴ πρότερον τὰ κακὰ λήξει τοῖς ἀνθρώποις πρὶν ἂν
ἢ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἢ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσιν.
ἐλήλεγκται δὲ ὁ λόγος καὶ δέδωκεν εὐθύνας τῷ χρόνῳ.
ἀγασθαὶ δὲ ἄξιον Ἀριστοτέλην, ὅτι μικρὸν τὰ Πλά-
τωνος ῥήματα μεταθείς τὸν λόγον πεποίηκεν ἀληθέστερον,
φιλοσοφεῖν μὲν τῷ βασιλεῖ οὐχ ὅπως ἀναγκαῖον εἶναι
φάσκων ἀλλὰ καὶ ἐμποδῶν, τὸ δὲ φιλοσοφεῖν ἀλη-
θινῶς ἐντυγχάνειν εὐπειθῇ καὶ εὐήκοον· ἔργων γὰρ ἀγα-
θῶν τὴν βασιλείαν ἐνέπλησεν, οὐχὶ ῥημάτων.

XV. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ΤΠΕΡ ΑΠΟΙΚΩΝ.

80.

Ps. Ammon. in cat. f. 9^b: ὅπως δεῖ τὰς ἀποικίας
ποιεῖσθαι γεγράφηκε.

81.

Plutarch. de fortuna Alex. 1, 6: οὐ γὰρ ὡς
Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ (Ἀλεξάνδρῳ), τοῖς
μὲν Ἑλλήσιν ἡγεμονικῶς, τοῖς δὲ βαρβάροις δεσπο-
τικῶς χρώμενος καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπι-
μελούμενος, τοῖς δὲ ὡς ζώοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος,
πολεμοποιῶν φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν
ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κοινός...

Strabo I p. 66: ἐπὶ τέλει δὲ τοῦ ὑπομνήματος
οὐκ ἐπαινέσας (ἢ Ἐρατοσθένης) τοὺς δόξα διαιροῦντας
ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος εἰς τε Ἑλλήνας καὶ βαρ-
βάρους καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ παραινοῦντας τοῖς μὲν Ἑλ-
λήσιν ὡς φίλοις χρησθαι τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολε-
μίοις, βέλτιον εἶναί φησιν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν
ταῦτα... καὶ ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν πα-
ραινούτων ἀλλ’ ἀποδεξάμενος τὴν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα,
οὐ τὰ ἐναντία ἐποίει, πρὸς τὴν διάνοιαν σκοπῶν τὴν τῶν
ἐπισταλκάτων.

XVI. ΠΕΡΙ ΕΥΓΕΝΕΙΑΣ.

82.

Stob. flor. 86, 24: ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ εὐγενείας.

ὅλως περὶ εὐγενείας ἐγὼ ἀπορῶ τίνας χρὴ καλεῖν τοὺς εὐγενεῖς. Εἰκότως γε, ἔφη, τοῦτο σὺ διαπορῶν καὶ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν καὶ μᾶλλον παρὰ τῶν σοφῶν τὰ μὲν ἀμφισβητεῖται τὰ δ' οὐ λέγεται σαφῶς, εὐθὺς τὰ περὶ τῆς δυνάμεως. λέγω δὲ τοῦτο, πότερον τῶν τιμίων ἐστὶ καὶ σπουδαίων ἢ, καθάπερ Λυκόφρων ἔγραψε, κενόν τι πάμπαν. ἐκεῖνος γὰρ ἀντιπαραβάλλων ἑτέροις ἀγαθοῖς αὐτήν, εὐγενείας μὲν οὖν φησὶν ἀφανὲς τὸ κάλλος, ἐν λόγῳ δὲ τὸ σεμνόν· ὡς πρὸς δόξαν οὖσαν τὴν αἴρεσιν αὐτῆς, κατὰ δ' ἀλήθειαν οὐθέν διαφέροντας τοὺς ἀγενεῖς τῶν εὐγενῶν.

83.

Stob. flor. 86, 25: ἐν τῷ αὐτῷ.

ἀμφισβητεῖται δὲ καθάπερ καὶ περὶ τοῦ πηλίκου ἀγαθόν ἐστι, οὕτω καὶ τίνας δεῖ καλεῖν εὐγενεῖς. οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἐξ ἀγαθῶν γονέων εὐγενεῖς εἶναι νομίζουσι, καθάπερ καὶ Σωκράτης· διὰ γὰρ τὴν Ἀριστείδου ἀρετὴν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ γενναίαν εἶναι. Σιμωνίδην δὲ φασιν ἀποκρίνασθαι διερωτώμενον τίνας εὐγενεῖς, τοὺς ἐκ πάλαι πλουσιῶν· καίτοι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον οὐκ ὀρθῶς ἐπιτιμῶσιν ὁ Θεόγνης οὐδ' ὁ ποιητὴς ὁ ποιήσας ὡς ὅτι „τὴν μὲν εὐγένειαν αἰνοῦσιν βροτοί, μᾶλλον δὲ κηδεύουσι τοῖς πλουσίοις“. ἢ πρὸς Διὸς οὐχ αἰρετώτερος ὁ πλουτῶν αὐτὸς ἢ οὐ ὁ πρόπαππος ἢ τῶν προγόνων τις πλούσιος ἦν, αὐτὸς δὲ πένης; Πῶς γὰρ οὐκ, εἶπε. Καὶ δεοί δ' ἂν κηδεύειν τοῖς πλουσίοις μᾶλλον ἢ τοῖς εὐγενέσιν· εὐγενεῖς γὰρ οἱ παλαιοί, κρείττους δὲ οἱ νῦν. οὐκ οὖν ὁμοίως καὶ τις ὑπολαμβάνη οὐ τοὺς εὐγενεῖς εἶναι τοὺς ἐκ πάλαι πλουσιῶν ἀλλὰ τοὺς ἐξ ἀγαθῶν πάλαι; κρείττων γὰρ ἂν δόξειεν ἀρχαίας ἀρετῆς πρόσφατος καὶ μετέχριν μᾶλλον ἕκαστον πατὴρ ἢ προπάππος, αἰρετώτερον δ' αὐτὸν εἶναι σπουδαῖον ἀλλ' οὐ τὸν πρόπαππον ἢ τίνα τῶν ἄλλων προγόνων. Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Ἄρ' οὖν οὐκ ἐπεὶ ἐν μηδετέρῳ τούτων ὁρῶμεν τὴν εὐγένειαν, σκεπτέον ἄλλον τρόπον τίνι τοῦτο ἐνὶ ποτέ; Σκεπτέον δ' ἔφη. Τὸ εὖ σημαίνει τι δῆπου τῶν ἐπαινετῶν καὶ σπουδαίων, οἷον τὸ εὐπρόσωπον καὶ τὸ εὐόφθαλμον· ἀγαθὸν γὰρ τι ἢ καλὸν σημαίνει κατὰ τοῦτον τὸν λόγον. Πάνυ γε, εἶπεν. Οὐκ οὖν εὐπρόσωπον μὲν ἐστὶ τὸ ἔχον ἀρετὴν προσώπου,

εὐόφθαλμον δὲ τὸ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴν; Οὐκ, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἐστὶ γένος τὸ μὲν σπουδαῖον, τὸ δὲ φανερὸν ἀλλ' οὐ σπουδαῖον. Πάνυ γε, εἶπε. Σπουδαῖον φανερὸν ἕκαστον κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν εἶναι, ὡς γένος σπουδαῖον ὡσαύτως. Οὕτως, εἶπε. Δὴλον ἔστι ὅτι ἐστὶν ἡ εὐγένεια ἀρετὴ γένους.

84.

Diog. Laert. 2, 26: φησὶ δ' Ἀριστοτέλης γυναῖκας αὐτὸν (τὸν Σωκράτην) ἀγαγεῖσθαι, καὶ μὲν Ξανθίππην, ἐξ ἧς αὐτῷ γενέσθαι Λαμπερίαν, δευτέραν δὲ Μυρτώ τὴν Ἀριστείδου τοῦ δικαίου τέραν, ἣν καὶ ἄπροικον λαβεῖν, ἐξ ἧς γενέσθαι Σιμόνην καὶ Μενέξενον.

Plutarch. vit. Aristid. 27: Δημήτριος δ' ἐστὶν ἱερεὺς καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος καὶ Ἀριστόξενος ὁ καὶ Ἀριστοτέλης, εἰ δὴ τὸ περὶ εὐγενείας βιβλίον τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον, ἱστοροῦσι Μυρτῶν τριδὴν Ἀριστείδου Σωκράτει τῷ σοφῷ συνοικῆσαι, καὶ μὲν ἑτέραν ἔχοντι, ταύτην δ' ἀναλαβόντι χρειαζομένην καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεομένην.

Athen. XIII p. 556^a: ἐκ τούτων οὐκ ἔστιν ἄν τις νοσ μέμψαιτ' ἂν τοὺς περιτιθέντας Σωκράτει δὴ γυναῖκας Ξανθίππην καὶ τὴν Ἀριστείδου Μυρτῶν, καὶ δικαίου καλουμένου, οἱ χρόνοι γὰρ οὐ συγχωροῦνται ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνου. εἰσὶ δὲ Καλλισθένης ὁ Φαληρεὺς, Σάτυρος ὁ περιπατητικὸς, Ἀριστοῖς τὸ ἐνδόσιμον Ἀριστοτέλης ἔδωκεν ἱστορεῖν τῷ περὶ εὐγενείας.

85.

Stob. flor. 88, 13: ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ εὐγενείας.

Φανερόν τοίνυν, ἔφη ἐγώ, περὶ ὧν πάλαι ἀποφασίζοντο, διὰ τί ποτε οἱ ἐκ πάλαι πλουσιῶν ἢ ἐκ σπουδαίων εὐγενέστεροι δοκοῦσιν εἶναι μᾶλλον ἢ νεγγυς τὰ γὰρ κεκτημένων. αὐτὸς γὰρ ἐγγυστερὸς αὐτοῦ ἢ πάππου σπουδαίου τετυχηκώς, ὥς ἐστι γένος ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ. καὶ τινες εἰρήκασιν οὕτως αὐτοῦ διελέγχειν προσποιούμενοι τοῦ συλλογισμοῦ πηλίκου, ὡς περὶ φησὶ καὶ Εὐριπίδης οὐχὶ τῶν σπουδαίων εὐγένειαν φάμενος εἶναι, ἀλλ' ἐστὶν ἀπλῶς. τὸ δ' οὐκ ἐστίν· ἀλλ' ὀρθῶς (ἔπειτα) ἀρχαίαν ἀρετὴν προτιθέντες. τὰ δ' αἰτία ἐπιμαρτυροῦσιν ὅτι ἡ μὲν εὐγένειά ἐστὶν ἀρετὴ γένους, ἡ δὲ

3 ita cod. A, ed. Trinc. Ven. 1536 brevius Ἀριστοτέλους. || 6 οὐ Wytttenbach: εὐ codd. || 10 ὁ σοφιστὴς add. codd., corr. Jacobs. || 12 εὐγένειαν codd., corr. Jacobs. || 12 φησὶν Jacobs: ἦς codd. || 17 deest lemma in Ven. || 29 δέοιτ' ἂν codd., corr. Halm. || 35 αὐτῶν Gesn.: αὐτοῦ codd. || 37 λέγειν codd., corr. Com. || τοῦτο ἐν ποτέ; Bernays: τίνα (Tina ed.) τοῦτον ἐπίστε codd.

b30 sic cod. A, sine lemm. ed. Ven. || 38 ἐκ τοῦ δ. π. τὸν συλλογισμόν τῆς εὐγενείας vulgo, corr. Bernays. || 40 οἷς τις ἀνὴρ ἀγαθός Ven., corr. Gesner.

ν· σπουδαῖον δ' ἐστὶ γένος ἐν ᾧ πολλοὶ σπου-
φύκασιν ἐγγίνεσθαι. συμβαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον,
ἐνῆται ἀρχὴ σπουδαία ἐν τῷ γένει· ἡ γὰρ ἀρχὴ
ἔχει τὴν δύναμιν, πολλὰ παρασκευάζειν οἷα περ
ἵτο γὰρ ἐστὶν ἀρχῆς ἔργον, ποιῆσαι οἷον αὐτὴ
λλά. ὅταν οὖν ἐγγένηται τοιοῦτος εἰς τις ἐν τῷ
οὕτω σπουδαῖος ὥστ' ἔχειν τὸ ἀπ' ἐκείνου ἀγα-
αὶς γενεάς, τοῦτο σπουδαῖον ἀνάγκη εἶναι τὸ γέ-
λοὶ γὰρ ἔσονται σπουδαῖοι ἄνθρωποι, ἂν τε ἄν-
τὸ γένος, ἂν τε ἵππων, ἵπποι· ὁμοίως δὲ καὶ
λλων ζώων. ὥστ' εὐλόγως οὐχ οἱ πλούσιοι οὐδ'
ἰ ἀλλ' οἱ ἐκ πάλαι πλουσίων ἢ ἐκ πάλαι ἀγα-
νεῖς εἶεν ἂν. ζητεῖ γὰρ ὁ λόγος τάληθ' ἀρχὴ
θεν πάντων. οὐ μὲν ἀλλ' οὐδ' οἱ ἐκ προγόνων
ὑγενεῖς πάντως, ἀλλ' ὅσοις τυγχάνουσιν ἀρχή-
προγόνων ὄντες. ὅταν μὲν οὖν αὐτὸς ἀγαθός ᾖ,
δὲ τοιαύτην δύναμιν τῆς φύσεως ὡς τίκτειν πολ-
οίους, οὐκ ἔχει ἡ ἀρχὴ τοιαύτην δύναμιν ἐν

ἀρετῇ τοῦ γένους καὶ εὐγενεῖς οἱ ἀπὸ τούτου τοῦ
τες, οὐκ εἰὰν ὁ πατὴρ εὐγενὴς ᾖ, ἀλλ' εἰὰν ὁ ἀρ-
ῶ γένους. οὐ γὰρ δι' αὐτὸν ὁ πατὴρ ἐγέννησεν
ἐλλ' ὅτι ἐκ τοιοῦτου γένους ἦν.

XVII. ΠΕΡΙ ΠΛΟΤΤΟΥ.

86.

tarch. Pelopid. 3: τῶν γὰρ πολλῶν, ὡς Ἀρι-
ς φησὶν, οἱ μὲν οὐ χρῶνται τῷ πλούτῳ διὰ μι-
, οἱ δὲ παραχρῶνται δι' ἀσωτίαν, καὶ δουλεύον-
μὲν αἰεὶ ταῖς ἡδοναῖς, ἐκείνοι δὲ ταῖς ἀσχολαῖς
ιν.

l. de cupid. divit. 8: Ἀριστοτέλους λέγον-
μὲν οὐ χρῶνται, οἱ δὲ παραχρῶνται, καθάπερ
προσέκοντος· ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ὠφελεῖ τὸ
δὲ κοσμεῖ, τούτους δὲ καὶ βλάπτει καὶ κατα-

87.

ero de off. 2, 16 (Baiter in ed. Tur. II):
Aristoteles gravius et verius nos repro-
hui has pecuniarum effusiones non admire-
e fiunt ad multitudinem deleniendam. at

ii qui ab hoste obsidentur si emere aquas sexta-
rium cogantur mina, hoc primo auditu incredibile
nobis videri omnesque mirari, sed cum attenderint
veniam necessitati dare: in his inmanibus infini-
tisque sumptibus nihil nos magno opere mirari,
cum praesertim neque necessitati subveniat nec
dignitas augeatur, ipsaque illa delectatio multitu-
dinis sit ad breve exiguumque tempus eaque a le-
vissimo quoque. in quo tamen ipso una cum sa-
tietate memoria quoque moriatur voluptatis. bene
etiam colligit haec pueris et mulierculis et servis et
servorum simillimis liberis esse grata, gravi vero
homini et ea quae fiunt iudicio certo ponderanti
probari posse nullo modo.

88.

Ioannes Lydus de mensibus 4, 62 p. 252 (ed.
Roether. Lips. 1827): τὴν Τύχην Φορτοῦναν λέγουσιν
οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς φορᾶς, ἐνθουν ὠφέλειαν. Ἀριστο-
τέλης· εἰ ἐστὶν ἀρετὴ, οὐκ ἐστὶ τύχη. ἄνω γὰρ καὶ κάτω
τὰ τῆς τύχης ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις γυμνάζεται πράγμασι
πλούτῳ τε καὶ διαφερόντως ἀδικίᾳ, οἱ δὲ πρὸς ἀρετὴν
ἔχοντες καὶ θεοῦ μεμνημένοι καὶ κρείττονας ἐπὶ τῶν μα-
καρίων καὶ ἀύλων πραγμάτων ἐλπίδας σαλεύοντες κατα-
φρονοῦσι τῶν τῆδε καλῶν· οὐδὲν γὰρ ἀσφαλὲς οὐδὲ κε-
25 κριμένον ἐστὶν ἐπὶ τῆς τύχης, ὡς Εὐριπίδης φησί.

Ibidem 4, 7 p. 156: οἱ Ῥωμαῖοι ... αὐτὴν ...
πάντων ἡγεῖσθαι νενομίκασιν, Φορτοῦναν αὐτὴν ἀπὸ τῆς
φορᾶς ἐμπερῶς ὀνομάσαντες. οἱ μὲν οὖν πρὸς ἀρετὴν
ἔχοντες καὶ θεοῦ μεμνημένοι καὶ κρείττονας ἐπὶ τῶν ἀύ-
λων καὶ μακαρίων πραγμάτων ἐλπίδας σαλεύοντες κατα-
φρονοῦσι τῶν τῆδε καλῶν. εἰ μὲν γὰρ τύχη ἐστὶ, οὐδὲν
δεῖ θεοῦ· εἰ δὲ θεὸς σθένει, οὐδὲν ἡ τύχη· εἰκαῖον γὰρ τι
καὶ ἀνοῦσιον τὸ τῆς τύχης ὄνομα.

89.

Io. Stobaeus flor. 3, 54 (Maximus mon. serm.
c. 17): νόμιζε δὲ τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἐν τῷ πολλὰ
κεκτῆσθαι γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ τὴν ψυχὴν εὐ δια-
κεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ τὸ σῶμα οὐ τὸ λαμπρῶς ἐσθῆτι
κεκοσμημένον φαίη τις ἂν εἶναι μακάριον, ἀλλὰ τὸ τὴν
ὑγίειαν ἔχον καὶ σπουδαίως διακείμενον, καὶ μηδὲν τῶν
προειρημένων αὐτῷ παρῆ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἡ
ψυχὴ εἰὰν ᾖ πεπαιδευμένη, τὴν τοιαύτην καὶ τὸν τοιοῦτον

dd. ὅσοι || 16 ἢ add. Meineke. || 18 οὐκ ἔχει ἀρχήν (ἐν ὅσοις δὲ) τοιαύτη δύναμις, ἐν τούτοις ἀρχὴ τοῦ γένους etc. Bernays,
χὴν (ἡ ἀρχὴ corr. Gesn.) τοιαύτην δύναμιν ἐν τούτοις. ἀρχὴ τοῦ γένους etc. vulgo.
gantur Baiter cum codd. cp saec. XIII: cogereantur codd. ant. || 2 auditu om. codd. ant. || 8 sit om. Baiter cum codd.,
tempus lacunam indicans (auctore Lund). || 36 νομίζομαι δὲ Max. νομίζειν δὲ La., νόμιζε Stob. || 37 ἀλλ': μάλλον δὲ M. ||
ην Meineke ex corr. cod. A, τῇ ψυχῇ vulgo. || 38 οὐ τὸ: sic Mein. ex cod. A, αὐτὴ τὸ vulgo Stob. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐ τὸ M. ||
M. || 41 παρακειμένων M. || 41 καὶ ψυχὴν M.

ἄνθρωπον εὐδαίμονα προσαγορευτέον ἐστίν, οὐκ ἂν τοῖς ἐκ-
 τὸς ἢ λαμπρῶς κεκοσμημένοις αὐτὸς μηδενὸς ἄξιος ὢν.
 οὐδὲ γὰρ ἵππον καὶ ψέλια χρυσᾶ καὶ σκευὴν ἔχῃ
 πολυτελῆ αὐτὸς φαῦλος ὢν, τὸν τοιοῦτον ἄξιόν τινος νομί-
 ζομεν εἶναι, ἀλλ' ὅς ἂν διακειμένος ἢ σπουδαίως, τοῦτον
 μᾶλλον ἐπαινοῦμεν. ὥσπερ γὰρ εἴ τις τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ
 χεῖρων εἴη, καταγέλαστος ἂν γένοιτο, τὸν αὐτὸν τρόπον
 οἷς πλείονος ἄξιαν τὴν κτῆσιν εἶναι συμβέβηκε τῆς ἰδίας
 φύσεως, ἀθλίους τούτους εἶναι δεῖ νομίζειν. καὶ τοῦτο κατ'
 ἀλήθειαν οὕτως ἔχει· τίκει γάρ, ὥσπερ φησὶν ἡ παροι-
 μία, κόρος μὲν ὕβριν, ἀπαιδευσία δὲ μετ' ἐξουσίας
 ἄνοιαν. τοῖς γὰρ διακειμένοις τὰ περὶ τὴν ψυχὴν κακῶς
 οὔτε πλούτους οὔτε ἰσχύς οὔτε κάλλος τῶν ἀγαθῶν ἐστίν·
 ἀλλ' ὅσῳ περ ἂν αὐταὶ μᾶλλον αἰ διαθέσεις καθ' ὑπερ-
 βολὴν ὑπάρξωσι, τοσούτῳ καὶ πλείῳ καὶ μείζῳ τὸν
 κεκτημένον βλάπτουσι χωρὶς φρονήσεως παραγενόμεναι.

XVIII. ΕΡΩΤΙΚΟΣ.

90.

Athen. XV p. 674^b: Ἀριστοτέλης δ' ἐν δευ-
 τέρῳ ἐρωτικῶν καὶ Ἀρίστων ὁ περιπατητικός, Κεῖος δὲ τὸ
 γένος, ἐν δευτέρῳ ἐρωτικῶν ὁμοίῳ φασὶν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι
 διὰ τοὺς περὶ τὸν οἶνον πόνους τῶν κεφαλαλγῶν δεσμοὺς
 εὕρισκον τοὺς τυχόντας, τῆς τῶν κροτάφων συνθέσεως ὡφε-
 λεῖν δοκούσης· οἱ δ' ὕστερον ἅμα τῷ κροτάφῳ προσέ-
 βαλόν τινα καὶ κόσμον οἰκεῖον τῇ παρὰ τὸν οἶνον διαγωγῇ
 μηχανησάμενοι τὸν στέφανον. βέλτιον δὲ διὰ τὸ πάσας
 τὰς αἰσθήσεις ἐν τῇ κεφαλῇ εἶναι ταύτην στεφανοῦσθαι
 ἢ διὰ τὸ συμφέρειν ἐσκεπάζεσθαι καὶ συνδεδέσθαι τοὺς κρο-
 τάφους πρὸς τὸν οἶνον.

91.

Athen. XIII p. 564^b: καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ
 ἔφη τοὺς ἐραστὰς εἰς οὐδὲν ἄλλο τοῦ σώματος τῶν ἐρω-
 μένων ἀποβλέπειν ἢ τοὺς ὀφθαλμούς, ἐν οἷς τὴν αἰδῶ κα-
 τοικεῖν.

92.

Plut. Pelopid. 18: ... λέγεται δὲ καὶ τὸν Ἰόλεω
 τοῦ Ἡρακλέους ἐρώμενον ὄντα κοινωνεῖν τῶν ἀθλῶν καὶ
 παρασπίζειν. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ καθ' αὐτὸν ἔτι φη-
 σὶν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἰόλεω τὰς καταπιστώσεις ποιεῖσθαι
 τοὺς ἐρωμένους καὶ τοὺς ἐραστὰς.

Plut. erot. c. 17: Ἡρακλέους δὲ τοὺς μὲν ἄλλους
 ἐρωτὰς ἔργον ἐστὶν εἰπεῖν διὰ πλῆθος, Ἰέλαον δὲ νομίζον-

τες ἐρώμενον αὐτοῦ γεγονέναι μέχρι νῦν σέβεται κα-
 μῶσιν ἐρωτὸς ὅρκους τε καὶ πίστει ἐπὶ τοῦ τάφου·
 τῶν ἐρωμένων λαμβάνοντες.

93

Plutarch. erot. c. 17: Κλεόμαχον δὲ τὸ
 σάλιον ἵστε δῆπουθεν ἐξ ἧς αἰτίας ἐτελεύτησε ἀγα-
 μένος; ... ἦκεν ἐπίκουρος Χαλκιδεῦσι μετὰ τῷ θε-
 λικῷ, πολέμου πρὸς Ἑρετριεῖς ἀκμάζοντος. καὶ τῷ
 πεζῶν ἐδύκει τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐρρῶσθαι, τοὺς δ' ἐπὶ
 μέγα ἔργον ἦν ὥσασθαι τῶν πολεμίων· παρεκάλει
 Κλεόμαχον ἄνδρα λαμπρὸν ὄντα τὴν ψυχὴν ἐν
 μάχῳ πρῶτον ἐμβάλλειν εἰς τοὺς ἱππέας. ὁ δὲ καὶ
 παρόντα τὸν ἐρώμενον, εἰ μέλλοι θεᾶσθαι τὸν ἀγῶ-
 ναντος δὲ τοῦ νεανίσκου καὶ φιλοφρόνως αὐτὸν ἀπα-
 μένου καὶ τὸ κράνος ἐπιθέντος, ἐπιγαυρωθεὶς ὁ Κλεό-
 μαχος καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν Θεσσαλῶν συναγαγὼν τῶν
 τὸν ἐξήλασε λαμπρῶς καὶ προσέπεσε τοῖς τῶν
 ὥστε συνταράξαι καὶ τρέψασθαι τὸ ἱππικόν. ἀέ-
 του καὶ τῶν ὀπλιτῶν φυγόντων, ἐνέκρησαν κατὰ κρο-
 20 Χαλκιδεῖς· τὸν μὲντοι Κλεόμαχον ἀποθανεῖν τῷ
 τάφῳ δ' αὐτοῦ δεικνύουσιν ἐν ἀγορᾷ Χαλκιδέων·
 μέχρι νῦν ὁ μέγας ἐφέστηκε κίων· καὶ τὸ ταχέ-
 πρότερον ἐν ψόγῳ τιθέμενοι τότε μᾶλλον ἐτίμησαν
 σάν καὶ ἐτίμησαν. Ἀριστοτέλης δὲ τὸν μὲν Κλεό-
 25 μαχον ἄλλως ἀποθανεῖν φησὶ κρατήσαντα τῶν Ἑσ-
 τῇ μάχῃ, τὸν δὲ ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου φιληθέντα τῷ
 Θράκης Χαλκιδέων γενέσθαι πεμφθέντα τοῖς ἐπὶ
 Χαλκιδεῦσιν ἐπίκουρον· ὅθεν ἀδεσθαι παρὰ τοῖς Χαλ-
 κιδεῦσι· ὦ καὶ οἱ παῖδες οἱ χαρίτων τε καὶ πατέρων λάτρε-
 30 μὴ φθονεῖθ' ὥρας ἀγαθοῖσιν ὁμιλίαν· σὺν γὰρ αὐτοῖς
 ὁ λυσιμελής Ἔρως ἐπὶ Χαλκιδέων θάλλει πύλας

XIX. ΠΕΡΙ ΠΑΘΩΝ ΟΡΓΗΣ

(Ἀριστοτέλους ἢ Παισιπράτους).

94.

Seneca de ira 1, 3: *Aristotelis finitio no-*
tum a nostra abest. ait enim iram esse op-
tatem doloris reponendi.

Sen. ib. 1, 9, 2: *ira, inquit Aristoteles*
cessaria est, nec quicquam sine illa ex-
potest, nisi illa implet animum et spiritum
cendit. utendum autem illa est non ut
ut milite.

1 τοῖς τις M. || 3 οὐδὲ Meineke: οὔτε vulgo Stob. || καὶ: ἐὰν M. || 4 αὐτός add. Meineke. || 9 νομίζον: hoc est

(ed. et La).

b6 μετὰ om. codd. et ante Dübnerum edd. (ubi Χαλκιδεῦσι, τοῦ Θεσσαλικοῦ πολέμου).

a. ib. 1, 17, 1: *Aristoteles ait aff. us quos- quis illis bene utatur pro armis esse.*

1. ib. 3, 3, 1: *atqui, ut in prioribus libris dixi, Aristoteles defensor irae et vetat illam resecari. calcar ait esse virtutis. hac erepta* 5 *animum et ad conatus magnos pigrum que fieri.* 3, 3, 5: *non est ergo quod me impus in supervacuis consumere, quod iram lubiae apud homines opinionis sit infacum aliquis sit et quidem de inlustribus* 10 *his, qui illi indicat operas et tamquam et spiritus subministrantem in proelia, inrum, ad omne quodcumque calore aliquo ne est vocet.*

1. ib. 1, 7, 1: *numquid . . . ira adsumenda* 15 *a utilis saepe fuit? extollit animos et inec quicquam sine illa magnificum in bello gerit, nisi hinc flamma subdita est et iulus peragitavit misitque in pericula au- optimum itaque quidam putant tempe-* 20 *am, non tollere, eoque detracto quod ad salutarem modum cogere, id vero sine quo languebit actio et vis ac vigor resolvetur.*

vero Tusc. disp. 4, 19: *quid? quod iidem* 25 *etici (scil. qui perturbari animos necesse unt, sed adhibent modum quendam, quem rogre di non oporteat* 4, 17, 38) *perturbas- tas, quas nos exstirpandas putamus, non aturales esse dicunt sed etiam utiliter a na-* 30 *tas. quorum est talis oratio. primum multis racundiam laudant, cotem fortitudinis esse nulloque et in hostem et in inprobum civem itiores iratorum impetus esse. leves autem ilas eorum qui ita cogitent: proelium* 35 *est hoc fieri, convenit dimicare pro legibus rtate pro patria. haec nullam habent vim, excanduit fortitudo. nec vero de bellatolum disputant: imperia severiora nulla esse sine aliqua acerbitate iracundiae. oratorem* 40

non modo accusantem sed ne defendentem probant sine aculeis iracundiae. quae etiamsi sit, tamen verbis atque motu simulandam itur, ut auditoris iram oratoris incendat irum denique videri negant qui irasci nesciat 45

de . . . κινήσια cod., suppl. Spengel. || 22 περιεργότερα ego: περιεργα cod. || 23 εξιστησόμενος Ox., εγιστησόμενος Neap., ubi erat sine τησόμενος, ut εξστρατεύσας (Lepsius, Dekret von Canopus Taf. I, 11) et similia. || 24 ita lego: παραδιδίκασι κραιται cod. γων Περιπατητικῶν?). || 31 προβλέπειν Max. || 32 ἐπισκοπεῖν La. || 33 ἀποποιῶν M. et cod. Brux. Stob., ἀποποιῶν b. || ἐφίησι Mein. || sic cod. Brux., προσλαβεῖν vulgo Stob., προβλέπειν M., προσβλέπειν La. || 36 ἢ om. M., La.

eamque quam lenitatem nos dicimus, vitioso ienti- tudinis nomine appellant. nec vero solum hanc libidinem laudant . . . sed ipsum illud genus vel libidinis vel cupiditatis . . . (c. 20) ipsam aegritu- dinem . . . reliquas quoque partes aegritudinis . . . haec tamen ita disputant ut resecanda esse fatean- tur, evelli penitus dicant nec posse nec opus esse et in omnibus fere rebus mediocritatem esse opti- mam existiment.

95.

Philodemus περί ὀργῆς (Volum. Herculan. P. I Oxon. 1824 f. 64 = Coll. alt. t. I Neap. 1861 f. 54): ἐνιοι γοῦν τῶν Περιπατητικῶν, ὡς που καὶ πρότερον παρε- μνήσθημεν, διὰ προσώπων ἐκτέμνειν τὰ νεῦρα τῆς ψυχῆς φασὶ τοὺς τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν αὐτῆς ἐξαιρουντας· ὧν χωρὶς οὔτε κόλασιν οὔτ' ἄμυναν εἶναι . . .

Philodemus ibid. (Ox. f. 74 = Coll. alt. I f. 61) . . . οὕτως κακὸν ἐροῦμεν τὸ μὴ τὴν φυσικὴν ὀργὴν ἀναδέχασθαι· κακῶς γὰρ ἀκούων καὶ πάσχων ὅστις οὐκ ὀργίζεται, πονηρίας πλεῖστον τεκμήριον φέρει κατὰ τὸν Μένανδρον· ἐνίοτε δὲ (ἢ εὐ)κίνησία (τῆς) λύτ- της περιεργότερα, διὸ φανερός ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἐλαχίστοις παρὰ πόδας εὐθὺς ἐκστησόμενος — ἀγαθὸν δὲ τὸ ἀνα- δέχασθαι. παρὰ δ' ἐνὶ Πασικράτει λέγεται(ι) τὸ τὴν φυσικὴν ὀργὴν μὴ μόνον κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν λυ- πεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπισκοπεῖν τοῖς λογισμοῖς ὅσον ἐφ' ἑαυτῇ . . .

96.

Stob. flor. 20, 55 (Maxim. serm. c. 19): Ἀρι- στοτέλους. ὥσπερ ὁ καπνὸς ἐπιδάκνων τὰς ὄψεις οὐκ εἰ βλάπτειν τὸ κείμενον ἐν τοῖς ποσίν, οὕτως ὁ θυμὸς ἐπαι- ρόμενος τῷ λογισμῷ ἐπισκοπεῖ καὶ τὸ συμβησόμενον ἐξ αὐτοῦ ἀποποιῶν οὐκ ἀφίησι τῇ διανοίᾳ προλαβεῖν.

97.

Stob. flor. 20, 47 (Maxim. serm. c. 19): Ἀρι- στοτέλους. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι τῶν ἐν ὀργῇ διαπραττομέ- νων ἀπάντων ὁ λογισμὸς ἀποδημεῖ φεύγων τὸν θυμὸν ὡς πικρὸν τύραννον;

XX. ΠΕΡΙ ΜΕΘΗΣ.

98.

Epit. Athen. II p. 40^d: Σέλευκος δὲ τὸ πα- λαιὸν οὐκ εἶναι ἔθος οὔτ' οἶνον ἐπὶ πλεῖον οὔτ' ἄλλην ἡδύ-

πάθειαν προσφέρεισθαι μὴ θεῶν ἔνεκα τοῦτο δρῶντας. διὸ καὶ βοῖνας καὶ θαλίας καὶ μέθας ὠνόμαζον, τὰς μὲν ὅτι διὰ θεοὺς οἰνοῦσθαι δεῖν ὑπελάμβανον, τὰς δ' ὅτι θεῶν χάριν ἡλίζοντο καὶ συνήσαν· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ δαῖτα θάλειαν. τὸ δὲ μεθύειν φησὶν Ἀριστοτέλης τὸ 5 μετὰ τὸ θύειν αὐτῷ χρῆσθαι.

99.

Epit. Athen. II p. 44^d: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης φησὶν ὅτι ἀλμυράς τινες προσφερόμενοι τροφὰς ἀδελφοὶ διέμειναν· ὧν ἦν Ἀρχωνίδης ὁ Ἀργεῖος. 10 Μάγων δὲ ὁ Καρχηδόνιος τρεῖς τὴν ἀνύδρου διήλθεν ἀλφίτα ξηρὰ σιτούμενος καὶ μὴ πίνων.

Apollonius mirab. 15: Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης· Ἀνδρῶν, φησὶν, Ἀργεῖος ἐσθίων πολλὰ καὶ ἀλμυρὰ καὶ ξηρὰ δι' ὅλου τοῦ βίου ἀδελφός καὶ ἄποτος 15 διετελέσεν. ἔτι δὲς πορευθεὶς εἰς Ἀμμωνα διὰ τῆς ἀνύδρου ὁδοῦ ἀλφίτα ξηρὰ σιτούμενος οὐ προσηνέγκατο ὕγρον. τοῦτο δὲ ἐποίησε δι' ὅλου τοῦ βίου.

Diog. L. 9, 81: Ἀνδρῶν δὲ ὁ Ἀργεῖος, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης, διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὤδευεν ἄποτος. 20

Sext. Emp. hyp. 1, 84: Ἀνδρῶν δὲ ὁ Ἀργεῖος οὕτως ἀδελφός ἦν ὡς καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὁδούειν αὐτὸν μὴ ἐπιζητοῦντα ποτόν.

100.

Athenaeus XIV p. 641^d: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν 25 τῷ περὶ μέθης παραπλησίως ἡμῖν δευτέρας τραπέζας ἀπαγορεύει διὰ τούτων „τὸ μὲν οὖν ὅλον διαφέρειν τραγῆμα βρώματος νομιστέον ὅσον ἔδεσμα τραγαλίου· τοῦτο γὰρ πάτριον τούνομα τοῖς Ἕλλησιν, ἐπεὶ ἐν τραγῆμασι τὰ βρώματα παρατίθενται. διόπερ οὐ κακῶς ἔοικεν 30 ὁ πρῶτος δευτέραν προσαγορεύσας τράπεζαν· ὧντως γὰρ ἐπιδορκισμός τις ὁ τραγῆματισμός ἐστὶ καὶ δεῖπνον ἕτερον παρατίθεται τραγῆματα”.

Athen. XIV p. 641^b: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης τὰ τραγῆματά φησι λέγεσθαι ὑπὸ τῶν ἀρ- 35 χαίων τραγάλια· ὥσπερ γὰρ ἐπιδορκισμὸν εἶναι.

Schol. ad Aristoph. pac. 767: τραγαλίων δὲ ἀντὶ τοῦ τῶν τραγῆματων· οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὰ τραγῆματα οἱ παλαιοί.

101.

Athenaeus X p. 447^a: ἀλλ' ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης, εἰς τὰ νῦτα καταπίπτουσιν οἱ τὸν κριθῖνον πεπωκότες, ὃν πῖνον καλοῦσι, λέγων οὕτως „πλὴν ἰδίον τι συμβαίνει περὶ τὰς τῶν κριθῶν, τὸ κα- 40 λούμενον πῖνον· ὑπὸ μὲν γὰρ τῶν λοιπῶν τε καὶ μεθυ- 45 στικῶν οἱ μεθύσθοντες ἐπὶ πάντα τὰ μέρη πίπτουσι· καὶ

γὰρ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ καὶ πρηνεῖς καὶ ὑπὸ μόνον δὲ οἱ τῷ πίνῳ μεθύσθοντες εἰς τοῦτῳ καὶ ὑπὸ κλάνονται”.

Epit. Athen. I p. 34^b: Ἀριστοτέλης ἔφ' ὅτι οἱ μὲν ἀπ' οἴνου μεθύσθοντες ἐπὶ πρόσωπον φέ- 5 ρονται· οἱ δὲ τὸν κριθῖνον πεπωκότες ἐξυπνιάζονται τῇ κρ- λήν· ὁ μὲν γὰρ οἶνος καρθηβαρικός, ὁ δὲ κριθῖνος κρ- ρωτικός.

102.

Athen. X p. 429^c: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης φησὶν „εἰ ὁ οἶνος μετρίως ἀφεψθῆναι τοῖς ἥττον μεθύσκει· τὴν γὰρ δύναμιν ἀφεψθῆναι ἐκ ἀσθενεστέραν γίνεσθαι. μεθύσκονται δέ, φησὶν, οἱ γυναι- 5 ροὶ τάχιστα, δι' ὀλιγότητα καὶ ἀσθένειαν τοῦ πνεύματος ἐνυπάρχοντος φύσει θερμοῦ. καὶ οἱ παντελῶς ἐκ κρ- χιον μεθύσκονται διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐνυπάρχοντος μού· τῷ γὰρ ἐκ τοῦ οἴνου προσγινομένου κρατούμε- 10 δῶς. μεθύσκονται δὲ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώουσιν ἐκ σταφυλῆς στεμφύλων χορτασθέντες καὶ τὸ τῶν κρ- καὶ τῶν κυνῶν γένος τὴν οἰνοῦτταν καλουμένην φε- 15 βοτάνην, πύθκος δὲ καὶ ἐλέφας πίνοντες οἶνον. διὰ τὴν θήρας ποιοῦνται τῶν πύθκων καὶ τῶν κεράκων μέθη· τῶν μὲν οἶνω τῶν δὲ τῇ οἰνούττῃ.”

103.

Plutarch. qu. conv. 3, 3: ἐθαύμαζε δὲ οἱ εἰ γεγραφῶς Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης· κρ- λιστα μὲν οἱ γέροντες, ἥκιστα δὲ αἱ γυναῖκες ὑπὸ τῶν ἀλίσκονται, τὴν αἰτίαν οὐκ ἐξεργάσατο μᾶλλον προῖεσθαι τῶν τοιούτων.

104.

Athen. X p. 429^f: τὸν δὲ σαμαγόρειον ἐκ- λούμενον φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης ἀπὸ τριῶν κρ- κερασθειῶν μεθύσκειν ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἀνδρά- 5

105. 106.

Athen. XI p. 464^c: καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης „αἱ ῥοδιακαὶ φησί, προσαγορεύονται 5 κρ- δες διὰ τε τὴν ἡδονὴν εἰς τὰς μέθας παρεισφύονται διὰ τὸ θερμαινόμενας τὸν οἶνον ἥττον ποιεῖν καὶ σμύρνης γὰρ καὶ σχοίνου καὶ τῶν τοιούτων ἐπὶ τῷ 40 ὕδρῳ ἐμβληθέντων ἔφονται, καὶ παραχρῆμα κρ- οἶνον ἥττον μεθύσκουσιν”. καὶ ἄλλῳ δὲ μέρει „αἱ ῥοδιακαὶ χυτρίδες γίνονται σμύρνης, σχοίνου, κρόκου, βαλσάμου, ἀμώμου, κινναμώμου σπυρί- 45 ἀφ' ὧν καὶ τὸ γινόμενον τῷ οἶνῳ παραχρῆμα κρ- θας ἴσθησιν, ὥστε καὶ τῶν ἀφροδισίων ταῦτα κρ- πνεύματα πέττον.

15 ita Meursius, ἄλιος cod. cum v supra i. ll 16 δις: ita cod., δι Xylander, δι Meursius.
b44 γινόμενον Meineke: πινόμενον vulgo.

.then. XI p. 496^f: μνημονεύει δ' αὐτῶν (τῶν
 ὧν)... καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης.

ρου, τὰ ὧτα καταλήφῃ ταῖς χερσὶ δυσχεραίνων καὶ βδε-
 λυττόμενος.

108.

XXI. ΣΤΥΜΠΟΣΙΟΝ.

lutarchus qu. conv. VI prol.: ἀλλὰ καὶ τῶν φιλο-
 τούς ἐλλογιμωτάτους ἀντιμαρτυροῦντας ἔχειν Πλά-
 τῶναι Ξενοφῶντα καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Σπείσιππον
 ρόν τε καὶ Πρύτανιν καὶ Ἰερώνυμον καὶ Δίωνα τὸν ἐξ
 ἱας ὡς ἄξιόν τινος σπυοῦς πεποιημένους ἔργον ἀνα-
 τῆαι λόγους παρὰ πότεν γενομένους.

acrob. saturn. 7, 3, 23: *suadeo in convivii... quae-
 conviviales vel proponas vel ipse dissolvat. quod
 veteres ita ludicrum non putarunt ut et Aristo-
 de ipsis aliqua conscripserit et Plutarchus
 et Apuleius.*

107.

lutarchus non posse suav. vivi sec. Ep. 13:
 εἰς, ὧ Ἐπίκουρε; κιθαρωδῶν καὶ αὐλητῶν ἔωθεν
 ὁμιλίας εἰς τὸ θέατρον βαδίσεις, ἐν δὲ συμποσίῳ
 ἔστω περὶ συμφωνιῶν διαλεγόμενου καὶ Ἀριστο-
 τελεῖ περὶ μεταβολῶν καὶ Ἀριστοτέλους περὶ Ὁμή-

Athen. XV p. 674^f: ὡς εὐανθέστερον γὰρ καὶ κε-
 5 χαρισμένον μᾶλλον τοῖς θεοῖς παραγγέλλει (ἡ Σαπφώ)
 στεφανοῦσθαι τοὺς θύοντας. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ
 συμποσίῳ φησὶν ὅτι οὐδὲν κολοβὸν προσφέρομεν πρὸς
 τοὺς θεοὺς ἀλλὰ τέλεια καὶ ὅλα· τὸ δὲ πλήρες τέλειόν
 ἐστὶ, τὸ δὲ στέφειν πλήρῳσιν τινα σημαίνει. Ὁμηρος
 10 „κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέφαντο ποτοῖο” καὶ „ἀλλὰ
 θεὸς μορφὴν ἔπεισι στέφει”. τοὺς γὰρ αὐτὴν ὄψιν ὁμόρ-
 φους, φησὶν, ἀναπληροῖ ἢ τοῦ λέγειν πιθανότης. εἰκεν
 οὖν ὁ στέφανος τοῦτο ποιεῖν βούλεσθαι. διὸ καὶ περὶ τὰ
 πένθη τούτων ἀντίον παρασκευάζομεν· ὁμοπαθεία γὰρ τοῦ
 15 κεκμηκότος κολοβουῖται ἡμᾶς αὐτοὺς τῇ τε κούρῃ τῶν
 τριῶν καὶ τῇ τῶν στεφάνων ἀφαίρεσει.

Schol. ad Theocr. id. 3, 21 (p. 139, 16 Ahrens):
 τὸν στέφανον τίλαίμε... στεφάνοις ἐχρῶντο ἐν τοῖς
 συμποσίοις, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης, εὐετηρίαν καὶ
 20 ἀφθονίαν αἰνιττόμενοι τροφῶν· στέφει γὰρ τὸ πληρῶσαι,
 ὡς Ὁμηρος „κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέφαντο ποτοῖο”.

II. L O G I C A.

Alex. in top. p. 5 med. (p. 252, 8 Br.): περὶ δὲ τῆς οὕτω λεγομένης διαλεκτικῆς Ἀριστοτέλης μὲν καὶ ἐν
 ; βιβλίοις πεπραγματεύεται, μάλιστα δὲ ἐν τούτοις ἃ ἐπιγράφεται τοπικά.

Alex. in top. p. 16 inf. (p. 254 ^b10 Br.): ἡ γυμνασία λέγοι ἂν τὴν εἰς ἑκάτερον μέρος ἐπιχείρησιν. ἣν δὲ
 τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν λόγων τοῖς ἀρχαίοις . . . ἀλλὰ θέσεις τινος προτεθείσης εἰς ταύτην γυμνάζοντες αὐτῶν τὸ
 ἰς ἐπιχειρήσεις εὐρετικὸν ἐπεχειροῦν κατασκευάζοντες ἢ ἀνασκευάζοντες οἱ ἐνδόξων τὸ κείμενον. καὶ ἔστι δὲ βιβλία
 Ἀριστοτέλους τε καὶ Θεοφράστου γεγραμμένα ἔχοντα τὴν εἰς τὰ ἀντικείμενα οἱ ἐνδόξων ἐπιχείρησιν.

Theon. progymn. c. 2 p. 165 W.: παραδείγματα δὲ τῆς τῶν θέσεων γυμνασίας λαβεῖν ἐστὶ παρὰ τε Ἀρι-
 στοτέλους καὶ Θεοφράστου· πολλὰ γάρ ἐστιν αὐτῶν βιβλία θέσεων ἐπιγραφόμενα.

Pseudo-Ammonius in categ. (Ven. 1545) f. 13: ἀμελεῖ φασὶν ἐν τῇ μεγάλῃ βιβλιοθήκῃ εὐρῆσθαι ἀναλυτικῶν
 γσαράκοντα βιβλία, κατηγοριῶν δὲ οὐδ' ἐκρίθη δὲ ὑπὸ τῶν ἐξηγητῶν κατηγοριῶν μὲν τοῦτο εἶναι γνήσιον τοῦ Ἀρι-
 στοτέλους, ἀναλυτικῶν δὲ τέσσαρα. ἐκρίθη δὲ ἕκ τε τῶν νοημάτων καὶ τῆς φράσεως καὶ τῷ αἰεὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πρα-
 αῖς μεμνησθαι τούτου τοῦ βιβλίου τὸν φιλόσοφον.

Philopon. in cat. p. 39, 19 Br.: εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν μὲν ἀναλυτικῶν μ βιβλία
 ἔ τῶν οὐδ' κατηγοριῶν οὐδ'.

David in cat. p. 30 ^b4 Br.: γνήσιον τούτων . . . ἀπὸ τῆς φράσεως . . . καὶ ἐκ τοῦ εὐθύναις οὐδ' ὁκνᾷ αὐτὸ τοῖς
 ἰς ἐξηγηταῖς· τέσσαράκοντα γὰρ βιβλίων εὐρεθέντων ἐν παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν ἀναλυτικῶν καὶ οὐδ' οὐ τῶν κατηγο-
 ἔσσαρα μόνον τῶν ἀναλυτικῶν ἐγκρίνουσι καὶ ἐν τῶν κατηγοριῶν. p. 33 ^b30: τὸ οὐ γνήσιον οὕτως (ἀποδείκνυται)
 ἢ τοῦ εὐθύναις οὐδ' ὅτι πᾶσι τοῖς Ἀττικισταῖς καὶ πάντας τοῦτο ἐκ β βιβλίων εὐρεθέντων τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως γνήσιον
 ἰκρίναι. ὥσπερ ἐκ μ τὰ ο ἀναλυτικά. ὡς Ἀδραστος ἰστορεῖ.

Ἀριστοτέλους Nauck: codd. Ἀριστοφάνους.

XXII. ΠΕΡΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ.

109.

Alexander in Ar. top. (Ven. 1513) p. 34 (p. 258, 22 Br.): ἐπιζητήσαι δ' ἂν τις ὑπὸ τί γένος τῶν προβλημάτων ὑπαχθῆσεται τὰ τοιαῦτα προβλήματα, 5 διὰ τί ἡ λίθος ἡ μαγνήτις λεγομένη ἔλκει τὸν σίδηρον καὶ τίς φύσις μαντικῶν ὑδάτων; δοκεῖ γὰρ μηδενὶ τῶν κειμένων ὑπάγεσθαι ταῦτα. ἡ οὐδὲ διαλεκτικὰ προβλήματα ταῦτα, περὶ δὲ τούτων ὁ λόγος καὶ τούτων αἱ διαιρέσεις ... ἀλλ' ἔστι τὰ οὕτω προβαλλόμενα φυσικὰ προβλή- 10 ματα, ὡς ἐν τῷ περὶ προβλημάτων εἰρηκεν· ὧν γὰρ φυσικῶν ὄντων τὰ αἰτία ἀγνοεῖται, ταῦτα φυσικὰ προβλήματα. γίνεται μέντοι καὶ φυσικῶν περὶ διαλεκτικὰ προβλήματα, ὥσπερ οὖν καὶ περὶ ἠθικῶν τε καὶ λογικῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνως ἔχοντα διαλεκτικά, τὰ δὲ οὕτως 15 φυσικά. καὶ εἴη ἂν τὰ διαλεκτικὰ προβλήματα πάντα ἀναγόμενα εἰς τὴν ζήτησιν τοῦ τε ὅτι ἔστι καὶ τοῦ εἰ ἔστιν, ἃ ἔστι δύο τῶν τεσσάρων ἃ εἶπεν ἀρχόμενος τοῦ δευτέρου τῶν ὑστέρων ἀναλυτικῶν· τὸ γὰρ διότι ἔστι καὶ τί ἔστιν οὐ διαλεκτικὰ προβλήματα.

XXIII. ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Ioann. gr. de gen. et corr. f. 50^b Ven.: ὁ μὲν οὖν 25 ἐξηγητὴς Ἀλεξανδρὸς λέγει τὰς φερόμενας Πλάτωνος διαιρέσεις νοθεύεσθαι . . . ἰστέον ὅτι πρῶτον μὲν διαιρέσεις Πλάτωνος ὅλως ἐπιγεγραμμέναι οὐ φέρονται . . .

110.

Alex. in top. p. 126 inf. (p. 274, 42 Br.) ἐπὶ 30 τὸ κάλλιον καθ' αὐτὸ καὶ τιμιώτερον καὶ ἐπαινετώτερον· κοινότερον τοῖς ὀνόμασιν νῦν χρῆται τῷ τε καλλίονι καὶ τιμιωτέρῳ καὶ τῷ ἐπαινετωτέρῳ. ἐν μὲν γὰρ τῇ τῶν ἀγαθῶν διαιρέσει τίμια μὲν τῶν ἀγαθῶν εἶπεν εἶναι τὰ ἀρχικώτερα, ὡς θεοὺς γονεῖς εὐδαιμονίαν, καλὰ δὲ 35 καὶ ἐπαινετὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κατ' αὐτὰς ἐνεργείας, δυνάμεις δὲ αἷς ἐνεστὶν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, ὠφέλιμα δὲ τὰ τούτων ποιητικὰ τῶν αὐτῶν καὶ εἰς ταῦτα συντελοῦντα. νῦν δὲ καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἐπαινετὸν καὶ τὸ τίμιον ἔοικε καὶ κατὰ τῶν ὡς δυνάμεων ἀγαθῶν 40 φέρειν.

111.

Diogen. Laert. (q. v.) 3, 80—109: διήρει δὲ (ὁ Πλάτων), φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὰ πράγματα 45 τοῦτον τὸν τρόπον . . . ὧδε καὶ τὰ πρῶτα διήρει κατὰ τὸν ὀλίγαις διαφερόμενον, ἀρχὴν δὲ ἔχον „τὸ ἴδιον“ Ἀριστοτέλην.

112.

Cod. Marc. 257 fol. 250—53: Διαίρεσις στοτελούς. διαιρεῖται ἡ ψυχὴ εἰς τρία . . . (Anst pseudepigraphus p. 679—693).

XXIV. ΤΠΟΜΝΗΜΑΤΑ (λογικά).

113.

Simplicius in categ. f. γ 7^a ed. Ven. (p. 47^a) ἀλλὰ διὰ τί, φασὶν εἰ περὶ τὸν Δούκιον, τοὺς τοὺς παρέλιπεν, εἰ λέξεις καὶ οὗτοι σημαντικά . . . ἐπὶ δὲ καὶ τὰ ἄρθρα τοῦ ταχθήσεται; καὶ περὶ τοῦ οὗ αὐτὸς λόγος. καὶ γὰρ ταῦτα οἷον σύνδεσμοι εἰς γένη προσσημαίνοντες τό τε ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ καὶ οὐ γὰρ τί ἐστὶ δηλοῦσι· διὸ καὶ ἀόριστα καλεῖσθαι τινων. ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις καὶ αἱ στερήσεις ἀποφορεῖ τῶν ῥημάτων ἐγκλίσεις ἐν τίνι ταχθῆται πρὸς τοῦτο αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑπὸ ἀπεκρίνατο· καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεθοδικοῖς καὶ 20 ὑπομνήμασι καὶ ἐν ταῖς διαιρέσεσι καὶ ἐν ὑπομνήματι οὐ ἐπιγράφεται παρὰ τὴν λέξιν, καὶ τισιν οὐ δοκεῖ γνήσιον Ἀριστοτέλους ὡς ἔστι πάντως τῶν ἀπὸ σχολῆς, ἐν ταύταις πρὸς κατηγορίας ἐπάγει „λέγω δὲ ταύτας σὺν ταῖς 25 σεσιν αὐτῶν“ ἥτοι ἐγκλίσεις, ταῖς τε ἀπὸ ταῖς στερήσεσι καὶ τοῖς ἀορίστοις συντάσσεται διδασκαλίαν.

Dexippus in categ. p. 40, 5 Sprengel (p. 46 Br.): ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις, φασί, καὶ αἱ τὰ τε ἀόριστα καὶ αἱ ἐγκλίσεις καθ' ἑκάστην ῥίαν ἐν τίνι ταχθήσονται; περὶ δὴ τούτου Δούκιον Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἀνεῖδεν· γὰρ τὰς κατηγορίας σὺν ταῖς πτώσεσιν αὐτῶν ἀποφάτεσι καὶ τοῖς ἀορίστοις ὁμοῦ συντάσσεται διδασκαλίαν, πτώσεις τὰς ἐγκλίσεις ἰνομάζου.

XXV. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ.

114.

Simplicius proleg. in categ. f. α 8^b Ven. (p. 1^a Bas.): ἱστορεῖ δὲ ὁ Ἀδραστος ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀριστοτέλους συγγραμμάτων, ἐπὶ φησὶ ἄλλο τῶν κατηγοριῶν βιβλίον ὡς Ἀριστοτέλης αὐτὸ ἐν βραχὺ καὶ σύντομον τὴν λέξιν καὶ αὐτὸ ὀλίγαις διαφερόμενον, ἀρχὴν δὲ ἔχον „τὸ ἴδιον“ μέν ἐστι· πλεῖθος δὲ στίχων ἐκατέρωθεν τῶν

τε τὸ βραχὺ κατὰ τὴν λέξιν εἶπεν ὡς συντέ-
ου τῶν ἐπιχειρημάτων ἐπιτιθεμένου.

hiloponus proleg. in categ. p. 39, 19 Br. :

εἰ ὅτι ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν μὲν
μ βιβλία εὐρηται, τῶν δὲ κατηγοριῶν δύο.⁵
ον εἶχε τὴν ἐπιγραφὴν, οὕτως δὲ φημι τὴν ἀρ-
ῶντων τὰ μὲν ὁμώνυμα λέγεται τὰ δὲ
ι". τὸ δὲ δεύτερον, ὅπερ νῦν ἔχομεν προκει-
τὴν ἐπιγραφὴν τοιαύτην „ὁμώνυμα λέγεται
μόνον κοινόν, ὁ δὲ ὅρος τῆς οὐσίας ἕτερος".¹⁰
δὲ τοῦτο ὡς τάζει καὶ πράγματι πλεονε-
πανταχοῦ πατέρα τὸν Ἀριστοτέλην κη-

lo-Ammon. proleg. ad cat. (Ven. 1545)

ς δὲ ὡς εἴρηται βιβλίων κατηγοριῶν εὐρε-¹⁵
εδὸν παραπλησίον κατὰ πάντα καὶ κατ'
ισοίμων· ἐστὶ γὰρ τοῦ ἑτέρου ἡ ἀρχὴ „τῶν
μὲν ὁμώνυμά ἐστι τὰ δὲ συνώνυμα",
ἡ αὕτη ἐστὶ τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ· ἐκρίθη
ον εἶναι τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον ὑπὸ πάν-²⁰
ν.

ius in praedicamenta p. 113 sq. (ed. Bas.
ristotelis vero neque ullius alterius liber
o quod in omni philosophia sibi ipse de
is disputatione consentit et brevitatis ipsa²⁵
tilitas ab Aristotele non discrepat . . .
extet alter Aristotelis liber de eisdem
eadem fere continens, cum sit oratione
sed hic proprietatis liber calculum cepit.

ΠΕΡΙ ΕΝΑΝΤΙΩΝ (περὶ ἀντικειμένων).

in cat. f. υ 2^b (p. 88, 30 Br.): ὁ τὸ τοῦ
λους περὶ ἀντικειμένων βιβλίον ἐπισκεψάμενος

115.

icius in categ. f. τ 2^b (p. 83, 13 Br.):

σαφηνείας ἔτυχεν ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους λέξις
1^b 33—12, 25), ἰδωμεν καὶ ὅσα τῷ τόπῳ
ζονται οἱ κλεινότεροι τῶν ἐξηγητῶν. τῶν⁴⁰
ὧν μέγα φρενεύντων ἐπὶ τῇ τῶν λογικῶν
ἐν τε τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων
δεικνύει ὅτι πάντων τὰς ἀφορμὰς ὁ
λης παρέσχεν ἐν ἐνὶ βιβλίῳ ὃ περὶ ἀντικει-
σαφην. ἐν ᾧ καὶ ἀποριῶν ἐστὶ πλῆθος ἀμήχαν-⁴⁵
γην ἐκείνοι μοῖραν παρέθεντο. καὶ τὰ μὲν ἄλλα

ἐν εἰσαγωγῇ παρεμβαλεῖν οὐκ εὐλογον, ὅσα δὲ συμφώ-
νως οἱ Στωικοὶ τῷ Ἀριστοτέλει διατάξαντο, ταῦτα ῥη-
τέον. ὅρου τοίνυν παλαιοῦ περὶ τῶν ἐναντίων καταβεβλη-
μένου, οὗ καὶ ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν, ὅτι ὅσα ἐστὶν
ἐν τῷ γένει πλείστον ἀλλήλων διαφέροντα, κῆρυκε τὸν
ὅρον ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων πο-
λυειδῶς βασανίσας αὐτόν. καὶ γὰρ εἰ καὶ τὰ διαφέ-
ροντα ἐναντία ἐστὶν ἐπέστησε, καὶ εἰ ἡ διαφορὰ ἐναντιό-
της εἶναι δύναται, καὶ εἰ ἡ πᾶσα διάστασις ἐστὶν ἡ τὸ
πλείστον διαφέρουσα, καὶ εἰ ταῦτόν τὰ πλείστον ἀπέ-
χοντα τῷ τὰ πλείστον διαφέροντα, καὶ τίς ἡ ἀπόστασις
καὶ πῶς τοῦ πλείστον ἀπέχειν ἀκουστέον. ὧν ἀτόπων φα-
νέντων προσληπτέον τι τῷ γένει, ἵνα ἡ ὅρος τὰ πλείστον
ἀπέχοντα ἐν τῷ αὐτῷ γένει. καὶ τίνα τούτῳ ἄτοπα ἔπε-
ται, καὶ εἰ ἑτερότητις ἐστὶν ἡ ἐναντιότης, καὶ εἰ τὰ μάλιστα
ἕτερα ἐναντία, ἄλλους τε ἔθηκεν ἐλέγχους πλείονας.

... τοῦτο δὲ πολλοστὸν μὲν ἐστὶ μέρος ὧν Ἀρι-
στοτέλης ἐν τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῶν ἐναντιότητων
ἠπόρησεν.

116.

Ib. f. τ 3^a (p. 83^b 7): τούτοις οὖν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς
ἐχρόνσαντο πᾶσι καὶ τοῖς ἄλλοις διορισμοῖς τοῖς περὶ τῶν
ἐναντίων Ἀριστοτέλει κατὰ πόδας ἠκολούθησαν, ἐκείνου
τὰς ἀφορμὰς αὐτοῖς δεδοκότες ἐν τῷ περὶ τῶν ἀντικει-
μένων συγγράμματι, ἃς ἐχειργάσαντο ἐν τοῖς αὐτῶν βι-
βλίοις... (83^b 24 :) τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς Στωικῆς δι-
δασκαλίας, ἰδωμεν πῶς αὐτὴν ἐπὶ τῆς Ἀριστοτέλους
παραδόσεως παρεσπάσαντο. οὗτος γὰρ ἐν τῷ περὶ ἀντι-
κειμένων τὴν δικαιοσύνην πρὸς τὴν ἀδικίαν ἐναντίαν λέγει·
³⁰ οὐ λέγεσθαι δὲ τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ ἐναντίον φησὶν ἀλλ'
ἐναντίως διακείσθαι. εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἐναντία, φησὶ, διτ-
τῶς ῥηθήσεται τὸ ἐναντίον· ἢ γὰρ καθ' αὐτὰ τὰ ἐναντία
ῥηθήσεται, οἷον ἀρετὴ καὶ κακία, κίνησις καὶ στάσις, ἢ τῷ
μετέχειν ἐναντίων, οἷον τὸ κινούμενον τῷ ἐστῆκότι καὶ τὸ
³⁵ ἀγαθὸν τῷ κακῷ.

117.

Ib. f. τ 3^b (p. 83^b 47): διὸ τὴν μὲν φρόνησιν τῇ
ἀφροσύνῃ φησὶν εἶναι ἐναντίον (ὁ Χρυσίππος), τὸν δὲ
ὄρεντῷ ὄρῳ (sc. τὴν ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν
καὶ οὐδετέρων τῇ ἀγνοίᾳ τῶν αὐτῶν) οὐκέτι ὁμοειδῶς
ἐναντίον εἶναι φησιν. ἐπ' ἐκεῖνα δὲ ποιούμενοι τὴν ἀνα-
φοράν, καὶ τοὺς ὅρους κατὰ συζυγίαν ἀντιπιδέασιν.
ταῦτα δὲ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει πρῶτῳ διώριστα,
ἀσύνθετον μὲν μὴ ἀξιοῦντι ἐναντίον εἶναι τῷ τοῦ ἐναντίου
ὄρῳ, οἷον τὴν φρόνησιν μὴ εἶναι ἐναντίον τῇ ἀγνοίᾳ τῶν
ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ

ἢ γένει (cf. v. 14) A (i. e. cod. Par. 1942 a Bekkero collatus in marg. expl. Berol.): ἐν τῷ αὐτῷ γένει Ven. || διαφέρει Ven.,
|| 11 τὰ (τὸ Br.) πλείστον διαφέρει Ven. || 15 ἑτερότης Br. || καὶ στάσις: sic A (om. καὶ Ven.).

XXII. ΠΕΡΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ.

109.

Alexander in Ar. top. (Ven. 1513) p. 34 (p. 258, 22 Br.): ἐπιζητήσαι δ' ἂν τις ὑπὸ τί γένος τῶν προβλημάτων ὑπαχθῆσεται τὰ τοιαῦτα προβλήματα, 5 διὰ τί ἡ λίθος ἡ μαγνήτις λεγομένη ἔλκει τὸν σίδηρον καὶ τίς φύσις μαντικῶν ὑδάτων; δοκεῖ γὰρ μηδενὶ τῶν κειμένων ὑπάγεσθαι ταῦτα. ἡ οὐδὲ διαλεκτικὰ προβλήματα ταῦτα, περὶ δὲ τούτων ὁ λόγος καὶ τούτων αἱ διαιρέσεις ... ἀλλ' ἔστι τὰ οὕτω προβαλλόμενα φυσικὰ προβλή- 10 ματα, ὡς ἐν τῷ περὶ προβλημάτων εἰρηκεν. ὧν γὰρ φυσικῶν οὕτων τὰ αἷτια ἀγνοεῖται, ταῦτα φυσικὰ προβλήματα. γίνεται μέντοι καὶ φυσικῶν περὶ διαλεκτικὰ προβλήματα, ὥσπερ οὖν καὶ περὶ ἠθικῶν τε καὶ λογικῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνως ἔχοντα διαλεκτικά, τὰ δὲ οὕτως 15 φυσικά. καὶ εἴη ἂν τὰ διαλεκτικὰ προβλήματα πάντα ἀναγόμενα εἰς τὴν ζητήσιν τοῦ τε ὅτι. ἔστι καὶ τοῦ εἰ ἔστιν, ἃ ἔστι δύο τῶν τεσσάρων ἃ εἶπεν ἀρχόμενος τοῦ δευτέρου τῶν ὑστέρων ἀναλυτικῶν. τὸ γὰρ διότι ἔστι καὶ τί ἔστιν οὐ διαλεκτικὰ προβλήματα.

XXIII. ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Ioann. gr. de gen. et corr. f. 50^b Ven.: ὁ μὲν οὖν 25 ἐξηγητὴς Ἀλεξανδρὸς λέγει τὰς φερομένας Πλάτωνος διαιρέσεις νοθεύεσθαι . . . ἵστέον δὲ ὅτι πρῶτον μὲν διαιρέσεις Πλάτωνος ὅλως ἐπιγεγραμμέναι οὐ φέρονται . .

110.

Alex. in top. p. 126 inf. (p. 274, 42 Br.) ἐτι 30 τὸ κάλλιον καθ' αὐτὸ καὶ τιμιώτερον καὶ ἐπαινετώτερον: κοινότερον τοῖς ὀνόμασιν νῦν χρῆται τῷ τε καλλίονι καὶ τιμιωτέρῳ καὶ τῷ ἐπαινετωτέρῳ. ἐν μὲν γὰρ τῇ τῶν ἀγαθῶν διαιρέσει τίμια μὲν τῶν ἀγαθῶν εἶπεν εἶναι τὰ ἀρχικώτερα, ὡς θεοὺς γονεῖς εὐδαιμονίαν, καλὰ δὲ 35 καὶ ἐπαινετὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κατ' αὐτὰς ἐνεργείας, δυνάμεις δὲ οἷς ἔνεστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, ὠφέλιμα δὲ τὰ τούτων ποιητικὰ τῶν αὐτῶν καὶ εἰς ταῦτα συντελοῦντα. νῦν δὲ καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἐπαινετὸν καὶ τὸ τίμιον ἔοικε καὶ κατὰ τῶν ὡς δυνάμεων ἀγαθῶν 40 φέρειν.

111.

Diogen. Laert. (q. v.) 3, 80—109: διήρει δὲ (ὁ Πλάτων), φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὰ πράγματα τοῦτον τὸν τρόπον . . . ὥδε καὶ τὰ πρῶτα διήρει κατὰ τὸν 45 Ἀριστοτέλην.

112.

Cod. Marc. 257 fol. 250—53: Διαίρεσις τοτελέους. διαιρεῖται ἡ ψυχὴ εἰς τοιαῦτα . . . (A. pseudepigraphus p. 679—693).

XXIV. ΤΠΟΜΝΗΜΑΤΑ (λογικά).

113.

Simplicius in categ. f. γ 7^a ed. Ven. (p. 47) 5 ἀλλὰ διὰ τί, φασὶν οἱ περὶ τὸν Λούκιον, τοὺς πρὸς τὸν Λούκιον παρὲλιν, εἰ λέξεις καὶ οὔτοι σημαντικά . . . ἡ δὲ καὶ τὰ ἄρθρα τοῦ ταχθῆσεται; καὶ περὶ τὸν οὗτος λόγος. καὶ γὰρ ταῦτα οἷον σύνθεσις γένη προσσημαίνοντες τό τε ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ οὐ γὰρ τί ἐστὶ δηλοῦσι· διὸ καὶ ἀρίστη καὶ 10 τινον. ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις καὶ αἱ στερήσεις καὶ φοροὶ τῶν ῥημάτων ἐγκλίσεις ἐν τῷ ταχθῆσεται πρὸς τοῦτο αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑποκρίνατο· καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεθοδικαῖς 20 ὑπομνήμασι καὶ ἐν ταῖς διαιρέσεσι καὶ ὑπομνήματι οὐ ἐπιγράφεται παρὰ τὴν λέξιν καὶ τισιν οὐ δοκεῖ γνήσιον Ἀριστοτέλους· ἀλλ' ἔστι πάντως τῶν ἀπὸ σχολῆς, ἐν ταύταις κατηγορίας ἐπάγει „λέγω δὲ ταύτας συνθε- 25 σεσιν αὐτῶν” ἥτοι ἐγκλίσεις, ταῖς τε ἀπὸ τῶν ταῖς στερήσεσι καὶ τοῖς ἀορίστοις συντάξαι διδασκαλίαν.

Dexippus in categ. p. 40, 5 Spengel

46 Br.): ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις, φασὶ, καὶ αἱ 30 τὰ τε ἀρίστη καὶ αἱ ἐγκλίσεις καθ' ἑκάστην ῥίαν ἐν τίνι ταχθῆσονται; περὶ δὴ τούτου δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἀνεῖλεν· γὰρ τὰς κατηγορίας σὺν ταῖς πτώσεσιν αὐτὰς ἀποφάσσει καὶ τοῖς ἀορίστοις ὁμοῦ συντάξαι διδασκαλίαν, πτώσεις τὰς ἐγκλίσεις ἐνομάζω.

XXV. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ.

114.

Simplicius proleg. in categ. f. α 8^b Ven. (p. 48) 5 (Bas.): ἵστορεῖ δὲ ὁ Ἀδραστος ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀριστοτέλους συγγραμμάτων, ὅτι φησὶ ἄλλο τῶν κατηγοριῶν βιβλίον ὡς Ἀριστοτέλης αὐτὸ ὄν βραχὺ καὶ σύντομον τὴν λέξιν καὶ ἐν ὀλίγαις διαφερόμενον, ἀρχὴν δὲ ἔχον τῶν 10 μὲν ἐστὶ· πλήθος δὲ στίχων ἑκατέρου τῶν

^h13 προσσημαίνοντες Ven., corr. Brandis. || 21 οὐ Ven.: ὁ Brandis. || 32 al. προσθεῖς.

στε τὸ βραχὺ κατὰ τὴν λέξιν εἶπεν ὡς συντόμου τῶν ἐπιχειρημάτων ἐκτιθεμένου.

Philoponus proleg. in categ. p. 39, 19 Br. : δεῖ ὅτι ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν μὲν ἢ μ βιβλία εὐρηται, τῶν δὲ κατηγοριῶν δύο. 3 ἢ ἔχει τὴν ἐπιγραφὴν, οὕτως δὲ φημι τὴν ἀρ- ἔντων τὰ μὲν ὁμώνυμα λέγεται τὰ δὲ α". τὸ δὲ δεύτερον, ὅπερ νῦν ἔχομεν προκεί- τὴν ἐπιγραφὴν τοιαύτην „ὁμώνυμα λέγεται μόνον κοινόν, ὁ δὲ ὅρος τῆς οὐσίας ἕτερος". 10 αὶ δὲ τοῦτο ὡς τάξει καὶ πράγματι πλεονε- πανταχοῦ πατέρα τὸν Ἀριστοτέλην κη-

ἐν εἰσαγωγῇ παρεμβαλεῖν οὐκ εὐλογεῖν, ὅσα δὲ συμφώ- νως οἱ Στωικοὶ τῷ Ἀριστοτέλει διατάξαντο, ταῦτα ῥη- τέον. ὅρου τοίνυν παλαιοῦ περὶ τῶν ἐναντίων καταβεβλη- μένου, οὗ καὶ ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν, ὅτι ὅσα ἐστὶν ἐν τῷ γένει πλείστον ἀλλήλων διαφέροντα, κῦθινε τὸν ὅρον ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων πο- λυειδῶς βασανίσας αὐτόν. καὶ γὰρ εἰ καὶ τὰ διαφέ- ροντα ἐναντία ἐστὶν ἐπέστησε, καὶ εἰ ἡ διαφορὰ ἐναντιό- τῃς εἶναι δύναται, καὶ εἰ ἡ πᾶσα διάστασις ἐστὶν ἡ τὸ πλείστον διαφέρουσα, καὶ εἰ ταῦτόν τὰ πλείστον ἀπέ- χοντα τῷ τὰ πλείστον διαφέροντα, καὶ τίς ἡ ἀπόστασις καὶ πῶς τοῦ πλείστον ἀπέχειν ἀκουστέον. ὦν ἀτόπων φα- νέτων προσληπτέον τι τῷ γένει, ἵνα ἡ ὅρος τὰ πλείστον ἀπέχοντα ἐν τῷ αὐτῷ γένει. καὶ τίνα τούτῳ ἄτοπα ἔπε- 15 ται, καὶ εἰ ἐτερότητός ἐστιν ἡ ἐναντιότης, καὶ εἰ τὰ μάλιστα ἕτερα ἐναντία, ἄλλους τε ἔθηκεν ἐλέγχους πλείοντας.

... τοῦτο δὲ πολλοστὸν μὲν ἐστὶ μέρος ὦν Ἀρι- στοτέλης ἐν τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῶν ἐναντιοτήτων ἠπόρησεν.

116.

Ib. f. τ 3^a (p. 83^b 7): τούτοις οὖν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἐχρόσαντο πᾶσι καὶ τοῖς ἄλλοις διορισμοῖς τοῖς περὶ τῶν ἐναντίων Ἀριστοτέλει κατὰ πόδας ἠκολούθησαν, ἐκείνου τὰς ἀφορμὰς αὐτοῖς δεικνύοντες ἐν τῷ περὶ τῶν ἀντικει- μένων συγγράμματι, ἃς ἐξεργάσαντο ἐν τοῖς αὐτῶν βι- βλίοις... (83^b 24 :) τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς Στωικῆς δι- δασκαλίας, ἴδωμεν πῶς αὐτὴν ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους παραδόσεως παρεσπᾶσαντο. οὕτως γὰρ ἐν τῷ περὶ ἀντι- κειμένων τὴν δικαιοσύνην πρὸς τὴν ἀδικίαν ἐναντίαν λέγει· 30 οὐ λέγεσθαι δὲ τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ ἐναντίον φησὶν ἀλλ' ἐναντιῶς διακεῖσθαι. εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἐναντία, φησὶ, διπ- τῶς ῥηθήσεται τὸ ἐναντίον· ἡ γὰρ καθ' αὐτὰ τὰ ἐναντία ῥηθήσεται, οἷον ἀρετὴ καὶ κακία, κίνησις καὶ στάσις, ἡ τῷ μετέχειν ἐναντίων, οἷον τὸ κινούμενον τῷ ἐστηκότι καὶ τὸ 35 ἀγαθὸν τῷ κακῷ.

117.

Ib. f. τ 3^b (p. 83^b 47): διὸ τὴν μὲν φρόνησιν τῇ ἀφροσύνῃ φησὶν εἶναι ἐναντίον (ὁ Χρύσιππος), τὸν δὲ ὁρεντῶ ὄρω (sc. τὴν ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων τῇ ἀγνοίᾳ τῶν αὐτῶν) οὐκέτι ὁμοειδῶς ἐναντίον εἶναι φησιν. ἐπ' ἐκεῖνα δὲ ποιοῦμενοι τὴν ἀνα- φοράν, καὶ τοὺς ὅρους κατὰ συζυγίαν ἀντιτιθέμεναι. ταῦτα δὲ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει πρῶτῳ διώριστα, ἀσύνηθετον μὲν μὴ ἀξιοῦντι ἐναντίον εἶναι τῷ τοῦ ἐναντίου ὄρω, οἷον τὴν φρόνησιν μὴ εἶναι ἐναντίον τῇ ἀγνοίᾳ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ

do-Ammon. proleg. ad cat. (Ven. 1545) ὅς δὲ ὡς εἴρηται βιβλίων κατηγοριῶν εὐρε- 15 ζεδὸν παραπλησίον κατὰ πάντα καὶ κατ' ἐροσίμων· ἐστὶ γὰρ τοῦ ἐτέρου ἡ ἀρχὴ „τῶν μὲν ὁμώνυμά ἐστι τὰ δὲ συνώνυμα“, ἢ ἡ αὐτὴ ἐστὶ τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ· ἐκρίθη τὸν εἶναι τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον ὑπὸ πάν- 20 ὦν.

hinc in praedicamenta p. 113 sq. (ed. Bas. Aristotelis vero neque ullius alterius libro quod in omni philosophia sibi ipse de his disputatione consentit et brevis ipsa 25 btilitas ab Aristotele non discrepat . . . m extet alter Aristotelis liber de eisdem , eadem fere continens, cum sit oratione sed hic proprietatis liber calculum cepit.

ΠΕΡΙ ΕΝΑΝΤΙΩΝ (περὶ ἀντικειμένων).

in cat. f. v 2^b (p. 88, 30 Br.): ὁ τὸ τοῦ ἔλους περὶ ἀντικειμένων βιβλίον ἐπισκεψάμενος 30 :

115.

ilicium in categ. f. τ 2^b (p. 83, 13 Br.): ἡ σαφηνεία ἐτυχεν ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους λέξις (1^b 33—12, 25), ἴδωμεν καὶ ὅσα τῷ τόπῳ ἵκονται οἱ κλεινότεροι τῶν ἐξηγητῶν. τῶν 40 κῶν μέγα φρενούντων ἐπὶ τῇ τῶν λογικῶν ἐν τε τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων σι δεικνύναι ὅτι πάντων τὰς ἀφορμὰς ὁ ἔλῃς παρέσχετο ἐν ἐνὶ βιβλίῳ ὃ περὶ ἀντικει- γραφέν. ἐν ᾧ καὶ ἀποριῶν ἐστὶ πλῆθος ἀμήχα- 45 ῖν ἐκεῖνοι μοῖραν παρέθεντο. καὶ τὰ μὲν ἄλλα

τῷ γένει (cf. v. 14) A (i. e. cod. Par. 1942 a Bekkero collatus in marg. expl. Berol.): ἐν τῷ αὐτῷ γένει Ven. || διαφέρει Ven., is. || 11 τὰ (τὸ Br.) πλείστον διαφέρει Ven. || 15 ἐτερότης Br. || καὶ στάσις: sic A (om. καὶ Ven.).

συζυγίαν ὅρον ὅρῳ ἀντιτιθέναι καὶ ἐναντίους λέγειν τούτους τῷ ἐναντίῳ εἶναι πραγμάτων. φιλοτεχνεῖ δὲ περὶ τούτων ἐπιπλέον, ὡς λόγος ὁριστικός λόγῳ ἐναντίος ἐστίν, εἰς τῷ γένει τι ἢ ἐναντίον ἢ ταῖς διαφοραῖς ἢ ἀμφοτέροις· οἷον ἐστὶ τοῦ καλοῦ ὁρισμός, εἰ οὕτω τυχοί, 5 συμμετρία μερῶν πρὸς ἄλληλα, τούτῳ ἐναντίον ἀσυμμετρία μερῶν πρὸς ἄλληλα. καὶ ἐστὶ τῷ γένει ἢ ἐναντίωσις, ἀλλαχοῦ δὲ ταῖς διαφοραῖς, οἷον λευκὸν χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως, μέλαν δὲ χρῶμα συγκριτικόν· ἐν γὰρ τούτοις τὸ μὲν γένος τὸ αὐτό, κατὰ δὲ τὰς διαφο- 10 ρὰς ἐναντίωσις. εἴρηται οὖν πῶς λόγος λόγῳ ἐναντίος ἐστὶ· καὶ οἱ τῆς οὐσίας δὲ δηλωτικοὶ λόγοι ἐναντίοι εἰσονται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκούντως μέχρι τοῦδε προήχθω.

118.

Ib. f. τ 3^b (p. 84, 28): αὐτὸς δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων βιβλίῳ ἐξήγησεν, εἰ θάτερον ἀποβαλὼν τις μὴ ἐξ ἀνάγκης θάτερον λαμβάνη, ἄρα ἐστὶ τι τούτων ἀνά μέσον ἢ οὐ πάντως; ὁ γὰρ τὴν ἀληθῆ δόξαν ἀποβαλὼν οὐκ ἐξ ἀνάγκης ψευδῇ δόξαν 20 λαμβάνει οὐδὲ ὁ ψευδῇ ἀληθῇ, ἀλλ' ἐνίοτε ἐκ τῆς δόξης ταύτης ἢ εἰς τὸ μὴδὲν ὅλως ὑπολαμβάνειν ἢ εἰς ἐπιστήμην μεταβάλλει, δόξης δὲ ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς οὐδὲν ἐστὶν ἀνά μέσον εἰ οὐκ ἄγνοια οὐδὲ ἐπιστήμη.

119. 120.

Ib. f. τ 8^b (p. 86^b 35): αὐτόπως δὲ ἐκ τῶν κατὰ ἔθος στερήσεων τὰς ἐπιχειρήσεις ποιοῦμενος καὶ στε- 5 ρησιν εἰς ἔξιν μεταβάλλειν φησὶν (ὁ Νικόστρατος) ... ὁ δὲ Ἀριστοτέλης (cat. p. 13, 31) οὐκ ἐπὶ τῶν ἐξ ἔθους ἀλλ' ἐπὶ τῶν φύσει τὴν ἔξιν καὶ τὴν στέρησιν 30 παρέλαβεν, ἐφ' ᾧ καὶ κυρίως ἢ κατὰ ἔξιν καὶ στέρησιν ἀντίθεσις λέγεται. χρῆσώμεθα οὖν αὐτοῖς τοῖς Ἀριστοτέλους πρὸς τὸν Νικόστρατον· ἐν γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων αὐτὸς φησιν ὡς αἱ μὲν στερήσεις τῶν κατὰ φύσιν λέγονται, αἱ δὲ τῶν ἐν ἔθει, 35 αἱ δὲ τῶν κτημάτων, αἱ δὲ ἄλλων τινῶν, τυφλότης μὲν τῶν φύσει, γυμνότης δὲ τῶν ἐν ἔθει, ἀργυρίου δὲ στερήσεις τῶν ἐν χρήσει παραγινόμενων. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι στερήσεις πλείονες, καὶ ἐνίων μὲν στερήσεων οὐκ ἐστὶν ἀπαλλαγὴ, ἐνίων δὲ ἐστὶν ... (S7, 2) ἀλλὰ τὸν μὲν 40 πλήρη περὶ τῶν στερήσεων λόγον ἐστὶν ἐκ τε τοῦ Ἀριστοτελικοῦ καὶ τοῦ Χρυσίππειου βιβλίου λαμβάνειν, τινὰ δὲ καὶ ὁ Ἰάμβελιχος παρέγραψεν ἔχοντα οὕτως·

„πολλὰ καὶ τοῦ ἔχειν λεγομένου, ὡς ἤδη παρεῖται ἢ στερήσεσι διατείνει μὲν ἐπὶ πάντα τὰ σημάδια ἔχειν, οὐκέτι μὲντοι καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἐναντία· 5 λεία γὰρ ἴσον ἢ στερήσεσι, ὥστε οὐκ ἂν τοῦ εἶναι γοίτο στερήσεσι, ὅτι μὴδὲ ἀπώλεια κακοῦ γένετο· βλαβεροῦ ἀλλ' ἀγαθοῦ ἢ χρησίου, οὐ γὰρ ἐπὶ πενίας ἀπαλλαγὴς ῥηθεῖν ἂν ἀπεστερηθῆναι κτή- νιας, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ ὑγείας ἢ πλούτου ἀπὸ ἀγαθοῦ μὲν στερήσεσι ἢ τυφλότης· ἀγαθὸν γὰρ τὸ ἀδιάφορον δὲ ἢ γυμνότης· ἀδιάφορον γὰρ τὸ καὶ οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν. διὸ στερήσεσι πρὸς ἀγαθὸν ἀλλ' ἢ τοι κακὸν ἢ ἀδιάφορον. καὶ ἐν τῇ στερήσεσι γένοιτο ἂν ἢ τοι τῶν πάντων ἢ τῶν τινῶν ἥκιστα δὲ φησιν Ἀριστοτέλης τῶν ἐν τῇ ψυχῇ 15 θῶν καὶ προαιρέσεως ἐχομένων γενέσθαι στερήσεσι· γὰρ λέγει δικαιοσύνης ἐστερηθῆναι, καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ στάμνῳ οὐδεὶς φέρει, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπὶ τῇ μᾶλλον οὖν πλούτου δόξης τιμῆς τῶν τοιούτων· 20 λιστα τῶν περὶ τὰς κτήσεις καλουμένων ἀγαθῶν ἐπὶ στερήσεσι· διὸ καὶ ἔλεος καὶ οἶκτος ἐπακολουθεῖ πλείστοις στερήσεσιν.” ὁ μὲντοι Ἀριστοτέλης τῶν σικῶν στερήσεων νῦν (i. e. in categ.) τὴν ἀπόδειξιν τὴν τῶν ἐναντίων παραβέβληκεν. ἀλλὰ ταῦτα με- 25 κούντως.

121.

Ib. f. υ 3^a (f. 103^c): ταῦτα τοῖς περὶ τῶν ἐν εἰρημένοις προστίθῃσι (in cat. p. 13^b 36) ... μὲν ἀγαθῷ κακὸν πάντως ἐναντίον, τῷ δὲ κακῷ μὲν ἀγαθὸν ποτὲ δὲ κακόν (κ. τ. λ.) ... (ὁ δὲ ἔξιν ἐν δὲ τῷ περὶ ἀντικειμένων βιβλίῳ προσέθηκεν τοῖς τοῖς τούτοις τῶν ἐναντιώσεων καὶ τὸν τῶν μετὰ θῶν μήτε κακῶν πρὸς τὰ μήτε ἀγαθῶν μετὰ οὕτως λέγων τὸ λευκὸν τῷ μέλανι καὶ τὸ τῷ πικρῷ καὶ τὸ ὀξύ τῷ βαρεῖ καὶ τῇ κτλ. 35 στάσιν ἐναντιοῦσθαι ... (S8^b 3) Νικόστρατος εἰ- 40 ται ἐν μὲν ὅτι ἀτελὲς ἔχει ἢ τῶν ἐναντίων οὐ γὰρ προσέθηκεν ὅτι καὶ ἀδιάφορον ἀδιάφο- 45 ροῦ καίτοι. ὅπερ ἐν μὲν τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων προσέθηκεν εἰπὼν εἶναι τινὰ τρόπον ἀντίθεσιν τῶν ἀγαθῶν μήτε κακῶν πρὸς τὰ μήτε ἀγαθῶν μετὰ ὡς εἴρηται πρότερον. ἀδιάφορα δὲ αὐτὰ οὐκ ἐπὶ ὡς οἶμαι, διὸ νεώτερον ἦν τὸ τοῦ ἀδιαφόρου ἔχειν τῶν Στωικῶν τεθέν.

2 τῶν: τῶν edd. || 12 καὶ A: καὶ edd. || 24 εἰ: ἢ edd. || 36 κτημάτων A: κατηγορημάτων edd. || 43 ἐπεγράφη A.

b3 οὐκέτι: οὐκ ἐστὶ A. || καὶ ἐπὶ (Br.): A: καὶ οὐκ ἐπὶ Ven. || 4 λέγοιτο A: γένοιτο edd. || 8 ὁ: ὡς Ven. (ὡς ὁ A). || 14 38 περὶ A: om. edd. || 40 μήτε κακῶν A (Br.): om. Ven. || 42 διότι A.

III. RHETORICA ET POETICA.

ἘΧΝΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΔΕΚΤΟΥ ΣΤΗΝΑΓΩΓΗ.

darist. rhetor. ad Alex. prae. p. 1421, 38 Bk.:
 αὐτὸς . . . καὶ τῶν λοιπῶν τεχνολογῶν εἴ τις τι
 ὑπὲρ τῶν αὐτῶν τούτων γέγραφεν ἐν ταῖς τέχναις.
 ἰδὲ οὐσί τούτοις βιβλίοις, ὧν τὸ μὲν ἐστὶν ἐμὸν ἐν ταῖς 5
 τέχναις Θεοδέκτη γραφείσας, τὸ δὲ ἕτερον Κόρακος.
 [tot.] rhet. 3, 9 p. 1410^b 2 (A. P. p. 3 et 709.
 αἱ δ' ἀρχαὶ τῶν περιόδων σχεδὸν ἐν ταῖς Θεοδέκ-
 τῶν γίνονται.

ius Maximus 8, 14, 3 ext.: *Aristoteles Theo-*
pulo oratoriae artis libros quos ederet donave-
teque ferens titulum eorum sic alii cessisse,
lumine quibusdam rebus insistens planius sibi
Theodectis libris dictum esse adiecit.

122.

tilianus 2, 15, 10: *ideoque diligentiores* 15
sibi qui, cum de rhetorice idem sentirent,
erunt eam vim dicendo persuadendi. quem
rgias . . . velut coactus a Socrate facit.
in dissentit Theodectes, sive ipsius id opus
de rhetorice nomine eius inscribitur, sive 20
um est Aristotelis, in quo est finem
orices ducere homines dicendo in id quod
it.

123.

var. de rhetorica post anon. proleg. in 25
 I, 33 Walz: Ὅτι ἔργον ῥήτορος, ὥς φησι
 ης, προοιμιάσασθαι πρὸς εὐνοίαν, διηγήσασθαι
 ότητα, πιστώσασθαι πρὸς πειθώ, ἐπιλογίσασθαι
 ἢ ἔλεον.

n. (Io. Sicel. Doxopatri) proleg. rhetor. 30
 W.: ἔργα δὲ ῥητορικῆς κατὰ Θεοδέκτην
 εἶναι πρὸς εὐνοίαν, διηγήσασθαι πρὸς πίστιν,
 αἱ πρὸς ἀπόδειξιν, ἀνακεφαλαιώσασθαι πρὸς
 (cf. Gem. Pletho ep. rhet. VI, 585 W.)

124.

util. 4, 2, 31: *eam* (narrationem i. e. διή-
 -rique scriptores, maxime qui sunt ab Iso-
 lunt esse lucidam, brevem, verisimilem . . .
 tribus narrandi virtutibus adiciunt quidam
 ntiam quam μεγαλοπρέπειαν vocant . . . (63) 40
 ie ut narrationi apta ita cum ceteris parti-

bus communis est virtus quam Theodectes huic
uni proprie dedit. non enim magnificam modo vult
esse verum etiam iucundam expositionem.

125.

Anonymus Seguerianus de orat. polit. p. 206
 Par. (Rh. Gr. I, 454 Speng.): Ἀριστοτέλης δὲ ἐν
 ταῖς Θεοδεκτικαῖς τέχναις φησὶν ὅτι ὁ ἐπίλογος τὸ μὲν
 κεφάλαιον ἔχει προτρέψασθαι τοὺς ἀκούοντας, προτρέ-
 ψομεν δὲ τριχῶς, εἰς τὰ πάθη ἀνάγοντες τὰ ἐκάστῳ
 10 προτρεπτικά· ἐν μὲν οὖν ἔργον ἐπιλόγου τὸ τὰ πάθη διε-
 γεῖραι, δεύτερον τὸ ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν· τούτων γὰρ ἐν
 ἐπιλόγοις ἡ χώρα· τρίτον δὲ τὸ ἀναμιμνήσκαι τὰ εἰρη-
 μένα. οὐτε δὲ τὰ εὐμνημόνευτα οὐτε τὰ ἀπαθῆ κι-
 νητέον.

126.

Dionys. Hal. de comp. verb. 2 p. 8 R.: ἡ σύν-
 θεσις ἐστίν, ὥσπερ καὶ αὐτὸ δηλοῖ τὸ ὄνομα, ποιά τις
 θέσις παρ' ἄλληλα τῶν τοῦ λόγου μορίων, ἃ δὴ καὶ
 στοιχειά τινες τῆς λέξεως καλοῦσι. ταῦτα δὲ Θεοδέ-
 κτης μὲν καὶ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ κατ' ἐκείνους φι-
 λосоφῆσαντες τοὺς χρόνους ἄχρι τριῶν προήγαγον ὀνό-
 ματα καὶ ῥήματα καὶ συνδέσμους πρῶτα μέρη τῆς
 λέξεως ποιοῦντες. οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς γενομένοι καὶ μάλ-
 λον οἱ τῆς Στωικῆς αἵρέσεως ἡγεμόνες ἕως τεττάρων

προῦβίβασαν χωρίσαντες ἀπὸ τῶν συνδέσμων τὰ ἄρθρα.
 Idem de vi Demosth. 48 p. 1101: τοῖς πρώτοις
 μορίοις τῆς λέξεως, ἃ δὴ στοιχεῖα ὑπὸ τινων καλεῖται,
 εἴτε τρία ταῦτ' ἐστίν, ὥς Θεοδέκτη τε καὶ Ἀριστοτέ-
 λει δοκεῖ, ὀνόματα καὶ ῥήματα καὶ σύνδεσμοι, εἴτε
 30 πλείω.

Quintil. 1, 4, 18: *tum videbit ad quem hoc per-*
tinet quot et quae sint partes orationis. quamquam
de numero parum convenit. veteres enim, quorum
fuerunt Aristoteles atque Theodectes, verba
modo et nomina et convictiones tradiderunt . . .
paulatim a philosophis ac maxime Stoicis auctus
est numerus, ac primum convictionibus articuli
adiecti . . .

127.

Cicero orat. 51, 172: *is igitur* (Aristoteles in
 rhet. 3, 8) *versum in oratione vetat esse, numerum*

iubet. eius auditor Theodectes, in primis, ut Aristoteles saepe significat, politus scriptor atque artifex, hoc idem et sentit et praecipit. Theophrastus vero eisdem de rebus etiam accuratius.

128.

Cicero orat. 57, 194 (Quintil. 9, 4, 68 et Rufinus de metris 2, 2 p. 388 Gf.): sequitur ergo ut qui maxime cadant in orationem aptam numeri videndum sit . . . Aristoteles (rhet. 3, 8) . . . paeana probat . . . atque haec quae sunt apud Aristotelem, eadem a Theophrasto Theodecteque de paeane dicuntur.

ib. 64, 218: est quidem (paeon), ut inter omnes constat antiquos, Aristotelem Theophrastum Theodectem Ephorum, unus aptissimus orationi vel orienti vel mediae. putant illi etiam cadenti, quo loco mihi videtur aptior creticus.

129.

Schol. marg. int. Marc. B (Lips., Townl.) in II. a, 303 ἐρωήσῃ: παρὰ τὴν ἐρωήν, ἥτοι ὁρμήσει. ἐναργῶς δὲ πέφανται τὸ περὶ τὸ δόρυ μεθ' ὁρμῆς ἐκχεόμενον αἷμα. καὶ ταύτας ἐμφύχους ἔλεγεν εἶναι παρ' αὐτῷ τὰς λέξεις Ἀριστοτέλους.

Schol. marg. int. B (Lips., Townl.) in II. a, 481 πρῆσεν: Ἀριστοτέλης φησὶν ὡς κινούμενα ὀνόματα γράφει ὁ ποιητής.

Schol. V ad II. π, 283 πάπτηεν: δεινότατον τῶν ἐπῶν Ὁμήρου τοῦτό φησιν Ἀριστοτέλης, ἐν ᾧ πάντες φευκτικῶσιν, καὶ οἰκτεῖον βαρβαρίων.

XXVIII. ΤΕΧΝΩΝ ΣΤΥΛΙΣΤΙΚΗ.

130.

Cic. de invent. 2, 2: ac veteres quidem scriptores artis usque a principe illo atque inventore Tisia repetitos unum in locum conduxit Aristoteles et nominatim cuiusque praecepta magna conquisita cura perspicue conscripsit atque enodata diligenter exposuit. ac tantum inventoribus ipsis suavitatem et brevitate dicendi praestitit ut nemo illorum praecepta ex ipsorum libris cognoscat, sed omnes qui quod illi praecipiant velint intellegere, ad hunc quasi ad quendam multo commodiorem explicatorem revertantur.

Cic. de orat. 2, 38, 160: atque inter hunc Aristotelem, cuius et illum legi librum in quo ex-

posuit dicendi artes omnium superiorum et in quibus ipse sua quaedam de eadem arte et hos germanos huius artis magistros hoc visum est interesse . . .

5

131.

Cic. Brut. 12 (Quintil. 3, 1, 8—13): itaque Aristoteles cum sublati in Sicilia tyranni privatae longo intervallo iudiciis repeterentur, primum quod esset acuta illa gens et contraria natura, artem et praecepta Siculos Coracem conscripsisse. nam antea neminem scire via nec arte sed accurate tamen et de scriptis rosque dicere, scriptasque fuisse et paratas tagora rerum inlustrium disputationes, quae communes appellantur loci. quod idem fecisse, cum singularum rerum laudes vituperantesque conscripsisset, quod iudicaret hoc oratione esse maxime proprium rem augere posse laudavit vituperandoque rursus affligere. huic Antiphon Rhamnusium similia quaedam habuisse conscripsisse quo neminem unquam melius ullam oravisse causam, cum se ipse defenderet, se audientibus cuples auctor scripsit Thucydides. nam in primo profiteri solitum artem esse dicendi, quod Theodorus esset in arte subtilior in orationibus autem ieiunior, orationes eum scribere coepisse, artem removisse. similiter Isocratem artem dicendi esse negavisse, scribere autem solitum orationes quibus in iudiciis uterentur. cum ex eo, quia quasi committeret contra qua quis iudicio circumveniretur, saepe ipse iudicium vocaretur, orationes aliis destituisse totumque se ad artes componendas transivisse.

132.

Diog. L. 2, 104: Θεόδωρος δὲ γεραιότερος ἑνατος Βυζάντιος, ἀπὸ λόγων πολιτῶν. ὁμοίως, οὗ Ἀριστοτέλους μνημονεύει διὰ τὴν τῶν ρητόρων.

133.

Quintil. 3, 1, 13: his successere multi, rissimus Gorgiae auditorum Isocrates. quae de praeceptore eius inter auctores non nos autem Aristoteli credimus.

134.

Dionysius Hal. περὶ τῶν ἀρχαίων Isocr. c. 18) p. 570 R.: μηδεὶς δ' ἀγαθὸς

Ἀφαρεὺς ὁ πρόγονός τε καὶ εἰσποίητος Ἴσο-
νόμος ἐν τῷ πρὸς Μεγακλείδην περὶ τῆς ἀν-
λόγῳ διορίζεται μηδεμίαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς
εἰς δικαστήριον γεγράφθαι, μηδ' ὅτι δέσμας
λαὸς δικανικῶν λόγων Ἰσοκρατεῖον περιφέρεισθαι δ
ὁ τῶν βιβλιοπώλων Ἀριστοτέλης. ἐπίστα-
ταῦτα ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων λεγόμενα καὶ
ιστοτέλει πείθομαι ρυπαίνειν τὸν ἄνδρα βου-
ζὺτ' Ἀφαρεὶ τούτου γ' ἕνεκα λόγον εὐπρεπῆ
ἢ συντίθεμαι. ἱκανὸν δὲ ἡγησάμενος εἶναι τῆς 10
βεβαιωτῆν τὸν Ἀθηναῖον Κηφισόδωρον, ὃς καὶ
ν' Ἰσοκράτει καὶ γνησιώτατος ἀκουστής ἐγένετο
ἀπολογία τὴν πάνυ θαύμασθην ἐν ταῖς πρὸς
τὴν ἀντιγραφαῖς ἐποίησατο, πιστεύω γεγρά-
γους τινὰς ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς εἰς δικαστήρια, οὐ 15
λλούς.

135.

legom. in Isocratē (schol. in Aeschinē
atem ed. Dindorf. Ox. 1852 p. 105, 22):
ἢ ὥς ὅτι καὶ τέχνην ῥητορικὴν ἔγραψεν, τῷ δὲ χρόνῳ 20
ὕτην ἀπολέσθαι. ἐρεῖδ' ἂν τις, καὶ πόθεν δῆλον ὅτι
ὡς ἔχει; λέγομεν ὥς ὅτι Ἀριστοτέλης ὁ φιλό-
ναυαγῶν τέχνας ῥητορικὰς ἐμνήσθη καὶ ταύτης.

XXIX. ΠΕΡΙ ΣΤΜΒΟΤΑΙΑΣ.

136.

ol. in Demosth. Olynth. I p. 11, 10 Did.:
ἵτον πρὸς τούτοις συνηθῆμην αὐτὸν τοῖς τότε
κσι, τεχνικῶς σφύδρα τὸ ἀξίόπιστον ἑαυτῷ
ενος. ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης φησὶ δεῖν τὸν 30
ιν οὕτω συμβουλευεῖν ὥς ἑαυτὸν μέλλοντα
τούτοις ἐφ' οἷς ποιεῖται τὴν συμβουλήν· τού-
πειθόνται μᾶλλον, οὐς ἂν ὁρῶσιν ἐτοίμους ὄν-
ιετέχειν ὧν συμβουλεύειν ἐγνώκασι.

35

XXX. ΑΠΟΡΗΜΑΤΑ ΟΜΗΡΙΚΑ.

Ar. vulg. (vit. Marc. cf. ad tit. XI): ὁ μὲν οὖν
ις ὧν τὴν τῶν ἐλευθέρων παιδείαν ἐπαιδεύετο, ὡς δηλοῖ
ιμένα αὐτῷ περὶ ποιητικῶν καὶ πρὸς ποιητάς, ἔτι μέν-
ιήρου προβλήματα καὶ αἱ ῥητορικὰ τέχνη.

137.

ol. ext. marg. cod. Ven. B ad Il. β, 53
l. Villosion (ad β, 73 p. 50^b 41 Bekk.):
'Αγαμέμνων ἀποπειράται τῶν Ἀχαιῶν καὶ
ραξε ὥστε ὀλίγου τὰ ἐναντία συμβῆναι ἢ ἐβου- 45

λεύετο; καὶ τὸ κώλυμα ἀπὸ μηχανῆς· ἢ γὰρ Ἀθηναῖ
ἐκώλυεν. ἔστι δὲ ἀποίητον τὸ μηχανήματα λύειν ἄλλως
εἰ μὴ ἐξ αὐτοῦ τοῦ μύθου. φησὶ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης
ποιητικὸν μὲν εἶναι τὸ μιμεῖσθαι τὰ εἰωθότα γίνεσθαι
καὶ ποιητῶν μᾶλλον τὸ κινδύνους παρείσθαι.

138.

Schol. ext. B (Porphyrii sec. Eust.) ad Il. β, 169
ἀτάλαντον: λύων ὁ Ἀριστοτέλης τὸ τάλαντον
οὔτε ἴσον φησὶ τότε καὶ νῦν εἶναι οὔτε ἀφωρισμένῳ
χρησθῆναι σταθμῷ, ἀλλὰ μέτρον τι μόνον εἶναι, ὡς καὶ
φιάλη σχῆμα τι ἀφωρισμένον οὐκ ἔχον σταθμόν, μέ-
τρον δέ τι. καὶ τὸ τάλαντον δὲ μέτρον τί ἐστι, ποσὸν δὲ
οὐκέτι ἀφωρισμένον· διὸ καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτοῖς ὑπερ-
φιάλον καὶ ἀτάλαντον.

Schol. BL ad Il. ε, 577 ἀτάλαντον: τὸ τάλαν-
τον ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἄλλως ἐξηγεῖται καὶ εὐρήσεις
τοῦτο ἔμπροσθεν (ἐν τῷ ν add. L) εἰς τὸν οὕτως ἔχοντα
στίχον „ὡς φάτο, Μηριόνης δὲ θοῶ ἀτάλαντος Ἀρηί”
(ν, 295).

Schol. (A sec. Vill.) ad Il. ψ, 269 τῷ δὲ τε-
τάρτῳ θῆκε δύο χρύσοιο τάλαντα: πῶς τῷ τετάρτῳ
πάντων μείζον δίδωσι; φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης μὴ
εἶναι τὸ τάλαντον ὠρισμένον ποσόν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἡσ-
σωνος καὶ μείζονος λαμβάνεσθαι· νῦν μὲν γὰρ ὡς ἥττον
25 ἵππου λαμβάνεται, ἐν δὲ ταῖς λιταῖς (ι, 122) ὡς μείζον.

139.

Schol. ext. B (L) ad Il. β, 183 ἀπὸ δὲ χλαῖναν
βάλε: ἀπρεπὲς εἶναι δοκεῖ τὴν χλαῖναν ἀποβαλόντα
μονοχίτωνά θειν τὸν Ὀδυσσεά διὰ τοῦ στρατοπέδου καὶ
μάλιστα οἷος Ὀδυσσεὺς εἶναι ὑπέληπται· φησὶ δ'
Ἀριστοτέλης, ἵνα διὰ τοῦτο θαυμάζων ὁ ὄχλος ἐπι-
στρέφῃται καὶ ἐξικνῆται ἢ φωνὴ ὡς ἐπὶ μείζονα ἄλλου
ἄλλοθεν συνιόντος· οἷον καὶ Σόλων λέγεται πεπονηκέναι,
ὅτε συνῆγε τὸν ὄχλον περὶ Σαλαμῖνος.

140.

Schol. ext. B ad Il. β, 305 ἡμεῖς δ' ἀμφὶ περὶ
κρήνην ἱερούς κατα βωμούς, μέχρι τοῦ, τῷ δεκάτῳ δὲ
πόλιν αἰρήσομεν εὐρυάγυιαν (329): περὶ τούτων τῶν
ἐκῶν ἡπέρησεν ὁ Ἀριστοτέλης τοιαῦτα· διὰ τί ὁ
40 Κάλχας εἰ μὲν οὐδὲν ἦν τέρας τὸ γενόμενον, ἐξηγεῖται
ὡς τέρας; τί γὰρ ἀτοπον ὑπὸ ὀφείως στρουθοῦς κατέδεσθαι
ἢ τούτους ὀκτῶ εἶναι; περὶ δὲ τοῦ λίθου γενέσθαι οὐδὲν
λέγει, ὃ ἦν μέγα. εἰ μὴ ἄρα εἰς τὸν ἀπόπλου ἐσθ-
μαινεν, ὡς τινὲς φασιν, οὐκ ἔδει δὲ ἀναμνησθαι· εἰκὸς
γὰρ ἦν ὑπολαβεῖν καὶ εἰ μήτις ἔλεγε. καὶ εἰ τότε

χρηρίζεται em. Wolf. || 45 συμβῆται Bekk.: συμβουλεύει Vill.

i Vill.: ἄλλως μὲ cod. || 11 ita ego, cod. ἀφωρ. ἔχον σταθμόν, μέτρον δ' οὐκέτι. || 32 μείζον L et Bekk. || 34 Σαλαμίνα Vill.,
l. i. ο. -μῖνος L. || 39 ἡπέρηται Vill. || 45 μήτις cod.: μήτις Vill. (comp. male intellecto). || καὶ τότε cod.

αἰζίως ἔλεξε τοῦτο, ὅτι οὐδὲ ἀπέδωκεν, καὶ εἰ ἦν τὸ τέρας· ἐνάτη γὰρ ἦν ἡ μήτηρ, δεκάτῃ δὲ τὸ Ἴλιον ἦλω. φησὶν οὖν μὴ εἰς τὸν νόστον εἰρησθαι τὰ περὶ τῆς ἀπολιθώσεως τοῦ δράκοντος, διὸ οὐδ' ἐποίησε λέγοντα· οὔτε γὰρ πάντες ἐγένοντο ἄνθρωποι, γελοῖός τ' ἂν ἦν οὐκ ἀπο-⁵τρέπων τοῦ πλοῦ ἀλλὰ πλεῖν προτρεπόμενος οὗς ἐδήλου τὰ σημεῖα μὴ ἐπαυῆζειν. μή ποτ' οὖν, φησί, τὸ σημεῖον τὸ λίθον γενέσθαι βραδυτύτος σημεῖον ἦν, ὅπερ ἦδη καὶ ἐγεγόνει, καὶ οὐκέτ' ἦν φοβερόν. ἐλήφθη δὲ ἐν ἑτεσιν ἐννέα· τοῦ δεκάτου γὰρ ἔτους ἀρχομένου ἐγέ-¹⁰νετο, ἀριθμεῖ δὲ τὰ ὁλόκληρα ἔτη, ὥστε συναθεῖ ὀρθῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπολωλότων καὶ τῶν ἐτῶν.

Ibidem mox (cod. f. 27^a sup.): ἡ δὲ τοῦ δράκοντος ἀπολιθώσις κατὰ μὲν Ἀριστοτέλην τὴν βραδυτύτητα ἐδήλου καὶ τὸ σκληρὸν τοῦ πολέμου, κατὰ δὲ¹⁵ ἄλλους τὴν τῆς πόλεως ἐρήμωσιν...

141.

Schol. ext. B (L, Eton.) ad II. β, 649 Κρήτην ἐκατόμπολιν: διὰ τί ἐνταῦθα μὲν πεποιήκεν „ἄλλοι θ' οἱ Κρήτην ἐκατόμπολιν ἀμφενέμεντο“, ἐν δὲ τῇ²⁰ Ὀδυσσεΐα εἰπὼν ὅτι ἔστιν ἡ Κρήτη καλὴ καὶ πείρα καὶ περὶρρυτος, ἐπάγει „ἐν δ' ἀνθρώποι πολλοὶ ἀπειρέσιοι καὶ ἐνενήκοντα πόλεις“; τὸ γὰρ ποτὲ μὲν ἐνενήκοντα ποτὲ δὲ ἐκατὸν λέγειν δοκεῖ ἐναντίον εἶναι. . . Ἀριστοτέλης δὲ οὐκ ἂτοπὸν φησιν, εἰ μὴ πάντες τὰ αὐτὰ²⁵ λέγοντες πεποιήνται αὐτῷ· οὕτως γὰρ καὶ ἀλλήλοις τὰ αὐτὰ παντελῶς λέγειν ὠφείλον.

142.

Schol. ext. B. ad II. γ, 236 (δοιῶ δ' οὐ δύναμαι): διὰ τί τὴν Ἑλένην πεποιήκεν ἀγνοοῦσαν περὶ τῶν ἀδελ-³⁰φῶν ὅτι οὐ παρῆσαν, δεκαετοῦς τοῦ πολέμου ὄντος καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν γινομένων· ἄλογον γάρ. ἔτι δὲ καὶ εἰ ἠγνόει, ἀλλ' οὐκ ἦν ἀναγκαῖον μνησθῆναι τούτων οὐκ ἐρωτηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πριάμου περὶ αὐτῶν· οὐδὲ γὰρ πρὸς τὴν ποιήσιν πρὸς ἔργου ἦν ἡ τούτων μνήμη.³⁵ φησὶ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης· ἴσως ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐντυγχάνειν ἐφυλάττετο τοῖς αἰχμαλώτοις.

143.

Schol. ext. B (E) ad II. γ, 276: (Πορφυρίου. εἰς τὸ Ζεῦ πάτερ Ἰδὴθεν μεδέων κύδιστε μέγιστε, καὶ⁴⁰ μέχρι τοῦ στίχου (380), ὡδὲ σφ' ἐγκέφαλος χαμαῖς ῥέει ὡς ὅδε οἶνος. ἀπορία.) διὰ τί βουλόμενος ἐπιорκῆσαι τοὺς Τρῶας ὁ ποιητής, ἵνα εὐλόγως ἀπόλωνται, οὐ-

δαμοῦ πεποιήκεν ἐπιорκοῦντας, ἀλλ' αἴται; ὁ γε-
κος ἦν, εἰ Ἀλέξανδρον ἀποκτείνεειν ὁ Μενέλαος ἐπ-
θῆναι τὴν Ἑλένην· οὐκ ἀνααιρεθέντος δὲ οὐδαμῶς ἵνα
μὴ ἀποδιδόντες οὐδ' ἐπιώρκησαν. φησὶ δ' Ἀρι-
στης ὅτι οὐδ' ὁ ποιητής λέγει ὡς ἐπιώρκησαν, καί
ἐκ' ἄλλων „ὡς φάτο καὶ ῥ' ἐπιόρκον ὦμοσεν“, ο
ὅτι κατάρτοι ἦσαν· αὐτοὶ γὰρ ἑαυτοῖς κατὰ
εἰπόντες „Ζεῦ κύδιστε μέγιστε καὶ ἀθάνατοι καὶ ὅ
ὀπτότεροι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια πημήνεια, ὡδὲ σφ' ἐγμῶ
χαμαῖς ῥέει ὡς ὅδε οἶνος“. οὐκ ἐπιώρκηται με-
ἐκακούρησαν δὲ καὶ ἐβλάψαν τοὺς ἔρκους· οὐκ
οὖν ἦσαν. ταῦτά τοι καὶ Ἡσα περῶνται ἐξ αὐ-
κατηράσαντο γενέσθαι αὐτοῖς τὴν βλάβην· εἴη
γὰρ ἐκείνων „ὀπτότεροι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια πη-
ὡδὲ σφ' ἐγκέφαλος χαμαῖς ῥέει ὡς ὅδε οἶνος“· ἐν
αὐτῷ τούτῳ παρακελεύεται τῇ Ἀθηνᾷ „ἐλθέειν ἐλ-
καὶ Ἀχαιοῶν φύλοπιν αἰνήν, περῶν δ' ἔς κεν
ὑπερκύδαντας Ἀχαιοὺς ἀρξῶσι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκ-
λήσασθαι“. τὸ δὲ βλάψαι οὐκ ἔστιν ἐπιорκῆσαι.

144.

Schol. ext. B (L) ad II. γ, 277 (d. da Vindob. ad Od. μ, 374 in A. P. p. 159) καὶ
ὅς πάντ' ἐφορᾷ: διὰ τί τὸν ἥλιον πάντα ἐφύ-
πάντα ἐπακούειν εἰπὼν, ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ βού-
δεόμενον ἐποίησεν „ὡκέα δ' ἡελίῳ ὑπερίονι ἀγγε-
Λαμπετῇ τανύπεπλος, ὃ οἱ βόας ἔκταν ἐταῖρ'·
δ' Ἀριστοτέλης φησὶν, ἦτοι ὅτι πάντα μὲν ἡ-
ἀλλ' οὐχὶ ἅμα, ἦτοι ὅτι τῷ ἡλίῳ ἦν τὸ ἐξαγγε-
Λαμπετῇ ὥσπερ τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ὄψις· ὁ δὲ
ἀρμόττον ἦν εἰπεῖν οὕτως τὸν τε Ἀγαμέμνονα καὶ
ἐν τῇ μονομαχίᾳ „ἡελίος θ' ἔς πάντ' ἐφερέει μ-
ἐπακούεις“ καὶ τὸν Ὀδυσσεᾶ πρὸς τοὺς ἐπαι-
γοντα· οὐ γὰρ δὴ καὶ τὰ ἐν ἄδου ἱρά.

145.

Schol. ext. B (LE) ad II. γ, 441: (Πορ-
διὰ τί τὸν Ἀλέξανδρον πεποιήκεν οὕτως ἀδύνα-
μόνον ἡττηθῆναι μονομαχοῦντα, ἀλλὰ καὶ φησὶ
ἀφροδισίων μεμνημένον εὐθύς καὶ ἐρᾶν μάλιστα
φάσκοντα καὶ οὕτως ἀσώτως διακεῖσθαι; Ἀριστο-
μὲν φησιν εἰκότως· ἐρωτικῶς μὲν γὰρ καὶ πρότερος
ἐπέτεινε δὲ τότε. πάντες γάρ, ὅτε μὴ ἔξῃ τ' ἐφ' ἑ-
μὴ οὐχ ἔξοισι, τότε ἐρῶσι μάλιστα. διὸ καὶ κατε-
ἐπιτείνουσι μᾶλλον· ἐκείνῳ δὲ ἡ μάχη τοῦτο· πρὸς

1 ἀπέδωκεν ἂν εἰν cod. (ἀπέδωκεν sc. τὸ γεγόμενον). || 5 γελοῖός δ' Vill. || 6 οὗς: ὡς cod. || 8 βραδυτύτος cod, βραδ. τανύπεπλος cod.: οὖν Vill. || 26 ἀλλήλοι Vill. || 27 ὠφείλον cod.: ὀφείλουσιν Vill. || 37 cf. Schol. int. B (LV): ἠγνόει δὲ τὰ τεύχεα συγχωρομένη ἐντυγχάνειν τοῖς αἰχμαλώτοις. || 42 quae uncis inclusa add. E. || 43 οὐδαμῶς E.

b4 ὁ Ἀρ. E. || 17 τρῶας E, τρῶσιν B, quem male legit Vill. qui habet ὡς κεντροῖσιν. || 18 sic BE, ἀσέβητος male Vill. || 19 πρότερος Eton., πρότερος male Vill. || 28 τοῦ ἡλίου cod. || ἐξαγγεῖλαι error Vill. (L.) || 31 ἀδου cod. || 35 solus E. || 41 ἐπέτεινε cod. (item LE): πέφικε male Vill. || φοβούται BL (-ύται E). || 42 οὐκ om. cod., add. καμνοί.

146.

. ext. B (LED) ad II. δ, 88: (Πορφυρί η Ἀθηναῖς εἰς σύγχυσιν τῶν ὄρκων οὐ τῶν ἐπελέξατο ἀλλὰ τῶν ἐπικούρων; καίτοι οὐκ ἂν τις ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ μᾶλλον εἰς ἦν. καὶ διὰ τί τῶν ἐπικούρων τὸν Πάνδατο; φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι τῶν οὐδέν, διότι πάντες αὐτὸν ἐμίσουν, ὡς ὁ τιν ἴσον γὰρ σφιν πᾶσιν ἀπήχθετο κῆρι μεν δὲ ἐπικούρων τὸν Πάνδαρον ἐπελέξατο ὡς 10 τὸν· σημεῖον δὲ ἡ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ τῶν ἵππων ἵνα μὴ δαπανᾷ· καὶ ὅτι φύσει ἐπίορκος ἐν ἔθνει ἐστὶ καὶ νῦν δοκεῖ εἶναι ὅθεν ἐκεῖνος πιστοὶ γὰρ Λυκαόνες, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης 15 εἰπόντα τὴν ἀξίαν.

Schol. A (LD) ad δ, 88.

147.

I. ext. B (E, Vat.) ad II. δ, 297 ἵππῃας μὲν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν: (Πορφυρίου.) διὰ τί ταύτην ἐποίησεν, ἵππῃας μὲν πρῶτον, πεζοὺς 20 ε, κακοὺς δ' ἐς μέσον; ἀποκρίνεται γὰρ τὸ τοῦ τῆς φάλαγγος ποιῆσαι καὶ τούτων μεταξὺ οὐς. λυεῖ δ' Ἀριστοτέλης· ἡ οὐκ ἐκ τῆς λέγει τοὺς ἵππους, φησὶν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς κέ- οὕτως πρῶτοι εἶεν ἂν. τοὺς δὲ κακοὺς οὐ 25 ζει, ἀλλ' ἐναλλάξ μεταξὺ ἀνδρείου τὸν ἀσθε- πεζοὺς δ' ἐξόπισθεν τῶν ἵππων, ὥστε τὰ μὲν λειν τοὺς ἵππους, μετὰ δὲ τούτους τοὺς πε- γαχοὺς δὲ μεταξὺ τῶν ἀνδρείων ἵππων τε καὶ ἵχθαι τοὺς κακοὺς ἥτοι ἵππους τε καὶ πεζοὺς. 30

148.

II. ext. B ad II. ε, 741 (cf. Schol. ad Od. II. ε, 741) δέ τε Γοργεῖν κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου: διὰ ἣν φησι τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος ἐν ἄδου ἢ „μή μοι Γοργεῖν κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου 35 ἐμψείει“, ποτὲ δὲ τὴν Ἀθηναῖν ἔχειν ἐν τῇ αἰ- ἢ „βάλετ' αἰγίδα θυσανέσσας“ καὶ ἐπάγει ἢ ἐν δ' ἀλκή, ἐν δὲ κρούεσσα ἰωκή, ἐν δὲ τε εφάλη δεινοῖο πελώρου“. φησὶ δ' Ἀριστο- ἢ μήποτε ἐν τῇ ἀσπίδι οὐκ αὐτὴν εἶχε τὴν 40 τῆς Γοργόνος, ὥσπερ οὐδὲ τὴν ἔριν οὐδὲ τὴν ἰωκὴν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς Γοργόνος γιγνόμενον ἢ παῖδος καταπληκτικόν.

149.

II. int. B (LV) ad II. ε, 776 αἱ δὲ βάτην 45 ρόντων; φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ὁ μὲν δῆμος φ. solus E. II 7 φησὶν οὖν BL: καὶ φησιν DE. II 11 ἐν οἴκῳ: τῷ οἴκῳ BLE (ἡ τῶν ἵππων αὐτοῦ ἐπ' οἴκῳ κ. D, vel ἐν οἴκῳ κ. I γού: γὰρ Vill. II 19 Πορφ. add. E. II 24 λέγει ego: λέγει Vill. II 25 οὗτοι Vill., corr. Bekk. II 30 τοὺς κακοὺς etc. p. 161) errore om. Vill., inserui ex ipso Ven. B et Eton. αἱ γὰρ τὰ τῶν περιστέρων ἵχνη καὶ A. λέγει L. II 44 ita cod., ἵγμενάς falso Vill.

τρήρῳσι θελείασιν ἵμαθ' ὁμοῖαι: ... καλῶς τῶν βουλευ- μένων λαθεῖν τὰ ἵχνη περιστρεφάς εἰκασεν· ἀφανὴ γὰρ αὐτῶν τὰ ἵχνη, ὡς Ἀριστοτέλης.

150.

Schol. ext. B ad II. ζ, 234 ἐνθ' αὐτὲ Γλαύκῳ Κρονίδης φρένας ἐξέλετο Ζεὺς: ... διὰ τί ὁ μὲν Γλαῦ- κος προήχθη εἰς φιλοτιμίαν τοῦ ἀλλάσσειν τὰ ὅπλα χρυσᾶ ἔντα πρὸς Διομήδην, ὁ δὲ ποιητὴς ἐπιτιμᾷ ὡς οὐ δέον οὐδ' εἰ φίλος εἴη προέσθαι πλείονος ἀξίον; ... ὁ ποιητὴς δὲ, φησὶν Ἀριστοτέλης, οὐχ ὅτι τὰ πλείονος ἀξία ὄντα προήκατο ἐπιτιμᾷ, ἀλλ' ὅτι ἐν πολέμῳ καὶ χρώμενος προέτετο· οὐδὲν γὰρ ἀλλοιότερον ὥσπερ ἂν εἰ ἀπέβαλε τὰ ὅπλα. ἐπιτιμᾷ οὖν ὅτι κρείττω προέτετο οὐκ εἰς τιμὴν ἀλλ' εἰς χρῆσιν· ἀναγκαῖον δὲ τοῦτο δηλῶσαι

151.

Schol. ext. B ad II. η, 93: διὰ τί προκαλουμέ- νου Ἑκτορος εἰς μονομαχίαν οἱ μὲν ἄλλοι ἄριστοι αἰ- δεσθαι μὲν ἀνέχασθαι, δεῖσαν δ' ὑποδέχθαι, Μενέλαος δὲ πρῶτος ἀνίσταται καὶ μεμψάμενος τοὺς ἄλλους κατε- δύσατο τεύχεα καλὰ, μάχεσθαι προθυμούμενος· ὅτε δὲ προτραπέντες οἱ ἑννέα ἀνίσταντο, οὐδαμοῦ αὐτὸς ἐν τού- τοις εὐρίσκεται, ἀλλ' Ἀγαμέμνων καὶ Διομήδης καὶ οἱ Αἴαντες καὶ Ἰδομενεὺς καὶ Μηριόνης καὶ Εὐρύπυλος καὶ Θόας καὶ Ὀδυσσεύς; φησὶ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ἅπαξ ἀκούσας „μὴδ' ἔθελ' ἐξ ἔριδος σεῦ ἀμείνωνι φωτὶ μάχεσθαι Ἑκτορι“ οὐκ ἔμελλεν αὐτὸς ἀνίστασθαι· καὶ ὅτι τὸ πρότερον ἐκ φιλονεικίας ἢ ἀνάστασις· καὶ ὅτι ἤδη μονομαχήσας ἐτύγχανεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ οὐ καλῶς ἀπαλλάξας, καὶ νεωστὶ ἐτέτρωτο ὑπὸ Πανδάρου· καὶ ὅτι ἀποκινδυνεύειν τοῦτον οὐκ ἐχρῆν, ἐν ᾧ τὸ τέλος ἤρ- τητο τοῦ πολέμου· ἐπὶ γὰρ Ἀλεξάνδρου ἴσον ἦν τὸ τοῦ κινδύνου.

152.

Schol. ext. B ad II. η, 228: διὰ τί ὁ Αἴας τῷ Ἑκτορι δεδήλωκε τὴν τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιν; οὐδεμία γὰρ ἀνάγκη ἦν οὐδὲ φρονίμου ἀνδρὸς τὰ παρ' αὐτοῦ κακὰ τοῖς πολεμίοις ἐξαγγέλλειν. ἡ ὅτι ... Ἀριστο- τέλης δὲ, ἵνα μὴ οἴηται τὸν Ἀχιλλεῖα ἀποδεδειχέναι, ἀλλὰ κακεῖνον καὶ ἄλλους αὐτοῦ εἶναι κρείττους.

153.

Schol. ext. B. ad II. ι, 17: διὰ τί λέγοντα ποιεῖ ἐν δῆμῳ „ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες“ τοὺς ἡγήτορας καὶ βασιλεῖς προσφωνῶν καίπερ πάντων πα-

μόνου τοῦ ἀκούσαι κύριος, οἱ δὲ ἡγεμόνες καὶ τοῦ πρᾶξαι.

154.

Schol. ext. B ad II. κ, 98 (κ. 198 Bekk.) μὴ τοὶ μὲν καμιάτῳ ἀδικοῦτες ἡδὲ καὶ ὕπνω: ἡπόρησεν Ἀριστοτέλης διὰ τί ἐξω τοῦ τείχους ἐποίησε τοὺς ἀριστέας βουλευομένους ἐν νυκτιγορία, ἐξὸν ἐντὸς τοῦ τείχους ἐν ἀσφαλείᾳ. καὶ φησι: πρῶτον μὲν οὖν οὐκ εἰκός ἦν ἀποκινδυνεύειν τοὺς Τρῶας οὐτ' ἐπιτίθεσθαι νυκτῶρ· οὐ γὰρ τῶν εὐτυχούντων ἦν ἀποκινδυνεύειν. 10 ἔπειτα ἐν ἐρημίᾳ καθ' ἡσυχίαν βουλευέσθαι περὶ τῶν τηλικούτων ἔθος. ἀτοπον δ' ἂν ἦν, εἰ ἡζίου μὲν πορευθῆναι τινὰς εἰς τοὺς Τρῶας, αὐτοὶ δὲ οὐδὲ μικρὸν προσελθεῖν ἐτόλμων. ἔπειτα στρατηγῶν ἂν εἴη τὸ φυλάσσεσθαι τοὺς νυκτερινούς θορύβους, τὸ δ' ἐν τῷ στρα- 15 τεύματι νυκτὸς συνιόντας βουλευέσθαι, νεωτερισμοῦ ὑποψίαν παρασχόν, φόβον ἂν ἐνεποίει.

155.

Schol. ext. B ad II. κ, 153 ὁρθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο: φαύλη δοκεῖ εἶναι ἡ τῶν δοράτων ἐπὶ 20 σαυρωτῆρας στάσις· καὶ δὴ πολλαχοῦ θόρυβον ἤδη πεποίηκε νυκτῶρ ἐν μόνον πεσόν. λυεῖ δ' Ἀριστοτέλης λέγων ὅτι τοιαῦτα αἰεὶ ποιεῖ Ὅμηρος, οἷα ἦν τότε. ἦν δὲ τοιαῦτα τὰ παλαιά, οἷά περ καὶ νῦν ἐν τοῖς βαρβαροῖς πολλοὶ δὲ οὕτω χρῶνται τῶν βαρβαρῶν.

156.

Schol. ext. B ad II. κ, 252: ... αὐτίκα τῶν παλαιῶν ζητημάτων ὠμολόγηται εἶναι τὸ τοιοῦτο, ἐν οἷς φησὶν „ἀστρο δὲ δὴ προβέβηκε, παρώχῃκεν δὲ πλέον νύξ 30 τῶν δύο μοιρῶν, τριτάτῃ δ' ἔτι μοῖρα λείπεται". πῶς γὰρ εἰ αἱ δύο μοῖραι ἐξήκουσιν αὐταί τε καὶ ἔτι τούτων πλέον, ἡ τριτάτῃ μοῖρα λείπεται ἀλλ' οὐχὶ τῆς τρίτης μέρειον ... Ἀριστοτέλης δὲ οὕτως ἀξιοῖ λύειν ἐν οἷς φησὶν· ἡ εἰς δύο διαίρεσις εἰς ἴσας δύναται γενέσθαι ἐν τούτοις· ἐπεὶ δὲ τὸ πλέον τοῦ ἡμίσεος ἀρί- 35 στόν ἐστιν, ὅταν τοσοῦτον αὐξηθῇ ὡς τοῦ ὅλου τρίτον ἀπολείπεσθαι, ἀκριβοῦς ἂν εἴη τὸ ἀφορίσαι τούτο καὶ δηλῶσαι ὅσον ἐστὶ τὸ καταλειφθέν, ἵνα ὅσον ηὐξηθῇ τοῦ ὅλου τὸ ἡμισυ δῆλον γένηται. εἶον τῶν 5 ἡμισυ τὰ γ. εἴπερ διαιρεθῇ τὰ 5 εἰς 3 ἴσα, ἔσται γ. εἰάν τὸ 40 ἕτερον μέρος αὐξηθῇ, ἄδηλον πότερον μορίῳ ἀριθμοῦ ἢ ὅλῃ μονάδι. εἰάν οὖν ὅλῃ μονάδι πλέον γένηται, τὸ μέρος τὸ ὑπολειπόμενον τρίτον ἔσται τοῦ ὅλου, ὥστε καὶ ὁ εἰπὼν τῶν δύο μερῶν θάτερον πλέον γενόμενον κατα-

λέλοιπε τριτάτῃ μοῖραν, δεδήλωκεν ὅτι ἐν αὐτῇ πλέον μονάδι γέγονε, τεσσάρων γεγονότων τῶν τῶν δύο ὑπολειπομένων, ὅπερ ἦν τῶν ἐξ τὸ τρίτον. καὶ τῆς νυκτὸς αἱ δώδεκα μοῖραι εἰς δύο ἴσας μερίζεσθαι δύνανται εἰς ἐξ, ηὐξηθῇ δὲ καὶ πλείονος θάτερον μέρος, ἄδηλον δὲ τὸ πόσαις ὥραις καὶ μίᾳ καὶ δύο καὶ τρισὶ καὶ πλείοσιν ἡ αὐξηθῇ γίνεσθαι· ἀφορίσας ὁ ποιητὴς τὸ ἀόριστον τοῦ πόσον ἦν καὶ ὅτι δύο ὥραις ηὐξηθῇ, ἐπὶ ἡμέρας τῆς τῆς τῆς μοῖρα λείπεται, ὡς ὅκτω μὲν γενέσθαι τῆς χηκυίας ὥρας, καταλείπεσθαι δὲ τέσσαρας, αἵτις ὅλου τρίτον.

157.

Schol. cod. A ad II. τ, 108 εἰ δ' ἀγέμοισον: διὰ τί ἡ Ἥρα ὁμόσαι προάγει τὸν Δία; ὡς οὐ ποιοῦντα ἂν εἴη. εἰ δὲ τούτο, διὰ τί οὐ καὶ ἀλλὰ καὶ ὁμόσαι ἡζίωσεν, ὡς καὶ ψευδομένη ὁμόσαι; ὁ δὲ ποιητὴς φησιν ἀληθεύειν „τι καὶ κατὰ νύξ". τὸ μὲν οὖν ὅλον μυθώδες· καὶ γὰρ αὐτοῦ ταῦτα φησιν Ὅμηρος οὐδὲ γινώσκοντες ἀλλ' ὡς διαδεδομένων περὶ τὴν Ἡρακλέους μέμνηται. ῥητέον δὲ ὅτι καὶ ὁ μῦθος εἰκαστικὴν Ἥραν ὀρκουσαν τὸν Δία· πάντες γὰρ περὶ τοῦ βούνται μὴ ἄλλως ἀποβῇ, πολὺ τῷ ἀσφαλῆ περὶ 25 πειρῶνται· διὸ καὶ ἡ Ἥρα ἄτε οὐ περὶ μακρῶν ζομένη καὶ τὸν Δία εἰδυῖα ὅτι αἰσθηόμενος τὸν Ἥρα δουλεύοντα ὑπεραγανακτήσει, τῇ ἰσχυροτάτῃ κατέλαβεν αὐτόν. οὕτως Ἀριστοτέλης.

158.

Schol. ext. B (M) ad II. ω, 15: Πάτροκλος διὰ τί ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Ἑκτορα εἶλκε περὶ τὸ τοῦ Πατρόκλου παρὰ τὰ νεομισσόμενα ποιῶν ἐκ τῶν κρόν; ἡ παρανομοῦσι τὰ αὐτὰ οὐχ οἱ αὐτοὶ οἱ ἄρχοντες, ὁ δὲ Ἑκτωρ πρότερος ἐνεχείρισεν τὸν Πάτροκλον τὰ τοιαῦτα ... ἔστι δὲ λύειν, φησὶ Ἀριστοτέλης, καὶ τῷ εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἀνάγειν τοιαῦτα ἦν, ἐπεὶ καὶ νῦν ἐν Θετταλίᾳ περὶ τοὺς τάφους.

159.

Schol. Victor. (Townl.) ad II. ω, 15: ἔλκεα πάντα μέμνηκε: παράδοξον· τὰ μετὰ τῶν ζώντων ἔλκε μετὰ θάνατον μύει, τὰ δὲ μετὰ τῶν θανάτων νόμιστα σήπεται.

ib. ἀδύνατον νεκρῶν τραύματα μύει.

14 προσελθεῖν Bekk. (cf. προίεναι ad κ, 194): προσελθεῖν Vill. || 17 ἂν addidi. || 21 πολλαχοῦ Bekk.: ταταχεῖ Vill. || 34 ἴσας: ἴσων Vill. || 35 ἐπειδὴ Vill. ex cod. || ἀκριβῶς Vill.

b8 ἀφορίσας ego: ἀφορίζει cod. || 30 Πορφ. add. M. || 15 προάγει ego (cf. κελεύει in sch. B): προς Vill. || 34 ἡζέτο 35 λύειν M.: λύσις Vill. || 36 καὶ τῷ ... ἀνάγειν ego: καὶ ... ἀνάγειν BM.

ἄλῃς εἰρηκέναι Ὅμηρον „μῦσεν δὲ περιβρο-
ιλῆ”. τοῦτο δὲ τὸ ἡμιστίχιον οὐδὲ φέρεται.

160.

l. (B sec. Vill. cf. Eust.) ad II. ω, 569
ον, οὐδ' αὐτὸν ἐν κλισίῃσι εἰσώ: Ἀριστο- 5
τὸν ἀνώμαλον εἶναι τὸ Ἀχιλλέως ἦθος. οἱ δὲ
ἵνα ἀποστήσῃ αὐτὸν τοῦ ἐφ' Ἑκτορι θρήνου,
δειδίσσει.

161.

l. (ed. Dindorf.) HQE ad Od. δ, 356 10
Αἰγύπτου προπάρειθε, Φάρον δὲ ἐκκλήσκου-
ν ἄνευθ' (ἔσσαν τε πανημερίῃ γλαφυρῇ νηῦς
οσοῦτον γὰρ ἀπέχει Ναυκράτειος ἢ Φάρος,
τῆς Αἰγύπτου τὸ ἐμπόριον ἦν, ὡς φησιν
ἄλῃς. μέχρι Ναυκράτειος τὸ πέρασ ἦν τοῦ 15
ε.

162.

l. T ad Od. ε, 93 κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυ-
ιδὲν ἄλλο πίνουσιν οἱ θεοὶ ἢ τὸ νέκταρ, διὰ τί
λυφῶ τῷ Ἑρμῇ κεράσασα δίδωσιν; εἰ γὰρ 20
σὺν ὕδατι, οὐ μόνον τὸ νέκταρ ἀλλὰ καὶ τὸ
σιν. καίτοι, φησί, ψιλὴν ἀμβροσίαν παρέθηκε
ἐ νέκταρ ἐρυθρόν”. λύων οὖν ὁ Ἀριστοτέ-
ερασσε, φησὶν, ἥτοι τὸ μῖζαι ἄλλο ἄλλω
ἢ τὸ ἐγγχεί· ἀμφω γὰρ δηλοῖ τὸ κεράσαι. 25
„κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν” οὐ τὸ μῖζαι
ἐ ψιλῶς ἐγγχεί.

m Schol. alt. (QEB) Vindob. κέρασσε δὲ
θρόν: ἀντὶ τοῦ ἐνέχεεν· οὐ γὰρ κερνᾶται τὸ
οὐδὲν γὰρ ἄλλο πίνουσιν οἱ θεοὶ ἢ νέκταρ 30
κερνᾶ ὕδατι ἢ Καλυφῶ; ἔστιν οὖν ἀντὶ τοῦ
ὁ τῆς ἀρχαίας συνθηρίας· εἰς κέρας γὰρ ἐγ-
νον. ἢ ἔτι τὸ κέρασσε κατὰ τὸν Ἀριστοτέ-
Πορφύριος λέγει, οὐ μόνον δηλοῖ τὸ μῖζαι
ἢ ἄλλο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐγγχεί ψιλῶς.

163.

l. (TQEP) Vindob. ad Od. ε, 334 (Iw
ἢ πρὶν μὲν ἔην βροτὸς αὐδήσσεια) ... ζητεῖ
τοτέλης, διὰ τί τὴν Καλυφῶ καὶ τὴν Κίρ-
ιν Ἰνώ αὐδήσσας λέγει μόνας· πᾶσαι γὰρ 40
καὶ φωτὴν εἶχον. καὶ λῦσαι μὲν οὐ βεβού-
αγράφει δὲ ποτὲ μὲν εἰς τὸ αὐλήσσεια, ἐξ
θαί φησιν ὅτι μονῶδεις ἦσαν· ἐπὶ δὲ τῆς
εσσα. τοῦτο γὰρ πᾶσαι ὑπῆρχεν αὐταῖς καὶ
σαι γὰρ αὐταὶ ἐπὶ γῆς ὤκουν.

sc post sū add. cett. || 41 βούλεται QE et Vind. || 44 codd. αὐδήσσεια, etiam Vind. || τοῦτο: ἐκεῖνο Vind. et E. ||
ἐπὶ αὐλας Vind. et E.

στασχος cod. || 10 ὁ om. Vind. et T. || 11 ἐγένετο. αὐτὸς δὲ ἐτίσω μῦθον ἔ. codd. (αὐτὸς κύκλω ἐγένετο. ἐτίσω μῦθον ἔ. T.) ||
ind. || 33 sic HTQ. reliqua (διὰ τί οὖν ...) in HT(M). || 41 ἔ: codd. εἰ. || ἔ — ἐταῖροι om. H.

Schol. alt. HQP ibidem: ὁ μὲν Ἀριστοφάνης
τὰς ἀνθρωποειδεῖς θεὰς αὐδήσσας φησὶν οἰοῖναι φωνὴν με-
τῆληφύας, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης οὐδήσσαν λέγει οἰοῖναι
ἐπίγειον. οὕτως καὶ Χαμαιλέων.

Schol. H ad Od. κ, 136 αὐδήσσεια: Ἀριστο-
τέλης οὐδήσσεια.

164.

Schol. HQ et Vindobon. ad Od. ι, 106 (Tad., 311)

Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν: ζητεῖ Ἀριστοτέλης πῶς ὁ Κύ-
κλωψ ὁ Πολύφημος μήτε πατὴρ ὢν Κύκλωπος· Ποσει-
δῶνος γὰρ ἦν· μήτε μητρός, Κύκλωψ ἐγένετο αὐτός. ἐκ
δὲ τοῦ μύθου ἐπιλύεται· καὶ γὰρ ἐκ Βορέου ἵπποι γίνονται
καὶ ἐκ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Μεδοῦσης ὁ Πήγασος ἵππος.

165.

Schol. HT ad Od. ι, 345 (ι, 333): διὰ τί Ὀδυσ-
σεὺς πρὸς τοὺς Φαίαικας ἔλεγεν ὅτι τὸν Κύκλωπα ἐτύ-
φλωσε Ποσειδῶνος υἱὸν ὄντα, οὕσι καὶ αὐτοῖς ἀπογόνοις
Ποσειδῶνος; λύων οὖν Ἀριστοτέλης φησὶν ὅτι ἥδει
ἐχθροὺς αὐτοὺς ὄντας τοῦ Κύκλωπος· ἐκβληθέντας γὰρ
φησιν ὑπὸ τῶν Κυκλώπων ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν Σχερίαν „οἱ πρὶν
μὲν ποτ' ἔναιον ... ἀλφειστάων”.

Schol. QM (ad ι, 333) et Vindob. (ad ι, 315):
πῶς οὐκ ἐδεδίει τοὺς ἐκγόνους Ποσειδῶνος Φαίαικας τὴν
πῆρσιν λέγων Κύκλωπος; Ἀριστοτέλης οὖν φησὶν
ὅτι ἥδει ἐχθροὺς ὄντας αὐτοῖς „οἱ σφεας σινέσκοντο”.

166.

Schol. HTQ(M) ad Od. ι, 525: διὰ τί Ὀδυσ-
σεὺς οὕτως ἀνοήτως εἰς τὸν Ποσειδῶνα ὠλιγόρησεν τῷ
λόγῳ εἰπὼν „ὥς οὐκ ὀφθαλμὶν γ' ἴησεται οὐδ' ἐνοσίχθων”.
Ἀντισθένης μὲν φησι διὰ τὸ εἰδέναι ὅτι οὐκ ἦν ἰατρός ὁ
Ποσειδῶν ἀλλ' ὁ Ἀπόλλων, Ἀριστοτέλης δὲ οὐχ ὅτι
οὐ δυνήσεται ἀλλ' ὅτι οὐ βουλευθήσεται διὰ τὴν πονηρίαν
τοῦ Κύκλωπος. διὰ τί οὖν ὁ Ποσειδῶν ὠργίσθη, καίτοι μὴ
χαλεπαίνων διὰ τὸ ἀπόφθεγμα ἀλλὰ διὰ τὴν τύφλωσιν
35 „Κύκλωπος γὰρ κεχόλωται, ἐν ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν”, καὶ
παμπονήρου ὄντος καὶ τοὺς ἐταῖρους κατεσθίνοντος; λύων δὲ
ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ μὴ ταῦτ' εἶναι ἐλευθέρῳ πρὸς
δοῦλον καὶ δούλῳ πρὸς ἐλεύθερον. οὐδὲ τοῖς ἐγγύς τῶν
θεῶν οὕσι πρὸς τοὺς ἀποβεν. ὁ δὲ Κύκλωψ ἦν μὲν ζῆμίας
ἄξιος ἀλλ' οὐκ Ὀδυσσεὶ κολαστέος ἀλλὰ τῷ Ποσειδῶνι.
ἢ πανταχοῦ νόμιμον τῷ διαφθειρομένῳ βοηθεῖν, τῷ υἱῷ
καὶ ἥρχον ἀδικίας οἱ ἐταῖροι.

167.

Schol. Vindob. ad Od. μ, 128 et 129 βόσκοντ'

45 ἡλείοιο βόες (128): ἀπόβλητον ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἀρότην

βοῶν κτείνειν. ἔπασχε γὰρ κακῶς ἐξ ἀνθρώπων ἢ θεῶν ὅστις τοῦτο πεποίηκεν. ὅπερ οἱ τοῦ Ὀδυσσεὺς φίλοι ποίησαντες ἀπώλοντο. Ἀριστοτέλης φυσικῶς φησὶ λέγει γὰρ τὰς τριακοσίας τοῦ χρόνου ἡμέρας πρὸς ταῖς λοιπαῖς. — ἐπὶ βοῶν ἀγέλαι (129): Ἀριστοτέλης 5 φυσικῶς τὰς κατὰ σελήνην ἡμέρας αὐτὸν λέγειν φησὶ τὴν οὐσας. τὸν γὰρ πεντήκοντα ἀριθμὸν ἐκταπλασιάσας εἰς τὸν τριακοστὸν περιστάναι εὐρήσεις.

Eustathius p. 1717: ἰστέον δὲ ὅτι τὰς ἀγέλας ταύτας καὶ μάλιστα τὰς τῶν βοῶν φασὶ τὸν Ἀριστο- 10 τέλην ἀλληγορεῖν εἰς τὰς κατὰ δωδεκάδα τῶν σεληνιακῶν μηνῶν ἡμέρας γινομένης πεντήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις, ὅσος καὶ ὁ ἀριθμὸς ταῖς ἐπὶ ἀγέλαις ἐχούσαις ἀνὰ πεντήκοντα ζῶα. διὸ οὔτε γόνον αὐτῶν γίνεσθαι Ὅμηρος λέγει οὔτε φθορὰν· τὸ γὰρ αὐτὸ πο- 15 σὸν αἰεὶ ταῖς τοιαύταις ἡμέραις μένει.

168.

Schol. N ad Od. v extr (p. 789 Diind.): διὰ τί Ὀδυσσεὺς τῇ μὲν Πηνελόπῃ ἡλικίαν τε ἤδη ἐχούσῃ καὶ φιλούσῃ αὐτὸν οὐκ ἐδήλωσεν ὅς ἦν, τῷ δὲ Τηλε- 20 μάχῳ νέῳ ὄντι καὶ τοῖς οἰκέταις τῷ μὲν συβώτῃ τῷ δὲ βουκόλῳ ὄντι; οὐ γὰρ δήπου μὴ πείραν ἐκείνης εἰληφώς. ἔστι φάναι, φησὶν Ἀριστοτέλης, ὅτι τοῖς μὲν ἴδει ὡς ἂν μετέχῃν μέλλουσι τοῦ κινδύνου εἰπεῖν· ἀδύνατον γὰρ ἦν ἄνευ τούτων ἐπιβέσθαι τοῖς μνηστῆρσι... 25 ἔστι δὲ εἰπεῖν καὶ ὅτι ἡλαβήθη μὴ περιχαρὴς ἀκούσασα γήνηται καὶ ἐπίδηλον ποιήσῃ. εἴωρα γὰρ αὐτὴν σφόδρα ἐπιθυμούσαν. οὐκοῦν καὶ ὁ υἱός. ἀλλ' ὁ μὲν καὶ μειδιᾷ εἴωθε καὶ ἀπλῶς διαλέγεσθαι καὶ κρατεῖν τοῦ πάθους, ἡ δὲ μόνον κλαίειν. παυσαμένης οὖν τοῦ κλαίειν 30 μόνον, εἰ καὶ μηδεὶς ἐξεῖπεν, ὑποψία τις ἐγένετο. οὐ γὰρ ἂν προσεποιήθη δακρύειν· ἡ γὰρ χαρὰ ὑποῦσα οὐκ ἂν κρατεῖν τῆς ποιήσεως εἴασεν.

169.

Schol. Vindob ad Od. p. 326 Ἄργον δ' αὖ κατὰ 35 μοῖρ' ἔλαβε: Ἀριστοτέλης φησὶν ὅτι πρεσβύτης ἦν ἤδη σφόδρα ὁ κύων καὶ ὑπὸ τῆς ἡδονῆς τῆς πρὸς τὸν Ὀδυσσεῖα ἐτελεύτησεν εἰκότως· αἱ γὰρ σφοδραὶ ἡδοναὶ καὶ ἰσχυραὶ διαλύουσι. διὸ καὶ τὸν κύνα ἐποίησεν ἀναγνωρίσαντα καὶ ἡσθέντα καταψύξαι.

170.

Schol. Vindob ad Od. ψ, 337 ἀλλὰ τοῦ οὐποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσιν ἔπειθεν: Πορφύριου. διὰ τί Ὀδυσ- 40 σεὺς τῆς Καλυψίδος διδούσης αὐτῷ τὴν ἀθανάσιαν οὐκ ἐδέξατο; Ἀριστοτέλης μὲν οὖν πρὸς τοὺς Φαίακας 45

φησὶ ταῦτα λέγειν Ὀδυσσεῖα ἵνα σμενότερος φησὶ καὶ μᾶλλον ἀλλοῖα σπουδάσαι. συνέφερε γὰρ πρὸς τὸ βάττον ἀποσταλῆναι. ἔπειτα ἐσμέν οὐκ ἐπεισθῆναι λέγειν μὴ λαβεῖν τὴν τοιαύτην δαμνῶν. μὴ πιστεῦσαι αὐτῇ τοιαῦτα λεγούσῃ. ἡ μὲν ἔφασκε ποιήσιν, ὁ δὲ οὐκ ἐπίστευεν, οὐχὶ πιστεῖν ρητεῖτο.

171.

Phrynichus ecloga voc. Att. s. Βασιλίστα δὲ τῶν ἀρχαίων εἶπεν, ἀλλὰ βασιλίστα ἢ βασιλίστα.

Idem epil. s. βασιλίσταν Ἀλκαῖον φασὶν ἐκ μωδοποιῶν καὶ Ἀριστοτέλην ἐν τοῖς Ὀμηροποιήμασιν εἰρηκέναι... τοῖς πλείοσιν οὖν περὶ βασιλίστα ἢ βασιλίστα λέγωμεν.

Antiallicista Bekk. Anecd. I p. 84, 26 αἰ. 15 λίστα: Ἀλκαῖος Γανυμήδει, Ἀριστοτέλης Ὀμηροποιήμασιν.

172.

Athenaeus XIII p. 556^d: θαυμάσαι δὲ τὴν φησὶν Ἀριστοτέλης, ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Ἰλιάδος 20 ῥος ἐποίησε Μενελάῳ συγκοιμωμένην παλλακίδα θύς γυναῖκας. κοιμῶνται γοῦν παρ' αὐτῷ κερροντες μετὰ γυναικῶν, Νέστωρ καὶ Φωίηξ. οὐ γὰρ οὗτοι ἐκκελυμένοι τοῖς σώμασιν ἐν τοῖς τῆς πόλεως 25 χρόνοις ἢ διὰ μέθης ἢ δι' ἀφροδισίων ἢ καὶ διὰ τῶν ἀδυναμιῶν ἀπεψίας, ὥστε εἰκότως ἐρωτῶν γῆρα. εἰκεν οὖν ὁ Σπαρτιάτης αἰδεῖσθαι γαυροῦσαν τὴν Ἑλένην, ὑπὲρ ἧς καὶ τὴν στρατιάν ἐδίωκε φυλάττεται τὴν πρὸς ἄλλαν κοινοῦσαν 30 Ἀγαμέμνων ὡς πολυγύναιος ὑπὸ Θεοσπίτου καλεῖται, πλείαι τοι χαλκοῦ κλισίαι, πολλὰ δὲ γυναικῶν ἐνὶ κλισίᾳ ἐξαίρετοι, ἅς τοι Ἀχαιοὶ πρωτότατοι ἀλλ' οὐκ εἰκός, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, εἶναι τὸ πλῆθος τῶν γυναικῶν, ἀλλ' εἰς γέρας 35

τὸν πολὺν οἶνον εἰς τὸ μεθύειν παρεσκευάσται.

173.

Strabo XIII p. 598: καὶ μὴν τότε τῶν 40 τῶν νῦν ἐτι λεγόμενον πλησίον οὕτως ἐστὶ τῆς πόλεως ὥστε θαυμάζειν εἰκότως ἂν τινα τῶν μὲν τῶν πόλεως 45 τῶν δὲ τούναντίον τῆς ἀψυχίας, ἀπονοίας μετὰ τὸν χρόνον ἀτειχίστον αὐτὸ εἶχεν, πλησίον πόλεως καὶ τοσούτου πλῆθους τοῦ τ' ἐν πόλει ἐπικουρικοῦ· νεωστὶ γὰρ γεγονέναι φησὶ τὴν πόλιν ἢ οὐδ' ἐγένετο, ὁ δὲ πλάσας ποιητὴς φησὶ 50 Ἀριστοτέλης φησὶν· ἀψυχίας δὲ, εἰ γὰρ

3 cf. schol. BQM: ἐπὶ β. ἀγ. ἀριστοτέλης φυσικῶς φησὶ· λέγει γὰρ τὰς κατὰ σελήνην ἡμέρας πεντήκοντα πρὸς τὰς λοιπὰς 5 hoc alt. sch. etiam in Q. 7 τν: τὰς τ' Vind.

b2 al... codex cum lacuna.

ἐτειχομάχουν καὶ εἰσέπεσον εἰς αὐτὸ τὸ ναύ-
ν καὶ προσεμάχοντο ταῖς ναυσίν, ἀτείχιστον δὲ
οὐκ ἐθάρρουν προσιόντες πολιορκεῖν μικροῦ τοῦ
λατος ὄντος.

174.

lutarch. de aud. poetis 12: οἱ δὲ παῖδες ἂν ὀρ-
ρέφονται τοῖς ποιήμασιν, καὶ ἀπὸ τῶν φαύλους
ἵππους ὑποψίας ἐχόντων ἔλκειν τι χρήσιμον ἀμωσγέ-
αθήσονται καὶ ὠφέλιμον. αὐτίκα γοῦν ὑποπτός
'Αγαμέμνων ὡς διὰ δωροδοκίαν ἀφίει τῆς στρα-
10 ὦν πλούσιον ἐκείνον (τὸν Ἐχέπωλον II. ψ, 296)
ν Αἶθην χαρισάμενον αὐτῷ „δῶρ', ἵνα μὴ οἱ
ἰπὸ Ἴλιον ἡμερόεσσαν, ἀλλ' αὐτοῦ τέρποιτο μέ-

νων· μέγα γὰρ οἱ ἔδωκεν Ζεὺς ἄφεος". ὀρθῶς δέ γε
ἐποίησεν, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν, ἵππον ἀγαθὴν ἀν-
θρώπου τοιοῦτου προτιμήσας.

175.

5 Athen. V, 6 p. 188^e: πάντα δ' ἂν ἀκριβὲς Ὁμη-
ρος καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο οὐ παρέλιπε τὸ δεῖν θεραπεύ-
σαντα τὸ σῶματιον καὶ λουσάμενον ἰέναι πρὸς τὸ δεῖ-
πνον. ἐπὶ γοῦν τοῦ Ὀδυσσεύς εἶπε πρὸ τῆς παρὰ
Φαίαξι θοῆνης „αὐτόδιον δ' ἄρα μιν ταμὴν λούσασθαι
άνωγεν". ἐπὶ δὲ τῶν περὶ Τηλέμαχον „ἔς ῥ' ἀσα-
μίνθους βάντες εὐξέστας λούσαντο". ἀπρεπὲς γὰρ ἦν,
φησὶν Ἀριστοτέλης, ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον σὺν ἰδρωτὶ
πολλῷ καὶ κονιορτῷ.

IV. E T H I C A.

. TA EK THΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΠΛΑΤΩΝΟΣ.

176.

roclus in Plat. remp p. 350 Bas.: καὶ μαρ-
αι καὶ οὗτοι τὴν ἐπιγραφὴν (τῆς πολιτείας) ἀρ-
την οὖσαν· καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἐπιτεμενόμε-
πραγματεῖαν ταύτην οὕτως φησὶν „ἐπιτέμενεσθαι
ιτεῖαν”.

XXXII. ΝΟΜΟΣ ΣΤΣΣΙΤΙΚΟΣ.

henaeus V, 2 p. 186^b: καὶ τοῖς φιλοσόφοις δὲ ἐπι-
ν συναγοῖσι τοὺς νέους μετ' αὐτῶν πρὸς τινα τετα-
ῶμον εὐωχεῖσθαι. τοῦ γοῦν Ξενοκράτους ἐν ἀκαδη-
ῖ παλιν Ἀριστοτέλους συμποτικοὶ τινες ἦσαν νόμοι.
itom. Ath. I p. 3^f: ὅτι Ξενοκράτης ὁ Χαλκηρόνιος καὶ
πος ὁ ἀκαδημαϊκὸς καὶ Ἀριστοτέλης συμποτικούς
οὗς codd.) νόμους ἔγραψαν.

177.

roclus in Plat. rempubl. p. 350 Bas.: καὶ ἐν
ιτικῷ τοῦτον αὐτὴν (τὴν πολιτείαν) προσαγορεύει
τον καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς ὡσαύτως καὶ Θεόφρα-
νόμοις καὶ ἄλλοις πανταχοῦ.

. ΠΕΡΙ ΣΥΜΒΙΩΣΕΩΣ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΓΥ-
ΝΑΙΚΟΣ.

ronymus I adv. Iovin. (p. 191 t. IV, 2. Par. 1706):

int Aristoteles et Plutarchus et noster Seneca 40

de matrimonio libros, ex quibus et superiora nonnulla
15 sunt et ista quae subicimus.

178.

Anon. proleg. philos. (cod. Paris. 1939 f. 51^a):
ἔγραψε δὲ καὶ οἰκονομικά ὁ Ἀριστοτέλης ἐν οἷς δια-
λέγεται ὅτι πῶς ὀφείλει εὖ οἰκονομεῖσθαι ὁ οἶκος. ἐν
20 οἷς καὶ φησὶν ὅτι χρὴ συντρέχειν ἐπὶ τοῦ οἴκου ταῦτα
πάντα, σχέσιν γυναικὸς πρὸς ἄνδρα, στοργὴν γονέων
πρὸς τέκνα, θεὸς οἰκετῶν πρὸς δεσπότας καὶ ἵνα ἴσα
ᾧσι τὰ εἰσερχόμενα πλείω εἰσὶ τῶν ἐξερχομένων, αἰσώ-
τως ἐστί.

25 David in categ. p. 25^b 6 Br.: ἀλλὰ μὴν καὶ
οἰκονομικά εἰσιν αὐτῷ γεγραμμένα βιβλία, ὡς τὸ οἰκο-
νομικὸν σύνταγμα καὶ περὶ συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυ-
ναικός, ἐν ᾧ λέγει ἐκ τεσσάρων σχέσεων συγκεκοτηθῆναι
τὸν εὖ ἔχοντα οἶκον, πατὴρ πρὸς τέκνα, ἀνδρὸς πρὸς
30 γυναῖκα, δεσπότου πρὸς δούλους, εἰσιόντων πρὸς ἐξιόντα
καὶ ὡς εἰρήται ἡμῖν ἐν τοῖς τῆς Πορφυρίου εἰσαγωγῆς
προλεγομένοις.

David proleg. phil. (cod. Paris. 1900 f. 36^a):
ἔγραψε δὲ καὶ τὰ οἰκονομικά, ἐν οἷς περὶ διοικήσεως
35 οἴκου διαλέγεται. ἐνθα λέγει ὅτι δεῖ τινὰ τέσσαρα
συνδραμεῖν εἰς οἴκου σύστασιν, σχέσιν ἀνδρὸς πρὸς γυ-
ναῖκα, στοργὴν πατὴρ πρὸς τέκνα, θεὸς οἰκετῶν πρὸς
δεσπότην, καὶ ἵνα ἡ σύμμετρα τὰ ἐξιόντα τοῖς εἰσιούσιν.
ἑκατέρω γὰρ ἀμετρία αἰσχρά ἐστίν· ὅταν γὰρ πολλὰ
εὐρεθῶσι τὰ εἰσιόντα, ὀλίγα δὲ τὰ ἐξιόντα, αἰσχρὸν τι

sic legitur corrupte, scilicet: ἵνα ἴσα ᾧσι τὰ εἰσερχόμενα τοῖς ἐξερχομένοις. εἰ γὰρ ... πλείω ᾧσι τὰ ἐξερχόμενα τῶν εἰσερχομένων,
τι. II 39 ἐκότερα cod.

συμβαίνει· ὁ γὰρ τοιοῦτος φιλάργυρος εὐρίσκεται. εἴτε πάλιν ὀλίγα εὐρεθῶσι τὰ εἰσιόντα, πολλὰ δὲ τὰ ἐξιόντα, αἰσχροὺς τι συμβαίνει· εὐρίσκεται γὰρ ὁ τοιοῦτος ἄσωτος.

Elias proleg. phil. (cod. Par. 1977 f. 19 = p. 424 Cr.): διὰ δὲ τὸ οἰκονομικὸν γέγραπται αὐτῷ ὁ 5 οἰκονομικὸς τὸ σύνταγμα, ἐν ᾧ φησὶν ἐκ τεσσάρων σχέσεων συγκεκριθῆναι τὸν οἶκον, πατὴρ πρὸς τέκνα, ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, δεσπότου πρὸς δούλους, εἰσιόντων πρὸς ἐξιόντα, ἵνα μήτε πλείονα τὰ εἰσιόντα τῶν ἐξιόντων, φειδωλία γὰρ τοῦτο καὶ ἀνελευθερία, μήτε πλείονα 10 τὰ ἐξιόντα τῶν εἰσιόντων, ἀσωτία γὰρ τοῦτο, ἀλλ' ἐπ' ἴσης.

Anon. proleg. phil. (cod. Par. 1973 f. 17^b): καὶ ὁμοίως Ἀριστοτέλης ἐν τινὶ αὐτοῦ μονοβιβλίῳ περὶ οἰκονομίας ἀρίστης διαλεγόμενος· καὶ λέγει ταύτην 15 ἐκ τεσσάρων γενέσθαι σχέσεων, πατὴρ πρὸς τέκνα, δούλου πρὸς δεσπότην, γυναικὸς πρὸς ἄνδρα, εἰσιόντων πρὸς ἐξιόντα ἵνα μὴ ἐλλείπη μηδὲ πλεονάζῃ ἀλλὰ φυλάττῃ ἀναλογία πρὸς ἄλληλα. εἰ γὰρ κακῶς ἔχει

ὁ πατὴρ πρὸς τὸν υἱὸν καὶ ὁ ἀνὴρ πρὸς τὴν γυναῖκα, ὁ δεσπότης πρὸς τὸν δοῦλον καὶ τὸ ἀνάπαλιν τὰς ἐξ ἐναντίας ἔχουσι πρὸς ἄλληλα, κακὸς ὁ οἶκος ἔσται· οὐ μίαν προαίρεσιν ἔχουσιν ἐν τῷ οἴκῳ πάντες ἀλλὰ 5 φόρους.

179.

Clemens Alex. paedag. 3, 12 p. 111 St (I, 335 Lips.): ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς γεγαμηκόσι ταῦτα 5 σαιμι ἂν οἶκοι τὰς γυναῖκας μήποτε κατὰ πρότερον κατῶν φιλεῖν. οὐδὲ γὰρ προσγελαῖν δούλοις Ἀριστοτέλης εἶα ποτέ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ κατ' ἑφ' αὐτῶν λοφρονούμενον φαίνεσθαι τὴν γυναῖκα. ἄμεινον δὲ ἰεῖς ἀρξαμένους ἀπὸ τοῦ γάμου τὴν σεμνότητα ἐπιθεῖν· 10 μεγίστη γὰρ ἡ σωφροσύνης συζυγία καθαροῦ καὶ ἀποκινέουσα. πάνυ γὰρ θαυμασιῶς ἡ τραγῳδία τὴν „φεῦ φεῦ γυναῖκες...” ταῦτα τῆς δικαιοσύνης τῆς γέλματα καὶ παρὰ τοῖς τὴν κοσμικὴν μετρίαν οὐ 15 ἐκφωνηθέντα οὐ παραιτητέον.

V. PHILOSOPHICA.

XXXIV. ΠΕΡΙ ΙΔΕΩΝ.

180.

Syrian. in metaph. (μ, 5. 1080, 9: ἀλλὰ περὶ 5 μὲν τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ διὰ λογικωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων λόγων ἔστι πολλὰ συναγαγεῖν ὅμοια τοῖς τεθεωρημένοις.) p. 301, 33 Br.: ὅτι μὲν τούτων οὐδὲν πλέον εἰπεῖν ἔχει πρὸς τὴν τῶν ἰδεῶν ὑπόθεσιν 10 ὁμοίως καὶ τὸ πρῶτον ταύτης, τῆς πραγματείας βιβλίον καὶ τὰ περὶ τῶν ἰδεῶν αὐτῷ πεπραγματευμένα δύο βιβλία· σχεδὸν γὰρ ταῦτα ταῦτα πανταχοῦ τὰ ἐπιχειρήματα μεταφέρων καὶ ποτὲ μὲν αὐτὰ κατακερμα- 15 τίζων καὶ ὑποδιαίρων ποτὲ δὲ συντομώτερον ἀπαγγέλλων πειράται τοὺς πρεσβυτέρους ἑαυτοῦ φιλοσόφους εὐθύνην.

Syrian. in met. (ν, 6. 1093^b 24: τὰ μὲν οὖν συμβαίνοντα ταῦτά τε καὶ ἔτι πλείω συναχθεῖν) cit. apud Brandis. de perd. Ar. I. p. 14: ταῦτά ἐστιν ἀ 35 ἐν τούτοις ἀντιλέγει ταῖς τῶν Πυθαγορείων καὶ Πλατωνικῶν ἀνδρῶν θεωρίαις, ἀ δὲ περιέχει καὶ τὰ ἐν τῷ μετίζοντι τῶν ἀ ρηθέντα, ὡς καὶ ὁ ὑπομνηματιστὴς Ἀλέξανδρος ὑπέστη μῆνατο. διὸ καὶ ἡμεῖς τούτοις ἐπιστήσαντες οὐδ' ἐκεῖνα παραλελειπέναι νομίζομεν, οὐ μὴν 40 τούτων εἶδη γίγνεται. κατὰ τε γὰρ τοὺς λόγους

20 οὐδ' ὅσα ἐν τοῖς περὶ εἰδῶν δύο βιβλίοις περὶ εἴρηκε· σχεδὸν γὰρ κακεῖ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἀνακα-

Michael Ephesius in metaph. h. I. p. 81 Bon.: τὰ μὲν οὖν συμβαίνοντα . . . τὰ ῥηθέντα καὶ ἔτι πλείω τούτων συναχθεῖν, τὰ περὶ τῶν 25 γραφέντα αὐτῷ δύο βιβλία, ἀλλὰ ὅσα τε μ καὶ ν καὶ ἐκτὸς τῆς μετὰ τὰ φυσικὰ συγγραφῆς 181.

Schol. ad Dionys. Thrac. gramm. (Simplicii philosophi) p. 660, 32 Bekk.: ἰστέον δὲ ἐπὶ τῶν καθόλου καὶ ἀεὶ μενόντων εἰσὶν, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης εἴρηκεν ἐν τοῖς περὶ ἰδεῶν ἀ πρὸς τὰς Πυθαγορείων ἰδέας ἐστὶν αὐτῷ πεποιημένα. τὰ μὲν μετὰ τὰ φυσικὰ μεταβάλλουσι καὶ οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχουσι καὶ 30 θόλου ἀτρεπτα καὶ αἰδιά ἐστιν. 182.

Alexander ad Ar. metaph. (I, 9. 990^b 1 καὶ οὐς τρόπους δείκνυμεν ὅτι ἐστὶ τὰ εἶδη, καὶ φαίνεται τούτων· ἐξ ἐνίων μὲν γὰρ οὐκ εἴη γενεσθαι συλλογισμὸν . . . ἐξ ἐνίων δὲ καὶ οὐκ εἴη 40 τούτων εἶδη γίγνεται. κατὰ τε γὰρ τοὺς λόγους

19 φυλάττειν cod.

b14 v. I. καθαροῦς ἡδονῆς. || 16 v. Stob. flor. 67, 3. || 31 τοῖς: τῷ cod.

ιστημῶν εἶδη ἔσται πάντων ὅσων ἐπιστήμαί εἰσι, γὰρ τὸ ἐν ἐπὶ πολλῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων, κατὰ οεῖν τι φθαρέντος τῶν φθαρτῶν· φάντασμα γάρ ὡν ἐστίν) p. 59, 6: πλεοναχῶς μὲν ταῖς ἐπι-; πρὸς τὴν τῶν ιδεῶν κατασκευὴν προσεχρήσαντο, τῷ πρώτῳ περὶ ιδεῶν λέγει. ὧν δὲ νῦν μνη-; ἔοικε λόγων εἰσὶ τοιοῦτοι. εἰ πᾶσα ἐπιστήμη τι καὶ τὸ αὐτὸ ἐπαναφέρουσα ποιεῖ τὸ αὐτῆς αἰ πρὸς οὐδὲν τῶν καθ' ἕκαστον, εἴη ἂν τι ἄλλο: αὐτὴν παρὰ τὰ αἰσθητὰ αἰδίων καὶ παράδειγμα 10 ἢ ἐκάστην ἐπιστήμην γινομένων· τοιοῦτον δὲ ἡ ἰδέα. πιστήμαί εἰσι, ταῦτα ἔστιν ἄλλων δέ τινων παρὰ τὰ ἀστὰ εἰσιν αἱ ἐπιστήμαι, ταῦτα γὰρ ἄπειρά τε καὶ, αἱ δὲ ἐπιστήμαι ὠρισμένων· ἔστιν ἄρα τινὰ παρὰ ἕκαστα, ταῦτα δὲ αἱ ἰδέαι. ἔτι εἰ ἡ ἰατρικὴ 15 τιν ἐπιστήμη τῆσδε τῆς ὑγιείας ἀλλ' ἀπλῶς, ἔσται τις αὐτοῦ γεία· καὶ εἰ ἡ γεωμετρία μὴ ὅδε τοῦ ἴσου καὶ τοῦδε τοῦ συμμετρου ἐπιστήμη πλῶς ἴσου καὶ ἀπλῶς συμμετρου, ἔσται τι αὐ- καὶ αὐτοσύμμετρον, ταῦτα δὲ αἱ ἰδέαι. οἱ δὲ 20 λόγοι τὸ μὲν προκείμενον οὐ δεικνύουσιν, ὃ ἦν; εἶναι, ἀλλὰ δεικνύουσι τὸ εἶναι τινὰ παρὰ τὰ ἕκαστα καὶ αἰσθητὰ. οὐ πάντως δὲ εἴ τινα ἔστιν παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, ταῦτά εἰσιν ἰδέαι· ἔστι ἰδὲ τὰ καθ' ἕκαστα τὰ κοινά, ὧν φάμεν καὶ 25 στήμας εἶναι... (p. 59, 32) χρώνται δὲ καὶ λόγῳ εἰς κατασκευὴν τῶν ιδεῶν. εἰ ἕκαστος ἁλῶν ἀνθρώπων ἀνθρώπος ἐστὶ καὶ τῶν ζῶων αἱ ἐπὶ τῶν ἁλῶν ὁμοίως, καὶ οὐκ ἔστιν ἐφ' αὐτῶν αὐτὸ αὐτοῦ τι κατηγορούμενον, ἀλλ' 30 ὃ καὶ πάντων αὐτῶν κατηγορεῖται οὐδενὶ αὐτῶν ὄν, εἴη ἂν τι τούτων παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα κεχωρισμένον αὐτῶν αἰδίων· αἰ γὰρ ὁμοίως κα- αἱ πάντων τῶν κατ' ἀριθμὸν ἀλλασσομένων. ὃ ἐστὶν ἐπὶ πολλοῖς κεχωρισμένον τε αὐτῶν καὶ 35 τοῦτ' ἐστὶν ἰδέα· εἰσὶν ἄρα ἰδέαι. τοῦτόν φησι ὅν κατασκευάζειν ἰδέας καὶ τῶν ἀποφάσεων... 32) ὁ λόγος ὁ ἀπὸ τοῦ νοεῖν κατασκευάζων τὸ ἴας τοιοῦτός ἐστιν. εἰ ἐπειδὴν νοῶμεν ἀνθρώπον ἢ ζῶον, τῶν ὄντων τέ τι νοοῦμεν καὶ οὐδὲν τῶν 40 αὐτῶν, καὶ γὰρ φθαρέντων τούτων μένει ἡ αὐτὴ δῆλον ὡς ἔστι παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα καὶ αἰσθητὰ ντων ἐκείνων καὶ μὴ ὄντων νοοῦμεν· οὐ γὰρ δὴ μὴ οὔμεν τότε. τοῦτο δὲ εἶδος τε καὶ ἰδέα ἐστίν.

183.

Alexander ad Ar. metaph. (ib. v. 15—17: ἔτι

δὲ οἱ ἀκριβέστεροι τῶν λόγων οἱ μὲν τῶν πρὸς τι ποιοῦσιν ἰδέας, ὧν οὐ φάμεν εἶναι καθ' αὐτὸ γένος, οἱ δὲ τὸν τρίτον ἀνθρώπον λέγουσιν) p. 62, 12: ὁ δὲ λό- γος ὁ τὸν τρίτον ἀνθρώπον εἰσάγων τοιοῦτος. λέγουσι 5 τὰ κοινῶς κατηγορούμενα τῶν οὐσιῶν κυρίως τε εἶναι τοιαῦτα καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἴσα. ἔτι τὰ ὅμοια ἀλλή- λους τοῦ αὐτοῦ τινὸς μετουσίᾳ ὅμοια ἀλλήλοις εἶναι, ὃ κυρίως ἐστὶ τοῦτο· καὶ τοῦτο εἶναι τὴν ἰδέαν. ἀλλ' εἰ τοῦτο, καὶ τὸ κατηγορούμενον τινῶν κοινῶς, ἂν μὴ ταύ- τὸν ἢ ἐκείνων τινὲς ὧν κατηγορεῖται, ἄλλο τί ἐστὶ παρ' ἐκείνα, διὰ τοῦτο γὰρ γένος ὁ αὐτοάνθρωπος ὅτι κατη- γορούμενος τῶν καθ' ἕκαστα οὐδενὶ αὐτῶν ἦν ὁ αὐτός, 10 τρίτος ἀνθρώπος ἔσται τις παρὰ τε τὸν καθ' ἕκαστα, οἷον Σωκράτη καὶ Πλάτωνα, καὶ παρὰ τὴν ἰδέαν, ἥτις καὶ αὐτὴ μία κατ' ἀριθμὸν ἐστίν... (p. 62, 33) δεικνύται καὶ οὕτως ὁ τρίτος ἀνθρώπος. εἰ τὸ κατηγο- ρούμενον τινῶν πλειόνων ἀληθῶς καὶ ἔστιν ἄλλο παρὰ τὰ ὧν κατηγορεῖται, κεχωρισμένον αὐτῶν· τοῦτο γὰρ ἡγοῦνται δεικνύναι οἱ τὰς ἰδέας τιθέμενοι, διὰ τοῦτο γὰρ 15 ἐστὶ τὴν αὐτοάνθρωπος κατ' αὐτούς, ὅτι ὁ ἀνθρώπος κατὰ τῶν καθ' ἕκαστα ἀνθρώπων πλειόνων ὄντων ἀληθῶς κα- τηγορεῖται καὶ ἄλλος τῶν καθ' ἕκαστα ἀνθρώπων ἐστίν· ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔσται τις τρίτος ἀνθρώπος. εἰ γὰρ ἄλλος ὁ κατηγορούμενος ὧν κατηγορεῖται καὶ κατ' ἰδίαν ὑφε- 20 στώς, κατηγορεῖται δὲ κατὰ τε τῶν καθ' ἕκαστα καὶ κατὰ τῆς ἰδέας ὁ ἀνθρώπος, ἔσται τρίτος τις ἀνθρώπος παρὰ τε τοὺς καθ' ἕκαστα καὶ τὴν ἰδέαν. οὕτως δὲ καὶ τέταρτος ὁ κατὰ τε τούτου καὶ τῆς ἰδέας καὶ τῶν καθ' ἕκαστα κατηγορούμενος, ὁμοίως δὲ καὶ πέμπτος καὶ 30 τοῦτο ἐπ' ἄπειρον. ἔστι δὲ ὁ λόγος οὗτος τῷ πρώτῳ ὁ αὐτός, ἐπεὶ ἔθεντο τὰ ὅμοια τοῦ αὐτοῦ τινὸς μετουσίᾳ ὅμοια εἶναι· ὅμοιοι γὰρ οἱ τε ἀνθρώποι καὶ αἱ ἰδέαι... τῇ μὲν οὖν πρώτῃ (p. 62, 12—20) τοῦ τρίτου ἀνθρώ- που ἐξηγήσει ἄλλοι τε κέχρηται καὶ Εὐδήμος σαφῶς 35 ἐν τοῖς περὶ λέξεως, τῇ δὲ τελευταίᾳ (p. 62, 33—63, 9) αὐτὸς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ιδεῶν καὶ ἐν τούτῳ μετ' ὀλίγον.

184.

Alexander ad Ar. metaph. p. 72, 13: ὅτι δὲ μὴ ὡς Εὐδόξος ἡγεῖτο καὶ ἄλλοι τινὲς μίξει τῶν ιδεῶν τὰ ἄλλα, ῥαδίον φησιν (1, 9. 991, 18) εἶναι συναγαγεῖν 40 πολλὰ καὶ ἀδύνατα ἐπόμενα τῇ δόξῃ τῇδε. εἴη δ' ἂν τοιαῦτα. εἰ μίγνυνται αἱ ἰδέαι τοῖς ἄλλοις, πρῶτον μὲν σώματα ἂν εἶεν· σωμάτων γὰρ ἡ μίξις. ἔτι ἔξουσιν 45 ἐναντίωσιν πρὸς ἀλλήλας· ἡ γὰρ μίξις κατ' ἐναντίωσιν ἐστίν. ἔτι οὕτως μιχθήσεται ὡς ἡ ὅλην ἐν ἐκάστῳ τῶν

ῥαδίον codd.

πρῶτον: τετάρτον codd.

ἰφθῆναι χρυσοῦν· καὶ ὅτι Νέσσος ὁ ποταμὸς
 ἵντα αὐτὸν προσαγορεύσαι πολὺς ἦν ὁ φάσκων).
 nbl. de vita Pythag. c. 28 s. 140—143: πίστιν τῶν παρ' αὐτοῖς ὑπολήψεων ἡγοῦνται εἶ-
 την ὅτι ἦν ὁ πρῶτος εἰπὼν αὐτός, οὐχ ὁ τυχὼν
 εὐός. καὶ ἐν τούτῳ τῶν ἀκουσμάτων ἐστί, τίς ὁ
 ρας; φασὶ γὰρ εἶναι Ἀπόλλων Ἱπέρβορον.
 δὲ τεκμήρια ἔχειν ὅτι ἐν τῷ ἀγῶνι ἐξανιστά-
 ῖν μηρὸν παρέφηνε χρυσοῦν, καὶ ὅτι Ἀβαριν τὸν
 ορεὸν εἰστία καὶ τὸν οἰστὸν αὐτοῦ ἀφείλετο ὥ
 ἵτο. λέγεται δὲ ὁ Ἀβαρις ἐλθεῖν ἐξ Ἱπέρβο-
 ρῶν χρυσοῦν εἰς τὸν νεῶν καὶ προλέγων λοιμόν.

δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ οὔτε πίνων οὔτε ἐσθίων
 οὔτε οὐθέν. λέγεται δὲ καὶ ἐν Λακεδαιμονίοις
 ἃ κωλυτήρια καὶ διὰ τοῦτο οὐδένα πώποτε
 ἐν Λακεδαίμονι λοιμὸν γενέσθαι. τοῦτον οὖν
 ἀριν παρελόμενος ὃν εἶχε χρυσοῦν οἰστὸν, οὗ
 χ οἷός τ' ἦν τὰς ὁδοὺς ἐξευρίσκειν, ὁμολογοῦντα
 καὶ ἐν Μεταποντίῳ εὐξαμένων τινῶν γενέσθαι
 γὰρ ἐν τῷ προσπλέοντι πλοίῳ „νεκρὸς τοῖνον ἂν
 φη· καὶ ἐφάνη νεκρὸν ἄγον τὸ πλοῖον. καὶ ἐν
 τὸν ὄφιν τὸν ἀποκτείνοντα τὸν δασὺν ἔλαβε
 ἐπέμψατο. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἐν Τυρρηνίᾳ τὸν
 ὄφιν αὐτὸς ἀπέκτεινε δάκνων. ἐν Κρότωνι δὲ
 ἵν τὸν λευκὸν κατέψεν ὑπομείναντα, ὥς φασι.
 ἵνου δὲ τινος ἀκούειν οὐκ ἔφη πῶ λέξειν πρὶν ἢ
 τι φανῇ· καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἐν Κανλω-
 ευκῇ ἄρκτος. καὶ πρὸς τὸν μέλλοντα ἐξαγγέλ-
 τοῦ τὸν θάνατον προεῖπεν αὐτός. καὶ Μυλλίαν
 ἰτωνιάτην ἀπέμνησεν ὅτι ἦν Μίδας ὁ Γορδίου·
 ἵετο ὁ Μυλλίας εἰς τὴν ἡπειρον ποιήσων ὅσα ἐπὶ
 βῶ ἐκέλευσε. λέγεται δὲ καὶ ὅτι τὴν οἰκίαν
 ἵπριαμένος καὶ ἀνορύζας ἃ μὲν εἶδεν οὐδενὶ
 ἔν εἰπεῖν, ἀντὶ δὲ τῆς ἀμαρτίας ταύτης ἐν
 ἱεροσυλῶν ἐλήφθη καὶ ἀπέθανε· τὸ γὰρ γέ-
 ποπεσὲν τοῦ ἀγάλματος τὸ χρυσοῦν ἐφωράθη
 ταῦτά τε οὖν λέγουσι πρὸς πίστιν καὶ ἄλλα

187.

nbl. de vita Pythagorica s. 31: ἵστορεῖ
 Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ τῆς Πυθαγορικῆς φι-
 ρας διαίρεσιν τίνα τοιάνδε ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς
 πορρήτοις διαφυλάττεσθαι· τοῦ λογικοῦ ζώου τὸ
 ἵθεός, τὸ δ' ἀνθρώπος, τὸ δὲ εἶον Πυθαγόρας.

188.

Apuleius de deo Socr. 20 (cod. Harl.): *credo vestrum plerosque hoc quod dixi cunctantius credere et inpendio mirari formam daemonis Socrati visam. at hoc saeculo oppido mirari solitos Pythagoricos, si quis se negaret unquam vidisse daemonem, satis ut reor idoneus auctor est Aristoteles. quod si cuivis potest evenire facultas contem- plandi divinam effigiem, cur non apprime potuerit Socrati obtingere...*

Clem. Al. Strom. 6, 6, 53 (t. III p. 130 Lips.): Ἰσίδωρος δὲ ὁ Βασιλείδου υἱὸς ἅμα καὶ μαθητὴς ἐν τῷ πρῶτῳ τῶν τοῦ προφήτου Παρχῶρ ἐξηγητικῶν καὶ αὐτὸς κατὰ λέξιν γράφει „φασὶ δὲ καὶ οἱ Ἀττικοὶ μεμνηνῆσθαι τίνα Σωκράτει παρεπομένου δαίμονος αὐτῷ, καὶ Ἀριστοτέλῃς δαίμοσι κεχρῆσθαι πάντας ἀνθρώπους λέγει συνομαρτοῦσιν αὐτοῖς παρὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνσωματώσεως, προφητικὸν τοῦτο μάθημα λαβὼν καὶ καταθέμενος εἰς τὰ ἑαυτοῦ βιβλία, μὴ ὁμολογήσας ὅθεν ὑφείλετο τὸν λόγον τοῦτον”.

189.

Gellius 4, 11: *Plutarchus quoque, homo in disciplinis gravi auctoritate, in primo librorum quos de Homero composuit Aristotelem philosophum scripsit eadem ipsa de Pythagoricis scripsisse, quod non abstinerint edendis animalibus nisi pauca carne quadam. verba ipsa Plutarchi, quoniam res inopinata est, subscripsi: Ἀριστοτέλης δὲ μήτρας καὶ καρδίας καὶ ἀκαλήφης καὶ τοιούτων ἄλλων ἀπέχεσθαι φησι τοὺς Πυθαγορικούς, χρῆσθαι δὲ τοῖς ἄλλοις. ἀκαλήφη autem est animal marinum quod urtica appellatur.*

Porph. v. P. 45: ἀπέχεσθαι δὲ καὶ ἄλλων παρῇ, εἶον μήτρας τε καὶ τριγλίδος καὶ ἀκαλήφης, σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄλλων θαλασσιῶν ζυμπάντων.

Diog. Laert. 8, 19: παντὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε μὴτ' ἐρυθίνον ἐσθίειν μῆτε μελάνουρον· καρδίας τ' ἀπέχεσθαι καὶ κυάμων· Ἀριστοτέλης δὲ φησι καὶ μήτρας καὶ τρίγλης ἐνίοτε.

190.

Diog. Laert. 8, 33—35: τιμὰς θεαῖς δεῖν νομίζειν καὶ ἥρωσι μὴ τὰς ἴσας, ἀλλὰ θεοῖς αἰεὶ μετ' εὐφημίας λευχειμονοῦντας καὶ ἀγνεύοντας, ἥρωσι δ' ἀπὸ μέσου ἡμέρας. τὴν δ' ἀγνεΐαν εἶναι διὰ καθαρμῶν καὶ

cr. Κέσας. || 6 vulgo π. εἰπὼν αὐτὸς οὐχ ὁ τ. ἀλλ' ὁ θεός. || 21 ἵμιν vulgo. || 22 ἀποκτείναντα vulgo. || 24 αὐτὸς: δε codd. || 1 post τὸν add. v. modo vel commodo add. al. codd. post quod. || 5 al. visitatam. || scđo cod. Harl.: secundum al. (etenim secundum Pythagoricos). || 7 auctor om. Harl. || 9 divinam: dignam Harl.

λουτρῶν καὶ περιρραντηρίων καὶ διὰ τοῦ καθαρεύειν ἀπό
 τε κήδους καὶ μιάσματος παντός καὶ ἀπέχσθαι βρω-
 τῶν θησιδίων τε κρεῶν καὶ τριγλῶν καὶ μελανούρων
 καὶ ὧν καὶ τῶν ὠτόκων ζώων καὶ κυάμων καὶ τῶν
 ἄλλων ὧν παρακελεύονται καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἐν τοῖς
 ἱεροῖς ἐπιτελοῦντες. φησὶ δ' Ἀριστοτέλης περὶ τῶν
 κυάμων παραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχσθαι τῶν κυάμων
 ἥτοι ὅτι αἰδοίοις εἰσὶν ὅμοιοι ἢ ὅτι Ἰδίου πύλαις· ἀγ-
 νατον γὰρ μόνον ἢ ὅτι φθείρει ἢ ὅτι τῇ τοῦ ὄλου φύσει
 ὅμοιον ἢ ὅτι ὀλιγαρχικόν· κληροῦνται γοῦν αὐτοῖς. τὰ δὲ
 πεσόντ' ἀπὸ τραπέζης μὴ ἀναιρεῖσθαι, ὑπὲρ τοῦ ἐβίβεισθαι
 μὴ ἀκολάστως ἐσθίειν ἢ ἔτι ἐπὶ τελευτῇ τινός. . .
 ἀλεκτρούνης μὴ ἄπτεσθαι λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Μηνός
 καὶ ἱκέτης· τὸ δ' ἦν τῶν ἀγαθῶν· τῷ τε Μηνὶ ἱερὸς·
 σημαίνει γὰρ τὰς ὥρας. τῶν ἰχθύων μὴ ἄπτεσθαι
 ὅσοι ἱεροί· μὴ γὰρ δεῖν τὰ αὐτὰ τετάχθαι θεοῖς καὶ
 ἀνθρώποις, ὥσπερ οὐδ' ἐλευθέρους καὶ δούλους. καὶ τὸ
 μὲν λευκὸν τῆς ἀγαθοῦ φύσεως, τὸ δὲ μέλαν τοῦ κα-
 κοῦ. ἄρτον μὴ καταγνύειν, ὅτι ἐφ' ἑνα οἱ πάσαι τῶν
 φύλων ἐφοίτων, καθάπερ ἔτι καὶ νῦν οἱ βάρβαροι· μὴ δὲ
 διαιρεῖν ὅς συνάγει αὐτούς· οἱ δὲ πρὸς τὴν ἐν ἄδου
 κρίσιν, οἱ δ' εἰς πόλεμον δειλίαν ποιεῖν, οἱ δὲ ἐπὶ ἀπὸ
 τούτου ἄρχεται τὸ ὄλον. . . καὶ ταῦτα μὲν φησιν ὁ
 Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν εὐρηκέναι,
 καὶ τὰ ἐκείνων ἐχόμενα ὁ Ἀριστοτέλης.

191.

Porphyr. vit. Pyth. 41: ἔλεγε δὲ τίνα καὶ μυ-
 στικῶ τρόπῳ συμβολικῶς, ἃ δὲ ἐπὶ πλεόν Ἀριστοτέ-
 λης ἀνέγραψεν. οἷον ὅτι τὴν θάλατταν μὲν ἐκάλει
 Κρόνου δάκρυον, τὰς δὲ ἄρκτους Ῥέας χεῖρας, τὴν δὲ
 πλειάδα Μουσῶν λύραν, τοὺς δὲ πλανήτας κύνας τῆς
 Περσεφόνης· τὸν δ' ἐκ χαλκοῦ κρουομένου γινόμενον
 ἦχον φωνὴν εἶναι τινος τῶν δαιμόνων ἐναπειλημμένην τῷ
 χαλκῷ.

Aelian. 4, 17: καὶ τὸν σεισμὸν ἐγενεαλόγει οὐδὲν
 ἄλλο εἶναι ἢ σύνοδον τῶν θεογεωτῶν, ἢ δὲ Ἰρις ἐφασκεν
 ὡς αὐγὴ τοῦ ἡλίου ἐστὶ, καὶ ὁ πολλάκις ἐμπίπτων τοῖς
 ὧσιν ἦχος φωνῆ τῶν κρείττωνων.

192.

Pergit Porphyrius ib. 42: ἦν δὲ καὶ ἄλλο εἶδος
 τῶν συμβόλων τοιοῦτον· ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τούτεστι
 μὴ πλεονεκτεῖν. μὴ τὸ πῦρ τῇ μαχαίρᾳ σκαλεύειν, ὅπερ
 ἦν μὴ τὸν ἀνοιδοῦντα καὶ ὀργιζόμενον κινεῖν λόγοις πα-

ρατεθγμένοις. στεφανόντε μὴ τίλλειν, τούτεστι·
 μους μὴ λυμαίνεσθαι· στέφανοι γὰρ πόλεον ἔτι-
 λιν δ' αὖ ἕτερα τοιαῦτα· μὴ καρδίαν ἐσθίειν,
 λυπεῖν ἑαυτὸν ἀνίας. μὴδ' ἐπὶ χοίνικας καὶ
 οἶον μὴ ἀργὸν ζῆν. μὴδ' ἀποδημοῦντα ἐπιστῆ-
 τούτεστι μὴ ἔχεσθαι τοῦ βίου τούτου ἀπὸ τῆς
 τὰς τε λεωφόρους μὴ βαδίζειν, δι' οὗ τὰς τῶν
 λῶν ἐπεσθαι γνώμῃς ἐκώλυνεν, τὰς δὲ τῶν ὀλ-
 πεπαιδευμένων μεταβεῖν. μὴδὲ χελιδόνας ἐ-
 χεσθαι, τούτεστι λάλους ἀνθρώπους καὶ πρὸς τὴν
 ἀκρατεῖς ὁμωροφίους μὴ πικεῖσθαι. φερτίον δὲ τῶν
 θέναι μὲν τοῖς βασιλεύουσιν, συγκαθαρεῖν δὲ τῶν
 παρῆναι μὴδὲν πρὸς ῥαστώνην ἀλλὰ πρὸς ἀρετὴν
 πράττειν. θεῶν τε εἰκόνας ἐν δακτυλίοις μὴ φέρειν.
 τέστι τὴν περὶ θεῶν δόξαν καὶ λόγον μὴ πρόχει-
 φανερὸν ἔχειν μὴδ' εἰς πολλοὺς φέρειν. ἐπὶ
 ποιεῖσθαι τοῖς θεοῖς κατὰ τὸ οὗς τῶν ἐκτεμνέ-
 τεῦθεν γὰρ ἠνίττετο τιμᾶν τοὺς θεοὺς καὶ ὑμετέ-
 σικῇ· αὕτη γὰρ διὰ ὧτων χωρεῖ.

Hieronimus adv. Rufin. l. III p. 469 (L.
 Par. 1706): *Pythagorica et illa praecepta
 amicorum omnia esse communia . . . illaque
 gmata, quae diligentissime Aristoteles in
 libris prosequitur: stateram ne transilias, id
 est ne avaritiam transgrediare iustitiam. ignem gladio ne
 iratum videlicet et tumidum animum verbis
 dicis ne lacessas. coronam minime carpendam
 id est moerorem de animo proiciendum. cum prope-
 fueris, inquit, ne redeas, id est post mortem
 ipsam ne desideres. per viam publicam ne
 bules, id est ne multorum sequaris errores. in
 dinem in domum non suscipiendam, id est
 rulos et verbosos homines sub eodem
 habendos. oneratis superponendum, id est ad
 nentibus non communicandum, id est ad
 incedentibus augmentanda praecepta, tradenda
 otio relinquendos.*

193.

Martianus Capella lib. VII, 731 (Kopp.
*Aristoteles, unus e sectatoribus meo
 sophiae), ex eo quod unum solum ipsa
 sit et se quaeri semper velit, Cupidinem*

3 Ael. 4, 17 extr. προσέταττε δὲ ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας καρδίας ἀπέχσθαι καὶ ἀλεκτρούνης λευκοῦ καὶ τῶν ἰχθύων καὶ μὴ χρῆσθαι θαλασσίᾳ, μὴδὲ βαδίζειν τὰς λεωφόρους· ἀπὸλον γὰρ εἰ καθάσκειν κατ' αὐτὰ ἐκεῖνα. || 6 περὶ τῶν κυάμων. Codd. Laur. quem et ipse inspexi: codd. rec. et edd. inepte ἐν τῷ περὶ τῶν κυάμων. || 30 Κρόνου (cf. A. P. p. 200): ἐκ αὐτοῦ αὐγὴ τοῦ ἡλίου Gesn.: ὡς ἢ γὰρ τοῦ νεῖλου codd.

b3 τοιαῦτα εἶναι μὴ καρδίαν ἐσθίειν, (οἷον add. Holst.) μὴ λυπεῖν. . . vulgo, corr. Nauck. || 6 τούτεστι addidi. || 5 περὶ τὰς τε vulgo. || 13 μὴδὲν κατὰ ῥαστώνην ed. Ritt., corr. Holst. || ἀρετὴν καὶ πότους Holstenius.

am, quod se cupiat, si quidem ultra nihil et expers totius elationis aut copulae in se detorquet ardore.

194.

zon. Smyrn. arithm. c. 5: τῶν δὲ ἀριθμῶν τὴν πρώτην τομὴν εἰς δύο· τοὺς μὲν γὰρ αὐτοὺς τοὺς δὲ περιττοὺς φασί... πρώτην δὲ τῶν ἐνιοὶ ἔφασαν μονάδα... Ἀριστοτέλης δὲ ἐν ὑποκρίῳ τὸ ἐν φησιν ἀμφοτέρων μετέχειν τῆς ἀρτίῳ μὲν γὰρ προστεθὲν περιττὸν ποιεῖ, περὶ ἄρτιον, ὃ οὐκ ἂν ἠδύνατο εἰ μὴ ἀμφοῖν τεσσιν μετεῖχε· διὸ καὶ ἀρτιοπερίττον καλεῖσθαι

195.

plicius in Ar. de caelo p. 492, 13 Br. (p. 172^b 44 15 : οἱ μὲν οὖν Πυθαγόρειοι εἰς δύο συστοιχίας πάσας ἴσας ἀναγαγόντες τὴν μὲν χειρόνα τὴν δὲ βελτίονα ἀγαθῶ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ τῇ δεκάδι συμβο- τῷ παντὶ ἀριθμῷ συμπληρώσαντες ἑκατέραν, ἀντίθεσιν τῶν δέκα οὕτω παρέλαβον ὡς πάσας 20 φασίν. ἡς συγγενείας συνεμφαίνουσιν. καὶ τῶν τοπι- σχήσεων τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν παρέλαβον οὕτως καὶ τὰς ἄλλας τοπικὰς ἀντιθέσεις ἐδήλω- οὖν δεξιὸν καὶ ἄνω καὶ ἔμπροσθεν ἀγαθὸν καὶ τὸ δὲ ἀριστερὸν καὶ κάτω καὶ ὀπίσθεν κα- 25 γον, ὡς αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἰστορήσεν ἐν τῇ ὑποκρίσει ἀρεσκόντων συναγωγῇ.

196.

b. ecl. phys. I c. 18, 1 p. 380: ἐν δὲ τῷ Πυθαγόρου φιλοσοφίας πρώτῳ γράφει (Ἀρι- 30 σ) τὸν μὲν οὐρανὸν εἶναι ἕνα, ἐπειστάγασθαι δ' ἐκ τοῦ χρόνου τε καὶ πνοῆς καὶ τὸ κενὸν ὃ διορίζει τὰς χώρας αἰεῖ.

197.

xander Aphrod. in Ar. metaphys. (1, 8) 35 Bon.: τῆς δὲ τάξεως τῆς ἐν τῷ οὐρανῷ ἦν τῶν ἀριθμῶν οἱ Πυθαγόρειοι, μνημονεύει ἐν τῷ περὶ τῆς Πυθαγορικῶν δόξης.

198.

xander in metaph. (1, 5) p. 30, 25 Bon.: 40 γούν· τέλειον ἀριθμὸν ἡγούμενοι τὴν δεκάδα, δὲ ἐν τοῖς φαινόμενοις ἐννέα τὰς κινουμένας ἑπτὰ μὲν τὰς τῶν πλανωμένων, ὀγδόην δὲ τὴν ἐνῶν, ἐννάτην δὲ τὴν γῆν· καὶ γὰρ καὶ ταύτην

ἡγούντο κινεῖσθαι κύκλῳ περὶ μένουσαν τὴν ἐστίαν, ὃ πῦρ ἐστὶ κατ' αὐτούς· αὐτοὶ προσέθεσαν ἐν τοῖς δόγμασι καὶ τὴν ἀντίχθονά τινα, ἣν ἀντικινεῖσθαι ὑπέβητο τῇ γῇ καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀόρατον εἶναι. λέγει δὲ περὶ τούτων καὶ ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ μὲν καὶ ἐν ταῖς τῶν Πυθαγορικῶν δόξαις ἀκριβέστερον.

199.

Simplicius in Ar. de caelo (2, 13 p. 293^b 20) p. 505, 18 Br. (p. 229, 16 K.): ἀντιφάσκουσι δὲ οἱ Πυθαγόρειοι· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἐναντίως· οὐ περὶ τὸ μέσον λέγον- 10 τες αὐτήν, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ μέσῳ τοῦ παντός πῦρ εἶναι φασί, περὶ δὲ τὸ μέσον τὴν ἀντίχθονα φέρεσθαι φασί γῆν οὖσαν καὶ αὐτήν, ἀντίχθονα δὲ καλουμένην διὰ τὸ ἐξ ἐναντίας τῇδε τῇ γῇ εἶναι· μετὰ δὲ τὴν ἀντίχθονα ἡ γῆ ἥδε φερομένη καὶ αὐτὴ περὶ τὸ μέσον, μετὰ δὲ τὴν γῆν ἡ σελήνη· οὕτω γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ πέρατι τῶν Πυ- 15 θαγορικῶν ἰστορεῖ. διὸ οἱ μὲν Ζανὸς πύργον αὐτὸ κα- λούσιν, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς Πυθαγορικαῖς ἰστορήσεν, οἱ δὲ Διὸς φυλακὴν, ὡς ἐν ταῖς, οἱ δὲ Διὸς θρόνον, ὡς ἄλλοι

200.

Simplicius in Ar. de caelo (2, 2) p. 492^b 39 Br. (p. 175^b 29 K.): πῶς δὲ τοὺς Πυθαγορείους ἡμᾶς ἄνω ποιεῖν φησὶ καὶ ἐν τῷ δεξιῷ, τοὺς δὲ ἐκεῖ κάτω καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ, εἶπερ ὡς αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς συναγωγῆς τῶν Πυθαγο- 20 ρικῶν ἰστορεῖ, τοῦ ὅλου οὐρανοῦ τὸ μὲν ἄνω λέγου- σιν εἶναι τὸ δὲ κάτω, καὶ τὸ μὲν κάτω τοῦ οὐ- ρανοῦ δεξιὸν εἶναι τὸ δὲ ἄνω ἀριστερόν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῷ κάτω εἶναι; ἢ τὸ μὲν ἄνω καὶ πρὸς τοῖς 30 δεξιοῖς ἐνταῦθα λεγόμενον οὐ κατὰ τὸ ἑαυτῷ ἀρέσκον εἶπεν ἀλλὰ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους· ἐκεῖνοι γὰρ τῷ δε- ξιῷ τὸ ἄνω καὶ τὸ ἔμπροσθεν συντάττον, τῷ δὲ ἀρι- στερῷ τὸ κάτω καὶ τὸ ὀπίσθεν. τὰ δὲ ἐν τῇ τῶν Πυθα- γορικῶν συναγωγῇ μεταγεγράφθαι μᾶλλον ὑπὸ τινος ὃ 35 Ἀλέξανδρος οἶεται ὀφείλοντα ἔχειν οὕτω, τὸ μὲν ἄνω τοῦ οὐρανοῦ δεξιὸν εἶναι τὸ δὲ κάτω ἀριστερὸν καὶ ἡμᾶς ἐν τῷ ἄνω εἶναι, οὐχὶ ἐν τῷ κάτω ὡς γέγραπται· οὕτω γὰρ ἂν συνάδοι τοῖς ἐνταῦθα λεγομένοις, ὅτι ἡμεῖς κάτω λέγοντες οἰκεῖν καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, 40 εἶπερ τῷ ἀριστερῷ τὸ κάτω συντάσσεται, ἐναντίως λέγο- μεν ἢ ὡς οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν ἄνω καὶ ἐν τοῖς δε- ξιοῖς. καὶ τάχα ἔχει λόγον τὸ μεταγεγράφθαι, εἶπερ οἶδεν ὁ Ἀριστοτέλης τῷ μὲν δεξιῷ τὸ ἄνω τῷ δὲ ἀριστερῷ τὸ κάτω συντάττοντας.

ἐν οὖν Br. (quidem igitur Guil.): γὰρ K. || 27 Πυθαγορείους Br. (in collectione eorum quae Pythagorici placuerunt Guil. Pythagorici Karsten.

ἐν τῷ πέρατι (in fine Guil.): ἐν τῇ περὶ Karsten. || 26 ἰστορεῖ (narrat Guil.): φησὶ K. || τὰ μὲν... τὰ δὲ Br. (hoc Guil.) || ἡμᾶς Br. || 40 λέγομεν K.: λεγόμενοι Br. || 44 συντάττοντας K.

Themistius de caelo (Moyse Alatino interprete Ven. 1574) f. 26^b: *siquidem Pythagorei dicunt superiorem partem eam esse quae dextrae e regione existit. quemadmodum invenimus Aristotelem iis annotationibus carpere eos, quas adversus Pythagoreorum sententias conscripsit: ubi contra eos disputat qui superiorem partem dextram esse contendebant* (cf. Themist. apud Averr. de caelo II comm. 16).

XXXVI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΥΤΕΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

[Τὰ ἐκ τοῦ Τιμαίου καὶ τῶν Ἀρχυτείων.

Simpl. in Ar. de caelo p. 491^b 35 (p. 169^b 17 K.): καὶ πάντων οἶμαι μᾶλλον ὁ Ἀριστοτέλης τὴν ἐν Τιμαίῳ 15 περὶ τούτων τοῦ Πλάτωνος γνώμην ἠπίστατο, ὃς καὶ συνοψὶν ἢ ἐπιτομὴν τοῦ Τιμαίου γράφειν οὐκ ἀπηξίωσε. cf. p. 133^b 17 K.] 201.

Damascius de princip. (cod. Hamb. p. 409^b): βέλτιον ἄρα τῷ διορισμῷ αὐτοῦ ἐμμένειν κατὰ τὴν 20 Πυθαγορικὴν συνῆθειαν καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἄλλα νοοῦντας τὰ ἔνυλα πράγματα καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην· ἐν τε γὰρ τῷ Φαίδωνι οὕτως ὀνομάζει τὰ ἄλλα, τὰ εἶδη τὰ αἰσθητὰ λέγων ἄλλα, καὶ ἐν ἄλλοις. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τοῖς Ἀρχυτείοις ἱστορεῖ καὶ Πυθαγό- 25 ραν ἄλλο τὴν ὕλην καλεῖν ὡς ῥευστὴν καὶ αἰεὶ ἄλλο γιγνόμενον. ὥστε δῆλός ἐστι καὶ ὁ Πλάτων ταύτῃ τὰ ἄλλα ἀφοριζόμενος.

XXXVII. ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ.

202.

Simplicius de caelo p. 488, 6 Br. (p. 132^b 41 K.): καὶ ταῦτα δὲ προστίθησιν ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι οἱ λέγοντες ποτὲ 35 μὲν οὕτω τὸ πᾶν ποτὲ δὲ ἄλλως ἔχειν, ἀλλοίωσιν μᾶλλον τοῦ παντὸς ἀλλ' οὐ γένεσιν καὶ φθορὰν λέγουσιν. οἱ δὲ γενητόν, φησί, καὶ φθαρτόν λέγοντες τὸν κόσμον ὡς ὅτι οὖν ἄλλο τῶν συνισταμένων εἶεν ἂν οἱ περὶ Δημόκριτον. ὡς γὰρ ἕκαστον τῶν ἄλλων γίνεται καὶ φθείρεται κατ' αὐτούς, οὕτω δὲ καὶ τῶν κόσμων τῶν ἀπείρων ἕκα- 40 στος· ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὸ γινόμενον οὐ ταῦτον

τῷ φθαρέντι εἰ μὴ ἄρα κατ' εἶδος, οὕτω καὶ τῶν κόσμων λέγουσιν. εἰ δὲ αἱ ἄτομοι αἱ αὐταὶ μετὰ ἀπαθείς οὔσαι, δῆλον ὅτι καὶ οὗτοι ἀλλοίωσι γοιεν τῶν κόσμων ἀλλ' οὐ φθορὰν, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς 5 δοκεῖ λέγειν καὶ Ἡράκλειτος. ὀλίγα δὲ ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους περὶ Δημόκριτου παραγραφῆτα ἐκ τῶν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων διάνοιαν.

„Δημόκριτος ἡγεῖται τὴν τῶν αἰδίων φύσιν μικρὰς οὐσίας πλῆθος ἀπείρους· ταύταις δὲ πρὸς 10 λον ὑποτίθησιν ἄπειρον τῷ μεγέθει, προσαγγελλόμενος μὲν τόπον τοῖςδε τοῖς ὀνόμασι, τῷ τε κενῷ καὶ τῷ πᾶσι καὶ τῷ ἀπείρῳ, τῶν δὲ οὐσιῶν ἐκάστην τῷ τῷ κενῷ ναστῷ καὶ τῷ ὄντι. νομίζει δὲ εἶναι οὕτω μακρὰς οὐσίας ὥστε ἐκφυγεῖν τὰς ἡμετέρας αἰσθήσεις, ὡς 15 δὲ αὐταῖς παντοίας μορφὰς καὶ σχήματα ταῦτα κατὰ μέγεθος διαφορὰν. ἐκ τούτων οὖν ἦδη καὶ στοιχείων γενεᾶσθαι καὶ συγκρίνεσθαι τοὺς ἰσχυροὺς καὶ τοὺς αἰσθητοὺς ὄγκους. στασιάζει δὲ καὶ ῥεεῖν ἐν τῷ κενῷ διὰ τε τὴν ἀνομοιότητα καὶ τὴν 20 λας τὰς εἰρημένας διαφορὰς, φερομένας δὲ ἐμπιπὼν περιπλέκεσθαι περιπλοκὴν τοιαύτην, ἣ συμφύεται αὐτὰ καὶ πλησίον ἀλλήλων εἶναι ποιεῖ, φύσει μίαν ἐξ ἐκείνων κατ' ἀλήθειαν οὐδ' ἠντιπαῦτον γὰρ μὴ γὰρ εὐθὺς εἶναι τὸ δύο ἢ πλεονάζον γὰρ 25 ποτε ἔν. τοῦ δὲ συμμένειν τὰς οὐσίας μετ' ἄλλη μέχρι τινὸς αἰτιάται τὰς ἐπαλλαγὰς καὶ τὰς ἐμφύεις τῶν σωμάτων· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν εἶναι φύσιν τὰ δὲ ἀγκιστρῶδη, τὰ δὲ κοῖλα, τὰ δὲ κυρτά, τὰς 30 λας ἀναρίθμους ἔχοντα διαφορὰς. ἐπὶ τούτοις οὖν σφῶν αὐτῶν ἀντέχεσθαι νομίζει καὶ συμμένειν, ὡς ῥοτότερα τις ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀνάγκη καταρῆναι διασείσθαι καὶ χωρὶς αὐτὰς διασπείρῃ”.

λέγει δὲ τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἐναντίαν αὐτῇ διαίαν μόνον περὶ ζώων ἀλλὰ καὶ περὶ φυτῶν καὶ περὶ κινῶν συλλήθδην περὶ τῶν αἰσθητῶν σωμάτων ἀπάντη· ἢ μὲν γένεσις σύγκρισις τῶν ἀτόμων ἐστὶν καὶ διάκρισις, καὶ κατὰ Δημόκριτον ἀλλοίωσις ἐστὶν νεσις. καὶ γὰρ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὸ γινόμενον τῷ φθαρέντι φησὶν εἰ μὴ ἄρα κατ' εἶδος, καὶ τὸν ἀλλοίωσιν ἀλλ' οὐ γένεσιν ὑποτίθεσθαι φησὶ 40 ξανδρος.

22 cod. ἀλλὰ || 26 ita etiam cod. Laur. 86, 5 membr. rec. saec. XV: αἱ ἄλλα καὶ ἄλλα γιγν. Creuzer.

b5 δὲ K.: γὰρ Br. || Ἀριστοτέλους . . . παραγραφῆτα Karsten: Ἀριστοτέλει . . . παραγραφῆτων Br. cf. vers. lat. Guilhem. ed. Ven. pauca autem ex dictis Arist. de Democrito transcripta manifesta faciunt (corr. facient) virorum illorum et 12 ἐκάστην πλήρει στερεῶ καὶ ὄντι K. (sic et Guil. pleno solido et ente). || 14 ἐκφυγεῖν K. || 16 διαφορὰς K. || 17 γὰρ καὶ Br. || 24 τὸ δύο ἢ πλεονάζον K.: τὰ δύο ἢ τὰ πλεονάζον Br. || 28 τὰ δὲ κοῖλα, τὰ δὲ κυρτά (has autem concavas, has convexas Guil.) om. Br. || ἄλλα Br. || 31 καὶ διασείσθαι Br. || 37 καὶ om. K. || 38 καὶ post γὰρ om. K. || 39 ἄρα καὶ κατ' εἶδος (et tamen Guil.): καὶ ἄλλως Br.

VI. P H Y S I C A.

XVIII. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΦΥΣΙΚΑ.

(ἐγκύκλια προβλήματα)

us in Ar. eth. I (f. 9^b cod. Paris. 1903 cf. A. ἔστι δὲ αὐτῷ (αὐτοῖς cod.) προβλήματα ἐγκύκλια· διὸ καὶ ἐγκύκλια ὠνομαζέτο, διὰ τὸ ἐγκύ- 5 ς καθημένους ἐπιχειρεῖν εἰς τὸ προτεθὲν ἢ διὰ τὸ πρῆστον ἀκροᾶσθαι (cf. Eustrat. ad h. l. f. 10^a cit. in A. P. p. 600 et p. 42).

s 20, 4: *misi ei verba haec ex Aristotelis* *ita qui προβλήματα ἐγκύκλια inscriptus est...* *υσιακοὶ τεχνῖται κ. τ. λ. (= probl. phys. 30, 10).*

(σύμμικτα ζητήματα).

in Ar. categ. p. 24^b 8 Br.: τῶν δὲ ὑπομνη- *ργγραμμάτων*) τὰ μὲν μονοειδῆ ... τὰ δὲ παι- *ε* πρὸς Εὐκλείδην αὐτῷ γεγραμμένα ἐβδόμηκοντα *συμμικτῶν ζητημάτων* χωρὶς προσιμίων καὶ ἐπι- 15 *ης* διαίρεσεως (cf. Hesych. ind. 168).

r. Marc. (p. 2, 11 Robbe): καὶ τὰ φυσικὰ προ- *ἐβδόμηκοντα βιβλίοις ὄντα.*

203.

ch. de facie lun. 19: Ἀριστοτέλης δὲ 20 *αἰτίαν τοῦ πλεονάκεις τὴν σελήνην ἐκλείπου-* *ἥλιον καθορᾶσθαι πρὸς ἄλλαις τισὶ καὶ ταύ-* *σιν· ἥλιον γὰρ ἐκλείπειν σελήνης ἀντιφράζει,* ** ὁ δὲ Ποσειδώνιος ...*

204.

ch. de primo frigido 11: Ἀριστοτέλης *;* ἀκόντας τοῦ μολίβδου τήκεσθαι φησι καὶ *νύους καὶ χειμῶνος, ὕδατος μόνου πλησιά-* *ς· ὁ δ' αἶψα, ὡς εἴκοι, συνελαύνων τὰ σώματα* *ἵτι καταθραύει καὶ ῥήγνυσιν.*

205.

ch. quaest. conviv. 6, 5: ἀλλὰ μὴν περὶ *ν,* ἔφη, ἢ τῶν ἀκονῶν, οὓς ἐμβαλλόντες εἰς *ὕχειν αὐτὸ καὶ στομοῦν δοκοῦσιν, εἰρημένον* *λει μνημονεύεις. αὐτὸ τοῦτο, ἔφη, μόνον ἐν* 35 *ν εἶρηκε τὸ γινόμενον, εἰς δὲ τὴν αἰτίαν ἐπι-* *ήμεῖς· ἔστι γὰρ μάλιστα δυσθεώρητος.*

206.

is 19, 5 (Hertz): *erat nobiscum vir bonus* *etica disciplina bene doctus et Aristo-* 40 *studiosissimus. is nos aquam multam*

ex diluta nive bibentes coerebat severiusque in- *crepabat adhibebatque nobis auctoritates nobilium* *medicorum et cumprimis Aristotelis philosophi,* *rei omnis humanae peritissimi, qui aquam nivalem* 5 *frugibus sane et arboribus fecundam diceret, sed* *hominibus potu nimio insalubrem esse tabemque* *et morbos sensim atque in diem longam visceribus* *inseminare ... promit ... Aristotelis librum eum-* *que ad nos affert ... in eo libro scriptum fuit,* *10 deterrimam esse potu aquam e nive itemque soli-* *dus latiusque concretam esse eam, quam κρύσταλ-* *λον Graeci appellant. causaque ibi adscripta est* *... verba ipsa Aristotelis ex eo libro pauca* *sumpsi et adscripsi: Διὰ τί τὰ ἀπὸ χιόνος καὶ κρυ-* *στάλλων ὕδατα φαῦλά ἐστιν; ὅτι παντὸς ὕδατος πηγνυ-* *μένου τὸ λεπτότατον καὶ κουφότατον ἐξατμίζει. ση-* *μεῖον δὲ ὅτι ἑλαττον γίνεται ἢ πρότερον, ὅταν τακῇ* *παγὲν· ἀπεληλυθὸς οὖν τοῦ ὑγιεινοτάτου ἀνάγκη αἰεὶ* *τὸ καταλειπόμενον χειρόν εἶναι.*

207.

Plutarch. quaest. natur. 2: Διὰ τί μᾶλλον ὑπὸ *τῶν ὑετίων ἢ τῶν ἐπιρρύτων ὑδάτων τὰ δένδρα καὶ τὰ* *σπέρματα πέφυκε τρέφεσθαι; ... τὸ δὲ τοῦ Ἀριστοτέ-* *λους ἀληθές, ὅτι πρόσφατόν ἐστι καὶ νέον ὕδωρ τὸ ὑμέ-* 25 *νον, ἔωλον δὲ καὶ παλαιὸν τὸ λιμναῖον;*

208.

Plutarch. quaest. conv. 6, 4, 1: Διὰ τίνα *αἰτίαν τὸ φρεατίδιον ὕδωρ ἀρυσθὲν ἐὰν ἐν αὐτῷ τῷ τοῦ* *φρέατος ἀέρι νυκτερεύσῃ, ψυχρότερον γίνεται; ψυχρο-* 30 *πότη ξένῳ τρυφῶντι παρεσκευάσαν οἱ θεράποντες ἐκ τοῦ* *φρέατος ὕδωρ ψυχρότερον· ἀρυστάμενοι γὰρ ἀγγεῖω καὶ* *κρεμάσαντες τὸ ἀγγεῖον ἐν τῷ φρέατι τῆς πηγῆς μὴ* *ἀπτόμενον, εἶσαν ἐπινυκτερεύσαι καὶ πρὸς τὸ δεῖπνον* *ἐκομίζετο τοῦ πρόσφατου ψυχρότερον. ἦν δὲ ὁ ξένος* 35 *φιλόλογος ἐπεικῶς καὶ τοῦτο ἔφη λαβεῖν ἐκ τῶν Ἀρι-* *στοτέλους μετὰ λόγου κείμενον, εἶναι δὲ τοιούτου τὸν* *λόγον. πᾶν ὕδωρ προθερμανθὲν ψύχεται μᾶλλον, ὥσπερ* *τὸ τοῖς βασιλεῦσι παρασκευαζόμενον ὅταν ἐψηθῇ μέχρι* *ζέσεως, περιτρωρεύουσι τῷ ἀγγεῖω χιόνα πολλήν καὶ γί-* *νεται ψυχρότερον. ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὰ ἡμέτερα σώ-* *ματα λουισαμένων περιψύχεται μᾶλλον· ἢ γὰρ ὑπὸ*

ia in codd. || 33 ἀκονῶν Wytt.: vulgo ἀκμῶν.
in physica quaestionibus, sicut intellexit Macrobius sat. 7, 12.

τῆς θερμότητος ἀνεσις πολύπορον τὸ σῶμα καὶ μανὸν ἀπειργασμένη πολὺν δέχεται τὸν ἔξωθεν αέρα καὶ βιαιοτέραν ποιεῖ τὴν μεταβολήν· ὅταν οὖν ὑποπλασθῇ ὑπὸ τῆς πηγῆς τὸ ὕδωρ ἐν τῷ αέρι προθερμανθέν, περιφύχεται ταχέως.

209.

Plutarch. quaest. conv. 1, 9: Διὰ τί τῷ ποτίμῳ βέλτιον ὕδατι ἢ τῷ θαλαττίῳ πλύνεται τὰ ἱμάτια; ... ἀλλ' εἶπε δι' ἣν αἰτίαν Ὁμηρος ἐν τῷ ποταμῷ πλύνουσιν, οὐκ ἐν τῇ θαλάττῃ καίπερ ἐγγὺς οὖσιν τὴν Ναυσι-10 κάαν πεποίηκε, καίτοι θερμότεραν γε καὶ διαφανεστέραν εἶκος καὶ ῥυπτικωτέραν εἶναι. καὶ ὁ Θεών, ἀλλὰ τοῦτο γε, εἶπε, τῷ γεῶδει Ἀριστοτέλῃς πάλαι διαλέλυνεν ὁ προβέβληκας ἡμῖν. καὶ γὰρ τῇ θαλάττῃ τὸ τραχὺ καὶ γεῶδες ἐνδιέσπαρται καὶ τοῦτο ποιεῖ τὴν ἀλυκότητα με-15 μιγμένον· ἢ καὶ μᾶλλον ἢ θάλαττα τοὺς τε νηχομένους ἐξαναφέρει καὶ στέγει τὰ βάρη, τοῦ γλυκέος ἐνδιδόντος διὰ κουφότητα καὶ ἀσθένειαν· ἔστι γὰρ ἄμικτον καὶ καθαρὸν· ὅθεν ἐνδύεται διὰ λεπτότητα καὶ διεξίον τοῦ θαλαττίου μᾶλλον ἐκτῇκει τὰς κηλίδας. ἢ οὐ δοκεῖ σοι 20 τοῦτο πιθανῶς λέγειν Ἀριστοτέλῃς;

210.

Mich. Psellus quaest. var. c. 134 Fabr.: Τίς ἡ αἰτία δι' ἣν ὅταν εἰς θάλασσαν ἐμπέσῃ κεραυνός, ἄλεις ἐξανθοῦσι; πηγνύμενον τὸ θαλάσσιον ὕδωρ τοὺς ἄλεις 25 ποιεῖ, πηγνύται δὲ τοῦ κεραυνοῦ ἐμπεσόντος ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ τὸ γλυκὺ καὶ πότιμον ὕδωρ ἐξάγοντος. ὅθεν τὸ μὲν λεπτὸν καὶ πότιμον ὕδωρ οὐθ' ὑπὸ ἡλίου καιόμενον πηγνύται οὐθ' ὑπὸ κεραυνοῦ, τὸ δὲ ἄλμυρον ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦτο πάσχει καὶ μάλιστα ὑπὸ κεραυνοῦ· 30 βεῖωδες γὰρ ὄν τὸ κεραύνιον πῦρ, ὅταν εἰς τὴν θάλασσαν ἐμπέσῃ, ἐξατμίζει μὲν καὶ ἀναξηραίνει τὸ πότιμον, πηγνύσι δὲ τὸ γεῶδες καὶ ἄλμυρον. ὅθεν ἀσηπτα μὲν οἱ κεραυνοὶ τὰ σώματα ποιοῦσι, ἀσηπτα δὲ οἱ ἄλεις διαφυλάττουσι, ἐκτικκομένης ὑπ' αὐτῶν τῆς ὑγρότητος. ταύτην 35 τὴν αἰτίαν καὶ Ἀριστοτέλῃς ὁ φιλόσοφος τίθησιν τε καὶ ἀποδέχεται καὶ οἱ κρείττους τῶν φυσικῶν.

211.

Plut. qu. conv. 3, 7, 3: Διὰ τί τὸ γλεῦκος ἥκιστα μεθύσκει; ... ἢ τε βαρύτερος ἐστὶ τοῦ γλεῦκος, ὡς Ἀρι-40 στοτέλῃς φησὶν, ἢ διακόπτουσα τὴν κοιλίαν καὶ τὸ πολὺ συμβαίνειν πνευματώδες καὶ ὑδατώδες· ὦν τὸ μὲν εὐθὺς ἐκπίπτει βιαζόμενον, τὸ δὲ πέφυκε τὸ ὑδατώδες

ἀμβλύτερον ποιεῖν τὸν οἶνον. παλαιώσις δὲ ἐπι-
ἐμποιεῖ, ἐκκρινόμενου τοῦ ὑδατώδους· καὶ γὰρ
τῷ μὲν ἐλάττων ὁ οἶνος, δυνάμει δὲ σφοδρότερος
212.

Galen. de simpl. med. IV p. 661 (t. XI ed. L.)

ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν ἰσως ἂν τῷ δόξειε λείπειν ὁ πῦρ
ἐλλογίμων ἰατρῶν ἐξηπάτησεν· τῷ γὰρ τοὺς αἰ-
ἀσθενεῖς ἐν τε τῷ ἥρι καὶ τῷ θέρει μεταβάλλει
ὀξύνεσθαι, χειμῶνος δ' ἐν ταῖς οἰκείαις φυλάττει
τησιν, ὑπὸ θερμοῦ τισὶν ἔδοξεν ἢ ἐξύτης γε-
ναύξει δ' αὐτῶν τὴν ὑπόληψιν ὅ τε κινήσεις φύσει
οἶνος ὅ τ' ἐν τοῖς πλοίοις μετακομισθεὶς πορράται
γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάντες ὅταν ἀσθενεῖς ὦσι, ἐ-
τάχιστα ... (p. 662:) ζητήσιν γὰρ ὁ λόγος
τίαν, δι' ἣν ὑπὸ τῆς ἔξωθεν θερμότητος ὁ φύσει
καὶ ἀσθενὴς οἶνος ἐλέγχεται, καίτοι τοῦτο γε
ῤῥημα τὸ ἐξελέγχεται ῥῥθεν ἀπάσας τὰς εἰρημ-
ρίας ἐπιλύεται. παραπλήσιον γὰρ τι συμβαίνει
νοῖς, ὅσοι φύσει ψυχρότεροι καὶ ὑδατωδέτεροι
νουσιν ὄντες, οἷον τι καὶ ταῖς μικραῖς καὶ ἀσθεν-
καὶ γὰρ καὶ ταύτας ἐν ἡλίῳ καταθεῖς ἰσχυρῶς (p.
τελέως ἀμυδρὰς ὄψει γιγνομένης ἢ καὶ ταῖς
ἀποσβεσνυμένης. οὕτω δὲ καὶ λύχον καιόμε-
ἄλλη φλογὶ σφοδρῶ καὶ μεγάλῃ παραθείς ἐπὶ
καταθείς ἰσχυρῶς, μαραινόμενον τε καὶ διαφισ-
τίκα θεάσῃ. καὶ μὲν δὴ καὶ εἰ ῥιπίχοις ἰσχυρῶς
καὶ μικρὰν φλόγα, θάπτεν ἀποσβέσεις αὐτὴν ἔ-
οὔτε γὰρ κίνησιν οὔτε θερμασίαν ἰσχυρὰν ἀπ-
μένει φύσις, ἀλλὰ διαφορεῖται πρὸς αὐτῆς
αὐξάνεται ... (p. 664:) ἀλλ' οἱ γε περὶ θεο-
καὶ Ἀριστοτέλῃν τὴν τ' ἐμπειρίαν ἐπὶ τῇ
ναντες καὶ διὰ τὴν ἐν φυσικολογίᾳ γυμνασίαν
ρον ἅπαντα διαβρώσαντες, ἀλλὰ τε τοιαῦτα
περὶ τῶν οἴνων ἡμᾶς ἐδίδαξαν ὡς ὁμοίον τι
αὐτῶν πάσχειν σώμασιν. ἢ γὰρ οὐχὶ καὶ τὰ
μεθὰ παρὰ τό πως ἔχειν ἀσθενείας ἢ ῥωμα-
αὐτῶν ὀνιμάμενα καὶ βλαπτόμενα; καὶ γὰρ κα-
σια σφοδρὰ καὶ ἥλιος ἰσχυρότερα μὲν ἐπὶ
θερμὰ καὶ ῥωμαλέα σώματα, καταβάλλει ἢ
φορεῖ καὶ καταλύχει τὰ μὴ τοιαῦτα, καὶ
τοὺς μὲν θερμούς φύσει καὶ κινήσεις ῥιπίζου-
ἐκθερμαίνων καὶ φλόγες πλησίον καιόμε-
θάπτεν· ὅσοι δὲ ψυχρότεροί εἰσι καὶ ὑδατωδέ-
τεροι

21 mox 1, 9, 4: Ἀριστοτέλῃς γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ (probl. 23, 10) φησὶ ... || 35 διαφυλάττουσι add. cod. Farn. 36 pro καὶ Farn. habet ὁ. || 42 συμβαίνειν Dübner: συμμένειν vulgo.

b1 ita Wytt. codd. παλαιώσις ἐπὶ τὰ ἐκκρινόμενα, Steph. π. καὶ ἐπίτασιν λαμβάνει ἐκκο. || haec ultima ita redd: E. inesse autem aquam musto vel hinc docetur quod cum in vetustatem procedit, fit mensura minus sed aeris fortis exhalata aqua qua mollebat remanet vini sola natura cum fortitudine sua libera, nulla diluti humoris permixtio. 6 ἐπὶ: ἐπὶ vulgo.

ἔχει τε τὰ τοιαῦτα πάντα καὶ θάττον ἀναγκά-
ειν ἂν μικρὸν (p. 665:) ὕστερον ἐμελλε πεί-
νυλάττεται μὲν γὰρ ἕκαστον τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς
ίσεως οἰκείῳ θερμῷ, διαφθείρεται δὲ πρὸς τῆς
ιετρίας ἥτοι θερμότητος ὀθνεῖα ἢ ψύξεως πλεο-

213.

n. de simpl. med. I p. 413: ἐπὶ δὲ
τῶν ὑγρῶν φαρμάκων ἡδὴ μεταβαίνωμεν,
ὡς μάλιστα περὶ ὄξους ἡμφισβήτηται, τῶν
οὐκ εἶναι λεγόντων αὐτό, τῶν δὲ θερμόν,
εἶναι μὲν θερμότητα διδόντων αὐτῷ τινὰ δ'
ἐνῶν, ὥσπερ οἱ λέγοντες οἶνον τεθνεῶτα καὶ νε-
τὸ ὄξος· οὗτοι γὰρ ἀπολωλεκέναι μὲν αὐτὸ
οἰκείαν οἶνου θερμότητα, σπεδονώδη δὲ τινα
εἶναι. — id. IV p. 629: ἐτι δὲ τούτων μάλ-
ζους θαυμάζουσιν εἰ τολμῶμεν αὐτὸ λέγειν
εἶναι μὲν τὴν ἐμφυτον τοῦ οἶνου θερμότητα, τὴν
φειως ἔχειν, ὅπερ δὴ καὶ Ἀριστοτέλει καὶ
ῶ δοκεῖ· τὰ μὲν γὰρ οἰνώδη μέρη τοῦ οἶνου
εἰς ὄξος μεταβολὴν ἀποψύχεται, τὸ δ' ὕδα-
ττωμα σηπόμενον ἐπικτητὸν τινα ἔχει θερμό-
τερ καὶ τᾶλλα πάντα τὰ σαπέντα. καὶ γίγνε-
τον τι τὸ ὄξος ἐξ ἐνιαντιωτάτων ταῖς δυνάμεσι
μὲν ἀπεψυγμένων τῶν δὲ θερμῶν, ὥσπερ αἱ
τῶν ξύλων τέφραι πᾶσαι. καὶ γὰρ ἐν ἐκείναις
ἐμπύρευμα κατὰ μικρὰ μέρη παρέσπαρται,
μὲν ἰκανῶς ἐστὶ θερμόν, τὸ δ' ἄλλο πᾶν γεω-
ψυχρόν. καὶ διὰ τοῦτο ἐπειδὴν ὕδατι βρα-
βρα διέ τινων σωμάτων ἀραιῶν συμμέτρως
ναποφέρεται μὲν ἐν τῷδε τὰ θερμὰ καὶ δριμύ-
δ' ὑπόλοιπον οὐκέτι θερμόν ἐστιν ἐναποθέμενον
τὰ πυρώδη μέρη. καλοῦσι δὲ τὸ τοιοῦτον ὕδωρ
κοίαν. — id. IV p. 657: διενήνοχε μέντοι
κατὰ τοσόνδε ὁμφακος χυλὸς ὄξους, ὅτι τῷ
προσέρχεται τις ἐκ σπεδονώδους θερμότητος
καὶ διὰ τοῦτο καλῶς ἔλεγεν Ἀριστοτέλης
μὲν οἰκεῖον τοῦ οἶνου θερμόν ψυχρόν ὑπάρχειν,
την θερμὴν.

214.

n. de simpl. med. II p. 474: δέον δὲ ὥσπερ
τέλης καὶ Θεόφραστος ἕτεροί τε τινες ἄνδρες
τὰ τοιαῦτα τῶν προβλημάτων ἐν τοῖς φυσι-
λασι προβάλλουσι τε καὶ λύουσι, καὶ αὐτὸς
) εἴπερ ἐβούλετο τὰς αἰτίας ἀπάντων τῶν γι-
ζητεῖν, ὁμοίως ἐκείνοις προβάλλειν τε καὶ λύειν.

ται vulgo. || 38 αὐτῷ: αὐτὸ vulgo.

ταῖς vulgo. || 16 ἀλειψόμενους vulgo. || 25 ita Wytt., codd. ἀποκειμένους.

εἰ δ' οὐ φαίνεται τοῦτο ποιῶν, ἐν τούτῳ καὶ μάλιστα
δοκεῖ μοι σφάλλεσθαι· τὸ μὲν γὰρ φαινόμενον ἐναργῶς
αἰεὶ χρῆ (p. 475:) τίθεσθαι πρῶτον, ἐπισκέπτεσθαι δὲ
ἐφεξῆς εἰ τις ἐθέλοι τὴν αἰτίαν αὐτοῦ, φυσικὰ προβλή-
ματα συντιθέντα τρόπῳ τοιῷδε· διὰ τί τὸ μὲν ἔλαιον
ξηρὰ καὶ ψαθυρὰ καὶ κραῦρα τὰ ἐν αὐτῷ καθεύόμενα
ποιεῖ, τὸ δὲ ὕδωρ ὑγρὰ καὶ μαλακά; ἢ διὰ τί τὰ μὲν
ἐψόμενα κατὰ τοῦλαιον ἀποξηραίνεται, τὰ δ' ἄλλως ἐν
αὐτῷ βρεχόμενα φυλάττει τὴν οἰκείαν ὑγρότητα μᾶλλον
ἢ εἰ μὴδ' ὅλως ἐβρέχετο; διὰ τί δὲ τὰς ἀπὸ σκίλλης καὶ
ἀκαλήφης δόξεις ἰᾶται; διὰ τί δὲ τούτων μὲν ἰατρικόν
ἐστὶ, αὐτὸ δὲ δάκνει τοὺς ὀφθαλμούς; διὰ τί τὸ μὲν
ἄλλο σῶμα πᾶν οὐ δάκνει, τοὺς ὀφθαλμούς δὲ δάκνει;
διὰ τί τὴν μὲν φάρυγγα τραχύνει, τὰ δὲ ἔλκη παρηγο-
ρεῖ; διὰ τί γαστρὸς ὑπάγωγόν ἐστι; διὰ τί κόπων ἰατρι-
κόν; διὰ τί τοὺς ἀλειψαμένους ἀπεριψύκτους τηρεῖ; διὰ
τί τῶν ἐντόμων ζώων ἀναιρετικόν ἐστὶ; διὰ τί τῶν ἱμάν-
των καὶ βυσσῶν μαλακτικόν ὑπάρχει, τῶν δ' ἐψομένων
ἐν αὐτῷ σχεδὸν ἀπάντων σκληρυντικόν; ἐν μὲν εἰδὸς σοι
προβλημάτων τοῦτο, φυσικῶς προσῆκον μόνῳ.

215.

Plutarch. qu. conv. 7, 3, 3: ἐδόκει δὲ πρὸς
τοῦτον ὑπεναντιοῦσθαι τὸν λόγον Ἀριστοτέλης τετηρη-
κώς, ὥς φησιν, εὐωδέστερόν τε γινόμενον καὶ βέλτιον
ὅλως τὸ ἐν τοῖς ἀποκενουμένοις ἀγγείοις ἔλαιον· εἴτα τῷ
ἀέρι τὴν αἰτίαν τῆς βελτιώσεως ἀνατίθῃσι· πλείων γὰρ
ἐστὶ καὶ κρατεῖ μᾶλλον εἰς ἀποδεδῆς κατερχόμενος τὸ
ἀγγεῖον.

216.

Galen. de simpl. med. IX p. 164 (t. XII): τὰ
μὲν οὖν δριμύα πολὺ τῆς θερμότητος ἀπύλλουσι καυ-
θέντα, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα προσλαμβάνει, τελέως δὲ ψυ-
χρὸν οὐδὲν τῶν καυθέντων ἐστίν. ἐγκαταλείπεται γὰρ
αὐτοῖς οἶον ἐμπύρευμά τι· καὶ γὰρ προσηγόρευεν οὕτως
Ἀριστοτέλης αὐτό· καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ κατὰ τὰς πλύ-
σεις ἀπορρυπτόμενον. ἐστὶ δὲ τὸ λεπτομερέστατον τῆς
τῶν καυθέντων οὐσίας, οὗ συναπελθόντος τῷ ὕδατι τὸ
λοιπὸν τοῦ καυθέντος οὐσία γεώδης ἐστὶ· τὸ μὲν γὰρ
ὑγρὸν ἅπαν ἢ καῦσις ἐκδᾶπανᾷ, τὸ δ' ὑπολειπόμενον
γεώδες ἐστὶν ἅμα τῷ πρὸς Ἀριστοτέλους ἐμπυρεύ-
ματι κληθέντι. τοῦτ' οὖν ὅταν τις ἀφέλῃται καὶ χωρίσῃ
τῇ πλύσει, τὸ μὲν ὕδωρ ᾧ τὸ φάρμακον ἐπλύθη, θερμὴν
δύναμιν ἐπεκτήσατο λεπτομερῆ, τὸ δ' ὑπόλοιπον γίνεταί
γεώδες ψυχρὸν ξηραίνειν ἀδύνατον.

217.

Galen. de simpl. med. IV p. 653: ἅπαντα δὲ

τὰ γλυκέα τῇ μὲν θερμότητι πλησίον ἤκει τῶν σωμάτων οἷς φαίνεται γλυκέα, κατὰ διττὸν δὲ τρόπον, ὡς εἴρηται, γίνεται (p. 654:) τοιαῦτα· τινὰ μὲν οἰκείῳ θερμῷ καθάπερ τὸ μέλι, τινὰ δ' ἐπικτήτῳ καθάπερ ἅπαντα τὰ διὰ πυρὸς σκευαζόμενα· καὶ διὰ τοῦτο περ ἄχρις ἂν ᾗ θερμά, 5 μέχρι τοσοῦδε καὶ ἡδὺ φαίνεται τοῖς ἀναθρέφειν δεομένοις. ἔσκει δὲ καὶ τὸ γλεῦκος οὐκ οἰκείᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπικτήτῳ θερμασίᾳ φαίνεσθαι γλυκύ· πολὺ γὰρ, ὡς καὶ Θεόφραστος καὶ Ἀριστοτέλης ἔλεγε, τὸ ἐκ τῆς ἡλιακῆς θερμασίας οἶον ἐμπύρευμά τι ταῖς τε ῥαξὶ καὶ 10 τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει καρποῖς, ὑφ' οὗ τὸ ὕδατῶδες ἐν αὐτοῖς ἐτι καὶ οἶον ἡμίπεπτον εἰς πέψιν ἄγεται καὶ κατεργάζεται τῷ μεταβάλλοντι συνεξομοιούμενον, ὥστε καὶ ἀποθλίψης τὸν χυλὸν ὀπώρας ἡστινολοῦν, εὐρήσεις μὲν εὐθέως ζέοντα καθάπερ τὸ γλεῦκος, ἐν δὲ τῷ μᾶλλον τε 15 καὶ ἦττον διαφέρουσιν τὴν ζέσιν εἰς ὅσον ἂν καὶ ὁ καρπὸς τοῦ καρποῦ διαφέρει θερμότητος. μεταβληθέντος δὲ καὶ κατεργασθέντος τοῦ ὕδατῶδους τε καὶ ἡμιπέπτου καὶ τῆς τὴν ζέσιν ἐργαζομένης θερμασίας διαπνευσάσης, αἱ τῶν χυλῶν οἰκείαι φαίνονται ποιότητες εἰλικρινεῖς.

218.

Pseudo-Juliani epist. 24 (Heyler): σῦκον δὲ οὐκ αἰσθῆσει μόνον ἡδὺ ἀλλὰ καὶ ἀναδόσει κρεῖττον ἐστὶ. οὕτω δὲ ἐστὶν ἀνθρώποις ὠφέλιμον ὥστε καὶ ἀλεξιφάρμακον αὐτὸ παντὸς ὀλεθρίου φαρμάκου φησὶν Ἀριστο- 25 τέλης εἶναι καὶ τοῖς δειπνοῖς οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦτου χάριν τῶν ἐδεσμάτων προτίθεσθαι τε καὶ ἐπιτραγηματίζεισθαι, καθάπερ αὐτ' ἄλλης τινὸς ἀλεξήσεως ἱερὰς ταῖς τῶν βρωμάτων ἀδικίαις περιπτυσσόμενον. καὶ μὴν ὅτι θεοῖς τὸ σῦκον ἀνάκειται καὶ θυσίας ἐστὶν ἀπάσης ἐπι- 30 βώμιον καὶ ὅτι παντὸς λιβανωτοῦ κρεῖττον ἐς θυμιάματος σκευασίαν ἐστίν, οὐκ ἐμὸς ἴδιος οὗτος ὁ λόγος, ἀλλ' ὅστις τὴν χρεῖαν αὐτοῦ ἔμαθεν οἶδεν ὡς ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ ἱεροφάντου λόγος ἐστὶ.

219.

Schol. in Aristoph. vesp. 145 συκίνω: . . . καὶ ὅτι ὁ ἐκ τῶν συκίνων ξύλων καπνὸς δριμύτατος, καὶ Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν προβλήματι.

220.

Gellius 3, 6: *Per hercle rem mirandam Aristoteles in septimo (?) problematorum et Plutarchus in octavo symposiacorum dicit. si super palmae, inquit, arboris lignum magna pondera inponas ac tam graviter urgeas oneresque ut magnitudo oneris sustineri non queat, non deorsum palma 45 cedit nec intra flectitur, sed adversus pondus re-*

surgit et sursum nititur recurvaturque. prae- inquit Plutarchus, in certaminibus palmae esse placuit victoriae, quoniam ingenium huiusmodi est ut urgentibus opprimentibusque

Plutarchus qu. conv. 8, 4, 5: ἰδὼν ταῦτα πάντα καὶ μηδενὶ συμβεβηκὸς ἐτέρῳ λέγεσθαι· φοῖνικος γὰρ ξύλον ἂν ἄνωθεν ἐπιπίεζης, οὐ κάτω θλιβόμενον ἐνδίδωσιν, ἀλλὰ πρὸς τοῦναντίον, ὥσπερ ἀνθιστάμενον τῷ βιάζοντι δὴ καὶ περὶ τοὺς ἀθλητικούς ἀγῶνάς ἐστι· τῶν ὑπ' ἀσθενείας καὶ μαλακίας εἰκόντας αὐτῶν κάμπτοντες, οἱ δὲ ἐρρωμένως ὑπομένοντες τὴν ἀμόνον τοῖς σώμασιν ἀλλὰ καὶ τοῖς φροτήμασι ῥονταὶ καὶ αὐξοῦνται.

221.

Apollon. mirab. 21: τῶν παρατετηρημένων τὰ δίχληα μόνον τῶν ζώων εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς ἀστραγάλου ἔχειν. ἀποδέδωκε τὴν αἰτίαν Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασιν, διὰ τὴν 20 σθίους καὶ οὐκ ἐμπροσθίους· οὐδὲν γὰρ μάστιγι ἐποίησεν.

222.

Plutarch. qu. conv. 2, 2: Διὰ τί οἱ ἄνθρωποι γίνονται περὶ τὸ μετόπωρον . . . Λαμπρία δὲ καὶ πρὸ τοῦ κήπου κυδαίνοντι τὸν περίπατον καὶ τὸ ἔργον μαρτυρεῖν Ἀριστοτέλει. φησὶ γὰρ ἐν τικώτατον ἕκαστον αὐτὸν αὐτοῦ περὶ τὸ φθῆναι καὶ τὴν αἰτίαν ἐπεῖρκεν, ἐγὼ δ' οὐ μνησκῶν δὲ Λαμπρίας εἶπεν ὅτι τὸ οἰκείον καὶ τὸ θερμὸν ἡμῶν ὧ τρέφεσθαι πεφύκαμεν, ἐν μὲν διέσπαρται καὶ γέγονεν ἀσθενέστερον· καὶ μετὰ τῷ φθίνοντι καιρῷ συναγείρεται πάλιν καὶ ἰσχυρὸν κρυπτόμενον ἐντὸς διὰ τὴν περὶ ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

223.

Apollon. mir. 51: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι τὸν ἀνθρώπον φησὶ βίον πεπωκότεν τὸν αὐτὸν σταθμὸν ἄγειν καὶ ἰσχυρὸν ὑπῆρχεν. πειράται δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τῶν ἀποδιδόναι.

224.

Plutarch. de tuenda sanit. praec. 1: Ἀριστοτέλης οἶεται τῶν δεδειπνηκότων τὸν περίπατον ἀναρριπίζειν τὸ θερμὸν, τὸν δὲ ὑπὸ τῆς θερμότητος καταπνίγειν· ἕτεροι δὲ τὴν μὲν ἰσχυρὰς πέψεις βελτίονας ποιεῖν, τὴν δὲ κάτω

7 καὶ τι γλ. vulgo. || 38 vel potius προβλήμασι.
b37 εἰρηκεν add. cod. post προβλήμασιν.

δόσεις· καὶ τοῦτο τοὺς μὲν περιπατεῖν εὐθὺς ἀπὸ τοὺς δὲ ἀτρεμεῖν πέπεικεν ...

225.

ollon. mir. 9: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τοῖς φυσιοβλήμασι φησιν· οἱ μονοσιτοῦντες πικρότερα τὰ 5 σι μάλλον ἢ οἱ δις τροφαῖς χρώμενοι.

226.

ien. XV p. 692^b: ζητεῖ δ' ὁ πολυμαθέστατος τέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι „διὰ τί οἱ νοι πολιωτέροι; ἢ ὅτι τὸ μύρον διὰ τὰ ἀρώματα 10 ἴν ἐστι, διὸ καὶ αὐχμηροὶ οἱ μυριζόμενοι, ὁ δὲ πολιωτέρους ποιεῖ; εἴτε γὰρ αὐανσις τριχὸς ἢ ἴτ' ἐνδεια θερμοῦ, ἢ ξηρότης μαραίνει. διὸ καὶ θάττον ποιεῖ πολιοῦς· ἐκπίνεται γὰρ ἡ οἰκεία 15 ὑγρότης.”

mens Alex. paed. 2, 69 p. 77 Sylb.: αἱ δὲ ἰσαι γυναικες βάπτουσαι μὲν τὰς πολιάς μυρί- 10 ῃ τὰς τρίχας πολιωτέραι θάττον φαίνονται διὰ ἰατα ξηραντικά ὄντα, διὸ καὶ αὐχμηρότεροι γί- 15 μυριζόμενοι, ὁ δὲ αὐχμὸς πολιωτέρους ποιεῖ 20 αὐανσις τριχὸς ἢ πολιά εἴτε ἐνδεια θερμοῦ, τῆς ἰ τὴν οἰκείαν τῆς τριχὸς ἐκπινούσης τροφὴν τὴν 25 αἱ πολιοῦς ἀποτελούσης, πῶς ἂν εἰκότως ἔτι 30 ἐν τὰ μύρα, δι' ἃ αἱ πολιαί, οἱ φεύγοντες

227.

it. Athen. I p. 24^e: ἔστι καὶ τρόπος ἕτερος κα- 10 λύσεως ἐκ τῶν κατὰ κεφαλῆς καταιονήσεων „θυ- 15 ἐράσασα κατὰ κρατὸς τε καὶ ὤμων”. αἱ γὰρ 20 περιεχυμένου πανταχόθεν τοῖς πόροις τοῦ ὕδα- 30 ττουσι τὴν τῶν ἰδρώτων ἔκκρισιν, καθάπερ ἂν εἰ 35 ἰς εἰς ὕδωρ βληθῇ· διέξεισι γὰρ οὐθέν, εἰ μὴ τις 40 ετεωρίσας τοῖς πόροις ἀναψυχὴν καὶ διέξοδον εἰς 45 παράσχη, ὡς Ἀριστοτέλης εἶρηκεν ἐν τοῖς φυ- 50 ροβλήμασι ζητῶν, διὰ τί οἱ ἰδροῦντες ἐπὶ ἔλθω- 55 ἱερμὸν ἢ ψυχρὸν ὕδωρ, οὐκ ἔτι ἰδροῦσιν, ἕως ἂν 60 πανέλθωσιν ἀπὸ τῶν ἐμβάσεων.

228.

ollon. mirab. 28: Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ζωι- 10 ρύπος, φησὶν, ἐν τοῖς ὠταρίοις γιγνόμενος πικρὸς 15 τελευτᾷ μέλλωσιν ἐν ταῖς μακραῖς νόσοις γλυ- 20 ται”. τοῦτο δέ, φησὶν, παρατετήρηται ἐπὶ πολ- 25 γόμενοι. ἀποδέδωκε δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ γι- 30 ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι.

229.

eudo-Alexander probl. 1, 99: Διὰ τί τὰ στρογ-

γύλα τῶν ἐλκῶν δυσίατα; ... οἱ δὲ φυσικοὶ καὶ οἱ φι- 10 λόσοφοί φασι τῷ μὴ εἶναι ἀρχὴν ὅθεν ἡ οὐλὴ ἀρξῆται· 15 ἐν γὰρ κύκλῳ οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος ἐστὶ λαβεῖν.

230.

Apuleius de magia c. 51: *Aristoteles adeo in problematis scriptum reliquit, quibus aeque ca- 10 ducis a dextero morbus occipiat, eorum esse diffi- 15 ciliorem medelam.*

231.

Pseudo-Alexander in Arist. meteor. f. 131^a 10 (ap. Id. I p. 194): λέγει δὲ (Arist. meteor. 4, 3 15 p. 381^b 9) ἐν τῇ τῆς τροφῆς πέφει, ἥτις ἐν τῇ ἄνω 20 κοιλίᾳ γίνεται, μηδὲ ζῶν γενναῖσθαι, ὡς τιγες ζῶντο, 25 ἀλλ' ἐν τοῖς περιττώμασι καὶ τῇ ἀποκρίσει καὶ τῇ κάτω 30 κοιλίᾳ σηπομένη, ὡς ἐπὶ τῶν ἐκτὸς σηπομένων ὁρᾶται 35 τινα ζῶα, ὡς προείρηκεν ὅτε ἔλεγε περὶ σήψεως· γεννώ- 40 μενα δὲ οὕτω τε καὶ ἐνταῦθα ἐπ' ἀνέμοις πολλάκις ἐπὶ 45 τὴν ἄνω κοιλίαν. ἐστὶ δὲ ταῦτα αἷ τε λεγόμεναί τε- 50 ρηδόνες καὶ οἱ ἔλμινθες. διὸ πολλάκις ἐν ταῖς νόσοις 55 καὶ ἐμοῦνται. τὴν δ' αἰτίαν τοῦ κάτω μὲν γίνεσθαι 60 αὐτὰ ἐπ' ἀνέμοις δὲ πολλάκις καὶ ἐπὶ τὴν ἄνω κοιλίαν, 65 ἐν ἑτέροις εἰρησθᾶί φησιν (381^b 13)· ἐν γὰρ τοῖς προ- 70 βλήμασι. κάτω μὲν γὰρ καὶ ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ, ὅτι 75 ἐκ σήψεως γίνεται, ἐνταῦθα δὲ ἡ σήψις. ἐπ' ἀνέμοις δὲ ἐν 80 25 ταῖς νόσοις καὶ ἐπὶ τὴν ἄνω κοιλίαν δι' ἃς ἐν ἐκείνοις 85 αἰτίας λέγει.

232.

Plutarch. qu. conv. 8, 10, 1: Διὰ τί τοῖς φθι- 10 νοπρωτοῖς ἐνυπνίοις ἥκιστα πιστεύομεν; προβλήμασιν 15 Ἀριστοτέλους φυσικοῖς ἐντυγχάνων Φλῶρος εἰς Θερ- 20 μοκύλας κομισθεῖσιν αὐτὸς τε πολλῶν ἀποριῶν, ὅπερ 25 εἰώθασι πάσχειν ἐπεικῶς αἱ φιλόσοφοι φύσεις, ὑπεκίμ- 30 πλατο καὶ τοῖς ἐταίροις μετεδίδου ... τὰ μὲν οὖν ἄλλα 35 μεθ' ἡμέραν οὐκ ἄχαριν ἡμῖν ἐν ταῖς περιπάτοις διατρι- 40 βὴν παρέσχε, τὸ δὲ λεγόμενον περὶ τῶν ἐνυπνίων ὡς 45 ἔστιν ἀβέβαια καὶ ψευδῇ μάλιστα περὶ τοὺς φυλλοχό- 50 ους μῆνας, οὐκ οἶδ' ὅπως ἑτέροις λόγους πραγματευσα- 55 μένου τοῦ Φαβωρίνου μετὰ τὸ δεῖπνον ἀνέκυψε. τοῖς 60 μὲν οὖν σοῖς ἐταίροις ἐμοῖς δὲ υἱοῖς ἐδόκει λευκέναι τὴν 65 ἀπορίαν Ἀριστοτέλης, καὶ οὐδὲν ζῶντο δεῖν ζητεῖν 70 οὐδὲ λέγειν ἀλλ' ἢ τοὺς καρπούς, ὥσπερ ἐκεῖνος, αἰτιάσ- 75 θαι. νέοι γὰρ ὄντες ἔτι καὶ σφριγῶντες πολὺ πνεῦμα 80 γεννῶσιν ἐν τῷ σώματι καὶ παραχῶδες. οὐ γὰρ τὸν 85 οἶνον εἰκός ἐστι μόνον ζεῖν καὶ ἀγανακτεῖν οὐδὲ τοῦλαιον 90 45 ἂν ἢ νεουργὸν ἐν τοῖς λύχνις ψόφον ἐμπόειν ἀποκυ- 95 ματιζούσης τὸ πνεῦμα τῆς θερμότητος, ἀλλὰ καὶ τὰ

σιτία τὰ πρόσφατα καὶ τὴν ὁπώραν ἅπασαν ὁρῶμεν ἐντεταμένην καὶ οἰδῶσαν, ἄχρι ἂν ἀποπνεύσῃ τὸ φυσιώδες καὶ ἀπεκτον. ὅτι δὲ ἐστὶ τῶν βρωμάτων ἐνια δυνάμειρα καὶ ταρακτικά τῶν καθ' ὕπνον ὄψεων, μαρτυρίοις ἐχρῶντο τοῖς τε κυάμοις καὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ πολυπόδος, ὧν ἀπέχεσθαι κελεύουσι τοὺς δεομένους τῆς διὰ τῶν ὀνείρων μαντικῆς.

233.

Gellius 19, 6: *In problematis Aristotelis philosophi ita scriptum est: Διὰ τί οἱ μὲν αἰσχυνομένοι ἐρυθριῶσιν, οἱ δὲ φοβούμενοι ὠχριῶσιν, παραπλησίον τῶν παθῶν ἔντων; ὅτι τῶν μὲν αἰσχυνομένων διαχέεται τὸ αἷμα ἐκ τῆς καρδίας εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ σώματος ὥστε ἐπιπολάζειν, τοῖς δὲ φοβηθεῖσι συντρέχει εἰς τὴν καρδίαν ὥστε ἐκλείπειν ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν.*

234.

Gellius 1, 11: *morem autem illum ingrediendi ad tibicinum modulus proelii institutum esse a Lacedaemoniis Aristoteles in libris problematon scripsit, quo manifestior fieret exploratioque militum securitas et alacritas. nam diffidentiae, inquit, et timori cum ingressione huiuscemodi minime convenit et maesti atque formidantes ab hac tam intrepida ac tam decora incedendi modulatione alieni sunt. verba pauca Aristotelis super ea re apposui: Διὰ τί ἐπειδὴν κινδυνεύειν μέλλωσι, πρὸς αὐτὸν ἐμβαλίνουσιν; ἵνα τοὺς δειλοὺς ἀσχημονοῦντας γινώσκωσιν.*

XXXIX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ.

235.

(Ar. de Nilo v. 130—32 ed. meae)

Photius bibl. cod. 249 (ἀνεγνώσθη Πυθαγόρου βίος) p. 441^b 1 Bk.: φέρονται γοῦν (οἱ ἐτησίοι ἄνεμοι) ἐπὶ τοὺς ἐναντίους τόπους· ἐκεῖ δὲ τὰ ταῦτα ἐκφερόμενα προσπίπτει τοῖς ὑψηλοτάτοις ὄρεσι τῆς Αἰθιοπίας καὶ πολλὰ καὶ ἀθρόα γινόμενα ἀπεργάζεται ὑετούς· καὶ ἐκ τῶν ὑετῶν τούτων ὁ Νεῖλος πλημμυρεῖ τοῦ θέρους, ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν καὶ ξηρῶν τόπων ῥέων. καὶ τοῦτο Ἀριστοτέλης ἐπραγματεύσατο· αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τῆς φύσεως ἔργῳ κατενόησεν, ἀξιώσας πέμψαι τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους καὶ ὄψει τὴν αἰτίαν

τῆς τοῦ Νεῖλου αὐξήσεως παραλαβεῖν. διό φησιν ὅς τις οὐκέτι πρόβλημά ἐστιν· ὥφθη γὰρ φανερὸν ὅτι ὑετῶν αὕξει.

Proclus in Tim. p. 37^d: Ἐρατοσθένης δὲ

κέτι φησὶν οὐδὲ ζητεῖν χρῆναι αἰτίαν τῆς αὐξήσεως τοῦ Νεῖλου, σαφῶς καὶ ἀφικομένων τινῶν εἰς τὰς τοῦ Νεῖλου πηγὰς καὶ τοὺς ὄμβρους τοὺς γινομένους ἐκεῖ, ὥστε κρατύνεσθαι τὴν Ἀριστοτέλους ἀπόδοσιν.

Strabo XVII p. 789: οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι περὶ

σμῶ τὸ πλέον, οἱ δ' ὕστερον αὐτόπται γενήσαντο ὑπὸ ὄμβρων θερυνῶν πληρούμενον τὸν Νεῖλον. p. 790: εἰ γὰρ ἄρα, τοῦτ' ἐχρῆν ζητεῖν ὅτι νῦν ἔτι ζητεῖται, τί δὴ ποτε θέρους, χειμῶνος; ... τὸ δ' ὅτι ἐξ ὄμβρων αἱ ἀναβάσεις μὴ ζητῶνται τοιούτων δεῖσθαι μαρτύρων ... ἀλλ' ἐὼ ταῦτα πλεονεκτήων ὧν ἀρκέσει δύο μνηῦσαι τοὺς ποιήσαντας· ἡ μὲν αὖ περὶ τοῦ Νεῖλου βιβλίον Εὐδώρου πρὸς Ἀρίστωνά τὸν ἐκ τῶν περιπάτων· πλεονεκτήων τὰς τάξεις τὰ γε ἄλλα καὶ τῇ φράσει καὶ τῇ ἐπιχειρηματικῇ ταῦτά ἐστι καίμενα παρ' ἀμφοτέροις. ἐγὼ γὰρ ὡς ἰσχυροῦμένος ἀντιγράφων εἰς τὴν ἀντιβολὴν ἐκ δευτέρου τερὸν ἀντίβαλον· πότερος δ' ἦν ὁ ταλλότρια ὑπερέλαττονος, ἐν Ἀμμωνος εὖροι τις ἂν. Εὐδώρος δ' ἔστι τὸν Ἀρίστωνά· ἡ μὲντοι φράσις Ἀριστοτέλους μὴ ἐστίν.

236.

(Ar. de Nilo v. 132—37 ed. meae)

Ioannes gramm. ad Arist. de gen. et corp.

p. 321, 9) f. 22^a Ven.: πέφυκε δὲ πυκνοῦσθαι καὶ εἰς ἑαυτὸν συνίζανειν οὐ μόνον ψυχόμενος ἀλλὰ ὠθούμενος καὶ πιλούμενος. οὕτω γοῦν ἀπὸ τῆς Ἀριστοτέλης ἐν θέρει ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ τοὺς ὀμβρομένους· ὠθούμενης γὰρ τῆς ἐκ τῶν βερειῶν ὑπὸ τῶν ἐτησίων πνευμάτων καὶ τοῖς Ἀραβιαῖς πτοούσης ὄρεσι μεγίστοις οὔσι καὶ συνήλωτομένης τῆς ἐπιγινόμενης, τῇ πιλήσει πυκνοῦσθαι καὶ εἰς ἑαυτὸν ταβάλλειν.

Strabo XVII p. 790: φησὶ γὰρ (Ποσειδάωνος)

λισθένη λέγειν (τῶν ἀναβάσεων) τὴν ἐκ τῶν ἰμῶν τῶν θερυνῶν παρὰ Ἀριστοτέλους λαβεῖν

26 κινδυνεύειν Hertz: vulgo πολυμειν.

^b10 αὐτόπται γενήσαντες = per se videntes facti Ar. de Nilo l. c. § 13 καὶ τὸν i. e. Eratosthenis aetate (cf. A. P. p. 10 ad fr. 82, 83 etc.). || cf. Ar. de Nilo v. 1. § 17 καὶ ἡμᾶς i. e. Eratosthenis aetate, ut supra. || 18 τὸν Κεῖαν scil. in Asia postea (et iam Posidonio?) mutatum? etenim si Strabo Eratosthenes, Ariston sane erit Aristoteles. || 20 ἰγὼ i. e. Ennius 40 παρὰ Ἀριστοτέλους sc. iudice Posidonio.

XL. ΠΕΡΙ ΣΗΜΕΙΩΝ

(Ἀριστοτέλους ἡ Θεοφράστου).

237.

ninus isag. in phaenom. p. 61 Petav.: ὥστε
ερὸν ἐκ πάντων ὅτι οὐδ' οὗτος ὁ ἀστὴρ (ὁ κύων) 5
οὐδεὶς τηλικαύτην τινὰ δύναμιν ἔχει ὥστε
ἵς περὶ τὸν αέρα κατασκευάζειν, ἀλλ' ἔστι τὸ
αἴτιον περὶ τὸν ἥλιον, αἱ δὲ τούτων ἐπιτολαί
ἐπὶ τὴν ἐπίγνωσιν τῶν περὶ τὸν αέρα μεταβο-
ίκενται· δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ διὰ παντὸς συμ-

ῖθεν βελτίστῃν ἂν τις σημείοις χρῆσταιτο τοῖς
φύσεως ἡμῖν διδομένοις, οἷς καὶ Ἀρατος κέ-
τας μὲν γὰρ ἐκ τῶν ἐπιτολῶν καὶ δύσεων τῶν
ἠνομένας μεταβολὰς τοῦ αἵματος εἶναι δι-
ς, τὰς δὲ φυσικῶς γινόμενας καὶ μετὰ τινος 15
τεχωρίσεν ἐν τῇ τῶν φαινομένων πραγματείᾳ
τῆς ὅλης συντάξεως. λαμβάνει γὰρ τὰς
ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς καὶ δύσεως
τῶν τῆς σελήνης ἀνατολῶν καὶ δύσεων καὶ
ἄλλω τῆς γινόμενης περὶ τὴν σελήνην καὶ 20

διαιστόντων ἀστέρων καὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων
γὰρ ἀπὸ τούτων προγνώσεις μετὰ τινος φυσι-
ς γινόμεναι κατηναγκασμένα ἔχουσι τὰ ἀπο-
κ. ὅθεν καὶ Βοηθὸς ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ τε-
τρίτῳ τῆς Ἀράτου ἐξηγήσεως φυσικὰς τὰς 25
οδὲδωκε τῶν τε πνευμάτων καὶ ὁμβρῶν, ἐκ τῶν
ἡν εἰδὼν τὰς προγνώσεις ἀποφαινόμενος. τού-
ις σημείοις καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος κέ-
ει Εὐδόξος καὶ ἕτεροι πλείονες τῶν ἀστρολόγων.

238.

λων θέσεις καὶ προσηγορίαι· ἐκ τῶν Ἀριστο-
τερι σημείων.

. Βορρᾶς. οὗτος ἐν μὲν Μαλλῷ Παγρεὺς·
ἀπὸ κρημνῶν μεγάλων καὶ ὀρῶν διπλῶν παρ'
κειμένων ἂ καλεῖται Παγρικά. ἐν δὲ Καύνῳ 35
ἐν δὲ Ῥόδῳ Καυνίας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ Καύνου
ὅν λιμένα αὐτῶν τῶν Καυνίων. ἐν δὲ Ὀλβίᾳ τῇ
γυδὸν τῆς Παμφυλίας Ἰδυρεὺς· πνεῖ γὰρ ἀπὸ
αλεῖται Ἰδυρίς. τινὲς δὲ αὐτὸν βορρᾶν οἰοῦνται
ἵς καὶ Λυρνατιεὶς οἱ κατὰ Φασηλίδα.

3. Καικίας. οὗτος ἐν μὲν Λέσβῳ καλεῖται Θη-
βάνας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ Θήβης πεδίου τοῦ ὑπὲρ τὸν Ἐλαι-
τικὸν κόλπον τῆς Μυσίας, ἐνοχλεῖ δὲ τὸν Μιτυληναίων
λιμένα, μάλιστα δὲ τὸν Μαλσίεντα· παρὰ δὲ τισὶ Καυ-
νίας, ἐν ἄλλοι βορρᾶν οἰοῦνται εἶναι.

4. Ἀπηλιώτης. οὗτος ἐν μὲν Τριπόλει τῆς Φοι-
νίκης ποταμεὺς καλεῖται, πνεῖ δὲ ἐκ πεδίου ὁμοίου ἄλωνι
μεγάλῃ, περιεχομένου ὑπὸ τε τοῦ Λιβάνου καὶ τοῦ Βα-
πύρου ὄρους· παρὰ καὶ ποταμεὺς καλεῖται. ἐνοχλεῖ δὲ
τὸ Ποσειδάωνειον. ἐν δὲ τῷ Ἰστικῷ κόλπῳ καὶ περὶ Ῥω-
σὸν Συριάνδος· πνεῖ δὲ ἀπὸ τῶν Συρίων πυλῶν, ἃς διέ-
στηκεν ὅτε Ταῦρος καὶ τὰ Ῥώσια ὄρη. ἐν δὲ τῷ Τριπολιτικῷ
κόλπῳ Μαρσεὺς ἀπὸ Μάρσου κόμης. ἐν δὲ Προκοννήσῳ
καὶ ἐν Τέῳ καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ Εὐβοίᾳ καὶ Κυρήνῃ Ἐλ-
λησποντίας. μάλιστα δὲ ἐνοχλεῖ τὸν τε τῆς Εὐβοίας
Καφηρέα καὶ τὸν Κυρηναίων λιμένα, καλούμενον δὲ
Ἀπολλωνίαν· πνεῖ δὲ ἀφ' Ἑλλησπόντου. ἐν δὲ Σινώπῃ
Βερεκυντίας ἀπὸ τῶν κατὰ Φρυγίαν τόπων πνέων. ἐν δὲ
Σικελίᾳ καταπορθμίας πνέων ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ· τινὲς
δὲ αὐτὸν καικίαν οἰοῦνται εἶναι Θηβάναν προσαγορεύοντες.

5. Εὐρος. οὗτος ἐν μὲν Αἰγαῖς ταῖς κατὰ Συ-
ρίαν σκοπελεὺς καλεῖται ἀπὸ τοῦ Ῥωσίου σκοπέλου, ἐν
δὲ Κυρήνῃ Κάρβας ἀπὸ τῶν Καρβανῶν τῶν κατὰ Φοι-
νίκην· διὸ καὶ τὸν αὐτὸν Φοινικίαν καλοῦσιν οἱ τινες. εἰσὶ
δὲ οἱ καὶ ἀπηλιώτην νομίζουσιν εἶναι.

6. Ὁρθρόνοτος. τοῦτον οἱ μὲν εὐρον, οἱ δὲ ἀμνέα
προσαγορεύουσιν.

7. Νότος δὲ ὁμοίως παρὰ πᾶσι καλεῖται· τὸ δὲ
ὄνομα διὰ τὸ νοσῶδη εἶναι, ἔξω δὲ κάτομβρον, κατ' ἀμ-
30 φότερα δὲ νότον.

8. Λευκόνοτος ὁμοίως· τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ συμ-
βαίνοντος· λευκαίνεται γὰρ ...

9. Λίψ. καὶ οὗτος τὸ ὄνομα ἀπὸ Λιβύης, ὅθεν πνεῖ.

10. Ζέφυρος. καὶ οὗτος τὸδε τὸ ὄνομα διὰ τὸ
ἀφ' ἐσπέρας πνεῖν, ἢ δὲ ἐσπέρα ...

11. Ἰάπυξ. οὗτος ἐν Τάραντι Συκλλητίνος ἀπὸ
χωρίου Συκλλητίου. κατὰ δὲ Δορύλαιον τὸ Φρυ-
γίας ..., ὑπὸ δὲ τινων φαραγγίτης· πνεῖ γὰρ ἐκ τινος
φάραγγος τῶν κατὰ τὸ Παγγαῖον. παρὰ πολλοῖς δὲ
40 ἀργέστης.

· πᾶσι male edd. || 31 vid. Arist. opp. ed. Casaub. Lugd. 1590 t. I p. 755 et supra ed. Bekkeri p. 973. hic usus est cod.
IV, 58 (K^a), quem et ipse inspicit cum codd. rec. Marc. 200 (= Q Bekk.). 215. 216, qui in eisdem vitiis con-
37 αὐτῶν τὸν ἀκανίαν codd. || 38 μύχλον codd. || Ἰδυρεὺς Meineke: γαιρεὺς codd. || 39 codd. γαιρίς. || 40 λυρνα-

K^a Q, vulgo Ἐλαιατικόν. || 4 παρὰ δὲ αἰκαυνίας vulgo, π. δ. τοῖς καυνίας (non καυνίαις, quod affert Bekker) K^a, π. δ.
Q. || 5 βορείαν K^a Q. || 10 ποσειδώνιον codd., Ποσειδών Steph. Str. etc. || 11 ita codd., fort. Μυριανθεὺς. || 12 καὶ ταυ-
|| 13 ὁ μαρσεὺς K^a Q. || 14 ἐλλισποντίας K^a, ἐλλισποντίας Q. || 16 καιφασέα K^a, καὶ φασέα Q. || ita codd., Κυρηναῖον vulgo. ||
του K^a, ἐλλισπόντου Q. || 18 βερεκυντίας K^a Q. || 20 θηβάνων Q. || 23 φοινίκων K^a Q. || 26 codd. ὀρθρόνοτος. || 31 ἐμοίως om.
35 lacunam hic, ut supra post λευκ. γάρ, auctore Casaubono significant editores, non codices. || 36 codd. σκυλητίνος. ||
γκυλατίνου. || κατὰ δὲ ἐλασσεντε Φρυγίας K^a. καταδιορλωστοφυγίας Marc. 215. 216. καταδιορλωστοφυγίας Q. || 39 ita
ο Πηγαῖον.

12. Θρακίας κατὰ μὲν Θράκην Στρυμονίας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ· κατὰ δὲ τὴν Μεγαρικὴν Σκίρρων ἀπὸ τῶν Σκιρρωνίδων πετρῶν, ἐν δὲ Ἰταλία καὶ Σικελία Κιρκίας διὰ τὸ πνεῖν ἀπὸ τοῦ Κιρκαίου. ἐν δὲ Εὐβοίᾳ καὶ Λέσβῳ Ὀλυμπίας, τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Πιερίκου Ὀλύμπου· ὁχλεῖ δὲ Πυρραίους.

239.

Proclus in Tim. p. 285^f Bas.: θαυμασιωτάτην δὲ εἶναι φησιν ὁ Θεόφραστος ἐν ταῖς κατ' αὐτὸν χρόνοις τὴν τῶν Χαλδαίων περὶ ταῦτα θεωρίαν τὰ τε ἄλλα προλέγουσαν καὶ τοὺς βίους ἐκάστων καὶ τοὺς θανάτους καὶ οὐ τὰ κοινὰ μόνον, οἷον χειμῶνας καὶ εὐδίας, ὥσπερ καὶ τὸν ἀστέρα τοῦ Ἑρμοῦ χειμῶνος μὲν ἐκφανῆ γενόμενον ψύχῃ σημαίνειν καύματα δὲ θέρους, εἰς ἐκείνους ἀναπέμπει· πάντα δ' οὖν αὐτοὺς καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ προγινώσκειν ἀπὸ τῶν οὐρανίων ἐν τῇ περὶ σημείων βίβλῳ φησὶν ἐκεῖνος.

240.

Schol. in Arat. 1094 (διοσ. 362) p. 244 (Buhle): περὶ δὲ τῶν ὀρνίθων Ἀριστοτέλης φησὶν, ὅταν μὲν ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς ᾖ ὁ ἀήρ, τὸ τηνικαῦτα καὶ αἱ νῆσοι βρεχόμεναι ἀναφύουσιν· ὅταν δὲ αὐχμώδης ᾖ καὶ ξηρὸς, τότε παντελῶς τῶν νήσων μὴ ἀναφυσουσὶν ἐπὶ τὴν γῆν τὰ ἐν ταῖς νήσοις ὄρνεα φεύγουσιν εἰς ἣν δύναται καὶ ἐξ ὀλίγου τρέφεσθαι. καὶ οἱ κολοιοὶ δὲ ἐκ τῶν νήσων πετόμενοι τοῖς γεωργοῖς σημεῖον αὐχμοῦ καὶ ἀφορίας εἰσὶν· ἐὰν δὲ ἔμμετροι χωρῶσιν, εὐκαρπίαν δηλοῦσι.

241.

Aelianus de nat. anim. 7, 7 (Hercher):

1. Ἀριστοτέλους ἀκούω λέγοντος ὅτι ἄρα γέραννοι ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν πετόμενοι χειμῶνος ἀπειλὴν ἰσχυροῦ ὑποσημαίνουσι τῷ συνιέντι. πετόμενοι δὲ ἄρα ἡσυχῇ αἱ αὐταὶ ὑπισχνοῦνται εὐημερίαν τινὰ καὶ εἰρήνην ἀέρος, καὶ σιωπῶσαι δὲ ὅτι ἔσται ὑπεύδια τοὺς οὐκ ἀπείρως ἔχοντας τῇ σιωπῇ ὑπομιμνήσκουσιν αἱ αὐταί. ἐὰν δὲ καταπέτνυνται καὶ βοῶσι καὶ ταραττωσί τε καὶ ταραττωνται, ἀπειλοῦσι κἀνταῦθα χειμῶνα ἰσχυρόν.

2. ἔρωδιος δὲ κνεφαῖος βοῶν τὰ αὐτὰ εἰκεν ὑποδηλοῦν, ὡς ὁ αὐτὸς Ἀριστοτέλης φυλάξας λέγει· πετόμενος δὲ ἔρωδις τῆς θαλάττης εὐθὺ ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ ῥαγήσεσθαι αἰνίττεται.

3. εἰ δὲ εἴη χειμέρια, ἄσασα γλαυῆς εὐδίαν

μαντεύεται καὶ ἡμέραν φαιδρᾶν. ἐὰν δὲ εὐδία ᾖ, ἡ δὲ ὑποφθέγγηται, χειμῶνα δεῖ προσδέχεσθαι.

4. κόραξ δὲ ἐπιτρόχως φθεγγόμενος καὶ πτερυγᾷ τὰς πτέρυγας καὶ κροτῶν αὐτάς, ὅτι χειμῶν ἐστὶν ἐγγὺς πρῶτος. κόραξ δὲ αὖ καὶ κορώη καὶ κορίνη ὀφίας εἰ φθέγγονται, χειμῶνος ἔσεσθαι τὴν ἡμέραν διδάσκουσι.

5. κολοιοὶ δὲ ἱερακίζοντες, ὡς ἐκεῖνος λέγει, πετόμενοι πῇ μὲν ἀνωτέρω πῇ δὲ κατωτέρω, κρμῖν ὑπετὸν δηλοῦσι.

6. κορώνη δὲ ἐπὶ δείπνου ὑποφθεγγόμεν, ὑστεραίαν εὐδίαν παρακαλεῖ.

7. φανέντες δὲ ὄρνιθες πολλοὶ μὲν τὸν αἰθέρα λευκοὶ δὲ τὴν χροάν, χειμῶν ὅτι ἔσται πολὺς αἰθήρ.

8. νῆτται δὲ καὶ αἰθυσιαὶ πτερυγίζουσαι τὸν αἰθέρα δηλοῦσιν ἰσχυρόν.

9. ὄρνιθες δὲ ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν ὁρμῇ πετόμενοι μαρτύρονται χειμῶνα.

10. ἐρίθακος δὲ εἰς τὰ αὐλία καὶ τὰ ἀσπελάκια παριὼν δῆλός ἐστι χειμῶνος ἐπιδημίαν ἀποδοῦναι.

11. ἀλεκτρυόνες γε μὴν καὶ ὄρνιθες αἱ πτερυσσόμεναι καὶ φρυαττόμεναι καὶ ὑπετρυζούσαι χειμῶνα δηλοῦσιν.

12. ἀπειλοῦσι δὲ καὶ πνεῦμα λουόμεναι νῆσους καὶ ἀνέμων τινὰς ἐμβολὰς ὑποφάνουσι χειμῶνος δὲ ὅτος εἰς ἀλλήλους ὄρνιθες πετόμενοι καὶ ἐκ τῶν ἀλλήλων θέοντες σημαίνουσιν εὐδίαν. ὄρνιθες δὲ ἀπὸ τῶν νηῶν περὶ τὴν λίμναν καὶ ποταμῶν ὁχθὰς χειμῶνα σημαίνουσιν οὐκ ἀγνοοῦσι. πάλιν τε ὄρνιθες οἱ μὲν ἐκ τῶν λιμναίων εἰς τὴν γῆν ἰόντες ὡς ἔσται χειμῶν οὐκ ἀγνοοῦσιν, οἱ δὲ χερσαῖοι σπεύδοντες εἰς τὴν θάλασσαν εὐδίας ἀγγελοὶ εἰσιν, ἐὰν μέντοι σιωπῶσιν.

Aelian. ib. 7, 8:

13. ... καὶ ἐκεῖνα δὲ προσακῆκοι ἐκπλήξουσιν· ἐὰν βοᾷ καὶ ὁσφραίνηται, ὕειν ἀνάγκη· ἐὰν βοᾷ καὶ πέρα τοῦ ἔθους ἐσθίοντες δηλοῦσι χειμῶνα.

14. πρόβατα δὲ ὀρύττοντα ταῖς ἰσχυρὰς τὴν γῆν εἰκοί σημαίνειν χειμῶνα, ἀναβαινόμενα δὲ τὰ ἐπὶ τὴν γῆν χειμῶνα ὁμολογεῖ. κοιμώμεναι δὲ ἀθρώποι καὶ τὰ αὐτὰ ὁμολογοῦσι.

15. μύες δὲ ἐν τοῖς ἀρώμασι φαινόμενοι τὴν γῆν διδάσκουσιν.

16. ἄρνες δὲ ἄρα καὶ ἔριφοι ἀλλήλους

4 Κίρκας vulgo. || 5 ὀλαμπίας K^a, ὁ λαμπίας Q. || 33 ἰσχυράν codd., corr. Hercher. || 35 ἐστὶν codd. || 41 καὶ αἱ νῆσοι Hercher.

b3 ταχέως καὶ ἐπιτόχως codd. (glossam del. Hercher). || 21 περιών codd., corr. Abresch. || 25 λούμεναι Hercher. || 26 τῆς γῆς codd., del. Schn. || 39 πρῶτῳ (πρωίῳ) Schn.: πᾶσι codd. || 42 ὁμολογοῦσι, μύες ego: ὁμολογοῦσιν. ὕες (et mox φαινόμενοι)

καὶ ὑποσκιρτῶντες φαιδρὰν ἡμέραν ὁμολο-

246.

Hesych. s. σκαρφών: εἶδος καμίνου, ἐν τῷ με-

αλαῖ δὲ ὑποτρίζουσιν καὶ μύες ἐκείναις ταλλικῶ.

αὐτὰ χειμῶνα ἔσσεσθαι συμβάλλονται ἰσχυρόν.

247.

ὑκοί δὲ φεύγοντες ἐρημίας καὶ εὐθὺ τῶν 5 ἰόντες χειμῶνος ἐμβολὴν μέλλοντος ὅτι πεφρί-
ροῦσι δι' ὧν δρῶσι.

Pollux 7, 99: ... καὶ σιδήρου μέταλλα καὶ γῆ
σιδηρίτις. ταύτης δὲ τὸ κάθαγμα σκωρίαν ὠνόμαζον, ὥσπερ
τοῦ χρυσοῦ τὸ ἄνθος ἀδάμαντα καὶ τὸν ἀργυρίων κονιορτὸν
κέρχρον. τὴν δὲ σκωρίαν καὶ κίβδον ἐκάλεσαν, ἀφ' ἧς
καὶ οἱ μεταλλεῖς κίβδωνες. τὸ δὲ ἀγγεῖον ἐν ᾧ κατε-
κεράνυσαν τὸν σίδηρον, περίοδος καλεῖται ἐν τῷ περὶ με-
τάλλων εἴτε Ἀριστοτέλους ἐστὶ τὸ βιβλίον εἴτε
Θεοφράστου.

έοντος δὲ ἐν τοῖς καρπίμοις χωρίοις ἐπιδημία
λοῖ.

ιριτῶντά γε μὴν τὰ ὑποζύγια καὶ βοῶντα 10
ἑῶλλον νοτερόν χειμῶνα ἐσόμενον δηλοῖ· εἰ
ὅπλαῖς κόνιν προσαναβάλλοι, ταῦτα ταῦτα

Poll. 10, 149: μεταλλέως σκευὴ θύλακες, περίο-
δος, σάλαξ. καὶ θυλακοφορεῖν μὲν τοὺς μεταλλέας οἱ
15 κωμωδοὶ λέγουσι, περίοδον δὲ καὶ σάλακα Θεόφρα-
στος ἐν τῷ μεταλλικῶ, περίοδον μὲν τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ
κατακεράννυσιν τὸν σίδηρον, σάλακα δὲ τὸ τῶν μεταλ-
λέων κόσκινον.

248.

20 Pseudaristot. mir. 42—50. 61. 62.

1 (42). περὶ Φιλίππους τῆς Μακεδονίας εἶναι λέ-
γουσι μέταλλα, ἐξ ὧν τὰ ἐκβαλλόμενα αὐξάνεσθαι
φασὶ ἀποσύρματα καὶ φύειν χρυσίον, καὶ τοῦτ' εἶναι
φανερὸν.

XLI. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ

(Ἀριστοτέλους ἢ) Θεοφράστου.

timoniis cf. A. P. p. 261.

242.

p hr. de lapid. init.: Τῶν ἐν τῇ γῇ συνι-
γὰ μὲν ἐστὶν ὕδατος τὰ δὲ γῆς· ὕδατος
ἀλλεσόμενα, καθάπερ ἄργυρος καὶ χρυσὸς
γῆς δὲ λίθος τε καὶ ὅσα λίθων εἶδη περι-

25 2 (43). φασὶ δὲ καὶ ἐν Κύπρῳ περὶ τὸν καλού-
μενον Τυρρίαν χαλκὸν ὅμοιον γίνεσθαι. κατακόψαντες
γάρ, ὡς εἰσὶν, εἰς μικρὰ σπείρουσιν αὐτόν· εἴθ' ὕδατων
ἐπιγενομένων αὐξάνεται καὶ ἐξάνησι καὶ οὕτως συ-
νάγεται.

εἴ τινες δὲ τῆς γῆς αὐτῆς ἰδιώτεραι φύσεις 30
μασιν ἢ λειότῃσιν ἢ πυκνότησιν ἢ ἄλλῃ τινὶ
ρὶ μὲν οὖν τῶν μεταλλεσόμενων ἐν ἄλλοις
περὶ δὲ τούτων νῦν λέγωμεν.

3 (44). φασὶ δὲ καὶ ἐν Μήλῳ τῇ νήσῳ ἐν τοῖς
ἐξορυσσομένοις τόποις τῆς γῆς πάλιν ἀναπληρώματα
γίνεσθαι.

243.

h. s. προσφανῆ: Θεόφραστος ἐν μεταλλικῶ 35
ροάς.

4 (45). περὶ Παιονίαν λέγουσιν ὅταν συνεχεῖς ὁμ-
βροὶ γένωνται, εὐρίσκεσθαι περιτηκομένης τῆς γῆς χρυ-
σὸν τὸν καλούμενον ἄπυρον. λέγουσι δ' ἐν τῇ Παιονίᾳ
οὕτω χρυσίζειν τὴν γῆν ὥστε πολλοὺς εὐρηκεῖν καὶ
ὑπὲρ μνᾶν χρυσοῦ ὀλκήν. τῷ δὲ βασιλεῖ τινὰ φασιν
εὐρόντα ἀνενεγκεῖν δύο βώλους, τὸν μὲν τρεῖς μνᾶς
ἄγοντα, τὸν δὲ πέντε· οὓς φασιν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτῷ
40 παρακεῖσθαι καὶ ἐπ' ἐκείνων πρῶτον εἴ τι ἐσθίει ἀπάρ-
χεσθαι.

244.

cr. (lex. p. 108, 22 Bk.) s. κεγχερών: Δημο-
ῆ πρὸς Πανταίνετον παραγραφήν „κάπειτ'
οἰκέτας τοὺς ἐμούς καθέζεσθαι εἰς τὸν κεγ- 40
τι τοῦ εἰς τὸ καθαριστήριον, ὅπου τὴν ἐκ
ὧν κέγχρον διέφυγον, ὡς ὑποσημαίνει Θεό-
φραν τῷ περὶ μεταλλων.

5 (46). φασὶ δὲ καὶ ἐν Βάκτροις τὸν Ὠξὸν πο-
ταμὸν καταφέρειν βωλία χρυσοῦ πλήθει πολλὰ· καὶ ἐν
Ἰβηρίᾳ δὲ τὸν καλούμενον Θεόδωρον ποταμὸν ἐκβάσ-
σειν τε πολὺ περὶ τὰ χεῖλη χρυσίον, ὁμοίως δὲ καὶ κα-
ταφέρειν.

245.

h. s. σύζωσμα: ἐν τῷ μεταλλικῶ τὸν 45
λακόν.

d. H. || 13 προσαναβάλλοιτο αὐτὰ τὰ αὐτὰ codd., corr. H.
ἐν Μακεδονίᾳ S^a. || 25 δὲ om. S^a. || 31 πάλιν om. S^a. || 37 ὑπὸ τὴν μνᾶν N^a S^a. || 38 εὐρόντας N^a S^a. ||
a, τόξον N^a. || 43 πλῆθος N^a. || 44 i. e. Δούμιον.

6 (47). λέγουσι δὲ καὶ ἐν Πιερίᾳ τῆς Μακεδονίας ἄσμηόν τι χρυσίον κατερυγμένον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, χασμάτων τεττάρων ὄντων, ἐξ ἑνὸς αὐτῶν ἀναφῶναι χρυσίον τὸ μέγεθος σπιθαμιαῖον.

7 (48). λέγεται δὲ ἰδιαίτην εἶναι γένεσιν σι- 5 δήρου τοῦ Χαλυβικοῦ καὶ τοῦ Ἀμισηνοῦ. συμφύεται γάρ, ὥς γε λέγουσιν, ἐκ τῆς ἄμμου τῆς καταφερομένης ἐκ τῶν ποταμῶν. ταύτην δ' οἱ μὲν ἀπλῶς φασὶ πλύναντας καμινεύειν, οἱ δὲ τὴν ὑπόστασιν τὴν γενομένην ἐκ τῆς πλύσεως πολλάκις πλυθεῖσαν συγκαίειν, παρεμ- 10 βάλλειν δὲ τὸν πυριμάχον καλούμενον λίθον· εἶναι δ' ἐν τῇ χώρᾳ πολὺν. οὗτος δ' ὁ σίδηρος πολὺ τῶν ἄλλων γίνεται καλλίων. εἰ δὲ μὴ ἐν μιᾷ καμίνῳ ἐκαίετο, οὐδὲν ἂν, ὥς ἔοικε, διέφερε τάργυριον. μόνον δὲ φασιν αὐτὸν ἀνιώτον εἶναι, οὐ πολὺν δὲ γίνεσθαι.

8 (49). φασὶ δὲ καὶ ἐν Ἰνδοῖς τὸν χαλκὸν οὕτως εἶναι λαμπρὸν καὶ καθαρὸν καὶ ἀνιώτον, ὥστε μὴ διαγι- νώσκεσθαι τῇ χρίᾳ πρὸς τὸν χρυσόν, ἀλλ' ἐν τοῖς Δα- ρείου ποτηρίοις βατιακάς εἶναι τινὰς καὶ πλείους, ἃς εἰ μὴ τῇ ὁσμῇ, ἄλλως οὐκ ἦν διαγιγνώσκειν πότερόν εἰσι χαλ- 20 καὶ ἡ χρυσαῖ.

9 (50). τὸν κασσίτερον τὸν Κελτικὸν τήκεσθαι φασὶ πολὺ τάχιον μολύβδου. σημεῖον δὲ τῆς εὐτηξίας ὅτι τήκεσθαι δοκεῖ καὶ ἐν τῷ ὕδατι· χρωρῆζει γοῦν, ὥς ἔοικε, ταχύ. τήκεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ψύχρῃσι, ὅταν γένηται 25 πάγῃ, ἐγκατακλειομένου ἐντός, ὥς φασι, καὶ συνωθου- μένου τοῦ θερμοῦ τοῦ ἐνυπάρχοντος αὐτῷ διὰ τὴν ἀσθένειαν.

10 (61). θαυμαστὸν δὲ τί φασιν ἐν Ἰνδοῖς περὶ τὸν ἐκεῖ μολύβδον συμβαίνειν· ὅταν γὰρ τακτεῖς εἰς ὕδωρ 30 καταχυθῇ ψυχρὴν, ἐκπηδᾷ ἐκ τοῦ ὕδατος.

11 (62). φασὶ τὸν Μεσσύνιοικον χαλκὸν λαμπρό- τατον καὶ λευκώτατον εἶναι, οὐ παραμιγνυμένου αὐτῷ κασσίτερου, ἀλλὰ γῆς τινὸς αὐτοῦ γινομένης καὶ συνε- 35 φομένης αὐτῷ. λέγουσι δὲ τὸν εὐρόντα τὴν κρᾶσιν μη- δένα διδάξαι· διὸ τὰ προγεγονότα ἐν τοῖς τόποις χαλκώ- ματα διάφορα, τὰ δ' ἐπιγιγνόμενα οὐκέτι.

249.

Cod. gr. Paris. 1310 f. 444^b (A. P. p. 260):
Περὶ τῶν εὐρισκομένων μετάλλων ἐν τῇ νήσῳ κύπρῳ.
Ἰστέον ὅτι ἐν τοῖς βίβλοις τῶν περὶ γαληνῶν περὶ εἰδῶν, καὶ ἀριστοτέλους φυσιολογικῶν περὶ οὐσίας γῆς καὶ λίθων καὶ μετάλλων εὐρέσεις, εὐρέθη ἐν τῇ κύπρῳ νήσῳ ὅτι ἔστιν ὅρος μέγα καὶ ὑψηλὸν ὑπὲρ πάν-

των τῶν βουνῶν αὐτῆς, τρύγοδες καλούμε-
καὶ διάφορα εἶδη βοτανῶν τῆς ἰατρικῆς τέχνης
εὐρισκόμενα. ἃ τινὰ λέγειν ἐπιχειροῦντα καὶ
λήψει με διηγούμενον ὁ χρόνος. Ὁμοίως καὶ
τάλλων γῆς, γέγραπται ἐν τῷ περὶ λίθων
ἀριστοτέλους. ὅτι χρυσοῦ μετάλλων ὅρα
κασα. ἡ καὶ διακειμένη εἰς πόδες τῶν τρυγῶ-
ἐπιβλέπει ἐπὶ τὰ βορειότερα μέρη τῆς νήσου
θάλατταν δὲ, γίνεται δυτικώτερον αὐτῆς. ἔχει
φορὰς μετάλλων καθὼς διηγῆσάτο. φημὶ, χρυ-
ἀργυρίου καὶ χαλκοῦ. στυπτηρίας σχιστικῆς
κῆς. καὶ ἀληθινῆς στυπτηρίας. καὶ σωρὶ τῆς
τοῦ χρυσαρίου. καὶ μίσσει καὶ ὁ χαλκίτης καὶ
διάφορα μέταλλα. ἐν ἑτέροις δὲ ὅρεσι φασὶ πᾶσι
15 γίνεται ὁ σίδηρος. ὁ ὕελος. καὶ πᾶσα ὕλη τιμᾷ.

XLII. ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ.

De testimoniis vid. A. P. p. 261.

250.

Athen. XIV p. 652^a: καὶ Ἀριστοτέλης περὶ φυτῶν οὕτως „φοινίκων ἀνόρχων, οὓς περὶ 25 χους καλοῦσιν, οἱ δὲ ἀπυρρήνους”.

251.

Athen. XIV p. 653^d: οἷον τὰ ἐπεμβόλαια γὰρ Ἀριστοτέλης καὶ ἐπεμβολάδας ἀπίους τὰς ἐγκεκεντρισμένας.

Harpocr. lex. (p. 71, 8) s. ἐμβεβλημένας ἐγκεκεντρισμένας. Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Ναύκτιον Ἀριστοτέλης δ' ἐμβολάδας ἀπίους λέγει αὐτάς.

252.

Pollux 10, 170: καὶ ἐν Ἀριστοτέλει φράστου φυτικοῖς γέγραπται „καλάμου, ἐμφαλίδος, στροβίλου, πίτυος”.

253.

Antigonus mirab. 185: περὶ δὲ φυτῶν 40 θου εἶδος Ἀριστοτέλην φάσκειν περὶ τῆς ἑσπερίδος διαποικίλον τὴν χρόαν, ἐξ οὗ πλάσσει Τίμων δὲ ὁ κιθαριζὸς εἶχεν καὶ ἐπεδείκνυται τῶν αὐτῶν τὸν διδάσκαλον Ἀρτοκλῆν διδάσκοντα αὐτῶν τὴν ἀφήν ἐν τῇ χρειᾷ σκληράν.

3 χασμάτων τε Sylb. || 6 ἰδιαίτην S^a. || 8 πλύναντες codd., corr. Sylb. || 9 τῆς γενομένης S^a. || 10 φύσεως S^a. || 11 χον S^a. || 13 ἐκκαίετο S^a. || 14 ἀργυρίου S^a. || 26 εἰ κατακλ. S^a. || 30 συμβαίνει S^a. || 31 καταχευῇ S^a. || 34 αὐτῷ S^a. || 35 φημὶ. || 12 ἀληθινῆς. || σωρ. || 13 μίσου. || 36 codd. et edd. φυσικοῖς. || 39 περὶ δὲ τούτων τῆς ἀκατέστητος cod. || 40 ἐρῶνται cod.

254.

ex. s. ἔσμα: Ἀριστοτέλης, ὅπερ Θεόχρον· ἔστι δὲ ὁ αὐχὴν τοῦ καρπιοῦ τῶν ἀκρο-

in II. v, 289 (ἐν αὐχένι) p. 932: σημεί- 5
αὐχὴν οὐ μόνον ἐπὶ ζώων λέγεται ἀλλὰ
ῶν, ὡς δηλοῖ ὁ οὕτω γράψας „ἔσμα φησὶν
ης, Θεόφραστος δὲ μίσχον. ἔστι δὲ ὁ αὐχὴν
ῶν ἀκροδρύων”.

XLIII. ΓΕΩΡΓΙΚΑ.

255.

Geopon. III, 3 (ἐκ τοῦ Βάρωνος καὶ τῶν Κυντι-
λίων): τούτῳ τῷ μηνὶ (τῷ Μαρτίῳ) ταῖς ῥίζαις τῶν
ἀμυγδαλῶν κόπρον χοιρείαν ἐπιθήσομεν· τὰς τε γὰρ πι-
κρὰς γλυκείας ποιεῖ καὶ μεῖζους καὶ τρυφεράς, ὡς Ἀρι-
στοτέλης φησί.

256.

*Aristoteles in georgicis amaritudinem amygdali
flagranti soli adsignat, cum crebrius exustae
dulcior sucus hauriatur.*

VII. Z O I C A.

XLIV. Ζ Ω Ι Κ Α

(= ἀνατομαί).

de mag. 36: *legisti profecto Aristotelis*
νέσεως, περὶ ζώων ἀνατομῆς, περὶ ζώων 15
iuga volumina.

): *quasi vero non paulo prius dixerim me*
omnium animalium de situ eorum deque
e causa conscribere ac libros ἀνατομῶν Ari-
stotore studio et augere.

mir. 27: δύο γὰρ εἰσιν αὐτῷ πραγματεῖαι 20
ῶν ἢ ὁ περὶ τῶν ζωικῶν.

(Περὶ ἀνθρώπου φύσεως).

257.

s Alex. strom. 6, 16 p. 290 Sylb.: φασὶ 25
ἔρπον ἀπαρτίζεσθαι πρὸς ἀκρίβειαν μηνὶ τῷ
ἑκατὸν ἡμέραις καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς ταῖς
ει, ὡς ἴστωρ Πόλυβος μὲν ὁ ἰατρὸς ἐν τῷ
ων, Ἀριστοτέλης δὲ ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ

258.

coll. med. 22, 5 (s. 1 et 2 p. 63 t.
emaker et Daremberg cf. praef. p. XIV):
αμῆνων, ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους τοῦ φιλο-

ν ὀκταμήνων εἰσὶ τινες οἳ φασιν οὐθὲν ζῆν.
ψευδός· ζῇ γάρ, καὶ τοῦτο μάλιστα μὲν ἐν
ον διὰ τὸ τρέφειν τε πάντα τὰ γινόμενα
ους, καὶ ἐτι τὰς γυναῖκας ἐκφόρους εἶναι καὶ
τὴν τροφήν μὴ εἶναι ἐπίκαιρον, εἴτε διὰ τὴν 40
τροφήν ἱκανή.

κουφότητα τοῦ ὕδατος· ὥσπερ γὰρ ἀφηρημένον τὸ τοῦ
Νεῖλου ὕδωρ ἐστίν· εἴτε καὶ δι' ἄλλας αἰτίας. οὐ μὴν
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι τηροῦσιν ἔστιν ἰδεῖν οὕτως ἔχειν,
ᾧστε τὸ μὲν ἅπαντα τὰ ὀκτάμηνα μὴ ζῆν οὐκ ἀληθές
ἐστίν, ὅτι μέντοι ὀλίγα καὶ ἥττον τῶν ἑπταμήνων τε καὶ
τῶν ἐκ τοῦ πλείονος ἀριθμοῦ γενομένων ἀληθές· καὶ γὰρ
ἐνδεκάμηνον δοκεῖ γεννᾶσθαι καὶ δεκάμηνον.

259.

Oribas. coll. 22, 7: περὶ συλλήψεως καὶ ἐπι-
κυήσεως.

Αἱ δὲ συλλήψεις γίνονται μὲν οὐ πολὺ μετὰ τὰς
καθάρσεις, ὀλιγάκις δὲ καὶ πρὸ τῆς καθάρσεως αὐταῖς το-
σοῦτον ἐχούσαις τὸ περίσσευμα, ὅσον ἐστὶ ταῖς ἄλλαις
πρὸς τῷ λήγειν ἤδη γενομένης τῆς καθάρσεως. οὔτε δὲ μὴ
γινόμενων ὅλως τῶν καταμηνίων οὔτε πεπαυμένων πρὸ
πολλοῦ δυνατόν γίνεσθαι σύλληψιν, οὐδὲ μὴν ἀκμαζού-
σης τῆς καθάρσεως. ἔμπροσθεν μὲν γὰρ τῶν καθάρσεων
τετυλωμένης τῆς μήτρας οὐχ οἶόν τε προσφυῆσαι τὸ
30 σπέρμα· οὐδὲ μὴν ἀκμαζουσῶν· ἐκκλύζεται γὰρ ὑπὸ
αὐτῶν ὁ γόνος· οὐδὲ πάλιν κατὰ πᾶν πεπαυμένων καὶ
τῆς μήτρας ἀνεξηραμμένης ἤδη καὶ κατεφυγμένης. λη-
γούσης δὲ τῆς καθάρσεως καὶ τῆς μήτρας ἀκμὴν ἐναίμου
τε οὐσης καὶ διαθέρμου, καὶ διὰ ταῦτα ὀργώσης πρὸς
35 τὴν παραδοχὴν τοῦ σπέρματος, καιρὸς εὐφυῆς πρὸς σύλ-
ληψιν.

260.

Pergit Oribasius: Γίνεται δὲ τισιν ἐπισύλληψις
καὶ ἐπικυήσις, αἷς ἐστὶν ἔλκωσις τε περὶ τὴν μήτραν καὶ
τροφήν ἱκανή. τισὶ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς πρώτης συλλήψεως

ἐτι μενούσης ἐπὶ τινὰς χρόνους τῆς ἐλκώσεως ὕστερον ἐπισυλλαμβάνουσι, τισὶ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα, καταμηνίων ἐπιφανέντων, κατὰ ἄλλα μέρη τῆς ὑστέρας. διὸ καὶ τινες μετὰ ὀλίγον, τινὲς δὲ μετὰ πλείονα χρόνον τῷ πρώτῳ ἔτερον ἐπιτίκτουσιν.

τῶν δὲ ἐπικουμένων τὰ μὲν ἐστὶν ἀτελῆ καὶ ἀδιάρθρωτα καὶ σαρκοειδῆ, τὰ δὲ διηρθρωμένα μὲν ἀσθενῆ δὲ τινὰ δὲ αὐτῶν ἰσχυρότερα γίνεται τῶν ἔμπροσθεν.

261.

Plinius n. h. 11, 273: *miror equidem Aristotelem non modo credidisse praescita vitae esse aliqua in corporibus ipsis, verum etiam prodidisse. quae quamquam vana existimo nec sine cunctatione proferenda, ne in se quisque ea auguria anxie quaerat, attingam tamen quae tantus vir in doctrina non spreuit. igitur vitae brevis signa ponit raros dentes, praelongos digitos, plumbeum colorem pluresque in manu incisuras nec perpetuas. contra longae esse vitae incurvos umeris et in manu unam aut duas incisuras longas habentes et plures quam XXXII dentes, auribus amplis. nec universa haec, ut arbitror, sed singula observat, frivola ut reor et vulgo tamen narrata.*

262.

Plin. n. h. 2, 220: *addit . . . Aristoteles nullum animal nisi aestu recedente expirare. observatum id multum in Gallico oceano et dumtaxat in homine compertum.*

263.

Apollonius mirab. 27: Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ζωικοῖς· δύο γὰρ εἰσιν αὐτῷ πραγματεῖαι, ἡ μὲν περὶ ζώων ἡ δὲ περὶ τῶν ζωικῶν· „οἱ φθεῖρες, φησὶν, ἐν τῇ κεφαλῇ ἐν ταῖς μακραῖς οὐ φθίνουσι νόσοις μελλόντων τελευτῶν τῶν πασχόντων, ἀλλ' ἐπὶ τὰ προσκεφάλαια εὐρίσκονται προλελοιπότες τὴν κεφαλὴν”.

264.

Apollon. mir. 28: Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ζωικοῖς „ὁ ῥύπος, φησὶν, ἐν τοῖς ὑπαρίοις γιγνόμενος πικρὸς ὢν, ὅταν τελευτᾷ μέλλωσιν ἐν ταῖς μακραῖς νόσοις γλυκὺς γίνεται”.

(Περὶ τετραπόδων).

265.

Solini (interpolator ad) 27, 13 (p. 235, 29 Mommsen): *verum ut ad Africam redeam, interna eius plurimae quidem bestiae sed principaliter leones*

tenent: qui, ut Aristoteles perhibet, soli genere quod dentatum vocant vident protinus nascuntur.

Plutarch. qu. conv. 4, 5, 2: τὸν λέοντα

5 συνοικεῖουσιν (Αἰγύπτιοι) ἔτι τῶν γαμψοῦχων δὼν. βλέποντα τίκει μόνος.

Aelian. n. a. 5, 39: λέγει Δημόκριτος τὸν μόνον τὸν λέοντα ἐκπεπταμένοις τίκεσθαι τοῖς θαλμοῖς.

266.

Aelian. de nat. an. 9, 6: κατὰ τὴν φύσιν τὰ ζῶα, ὡς πυθάνομαι, ἢ φθέγγεται τι τῆ φωνῇ ἢ πίπτει, λέων δὲ ἄρα μόνος, ὡς Ἀεσίου φησὶν, οὐδέτερον αὐτοῖν δρᾷ.

(Περὶ ὀρνίθων).

267.

Cicero de nat. deor. 2, 49 (Baiter): *idcirco ab Aristotele animadversum, a quo peritus quis potest non mirari, grues cum loca impotentia maria transmittant, trianguli effigiem in mam. eius autem summo angulo aer ab eis versus pellitur, deinde sensim ab utroque utroque tamquam remis ita pinnis cursus avium basis autem trianguli quem efficiunt grues. et quam a puppi ventis adiuvatur, eaeque praevolantium colla et capita reponunt. quae ipse dux facere non potest, quia non latet nitatur, revolat ut ipse quoque quiescat. locum succedit ex iis quae adquierunt, et cissitudo in omni cursu conservatur.*

268.

Athen. IX, 393^d: φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης κύκνος εὐτεκνὴς ἐστὶ καὶ μάχιμος. ἀλλὰ πάλιν ὁ μάχιμος. μάχεται δὲ καὶ τῷ ἀστὲρ αὐτῆς προσαρχόμενος. εἰσὶ δ' ὠδικοὶ καὶ μάλιστα τελευτάς. διαίρουσι δὲ καὶ τὸ πέλαγος ἀδελφεοῖς στεγανόποδων καὶ ποιηφάγων”.

269.

40 Athen. IX, 392^b: Ἀριστοτέλης δὲ φησὶν τυξὶ ἐστὶ μὲν τῶν ἐκτοπιζόντων καὶ σχιδνῶν τινὰ δ' οὐ ποιεῖ ἀλλὰ κενίστραν. καὶ τῶν φρυγάνοις διὰ τοὺς ἱέρακας, ἐν ᾗ ἐπώζει.

270.

Athen. IX, 389^a: φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ζῶου τάδε „ὁ πέρδιξ ἐστὶ μὲν χερσαῖος, τῶν

¹ 13 corr. τίκει? || 30 succedit codd.: una succedit Schoemann.

πεντεκαίδεκα, ἡ δὲ θήλεια καὶ πλείονα· πο-
 εσα γὰρ ἐν τοῖς ὄρνισι τῶν ἀρρένων τὰ θήλεα.
 ἢ καὶ ἐκτρέφει, καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς. ὅταν
 ἡ θηρεύεται, προσελθὼν τῆς νεοττιᾶς κυλινδεῖται
 κέλη τοῦ θηρεύοντος ἐλπίδα ἐμποιῶν τοῦ συλ- 5
 αι ἐξαπατᾷ τε ἕως ἂν ἀποπτῶσιν οἱ νεοττοὶ
 εὐτὸς ἐξίπταται. ἔστι δὲ τὸ ζῶον κακὴ θη-
 σγον, ἔτι δὲ ἀφροδισιαστικόν· διὸ καὶ τὰ ὠά
 ις συντρίβει ἵνα ἀπολαύῃ τῶν ἀφροδισίων.
 εια γινώσκουσα ἀποδιδράσκουσα τίκει".

271.

π. IX, 393^f: Ἀριστοτέλης φησὶ περισσε-
 εῖναι ἐν γένος, εἶδη δὲ πέντε, γράφων οὕτως
 , οἰνάς, φάψ, φάσσα, τρυγών". . . ἡ μὲν οὖν
 ἴν ὁ Ἀριστοτέλης, μείζων ἐστὶ τῆς περισσε- 15
 ια δ' ἔχει οἰνωτόν, ἡ δὲ φάψ μέσον περισσε-
 ἰνάδος, ἡ δὲ φάσσα ἀλεκτορος τὸ μέγεθος,
 ἢ σποδιόν, ἡ δὲ τρυγὼν πάντων ἐλάττω,
 ἢ τεφρόν. αὕτη δὲ θέρουσ φαίνεται, τὸν δὲ
 φωλεύει. ἡ δὲ φάψ καὶ ἡ περιστέρα· αἰεῖ 20
 ἡ δ' οἰνάς φθινόπωρῳ μόνῳ. πολυχρονιωτέρα
 ἔγεται τούτων ἡ φάσσα· καὶ γὰρ τριάκοντα
 ράκοντα ζῇ ἔτη. οὐκ ἀπολείπουσι δ' ἕως θα-
 ἰ οἱ ἄρρενες τὰς θηλείας οὔτε αἱ θήλειαι τοὺς
 ἰλλά καὶ τελευτήσαντος χηρεύει ὁ ὑπολειπό- 25
 δ' αὐτὸ ποιοῦσι καὶ κόρακες καὶ κορώναι
 ἰ. ἐπωάζει δ' ἐκ διαδοχῆς πᾶν τὸ περισσε-
 ος, καὶ γενομένων τῶν νεοττῶν ὁ ἄρρην ἐμπύει
 μὴ βασκανθῶσι. τίκει δὲ ὠά δύο, ὧν τὸ
 ν ἄρρην ποιεῖ, τὸ δὲ δεύτερον θήλυ. τίκτουσι 30
 ὦραν τοῦ ἔτους· διὸ δὴ καὶ δεκάκις τοῦ ἐνιαυ-
 ἰν, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ δωδεκάκις· τεκοῦσα γὰρ τῇ
 μέρᾳ συλλαμβάνει".

272.

π. IX, 388^c: πορφυρίων . . . Ἀριστοτέλης 35
 ὁποδὰ φησιν αὐτὸν εἶναι ἔχειν τε χρῶμα κυά-
 η μακρά. ῥύγχος ἡργμέον ἐκ τῆς κεφαλῆς
 μέγεθος ἀλεκτρυόνος. στόμαχον δ' ἔχει λε-
 τῶν λαμβανομένων εἰς τὸν πόδα ταμιεύεται
 ε ψωμίδας. κάπτων δὲ πίνει. πενταδάκτυλός 40
 ε μέσον ἔχει μέγιστον.

273.

π. IX, 391^f: καὶ γὰρ ὀχευτικὸν τὸ ζῶον καὶ
 . τίκει γοῦν ὁ στρουθός, ὥς φησιν Ἀρι-
 ., καὶ μέχρι ὀκτώ. . . Ἀριστοτέλης δὲ φησι 45
 .ας τῷ χειμῶνι ἀφανίζεσθαι, διαμένειν δὲ τὰς

θηλείας, τεκμαιρόμενος ἐκ τῆς χροῆς τὴν πιθανότητα·
 ἀλλάττεσθαι γὰρ ὡς τῶν κοσσύφων καὶ φαλαρίδων ἀπο-
 λευκαينوμένων κατὰ καιροῦς.

274.

Athen. IX, 397^b: ὁ ταώς, φησὶν ὁ Ἀριστοτέ-
 λης, σχιδανόπους ἐστὶ καὶ ποιολόγος, καὶ τίκει τριετῆς
 γενόμενος, ἐν οἷς καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν πτερῶν λαμβά-
 νει. ἐπωάζει δὲ πρὸς ἡμέρας τριάκοντα. τίκει δὲ
 ἄπαξ τοῦ ἔτους ὠά δώδεκα, ταῦτα δὲ οὐκ εἰς ἄπαξ
 10 ἀλλὰ παρ' ἡμέρας δύο· αἱ δὲ πρωτοτόκοι ὀκτώ. τίκει
 δὲ καὶ ὑπηνέμια ὠά ὡς ἡ ἀλεκτορίς, οὐ πλείω δὲ τῶν
 δύο. ἐκλέπει δὲ καὶ ἐπωάζει καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς.

275.

Athen. IX, 390^c: γράφει δὲ περὶ αὐτῶν (τῶν ὠτων,
 ἰμμο ὠτίδων) Ἀριστοτέλης οὕτως ὅτι „ἔστι μὲν
 τῶν ἐκτοπιζόντων καὶ σχιδανοπόδων καὶ τριδακτύλων,
 μέγεθος ἀλεκτρυόνος μεγάλου. χρῶμα ὄρνυγος, κεφαλὴ
 προμήκης, ῥύγχος ὀξύ, τράχηλος λεπτός, ὀφθαλμοὶ με-
 γάλοι, γλῶσσα ὀστώδης, πρόλοβον δ' οὐκ ἔχει" . . .
 20 φασὶ δ' αὐτὸν καὶ τὴν τροφήν ἀναμνηρικᾶσθαι ἡδεσθαί
 τε ἵππῳ. εἰ γοῦν τις δορὰν ἵππων περιβοῖτο, θηρεύσει
 ὅσους ἂν θέλῃ· προσίασι γάρ.

Plutarch. de solert. an. c. 31: ὁ γὰρ Ἀρι-
 στοτέλης ἱστορεῖ φιλίας ἀλωπέκων καὶ ὄψεων διὰ τὸ
 25 κοινὸν αὐτοῖς πολέμιον εἶναι τὸν αἰτόν, καὶ τὰς ὠτίδων
 πρὸς ἵππους ὅτι χαίρουσι προσπελάζουσιν καὶ διασκαλ-
 λουσιν τὸν ὄνθον.

276.

Athen. IX, 390^f: ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν φησὶν ὁ
 Ἀριστοτέλης „ὁ ὥτος ἐστὶ μὲν παρόμοιος τῇ γλαυκῇ
 οὐκ ἔστι δὲ νυκτερινός. ἔχει τε περὶ τὰ ὦτα πτερύγια,
 διὸ καὶ ὥτος καλεῖται. μέγεθος περιστερᾶς, μιμητῆς ἀν-
 θρώπων· ἀντορχούμενος γοῦν ἀλίσκεται".

Περὶ ἰχθύων

(Περὶ τῶν ἐνύδρων).

277.

Athen. VII, 330^a: Ἀριστοτέλης . . . ἐν δὲ τῷ
 περὶ ζωικῶν „σελάχη φησὶ βούς, τρυγών, νάρκη, βα-
 τίς, βιάτραχος . . . βούγλωττος, ψῆττα . . . μῦς".

Athen. VII, 286^b: τῆς μὲν οὖν βατίδος καὶ τοῦ
 βατράχου μιμημονεύει Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ ζωι-
 κῶν καταριθμῶν αὐτὰ ἐν τοῖς σελάχεσιν.

278.

Athen. VII, 305^d: Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωι-

κῶν φησί „τὰ δὲ ἀνόδοντα καὶ λεῖα ὡς ῥαφίς. καὶ τὰ μὲν λιθοκέφαλα ὡς χρέμυς, τὰ δὲ σκληρόδερμα ὡς κάπρος. καὶ τὰ μὲν δίραβδα ὥσπερ σεσέρηνος, τὰ δὲ πολύραβδα καὶ ἐρυθρόγραμμα ὡς σάλπη”.

VII, 319^d: Ἀριστοτέλης ... ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν ἢ ἰχθύων ῥαφίδα αὐτὴν ὀνομάσας ἀνόδου φησὶν εἶναι.

279.

Athen. VII, 319^c: Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν „ἀκανθοστεφῇ φησὶν εἶναι καὶ ποικιλόχροα φυκίδα ... τῶν δὲ γραμμοποικίλων πλαγίαις τε ταῖς ῥάβδους κεχορημένων πέρρη ...

280.

Athen. VII, 327^f: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ποικιλερυθρομέλαιναν αὐτὴν ὀνομάζει καὶ ποικιλόγραμμα, διὰ τὸ μελαίναις γραμμαῖς πεποικίλθαι.

281.

Athen. VII, 286^f: Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ζωικῷ ἢ περὶ ἰχθύων „νωτόγραπτα, φησὶ λέγεται βῶξ ..., σκολιόγραπτα δὲ κολίας ...

282.

Athen. VII, 313^d: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ζωικῶν γράφει οὕτως „ὀρροφυγόστικτοι δὲ τῶν ἰχθύων μελάνουρος καὶ σαργὸς πολύγραμμαί τε καὶ μελανόγραμμαί”.

283.

Athen. VII, 305^c: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν „καὶ τὰ μὲν μελανόστικτα ὥσπερ κόσσυφος, τὰ δὲ ποικιλόστικτα ὥσπερ κίχλη”.

284.

Athen. VIII, 331^d: ... καίτοι μόνους εἰρηκότος Ἀριστοτέλους φθέγγεσθαι σκάρων καὶ τὸν ποτάμιον χοῖρον.

Oppianus hal. 1, 134:

καὶ σκάρων, ὅς δὴ μόνους ἐν ἰχθύσι πᾶσιν ἀναύδοις φθέγγεται ἱκμαλέην λαλαγὴν καὶ μόνους ἐδητύν ἄψορρον προΐησιν ἀνὰ στόμα, δεύτερον αὖθις δαινύμενος, μήλοισιν ἀναπτύσσων ἴσα φορβήν.

285.

Athen. VII, 325^d: θρίσων δὲ μέμνηται Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ἢ ἰχθύων ἐν τούτοις „μόνιμα ... θρίσσα, ἐγκρασίχολος, μεμβράς, κορακίνος,

ἐρυθρίνος, τριχίς”. ib. p. 328^f: ὁμοίως δὲ τριχίς Ἀρ. ἐν πέμπτῳ ζῶων μορίων, ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφῇ περὶ ζωικῶν τριχίδα.

286.

Athen. VII, 303^d: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ἀγελαῖον καὶ ἐκτοπιστικὸν εἶναι τὴν β... 287.

Athen. III, 88^b: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν „ὄστρεα, φησὶ πίννη, ὄστρεον, μῦς, κτε... κόγχη, λεπάς, τῆθος, βάλανος ... πορευτικά δὲ πορφύρα, ἡδυπορφύρα, ἐχίνος, στράβηλος. ἐπὶ μὲν κτεῖς τραχύστρακος ῥαβδωτός, τὸ δὲ τῆθος βδωτον λειόστρακον, ἡ δὲ πίννη λεπτόστομον, τὸ δὲ παχύστομον δίθυρον δὲ καὶ λειόστρακον, λεπὰς νόθυρον καὶ λειόστρακον, συμφύες δὲ μῦς, μομφὴ καὶ λειόστρακον σωλὴν καὶ βάλανος, κοπὴν δὲ τῆθος κόγχη”.

288.

Athen. VII, 318^c: ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν 20 στότέλης μαλακία φησὶν εἶναι πολύπιδας, ἐπὶ ἐλεδώνην, σπηλίαν, τευθίδα.

289.

Athen. VII, 318^b: ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν (Ἀρ.) „πολύπους, φησὶ τίς ὁ μὲν τρεψίχως 25 ναυτίλος”.

290.

Athen. VII, 281^f: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν μονάκανθον εἶναι καὶ κερρὸν τὸν ἀλφειο... 30 291.

Athen. VII, 277^e: ταύτας (τὰς ἀμείβων) στοτέλης ἰστορεῖ τὰ μὲν βράγχια ἔχειν εἶναι δὲ καρχαρόδοντας καὶ τῶν συναγελασμένων σαρκοφάγων, χολὴν τε ἔχειν ἰσομήκη τῇ σπλῆνι ὁμοίως. λέγεται δὲ ὡς θηρευθεῖσιν ὀνταὶ καὶ ἀποτρώγουσαι τὴν ὀρμὴν ἐκφυγεῖν Ἀριστοτέλης δὲ παρετυμολογῶν αὐτῆς τὴν ὀρμὴν ὀνομάσθαι παρὰ τὸ ἄμα ἰέναι ταῖς παρατυπῇ γὰρ συναγελαστική.

292.

Athen. VII, 284^f: τῆς δ' ἀφύης ἐπιγ... καὶ ἡ μὲν ἀφρῖτις λεγομένη οὐ γίνεται ἐπὶ γ...

1 φησὶ τὰδε. ἀνὸδ. κ. λ. cod. Marc. || 2 κρέμυς codd. || σκληρόδερμα: codd. (cum Marc.) et edd. σκληρότατα τριχίς δὲ τῷ περὶ ζωικῶν ἰχθύων cod. Marc. (om. π). || 7 φ. αὐτὴν εἶναι codd. || 11 sine lac. codd. || 15 ποικιλέουσι μελαίνῃ Marc. et edd., corr. Meineke. || 19 ποτόγρ. cod. M. || 20 sine lac. codd. || 24 σάρκος cod. M. || 41 περὶ ζῶων μελάνῃ (cum Marc.) || 42 sine lac. codd.

h1 corr. ἐρίτιμος? || 3 περὶ addidi: ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ ζωικῶν Marc. (ζωικῷ vulgo). || 9 codd. ζῶων. || 10 sine lac. || 23 ἡ: καὶ codd. (cum Marc.). || 24 τριψίχως cod. M. || 29 ζῶων (ζῶων Marc.) codd.

σιν Ἀριστοτέλης, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐπιπολάζοντος τῇ
λάσσει ἀφροῦ. ἑτέρα δ' ἐστὶν ἀφύη ἢ κωβίτις λεγο-
μη. γίνεται δ' αὕτη ἐκ τῶν μικρῶν καὶ φαύλων τῶν
τῇ ἄμμῳ διαγενομένων κωβιδίων. καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ
ίτης τῆς ἀφύης ἀπογεννῶνται ἑτεραι, αἵτινες ἐγκρασί-
λοι καλοῦνται. γίνεται καὶ ἄλλη ἀφύη ὁ γόνος τῶν
ινίδων, καὶ ἄλλη ἐκ τῆς μεμβράδος, καὶ ἔτι ἄλλη ἐκ
μικρῶν κεστρέων τῶν ἐκ τῆς ἄμμου καὶ τῆς ἰλύος
ομένων. πάντων δὲ τούτων ἡ ἀφροῖτις ἀρίστη.

Athen. VII, 300^f: ἐγκρασίχολοι. καὶ τούτων
10 ὑπάρχει Ἀριστοτέλης ὡς μικρῶν ἰχθυδίων ἐν τῷ
ζωικῶν.

293.

Athen. VII, 294^d: Ἀριστοτέλης δὲ εἶδη αὐτῶν
σιν εἶναι πλειῶν, ἀκανθίαν λεῖον ποικίλον σκύμνον ἄλ-
15 εἰαν ῥίνην . . . ὁ δ' Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζῶν
οίων καὶ κεντρίην φησὶ τινα γαλεὸν εἶναι καὶ ναυτιδα-
... ἰδίως δὲ ὁ ἀκανθίας τὴν καρδίαν ἔχει πεντάγω-
... τίκεται δ' ὁ γαλεὸς τὰ πλεῖστα τρία καὶ εἰσδέχε-
... τὰ γεννηθέντα εἰς τὸ στόμα καὶ πάλιν ἀφήσιν, μά-
20 τα δ' ὁ ποικίλος καὶ ὁ ἄλωπεκίας· οἱ δὲ λοιποὶ οὐκ
διὰ τὴν τραχύτητα.

294.

Athen. VII, 298^b: Ἀριστοτέλης δὲ χαίρειν φησὶ
5 ἐγγέλεις καθαρωτάτῳ ὕδατι. ἔθεν τοὺς ἐγγε-
οτρόφους καθαρὸν αὐταῖς ἐπιχειρῖν· πνίγεσθαι γὰρ ἐν
βολερῷ. διὸ καὶ οἱ θηρεύοντες βολοῦσι τὸ ὕδωρ ἵν'
οπνύγῳνται. λεπτὰ γὰρ ἔχουσιν τὰ βραγχία αὐτίκα
ὁ τοῦ βολοῦ τοὺς πόρους ἐπιπωματίζονται. ἔθεν κὰν
5 χεῖμῳσιν ὑπὸ τῶν πνευμάτων ταραττομένου τοῦ
ετος ἀποπνίγονται. ὀχεύονται δὲ συμπλεκόμεναι, κατ'
εἰς γλοιῶδες ἐξ αὐτῶν, ὃ γενομένον ἐν τῇ ἰλύι ζωο-
πῖται. λέγουσι δὲ οἱ ἐγγελοτρόφοι καὶ ὡς νυκτὸς
νέμονται, ἡμέρας δ' ἐν τῇ ἰλύι ἀκνητίζουσι, ζῶσι
7 ὅ ἐπὶ πολὺ ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη.

Athen. p. 299^c: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς περὶ ζῶν
8 τοῦ ἐγγέλεις εἴρηκεν.

295.

Athen. VII, 300^e: ἐρυθρίνος. Ἀριστοτέλης ἐν
περὶ ζωικῶν. καὶ Σπεύσιππος παραπλήσιά φησιν 40
φάγρον, ἐρυθρίνον, ἥπατον.

296.

Athen. VII, 301^c: ἥπατος . . . ἔστι δὲ μονήρης,
φησιν Ἀριστοτέλης, σαρκοφάγος τε καὶ καρχα-

ρίδους, τὴν χροῖαν μὲν μέλας, ὀφθαλμοὺς δὲ μερίζοναι
ἢ καθ' αὐτὸν ἔχων, καρδίαν τρίγωνον λευκὴν.

297.

Athen. VII, 282^d: ἀνθίας, κάλλιχθος . . . Ἀριστο-
τέλης δὲ καὶ καρχαρόδοντα εἶναι (φησὶ) τὸν κάλλιχθον
σαρκοφάγον τε καὶ συναγελαζόμενον.

298.

Aelian. n. a. 13, 4: ἀκούσεις δ' ἂν ἀλιέων καὶ
ἰχθύων τινὰ καλλιώνυμον οὕτω λεγόντων. καὶ ὑπὲρ
αὐτοῦ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι ἄρα ἐπὶ τοῦ λοβοῦ
τοῦ δεξιοῦ καθημένην ἔχει χολὴν πολλήν, αὐτῷ δὲ τὸ
ἥπαρ κατὰ τὴν λαιὰν φορεῖται πλευράν.

299.

Athen. VII, 307^a: ἐν δ' ἄλλοις φησὶν ὁ Ἀριστο-
τέλης, ὁ κεστρεὺς καρχαρόδους ὧν οὐκ ἀλληλοφα-
γεῖ, ἅτε δὴ οὐδ' ὅλως σαρκοφάγων. ἔστι δὲ ὁ μὲν τις
κέφαλος, ὁ δὲ χελλῶν, ὁ δὲ φεραῖος. καὶ ὁ μὲν χελ-
λῶν πρὸς τῇ γῇ νέμεται, ὁ δὲ φεραῖος οὐ. καὶ τροφῇ
χρῆται ὁ μὲν φεραῖος τῇ ἀφ' αὐτοῦ γενομένη μύξῃ, ὁ
δὲ χελλῶν ἄμμῳ καὶ ἰλύι. λέγεται δὲ καὶ ὅτι τὸν γό-
νον τῶν κεστρέων οὐδὲν τῶν θηρίων κατεσθίει, ἐπεὶ οἱ κε-
στρεῖς οὐδένα τῶν ἰχθύων.

300.

Athen. VII, 305: κίβαρος. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ
περὶ ζωικῶν ἢ περὶ ἰχθύων, ὁ κίβαρος, φησὶ, καρχα-
ρόδους, μονήρης, φυκοφάγος, τὴν γλῶτταν ἀπολελυμένος,
καρδίαν λευκὴν ἔχων καὶ πλατεῖαν.

301.

Athen. VII, 306^b: κορδύλος. τοῦτον Ἀριστο-
τέλης φησὶν ἀμφίβιον εἶναι καὶ τελευτᾶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου
ἀναθνήσκειν.

Apuleius de mag. 38: *de solis aquatilibus di-
cam nec cetera animalia nisi in communibus dif-
ferentiis attingam. auscultia igitur quae dicam.*
35 *iam me clamabis magica nomina Aegyptio vel Ba-
bylonico ritu percensere* σιλάχια, μαλάκια, μαλα-
κόστρακα, χονδράκανθα, ἰστρακόδεσμα, καρχαρόδοντα,
ἀμφίβια, λεπιδωτά, φολιδωτά, δερμόπτερα, στεγανέ-
ποδα, μονήρη, συναγελαστικά.

302.

Athen. VII, 309^a: κυπρίνος. τῶν σαρκοφάγων
καὶ οὗτος, ὡς Ἀριστοτέλης ἰστορεῖ καὶ συναγελαστι-
κῶν. τὴν δὲ γλῶτταν οὐχ ὑπὸ τῷ στόματι, ἀλλ' ὑπὸ
τὸ στόμα κέκτεται.

¹ 4 κωβιδίων Suid. || 17 immo ἐν τῷ περὶ ζωικῶν. || 32 γλοιῶδες cod. Marc. || 36 περὶ ζῶων cod. Marc. f. 112^b, non ἐν τ. π. ζ. μα-
ut vulgo. || 40 ζῶων cum Marc. codd. (ζῶων καὶ Σπ. sine interp. vulgo).

² b2 λευκὴν: ἥπαρ λευκόν Rondelet. || 11 καθημένην codd., corr. Gesn. || τὸ δὲ ἥπαρ αὐτῷ Hercher. || 25 ζῶων cum Marc. codd. ||
τεγαγνέποδα ego (A. P. p. 309): vulgo cum Gronovio πεζά, ἡπόδα. || 44 ita corrupte cod. Marc. cum rel.

303.

Athen. VII, 310^c: λάβρακες. οὔτοι, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, μυνήρεις εἰσὶ καὶ σαρκοφάγοι. γλώσσαν δ' ἔχουσιν ἰστώδη καὶ προσπεφυκυῖαν, καρδίαν τρίγωνον.

304.

Athen. VII, 312^c: μύραιναι ... Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ ζῶων μορίων ἐκ μικροῦ φησὶν αὐτὴν ταχειάν τὴν αὐξήσιν λαμβάνειν.] καὶ εἶναι καρχαρόδουν τίκτειν τε πᾶσαν ὥραν μικρὰ ὠά.

305.

Athen. VII, 314^c: ἔστι δ' ἡ νάρκη, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης, τῶν σελαχιδῶν καὶ τῶν σκυμνοτοκούντων. θηρεύει δ' εἰς τροφήν ἐαυτῆς τὰ ἰχθύδια προσπτομένη καὶ ναρκᾶν καὶ ἀκινήτῃζιν ποιοῦσα.

306.

Athen. VII, 314^c: ξιφίας. τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν ἔχειν τοῦ ῥύγχους τὸ μὲν ὑποκάτω μικρόν, τὸ δὲ καθ' ὕπερθε ἰστώδες μέγα, ἴσον τῷ ὅλῳ αὐτοῦ μεγάλῃ· τοῦτο δὲ καλεῖσθαι ξίφος. ὀδόντας δ' οὐκ ἔχειν τὸν ἰχθύν.

307.

Athen. VII, 315^c: ὄνος, φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῳικῶν, ἔχει στόμα ἀνερωγὸς ὁμοίως τοῖς γαλοῖς, καὶ οὐ συναγελαστικός. καὶ μόνος οὗτος ἰχθύων τὴν καρδίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔχει καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους ἐμφορεῖς μύλαις. φωλεύει τε μόνος ἐν ταῖς ὑπὸ κύνα θερμωτάταις ἡμέραις, τῶν ἄλλων ταῖς χειμεριωτάταις φωλευόντων.

Aelian. n. a. 6, 30: ὁ ἰχθύς ὁ ὄνος τὰ μὲν ἄλλα ὅσα ἐντὸς προσπέφυκεν, οὐ πάντι τῶν ἑτέρων διεστώτα κέκτηται, μονότροπος δὲ ἔστι καὶ σὺν ἄλλοις βιοῦν οὐκ ἀνέχεται. ἔχει δὲ ἄρα ἰχθύων μόνος οὗτος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους οἵπερ οὖν εἰκόσιν μύλαις τὸ σχῆμα. σειρίου δὲ ἐπιτολῇ φωλεύει μόνος, τῶν ἄλλων ἐν ταῖς κρυμωδεστάταις (ἡμέραις) φωλεύει· εἰδισμένων.

idem 5, 20: ὄνος ὁ θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν, ὡς οἱ δεινοὶ τὰ τοιαῦτα ὁμολογοῦσιν ἡμῖν καὶ διδάσκουσιν.

Clemens Alex. paedag. 2, 1, 16 p. 65 Sylb.: ... τὸν νοῦν ἐγκατορύχας τῇ κοιλίᾳ, τῷ ἰχθύϊ τῷ καλουμένῳ ὄνῳ τὰ μάλιστα εἰκώς, ὃν δὴ φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζῶων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν.

⁸ ἐν δευτέρῳ ζῳικῶν μορίων cod. Marc. (de titulo vide A. P. p. 310). || 20 μεγαῖς Meineke: μέγας codd. cum M. Marc.: δὲ vulgo.

^b 20 nunquam ego: si unquam codd. Flor. (si scisset, nunquam vulgo).

Apuleius de magia c. 40 (Krüger): at enim

quit, piscem cui rei nisi malae proscidisti quem Themison servus attulit? quasi vero non paucos dixerim me de particulis omnium animalium

5 situ earum deque numero deque causa conspici

ac libros ἀνατομῶν Aristotelis et exper

studio et augere. atque adeo summe miror

unum a me pisciculum inspectum sciatis, cum

plurimos, ubicumque locorum oblatis sunt,

10 inspexerim, praesertim quod nihil ego clancula

omnia in propatulo ago ... hunc adeo pisci

quem vos leporem marinum nominatis, plurimos

aderant ostendi, necdum etiam decerno quid

nisi quaeram sane accuratius, quod nec apud

15 teres philosophos proprietatem eius piscis re

quamquam sit omnium rarissima et hercule m

randa. quippe solus ille quantum sciam cu

cetera exossis, duodecim numero ossa ad sin

dinem talorum suillorum in ventre eius com

20 catenata sunt. quod Aristoteles nunquam

profecto omisisset scripto prodere.

aselli piscis solius omnium in medio

corculum situm pro maximo memoravi.

308.

Athen. VII, 315^c: ὀρφῶς ... Ἀριστοτέλης

ἐν πέμπτῳ ζῳικῶν μορίων ταχειάν λέγων γαστρί

ἰχθύσι τὴν αὐξήσιν, καὶ ὀρφῶς, φησὶν, ἐκ μακρ

ται μέγας ταχέως.] ἔστι δὲ καὶ σαρκοφάγος κα

χαρόδους, ἐτι δὲ μονήρης. ἴδιον δ' ἐν αὐτῇ σ

τούς θορικούς πόρους μὴ εὐρίσκεισθαι καὶ τὸ ἐν

πολὺν χρόνον ζῆν μετὰ τὴν ἀνατομήν. ἐπὶ τ

τῶν φωλευόντων ἐν ταῖς χειμεριωτάταις ἡμέραις

τε πρόσγειος μᾶλλον ὢν ἢ πελάγιος. ζῇ δ' ἐν

δύο ἐτῶν.

Aelianus n. a. 5, 18: ὁ ὀρφῶς θαλάττιος

ἔστι, καὶ εἰ ἔλοι καὶ ἀνατέμνεται, οὐκ ἀποθνήσκει

παραχρῆμα αὐτόν, ἀλλὰ ἐπιλαμβάνει τῇ κ

οὐκ ἐπ' ἐλάχιστον. διὰ χειμῶνος δὲ ἐν ταῖς φ

κουρῶν χαίρει· διατριβαὶ δὲ ἄρα αἱ πρὸς τῇ

40 λον φίλαι αὐτῷ.

Oppianus hal. 1, 142: καὶ ὀφθαλμοὶ τ

φῶν, οἱ πάντων περιὰλλα κατὰ χεῖρας ὀφθαλ

καὶ τμηθέντες ἐτι σπαίρουσι σιδήρῳ.

309.

Athen. VII, 321^c: σάλαπ ... Ἀριστοτέλης

45 ἐν πέμπτῳ ζῳικῶν μορίων ταχειάν λέγων γαστρί

ἰχθύσι τὴν αὐξήσιν, καὶ σάλαπ, φησὶν, ἐκ μακρ

ται μέγας ταχέως.] ἔστι δὲ καὶ σαρκοφάγος κα

χαρόδους, ἐτι δὲ μονήρης. ἴδιον δ' ἐν αὐτῇ σ

επιτῶ ζώων μορίων ἅπαξ τίττειν φησὶν αὐτὴν γάρου.] ἔστι δὲ πολυγράμμος καὶ ἐρυθρόγραμ-
δὲ καρχαρόδους καὶ μονήρης. λέγεσθαι δὲ καὶ
ἀλιέων φησὶν ὡς καὶ κολοκύντη θηρεύεται χαί-
βρώματι.

310.

en. VII, 329^a: Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ
[ρίας] σαρκίνους αὐτάς (ταῖς ἐριτίμους) καλεῖ.

311.

en. VII, 319^c: σκάρος. τοῦτον Ἀριστοτέ-
10 ἰ καρχαρόδοντα εἶναι καὶ μονήρη καὶ σαρκο-
χέειν τε στόμα μικρὸν καὶ γλῶτταν οὐ λίαν
κυῖαν, καρδίαν τρίγωνον, ἥπαρ λευκὸν τρί-
χρειν τε χολὴν καὶ σπλῆνα μέλανα, τῶν δὲ
τὸ μὲν διπλοῦν τὸ δὲ ἀπλοῦν. μόνος δὲ καὶ 13

ον ἰχθύων μνησκάζει. χαίρει δὲ τῇ τῶν φυ-
ῇ· διὸ καὶ τούτοις θηρεύεται. ἀκμάζει δὲ θέρους.

312.

en. VII, 320^c: ὅτι δὲ καὶ πληκτικός ἐστίν (ὁ
ς) Ἀριστοτέλης ἰστορεῖ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων 20
μονήρης δ' ἐστὶ καὶ φυκοφάγος.

313.

en. VII, 324^a: τὴν δὲ τρίγλην φησὶν Ἀρι-
ς τρεῖς τίττειν τοῦ ἔτους ἐν πέμπτῳ μορίων,
θαί λέγων τοὺς ἀλιεῖς τοῦτο ἐκ τοῦ γόνου τρεῖς 25
υ περὶ τινὰς τόπους. μήποτ' οὖν ἐντεῦθεν ἐστὶ
ἰς ὀνομασίας, ὡς ἀμῖαι ὅτι οὐ κατὰ μίαν φέ-
λ' ἀγγελῆδον, σκάρος δὲ ἀπὸ τοῦ σκαίρειν καὶ
ύαι δ' ὡς ἂν ἀφυεῖς οὔσαι τουτέστι δυσφυεῖς,
ς ὁ ὀρμητικός διὰ τὸ κατὰ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπι- 30
ἰ τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οἰστρου ἐξελαύνεσθαι.]
ρχαρόδους συναγελαστικὴ παντόστικτος, ἐτι δὲ
105. τὸ δὲ τρίτον τεκοῦσα ἄγονός ἐστι· γίνεται
σκωλήκια αὐτῇ ἐν τῇ ὑστέρα, ἀ τὸν γόνον τὸν
κατεσθίει.

314.

en. VII, 327^c: φάγρος . . . Ἀριστοτέλης
φάγρον φησὶν αὐτὸν εἶναι καὶ μονήρη καρδίαν
τρίγωνον ἀκμάζειν τε ἔαρος.

(Περὶ μαλακίων).

315.

en. VII, 316^c: ἰστορεῖ δ' Ἀριστοτέλης τὸν
δα ἔχειν πόδας ὀκτώ, ὧν τοὺς μὲν ἄνω δύο
ἐλαχίστους, τοὺς δ' ἐν μέσῳ μεγίστους· ἔχειν

δὲ καὶ κοτυληδόνας δύο, αἷς τὴν τροφήν προσάγεσθαι·
τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς ἐπάνω τῶν δύο ὀδόντων· τὸ δὲ
στόμα καὶ τοὺς ὀδόντας ἐν μέσοις τοῖς ποσίν. ἀναπτύ-
χθεις δὲ ἐγκέφαλον ἔχει διμερῆ. ἔχει δὲ καὶ τὸν λεγό-
5 μενον θολόν, οὐ μέλανα καθάπερ σηπία, ἀλλ' ὑπέρυ-
θρον, ἐν τῷ λεγομένῳ μήκωνι· ὁ δὲ μήκων κεῖται ἐπάνω
τῆς κοιλίας οἷον ἐκὺς· σπλάγχχον δ' οὐκ ἔχει ἀνα-
λογούν. τροφῇ δὲ χρῆται ἔστιν ὅτε καὶ τοῖς τῶν κογ-
χυλίων σαρκιδίοις, τὰ ὅστρακα ἐκτὸς τῶν θαλαμῶν
ρίπτων· ὅθεν διαγινώσκουσιν οἱ θηρεύοντες. ὀχεύει δὲ
συμπλεκόμενος καὶ πολὺν χρόνον πλησιάζει διὰ τὸ
ἀναιμος εἶναι. τίττει δὲ διὰ τοῦ λεγομένου φυση-
τῆρος, ὅς ἐστι πόρος τῷ σώματι, καὶ τίττει ὡς βο-
τρυδόν.

316.

Athen. VII, 317^f: ὁ δὲ ναυτίλος καλούμενος, φη-
σὶν Ἀριστοτέλης, πολύπους μὲν οὐκ ἔστιν, ἐμφερὲς
δὲ κατὰ τὰς πλεκτάνας. ἔχει δὲ τὸ νῶτον ὅστρακό-
δερμον. ἀναδύει δὲ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἐφ' ἑαυτὸν ἔχων τὸ
ὅστρακον, ἵνα μὴ τὴν θάλατταν ἔλκη· ἐπαναστραφεῖς
δ' ἐπιπλεῖ ἄνω ποιήσας δύο τῶν πλεκτανῶν, αἱ μεταξὺ
αὐτῶν λεπτὸν ὑμένα ἔχουσι διαπεφυκότες, ὡς καὶ τῶν
ὀρνίθων οἱ πύδες ὀρῶνται μεταξύ τῶν δακτύλων δερμά-
τινον ὑμένα ἔχοντες· ἄλλας δὲ δύο πλεκτάνας καθήσιν
εἰς τὴν θάλασσαν ἀντὶ πηδαλίων. ὅταν δὲ τι προσῶν
ἴδῃ, δείσας συστέλλει τοὺς πόδας καὶ πληρώσας αὐτὸν
τῆς θαλάσσης κατὰ βυθοῦ ὡς τάχος χωρεῖ.

317.

Athen. VII, 323^c: τὴν σηπίαν δὲ Ἀριστοτέλης
φησὶ πόδας ἔχειν ὀκτώ, ὧν τοὺς ὑποκάτω δύο μεγίστους,
προβοσκίδας δύο, καὶ μεταξύ αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς
καὶ στόμα. ἔχει δὲ καὶ ὀδόντας δύο τὸν μὲν ἄνω τὸν
δὲ κάτω, καὶ τὸ λεγόμενον ὅστρακον ἐν τῷ νῶτι. ἐν
δὲ τῇ μύτιδι ὁ θολός ἐστιν· αὕτη δὲ κεῖται παρ' αὐτὸ
35 τὸ στόμα κύστεως τρόπον ἐπέχουσα. ἔστι δ' ἡ κριλία
πλακώδης καὶ λεῖα, ὁμοία τοῖς τῶν βοῶν ἡνίστροις.
τρέφονται δὲ αἱ μικραὶ σηπῖαι τοῖς λεπτοῖς ἰχθυοῖς,
ἀποτείνουσιν αὐὰς προβοσκίδας ὥσπερ ὀρμῖας καὶ ταύταις
θηρεύουσιν. λέγεται δὲ ὡς ὅταν ὁ χειμὼν γένηται,
40 τῶν πετρίδιων ὥσπερ ἀγκύραις ταῖς προβοσκίσιν λαμβαν-
όμεναι ὀρμουῖσι. διωκομένη τε ἡ σηπία τὸν θολὸν ἀφί-
ησι καὶ ἐν αὐτῷ κρύπτεται ἐμφήνασα φεύγειν εἰς τοῦμ-
προσθεν. λέγεται δὲ ὡς καὶ θηρευθείσης τῆς θηλείας
τριόδοντι οἱ ἄρρενες ἐπαρήγουσιν ἀνθέλκοντες αὐτήν· ἂν

cod. Marc. (A. P. p. 314): ἐν πέμπτῳ μορίων *fide membranarum* Casaubonus. || 8 σαρκίνους Meineke. || 13 codd. τρίγωνον
corr. Rondelet. || τρίβολον cod. Marc. || 20 ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ζώων cod. Marc. || 24 sic Marc. om. ζῶων, quod vulgo
|| 7 cf. supra fr. 291.

|| ποδῶν codd. || 23 δερμάτιον cod. Marc. || 30 φησὶ om. cod. Marc. || 37 cod. Marc. δὲ pro δὲ αἱ.

δ' οἱ ἄρρενες ἀλῶσιν, αἱ θήλειαι φεύγουσιν. οὐ διατίζει
δ' ἡ σηπία, καθάπερ οὐδ' ὁ πολύπους.

318.

Athen. VII, 326^b: τευθίς. Ἀριστοτέλης εἰναί
φησι καὶ ταύτην τῶν συναγελαζομένων, ἔχειν τε τὰ 5
πλεῖστα τῆς σηπίας, τὸν τῶν ποδῶν ἀριθμόν, τὰς προ-
βοσκίδας. τῶν δὲ ταύτης ποδῶν οἱ μὲν κάτω μικροὶ εἰσιν
οἱ δ' ἄνω μείζους, καὶ τῶν προβοσκίδων ἡ δεξιά παχυ-
τέρα, καὶ τὸ ὅλον σωματίον τρυφερόν καὶ ὑπομηκέστερον.
ἔχει δὲ καὶ θολὸν ἐν τῇ μύτιδι οὐ μέλανα ἀλλ' ὠχρόν, 10
καὶ τὸ ὄστρακον μικρὸν λίαν καὶ χονδρῶδες.

319.

Athen. VII, 326^d: τεῦθος. ὁ δὲ τεῦθος μόνῳ τούτῳ
διαφέρει, τῷ μεγέθει· γίνεταί δὲ καὶ τριῶν σπιθαμῶν. τὸ
δὲ χρώμα ἐστὶν ὑπερύθρος, καὶ τῶν ὀδόντων τὸν μὲν 15
κάτω ἐλάττωνα ἔχει τὸν δὲ ἄνω μείζονα, ἄμφω δὲ μέ-
λανας καὶ ὁμοίους ῥύγχει ἱέρακος. ἀναπτυχθεὶς δὲ κοι-
λίαν ἔχει ὁμοίαν ταῖς ὑδαίς.

XLV. ΕΚΛΟΓΗ ΑΝΑΤΟΜΩΝ.

320.

Apollonius mir. 39: Ἀριστοτέλης δ' ἐν ταῖς
ἐκλογαῖς τῶν ἀνατομῶν· ὅφισ ὥφθη ἐν Πάφῳ πόδας
ἔχων δύο ὁμοίους χερσαίῳ προκοδεύῳ.

XLVI. ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ

- ᾱ περὶ ἑτεροφωνίας τῶν ὁμογενῶν (321—4)
- β̄ περὶ τῶν ἀθρόως φαινομένων (325—6)
- γ̄ περὶ τῶν ὀκακτῶν καὶ βλητικῶν (327—30)
- δ̄ περὶ τῶν λεγομένων φθονεῖν (331)
- ε̄ περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διαμενόντων
- ς̄ περὶ τῶν μεταβαλλόντων τὰς χροάς (332)
- ζ̄ περὶ τῶν φωλευόντων (333—4).

(Ἀριστοτέλους ἢ) Θεοφράστου.

321. 322. 323.

Aelian. n. a. 16, 33: Ἀριστοτέλης γε μὴν φησι
τῶν βοῶν τῶν ἐν Νευροῖς ἐκπεφυκέναι τὰ κέρατα καὶ τὰ
ᾧτα ἐκφυσιν τὴν αὐτὴν καὶ εἶναι συνφασμένα. ὁ δὲ 40
αὐτὸς ἐν χώρῳ τινὶ Λιβύων τὰς αἰγὰς τοῦ στήθους φησὶ
τοὺς μαζοὺς ἔχειν ἀπηρτημένους. εἴη δ' ἂν τοῦ παιδὸς
τοῦ Νικομάχου καὶ ταῦτα· ἐν τοῖς περὶ τὸν Σκαρίσκον
Βουδινοῖς οἰκοῦσιν οὐ γίνεσθαι φησι πρόβατον λευκόν,
ἀλλὰ μέλανα πάντα.

id. 5, 27: τοὺς δὲ ἐν Νευροῖς βοὺς Ἀριστοτέλης
φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα.

324.

Aelian. n. a. 5, 8: Ἀριστοτέλης ὅφισ ἐστὶν
εἶναι τὴν Ἀστυκαλαίῳ γῆν λέγει, καθάπερ καὶ
Ῥήναιαν ταῖς γαλαῖς ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἡμῶν. καὶ
ἐς τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν οὐκ ἔστιν ἐπιβατά· τὴν
δε Ἥλιν μητέρα οὐκ ἐρεῖς, ἢ τὸ λεχθὲν ψεύδεις ἐστίν.

325.

Antig. mir. 19: ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ
σισυμβρίων φησὶ σαπέντων σκορπίους γίνεσθαι.

326.

Aelian. n. a. 5, 14: ἐν τῇ Γυάρῳ τῇ περὶ
στοτέλης λέγει μῦς εἶναι καὶ μέντοι καὶ τῇ γῇ
τείσθαι τὴν σιδηρετίν.

327.

Aelian. n. a. 4, 57: Ἀριστοτέλης λέγει
ὑπὸ ὕδρου πληγέντα παραχρῆμα ὁσμήν βαρύνει
ἀπεργάζεσθαι, ὡς μὴ οἶόν τε εἶναι προστελέσειν
20 τινά. λήθην τε καταχεῖσθαι τοῦ πληγέντος ὁ αὐτὸς
λέγει καὶ μέντοι καὶ ἀχλὺν κατὰ τῶν ὀμμάτων
καὶ λύτταν ἐπιγίνεσθαι καὶ τρέμον εὐ μάλα ἔχειν
ἀπόλλυσθαι διὰ τρίτης αὐτόν.

328.

Schol. in Theocrit. 7, 22 (p. 245, 23 A.):
ρος· ἀρσενικῶς ὁ σαῦρος. λέγεται καὶ θηλιακῶς
φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ ζώου τούτου
ραϊνόμενον εἰς ἔχιν μεταβάλλεται.

Geopon. 15, 1, 21: Θεοφράστος καὶ Ἀντι-
30 λης φασὶ... τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν μεταβα-
τινα εἰς ἕτερα. καὶ γὰρ τὴν κάμπην φασὶ εἰς
ἕτερον πτερωτὸν τὴν καλουμένην ψυχὴν καὶ τὴν
συκῆς κάμπας εἰς κανθαρίδας τὸν τε ὕδρου
ξηραίνοντων τῶν λιμνῶν.

35

329.

Anon. catasterism. 41: Κόρακος. τοῦτοι
κοινόν ἐστιν (κόρακος, ὕδρου, κρατῆρος) ἀπὸ τῆς
γονὸς ἐναργοῦς. τιμὴν γὰρ ἔχει ὁ κόραξ παρὰ τῶν
λωνι· ἐκάστῳ γὰρ τῶν θεῶν ὄρνεόν ἐστι
40 θυσίας δὲ γινόμενης τοῖς θεοῖς, σκοπὸν δὲ
ἀπὸ κρήνης τινός, ἰδὼν παρὰ τὴν κρήνην οὐκ
ἔχουσιν ἔμεινεν ἕως πεκανθῶσι. μετ' ἑκάστην
πεκανθέντων τούτων, καὶ φαγῶν τῶν σκεπ-
τὸ ἀμάρτημα, ἔξαρκάσας καὶ τὸν ἐν τῇ κρήνῃ
45 ἔφερε σὺν τῷ κρατῆρι, φάσκων αὐτοὺς ἐκτείνεσθαι.

36 exhibeo ea tantum quae Aristotelis nomine citantur (cf. A. P. p. 327—72). || 39 Νευροῖς: Λεύκτραι codd. ||
καρίσκον. || 44 codd. βουδινοῖς.

b7 ἐπιβατέν codd. || 13 πάρῳ codd., corr. Holsten. || 20 τῷ πληγέντι codd., corr. Hercher. || 22 εὐ Reiske: εἰς

γνόμενον ἐν τῇ κρήνῃ ὕδωρ. ὁ δὲ Ἀπόλλων
ἀ γενόμενα τῷ μὲν κόρακι ἐν τοῖς ἀνθρώποις
ἔθηκεν ἱκανόν, τοῦτον τὸν χρόνον διψᾶν, καθά-
τοτέλης εἶρηκεν ἐν τοῖς περὶ θηρίων, μνημό-
γων τῆς εἰς θεοὺς ἀμαρτίας σαφές, εἰκονίσας
ἀστροῖς ἔθηκεν εἶναι τὸν τε ὕδρον καὶ τὸν κρα-
τὸν κόρακα μὴ δυνάμενον πιεῖν μηδὲ προσελ-
ατῆρι.

I. vet. (Par.) in Germanici Arat. ph. 426

. Heins. ms. Berol. Diez. Sant. 94: A. P. 10

*Hoc signum commune est quod est facti
honoratus est autem corvus ab Apolline.
facto deis, (missus) sponden adferre de
lam: quod fuit castum antequam vinum
tur. qui cum vidisset et ad fontem ficus
rbores habentes, volans consedit in eis
ituae fierent. post paucos dies peracto
ille ficus comedit. cum sensisset se pec-
tipit ex eo fonte anguem et attulit cum
re dicens ebibisse quod fuerit in fonte
re cognita Apollo corvo inter homines
id paucum tempus dedit sitim, ut Ari-
dicit in eo libro qui de bestiis scribitur,
lorus in naturalibus idem phisicis me-
lidi] ut ipse peccati poenas daret. quem
tris intulit. cratera autem cum aqua in
suis angue, caudam autem anguis [in me-
um rostro adpetentem neque posse iuxta
ut bibat.*

nus poet. astron. 2, 40 (ex cod. Harl. 30
*Hydra est in qua corvus insidere et crater
cistimatur, de qua hanc habemus memo-
itam causam. corvus Apollinis tutela usus
ante eo missus ad fontem aquam puram
vidit arbores complures ficorum inmatu-
ectans dum maturescerent, in arbore qua-
um consedit. itaque post aliquot dies
et a corvo compluribus earum comesis,
Apollo corvum vidit cum cratera pleno
tinantem. pro quo admissio eius dicitur, 40
moratus sit, Apollinem qui coactus mora*

*corvi alia aqua est usus, hac ignominia eum affe-
cisse ut quam diu fici coquerentur corvus
bibere non possit, ideo quod guttur habeat
pertusum illis diebus. itaque cum vellet signi-
ficare sitim corvi, inter sidera constituit cratera et
supposuit hydram quae corvum sitientem moratur.
videtur enim rostro caudam eius extremam verbe-
rare, ut tamquam sinat se ad cratera transire.*

330.

Aelian. de n. a. 6, 14: ἡ ὕαινα, ὡς Ἀριστο-
τέλης λέγει, ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ἔχει δυνάμιν ὑπο-
ποιὸν καὶ ἐνεργάζεται κάρον μόνον προσθιγοῦσα. πά-
ρεισι γοῦν ἐς τὰ αὐτὰ πολλὰ καὶ ὅταν ἐντύχη τινὶ
καθεύδοντι, προσελθοῦσα ἡ συχὴ τὴν ὑποποιὸν ὡς ἂν
εἰκοῖς χεῖρα προσέθηκε τῇ ῥίνι· ὁ δὲ ἔλκεται τε καὶ
πιέζεται καὶ ἀναισθητῶ μάλλον ἔοικε. καὶ ἐκείνη μὲν
ὑπορύττει τὴν γῆν τὴν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ ἐς τοσοῦτον, ἐς
ὅσον ἀνέκλασεν ἐς τὸν βόθρον καὶ τὴν φάρυγγα ὑπτιάν,
ἀπέφηνε καὶ γυμνήν. ἐνταῦθα δὲ ἡ ὕαινα ἐνέφυ καὶ
ἀπέπνιξε καὶ ἐς τὸν φωλεὸν ἀπάγει. καὶ τοῖς κυσὶ δὲ ἐπι-
τίθεται ἡ αὐτὴ τὸν τρόπον ἐκείνον· ὅταν ἡ πλήρης ὁ τῆς
σελήνης κύκλος, κατόπιν λαμβάνει τὴν αὐγὴν καὶ τὴν
αὐτῆς σκιὰν ἐπιβάλλει τοῖς κυσὶ καὶ παραχρῆμα αὐ-
τοὺς κατεσίγασε καὶ καταγοητεύσασα, ὡς αἱ φαρμακί-
δες, εἴτα ἀπάγει σιωπῶντας καὶ κέχρηται ὅ τι καὶ βού-
λεται τὸ ἐντεῦθεν αὐτοῖς.

331.

Antigon. mir. 20: οὐχ ἥττον δὲ τούτων θαυμάσια
τὰ φθονερὰ τῶν ὠφελούντων, οἷον ὁ γαλεώτης ὅταν ἐκ-
δύῃ τὸ γῆρας, ἐπιστραφεὶς καταπίνει· ἐπιληψίας γὰρ
ἐστὶ, φασίν, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης καταγράφει, φάρμα-
κον. ὡσαύτως δ' ἡ φώκη λέγεται ἐμῆν τὸν ὀρόν· καὶ
γὰρ τοῦτον πρὸς τὴν αὐτὴν ἀρρωστίαν χρήσιμον. ταῖς δὲ
ἱπποῦς τὸ ἐπιφυόμενον τοῖς ἐμβρύοις ἱππομανὲς ἀπε-
σθίνει· γίνεσθαι δὲ τοῦτο ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ πρὸς πολλὰ
ζητεῖσθαι. τὴν δὲ ἔλαφον τὸ δεξιὸν κέρας κατορύσσειν·
εἶναι δὲ καὶ τοῦτο ἐν πολλοῖς χρήσιμον. ταῦτα μὲν οὖν
εἴτε κατὰ προαίρεσιν εἴτε κατὰ τύχην οὕτως ἔχει, πολλῆς
ἐστὶν ἐπιστάσεως δεόμενα.

332.

Antig. mir. 25: καὶ γὰρ τοῖς στελέχεσσι τῶν δέν-

4101 Heyne: ἐπιτιμῶν edd. cum cod. Ox. || 6 δὲ om. v. || 8 cod. Oxon. et edd. τὸν τε ὕδρον καὶ μὴ δυνάμενον πιεῖν καὶ
i. || 11 factum arcis cod. || 13 de his respondenda codd., corr. Breysig. || 17 peractos agros cod. (peractio sacrificio
, corr. Merkel. fort. percoclis grossis? || 19 ex eo fontem aquam attulit cod., corr. Merkel. || 20 ebibisse Breysig:
d. (excessisse rec.). || 21 fonte anguem: fontem aqua cod. || 24 Isidorus testis ex margine inductus. || 25 peccatis
ratera: Caetera cod. || cum qua medio cod. || 28 in medio corvo cod. || 29 ascendere cod. || 34 usus, eo sacrificante
|| 36 eas expectans rec. || 39 v. eum cum rec.

om. H. || 2 possit H. || 5 (item 8) cratera H. || 6 moratur H: moraretur res. || 14 συχὴ om. Hercher. || 15 δ δὲ
καὶ πιέζεται (cet. om.) Hercher, ὁ δὲ ἐλκ. κ. π. μάλλον καὶ ἂν, i. codd. || 20 καὶ ante τοῖς del. Hercher. || 29 φθονερὰ:
cod. sec. Bast., unde vulgo φθαρτικά. || 32 φ. μετὰ τὸν τοῦτον codd., corr. Niclas. || 33 τοῦτο vulgo.

δρων καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τῇ γῇ, τὸν αὐτὸν τρόπον
ἅπαντι τόπῳ συμμεταβάλλει τὴν χροιάν (ὁ χαμαιλέων).
Ἀριστοτέλης δὲ φησι καὶ τὸν καλούμενον τάρανδον
τοῦτο πάσχειν, ἔντα τετράπουν καὶ σχεδὸν ἴσον ὄνῳ καὶ
παχύδερμον καὶ πετριχωμένον, καὶ θαυμαστὸν εἶναι πῶς
αἱ τρίχες οὕτως ὀξέως ἀλλοιοῦνται.

333.

Schol. Porphyr. in Hom. II. φ, 126 (p. 571^b 39 Bk.):
τοῦ γοῦν χειμῶνος ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν καταί-
ρουσιν οἱ ἰχθύες· πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ φώλευσιν κατὰ
τοῦ βάθους διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἰστορεῖ καὶ ὁ Ἀριστο-
τέλης ἐν τῷ ἐβδόμῳ περὶ ζώων φύσεως.

334.

Schol. in Hom. II. χ, 93 χειρῖ: ἡ διπλῇ ὅτι τὴν
τῶν ὄφειων κατάδυσιν χειρὶν εἴρηκεν ἀπὸ τοῦ χεῖσθαι (A)...
... ἡ ὅτι δίκην ὕδατος ἐκχεῖται εἰς αὐτὴν τὸ θη-
ρίον. ἀγριώτερα δὲ τὰ ἐν ἐρήμῳ γεννώμενα. φησὶ δὲ καὶ
ἐν τῷ 5 περὶ ζώων Ἀριστοτέλης ἐσθίοντα αὐτὸν μύρ-
μηκας καὶ κανθαρίδας μετὰ τὴν φώλευσιν ἰοῦ πληροῦ-
σθαι πλείονος τοῦ ἐμφύτου καὶ ἐρεθίζεσθαι καὶ λυσσᾶν
ἐπιθυμοῦντά περὶ ἀπομάζεσθαι τὸν ἐνοχλοῦντα ἰόν (B).

XLVII. ΙΑΤΡΙΚΑ.

335.

Galenus in comm. ad I Hipp. de nat. hom. 25
(XV, 25): ὥσπερ γε πάλιν εἰ τὰς τῶν παλαιῶν ἱατρῶν
δόξας ἐθέλοις ἰστορεῖσθαι, πάρεστί σοι τὰς τῆς ἱατρικῆς
συναγωγῆς ἀναγνῶναι βιβλους ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀρι-
στοτέλει ἐμολογουμένας δὲ ὑπὸ τοῦ Μένωνος, ὃς ἦν μα-
θητὴς αὐτοῦ, γεγράφθαι, διὸ καὶ Μενώνεια προσαγορεύ-
ουσιν ἔτι ταυτὶ τὰ βιβλία. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ὁ Μέ-
νων ἐκεῖνος ἀναζητήσας ἐπιμελῶς τὰ διασωζόμενα κατ'
αὐτὸν ἔτι τῶν παλαιῶν ἱατρῶν βιβλία, τὰς δόξας αὐ-
τῶν ἐκεῖθεν ἀνελεῖξατο. τῶν δ' ἡδὴ διεφθαρμένων ...
οὐκ ἠδύνατο γράφαι. κατὰ ταῦτ' οὖν τὰ βιβλία χο-
λὴν ξανθὴν ἢ μέλαιναν ἢ φλέγμα στοιχεῖον ἀνθρώπου
φύσεως οὐκ ἂν εὖροις οὐδ' ὑφ' ἐνὸς εἰρημένον, αἷμα δὲ
καὶ τῶν μεθ' Ἱπποκράτην φαίνονται πολλοὶ μόνον εἶναι
νομίζοντες ἐν ἡμῖν, ὥστε καὶ τὴν πρῶτην γένεσιν ἡμῶν
ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι καὶ τὴν μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν μή-
τραν αὐξήσιν καὶ ἀποκυθέντων τελείωσιν.

336.

Diogenes Laertius 5, 61: γεγόνασι δὲ Στράτω-
νες οὕτως ... ἐβδόμος ἱατρὸς ἀρχαῖος, ὡς Ἀριστοτέ-
λης φησίν.

18 corr. ἐν τῷ ζ.

^b3 vulgo Μελωνείος, quod corr. Fabricius. || 9 bupresti rec.: praec(pres)timulatim ante corr. RV. || doryenium cold
sic Almeloveen, vulgo coctio. || 20 sic emendatur in margine ed. Lugd. 1567: in textu non promisit. || 26 cf. Gal.
1, 6 p. 340. ceterum idem potuit repeti ex (Ar.) Probl. 30, 1 (953^b 14. 954, 31), sicut maniae causa (fr. 340) tangitur.

337.

Plutarch. qu. conviv. 8, 9, 3: καὶ μὲν
τοῖς Μενωνείοις σημείον ἡπατικοῦ πάθους ἀναγ-
νῶναι τὸ τοὺς κατοικιδίους μῦς ἐπιμελῶς παραφυλά-
σσειν.

338.

Plinius n. h. 28, 74: peculiariter (lac-
potum contra venena quae data sint e mar-
pore, bupresti, ut Aristoteles tradit, do-
et contra insaniam quae facta sit hyoscyam-

339.

Cael. Aurel. celer. passion. 2, 13 p. 11
Amman Lugd. Bat. 1709): hanc (pleuritiden
finiens primo (Sorani) de adiutorii libro
stoteles sic tradendam credidit. pleuritidis
est liquidae materiae coactio sive densatio.
tamen disseruit, utrumne totius, quod falsissimum
si quidem phlebotomati aegrotantes liquidum
guinem reddunt, an vero particulae. sed
tacuit, necessarium praetermisit.

340.

Cael. Aurel. tard. pass. 1, 5 p. 336 (de
alii frigidis usi sunt rebus, passionis causam
fervore venire suspicantes, ut Aristoteles
Diocles.

341.

Escolapius (q. d.) de morbis p. VIII (pos-
sicam Hildegardis etc. ed. Io. Schottus Arg.
Iracundia irritantur (melancholici), cum mentis
versitate insaniant, ut maniacy: in vocat
solum differunt, Aristotele philosopho

XLVIII. ΟΠΤΙΚΑ.

Simplic., David etc. (cit. in A. P. p. 377):
Vita Ar. Marc. τὰ ὀπτικά περὶ βιβλίου.

Hero catoptr. (= Ptolemaeus de speculo
1518) praef.: „Negotium autem quod circa
dicitur in opticum id est visivum, et dioptricum
spectivum, et catoptricum id est inspectivum
et opticum quidem opportune ab his qui
scriptum est et maxime ab Aristotele. et
trico autem a nobis in aliis dictum est
videbantur. videntes autem et catoptricum

45 dignum studio . . .

342.

Vita Ar. Marc. f. 276^b inf. (p. 8, 2 Robbe vit. lat. vet.): τῇ δὲ μαθηματικῇ (προσέθηκε) τὸ ὀξυ-
ίνιον εἶναι τὸν κῶνον τῶν ὀψων, διὰ τὸ ἐπὶ πλέον

προιέναι τὴν ὀψιν οὗ ὅρα μεγέθους· καὶ κατὰ τοῦτο γὰρ
οὐδὲν τῶν ὀρωμένων ἔλον ἅμα ὀράται, καὶ ταύτῃ μεί-
ζονα γίνεσθαι τὸν ἄξονα τῆς ἐκ τούτου τῆς βάσεως καὶ
ὀξυγώνιον τὸν κῶνον ἀποτελεῖσθαι.

VIII. H I S T O R I C A.

XLIX. ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

ῥινη.

Cicero de fin. 5, 4: *omnium fere civitatum non
aeciae sed etiam barbariae ab Aristotele mores insti-
ta disciplinas . . . cognovimus.*

Photius biblioth. cod. 161 (p. 104^b 38 Bk.): ὁ δὲ ὡ-
εατος (τῶν ἐκλογῶν) αὐτῷ (τῇ Σωπατρῷ) λόγος συνή-
ισται ἐξ ἄλλων τε διαφορῶν καὶ . . . ἐκ τῶν Ἀριστοτέ-
ους πολιτειῶν. Θετταλῶν τε φημι καὶ Ἀχαιοῦν καὶ Παρίων
ικίων τε καὶ Κίων καὶ ὧν ἐκεῖνος ἀπλῶς ἐν τοῖς πολιτικοῖς
τοῦ διαλαμβάνει.

Vita Arist. vulg.: ἀμέλει καὶ συνώδευσεν αὐτῷ (τῇ
λεξάνδρῳ) μέχρι καὶ ἔσω τῶν Βραχυμάνων, ἐνθ' ἰστόρησε
ς σνε πολιτείας.

Vit. Ar. Marc.: ἀκμάσαντι δὲ Ἀλεξάνδρῳ καὶ 20
ιστρατεύσαντι κατὰ Περσῶν συνεξῆλθεν, οὐδὲ τότε (τοῦ)
λοσοφῆν ἀποσχόμενος· τὴν γὰρ ἱστορίαν τῶν (σν) πολιτειῶν
τε συνέλεξε.

Vit. Ar. tert. (sec. vers. lat. vet.): *iuvene autem
istente Alexandro et militante contra Persas, eundo 25
m eo nec tunc abstinuit philosophari: tunc enim com-
sult historiam ducentarum et quinquaginta politiarum.*

Io. Philop. in categ. p. 35^b 17 Br.: μεταξὺ δὲ ὅποσα
ἰστορίας ἔγραψε . . . τῶν ὁ μεταξὺ εἰσι καὶ γεγραμ-
ναι αὐτῷ πολιτεῖαι ἀμφὶ τὰς ὅ και διακοσίας εὔσαι.

David in cat. p. 24, 32: τὰ δὲ μεταξὺ . . . ὡς ἡ
ῥορία· οἷττ' ὁ αὐτῇ, ἡ μὲν πολιτική, ὡς αἱ πολιτεῖαι, ἃς
ῥορησεν ἐκ τοῦ πολλὴν γῆν περιελθεῖν ἅμα Ἀλεξάνδρῳ βα-
εῖ, ἃς ἐκδέδωκε κατὰ στοιχεῖον διακοσίας πενήκοντα εὔσας
ἀριθμῶν.

Elias proleg. phil. p. 9^b 26 Br. (A. P. IV, 425
amer): διὰ δὲ τὸ πολιτικὸν γέγραπται αὐτῷ πολιτικός·
γραμμένα δὲ αὐτῷ εἰσὶ καὶ πολιτεῖαι διακοσίαι πενήκοντα
ἀριθμῶν, ἃς συνεγράψατο ἐκ τοῦ πολλὴν γῆν περιελθεῖν
Ἀλεξάνδρῳ τῇ βασιλείᾳ.

David proleg. phil. p. 16^b 16 Br.: ἰστέον ὅτι ἐν μὲν
τῇ τῶν πολιτικῶν συγγράμματι ἓνα σκοπὸν ἔχει καὶ ὁ Ἀρ.
καὶ ὁ Πλάτων· ἀμφότεροι γὰρ λέγουσι πῶς δεῖ διοικεῖσθαι
πόλιν· ἐν δὲ τῇ περὶ πολιτείας διάφορός ἐστι καὶ ὁ σκοπός
καὶ ἡ ἐπιγραφή. καὶ ἡ μὲν ἐπιγραφή, ὅτι ὁ μὲν Πλάτων
ἐνίκως ἐπέγραψε πολιτείαν, ὁ δὲ Ἀρ. πληθυντικῶς πολιτείας.
ὁ δὲ σκοπός ἐστι διάφορος, ὅτι ὁ μὲν Ἀρ. λέγει πῶς ἐπο-
λιτεύοντο οἱ ἀρχαῖοι, οἷον οἱ Ἀργεῖοι, οἱ Βοιωτοί, ὁ δὲ Πλά-
των λέγει πόσα εἶδη πολιτειῶν καὶ πῶς δεῖ πολιτεύεσθαι.

Anonymi comm. in Porphyrii isag. (cod. Par. 1939
15 f. 51^a): γέγραπται δὲ αὐτῷ καὶ πολιτικά ὁμοίως τῇ Πλά-
τωνι, ἐν ᾧ διαλέγεται πῶς νῦν χρὴ κατὰ τὴν ἀρίστην πο-
λιτεύεσθαι πολιτείαν. ἔγραψε γὰρ καὶ ἑκάτερος καὶ πολι-
τικὸν καὶ πολιτείας· καὶ ἐν μὲν τῇ πολιτικῇ τὸν αὐτὸν
ἔχουσι σκοπὸν, ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ διαφωνοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ
Ἀριστοτέλης συνῶν καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῇ κτίστῃ πολιτείας
λέγεται μετ' αὐτοῦ περιελθεῖν, ὧν ἀνεγράφετο τὸν βίον κατὰ
στοιχεῖον· ὅτι τυχὸν μὲν Ἀλεξανδρεῖς τοιῶσδε πολιτεύονται
καὶ Ἀθηναῖοι τοιῶσδε καὶ Βιβυνοὶ καθεξῆς κατὰ τὴν τάξιν
τῶν στοιχείων· οὕτως οὖν καὶ τὰς πολιτείας τέθεικεν. ὁ
δὲ Πλάτων ἔγραψε πολιτείαν ἐν ᾧ διαλέγεται πῶς χρὴ κρα-
τεῖν καὶ τάττειν πολιτείαν.

Ἀθηναίων α.

Memoratur in indice bibliothecae saec. III (Zündel:
Rhein. Mus. 1866 p. 432).

343.

Harpocration s. Ἀπόλλων πατρῶος· ὁ Πύ-
θιος. προσηγορία τίς ἐστι τοῦ θεοῦ πολλῶν καὶ ἄλλων
οὐσῶν. τὸν δὲ Ἀπόλλωνα κοινῶς πατρῶον τιμῶσιν Ἀθη-
ναῖοι ἀπὸ Ἰωνος· τούτου γὰρ οἰκήσαντος τὴν Ἀττικὴν,
ὡς Ἀριστοτέλης φησί, τοὺς Ἀθηναίους Ἰωνας κληθῆ-
40 ναι καὶ Ἀπόλλω πατρῶον αὐτοῖς ὀνομασθῆναι.

5 Nova tria politiarum fragmenta et titulum unum (Διελφῶν) debemus E. Millero, qui ex codicum in Graecia repertorum
ab ipso edendorum thesauro (de quo quae retulit vid. L'Institut Journ. univ. des sc. Sect. II. sc. hist. 1865 no. 353 et
) liberaliter quae ad manum prompta haberet in usum meum concessit.

16 b ῥ: sic. || 40 ἀπόλλω cod. Vind.: ἀπόλλων cod A et ἀπόλλων cod. B sec. Bekk.

K.

K.

Exc. polit. Heraclid. init.: 'Αθηναῖοι τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐχρῶντο βασιλείᾳ· συνεικίσαντος δὲ Ἴωνος αὐτοῖς, τότε πρῶτον Ἴωνες ἐκλήθησαν.

Lex. rhet. Seguer. p. 291 Bk. et Schol. ad Plat. Euthyd. p. 369 Bk.: οἱ δὲ (φασιν) ὅτι Κρεοῦσης 5 τῇ Ἐρεχθίδος μιγείς Ἀπόλλων Ἴωνα ἐγέννησεν, ἀφ' οὗ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ποτὲ Ἴωνας κληθῆναι καὶ διὰ ταῦτα πατρῶν αὐτοὺς Ἀπόλλωνα ἔχειν.

Schol. Aristoph. av. 1527: πατρῶν δὲ τιμῶν Ἀπόλλωνα Ἀθηναῖοι, ἐπεὶ Ἴων ὁ πολέμαρχος Ἀθηναίων ἐξ 10 Ἀπόλλωνος καὶ Κρεοῦσης τῆς Ξούθου (γυναϊκός) ἐγένετο.

344.

Plinius 7, 205: *Gyges Lydus picturam Aegypti (condere instituit) et in Graecia Euchir Daedali cognatus, ut Aristoteli placet, ut Theophrasto,* 15 *Polygnotus Atheniensis.*

345.

Schol. Soph. Oed. Col. 701: ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ τοῖς νικήσασιν τὰ Παναθήναια ἐλαίου τοῦ ἐκ τῶν μορίων γινομένου δίδοσθαι φησιν.

Phot. lex. (p. 275, 3 Pors.) s. μορίαι· ἐλαῖαι ἱερὰι τῆς Ἀθηνᾶς, ἐξ ὧν τὸ ἐλαῖον ἑπαθλον ἐδίδοτο τοῖς νικῶσι τὰ Παναθήναια.

346.

Plut. Thes. 25: ἔτι δὲ μᾶλλον αὐξῆσαι τὴν πό- 25 *tur* λιν βουλόμενος ἐκάλεε πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις, καὶ τὸ δῦρ' ἵτε πάντες λεῷ κήρυγμα Θησεύς γενέσθαι φασὶ πανδημίαν τινὰ καθιστάντος. οὐ μὴν ἄτακτον οὐδὲ μεμιγμένην περιεῖδεν ὑπὸ πλῆθους ἐπιχυθέντος ἀκρίτου γενομένην τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ πρῶτος ἀποκοίνας χω- 30 ρὶς εὐπατρίδας καὶ γεωμόρους καὶ δημιουργούς, εὐπατρίδαις δὲ γινώσκειν τὰ θεῖα καὶ παρέχειν ἄρχοντας ἀποδούς καὶ νόμων διδασκάλους εἶναι καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἐξηγητὰς τοῖς ἄλλοις πολίταις, ὥσπερ εἰς ἴσον κατέστησε, δόξῃ μὲν εὐπατρίδων, χρεῖα δὲ γεωμέρων, 35 πλῆθει δὲ τῶν δημιουργῶν ὑπέρειχε δακνόντων. ὅτι δὲ πρῶτος ἀπέκλινε πρὸς τὸν ὄχλον, ὥς Ἀριστοτέλης φησί, καὶ ἀφῆκε τὸ μοναρχεῖν, ἔοικε μαρτυρεῖν καὶ Ὅμηρος ἐν νεῶν καταλόγῳ μόνους Ἀθηναίους δῆμον προσαγορεύσας.

Exc. Heraclid. (p. 3 Schn.): Θησεὺς δ' ἐκήρυξε καὶ συνεβίβασε τούτους ἐπ' ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ.

347.

Schol. in Plat. Axioch. p. 465 Bk. (cf. Moeris att. p. 193, 16 Bk.) γεννήτῃ: Ἀριστοτέλης φησὶ 45 τοῦ ὅλου πλῆθους διηρημένου Ἀθηνησιν εἰς τε τοὺς γεωργούς καὶ τοὺς δημιουργούς φυλὰς αὐτῶν εἶναι τέσσαρας, τῶν δὲ φυλῶν ἐκάστης μοίρας εἶναι τρεῖς, αἱ τρι-

τύας τε καλοῦσι καὶ φρατρίδας, ἐκάστης δὲ τρεῖς κοντα εἶναι γένη, τὸ δὲ γένος ἐκ τριάκοντα ἀνδρῶν συνεστάναι. τούτους δὴ τοὺς εἰς τὰ γένη μένους γεννήτας καλοῦσι.

Harpocration s. τριττύς: ... τριττὴς ἐστὶν τὸν μέρος τῆς φυλῆς· αὕτη γὰρ διήρηται εἰς τὰς τριττύς καὶ ἔθνη καὶ φρατρίδας, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Harpocr. s. γεννήται: οἱ τοῦ αὐτοῦ γένους νοῦντες. διηρημένων γὰρ ἀπάντων τῶν πολιτῶν κατὰ τὰ μὲν πρῶτα καὶ μέγιστα μέρη ἐκαλοῦντο φυλὰς, τὰ δὲ φυλὴν τριχῇ διήρητο καὶ ἐκαλεῖτο ἑκάστη μέρη τριττύς καὶ φρατρία. πάλιν δὲ τῶν φρατριῶν ἑκάστη διήρητο εἰς γένη λ', ἐξ ὧν αἱ ἱερωσύнай αἱ ἐκάστῃς τριττύσιν ἐκλήρυντο.

Pollux 8, 111: ὅτε μέντοι τέτταρες ἦσαν αἱ φυλὰς εἰς τρία μέρη ἐκάστη διήρητο, καὶ τὸ μέρος τοῦ τρίτου καλεῖτο τριττύς καὶ ἔθνος καὶ φρατρία. ἐκάστῃ δὲ τῶν γένων τριάκοντα ἐξ ἀνδρῶν τοσούτων, αἱ ἐκαλεῖτο τριττύς καὶ φρατρία. πάλιν δὲ τῶν φρατριῶν ἑκάστη διήρητο εἰς γένη λ', ἐξ ὧν αἱ ἱερωσύнай αἱ ἐκάστῃς τριττύσιν ἐκλήρυντο. 20 καὶ οἱ μετέχοντες τοῦ γένους γεννήται ... τρία δὲ ἔθνη παλαιά, εὐπατρίδαι, γεωμόροι, δημιουργοί.

348.

Servius ad Virgil. georg. 1, 19 *unicuique monstrator aratri: ... vel Epimenides (sic) stotelem.*

Probus ad h. l. (p. 29, 22 Keil): ... *quidam zygen (dicunt), qui primus iunctis existimant arandum usus.*

Plinius n. h. 7, 199: *bovem et aratrum (sic) Buzyges Atheniensis.*

Hesych. s. Βουζύγης: ἤρωες Ἀττικὸς ὁ τῶν ἀροτῶν ζευγῶν ἐκαλεῖτο δὲ Ἐπιμενίδης.

Lex. rhet. Seg. p. 221, S (= Etym. M. p. 221, S. Βουζυγία: γένος τι Ἀθηνησιν, ἱερωσύнай τῆς Βουζύγης γὰρ τις τῶν ἡρώων πρῶτος θεὸς ζευγῶν ἤροσε καὶ εἰς γεωργίαν ἐπιτήδειον ἐποίησε. αἱ γένοιο καλεῖται Βουζυγία.

Schol. in Il. σ, 483: καὶ ἀροτῶν δὲ τῶν 40 μενίδης ὁ καὶ Βουζύγης ἔζευξε.

349.

Phot. lex. s. ναυκραρία: τὸ πρότερον εἰσὶν ἄνθρωποι, ναυκραρία καὶ ναύκαρας· ναυκραρία μὲν ἡ συμμορία καὶ ὁ δῆμος, ναύκαρας δὲ ἐστὶν ὁ ἀρχηγός, Σόλωνος οὕτως ὀνομάσαντος, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ. καὶ ἐν τοῖς νόμοις δὲ „ἐάν τις ἀμφισβητῇ“, καὶ „τοὺς ναυκράρους τοὺς κατὰ τὴν ναυκραρίαν“. ὕστερον δὲ ἀπὸ Κλεισθέους δῆμος καὶ

ἐκλήθησαν. ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους πολιτείας διέταξε τὴν πόλιν ὁ Σόλων· „φυλαὶ δὲ ἦσαν καθάπερ πρότερον καὶ φυλοβασιλεῖς τέσσαρες· φυλῆς ἐκάστης ἦσαν νενεμημένοι τριτῦτες μὲν κραφαῖαι δὲ δώδεκα καθ' ἐκάστην”.

lux 8, 108: δῆμαρχοι οἱ κατὰ δῆμους ἄρχον-
λοῦντο δὲ τέως ναύκραροι, ὅτε καὶ οἱ δῆμοι ναυ-
ναυκραρία δ' ἦν τέως φυλῆς δωδέκατον μέρος
ραροι ἦσαν δώδεκα, τέτταρες κατὰ τριττὴν ἐκά-
ς δ' εἰσφοράς τὰς κατὰ δῆμους διεχειροτόνουν
10 τὰ ἐξ αὐτῶν ἀναλώματα. ναυκραρία δ' ἐκάστη
ς παρῆχε καὶ ναῦν μίαν, ἀφ' ἧς ἴσως ὠνόμαστο.

350.

ποscr. s. ἰππᾶς: . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν
πολιτείᾳ φησὶν ὅτι Σόλων εἰς τέτταρα διεῖλε
τῶν πληθὺς Ἀθηναίων, πεντακοσιομεδίμνους καὶ
εἰς ζευγίτας καὶ θήτας.

ποscr. s. θήτες . . . εἰς τέσσαρα διηρημένης
ηναίοις τῆς πολιτείας οἱ ἀπορώτατοι ἐλέγοντο
θήτικόν τελεῖν. οὗτοι δὲ οὐδεμιᾶς μετεῖχον
ὡς καὶ Ἀριστοτέλης δηλοῖ ἐν Ἀθηναίων πο-

ποscr. s. πεντακοσιομεδίμνον: . . . ὅτι δ' τέλη
Ἀθηναίων ἀπάντων Σόλων, ὧν ἦσαν καὶ οἱ πεν-
ίδιμοι, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων 25 σιλείᾳ.”

tarch. Solon. 18: πρῶτον μὲν οὖν τοὺς
νόμους ἀνείλε πλὴν τῶν φονικῶν ἅπαντας
ερον δὲ Σόλων . . . ἔλαβε τὰ τιμήματα τῶν
καὶ τοὺς μὲν ἐν ξηροῖς ὁμοῦ καὶ ὑγροῖς μέτρα
30 α ποιοῦντας πρῶτους ἔταξε καὶ πεντακοσιομε-
προσηγόρευσε· δευτέρους δὲ τοὺς ἵππον τρέφειν
ς ἡ μέτρα ποιεῖν τριακόσια, καὶ τούτους ἵπ-
λοῦντας ἐκάλουν· ζευγίται δ' οἱ τοῦ τρίτου τι-
ῶνομάσθησαν, οἷς μέτρον ἦν συναμφοτέρων
35 α . οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκαλοῦντο θήτες, οἷς οὐ-
ρχὴν ἔδωκεν ἄρχειν, ἀλλὰ τῷ συνεκκλησιάζειν
ζειν μόνον μετεῖχον τῆς πολιτείας.

lux 8, 130: τιμήματα δ' ἦν τέτταρα, πεντα-
ίμων, ἰππέων, ζευγίων, θητικῶν. οἱ μὲν ἐκ τοῦ
40 α μέτρα ξηρὰ καὶ ὑγρὰ ποιεῖν κληθέντες, ἀνή-
ε εἰς τὸ δημόσιον τάλαντον· οἱ δὲ τὴν ἰππᾶδα
ἐκ μὲν τοῦ δύνασθαι τρέφειν ἵππους κεκλη-
ῶσιν, ἐποίουν δὲ μέτρα τριακόσια, ἀνήλiskon δὲ
τον· οἱ δὲ τὸ ζευγίσιον τελοῦντες ἀπὸ διακο-

σίων μέτρων κατελέγοντο, ἀνήλiskon δὲ μὲν δέκα. οἱ
δὲ τὸ θητικὸν οὐδεμίαν ἀρχὴν ἤρχον οὐδὲ ἀνήλiskon
οὐδέν.

351.

Photius lex. s. πελάται: οἱ παρὰ τοῖς πλησίον
ἐργαζόμενοι· καὶ θῆτες οἱ αὐτοὶ καὶ ἐκτῆμοροι, ἐπειδὴ
ἔκτω μέρει τῶν καρπῶν εἰργάζοντο τὴν γῆν. — πελάται:
οἱ μισθῷ δουλεύοντες, ἐπεὶ τὸ πέλας ἐγγύς, οἷον ἐγγιστα
διὰ πενίαν προσιόντες. Ἀριστοτέλης.

Schol. in Plat. Euthyphr. p. 327: πελάτης ὁ
ἀντὶ τροφῶν ὑπηρετῶν καὶ προσπελάζων, ἀπὸ τοῦ πέ-
λας ἥτοι ἐγγύς· ἐκαλεῖτο ὁ δὲ ἐνδεῖαν προσίων μίσθιος
δὲ ὑπηρετῶν. ἄλλως. πελάται εἰσὶν οἱ παρὰ τοῖς
πλησίον ἐργαζόμενοι καὶ θῆτες. οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ ἐκτῆ-
μοροι, ἐπεὶ τῷ ἔκτω μέρει τῶν καρπῶν εἰργάζοντο
τὴν γῆν.

Pollux 4, 165: ἐκτῆμοριοι δὲ οἱ πελάται παρὰ
τοῖς Ἀττικοῖς. — idem 3, 82: πελάται δὲ καὶ θῆτες ἐλευ-
θέρων ἐστὶν ὀνόματα διὰ πενίαν ἐπ' ἀργυρίῳ δουλευ-
όντων (Hesych. s. ἐκτῆμοροι. Plut. Sol. 13).

352.

Harpocr. s. κύρβεις: . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν
τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶν „ἀναγράψαντες δὲ τοὺς νό-
μους εἰς τοὺς κύρβεις ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ τῇ βα-
25 σιλείᾳ.”

Plutarch. Solon. 25: ἰσχὺν δὲ τοῖς νόμοις πᾶ-
σιν εἰς ἑκατὸν ἐνιαυτοὺς ἔδωκε· καὶ κατεγράψαντες εἰς
ξύλινους ἄξυνας ἐν πλαίσιοις περιέχουσι στρεφομένους,
ὧν ἔτι καθ' ἡμᾶς ἐν πρυτανείῳ λεῖψανα μικρὰ διεσώ-
30 ζετο·] καὶ προσηγορεύθησαν, ὡς Ἀριστοτέλης φησί,
κύρβεις.

Schol. in Aristoph. av. 1354: κύρβεις . . . κατὰ
δὲ ἐνίους ἄξονες τρίγωνοι ἐν οἷς ἦσαν οἱ τῶν πόλεων
νόμοι . . . καθάπερ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἀθη-
ναίων πολιτείᾳ φησί καὶ Ἀπολλίδωρος.

353.

Gellius 2, 12: In legibus Solonis illis antiquis-
simis quae Athenis axibus ligneis incisae sunt quas-
que latas ab eo Athenienses ut sempiternae ma-
nerent poenis et religionibus sanxerunt, legem esse
Aristoteles refert scriptam ad hanc sententiam:
„si ob discordiam dissensionemque seditio atque
discessio populi in duas partes fiet et ob eam cau-
sam irritatis animis utrimque arma capientur pugna-
45 biturque, tum qui in eo tempore in eoque casu

λαῖν Bekk.: ἐτελεῖτο codd. cf. lex. Seg. 261, 2. Et. M. p. 410, 1. 452, 5. || 42 δὲ ante εἰς om. Schol. in Plat. romp.
45 ζευγίσιον Et. M.: ζευγίσιον codd. Poll., Hes., Phot., Schol. Pl., Lex. Seg.
3ασιλιῖ cod. D et Phot. || 43 fieret codd., corr. Hertz.

civilis discordiae non alterutra parte sese adiunxerit, sed solitarius separatusque a communi malo civitatis secesserit, is domo patria fortunisque omnibus careto, exul extorrisque esto".

Plutarch. Solon. 20 in.: τῶν δ' ἄλλων αὐτοῦ νόμων ἴδιος μὲν μάλιστα καὶ παράδοξος ὁ κελεύων ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενον.

Plut. de sera num. vind. 4: παραλογώτατον δὲ τὸ τοῦ Σόλωνος ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει πόλεως μηδετέρα μερίδι προσθήμενον μηδὲ συστασιάσαντα.

354.

Plutarch. Solon. 32: ἡ δὲ δὴ διασπορὰ κατακαυθέντος αὐτοῦ (Σόλωνος) τῆς τέφρας περὶ τὴν Σαλαμίνων νῆσον ἔστι μὲν διὰ τὴν ἀτοπίαν ἀπίθανος παντάπασιν καὶ μυθώδης, ἀναγέγραπται δ' ὑπὸ τε ἄλλων ἀνδρῶν ἀξιολόγων καὶ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου.

355.

Schol. in Aristoph. Acharn. 234 Παλλήναδε: οἱ Παλληνεῖς δῆμὸς ἐστὶ τῆς Ἀττικῆς, ἐνθα Πεισιστράτῳ βουλομένῳ τυραννεῖν καὶ Ἀθηναίοις ἀμυνομένοις αὐτὸν συνέστη πόλεμος ... μέμνηται δὲ τούτου καὶ Ἀνδροτίων καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

356.

Schol. in Aristoph. Lysistr. 665 λυκόποδες: λυκόποδας ἐκάλουν, ὡς μὲν Ἀριστοτέλης, τοὺς τῶν τυράννων δορυφόρους· τοὺς γὰρ ἀκμάζοντας τῶν οἰκτῶν ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος φυλακῇ ἔλαβον. λυκόποδες δὲ ἐκαλοῦντο ὅτι διὰ παντός εἶχον τοὺς πόδας λύκων δέρμασι περιεκαλυμμένους ὥστε μὴ ἐπικαίεσθαι ἐκ τοῦ περιέχοντος. τινὲς δὲ λυκόποδας διὰ τὸ ἔχειν ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ἐπίσημον λύκον. ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἔφη τοὺς νῦν λεγομένους Ἀλκμαιωνίδας· οὗτοι γὰρ πόλεμον ἀράμενοι πρὸς Ἰππίαν τὸν τύραννον καὶ τοὺς Πεισιστράτιδας ἐτείχισαν τὸ Λειψύδριον. — (ad v. 666) Λειψύδριον: χωρίον τῆς Ἀττικῆς περὶ τὴν Πάρνηθον, εἰς ὃ συνῆλθον τινες τῶν ἐκ τοῦ ἄστεος, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Phot. s. λυκόποδας: Ἀριστοφάνης Λυσιστράτῃ· τοὺς πρὸς Ἰππίαν ἀγωνισαμένους ἐπὶ Λειψυδρίῳ ὡς γενναίους. ἔλεγον γὰρ τοὺς δορυφόρους τῶν τυράννων διὰ τὸ κατελεῖσθαι δέρμασι τοὺς πόδας καὶ λυκόποδας εἶναι.

ἡ διὰ τὸ λύκον ἔχειν ἐπίσημον ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν αὐτοῦ νηπίου πρώτου.

Etym. M. p. 361, 32 (Suid., Eustath.)

Λειψυδρίῳ μάχη: ἐπὶ τῶν ἀνδρείως ἀγωνισάντων τὸ δὲ Λειψύδριον χωρίον ἦν ὑπὸ τὴν Πάρνηθον ὅπου οἱ φυγάδες τῶν τυράννων ὧν οἱ Ἀλκμαιωνίδαι ἐστήκεσαν. ἐκπολιορκηθέντων δ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτων, σκολιὸν εἰς αὐτοὺς ἤδετο „αἰαὶ Λεψυδρίῳ προδωσέταιρον, οἷους ἄνδρας ἀπώλεσας μάχεταιρον“ 10 θοὺς τε καὶ εὐπατρίδας, ὅπότ' ἔδειξαν οἷων πατέρων.

Hesych. s. Λειψύδριον: χωρίον τι ὑπὲρ Παλλήνης, ὃ ἐτείχισαν Ἀλκμαιωνίδαι.

357.

Schol. in Aristoph. Lysistr. 1153: Ἀριστοφάνης φησὶ μετὰ τὸν Ἰππάρχου θάνατον χρησιμεύειν τοῖς Λάκωσιν καταλύειν τὴν τυραννίδα, τῆς Περικλέους ὡς οἱ Ἀλκμαιωνίδαι ἐμισθώσαντο τὸν ἐν Δελφῶν οἰκοδομεῖν, συνεχῶς τοῦτο χρώσης αὐτοῖς ματαίως ἕως πρότερον μὲν Ἀγχιμόλιον ἐπεμψαν κατὰ βίαν ἀποκρουσθέντες δὲ αὐτοῦ ὀργισθέντες οἱ Λάκωες ἐπέμψαν τὸν βασιλέα σὺν μετίζονι ἐξέπεμψαν σὺν νικήσας τοὺς Θετταλοὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν τὸν Ἰππίαν συνέκλεισεν εἰς τὸ πελαργικὸν τῆς πόλεως παῖδες τῶν τυράννων ἐξιώντες ἐάλωσαν.

358.

Schol. in Aristoph. vesp. 502 ... ἐπὶ τῇ πόλει τῶν σάρων ὄντων κατ' ἐπίου τοῦ Πεισιστράτιδος τῆς πόλεως παρέλαβεν· πρεσβύτατος γὰρ ἦν αὐτὸς καὶ τὴν Περικλέους νίδα εἶχε, καθὰ καὶ Θουκυδίδης φησὶ δευτέρῳ τῆς πόλεως καταστῆναι, ὡς φησιν Ἐρατοσθένης, εἰς τὴν πόλιν ἀκριβοὺς διαμαρτάνων, Ἀριστοτέλους μὲν περὶ τῆς πόλεως κοντα καὶ ἐν φήσαντος, Ἡροδότου δὲ ἐξ καὶ ταύτης.

359.

Harpocr. s. ναυκραρικά: ... Ἀριστοφάνης φησὶ ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ „κατέστησεν καὶ ἑαυτὸς τὴν αὐτὴν ἔχοντας ἐπιμέλειαν τοῖς πρότερον πελάγεσιν καὶ γὰρ τοὺς δήμους ἀντὶ τῶν ναυκραριῶν ἐπέταξε“.

Harpocr. s. δήμαρχος: Λυσίας ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν ἄρχοντα φησὶ „ὁ δήμαρχος“ οὗτοι ἐπὶ τῇ πόλει γραφὰς ἐποιούντο τῶν ἐν ἐκάστῳ δήμῳ χωρῶν καὶ τὰ ληξιαρχικὰ γραμματεῖα παρὰ ταῖς πόλεσιν.

27 ἔλαβον Suidae cod. Brux. et edd. post Kuesterum: ἔβαλλον Schol. (codd. Suid. vulg. et Apostol. 10, 91). Naber. || 31—34 om. cod. Rav. || 35 ita cod. Rav., alii τὸ ὑπεράνω Πάρνηθος, τὸ ὑπὲρ Πάρνηθος Suid., ὑπὸ τὴν Πάρνηθον. || 36 τινες add. L. et Suid. || 40 ἔλεγον: ἔλαβον edd. Porson. et Naber.

b1 corr. Διονύσιου. || 6 ὡν Suid. et Eust.: οὗ Et. M. || 10 τε: γε Suid. codd. B. V. (μάχισθαι τ' ἀγ. Eust.). || 11 ἀπὸ τῆς πόλεως Athen. Suid., om. Eust. || ἔσαν: ἔασιν Et. M., κύρησαν Athen. XV p. 695. || 12 ἐτείχισαν ἀλκμαιῶν cod. || 19 ἀγχιμολίῳ cod. || 23 Πελαργικὸν Herodotus. || 30 πᾶ Bournot cum Meursio (= Ar. pol. 5, 12. 1315^b 31). || 31 ita Bentley, codd. Aristoph. || 35 ita sch. Ar. nub. 37, Harp. κατέστησαν δὲ. || 37 ita sch. Aristoph.: Harp. τ. πο. ν., δημίους (vel sec. cod. A θεμίους) ναυκραριῶν ἐποίησαν. || 40 τῶν ἐν cod. Darmstad. et Eudocia: τῶν om. ἐν vulgo codd. (etiam Vind.), τῶν προσέτιται codd. DE.

ὡς δὴ μὲν ὅποτε δεήσειεν καὶ ψῆφον αὐτοῖς οὕτως δὲ φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων τῷ Κλεισθένης κατασταθῆναι τὴν αὐτὴν ἔχουσαν τοῖς πρότερον ναυκράροις.

360.

Themist. 10: κρατήσας δὲ τῇ γνώμῃ (ὁ ἴς) ψήφισμα γράφει, τὴν μὲν πόλιν παρὰ τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀθηναίων μεδεύσῃ, τοὺς δ' ἐν ἱτας ἐμβαίνειν εἰς τὰς τριῖρεις, παῖδας δὲ καὶ καὶ ἀνδράποδα σώζειν ἕκαστον ὡς δυνατόν 10 τῶν δὲ δημοσίων χρημάτων τοῖς Ἀθηναίοις λῆς μὲν φησι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουσαν ὅκτῳ δραχμᾷ ἕκαστῳ τῶν στρατευομένων γενέσθαι τοῦ πληρωθῆναι τὰς τριῖρεις· δὲ καὶ τοῦτο Θεμιστοκλέους ποιεῖται στρα- 15 ἐκπλεούσης δὲ τῆς πόλεως τοῖς μὲν οἶκτον τοῖς δὲ θαῦμα τῆς τόλμης παρῆχε γενεᾶς προπεμπόντων, αὐτῶν δ' ἀκάμπτων πρὸς καὶ δάκρυα γονέων καὶ περιβολᾶς διαπερώντων 20 ν. καίτοι πολλοὶ μὲν διὰ γῆρας ἀπολιμπα- 20 πολιτῶν ἔλεον εἶχον· ἦν δέ τις καὶ ἀπὸ τῶν συντρόφων ζῶων ἐπικλῶσα γλυκυθυμία μετ' πόθου συμπαραθεόντων ἐμβαίνουσι τοῖς ἑαυσι. ἐν οἷς ἰστορεῖται κύων Ξανθίππου τοῦ Περ- 25 πτρός οὐκ ἀνασχόμενος τὴν ἀπ' αὐτοῦ μό- 25 εἶσθαι τῇ θαλάττῃ καὶ τῇ τριῖρει παρανη- 25 πεσεῖν εἰς τὴν Σαλαμῖνα καὶ λειποθυμήσας εὐθύς· οὐ καὶ τὸ δεικνύμενον ἄχρι νῦν καὶ Κυνὸς σῆμα τάφον εἶναι λέγουσι.

Caton. 5: κύνας δὲ συντρόφους γενομένους 30 ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Ξανθίππος ὁ παλαιὸς αμῖνα τῇ τριῖρει παρανηξάμενον ὅτε τὴν πό- 30 εἰς ἐξέλιπεν, ἐπὶ τῆς ἄκρας ἐκήδευσεν, ἣν Κυ- 30 εἶχε νῦν καλοῦσιν.

361.

Ius de nat. an. 12, 35: πέπυσμαί δὲ πρὸς 35 προειρημένοις κύνας γενέσθαι φιλοδεσπότους, 35 του τοῦ Ἀρίφρονος. μετοικιζομένων γὰρ τῶν 35 ἰς τὰς ναῦς, ἡνίκά τοῦ χρόνου ὁ Πέρσης τὸν 35 ἰμον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐξῆψε καὶ ἔλεγον οἱ 40 ὦν εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις τὴν μὲν πατρίδα 35 ἐπιβῆναι δὲ τῶν τριήρων, οὐδὲ οἱ κύνες τοῦ

προειρημένου ἀπελείφθησαν, ἀλλὰ συμμετωκίσαντο τῷ Ξανθίππῳ καὶ διανηξάμενοι εἰς τὴν Σαλαμῖνα ἀπέσθη- 35 σαν. λέγεται δὲ ἄρα ταῦτα Ἀριστοτέλης καὶ Φι- 35 λόχορος.

362.

Harpocr. s. ἑλληνοταμίαι: . . . ὅτι ἀρχὴ τις 35 ἦν οἱ ἑλληνοταμίαι, οἱ διεχειρίζον τὰ χρήματα, καὶ 35 Ἀριστοτέλης δηλοῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

363.

Plutarch. Cimon. 10: ὡς δ' Ἀριστοτέλης φη- 35 σιν, οὐχ ἀπάντων Ἀθηναίων ἀλλὰ τῶν δημοτῶν αὐ- 35 τοῦ Λακιαδῶν παρεσκευάζετο (ὁ Κίμων) τῷ βουλομένῳ 35 τὸ δεῖπνον.

Cic. de off. 2, 18: Theophrastus quidem scribit 35 Cimonem Athenis etiam in suos curiales Laciadas 35 hospitalem fuisse. ita enim instituisse et villicis 35 imperavisse ut omnia praeberentur, quicumque La- 35 ciades in villam suam devertisset.

364.

Plutarch. Pericl. 4: Ἀριστοτέλης δὲ παρὰ 35 Πυθοκλείδῃ μουσικὴν διαπονηθῆναι τὸν ἄνδρα φησὶν (τὸν 35 Περικλέα).

365.

Plutarch. Pericl. 9: τρέπεται (ὁ Περικλῆς) πρὸς 35 τὴν τῶν δημοσίων διανομήν, συμβουλευσάντος αὐτῷ Δη- 35 μωνίδου τοῦ Οἰθβεν, ὡς Ἀριστοτέλης ἰστορήκε.

366.

Argum. Isocrat. Areopagit. (apud Schol. in 35 Aeschinem et Isocr. ed. Guil. Dindorf. Oxon. 1852 35 p. 111): ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης λέγει ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν 35 Ἀθηναίων ὅτι καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς αἴτιος ἦν μὴ πάντα δι- 35 καζειν τοὺς Ἀρεοπαγίτας.

367.

Plutarch. Pericl. 10: Ἐφιάλτην μὲν οὖν φοβερὸν 35 ὄντα τοῖς ὀλιγαρχικοῖς καὶ περὶ τὰς εὐθύνας καὶ διώξεις 35 τῶν τὸν δῆμον ἀδικούντων ἀπαραίτητον ἐπιβουλευσάντες 35 οἱ ἐχθροὶ δι' Ἀριστοδίκου τοῦ Ταναγρικοῦ κρυφαίως ἀνεί- 35 λον, ὡς Ἀριστοτέλης εἶρηκεν.

368.

Schol. in Lucian. Tim. 30 (p. 47 ed. Iacobitz): 35 ἐπέστη δὲ (Κλέων) καὶ τῇ πρὸς Λακεδαιμονίου εἰρήνῃ, ὡς 35 Φιλόχορος προσθεὶς ἄρχοντα Εὐθύνον καὶ Ἀριστοτέλην.

in codd., corr. Sint. || 13 ὅκτῳ δε. vulgo post στρατευομένων posita transposuit Sint. cum cod. A. || 17 γενεᾶς Sintenis: || 43 συμμετωκίσαν codd., corr. Valck.

βησαν Jacobs: ἀπέβησαν codd. || 7 τὰ scil. κοινὰ χρ., cf. Etym. M. (ex Photio) s. ἑλληνοταμίαι: οἱ τῶν Ἑλληνικῶν χρη- 35 καὶ γὰρ ἦσαν κοινὰ χρηματὰ τῆς Ἑλλάδος συγκείμενα ἐν τῷ δημοσίῳ (ἀποκείμενα ἐν Δέλῳ Lex. Seg.). || 21 μουσικὴν Brya- 35 in vulgo. || 31 immo ὁ Περικλῆς. || πάντα: πάντως cod. Mustoxydis. || 42 Ἀριστοτέλης: sic Hemsterh. nam codices 35 ἰστος καὶ Ἀριστοφάνης προσθεὶς ἄρχοντα Εὐθύνον. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ προξενώμενον αὐτὸν λέγει δημηγορῆσαι, εἰς τὴν θρασυτήτα 35 πταν. cf. Sch. in Aeschin. p. 14, 11 Dind.

369.

Plutarch. Nic. 2: ἐνέστιν οὖν περὶ Νικίου πρῶτον εἰπεῖν ὃ γέγραπεν Ἀριστοτέλης, ὅτι τρεῖς ἐγένοντο βέλτιστοι τῶν πολιτῶν καὶ πατρικὴν ἔχοντες εὐνοίαν καὶ φιλίαν πρὸς τὸν δῆμον, Νικίας ὁ Μελησίου καὶ Θηραμένης ὁ Ἀγνωνος.

370.

Schol. in Aristoph. ran. 1532 Κλεοφῶν δὲ μαχέσθω: παρίσον, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, μετὰ τὴν ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίαν Λακεδαιμονίων βουλομένων ἐκ Δεκελείας ἀπιέναι ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἑκάτεροι καὶ εἰρήνην ἄγειν ἐπὶ τοῦ Καλλίου, Κλεοφῶν ἔπεισε τὸν δῆμον μὴ προσδέξασθαι ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μεθύων καὶ θώρακα ἐνδεδυνῶς, οὐ φάσκων ἐπιτρέφειν εἰάν μὴ πάσας ἀφῶσι τὰς πόλεις οἱ Λακεδαιμόνιοι.

371.

Harpocr. s. δεκάζων: ... Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ Ἀνυτὸν φησι καταδειξάμεναι τὸ δεκάζειν τὰ δικαστήρια.

Lex. rhet. Seg. s. δικάζειν p. 236, 6 (Etym. M. p. 254, 31): πρῶτος δ' ἐδόκει δεκάσαι Μέλητος τὰς εὐθύνας διδούς τῆς ἐν Πύλῳ στρατηγίας ἦν κακῶς ἐστρατήγησεν.

372.

Harpocr. s. τετρακόσιοι: ... οἱ τετρακόσιοι πρὸς ἑπτὰ ἑτῶν κατέστησαν τῶν τριάκοντα τυράννων παρ' Ἀθηναίοις, οἵτινες τέτταρας μῆνας ἤρξαν τῆς πόλεως, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

373.

Schol. in Aristoph. vesp. 157 Δρακοντίδης: ... Καλλίστρατος δὲ ἓνα τῶν τριάκοντά φησιν, εἰ μὴ ὁμώνυμος· ἔστι γὰρ οὗτος ὁ τὸ περὶ τῶν τριάκοντα ψήφισμα περὶ ὀλιγαρχίας γράψας, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείᾳ.

374.

Pollux onomast. 8, 85—87 Bk.: ἀρχόντων δὲ τῶν Ἀθηνησιν ὀνόματα οἱ ἐννέα ἄρχοντες. εἰσὶ δὲ ἄρχων, βασιλεὺς, πολέμαρχος καὶ θεσμοβέται ἕξ· ἐκ τούτων γὰρ οἱ ἐννέα συμπληροῦνται. ἐκαλεῖτο δὲ τις θεσμοβετῶν ἀνάκρισις, εἰ Ἀθηναῖοι εἰσιν ἑκατέρωθεν ἐκ τριγωνίας καὶ τὸν δῆμον πέθεν καὶ εἰ Ἀπόλλων ἔστιν αὐτοῖς πατῆρς καὶ Ζεὺς ἔρκειος καὶ εἰ τοὺς γονέας εὖ ποιοῦσι καὶ εἰ ἐστράτευνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ εἰ τὸ τίμημα ἔστιν αὐτοῖς. ἐκ πρώτα δ' ἡ βουλή, ὡμνουν δ' οὗτοι πρὸς τῇ βασιλείῳ στοᾷ, ἐπὶ

τοῦ λίθου ὑφ' ᾧ τὰ ταμειῖα, συμφυλάξουσιν· μους καὶ μὴ δωροδοκήσιν, ἢ χρυσοῦν ἀνδραποδίσαι. εἴτα ἐντεῦθεν εἰς ἀκρόπολιν ἀναβήσονται ταῦτα. μυρρῖνὴ δ' ἐστεφάνωντο, καὶ κοῦρῃ μὴ σιν ἔχουσίαν θανάτου εἰάν τις κατὴν ἔκωι μὴ καὶ κληροῦν δικαστὰς, καὶ ἀβλοβέτας ἓνα κατὰ ἑκάστην καὶ στρατηγούς χειροτονεῖν ἐξ ἀπάντων· ἑκάστην πρυτανείαν ἐπερωτᾶν εἰ δοκεῖ καλῶς ἀγασθὸς· τὸν δ' ἀποχειροτονηθέντα κρίνουσιν· καὶ ἀπὸ δύο καὶ φυλάρχους δέκα καὶ ταξίαρχους ἓνα κοινῇ μὲν ταῦτα.

375.

Lex. rhetor. fragm. Cantabrig. (post Ph. Oxon.) p. 670, 14 (p. 17 Meier) θεσμοβέται 15 κρισις: κατὰ Ἀριστοτέλην οἱ θεσμοβέται ἑξ ἄρχόντων, αὐτοὶ δὲ ὄντες. οἱ δὲ λαχόντες ὑπὲρ τῆς λῆς τῶν πεντακοσίων καὶ τοῦ δικαστηρίου δεκά πλὴν τοῦ γραμματέως ἐρωτώμενοι τινες αὐτῶν πρὸς ὁμοίως καὶ δῆμων τίνων εἰσὶ, καὶ εἰ ἔστιν αὐτῶν ἑλὼν πατῆρς καὶ Ζεὺς ἔρκειος, καὶ εἰ τοὺς γονέας εὖ ποιοῦσι, καὶ εἰ τὰ τέλη τελοῦσι, καὶ εἰ τὰς ἐπιτελείας τριδὸς στρατείας ἐστρατεύσαντο. πάντα οὖν ταῦτα κρισιν εὐλόγως ὠνόμασαν.

376.

Poll. 3, 17: ὁ δὲ πάππου ἢ τῆθης πατήρ· δ' ἂν τοῦτον τριτοπάτορα Ἀριστοτέλης καλεῖται.

377.

Harpocr. s. λίθος: ... εὐόκασιν δ' Ἀθηναίων τινι λίθῳ τοὺς ὄρκους ποιεῖσθαι, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ καὶ Φιλόχορος ἐν τῷ γένεσι νοουσιν.

Plut. Solon. 25: κοινὸν μὲν οὖν ὡμνουν βουλή τοὺς Σόλωνος νόμους ἐμπεδῶσιν, ἰδίᾳ δὲ ἑκάστη τῶν θεσμοβετῶν ἐν ἀγορᾷ πρὸς τῷ λίθῳ καταφύσει· 35 τι παραβαίη τῶν θεσμῶν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀναθήσειν ἐν Δελφοῖς.

Exc. Heraclid. (p. 5, 15 Schn.): εἰσὶ δὲ ἑξ ἄρχοντες θεσμοβητικοί, οἱ δοκιμασθέντες ἐμπεδῶσιν ἄρξιν καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι ἢ ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀναθήσειν ἐν Δελφοῖς.

378.

Pollux 8, 87—88: ἰδίᾳ δὲ εἰ μὴ ἑκάστην προγράφουσι πότε δεῖ δικάζειν τὰ δικαστήρια· εἰσαγγελίας εἰσαγγέλλουσιν εἰς τὸν δῆμον καὶ τὴν βουλήν, ὡμνουν δ' οὗτοι πρὸς τῇ βασιλείῳ στοᾷ, ἐπὶ

5 μιλησίον, μιλησιων codd., corr. Sint. || 21 μέλῃς cod., corr. Ἀνυτος.

b1 „ὑφ' ᾧ τὰ ταμειῖα codex Schottii: ἐφ' ᾧ τε ceteri". Bekk. || 18 πλὴν cod.: fort. παρὰ. || 22 ταῦτα add. Man.

ας καὶ εἴ τις μὴ ἐπιτήδειον νόμον γράψειν,
ὡς εὐθύνας. γίνονται δὲ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς
ενίας, δώρων, συκοφαντίας, ψευδοκλητείας,
ῖς, βουλευσεως, ἀγραφίου, μοιχείας. εἰσά-
δοκιμασίαν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοὺς ἀπεψη-

αὶ τὰς ἐκ τῆς βουλῆς καταγνώσεις καὶ δι-
κας καὶ μεταλλικὰς καὶ ἐὰν δούλος κακῶς
ἐλεύθερον, καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐπικληροῦσι τὰ
ἰδία καὶ τὰ δημόσια, καὶ τὰ σύμβολα τὰ
εἰς κυροῦσι καὶ δίκας τὰς ἀπὸ συμβόλων

Γ. S. θεσμοθεταί: ... ἀρχὴ τίς ἐστὶν
ῶν θεσμοθετῶν ἐξ τὸν ἀριθμὸν ὄντων, εἰσὶ δὲ
μμένων ἢ ἀρχόντων. καλοῦνται δὲ οὕτως ὅτι
ἵν ἐπιμέλειαν εἶχον... ὁ δὲ Ἀριστοτέλης
ἠαῖων πολιτεία διέρχεται ὅσα οὗτοι

379.

et. Cantabrig. p. 674, 7 (p. 25 Meier)
καὶ δωροξενίας διαφέρει· Ἀριστοτέλης
ῶν πολιτεία φησὶ περὶ τῶν θεσμοθετῶν δια-
ιστὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ὧν παρά-
ξενίας καὶ δωροξενίας· ξενίας μὲν ἐάν τις
ξένος εἶναι, δωροξενίας δὲ ἐάν τις δῶρα δού-

ξενίαν.

Γ. S. παράστασις: ... Ἀριστοτέλης δ'
πολιτεία περὶ θεσμοθετῶν λέγων φησὶν οὕτως
ραὶ πρὸς αὐτοὺς, ὧν παράστασις τίθεται ξε-
ξενίας ἂν τις δῶρα δούς ἀποφύγῃ τὴν ξενίαν·
αφῆς καὶ ψευδοκλητείας καὶ βουλευσεως
καὶ μοιχείας.

Γ. S. δωροξενία, ... καὶ Ἀριστοτέλης
ναίων πολιτεία περὶ τῶν θεσμοθετῶν λέγων
ἰ, εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ὧν πα-
ται ξενίας καὶ δωροξενίας ἂν τις δῶρα δούς
συκοφαντίαν.

Γ. (Photius, Lex. Seg.) S. ἡγεμονία δικα-
πρὸς δὲ τοὺς θεσμοθέτας αἱ τῆς ξενίας τε
ς (ἐλαγχάνοντο δίκαι) καὶ συκοφαντίας καὶ
ευδεγγραφῆς καὶ ὕβρεως καὶ μοιχείας καὶ
αὶ ἄλλων.

44: δωροξενίας δὲ εἴ τις ξενίας κρινόμενος
τοφύγοι.

380.

Synagog. lex. Seguer. ap. Bekk. Anecd. p. 436
ἀπὸ συμβόλων δικάζει: Ἀθηναῖοι ἀπὸ συμβόλων
ἐδίκάζον τοῖς ὑπηκόοις. οὕτως Ἀριστοτέλης.

381.

Poll. 8, 89: ὁ δὲ ἀρχῶν διατίθῃσι μὲν Διονύσια
καὶ Θαργήλια μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν, δίκαι δὲ πρὸς
αὐτὸν λαγχάνονται κακώσεως, παρανοίας, εἰς δατητῶν
αἵρεσιν, ἐπιτροπῆς ὀρφανῶν, ἐπιτρόπων καταστάσεις,
κλήρων καὶ ἐπικλήρων ἐπιδικασίαι. ἐπιμελεῖται δὲ καὶ
τῶν γυναικῶν αἱ ἂν φῶσιν ἐπ' ἀνδρὸς τελευτῇ κύειν,
καὶ τοὺς οἴκους ἐκμισθοῖ τῶν ὀρφανῶν. ἔστι δ' ἐπώνυμος
οὗτος καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὁ χρόνος ἀριθμεῖται.

(Harp., Phot.) Lex. rhet. Seg. S. ἡγεμ. δικ.
p. 310, 1: πρὸς τὸν ἀρχόντα κακώσεως ἐλαγχάνοντο
γραφαὶ καὶ τῶν γονέων εἰ τούτους τις αἰτίαν ἔχοι κα-
κοῦν καὶ τῶν ὀρφανῶν, ἔτι δὲ παρανοίας καὶ ἀργίας, καὶ
ἐπιδικασίαι ἐπικλήρων γυναικῶν.

Lex. rhet. Cantabr. p. 670, 4 (p. 17 Meier)

ἐπώνυμος ἀρχῶν: ἀπ' οὗ ἡ πόλις χρηματίζει· ἔχει
δὲ ἐπιμέλειαν χορηγούς καταστῆσαι εἰς Διονύσια καὶ
Θαργήλια, ἐπιμελεῖται δὲ καὶ τῶν εἰς Δῆλον καὶ τῶν
ἀλλαχόσε πεμπομένων Ἀθήνηθεν χορῶν. λαγχάνονται
δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ γραφαί, καὶ δίκας εἰς τὸ δικαστήριον

382.

Harpocr. S. εἰς ἐμφανῶν κατάστασιν: ὄνομα
δίκης ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ τὰ ἀμφισβητήσιμα εἶναι ἐν φα-
νερῶ... ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτεία
πρὸς τὸν ἀρχόντα φησὶ λαγχάνεσθαι ταύτην τὴν δίκην,
τὸν δὲ ἀνακρίναντα εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον.

383.

Harpocr. (cf. Etym. M. p. 249, 43) S. δατεῖ-
σθαι τὸ μερίζεσθαι, οἱ δὲ δατηταὶ οἰονεὶ μερισταί. τὸ
δὲ εἰς δατητῶν αἵρεσιν εἰδὸς τι δίκης ἐστίν. ὅποτε
γὰρ κοινωνοῖεν τινες ἀλλήλοις καὶ οἱ μὲν βούλοιντο δια-
νέμεσθαι τὰ κοινά, οἱ δὲ μή, ἐδικάζοντο οἱ βουλόμενοι
τοῖς μὴ βουλομένοις προσκαλούμενοι εἰς δατητῶν αἵρεσιν.
Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Ἀλεξίδημον εἰ γνήσιος, καὶ Ἀρι-
στοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτεία.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 667, 28 (p. 13 Meier)
εἰς δατητῶν (αἵρεσιν): πρόκλησις νεμέσεως ἢ κληρονομίας
ἢ κοινοῦ τινὸς ἀγορασμοῦ· ἐπὶ τῶν διανεμόντων τὰ κοινά
τισιν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτεία „δίκαι

ἰ Ἀθηναίων: sic cod. A i. e. Angelicanus, om. a cett. || 23 πρὸς: cod. περ. || cod. περιστάσεις. || 25 cod. διδούς. ||
ιογυρίου codd., γραφίου Suid., φίου Suid. cod. Pal. et Phot. || 37 συκοφαντίαν ex sequentibus errore arreptum

: ἐπιδικασίαι καὶ cod. || 24 πρὸς αὐτὸν: cod. παρ' αὐτοῖς. || 28 εἶναι: θεῖναι Grashof (τὰ ἀμφισβητούμενα ἐν φανερῷ ποιῆσαι
id.). || 31 ἀνακρίναντα Bekk.: codd. ἀνακρίνοντα, praeter N ubi ἀνακρίθεντα.

λαγχάνονται πρὸς τὸν ἄρχοντα ἄλλαι τινὲς καὶ εἰς δα-
τητῶν αἵρεσιν, ὅταν μὴ θέλῃ κοινὰ τὰ ὄντα νέμεσθαι.

Etym. M. p. 249, 43 δατητής: παρὰ Ἀττικοῖς
ὁ διανεμητής. Ἀριστοτέλης.

Lex. rhet. Seg. s. ἡγεμ. δικ. p. 310, 17: οἱ 5
δαιτηταὶ πᾶσαν δίκην δικάζουσι πλὴν τῶν ξενικῶν, οἷον
πρόκλησιν νεμήσεως ἐπὶ τινῶν ἢ κληρονομίας ἢ κοινὸν
ἀγορασμὸν. κυρίως μέντοι οἱ διανεμόντες τὰ κοινὰ
τισιν.

384.

Harpocr. s. σῆτος: . . . σῆτος καλεῖται ἡ δεδομένη
πρόσδοος εἰς τροφήν ταῖς γυναῖξιν ἢ ταῖς ἐρφανοῖς, ὡς ἐξ
ἄλλων μαθεῖν ἔστι καὶ ἐκ τοῦ Σόλωνος αἰχρονος καὶ
ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων πολιτείας.

385.

Poll. 8, 90: ὁ δὲ βασιλεὺς μυστηρίων πρόσθεκε
μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ Ληναίων καὶ ἀγώνων τῶν ἐπὶ
λαμπάδι καὶ τὰ περὶ τὰς πατρίους θυσίας διοικεῖ. δίκαι
δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται ἀσεβείας καὶ ἱερωσύνης ἀμ-
φισβητήσεως. καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι πᾶσιν αὐ- 20
τὸς δικάζει, καὶ τὰς τοῦ φόνου δίκας εἰς Ἀρεῖον πάγον
εἰσάγει καὶ τὸν στέφανον ἀποθέμενος σὺν αὐτοῖς δικά-
ζει. προαγορεύει δὲ τοῖς ἐν αἰτίᾳ ἀπέχεσθαι μυστηρίων
καὶ τῶν ἄλλων νομίμων. δικάζει δὲ καὶ τὰς τῶν ἀψύ-
χων δίκας. τὴν δὲ συνοικεῖσαν αὐτῷ βασιλίσσαν κα- 25
λοῦσιν.

Lex. rhet. Seg. p. 219, 14 s. βασιλεύς: βα-
σιλεύς ἐστὶν εἰς τῶν ἐννέα ἀρχόντων. ὁ δὲ βασιλεὺς μυσ-
τηρίων ἐπιμελεῖται μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν οὓς ὁ δῆμος
ἐχειροτόνησε. γραφαὶ δὲ λαγχάνονται πρὸς αὐτὸν ἀσε- 30
βείας. καὶ ἂν τις ἱερωσύνης ἀμφισβητήσῃ προσημᾶ.
διαδικάζει δὲ καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι τὰς ἀμ-
φισβητήσεις τὰς ὑπὲρ τῶν γερῶν. λαγχάνονται δὲ καὶ
αἱ τοῦ φόνου δίκαι πᾶσαι πρὸς τοῦτον.

Phot. (Lex. rhet. Seg. p. 310, 6) s. ἡγεμονία 35
δικαστηρίου: τῷ μέντοι γε βασιλεῖ τὰς τε φονικὰς καὶ
τὰς τῆς ἀσεβείας καὶ ἂν τις ἱερωσύνης ἀμφισβητήσῃ, πρό-
τερον δὲ καὶ τὰς περὶ τῶν ἱερῶν τοῖς ἱερεῦσιν ἀμφισβη-
τήσεις. προηγόρευε δὲ καὶ τῶν νομίμων εἰργεσθαι τοὺς
ἐν αἰτίᾳ.

386.

Harpocrat. s. ἐπιμελητής τῶν μυστηρίων:
παρ' Ἀθηναίοις ὁ λεγόμενος βασιλεὺς . . . Ἀριστοτέ-
λης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶν οὕτως „ὁ δὲ βασιλεὺς

πρῶτον μὲν τῶν μυστηρίων ἐπιμελεῖται μετὰ τῶν
ἐπιμελητῶν”, οὓς ὁ δῆμος ἐχειροτονεῖ, δύο μὲν ἐξ
ἀπάντων, ἓνα δ' ἐξ Εὐμολπιδῶν, ἓνα δ' ἐκ Κρυ-
387.

Poll. 8, 91: ὁ δὲ πολέμαρχος βύει με-
μιδὶ ἀγροτέρᾳ καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ, διατίθῃ δὲ τοῖς
φίον ἀγῶνα τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντων, καὶ τῶν
Ἀρμόδιον ἐναγίζῃ. δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχ-
μετοίκων, ἰσοτελῶν, (ξένων), προσξένων. καὶ ἑκα-
10 λαχόν, ἐκάστη φυλῇ τι μέρος. τὸ μὲν διαπτα-
διδούς, εἰσάγων δὲ δίκας ἀποστασίου, ἀπρоста-
ρων μετοίκων.

388.

Harpocrat. s. πολέμαρχος: . . . Ἀθη-
15 λης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διεξελέσθαι
οἰκεῖ ὁ πολέμαρχος „πρὸς ταῦτα, φησὶ, εἰ
εἰσάγει δίκας τὰς τε τοῦ ἀποστασίου καὶ κλήρων
καὶ ἀποστασίου καὶ κλήρων τοῖς μετοίκους, καὶ τὰλλα ὅσα τὰς
ἀρχων, ταῦτα τοῖς μετοίκους ὁ πολέμαρχος”.

Harp. s. ἀποστασίου: . . . Ἀριστοτέ-
λης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ περὶ τοῦ πολέμαρχου
φησὶν „οὗτος δὲ εἰσάγει δίκας τὰς τε τοῦ ἀπο-
στασίου καὶ κλήρων καὶ ἐπαλίων”.

Lex. rhet. Seg. p. 310, 9 Bk.: ὁ πολέ-
μαρχος (εἰσάγει δίκας) ἀποστασίου καὶ κλήρων καὶ ἐπα-
λίων τοῖς μετοίκους· καὶ τὰλλα ὅσα τοῖς ἀστέϊς ἐκ
τοῖς μετοίκους παρέχεται.

389.

Harpocr. s. πάρεδρος: . . . Ἀριστοτέ-
λης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶ „λαμβάνουσι δὲ
πάρεδρους ὅ τε ἀρχων καὶ ὁ πολέμαρχος, οἱ δὲ
ἀν βούληται. καὶ οὗτοι δοκιμάζονται ἐν τῇ
πρὶν παρεδρεύειν καὶ εὐθύνας διδόντων ἐπὶ τῶν
συσσιν.

Poll. 8, 92: πάρεδροι δ' ἐνομάζονται
καὶ ἀρχων καὶ βασιλεὺς καὶ πολέμαρχος. οἱ δὲ
οὓς βούλεται. δοκιμασθῆναι δ' αὐτοὺς ἐχρῆται
τακοσίους, εἴτ' ἐν δικαστηρίῳ προσαισῶνται δὲ
ματέα, ὃς ἐννόμῳ δικαστηρίῳ κρίνεται.

390.

Harpocr. s. στρατηγοί: . . . ἐκαστὸς
ἐνιαυτὸν χειροτονούμενοι στρατηγοὶ δέκα ἦσαν.
ἐστὶν ἐκ τε τῶν Ὑπερίδου κατ' Αὐτοκλήτους
Ἀθηναίων πολιτείας Ἀριστοτέλους.

1 ἄλλαι τινὲς Meier: cod. ἀλλ' εἰ τις. || 2 ὅταν ὁ μὲν θέλῃ ὁ δὲ μὴ θέλῃ τὰ κοινὰ ὄντα νέμεσθαι Meier. || 3 μ
αἰχρονος codd. AB et Vind. || 19 καὶ add. schol. Pl. Eutyphr. p. 325. || 20 ἱερεῖσι ex schol. Pl. Bekk.: ἱερεῖς codd. Meier.

|| 2 χειροτονεῖ Bekk. et Müller. || τίσσοις δὲ ὅσαν, δύο μὲν . . . εἰς δὲ . . . Suid. et Et. M. || 9 ξένων add. Meier. ||
α. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολ., δύο ἑκάστος . . . || 33 παρεδρεύουσιν (-ουσι) codd., corr. Alberti et Bekk.

391.

Harpocr. s. ἵππαρχος . . . λέγεται δὲ παρ' Ἀθηνοῖς ἵππαρχος καὶ ὁ τῶν ἵππέων ἄρχων· δύο δ' ἦσαν τοι, ὡς Δημοσθένης ἐν δ' Φιλιππικῶν φησὶ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Phot. s. ἵππαρχοι: δύο ἦσαν, οἱ τῶν ἵππέων οὖντο διελέμενοι τὰς φυλαὰς ἑκάτερος ἀνὰ πέντε. ἐπιληταὶ δὲ εἰσι τῶν ἵππέων (οἱ φύλαρχοι), καθάπερ οἱ ξίαρχοι δέκα ὄντες, εἰς ἐφ' ἑκάστης φυλῆς, τῶν λιτῶν.

392.

Harpocr. s. φύλαρχος: . . . φύλαρχός ἐστιν ὁ τὰ φυλὴν ἑκάστην τοῦ ἵππικοῦ ἄρχων, ὑποτεταγμένος τῷ ἵππαρχῳ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶ.

Poll. 8, 94: ἵππαρχοι δὲ δύο ἐξ ἀπάντων Ἀθηνῶν αἰρεθέντες ἐπιμελοῦνται τῶν πολέμων. οἱ δὲ φύλαρχοι δέκα, εἰς ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης, τῶν ἵππέων προϊνται, καθάπερ οἱ ταξίαρχοι τῶν ὀπλιτῶν.

393.

Harpocr. s. πρυτανείας: . . . ἔστι δὲ ἀριθμὸς ἐρῶν ἢ πρυτανεία ἥτοι λς ἢ λε ἃς ἑκάστη φυλὴ πρυτανεύει. διείλεκται δὲ περὶ τούτων Ἀριστοτέλης τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Harpocr. (Lex. Seg., Schol. Plat. p. 459) s. πρυτανείας: τὸ δέκατον μέρος τῆς βουλῆς τῶν πενταγίων, πεντήκοντα ἄνδρες ἀπὸ μίας φυλῆς, οἱ διοικοῦντα πάντα τὰ ὑπὸ τῆς βουλῆς πραττόμενα πρυτανεύουσιν. ἐπρυτανεύον δὲ (κατὰ πρυτανείαν) ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλαις αἱ δέκα φυλαὶ κληρῶ λαχούσαι (κατὰ τὸν αὐτόν).

Schol. in Plat. leg. p. 459 Bekk. πρυτανεία ἐστιν ἀριθμὸς τις ἡμερῶν ἥτοι λς ἢ λε, ἃς ἑκάστη φυλὴ πρυτανεύειν λέγεται. β' μὲν γὰρ οἱ μῆνες, ι' δὲ πρυτανεῖαι καὶ φυλαὶ ι'. καὶ διήρηνται εἰς ταύτας 35 ἡμέραι τοῦ ἐνιαυτοῦ· κατὰ γὰρ σελήνην ἄγουσι τοῦ· ὡς ἑκάστη φυλὴ τῶν δέκα ἐπιβάλλειν λε ἡμέρας, ἐπὶ τῇ δὲ ὀλίγας. διὸ καὶ τὰς λοιπὰς ἀπέδωκαν οἱ ἀναῖτοι ταῖς πρώταις λαχούσαις τέσσαρσι φυλαῖς, ἵνα ἑνὶ μὲν ἑκάστη τὰς λς ἡμέρας πρυτανεύῃ, αἱ δὲ λοι- 40 ἔξ ἀνὰ λε.

Photius s. πρυτανεία . . . πρυτανεῖαι δὲ ὁ τῶν πρυτανείων ἀριθμὸς. δέκα ἐγένοντο κατ' ἐνιαυτόν, ὅτι καὶ δέκα ἐφυλαί· ἐνιαυτὸν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν σεληνιακὸν ἦγον·

8 οἱ φύλαρχοι addendum ex Poll. 8, 94. || 22 λς: λη A. cf. schol. Pl. || αἱ: καὶ codd. || 29 κατὰ πρυτανείας Lex. Seg. et I. Pl.: om. Harp. || 30 κατὰ ἐνιαυτόν add. Etym. M. (. . . αἱ φυλαὶ διὰ τούτων τῶν αἰδῶν κληρῶ λαχούσαι Lex. Seg.). || 33 ἢ λη codd. || 34 λέγεται: hucusque eadem etiam Lex. Seg.

391 ἐπιβάλλον . . . ἡμέραι: ἐπιβαλεῖν . . . ἡμέρας cod. (et Suid.). || 34 ποσογράφουσι Bekk. (Poll.): ποσογράφουσι codd. || 41 πειθεσθαὶ cod. || 42 cod. ἐφ' ἧς χειρ. || 43 τὸν βουλ. εἰσαγγελλεῖν add. Meier. || 44 cod. τὰς ἄλλας.

ἐπιβάλλον δὲ ἑκάστη φυλὴ τῶν ἡμερῶν καὶ πρυτανεύουσιν ἐκ τοῦ πειθεστικῶς εἰσάγειν. ἡμέρας πρυτανεῖαι ἃς ἐπεμερίζον ταῖς πρώταις λαχούσαις πρυτανεῖαι, ἡμέρας φυλαῖς· καὶ τῶν μὲν τεττάρων τῶν φυλῶν εἰς πρυτανείαν ἀπαρτίζομένην εἰς τὴν ἡμέραν ἀνὰ λε.

394.

Poll. 8, 95—96: πρυτανεῖαι. οὗτοι τὴν ἐκκλησίαν συνάγουσιν ὁσημέραι, πλὴν ἂν τις ἢ ἀφ' ἑσθ' ἢ ἐκ τῆς βουλῆς καὶ πρὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ ὧν δεῖ γυμνασίζεσθαι. τῶν δ' ἐκκλησιῶν ἡ μὲν κυρία, ἐν ᾗ τὰς ἀρχὰς ἐπιχειροτονοῦσιν εἴπερ καλῶς ἄρχουσιν, ἢ ἀποχειροτονοῦσιν· ἐν ᾗ καὶ τὰς εἰσαγγελίας ὁ βουλούμενος 15 εἰσαγγέλλει, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημογενομένων ἀναγινώσκουσιν οἱ πρὸς ταῖς δίκαις καὶ τὰς λήξεις τῶν κληρῶν. ἡ δὲ δευτέρα ἐκκλησία ἀνέεται τοῖς βουλομένοις, ἡμετηρίαν θεμένοις, λέγειν ἀδεῶς περὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων. ἡ δὲ τρίτη κήρυξι καὶ πρεσβείαις ἀξιοῦ 20 χρηματίζειν, οὗς δεῖ πρότερον τοῖς πρυτάνεσιν ἀποδοῦναι τὰ γράμματα. ἡ δὲ τετάρτη περὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων. ἐπιστάτης δ' ἐστὶν εἰς τῶν πρυτάνεων, ὁ κληρῶ λαχών. δις δ' οὐκ ἔξεστι γενέσθαι τὸν αὐτὸν ἐπίστατην. ἔχει δὲ οὗτος τῶν ἱερῶν τὰς κλεῖς ἐν οἷς τὰ χρήματα καὶ τὰ γράμματα. καὶ ὅταν οἱ πρυτάνεις τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλὴν συνάγουσιν, οὗτος ἐξ ἑκάστης φυλῆς πρίεδρον ἓνα κληροῖ, μόνην τὴν πρυτανεύουσαν ἀφιεῖς.

395.

Harpocrat. s. κυρία ἐκκλησία: . . . τίνες δὲ αἱ κυρία ἐκκλησίαι Ἀριστοτέλης δεδήλωκεν ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ λέγων τοὺς πρυτάνεις συνάγειν τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, τὴν μὲν βουλὴν ὁσημέραι, πλὴν ἂν τις ἀφ' ἑσθ' ἢ, τὸν δὲ δῆμον τετράκις τῆς πρυτανείας ἑκάστης. ποσογράφουσι δὲ, φησὶ, καὶ κυρίαν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ δεῖ τὰς ἀρχὰς ἀποχειροτονεῖν οἱ δοκοῦσι μὴ καλῶς ἄρχειν· καὶ περὶ φυλακῆς δὲ τῆς χώρας. καὶ τὰς εἰσαγγελίας ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοὺς βουλομένους ποιεῖσθαι φησὶ καὶ τὰ ἐξῆς.

396.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 672, 3 (p. 21 Meier) κυρία ἐκκλησία: . . . ἀμεινον οὖν Ἀριστοτέλει (πείθεσθαι)· τὰς γὰρ ἀρχὰς ἐν ταῖς κυρίαις ἐκκλησίαις φησὶ ἐπιχειροτονεῖσθαι καὶ τὰς εἰσαγγελίας (τὸν βουλούμενον εἰσαγγέλλειν) καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀναγκαίων χρηματίζειν

καὶ περὶ σίτου (καὶ) φυλακῆς τῆς χώρας, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημευομένων ἀναγινώσκειν καὶ τὰς λήξεις τῶν κλήρων. ἐπὶ δὲ τῆς ἑκτῆς πρυτανείας πρὸς τοὺς εἰρημένοισι καὶ περὶ τῆς ὀστρακοφορίας προχειροτονίαν δίδοσθαι εἰ δοκεῖ ἢ μή.

397.

Harpocr. s. ἐπιστάτης: . . . δύο εἰσὶν οἱ καθιστάμενοι ἐπιστάται, ὧν ὁ μὲν ἐκ πρυτάνεων κληρούμενος, ὁ δὲ ἐκ τῶν προέδρων, ὧν ἕκαστος τίνα διοίκησιν διοικεῖ δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Suidas (ex Photio) s. ἐπιστάτης: τῶν πρυτάνεων εἰς ὁ λαχὼν ἐπιστάτης ἐλέγετο. δις δὲ τὸν αὐτὸν ἐπιστατῆσαι οὐκ ἔξην. φυλάσσει δὲ τοῦ ἱεροῦ τὰς κλεῖς ἐν ᾧ τὰ δημόσια χρήματα, ἔτι μὴν καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. ἐπειδὴν δὲ οἱ πρυτάνεις συναγάγῃσι τὴν βουλὴν ἢ τὸν δῆμον, ὁ ἐπιστάτης κληροῖ προέδρους ἐννέα, ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης ἓνα πλὴν τῆς πρυτανευούσης. καὶ πάλιν ἐκ τῶν ἐννέα τούτων ἐπιστάτην ἓνα κληροῖ καὶ τὸ πρᾶγμα παραδίδωσιν, αὐτὸς δὲ εἰσάγει τὴν δίκην καὶ ἐπιμελεῖται κατὰ νόμον πάντα γενέσθαι καὶ μηδὲν παραλειφθῆναι πρὸς τὸ διδασθῆναι τοὺς δικαστάς.

Eustath. in Odyss. p. 455 (p. 1827 Rom.): προσενθυμητέον δὲ καὶ Τηλέφου τοῦ ὡς ἱστορεῖται Περ-γαμηνοῦ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκείνου παράδοσιν νομικὴ τις ἦν λέξις ἢ τεχνικὴ ἐν τοῖς μετ' Ὀμήρου ὁ ἐπιστάτης· γίνε-ται γὰρ φησὶν Ἀθήνησιν ἐκ τῶν πρυτάνεων εἰς ὃς ἐπιστατεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν μίαν, καὶ πλείω χρόνον οὐκ ἔξοστιν οὐδὲ δις τὸν αὐτὸν γενέσθαι, τὰς τε κλεῖς (τῶν ἱερῶν) ἐν οἷς τὰ χρήματά εἰσι φυλάττει καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. κληροῖ δὲ καὶ προ-έδρους ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἓνα πλὴν τῆς πρυτανευούσης καὶ πάλιν ἐκ τούτων ἐπιστάτην ἓνα.

398.

Harpocrat. s. πρόεδροι ἐκληροῦντο τῶν πρυτάνεων καθ' ἑκάστην πρυτανείαν εἰς ἐξ ἑκάστης φυλῆς πλὴν τῆς πρυτανευούσης, οἵτινες τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας διώκου. ἐκαλοῦντο δὲ πρόεδροι, ἐπειδήπερ προήδρευον τῶν ἄλλων ἀπάντων. . . . ὅτι δ' ὁ καλούμενος ἐπιστάτης κληροῖ αὐτοῦς, εἶρηκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius (Lex. Seg.) s. πρόεδροι: οἱ τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας Ἀθήνησι διώκουσιν. εἰς ἐκληροῦτο ὑπὸ τῶν πρυτάνεων καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἐξ ἑκάστης φυλῆς· πρόεδροι δὲ ὅτι προεδρίαν εἶχον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις.

399.

Harpocr. s. γραμματεῖς: . . . ὁ γραμματεὺς

πῶς τε καθίστατο καὶ τί ἔπραττεν, ὡς τῶν γρμτ' ἐστὶ κύριος καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ γενομένα καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀντιγράφεται καὶ παρακλῆται βουλῇ, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Pollux 8, 98: γραμματεῖς ὁ κατὰ τὴν κληρωθεὶς ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπὶ τῶν τὰ γράμματα φτείν καὶ τὰ ψηφίσματα, καὶ ἕτερος ἐπὶ τοὺς νόμους τῆς βουλῆς χειροτονούμενος. ὁ δ' ὑπὸ τοῦ δήμου κληρωθεὶς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τῶν τε δήμου καὶ τῆς βουλῆς ἀντιγραφὰς πρότερον μὲν αἰρετός, αὐτὸς δὲ κληρωθεὶς καὶ πάντα ἀντεγράφεται παρακαθήμενος τῇ βουλῇ, ὁ δ' ἦσαν, ὁ μὲν τῆς βουλῆς, ὁ δὲ τῆς διοικήσεως.

Harpocrat. s. ἀντιγραφεύς: ὁ καθιστάμενος τῶν καταβαλλόντων τινὰ τῇ πόλει χρήματα ὥστε γράφεσθαι ταῦτα . . . [διττοὶ δὲ ἦσαν ἀντιγραφεῖς τῆς διοικήσεως, ὡς φησι Φιλόχορος] ὁ δὲ τῆς βουλῆς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Suidas (Lex. Seg.) s. γραμματεῖς: οἱ ἐκ τῆς βουλῆς καὶ τῆς διοικήσεως μεν οὐδεμίαν ἦν κύριος, ὑπανεγίνωσκε δὲ τὰς ἀντιγραφὰς καὶ τῶν δήμου τὰ πραττόμενα. ὁ δ' ἀντιγραφεὺς οὗτος ἀπὸ τοῦ γράφειν τὰ παρὰ τῇ βουλῇ ὡς

400.

Harpocrat. s. ἀποδέκται: ἀρχὴ τίς ἐστιν Ἀθηναίοις οἱ ἀποδέκται . . . Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ δεδήλωκεν ὡς δέκα τε ὡς ἐπὶ παραλαβόντες τὰ γραμματεῖα ἀπαλείφουσι τὰ καταβαλλόμενα χρήματα τῆς βουλῆς ἐναντίον ἐκ τῆς βουλῆς καὶ πάλιν ἀποδιδόασιν τὰ γραμματεῖα τῇ δημοσίᾳ. καὶ ἀπλῶς ἀπράττουσι διασαφεῖ.

Lex. rhet. Seg. p. 198, 1 (Etym. M. p. 124). Zonaras p. 234. Synag. lex. Seg. p. 427, 10: ἀποδέκται: ἀρχόντες κληρωτοὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν ἐκ τῆς βουλῆς εἰσὶν, οἵτινες παρελάμβανον καὶ ἀπείχετο τὰ γραμματεῖα τῶν ὀφειλόντων τῶν δημοσίων καὶ γὰρ καὶ ἀποδέκται ἐκαλοῦντο. εἴτα ἐξήρχοντο τῶν ὀφειλόμενων καὶ τὰ ἀποδιδόμενα χρήματα ἐκ τῆς βουλῆς καὶ ἐμέριζον εἰς ἃ χρὴ ἀναλίσκειν.

Hesych. s. ἀποδέκται: ἀρχὴ Ἀθηναίων οἱ ἀποδέκται, οἱ καὶ ἀπείχοντο τὰ χρήματα.

Poll. 8, 97: ἀποδέκται δὲ ἦσαν δέκα ἄρχοντες καὶ τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰ τέλη ὑπεδέχοντο καὶ τὰς ἀποδιδόμενα εἰς τὴν πόλιν ἀντελάμβανον καὶ ἐμέριζον εἰς δικαστήριον.

401.

(Lex. Seg.) Harpocr. s. πωληταὶ: οἱ

1 καὶ om. cod. || 2 λήξεις: cod. δειξεις. || 4 cod. ἐπιχεις. || 13 φυλάσσει . . . σφραγίδα: haec etiam Eust. in Odyss. om. Eust.

ἰ μὲν πωληταὶ ἀρχὴ τίς ἐστιν Ἀθήνησι, δέκα
ν ἄνδρες, εἰς ἐκ τῆς φυλῆς ἐκάστης. διοικοῦσι
ρασκόμενα ὑπὸ τῆς πόλεως πάντα, τέλη καὶ
καὶ μισθώσεις καὶ τὰ θεμευόμενα (καὶ φρον-
τως ἡ τιμὴ τῶν πιπρασκομένων ἀποδοθῇ τῇ πό-
5 ἐρίδῃ ἐν τῷ κατ' Ἀρισταγόρας β: διείλεκται
αὐτῶν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πο-

βιάδην. ἡ δὲ Πάραλος καὶ ἀπὸ τίνος ἥρωος ἐπιχωρίου
ἐκλήθη. τῆς μὲν Παραλῶς καὶ Σαλαμινίας ἐν τρίτῃ μνη-
μονεύει Θουκυδίδης καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὀρνισιν, Ἀρι-
στοτέλης δὲ Ἀμμωνιάδα καὶ Πάραλον οἶδε καὶ Δεί-
ναρχος ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους. Φιλόχορος δὲ ἐν τῇ
5 τέτταρας αὐτὰς οἶδε, πρώτας μὲν δύο Ἀμμωνιάδα
καὶ Πάραλον, προσγενομένας δὲ Δημητριάδα καὶ Ἀντι-
γονίδα.

ius s. πωληταί: οὗτοι τῶν ὀφειλόντων τῷ
ατὰ προθεσμίαν καὶ μὴ ἀποδιδόντων ἐπίπρασ-
10 ισίας· ὑπέκειντο δὲ τοῖς πωληταῖς καὶ ὅσοι τὸ
ἀργύριον ἐν πολέμῳ μὴ εἰσέφερον, ἔτι καὶ οἱ
ντες, καὶ ὁ μέτοικος προστάτην οὐκ ἔχων, καὶ
ίου γραφεῖς· τούτων γὰρ τὰς οὐσίας πωλοῦν-
ατέβαλλον εἰς τὸ δημόσιον.

ix 8, 99: πωληταὶ τὰ τέλη πιπράσκουσι μετὰ
ἰ θεωρικὸν ἡρημένων, καὶ τὰς τῶν ἐξ Ἀρείου
τὰ τὸν πρότερον λόγον φυγόντων οὐσίας καὶ
υμένα. πρυτανεύει δὲ ἐξ αὐτῶν εἰς ὅς τὰ πω-
εβαλοῖ.

402.

ιουγαί. s. ταμίαι: ... ἀρχὴ τίς παρ' Ἀθη-
ἰ ταμίαι, δέκα τὸν ἀριθμόν. παραλαμβάνουσι
ὁ τε ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὰς νίκας καὶ
κόσμον καὶ τὰ χρήματα ἐναντίον τῆς βουλῆς, 25
'Αριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ· εἰσὶ δὲ
τῶν (ιερῶν) τριήρων ταμίαι, ὡς ὁ αὐτὸς φι-
φησίν.

ius (Lex. rhet. Seg. p. 306, 7) s. ταμίαι:
εἰσιν Ἀθήνησι κληρωτοὶ ἀπὸ τῶν πεντακοσιο-
30 οἱ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν ἀκροπόλει
ἱερά τε καὶ δημόσια φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ
γαλμα τῆς Ἀθηνᾶς (καὶ τὸν κόσμον). εἰσὶ δὲ
ταμίαι, ἄρχοντες χειροτονητοὶ ἐπὶ τὰς ἱεράς
ἰας τριήρεις, ὁ μὲν ἐπὶ τὴν Πάραλον, ὁ δὲ ἐπὶ 35
ιμμωνος.

ix 8, 97: ταμίαι τῆς θεοῦ κληρωτοὶ μὲν ἐκ
ιμεδίωνων ἦσαν, τὰ δὲ χρήματα παρελάμβανον
ἰς παρούσης.

403.

rhet. Cantabrig. p. 675, 28 (p. 30 Meier)
καὶ Σαλαμινία: ταύτας τὰς τριήρεις εἶχον
ς πρὸς τὰς ἐπιγεγούσας ὑπηρεσίας, ἐφ' αἷς καὶ
νὲς ἐχειροτονοῦντο· ἐχρῶντο δὲ αὐταῖς εἰ δέοι
μεταπέμψασθαι κριθησόμενον, ὥσπερ Ἀλκι-
45 τῶν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

οῦσι: πωλοῦσι Lex Seg., Et. M. || 6 quae uncis inclusa add. Lex. Seg. (cf. Et. M.). || 33 καὶ τὸν κόσμον add. Lex. Seg.
d. ἀμοριᾶδα. || 5 cod. σπινσίχορος. || 6 cod. ἀμοριᾶδα. || 13 τῇ Παραλῶ: immo τῇ Ἀμμωνιάδῃ. || ἡ αὐτὴ: scil. ἡ Ἀμμωνίας. ||
τῆς: αὐτῆς cod. || 31 ἱεροθυτοῦσι cod. D (-θύτων V), Lex. Seg. et Phot. || καὶ τις καλλιερῶσιν συγκαλλιεροῦσι τοῖς μαντεῦ-
|| 37 θυσίας τὰς πεντητηρίδας, τὴν εἰς ... vulgo.

Photius s. Πάραλος: ... Πάραλος δὲ τριήρης
ἱερά καλεῖται, ἣτις διηνεκῶς ταῖς ἐπιγεγούσαις χρεαίαις
ὑπηρετεῖ. ὁπότε δὲ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς μεταπέμψασθαι
στρατηγὸν ἐβούλοντο, ὥσπερ Ἀλκιβιάδην ἀπὸ Σικελίας,
τῇ Παραλῶ ἐχρῶντο· λέγεται δὲ ἡ αὐτὴ καὶ Σαλα-
μινία. ὕστερον δὲ ἄλλαι δύο προσεγένοντο αὐταῖς, Ἀν-
15 τιγονίς τε καὶ Δημητριάς.

Photius s. Πάραλος: ἱερά τριήρης ὥσπερ καὶ ἡ
Σαλαμινία. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι τριήρεις δύο Ἀντιγο-
νίς καὶ Δημητριάς, ἔτι δὲ καὶ Ἀμμωνίας· ἀλλ' ἡ μὲν
Πάραλος ἐπέμπετο πρὸς τὰς θεωρίας, εἰς τε Δῆλόν φημι
20 καὶ Ὀλυμπία, ἡ δὲ Σαλαμινία πρὸς τὸ μεταπέμπε-
σθαι τοὺς ἐξ ἀλλοδαπῆς Ἀττικοὺς ἀδικεῖν δοκοῦντας.
ἐπολέμουν δὲ ὅμως καὶ αὐταὶ αἱ τριήρεις.

Harp. s. Ἀμμωνίς: ἡ τοῦ Ἀμμωνος ἱερά τριή-
ρης· Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Ἱμεραίου.

Schol. in Demosth. p. 636, 16 Dind. ... καὶ
Ἀμμωνίας ἐπειδὴ τῷ Ἀμμωνι δι' αὐτῆς τὰς θυσίας
ἐπεμπον.

404.

(Phot., Lex. Seg.) Etymolog. Magn. p. 468, 56
ἱεροποιοί: κληρωτοὶ ἄρχοντες εἰσὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν, οἱ
τά τε μαντεύματα ἱεροθετοῦσι καὶ τι καλλιερῆσαι δέη
καλλιερῶσι μετὰ τῶν μάντεων καὶ θυσίας τὰς νομιζο-
μένας ἐπιτελοῦσι καὶ τὰς πεντατηριδας ἀπάσας διοι-
κοῦσι πλὴν Παναθηναίων. ταῦτα δὲ Ἀριστοτέλης
ἰστορεῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Pollux 8, 107: ἱεροποιοί. δέκα ὄντες οὗτοι ἔθουον
θυσίας τὰς (νομιζόμενας καὶ) πεντητηρίδας (διοικοῦσι)
τὴν εἰς Δῆλον, τὴν ἐν Βραυρώνι, τὴν τῶν Ἡρακλείων,
τὴν Ἐλευσίνι.

405.

Harpocr. s. εὐθύνας: ... εὐθύνης ὄνομα ἀρχῆς
παρ' Ἀθηναίοις. δέκα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἄνδρες, παρ'
οἷς ἐδίδουσαν οἱ πρεσβεύσαντες ἢ ἄρξαντες ἢ διοικήσαν-
τές τι τῶν δημοσίων τὰς εὐθύνας. διείλεκται περὶ αὐ-
45 τῶν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Phot. s. εὐθύνος: ἀρχὴ ἦν τις. ἐξ ἐκάστης δὲ φυλῆς ἓνα κληροῦσι· τούτῳ δὲ δύο παρέδρους.

406.

Harpocr. s. λογισταὶ καὶ λογιστήρια: ἀρχή τις παρ' Ἀθηναίους οὕτω καλουμένη· εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, οἱ τὰς εὐθύνας τῶν διωκμένων ἐκλογίζονται ἐν ἡμέραις λ', ὅταν τὰς ἀρχὰς ἀποθῶνται οἱ ἄρχοντες. Δημοσθένης ἐν τῷ ὑπὲρ Κτησιφῶντος. διέλεκται περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, ἔνθα δεικνύται ὅτι διαφέρουσι τῶν εὐθύνων.

Lex. Seg. (Etym. M.) p. 276, 17 λογισταί: ἄρχοντες εἰσι κληρωτοί, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐφ' ὧν πάντες οἱ ἄρχαντες ἀρχὴν ἡντινοῦν λόγον ἀπέφερον τῶν διωκμένων.

Pollux 8, 99: λογισταί. καὶ τούτους ἡ βουλὴ κληροὶ κατ' ἀρχὴν ὡς παρακολουθεῖν τοῖς διοικοῦσιν.

Phot. (Lex. Seg.) s. εὐθύναι: κυρίως αἱ εἰσαγούσιν οἱ λογισταὶ πρὸς τοὺς δόξαντας μὴ ὀρθῶς ἄρχειν τῆς πόλεως ἢ πρεσβεύειν κακῶς· καὶ τὰ δικαστήρια μὲν οἱ λογισταὶ κληροῦσι, κατηγορεῖ δὲ ὁ βουλόμενος· καὶ τοῖς δικασταῖς ἐφεῖται τιμᾶσθαι τοῖς ἀλοῦσιν.

Lex. Seg. (Phot. s. ἡγ. δικ.) p. 310, 6: οἱ λογισταὶ τὰς εὐθύναις ἀπάσας εἰσῆγον.

407.

Lex. rhet. Cantabr. p. 627, 20 (p. 22 Meier) s. λογισταὶ καὶ συνήγοροι: Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὕτως λέγει „λογισταὶ δὲ αἰροῦνται δέκα, παρ' οἷς διαλογίζονται πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τὰ τε λήμματα καὶ τὰς γεγενημένας δαπάναις. καὶ ἄλλοι δέκα συνήγοροι, οἵτινες συνανακρίνουσι τούτοις. καὶ οἱ τὰς εὐθύναις διδόντες παρὰ τούτοις ἀνακρίνονται πρῶτον, εἴτα ἐφίενται εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς ἓνα καὶ φ.

Schol. in Aristophan. vesp. 691: κληρωτοὺς δὲ γενομένους δέκα συνηγούρους Ἀριστοτέλης φησίν.

Phot. s. εὐθύναι: οἱ ἀπολογισμοὶ τῶν ἀρχάντων· καὶ εὐθύναι οἱ τούτους ἀνακρίνοντες.

408.

Harpocr. s. ἀστυνόμος: ... δέκα φησὶν εἶναι τοὺς ἀστυνόμους Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει. τούτοις δὲ φησι μέλειν περὶ τε τῶν αὐλητρίδων καὶ ψαλτριῶν καὶ τῶν κοπρολόγων καὶ τῶν τοιοῦτων.

409.

Harpocr. s. ἀγορανομοί: οἱ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὥνια διοικούντες ἄρχοντες ... Ἀριστοτέλης δ' ἐν

Ἀθηναίων πολιτείᾳ κληροῦσθαί φησι πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δὲ εἰς ἄστυ.

410.

Harpocr. s. ἐπιμελητῆς ἐμπορίου: ... Ἀριστοτέλης „ἐμπορίου δ' ἐπιμελητὰς δέκα ἐστὶν οἱ τούτοις δὲ προστέονται τῶν τε ἐμπορίων ἐπιμελητῶν καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ Ἀττικὸν ἕως τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν”.

10

411.

Harpocr. s. σιτοφύλακες: ... ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακρίνεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τινες ἐν Πειραιεῖ, ἡ μὲν ἐν ἄστει, ἡ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius s. σιτοφύλακες: ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακρίνεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τινες ἐν Πειραιεῖ, ἡ μὲν ἐν ἄστει, ἡ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Lex. rhet. Seg. p. 300, 19 σιτοφύλακες: ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν κληρωτοί. οὗτοι δ' ἐπεμελοῦντο ὅπως ὁ σίτος δικαίως πρᾶθῇσεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὸν σταθμὸν.

412.

Harpocrat. s. μετρονόμοι: ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακρίνεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὸν σταθμὸν. ἦσαν δὲ τινες ἐν Πειραιεῖ, ἡ μὲν ἐν ἄστει, ἡ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius (Lex Seg.) s. μετρονόμοι: ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακρίνεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὸν σταθμὸν. ἦσαν δὲ τινες ἐν Πειραιεῖ, ἡ μὲν ἐν ἄστει, ἡ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

413.

Harpocr. s. κατὰ δῆμους δικασταί: ... τῶν κατὰ δῆμους δικαστῶν, ὡς πρότερον μετὰ τὴν τετρακοντακαίοντα καὶ κατὰ δῆμους περιμόντες ἐδίκασον, εἴτα τετρακοντακαίοντα, εἴρηκεν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Pollux 8, 100: οἱ δὲ τετρακοντακαίοντες ἦσαν τριάκοντα, οἱ περιμόντες κατὰ δῆμους τετρακοντακαίοντες, τὰ δὲ ὑπὲρ ταῦτα ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὸν σταθμὸν. μετὰ δὲ τὴν τῶν τριάκοντα ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὸν σταθμὸν.

6 δέκα: cf. schol. Aesch. p. 82, 11 ἐκάστης φυλῆς εἰς. || 13 ἀρχὴν τινὰ Et. M || 16 εὐθύναι ... ἐν Phot. || 28 ἀστυνόμοι cod. || 30 ἀνακρίνοντες cod.

b7 ἄστικόν Lex. Seg. || 14 τ add. Valesius. || 17 τ om. cod. || 18 τ: cod. ε. || 27 ε, τ Boeckh: .τ, ε codd. || 28 add. Meier.

ii. s. τετταράκοντα: κληρωτή τις ἦν Ἀθή-
χη μὲν τὸν ἀριθμὸν, οἱ τὰς ἰδιωτικὰς δίκας ἐδί-
λλα τὰς μὲν ἄχρι δέκα δραχμῶν αὐτοτελεῖς
ἔζιν, τὰς δὲ ὑπὲρ ταύτας τοῖς διαιτηταῖς πα-

. rhet. Seg. p. 306, 15: ἀρχὴ τίς ἐστι κλη-
ταράκοντα τὸν ἀριθμὸν πρὸς οὓς αἱ ἰδία δίκαι
ντο καὶ τὰ μέχρι δέκα δραχμῶν. τὰ δ' ὑπὲρ
τίμημα τοῖς διαιτηταῖς παραδιδόασιν.

. rhet. Seg. (ηγ. δικ.) p. 310, 22: οἱ τεσ-
α . . . οὗτοι, ἕως ἦσαν οἱ τριάκοντα, ἕως δέκα
εἰσάκουσαν κατὰ δήμους.

414.

ποστ. s. διαιτηταί: . . . εἰσὶ δὲ οἱ διαιτηταί
δικαστῶν· οὗτοι μὲν γὰρ ἐν δικαστηρίοις ἐδί-
οδεδειγμένοι καὶ τὰς ἀπὸ τῶν διαιτητῶν ἐφε-
ρινον, οἱ δὲ διαιτηταὶ πρότερον κλήρῳ λαχόντες
λάντων αὐτοῖς τῶν κρινομένων τοῖς κρινομένοις
καὶ εἰ μὲν ἤρεσκε τοῖς ἀντιδίκαις, τέλος εἶχεν
εἰ δὲ μή, τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς προκλήσεις
μαρτυρίας, ἐτι δὲ καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰς ἄλ-
εις ἐκατέρων ἐμβαλόντες εἰς καδίσκους καὶ ση-
παρεδίδουσιν τοῖς εἰσαγωγέεσι τῶν δικῶν. λέ-
ερί αὐτῶν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πο-

15

ux 8, 126: διαιτηταὶ δ' ἐκ τῶν ὑπὲρ ἑξήκοντα
ότων ἐκληροῦντο, καὶ ἐπεκληροῦντο αὐτοῖς αἱ
καὶ ἀτιμία ἀφώριστο τῷ μὴ διαιτήσαντι τὴν
εἶσαν δίκαιαν. διήτων δ' ἐν ἱεροῖς. πάλαι δ'
ἰίκη πρὶν ἐπὶ διαιτηταῖς ἐλθεῖν εἰσήγετο. ἔλεγον
φαι δίκαιαν καὶ ἡ δίκαια ἐκαλεῖτο ἐπιτροπή.
τις αὐτῶν εἰ εἰς δικαστήριον γένοιτο, εἰς ἐχθρὸν
ις ἐμβαλόντες ἰδία ἐκατέρας τὰς τοῦ φεύγον-
ιῶκτος κατεσημαινοντο.

ych. s. διαιτηταί: Ἀθήνησιν ἑτεροὶ τινες τῶν δι-
35 ἰς ἐπέτρεπον οἱ ἀμφισβητοῦντες τὰ ἐγκλήματα,
διήτων· εἰ δὲ μή, ἀνέπεμπον ἐπὶ τοὺς δικα-
δὲ περὶ ἑξήκοντα ἔτη γεγονότες διήτων.

rhet. Seg. (Schol. Plat. p. 457 Bk.) p. 235, 20:
τίνες εἰσὶ: κριταί. ἦσαν γὰρ διαιτηταὶ τινες
κῶν κριταί. εἰ δὲ τινες μὴ ἐπέθοντο τοῖς διαι-
υτοῖς, εἰσῆγον αὐτοὺς εἰς δικαστήριον. ἐγίνοντο
αἱ πάντες Ἀθηναῖοι οἷς ἐξηκοστὸν ἔτος ἦν. τὸν
ντα διαιτητὴν ἐξῆν εἰσαγγέλλειν, καὶ εἰ τις
εἰα ἦν τὸ ἐπιτίμιον.

cod. μετά. || 9 διαιτηταί: δικασταί cod. || 29 διήτων: ita Kühne pro τῶν.
ικουρήσῃ μετά τὸ ἀπαξ ἐμβαλλεσθαι Lex. Seg.

415.

Harpocrat. s. ἐχθρὸς: ἔστι μὲν ἄγγος τι εἰς δ'
τὰ γραμματεῖα τὰ πρὸς τὰς δίκας ἐτίθεντο. . . μνημο-
νεύει τοῦ ἄγγους τούτου καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθη-
5 ναίων πολιτείᾳ καὶ Ἀριστοφάνης Δαναῖσιν.

Photius (I, 240 Naber) s. ἐχθροί: οἱ μὲν χαλκοῖ
οἱ δὲ ἐκ κεράμου· εἰς οὓς καθιᾶσιν οἱ διαιτηταὶ τὰ γραμ-
ματεῖα τῶν μαρτυριῶν ἃ τινες ἐμαρτύρησαν, καὶ κατα-
σημηνάμενοι μετὰ ταῦτα εἰ ἐγκληθεῖν ἢ δίκαια τοῖς δι-
10 κασταῖς ἐπεδίδουν.

Photius (Lex. Seg.) s. ἐχθρὸς: καδίσκος τίς
ἐστὶ χαλκοῦς, εἰς ὃν αἱ τε μαρτυρίαι καὶ αἱ προκλή-
σεις ἐγγραφοὶ ἐνεβάλλοντο ὑπὸ τῶν δικαζομένων· καὶ
κατεσημαινοντο ἵνα μηδεὶς κακουργήσῃ περὶ τὰ ἐμβαλ-
15 λόμενα.

416.

Pollux, 8, 62: ἔφεσις δὲ ἐστὶν ὅταν τις ἀπὸ δι-
αιτητῶν ἢ ἀρχόντων ἢ δημοτῶν ἐπὶ δικαστὴν ἐφῇ, ἢ ἀπὸ
βουλῆς ἐπὶ δῆμον, ἢ ἀπὸ δήμου ἐπὶ δικαστήριον, ἢ ἀπὸ
δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον· ἐφέσιμος δ' ὠνομά-
ζετο ἡ δίκη. αὗται δὲ καὶ ἐκκλητοὶ δίκαι ἐκαλοῦντο.
τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ
νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοτέλης
λέγει.

417.

Harpocr. s. ἐπὶ Παλλαδίῳ: Δημοσθένης ἐν τῷ
κατ' Ἀριστοκράτους, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθη-
ναίων πολιτείᾳ, ἐν ᾧ δικάζουσιν ἀκουσίου φόνου καὶ
βουλεύσεως οἱ ἐφέται.

Hesychius ἐπὶ Παλλαδίῳ: δικαστήριον ἐνθα ἐδί-
καζον οἱ ἐφέται τοῖς ἀκουσίων φόνων δικαζομένοις.

Eust. in Od. p. 1419, 53 (Suid. ex Photio,
Lex. Seg. p. 311, 8) ἐδίκαζον δὲ κατὰ Πανυσανίαν
ἐκαὶ ἀκουσίου φόνου οἱ ἐφέται.

418.

Harpocr. s. βουλεύσεως: ἐγκλήματος ὄνομα . . .
ὅταν ἐξ ἐπιβουλῆς τίς τινα κατασκευάσῃ θάνατον, εἴαν τε
ἀποθάνῃ ὁ ἐπιβουλευθεὶς εἴαν τε μή. . . μάρτυς Ἰσαῖος
ἐν τῷ πρὸς Εὐκλείδην ἐπὶ Παλλαδίῳ λέγων εἶναι τὰς
δίκας, Δειναρχὸς δὲ ἐν τῷ κατὰ Πιστίου ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ τῷ
Ἰσαίῳ συμφωνεῖ.

419.

Harpocrat. s. ἐπὶ Δελφινίῳ: δικαστήριόν ἐστιν
45 οὕτω καλούμενον Ἀθήνησι. δικάζονται δὲ ἐνταῦθα οἱ

ὁμολογοῦντες μὲν ἀπεκτονέσθαι δικαίως δὲ πεποιθέναι
τοῦτο λέγοντες, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριστοκράτους
δηλοῖ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Pollux 8, 119: ... οὗς ὁμολογεῖ μὲν ἀποκτεῖναι, δι-
καίως δ' ἔφη τοῦτο δεδρακέναι.

(Suid. ex Phot. ἐπὶ Δ., Hesych. et Lex. Seg.
p. 311, 13 s. δικαστήρια) Eustath. in Il. p. 1221, 30:
δικαστήριον Ἀθηναίων ἐπὶ τῶν ὁμολογούντων φασὶ δεδρα-
κέναι μὲν φόνον, κατὰ νόμους δέ.

420.

Schol. in Aristoph. Plut. 278 (cf. schol. ad 277)
ὁ δὲ Χάρων τὸ ξύμβολον: περὶ τοῦ παραδιδόμενου
τοῖς εἰσιούσιν εἰς τὸ δικαστήριον συμβόλου Ἀριστοτέ-
λης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὕτω γράφει „τοὺς γὰρ
δικαστηρίους χρῶμα ἐπιγέγραπται ἐφ' ἐκάστῳ ἐπὶ
τῷ σφηκίσκῳ τῆς εἰσόδου. ὁ δὲ λαβὼν τὴν βακτηρίαν
βαδίζει εἰς δικαστήριον τὸ ὁμόχρονον μὲν τῇ βακτηρίᾳ,
ἔχον δὲ τὸ αὐτὸ γράμμα ὅπερ ἐν τῇ βαλάνῳ. ἐπειδὴν
δὲ εἰσέλθῃ, παραλαμβάνει σύμβολον δημοσίᾳ παρὰ τοῦ
εἰληχότος ταύτην τὴν ἀρχήν”.

421.

Schol. in Aristoph. vesp. 684 τοὺς τρεῖς ὀβο-
λούς: τὸν φόρον λέγει, ἀφ' ὧν ἐδίδото τὸ τριώβολον.
τοῦτο δὲ ἄλλοτε ἄλλως ἐδίδото, τῶν δημαγωγῶν τὰ
πλήθη κολακευόντων, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν πολι-
τείᾳ.

Hesych. s. δικαστικόν: Ἀριστοφάνης ἐν Ὀνραις
τριώβολόν φησιν εἶναι· οὐ μόντοι ἔστηκεν, ἀλλ' ἄλλοτε
ἄλλως ἐδίδото.

Pollux 8, 113: τὸ δικαστικόν, ὅπερ καὶ τριώβολον
καὶ δὴ ὀβολῶ καὶ ὀβολός ἦν Ἀττικός.

422.

Zenob. 6, 29 (Phot.) s. ὑπὲρ τὰ Καλλικρά-
τους: ... Ἀριστοτέλης δὲ φησὶν ἐν τῇ Ἀθηναίων
πολιτείᾳ Καλλικράτην τινὰ πρῶτον τῶν δικαστῶν τοὺς
μισθοὺς εἰς ὑπερβολὴν αὐξῆσαι, ὅθεν καὶ τὴν παροιμίαν
εἰρησθαι.

423.

Harpocr. s. διαμεμετρημένη ἡμέρα: μέτρον
τί ἐστὶν ὕδατος πρὸς μεμετρημένον ἡμέρας διάστημα
ῥέον. ἐμετρεῖτο δὲ τῷ Ποσειδεῶνι μνηί. πρὸς δὲ τοῦτο
ἡγωνίζοντο οἱ μέγιστοι καὶ περὶ τῶν μεγίστων ἀγῶνες.
διενέμετο δὲ εἰς τρία μέρη τὸ ὕδωρ, τὸ μὲν τῷ διώκοντι

τὸ δὲ τῷ φεύγοντι, τὸ δὲ τρίτον τοῖς διαζυγ-
σάμενοι· τὰ δὲ σαφέστατα αὐτοὶ οἱ ῥήτορες δεδρακέναι ...
στοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διὰ τῶν
τούτων.

424.

Harpocrat. s. τετρυπημένη: ... Ἀριστο-
τέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ γράφει ταυτί „ψῆφοι δὲ εἰς
καὶ αὐλίσκον ἔχουσιν ἐν τῷ μέσῳ, αἱ μὲν ἡμίση
τετρυπημέναι, αἱ δὲ ἡμίσειαι πλήρεις. οἱ δὲ λεχ-
τάς ψήφους, ἐπειδὴν εἰρημένοι ὦσιν οἱ λόγοι. πε-
ρὶ δὲ τῶν δικαστῶν δύο ψήφους, τετρυ-
καὶ πλήρη, φανεράς ὅρᾳν τοῖς ἀντιδῶσις ἵνα κα-
ταστῶσι μὴτε τετρυπημένας λαμβάνωσιν”.

Photius (Lex. Seguer.) τετρυπημένη ψή-
φους οὐσῶν χαλκῶν καὶ αὐλίσκον ἔχουσιν
ἦσαν τετρυπημέναι ὅσαι καὶ κατεψηφίσαντο, αἱ
ῥεις ἀτρυπηταὶ ὅσαι ἠψέσαν τοὺς κρινόμενους.

425.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 670, 30 (p. 15
s. ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῶν: ἐγένοντο δὲ ἴσαι ψῆ-
φοι Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ· μὴ
τοῦ μὲν διώκοντος αἱ τετρυπημέναι, τοῦ δὲ φευ-
γοντος αἱ ἀτρυπηταὶ· ὅτι πλείους γίνονται, οὐκ
ὅτι ἴσαι, ὁ φεύγων ἀπέφυγεν”, ὡς καὶ Θεόφ-
ανης ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογία.

426.

Schol. Aristoph. equit. 1150 κημός: ...
ὁ ἐπὶ τοῦ καδίσκου εἰς ἐν τὰς ψήφους κατέ-
κειτο δικαστηρίους. Κρατῖνος δὲ αὐτὸν ἐν νόμῳ
ἡβμόν καλεῖ. τοιοῦτος γὰρ ἐγένετο καὶ ἡ
χώνη, ὡς καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἰνᾷ. ὅστις
φορεῖς δύο ἴσταντο ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὁ μὲν
ὁ δὲ ξύλινος· καὶ ὁ μὲν κύριος ἦν, ὁ δὲ ἀν-
τιπρόεδρος· καὶ ὁ χαλκοῦς, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης
ἐν τῇ πολιτείᾳ· ἐπὶ τῇ ἐπίθῃμα εἰς τὸ αὐτὴν μόνῃ
πρὸς τοῦτο οὖν ὁ κημός.

Pollux 8, 123: ψήφους δ' εἶχον χυ-
δαῖς τετρυπημένην καὶ ἀτρυπητήν, καὶ καδὸν ὃ κατέ-
κειτο ἐπὶ τῷ καδίσκῳ ἡ ψήφος. αὐτὸς δὲ δύο ἀμφω
καλκοῦς ὁ δὲ ξύλινος, ὁ μὲν κύριος ὁ δὲ ἀν-
τιπρόεδρος· καὶ ὁ χαλκῶ ἐπὶ τῇ ἐπίθῃμα μιᾷ ψήφῳ
χρῶντο.

427.

Schol. in Aristoph. vesp. 578 ταῦτα

15 lacunam ind. Dobraeus, sic explet Dindorf: τέ ἐστιν ἰδιον ἐκάστῳ καὶ γράμμα. || 36 μισθοὺς: δικαστικῶν κατὰ
b9 post πλήρεις add. ABCD μὴτε ταῦτα (ταῦτα A) ὑπομείνας. || 13 μὴτε τετρυπημένας: ita ex Harp. Phot., κατὰ
τας C) ABC et Suid. i. e. μὴ τετρυπη... ut supra. || 20 haec, coll. Harp. et Photio. qui eodem fonte utuntur, sic
tegranda: ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῶν ἐγένοντο: Δισχίης κατὰ Κτησιφῶντος ... ἐπὶ τῶν παρ' ἐλίγον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀλυσ-
γὰρ οἱ διωκόμενοι ἀπὸ τῶν δικαζομένων καὶ ἴσαι γίνονται ψῆφοι, ὡς Ἀριστοτέλης ...

ν: πρὸς τὸ ἔθος. Ἀριστοτέλης δέ φησιν οἱ ἐγγραφόμενοι δοκιμαζονται οἱ νεώτεροι μὴ

428.

ocrat. s. περίπολος: . . . Ἀριστοτέλης δὲ φησὶν ὅτι ἐγγραφόμενοι δοκιμαζονται οἱ νεώτεροι μὴ δευτερον ἐνιαυτὸν ἐκκλησίας ἐν τῷ θεάτρῳ ἱποδεζάμενοι τῷ δήμῳ περὶ τὰς τάξεις καὶ σπίδα καὶ δόρυ παρὰ τοῦ δήμου περιπολοῦσι καὶ διατριβουσιν ἐν τοῖς φυλακτηρίοις.

429.

ocrat. s. στρατεία ἐν τοῖς ἐπώνυμοις: ἐν τοῖς ἐπώνυμοις στρατεία δεδήλωκεν Ἀρι- ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ λέγων „εἰσὶ γὰρ ἐπώ- μὲν οἱ τῶν φυλῶν, δύο δὲ καὶ τεσσαράκοντα 15 ἰων. οἱ δὲ ἐφηβοὶ ἐγγραφόμενοι πρότερον μὲν μένα γραμματεία ἐνεγράφοντο, καὶ ἐπεγρά- ις ὁ τε ἄρχων ἐφ' οὗ ἐνεγράφησαν ὁ ἐπώ- ῖ τῷ προτέρῳ ἔτει δεδιωκτικῶς· νῦν δὲ εἰς τὴν γράφονται“. καὶ μετ' ὀλίγα „χρῶνται δὲ 20 τοῖς καὶ πρὸς τὰς στρατείας, καὶ ὅταν ἡλικίαν προγράψουσιν ἀπὸ τίνος ἄρχοντος ἐπώνυμου δεῖ στρατεύεσθαι“.

ocrat. s. ἐπώνυμοι: . . . διττοὶ εἰσιν οἱ ἐπώ- ἐν τὸν ἀριθμὸν ἀφ' ὧν αἱ φυλαὶ ἕτεροι δὲ 25 ἀφ' ὧν αἱ ἡλικίαι προσαγορεύονται τῶν πολι- ιαστον ἔτος ἀπὸ τῆς ἐτῶν μέχρις ἕ.

M. p. 369, 16 (Lex. Seg. p. 445, 17) s. διττοὶ εἰσιν οὗτοι, οἱ μὲν λεγόμενοι τῶν ἡλι- εἰσι δύο καὶ τεσσαράκοντα οἱ καλοῦνται καὶ 30 νυμοί· οἱ δὲ δέκα ἀφ' ὧν αἱ φυλαὶ προση- οῖον Ἐρεχθεύς, Αἰγυῆς, Πανδίων, Λεῶς, Ἀκά- , Κέρκρας, Ἰπποβόων, Αἴας, Ἀντίοχος. ταῦτα ὀνόματα ἀπόροις ὁ Πύθιος εἴλετο, Κλει- ω διαταξαμένου τὸ πᾶν πλῆθος εἰς δέκα 35

430.

ocrat. s. ἀδύνατοι: . . . οἱ ἐντὸς τριῶν μῶν τὸ σῶμα πεπρωμένοι. ἐλάμβανον δὲ οὗτοι 40 ἐς ὑπὸ τῆς βουλῆς δύο ὀβολοὺς τῆς ἡμέρας 40 Βολόν, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων . ἔστι δὲ καὶ λόγος τις ὡς Λυσίου περὶ τοῦ ᾧ ὡς ὀβολὸν λαμβάνοντος μέμνηται.

Synag. lex. Seg. (Lex. Seg. p. 200, 3) p. 345, 15 ἀδύνατοι: οἱ μέρος τι βεβλαμμένοι τοῦ σώματος ὡς μὴδὲ ἐργάζεσθαι· οἱ καὶ ἐχορηγοῦντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν παρὰ τῆς πόλεως, μισθοφορούντων αὐτῶν τῶν ἐντὸς τριῶν μῶν περιουσίαν κεκτημένων. ἐδοκιμαζοντο δὲ οἱ ἀδύνατοι ὑπὸ τῆς τῶν πεντακοσίων βουλῆς καὶ ἐλάμβανον τῆς ἡμέρας ὡς μὲν Λυσίας ὀβολὸν ἕνα . . . Ἀριστοτέλης δὲ δύο ἔφη.

Hesych. ἀδύνατοι: οἱ ἐντὸς κεκτημένοι τριῶν μῶν 10 παρὰ Ἀττικοῖς. ἐλάμβανον δὲ παρὰ τῆς βουλῆς δύο ὀβολοὺς.

431.

Harpocr. p. 140, 17: Ὅτι νόμος ἐστὶν ὑπὲρ τεσ- σαράκοντα ἔτη γενομένου χορηγεῖν παισὶν Αἰσχίνης τε ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου φησὶ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Αἰγινητῶν.

432.

Athenaeus VI p. 272^d: Ἀριστοτέλης δ' ἐν Αἰ- γινητῶν πολιτείᾳ καὶ παρὰ τούτοις φησὶ γενέσθαι ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα μυριάδας δούλων.

Schol. (Vrat. A) Pindari Olymp. 8, 30: οὕτω γὰρ ἐπλήθυναν οἱ Αἰγινῆται, ὡς τεσσαράκοντα ἑπτὰ μυ- 25 ριάδας οἰκετῶν κτήσασθαι, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης.

Αἰτωλῶν.

433.

Strabo VII p. 321: ὅτι δὲ πλάνητες (οἱ Λέλεγες) καὶ μετ' ἐκείνων (τῶν Καρῶν) καὶ χωρὶς καὶ ἐκ παλαιῶ καὶ αἱ Ἀριστοτέλους πολιτείαὶ δηλοῦσιν. ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων φησὶ τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κουρήτας, τὸ δὲ προσεσπέριον Λέλεγας, εἴτα Τηλεβόας· ἐν δὲ τῇ τῶν Αἰτωλῶν τοὺς νῦν Λοκροὺς Λέλεγας καλεῖ κατασχεῖν 40 δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουνητίων καὶ Μεγαρέων· ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων καὶ αὐ- τόχθονά τινα Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατρίδου Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παιδὸς δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινὰς οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα.

Ἀκαρνάνων.

434.

Strabo VII p. 321: ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων

ἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον. || 8 παρὰ τοῦ δήμου τὰς τ. Valesius. || 14 εἰσὶ γὰρ φησιν Phot. Suid., om. v. λέγων. || 15 codd. item Phot. Suid., corr. Bekk. || ὁ ἐπ. καὶ ὁ: καὶ ἐπ. ὁ codd. || 19 δεδιωκτικῶς: δεδιωκτικῶς codd. BD, δεδιω- κτικῶς AC (καὶ ἐπώνυμος ὁ τῷ προτέρῳ ἐπιδημητικῶς Phot. et Suid.). || 32 Ἀκάμας: ἀλμάς codd. || 34 ἀπόροις: ἀπορα ιε. (El. M. v. 9—11) s. ἐπώνυμοι (ἀποσούντων γὰρ αὐτῶν ὄνομα ταῖς φυλαῖς θέσθαι, ἀπὸ τῶν ἐνδοξοτάτων τούτου ποιῆσαι). || διαταξαμένοις codd. || 39 codd. πεπρωμένοι. Müll.: αὐτοῖς cod., f. αὐτῶν. || 9 τριῶν περὶ (om. μῶν) cod.

369.

Plutarch. Nic. 2: ἐνέστιν οὖν περὶ Νικίου πρῶτον εἰπεῖν ὃ γέγραφεν Ἀριστοτέλης, ὅτι τρεῖς ἐγένοντο βέλτιστοι τῶν πολιτῶν καὶ πατρικὴν ἔχοντες εὐνοίαν καὶ φιλίαν πρὸς τὸν δῆμον, Νικίας ὁ Μελησίου καὶ Θηραμένης ὁ Ἄγωνος.

370.

Schol. in Aristoph. ran. 1532 Κλεοφῶν δὲ μαχέσθω: παρόσον, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, μετὰ τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίαν Λακεδαιμονίων βουλομένων ἐκ Δακελείας ἀπέναι ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἑκάτεροι καὶ εἰρήνην ἄγειν ἐπὶ τοῦ Καλλίου, Κλεοφῶν ἔπεισε τὸν δῆμον μὴ προσδέξασθαι ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μεθύων καὶ θώρακα ἐνδεδυκώς, οὐ φάσκων ἐπιτρέψαι ἂν μὴ πάσας ἀφῶσι τὰς πόλεις οἱ Λακεδαιμόνιοι.

371.

Harpocr. s. δεκάζων: ... Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ Ἀνυτὸν φησι καταδείξαι τὸ δεκάζειν τὰ δικαστήρια.

Lex. rhet. Seg. s. δεκάζειν p. 236, 6 (Etym. M. p. 254, 31): πρῶτος δ' ἐδύκει δεκάσαι Μέλῃτος τὰς εὐθύνας διδούς τῆς ἐν Πύλῳ στρατηγίας ἣν κακῶς ἐστρατήγησεν.

372.

Harpocr. s. τετρακόσιοι: ... οἱ τετρακόσιοι πρὸς 25 ἐπτα ἑτῶν κατέστησαν τῶν τριάκοντα τυράννων παρ' Ἀθηναίοις, οἵτινες τέτταρας μῆνας ἥρξαν τῆς πόλεως, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

373.

Schol. in Aristoph. vesp. 157 Δρακοντίδης: ... Καλλίστρατος δὲ ἓνα τῶν τριάκοντά φησιν, εἰ μὴ ὁμώνυμος· ἔστι γὰρ οὗτος ὁ τὸ περὶ τῶν τριάκοντα ψήφισμα περὶ ὀλιγαρχίας γράψας, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείᾳ.

374.

Pollux onomast. 8, 85—87 Bk.: ἀρχόντων δὲ τῶν Ἀθηνῆσιν ὀνόματα οἱ ἐννέα ἄρχοντες. εἰσὶ δὲ ἄρχων, βασιλεὺς, πολέμαρχος καὶ θεσμοθέται ἕξ· ἐκ τούτων γὰρ οἱ ἐννέα συμπληροῦνται. ἐκαλεῖτο δὲ τις θεσμοθετῶν ἀνάκρισις, εἰ Ἀθηναῖοι εἰσιν ἑκατέρωθεν ἐκ τριγωνίας καὶ τὸν δῆμον πόθεν καὶ εἰ Ἀπόλλων ἔστιν αὐτοῖς πατὴρ καὶ Ζεὺς ἔρκειος καὶ εἰ τοὺς γονέας εὖ ποιοῦσι καὶ εἰ ἐστρατεύονται ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ εἰ τὸ τίμημα ἔστιν αὐτοῖς. ἐπὶ πρώτῳ δ' ἡ βουλή, ὡμνουν δ' οὗτοι πρὸς τῇ βασιλείῳ στοᾷ, ἐπὶ

τοῦ λίθου ὑφ' ᾧ τὰ ταμειεῖα, συμφυλάξουσιν καὶ μὴ δωροδοκήσιν, ἢ χρυσοῦν ἀνδράποδοις. εἴτα ἐντεῦθεν εἰς ἀκρόπολιν ἀνελθόντες ταῦτά. μυρρίνη δ' ἐστεφάνωντο, καὶ κοτὴ μύσιν ἔχουσίαν θανάτου ἂν τις κατὰ ἔπειτα καὶ κληροῦν δικαστὰς, καὶ ἀθλοθέτας ἓνα καὶ ἑκάστην καὶ στρατηγεὺς χειροτονεῖν ἐξ ἀπάντων καὶ ἑκάστην πρυτανείαν ἐπερωτᾶν εἰ δοκεῖ καλῶς ἄρχειν· τὸν δ' ἀποχειροτονηθέντα κρίνουσιν· καὶ πάλιν δύο καὶ φυλάρχους δέκα καὶ ταξιάρχους ἑκατὴν κοινῇ μὲν ταῦτα.

375.

Lex. rhetor. fragm. Cantabrig. (post Ph. Oxon.) p. 670, 14 (p. 17 Meier) θεσμοθετοῦσι 15 κρίσις: κατὰ Ἀριστοτέλην οἱ θεσμοθέται τῶν ἀρχόντων, αὐτοὶ ἕξ ὄντες. οἱ δὲ λαχόντες ὑπὲρ τῆς λῆς τῶν πεντακοσίων καὶ τοῦ δικαστηρίου δοκιμασίαν πλὴν τοῦ γραμματέως ἐρωτῶμενοι τινες αὐτῶν ὁμοίως καὶ δῆμων τίνων εἰσὶ, καὶ εἰ ἔστιν αὐτῶν ἡ πατρὶς καὶ Ζεὺς ἔρκειος, καὶ εἰ τοὺς γονέας εὖ ποιοῦσι, καὶ εἰ τὰ τέλη τελοῦσι, καὶ εἰ τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίδος στρατείας ἐστρατεύσαντο. πάντα οὖν ταῦτα κρίσιν εὐλόγως ὠνόμασαν.

376.

Poll. 3, 17: ὁ δὲ πάππυς ἢ τῆς πατρὸς δ' ἂν τοῦτον τριτοπάτορα Ἀριστοτέλης καλεῖται.

377.

Harpocr. s. λίθος: ... εὐόκασι δ' Ἀθηναῖοι τινι λίθῳ τοὺς ὅρκους ποιεῖσθαι, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ καὶ Φιλέχορος ἐν τῷ γένεσι νοουσιν.

Plut. Solon. 25: κοινὸν μὲν οὖν ὡμνούντων βουλὴν τοὺς Σόλωνος νόμους ἐμπεδῶσειν, ἰδίῳ δ' ἑκάστη τῶν θεσμοθετῶν ἐν ἀγορᾷ πρὸς τῷ λίθῳ καταφεύγειν· 35 τι παραβαίη τῶν θεσμῶν ἀνδράντα χρυσοῦν ἀναθήσειν ἐν Δελφοῖς.

Exc. Heraclid. (p. 5, 15 Schn.): εἰσὶ δὲ καὶ ἄρχοντες θεσμοθετικοί, οἱ δοκιμασθέντες ἐμπροσθέντος ἄρχου καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι ἢ ἀνδράντα χρυσοῦν ἀναθήσειν ἐν Δελφοῖς.

378.

Pollux 8, 87—88: ἰδίᾳ δὲ εἰ μὴ βίβλην προγράφουσι πότε δεῖ δικάζειν τὰ δικαστήρια· εἰσαγγελίας εἰσαγγέλλουσιν εἰς τὸν δῆμον καὶ τὴν βουλὴν, καὶ τὰς προβολὰς εἰσάγουσι καὶ τὰς

5 μελησίου, μελησιῶν codd., corr. Sint. || 21 μέλης cod., corr. Ἄνυτος.

b1 „ὑφ' ᾧ τὰ ταμειεῖα codex Schotti: ἐφ' ᾧ τε ceteri". Bekk. || 18 πληρὸν cod.: fort. παρὰ. || 22 ταῦτα add. Man.

αφὰς καὶ εἴ τις μὴ ἐπιτήδειον νόμον γράψειεν, ηγοῖς εὐθύνας. γίνονται δὲ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ὁξενίας, δῶρων, συκοφαντίας, ψευδοκλητείας, ὑφῆς, βουλευσεως, ἀγραφίου, μοιχείας. εἰσάγει καὶ δοκιμασίαν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοὺς ἀπειρη-

καὶ τὰς ἐκ τῆς βουλῆς καταγνώσεις καὶ δικασκὰς καὶ μεταλλικὰς καὶ ἐὰν δούλος κακῶς ὂν ἐλεύθερον, καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐπικληροῦσι τὰ ἴδια καὶ τὰ δημόσια, καὶ τὰ σύμβολα τὰ γόλεις κυροῦσι καὶ δίκας τὰς ἀπὸ συμβόλων

ισογ. s. θεσμοθέται: ... ἀρχὴ τίς ἐστίν ἢ τῶν θεσμοθετῶν ἐξ τὸν ἀριθμὸν ὄντων, εἰσὶ δὲ λουμένων ἢ ἀρχόντων. καλοῦνται δὲ οὕτως ὅτι τὴν ἐπιμέλειαν εἶχον... ὁ δὲ Ἀριστοτέλης Ἀθηναίων πολιτεία διέρχεται ὅσα οὗτοι σιν.

379.

rhet. Cantabrig. p. 674, 7 (p. 25 Meier) 20 ἡ φη καὶ δωροξενίας διαφέρει· Ἀριστοτέλης Ἀθηναίων πολιτεία φησὶ περὶ τῶν θεσμοθετῶν δια- „εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ὧν παρά-εται ξενίας καὶ δωροξενίας· ξενίας μὲν ἐὰν τις αὐτὸς εἴναι, δωροξενίας δὲ ἐὰν τις δῶρα δοῦς τὴν ξενίαν.

ισογ. s. παράστασις: ... Ἀριστοτέλης δὲ ὡν πολιτεία περὶ θεσμοθετῶν λέγων φησὶν οὕτως σαφαὶ πρὸς αὐτοὺς, ὧν παράστασις τίθεται ξενροξενίας ἂν τις δῶρα δοῦς ἀποφύγῃ τὴν ξενίαν· 30 γγραφῆς καὶ ψευδοκλητείας καὶ βουλευσεως βίου καὶ μοιχείας.

ισογ. s. δωροξενία, ... καὶ Ἀριστοτέλης Ἀθηναίων πολιτεία περὶ τῶν θεσμοθετῶν λέγων „ὅτι „εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ὧν πα- 35 τίθεται ξενίας καὶ δωροξενίας ἂν τις δῶρα δοῦς τὴν συκοφαντίαν.

ισογ. (Photius, Lex. Seg.) s. ἡγεμονία δικα-... πρὸς δὲ τοὺς θεσμοθέτας αἱ τῆς ξενίας τε νίας (ἐλαγχάνοντο δίκαι) καὶ συκοφαντίας καὶ 40 ψευδεγγραφῆς καὶ ὕβρεως καὶ μοιχείας καὶ αὐτῶν καὶ ἄλλων.

8, 44: δωροξενίας δὲ εἴ τις ξενίας κρινόμενος ἀποφύγοι.

ἢ ἂ Ἀθηναίων: sic cod. A i. e. Angelicanus, om. ἂ cett. || 23 πρὸς: cod. περ. || cod. περιστάσεις. || 25 cod. διδούς. || : ἀγορεύου codd., γραφίου Suid., φίου Suid. cod. Pal. et Phot. || 37 συκοφαντίαν ex sequentibus errore arreptum γίας ἐπιδικασίας καὶ cod. || 24 πρὸς αὐτόν: cod. παρ' αὐτοῖς. || 28 εἶναι: θεῖναι Grashof (τὰ ἀμφισβητούμενα ἐν φαιερῷ ποιῆσαι Suid.). || 31 ἀνακρίναντα Bekk.: codd. ἀνακρίνοντα, praeter N ubi ἀνακρίνεται.

380.

Synagog. lex. Seguer. ap. Bekk. Anecd. p. 436 ἀπὸ συμβόλων δικάζει: Ἀθηναῖοι ἀπὸ συμβόλων ἐδίκάζον τοῖς ὑπηκόοις. οὕτως Ἀριστοτέλης.

381.

Poll. 8, 89: ὁ δὲ ἀρχῶν διατίθῃσι μὲν Διονύσια καὶ Θαργήλια μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν, δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται κακώσεως, παρανοίας, εἰς δατητῶν αἵρεσιν, ἐπιτροπῆς ὀρφανῶν, ἐπιτρόπων καταστάσεις, κλήρων καὶ ἐπικλήρων ἐπιδικασίας. ἐπιμελεῖται δὲ καὶ τῶν γυναικῶν αἱ ἂν φῶσιν ἐπ' ἀνδρὸς τελευτῇ κύειν, καὶ τοὺς οἴκους ἐκμισθοῖ τῶν ὀρφανῶν. ἔστι δ' ἐπώνυμος οὕτως καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὁ χρόνος ἀριθμεῖται.

(Harp., Phot.) Lex. rhet. Seg. s. ἡγεμ. δικ. p. 310, 1: πρὸς τὸν ἀρχόντα κακώσεως ἐλαγχάνοντο γραφαὶ καὶ τῶν γονέων εἰς τοὺς αἰτίαν ἔχει κα- κούν καὶ τῶν ὀρφανῶν, ἔτι δὲ παρανοίας καὶ ἀργίας, καὶ ἐπιδικασίας ἐπικλήρων γυναικῶν.

Lex. rhet. Cantabr. p. 670, 4 (p. 17 Meier)

ἐπώνυμος ἀρχῶν: ἀπ' οὗ ἡ πόλις χρηματίζει· ἔχει δὲ ἐπιμέλειαν χορηγούς καταστήσαι εἰς Διονύσια καὶ Θαργήλια, ἐπιμελεῖται δὲ καὶ τῶν εἰς Δῆλον καὶ τῶν ἀλλαχόσε πεμπομένων Ἀθήνηθεν χορῶν. λαγχάνονται δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ γραφαί, καὶ δίκας εἰς τὸ δικαστήριον

382.

Harpocr. s. εἰς ἐμφανῶν κατάστασιν: ὄνομα δίκης ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ τὰ ἀμφισβητήσιμα εἶναι ἐν φαιερῷ... ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτεία πρὸς τὸν ἀρχόντα φησὶ λαγχάνεσθαι ταύτην τὴν δίκην, τὸν δὲ ἀνακρίναντα εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον.

383.

Harpocr. (cf. Etym. M. p. 249, 43) s. δατεῖσθαι τὸ μερίζεσθαι, οἱ δὲ δατηταὶ οἰονεὶ μερισταί. τὸ δὲ εἰς δατητῶν αἵρεσιν εἶδος τι δίκης ἐστίν. ὁπότε γὰρ κοινωνοῖεν τινες ἀλλήλοις καὶ οἱ μὲν βούλοιντο διανεμέσθαι τὰ κοινά, οἱ δὲ μή, ἐδικάζοντο οἱ βουλόμενοι τοῖς μὴ βουλομένοις προσκαλούμενοι εἰς δατητῶν αἵρεσιν. Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Ἀλεξίδημον εἰς γνήσιος, καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτεία.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 667, 28 (p. 13 Meier) εἰς δατητῶν (αἵρεσιν): πρόκλησις νεμέσεως ἢ κληρονομίας ἢ κοινῶν τινος ἀγορασμοῦ· ἐπὶ τῶν διανεμόντων τὰ κοινὰ τισιν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτεία „δίκαι

λαγχάνονται πρὸς τὸν ἄρχοντα ἄλλαι τινὲς καὶ εἰς δα-
τητῶν αἵρεσιν, ὅταν μὴ θέλῃ κοινὰ τὰ ἔντα νέμεσθαι.

Etym. M. p. 249, 43 δατητής: παρὰ Ἀττικοῖς
ὁ διανεμητής. Ἀριστοτέλης.

Lex. rhet. Seg. s. ἡγεμ. δικ. p. 310, 17: οἱ 5
διαιτηταὶ πᾶσαν δίκην δικάζουσι πλὴν τῶν ξενικῶν, οἷον
πρόκλησιν νεμῆσεως ἐπὶ τινῶν ἢ κληρονομίας ἢ κοινὸν
ἀγορασμὸν. κυρίως μέντοι οἱ διανεμόντες τὰ κοινὰ
τισιν.

384.

Harpocr. s. σῖτος: ... σῖτος καλεῖται ἡ διδομένη
πρόσδοος εἰς τριφὴν ταῖς γυναῖξιν ἢ τοῖς ἱρφανοῖς, ὡς ἐξ
ἄλλων μαθεῖν ἔστι καὶ ἐκ τοῦ Σόλωνος ἀἴχνης καὶ
ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων πολιτείας.

385.

Poll. 8, 90: ὁ δὲ βασιλεὺς μυστηρίων πρόσθεκε
μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ Ἀθηναίων καὶ ἀγῶνων τῶν ἐπὶ
λαμπάδι καὶ τὰ περὶ τὰς πατρίους θυσίας διοικεῖ. δίκαι
δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται ἀσεβείας καὶ ἱερωσύνης ἀμ-
φισβητήσεως. καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι πᾶσιν αὐ- 20
τὸς δικάζει, καὶ τὰς τοῦ φόνου δίκας εἰς Ἄρειον πάγον
εἰσάγει καὶ τὸν στέφανον ἀποθέμενος σὺν αὐτοῖς δικά-
ζει. προαγορεύει δὲ τοῖς ἐν αἰτία ἀπέχεσθαι μυστηρίων
καὶ τῶν ἄλλων νομίμων. δικάζει δὲ καὶ τὰς τῶν ἀψύ-
χων δίκας. τὴν δὲ συνοικῦσαν αὐτῷ βασίλισσαν κα- 25
λοῦσιν.

Lex. rhet. Seg. p. 219, 14 s. βασιλεὺς: βα-
σιλεὺς ἐστὶν εἰς τῶν ἐννέα ἀρχόντων. ὁ δὲ βασιλεὺς μυσ-
τηρίων ἐπιμελεῖται μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν οὓς ὁ δῆμος
ἐχειροτόνησε. γραφαὶ δὲ λαγχάνονται πρὸς αὐτὸν ἀσε- 30
βείας. καὶ ἂν τις ἱερωσύνης ἀμφισβητήσῃ προστιμᾷ.
διαδικάζει δὲ καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι τὰς ἀμ-
φισβητήσεις τὰς ὑπὲρ τῶν γερῶν. λαγχάνονται δὲ καὶ
αἱ τοῦ φόνου δίκαι πᾶσαι πρὸς τοῦτον.

Phot. (Lex. rhet. Seg. p. 310, 6) s. ἡγεμονία 35
δικαστηρίου: τῷ μέντοι γε βασιλεῖ τὰς τε φονικὰς καὶ
τὰς τῆς ἀσεβείας καὶ ἂν τις ἱερωσύνης ἀμφισβητῇ, πρό-
τερον δὲ καὶ τὰς περὶ τῶν ἱερῶν τοῖς ἱερεῦσιν ἀμφισβη-
τήσεις. προηγόρευε δὲ καὶ τῶν νομίμων εἰργεσθαι τοὺς
ἐν αἰτία.

386.

Harpocr. s. ἐπιμελητής τῶν μυστηρίων:
παρ' Ἀθηναίοις ὁ λεγόμενος βασιλεὺς ... Ἀριστοτέ-
λης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶν οὕτως „ὁ δὲ βασιλεὺς

πρῶτον μὲν τῶν μυστηρίων ἐπιμελεῖται μετὰ τῶν
ἐπιμελητῶν, οὓς ὁ δῆμος ἐχειροτονεῖ, δύο μὲν ἐξ Ἀ-
πάντων, ἓνα δ' ἐξ Εὐμολπιδῶν, ἓνα δ' ἐκ Κλυ-
387.

Poll. 8, 91: ὁ δὲ πολέμαρχος βύμα
μίδι ἀγροτέρα καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ, διατίθησι δὲ τὸν
φιόν ἀγῶνα τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντων, καὶ πρὸς
Ἀρμόδιον ἐναγίζει. δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγ-
μετοίκων, ἰσοτελῶν, (ξένων), προξένων. καὶ διὰ
10 λαχόν, ἐκάστη φυλῇ τι μέρος. τὸ μὲν διαπτα-
θιδούς, εἰσάγων δὲ δίκας ἀποστασίῳ, ἀπρωτα-
ρων μετοίκων.

388.

Harpocr. s. πολέμαρχος: ... Ἀθη-
15 λης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διεξελθὺς ἐκ
οικεῖ ὁ πολέμαρχος „πρὸς ταῦτα. φησὶ, εἰ
εἰσάγει δίκας τὰς τε τοῦ ἀποστασίῳ καὶ κλήρων
κλήρων τοῖς μετοίκους, καὶ τὰλλα ὅσα τὰς τῶν
ἀρχων, ταῦτα τοῖς μετοίκους ὁ πολέμαρχος.

Harp. s. ἀποστασίῳ: ... Ἀριστοτέ-
λης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ περὶ τοῦ πολέμαρχου
ταυτί: „οὗτος δὲ εἰσάγει δίκας τὰς τε τοῦ ἀπο-
καὶ ἀποστασίῳ καὶ κλήρων καὶ ἐπικλήρων.

Lex. rhet. Seg. p. 310, 9 Bk.: εἰ τῶν
(εἰσάγει δίκας) ἀποστασίῳ καὶ κλήρων καὶ πε-
τοῖς μετοίκους: καὶ τὰλλα ὅσα τοῖς ἀποστοῖς ἔχον-
τος τοῖς μετοίκους παρέχεται.

389.

Harpocr. s. πάρεδρος: ... Ἀριστοτέ-
λης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶ „λαμβάνουσι δὲ με-
δρους ὅ τε ἀρχων καὶ ὁ πολέμαρχος, οἱ δὲ αὖτε
ἂν βούληται. καὶ οὗτοι δοκιμάζονται ἐν τῇ ἐπι-
πρὶν παρεδρεύειν καὶ εὐθύνας διδόναι ἐπὶ ταῖς
σωσιν.

Poll. 8, 92: πάρεδροι δ' ἐνομάζονται ἐκ
ταῖς ἀρχων καὶ βασιλεὺς καὶ πολέμαρχος, οἱ δὲ αὖτε
οὓς βούλονται. δοκιμασθῆναι δ' αὐτοὺς ἐχρήσα-
τακοσίους, εἴτ' ἐν δικαστηρίῳ. προσαισούνται δὲ με-
ματέα, ὅς ἐννόμῳ δικαστηρίῳ κρίνεται.

390.

Harpocr. s. στρατηγοί: ... ὁ δὲ
ἐν αὐτὸν χειροτονούμενοι στρατηγοὶ δέκα ἦσαν, καὶ
ἐστὶν ἐκ τῶν Ὑπερίδου κατ' Αὐτοκράτορος
Ἀθηναίων πολιτείας Ἀριστοτέλους.

1 ἄλλαι τινὲς Meier: cod. ἀλλ' εἰ τις. || 2 ὅταν ὁ μὲν θέλῃ ὁ δὲ μὴ θέλῃ τὰ κοινὰ ὅτα νέμεσθαι Meier. || 3 ἄχονον codd. AB et Vind. || 19 καὶ add. schol. Pl. Eutyphr. p. 325. || 20 ἱεροῖς ex schol. Pl. Bekk.: ἱεροῖς codd. || 21 Meier.

b2 χειροτονεῖ Bekk. et Müller. || τέσσαρες δὲ ὦσαν, δύο μὲν ... εἰς δὲ ... Suid. et Et. M. || 9 ξένων add. Meier. || α. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολ., δύο ἕκαστος... || 3.3 παρεδρεύουσιν (-ουσι) codd., corr. Alberti et Bekk.

391.

Harpocr. s. ἵππαρχος . . . λέγεται δὲ παρ' Ἀθηνοῖς ἵππαρχος καὶ ὁ τῶν ἵππέων ἄρχων· δύο δ' ἦσαν τοι, ὡς Δημοσθένης ἐν δ' Φιλιππικῶν φησὶ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Phot. s. ἵππαρχοι: δύο ἦσαν, οἱ τῶν ἵππέων οὖντο διελόμενοι τὰς φυλαῖς ἑκάτερος ἀνὰ πέντε. ἐπιληταὶ δὲ εἰσι τῶν ἵππέων (οἱ φύλαρχοι), καθάπερ οἱ ξίαρχοι δέκα ὄντες, εἰς ἐφ' ἑκάστης φυλῆς, τῶν λιτῶν.

392.

Harpocr. s. φύλαρχος: . . . φύλαρχός ἐστιν ὁ τὰ φυλὴν ἑκάστην τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων, ὑποτεταγμένος τῷ ἱππάρχῳ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶ.

Poll. 8, 94: ἵππαρχοι δὲ δύο ἐξ ἀπάντων Ἀθηναίων αἰρεθέντες ἐπιμελοῦνται τῶν πολέμων. οἱ δὲ φύλαρχοι δέκα, εἰς ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης, τῶν ἵππέων προΐκνται, καθάπερ οἱ ταξίαρχοι τῶν ὀπλιτῶν.

393.

Harpocr. s. πρυτανείας: . . . ἔστι δὲ ἀριθμὸς ἐπῶν ἢ πρυτανεία ἥτοι λς ἢ λε ἃς ἑκάστη φυλὴ πρυτανεύει. διείλεται δὲ περὶ τούτων Ἀριστοτέλης τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Harpocr. (Lex. Seg., Schol. Plat. p. 459) s. πρυτάνεις: τὸ δέκατον μέρος τῆς βουλῆς τῶν πεντακτίων, πεντήκοντα ἄνδρες ἀπὸ μιᾶς φυλῆς, οἱ διοικούντες· ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς βουλῆς πραττόμενα πρυτάνεις αὐτοῖς. ἐπρυτάνεον δὲ (κατὰ πρυτανείαν) ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλαις αἱ δέκα φυλαὶ κληρῷ λαχοῦσαι (κατὰ αὐτόν).

Schol. in Plat. leg. p. 459 Bekk. πρυτανεία ἐστὶν ἀριθμὸς τις ἡμερῶν ἥτοι λς ἢ λε, ἃς ἑκάστη φυλὴ πρυτανεύειν λέγεται. ιβ' μὲν γὰρ οἱ μῆνες, ι' δὲ πρυτανεῖαι καὶ φυλαὶ ι'. καὶ διήρηνται εἰς ταύτας 35 ἡμέραι τοῦ ἐνιαυτοῦ· κατὰ γὰρ σελήνην ἄγουσι τοῦτο, ὡς ἑκάστη φυλὴ τῶν δέκα ἐπιβάλλειν λε ἡμέρας, εὐνάειν δὲ ὀλίγας. διὸ καὶ τὰς λοιπὰς ἀπέδωκαν οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς πρώταις λαχοῦσαις τέσσαρσι φυλαῖς, ἵνα ἵνων μὲν ἑκάστη τὰς λς ἡμέρας πρυτανεύῃ, αἱ δὲ λοι- 40 πὲ ἐξ ἀνὰ λε.

Photius s. πρυτανεία . . . πρυτανεῖαι δὲ ὁ τῶν ἐπῶν ἀριθμὸς. δέκα ἐγίνοντο κατ' ἐνιαυτόν, ὅτι καὶ δέκα φυλαί· ἐνιαυτόν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν σεληνιακὸν ἦγον·

8 οἱ φύλαρχοι addendum ex Poll. 8, 94. || 22 γ' 27 A. cf. schol. Pl. || 21: καὶ codd. || 29 κατὰ πρυτανεῖαι Lex. Seg. et ol. Pl.: om. Harp. || 30 κατὰ ἐνιαυτόν add. Etym. M. (. . . αἱ φυλαὶ διὰ τούτων τῶν αἰσῶν κληρῷ λαχούσαι Lex. Seg.). || 33 7 λ' 15 codd. || 34 λέγεται: hucusque eadem etiam Lex. Seg.

11 ἐπιβάλλον . . . ἡμέραι: ἐπέβαλεν . . . ἡμέρας cod. (et Suid.). || 34 προγράφουσι Bekk. (Poll.): προγράφουσι codd. || 41 πειθεσθαι . cod. || 42 cod. ἔφθεν χειρ. || 43 τὴν βουλ. εἰσαγγέλλειν add. Meier. || 44 cod. τὰς ἄλλας.

V.

ἐπέβαλλον δὲ ἑκάστη φυλὴ τῶν ὀντα 12 ἡμέρας καὶ πρυτανεύοντες ἐκ τοῦ σεληνιακοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέρας τέσσαρες. αἱ ἐπεμέριζον ταῖς πρώταις λαχοῦσαις πρώταις εἰς τέσσαρες φυλαῖς· καὶ τῶν μὲν τεσσάρων πρῶτοι ἑκάστη εἰς πρυτανείαν ἀπαρτίζομένην εἰς 15 ἡμέρας. αἱ δὲ λοιπὰς ἐξ ἀνὰ λε.

394.

Poll. 8, 95—96: πρυτάνεις. οὗτοι τὴν βουλήν συναγούσιν ὁσήμεραι, πλὴν ἂν τις ᾗ ἀφίετος. τὸν δὲ 10 μόνον τετράκις ἑκάστης πρυτανείας· καὶ προγράφουσι περὶ τῆς βουλῆς καὶ πρὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ ὧν δεῖ χρηματίζειν. τῶν δ' ἐκκλησιῶν ἡ μὲν κυρία, ἐν ᾗ τὰς ἀρχὰς ἐπιχειροτονοῦσιν εἴπερ καλῶς ἄρχουσιν, ἡ ἀποχειροτονοῦσιν· ἐν ᾗ καὶ τὰς εἰσαγγελίας ὁ βουλόμενος 15 εἰσαγγέλλει, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημοσίων ἀναγινώσκουσιν οἱ πρὸς ταῖς δίκαις καὶ τὰς λήξεις τῶν κληρῶν. ἡ δὲ δευτέρα ἐκκλησία ἀνέεται τοῖς βουλομένοις, ἰκετηρίαν θεμένοις, λέγειν ἀδεῶς περὶ τε τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων. ἡ δὲ τρίτη κέρυξι καὶ πρεσβείαις ἀξιοῦ 20 χρηματίζειν, οὗς δὲ πρότερον τοῖς πρυτάνευσιν ἀποδοῦναι τὰ γράμματα. ἡ δὲ τετάρτη περὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων. ἐπιστάτης δ' ἐστὶν εἰς τῶν πρυτάνεων, ὁ κληρῷ λαχών. δις δ' οὐκ ἔξεστι γενέσθαι τὸν αὐτὸν ἐπίστατην. ἔχει δὲ οὗτος τῶν ἱερῶν τὰς κλεῖς ἐν οἷς τὰ χρήματα καὶ τὰ γράμματα. καὶ ὅταν οἱ πρυτάνεις τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλήν συναγώσιν, οὗτος ἐξ ἑκάστης φυλῆς πρέσβρον 30 ἓνα κληροῖ, μόνην τὴν πρυτανεύουσαν ἀφίεῖς.

395.

Harpocrat. s. κυρία ἐκκλησία: . . . τίνες δὲ αἱ κυρία ἐκκλησίαι Ἀριστοτέλης δεδήλωκεν ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ λέγων τοὺς πρυτάνεις συναγεῖν τὴν βουλήν καὶ τὸν δῆμον, τὴν μὲν βουλήν ὁσήμεραι, πλὴν ἂν τις ἀφίετος ᾗ, τὸν δὲ δῆμον τετράκις τῆς πρυτανείας ἑκάστης. προγράφουσι δὲ, φησὶ, καὶ κυρίαν ἐκκλησίαν, ἐν 35 ᾗ δεῖ τὰς ἀρχὰς ἀποχειροτονεῖν οἱ δοκοῦσι μὴ καλῶς ἄρχειν· καὶ περὶ φυλακῆς δὲ τῆς χώρας. καὶ τὰς εἰσαγγελίας ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοὺς βουλομένους ποιεῖσθαι φησὶ καὶ τὰ ἐξῆς.

396.

Lex. rhel. Cantabrig. p. 672, 3 (p. 21 Meier) κυρία ἐκκλησία: . . . ἀμεινον οὖν Ἀριστοτέλει (πείθεσθαι)· τὰς γὰρ ἀρχὰς ἐν ταῖς κυρίαις ἐκκλησίαις φησὶν ἐπιχειροτονεῖσθαι καὶ τὰς εἰσαγγελίας (τὸν βουλόμενον εἰσαγγέλλειν) καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀναγκαίων χρηματίζειν

L

καὶ περὶ σίτου (καὶ) φυλακῆς τῆς χώρας, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημευομένων ἀναγινώσκειν καὶ τὰς λήξεις τῶν κληρῶν. ἐπὶ δὲ τῆς ἑκτῆς πρυτανείας πρὸς τοὺς εἰρημένοισι καὶ περὶ τῆς ὀστρακοφορίας προχειροτονίαν δίδοσθαι εἰ δοκεῖ ἢ μή.

397.

Harpocr. s. ἐπιστάτης: . . . δύο εἰσὶν οἱ καθιστάμενοι ἐπιστάται, ὧν ὁ μὲν ἐκ πρυτάνεων κληρούμενος, ὁ δὲ ἐκ τῶν προέδρων, ὧν ἑκάτερος τίνα διοίκησιν διοικεῖ δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Suidas (ex Photio) s. ἐπιστάτης: τῶν πρυτάνεων εἰς ὁ λαχὼν ἐπιστάτης ἐλέγετο. δις δὲ τὸν αὐτὸν ἐπιστατῆσαι οὐκ ἔχον. φυλάσσει δὲ τοῦ ἱεροῦ τὰς κλείς ἐν ᾧ τὰ δημόσια χρήματα, ἔτι μὴν καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. ἐπειδὴν δὲ οἱ πρυτάνεις συναγάγωσι τὴν βουλὴν ἢ τὸν δῆμον, ὁ ἐπιστάτης κληροῖ προέδρους ἑνέα, ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης ἓνα πλὴν τῆς πρυτανευούσης. καὶ πάλιν ἐκ τῶν ἑνέα τούτων ἐπιστάτην ἓνα κληροῖ καὶ τὸ πρᾶγμα παραδίδωσιν, αὐτὸς δὲ εἰσάγει τὴν δίκην καὶ ἐπιμελεῖται κατὰ νόμον πάντα γενέσθαι καὶ μηδὲν παραλειφθῆναι πρὸς τὸ διδασθῆναι τοὺς δικαστάς.

Eustath. in Odys. p. 455 (p. 1827 Rom.): προσενθυμητέον δὲ καὶ Τηλέφου τοῦ ὡς ἰστορεῖται Περ-γαμενοῦ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκείνου παράδοσιν νομικὴ τις ἦν λέξις ἢ τεχνικὴ ἐν τοῖς μετ' Ὀμήρου ὁ ἐπιστάτης· γίνε-ται γὰρ φησὶν Ἀθήνησιν ἐκ τῶν πρυτάνεων εἰς ὃς ἐπιστατεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν μίαν, καὶ πλείω χρόνον οὐκ ἔξεστιν οὐδὲ δις τὸν αὐτὸν γενέσθαι, τὰς τε κλείς (τῶν ἱερῶν) ἐν οἷς τὰ χρήματά εἰσι φυλάττει καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. κληροῖ δὲ καὶ προ-έδρους ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἓνα πλὴν τῆς πρυτανευούσης καὶ πάλιν ἐκ τούτων ἐπιστάτην ἓνα.

398.

Harpocrat. s. πρόεδροι ἐκληροῦντο τῶν πρυτάνεων καθ' ἑκάστην πρυτανείαν εἰς ἐξ ἑκάστης φυλῆς πλὴν τῆς πρυτανευούσης, οἵτινες τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας διώκουν. ἐκαλοῦντο δὲ πρόεδροι, ἐπειδὴ περ προήδρευον τῶν ἄλλων ἀπάντων. . . . ὅτι δ' ὁ καλούμενος ἐπιστάτης κληροῖ αὐτούς, εἶρκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius (Lex. Seg.) s. πρόεδροι: οἱ τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας Ἀθήνησι διοικούντες. εἰς ἐκληροῦτο ὑπὸ τῶν πρυτάνεων καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἐξ ἑκάστης φυλῆς· πρόεδροι δὲ ὅτι προεδρίαν εἶχον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις.

399.

Harpocr. s. γραμματεῖς: . . . ὁ γραμματεὺς

πῶς τε καθίστατο καὶ τί ἔπραττεν, ὡς τῶν γε-
τ' ἐστὶ κύριος καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ γεόμενα φ
καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀντιγράφεται καὶ ταμιεύ-
βουλῇ, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων

5 Pollux 8, 98: γραμματεῖς ὁ κατὰ τὴν
κληρωθεὶς ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπὶ τῷ τὰ γράμματα
τείν καὶ τὰ ψηφίσματα, καὶ ἕτερος ἐπὶ τοὺς νόμους
τῆς βουλῆς χειροτονούμενος. ὁ δ' ὑπὸ τοῦ δήμου
θεὶς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τῷ τε δήμῳ καὶ τῇ
10 ἀντιγραφεὺς πρότερον μὲν αἰρετός, αὐτὸς δὲ κλη-
καὶ πάντα ἀντιγράφτο παρακαθήμενος τῇ βουλῇ
δ' ἦσαν, ὁ μὲν τῆς βουλῆς, ὁ δὲ τῆς διοικήσεως.

Harpocrat. s. ἀντιγραφεύς: ὁ καθιστάμε-
τῶν καταβαλλόντων τινὰ τῇ πόλει χρήματα ἢ
15 γράφεισθαι ταῦτα . . . [διττοὶ δὲ ἦσαν ἀντιγραφε-
τῆς διοικήσεως, ὡς φησι Φιλόχορος] ὁ δὲ τῆς βου-
Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Suidas (Lex. Seg.) s. γραμματεῖς: ἐπὶ
ξέως μὲν οὐδεμιᾶς ἦν κύριος, ὑπανεγίνωσκε δὲ ὁ
20 καὶ τῷ δήμῳ τὰ πραττόμενα. ὁ δ' ἀντιγραφ-
οὔτος ἀπὸ τοῦ γράφειν τὰ παρὰ τῇ βουλῇ ὄντα
400.

Harpocrat. s. ἀποδέκται: ἀρχὴ τίς ἐστι
Ἀθηναίους οἱ ἀποδέκται . . . Ἀριστοτέλης ἐν
Ἀθηναίων πολιτείᾳ δεδήλωκεν ὡς δέκα τε ἄνθρωποι
παραλαβόντες τὰ γραμματεῖα ἀπαλείφουσι τὰ
βαλλόμενα χρήματα τῆς βουλῆς ἐναντίον ἐκ
λευτηρίῳ καὶ πάλιν ἀποδιδόασιν τὰ γραμματεῖα
μοσίᾳ. καὶ ἀπλῶς ἂ πράττουσι διασαφεῖ.

Lex. rhet. Seg. p. 198, 1 (Etym. M. p. 111).
Zonaras p. 234. Synag. lex. Seg. p. 427, 1.
δέκται: ἄρχοντες κληρωτοὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν ἐκ
τῆς πόλεως εἰσὶν, οἵτινες παρελάμβανον καὶ ἀπέδ-
γραμματεῖα τῶν ἐφειλούντων τῷ δήμῳ· εἰ
γὰρ καὶ ἀποδέκται ἐκαλοῦντο. εἴτα ἐξήκαζον
ὀφειλόμενα καὶ τὰ ἀποδιδόμενα χρήματα τῷ
καὶ ἐμέριζον εἰς ἃ χρὴ ἀναλίσκειν.

Hesych. s. ἀποδέκται: ἀρχὴ Ἀθηναίων
χομένων τὰ χρήματα.

Poll. 8, 97: ἀποδέκται δὲ ἦσαν δέκα ἄν-
ρους καὶ τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰ τέλη ὑπεδέχοντο
περὶ τούτων ἀμφισβητούμενα ἐδίκαζον· εἰ δὲ
εἴη, εἰσῆγον εἰς δικαστήριον.

401.

(Lex. Seg.) Harpocr. s. πωληταὶ μ

1 καὶ om. cod. || 2 λήξεις: cod. δεῖξεις. || 4 cod. ἐπιχειρ. || 13 φυλάσσει . . . σφραγίδα: haec etiam Etym. Magn. || 14 om. Eust.

ὡς πωληταὶ ἀρχὴ τίς ἐστὶν Ἀθήνησι, δέκα ἄνδρες, εἰς ἐκ τῆς φυλῆς ἐκάστης. διοικοῦσι σκόμενα ὑπὸ τῆς πόλεως πάντα, τέλη καὶ ἰμισθώσεις καὶ τὰ δημευόμενα (καὶ φρον- 5 ἡ τιμὴ τῶν πιπρασκομένων ἀποδοθῇ τῇ πό- 5 δης ἐν τῷ κατ' Ἀρισταγόρας β: διείλεται γῶν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πο-

s s. πωληταί: οὗτοι τῶν ὀφειλόντων τῷ ἁ προθεσμίαν καὶ μὴ ἀποδιδόντων ἐπίπρασ- 10 ἱας· ὑπέκειντο δὲ τοῖς πωληταῖς καὶ ὅσοι τὸ ἰργύριον ἐν πολέμῳ μὴ εἰσέφερον, ἔτι καὶ οἱ ες, καὶ ὁ μέτοικος προστάτην οὐκ ἔχων, καὶ ὑ γραφεῖς· τούτων γὰρ τὰς οὐσίας πωλοῦν- 15 ἔβαλλον εἰς τὸ δημόσιον.

8, 99: πωληταὶ τὰ τέλη πιπράσκουσι μετὰ θεωρικὸν ἡρημένων, καὶ τὰς τῶν ἐξ Ἀρείου ἰ τὸν πρότερον λόγον φυγόντων οὐσίας καὶ ἱένα. πρυτανεῦει δὲ ἐξ αὐτῶν εἰς ὅς τὰ πω- 10 λαιοῖ.

402.

crat. s. ταμίαι: ... ἀρχὴ τις παρ' Ἀθη- 10 ταμίαι, δέκα τὸν ἀριθμὸν. παραλαμβάνουσι τε ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὰς νίκας καὶ ἰσμον καὶ τὰ χρήματα ἐναντίον τῆς βουλῆς, 25 ἰριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ. εἰσὶ δὲ ν (ἱερῶν) τριήρων ταμίαι, ὡς ὁ αὐτὸς φι- 10 ρησιν.

is (Lex. rhet. Seg. p. 306, 7) s. ταμίαι: 10 γιν' Ἀθήνησι κληρωτοὶ ἀπὸ τῶν πεντακοσιο- 30 ἡ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν ἀκροπόλει ἰά τε καὶ δημόσια φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ ἰλμα τῆς Ἀθηνᾶς (καὶ τὸν κόσμον). εἰσὶ δὲ ταμίαι, ἄρχοντες χειροτονητοὶ ἐπὶ τὰς ἱεράς 35 ς τριήρεις, ὁ μὲν ἐπὶ τὴν Πάραλον, ὁ δὲ ἐπὶ 35 ἰστορεῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ. 10 μωνος.

: 8, 97: ταμίαι τῆς θεοῦ κληρωτοὶ μὲν ἐκ 10 ἐδίμνων ἦσαν, τὰ δὲ χρήματα παρελάμβανον 10 παρσύσης.

403.

het. Cantabrig. p. 675, 28 (p. 30 Meier) 10 αὶ Σαλαμινία: ταύτας τὰς τριήρεις εἶχον 10 πρὸς τὰς ἐπείγουσας ὑπηρεσίας, ἐφ' αἷς καὶ 10 ἔχειροτονοῦντο· ἐχρῶντο δὲ αὐταῖς εἰ δέοι 45 ἰεταπέμψασθαι κριθησόμενον, ὥσπερ Ἀλκι- 45

σι: πωλοῦσι Lex. Seg., Et. M. || 6 quae uncis inclusa add. Lex. Seg. (cf. Et. M.). || 33 καὶ τὸν κόσμον add. Lex. Seg. 10 ἀμοιβὰς. || 5 cod. στήνχορος. || 6 cod. ἀμοιβὰς. || 13 τῇ Παράλῳ: immo τῇ Ἀμμωνιάδῃ. || ἡ αὐτὴ: scil. ἡ Ἀμμωνιάς. 10 : αὐτῆς cod. || 31 ἱεροθυτοῦσι cod. D (-θύτουν V), Lex. Seg. et Phot. || καὶ τις καλλιερῶν συγκαλλιερῶσι τοῖς μαντεύ- 37 θυσίας τὰς πεντετηρίδας, τὴν εἰς ... vulgo.

βιάδην. ἡ δὲ Πάραλος καὶ ἀπὸ τινος ἥρωος ἐπιχωρίου 10 ἐκλήθη. τῆς μὲν Παράλου καὶ Σαλαμινίας ἐν τρίτῃ μνη- 10 μονεῖ Θεουκυδίδης καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὀρνισιν, Ἀρι- 10 στοτέλης δὲ Ἀμμωνιάδα καὶ Πάραλον οἶδε καὶ Δεί- 10 ναρχος ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους. Φιλόχορος δὲ ἐν τῇ 10 ς τέτταρας αὐτὰς οἶδε, πρῶτας μὲν δύο Ἀμμωνιάδα 10 καὶ Πάραλον, προσγενομένας δὲ Δημητριάδα καὶ Ἀντι- 10 γονίδα.

Photius s. Πάραλοι: ... Πάραλος δὲ τριήρης 10 ἱερὰ καλεῖται, ἣτις διηνεκῶς ταῖς ἐπείγουσais χρεῖαις 10 ὑπηρετεῖ. ὅποτε δὲ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς μεταπέμψασθαι 10 στρατηγὸν ἐβούλοντο, ὥσπερ Ἀλκιβιάδην ἀπὸ Σικελίας, 10 τῇ Παράλῳ ἐχρῶντο· λέγεται δὲ ἡ αὐτὴ καὶ Σαλα- 10 μινία. ὕστερον δὲ ἄλλαι δύο προσεγένοντο αὐταῖς, Ἀν- 15 τιγονίς τε καὶ Δημητριάς.

Photius s. Πάραλος: ἱερὰ τριήρης ὥσπερ καὶ ἡ 10 Σαλαμινία. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι τριήρεις δύο Ἀντιγο- 10 νίς καὶ Δημητριάς, ἔτι δὲ καὶ Ἀμμωνιάς· ἀλλ' ἡ μὲν 10 Πάραλος ἐπέμπετο πρὸς τὰς θεωρίας, εἰς τε Δῆλόν φημι 20 καὶ Ὀλυμπία, ἡ δὲ Σαλαμινία πρὸς τὸ μεταπέμπε- 10 σθαι τοὺς ἐξ ἀλλοδαπῆς Ἀττικοὺς ἀδικεῖν δοκοῦντας. 10 ἐπολέμουν δὲ ὅμως καὶ αὗται αἱ τριήρεις.

Harp. s. Ἀμμωνίς: ἡ τοῦ Ἀμμωνος ἱερὰ τριή- 10 ρης· Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Ἱμεραίου.

Schol. in Demosth. p. 636, 16 Dind. ... καὶ 10 Ἀμμωνιάς ἐπεὶ τῷ Ἀμμωνι δι' αὐτῆς τὰς θυσίας 10 ἔπεμπον.

404.

(Phot., Lex. Seg.) Etymolog. Magn. p. 468, 56 10 ἱεροποιοί: κληρωτοὶ ἄρχοντες εἰσὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν, οἱ 10 τὰ τε μαντεύματα ἱεροθετοῦσι καὶ τι καλλιερῆσαι δέη 10 καλλιερῶσι μετὰ τῶν μάντεων καὶ θυσίας τὰς νομιζο- 10 μένας ἐπιτελοῦσι καὶ τὰς πενταετηρίδας ἀπάσας διοι- 10 κοῦσι πλὴν Παναθηναίων. ταῦτα δὲ Ἀριστοτέλης 35 ἰστορεῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Pollux 8, 107: ἱεροποιοί. δέκα ἔντες οὗτοι ἔθνον 10 θυσίας τὰς (νομιζομένας καὶ) πεντετηρίδας (διοικοῦσι) 10 τὴν εἰς Δῆλον, τὴν ἐν Βραυρωνί, τὴν τῶν Ἡρακλείων, 10 τὴν Ἐλευσίνι.

405.

Harpocr. s. εὐθύνας: ... εὐθύνης ὄνομα ἀρχῆς 10 παρ' Ἀθηναίσις. δέκα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἄνδρες, παρ' 10 οἷς ἐδίδονσαν οἱ πρεσβεύσαντες ἢ ἄρξαντες ἢ διοικήσαν- 10 τές τι τῶν δημοσίων τὰς εὐθύνας. διείλεται περὶ αὐ- 45 τῶν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Phot. s. εὐθυνος: ἀρχὴ ἦν τις. ἐξ ἐκάστης δὲ φυλῆς ἓνα κληροῦσι· τούτῳ δὲ δύο παρέδρους.

406.

Harpocr. s. λογισταὶ καὶ λογιστήρια: ἀρχὴ τις παρ' Ἀθηναίους οὕτω καλουμένη· εἰς δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, οἱ τὰς εὐθύνas τῶν διωκμένων ἐκλογίζονται ἐν ἡμέραις λ', ὅταν τὰς ἀρχὰς ἀποθῶνται οἱ ἄρχοντες. Δημοσθένης ἐν τῷ ὑπὲρ Κτησιφῶντος. διείλεται περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, ἔνθα δείκνυται ὅτι διαφέρουσι τῶν εὐθύνων.

Lex. Seg. (Etyim. M.) p. 276, 17 λογισταί: ἄρχοντες εἰσι κληρωτοί, δέκα τὸν ἀριθμόν, ἐφ' ὧν πάντες οἱ ἄρχαντες ἀρχὴν ἡντινοῦν λόγον ἀπέφερον τῶν διωκμένων.

Pollux 8, 99: λογισταί. καὶ τούτους ἡ βουλὴ κληροὶ κατ' ἀρχὴν ὡς παρακολουθεῖν τοῖς διοικοῦσιν.

Phot. (Lex. Seg.) s. εὐθύνas: κυρίως ἄς εἰσάγουσιν οἱ λογισταὶ πρὸς τοὺς δόξαντας μὴ ὀρθῶς ἄρχει τῆς πόλεως ἢ πρεσβεῦσαι κακῶς· καὶ τὰ δικαστήρια μὲν οἱ λογισταὶ κληροῦσι, κατηγορεῖ δὲ ὁ βουλόμενος· καὶ τοῖς δικασταῖς ἐπιτίται τιμᾶσθαι τοῖς ἀλοῦσιν.

Lex. Seg. (Phot. s. ἡγ. δικ.) p. 310, 6: οἱ λογισταὶ τὰς εὐθύνas ἀπάσας εἰσῆγον.

407.

Lex. rhet. Cantabr. p. 627, 20 (p. 22 Meier) s. λογισταὶ καὶ συνήγοροι: Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὕτως λέγει „λογισταὶ δὲ αἰροῦνται δέκα, παρ' οἷς διαλογίζονται πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τὰ τε λήμματα καὶ τὰς γεγεννημένας δαπάνας. καὶ ἄλλοι δέκα συνήγοροι, οἵτινες συνανακρίνουσι τούτοις. καὶ οἱ τὰς εὐθύνas διδόντες παρὰ τούτοις ἀνακρίνονται πρῶτον, εἴτα ἐφίενται εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς ἓνα καὶ φ.

Schol. in Aristophan. vesp. 691: κληρωτοὺς δὲ γενομένους δέκα συνηγόρους Ἀριστοτέλης φησίν.

Phot. s. εὐθύναι: οἱ ἀπολογισμοὶ τῶν ἀρχάντων· καὶ εὐθύναι οἱ τούτους ἀνακρίνοντες.

408.

Harpocr. s. ἀστυνόμος: ... δέκα φησὶν εἶναι τοὺς ἀστυνόμους Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει. τούτοις δὲ φησι μέλειν περὶ τε τῶν αὐλητρίδων καὶ ψαλτρίδων καὶ τῶν κόπρολόγων καὶ τῶν τοιούτων.

409.

Harpocr. s. ἀγορανομοί: οἱ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὥνια διοικούντες ἄρχοντες ... Ἀριστοτέλης δ' ἐν

Ἀθηναίων πολιτείᾳ κληροῦσθαι φησι πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δὲ εἰς ἄστει.

410.

Harpocr. s. ἐπιμελητὴς ἐμπορίου: ... Ἀριστοτέλης „ἐμπορίου δ' ἐπιμελητὰς δέκα κληροῦνται· τούτοις δὲ προστέτακται τῶν τε ἐμπορίων ἐπιμελεῖσθαι καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ Ἀττικὸν ἕως τῶν ὁρίων τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν”.

10

411.

Harpocr. s. σιτοφύλακες: ... ἀρχὴ τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακίβηται καὶ τὰ ἄλφιστα καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τρεῖς, ἡ μὲν ἐν ἄστει, ἡ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius s. σιτοφύλακες: ἀρχὴ τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακίβηται καὶ τὰ ἄλφιστα καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τρεῖς, ἡ μὲν ἐν ἄστει, ἡ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

20

Lex. rhet. Seg. p. 300, 19 σιτοφύλακες: ἀρχὴ τις ἐν Ἀθήνῃσιν κληρωτοί. οὗτοι δ' ἐπεμελοῦντο ὅπως ὁ σίτος δικαίως πρᾶθῃσεται καὶ τὰ ἄλφιστα καὶ οἱ ἄρτοι ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὰς ὀρισμένας τιμὰς καὶ τὸν σταθμόν.

412.

Harpocrat. s. μετρονόμοι: ἀρχὴ τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος δικαίως πρᾶθῃσεται καὶ τὰ ἄλφιστα καὶ οἱ ἄρτοι ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὰς ὀρισμένας τιμὰς καὶ τὸν σταθμόν.

Photius (Lex. Seg.) s. μετρονόμοι: ἀρχὴ τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος δικαίως πρᾶθῃσεται καὶ τὰ ἄλφιστα καὶ οἱ ἄρτοι ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὰς ὀρισμένας τιμὰς καὶ τὸν σταθμόν.

413.

Harpocr. s. κατὰ δῆμους δικασταί: ἀρχὴ τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος δικαίως πρᾶθῃσεται καὶ τὰ ἄλφιστα καὶ οἱ ἄρτοι ἐκτιμᾶν καὶ κομίζειν καὶ τὰς ὀρισμένας τιμὰς καὶ τὸν σταθμόν.

35

Pollux 8, 100: οἱ δὲ τετταράκοντα κληροῦνται, ἡ μὲν ἐν ἄστει, ἡ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

6 δέκα: cf. schol. Aesch. p. 82, 11 ἐκάστης φυλῆς εἰς. || 13 ἀρχὴν τινα Et. M || 16 εὐθύνas ... ἡν Phot. || 28 ἀπολογισμοὶ cod. || 30 ἀνακρίνοντες cod.

b7 ἀστικὸν Lex. Seg. || 14 ἡ δ' add. Valesius. || 17 ἡ om. cod. || 18 ἡ: cod. ἡ. || 27 ἡ, ἡ Boeckh: ἡ, ἡ codd. || 35 add. Meier.

8. τετταράκοντα: κληρωτή τις ἦν Ἀθή-
μα τὸν ἀριθμὸν, οἱ τὰς ἰδιωτικὰς δίκας ἐδί-
λα τὰς μὲν ἄχρι δέκα δραχμῶν αὐτοτελεῖς
εἶναι, τὰς δὲ ὑπὲρ ταύτας τοῖς διαιτηταῖς πα-

rhet. Seg. p. 306, 15: ἀρχὴ τίς ἐστι κλη-
ράκοντα τὸν ἀριθμὸν πρὸς οὓς αἱ ἰδίαί δίκαι
το καὶ τὰ μέχρι δέκα δραχμῶν. τὰ δ' ὑπὲρ
ῖμμα τοῖς διαιτηταῖς παραδιδόασιν.

rhet. Seg. (ἡγ. δικ.) p. 310, 22: οἱ τες-
... οὗτοι, ἕως ἦσαν οἱ τριάκοντα, ἕως δέκα
οἰκάζον κατὰ δῆμους.

414.

ιστ. 8. διαιτηταί: ... εἰσὶ δὲ οἱ διαιτηταὶ
δικαστῶν· οὗτοι μὲν γὰρ ἐν δικαστηρίοις ἐδί-
δεύμενοι καὶ τὰς ἀπὸ τῶν διαιτητῶν ἐφε-
λον, οἱ δὲ διαιτηταὶ πρότερον κλήρῳ λαχόντες
ντων αὐτοῖς τῶν κρινομένων τοῖς κρινομένοις
εἰ μὲν ἤρεσκε τοῖς ἀντιδίκοις, τέλος εἶχεν
δὲ μή, τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς προκλήσεις
20 δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον· ἐφέσιμος δ' ὠνομά-
ζετο ἡ δίκη. αὗται δὲ καὶ ἐκκλητοὶ δίκαι ἐκαλοῦντο.
τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ
νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοτέλης
λέγει.

25

ε 8, 126: διαιτηταὶ δ' ἐκ τῶν ὑπὲρ ἐξήκοντα
ων ἐκληροῦντο, καὶ ἐπεκληροῦντο αὐτοῖς αἱ
εἰς ἀτιμία ἀφώριστο τῷ μὴ διαιτήσαντι τὴν
γαν δίαίταν. διήτων δ' ἐν ἱεροῖς. πάλαι δ'
ἡ πρὶν ἐπὶ διαιτηταῖς ἐλθεῖν εἰσῆγετο. ἔλεγον
30 αἱ δίαίταν καὶ ἡ δίαίτα ἐκαλεῖτο ἐπιτροπή.
αὐτῶν εἰ εἰς δικαστήριον γένοιτο, εἰς ἐχλίνον
εἰ μὲν βαλόντες ἰδίᾳ ἐκατέρας τὰς τοῦ φεύγον-
κοντος κατεσημαίνοντο.

h. 8. διαιτηταί: Ἀθηναῖοι ἕτεροί τινες τῶν δι-
επέτρεπον οἱ ἀμφισβητοῦντες τὰ ἐγκλήματα,
διήτων· εἰ δὲ μή, ἀνέπεμπον ἐπὶ τοὺς δικα-
ε περὶ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότες διήτων.

het. Seg. (Schol. Plat. p. 457 Bk.) p. 235, 20:
νες εἰσὶ: κριταί. ἦσαν γὰρ διαιτηταὶ τινες
40 ὦν κριταί. εἰ δὲ τινες μὴ ἐπέειθοντο τοῖς διαι-
τοῖς, εἰσῆγον αὐτοὺς εἰς δικαστήριον. ἐγίνοντο
πάντες Ἀθηναῖοι οἷς ἐξηκοστὸν ἔτος ἦν. τὸν
α διαιτητὴν ἐξῆν εἰσαγγέλλειν, καὶ εἰ τις
ε ἦν τὸ ἐπιτίμιον.

415.

Harpocrat. 8. ἐχλίνος: ἔστι μὲν ἄγγος τι εἰς ὃ
τὰ γραμματεῖα τὰ πρὸς τὰς δίκας ἐτίθεντο. ... μνημο-
νεύει τοῦ ἄγγους τούτου καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθη-
5 ναίων πολιτείᾳ καὶ Ἀριστοφάνης Δαναΐσιν.

Photius (I, 240 Naber) 8. ἐχλίνος: οἱ μὲν χαλκοῖ
οἱ δὲ ἐκ κεράμου· εἰς οὓς καθιᾶσιν οἱ διαιτηταὶ τὰ γραμ-
ματεῖα τῶν μαρτυριῶν ἃ τινες ἐμαρτύρησαν, καὶ κατα-
σημαίνονται μετὰ ταῦτα εἰ ἐγκληθεῖ ἡ δίαίτα τοῖς δι-
10 κασταῖς ἐπεδίδουν.

Photius (Lex. Seg.) 8. ἐχλίνος: καδίσκος τίς
ἐστὶ χαλκοῦς, εἰς ὃν αἱ τε μαρτυρίαι καὶ αἱ προκλή-
σεις ἐγγραφοὶ ἐνεβάλλοντο ὑπὸ τῶν δικαζομένων· καὶ
κατεσημαίνοντο ἵνα μηδεὶς κακουργήσῃ περὶ τὰ ἐμβαλ-
15 λόμενα.

416.

Pollux, 8, 62: ἔφεσις δὲ ἐστὶν ὅταν τις ἀπὸ δι-
αιτητῶν ἢ ἀρχόντων ἢ δημοτῶν ἐπὶ δικαστήριον ἐφῇ, ἢ ἀπὸ
βουλῆς ἐπὶ δῆμον, ἢ ἀπὸ δήμου ἐπὶ δικαστήριον, ἢ ἀπὸ
20 δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον· ἐφέσιμος δ' ὠνομά-
ζετο ἡ δίκη. αὗται δὲ καὶ ἐκκλητοὶ δίκαι ἐκαλοῦντο.
τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ
νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοτέλης
λέγει.

417.

Harpocr. 8. ἐπὶ Παλλαδίῳ: Δημοσθένης ἐν τῷ
κατ' Ἀριστοκράτους, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθη-
ναίων πολιτείᾳ, ἐν ᾧ δικάζουσιν ἀκουσίου φόνου καὶ
βουλεύσεως οἱ ἐφέται.

Hesychius ἐπὶ Παλλαδίῳ: δικαστήριον ἔνθα ἐδί-
καζον οἱ ἐφέται τοῖς ἀκουσίων φόνων δικαζομένοις.

Eust. in Od. p. 1419, 53 (Suid. ex Photio,
Lex. Seg. p. 311, 8) ἐδίκαζον δὲ κατὰ Παισανίαν
ἐκεῖ ἀκουσίου φόνου οἱ ἐφέται.

418.

Harpocr. 8. βουλεύσεως: ἐγκλήματος ὄνομα ...
ὅταν ἐξ ἐπιβουλῆς τίς τινα κατασκευάσῃ θάνατον, εἴαν τε
ἀποθάνῃ ὁ ἐπιβουλευθεὶς εἴαν τε μή. ... μάρτυς Ἰσαῖος
ἐν τῷ πρὸς Εὐκλείδην ἐπὶ Παλλαδίῳ λέγων εἶναι τὰς
40 δίκας, Δείναρχος δὲ ἐν τῷ κατὰ Πιστίου ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ τῷ
Ἰσαίῳ συμφωνεῖ.

419.

Harpocrat. 8. ἐπὶ Δελφινίῳ: δικαστήριον ἐστὶν
45 οὕτω καλούμενον Ἀθηναῖσι. δικάζονται δὲ ἐνταῦθα οἱ

d. μετά. || 9 διαιτηταῖς: δικασταῖς cod. || 29 διήτων: ita Kühne pro τῶν.
ιστήση μετά τὸ ἀπαξ ἐμβαλλέσθαι Lex. Seg.

Phot. s. εὐθυνος: ἀρχὴ ἦν τις. ἐξ ἐκάστης δὲ φυλῆς ἓνα κληροῦσι· τούτῳ δὲ δύο παρέδρους.

406.

Harpocr. s. λογισταὶ καὶ λογιστήρια: ἀρχή τις παρ' Ἀθηναίοις οὕτω καλουμένη· εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, οἱ τὰς εὐθύνας τῶν διωκμένων ἐκλογίζονται ἐν ἡμέραις λ', ὅταν τὰς ἀρχὰς ἀποθῶνται οἱ ἄρχοντες. Δημοσθένης ἐν τῷ ὑπὲρ Κτησιφῶντος. διείλεκται περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, ἔνθα δείκνυται ὅτι διαφέρουσι τῶν εὐθυνῶν.

Lex. Seg. (Etym. M.) p. 276, 17 λογισταί: ἄρχοντες εἰσὶ κληρωτοί, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐφ' ὧν πάντες οἱ ἄρχαντες ἀρχὴν ἡντινοῦν λόγον ἀπέφερον τῶν διωκμένων.

Pollux 8, 99: λογισταί. καὶ τούτους ἡ βουλὴ κληροῖ κατ' ἀρχὴν ὡς παρακολουθεῖν τοῖς διοικοῦσιν.

Phot. (Lex. Seg.) s. εὐθύνας: κυρίως ἄς εἰσάγουσιν οἱ λογισταὶ πρὸς τοὺς δόξαντας μὴ ὀρθῶς ἄρξαι τῆς πόλεως ἢ πρεσβεῦσαι κακῶς· καὶ τὰ δικαστήρια μὲν οἱ λογισταὶ κληροῦσι, κατηγορεῖ δὲ ὁ βουλόμενος· καὶ τοῖς δικασταῖς ἐφέται τιμᾶσθαι τοῖς ἀλοῦσιν.

Lex. Seg. (Phot. s. ἡγ. δικ.) p. 310, 6: οἱ λογισταὶ τὰς εὐθύνας ἀπάσας εἰσῆγον.

407.

Lex. rhet. Cantabr. p. 627, 20 (p. 22 Meier) s. λογισταὶ καὶ συνηγόροι: Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὕτως λέγει „λογισταὶ δὲ αἰροῦνται δέκα, παρ' οἷς διαλογίζονται πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τὰ τε λήμματα καὶ τὰς γεγεννημένας δαπάνας. καὶ ἄλλοι δέκα συνηγόροι, οἵτινες συνανακρίνουσι τούτοις. καὶ οἱ τὰς εὐθύνας διδόντες παρὰ τούτοις ἀνακρίνονται πρῶτον, εἴτα ἐφίενται εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς ἓνα καὶ φ.

Schol. in Aristophan. vesp. 691: κληρωτοὺς δὲ γενομένους δέκα συνηγῶρους Ἀριστοτέλης φησίν.

Phot. s. εὐθύναι: οἱ ἀπολογισμοὶ τῶν ἀρχάντων· καὶ εὐθύναι οἱ τούτους ἀνακρίνοντες.

408.

Harpocr. s. ἀστυνόμος: ... δέκα φησὶν εἶναι τοὺς ἀστυνόμους Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει. τούτοις δὲ φησὶ μέλειν περὶ τῶν αὐλητρίδων καὶ ψαλτριῶν καὶ τῶν κομπολόγων καὶ τῶν τοιούτων.

409.

Harpocr. s. ἀγορανομοί: οἱ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὥνια διοικούντες ἄρχοντες ... Ἀριστοτέλης δ' ἐν

Ἀθηναίων πολιτείᾳ κληροῦσθαι φησὶ πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δὲ εἰς ἄστει.

410.

Harpocr. s. ἐπιμελητὴς ἐμπορίου: ... στοτελὴς „ἐμπορίου δ' ἐπιμελητὰς δέκα κληροῦνται τούτοις δὲ προστέτακται τῶν τε ἐμπορίων ἐπιμελῆσαι καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὴν Ἀπαιρίον τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν ἐπιμελεῖσθαι·

10

411.

Harpocr. s. σιτοφύλακες: ... ἀρχὴ τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακρίβεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, ἑνὶ μὲν ἐν ἄστει, ἑνὶ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius s. σιτοφύλακες: ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακρίβεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, ἑνὶ μὲν ἐν ἄστει, ἑνὶ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

20

Lex. rhet. Seg. p. 300, 19 σιτοφύλακες: ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν κληρωτοί. οὗτοι δ' ἐπεμελοῦντο ὅπως ὁ σίτος δικαίως πρᾶθῃται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι τὰς ὀρισμέναις τιμᾶς καὶ τὸν σταθμόν.

412.

Harpocrat. s. μετρονόμοι: ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακρίβεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, ἑνὶ μὲν ἐν ἄστει, ἑνὶ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius (Lex Seg.) s. μετρονόμοι: ἀρχή τις ἐν Ἀθήνῃσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος διακρίβεται καὶ τὰ ἄλφита καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, ἑνὶ μὲν ἐν ἄστει, ἑνὶ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

35

413.

Harpocr. s. κατὰ δῆμους δικασταί: ... τῶν κατὰ δῆμους δικαστῶν, ὡς πρότερον μὲν ἦσαν πενήντα καὶ κατὰ δῆμους περιμόντες ἐδίκάζον, εἴτα τετταράκοντα, εἰρηκεν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Pollux 8, 100: οἱ δὲ τετταράκοντα κληροῦνται ἦσαν τριάκοντα, οἱ περιμόντες κατὰ δῆμους πέντε δραχμῶν δέκα ἐδίκάζον, τὰ δὲ ὑπὲρ ταῦτα ἐπὶ τὴν ἀγορὰν παρεδίδοντο· μετὰ δὲ τὴν τῶν τριάκοντα ἀρχὴν μίσει τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ τριάκοντα τετταράκοντα.

6 δέκα: cf. schol. Aesch. p. 82, 11 ἐκάστης φυλῆς εἰς. || 13 ἀρχὴν τινα Et. M || 16 εὐθύνα ... ὡν Phot. || 28 ἀστυνόμοι cod. || 30 ἀνακρίνοντες cod.

b7 ἀστυκὸν Lex. Seg. || 14 τ add. Valesius. || 17 τ om. cod. || 18 τ: cod. f. || 27 ε, τ Boeckh: .τ, ε codd || 35 add. Meier.

8. τετταράκοντα: κληρωτή τις ἦν Ἀθή-
μ τὸν ἀριθμὸν, οἱ τὰς ἰδιωτικὰς δίκας ἐδί-
λα τὰς μὲν ἄχρι δέκα δραχμῶν αὐτοτελεῖς
εἶν, τὰς δὲ ὑπὲρ ταύτας τοῖς διαιτηταῖς πα-

rhet. Seg. p. 306, 15: ἀρχή τις ἐστὶ κλη-
ράκοντα τὸν ἀριθμὸν πρὸς οὓς αἱ ἰδία δίκαι
καὶ τὰ μέχρι δέκα δραχμῶν. τὰ δ' ὑπὲρ
ῖμμα τοῖς διαιτηταῖς παραδιδόασιν.

rhet. Seg. (ἡγ. δικ.) p. 310, 22: οἱ τεσ-
... οὗτοι, ἕως ἦσαν οἱ τριάκοντα, ἕως δέκα
δίκᾶζον κατὰ δῆμους.

414.

ιστ. 8. διαιτηταί: ... εἰσὶ δὲ οἱ διαιτηταὶ
δικαστῶν· οὗτοι μὲν γὰρ ἐν δικαστηρίοις ἐδί-
δεῖγμένοι καὶ τὰς ἀπὸ τῶν διαιτητῶν ἐφε-
ρον, οἱ δὲ διαιτηταὶ πρότερον κλήρῳ λαχόντες
ντων αὐτοῖς τῶν κρινομένων τοῖς κρινομένοις
εἰ μὲν ἤρεσκε τοῖς ἀντιδίκοις, τέλος εἶχεν
δὲ μή, τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς προκλήσεις
20 δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον· ἐφέσιμος δ' ὠνομά-
ζετο ἡ δίκη. αὗται δὲ καὶ ἐκκλητοὶ δίκαι ἐκαλοῦντο.
τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ
νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοτέλης
λέγει.

25

8, 126: διαιτηταὶ δ' ἐκ τῶν ὑπὲρ ἐξήκοντα
ων ἐκληροῦντο, καὶ ἐπεκληροῦντο αὐτοῖς αἱ
εἰ ἀτιμία ἀφώριστο τῷ μὴ διαιτήσαντι τὴν
γαν δίαιταν. διήτων δ' ἐν ἱεροῖς. πάλαι δ'
ἡ πρὶν ἐπὶ διαιτητᾶς ἐλθεῖν εἰσῆγετο. ἔλεγον
30 αὐταῖς δίαιταν καὶ ἡ δίαιτα ἐκαλεῖτο ἐπιτροπή.
αὐτῶν εἰ εἰς δικαστήριον γένοιτο, εἰς ἐχλῖνον
ἐμβαλόντες ἰδίᾳ ἑκατέρας τὰς τοῦ φεύγον-
κοντος κατεσημαίνοντο.

h. s. διαιτηταί: Ἀθηναῖοι ἕτεροί τινες τῶν δι-
επέτρεπον οἱ ἀμφισβητοῦντες τὰ ἐγκλήματα,
διήτων· εἰ δὲ μή, ἀνέπεμπον ἐπὶ τοὺς δικα-
ε περὶ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότες διήτων.

het. Seg. (Schol. Plat. p. 457 Bk.) p. 235, 20:
νες εἰσὶ: κριταί. ἦσαν γὰρ διαιτηταὶ τινες
40 οὖν κριταί. εἰ δὲ τινες μὴ ἐπέειθοντο τοῖς διαι-
οῖς, εἰσῆγον αὐτοὺς εἰς δικαστήριον. ἐγίνοντο
πάντες Ἀθηναῖοι οἷς ἐξήκοστον ἔτος ἦν. τὸν
α διαιτητὴν ἐξῆν· εἰσαγγέλλειν, καὶ εἰ τις
ε ἦν τὸ ἐπιτίμιον.

415.

Harpocrat. s. ἐχλῖνος: ἐστὶ μὲν ἄγγος τι εἰς ὃ
τὰ γραμματεῖα τὰ πρὸς τὰς δίκας ἐτίθεντο. ... μνημο-
νεύει τοῦ ἄγγους τούτου καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθη-
5 ναίων πολιτείᾳ καὶ Ἀριστοφάνης Δαναῖσιν.

Photius (I, 240 Naber) s. ἐχλῖνοι: οἱ μὲν χαλκοὶ
οἱ δὲ ἐκ κεράμου· εἰς οὓς καθίσιν οἱ διαιτηταὶ τὰ γραμ-
ματεῖα τῶν μαρτυριῶν ἃ τινες ἐμαρτύρησαν, καὶ κατα-
σημαίνονται μετὰ ταῦτα εἰ ἐγκληθεὶς ἡ δίαιτα τοῖς δι-
10 κασταῖς ἐπεδίδουν.

Photius (Lex. Seg.) s. ἐχλῖνος: καδίσκος τις
ἐστὶ χαλκοῦς, εἰς ὃν αἱ τε μαρτυρίαι καὶ αἱ προκλή-
σεις ἐγγραφοὶ ἐνεβάλλοντο ὑπὸ τῶν δικαζομένων· καὶ
κατεσημαίνοντο ἵνα μηδεὶς κακουργήσῃ περὶ τὰ ἐμβαλ-
15 λόμενα.

416.

Pollux, 8, 62: ἔφεσις δὲ ἐστὶν ὅταν τις ἀπὸ δι-
αιτητῶν ἢ ἀρχόντων ἢ δημοτῶν ἐπὶ δικαστήριον ἐφῇ, ἢ ἀπὸ
βουλῆς ἐπὶ δῆμον, ἢ ἀπὸ δήμου ἐπὶ δικαστήριον, ἢ ἀπὸ
20 δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον· ἐφέσιμος δ' ὠνομά-
ζετο ἡ δίκη. αὗται δὲ καὶ ἐκκλητοὶ δίκαι ἐκαλοῦντο.
τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ
νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοτέλης
λέγει.

417.

Harpocr. s. ἐπὶ Παλλαδίῳ: Δημοσθένης ἐν τῷ
κατ' Ἀριστοκράτους, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθη-
ναίων πολιτείᾳ, ἐν ᾧ δικάζουσιν ἀκουσίου φόνου καὶ
βουλεύσεως οἱ ἐφέται.

Hesychius ἐπὶ Παλλαδίῳ: δικαστήριον ἔνθα ἐδί-
καζον οἱ ἐφέται τοῖς ἀκουσίων φόνων δικαζομένοις.

Eust. in Od. p. 1419, 53 (Suid. ex Photio,
Lex. Seg. p. 311, 8) ἐδίκᾶζον δὲ κατὰ Παισανίαν
ἐκεῖ ἀκουσίου φόνου οἱ ἐφέται.

418.

Harpocr. s. βουλεύσεως: ἐγκλήματος ὄνομα ...
ὅταν ἐξ ἐπιβουλῆς τις τινὶ κατασκευάσῃ θάνατον, εἴαν τε
ἀποθάνῃ ὁ ἐπιβουλευθεὶς εἴαν τε μή. ... μάρτυς Ἰσαῖος
ἐν τῷ πρὸς Εὐκλείδην ἐπὶ Παλλαδίῳ λέγων εἶναι τὰς
40 δίκας, Δείναρχος δὲ ἐν τῷ κατὰ Πιστίου ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ τῷ
Ἰσαίῳ συμφωνεῖ.

419.

Harpocrat. s. ἐπὶ Δελφινίῳ: δικαστήριον ἐστὶν
45 οὗτω καλούμενον Ἀθήνησι. δικάζονται δὲ ἐνταῦθα οἱ

1. μετὰ. || 9 διαιτηταῖς: δικασταῖς cod. || 29 διήτων: ita Kühne pro τῶν.
συγῆση μετὰ τὸ ἀπαξ ἐμβαλλέσθαι Lex. Seg.

ὁμολογούντες μὲν ἀπεκτονέναι δικαίως δὲ πεποιηκέναι τοῦτο λέγοντες, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριστοκράτους δηλοῖ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Pollux 8, 119: ... οὗς ὁμολογεῖ μὲν ἀποκτείναι, δικαίως δ' ἔφη τοῦτο δεδρακέναι.

(Suid. ex Phot. ἐπὶ Δ., Hesych. et Lex. Seg. p. 311, 13 s. δικαστήρια) Eustath. in Il. p. 1221, 30: δικαστήριον Ἀθήνησιν ἐπὶ τῶν ὁμολογούντων φασὶ δεδρακέναι μὲν φόνον, κατὰ νόμους δέ.

420.

Schol. in Aristoph. Plut. 278 (cf. schol. ad 277) ὁ δὲ Χάρων τὸ ξύμβολον: περὶ τοῦ παραδιδόμενου τοῖς εἰσιούσιν εἰς τὸ δικαστήριον συμβόλου. Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὕτω γράφει „τοῖς γὰρ δικαστηρίοις χρῶμα ἐπιγέγραπται ἐφ' ἑκάστῳ ἐπὶ τῷ σφηκίσκῳ τῆς εἰσόδου. ὁ δὲ λαβὼν τὴν βακτηρίαν βαδίζει εἰς δικαστήριον τὸ ὁμόχροον μὲν τῇ βακτηρίᾳ, ἔχον δὲ τὸ αὐτὸ γράμμα ὅπερ ἐν τῇ βαλάνῳ. ἐπειδὴν δὲ εἰσέλθῃ, παραλαμβάνει σύμβολον δημοσίᾳ παρὰ τοῦ εἰληχότος ταύτην τὴν ἀρχήν”.

421.

Schol. in Aristoph. vesp. 684 τοὺς τρεῖς ὀβολούς: τὸν φόρον λέγει, ἀφ' ὧν ἐδίδото τὸ τριώβολον. τοῦτο δὲ ἄλλοτε ἄλλως ἐδίδото, τῶν δημαγωγῶν τὰ πλήθη κολακευόντων, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν πολι-

τείαις.

Hesych. s. δικαστικόν: Ἀριστοφάνης ἐν Ὀραις τριώβολον φησιν εἶναι· οὐ μέντοι ἔστηκεν, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλως ἐδίδото.

Pollux 8, 113: τὸ δικαστικόν, ὅπερ καὶ τριώβολον καὶ δὴ ὀβολῶ καὶ ὀβολός ἦν Ἀττικός.

422.

Zenob. 6, 29 (Phot.) s. ὑπὲρ τὰ Καλλικράτους: ... Ἀριστοτέλης δὲ φησιν ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ Καλλικράτην τινα πρῶτον τῶν δικαστῶν τοὺς μισθοὺς εἰς ὑπερβολὴν αὐξῆσαι, ὅθεν καὶ τὴν παροιμίαν εἰρησθαι.

423.

Harpocr. s. διαμεμετρημένη ἡμέρα: μέτρον τί ἐστιν ὕδατος πρὸς μεμετρημένον ἡμέρας διάστημα ῥέον. ἐμετρεῖτο δὲ τῷ Ποσειδεῶνι μηνί. πρὸς δὴ τοῦτο ἡγωνίζοντο οἱ μέγιστοι καὶ περὶ τῶν μεγίστων ἀγῶνες. διενέμετο δὲ εἰς τρία μέρη τὸ ὕδωρ, τὸ μὲν τῷ διώκοντι

τὸ δὲ τῷ φεύγοντι, τὸ δὲ τρίτον τοῖς δικάζουσιν. δὲ σαφέστατα αὐτοὶ οἱ ῥήτορες δεδηλώκασιν ... στοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ ὁμοίως τούτων.

5

424.

Harpocrat. s. τετρυπημένη: ... Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ γράφει ταυτί „ψῆφοι δὲ καὶ αὐλίσκον ἔχουσιν ἐν τῷ μέσῳ, αἱ μὲν ἡμισυ τετρυπημέναι, αἱ δὲ ἡμίσειαι πλήρεις. οἱ δὲ λαβόντες τὰς ψήφους, ἐπειδὴν εἰρημένοι ὦσιν οἱ λόγοι, πρὸς ἑκάστῳ τῶν δικαστῶν δύο ψήφους, ἑκατέρῳ καὶ πλήρη, φανεράς ὁρᾶν τοῖς ἀντιδίκαις ἵνα μὴ πλῆρεις μῆτε τετρυπημένας λαμβάνωσιν”.

Photius (Lex. Seguer.) τετρυπημένον ψήφον οὕτως χαλκῶν καὶ αὐλίσκον ἔχοντα ἦσαν τετρυπημένοι ὅσαι καὶ κατεψήφισαν, αἱ μὲν πλῆρεις ἀτρύπητοι ὅσαι ἡψίσαν τοὺς κρινεμένους.

425.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 670, 30 (p. 18)

20 s. ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῶν: ἐγένοντο δὲ ἴσαι ψῆφοι Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ „μὴ τοῦ μὲν διώκοντος αἱ τετρυπημέναι, τοῦ δὲ φεύγοντος αἱ πλῆρεις· ὅποτέρῳ δ' ἂν πλείους γένωνται, οὗτος κρινεῖται· ὅτε δὲ ἴσαι, ὁ φεύγων ἀπέφυγεν”, ὡς καὶ θεοῖς τῇ Σωκράτους ἀπολογία.

426.

Schol. Aristoph. equit. 1150 κημόι: ... ὁ ἐπὶ τοῦ καδίσκου εἰς ἓν τὰς ψήφους καθεύδει δικαστηρίοις. Κρατῖνος δὲ αὐτὸν ἐν νόμῳ κημόν καλεῖ. τοιοῦτος γὰρ ἐγένετο καὶ ἡ τριώβολος, ὡς καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἰνᾷ. ὅστις οὖν φερέει δύο ἴσταντο ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὁ μὲν καὶ ὁ δὲ ξύλινος· καὶ ὁ μὲν κύριος ἦν, ὁ δὲ ἀκούων· καὶ ὁ χαλκοῦς, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείᾳ „ὅστις ἐπὶ τῷ ἐπίθῃμα εἰς τὸ αὐτὸν μόνον τὴν ψῆφον κημόν πρὸς τοῦτο οὖν ὁ κημός”.

Pollux 8, 123: ψήφους δ' εἶχον χαλκῶν τετρυπημένην καὶ ἀτρύπητον, καὶ καδὸν ὃ καλεῖται κημός· οὗ καθεύδει ἡ ψῆφος. αὐτίς δὲ δύο ἀκούωντες καὶ ὁ δὲ ξύλινος, ὁ μὲν κύριος ὁ δὲ ἀκούων· καὶ ὁ χαλκῶ ἐπὶ τῷ ἐπίθῃμα μιᾷ ψήφῳ κημόν.

427.

Schol. in Aristoph. vesp. 578 ταῦτα

15 lacunam ind. Dobraeus, sic explet Dindorf: τί ἐστιν ἴδιον ἑκάστῳ καὶ γράμμα. || 36 μισθοὺς: δικασταῖς καὶ κριταῖς. || 39 post πλῆρεις add. ABCD μῆτε ταῦτα (ταῦτα A) ὑπομείνας. || 13 μῆτε τετρυπημένας: ita ex Harp. Phot., μῆτε τὰς C) ABC et Suid. i. e. μὴ τετρυπη (...) ut supra. || 20 haec, coll. Harp. et Photio. qui eodem fonte utuntur, sic in Aristoph. vesp. 578: ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῶν ἐγένοντο: Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφάντους ... ἐπὶ τῶν παρ' ἐλίγον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀλλήλων· γὰρ οἱ διακείμενοι ἀπὸ τῶν δικαζομένων καὶ ἴσαι γένωνται ψῆφοι, ὡς Ἀριστοτέλης ...

ν: πρὸς τὸ ἔθος. Ἀριστοτέλης δέ φησιν οἱ ἐγγραφόμενοι δοκιμάζονται οἱ νεώτεροι μὴ ν.

428.

ocrat. s. περίπολος: ... Ἀριστοτέλης δὲ φησὶν ὡν πολιτεία περὶ τῶν ἐφήβων λέγων φησὶν ἰ δεύτερον ἐνιαυτὸν ἐκκλησίας ἐν τῷ θεάτρῳ ἀποδεξάμενοι τῷ δήμῳ περὶ τὰς τάξεις καὶ ἰσπίδα καὶ δόρυ παρὰ τοῦ δήμου περιπολοῦσι καὶ διατρίβουσιν ἐν τοῖς φυλακτηρίοις".

429.

ocrat. s. στρατεία ἐν τοῖς ἐπωνύμοις: ἡ ἐν τοῖς ἐπωνύμοις στρατεία δεδήλωκεν Ἀρι- ἐν Ἀθηναίων πολιτεία λέγων „εἰς γὰρ ἐπώ- μὲν οἱ τῶν φυλῶν, δύο δὲ καὶ τεσσαράκοντα 15 ιῶν. οἱ δὲ ἐφήβοι ἐγγραφόμενοι πρότερον μὲν ὑμένα γραμματεία ἐνεγράφοντο, καὶ ἐπεγρά- ρις ὃ τε ἀρχῶν ἐφ' οὗ ἐνεγράφησαν ὁ ἐπώ- ὁ τῷ προτέρῳ ἔτει δεδιωκτικῶς· νῦν δὲ εἰς τὴν ὑγράφονται". καὶ μετ' ὀλίγα „χρῶνται δὲ 20 τοις καὶ πρὸς τὰς στρατείας, καὶ ὅταν ἡλικίαν προγράφουσιν ἀπὸ τίνος ἀρχοντος ἐπωνύμου: δεῖ στρατεύεσθαι".

ocr. s. ἐπώνυμοι: ... διττοὶ εἰσιν οἱ ἐπώ- ἐν ἰ τὸν ἀριθμὸν ἀφ' ὧν αἱ φυλαὶ ἕτεροι δὲ 25 ἰφ' ὧν αἱ ἡλικίαι προσαγορεύονται τῶν πολι- κάστων ἔτος ἀπὸ ἰη' ἐτῶν μέχρις ἕ.

. M. p. 369, 16 (Lex. Seg. p. 445, 17) s. διττοὶ εἰσιν οὗτοι, οἱ μὲν λεγόμενοι τῶν ἡλι- εἰσι δύο καὶ τεσσαράκοντα οἱ καλοῦνται καὶ 30 ἰνυμοι· οἱ δὲ δέκα ἀφ' ὧν αἱ φυλαὶ προση- οῖον Ἐρεχθεύς, Αἰγεύς, Πανδίων, Λεῷς, Ἀκά- ς, Κέρκωψ, Ἰπποθῶν, Αἴας, Ἀντίοχος. ταῦτα ἰ ὀνόματα ἀπόροις ὁ Πύθιος εἴλετο, Κλει- τω διαταξαμένου τὸ πᾶν πληθὸς εἰς δέκα 35

430.

ocr. s. ἀδύνατοι: ... οἱ ἐντὸς τριῶν μνῶν τὸ σῶμα πεπηρωμένοι. ἐλάμβανον δὲ οὗτοι ἑς ὑπὸ τῆς βουλῆς δύο ὀβολοὺς τῆς ἡμέρας 40 ἰβολόν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων .. ἔστι δὲ καὶ λόγος τις ὡς Λυσίου περὶ τοῦ ν ᾧ ὡς ὀβολὸν λαμβάνοντος μέμνηται.

Synag. lex. Seg. (Lex. Seg. p. 200, 3) p. 345, 15 ἀδύνατοι: οἱ μέρος τι βεβλαμμένοι τοῦ σώματος ὡς μηδὲ ἐργάζεσθαι· οἱ καὶ ἐχορηγοῦντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν παρὰ τῆς πόλεως, μισθοφορούντων αὐτῶν τῶν ἐντὸς τριῶν μνῶν περιουσίαν κεκτημένων. ἐδοκιμάζοντο δὲ οἱ ἀδύνατοι ὑπὸ τῆς τῶν πεντακοσίων βουλῆς καὶ ἐλάμβανον τῆς ἡμέρας, ὡς μὲν Λυσίας ὀβολὸν ἕνα . . . Ἀριστοτέλης δὲ δύο ἔφη.

Hesych. ἀδύνατοι: οἱ ἐντὸς κεκτημένοι τριῶν μνῶν 10 παρὰ Ἀττικοῖς. ἐλάμβανον δὲ παρὰ τῆς βουλῆς δύο ὀβολούς.

431.

Harpocr. p. 140, 17: Ὅτι νόμος ἐστὶν ὑπὲρ τεσ- σαράκοντα ἔτη γενόμενον χορηγεῖν παισὶν Αἰσχίνης τε ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου φησὶ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτεία.

Αἰγινητῶν.

432.

Athenaeus VI p. 272^d: Ἀριστοτέλης δ' ἐν Αἰ- γινητῶν πολιτεία καὶ παρὰ τούτοις φησὶ γενέσθαι ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα μυριάδας δούλων.

Schol. (Vrat. A) Pindari Olymp. 8, 30: οὕτω γὰρ ἐπλήθυναν οἱ Αἰγινῆται, ὡς τεσσαράκοντα ἑπτὰ μυ- ριάδας οἰκετῶν κτήσασθαι, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης.

Αἰτωλῶν.

433.

Strabo VII p. 321: ὅτι δὲ πλάνητες (οἱ Λέλεγες) καὶ μετ' ἐκείνων (τῶν Καρῶν) καὶ χωρὶς καὶ ἐκ παλαιοῦ καὶ αἱ Ἀριστοτέλους πολιτείαὶ δηλοῦσιν. ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων φησὶ τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κουρήτας, τὸ δὲ προσεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας· ἐν δὲ τῇ τῶν Αἰτωλῶν τοὺς νῦν Λοκροὺς Λέλεγας καλεῖ· κατασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουνητίων καὶ Μεγαρέων· ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων καὶ αὐ- τόχθονά τινα Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατρίδου Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινὰς οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα.

Ἀκαρνάνων.

434.

Strabo VII p. 321: ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων

εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον. || 8 παρὰ τοῦ δήμου τὰς τ. Valesius. || 1⁴ εἰς γὰρ φησιν Phot. Suid., om. v. λέγων. || αν codd. item Phot. Suid., corr. Bekk. || ὁ ἐπ. καὶ ὁ: καὶ ἐπ. ὁ codd. || 19 δεδιωκτικῶς: δεδικτικῶς codd. BD, δεδικ- τικῶς AC (καὶ ἐπώνυμος ὁ τῷ προτέρῳ ἐπιδημητικῶς Phot. et Suid.). || 32 Ἀκάμας: ἀλμας codd. || 3⁴ ἀπόροις: ἀπορα ot. (Et. M. v. 9—11) s. ἐπώνυμοι (ἀπορούντων γὰρ αὐτῶν ὄνομα ταῖς φυλαῖς θέσθαι, ἀπὸ τῶν ἰδοξοτάτων τοῦτο ποιῆσαι). || . . . διαταξάμενος codd. || 39 codd. πεπηρωμένοι. || v. Müll.: αὐτοῖς cod., f. αὐτῶς. || 9 τριῶν περὶ (om. μνῶν) cod.

(πολιτεία Ἀριστοτέλης) φησὶ τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κου-
ρήτας, τὸ δὲ προσεσπέριον Δέλεγας, εἶτα Τηλεβόας.

435.

Schol. in Pind. Nem. 3, 27 παγκρατίου στόλῳ:
... Ἀριστοτέλης δὲ Λεύκαρόν φησι τὸν Ἀκαρῶνα 5
πρῶτον ἐντεχον τὸ παγκράτιον ποιῆσαι.

Ἀκραγαντίων.

436.

Pollux 4, 174: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν μὲν Ἀκρα- 10
γαντίων πολιτεία προειπὼν ὡς ἐξημίου πεντήκοντα λί-
τρας, ἐπάγει „ἡ δὲ λίτρα δύναται ὀβολὸν Αἰγινάϊον”.

Pollux 9, 80: καὶ μὴν ἐν Ἀκραγαντίων πολιτεία
φησὶν Ἀριστοτέλης ζημιουῖσθαι τινὰς τριάκοντα λίτρας,
δύνασθαι δὲ τὴν λίτραν ὀβολὸν Αἰγινάϊον.

(Etymol. Gud. p. 371, 22) Hesych. s. λίτρα:
ὀβολός.

Ἀμβρακιωτῶν.

437.

Stephani Byz. epit. s. Δεξαμεναί: μέρος τῆς
Ἀμβρακίας, ἀπὸ Δεξαμενοῦ τοῦ Μεσόλου παιδὸς καὶ
Ἀμβρακίας τῆς θυγατρὸς Φόρβαντος τοῦ Ἥλιου. τὸ
ἐθνικὸν Δεξαμεναῖος, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν τῇ
Ἀμβρακιωτῶν πολιτεία.

(Ἀντανδρίων.)

438.

Steph. Byz. s. Ἀντανδρος: πόλις ὑπὸ τὴν Ἰδὴν
πρὸς τῇ Μυσίᾳ τῆς Αἰολίδος, ἀπὸ Ἀντάνδρου τοῦ στρα- 30
τηγοῦ Αἰολέων. τὸ ἐθνικὸν Ἀντάνδριος. Ἀριστοτέλης
φησὶ ταύτην ὠνομάσθαι Ἠδωνίδα διὰ τὸ Θράκας Ἠδω-
νοὺς ὄντας οἰκῆσαι, καὶ Κιμμερίδα Κιμμερίων ἐνοικούν-
των ἑκατὸν ἔτη.

Plin. n. h. 5, 123: *rursus in litore Antandros* 35
Edonis prius vocata, dein Cimmeris.

Ἀργείων.

439.

Plin. 7, 195: *turres, ut Aristoteles, Cyclo-* 40
pes (invenerunt).

440.

Pollux 10, 179: εἴη δ' αὖ καὶ φείδων τι ἀγγεῖον
ἐλαιηρὸν ἀπὸ τῶν Φειδωνίων μέτρων ὠνομασμένον, ὑπὲρ
ᾧ ἐν Ἀργείων πολιτεία Ἀριστοτέλης λέγει.

441.

Strabo VIII p. 373 Cas.: Δρυόπων δ' οἰκητήριόν
φασὶ καὶ τὴν Ἀσίην ... ἐκ τῶν περὶ Σπερχεῖον τόπων

ὄντας αὐτοὺς Δρύοπος τοῦ Ἀρκάδος κατεσ-
ταῦθα, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν.

Ἀρκάδων.

442.

Harpocr. p. 280: μύριοι ἐν Μεγάλῳ
... συνέδριόν ἐστι κοινὸν Ἀρκάδων ἀπάντων, οἱ
μνημονεύουσιν οἱ ἱστορικοί. διείλεκται δὲ τρι-
Ἀριστοτέλης ἐν τῇ κοινῇ Ἀρκάδων τιλε-
μενος τοῦ βιβλίου.

Photius s. μυρίων: συνέδριον ἦν μυρίων
πόλει τῆς Ἀρκαδίας.

Lex. Seg. p. 280, 4 μύριοι: οὗς Θησαυ-
κισαν πάλαι διωκισμένους διὰ τὴν πρὸς Λακεί-
15 ἔχθραν.

Ἀχαιῶν.

Testatur Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

Βοττιαίων.

443.

Plutarch. Thes. 16: ὅτι μὲν οὖν Ἀθήνη
τὴν Ἀττικὴν ἀποθανεῖν δόλῳ δόξαντος ὅτι Μά-
κακὰ πολεμῶν εἰργάζετο τοὺς ἀνθρώπους καὶ π-
25 νιον ἔφθειρε τὴν χώραν· ἀφορία τε γὰρ καὶ π-
σκηψε πολλή καὶ ἀνέδυσαν οἱ ποταμοί· καὶ π-
προστάξαντος ἰασαμένους τὸν Μῖνῳ καὶ διαλλα-
φήσειν τὸ μήνιμα καὶ τῶν κακῶν ἐσεσθαι τῶν
κηρυκευσάμενοι καὶ δεηθέντες ἐποικίσαντο σπλη-
30 πέμπειν δι' ἐννέα ἐτῶν δασμὸν ἡϊθέους ἐπὶ τ-
θέους τοσαύτας, ὁμολογεῦσιν οἱ πλείους τῶν
φείων. τοὺς δὲ παῖδας εἰς Κρήτην κομίζου-
τραγικώτατος μῦθος ἀποφαίνει τὸν Μινώτακ-
Λαβυρίνθῳ διαφθεῖρειν ... Φιλόχορος δὲ φησὶ
συγχωρεῖν Κρήτας, ἀλλὰ λέγειν ... Ἀριστο-
καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Βοττιαίων πολιτεία δὴλός ἐ-
μίζων ἀναιρεῖσθαι τοὺς παῖδας ὑπὸ τοῦ Μ-
θευόντας ἐν τῇ Κρήτῃ καταγεγρασκειν. καὶ τῇ
εὐχὴν παλαιὰν ἀποδιδόντας ἀνθρώπων ἀπαρχ-
40 φούς ἀποστέλλειν, τοῖς δὲ πεμπομένοις ἀπ-
ἐκγόνους ἐκείνων συνεξελεθεῖν. ὡς δὲ οὐκ ἔστι
φειν ἑαυτοὺς αὐτόθι πρῶτον μὲν εἰς Ἰταλίαν
κάκει κατοικεῖν περὶ τὴν Ἰαπυγίαν, ἐκεῖ δὲ
Θράκην κομισθῆναι καὶ κληθῆναι Βοττιαί-
45 κός τῶν Βοττιαίων θυσίαν τινὰ τελοῦσας ἐπὶ
εἰς Ἀθήνας”.

Plutarch. quaest. Graec. 35: Τί ἔστι π-
ραις τῶν Βοττιαίων ἔθος ἦν λέγειν χρεώ-
ταις

5"; Κρητὰς φάσιν εὐξαμένους ἀνθρώπων ἀπαρ-
 λεφούς ἀποστεῖλαι, τοὺς δὲ πεμφθέντας ὡς
 ἑμίαν οὖσαν εὐπορίαν, αὐτόθεν εἰς ἀποικίαν
 καὶ πρῶτον μὲν ἐν Ἰαπυγίᾳ κατοικήσαι, ἔπειτα
 15 τούτων τὸν τόπον κατασχεῖν ἀναμεμιγμένων
 ἠηναίων. ἔοικε γὰρ μὴ διαφθεῖρειν ὁ Μίνως οὐδὲ
 Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν δασμὸν κῆθους, ἀλλὰ κα-
 ρ' εαυτῷ λατρεύοντας. ἐξ ἐκείνων οὖν τινὲς
 καὶ νομιζόμενοι Κρητὲς εἰς Δελφοὺς συναπε-
 10 ὄθεν αἱ θυγατέρες τῶν Βοττιαίων ἀπομνημο-
 τοῦ γένους ἔχον ἐν ταῖς ἑορταῖς „ἴωμεν εἰς

Γελῶν.

444.

il. in Pind. Pyth. 1, 89 καμάτων δ' ἐπί-
 κράσχοι: καμάτων φησὶ τῶν συνεχόντων τὸν
 τοῦ νοσήματος τῆς λιβουρίας. φησὶ γὰρ που
 τοτέλης ἐν τῇ τῶν Γελῶν πολιτείᾳ. Γέλωνα
 ἑρῶνος ἀδελφὸν ὑδέρῳ νοσήματι τὸν βίον τε-
 20 αὐτὸν δὲ τὸν Ἰέρωνα ἐν τῇ τῶν Συρακουσίων
 ἡσυχία δυστυχῆσαι.

archus de Pyth. orac. 19: ἴστε τοίνυν ὅτι
 ὑδρωπιῶν, Ἰέρων δὲ λιβιῶν ἐτυράννησεν.

Δελφῶν.

445.

ectio proverbiorum Milleri s. τὸ Αἰσώπειον
 τη λέγεται κατὰ τῶν δυσασποτρίπτοις ὀνειδέσι
 30 κώτων· τοῖς γὰρ Δελφοῖς ἀνελοῦσι τὸν Αἰ-
 ἔβη τὸ δαιμόνιον χαλεπῆναι, ὡς μέμνηται καὶ
 ἑλῆς ἐν τῇ Δελφῶν πολιτείᾳ.

ib. 1, 47 (Diog. 1, 46) s. Αἰσώπειον αἶμα: ἐπὶ
 οὐπίτοις ὀνειδέσι καὶ κακοῖς συνεχομένων. ἐπειδὴ
 35 ροῖς) ἀδίκως τὸν Αἰσῶπον ἀνελοῦσιν ὠργίσθη τὸ
 καὶ διὰ τοῦτο τὴν Πυθίαν φασὶν ἀνηρηκέαι
 ἀσκεσθαι τὸ ἐπὶ Αἰσώπῳ μύθος. οὕτω γὰρ
 ἐγένετο ὁ Αἰσῶπος ὡς μυθεύεται αὐτὸν ἀνα-
 40 τυνδάρων καὶ Ἡρακλῆν καὶ Γλαῦκον.

Δηλίων.

446.

ius n. h. 4, 66: hanc (Delum) Aristo-

teles ita appellatam prodidit, quoniam repente
 apparuerit enata. Aglaosthenes Cynthiam, alii
 Ortygiam, Asteriam, Lagiam, Chlamydiam, Cyne-
 thum, Pyrgilen igne ibi primum reperto.

Schol. Apoll. Rh. 1, 308: Δῆλος μία τῶν Κυκλά-
 δων νήσων, ἱερὰ Ἀπόλλωνος, ἢ πρὶν μὲν Ἀδελος, ὕστερον
 δὲ Ἀστερία . . . πάλιν δὲ Ὀρτυγία . . .

Etym. M. p. 264, 22: Δῆλος: ἢ ἱερὰ τοῦ Ἀπόλ-
 λωνος. εἴρηται ὅτι κρυπτομένην αὐτὴν ἐν τῇ θαλάσῃ ὁ
 40 Ζεὺς δόλῃν ἐποίησε καὶ ἀνέδωκε.

447.

Diogenes Laert. 8, 13: ἀμέλει καὶ βωμὸν
 προσκυῖναι (Πυθαγόραν φασὶν) μόνον ἐν Δήλῳ τὸν
 Ἀπόλλωνος τοῦ γενέτορος, ὅς ἐστιν ὅπισθεν τοῦ κερατίνου.
 15 διὰ τὸ πυρὸς καὶ κριθᾶς καὶ πόπανα μόνον τίθεσθαι ἐπ'
 αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς, ἱερεῖον δὲ μηδὲν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν
 Δηλίων πολιτείᾳ.

Iamblichus de vita Pythag. 25: λέγεται δὲ περὶ
 τὸν αὐτὸν χρόνον θαυμασθῆναι αὐτὸν περὶ τὴν Δῆλον προσ-
 20 ελθόντα μόνον πρὸς τὸν ἀναίμακτον, λεγόμενον δὲ τοῦ γε-
 νέτορος Ἀπόλλωνος βωμὸν καὶ τοῦτον θεραπεύσαντα.

ibid. 35: καθάπερ καὶ πρότερον ὅτε εἰς Δῆλον κα-
 τέπλευσεν· ἐκεῖ τε γὰρ πρὸς μόνον τὸν βωμὸν τὸν τοῦ γε-
 νέτορος Ἀπόλλωνος προσευξάμενος, ὅς μόνος ἀναίμακτός
 25 ἐστίν, ἐθαυμάσθη παρὰ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ.

448.

Athen. VII p. 296^c: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Δη-
 λίων πολιτείᾳ (Γλαῦκόν φησι τὸν θαλάττιον δαίμονα) ἐν
 Δήλῳ κατοικήσαντα μετὰ τῶν Νηρηίδων τοῖς θέλουσι μαν-
 30 τεύεσθαι.

('Επιδαυρίων.)

449.

Strabo VIII p. 374: ἡ Ἐπίδαυρος δ' ἐκαλεῖτο
 Ἐπικάρος. φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης κατασχεῖν αὐτὴν
 Κᾶρας, ὥσπερ καὶ Ἑρμιόνην, τῶν δ' Ἡρακλειδῶν κατελ-
 θόντων Ἴωνας αὐτοῖς συνοικῆσαι τοὺς ἐκ τῆς Ἀττικῆς
 40 τετραπόλεως συνεπομένους εἰς Ἀργος.

Steph. s. Ἐπίδαυρος: πόλις πρὸς τῷ Ἀργεὶ βηλυ-
 40 κῶς λεγομένη . . . τινὲς δὲ Λειμήρην . . . ἐκαλεῖτο καὶ
 Μειλισσία καὶ Αἰμήρᾳ διὰ τὸ συνεχῶς αἰμάσσεσθαι τὸν
 βωμὸν . . . εἴτα Ἐπίταυρος καὶ Ἐπίδαυρος.

Fragmentum cum aliis duobus ad academiam Berolinensem misit Millerus litteris rogatus. vid. supra not. ad
 || 30 πειπεπτηκώτων cod. („f. περιπεπτηκώτων“ Millerus, ut ἐμπεπτηκώτων prov. Bodl. et Vat. II, 187 ed. Gotting.). ||
 ex Diogeniano etc. addidit Schottus.

venatibus Lagia vel Cynetho Solinus, Πελασγία Steph. || Chlamydiam vulgo: chera nuidian (A), cerani mydian, cera-
 codd. || cynetum codd. || 20 μύων: αὐτὸν codd. || δὲ: καὶ codd. || 29 θέλουσι: θέουσι cod. Marc. || 35 ἐπικάρος Strabit.
 ucos codd. et Stephanus Byz. || 42 Ἐπίταυρος: sic ex Stephano etiam Eustathius.

'Ηλείων.

450.

Harpocr. (Lex. Seg., Etym. M.) s. ἑλλανοδίκαι: ... Ἀριστοτέλης Ἡλείων πολιτεία τὸ μὲν πρῶτον φησιν ἓνα καταστῆσαι τοὺς Ἡλείους ἑλλανοδίκην, χρόνου δὲ 5 διελθόντος β, τὸ δὲ τελευταῖον θ. Ἀριστόδημος δ' ὁ Ἡλείος φησι τοὺς τελευταίους τιθέντας τὸν ἀγῶνα ἑλλανοδίκας εἶναι ι, ἀφ' ἐκάστης φυλῆς ἓνα.

Schol. in Pind. Olymp. 3, 22: περὶ δὲ τοῦ τῶν ἑλλανοδικῶν ἀριθμοῦ Ἑλλάνικος φησι καὶ Ἀριστόδημος, 10 ὅτι τὸ μὲν πρῶτον β, τὸ δὲ τελευταῖον ι· τοσαῦται γὰρ αἱ τῶν Ἡλείων φυλαὶ καὶ ἀφ' ἐκάστης εἰς ἣν ἑλλανοδίκης.

451.

Strabo VIII p. 345: τινὲς δὲ ὅλην μὲν (τὴν νῦν 15 Ἡλείαν) μὴ κατασχεῖν αὐτοὺς (τοὺς Καυκῶνας), δίχα δὲ μεμερισμένους οἰκεῖν, τοὺς μὲν πρὸς τῇ Μεσσηνίᾳ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, τοὺς δὲ πρὸς τῇ Δύμῃ κατὰ τὴν Βουκραςίδα καὶ τὴν κώλην Ἡλιν· Ἀριστοτέλης δ' ἐνταῦθα (περὶ Δύμην καὶ Ἡλιν καὶ τὸν Καυκῶνα) μά- 20 λιστα οἶδεν ἰδρυμένους αὐτούς.

'Ηπειρωτῶν.

452.

Steph. Byz. ep. s. Ἀμύνται: ἔθνος Θεσπρωτι- 25 κόν. ... Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἡπειρωτῶν πολιτείᾳ.

Θετταλῶν.

Testis Sopotat (Phot. bibl. cod. 161).

453.

Iunius Philargyrius (Iunilius Flagrius) in Virgil georg II, 97 sunt et Aminaeae (vites): Aminaeos Aristoteles in politis hoc scribit Thessalos fuisse, qui suae regionis vites in Italiam transtulerint, atque illis inde nomen impositum.

Hesychius s. Ἀμιναιῶν: δι' ἐνὸς ν, τὸν οἶνον λέγει· ἢ γὰρ Πευκετία Ἀμιναιά λέγεται.

Macrobius saturn. 3, 20, 6: unarum ista sunt genera, Aminaea, scilicet a regione, nam Aminaei fuerunt ubi nunc Salernum est.

Plinius n. h. 3, 70: a Surrento ad Silarum amnem triginta milia passuum ager Picentinus fuit Tuscorum, templo Iunonis Argivae ab Iasone condito insignis. intus oppidum Salerni, Picentia.

454.

Eustath. in Odyss. v, 408 p. 1746 P.

proverbio ἐς κόρακας): Παισαυγίας δὲ Βοιωτοῖς (ἀναστάτοις ὑπὸ Θρακῶν γενομένοις ἀποικίας μαντευομένοις) ἔχρησεν ὁ θεός, ὅτι 5 ρακας αὐτοῖς ὀφθῶσιν, ἐκεῖ κατοικεῖν. ἰδοὺ κόρακας πετομένους περὶ τὸν Παγασητικὸν κόλπον τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροῦς), οὓς ἀκακοὶ ταῖς 10 σαν, καὶ (τελειῶσθαι τὸν χρησμὸν φήσας) ἐκεῖ καλέσαντες τὸ χωρίον Κόρακας. ὕστερον δὲ ἐκβαλόντες αὐτοὺς ἐπεμπον ἐκεῖ τοὺς φυγαδευομένους αὐτοὺς λέγει καὶ ὅτι Ἀριστοτέλης φησὶ κατασχόντας καὶ κοράκων πολλῶν γενομένων 15 θρώπους θηρεύοντας αὐτοὺς καὶ περικαθαίροντας ἀφίεναι ζῶντας καὶ ἐπιλέγειν τῷ λοιμῷ φεύγοντες ρακας.

Photius lex. s. ἐς κόρακας: Βοιωτοῖς ἐστὶν ὅπου ἂν λευκοὶ κόρακες ὀφθῶσιν, ἐκεῖ περὶ δὲ τὸν Παγασητικὸν κόλπον ὑπὸ ταῖς 20 γυψωθέντας κόρακας ἰδόντες περιπετομένους τῶν λανος ὥκησαν χωρίον Κόρακας. ὕστερον δὲ ἐκβαλόντες αὐτοὺς τοὺς φυγαδευσμένους ἐς αὐτοὺς οἱ δὲ ὡς τοῦ ζώου ἀναιδεῦς καὶ θυτικῶς τῶν 25 καὶ κοράκων πολλῶν γενομένων τοὺς ἀνθρώπους τας αὐτοὺς καὶ περικαθαίροντας εἰς τὸν ζῶντα, μ γειν τῷ λοιμῷ φεύγ' ἐς κόρακας.

[Eustath. in Il. a, 359 p. 117 ὅτι καὶ 30 τικὰ παρ' Ἀριστοτέλει τὰ κατ' ὕδατος θηρία 455.

Harpocrat. s. τετραρχία: τετράριον

τῆς Θετταλίας ἕκαστον μέρος τετράς ἐκαστὴν φησιν Ἑλλάνικος ἐν τοῖς Θετταλικαῖς. ὅτι αἱ εἶναι ταῖς τετράσι Θετταλικῶν Φθιώτιν Περ- 35 Ἔστιαίωτιν. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ κατὰ τῶν πολιτείᾳ ἐπὶ Ἀλεύα τοῦ πυρρῶ δακτύλου εἰς δ' μοίρας τὴν Θετταλίαν.

456.

Schol. (Vat.) ad Eurip. Rhes. v. 37

40 Cobet, p. 29 t. I Dind.) πολλὰ πελάγους πέλη ἀσπίς ἐστὶν ἵππων οὐκ ἔχοντα, καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Θεσσαλῶν πολιτείᾳ γράφει, διελὼν δὲ τὰς πόλεις Ἀλεύας ἔταξε κατὰ 45 παρέχειν ἕκαστους, ἱππέας μὲν τεσσαράκοντα

33 politus: politicus vulgo (polypticus cod. Guelph.). || 37 Πικετία Voss. || 40 Falernum codd. (rec., uno excepto b. 4 (7,9) quae uncis inclusa sunt supplēvi ex schol. in Aristoph. nub. 133. || 8 ὑπὸ μέσης scil. ut in schol. Aristoph.). || 23 θυτικῶ (θυτικῶς): θυτικῶς cod. (ἐπικατα- 43 τὰς πόλεις: τὴν πόλιν cod. || Ἀλεύας: ἀλεύς cod. || κατὰ: καὶ cod. || 44 πελάγους Cobet: ὀπάτας cod.

ἐς δὲ ὀδυρόντο. ἦν δὲ ἡ πέλτη ἀσπίς ἵππων οὐκ οὐσα (οὐδ') ἐπίχαλκος (οὐδὲ βούς ἀλλ') αἰγὸς (ἢ ἰ) δέρματι περιτεταμένη. καὶ τριάκοντα (ἐπλίτας), οἱ ἵππων δόρυ πάντες ἐφέρουν ὃ σχέδιον ἐκαλεῖτο.

(Phot., Lex. Seg. s. πελτασταί) Eustath. in II. 295 p. 905, 59: τὸ δὲ χαλκείῳ δέδωκε τοῖς μετ' Ὀμη- ἐπίχαλκον ἀσπίδα εἰπεῖν πρὸς διαστολήν, φασί, τῆς ἡ γὰρ πέλτη οὔτε ἵππων ἔχει, καὶ αἰγὸς ἢ οἰὸς πεταλταται δέρματι. — p. 911, 63: ὅτι δὲ καὶ ἡ ἡ ἀσπίς ἦν δέρματι κεκαλυμμένη αἰγὸς ἢ οἰὸς 10 ἰεῖρηται.

Hesych. s. πέλτη: ἀσπίς ἵππων οὐκ ἔχουσα.

Schol. in Plat. legg. VII p. 453 Bk.: πέλτη ἐστὶν ος ἀσπίδος. ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ἥτις ἵππων οὐκ εἰ οὐδ' ἐστὶν ἐπίχαλκος οὐδὲ βούς ἀλλ' αἰγὸς δέρματι 15 ἰτεταμένη.

457.

Athen. XI p. 499: λάγυνον δὲ μέτρου λέγου- εἶναι ὄνομα παρὰ τοῖς Ἑλλησιν, ὡς χοῦς καὶ κοτύ- , χωρεῖν δ' αὐτὸ κοτύλας Ἀττικὰς δώδεκα. . . 20 ἰστοτέλης δ' ἐν τῇ Θετταλῶν πολιτείᾳ θηλυκῶς λέ- θβαί φησιν ὑπὸ Θετταλῶν τὴν λάγυνον.

458.

Ammonius de diff. voc. p. 147 Valck. s. χλαμύς χλαῖνα διαφέρει, καθὼς διὰ πολλῶν ἀπέδειξε Δίδου-25 ἐν ὑπομνήματι δευτέρου Ἰλιάδος· ἡ μὲν χλαῖνα ἰκὼν φόρημα. χλαμύς δὲ Μακεδονικόν, . . διαφέρειν γὰρ καὶ τῷ σχήματι· ἡ μὲν γὰρ χλαῖνα τετραγώνον, γόν, ἱμάτιον, ἡ δὲ χλαμύς εἰς κύκλον περὶ τὰ κάτω ἥκται. καὶ τοὺς χρησασμένους πολὺ καὶ ἀπ' ἀλλή- 30 ται. φασὶ δὲ ὅτι ἐν Θύβαις οἱ ἑαυτοὺς ἀναιροῦντες οὐ- δεμιᾶς τιμῆς μετεῖχον. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ φησι περὶ Θηβαίων τὸ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι τοὺς αὐτόχειρας ἑαυ- τῶν γινομένους οὐκ ἐτίμων. τὸ οὖν „ἵνα ἥρωος γένῃ“ κατ' εὐφημισμὸν εἶρηται.

Schol. ad II. β, 183 χλαῖναν: χλαῖνα ἡ τετρα- γώνος, χλαμύς ἡ εἰς ὅζον λήγουσα.

Pollux 10, 124: Ὀμηρος καὶ τὰ λεπτὰ (ἱμάτια) 35 εἶνας καλεῖ. οἱ μὲντοι Ἀττικοὶ τὸ λεπτὸν χλανίδα τὸ ἱππικὸν χλαμύδα, ὡς Θετταλῶν.

(Θηβαίων.)

459.

Schol. in Dionys. Thrac. gramm. (in Bekkeri Gr. t. II) p. 783, 1: τῶν στοιχείων εὐρετὴν ἄλλοι καὶ Ἐφορος ἐν δευτέρῳ Κάδμον φασί. τινὲς δὲ τῆς ἰκῶν εὐρέσεως πρὸς ἡμᾶς διάκτορον γεγενῆσθαι, ὡς

2 quae uncis inclusa sunt, addidi ex Eust. et lexicis. || 3 ἐπλίτας om. cod. || 4 οἱ Cobet: ἡ cod. || μικρὸν Pflugk: μακρὸν cod. || ἐκλόν (cf. Ptol. Asc. et Cyrill. gl. χλαῖνα): τριών vulgo. || 30 καὶ τοὺς: ὥστε τοὺς Scal. || 43 τινὲς δὲ τῆς C. Müller: τῆς δὲ || 44 διάκτοροι: διόσκοροι cod.

b13 ZΘΦX (cf. Bekk. Anecd. II p. 782): ΘΞΦX Sillig. || 14 ΗΞΨΩ: ΖΗΨΩ Sillig. cf. var. lect. ed. Sillig. et Franz elem. p. 12.

καὶ Ἡρόδοτος ἐν ταῖς ἱστορίαις καὶ Ἀριστοτέλης λέ- γει. φασὶ γὰρ ὅτι Φοίνικες μὲν εὐρον τὰ στοιχεῖα, Κά- δμος δὲ ἔγαγε αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ibid. schol. p. 786, 1: τῶν στοιχείων ὁ Κάδμος εὐρετής ἐστιν, ὡς φησιν Ἐφορος καὶ Ἀριστοτέλης. ἄλ- λοι δὲ λέγουσιν ὅτι Φοινίκων εἰσὶν εὐρήματα, Κάδμος δὲ ταῦτα διεπέρβμευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Plinius 7, 192: litteras semper arbitror As- syriis fuisse, sed alii apud Aegyptios a Mercurio, ut Gellius, alii apud Syros repertas volunt. utique in Graeciam intulisse e Phoenice Cadmum sedecim numero, quibus Troiano bello Palamedem adiecisse quattuor hac figura ΖΘΦΧ, totidem post Simonidem melicum ΗΞΨΩ, quarum omnium vis in nostris recognoscitur. Aristoteles decem et octo priscas fuisse ΑΒΓΔΕΖΙΚΑΜΝΟΠΡΞΤΤΦ et duas ab Epicharmo additas ΘΧ quam a Pa- lamede mavolt.

Plin. 7, 195: lapicidinas Cadmus Thebis (invenit).

Plin. 7, 197: auri metalla et flaturam Cadmus Phoenix ad Pangaeum montem.

Clem. Alex. Strom. 1, 75 p. 132 Sylb.: Κάδμος δὲ ὁ Φοίνιξ λιθοτομίαν ἐξῆυρε καὶ μέταλλα χρυσοῦ τὰ περὶ τὸ Παγγαεῖον ἐπενόησεν ὅρος.

460.

Zenob. prov. 6, 17 τί οὐκ ἀπήγξω ἵνα Θή- βησιν ἥρωος γένῃ: ταύτης Πλάτων ἐν Μενέλεω μέμνη- ται. φασὶ δὲ ὅτι ἐν Θύβαις οἱ ἑαυτοὺς ἀναιροῦντες οὐ- δεμιᾶς τιμῆς μετεῖχον. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ φησι περὶ Θηβαίων τὸ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι τοὺς αὐτόχειρας ἑαυ- τῶν γινομένους οὐκ ἐτίμων. τὸ οὖν „ἵνα ἥρωος γένῃ“ κατ' εὐφημισμὸν εἶρηται.

Phot. lex. s. τί οὐκ ἀπήγξω ἵνα Θήβησιν ἥρωος γένῃ: κέχρηται αὐτῇ Πλάτων ἐν Μενελάῳ, παρὰ δὲ τὴν ἱστορίαν· οἱ γὰρ ἐν Θύβαις ἑαυτοὺς διαχειρισάμενοι οὐδ' ἡστιν οὐδὲν τιμῆς ἡξιοῦντο.

(Ἰασέων.)

461.

Schol. BL in Iliad. β, 126 ἐς δεκάδας δια- κοσμηθεῖμεν: ἔθνος πλείονας τῶν δέκα μὴ συνεσβίειν, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείαις φησὶν.

Exc. polit. Heraclid. (p. 28 Schn.) 'Ιασίων: τοῖς οὐκ ἔξῃν ἐν γάμοις πλείους ἔστιαν (τῶν) δέκα καὶ γυναικῶν ἴσων οὐδὲ γάμους ποιεῖν πλείον ἡμερῶν δύο.

'Ιθακησίων μβ.

462.

Etymol. Magn. p. 144, 22 (Eudoc. p. 394) s. 'Αρκεῖσιος: ὁ ἥρως, ὁ πάππος 'Οδυσσεύς... 'Αριστοτέλης δὲ ἐν τῇ 'Ιθακησίων πολιτείᾳ, τὸν Κέφαλον οἰκοῦντα ἐν ταῖς ἀπ' αὐτοῦ κληθείσαις Κεφαλληνίαις νήσοις, ἄπαιδα ἐπικολὺ ὄντα, ἐρόμενον τὸν θεὸν κελυσθῆναι ᾧ ἂν ἐπιτύχη θῆλει συγγενέσθαι· παραγενόμενον δὲ εἰς τὴν πατρίδα καὶ δὴ ἐντυχόντα ἄρκτῳ κατὰ χρησμόν συγγενέσθαι, τὴν δὲ ἐγκύμονα γενομένην μεταβαλεῖν εἰς γυναῖκα καὶ τεκεῖν παῖδα, 'Αρκεῖσιον ἀπὸ ἄρκτου. 15

Io. Tzetzes in Antehomerica sua 479 (p. 34 Schirach) Κεφαλλῆνες: Κεφαλλῆνες λέγονται ἀπὸ Κεφάλου τοῦ Διονέως, τοῦ 'Αρκεῖσιου πατρός· κυριεύσας γὰρ τῆς χώρας οὕτως αὐτὴν ὠνόμασε. τούτῳ τῷ Κεφάλῳ ἄπαιδι ὄντι ἐδόθη χρησμός παιδοποιῆσαι μὲν 20 γέντα τῷ ἐντυχόντι θῆλει· ὅς ἄρκτῳ μιγείῃς τὸν 'Αρκεῖσιον ἔτεκεν, ὡς φησιν 'Αριστοτέλης ἐν τῇ 'Ιθακησίων πολιτείᾳ.

Exc. pol. Heracl. (p. 27 Schn.): Κεφάλῳ μαντευσαμένῳ περὶ παίδων ὁ θεὸς εἶπεν, ᾧ ἂν ἐντύχη πρῶτον 25 συγγενέσθαι· τὸν δὲ περιτυχεῖν ἄρκτῳ καὶ πλησιάσαντα γενῆσαι γυναῖκα, ἐξ ἧς τὸν 'Αρκεῖσιον φερωνύμους ὀνομασθῆναι.

463.

(Eudoc. p. 77) Eustath. in Odys. π, 118 p. 1796 Rom.: 'Αριστοτέλης δὲ ἐν 'Ιθακησίων πολιτείᾳ καὶ 'Ελλάνικος δὲ Τηλέμαχόν φασι Ναυσικάαν γῆμαι τὴν 'Αλκινόου καὶ γενῆσαι τὸν Περσέπολιν.

464.

Plutarch. quaest. Graec. 14: Τίνες οἱ παρ' 'Ιθα- 35 κησίαις Κολιάδαι καὶ τίς ὁ φάγιλος; τῷ 'Οδυσσεὶ μετὰ τὴν μνηστήροφονίαν οἱ ἐπιτήδαιοι τῶν τεθνηκότων ἐπανέστησαν, μεταπεμφθεῖς δ' ὑπ' ἀμφοτέρων διαιτητῆς Νεοπτόλεμος ἐδικαίωσε τὸν μὲν 'Οδυσσεῖα μεταναστῆναι καὶ φεύγειν ἐκ τῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου καὶ 'Ιθά- 40 κης ἐφ' αἵματι, τοὺς δὲ τῶν μνηστήρων ἐταίρους καὶ οἰκείους ἀποφέρειν ποινὴν 'Οδυσσεὶ τῶν εἰς τὸν οἶκον ἀδικημάτων καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. αὐτὸς μὲν οὖν εἰς 'Ιταλίαν μετέστη, τὴν δὲ ποινὴν τῷ υἱῷ καθιερώσας ἀποφέ- 45

ρειν ἐκέλευσε τοὺς 'Ιθακησίους· ἦν δ' ἄλφιτα, ῥία, ἔλαιον, ἄλεις, ἱερῆα πρεσβύτερα φαγῶν. φ δὲ φησιν 'Αριστοτέλης τὸν ἄμνον εἶναι. τοὺς Εὐμαῖον ἐλευθερώσας ὁ Τηλέμαχος κατέμειρε 5 πολίτας καὶ τὸ γένος ἐστὶ Κολιαδῶν ἀπ' Εὐμαῖ Βουκολιδῶν ἀπὸ Φιλοτίου.

Hesych. φάγιλος: ἄμνος.

465.

Tzetzes ad Lycophr. 799 (p. 790 M) μάντιν δὲ νεκρὸν (Εὐρύταν στέψει λεῶν)· 10 στοτέλης φησὶν ἐν 'Ιθακησίων πολιτείᾳ Εὐρύταν εἶναι τῆς Αἰτωλίας ὀνομασθῆναι ἀπὸ Εὐρύτου, τὸ εἶναι μαντεῖον 'Οδυσσεύς.

466.

Phot. lex. s. σκυτάλη: ἐπιστολὴ Λακεδαι- 15 δὲ ἡ σκυτάλη ξύλον ἐξεσμένον ἐπίμηκες. δύο δὲ Λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον σκυτάλαι, καὶ τὴν μὲν κατεῖχον οἱ ἔφοροι τῶν Λακεδαιμονίων, τὴν δὲ τῷ ἐκπεπομένῳ παρ' αὐτῶν στρατηγῷ παρῆναι· 20 ὁπότε ἐβούλοντο τι ἐπιστεῖλαι αὐτῷ, φέροντες λευκὸν περιεῖλλον τὴν σκυτάλην καὶ ἐπὶ τοῦ ἔγραφον, καὶ ἀνελίττοντες παρεῖχον τὸν ἱμάτα τὸ φέροντι. τοῦτο δὲ ἐποίουν ἵνα μὴ μανθάνωσι φέροντες τὸ δηλούμενον ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ στρατη- 25 γόμενος τὸν ἱμάτα τῇ ἑαυτοῦ σκυτάλῃ περιεῖπε ἀνεγίνωσκεν οὕτω τὰ γεγραμμένα. λέγεται δὲ ἐπιστολὴ σκυτάλη καὶ αὐτὸ τὸ ξύλον ἐφ' οὗ ἐπιστολή. Διοσκουρίδης δὲ ἐν τοῖς περὶ τῶν δανείζοντας ἐν Σπάρτῃ διαιρεῖν σκυτάλην δύο: 30 μαρτύρων καὶ γράφειν τὸ συμβόλαιον ἐν ἑκατέρῳ ματι, καὶ τὸ μὲν ἐνὶ τῶν μαρτύρων δίδόναι, τὸ ἑαυτοῦ ἔχειν. ἐχρῶντο δ' αὐτῇ καὶ ἄλλοις ἱστοτέλης ἐν τῇ 'Ιθακησίων πολιτείᾳ μβ.

Schol. Pind. Olymp. 6, 154... ἄλλοι

ἐχρῶντο πλατεῖαις σκυτάλαις οἱ Λάκωνες ἔγραψαν αὐτῶν τὰς ἐπιστολάς καὶ ἐγκλείοντες εἰς σκύτα καὶ οὕτω σφραγίζοντες.

'Ιμεραίων.

467.

Pollux 4, 174: ἐν δὲ 'Ιμεραίων πολιτείᾳ (Αριστοτέλης) ὡς οἱ Σικελιώται τοὺς πρὸς τοὺς ἐξῆντα καλοῦσι, τὸν δὲ ἑνα οὐγκίαν, τοὺς τριαντα, τοὺς δὲ ἐξ ἡμίλιτρον, τὸν δὲ ἑξήντα.

27 lacunam signif. C. Müller.

6 vulgo Βουκολίων. cf. Eust. ad Il. ο, 338 p. 1018. || 21 περιεῖλλον cod. (περιεῖλον Suid.). || 32 αὐτῇ: αὐτῶν cod (Suid. ἄλλως Suid.: ἄλλοι Phot. || 33 μβ: ita Phot. et Suid. || 43 τέτταρας Boeckh: τρεῖς vulgo.

ορίνθιον στατήρα δεκάλιτρον ὅτι δέκα ὀβολούς

I. 9, 80: ἀλλὰ μέντοι παρ' αὐτῷ τις ἂν ἐν
ίων πολιτεία καὶ ἄλλα εὖροι Σικελικῶν νομισ-
τάματα, οἷον οὐγκίαν, ὅπερ δύναται χαλκοῦν ἓνα,⁵
τα, ὅπερ ἐστὶ δύο χαλκοὶ, καὶ τριᾶντα, ὅπερ
καὶ ἡμίλιτρον, ὅπερ ἕξ, καὶ λίτραν, ἣν εἶναι ὀβο-
μέντοι δεκάλιτρον δύνασθαι μὲν δέκα ὀβολούς,
στατήρα Κορίνθιον.

Κείων.

is Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

468.

ol. in Theocrit. id. 5, 53 (p. 194 Ahrens)¹⁵ δὲ κρατῆρα μέγαν λευκοῖο γαλακτος ταῖς νύμ-
ισῶ δὲ καὶ ἀδέος ἄλλον ἐλαίῳ): πάρισον ἔλαιον
ταῖς νύμφαις· αὐταὶ γὰρ ἐκθρέψασαι τὸν Ἀρι-
στίδαξαν τὴν τοῦ ἐλαίου ἐργασίαν καὶ μέλιτος,
Ἀριστοτέλης.

pol. (Κείων) Heraclid. (p. 13, 16 Schn.):
· δέ φασι μαθεῖν παρὰ μὲν νυμφῶν τὴν προ-
νὴ βοῶν ἐπιστήμην, παρὰ δὲ βρισῶν τὴν μελι-
-

is.) Etym. M. p. 213, 55 βρίσαι: νύμφαι²⁵
οῦμεναι, ἣ ὅτι βλίσαι· καὶ γὰρ μελισσοῦργίαν
· Ἀριστῶν ἐδίδαξαν· τροπὴ τοῦ λ̄ εἰς ρ. ἣ
βρύειν, ὃ ἐστὶν ἀνθεῖν, τὴν ἐλαίαν, ἥς τὴν ἐργα-
αὐτὴν ὑπέδειξαν Ἀρισταίῳ τὴν διὰ τῆς ἀμβρο-
πὸ τοῦ βρίξαι καὶ κατακοιμίσαι αὐτὸν καὶ κα-³⁰
λίσαι, ὅτι ἐτίθηνον αὐτόν.

Κερκυραίων.

469.

ol. Laurent. in Apollon. Rhod. 4, 983³⁵ 20 Keil) ἣ ὑπο δὲ κείσθαι δρέπανον: ἣ
Κέρκυρα. αὕτη πρότερον Σχερία ἐκαλεῖτο.
δὲ τὴν αἰτίαν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κερκυ-
λιτεία. φησὶ γὰρ τὴν Δήμητρα φοβουμένην
τῆς ἡπείρου ἐρχόμενοι ποταμοὶ ἡπείρου αὐτὴν⁴⁰
δεσφῆναι Ποσειδῶνος ἀποστρέφαι τὰ τῶν πο-
ύματα· ἐπισχεθέντων οὖν τούτων, ἀντὶ Δρεπά-
ϊαν ὀνομασθῆναι.

hanus. Byz. s. Σχερία: ἣ Φαιακία. κέκλη-

τα . . . τριᾶντα Bentley: ἕξ τάλαντα . . . τρία τάλαντα codd. || 7 τίττασες Boeckh: τρεῖς codd. || 16 πάρισον Ahrens: παρό-
17 de var. lect. cf. Dübner in adnot. p. 137. || 28 ὑπέδειξεν Ἀρισταῖος vulgo, corr. Sylb. || 40 ἐπιχέμενοι Steph. Byz. ||
ληφθῆναι Steph.

Λευστοφάνης codd. || 18 διὰ . . . παρῆλθεν om. Hes. || 21 γὰρ: δὲ καὶ cod. Hes. || 22 γενέσθαι: ποιέσθαι ἢ γενέσθαι cod.
25 ἡργολάβησεν Wytttenbach: ἐργολάβησεν cod. Milleri, ἡργολάβηται Plut. || 26 ὡς . . . πρῆλτεία om. Plut.

ται, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ· περὶ τοῦ τοῦ δύναντος
φοβουμένην . . . κινῆται.

470.

Schol. in Aristoph. av. 1465 Κερκυραία: ἡ
γεταί τις Κερκυραία μάστιξ. τριπλῶς δὲ τὰς Κερκυ-
ραίοις ἀταξίαι γίνονται· διὰ τὴν στατιάξιν οὖν ἐπιπέ-
λασε παρ' αὐτοῖς ἡ μάστιξ, ὥστε διπλᾶς γίνεσθαι με-
γάλαις καὶ ἐλεφαντοκόποις. ἀλλ' ὡς λέγεται τις Κερ-
κυραία μάστιξ. Φρύνιχος Σατύροις „Κερκυραῖαι δ'
¹⁰ οὐδὲν ἐπιβάλλουσι μάστιγες". ὥστε καὶ εἰς παροιμίαν
ἤδη ἑλθεῖν. Ἀριστοτέλης δὲ τὴν Κερκυραία μάστιξ
λέγων φησὶν οὕτως· „διὸ καὶ τὰς κώπας αὐτῶν ἐλεφαν-
τῖνας ἐποίησαντο καὶ τῷ μεγέθει περιττάς· ὅθεν ἡ Κερ-
κυραία ἐπεκόλασε μάστιξ καὶ εἰς παροιμίαν ἤλθε". ταῦτα
δὲ λέγων τύπτει αὐτόν.

Zenobius prov. 4, 49 = Hesychius s. Κερ-
κυραία μάστιξ: περιττὴν τινα τὴν κατασκευὴν εἶχον
αἱ Κερκυραῖαι μάστιγες· διὸ καὶ εἰς παροιμίαν παρῆλ-
θον. οἱ δὲ καὶ διπλᾶς αὐτὰς ἔφασαν εἶναι, εἶχον δὲ
²⁰ ἐλεφαντίνους κώπας καὶ τῷ μεγέθει περιτταῖ ἦσαν. ὑπε-
ρηφάνους γὰρ εὐπραγοῦντας τοὺς Κερκυραίους φησὶν
Ἀριστοτέλης γενέσθαι.

Collectio proverbiorum Milleri (= Plut. prov.
1, 12) s. ὁ Κερκυραῖος μαστιγούμενος ἅμα αὐτὸν ἡργο-
λάβησεν: αἱ μάστιγες αἱ Κερκυραῖαι λέγονται διάφοροι
εἶναι παρὰ τὰς ἄλλας, ὡς ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ
Κερκυραίων πολιτεία.

Κιανῶν.

471.

Schol. in Apollon. Rh. 1, 1177 (p. 375, 15
Keil) Κιανίδος: περιφραστικῶς τὴν Κίον· ἔστι δὲ πό-
λις Μυσίας ἀπὸ Κίου τοῦ ἀφηγησαμένου τῆς Μιλησίων
ἀποικίας, ὡς ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν Κιανῶν πολιτεία.
³⁵ κατώκησαν δὲ αὐτὴν πρῶτον Μυσοί, ἔπειτα Κᾶρες, τρίτον
Μιλήσιοι.

Κολοφωνίων.

472.

Athenaeus XIV p. 618⁴⁰: ἦν δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς αἰ-
ώραις τις ἐπ' Ἡριγόνῃ ἦν καὶ ἀλλήτιν λέγουσιν ὠδὴν.
Ἀριστοτέλης γοῦν ἐν τῇ Κολοφωνίων πολιτεία φησὶν·
„ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Θεόδωρος ὕστερον βιαίῳ θα-
νάτῳ. λέγεται δὲ γενέσθαι τρυφῶν τις, ὡς ἐκ τῆς ποι-

ήσεως δ' ἥλόν ἐστιν· ἔτι γὰρ καὶ νῦν αἱ γυναῖκες ἄδουσιν αὐτοῦ μέλη περὶ τὰς αἰώρας".

Pollux 4, 55: ἦν δέ τι καὶ ἀλγῆτις ἄσμα ταῖς αἰώραις προσαδόμενον, Θεοδώρου ποιήμα τοῦ Κολοφώνιου.

(Κορινθίων.)

473.

Diogenes Laertius 1, 98: οὗτος (ὁ Περίανδρος) πρῶτος δορυφόρους ἔσχε καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τυραννίδα 10 μετέστησε. καὶ οὐκ εἶα ἐν ἄστει ζῆν τοὺς βουλομένους, κατὰ φησιν Ἐφορος καὶ Ἀριστοτέλης.

Exc. pol. Heracl. (p. 11, 8 Schn.): Περίανδρος δὲ πρῶτος μετέστησε τὴν ἀρχὴν δορυφόρους ἔχων καὶ οὐκ ἐπιτρέπων ἐν ἄστει ζῆν.

474.

Diogenes Laertius 1, 99: Σωτίων δὲ καὶ Ἡρακλείδης καὶ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ὑπομνημάτων δύο φασὶ Περίανδρους γεγονέναι τὸν μὲν τύραννον τὸν δὲ σοφὸν καὶ Ἀμβρακιώτην . . . καὶ Ἀριστοτέλης 20 μὲν τὸν Κορινθίων φησιν εἶναι τὸν σοφόν, Πλάτων δὲ οὐ φησι.

(Κρητῶν.)

475.

Schol. in Theocrit. 13, 9 (p. 355 Ahrens) ὅσσα μαθὼν ἀγαθός: Ἀριστοτέλης φησὶν ὑπὸ Ῥα-δαμάνθους παιδευθῆναι τὸν Ἡρακλέα.

476.

Schol. in Pind. Pyth. 2, 127 (p. 322 Boeckh): 30 . . . Ἀριστοτέλης δὲ πρῶτον Ἀχιλλέα ἐπὶ τῇ τοῦ Πατρόκλου πυρᾷ τῇ πυρρίχῃ φησὶ κεκρῆσθαι, ἦν παρὰ Κρησὶ φησὶ πρύλιν λέγεσθαι, ὥστε παρὰ τὴν πυρὰν τῆς πυρρίχης τὸ ὄνομα θέσθαι.

Schol. Victor. (p. 608, 11 Bekk.) ad Il. ψ, 130 35 χαλκὸν ζώννυσθαι: Ἀριστοτέλης φησὶ τοὺς πρυλεῖς Ἀχιλλέως. τοῖς δὲ Ἀχαιοὺς τὸν νόμον εἰς Κρήτην κομίσαι· τῶν γὰρ βασιλείων κηδευομένων αὐτὸς προηγείται πυρριχίζων ὁ στρατός.

Marius Plotius (vel M. Claudius) Sacer- 40 dos (apud Putsch. p. 2624): *Aristoteles autem Achillen ait huius lusus (pyrrichae) inventorem fuisse.*

33 Κρησί: Κυπρίος codd.

h5 λέγουσι etc.: μέμνηται αὐτοῦ Θεόκριτος καὶ Ἀριστοτέλης, ἐν καὶ πολυφάγον φησὶ καὶ ἀνδρείον κ. τ. λ. Eudocia (Schol.). || 15 τῶν περὶ αὐτὴν Meineke: τὸ περὶ (vel παρὰ) τῶν codd., τῶν ἐν αὐτῇ πορφύρῳ (e Steph.) Eustath. 138.

(Κροτωνιάτῳν.)

477.

Schol. in Theocrit. 4, 6 (p. 156, 1 M

Μίλων: τὸν Κροτωνιάτην Μίλωνά φησιν, ὃν καὶ 5 στοτέλης πολυφάγον φησὶ. λέγουσι δὲ αὐτὸν εἶναι ἀνδρείον. κατεβρώθη δὲ οὗτος ὑπὸ θηρίων ἢ κυνῶν γὰρ εἰς ὅρος καὶ εὐρών τινὰς δένδρον σχῆσφῆνα δὲ βαλόντας ἐν μέσῳ τοῦ ξύλου, θέλει εβαλεῖν τὸν σφῆνα ἐκρατήθη ἐκεῖ, καὶ οὕτως ἐπὶ

(Κυθρίων.)

478.

Steph. Byz. ep. s. Κύθηρα: νῆσος τῆς νησι- 15 νημον ἔχουσα πρὸς τῇ Κρήτῃ, ἀπὸ Κυθήρου τοῦ φησὶν ἐκαλεῖτο δὲ Πορφυροῦσσα διὰ τὸ κάλλος τῆς τῆς πορφύρων, ὡς Ἀριστοτέλης.

Plin. 4, 56: *Cythera cum oppido, apud phryis appellata.*

Κυθίων.

479.

Harpocr. s. Κύθνιοι: . . . Κύθνος μία τῶν κλάδων νήσων, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κυθίων.

Steph. Byz. s. Κύθνος: νῆσος πρὸς τῇ Δ. 25 τῶν Κυκλάδων, ἀπὸ Κύθνου κτίσαντος. ἐκαλεῖται Ὀφιοῦσσα καὶ Δρυοπίς.

480.

Zenob. prov. 4, 83 κυθνώλεις συνήθη 5 τούτο εἰς παροιμίαν ἦλθε διὰ τὰ Κυθνίους συνήθη φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης οὕτω κακῶς αὐτοὺς εἶναι ὑπὸ Ἀμφιτρύωνος ὥστε τὰς μεγάλας συμφωνίας καλεῖσθαι.

Hesych. s. κυθνώλης: ἐξώλης. εἰσι δὲ πρὸς τὴν λέξιν φασὶν ἀπὸ Κύθνου τῆς νήσου εἶναι 5 γὰρ αὐτὴν ὑπὸ Ἀμφιτρύωνος.

Helladius chrestom. (Phot. bibl. cod. 278p 14): ὅτι τὸ κυθνώλης διὰ τοῦ λ γράφουσα, ἀπὸ τοῦ δ. Ἀργεὺς γὰρ ἦν χωρίον τι καλούμενον οὗ τοὺς ἀνδρας ποτὲ Ἀμφιτρυῶν ἀνείλεται πάνυ.

Κυμαίων.

481.

Schol. in Eurip. Med. 19 p. 8 t. IV

Etym. M.) αἰσυμνᾶ: ἡγεῖται καὶ ἄρχει· ἰδίως δὲ ἡσιν Ἀριστοτέλης ὑπὸ Κυμαίων αἰσυμνήτην τὸν ἄρ-
οντα λέγεσθαι. „αἰσυμνήται δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες
ἔσταν” τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀγώνων.

Argum. Sophoclis Oed. tyr.: ὁ δὲ Ἀριστοτέ-
ης ἐν Κυμαίων πολιτείᾳ τοὺς τυράννους φησὶ τὸ πρό-
ρον αἰσυμνήτας προσαγορεύεσθαι.

482.

Etymol. M. p 199, 9 (ex Photio) s. βλάζ . . .
δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τῇ Κύμῃ χωρίου, τῆς Βλακείας, οὗ¹⁰
ἰμνηται καὶ Ἀριστοτέλης.

Schol. in Plat. politit. p. 373 βλακικά: . . . οἱ
ἀπὸ τοῦ ἐν Κύμῃ χωρίου, τῆς Βλακείας.

Κυπρίων.

483.

Harpocr. s. ἀνακτες καὶ ἀνασσαι: οἱ μὲν υἱοὶ
ὑ βασιλέως καὶ οἱ ἀδελφοὶ καλοῦνται ἀνακτες, αἱ δὲ
ἑλφαὶ καὶ γυναῖκες ἀνασσαι· Ἀριστοτέλης ἐν τῇ
υπρίων πολιτείᾳ.

484.

Pollux onom. 2, 95: ὁ δὲ Νικοκλέους τοῦ Κυ-
ίου πατήρ, ᾧ τὰς παραινεσεις ὁ Ἀθηναῖος σοφιστῆς
ραψεν, τὸ μὲν ὄνομα αὐτῷ Τίμαρχος ἦν, διστοίχους
εἶχεν ἄρα τῷ Ἀριστοτέλους λόγῳ τοὺς ὀδόντας.²⁵

Plinius n. h. 11, 167: *Timarchus Nicoclis fi-
is Paphii duos ordines habuit maxillarum. fra-
eius non mutavit primores ideoque praetrivit.*

Κυρηναίων.

485.

Schol. in Aristoph. Plut. 925 καὶ τὸ Βάττου
λφιον: Βάττος Κυρήνην ἔκτισεν ἐλθὼν ἀπὸ Θήρας
κατὰ Κρήτην νήσου· ὃν τιμήσαντες Λίβυες ἔχα-
αντο αὐτῷ τὸ κάλλιστον τῶν λαχάνων τὸ σίλφιον³⁵
ἐ ἐν νομίσματι αὐτὸν ἐχάραξαν, τῇ μὲν βασιλείᾳ, τῇ
σίλφινον παρὰ τῆς πόλεως δεχόμενον, ὡς Ἀριστο-
λης ἐν τῇ Κυρηναίων πολιτείᾳ. ἐνθεν καὶ ἡ παροι-
α ἐπὶ τῶν διαφόρων καὶ ἐξόχους τιμὰς δεχομένων.

ibid. ἄλλως. σίλφιον βοτάνη πολυτίμητος· ἡ δὲ⁴⁰
ία τοιαύτη ἐστὶ. Βάττος ὁ καὶ Ἀριστοτέλης πύ-
ἐν Λιβύῃ Κυρήνην ἔκτισε κατὰ τὸν δοθέντα αὐτῷ
αὐ τοῦ Ἀπόλλωνος χρησμοῖν. καὶ οἱ πολῖται οἱ Κυ-
εδοὶ ἀνταπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας βουλόμενοι χάρισα-

σθαι τῷ βασιλεῖ ἐποίησαν δακτύλιον, ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐ-
τῶν προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸ σίλφιον.

Suidas s. Βάττου σίλφιον: ἐπὶ τῶν σπανίους τι-
μὰς λαμβανόντων· οἱ γὰρ Κυρηναῖοι ἐν τῶν Βάττων
ἐξαίρετον ἔδοσαν τὸ σίλφιον καὶ τοῦ νομίσματος ἐπὶ μὲν
θατέρου Ἀμμουνα ἐπὶ δὲ θατέρου σίλφιον ἐτύπωσαν.

Hesych. s. Βάττου σίλφιον: παροιμία ἐπὶ τῶν
τὰς ὑπερβαλλούσας τιμὰς εὐρίσκομένων. μετενήνεται δὲ
ἀπὸ τοῦ Κυρηναίου ἐν τῶν Βαττιάδων μεταδοῦναι ἐξαί-
ρετον τὸ σίλφιον, ὃ ἐκτετίμηται παρ' αὐτοῖς, ὥστε καὶ
ἐν τῷ νομίσματι ὅπου μὲν Ἀμμουνα ὅπου δὲ σίλφιον
ἐγκεχαράχθαι.

486.

Pollux 9, 62: ἦν δὲ οὐ δραχμὴ νόμισμα μό-
15 νον, ἀλλὰ καὶ πεντηκοντάδραχμον καὶ πεντάδραχμον
παρὰ Κυρηναίοις, καὶ τετράδραχμον ἐκαλεῖτο καὶ τρί-
δραχμον καὶ δίδραχμον . . . ἦν μέντοι, ὡς Ἀριστοτέ-
λης φησὶν, ἐν Κυρήνῃ καὶ τετραστατήρον καὶ στατήρ
καὶ ἡμιστάτηρον χρυσᾷ νομίσματα.

487.

Hesych. s. Ἀμμούς: ὁ Ζεύς. Ἀριστοτέλης.

488.

Antigon. mirab. 159: τῶν δ' ἐν Ἀμμωνί κρηνῶν
λέγειν (φησὶ Καλλίμαχος) Ἀριστοτέλῃ ὅτι τὴν μὲν
Ἠλίου γε νομιζομένην μέσων μὲν νυκτῶν καὶ μεσημ-
βρίας γίνεσθαι θερμὴν, ἔωθεν δὲ καὶ δειλῆς καθαπερεὶ
κρύσταλλον, ἡ δ' ἄλλη διότι καταβαίνοντος μὲν ἡλίου
πηγνύει, ἐπὶ δυσμαῖς δ' ἰόντος ἴσταται.

Exc. Florent. (Isigoni) de mirabilibus 19: Ἀρι-
30 στοτέλης Ἀμμωνος κρήνην εἰναί φησιν, ἧς τὸ μὲν ὕδωρ
μεσημβρίας καὶ μεσονυκτίου γίνεσθαι θερμὸν, ὃν φύσει
ψυχρεστατον.

Plinius ita n. h. 2, 228: *Iovis Hammonis
stagnum interdum frigidum noctibus fervet.*

Λακεδαιμονίων.

489.

Schol. in Pindar. Isthm. 6, 18 (p. 551 Boeckh)
ἡ Δωρίδ' ἀποικίαν (ἀνίκα . . . ἔλον Ἀμύκλας Αἰγεῖ-
δαι σέθεν ἐκγονοί): . . . εἰσὶν Αἰγεῖδαι φατρία Θηβαίων,
ἀφ' ἧς ἡκόν τινες εἰς Σπάρτην Λακεδαιμονίους βοηθήσον-
τες ἐν τῷ πρὸς Ἀμυκλαεῖς πολέμῳ, ἡγεμόνι χρησάμε-
νοι Τιμομάχῳ, ὃς πρῶτος μὲν πάντα τὰ πρὸς πόλεμον
διέταξε Λακεδαιμονίους, μεγάλων δὲ παρ' αὐτοῖς ἡξιώθη

36 βασιλέα R: βασιλεία V, βασιλείαν Ald., Eudocia. || 37 παρὰ κ. τ. λ. absunt a cod. Rav. || 41 ὁ καὶ: ὡς vulgo.

h5 ὡς ἐξαίρετον lex q. f. Eudemii. || 9 ἀπὸ τοῦ Κυρηναίου Mus.: ἐπὶ τοῦ Κυρηναίου cod. (Schow.). || 10 ἐκτετίμηται Pearson: ἔμνηται cod.

τιμῶν. καὶ τοῖς Τακινίοις δὲ ὁ χάλκεος αὐτῷ θώραξ
προτίθεται· τοῦτον δὲ Θηβαῖοι ὄπλον ἐκάλουν. ταῦτα
ἱστορεῖ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακωνῶν πολιτείᾳ. ...
Ἀριστοτέλης γὰρ φησιν ὅτι πολεμοῦντες οἱ Λακωνες
Ἀμυκλαεῦσιν, ὡς ἐπύθοντο παρὰ θεοῦ τοὺς Αἰγείδας⁵
συμμάχους λαβεῖν, εἰς Ἀθήνας ἐπορεύοντο, καταλύσαν-
τες δ' ἐν Θήβαις εὐωχυμένης τῆς τῶν Αἰγείδων φα-
τρίας ἐκλήθησαν· ἀκούσαντες (δὲ) μετὰ δεῖπνον εὐχομέ-
νου τοῦ ἱερέως διδόναι τοῖς Αἰγείδαις τοὺς θεοὺς τὰ ἀγαθὰ
καὶ συμβαλόντες τὸν χρησμὸν ἐντεῦθεν ἔλαβον τὴν συμ-¹⁰
μαχίαν.

490.

Plutarch. Lycurg. 1: ἥμιστα δὲ οἱ χρόνοι καθ'
οὓς γέγονεν ὁ αἰὴρ (ὁ Λυκούργος) ὁμολογοῦνται. οἱ
μὲν γὰρ Ἰφίτῳ συνακμάσαι καὶ συνδιαβεῖναι τὴν Ὀλυμ-¹⁵
πιακὴν ἐκεχειρίαν λέγουσιν αὐτόν, ὣν ἐστὶ καὶ Ἀριστο-
τέλης ὁ φιλόσοφος τεκμήριον προσφέρων τὸν Ὀλυμ-
πίασι δίσκον, ἐν ᾧ τοῦνομα τοῦ Λυκούργου διασώζεται
καταγεγραμμένον.

491.

Plutarch. Lycurg. 31: ὁ δὲ (Λυκούργος) ...
ὑπερῆρε τῇ δόξῃ τοὺς πώποτε πολιτευσαμένους ἐν τοῖς
Ἑλλήσι. δι' ὅπερ καὶ Ἀριστοτέλης ἐλάττονας σχεῖν
φησὶ τιμὰς ἢ προσῆκον ἦν αὐτὸν ἔχειν ἐν Λακεδαί-
μονι, καίπερ ἔχοντα τὰς μεγίστας. ἱερόν τε γὰρ ἐστὶν²⁵
αὐτοῦ καὶ θύουσι καθ' ἑκαστον ἐνιαυτὸν ὡς θεῷ.

Exc. pol. Heraclid. (p. 6, 4): τὴν Λακεδαιμονίαν
πολιτείαν τινὲς Λυκούργῳ προσάπτουσι πᾶσαν.

492.

Clemens Alex. strom. I p. 132 Sylb.: τὸν τε³⁰
αὐτὸν Λυκούργον τὰ νομοθετικὰ εἰς Δελφούς πρὸς τὸν
Ἀπόλλωνα συνεχῆς ἀπιόντα παιδεύεσθαι γράφουσι Πλά-
των τε καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Ἐφερος.

493.

Plutarch. Lyc. 6: οὕτω δὲ περὶ ταύτην (τῶν γε-³⁵
ρόντων) ἐσπούδασε τὴν ἀρχὴν ὁ Λυκούργος, ὥστε μαν-
τείαν ἐκ Δελφῶν κομίσαι περὶ αὐτῆς ἦν ῥήτραι καλοῦ-
σιν. ἔχει δὲ οὕτως· „Διὸς Ἑλλανίου καὶ Ἀθανᾶς Ἑλ-
λανίας ἱερόν ἰδρυσάμενον, φυλάς φυλάξαντα καὶ ὠβᾶς
ὠβάξαντα, τριάκοντα γερούσιαν σὺν ἀρχαγέταις κατα-⁴⁰
στήσαντα, ὥρας ἐξ ὥρας ἀπελλάζειν μεταξὺ Βαβύκας
τε καὶ Κνακίωνος, οὕτως εἰσφέρειν τε καὶ ἀφίστασθαι·
δάμῳ δὲ τὰν κυρίαν ἤμεν καὶ κράτος". ἐν τούτοις τὸ
μὲν φυλάς φυλάξαι καὶ ὠβᾶς ὠβάξαι διελεῖν ἐστὶ

καὶ κατανεῖμαι τὸ πλῆθος εἰς μερίδας, ὡς τὰς με-
λὰς τὰς δὲ ὠβᾶς προσηγόρευκεν. ἀρχαγέται δὲ
συλῆς λέγονται, τὸ δὲ ἀπελλάζειν ἐκκλησιάζειν
τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πολιτείας εἰς τὴν
ἀνῆψε. τὴν δὲ Βαβύκαν καὶ τὸν Κνακίωνα
νοῦντα προσαγορεύουσιν· Ἀριστοτέλης δὲ τὸν
Κνακίωνα πιταμόν, τὴν δὲ Βαβύκαν γέφυραν·
δὲ τούτων τὰς ἐκκλησίας ἤγον οὔτε παστάδας
οὔτε ἄλλης τινὸς κατασκευῆς . . . τοῦ δὲ
ἀβροισθέντος εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ γινώσκοντων ἄλλων
τὴν δ' ὑπὸ τῶν γερόντων καὶ τῶν βασιλέων
ἐπικρῖναι κύριος ἦν ὁ δῆμος.

494.

Plutarch. Lyc. 5: . . . τοσούτους δὲ (τρι-
ακοντα) κατασταθῆναι τοὺς γέροντας Ἀριστοτέλης
τριάκοντα τῶν πρώτων μετὰ Λυκούργου γεγενημένων
τὴν πράξιν ἐγκατέλιπον ἀποδειλιάσαντες.

495.

Plutarch. Lyc. 28: ἡ δὲ καλουμένη κρισι-
²⁰ αὐτοῖς, εἶγε δὴ τοῦτο τῶν Λυκούργου πολιτευ-
μάτων ἐστίν, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορήκε, ταύτην ἐπὶ
τῷ Πλάτῳ περὶ τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐπι-
σμένην δέξαν. [ἦν δὲ τοιαύτη. τῶν νέων οἱ ἀεχί-
χρόνου τοὺς μάλιστα νοῦν ἔχειν δοκούντας εἰς π-
ραν ἄλλως ἐξεπεμπον ἔχοντας ἐγγχειρίδια καὶ
ἀναγκαίαν, ἄλλο δὲ οὐδέν. οἱ δὲ μετ' ἡμέρας
ἀσυνδήλους διασπειρόμενοι τόπους ἀπέκρυσ-
σαν καὶ ἀνεπαύοντο, ὕκτωρ δὲ κατιόντες εἰς τὰς ἐκ-
εἰλώτων τὸν ἀλίσκόμενον ἀπέσφαττεν . . . Ἀριστο-
τέλης δὲ μάλιστα φησὶ καὶ τοὺς ἐφόρους ὅταν ἐπὶ
καταστάσει πρώτων, τοῖς εἰλωσι καταγγέλλουσιν
ὅπως εὐαγὲς ἢ τὸ ἀνελεῖν.

496.

Plutarch. Cleomen. 9: προσκέρυττεν αἰετὶς
πολίταις εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσιόντες, ὡς Ἀριστο-
τέλης φησὶ, κείρεσθαι τὸν μύστακα καὶ προσέχειν π-
ῖνα μὴ χαλεποὶ ὦσιν αὐτοῖς· τὸ τοῦ μύστακα
προτείνοντες, ὥπως καὶ περὶ τὰ μικρότατα
κείρεσθαι ἐδίδωσι.

Plut. de sera num. vind. 4: ἐν Λακεδαί-
μονι οἱ ἐφοροὶ παριόντες εὐδὺς εἰς τὴν ἐκ-
κλήσιν τρέφειν μύστακα καὶ κείρεσθαι τοὺς νόμους
καὶ ἀνέλεειν αὐτοὺς.

Procl. in Hes. opp. v. 722 (p. 323 Ges)

⁵ δὲ: om codd. || ¹⁷ προσέειπεν Steph. e cod. Par. || ⁴¹ al. βεβύκας. || ⁴² κνακίωνος codd. || οὕτως: αὐτῶς Steph. ||
Dühner. || ⁴³ codd. apud Sintonis γεγενημένων γενομένων (γενομένων, γενομένων sim.), emend. O. Müller (ταῖς κυρίαις Sm)

Steph.: διέχων codd.

¹⁰ b10 ἐφέτω Bryanus: ὑφέτω codd.

οὖν Σπάρτῃ τοῖς εἰς ἀρχὴν καθισταμένοις οἱ ἔφοροι
ἐκέρυττον μὴ τρέφειν μύστακας, ἵνα τοὺς τὸ φαῦλον
το καὶ εὐτελὲς παραβάντας μεϊζόνως κολάζωσιν.

497.

Harpocr. s. μόρα: . . . συντάγματα τινὰ Λα-
κωνικὰ οὕτω καλεῖται. διείλεται δὲ περὶ τούτων Ἀρι-
στοτέλης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ. φησὶ δὲ ὡς
μόραι ἐξ ὠνομασμέναι, καὶ διήρηται εἰς τὰς μόρας
λακεδαιμόνιοι πάντες.

498.

Hesych. s. λόχοι: Λακεδαιμονίων φησὶν Ἀριστο-
τέλης τέτταρας πέντε γὰρ εἰσιν, ὡς φησὶν Ἀρι-
στοτέλης.

Phot. s. λόχοι: Λακεδαιμονίων δ, ὡς Ἀριστοφάνης.
ουκυδίδης δὲ ε, Ἀριστοτέλης ζ.

Schol. Aristoph. Lysistr. 453 ὅτι καὶ παρ'
ἐν εἰσὶ (τέτταρες λόχοι μαχίμων γυναικῶν): παρὰ
τὴν γυναιξὶν ὑπάρχουσι δὲ λόχοι. τοῦτο δὲ φησιν, ὅτι
παρὰ Λακεδαιμονίοις τέσσαρες ὑπάρχουσι λόχοι οἷς
ἐπιτρέπεται ὁ βασιλεὺς. — τέτταρες λόχοι: ἀργότερον
Λακωνῶν ἔσκεν ἐξεργασθαι ὁ ποιητής. λόχοι γὰρ
εἰσὶ τέτταρες ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἀλλὰ ε, Ἐδωλός, Σί-
ρις, Ἀρίμας, Πλοάς, Μεσσοάγης. ὁ δὲ Θεουκυδίδης ζ
σὶ χωρὶς τῶν Σκιριτῶν.

Schol. in Thucyd. 4, 8: λόχοι Λακεδαιμονίων
τε, Αἰδωλῖος, Σίρις, Σαρῖμας, Πλοάς, Μεσσοάγης.

Hesych. s. Ἐδωλός: λόχος Λακεδαιμονίων οὕτως
εἰπεται.

499.

Schol. in Aristoph. Acharn. 320 μὴ οὐ κατα-
νεῖν (τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐς φοινικίδα): . . . Ἀριστοτέ-
λης δὲ φησὶν ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ χρῆσθαι
λακεδαιμονίους φοινικίδι πρὸς τοὺς πολέμους, τοῦτο μὲν
τὸ τῆς χροᾶς ἀνδρικόν, τοῦτο δὲ ὅτι τὸ τοῦ χρώμα-
τος αἱματώδες τῆς τοῦ αἵματος ῥύσεως ἐβίζει κατα-
νεῖν.

Moeris attic. s. φοινικίς: ἔνδυμα Λακωνικὸν ὅποτε
πολεμὸν ἴοιεν, διὰ τὸ ὁμοχροεῖν τῷ αἵματι. Ἀρι-
στοτέλης ἐν πολιτείᾳ Λακεδαιμονίων.

Plutarch. instit. Lacon. 24: ἐν τοῖς πολέμοις φοι-
τεῖν ἐχρῶντο. ἅμα μὲν γὰρ ἡ χροᾶ ἐδύκει αὐτοῖς ἀν-
τιεῖν εἶναι, ἅμα δὲ τὸ αἱματώδες τοῦ χρώματος πλείονα
ἀκείροις φόβον παρέχειν. καὶ τὸ μὴ εὐπερίφωρον
τοῖς πολεμίοις εἶναι ἐάν τις αὐτῶν πληγῇ ἀλλὰ δια-
σῶναι διὰ τὸ ὁμόχρουν, χρήσιμον.

1 forte eūdis eīs aīchēn καθιστάμενοι Wyt. || 5 μέρων codd. || 8 μοῖραι codd. || ἐπτά Phot. || μοῖρας codd. || 15 dicere debebat
ποτέλης δὲ ε, Θεουκυδίδης (5, 68) ζ. || 23 Μεσσοάγης O. Müller. || 26 sic. || 39 cod. λέγει pro λακεδαιμονίων.
|| b29 ὁλεῖ Diod. Plut. Olympiod. Cic., codd. Zen. et ceterorum paroemiogr. εἰσι. || 40 τοῦ om. codd. || 41 ἀφιλοχρηματίας
|| καὶ τις εἰσι A (Val.). || 45 Εὐανειτῆν Eust. Hes. s. Λίσβιος ἄδης: Εὐανειτὸν Phot.

Aelian. var. hist. 6, 6: φοινικίδα δὲ ἀμπεῖσθαι
κατὰ τὰς μάχας ἀνάγκη ἔν. ἔχειν δὲ τὴν χροᾶν καὶ
σεμνότητός τι πρὸς ταύτη γε μὴν καὶ τὴν ῥύσιν τοῦ ἐπι-
γεγομένου αἵματος ἐκ τῶν τραυμάτων ἔτι μᾶλλον ἐκ-
πλήττειν τοὺς ἀντιπάλους, βαθυτέρας τῆς ὄψεως γινόμε-
νης καὶ φοβερωτέρας μᾶλλον.

Valer. Max. 2, 6, 2: idem ad dissimulandum
et occultandum vulnorum suorum cruorem puniceis
in proelio tunicis utebantur, non ne ipsis aspectus
eorum terrorem, sed ne hostibus fiducia aliquid
adferret.

500.

Harpocr. s. καὶ γὰρ τὸ μηδένα τῶν μαχίμων
ἀνευ τῆς τῶν ἀρχόντων γνώμης ἀποδημεῖν: Ἰσο-
κράτους ἐν Βουσίριδι περὶ Λακεδαιμονίων ταῦτα λέγοντος
ῥητέον ὅτι καὶ οἱ τὰς Λακεδαιμονίων πολιτείας γεγραφό-
τες τὰ ὅμοια εἰρήκασιν· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης οὐκ ἐξεῖ-
ναί φησιν ἀποδημεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὅπως μὴ ἐβί-
ζονται ἄλλων νόμων εἶναι φίλοι. τοῦ μέντοι Ἰσοκράτους
τοὺς μαχίμους μόνους λέγοντος κωλύεσθαι ἀποδημεῖν
οἱ περὶ Ἀριστοτέλην τοὺς πάντας Λακεδαιμονίους
φασίν.

Plutarch. inst. Lacon. 19: ἀποδημεῖν δὲ οὐκ
ἔξην αὐτοῖς ἵνα μὴ ξενικῶν ἐθῶν καὶ βίῶν ἀπαιδεύων

501.

Zenob. prov. 2, 24 (Diogen. prov. 2, 36, Plu-
tarch. prov. 43): ἡ φιλοχρηματία Σπάρταν
ὀλεῖ, ἄλλο δὲ οὐδέν: αὕτη λέλεκται ἐπὶ τῶν ἐξ
ἅπαντος κερδαίνειν βουλομένων. μετενέγκεται δὲ ἀπὸ
χρησμοῦ δοθέντος Λακεδαιμονίοις, ἐν ᾧ ἔχρησε τότε ὁ
θεὸς ἀπολεῖσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους ὅταν ἀργύριον καὶ
χρυσὸν τιμήσωσι. μέμνηται τοῦ χρησμοῦ Ἀριστοτέ-
λης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ.

Schol. ad Eurip. Androm. 446 (p. 165 t. IV
Dind.): ὃ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐχθιστοὶ βροτῶν (Σπάρτης
ἐνοικοὶ . . . αἰσχροκερδεῖς): . . . ἐξῆς δὲ αὐτοὺς εἰς τε τὰ
ἄλλα καὶ φιλοχρηματίαν κακῶς λέγει. καὶ Ἀριστο-
τέλης δὲ τοῦτο ἱστορεῖ ἐν τῇ τῶν Λακωνίων πολιτείᾳ καὶ
τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ αὐτοματισθὲν προστίθησιν ἔπος· ἡ φιλο-
χρηματία Σπάρταν ὀλεῖ· ἄλλο γὰρ οὐδέν.

502.

Eustath. ad Il. 1, 129 (p. 741, 16 Rom.): . . .
κατὰ Αἰλίον Διονύσιον, ὃς καὶ τὴν τῆς παροιμίας Λέσ-
βιον ὥδον τὸν Τέρπανδρόν φησι ἢ Εὐανειτῆν ἢ Ἀρι-

στοκλείδην. καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ τὸ μετὰ Λέσβιον ᾠδὸν τὸν Τέρπανδρον φησι δηλοῦν. ἐκαλοῦντο δέ, φασί, καὶ ὕστερον εἰς τὴν ἐκείνου τιμὴν πρῶτον μὲν ἀπόγονοι αὐτοῦ, εἴτα εἰ τις ἄλλος παρὲν Λέσβιος, εἴθ' οὕτως οἱ λοιποὶ μετὰ Λέσβιον ᾠδόν, τὸν ἀπλῶς δηλαδὴ Λέσβιον.

Zenob. pron. 5, 9 μετὰ Λέσβιον ᾠδόν: παροιμία ταπτομένη ἐπὶ τῶν τὰ δεύτερα φερομένων ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Λακεδαιμόνιοι στασιάζοντες μετεπέμψαντο κατὰ χρησμὸν τοῦ θεοῦ ἐκ Λέσβου τὸν μουσικὸν Τέρπανδρον· ἐλθὼν δὲ ἐκεῖνος καὶ τῇ μουσικῇ χρώμενος ἤρμοσεν αὐτῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὴν στάσιν ἔπαυσεν. εἶποτε οὖν μετὰ ταῦτα μουσικοῦ τινὸς ἤκουον οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεφώνουν μετὰ Λέσβιον ᾠδόν.

Hesych. s. μετὰ Λέσβιον ᾠδόν: τοὺς ἀπογόνους τοῦ Τέρπανδρου ἀγαθοὺς ἠγρυμμένους εἶναι καθαρωδούς πρῶτους εἰς τὸν ἀγῶνα προσκαλεῖσθαι, εἴτ' εἰ τις εἴη Λέσβιος ᾠδός.

Photius s. μετὰ Λέσβιον ᾠδόν: ... ἐπὶ τῶν τὰ δεύτερα φερομένων· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Λέσβιους καθαρωδούς πρῶτους προσκαλοῦντο. ἀκαταστατουμένης γὰρ ποτε τῆς πόλεως αὐτῶν χρησμὸς ἐγένετο τὸν Λέσβιον ᾠδὸν μεταπέμπεσθαι. οἱ δ' ἐξ Ἀντίσσης Τέρπανδρον ἐφ' αἵματι φεύγοντα μεταπεμψάμενοι ἤκουον αὐτοῦ ἐν τοῖς συσσιτίοις καὶ κατεστάλησαν.

Exc. pol. Heraclid. (p. 7, 5): Λακεδαιμόνιοι τὸν Λέσβιον ᾠδὸν ἐτίμησαν· τούτου γὰρ ἀκούειν ὁ θεὸς χρησμοδουμένοις ἐκέλευεν.

Λευκαδίων.

503.

Strabo VII p. 322 in.: ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων (πολιτείᾳ Ἀριστοτέλους) καὶ αὐτόχθονά τινα Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατρίδου Τηλεβίαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινὰς οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα.

Λοκρῶν.

504.

Polyb. exc. I. 12, 5: οὐκ ᾤκησα καὶ λέγειν καὶ γράφειν ὅτι τὴν ὑπ' Ἀριστοτέλους παραδιδομένην ἱστορίαν περὶ τῆς ἀποικίας ἀληθινωτέραν εἶναι συμβαίνει τῆς ὑπὸ Τιμαίου λεγομένης. σύνειδα γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὁμολογοῦσιν ὅτι παραδόσιμος αὐτοῖς ἐστὶν αὕτη περὶ τῆς ἀποικίας ἡ φήμη παρὰ πατέρων, ἣν Ἀριστοτέλης εἴρηκεν, οὐ Τιμαίος. καὶ τούτων γε τοιαύτας ἐφερον ἀποδείξεις. πρῶτον μὲν ὅτι πάντα τὰ διὰ προ-

γόνων ἐνδοξα παρ' αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γνησίων τῶν ἀνδρῶν εἴη. . . (6) ἐκ τούτων ἐν τῇ πολιτείᾳ ὁ Τιμαίος Ἀριστοτέλει πρόσσχοι μᾶλλον ἢ Τιμαίῳ μὴν τὸ συνεχὲς τούτῳ τελέως ἄτοπον. τὴ γὰρ βάσειν, καθάπερ ἐκεῖνος ὑποδείκνυσιν, ὡς ἐκ τούτων οἰκέτας τῶν Λακεδαιμονίοις ἐκείνων σάντων τὴν τῶν κυρίων εὐνοίαν ἀναφέρει περὶ ἐκείνων φίλους εὐήθεις. . . διὸ καὶ τὴν ὀνομασίαν εἰς τὴν ἀπὸ τῶν γυναικῶν εἰκότως ἐπέκεινται οἰκειότητα τὴν κατὰ τὰς γυναῖκας ποσειδάωνος δὲ τὰς φιλίας καὶ τὰς συμμαχίας τὰς τρηφαιὰς ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἀνεγενεῶντο. . . ἀλλὰ τὰς ἐκ τῶν ἐξαπέστελλον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἀκμαζούσας πατρίδα τεκνοποιίας χάριν, τοὺς δὲ Λοκροὺς τετυγμένους οὐκ εἶναι ποιεῖν; ἕκαστα δὲ ταῦτα οὐ μόνον κατὰ τὴν ἀλήθειαν μεγάλην ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀλήθειαν μεγάλην ἔχουσιν. . . διὸπερ οἱ Λοκροὶ μῆτε ταῖς ἀραῖς ἔντες ἔσονται τοῖς ὅρκοις οἷς ὤμοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ τιπερὶ τὴν οἰκίαν ἐπαυλῆσαι πρὶν ἢ τὴν Μεσσηνίαν κατεῖναι, τῆς μὲν κατὰ τὸ κοινὸν ἐξαποστολῆς ἐκείνης μετέσχον, κατὰ δὲ μέρος τὰς ἐπανόδους τῶν Λοκρῶν καὶ σπανίως, ἔδοσαν ἀναστροφῇ τῶν Λοκρῶν καὶ ναιξί πρὸς οἰκέτας γενέσθαι συνηθείαν ἵνα οἱ τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἀνδρας, ταῖς δὲ παρὲν οἰκίαν 25 μᾶλλον· ὁ καὶ τῆς ἐξ ἀναστάσεως αἰτίας ἐκείνης γενέσθαι. . . (8) ἡ δεικτέον οὖν τὸν Ἀριστοτέλην τὸν ἄρτι λόγον τὰ περὶ Λοκρῶν εἰρηκότα χάριν τοῦ Τιμαίου ἡ διαφορὰς ἔνεκεν, ἡ μὴδὲ τολμῶντας τοῖς ὁμολογητέον ἀγνοεῖν καὶ παρακαλεῖν τοὺς τοιαύτους 30 μένους ἀπεχεθῆαι καὶ πικρία κατὰ τῶν πέλας ἐκείνης καὶ Τιμαίος κατὰ Ἀριστοτέλους. φησὶ γὰρ εἶναι θρασὺν εὐχερῆ προπετῆ, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τολμηκεῖν τῆς τῶν Λοκρῶν πόλεως εἰπόντα τὸν Τιμαίον αὐτῶν εἶναι δραπετῶν [οἰκετῶν], οὐκ ἀνδραποδιστῶν.

ibid. 11: μεταβὰς ἐπὶ τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ πρῶτον μὲν φησι (Τιμαίος) τὴν τε πολιτείαν καὶ τοὺς ἄλλους φιλόφρονες τοῖς Λοκροῖς ἀμφοτέρους Ἀριστοτέλει καὶ Θεόφραστον κατεψεῦσθαι τῆς πόλεως.

Athenaeus VI p. 264: Τιμαίος δ' ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν „οὐκ ἦν, φησὶ, τῶν Ἑλλήσιν ὑπὸ ἀργυρωνήτων τὸ παλαιὸν διακοσμοῦν γράφων οὕτως „καθόλου δὲ ἡτιῶντο τὸν Ἀριστοτέλην διημαρτηκεῖν τῶν Λοκρικῶν ἐθῶν. οὐδὲ γὰρ καὶ νόμον εἶναι τοῖς Λοκροῖς, ὁμοίως δὲ οὐδὲ Φωκικοῖς, ἀλλὰ ἀνὰ τὴν ἀνάγκην οὐτε οἰκέτας, πλὴν ἐγγυὲς τῶν χρο-

505.

Schol. in Pindar. Olymp. 11, 17 (p. 241 Boeckh)

ει γὰρ ἀτρέκεια πόλιν (al. I. ἀ τραχεία πόλις)
 ἱερῶν . . . ὃ βούλεται λέγειν ἐστὶ τοιοῦτον· καί περ
 χεῖρα οὕσα εὐνομεῖται. διὰ τί δέ, φησὶν Ἀριστο-
 5 τολῆς· ἐπειδὴ γὰρ ἐχρῶντο τῷ θεῷ πῶς ἂν πολλῆς
 ἀρχῆς ἀπαλλαγείεν, ἐξέπεσεν αὐτοῖς χρησμός, ἑαυτοῖς
 οὓς τίθεσθαι, ὅτε καὶ τις ποιμήν, ὄνομα δ' ἦν Ζά-
 ρμῖμος. γνωσθεὶς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς πόθεν εὖροι, ἔφησεν
 10 ἄντιον αὐτῷ τὴν Ἀθηναίων παρίστασθαι. διὸ αὐτὸς τε
 ἐπυθέρωται καὶ νομοθέτης κατέστη.

Clemens Alex. Strom. 1, 26 p. 152 Sylb.: Χαμαι-

ῶν τε ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης καὶ Ἀριστο-
 15 τολῆς ἐν τῇ Λοκρῶν πολιτείᾳ Ζάλευκον τὸν Λοκρὸν παρὰ
 τῆς Ἀθηναίων τοὺς νόμους λαμβάνειν ἀπομνημονεύουσιν.

(Λυδῶν.)

506.

Plin. 7, 197: *aes conflare et temperare Ari-*

oteles Lydum Scythen monstrasse, Theophras-
tus Delan Phrygem putant.

Clemens Alex. Strom. 1, 16 p. 132: Δέλας δὲ ἄλλος

δαῖος εὖρε χαλκοῦ κράσιν, ὡς δὲ Ἡσίοδος, Σκύθης.

507.

Stephan. Byz. ep. s. Ἀδραμύτειον: πόλις τῆς

κατὰ Κάικον Μυσίας . . . κέκληται ἀπὸ Ἀδραμύτου
 25 τιτιστοῦ, παιδὸς μὲν Ἀλυάττου, Κροίσου δὲ ἀδελφοῦ, ὡς
 Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείαις καὶ ἄλλοι.

Λυκίων.

Testis Sopater (Phot. bibl. cod 161).

Μασσαλιωτῶν.

508.

Athenaeus XIII p. 576: τὸ ὅμοιον ἱστορεῖ γενέσθαι

καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ γρά-
 30 φων οὕτως· „Φωκαεῖς οἱ ἐν Ἰωνίᾳ ἐμπορία χρώμενοι
 ἐκτίσαν Μασσαλίαν. Εὐξενος δ' ὁ Φωκαεὺς Νάνω τῷ
 βασιλεῖ, τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ὄνομα, ἦν ξένος. οὗτος ὁ
 40 Νάνος ἐπιτελῶν γάμους τῆς θυγατρὸς κατὰ τύχην πα-
 ραγενόμενον τὸν Εὐξενὸν παρακέκληκεν ἐπὶ τὴν θοήν. ὁ
 δὲ γάμος ἐγένετο τίνδε τὸν τρόπον· ἔδει μετὰ τὸ δεῖπνον
 εἰσελθοῦσαν τὴν παιδα φιάλην κεκερασμένην ᾧ βούλοιο
 45 δοῦναι τῶν παρόντων μνηστέρων, ᾧ δὲ δοῖη τοῦτον εἶναι
 50 νυμφίον. ἡ δὲ παῖς εἰσελθοῦσα δίδωσιν εἴτε ἀπὸ τύχης

εἴτε καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν τῷ Εὐξένῳ· ὄνομα δ'
 ἦν τῇ παιδί Πέττα. τούτου δὲ συμπεσόντος καὶ τοῦ
 πατρὸς ἀξιούντος ὡς κατὰ θεὸν γενομένης τῆς δόσεως,
 ἔλαβεν ὁ Εὐξενος γυναῖκα καὶ συνῴκει μεταθέμενος τοῦ-
 5 νομα Ἀριστοξένην. καὶ ἐστὶ γένος ἐν Μασσαλίᾳ ἀπὸ
 τῆς ἀνθρώπου μέχρι νῦν Πρωτιάδαι καλούμενον· Πρῶτος
 γὰρ ἐγένετο υἱὸς Εὐξένου καὶ τῆς Ἀριστοξένης”.

Harpocr. s. Μασσαλία: . . . ὅτι δὲ . . . ὑπὸ
 Φωκαίων ἄριστο· ἡ Μασσαλία καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ
 10 Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ δηλοῖ.

Μεγαρέων.

509.

Strabo VII p. 322 in.: ἐν δὲ τῇ Αἰτωλῶν (πολι-
 15 τεῖᾳ Ἀριστοτέλης) τοὺς νῦν Λοκροὺς Δέλεγας καλεῖ,
 κατασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησιν. ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων.

Μεθωναίων.

510.

Athen. VI p. 235: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ Μεθω-
 ναίων πολιτείᾳ „παράσιτοι, φησί, τοῖς μὲν ἄρχουσι δύο
 καθ' ἑκάστον ἦσαν, τοῖς δὲ πολεμάρχοις εἰς. τεταγμένα
 δ' ἐλάμβανον παρ' ἄλλων τέ τινων καὶ τῶν ἀλίων ὄψον”.

511.

Coll. proverb. Milleri s. ἀμουσώτερος Λειβη-
 θρίων: Λειβήθριοι ἔθνος ἐστὶ Πιερίκον, οὗ καὶ Ἀριστο-
 25 τέλης μέμνηται ἐν τῇ Μεθωναίων πολιτείᾳ. λέγονται
 δὲ ἀμουσώτατοι εἶναι οἱ Λειβήθριοι κτλ.

30 Zenob. prov. 1, 79 (Diog. 2, 26. DV. 1, 37) s.
 ἀμουσώτερος Λειβηθρίων: ἐπὶ τῶν ἀμούσων καὶ ἀπαιδευτῶν.
 Λειβήθριοι γὰρ ἔθνος Πιερίκον ἐστὶν οὔτε μέλους ἀπλῶς οὔτε
 ποιήματος ἔννοιαν λαμβάνον. λέγονται δὲ ἀμουσώτατοι
 εἶναι, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς ὁ τοῦ Ὀρφέως ἐγένετο θάνατος.

Μηλίων.

512.

Suid. s. τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα: φησὶν
 Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μηλίων πολιτείᾳ τοὺς παῖδας
 40 γυμνοὺς ἐκφέρειν μέχρις ἐτῶν ἰς καὶ καταφιλεῖν αὐ-
 τοὺς ἐν τοῖς συμποσίοις.

Proverb. codd. Vatic. et Bodl. (App. ed. Gott.
 5, 3): τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα: Μηλίοις ἀνείλαν
 ὁ θεὸς φιλεῖν τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα· μέχρις οὖν
 45 ἐτῶν δέκα ἐξ γυμνοὺς περιέφερον τοὺς παῖδας καὶ κα-
 τεφίλουν ἐν Ὀλυμπίᾳ.

24 Ἡσίοδος: immo Ἀριστοτέλης.

b27 Λειβήθριον cod. (item DV. etc.). || Πιερίκον cod. (quae eadem est v. l. in codd. Zen. et Diog.).

505.

Schol. in Pindar. Olymp. 11, 17 (p. 241 Boeckh)
 ἔπειθ' ἀτρέκεια πόλιν (al. l. ἀ τραχέα πόλις)
 ἔκρῶν . . . ὃ βούλεται λέγειν ἐστὶ τοιοῦτον· καίπερ
 χεῖρα οὕσα εὐνομεῖται. διὰ τί δέ, φησὶν Ἀριστο-
 τῆς· ἐπειδὴ γὰρ ἐχρῶντο τῷ θεῷ πῶς ἂν πολλῆς
 ἀρχῆς ἀπαλλαγεῖν, ἐξέπεσεν αὐτοῖς χρησμός, ἑαυτοῖς
 τοὺς τίθεσθαι, ὅτε καὶ τις ποιμήν, ὄνομα δ' ἦν Ζά-
 κκος, πολλοὺς νόμους διυθηθεὶς τοῖς πολίταις εἰσενεγκεῖν
 νόμους. γνωσθεῖς δὲ καὶ ἐρωτηθεῖς πόθεν εὖροι, ἔφησεν
 πνιόν αὐτῷ τὴν Ἀθηνᾶν παρίστασθαι. διὸ αὐτὸς τε
 ευθέρωνται καὶ νομοθέτης κατέστη.

Clemens Alex. Strom. 1, 26 p. 152 Sylb.: Χαμαι-
 ὠν τε ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης καὶ Ἀριστο-
 τῆς ἐν τῇ Λοκρῶν πολιτείᾳ Ζάλευκον τὸν Λοκρὸν παρὰ
 Ἀθηνᾶς τοὺς νόμους λαμβάνειν ἀπομνημονεύουσιν.

(Λυδῶν.)

506.

Plin. 7, 197: *aes conflare et temperare Ari-
 oteles Lydum Scythen monstrasse, Theophras-
 tes Delan Phrygem putant.*

Clemens Alex. Strom. 1, 16 p. 132: Δέλας δὲ ἄλλος
 εὖρε χαλκοῦ κρᾶσιν, ὡς δὲ Ἡσίοδος, Σκυῖτης.

507.

Stephan. Byz. ep. s. Ἀδραμύτειον: πόλις τῆς
 τὰ Κάικον Μυσίας . . . κέκληται ἀπὸ Ἀδραμύτου
 στοῦ, παιδὸς μὲν Ἀλυάττου, Κροίσου δὲ ἀδελφοῦ, ὡς
 Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείαις καὶ ἄλλοι.

Λυκίων.

Testis Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

Μασσαλιωτῶν.

508.

Athenaeus XIII p. 576: τὸ ὅμοιον ἱστορεῖ γενέσθαι
 Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ γρά-
 νον οὕτως· „Φωκαεῖς οἱ ἐν Ἰωνίᾳ ἐμπορία χρώμενοι
 ἴσαν Μασσαλίαν. Εὐξενος δ' ὁ Φωκαεὺς Νάνω τῷ
 σιλεῖ, τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ὄνομα, ἦν ξένος. οὗτος ὁ
 ἴσος ἐπιτελῶν γάμους τῆς θυγατρὸς κατὰ τύχην πα-
 γενόμενον τὸν Εὐξενον παρακέκληκεν ἐπὶ τὴν θοῖνην. ὁ
 γάμος ἐγένετο τίνδε τὸν τρόπον· ἔδει μετὰ τὸ δεῖπνον
 ελθοῦσαν τὴν παιδα φιάλην κεκερασμένην ᾧ βούλοιο
 ἵναι τῶν παρόντων μνηστήρων, ᾧ δὲ δοῖη τοῦτον εἶναι
 ἰφίον. ἡ δὲ παῖς εἰσελθοῦσα δίδωσιν εἴτε ἀπὸ τύχης

εἴτε καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν τῷ Εὐξένῳ ὄνομα δ'
 ἦν τῇ παιδί Πέττα. τούτου δὲ συμπεσόντος καὶ τοῦ
 πατρὸς ἀξιοῦντος ὡς κατὰ θεὸν γενομένης τῆς δόσεως,
 ἔλαβεν ὁ Εὐξενος γυναῖκα καὶ συνώκει μεταθέμενος τοῦ-
 νομα Ἀριστοζένην. καὶ ἔστι γένος ἐν Μασσαλίᾳ ἀπὸ
 τῆς ἀνθρώπου μέχρι νῦν Πρωτιάδαι καλούμενον· Πρῶτος
 γὰρ ἐγένετο υἱὸς Εὐξένου καὶ τῆς Ἀριστοζένης”.

Harpocr. s. Μασσαλία: . . . ὅτι δὲ . . . ὑπὸ
 Φωκαέων ἦκιστο ἡ Μασσαλία καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ
 Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ δηλοῖ.

Μεγαρέων.

509.

Strabo VII p. 322 in.: ἐν δὲ τῇ Αἰτωλῶν (πολι-
 τεῖᾳ Ἀριστοτέλης) τοὺς νῦν Λοκροὺς Λέλεγας καλεῖ,
 κατασχέειν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησιν. ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίῳ καὶ Μεγαρέων.

Μεθωναίων.

510.

Athen. VI p. 235: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ Μεθω-
 ναίων πολιτείᾳ „παράσιτοι, φησί, τοῖς μὲν ἄρχουσι δύο
 καθ' ἕκαστον ἦσαν, τοῖς δὲ πολεμάρχοις εἰς. τεταγμένα
 δ' ἐλάμβανον παρ' ἄλλων τέ τινων καὶ τῶν ἀλίων ὄψον”.

511.

Coll. proverb. Milleri s. ἀμουσώτερος Λειβη-
 θρίων: Λειβήθριοι ἔθνος ἐστὶ Πιερικόν, οὗ καὶ Ἀριστο-
 τέλης μέμνηται ἐν τῇ Μεθωναίων πολιτείᾳ. λέγονται
 δὲ ἀμουσώτατοι εἶναι οἱ Λειβήθριοι κτλ.

30 Zenob. prov. 1, 79 (Diog. 2, 26. DV. 1, 37) s.
 ἀμουσώτερος Λειβηθρίων: ἐπὶ τῶν ἀμούσων καὶ ἀπαιδεύτων.
 Λειβήθριοι γὰρ ἔθνος Πιερικόν ἐστίν οὔτε μέλους ἀπλῶς οὔτε
 ποιήματος ἔννοιαν λαμβάνον. λέγονται δὲ ἀμουσώτατοι
 εἶναι, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς ὁ τοῦ Ὀρφέως ἐγένετο θάνατος.

Μηλίων.

512.

Suid. s. τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα: φησὶν
 Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μηλίων πολιτείᾳ τοὺς παῖδας
 γυμνοὺς ἐκφέρειν μέχρις ἐτῶν ἰς καὶ καταφιλεῖν αὐ-
 τοὺς ἐν τοῖς συμποσίοις.

Proverb. codd. Vatic. et Bodl. (App. ed. Gott.
 5, 3): τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα: Μηλίοις ἀνεῖλκεν
 ὁ θεὸς φιλεῖν τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα· μέχρις οὖν
 ἐτῶν δέκα ἐξ γυμνοὺς περιέφερον τοὺς παῖδας καὶ κα-
 τεφίλουν ἐν Ὀλυμπίᾳ.

24 Ἡσίοδος: immo Ἀριστοτέλης.

27 Λειβήθριοι cod. (item DV. etc.). || περικόν cod. (quae eadem est v. l. in codd. Zen. et Diog.).

513.

Phot. lex. (Proverb. Vat. et Bodl. ed. Gott. I p. 310) s. τὸ Μηλιακὸν πλοῖον: τοῦτο ἐπὶ τῶν ἄγαν ρέοντων πλοίων ἀπὸ ἱστορίας τινὸς εἰρηται. φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης Ἰππότην εἰς ἀποικίαν στελλόμενον τοῖς μὴ βουλευθεῖσιν αὐτῷ συμπλεῖν καταράσασθαι· ἐπεὶ γὰρ προφασίζόμενοι οἱ μὲν τὰς γυναῖκας αὐτοῖς ἀρρωστεῖν οἱ δὲ τὰ πλοῖα ρεῖν κατέμενον, κατηράσατο μήτε πλοῖα στεγανὰ αὐτοῖς γενέσθαι ποτὲ καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν κρατεῖσθαι αἰεί.

Diogenian. prov. 8, 31 τὸ Μηλιακὸν πλοῖον: ἐπὶ τῶν ἄγαν ρέοντων πλοίων. κατηράσαντο γὰρ Λακεδαιμόνιοι μηδέποτε στεγὰ τὰ πλοῖα Μηλιέων γενέσθαι· παραβάται γάρ.

(Μηλίων.)

514.

Plinius n. h. 4, 70: *Melos cum oppido, quam ... Aristoteles Zephyriam (appellat).*

Steph. Byz. s. Μηλος: νῆσος μία τῶν Κυκλάδων, ὁμώνυμον ἔχουσα πόλιν . . . ἐκλήθη . . . καὶ Ζεφυρία.

(Μιλησίων.)

515.

Parthenius erot. 14 περὶ Ἀνθῆως. ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ τὰ Μιλησιακά. — Ἐκ δὲ Ἀλικαρνασσοῦ παῖς Ἀνθεὺς ἐκ βασιλείου γένους ὠμήρυσσε παρὰ Φοβίῳ ἐνὶ τῶν Νηλεϊδῶν τότε κρατοῦντι Μιλησίῳ. τούτου Κλεόβοια, ἣν τινες Φιλαίχμην ἐκάλεσαν, τοῦ Φοβίου 30 γυνὴ ἐρασθεῖσα πολλὰ ἐμηχανᾶτο εἰς τὸ προσαγαγέσθαι τὸν παῖδα. ὡς δὲ ἐκείνης ἀπεωθεῖτο ποτὲ μὲν φάσκων ὀρρωθεῖν μὴ κατάδηλος γένοιτο, ποτὲ δὲ Δία ξένιον καὶ κοινὴν τράπεζαν προισχόμενος, ἡ Κλεόβοια κακῶς φερόμενη ἐν νῷ εἶχε τίσασθαι αὐτὸν ἀνηλεῆ τε καὶ ὑπέρ- 35 αυχον ἀποκαλυμμένη. ἔνθα δὲ χρόνου προϊόντος τοῦ μὲν ἔρωτος ἀπηλλάχθαι προτεποιήθη, πέρδικα δὲ τιθασὸν εἰς βαθὺ φρέαρ κατασοξήσασα ἐδεῖτο τοῦ Ἀνθῆως ὅπως κατελθὼν ἀνέλοιτο αὐτόν· τοῦ δὲ ἐτοιμῶς ὑπακούσαντος διὰ τὸ μηδὲν ὑφορᾶσθαι, ἡ Κλεόβοια ἐπισείει στιβαρὸν 40 αὐτῷ πέτρων. καὶ ὁ μὲν παραχρῆμα ἐτεθνήκει, ἡ δ' ἄρ' ἐννοηθεῖσα ὡς δεινὸν ἔργον δεδράκει καὶ ἄλλως δὲ κακῶς σφοδρῶ ἔρωτι τοῦ παιδὸς ἀναρτᾷ ἑαυτήν. Φοβίος μέντοι διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὡς ἐναγὺς παρεχώρησε Φρυγίᾳ τῆς ἀρχῆς.

516.

Athenaeus XII p. 523^c: Μιλήσιοι δὲ ἕως μὲν οὐκ ἐτρύφων, ἐνίκων Σκύθας, ὡς φησιν Ἐφφορος, καὶ τὰς τε

ἐφ' Ἑλλησπόντῳ πόλεις ἔκτισαν καὶ τὸν Ἑλλήσποντον κατῴκισαν πόλεσι λαμπραῖς καὶ πάντες ἐπὶ τὸν ἔθρον· ὡς δ' ὑπήχθησαν ἡδονῇ καὶ τρυφῇ τὸ τῆς πόλεως ἀνδρεῖον, φησὶν Ἀριστοτέλης, καὶ 5 ροιμία τις ἐγεννήθη ἐπ' αὐτῶν „πάλαι ποτὶ Ἰταλὸς Μιλήσιοι”.

Ναξίων.

517.

10 Athenaeus VIII p. 348: Ἀριστοτέλης Ναξίων πολιτεία περὶ τῆς παροιμίας (ὅτι πάλαι μέγας ἰχθύς) οὕτω γράφει· „τῶν παρὰ Ναξίους οἱ μὲν πολλοὶ τὸ ἄστυ ὥκουν, οἱ δὲ ἄλλοι κατατὰ κώμας. ἐν οὖν δή τινι τῶν κωμῶν, ἢ 15 Λησταδαί, Τελεσταγόρας ὥκει πλούσιός τε καὶ εὐδοκίμων καὶ τιμώμενος παρὰ τῷ δήμῳ τοῖς ἄστυ ἄστυ καὶ τοῖς καθ' ἡμέραν πεμπομένοις. καὶ ταβάντες ἐκ τῆς πόλεως δυσωποῦντο τι τῶν τῶν ἔθους ἦν τοῖς πωλοῦσι λέγειν ὅτι μᾶλλον ὁ πωλῶν οὖν τινὲς ὠνούμενοι μέγαν ἰχθύν, εἰπόντος τοῦ πωλῶν αὐτά, λυπηθέντες τῷ πολλάκις ἀκούειν, ὑπετέκμασαν πρὸς αὐτόν. δεξαμένου δὲ τοῦ Τελεσταγόρου φιλοφρόνως αὐτούς, οἱ νεανίσκοι αὐτόν τε ὥς 25 δύο θυγατέρας αὐτοῦ ἐπιγάμους. ἐφ' οἷς ἐπὶ τῆς πόλεως οἱ Ναξιοὶ καὶ τὰ ὅπλα ἀναλαβόντες ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπὶ τῶν νεανίσκοις· καὶ μεγίστη τότε στάσις ἐγένετο, καὶ τοῦντος τῶν Ναξίων Λυγδάμιδος, ὅς ἀπὸ τῆς στρατηγίας τύραννος ἀνεφάνη τῆς πατρίδος”.

518.

Plutarch. de mul. virtut. 17 (postquam cum belli contra Milesios et Erythraeos applicata, Polycritae historiam Diogenetique Erythraei ducis amorem ex ipsis, ut ait, Naxiorum verbis enarravit, haec addit): ὁ δ' Ἀριστοτέλης οὐδ' ἀλούσης τῆς Πολυκρίτης, ἄλλως δὲ πάλαι Διόγνητον ἐρασθῆναι καὶ πάντα διδόναι καὶ πᾶσι μὲν εἶναι τὴν δὲ ὁμολογεῖν ἀφιζέσθαι πρὸς αὐτόν· μόνου τυχοῦσαν, περὶ οὗ τὸν Διόγνητον, 40 φιλόσοφος, ὅρκον ἤτησεν. ἐπεὶ δ' ὥμοσεν, Δῆλιον αὐτῇ δοθῆναι· Δῆλιον γὰρ ἐκάλετο τὸν ἄλλως δ' οὐκ ἂν ἔφη συνελθεῖν. ὁ δὲ καὶ διὰ τὴν θυμίαν καὶ διὰ τὸν ὅρκον ἐξέστη καὶ παρέδωκε τὴν κρίτην τὸν τόπον, ἐκείνη δὲ τοῖς πολιταῖς. ἐκείνη 45 πάλιν εἰς ἴσον κατασταύνας ἐφ' οἷς ἡβούλας τῶν Μιλησίων διελύθησαν.

Gellius 3, 15: *cognito repente insperato expirasse animam refert Aristoteles philosophus*

ycritam nobilem feminam Naxo insula (cf. Plut. αὐτὴ δὲ πρὸς ταῖς πύλαις γενομένη τοῖς πολίταις ἰντῶντας αὐτῇ, μετὰ χαρᾶς καὶ στεφάνων ὑποδεχο-
ους καὶ θαυμάζοντας, οὐκ ἤνεγκε τὸ μέγεθος τῆς ὕψους, ἀλλ' ἀπέθανεν αὐτοῦ πεσοῦσα περὶ τὴν πύλην·
υ τέθνηται, καὶ καλεῖται βασκάνου τάφος).

Νεοπολιτῶν.

In fragmento papyraceo saec. III quo librorum ca-
pulus continetur praeter librum αριστοτέλους αθηναίων 10
πολιτείας aliis interiectis memoratur (αριστοτέλους πολι-
τείας νεοπο... (tab. no. 13 apud E. de Muralt, Cata-
logue des manuscrits Grecs de la bibl. imp. St. Pétersb.
1864. cf. Zündel: Rhein. Mus. 1866 p. 432).

Ὀπουντίων.

519.

Strabo VII p. 321 fin.: ἐν δὲ τῇ Αἰτωλῶν (πο-
λιτεία Ἀριστοτέλης) τοὺς νῦν Λοκροὺς Δέλεγας καλεῖ
πασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησιν· ὁμοίως δὲ 20
ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων.

Steph. Byz. s. Φύσκος: πόλις Λοκρίδος, ἀπὸ
ἴσκου τοῦ Αἰτωλοῦ Ἀμφικτύονος τοῦ Δευκαλίωνος ...
λεγει καὶ ἀρσενικῶς ὁ Φύσκος· „Φύσκος δὲ ἀφ' οὗ οἱ
λεγεσθε οἱ νῦν Λοκροί”.

520.

Schol. in Pindar. Ol. 9, 86 ἀπὸ γὰρ Ἑπειῶν:
γειῶν τῶν Ἠλείων ... Ὀποῦντος ἦν θυγάτηρ (ἡ Πρω-
γένεια) Ἠλείων βασιλέως, ἣν Ἀριστοτέλης Καμ-
πύλην καλεῖ.

Plutarch. qu. Gr. 15: Τίς ἡ ξυλίνη κύων παρὰ
κροῖς; Φύσκου τοῦ Ἀμφικτύονος υἱὸς ἦν Λοκρός, ἐκ
τούτου καὶ Καθύσης Ὀποῦς. πρὸς δὲ ὁ πατὴρ διενε-
κὴς καὶ συχνούς τῶν πολιτῶν ἀναλαβὼν περὶ ἀποικίας
ἀντεῦγε· τοῦ δὲ θεοῦ φήσαντος κτίζειν πόλιν ὅπου 35
ἂν τύχῃ δηχθεὶς ὑπὸ κυνὸς ξυλίνης, ὑπερβαίνων εἰς
ἑτέραν θάλασσαν ἐπάτησε κυνόσβατον, ἐνοχληθεὶς δὲ
πληγῇ διέτριψεν ἡμέρας αὐτόθι πλείονας, ἐν αἷς κα-
λαθὼν τὸ χωρίον ἔκτισε πόλιν Φυσκεῖς καὶ Τάντειαν
ἡ τὰς ἄλλας ὅσας οἱ κληθέντες Ὀζόλαι Λοκροὶ κατῴ- 40
σαν.

Eustathium in Il. p. 277 (Eudoc. p. 279): οἱ δὲ
λαοὶ φασὶ καὶ ταῦτα· Ἀμφικτύονος καὶ Χθονο-
τρας ἀπόγονος Φύσκος, οὗ Λοκρός, ὧν ἀπὸ μὲν Φύ-
σκου Φύσκοι πρῶτον, ἀπὸ δὲ Λοκροῦ Λοκροὶ οἱ αὐτοὶ 45
ἐμάρθησαν· Λοκροῦ δὲ Ὀποῦς, πρὸς δὲ διενεχθεὶς ὁ

πατὴρ Λοκρός ἐὰ μὲν ἄρχειν ἐκεῖνον, αὐτὸς δὲ οἰκεῖ τὰ
πρὸς ἑσπέραν τοῦ Παρνασσοῦ ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν τοὺς
ἐκεῖ οἱ Ἑσπέριοι τε καὶ Ὀζόλαι ἐκαλοῦντο.

Athen. II p. 70^c: Δίδυμος δ' ὁ γραμματικὸς ἐξη-
γούμενος παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ τὸ κύναρος ἀκανθα,
μήποτε, φησὶ τὴν κυνόσβατον λέγει διὰ τὸ ἀκανθῶδες
καὶ τραχὺ εἶναι τὸ φυτόν· καὶ γὰρ ἡ Πυθία ξυλίνην
κύνα αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ Λοκρὸς χρησμὸν λαβὼν ἐκεῖ πόλιν
οἰκίζεν ὅπου ἂν ὑπὸ ξυλίνης κυνὸς δηχθῇ, καταμυχθεὶς
τὴν κνήμην ὑπὸ κυνόσβατου, ἔκτισε τὴν πόλιν.

Hesych. s. κύναρος: φυτόν τι, καὶ μήποτε ἡ κυ-
νόσβατος, διὰ τὸ τραχὺ καὶ ἀκανθῶδες· κύνα γὰρ ξυ-
λίνην τὴν κυνόσβατον ὁ θεὸς λέγει.

521.

15 Harpocr. s. Ἀμφισσα: πόλις τῆς Λοκρίδος.
Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ὀπουντίων πολιτείᾳ οὕτω λέγει·
„Ἀνδραίμων δὲ ἦν οἰκιστής, Ἀμφισσαν δ' ὠνόμασαν διὰ
τὸ περιέχεσθαι τὸν τόπον ὄρεσιν”.

522.

Hesych. s. Ἀσπετος: ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν Ἠπειρῷ,
ὥς φησιν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Ὀπουντίων πολιτείᾳ.

Plutarch. Pyrrh. 1: καὶ Ἀχιλλεὺς ἐν Ἠπειρῷ
τιμᾶς ἰσοθέους ἔσχεν Ἀσπετος ἐπιχωρίῳ φωνῇ προσαγο-
ρευόμενος.

523.

Choeroboscus ad Theodosii canones p. 75 (t. I
Gaisford): τὸ Μέδων, ἔστι δὲ κύριον ὄνομα, ὁ μὲν ποιη-
τῆς Ὅμηρος διὰ τοῦ ντ κλίνει, οἷον Μεδόντος, τῷ λόγῳ
τῶν μετοχικῶν, Ἰσαῖος δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ Ἀριστοτέλης
30 ἐν Ὀπουντίων πολιτείᾳ Μεδῶνος φασὶν ἀναλόγως.

Ὀρχομενίων.

524.

Coll. proverb. cod. Vat. et Bodl. (App. 4, 92
ed. Gott. I p. 456) s. τὸ Ἡσιόδειον γῆρας: Ἀριστο-
τέλης ἐν Ὀρχομενίων πολιτείᾳ δις τεθάφθαι φησὶ τὸν
Ἡσιόδον καὶ ἐπιγράμματος τοῦδε τυχεῖν·

χαῖρε δις ἡβήσας καὶ δις τάφου ἀντιβολήσας,
Ἡσιόδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

παρίσονται τὸ τε γῆρας ἀπέβη καὶ δις ἐτάφη.

Suidas (Macar. pr. 8, 49) s. τὸ Ἡσιόδειον γῆρας:
ἐπὶ τῶν ὑπεργῆρων. φέρεται γὰρ καὶ ἐπιγράμμα Πιν-
δάρου τοιοῦτο· χαῖρε κ. τ. λ.

Io. Tzetzes (cf. A. P. p. 505 sqq.) prolegg.
comm. in Hesiodi opp. p. 17 Gf.: ἐπέγραψε δὲ καὶ
Πίνδαρος· „χαῖρε κ. τ. λ.”.

Procl. in Hesiodi opp. 631 (p. 298 Gaisf.): αοίκητον δὲ αὐτὸ (τὸ πολίχνιον τὴν Ἀσκραν) ὁ Πλούταρχος ἱστορεῖ καὶ τότε εἶναι, Θεσπείων ἀνελόντων τοὺς οἰκούντας, Ὀρχομενίων δὲ τοὺς σωθέντας δεξαμένων. ὅθεν καὶ τὸν θεὸν Ὀρχομενίοις προστάζει τὰ Ἡσιόδου λείψανα λαβεῖν καὶ θάψαι παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ γράφων τὴν Ὀρχομενίων πολιτείαν.

Plutarchi sept. sap. conv. 19: ἀνθρώπινον δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τὸ τοῦ Ἡσιόδου πάθος· ἀκήκοας γὰρ ἴσως τὸν λόγον. Οὐκ ἔγωγε, εἶπεν. Ἀλλὰ μὴν ἄξιον πυθέσθαι. Μιλησίου γὰρ ὡς ἔοικεν ἀνδρός, ὃ ξενίας ἐκονῶναι Ἡσιόδους καὶ διαίτης ἐν Λοκροῖς, τῇ τοῦ ξένου θυγατρὶ κρύφα συγγενομένου καὶ φωραθέντος, ὑποψίαν ἔσχεν ὡς γνοὺς ἀπ' ἀρχῆς καὶ συνεπικρύψας τὸ ἀδίκημα, μηδενὸς ὦν αἴτιος, ὀργῆς δὲ καιρῷ καὶ διαβολῇ περιπεσὼν ἀδίκως. ἀπέκτειναν γὰρ αὐτὸν οἱ τῆς παιδίσκης ἀδελφοὶ περὶ τὸ Λοκριδὸν Νέμειον ἐνεδρεύσαντες καὶ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀκόλουθον ὦ Τρώϊλος ἦν ὄνομα. τῶν δὲ σωματίων εἰς τὴν θάλασσαν ὠσθέντων τὸ μὲν τοῦ Τρώϊλου εἰς τὸν Δάφνον ποταμὸν ἔξω φερόμενον ἐπεσχέθη περικλύστω χοιράδι μικρὸν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ὑπεχούσῃ· καὶ μέχρι νῦν Τρώϊλος ἢ χοιραὶς καλεῖται. τοῦ δὲ Ἡσιόδου τὸν νεκρὸν εὐθὺς ἀπὸ γῆς ὑπολαβούσα δελφίνων ἀγέλη πρὸς τὸ Ῥίον ἐκόμιζε καὶ τὴν Μολυκρίαν. ἐτύγχανε δὲ Λοκροῖς ἢ τῶν Ῥίων καθεστῶσα θυσία καὶ πανήγυρις, ἣν ἄγουσιν ἔτι νῦν περιφανῶς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον. ὡς δὲ ὤφθη προσφερόμενον τὸ σῶμα, θαυμάσαντες ὡς εἰκὸς ἐπὶ τὴν ἀκτὴν κατέδραμον καὶ γνωρίσαντες ἔτι πρόσφατον νεκρὸν, ἅπαντα δεύτερα τοῦ ζητεῖν τὸν φόνον ἐποιοῦντο διὰ τὴν δόξαν τοῦ Ἡσιόδου. καὶ τοῦτο μὲν ταχέως ἔπραξαν εὐρόντες τοὺς φονεῖς· αὐτοὺς τε γὰρ κατεπόντισαν ζῶντας καὶ τὴν οἰκίαν κατέσκαψαν. ἐτάφη δὲ Ἡσιόδους πρὸς τῷ Νεμείῳ· τὸν δὲ τάφον οἱ πολλοὶ τῶν ξένων οὐκ ἴσασιν, ἀλλ' ἀποκέκρυπται, ζητούμενος ὑπ' Ὀρχομενίων, ὡς φασι, βουλομένων κατὰ χρησμόν ἀνελίσθαι τὰ λείψανα καὶ θάψαι παρ' αὐτοῖς.

Certam. Hom. et Hes. p. 322, 20 Goettl.: τοῦ δὲ ἀγῶνος διαλυθέντος διέπλευσεν ὁ Ἡσιόδους εἰς Δελφούς 40 χρησόμενος καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ θεῷ αναβήσων. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ τῷ ναῷ ἔνθεον γενομένην τὴν προφήτιν φασιν εἰπεῖν

ὄλβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεῖ,
Ἡσιόδους Μοῦσῃσι τετιμένος ἀθανάτῃσι·

τοῦ δὴ τοι κλέος ἔσται ὅσον τ' ἐπικίδνεται ἡώς.

21 immo ἴσω. || 25 Ῥίων: Ἀριαδείων? cf. Cert. p. 323, 7.

26 πέπτε add. Salmasius. || 31 ἀριστοφάνης cod. || 33 μέδιμνον in cod.

ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείου κάλλιπαι ὅς κ' ἐθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν. ὁ δὲ Ἡσιόδους ἀκούσας τοῦ χρησμοῦ τῆς Πλουτου μὲν ἀνεχώρει νομίσας τὴν ἐκεῖ Νεμείῳ τῇ γαίῃ, εἰς δὲ Οἰνόνῃ τῆς Λοκριδὸς ἔλθων κατεῖπε· Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι, τοῖς Φηγάς πατρὶς ἐπὶ τὸ μαντεῖον· ὁ γὰρ τόπος οὗτος ἐκαλεῖται Διὸς ἱερόν. διατριβῆς δ' αὐτῷ πλείονος γενεμένης ἐπὶ νεώσιν, ὑπονοήσαντες οἱ νεανίσκοι τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ χεύειν τὸν Ἡσιόδον, ἀποκτείναντες εἰς τὴν ἡμετέραν Εὐβοίαν καὶ τῆς Λοκριδὸς πέλαγος κατεπέσπει· νεκροῦ τριταίου πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ δελφῶν τυπώτο, ἑορτῆς τινὸς ἐπικχωρίου παρ' αὐτοῖς οὐκ ἔτι πάντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔδραμον καὶ τὸ σῶμα γαστρίᾳ ἐκείνῳ μὲν πενήσαντες ἔθαψαν, τοὺς δὲ φιλῶντες ζήτησαν... ὕστερον δὲ Ὀρχομενίοι κατὰ χρησμόν ἐνέγκαντες αὐτὸν παρ' αὐτοῖς ἔθαψαν καὶ ἐπέταψαν τῷ τάφῳ.

Ἀσκη μὲν πατρὶς πολυλήϊος· ἀλλὰ βασιτεῖα ὅστιά πληξίππων γῇ Μινύων κατέχει
Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος·
ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνῳ σοφός.

525.

Pollux 10, 165: ἐν δὲ Ἀριστοτέλει νεῖων πολιτεία (ἀχάνη) μέτρον ἐστὶν Ὀρχομενίων· ῥάκοντα πέντε μεδίμνους χωροῦν Ἀττικοὺς.

Schol. ad Aristoph. Acharn. 108: ἀχάνας· ἀχάνη μέτρον ἐστὶ... ἐχώρει δὲ αὐτὸν Ἀττικοὺς με, ὡς μαρτυρεῖ Ἀριστοτέλης.

Synag. lex. Seg. p. 473, 32 ἀχάνη: μετρίον πολλῶν τινῶν μεδίμνων. οὕτως Ἀριστοφάνης.

Hesych. s. ἀχάνη: μέτρον σίτου, ἐν Βασιλείᾳ μεδίμνους με.

Παρίων.

Testis Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

Πελληνίων.

526.

Harpocr. s. μαστήρες: ... ἔοικεν αἰχμῇ ἀποδευγμένη ἐπὶ τὸ ζητεῖν τὰ κοινὰ τοῦ δήμου. ζητῆται καὶ οἱ ἐν Πελληνίᾳ μαστροί, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν τῇ Πελληνίων πολιτείᾳ.

Photius (Lex. Seg.) s. μαστήρες: ἀπὸ τῶν 45 δευτικῶν χρήματων εἰσπράττοντες, οἵονεϊ ζητῆται τῶν γαδευτικῶν χρημάτων τῶν ἀειφυγίων· φυγαδεύονται.

ἤθησαν δὲ μαστῆρες ἀπὸ τῶν κυνηγῶν τῶν ἐν τοῖς
τοῖς τῶν ὀρῶν ζητούντων. τὰ θηρία.

(Ῥηγίνων.)

527.

Pollux 5, 75: καὶ μὲν Ἀναξίλας ὁ Ῥηγίνος οὔσης,
Ἀριστοτέλης φησὶν, τῆς Σικελίας τέως ἀγόνου λα-
οῦ, ὁ δὲ εἰσαγαγὼν τε καὶ θρέψας, ὁμοῦ δὲ καὶ
λύμπια νικήσας ἀπήνη, τῷ νομίσματι τῶν Ῥηγίνων
ἐκτύπων ἀπήνην καὶ λαγῶν.

(Ῥοδίω ν.)

528.

Schol. vet. vulg. ad Pindar. Olymp. 7 inscr.
διαγόρα Ῥοδίῳ πύκτη: περὶ δὲ τούτου τοῦ Διαγόρου
πρόκειται τοιαῦτα. κατὰ γὰρ τὴν Ὀλυμπίαν ἔστηκεν ὁ Δια-
γώρας μετὰ τὴν Λυσάνδρου εἰκόνα, πηχῶν τεσσάρων δακτύ-
λων πέντε, τὴν δεξιὰν ἀνατείνων χεῖρα, τὴν δὲ ἀριστερὰν εἰς
τὸν ἐπικλίνων. μετὰ δὲ τούτον ἵσταται καὶ ὁ Δαμαγῆτος
πρεσβύτατος τῶν παίδων αὐτοῦ, ὃς ἦν καὶ ὁμώνυμος
πάππῳ, παγκράτιον προβεβλημένος, καὶ αὐτὸς πη-
χῶν τεσσάρων, ἐλάττων δὲ τοῦ πατρὸς δακτύλων δ.
όμενος δὲ τούτου ἔστηκε Δωριεὺς ἀδελφός, πύκτης καὶ
τὸς προβεβλημένος. τρίτος δὲ μετ' ἐκείνον Ἀκουσί-
λος, τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἱμάτια ἔχων πυκτικόν, τὴν δὲ
δεξιὰν ὥσπερ πρὸς εὐχὴν ἀνατείνων. καὶ οὗτοι μὲν οἱ
νικηφόρου παῖδες ἐν στήλαις ἵστανται σὺν τῷ πατρί,
τ' ἐκείνους δὲ καὶ θυγατέρων αὐτοῦ νικηφόροι υἱοὶ δύο,
Ἰκλῆς πυγμῇ νικήσας ἀνδρῶν καὶ μετ' ἐκείνων Πεισίρ-
ρδος. καὶ λέγεται κατὰ τὴν Ὀλυμπίαν νικήσαντας
οὗς παῖδας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῷ πατρί, περιλα-
βόντας οὖν τὸν Διαγόραν, περιεῖναι τὸ στάδιον μακαρι-
μένους ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. χρόνῳ δὲ ὑστερόν φασι
τὴν τούτου θυγατέρα Καλλιπάτειραν ἐλθεῖν εἰς τὴν
Ὀλυμπίαν καὶ αἰτεῖν παρὰ τῶν ἑλλανοδικῶν ἐπιτρέψαι
ν θέν αὐτῇ, τοὺς δὲ κωλύειν φάσκοντας κατὰ νόμον
ἵνα μὴ θεωρεῖν τὸν γυμνὸν ἀγῶνα· τὴν δὲ φῆσαι
τοὺς αὐτοὺς οὐκ ἴσθαι εἶναι ταῖς ἄλλαις γυναιξίν, ἀλλὰ
ἐρεῖν πλέον τι ταῖς προγονικαῖς ἀρεταῖς ἐπεριδομένην·
ὡς δὲ εἶναι τὰς τε τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν στήλας,
ὡς οὕτω νικηθέντας τοὺς ἑλλανοδικὰς ἐπιχωρεῖν καὶ

συνήθειαν νόμου διαλύσαι καὶ τῇ Καλλιπατεῖρᾳ τὴν θέαν
ἐπιτρέψαι. καὶ τὰ μὲν περὶ αὐτῶν τοσαῦτα. ἰσθόρηται
δὲ ὁ Διαγόρας Ἑρμοῦ παῖς γεγενῆσθαι· φασὶ γὰρ
αὐτοῦ τὴν μητέρα εἰς ἀγρόν που πορευομένην, εἶτα καὶ
5 ματος σφοδροῦ ἐπισχόντος ἐπικλιθῆναι τινὶ Ἑρμαίῳ τε-
μένει καὶ οὕτω τὸν θεὸν αὐτῇ συνελθεῖν, τὸν δὲ Διαγόραν
οὕτω τεκεῖν αὐτήν, ὃς πρῶτος ἀφ' Ἡρακλέους λέγεται
τοιοῦτος γενέσθαι.

Schol. cod. Vrat. A: Διαγόρα νικήσαντι τὴν
10 ὀθ Ὀλυμπιάδα. τοῦτον δὲ τὸν διαγόραν οἱ ῥόδιοι Ἑρ-
μοῦ παῖδα φασί. πορευομένην γὰρ τὴν μητρί αὐ-
τοῦ εἰς ἀγρόν καὶ ἀναπαυομένην πρὸς Ἑρμαίῳ τινὶ
μιγῆναι τὸν θεὸν ἐκ τούτου γενέσθαι τὸν δια-
γόραν. περὶ τοῦ διαγόρου εἶπε μὲν καὶ ἀριστο-
τέλης. καὶ ἀπόλλας μαρτυροῦσιν ὅτι θυῶν πηχῶν
καὶ γ' ἦσαν δακτύλων ἡνέωχε δὲ καὶ δαμαγῆτον
υἱὸν πρεσβύτατον τῶν παίδων. τετράπηχυν τὸ μέγεθος.
τοῦ πατρὸς ἐλάττωνα ἔδαικτύλων. ἔσχε δὲ καὶ ἄλλον
ἀδελφὸν ἀκουσίλαον. θυγατέρων δὲ υἱοὺς εὐκλείστατον·
20 καλλιάναντα καὶ πεισίρροθον. οὗτοι δὲ πολλὰς νίκας
ἐν τῶν Ὀλυμπίων ἔσχον δέκα. ἐκ πυθίων δὲ ἔφη ὅτι
παῖδες τούτων διαφόρους ἀγῶνας νικήσαντες καὶ περι-
βαλόντες τὸν ἀδελφὸν διεξῆλθον μακαριζόμενοι. ἀφ' οὗ
Ἡρακλῆς σινεῖσθε τὸν ἀγῶνα μηδενὶ πῶ τοιαῦτα συμ-
βῆναι. ὥστε καὶ τὸν πατέρα καὶ τοὺς υἱοὺς Ὀλυμπιο-
νίκας γενέσθαι ἢ θυγατὴρ καὶ τούτου ἦλθεν εἰς τὰ
Ὀλύμπια ἢ ὄνομα καλλιπάτρεϊ. ἐκωλύετο δὲ ὑπὸ τῶν
ἑλλανοδικῶν γυνὴ οὔσα θεωρεῖσθαι τὰ Ὀλύμπια. ἡδὲ ἡδὲ
οὐχ ὁμοίᾳ ἔφη εἶναι ταῖς ἄλλαις γυναιξίν. ἔσχε γὰρ
30 καὶ τὸν πατέρα διαγόραν καὶ τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς Ὀλυμ-
πιονίκας. δαμαγῆτον. δωρεά. ἀκουσίλαον. καὶ ἑ ἀδελ-
φαῖς εὐκλεία. καὶ αὐτῆς υἱὸν πεισίρροθον. καὶ τούτων
εἰκόνα εἶναι ἐν Ὀλυμπίᾳ οἱ ἑλλανοδικοί. αἱ δὲ ἡσθέντες
συνεχώρησαν αὐτῇ θεωρεῖν (sic).

Σαμίω ν.

529.

Plin. n. h. 5, 135: Samon . . . Partheniam
primum appellatam Aristoteles tradit, postea
Dryussam, deinde Anthemussam.

Steph. Byz. s. Σάμος: ἐπιφανὴς πρὸς τῇ Καρίᾳ

14 Ed. pr. Rom. 1515 (cum seqq.) = e, cod. Vindob. gr. hist. 130 (a me collatus) = v, cod. Vrat. A = A. || 20 πρε-
σβύτατος Boeckh: πρεσβύτερος εν. || 22 τεσσάρων e (δ v): πέντε Boeckh ex A (ε). || 23 Δωριεὺς Beck (e Paus. etc.): διώρεος εν. ||
5 ὥσπερ πρὸς εὐχὴν ego ex v: ὡς πρὸς προσευχὴν e. || 29 Εὐκλῆς Heyne (e Paus.): εὐκλῶν εν. || ἀνδρῶν ego: ἀνδρῶνα (vulgo Ἀνδρῶνα)
v. || Πεισίρροδος ego (Πεισίρροδος Pans., Πεισίρροδος Boeckh ex A): πεισίρροθιος εν. || 30 καὶ λέγεται Boeckh: καὶ λελεγεῖται e, καὶ λε-
γέ τις v. || νικησαντες (τοὺς παῖδας om.) e. || 31 περιλαβόντας e: παραλαβόντας v (περιβαλόντας secundum A). || 34 Καλλιπάτειραν
Boeckh ex A et Paus.: ἀριστοπάτειραν εν (item infra). || 38 οὐκ ἴσθαι εν (οὐχ ὁμοίαν A). || 41 ἐπιχωρεῖσαι Heyne (συγχωρεῖσαι A):
ἐχωρεῖσαι εν.

b9 exscripsit Eduardus Lübbert. || 19 corr. (e Paus.) Εὐκλεία τὸν Καλλιάναντα.

νήσος. ἐκλήθη δὲ πρότερον Παρθενία καὶ Δρυοῦσσα καὶ Ἀνθεμεῦσσα . . .

Strabo XIV p. 637: ἐκαλεῖτο δὲ Παρθενία πρότερον οἰκούντων Καρῶν, εἴτα Ἀνθεμοῦς.

Schol. in Apoll. Rh. 2, 867: Παρθενία δὲ ἡ Σάμος ἐκαλεῖτο. ἐκέχρητο γὰρ πολλοῖς ἐνύμασι. καὶ γὰρ . . . Παρθενία καὶ Ἀνθεμοῦσσα ἐκαλεῖτο.

Exc. pol. Heracl. (p. 15, 1): ἡ δὲ νήσος Παρθενία, ὕστερον δὲ Δρυοῦσσα.

Hesych. s. Δρυοῦσσα: ἡ Σάμος τὸ παλαιόν.

id. s. Δρύσσα: οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ Σάμος.

530.

Schol. in Apollon. Rh. p. 315, 16 (Keil) Παρθενίης Ἀγκαῖος: Ἀριστοτέλης φησί, τίθει ἐπὶ Ἀγκαίου τὴν παροιμίαν, ὅτι γέγονε φιλογέωργος Ἀγκαῖος καὶ πολλὰς ἐφύτευεν ἀμπελούς. εἰπόντος δὲ αὐτῷ τοῦ θεράποντος ὅτι βάττον ἀποθανεῖται ἢ πίεται ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελίου, Ἀγκαῖος ὠρίμου γενομένου τοῦ καρποῦ τρήψας βότρυον ἐκάλεσε τὸν θεράποντα καὶ εἶπεν ὡς εἶχεν μέχρις οὗ καρποφορήσῃ ἡ ἀμπελος, καὶ ἔμελλε πίνειν. τοῦ δὲ θεράποντος εἰπόντος „πολλὰ μεταξύ πέλει κύλικος καὶ χεῖλος ἄκρου“, διηγέλη αὐτῷ τις σὺς διαλυμαινόμενος τὴν χώραν, ἐφ' ὃν ἐκδραμὼν πρὶν πῆ ἀνῆρέθῃ ὑπ' αὐτοῦ. διὸ ἐπεκράτησεν ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν παρὰ προσδοκίαν τι πραττόντων.

Zenobius prov. 5, 71 (Diogen. 7, 46) πολλὰ μεταξύ πέλει κύλικος καὶ χεῖλος ἄκρου: παροιμία λεχθεῖσα ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Ἀγκαῖος παῖς Ποσειδῶνος φυτεύων ἀμπελῶνα βαρέως ἐπέκειτο τοῖς οἰκέταις. εἰς δὲ τῶν οἰκετῶν ἔφη μὴ μεταλήψομαι τίνος δασπότην τοῦ καρποῦ. ὁ δὲ Ἀγκαῖος ἐπειδὴ ὁ καρπὸς ἐφθάρκει, χαίρων ἐτρύφα καὶ τὸν οἰκέτην ἐκέλευσε κερᾶσαι αὐτῷ. μέλλων δὲ τὴν κύλικα προσφέρειν τῷ στόματι ὑπεμίμνησκεν αὐτὸν τοῦ λόγου, ὁ δὲ ἔφη τὸν εἰρημένον στίχον. τούτων ἔτι λεγομένων (ἄλλος) οἰκέτης ἦλθεν ἀπαγγέλλων ὡς ὑπερμεγέθης σὺς τὸν ὄρχατον λυμαίνεται. ὁ δὲ Ἀγκαῖος ἀποβαλὼν τὴν πόσιν ἐπὶ τὸν σὺν ὥρμησε καὶ πληγείς ὑπ' αὐτοῦ ἐτελεύτησεν· ὅθεν ἡ παροιμία.

Schol. ad Odys. χ, 9 (p. 706, 14 Dind. cf. A. 40

P. p. 519) λέγει δὲ Ἀριστοτέλης περὶ τῆς παροιμίας (πολλὰ μεταξύ κ. τ. λ.) οὕτως· Ἀγκαῖος ὁ Ποσειδῶνος καὶ Ἀστυπαλαίας Σάμιος ὢν τὸ γένος, ἔχων οἰκέτην ἀπὸ Κρήτης ἐκέλευσεν αὐτὸν προσφέρειν ποτὶν πίνειν, ὅθεν ἐντεῦθεν ἀμπελοι τυγχάνουσιν. εἰπόντος δὲ αὐτοῦ

ὡς οὐ δυνήσεται πιεῖν, αὐτὸς ὁ Ἀγκαῖος κατακτείνους τοὺς θεράποντας ἔλαβε τὴν κύλικα καὶ προσέειπε· ξαντος δὲ ἐκείνου „πολλὰ μεταξύ πέλει κύλικος καὶ χεῖλος ἄκρου“, ἄφνω συνέβη χρῆμα σὺς μὲν ἐπιβαρῆσαι τοῖς Ἀγκαίου χωρίοις· ἀκούσαστα ἔκαστος ἀπὸ τῶν χειλέων τὴν κύλικα καταβείναι καὶ ἰκύναι πρὸς τὸν ἄγριον, συμβαλόντα δὲ τῷ κάτρω τῷ ἄγριον ἔθεν φασὶ καταρρυῖναι τὴν παροιμίαν.

Exc. pol. Heracl. 10, 2 Σαμίων . . . ἐκείνου 10 δ' αὐτῶν Ἀγκαῖος, ἀφ' οὗ τὰς ἀμπελούς καὶ φυτεύων φησί „πολλὰ μεταξύ κ. τ. λ.

531.

Aelian. de nat. 17, 20: Ἀριστοτέλης φησὶ γενέσθαι ἐν Σάμῳ λευκὴν χελιδόνα.

Exc. pol. Heraclid. 10, 3: ὅτι ἐν ταῖς Σαμίων ἐφάνη λευκὴ χελιδὼν οὐκ ἐλάττων πέδιμα.

Antigon. mir. 132: ὁ δὲ τοὺς Σαμιακοὺς συγγεγραφῶς (Δοῦρις) ἐπὶ τῶν πρώτων κτήσεων θητῶν τῶν περὶ Ἡρίστρατον χελιδόνα λευκὴ φησὶ.

Aelian. n. a. 10, 34: ὠφθήσαν ποτε καὶ χελιδόνες λευκαί, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιός φησιν.

532.

Aelian. de nat. an. 12, 40: Σάμιοι δὲ τὰς (τιμῶσι) . . . Σαμίους δὲ καὶ αὐτοῖς τοιοῦτοι χελιδόνες (ἱερὸν) κλαπὲν πρόβατον ἀνεῦρε καὶ ἐντεῦθεν Μακεδόνες ὁ Σάμιος τῇ Ἡρᾷ πρόβατον ἀνάθημα ἀπέθηκε· τὸ δὲ Ἀριστοτέλης (λέγει).

533.

Schol. in Aristoph. av. 471 οὐδ' Αἰσωπος φησὶ πᾶν τὸν λογοποιεῖν Αἰσωπον διὰ σπουδῆς ἦν δὲ ὁ Αἰσωπος Θραῒς, ἡλευθερώθη δὲ ὑπὸ Ἰδμονος κωφοῦ. ἐγένετο δὲ πρῶτον Ξάνθου δοῦλος . . . ὁ δὲ ἔχων τὸν Αἰσωπον. καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ Σαμίων πολιτεία εἰπόντα φησὶν αὐτὸν μὲν καὶ ἄλλους.

Exc. pol. Heraclid. 10, 5: Αἰσωπος ὁ κωφὸς τοιοῦτος εὐδοκίμει τότε. ἦν δὲ Θραῒς τὸ γένος, ἀνέστη δὲ ὑπὸ Ἰδμονος τοῦ κωφοῦ, ἐγένετο δὲ πρῶτος ἐκ τῶν δοῦλων.

534.

Zenob. prov. 6, 12 τὸ περὶ Δρύος καὶ Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν τῇ Σαμίων πολιτείᾳ πολλοὺς ὑπὸ Μιλησίων ἀναιρεθῆναι περὶ τῆς κατὰ Δρύον· ὅθεν καὶ τὰς Πριηνεῖας γυναῖκας ὁμοῦς.

4 corr. Ἀνθεμοῦσσα. || 35 ἄλλος add. cod. Bodl. et Diog.

b6 διαδραμεῖν Vind. Marc.: δραμεῖν vulgo. || 7 ἄγριον Vind.: ἄγριον ὡς Marc. c. vulg. || 8 φασὶ Vind.: φησὶ Marc. c. vulg. || 14 γένεσθαι vulgo.

Plutarchus quaest. Graec. 20: Τίς ὁ λεγόμενος Πριήνη παρὰ Δρυϊ σκότος; Σάμιοι καὶ Πριηνεῖς πολέοντες ἀλλήλοις τὰ μὲν ἄλλα μετρίως ἐβλάπτοντο καὶ λαπτον, μάχης δὲ μεγάλης γενομένης χιλίους Σάων εἰ Πριηνεῖς ἀπέκτειναν. ἐβδόμῳ δὲ ὕστερον ἔτει ἵστοις συμβαλόντες παρὰ τὴν καλουμένην Δρῦν, τοὺς ἵστους ὁμοῦ τε καὶ πρῶτους ἀπέβαλον τῶν πολιτῶν· καὶ Βίας ὁ σοφὸς εἰς Σάμῳ ἐκ Πριήνης πρεσβεύσας δοκίμησε. ταῖς δὲ Πριηνέων γυναῖξιν, ὁμοῦ τοῦ πάρις τούτου καὶ τῆς συμφορᾶς ἐλεεινῆς γενομένης, ἀρὰ τέστη καὶ ὄρκος περὶ τῶν μεγίστων „ὁ παρὰ τῇ Δρυϊ ὅτος” διὰ τὸ παῖδας αὐτῶν καὶ πατέρας καὶ ἀνδρας ἰφονευθῆναι.

535.

Plutarch. Pericl. 26: ὑπὸ δὲ τοῦ Μελίσσου καὶ 15 ρικλέα φησὶν αὐτὸν. Ἀριστοτέλης ἡγηθῆναι ναυμαῦντα πρότερον.

536.

Plutarch. Pericl. 28: ἐνάτῳ δὲ μηνὶ τῶν Σαμίων πραστάντων ὁ Περικλῆς τὰ τεῖχη καθεῖλε... Δοῦρις δ' 20 Σάμιος τούτοις ἐπιτραγωδεῖ πολλὴν ὀμότητα τῶν Ἀθῶν καὶ τοῦ Περικλέους κατηγορῶν, ἣν οὔτε Θουκυδίδης ὀρῆκεν οὔτ' Ἐφορος οὔτ' Ἀριστοτέλης.

537.

Photius Σαμίων ὁ δῆμος (ἐστίν) ὡς πολυ-25 ἄμματος: Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίους, ἐπισκώπτων ἰς ἐστιγμένους· οἱ γὰρ Σάμιοι καταπονηθέντες ὑπὸ τῶν σάων σπάνει τῶν πολιτευομένων ἐπέγραψαν τοῖς δούρις ἐκ πέντε στατήρων τὴν ἰσοπολίειαν, ὡς Ἀριστο- λῆς ἐν τῇ Σαμίων πολιτείᾳ.

Σαμοθράκων.

538.

Schol. in Apollon. Rhod. 1, 917 p. 355 (Keil) ῥήκτους ἀγανῆσι: ... ἡ δὲ Σαμοθράκη ἐκαλεῖτο 35 ὀτερον Λευκωσία, ὡς ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν Σαμο- ῆκης πολιτείᾳ.

Schol. B ad Hom. II. ω, 78 Σάμου: τῆς νῦν Σα- θράκης ... ἐκαλεῖτο δὲ Λευκωσία.

Exc. pol. Heraclid. 21: Σαμοθράκη τὸ μὲν ἐξ 40 χῆς ἐκαλεῖτο Λευκωσία διὰ τὸ λευκὴ εἶναι.

Σικυωνίων.

539.

Pollux 9, 77: τὸ μέντοι τῶν ὀβολῶν ὄνομα οἱ 45 ὅτι πάλαι βουπέροις ὀβελοῖς ἐχρῶντο πρὸς τὰς ἀμοι-

βάς, ὧν τὸ ὑπὸ τῇ δρακί πληθὺς ἐδόκει καλεῖσθαι δραχμή, τὰ δ' ὀνόματα καὶ τοῦ νομίσματος μεταπεσόν- τος εἰς τὴν νῦν χρειαὴν ἐνέμεινεν ἐκ τῆς μνήμης τῆς πα- λαιᾶς· Ἀριστοτέλης δὲ ταῦτον λέγων ἐν Σικυωνίων πολιτείᾳ σμικρὸν τι καινοτομεῖ, ὀφελούς αὐτοὺς τέως ὠνομάσθαι λέγων, τοῦ μὲν ὀφέλλειν δηλοῦντος τὸ αὔξειν, αὐτῶν δὲ διὰ τὸ εἰς μῆκος ἠϋξῆσθαι ὥδε κληθέντων. ὅθεν καὶ τὸ ὀφέλλειν ὠνομάσθαι φησὶν οὐκ εἰδ' ὅπως· ἐπὶ μέντοι τῶν ὀβελῶν ὑπελλάχθαι τὸ φ εἰς τὸ β κατά συγ- γένειαν.

Plutarch. Lysand. 17: τοῦτο δὲ (τὸ πάτριον τῶν Λακεδαιμονίων νόμισμα) ἦν σιδηροῦν... κινδυνεύει δὲ καὶ τὸ πάμπαν ἀρχαῖον οὕτως ἔχειν, ὀβελίσκοις χρω- μένων νομίμασι σιδηροῖς, ἐνίων δὲ χαλκοῖς· ἀφ' ὧν παραμένει πληθὺς ἔτι καὶ νῦν τῶν κερμάτων ὀβολούς καλεῖσθαι, δραχμὴν δὲ τοὺς ἐξ ὀβολού· τοσούτων γὰρ ἡ χεὶρ περιεδράττετο.

(Σινωπέων.)

540.

Schol. in Apollon. Rhod. 2, 946 p. 436, 15 (Keil) ἐνθα Σινώπη: ... κατ' Εὐμήλον καὶ Ἀριστοτέλη Ἀσωποῦ (ἢ Σινώπη).

(Συβαριτῶν.)

541.

Athen. XII p. 520: εἰς τηλικούτον δ' ἦσαν τρυφῆς ἐληλακότες (οἱ Συβαρίται) ὡς καὶ παρὰ τὰς εὐχάρας τοὺς ἵππους ἐθίσαι πρὸς αὐλὸν ὀρχεῖσθαι. τοῦτ' οὖν εἰ- 30 δότες οἱ Κροτωνιάται ὅτε αὐτοῖς ἐπολέμευν, ὡς καὶ Ἀρι- στοτέλης ἱστορεῖ διὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν, ἐνέδοσαν τοῖς ἵπποις τὸ ὀρχηστικὸν μέλος· συμπάρῃσαν γὰρ αὐτοῖς καὶ αὐληταὶ ἐν στρατιωτικῇ σκευῇ. καὶ ἅμα αὐλούντων ἀκούοντες οἱ ἵπποι οὐ μόνον ἐξωρχήσαντο ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναβάτας ἔχοντες ἡτομόλησαν πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας.

Iulius Africanus cest. 14 p. 293 (ed. Par. 1693 post Mathemat. vet.): εἰς τοῦτο ποτε ἐλάσαι τρυ- φῆς Συβαρίτας λόγος ὡς παρὰ δεῖπνον εἰς τὸ συμπόσιον αὐτοὺς (τοὺς ἵππους) εἰτάγειν, τοὺς δ' ἀκούσαντας αὐ- λήματος ἀνίστασθαι ἐπὶ τῷ πόδε καὶ τοῖς προσθίοις ὥσπερ χειρονομούντας ὀρχεῖσθαι. ὑβρισθέντα δὲ αὐλητὴν εἰς Κροτωνιάτας αὐτομολῆσαι προσφάτως ἵππομαχίᾳ νενι- κημένους, μέγιστα δὲ ὠφελήσειν τὸ κοινὸν ἐπαγγεῖλα- σθαι· παραδώσειν γὰρ πᾶν τὸ Συβαριτικὸν ἵππικὸν αἰχμαλώτων. πιστεῦσαι τοὺς Κροτωνιάτας αὐτῷ καὶ ἐπιτρέφαι στρατηγεῖν, τὸν δὲ αὐλήσαντα τοῖς τῆς πόλεως

αὐληταῖς δεῖξαι τὸ μέλος καὶ ὅτε καιρὸς ἦν παρεγγυῆσαι τὴν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξοδὸν. ὥς δὲ οἱ Συβαριῖται ἐπῆλθον πανδημει πολὺ τι φρουαττόμενοι τῇ τῆς ἵππου περιουσίᾳ καὶ ἀνεμίγησαν αἱ φάλαγγες, ὑπὸ σημείον ἐν ἤλυσαν οἱ πάντες, συνήθους δὲ ἤχου ἀκούσαντες οἱ ἵπποι ὥσπερ οἴκοι ἐδιδάσκτο ἀποσεισάμενοι τοὺς ἀναβάτας ὑπαρχοῦντο πάντες. τότε οὖν οἱ ἱππῶται ἐάλωσαν κείμενοι καὶ οἱ ἵπποι ἐλήφθησαν ὄρχούμενοι ἀναστησάντων αὐτοὺς συνήθων μελῶν.

542.

Athen. XII p. 523: καὶ οἱ τὴν Σῆριν δὲ κατοικοῦντες, ἦν πρῶτοι κατέσχον οἱ ἀπὸ Τροίας ἐλθόντες, ὕστερον δ' ὑπὸ Κολοφωνίων ὥς φησι Τίμαιος καὶ Ἀριστοτέλης, εἰς τρυφὴν ἐξώκειλαν οὐχ ἥσσον Συβαριτῶν. καὶ γὰρ ἰδίως παρ' αὐτοῖς ἐπεχωρίασε φορεῖν 15 ἀνθινούς χιτῶνας, οὓς ἐζώννυντο μίτραις πολυτελέσι· καὶ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν περιόικων μιτροχιτώνες, ἐπεὶ Ὀμηρὸς τοὺς ἀζώστους ἀμιτροχιτώνες καλεῖ.

Συρακοσίων.

543.

Poll. 6, 16: καὶ που καὶ (οἶνος) γλυκύς Πόλλιος. ἔστι μὲν ἐκ Συρακουσῶν, Πόλλιος δ' αὐτὸν ὁ Ἀργεῖος πρῶτος ἐπισκεύασεν, ἀφ' οὗ καὶ τοῦνομα, ἡ ἀπὸ τοῦ Συρακοσίων βασιλέως Πόλλιδος, ὡς Ἀριστο- 25 χρόνῳ τούτῳ ... μέθαι καὶ σκώμματα ... παρὰ τῆς λέγει.

Athen. epit. I p. 31^b ... ἦν (ἀμπελον Βιβλίναν) Πόλλιν τὸν Ἀργεῖον, ὃς ἐβασίλευσε Συρακοσίων, πρῶτον εἰς Συρακούσας κομίσαι (φασίν) ἐξ Ἰταλίας. εἴη ἂν οὖν ὁ παρὰ Σικελιώταις γλυκύς καλούμενος Πόλλιος ὁ 30 Βίβλινος οἶνος.

Etym. M. p. 197, 32 (Lex. Seg.) s. Βίβλινος οἶνος: ... ἀπὸ Βιβλίνης οὕτω καλουμένης Θρακίας ἀμπελου, ἥτις διὰ τὸ εὐθαλὲς εἶναι ἐν Ἑλλάδι, μετετέθη καὶ ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ Πόλλιδος τοῦ Συρακουσίου 35 τυράννου· ἐνθεν αὐτὴν τινες καὶ Πόλλιν καλοῦσιν.

Aelianus var. hist. 12, 31: καὶ ἐν Συρακούσαις Πόλλιος· ἐκλήθη δὲ ἀπὸ τίνος ἐγχωρίου βασιλέως.

544.

Phot. s. καλλικύριοι: οἱ ἀντὶ τῶν γεωμέτρων ἐν 40 Συρακούσαις γενόμενοι, πολλοὶ τινες τὸ πλῆθος. δοῦλοι δ' ἦσαν οὗτοι τῶν φυγάδων ὡς Τίμαιος ἐν ζ' ὅθεν τοὺς ὑπερβολῇ πολλοὺς καλλικυρίους ἔλεγον. ὠνομάσθησαν δ' ἀπὸ τοῦ εἰς ταῦτο συνελθεῖν παντοδαποὶ ὄντες, ὡς

Ἀριστοτέλης ἐν Συρακουσίων πολιτείᾳ, ἡμεῖς παρὰ Λακεδαιμονίοις εἴλωσι καὶ παρὰ Θεταῖς σταῖς καὶ παρὰ Κρησὶ κλαρώταις.

Zenob. pron. 4, 54 (Hesych. s. v.) καλλι-
ρίων πλείους: οὕτως ἐν Συρακούσαις καλλι-
ἐπισελθόντες γεωμέτροις καλλικύριοι. ἔθεν ταρ-
ἔλεγον, εἴ ποτε πλῆθος ἤθελον ἐμφῆναι, ὅτι πλεί-
τῶν καλλικυρίων. δοῦλοι δὲ ἦσαν οὗτοι καὶ πε-
ρίους ἐξέβαλον. ἡ δὲ αἰτία τῆς κλήσεως αὐτῶν
10 τὸ παντοδαποὺς εἰς ταῦτο συνελθεῖν ὥστε πλείους
ἐγκρίσθαι.

Eustath. in Il. p. 295, 31 ἐν ῥητορῇ ἐκ-
λεξικῶ ... ὅτι ὥσπερ εἴλωται ... καλλικύριοι δὲ ὅλοι
545.

Schol. in Pind. Pyth. 1, 89: αὐτὸν δὲ τὸν ἐν
ἐν τῇ τῶν Συρακουσίων πολιτείᾳ (φησὶν Ἀριστοτέλης)
δυσουρία δυστυχεῖσαι.

546.

Athen. X p. 435^c: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ
20 ρακουσίων πολιτείᾳ καὶ συνεχῶς φησὶν αὐτὸν (Δε-
τὸν νεώτερον) ἔσθ' ὅτε ἐπὶ ἡμέρας ἐνεγκάτα μέ-
διὸ καὶ ἀμβλυωπότερον γενέσθαι τὰς ὄψεις.

Plutarch. Dion. 7: ἡμέρας γὰρ, ὡς φαίνεται
κοντα συνεχῶς ἔπινεν ἀρξάμενος καὶ τὴν αὐτὴν
χρόνῳ τούτῳ ... μέθαι καὶ σκώμματα ... παρὰ
547.

Pollux 9, 87: ... τὸ μέντοι Σικελιῶν τῶν
ἐλάχιστον ἴσχυεν, τὸ μὲν ἀρχαῖον, ὡς Ἀριστοτέλης
λέγει, τέτταρας καὶ εἴκοσι τοὺς νοῦμους, τὸ δὲ
30 δυοκαίδεκα· δύνασθαι δὲ τὸν νοῦμμεν τρία ἡμισυ.

Ταραντίνων.

548.

Poll. 9, 80: καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ
τῶν πολιτείᾳ καλεῖσθαι φησι νόμισμα τῶν
νοῦμμεν, ἐφ' οὗ ἐντετυκῶσθαι Τάραντα τὸν Περ-
δελφίνι ἐποχούμενον.

Τεγεατῶν.

549.

Schol. in Apollon. Rh. 4, 264 p. 494
κάδες οἱ καὶ πρόσθεν: ... Ἀριστοτέλης
τῇ Τεγεατῶν πολιτείᾳ φησὶν ὅτι βάβαρι τῇ
διὰν ὤκησαν, οἵτινες ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρ-
550.

13 lacunam vidit Casaubonus. epitome Athenaei simpliciter habet ὕστερον δ' οἱ Κολοφώνιοι. || 34 εὐφορος cod. V. et
εὐθνος D. P. || 35 Σικωνίου codd. || 40 = καλλικύριοι Phot. s. v.

b1 ἀριστο^φ Suid. cod. E. || 13 ἐν κρήτῃ pro ἐν Συρακούσαις.

ένων αὐτοῖς πρὸ τοῦ ἐπιτεῖλαι τὴν σελήνην, διὸ κα-
ἀσθησαν προσέληνοι.

550.

Plutarch. quaest. Graec. 5: Τίνες οἱ παρὰ Ἀρ-
καὶ Λακεδαιμονίοις χρηστοί; Λακεδαιμόνιοι Τεγεά-
διαλλαγέστες ἐποίησαντο συνθήκας καὶ στήλην ἐπ'
ἰῶ κοινὴν ἀνέστησαν, ἐν ᾗ μετὰ τῶν ἄλλων γέ-
αι Μεσσηνίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας καὶ μὴ
χρηστοὺς ποιεῖν. ἐξηγούμενος οὖν ὁ Ἀριστο-
τοῦτο φησὶ δύνασθαι τὸ μὴ ἀποκτινύναι βοη-
χάριν τοῖς λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν.

Plutarch. quaest. Rom. 52: καὶ γὰρ Ἀρι-
ίλης ἐν ταῖς Ἀρκάδων πρὸς Λακεδαιμονίους συν-
γεγράφθαι φησὶ μηδένα χρηστὸν ποιεῖν βοηθείας
τοῖς λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν, ὅπερ εἶναι μη-
ἐποκτινύναι.

Τενεδίων.

551.

Stephan. Byz. ethn. ep. s. Τένεδος ... ἔστι καὶ 20
παροιμία Τενέδιος πέλεκυς, ἐπὶ τῶν ἥτοι πι-
ῇ καὶ μᾶλλον συντόμως ἀποκοπτόντων τὰ ζητήματα
ἀ ἄλλα πράγματα. ... φησὶν Ἀριστοτέλης
Τενεδίων πολιτεία ὅτι βασιλεὺς τις ἐν Τενέδῳ νό-
θηκε τὸν καταλαμβάνοντα μοιχοὺς ἀναιρεῖν πελέκει
τέρους. ἐπειδὴ δὲ συνέβη τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατα-
ῖναι μοιχόν, ἐκύρωσε καὶ περὶ τοῦ ἰδίου παιδὸς
ῖναι τὸν νόμον καὶ ἀναιρεθέντος εἰς παροιμίαν πα-
τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τῶν ὠμῶς πραττομένων. διὰ τοῦτο
καὶ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῶν Τενεδίων κεχαράχθαι 30
τῷ ἐτέρῳ μέρει πέλεκυν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐτέρου δύο
ας εἰς ὑπόμνησιν τοῦ περὶ τὸν παῖδα παθή-

Diogenian. prov. 8, 58. Hesych. s. Τενέδιον βέ-
Photius s. Τενέδιος ξυνήγορος: ... καὶ παροιμία 35
ος πέλεκυς· Ἀριστοτέλης μέντοι ὅτι βασιλεὺς
ος [μετὰ πελέκως δικάζων τὸν ἀδικοῦντα εὐθέως
... ἢ ὅτι βασιλεὺς τις] νόμον θεῖς πελέκει τοὺς μοι-
ᾶμψω κατατομεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ ἐτήρησεν τοῦτο·
καὶ ἐν τῷ νομίσματι ἐφ' οὗ μὲν πέλεκυς ἐφ' 40
δύο πρόσωπα ἐξ ἐνὸς αὐχένος.

Exc. pol. Heraclid. 7, 3: νόμον δὲ τινὰ φασὶ τῶν
ένων Τενεδίοις θέσθαι, εἴ τις λάβοι μοιχόν, ἀπο-
ι τοῦτον πελέκει. ἀλόντος δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ
αβόντος ἐρομένου τὸν βασιλέα τί χρὴ ποιεῖν, ἀπο- 45
θαι τῷ νόμῳ χρῆσθαι. καὶ διὰ τοῦτο τοῦ νο-

μίσματος αὐτοῦ ἐπὶ θάτερα πέλεκυς κεχαράκται, ἐπὶ
θάτερα δὲ ἐξ ἐνὸς αὐχένος πρόσωπον ἀνδρὸς καὶ γυναι-
κός. καὶ ἐκ τούτου λέγεται ἐπὶ τῶν ἀποτόμων τὸ ἀπο-
κεκόφθαι Τενεδίῳ πέλεκει.

552.

Strabo VIII p. 380: καὶ ἡ Τενέα δ' ἐστὶ κώμη
τῆς Κορινθίας, ἐν ᾗ τοῦ Τενεάτου Ἀπόλλωνος ἱερόν ...
δοκεῖ δὲ καὶ συγγένειά τις εἶναι Τενεδίοις πρὸς τούτους
ἀπὸ Τέννου τοῦ Κύκνου, καθάπερ εἶρηκεν Ἀριστοτέλης·
καὶ ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος δὲ τιμὴ παρ' ἀμφοτέροις ὁμοία
οὔσα δίδωσιν οὐ μικρὰ σημεῖα.

Pausan. 2, 5 ... ἡ καλουμένη Τενέα. οἱ δὲ ἄν-
θρωποι φασιν οἱ ταύτῃ Τρῶες εἶναι, αἰχμάλωτοι δὲ ὑπὸ
Ἑλλήνων ἐκ Τενέδου γενόμενοι ἐνταῦθα Ἀγαμέμνονος
δόντος οἰκῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο θεῶν μάλιστα Ἀπόλλωνα
τιμῶσιν.

(Τηνίων.)

553.

Plin. n. h. 4, 65: Tenos ... quam propter
aquarum abundantiam Aristoteles Hydrussam
appellatam ait.

Stephan. Byz. s. Τήνος: νῆσος Κυκλάς, ἀπὸ οἰ-
κιστοῦ Τήνου. ἐκλήθη καὶ Τδροῦσσα διὰ τὸ κατάρρυ-
τον εἶναι.

Τροϊζηνίων.

554.

Athen. epit. I p. 31^c: ἐν τῷ χρησμῷ, φησὶν, ὁ
θεὸς ἡτομάτισε·

πὶν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις
εὐδ' ἱερὰν Τπέραν, ὅθι γ' ἄτρυγον οἶνον ἔπινες.
ὠνομάζετο δὲ παρὰ Τροϊζηνίοις, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης
ἐν τῇ αὐτῶν πολιτείᾳ, ἄμπελος Ἀνθηδονίας καὶ Τπερείας,
ἀπὸ Ἀνθου τινὸς καὶ Τπέρου, ὡς καὶ Ἀλθηφίας ἀπὸ
Ἀλθηφίου τινὸς ἐνὸς τῶν Ἀλφειοῦ ἀπογόνων.

555.

Plutarch. quaest. Graec. 19: Τίς ἡ Ἀνθηδὼν
περὶ ἧς ἡ Πυθιάς εἶπε· πὶν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀν-
θηδόνα ναίεις; ἡ γὰρ ἐν Βοιωτοῖς οὐκ ἔστι πολυοῖνος.
τὴν Καλαυρίαν Εἰρήνην τὸ παλαιὸν ὠνομάζον ἀπὸ γυ-
ναϊκὸς Εἰρήνης, ἣν ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Μελανθείας τῆς
Ἀλφειοῦ γενέσθαι μυθολογοῦσιν. ὕστερον δὲ τῶν περὶ
Ἀθῆναι καὶ Τπέρην αὐτόθι κατοικούντων Ἀνθηδονίαν καὶ
Τπέρειαν ἐκάλουν τὴν νῆσον. εἶχε δὲ ὁ χρησμός οὕτως,
ὡς Ἀριστοτέλης φησί·

πὶν οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις
οὐδ' ἱερὰν Ἑπέραν, ὅθι γ' ἄτρυγον οἶνον ἔπινες.
ταῦτα μὲν ὁ Ἀριστοτέλης.

556.

Plutarch. Thes. 3: Πιθεύς ὁ Θησέως πάππος πό-
λιν μὲν οὐ μεγάλην τὴν Τροιζηνίων ἔκτισε, δόξαν δὲ
μάλιστα πάντων ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώ-
τατος ἔσχεν. ἦν δὲ τῆς σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις ὡς
ἔοικεν ἰδέα καὶ δύναμις, οἷα χρῆσάμενος Ἡσίοδος εὐδο-
κίμει μάλιστα περὶ τὰς ἐν τοῖς ἔργοις γνωμολογίας.¹⁰
καὶ μίαν γε τούτων ἐκείνην λέγουσι Πιθέως εἶναι „μισθὸς
δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω". τοῦτο μὲν οὖν
καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἶρηκεν.

Φωκαϊέων.

557.

Clemens Alex. Strom. I p. 144 Sylb.: Ἐξήκιστος
τε ὁ Φωκαϊέων τύραννος δύο δακτυλίους φορῶν γεγο-
τευμένους τῷ ψόφῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους διησθάνετο τοὺς
καιροὺς τῶν πράξεων, ἀπέθανεν δὲ ὅμως δολοφονηθεὶς²⁰
καίτοι προσημνάντος τοῦ ψόφου, ὡς φησιν Ἀριστο-
τέλης ἐν τῇ Φωκαϊέων πολιτείᾳ.

(Χαλκηδονίων.)

558.

Plinius n. h. 7, 207: *quadriremem Aristoteles (auctor est fecisse) Carthaginienses.*

Clemens Alex. Strom. I p. 132 Sylb.: Καρχηδόνιοι
δὲ πρῶτοι τετρήρη κατεσκεύασαν, ἐναυπήγησε δὲ αὐτὴν
Βόσπορος αὐτοσχέδιον.

(Χαλκιδέων.)

559.

Strabo X p. 445: Εὐβοίαν γοῦν εἰπὼν ὁ ποιητὴς
τοὺς ἀπ' αὐτῆς Εὐβοέας οὐδέποτε εἶρηκεν, ἀλλ' Ἀβαν-³⁵
τας αἰεὶ ... φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ἐξ Ἀβας τῆς Φω-
κιῆς Θρακίας ὀρμηθέντας ἐποικῆσαι τὴν νῆσον καὶ ἐπο-
νομάσαι Ἀβαντας τοὺς ἔχοντας αὐτήν.

560.

Strabo X p. 447: αἱ δ' οὖν πόλεις αὗται (Ἐρέ-⁴⁰
τρια καὶ ἡ Χαλκίς) διαφερόντως αὐξηθεῖσαι καὶ ἀποι-
κίας ἐστειλαν ἀξιολόγους εἰς Μακεδονίαν. Ἐρέτρια μὲν
γὰρ συνώκισε τὰς περὶ Παλλήνην καὶ τὸν Ἀθω πόλεις,
ἡ δὲ Χαλκίς τὰς ὑπὸ Ὀλύμπῳ, ἃς Φίλιππος διελυμή-

νατο. καὶ τῆς Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας πολλὰ
Χαλκιδέων ἐστίν. ἐστάλησαν δὲ αἱ ἀποικαὶ εἰς
θάπερ εἶρηκεν Ἀριστοτέλης, ἥνκα ἡ τῶν ἰπ-
ἐπεκράτει πολιτεία· προσέστησαν γὰρ αὐτῆς ἀπὸ τῶν
3 των ἄνδρες ἀριστοκρατικῶς ἄρχοντες.

L. NOMIMA.

561.

Varro de ling. Lat. 7, 70 (p. 147 O. Müller):
*praefica dicta, ut Aurelius scribit, mulieris
luctum quae conduceretur, quae ante domum
tui laudes eius caneret. hoc factitatum* Aristote-
teles scribit in libro qui inscribitur *Nomima*.
15 βαρική.

Hesych. s. Καρῖναι: θρηνητοὶ μουσαί-
νεκροὺς τῷ θρήνῳ παραπέμπουσαι πρὸς τὰς τει-
τὰ κήδην. παρελαμβάνοντο δὲ αἱ ἀπὸ Καρίας γυναι-
562.

Apollonius hist. mirab. 11: Ἀριστοτέλης
νομίμοις βαρβαρικοῖς (ἐν Λατμῷ) τῆς Καρίας τυ-
γίνονται οἱ τοὺς μὲν ξένους πατάξαντες οὐ λα-
κοῦσι, τοὺς δὲ ἐπιχωρίους παραυτὰ ἀποκτείνουσι.

Antigonus hist. mir. 18: ἐν Λατμῷ δὲ τῆς Καρίας
25 φησὶν Ἀριστοτέλης τοὺς σκορπίους εἶναι μὲν τῶν
τινὰ πατάξωσιν, μετρίως λυπεῖν, εἰὰ δὲ τῶν ἄλλων
ἕως θανάτου κατατείνειν.

Plinius n. h. 8, 229: *in Latmo Cariae
Aristoteles tradit a scorpionibus hospites
30 laedi, indigenas interim.*

Aelianus n. a. 5, 14: ἐν Λατμῷ τῆς Καρίας
σκορπίους εἶναι, οἵπερ οὖν τοὺς μὲν πολίτας σφάζου-
σιν ἐς θάνατον, τοὺς δὲ ξένους ἡσυχῇ καὶ ὅπως
σχεῖν ὀδαξήσμεν.

563.

Plinius 7, 15: *supra Nasamonas coeli
que illis Machlyas Androgynos esse utriusque
turae inter se vicibus coeuntes Calliphanes
Aristoteles adicit dextram mammam is ut
laenam muliebrem esse.*

564.

Steph. Byz. s. Γέρμαρα: Κελτοὺς ἔστιν
ἡμέραν οὐ βλέπει, ὡς Ἀριστοτέλης περὶ βελόνων
τοὺς δὲ Λωτοφάγους καθεύδειν ἐξάμηνον.

¹⁸ (item 22) Φακίων vulgo. || ²⁷ Carthaginienses pro Chalcedoniis (vel ipsius vel fontis) errore infert Plinius. ||
Χαλκηδόνιοι. || ³⁰ αὐτοσχέδιον: αὐτόχθον Euseb. ex Clem. et exc. Palat.

^{b11} ad luctum Turnebus: codd. ab luco vel a luco. || ¹⁴ nomina barbarica codd., corr. Turnebus. || ²¹ ἐν Λατμῷ
ex Antig. || ⁴² γέρμερα codd. Rehdig. Voss. „an Γερμέραι?“ Mein. || ⁴³ περὶ θαυμασίων: sic errore (cf. A. P. p. 624).

565.

Athenaei epit. I p. 23^d: 'Αριστοτέλης ἐν Τυρ-
νῶν νομίμοις „οἱ δὲ Τυρρηνοὶ δειπνοῦσι μετὰ τῶν γυ-
ναικῶν ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ”.

Exc. pol. 17 Τυρρηνῶν: . . . πάντες δὲ ὑπὸ τῷ 5
τῷ ἱματίῳ κατακείνται καὶ παρῶσί τινες.

566.

Pollux 4, 56: Τυρρηνοὶ δὲ τῷ 'Αριστοτέλους
γῶ οὐ πυκτεύουσιν ὑπ' αὐλῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ μα-
γροῦσι καὶ ὀψοποιοῦσιν.

Plutarch. de cohib. ira 11: οὐ γάρ, ὡς 'Αρι-
στοτέλης ἱστορεῖ κατ' αὐτὸν ἐν Τυρρηνίᾳ μαστιγοῦσθαι
ἵς οἰκέτας πρὸς αὐλόν, οὕτω πρὸς ἡδονὴν δεῖ . . . τῆς
εὐρίας ἐμφορεῖσθαι.

Athenaeus XII p. 518: ὑπὸ δὲ τῆς τρυφῆς οἱ Τυρ- 15
ροὶ ὡς 'Αλκιμος ἱστορεῖ, πρὸς αὐλὸν καὶ μάττους καὶ
κτεῖουσιν καὶ μαστιγοῦσιν.

567.

Dionysius Halicarn. ant. Rom. 1, 72: 'Αριστο-
τέλης δὲ ὁ φιλόσοφος 'Αχαιῶν τινὰς ἱστορεῖ τῶν ἀπὸ 20
οἰᾶς ἀνακομισαμένων περιπλέοντας Μαλέαν, ἔπειτα
ἡμῶν βιαίῳ καταληφθέντας, τέως μὲν ὑπὸ τῶν πνευ-
στῶν φερομένους πολλαχῇ τοῦ πελάγους πλανᾶσθαι
αὐτῶντας δ' ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς 'Οπικῆς,
καλεῖται Λάτιον ἐπὶ τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει καίμενος. 25
μένους δὲ τὴν γῆν ἰδόντας ἀνελκύσαι τε τὰς ναῦς
τόθι καὶ διατρέψαι τὴν χειμερινὴν ὥραν παρασκευαζο-
μενους ἕαρος ἀρχομένου πλεῖν. ἐμπρησθειῶν δὲ αὐτοῖς
ὁ νύκτα τῶν νηῶν οὐκ ἔχοντας ὅπως ποιήσονται τὴν
αἰσιν, ἀβουλήτῳ ἀνάγκῃ τοὺς βίους ἐν ᾧ κατήχθησαν 30
ῥίῳ ἰδρύσασθαι. συμβῆναι δὲ αὐτοῖς τοῦτο διὰ γυ-
ναικῶν αἰχμαλώτους, ἃς ἔτυχον ἔχοντες ἐξ 'Ιλίου ταύ-
της δὲ κατακαῦσαι τὰ πλοῖα φοβουμένας τὴν οἰκαδε
ζαίων ἀπαρσιν ὡς εἰς δουλείαν ἀφίξομένας.

Plutarchus quaest. Rom. 6: Διὰ τί τοὺς συγγενεῖς 35
στόματι φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες; . . . ἡ δὲ ἦν 'Αρι-
στοτέλης ὁ φιλόσοφος αἰτίαν ἱστέρηκε; τὸ γὰρ πολυ-
λήτην ἐκεῖνο καὶ πολλαχῶς γενέσθαι λεγόμενον, ὡς
ἐν, ἐτολμήθη καὶ ταῖς Τρωάσι περὶ τὴν 'Ιταλίαν. τῶν
ἀνδρῶν ὡς προσέπλευσαν ἀποβάντων, ἐνέπρησαν τὰ 40
εἶα, πάντως ἀπαλλαγῆναι τῆς πλάνης δεόμεναι καὶ
θαλάττης, φοβηθεῖσαι δὲ τοὺς ἀνδρας ἥσπαζοντο τῶν
γενῶν καὶ οἰκείων μετὰ τοῦ καταφιλεῖν καὶ περιπλέ-
σθαι τοὺς πρῶτους γάμοντας· παυσαμένων δὲ τῆς ὀργῆς

καὶ διαλλαγέντων, ἐχρῶντο καὶ τὸ λοιπὸν ταύτῃ τῇ φι-
λοφροσύνῃ πρὸς αὐτοὺς.

(Serv. in Aen. 1, 273. Solin. 1) Festus s. Roma
(p. 269 O. Müll.): *Lembos qui appellatur Hera-
clides existimat, revertentibus, ab Ilio Achivis,
quosdam tempestate deiectos in Italiae regiones,
secutos Tiberis decursum, pervenisse ubi nunc sit
Roma ibique propter taedium navigationis impulsas
captivas auctoritate virginis cuiusdam tempestivae
nomine Rhomes incendisse classem atque ab ea
necessitate ibi manendi urbem conditam ab eis et
potissimum eius nomine eam appellatam, a cuius
consilio eas sedes sibi firmavissent.*

568.

Plutarch. Camill. 22: 'Αριστοτέλης δὲ ὁ φι-
λόσοφος τὸ μὲν ἀλῶναι τὴν πόλιν ('Ρώμην) ὑπὸ Κελ-
τῶν ἀκριβῶς δηλὸς ἐστὶν ἀκηκοώς, τὸν δὲ σώσαντα Λεύ-
κιον εἰναί φησιν· ἦν δὲ Μάρκος, οὐ Λεύκιος, ὁ Κά-
μιλλος.

LI. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.

Vita Arist. Marc. (f. 276): καὶ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ
δικαιώματα 'Ελληνίδων πόλεων ἐξ ὧν Φίλιππος τὰς φιλο-
νεικίας τῶν 'Ελλήνων διέλυσε, ὡς μεγαλορρημονήσαντά
πρὸς καὶ εἰπεῖν „ὥρισα γῆν Πελοπὸς”.

Vit. Ar. vers. lat. vet.: *et scriptas ab eo iustifica-
tiones Graecarum civitatum, cum quibus Philippus lites
Graecorum determinabat.*

569.

Harpocr. s. Δρυμός: πόλις μεταξὺ Βοιωτίας καὶ
τῆς Ἀττικῆς . . . 'Αριστοτέλης δ' ἐν τοῖς δικαιώμασί
φησιν οὕτως „ἔπειτα Δρυμὸν ἐν Ἀττικῷ καὶ ἑτερον
Βοιωτίῳ”.

570.

Steph. Byz. ep. s. 'Ωρωπός . . . 'Αριστοτέλης
γοῦν τὸν 'Ωρωπὸν Γραῖαν φησι λέγεσθαι· ἡ δὲ Γραῖα
τόπος τῆς 'Ωρωπίας πρὸς τῇ θαλάσῃ κατ' Ἐρετρίας καὶ
Εὐβοίας κειμένη.

idem s. Τάναγρα: . . . 'Αριστοτέλης δὲ Γραῖαν
καλεῖ τὴν νῦν 'Ωρωπὸν· ἐστὶ δὲ τόπος τῆς τῶν 'Ωρωπίων
πόλεως πρὸς τῇ θαλάττῃ.

Strabo IX p. 404: καὶ ἡ Γραῖα δ' ἐστὶ τόπος
'Ωρωποῦ πλησίον.

40 τῶν γὰρ ἀνδρῶν . . . miscentur diversae narrationes, sicut apud eundem Plut. Romul. 1 et de mul. virt. 1. cf. Dionys.

b25 explevi lacunam codicis μεγαλορρημον . . . ὅτε: μεγαλορρημοῖσι ποτε Robbe (male: nam servatum in codice reperi-
tum proximae ante ποτε litterae impositum).

571.

Ammonius de diff. voc. p. 98 (Valck.) s. νῆες: Δίδυμος ἐν δεκάτῳ ῥητορικῶν ὑπομνημάτων φησὶν οὕτως ὅτι διαφέρουσιν αἱ νῆες τῶν πλοίων. τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ στρογγύλα, αἱ δὲ κωπῆρεις καὶ στρατιωτίδες. Ἀριστοτέλης δὲ ἰστορεῖ ἐν δικαίωμασι τῶν πόλεων οὕτως „Ἀλέξανδρος ἡ Μολοττὸς ὑπὲρ τὸν αὐτὸν χρόνον, Ταραντίνων αὐτὸν μεταπεμφαμένων ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, ἐξέπλευσε ναυσὶ μὲν πεντεκαίδεκα πλοίοις δὲ συχνοῖς ἵπκαγωγῶν καὶ στρατηγικοῖς.

Eustathius in Hom. p. (684 et 1408 et) 1727:

Ἐρέννιος οὖν Φίλων διαφέρειν φησὶ νῆας πλοίων κατὰ Δίδυμον· τὰ μὲν γὰρ στρογγύλα, αἱ δὲ στρατιωτίδες. εἰς δὲ φέρει καὶ χρῆσιν Ἀριστοτέλους ταύτην „Ἀλέξανδρος ὁ Μολοττὸς κτλ.

LII. ΠΤΘΙΟΝΙΚΑΙ.

572.

Plutarch. Solon. 11: ἤδη μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τούτων ἐνδοξος ἦν ὁ Σόλων καὶ μέγας, ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβοήθη μᾶλλον ἐν τοῖς Ἑλλήσιν εἰπὼν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ὡς χρὴ βοηθεῖν καὶ μὴ περιορᾶν Κιρραίους ὑβρίζοντας εἰς τὸ μαντεῖον, ἀλλὰ προσαμύνειν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ Δελφοῖς. πεισθέντες γὰρ ὑπὲρ ἐκείνου πρὸς τὸν πόλεμον ὤρμησαν οἱ Ἀμφικτύονες, ὡς ἄλλοι τε μαρτυροῦσι καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν πυθιονικῶν ἀναγραφῇ Σόλωνι τὴν γνώμην ἀνατιθεῖς.

573.

Hesych. lex. s. Βοῦθος περιφοιτᾷ: παροιμία ἐπὶ τῶν εὐήθων καὶ παχυφρόνων, ἀπὸ Βούθου τινὸς μετενεχθεῖσα τοῦ Πύθια νικήσαντος, ἐν ἀναγράφει καὶ Ἀριστοτέλης νενικηκότα.

Zenob. proverb. 2, 66 (Plut. prov. 1, 33): Βοῦθος περιφοιτᾷ: ταῦτης μέμνηται Κρατῖνος ἐν Χείρῳσι. τέτακται δὲ ἐπὶ τῶν εὐήθων καὶ παχυφρόνων ἀπὸ τινος πυθιονικοῦ Βούθου μετενεχθεῖσα.

Herodian. π. μον. λέξ. p. 42, 9: Βοῦθος Πύθια νικήσας· παροιμία Βοῦθος περιφοιτᾷ.

574.

Schol. in Pindar. Isthm. 2 inscr. Ξενοκράτει Ἀκραγαντίνῳ: ... οὕτως δὲ ὁ Ξενοκράτης οὐ μόνον Ἰσθμια νενίκηκεν ἵπποις, ἀλλὰ καὶ Πύθια τὴν εἰκοστὴν τετάρτην πυθιάδα, ὡς Ἀριστοτέλης ἀναγράφει.

Schol. in Pind. olymp. 2, 87 (Vrat. D, Gott., Vindob.): Ὁλύμπια μὲν γὰρ αὐτὸς (ὁ Θήρων) γέρας

ἔδεκτο, ἀντὶ τοῦ μόνος· Πύθια δὲ καὶ Ἰσθμία Ξενοκράτει κατὰ δὲ τὴν τοῦ Ἀριστοτέλους (ἀναγραφῇ) τῆς νίκης μόνος Θήρων ἀναγέγραπται. ἔτσι αὖ τὸν ὡς εἴρηκεν ἢ ἐπεὶ Θήρωνος ἵπποις ὁ Ξενοκράτης ἐν δὲ καὶ συνανέκρουσε Θήρωνα.

Schol. in Pind. Pyth. 6 inscr. (p. 387) Ξενοκράτει Ἀκραγαντίνῳ: γέγραπται Ξενοκράτει Ἀκραγαντίνῳ νενικηκότα κατὰ τὴν καὶ πυθιάδα.

LIII. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ.

Schol. Aristoph. Plut. 385: ἐν μέντοι ταῖς εἰς τὰς λίσαις πρὸ τούτων τῶν χρόνων Πάμφιλος τῶν τραγικῶν.

Schol. in Eurip. Androm. 446 (p. 288 Cas.) εὐκρινῶς δὲ τοῦ δράματος χρόνους σὺν ἔστι λαβεῖν δεδιδάχται γὰρ Ἀθήνησιν.

cf. Schol. vesp. 1031. av. 1242. A. P. p. 551.

575.

Schol. Aristoph. ran. 1124 (1155 Dind.) Ὀρεστείας: τετραλογίαν φέρουσι τὴν Ὀρέστει διδασκαλίας Ἀγαμέμνονα, Χοηφόρεως, Εὐκλῆ Πρωτέα σατυρικόν.

Argum. Aesch. Agam.: ἐδιδάχθη τὴν ἐκ τῶν ἀρχόντων Φιλοκλέους Ὀλυμπιάδῃ ὀγδοικοστῇ ἐν τῷ πρώτῳ Αἰσχύλῳ Ἀγαμέμνονι, Χοηφόρῳ Πρωτέῳ σατυρικῷ. ἐχορήγει Ξενοκλῆς Ἀφειδῶν.

576.

Schol. Aristoph. av. 281 (282 Dind.) Φιλοκλέους: οὗτος ὁ Φιλοκλῆς ἔπεισε ἐν τῇ Πανδιονίδι τετραλογία, οὗ ἡ ἀρχὴ τῶν ἀπάντων (Ἡλίου) δεσπότην λέγειν ... ἀλλὰ Σοφοκλῆς πρῶτον τὸν Τηρέα ἐποίησεν, εἴτα τὸν ... ἄλλως ... εἴη αὖ οὖν τὸν ἔποτα ἐπὶ τῇ Πανδιονίδι τετραλογία, ἣν καὶ Ἀριστοτέλης ταῖς διδασκαλίαις ἀναγράφει. ἔστι δὲ ὁ τραγωδίας ποιητὴς καὶ Φιλοπείδους υἱὸς ἔξ Ἀφειδῶν ἀδελφῆς.

577.

Harpocrat. lex. X orat. s. Σθένεος: ἐν ταῖς διδασκαλίαις εὐρίσκεται ὁ Σθένεος διὰ ποιητῆς.

578.

Schol. Aristoph. nub. 552: ... Ἡρόδοτος ὁ Μαρικᾶς ἐδιδάχθη τῶν δευτέρων Ἐρατοσθένους δὲ φησι Καλλίμαχον ἐγκαλεῖται

6 πόλεων Eustath. p. 684: πολέμων codd.

b3 scr. Ξενοκράτης. || 32 τῶν ἀπάντων Wagner: τῶν (τὸν) πάντων codd. RV. || 37 codd. κωμωδίας.

σκαλίαις ὅτι φέρουσιν ὕστερον τρίτῳ ἔτει τὸν Μα-
 ἄν τῶν Νεφελῶν, σαφῶς ἐνταῦθα εἰρημένου ὅτι πρό-
 ον καθεύεται. λανθάνει δ' αὐτόν, φησὶν, ὅτι ἐν μὲν
 ἰς διδασκαλίαις οὐδὲν τοιοῦτον εἰρηκεν, ἐν δὲ ταῖς ὕστε-
 ρα διασκευασθείσαις εἰ λέγεται, οὐδὲν ἄτοπον· αἱ δι-
 5 σκαλίαι δὲ ὅλον ὅτι τὰς διδασκαλίας φέρουσι. πῶς
 οὐ συνείδεν ὅτι καὶ ἐν τῷ Μαριναῷ προτετελεύτηκε
 ἔων, ἐν δὲ ταῖς Νεφέλαις λέγεται „ἔτα τὸν θεοῖσιν
 θρὸν βυρσοδέλῃν”.

Arg. nub. (5): αἱ πρῶται Νεφέλαι ἐδιδάχθησαν ἐν 10
 τει ἐπὶ ἄρχοντος Ἰσάρχου, ὅτε Κρατίνος μὲν ἐνίκα
 τίνῃ, Ἀμειψίας δὲ Κόννω.

579.

Arg. (3) Aristoph. pac. (schol. ed. Dind. t. III
 5): ἄλλως. φέρεται ἐν ταῖς διδασκαλίαις δεδιδάχως 15
 ἡνῆν ὁμωνύμως ὁ Ἀριστοφάνης. ἄδῃ οὖν, φησὶν
 ἰατοσθένης, πότερον τὴν αὐτὴν ἀνεδίδαξεν ἢ ἑτέραν κα-
 ιεν ἥτις οὐ σώζεται. Κράτης μέντοι δύο εἶδε δράματα
 ἔφων οὕτως „ἀλλ' οὖν γε ἐν τοῖς Ἀχαρνέουσιν ἢ Βα-
 λωνίοις ἢ ἐν τῇ ἑτέρᾳ Εἰρήνῃ”. καὶ σποράδην δὲ τινα 20
 ἡματα παρατίθεται, ἅπερ ἐν τῇ νῦν φερομένη οὐκ
 ἔιν.

Arg. (1) pac. (p. 4 Dind.)... ἐνίκησε δὲ τῷ δρά-
 τι ὁ ποιητὴς ἐπὶ ἄρχοντος Ἀλκαίου ἐν ἄστει. πρῶτος
 πολὺς Κόλαξι, δεύτερος Ἀριστοφάνης Εἰρήνῃ, τρίτος 25
 ὕκων Φράτορι. τὸ δὲ δράμα ὑπεκρίνετο Ἀπολλοδώ-
 , ἐνίκα Ἑρμῶν ὁ ὑποκριτής.

580.

Arg. Sophocl. Aiac.: ὅθεν καὶ τῇ ἐπιγραφῇ πρό-
 ιται ὁ μαστιγοφόρος, ἢ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ Λο- 30
 ὦ... ἐν δὲ ταῖς διδασκαλίαις ψιλῶς Αἴας ἀνα-
 γραπται.

581.

Harpocrat. s. διδάσκαλος: ἰδίως διδασκάλους
 γουσι τοὺς ποιητὰς τῶν διδυράμβων ἢ τῶν κωμωδιῶν 35
 γων τραγωδιῶν. Ἀντιφῶν ἐν τῷ περὶ τοῦ χορευτοῦ
 αχον, φησὶ, Παντακλέα διδάσκαλον”. ὅτι γὰρ ὁ
 ντακλῆς ποιητὴς, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς
 ασκαλίαις.

582.

Phot. lex. s. ὄνου σκιά... Ἀριστοτέλης δὲ
 διδασκαλίαις καὶ δράματός τινος φέρει ἐπιγραφὴν
 ου σκιά.

Zenob. 6, 28 ὑπὲρ ὄνου σκιάς: ... καὶ Ἀρχίππῳ
 κωμωδία γέγονεν ὄνου σκιά.

15 φαίνεται V. || 16 ὁμωνύμως Dind.: codd. RV ὁμοίως, ed. Ald. sic: φέρεται ἐν ταῖς διδ. ὅτι καὶ ἑτέραν ἰδίδαχεν ὁμοίως Ἀρ. εἰ-
 π. || 18 εἶπε Ald. || 27 ἐνίκα Ἑρμῶν... cf. Poll. 4, 88 Ἑρμῶν ἢ κωμωδίας ὑποκριτής: codd. ἡνίκα Ἑρμῶν λιοκρότης.
 b3 al. ὡς οὐκ ἐν Εὐριπίδου. || 11 ὁμωνύμων cod. G: ὁμωνύμως V, item Mediol., Ald. || ὁμ. ἐν τῷ πρώτῳ ἱεραφίγνεια (-γίτιας) G
 . || 12 ἀλκαίῳ ἵστα V. || 21 καθῆκεν Meineke.

583.

Arg. Eurip. Rhes. (t. I p. 339 et 549 Kirchhoff):
 τοῦτο τὸ δράμα ἐνίοι νόθον ὑπενόησαν, Εὐριπίδου δὲ μὴ
 εἶναι· τὸν γὰρ Σοφοκλεῖον μᾶλλον ὑποφαίνει χαρα-
 5 κτήρα. ἐν μέντοι ταῖς διδασκαλίαις ὡς γνήσιον ἀνα-
 γέγραπται.

584.

Schol. Aristoph. ran. 67 καὶ ταῦτα τοῦ τε-
 θνηκός (τοῦ Εὐριπίδου): ... οὕτω γὰρ καὶ αἱ δι-
 10 δασκαλίαι φέρουσι τελευτήσαντος Εὐριπίδου τὸν υἱὸν
 αὐτοῦ δεδιδάχεναι ὁμωνύμων ἐν ἄστει Ἰφιγένειαν τὴν ἐν
 Αὐλίδι, Ἀλκμαίωνα, Βάκχας.

Suid. s. Εὐριπίδης... νίκας δ' ἀνείλετο ε, τὰς μὲν δ
 περιών, τὴν δὲ μίαν μετὰ τὴν τελευτὴν ἐπιδειξαμένου τὸ
 15 δράμα τοῦ ἀδελφίδου αὐτοῦ Εὐριπίδου.

585.

Schol. in Plat. apolog. p. 330 Bekk. ... Μέ-
 λητος δὲ τραγωδίας φαῦλος ποιητὴς Θραξ γένος, ὡς
 Ἀριστοφάνης Βατράχοις, Πελαργοῖς Λαῖον υἱὸν αὐτὸν
 20 λέγων, ἐπεὶ ὥ ἔπει οἱ Πελαργοὶ ἐδιδάσκοντο καὶ ὁ Μέ-
 λητος Οἰδιπόδειαν ἔθηκεν, ὡς Ἀριστοτέλης διδασκα-
 λίας.

586.

Schol. Aristoph. av. 1379 τί δεῦρο πόδα σὺ
 25 κυλλὸν (ἀνὰ κύκλον κυκλεῖς): ... Δίδυμος μὲν κύκλον
 ἐπεὶ κυκλίων ἀσμάτων ποιητὴς ἐστὶ, κυλλὸν δέ, ἐπεὶ
 χλωλός ἐστιν (ὁ Κινησίας). εἰρηται δὲ περὶ αὐτοῦ ἐν Βα-
 τράχοις. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς διδασκαλίαις δύο
 φησὶ γεγονέναι.

587.

Schol. Aristoph. ran. 404: ἐπὶ γοῦν τοῦ Καλ-
 λίου τούτου φησὶν Ἀριστοτέλης ὅτι σύνδυο ἔδοξε χο-
 ρηγεῖν τὰ Διονύσια τοῖς τραγωδοῖς καὶ κωμωδοῖς.

LIV. ΤΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ

('Αριστοτέλους ἢ Θεοφράστου).

588.

Athen. IV p. 173: Ἀριστοτέλης δ' ἢ Θεό-
 40 φραστος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι περὶ Μαγνήτων λέγων τῶν
 ἐπὶ τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ ὅτι Δελφῶν εἰσὶν ἄποικοι,
 τοσαύτας ἐπιτελοῦντας αὐτοὺς ποιεῖ χρεῖας τοῖς παρα-
 γιγνομένοις τῶν ξένων λέγων οὕτως „Μαγνήτες οἱ ἐπὶ
 τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ κατοικοῦντες ἱεροὶ τοῦ θεοῦ,
 45 Δελφῶν ἄποικοι, παρέχουσι τοῖς ἐπιδημοῦσι στέγην,

ανδρίωνος ἐγένετο, ὃς πέμπτος ἦν βασιλεὺς ἀπὸ Ἐρι-
θονίου· διὰ δὲ τὸν καρπὸν ἐτέθησαν.

Schol. cod. C ibid. (εἰ δὲ βούλει ὁ τῶν Ἑλευσι-
νων): ὡς καὶ Ἀριστοτέλης τάττει.

Helladius chrestomath. apud Phot. (bibl. cod. 279
533^b 29 Bekk.): ὅτι πρῶτα μὲν τὰ Παναθήναια συ-
τή· εἶτα τὰ Ἑλευσίνια ἐπὶ Πελοπείᾳ τεθνηκότι προὔθησαν
πᾶσι Θεσσαλοῖς· εἶτα τὰ Ἰσθμια ἐπὶ Μελικέρτῃ· ἔπειτα
τῶν Ὀλυμπίων ἀγῶν ἀρχὴν λαμβάνει ὑφ' Ἡρα-
κλέους· εἶτα τὰ Νέμεα ἐπ' Ἀρχεμόρῳ τεθέντα· εἶτα 10
τὰ τὴν Κίρραν πεσεῖν τὰ Πύθια.

595.

Schol. (A) in II. λ, 688: Ἐπειοὶ οἱ Ἡλεῖοι ἀπὸ
Ἐπειοῦ βασιλεύουσιν, οὕτως· Ποσειδῶνος καὶ Εὐρυπύλης
Ἐνδυμίωνος παῖς Ἡλείος ὁ κτίσας Ἡλίδα, Ἡλείου 15
Ἀλεξίς καὶ Ἐπειός, ἀφ' οὗ Ἐπειοί, ὡς φησιν Ἀρι-
στοτέλης ἐν τῷ πέπλῳ.

596.

„Veterum heroum epitaphia” (ex cod. Laurent.
1 bombyc. saec. XIII fol. 20: vid. A. P. p. 568 20
Anecd. Gr. I p. 7. 17) edita ab Henrico Stephano
Florilegio diversorum epigrammatum 1566 p. 497
502, nunc autem recognita collato apographo quod
eum in usum nuper (m. Febr. 1866) confecit Pe-
rus del Furia bibliothecarius Laurentianus.

Ποῦ ἕκαστος τῶν Ἑλλήνων τέθαπται καὶ τί
ἐπιγέγραπται ἐπὶ τῷ τάφῳ.

ἐπὶ Ἀγαμέμνονος κειμένου ἐν Μυκῆναις.

λεῦσσις Ἀτρεΐδῳ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζῆνε, τύμβον,

ὃς θάν' ὑπ' Αἰγίσθου κ' οὐλομένης ἀλόχου.

ἔτερον.

μῆμα τὸδ' Ἀτρεΐδῳ Ἀγαμέμνονος, ὃν ῥα κατέκτα

διὰ Κλυταιμνήστῃ Τυνδαρίδῃ οὐχ ὁσίως.

ἐπὶ Μενελάου.

ὄλβιος ὦ Μενέλαε, σὺ τ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρως

ἐν μακάρων νήσοις, γαμβρὲ Διὸς μεγάλου.

ἐπὶ Ἀχιλλεύῳ κειμένου ἐν Τροίᾳ, τιμωμένου δὲ καὶ

ἐν Λεύκῃ τῇ νήσῳ.

παῖδα θεᾶς Θέτιδος Πηληϊάδην Ἀχιλλῆα

ἥδ' ἱερὰ νῆσος ποντίας ἀμφὶς ἔχει.

5. ἕτερον.

Θεσσαλὸς οὗτος ἀνὴρ Ἀχιλλεύς ἐν τῷδε τέθαπται
τύμβῳ, ἐθρήνησαν δ' ἐννέα Πιερίδες.

6. ἐπὶ Πατρόκλου κειμένου μετ' Ἀχιλλεύῳ.

Πατρόκλου τάφος οὗτος, ὁμοῦ δ' Ἀχιλλῆϊ τέθαπται,
ὃν κτάνεν ὠκύς Ἄρης Ἑκτορος ἐν παλάμαις.

7. ἐπ' Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου.

ἄδ' ἐγὼ ἂν τλάμων Ἀρετὰ παρὰ τῷδε κάθημαι

Αἴαντος τύμβῳ κειραμένα πλοκάμους,

θυμὸν ἄχει μεγάλῳ βεβωλημένα, ὡς παρ' Ἀχαιοῖς

ἂν δολόφρων Ἀπάτα κρέσσον ἐμεῦ κέρνεται.

8. ἐπὶ Τεύκρου κειμένου ἐν Σαλαμῖνι τῆς Κύπρου.

Ἰὼν ὠκυμόρων ταμὴν Τελαμώνιον ἦδε

Τεύκρον ἀποφθίμενον γῇ Σαλαμὶς κατέχει.

9. ἐπὶ Νέστορος κειμένου ἐν Πύλῳ.

τὸν βαθύνουν ψυχὴν τε νόημά τε θεῖον ἔχοντα

ἀνδρ' ἀγαθὸν κατέχω Νέστορα τὸν Πύλιον.

10. ἕτερον.

Νέστορα τὸν Πυλίων ἡγήτορα ἦδε θανόντα

γῇ κατέχει βουλῇ φέρτατον ἡμιθέων.

11. ἐπὶ Ἀντιλόχῳ κειμένου ἐν Τροίᾳ.

25 μῆμ' ἀρετῆς υἱοῦ τὸδε Νέστορος Ἀντιλόχοιο,

ὃς θάνεν ἐν Τροίᾳ ῥυσάμενος πατέρα.

12. ἐπὶ Ὀδυσσεύῳ κειμένου ἐν Τυρρηνίᾳ.

ἀνέρα τὸν πολύμητιν ἐπὶ χθονὶ τῇδε θανόντα

κλεινότατον θνητῶν τύμβος ἐπεσκίασεν.

30 13. ἕτερον.

οὗτος Ὀδυσσεὺς κείνου τάφος, ὃν διὰ πολλὰ

Ἑλλήνες πολέμῳ Τρωικῷ εὐτύχισαν.

14. ἐπὶ Διομήδῳ κειμένου ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νήσῳ.

αἰνητὸν πάντεσσιν ἐπιχθονίοις Διομήδην

35 ἥδ' ἱερὰ κατέχει νῆσος ὁμωνυμῆ.

15. ἐπὶ Ἰδομενέῳ καὶ Μηριόνῳ κειμένων ἐν Κνωσσῷ.

Κνωσσίου Ἰδομενῆος ὁρᾶς τάφον, αὐτὰρ ἐγὼ τοῦ

πλησίον ἱδρῦμαι Μηριόνης ὁ Μόλου.

Ep. 2 ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἕτερον Steph. (praeter cod.), et sic semper in seqq. || 3 σὺ δ' Herm. || 4 τροίη cod. — habet Tzetzes (cod. ind. reg.) ad posthom. sua 462, ubi sic ἥδ' ἱερὰ νῆσος ποντίας ἀμφὶς ἔχει: ἥδ' ἱερὰ προποτὶς ἀμφὶς ἔχει πεδίῳ cod. Laur. || 6 ha-
t Tzetzes ad homerica 220. ἐκ παλάμαις Lond. || 7 κειραμένα cod., corr. Steph. — ὡς παρ' cod.: εἶπε Bergk. — habet Eust. II.
285 (ιστίον δὲ καὶ ἔτι Πορφύριος εἰς Αἴαντα ἐπίγραμμα παλαιὸν προφέρει τὸδε...) et Tzetzes posthom. 489 ubi παρὰ τὸδε (marg.
ἐπὶ) ... βαβαρημένον οἱ δὲ ἀρ' Ἀχαιοῖς (in marg. γο. ὡς παρ') ... κρέσσον Lond. extat etiam in Anth. Pal. VII, 145 inscr. εἰς
ἄντα Ἀσκληπιάδου (ubi κειραμένα ... εἰ παρ' ... δύναται pro κέρνεται). || 9 et 10 tangit Eustath. II. p. 296: ὁμοῦ τὴν τοῦ γέροντος
ἐπὶ καὶ τὸ εἰς αὐτὸν παλαιὸν ἐπίγραμμα, ὅπερ καὶ φέρτατον ἡμερίων λέγει αὐτὸν καὶ βαθύνουν καὶ ψυχὴν ἐν σώματι θεῖαν
ἔχοντα καὶ ἄνδρα ἀγαθόν. || 10 ἡμιθέων: sic cod., ἡμερίων Eust. || 11 τροίη cod. in tit. ut v. 2. — τὸδε scripsi: τοῦ cod. || 14 ὁμωνύμῳ
d. in tit., ὁμωνυμῆ scr. Steph. — habet Tzetzes hom. 113, ubi sic: τὸν πάντεσσιν κράτιστον ἐπιχθονίοις ... || 15 ἀδίσποτον
om. reperitur in Anth. Pal. VII, 322. citat etiam Diodorus 5, 79: τούτους δὲ ναυὸν ὁδοποιήσαντα στρατεύσαι μετ' Ἀγαμέμνονος εἰς
πύλιν καὶ διασωθέντας εἰς τὴν πατρίδα τελευτῆσαι καὶ ταφῆς ἐπιφανοῦς ἀξιοῦσθαι καὶ τιμῶν ἀθανάτων. καὶ τὸν τάφον αὐτῶν ἐν τῇ Κνωσσῷ
ἐκτείνουσι ἐπιγραφὴν ἔχοντα τοιαύτην· Κνωσίου Ἰδομενῆος ὄρα (ὄρα cod. Anth.) τάφον, αὐτὰρ ἐγὼ τοι (τοι etiam Anth. τοῦ cod. Laur.) ...

V.

P

16. ἐπ' Αἴαντος τοῦ Οἰλέως κειμένου ἐν Μυκόνῃ τῇ νήσῳ. ἐνθάδε τὸν Δοκρῶν ἡγήτορα γαῖα κατέσχευεν
Αἴαντ' Οἰλιάδην ἐν πελάγει φθιμένον.
17. ἐπὶ Νιρέως κειμένου ἐν Τροίᾳ. ἐνθάδε τὸν κάλλιστον ἐπιχθονίων ἔχε γαῖα
Νιρέα τὸν Χαρόπου παῖδα καὶ Ἀγλαΐης.
18. ἐπὶ Τληπολέμου κειμένου ἐν Ῥόδῳ. ἄδ' Ἡρακλεΐδην ῥηξήνορα θυμολέοντα
Τληπόλεμον κατέχει κυματοέσσα Ῥόδος.
19. ἐπὶ Ἀσκαλάφου καὶ Ἰαλμένου. Ἀσκαλάφου Τροίῃ φθιμένου καὶ Ἰαλμένου ἦδε
ὅστέα πληξίππων γῇ Μινυᾶς κατέχει.
20. ἐν Τρίκῃ ἐπὶ κενотаφίου Ποδαλεῖριου καὶ Μαχάονος. οὗδ' Ἀσκληπιάδαι Ποδαλεῖριος ἠδὲ Μαχάων
πρόσθεν μὲν θνητοί, νῦν δὲ θεῶν μέτοχοι.
21. ἐπὶ Πηνέλεω κειμένου ἐν Βοιωτίᾳ. τόνδ' ἐπὶ Κηφισῷ ποταμῷ θέσαν ὠκυῖοι ῥέοντι
παῖδες Βοιωτῶν σῶφρονα Πηνέλεων.
22. ἐπὶ Εὐρύπυλου κειμένου ἐν Ὀρμενίῳ. πατὴρ ἐν Ὀρμενίῳ Εὐαίμονος ἀγλαὸν υἱὸν
Εὐρύπυλον κρύπτει δακρυόεσσα κόνις.
23. ἐπὶ Θόαντος. υἱὸν ὑπερβύμου Ἀνδραίμονος ἠδὲ θυγατρὸς
Γόργης τῆς Οἰνέως ἠδὲ κόνις κατέχει.
24. ἐπὶ Φιλοκτῆτου. τόξων Ἡρακλέους ταμὴν Ποιάντιον υἱὸν
ἦδε Φιλοκτῆτην γῇ Μινυᾶς κατέχει.
25. ἐπὶ Μέγῃτος ἀπολομένου ἐν θαλάσῃ, ἔχοντος δὲ τάφον ἐν Δουλιχίῳ. μνήμα Μέγῃτι θεῷ μεγαθύμου Φυλέος υἱῷ
Δουλίχιοι τεύξαν, σῶμα δὲ πόντος ἔχει.
26. ἐπὶ Πρωτεσίλαου ἀδελφῷ Ποδάρκει κειμένῳ ἐν Σικυῶνι. γῇ μὲν Ἀχαιῆς ἔθρεψε Ποδάρκην Ἀκτορος υἱόν,
ὅστέα δ' αὖ Σικυῶν γῇ κατέχει φθιμένου.
27. ἐπὶ Πολυποίτου καὶ Λεοντέως. ἄρχοντες Λαπιθῶν Πολυποίτης ἠδὲ Λεοντεύς
ἐν γαίῃ Μήδων τέρμ' ἀφίκοντο βίου.
28. ἐπὶ Προθύου κενотаφίῳ. σῶμα μὲν ἐν πόντῳ Προθύου Τενθρηδόνος υἱῷ
κεῖται ἀνείκτιστον, τούνομα τύμβος ἔχει.
29. ἐπὶ Εὐμήλου. υἱὸς ὃδ' Ἀδμήτῳ Φερητιάδῃς Εὐμήλος
νέρεθ' ὑπ' ἐμοὶ κεῖται, μοῖραν ἔχων βασιλῆα.
30. ἐπὶ Ἀγαπήνορος. 5 ἄρχος ὃδ' ἐκ Τεγέης Ἀγαπήνωρ Ἀγκαίου υἱός
καὶδ' ὑπ' ἐμοὶ Παφίων πελτοφόρων βασιλεὺς.
31. ἐπὶ Ἀμφιμάχου καὶ Διῶρου. ἄρχος τ' Ἀμφίμαχος Κτεάτου παῖς ἦδε Διῶρος
ἐνθάδ' ἐν Τροίῃ μοῖραν ἔχουσι βίου.
1032. ἐπὶ Γουνέως. σῆμα τὸ μὲν Γουνῆος ὀρέας, ψυχὴ δὲ βασιλῆα
αἰρ' ἐς ὑγρὸν ἔβη, σῶμα δὲ πόντος ἔχει.
33. ἐπὶ Ἐλεφήνορος κειμένου ἐν Τροίᾳ. νήσου αἶψ' Εὐβοίης Ἐλεφήνορα ἄρχον Ἀβάντα
15 ἐνθάδ' ἐν Τροίῃ μοῖρα κατέσχευε βίου.
34. ἐπὶ Μενεσθέως κειμένου ἐν Ἀθήναις. ταξίλοχος λαῶν υἱὸς Πετεῶο Μενεσθέως
ἐνθάδ' ἐν κλεινῇ πατρίδι μοῖραν ἔχει.
35. ἐπὶ Σθένειλου καὶ Εὐρύαλου κειμένων ἐν Ἀργεῖ. 20 Ἀργεῖος Σθένειλος Καπανθίος ὥδε τίθαπται
τύμβῳ καὶ τούτου πλησίον Εὐρύαλος.
36. ἐπὶ Θαλπίου καὶ Πολυξένου κειμένων ἐν Ἑλλάδι. οἶδε Πολυξένος καὶ Θαλπίος Ἥλιδι δῇ
δημηθέντες κρυεροῦ δῶμ' Αἰδάο ἔβαν.
2537. ἐπὶ Ταλθύβιου κειμένου ἐν Μυκῆναις. Ταλθύβιον θεράποντα θεῶν κήρυκα καὶ ἀνὰ
ὥδε Μυκηναίων δῆμος ἔθαψεν ἅπας.
38. ἐπὶ Αὐτομέδοντος ἐν Τροίᾳ. Αὐτομέδοντ' Ἀχιλλεὺς εὖν καὶ πιστὸν ἔταφον
30 ἦδε κατεσκήασε Τρωᾶς ἄρουρα τάφῳ.
39. ἐπὶ Φειδίππου καὶ Ἀντίφου. Φειδίππον Τροίην πέρσαντ' ἦδ' Ἀντίφον ἦρ
γαῖα πατρίς Κῶων ἦδ' Εὐφύρα κατέχει.
40. ἐπὶ Δηιπύλου. 35 Δηιπύλου κέρσης εὐειδέος Ὀρμενίου
μνήμα τόδ' εὖ κλεινόν· γείνατο Τληπόλεμος.
41. ἐπὶ Ζήθου ἐν Θήβαις. ἐπαπυλῶν Θηβῶν βασιλεὺς ὃδε κεῖται ὑπ' ἐμοὶ
Ζῆθος, ὃν Ἀντιόπη γείνατο καὶδ' ἀγαθὸν.
- 40

16 habet Tzetzes antehom. 300. || 17 habet Tzetzes antehom. 278. (ἀγλαΐας Lond.). || 18 Ἡρακλεΐδην: sic cod. — Tzetzes hom. 91 una cum altero in eundem (55). || 20 πρόσθεν cod. (corr. Steph.). || 22 ὀρχομενῶ bis cod. (et Steph.): pro 10 (II β, 734). || 23 habet Tzetzes hom. 42, ubi Ἀνδραίμονος (εὐαίμονος cod. Laur. et Steph.). . . κατέσχευε (marg. κατέχευε). || 25 ἀπολλυμένου cod. (corr. Steph.). — φυλέος cod. (corr. Steph.). — habet Tzetzes hom. 59. || 27 ἐπὶ πολυπύτῳ cod. (corr. Steph.). || 28 sic corr. Burgess, Stephanus cum codice καίται, ἀνείκτιστον δ' οὐνομα τ. ε. || 30 Ταφίων cum cod. Steph., quod corr. Paus. 8, 5, 2. || 31 habet Tzetzes hom. 42, ubi sic: ἄρχων Ἀμφίμαχος . . . (ἄρχοντ' Schn.). || 32 σῆμα μὲν γ. ἐν cod. Steph. || 33 τρώην cod. etiam in tit. — habet Tzetzes hom. 38. || 35 habet Tzetzes hom. 113. || 39 κῶων reuera cod. et bendum esse vidit Schneidewin: Philol. I p. 36 (κῶμη de suo Steph.). — εὐφύρα cod. || 40 αὖ κλεινόν cod. (ἐκλεινόν Steph.). || 41 ὑπόχθων cod. (corr. Herm.).

. ἐπὶ Πυλάδου ἐν Φωκίδι.
 υἱὸς ὅδε Στροφίου Πυλάδης ἐν Φωκίδι γαίῃ
 κεῖται, ἐπεὶ παντὸς μοῖραν ἔπλησε βίου.
 . ἐπὶ Αἰήτου ἐν Κολχίδι.
 Αἰήτην Κόλχοισι πολυχρύσοισιν ἄνακτα
 ἐνθάδε πανδαμάτωρ μοῖρα θεῶν κτέρισεν.
 . ἐπὶ Ἀταλάντης ἐν Ἀρκαδίᾳ.
 κούρης Ἰασίοιο πολυκλείτης Ἀταλάντης
 σῆμα πέλας στείχων ἀτρεκές ἐστὶ τόδε.

Ἐπὶ δὲ τῶν Τρώων.

. ἐπὶ Λαομέδοντος.
 ἐνθάδε Περγαμίδαν κεῖθει χθὼν Λαομέδοντα
 ἱππῶν ὠκυπόδων εἵνεκ' ἀποφθίμενον.
 . ἐπὶ Ἑκτορος κειμένου ἐν Θήβαις.
 Ἑκτορι τόνδε μέγαν Βοιωτῖοι ἄνδρες ἔτευξαν
 τύμβον ὑπὲρ γαίης, σῆμ' ἐπιγιγνομένοις.
 . ἐπὶ Πυραΐχμου ἐν Τροίᾳ.
 ἔλθων ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξίου ὧδε Πυραΐχμης
 ὠκύμορος πάντων νόσφι φίλων ἔθανεν.
 . ἐπὶ Ὀρφέως κειμένου ἐν Κικονίᾳ.
 Θρήϊκα χρυσολύραν Οἰάγρου παῖδα θανόντα
 Ὀρφέα ἐν χώρῳ τῷδε θέσαν Κίκοιες.

597.

Praeter ea quae cum eclogis Florentinis com-
 inia habet (ep. Fl. 4. 5. 6. 7. 14. 16. 17. 18.
 . 25. 31. 33. 35. 46), haec etiam epitaphia
 aebet Ioannes Tzetzes in scholiis ad carmina sua
 umerica.

. antehom. 247: ὁ Πρωτεσίλαος ἐν Χερρονήσῳ ἀναι-
 30 ρεθεὶς ἐτάφη. φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπίγραμμα τόδε·
 τόνδ' ὄχθον μνήμην ἀρετῆς χάριν ἐξετέλεσαν
 Ἑλλήνων παῖδες Πρωτεσίλα φθιμένῳ.
 . antehom. 257: ἀναιρεῖται ὑπ' Ἀχιλλέως. φέρεται
 δὲ ἐπ' αὐτῷ ἐπίγραμμα τόδε·
 35 θυμὸν δὴ Κύκνου καὶ ὑπερφιάλους ἐπινοίας
 αἰθὴρ λαμπρὸς ἔχει, σῶμα δὲ τύμβος ὅδε.
 . hom. 42: φέρονται δὲ καὶ τούτων ἐπιγράμματα,
 ἐπὶ μὲν Διῶρου . . . ἐπὶ δὲ Πείρωσ καὶ Ἀκάμαντος
 ὑπ' Αἴαντος ὕστερον ἀνηρημένων τόδε·

40

πελτοφόρου Θρήκης Ἀκάμας καὶ Πείρος ἦρως
 ἔδραν ναίοντες τήνδ' ἔλαχον φθίμενοι.

52. hom. 69: ἀνῆρέθῃ δὲ ὑπὸ Διομήδους καὶ ἐτάφη ἐν
 Τροίᾳ. ἐπιγέγραπται δὲ αὐτῷ ἐπίγραμμα τόδε·
 5 τηλεβόλου ρυτῆρα Λυκάονος ἀγλαὸν υἱόν
 ἐκ Ζελέας κατέχει Πάνδαρον ἦδε κόνις.

53. hom. 71 (cod. Lond.):

Αἰνεῖαν Κυπρίδος τε καὶ Ἀγχίσου φίλον υἱόν
 ἐνθάδε μοῖρα θεῶν ἤγαγεν εἰς Αἶδην.

1054. hom. 85: ἀνῆρέθῃ δὲ ὑπὸ Μενελάου καὶ ἐτάφη ἐν
 Τροίᾳ. φέρεται δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐπίγραμμα τόδε·
 Ἑρμῇ καὶ, στερεᾶς πέτρας τέκος, ἔνεπε πᾶσι

Παφλαγῶνος μοῖραν τοῦδε Πυλαιμενέος.

55. hom. 91: οὗτος ἐν Τροίᾳ μὲν ἀνῆρέθῃ ὑπὸ Σαρπη-
 15 δόνος, ἀπηνέχθη δὲ εἰς Ῥόδον τῇ γυναικὶ Φιλοζῳῇ.
 φέρονται δὲ αὐτοῦ δύο ἐπιγράμματα τὸ πρὸ τῆς
 ἀνακομιδῆς ἐν Τροίᾳ καὶ τὸ ἐν Ῥόδῳ·
 τόνδ' Ἡρακλείδην εὐήνορα τηλόθι πάτρης

Τληπόλεμον κρύπτει χώρος ὃδ' ἀνθεμόεις.

20 καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἐν Τροίᾳ, τὸ δὲ τῆς ἐν Ῥόδῳ ἀνα-
 κομιδῆς τόδε . . . (18).

56. hom. 190: ἐπιγέγραπται δὲ ἐπ' αὐτῷ τόδε·
 πατρίς μὲν κρύπτει με Δόλῳν Εὐμήδεος υἱόν·
 πᾶσιν ἀπαγγέλλω τοῖς παριούσι μαθεῖν.

57. hom. 190: ἐπίγραμμα δὲ τούτου·

ὕπνω καὶ καμάτῳ δεδμημένον ἐνθάδε Ῥῆσον
 Τρῶες δὴ θάψαν Τευκρίδος αἰγιαλῷ.

58. hom. 220: ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Πατρόκλου, ἀνακομισθεὶς
 ἐν Λυκίᾳ τῇ πατρίδι ἐτάφη. ἐπεγράφη δὲ αὐτῷ·
 Κᾶρες καὶ Λύκιοι βασιλεῖς Σαρπηδόνα διόν
 Ξάνθου ἐπὶ προχοαῖς ἀενάου ἔθεσαν.

59. (pergit ibid.) καὶ Γλαῦκος ὁμοίως ἐν Λυκίᾳ ἐτάφη.
 ἐπεγράφη δὲ αὐτῷ·
 εὐώδης κυπάριστος ὁμοῦ καὶ λαῖνος ὄχθος
 35 ἐνθάδε τὸν Λύκιον Γλαῦκον ἔχει φθίμενον.

60. hom. 489: ὁ Ἑκτωρ ἐν Ὀφρυνίῳ λόφῳ τῆς Τροίας
 ἐτάφη καὶ ἐπεγράφη τόδε·
 Ἑκτορι τόνδε τάφον Πρίαμος μέγας ἐξετέλεσεν
 ὄχθον ὑπὲρ γαίης, μνήμ' ἐπιγιγνομένοις.

44 ἐν ἀρκάδι cod. (corr. St.). — v. 2 ἴσθι Schn. || 45 περγαμίδαν cod. || 46 habet cum altero in eundem (60) Tzetzes hom. 9 ubi ἐπιγενομένων cod. Lond., ἐπιγενομένοις Ir. || 47 τροία sic cod. (τροίη Steph.). || 48 χρυσολύραν cod. (-λύραν Steph.).
 Codicem Lond. reg. 16. C. IV, qui Burgessii errore dicitur Harleianus, et ipse contuli a. 1862. a Petro Morello qui
 n scripsit Parisiis a. 1565, in margine est correctus. habet epigrammata Tzetzica omnia numero 29. 49 μῆμης Ir., μῆμης
 nd. — ἐξετέλεσαν Lond., ἐξετέλεσαν cett. — Πρωτεσίλα cod., corr. Jacobs. || 50 δὴ: δὲ Lond. cf. inscr. Att. in Archäol.
 it. Anz. 1856 p. 139: Εὐρυμάχου ψυχὴν καὶ ὑπερφιάλους διανοίας | αἰθὴρ ὑγρὸς ἔχει, σῶμα δὲ τύμβος ὅδε. || 51 πείρω Ir. Lond.
 arg. Lond. γρ. ροος). — ἔδραν codd. || 52 τηλεβόλον Lasc. in cod. altero. — Ζελέας (Ζελε... Schir.) codd. || 53 τε add. Schnei-
 win. || 54 καί: καὶ Ir. (Ἑρμεία, στ. π. τ. Bergk). — στερεᾶς codd. — πέτρας Schir. (πέτρης Ir. et Lond.). — παμφλαγῶτων Lond. ||
 περιούσι Lond. || 57 τρῶες δὲ Lond. (δὲ Schir.), τρῶες θάψαντο Lasc. || 58 (Βασιλῇ Schn.). || 59 θυώδης Ir. — λαῖος Ir. — τὸν *γλαῦκον
 nd. || 60 ἐφρυγῶ codd. — ἐπίγραφεν αὐτῷ τάδε Lond. — (μέγαν Schn.) — ἐπιγενομένων Lond., μῆμης ἐπιγενομένοις Ir.

61. posthom. 207: οὕτως ὑπ' Ἀχιλλέως ἀνῆρέθη ἢ Πενθεσίλεια καὶ ἐγράφη αὐτῇ·

στήσω σε σπεύδοντα, δορύσσοε, Πενθεσιλείας αἰπὺν ἰσαθρῆσαι τύμβον Ἀμαζονίδος.

62 posthom. 331: οὕτως ὁ Μένων ἀνῆρημένος ἀποκομισθεὶς οἶκαδε ἐτάφη παρὰ Βήλαιον ποταμὸν Συρίας. καὶ ἐπιγέγραπται αὐτῷ τόδε·

Μένων Τιθωνοῦ τε καὶ Ἡοῦς ἐνθάδε κεῖμαι ἐν Συρίῃ Βήλου παρ ποταμοῦ προχραῖς.

63. posthom. 598 (Lond.): ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ τὸ ἐπίγραμμα τόδε·

ἐνθάδε πῦρ Τρωὸν τε τό θ' Ἑλλάδος ἄλγος ἀπάσης ὁ Πριάμοιο Πάρις ψύχομαι ἀκρολόφοις.

598.

64. Eudocia viol. p. 219 = Eustath. in Il. p. 17: οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ αἵρος (τοὺς ἥρωας εἶπον καλεῖσθαι), ὡς δηλοῦνται καὶ ἐν τινι τῶν παρὰ Πορφυρίῳ ἐπιγραμμάτων, ἐν ᾧ κεῖται τὸ σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται, (. . .) πνεῦμα δ' ἀῆρ δ' ἔχει.

599.

65. Eustathius ad Il. β, 837 p. 356: πῦρ δὲ οὐδὲ τῶν ἵππων αὐτοῦ ἐμνήσθη, ἀλλ' ἐπὶ πῦρ ποιβῶς ὁ Ἄσιος ἐν τοῖς ἔξῃς ὡς καλοῖς ἀφηνείηται πεσεῖται ἵππων ὠκυπόδων ἐλατὴρ θρασυεικὴ κατὰ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπιγέγραμμα.

600.

66. James Millingen, Ancient unedited epigrams p. 86 (pl. 36) ex vase picto in Magna Graecia reperto hoc profert epigramma cippo Oedipae scriptum:

νῶτ' ἄνθρωπον μάλαχ' ἔχοντα καὶ ἀσφόδελον πολὺν κόλῳ δ' Οἰδιπόδαν Λαίου υἱὸν ἔχοντα.

Eustath. in Od. λ, 538 p. 1698: δὲ καὶ ἔχοντα.

ἔχοντα ὡς κείνους νεκροὺς διὰ τὸ πρὸς τὴν ἐστὶν ἡμῶν καὶ ἐφυτεύετο ἐν τοῖς τάφοις τὸ τοιοῦτον φυτόν. ὁ δὲ ἄνθρωπος καὶ τῶν παρὰ τῷ Πορφυρίῳ ἐπιγραμμάτων λέγον ὡς ἀπὸ τίνος τάφου ὅτι νῶτ' ἄνθρωπον μάλαχ' ἔχοντα ἀσφόδελον πολὺν ἔχοντα, κόλῳ δ' ἐκείνου ἔχοντα.

IX. ORATIONES ET EPISTOLAE.

LVI. ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΕΒΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΤΡΥΜΕΔΟΝΤΑ.

Diog. L. 5, 5: ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης . . . ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτὸν τοῦ ἱεροφάντου οἰκὴν ἀσεβείας γραψαμένου ἢ Δημοφίλου, ὡς φησι Φαβρινός ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, ἐπειδὴ περ τὸν ὕμνον ἐποίησεν εἰς τὸν προεῖρημένον Ἑρμείαν . . . (9:) τοῦτον (τὸν Ἀριστοτέλην) πρῶτον Φαβρινός ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ λόγον φησὶ δικανικὸν ὑπὲρ αὐτοῦ συγγράψαι ἐπ' αὐτῇ ταύτῃ τῇ οἰκῇ.

Athen. XV p. 696^a: ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ πολυμαθεστάτου γραφὲν Ἀριστοτέλους εἰς Ἑρμείαν τὸν Ἀταρνεῶς οὐ παιᾶν ἐστίν, ὡς ὁ τὴν τῆς ἀσεβείας κατὰ τοῦ φιλοσόφου γραφὴν ἀπενεγκάμενος Δημόφίλος εἰδὼκε παρασκευασθεὶς ὑπ' Εὐρυμέδοντος, ὡς ἀσεβούντος καὶ ἄδοντος ἐν τοῖς συστιστοῖς ὁσημέραι εἰς τὸν Ἑρμείαν παιᾶνα, ἀλλὰ τῶν σχολίων ἐν τῇ καὶ αὐτὸ εἰδὸς ἐστίν.

601.

Athenaeus XV p. 697^a: ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς

Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ἀπολογίᾳ τῆς ἀσεβείας κατέψευσται ὁ λόγος, φησὶν „οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τῷ θύειν ὡς ἀθανάτῳ προαιρούμενος ὡς δητὴ μὴν τεσκεύαζον καὶ ἀθανατίζειν τὴν φύσιν ἐκείνου ταφίοις ἂν τιμαῖς ἐκόσμησα”.

Lucian. eunuch. 9: ὁ Ἀριστοτέλης . . . ὑπερβολὴν θαυμάσας Ἑρμείαν τὸν εὐνεχῶν πρὸς Ἀταρνεῶς τύραννον ἄχρι τοῦ καὶ θύειν αὐτὸν κατὰ τοὺς θεοὺς.

LVII. (ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ).

Themistius orat. 3 p. 55 Dind.: οἱ δὲ τὰ πρὸς αὐτὸν

νοῦντες οὐ σὲ ἀλλὰ τὰ σὰ τεθναυμάκασι . . . ἐκπλήττει καὶ ἐπιστρέφει τῶν ἔξωθεν, οὕτως ἐπιστρέφει οὐδεὶς τὸν ἀληθινὸν βασιλέα. διὰ ταῦτα οὐδὲ φέρει τὸν ψῆφον οὐδὲ προστησάμενος ἕτερον σχῆμα.

61 στήσω Lond. Lasc., στάσω Jac. — Πενθεσιλείας Lond., Πενθεσίλεια Jac. Ir. — ἰσαθρῆσαι Ir.: εἰσαθρεῖς Jac., καὶ ἰσαθρῆσαι (et in marg. Morellus αἰπὺν ἀθρῆσαι). || 62 βηλοῦ παρὰ Lond. (παρ in marg. Mor., παρ cett.). || 63 (hoc omiserunt Swin et Bergk) πῦρ τὸ τρώϊον, ἑλλάδος α. α. cod. || 64 σῶμα: σῆμα codd., cet. cf. ep. 28. 32. 50. || 66 οἰδιπόδαν scriptum est (praeterea νῶτ' ἄνθρωπον μάλαχ' ὀμῖσσο μὲν, et ἀσφόδελον).

ισιλείαν μὲν ἐπαινῶν, τὸν βασιλεύοντα δὲ οὐ θαρσύν, αβὰς ἐπὶ τὸ ὑψηλὸν τοῦτο βῆμα καὶ σταῖς ἐν μέσῳ ἰρώπων ἀνακηρύττειν σε οὐκ ἀνάνηται μετὰ πλείονος ρρησίας ἢ Ξενοφῶν Ἀγησίλαον καὶ Ἀλέξανδρον οτέλης καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα ὁ Ζήνωνος ἐρα- 5

ιν καθ' ἑαυτὸν βασιλέα.

lianum orat. 3 p. 193 Pet.: καὶ ἐπῆναι γε Ἰσοκράτης καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης, Ξενοφῶν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα καὶ Κῦρον τὸν Πέρσην . . . καὶ τοὺς ; ξυγγραφέων οὐκ ἀπεκρύπτετο. ἐμοὶ δὲ θαυμαστὸν 10 καὶ εἰ τοὺς ἀνδράς γε τοὺς καλοὺς προθύμως ἐπαί- α, γυναῖκα δὲ ἀγαθὴν τῆς εὐφροσύνης οὐκ ἀξιώ-

602.

Rutilius Lupus de figuris sententiarum 15
Μερικὸς. hoc schema singulas res separatim
endo et suum cuique proprium tribuendo
in efficere utilitatem et illustrem consuevit.
zi . . . item Aristotelis: Alexandro enim
loni neque in deliberando consilium neque in 20
undo virtus neque in beneficio benignitas
, sed dumtaxat in supplicio crudelitas. nam
liqua res dubia accidisset apparebat sapien-
is, cum autem conflegendum esset cum ho-
fortissimus, cum vero praemium dignis tri- 25
um liberalissimus, at cum animadvertendum
itissimus.

LVIII. (ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ).

603.

lymp. in Gorg. pr. 41 p. 395 Jahn: ὅτι δὲ καὶ οτέλης σέβει αὐτὸν (τὸν Πλάτωνα) ὡς διδά-, δὴλός ἐστι γράψας ὅλον λόγον ἐγκωμιαστικόν· ι γὰρ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ ὑπερεπαινεῖ . . . οὐ 35 ἔξγκώμιον ποιήσας ἐπαινεῖ αὐτὸν ἀλλὰ καὶ . . .

LIX. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

στολαὶ πρὸς Φίλιππον. Σηλυβρίων ἐπιστολαί. 40
λέξανδρον ἐπιστολαὶ δ. πρὸς Ἀντίπατρον θ. πρὸς
ι α. πρὸς Ἀρίστωνα α. πρὸς Ὀλυμπιάδα α.
[φαιστίωνα α. πρὸς Θεμισταγόραν α. πρὸς Φι-
λόξενον α. πρὸς Δημόκριτον α.)
mplicius in categ. f. 2 γ ed. Bas. 1551: τὸ δὲ 45

δύνασθαι σαφῶς εἰπεῖν δηλοῖ μάλιστα ὁ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ χαρακτήρ τὸν ἀνὰ χεῖρας διάλογον ὅς ἐπιστολαῖς προσήκει μετ' εὐπρεπείας ἀποτυπούμενος. καὶ οὐδὲ ἐστὶ τις τῶν συ- νεγνωσμένων Ἀριστοτέλει περὶ τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτήρα προσόμοιος.

David. in cat. p. 26^b 20 Br. ἐν . . . δὲ ταῖς ἐπιστο- λαῖς ἐστὶ σύντομος . . . ἀλλὰ καὶ ὀριμὺς ἐστὶν . . . (fr. 617).

Io. Philop. in cat. p. 36^b 32 Br.: ἐν δὲ ταῖς ἐπιστο- λαῖς φαίνεται κατωρθωκῶς τὸν ἐπιστολιμαῖον χαρακτήρα, ὃν καὶ σύντομον εἶναι δεῖ καὶ σαφῆ καὶ ἀπηλλαγμένον πάσης περισκελοῦς συνδέσεώς τε καὶ φράσεως.

Gregor. Naz. epist. 165: τὸ πτυκτίον ὅπερ εἴληφας παρ' ἡμῶν, τὰς Ἀριστοτέλους ἐπιστολάς, ἐδυνάμην μὲν μὴ ἀνακομίσασθαι ἀλλὰ παρὰ σοὶ μένειν ἕασαι, λογίῳ τε δῶρον οἰκείον καὶ φιλίας ἀπόμνημα δεξιόν.

Photius epist. 207: αἱ δὲ τούτου (τοῦ Πλάτωνος) ἐπι- στολαὶ ἴσον τε τῆς ἐκείνου λογώτητος καὶ τοῦ ἐπιστολιμαίου τύπου ἀπολείπονται. αἱ δὲ γε τοῦ Ἀριστοτέλους τῶν μὲν ἄλλων αὐτοῦ γραμμάτων λογοειδέστεραι, πλὴν οὐδὲ ταῖς Πλατωνικαῖς ἐξισάζουσι.

Demetrius π. ἐρμην. 234: ἐπεὶ δὲ καὶ πόλεσι ποτε καὶ βασιλεῦσι γράφομεν, ἔστωσαν τοιαῦται ἐπιστολαὶ μικρὸν ἐξηρμέναι πως· στοχαστέον γὰρ καὶ τοῦ προσώπου ὧ γρά- φεται· ἐξηρμέναι μέντοι καὶ οὐχ ὥστε σῶγγραμμα εἶναι ἀντ' ἐπιστολῆς, ὥσπερ αἱ Ἀριστοτέλους πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς τοὺς Δίωνος οἰκείους ἢ Πλάτωνος.

David in cat. p. 24, 27 Br.: ὥσπερ αἱ ἐπιστολαὶ αὐ- τοῦ . . . ἃς ἐν ὀκτῶ βίβλοις συνήγαγεν Ἀρτέμιων τις μετὰ 30 Ἀριστοτέλην γενόμενος.

Demetr. π. ἐρμ. 223: Ἀρτέμιων ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγράφας ἐπιστολάς. cf. de Andronico Gellius 20, 5 et Ptolemaeus in indice.

Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον.
604.

Harpocr. s. Ὅτι ξένους τινὰς ἑαυτοῦ αἰχμαλώτους σκᾶπτοντας ἐν τῷ Φιλίππου ἀμπελουργίῳ καὶ δεδεμέ- νους παρὰ πότον ἐξητήσατο παρὰ Φιλίππου Σάτυρος, Αἰσχίνης μὲν ἐν τῷ περὶ τῆς πρεσβείας φησί. Δημο- σθένης δ' ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου φησὶν ὅτι Ἀπολλοφά- νους θυγατέρας ἐξητήσατο καὶ εἰκε μᾶλλον ἀληθεύειν· καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἐν τινι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐπι- στολῶν λέγει ὡς Σατύρῳ τῷ ὑποκριτῇ τὰς Ἀπολλοφά- νους θυγατέρας ἀφῆκεν.

in dialogo περὶ φιλοσοφίας? (cf. Ἀρ. ἐν τοῖς πλατωνικοῖς Plut. cit. in fr. 4).

ἡ δὲ Στάγειρα κώμη τῆς Ὀλυνθίας ἦν· ἀλούσης δὲ λύνθου συγγενόμενος Ἀλεξάνδρῳ καὶ Φιλίππῳ διε-
 αῖξαστο οἰκισθῆναι πάλιν τὸ χωρίον καὶ μόνον αὐτὸν
 πασὼν εὐτυχῆσαι τὴν εὐτυχίαν ταύτην ὥστε τῆς πα-
 ἰδος οἰκιστὴν γενέσθαι. μεταξὺ δὲ πρῶν ἐνέτυχον ἐπι- 5
 ολῇ τινί, ἐν ᾗ ἐστὶ μετανοῶν καὶ ὀδυρόμενος καὶ λέγων
 ἡ τούτων τινὲς καὶ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀφι-
 ουμένους σατράπας διαφθείρουσιν, ὥστε μη-
 ν ἀγαθὸν γενέσθαι μηδὲ ὅλως κατοικισθῆναι
 ν πόλιν. ὅπου δὲ τὸ κατοικισθῆναι τοῖς ἐκπεσοῦσι 10
 τοῦτο ἐλύπει τινάς, εἰ φυγάδες καὶ ἀπόλιδες πατρίδα
 ρυσι καὶ πολιτεύσονται κατὰ νόμους ἐν ἐλευθερίᾳ,
 ἕλλον δ' ἤρουντο διωκίσθαι κατὰ κώμας τοῖς βαρβά-
 ῖς ὁμοίως ἢ σχῆμα πόλεως καὶ ὄνομα ἔχειν· ἢ που
 ὁσῆκει θαυμάζειν καὶ εἰ ἄλλο τι λυπεῖ τινάς; ὁ δ' 15
 Ἀριστοτέλης ἐπιστέλλων γράφει ὡς τοῖς πρέ-
 ῖασιν ἀπειρηκώς· φησὶ γὰρ αἶρειν τοὺς δακτύ-
 λους τοὺς Ἰδαίους· καὶ νομίζετε καὶ εἰ τινὲς εἰσιν
 ἔρρι. καὶ γὰρ δὴ πλείον ἴσχυεν ἢ τῶν ἀνθρώπων
 εἰνὼν κακοδαιμονία τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους σπουδῆς, 20
 ἵτε οὐκ εἴασαν προβῆναι τὸ κωμίων εἰς ἀζώωμα πόλεως
 ἢ νῦν ἔτι ἀόκητόν ἐστιν.

611.

Aelian. var. hist. 12, 54: Ἀλεξάνδρον Ἀριστο-
 τέλους ὀργιζόμενον πρᾶναι βουλόμενος καὶ παῦσαι 25
 λεπαίνοντα πολλοῖς ταυτὶ πρὸς αὐτὸν γέγραπεν· „ὁ
 πρὸς καὶ ἡ ὀργὴ οὐ πρὸς ἡσσοὺς ἀλλὰ πρὸς τοὺς κρείτ-
 τας γίνεται· σοὶ δὲ οὐδεὶς ἴσος”.

612.

Gellius 20, 5: (acroaticos libros) cum in vul- 30
 ab eo (Aristotele) editos rex Alexander cognos-
 set . . . litteras ad Aristotelem misit, non eum
 te fecisse quod disciplinas acroaticas, quibus ab
 ipso eruditus foret, libris foras editis invulgas-
 . . . exempla utrarumque litterarum sumpta 35
 Andronici philosophi libro subdidi. en-
 tem prorsus in utriusque epistola brevitatis ele-
 tissimae flum tenuissimum . . .

(omitto Alexandri epistolam)

Ἀριστοτέλης βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ εὖ πράττειν. 40
 ῥαψάς μοι περὶ τῶν ἀκροατικῶν λόγων οἰόμενος δεῖν
 τοὺς φυλάττειν ἐν ἀπορρήτοις. ἴσθι οὖν αὐτοὺς καὶ
 ἐδομένους καὶ μὴ ἐκδομένους· ξυνοτοί γὰρ εἰσι μό-
 τοῖς ἡμῶν ἀκούσασιν. ἔρρωσο.

Plutarchus Alex. 7 . . . Ἀριστοτέλης ἀπολο- 45

γεῖται περὶ τῶν λόγων ἐκείνων ὡς καὶ ἐκδομένων καὶ
 μὴ ἐκδομένων.

Ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀντίπατρον.

613.

Aristocles libro VII περὶ φιλοσοφίας apud Euseb.
 praep. ev. 15, 2 (t. IV p. 12 Gaisf.): τὰ μὲν οὖν
 ἄλλα προδήλως πέπλασται, δύο δὲ ταῦτα δοκεῖ πιστεύ-
 εσθαι δι' αὐτὸν· ἑνὲς αὐτὸν· ἐν μὲν ὅτι τὴν Ἑρμείου
 γῆμει φύσει μὲν ἀδελφὴν, θετὴν δὲ θυγατέρα Πυθιάδα,
 κολακεύων αὐτόν . . . περὶ δὲ τοῦ γάμου τοῦ Πυθιάδος
 ἀποχρώντως αὐτὸς ἐν ταῖς πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολαῖς
 ἀποκελόγηται· τεθνεῶτος γὰρ Ἑρμείου διὰ τὴν πρὸς
 ἐκεῖνον εὐνοίαν ἔγημεν αὐτήν, ἄλλως μὲν σώφρονα καὶ
 ἀγαθὴν οὖσαν, ἀτυχούσαν μέντοι διὰ τὰς καταλαβούσας
 συμφορὰς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς.

614.

Plutarch. περὶ εὐθυμίας 13: Ἀριστοτέλης δὲ
 πρὸς Ἀντίπατρον γράφων „οὐκ Ἀλεξάνδρῳ μόνον, ἔφη,
 προσήκει μέγα φρονεῖν ὅτι κρατεῖ πολλῶν ἀνθρώπων, ἀλλ'
 οὐχ ἥττον οἷς ὑπάρχει περὶ θεῶν αὐτῷ δοξάζειν”.

idem in l. περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπιφθόνως
 16: οὕτω δὲ καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρον ὁ Ἀριστοτέλης
 οὐ μόνον ἔφη τοῖς πολλῶν κρατοῦσιν ἔξεῖναι μέγα φρο-
 νεῖν ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ θεῶν δόξας ἀληθεῖς ἔχουσι.

idem de prof. in virt. 6: ὁ δὲ Ἀριστοτέλης
 πρὸς Ἀντίπατρον περὶ Ἀλεξάνδρου γράφων ἔφη μὴ μέ-
 νον ἐκεῖνῳ προσήκειν ὅτι πολλῶν κρατεῖ μέγα φρονεῖν,
 ἀλλ' οὐδὲν ἥττον εἰ τις ὁρθῶς γινώσκει περὶ θεῶν.

Iulianus in ep. ad Themistium (p. 487 Pet.):
 ἐγὼ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου φημι μείζονα τὸν Σωφρο-
 νίσκου κατεργάσασθαι . . . καὶ τοῦτο οὐκ ἐγὼ μόνος,
 Ἀριστοτέλης δὲ πρότερον εἰκεν ἐννοήσας εἰπεῖν, ὅτι μὴ
 μείον αὐτῷ προσήκει φρονεῖν ἐπὶ τῇ θεολογικῇ συγγραφῇ
 τοῦ καθελόντος τὴν Περσῶν δύναμιν.

615.

Demetrius περὶ ἑρμηνείας 223 (p. 96 Walz):
 ἐπεὶ δὲ ἐπιστολικὸς χαρακτήρ δεῖται ἰσχυρότητος, καὶ
 περὶ αὐτοῦ λέξομεν. Ἀρτέμιον μὲν οὖν ὁ τὰς Ἀριστο-
 τέλους ἀναγράφας ἐπιστολάς φησιν, ὅτι δι' ἐν τῷ αὐτῷ
 τρόπῳ διάλογόν τε γράφειν καὶ ἐπιστολάς· εἶναι γὰρ
 τὴν ἐπιστολὴν οἷον τὸ ἕτερον μέρος τοῦ διαλόγου. (224)
 καὶ λέγει μὲν τι ἴσως, οὐ μὴν ἅπαν· δεῖ γὰρ ὑποκατε-
 σκευάσθαι πως μᾶλλον τοῦ διαλόγου τὴν ἐπιστολήν·
 ὁ μὲν γὰρ μιμεῖται αὐτοσχεδιάζοντα, ἡ δὲ γράφεται

8 fort. ὥστε μὴδὲν αὐτὸν κακὸν γ. τὸ μὴδ' ὅλως etc. || 26 cf. fr. 96 et 97 (π. ὁργῆς). || 27 codd. ἴσους, corr. Rutgers. || 36 en: an codd.,
 sui vulgo (Gronov.).

καὶ δῶρον πέμπεται τρόπον τινα. (225) τίς γοῦν οὕτως ἀν
διαλεχθεὶς πρὸς φίλον ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης πρὸς
Ἀντίπατρον ὑπὲρ τοῦ φυγάδος γράφων τοῦ γέροντός
φησιν· „εἰ δὲ πρὸς ἀπάσας οἴχεται φυγάς οὕτως ὥστε
μὴ κατάγειν, δῆλον ὡς τοῖσγε εἰς Ἄιδου κατελθεῖν βου-
λομένοις οὐδεὶς φθόνος“. ὁ γὰρ οὕτω διαλεγόμενος ἐπι-
δεικνυμένῳ ἔοικε μᾶλλον, οὐ λαλοῦντι.

616.

Aelian. var. hist. 14, 1: Ἀριστοτέλης ὁ Νι-
κομάχου σοφὸς ἀνὴρ καὶ ὢν καὶ εἶναι δοκῶν, ἐπεὶ τις 10
αὐτοῦ ἀφείλετο τὰς ψηφισθείσας αὐτῷ ἐν Δελφοῖς τι-
μάς, ἐπιστέλλων πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τούτων φησιν·
„ὑπὲρ τῶν ἐν Δελφοῖς ψηφισθέντων μοι καὶ ὢν ἀφήρημαι
νῦν οὕτως ἔχω, ὡς μήτε μοι σφόδρα μέλλειν ὑπὲρ αὐ-
τῶν μήτε μοι μηδὲν μέλλειν“.

617.

Vita Ar. Marc. f. 276^b: ἐπαναστάντων δὲ αὐτῷ
τῶν Ἀθηναίων, ὑπεχώρησεν εἰς Χαλκίδα τοσοῦτον ὑπεί-
κων ὡς „οὐ συγχωρήσω Ἀθηναίους δις ἀμαρτεῖν εἰς φι-
λοσοφίαν“. ἐπεὶ δὲ τὰ καθήκοντα ἦν πολίτῃ καὶ ξένῳ 20
περὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, ἐπιστέλλων Ἀντίπατρω
γράφει „τὸ Ἀθήνησι διατρίβειν ἐργῶδες· (277^a) ὄγχῃ
γὰρ ἐπ' ὄγχῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σῦκῳ“, τὴν δια-
δοχὴν τῶν συκοφαντούντων αἰνιττόμενος.

Vita Ar. vulg.: μετέπειτα δὲ ἀνταρσίας γενο- 25
μένης ἐν τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν
Χαλκίδι εἰρηκῶς τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι „οὐκ εἰσὼν ὑμᾶς δις
εἰς φιλοσοφίαν ἀμαρτεῖν“. καὶ γὰρ ἤδη ἦσαν τὸν Σω-
κράτην φονεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι. ἐδήλωσε δὲ καὶ Ἀντι-
πάτρῳ τῷ βασιλεῖ ὅτι „τὸ Ἀθήνησι διατρίβειν ἐργῶδες“. 30
εἶπε δὲ καὶ τὸ Ὀμηρικὸν ἐκεῖνο ἔπος· „ὄγχῃ ἐπ' ὄγχῃ
γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σῦκῳ“, ὡς ἐκ τούτων ἐλέγχων
τὰς τῶν Ἀθηναίων συκοφαντίας.

Vers. lat. vet.: *insurgentibus autem ipsi Athe-
niensibus iuit Calcidam hoc dicens „non conce- 35
dam Atheniensibus bis peccare in philosophiam“.*
*et mittens Antipatro scribit „Atheniensibus com-
morari periculosum“.* *et dixit illud Homeri*
*„pirus namque supra pirum senescit, ficus au-
tem supra ficum, successionem accusatorum eni- 40
gmaticè dicens.*

David. in Arist. categ. p. 26^b 25 Br.: ὅτι γὰρ
δριμύς ἐστιν (ὁ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς), δηλοῖ

αὐτοῦ μία ἐπιστολή. μετὰ γὰρ θάνατον Σωκράτους
ξελθὼν Ἀθηνῶν καὶ διατρίβων ἐν Χαλκίδι εἰσὼν
ὑπὸ Ἀθηναίων ἐπανελθεῖν, καὶ μὴ πεισθεὶς ἀπέρ-
χεται οὕτως „οὐ μὴ εἰσὼν Ἀθηναίους δις ἀμαρτεῖν εἰς
σοφίαν, παρ' οἷς ὄγχῃ ἐπ' ὄγχῃ γηράσκει, σῦκον δ'
ἐπὶ σῦκῳ“. διὰ δὲ τοῦ σῦκον δ' ἐπὶ σῦκῳ φησὶ
συκοφάντας πολλοὺς ὄντας Ἀθήνησι καὶ αἰεὶ δεχ-
αὐτοὺς καὶ μηδέποτε λήγοντας.

618.

Demetr. π. ἐρμ. 144 (p. 66 W.): καὶ ἔτι
τικοῦ δὲ ὀνόματος γίγνεται (χάρις), ὡς ὁ Ἀρι-
στεύς „ὅσῳ γὰρ, φησὶ, μονώτης εἰμί, φιλομήτης
γονα“ καὶ ἐκ πεπονημένου, ὡς ὁ αὐτὸς ἐπὶ τῷ
„ὅσῳ γὰρ αὐτίτης καὶ μονώτης εἰμί, φιλομήτης
15 γέγονα“. τὸ μὲν γὰρ μονώτης ἰδιωματικῶς ἐκ
ἐστὶ τὸ δὲ αὐτίτης πεπονημένον ἐκ τοῦ αὐτί-
κου.

619.

Demetrius π. ἐρμ. 29 (p. 18 W.): καὶ
μέντοι γε χρήσιμά ποτε (τὰ ὁμοιοτέλευτα), καὶ
στοτέλης φησὶν „ἐγὼ ἐκ μὲν Ἀθηνῶν ἐκ Σπάρ-
της ἦλθον διὰ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν, ἐκ δὲ Σπάρ-
της Ἀθήνας διὰ τὸν χειμῶνα τὸν μέγαν“. εἰ γὰρ
τὸ ἕτερον μέγαν, συναφαιρήσῃ καὶ τὴν χάριν τῆς
μεγαληγορίας συνεργεῖ τὰ τοιαῦτα κῶλα, πᾶσι
Γοργίου τὰ πολλὰ ἀντίθετα καὶ τῶν Ἰσοκράτους

Demetr. 154 (p. 72): πολλάκις δὲ καὶ
ὁμοία ἐποίησε χάριν, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης „ἀπὸ
τῶν φησὶν ἐγὼ εἰς Στάγειρα ἦλθον διὰ... καὶ
καταλήξας γὰρ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κώλοις ἐπὶ τῷ
ὀνόματι ἐποίησε τὴν χάριν. εἰάν δ' οὖν ἀποκρίνῃ
ρου κώλου τὸ μέγαν, συναφαιρεῖται καὶ ἡ χρι-

(Ex incerta epistola).

620.

Demetr. π. ἐρμ. 230: εἰδέναι δὲ χρὴ
ἐρμηνεῖα μόνον ἀλλὰ καὶ πράγματά τινα ἵσταναι
ἐστίν. Ἀριστοτέλης γοῦν, ὃς μάλιστα ἵστανται
δοκεῖ τοῦ τύπου ἐπιστολικοῦ „τοῦτο δὲ σὺ γὰρ
φησιν“ οὐ γὰρ ἦν ἐπιστολικόν. (231) εἰ μὲν γὰρ
ἐπιστολῇ σοφίσματα γράφει καὶ φυσιολογίαι
μὲν, οὐ μὲν ἐπιστολὴν γράφει. φιλοφρόνως γὰρ
λεταὶ εἶναι ἡ ἐπιστολὴ σύντομος καὶ περὶ αἰτί-
ματος ἐκθεσις καὶ ἐν ὀνόμασιν ἀπλοῦς.

4 τὰς φυγάς οὕτως codd. (γὰς φυγάς οὕτως Valck.), τὰς φυγάς οὕτως Victor. || 20 sic cod.: τὰ (αὐτὰ) καθήκοντα (cf. Robbe. cf. A. P. p. 575. || 30 Ἀθήνησι: ἐν ἀθήνῃσι codd. || διατρίβειν Marc., ἐνδιατρίβειν vulgo. || 35 al. l. calcidiam. b4 πείσω cod. Br. || 38 τοῦ τύπου Victorius pro αὐτοῦ.

X. C A R M I N A.

621. 622.

Diogenes Laert. 5, 27: ἔφη, ὦν ἀρχὴ „ἀγνὴ ἰν πρέσβισθ' ἑκατηβόλῃ". ἐλεγεία, ὦν ἀρχὴ „καλῆ-
ἔκνου μητρὸς θυγάτηρ".

623.

Olympiodor. in Gorg. pr. 41 (p. 395 Jahn):
δὲ καὶ Ἀριστοτέλης σέβει αὐτὸν ὡς διδάσκαλον
ὅς ἐστι γράψας ὅλον λόγον ἐγκωμιαστικόν . . . οὐ
νον δὲ ἐγκώμιον ποιήσας αὐτοῦ ἐπαινεῖ αὐτόν, ἀλλὰ
ἐν τοῖς ἐλεγείοις τοῖς πρὸς Εὐδήμον αὐτὸν ἐπαινῶν 10
πάντα ἐγκωμιάζει γράφων οὕτως·

ἐλθὼν δ' ἐς κλεινὸν Κεκροπίης δάπεδον
εὐσεβέως σεμνῆς φιλήης ἰδρύσατο βωμὸν
ἀνδρός, ὃν οὐδ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θέμις·
ὅς μόνος ἢ πρῶτος θνητῶν κατέδειξεν ἐναργῶς 15
οἰκίῳ τε βίῳ καὶ μεθόδοισι λόγων,
ὡς ἀγαθός τε καὶ εὐδαίμων ἅμα γίνεται ἀνὴρ·
οὐ νῦν δ' ἔστι λαβεῖν οὐδενὶ ταῦτα ποτέ.

624.

Diog. Laert. 5, 6: ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης . . . 20
ἔζηθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτὸν τοῦ ἱερο-
ῦτου δίκην ἀσεβείας γραψαμένου ἢ Δημοφίλου, ὡς
Φαβωρίνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, ἐπειδὴ περ τὸν
ἰόν ἐποίησεν εἰς τὸν προειρημένον Ἑρμείαν· ἀλλὰ καὶ
γράμμα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀνδριάντος τοιοῦτον· 25
τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως παραβάς μακάρων θέμιν ἀγνὴν

ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφύρων βασιλεὺς,
ὃ φανερώς λόγῳ φονίους ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίου.

Himerius or. 6, 6: πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα 30
ἐπ' αὐτῷ πόθων ἐπεδείξατο Ἀριστοτέλης ὡς ἐστὶν
ὕμνῳ γνωρίσματα· καὶ γὰρ λόγους αὐτὸν ἐξήσκησε

καὶ ἀρετὴν ἐξεπαίδευσεν καὶ ἐλεγείῳ τὸν θάλαμον μόνῳ
τῶν γνωρίμων ἐκόσμησεν.

625.

Diog. Laert. 5, 7 (ὁ δὲ ὕμνος ἔχει τοῦτον τὸν
5 τρόπον) et Athenaeus XV p. 696 (ὅτι δὲ καὶ αἰῶνος οὐ-
δεμίαν ἔμφασιν παρέχει τὸ ᾄσμα . . . ἐξ αὐτῆς τῆς
λέξεως φανερόν ὅτι ποιήσω):

Ἀρετὰ πολύμοχθε γένει βροτείῳ,
θήραμα κάλλιστον βίῳ,
σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς
καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος
καὶ πόνους τλῆναι μαλεροῦς ἀκάμαντας·
τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις
καρπὸν τ' ἀθάνατον χρυσοῦ τε κρείσσω
καὶ γονέων μαλακαυγήτοιο θ' ὕπνου·
σεῦ δ' ἔνεχ' οὐ 'κ Διὸς Ἡρακλῆς Λήδας τε κοῦροι
πόλλ' ἀνέτλασαν ἔργοις
σὰν ἀγρεύοντες δύναμιν.
σοῖς δὲ πόθοις Ἀχιλεὺς Αἴας τ' Αἰδαο δόμους ἤλθον·
σᾶς δ' ἔνεκεν φιλίου μορφᾶς καὶ Ἀταρνέος ἔντροφος
ἀελίου χήρῳσεν αὐγᾶς·
τοιγὰρ αἰοίδιμος ἔργοις, ἀθάνατόν τέ μιν αὐξήσουσι
Μοῦσαι

Μναμοσύνας θυγάτρες, Διὸς ξενίου σέβας αὐξήσουσι
φιλίας τε γέρας βεβαίου.

Himerius or. 6, 7: ἀτὰρ δὴ καὶ τότε οὐχ ἥμιστα
τῆς περὶ ἐκεῖνον σπουδῆς ὁ Σταγειρίτης ἐπεδείξατο τεκμή-
ριον. ἔτυχεν μὲν γὰρ εἰς τὴν Ἀσίαν ὑπ' Ἀλεξάνδρου
καλούμενος ἵνα κήρυξ ὁμοῦ καὶ θεατῆς τῶν Περσικῶν
τροπαίων γένηται. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος κατὰ τὸν Ἀταρ-
νέα ἐγένετο, ἰδὼν πόλιν Ἑλληνικῆς ἀρετῆς καὶ σοφίας
διψῶσαν ἅπασαν οὐ παρῆλθε σιγῇ, βραχεὶ δὲ βιβλίῳ
τὴν τε πόλιν καὶ τὸν Ἑρμείαν ἡσπάζετο.

3 πρέσβις δ' ἑκατηβόλῃ cod. Laur. 69, 13. πρέσβις θ' ἑκαταβόλῃ Laur. 69, 28 et Marc. 393, πρέσβις δ' ἑκατάβολῃ Laur. 69, 35
Marc. 394. || 18 cf. Vit. Ar. Marc. et vulg., David. p. 20^b 21 Br. etc.

b1 τὸν θάλαμον: immo τὸν τάφον (v. fr. 601).

(Fr. 625) Laertii codd. rec. duo Marc. 393 et 394 (= v), Athenaei Marcianus (Schweigh.) = M, Athenaei epitomae cod. ant. = E.
3 βιώσας τε περὶ M. || 4 ἐν om. M., add. E. || 5 ἀκαμάτους ME. || 7 inter καρπὸν et σεῦ δ' ἔνεχ' media om. E. || καρπὸν εἰς ἀθ. (v) ||
τῶν v. || 8 μαλακαυγῇ τοῖο v et Ath. || 9 σεῦ δ' ἔνεχ' ἐκ διὸς v, (σεῦ δ') ἔνεχ' ὁ διὸς E. || Ἡρακλῆς vulgo Ath. || 10 πολλὰ M. ||
ἔργοις ἀναγορεύοντες v. || 12 σοῖς τε et ἀχιλλεύς v. || ἤλυθον scr. Boeckh. || 13 ἐνέκα E. || μορφᾶς ἀταρνέος ἔντροφον v (ἀταρνέος pr.
ἐν Marc. 394, ἀταρνέος etiam ME). || ἡελίου ME. || 14 ποῖ γὰρ v. || ἀθάνατοί τε μιν v. || 15 μνημοσύνης ME. || θυγατέρες M. ||
σαι Schaefer. || γέρας M. || βεβείας M.

APPENDIX DUBIORUM.

626.

Schol. Bobiens. in Cicer. or. pro Archia p. 358
 Orelli: *alternos igitur versus dicit elegiacos, metris
 scilicet dissentientibus varios. primus autem vi-
 detur elegiarum carmen scripsisse Callinos. adicit 5
 Aristoteles praeterea hoc genus poetas Antima-
 chum Colophonium, Archilochum Parium, Mimner-
 mum Colophonium. quorum numero additur etiam
 Solon Atheniensis legum scriptor nobilissimus.*

Cf. Etym. Gud. p. 180, 8. Et. Orionis p. 58, 10, 10
 Marius Victorin. de metris p. 146 Gf. (Terent. Mau-
 rus p. 2421 Putsch).

627.

Proclus in chrestom. gramm. apud Phot. bibl.
 cod. 239 p. 320, 30 Bk.: *εὐρεθῆναι δὲ τὸν διθύραμβον 15
 Πίνδαρος ἐν Κορίνθῳ λέγει· τὸν δὲ ἀρξάμενον τῆς ᾠδῆς*

5 cod. *Alinios*. || 6 corr. *Aristoteles*. vid. A. P. p. 619.

*Ἀριστοτέλης Ἀρίωνά φησιν εἶναι ὃς πρῶτος
 κλίον ἤγαγε χορὸν.*

Cf. schol. Pind. Olymp. 13, 25 et Schol.
Ἀρίων, praeterea Schol. Aristoph. av. 1403.
 628.

Aelian. v. h. 5, 3: *Ἀριστοτέλης τὰς ἐν
 κλείους στήλας καλουμένας πρὶν ἢ κληθῆναι τοῖς
 Βριάρεω καλεῖσθαι αὐτάς.*

Hesych. (cf. Schol. Pind. Nem. 3, 38 et
 phorion. in Schol. ad Dionys. per. 64) s. Bk.
στήλαι· αἱ Ἡράκλειοι λεγόμεναι.
 629.

Schol. vet. in Hesiodi theog. v. 275
πρὸς νυκτὸς ἔν' Ἑσπερίδες λεγύφωνοι (p. 411 Orelli)
διὰ τοῦτο ταύτας καλεῖ διότι κατὰ μουσικὴν ᾠ-
οὶ ἀστέρες κινεῦνται περὶ τὰ Γάδεια, ὡς Ἀριστο-
της φησὶν.

Nota.

Ante fr. 256 excidit lemma: Gargilius Martialis de hortis (Auct. class. Maii I) p. 408.
 Item cum a fr. 66 statim ad 69 typotheta transilierit, exciderunt numeri 67 et 68, ita ut universus fragmentorum
 re vera fiat 627, non 629.

(6. Jul. 1867).

περί φιλοσοφίας	fr. 1	τὰ ἐκ τῆς πολιτείας Πλάτωνος	fr. 176
Πλατωνικά	- 4	ῥῆμος συσσιτικός	- 177
περί τὰγαθοῦ	- 22	περί συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς . .	- 178
μαγικός	- 27	περί ἰδεῶν	- 180
Εὐδήμος ἢ περί ψυχῆς	- 32	περί τῶν Πυθαγορείων	- 185
περί εὐχῆς	- 44	περί τῆς Ἀρχυτείου φιλοσοφίας	- 201
προτρεπτικός	- 47	περί Δημοκρίτου	- 202
περί παιδείας	- 51	προβλήματα φυσικά	- 203
Νηρινθος	- 53	περί τῆς τοῦ Νεῖλου ἀναβάσεως	- 235
σοφιστής	- 54	περί σημείων	- 237
Γρύλλος ἢ περί ἱστορικῆς	- 57	περί μετάλλων	- 242
περί ποιητῶν	- 59	περί φυτῶν	- 250
πολιτικός	- 70	γεωργικά	- 255
περί δικαιοσύνης	- 71	ζωικά (ἀνατομαί)	- 257
περί βασιλείας	- 78	περί φύσεως (ἀνθρώπου)	- 257
Ἀλέξανδρος ἢ ὑπὲρ ἀποίκων	- 80	ἐκλογὴ ἀνατομῶν	- 320
περί εὐγενείας	- 82	περί ζώων	- 321
περί πλούτου	- 86	ιατρικά	- 335
ἐρωτικός	- 90	ὀπτικόν	- 342
περί παθῶν ὀργῆς	- 94	πολιτεῖαι	- 343
περί μέθης	- 98	τέμνμα	- 561
συμπόσιον	- 107	δικαιώματα	- 569
περί προβλημάτων	- 109	κυβιοῦται	- 572
διαίσεις	- 110	διδασκαλίαι	- 575
ὑπομνήματα (λογικά)	- 113	ὑπομνήματα ἱστορικά	- 588
μεθοδικά	- 113	πέπλος	- 594
τὰ παρὰ τὴν λέξιν	- 113	ἀπολογία ἀσεβείας	- 601
κατηγοριῶν ἄλλο	- 114	(ἐγκώμιον Ἀλεξάνδρου)	- 602
περί ἀπτικειμένων (περί ἐναντιῶν)	- 115	(ἐγκώμιον Πλάτωνος)	- 603
τέχνης τῆς Θεοδέκτου συναγωγῆς	- 122	ἐπιστολαί	- 604
τεχνῶν συναγωγῆς	- 130	ἔπη	- 621
περί συμβουλίας	- 136	ἐλεγεία	- 621
ἀπορήματα Ὀμηρικά	- 137	ὕμνος εἰς Ἑρμείαν	- 625

INDEX AUCTORUM.

Aelianus

- de nat. an. 4, 57 (327)
5, 8 (324)
5, 14 (326)
5, 27 (321)
6, 14 (330)
7, 7 (241)
9, 6 (266)
12, 35 (361)
12, 40 (532)
13, 4 (298)
16, 33 (321—23)
17, 20 (531)
var. hist. 2, 26 (186)
5, 3 (628)
12, 54 (611)
14, 1 (616)

Alexander Aphrodisiensis

- in Ar. metaph. (Bon.)
p. 30 (198)
p. 42 (23)
p. 45 (25)
p. 56 (197)
p. 59 (182)
p. 63 (183)
p. 63 (23)
p. 72 (184)
p. 206 (26)
p. 218 (26)
in top. (Ald.) p. 34 (109)
p. 80 (50)
p. 126 (110)

Pseudo-Alexander

- in meteor. (Ald.) f. 131 (231)
problem. 1, 99 (229)

Pseudo-Ammonius

- in cat. (Ven. 1545) f. 9^b (80)
f. 17 (114)
de diff. voc. (Valck.)
p. 98 (571)
p. 147 (458)

Anonymi

- antiatticista (Bk.) p. 84 (171)
p. 101 (69)
cataster. 41 (329)
fr. de met. Cyp. cod. Par.
1310 f. 444^b (249)
(Seguer.) de or. polit.
p. 206 (125)
in Porph. isag. cod. Par. 1939
f. 51 (178)
proleg. phil. (in Porph.) cod.
Par. 1973 f. 17^b (178)
proleg. in Isocr. (Dind.)
p. 105 (135)
p. 111 (366)
de rhetor. VI, 19 W. (123)
VII, 33 W. (123)

Antigonus

- mirab. 18 (562)
19 (325)
20 (331)
25 (332)
159 (488)
185 (253)

Apollonius

- mirab. 6 (186)
9 (225)
11 (562)
21 (221)
25 (99)
27 (263)
28 (264)
28 (228)
39 (320)
51 (223)

Apuleius

- de deo Socr. 20 (188)
de magia 40 (307)
51 (230)

Athenaeus

- 1 p. 6 Cas. (72)
1, 23 (565)
24 (227)
31 (554)
34 (101)
40 (98)
44 (590)
44 (99)
88 (287)
173 (588)
188 (175)
235 (510)
264 (504)
272 (432)
277 (291)
281 (290)
282 (297)
284 (292)
286 (281)
286 (277)
294 (293)
296 (448)
298 (294)
299 (294)
300 (295)
300 (292)
301 (296)
303 (286)
305 (278)
305 (283)
305 (300)
306 (301)
307 (299)
309 (302)

Athenaeus

- 310 (303)
312 (304)
313 (282)
314 (305)
314 (306)
315 (307)
315 (308)
316 (315)
317 (316)
318 (289)
318 (288)
319 (278)
319 (279)
319 (311)
320 (312)
321 (309)
323 (317)
324 (313)
326 (318)
326 (319)
327 (280)
327 (314)
328 (285)
329 (310)
330 (277)
331 (284)
8, 335 (77)
348 (517)
9, 388 (272)
389 (270)
390 (275)
390 (276)
391 (273)
392 (269)
393 (268)
393 (271)
397 (274)
10, 429 (102)
429 (104)
435 (546)
447 (101)
11, 464 (105)
464 (106)
496 (105)
499 (457)
505 (61)
12, 520 (541)
523 (516)
523 (542)
13, 556 (84)
556 (172)
564 (91)
576 (508)
14, 618 (472)
641 (100)
652 (250)

Athenaeus

- 653 (251)
654 (589)
15, 674 (90)
674 (106)
692 (226)
696 (625)
697 (601)

Augustinus

- c. Iulian. 4, 78 (36)

Boethius

- in praedic. (Bas.) p. 111
de interpr. ed. sec. p. 298
de consol. phil. 3, 5 p. 49
(49)

Caelius Aurelianus

- celer. pass. 2, 13 (38)
tard. pass. 1, 5 (36)

Choroeboscus

- in Theodosii ca. 11
Gf. (523)

Cicero

- ep. ad Q. fr. 3, 5 (70)
ep. ad Att. 12, 40 (5)
12, 25 (5)
de invent. 2, 2 (13)
de oratore 2, 38, 18
Brut. 12 (131)
orat. 51, 172 (127)
57, 194 (128)
54, 218 (129)
acad. pr. 2, 38, 12
de fin. 2, 12, 40 (3)
2, 32, 106 (7)
disp. Tusc. 3, 2, 6
5, 35 (7)
de nat. deor. 1, 13 (2)
1, 38 (2)
2, 15 (1)
2, 16 (1)
2, 37 (1)
2, 44 (2)
1, 25 (1)
de divin. 2, 16 (7)
de off. 2, 16 (7)

Clemens Alexandrinus

- paedag. p. 65 (5)
p. 111 (1)
p. 129 (5)
p. 129 (5)
p. 129 (5)
p. 144 (5)
p. 152 (5)
p. 152 (5)
p. 272 (1)
p. 290 (5)

- ascius**
 princip. cod. Hamburg.
 p. 409 (201)
- oleg. phil.** p. 13 Br. (50)
 b. cod. Par. 1900 f. 36 (178)
 Ar. categ. p. 24^b (33)
 p. 25^b (178)
 p. 26^b (617)
- strius**
 ἡ ἱερμν. 28 (71)
 29 (619)
 144 (618)
 154 (619)
 223 (615)
 230 (620)
 233 (609)
- ppus**
 Ar. cat. p. 40 Sp. (113)
Chrysostomus
 st. 47 p. 601 Emp. (610)
 53 p. 634 (1)
- ones Laertius**
 1, 1 (30)
 1, 8 (8)
 1, 8 (31)
 1, 98 (473)
 1, 99 (474)
 2, 23 (3)
 2, 26 (84)
 2, 45 (27)
 2, 46 (65)
 2, 55 (57)
 2, 104 (132)
 3, 37 (62)
 3, 48 (61)
 3, 80 (111)
 5, 5 (601)
 5, 6 (624)
 5, 7 (625)
 5, 9 (601)
 5, 27 (621)
 5, 61 (336)
 8, 13 (447)
 8, 19 (189)
 8, 34, 36 (190)
 8, 51 (60)
 8, 52 (58)
 8, 57 (54)
 8, 57 (59)
 8, 63 (55)
 8, 74 (60)
 9, 25 (54)
 9, 53 (52)
 9, 54 (56)
 9, 81 (99)
- sius Halicarn.**
 Rom. 1, 72 (567)
 comp. verb. 2 p. 8 R. (126)
 Isocr. 18 p. 576 (134)
 vi Demosth. 48 p. 1101 (126)
- leg. phil.** p. 391 Cr. (50)
 p. 424 (178)
- an.**
 Hipp. p. 312 Fr. (593)
- apius**
 morbis (ed. Arg. 1533)
 v. VIII (341)
- Etymologicum Magnum**
 p. 144 Sylb. (462)
 p. 199 (482)
 p. 249 (383)
 p. 468 (404)
 p. 722 (7)
- Eudocia**
 viol. p. 219 Vill. (598)
- Eusebius**
 praep. ev. 15, 2 (613)
- Eustathius**
 in Il. α p. 17 Rom. (598)
 α p. 117 (454)
 β p. 356 (599)
 ι p. 741 (502)
 ι p. 932 (254)
 ω p. 1365 (160)
 in Od. μ p. 1727 (571)
 ι p. 1746 (454)
 π p. 1796 (463)
- Galenus**
 de simpl. med. 2 p. 474
 Lips. t. XI (214)
 4 p. 629 (213)
 4 p. 654 (217)
 4 p. 657 (213)
 4 p. 664 (212)
 9 p. 164 t. XII (216)
 comm. ad Hipp. de nat.
 hum. p. 25 t. XV (335)
- Gargilius Martialis**
 de hortis (Mai. auct. class. I)
 p. 408 (256)
- Gellius**
 1, 11 (234)
 2, 12 (353)
 3, 6 (220)
 3, 11 (68)
 3, 15 (518)
 4, 11 (189)
 19, 5 (206)
 19, 6 (233)
 20, 5 (612)
- Geminus**
 isag. in phaen. p. 61 Pet. (237)
- Geoponica** 3, 3, 4 (255)
 15, 1, 21 (328)
- Gregorius Corinthius**
 in Hermog. π. μεθ. δειν. (Walz VII, 2) p. 1277 (73)
- Harpocration**
 s. ἀγορανόμοι (409)
 ἀδύνατοι (430)
 Ἀμφίσσα (521)
 ἀνακτες (483)
 ἀντιγραφεύς (399)
 ἀποδέκται (400)
 Ἀπόλλων πατρώος (343)
 ἀποστασίου (388)
 ἀστυνόμος (408)
 βουλευσεως (418)
 γραμματεύς (399)
 δατεῖσθαι (383)
 δεκάων (371)
 δήμαρχος (359)
 διαιτηταί (414)
 διαμμετρημένη (423)
 διδάσκαλος (581)
 Δρυμός (569)
- Harpocration**
 δαροζένια (379)
 εἰς ἐμφανῶν (382)
 ἐλλανοδικαί (450)
 ἐλληνοταμίαι (362)
 ἐμβεβλημένα (251)
 ἐπὶ Δελφινίῳ (419)
 ἐπιμελητῆς ἐμπορίου (410)
 ἐπιμελητῆς τῶν μυστηρίων (386)
 ἐπὶ Παλλαδίῳ (417)
 ἐπιστάτης (397)
 εὐδυναί (405)
 ἐχῆνος (415)
 θεσμοδότης (378)
 θῆτες (350)
 ἱππάρχος (391)
 ἱππᾶς (350)
 καὶ γὰρ τὸ μνημένα (500)
 κατὰ δήμους δικαστάς (413)
 κερχρεῖν (244)
 Κύβητοι (479)
 κύρβεις (352)
 κυρία ἐκκλησία (395)
 λίθος (377)
 λογισταί (406)
 Μασσαλία (508)
 μαστῖρες (526)
 μετρονόμοι (412)
 μέραν (497)
 μύριοι ἐν Μ. π. (442)
 ναυκρανικά (359)
 ὅτι νόμος (431)
 ὅτι ξένους (604)
 παράστασις (379)
 πάρεδρος (389)
 πεντακοσιομήδιμοι (350)
 περίπολος (428)
 πολέμαρχος (388)
 πρόεδροι (398)
 πρυτανείας (393)
 πωληταί (401)
 σῖτος (384)
 σιτοφύλακες (411)
 στρατεία ἐν τ. ἐπ. (429)
 στρατηγὸς (390)
 ταμίαι (402)
 τετρακίσιοι (372)
 τετραρχία (455)
 τετρυπημένη (424)
 τριτύς (347)
 φύλαρχος (392)
- Hesychius**
 s. Ἀμμόν (487)
 Ἀσπετος (522)
 Βούθος περιφοιτᾷ (573)
 Καρχυραία μάστιξ (470)
 λέχει (498)
 προσφαῖ (243)
 σκαρφῶν (246)
 σύζωμα (245)
- Hieronymus**
 adv. Rufin. 3 p. 469 Par. 1706 (192)
- Himerius**
 orat. 6, 6 (626)
 6, 7 (625)
- Iamblichus**
 de vita Pyth. s. 31 (187)
- Ioannes Lydus**
 de mens. 4, 62 (88)
- Ioannes Philoponus**
 in Ar. de an. (Ven.)
 f. E 1 (41)
 f. F 3 (9)
 in Ar. cat. p. 39 Br. (114)
 in Ar. de gen. et corr. (Ven.)
 f. 22 (236)
 de mundi aetern. 2, 2 (10)
- Isigonos**
 mirab. (exc. Florent.) 19 (488)
- Iulianus**
 orat. 7 p. 442 Pet. (606)
 ep. ad Them. p. 487 (614)
- Pseudo-Iulianus**
 epist. 24 p. 33 Heyler (218)
- Lactantius** div. inst. 5, 14 (74)
 epit. 55 (74)
- Lexici rhetorici** fr. Cantabrig.
 s. εἰς δατητῶν p. 667 (383)
 θεσμοθετῶν ἀνάκτισις p. 670 (375)
 ἴσαι αἱ ψῆφοι p. 670 (425)
 κυρία ἐκκλησία p. 672 (396)
 λογισταί p. 672 (407)
 ξένιας γραφή p. 674 (379)
 Πάραλος p. 675 (403)
- Lex. Seguer.** (Anecd. Bekk.)
 p. 436 (380)
 p. 345 (430)
 p. 473 (525)
- Macrobius**
 sat. 5, 18, 19 (64)
- Marius Plotius Sacerdos**
 art. gramm. 3 p. 2624 Putsch. (476)
- Martianus Capella**
 7, 731 p. 584 Kopp. (193)
- Michael Ephesius**
 in Ar. metaph. p. 815 Bon. (180)
- Moeris attic.** s. φοινικίς (499)
- Olympiodorus**
 in Alcib. p. 144 Cr. (50)
 in Gorg. p. 395 Iahn (603)
 p. 395 (622)
 in Phaed. p. 22 Finckh (39)
 p. 142 (41)
 p. 165 (37)
 p. 203 (37)
- Oribasius**
 coll. med. 22, 5 (258)
 22, 7 (259)
 22, 7 (260)
- Parthenius**
 erot. 14 (515)
- Philargyrius**
 in Virg. georg. 2, 97 (453)
- Pseudo-Philo**
 de mundi incorr. p. 489 M. (17)
- Philodemus**
 περὶ εὐσεβείας Herc. voll. coll. alt. II, 7 (21)
 περὶ ὀργῆς I, 54, 61 (95)

Photius

- biblioth. cod. 239 p. 320 Bk.
(627)
cod. 249 p. 441^b (235)
lex. s. ἐς κέρκεας (454)
ἴσµα (254)
καλλικύριοι (544)
λόχοι (498)
ναυκραρία (349)
ὄνου σκιά (582)
πελάται (351)
Σαμίων ὁ δῆμος (537)
στυγάη (466)
Τενίδιος πέλεκυς (551)
τὸ Μηλιακὸν πλοῖον (513)
ὕπτερ τὰ Καλλιπράτους (415)

Phrynichus

- voc. Att. p. 225 Lob. (171)

Plinius

- nat. hist. 2, 220 Sill. (262)
4, 65 (553)
4, 66 (446)
4, 70 (514)
5, 135 (529)
7, 15 (563)
7, 192 (459)
7, 195 (439)
7, 197 (506)
7, 205 (344)
7, 207 (558)
8, 229 (562)
11, 273 (261)
28, 74 (338)
30, 3 (29)

Plutarchus

- vit. Alex. 7 (612)
Aristid. 27 (84)
Camill. 22 (568)
Cim. 10 (363)
Cleomen. 9 (496)
Lycurg. 1 (490)
5 (494)
6 (493)
28 (495)
31 (491)
Nic. 2 (369)
Pericl. 4 (364)
9 (365)
10 (367)
26 (535)
28 (536)
Pelop. 3 (86)
18 (92)
Solon. 11 (572)
25 (352)
32 (354)
Themist. 10 (360)
Thes. 3 (556)
16 (443)
25 (346)
de aud. poet. 12 (174)
de prof. in virt. 6 (614)
cons. ad Apoll. 27 (40)
de san. tu. 19 (224)
de mul. virt. 17 (518)
qu. Rom. 6 (567)
52 (550)
qu. Graec. 5 (550)
14 (464)
19 (555)

Plutarchus

- de fort. Alex. 1, 6 (81)
de cohib. ira 11 (566)
de tranq. an. 13 (614)
de cup. divit. 8 (86)
de se ips. laud. 16 (614)
qu. conviv. 1, 9 (209)
2, 2 (222)
3, 3 (103)
3, 7, 3 (211)
6, 4, 1 (208)
6, 5 (205)
7, 3, 3 (215)
8, 9, 3 (38)
8, 9, 3 (337)
8, 10, 1 (51)
8, 10, 1 (232)

- erot. 17 (93)
qu. nat. 2 (207)
de fac. lun. 19 (203)
de pr. frig. 11 (204)
de soll. an. 31 (275)
de Stoic. rep. 13 (75)
non p. suav. vivi s. Ep. 13
(107)
adv. Colot. 14 (10)
20 (4)
de mus. 22 (43)

Pollux

- 2, 95 (484)
3, 17 (376)
4, 56 (566)
4, 174 (436)
4, 174 (467)
5, 75 (527)
6, 16 (543)
7, 99 (247)
8, 62 (416)
9, 62 (486)
9, 77 (539)
9, 80 (436)
9, 80 (548)
9, 87 (547)
10, 149 (247)
10, 165 (525)
10, 170 (253)
10, 179 (440)

Polybius

- 12, 5. 6. 8. 11 (504)

Porphyrus

- vit. Pyth. 41 (191)

Proclus

- in Tim. p. 37 Bas. (235)
p. 285 (239)
p. 338 (34)
in rempubl. p. 350 (176)
p. 350 (177)
p. 362 (63)
Mai. Spic. VIII
p. 705 (35)
in Hes. opp. 631 (524)
Proverb. coll. (Vat. et Bodl.
in ed. Gotting. t. I)
p. 310 (506)
p. 310 (513)
p. 456 (524)

Proverb. coll. Milleri

- s. ἀμουςτέρεος Λεϊθηρίων (511)
ὁ Κερκυραῖος μαστιγ. (470)
τὸ Αἰσώπειον αἶμα (445)
Psellus qu. var. c. 134 (210)

Pseudo-Ptolemaeus de speculo prf. (342)**Quintilianus**

- 1, 4, 18 (126)
2, 15, 10 (122)
2, 17, 14 (58)
3, 1, 13 (133)
4, 2, 63 (124)
9, 4, 88 (128)

Rufinus

- demetris 2, 2 p. 388 Gf. (128)

Rutilius Lupus

- de fig. sent. 1, 18 (602)

Scholia**in Apollonium Rhod.**

- 1, 188 (530)
1, 917 (538)
1, 1177 (471)
2, 946 (540)
4, 264 (549)
4, 834 (591)
4, 983 (469)

in Aratum v. 1094 (240)**in Aratea phaen. Germanici v. 426 (329)****in Aristidem****Panath. p. 323 Dind. (594)****in Aristophanem****Acharn. 108 (525)****234 (355)****320 (499)****av. 281 (576)****471 (533)****1354 (352)****1379 (586)****1463 (470)****eq. 1150 (426)****Lys. 665 (356)****1153 (357)****Plut. 278 (420)****925 (485)****ran. 404 (587)****1532 (370)****vesp. 145 (219)****157 (373)****502 (358)****578 (427)****684 (421)****691 (407)****in Aristotelem****Anal. pr. cod. Par. 2064****f. 263 (50)****in Ciceronem****or. pro Archia p. 358 Or.****(626)****in Demosthenem****p. 532 Par. Did. (136)****in Dionysium Thr.****(Anecd. Bk.) p. 660 (181)****p. 783. 6 (459)****in Euripidem****Androm. 446 (501)****Med. arg. (592)****Med. 19 (481)****Rhes. 307 (456)****in Hesiodum****theog. 275 (629)****in Homerum****Il. α, 303 (129)****481 (129)****Scholia**

- Il. β, 53 (17)
126 (40)
169 (18)
183 (14)
305 (14)
649 (14)
γ, 236 (12)
276 (12)
277 (14)
441 (13)
δ, 88 (14)
297 (12)
ε, 577 (13)
741 (14)
778 (14)
ζ, 234 (15)
η, 93 (15)
228 (12)
ι, 17 (15)
κ, 98 (15)
153 (15)
252 (12)
λ, 688 (15)
π, 283 (12)
ρ, 108 (17)
φ, 126 (14)
χ, 93 (14)
ψ, 130 (14)
269 (14)
ω, 15 (15)
420 (15)
569 (15)
Od. δ, 356 (14)
ε, 93 (12)
334 (16)
ι, 106 (14)
333 (12)
345 (12)
525 (12)
κ, 136 (16)
λ, 634 (12)
μ, 128 (12)
374 (14)
ν, extr. (12)
ρ, 326 (12)
χ, 9 (12)
ψ, 337 (12)
in Lucianum
Tim. 30 p. 47 la
in Pindarum
Olymp. 2, 87 (12)
7 insc. (12)
8, 30 (12)
9, 86 (12)
11, 17 (12)
Pyth. 1, 89 (12)
1, 89 (12)
2, 127 (12)
Nem. 3, 27 (12)
Isthm. 2 insc. (12)
6, 15 (12)
in Platonem
apolog. p. 330 (12)
Axioch. p. 465 (12)
legg. VII p. 457 (12)
in Proverb. Salom.
cod. Par. 174 (12)
in Sophoclem
Oed. tyr. proce.

- I**
ed. Col. 701 (345)
Theocritum
3, 21 (108)
4, 6 (477)
5, 53 (468)
7, 22 (328)
13, 9 (475)
- I**
ira 1, 3. 9. 17. 3, 3 (94)
nat. 7, 30, 1 (44)
- S**
Virg. georg. 1, 19 (348)
Empiricus
dogm. 1, 6 (54)
3, 20 (12)
3, 412 (24)
math. 3, 57 (24)
- Icius**
at. f. α 8 Ven. (114)
f. γ 7 (113)
f. τ 2. 3. 8 (115—20)
f. υ 3 (121)
phys. f. 32^b Ven. (23)
f. 104^b (23)
caelo p. 487 Br. (15)
p. 488 (202)
p. 492 (195)
p. 492^b (200)
p. 505 (199)
- Simplicius**
p. 218 Karst. (46)
de an. f. 14 Ven. (41)
f. 62 (42)
Solinus 27, 13 (265)
Stephanus Byzantius
s. Ἀδραμύτιον (507)
Ἀμύνται (452)
Ἀνταῖος (438)
Γέρμασα (564)
Δεξαμέναι (437)
Κύθηρα (478)
Σχερία (469)
Τάναγρα (570)
Τένεδος (551)
Ὠρωπίς (570)
- Stobaeus**
ecl. I p. 380 H (196)
floril. 3, 54 (89)
20, 47 (97)
20, 55 (96)
21, 26 (5)
86, 24 (82)
86, 25 (83)
88, 13 (85)
95, 21 (47)
- Strabo**
7 p. 321 Cas. (428)
p. 321 (433)
p. 321 (519)
- Strabo**
p. 322 (503)
p. 322 (509)
8 p. 345 (451)
p. 373 (441)
p. 374 (449)
p. 380 (552)
10 p. 445 (559)
p. 447 (560)
13 p. 598 (173)
17 p. 790 (236)
- Suidas**
s. Ἀρισθέης (28)
βλαῖα (482)
Εὐρύβατος (73)
τῶν φιλάτων τὰ φίλτατα (512)
- Synesius**
Dion. 10 (45)
encom. calv. 22 (2)
- Syrianus**
in Ar. metaph. μ, 5 (180)
μ, 9 (11)
ν, 6 (180)
- Themistius**
de anima f. 70 Ven. (41)
f. 90^b (33)
de caelo (lat.) Ven. f. 26^b (200)
orat. 8 p. 128 Dind. (79)
33 p. 356 (53)
- Theon Smyrnaeus**
arithm. 5 (194)
- Theophrastus**
de lapid. init. (242)
(et al.) de mirab. 42—50.
61. 62 (248)
- Tzetzes**
in Antehomerica sua v. 479
(462)
in Homerica sua passim (597)
ad Lycophr. 799 (465)
- Varro**
de ling. lat. 7, 70 (561)
- Vita Aristotelis Marciana**
passim (22. 78. 342. 605. 607.
608. 617)
- Vita Aristotelis vulgata**
passim (78. 605. 608. 617)
- Vita Homeri**
(et aliorum et) Pseudoplat.
1, 3 (66)
- Zenobius**
prov. 2, 24 (501)
4, 49 (470)
4, 83 (480)
6, 12 (534)
6, 17 (460)
6, 29 (422)

